SACRÆ ROTÆ
ROMANÆ
DECISIONUM
RECENTIORUM
A PAULO RUBEO J. C. ROMANO
Selectarum,
PARS DECIMATERTIA,
Ab Anno M.DC.LIX. usque ad totum Annum M.DC.LXII.

CUM ARGUMENTIS, SUMMARIIS, ET INDICIBUS Necessarijs.

VENETIIS, M.DC.XCVII.
Apud Paulum Balleonium.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

INDEX DECISIONVM,

Quæ in hac Decimatertia Parte Recentiorum continentur, Alphabetica ſerie per Diœceſes digeſtus.

A

Amerina Fideicommiſſi, Veneris 5. Martij 1660. *Taia*, deciſ. 171.

Amerina Fideicommiſſi, Lunæ 5. Iunij 1662. *Priolo*, deciſ. 472.

Amerina Fideicommiſſi, Veneris 26. Nouembris 1660. *Taia*, deciſ. 253.

Amerina Hæreditatis, Lunæ 8. Martij 1660. *Priolo*, deciſ. 180.

Amerina Hæreditatis, Veneris 20. Iunij 1659. *Meltio*, deciſ. 99.

Amerina Succeſſionis, Lunæ 5. Maij 1659. *Meltio*, deciſ. 66.

Ampurienſis, ſeu Ciuitatenſis Præcedentiæ, Veneris 28. Nouembris 1659. *Meltio*, deciſ. 120.

Anconitana Cenſus, Lunæ 27. Ianuarij 1659. *Veroſpio*, deciſ. 15.

Anconitana Cenſus, Veneris 31. Ianuarij 1659. *Veroſpio*, deciſ. 19.

Aquilana Beneficij, Veneris 17. Maij 1662. *Cerro*, deciſ. 456.

Ariminen. Bonorum, Lunæ 24. Maij 1660. *Benilaqua*, deciſ. 224.

Ariminen. Donationis, Lunæ 24. Maij 1660. *Priolo*, deciſ. 222.

Ariminen. Bonorum, Mercurij 22. Iunij 1661. *Benilaqua*, deciſ. 361.

Ariminen. Cenſus, Lunæ 24. Martij 1659. *Albergato*, deciſ. 47.

Ariminen. Fructuum, Lunæ 31. Ianuarij 1661. *Priolo*, deciſ. 271.

Ariminen. Hæreditatis, Lunæ 5. Iulij 1660. *Meltio*, deciſ. 247.

Ariminen. Parochialis, Lunæ 10. Martij 1659. *Albergato*, deciſ. 27.

Aſſiſien. Oblationum, Veneris 30. Aprilis 1660. *Albergato*, deciſ. 205.

Aſſiſien. Oblationum, Veneris 9. Decembris 1661. *Albergato*, deciſ. 374.

Aſtoricen. Iuriſdictionis, Lunæ 14. Iunij 1660. *Benilaqua*, deciſ. 235.

Auenionenſis Bonorum, Lunæ 29. Ianuarij 1660. *Meltio*, deciſ. 155.

Auenionen. Fideicommiſſi, Lunæ 20. Iunij 1661. *Cerro*, deciſ. 353.

Auenionen. Saluiani, Veneris 27. Februarij 1660. *Meltio*, deciſ. 167.

Auenionen. Tranſactionis, Lunæ 4. Aprilis 1661. *Priolo*, deciſ. 212.

Auximana Bonorum, Veneris 24. Martij 1662. *Albergato*, deciſ. 432.

B

Barbaſtren. Decimarum, Lunæ 11. Decembris 1662. *Taia*, deciſ. 520.

Barbaſtrenſis Decimarum, Veneris 7. Maij 1660. *Albergato*, deciſ. 216.

Bononien. Bonorum, Veneris 27. Februarij 1660. *Taia*, deciſ. 531.

Bononien. Benorum, Lunæ 8. Martij 1660. *Albergato*, deciſ. 179.

Bononien. Bonorum, Veneris 10. Martij 1662. *Albergato*, deciſ. 412.

Bononien. Bonorum, Veneris 23. Iunij 1662. *Albergato*, deciſ. 487.

Bononien. Bonorum Emphyteuticorum, Lunæ 11. Decembris 1662. *Veroſpio*, deciſ. 517.

Bononien. Bonorum de Graffijs, Lunæ 17. Martij 1659. *Cerro*, deciſ. 42.

Bononien. Cenſus, Lunæ 16. Maij 1661. *Bourlemont*, deciſ. 324.

Bononien. Diſmembrationis, Lunæ 10. Februarij 1659. *Veroſpio*, deciſ. 29.

Bononien. Diſmembrationis, Veneris 20. Februarij 1660. *Benilaqua*, deciſ. 165.

Bononien. Donationis, Lunæ 27. Iunij 1661. *Benilaqua*, deciſ. 365.

Bononien. Donationis, Mercurij 10. Maij 1662. *Bourlemont*, deciſ. 446.

Bononien. Fideicommiſſi, Veneris 5. Martij 1660. *Veroſpio*, deciſ. 174.

Bononien. Fideicommiſſi, Lunæ 22. Iunij 1662. *Cerro*, deciſ. 475.

Bononien. Fideicommiſſi, Lunæ 16. Ianuarij 1662. *Veroſpio*, deciſ. 378.

Bononien. Fideicommiſſi de Amorinis, Veneris 30. Maij 1659. *Meltio*, deciſ. 76.

Bononien. Fideicommiſſi de Amorinis, Lunæ 26. Aprilis 1660. *Priolo*, deciſ. 198.

Bononien. Fideicommiſſi de Amorinis, Lunæ 22. Maij 1662. *Priolo*, deciſ. 461.

Bononien. Fideicommiſſi de Blancoſſis, Veneris 2. Iunij 1662. *Taia*, deciſ. 469.

Bononien. Fideicommiſſi de Canobijs, Lunæ 30. Ianuarij 1662. *Albergato*, deciſ. 388.

Bononien. Fideicommiſſi de Cæſareis, Lunæ 16. Ianuarij 1660. *Albergato*, deciſ. 151.

Bononien. Fideicommiſſi de Cæſareis, Lunæ 16. Ianuarij 1662. *Albergato*, deciſ. 379.

Bononien. Fideicommiſſi de Cæſareis, Veneris 27. Martij 1662. *Bourlemont*, deciſ. 422.

Bononien. Fideicommiſſi de Cataneis, Lunæ 11. Decembris 1662. *Benilaqua*, deciſ. 519.

Bononien. Fideicommissi Ioannis Mariæ de Bologninis. Veneris 4. Iunij 1660. *Priolo*, decis.229.
Bononien. Fideicommissi de Luparis, Veneris 12. Decembris 1659. *Meltio*, decis.137.
Bononien. Fideicommissi de Luparis, Veneris 9. Iulij 1660. *Meltio*, decis.251.
Bononien. Fideicommissi de Luparis, Veneris 14. Ianuarij 1661. *Bourlemont*, decis.262.
Bononien. Fideicommissi de Monterentijs, Veneris 2. Iunij 1661. *Priolo*, decis.470.
Bononien. Fideicommissi de Pinchiaris, Veneris 28. Martij 1659. *Priolo*, decis.49.
Bononien. Fideicommissi de Monterentijs, Mercurij 22. Iunij 1660. *Priolo*, decis.358.
Bononien. Fideicommissi de Maluetijs, Veneris 4. Februarij 1661. *Beuilaqua*, decis.277.
Bononien. Fideicommissi de Monterentijs, Veneris 27. Ianuarij 1662. *Priolo*, decis.296.
Bononien. Hæreditatis, Veneris 20. Iunij 1659. *Beuilaqua*, decis.98.
Beneuentana Iurisdictionis, Veneris 28. Aprilis 1662. *Taia*, decis.440.
Bononien. Legati, seu Dotium, Veneris 16. Iunij 1662. *Emerix*, decis.502.
Bononien. Inuestiturarum, Mercurij 14. Aprilis 1660. *Beuilaqua*, decis.191.
Bononien. Legati, & Legitimæ Lunæ 2. Maij 1661. *Beuilaqua*, decis.316.
Bononien. Legitimæ, Veneris 8. Martij 1661. *Emerix*, decis.301.
Bononien. Legitimæ, Mercurij 22. Martij 1662. *Emerix*, decis.427.
Bononien. Mercium, Veneris 11. Februarij 1661. *Beuilaqua*, decis.284.
Bononien. nullitatis Professionis, Mercurij 5. Maij 1660. *Beuilaqua*, decis.311.
Bononien. Parochialis, seu Iurispatronatus de Granagliono, Lunæ 8. Martij 1660. decis.178.
Bononien. Pecuniaria, Lunæ 2. Maij 1661. *Albergato*, decis.320.
Bononien. Pecuniaria, Mercurij 22. Martij 1662. *Emerix*, decis.422.
Bononien. Pecuniaria, Veneris 1. Aprilis 1661. *Albergato*, decis.308.
Bononien. Pecuniaria, Lunæ 26. Maij 1662. *Bourlemont*, decis.466.
Bononien. Pecuniaria, Lunæ 14. Februarij 1661. *Beuilaqua*, decis.285.
Bononien. Pecuniaria, seu Affictus Gabellarum, Mercurij 10. Decembris 1659. *Verospio*, decis.130.
Bononien. Pecuniaria, seu Affictus Gabellarum, Lunæ 21. Februarij 1661. *Verospio*, decis.291.
Bononien. Pilarum, Veneris 7. Februarij 1659. *Meltio*, decis.23.
Bononien. Pilarum, Veneris 4. Iulij 1660. *Meltio*, decis.533.
Bononien. Prædij, Lunæ 16. Martij 1660. *Beuilaqua*, decis.186.
Bononien. Prædij, Veneris 18. Februarij 1661. *Beuilaqua*, decis.289.
Bononien. Prædij, Veneris 27. Iunij 1659. *Priolo*, decis.110.
Bononien. Prædij, Veneris 16. Iunij 1662. *Albergato*, decis.496.
Bononien. Prælegati, Veneris 11. Februarij 1661. *Taia*, decis.282.
Bononien. quintæ partis fructuum, Veneris 30. Aprilis 1660. *Taia*, decis.208.
Bononien. quintæ partis fructuum, Lunæ 30. Maij 1660. *Taia*, decis.228.
Bononien. Quintæ, seu Associationis, Lunæ 5. Iunij 1660. *Taia*, decis.250.
Bononien. Quintæ, Veneris 3. Decembris 1660. *Emerix*, decis.255.
Bononien. Separationis bonorum, Mercurij 15. Iunij 1661. *Verospio*, decis.347.
Bracaren. Pensionis, Veneris 26. Maij 1662. *Taia*, decis.467.
Burgen. Funeralium, Veneris 16. Iunij 1662. *Cerro*, decis.501.
Burgen. Dimidiæ Portionis. 15. Maij 1662. *Taia*, decis.454.

C

Calaguritana Beneficij, Veneris 3. Martij 1662. *Beuilaqua*, decis.404.
Calaguritana Decimarum S. Ascentij, & Daualillo, Veneris 7. Februarij 1659. *Cerro*, decis.24.
Calaguritana Decimarum S. Ascensi, & Daualillo, Veneris 28. Nouembris 1659. *Cerro*, decis.122.
Camerinen. Pecuniaria, Veneris 1. Iulij 1661. *Beuilaqua*, decis.369.
Camerinen. Redditionis Rationis, Veneris 10. Iunij 1661. *Verospio*, decis.339.
Capuana Abbatiæ, Lunæ 5. Maij 1659. *Priolo*, decis.64.
Carpentoraten. Hæreditatis, Lunæ 16. Martij 1660. *Beuilaqua*, decis.185.
Carpentoraten. Præcedentiæ, Mercurij 10. Martij 1659. *Verospio*, decis.181.
Carpentoraten. Iurisdictionis, & Præcedentiæ, Mercurij 22. Martij 1662. *Verispio*, decis.425.
Capuana Abbatiæ, Veneris 16. Ianuarij 1660. *Priolo*, decis.152.
Cauallicen. Decimæ Fæni, Lunæ 23. Iunij 1659. *Taia*, decis.102.
Cæsaraugustana Cathedralitatis, Lunæ 5. Iulij 1660. *Cerro*, decis.240.
Cæsaraugustana Cathedralitatis, Mercurij 10. Decembris 1660. *Cerro*, decis.260.
Cæsaraugustana Fundationis Conuentus, Veneris 6. Iunij 1659. *Verospio*, decis.87.
Cæsaraugustana Portionum, Lunæ 16. Iunij 1659. *Albergato*, decis.90.
Ciuitatis Castelli Bonorum, Mercurij 17. Maij 1662. *Beuilaqua*, decis.455.
Ciuitatis Castellanæ Fideicommissi, Veneris 4. Iulij 1659. *Beuilaqua*, decis.114.
Ciuitatis Plebis Capellaniæ, Mercurij 15. Iunij 1660. *Cerro*, decis.345.

Ciuitatis Plebis Cappellaniæ, Lunæ 5. Decembris 1671. *Cerro*, decis.373.
Ciuitatis Plebis Cappellaniæ, Veneris 23. Ianuarij 1660. *Verospio*, decis.156.
Ciuitatis Castelli Datiorum, Veneris 25. Iunij 1660. *Priolo*, decis.242.
Colonien. Legitimitatis 1. Decembris 1659. *Priolo*, decis.121.
Coloniensis Canonicatus, Veneris 10. Decembris 1660. *Emerix*, decis.256.
Comen. Beneficij, Lunæ 12. Maij 1659. *Priolo*, decis.73.
Comen. Pecuniaria, Lunæ 14. Martij 1661. *Bourlemont*, decis.297.
Conuersana Iurisdictionis, Lunæ 23. Ianuarij 1662. *Bourlemont*, decis.379.
Cracouien. Decimarum, Mercurij 14. Aprilis 1660. *Bourlemont*, decis.194.

E

Elboren. Thesaurariæ, Lunæ 23. Iunij 1659. *Cerro*, decis.104.
Elnen. Parochialis, Veneris 12. Maij 1662. *Beuilaqua*, decis.449.
Elnen. Parochialis, Lunæ 9. Martij 1661. *Bourlemont*, decis.292.
Esina Saluiani, Lunæ 20. Iunij 1661. *Priolo*, decis.351.
Eugubina Donationis, Mercurij 7. Iunij 1662. *Vicecomite*, decis.476.
Eugubina Emphyteusis, Lunæ 16. Februarij 1660. *Priolo*, decis.162.
Eugubina Societatis, Veneris 16. Iunij 1662. *Ninot*, decis.500.

F

Farfen. Bonorum, Veneris 1. Decembris 1662. decis.513.
Farfen. Bonorum, Mercurij 23. Martij 1661. *Cerro*, decis.306.
Fauentina bonorum, Veneris 27. Iunij 1659. *Cerro*, decis.11.
Fanensis Census, Lunæ 15. Maij 1662. *Beuilaqua*, decis.450.
Fanen. Hæreditatis, Veneris 30. Maij 1659. *Albergato*, decis.79.
Fauentina Parochialis, Lunæ 4. Decembris 1662. decis.514.
Ferrarien. Pecuniaria, Mercurij 22. Martij 1662. *Beuilaqua*, decis.428.
Ferrarien. prætensi Fideicommissi, Mercurij 22. Iunij 1661. *Bourlemont*, decis.359.
Ferrarien. Pecuniaria, Lunæ 26. Iunij 1661. *Priolo*, decis.364.
Ferrarien. Pensionis, Lunæ 12. Decembris 1659. *Beuilaqua*, decis.142.
Ferrarien. Pensionis, Veneris 18. Martij 1661. *Taia*, decis.299.
Ferrarien. Pecuniaria, Lunæ 27. Nouembris 1662. *Beuilaqua*, decis.511.
Firmana Beneficij, Mercurij 27. Nouembris 1658. *Cerro*, decis.328.
Firmana Beneficij, Lunæ 28. Aprlis 1659. *Cerro*, decis.56.
Firmana Bonorum, Mercurij 7. Iunij 1662. *Cerro*, decis.477.
Firmana Domus, seu Fideicommissi, Lunæ 23. Maij 1661. *Albergato*, decis.326.
Firmana Domus, seu Fideicommissi super liquidatione, Ven. 17. Martij 1662. *Albergato*, dec.420.
Firmana Fideicommissi, Veneris 26. Maij 1662. *Vicecomite*, decis.468.
Firmana Fideicommissi, Veneris 9. Maij 1659. *Taia*, decis.67.
Firmana Fideicommissi, Veneris 30. Ianuarij 1660. *Taia*, decis.160.
Firmana Fideicommissi, Lunæ 15. Martij 1660. *Taia*, decis.183.
Firmana Fideicommissi, Veneris 5. Maij 1660. *Taia*, decis.220.
Firmana Fideicommissi, Lunæ 5. Iulij 1660. *Taia*, decis.248.
Firmana Fideicommissi, Mercurij 23. Martij 1661. *Taia*, decis.303.
Firmana Fideicommissi, Lunæ 7. Februarij 1661. *Taia*, decis.238.
Firmana Fideicommissi, Mercurij 23. Martij 1661. *Taia*, decis.304.
Firmana Pecuniaria, Veneris 13. Februarij 1660. *Priolo*, decis.161.
Firmana Primogenituræ, Veneris 10. Ianuarij 1659. *Verospio*, decis.1.
Firmana Primogenituræ, Lunæ 25. Martij 1662. *Verospio*, decis.19.
Florentina Oratorij, Lunæ 2. Maij 1661. *Cerro*, decis.318.
Forosempronien. Census, Veneris 27. Februarij 1660. *Beuilaqua*, decis.166.
Forosempronien. Census, Veneris 27. Februarij 1660. *Beuilaqua*, decis.267.
Forolinien. Lucri Dotalis, Lunæ 31. Ianuarij 1659. *Cerro*, decis.18.
Forolinien. Lucri Dotalis, Veneris 30. Aprilis 1660. *Cerro*, decis.204.
Forosempronien. Transactionis, Veneris 28. Aprilis 1662. *Verospio*, decis.441.
Fulginaten. Attentatorum, Veneris 30. Maij 1659. *Cerro*, decis.80.
Fulginaten. Bonorum, Lunæ 20. Iunij 1661. *Priolo*, decis.354.
Fulginaten. Fideicommissi, Veneris 27. Martij 1658. *Beuilaqua*, decis.526.
Fulginaten. Fideicommissi, Lunæ 1. Martij 1660. *Beuilaqua*, decis.168.
Fulginaten. Fideicommissi, Lunæ 14. Martij 1661. *Beuilaqua*, decis.294.
Fulginaten. Fideicommissi, Lunæ 15. Martij 1662. *Beuilaqua*, decis.415.
Fulginaten. Prædij, Lunæ 15. Martij 1662. *Verospio*, decis.416.

G

Gadacensis Dimidiæ portionis, Lunæ 5. Iulij 1660. *Priolo*, decis.249.
Gerunden. Beneficij, Veneris 5. Martij 1660. *Beuilaqua*, decis.176.
Gerunden. Parochialis, Veneris 3. Decembris 1660. *Beuilaqua*, decis.254.
Gerunden. Parochialis, Mercurij 4. Maij 1661. *Verospio*, decis.322.
Gerunden. Parochialis, Lunæ 27. Iunij 1661. *Verospio*, decis.367.

H

Hispalensis Decimarum, Lunæ 16. Iunij 1659. *Cerro*, decis.97.
Hispalensis Decimarum, Lunæ 26. Aprilis 1660. *Taia*, decis.201.
Hispalensis Decimarum, Lunæ 13. Iunij 1661. *Taia*, decis.344.
Hortana Fideicommissi, Lunæ 22. Maij 1662. *Cerro*, decis.463.
Hostiensis Fideicommissi, Lunæ 1. Decembris 1659. *Cerro*, decis.124.

I

Ianuensis, seu Sauonensis Pensionis, Veneris 9. Maij 1659. *Albergato*, decis.65.
Imolensis Successionis, Lunæ 28. Martij 1661. *Beuilaqua*, decis.309.
Imolensis Successionis, Veneris 14. Martij 1659. *Beuilaqua*, decis.39.
Interamnen. Iurispatronatus, Lunæ 23. Iunij 1659. *Priolo*, decis.103.
Interamnen. Iurispatronatus de Castellis, Veneris 18. Iunij 1660. *Priolo*, decis.237.
Interamnensis Bonorum, Veneris 7. Februarij 1659. *Cerro*, decis.26.
Interamnen. Bonorum Lunæ 9. Iunij 1659. *Cerro*, decis.89.

L

Leodiensis Canonicatus, Veneris 24. Ianuarij 1659. *Verospio*, decis.10.
Leodien. Canonicatus, Mercurij 10. Iunij 1662. *Bourlemont*, decis.480.
Leodien. Contractus, Veneris 23. Ianuarij 1662. *Cerro*, decis.384.
Leodiensis Parochialis, Veneris 7. Iunij 1659. *Cerro*, decis.84.
Leodiensis Professionis, Veneris 23. Iunij 1662. *Priolo*, decis.489.
Leodiensis Successionis, Lunæ 23. Iunij 1659. *Meltio*, decis.107.
Lucensis Iurisdictionis, Lunæ 26. Iunij 1662. *Cerro*, decis.493.
Lucana Iurispatronatus, Lunæ 26. Iunij 1662. *Albergato*, decis.492.
Lucana Iurispatronatus, Lunæ 31. Ianuarij 1661. *Beuilaqua*, decis.27.
Lucana Domus, Lunæ 23. Nouembris 1661. *Emerix*, decis.369.
Lunen. Sarzanen. Beneficij, Lunæ 5. Maij 1658. *Albergato*, decis.529.
Lunensis Sarzanensis Beneficij, Mercurij 10. Decembris 1659. *Albergato*, decis.132.

M

Maceratensis Capellaniæ, Lunæ 10. Martij 1660. *Beuilaqua*, decis.217.
Maceraten. Saluiani, Veneris 23. Ianuarij 1660. *Priolo*, decis.153.
Mantuana Bonorum, Veneris 10. Martij 1662. *Cerro*, decis.409.
Mantuana Feudi, Lunæ 27. Ianuarij 1659. *Verospio*, decis.12.
Mantuana Feudi, Veneris 30. Maij 1659. *Verospio*, decis.52.
Mediolanensis Beneficiorum, Lunæ 28. Martij 1661. *Albergato*, decis.307.
Mediolanen. Beneficiorum, Lunæ 21. Februarij 1662. *Albergato*, decis.402.
Mediolanen. Ecclesiæ, Veneris 7. Februarij 1659. *Taia*, decis.21.
Mediolanen. Fideicommissi, Veneris 3. Maij 1662. *Albergato*, decis.444.
Mediolanen. Fideicommissi, Veneris 23. Iunij 1662. *Albergato*, decis.486.
Mediolanen. Iurispatronatus, Mercurij 21. Maij 1659. *Albergato*, decis.74.
Mediolanen. Iurispatronatus, Mercurij 5. Maij 1660. *Albergato*, decis.214.
Mediolanen. Iurispatronatus, Lunæ 23. Ianuarij 1662. *Cerro*, decis.383.
Mediolanen. Pecuniaria, Lunæ 27. Iunij 1661. *Taia*, decis.365.
Mediolanen. Pensionis, Lunæ 14. Iunij 1660. *Meltio*, decis.233.
Mediolanen. Pensionis, Lunæ 30. Maij 1661. *Verospio*, decis.329.
Mediolanen. Pensionis, Lunæ 17. Nouembris 1662. *Priolo*, decis.567.
Meleuitana Canonicatus, Veneris 5. Decembris 1659. *Cerro*, decis.127.
Meleuitana Domus, Veneris 23. Ianuarij 1662. *Beuilaqua*, decis.385.
Meleuitana Donationis, Veneris 6. Iunij 1659. decis.85.
Meleuitana Habitus, Veneris 16. Ianuarij 1660. *Albergato*, decis.150.
Meleuitana Habitus, Veneris 30. Aprilis 1660. *Albergato*, decis.207.
Meleuitana Habitus, Mercurij 5. Maij 1660. *Priolo*, decis.213.
Meleuitana Iurispatronatus, Lunæ 16. Iunij 1659. *Beuilaqua*, decis.96.
Meleuitana Iurispatronatus, Veneris 30. Aprilis 1660. *Beuilaqua*, decis.206.
Meleuitana Iurispatronatus, Lunæ 20. Ianuarij 1661. *Beuilaqua*, decis.389.

Meliten. Beneficij, Veneris 10. Martij 1662. *Priolo*, decis.410.

Murana Congruæ, Mercurij 15. Iunij 1661. *Bourlemont*, decis.347.

Murana Congruæ, Veneris 10. Iunij 1661. *Bourlemont*, decis.392.

N

N*Aulen.* Parochialis, Lunæ 28. Aprilis 1659. *Taia*, decis.55.

Neapolitana Funeralium, Veneris 12. Maij 1662. *Verospio*, decis.448.

Neapolitana Hæreditatis, Veneris 30. Ianuarij 1659. *Cerro*, decis.158.

Neapolitana, seu Boianen. Affictus, Lunæ 5. Iunij 1662. *Albergato*, decis.474.

Narnien. Diuisionis Parochialium, Lunæ 6. Februarij 1662. *Verospio*, decis.397.

Narnien. Dotis, Lunæ 6. Februarij 1662. *Bourlemont*, decis.308.

Narnien. Excarcerationis, Lunæ 6. Februarij 1662. *Bourlemont*, decis.396.

Narnien. Fideicommissi, Veneris 30. Aprilis 1660. *Beuilaqua*, decis.203.

Narnien. Fideicommissi, Lunæ 14. Martij 1661. *Beuilaqua*, decis.295.

Nullius, S. Seuerini Parochialis, Lunæ 9. Ianuarij 1660. *Beuilaqua*, decis.148.

Nullius, seu Beneuentana Iurisdictionis, Lunæ 5. Maij 1659. *Taia*, decis.61.

O

O*Veten.* Beneficij, Veneris 10. Martij 1662. *Vicecomite*, decis.414.

Oueten. Beneficij Lunæ 23. Ianuarij 1662. *Vicecomite*, decis.380.

P

P*Apien.* Census, Lunæ 3. Iulij 1662. *Ninot*, decis.505.

Perusina Congruæ, Lunæ 5. Martij 1659. *Beuilaqua*, decis.48.

Perusina Fideicommissi, Lunæ 26. Ianuarij 1660. *Priolo*, decis.154.

Perusina Hæreditatis, Veneris 5. Maij 1662. *Albergato*, decis.445.

Perusina Reintegrationis, Lunæ 13. Iunij 1661. *Verospio*, decis.343.

Perusina Successionis, Lunæ 26. Aprilis 1660. *Albergato*, decis.200.

Placentina Beneficij, Veneris 24. Martij 1662. *Bourlemont*, decis.443.

Placentina Bonorum, Veneris 1. Aprilis 1661. *Priolo*, decis.310.

Placentina Bonorum Mercurij 21. Aprilis 1660. *Priolo*, decis.197.

Placentina Bonorum, Veneris 2. Decembris 1661. *Beuilaqua*, decis.371.

Placentina Bonorum, Veneris 30. Maij 1659. *Priolo*, decis.75.

Placentina Pecuniaria, Lunæ 27. Iunij 1661. *Beuilaqua*, decis.362.

Piscien. Iuris conferendi, Lunæ 24. Martij 1659. *Albergato*, decis.44.

Pisauren. Pecuniaria, Veneris 25. Aprilis 1660. *Priolo*, decis.202.

Perusina Censuum, Mercurij 23. Martij 1661. *Verospio*, decis.305.

Prænestina Bonorum, Lunæ 17. Martij 1659. *Taia*, decis.43.

Prænestina Bonorum, Mercurij 27. Nouembris 1658. *Taia*, decis.527.

Prænestina Fideicommissi, Lunæ 5. Iunii 1662. *Beuilaqua*, decis.474.

R

R*Auennaten.* Bonorum, Veneris 27. Iunij 1659. *Meltio*, decis.109.

Rauennaten. Dotis, Mercurij 22. Martij 1662. *Albergato*, decis.414.

Rauennaten. Donationis, Veneris 26. Maij 1662. *Bourlemont*, decis.465.

Rauennaten. Electionis, Veneris 9. Maij 1659. *Taia*, decis.69.

Rauennaten. Dotis, Veneris 7. Februarij 1659. *Albergato*, decis.20.

Rauennaten. Dotis, Veneris 10. Iunij 1661. *Albergato*, decis.340.

Rauennaten. Fideicommissi, Veneris 11. Februarij 1661. *Priolo*, decis.283.

Rauennaten. Hæreditatis, Veneris 20. Iunij 1659. *Albergato*, decis.101.

Rauennaten. Hæreditatis, Veneris 2. Decembris 1661. *Albergato*, decis.370.

Rauennaten. Pensionis, Lunæ 1. Iulij 1660. *Albergato*, decis.247.

Rauennaten. Pensionis, Veneris 1. Decembris 1662. *Albergato*, decis.512.

Rauennaten. Releuationis Indemnitatis, Veneris 6. Februarij 1662. *Ninot*, decis.300.

Rauennaten. Hæreditatis, Lunæ 24. Ianuarij 1661. *Albergato*, decis.265.

Rauennaten. Hæreditatis, Lunæ 13. Iunij 1661 *Albergato*, decis.392.

Rauennaten. Donationis, Lunæ 7. Februarij 1661. *Bourlemont*, decis.280.

Reatina Beneficij Veneris 13. Ianuarij 1662. *Beuilaqua*, decis.376.

Reatina Beneficij, Veneris 17. Iunij 1662. *Bourlemont*, decis.503.

Reatina Beneficij, Veneris 13. Maij 1661. *Beuilaqua*, decis.323.

Reatina Castrorum, Lunæ 9. Iunij 1659. *Priolo*, decis.88.

Reatina Castrorum, Mercurij 14. Aprilis 1660. *Priolo*, decis.192.

Reatina Successionis, Lunæ 30. Ianuarij 1662. *Vicecomite*, decis.387.

Reatina Successionis, Veneris 16. Iunij 1662. *Verospio*, decis.497.

Reginen. Dyptereatus, Veneris 21. Maij 1660. *Priolo*, deciſ.223.
Reginen. Dyptereatus, Veneris 10. Decembris 1660. *Priolo*, deciſ.257.
Romana, ſeu Veliterna Affictus, Lunæ 15. Decembris 1659. *Veroſpio*, deciſ.140.
Romana, ſeu Veliterna Affictus, Mercurij 22. Martij 1662. *Veroſpio*, deciſ.431. la 2.
Romana Apothecarum, Veneris 9. Maij 1659. *Albergato*, deciſ.71.
Romana Augmenti Dotis, Lunæ 9. Iunij 1659. *Beuilaqua*, deciſ.90.
Romana Augmenti Dotis, Lunæ 19. Aprilis 1660. *Beuilaqua*, deciſ.195.
Romana Augmenti Dotis, Veneris 16. Iunij 1662. *Cerro*, deciſ.499.
Romana Bonorum, Lunæ 16. Martij 1660. *Meltio*, deciſ.184.
Romana Cambij, Lunæ 8. Aprilis 1658. *Cerro*, deciſ.524.
Romana Cambij, Lunæ 24. Aprilis 1662. *Cerro*, deciſ.439.
Romana Cambij, Mercurij 7. Iunij 1662. *Beuilaqua*, deciſ.479.
Romana Cambij, Veneris 16. Iunij 1662. *Albergato*, deciſ.495.
Romana Cambiorum, Lunæ 17. Februarij 1659. *Veroſpio*, deciſ.30.
Romana Cambiorum, Veneris 28. Nouembris 1659. *Veroſpio*, deciſ.121.
Romana Cambiorum, Lunæ 14. Iunij 1660. *Veroſpio*, deciſ.234.
Romana Cambiorum, Veneris 10. Martij 1662. *Veroſpio*, deciſ.513.
Romana Cambij, Lunæ 21. Iunij 1660. *Veroſpio*, deciſ.240.
Romana Caſalis S. Agathæ, Mercurij 15. Ianuarij 1659. *Priolo*, deciſ.6.
Romana Caſalis S. Agathæ, Veneris 16. Iunij 1662. *Cerro*, deciſ.494.
Romana Caſalis mediæ viæ, Veneris 4. Martij 1660. *Beuilaqua*, deciſ.75.
Romana Caſtri Orciani, Lunæ 7. Februarij 1661. *Albergato*, deciſ.282.
Romana Caſtri Orciani, Lunæ 15. Maij 1662. *Albergato*, deciſ.452.
Romana Cenſus, Lunæ 19. Aprilis 1660. *Priolo*, deciſ.194.
Romana Cenſus, Lunæ 31. Maij 1660. *Meltio*, deciſ.225.
Romana Cenſus, Lunæ 11. Februarij 1659. *Meltio*, deciſ.27.
Romana Cenſus, Lunæ 11. Decembris 1662. *Beuilaqua*, deciſ.516.
Romana Cenſus, Lunæ 27. Februarij 1662. *Albergato*, deciſ.403.
Romana Cenſus, Veneris 4. Iulij 1659. *Beuilaqua*, deciſ.113.
Romana Cenſus, Lunæ 3. Iunij 1662. *Vicecomite*, deciſ.506.
Romana Cenſus, Veneris 26. Maij 1662. *Cerro*, deciſ.464.
Romana Cenſus, Lunæ 5. Maij 1662. *Bourlemont*, deciſ.443.
Romana Cenſus, ſeu Depoſiti, Veneris 24. Ianuarij 1659. *Albergato*, deciſ.9.
Romana Commendæ, Lunæ 6. Februarij 1662. *Emerix*, deciſ.309.
Romana Commendæ, Lunæ 21. Februarij 1661. *Albergato*, deciſ.290.
Romana Concurſus creditorum, Veneris 10. Iunij 1661. *Cerro*, deciſ.338.
Romana Deuolutionis Domus, Lunæ 16. Maij 1660. *Beuilaqua*, dec.227.
Romana Deuolutionis Domus, Veneris 5. Martij 1660. *Veroſpio*, deciſ.172.
Romana Deuolutionis Domus, Veneris 30. Maij 1659. *Albergato*, deciſ.81.
Romana Deuolutionis Domus, Lunæ 22. Nouembris 1662. *Priolo*, dec.510.
Romana Diuiſionis, Lunæ 22. Maij 1662. *Taia*, deciſ.460.
Romana Domus, Veneris 13. Ianuarij 1662. *Albergato*, deciſ.375.
Romana Domus, Lunæ 11. Decembris 1662. *Beuilaqua*, deciſ.521.
Romana Domus, Lunæ 10. Martij 1659. *Veroſpio*, deciſ.33.
Romana Domus, Veneris 10. Iunij 1661. *Beuilaqua*, dec.337.
Romana Domus de Vſazziis, Lunæ 13. Martij 1662. *Cerro*, dec.416.
Romana Donationis, Mercurij 22. Martij 1662. *Priolo*, dec.430.
Romana Prætenſæ Donationis, Veneris 18. Martij 1661. *Ninot*, deciſ.298.
Romana Donationis de Ceuis, Lunæ 4. Decembris 1662. *Beuilaqua*, deciſ.515.
Romana Donationis, Veneris 24. Ianuarij 1659. *Cerro*, dec.11.
Romana, ſeu Peruſiua Donationis, Lunæ 26. Iunij 1662. *Ninot*, dec.490.
Romana, ſeu Peruſina Donationis, Veneris 17. Martij 1662. *Ninot*, dec 421.
Romana Dotis, Lunæ 15. Decembris 1659. *Albergato*, deciſ.143.
Romana Dotis, Lunæ 10. Februarij 1659. *Albergato*, deciſ.28.
Romana Dotis, Lunæ 27. Ianuarij 1659. *Beuilaqua*, deciſ.13.
Romana Dotis, Lunæ 5. Maij 1659. *Beuilaqua*, deciſ.63.
Romana Dotis, Mercurij 22. Iunij 1661. *Veroſpio*, deciſ.357.
Romana Dotis, Veneris 20. Iunij 1661. *Beuilaqua*, deciſ.348.
Romana, ſeu Nepeſina Dotis, Veneris 10. Decembris 1660. *Taia*, dec.258.
Romana Lucri Dotalis, Lunæ 31. Ianuarij 1661. *Taia*, deciſ.274.

Romana

Romana Emphyteusis, seu Deuolutionis Domorum, Lunæ 27. Iunij 1661. *Albergato*, dec.363.
Romana Fideicommissi, seu Saluiani, Veneris 24. Nouembris 1662. *Albergato*, dec.508.
Romana Fideicommissi, seu Saluiani, Lunæ 19. Iunii 1662. *Albergato*, decis.483.
Romana Fideicommissi, Veneris 24. Martij 1662. *Taia*, decis.434.
Romana, seu Sabinen. Fideicommissi, Veneris 2. Maij 1659. *Beuilaqua*, decis.59.
Romana Fideicommissi, Veneris 9. Maij 1659. *Verospio*, decis.68.
Romana Fideicommissi, Veneris 17. Februarij 1661. *Taia*, decis.335.
Romana Fideicommissi de Alberis, Lunæ 7. Februarij 1661. *Priolo*, decis.279.
Romana Fideicommissi de Alberinis, Lunæ 6. Martij 1662. *Priolo*, decis.406.
Romana Fideicommissi de Cuppis, Veneris 2. Maij 1659. *Meltio*, decis. 107.
Romana Fideicommissi de Boncompagnis, Mercurij 22. Martij 1662. *Beuilaqua*, decis.429.
Romana Fideicommissi de Marianis, Veneris 21. Ianuarii 1661. *Albergato*, decis.267.
Romana Fideicommissi de Marianis, Lunæ 13. Ianuarii 1660. *Albergato*, decis.147.
Romana Fideicommissi de Maximis, Lunæ 24. Martii 1659. *Beuilaqua*, decis.45.
Romana Fideicommissi de Maximis, Veneris 28. Aprilis 1662. *Beuilaqua*, dec.442.
Romana Fideicommissi de Mutis, Veneris 3. Iunii 1667. *Bourlemont*, decis.332.
Romana Fideicommissi de Pandinis, Veneris 30. Maij 1659. *Taia*, decis.78.
Romana Fideicommissi de Pandinis, Mercurij 10. Decembris 1659. *Taia*, decis.135.
Romana Fideicommissi de Pandinis, Lunæ 7. Februarij 1661 *Verospio*, decis.281.
Romana Fideicommissi de Ramponis, Veneris 17. Martij 1662. *Bourlemont*, decis.422.
Romana Fideicommissi de Steccatis, Veneris 10. Februarij 1662. *Bourlemont*, decis.401.
Romana, seu Vercellen. Fideicommissi, Lunæ 14. Martij 1661. *Verospio*, decis.296.
Romana, seu Vercellen. Fideicommissi, Mercurij 5. Martij 1659. *Verospio*, decis.22.
Romana, seu Vercellen. Fideicommissi, Mercurij 10. Maij 1662. *Verospio*, decis.347.
Romana prætensæ filiationis, Mercurij 10. Maij 1662. *Albergato*, decis.447.
Romana Hæreditatis, Lunæ 11. Februarij 1658. *Cerro*, decis.523.
Romana Hæreditatis, Lunæ 13. Ianuarij 1659. *Albergato*, decis.4.
Romana Hæreditatis, Lunæ 16. Iunij 1659. *Albergato*, decis.92.
Romana Hæreditatis Lunæ 1. Maij 1661. *Priolo*, decis.331.
Romana Hæreditatis de Lanuuijs, Lunæ 20. Iunij 1661. *Taia*, decis.356.
Romana Hæreditatis, Veneris 7. Februarij 1659. *Beuilaqua*, decis.22.
Romana Hæreditatis, Lunæ 25. Aprilis 1659. *Meltio*, decis.54.
Romana Hæreditatis, Veneris 3. Iunij 1661. *Beuilaqua*, decis.331.
Romana Hæreditatis, Veneris 23. Iunij 1662. *Ninot*, decis.485.
Romana Iuris congrui, die 5. Iulij 1619. *Rossanen*, decis.535. est Resolutio cameralis.
Romana iurispatronatus, Veneris 12. Decembris 1659. *Cerro*, decis.136.
Romana Legati, Lunæ 16. Iunij 1659. *Cerro*, dec.95.
Romana Legati, Mercurij 14. Aprilis 1660. *Priolo*, decis.190.
Romana Legati, Lunæ 5. Maij 1660. *Beuilaqua*, decis.209.
Romana Legati, Mercurij 23. Martij 1661. *Albergato*, decis.302.
Romana Legitimæ, Lunæ 24. Martij 1659. *Cerro*, decis.46.
Romana Legitimæ, Veneris 5. Decembris 1659. *Priolo*, decis.128.
Romana Legitimæ, Veneris 30. Ianuarij 1660. *Taia*, decis.159.
Romana Legitimæ, Veneris 18. Martij 1661. *Emerix*, decis. 136.
Romana Locationis, Veneris 2. Maij 1659. *Verospio*, decis.58.
Romana Locationis, Veneris 20. Februarij 1660. *Verospio*, decis.164.
Romana Locationis, Ven. 26. Nou. 1660. dec. 252.
Romana Locationis, Veneris 10. Iunij 1661. *Verospio*, decis.341.
Romana Locorum Montium, Lunæ 16. Ianuarij 1662. *Ninot*, decis.377.
Romana Locorum Montium, Lunæ 8. Iunij 1660. *Beuilaqua*, decis.229.
Romana Locorum Montium, Veneris 12. Decembris 1659. *Albergato*, decis.139.
Romana Locorum Montium, Lunæ 15. Decembris 1659. *Meltio*, decis.141.
Romana Locorum Montium, Veneris 28. Martij 1659. *Albergato*, decis.50.
Romana Locorum Montium, Veneris 10. Decembris 1660. *Taia*, decis.159.
Romana Locorum Montium, Lunæ 17. Martij 1650. *Albergato*, decis.41.
Romana Locorum Montium, Lunæ 15. Decembris 1659. *Meltio*, decis...
Romana Locorum Montium Veneris 14. Ianuarij 1661. *Verospio*, decis.261.
Romana Locorum Montium, Mercurij 28. Iunij 1658. *Albergato*, decis.525.
Romana Locorum Montium, Lunæ 16. Iunij 1659. *Priolo*, decis.94.
Romana Locorum Montium, Veneris 5. Martij 1660. *Priolo*, decis.170.
Romana Lucri Dotis, Lunæ 27. Martij 1662. *Taia*, decis.126.

Romana Lucri Dotalis, Lunæ 31. Ianuarij *1661*. *Taia*, decis. 274.
Romana Domus, Lunæ 5. Iunij *1662*. *Beuilaqua*, decis. 473.
Romana Matrimonij, Veneris 8. Martij *1661*. *Emerix*, decis. 300.
Romana de Millinis, Mercurij 15. Ianuarij *1659*. *Cerro*, decis. 7.
Romana Monasterij, Lunæ 5. Maij *1659*. *Beuilaqua*, decis. 62.
Romana Mutui, Lunæ 27. Maij *1659*. *Cerro*, dec. 60.
Romana Pecuniaria, Lunæ 1. Aprilis *1661*. *Bourlemont*, decis. 311.
Romana Pecuniaria, Veneris 3. Martij *1662*. *Bourlomont*, decis. 407.
Romana Pecuniaria, Lunæ 5. Iunij *1662*. *Bourlemont*, decis. 471.
Romana Fructuum Dotis 7. Februarij *1659*. *Albergato*, decis. 25.
Romana Pecuniaria, Lunæ 10. Dec. *1661*. *Alb*. d. 172.
Romana Pecuniaria, Lunæ 10. Maij *1662*. *Albergato*, dec. 482.
Romana Pecuniaria, Veneris 14. Martij *1659*. *Verospio*, decis. 38.
Romana Pecuniaria, Lunæ 27. Nouembris *1662*. *Verospio*, decis. 509.
Romana, seu Panormitana pecuniaria, Lunæ 20. Iunij *1661*. *Verospio*, decis. 352.
Romana Pecuniaria, Veneris 10. Iunij *1661*. *Bourlemont*, decis. 336.
Romana Prætensæ donationis, Veneris 15. Iunij *1660*. *Meltio*, decis. 241.
Romana, seu Marsicana pecuniaria, Veneris 12. Maij *1662*. *Bourlemont*, decis. 450.
Romana Pecuniaria, Lunæ 27. Martij *1662*. *Vicecomite*, decis. 437.
Romana Pecuniaria, Lunæ 13. Maij *1661*. *Priolo*, decis. 325.
Romana Pecuniaria, Lunæ 14. Nouembris *1659*. *Meltio*, decis. 118.
Romana Pecuniaria, Lunæ 24. Nouembris *1659*. *Beuilaqua*, decis. 119.
Romana Pecuniaria, Lunæ 24. Aprilis *1662*. *Beuilaqua*, decis. 438.
Romana Pretij Officiorum, Lunæ 1. Decembris *1659*. *Beuilaqua*, decis. 126.
Romana Redditionis rationis, Veneris 18. Februarij *1661*. *Albergato*, decis. 286.
Romana Redditionis rationis, Lunæ 27. Iunij *1661*. *Albergato*, decis. 366.
Romana Restitutionis Dotis, Veneris 6. Iunij *1659*. *Priolo*, decis. 86.
Romana Restitutionis Dotis, Lunæ 28. Iunij *1660*. *Albergato*, decis. 243.
Romana Retrouenditionis Domus, Veneris 30. Maij *1659*. *Priolo*, decis. 77.
Romana Retrouenditionis Domus, Mercurij 9. Iunij *1660*. *Priolo*, decis. 432.
Romana Saluiani, Lunæ 20. Iunij *1661*. *Bourlemont*, decis. 350.
Romana Saluiani, Lunæ 16. Iunij *1659*. *Meltio*, decis. 95.
Romana Saluiani, Mercurij 9. Iunij *1660*. *Albergato*, decis. 237.
Romana Saluiani, Lunæ 23. Maij *1661*. *Emerix*, decis. 327.
Romana Scutorum 30. millium, Veneris 9. Aprilis *1660*. *Albergato*, decis. 189.
Romana Scutorum triginta millium, Lunæ 20. Iunij *1661*. *Albergato*, decis. 355.
Romana Separationis Thori, Veneris 27. Maij *1661*. *Priolo*, decis. 328.
Romana Societatis Officij, Lunæ 22. Maij *1662* *Verospio*, decis. 462.
Romana Societatis lignorum, Lunæ 13. Ianuarij *1659*. *Meltio*, decis. 3.
Romana Societatis Fundaci, Lunæ 11. Decembris, *1662*. *Cerro*, dec. 518.
Romana Societatis Fundaci, Lunæ 19. Iunij *1660*. *Cerro*, decis...
Romana, seu Vrbeuetana Successionis, Lunæ 31. Ianuarij *1661*. *Albergato*, dec. 271.
Romana, seu Vrbeuetana Successionis, Lunæ 23. Maij *1662*. decis. 457.
Romana Successionis, Lunæ 28. Iunij *1660*. *Priolo*, decis. 244.
Romana Successionis, Lunæ 16. Ianuarii *1660*. *Meltio*, decis. 146.
Romana Testamenti, Lunæ 6. Febr. *1662*. *Cerro*, decis. 393.
Romana Testamenti, Veneris 31. Ianuarij *1659*. *Beuilaqua*, decis. 15.
Romana Testamenti, Mercurii 5. Maij *1660*. *Verospio*, decis. 210.
Romana Testamenti, Veneris 4. Febr. *1661*. *Verospio*, decis. 275.
Romana Testamenti, Mercurij 22. Iunij *1661*. *Taia*, decis. 360.
Romana Transactionis, Lunæ 12. Maij *1659*. *Priolo*, decis. 72.
Romana, seu Florentina Transactionis, Lunæ 5. Aprilis *1660*. decis. 187.
Romana Transactionis, Lunæ 12. Decembris *1659*. *Verospio*, decis. 144.
Romana Vineæ ad Aquam Sanctam, Veneris 28. Ianuarij *1661*. *Priolo*, decis. 208.
Romana Vineæ, Veneris 16. Ianuarij *1660*. *Meltio*, decis. 149.
Romana Vineæ, Lunæ 21. Iunij *1660*. *Meltio*, dec. 338.
Romana Vineæ, Lunæ 6. Februarij *1662*. *Beuilaqua*, decis. 395.
Romana Vineæ ad Aquam Sanctam, Veneris 14. Martij *1659*. *Meltio*, dec. 40.
Romana Vineæ, Veneris 16. Iunii *1662*. *Cerro*, decis. 451.
Romana Vineæ, Lunæ 2. Maij *1661*. *Cerro*, decis. 319.
Romana Vsusfructus, Mercurii 28. Iunij *1662*. *Beuilaqua*, dec. 504.
Romana Vsusfructus, Veneris 4. Februarij *1661*. *Priolo*, dec. 276.

S

Sabinen. Fideicommissi, Lunæ 22. Maij 1662. *Cerro*, decis. 459.
Sabinen. Spolij, Lunæ 13. Martij 1662. *Beuilaqua*, decis. 417.
Sabinen. Spolij, Veneris 1. Iulij 1661. *Beuilaqua*, decis. 537.
Sabinen. Spolij, Mercurij 21. Aprilis 1660. *Beuilaqua*, decis. 196.
Sancti Seuerini Inuentarij, Lunæ 21. Ianuarij 1662. *Emerix*, decis. 381.
Salamantina Cucullæ, Lunæ 23. Iunij 1659. *Cerro*, decis. 105.
Sancti Seuerini Census, Lunæ 23. Ianuarij 1662. *Verospio*, decis. 382.
Senen. Fideicommissi, Lunæ 5. Aprilis 1660. *Cerro*, decis. 188.
Sypontina Cathedralitatis, Lunæ 13. Ianuarij 1660. *Cerro*, decis. 5.
Sypontina Cathedralitatis, Veneris 21. Maij 1660. *Cerro*, decis. 532.
Spoletana Substentationis, Lunæ 19. Iunij 1662. *Priolo*, decis. 484.
Squillacen. Testamenti, Mercurij 7. Iunij 1662. *Priolo*, decis. 478.
Suessana Legitimæ, & hæreditatis, Lunæ 26. Iunij 1662. *Taia*, decis. 491.
Sutrina Dotis, Ven. 4. Iulij 1659. *Beuilaqua*, d. 116.
Sutrina Augmenti Dotalis, Lunæ 6. Februarij 1662. *Cerro*, decis. 394.
Salmonen. Iuris amouendi Capellanos, Veneris 10. Ianuarij 1659. decis. 2.

T

Terracinen. Pecuniaria, Veneris 30. Ianuarij 1660. *Meltio*, decis. 157.
Terracinen. Pecuniaria, Veneris 4. Iulij 1659. *Meltio*, decis. 112.
Terracinen. Fideicommissi de Pilorciis, Lunæ 14. Martij 1661. *Albergato*, decis. 293.
Tiburtina Castrorum, Lunæ 31. Martij 1659. *Beuilaqua*, decis. 53.
Tiburtina Castrorum, Veneris 10. Martij 1662. *Beuilaqua*, decis. 411.
Tiburtina Castrorum, Lunæ 16. Februarij 1660. *Beuilaqua*, decis. 163.
Tiburtina Donationis, Veneris 6. Ianuarij 1660. *Albergato*, decis. 145.
Tiburtina Donationis, Lunæ 4. Aprilis 1661. *Bourlemont*, decis. 314.
Tiburtina Tutelæ, Lunæ 10. Martij 1659. *Meltio*, decis. 34.
Tiburtina Tutelæ, Ven. 27. Iunij 1659. *Meltio*, d. 108.
Tiburtina Donationis, Veneris 31. Ianuarij 1659. decis. 17.
Tirasonen. Iurisdictionis, Veneris 11. Martij 1660. *Taia*, decis. 182.
Tirasonen. Fundationis Conuentus, Veneris 4. Iulij 1659. decis. 115.
Toletana Archipresbyteratus, Lunæ 10. Martij 1659. *Albergato*, decis. 25.
Toletana Decimarum de Capilla, Veneris 14. Maij 1660. *Beuilaqua*, decis. 219.
Toletana Iurisdictionis, Veneris 9. Maij 1659. *Beuilaqua*, decis. 70.
Toletana Iurispatronatus, Veneris 27. Ianuarij 1662. *Beuilaqua*, decis. 390.
Toletana Iurisdictionis, Veneris 21. Maij 1660. la 2.
Toletana Iurisdictionis, Veneris 10. Iunij 1661. Super manutentione, *Taia*, decis. 333.
Toletana Iurisdictionis, Veneris 27. Ianuarij 1662. Super bono iure, *Beuilaqua*, decis. 301.
Toletana Iurisdictionis, Veneris 10. Iunij 1661. Super bono iure, *Taia*, decis. 334.
Toletana Manutentionis, Lunæ 26. Maij 1660. *Beuilaqua*, decis. 225.
Toletana Manutentionis, Mercurij 9. Iunij 1660. *Beuilaqua*, decis. 231.
Tridentina Altaris, Lunæ 1. Martij 1660. *Albergato*, decis. 164.
Tridentina Altaris, Veneris 29. Aprilis 1661. *Albergato*, decis. 315.
Tudertina Successionis, Lunæ 27. Februarij 1662. *Bourlemont*, decis. 404.

V

Valuen. Præeminentiarum, Mercurij 15. Iunij 1661. *Taia*, decis. 346.
Valuensis Præeminentiarum, Mercurij 5. Maij 1660. *Taia*, decis. 215.
Viterbiensis Transactionis, Veneris 3. Iunij 1661. *Verospio*, decis. 330.
Viterbien. Transactionis, Lunæ 14. Iunii 1660. *Albergato*, decis. 236.
Viterbien. Pecuniaria, Lunæ 11. Febr. 1658. *Verospio*, decis. 523.
Viterbien. Pecuniaria, Veneris 4. Martii 1661. *Verospio*, decis...
Viterbien. Pecuniaria, Lunæ 3. Martij 1659. *Meltio*, decis. 31.
Viterbien. Pecuniaria, Lunæ 1. Decembris 1659. *Verospio*, decis. 123.
Viterbien. Tutelæ, Ven. 6. Iunij 1659. *Cerro*, dec. 83.
Viterbien. Saluiani, Veneris 20. Iunij 1659. *Cerro*, decis. 100.
Vrbinaten. Pecuniaria, Veneris 5. Decembris 1659. *Verospio*, decis. 120.
Vrbinaten. Pecuniaria, Mercurij 5. Maij 1660. *Verospio*, decis. 212.
Vrbinaten. Pecuniaria Lunæ 24. Ianuarij 1661. *Verospio*, decis. 260.
Vrgensis Præceptoriæ, Lunæ 2. Maij 1661. *Beuilaqua*, decis. 317.
Vrbinaten. Prædij, Mercurij 10. Decembris 1659. *Cerro*, decis. 133.

INDEX DECISIONVM,

Quæ in hac Decimatertia Parte Recentiorum continentur, Alphabetica ſerie per materias diſpoſitus.

A

Capuana *Abbatiæ*, Ven. 16. Ian. 1660. *Priolo*, dec. 152.
Capuana *Abbatiæ*, Lunæ 5. Maij 1659. *Priolo*, dec. 64.
Romana, ſeu Veliterna *Affictus*, Lunæ 15. Decembris 1659. *Veroſpio*, deciſ. 140.
Romana, ſeu Veliterna *Affictus*, Mercurij 22. Martij 1662. *Veroſpio*, deciſ. 431. la 2.
Neapolitana, ſeu Boianen. *Affictus*, Lunæ 5. Iunij 1662. *Albergato*, deciſ. 474.
Tridentina *Altaris*, Lunæ 1. Martij 1660. *Albergato*, deciſ. 164.
Tridentina *Altaris*, Veneris 29. Aprilis 1661. *Albergato*, deciſ. 315.
Romana *Apothecarum*, Veneris 9. Maij 1659. *Albergato*, deciſ. 71.
Toletana *Archipresbyteratus*, Lunæ 10. Martij 1659. *Albergato*, deciſ. 25.
Bononien. Quintæ, ſeu *Aſſociationis*, Lunæ 5. Iunij 1660. *Taia*, deciſ. 250.
Fulginaten. *Attentatorum*, Veneris 30. Maij 1659. *Cerro*, deciſ. 80.
Romana *Augumenti* Dotis, Lunæ 9. Iunij 1659. *Beuilaqua*, deciſ. 90.
Romana *Augumenti* Dotis, Lunæ 10. Aprilis 1660. *Beuilaqua*, deciſ. 195.
Romana *Augumenti* Dotis, Veneris 16. Iunii 1662. *Cerro*, deciſ. 499.
Sutrina *Augumenti*, dotalis Lunæ 6. Februarii 1662. *Cerro*, deciſ. 394.

B

Lunen. Sarzanen. *Beneficij*, Lunæ 5. Maij 1658. *Albergato*, deciſ. 529.
Lunen. Sarzanen. *Beneficij*, Mercurij 10. Decembris 1659. *Albergato*, deciſ. 132.
Firmana *Beneficij*, Mercurij 27. Nouembris 1658. *Cerro*, deciſ. 328.
Firmana *Beneficij*, Lun. 28. Apr. 1659. *Cerro*, dec. 56.
Comen. *Beneficij*, Lunæ 12. Maij 1659. *Priolo*, dec. 73.
Gerunden. *Beneficij*, Veneris 5. Martij 1660. *Beuilaqua*, deciſ. 176.
Mediolanen. *Beneficiorum*, Lunæ 28. Martij 1661. *Albergato*, deciſ. 307.
Mediolanen. *Beneficiorum*, Lunæ 21. Februarij 1662. *Albergato*, deciſ. 402.
Reatina *Beneficij*, Veneris 13. Ianuarij 1662. *Beuilaqua*, deciſ. 376.
Reatina *Beneficij*, Veneris 17. Iunij 1662. *Bourlemont*, deciſ. 503.
Reatina *Beneficij*, Veneris 13. Maij 1661. *Beuilaqua*, deciſ. 323.
Oueten. *Beneficij*, Lunæ 23. Ianuarij 1662. *Vicecomite*, deciſ. 380.
Oueten. *Beneficij*, Veneris 10. Martij 1662. *Vicecomite*, deciſ. 414.
Calaguritana *Beneficij*, Veneris 3. Martij 1662. *Beuilaqua*, deciſ. 404.
Meliten. *Beneficij*, Ven. 10. Mar. 1662. *Priolo*, dec. 410.
Placentina *Beneficij*, Veneris 24. Martij 1662. *Bourlemont*, deciſ. 443.
Aquilana *Beneficij*, Ven. 17. Maij 1662. *Cerro*, d. 456.
Interamnen. *Bonorum*, Veneris 7. Februarji 1659. *Cerro*, deciſ. 26.
Interamnen. *Bonorum*, Lunæ 9. Iunij 1659. *Cerro*, deciſ. 89.
Præneſtina *Bonorum*, Merc. 27. Nouembris 1658. *Taia*, deciſ. 527.
Præneſtina *Bonorum*, Lun. 17. Mar. 1659. *Taia*, d. 43.
Bononien. *Bonormm de Graſſijs*, Lunæ 17. Martij 1659. *Cerro*, deciſ. 42.
Rauennaten. *Bonorum*, Veneris 27. Iunij 1659. *Meltio*, deciſ. 109.
Fauentina *Bonorum*, Ven. 27. Iunij 1659. *Cerro*, d. 11.
Placentina *Bonorum*, Veneris 30. Maij 1659. *Priolo*, deciſ. 75.
Placentina *Bonorum*, Mercurij 21. Aprilis 1660. *Priolo*, deciſ. 197.
Placentia *Bonorum*, Ven. 1. Ap. 1661. *Priolo*, dec. 310.
Placentina *Bonorum*, Veneris 2. Decembris 1661. *Beuilaqua*, deciſ. 371.
Auenionen. *Bonorum*, Lunæ 29. Ianuarij 1660. *Meltio*, deciſ. 155.
Romana *Bonorum*, Lun. 16. Mar. 1660. *Meltio*, d. 184.
Ariminen. *Bonorum*, Lunæ 24. Maij 1660. *Beuilaqua*, deciſ. 224.
Ariminen. *Bonorum*, Mercurij 22. Iunij 1661. *Beuilaqua*, deciſ. 361.
Fulginaten. *Bonorum*, Lunæ 20. Iunij 1661. *Priolo*, deciſ. 354.
Bononien. *Bonorum*, Veneris 27. Februarij 1660. *Taia*, deciſ. 531.
Bononien. *Bonorum*, Lunæ 8. Martij 1660. *Albergato*, deciſ. 179.
Bononien. *Bonorum*, Veneris 10. Martij 1662. *Albergato*, deciſ. 412.
Bononien. *Bonorum*, Veneris 23. Iunij 1662. *Albergato*, deciſ. 487.
Bononien. Separationis *Bonorum*, Mercurij 15. Iunij 1661. *Veroſpio*, deciſ. 347.
Mantuana *Bonorum*, Ven. 10. Mar. 1662. *Cerro*, d. 409.
Auximana *Bonorum*, Veneris 24. Martij 1662. *Albergato*, deciſ. 432.
Ciuitatis Caſtelli *Bonorum*, Mercurij 17. Maij 1662. *Beuilaqua*, deciſ. 455.
Firmana *Bonorum*, Mer. 7. Iunij 1662. *Cerro*, dec. 477.
Farfen. *Bonorum*, Ven. 1. Dec. 1662. *Ninot*, dec. 513.
Farfen. *Bonorum*, Mer. 23. Mar. 1661. *Cerro*, dec. 306.
Bononien. *Bonorum emphyteuticorum*, Lunæ 11. Decembris 1662. *Veroſpio*, deciſ. 517.

Mele-

C

Meleuitana *Canonicatus*, Veneris 5. Decembris 1659. *Cerro*, decis. 127.
Colonien. *Canonicatus*, Veneris 10. Decembris 1660. *Emerix*, decis. 256.
Leodien. *Canonicatus*, Veneris 24. Ianuarij 1659. *Verospio*, decis. 10.
Leodien. *Canonicatus*, Mercurij 10. Iunij 1662. *Bourlemont*, decis. 480.
Maceraten. *Capellania*, Lunæ 10. Martij 1660. *Beuilaqua*, decis. 217.
Sypontina *Cathedralitatis*, Lunæ 13. Ianuarij 1660. *Cerro*, decis. 5.
Sypontina *Cathedralitatis*, Veneris 21. Maij 1660. *Cerro*, decis. 532.
Cæsaraugustana *Cathedralitatis*, Lunæ 5. Iulij 1660. *Cerro*, decis. 240.
Cæsaraugustana *Cathedralitatis*, Mercurij 10. Decembris 1660. *Cerro*, decis. 260.
Romana *Cambij*, Lun. 8. Apr. 1659. *Cerro*, dec. 524.
Romana *Cambij*, Lun. 21. Iun. 1660. *Verospio*, dec. 240.
Romana *Cambij*, Lun. 24. Apr. 1662. *Cerro*, dec. 439.
Romana *Cambij*, Mercurij 7. Iunij 1662. *Beuilaqua*, decis. 479.
Romana *Cambij*, Ven. 16. Iun. 1662. *Albergato*, d. 495.
Romana *Cambiorum*, Lunæ 17. Februarij 1659. *Verospio*, decis. 30.
Romana *Cambiorum*, Lunæ 14. Iunij 1660. *Verospio*, decis. 234.
Romana *Cambiorum*, Veneris 28. Nouembris 1659. *Verospio*, decis. 121.
Romana *Cambiorum*, Veneris 10. Martij 1662. *Verospio*, decis. 513.
Ciuitatis Plebis *Capellania*, Mercurij 5. Iunij 1660. *Cerro*, decis. 345.
Ciuitatis Plebis *Capellania*, Lunæ 5. Decembris 1661. *Cerro*, decis. 373.
Ciuitatis Plebis *Capellania*, Veneris 23. Ianuarij 1660. *Verospio*, decis. 156.
Romana *Casalis Sanctæ Agathæ*, Mercurij 15. Ianuarij 1659. *Priolo*, decis. 6.
Romana *Casalis Sanctæ Agathæ*, Veneris 16. Iunij 1662. *Cerro*, decis. 494.
Romana *Casalis media via*, Veneris 4. Martij 1660. *Beuilaqua*, decis. 75.
Romana *Castri Orciani*, Lunæ 7. Februarij 1661. *Albergato*, decis. 282.
Romana *Castri Orciani*, Lunæ 15. Maij 1662. *Albergato*, decis. 452.
Reatina *Castrorum*, Lun. 9. Iun. 1659. *Priolo*, dec. 88.
Reatina *Castrorum*, Mercurij 14. Aprilis 1660. *Priolo*, decis. 192.
Tiburtina *Castrorum*, Lunæ 31. Martij 1659. *Beuilaqua*, decis. 53.
Tiburtina *Castrorum*, Veneris 10. Martij 1662. *Beuilaqua*, decis. 411.
Tiburtina *Castrorum*, Lunæ 16. Februarij 1660. *Beuilaqua*, decis. 163.
Romana *Census*, seu Depositi, Veneris 24. Ianuarij 1659. *Albergato*, decis. 9.
Anconitana *Census*, Lunæ 27. Ianuarij 1659. *Verospio*, decis. 15.
Anconitana *Census*, Veneris 31. Ianuarij 1659. *Verospio*, decis. 19.
Ariminen. *Census*, Lunæ 24. Martij 1659. *Albergato*, decis. 47.
Forosempronien. *Census*, Veneris 27. Februarij 1660. *Beuilaqua*, decis. 166.
Forosempronien. *Census*, Veneris 27. Februarij 1660. *Beuilaqua*, decis. 267.
Perusina *Censuum*, Mercurij 23. Martij 1661. *Verospio*, decis. 305.
Bononien. *Census*, Lunæ 16. Maij 1661. *Bourlemont*, decis. 324.
Romana *Census*, Lun. 19. Apr. 1660. *Priolo*, dec. 194.
Romana *Census*, Lun. 31. Maij 1660. *Meltio*, dec. 225.
Romana *Census*, Lun. 11. Febr. 1659. *Meltio*, dec. 27.
Romana *Census*, Lunæ 11. Decembris 1662. *Beuilaqua*, decis. 516.
Romana *Census*, Lunæ 27. Februarij 1662. *Albergato*, decis. 403.
Romana *Census*, Ven. 4. Iulij 1659. *Beuilaqua*, d. 113.
Romana *Census*, Lunæ 3. Iunij 1662. *Vicecomite*, decis. 506.
Romana *Census*, Ven. 26. Maij 1662. *Cerro*, dec. 464.
Romana *Census*, Lunæ 5. Maij 1662. *Bourlemont*, decis. 443.
Sancti Seuerini *Census*, Lunæ 23. Ianuarij 1662. *Verospio*, decis. 382.
Fanen. *Census*, Lunæ 15. Maij 1662. *Beuilaqua*, decis. 450.
Papien. *Census*, Lunæ 3. Iulij 1662. *Ninot*, dec. 505.
Romana *Commendæ*, Lunæ 6. Februarij 1661. *Emerix*, decis. 290.
Romana *Commendæ*, Lunæ 21. Februarij 1661. *Albergato*, decis. 290.
Romana *Concursus Creditorum*, Veneris 10. Iunij 1661. *Cerro*, decis. 338.
Perusina *Congruæ*, Lunæ 5. Martij 1659. *Beuilaqua*, decis. 48.
Murana *Congruæ*, Mercurij 15. Iunij 1661. *Bourlemont*, decis. 347.
Murana *Congruæ*, Veneris 10. Iunij 1661. *Bourlemont*, decis. 392.
Romana Iuris *Congrui*, die 5. Iulij 1619. *Rossanen.* decis. 535. est resolutio Cameralis.
Leodien. *Contractus*, Veneris 23. Ianuarij 1662. *Cerro*, decis. 384.
Cæsaraugustana fundationis *Conuentus*, Veneris 6. Iunij 1659. *Verospio*, decis. 87.
Salamantina *Cucullæ*, Lunæ 23. Iunii 1659. *Cerro*, decis. 105.

D

Ciuitatis Castelli *Datiorum*, Veneris 25. Iunij 1660. *Priolo*, decis. 224.
Calaguritana *Decimarum Sancti Ascentij*, & *Daualillo*, Veneris 7. Februarij 1659. *Cerro*, dec. 24.
Calaguritana *Decimarum*, Veneris 28. Nouembris 1659. *Cerro*, decis. 122.
Hispalen. *Decimarum*, Lun. 16. Iun. 1659. *Cerro*, d. 97.

Hispalen. *Decimarum*, Lunæ 26. Aprilis 1660. *Taia*, decis. 201.

Cauallicen. *Decima*, Fœni Lunæ 23. Iunij 1659. *Taia*, decis. 102.

Cracouien. *Decimarum*, Mercurij 14. Aprilis 1660. *Bourlemont*, decis. 191.

Barbastren. *Decimarum* Veneris 7. Maij 1660. *Albergato*, decis. 216.

Toletana *Decimarum de Capilla*, Veneris 14. Maij 1660. *Beuilaqua*, decis. 219.

Hispallens *Decimarum*, Lunæ 13. Iunij 1661. *Taia*, decis. 344.

Barbastren. *Decimarum*, Lunæ 11. Decembris 1662. *Taia*, decis. 520.

Romana *Deuolutionis Domus*, Veneris 30. Maij 1659. *Albergato*, decis. 8.

Romana *Deuolutionis Domus*, Veneris 5. Martij 1660. *Verospio*, decis. 172.

Romana *Deuolutionis Domus*, Lunæ 16. Maij 1660. *Beuilaqua*, decis. 227.

Romana *Deuolutionis Domus*, Lunæ 22. Nouembris 1662. *Priolo*, decis. 510.

Romana Emphyteusis, *seu Deuolutionis Domorum*, Lunæ 27. Iunij 1661. *Albergato*, decis. 363.

Burgen. *Dimidia portionis*, Lunæ 15. Maij 1662. *Taia*, decis. 454.

Bononien. *Dismembrationis*, Lunæ 10. Februarij 1659. *Verospio*, decis. 29.

Bononien. *Dismembrationis*, Veneris 20. Februarij 1660. *Beuilaqua*, decis. 165.

Narnien. *Diuisionis Parochialium*, Lunæ 6. Februarij 1662. *Verospio*, decis. 397.

Romana *Diuisionis* Lunæ 22. Maij 1662. *Taia*, decis. 460.

Romana Retrouenditionis *Domus*, Veneris 30. Maij 1659. *Priolo*, decis. 77.

Romana *Retrouenditionis Domus*, Mercurij 9. Iunij 1660. *Priolo*, decis. 432.

Romana *Domus*, Veneris 13. Ianuarij 1662. *Albergato*, decis. 375.

Romana *Domus*, Lunæ 11. Decembris 1662. *Beuilaqua*, decis 521.

Romana *Domus*, Lunæ 10. Martij 1659. *Verospio*, decis. 33.

Romana *Domus*, Veneris 10. Iunij 1661. *Beuilaqua*, decis. 337.

Romana *Domus*, Lunæ 5. Iunij 1662. *Beuilaqua*, decis. 473.

Firmana *Domus*, seu Fideicommissi Lunæ 23. Maij 1661. *Albergato*, decis. 326.

Lucana *Domus*, Lunæ 23. Nouembris 1661. *Emerix*, decis. 369.

Meleuitana *Domus*, Veneris 23. Ianuarij 1662. *Beuilaqua*, decis. 385.

Romana *Domus de Vfazzijs*, Lunæ 13. Martij 1662. *Cerro*, decis. 416.

Firmana *Domus*, seu Fideicommissi super Liquidatione, Ven. 17. Martij 1662. *Albergato*, dec. 420.

Romana *Donationis*, Veneris 24. Ianuarij 1659. *Cerro*, decis. 11.

Meleuitana *Donationis*, Veneris 6. Iunij 1659. *Meltio*, decis. 85.

Ariminen. *Donationis*, Lunæ 24. Maij 1660. *Priolo*, decis. 222.

Romana prætensæ *Donationis*, Veneris 15. Iunij 1660. *Meltio*, decis. 241.

Tiburtina *Donationis*, Veneris 6. Ianuarij 1660. *Albergato*, decis. 145.

Tiburtina *Donationis*, Lunæ 4. Aprilis 1661. *Bourlemont*, decis. 314.

Tiburtina *Donationis*, Veneris 31. Ianuarij 1659. decis. 17.

Rauennaten. *Donationis*, Lunæ 7. Februarij 1661. *Bourlemont*, decis. 280.

Romana prætensæ *Donationis*, Veneris 18. Martij 1661. *Ninot*, decis. 298.

Bononien. *Donationis*, Lunæ 27. Iunij 1661. *Beuilaqua*, decis. 365.

Romana *Donationis*, Mercurij 22. Martij 1662. *Priolo*, decis. 430.

Romana *Donationis* de Ceuis, Lunæ 4. Decembris 1662. *Beuilaqua*, decis. 515.

Bononien. *Donationis*, Mercurij 10. Maij 1662. *Bourlemont*, decis. 446.

Rauennaten. *Donationis*, Veneris 26. Maij 1662. *Bourlemont*, decis. 465.

Eugubina *Donationis*, Mercurij 7. Iunij 1662. *Vicecomite*, decis. 476.

Romana, seu Perusina *Donationis*, Lunæ 26. Iunij 1662. *Ninot*, decis. 490.

Romana, seu Perusina *Donationis*, Veneris 17. Martij 1662. *Ninot*, decis. 421.

Foroliuien. Lucri *Dotalis*, Lunæ 31. Ianuarij 1659. *Cerro*, decis. 18.

Romana *Dotis*, Lunæ 27. Ianuarij 1659. *Beuilaqua*, decis. 13.

Romana *Dotis*, Lunæ 5. Maij 1659. *Beuilaqua*, decis. 63.

Romana *Dotis*, Mercurij 22. Iunij 1661. *Verospio*, decis. 357.

Romana *Dotis*, Veneris 20. Iunij 1661. *Beuilaqua*, decis. 348.

Romana *Dotis*, Lunæ 15. Decembris 1659. *Albergato*, decis. 143.

Romana *Dotis*, Lunæ 10. Februarij 1659. *Albergato*, decis. 28.

Romana Fructuum *Dotis*, Veneris 7. Februarij 1659. *Albergato*, dec. 25.

Romana Restitutionis *Dotis*, Veneris 6. Iunij 1659. *Priolo*, decis. 86.

Romana Restitutionis *Dotis*, Lunæ 28. Iunij 1660. *Albergato*, dec. 243.

Romana Augumenti *Dotis*, Lunæ 9. Iunij 1659. *Beuilaqua*, decis. 90.

Romana Augumenti *Dotis*, Lunæ 19. Aprilis 1660. *Beuilaqua*, decis. 195.

Romana Augumenti *Dotis*, Veneris 16. Iunij 1662. *Cerro*, decis. 499.

Romana, seu Nepesina *Dotis*, Veneris 10. Decembris 1660. *Taia*, dec. 258.

Rauennaten. *Dotis*, Veneris 7. Februarij 1659. *Albergato*, decis. 20.
Rauennaten. *Dotis*, Veneris 10. Iunij 1661. *Albergato*, decis. 340.
Sutrina *Dotis*, Veneris 4. Iulij 1659. *Beuilaqua*, decis. 116.
Foroliuien. Lucri *Dotalis*, Veneris 30. Aprilis 1660. *Cerro*, decis. 204.
Romana Lucri *Dotalis*, Lunæ 31. Ianuarij 1661. *Taia*, decis. 274.
Narnien. *Dotis*, Lunæ 6. Februarij 1662. *Bourlemont*, decis. 308.
Rauennaten. *Dotis*, Mercurij 22. Martij 1662. *Albergato*, decis. 414.
Romana Lucri *Dotis*, Lunæ 27. Martij 1662. *Taia*, decis. 126.
Bononien. Legati, seu *Dotium*, Veneris 16. Iunij 1662. *Emerix*, decis. 502.
Reginen. *Dyptereatus*, Veneris 21. Maij 1660. *Priolo*, decis. 223.
Reginen. *Dyptereatus*, Veneris 10. Decembris 1660. *Priolo*, decis. 257.

E

Mediolanen. *Ecclesiæ*, Veneris 7. Februarij 1659. *Taia*, decis. 21.
Rauennaten. *Electionis*, Veneris 9. Maij 1659. *Taia*, decis. 69.
Eugubina *Emphyteusis*, Lunæ 16. Februarij 1660. *Priolo*, decis. 162.
Romana *Emphyteusis*, seu Deuolutionis Domorum Lunæ 27. Iunij 1661. *Albergato*, decis. 363.

F

Mantuana *Feudi*, Lunæ 27. Ianuarij 1659. *Verospio*, decis. 12.
Mantuana *Feudi*, Veneris 30. Maij 1659. *Verospio*, decis. 52.
Amerina *Fideicommissi*, Veneris 5. Martij 1660. *Taia*, decis. 171.
Amerina *Fideicomissi*, Veneris 26. Nouembris 1660. *Taia*, decis. 253.
Amerina *Fideicomissi* Lunæ 5. Iunij 1662. *Priolo*, decis. 472.
Auenionen. *Fideicommissi*, Lunæ 20. Iunij 1661. *Cerro*, decis. 353.
Bononien. *Fideicommissi*, Veneris 5. Martij 1660. *Verospio*, decis. 174.
Bononien. *Fideicommissi*, Lunæ 16. Ianuarij 1662. *Verospio*, decis. 378.
Bononien. *Fideicommissi*, Lunæ 22. Iunij 1662. *Cerro*, decis. 475.
Bononien. *Fideicommissi de Amorinis*, Veneris 30. Maij 1659. *Meltio*, decis. 76.
Bononien. *Fideicommissi de Amorinis*, Lunæ 26. Aprilis 1660. *Priolo*, decis. 198.
Bononien. *Fideicommissi de Amorinis*, Lunæ 22. Maij 1662. *Priolo*, decis. 461.
Bononien. *Fideicommissi de Monterentijs*, Mercurij 22. Iunij 1660. *Priolo*, decis. 358.
Bononien. *Fideicommissi de Monterentijs*, Veneris 2. Iunij 1661. *Priolo*, decis. 470.
Bononien. *Fideicommissi de Monterentijs*, Veneris 27. Ianuarij 1662. *Priolo*, decis. 296.
Bononien. *Fideicommissi de Pinchiaris*, Veneris 28. Martij 1659. *Priolo*, decis. 49.
Bononien. *Fideicommissi Ioannis Mariæ de Bologninis*, Ven. 4. Iunij 1660. *Priolo*, decis. 229.
Bononien. *Fideicommissi de Luparis*, Veneris 12. Decembris 1659. *Meltio*, decis. 137.
Bononien. *Fideicommissi de Luparis*, Veneris 9. Iulij 1660. *Meltio*, decis. 251.
Bononien. *Fideicommissi de Luparis*, Veneris 14. Ianuarij 1661. *Bourlemont*, decis. 262.
Bononien. *Fideicommissi de Cæsareis*, Lunæ 16. Ianuarij 1660. *Albergato*, decis. 151.
Bononien. *Fideicommissi de Cæsareis*, Lunæ 16. Ianuarij 1662. *Albergato*, decis. 379.
Bononien. *Fideicommissi de Cæsareis*, Veneris 27. Martij 1662. *Bourlemont*, decis. 422.
Bononien. *Fideicommissi de Canobijs*, Lunæ 30. Ianuarij 1662. *Albergato*, decis. 388.
Bononien. *Fideicommissi de Cataneis*, Lunæ 11. Decembris 1662. *Beuilaqua*, decis. 519.
Bononien. *Fideicommissi de Blancossis*, Veneris 2. Iunij 1662. *Taia*, decis. 469.
Bononien. *Fideicommissi de Maluetijs*, Veneris 4. Februarij 1661. *Beuilaqua*, decis. 277.
Ciuitatis Castellanæ *Fideicommissi*, Veneris 4. Iulij 1659. *Beuilaqua*, decis. 114.
Firmana Domus, *seu Fideicommissi*, Lunæ 23. Maij 1661. *Albergato*, decis. 326.
Firmana Domus, *seu Fideicommissi super liquidatione*, Ven. 17. Martij 1662. *Albergato*, decis. 420.
Ferrarien. prætensi *Fideicommissi*, Mercurij 22. Iunij 1661. *Bourlemont*, decis. 359.
Firmana *Fideicommissi*, Veneris 26. Maij 1662. *Vicecomite*, decis. 468.
Firmana *Fideicommissi*, Veneris 9. Maij 1659. *Taia*, decis. 67.
Firmana *Fideicommissi*, Veneris 30. Ianuarij 1660. *Taia*, decis. 160.
Firmana *Fideicommissi*, Lunæ 15. Martij 1660. *Taia*, decis. 183.
Firmana *Fideicommissi*, Veneris 5. Maij 1660. *Taia*, decis. 220.
Firmana *Fideicommissi*, Lunæ 5. Iulij 1660. *Taia*, decis. 248.
Firmana *Fideicommissi*, Mercurij 23. Martij 1661. *Taia*, decis. 303.
Firmana *Fideicommissi*, Lunæ 7. Februarij 1661. *Taia*, decis. 238.
Firmana *Fideicommissi*, Mercurij 23. Martij 1661. *Taia*, decis 304.
Fulginaten. *Fideicommissi*, Veneris 27. Martij 1658. *Beuilaqua*, decis. 526.
Fulginaten. *Fideicommissi*, Lunæ 1. Martij 1660. *Beuilaqua*, decis. 168.
Fulginaten. *Fideicommissi*, Lunæ 14. Martij 1661. *Beuilaqua*, decis. 294.
Fulginaten. *Fideicommissi*, Lunæ 15. Martij 1662. *Beuilaqua*, decis. 415.

Hortana *Fideicommissi*, Lunæ 22. Maij 1662. *Cerro*, decis. 463.
Hortana *Fideicommissi*, Lunæ 1. Decembris 1659. *Cerro*, decis. 124.
Mediolanen. *Fideicommissi*, Veneris 3. Maij 1662. *Albergato*, decis. 444.
Mediolanen. *Fideicommissi*, Veneris 23. Iunij 1662. *Albergato*, decis. 486.
Narnien. *Fideicommissi*, Veneris 30. Aprilis 1660. *Beuilaqua*, decis. 203.
Narnien. *Fideicommissi*, Lunæ 14. Martij 1661. *Beuilaqua*, decis. 295.
Perusina *Fideicommissi*, Lunæ 26. Ianuarij 1660. *Priolo*, decis. 154.
Prænestina *Fideicommissi*, Lunæ 5. Iunij 1662. *Beuilaqua*, decis. 474.
Rauennaten. *Fideicommissi*, Veneris 11. Februarij 1661. *Priolo*, decis. 283.
Romana *Fideicommissi de Pandinis*, Veneris 30. Maij 1659. *Taia*, decis. 78.
Romana *Fideicommissi de Pandinis*, Mercurij 10. Decembris 1659. *Taia*, decis. 135.
Romana *Fideicommissi*, de Pandinis, Lunæ 7. Februarij 1661. *Verospio*, decis. 281.
Romana, seu Vercellen. *Fideicommissi*, Lunæ 14. Martij 1661. *Verospio*, decis. 296.
Romana, seu Vercellen. *Fideicommissi*, Mercurij 5. Martij 1659. *Verospio*, decis. 22.
Romana, seu Vercellen. *Fideicommissi*, Mercurij 10. Maij 1662. *Verospio*, decis. 347.
Romana *fideicommissi, de Boncompagnis*, Mercurij 22. Martij 1662. *Beuilaqua*, decis. 429.
Romana *fideicommissi de Mutis*, Veneris 3. Iunij 1667. *Bourlemont*, decis. 332.
Romana *fideicommissi de Maximis*, Lunæ 24. Martij 1659. *Beuilaqua*, decis. 45.
Romana *fideicommissi de Maximis*, Veneris 28. Aprilis 1662. *Beuilaqua*, decis. 442.
Romana *fideicommissi de Cuppis*, Veneris 2. Maij 1659. *Meltio*, decis. 107.
Romana *fideicommissi de Marianis*, Veneris 21. Ianuarij 1661. *Albergato*, decis. 267.
Romana *fideicommissi de Marianis*, Lunæ 13. Ianuarij 1660. *Albergato*, decis. 147.
Romana *fideicommissi de Steccatis*, Veneris 10. Februarij 1662. *Bourlemont*, decis. 401.
Romana *fideicommissi de Ramponis*, Veneris 17. Martij 1662. *Bourlemont*, decis. 422.
Romana *fideicommissi de Alberis*, Lunæ 7. Februarij 1661. *Priolo*, decis. 279.
Romana, seu Sabinen. *fideicommissi*, Veneris 2. Maij 1659. *Beuilaqua*, decis. 59.
Romana *fideicommissi*, seu Saluiani, Veneris 24. Nouembris 1662. *Albergato*, decis. 508.
Romana *fideicommissi*, Lunæ 19. Iunij 1662. *Albergato*, decis. 483.
Romana *fideicommissi*, de Alberinis Lunæ 6. Martij 1662. *Priolo*, decis. 406.
Romana *fideicommissi*, Veneris 24. Martij 1662. *Taia*, decis. 434.
Romana *fideicommissi*, Veneris 9. Maij 1659. *Verospio*, decis. 68.
Romana *fideicommissi*, Veneris 17. Februarij 1661. *Taia*, decis. 335.
Senen. *fideicommissi*, Lunæ 5. Aprilis 1660. *Cerro*, decis. 188.
Sabinen. *fideicommissi*, Lunæ 22. Maij 1662. *Cerro*, decis. 459.
Terracinen. *fideicommissi de Pilorciis*, Lunæ 14. Martij 1661. *Albergato*, decis. 293.
Romana *Pratensa filiationis*, Mercurij 10. Maij 1662. *Albergato*, decis. 447.
Cauallicen. Decimæ *fœni*, Lunæ 23. Iunij 1659. *Taia*, decis. 102.
Romana *fructuum*, Dotis Veneris 7. Februarij 1659. *Verospio*, decis. 25.
Bononien. quintæ partis *fructuum*, Veneris 30. Aprilis 1660. *Taia*, decis. 208.
Bononien. quintæ partis *fructuum*, Lunæ 30. Maij 1660. *Taia*, decis. 228.
Ariminen. *fructuū*, Lunæ 31. Ian. 1661. *Priolo*, d. 271.
Cæsaraugustana *fundationis*, Conuentus, Veneris 6. Iunij 1659. *Verospio*, decis. 87.
Tirasonen. *fundationis*, Conuentus, Veneris 4. Iulij 1659. *Beuilaqua*, decis. 115.
Neapolitana *funeralium*, Veneris 12. Maij 1662. *Verospio*, decis. 448.
Burgen. *funeralium*, Veneris 16. Iunij 1662. *Cerro*, decis. 501.

H

Meleuitana *Habitus*, Veneris 16. Ianuarij 1660. *Albergato*, decis. 150.
Meleuitana *Habitus*, Veneris 30. Aprilis 1660. *Albergato*, decis. 207.
Meleuitana *Habitus*, Mercurij 5. Maij 1660. *Priolo*, decis. 213.
Amerina *Hæreditatis*, Veneris 20. Iunij 1659. *Meltio*, decis. 99.
Amerina *Hæreditatis*, Lunæ 8. Martij 1660. *Priolo*, decis. 180.
Ariminen. *Hæreditatis*, Lunæ 5. Iulij 1660. *Meltio*, decis. 247.
Bononien. *Hæreditatis*, Veneris 20. Iunij 1659. *Beuilaqua*, decis. 98.
Carpentoraten. *Hæreditatis*, Lunæ 16. Martij 1660. *Beuilaqua*, decis. 185.
Fanen. *Hæreditatis*, Veneris 30. Maij 1659. *Albergato*, decis. 79.
Neapolitana *Hæreditatis*, Veneris 30. Ianuarij 1659. *Cerro*, decis. 158.
Perusina *Hæreditatis*, Veneris 5. Maij 1662. *Albergato*, decis. 445.
Rauennaten. *Hæreditatis*, Veneris 20. Iunij 1659. *Albergato*, decis. 101.
Rauennaten. *Hæreditatis*, Veneris 2. Decembris 1661. *Albergato*, decis. 370.
Rauennaten. *Hæreditatis*, Lunæ 24. Ianuarij 1661. *Albergato*, decis. 265.
Rauennaten. *Hæreditatis*, Lunæ 13. Iunij 1661. *Albergato*, decis. 342.

Romana

Romana *Hæreditatis*, Veneris 7. Februarij 1659. *Beuilaqua*, decis. 22.
Romana *Hæreditatis*, Lunæ 25. Aprilis 1659. *Meltio*, decis. 54.
Romana *Hæreditatis*, Veneris 3. Iunij 1661. *Beuilaqua*, decis. 331.
Romana *Hæreditatis*, Veneris 23. Iunij 1662. *Ninot*, decis. 485.
Romana *Hæreditatis*, Lunæ 11. Februarij 1658. *Cerro*, decis. 523.
Romana *Hæreditatis*, Lunæ 13. Ianuarij 1659. *Albergato*, decis. 4.
Romana *Hæreditatis*, Lunæ 16. Iunij 2659. *Albergato*, decis. 92.
Romana *Hæreditatis*, Lun. 1. Maij 1661. *Priolo*, d. 331.
Romana *Hæreditatis de Lanuuys*, Lunæ 20. Iunij 1661. *Taia*, decis. 356.
Suessana Legitimæ, & *Hæreditatis*, Lunæ 26. Iunij 1662. *Taia*, decis. 491.

I

Rauennaten. releuationis *Indemnitatis*, Veneris 6. Februarij 1662. *Ninot*, decis. 300.
Sancti Seuerini *Inuentarij*, Lunæ 23. Ianuarij 1662. *Emerix*, decis. 381.
Bononien. *Inuestiturarum*, Merc. 14. Aprilis 1660. *Beuilaqua*, decis. 191.
Sulmonen. *Iuris amouendi Cappellanos*, Veneris 10. Ianuarij 1659. *Priolo*, decis. 2.
Piscien. *Iuris conferendi*, Lunæ 24. Martij 1659. *Albergato*, decis. 44.
Romana *Iuris congrui* die 5. Iulij 1619. *Rossanen.* decis. 535. est resolutio Cameralis.
Astoricen. *Iurisdictionis*, Lunæ 14. Iunij 1660. *Beuilaqua*, decis. 235.
Beneuentana *Iurisdictionis*, Veneris 28. Apr. 1662. *Taia*, decis. 440.
Carpentoraten. *Iurisdictionis*, & præcedentiæ, Mercurij 22. Martij 1662. *Verospio*, decis. 425.
Conuersana *Iurisdictionis*, Lunæ 23. Ianuarij 1662. *Bourlemont*, decis. 379.
Lucen. *Iurisdictionis*, Lunæ 26. Iunij 1662. *Cerro*, decis. 493.
Nullius seu Beneuentana *Iurisdictionis*, Lunæ 5. Maij 1659. *Taia*, decis. 61.
Toletana *Iurisdictionis*, Veneris 9. Maij 1659. *Beuilaqua*, decis. 70.
Toletana *Iurisdictionis*, Veneris 21. Maij 1660. *Beuilaqua*, decis. 220.
Toletana *Iurisdictionis*, Veneris 10. Iunij 1661. super manutentione, *Taia*, decis. 333.
Toletana *Iurisdictionis*, Veneris 10. Iunij 1661. super bono iure, *Taia*, decis. 334.
Toletana *Iurisdictionis*, Veneris 27. Ianuarij 1662. super bono iure *Beuilaqua*, decis. 301.
Tirasonen. *Iurisdictionis*, Veneris 11. Martij 1660. *Taia*, decis. 182.
Bononien. Parochialis, seu *Iurispatronatus de Granagliono*, Lunæ 8. Martij 1660. *Meltio*, decis. 178.
Interamnen. *Iurispatronatus*, Lunæ 23. Iunij 1659. *Priolo*, decis. 103.
Interamnen. *Iurispatronatus de Castellis*, Veneris 18. Iunij 1660. *Priolo*, decis. 237.
Lucana *Iurispatronatus*, Lunæ 31. Ianuarij 1661. *Beuilaqua*, decis. 27.
Lucana *Iurispatronatus*, Lunæ 26. Iunij 1662. *Albergato*, decis. 492.
Mediolanen. *Iurispatronatus*, Merc. 21. Maij 1659. *Albergato*, decis. 74.
Mediolanen. *Iurispatronatus*, Mercurij 5. Maij 1660. *Albergato*, decis. 214.
Mediolanen. *Iurispatronatus*, Lunæ 23. Ianuar. 1662. *Cerro*, decis. 383.
Meleuitana *Iurispatronatus*, Lunæ 16. Iunij 1659. *Beuilaqua*, decis. 96.
Meleuitana *Iurispatronatus*, Ven. 30. Aprilis 1660. *Beuilaqua*, decis. 206.
Meleuitana *Iurispatronatus*, Lunæ 20. Ianuarij 1661. *Beuilaqua*, decis. 389.
Romana *Iurispatronatus*, Veneris 12. Decembris 1659. *Cerro*, decis. 136.
Toletana *Iurispatronatus*, Veneris 27. Ianuarij 1662. *Beuilaqua*, decis. 390.

L

Bononien. *Legati, & Legitima*, Lunæ 2. Maij 1661. *Beuilaqua*, decis. 316.
Bononien. *Legati seu Dotium*, Ven. 16. Iunij 1662. *Emerix*, decis. 502.
Romana *Legati*, Lunæ 16. Iunij 1659. *Cerro*, dec. 95.
Romana *Legati*, Merc. 14. Apr. 1660. *Priolo*, dec. 190.
Romana *Legati*, Lun. 5. Maij 1660. *Beuilaqua*, d. 209.
Romana *Legati*, Mer. 23. Mar. 1661. *Albergato*, d. 302.
Colonien. *Legitimitatis* 1. Dec. 1659. *Priolo*, d. 125.
Bononien. *Legitima*, Veneris 8. Martij 1661. *Emerix*, decis. 301.
Bononien. *Legitima*, Mercurij 22. Martij 1662. *Emerix*, decis. 427.
Romana *Legitima*, Lun. 24. Mart. 1659. *Cerro*, d. 46.
Romana *Legitima* Ven. 5. Dec. 1659. *Priolo*, d. 128.
Romana *Legitima*, Ven. 30. Ian. 1660. *Taia*, d. 159.
Romana *Legitima*, Veneris 18. Martij 1661. *Emerix*, decis. 136.
Suessana *Legitima*, & hæreditatis, Lunæ 26. Iunij 1662. *Taia*, decis. 491.
Romana *Locationis*, Ven. 2. Maij 1659. *Verospio*, d. 58.
Romana *Locationis*, Veneris 20. Februarij 1660. *Verospio*, decis. 164.
Romana *Locationis*, Veneris 26. Nouembris 1660. *Verospio*, decis. 252.
Romana *Locationis*, Veneris 20. Iunij 1661. *Verospio*, decis. 341.
Romana *Locorum Montium*, Lunæ 16. Ianuarij 1662. *Ninot*, decis. 377.
Romana *Locorum Montium*, Lunæ 8. Iunij 1660. *Beuilaqua*, decis. 229.
Romana *Locorum Montium*, Veneris 12. Decembris 1659. *Albergato*, decis. 139.
Romana *Locorum Montium*, Lunæ 15. Decembris 1659. *Meltio*, decis. 141.
Romana *Locorum Montium*, Veneris 28. Martij 1659. *Albergato*, decis. 50.

Romana *Locorum Montium*, Veneris 10. Decembris 1660. *Taia*, decis. 159.
Romana *Locorum Montium*, Lunæ 17. Martij 1650. *Albergato*, decis. 41.
Romana *Locorum Montium*, Lunæ 15. Decembris 1659. *Meltio*, decis. 141.
Romana *Locorum Montium*, Veneris 14. Ianuarij 1661. *Verospio*, decis. 261.
Romana *Locorum Montium*, Mercurij 28. Iunij 1658. *Albergato*, decis. 525.
Romana *Locorum Montium*, Lunæ 16. Iunij 1659. *Priolo*, decis. 94.
Romana *Locorum Montium*, Veneris 5. Martij 1660. *Priolo*, decis. 170.
Foroliuien. *Lucri dotalis*, Veneris 30. Aprilis 1660. *Cerro*, decis. 204.
Foroliuien. *Lucri dotalis*, Lunæ 31. Ianuarij 1659. *Cerro*, decis. 18.
Romana *Lucri dotalis*, Lun. 31. Ian. 1661. *Taia*, d. 274.
Romana *Lucri dotalis*, Lunæ 27. Martij 1662. *Taia*, decis. 126.

M

Toletana *Manutentionis*, Lunæ 26. Maij 1660. *Beuilaqua*, decis. 225.
Toletana *Manutentionis*, Mercurij 9. Iunij 1660. *Beuilaqua*, decis 231.
Romana *Matrimonij*, Veneris 8. Martij 1661. *Emerix*, decis. 300.
Bononien. *Mercium*, Veneris 11. Februarij 1661. *Beuilaqua*, decis. 284.
Romana *de Millinis*, Merc. 15. Ian. 1659. *Cerro*, d. 7.
Romana *Monasterij*, Lunæ 5. Maij 1659. *Beuilaqua*, decis. 62.
Romana *Mutui*, Lunæ 27. Maij 1659. *Cerro*, dec. 60.

N

Bononien. *Nullitatis* Professionis, Mercurij 5. Maij 1660. *Beuilaqua*, decis. 311.

O

Assisien. *Oblationum*, Veneris 30. Aprilis 1660. *Albergato*, decis. 205.
Assisien. *Oblationum*, Veneris 9. Decembris 1661. *Albergato*, decis. 374.
Romana Pretij *Officiorum*, Lunæ 1. Decembris 1659. *Beuilaqua*, decis. 126.
Florentina *Oratorij*, Lun. 2. Maij 1661. *Cerro*, d. 318.

P

Ariminen. *Parochialis*, Lunæ 10. Martij 1659. *Albergato*, decis. 27.
Bononien. *Parochialis* seù Iurispatronatus de Granagliono, Lunæ 8. Martij 1660. *Meltio*, decis. 178.
Elnen. *Parochialis*, Veneris 12. Maij 1662. *Beuilaqua*, decis. 449.
Elnen. *Parochialis*, Lunæ 9. Martij 1661. *Bourlemont*, decis. 292.
Fauentina *Parochialis*, Lunæ 4. Decembris 1662. *Bourlemont*, decis. 514.
Gerunden. *Parochialis*, Veneris 3. Decembris 1660. *Beuilaqua*, decis. 254.
Gerunden. *Parochialis*, Mercurij 4. Maij 1661. *Verospio*, decis. 322.
Gerunden. *Parochialis*, Lunæ 27. Iunij 1661. *Verospio*, decis. 367.
Leodien. *Parochialis*, Ven. 7. Iun. 1659. *Cerro*, d. 84.
Naulen. *Parochialis*, Lun. 28. Apr. 1659. *Taia*, d. 55.
Narnien. Diuisionis *Parochialium*, Lunæ 6. Februarij 1662. *Verospio*, decis. 397.
Nullius Sancti Seuerini *Parochialis*, Lunæ 9. Ianuarij 1660. *Beuilaqua*, decis. 148.
Bononien. *Pecuniaria*, seù affictus Gabellarum, Mercurij 10. Decembris 1659. *Verospio*, decis. 130.
Bononien. *Pecuniaria*, seù affictus Gabellarum, Lunæ 21. Februarij 1661. *Verospio*, decis. 291.
Bononien. *Pecuniaria*, Lunæ 2. Maij 1661. *Albergato*, decis. 320.
Bononien. *Pecuniaria*, Mercurij 22. Martij 1662. *Emerix*, decis. 422.
Bononien. *Pecuniaria*, Veneris 1. Aprilis 1661. *Albergato*, decis. 308.
Bononien. *Pecuniaria*, Lunæ 26. Maij 1662. *Bourlemont*, decis. 446.
Bononien. *Pecuniaria*, Lunæ 14. Februarij 1661. *Beuilaqua*, decis. 285.
Camerinen. *Pecuniaria*, Veneris 1. Iulij 1661. *Beuilaqua*, decis. 369.
Comen. *Pecuniaria*, Lunæ 14. Martij 1661. *Bourlemont*, decis. 297.
Ferrarien. *Pecuniaria*, Lunæ 26. Iunij 1661. *Priolo*, decis. 364.
Ferrarien. *Pecuniaria*, Mercurij 22. Martij 1662. *Beuilaqua*, decis. 428.
Ferrarien. *Pecuniaria*, Lunæ 27. Nouembris 1662. *Beuilaqua*, decis. 511.
Firmana *Pecuniaria*, Veneris 13. Februarij 1660. *Priolo*, decis. 161.
Mediolanen. *Pecuniaria*, Lunæ 27. Iunij 1661. *Taia*, decis. 365.
Placentina *Pecuniaria*, Lunæ 27. Iunij 1661. *Beuilaqua*, decis. 362.
Pisauren. *Pecuniaria*, Veneris 25. Aprilis 1660. *Priolo*, decis. 202.
Romana *Pecuniaria*, Lunæ 1. Aprilis 1661. *Bourlemont*, decis. 311.
Romana *Pecuniaria*, Veneris 3. Martij 1662. *Bourlemont*, decis. 407.
Romana *Pecuniaria*, Lunæ 5. Iunij 1662. *Bourlemont*, decis. 471.
Romana *Pecuniaria*, Lunæ 10. Decembris 1661. *Albergato*, decis. 172.
Romana *Pecuniaria*, Lunæ 10. Maij 1662. *Albergato*, decis. 482.
Romana *Pecuniaria*, Veneris 14. Martij 1659. *Verospio*, decis. 38.
Romana *Pecuniaria*, Lunæ 27. Nouembris 1662. *Verospio*, decis. 509.
Romana *Pecuniaria*, Veneris 10. Iunij 1661. *Bourlemont*, decis. 336.
Romana *Pecuniaria*, Lunæ 27. Martij 1662. *Vicecomite*, decis. 437.
Romana *Pecuniaria*, Lunæ 13. Maij 1661. *Priolo*, decis. 325.

Romana *Pecuniaria*, Lunæ 14. Nouembris 1659. *Meltio*, decis. 118.
Romana *Pecuniaria*, Lunæ 24. Nouembris 1659. *Beuilaqua*, decis. 119.
Romana *Pecuniaria*, Lunæ 24. Aprilis 1662. *Beuilaqua*, decis. 438.
Romana, seù Marsicana *Pecuniaria*, Veneris 12. Maij 1662. *Bourlemont*, decis. 450.
Romana, seù Panormitana *Pecuniaria*, Lunæ 20. Iunij 1661. *Verospio*, decis. 352.
Terracinen. *Pecuniaria*, Veneris 4. Iulij 1659. *Meltio*, decis. 112.
Terracinen. *Pecuniaria*, Veneris 30. Ianuarij 1660. *Meltio*, decis. 157.
Viterbien. *Pecuniaria*, Lunæ 11. Februarij 1658. *Verospio*, decis. 523.
Viterbien. *Pecuniaria*, Veneris 4. Martij 1661 *Verospio*, decis. . .
Viterbien. *Pecuniaria*, Lun. 3. Mar. 1659. *Meltio*, d. 31.
Viterbien. *Pecuniaria*, Lunæ 1. Decembris 1659. *Verospio*, decis. 123.
Vrbinaten. *Pecuniaria*, Veneris 5. Decembris 1659. *Verospio*, decis. 120.
Vrbinaten. *Pecuniaria*, Mercurij 5. Maij 1660. *Verospio*, decis. 212.
Vrbinaten. *Pecuniaria*, Lunæ 24. Ianuarij 1661. *Verospio*, decis. 260.
Bracaren. *Pensionis*, Ven. 26. Maij 1662. *Taia*, d. 467.
Ferrarien. *Pensionis*, Lunæ 12. Decembris 1659. *Beuilaqua*, decis. 142.
Ferrarien. *Pensionis*, Lunæ Veneris 18. Martij 1661. *Taia*, decis. 299.
Ianuen. seù Sauonen. *Pensionis*, Ven. 9. Maij 1659. *Albergato*, decis. 65.
Mediolanen. *Pensionis*, Lunæ 14. Iunij 1660. *Meltio*, decis. 233.
Mediolanen. *Pensionis*, Lunæ 30. Maij 1661. *Verospio*, decis. 329.
Mediolanen. *Pensionis*, Lunæ 17. Nouembris 1662. *Priolo*, decis. 567.
Rauennaten. *Pensionis*, Lunæ 1. Iulij 1660. *Albergato*, decis. 247.
Rauennaten. *Pensionis*, Veneris prima Decembris 1662. *Albergato*, decis. 512.
Bononien. *Pilarum*, Ven. 7. Febr. 1659. *Meltio*, d. 23.
Bononien. *Pilarum*, Ven. 4. Iul. 1660. *Meltio*, d. 533.
Cæsaraugustana *Portionum*, Lunæ 16. Iunij 1659. *Albergato*, decis. 90.
Gadacensis Dimidiæ *Portionis*, Lunæ 5. Iulij 1660. *Priolo*, decis. 249.
Burgen. Dimidiæ *Portionis*, Lunæ 15. Maij 1662. *Taia*, decis. 454.
Carpenctoraten. *Præcedentia*, Mercurij 10. Martij 1659. *Verospio*, decis. 181.
Carpenctoraten. Iurisdictionis, & *Præcedentia*, Mercurij 22. Martij 1662. *Verospio*, decis. 425.
Vrgensis *Præceptoria*, Lunæ 2. Maij 1661. *Beuilaqua*, decis. 317.
Bononien. *Pradij*, Lunæ 16. Martij 1660. *Beuilaqua*, decis. 186.
Bononien. *Pradij*, Veneris 18. Februarij 1661. *Beuilaqua*, decis. 289.
Bononien. *Pradij*, Ven. 27. Iun. 1659. *Priolo*, d. 110.
Bononien. *Pradij*, Veneris 16. Iunij 1662. *Albergato*, decis. 496.
Fulginaten. *Pradij*, Lunæ 15. Martij 1662. *Verospio*, decis. 416.
Vrbinaten. *Pradij*, Mercurij 10. Decembris 1659. *Cerro*, decis. 133.
Valuen. *Praeminentiarum*, Mercurij 15. Iunij 1661. *Taia*, decis. 346.
Valuen. *Praeminentiarum*, Mercurij 5. Maij 1660. *Taia*, decis. 215.
Bononien. *Prælegati*, Veneris 11. Februarij 1661. *Taia*, decis. 282.
Romana *Pretij* Officiorum, Lunæ 1. Decembris 1659. *Beuilaqua*, decis. 126.
Firmana *Primogenitura*, Veneris 10. Ianuarij 1659. *Verospio*, decis. 1.
Firmana *Primogenitura*, Lunæ 25. Martij 1662. *Verospio*, decis. 19.
Bononien. Nullitatis *Professionis*, Mercurij 5. Maij 1660. *Beuilaqua*, decis. 311.
Leodien. *Professionis*, Veneris 23. Iunij 1662. *Priolo*, decis. 489.

Q

Bononien. *Quinta partis fructuum*, Veneris 30. Aprilis 1660. *Taia*, decis. 208.
Bononien. *Quinta partis fructuum*, Lunæ 30. Maij 1660. *Taia*, decis. 228.
Bononien. *Quinta*, *seù associationis*, Lunæ 5. Iunij 1660. *Taia*, decis. 250.
Bononien. *Quinta*, Veneris 30. Decembris 1660. *Emerix*, decis. 255.

R

Romana *Redditionis rationis*, Veneris 18. Februarij 1661. *Albergato*, decis. 286.
Camerinen. *Redditionis rationis*, Veneris 10. Iunij 1661. *Verospio*, decis. 339.
Perusina *Reintegrationis*, Lunæ 13. Iunij 1661. *Verospio*, decis. 343.
Reuennaten. *Releuationis indemnitatis*, Veneris 6. Februarij 1662. *Ninot*, decis. 300.
Romana *Restitutionis dotis*, Veneris 6. Iunij 1659. *Priolo*, decis. 86.
Romana *Restitutionis dotis*, Lunæ 28. Iunij 1660. *Albergato*, decis. 243.
Romana *Retrouenditionis domus*, Veneris 30. Maij 1659. *Priolo*, decis. 77.
Romana *Retrouenditionis domus*, Mercurij 9. Iunij 1660. *Priolo*, decis. 431.

S

Auenionien. *Saluiani*, Veneris 27. Februarij 1660. *Meltio*, decis. 167.
Æsina *Saluiani*, Lunæ 20. Iun. 1661. *Priolo*, dec. 351.
Maceraten. *Saluiani*, Ven. 23. Ian. 1660. *Priolo*, d. 153.
Romana *Saluiani*, Lunæ 20. Iunij 1661. *Bourlemont*, decis. 350.
Romana *Saluiani*, Lunæ 16. Iunij 1659. *Meltio*, decis. 95.

Roma-

Romana *Saluiani*, Mercurij 9. Iunij 1660. *Albergato*, decis.237.
Romana *Saluiani*, Lunæ 23. Maij 1661. *Emerix*, decis.327.
Romana Fideicommissi, *seù Saluiani*, Veneris 24. Nouembris 1662. *Albergato*, decis.508.
Romana Fideicommissi, *seù Saluiani*, Lunæ 19. Iunij 1662. *Albergato*, decis.483.
Viterbien. *Saluiani*, Veneris 20. Iunij 1659. *Cerro*, decis.100.
Romana *Scutorum trigintamillium*, Veneris 9. Aprilis 1660. *Albergato*, decis.189.
Romana *Scutorum trigintamillium*, Lunæ 20. Iunij 1661. *Albergato*, decis.355.
Romana *Separationis Thori*, Veneris 27. Maij 1661. *Priolo*, decis.328.
Bononien. *Separationis Bonorum*, Mercurij 15. Iunij 1661. *Verospio*, decis.347.
Eugubina *Societatis*, Veneris 16. Iunij 1662. *Ninot*, decis.500.
Romana *Societatis*, Lignorum, Lunæ 13. Ianuarij 1659. *Meltio*, decis.3.
Romana *Societatis Officij*, Lunæ 22. Maij 1662. *Verospio*, decis.462.
Romana *Societatis Fundaci*, Lunæ 11. Decembris 1662. *Cerro*, decis.518.
Romana *Societatis Fundaci*, Lunæ 19. Iunij 1660. *Cerro*, decis....
Sabinen. *Spolij*, Lunæ 13. Martij 1662. *Beuilaqua*, decis.417.
Sabinen. *Spolij*, Veneris 1. Iulij 1661. *Beuilaqua*, decis.537.
Sabinen. *Spolij*, Mercurij 21. Aprilis 1660. *Beuilaqua*, decis.196.
Spoletana *Substentationis*, Lunæ 19. Iunij 1662. *Priolo*, decis.484.
Amerina *Successionis*, Lunæ 5. Maij 1659. *Meltio*, decis.66.
Imolen. *Successionis*, Lunæ 28. Martij 1661. *Beuilaqua*, decis.309.
Imolen. *Successionis*, Veneris 14. Martij 1659. *Beuilaqua*, decis.39.
Leodien. *Successionis*, Lunæ 23. Iunij 1659. *Meltio*, decis.107.
Perusina *Successionis*, Lunæ 26. Aprilis 1660. *Albergato*, decis.200.
Reatina *Successionis*, Lunæ 30. Ianuarij 1662. *Vicecomite*, decis.387.
Reatina *Successionis*, Veneris 16. Iunij 1662. *Verospio*, decis.497.
Romana *Successionis*, Lunæ 16. Ianuarij 1660. *Meltio*, decis.146.
Romana *Successionis*, Lunæ 28. Iunij 1660. *Priolo*, decis.244.
Romana, seù Vrbeuetana *Successionis*, Lunæ 31. Ianuarij 1661. *Albergato*, decis.271.
Romana, seù Vrbeuetana *Successionis*, Lunæ 23. Maij 1662. *Albergato*, decis.457.
Tudertina *Successionis*, Lunæ 27. Februarij 1662. *Bourlemont*, decis.404.

T

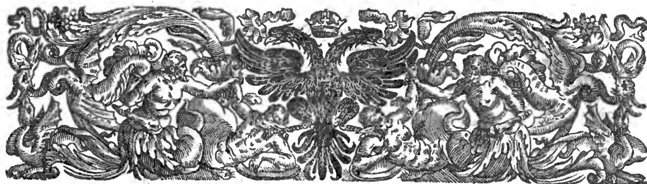
Romana *Testamenti*, Veneris 31. Ianuarij 1659. *Beuilaqua*, decis.15.
Romana *Testamenti*, Mercurij 5. Maij 1660. *Verospio*, decis.210.
Romana *Testamenti*, Veneris 4. Februarij 1661. *Verospio*, decis.275.
Romana *Testamenti*, Mercurij 22. Iunij 1661. *Taia*, decis.360.
Romana *Testamenti*, Lunæ 6. Februarij 1662. *Cerro*, decis.393.
Squillacen. *Testamenti*, Mercurij 7. Iunij 1662. *Priolo*, decis.478.
Elaboren. *Thesauraria*, Lunæ 23. Iunij 1659. *Cerro*, decis.104.
Auenionen. *Transactionis*, Lunæ 4. Aprilis 1661. *Priolo*, decis.212.
Forosempronien. *Transactionis*, Veneris 28. Aprilis 1662. *Verospio*, decis.441.
Romana *Transactionis*, Lunæ 12. Maij 1659. *Priolo*, decis.72.
Romana *Transactionis*, Lunæ 25. Decembris 1659. *Verospio*, decis.144.
Viterbien. *Transactionis*, Veneris 3. Iunij 1661. *Verospio*, decis.330.
Viterbien. *Transactionis*, Lunæ 14. Iunij 1660. *Albergato*, decis.236.
Romana, seù Florentina *Transactionis*, Lunæ 5. Aprilis 1660. *Cerro*, decis.187.
Tiburtina *Tutelæ*, Lunæ 10. Martij 1659. *Meltio*, decis.34.
Tiburtina *Tutelæ*, Veneris 27. Iunij 1659. *Meltio*, decis.108.
Viterbien. *Tutelæ*, Veneris 6. Iunij 1659. *Cerro*, decis.83.

V

Romana *Vineæ ad Aquam Sanctam*, Veneris 14. Martij 1659. *Meltio*, decis.40.
Romana *Vineæ ad Aquam Sanctam*, Veneris 28. Ianuarij 1661. *Priolo*, decis.208.
Romana *Vineæ*, Lunæ 6. Februarij 1662. *Beuilaqua*, decis.395.
Romana *Vineæ*, Ven. 16. Iun. 1662. *Cerro*, dec.451.
Romana *Vineæ*, Lun. 2. Maij 1661. *Cerro*, dec.319.
Romana *Vineæ*, Veneris 16. Ianuarij 1660. *Meltio*, decis.338.
Romana *Vineæ*, Lunæ 21. Iunij 1660. *Meltio*, decis.338.
Romana *Vsusfructus*, Veneris 4. Februarij 1661. *Priolo*, decis.276.
Romana *Vsusfructus*, Mercurij 28. Iunij 1662. *Beuilaqua*, decis.504.

F I N I S.

SACRÆ

DECISIONVM RECENTIORVM A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO SELECTARVM

Pars Decimatertia.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Firmana Primogenituræ.

Veneris 10. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM.

Primogenitura cum ad descendentes deferatur vtrũ debeat respici ad Cippum agnationis, vel ad ramos; Et inter fœminas quænam præferatur si ab istis ad masculos fiat transitus,& quid si ad fœminam alterius familiæ, sed eiusdem stipitis.

SVMMARIVM.

1 *Primogenitura, quæ agnationem respicit in alterius familiæ natos, non transit.*

2 *Nominatio Primogenituræ ad vnius familiæ agnationẽ arctata an trãseat in agnationẽ quæ sit alterius familiæ.*

3 *Primogenitura si ad descendentes deueniat, quæ potior linea agnationis habeatur.*

4 *A Primogenitura Descendentes ex agnatione extincta an arceantur.*

5 *Ad Primogenituram quinam in concursu Descendentium ex fœmina agnata potius eligantur.*

6 *Primogenitura fauore agnationis instituta Primogenito lineæ Masculinæ attribuitur.*

7 *Verbum,* Natos, *quosnam includat,& vide, num.*8.

9 *Ad Primogenituram linea masculina in ingressu lineæ potior est habenda, quam quæ in progressu.*

10 *Nominandi facultas ad Primogenituram ad masculos, qui habent qualitates requisitas, remanet.*

11 *Vocatio Descendentium ad quasnam lineas referatur.*

12 *Cognomen familiæ sine restrictione conceptum omnes ex ea descendentes includit.*

13 *Verbum,* Cippo, *cum stipitem significet, tam descendentes, quàm ascendentes, & transuersales amplectitur.*

14 *Cognomen familiæ, ad lineam effectiuam coarctatur.*

15 *Verba, quæ loquuntur de futuro, quomodo intelligantur restricta.*

16 *Vocatio restricta ad masculos non censetur facta ad masculos ortos ex fœminis.*

DECISIO I.

NOMINATIO Iulij Cæsaris Testamẽtarijs in tabulis à Comite Marco Antonio Iuliuccio perhabita nullius roboris, atque momenti decreta fuerat coram me sub die 30. Maij anni 1657.* quæ decisio bis proposito dubio hodiè confirmationis robur assumpsit, siquidem ad
1 primogenituram† masculi duntaxat descendentes ex fœmina agnata de Iuliuccis vocati noscuntur, adeòque Iulius Cæsar ex fœmina alterius familiæ procreatus ad eã iure nominationis aspirare nõ valet, vt tradit Bald. *in cons.*473. *n.*2. *vol.*2. Surd. *cons.*369. *n.*39. Rota *decis.* 241. *num.* 20. *part.*4. *tom.*2. *recent.* & coram Buratt. *decis.*744. *n.*2. *cum seqq.*

Vocationẽ verò ad masculos † ex fœmina agnata de Iu- 2
liuccis progenitos fuisse à Donatorib. arctati, eiusdẽ Instrumenti verba præseferunt, ibi, *& casu quo deficiat linea Masculina Antonij scilicet Dominici,& Petri; tũc Primogenitura transeat ad descendentes masculos in infinitum natos, vel nascituros ex aliqua fœmina, quæ sit, vel fuerit de familia de Iuliuccis,& fuerit, vel sit de ipsorũ cippo*, & in his ferè terminis tradit Peregr. *cons.*57. *n.*2. *vers. hoc autẽ retento cum seqq. lib.*2. Grat. *discept. for. cap.*773. *n.*14. *cũ seqq.*& respondit Rot. *in Macer. hæreditatis* 20. *Nou. cor. Card. Pamphilio, &* 17. *Dec.*1610. *cor. Manzan.* relatis *in dec.*453. *in princ. par.*2. *rec.*

Neque poterit Iulio Cæsari suffragari† descendentia Isa- 3
bellæ ipsius Auiæ ex Aurelia Dominici Iuliucci filia; Cùm enim ad lineã masculinã ex agnata fœmina prodeuntẽ disponentes respexerint, vt supra relata cõprobat dispositio, necnon sequentia verba conuincunt, videlicet, *Hoc ordine, quod vltimus masculorũ habeat facultatem eligendi aliquẽ ex masculis descendẽtibus ex fœmina de Iuliuccis,&c. ita tamẽ, quod vna linea extincta succedat primogenitus aliarũ linearũ, quæ sint masculina descẽdẽtia ex aliqua fœmina de Iuliuccis*, & successiuè in prohibitione detractionũ, ibi: *& deinde conseruetur inter omnes masculos, qui nati sunt, aut nascentur in infinitũ ex aliqua fœmina nata, seu nascẽda ex aliquo de familia de Iuliuccis.* Descendentes proindè Isabellæ licet masculi
debent ab assecutione† primogenituræ penitus arceri, post- 4
quã ipsa agnationẽ cũ persona propria extinxit,& lineæ fœmininæ principium euasit, *iux. tex. in l. pronunciatio* §. *vlt. ff. de verb. signif.* Curt. Iun. *cons.*5. *n.*25. *vers. & dicit*, I.C. Pereg. *de fideicom. art.*26. *n.*31. Rot. *decis.*405. *num.*49. *& decis.*531. *n.*15. *& dec.*574. *n.*26. *p.*5. *rec.* Adeòut eiusdẽ nepotes, ac pro-
nepotes nequeãt sub linea† masculina Aureliæ proauiæ in- 5
cludi, quæ originẽ dũtaxat trahens à masculis, in ipsis quoq; debet extingui, vt aduertit Dec. *cons.*7. *n.*30. *cũ seqq. lib.*1. *& cõs.*127. *n.*11. *&* 12. *lib.*3. Cæphal. *cõs.*664. *n.*24. Grat. *discept. for. c.*901. *n.*22. *&* 23. Fusar. *de subsistit. q.*346. *n.*31. *cũ seqq.* & plurib. relatis iuribus dixit Rot. *in Bonon. Fideicom. de Barb.* 5. *Dec.* 1650. *in* §. *Siquidẽ certũ est in* §. *primo, quia conclusio nõ est vera coram Eminentiss. D. meo Card. Corrado, & in Romana Casalis Veteris* 5. *Maij* 1653. *in* §. *nec vrget, &* 4. *Iunij* 1655. *in* §. *principium enim coram R.P.D. Albergato.*

Hinc non vrget, quod sub masculorũ † descendentiũ ex- 6
pressione masculi ex fœminis quoque progeniti admittantur, quoties à Testatore agnatio contemplata non fuerit, vt respondit Rota *in Bonon. successionis* 4. *Maij* 1646. *in* §. *sed quatenus, &* 17. *Iun.*1647. *in* §. *fauet quoque cor. b. m. Bichio.*

Dum in propoſito caſu primogenitura fauore agnationis
inſtituta, ex lege diſponentiũ maſculis peremptis, debet pri-
mogenito lineæ maſculinæ orientis ex fœmina agnata cum
onere aſſumendi nomen familiæ, & inſignia de Iuliucci s
pro conſeruatione Domus omninò attribui, quam proinde
in concurſu lineæ ex fœmina cognata prouenientis prædi-
lexiſſe cẽſetur, vt in his terminis aduertit Menoch. *conſ.* 132.
n. 25. *& ponderauit Rot. in Maceraten. hæreditatis* 20. *Fe-
bruarij* 1598. *in §. vltra quod coram Card. Pamphilio*, *&* 17.
Septembris 1610. *in §. primo, quia coram Manzanedo.*
Nec releuare viſa fuit iterùm repetita obiectio ex verbo
7 † natos, quod dictioni in infinitum præſertim adhærens ne-
potes, ac pronepotes ſit peraptum includere, *iux. conſ. Caſtr.*
164. *n.* 4. *lib.* 2. *Rota in Interamnen. fideicõmiſſi* 10. *Feb.* 1642.
in §. nec releuat, cor. b. m. Dunozetto; Admitti namque poſſet
8 obiectio reſpectu nepotum ex maſculina linea † deſcenden-
tium, qui aliquam Aui ſubſtantiam retinent, in quibus ter-
minis procedunt auctoritates ſupra deductæ, non tamen
locum obtinet in nepotibus exortis ex fœminis, qui de Aui
ſeu Auiæ ſubſtantia, ac generatione nullatenus participant,
dum Matris familia poſthabita, alteram Patris ſectantur,
iux. text. in l. familia 196. *ff. de verb. ſignif.* Menoch. *conſ.* 172.
num. 26. *& conſ.* 400. *n.* 31. Bald. *conſ.* 40. *ſub n.* 1. *verſ. ſed iſti
nepotes lib.* 3. Rota *deciſ.* 417. *num.* 3. *&* 4. *part.* 1. *rec.*
9 Ex his quoq; deſumitur maſculinã qualitatẽ † in ingreſſu
lineæ, nõ autẽ in ipſius progreſſu fuiſſe à Donatorib. requi-
ſitã, ex quo præter repetitã pluries maſculorũ deſcendẽtiam
ex agnata fœmina, vna linea perẽpta, primogenitus alterius
lineæ maſculinæ deſcendẽtiæ ex fœmina de Iuliuccijs voca-
tus dignoſcitur, vt in his ferè terminis ponderauit Rot. *in
Bonon. fideic. de Barb.* 19. *Feb.* 1652. *in §. quaprop. cor. b. m. Rich.*
10 Nominandi verò facultas † ad libitum voluntatis vltimo
maſculo attributa reſtringitur ad maſculos habentes quali-
tates à diſponentibus requiſitas, ita vt alter ex ijs poſſet no-
minari, vt aduertit Mol. *de primog. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 37. *&*
38. cum alijs in præterita deciſione relatis in fine.
Neque ex verbis illis *fuerit, vel ſit de familia de Iuliuccijs,
& fuerit, vel ſit de ipſorum Cippo*, à Donatoribus poterit co-
11 arctata cenſeri vocatio † ad deſcendentes lineæ effectiuæ,
hoc eſt ex ipſiſmet diſponentibus, linea contentiua tranſuer-
ſalium penitus excluſa, perinde ac ſi Iulij Cæſaris electio in
vim facultatis vltimo vocato conceſſæ aliquem adoptandi
valeat ſuſtineri.
12 Præterquã enim Cognomẽ † familiæ de Iuliuccijs abſq; vlla
reſtrictione legitur conceptũ, ac omnes de agnatione, licet
tranſuerſales exiſtant, conſequẽter includit, *vt not.* Gabr. *cõſ.*
132. *n.* 58. *cum ſeqq. lib.* 1. Menoch. *conſ.* 424. *num.* 12. Decian.
conſ. 86. *n.* 27. *lib.* 3. Rim. Iun. *conſ.* 482. *num.* 46. *cum ſeqq.* Rot.
dec. 490. *n.* 10. *p.* 4. *diu.* & alijs relatis iurib. dixit *in Bon. fidei-
com. de Pãcaldus* 10. *Iu.* 1642. *in §. quod autem fideic. cor. R. D.*
13 *meo Decano*; Quæcumq; remouetur obiectio † ex verbo illo
Cippo ibidẽ appoſito, quod cũ Stipitẽ totius arboris præſe-
ſe at, omnes tam aſcendentes, & deſcendẽtes, quã tranſuer-
ſales amplectitur, vt aduertit Ang. *in l. fin. n.* 1. *C. de ver. ſign.*
Corn. *conſ.* 55. *n.* 5. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 35. *n.* 1. *lib.* 3. Hond. *cõſ.* 75.
n. 7. *lib.* 1. Pereg. *de fideic. art.* 22. *n.* 64. *verſ. circa illa*, & reſpõ-
ſũ fuit *in Narn. fideicom.* 25. *Febr.* 1639. *in primo §. cor. b. m.
Card. Hieronymo Veroſpio*; pro nomine ipſorum nullatenus
obſtãte, quod licet tanquã perſonale verbo familiæ inhærẽs
14 † vocationem ad lineam effectiuam valeat coarctare, ſecus
tamen eſt ſi Cippo, ſtipitem totius agnationis deſignati adij-
ciatur, vt in terminis tradit Pariſ. *in add. conſ.* 35. *n.* 14. *lib.* 3.
In quã ſententiã Domini facilius inclinarunt, quod alter
ex Donatorib. Sacerdotali tũc fuerat charactere inſignitus,
ac ſpe conſequenter prolis omninò deſtitutus, cæteri verò
diſponentes filias fœminas nõdũ ſuſceperant, adeòq; dũ ipſi
fœminas iam natas contẽplati fuere, & conuincitur ex illis
verbis *fuit, vel ſit de familia, &c.* & ſucceſſiuè *inter omnes
maſculos, qui nati sũt, aut naſcẽtur ex aliqua fœmina nata, ſeu
15 naſcẽda ex aliquo de familia de Iuliuccijs*, quæ † ad præſens, &
præteritũ tempus referũtur, de fœminis de familia Iuliuccia
tunc præexiſtentibus cenſentur intellexiſſe, vt in proximis
terminis ponderauit Rota *deciſ.* 697. *num.* 6. *part.* 1. *rec.*
Nec deniq; vrget, quod reſpectu deſcendentiæ maſculinæ
ex maſculis ad lineã effectiuã vocatio reſtricta fuerit. Quo-
16 niã ea reſtrictio non cenſetur repetita in maſculis † deſcen-
dentibus ex fœminis, de quibus in genere Donatores locuti
fuere, vt ponderat Decian. *conſ.* 10. *n.* 75. *lib.* 3. Rim. Iun. *conſ.*
482. *n.* 54. *&* 55. *Rot. in add. Bononien. fideicomm. de Pancal-
dis* 10. *Iun.* 1642. *in §. nec euitari coram Reu. D. meo Decano.*
Hinc verò ſequitur electione Iulij Cæſaris iure adoptio-
nis ſuſtineri non poſſe, poſtquã deſcendentes maſculi ex fœ-
minis de Iuliuccia familia noſcuntur exiſtere, & primogeni-
tura ex aduerſo non impugnatur, nec reuocata probatur.
Et ita vtraque, &c.

Deciſio, quæ hic allegatur in hac eadem cauſa emanata ſub die 30. *Maij* 1657. *coram eod. bon. mem. Leone Veroſp. eſt in præcedenti Parte deciſ.* 144.

R. P. D. PRIOLO.

Sulmonẽ. Iuris amouẽ. Capellanos.

Veneris 10. *Ianuarij* 1659.

ARGVMENTVM.

Perbellè ventilatur, & reſoluitur, quando Oeconomi, ſeu Procuratores alicuius Eccleſiæ poſſint, & valeant pro eorum libero arbitrio eligere, & remouere Capellanos dictæ Eccleſiæ, ita vt dicti Capellani poſſint dici ad nutum amouibiles, & id peregregiè diſcutitur, & capitur reſolutio.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtratio, & pertinentia alicuius beneficij, quod ad aliquem pertineat, ex quo doceatur.*
2 *Obſeruantia benè docetur per teſtes conteſtes, & optimè informatos.*
3 *Obſeruantia, quando eſt tranſgreſſa tempus immemorabile quid operetur.*
4 *Obſeruantia probata, quod apud aliquem ſpectat pertinentia beneficij, ad eumdem quoque pertinebit ius nominandi, & amouendi Capellanos.*
5 *Præſentatio eſt fructus Iuriſpatronatus.*
6 *Dictio*, omnimoda, *importat rei totalitatem, & plenitudinem.*
7 *Beneficia quando ſunt ad nutum conferentium amouibilia, tunc ad eorum nutum poſſunt amoueri.*
8 *Et hoc intellige abſque vlla cauſa, ceſſante tamen odio, & malitia.*
9 *Beneficia, quod ſint manualia, & non collectiua, ex quo probetur.*
10 *Beneficia, ſi non conferantur ab Eccleſiaſtica perſona, qualiter denominentur.*
11 *Beneficialis ſtatus ex quibus penitus excludatur.*
12 *Beneficia, quando conferuntur per Oeconomos, id denotat beneficia eſſe manualia.*
13 *Beneficij qualitas, & natura, vt habeatur, attendi debet vltimus ſtatus.*
14 *Beneficia manualia in multis Eccleſijs adſunt, & n.* 15.
16 *Beneficia quando ſunt ſub regimine laicorum, ſunt manualia.*
17 *Ius non reſiſtit laicis, quin Eccleſias adminiſtrent, vel Hoſpitalia, & Capellanos ad eorum nutum eligere valeant, & num.* 18.
19 *Laici ſunt incapaces iuris inſtituendi in beneficijs.*
20 *Intellige ſi ſimus in illis Beneficijs, in quibus cadit inſtitutio.*
21 *In Benef., Laici ſimpliciter poſſunt deputare Capellanos.*
22 *Eccleſia, quando eſt Parochialis, non deputatur in ea Capellanus ad nutum amouibilis.*
23 *Cura animarum, quando non dicatur incorporata in Eccleſiam, in quam fuit facta vnio.*
24 *Euchariſtia Auguſtiſſimum Sacramentum, pro infirmis poteſt detineri in Hoſpitalibus.*
25 *Iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis, dum intrat, qualiter illud ſit probandum.*
26 *De Iurepatronatus aliud ſi agatur, & aliud ſi de adminiſtratione beneficij diſcutiatur.*
27 *Iuriſpatronatus probatio non tam exacta requiritur, vbi Epiſcopi atteſtatio concurrit.*
28 *Scientia, & patientia eius, cui ſit aliquid præiudicium, vt acquiratur contra eum eſt neceſſaria.*
29 *In Beneficijs, in quibus non ceſſet qualitas manualitatis.*
30 *Eccleſia ex eo non poteſt dici receptitia, ſi certum numerum Beneficiatorum non habeat, & num.* 31.
32 *Collegialitas, quãdo alicui Eccleſiæ nõ cõueniat, & n.* 33.
34 *Ex Actibus facultatiuis nõ inducitur cõtraria cõſuetudo impeditiua facultatis iuris aliquid faciẽdi, & n.* 34.
35 *Proceſſus productio, quando pars declarauit ſe velle ſtare, non poteſt amplius eum impugnare.*
36 *Declarationibus Congregationum Eminentiſſ. DD. Cardinalium, Rota ſolet deferre.*

D E-

DECISIO II.

CVm dubitaretur in Sacra Congregatione Episcopo-
rum, & Regularium, an Oeconomis, seu Procura-
toribus Ecclesiæ Santissimæ Annunciatæ liceret liberè pro
eorum arbitrio eligere, & remouere Capellanos, placuit
Eminentissimis, & Reuerendiss. PP. Rotam consulere, su-
per quo dubio die 16. Ian. 1654. proponente b. m. Bichio
capta non fuit resolutio, hodiè verò per me in eius locum
subrogatum reproposito affirmatiuè DD. responderunt.

Quoniam ex ipso Instrumento erectionis anni 1320.
constat pœnes Oeconomos, & Procuratores pro tempore
fuisse omnimodam administrationem huiusmodi Ecclesiæ
Capellanos eligendo, & recipiendo oblationes, quæ à fide-
libus offerebantur, ac etiam ad ipsos spectasse distributio-
nem reddituum pro stipendijs Capellanorum, & Ministro-
rum inseruientium, atque expensis necessarijs ad sustenta-
tionem Hospitalis, & Ecclesiæ, cœteraque iura admini-
strationis exercuisse etiam de consensu Ordinarij, & Ca-
pituli maioris Ecclesiæ Sanctæ Sulmonæ, vt in Summario
Oeconomorum præteritæ positionis num. 3.

Deindè anno 1373. prædicta administratio fuit roborata
per administratorem bo. mem. Cardinalis Sabieñ. de latere
Legati exhibita in dicto Summario num. 4. in qua narrando
illam reperiri ab antiquo tempore commendatam dictis
Oeconomis, seu Procuratoribus, grauauit etiam sub
pœna censurarum, illos tunc electos ad subeundum tale
regimen, & gubernium, addita ratione, quia ex piorum
Ciuium eleemosynis Ecclesia in dies maioribus emolu-
1 mentis affluebat, quæ omnia † euidenter inferunt admi-
nistrationis pertinentiam, vt dictum fuit in Tarraconen.
administrationis Capellarum 7. Iunij 1634. coram Durano
decis. 455. num. 5.

A dicto verò tempore citra hoc idem conuincunt testes
numero supra triginta formiter examinati deponentes,
quod semper administrarunt Oeconomi, quod Presbyteros,
& Capellanos deputarunt, & amouerunt absque vlla licen-
tia Episcoporum, sed ad eorum liberum arbitrium, & vo-
2 luntatem, † qui vtporè contestes, & informati probant hu-
iusmodi obseruantiam Caputaq. dec. 277. n. 7. part. 1. Man-
tic. decis. 132. n. 4. Caual. dec. 517. n. 4. & in Hispalen. iuris
amouendi Curatos 25. Aprilis 1640. §. & primò, coram bon.
mem. Peutinger. quæ quidem sicuti in quacumque materia
plurimum est attendenda, vt dixit Rota in Romana pecunia-
ria 5. Iunij, & 31. Iulij 1648. coram Eminentiss. D. Card.
Corrado, & in eadem 14. Iunij 1649. co. bo. mem. Dunozetto;
3 Ita immò magis hic, vbi tamquam transgressa tempus † im-
memorabile, & informis erectionis probat titulum admi-
nistrationis ex alleg. in d. Tarraconen. Capellan. 24. No-
uembris 1636. coram Merlino, inter impressas dec. 728. n. 2.

Firmata igitur tàm ex tenore fundationis, quàm ex obser-
4 uantia subsequuta pertinentia † iuris administrandi Oeco-
nomorum, ad eosdem etiam spectat ius nominandi, &
amouendi Presbyteros, seu Capellanos, non solùm, quia
talis nominatio est de præcipuis iuribus, & pars ipsius ad-
ministrationis, vt dixit Rot. coram Durano d. decis. 455.
num. 2. & 3. & in Lucana legati 15. Maij 1645. coram bo.
5 mem. Peutingerio, † non secus ac præsentatio sit fructus Iu-
rispatronatus, cap. Consultationibus, vbi DD. de iur. patr.
Marc. Anton. var. resolut. lib. 1. resol. 87. in fin. Boer. dec. 15.
num. 54. Alias enim verificari non posset ad ipsos pertinere
omnimodam administrationem Ecclesiæ iuxta fundatio-
6 nem, vtporè illa † dictio, omnimoda, tribuat facultatem to-
talem, & plenariam, vt notat gloss. in Clem. 1. §. eiusdem
verb. omnimoda de for. competen. Felin. in cap. auditis n. 7. de
prescrip. Paris. cons. 9. num. 8. lib. 4. Rota decis. 296. num. 1.
part. 1. diuers. & in Montis Alti Beneficij 15. Decemb. 1645.
§. sed vere coram bon. memor. Bichio.

Verùm etiam quia huiusmodi Capellaniæ non sunt Be-
7 neficia perpetua, & collatiua, sed † manualia ad nutum,
& voluntatem conferentis, quo easn Presbyteros inser-
uientes conductitios esse, & amouibiles etiam absque vlla
8 † causa, cessante tamen odio, & malitia tradunt Imol. in
Clem. 1. num. 16. de excess. Prælat. Garz. de benef. part. 1.
cap. 2. num. 88. Barbos. de iur. Eccles. Vniu. lib. 3. cap. 5. n. 16.
Rota decis. 778. num. 2. part. 1. diuers. Caual. decis. 62. n. 5.
Burat. decis. 382. num. 4. in Hispalen. iuris amouen. Curat.
20. Aprilis 1640. & 23. Iunij 1642. coram bo. mem. Peutin-
gerio, & in Pisaurien. Beneficij 10. Dec. 1645. coram R. P.
D. meo Meltio.

Siquidem esse Beneficia † Manualia non Collectiua pro- 9
batur, eo quia non sunt erecta in titulum Auctoritate Apo-
stolica, vel ordinaria, vt requiritur. Gonzal. ad Regul. Can-
cell. Gloss. 5. num. 20. & seqq. Barbos. de Iur. Eccles. d. lib. 3.
cap. 5. num. 3. Squillant. de Priuil. Cleric. cap. 4. num. 8. Mo-
net. de decim. cap. 9. q. sub num. 25. & de commutat. vltim. vol.
cap. 10. q. 6. num. 476. & seqq. Nauarr. cons. 7. de Præb. Rot.
decis. 501. num. 6. coram Merlino, neque † conferuntur ab 10
Ecclesiastica persona, Nauarr. cons. 8. num. 17. de Iur. Patr.
Rot. decis. 14. num. 4. & seq. post Tambur. de Iur. Abbat. Ca-
ual. decis. 350. num. 4. Nec etiam habent certos redditus no-
mine dotis assignatos, sed tantùm quædam bona, & emolu-
menta ex quibus Presbyteri Ecclesiæ deseruientes stipendia
percipiunt non intuitu Ecclesiæ principaliter, † sed ratione 11
personalis seruitij, quæ prorsus statum beneficialem exclu-
dunt, Cald. cons. 9. n. 2. de rescript. Rebuff. de nominat. q. 14.
num. 62. & in Prax. tit. de dispens. ratione ætatis verb. vel ea-
rum perpetuæ Vicariæ Garz. de benef. part. 1. cap. 2. num. 93.
& 94. Redoan. de spol. q. 3. sub num. 35. Nauarr. cons. 27. n. 3.
& 7. de Præb. & dictum fuit in Auximana Residentiæ 23.
Ma. 1609. coram Patriarcha Hierosolymitana relata à Lot-
tero de re ben. lib. 1. q. 31. in fin. & in sup. cit. Hispal. iur. amo-
uen. Curatos 20. Aprilis 1640. §. demum coram Peutingerio.

Comprobat idem obseruantia, cum semper, & præser-
tim vltimo loco fuerint collata per Oeconomos, † quæ du- 12
bio procul demonstrat controuersas Capellanias esse amo-
uibiles, & Beneficia manualia, iuxta tex. in cap. ad Mona-
sterium §. tales de statu Monach. Garz. d. part. 1. cap. 2. n. 65.
& 66. Viuian. de Iurepat. lib. 1. cap. 1. num. 125. Rot. dec. 61.
num. 4. coram Merlin. Ad effectum enim habendi natu-
ram, & qualitatem beneficij status vltimus solet † attendi 13
cap. cum de benef. in 6. de Præb. Dec. consil. 126. num. 2. Rot.
decis. 2. de Præb. in nou. apud Seraph. decis. 1096. num. 3. & 4.
cum seq. Caual. decis. 350. n. 6. & Coram Durano decis. 208.
num. 4. & 501. num. 12. coram Merlino.

Eo magis, quia non † solum nullibi constat de erectione 14
in titulum, vel Ordinarium fuisse in quasi possessione illa
conferendi iuxta tradita per Gonzal. glos. 5. num. 62. & fuit
resolutum in Perusina erectionis beneficij 1. Iun. 1643. coram
R. P. D. meo Verospio. † Quinimo pro parte Oeconomo- 15
rum docetur prædictam Ecclesiam fundatam esse ad instar
Ecclesiarum Sanctissimæ Annunciatæ Ciuitatum Neapo-
lis, Capuæ, & Anuersæ Sum. d. num. 3. in quibus extat
simile institutum, earumque cura, & administratio est sub
† regimine laicorum, & pœnes ipsos residet facultas re- 16
cipiendi, & eijciendi Capellanos absque vlla auctoritate
Episcopi, vt in Summ. repor. num. 1. adeout de Manualita-
te istarum Capellaniarum, & † iure Oeconomorum con- 17
ducendi, & remouendi Presbyteros nequeat dubitari, cum
ius non resistat laicis quin Ecclesias, & Hospitalia admini-
strent, & Capellanos ad eorum nutum † eligere possint. 18
Felin. in cap. 2. num. 5. de iudic. Ferrett. cons. 141. & 142. per
tot. Nauarr. cons. 8. num. 17. Barbos. d. lib. 3. cap. 3. sub n. 12.
Rot. decis. 122. part. 2. in princ. & decis. 632. num. 1. & seqq.
coram Merlino, & fuit ponderatum in dicta Perusina ere-
ctionis benefici cor. R. P. D. meo Verospio.

Nihil referente † quod laici sint incapaces iuris institu- 19
endi in beneficijs, cum non versemur in beneficijs, in qui-
bus cadat † institutio iuxta notat. in cap. 1. de Regul. in 6. sed 20
in simplici deputatione Capellanorum, † quæ etiam laicis 21
competit, vt vltra allegatos probant Abb. in cap. decerni-
mus num. 9. de Iudic. Nauarr. d. cons. 27. num. 7. lib. 3. de Præb.
Lotter. lib. 1. quæst. 6. num. 38.

Nec obstat incapacitas deducta † ex eo, quod Ecclesia 22
habeat curam animarum propter vnionem Ecclesiæ San-
ctæ Crucis; quia non fuit illa vnita Parochialitas, sed so-
lum Ecclesia. Cura verò translata fuit † ad alias Eccle- 23
sias vicinas, vt in Summ. num. 6. Vnde licet Capellani Sa-
cramenta administrent infirmis, & quamplures Parochi
accedant ad Ecclesiam Sanctissimæ Annunciatæ ad reci-
piendum Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum, ex hoc ta-
men non infertur, quod habeat annexam curam anima-
rum, cum Capellani habeant ius ministrandi Sacramen-
ta † super infirmis ex licentia Ordinarij, Clement. 1. de Pri- 24
uil. Immò tamquam Hospitali deputatos pro Parochis ha-
beri firmauit Rota in Lauen. Legati 22. Martij 1638. coram
Reuerendiss. Tarraconen. & Sanctiss. Sacramentum ibi re-
ponatur, eo quod in Ecclesijs vicinis propter paupertatem
decenter asseruari non possit, vt deponunt testes Sum. eo-
rumdem Capellanorum num. 4.

Minus releuat exceptio vſurpationis Iuriſpatronatus, eo
25 quia Oeconomi illud non oſtendant † cum requiſitis Sac.
Conc. Trid. *cap. 9. ſeſſ. 25. de reform.* Nam hodiè non agitur
de iurepræſentandi, ſed exercendi curam, & adminiſtra-
26 tionem Eccleſiæ, & † Hoſpitalis, quod etiam laicis compe-
tere iam probauimus, & nihilominus dum conſtat de fun-
datione facta auctoritate Epiſcopi, & Capituli Sulmoneñ.
27 ceſſat ſuſpicio, cum non † requiratur tam exacta probatio,
vbi Epiſcopi atteſtatio concurrit, Rot. *deciſ. 211. per tot.
part. 1. & 290. num. 18. & ſeq. part. 5. recent.* cum alijs per
Adden. ad Buratt. *deciſ. 551. num. 15.*

Nec Presbyteri, ſeu Cappellani ſtatum beneficialem de-
ſumere poſſunt ex eo quod nonnulli Clerici fuerint pro-
moti ad titulum iſtarum Capellaniarum, quia vltra quod
28 ex hoc non poteſt inferri † præiudicium Oeconomis non
probata eorum ſcientia, & patientia, vt firmauit Rota *in
deciſ. 632. num. 10. & ſeq.* apud Merlinum, cum id euenerit
ex permiſſione eorumdem Oeconomorum, vt ex teſtibus
29 *nouo Sum. num. 8.* non ceſſauit † qualitas manualitatis ad
notata per Garz. *d. part. 1. cap. 2. num. 90. & ſeq.*

Et gratis dicunt Eccleſiam eſſe receptitiam, cum ſolum
30 ea talis exiſtat, quæ † non habet certum numerum Benefi-
ciatorum, & vbi Beneficiati ſunt liberi collatores, & Ordi-
narius prouiſos examinat ante immiſſionem, ideò dum
hic extant duodecim Presbyteri, ſeu Capellani, nec ipſi eli-
gunt, neque Epiſcopus electos examinat, Eccleſia Sanctiſ-
31 ſimæ Annuntiatæ hanc † qualitatem habere non poteſt, vt
declarauit Rota *deciſ. 942. num. 12.* coram Seraph. cum alijs
adductis per Viuian. *de Iurepatr. lib. 1. cap. 1. num. 106.*

Et non repugnat quod in ea adſit Maſſa Communis ob-
lationum, & emolumentorum, cum illa diſtribuantur ſo-
lummodo Capellanis inſeruientibus, & admiſſis per Oeco-
nomos, vt *in dicto nouo Summ. num. 9.* Nec Maſſa huiuſ-
32 modi ſiue † Communitas perneceſſe inferat collegialita-
tem, ſed omnibus etiam vti ſingulis conueniat Rota
*deciſ. 143. num. 16. & 17. & 216. num. 2. part. 7. recent. & in
Materanen. Archipresbyteratus* 31. *Ian.* 1648. *coram Emi-
nentiſſ. D. Card. Corrado.* Prout manualitatem non ex-
33 cludit † quod Oeconomi per aliquas vices admiſerint ad
34 nominationem Epiſcoporum; ex † hiſce namque actibus
facultatiuis non inducitur contraria conſuetudo impediti-
ua libertatis iuris eligendi, & amouendi Capellanos ex ad-
ductis per Rot. *deciſ. 162. num. 10. ibique Add. num. 16. co-
ram ſan. mem. Greg.*

Denique attendenda non eſt exceptio nullitatis exami-
nis, quia cùm teſtes fuerint admiſſi per Sac. Congregatio-
35 nem Epiſcoporum, & Regularium, † & Pars declarauit
velle ſtare proceſſui coram eadem Sac. Congregatione
producto, non poſſunt amplius impugnari, Rot. *dec. 456.
num. 2. & 136. num. 4. part. 4. recent.*

Immò vrget Decretum eiuſdem Sac. Congregationis
deſuper editum vſque de anno 1598. quo fuit declaratum
licere Procuratoribus, & Oeconomis liberè, & pro eorum
arbitrio remouere Capellanos, dummodò tamen ſuperſint
in Eccleſia ſaltem duodecim Sacerdotes ab Epiſcopo appro-
36 bati comprehenſo Rectore, quibus † declarationibus Rota
plurimum defert.

Et ita partibus acerrimè informantibus in prima propo-
ſitione, hodiè verò tamen Oeconomis Presbyteris tantum
pluries laceſſitis reſolutum fuit.

R. P. D. MELTIO.

Poſtea Epiſcopo Papieñ.

Romana Societatis Lignorum.

Luna 13. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM.

Librorum omnium exhibitio eſt neceſſaria, ſi tra-
ctetur de reuiſione ſententiæ latæ ſuper calculo
partitarum calculatarum, cum aliàs non poſſit
haberi certa notitia. Confeſſio emanata in iudi-
cio criminali, an probet in Ciuili.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas vt iuſtificetur, debent neceſſario exhiberi ſcriptura.*
2 *Sententia ex actis iuſtificari debet.*
3 *Acta debent integrè exhiberi ad hoc vt validè ſententia iuſtitia iuſtificetur.*
4 *Sententiæ plenaria iuſtificatio vt habeatur, quid requiratur.*
5 *Calculus præcedens vt iuſtificetur, debent exhiberi omnes libri, ex quibus dictus calculus fuit initus.*
6 *Et quidem omnes, & ſinguli ſunt producendi ſuper quibus fuit calculatum.*
7 *Confeſſio emanata in poſitionibus valet, & probat.*
8 *Confeſſio emanata in Iudicio Criminali benè probat in Iudicio Ciuili, ſi in eo ea fuerit confirmata.*
9 *Ex Relatione indiuidua omnium, & ſingulorum geſtorum in aliquo iudicio, quid reſultet, & num. 10.*
10 *Intentio dantis poſitiones, quando eſt verificata, reus conuictus remanet.*
11 *Et contra eum iudicium tanquam contra confeſſum expediri poteſt.*
12 *Confeſſio emanata in Iudicio Criminali, non probat in Ciuili.*
13 *Confeſſio emanata in Iudicio Criminali, tunc etiam probat in Ciuili, dum illa eſt ſuffulta multis adminiculis.*
14 *Errores in calculis iuſtificari non poſſunt, niſi omnes libri exhibeantur, ex quibus calcula fuerunt facta.*
15 *Referens non probat, ſine relato.*
16 *Relatum ipſum reſpici debet, vt referens ſuum effectum habere poſſit, & num. 17. & 18.*
19 *Librorum exhibitio, quod in aliquo caſu omnino ſit neceſſaria quando non ſit dubitandum, & num. 20.*
21 *Iuſtitia fundamenta, quis nequiter in dubio poneret, dum eis vſus eſt ad fauorem proprium, & poſtea ad fauorem partis, obſtaret, vt non admitterentur.*
22 *Iuſtitiæ, & æquitatis proprium eſt, vt eodem iure quiſquis vtatur contra ſe ipſum, quod in alios exerceri voluit.*
23 *Computa aliud eſt, quod reuideantur in parte, & aliud ſi in totum.*
24 *Oppoſitiones, quæ in facto non ſubſiſtunt, non releuant.*
25 *Iudex, quando valde dubitat de validitate, & iuſtitia computorum, poteſt eligere nouos peritos.*
26 *Probationes imperfectæ, & inefficaces non releuantes attendendæ non ſunt.*
27 *In Rota ſemper de ſtylo in repropoſitione cauſarum deciſiones in cauſa facta præſupponuntur.*

DECISIO III.

ELectis in hac cauſa vltimo loco duobus Peritis pro re-
uiſione relationum præcedentium, ac partitarum,
quæ inter Oddum, & Lercarios ſuper ſolidatione compu-
torum Societatis, de qua agitur, controuertebantur, oppo-
ſita fuit trium librorum deficientia Giornale ſcilicet *Maſtro
G. & Giornale H.* ex quibus per ipſum Oddum huiuſmodi
partitarum realitatem reſultare prætendebatur. Vnde
propoſito per me dubio ſub die 9. Decembris 1654. an eſſet
ſtandum in primo, vel ſecundo loco deciſis, fuit reſpon-
ſum, quòd eligeretur alter Peritus, & deindè ſub die 16.
eiuſdem menſis ordinatum, quod Peritus referat, an libri
ſint neceſſarij, & quatenus non ſint neceſſarij referat ex
integro, ſed cum tali reſcripto partes adhuc non acquie-
ſcerent DD. ſub die 11. Martij 1658. mandarunt diſputa-
ri ſuper hoc particulare dubium, quo hodiè propoſito fuit
reſolutum nempè illos eſſe neceſſarios.

Neceſſitas enim huiuſmodi librorum indubitata DD. vi-
ſa fuit tàm ad effectum cognoſcendi in proſecutione cauſæ
† iuſtitiam Sententiarum Rotalium per dictum Oddum in 1
Prioribus Inſtantijs contra eoſdem Lercarios † reporta- 2
tam, quæ cum ex eiſdem actis iuſtificari debeant, vt dixit
*Rota coram Merlino in Aueniouen. Saluiani 17. Iunij 1658.
§. nec ſuffragari coram me*, & poſſit † illarum integra pro- 3
batio reſultare ex dictis libris deperditis, vtique donec illi
exhibeantur præfatus Oddus ſe tueri poterit exceptione,
quod eius bonum ius, ac plenaria † earumdem ſententia- 4
rum iuſtificatio ex libris deficientibus appareat iuxta Do-
ctrinam Gloſſæ *in cap. quoniam de probat.* vbi Bald. *num. 27.
verſ. item fallit.* Rota coram Martino Andrea *deciſ. 9.
num. 6. cum alijs allegat. in Ianuen. ſeparationis thori 27. No-
uembris 1652. verſ. hinc releuans coram me*, & in ſimilibus
terminis fuit reſponſum *in Vercellen. manutentionis 10. De-
cemb. 1655. §. ceſſatque magis coram bo. mem. Bichio.*

Quam etiam † pro reuiſione partitarum de quibus agi- 5
tur, ac ad effectum corrigendi calculum antecedentem,
quod ſanè fieri non valet, niſi exhibitis, & inſpectis
omni-

6 omnibus, ac † singulis libris negotij, super quibus alias fuit
calculatum, *l. cum quærit.* vbi Bart. *ff. de admin. Tut. glos.*
in l. cognoscere vers. conferre, & vers. dispungere ff. de verbor.
signif. Rota *decis.* 515. *num.* 16. *part.* 1. *decis.* 71. *num.* 4. *&*
143. *num.* 6. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.* & coram Merlino *de-*
cis. 196. *num.* 2.

Comprobatur hæc necessitas librorum ex geminata
7 ipsiusmet Lercarij confessione emissa, prius † in iudicio cri-
minali contra Theulum Notarium, in quo fassus fuit me-
dio iuramento exhibitionem prædictorum librorum im-
portare interesse causæ, dum in eis continentur partitæ
controuersæ, vt *in Summ. Baua num.* 7. & deindè in Iudicio
8 ciuili, vbi respondendo † ad positiones sibi super hac mate-
ria datas retulit se ad prædictum examen *eod. Sum. num.* 8.
9 ex qua † quidem relatione resultat indiuidua repetitio
omnium contentorum in dicto examine relato, *l. ait Præ-*
tor. §. 1. *& ibi notat* Rip. *num.* 1. *ff. de re iud.* Paris. *consil.* 22.
num. 3. *& seqq. lib.* 1. Rota coram Burat. *decis.* 61. *num.* 6.
Mantic. *decis.* 373. *num.* 9. *recent. decis.* 211. *num.* 5. *part.* 6. *in*
Rauennaten. Domus 14. *Iun.* 1649. §. *quoniam, &* 17. *Marty*
1651. §. *quamuis coram Reuerendiss. Tarraconen.* & in ter-
10 minis † responsionis ad positiones firmant Guidop. *decis.*
334. & Scacc. *de Iudic. cap.* 7. *num.* 543. *lib.* 2. Adeout veri-
ficata postmodum intentione Ponentis Reus conuictus re-
maneat, & contra eum Iudicium, tanquam contra con-
11 fessum tali casu expediri † possit ex sententia Baldi *in cap.*
cum accessissent num. 7. *de constit.* quem sequuntur Mysing.
Obseru. 50. *centur.* 4. *per tot. & aly relati ab eodem* Scacc. *d.*
cap. num. 535.

Nihil obstante regula in contrariũ, quod confessio emissa
12 in iudicio † criminali non probet in ciuili; nam dicta regula
non procedit dum confessio prædicta alijs adminiculis, pro-
13 ut in proposito † casu fulcita reperitur iuxta sensum Me-
noch. *cons.* 807. *num.* 24. Surd. *decis.* 325. *n.* 6. Rota *decis.* 362.
num. 8. *part.* 1. *& decis.* 69. *num.* 6. *part.* 6. *recent.*

Deducitur pariter eadem necessitas ex relatione Rubei
14 Periti, qui calculando diuersa † computa lignorum societa-
tis pro annis 1597. & 1598. contenta in libro G. deficiente
plures correxit errores per nutum in præcedenti calculo
commissos *d. Sum. num.* 9. qui hodiè certè reuideri non pos-
sunt sine exhibitione dicti libri G. in quo tales partitæ de-
15 scriptæ reperiuntur, & ad † quem ipse Rubeus se refert, *l.*
cum securus 81. *ff. de condit. & demonstrat.* Rot. *dixit in alleg.*
decis. 143. *num.* 13. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.* & hoc idem com-
probant etiam alij Periti antecedentes relati *in eadem Sum.*
16 *num.* 10. Quapropter † ad effectum de quo agitur relatum
ipsum inspici debet, vt referens suum possit effectum sortiri
Decius *cons.* 63. *num.* 6. Curt. Iun. *cons.* 92. *n.* 10. Rot. *decis.* 40.
num. 7. *part.* 2. *diuers.*

Et eadem ratione eliditur obiectum excitatum super ter-
tia partita descripta in libris signatis H. & I. in actis exi-
stentibus, quæ contineat computa Caballiorum, & habeat
17 † relationem ad librum G. ibi, *per resto del suo conto in libro*
G. à carte 67. *scud.* 1218. *d. Sum. num.* 16. absque libro rela-
18 to † ipsa quidquam probare non potest, vt præter supra ci-
tatas dixit Rota *decis.* 567. *num.* 14. *part.* 5. *recent.* coram
Buratto *decis.* 1. *num.* 10. *& decis.* 754. *num.* 3. *coram san.*
mem. Greg. XV. decis. 439. *num.* 1. *& seq.* & coram Merlino
decis. 543. *num.* 11.

Sed tollitur omnis hæsitatio, ex quo Lercarij propter hu-
19 iusmodi librorum † exhibitionis defectum obtinuerunt
per tres Sententias Rotales Theulum Notarium condem-
nari ad damna, & interesse ab eis passa, sub assertiua, quod
sine libris deficientibus non potuerint causam contra Od-
dum defendere, nec de Peritorum erroribus docere, ex
20 † quo capite deindè mediante concordia ab hæredibus dicti
Theuli scuta 2200. receperunt, vt *in eodem Summ. Baua*
num. 4. Vnde nefas hodiè videtur esse in dubium eorumdem
necessitatem reuocare, qui enim Iustitiæ fundamenta ad
21 proprium fauorem contra alios approbat, debet † pati,
quod illa) vt suum vnicuique ius tribuatur) contra se quo-
que practicentur, *tot. tit. ff. quod quisque iur.* Peregr. *cons.* 34.
num. 6. *&* 10. *lib.* 3. Bellon. *cons.* 1. *num.* 56. Fusar. *cons.* 114.
n. 40. Rota *in Ianuen. Priuilegiorum* 28. *Iuny* 1649. §. *penult.*
coram Eminentiss. D. Card. Corrado, cum iustitiæ, & æqui-
22 tatis proprium sit † vt eodem iure quisque vtatur contra se
ipsum, quod in alios exerceri obtinuit, *cap. dilecti, vbi gloss.*
verb. nollis de Maiorit. & Obed. cum alleg. per Tiraquell.
de retract. lign. §. 1. *gloss.* 13. *sub num.* 6. *& seqq.*

Hinc non obstat, quòd in præsenti agatur de reuisione
tantummodo quatuor partitarum descriptarum in alijs li-
bris existentibus quas † Rota *sub die* 27. *Ianuary* 1645. *co-* 23
ram me, approbando relationem Berti firmauit non subsi-
stere ad fauorem † præfati Oddi, non antem sit contro- 24
uersia super totius calculi reuisione, quia præter quod con-
trarium conuincitur, ex quo deindè eadem causa per me
reproposita sub die 9. Decembris 1654. nulla alia fuit capta
resolutio, sed per DD. qui valdè dubitarunt de huiusmodi
† relationum iuribus ordinatum fuit, vt eligeretur no- 25
uus peritus, vt supra dictum est, id tamen expressè declara-
tum remansit in decisionibus pro Lercarijs contra Theu-
lum editis *sub die* 10. *Iuny* 1648. §. *vltimo coram me, &* 28.
Ianuary 1650. §. *non obstant coniectura coram bo. mem. Bi-*
chio, in quibus dictæ relationes tamquam de controuersis
libris mentionem † non facientes imperfectæ, ac prorsus 26
inefficaces existimatæ fuerunt, quæ quidem decisiones dum
emanarunt in eadem causa, & suum habuerunt effectum,
de stylo Tribunalis in præsenti disputatione veniunt sup-
ponendæ, Rota *decis.* 354. *num.* 3. *part.* 4. *& decis.* 604. *n.* 4.
part. 5. *recentior. in Beneuentana Census, seu Pecuniaria* 29.
May 1656. §. *& respectu coram Reuerendiss. Domino meo*
Decano, & in Bononien. de Bolognis quinta Aprilis 1658.
§. *constat pariter coram R. P. D. meo Celso.*

Etita vtraque, &c.

Plures in hac causa emanarunt decisiones, & præsertim supra in part. 7. recent. adsunt duæ sub diebus 17. Iuny 1635. & 17. Decembris 1636. coram bon. mem. Coccino, sunt in ordine decisiones 65. & 183. & sub die 16. Iuny 1648. coram Reuerendiss. Papien. adest altera in part. 10. est in ordine decis. 207. Infra quoque aderunt aliæ.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Hæreditatis.

Luna 13. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM:

Hæredi scripto, tunc multò magis est concedenda immissio, dum exceptiones sunt turbidæ. Secundum testamentum, vt dicatur reuocare, seu annullare primum, quid sit necesse. Testes deponentes contra testamentum debent esse omni exceptione maiores.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi scripto, quãdo nullo modo possit denegari immiss.*
2 *Testamentum primum reuocatur per secundum.*
3 *Testamentum primum, vt reuocetur per secundum, debet in eo institus hæres alius.*
4 *Testamentum primum non reuocatur per secundum, dum in eo non constat de intentione testatoris velle primum reuocare.*
5 *Testamentum secundum si reuocet dispositiones particulares, non dicitur reuocare hæredis institutionem factam in primo.*
6 *In Hæredis potestate sicuti stat repudiare hæreditatem, ita in potestate testatoris stat, alium hæredem sibi instituere.*
7 *Liberatio à redditione rationum à Testatore relicta hæredi, quam conditionem in se habeat.*
8 *Hæredi à se ipso, sibi legare non valet.*
9 *Testis vnicus non probat, & maximè pro reuocatione testamenti.*
10 *Testes debent esse omni exceptione maiores ad effectum reuocationis testamenti, & num. 11.*
12 *Testis inuerisimilia deponens non attenditur.*
13 *Apocham subscribens, præsumitur contenta in ea scire. Et maximè si subscribẽs erat vir diligentissimus, n. 3.*
14 *Subscribens Apocham præsumitur eam perlegisse, & præsertim si vno oculorum ictu ibi scripta poterant legi.*
15 *Testis subscribens scripturam, operatur, quod subscriptio pro contentis in scriptura contradicere non valeat.*
16 *Testis subscriptus, si velit asserere contra Apocham subscriptam non auditur.*
17 *Turpitudine propriam allegans, non meretur audiri.*
18 *Scientia vbi non adest, dicendum est, quod quis noluerit sibi præiudicare.*

19 *Scientia ad effectum præiudicij non sufficit in genere, sed specialis.*
20 *Scientia ad effectum magni præiudicij esse debet cum omnibus suis circumstantijs, & qualitatibus.*
21 *Immissio hæredi scripto non est retardanda per exceptiones turbidas, & altiorem indaginem requirentes.*

DECISIO IV.

TEstamentum clausum, & sigillatum condidit b. m. Horatius Iustinianus anno 1633. in minoribus existens, & deindè ad S. Purpuram promotus anno 1649. Apocham quamdam fecit, in qua multa legata, & nonnullas declarationes conscripsit. Post eius mortem, detecto testamento, Florauantes Martinellus in illo scriptus hæres per sententiam A. C. obtinuit immissionem, quam in gradu appellationis eidem concedendam esse, hodiè DD. cen-
1 suerunt, quia † exhibuit prædictum testamentum, non cancellatum, neque abolitum, neque vllum vitium visibile continens, in quo ipse institutus est hæres, vt supra, *iuxta text. in l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*

Nec subsistere visa est exceptio opposita à D. M. Antonio Iustiniano, & PP. S. Mariæ in Vallicella, quod testamentum reuocatum fuerit per Apocham prædictam, in
2 qua Cardinalis † vtendo facultatibus sibi à Sanctissimo concessis de nonnullis rebus disposuit, *eorum Summ. num. 2. positionis primæ.*

Quia nullus hæres in ea scriptus reperitur, nec ex illius
3 lectura colligi potest mutatio prioris voluntatis † in ordine ad hæredem, & tamen ad effectum reuocandi primum testamentum, secunda dispositio debet esse prorsus incom-
4 patibilis cum prima, & nouam † hæredis institutionem continere, vel concepta esse debet verbis claris & rotundis cum ratione expressa, vel tacita, quod velit ab intestato
5 decedere, † alioquin rerum particularium dispositio præcedentem hæredis Institutionem non tollit, Angel. *cons. 383. num. 2. in princ.* Rot. *in Callien. Hæredit.* 10. *Dec.* 1638. *§. vltima exceptio coram Card. Verospio Iuniore, & 1. Iulij 1639. §. non ex donatione coram Reuerendiss. Tarraconen.*

Et licet idem Cardinalis anno 1647. quietantiam fecerit de administratis ad fauorem Florauantis illi liberationem
6 plenissimam legando *d. Summ. num. 1.* Cum † tamen esset in potestate Martinelli hæreditatem repudiare, vel Cardinalis alium hæredem instituere, habet legata liberatio taci-
7 tam conditionem, si vnus † ex casibus prædictis euenerit, quod scilicet alius hæres instituatur, vel repudietur hæreditas, Bart. *in l. Miles 77. §. pro parte num. 2. & seq. ff. de leg. 2.* Pereg. *de fideicomm. art. 7. num. 5. & seq.* Rot. *decis. 20. n. 24. coram Eminentiss. Domino Card. Otthobono.* Alioquin lega-
8 tum remanet inane cum † hæredi à se ipso legari nequeat *l. planè 34. §. si duobus ff. leg. 1. Angel. d. consil. 383. num. 1. Rot. in Bononien. fideicomm. de Anselmis 26. Ianuarij 1658. coram R. P. D. meo Celso §. neque vrget, & seq.*

Minus ad hunc effectum attendi potest depositio Laurentij asserentis Cardinalem in vltima infirmitate dixisse Florauanti, quod declarabat hæredem P. Iulianum suum fratrem, & quod scriberet Apocham, in qua continerentur quædam legata, *eodem Summ. num. 2. litt. D.* Nam vltra
9 † quod vnicus est, & patitur plures exceptiones, de quibus *in primo Summ.* Martinell. *num. 8. & seq.* Ideòque ad effe-
10 ctum † iustificandi reuocationē primi testamenti nihil pro-
11 bat, † quia in hisce terminis testes debet esse omni exceptione maiores, Alex. *cons. 70. num. 14. lib. 2.* Rot. *in d. Callien. hæreditatis coram Card. Verosp. §. fin. ad med. & coram Illustriss. Tarraconen. §. Non subsistit.*

Nam prorsus inuerisimile deponit, quod Florauantes,
12 qui tam longam, & fidelem seruitutem † præstitit Cardinali voluerit aliter scribendo, quam Cardinalis ordinauerat, statim ei Apocham subscribendam offerendo se tam manifesto periculo exponere fraudis ictu oculi detegibilis: & vlterius Apocha subscripta fuit ab eodem Cardinali, & à
13 d. Laurentio tanquam † teste *d. Sum. num. 6.* ex prima enim subscriptione oritur præsumptio, quod Cardinalis vir diligentissimus sciuerit omnia contenta in Apocha, & eam le-
14 gerit, præcipuè † quia ibi scripta quoad substantiam in oculorum ictu videre poterat, & non erat adeò infirmitate grauatus quin per plures dies superuixerit, vt respondet Paris. *cons. 77. num. 26. & cons. 88. n. 34. lib. 3. & de testamento Card. S. Cæcil.* Altograd. *cons. 58. num. 26. & 28. tom. 2. Add.* ad Buratt. *decis. 475. num. 23.* Rot. *decis. 263. num. 16. & seqq. part. 4. tom. 2. & decis. 581. num. 17. & seqq. tom. 3. rec.* subscriptio verò Laurentij operatur, † quod ipse pro conten- 15
tis in Apocha testimonium perhibuisse censeatur Bald. *in l. fin. num. 2. C. si cert. pet.* Surd. *cons. 414. num. 78. lib. 3.* Et proindè si modo dicit contrarium non est audiendus, quia si credidit † fieri fraudem allegat turpitudinem suam, *vt* 16
post Bos. Surd. *mox vbi supra num. 76.* Rot. *in recent. part. 4. tom. 2. d. decis. 263. num. 24. seqq.*

Ex facto etiam cessant quæ dicebantur de facultatibus testandi Cardinalis, † illæ enim literaliter comprehendunt 17
testamenta antecedenter condita *vltimo Sum. Martinell. num. 3.* & perperam opponitur, quod P. Iulianus approbatus fuerit † pro hærede Cardinalis à Martinello, quia quan- 18
do iste se supposuit examini in alia causa vertenti inter d. P. Iulianum, & D. Lucam Iustinianum, non probatur, quod
† haberet scientiam testamenti ad sui fauorem conditi, quæ 19
etiam in genere non sufficeret. Cùm enim agatur de magno præiudicio, cum omnibus qualitatibus, & circunstantijs † esset iustificanda, vt post alios dictum fuit *in Romana* 20
Census 14. Iunij 1656. coram b. mem. Bichio à me in eius locum subrogato extensa §. hinc parum refert.

Eoque libentiùs dandam esse immissionem responsum fuit, quia negari non potest, quod huiusmodi † exceptiones 21
non sint turbidæ, & vt altiorem indaginem requirentes illam retardare non possint, Rot. *decis. 94. num. 12. part. 5. rec. Fanen., seu Senogallien. Bonorum super immissione 14. Martij 1646. coram R. P. D. meo Meltio §. Cætera autem.*

Et ita vtraque parte, &c. causa bis proposita resolutum fuit.

R. P. D. CERRO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Sypontina Cathedralitatis.

Lun. 13. *Ianuarij* 1659.

ARGVMENTVM.

Iura, & priuilegia constitutiua plura Cathedralitatis narrantur. Decreta SS. PP. pro ipsa recensentur, & rationes huiusmodi prætendentiæ impugnantur. Vis immemorabilis noscitur, & alia plura. Vide in Summario.

SVMMARIVM.

1 *De Iure Cathedralitatis vbi non constat, ibi neque locus esse debet præeminentiæ, aut electionis Vicarij.*
2 *Priuilegia, quæ laborant falsitatis vitio nullibi probationem faciunt. Plures Bullæ SS. PP. recensentur.*
3 *Nominatio Ecclesiæ, & confectio Chrismatis inducunt ius Cathedralitatis.*
4 *Sententia, quæ validis non infirmatur rationibus retractari non debet.*
5 *Ius Cathedralitatis per confectionem Chrismatis, & solemnia Missarum inducitur.*
6 *Ius Cathedralitatis à Residentia principali sui Episcopi deducitur.*
7 *Bulla quæ reuocata fuit nullam facit vim probationis.*
8 *Per fraudem & malitiam quæ impetrantur, nullam faciunt vim probationis.*
9 *Ius Cathedralitatis probatur ex pluribus SS. Pontif. Priuilegijs per nominationem Ecclesiæ, per confectionem Chrismatis, & Olei Sancti.*
10 *Bullæ, & Priuilegia quæ reuocantur vim probationis destruunt.*
11 *Decretum Summ. Pontificis si non docetur falsitas suppositi executioni est demandandum.*
12 *Verba enunciatiua aliunde non probata nullam faciunt probationem pro Auctoribus.*
13 *Gratiæ Sum. Pontificum, quæ conceduntur pro Cathedralitate, ipsæ habent vim probationis.*
14 *Enumerantur multæ Constitutiones SS. Pontificum contra prætendentes Cathedralitatem, quæ omne ius eiusdem destruunt.*
15 *Recursus, & recognitio Cleri inferioris stat pro possessione, & manutentione Cathedralitatis.*
16 *Inobseruantia Bullæ Priuilegij demonstratur per obseruantiam sententiarum in contrarium, & per nominationem Archiepiscopi in sua Sede.*

17 Per

17 *Per relationes Consistoriales vera quidditas, & status Ecclesiæ comprobatur.*

18 *Actus Archiepiscopi antiquissimi & sigilli plenam innuunt possessionem Cathedralitatis.*

19 *Cathedralitatis ius per testes formiter examinatos priuatiuè conuincitur.*

20 *Falsificantes Sac. Cong. Rituum Decreta contra seipsos prætendentes faciunt.*

21 *Interdictio Mitræ ius Cathedralitatis destruit.*

22 *Cathedralitas constans ex initio insubsistenti immemorabilem excludit.*

23 *Fides mala resultans ex Bullis, quæ reuocatæ fuerunt, non solum immemorabilem excludit, sed etiam quamcumque præscriptionem.*

24 *Lis interrupta constituit in mala fide prætendentes, & litigantes.*

25 *Constitutiones Summorum Pontif. remouent omne dubium circa prætensiones, &c.*

26 *Inuerisimile est Pontificem pronunciasse verba contra definitiuam sententiam propriam.*

Quod nullibi probatur à prætendente supponitur inuentum. eod. num. 26.

27 *Instrumenta priuata sine testibus, & informia nullam faciunt probationem.*

Examinantur verba actus possessorij. ibid.

28 *Actus vnicus sufficit ad retinendam legitimam, & primordialem possessionem.*

Secus autem procedit quando non iustificatur initium dictæ primordialis possessionis, seu impressionis. ibid.

DECISIO V.

ANtiquatam prætensionem Cathedralitatis, per plures Summorum Pontificum Sententias, & Litteras Apostolicas reiectam, renouauit Capitulum Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Michaelis Montis S. Angeli, seu Gargani: prætendens exemptionem ab Ecclesia Metropolitana Sypontina, & facultatem eligendi Vicarium Capitularem, Sede Archiepiscopali Sypontina vacante: cum alijs prærogatiuis Cathedralitatis. Sed causa, auditis partibus, discussa per Sac. Congregationem Episcoporum, & Regularium, referente Eminentissimo Domino Cardinali Franciotto, die 6. Aprilis 1656. prodijt resolutio his verbis. *Non constare de Cathedralitate Ecclesiæ S. Michaelis Montis S.*
1 *Angeli, seu Gargani; ac proinde non esse locum † electioni Vicarij Capitularis à Capitulo Garganico, Sede Archiepiscopali Sypontina vacante, quæ hodiè vulgò Manfredonia dicitur.* Verùm habito per Capitulum Garganicum recursu ad S. D. N. Alexandrum VII. in Signaturæ Gratiæ, placuit Sanctitati Suæ causam remittere ad eamdem Sac. Congregationem, pro reuisione cum voto Rotæ. Quare, ab eodem Eminentissimo Dom. Card. Franciotto, subscripto, & mihi transmisso dubio, An Ecclesia S. Michaelis Montis S. Angeli, seu Gargani sit Cathedralis; ad eius disputationem effugiendam Garganici diuersos produxerunt articulos, petendo Remissoriam. Super qua proposito dubio, 28. Iunij præteriti, Rota ordinauit, Quod proponeretur prius causa in negotio principali. Qua hodiè discussa, responsum fuit, Non constare de Cathedralitate.

Priuilegium enim Eugenij Papæ III. super quo primitùs se fundarunt Capitulares Garganici, ab Alexandro III. fal-
2 sitatis vitio † laborare declaratum fuit: proferendo indè sententiam, de consilio Fratrum, & Prædecessorum suorum vestigijs inhærens, in qua pronunciauit; Non duas, sed vnam dumtaxat Archiepiscopalem Sedem existere, nempè Sypontinam; Quodque de cætero non Syponti-
3 nus, & Garganicus, sed Sypontinus † Archiepiscopus solummodo diceretur; Decernendo Chrisma confici, & Vestanum eius suffraganeum electum in Ecclesia Sypontina per Archiepiscopum consecrari. Qua quidem Sententia deinde confirmata per Lucium III. & Cælestinum pariter III. tandem quarto loco, diligenter perpensis depositionibus testium pro Garganicis deinde examinatorum, & omnibus, quæ vtrinque proposita fuerant pleniùs intellectis, Innocentius III. anno 1202. per sententiam diffinitiuam, vita voce, de Fratrum consilio, in Consistorio, & deindè per Bullam, authoritate Apostolica declarauit; Nihil à Garganicis fuisse sufficienter ostensum, per quod eius-
4 dem Alexandri Sententia deberet † retractari; Quam proinde, modis prædictis, solemniter confirmauit. Vt ex sumpto eius litterarum Apostolicarum sub Datum Laterani VIII. Kal. Iunij anno V. (*Extracto in forma authentica, 28. Martij 1656. ex Regest. ipsius Innocentij existente in Archiuio secreto Vaticano, lib. 5. anno 5. Epist. 42. fol. 10. Relato in Iuribus originalibus pro Metropolitana Sypontina productis, fol. 1.*) vbi referuntur Bullæ, & Decreta Antecessorum.

Idque euidentissimè comprobauit Honorius pariter III. qui immediatè Innocentio successit anno 1216. Nam requisitus ab Antistite Sypontino; An in die Cœnæ Domini Sacrum posset etiam in Garganica Ecclesia celebrare, ad quam de consuetudine dicta die accedebat ad recipiendos peregrinos illius loci; eidem in hæc præcisa verba mandauit: *Fraternitati tuæ mandamus, quatenus die Cœnæ Do-*
mini in Ecclesia Sypontina dumtaxat, in qua teneris † Chris- 5
ma conficere, Missarum studeas solemnia celebrare, vt in cap. te referente, de Celebrat. Missar. ibique Glos. *verb. Sypontina. Hostien. Abb. sub vers. Item nota, Archid. & alij.* Qui exinde deducunt, quod Archiepiscopus tenetur
residere † in Ecclesia sua, & ibidem diebus ordinatis per- 6
sonaliter celebrare.

Non obstat Bulla Bonifacij IX. Garganicis concessa anno 1401. durante Schismate XXVI.

Quia (præter quod contra eos retorquetur, & optimè ex toto tenore probat antecedentem statum subiectionis Garganicæ, atque effectuationem dd. Sententiarum, & Constitutionum; præsertim dum ibi Bonifacius tunc primum erexit, & non aliàs erectam fuisse declarat, Terram Montis S. Angeli in Ciuitatem, & Ecclesiam Sancti Michaelis in Cathedralem, & Metropolitanam) trina, & vl-
teriori vice, † solemniter reuocata fuit. 7

Et primò ab ipsomet Bonifacio illius conditore. Qui anno 1403. & sic biennio post, edidit Constitutionem: in qua exponens, aliqua per importunam petentium instantiam, & alia per surreptionis malitiam, vel fraudem,
† seu quemuis modum illicitum, impetrata fuisse, inter 8
cætera reuocauit, & annullauit omnes vniones, omnesque exemptiones perpetuas per eum concessas quibuscumque Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis, & Capitulis, ac Vniuersitatibus. *Vt ex sumpto extracto ex Regesto Vaticano Bullarum Apostolicarum Bonifacij IX. lib. 153. fol. 174. & seqq. sub Datum Romæ apud S. Petrum XI. Kal. Ianuar. anno XIV. Relato in dd. Iuribus originalibus fol. 2. litt. A.*

Secundò à Ioanne XXIII. qui anno 1413. relato de verbo ad verbũ toto tenore dictæ Bullæ Bonifacij, ad fauorẽ Garganicorum emanatæ; volens turbationibus, litibus, & scandalis obuiare; per Constitutionem Apostolicam nomen Ciuitatis Garganicæ in dicta Terra Montis S. Angeli perpetuò extinxit: & Ecclesiam Garganicam ad Ecclesiam B. Michaelis in pristinum statum reduxit: litteras Bonifacij, & earum tenorem, penitùs reuocando: Atque inhærendo vestigijs aliorum Pontificum Prædecessorum (nempè, post alios, Alexandri, Lucij, Cœlestini, Innocentij, & Honorij) statuit, vt de cætero Sypontina Ecclesia, & non Garganica,
& modernus, & qui pro tempore erit Archiepiscopus † Sy- 9
pontinus, & non Garganicus nuncupentur; Necnon Chrisma, & Oleum Sanctum confici debeat dumtaxat in Ecclesia Sypontina; confirmando ad eius, ipsiusque Capituli fauorem omnes Immunitates, Indulgentias, & Priuilegia eis à Prædecessoribus concessa. *Vt ex alio sumpto in forma publica pariter exhibito eod. fol. 2. Iur. original. litt. B. sub Datum Romæ apud S. Petrum XV. Kal. Ianuarij anno III.*

Tertiò à Martino V. qui non solum per Extrauagantem reuocauit omnes vniones effectum non sortitas (*vt post antiq.* Glossat. *ad Reg. XI. Cancell. ac post* Mandos. & Hoied. *tradit* Garz. *de Benef. part. 12. cap. 2. num. 281.*) sed etiam *in Concilio Constantiensi sess. 43. tit. de Exemption.*
Constitutionem prius edidit † reuocatoriam omnium 10
exemptionum, quæ post obitum Gregorij XI. sequutum vj. Kal. April. 1378. vsque tunc (quo medio tempore successit, ac durauit prædictum Schisma xxvj.) per quoscumque pro Romanis Pontificibus se gerentes concessæ fuerunt. *Vt in liberculo impresso, & intitulato Collectio Iurium Ecclesiæ Garganicæ num. 3. fol. 9. ac per extensum habetur apud* Geminian. *ante cons. 35.* Et per consequens exindè fuit reuocata dicta Bulla Bonifacij IX. qui post Gregorium pro Pontifice se gessit, vigente dicto Schismate XXVI. Vt in terminis alterius priuilegij eiusdem Bonifacij respondit Rota coram Buratto *decis. 452. n. 1.* Vbi referuntur aliæ litteræ eiusdem Martini, reuocatoriæ exemptionum, sub

Data vij. Kal. Nouembris anno VII. ac de prædicta reuocatione Martini in Concilio Constant. meminit etiam Rota cor. Card. Seraph. *decis.612. sub num.4. & coram s.m. Greg. decis.509. in princ. & num.1. cum seq.*

Quartò demum specialiter ab eodem Martino V. nam exposito sibi toto statu istarum Ecclesiarum, narratisque omnibus gestis tàm ab Alexandro III. eiusque Successoribus, quàm à Bonifacio, & successiuè à Ioanne XXIII. in hæc præcisa verba rescripsit, anno 1419. *Fiat quod obseruentur Priuilegia, & aliæ Constitutiones Romanorum Pontificum, qui fuerunt ante Schisma; nisi infra tempus sex mensium, pro parte aduersa fuerit rationabiliter ostensum, quòd aliter nunc fieri debeat*. Vt ex sumpto originaliter producto, sub Dat. Florentiæ viij. Idus Aprilis, anno II. *Et relato in Iurib. original. d. fol. 2. litt. C. extract. ex Regest. Vatican. supplicat. Apost. Martini V. lib.6. fol.190. anno II.* Ideòque elapso d. termino, & nihil per Garganicos docto quod
11 releuaret, firma remansit prædicta Constitutio † pro obseruantia præcedentiũ, & reuocatione alterius, quæ in contrarium prodierat Schismate durante. Vt in proximis terminis, quod elapso termino in Decreto præfixo, executioni decretum demandetur, tradunt Practici Salust. Tyber. *lib.1. cap.31. n.9. &* 10. & Ridolfin. *part.1. cap.14. n.268. cum seq.*

Non obstant litteræ Iulij III. editæ v. Kal. Iunij anno Pontif. V. & Incarnationis Domini 1555. *vt in Liberc. Collect. Gargan. num.4. fol.11.* In quibus enunciatur, quod Sedes Archiepiscopalis Sypontina quadringentis ferè annis collocata fuit in Ecclesia B. Michaelis, Quia (præter quod non sunt in forma probanti; & ipsarum verba enunciatiua, vti ab ipsis Garganicis supplicantibus emanata, ad eo-
12 rumdem fauorem † non probant, cum agatur de ipsorum interesse, Card. Put. *decis.149. num.1. lib.3. in correct.* Card. Seraph. *decis.*1189. *num.*3. præsertim emissa parte absente. Burat. *decis.136. num.2. ibique Add. litt. B.*) ex prædictis tot Summorum Pontificum antecessorum Sententijs, Decretis, & Constitutionibus; atque ex alijs longa serie relatis à scribentibus pro Metropolitana Sypontina, & congestis in alio *Liberc. Memoriæ Sypont.* erronea prorsus detegitur, & veritas conuincitur in contrarium. Quæ potissimè com-
13 probantur ex tribus alijs † Gratijs ab eodem Iulio III. motu proprio præcedenter concessis, ann.1551. duabus sub Dat. xiij. Kal. Aprilis, & vltima xviij. Kal. Octobris anno II. In quarum prima Capitulo Sypontino confirmauit exemptionem à solutione Decimarum, à Paulo Tertio olim sibi Cardinali, & Archiepiscopo Sypontino concessam: & in tertiam eamdem exemptionem tunc primùm petitam concessit Capitulo Montis Gargani supplicanti. Et in eis solam Ecclesiam Sypontinam appellat Metropolitanam, & olim suam primam Sponsam: Ecclesiam verò B. Michaelis denominat Sypontinæ Diœcesis. *Vt ex sumptis pariter originaliter exhibitis fol.9. 10. & 11. relatis in Liberc. Memor. Sypont. num.1. fol.8. & 9.*

Certiùs concurrentibus primò viginti Apostolicis prouisionibus, & rescriptis diuersorum Summorum Pontificum, antiquissimo, medio, & recenti tempore, ad supplicationem ipsius Capituli Garganici, seu eius Canonicorum, & alijs quinque ad supplicationem Conterraneorum Oppidi Montis Sancti Angeli concessis. Et signanter Martini V. anno 1426. Confirmationis Statutorum. Et eodem anno alijs litteris suppressionis Canonicatuum. Eugenij IV. anno 1435. similis suppressionis. Et anno 1440. Commissionis Archidiacono Ecclesiæ Sypontinæ, pro collatione Archipresbyteratus Ecclesiæ S. Angeli Monti Gargani. Calisti III. ann.1455. commissionis Archipresbytero Ecclesiæ Sypontinæ, ad priuandum quemdam Archidiaconatu Ecclesiæ S. Michaelis de Monte Gargano, illumque conferendum alteri. Pauli Tertij collationis Archipresbyteratus Ecclesiæ S. Michaelis, anno 1543. Pij V. commissionis causæ Canonici Garganici, anno 1569. Gregorij XIII. Dispensationum Matrimonialium Vicario Sypontino directarum pro incolis Oppidi Montis Sancti Angeli 1573. & 1574. ac commissionis pro Canonico Collegiatę Garganicæ, anno 1585. Sixti V. anno 1580. similium Dispensationum. Clementis VIII. anno 1597. Indulti Patribus Cœlestinis loci Montis S. Angeli concessi. Pauli Quinti anno 1610. concessionis Reliquiarum Capitulo, & Canonicis Ecclesiæ S. Michaelis Terræ Montis Gargani: eo quia in dicta Ecclesia nullæ omninò aderant Sanctorum Reliquiæ, iuxta præcisam ipsorum confessionem. Et commissionis causæ appellationis, anno 1616. pro Canonico eiusdem Collegiatæ. Et demum Vrbani VIII. collationis Canonicatus Ecclesiæ Sæcularis, & Collegiatæ Montis Gargani anno 1628. concessionis Indulgentiarum anno 1634. collationis alterius Canonicatus eiusdem Ecclesiæ Oppidi, seu loci Montis S. Angeli ann.1636. Et admissionis Resignationis cum collatione consimilis Canonicatus Ecclesiæ Terræ Montis Gargani, anno 1639. Vt ex sumptis originalibus *à fol.3. vsque ad 35. & in Liberc. memor. Sypont. num.2.3. & 5.* In quibus omnibus Ecclesia Collegiata S. Michaelis dicitur Sypontinæ Diœcesis: & Garganici partim explicitè partim implicitè sese fatentur subiectos vnicæ Metropolitanæ Sypontinæ.

Secundò Actibus † Clericorum Garganicorum vsque 15
ad præsens gestis: in quibus se fatentur Sypontinæ Diœcesis: & in Superiorem agnoscunt Metropolitanum Sypontinam. *Qui habentur impressi in d. Liberc. Memor. Sypont. num. 4. per tot. fol.19. cum seqq. Et in iuribus originalibus fol.27. vsque ad 49.*

Tertiò viginti octo electionibus Archiepiscoporum, ab anno 1407. vsque ad annum 1652. *in d. Liberc. num. 64. & 65.* Ex quibus habetur Archiepiscopos fuisse semper nuncupatos Sypontinos dumtaxat. Quod clarè ostendit inobseruantiam Bullæ Bonifacij IX. mandantis, quod de cætero futuris temporibus Archiepiscopi Sypontini, & Garganici cognominarentur: Et, è contra, indubitatam comprobat † obseruantiam vsque ad præsens continua- 16
tam præcedentium Sententiarum, & Constitutionum.

Quartò Relationibus consistorialibus ab anno 1573. vsque ad annum 1623. (antiquiores enim non reperiuntur in Regestis Vaticanis) *relatis in eodem Liberc. Memor. Sypont. num.6. fol. 26. vsque ad 31. & productis in Iuribus orig. fol.12.19.25. & 26.* Quarum prima emanauit cum participatione Cardinalis Comensis, & postrema à Cardinali Ginnasio: qui Ecclesiæ Sypontinæ per plures annos præfuerant. Atque in omnibus describitur † quidditas, quali- 17
tas, & status Ciuitatis, & Ecclesiæ Metropolitanæ Sypontinæ, priuatiuæ quoad Ecclesiam, & Terram Garganicam, quæ semper asseritur Sypontinæ Diœcesis.

Quintò diuersis Archiepiscoporum pro tempore † acti- 18
bus, & assertionibus, ab antiquissimo vsque ad hodiernum tempus idem comprobantibus. Eorumque sigillis, Sypontinum tantùm agnomen imprimentibus. *Vt patet ex dd. Iuribus original. præsertim fol. 15. 23. 37. & seqq. & in Liberc. Memor. Sypont. num.7. pag.31. cum seqq.*

Sextò decem, & septem testibus cum iuramento † exa- 19
minatis: quorum duodecim sunt Sacerdotes, attestantibus, vnam dumtaxat Cathedralem, & Metropolitanam adesse, scilicet Sypontinam, priuatiuè quoad Ecclesiam Garganicam. *Vt ex processu originali, & in d. Liberc. pag.38. cum seqq.*

Septimò demum Decretis Sacræ Rituum Congregationis. Altero 15. Septemb. 1657. in quo, cum Garganici iteratò fecissent anno 1648. imprimi Officium S. Michaelis (iam prius ex concessione eiusdem Sac. Congregationis subscripta à d. Cardinali Comensi Præfecto, impressum anno 1604.) loco verbi *Collegiata* in dicta concessione, seu decreto adiecti, ibi, *Ecclesia Collegiata S. Angeli in Monte Gargano*, apponi curarunt verbum *Cathedrali*: Vnde ipsa Sacra Congregatio † falsam, dicta die, prædi- 20
ctam editionem declarauit. *Summ. manuscripto Ecclesiæ Sypontinæ num. 6.* Et altero 1. Decembris eiusdem anni 1657. Nam prætendentibus Garganicis † vsum Mitræ ex 21
Iure Cathedratico, ad instar Dignitatum Sypontinarum, ab eadem Sacra Congregatione decretum fuit, eis non suffragari Bullam Bonifacij IX. & prætensum Mitræ vsum eisdem interdixit. *Ex Decretis originaliter exhibitis, & relatis in d. Summ. num.8.*

Non obstant cætera pro Garganicis deducta. Immemorabilis enim non est probata, nec probari potest: siue quia tot adsunt in contrarium, quæ priuatiuam Cathedralitatem fauore Ecclesiæ Sypontinæ concludenter iustificant; cum tamen ea excludatur etiam per simplicem rumorem contrarium, vt probat *Add. ad Greg. decis. 298. num. 13.* siuè etiam quia constat de initio, licet insubsistenti, Cathedralitatis, resultante ex priuilegio adulterato Eugenij III. & ex Bulla Bonifacij IX. quod penitus † immemorabilem exclu- 22
dit, vt dixit Rota *in recent. decis.14. num. 2. part.3. decis.542. num.2. & 3. part.4. & decis.56. num.18. & seqq. part.7.*

Quinimmò dum dictæ Bullæ solemniter à tot Pontificibus toties, altera recognita, & emendata, altera reuocata

cata fuerunt; & per Sententias, & Litteras Apostolicas pronunciatum atque dispositum, Ecclesiam Sypontinam dumtaxat esse Cathedralem, & Metropolitanam, non autem Garganicam; exindè vtique resultat mala fides Garganicorum: quæ prorsus excludit non solùm immemorabilem (Card. Seraph. *decis.707. num.6.* Rota *decis. 265. num.17. part.5. recent. & in Calaguritana Decimarum de Ocon, 1. Iulij 1654. §. Concordia enim, vers. atque ex*
23 *illius, coram me)* sed etiam quamcumque aliam † præscriptionem: quæ de iure nunquam inchoari potest stante mala fide, *cap. fin. de præscript.* Rota *decis.220. num.7. part.1. & decis.164. num.3. part.2. recent.* & coram Buratto *decis.436. num.5. & decis.505. num.6. cum alijs allegatis in Rauennat. Census 26. Aprilis 1641.* coram b. m. Bichio §. *Nec tricenariam, & in Bisuntina census 27. Nouembris 1645. coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado,* §. *Quia esto.*

Iuncta præsertim lite, ab antiquissimo tempore introducta apud Alexandrum III. eiusque Successores, contra Garganicos fauore Sypontinorum iam terminata: Et deinde anno 1607. per eosdem Garganicos restaurata, ex Monitorio coram A. C. ab ipsis expedito, & impresso *in d. Libercnlo intitulato Collectio Iurium Ecclesiæ Garganicæ, pag.39.* quæ adhuc durat. Vndè tantò certiùs con-
24 stituti fuerunt in † mala fide, *l. certum, vbi Gloss. verb. vniuersum, C. de rei vendicat.* Buratt. *decis.449. num.2. & decis.714. num.9.* Merlin. *decis.702. num.22. & 23.*

Quòd verò tempore Alexandri, eiusque Successorum, lis penderet super Cathedralitate distincta, quam tunc Canonici S. Michaelis prætendebant habere: Ideòque non excludat Cathedralitatem prouenientem ex vnitate vtriusque Ecclesiæ, modò per eosdem prætensam, non subsistit.

Quia, præter quod contrarium habetur ex Constitutione Innocentij III. (qui confirmando Sententiam, & Constitutionem Alexandri III. explicitè dixit, Archiepiscopos de cætero, non Sypontinos, & Garganicos, sed Sypontinos dumtaxat fore cognominandos: quod proindè ostendit etiam de eo tempore litem quomodocumque
25 extitisse super vnitiua Cathedralitate) remouetur † omne dubium ex diffinitiua pronunciatione, & declaratione ibidem facta, iuxta Litteras Eugenij III. & Alexandri III. aliorumque Pontificum ibi relatas: Quod Ecclesia Sypontina tantùm sit Sedes Cathedralis, & Metropolitana, Garganica verò illius subdita: Quod etiam fuit confirmatum in sequentibus Constitutionibus Ioannis XXIII. & Martini V. supra relatis. Inde enim, siuè distinctè, siuè vnitiuè, & cumulatiuè prætensa, absolutè, & totaliter excluditur asserta Cathedralitas Ecclesiæ Sancti Michaelis, & in vtroque casu mala fides Garganicorum comprobatur.

Nec etiam facit descriptio in lapide eiusdem Alexandri III. quam in atrio Ecclesiæ S. Michaelis, absque anni appositione, Garganici dicunt habere, inter cætera hæc verba continentem: *Dilectis filijs Ecclesiæ Sypontinæ Salutem, & Apostolicam Benedictionem. Quoniam Ecclesia vestra, & Ecclesia Montis Gargani vna Sedes esse consueuit.* Cum enim certum sit; nullum Pontificem in hac causa tam accuratè, & diligenter contra Garganicos decreuisse, quàm eumdemmet Alexandrum; inuerisimile
26 † prorsus, & à veritate alienum redditur, quod scienter enunciauerit, & in priuato lapide describi voluerit id, cuius contrarium, de consilio Fratrum, per dictam Sententiam definitiuam (à tot sequentibus Pontificibus, auditis Garganicis, confirmatam) & Apostolicam Constitutionem pronunciauit; sed verisimilius est, quod à Garganicis proprio marte in propria Ecclesia fuerit composita: vnà cum altera inscriptione, sub quadam sede lapidea adiecta his versibus.

Sedes hæc numero differt à Sede Sypontis.
Ius, & honor Sedis, quæ sunt ibi, sunt quoque Monti.

Neque obstat, vt dicitur, quòd nonnulli Archiepiscopi Sypontini aliquando adepti fuerunt possessionem etiam Ecclesiæ Garganicę: *ex Instrumentis relatis in d. Liberc. Collect. Iur. Eccles. Gargan. num.9. fol.27. vsque ad 35.* Quodque tempore Sedis Archiepiscopalis vacantis, Garganici Vicarium Capitularem deputauerint: *vt ibidem num.10. d. fol.35. cum seqq.*

Quoniam, præter quod Instrumenta, ad hunc effectum ibi exhibita, extracta fuerunt ex priuato ipsorum Archiuio, lite pendente, à Notario Garganico de eis non rogato, sine testibus, & sine citatione partis, & sic tamquam informia † nullam faciunt probationem, Card. 27
Puteus *decis.152. num.1. lib.3. in corr.* Coccin. *decis.289. num.6.* omnes actus possessionum, vel potiùs ingressus (excepto primo peracto à Card. de Como anno 1567.) & Vicariorum electionum, subsequuti fuerunt post motam litem, nempè anno 1622. & seqq. & sic sunt inefficaces. *S. Mem. Gregor. decis.4. num.2. ibique Adden. litt. A. & in his terminis in Ampurien. seu Ciuitaten. electionis Vicarij 19. Ianuarij 1646. cor. R. P. D. meo Meltio §. Non obstat.* Præsertim Vicariorum electiones; cum à Capitulo Sypontino semper fuerint impugnatæ: Et ab eodem obtenta illarum reuocatio, etiam mediantibus Censuris cum affixione Cedulonum. Illa autem possessionis adeptio, quam dicunt Cardinalis de Como, contra Garganicos potius retorquetur. Nam interrogantibus ipsis, ibi, *se sua Signoria Illustriss. e Reuerendiss. viene come Arciuescouo Garganico*, ille iteratis vicibus ad iteratas interrogationes cautè, & prudenter eis respondit, ibi, *come vero Arciuescouo vostro*; & infra, *si come in esse Bolle si contiene: Ad quas relatio in omnibus haberi voluit.* Quod verificatur vti Archiepiscopus Sypontinus: dum Terra, & Ecclesia Montis Gargani sunt Sypontinæ Diœcesis, vt probatum est; & dum in dictis litteris Apostolicis Sypontinus tantùm denominatur. Certiùs dum idem Card. de Como subsequenter semper tractauit Ecclesiam Garganicam vti Collegiatam subiectam Ecclesiæ Sypontinæ: *vt constat ex eiusdem Cardinalis supplicatione in litteris Pij V. ann.1569. sub Dat. viij. Kal. Octob. anno IV. in Lyberc. Mem. Sypont. num.7. litt. B. & in Iurib. original. fol.15. & ex prædictis prima Relatione Consistoriali, & Decreto pro Officio S. Michaelis.*

Nec tandem vrget, quòd de Iure Cathedralitas conseruetur etiam ex vnico actu.

Procedit enim quando concludenter iustificata est primordialis, & legitima eius impressio: † tunc enim ad ef- 28
fectum eam retinendi etiam vnicus actus sufficit: & in his terminis loquitur Rota *in Cæsaraugustana Cathedralitatis 1. Martij 1630. coram bon. mem. Coccino in recent. decis.353. n.79. part.5. & 6. Martij 1656. coram b. m. Bichio §. Quæ omnia, & §. Erectio tandem, vers. prout alterius, & 27. Maij 1658. coram me, §. Tum etiam ex quo, vers. huiusmodi enim.* Secus autem non docto de initio, & legitima Cathedralitatis impressione: hoc enim casu superuacaneum est ex actibus, (& quidem inualidis, turbatiuis, & illegitimis) continuationem prætendere, *vt optimè ponderatur in dicta Cæsaraugustana Cathedralitatis coram bon. mem. Bichio §. Quæ continuatio.*

Et ita, &c. vtraque parte informante.

Infra habetur altera Decisio in hac eadem causa sub die 21. Maij 1660. coram Eminentiss. D. Cardinali Cerro. Erit in Miscellan. vbi etiam apponam Decretum Sac. Congregationis Episcoporum, & Regularium.

R. P. D. PRIOLO
Romana Casalis S. Agathæ.

Mercurij 15. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM.

Instrumenti falsitas, quando nullo modo possit defendi, & plures adducuntur præsumptiones, quod Instrumentum non sit legale, & numerantur plures defectus, tam extrinseci, quàm intrinseci, ex quibus deducitur omninò falsitas alicuius Instrumenti, & maximè si præsumptiones pro veritate sint debiliores.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum non potest dici legale, dum adest diuersitas papiri, seu charta.*
2 *Instrumentum non est legale, dum adest diuersitas characteris.*
3 *Instrumentum non est legale stante diuersitate atramenti.*
4 *Instrumentum dicendum est, non esse legale, si adsint subscripti plures testes, sed vno tantum charactere.*

5 *Instru-*

5 *Instrumenti legalitas, ex quibus omnino excludatur.*
6 *Instrumentum, quando magna nititur incertitudine, circa legalitatem, valdè suspectum est.*
7 *Inuerisimilitudo multum vrget in materia inualiditatis, & legalitatis Instrumenti, & n.8. & 9.*
10 *Inuerisimilitudo, & obseruantia contraria, denotat veritatem rei gesta.*
11 *Instrumentum, quod non sit legale optimè probatur ex ipsa confessione partis, & n.12. & 13.*
14 *Confessio facta in criminalibus cum deliberatione, & consilio plurimum attendenda est.*
15 *Error, donec non probatur, dicendum confessionem serio, & deliberatè factam valdè probare.*
16 *Confessio facta in iudicio, quod sit erronea, concludenter vti talis probanda est.*
17 *Instrumentum, quod sit falsum benè probatur ex sententia criminali, desuper emanata.*
18 *Quod procedit, etiam si ab ea sit appellatum, & quando sit hoc verum.*
19 *In ciuilibus sola præsumptiones sufficiunt, si sint vrgentes.*
20 *Salomon Rex omnium Sapientissimus, ex sola præsumptione materni affectus indicauit.*
21 *Scientia in genere non sufficit, sed debet esse specialis.*
22 *Veritatis imaginem, ea quæ habent, videntur attendenda.*
23 *Præsumptiones validiores vincunt debiliores.*
24 *Falsitatis præsumptiones conquassantur à præsumptionibus validioribus veritatis.*
25 *Instrumenti falsitatis præsumptiones non possunt tolli à contrarijs præsumptionibus, si istæ sint debiliores.*
26 *Falsi sola suspicio in Ciuilibus ex præsumptionibus vrgentibus, & à iure approbatis, habetur pro falso, si validiores ad præsumendam veritatem non adducuntur.*

D E C I S I O VI.

VEndiderat bon. mem. Io: Georgius Cæsarinus reseruato sibi Iure redimendi Episcopo Triuentino de Grisonis ementi pro personis nominandis, eorumque hæredibus, & successoribus quibuscumque Casale S. Agathæ, quod inde à Francisco q. Darij, & ab hæredibus aliorum nominatorum restitutio libero pretio redemit; cum autem Eques Antonius Grisonus tanquam vocatus ad prætensum fideicommissum peteret immitti contra D. Ducem Iulianum Cæsarinum, asserens, quod iuxta formam instrumenti nominationis pretium esset deponendum ad effectum inuestiendi, pro eodem fide commisso orta fuit controuersia nomine Procuratoris Fiscalis, & D. Ducis pro suo interesse ciuili eidem adhærentis super falsitate, & suppositione dicti Instrumenti cum hoc onere. Verum ab Equite impetrata commissione à Sanctissimo; quod Iudex tam Criminalis, quàm Ciuilis procederet, sed Rota nonnisi constito de legalitate Instrumenti; proposui dubium iuxta rescriptum, & non constare de legalitate responsum fuit.

Quoniam non solum ex præsumptionibus extrinsecus
ab Instrumento desumptis, sed etiam ex vitijs intrinsecis,
& visibilibus visa sunt plura concurrere, quæ demonstrant
1 ad oculum illud non esse legale, & quoad vitia † intrinseca
ca concurrit diuersitas papyri, seu chartæ maioris longitudinis
tudinis complicatæ admodum Epistolæ, adest varietas
2 † characteris, cum in prothocollo non inueniatur aliud
Instrumentum conscriptum simili manu, & figuræ abacales
cales sint penitus diuersæ ab alijs numeris, tam respectu
3 characteris, quam atramenti, † & quod magis vrget,
4 adsunt subscriptiones quatuor † testium, quæ ob earum
similitudinem videntur ab vna, eademque persona peractæ,
ctæ, ex quibus, & alijs, quæ oculari inspectione Domi-
5 ni aduerterunt excludi † legalitatem Instrumenti probat
text. in cap. inter dilect. §. sed cum priuilegium de fid. instr. & in cap. licet ad regimen de crimin. fals. Dec. *cons.99. num.17. & seq. lib.2.* Soccin. *Iun. cons.41. num.7. lib.1.* Cephal. *cons.287. num.27.* Odd. *cons.78. num.10. cum seqq.* Ludouic. *decis. Lucen.13. num.1.* & alijs relatis per Farinacc. *qu.153. num.185.*

Præsumptiones verò, & coniecturæ sunt plures, ac admodum vehementes. Et omissis alijs valdè vrgens est il-
6 la, quæ nititur inuerisimilitudine † in hac materia plurimum attendenda, quod scilicet in transactione inita super diuisione Casalis inter ipsos nominatos, fuerit enunciatum Instrumentum controuersum, nulla facta men-
tione, quod pretium † esset reinuestiendum in euentu re- 7
demptionis, & tamen enunciato Testamento Episcopi
fuerit facta mentio fideicommissi, ac etiam particularium
substitutionum, necnon ex alijs pluribus Instrumentis ap-
pareat fuisse redemptum † Casale in pluribus vicibus à 8
personis extraneis, in quas reperiebatur distractum, nunquam
quam tamen fuisse habitam mentionem, & rationem de
hoc onere, quod videtur inuerisimile cum contractus ge-
sti fuerint inter partes interessatas, quæ † de illo habuis- 9
sent notitiam, si verè Instrumentum fuisset celebratum
cum tali onere. Hæc namque † inuerisimilitudo, & ob- 10
seruantia contraria denotat veritatem reuersionis Casalis,
lis, suadetque pactum aliter redimendi fuisse suppositum
ad text. in d. cap. inter dilect. de fid. instrum. Mandell. Alb. cons.99. num.6. cum seqq. & eo relato, Surd. *cons.6. num.4.* & comprobat Aym. *cons.134. num.36. & seq.*

Sed multò grauior, & vehementior ea est, quæ oritur
ex confessione ipsius † Equitis emissa penes Notarium 11
Rotæ ad implendam protestationem sibi iudicialiter factam,
ctam, quod nolebat vti Instrumento *Summ. Ducis num.4.*
Quinimò † emissa de consilio peritorum, & ab eadem ap- 12
probata in suis constitutis criminalibus, in quibus fatetur
instrumentum esse † vitiatum, & pati plures defectus 13
idem ratificauit in Commissione porrecta Sanctissimo,
Summ. num.8. cum duobus seqq. Ex hac † enim confessio- 14
ne vtpotè † iudiciali, & facta cum deliberatione, & con- 15
silio adimitur fides Instrumento, quousque error ab Equi-
te concludenti iustificatione † comprobetur *iuxta text. in* 16
l. si aduersarius, vbi Bart. *num.1.* Bald. *num.2. C. de fid. Instr.* Corn. *cons.223. num.8. lib.2.* Decian. *cons.14. num.35. & 45. lib.1.* Carauett. *consil.134. num.3.* Mascard. *concl.740. num.23. lib.2.* Rota coram Duran. *decis.337. num.3.* coram Merlin. *decis.711. num.8.* apud Buratt. *decis.183. & decis.200. num.2. cum seqq. in Foroliuien. Molendini 13. Martij 1656. coram R. P. D. meo Verospio.*

Coadiuuantur prædicta ex sententia criminali † per 17
quam fuit declaratum instrumentum falsum, & nullam
mereri fidem, quæ licet fuerit circumscripta, nihilominus
nus quia circumscriptio non emanauit ex capite iniustitiæ,
† sed quia lata fuit non facta relatione in congregatione, 18
& non condemnato reo, quæ nullitates etiam non videntur
tur subsistere ex deductis ab informationibus pro D. Duce,
ce, præbet non leue adminiculum, & inflectit animum
ad ei fidem non adhibendam † cum in ciuilibus solæ præ- 19
sumptiones sufficiant *iuxta text. in cap. afferte mihi gladium*, vbi laudatur sapientissimum Consilium Salomonis
† ex sola materni affectus præsumptione motus fuit ad de- 20
cidendum interesse ciuile, vt notat Aym. *cons.134. n.39.* Osasch. *decis. Pedemont.117. in fine*, Rot. *post primum vol. cons.* Farinac. *decis.123. num.2.* cum alijs per eundem Farinacc. *de falsit. & simulat. quæst.152. num.28. 29. & 46.*

Nec legalitas Instrumenti fomentum recipit ex compluribus
ribus alijs postmodùm stipulatis cum explicita relatione ad
illud, dum enunciatur duntaxat Instrumentum nominationis,
tionis, sed non † enunciantur illius qualitates, & in spe- 21
cie onus disponendi ad effectum inuestiendi. Vnde nihil
releuat ad obseruantiam pro qua opus esset, quod enunciata
ciata fuisset existentia pacti controuersi ex adductis *in Cernuen. bonorum 23. Martij 1648. coram Reuerendiss. Terracinen. vers. non sustinetur vt noua concessio.*

Minus ex eo, quod Episcopus instituerit in Testamento
to fideicommissum adiecto eodem onere inuestiendi, adeò
vt nominatio, quæ cum illo concordat † videatur præ se 22
ferre imaginem veritatis *ex adduct. in Nouarien. bonorum 17. Decembris 1649. §.3.* accedit coram Coccin.

Præter quod enim discordat cum instrumento liberæ
emptionis Casalis, cum qua potius concordare deberet,
tamquam illi magis proxima † fuit responsum, obiectum 23
tunc procedere, quando talis correspondentia, & aliæ
præsumptiones, quæ deducuntur pro legalitate instrumenti
menti eliderent suspicionem falsitatis resultantem ex sola
diuersitate chartæ, characteris, & atramenti, † quæ ali- 24
quando possunt etiam concurrere cum instrumento verò,
vt *in Imolen. prædij 13 Iunij 1636. coram Reuerendiss. Tarraconen.* secus quando contrarijs validioribus refelluntur,
prout sunt identitas subscriptionum quatuor Testium,

pro-

25 † propria Equitis confessio, & aliæ in proposito concurrentes, quæ instrumentum non esse legale suadent efficacius. Præsertim in hoc iudicio Ciuili, in quo sola subscri-
26 ptio † falsi elicita ex præsumptionibus vrgentibus, & iure probatis habetur pro falso, dummodo prout hic validiores pro legalitate deficiant, Dec. *in cap. porrectum num. 1. in fin. vers. illud de confirm. vtil. vel inutil.* Castren. *in l. iubemus num. 2. C. de probat.* Menoch. *de præsump. præsumptione 99. num. 5. coram san. mem. Greg. decis. 546. num. 11. ibique addentur num. 17. coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono decis. 29. num. 88. in Romana donationis 31. Iunij 1648. & in Romana hæreditatis 8. Martij 1652. coram Reu. P. D. meo Verospio.*

Et ita vtraque, &c.

R. D. CERRO DECANO

Posteà S. R. E. Cardinali.

Romana de Millinis.

Mercurij 15. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM.

Renunciatarius debet subministrare alimenta Donatori pauperi, & quanta pro nobili, & sene, & quomodo taxentur, & de Religiosis suppressis.

SVMMARIVM.

1 *A Fratre diuite debentur alimenta fratri pauperi.*
2 *Renunciatarius debet subministrare alimenta Donatoris pauperi.*
3 *Alimenta pro viro nobili, & senectute prouecto debent esse non ad necessariam, sed ad commodam sustentationem.*
4 *Ex suppressione Religionis soluitur mutua obligatio Religiosi, & Religionis.*
5 *Taxatio alimentorum pro Nobilibus iuxta consuetudinem Romæ, quæ sit in præsenti, & quæ fuerit in temporibus anteactis, & num. 6.*
7 *Donans multum, multum etiam debet recognosci.*
8 *Redditus proprij, an sint computandi cum alimentis subministratis, vel non.*

DECISIO VII.

POstquam denegata fuit Domino Celso Millino tam reintegratio ad bona paterna, materna, & auita, quàm immissio in possessionem bonorum Hæreditariorum q. Angeli Millini eius Fratris ob amplissimam renunciationem ab eo factam ex causa ingressus in Religionem, & æquè principaliter pro conseruatione suæ nobilis familiæ, & agnationis: petebat ipse vt alimenta necessaria sibi subministrarentur à DD. Vrbano, & Mario alijs suis fratribus vigore dictæ renunciationis omnia præfata bona possidentibus, ideòque super hoc proposito dubio responsum fuit deberi alimenta pro summa inferius exprimenda.

1 Debentur † enim siue ex quo sui fratres sunt Diuites, ipse verò pauper *ad text. in l. munus 76. in fine ff. de iur. dot. gloss. in l. qui filium, verbo hæc aliter, vers. & nota hic, ff. vbi pupill. educar. deb.* Bald. *cons. 103. num. 3. lib. 5.* Surd. *de aliment. tit. 1. qu. 25. num. 1. cum seqq.* Rot. coram Duran. *decis. 95. num. 1. repetit. in recent. decis. 92. part. 5. & in Anconitana alimentorum 4. Iun. 1646. coram bon. mem. Arguelles.*

Siuè etiam, quia Ioannes Celsus ad ipsorum fauorem renunciauit omnia bona sibi obuenta, & quæ in futurum obuenirent ex successionibus ascendentium, & collate-
2 ralium, † Renunciatarius enim debet subministrare alimenta Donatori, & Renuncianti pauperi, iuxta *gloss. in l. finali verb. noluerit C. de reuocand. donat.* Surd. *vbi supra tit. 1. qu. 48. num. 2. cum seqq.* Rouit. *decis. Neapolitan. 10. sub num. 18. vers. his omnibus.*

Non obstat, quod ex forma Breuis Innocentij X. super suppressione Congregationis, ad quam Io: Celsus transierat pro quolibet Religioso Sacerdote, qui inibi vota regularia emiserat, assignata fuerint hæredibus illius annua scuta 40. sub onere certarum missarum, & inseruiendi Ecclesijs. Quoniam huiusmodi quantitas, quæ deducto primo onere annuatim reducitur ad sola scuta 28. circiter, valdè tenuis est, & omninò insufficiens † pro necessaria sustentatione, præsertim viri nobilis, & senectute, ac mala valetudine detenti, dictaque quantitas destinata videtur pro Pontificem potius satisfacien. Sacro Concilio Tridentino *sess. 21. cap. 2. de reformat.* quam vt exindè sufficienter prouisum sit necessitati Sacerdotis. 3

Nec releuat, quod saltim teneatur supplementum petere à possidentibus redditus eiusdem Congregationis obligatæ ad alen. suos professos, quia ex dicta suppressione præter quantitatem ibi destinatam † mutua obligatio cessauit tam Religionis, quàm Religiosi, & vterque solutus remansit, vt fuit clarè firmatum *in decis. desuper edita coram me 14. Ianuar. 1648.* & propterea iure optimo Fratres renunciatarij, & possessores omnium eius bonorum huiusmodi supplementum ei præstare tenentur. 4

Quo verò ad quantitatem, † quæ regulariter remittitur Prudentis Iudicantis arbitrio, ponderata qualitate personarum, quantitate patrimonij, & consuetudine loci *iuxta gloss. in §. consideramus, verbo legitima, Authen. de Triente,* Rot. *omissis antiquioribus in Anconitana alimentorum 14. Iun. 1649. coram R. P. D. meo Celso, §. quo verò, & in Neapolitana matrimonij 13. May 1650. coram Reuerendiss. D. Archiepisc. Tarraconen. §. quapropter,* DD. taxarunt in annuis scutis 400. nam etiam in maiori summa, nempè in menstruis scutis 50. † anteactis temporibus, abundantia rerum magis affluebat Rota decreuerat Iacobo Cincio nato ex familia consimilis, & coæqualis nobilitatis, apud Pen. *decis. 184. in fine 8. impress. Lugdunen.* 5 6

Nec visa fuit attendenda quantitas annuorum scut. 180. pro alimentis assignata alteri de familia Millina, vt refertur *in Romana diuisionis 20. Iun. 1639. coram b. m. Bichio sub §. consensus,* † quia D. Io: Celsus est primogenitus, Sacerdos, senex, & mala valetudine detentus, omniaq; suis fratribus reis conuentis renunciauit, quæ quidem circumstantiæ in illo nullatenus concurrebant. 7

Verum in huiusmodi quantitate annuorum scut. 490. dictum fuit † computandos esse redditus, & introitus quos ipse D. Ioan. Celsus verè possidet; ita vt eius fratres non teneantur nisi ad supplementum quantitatis vsque ad dicta annua scuta 400. Cumq; adhuc non sit certum, ad quam summam dicti redditus ascendant, nam informantes pro reis conuentis contendunt ascendere ad annua scuta 350. Scribentes verò pro D. Ioanne Celso non excedere annua scuta 215. deductis debitis, & non computata Vineola, quam offert restituturus refectis sibi expensis factis pro illius exeassatione iuxta formam eius particularis conuentionis. Ideò responsum fuit deberi alimenta in annuis scutis 400. computatis tamen proprijs introitibus D. Io: Celsi pro illa rata, quæ effectiua, & vera iustificabitur deductis oneribus, & debitis. 8

Et ita vtraque, &c.

R. D. CERRO DECANO

Posteà S. R. E. Cardinali.

Auenionen. Fideicommissi.

Veneris 24. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM.

Immissio in possessionem bonorum hæreditariorum vigore substitutionis, in testamento ordinatæ non sustinetur, stante delirio, & phrenesi Testatoris cum assidua mentis alienatione à tertia, seu quarta die vltimæ suæ infirmitatis, & vsque ad obitum continuante.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum tempore delirij, & phrenesis conditum non sustinetur, dum morbus iste, qui lædit memoriam & intellectum, testamenti quoque factionem impedit.*
2 *Testes ad perpetuam rei memoriam, & vigore monitorialium examinati, adminiculum probationis faciunt, maximè cum decesserint depositione ipsorum non retractata.*
3 *Medicis, & Aromatarijs de phrenesi, & delirio attestan-*

testantibus tanquam in arte peritis plurimum est deferendum.

5 *Testamentum ad interrogationem Notarij conditum pro valido haberi solet.*

5 *Suspicione insanæ mentis, & importunæ suggestionis iustificata, Testatorem determinatè respondisse, & ad effectum testandi Notarium vocasse non præsumitur.*

6 *Testibus quamuis paucioribus de sana mente ex certa scientia, & de præciso tempore conditi testamenti deponentibus magis creditur quam alijs, licet pluribus de insana testantibus.*

7 *Testes ex certa scientia, ac visu de insania tempore conditi Testamenti deponentes, alijs de auditu sanæ mentis, qui tempus Testamenti non percutiunt, præferuntur.*

8 *Testimonium Parochi super sana mente tempore subministrati Sacramenti, dum dubitatiuè loquitur, nec concludit mentis sanitatem de tempore conditi Testamenti, tanquam inualidum non admittitur.*

9 *Testium subscriptioni non creditur, si non fuisse præsentes, vel non audiuisse confirmant.*

10 *Testes quando positiuè, vel affirmatiuè deponunt audiuisse aliter fuisse dictum, quàm scriptum, Testamento, aut instrumento, tanquam suspecto fides non adhibetur.*

11 *Testamenti subscriptio à Testibus facta licet inseruiat pro solemnitate actus, non tamen impedit quin postea ritè examinati Testes pro veritate deponere possint.*

12 *Testes quando de continua mentis alienatione à tertia, vel quarta die vltimæ infirmitatis vsque ad obitum deponunt, vtique medio tempore, quo Testamentum conditum fuit eiusdem continuatio præsumitur.*

13 *Ignorantia inualiditatis testamenti, quæ in muliere præsumitur, illam à quocumque præiudicio præseruat.*

14 *Testamenti vitio ex numero Testium, & altis adminiculis iustificato immissio vigore illius in possessionem denegatur.*

DECISIO VIII.

Margarita, & Magdalena filij q. Simonis obtinuerunt in partibus *ex remed. leg. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* sententiam immissionis in possessionem bonorum hæreditariorum q. Ioannis Vienot vigore substitutionis ad ipsarum fauorem ordinati in eius testamento: sed causa ad Curiam deuoluta, & commissa per Sanctissimum A. C. de voto Rotæ appellatione remota, dubitaui, An ipsis sit danda immissio, & negatiuè fuit resolutum.

Probatur enim ex quinque testibus formiter examinatis, ac de visu, & ex certa scientia deponentibus, quod Ioannes tertia, vel quarta die suæ vltimæ infirmitatis incedit in delirium, & phrenesim cum assidua mentis alienatione, eaque vsque ad obitum oppressus extitit, *primo Sum. Annæ num. 8. 9. & 12. cum duobus seqq.* ideò testa-
1 mentum ab eo conditum † tempore dicti delirij, & phrenesiæ, nempè pridie ante obitum redditur nullum, & inualidum, quia huiusinodi morbus cum lædat memoriam, & intellectum, impedit quoque testamenti factionem, *cap. cum dilectus de success. ab intest.* Card. Mantic. *dec. 60. n. 1. §. constat enim.*

Idque ex pluribus comprobatur, videlicet ex propria confessione Simonis Patris dictarum Sororum, & primo loco substituti in testamento, de quo agitur, qui die obitus Ioannis in quodam Instrumento receptionis scut. 50. ad illum spectantium declarauit ipsum Ioannem quietantiam facere non valuisse, quia erat in delirio; idemque deponit Petrus de Marez Notarius de dicta quietantia rogatus *d. Sum. num. 6. & 15.* Ex alijs decem testibus quorum quinque sunt testamentarij, & alij quinque inseruie-
2 runt, & continuo astiterunt † ægroto *Summ. num. 6. 16. & 17.* qui etiamsi examinati ad perpetuam rei memoriam, & vigore monitorialium, faciunt tamen adminiculum, Rot. *decis. 560. num. 4. vers. vt latius, & decis. 660. num. 1. vers. & licet part. 2. recent.* præsertim cum decesserint non retractata ipsorum depositione, Buratt. *decis. 530. num. 3. & decis. 834. num. 4.* Ex alijs sex testibus formiter examinatis, quorum tres deposuerunt Ioannem aliquibus diebus ante obitum tentasse vi de fenestra se proijcere, & fuisse impeditum *Sum. num. 18.* & alij tres testes eandem continuam phrenesim, & delirium de publica voce, & fama testificati fuerunt, *Sum. num. 19.* & demum ex attestatione Medici, † & Aromatarij, qui il- 3
lum curarunt attestantes, quod per sex, vel septem dies ante obitum occupatus fuit continua phrenesi, & delirio, cum quo obijt, *eod. Sum. num. 20.* quibus tanquam in arte peritis plurimum esse deferendum dixit Rota *decis. 620. num. 3. part. 1. & decis. 107. num. 5. vers. quarto ista dementia, iuncto num. 6. part. 2. diuers.* & coram Cardinali Mantic. *decis. 60. num. 1.*

Accedit modus conditi testamenti ad importunam scilicet sæpiùs reiteratam Notarij suggestionem, *Dite Francesco, Dite Giorgio*, cui absque alia verborum expressione, seu clariori suæ voluntatis declaratione simpliciter respondit *Francesco, Giorgio Sum. num. 2.* Quamuis enim testamentum † conditum ad interrogationem Notarij so- 4
leat haberi pro valido, *ex gloss. & DD. in l. Iubemus C. de Testamen.* hoc tamen non procedit quoties vt hic adest iustificatio, vel saltim † suspicio insanæ mentis, & im- 5
portunæ suggestionis, & non constat Testatorem determinatè voluisse ita respondere, & ad istum effectum vocasse Notarium, vt firmauit Rota coram Card. Mantic. *d. decis. 60. num. 6. & post primum volum. cons.* Farinac. *decis. 139. num. 2. vers. quando Testator erat*, & latè comprobat celeberrimus I. C. Io: Baptista Spadæ *cons. 92. num. 9. cum seqq. & cons. 93. num. 12. & seqq.* ac in fortioribus terminis de legato relicto piæ causæ responsum fuit *in Senogallien. Bonorum 30. Maij 1644. & 15. Maij 1644. cor. me.*

Non obstant testes pro altera parte examinati, & deponentes de sana mente, quia ferè omnes loquuntur de simplici auditu, & nullus percutit tempus testamenti, *primo Sum. sororum num. 6.* Vnde † licet in hac materia 6
magis credatur testibus, quamuis paucioribus, deponentibus de sana mente, quam alijs licet pluribus de insana, hoc tamen procedit, si deponerent ex certa scientia, vt de præciso tempore, tam ante, quàm in actu conditi testamenti, vt dixit *Rot. in Meleuitana hæreditatis 15. Aprilis 1644. coram me §. sed ex duobus*, secus si deponant tantum de auditu, nec tempus testamenti percutiant, hoc enim casu præferuntur testes † deponentes ex certa scien- 7
tia, ac de visu, quod tempore testamenti non fuisset sanæ mentis, cum dicantur melius, & verisimiliora deponere, Alex. *cons. 14. num. 10. & 11. vsque ad fin. lib. 1.* Spada *d. cons. 93. num. 16. lib. 1.* Gabriel *de testib. conclus. 4. num. 19. vers. limita primam*, præsertim cum isti fulciantur, vt dictum est tot adminiculis *l. ob carmen*, *§. in illis verbis*, ibique Bald. *n. 1. in 2. notabili ff. de testib.*

Nec refert attestatio Parochi † super sana mente tem- 8
pore subministrati Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, quia præter quod vt dicebant informantes, hoc potius tenderet ad eius exonerationem, vt ostenderet non subministrasse tantum Sacramentum insano, ipse noluit euacuate interrogatoria data pro parte Annæ, vt tenebatur ex deductis per Rot. *decis. 700. num. 31. vers. prout etiam part. 2. recent. & coram Gregor. decis. 553. num. 10. ibique Add. num. 17.* & insuper dubitatiuè loquitur circa tempus, nec concludit mentis sanitatem de tempore testamenti, imò potius de hoc tempore fatetur insaniam, dum prosequitur ibi. *Et quod eadem die horis serotinis, dum ipsum visitauit, inuenit ipsum in phrenitide alligatum, eumque extrema Vnctione muniuit, & audiuit tunc temporis, quod dictus Ioannes Vienot eadem die condiderat suum testamentum, d. Sum. sororum n. 5.* quod etiam comprobatur ab vno ex testibus testamentarijs asserente Ioannem, tam ante, quàm post testamentum vsque ad obitum extitisse alligatum, *d. 1. Sum. Annæ n. 2.*

Nec obstat, quòd omnes testes testamentarij propria manu testamentum † subscripserint: quoniam etiamsi ob 9
huiusmodi subscriptionem eis non credatur, si dicant non fuisse præsentes, vel non audiuisse, vt tradit Surd. *cons. 414. num. 76. cum seqq.* & dixit Rot. *in rec. dec. 581. n. 34. & 35. part. 4. tom. 3.* Quando tamen non negant † fuis- 10
se præsentes, vel positiuè, vel affirmatiuè deponunt audiuisse aliter fuisse dictum, quam sit scriptum, tunc si duo sunt, vel plures, qui hoc affirmant, reddunt testamentum & instrumentum suspectum, eique non datur fides, vt docet Bart. *in l. 1. §. Si quis neget num. 10. ff. quemad. testam. aper.* Menoch. *de arbitr. cas. 105. num. 32. vers.*

sextus

sextus est casus, Spad. *cons.90. num.*1. *lib.*1. & hoc casu plus attenditur ipsorum secunda depositio, quàm prima tacitè resultans ex subscriptione, Alexand. *cons.*222. *num.*13. *lib.*2. Buratt. *decis.*543. *num.*7. Ideòque licet in casu no-
11 stro † subscripserint testamentum per verba *fui presente:* huiusmodi tamen subscriptio inseruit quidem pro solemnitate actus, sed non propterea illos impedit, quin postea ritè examinati pro veritate deponere possint Testatorem tunc temporis fuisse mente alienum, vt post Bartol. & Menoch. *vbi supra*, tradit Spad. *d. cons.*90. *n.*3.

Non obstant exceptiones contra Testes obiectæ: omissis enim alijs, quæ visæ fuerunt irreleuantes, & in facto non subsistentes, non refert, quod Antonius Girardon in articulo mortis suam depositionem retractauerit pro exoneratione conscientiæ, quia solum declarauit, vt fecit alter testis, quod non fuerat præsens publicationi testamenti; hoc enim non officit, quia dum tam ipse,
12 † quàm alij concorditer deponunt Ioannem continuam mentis alienationem habuisse à tertia, vel quarta die suæ vltimæ infirmitatis vsque ad obitum, vtique medio tempore, quo testamentum conditum fuit illius continuatio præsumitur, vt benè probat Menoch. *cons.*82. *num.*232. *cum seqq.* & Rota coram Card. Mantic. *decis.* 60. *num.*4. *&* 5.

Nec obstat, quod Anna post obitum Ioannis confecerit inuentarium eius bonorum hæreditariorum iuxta suam voluntatem in dicto suo testamento ordinatam, & susceperit tutelam filiorum cum declaratione, quod nolebat contrauenire illius voluntati, & consequi intendebat tertiam partem in eodem testamento sibi relictam;
13 quia cum † ignoraret eius inualiditatem tam ex delirio, & continua phrenesi, quàm ex importuna Notarij suggestione resultantem; huiusmodi iuris ignorantia, quæ in muliere præsumitur illam præseruat à quocunque præiudicio, Gregor. *decis.*271. *num.*26. stante præsertim, quod statim habita huiusmodi notitia præuijs monitorialibus curauit examinari testes super phrenesi, & suggestione Notarij *d. Sum. num.*28. & à Iudice de partibus aduersus præfatos actus restitutionem in integrum obtinuit.

Cæterùm non obstat, quod saltem præfata vti altiorem indaginem requirentia non sint apta impedire immissionem petitam à vocatis in Testamento non abolito, nec
14 cancellato: quia DD. ex tam † effrenato numero testium, & ex tot adminiculis in proposito concurrentibus vitium testamenti habuerunt pro iustificato incontinenti, illudq; existimarunt sufficere pro deneganda immissione ex allegatis per Menoch. *de Arbitr. lib.*2. *cas.*12. *num.*3. cum alijs per Rot. *in Romana de Marescottis* 18. *Maij* 1646. *coram Reuerendiss. Terracinen.* §. *contra supradicta in fine*, *vers. & licet*, attentata præsertim commissione causæ cum clausula *appellatione remota*.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Census, seu Depositi.

Veneris 24. *Ianuarij* 1659.

ARGVMENTVM.

De iure Depositi, & an ab altero contrahentium possit fieri actus contrarijs, & in præiudicium alterius contrahentium sine ipsius consensu, & quantam vim habeat.

SVMMARIVM.

1 *Legem qui adimpleuit Depositi cogi non potest ad subeundum periculum ipsius Depositi.*
2 *Actus posteriores contrarij anteriorum recessum à primis important.*
3 *Conuentio contractus, quando per plurium voluntatem est facta, per vnius dissensum dissolui non potest.*
4 *Ius acquisitum vni ex contrahentibus reddit frustraneum contractum alterius, maximè si sit in præiudicium.*
5 *Fideiussio facta in vno contractu extinguit præcedentis actionem contrariam.*
6 *Tempore eodem quæ sunt facta pariter vires assumunt.*
7 *Verba sequentia in contractibus, quando respiciant connexionem, & ius anterioritatis.*
8 *Mutatio voluntatis non potest admitti in Depositario in eius præiudicium, quando ius est illi acquisitum.*

DECISIO IX.

Fundamenta decisionis coram me editæ sub die 2. Iunij 1656. visa sunt DD. subsistere, & proindè disputato dubio in decisis standum esse censuerunt: quia cum depositum à Nappijs, & Aspruch in banco fratrum de Baccellis factum esset ad effectum extinguendi primum censum Roberti, & ijdem de † Baccellis legem deposito adie- 1
ctam adimpleuerint in causam expressam soluendo, vtique cogi non poterant ad transportandum depositum in sacro Monte Pietatis, sed liberati remanserunt, *l. solutum* 11. §. *solutum*, vbi Bart. *num.*3. *ff. de pign. act.* Surd. *cons.* 82. *num.*2. Valenzuel *cons.*2. *num.*8. *lib.*1. Rota *decis.*85. *num.*2. coram Card. Mantic.

Quibus non obstat, quod à voluntate extinguendi primum censum fuerit à partibus recessum ex instantijs, actibus, & protestationibus vsque de anno 1621. factis, de quibus *in Summ. Napp. num.*1. *& seqq.* Nam ex alijs posterioribus sublatæ fuerunt dictæ protestationes, & instantiæ, dum institerunt pluries Nappij pro transportatione pecuniarum ad Montem Pietatis cum ijsdem vinculis, & conditionibus, *præsenti Sum. illorum de Baccellis num.*1. Hi enim actus † excludunt voluntatem recedendi 2
ab instrumento, & illius approbationem præseferunt, & tanquam prioribus contrarij recessum ab illis important, vt præter allegatos in §. *iniustitia*, tradit Grat. *discept.*509. *num.*3. *&* 6. Rota *in Romana pretij grani* 14. *Decembris* 1646. *coram R. P. D. meo Meltio sub* §. *de contraria*, neque sola voluntas illorum de Nappijs erat sufficiens, sed copulatiuè requirebatur consensus Aspruch alterius contrahentis, cum vnius dissensus, quando † plu- 3
rium voluntate facta fuit conuentio, ad illam dissoluendam non sufficiat, *vulg. l. nihil tam naturale* 36. *ff. de reg. iur.*

Deficiebat præterea potestas, eo quia ius acquisitum
† Baccellis operabatur, vt non posset in illorum præiudi- 4
cium à dicta conuentione recedi, & perperam repeti visum est, quod cum post perfectum contractum fideiusserint, illorum interesse non esset primarium, sed dependens, & consecutiuum; nam contrarium deducitur ex eo, quod ipsi reperiebantur obligati in vtroque censu tanquam principales, principaliter, & insolidum, ideòque † fi- 5
deiusserunt in secundo, vt primi fieret extinctio, vt considerat Gratian. *discept.*49. *num.*17. *&* 40. Rot. post Merlin. *de pignor. decis.*166. *num.*8. *& in Ciuitatis Plebis Saluiani* 1. *Iul.* 1647. *coram. bon. mem. Bichio* §. *prout dubitandum*, & licet fideiussio sit posterior, & contractus præcedat saltim prioritate naturæ, cum fideiussio supponat existentiam obligationis, *Institut. de fideiuss. in principio*. Hinc tamen inferri nequit, quod interesse fideiussorum in præsenti casu sit consecutiuum, quia immediatè tanquam principales coram eodem Notario & testibus in eadem scriptura fideiusserunt, in quibus terminis certum est,
quod † omnia in instrumento contenta eodem tempore 6
vires assumunt, nec in eadem scriptura datur prius, & posterius, Cancer. *var. resolut. cap.*7. *num.*7. *num.*302. *part.*2. Surd. *decis.*157. *num.*6. Rot. *decis.*756. *n.*8. *part.*1. *diuers. decis.*592. *num.*2. *recent. & in Romana census, seu depositi* 21. *Iunij* 1641. *coram bon. mem. Dunozetto* §. *nam respectu*.

Nec pariter releuat, quod legem depositi non adimpleuerint Baccelli in extinctione primi census, cessionem iurium extinctiuè, non autem translatiuè reportando, quia in ordine ad extinctionem verba erant satis ampla, & clara, quod pecuniæ debeant erogari *in pagamento, & redenzione d'vn annuo censo, &c.* subsequentia † verò cir- 7
ca translationem sunt directa, & respiciunt iura anterioritatis, & hypothecæ pro recuperatione sortis, *vt in* §. *rursus non obstat*, & dictum fuit *in Romana fideicommissi, seu Saluiani* 28. *Aprilis* 1651. *coram R. P. D. meo Celso* §. *Hac autem*.

Prout denique frustra opponi visum est, quod pecunia ad certum finem deposita in alium conuerti possit, & mandatum reuocari: Conclusio enim non procedit,
quando depositario † seu alteri mandatario ius fuerit ac- 8
quisitum, tunc enim nullo modo mutatio voluntatis admitti potest, in puncto Castrens. *in l.*1. §. *si sic deposuero num.*2. *ff. depositi*, & in terminis fideiussoris habentis interesse

tereſſe, Rota *coram ſ. m. Gregor. deciſ.362. num.8. & alij allegati in 1. deciſ. huius cauſæ coram R. P. D. meo Meltio 13. Martij 1643. §. quia cum.*

Et ita vtraque, &c.

R. P: D. VEROSPIO.

Leodień. Canonicatus.

Veneris 24. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM.

Conſtitutiones Summorum Pontificum, ad quæ reſpiciant. Actus conſumptus poſt Conſtitutionem, & executus antè an valeat, & quando, & an quæ non innotuerunt Summo Pontifici poſſint ſubiacere eiuſdem declarationi.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutiones Summorum Pontificum ad præterita negotia non trahuntur.*

2 *Actus poſt conſtitutionem Pontificis conſumptus includi videtur in ipſa Conſtitutione.*

3 *Factum de præterito exquirens perfectionem de futuro legi nouiter editæ ſubiacet.*

4 *Conſtitutio Summi Pontificis de tranſumptis loquitur de editis poſt dictam Conſtitutionem non autem de ante exaratis.*

5 *Actus qui non innotuit Summo Pontifici non videtur incluſus in eiuſdem declaratione.*

6 *Interpretatio ſtricta facienda eſt, dum tractatur de Conſtitutione pœnali, & inclinandum eſt in fauorem poſſidentis.*

DECISIO X.

Litteras Apoſtolicas à Petro Mean expeditas, tanquam in omnibus iuſtificatas exequendas fore tribus præuijs deciſionibus coram me reſponſum fuerat, quæ cum à Morſio ex ea ratione potiſſimum reuocarentur in dubium, quod litterarum Apoſtolicarum tranſumptum, cuius authoritate Canonicatus poſſeſſio ab eo apprehenſa fuerat, Innocentianæ Conſtitutioni non foret obnoxium, hodiè proindè per me propoſito dubio à deciſis DD. receſſere.

Siquidem conſtitutio interdictiua vſus tranſumpti ſtemmate, ac ſubſcriptione Eminentiſſimi Datarij deſtituti, futuris dumtaxat temporibus proſpexiſſe conuincitur ex ijs verbis videlicet: *Quod de cætero perpetuis futuris temporibus nulli omninò Notarij poſſint ſupplicationum, & motuum propriorum tranſumpta facere, &c. Et nihilominus, quod tranſumpta, & expeditiones huiuſmodi, quæ abſque dictis reuiſionibus, & ſubſcriptionibus fieri contigerit, nulla, nulliuſque roboris exiſtant, fidemque non faciant, nec à quoquam executioni demandari valeant.* Ipſius proindè virtus ad tranſumptum longè ante editam Conſtitutionem à Morſio expeditum extendi non valet, cum maximè

1 † Conſtitutiones ad præterita negotia regulariter non trahantur *iuxta text. in c.2. & c.vlt. de Conſtit. l. leges, & not. ibi DD. C. de leg.* Magon. *deciſ. Lucen.*88. *num.*1. *&* 2. Rot. coram Put. *deciſ.*173. *n.*2. *lib.*3. *in correct.*

Neque contrariam voluntatem Summi Pontificis ſubſecuta poterit diſpoſitio ſuccedere in ijs ſcilicet verbis: *Quodque partes, quæ tranſumptis abſque reuiſionibus, & ſubſcriptionibus huiuſmodi factis vtuntur in adipiſcenda poſſeſſione beneficiorum, pœnam excommunicationis, & priuationis incurrant, &c.* perindè ac ſi poſſeſſionis apprehenſio ptouiſis interdicta cenſeatur, & conſequenter poſſeſ-

2 ſio Morſij, tanquam actus poſt † editam Conſtitutionem conſumptus ſub ipſa videatur incluſus, licet vigore tranſumpti ante publicationem conſcripti præceſſerit iuxta doctrinam Bart. *in l. omnes populi num.*45. *ff. de iuſt. & iur.* Felin. *in c. quoniam num.*11. *de Conſtit.* vbi in ſpecie aſſerit

3 factum † de præterito exquirent perfectionem de futuro legi nouiter editæ ſubiacere, Menoch. *conſ.*240. *num.*39. Suarez *de leg. lib.*3. *cap.*14. *num.*12. Magon. *deciſ. Lucen.* 88. *n.*12. *&* 13. *cum alijs in præteritis deciſionibus recenſitis.*

Procedere namque poſſet obiectio, quoties in prima diſpoſitione virtus Conſtitutionis à Summo Pontifice explicitè coarctata non foret ad tranſumpta poſt publicationem exarata; ſecus verò dum contrarium ex ſupradeductis omninò conuincitur, & præſertim ex verbis *fieri contigerit,* deſignantibus tempus futurum. Hoc enim caſu poſterior diſpoſitio † poſſeſſionis apprehenſionem prohibens, debet intelligi de tranſumptis poſt Constitutionem editis, de quibus Summus Pontifex proximè fuerat eloquutus *iuxt. text. in l.*1. *ff. de leg. præſtand. l. Hæredes palam §. ſed ſi notam ff. de teſt.* Rota coram Seraph. *deciſ.* 689. *n.*1. *coram Gregor. deciſ.*33. *n.*3. *& deciſ.*277. *n.*3. *coram bon. mem.* Merlin. *deciſ.*103. *num.*13. 4

Nec ſubſiſtere viſum fuit, quod actus poſt Conſtitutionem à Morſio apprehenſam in prouiſione Petri à ſan. mem. Innocentio X. declaratus fuerit ſub eadem Conſtitutione incluſus, licet in vim tranſumpti antecedenter editi prodierit. Cùm enim † Summo Pontifici non innotuerit ante Conſtitutionem tranſumptum extitiſſe conſcriptum, vt deſumitur ex verbis in diſpoſitiua appoſitis, ibi: *ex eo quod vſus fuit tranſumpto, non ad formam Conſtitutionis noſtræ circa tranſumpta pro tempore expedienda editæ,* actus poſſeſſionis proindè huiuſmodi nullatenus cenſetur ab eodem Summo Pontifice declaratus, vt dixit Rota *in Bononien. Primogenituræ* 14. *Februarij* 1656. *§. eo minus, quia Papa, coram b. m. Bichio.* 5

In quam ſententiam faciliùs DD. inclinarunt ex eo † quod de Conſtitutione pœnali ſtrictè interpretanda tractetur, vt reſpondit Rota *deciſ.*465. *n.*6. *part.*1. *diuerſ. coram b. mem. Vrgellen. deciſ.*19. *num.*9. *& deciſ.*98. *n.*10. *coram Eminentiſſ. D. meo Card. Otthobono.* 6

Et ita vtraque, &c.

R. D. CERRO DECANO.

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Romana Donationis.

Veneris 24. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM.

Donatio non poteſt reſolui ex parte minus principalis. Generalis obligatio non comprehendit ſpecialem prohibitionem. Bona alienari prohibita licet ſint obligata, tamen, vt libera deuoluuntur ad vocatos, & vt talia poſſint vindicari. Bulla Baronum locum nnn habet in his, qui actualiter non ſunt Baroni. Simplex conſenſus ſuper venditione Caſtri non cenſetur actus Dominij, & ceſſante venditione Caſtri, ceſſat etiam Baronia.

SVMMARIVM.

1 *Donatio, ſi non reſoluta fuit ex parte principalis, neq; poteſt reſolui ex parte minus principalis.*

2 *Obligatio generalis non intelligitur comprehendere bona, quæ particulari donationi ſunt vinculata, ſed ſolum propria, & acquiſita.*

3 *In Donatione, quando non fuit expreſſum pactum reſolutiuum cum clauſulis* alias aliter, *vel* alio modo, *non ſit locus reſolutioni, ſed ſolum datur actio ad implementum contra contrauenientem.*

4 *Donator, quando eſt informatus de actibus Donatarij, & nihilominus ſuperaddit donationi, ſignum eſt, quod per illum non præiudicatum fuit pactis donationis.*

5 *Donationis bona tanquam expreſsè alienari prohibita non poſſunt cadere ſub generali obligatione.*

6 *Donantis bona expreſsè alienari prohibita, licet ſpecialiter ſint obligata, tamen ad vocatos, & ſubſtitutos liberè deuoluuntur, & vt talia vindicari poſſunt.*

7 *Donator, quando in apoca ſibi reſeruauit facultatem conſtituendi fideicommiſſum cum prohibitione alienationis, ſignum eſt, quod donatio non eſt ſimplex, & pura, ſed operatur, quod donatio dicatur grauata onere fideicommiſſi, & n.*8.

9 *In Donationibus Fideicommiſſum, & prohibitio alienationis licet ſubſequens, tamen contemporaneè facta cenſetur, & n.*10.

11 *Bulla Baronum, ſeu Clementina Conſtitutio non habet locum in his, qui non ſunt actualiter Baroni, & num.*12.

13 *Conſenſus ſuper venditione Caſtri non reputatur actus* Domi-

Dominij, sed simplex cautela pro emptoribus.

14 *Ex venditione Castri cessat quacumque Baronia, & consequenter non intrat Constitutio Clem. VIII. sed dispositio, seu modificatio Vrbani VIII. super dicta constitutione.*

DECISIO XI.

Resolutum fuerat 3. Iunij præteriti donationem factam à R. P. D. Angelo Androsilla non esse resolutum in præiudicium Angeli iunioris, aliorumq; in ea vocatorum, & nullum ius competere creditoribus Raphaelis primi donatarij super bonis donatis, reseruato quod particulariter videretur, an eis aliquod ius competat vigore Bullæ Baronum fel. recor. Clementis VIII. vt in decisione. Verùm informantes pro creditoribus præsupponentes, quod in ea admitteretur Raphaelem pacta non seruasse, & contrauenisse, id acriter contendentes petebant declarari donationem, nec minus respectu illius fuisse resolutum; ideò hodiè causam repropositu tam super resolutis, quàm super reseruatis, & DD. responderunt donationem non esse resolutam etiam respectu Raphaelis, & nullum ius competere creditoribus, & sic in decisis.

Præmissa enim fundamento, quod donatio controuersa facta fuit nedum Raphaeli, sed etiam æquè
principaliter, & independenter eius filio, eorumque
filijs, & descendentibus masculis in infinitum, sicuti
1 † resoluta non fuit respectu Angeli Iunioris, & aliorum,
ex propria persona successiuè vocatorum, ita nec minus
respectu Raphaelis.

Siuè quia non subsistit, quod pacta non seruauerit, &
contrauenerit, nam ex parte sua omnia adimpleuit, nihilque alienauit, minusuè bona in donatione contenta
obligauit, ea enim tanquam expressè alienari prohibita
2 sub pœna priuationis, non cadunt sub generali † obligatione, quæ saltim intelligi potest de alijs liberè in futurum
acquirendis, si debitor tunc temporis alia bona non habebat, vt probat Thesaur. *decis.* 193. *n.* 3. Card. Caual. *decis.* 290. *num.* 3. *& decis.* 433. *num.* 4. Rota *in recent. decis.* 489. *num.* 7. *part.* 4. *& in Romana deuolutionis domorum* 3. *Iunij* 1652. *cor. R. P. D. meo Verospio §. altera quoque.*

Siuè etiam quia dato non implemento, & contrauentione (quod expressè negatur) adhuc tamen, quia in
3 donatione † non adest expressum pactum resolutiuum
cum clausula *non alias, aliter,* nec *alio modo,* & donatio est facta cum perpetua Primogenitura, & successiuo fideicommisso, non est locus resolutioni, nec minus in odium contrauenientis, sed solum contra ipsum datur actio ad implementum, vel ad interesse, vt benè probat Molin. *de Hispan. primog. lib.* 2. *cap.* 12. *n.* 7. *&* 8.

Idemque satis declarasse videtur ipsemet Donator in
confirmationem eiusdem donationis facta post obitum
Raphaelis. In ea enim licet asseruerit se credere posse Donationem reuocare, vel subintelligendum esse pactum resolutum ex supposito, quod Raphael ad maximam iacturam Bonorum donatorum deuenerit. Illam tamen non reuocauit, sed explicitè confirmauit, & beneficio vocatorum plura alia bona superaddidit, vndè non solum elicitur eius intentio, quod præiudicatum non fuerit, nec
præiudicari potuerit condonatarijs ex propria persona vo-
4 catis, sed etiam deprehenditur ipsius tacita † declaratio,
quod verè nulla aderat contrauentio, nec defectus implementi ex parte Raphaelis, quodque nec minus respectu ipsius donatio fuerat resoluta, cui tacitæ resolutioni plurimum esse deferendum, probat Bartol. *in decis. allegat. in l. cum quis decedens §. Codicilli n.* 6. *ff. de leg.* 3.

Creditoribus autem nullum ius competit super bonis
5 donatis, tum quia vt ipsimet contendunt tanquam † expressè alienari prohibita sub pœna priuationis nullo prorsus modo cadunt sub generali obligatione per illum con-
6 tracta; tum etiam quia licet specialiter † fuissent obligata, quod tamen factum non fuit; nihilominus statim sequuta morte Raphaelis obligantis liberè ad Angelum ex propria persona vocatum deuoluerentur absque vllo onere obligationis, vel hypothecæ per illam contractæ. Immò si ab eo fuissent alienata, iure optimo per Angelum in continenti vendicari possent, vt dixit Rota *decis.* 426. *num.* 1. *part.* 2. *recent. & in alijs.*

Nec subsistit repetita prætensio, quod saltim donatio sit libera pro rata annuorum scutorum bis mille contenta
in apocha præcedenti, & subsequens fideicommissum
non potuerit quoad eam præiudicium inferre Creditoribus, quibus medio tempore fuerat ius quæsitum *ex l.* 1.
& l. qui balneum 9. *ff. qui pot. in pignor. habeantur,* quia
cum Donator † in dicta apocha esplicitam sibi reseruaue- 7
rit facultatem constituendi fideicommissum cum prohibitione alienationis; Huiusmodi facultas ostendit donationem non fuisse puram, in quibus terminis loquitur *text. in d. leg.* 1. §. nec continet simplicem conditionem potesta-
tiuam iuxta terminum *d. l. qui balneum,* sed † opera- 8
tur, quod donatio à principio dicatur grauata onere
fideicommissi, & prohibitionis, nam † subsequens fi- 9
deicommissum, & alienationis prohibitio in eius executionem deinde ordinatum, & facta perindè habentur, ac si de verbo ad verbum in eadem apocha continerentur, & contemporaneè fuissent adiecta iuxta claram dispositionem *text. in l. si testamentum §. sin autem C. de instit. & substit.* ibi: *Tunc videri ab initio conditionalem esse institutionem, & sic omnia compleri tanquam si testator ipsas
† institutiones ijsdem conditionibus copulare, & quæ infra* 10
conscripta sunt, quem refert, & sequitur Rota *in terminis coram bo. mem. Merlin. decis.* 802. *num.* 3.

Nec intrare dixerunt DD. (licet super hoc Creditores,
nec minus hodiè informauerint) dispositionem Bullæ
† Baronum, quia non probatur in Raphaele qualitas 11
Baronalis; quamuis enim Anna Morona eius prima vxor haberet quartam partem Castrorum Cantalupi, & Bordellæ, eam tamen non transtulit in Raphaelem eius virum, sed ipsi dotem constituit in pecunia numerata per Pandolphinum, & Accaiolum promissa, quibus Anna promisit cedere dictam quartam partem, & interim eos constituit Procuratores, vti in rem propriam
ad eadem Castra administranda, *Summ. d. Androsilla præ-
terita positionis num.* 1. Ideòque cessante † actuali Baro- 12
nia, Clementina Constitutio sibi locum vendicare non potest, ex latè probatis *in Romana fideicommissi* 8. *Iunij* 1654. *cor. R. P. D. meo Verospio.*

Nec dicatur, quod subsecuta venditio dictæ quartæ
partis prædictorum Castrorum facta fuerit à Raphaele, quia ex Instrumento venditionis relato *in eodem Summ. num.* 10. contrarium conuincitur, dum ipse suum
dumtaxat præstitit assensum † cum explicita declaratio- 13
ne quod nolebat teneri de euictione, nec aliquo modo obligari, ac proindè eius assensus censetur adhibitus pro simplici cautela, non autem ad effectum ostendendi, quod super dicta rata parte Castrorum aliquod ius Dominij vel possessionis sibi competeret, Rota *decis.* 125. *num.* 7. *part.* 7. *recent.*

Et vlterius ponderatum fuit, quod quæcumque Baro-
nia cessauit † ex dicta venditione, quæ præcessit dona- 14
tionem, quodque in proposito intrat dispositio Constitutionis 117. fel. record. Vrbani VIII. modificatoris Constitutionis Clementinæ, dum per Raphaelem exhibita fuit in Archiuio donatio controuersa continens Fideicommissum, & Primogenituram cum arctissima prohibitione alienationis, vt ad literam disponitur in præfata Vrbani Constitutione.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Mantuana Feudi.

Luna 27. *Ianuarij* 1659.

ARGVMENTVM.

Feudum, quando est alienabile propriè non potest dici Feudum, cum id sit verè contra propriam naturam feudi, cum illud sit inalienabile sine consensu Principis, & alia plura, quando dicatur feudum improprium, deducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Primogenituræ erectio in feudo, quando fieri possit.*
2 *Feuda impropria etiam sine consensu Principis, possunt alienari.*
3 *Et maximè in casu inter comprehensos in inuestitura.*
4 *Feuda impropria ideo possunt alienari absque consensu Principis, quia nullum adest eius præiudicium.*
5 *Feudum, ad Principem aliquando potest esse, vt redeat.*

6 *Bene-*

6 *Beneplacitum Principis, quando est reseruatum cum clausula*, quatenus opus sit, *quid importet, & num.7.*

8 *Beneplacitum Principis in aliquo contractu reseruatum à partibus, intelligitur* quatenus opus sit, *& num.9.*

10 *In Actis correspectiuis vnum alteri inesse censetur.*

11 *Consensus Principis, si in contractu non sit necessarius, quando tamen interuenire debeat ex dispositione contrahentium, an sit necessarius.*

12 *Relatio facienda est ad ea, quæ plus sunt proxima.*

13 *Relatio nullatenus ad omnia præcedentia fit, quoties sequeretur aliqua contrarietas in disposito casu, & vide n.14. 15. 16.*

17 *Clausula* ex nunc, prout ex tunc, *transfusionem temporis præsentis, in futurum, & è contra transfert.*

18 *Dispositio aliqua quando dicatur sortita naturam Primogenituræ.*

19 *Actum approbare dicitur, qui eum non exprobat.*

20 *Prohibita tantum egent licentia.*

21 *Improbare id quis non potest, quod iam approbauit, & agnouit.*

22 *Ius quæsitum quando aliquibus fuit per stipulationem Notarij, non potest illud ab eis auferri, nec eis præiudicare, & n.23.*

DECISIO XII.

PORtio feudi Curiæ Podij per Aloysium possessa, Marchionissæ Franciscæ ipsius sorori, ac hæredi ex ea ratione potissimum bis coram me adiudicata fuerat, quod ab huius consecutione feudi improprij, necnon Episcopo Domino directo reluctante alienabilis fœminæ arceri nequirent. Cùm verò à Marchione Iulio Cæsare, & successiuè eo præmortuo à Marchione Claudio eiusdem filio decisionum vires ex nouis iuribus reuocarentur in dubium, pluries proindè super eisdem dubium proposui, quod tandem Domini hodiè pro recessu à decisis resoluerunt.

Siquidem primogenitura à Curtio super feudo controuerso in instrumento donationis anno 1595. cum assensu Claudij nepotis, necnon Cæsaris pronepotis in eo ipsiusmet Claudij, necnon masculorum ex eo descendentium, quoties lineæ Masculinæ Cæsaris primo loco vocati, ac successiuè Aloysij forent extinctæ, vndè postquam vtriusque linea masculina defecit, feudum ipsum Marchioni Claudio mediante Iulio Cæsare Patre Claudij senioris Nepoti debitum esse dignoscitur; Erectio
1 namque Primogenituræ in huiusmodi feudo † improprio; ac alienabili ex iuris dispositione permittitur, vt tradunt in terminis Rolan. *cons.42. num.16. vol.1. & cons.1. num.47. lib.3.* Rosental. *de feud. cap.7. concl.11. num.28.* Cephal. *cons. 3. n.11. & cons.608. n.44.* Mandel. *cons.382. num.64.* Card. Mant. *de coniect. vlt. volun. lib.7. tit.9. num.4.* Peregr. *de fideicom. art.6. n.18.* Fusar. *de substit. qu.631. n.1.* licet Apostolicæ Sedis beneplacito destituta noscatur. Cùm feuda impropria, & alienabilia etiam non accedente Principis Domini
2 directi † assensu valeant alienari, vt adnotat Socc. *sen. cons.3. num.24. vol.3.* Dec. *cons.390. num.8.* Paris. *cons.3. num. 29. lib.1.* Roland. *addito cons.42. num.16. lib.1. & consil.1. num.47. lib.3.* Gram. *decis.103. num.130.* præsertim vt in proprio casu, inter comprehensos in inuestitura, iuxta
3 magistralem † doctrinam Ripæ *in l. qui Romæ §. duo fratres n.87. ff. de verbor. obligation.* quam in terminis feudi pactionati suppositi primogenituræ, sequitur Menoch. *cons.158.*
4 *num.88.* vbi rationem ponderat, † quod nullum præiudicium Principi afferatur, dum obtinet Vassallum, qui feu-
5 dum fuisset † aliquando consecuturus, Aym. *cons.303. n.4. & 5.* Paris. *cons.1. n.131. & cons.2. n.40. lib.1.* Ruin. *cons.2. n.1. & 7. vol.1.* Surd. *cons.351. n.44. vers.3. respondeo,* Natt. *cons.475. n.14.*
6 Hinc non vrget † relatio in primogenituræ instrumento ad assertum præstitum ab Episcopo Domino directo sub reseruatione approbationis Apostolicæ Sedis habita. Cùm enim beneplacitum Apostolicum sub clausula *qua-*
7 *tenus opus sit* legatur † reseruatum, vt ibidem conuincitur, inter viuos donationis titulo transferre pactis, modis, capitulis, conditionibus, reseruationibus, & oneribus inter ipsos conueniendis, & si opus fuerit per prælibatum Sanctiss. D. N. Papam confirmandis, ipsius
8 proindè omissio tanquam non necessarij erectioni † primogenituræ obesse non poterit, vt in fortioribus terminis beneplaciti scilicet simpliciter reseruati, quod debeat dumtaxat expediri, quoties necessarium reputetur, nec proindè contractum conditionalem constituat, firmat Gabr. *cons.92. num.7. lib.1.* coram Seraph. *decis.1027. num.7. & decis.1319. num.2.* coram Buratt. *decis.110. num.23. & decis.404. num.6. part.2. recent.* cum alijs per Add. *ad decis. Greg.192. lit. A. in fine.*

Quæ sanè clausula ad pacta, & conditiones perperam restricta contenditur, dum enim pacta † substantialia 9
contractus, cui cohærent reputantur, vt aduertit Felin. *in cap. cum Ioannes de fid. instrum.* Corn. *cons.350. n.1. vol.1.* Menoch. *cons.37. n.4. cum seqq.* Card. Mantic. *de tacit. lib.3. tit.15. num.49.* eadem proindè clausula ad primogenituram quoque porrigitur ex regula iuris, quod in actibus correspectiuis † vnus alteri inesse censetur, vt tradit Tiraquell. 10
in l. si vnquam in verbo donatione largitus n.117. cum seqq. Gabr. *de præsumpt. concl.13. num.17. & 20.* Gratian. *discept. forens. cap.924. n.2.* Rota coram Seraphin. *decis.540. n.4. & decis.108. n.5. part.5. recent.*

Nec sustineri visa fuit obiectio ex verbis in eademmet licentia antecedenter oppositis petita, videlicet saluo tamen semper assensu Sanctiss. D. N. Papæ, seruatisq; omnibus seruandis, ac quibuscumque tam iuris, quàm facti solemnitatibus † adhibitis, & non aliter, nec alio modo, &c. 11
Perindè ac si assensus Summi Pontificis reseruatus censeri debeat cum clausula *non aliter*, ob quam beneplacitum licet alias non foret necessarium debet impetrari, vt aduertit Cephal. *cons.118. num.9. cum seqq. & n.13.* Rota coram Greg. *decis.192. n.1. & decis.14. n.7. & 8. coram Eminentissimo Domino Card. Otthobono, & in Bononien. Primogenituræ 14. Februarij 1656. §. eo minus coram b.m. Bichio*, sed clausula illa ad solemnitates dumtaxat vti magis proximè, & immediatè appositas extenditur † non autem ad Sum- 12
mi Pontificis assensum successiuè cum clausula *quatenus opus sit* reseruatum, penitus contraria clausulæ *& non alias*. Relatio quippè ad omnia præcedentia nullatenus admittitur, quoties † contrarietas, vt in proprio casu con- 13
surgat, sed ad verba magis proxima debet omninò coarctari, iuxta doctrinam Bartol. *in l. talis 5. in puncto ff. de leg.1.* Alex. *cons.48. n.6. & 9. lib.1. & cons.180. num.11. lib.6.* Paris. *cons.88. n.32. lib.1.* Aym. *cons.70. n.4.* Ruin. *cons.72. n.13. vol.5.* Rota *decis.709. n.4. part.1. & decis.320. n.5. part.3. recent. & coram b.m. Merlin. decis.41. n.3. & 4. & decis.237. n.10. & 11. cum seq.*

Primogenitura quoque exindè censeri non poterit resoluta, quod Claudius portionem in bonis feudalibus sibi tangentem in Cæsaris fauorem, † ac vocatorum succes- 14
siuè non cesserit, prout in instrumento sancitum fuerat. Præterquam enim resolutionis conditio donationis scutorum decem mille dumtaxat adiecta dignoscitur, quam
† Claudius à Curtio in eodemmet instrumento receperat, 15
vt ex verborum contextu desumitur ibi. Quod quotiescumque Claudius, aut eius hæredes deueniant ad diuisionem bonorum cum Cæsare teneatur acceptare portionem suam in bonis liberis, & cedere ipsi Cæsari iura, quæ habet in feudalibus † ad hoc vt bona feudalia remaneant 16
vnita sub primogenitura, & quatenus id facere recusaret, donatio infrascripta scutorum decem mille, & vt in infra facienda sit ipso iure nulla, & intelligantur donata Cæsari; quæcumque remouetur obiectio ex renunciatione bonorum feudalium in eodem instrumento à Claudio peracta cum clausula *ex nunc, prout ex tunc*, † quæ transfu- 17
sionem temporis præsentis in futurum, & è contra consueuit operari, vt notat Gabr. *cons.69. n.4. lib.1.* Surd. *cons.189. n.12.* Card. Mantic. *de tacit. lib.14. tit.46. n.22.* Rota *decis.7. n.6. part.6. recent. & in Tiburtina Castri S. Angeli 11. Martij 1650. §. iniustitia pariter post med. coram R.P.D. Meltio.*

Effectum præterea primogenitura sortita conuincitur ex inuestitura ab Episcopo Cæsari postmodum attributa,
† necnon ex subsecuta bonorum possessione, ac licentia 18
denique à Serenis. Duce Mantuæ per Claudium, &
Aloysium petita diuidendi † bona Primogenituræ obno- 19
xia, cuius virtute ab ipsismet diuidentibus censetur exindè approbata, quod super prohibitis dumtaxat † actibus 20
licentiæ impertiri soleant, *iuxta tex. in l. vlt. C. de Iur. emphyt.* Bald. *cons.290. n.6. vers. attenta natura lib.3.* Rota *decis.144. n.7. part.1. & decis.136. n.11. part.6. recent.* Quinimmò idemmet Aloysius † Iunior author Marchionissæ 21
Fran-

Franciscæ primogenituram exinde agnouisse, nec non approbasse præsumitur, quod feudum Claudij descendentibus in testamento debitum esse decreuit.

Hinc vrgere non valet Claudij, & Aloysij post obitum
22 Curtij à primogenitura † recessus ex diuisione bonorum
deductus: dum enim ex donatione per Notarium adstipulata pro omnibus vocatis, ijsdem ius irreuocabile quæsitum fuerat in bonis primogenitura subiectis, Diuidentes
23 proindè Marchioni † Claudio præiudicium inferre non potuerunt, vt aduertit Bald. *in consil.* 369. *num.* 2. *vol.* 2. Dec. *consil.* 445. *num.* 56. *&* 57. Menoch. *consil.* 211. *num.* 15. *&* 48. Tiraquell. *de Primogen. qu.* 26. *num.* 5. Molin. *eod. tract. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 45. Rot. *in Romana Donationis* 28. *Ianuarij* 1656. *&* 25. *Maij sequentis anni in §. hinc obstare coram me.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Dotis.

Lunæ 27. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM.

Vsufructuarius vniuersalis, licèt de iure teneatur præstare cautionem de benè vtendo bonis, non tamen ad id cogi potest iudicio executiuo, sed agendum est via ordinaria, quia legatum factum à Testatore eius creditori censetur factum animo compensandi cum eo, intellige in debito necessario, & non in voluntario, & alia circa cautionem de benè vtendo, & fruendo, &c.

SVMMARIVM.

1 *Ab Vsufructuario petere potest hæres cautionem de benè vtendo, & fruendo bonis.*
2 *Actio de benè vtendo, & fruendo bonis, non competit ex contractu, vel alia obligatione Camerali.*
3 *Hæres non potest astringere vsufructuarium de benè vtendo, & fruendo executiuè, sed per viam ordinariam, & num. 4.*
5 *Executiuè potest procedi contra obligatum in forma Camerali.*
6 *Vnde contra eum potest relaxari mandatum executiuum.*
7 *Iudicium vnum non potest extendi ad diuersum.*
8 *Obligatio Cameralis non extenditur ad ea, quæ non sunt specificata in obligatione.*
9 *Maritus non potest condemnari ad restitutionem integræ dotis, si debeatur quartum dotale vigore Statuti Vrbis.*
10 *Lucrum dotale, an sit debitum necessarium, & compensandum cum legato relicto ab vxore marito, & num. 11.*
12 *Quartum dotale, ex quo potiùs dicendum sit debitum voluntarium, quàm necessarium.*
13 *Legatum voluntarium non compensatur cum necessario, sed vtrumque debetur.*
14 *Legatum, quòd fuerit factum à testatore animo compensandi cum debito voluntario conuinci potest ex coniecturis, quod sic ipse testator senserit.*
15 *Coniectura quando sunt leues, & non concludentes frustra allegantur.*
16 *Coniectura, quando non habenda in consideratione sint.*
17 *Vsufructuarius vniuersalis tenetur cauere de bonis vtendis, & fruendi arbitrio boni viri.*
18 *Et finito vsufructu, illa bona restituere.*
19 *Vsufructuarius an teneatur cauere de benè vtendo bonis, si capitale sit inuestitum. Declara, vt num. 20. & 21.*
22 *Dos quando traditur marito in tot bonis æstimatis, perindè est, ac si esset vendita ei.*
23 *Dos data marito in tot bonis æstimatis, irreuocabiliter transeunt in eum.*
24 *Ad cautelam maiorem ea quæ fiunt non alterant naturam contractus.*
25 *Testes consanguinei, & affines, & alias exceptiones patientes non releuant.*
26 *Testes, qui non concludunt intentionem agentis, dum concludenter eam probare tenentur, non attenduntur.*

DECISIO XIII.

LVcretia, quæ de anno 1622. nupsit Laurentio Carpanti cum dote scut. 2000. eundem de anno 1654. sine filijs defuncta vltra legatum scut. 500. vsufructuarium reliquit; proprietariam verò hæredem instituit Felicem sororem, cuius hæres Magdalena Vialarda contra D. Carpantem pro præstatione cautionis de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri mandatum ab A. C. reportauit, quod ex capite nullitatis, & iniustitiæ non esse exequendum, sed Carpantem teneri cauere pro summa inferiùs exprimenda, hodie Rota censuit.

Et quantum attinet ad executionem mandati nullitas
illius ex eo deducebatur, quòd licet Magdalena † instè 1
potuerit petere à dicto Carpante vsufructuario satisdatio-
nem vtendi, † & fruendi bonis, in quibus fuit institu- 2
tus requisitam ex dispositione Text. *in l. vsusfructus legatus*
16. *ff. de vsufr. l. si vsusfructus nomine* 7. *ff. vsufr. quemadm.*
cau. Laderch. *consil.* 114. *num.* 7. Attamen cum pro ea nul-
la † competat actio ex contractu, vel quasi munito obli- 3
gatione Camerali, vel alio pacto executionem paratam
habente, conditio ex lege non potuit illum exequutiuè
conuenire, vt fecit, sed via ordinaria † agenda erat, *l.* 1. 4
& ibi Bald. *Cod. de execut. rei iud.* Paul. de Castr. *in l. si pacta* 14. *num.* 2. *C. de pact.* Add. ad Zacch. *de oblig. Cam. post tract. de societ. offic. qu.* 2. *num.* 6. Rota coram Duran. *dec.* 37. *num.* 6. Rota *in Bonon. Affictus* 10. *Nouembris* 1629. coram Vbaldo post eundem Zacch. *decis.* 175. *num.* 1. *cum seqq. & in Melenitana Affictus* 1. *Iulij* 1652. *coram bon. mem. Bichio.*

Non obstat, quòd in instrumento constitutionis dotis
Laurentius promiserit, & in forma † Cameræ se obliga- 5
uerit illam in omnem casum restitutionis reddere, & per
obitum Lucretiæ vxoris factus fuerit locus obligationi,
potuit dicti † instrumenti vigore executiuè agi, & ad 6
mandati relaxationem deueniri ex notatis per Grat. *in discept.* 301. *num.* 5. Rot. *decis.* 741. *num.* 1. *part.* 1. *diuers. & coram Duran. decis.* 75. *num.* 5. quia iuxta seriem facti ab
Informantibus propositam, non apparebat fuisse motum
iudicium pro dotis restitutione, sed petita dumtaxat † cau- 7
tio de illa fruendo, durante vsufructu, & eo finito resti-
tuenda, ad quam non extenditur obligatio in instru-
mento † conditionis contenta, Bald. *consil.* 106. *lib.* 2. 8
Palma *consil.* 78. *num.* 4. Rota *coram bon. mem. Coccino dec.* 190. *num.* 1.

Iniustitia autem resultat ex eo quia condemnatur Car-
pantes ad cauendum pro summa scut. 1500. ad quod
astringi non poterat, dum ex integra dote † scut. 2000. 9
ipse consequi debet scut. 500. sibi legata, totidemque summam pro quarto dotali debitam per prædecessum vxoris *iuxta formam Statuti Vrb. lib.* 1. *cap.* 131. & pacto in instrumento dotali apposito Rota *decis.* 104. *num.* 12. *par.* 5. *& dec.* 250. *num.* 3. *&* 4. *par.* 6. *recent.*

Non subsistit, quòd lucrum dotale † veniat compu- 10
tandum cum dicto legato scut. 500. quasi lucrum sit debi-
tum necessarium, & animo † eum eo compensandi fue- 11
rit factum legatum, vt consuluit Peregr. *consil.* 61. *num.* 8. *lib.* 3. Rota apud Card. Caualer. *decis.* 108. *num.* 3. *repetita in recent. decis.* 246. *num.* 4. *part.* 2. quoniam verius est, quòd imò in præsenti, quartum dotale vti debitum ex dis-
positione statutaria, & sic originem suam trahens à vo-
luntate hominum sit voluntarium † licèt ex post facto red- 12
datur necessarium, & proindè legatum non censeatur re-
lictum animo cum eo compensandi, sed vtrumque debea-
tur, † facit *text. l. venditorem* 87. *ff. de leg.* 2. Surd. *consil.* 13
112. *num.* 42. Cyriac. *contr.* 261. *nu.* 38. *&* 39. Grat. *discept. foren. cap.* 760. *num.* 16. latè Pacif. de Saluian. *inspect.* 2. *c.* 2. *à num.* 336. *vsque ad* 349. & articulo maturè discusso firmauit Rota *in Romana Census* 8. *Nouembris* 1613. *coram Cardinali Sacrato apud eundem Pacif. decis.* 88. *num.* 1. *cum sequent.* & postea sequuta fuit coram Caualer. *recedendo ab antecedenti contraria decisione* 318. *num.* 1. *cum tribus seqq. impress. etiam in rec. dec.* 649. *par.* 1. & dixit *in dec.* 169. *n.* 5. *in fine par.* 3.

Non officit, quòd legatum dicatur factum animo compensandi, vbi concurrunt coniecturæ, & præsumptiones suadentes talem fuisse Testatoris intentionem, vt scripserunt Castr. *in consil.* 193. *col.* 3. *lib.* 2. Crauett. *consil.* 111. *n.* 17.

& consil.149. num.3. & 301. num.2. Menoch. consil.56. n.19.
15 Rota decis. 312. num. 5. part. 7. quia adductæ in † præsenti
casu visæ sunt leues, & nullatenus sufficientes pro dicta
16 compensatione inducenda; Ideò non fuerunt † in consi-
deratione habitæ, vt ponderat Surd. in dicto consil. 112. à
num. 72. & respondit Rota in dicta decis.88. in fine apud Pa-
cific. de Saluian.

Quo verò ad secundam partem resolutionis, quæ con-
cernit præstationem cautionis Domini dixerunt dandam
esse pro summa scutorum 1000. remanen. ex integra do-
te scutorum 2000. demptis pro lucro, & legato debitis,
17 vt firmatum fuit. Quia cum Laurentius sit † vniuersa-
lis vsufructuarius relictus tenetur ex Edicto Prætoris caue-
18 re de Bonis vtendo, & fruendo † arbitrio boni viri, il-
laque finito vsufructu restituendo, per text. in l. 1. §. Caue-
re, & §. habet stipulatio, ff. vsufr. quemadm. cau. & d. lib.1.
§. vsusfructus legat. l. 2. C. si tibi decem 6. l. in stipulatione q.
& l. quoniam 10. ff. de vsufr. ear. quæ vsu consum. Feder. de
Sen. consil.46. Mising. cent.6. obseru.48. ad fin. Facchin. con-
trouer. Iuris lib.8. contr. 40. ante fin. Castill. de vsufruct. c.14.
num.1. & 2. & cap.17. num.1. Capyc. contr. 441. num.1. Ro-
ta apud Card. Seraph. decis. 222. num.1. in Bonon. Vsusfru-
ctus 20. Iunij 1650. & 26. Nouembris 1655. coram me.

Nec dicatur, quod dos pro rata scut. 1100. iam fuerat de
19 anno 1651. † reinuestita in censu vitalitio cum Alma Do-
mo Lauretana Nationis Picenæ, & ob id sicuti non ve-
nit restituenda, ita nec Carpantes debeat cauere; nam
20 visum fuit non apparere deductum inuestimentum, &
censum fuisse creatum cum pecunijs dotalibus Lucretiæ,
non solum quia in Instrumento desuper stipulato id specifi-
catum non legitur, vt debuit, & verisimiliter expres-
21 sum † fuisset, si pecuniæ fuissent tales; Verùm etiam quia
dos per 30. annos anteà fuerat Laurentio consignata par-
tim in pecunia, & in mobilibus, alijsque massaritijs domus
22 æstimatis, & sic marito venditæ † dicuntur leg. quoties 5.
vbi Bald. Cod. de iur. dot. leg. plerumque 11. ff. eod. leg. cum
fundus 3. ff. locat. & conduct. Cephal. consil. 755. lib.5. Man-
dell. consil. 136. num.4. Ciof. consil.31. num.9. lib. 2. Gregor.
decis. 573. num. 4. & 16. In quem propterea fuit irreuoca-
23 biliter translatum dominium, d. leg. quoties, Menoch. cons.
229. num. 16. lib. 3. Parlador. distin. 126. num. 2. Indeque
fit censum fuisse acquisitum à viro, ad quem pecuniæ per-
24 tinebant, quamuis † interfuerit Instrumento mulier, for-
san ad maiorem Almæ Domus impositricis cautelam, leg. si
liqueat 8. in secundo resp. & ibi Bald. num. 2. & Salyc. Cod. de
inoff. donat. Natt. consil.552. num. 2. Cyriac. contr. 37. n.28.
& sequent.

Quibus non aduersantur testes ad instantiam Carpentis
examinati deponentes etiam ipso dissentiente Lucretiam
pecunias vti proprias in censu isto erogare voluisse, quia
25 præter quod † sunt ipsius consanguinei, & affines, & alios
plures patiuntur defectus, vt fuit deductum pro Magda-
lena; Ideòque probationem aliquam non faciunt, leg. in
omnibus, Cod. de test. cap. quoties, cap. super eo eod. tit. Post
Imol. consil. 27. num. 6. Rot. apud bon. mem. Merlin. deci-
sion. 277. num. 4. & 5. non concludunt, quòd verè pecuniæ
26 † essent dotales, prout pernecesse deberent ad fundan-
dum intentionem Carpantis id concludenter docere deben-
tis, ad l. matrem, Cod. de probat. DD. in l. non solum, §. sed vt
probare, ff. de nou. oper. nunciat. Rot. coram eod. Merlin.
dec. 317. num. 2.

Et ita decisum vtraque Parte informante, &c.

R. P. D. M E L T. I O.

Postea Episcopo Papien.

Meleuitana Nullitatis Professionis.

Luna 27. Ianuary 1659.

A R G V M E N T V M.

Professio ad hoc, vt sit valida quid requiratur. Discedens à Religione animo non redeundi nullum reddit probationis annum. Nouitiatus per discessum interruptus nullus efficitur. Professio emissa ante completum annum Nouitiatus ex Concil. Trid. irritatur. Quæ requirantur, vt actus Professionis sint legitimi, & validi. Licentia discedendi cum conditione concessa ea non completa nulla redditur, & alia prout in Summario.

S V M M A R I V M.

1 *pro Validitate legitima professionis præter animum deliberatum profitendi integer, ac completus annus Nouitiatus requiritur.*

2 *Qui discedit à Nouitiatu animo deliberato non profitendi perinde est, ac si Nouitiatum non cœpisset.*

3 *Discedens à Nouitiatu animo non redeundi iterùm Nouitiatum tenetur peragere.*

4 *Voluntatis mutatio inducitur ex discessu à Religione animo deliberato non redeundi.*

5 *Conclusio quod Nouitius discedens à Religione, post annum probationis volens reuertere nouum Nouitiatum non teneatur peragere, quo casu loquatur.*

6 *Nouitius discedens à Religione cum animo redeundi, censetur conditionem personæ non mutasse.*

7 *Nouitius discedens à Religione facta deliberatione non amplius redeundi conditionem personæ mutasse censetur.*

8 *Nouitius discedens à Religione animo non redeundi si reuertatur sine nouo Nouitiatu non potest admitti.*

9 *Concil. Trident. sess. 25. cap. 15. & 16. disposuit, quod Nouitij non possunt profiteri, nisi prius finito anno probationis, alias ejciantur, nec recipiantur, nisi reiterato probationis anno.*

10 Donat. Anton. de Marin. *Decisio de Nouitio habitum dimittente quo casu loquatur.*

11 *Opinio* Bordon. cap. 4. de profess. *admittens Nouitium egredientem non completo anno probationis si reuertatur, nouum Nouitiatum non teneri peragere, exploditur.*

12 *Conclusio quod Nouitiatus peractus animo non profitendi si tamen emittatur professio, sit valida, quando locum habeat.*

13 *Professio emissa inuoluntariè, vel coactè sustineri non potest.*

14 *Religiosus ad Religionem non recipitur in ingressu, sed in actu professionis.*

15 *Desertio Religionis magis consistit in voluntate deliberata mutationis propositi, quam in actu materiali dimissionis habitus.*

16 *Licentia determinata pro primo discessu à Religione non potest deseruire pro secundo.*

17 *Licentia biennij pro discedende quomodo sit interpretande, & num.18.*

19 *Discessus pro secunda vice à Religione sine licentia propositi mutationem testificatur.*

20 *Licentia secundo concessa cum conditione suffragari non potest, nisi purificata dicta conditione.*

21 *Licentia cum conditione, & non alias præcisam obligationem ex forma verborum inducit.*

22 *Deficiente validitate Nouitiatus Professio ex Conc. Trident. dd. sess. & cap. remanet nulla.*

23 *Sub dispositione Concil. Trident. non solum Claustrales, sed & Equites Hierosolymitani comprehenduntur, & num. 24.*

25 *Subreptio Breuis à Sanctiss. ex falsa causa, gratiam ipsam irritat.*

26 *Modus insolitus profitendi suspicionem voluntatis non liberæ inducit.*

27 *Defectus legitimi Nouitiatus sicuti nullam reddit professionem emissam, eo magis voluntatem tacitam effringit.*

28 *Actus inducentes ratificationem non debent esse æquiuoci, sed positiui.*

D E C I S I O XIV.

PRofessionem, quam Rota sub die 20. Decembris 1649. coram Reuerendiss. Tarraconen. * validam declarauerat, causa reproposita sub die 13. Ianuary 1653. coram eodem ex nouis probationibus deductis pro parte D. Marchionis Petri ob liberæ voluntatis, ac legitimi Nouitiatus defectum nullam, & inualidam esse resoluit: cum

cum autem D. Marchio Andreas non acquiesceret, & in dubium reuocaret vires dictæ vltimæ resolutionis per duas vices, ego vti subrogatus in locum dicti Reuerendiss. Tarraconen. eandem causam reproposui, & DD. *sub die 20. Decembr.* 1655. nulla capta resolutione ordinarunt, quod strictè informaretur super Nouitiatu, & hodie tandem semel, atque iterùm articulo acerrimè discusso, vltimam decisionem confirmandam esse existimarunt, præcipuè ex validissimo fundamento non peracti legitimi Nouitiatus.

1 Pro validitate enim veræ, & legitimæ professionis † vltra deliberatum animum profitendi, *vt firmatum fuit plenissimè in vltima decisione huius causæ coram Reuerendiss. Tarraconen.* requiritur etiam integer, ac completus Nouitiatus annus, tam ex dispositione Iuris *iuxta textum in cap. ad Apostolicam de regular.* quam ex decreto sacr. Conc. Trident. *sess.* 25. *cap.* 15. *eodem titulo*, vt declarat Ricc. *in Collectanea* 216. *& terminis Religionis Hierosolymitanæ*, *Reuerendiss. Modernus Eugub. decis.* 21. *num.* 49. Ideòque D. Marchio Petrus, qui discessit è Conuentu pro secunda
2 vice absque vlla licentia, ac animo deliberato † non amplius ad illum redeundi, nec profitendi, vendendo, & alienando omnia sua bona mobilia, & supellectilia, quæ Melitæ retinebat, cum expressa declaratione pluries emissa *di non voler esser Religioso*, vt deponunt Testes *in eius summario præterito, & præsenti vtrobique num.* 1. quamuis antea probationis annum compleuisset, tenebatur attamen antequam ad professionem deueniret, perindè ac si Nouitiatus
3 non præcessisset, iterùm illum † peragere, Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 8. *& seqq.* Barthol. de Vecch. *de Nouitiat. disp.* 11. *dub.* 3. *num.* 5. *&* 6. Rodriq. *quæst. regular. tom.* 3. *disput.* 6. *quæst.* 11. *num.* 16. *&* 17. Tondut. *quæst. benef. cap.* 78. *num.* 5. *par.* 1. Barb. *de iur. Eccl. vniuers. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 121. *& seqq. & num.* 128. Castropal. *de essentiat. Relig.* 1. *disp.* 1. *punct.* 12. §. 2. *in fine fol.* 231. Nouar. *Lucerna de Regular. in verb. Annus num.* 7. Diana *resolut. moral. tom.* 5. *tr.* 5. *de paruit. mater. resolut.* 19. *vers. sed non deseram fol. mihi* 124. & admisit Rota *in* 1. *dec. huius causæ sub die* 13. *Ianuarij* 1653. §. *præterea coram Reuerendiss. D. Tarraconen.*

4 Etenim ex discessu à † Religione animo deliberato non redeundi, nec profitendi, inducitur propositi, ac voluntatis mutatio, & primus Nouitiatus interrumpitur, Lap. *alleg.* 46. *sub num.* 4. Surd. *tract. de Religion. lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 8. *& seqq.* Tondut. *in dictis qu. Benefic. in alleg. cap.* 78. *num.* 7. Rota *in Burgen. nullitatis professionis* 16. *Aprilis* 1649. *coram bon. mem. Arguell.*

5 Hinc non applicatur conclusio, quòd Nouitius † egrediens à Religione post annum probationis, si deinde ad illam reuertatur, nouum Nouitiatum non teneatur peragere, iuxta glos. *in cap. eum qui certus* 31. *verb. eum qui certus la seconda de regul. iur. in* 6. quam sequitur Barth. Brixien. *inter qu. diuers. part.* 2. *tit. de regul. qu.* 68. *vers. Solutio videtur*, cum pluribus alijs relatis Authoribus ab informantibus pro D. Marchione Andrea.

6 Quoniam illa procedit in terminis generalibus; † quando scilicet Nouitius discedens animum redeundi non deposuit, nec aliquo modo conditio personæ immutata remansit, vt declarat idem Brixien. & glos. *in d. cap. cum qui, & illorum sequaces*, secus autem quando, prout hic, colligitur ex circumstantijs illum recessum fuisse factum animo
7 firmo, ac deliberato † non amplius redeundi, neque profitendi, quia nolebat esse Religiosum, tali enim casu conditio personæ immutata redditur, & factum Religioni contrarium intercedit, ac proinde Nouitiatus interruptus dicitur, vt præter supra relatos tradunt Sanchez *ad præcepta Decalogi lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 32. *in fine*, Ciarlin. *controuer.* 108. *num.* 22. *& seqq.* Lezana *consult.* 8. *num.* 4. 17. *&* 25. *& seqq.* & licet postea reuertatur non potest tamen ad profes-
8 sionem admitti † absque nouo Nouitiatu, vt declarant concorditer omnes Authores in contrarium allegati, & firmant Castropal. *vbi supra part.* 3. *disput.* 1. *tract.* 16. *punct.* 12. §. *num.* 1. *& seqq.* Diana *eadem resolut.* 19. *d.* §. *Sed non diseram*, latè Tondut. *eod. cap.* 78. *num.* 5. *& seqq.* maximè post Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 15. *&* 16. *de regular.* ex cu-
9 ius † dispositione tenentur Nouitij profiteri finito anno, alias possunt eijci, nec amplius recipiuntur, nisi cum reiteratione anni probationis, nec consequenter potest Nouitius mutato proposito petere Religionem absque nouo Nouitiatu, Suar. *de Relig. lib.* 6. *cap.* 15. *num.* 9. *tom.* 3.

Neque aduersatur, quicquid in contrarium dixerit Do-
nat. Anton. de Marin. *resolut. quotidian. lib.* 1. *cap.* 282. *sub numer.* 1. *& seqq.* de Nouitio exeunte † habitum Religio- 10
sum prorsus demittendo, nam exinde non potest inferri ad desertionem Religionis, & ad animum non redeundi, cum possit quis habitum demittere, & tamen animum redeundi ad Religionem retinere, vt distinguit Tondut. *vbi supra*, & Bordon. *consil. regul.* 54. *num.* 195. *tom.* 2. & sic proposito casui non applicatur, in quo deliberatus animus amplius non redeundi intercessit.

Prout nec pariter vllum fundamentum fieri potest in opinione Bordon. *capit.* 4. *de profess. num.* 19. † qui admit- 11
tit non requiri nouum Nouitiatum in egrediente à Religione primo anno iam completo, quamuis ille habuerit animum non redeundi; quia præter quod dictus Author tanquam sibimetipsi contrarium *in dict. consil. regular.* 54. *numer.* 191. vbi declarat dictam opinionem procedere, quando personæ conditio, vel Religionis mutata non remansit, attendi non debet, quatenus etiam cessaret contrarietas illius opinio non esset habenda in consideratione, cum aduersetur de directo veriori, ac magis communi DD. opinioni, quam sequuntur ipsamet *glos. in præcitato capit. Eum qui vers. nisi conditio de regul. iur. in* 6. Brix. *vbi supra vers. solutio videtur*, Speculat. *de Monach. lib.* 4. *par.* 8. *tit.* 37. *num.* 43. *vers.* 37. *quæritur*, D. Antoninus *in* 3. *part. summ. tit.* 16. *cap.* 3. §. 2. *circa finem vers. & hoc nisi conditio*, Lopez *lib.* 3. *verb. vn. anno tit.* 7. *part.* 1. *vers. quod non sit conditio*, Sanchez *in precept. Decalog. lib.* 5. *d. cap.* 4. *num.* 4. Mar. Ser. *de stat. regular. tom.* 2. *tract.* 4. *disp.* 2. *vnic. different. qu.* 3. *num.* 19. *vers. non egeret, & vers. & hoc etiam*, Rota *in d. Burgen. Nullitatis Professionis* 16. *April.* 1649. §. *& omnes quidem coram Arguelles*, & hanc opinionem amplexa fuit Sac. Congreg. Concil. Trident. *in vna Neapolitana* 7. *Martij* 1608. *vt alibi*, quibus resolutionibus Rota reuerenter deferre solet, Caualer. *decis.* 627. *num.* 8. Merlin. *decis.* 523. *num.* 2. *&* 3. & fuit resolutum *in Vicen. iurisdictionis* 2. *Maij* 1650. §. *Quia in casu coram Reuerendiss. D. meo Decano in Cæsaraugustana fundationis Conuentus* 18. *Martij* 1657. §. *his positis coram R. P. D. meo Beuilaqua confirmata* 12. *Nouembris eiusdem anni* §. *neque defectus coram me*, & illa semper tenenda est opinio, quæ per distinctionem conciliat contrarias, *leg. si finita* §. *illud ff. de damn. infect.* Alexand. *consil.* 50. *numer.* 7. *lib.* 7. Gregor. *decision.* 574. *num.* 6.

Non etiam applicatur alia † conclusio, quod Noui- 12
tiatus, licet peractus fuerit animo deliberato non profitendi, nihilominus si postea eo expleto emittatur Professio valida illa reddatur. Etenim dicta conclusio procedit vbicumque spontè, ac voluntariè professio subsequuta emissa foret, in quibus terminis loquuntur Sanchez *in matrimon. lib.* 7. *disputat.* 37. *numer.* 47. & Suarez *de Relig. Societ. Iesu tom.* 4. *lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 16. in contrarium allegati, & sic quando voluntas mutata esset pro emittenda professione, secus autem è contra quando Nouitiatus fuit peractus animo profitendi, & deinde mutata fuit voluntas Nouitij, vt in isto casu, in quo D. Marchio Petrus determinauit propositum non amplius profitendi, nec redeundi ad Religionem, tunc enim per discessum cum extincta remanserit antecedens probatio, professio postea emissa sustineri non potest, *ex superius firmatis*, maximè dum ex deductis in vltima decisione, ista emissa
† fuit inuoluntariè coram delegato, & potius coactè, vt 13
benè declarat Rota *decis.* 175. *numer.* 5. *part.* 1. *recent. & in dicta Burgen. Nullitatis Professionis coram bo. mem. Arguelles* §. *sed esto, & sequenti*.

Præterea neque subsistit, quòd ad inducendam nullitatem Professionis præter animum deferendi Religionem requiratur copulatiuè dimissio habitus, & discessus absque licentia; Pro responsione siquidem respectu habitus satis est dicere, quod in Religione, de † qua agitur ille 14
non suscipitur in ingressu, sed tantum in ipso actu professionis, vt patet *ex lib. ordinat. tit. de recept. fratr.* & notat Peregrin. *consil.* 116. *sub num.* 3. *vers. difficultatem tamen facit lib.* 5.

Nihil refragante, quod Nouitij huius Religionis deferre soleant in pectore Crucem auream, huiusmodi enim signum non potest considerari pro habitu ipsorum Nouitiorum, cum illius gestatio non sit omnibus indistinctè permissa, sed ijs solum, qui licentiam, & dispensationem ab ipsa Religione obtinent, *vt disponitur in ordinat.* 39. *eod. tit. relat. in d. præsenti Summario D. Marchionis Petri n.* 5. nec ap-

apparet dictum Marchionem huiusmodi dispensationem impetrasse; Et vlterius actus extrinsecus dimissionis habitus, qui pro declaratione animi exigitur à claustralibus, ad tradita per Bordon. *d. resolut.* 54. *num.* 195. *& seqq.* superfluus quidem redditur quando aliundè de dicto animo deliberato non profitendi constat, ex verbis, & factis à Nouitio egrediente prolatis, ac respectiuè gestis;
15 Desertio enim † Religionis magis consistit in voluntate deliberata mutationis propositi, quam in actu materiali dimissionis habitus, vt optimè docet Castrop. *tom.* 3. *vbi supra tit. de illius essent. & prærequisit. disput.* 4. *punct.* 12. §. 2. *num.* 8. *& seqq. fol.* 230. Tondut. *in præcitato loco num.* 5. *&* 6. voluntas autem D. Marchionis Petri, qualis anteà fuerit benè declaratur ex actibus subsequutis, dum recusauit profiteri in Conuentu, & discessit ab illo animo deliberato non ampliùs redeundi, *l. quædam sunt ff. de reb. dub.* Mantic. *de tacit. lib.* 6. *tit.* 33. *n.* 32. *volum.* 1. Rota coram Eminentiss. D. Card. Otthob. *decis.* 230. *num.* 16.

16 Respectu autem licentiæ, siue agatur de primo, † siue de secundo Marchionis discessu, minimè ad effectum prædictum suffragari potest, nam licentia obtenta in primo discessu quamuis concessa fuerit ad duos annos, per illius vsum consumpta remansit, nec ampliùs deseruire potuit pro alio secundo discessu, vt deponunt Testes *in eodem Summario præterita posit. num.* 8. & concordat *Text. in l. Boues* §. *hoc sermone ff. de verb. signif.* ac in similibus terminis tradunt Alex. *cons.* 16. *in princip. vers. vnde si alicui lib.* 4. Ricc. *in praxi for. Eccles. decis.* 649. Tambur. *de iur.*
17 *Abbatiss. disp.* 23. *quæst.* 5. *num.* 5. & insuper tempus † duorum annorum adiectum in dicta licentia non potest referri ad facultatem discedendi, adeovt licuerit intrà d. biennium nouitio ad eius libitum discedere, sed referri debet ad conditionem ibidem appositam pro redeundo ad peragendum
18 nouum nouitiatum, & sic ad actum † momentaneum, ac temporalem, qui semel gestus ampliùs reiterari non potest etiam durante tempore permisso, vt optimè distinguendo tradit Tiraquell. *in d. l. Boues* §. *hoc sermone limit.* 4. *num.* 3. & in simili dicitur de patrono Ecclesiastico, qui licet habeat semestre ad præsentandum, nihilominus si prima die semestris aliquem præsentet, non valet deindè adhuc eo semestre durante alium præsentare *cap. quod author C. Pastoralis, & cum autem de Iurepatr.* Barbos. *de offic. & potest. Episc. alleg.* 72 *num.* 15. *& seqq.* de patrono Laico habente quadrimestre, & facultatem variandi, qui si vnum præsentet, & deinde variet cumulatiuè alium præsentando non valet vlteriùs variare, quia suam facultatem in antecedenti actu iam consumauit, Calderin. *de Iurepatr. cons.* 16. Lambert. *eodem tract. lib.* 3. *part.* 3. *quæst.* 7. *art.* 23. *in princ.* Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 9. *num.* 214. Viuian. *de Iurepatr. part.* 2. *lib.* 10. *cap.* 4. *num.* 1. Barbos. *de alleg.* 12. *num.* 161.

19 Quo verò ad secundum † discessum, nec dici potest, vt factus ille fuerit obtenta de nouo licentia, dum nullibi iustificatur eam impetratam fuisse, & præsertim hoc colligitur in reuolutione librorum Cancellariæ dictæ Religionis, in quibus licentiæ similes registrari solent *iuxta formam dispositionis stat.* 33. *del Conseglio tit.* 1. *fol. mihi* 147. ex quorum quidem librorum inspectione concludenter probata remanet impetrationis negatiua, Bald. *in l. fin. num.* 7. *vers. quando ergo C. de reb. cred.* Ruin. *cons.* 33. *nu.* 19. *vers. ad illud lib.* 1. Rota coram Gramm. *decis.* 59. *num.* 18. Caualer. *dec.* 33. *n.* 2. Greg. *decis.* 10. *num.* 6. *& decis.* 282. *num.* 3. vbi add. *num.* 10. cum pluribus ibidem allegatis.

Vlterius dixerunt DD. quod huiusmodi licentia obtenta pro prima vice quamuis non remansisset consumpta in primo discessu præfati D. Marchionis Petri, & pro secundo deseruire posset; Attamen vticoncessa sub explicita conditione redeundi infra biennium ad nouum annum Nouitiatus peragendum cum clausula, *& non aliter licentiam tibi damus*, quæ præcisam formam inducit secundum Roland. *cons.* 63. *num.* 29. *lib.* 4. Ofasch. *decis.* 165. *num.* 13. Rota *decis.* 612. *num.* 2. *in fine part.* 3. *recent.* & per ipsum Marchio-
20 nem cum dicto onere acceptata, suffragari non † posset pro substinenda dicta professione ex defectu non implementi talis conditionis, Caputaq. *decis.* 82. *num.* 1. *part.* 2. Buratt. *decis.* 437. *num.* 4. *in Valentina Parochialis* 8. *April.* 1644. §. *cum præsertim coram Reuerendiss. D. meo Decano*, ex ea namque forma acceptationis, sub illo onere redeundi infra
21 dictum tempus cum † clausula *non alias*, dictus Marchio præcisè obligatus remansit pro illius adimplemento, non secus ac redditur obligatus ille, qui habens facultatem contrahendi absque beneplacito Apostolico, quando dictum beneplacitum præseruat cum dicta clausula, *& non alias &c.* cum illa operetur in tali casu, vt beneplacitum alias voluntarium ex ipsa reseruatione omninò necessarium fiat, Cephal. *cons.* 116. *num.* 9. *& seqq.* Gratian. *discept.* 168. *num.* 13. Rota coram Greg. XV. *decis.* 192. *num.* 1. Buratt. *decis.* 374. *num.* 12. & ibi Add. *num.* 27. *& in Bonon. Primogenituræ* 14. *Febr.* 1656. §. *& eo minus coram bon. mem. Bichio*. Et quamuis hæc conditio solita sit apponi in dictis licentijs, ita tamen solet adimpleri; nam vt Testes deponunt *in vltimo Summario M. Petri num.* 13. tenentur Nouitij redeundo nouum peragere Nouitiatum etiam quando primus est completus, sicuti, & etiam probant decreta Consilij *anni* 1637. *&* 1641. *vt in Summar. impresso dicti Marchionis Petri num.* 27. *&* 28. *& in prædicto vltimo Summar. num.* 14. *&* 15.

Firmato igitur ex prædictis, quod primus † Nouitiatus 22
D. Marchionis extinctus, & cassus in totum remanserit, intrat dispositio Sac. Conc. Trident. *sess.* 25. *cap.* 15. *de regul.* quæ professionem integro Nouitiatu non præcedente, irritat, & annullat.

Quod autem sub illius dispositione nedum comprehendantur † Religiosi claustrales, verùm etiam Equites Hiero- 23
solymitani, plenè probatur ex pluribus resolutionibus eiusdem Sacræ Congregationis Concil. vt firmat Paris. *de resignat. benefic. lib.* 6. *quæst.* 2. *num.* 120. Barbos. *de off. & potest. Episc. alleg.* 101. *& in Collect. dicti Sac. Conc. eodem cap.* 25. *num.* 5. *de regul.* Spada *Lucens. cons.* 127. *num.* 2. *& cons.* 16. *per tot. ac alijs allegat. fuit dictum in Fulginaten. Hæreditatis* 14. *Febr.* 1650. §. *cum maximè coram R. P. D. meo Verospio, & in decis. edita in hac causa super remissoria* 26. *Iunij præteriti* §. *Tertius Articulus coram me*, & hoc idem comprobatur † etiam ex Instantia nuper facta per D. Marchio- 24
nem Andream in Signatura Sanctiss. pro obtinenda commissione directa eidem Sacræ Congreg. super cognitione huius articuli, quæ vti superflua, satis declarata pluribus resolutionibus à Sanctiss. reiecta fuit.

Nec aliquid ad effectum, de quo agitur potest operari Breue san. mem. Vrbani Octaui, cuius vigore professio controuersa extra conuentum emissa fuit, quia cum illud fuerit concessum sub expressa narratiua, quod legitimus Nouitiatus, & omnia alia necessaria expleta fuerant, & tamen contenta in eo falsa detegantur, indè resultat manifesta eiusdem Breuis subreptio, quæ † gratiam irritat ipso iure, 25
& consequenter etiam ipsam professionem, Abb. *in cap. ad audientiam il* 2. *num.* 5. *&* 14. *de rescript. cap.* 2. *de filijs Presbyt. in* 6. *Clem.* 1. *de præbend.* Aymon. *cons.* 68. *num.* 2. Roman. *cons.* 330. *num.* 3. Rot. *in recent. decis.* 451. *num.* 4. *p.* 2. coram Seraph. *decis.* 601. *num.* 2. & coram Eminentissimo D. Cardinalis Otthobono *decis.* 239. *num.* 1. *&* 2.

Imò ex hoc modo insolito † profitendi per Breue extra 26
Conuentum maior resultare videtur suspicio, quod voluntas profitentis potius meticulosa, quàm libera fuerit, Paris. *cons.* 53. *num.* 55. *lib.* 4. Barbos. *vot. decis.* 1. *num.* 67. *lib.* 1. Rot. coram Greg. *decis.* 326. *num.* 35. *& seqq.*

Demum nihil faciunt in contrarium adducta pro inducenda tacita ratificatione dictæ professionis; Quia defectus † legitimi Nouitiatus, quemadmodum reddit nullam 27
expressam professionem, ita fortius tacitam, vt firmatur *in vltima decisione* §. *actus verò*, coram Reuerendiss. Tarraconen. & tradit Nauar. *cons.* 26. *num.* 29. *lib.* 3. *de regular.* Suarez *de relig. tom.* 3. *lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 8. Præterea actus
† inducentes ratificationem non debent esse æquiuoci, vt 28
sunt illi allegati pro parte D. M. Andreæ, sed certi, indubitati, ac positiui, Rota *decis.* 179. *num.* 6. *part.* 4. *recent.* & insuper requiritur etiam consensus Religionis, Rota *in Vlisbonen. nullitatis Professionis* 19. *Ianuarij* 1646. *coram bon. mem. Arguelles* §. *vlterius cum alijs relat. in vltima decis. Reuerendiss. Tarraconen. d.* §. *actus verò in fine, & seq.*

Et ex his cum alijs in dicta vltima decis. plenè firmatis vtraque parte pro quinta vice acerrimè informante resolutum fuit, &c.

Decisiones, quæ hic allegantur in hac eadem causa factæ sub diebus 10. *Decemb.* 1649. *&* 13. *Ianuarij* 1653. *coram Reuerendiss. P. D. Tarraconen. sunt inter eius impress. decisiones* 410. *&* 491.

R. P. D.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Anconitana Census.

Luna 27. Ianuary 1659.

ARGVMENTVM.

Mandatum procuræ cum clausula, *& generaliter*, operatur vt omnia, quæ ab ipso constituente, peragi possunt ab ipso Procuratore. Omissio Notarij in instrumento illam producenti obesse non debet. Deficientia depositi in vna parte potest suppleri in alia parte. Confessio partis, & ratihabitio remouet defectus instrumenti. Approbanti depositum non integrum, actio solùm datur pro residuo.

SVMMARIVM.

1 *In censibus mandatum procuræ cum clausula*, & *generaliter, censetur explere ea omnia, quæ ab ipso constituente peragi possunt, amplia.*

2 *Adeo vt ad census retrouenditionem possit deueniri.*

3 *Realis citationis productio facta desumitur ex illis verbis* produxit, *licet in actis non appareat.*

4 *Omissio subsecuta ex negligentia Notarij producenti obesse non debet.*

5 *Deficientia depositi in vna parte potest suppleri pro compensatione per excessum in alia, & num. 6.*

7 *Confessio partis in instrumento transactionis erroris vitio non sit obnoxia licet in instrumento contractus aliter appareat, & cur.*

8 *Defectus quilibet depositi ex subsecuta confessione, & ratihabitione partis censetur sublatus.*

9 *Approbanti depositum non integrum, actio dumtaxat pro residuo defertur.*

10 *Census dum fuit extinctus præcedente disdicta, & legitimo deposito, perperam agitur contra Censuarios.*

DECISIO XV.

FVit coram me sub die 30. Ianuarij 1654. exinde confirmata decisio sub die 27. Februarij 1643. antecedenter edita coram Reuerendiss. Tarraconensi, quod Fratres de Leonijs quacunque forent actione destituti pro censu per Triumphum legitimo mediante deposito extincto, super cuius decisionis viribus per me reproposito dubio eas omnino subsistere DD. decreuere.

Siquidem census disdicta pro depositi validitate requisita Ferrantimo intimata conuincitur procuratori præuio decreto Iudicis, necnon cum interessentia proximiorum per Lauiniam eorum matrem, atque tutricem constituto, nedum ad adeundum Hieronymi patrui hæreditatem, sed etiam cum clausula, *& generaliter*, hinc enim sufficiens
1 † mandatum desumitur, postquam ex eadem clausula facultas specialis procuratori attributa censetur ea omnia explédi, quæ ab ipsomet Constituente peragi possent, vt notat Ruin. *cons.93. n.6. l.5.* Rot. *dec.574. n.35. in fine, & n.36. p.5. rec.* coram Put. *dec.110. n.1. lib.2.* coram Mantic. *dec.11. n.2.*
2 *&* 3. adeo vt † ad retrouenditionem census principalis adinstar valeat quoque deuenite, vt in terminis firmauit Rota *dec.1. n.2.* penes Cenc. *de Cens. & in Romana Census 31. Iunij 1656. in §. prædictaque cum seqq. & 4. Iulij 1657. coram R.P.D. meo Meltio.*

Neque citationis non existentia in actis visa fuit vrgere,
3 cum enim realis † ipsius productio ex illis verbis, *facto produxit* desumatur, vt tradit Gratian. *discept. for. c.12. n.33.* Rot. *in Romana Locorum Montium 3. Februar. 1650. §. validitas probatur in fine coram R.P.D. meo Meltio, & in Vrbeuetana fideicommissi 19. Nouemb. 1619. coram bon. mem. Coccino*, te-
4 lat. per Adden. ad *decis.* Greg. 59. *num.* 15. subsequuta † ex negligentia Notarij omissio producenti obesse non debet, vt dixit Rot. coram Seraph. *decis.1115. num. 5.* & coram Buratt. *decis.780. num.3. & 4.*

5 Neque releuare visus fuit depositi † defectus in scutis viginti denuò repertus; licet enim census ipse in scutis 4751. impositus comprobetur; depositum nihilominus in scutis 4331. expletum integrum fuisse dignoscitur, ex quo Triumphus ratam eiusmet census scut. scilicet 400. antecedenter redimerat, persoluendo Leonijs iulios decem pro singulis scutis, licet iulios nouem duntaxat cum dimidio in creatione census recepisset, exinde namq; cum solutio scut. 400. ad valorem monetæ currentis de tempore adstipulati contractus fieri debuisset, *iuxta tex. in cap. penult. de cens.* notat. Card. post glos. *in Clem. 2. de decim.* Rot. *dec.114. n.1. par.1. rec.* excessus † resultat in scutis 20. qui pro compensatione 6
depositi in eademmet quantitate deficientis poterit deseruire, vt tradit Nauar. *de vsur. q.39. num.134. in fine*, Molin. *de Contract. p.2. q.399. n.7.* Rota coram b. m. Merlin. *dec.463. num.28. cum seqq.* cum alijs in præterita decisione relatis *§. neque vrgere.*

Et licet in instrumento per annum ante à Triumphi ministro cum Leonijs contracto eadem quantitas sc.400. in scut. Marchiæ valoris dumtaxat iul. nouem cum dimidio persoluta referatur, non tamen subsecuta † confessio in transa- 7
ctionis instrumento perhabita erroris vitio censeri debet obnoxia, cum infra annum alia scuta viginti Leonijs poterint à Triumpho exbursari, iuxta doctrinam Alexandri *in l. qui Romæ §. duo Fratres n.54. in fine, ff. de verbor. oblig.* Becc. *cons.108. n.4. ad med.* Rot. *decis.482. n.5. & 6. p.4. rec. & in Bononien. Census 28. Mart. & 20. Nou. 1619. cor. b.m. Coccino.*

Quilibet præterea † defectus ex subsecuta ratihabitione 8
Turricis depositas pecunias, ac censum ex eis successiuè cum Fanellis creatum pro suo credito dotali sibi petentis adiudicari penitus remouetur, vt in his terminis depositi non integri, tradit Aymon. *cons.106. n.2. cum seq.* notat Adden. ad *decis.* Greg. 480. *n.7.* vbi quòd † approbanti depositum non 9
integrum actio duntaxat pro residuo deferatur, Rot. *in Rom. dotis 1. Iulij 1643. §. quia licet propè fin. coram R. P. D. meo Meltio.* Dum maximè fratres de Leonijs depositum pariter, ac censum ex eo constitutum sibimetipsis, tamquam Hieronymi patrui hæredibus petierunt consignari, vt fuit in præterita decisione firmatum.

Hinc verò dum † census præcedente disdicta, ac legitimo 10
mediante deposito fuit extinctus, perperam à Leonijs eiusdem Dominis actio aduersus Triumphum instituta conuincitur, *iuxta text. in l. pro me ff. de solut.* Rot. *decis.659. nu. 2. p.1. rec. & in Tusculana Siluarum 5. Iunij 1620. cor. Card. Canal. & in Casenaten. Census 18. Mart. 1656. coram R.P.D. meo Celso, & in Romana Census 14. Iun. eiusdem anni in princ. coram R.P.D. meo Albergato*, & penes Pacific. de Saluian. *decis.207. num.3.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Testamenti.

Veneris 31. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM.

Enunciatio nuda verborum ad testamentum postea faciendum præordinata ob actum imperfectum ratione voluntatis vim testamenti non habet, adeòque immissio in possessionem bonorum, de quibus agitur, vigore illius non est concedenda.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum non continens deliberatam voluntatem, & dispositionem in actu testandi factam ob actum imperfectum vim testamenti non habet, nec fidem meretur, vt ex eo aliquis ad hæreditatem admittatur.*

2 *Testamentum cárens die, mense, anno, & alijs requisitis necessarijs ex illorum omissione imperfectum censetur.*

3 *Testamentum non fuisse pro absoluto habitum, spatium in albo vacuum, vbi nomina vniuersalis hæredis, & legatariorum prætermissa describerentur, indubitanter ostendit.*

4 *Institutio hæredis cum sit caput, & fundamentum testamenti, illius nominis omissio sola testamentum inutile reddit.*

5 *Testamentum clausum, & sigillatum ex Testatoris mandato Notario consignandum, cum de consignatione non appareat, perfectum non dicitur.*

6 *Testamentum quamuis imperfectum, cum ad piam causam fuerit ordinatum, ac si esset vndequaque perfectum sustinetur.*

7 *Testatore imperfectè testato, testamento non obstante priuilegio piæ causæ, & quod solemnitate sit munitum pro absoluto haberi nequit, cum defectus in substantialitate, non autem in solemnitate consistat.*

8 *Testamentum etiam à substitutione potest incipere, licet fiat ei, qui non fuit institutus.*

9 *Testamentum à substitutione incipiens de imperfectione argui nequit.*

10 *Testatore voluntatem suam integrè non explicante, testamentum non valet.*

11 *Clausa Codicillitatis in testamento ad piam causam facta apposita subintelligitur.*

12 *Testamentum virtute clausulæ Codicillitatis sustinetur, ita vt venientes ab intestato hæreditatem hæredi scripto restituere grauati videantur.*

13 *Testamentum licet ratione solemnitatis per clausulam Codicillitatis saluetur, concurrente tamen imperfectione voluntatis, eaque deficiente, neque vt Testamentum, nec vti Codicillus sustinetur.*

14 *Clausula Codicillitatis nihil operatur, vbi credi possit, quòd deficiat voluntas Testatoris.*

15 *Conuentu in remotum, & incertum euentum substituto pia causa non consideratur, dum ad illius fauorem successio aperta non dicitur.*

16 *Pauperes, vt ad substitutionem admittantur conditio voluntaria specificè adimpleri debet.*

17 *Casu à Testatore prouiso non eueniente, successio ex Testamento, cui adiecta est conditio nullatenus debetur.*

18 *Testes ad perpetuam rei memoriam examinati gradum probationis non constituunt.*

19 *Intentio non infert dispositionem, nec sufficit decreuisse disponere nisi de dispositione constet, cum plena tractentur, & non perficiantur.*

20 *Testi de institutione hæredis deponenti non est credendum, dum nomen ipsius in albo fuisse relictum ex lectura Testamenti apparet.*

DECISIO XVI.

EXhibito in Rota à Patribus S. Marcelli de Vrbe Ordinis Seruorum Testamento Thomæ Lobbes, petebant ex eo in vim *l. fin. C. de edict. diu. Adr. tollend.* immissionem in possessione bonorum illius, sed non esse concedendam fuit hodie resolutum, quia visum Dominis
1 fuit illud non esse † Testamentum, nec continere deliberatam voluntatem, & dispositionem in actu testandi factam, sed potius minutam, & nudam verborum enunciationem præordinatam ad testamentum posteà faciendum, & proindè antequam fuerit id, quod destinauerat impletum, remanet actus imperfectus ratione voluntatis, & non habet vim testamenti, nec fidem meretur, vt ex illo valeant Fratres ad hæreditatem admitti, *l. si is qui 25. ff. de Testament. l. fideicommissa 11. ff. de legat.* 3. Oldrad. *consil.* 119. communiter approbatur Ruin. *cons. 7. num. 6. cum seq. & cons. 11. in princ. lib.* 3. Alex. *cons. 76. num. 12. lib.* 3. Menoch. *consil. 45. num. 28. & 29.* Hond. *cons. 77. num. 1. lib.* 1. Surd. *decis. 292. num.* 11. Rota coram Cardinali Seraphin. *decis. 623. num. 3. & decis. 1357. num. 6.* Buratt. *decis. 666. num. 5. & 6. & decis. 672. num. 7. & in recent. decis. 576. num. 2. part. 2. & in Senogallien. Bonorum 30. Maij 1644. in fine, & 15. Maij 1645. §. Iustitia verò coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

2 Quod autem schedula præfati † testamenti sit imperfecta, Domini colligebant. Primò ex quo caret die, mense, & anno, ac nomine Pontificis, eiusque Pontificatus tempore, quæ sunt ex requisitis necessarijs ad fidem scripturæ, illorumque omissio indicat illius imperfectionem, glos. *in l. generali C. de Tabul. lib.* 10. Ruin. *d. cons. 7. num. 10. lib.* 3. Fab. *lib. 6. tit. 5. defin. 27. in princ.* Castill. *contron. iur. lib. 4. cap. 21. num.* 58. Rota penes Buratt. *d. de-*
3 *cis. 672. num.* 1. Secundò, quia factis nonnullis † legatis instituto hærede vniuersali fuerunt tam huius, quàm legatariorum prætermissa nomina, & spatium vacuum in albo, vbi describenda erant dimissum, quod dubitanter ostendit testamentum non fuisse habitum pro absoluto, Natt. *cons. 224. num. 2. vers. item militat*, Bertazzol. *consil. cinil. 14. num.* 8. Morot. *cons. 6. num. 9. vers. 6. iuuatur, & num.* 10. Buratt. *in supracit. decis. 666. num. 5. & 672. num. 8. & in recent. decis. 154. num. 4. part. 4. tom.* 2. Potissimum
4 quia sola omissio nominis † hæredis instituti inutile reddit testamentum, cum institutio hæredis sit caput, & fundamentum illius, & propterea specificari debet *§. ante hæredis Instit. de legat. §. in primis instit. de fideicom. hæred. l. 1. §. final. de vulgar. l. hæredes palam in principio ff. de testam. l. iubemus 29. C. eodem*, & tandem pro imperfectione vrgebat, quod † testamentum clausum, & sigillatum ex Testator's 5
mandato erat consignandum Notario, ad instar testamenti in scriptis, ibi: *Ancorche sia per consignarsi al Notaro chiuso, e sigillato à guisa di testamento in scriptis.* Cumque de consignatione non appareat, vtique non posset dici perfectum, vt tradunt Ruin. *cons. 11. num. 12. lib.* 3. Rouit. *cons. 41. num. 10. lib.* 3. Morott. *cons. 6. num. 3. cum seq.* Bellon. Iur. *consil. 49. num.* 65. Magdalen. *de num. test. part. 2. cap. 5. n. 8. cum seq.* Surd. *decis. 292. num.* 11. Seraph. *decis.* 1357. & in specie verborum de benè claudendo, & tradendo testamentum Notario, benè ponderat Riminald. Iun. *cons. 296. n. 12. ad medium.*

Nec dicatur, quòd huiusmodi † testamentum, vti ad 6
piam causam ordinatum eo ipso, quod post obitum hæredis fuit coactus Conuentus S. Marcelli, eoque hæreditatem acceptare recusante, fuerunt substituta alia loca pia, quamuis imperfectum sustineatur, ac si esset vndequaque perfectum, Soccin. Iun. *consil. 189. num. 37. lib.* 2. Rota *decis. 321. num. 2. part. 4. & in Romana hæreditatis 4. Maij 1657. coram R. P. D. meo Meltio.* Quia conclusio procedit, quando testamentum est imperfectum, & inualidum ex defectu solemnitatum, vtpotè quia debitus numerus testium non interuenit, vel rogitus, publicatio, aut quid aliud ad dictam solemnitatem pertinens, secus vbi, vt in hac facti specie
† Testator imperfectè testatus est, magisque cœpisse dicitur, 7
vel parasse facere testamentum, quam fecisse, hoc enim casu non obstante priuilegio piæ causæ, & quod sit solemnitate munitum, pro testamento absoluto haberi nequit, tanquam defectus sit in substantialitate, non autem in solemnitate, Bald. *in l. 1. num. 147. & seq. C. de Sacrosanct. Eccles.* Aret. *in l. si is qui 25. vers. secundus casus C. de Testament.* Oldrad. *d. cons.* 119. quem sequuti sunt Castrens. *in cons. 75. post medium vers. sed tamen ipsis non obstantibus lib.* 1. Imol. *cons. 92. num. 2. vers. circa secundum*, Dec. *cons. 488. num. 10. cum seq.* Iason. *cons. 155. n. 1. & 6. lib.* 4. Ruin. *cons. 1. n. 26. & d. cons. 7. num. 8. lib.* 3. Decian. *cons. 86. n. 14. & 15. lib.* 2. Paris. *cons. 146. num. 32. lib.* 2. Rouit. *dicto cons. 41. num. 9. lib. 2.* Io. Vinc. *cons. 376. num. 6. vers. sed nec ex recepta, & seq.* Couar. *in C. relatum il primo num. 1. de testam.* Castill. *contr. Iur. lib. 4. cap. 21. num. 26. cum seq.* Anar. *cons. 57. n.* 2. Surd. *cons. 258. num.* 22. Thesaur. *quæst. forens. 28. num. 6. & seq. lib.* 4. Boer. *decis. 93. n.* 10. Gamb. *decis. 221. n.* 3. Rota *d. decis. 576. n. 2. & 3. par. 2. & decis. 108. n. 4. par. 2. recent.*

Hinc non obstat, quòd respectu substitutionis ad commodum Conuentus, & aliorum locorum piorum factæ Thomas perfectè disposuerit, ideòque quod ad hoc tenet
† testamentum, quod etiam à substitutione potest incipere, 8
licet fiat ei, qui non fuit institutus *l. 1. §. pro secundo C. de caduc. tollen. lib. 3. §. final. ff. de liber. & posthum.* glos. *in l. ex facto la prima, ff. de hæred. instit.* Fusar. *quæst. 23. n. 1. & 2.* Gratian. *discept. 662. num. 6.*

Sicque de imperfectione † argui non valet, iuxta notata 9
per Dec. post Bart. *in cons. 159. sub num. 3. vers. 4. & vltimo*, Surd. *ead. decis. 292. sub num. 15. vers. & licet*, quia quotiescunque vt hic † testator integrè voluntatem suam non 10
explicauit, sed alia intendebat addere, seque ad testandum tunc præparabat, indubitata est conclusio superiùs firmata, qood tale testamentum non valet, vt reiecta sententia Bartol. & Dec. probat Clar. *in d. §. Testamentum, quæst. 7. n.* 4. Decian. *in mox citat. resp. 86. sub num. 15. vers. sed dico lib.* 2. Ruin. *in eod. cons. 7. sub num.* 6. idem Surd. *d. decis. 292. à num. 15. vsque ad finem*, Solon. *de Pace in l. 3. concl. 2. n.* 250. Grass. *de Success. §. Testamentum quæst. 19. num. 2. vers. sed magis communiter*, Vasquez *& d. tit. §. 22. limit. 12. sub n.* 6. Castrill. *de Coniect. cap. 21. num. 26. & seq.*

Minus afficit, quod fauore piæ causæ in hoc † testamen- 11
to subintelligatur apposita clausula Codicillitatis, gloss. *in l. cohæredi 41. §. cum filia, & §. non videri ff. de vulgar.* vbi Iason. Gratian. *discept. forens. cap. 48. num.* 10. Amat. *decis. Marchiæ 10. num.* 27. cuius virtute sustinetur † testamen- 12
tum, itaut venientes ab intestato videantur grauati restituere hæreditatem hæredi scripto, *l. ex ea 29. §. ex his verbis ff. de testam.* Gratian. *vbi supra num.* 4. Surd. *decis. 239. num.* 11. nam per dictam clausulam saluatur quidem testamentum nullum ratione solemnitatis, nunquam tamen sustineri potest concurrente imperfectione voluntatis, † qua 13
deficiente, quemadmodum non valet, vt testamentum, ita nec vti Codicillus, Bart. *in l. 1. num. 8. ff. de iure Cod.* Oldrad. *cons. 171. num.* 8. Socc. Iun. *cons. 153. num. 4. lib.* 2. vbi ait, quod Clausula † ista nihil operatur, vbi credi possit, 14
quod

quod desit voluntas Testatoris, Surd. *cons.* 258. *num.* 23. *& decis.* 37. *num.* 7. Gratian. *discept.* 536. *num.* 43. *& discept.* 774. *num.* 36. Gam. *decis.* 221. *num.* 8. *in fine*, Rota *decis.* 357. *n.* 9. *& decis.* 519. *num.* 6. *part.* 1. *& decis.* 61. *num.* 4. *part.* 4. San. mem. Greg. XV. *decis.* 271. *num.* 2.

Præterea ex alio etiam capite DD. censebant Conuentum Sancti Marcelli esse ab hac successione excludendum, quia non fuit primo loco institutus, sed legitur post obitum hæredis substitutus in ea parte, de qua ille eius vita durante non disposuisset, ibi: *Venende il caso della sua morte in quello, che resterà, e che il detto mio herede hauerà disposto inter viuos*. Ex quo substitutionis modo constat fuisse voca-
15 tum in remotum, † & incertum euentum, qui poterat
euanescere facta per hæredem iuxta facultatem sibi tributam totali bonorum distributione, vnde non consideratur pia causa, quia ob talem conditionem non dicitur aperta successio ad fauorem illius, Salicet. *in Auth. Cassano 7. C. de Sacros. Eccles.* Ancar. *cons.* 137. *num.* 2. *vers. ista est intentio*, Anania *cons.* 68. *num.* 1. *&* 2. vbi Bolognin. *post medium vers. & si diceret, &c.* Castrens. *cons.* 71. *num.* 2. *lib.* 2. Ruin. *cons.* 76. *num.* 17. *lib.* 5. *vers. ad istud respondetur*, Gab. *cons.* 98.
16 *num.* 10. *cum seq. lib.* 1. vbi quod † conditio voluntaria de-
bet adimpleri specificè, nec aliter pauperes admittuntur, Hond. *cons.* 49. *num.* 66. *lib.* 2. Adden. ad Buratt. *decis.* 475. *num.* 17. Rota *in Romana testamenti* 22. *Martij* 1656. *§. non obstat quod causa pia coram Reuerendiss. Domino meo Decano*,
17 in tantum, vt nec in vim clausulæ Codicillaris † potest sub-
stitutus ad successionem aspirare, quia sicuti non euenit casus à Testatore prouisus, ita nec ex Testamento, cui adiecta est conditio debetur successio, Bald. *cons.* 170. *num.* 10. *lib.* 5. Surd. *cons.* 232. *num.* 36. *cum seq.*

Neque obstant testes pro parte Conuentus dati *in eius Sum. num. fin.* ad probandum Thomam Lobbem habuisse testamentum pro perfecto, & de bonis ad illius fauorem iam disposuisse, quia vltra quod tanquam ad perpetuam
18 † rei memoriam examinati gradum probationis non con-
stituunt, visum fuit nullo modo concludere, quia licet primus ab ipso Thoma audiuisse asserat, quod post eius
19 obitum bona sua † Conuentui Sancti Marcelli relinque-
re intendebat, inde tamen non infertur ita disposuisse, prout concludenter iustificari debuit, quia non sufficit ita dixisse, vel disponere decreuisse, nisi quoque verè disposuisse constet, cum plena tractentur, & non perficiantur, vel non eodem modo, *l. si repetendi C. de cond. ob causam*, Surd. *cons.* 236. *num.* 8. *lib.* 2. & in terminis Dec. *d. consil.* 448. *num.* 9. *& seq.* Bald. *in l. nullam interest* 6. *num.* 5. *vers. quandoque C. si quis alteri, vel sibi*, Mantic. *decis.* 271. *num.* 8. Seraph. *decis.* 1357. *num.* 7. *&* 8. *& in recent. decis.* 93.
20 *num.* 10. *part.* 4. *tom.* 2. Alter verò exprimit inter alia † no-
men hæredis in testamento institui, & tamen conuincitur de contrario ex illius lectura, dum fuit in albo relictum, ideòque nihil, vt ei deferendum, ad tradita per Bald. *in l. conuenticulam* 15. *num.* 7. *C. de Episc. & Cler.* Rimin. *cons.* 219. *num.* 18. *lib.* 2.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Tiburtina Donationis.

Veneris 31. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM.

Mulier nulliter donat, non seruatis solemnitatibus Statuti super hoc, quod procedit etiamsi donatio esset facta ex causa dotis, & sic ad pias causas, quod procedit, quando dicta pia dos est causa impulsiua, secus verò si sit causa finalis.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta à Muliere, non obseruatis solemnitatibus statutarijs non tenet.*
2 *Statutū prohibens donationem mulieri sine certis solemnitatibus non intrat, quando donat ex causa dotis.*
3 *Quod tamen procedit, quando ipsa donatio dotis est causa finalis donationis.*
4 *In Donatione dotis, dos dicitur causa finalis, sine qua donans non esset aliter donaturus.*
5 *Mulier, tunc nec ex causa dotis potest sine solemnitatibus statutarijs donare, quando dos est causa impulsiua, & aliæ causæ finales adsunt, & num.* 6.
7 *Dictio*, præsertim *denotat causam esse finalem.*
8 *Dictio* maximè *quid importet.*
9 *Donatio dotis, tunc dicitur facta principaliter propter ipsam dotem, quando certum matrimonium fuit contemplatum, secus si in genere.*
10 *Dotis donatio non dicitur finalis in donatione, si fuerit facta, vt mulier decentius nubat.*
11 *Donatio dotis facta pauperibus puellis, cum sit ex pia causa, non eget solemnitatibus statutarijs, dum est facta à muliere.*
12 *Pauper non potest dici, si quis habeat multa bona stabilia, & credita notabilis valoris.*
13 *Piæ causæ priuilegia cessant, dum non potest constare de paupertate.*
14 *Paupertas vbi non adest perperam allegantur piæ causæ priuilegia.*
15 *Piæ causæ priuilegia non intrant dum de paupertate non fuit facta mentio.*
16 *Dos data puellæ affini non dicitur data ad piam causam dum non fuit facta mentio paupertatis, sed solum affinitatis.*
17 *Mulier multò magis tenetur contrahere cum solemnitatibus statutarijs, si sit notæ leuitatis, & facilis ad sibi præiudicandum.*
18 *Mulieris contractus multò magis corruit ex defectu solemnitatum, dum mulier iurauit se non habere affines, & tamen habebat eos.*
19 *Mulier veniens de vno loco ad locum, ad effectum contrahendi liberè, præsumitur fraus, ne obseruaret statuta loci.*
20 *Et præsertim, si statim postea ad suum locum reuersa sit.*
21 *Contrahens extra suum Territorium an teneatur seruare Statuta sui loci.*

DECISIO XVII.

Donationem factam à Delia ad fauorem filiarum Io: Baptistæ, & deindè ab eadem in suo testamento reuocatam esse validam resolutum fuit sub die 17. Iunij 1652. coram bon. mem. Dunozetto, sed coram me in eius locum subrogato causa pluries proposita Domini re-
cesserunt à decisis, quia donatio facta fuit † à muliere 1
sine solemnitatibus à Statuto præscriptis, & sine interuentu consanguineorum, quod sufficit, vt illa non sustineatur, vt voluerunt DD. relati per Altogr. *cons.* 44. *num.* 4. 5. *& seqq. lib.* 2. Rota post Merlin. *de pignor. decis.* 130. *num.* 4. coram Eminentiss. Otthobono *decis.* 215. *num.* 1. *& seqq. & in Romana fideicomm. de Capogallis* 18. *Iunij* 1657. *coram eodem b. mem. Dunoz. sub §. fin.*

Nec in facto applicatur limitatio decisionis, quod nempè statutum non comprehendat donationem factam ex mu-
liere † maiori ex causa priuilegiata Dotis, quia hodie ad- 2
uertebant Domini, quod tunc demum à Statuto requirente solemnitates excipitur donatio pro dote, quando Dos
† ipsa purè, & simpliciter est causa finalis donationis, sine 3
qua donans non fuisse donaturus, & in his terminis † pro- 4
cedunt, & loquuntur DD. relati in Decisione.

Secus autem quando dos fuit causa tantum impulsiua, &
aliæ causæ principales concurrant amotis † scilicet beneuo- 5
lentiæ, meritorum, & consanguinitatis, & sine illa emanas-
set donatio, quæ vt † in præsenti tendit in fauorem aliorum 6
Summ. Felicis num. 1. & ad donantem etiam defunctis ante nuptias Donatarijs reuerti non debuisset *eodem Sum. num.* 5. *lit. A.* Tunc enim certum est, quod neutra censetur causa finalis, sed omnes impulsiuè, & donatio remanet pura, & solemnitates requiruntur, vt probat Castr. *cons.* 345. *sub n.* 1. *vers. sed huic obiecto lib.* 1. Surd. *cons.* 361. *n.* 19. *&* 23. *vers. demum non aduersatur*, Giouagn. *cons.* 83. *num.* 46. *& seqq. lib.* 1. & multò magis cum aliæ causæ expresæ fuerint cum
dictione *præsertim*, quæ † demonstrat causam, cui adiecta 7
fuit esse finalem, Menoch. *in terminis cons.* 308. *num.* 3. & de
dictione *maximè* in † puncto nullitatis contractus à mu- 8
liere celebrati, Rot. *in Rom. Domus* 14. *Ian.* 1656. *coram R. P. D. meo Verospio §. altera vero.*

Et proindè parùm releuat, quod donatio facta sit ad hoc, vt decentius nubant Donatariæ, vel si velint facilius propo-
situm seruiēdi Deo adimpleant *d. Sum. num.* 1. nam † cum 9

Donatio non emanauerit intuitu certi, & determinati
matrimonij cum certa persona contrahendi, sed contem-
platione matrimonij in genere, hæc causa dicitur tantum
impulsiua, vt per Oldr. *cons.* 5. Surd. *d. cons.* 361. *num.* 14.
in fin. & seqq. Rot. coram Buratt. *decis.* 924. *num.* 7. *& seqq.*
10 vbi in puncto de verbis vt † decentius nubant, *& in Roma-
na fideicommissi de Incoronatis* 7. *Iunij* 1652. *coram me sub* §.
non obstat.

Neque donatio sustineri potest ex alio fundamento, quod
11 facta fuerit tribus † puellis pauperrimis, ideòque tanquam
ex causa pia sine solemnitatibus valere debeat, *vt in alia
decis.* §. *indubitata*, tum quia cessat fundamentum pauper-
tatis *ex datis in secundo Sum. Felicis n.* 6. vbi constat, quòd
12 adsunt † mobilia stabilia magni valoris, & credita non exi-
13 guæ quantitatis, quæ Donatariarum paupertatem † ex-
cludunt, sine qua priuilegium piæ causæ perperam allega-
tur, Bald. *nouell. de dot. part.* 5. *num.* 3. *& seqq.* Ceph. *cons.*
14 216. *num.* 3. Natt. *cons.* 410. *num.* 1. † Tum etiam quia con-
clusio non procedit, quando de paupertate nulla facta fuit
mentio, sed expressa fuit consanguinitas; tunc enim
15 † etiamsi concurreret paupertas, illa præsumeretur potius
causa finalis, quam ista, vt in terminis legati pro dote fa-
16 cti mulieri expressa tantum † affinitate, Dec. *cons.* 120. *n.* 4.
Hond. *cons.* 47. *num.* 11. *lib.* 1. Rota coram Caual. *decis.* 212.
num. 6. *Fanen. hæreditatis* 17. *Iunij* 1641. *coram Reuerendiss.
Terracinen. sub* §. *Hoc tamen, & in Romana hæreditatis* 1.
Aprilis 1658. *coram me* §. *nec pietas*.

Considerabant etiam Domini, quod Delia erat notæ leui-
17 tatis mulier, inconstans, † & quæ facilè inducebatur ad
consentiendum in sui præiudicium, vt plenè deponunt te-
stes *d. Summ. Felicis num.* 12. quodque assertum fuit, & iu-
18 ramento firmatum † consanguineos non habere, qui con-
tractui interuenire possent, & tamen contrarium plenè pro-
batum fuit ex testibus *d. Sum. num.* 3. & denique, quod tra-
19 ducta † fuit ad Vrbem donandi causa, quòd æquè benè in
20 Ciuitate Tiburtina fieri poterat, & statim ad Patriam † re-
ducta, ex quibus arguebant DD. Donationem fuisse Ro-
mæ factam in fraudem dicti Statuti, vt per has rationes re-
spondit Aret. *consil.* 73. *sub num.* 8. *vers. fatendum est*, Me-
noch. *cons.* 639. *num.* 23. *vers. & demum suspicionem lib.* 7.
Carpan. *ad Stat. Mediol. lib.* 1. *cap.* 328. *num.* 41. & post plu-
res Cyr. *controu.* 10. *num.* 87. Grat. *decis. Marchiæ* 102. *n.* 6.
& seqq.

Atque ideò extra Territorium seruandæ erant solemni-
21 tates, aliàs † donatio remanet nulla, vt in terminis de
exeuntibus Territorium, vt clanculum effugiant disposi-
tionem Statuti, idem Aret. *cons.* 54. *col.* 3. *vers. ex quo con-
cludendum*, Bald. *cons.* 3. *sub num.* 1. *vers. in contrarium vi-
detur lib.* 5. Menoch. *cons.* 819. *num.* 4. Lambertin. *de con-
tract. cor. gloss.* 2. *num.* 53. Cyr. *vbi sup. num.* 82. Rot. *in Su-
trina Bonor.* 15. *Febr.* 1593. *coram Blanchetto sub* §. 1.

Et ita causa pluries proposita vtraque &c.

R. P. D. CERRO
Postea S. R. E. Cardinali.

Foroliuien. Lucri dotalis.

Lunæ 31. *Ianuarij* 1659.

ARGVMENTVM.

Maritus recipiens dotem partim in bonis liberis, & partim in bonis fideicommissarijs, si dissoluatur matrimonium per mortem vxoris, nullis relictis liberis, an possit prætendere quantum dotale etiam in bonis fideicommissarijs, quod benè declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Statutum, quod maritus lucretur tertiam partem dotis, est validum.*
2 *Maritus recipiens in dotem bona libera, & fideicommissaria, censetur recepisse cum sua causa, & qualitate.*
3 *Maritus recipiens in dotem bona fideicommissaria censetur renunciasse lucro dotali.*
4 *Bona fideicommissaria maritus sumens in dotem, tunc resoluto iure dantis per mortem vxoris sine filijs, dicitur resoluta dos.*
5 *Lucrum debetur marito ex bonis liberis, habito respectu etiam ad bona fideicommissaria data in dotem, & num.* 14.
6 *Maritus sumens in dotem bona fideicommissaria ignoranter, qualiter ei succurratur.*
7 Auth. res quæ C. comm. de legat. *disponit de bonis ascendentium, & non adsunt bona libera.*
8 *Filia legitima, sicut debetur dos ex bonis fideicommissarijs ascendentium si non adsint bona libera.*
9 *Ita quoque permissum est Marito, cui fuerunt consignata bona fideicommissaria in causa dotis ex eis distrahere lucrum dotale.*
10 *Maritus sumens in dotem bona fideicommissaria, si caueat de lucro dotali, an illud sibi debeatur ex dictis bonis.*
11 *Cum Qualitate sua, censetur quis rem acceptasse.*
12 Decian. cons. 12. num. 1. & 24. lib. 2. *quo casu loquatur.*
13 *Ius suum, quando scit esset saluum, aliud non est quærendum, & num.* 14.
15 *Dotis dominium transit in maritum.*
16 *Dotis dominium, quando erat qualificatum, & maritus id sciuit, transit cum suo onere.*
17 *Statutum Foroliuij disponit, quod Maritus possit detrahere lucrum dotale, ex omnibus bonis, ex quibus detrahitur dos.*
Veluti de bonis fideicommissarijs, & Emphyteuticis.
18 *Mulier ob non existentiam bonorum liberorum, potest tantum prætendere bona fideicommissaria.*
19 *Casus, quando est diuersus, quis non potest prætendere ius idem.*

DECISIO XVIII.

Antonia, & Portia Sorores de Tulphis 3. Nouembris 1653. insimul cum Paula Amita, & cohærede Caroli Tulphi illarum Patris ad diuisionem eius bonorum hæreditariorum deuenerunt, & quælibet suam portionem in Causam Dotis proprio viro assignauit, nempè Antonia Petro Albicino, & Portia Petro Francisco Corbito, qui illas in omnem casum restitutionis, constante, vel dissoluto matrimonio restituere promiserunt, quibus de Iure præuia enunciatiua subsequenter adiecta ad effectum restituendi Dotem maternam, quod in casu decedentiæ cuiuslibet ipsarum sine liberis fuerant per Carolum reciprocè substitutæ superstites, vel earum liberi.

Mortua Portia sine filijs, & sic aperto fideicommisso ad fauorem Antoniæ superstitis, Petrus Franciscus illius maritus prætendebat super lucrari ad formam Statutorum Foriliuij, tertiam partem integræ dotis, sed proposito dubio Rota respondit deberi lucrum dotale pro rata tantum bonorum liberorum.

Etenim † non fuit dubitatum de Validitate Statutorum 1
ex deductis in puncto in Ariminen. fructuum 26. *Ianuar.* 1654.
coram R. P. D. meo Verospio, altera verò 7. *Iunij* 1656. *co-
ram bo. me. Bichio* §. *non obstat, quod statutum*.

Sed ratio resolutionis fuit, quia dum constituta dote par-
tim ex bonis liberis, & partim ex bonis fideicommisso sub-
iectis in Instrumento † explicitè enunciatum fuit eiusdem 2
fideicommissi onus, Maritus censetur illam recepisse cum
sua causa, & qualitate, & sic respectu † fideicommissorum 3
renunciasse lucro dotali, quod prætendi non potest nisi pro
rata bonorum liberorum, vt tradunt Castr. *cons.* 59. *num.* 2.
vers. 3. *Viden. est, & num.* 3. *part.* 2. *& cons.* 43. *num.* 3. *in fin.
vers. nec maritus potest de illis par.* 2. Caphal. *cons.* 365. *n.* 67.
in fin. vers. si vero maritus, Peregr. *de fideicommis. art.* 42.
num. 102. Odd. *eod. tract. quæst.* 43. *num.* 143. Gratian. *di-
scept.* 245. *num.* 49. 50. *&* 51. Fusar. *de substitut. quæst.* 663.
num. 13. *vers. nam dum maritus*, Rota coram Comitul. *de-
cis.* 45. *num.* 23. reddentes rationem, quia dum hoc casu præ-
fata bona transierunt in maritum cum sua causa, & quali-
tate resoluto † Iure mulieris datricis per eius mortem sine 4
filijs, resoluitur etiam Ius mariti acceptoris *ad regulam tex.
in l. lex vectigalis ff. de pignor.*

Et licet Bald. *cons.* 356. *lib.* 2. præsupponat non disputata
materia, † quod lucrum debeatur marito ex bonis liberis, 5
habito respectu ad totam dotem etiam bonorum fideicom-
missorum, idemque tenent Decian. *cons.* 12. *num.* 15. *vsque
ad fin. lib.* 2. Panzirol. *cons.* 17. *sub num.* 15. *vers. quibus sup-
positis, qui scripserunt in Causa Patauina contra Caphal. vbi
supra*, & Peregr. *cons.* 82. *sub num.* 1. *vers. contra tamen lib.* 5.
de fideicom. d. art. 42. *num.* 106. *& decisione Patauina* 154.
num. 1.

Ipso-

Ipsorum tamen opinio recipienda videtur in sequentibus casibus diuersis à nostro: videlicet quando maritus igno-
6 rat, quod bona sibi in † dotem tradita pro parte subiecta sint fideicommisso, sed omnia libera asseruntur, quo casu maritus, seu eius hæredes tenentur de euictione pro lucro integræ dotis super eius bonis liberis, vt declarat idem Bald. *cons.*468.*lib.*4. & sequuntur Alex. *cons.*176.*num.*9.*lib.*7. Roland. à Vall. *de Lucr. dot. quæst.*58. *num.* 1. *& per tot.* Phanucc. *eod. tract. glos.*10.*num.*70. Odd. *de fideicomm. dicta quæst.*43. *num.*145. optimè Cæphal. *d. cons.* 365. *sub num.* 7. *vers. sed vbi non interuenit*, aut quando intrat dispositio
7 *Auth. res quæ C. comm. de legat.* ex quo † agitur de fideicommisso ascendentis, & non adsunt bona libera, tunc
8 enim sicut ex legis † permissione legitimè filia de eis dotem sibi constituit. Ita pari modo legitimè maritus potest ex
9 eijsdem lucrum † à statuto delatum sibi deducere, vt notat Bald. *in d. Auth. sub num.* 14. *vers. vel dic.* contra Aym. *cons.*186. *num.*4. Cæphal. *d. consil.* 365. *d. num.* 67. *vers. & idem quando bona*, Panzirol. *d. cons.* 17. *num.* 11. Rot. *in recent. decis.*209. *num.*2. *part.*2. & coram Comitul. *d. decis.*45. *num.*25. *&* 26. vel demum quando non obstante expressione fideicommissi maritus sibi cauit de lucro mediante
10 † pacto expresso, nam hoc casu non censetur acceptasse bona obnoxia restitutioni nisi cum dicta qualitate acqui-
11 rendi lucrum, † vt optimè tradit Odd. *d. quæst.*43.*num.*147. *cum seqq.* & dixit Rota coram Coccin. *decis.* 43. *sub num.* 3. *&* 4. *& decis.*213. *num.*1. *vers. quia ideò D. Franciscus*, ac in his terminis loquuntur, & super hoc pacto maiorem vim
12 faciunt † Decian. *d. cons.*12. *num.*9. *&* 24. *lib.*2. & Panzirol. *d. cons.*17. *num.*1. & his duobus casibus intrat ratio, quod
13 maritus † sciuerit Ius suum saluum esse.

Alias autem, quando maritus, vt hic expressam notitiam habuit, quod pars dotis subiecta est fideicommisso, & non
14 intrat † remedium *Auth. res quæ* ex quo adsunt bona libera, nec adiectum fuit pactum explicitum de lucro dotis, tunc quoad portionem bonorum fideicommissorum lucrum deducere non valet, sed proportionaliter ad bona libera, tantum, vt probant omnes authoritates superiùs allegatæ.

15 Nec vrget, quod dominium † dotis etiam respectu bonorum fideicommissi transiuerunt in virum, quia non obstante eius expressione transiuisse præsumitur cum suo one-
16 re, cum quo eadem bona prius erant † in dominio vxoris *ad tex. in l. mulier bona* 73. *ff. de Iur. dot.* Rot. coram Buratt. *decis.*254. *num.*2. *&* 3. *& in Romana Cassalis Aguzzani* 27. *Aprilis* 1644. *coram Reuerendissimo D. Terracinen.* §. *Præterea*, *&* 26. *Nouembris* 1649. *cor. bon. mem. Dunozett. apud Merlin. de legit. decis.*199. *num.*19.

Prout nec obstat, quòd statutum litteraliter disponat lu-
17 crum † à viro detrahi posse, de quacumque re de qua detrahitur dos, veluti de fideicommisso, & re emphyteutica,
18 quia † intelligitur ixta terminos *Auth. res quæ*, nempè quo-
19 ties mulier ob non existentiam bonorum liberorum † detrahere potest dotem ex fideicommisso ascendentis, quod casui nostro non congruit ex deductis.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Anconitana Census.

Veneris 31. *Ianuarij* 1659.

ARGVMENTVM.

De censusimposito super prædio inter fratres communiter possesso, & ab altero eorum proprio nomine distracto; vbi intrat arbitrium pro coercenda executione sententiarum Rotalium ad fauorem debitoris census stante legitima disdicta, quæ censum extinguit, & actionem subsidiariam siue petitionis hæreditatis tollit.

SVMMARIVM.

1 *Censu legitima mediante disdicta, & deposito extincto, actio quæcunque siue petionis hæreditatis siue subsidiaria remanet elisa.*
2 *Excessus ex solutione consurgens extinctionem census inducit.*
3 *Solutio possibilis errorem prætensum concludenti probatione Iustificandum penitus excludit.*
4 *Instrumentum posterius in concursu antecedentis præferentiam obtinere debet.*
5 *Error in expressione causæ fructuum non obest, quoties depositum tum respectu sortis, tum respectu fructuum integrum esse dignoscitur.*
6 *Depositum quoad fructus bimestres, qui nullatenus deponi debuissent, cum ex attributa facultate creditori agendæ retrouenditionis in qualibet bimestris die redderentur incerti, remanet expletum.*
7 *Intimatio disdictæ Tutori, & Curatori à Iudice deputato facta, & postea repetita Procuratori generaliter à Matre post susceptam iterum tutelam constituto, nullitatem omissionis tollit.*
8 *Mater ex dotis causa à tutela remoueri non potest.*
9 *Clausula*, generaliter, *mandatum speciale in omnibus includit.*
10 *Census retrouenditio specialis mandati virtute à Procuratore non secus ac ab ipso Principali stipulari potest.*
11 *Productio citationis in actis dum ex verbis*, facto produxit, *plenè concluditur, omissio eius subsequuta disdictam validam præcessisse demonstrat.*
12 *Decretum à Iudice super deposito expeditum disdictam iuxta formam Iuris peractam fuisse suadet.*
13 *Depositio Notarij attestantis acta à Procuratoribus assueuisse conscribi, licèt possibilitatem in contrarium admittat, non tamen facit vt depositi tempus percutiens sua fide destituatur.*
14 *Ratihabitio Tutricis censum in pecunijs constitutum pro Credito dotis sibi petentis attribui, defectum quemlibet omissionis citationis aut depositi explere potest.*
15 *Ratihabitio licèt solemnitatibus destituta ex retrouenditione Census necessaria solemnitates non exigente sustinetur.*
16 *Ratihabitio sub prætextu ignorantiæ non impugnatur, cùm eadem exhibitione processus à debitore Census peracti pro validitate depositi in Tutrice excluditur, siue in facto, siue in Iure consistat.*
17 *Ignorantia ex facultate Tutricis consulendi Peritos penitus remouetur.*
18 *Consensus Matris dum congruam diuisionem non patitur, à deposito proprio quidem nomine acceptato, eodem tempore pupillorum nomine dissentire non potest.*
19 *Ratificatione depositi ab ipsis hæredibus facta, actio subsidiaria successiuè contra debitores census perperam instituta censetur.*
20 *Casus inexigibilis non dicitur stante adhuc fundo censui supposito ad quem ex anteriori hypotheca regressus dari potest.*

DECISIO XIX.

PRo sententiarum Rotalium executione coercenda locum esse arbitrio exinde responsum fuit coram Reuerendissimo Tarraconensi sub die 24. Februarij 1643. quod Fratres de Leonijs Hieronymi patrui hæredes ob deficientiam bonorum Petri nondum iustificatam subsidiariam actionem exercere nequierint contra Triumphum debitorem Census impositi ex pretio prædij vulgo *il Palazzo*, quod licet communiter cum Hieronymo fratre possessum idem Petrus proprio dumtaxat nomine in Sanctam Lauretanam domum distraxerat. Cùm verò ab eadem decisione ad disputationis trutinam reuocata recessum fuerit, super vtriusque viribus à bon. mem. Bichio proposito dubio, cuius vices explere sum iussus, in primo loco decisis Domini persliterunt; Cùm enim Census à Triumpho legitima † me- 1
diante disdicta, necnon deposito noscatur extinctus, actio quæcumque siue petitionis hæreditatis siue subsidiaria exinde penitus remansit elisa, *ad tex. in l. pro me ff. de solut. & in l. nulla tibi C. eodem tit.* Rot. penes Pacif. de Salutian. *decis.*207. *num.*3.

Neque vrgere visa fuit nullitas depositi in præcedentibus instantijs firmata, tam respectu sortis, quàm fructuum. Dum enim Triumphus pro rata Census scutorum 400. extincta Leonio Iulios decem in singula scuta persoluerat, licet dumtaxat nouem cum dimidio in Census impositione recepisset, prout ex vtroque tum impositi, tum redempti Census instrumento conuincitur, 20. scutorum excessus † exinde consurgens extinctionem Census induxit, vt 2
notat Nauar. *in Comment. de vsur. quæst.*39. *num.*124. *in fin.* Molin.

Molin. de contract. part. 2. quæst. 394. num. 7. Rebell. de obli-
gat. ius tit. lib. 10. quæst. 3. art. 6. num. 4. & respondet Rot.
coram bon. mem. Metlin. decis. 463. num. 28. cum seqq. licet
in instrumento à Ministro Triumphi per annum ante stipu-
lato referatur facta solutio scutorum 400. habita dumtaxat
ratione iuliorum nouem cum dimidio in singula scuta, non
enim exinde excluditur, quin reliqua summa scutorum
20. in ipso redemptionis instrumento enunciata fuerit à
3 Leonio successore recepta; † ex hac namque solutione
possibili error exaduerso prætensus concludenti iustificatio-
ne probandus penitus excluditur, vt probat tex. in l. neque na-
tales C. de probat. l. nam hoc C. vnde vi, Rota coram Duran.
decis. 337. num. 34. cum seqq. & num. 43. & in decis. 261. n. 25.
p. 7. rec. & in Bononien. pecuniaria 26. Maij 1645. §. assertum
verò, & §. & vxori cum alijs in Bononien. de Blanchis 20. A-
prilis 1646. §. nam obiectum coram Reuerendiss. Tarraconen.
4 ita vt † instrumentum omninò posterius in concursu ante-
cedentis prælationem debeat obtinere, iuxta tex. in l. pacta
nouissima, vbi Decius num. 5. C. de pactis, l. cum in plures
§. locator horrei ff. locati, Aym. cons. 167. n. 5. Alex. cons. 19.
ad finem lib. 2. Peregr. cons. 14. num. 16. lib. 3.

Prætereà dum pro fructibus in scutis duntaxat 130. tunc
vsque decursis scuta 150. à Triumpho depositata proban-
tur, viginti proinde scutorum excessus deficienti summa
5 sortis poterunt adscribi, error enim in † expressione causæ
fructuum nequit obesse, quoties depositum tum sortis,
tum respectu fructuum integrum esse dignoscitur, vt in si-
milibus terminis probat tex. in l. si in nomine C. de testam.
§. si quis in nomine instit. de legat. Card. Mantic. de tacit.
lib. 24. tit. 2. num. 17.

Neque depositi nullitatem poterit operari non habita
6 quoque pro bimestri fructuum depositio, † quoniam eo
nondum elapso, quinimmò vix incepto depositum à Trium-
pho expletum apparet, ita vt ijdem fructus nullatenus de-
poni debuissent, cum ex attributa facultate creditori agen-
dæ retrouenditionis in qualibet bimestris die prorsus redde-
rentur incerti, vt notat Cenc. de Cens. tom. 2. c. 1. q. 3. art. 9.
num. 19. vers. vt autem, Duard. eodem tract. §. 6. quæst. 7. n. 8.
Gratian. discept. forens. cap. 8. num. 33. Rot. in Romana fru-
ctuum Census 9. Martij 1584. coram sac. mem. Clem. VIII.
impress. post Cenc. in tract. de cens. part. 2. decis. 126. num. 2.
& 6. & in Romana Census 23. Iunij 1632. in §. quia si de fru-
ctibus coram non. mem. Pirouano, vbi contrariæ decisiones
Vbaldi reijciuntur, quæ tamen procedere possunt in casu,
quo in fine bimestris depositum editum foret.

Altera quoque nullitas ex omissione disdictæ petita di-
gnoscitur omninò corruere, ea quippe intimata Francisco
7 Alaleo † Tutori, & Curatori à Iudice fratribus de Leonis
deputato, donec iudicium institutum pro recuperatione
dotis à Lauinia matre foret absolutum, postmodum repe-
tita dignoscitur Ferrantino Procuratori tum ad lites, tum
ad adeundum hæreditatem cum clausula, & generaliter,
8 ab ipsamet Lauinia constituto post tutelæ iura denuò † su-
scepta, à qua ex dotis causa nec poterat remoueri, auth. ad-
hæc C. quando mulier, glos. in auth. minores in verb. accusa-
tione ad finem, vbi etiam Bart. num. 1. C. qui dar. tut. vel cu-
rat. poss. Rota coram Puteo decis. 31. num. 1. lib. 3. & penes
Cenc. de Cens. decis. 359. num. 3. & in Romana de Iacomellis
28. Aprilis 1611. coram Card. Sacrato.

Hinc perperam ad lites dumtaxat contenditur restrictio
mandati, dum contrarium suadet Procuratori attributa
facultas adeundi hæreditatem, quæ mandatum speciale
9 omninò requirit, † Tum etiam clausula illa, & generaliter,
cum libera mandatum speciale in omnibus quoque præsefe-
rens iuxta tex. cap. qui ad agendum de prioribus 58. vbi Bart.
in princ. de procurat. Alex. cons. 22. num. 8. lib. 1. Ruin. con-
sil. 93. num. 6. lib. 5. Card. Mantic. decis. 11. num. 5. cuius
10 virtute retrouenditio Census † potest à procuratore non se-
cus ac ab eodemmet principali stipulari, vt in his terminis
respondet Rot. decis. 168. num. 2. apud Cen. de cens.

Et licet citationis non existentia in actis ad validitatem
disdictæ requisitæ omninò exaduerso probata fuerit, non
11 tamen depositum exinde poterit censeri † vitio nullitatis
obnoxium, dum enim productio citationis in actis ex ver-
bis illis factio produxit &c. plenè concluditur, eius sanè
omissio subsecuta disdictam potius validam præcesisse de-
monstrat ad tradit. per glos. not. in cap. quoniam contra, vbi
Bald. n. 27. vers. item fallit il 2. Butr. n. 56. cæterique com-
muniter de probat. Gabr. de sent. conclus. 4. num. 13. Rot. de-
12 cis. 143. num. 11. part. 2. diuers. Cùm maximè super † depo-
sito decretum à Iudice successore apparet expeditum, quod
iuxta formam Iuris disdictam suadet fuisse peractam, iuxta
tex. in l. ab ea part. §. vlt. ff. de probat. Mascard. de probat.
conclus. 488. Menoch. de præsumpt. 75. num. 12. Garzia de
Benefic. part. 2. cap. 2. num. 125. Surd. decis. 106. n. 9. & res-
pondet Rota decis. 675. num. 1. in fin. part. 2. & decis. 294.
num. 12. part. 5. rec. licet realis citationis productio in du-
bium reuocetur † ex fide Notarij attestantis à Procuratori- 13
bus acta consueuisse conscribi, talis quippe depositio præ-
terquam possibilitatem in contrarium admittit tamquam de
tecenti, neque depositi tempus proinde percutiens nullam
fidem penitus assequitur, vt respondet Rota coram Puteo
decis. 219. num. 1. lib. 2. & decis. 331. num. 2. in fin. part. 1. di-
uers. & decis. 509. num. 22. par. 5. rec.

Præterea Tutricis ratihabitio † depositas pecunias, ac 14
censum in eis constitutum pro credito dotis sibi petentis at-
tribui defectum quemlibet poterit explere, siue citationis
omissionem respiciat, vt notat Surd. cons. 86. num. 35. Rota
coram Iusto in hac eadem causa penes Cenc. de cens. de-
cis. 277. & decis. 139. la prima num. 7. & decis. 339. num. 18.
& seq. part. 4. tom. 2. rec. siue ex omissa parte depositi ille pe-
tatur, vt in terminis admittit Aym. cons. 106. num. 2. cum
seqq. Quæ sanè ratihabitio licet † solemnitatibus destituta 15
noscatur, nihilominus poterit exinde substineri, quod in re-
trouenditione Census necessaria solemnitates non exigan-
tur ad tex. in l. 2. vbi glos. & DD. C. quando decreto opus non
est, Roderic. de annuis reddit. lib. 2. quæst. 15. num. 81. cum
seqq. Cenc. de cens. part. 3. cap. 1. quæst. 3. art. 7. num. 10. Rot.
coram Buratt. decis. 526. & in Romana Census 7. Febr. 1607.
coram Ottembergo. Nec valet sub ignorantiæ nullitatum
clypeo impugnari, cum † eadem exhibitione processus à 16
Triumpho peracti pro validitate depositi in Tutrice punitus
excluditur siue in facto consistat iuxta tex. in l. non est feren-
dus, vbi glos. not. ff. de transact. Dec. cons. 267. num. 7. vers.
vnde non conceditur, Castrens. cons. 382. ad med. vers. non ob-
stat num. 2. lib. 2. Aym. cons. 26. num. 3. Gratian. discept. fo-
rens. cap. 88. num. 18. Pereg. de fideic. art. 52. num. 104. ad fi-
nem, siue in iure, ex quo Peritos in productione consuluis-
se præsumitur. Quinimmo ex facultate, † qua Lauinia 17
ipsos consulendi pollebat ignorantia quælibet penitus remo-
uetur l. iuris ignorantia, vbi Bald. not. num. 2. C. qui admitti,
Cyriac. contr. 128. num. 114. & seq. Odd. de restit. in integr.
quæst. 8. num. 93. & seqq. Rota coram Seraph. decis. 1006.
num. 7.

Neque subsistit, quòd ex ratihabitione Lauiniæ proprio
dumtaxat nomine agentis pupillorum iura remanserint il-
læsa, siquidem ea, quæ circa intellectus obiectum consi-
stunt, diuidi nequeunt, ideòque † consensus Lauiniæ, dum 18
congruam diuisionem non patiebatur, neque potuit à de-
posito proprio quidem nomine acceptato eodemmet tem-
pore pupillorum nomine dissentire, iuxta tex. in l. si non for-
tem §. filius familias, ibique Bart. ff. de condit. indebit. cap. si
quis iusto §. Porro, vbi glos. not. in verb. nihil agit de elect. lib. 6.
Molin. de primog. lib. 2. cap. 5. num. 51. & 53. Rot. coram Se-
raphin. decis. 1027. num. 4. & 5. & decis. 78. num. 4. & 5. p. 1.
rec. cum alijs plenè relatis in maiori census redditionis ratio-
nis 20. Februarij 1647. coram R. P. D. Meltio, sed idem po-
tius sub vtroque nomine censetur approbasse iuxta tex. in l.
ad rem nobilem 56. ibique post glos. not. DD. ff. de procura-
toribus, l. illud 56. ff. de acq. hæred. Surd. decis. 70. num. 5.

Quinimmo expressa ratificatio † fratrum de Leonijs vi- 19
detur in proposito casu concurrere, illi namque depositum,
& Censum cum Fanellis successiuè constitutum tueri à Petri
creditoribus conati fuere, cum sibimet ipsi tamquam Hie-
ronymi Patrui hæredibus cesserit, hinc enim ratificatio de-
positi benè depromitur, ac subsidiaria actio successiuè con-
tra Triumphos à Leonijs perperam instituta dignoscitur,
dum ipsi contra Censum à Fanellis impositum, ac in hære-
ditate Petri consistentem directè poterant experiri, vt no-
tat Soc. sen. cons. 224. num. 1. vers. sed in casu nostro lib. 2.
Card. Mantic. de tacit. lib. 12. tit. 27. num. 20. Rot. decis. 77.
num. 27. part. 6. rec. dum maximè præcedens sententia su-
per nullitate Census à Fanellis reportata ex altera postmo-
dum in iudicatum successiuè prolapsa reuocata fuit, quæ
Censum ijsdemmet citatis Leonijs validitati declarauit
innixum.

Denique non vrget † quod inexigibili casu redacto, 20
actio subsidiaria Leonijs deuoluta fuerit, cessat namque
obiectio ex quo fundus censui suppositus adhuc existit,
super quo licet præconis voce à Rinaldinis cæterisque
credi-

creditoribus distracto iura sua poterunt experiri, necnon ex hypotheca, qua pollent anteriori, illum valeant ab assertis creditoribus auocare, ad *tex. in l. qui Balneum §. 1.* vbi glos. & DD. *& l. creditor ff. qui potiores in pignor. habean.* cum alijs per bon. mem. Merlin. *decis. 25. num. 3.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Rauennaten. Dotis.

Veneris 7. Februarij 1659.

ARGVMENTVM.

Dos mulieris nobilis quomodo taxanda sit. Fructus Dotis constante matrimonio debentur marito. Vxor licet apud matrem gratia oblectationis permaneat, tamen dos & fructus dotis marito competunt loco alimentorum, & aliorum onerum matrimonij, & pro fructibus via executiua procedi potest sine strepitu Iudicij.

SVMMARIVM.

1 *Filiabus pro dote, & alimentis competit prælatio in bonis patris fideicommittentis, aduersus creditores patris.*
2 *Dos mulieris nobilis taxanda est prudentis Iudicis arbitrio.*
3 *Obligatio legalis, quæ in bonis ascendentium pro dote mulierum competit, ad fructus dotis etiam extenditur.*
4 *Viduæ vt debeantur fructus dotis post obitum viri requiritur interpellatio.*
5 *Fructus dotis constante matrimonio sicut moram irregularem inducunt, ita sine interpellatione debentur.*
Vxor licèt apud matrem permaneat, tamen dos, & fructus, vt ipsius alimenta, & interusuriæ dotales marito debentur, & num. 5.
6 *Fructus dotis marito competunt via executiua, cum loco alimentorum, & aliorum onerum succedant.*
7 *Pro dotis sorte licet vigore instrumenti dotalis executiuè agi non possit, tamen pro fructibus sine figura iudicij potest procedi.*
8 *pro Fructibus consequendis sine dubio datur via executiua si loco alimentorum succedant.*
9 *ex Fructibus dotis alenda est vxor, & filij.*
10 *pro Dote consequenda, si non adsit obligatio Cameralis, non datur via executiua, limita, vt num. 10.*

DECISIO XX.

EX bonis q. Iacobi Marchionis Malatestæ fideicommit-
1 tentis dotem, & alimenta deberi † filiabus Leonidi
eius filij, & pro illis retentionem competere in concursu creditorum censuit Rota *in Ariminen. Castrorum 17. Iunij 1644. coram bon. mem. Dunazetto §. verum Domini.* Cùmque postea Camilla Victoria altera ex filiabus d. Leonidi Antonio de Leonardis viro in dotem dederit omnia iura, & actiones sibi competentes contra bona Patris, & Aui eius *Sum. num. 6.* institerunt coniuges coram Eminentissimo D. Cardinali Sacchetto Iudice delegato de voto Rotæ pro consecutione dotis, & fructuum à die celebrati matrimonij, & dubio per me proposito, An pro nunc sit relaxandum mandatum ad fauorem Camillæ Victoriæ contra bona q. Marchionis Iacobi in summa sc. 8000. vnà cum fructibus, Domini dotem prædictam, & fructus deberi censuerunt:
2 nam respectu quantitatis concurrunt nobilitas † familiæ de
Malatestis, qualitas viri, hæreditatis vires, solitum familiæ, & exemplum Claudiæ Margharitæ sororis, cui dos scut. 20. mil. monetæ Florentiæ constituta fuit, quæ potius ostendunt tenuem esse, & exiguam dotem, quam excessiuam, vt prudenti Iudicis arbitrio omnia consideranda esse, tradit *text. in l. quæro 61. ff. de Iur. dot.* Peregr. *decis. Patauin. 36. sub num. 3.* Rot. coram Cardinali Mellino *decis. 433. sub num. 8.* Coccin. *decis. 499. num... part. 8. Romana Dotis 29. Ianuarij 1652. vbi §. 1. vers. sed etiam, & 10. Martij 1653. coram R.P.D. meo Verospio.*

Nec fructus controuerti possunt debentur enim, quia ea-
3 dem obligatio † legalis, quæ in bonis ascendentium pro dote mulierum descendentium competit ex dispositione *auth. res quæ* ad fructus etiam dotales extenditur, Peregrin. *de fideicommiss. art. 42. num. 86. & 96.* Cancer. *var. resol. cap. 9. num. 105. part. 1.* & alij plures relati per Rot. *post moder. de pignor. decis. 145. num. 1. & seqq. & in Romana fructuum dotis 7. Iunij 1658. §. siquidem coram R. P. D. meo Verospio*, quæ hodie confirmata fuit coram eodem, etiamsi nulla præcesserit interpellatio, quia non agitur hodie de fructibus
† debitis ob non restitutam dotem Viduæ post obitum viri, 4
in quibus terminis formalis interpellatio requiritur, sed petuntur fructus, † qui constante matrimonio pro illius one- 5
ribus deseruire debent, quorum substentatio moram irregularem inducit, qua stante fructus siue alia interpellatione debentur, vt tradit Paul. de Castr. *cons. 11. num. 4. vers. quatenus autem lib. 1.* Rot. coram san. mem. Gregor. *decis. 575. num. 7.* & pluribus relatis *in Romana Dotis 19. Iunij 1654. §. non obstat in fine*, & in dicta *Romana fructuum Dotis §. nec releuat coram R. P. D. meo Verospio.*

Et quatenus opponitur, quod maritus onera matrimonij non substinuerit, cessat difficultas ex facto, quia ipse familiam, domum, & cætera omnia necessaria pro sui, & vxoris sustentatione retinet; Et licet Vxor quandoque oblectationis gratia apud matrem permanserit, non tollitur tamen, ex hoc, quia maritus onera matrimonij substinuerint; Cum
in omnem euentum Rota iam declarauerit puellis † istis 6
dotem, & alimenta deberi, illa sunt præstanda siue vti fructus, & interusuria dotalia petantur, siue vt ipsius Vxoris alimenta, Cagnol. *in l. Curabit. 5. num. 41. & seqq. C. de act. empt.* Bald. *cons. 94. post med. vers. & adeo concludo lib. 1.* post Surd. & alij Rot. coram Merlin. *decis. 875. num. 6. & in Anconitana fructuum Dotis 14. Iunij 1624. coram Manzanedo §. quo vero.*

Pro dd. autem fructibus † viam executiuam competere 7
certum est, quia loco alimentorum succedunt, cum ex illis alenda sit Vxor, maritus, & filij, vt in his terminis tradunt Gratien. *discept. 726. num. 17. in puncto annot. ad decis. 666. num. 171. & seqq. part. 4. recent. tom. 2.* Rot. *d. decis. 875. num. 5. decis. 886. in principio coram Merlin. d. Anconitana fructuum Dotis §. nam quoad validitatem, & in Romana Saluiani 14. Iunij 1641. coram bon. mem. Cardinali Panzirolo §. nec visum fuit.*

Et licet pro sorte principali dotis circumscripta obligatio-
ne Camerali, vel alia † via executiua importante vigore 9
Instrumenti dotalis executiuè agi non possit, vt post alios dictum fuit *in Eugubina dotis 14. Febr. 1642. coram D. Carillo §. primo mandatum*, in commissionibus tamen reperiuntur clausulæ, & facultates amplissimæ procedendi summariè, simpliciter, de plano, sine strepitu, & figura iudicij, & omni appellatione remota *Summ. Camillæ Victoriæ*
num. 1. quæ operatur, vt ordo † iudiciarius non sit seruan- 10
dus, & viam executiuam indulgent, Barbos. *clausula 176. num. 7. & seqq.* Modernus Cortonen. *in praxi part. 2. cap. 1. num. 50.* Rot. *decis. 36. num. 58. part. 5. rec. & in Anconitana pecunia 9. Iunij 1655. coram R. P. D. meo Zarate Præside Vallisoletano §. finali.*

Et ita dotem, & fructus deberi resolutum fuit, &c.

R. P. D. TAIA.

Mediolanen. Ecclesiæ.

Veneris 7. Februarij 1659.

ARGVMENTVM.

Administratio alicuius Ecclesiæ, quod pertineat ad aliquos, ex quibus actibus possit id doceri, & quid si ambæ partes docuerint de sua quasi possessione administrandi.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ alicuius administratio, ex quibus probetur, quod ad aliquem pertineat.*
2 *Et qualiter super hoc deponere testes debeant.*
3 *Per Instrumentum publicum benè probatur possessionem alicuius Ecclesiæ spectare ad aliquos.*
4 *Atque ex multis alijs potest id iustificare, & n. 5. 6. & 7.*
8 *Ecclesia igne consumpta, dum alibi fuit reædificata quid ex hoc arguatur, & num. 13.*
9 *Sententia si ex consensu partium fuit circumscripta non releuat.*

10 *Ius*

10 *Ius bonorum circa aliquam possessionem potest esse apud vtramque partem litigantem.*
11 *Ius suum transferens in alium non potest plus transferre in illum, quam ipse habet.*
12 *In Iurispatronatus readificatione, quando sunt plures Patroni, tantum habet, qui edificat vnum angulum, quantum qui tres.*
13 *Idem quoque seruatur, quando Iuspatronatus resarcitur, & num. 14.*
15 *Ecclesia, quod fuerit readificata, vt dicatur, debet constare antiquam in totum destructam fuisse.*
Et non fuisse readificatam de materia antiqua.
16 *Possessio precaria an valeat.*
17 *Possidens precario dicitur verè possidere.*
18 *Possessionem obtinens ad certum effectum, non potest ea vti ad diuersum effectum.*
19 *Et maximè cum damno maximo alterius cum tunc intret exceptio doli.*
20 *Possessio concessa ad beneplacitum, quid id importet, & quid si in causam piam, & num. 21.*

DECISIO XXI.

COntendente Venerabili Confraternitate Diui Ambrosij, & Caroli cum PP. Minimis super manuten-
tione Ecclesiæ Sanctæ Anastasiæ pro parte Confraternita-
1 tis apparebat, tum ex alijs, tum † ex ipso PP. Summario
extitisse olim in dicta Ecclesia Sanctæ Anastasiæ æqualiter
Confraternitatem vulgò Scholam S. Ioannis Baptistæ, &
Scholam SS. Mariæ, & Christophori, hodie nuncupatam
SS. Ambrosij, & Caroli, & antiqua super hoc deduceban-
2 tur † munimenta, & instrumenta in ipso Summario Con-
fraternitatis ab anno 1556. adiunctis quoque testibus depo-
nentibus: *Che li Scolari della Scola de SS. Maria, e Christoforo eretta nella Chiesa di S. Anastasia erano soliti congregarsi i giorni di festa in detta Chiesa a cantare gli Officij per la Dottrina Christiana, e far l'altre funtioni, &c. come ancora detti Scolari teneuano appresso di se le chiaui si di detta Chiesa, come delle Suppellettili sacre, e prouedeuano à tutto quello, che bisognaua per mantenimento di essa*, & amplius deduce-
3 batur † Instrumentum publicum possessionis Ecclesiæ post
incendium reædificatæ 25. Maij 1631. *in Summ. num. 9.* nec-
non etiam Scholam contulisse pro viribus suis pecunias in
reædificatione eiusdem, vt *in eiusdem Summ. num.*

Pro parte verò PP. primò demonstrabatur quædam
4 prouisio facta anno 1587. à deputatis † Scholæ S. Io: Ba-
ptistæ, & Anastasiæ, qua ordinabant primam seriem cele-
brandi missas, & præcipuè missæ celebrandæ nomine Scholæ
SS. Mariæ, & Christophori; quæ est in ipsa Ecclesia (in-
quiunt ipsi Scholares S. Io: Baptistæ) secundò concedebant
5 † vsum Ecclesiæ alijs Scholaribus descriptis sub nomine
Sanctæ Crucis, decernendo illius vsum iuxta formam, qua
vsi erant in præteritum, itaut per publicam scripturam De-
putati Sanctæ Crucis precario nomine protestarentur in
futurum habere, &c. *in Summ. primo num. 3.*

Secundò demonstrabatur etiam anno 1598. à Scholari-
bus S. Ioannis Baptistæ remotum fuisse Custodem electum
6 à Scholaribus SS. Mariæ, & Christophori † vti electum
senza partecipatione, & autorità delli Scolari di S. Gio: Battista, & Anastasia Amministratori di detta Chiesa, in Summario Patrum num. 7. & anno 1609. locando autem Ecclesię
7 sese dixisse, † *li Priori, e Deputati della Scola di S. Gio: Battista, & Anastasia*, & sic declarasse sese Administratores,
in eodem Summ. num. 10.

Tertiò demum adducebatur reædificatio Ecclesiæ incen-
8 dio consumptæ facta à Schola † S. Ioannis Baptistæ, & con-
cessio eiusdem PP. facta anno 1632. à dictis deputatis Scho-
læ S. Io: Baptistæ perpetui vsus dictæ Ecclesiæ cum pactis,
formis, & modis, de quibus in ordinationibus, &c. & suc-
cessiuè Breue Vrbani VIII. ad preces dictorum Deputato-
rum confirmatorium talis concessionis, & executio eius-
dem Breuis cum clausula, *sine præiudicio, & saluis iuribus*,
Scholæ SS. Mariæ, & Christophori tam in possessorio, quàm
in petitorio *in Summ. PP. num. 1.* & quamuis dicta executio
9 fuisset confirmata per Episcopum Alexandrinum † tamen
illius sententia fuit postea de partium consensu circumscri-
pta per aliud Breue 16. Iulij 1637. *in Summ. Scholæ in fine.*

Ex his cum dubitaretur de cuius bono iure constaret
10 etiam ad effectum manutentionis, † Domini responderunt
pro bono iure vtriusque partis etiam ad effectum manu-
tentionis.

Quia ex supradictis videbatur Scholam Sancti Io: Bapti-
stæ vti Deputatorum, & Administratores dictæ Ecclesię non
plus † iuris ad Patres transferre potuisse, quàm ipsi habe- 11
rent, *l. nemo ff. de reg. iur.* & facto benè ponderato visum
fuit vtramque Scholam in eadem Ecclesia fuisse erectam,
illam verò S. Ioannis Baptistæ personarum dignitate potio-
res præualuisse † Scholæ SS. Ambrosij, & Caroli, sed ita ta- 12
men vt ad summum habeat administrationem, & tanquam
maiores, & Patroni procederent potius, quàm vti
Domini.

Nec obstat, quòd obijciebatur Ecclesiam fuisse reædifica-
tam à Scholaribus Sancti Io: Baptistæ.

Primò, quia adhuc post † reædificationem sese vocarunt, 13
eosque Summus Pontifex vocauit Administratores ad sen-
sum ipsorum.

Secundò, quia reædificatio fuit facta ære pio contributo
tam à Scholaribus SS. Ambrosij, & Caroli, quàm à se ipsis,
& sic Schola S. Ambrosij habet suum † ius in reædificatione 14
instar Patronatus, in quo tantum habet qui ædificat vnum
angulum, quantum qui tres, & idem qui facit, & qui reficit,
apud Lambert. *de Iure lib. 1. part. 1. in princ. & q. 3. art. 3.*

Tertiò, quia non constat Ecclesiam antiquam fuisse in
totum destructam † prout constare debet non esse reædifi- 15
catam de eadem materia ad præclaram gloss. *fundatores c. 3. de iurepatr.* Viuian. *de iurepatr. lib. 15. cap. 1. num. 3.* Rota
apud Garz. *de benef. par. 5. cap. vlt. num. 130.*

Multò minus obstat, quòd † deducebatur de possessione 16
precaria huius Scholæ.

Etenim etiam si facerent precariam hanc Scholam, quod
non constat (quidquid sit de Scholaribus S. Crucis) certè
clarum est possidentem precario † verè possidere *ad l. 4. §.* 17
meminisse ff. de Precar. & l. & habet 11. §. cum quis ff. de eod.
siue illum faciamus possidere, siue esse in possessione ad di-
stinctionem notatam *in l. 10. ff. de acquir. poss.* & possessio-
nem hanc reuocari non posse lite pendente, vt post Rotam
apud Bellam. decisum est apud Afflict. *decis. 131. num. 1.* &
ibi Add. & prosequitur Lancellott. *de attent. cap. 4. ampl. 1.*
num. 11. in tract. maior & † in precario ex causa ad certum 18
vsum si reuocetur cum maximo damno alterius obstat † ex- 19
ceptio doli, Abb. *ad cap. vlt. de prec. num. 13.* Capyc. *dec. 116. num. 5.* quin & si fiat ad beneplacitum expressum intelligitur
reuocabile † secundum ius, hoc est iusta causa interuenien- 20
te, imò etiam per triginta annos præscribi, ad tradit. à Cra-
uett. *toto consil. 732.* & Card. Tusc. *lit. P. conclus. 772. n. 7. & 12.* vbi præsertim ex causa perpetuo duratura, & placuit
in Romana aquarum 15. Febr. 1658. coram me.

Hinc autem visum est eamdem causam pijssimam longè
magis perseuerare in fauorem huius Scholæ, cui sanè cum
alijs societatibus hæc dignitas attribuenda est, vt † nun- 21
quam labefactæ sint, postquam esse cœperunt, quin etiam
in dies singulas auctiores fiant, vt concludit Virgil. *de inuent. rerum lib. 7. cap. 6.*

Et nullum pariter visum est detrimentum infligi PP.
tùm quia pro hospitio, & ferè pro Valetudinario habent à
Summo Pontifice in supradicto Breui, tùm etiam quia ta-
les Scholæ libenter adhærent Regularibus, & Regula-
res etiam in proprijs ædibus libentissimè continentur, quod
sperandum est.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Hæreditatis.

Veneris 7. Februarij 1659.

ARGVMENTVM.

Immissio in possessionem hæreditatis ad fauorem alicuius concessa in gradu appellationis ob sententiæ iustitiam, & validitatem confirmatur. Aliqua circa repudiatam hæreditatem habentur, & nonnulla circa successionem Monialium.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum cum substitutione ad fauorem alicuius ordinata exhibitum, cum non sit abolitum, nec in aliqua sui parte cancellatum, aut vitiatum, immissio in bonorum possessionem heredi denegari non potest.*

2 *Hæres*

2 *Hæres institutus quatenus non extarent legitimi descendentes, deficiente conditione perindè haberi debet, ac si nunquam fuisset vocatus.*
3 *Hæreditate repudiata existentia repudiantis amplius in consideratione non est habenda.*
4 *Hæres ad hæreditatem repudiatam redire non potest.*
5 *Filia fideicommittentis an succedat, vel repudiet ac hæres esse nolit non attenditur, sed sufficit præexistentia, quæ ipsa viuente substitutos ab hæreditate repellit.*
6 *Defectus conditionis, & merum nudum factum in substitutione conditionata inspicitur, an filius extet, vel viuat, licet non sortiatur effectum.*
7 *Testator ne decedat intestatus, existentia filiæ primo loco vocatæ tanquam per repudiationem hæreditatis mortua non attenditur, sed intrant in primum locum, seu gradum substitutæ Moniales, morte filiæ non expectata.*
8 *Testator quando vlterius contemplatus fuit effectum nudum factum non est attendendum.*
9 *Hæreditatis aditio in causa erronea, & insubsistenti fundata subsistere non potest.*
10 *Filia non obstante aditione hæreditatis à Monasterio erroneè facta eandem absque Sedis Apostolicæ consensu benè potuit renunciare, cum non fuerit ius aliquod Monasterium quæsitum.*
11 *Clausula* omni meliori modo *in actu aditionis hæreditatis adiecta quomodo intelligenda.*
12 *Clausula* omni meliori modo *ex defectu voluntatis adeuntium actum tantummodò ad casus specificatos extendit, quos facit valere omni meliori modo, quo fieri potest.*
13 *Exceptio antiquiorum fideicommissorum, cum de ijs non clare docetur, & tanquam dubia altiorem indaginem requirunt, ad retardandam immissionem inepta censetur.*
14 *Possessio vitiosa, & nulla remedium adipiscendi non impedit.*

DECISIO XXII.

FVit sub die 11. Februarij anni præteriti 1658. coram
Reuerendissimo P. D. meo Decano * in hac causa
resolutum esse locum immissioni ad fauorem Vener. Monasterij
Monialium Conuertitarum, & successiuè lata
sententia, hodie in gradu appellationis illam DD. confirmandam
esse dixerunt, quia validitas non controuerte-
1 batur, Iustitia verò innotescebat, ex quo decreta † fuit
immissio dd. Monialibus, quæ exhibuerunt testamentum
Iacobi cum substitutione ad ipsarum fauorem ordinata
non abolitum, nec in aliqua sui parte cancellatum, aut
vitiatum, quo casu rectè fuerunt in bonorum possessionem
immissæ *ex remed. leg. final. C. de edict. Diu. Adrian. tollend.* Menoch. *de adipiscend. remed. 4. num. 56. & seqq.* Duran. *decis. 178. num. 4. &* 180. *num.* 1.

Nec obstare visum fuit, quod per informantes pro Barberio
denuò obijciebantur ex ipsiusmet Testamenti lectura
resultare exclusionem Conuertitarum à petita immis-
2 sione, dum fuerunt institutæ † hæredes, & respectiuè
substitutæ, quatenus non extarent filij masculi, vel fœminæ,
seu extantes quandocunque morerentur absque legitimis
descendentibus; Cumque superstit Maria Veronica
dicti Iacobi filij Monialis professa in Monasterio Sanctissimæ
Trinitatis, deficit conditio substitutionis Monialium
Conuertitarum, vt perindè haberi debeant, ac si nunquam
fuissent vocatæ, *l. pecuniam 36. ff. si cert. petat.* Castren.
cons. 292. num. 1. vers. item testator lib. 2. Peregrin.
cons. 52. num. 5. lib. 1. Bellon. Iun. *cons. 39. num.* 23. Rot. apud
Reuerendiss. Vrgellen. *decis.* 339. *num. 59. & 66.* Siquidem
Monasterium ex eiusdem Veronicę persona ministerio Pro-
3 curatoris ad id constituti † hæreditatem repudiauit, per
quam repudiationem existentia illius non est amplius in
consideratione habenda pro retardanda immissione Monialium
substitutarum, *ad text. in l. si homo 88. §. cum seruus ff. legat.* 1. Rot. *decis. 323. num. 34. part. 6. recent.* nec ad
4 † hæreditatem repudiatam potest redire, *l. si quis seruus 6. C. de repud. hæred. l. 1. C. de repud. bon. possess. l. 1. §. sed viden. ff. de success. edict. d. decis. 323. num. 1. & 2. part. 6. & in Anconitana fideicommissi coram Lancellotto post controuer. Cyriac. num. 9.*

Neque dicatur ad exclusionem Conuertitarum non sit
attendendum, an filia Iacobi † fideicommitentis succedat, 5
vel repudiet, ac hæres esse nolit, sed eius præexistentia
solummodò sufficiat, vt ipsa viuente illæ repellantur ab
hæreditate, *l. filiusfamil. 117. §. cum quis rogatus ff. de leg.* 1.
Mantic. *de Coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 6. num. 14. sub num. 15. vers. verum*, quasi filius non sit ille, qui excludat
substitutum, sed † defectus conditionis, merumque, & 6
nudum factum in his conditionibus inspiciatur, an scilicet
filius extet, vel viuat, licet non sortiatur suum effectum, *l. qui hæredi 44. in princ. & l. Mænius 54. ff. de cond. & demonstr.*
Fusar. *de subsist. q. 421. num.* 23. Rot. *in rec. decis. 151. num. 1. & 2. p. 3. & in Romana fideicommissi de Soricys 22. May 1643. coram Reuerendiss. Salamantino.* Quoniam responsum
fuit conclusionem in obiecto firmatam non applicari
casui præsenti, in quo testator filios masculos, quos prius
considerauit non habuit, sed reliquit dictam Veronicam
vnicam filiam, ex cuius persona † fuit repudiata hæreditas. 7
Vnde ne dictus Testator, qui voluit decedere testatus, decedat
intestatus, non ostenditur existentia naturalis filiæ primo
loco vocatæ, sed tanquam de medio sublata per refutationem
hæreditatis Moniales Conuertitæ dicuntur immediatè
substitutæ filijs primo loco inuitatis, illisque subductis
ex vulgari contenta in compendiosa statim admittuntur, &
in primum locum seu gradum subintrant non expectata
mortæ filiæ nolentis hæreditatem acceptare, vt tradunt
DD. *in l. Centurio 15. ff. de vulg. & pupill.* Bartol. *in l. quandiu 2. ff. de acquir.* Castren. *loquens de instituto cons. 267. n. 1. in fine, & num. 2. lib.* 2. Surd. *cons. 279. num. 10. & decis. 269. num. 2. &* 3. Gabriel. *cons. 117. num. 18. lib.* 1. Giouagn. *consil. 76. num. 10. lib.* 1. Rot. apud Card. Seraph. *decis. 749. n. 4.*
Modern. Mantuan. *controu. 511. à num. 70. vsque ad finem*,
explicando *text. in d. l. filius famil. 117. §. Cum quis rogatus*,
ait non esse attendendum † nudum factum, quando Te- 8
stator vlterius contemplatus fuit effectum, Duran. *dec. 339. num. 77.* authoritates autem adductæ in oppositum, & signanter
Rot. *in d. Romana fideicommissi de Soricys, in Mediolanen. bonorum 18. Martij 1648. coram b. m. Bichio, & in Romana donationis 25. May 1657. coram R. P. D. meo Verospio*, loquuntur in vlterioribus substitutis post admissum,
& iam defunctum primo loco vocatum.

Non obstat, quòd vltra præsistentiam Veronicæ concurrat
actus aditionis hæreditatis per Monasterium vbi est
professa, factæ, quo circa non potuit deindè absque Apostolico
beneplacito renunciari: nam placuit responsio data
in decisione, quod † hæreditas fuit adita, vti delata 9
ab intestato, quod per testamentum postea repertum est
in veritate alienum, atque ideò aditio tanquam fundata
in causa erronea, & insubsistenti euanuit, *ad tex. expressum in l. is, ad quem 22. ff. de acquir. hæred. l. antequam 8. C. commun. de success.* Angel. *inter consil.* Bald. 403. *num. 1. lib.* 13.
Crauet. *consil. 24. num.* 6. Paris. *consil. 33. num. 85. cum seqq. lib.* 6. Rot. *in Romana legati 28. Octobris 1587. coram Cantuccio*, alijsque in decisione allegatis, & consequenter benè
potuit repudiare absque † Sedis Apostolicæ assensu, & 10
alijs Iuris solemnitatibus, cum non fuerit ius aliquod Monasterio
quæsitum, *l. si ego*, cum ibi notatis per gloss. *ff. de neg. gest.* Castren. *cons. 171. per tot. lib.* 2. Cancer. *var. resol. part. 2. cap. 1. de minore 25. annis num.* 130. Rot. *decis.* 323. *num. 31. part. 6.*

Sicuti non refragatur † clausula *omni meliori modo* adie- 11
cta in actu aditionis hæreditatis, ex qua infertur Moniales
adeuntes non se restrinxisse ad causam intestati, sed omnis
modus efficacior quo debuit adiri sub ea continetur, &
sic ex testamento, quia tunc posset huiusmodi intellectus
fieri, quando habita fuisset notitia testamenti, vt
explicat Anchar. *cons. 103. num. 2. & per tot.* sed ea non probata
aditio intelligitur facta ex erronea causa intestati
expressa, ideòque † clausula *omni meliori modo* ex defectu 12
voluntatis adeuntium non operatur, nec facit extendi
actum ad casus non expressos, sed tantum ad specificatos,
quos facit valere omni meliori modo, quo fieri potest, Siluan.
cons. 40. num. 33. Gratian. *discept. 764. num.* 18. Cyriac. *controu. 360. num. 84. & 85. & controu. 499. num.* 38.

Tandem non afficit repetita exceptio † antiquiorum fi- 13
deicommissorum Gasparis, & Alexandri Senioris, quibus
stantibus Barberius obtinebat partes legitimi contradictoris
ad impediendam immissionem Monialibus Conuertitis
venientibus ex posteriori Testamento, quia præter
quod ad hunc effectum de his clarè, & in continenti non
docetur,

docetur, quinimò dubia, & altiorem indaginem requirunt pluresque competunt detractiones, & talis exceptio nullo modo sit apta retardare immissionem, Rot. *decis.* 23. *num.*4. *& decis.*107. *num.*2. apud Pacif. de Saluian. *interd.* ex eo Barberius reijciendus est, quod ingressus fuit possessionem in vim consensus habiti à Monialibus Sanctissimæ Trinitatis, quæ ex dictis non fuerunt legitimæ hæredes Iacobi, & hinc † vitiosa, & nulla est possessio, quæ proindè non impedit remedium adipiscendi, Zuccard. *in l. final. num.*373. *C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Menoch. *de adipiscen. remed.*4. *num.*562. Rot. *decis.*216. *num.*4. *& 5. & decis.*404. *num.*15. *part.*4. *tom.* 2. *& decis.* 142. *num.* 4. *part.* 5. *rec.* & benè huic obiecto satisfacit *decis.* Reuerendiss. Durani *in vlt.* §§.

14

Et ita vtraque, &c.

Decisio hæc in hac eadem causa facta sub die 11. *Februarij* 1658. *emanata coram Reuerendissimo Cerro Decano, nunc Eminentiss. S. R. E. Cardinali, & Episcopo Ferrarien. cùm decisio ista non sit impressa, erit infra in hac Parte XIII. in Miscellanea iuxtà seriem temporis.*

R. P. D. MELTIO
Postea Episcopo Papień.

Bononień. Pilarum.

Veneris 7. *Februarij* 1659.

ARGVMENTVM.

Societas si sit inita inter aliquos, data morte vnius ex eis, dissoluitur societas, nec hæres socij defuncti potest in ea prætendere aliquam manutentionem, nisi tamen eam ex actis possessorijs ab ipso hærede post mortem factis peteret, quia tunc manutenendus est, quod & maximè procederet, si industria personæ defuncti non fuit electa à socijs.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio ad statum suæ possessionis de tempore motæ litis possessori non potest denegari.*
2 *Societas per mortem socij remanet extincta.*
3 *Vnde in ea hæres socij non potest prætendere manutentionem, & num.*4.
5 *Societas an per mortem socij finiatur, si reperiatur inita cum pacto, vt transeat ad hæredes sociorum.*
6 *Seu quod debeat continuari ad vitam hæredum masculorum, & fœminarum.*
7 *Articulus si pertineat ad petitorium non est determinandus in iudicio possessorio.*
8 *Ad possessorium iudicium retardandum, non admittuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*
9 *Socius hæredis potest prætendere manutentionem, dum in ea continuauit post mortem socij.*
10 *Societas ex tacito partium consensu potest renouari post mortem socij.*
11 *Decisio in Causa Veliterna Affictus* 31. *Ianuarij* 1625. *coram Remboldo declaratur.*
12 *Hæredibus consocij manutentio non solet concedi, dum non docetur de aliqua eius propria possessione.*
13 *Hæres consocij aliud est, si prætendat manutentionem propter sui ipsius possessionem, & aliud si ex possessione socij defuncti.*
14 *Manutentio negari non potest possessori, constito de possessione de tempore motæ litis.*
15 *Possessio mera attenditur ad effectum manutentionis.*
16 *Societas eo magis dicitur dissoluta per mortem socij, dum hæredes defuncti socij sunt minores.*
17 *Obligatio noua, aliud est, si tractetur, vt inducatur, & aliud si tractetur de illius continuatione, & n.*18.
19 *Societas tunc multò magis tacitè in hæredes dicitur continuata, dum non electa fuit industria personæ socij defuncti.*
20 *Negotium pilarum musciatarum potest exerceri æquè per homines, quàm per mulieres.*
21 *In societate quando non dicatur contemplata industria sociorum.*

DECISIO XXIII.

Mandatum de manutenendo, quod Magdalena de Stephanis in executionem Societatis Pilarum Muscatarum contractæ vsque de anno 1645. inter ipsam, & Iacobum Bertolellum eius virum ex vna parte atque Corneliam pariter de Stephanis, & Antonium de Bertolottis Coniuges ex altera, ab Ordinario Ciuitatis Bononiæ super exercitio prædicto obtinuerat, etiam hodie in gradu appellationis interpositæ ad Instantiam Iuliæ Mariæ de Ceriolis filiæ, & hæredis ipsius Corneliæ concedendum fore eidem Magdalenæ DD. responderunt.

Possessio namque illius redditur nedum iustificata pro tempore, quo vixit dicta Cornelia consocia, mediante perceptione ratæ lucrorum, ac emolumentorum ex eadem societate prouenientium, verùm etiam probatur illius continuatio, cum dicta Iulia Maria hærede ipsius consociæ vsque ad tempus motæ litis, ex depositionibus testium relatis *in Summario d. Magdalenæ num.* 3. Quapropter † manutentio eidem ad statum suæ possessionis de tempore motæ litis concedi debet *per text. in* §. *retinendæ, & §. hodie instit. de interdict. l. ait Prætor* §. *quod ait*, vbi Bart. *num.* 2. *& 14. ff. vti possid.* Rota post Modern. Perus. *de manut. decis.*88. *& decis.*189. *vtrobique num.*1. *in rec. decis.* 13. *num.* 1. *part.*7. *coram Eminentiss. D. Card. Otthobono decis.* 236. *num.*9. *in Cauallicen. decursus aquarum* 18. *Iunij* 1657. *in principio coram R. P. D. meo Verospio, & in Ariminen. Prædij* 14. *Iunij præteriti* §. 1. *coram eodem.* 1

Nec obstare visum fuit, societatem, de qua † agitur, extinctam remansisse per mortem dd. Corneliæ, & Iacobi, & ob id illius continuationem argui non posse ad effectum manutentionis contra dictam Iuliam † Mariam hæredem *iuxta text. in l. si fratres* 53. §. *idem respondet, & l. adeò morte Socij ff. pro socio in* §. *soluitur*, & ibi notat gloss. *instit. de societ.* etiam quod in Instrumento d. societatis adesset † pactum iuratum, vt illa continuari deberet per hæredes, ad trad. per Abb. *cons.*86. *num.*1. *& 5. post med. vers. ex prædictis etiam part.*2. Grat. *cons.* 15. *num.* 26. *& seq. lib.* 1. Card. Mantic. *de tac. & ambig. conuent. lib.*6. *tit.* 24. *num.* 18. Rouit. *cons.*1. *num.*55. *lib.*1. Griuel. *decis.*8. *num.*17. Rota *in Romana participationis* 16. *Iunij* 1614. *coram Vbaldo apud Marches. de Commiss. part.*2. *fol.*508. *num.*13. 2 3 4

Quoniam quicquid sit, an per mortem dd. Iacobi, & Corneliæ dissoluta dici potest Societas, vel potius, quod ad hæredes † illa transierit, stante præsertim expressa conuentione, quod eadem Societas continuari deberet etiam † ad vitam hæredum masculorum, & fœminarum, vt *in d. Summ. Magdalenæ num.*1. cum in tali casu opinionem affirmatiuam teneant Paris. *cons.* 82. *num.* 15. *& 32. lib.* 1. Hect. Felic. *de Societ. cap.*32. *num.*14. *in fine, vers. sed hoc*, Michalor. *de fratr. part.*2. *cap.*42. *num.* 3. Abb. *d. cons.* 86. *num.*3. *part.*2. cum pluribus relatis per Gratian. *discept. forens. cap.*276. *num.*6. Super hoc tamen † articulo tanquam respiciente petitorium, ac meritum causæ, nihil DD. voluerunt determinare, cum ad effectum manutentionis, de † qua agitur pro retardatione admitti non soleant exceptiones requirentes altiorem inspectionem, vt sæpissimè dixit Rota, & signanter *decis.*583. *num.*2. *part.*1. *recen.* post Modern. Perus. *in d. tract. de manut. decis.*138. *num.* 5. *in Spolet. bonorum* 7. *Februarij* 1648. *coram Reuerendiss. Tarraconen. in Toletana Archidiaconatus de Talauera* 4. *Aprilis* 1650. *in princ. coram R. P. D. meo Albergato, & in d. Ariminen. Prædij* 14. *Iunij præteriti* §. *finali coram R. P. D. meo Verospio.* 5 6 7 8

At dimisso etiam, quòd per mortem supradictorum Societas extincta † remansisset, obiectum applicari non potest huic casui ex alia ratione, quia Magdalena etiam post obitum dd. Iacobi, & Corneliæ semper admissa fuit per Iuliam Mariam ad participationem lucrorum ipsius Societatis iuxta depositiones testium supra relatas *eodem Summ. Magdalenæ num.*3. Ideòque ex tacito partium † consensu illa renouata censetur, *l. planè, & l. si Titius ff. pro socio*, Bald. *in l. mandatum n.*5. *C. mandati, & cons.*458. *in fin. lib.*4. Petr. de Vbald. *de duobus fratr. part.*3. *num.*6. Ioseph. Ludou. *concl.*53. *vers. tacitè renouatur*, Hond. *cons.*85. *nu.* 26. *lib.* 1. Castr. *cons.*349. *in princ. lib.* 1. Guttier. *de iuram. confirm. par.*1. *cap.*48. *num.*2. Decian. *respons.* 22. *n.* 17. *& 18. lib.* 3. & dixit Rota *in Romana Societatis de Rotignis* 19. *Iunij* 1645. §. *nam quidquid sit*, *&* 2. *Martij* 1646. §. *nec obstant duæ in fine coram Reuerendiss. Terracinen.* 9 10

Hinc

Hinc non applicantur auctoritates in cootrarium allega-
11 tæ, & † in specie *Decisio in Velsterna affictus 31. Ianuary*
1625. coram Remboldo, quæ est decis. 195. inter impress. apud
12 *Modern. Paris. de manut.* vbi firmatur, quòd hæredi † Con-
socij manutentio concedi non soler; etenim illæ benè pro-
cederent, quotiescunque petens manutentionem non doce-
ret de aliqua eius propria possessione, sed illam desumere
13 prætenderet ex † antecedeoti possessione sui Auctoris, vt
aperte dicitur in dicta decisione. In proposito autem casu
Magdalena non prætendit manutentionem ex possessione
14 † Iacobi sui viri, sed ex propria ipsiusmet possessione, in-
qua cootinuauit vsque ad tempus motæ litis, vt supra di-
ctum fuit, & consequeoter illa denegari noo potest, sicuti
admittit *eadem decisio in Velsterna affictus num. 1. & per tot.*
15 cum ad talem effectum † solummodò mera, & corporalis
deteotio, & facti insistentia inspiciatur, Rota *in Cathacen.*
hereditatis 11. *Decembris* 1648. §. *ex huiusmodi coram Re-*
uerendiss. D. meo Decano, in Colonien. Canonicatus seu Fer-
culi 5. *Marty* 1649. §. *neque obstant coram me, & in allegata*
Toletan. Archidiaconatus de Tauolera in fine principij co-
ram R.P.D. meo Albergato.

Minus etiam viget, quod Iulia Maria, contra quam-
modo agitur etiam de præsenti sit ætate minor, & per con-
16 sequens respectu † ipsius, eò minùs controuersa Societas
renouata censeri possit, vel potuerit induci contra eam-
aliqua obligatio, vt notat Ruin. *cons. 91. num. 7. lib.* 1. Osa sc.
decis. 150. num. 1. vers. quartam addit rationem, cum alys
17 *relatis in d. Velsterna affictus sub num. 7.* Quia hic † oon-
agitur de inducenda noua obligatione in dicta muliere, nec
de contrahenda noua societate, quo casu obiectum fortas-
se procedere posset, verùm solummodò tractatur de con-
18 tinuatione societatis iam contractæ † in vim præcedentis
conuentionis, quod vt fieri valeat per hæredes, firmat Ca-
pyc. Latr. *decis. 26. num. 24.* & in fortioribus terminis loquen-
do etiam de Pupillo probant Bald. *in l. mandatum in tertia*
opp. C. mandati, Abb. *cons. 87. vol. 2.* Corn. *cons. 61. vol. 1.*
Martian. *cons. 2. num. 81. & seq.* Paris. *cons. 82. num. 32. vers.*
quæ renouatio.

Et fortius prædicta in præsenti videntur habere locum-,
19 quia in cootractu Societatis, de qua agitur † non fuit ele-
cta industria personæ defuncti, adeòut per hæredem mini-
sterium illius suppleri valeat, nam agitur de materia sua-
20 ptè natura ad hæredes transmissibili dum † negotium Pila-
rum potest exerceri etiam absque opera, & assistentia mu-
lierum, & proindè cessat ex ista ratione aliud obiectum-,
quod ex pacto fieri nequeat, vt Societas ad hæredes trans-
21 mittatur † sicut limitando regulam, benè distinguit Abb.
dicto cons. 86. num. 3. part. 2. Paris. *eod. cons. 82. num. 33. lib. 1.*
Felic. *d. tract. de Societ. cap. 32. num. 43.* Ricc. *in collect. de-*
cis. 398. in fin. vers. limita, seu declara quarto.

Et ita reiectis exceptionibus deductis ab Informantibus pro dicta Iulia Maria de Ceriolis, tamquam respicientibus merita causæ, & petitorium, vtraque parte informante resolutum fuit.

☞ *Decisio ista fuit postea confirmata sub 4. Iunij sequentis anni 1660. coram eodem Reuerendiss. Meltio, postea Episcopo Papien. erit infra in Miscellanea in hac eadem Part. XIII. Recent. iuxta seriem temporis. Vbi etiam adest altera decisio in eadem causa coram R.P.D. Bourlemont sub 28. Nouembris 1661.*

R. P. D. C E R R O
Postea S. R. E. Cardinali.

Calaguritana Decimarum S. Ascentij, & Daualillo.

Veneris 7. Februarij 1659.

A R G V M E N T V M.

Transactionem inter Beneficiatos Ecclesiæ Parochialis, & Monasterium, de quo hic, sustineri ex priuilegio Benedicti XIII. & confirmatione Pauli II. quoad Decimas bonorum præsentium, non autem quoad alia bona futura.

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegium Benedicti XIII. & Confirmatio Pauli II. dum non faciunt mentionem de bonis futuris, sed tantum de præsentibus, futura non comprehendunt.*

2 *Priuilegium exemptionum quando incipit esse damnosum, & Ecclesiæ, cui decima debentur enorme infert præiudicium, ipso iure inficitur, & reuocatur.*

3 *Priuilegium communicatiuum Martini V. mentionem decimarum non facit.*

4 *Exemptio a solutione decimarum nisi cum maxima difficultate à Sede Apostolica concedi non solet, & vide num. 5. & 6.*

7 *Decisio quando non loquitur de generali, sed de speciali communicatione certi Priuilegij pro exemptione à solutione decimarum concessi.*

8 *Priuilegium particulare exemptiuum à decimis, si non communicetur in specie, tunc exemptio à decimis Ecclesiæ præiudicialis sub generalitate verborum concessa non censetur.*

9 *Exemptio quande habet tractum successiuum, & maximum Ecclesiæ, & successoribus affert præiudicium, nullatenus sustinetur.*

10 *Obligatio, dum non sit vnica, sed plures, & successiua pro quolibet anno, tot censentur transactiones, quot sunt anni, & in quolibet anno tempus eius, & grauamen attenditur.*

11 *Contractus vbi vnico momento perficitur, læsio solum inspecto tempore eius celebrationis consideratur.*

1x *Contractus quando habet tractum successiuum, vel aliquid de futuro est explendum, tunc pro iudicanda læsione etiam æquè principaliter tempus futurum attenditur.*

13 *Obseruantia non subsistit, dum de eius difformitate aliundè constat.*

14 *Obseruantia, vt suffragetur, vniformis, continuata, & successiua quoad omnia esse debet.*

D E C I S I O XXIV.

FVerat coram me resolutum 26. Iunij anni præterito Transactionem celebratam anno 1437. à Parochis, & Beneficiatis Sancti Ascensij loci de Daualillo cum Monasterio S. Mariæ de Estrella fuisse validam: Verùm hodiè repro-posita causa cum plura in contrarium deducerentur DD. restringentes totam hanc materiam declararunt, Resolutionem quoad decimas Bonorum præsentium, non autem quoad alias bonorum futurorum subsistere, quia respectu bonorum præsentium, nempè donatorum ab Episcopis Calaguritano, & Burgeñ. seu Calciateñ. Monasterio S. Michaelis della Morquera transixto ad Monasterium de Estrella, ac aliorum ab eodem Monasterio della Morquera iustè acquisitum, quæ proprijs manibus, vel sumptibus excolunt concurrit Priuilegium Benedicti XIII. relatum *in prima decisione §. quæ quidem*, & pleniùs *in præsenti Sum. Beneficiatorum num. 7.* vnà cum Beneplacito Apostolico, nempè Confirmatione ad instantiam Monachorum concessa per Paulum II. *eodem Summ. num. 17.* ex quibus in hac parte remanet Transactio ex plenè allegatis in Decisione.

Respectu verò bonorum futurorum, quæ post d. Priuile-
gium Monasterium de Estrella in maxima quantitate ac-
quisiuit, animaduertebant Domini nec † Priuilegium Be- 1
nedicti XIII. nec Confirmationem Pauli II. aliquam facere mentionem de bonis futuris, sed solum loqui de præsentibus, ideò futura non comprehendere in verbis clarè, vt requiritur, non expressa ad *textum in cap. per exceptionem de priuileg. in 6.* Rota *in Augustana Decimarum 28. Martij 1631. coram Cardinali Vbaldo apud Tambur. de Iur. Abbat. decis. 102. num. 3. cum alijs allegatis in Cracouien. Decimarum 6. Februarij 1645. coram bon. mem. Bichio §. neque obstant Priuilegia.*

Non obstante, quòd Martinus V. anno 1427. concesserit Monasterio de Estrella communicationem omnium Priuilegiorum quomodolibet competentium Monasterio de Monte Marta Ordinis S. Hieronymi, & generaliter eidem Ordini, ac quibuscumque alijs illius Monasterijs, ideòque potiri debeat alio Priuilegio ab eodem Bened. XIII. concesso Monasterio B. Mariæ de Espeja eiusdem Ordinis, quod exemptionem illi concedit à solutione Decimarum, & primitiarum nedum bonorum præsentium, sed etiam futurorum.

Primò, quia cum Monasterium de Estrella erectum in summa paupertate *d. Summ. num. x6. & x7.* abindè citra post

post Priuilegia ditissimum euasetit, vt patet iam ex notula bonorum quæ fuerunt seminata anno 1632. *eodem Sum. num.*31. quam ex testibus de omnibus eius bonis deponentibus, quæ priùs erant decimabilia *num.* 28. *&* 29. Exemptio exindè deducta, nullatenus suffragari potest, quia si Priui-
2 legium † exemptiuum incipit esse damnosum, & Ecclesiæ, cui decimæ debentur, enorme infert præiudicium, ipso iute inficitur, & reuocatur, vt clarissimè disponitur *in vulg. cap. suggestum 9. de decim. ibique gloss. in figuratione casus in fine vers. item si priuilegium, & in verb. Priuilegia pariter in fine vers. item cum enorme, & in cap. quod per nouale verb. magnos vers. si enim Priuilegium de verb. significat.* Rebuff. *de Decimis q.*14. *num.*55. Mouet. *eod. tract. cap.*4. *q.*3. *num.* 62. *vers. Intelligendum enim est*, Rota *in Cracouien. decimarum* 31. *January* 1650. *coram R.P.D. meo Verospio* §. *Quia prater quam*.

3 Secundò, quia in † Priuilegio communicatiuo Martini V. nulla fit mentio Decimarum, nec derogatur *cap. Nuper de Decim.* sed solùm communicantur omnes, & singulæ gratiæ, libertates, exemptiones, Priuilegia, Immunitates, & Indulta Monasterio de Monte Marta Ordinis S. Hieronymi, eidemque Ordini, & quibuslibet illius Monasterijs concessa *d. Summ. num.*12. Ideò sub hac generalitate verbo-
4 rum non censetur † communicata exemptio à solutione Decimarum, nec derogatum *cap. Nuper*, cum a Sede Apostolica concedi non soleant, nisi cum maxima difficultate, vt aduersus eumdemmet Ordinem S. Hieronymi respondet Rota *in Valentina Decimarum* 28. *Nouembris* 1603. *coram Lancellotto apud Marches. de Commission. part.* 1. *fol.* 369. *num.*1. 2. *& per totam repetita in recent. decis.*40. *par.*4. & apud Tambur. *de Iur. Abbat. decis.* 89. quam resolutionem captam fuisse nemine Dominorum discrepante, refert bon. mem. Coccinus *in lib.* 2. *suarum annotationum ad decis.*86. quæ apud me habentur manuscriptæ, & *in Carthaginen. Decimarum* 24. *Marty* 1604. *coram Penia inter impressas Lugduni decis.*1090. *num.*12. *vsque ad finem*, in qua receditur ab alia præcedenti *decis.* 764. & contra Moniales S. Pauli Ciuitatis Toletanæ eiusdem Ordinis S. Hieronymi, *in Toletana Decimarum* 28. *January* 1650. *coram Reuerendiss. D. Archiepiscopo Tarraconen.* §. *aut dicta Moniales*, & generaliter contra alios Religiosos coram bon. memor. Coccin. *decis.*279. *num.*3. *&* 4. *in recent. decis.*204. *sub num.* 5. *part.* 2. coram Card. Caualer. *decis.* 247. *num.* 10. apud Tamburin. *de Iur. Abbat. dec.*95. *num.*2. *&* 3. *In Hispalen. decimarum* 25. *Iuny* 1649. *coram b. m. Bichio* §. *penultimo, & in Cæsaraugustana decimarum* 12. *Decemb.* 1650. *coram R. P. D. meo Meltio* §. *Quod autem*.

Nec obstat, quòd ad effectum substinendi transactionem
5 satis sit, quod † Rota ante eius celebrationem contrarium dixerit, nempe quod per generalem communicationem Priuilegiorum sine derogatione *cap. Nuper*, censeretur etiam communicata exemptio à solutione Decimarum, quamuis deindè ab hac opinione decesserit, vt fuit resolutum *in Romana de Mongellinis* 30. *January* 1645. *coram Eminentiss. D. Card. Otthobono inter eius impressas decis.*25. *num.*12. *& in Romana Donationis* 29. *April.* 1652. *coram Reuerendiss. Tarraconen.* §. *Nec quicquam*.

6 Tum † quia decisio Peniæ 764. a scribentibus pro Monasterio ad hunc effectum solum allegata, à qua successiuè Rota recessit *in dicta decis.*1090. vsque adhuc semper comprobata, non emanauit (vt erroneè ijdem asserebant) ante controuersam transactionem initam anno 1437. sed longè postea per annos centum sexaginta, & vltra, nempè ann. 1599. & sic non applicantur dictæ decisiones, nam *in Romana de Mongellinis* ante transactionem præcesserat in causa *decis. coram Reuerendiss. D. Compostellano* 14. *January* 1636. *& in Romana donationis decis. Buratti* 924.

7 Tum quia eadem † decisio Peniæ non loquitur de generali, sed de speciali communicatione certi Priuilegij à s. m. Sixto V. concessi pro exemptione à solutione Decimarum cum expressa derogatione *cap. Nuper*, vndè ibidem *sub num.*8. Rota dixit, quòd communicando dictum speciale Priuilegium ab ipsomet concessum, non videbatur dubitandum, an talis communicatio suffragaretur, & operaretur derogationem *cap. Nuper:* In casu autem nostro non
8 communicatur in specie aliquod † Priuilegium particulare exemptiuum à Decimis, sed solum generaliter Indulta, & Priuilegia. Vndè certum est, quòd non censetur sub generalitate verborum concessa exemptio à Decimis Ecclesiæ Parochiali præiudicialis, nec derogatum *cap. Nuper*, quæ concedi non solent nisi cum maxima difficultate, vt tradit Io. Andr. *in cap. Dudum sub num.* 5. *vers. Ratio diuersitatis hac est de Priuileg.* allegatus in prædictis decisionibus.

Tum demum, quia id posset habere locum in transactione, quæ vnico, & momentaneo actu perficitur, ac terminatur, in quibus terminis loquuntur dictæ Decisiones *Romana de Mongellinis, & Romana Donationis;* secus autem quando habet, prout hic, † tractum successiuum, & 9
affert maximum præiudicium Ecclesiæ, & Successoribus, quia tunc non substinetur quoad futura, postquam Rota mutauit sententiam, & agnouit primam opinionem de Iure non subsistere: cùm enim non sit vnica obligatio soluendi,
† sed plures, & successiuæ pro quolibet anno, in singulo 10
dicitur grauamen illatum, & tot censentur transactiones, quot sunt anni, & propterea in quolibet anno eius tempus, & grauamen attenditur, vt in terminis transactionis, & sententiæ, respondit Rota coram Martin. Andr. *decis.* 48. *num.*13. *vers. ad secundum principale, & num.*14. *ac decis.*70. *num.* 3. *&* 4. vbi in fortioribus firmat transactionem, nec minus sustineri pro terminis decursis durante prima opinione dum non erant executioni demandati, neque soluti:
Vbicumque enim † contractus perficitur vnico momento, 11
& non habet tractum successiuum læsio consideratur solum inspecto tempore eius celebrationis; sed si habet tractum
successiuum, vel est explendum † aliquid de futuro, aut 12
Partes ad futurum specialiter etiam respexerunt, tunc pro iudicanda læsione attenditur etiam æque principaliter tempus futurum, vt distinguendo tradit Bart. *in l. inter stipulantem* 83. §. *sacram num.*7. *ff. de verbor. obligat.* Natt. *consil.* 548. *num.*36. Rota coram Martino Andr. *dicta decis.*48. *num.*14. *vers. vbi quod etiam repetita in recent. decis.*730. *sub num.*8. *par.*3.

Nec subsistit adducta obseruantia annorum † bis cen- 13
tum; Quia ex Testibus Beneficiatorum, & ex partitis librorum Tatmiæ constat de obseruantia difformi; Testes enim aliqui probant continuatam solutionem Primitiarum *dicto Summ. num.* 6. alij integram solutionem Decimarum fructuum minutorum *num.*22. & alij solutionem Decimarum Bonorum Villaricchæ *num.*23. Partitæ verò librorum comprobant pari modo solutionem Decimarum fructuum minutorum *num.*24. Et tamen in controuersa transactione *cap.*13. *&* 14. integrè leguntur remissæ, & condonatæ primitiæ, ac Decimæ fructuum minutorum, & bonorum Villaricchæ præsentium, & futurorum, *eod. Summ. num.*3. Ob-
seruantia enim, vt suffragetur, † debet esse quoad omnia vni- 14
formis, continuata, & successiua, alias non attenditur, Matescott. *var. resol. lib.*1. *cap.*13. *num.*15. Rota *in recent. decis.*202. *num.* 8. *&* 9. *part.* 4. *tom.*2. *coram Eminentissimo D. Otthobono decis.*159. *num.*11. *& decis.* 220. *num.* 23. *& in Cracouien. Decimarum* 20. *Marty* 1651. *coram R. P. D. meo Verospio* §. *neque subsistit*. Certiùs quando concurrit, vt hic, defectus causæ transigendi, & enorme damnum Ecclesiæ, Rota coram bon. mem. Merlino *decis.* 887. *num.* 27. *in Nouarien. Bonorum* 1. *July* 1644. *coram bon. mem. Dunozetto*, & in alijs relatis per Add. *ad decis.* 12. *num.* 22. *&* 23. *part.*3. *recent.*

Et ita vtraque, &c.

Decisio hac in hac eadem causa facta sub die 26. *Iunij anni præteriti* 1658. *coram eodem Eminentissimo Card. Cerro erit infra in Miscellan. iuxta seriem temporis.*

R.P.D. LEONE VEROSPIO.

Romana Fructuum Dotis.

Veneris 7. *Februarij* 1659.

ARGVMENTVM.

Hypotheca fœminis descendentibus pro dotis constitutione debetur in bonis ascendentium etiam fideicommisso obnoxijs. Fructus dotis, & interusuria dotalia constante matrimonio debent persolui absque vlla interpellatione ex redditibus bonorum fideicommissorum non autem ex proprietate. Mora solutionis sequuta ipsa solutione cessat. Circuitus inanes debent euitari.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Decisio, quæ ad disputationis trutinam est reuocata, & confirmatur, robur assumit.*

2 *pro Dotis constitutione debetur hypotheca fœminis descendentibus in bonis ascendentium etiam fideicommisso obnoxijs.*

3 *Interusuria dotalia debentur ex redditibus fideicommissi, non autem ex proprietate.*

4 *ad Fructuum dotalium solutionem hæres fideicommissarius, quando post sequutam interpellationem possit adstringi.*

5 *Fructus dotis constante matrimonio si non persoluuntur, debitor constituitur in mora irregulari statim ac onera matrimonij per maritum substinentur.*

6 *Fructus dotis, constante matrimonio, debent persolui absque vlla interpellatione.*

7 *Mora solutionis per debitorem incursa sequuta deinde ipsa solutione remissa censetur.*

8 *Dotis solutio quoties bona libera non existunt hæredi fideicommissario debet adscribi.*

9 *Circuitus inanes ex legis dispositione interdicti debent omnino euitari.*

DECISIO XXV.

SAncitum fuerat sua die 7. Iunij præteriti * fructus dotis à Iulio Porcario Faustinæ filiæ promissæ à die ipsiusmet promissoris obitus persoluendos fore à Sauo eiusdem Iulij filio, ac beneficiato hærede ex redditibus fideicommissi per Prosperum proauum instituti, nec Faustinam proinde, ac Pompeium Magdalenum ipsius virum pro restitutione quantitatis scut. 2530. per eos à conductore Casalis fideicommisso suppositi exactæ posse compelli,
1 quæ sanè † decisio ad disputationis trutinam reuocata hodiè confirmationis robur assumpsit ex dispositione *text. in Auth. res quæ C. commun. de legat.* hypothecam
2 † fœminis descendentibus pro dotis constitutione attribuentis in bonis ascendentium fideicommisso obnoxijs, quoties bonorum liberorum non existentia, vt in proposito casu comprobetur, vt notat Castrens. *in l. si mulier §. cum proponetur num. 3. ff. ad Trebell.* Dec. *cons. 519. num. 3. Rot. coram bon. mem. Merlin. decis. 657. & decis. 313. num. 17. part. 6. recent. cum alijs in præterita decis. relatis in §. siqui-*
3 *dem*, adeout interusuria † quoque dotalia ex redditibus ipsius fideicommissi coniugibus debeantur, non autem ex proprietate persolui iuxta opinionem in hoc sacro Tribunali receptam, de qua *in Firmana, seu Maceraten. dotis 9. Ianuarij 1622. coram bon. mem. Pirouano, & in decis. 607. num. 7. & 8. part. 4. tom. 3. recent. & decis. 43. num. 6. in fine coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono, & in Auenionen. pecuniaria 5. Aprilis 1647. in §. hos tamen fructus coram me.*

Nec obstare visum fuit iterùm repetita obiectio, quòd
4 hæres † fideicommissarius post secutam dumtaxat interpellationem pro fructuum dotalium solutione valeat adstringi, vt respondit Rot. *decis. 103. & decis. 201. coram Eminentissimo D. meo Cardinali Otthobono*, ea namque conclusio admittitur in muliere ab hæredibus viri prædefuncti fructus petente sibi persolui; pro quorum constitutione fideicommissarij interpellatio exinde requiritur, quod cessante mora post matrimonium ex viri obitu dissolutum fructuum exactio interdicta censetur, adeòque nequit proposito casui applicari, quo de fructibus agitur constan-
5 te † matrimonio decursis, necnon à promissore dotis, seu ipsius hærede persoluendis. Hi quippè in mora irregulari constituuntur statim, ac per virum onera matrimonij substinentur, *iuxta text. in cap. salubriter 16. de vsuris*, notat *gloss. in l. de euictione*, ibique Bartol. & Alex. *num. 12.* Soccin. *num. 9. ff. solut. matrim.* Bald. *cons. 94. in principio lib. 1. Rot. coram Gregor. decis. 573. num. 7.* itaut interpellatio
6 nullatenus requiratur, † vt in his terminis distinxit Rot. *in Romana Dotis 19. Iunij 1654. §. non obstat vers. interpellationis vero coram me.*

Omnis prætereà exinde mouetur obiectio, eo quod Sauus nedum fructus per plures annos coniugibus post Patris obitum persoluisse conuincitur, verùm etiam in distractione Casalis fideicommisso suppositi expresse cum emptore conuenit, quod ob non existentiam bonorum liberorum ex pretio Faustina Soror dotem consequi debuisset. Hinc enim desumitur debiti agnitio, & consequenter interpellationis beneficio Sauus renunciasse præsumitur, vt in terminis moræ † per debitorem incursæ, quod illa subsecuta pecuniarum receptione à Creditore remissa censeatur, probat *text. in dicta l. Delegat. in fine ff. de leg. comm.* Aretin. *cons. 140. num. 11.* Aymon. *cons. 106. n. 2. & 3. Rot. coram Gregor. decis. 75. num. 2. & coram bon. mem. Merlin. decis. 246. num. 4.* 7

Neque poterit obesse reportata per Sauum contra paterna bona à coniugibus cessio; Dum enim ipsi innotuerat nullam posse in bonis patris releuationem obtinere, solutio † proinde ei tanquam hæredi fideicommissario debet 8
adscribi, cum alias militaret præsumptio donationis, quæ semper excluditur quoties coniectura, vt in proposito casu concurrat contrarium suadens, *iuxta text. in l. cum de indebito ff. de solut.* Dec. *cons. 177. num. 1. & consil. 402. num. 6.* Card. Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 9. num. 1. cum seqq. Rot. coram bon. mem. Merlin. decis. 319. num. 7.*

Hinc non vrget, quod exactio scut. 2530. facta per coniuges prodierit in vim mandati contra paterna bona relaxati, necnon propria eiusdemmet Saui de bonis in Inuentario descriptis rationem reddere negligentis; siquidem cum ad solutionem eiusdem quantitatis, vt Prosperi proaui hæres fideicommissarius Sauus ipse noscatur adstrictus, non debent propterea coniuges ad restitutionem compelli: Circuitus † enim inanes ex Iuris dispositione 9
interdicti, debent omninò euitari, *iuxta text. in l. cum fundus §. seruum ff. de reb. cred. Clem. Auditor de rescript.* Natt. *cons. 183. num. 9.* Menoch. *cons. 68. num. 19.* Surd. *cons. 248. num. 8.*

Et ita vtraque, &c.

Decisio hæc in eadem causa emanata sub 7. Iunij præteriti anni 1658. coram eodem bon. mem. Leone Verospio, est in præcedenti part. 12. recent. decis. 359.

R. P. D. CERRO
Posteà S. R. E. Cardinali.

Interamnensis Bonorum.

Veneris 7. Februarij 1659.

ARGVMENTVM.

Adiudicatione prædij magni valoris pro modico credito non subsistente, mandatum de manutenendo ad fauorem possessorium contra Creditores concessum, ex quibus confirmetur.

SVMMARIVM.

1 *Procurator non habens mandatum procuræ si obtineat aliquam adiudicationem, tunc nullitas adiudicationis, & ad cuius fauorem concedenda veniat manutentio.*

2 *Possessio communis matris cum filio ex clausula, Constituti, Iustificatur, quæ cum super omnibus bonis generaliter fuerit apposita exceptione incertitudinis refelli nequit.*

3 *Possessionem communem Testes formiter examinati confirmant, quorum etiam vnicus ad effectum obtinendæ manutentionis sufficit.*

4 *Possessio ad simplicem administrationem referri nequit si habeat titulum possidendi Iure proprio.*

5 *Mater tanquam non possidens Iure dominij licet viam executiuam Creditoribus competentem impedire non possit, in quolibet tamen casu legitimè citari debet.*

6 *Prædio magni valoris pro exiguo credito adiudicato excessus contra claram Iuris dispositionem euidenter apparet.*

7 *Excessus, qui fuit de re maioris valoris admittitur in subhastatione facta ad fauorem tertij, qui iustum pretium deposuit, vt satisfacto Creditore residuum restituatur.*

8 *Adiudicatio rei magni valoris ad fauorem ipsiusmet Creditoris agentis pro modico credito facta, dum continet enormissimam læsionem dolo, & fide mala extortam, sustineri nullo modo potest.*

9 *Iudex de exiguo valore prædij ignorantiam prætendere non potest, dum ex Iuribus coram eo productis contrarium probatur.*

10 *Retentio pro creditis diuersis ab eo pro quo emanauit adiudicatio non conceditur.*
Maximè quando nullitas ob defectum citationis concurrit, ibid.

DECISIO XXVI.

EX defectu legitimæ citationis, & ex quo pro modico
credito scut. 300. adiudicatum fuit Ciamburnalis Cre-
ditoribus prædium valoris scut. 7000. & vltrà sub die prima
Iulij proximi præteriti, Rota respoodit dandum esse
mandatum de manutenendo Claræ Castellæ, & Petro
Antonio Mazzitello eius filio, qui non habuerunt se
pro spoliatis, & ex ijsdem fundamentis DD. hodiè steterunt
in decisis.

Subsistit enim defectus citationis, quia citatus fuit solus
Anastasius Filotius vti illorum procurator, & Dominus
litis effectus, & tamen quicquid sit. An respectu Petri An-
tonij ex nouiter deductis iustificetur eius mandatum sal-
tim præsumptum, certum, & indubitatum est, quod re-
1 spectu Claræ nullum mandatum † habebat nec expressum
nec præsumptum: cumque propterea eius respectu nullitas
adiudicationis indubitata sit, & incontrouertibilis, corruit
in totum etiam fauore Mazzitelli pro indiuiso possidentis
propter connexitatem interesse, & indiuiduitatem Iudi-
cij, vt præter auctoritates allegatas in prima decisione
respondit Rot. *in recent.* 594. *num.* 2. *part.* 4. apud Posth. *de
manuten. decis.* 44. *num.* 4. *decis.* 129. *num.* 3. coram Dunan.
decis. 37. *num.* 9. *& in Bononien. fideicommissi de Bargellinis*
24. *Nouembris* 1651. *coram bon. mem. Bichio §. neque vrget
circa finem vers. nam alioquin.*

2 Communis autem possessio † Claræ in dubium reuo-
cari non potest, quia iustificatur primo ex clausula consti-
tuti in eius Instrumento dotali adiecta, quæ refelli ne-
quit exequtione incertitudinis dum non fuit appositum
super aliqua re particulari incerta, sed generaliter su-
per omnibus bonis præsentibus, & futuris eius viri,
quod sufficit, vt saltim respectu vniuersi illius patrimo-
nij constitutum dicatur certum, vt optimè distinguen-
do respondit *Rota in Bisuntina Census* 27. *Nouembris*
1645. *coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado Prodata-
rio §. nam obiectum.*

3 Secundò ex testibus † pro hac parte ad perpetuam rei
memoriam, & ex alijs pro Ciamburlanis formiter exami-
natis præterito Summario Claræ, & Consortis *num.* 2. *&* 3.
quorum etiam vnicus sufficit ad effectum obtinendæ
manutentionis, vt dixit Rot. *in Romana Vinea de Ca-
pocefalis* 26. *Ianuarij* 1629. *&* 14. *Iunij* 1630. *coram bon.
mem. Dunozetto apud Posth. de manut. decis.* 248. *& decis.*
280. *vtrobique num.* 1.

4 Neque huiusmodi possessio † referri valet ad simplicem
administrationem, vel ad solum Ius familiaritatis, dum
Clara habebat titulum possidendi Iure proprio nedum
ratione sui crediti dotalis, sed etiam ex vsufructu ab eius
viro sibi relicto ex latè probatis per eundem Modern.
Posth. *obseruat.* 54. *num.* 22. *&* 23. Et licet vti non possi-
5 dens † Iure dominij non potuisset impedire viam execu-
tiuam Ciamburlanis competentem, debebat tamen in quo-
libet actu legitimè citari, vt respondit Rot. apud eundem
decis. 153. *num.* 2. *& in Romana pecuniaria* 12. *Decembris*
1653. *coram R. P. D. Albergato §. quia quicquid sit.*

6 Euidens † pariter est excessus dum pro modico credito
scut. 300. adiudicatum fuit prædium valoris scut. 7. mil.
contra claram dispositionem *text. in l. magis puto §. non
passim in fine vers. aut si detrahen. ff. de reb. eorum*; neque
applicatur responsio, quod ille excessus attendatur, qui
committitur ex eo quod fiat executio pro plus debito, non
autem ille, vt hic, qui fit de re maioris valoris: Potest
7 enim admitti in † subhastatione, & deliberatione facta
ad fauorem Tertij, qui iustum pretium deposuit, vt sa-
tisfacto creditore residuum restituatur, in quibus termi-
nis loquitur *Rot. coram bon. mem.* Coccin. *decis.* 136. *num.*
7. coram Buratt. *decis.* 49. *num.* 13. *in Ariminen. manuten-
tionis* 1. *Iulij* 1647. *§. pariter neque subsistit coram Reueren-
dissimo Terracinen.* & in alijs allegatis pro Ciamburlanis:
8 † Secus autem in adiudicatione facta de prædio magni va-
loris ad fauorem ipsiusmet creditoris agentis pro eius
dumtaxat modico credito: ista enim dum continet enor-
missimam læsionem, vt hic, dicitur dolo, & mala
fide extorta, & nullo prorsus modo substinetur ex deductis
in Romana Censuum 16. *Martij* 1646. *coram Reuerendissi-
mo Archiepiscopo Terraconen. per tot. & signanter sub §. qui-
bus stantibus.*

Nec subsistit, † quod Iudici non innotuerit exiguus valor 9
d. prædij, quia sufficit quod ex Iuribus coram ipso produ-
ctis, & ex ipsomet Instrumento eius executionis dignoscere
potuerit illius æstimationem, quæ ex ijs latè probantur, &
valdè potest etiam ex nouis comprobari, vt latè fuit respon-
sum *in Romana retentionis domorum* 23. *Ianuary* 1649. *co-
ram R. P. D. meo Verospio §. nec obstat.*

Demum non obstat, quòd Ciamburlani declarauerint
velle recipere, & retinere dictum prædium etiam in satis-
factionem aliorum creditorum vsque ad alia scuta 4180.
ascendentium, quia præter quod huiusmodi ass. credita
valdè controuertuntur, nec adæquant iustum prædij valo-
rem, Placuit responsio decisionis, † quod non conceditur 10
retentio pro creditis diuersis ab eo pro quo emanauit adiu-
dicatio, vt sequendo distinctionem Bartol. *in l. si non ser-
tem §. si centum num.* 8. *ff. de cond. indebit.* respondit Rot.
coram Card. Canal. *decis.* 539. *num.* 4. *& decis.* 543. *num.* 3.
& 4. ac in alijs ibi allegatis *in fine*, præsertim quando con-
currit nullitas ob defectum citationis Posth. *de subhast. in-
spect.* 62. *num.* 10. *&* 11.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO.

Posteà Episcopo Papien.

Romana Census.

Luna 10. *Februarij* 1659.

ARGVMENTVM.

De nullitate retrouenditionis, & extinctionis census, vbi latiùs deducitur, Procuratorem non posse sine speciali mandato Principalis facultatem ad solus fructus restrictam excedere, & sortem principalem exigere; adeòque deficientibus ad actum retrouenditionis necessarijs, extinctionem census per ipsum factam sustineri nullatenus posse.

SVMMARIVM.

1 *Ad validitatem census retrouenditionis, quando agitur cum Procuratore, mandatum speciale requiritur.*

2 *Itaque mandatum quantumuis amplissimis verbis conceptum non sufficit.*

3 *Procurator habens mandatum à Creditore ad exigendum solummodo fructum census, excedendo facultates suas sortem principalem exigere non potest.*

4 *Procurator habens mandatum ad transigendum super quacumque re, & negotio emergenti virtute solutionis, tam sortis principalis, quam censuum decursorum, super Iure claro transigere nequit.*

Nec censum ad rationem decem pro centenario impositum ad rationem octo reducere potest, ibid.

5 *Facultatem Procuratoris ad solos fructus census fuisse restrictam, quomodo probatur.*

6 *Census respectu Creditoris perpetuus à Procuratore repeti non potest.*

7 *Census Dominus non dicitur propriè Dominus, & Creditor sortis, sed fructuum tantum.*

8 *Debitor in vim reseruationis facultatis censum quandocunque redimendi, an & in quo casu eidem Procuratori cum quo contraxit, illius sortem principalem restituere possit.*

9 *Contractu per Procuratorem ad fauorem absentis stipulato, debitor soluendo Procuratori liberari non potest.*

10 *Facultas in mandato procura contenta,* exigendi fructus, cedendi Iura, recipiendi deposita &c. *vti & clausula,* cum libera, *an ad extinctionem census conualidandam sufficiat.*

11 *Similes clausula in quantum operantur.*

12 *Clausula,* cum libera, *licet prabeat facultatem Procuratori ea omnia expediendi, qua facere potest principalis constituens, non tamen quoad diuersa, super quibus Constituens intentionem concedendi mandatum non habuit, extenditur.*

13 *Verba mandati quoad facultatem recipiendi deposita quomodo intelligenda.*

14 *Facultas extinguendi census dum non comprahenditur in fa-*

in facultate generali mandati, tanquam res diuersa ad illam inferri non potest.
15 *Mandatum secundum Procuræ, quatenus etiam ad receptionem sortis principalis extendi non posset, an superfluum reddatur.*
16 *Facultas mandati in dubio semper in fauorem mandantis, ac secundum illius mentem interpretari debet.*
17 *Insufficientia mandati ex Epistola responsiua probatur.*
18 *Facultate ad actum retrouenditionis necessaria Procuratori deficiente, extinctio census aliter ab ipso facta sustineri non potest.*
19 *Actus retrouenditionis, vt sit validus, legitima præcedens disdicta necessario requiritur.*
20 *Actus retrouenditionis licet respectu disdictæ valere posset, attento tamen excessu facultatis Principalis, in præiudicium mandantis subsistere nequit.*
21 *Nisi Dominus sciuisset huiusmodi excessum, & tacuisset.*
22 *Exclusio facultatis quoad exactionem Capitalis controuersi census, ex manifesta diffidentia Constituentis erga Procuratorem euincitur.*
23 *Agentis animus ex subsequentibus actibus demonstratur.*
24 *Debitor soluendo Procuratori contrahenti non liberatur, dum de contraria disponentis voluntate constat.*

DECISIO XXVII.

MANDATVM ad Instantiam D. Io. Andreæ Gentilis alias per A. C. contra Ven. Domum Professam Societatis Iesu Vrbis pro fructibus Census relaxatum duabus præuijs decisionibus coram me editis non esse exequendum resolutum fuerat; Verùm hodiè super dd. decisionum viribus disputatione reassumpta DD. ex nouiter deductis, ac diligenter examinatis facultatibus attributis Mambillæ Procuratori eiusdem Gentilis cum quo extinctio controuersi census facta fuit, à decisis recesserunt: supposita nam-
1 que vulgari regula, quod ad validitatem † census retro-
uenditionis, dum agitur cum Procuratore, mandatum
speciale requiratur, vt consuluit Roman. *cons.446. num.7.*
& dixit Rota *decis.295. num.1. & seq. part.4. diuers. & decis.373. num.6. & 7. part.1. recent. in Rauennaten. Census*
26. *Aprilis* 1641. *§. non etiam in fine coram bon. mem. Bichio,*
2 adeòut mandatum † quamuis amplissimis verbis conce-
ptum non sufficiat ex firmatis per Larr. *decis. Granaten.*
19. *num.*8. Giurb. *obseru.69. n.7.* Rota coram Seraph. *decis.*831. *num.1. & seq.* Cenc. *de Censib. quæst.*109. *n.*51. *&*
& seqq. & Rota post eius *tract. decis.*188. *n.*1. Mambilla
3 qui habebat mandatum † Procuræ à dicto D. Io: Andrea
Creditore ad exigendum solummodo fructus dicti Census
non potuit obligationem mutare, & excedendo suas facultates sortem principalem exigere, *l. debitorem meum, & l. cui rectè ff. de nouat. l. quod stipulatus, ff. de solut.* Surd. *decis.*
229. *num.*27. & in fortioribus terminis, quod Procurator
4 habens mandatum ad exigendum, † & transigendum
super quacunque re, Iure, causa, & negocio emergenti
virtute solutionis, tam sortis principalis, quàm censuum
decursorum cum amplissimis clausulis, non potuit transigere super Iure claro, nec censum impositum ad rationem decem pro centenario reducere ad rationem
8. respondit Rota *coram san. mem. Gregor. XV. decis.*311.
n.1. & seqq. Merlin. *decis.463. n.3. & 4.*
5 Fuisse autem ad solos fructus restrictam facultatem
Mambillæ clarè demonstrant illa verba adiecta in eius
mandato Procuræ, ibi, *petere, exigere, & recuperare quosuis fructus hactenus decursos, & non exactos &c. Summario DD. de Gentilis num.*2. quæ sanè referri non possunt ad actum extinctionis, maximè quia census respectu
6 Creditoris erat perpetuus, † vnde repeti non poterat à
Procuratore quamuis quoad ipsam Domum Professam
Debitricem redimibilis, & temporalis extaret, tam ex
natura ipsius, quàm etiam ex Constitutionibus Apostolicis, & præsertim sa. mem. Pij V. super forma creandi census in Bullario nouo *tom.3. constitut.79. in ordin. fol.*208.
Couar. *var. resolut. lib.3. cap.2. num.2. vers.2. & cap.9. num.4.* Gaill. *pract. obseruat. lib.2. obseruat.2. num.*14. Rota *decis.56. num.15. part.1.* Merlin. *dicta decis.463. num.*
8. *& in Firmana Census* 3. *Iunij præteriti §. sicuti quoque coram R. P. D. meo Priolo.* Dominus enim census non dici-
7 tur propriè † Dominus, & Creditor sortis; sed fructuum
tantum, vt notat Mart. *vot.51. num.6.* Cenc. *dicto tract. de Cens. quæst.81. num.1. & seq.* Rot. coram Seraphin. *decis.*890. *num.*3. cum alijs allegatis per Thomat. *decis. Maceraten.*285. *num.*6. & dixit etiam *Rota in Ariminen. fructuum* 16. *Ianuarij* 1658. *§.2. quia sortes principales coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*
Hinc non applicatur, † quod Domus Professa debi- 8
trix in vim reseruationis facultatis quandocunque d. Censum redimendi, potuerit eidem Procuratori, cum quo contraxit illius sortem principalem restituere, per *text. in l. filius,* vbi Bart. & communiter Doctores *C. de pactis* Iason. *in l. si Vrbana prædia num.4. ff. de condit. indeb.* Surd. *cons.43. num.1. & 2.* Rot. coram Caual. *decis.*345. *num.*2. Adden. ad Buratt. *decis.2. num.*18. Etenim hoc potest procedere quoties verba obligatoria, & exequutiua respectu sortis fuissent etiam directa in Procuratorem stipulantem, quemadmodum facta dicitur respectu illius fructuum, quos dicta Domus Professa eidem Mambillæ Procuratori, seu alteri soluere promisit, in quibus terminis
loquuntur Doctores in contrarium allegari. † At secus 9
est, quando contractus per Procuratorem stipulatus fuit ad fauorem absentis, vt in isto casu, in quo verba obligatoria fuerant directa in Gentilem Genuæ commorantem, tunc enim soluendo debitor Procuratori liberari non potest, vt declarat Alex. *cons.40. num.7. lib.5.* Beu. *cons.* 91. *num.*8. Surd. *decis.229. num.*14. Rota post eundem *tract. de Cens. decis.*172.
Nec quidquam ad huiusmodi † extinctionem conua- 10
lidandam operatur facultas in eodem mandato Procuræ contenta nedum exigendi fructus, verùm etiam cedendi Iura, recipiendi deposita, aliaque peragendi, quæ ipsemet Constituens facere potuisset etiam addita clausula cum libera, ex quibus videtur dicto Procuratori concessa etiam facultas censum extinguendi, ac illius sortem principalem recuperandi, Rota *decis.188. num.1. & 2.* post dictum *tract. Cenc. relat.* per Merlin. *dicta decis.462. num.20. & fuit responsum in Anconitana Census* 30. *Ianuarij* 1659.
§. hinc perperam coram R. P. D. meo Verospio; † Quia simi- 11
les clausulæ vti appositæ hic in parte exequutiua Instrumenti restringuuntur ad species superiùs expressas, & circa eas solummodò Procuratoris facultatem augent, *iuxta text. in c. qui ad augendum de procurat. lib.6. in Clem. non potest, & ibi scribentes eodem tit.* prout etiam declarat Felin. *in cap. sedes num.3. propè fin. de rescript.* Cuman. *cons.148. num.1.* Ruin. *cons.59. num.3. lib.5.* Cyriac. *controu. forens. cap.278. num.54. & seqq. Rota in Perusina fideicommissi de Rodulphis* 15. *Iunij* 1654. *§. verum reproposita coram Reuerendissimo D. meo Decano,* & in terminis etiam clausulæ cum libera,
† quod licet præbeat facultatem Procuratori ea omnia 12
expediendi, quæ facere potest idemmet principalis constituens *iuxta text. in l. creditor §. Titius ff. mandati,* Rota apud Marches. *de commiss. part.1. decis.2. num.3. fol.*305. semper tamen restringatur ad contenta in mandato, etiamsi non operetur quoad diuersa, super quibus Constituens non habuit intentionem concedendi mandatum, tradit Barbos. *de Clausul. claus.35. num.2.* Buratt. *decis.661. n.1. & decis.754. num... part.2. & decis.21. n.30. part.6. recent.*
Idque clariùs comprobant † præcisa verba mandati 13
quoad facultatem recipiendi deposita; ibi, *Quatenus autem pro prædictis, & occasione prædictorum deposita essent, seu deponerentur aliqua pecunia in quouis Banco, seu Bancis &c.* ipsas etiam petendo, habendo, exigendo &c. quæ licèt extendant huiusmodi facultatem circa modum exigendi tam à Debitoribus, quàm etiam à Depositarijs, & bancis ratione tantum materiæ, nempè pecuniarum, eam restringunt ad exactionem fructuum, & ad alia superiùs per d.
Constituentem † expressa, inter quæ facultas extinguen- 14
di non compræhenditur, & ideò tanquam res diuersa ad illam inferri non potest, *l. Papinianus ff. de minor. 25. ann.* Surd. *cons.150. num 94. lib.1.* Rota *decis.454. num.9. part.5. & decis.256. num.20. part.6. recent.* coram Merlin. *decis.*598. *num.*83. *& decis.685. num.44.*
Prætereà non releuat, † quod cum Mambilla duo ha- 15
buerit mandata Procuræ diuersis temporis, quatenus secundum ad receptionem etiam sortis extendi non posset superfluum redderetur ea ratione, quia sufficiens facultas exigendi fructus dicti Census in antecedenti mandato concessa adhuc durabat: fuit enim responsum huiusmodi superfluitatem penitus cessare tam ponderando, quod in primo mandato dicta facultas erat limitata ad triennium tantum; In secundo verò ampliata fuit ad plures

annos; quam etiam habita ratione quantitatis redditum pro quibus dictum primum mandatum concessum fuerat, cum in secundo cesset superaddita facultas exigendi quoque fructus, ac emolumenta portionum Ripæ, & aliorum
16 officiorum, † quæ in primo non continebantur, vnde in dubio facultas mandati semper in fauorem mandantis, ac secundum illius mentem interpretari debet, *l. si quis intentione contigua ff. de Iudic.* Cyriac. *controu. forens. cap.278. n.36.* Cassiodor. *decis.1. num.1. de procurat.* Larrea *d. dec.29.n.10.* Rota *dec.8. num.3. part.2. diuers. & decis.287. n.11. part.7. recent.*
17 Verùm † insufficientia prædicti mandati benè comprobatur ex epistola responsiua scripta sub die 12. Augusti 1651. à dicto Andrea Gentile Creditore eidem Mambillæ eius Procuratori in actis producta pro parte Domus Professæ, vbi scribens respondendo ad instantiam sibi per reiteratas litteras facta à Mambilla super transmissione facultatis, ac mandati Procuræ necessarij pro extinctione controuersi census, *vt in d. Sum. n.5. & 6.* nedum illud non transmisit, sed imò suspendendo deliberationem suæ voluntatis respondit per sequentia verba: *Prego V. S. di procurare col Padre Oldouino Procuratore di detta Compagnia di ridurlo almeno à scudi 4. e vn quarto per cento, perche mi dò à credere sicuramente habbino censi, che paghino d'auuantaggio di scudi 4. e vn quarto per cento, si che il Padre Oldouino vorrà fauorirci, sono sicuro, che ci riuscirà coll'intento, mi farà gratia d'astringermelo, & auuisarà del seguito, perche li dirò il mio sentimento circa il scuotere detto Capitale, e d'abbassarlo, durando per li due mesi, che habbiamo*
18 *di tempo, à risoluersi, &c. d. Sum. n.4.* Hinc igitur † optimè colligitur facultatem ad actum retrouenditionis necessariam defuisse, & solum circa hoc fuisse iniunctum onus Mambillę certiorando suum principalem de voluntate Iesuitarum. Quapropter non iustificata tali certioratione, nec docto de vlteriori speciali mandato ad prædictum effectum, nullatenus ex superiùs allegatis extinctio aliter facta substineri potest.

Accedente præsertim, quod illa facta reperitur ante
19 lapsum bimestris † nulla præcedente legitima disdicta, prout necessariò ad validitatem huiusmodi actus requirebatur, Alex. *cons.27. n.1. lib.6.* Tiraqu. *de retract. lignag. §.36. gloss.2. num.27. in fine*, Cenc. *d. tract. de censibus q. 103. num.20. & qu.111. num.1.* vt dixit Rota apud eumdem *decis.276. num.1. cum seq.* Ac etiam contra formam mandati ipsius Gentilis, qui expressè denegauerat, tam exactionem Capitalis, quàm reductionem fructuum, dum declarauit se durante bimestre velle deliberare, an magis expediret recipere sortem, vel potius censum reducere, ex
20 quo sequitur, quod etiamsi † actus iste respectu disdictæ valere posset; nihilominus attento excessu talis facultatis subsistere nequit in præiudicium mandantis, *arg. text. in l. diligitur ff. mandati C. cum dilecta de rescriptis, & cap. Pisanis de restit. spoliat.* Rota *decis.79. num.3. & 4. part.6.*
21 *recent.* nisi constaret Dominum sciuisse † huiusmodi excessum, & tacuisse, Dec. *cons.457. n.3. vers.3.* etiam responderi potest Magon. *decis. Florent.3. num.12. & seq.* cum alijs allegatis per Surd. *decis.209. num.8.*
22 Insuper concurrit † pro exclusione dictæ facultatis manifesta diffidentia, quam præfatus Gentilis respectu exactionis capitalis controuersi census habebat erga dictum Mambillam, dum in eadem Epistola respondendo circa extinctionem alterius census debiti à Patribus S. Mariæ de Pace, subdit: *Circa l'obligatione, che fanno li PP. della Pace di redimere il censo, che habbiamo con detta Religione, io sono risoluto di prender il danaro, quando pure faccino da douere, nel qual caso V. S. gli potrà dire, che depositino, quando vogliono detto Capitale nel Monte della Pietà, che saremo pronti riceuerlo.* Ex hac igitur declaratione subsequuta, certius patet Constituentem non habuisse intentionem tam amplam authoritatem concedendi in manda-
23 to præcedenti. Nam Agentis † animus ex subsequentibus actibus demonstratur, *l. quædam sunt ff. de rebus dubijs*, Mantic. *de tacit. lib.6. tit.25. n.32. vol.1. Rota coram Eminentissimo D. Card. Otthob. decis.330. n.16. & in Firmana fideicommissi 22. Martij 1658. §. ad superiora coram R.P.D. meo Taya.*

Quapropter Patres Iesuitæ vti diligentissimi in rebus proprijs, ac benè informati, quod dominium dicti Census residebat penes dictum Gentilem, antequam ad illius retrouenditionem deuenirent cautius legitimam præfati Procuratoris facultatem indagare debebant per ea, quæ dixit *Rota in Romana fructuum Census 22. Iunij 1646. §. nec releuat coram Reuerendissimo D. meo Decano*, vbi declarando regulam, quod benè soluitur ei, cum quo contrahitur, firmat debitorem † soluendo Procuratori con- 24
trahenti non liberari, dum constat de contraria disponentis voluntate, & hoc idem fuit comprobatum *in eadem causa sub die 30. Maij 1656. coram eodem.*

Et ex his cum clarè constet de nullitate huiusmodi retrouenditionis, à decisis Domini vtraque Parte informante recesserunt, &c.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Dotis.

Lunæ 10. Februarij 1659.

ARGVMENTVM.

Dos quando taxatur consideratis omnibus facti circumstantijs, tanquam congrua pro tali taxatione iudicanda.

SVMMARIVM.

1 *Dos congrua secundùm quantitatem Patrimonij, qualitatem Coniugum, Regionis mores, & numerum liberorum ex boni viri arbitrio regulatur.*
2 *Inæqualitas viri, aut minus legitimi natales, an dotis diminutionem operari possint.*
3 *Legitimatio maculam illegitimitatis tollit, & filium talem reddit, ac si de legitimo matrimonio fuisset procreatus.*
4 *Defectum Coniugum mutua compensatione tolluntur.*
5 *Qualitas sola viri in matrimonio non est inspicienda quoad taxationem dotis.*
6 *Patrimonium illius, qui dotare tenetur, non solum attenditur, sed & aliæ qualitates.*
7 *Dos quando bona paterna non sufficiunt ex bonis fideicommisso subiectis vsque ad quantitatem Iudici benè visam constituitur.*

DECISIO XXVIII.

QVantitati dotis in præterita decisione taxatæ in scutis bis mille quingentis non acquiescebant Partes, instabatque Petrus pro augmento, pro diminutione Ludouicus: sed articulo iterùm discusso, & consideratis omnibus facti circumstantijs Domini steterunt in decisis, hanc
† dotem esse congruam arbitrati inspecta quantitate patri- 1
monij, qualitate Coniugum, Regionis more, & numero liberorum, ex quibus boni viri arbitrium in subiecta materia regulandum esse, dixit *glos. in l. si Curatores 9. verbo, moderatum, C. de administr. tutel.* Mantic. *de tacit. lib. 12. tit.21. n.4. & seqq.* Thesaur. *decis.192. n.1.* & alij relati *in Auximana Dotium 24. Ianuarij 1653. coram me §. eoque magis.*

Nec obiecta † inæqualitas Petri respectu Margheritæ, 2
seu illius minus legitimi natales diminutionem Dotis operari potuerunt. Vel quia testes ad id iustificandum à Ludouico inducti, nihil probant ex datis *in Sum. Petri num.2. & seqq.* Et quatenus aliquam, vel semiplenam probationem facerent, cum non agatur ad effectum succedendi, illa non releuaret, quia omnem prorsus † maculam abstulit 3
subiecta legitimatio, eumque reddidit talem, ac si de legitimo matrimonio fuisset procreatus Rollan. à Vall. *cons.37. num.36. & 39. lib.1.* Rot. *decis.505. num.6. part.1. diuers. & Romana fideicommissi de Griffonibus 10. Martij 1656. coram bon. mem. Dunozett. §. Qualitas, & seqq.*

Siue etiam quia vltra prædictas facti circumstantias considerandа est qualitas mulieris, quæ de tempore nuptiarum erat annosa, ex quo Ludouicus eam vsque ad ann. 33. matrimonio collocare distulerat, infirma, & parum elegantis formæ, sicque maiori dote indigebat, & coniugum † defectus mutua compensatione tollebantur, 4
vt in terminis, quod non sit perpendenda sola † qua- 5
litas viri tradit Paris. *cons.63. num.55. lib.2. Rota in Romana rescissionis transactionis 16. Iunij 1651. sub §. altera verò ad med. coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado.*

Non obstat, quòd bona materna essent longè minoris quanti-

quantitatis, quam ex illis posset detrahi dos scutorum 2500. *Sum. Ludouici num.4.* Tum quia contrarium in facto apparet, quod nempè in hæreditate Patris erant bona magni valoris, picturæ, statuæ, &c. vt ex inuentario ab ipsomet Ludouico confecto, & dos matris Margheritæ ascendebat ad scuta decem millia. Tùm etiam quia vt iam di-
6 ctum est non solum attenditur † patrimonium illius, qui dotare tenetur, sed etiam aliæ qualitates, nempè temporum conditiones, rerum vicissitudo, existentia vnius tantum masculi, comprehensio dotis maternæ, locus matrimonij, & alia, de quibus supra, quo casu Iudex potest arbitrari,
7 quod si bona † paterna non sufficerent dos constituatur ex bonis fideicommisso subiectis vsque ad quantitatem sibi benè visam, *Rota coram Mantic. decis.152.n.2.* Merlin. *decis. 293.n.4.9.10.& per tot.& in Romana Casalis Agulzeni 27. Iunij 1640. §. Nec Domini, & §. nec pariter coram Reuerendiss. Tarraconen.*

Et ita cum aliæ obiectiones vel iam sublatæ fuerint, vel non subsistant, Domini steterunt in decisis 14. Iunij 1658. coram me vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Bononień. Dismembrationis.

Luna 10. Februarij 1659.

ARGVMENTVM.

Dismembratio bonorum Ecclesiæ ad hoc, vt sustineatur, debet adesse legitima causa, & interuentus solemnitatum, aliàs est inualida, & an pro legitima causa possit allegari Seminarij necessitas, & alia, vt hic.

SVMMARIVM.

1 *Dismembratio causa legitima, & solemnitatum interuentu destituta non subsistit, dum vtrumque in actu dismembrationis alienationis speciem præseferentis necessarium est.*
2 *Seminarij necessitas pro legitima causa dismembrationis deseruire non potest.*
3 *Dismembratio beneficiorum ad reparandas Seminarij indigentias Ordinarijs attributa ad simplicia beneficia tantùm, non autem ad Curata extenditur.*
4 *Dismembratio beneficiorum Curam habentium ex dispositione Concilij Tridentini prohibetur.*
5 *Vnionis dissolutio cessante causa tenuitatis ex subsequuto redditum augmento, an, & in quo casu ab ipso Ordinario fieri potest.*
6 *Ordinarius etiam antecedentis vnionis causa cessante ad dissolutionis actum absque cognitione causæ, & citatis interesse habentibus deuenire non potest.*
7 *Parochus Ecclesiæ si sit mortuus tunc defensor ad effectum dissoluendi vnionem specialiter assignari debet.*
8 *Dismembratio Ecclesiæ Parochialis vti de simplici beneficio ex defectu consensus in dismembrante corruit.*
9 *Beneplacitum Apostolicum licet realiter expeditum, deficiente consensu Ordinarij, & nullitate exinde Summo Pontifici ignota resultante, defectum dismembrationis non supplet.*
10 *Beneficia Curata in simplicia conuerti non valent.*
11 *Reintegratio Parocho* ex cap. reintegrandæ 3. qu.1. *non competit stante quadragenaria Seminarij possessione, ex qua actio præscripta conuincitur.*
12 *Possessio vitiosa in Seminario præcedentis vnionis ignaro, & tertio bonorum immobilium possessore ponderari non valet.*

DECISIO XXIX.

Dismembratio Parochialis Ecclesiæ Diui Blasij ab altera S.Iacobi, vitio nullitatis coram me sancita fuerat obnoxia sub die 22. Martij anni præteriti, ac in primæuam proindè possessionem Parochum fore reintegrandum Domini decreuere. Hodiè verò reproposito dubio quoad dismembrationis nullitatem vires decisionis subsistere Domini
1 responderunt. Ea namq; nedum † causa legitima, sed solemnitatum quoque interuentu destituta dignoscitur, quorum vtrumque in actu dismembrationis alienationis speciem præseferentis necessarium esse censetur, vt tradit Abb. *in cap. ad audientiam, il primo n.2. vers. est enim ista alienatio de Ecclesiast.ædific.* Garz. *de benef.part.12.cap.3.num.3.* Barbos. *de potest.Episc.alleg.67.n.16. Rota coram Seraph.decis.1062.n.1. coram Greg. decis.504.n.5.* ibique Add. *n.8.cum alijs relatis in decis.præterita in §.neque dismembratio.*

Pro legitima verò causa deseruire non poterit † Seminarij necessitas, cuius virtute bona ad Ecclesiam Diui Blasij spectantia eidem fuere annexa. Siquidem facultas ex dispositione Sacri Concilij Tridentini *in sess.25. c.18. de reform.* 2
Ordinarijs super dismembratione † beneficiorum attributa ad reparandas Seminarij indigentias, ad simplicia dumtaxat beneficia porrigitur, non autem ad curata, quæ *in eadem sess.25.n.16.* omninò † prohibentur dismembrari, vt aduertit Gonzal. *ad regul.8.gloss.5.§.7.n.63.& 64.* 3 4

Nec releuare visa fuit obiectio, † quod causa tenuitatis fructuum, ob quam Ecclesia Sancti Blasij alteri S.Iacobi antiquitus annexa fuerat, ex subsequuto redditum augmento cessauerit, adeò vt vnionis dissolutio ab ipsomet Ordinario fieri potuerit, vt notant Petr. de Perus. *de reuocat.vnion. cap.1.n.1. inter tractatus vniuersi iuris tom.15.fol. mihi 242.* Caccialup. *de vnion. art.9.n.4.* Rebuff. *in praxi eod.tit.de reuoc. vnion.n.1.fol.mihi 206.* Procedere enim posset obiectio in casu, quo de voluntate Ordinarij vnionem exindè dissoluendi constaret, quod Parochiales S. Iacobi redditus adeò excreuerint, vt ad congruam Parochi substentationem reputarentur sufficientes, secus verò, dum in actu dismembrationis pro legitima causa indigentia dumtaxat Seminarij exhibetur, ex qua S. Concilij dispositione vt supra obstante Parochialis dismembrari nequibat. 5

Quinimò licet antecedentis vnionis † causa cessaret, Ordinarius ad dissolutionis actum absque cognitione causæ, nec non citatis interesse habentibus deuenire non poterat, vt tradunt idem Petrus de Perus. *in cap.3. de reuoc. vnion. vers.præterea reuocatio,& cap.6.* Rebuff. *eodem tract.n.25.& 26.* Garz. *de benef.part.12.cap.2.de dismembrat.n.307.& 308.* Rota *dec.119.n.1.& 11.part.1.recent.* & consequenter † Parochiali tunc Ecclesiæ vacanti defensor omninò specialis debuerat assignari, vt notant *gloss. in Clement. vltima in verbo vacabat de reb.Eccles.non alienand.* Rebuff. *supra relat.n.13.* Petr.de Perus. *cap.3. Rot.in Marsicana dismembrationis fructuum 14. Februarij, & 28. Martij 1598. coram Card. Pamphilio post Garz.de benef.part.12.cap.3.n.4.& 5.& dec.119.in fin. part.1.recent.* 6 7

Qualibet prætereà difficultatis ansa exindè penitus remouetur, quod dum † dismembratio Ecclesiæ Parochialis, vti de simplici beneficio processit, & proindè ex defectu consensus in dismembrante videtur omninò corruere, vt in proximis terminis collationis scilicet Summi Pontificis motu proprio, & ex erronea causa peractæ tradit Hostiens. *in c.vlt. n.1.de præben.* Paris. *consf.74.n.32.lib.4.* Lotter. *de re benef.lib.2. q.54.n.10.& 11. Rota coram Seraph.dec.398.* 8

Hinc † Beneplacitum Apostolicum ex triginta annorum cursu præsumptum vrgere non poterit, vel quia licet realiter illud foret expeditum, deficientem tamen consensum Ordinarij, & nullitatem exindè resultantem Summo Pontifici ignotam supplere non posset, vt notant Castrens. *in cons.84.n.4. lib.2.* Ferett. *cons.38.n.3.& 4. Rota coram Greg. dec.260.n.16.* Vel quia subreptionis vitio reputaretur obnoxium, postquam qualitas Parochialitatis Pontifici non innotuisset, ex cuius causa dismembrationem Ecclesiæ de facili non approbasset, ad hoc vt eadem tanquam beneficium simplex Seminario posset vniri. Quippè quod beneficia 9
† Curata ex dispositione Tridentini in simplicia conuerti non valent, vt ponderauit Rota *in decis.684. in fine part.3. recent.* 10

Reintegrationem verò ex † *cap. reintegrandæ 3. q.1.* petitam Parocho nullatenus competere Domini censuerunt, quia huiusmodi actio ex quadragenaria Seminarij possessione præscripta conuincitur secundum veriorem opinionem, quam sequuntur Decian. *cons.63. n.2.lib.2.* Honded. *cons.82.n.49. lib.1.* & alijs relatis iuribus dixit Rota *in dec. 1360. coram Seraphin. & decis.139. n.8. part.6. recent.* Mala 11
verò fides exaduerso obiecta penitus excluditur in † Seminario præcedentis vnionis ignaro, & tertio bonorum immobilium possessore, in quibus vitiosa possessio ponderari non valet, iuxta *text.in §. quod autem instit. de vsucap.* 12

Et ita, &c. vtraque parte informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Cambiorum.

Lunæ 17. February 1659.

ARGVMENTVM.

Mandatum ob pecunias ad Cambium receptas, presupposita validitate Cambiorum ad limites nundinalium, absque præiudicio melioris, ac verioris calculi esse exequendum.

SVMMARIVM.

1 *Creditum vnius ad retardandum cursum vsurarum mediante compensatione ministerio legis ipso iure inducta cum credito alterius remanet extinctum, licet nulla eiusdem declaratio, siue oppositio præcesserit.*

2 *Mora cuius virtute solummodo debentur vsuræ in debitore compensante ponderari non valet.*

3 *Creditum proprium à Mercatore in computo constitutum cum pecunijs in computa ad partes penes ipsum depositis compensari non potest.*

4 *Merces vtriusque cedulæ ad rationem duo in singula centenaria ad computum producta non suffragatur, conuentione inter partes pro prouisione primæ cedulæ inita ex Testibus formiter examinatis probata.*

5 *Famulus ad inseruiendum conductus, si mercedis mentione posthabita postmodum reconducatur, pro eadem primitus conuenta reconductus præsumitur.*

6 *Cedula secunda in augmentum primæ constituta eodem iure metiri debet.*

7 *Consuetudo Mercatorum quoad cedulas sancitas inspicienda est.*

8 *Merces pro periculo, & labore consueta, licet conuenta non fuerit, debita tamen censetur.*

9 *Prouisiones illiquidæ ac respectu quantitatis incertæ cum credito certo compensationem admittere non possunt.*

10 *Mercatorem creditum ipso iure cum pecunijs debitoris compensatum sub vsuris retinere nulla æquitas suadet.*

DECISIO XXX.

Distractione Castrorum, necnon cæterorum bonorum ad Paulum Monaldensem spectantium, voce Præconis à S. Congregatione Baronum demandata pro dissoluendo ære alieno per ipsum contracto, Dominus Marchio Raymundus scuta 231. mil. primitus obtulit, successiuè verò ad maioris summæ solutionem iuxta æstimationem bonorum à peritis peragendis se astrinxit, relaxando cedulas bancarias Philippi Valentis in Officio pro vtriusque solutione quantitatis, cui ipsemet Marchio facultatem sumendi ad Cambia, tum à Mercatoribus, tum à semetipso quantitatem contentam in cedulis attribuit, illaque per Nundinas, Plateas, nec non alias Mundi partes continuandi vsque ad integram cambiorum, & recambiorum extinctionem; Verùm quia Philippus post relationem tertij periti, bonorum valorem augentis ad scuta 121. mil. eandemmet summam Creditoribus Monaldensium de proprio ære persoluit, exbursatas proindè pecunias in vim sibi tributæ facultatis, præuia Marchionis intimatione ad cambia à semetipso recepit, necnon easdem per Plateas continuari curauit, pro quorum assecuratione Andreas Angelus Administrator hæreditatis Philippi in Sac. Baronum Congregatione Iudicium instituit, quæ Cambia Platealia ad instar Nundinalium reduxit, & perspectis solutionibus in scutis 137. mil. à Marchione peractis, contra eumdemmet mandatum in summa scutorum 16400. auri sine præiudicio iurium ambarum partium decreuit: Ad cuius instantiam ex rescripto Signaturæ Sanctissimi commissa mihi causa dubium pluries proposui, an mandatum exequi debeat, & præsupposita validitate cambiorum ad limites nundinalium, ipsum pro nunc sine præiudicio melioris, ac verioris calculi in scutis 1125. aureis, necnon decem denarijs exequendum fore DD. responderunt.

Dum enim Philippus ex causa primæ cedulæ de proprio Marchionis ære persolutæ, eiusdem debitor in scutis 2947. necnon obulis 37. euaserat, proindè non potuit quantitatem scut. 2174. Portiæ Pinellæ ex causa secundæ cedulæ persolutam ponere sub Cambijs. Huiusmodi enim † creditum ad retardandum cursum vsurarum mediante 1
compensatione ministerio legis ipso iure inducta, cum Marchionis credito remansit extinctum, nulla licet eiusdem declaratio, siue oppositio præcesserit, iuxta *text. in l. si constat C. de compensat. l. eius 7. C. de solut.* Alex. *in cons. 74. num. 4. lib. 5.* Peguer. *cons. 70. num. 1. lib. 4.* Honded. *consil. 38. num. 19. lib. 2.* Franc. à Pont. *cons. 19. per tot.* Rot. *in Romana census 10. Iunij 1641. in §. minus contra secundum, & in Romana de Lurachis 4. Iunij 1646. in §. nec obstat responsio coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & in his terminis sequendo *auth. Card. Tusci in conclus. 493. num. 4. in verb. compensatio* firmauit Rota *in Romana computorum 23. Martij 1618. in §. & Domini cum seqq. coram bon. mem. Coccino*, ex ea ratione potissimum, quod nulla valeat in debitore compensante † mora ponderari, cuius virtute solum- 2
modò debentur vsuræ, & tradit Hig. *de except. cap. 13. §. 4. num. 38.*

Nec releuat, quod à † mercatore proprium creditum 3
in currenti computo constitutum, cum pecunijs in computa ad partes penes ipsum depositis nequeat compensari: præterquam enim debitum Marchionis ex residuo depositę quantitatis pro prima cedula proueniens in computo currenti ad satisfacienda Monaldensium debita censetur existere, posset admitti obiectio, quoties pecuniæ ad certum aliquem, necnon determinatum effectum depositæ forent, quo casu ius compensationis exinde excluditur, quod voluntas partium eam non inducendi colligatur: Secus verò in casu, quo simpliciter, & absque expressione causæ depositæ forent, ex traditis per Rot. *in decis. 199. part. 4. tom. 2. recent.*

Non etiam Valentibus poterit † suffragari, quod ea- 4
demmet die solutionis factæ Pinellæ, 17. videlicet Augusti 1646. ad debitum Marchionis scuta 7160. in proprio libro descripsit pro mercede vtriusque cedulæ, habita duorum scutorum ratione in singula centenaria sibi persoluenda, vt dixit *Rota coram Gregorio decis. 161. num. 1. & 2.* perindè ac si creditum Marchionis ex prouisionibus absorptum fuit ab initio debitis mercatori, vt respondet Rot. *decis. 679. post num. 1. part. 1. diuers.* Siquidem ex testibus formiter examinatis inter Marchionem ac Philippum sancita ab initio conuentio comprobatur, vt pro prouisione primæ cedulæ scuta 500. dumtaxat eidem exbursanda forent, ex quo aliqui ex DD. inferebant mercedem secundæ cedulæ esse taxandam, habito respectu ad quantitatem pro prima conuentam in scutis scilicet 262. necnon obulis 88. vel quia in huiusmodi materia inspici debeat consuetum, prout in terminis Doctoris ad legendum conducti, vel † famuli ad inseruiendum, si postmo- 5
dum mercedis mentione posthabita reconducatur, quod pro eadem primitus conuenta, reconductus præsumatur, firmat Bald. *in l. etiam num. 11. & 12. C. de iur. dot.* Cagnol. *in l. diem functo num. 92. ff. de off. Assessor.* Bertrand. *cons. 241. num. 9. vol. 6.* Surd. *cons. 42. num. 14.* Mastrill. *de Magistr. lib. 1. cap. 21. num. 68.* Rota *in Romana mercedis 26. Iunij 1604. coram Cardinali Pamphilio*, vel quia secunda cedula † dependenter à prima, & in ipsius augmentum 6
constita fuit, & eodem consequenter debet iure metiri, vt notat Bartol. *in l. etiam*, ibique Bald. *num. 12. C. de iur. dot. Rota coram Gregorio decis. 132. num. 8. & decis. 544. num. 14.*

Alij verò mercedem pro † prima cedula sancitam ad se- 7
cundam nullatenus trahi posse, sed Mercatorum consuetum ad hoc inspiciendum esse censebant, iuxta tradita *in Romana Computorum 15. Martij 1619. in §. non fuit responsum coram bon. mem. Coccino;* præsertim quia fortius periculum Philippus in secunda cedula proprio ære persoluta subijt, quam pro prima ex Marchionis pecunijs extincta, cuius † ratione periculi, necnon laboris merces consueta, 8
licet conuenta non foret, eidem debita censetur, vt dixit *Rota coram Greg. decis. 161. num. 1. cum seqq. & decis. 679. post num. 1. part. 1. diuers. Rota Ianuen. decis. 16. num. 14.*

Hinc DD. in hoc articulo non concordes, sine præiudicio iurium ambarum partium firmarunt prouisionem secundæ cedulæ pro nunc esse taxandam in scutis 262. ac obulis 88. habito respectu ad mercedem pro prima cedula sancitam, ac demptis consequenter ex credito Marchionis scut. 262. necnon obulis 88. pro prouisione vtriusque cedulæ Valenti attributis, residuum scutorum 2184. ac obulorum 49. in extinctionem quantitatis Pinellæ persolutæ,

soluta, pro inhibendo vsurarum cursu cessisse censuerunt, non autem in dissolutionem residui prouisionum, quæ
9 † tanquam illiquidæ, ac respectu quantitatis incertæ compensationem cum credito certo admittere non poterant, iuxta *text. in l. vltima, vbi DD. C. de compensat. l. 1.* vbi Bart. *num. 3. ff. de solut.* Alex. *cons. 93. num. 1. lib. 4.* Roland. *consil. 17. num. 18. vol. 1.* Surd. *decis. 184. num. 6.* Rota *coram bo. mem. Vrgellen. decis. 282. num. 1. & decis. 679. in fin. part. 1. recent. & in Romana pecuniaria, seu cambij 19. Iunij 1645. in princ. coram bon. mem. Peutingerio.*

Præterea DD. animaduertebant nonnullos redditus locorum montium ad Marchionem spectantium per Valentem diuersis vicibus exactos extitisse de mense videlicet Ianuarij anni 1646. vsque ad totum mensem Februarij sequentis anni, constituentes summam scut. 1054. ac obul. 16. necnon prouentus Officij Equitis S. Petri, ac portionis Ripæ à mense Ianuarij anni 1646. per totum mensem Augusti 1650. decursos in summa scutorum 874. ac obul. 80. ex quibus cambia pro concurrenti rata dissoluta fuere,
10 cum nulla suadeat æquitas, † quod Mercator creditum ipso iure cum pecunijs debitoris compensatum retineat sub vsuris, vt præter authoritates relatas *in 1. §. not.* Roland. *cons. 87. n. 28. lib. 1.* Fontanell. *de pact. nupt. claus. 6. gloss. 2. part. 6. num. 6.* Rota *in Romana fideicommissi de Marianis 4. Iunij 1646. coram Reuerendiss. Tarraconen.* excepta tamen rata scut. 349. ab eodemmet Andrea Angelo sub anno 1654. præcipiente Eminentissimo Datario Baccellis restituta, quam iterùm à die subsequutæ restitutionis sub cambijs apponi potuisse Domini existimarunt.

Non obstat, quòd fructus locorum montium, de anno 1647. non autem de anno 1646. per Valentem ad proprium creditum descripti fuerint: quia dum ipse fructus locorum montium alijs persoluebat post mensem à die decursi bimestris, sibi exbursasse præsumitur.

His itaque constitutis, dum rata scut. 2184. ac obul. 89. ex residuo primæ cedulæ ad Marchionem spectantium, necnon altera summa scut. 1928. ac obul. 98. locorum montium fructibus per Valentem exacta, ac ex Officio Equitis S. Petri, & portionis Ripæ, solutioni factæ Pinellæ, necnon alijs successiuè Creditoribus contrapositæ, creditum Valentis in summa scutorum aureorum 7312. circiter extinguunt, vt periti relatio de partium consensu ab hoc Sacro Tribunali electi demonstrat, idem proindè creditum valorem scutorum 8688. aurei videtur æquare, ex quibus Domini absque præiudicio ambarum partium, necnon melioris etiam calculi, prouisiones cambiorum fore detrahendas decreuerunt, ijsque pro nunc in suspenso relictis, mandatum in scut. 1125. auri, ac denarijs decem exequi posse censuerunt.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO
Posteà Episcopo Papien.

Viterbien. Pecuniaria.

Lunæ 3. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Legitimè vt dicatur factum inuentarium bonorum hæreditariorum, quidnam requiratur. Et ad hoc, vt tale inuentarium hæredibus differentibus solutionem debitorum hæreditariorum suffragetur, quid sit necesse. Rationes quando dicantur sufficienter redditæ ab hæredibus de bonis hæreditarijs. Et aliqua circa valorem bonorum.

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium vt legitimè confectum dicatur, bona in eo descripta, per numerum, pondus, ac mensuram, cum omnibus suis qualitatibus, ac conditionibus distinctè sunt annotanda.*
2 *Inuentarium hæredibus suffragari non potest, nisi de bonis in eo descriptis integra ratio Creditoribus reddatur.*
3 *Inuentarium, vt tueatur hæredes contra Creditores, legitimus calculus est exhibendus dati, & accepti, cum suis iustificationibus, ac promissione restituendi quicquid penes ipsos remanserit.*
4 *Iustificatio valoris hæreditariorum bonorum per solam assertionem in libro vnius ex cohæredibus appositam in præiudicium tertij suffragari non potest.*
5 *Valor bonorum hæreditariorum nisi clarè, ac distinctè per scripturas concludentes probetur, contra hæredes semper est præsumendum.*
6 *Hæreditate diuersis debitis inuoluta, solutio Creditoribus primò venientibus liberè fieri non potest, nisi data ab illis cautione pecunias prioribus, ac potioribus creditoribus restituendi.*
7 *Fideicommissi exceptio ad retardandam redditionem rationis non valet, quando bona in inuentario descripta sub fideicommisso non cadant.*
8 *Fideicommissi exceptio quando non est vera, vel saltem turbida, iudicium executiuum retardare non potest.*

DECISIO XXXI.

CVm distulissent Camillus, & Marius de Franicosonis filij, & hæredes quon. Laurentij Debitoris Leonardi Farinaccij reddere rationem de illius bonis hæreditarijs, relaxauit A. C. ad instantiam eiusdem Leonardi Creditoris vnius Census scut. 1500. in sorte principali mandatum executiuum pro nonnullis illius fructibus tam contra dicta bona hæreditaria, quàm etiam contra personas, & bona propria eorumdem hæredum. Vndè appellatione interposita à dicto mandato, & causa per Signaturam Iustitiæ in Rota commissa cum clausula suspensiua respectu hæredum, dubitatum fuit, præuia tamen subdelegatione Iudicis in partibus pro reddenda ratione dictorum bonorum, An ratio esset sufficienter reddita, & hodiè dubio proposito, negatiuè fuit resolutum.

Etenim omisso, An † Inuentarium exhibitum à præfatis 1
hæredibus legitimè confectum dici valeat, dum bona in eo non fuerunt descripta distinctè per numerum, pondus, & mensuram, cum omnibus suis qualitatibus, & conditionibus, ita vt creditores certi redderentur de viribus, ac iuribus talis hæreditatis, *iuxta text. in l. finali C. de iur. deliber.* Roland. *cons. 73. num. 43. & 50. lib. 2.* Surd. *decis. 222. num. 3.* Bellamer. *decis. 279.* Rot. *dec. 350. n. 3. part. 1. & decis. 2. num. 1. & 2. part. 6. recent.* optimè Cyriac. *controuers. forens. cap. 160. n. 98.* & fuit dictum *in Maceraten. redditionis rationis 21. Maij 1642. §. neque attendenda est coram me;* Apparet ex eodem inuentario, ad manus dd. Hæredum quamplura mobilia, & argentea considerabilis quantitatis peruenisse, necnon cados 100. vini, rubra 100. frumenti, oleum, ac diuersa animalia, prout *in Summario Farinaccij sub num. 2. litteris C. D. E. & F.* & propterea illud eis suffragari non potest, nisi etiam de bonis † in eo de- 2
scriptis integra ratio creditoribus reddita fuerit, Fanucc. *de inuent. part. 5. num. 130.* Rot. *coram Merlin. dec. 721. num. 1. & 2. in Romana fructuum 11. Decembris 1652. §. quo verò coram Reuerendiss. Tarraconen. in Bononien. de Dulphis 13. Martij 1656. §. non obstat cum seqq. coram Reuerendiss. P. D. Albergato,* ac pariter exhibitus appareat legitimus calculus, † & accepti cum suis iustificationibus, ac pro- 3
missione restituendi quidquid remanserit penes ipsos hæredes, *ad text. in l. cum seruus vers. nam non vtique,* & ibi notant communiter *Doctores ff. de condit. & dem.* Rimin. Iun. *cons. 338. num. 31. & seqq.* Rota coram Buratt. *decis. 329. n. 2. vers. secundo quia, & seqq.* cum alijs latè congestis *in Anconitana Manna 5. Iunij 1648. §. cum enim coram Eminentiss. D. Card. Corrado.*

Nec obstare visum est, quod pars mobilium dictæ hæreditatis fuerit executata pro scutis mille vigore mandati relaxati ad instantiam Monasterij de Pace Viterbij, alia verò pars assignata fuerit in solutum D. Fausto Gallutio Creditori in satisfactionem societatis Officij scutorum 800. & alia scuta 3500. retracta ex pretio frumenti, & animalium asserantur soluta q. Petro Antonio Riccio concreditori; quoniam dum non aliter iustificatur valor † hæreditariorum bonorum ad eorum manus peruen- 4
torum, quam per solam assertionem emissam à Camillo cohærede in libercul pro ipsum confecto *d. Sum. num. 3.* nullatenus talis iustificatio in præiudicium tertij suffragari potest, *ad text. in l. 1. C. de probat.* Imò semper † præsumen- 5
dum erit contra eosdem Hæredes, donec clara, & distincta afferatur distinctio per scripturas concludentes, tam super valore dictorum bonorum, quàm etiam super solutione

tione dictarum pecuniarum, ac quod illæ fuerint traditæ legitimis Creditoribus, ex deductis *in præcitata Anconitana Manna coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado §. præterea non obstat vers. donec saltem*, vt dixit Rota *decis.498. num.13. part.4. tom.2. recent. & in Osina Dotis 30. Aprilis 1656. §. recursus coram R.P.D. meo Beulaqua.*

At quatenus etiam personæ, quibus fuerunt solutæ tales pecuniæ essent veri creditores Laurentij, nihilominus ex hoc non potest prætendi sufficienter reddita ratio; nam
6 cum † hæreditas, de qua agitur, diuersis debitis reperiretur inuoluta, prout benè notum erat dictis hæredibus, solutio prædicta fieri non poterat liberè creditoribus primo loco venientibus, nisi saltem ab illis fuisset præstita cautio de restituendo huiusmodi pecunias prioribus, ac potioribus creditoribus, ex Doctrina Bart. *in l. finali §. & si præfatam num.1. C. de iure delib.* vbi Castr. *num.4.* Gratian. *discept. forens.532. num.6.* Salgad. *labyr. credit. part.3. cap.8. num.20. & seqq.* Rota coram Card. Seraph. *decis.1311. n.3.* post Zac. *de oblig. Camer. decis. 202. n.11. in Romana quarti dotalis 19. Iunij 1645. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Romana residui dotis 15. Iunij 1648. coram eodem*; Præsertim post habitam scientiam, tam ex interpellatione facta Mario Cohæredi, ne alijs Creditoribus solueret sub pœna reiterandæ solutionis eodem *Sum. num.1.* quam ex alijs actibus positiuis ac iudicialibus, de quibus *in d. Summ. num.6.* Rota *decis.48. num.7. & 8. part.2. recent. & coram Greg. XV. decis.447. num.1.*

7 Nec quicquam refert prætensa † Auiti fideicommissi exceptio deducta ad retardandam dictam redditionem rationis, tum quia bona in Inuentario descripta sub tali fideicommisso cadere non possunt, dum reperiuntur enunciata tamquam hæreditaria Laurentij Debitoris, & sic donec contrarium concludenter iustificetur, præsumendum est ad eandem hæreditatem spectare tam contrà hæredes, qui illa descripserunt, quàm contrà quoscumque alios ab eis causam habentes, Rot. *coram Eminentiss. D. Card. Ottbob. decis.242. num.4. in Bononien. hæreditatis 25. Iunij 1657. §. identitas coram R. P. D. meo Beulaqua, in Anconitana Pradij 8. Februarij 1658. §. nam de contrario coram R. P. D. meo Albergato, & in Bononien. separationis bonorum 28. Iunij præteriti §. primo coram me*, Tum etiam quia non constat de bonorum identitate, nec quid spectet ad dictum fideicommissum, & quantum tribui debeat di-
8 ctæ † hæreditati ratione detractionum, & ideò huiusmodi exceptio tamquam non vna, vel saltem turbida non potest retardare iudicium exequutiuum, Rot. coram Buratt. *decis.396. num.11. in Anconitana Saluiani 19. Iunij 1651. coram Eminentiss. D. Card. Corrado in Anconitana Manna 22. Martij 1656. §. ex his itaque coram me, & in Beneuentana Census, seu Pecuniaria 29. May eiusdem anni 1656. §. nec obstat exceptio coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Et ita Leonardo Farinaccio solum informante, altera tamen parte pluribus lacessita citationibus, & semper informare recusante decisum fuit &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana, seu Vrcellen. Fideicommissi.

Mercurij 5. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

De neptibus ex parte fratris germani ad fideicommissum vocatis, scilicet quando substitutio non possit congruere filiabus spe prolis destitutis, ex mente Testatoris conseruationi agnationis prospicientis, satis superque demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Testes conformiter examinati de communi reputatione, ac mutuo inter fratres germanos tractatu deponentes fraternitatem regulariter probant, nisi eadem ex probatione omnino contraria excludatur.*

2 *Testium depositio ex libris publici Instrumenti robur sumit.*

3 *Instrumentum à fratribus germanis adstipulata, ac fraternitatem vtriusque enunciantia, ad eundem effectum maximum exhibent adminiculum veritatis.*

4 *Dispositio testamentaria magnam fraternitatis præsumptionem inducit.*

5 *Cognominis alterius omisso diuersitatem familiæ non arguit.*

6 *Testator conseruationi agnationis prospiciens filias spe prolis destitutas substituere non censetur.*

7 *Inhabilitas suscipiendi sobolem ex vita monachali colligitur.*

8 *Monachalis status ex annuo legato Testatori innotuisse conuincitur.*

9 *Fœmina in 55. ætatis anno constituta ex iuris præsumptione ad generationem reputatur inepta.*

10 *Partus in fœmina quinquagenaria raro contingit.*

11 *Accidentia iuxtà naturæ cursum in Iudicijs inspici solent, non autem quæ raro ex possibilitate contingunt.*

12 *Substitutionis relatio in fœminis ad procreationem filiorum aptis verificationem assumit.*

13 *Testamenti verba dubia ex loquendi vsu Testatoris declarationem accipiunt.*

14 *Fideicommittens in certo casu alijs neptibus proximioribus exclusis hæreditatem suam deferri mandans, quomodo intelligendus.*

15 *Verbum*, dictam, *in Testamento positum secundum intentionem Testatoris est explicandum.*

16 *Testatoris voluntas quacunque verborum interpretatione posthabita semper est inspicienda.*

17 *Testatoris voluntate ex verbis Testamenti clara existente, declaratio aliorum Testium non suffragatur, quæ nisi in verbis dubijs, & ambiguis non admittitur.*

18 *Testium numerus septenarius pro validitate Testamenti requisitus ad iustificationem erroris necessarius censetur.*

DECISIO XXXII.

IOANNES Baptista Mazzolus in tabulis testamentarijs, cum quibus diem suum clausit extremum sub hac verborum periodo disposuit. *Instituit suum hæredem Iacobum filium Catherinæ nepotis ex parte Antonini germani fratris ipsius Testatoris cum conditione, quod debeat assumere nomen, & arma familiæ de Mazzolis, alias cadat à sua hæreditate, & tali casu succedere debeant aliæ infrascriptæ neptes ipsius Testatoris eiusque pronepotes cum prædictis conditionibus, & in euentum mortis dicti Iacobi absque filijs legitimis, & naturalibus, bona vadant ad dictam Catherinam, & Margharitam de Mazzolis suas neptes ex parte fratris germani, eorumque filios, quos ad inuicem substituit.* Cùm verò Iacobus nullis superstitibus liberis post Catherinæ matris obitum Petro Alberto sibi hærede instituto decesserit, Catherina, & Margherita ex Francisco testatoris fratre progenitæ vti ad fideicommissum vocatæ coram A. C. iudicium immissionis instituere, à quo in vim appellationis à sororibus habitæ delata mihi causa, dubium super immissione eiusdem decernenda proposui, ipsarum fauore hodiè resolutum.

Siquidem Ioannes Baptista Testator germanus frater Francisci sororum Agentium Patris extitisse concluditur ex
Testibus formiter examinatis †. deponen. nimirum de 1
communi reputatione, ac mutuò vtriusque tractatu, ex quo fraternitatis quasi possessio regulariter constituta censetur, donec eadem ex probatione omninò contraria excludatur, vt aduertit Cinus *in l. non epistolis n.3.* ibique Salicet. *in fin. C. de probat.* Castrens. *cons.151. n.1.* Grat. *discept. forens. cap.491. n.22. cum seqq. & cap.694. n.1.* Mascard. *de probat. conclus.411. num.4.* Pacian. *eod. tract. lib.2. cap.12. num.10. cum seqq.* Rot. *decis.157. part.1. recent. & in Bononien. fideicommissi de Pancaldis 23. Ianuarij 1649. in §. Te-*
stium verò obiectum coram bon. mem. Peutingerio. † Dum 2
maximè ea Testium depositio augumentum sumit, ac robur ex libro publici extimi de Gattinara, in quo Ioannes Baptista, nec non Franciscus fratres inter se, ac filij Fran-
cisci communis Patris † recensentur, necnon ex pluribus 3
Instrumentis ab vtroque adstipulatis, ac fraternitatem vtriusque enunciantibus, quæ ad hunc probationis effectum maximum exhibent adminiculum veritatis, vt aduertit Alex. *in cons.90. n.9. lib.6.* Cephal. *cons.137. n.44.* Natt. *cons.59. num.14. & 15.* Mandell. *cons.83. num.12.* & ponderauit Rot. *in d. Bononien. Fideicommissi de Pancaldis coram bon. mem. Peutingerio*; Tum denique ex testamentaria Francisci dispositione, dotem filiabus proprijs in scutis centum constitutam reducentem ad viginti quinque,

que, quotiès Ioannes Baptista fratrem subsidium dotale in scutis centum oretenus promissum effectiuè persolueret, quæ quantitas à Ioanne Baptista successiuè exbursata magnam fraternitatis videtur præsumptionem inducere.

Nequè exclusionem fraternitatis poterit operari, quod Io: Baptista dumtaxat Mazzolæ familiæ cognomen, Franciscus verò de Mazzolis, seù Andreolis retinuerit; Quoniam ex Instrumentis in loco de Gattinara adstipulatis, necnon ex Testium depositione concluditur parentes vtriusque, quinimò ipsummet Ioannem Baptistam, dum in Patria dege-
5 bat, vtrumque sibi cognomen vindicasse, adeoque † ex alterius omissione cognominis in Ioanne Baptista post ad Vrbem accessum sequuta diuersitas familiæ argui non valeat, iuxta doctrinam Bartol. *in cons. 179. num. 1. vers. præterea nos reperimus lib. 1.* Anan. *cons. 17. num.* 10.

Nec subsistere visum fuit, quod Ioannes Baptista Iacobi Catherinam ipsius matrem, nec non Margharitam sororem Antonini fratris Testatoris filias intellexerit substituere, non autem alteram Catherinam, & Margheritam modo
6 agentes ex Francisco altero fratre † progenitas. Cùm enim Testator conseruationi agnationis prospexerit, necnon post Catherinæ, & Margheritæ obitum earumdem filias ad successionem admiserit, clarè exindè consurgit substitutionem filiabus Antonini, vtpotè spe prolis destitutis non posse congruere, vt in terminis ponderauit Rota coram Caualer. *decis. 401. num. 6. & decis. 417. num. 1.*

7 Inhabilitas autem ad asseruationem agnationis, nec non sobolem suscipiendi in Margherita exindè desumitur, quod ipsa de tempore adstipulati testamenti in Monasterio Sanctæ Claræ professionem emiserat regularem, cuius status monachalis Testatori innotuisse conuincitur ex annuo legato scut. nouem sub nomine sororis Annæ Mariæ eidem
9 in testamento relicto: † Catherina verò in 55. suæ ætatis anno tunc constituta ex iuris dispositione ad generationem reputabatur inepta *ad text. in l. si maior C. de legit. hered.* vbi
10 quod partus † in fœmina quinquagenaria raro contigit, notat *glos. in l. sancimus la seconda C. de nuptijs* Soccin. Iun. *cons. 35. num. 4. lib. 2.* Tiraquell. *ad l. connub. part. 6. num. 22. vers. sicut non absimiliter*, Rot. *decis. 146. num. 12. part. 5. recentior.* & tradit Zacch. *in quæst. medicoleg. lib. 1. tit. 1. quæst. 9. n. 58.*

Et licèt fœminæ quinquagesimum annum vltrà agentes prolem aliquando susceperint, non tamen poterit Catherina
11 ad generationem † habijs reputari. Accidentia enim iuxta naturæ cursum in iudicijs inspici solent, non autem quæ rarò ex possibilitate contingunt, vt in terminis tradunt Menoch. *de arbitr. cas. 89. num. 58.* Soccin. sen. *cons. 65. num. 2. lib. 3.* Paris. *cons. 29. num. 50. lib. 2.* Purpurat. *cons. 302. in fin.* Giouagn. *cons. 6. num. 53. lib. 1.* Surd. *decis. 83. num. 21. in fin. & 22.* Rot. *in Romana Filiationis 22. Iunij 1657. in §. non etiam coram me.*

12 Hinc substitutionis † relatio pernecesse debet ad Francisci filias fieri in quibus conditio procreationis filiorum poterat dumtaxat verificationem assumere, vt notat Soccin. *cons. 181. num. 45. volum. 2. & cons. 136. num. 24. volum. 3.* Cardinalis Mantic. *de coniectur. lib. 3. tit. 5. num. 6.* & in his ferè terminis Peregr. *de fideicomm. art. 44. num. 46.* Maximè quia Testator Margheritam Antonini filiam sub nomine sororis Annæ Mariæ in testamento consueuit exprimere. Exindè enim ipsa censetur à substitutione exclusa, † cum verba testamenti dubia ex loquendi vsu Testato-
13 ris declarationem assumant iuxtà *text. in l. seruus plurium §. vltimo ff. de legat. 1. & l. cum alimenta ff. de alimentis, & Cibar. leg.* Soccin. Iun. *cons. 81. num. 18. lib. 3.* Paris. *cons. 50. num. 19. lib. 4.* Cardinalis Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 9. num. 3. & lib. 6. tit. 9. num. 6.* Rot. *decis. 391. num. 6. & decis. 697. num. 8. part. 1. recent. & in Cathacen. Hæreditatis 24. Nouembris 1649. in §. particularis autem coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Animaduertebant præterea † Domini, quod fideicom-
14 mittens postquam Catherinæ necnon sororis Annæ Mariæ filiarum Antonini mentionem habuerat in casu, quo Iacobus nomen, & insignia familiæ de Mazzolis assumere recusaret, alijs neptibus hæreditatem suam deferri mandauit ibi, *succedant aliæ infrascriptæ neptes*, Vndè Catherinæ, & Margheritæ substitutio eidemmet Iacobo sine filijs decedenti immediatè peracta ad filias Antonini referri non valet, sed potius ad fauorem filiarum Francisci adstipulata præsumitur ex vi verbi *aliæ* personas omninò diuersas ab expressis designantis iuxta *text. in l. si fundum sub conditione §. si libertus ff. de legat. 1.* Decian. *cons. 24. num. 99. vol. 1. & cons. 55. n. 83. vol. 3.* Soccin. sen. *cons. 300. num. 2. in 3. col. vers. tertio principaliter lib. 2.* Dec. *cons. 653. n. 4. in fin.* Soccin. iun. *cons. 107. num. 45. lib. 3.* Paris. *cons. 79. num. 21. vol. 2.* Honded. *cons. 69. num. 25. lib. 2.* Rot. *decis. 35. num. 4. part. 7. recent.*

Nec verbum illud *dictam* † Catherinæ adiectum poterit 15
suadere contrarium, perindè ac si ad Catherinam filiam Antonini sub proprio nomine antecedenter expressam debeat coarctari, vt dixit Rot. *decis. 47. num. 2. & decis. 496. num. 3. part. 3. recent.* Præterquam enim idem verbum Catherinæ filiæ Francisci sub verbis illis *aliæ infrascriptæ neptes*, supra vocatæ potest æquè congruere; Remouetur penitùs obiectio ex contraria Testatoris voluntate ex supra deductis cla-
rè desumpta, † quæ quacumque verborum interpretatione 16
posthabita inspici debet, vt dixit Rota *decis. 224. num. 14. part. 5. recent. & in Romana pretygram 14. Decembris 1646. in §. quia fuit ponderatum post medium vers. propterea coram R. P. D. meo Meltio*, licet vni magis quam alteri nomen possit conuenire *ad text. in l. falsa demonstratio ff. de condit. & demonstr.* cum alijs plena manu congestis *in Cathacen. Hæreditatis 28. Maij, & 24. Nouembris in fine coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Hinc non releuant duorum depositiones Testium asserentium nimirum Testatorem filias Antonini substituere
voluisse. Dum enim clara eiusdem † Testatoris voluntas 17
contraria ex testamenti verbis elucescit, Testium declaratio non suffragatur, quæ dumtaxat admittitur, quoties verba dubia, ac ambigua existant, vt tradit Bartol. *in l. 2. num. 39. ff. de vulgar.* Oldrad. *cons. 297. num. 7.* Surd. *cons. 129. num. 28.* Rot. *decis. 765. num. 8. part. 2. recent.* & coram Caualer. *decis. 381. num. 7.*

Et licet Testatoris dispositio in substantialibus per errorem omissa valeat ex Testibus comprobari, nihilominus nullius roboris adducta probatio visa fuit, quippè quod se-
ptenarius † Testium numerus pro validitate testamenti re- 18
quisitus ad iustificationem erroris necessarius quoque censetur, iuxtà magistralem doctrinam Bartol. *in l. cum proponebatur num. 3. ff. de legat. 2.* quam sequitur Bald. *in l. quoties §. sed si non in corpore num. 4. ff. de hered. instit.* cæteriquè communiter Cardinalis Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 16. num. 14. & 15.*

Et ita vtraquè &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Domus.

Lunæ 10. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Dominus directus agens ad deuolutionem emphyteusis ob non solutos canones plenè dominium eius probare debet, & sufficiens sit, dum per plures coniecturas, seù adminicula probetur; caducitas ex quibus excusari valeat.

SVMMARIVM.

1 *Successore emphyteusis in canonum solutione deficiente, associatio ad possessionem ex causa caducitatis decernitur.*

2 *Caducitas domus omnibus ad emphyteusim successiuè vocatis obesse solet.*

3 *Dominium directi Domini ad deuolutionem agentis concludenti iustificatione comprobari debet, nec probatio ex Instrumento inuestituræ elicita suffragatur.*

4 *Dominium in casu proprio ad deuolutionis effectum ex pluribus adminiculis probatur.*

5 *Confessiones, ac recognitiones vna cum inuestituræ Instrumento in confitentium præiudicium, ac ab eis proprium ius metientis dominium concludunt.*

6 *Deuolutio mediante Procuratore non censetur remissa ex citatione successiuè pro resolutione canonum exequuta, dum non constat, à quo eadem fuerit reproducta.*

7 *Productio à Procuratore generaliter ad exigendum constituto non sufficit pro declaranda caducitatis incursione dum ad id speciale mandatum requiritur.*

8 *Paupertas à caducitate ex causa non solutionis canonum incursa Emphyteutam regulariter immunem reddit.*

9 *Paupertas à caducitate excusat, dum ea de tempore caducitatis iustificatur.*

10 *Dominium statim comprobatur, ex quo quis legitimi contradi-*

traditoris partes ad impediendam alterius immissionem sibi assumit.

11 *Ius fideicommissi super domo instituti ob caducitatem incursam remanet extinctum, & domus ab omni onere immunis ad directum Dominum deuoluitur.*

12 *Sententia nullitatis, ac iniustitiæ vitio affecta propriam possessionem à possessore abdicare non valet.*

DECISIO XXXIII.

IN iudicio deuolutionis Domus ab Augustino Bonioanne directo Domino sub an. 1643. aduersus Antonium Crispum ob non solutos Canones instituto, idemmet Bonioannes ab A. C. associationem obtinuit, cuius virtute controuersæ domus possessionem decem annorum cu su successiuè continuatam recepit. Cùm verò Anno post subsequutum Antonij Patris obitum in vim Aniti fideicommissi immissionem sub eadem domo consecuta fuerit, ex rescripto Signaturæ commissa mihi causa super attentatorum purgatione, quæ hinc indè contendebantur admissa, dubium proposui sub die 8. Februarij anni præteriti, ad quod Domini responderunt, vt bonum ius vtriusque partis, etiam attentatorum ad effectum discuti deberet, quod hodiè Bonioannis Augustini hæredibus assistere decreuerunt.

Illud enim ex Instrumento inuestituræ ab anno 1651. per Emanuelem Roncamam Bernardo, & Horatio seniore de Bonioannis sub ea lege receptæ, vt in Canonum solutione per triennium cessante Emphyteuta domus ad Dominos directos vnà cum melioramentis omninò deuolueretur: hinc
1 enim, dum Antonius † Successor in emphyteusi quatuor annorum cursu in Canonum solutione defecit, ac moram pluries licet interpellatus contempsit purgare, iuremerito
2 Bonioanni associatio ad † possessionem domus ex causa caducitatis per ipsummet Antonium incursæ decreta fuit, quæ Annæ, ac alijs ad emphyteusim successiuè vocatis obesse solet, iuxta doctr. Bald. *in l. adoptiuum §. patronum ff. de in ius vocan.* Alex. *cons.* 119. *in fin. & cons.* 120. *num.* 3. *lib.* 5. Grat. *cons.* 79. *num.* 25. *&* 26. *vol.* 1. Clat. *in §. emphyteusis quæst.* 8. *num.* 14. Cordub. *de caus. priuat. ob non solutos canon. ampliat.* 7. *num.* 1. *&* 2. *& ampliat.* 8. *num.* 3. *&* 4. Mastrill. *decis.* 154. *num.* 25. *&* 26. *cum seqq.* Rot. *coram bon. mem. Coccino decis.* 343. *num.* 1. *vers. neque facit.*
3 Et licet Domini † directi ad deuolutionem agentis dominium concludenti iustificatione debeat comprobari, itaut probatio ex Instrumento inuestituræ elicita nequeat suffragari, vt notat Speculat. *in tit. de locat. §. nunc aliqua num.* 66. *vers.* 72. Alex. *cons.* 43. *num.* 8. *lib.* 4. Afflict. *decis.* 14. *num.* 8.
4 Rot. *decis.* 164. *num.* 2. *part.* 6. *recentior.* † Attamen dominium in casu proprio ad deuolutionis etiam effectum DD. comprobatum censuerunt pluribus ex adminiculis elicitis, tum ex distractæ domus Instrumento à Successoribus Emanuelis primi acquirentis in fauorem Petri Crispi adstipulato, cum onere annui Canonis scut. 60. Horatio Bonioanni Domino directo persoluendi, tum ex subsequuta per eundemmet Petrum solutione Laudemij, ac Bonioannis agnitione in Dominum directum, necnon solutione Canonum eidem promissa, tum denique ex Instrumento transactionis inter Augustinum Bonioannem, ac Antonium Petri filium, ac Successorem peractæ ex causa caducitatis ab eodem antecedenter incursæ, necnon ab Augustino successiuè exindè remissæ, quod Antonius decursos Canones pro parte persoluerat cum obligatione residuum, ac alios in futurum decur-
5 rendos Augustino exbursandi, † quæ sanè confessiones, ac recognitiones vnà cum inuestituræ Instrumento in confitentium præiudicium, ac Annæ ab eis proprium ius metientis dominium concludunt, vt tradit Rip. *in l. si aliquam rem num.* 39. *ff. de acquir. possess.* Ruin. *cons.* 32. *num.* 6. *& cons.* 50. *num.* 13. *lib.* 1. Rot. *decis.* 290. *num.* 1. *&* 2. *cum seqq. part.* 1. *recent.* coram Seraph. *decis.* 869. *num.* 3. coram Caualer. *decis.* 105. *num.* 3. *&* 4. *& decis.* 164. *num.* 5. *cum seqq. part.* 6. *& decis.* 36. *num.* 3. *&* 4. *& decis.* 117. *num.* 1. *& decis.* 156. *num.* 7. *cum seqq. part.* 7. *recent.*
6 Nec acceptata à † Domino directo deuolutio mediante Procuratore ad hunc effectum specialiter constituto, poterit censeri remissa ex citatione successiuè pro solutione Canonum exequuta, siquidem citatio nullatenùs inspici debet, dum non constat, à quo reproducta fuerit, vt respondit Rot. *in Bononien. fideicommissi de Rubeis* 26. *Martij* 1648. *in §. parum etiam coram bon. mem. Dunozetto*, præsertim quia nec
7 † productio à Procuratore generaliter ad exigendum constituto per acta posset suffragari, ex quo pro declaranda caducitatis incursione speciale mandatum in Procuratore requiritur, vt notat Paris. *cons.* 86. *num.* 17. *volum.* 4. Honded. *cons.* 55. *num.* 86. *lib.* 1. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 23. *num.* 9. Surd. *decis.* 181. *num.* 13. Afflict. *decis.* 129. *n.* 11. *&* 12. Modern. Fulginaten. *de iur. emphyt. tit. de varijs caducit. q.* 14. *num.* 26. Rot. *decis.* 896. *in fin. part.* 4. *diuers. & not. add.* ad Buratt. *decis.* 617. *num.* 2. *vers. secundo limitatur.*

Neque vrget † obiecta Antonij paupertas, ex qua regulariter emphyteuta reddi solet immunis à caducitate ex causa 8
non solutionis Canonum incursa, vt addit Card. Mant. *de tac. lib.* 22. *tit.* 27. *num.* 54. Rot. coram Caual. *decis.* 94. *num.* 5.
† dum ea de tempore caducitatis incursa nullatenus iu- 9
stificatur.

Hinc sententia A. C. immissionem super Domo Annæ tanquam hæredi fideicommissariæ Petri decernens debet exindè corruere, quod Fratres de Bonioannis † possessores 10
domus, dum ipsorum dominium incontinenti comprobauerant, legitimi contradictoris partes assumpserant ad impediendam immissionem, *ex l. fin. C. de edict.* petitam, vt notat Bart. *super eadem l. fin. num.* 21. *vers. si verò alleg.* ibique Dec. *num.* 43. Peregr. *de fideicomm. art.* 48. *num.* 47. Rot. coram Put. *decis.* 316. *num.* 3. *lib.* 1. *& in Ariminen. bonorum coram Bubalo* penes Marchesan. *de commiss. tom.* 1. *fol. mihi* 1034. *& coram bon. mem. Merlino decis.* 684. *num.* 9. tum quia ex caducitate per Antonium incursa † ius fideicommissi super do- 11
mo instituti remansit extinctum, itaut eadem domus liberè, & à quocumque onere immunis ad directum dominum censeatur deuoluta, vt notat Bald. *in l. lex vectigali num.* 1. *ff. de pignor.* Corbul. *de caus. priuat. ob non solut. Canon. ampliat.* 34. *num.* 1. *&* 2. Guidopap. *decis.* 575. *num.* 1. *&* 2.

Ex quibus DD. censuerunt bonum ius fratrum de Bonioannis resultare, in quibus nulla neque poterunt attentata ponderari, licet in domus possessione perseuerauerint post possessionem ab Anna in vim immissionis eidem decretæ apprehensam, ex generali regula, quod † sententia nullita- 12
tis, ac iniustitiæ vitio affecta propriam possessionem à possessore abdicare non valet, vt not. Ang. *in l. clam possidere §. qui ad nundinas num.* 2. *in fin. ff. de acquir. possess.* Rot. *in Romana Mamutentionis* 18. *Februarij* 1656. *in §. nec obstat, coram R. P. D. meo Albergato.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papien.

Tiburtina Tutelæ.

Lunæ 10. *Martij* 1659.

ARGVMENTVM.

De remotione Tutoris à tutela per Iudicem facta ad inclusionem eorum Tutorum, qui à Testatore nominati fuerunt, idque ob plures causas suspicionis in proposito casu contra eundem concurrentes.

SVMMARIVM.

1 *Tutores à Patre testatore in testamento nominati, in Iudicio alijs omnibus exclusis confirmari debent, etiamsi Testamentum remanserit imperfectum.*

2 *Testatoris voluntas in constituendis Tutoribus, vel Curatoribus, à Iudice ad cuius officium ista res pertinet, seruari debet.*

3 *Tutores datiui legitimum expellunt, etiamsi prius fuerit confirmatus.*

4 *Tutor testamentarius datiuo, ac legitimo præfertur.*

5 *Inimicitia, & indignatio inter Tutorem, & Patrem Testatorem, suspicionem contra Tutorem inducunt.*

6 *Tutor litem habens cum pupillo super maiori parte bonorum, vti suspectus à tutela repelli potest.*

Limita tamen in Patre, Matre, & Auia, non autem in transuersalibus sub num. 6.

7 *Tutoris confessio contra seipsum quamcumque aliam probationem superat.*

8 *Tutela ei decerni non debet, qui extra ciuitatem vbi bona sunt pupillorum pro proprijs negotijs assiduè degit.*

Tutor non potest deputari, qui est absens num. 8.

9 *Tutelam ex nimia cupiditate affectans, suspicionem de seipso auget, adeòque tanquam suspectus à tutela est remouendus.*

10 Tu-

10 *Tutor ad Inuentarium tutelare, & alia solemnia adimplenda ex officio tenetur.*
11 *Tutor pecunias ex venditionibus retractas non inuestiende ad commodum pupillorum, eorundem bona alienare, & distrahere censetur.*
12 *Tutor dum litigatur, qualis sit dandus pupillo, qualis prouisio sit sumenda, ne sit in praeiudicium pupilli.*

DECISIO XXXIV.

OBtinuerat Marcus Antonius à Vicario Tiburtino Tutelæ Vincentij, & Antonij de Petruccis administrationem sibi decerni, * quam illorum Pater in Testamento Caroli Pasticæ, & in eius defectum Episanio Laurentio reliquerat: vnde suborta controuersia inter eundem Tutorem, & Benedictam de pupillorum Amitam super huiusmodi tutelæ administratione, fuit introductum Iudicium coram A.C. qui sententiam protulit ad fauorem ipsius Marci, à qua delata appellationis causa ad Rotam, ac mihi commissa dubitaui. An sit locus remotioni ipsius Marci à Tutela, & hodie dubio discusso affirmatiua fuit capta resolutio.
1 Ratio autem principalis ea fuit, † quia dum Pater alios
Tutores alijs filijs per testamentum reliquerat, *vt in Summario Benedicta num.1.* non poterat deueniri ad electionem alterius tutoris, in quo Testator non confidebat, sed illi, qui in Testamento præsenti nominati fuerunt per Iudicium confirmati omninò debebant, quamuis testamentum imperfectum remanserit, vt ad litteram probant *text. in l.3.ff. de confirm. Tutor. & Curat.* ibi, qui à Patre Tutor scriptus est, aut non iusto Testamento, aut non lege præcipiebatur confirmandus est ad tutelam gereñ. perinde ac si ex Testamento Tutor esset &c. *& l.2. C. eod. tit.* ibi, neque ex im-
2 perfecto Testamento Tutorem rectè dari indubitari † Iuris
est, sed voluntas Patris in constitueñ. Tutoribus, vel Curatoribus in his casibus à Iudice ad cuius officium hæc res pertinet, seruari debet, vt notat Barbos. *num.3.* & Bald. *n.1.*
3 *in fin. & num.3. & 4.* vbi subdit, quòd † datiui expellunt legi-
timum etiam si ille prius esset confirmatus, *& num.5.* subiungit, quod dum Pater dedit alium Tutorem in Testamento non videtur confidisse de legitimo, & idem comprobat Alex. *qui de communi opinione testatur cons.140.num.4.lib.1.* Mon-
4 tan. *de Tutel. cap.13.num.5.* ac quod † Testamentarius Tu-
tor præferatur datiuo, ac legitimo, tradit etiam Surd. *cons.159.num.1.* Cyriac. *controuers. forens. cap.411. num.14. tom.3. Rota Maceraten. coram Tomat. decis.213.num.1.* Balthassar Thomas *de Tutor. & Curator. tit.20. num.34.*

Et eo facilius inclinarunt Domini in hanc sententiam, quia plures causæ concurrunt in proposito casu pro remotione dicti Marci ab huiusmodi Tutelam tamquam suspecti.
5 Prima nempè desumitur † ex indignatione ac reperta ini-
micitia quibus ad inuicem se Pater pupillorum, & præfatus Marcus prosequebantur, vt patet ex attestatione relata *in dicto Summ. num.4.* quæ vt sufficienter inducant suspicionem aduersus Tutores, notat *tex. in l.3. §. si Tutor ff. de suspect. Tutor. & ibi notant scribentes.*

Secunda deducitur ex lite, quam idem Marcus habebat cum Testatore, & nunc etiam substinet contra dd. Pupillos Patris hæredes super maiori parte iam in Rota commissa, ac discussa, vt constat ex decisione super illa emanata *in Romana fideicommissi de Arrony 23. Iuny 1642. coram bon. mem.*
6 *Bichio*, quotiescumque enim Tutor † habet litem cum pu-
pillo super maiori parte bonorum, vti suspectus à tutela repelli potest *iuxta text. in auth. vt ij qui obligat. se hab. perhib. re minor.* & ibi Angel. *num.6. Auth. minoris debitor §. 1. C. qui dare Tutor. & Curat.* vbi notat etiam Salicet. *num.7. ad finem,* & Barbos. *num. 16.* Rota *decis. 668. num. 1. part.1. recent.* & hoc quamuis non habeat locum in Patre, Matre, vel Auia secundum Bald. *& alios in auth. Matri, & Auiæ C. quando mulier Tut. offic. fungi poss.* Afflict. *decis.207. num.1.* procedit tamen in extraneis, & etiam in transuersalibus, vt hic, Bart. *vbi supra num.4.* & Salicet. *ibidem num.7. vers. quero 6.* Guttier. *de Tutel. & Cur. part.1. cap.20. num. 11. vers. & addit Grez. discept. for. cap.28. num.28.*
7 Tertia resultat causa † ex eo quod Marcus prædictus assi-
duè degit Romæ pro suis negocijs, vt ipsemet fassus fuit coram eodem Vicario Tiburtino *num.3.* quæ quidem confessio ad dictum effectum superat quamcumque aliam probationem, *l. cum te la secunda C. de transact. cap. per tuas,* idem probat Rota *in Farfen. bonorum 16. February 1647. §. nec est verum coram Reuerendissimo Tarraconen. in montis Politiani bonorum prima July 1648. §. non obstat coram me, & in Meleuitana Mercium 29. Ianuarij 1649. §. signanter coram bon. mem. Arguelles,* Ideòque cum bona pupillorum pro maiori
parte existant in † Ciuitate Tiburtina *Summario prædicto* 8
num.1. nullo modo tutela, de qua agitur dicto Marco stante eius absentia ab illa Ciuitate decerni poterat, *l. impuberibus §. fin. ff. de suspectis tutor. Diuus Marcus ff. de tutor. & Curat. dat.* Rota *d. decis.668. sub num.1. vers. tum quia part.1. rec. & firmatum fuit in Nepesina Tutela 2. Martij 1643. §. vltimo coram Reuerendissimo D. meo Decano.*
Et huiusmodi suspicio augetur in dicto † Tutore, tam ex 9
nimia cupiditate, quàm ille præsetulit in affectando hanc tutelam *iuxta notat.* per Com. *cons.288. num.8. lib.3.* Gabr. *cons.27. num.14. lib.1.* Rub. *in annot. ad decis.9. num.76. par.3. rec. cum alijs relatis in dicta Nepesina Tutela §. vltimo coram Reuerendissimo D. meo Decano,* vbi quod ex hac sola ratione Tutor vti suspectus remoueri debet; tunc etiam quia non
conficit Inuentarium tutelare, † nec alia solemnia adimple- 10
uit ad quæ ratione sui muneris tenebatur, Maluas. *cons.113. num.16. cum seqq.* Afflict. *decis. 207. num.3.* Rota *decis. 275. num.2. in fine part.4. recent. coram Eminentissimo D. Cardinali Ottobono decis. 144. num. 6. & 7.* Præsertim accedente etiam distractione, & alienatione plurium bonorum spectantium ad dictos pupillos facta per ipsum Tutorem eo-
dem *Summ. num. 6.* absque eo quod † pecuniæ retractæ ex 11
talibus venditionibus inuestitæ reperiantur ad commodum pupillorum, *l.3. §. qui pecuniam ff. de suspect. Tutor. glos. in l. Tutoris 24. verb. iurabant C. de administr. Tutor.* Maluas. *dicto cons.113. num.21.* Guttier. *vbi supra part.2. cap.18. n.24.*
Et ita Marcum remouendum esse à Tutela de qua agitur, & interim vt pupillorum indemnitati consultum remaneat donec vel confirmentur Tutores dati in Testamento imperfecto eorum Patris, vel alteri legitimo tutori validè Tutela
decernatur † deputandum esse per modum prouisionis ali- 12
quem administratorem sine tamen præiudicio Iurium ambarum partium, *iux. text. in l. cum quem 7. cap. de suspect. Tutor. Rota coram Eminentissimo Domino Otthobono dicta decis.144. num.12.* resolutum fuit vnica tantum parte informante, altera tamen pluries citata, ac expectata &c.

Confirmata fuit præsens sub die 27. Iunij præsentis anni 1659. coram eodem R. P. D. Meltio Episcopo, erit infra in hac eadem part.13. suo loco.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Toletana Archipresbyteratus.

Lunæ 10. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Gratia iustificata omnia, quæ sequuntur ex illa, sunt valida. Supplicatio quando non sit subreptitia ex falsa narratiua. Clausula *cum reseruatione Beneplaciti Sedis Apostolicæ,* præseruat à Simonia. Solutiones anticipatæ, quando non indicant simoniã.

SVMMARIVM.

1 *Gratiæ iustificatio reddit effectum validum.*
2 *Prorogatio temporis sine narratiua obtenta, quando sit subreptitia.*
3 *Supplicatio non censetur subreptitia, quando non importat præiudicium tertio.*
4 *Resignatione admissa si resignans superuiuat per viginti dies beneficium non dicitur vacare per obitum.*
5 *Prorogatio obtenta etiam in vltimo momento temporis est legitima.*
6 *Prorogatio obtenta etiam non facta mentione conditionis, quando valeat.*
7 *Clausula hæc,* cum reseruatione Beneplaciti Apostolici, *præseruat à Simonia.*
8 *Deposita pecuniæ dominium apud deponentem de Iure remanet.*
9 *Partita Depositary ad terminos Instrumenti referuntur.*
20 *Depositum ad securitatem Deponentis fieri solet.*
11 *Dominium depositi non transfertur in resignantem, nisi post superuenientiam conditionis clausula.*
12 *Depositio pecuniæ pro securitate resignantis non est prohibita.*

13 So-

13 *Solutiones anticipatæ nullam inducunt Simoniæ labem, quando dominium ipsarum penes deponentem remanet.*

DECISIO XXXV.

PONderatis duabus contrarijs decisionibus * censuerunt Domini standum esse in secundo loco decisis, quia bonum Ius Francisci resultare visum est ex eo, quod iustificata
1 remanent † omnia in eius supplicatione Pontifici expressa, Clericatus, scilicet, & propria idoneitas, quod Resignans posset aliundè viuere, & valor per non excessum, in præterito eius *Summ. num. 11. & seqq.* vt alijs relatis, responsum fuit in *Beneuentana Canonicatus 4. May 1654. coram Reuerendissimo D. Zarate §. de iustificatione cum pluribus seqq. & in Placentina Parochialis 15. Februarij 1658. coram Reuerendiss. D. meo Decano §. Narratiua enim, & seq.*
2 Non obstat, † quòd prorogatio temporis ad publicandum subreptitia fuerit, tanquam obtenta sine narratiua mortis Resignantis, & quando supererant soli dies 21. primi termini, proindeque cum tam breui tempore publicatio in partibus fieri non posset, hoc Pontifici narrari debuisset, *iuxta cons. Paris. 49. num. 33. lib. 4.*

Nam respectu obitus Resignantis, cum nullum adesset
3 tertij † præiudicium, non erat necessaria talis narratiua, *vt in vltima decisione §. non obstante.* Ea ratione quia cùm iam
4 fuisset admissa † resignatio, & resignans per viginti dies superuixisset, Beneficium per mortem ipsius amplius vacare non poterat. Rota apud Garz. *de Benef. part. 2. cap. 1. num. 130.* & pluribus relatis *in Viterbien. Beneficiorum 23. Iunij 1653. coram R. P. D. meo Celso, §. quod adeò.* Quo verò ad tempus, vltrà quod Sanctissimo expositum fuit, quod Resignatarius non publicauerat, nec sperabat in primo termi-
5 no publicare posse, quod sufficit: Adhuc † prorogatio legitimè obtineri potuit etiam in vltimo momento temporis, vt tradit Bald. *in cap. de causis 4. num. 12. de offic. deleg.* Et obten-
6 ta suffragatur etiam † non facta mentione quod esset impossibile in primo termino publicare, vt reiecto Paris. *vbi supra*, eiusque fundamentis sublatis in puncto testatur Mandos. *ad regul. de annal. quæst. 77. num. 2. & 3.* Rot. *decis. 999. num. 4. coram Penia, secundum impress. Lugdun.* & in fortioribus terminis in *Romana, seu Ianuen. locorum montium 17. May 1658. coram R. P. D. meo Priolo, §. minus refert quod prorogationes.*

Obiecta iterum Simoniæ labes visa est Dominis nullo
7 modo probari, prorsusque corruere ex reseruatione † beneplaciti cum clausula, *& non alias, aliter &c.* & tamen certum est, quòd in subiecta materia, etiamsi ciuiliter agatur Simonia debet plenè, & concludenter iustificari, Natt. *cons. 299. num. 13. in fine*, post alios Rot. *in Placentina Parochialis 2. Decembris proximè præteriti, coram Reuerendissimo Domino meo Decano, §. non obstat exceptio Simoniæ.*

Neque etiam subsistit, quòd in effectuationem depositi antè obtentum beneplacitum translatum fuerit in Resignãtem Dominium pecuniarum Depositario solutarum, vt ex partita libri mercatoris, vbi quod pecunia deposita spectabat
8 ad Resignantem: Nam de Iure pecuniæ † depositæ dominium remanet apud deponentem, *l. deposui 39. ff. de pecul.* Partitæ autem libri † Depositarij se referunt ad Instrumentum, ad cuius terminos intelligendæ sunt virtute relationis, & restringendæ, Dec. *cons. 63. num. 6.* Rot. *decis. 429. num. 1. part. 2. rec. cum concord. in Romana Casalis Veteris 11. Decembris proximi præteriti coram me, §. Quinimò.* Et proinde cum in Instrumento sæpiùs expressum fuerit depositum
10 † fieri ad maiorem securitatem Resignantis pro terminis pensionis imposterum consequendæ, & idemmet Depositarius declarauerit expressè se soluturum pecuniam ad formã litterarum Apostolicarum *Summ. Francisci num. 3.* hinc fit,
11 vt dominium † translatum non fuerit in Resignantem, nisi post superuenientiam beneplaciti Apostolici. Nec est pro-
12 hibitum † deponere pecuniam ad fauorem Resignantis pro eius securitate de tempore beneplaciti, vt declarat Garz. *de benef. lib. 1. cap. 5. num. 38. vers. potest tamen &c. & alij relati in præterita decisione sub §. nec releuat.*

Hinc non applicatur *cons. Ciof. 147.* quia in casu illo super quo ipse consuluit dominium pecuniarum iam translatum erat in Pensionarium, & solutiones ante in præteritum fue-
13 rant iam dudum † factæ, & anticipatæ, vt declarat seipsum sub *num. 11. vers. at qui in proposita*: quod non euenit in casu nostro, quia depositi dominium remansit penes deponentem, & Resignans de pecunijs disponere non poterat, nisi post beneplacitum Pontificis, *vt supra.*

Et cum aliæ obiectionis sublatæ fuerint in vltima decisione, cuius responsiones, & fundamenta placuerunt Dominis, pro confirmatione secundæ decisionis responsum fuit. Vtraque &c.

Prima est sub die Veneris 13. Iunij 1657. Altera sub die Lunæ 3. Iunij 1658. coram eodem Reuerendiss. P. D. Albergato Sacræ Rotæ Decano, sunt in præcedenti part. 12. recent. Decisiones 256. & 357.

R. P. D. TAIA.

Romana Manutentionis.

Lunæ 10. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Adiudicatio facta pro maiori summa debiti est inualida in totum. Decretum Iudicis, ex ipsis actis, & non ex alijs est iustificandum: sententia est inualida, dum ex falsa causa est lata. Adiudicatio non præcedente æstimatione an sit valida.

SVMMARIVM.

1 *Adiudicatio fundi plus debito facta etiam pro rata veri debiti non sustinetur.*
2 *Decretum Iudicis aut in totum est validum, aut in totum nullum.*
3 *Decretum ex ijsdem actis non autem ex denuò productis iustificari debet.*
4 *Sententia post executionem ex prioribus actis iustificatur, etiam quando de illius executione, seu confirmatione agitur.*
5 *Causa falsa in decreto adiudicationis expressa examinatur.*
6 *Dispositio qualibet surgens ab alio, vt ab illius causa existentiam regulariter præsumit.*
7 *Sententia non valet si causa est falsa.*
8 *Expressa nocent, non expressa non nocent.*
9 *Adiudicationis remedium est subsidiarium in Iure, si pignora emptorem non inueniant.*
10 *Adiudicationes non præcedente subhastatione nullius sunt roboris.*
11 *Obligatus ex oblatione, & ex contractu non potest se pœnitere, sed cogi potest & debet.*
12 *Oblator post oblationem pœnitendo debitori nocere non potest.*
13 *Defectus æstimationis ante adiudicationem requisitus Iudici extraiudicialiter se informaturo competit, & exinde præsumitur.*
14 *Iudice pignus insolutum dante pro rata debiti æstimatio præcedere debet, secus si pro toto debito aut per modum oblationis.*
15 *Ratio partis & totius non est eadem, nec tantum valet pars separata quantum vnita.*

DECISIO XXXVI.

PRoposito alias dubio 19. Iunij 1658. An & de cuius bono Iure constaret etiam ad effectum manutentionis DD. responderunt constare de bono Iure Ludouici Sulpitiani separantis, & hodiè proposito, An sit standum, vel recedendum à decisis, persistendum responderunt.

Considerarunt enim Creditum Cleriæ, & pridem Catherinæ, secundum prætensionem suam, & quatenus non obstarent opposita per partem, *vt in decis. 19. Iunij 1658.* non transcendere summam scut. 1200. pro prætensa sua dote, augumento, & lucro dotali pro quo egit, & mandatum executiuum obtinuit illudque executioni demandauit, vt exposui *in decisione 19. Iunij 1658.* Cùm autem processum fuerit nulla habita ratione mobilium Debitoris occupatorum contra *l. 9. C. de distract. pignor.* & quod plus est aduersus fideiussorem contra *l. 2. C. de fideiuss.* petentem, & instantem restitui, vel compensari, quin etiam contra formam sententiæ prius latæ in Saluiano ibi, *facta tamen prius obligatione de excomputãdo ex dicta rata scut. 1200. quidquid fuerit liquidatum ad manus dictæ Catherinæ de bonis Francisci peruenisse &c.* satis clarè patet circa talem obligationem † & multò 1
magis citra aliquam excomputationem ante subsequentem adiudicationem actum fuisse illegitimè, & satis excessum, adeòque adiudicationem fundi quodammodo plus debito

factam

factam non substineri quoque pro rata veri debiti, *ad notat. in §. censum l. si fortem 26. ff. de cond. indebit. l. cum amplius 85. ff. de regul. Iur.* cumulatissimè Cost. *de ration. rata, qui 26. ab initi*, Gratian. *discept.* 546. *num.* 5. Rot. *decis.* 33. *num.* 5. *vers. Ad tertium, & seqq. part.* 2. *divers.* & passim ex allegatis apud Rot. coram Pen. *decis.* 1371. *num.* 3. *Lugdunen.* & de huiusmodi decretis Capit. *decis.* 51. *num.* 20. Afflict. *decis.* 218. *sub num.* 1. *&* 4. & ibi Vrsill. *sub num.* 1. Rot. *decis.* 338. *sub*
2 *num.* 16. *vers.* 2. *fuit, & seqq.* Nam † Decretum Iudicis est indiuiduum, vt notat Bald. *ad §. quoniam l. certi ff. si cert. petatur num.* 3. *vers. secundus si Iudex* ex ibi allegatis.

Neque iuuare visa est negatio Catherinæ talium mobilium penes se, cum præcesserit eius confessio in positionibus, *vt in Summario præterito Ludouici num.* 6. *ad cap.* 1. *&* 2. *de confess. in* 6. *cum ibi notatis*; nec etiam prætensio maioris crediti ex alijs capitibus, & respectiuè ex residuo crediti à 1187. pro qua summa fuit adiudicata Domus ad 1250. pro qua fuit petitum, & obtentum mandatum, *vt in dicto Summ. num.* 14. & multò magis alia credita, quæ proponuntur; quia
3 si quæ sunt non prosunt, † & decretum debet ex eisdem actis non autem ex denuò productis iustificari, Rota coram Du-
4 ran. *decis.* 81. *num.* 1. prout etiam † sententia post executionem Rot. coram Caual. *decis.* 632. *num.* 4. *vers. vnde licet, & seqq.* quin etiam cum agitur de illius executione, seù confirmatione Rot. coram Buratt. *decis.* 584. *num.* 6. & notant Adden. *ad decis.* 251. in fine coram eodem Buratt.

5 Secundo loco etiam † animaduerterunt DD. falsam causam fuisse expressam in decreto adiudicationis, nempè *stante quod per spatium trium annorum non reperiantur oblationes congruæ domui executatæ &c.* quod falsum omninò fuit, quia Decretum emanauit 15. *Iulij* 1653. *in dicto Summ. num.* 11. & tamen 22. *Iunij* 1651. erat oblatio 2810. *in eodem Sum. num.* 7. vt alias prætereamus oblationes, & regulariter quæ-
6 libet dispositio surgens † ab alio, vt à causa illius existentiam præsumit &c. apud Anchar. *cons.* 208. *sub num.* 8. vbi de sententia cum expressione falsæ causæ Rot. coram Ludouis. *decis.* 2. *num.* 4. & coram Buratt. *decis.* 855. *num.* 1. & ibi Adden. vnde dicunt DD. Iudicem factum esse, qui causam exprimit.
7 † quia sententia non valet si causa est falsa Anchar. *d. cons.*
8 208. *num.* 8. adeò expressa nocent, † non expressa non nocent, *l. expressa* 156. *de regul. Iur.* maximè quod agitur de decreto adiudicationis, in quo causa hæc expressa est in forma causæ *stante quod per spatium trium annorum &c.* & necessa-
9 rium certè fuit, † quoniam adiudicatio remedium est subsidiarium in Iure, si pignora emptorem non inueniant *l. à Diuo Pio* 15. *§. si pignora ff. si de re iudicat. l. vltim. C. si in caus. iudicat. l. vltim. C. de Iur. dot. impetr.* & assumpsit Rot. coram Scotto *in Romana Officij* 23. *Ianuarij* 1608. *&* 1. circa, apud Marchesan. *de commission. nullit.* Sanaur. *part.* 3.
10 §. 1. *decis.* 6. & specialiter huiusmodi dationes insolutum † & adiudicationes non præcedente subhastatione nullius esse roboris *ad notat. in l.* 3. *C. de execut. rei iudicat.* tenuit Rot. coram Put. *decis.* 246. *ab initio, & decis.* 275. *num.* 2. *lib.* 2. *in nouis*.

11 Nec quidquam mouit repugnantia oblatoris, † potuit enim, ac debuit cogi obligatus ex oblatione, & ex contractu sine pœnitentia Bart. *ad l. licitatio ff. de publ. vectig. num.* 4. & repetit *ad l. si tempora C. de fid. Instrum. & Iur. hastæ fisc. lib.* 10. *num.* 3. Rot. *decis.* 113. *num.* 13. *part.* 7.

Pariter nec mouit circumductio actorum per mandatum ex integro procedendi, quia non subsistere in facto ostensum fuit, dum signatura rescripsit A. C. *Iterum audiatur* non autem ex integro procedat, ex quo rescripto non fuerunt circumductæ oblationes, & obligationes in præiudi-
12 cium debitoris cui † oblator post oblationem pœnitendo nocere non potest ex supradictis, & explicat Rot. *decis.* 174. *num.* 13. post Posth. *in addit. de subhast.* nec etiam circumducta fuit falsitas causæ stante quod &c.

13 Et ex his dixerunt nihil opus esse aggredi alia, † & præcipuè defectum extimationis requisitæ ante adiudicationem, in quo inhærebant illi declarationi, vt solum Iudex debeat se extraiudicialiter informare, & id præsumi, in quo ab antiquiore coram Put. *decis.* 246. *num.* 1. *vers. non obstabant*, recessit Rota *recenti decis.* 263. *num.* 3. *part.* 3. *recent.* cuius meminit Rota coram Buratt. *decis.* 96. *num.* 9. quamquam secundum magistralem decisionem 358. Afflict. *& cons.* Surd. 256. relat. à Rot. coram Buratt. *d. decis.* 96. quando Iudex
14 pignus † dat insolutum pro rata debiti, tunc debet procedere extimatio, secus si pro toto debito, aut per modum oblationis, vt voluit Rot. coram Pen. *decis.* 1371. *num.* 8. *vers. secundò fuit responsum*, *Lugdunen. impress.*

Nec demum conducere visa fuit æstimatio proposita *in Summario præsenti Ecclesiæ num.* 9. quia hæc fuit facta in alio Iudicio, & alius rei nempè domus, adiudicatio autem facta est partis domus, cum alijs speciebus, in quibus non est † eadem ratio totius, & partis *d. §. si censum*, & ibi Bart. 15
num. 5. vbi nec valet tantùm pars separata, quantum si vnita est.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Ariminen. Parochialis.

Lunæ 10. *Martij* 1659.

ARGVMENTVM.

Ventilatur Literas Apostolicas ob non iustificatam incompatibilitatem Parochialis Ecclesiæ, de qua agitur, non esse exequendas.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apostolicæ quando non sunt iustificatæ executioni mandari non debent.*
2 *Ecclesia antiquitus Monasterialis, vt pro Parochiali habeatur plenè & concludenter est probanda, cum de materia odiosa, & gratia certo modo obtenta agatur.*
3 *Ius Parochiale in reciproca necessitate recipiendi, & subministrandi respectiuè Sacramenta præcipuè consistit.*
4 *Possessio Ecclesiæ per triginta annos ad effectum cognoscendi qualitatem Beneficij sufficit.*
5 *Parochus ad exercendam per se ipsum curam animarum, necnon ad residentiam personalem ex dispositione Concil. Trid. tenetur.*
6 *Commendatario exercente curam animarum per Vicarium, dispositio Sac. Conc. Trid. quoad eandem Ecclesiam non intrat.*
7 *Exercitio Curæ animarum cum necessitate residendi cessante, Commendatarius cum possessione vnius aliam Parochialem consequi, & retinere potest.*
8 *Incompatibilitas non adest, quando cura animarum cum necessitate residentiæ cessat.*
9 *Cura actualis animarum ex Parochialitate pernecesse non infertur, sed sufficit habitualis penes Titularem existens, quæ per Ministerium Vicarij actu exercetur.*
10 *Narratiua non obtentæ sufficientis dispensationis ex fide Officialium, & sola inspectione librorum Datariæ non iustificatur.*
11 *Possibilitas dispensationem ab alijs obtinendi, vt probatio non sit concludens operatur.*

DECISIO XXXVII.

Responsum fuit contra Vgolinum † literas Apostolicas 1
ab ipso obtentas pro Parochiali Ecclesia B. Mariæ Coriani non esse exequendas, quia non sunt iustificatæ, Rota *in Gerunden. Canonicatus* 20. *Februar.* 1647. *coram Reuerendiss. Terracinen. §. quia licet, & in Meliten. Parochialis* 28. *Iunij* 1649. *coram bo. me. Bichio §. final.* & iustificatio deficit in illa parte, in qua narrata fuit incompatibilitas, & expositum Pontifici, *quod Cionninus possidet Parochialem controuersam vnà cum alia Parochiali Ecclesia nulla ad id saltim sufficienti dispensatione suffultus*. Quod enim † Ecclesia S. 2
Leonardi, seu S. Mariæ Abbatia nuncupat. Montis Tifforum sit Parochialis, non probatur plenè, & concludenter, vt est necessarium, cum agatur de materia odiosa, & gratia certo modo obtenta, Rot. coram S. mem. Greg. *decis.* 353. *num.* 8. *&* 9. Buratt. *decis.* 175. *num.* 5. *& seqq. Parmen. Parochialis* 2. *Decembris* 1650. *coram Reuerendiss. Tarracon. sub §. nec pariter, & in Ripana Beneficij* 9. *Iunij* 1655. *coram Reu. P. D. meo Beuilaqua §. non inde in fine*.

Non solùm autem non probatur Parochialitas prædictæ Ecclesiæ cum omnibus qualitatibus ad eam † constituen. ne- 3
cessarijs, & signanter cum reciproca necessitate recipiendi, ac subministrandi respectiuè Sacramenta, in qua præcipuè ius Parochiale consistit, Gonzal. *ad regul.* 8. *gloss.* 6. *num.* 36. Rota *decis.* 247. *sub num.* 3. *part.* 2. *recent.* cum alijs allegatis *in Gerunden. Prioratus* 14. *Iunij* 1645. *coram bon. mem. Bichio, §. aliæ inquam*, sed imò constat huiusmodi Ecclesiam antiquitus fuisse monasterialem, & solitam commendari *Summ.*

Cion-

4 *Cionnini num.* 1. & vt sibi † commendatam possedit idem Cionninus per triginta annos, & vltra, quam diuturnam possessionem ad effectum cognoscendi qualitatem beneficij ponderauit Dec. *cons.* 134. *sub num.* 1. *post med. vers. vt not.* Abb. Rota *in Neapolitana Cimiliarcatus* 26. *Iunij* 1647. *coram bo. mem. Bichio* §. *quarto dirimit*, *& Materanen. Archipresbyteratus* 31. *Ianuarij* 1648. *coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado sub* §. *accedit demum*.

5 Quodque magis vrget, non tenetur † Commendatarius ad exercendam immediatè per se ipsum curam animarum, nec ad residentiam personalem, vt in puncto declarauit Sac. Congregatio Concil. *in Nucerina Prioratus*, & in alijs relatis *in eodem Summ. Cionnini num.* 7. & tradit Barbos. *in annot. ad Sac. Conc. Trid. sess.* 6. *cap.* 2. *num.* 5. & cum satis sit quod

6 † curam animarum exerceat per Vicarium, prout antea consueuerat, dum Ecclesia erat apud Abbates Sancti Benedicti, quoad eamdem Ecclesiam non intrat dispositio Sac. Concil. Tridentini, vt aduertit in puncto Monasterij, cui imminet cura animarum dati in Commendam, Gonzal. *ad regul.* 8. *gloss.* 5. §. 8. *num.* 65. Garz. Zerol. & alij relati per Barbos. *de Offic. & potest. Paroch. part.* 3. *cap.* 29. *num.* 11. Pro-

7 indeque cessante necessitate residendi, & † per se ipsum exercendi Curam animarum, rectè potuit Cionninus cum possessione dictæ Ecclesiæ aliam Parochialem consequi, & retinere, *cap. super eo* 6. *vbi gloss. in verbo annexæ de præbend. in* 6.

8 Io: Gutierez. *alleg.* 8. *num.* 1. *& seqq.* quia tunc † nulla adest incompatibilitas, Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 30. *num.* 154. Rot. *decis.* 179. *num.* 2 *&* 3. *part.* 2. *rec. & in dicta Gerunden. Prioratus* 14. *Iunij* 1645. *coram b. mem. Bichio* §. *hæc autem qualitas*, *& per tot.*

His non obstat, quòd impetrata fuerit pluries hæc Ecclesia tanquam Parochialis à Sede Apostolica *Sum. Vgolini num.* 8. *& seqq.* nam ex Parochialitate non infertur pernecesse ad

9 actualem † curam animarum, sed in præsenti facti specie intelligi debet de cura habituali existente penes titularem, quæ per ministerium Vicarij actu exercetur, vt in terminis declarat Rota *d. decis.* 179. *& decis.* 489. *vtrobique num.* 3. *part.* 2. *recent. & in d. Parmen. Parochialis* 2. *Decemb.* 1650. *coram Reuerendiss. Tarraconen.* §. *nec pariter obstat*.

10 Præterea secunda pars † dictæ narratiuæ, quod nempè Cionninus nullam sufficientem obtinuerit dispensationem non probatur; potuit enim impetrari per Secretariam Breuium, & alijs modis, atque ideò hæc narratiua non iustificatur ex fide Officialium, nec ex sola inspectione librorum Datariæ, Rot. *coram s. m. Greg. decis.* 353. *num.* 1. *& seqq.* Buratt. *decis.* 10. *num.* 6. *& in recent. decis.* 29. *num.* 67. *& seqq. part.* 7. *cum concordant.* per Pacian. *de probat. lib.* 1. *cap.* 44.

11 *num.* 14. *& seqq.* quæ sola possibilitas † obtinendi ab alijs dispensationem operatur, vt probatio non sit concludens Paris. *cons.* 138. *in princ. lib.* 4. Rota *decis.* 413. *num.* 3. *part.* 5. *rec. Asten. Coadiutoria* 21. *Iunij* 1652. *coram R. P. D. meo Celso* §. *finali*, *& in Bononien. Iurispatronatus* 13. *Maij* 1658. *coram Reuerendiss. D. meo Decano* §. *vltimo*.

Ex prædictis itaque tantùm responsum fuit literas Apostolicas non esse exequendas vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Pecuniaria.

Veneris 14. *Martij* 1659.

ARGVMENTVM.

De Mandato Iudicis contra Administratores ob non adimpletam obligationem relaxato: de cuius executione dum dubitatur, pro noua relaxatione ex noua iurium productione per Iudicem admissa resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Decretum relaxationis ex noua Iurium productione per Iudicem admissa remanet abrogatum, licet admissio absque vllo decreti præiudicio procedat.*

2 *Causa sub clausula* Si quidem exequendum *commissa, dum eadem viam executiuam constito de bono iure agentis præseruat, noua mandati relaxatio decerni potest.*

3 *Ius bonum ex promissione Camerali obligatione vallata desumitur.*

4 *Administrator rationem bonorum iuxta formam propriæ obligationis non reddens ex defectu non secuti implementi repellitur.*

5 *Ratio semel reddita denuò iterari non debet.*

6 *Administratori bonorum nihil præiudicat, dum ex absolutoria sententia in eiusdem fauorem edita omnia ritè, & rectè gesta præsumuntur.*

7 *Socio aduersus debitorem nomine Societatis agente, alter exceptione compensationis cum debito ab eodem proprio nomine contracto repelli non valet.*

8 *Socius duplicem personam repræsentat, propriam scilicet, & societatis.*

9 *Fructus in scutis quatuor pro centenario taxati debiti noscuntur, licet pro debito quantitatis in pactum à contrahentibus citra vsurariam prauitatem deduci nequeant.*

10 *Administrator ob non sequutum ex ipsius culpa inuestimentum debitor speciei pro qua fructuum taxatio valida reputatur, euadit.*

11 *Administratori onus inuestiendi à testatore fuisse iniunctum quomodo probatur.*

12 *Verbum*, possit, *tanquam onus Administratori iniunctum, arbitrium præseferre videtur.*

13 *Nouatio nullatenus censetur inducta, dum à contrahentibus non legitur in Instrumento expressa.*

DECISIO XXXVIII.

BO. mem. Antonius Hortensius in vltimo sub quo decessit testamento Administratorem bonorum Vrbis donec Antonius hæres 25. suæ ætatis annum expleret bo. me. Diomedem Varesium constituit, qui successiuè Varesius sub anno 1631. pro ratione administrationis reddenda à Marco Antonio Brebbia fideicommissario hærede conuentus se in Instrumento transactionis debitorem hæreditatis declarauit in summa scutorum 5700. in quorum computum scuta 1000. & bis centum eidem Brebbiæ in numerata pecunia persoluit, ad residuum verò in Banco Sancti Ambrosij infra certum tempus deponendum se astrinxit, scuta videlicet sexcenta in mense Decembris eiusdem anni 1631. ad hoc vt annuus census scut. 400. cum altero debito scutorum 200. quibus Antonij hæreditas premebatur, deberet extingui; scuta verò 1200. in termino biennij ad effectum, vt hæreditatis Creditoribus pariter persoluerentur, reliquam denique summam scutorum 2700. infra sexennium deponere se obligauit, vt ea ad commodum fideicommissi deberent inuestiri, hac tamen lege adiecta, quod cessante Varesio deposita explere idem posset pro fructibus ad rationem scutorum annuorum quatuor pro singulis centenarijs conueniri. Verùm quia Varesius propriam obligationem adimplere neglexit, Auditor proinde Cameræ pro summa scutorum 2250. necnon pro interusurijs tunc vsque decursis contra ipsum mandatum relaxauit; Delata verò mihi causa, dubium super executione mandati hodiè proposui, & Domini eo posthabito pro noua relaxatione responderunt.

Ratio resolutionis potissima fuit, quod † decretum relaxationis ex noua iurium productione per Iudicem admissa, 1
abrogatum, & circumductum remansit, licet admissio absque vllo decreti præiudicio processerit, vt respondit Rota *in Perusina manutentionis* 12. *Iunij* 1645. *in* §. *nec prætendi coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & in terminis admissionis iurium sine præiudicio termini habiti pro seruato notat Gratian. *discept. forens. cap.* 438. *num.* 5. Rota *in Romana pecuniaria* 5. *Decembris* 1610. coram Corduba penes Marches. *de commiss. fol. mihi* 1222. *num.* 4. Add. ad Greg. *decis.* 140. *num.* 17.

Quapropter dum causa in hoc Sacro Auditorio sub
† clausula *Si quid exequendum* commissa fuit, viam executiuam, quoties de agentis bono iure, vt in proposito casu 2
constiterit, præseruante, poterit noua mandati relaxatio decerni, vt dixit Rota *in Romana pecuniaria* 27. *Maij* 1650. *in* §. *Verùm*, *& in* §. *vltimo coram Reu. P. D. meo Celso*, *& in Asculana renunciationis* 22. *Maij* 1651. *in* 1. §. *coram Reuerendis. D. meo Decano*, *& in Firmana pecuniaria* 1. *Iunij* 1654. *in princ. & in Terracin. pecuniaria* 25. *Iunij* 1655. *in* §. *neque visa fuit coram me*.

Bonum † autem Ius Brebbiæ desumitur ex promissione 3
Varesij Camerali obligatione vallata, deponendi infra tempus conuentum quantitatem ab ipso debitam, cuius virtute statim ac cessit dies solutionis condemnati adinstar debitor esse censetur, iuxta doctrinam Castrens. *in cons.* 318. *col.* 2. *post princ. vers. in executiuis verò lib.* 1. quam sequitur

Rota

Rota *decis.415. num.8. part. 1. rec. coram bo. memor. Vrgielon. decis.75. num.4.* & penes Zacch. *de oblig. Camer. decis.1. num.16.*

4 Nec relenat, quòd † Brebbia de bonis Mediolani consistentibus, & per ipsum cursu annorum sexdecim, & vltra administratis, Varesio post plures substitutiones ad idem fideicommissum vocato rationem non reddiderit, iuxta formam propriæ obligationis in transactionis Instrumento pariter contentæ, perindè ac si ex defectu nondum secuti implementi valeat agens ipse repelli *ad text. in l. Iulianus §. offerri ff. de act. empt.* Aym. *cons.151. num.10.* Rota *decis.21. num.3. & decis.162. num.3. part.1. recent.* Dum enim Brebbia ab Aloysio Burro pro virili fideicommissario hærede pulsatus rationem prævia electione periti, necnon dispunctis calculis coram Mediolanensi Senatu reddidisse conuincitur, necnon sententiam ab eo absolutoriam reportasse, hæredes proinde Varesij huiusmodi exceptione se tueri non
5 valent † ex generali regula, quod ratio semel reddita, denuò iterari non debeat *ad text. in l. semel C. de apoc. publ. lib.10.* Menoch. *in cap. vnic. num.9. de Cler. agrot. lib.6.* Soccin. sen. *cons.92. num.1. lib.4.* Roland. *cons.49. num.39. lib.1.* Rota *decis.256. num.4. part.4. recent.* coram Greg. *decis.536. n.2.* ibique not. *Add. num.3. & decis.5. num.1. coram Eminentiss. D. meo Card. Otthobono*, præsertim quia Varesium simplicem duntaxat computorum transmissionem, ex Instrumenti lectura comprobatur exoptasse.

Hinc obesse non poterit, quod à Ioanne Antonio Viridi,
6 cui † bonorum administratio sub fideiussione Brebbiæ in Instrumento transactionis innixa fuerat, non probentur fideicommissi redditus iuxta normam suæ obligationis in bonis stabilibus erogati. Siquidem ex absolutoria sententia ad Brebbiæ fauorem edita omnia ritè, nec non rectè gesta præsumuntur, vt post Abbat. *in cap. cum inter num.22. de sent. & re iud.* in his terminis firmauit Rota *in decis.184. n.2. part.2. recent.*

Et licet à Brebbia, vti Procuratore Varesij pensiones cuiusdam domus Mediolani constitutæ exactæ noscantur; non tamen poterit relaxatio mandati coerceri, vel quia quantitas per Varesium debita ex præcepto Testatoris in vtilitatem fideicommissi debet erogari, adeòut compensatio cum debito per Brebbiam proprio nomine contracto, ad-
7 mitti nequeat, vt in similibus ferè terminis, alterius † videlicet ex socijs aduersus debitorem nomine societatis agentis, quod exceptione compensationis repelli non valeat cum debito ab eodemmet socio proprio nomine contracto, tradit Bald. *in l. eius C. de compensat.* quem sequitur Soccin. sen. *in cons.73. num.10 lib.1.* vbi rationem ponderat, quod socius
8 duplicem † personam repræsentat, propriam scilicet, & societatis, Rota *in Ianuensi decis.26. num.30.* Rota coram Greg. *decis.366. num.2.* ibique *Add. num.7.* & penes Zacch. *de oblig. Camer. decis.35. num.3.* vel quia exactæ quantitatis pro summa scutorum 318. per Iudicem habita ratio dignoscitur in relaxatione mandati.

9 Hinc fructus in scutis † quatuor pro singulis centenarijs taxari, debiti esse noscuntur, licet ipsi pro debito quantitatis in pactum à contrahentibus citra vsurariam prauitatem deduci nequeant, iuxta *text. in cap. plerique 14. quæst. 3.* Bald. *cons.133. num.1. vers. in contrarium lib.1.* Rot. *decis.72. n.1. part.2. recent. & in Viterbien. transactionis 11. Decembris 1658. coram R. P. D. meo Celso.* Hæc quippè conclusio nequit proposito casui congruere, quo ex testatoris mandato bonorum redditus annua duntaxat rata scutorum 400. excepta, ac hæredi persoluenda in bonis stabilibus inuestiri debuerant, itaut ob non sequutum ex culpa Administratoris
10 † inuestimentum, idemmet speciei debitor euaserit, pro qua fructuum taxatio valida reputatur, ex quo occasio inuestiendi in locis montium in Vrbe semper existit, iuxta doctrinam Bart. *in l. Tutor, qui repertorium §. si post ff. de administr. Tutor.* Socc. sen. *cons.247. num.9. post princ. vol.2.* Gratian. *discept. for. cap.579. num.3. cum seqq.* Rot. post Pacif. de Saluian. *decis.159. num.2. & in Viterbien. dotis 11. Ianuarij 1652. in §. Neque promissione coram bo. mem. Bichio, & in Romana fructuum 10. Decembr. 1657. in §. huic vero taxationi coram me.*

11 Onus verò inuestiendi à † testatore iniunctum Administratori fuisse, exindè conuincitur, quod post demandatum inuestimentum immediatè subiunxit in hæc verba: *E nei miei beni di Roma deputo per Amministratore il Signor Diomede Varese, poiche confido, che il tutto farà prudentemente in seruitio della mia heredità.* Ex quibus fiduciale grauamen in Varesium præsumitur translatum, vt probat text. *in l. etiam 118. ff. de legat.1. & in l. vnum ex familia §. vltimo ff. de leg.2.* Simon de Præt. *de Interpret. vlt. volunt. lib.3. solut.12. num.9. fol. mihi 294.* Peregr. *de fideic. art.1. num.47.* Fusar. *de substit. part.277. num.62.*

Neque contrarium poterit suaderi ex onere Administratori per verbum † *possit*, iniuncto, arbitrium præseferent, vt 12
not. *gloss. in cap. primo in verb. potest de reg. iur. in 6.* Surd. *decis.286. num.7.* Rot. *decis.329. num.3. part.2. rec.* & coram Buratt. *decis.389. num.8.* Talis namque facultas ad bona duntaxat mobilia legitur coarctata ibi: *Do piena facoltà al detto Sig. Diomede, che possa vendere quelli mobili della mia heredità, che li parerà, & il resto reinuestire in beni stabili, e luoghi de Monti.*

Denique non vrget, quod ex pacto in Instrumento transactionis apposito deponendi in banco pecunias, ad hoc, vt eæ ad commodum hæreditatis à Brebbia deberent erogari, videatur inuestiendi onus idem Brebbia in semetipsum suscepisse; Præterquam enim † nouatio nullatenus censetur 13
inducta, dum à contrahentibus ea non legitur in Instrumento expressa, vt probat text. *in l. final. C. de nouat. & in §. præterea Instit. quib. mod. toll. oblig.* exindè cessat obiectio, quod Brebbia inuestimentum explere non potuit, ex quo pecuniæ non fuerunt ab Administratore depositæ.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Imolen. Successionis.

Veneris 14. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Testator si instituat hæredem fratrem, & eius filios legitimos, & naturales, & de legitimo matrimonio natos, excluso tamen eius filio primogenito, & supradictis deficientibus, substituat alium, si accidat, quod hæres institutus sine liberis decedat, relicto tantùm posthumo, qui erit eius filius primogenitus penitus exclusus à Testatore, an dicatur factus locus alteri substitutioni, & respondetur negatiuè.

SVMMARIVM.

1 *Conditio dum non verificatur, euanescit subsistitutio.*
2 *Conditio,* si quis non decesserit sine filijs, *expirat si ille moriatur relicto posthumo.*
3 *Conditio,* si quis non decesserit sine filijs *expirat per existentiam vnius filij.*
Pluralis aliquando contentatur singulari num.3.
4 *Sine filijs quis non dicitur decedere licet relinquat vnicum filium, num.3.*
5 *Sine filijs quis non potest dici decessisse, si relinquat posthumum.*
Posthumus habetur pro nato, vt commodum successionis obtineat, & excludit substitutum etiamsi postea decedat, num.5.
6 *In conditionibus, quæ à mera voluntate Testatoris pendent, nudum factum attenditur.*
Et sufficit semel extitisse tantũ, etiamsi deinde non duret.
7 *Ad successionem eius, quis non potest aspirare, à qua fuit exclusus ab ipso Testatore.*
8 *Existentia eius, qui fuit exclusus ab hæreditate ab ipso Testatore non facit deficere conditionem, si sine filijs.*
9 *Exclusio ab hæreditate facta à Testatore de aliquo aliud est, si facta sit simpliciter, & aliud si reperiatur facta in concursu.*
10 *Testatoris voluntas euidenter patet si eius verba clara sint.*
11 *Concursus non datur, quando vnus tantum adest.*
12 *A successione, quando quis est exclusus ex quo multi sunt vocati, si isti contemplati non adsint, ille non censetur exclusus.*
18 *Voluntas expressa Testatoris, tanquam anima, & spiritus dispositionis est attendenda.*
14 *Testator, quando optimè aliquid sciebat, tunc id non est controuertendum, & num.15.*
16 *Ratio contemplata à Testatore quando postea cessat, cessare debet ipsa dispositio.*

17 *Ex-*

17 *Exclusio ab hæreditate ad fauorem alicuius facta, numquam locum habet, nisi ille alter cum effectu obtineat hæreditatem.*
18 *Odium non potest considerari erga eum, qui adhuc non est natus, nec conceptus.*
19 *Exclusio ab hæreditate aliud est si reperiatur facta per modum exceptionis, & aliud si fiat simpliciter.*
20 *Exclusus propter masculos debet admitti, illis deficientibus.*
21 *Dictio*, affatto, *importat quidem in totum, & ex toto.*
22 *Exclusus quis censetur ab hæreditate, iuxta terminos consideratos ab ipso testatore excludente.*
23 *Clausula*, vt supra, *qualiter intelligatur.*
24 *Clausula*, vt supra, *repetit ea, quæ superius fuerunt expressa, non autem ea, quæ non fuerunt expressa.*
25 *ex Verbis, & ex Clausulis supra expressis, qualitas mentis Testatoris colligitur.*
26 *Testator censetur habuisse rationem ad ea, quæ superius expressit, non autem ad ea, quæ non expressit.*
27 *Relatio non potest dici frustratoria, dum fuit facta ad tollendam dubitationem.*
28 *Appellatione filiorum legitimorum, & naturalium, veniunt etiam filij naturales legitimati.*
29 *Primogenitus ab initio exclusus, non comprehenditur sub conditione deficientiæ filiorum.*
30 Cæphal. in consil. 107. num. 12. & per totum *explanatur, in quo casu loquatur.*
31 *Conditio si omnes filij decesserint sine filijs masculis, non comprehendit filium Sacerdotem superius exclusum.*
32 *Dilectus magis à Testatore non potest dici substitutus, respectu instituti.*
33 *Filij quodammodo eadem persona cum patre sunt.*
34 *Substitutus quando quis est in bonis, quæ reperta erunt tempore mortis hæredis, in illis tantùm, quæ adsunt de eo tempore censetur institutus.*
35 *Alienandi facultas censetur concessa instituto hæredi, dum testator aliquem substituerit in bonis quæ aderunt de tempore mortis instituti.*
36 *Prædilectionis coniectura Testatoris euidens erga aliquem, quando non possit negari.*

DECISIO XXXIX.

FRanciscus de Vespignanis in vltimo, quod condidit Testamento hæredem vniuersalem instituit Bernardum eius fratrem illiusque filios legitimos, & naturales, & de legitimo matrimonio descendentes excepto tamen primogenito, quem penitus exclusit à sua hæreditate, & successione. Et moriente dicto Bernardo sine filijs, vel filiabus legitimis, & naturalibus, vt supra, tunc, & eo casu substituit, & hæredem esse voluit in suis bonis, & hæreditate, Constantiam eius Sororem, inter quam, & Franciscum Martinum vnicum filium posthumum dicti Bernardi orta controuersia super iure succedendi in illius bonis, & causa ad Rotam deuoluta, mihique commissa, proposui dubium, An constaret de fideicommisso purificato ad fauorem Constantiæ; & Domini negatiuè responderunt. Moti ex substitutione facta Bernardo hæredi instituto sub conditione si decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus, quæ non fuit purificata, sed defecit eo ipso, quod dictus Bernardus decessit superui-
1 uente Francisco Martino † posthumo, & substitutio ad fauorem Constantiæ in prædicto casu ordinata expirauit, *l. filius familias* 117. *§. cum quis ff. de leg.* 1. *l. ex facto* 17. *§. penult. ff. ad Trebell. l. cum vxori* 4. *C. quando dies legati cedat*, Alex. *in l. Centurio* 15. *num.* 6. *ff. de vulg. & pupill.* Oldrad.
2 *cons.* 21. Honded. qui loquitur de conditione per † super existentiam posthumi expirata *cons.* 60. *num.* 40. *& cons.* 78. *num.* 14. *lib.* 1. Ciriac. *contrcareu.* 478. *num.* 2. Rot. *decis.* 326. *n.* 4.
3 *part.* 5. *recent.* Et supere xistentia vnius tantum filij † impedit purificationem conditionis, licet in plurali fuerit concepta,
4 quia eo superstite non potest dici grauatum decessisse † sine filijs, *l. non est sine liberis* 148. *ff. de verbor. signif. l. Pater Seuerinam* 100. *§. primo ff. de condit. & demonstr. l.* 1. vbi gloss. & Bald. *num.* 4. *C. de condit. insertis, glos. in l. ex facto §. si quis ff. ad Trebell.* Port. Imol. *cons.* 1. *num.* 67. *& cons.* 13. *num.* 20. *&* 22. Ciriac. *controu.* 478. *num.* 6. Marescott. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 49. *num.* 9. Etiam si nascatur post obitum Testatoris,
5 quia ad effectum vt † commodum consequatur habetur pro nato, & excludit substitutum, *l. qui in vtero ff. de stat. hominum, l. quidam §.* 1. *ff. de hæred. instituen.* ac etiam si postea decedat, quia in conditionibus, quæ à mera voluntate Testatoris pendent nudum factum attenditur, & † sufficit semel 6
extitisse tametsi deindè non duret, *l. si quis hæredem*, vbi Bart. *num.* 2. *C. de Inst. & subst.* Bald. *in l. precibus n.* 6. *C. de imp. & alijs subst.* Crauet. *consil.* 62. *n.* 2. Paris. *consil.* 32. *n.* 89. *lib.* 1. Honded. *consil.* 6. *n.* 21. *lib.* 1. Gratian. *discept. forens. cap.* 659. *n.* 24. *& seqq. & dec.* 151. *n.* 1. *par.* 3. *rec.* Rota coram Penia *dec.* 85. *n.* 10. *& seq. in Romana fideicommissi de Soricijs* 22. *Maij* 1643. *coram Reuerendiss. Compostellano, & in Rauennaten. Successionis* 28. *Martij* 1650. *cor. Reuerendiss. Tarraconen.*

Non obstat, quòd non sit attendenda super existentia Francisci filij posthumi, neque expiret conditio illa, si sine filijs, eo quia ipse est Primogenitus Bernardi hæredis scripti,
quem Testator penitus † exclusit à sua hæreditate ibi: *eccettuato il primogenito, quale affatto escludo da questa mia heredità*. Vndè perindè est, ac si in rerum natura non esset ad in- 7
ducendum defectum conditionis pro exclusione † Constan- 8
tiæ substitutæ, *l. fin. §. fin. ff. de gradibus, l.* 2. *§. si sit agnatus, & §. si sit consanguinea ff. ad Tertull.* Giouagn. *cons.* 2. *num.* 5. *&* 24. *lib.* 1. Quoniam existimarunt Domini in proposito casu de intentione Testatoris haud fuisse † excludendi simpliciter 9
primogenitum, itaut nunquam posset ad suam hæreditatem aspirare, sed in concursu cum alijs filijs ab ipso hærede descendentibus, quibus voluit eamdem hæreditatem deferri,
† vt apertè indicant verba illa, quæ subsequuntur: *mà con* 10
gli altri suoi figliuoli, tanto maschi, quanto femine. Cumque alij filij nati non sint, qui succedere possint iuxtà mentem
Testatoris, sed solus Franciscus Martinus, † qui dicitur pri- 11
mus, secundus, & postremus ad text. *expressum in l.* 2. *§. legitima hæreditas ff. de suis, & legitimis hæredibus, l. qui duos* 10. *ff. de reb. dub.* Boerius *decis.* 204. *num.* 1. Ideò non attenta exclusione ad commodum fratrum facta, & quatenus illi exi-
sterent, debet † ad successionem admitti eis non existenti- 12
bus, *l. Gallus §. & in omnibus, & l. inter cætera ff. de liber. & posthumis, l. is qui ff. de inoff. testamen.* Dec. *cons.* 379. *num.* 7. *& cons.* 433. *in fine princ. & num.* 1. Gabr. *cons.* 129. *num.* 9. *lib.* 2. Surd. *consil.* 416. *num.* 13. *&* 14. Manent. *cons.* 115. *num.* 21. & ad propositum nostrum tradit Paleaz. *de maior. part.* 2. *quæst.* 6. *num.* 48. *post med. vers. infertur etiam.*

Rursus multum etiam mouit Dominos ratio, ob quam Fràciscus Testator exclusit Primogenitum sui hæredis, aliosque illius filios prætulit, quæ tanquam anima, & spiritus di-
spositionis est semper † attendenda, vt inquit Bart. *in l. cum* 13
mulieri num. 10. *ff. soluto matrimonio*, Bald. *in l. si quis seruo num.* 10. *C. de furtis*, Rota apud Reuerend. Vrgellen. *decis.* 40. *num.* 42. Ea enim fuit, quia Testator optimè sciebat ad fa-
uorem primogeniti fuisse iam † ordinatam primogenituram 14
scutorum 10. mil. à bon. mem. Virginio Vespignano, cum
quibus absque † Testatoris hæreditate honorificè se susten- 15
tare poterat, quapropter cupiens, vt par erat, alijs filijs prouidere ad illorum fauorem de suis bonis disposuit, qua
ratione † nunc cessante per non natiuitatem illorum, qui 16
succedere possint, admittendus est primogenitus dicta de causa exclusus, nam exclusio ad fauorem alterius facta, nun-
quam locum habet, † nisi ille alter cum effectu obtineat hæ- 17
reditatem, *l. siue ingenua* 2. *§. sed si sint sui ff. ad Tertull. l. prima §. final. ff. de bonor. possess. contra Tabulas*, Surd. *cons.* 553. *num.* 41. quod eo facilius placuit Dominis esse admittendum.
Tum quia nec causa odij † Testatoris, nec alia particularis 18
assignari potest ad priuandum primogenitum, qui tempore Testamenti, nedum natus, sed neque conceptus erat; tum etiam quia exclusio legitur facta per modum exceptio-
nis, † dum vocauit descendentes Bernardi excepto primo- 19
genito, credens verisimiliter casum euenturum, quod plures extarent, & sic donec illi adfuissent arcendus erat, illis tamen non extantibus debet primogenitus admitti, vt de eo,
† qui fuit exclusus propter masculos, quod admitti debeat 20
illis deficientibus, Angel. *in l. si quis autem vers. auferri in Auth. de hæred. & falcidia*, Castr. *consil.* 191. *sub num.* 2. *lib.* 2. Surd. *cons.* 416. *num.* 14. & in istis terminis dixit Rota *in Bononien. fideicommissi de Pepulis* 27. *Nouembris* 1637. *coram bon. mem. Pirouano, &* 27. *Iunij* 1639. *coram Reuerendiss. Terraconen. &* 30. *Ianuarij* 1640. *coram eodem, &* 27. *Aprilis* 1643. *coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

Qua responsione visum fuit tolli etiam obiectum dedu-
ctum ex dictione illa † *affatto* posita exclusioni primogeni- 21
ti, quæ importat quidem in totum, & ex toto *cap.* 1. & ibi Ancar. *de supplenda negligentia Prælatorum*, Socc. *consil.* 21. *num.* 6. *lib.* 4. Seraphin. *decis.* 447. *n.* 4. Sed intelligitur retento themate, vbi euenisset casus existentiæ secundi, & aliorum filio-

22 filiorum, quorum intuitu fuit exclusus primogenitus † in
dispositiua substitutione, non tamen inde sequitur, quod
etiamsi exclusus non comprehendatur sub conditione si sine
filijs ad exclusionem substituti, vt benè aduertunt Mantic.
& Rustic. *vbi proximè*.
23 Nec vis fieri petest pro parte Constantiæ in clausula, † *vt
supra*, apposita in eius substitutione, vt sicuti superiùs fuit
exclusus primogenitus, & vocati alij filij hæredis grauati,
24 ita etiam † debet dici exclusus in concursu Constantiæ sub-
stitutæ virtute dictæ dictionis, vt supra, ibi: *e morendo detto
Bernardo senza figliuoli, ò figliuole legitimi, e naturali, come
sopra*, quæ est repetitiua qualitatis prius positæ, adeout
25 dispositio sequens † reguletur in omnibus ab antecedente,
Bartol. *in l. 1. §. hoc edicto in fine de postul. & in l. si quis ser-
uum §. final. de leg. 2.* Rota *decis. 319. num. 6. part. 1. & decis.
140. num. 1. part. 5. recent.* Quia cùm in priori parte testa-
menti expressa fuerit qualitas legitimitatis filiorum, & de
legitimo matrimonio natorum ex verbis, & clausula præ-
26 dictis † ostenditur Testatorem babuisse rationem ad illam
qualitatem, ad quam se retulit, non autem ad alias ibi non
expressas, vt in indiuiduo respondent Bero. *cons. 115. n. 22.
vers. postremò lib. 2.* Decian. *cons. 1. num. 213. post med. vers.
quia respondetur hoc esse lib. 2.* Giouagn. *cons. 63. n. 73. lib. 1.*
Fusar. *cons. 62. num. 8.* Rota *decis. 581. num. 8. & 13. part. 5.
& decis. 144. num. 10. part. 7. recent.* Non refragante, quòd
27 clausula hæc esset superflua, † quoniam per repetitionem
dictæ qualitatis adiecta censetur gratia tollendæ dubitatio-
nis, ideòque superflua, & frustratoria dici nequit, Odd.
cons. 43. num. vlt. Menoch. *cons. 844. num. 4. & 5.* Turrett.
cons. 87. num. 81. lib. 2. Rota *dicta decis. 144. num. 11. & 12.
part. 7. recent.* Et dum in conditione positi erant filij legiti-
28 mi, & naturales † simpliciter absque illa qualitate de legiti-
mo matrimonio nati, non videtur superflua dicta clausula,
vt supra, nam alias potuissent comprehendi naturales legi-
timati, Bero. *dicto cons. 115. num. 22. vers. alioquin potuisset*,
Mantic. *de coniect. lib. 11. tit. 10. num. 9.*
29 Neque applicatur Cephal. † *cons. 107. num. 12. & per to-
tum*, quatenus firmat primogenitum ab initio exclusum
non comprehendi sub conditione deficientiæ filiorum, quia
30 in eo casu † agebatur de persona grauata, & nititur Cephal.
verbis, quibus testator vsus fuit, nempè *deficientibus dictis
filijs*, per quæ certum est conditionem restringi ad superiùs
expresè vocatos, nec se extendi ad non nominatos, Me-
noch. *cons. 211. num. 149. & 585. num. 31.* Gratian. *discept.
773. num. 11.* & ferè in eisdem terminis loquitur Roman.
cons. 438. num. 6. dum firmat sub conditione si omnes dicti
31 † filij decesserint sine filijs masculis, non comprehendi fi-
lium Sacerdotem superiùs exclusum ex vi dictæ restrictiuæ.
Non subsistit, quòd Constantia Soror, & substituta sit
magis dilecta, quàm Franciscus Martinus filius Bernardi
hæredis grauati, siquidem potius videntur prædilecti ipse,
32 alijque eiusdem † Bernardi filij, quos Testator in conditio-
ne posuit pro exclusione Constantiæ, *iuxta leg. cum Auus ff.
de condit. & demonst. l. cum acutissimi C. de fideicommissis,
& l. cum Pater §. nolo, ff. de leg. 2.* Alexand. *cons. 167. col. 3.
lib. 5.* Cephal. *cons. 318. num. 49. & 67.* Surd. *cons. 125. num.
16. & 17.* Cyriac. *contr. 206. num. 20.* Fusar. *de substit. quæst.
468. num. 19.* Et quemadmodum prætulit Bernardum hære-
dem Constantiæ; ita quoque verisimiliter voluit præferre fi-
33 lios, † qui censentur quodammodo eadem persona cum Pa-
tre, vt benè ad rem aduertit Corn. *cons. 159. num. 6. lib. 4.*
Idque fortius procedit in præsenti, quia Constantia legi-
34 tur solummodò † substituta in bonis, quæ reperta fuissent,
& superessent tempore obitus Bernardi hæredis, cui proin-
35 dè præsumitur † data facultas de illis disponendi, & sic sub-
stitutio Constantiæ dicitur restricta ad remanentia, Calder.
cons. 7. de donat. Surd. *cons. 450. num. 46. & seq.* Neguerol.
alleg. 14. num. 20. cum seqq. ex quo patet magis honorasse
36 † hæredem institutum, & omnes eius filios in conditione
positos, quæ est euidens coniectura prædilectionis, *l. qui filia-
bus in principio ff. de leg. primo*, Ruin. *cons. 3. num. 15. cum
seq. lib. 2.* Crauett. *cons. 161. num. 5. & 297. num. 2.* Soccin.
Iunior. *cons. 71. num. 19. & 20. lib. 1.* alijque congesti per Fu-
sarium *quæst. 468. num. 8.* & per Modern. Lucan. *cons. 45.
num. 18. & 23. & duobus seqq. lib. 1.* Rota *in Bononien. de Ca-
parellis Veneris 16. Ianuarij 1615. coram sanct. mem. Inno-
centio Decimo post cons. 62.* Giouagnon. *num. 48. lib. 1. & de-
cis. 158. num. 15. & 16. part. 5. & decis. 278. num. 6. & 7.
part. 6. recent.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum.

R. P. D. M E L T I O
Postea Episcopo Papien.

Romana Vineæ ad Aquam Sanctam.

Veneris 14. Martij 1659.

A R G V M E N T V M.

Ad euitandum mandatum de associando ob non solutionem Canonum ad possessionem vineæ de qua agitur, plures inefficaces responsiones prætenduntur ad positiones in actis exhibitas, quæ tamen omnes, excepta vnica tanquam sufficientes admittuntur.

S V M M A R I V M.

1 *Responsio per verba præcisa facta, congruè facta censetur.*

2 *Responsio per verba præcisa etiam in statutis Vrbis admittitur, quæ præcisam responsionem requirit.*

3 *Responsio præcisa dicitur, quando ea in medio orationis copulam,* &, *seu negatiuam,* neque, *vel similes continet.*

4 *Iuramentum vti concernens actum Iurisdictionis per Notarium absque commissione Iudicis recipi nequit.*

5 *Iuramento à solo Notario ex consuetudine Sacri Tribunalis Rotæ recipi solet, eiusque attestationi standum est.*

6 *Iuramentum simili modo inter collitigantes receptum ad seruandam Iudicis æqualitatem sufficit.*

7 *Responsio distinctè, & separatim non ab omnibus turmatim ex dispositione Iuris fieri debet.*

8 *Verba*, Tam coniunctim, quàm diuisim, & quilibet eorum singulariter, *vnumquemque modum de per se propositum inducit.*

9 *Responsio qualificatè, ac relatiuè facta insufficienter facta indicatur.*

10 *Responsio qualificata, & relatiua licet aliquando admitti soleat, non procedit tamen nisi in casu, quo & ipsa positio qualificata fuit.*

11 *Responsio talis esse debet qualis præcessit interrogatio.*

12 *Responsio qualificata admittit, quando in eadem positione aliqua fit mentio de scripturis relatis.*

13 *Responsio insufficienter facta per alias partitas, & scripturas est probanda, ad hoc vt ab onere probandi, ac extrahendi scripturas relatas, pars aduersa liberetur.*

D E C I S I O XL.

PLures in actis fuerunt exhibitæ positiones pro parte Lauræ Publicæ ad euitandum mandatum de associando, quod Venerabilis Societas ad Sancta Sanctorum in vim reseruationis facultatis capiendi possessionem de facto, ac propria auctoritate absque licentia Iudicis, & vitio Spolij petierat ob non solutionem Canonum ad possessionem Vineæ de qua agitur, sed cum responsiones inefficaces prætenderentur, dubitatum, An constet de sufficienti responsione, & DD. affirmatiuè quoad omnes positiones excepta vltima responderunt.

Constat enim responsionem † fuisse datam per ver- 1
ba præcisa non credit, vt ponitur, nec ad effectum,
quem ponitur *Summ. Societatis num. 3.* quæ congrua dici-
tur responsio secundùm opinionem Tiberij *in Praxi lib. 2.
cap. 15. num. 23. vers. quæ responsio*, Cranat. ad Vestr. *lib. 5.
cap. 14. num. 34.* Modern. Esin. *in sua nouissima Praxi Iudic.
part. 2. cap. 2. art. 2. num. 13.* Rota *decis. 846. sub num. 2.
vers. ad tertium part. 4. diu.* Add. ad sanct. mem. Greg. XV.
decis. 282. num. 10. & hoc procedit etiam in terminis † Sta- 2
tuti Vrbis *lib. 1. cap. 68.* requirentis præcisam responsio-
nem, vt declarat Fenzon. *in adnotat. ad d. cap. num. 47. &
seq.* vbi firmat sufficientem, † ac præcisam dici responsio- 3
nem, quando ea in medio orationis continet copulam, &,
seu negatiuam, *neque*, vel similem.
Non obstat, † quòd Iuramentum præstitum per Custo- 4
des, & Ministros d. Societatis in huiusmodi responsione vti
cõcernens actum Iurisdictionis non potuerit recipi per No-
tarium absque commissione Iudicis, ex opinione Rotæ
coram Caput. *decis. 167. p. 1. & in rec. dec. 18. n. 16. & seqq.*

part.7. quia conclufio non applicatur in propofito cafu vbi
ex atteftatione Notariorum relata in dicto Summ. num. 4.
viget ftylus, & confuetudo huius Sacr. Tribunalis con-
5 traria, quod nempè recipi foleat Iuramentum à folo † No-
tario, cui ftylo in hac materia ftandum effe, dixit Rota co-
ram Verallo decif.265. per tot part.3. Couar. lib. 2. var. re-
fol. cap.13. num.10. Pen. decif.84. num.2. fecundum impreff.
Lugdunen. Grat. difc. for. cap.61. num.36. & quod ille ex at-
teftatione Notariorum probetur, notat Rim. Iun. conf.33.
num.15. & feq. Rot. coram Greg. XV. decif.484. num. 5.

Et eò magis Iuramentum ita præftitum fuffragari vifum
fuit, quia eodem modo iurauit Laura collitigans in mani-
bus folius Notarij in actu exhibitionis pofitionum. Ideò-
6 que ad feruandam † Iudicis æqualitatem fatis eft Iuramen-
tum fimili modo receptum fuiffe in refponfionibus, Rot.
decif.3. num.1. de fequeftr. pofs. & fruct. in nou. Fenzon. vbi
fupra num.1. d. cap.68. num.73.

7 Pariter non releuat, † quòd refponfio non fuit data diftin-
ctè, & feparatim à quolibet Cuftode, fed ab omnibus tur-
matim, ac vno ore, contra difpofitionem Text. in cap. Ve-
nerabili, vbi glofs. in verbo fingillatim de Teftib. nam præ-
ter quod contrarium videtur refultare ponderando illa ver-
8 ba † Tam coniunctim, quàm diuifim, & quilibet eorum fingu-
lariter refpondit, vt in margine dd. pofitionum eodem Summ.
num.3. per quæ vnufquifque modus cenfetur de per fe pro-
pofitus iuxta notat. per Lap. alleg.51. num.2. verf. ad fecun-
dum circa fin. Barbof. clauf.22. remouetur quicumque fcru-
pulus ex eo, quia cum non ageretur de particulari intereffe
fingulorum refpondentium, fed de mero tantùm intereffe
prædictæ Societatis proprietariæ controuerfæ Vineæ, tales
miniftri repræfentantes corpus totius Societatis, & per con-
fequens ficut ratione connexitatis materiæ refponfionem
vnius fufficientem exiftimauit, Rota coram Card. Seraphin.
decif.415. num. 6. multò magis præualere debet refponfio
facta per verba fuperius ponderata.

Quo verò ad vltimam pofitionem, quæ eft la 23. in or-
dine exiftimarunt DD. infufficientem effe refponfionem,
9 † dum illa qualificatè ac relatiuè ad partitas librorum, &
receptas emiffa fuerit, nulla expreffa quantitate mufti,
quod ponebatur receptum ex dicta Vinea; licet enim ali-
10 quando admitti foleat etiam refponfio qualificata, † & re-
latiua ad notata per Gaill. pract. obfer. lib.1. obfer. 82. Regu-
la tamen non procedit abfolutè, fed folum in eo cafu,
quo & ipfa pofitio qualificata fuit, Soccin. in l. 1. num. 8.
verf.2. limitaff. de vulg. & pupill. Ofafch. decif. 176. num. 4.
Mafcard. de probat. concluf.1176. num. 16. cum talis effe-
11 debeat refponfio † qualis præceffit interrogatio, vt poft
alios Michalor. de pofit. cap. 42. n. 3. vel quando in eadem
12 pofitione fieret aliqua † mentio de fcripturis relatis, vt de-
clarat idem Gaill. d. obferu.82. num.24. Ioseph. Ludou. decif.
Peruf. 8. num.3. & feqq. Rot. decif. 846. num.1. & 2. part. 4.
diu. Fenzon. vbi fupra num. 72. vndè refpectu huius pofi-
tionis, vel debent officiales magis præcisè refpondere,
aut faltem partitas, ac alias fcripturas, ad quas fe refert eorū
13 refponfio † exhibere, ad hoc vt Laura ab onere proban-
di, ac extrahendi fcripturas relatas liberetur, iuxta Text. in
cap.1. vbi glofs. in princ. & verbo ftatuimus de confefs. in 6.
Clem. fæpe §. verum de verbor. fignif. Rim. conf. 43. num. 3.
Neuizzan. conf.42. num.7. Michalor. in d. Tract. de pofit.
cap.2. num.1. & feqq. & cap. 55. num. 22. Modern. Peruf. de
manutent. obfer.83. num.4. & 5. Rota poft d. tract. decif.270.
num.1. coram Merlin. decif.92. num.4.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Locorum Montium.

Lunæ 17. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Executionem fuper vfufructu bonorum ad fauorem Creditricis factam expiraffe non fuftinetur, durante vita Debitricis ad quam tanquam vfufructuariam fpectant.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iniufta in Iudicatum tranfire nequit.*
2 *Vfufructuaria viuente, commoditas percipiendi fructus recte poteft obligari, & in Creditores transferri.*
3 *Sententia fine partis citatione fuftineri nullo modo poteft.*
4 *Sententia non citata parte non fuftinetur etiamfi qui eam obtinuit executionem antefactam ignoraffet.*
6 *Sententia non præiudicat Creditrici, ftante collufione facta inter debitricem, & nepotem ad effectum fupplantandi exequutionem pro eadem factam.*
7 *Collufio coniecturis, & præfumptionibus probatur.*
8 *Collufio fub prætextu diffipationis bonorum non euitatur, dum eorum diffipatio non producitur, & iuftificatur.*
9 *Sententia dum partem minimè citatam non afficit, nec appellare, nec acta tranfportare eadem tenetur.*

DECISIO XLI.

Voluerunt Domini perfiftere in decifis 26. Iunij pro-
ximè præteriti coram me, * quia † fententia tan-
quam iniufta in iudicatum tranfire non potuit, & iniuftitia
refultat ex eo, quod pronunciatum fuit exequutionem 1
factam ad fauorem Mariæ fuper vfufructu locorum mon-
tium fpectantium ad Catherinam debitricem expiraffe,
quod tamen fubfiftere non poteft quoad fructus, durante
vita eiufdem Catherinæ decurfos, quia illo tempore † ad 2
ipfam tanquam vfufructuariam fpectabant, & commodi-
tas illos percipiendi rectè potuit obligari, & in Creditores
transferri, Molin. de primog. Hifpan. lib.1. cap. 20. num. 11.
& 12. Rota poft Moder. de pignor. decif. 84. num. 12. Roma-
na Fideicommiffi de Nicolinis 28. Aprilis 1651. coram Re-
uerendiffimo D. meo Decano §. quia huiufmodi, & in Romana
Domorum 7. Iunij 1655. coram Reuerendiffimo D. Zarate
§. nec refragatur.

Nec refert, quod eadem Catherina prius vfufructu per
fententiam priuata fuerit; fiue quia cùm per exequutionem
præcedentem Maria Creditrix effet in poffeffione perci-
piendi fructus locorum montium, de eius Principali, non
autem fecundario intereffe agebatur, & † fententia fine 3
eius citatione lata fubftineri nullo modo poteft, l. de vnoquo-
que 17. vbi glofs. & DD. ff. de re iudic. Rot. decif. 284. n. 17.
part. recent. & relatis concordantibus in Romana Pecunia-
ria 12. Decembris 1653. coram me §.1. poft med. etiam fi Cur-
tius, qui fententiam obtinuit † exequutionem ignoraffet, 4
Ruin. conf.62. num. 24. lib. 5. Rot. in Callien. Prioratus 8.
Iulij 1649. coram bon. mem. Bichio §. fin. & in Romana Ma-
nutentionis 18. Februarij coram me §. altera nullitas, vel fal-
tem d. Mariæ præiudicium † inferre non valuit, l. fi mater 5
11. §. fin. ff. de exequutione rei iudic. Rota coram Buratt.
decif.186. num.4. Bifuntina Cenfus 27. Nouemb. 1645. co-
ram Eminentiffimo D. Cardinali Corrado §. fin. & in Ro-
mana fubhaftationis de Alexijs 15. Februarij 1657. coram
Reuerendiffimo D. meo Decano fub §. huic enim.

Siue etiam, quia fententia emanauit ob non præftitam
à Catherina cautionem, ad quam non tenebatur, vel alio
modo fe liberare poterat, vt in præterita, & proinde patet,
quod noluit fe † defendere, & collufiuè actum fuit inter 6
ipfam, & nepotem, ad effectum fupplantandi exequutio-
nem pro Maria factam, quo cafu fententia tertio non præ-
iudicat, Mart. decif. Senen. 64. num. 11. & 12. plenè Merlin.
Pignatell. contr. 62. num. 13. lib. 1. & contr. 32. fub num. 28.
lib.2. Rota coram Seraphin. decif.1020. num. 4. Merlin. de-
cif.13. num.6. vbi quod collufio † probatur coniecturis, & 7
præfumptionibus, prout etiam dictum fuit in Romana He-
reditatis de Gratianis 11. Decembris coram R. P. D. meo
Meltio §. & quamuis, & 28. Iunij 1649. coram bon. me. Bi-
chio §. fimulatio autem.

Neque euitari poteft † collufio fub prætextu, quòd 8
Catherina diffiparet bona, quorum exiftentia iuftificatur
ex inuentario, & proindè rectè priuata fuerit vfufructu. Dif-
fipatio etiam non probatur, & inuentarium factum fuit per
10. annos poft obitum Teftatoris, & per triennium à
die impofitionis cenfus, & vlterius priuatio non fuit fa-
cta nifi ad fauorem Curtij, & tamen aderat Ludouicus
eius Patruus, & cohæres proprietarius, qui non inftetit,
eo quia erat in cenfu obligatus, fimul cum matre; vndè cla-
rius elucefcit collufio; prout & non repugnat, quod Ma-
ria non appellauerit à prædicta fententia, neque illius acta
tranfportauerit, nam cùm ipfa minimè citata fuerit, ficuti
fententia ipfam non afficiebat, vt fupra, ita nec appellare,
† nec acta tranfportare tenebatur, l.1. c. quand. prouoc. non 9
eft neceff. Rota decif.204. num.17. part.7. recent.

Cum itaque aliæ obiectiones leuiores fublatæ fuerint
ex re-

ex responsionibus datis pro parte Sarauezię, responsum fuit vt supra vtraque parte, &c.

Decisio hæc in hac eadem causa facta sub die 26. Iunij præteriti anni 1658. coram eodem Reuerendiss. P. D. Decano, quæ in præsenti decisione confirmatur, cum non sit impressa, erit infra in Miscellanea iuxta seriem temporis.

R. P. D. CERRO
Postea S. R. E. Cardinali.

Bononień. Bonorum de Graffijs.

Lunæ 17. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

De prædio quodam hæreditario pro reintegratione bonorum alienatorum in solutum dato, accepta amplissima liberatione de omni, & toto eo, quod ab hæreditate fideicommisso subiecta peti, & exigi Iuridicè poterat; vnde sufficientem fideicommissorum restitutionem factam resoluitur, etiamsi prædium assignatum non esset fideicommissarium, sed hæreditarium.

SVMMARIVM.

1 *Hæres aliquid fideicommissario restituens integrum restituisse fideicommissum de Iure censetur.*
2 *Hæres patiendo fideicommissarium facto, & reipsa possidere hæreditatem restituisse videtur.*
3 *Patientia pro traditione habetur.*
4 *Permutatione inter partes concorditer facta fideicommissi restitutio sufficienter peracta censetur.*
Contradictor legitimus dicitur cui per hæredem facta est restitutio fideicommissi, quæ ad istum effectum sufficit siue realis, siue verbalis, tacita, vel expressa.
6 *Possessio vitiosa, qua ratione tollitur.*
7 *Hæres non reclamando, seu permittendo possessionem ab alio actualiter apprehendi, si postea venerit, vt eadem sibi bona restituantur, contra proprium factum venire dicitur, adeoque à limine Iudicij est repellendus.*
8 *Reseruatio amplissima quorumcumque Iurium descendentibus competentium non suffragatur, dum Iura fideicommissaria non hæreditaria præseruata fuisse Iustificatur.*
9 *Probatio illa est satis concludens, quæ fit per euidentiam facti.*
10 *Fideicommissi restitutio, quando absolutè, & absque vlla reseruatione dicatur facta, & num. 11.*
12 *Possidens legitimè, potest validè se opponere cuique immissioni.*

DECISIO XLII.

DEcisum fuerat 13. Iunij 1657. * non esse reuocandam immissionem in partibus concessam, & ab A.C. confirmatam Cæsari de Graffijs tanquam hæredi testamentario quondam Lactantij, quia Scipio prætendens controuersa bona ex fideicommissis Petri Antonij, & Archangeli, non erat legitimus contradictor ad illam impediendam.

Verùm ex facto hodie melius dilucidato recessum fuit à recisis: ex instrumento enim integrè relato in hodierno Summario Scipionis *num.* 3. apparet quod *die* 23. *May* 1651. postquam Scipio assecutus fuerat possessionem bonorum fideicommissariorum, de quibus agitur 4. *May* antecedentis deputato Curatore hæreditati Lactantij, Cæsar exhibito deinde illius Testamento cum Scipione transegit, vbi præmissa narratiua contentorum in alia præcedenti transactione super ijsdem fideicommissis inita anno 1632. inter Lactantium eius authorem, & eundem Scipionem cum specifica descriptione pecuniarum, & bonorum illis subiectorum, quæ ibi fuerant Lactantio assignata sub onere restitutionis Scipioni faciendæ, quatenus ipse Lactantius, (vt euenit) sine filijs decederet, narratoque, quod defuncto Lactantio prætendens Scipio fideicommissa ad sui fauorem purificata adeptus fuit actualem possessionem eorundem bonorum in transactione illi assignatorum; Cùmque vlterius compertum fuerit, quod Lactantius viuens nonnulla ex eis alienauerat siue francauerat vsque ad summam libr. 5630. Cæsar hæreditario nomine ipsius non impugnando possessionem vt supra à Scipione captam eidem assignauit, & in solutum dedit quoddam prædium pariter hæreditarium illius pro reintegratione alienationum, & francationum, reportando à Scipione amplissimam absolutionem, & liberationem hæreditatis Lactanoj de omni, & toto eo, quod pro antedictis fideicommissis Petri Antonij, & Archangeli, ab eadem hæreditate petere, exigere iuridicè, & consequi posset.

Hinc enim dixerunt DD. Scipionem sufficientem obtinuisse à Cæsare restitutionem fideicommissorum, quamuis non omnia, sed aliquid ab eius manibus habuerit, &
prædium sibi assignatum non esset fideicommissarium,
sed hæreditarium Lactantij. Quia de Iure satis † est, 1
quod hæres aliquid restituat fideicommissario, vt censeatur integrum restituisse fideicommissum; iuxta resolutionem *text. in l. restituta*, ibi: *vel totas, vel aliquas earum ibique*, gloss. *de verba earum vers. sed nunquid restitutio ff. ad Trebellian.* Surd. *cons.* 92. *num.* 23. Marescott. *var.
resolut. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 20. satisque est, quod facto, † & 2
reipsa, vt hic, patiatur fideicommissarium possidere, vt docet *ibid. text.* in antecedentibus verbis, ibi: *restituta hæreditas videtur, aut reipsa si fortè passus est hæres possidere res hæreditarias*; patientia enim pro traditione habetur
† §. *interdum instit. de rer. diuis.* gloss. *in eadem l. restituta* 3
verbo passus ff. ad Trebell. Cùmque Scipio prædictum prædium receperit loco, & pro reintegratione bonorum alienatorum, & Cæsar vti hæres Lactantij reportauerit, atque acceptauerit ab eo finalem quietantiam, & libe-
rationem, illud prædium ex quadam tacita † permuta- 4
tione ab ipsis concorditer facta subrogatum videtur in locum fideicommissariorum, itaot sufficiens exinde fideicommissi restitutio peracta dicatur, vt optimè probat Surd. *dicto cons.* 92. *dicto num.* 23. *in fine vers. & si dicatur aduertendo, & num.* 24.

Indeque Scipio dicitur † legitimus contradictor, dum 5
ipsi per hæredem grauati facta est restitutio fideicommissi, quæ ad istum effectum sufficit realis, seu verbalis, expressa, vel tacita, vt tradit Angel. *de legitim.* Cootard. *quæst.* 2. *art.* 10. *num.* 253. *in fine vers. ex his quæ*, & *num.* 255. & *quæst.* 10. *art.* 5. *num.* 52. *cum duobus seqq.* & *melius ead. quæst.* 14. *art.* 14. *num.* 212. & 213.

Et sic etiam † tollitur vitiosa professio, quia præter quod 6
capta fuit de mandato Iudicis citato Curatore deputato hæreditati Lactantij, facta perquisitione, an adesset hæres, eoque non inuento, cum Cæsar adhuc non comparuisset, nec testamentum exhibuisset *dicto Sum. num.* 2. quod satis esse admisit Rot. *in Bononien. Bonorum* 24. *Ianuarij* 1646. *coram bon. mem. Danozzett. sub* §. 1. possessio præfata tanquàm omnino capta legitimè ab ipsomet Cæsare approbata fuit tam ex actu positiuo dictè assignationis, & dationis insolutum pro reintegratione fideicommissi in parte alie-
nati, quam reipsa sciendo, † & permittendo, seu non re- 7
clamendo aduersus prædictam possessionem actualiter à Scipione apprehensam, itaut propterea veniens postea Cæsar tanquam hæres Lactantij, vt sibi eadem bona restituantur, contra proprium factum venire dicatur, & sic à limine Iudicij sit repellendus, vt benè probat Angel. *vbi supra d. quæst.* 10. *art.* 5. *num.* 62. & 63.

Non obstat amplissima † reseruatio quorumcumque 8
Iurium ipsi Cæsari, eiusque filijs, & descendentibus quomodolibet competentium, & competitorum in eo-
dem instrumento adiecta, quoniam ex verbis in præce- 9
denti positione omissis iustificatur non fuisse præseruata Iura hæreditaria, sed fideicommissaria præfatorum Petri Antonij, & Archangeli, ibi: *in supradictis fideicommissis, & eorum bonis*: Cæsar enim duplicem personam repræsentabat, alteram hæredis, & alteram confideicommissarij: quoad primam non solum nullum Ius sibi præseruauit, sed positiuè, vt dictum est agnouit, confirmauit, & tradidit possessionem Scipioni, eiusque fauore restitutionem † fideicommissi peregit; quo verò ad secundam, sua, eius-
que filiorum Iura præseruauit, vnde hodie, & in anteceden- 10
tibus Instantijs huius causæ semper egerit vti hæres testamentarius Lactantij grauati: Certum vtique, & indubitatum est, quod obtinere non potest, quod hoc esset venire
contrà † proprium factum, quod omninò refellitur ex su- 11
pra deductis: si enim aliquid prætendit vti fideicommissarius agat hoc nomin. particulari Iudicio in quo non

non solum discutienda, & iustificanda erit eius comprehensio, sed etiam videndum erit, an Scipio, vti veniens ex Iure eorundem fideicommissorum, & legitimè † possidens validè possit immissionem impedire, itaut petitorio tantum agere debeat, ad tradita per Angel. *ubi supra quæst. 2. art. 12. num. 284.* 12

Et ita vtraque, &c.

Decisio hac in præsenti causa facta sub die 13. Iunij 1657. coram eodem Eminentiss. Card. Cerro est supra in præcedenti Part. XII. decis. 255.

R. P. D. T A I A.

Prænestina Bonorum.

Lunæ 17. Martij 1659.

A R G V M E N T V M.

Circa naturam, & vim conditionis, *si non vixerit*, vel *si prædecesserit*, plura notanda deducuntur, & etiam circa alias similes conditiones. Statutum continuans possessionem defuncti in hæredem qualiter veniat interpretandum.

S V M M A R I V M.

1 *Conditio*, si non vixerit, *omnibus adiecta substitutionibus qualiter veniat interpretandum.*
2 *Conditiones*, si non superuixerit, vel si prædecesserit, *restringunt ad tempus mortis Testatoris vocationem.*
3 *Conditiones, quando restricta sunt ad certum tempus ad alia tempora non possunt extendi.*
4 *Tempus certum quando fuit expressum, non est locus extensioni.*
5 *Conditiones*, si vixerit, & si non vixerit, *quid importent* ad text. in l. si ita ff. de hæred. instit.
6 *Verba*, si non vixerit, *restringenda sunt ad tempus mortis.*
7 *Conditiones*, si non vixerit, vel si non extiterit *referantur ad tempus mortis in casu vulgaris substitutionis.*
8 *Probatio de sui natura debet necessario probare, & concludere, aut saltem præsumptione iuris.*
Præsumptio Iuris transfert onus probandi in aduersarium num. 8.
9 *Substitutio*, si non vixerit, *in sensu vulgari, quando sumus in purè instituto, qualiter intelligatur.*
10 *Testator, si instituerit liberos, sub conditione*, si Titius non extiterit, vel non superuixerit, *vel si superstites non fuerint, paria sunt.*
11 *Conditionum formulis, quæ indifferentes sunt DD. indifferenter vtuntur.*
12 *Particula*, non, *est aduersatiua, & vide n. 13. 14. & 15.*
16 *Verba*, si non vixerit, *qualiter possunt intelligi ne sint restricta ad tempus mortis.*
17 *Declarationi, seu interpretationi Notarij, qui testamentum conscripsit standum est.*
18 *Et quid si talis declaratio non potest haberi, & tunc in subsidium operandum quid sit.*
19 *Testamenti vna pars aliam declarat.*
20 *Testamentum mariti, & vxoris si fuerit factum in eodem die, & ab eodem Notario.*
21 *An tunc vnum Testamentum possit declarare aliud.*
22 *Verbum*, superuiuere, *importat etiam viuere.*
23 *Substitutio vulgaris, de vno casu impotentiæ, si non vixerit, extenditur etiam ad alium casum impotentiæ, si non potuerit.*
24 *Statutum Vrbis* lib. 1. cap. 147. *continuat possessionem testatoris in suos hæredes.*
25 *Hereditas ex quo fatis dicatur adita.*
26 Corn. conf. 226. num. 3. vers. sed his non obstantibus, & num. 4. lib. 1. *& alij plures DD. declarantur, & num. 27.*
28 *Conditio*, si non vixerit, *inducit fideicommissum non tam ex vi conditionis; quàm ex qualitate personarum, & vide num. 29. 30. & seq.*
31 *Ex Statuto continuante possessionem defuncti in hærede cum non inducatur aditio, non excluditur substitutio vulgaris.*
32 *Statutum continuans possessionem defuncti in hæredem, intelligitur quatenus velit esse hæres.*
33 *Statutum continuans possessionem defuncti in hæredem, non facit illum necessarium hæredem in illius incommodum.*
Atque vt conueniatur ab creditoribus.
34 *Statutum continuans possessionem defuncti in hæredem intelligitur, quatenus hæres velit, alias secus.*
35 *Filius licet sit hæres necessarius patris, intelligitur quatenus velit esse hæres, & num. 36.*
37 *Beneficium restitutionis in integrum transmittitur etiam ad hæredem hæredis, & num. 38.*

D E C I S I O XLIII.

Decisum fuerat 27. Nouembris 1658. non esse locum Ægidianæ in Immissione concessa Anastasiæ, & Claræ substitutis in casum, si Francisca Mater, & Anna Maria vxor Testatoris neutra viueret post Agapitum filium, cui erant substitutæ si non vixerit, putarunt enim DD. Anastasiam, & Claram non esse substitutas Agapito quandocumque morietur, & abundè pluribus articulis examinatis etiam tacitę pupillaris ipsas informantes pro Articulis intendissent; Hodie reuocata in dubium decisione, & proposito dubio DD. responderunt standum esse in decisis, paucioribus, & validioribus insistentes.

Et quia punctus difficultatis totus in eo erat: an illa Conditio *si non vixerit* † omnibus adiecta substitutionibus 1
intelligatur tempore mortis testatoris, vel sit indeterminata quocumque tempore informantes petebant aduerti, casum hunc non tangi à DD. in prima decisione citatis, loquentibus de verbis *si non superuixerit*, vel *si prædecesserit*, & similibus, † quæ verba vti clarè stringentia vitam vocati ad tempus mortis Testatoris operantur vulgarem de se 2
ad alia tempora extendibilem, † non extendi vltra tempus 3
præfinitum, † ex doctr. Bart. & aliorum apud Peregr. *art. 15.* 4
num. 8. vt amplius etiam pupillaris restricta, si filius meus intra decimum annum decesserit vltra non extendi *ad l. si ita ff. de vulg.*

Verùm DD. optimè aduerterunt iuxta conditiones has *si vixerit, & non vixerit*, clarè loqui *tex. iam allegatum, l. Titius 24. ff. hæred. instit.* in dispositione ibi: † *Titius, &* 5
Seius vter eorum viuet hæres esto, & altero mortuo is, qui superest ex asse hæredem fore, & opportunè de institutione *si viueret*, & de substitutione *si non vixerit* restringenda ad † tempus mortis, post Alciat. *cons. 207. sub init. lib. 9.* lo- 6
qui Peregr. *de fideicomm. art. 29. sub num. 19. vers. & Institutio*, & fusiùs *cons. 52. num. 5. vers. & in proposita lib. 1.* post Anchar. *cons. 266. num. 2. vers. Item exprese, & decis. de qua agitur §. & in puncto.*

Et quia multiplices sunt formulæ, & aliquando variæ, attamen nulla differentia videtur inter eas conditiones † *si* 7
non vixerit, & si non extiterit, & quidem quod conditio non existente referatur ad tempus mortis in casu vulgaris tantum, probauit Menoch. post Anchar. & Abb. Alex. Corn. Soll. Iarn. Ricc. Paris. Zorniell. & post eos Gabr. Peregr. *d. art. 29. d. num. 19. vers. quam etiam conclusionem*, & de communiori opinione, & bis in Senatu iudicata Io. Anton. Bellon. *cons. 26. num. 38.* Fusar. *cons. 25. num. 12. & cons. 29. num. 5. & 6.* sequens semetipsum *quæst. 480. n. 94.* cum alijs, & maximè Rota *decis. 490. num. 7. vers. quibus stantibus p. 4. diuers. & decis. 272. n. 13. part. 6.* Ea quoque validissima ratione, quod † probatio de sua natura debeat necessario con- 8
cludere, vel saltim præsumptione Iuris, quæ transfert onus probandi in Aduersarium: Ideòque cum substitutio si non vixerit in sensu vulgari absque vllo † onere institu- 9
ti accipi commodè possit, non est trahenda ad fideicommissum, & cum onere instituti, vt ratiocinatur Peregr. *d. cons. 52. num. 7. & d. art. 19. in fine*, Fusar. *d. quæst. 480. in fine.*

Et specialiter ad oppositam differentiam conditionum promiscuè quando testator instituit liberos † sub conditio- 10
ne *si Titius non extiterit, vel non superuixerit*, seu superstes non fuerit, vel quod idem est si præmoriatur, aut alia similia, &c. vt inquit Io. Ant. Bellon. *cons. 26. num. 37.* DD. passim indifferenter † huiusmodi formulis vtuntur, & ita 11
Menoch. *cons. 496. num. 10. vers. cum probatur*, dum disputat conditionem non existentis allegat Anchar. *cons. 236.* loquentem de conditione non viuentis, & Corn. *cons. 186. ab init. & num. 5. lib. 3.* & præsertim de conditione non superuiuentis, sic etiam Alciat. *ad §. quidam rectè l. Gallus ff. de liber.*

*liber. & posth. n.*47. & Menoch. *præsumpt.*71. *n.* 6. *lib.* 4. &
post eos *decis.*519. *num.*4. *part.*1. *recent.* in conditione non
viuentis vtuntur Bald. *cons.*340. *ab init. lib.*5. agentem de
conditione præmorientis, sic etiam eruditius Rot. coram
Merlin. *decis.*12. *num.*71. *&* 72. in conditione si nullus filius
masculus viuus esset, adhibet Peregr. *art.*29. *num.* 9. & Rot.
coram Caual. *decis.*454. *num.*6. *& seq.* agentis de liberorum
carentia indeterminata multis conditionibus, & Laderch.
*cons.*10. *num.*3. confundit conditiones non extantium non
existentium in rerum natura, non viuentium, prædecedentium,
& huiusmodi vt supra.

Necnon etiam considerarunt DD. vim huius conditionis
12 oppositi. Si verò non vixerit, † ponderando particulam
Aduersatiuam si verò non vixerit; sicut enim Institutio si
vixerit spectat tempus mortis, vt sit hæres, hic opposita
si verò vixerit illud idem respiciet, maximè repetita Institu-
13 tione formali *si verò* † *non vixerit instituit*, & ore proprio
nominauit in dd. omnibus suis bonis &c. preclarè Corn. *d.*
*cons.*186. *num.* 5. & de hac causa §. *& maximè cum aduer-*
satiua.

Et hoc additum hodie fuit, quòd eodem tabular. eadem
14 formula, & eodem tempore vrgente † pestilentia ambo vir,
& vxor periculo mortis ad statuendum certum hæredem
quisquis eo ordine viueret testati sunt, & vxor quoque
15 instituit Agapitum filium si vixerit, sed si non † vixerit in-
stituit, & ore proprio nominauit Franciscum virum, nec
obesse visum est quod addidit vxor, & casu quo dictus Aga-
pitus filius, & Franciscus vir non vixerit, vel tractu tempo-
ris obierint &c.

16 Nam potiùs prodesse dixerunt: etenim etiamsi † verba
si non vixerit possint intelligi ne sint restricta ad tempus
mortis, vt informantes obijciebant, in his tamen testamen-
tis ab hoc Tabellario relatis intellecta fuerunt vti restricta,
dum Tabellarius distinxit si non vixerit, vel tractu tempo-
17 ris obierint † standum est declarationi, & interpretationi
Notarij, qui scripsit, quæ si aliundè habere non posset pro-
18 pter obitum † Notarij, deueniendum esset ad examen alio-
rum praticam, & notitiam habentium interpretare, seu de-
clarare litteras talis Notarij, ad tradit. ex Præt. *de interpret.*
*vlt. vol. lib.*1. *interpret.*1. *dub.*3. *resol.* 1. *num.* 1. *&* 4. & hic
19 potest dici, quod † vna pars testamenti aliam declarat, cum
fuerit testamentum viri, & vxoris conditum eadem die ab
20 eodem tabellario, † & vniformi voluntate, sed paucis, &
saluis supra scriptis quæcumque sit differentia priùs (qui
viuente testatore nil refert) nulla videtur esse posterius,
21 † & nulla ratio quare, & quomodo conditio si non vixerit
recipiat quandocumque non vixerit, & conditio *si non su-*
peruixerit non recipiat quandocumque non vixerit, cum
22 etiam superuiuere, † sicut viuere parum, & multum pariter
dicamus.

Atque ex his firmarunt vulgarem substitutionem, quæ
23 licet de vno casu impotentiæ † *si non vixerit* extendatur ad
alium casum impotentiæ si non potuerit, ad Fusar. *cons.* 94.
*num.*6. *ex allegatis in decisione quæ reuidebatur* §. *& quia*,
Minimè DD. visa est conditionem defecisse (etiam si non
24 constaret † Agapitum superuiuentem extitisse hæredem
Patris) attento *Statuto Vrbis lib.* 1. *cap.* 147. de continua-
tione possessionis in hæredes suos, & ex sententia DD. &
apud Cassan. & postea Fusar. *cons.* 190. *num.* 9. *& d. decis.*
quæ reuidebant §. *attamen*, dicentium ex eo satis dici aditam
25 † hæreditatem, quin etiam vt loquitur Cassan. in add. ad
Alex. *cons.*86. *lib.*3. statutum facit cessare omnes difficultates,
vt cætera prætermittamus.

26 Et satisfaciendo obiectis † de proposita conditione *si non*
vixerit visum est non obstare, Corn. *cons.*226. *num.* 3. *vers.*
sed his non obstantibus, *& num.*4. *lib.*4. Laderch. *cons.*10. *n.*3.
Menoch. *præsumpt.*71. *num.*6. *lib.*4. Fusar. *quæst.*479. *nu.* 10.
Rot. *decis.*519. *num.*4. *part.*1. *recent.* & coram Merlin. *de-*
*cis.*12. *num.*71.

27 Quia verò confundi videntur † ex contrarijs, vt supra,
& ex allegatis in decisione §. *& quamuis*, & vltima Rot. *de-*
*cis.*490. *n.* 7. *vers. quibus stantibus part.*4. *diuers. dec.*272. *d.*
*num.*13. *part.*6. de non existentibus, quod idem est, ac de
non viuentibus, loquentem vt supra.

Et specialiter obseruandum est plurimos ex oppositis DD.
28 tenere conditionem si non vixerit † inducere fideicommis-
sum, non tam ex vi conditionis, quàm ex qualitate perso-
narum, quibus adiecta est *ad tex. in* §. *quidam rectè d. l.*
Gallus, & ibi maximè Alciat. *d. num.*47. qui ait cum Testa-
tor dixit instituo filium meum, & si non viueret Nepotem:

cùm enim nepotem post filij † mortem voce videtur fidei- 29
committere, quod Bald. & Corn. responderunt apud Alciat.
& de filijs post eorum parentes vocatis loquitur post alios
Fusar. *dicta quæst.*479. & præcipuè Menoch. *d. præsumpt.*71.
& prius apud eundem Bald. *in d. cons.* 340. *ab init.* 16. nam,
inter ipsos filios inter ordinandum facit ordinata caritas,
quod tamen limitatur cum aliqua adest coniectura testato-
rem sensisse † si filius suus se viuo morietur, quia tunc nepos 30
intelligitur vocatus per vulgare, vt ex Alciat. post Corn. re-
petit Menoch. *d. præsumpt.*71. *sub d. num.*6. Fusar. *d. q.* 479.
*sub d. num.*10. & in facto satis clarè apparet vbi testator, eo
tempore, & eo modo instituit.

Nec etiam obstare dixerunt id quod obijciebatur ex Sta-
tuto continuante possessionem † non induci aditionem non 31
excludi vulgarem, ex Tiraquell. *part.* 7. *declarat.* 2. *num.* 9.
Faber. *definit.*5. *tit.*7. *lib.*7. *cum simili*, nam DD. allegati non
repugnant nec † applicantur: loquuntur enim in casu si quis 32
nolit esse hæres, vt declarat Fabr. *in d. definit.* 5. *vers. quid*
enim si hæres esse nolit, nec statutum facit quem hæredem
necessarium in illius † incommodum, atque vt conueniatur 33
à Crediroribus, & in his terminis loquitur Tiraquell. *d. de-*
*clarat.*2. ab initio, non autem sic ad commodum filij, & cum
† filius agit vt hæres, quo casu inducitur aditio ex statuto 34
continuatiuo possessionis, Tiraquell. *d. declarat.*2. *num.*8. *in*
*fin. & num.*9. *in fin.* ad exemplum filiationis, & suitatis, &
continuationis Dominij † *l. in suis ff. de liber. & posth.* quæ 35
filium non faciunt hæredem necessarium, si ipse velit se ab-
stinere ab hæreditate beneficio Prætoris vtendo, vt optimè
hæc omnia examinat egregiè Moder. Mart. Medic. *exam.*50.
ab initio, *& seq.* cum Rota Senen. *dec.*79. *cum alleg.* & mul-
tò magis ad transmissionem iuris hæreditarij, & huiusmodi
continuationem † possessionis, itaut hæredes sui beneficio 36
vtantur *ad l.*3. *C. de iur. delib.* & præsertim quærendo lucro-
sæ hæreditatis, vt fuit responsum *in Romana legati* 2. *Maij*
1644. §. *penultimo coram Reuerendiss. D. meo Decano*.

Vnus tantum ex DD. superaddebat Anna Matre hærede
Agapiti dudum possidente pro hærede contra Anastasiam,
& Claram substitutas competere se, & quantum opus esset
beneficium restitutionis in integrum † iuri competenti ad- 37
uersus omissam hæreditatem, si tamen omnia integra sint,
quæ conceditur etiam hæredi hæredis, *l. si minor.* 25. §. *sce-*
uola ff. de minor. Odd. *de restit. in integr. q.*63. *num.*11. *&* 13.
& de infante, vt in casu nostro † transmittente beneficium 38
hoc restitutionis in integrum, Odd. *de rest. q.* 50. *num.* 74. *&*
seqq. & amplius ad statutum continuationis possessionis
exceptum, Odd. *q.*34. *num.* 24. etiam officio Iudicis, Odd.
*q.*31. *num.*6. *vers. statut.* agit sine speciali pronunciatione ad
antiquum stylum, Rot. apud ipsam Rot. *decis.* 175. *num.* 1.
*part.*6. *rec.*

Et ita, &c. vtraque parte audita, &c.

Decisio hæc hic allegata in hac eadem causa emanata sub die 27. Nouembris 1658. coram R.P.D. Taia, cum non sit adhuc impressa erit in Miscellanea, infra in hac Part. XIII. iuxta seriem temporis.

R. P. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Piscien. Iuris Conferendi.

Lunæ 24. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Ius Conferendi ex quo probetur. Prælati persona, & vox quantum valeat in Capitulo pro Iure Conferendi. Longæua obseruantia in collationibus quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio Iuris conferendi à collationibus factis, & longæua obseruantia solidatur.*
2 *Specialis nominatio Præpositi in Capitulo Ius aliquod conferendi non probat.*
3 *Ius conferendi vbi tribuitur Prælato, & Capitulo, non ideò vox Prælati æquiualet voci Capituli.*
4 *Vox Prælati cum sit vna ex Capitulo cum Canonicis confunditur, & vt vna singulis illorum tantum æquipollet.*
5 *Prælatus licet duplicem repræsentet personam, vnam tantum vocem in collationibus obtinere potest.*

6 *Prælatus vbi nullum exhibet actum conferendi, nullum etiam ius collationis acquirere potest.*
7 *Omnimoda collatio beneficiorum concursum alterius, & simultaneam excludit.*
8 *Possessio Iuris conferendi ex pluribus collationibus iustificata manutentionem operatur.*

DECISIO XLIV.

Steterunt Domini in decisis * quia pro bono Iure Capituli etiam ad effectum manutentionis concurrunt facultas conferendi à Leone X. attributa Capitulo (quod constituitur à Dignitatibus, vnà cum Præposito, & Canonicis) collationes factæ ab eodem Capitulo effectum suum
1 sortitæ, confessiones Præpositorum, & longæua † obseruantia supra 130. annos, quæ considerata fuerunt per Rot. *decis.* 125. *num.* 4. *& seqq.* coram Eminentiss. D. Card. Otthobono, & in præterita *decisione in princ. & §. hanc pertinentiam*. Quod procedit etiamsi Præpositus in eadem Bul-
2 la specialiter † nominatus fuerit, cùm enim id euenerit ob dignitatem, & præeminentiam personæ, non probat in Præposito medietatem iuris conferendi, vt præter adductos, tradit Rot. *in Comen. Funeralium* 16. *Martij* 1654. *coram Reuerendiss. D. meo Decano §. & tantò certius.*
3 Nec aduersatur, quòd vbi ius † conferendi attribuitur Prælato, & Capitulo, vox illius æquiualeat voci totius Capituli iuxta *decisionem* 809. Buratt. *num.* 2. Non enim habet locum regula, quotiescumque corpus morale Capituli constituitur ex persona eiusdem Prælati, quia tunc
4 Prælatus verè est vnus ex Capitularibus, & † confunditur in vnum cum alijs Canonicis, cuius proindè vox solo numero discreta, & singulis æquipollens pro vna tantùm valet, nec à voce aliorum distinguitur in pondere, & qualitate, Rota coram Buratto *d. decis.* 809. *num.* 3. *& 7. vers. quòd clarè*, & post alios *in Maioricen. Canonicat.* 27. *Martij* 1656. *§. præterea, & 25. Iunij* 1657. *§. etenim coram R. P. D. meo Meltio.*
5 Minus opponi potest, quòd Præpositus duplicem † personam repræsentare valeat, Prælati vnam, alteram Canonici, & proinde suffragium ab ipso tanquam Canonico datum, non tollat simultaneam ipsi vti Prælato competentem: Nam eadem responsione tollitur obiectum, & contrarium probatur, tum ex contextu eiusdem Bullæ, in qua cum Præpositus factus fuerit de Capitulo, ex verbis illis, *Dignitates vnà cum Præposito, & Canonicis inhibi Capitulum faciant*, nonnisi vna ex Dignitatibus Capitularibus constitutus, vnam tantum vocem in actibus collationum capitulariter expedien. obtinere potest, vt declarat se ipsum Abb. *in cap. postulastis* 15. *sub num.* 4. *vers. secus si vti Canonicus*, Imol. *num.* 9. *in fin. vers. si autem solum, & num.* 15. *de concess. præben.* Rota *in Montisalti Beneficij* 28. *Iunij* 1645. *coram b. m. Bichio sub §. fuisse autem, & alij in §. & proindè;*
6 Maximè quia nullus omninò exhibetur † actus, in quo Præpositus simultaneè cum Capitulo ad conferendum fuerit admissus, quod tamen tanto temporis spatio, verisimiliter euenire potuisset, vt in similibus terminis considerat Gratian. *discept.* 521. *num.* 46.

Tum ex confessione Præpositi; asserentis Capitulum esse ordinarium collatorem, vt consideratum fuit *in Nuscana Canonicatus* 11. *Martij* 1647. *coram bon. mem. Arguelles §. non quarto*, & ex enunciatiuis factis ab eodem Capitulo in actu collationum præsente Præposito, quod Ius conferendi omninò ad Capitulum spectabat *Summ. præteritæ positionis*
7 *Capituli num.* 18. Omnimoda enim † collatio concursum alterius, & simultaneam excludit, Gloss. *in Clem.* 2. *verb. omnimodam, de for. compet.* Rot. *part.* 1. *diuers. decis.* 296. *num.* 1. Duran. *decis.* 377. *num.* 5. *& in Lucana Capellaniæ* 1. *Iulij* 1650. *coram b. m. Bichio §. nec vrget.*

Cùm itaque ex prædictis sufficienter constet de bono iure Capituli circumscripto etiam articulo Iurisdictionis, super quo Domini non intellexerunt quicquam firmare. Et
8 vlterius ex pluribus collationibus † possessio Capituli iustificetur in ea manutenendum esse censuerunt, vt post alios dictum fuit in *Cauen. collationis ordinum* 26. *Iunij* 1654. *coram R. P. D. meo Verospio §. fin.*

Et ita pro confirmatione decisionis editæ 14. Ianuarij 1658. coram me responsum fuit vtraque, &c.

Idest sub die 14. *Ianuarij præteriti anni* 1658. *coram eodem R. P. D. Albergato Sac. Rotæ Decano est in præcedenti Part. XII. decis.* 300.

R. P. D. BEVILLAQVA:

Romana Fideicommissi de Maximis.

Lunæ 24. *Martij* 1659.

ARGVMENTVM.

De Fideicommisso ad fauorem alicuius ex recta linea Testatoris descendentis in dubium reuocato; quo non obstante, Domini tribus rationibus, quæ latiùs deducuntur moti, exclusis fœminis, & illegitimis prætendentibus, pro eodem in decisis steterunt.

SVMMARIVM.

1 *Illegitimi ex defectu aliorum de legitimo matrimonio descendentium in testamento substituti non admittuntur, nisi reciprocum, & perpetuum fideicommissum inter descendentes masculos lineæ directæ fuerit inductum.*
2 *Substitutio fideicommissaria tacita, & reciproca non admittit omnes à Testatore honoratos, nisi eadem sit facta in tota hæreditate, & vltimo morienti.*
3 *Conditio* si sine filijs *in Testamento apposita, iuxta dispositionem statuti Vrbis omnes descendentes tanquam expressè vocatos admittit.*
4 *Dispositio indefinitè facta de bonis, vniuersali, & toti hæreditati æquipollet.*
5 *Restitutio onus vltimo loco decedenti dicitur impositum, licet non fuerit expressum, à quo restitui hæreditatem Testator vellet.*
6 *Substitutio vt fiat verbis expressis vltimo morienti non est necesse.*
7 *Reciprocum ex coniecturis benè ponderatis inducitur.*
8 *Substitutio reciproca ex dispositione Testatoris optimè colligitur.*
9 *Substitutione ad tempus deficientiæ primi grauati restricta, per eiusdem obitum fideicommissum expirat.*
10 *Verba indefinita omnes descendentes comprehendentia fideicommissum quocumque casu, & tempore filij deficiant, important.*
11 *Testatoris mens vbi in contrarium resistit, & coniecturæ extant, à consilio Oltrad. receditur.*
12 *Testator restringens fideicommissum ad obitum filiorum absque filijs quomodo intelligendus.*
13 *Iudicium de dependentibus idem est, quod de principali.*
14 *Dictio* vt supra *omnes personas cum eodem ordine succedendi comprehendit.*

DECISIO XLV.

Petentibus DD. de Maximis die 9. Decembris præteriti Immissionem in certis partibus Casalis Braui, fuit iterùm reuocatum in dubium fideicommissum Dominici per sententiam Rotalem canonizatum. Vndè suspensa resolutione, & demandata reuisione vltimæ decisionis *coram Reuerendissimo D. meo Decano die* 14. *Martij* 1653. editæ, hodie DD. ex rationibus in ea, & antecedenti *bon. mem. Pirouani* 5. *Martij* 1658. adductis, steterunt in decisis. Quia perpensa denuò serie Testamenti visum fuit hæsitandum non esse, quin ibi Dominicus tres casus aduertit. Et primò euentum obitus filiorum institutorum, siue alterius eorum sine filijs, & tunc inter ipsos reciprocam substitutionem ordinauit. Item & secundò considerauit deficientiam omnium filiorum masculorum per lineam directam ex legitimo matrimonio descendentium vsque in infinitum sine filijs masculis, & hoc eueniente casu ad bona sua vocauit Bastardos ex dicta sua directa linea nascituros, vt sub verbis, & eo casu; In tertiò quemadmodum considerauit, cauetur, quod si vnus, vel plures ex dictis suis filijs, & hæredibus morerentur cum filijs masculis, & fœminis, & postmodum omnes hi filij masculi obirent absque filijs masculis, & tunc fœminis semper exclusis, filij masculi superuiuentes ipsius Testatoris, & filij filiorum defunctorum, seu descendentes masculi succedant in stirpes, & non in capita, sicuti etiam videbatur certam esse Constitutionem fideicommissi in secundo casu, dum vt præmissum est post deficientiam omnium filiorum masculorum per lineam directam ex legitimo matri-

1 monio † descendentium substituti sunt illegitimi, qui effe-
ctus contingere non posset, & voluntati Testatoris non
esset satisfactum in prædictorum illegitimorum admissione
ad sua bona, nisi reciprocum, & perpetuum fideicommis-
sum inter prædictos omnes descendentes masculos lineæ di-
rectæ inductum fuisset, vt præter allegatos in vtraque de-
cisione bon. mem. Pirouani, & Reuerendiss. Decani obser-
uant Soccin. Iun. *cons.* 1. *num.* 20. *lib.* 3. Gozzad. *cons.* 64.
num. 10. *& seq.* Cranetta *cons.* 113. *sub num.* 3. *vers. tertia*
coniectura, Lancellot. Gall. *cons.* 17. *num.* 31. Menoch. *de*
præsumpt. lib. 4. *præsumpt.* 69. *num.* 20. Modern. Mantuan.
Contr. 96. *num.* 35.

Maximè quia non videbatur deesse requisita necessaria
ad reciprocam substitutionem inducendam, videlicet quod
2 omnes illi sint à † Testatore honorati, inter quos dicimus
esse factam tacitam, & reciprocam fideicommissariam sub-
stitutionem, cùm substitutio sit facta in tota hæreditate,
& vltimo morienti, de quibus Mantic. *de coniect. vltim. vo-*
lunt. lib. 7. *tit.* 5. *num.* 15. Rota apud Duranum *decis.* 451.
3 *num.* 3. Nam primum deducitur ex conditione, † si sine
filijs, apposita, qui iuxta dispositionem Statuti Vrbis *lib.* 1.
cap. 142. positi in conditione habentur pro expressè vocatis
iuxta *cons.* Gabr. 115. *num.* 11. *lib.* 1. Scacc. *de Iudic. lib.* 2.
cap. 9. *num.* 12. *&* 14. Rota *decis.* 473. *num.* 1. *part.* 4. *tom.* 2.
& decis. 248. *num.* 1. *part.* 7. *recent.* Seraphin. *decis.* 1329.
num. 12. Buratt. *decis.* 834. *num.* 2. De secundo approbat ex
eo quia Testator ad sua bona, in quibus filios, & alios hæ-
redes vniuersales instituerat, vltimo loco inuitauit illegiti-
4 mos. Dispositio † enim indefinitè facta de bonis æquipol-
let vniuersali, & toti hæreditati, *l. si pluribus* 45. *ff. de leg.* 2.
& in specie defendunt Decian. *cons.* 3. *num.* 7. *lib.* 1. Menoch.
de præsumpt. lib. 4. *præsumpt.* 62. *num.* 14. Rota *decis.* 266.
num. 23. *part.* 1. *& in Romana fideicommissi de Mutis* 15. *Ia-*
nuarij 1648. *coram R. P. D. meo Meltio*. Testium verò re-
quisitum inde patet, quod deficientibus omnibus lineæ di-
rectæ sine filijs substituti sunt illegitimi, & sic vltimo loco
5 † decedenti dicitur impositum onus restitutionis, licet non
fuerit expressum à quo hæreditatem restitui vellet, *l. vlt.* §.
filium ff. de leg. 1. *l. Lucius* §. *Caius ff. ad Trebellian.* Me-
noch. *cons.* 327. *num.* 27. Aymon. *cons.* 113. *num.* 1. Socin. Iun.
cons. 151. *num.* 6. *lib.* 2. Rota *decis.* 361. *num.* 15. *&* 16. *part.* 1.
recent. vbi quod de veriori sententia non est necesse, quod
6 substitutio † fiat verbis expressis vltimo morienti, & fuit
dictum *in Romana fideicommissi de Zeffiris* 4. *Iulij* 1648. §.
substitutionem, & 8. *Februarij* 1647. §. *esse autem coram bon.*
mem. Bichio.

Quod faciliùs admitti debet in proposito stantibus conie-
cturis in vtraque decisione ponderatis, ex quibus induci
7 † reciprocam, tradunt Paul. de Castro *in l. potest*, & ibi Ias.
ff. de vulgar. & pupillar. Fusar. *de substit. quæst.* 471. *num.* 1.
Duran. *vbi supra num.* 4. & signanter ex declaratione per
Testatorem in postrema parte testamenti facta, quod eo
consilio, & principaliter motus fuerat ad ita de suis bonis
disponendum, vt perpetuo remaneant in Cippo suæ domus,
nec transeant in alienam familiam, ex qua dispositione in-
8 surgit reciproca † substitutio, ne alias contra mentem Te-
statoris contingat, quod bona exeant de Cippo familiæ, cui
voluit prospicere, & vocare per fideicommissum omnes de-
scendentes ex illa, & in quibus conseruatur familia, Dec.
cons. 38. *num.* 1. *in fine, & cons.* 425. *in primo dubio lib.* 2. Gra-
tian. *discept. forens. cap.* 818. *n.* 43. Caualer. *decis.* 481. *n.* 48.
Et procedit vt intelligatur ordinatum fideicommissum reci-
procum lineale, *ad text. in l. cum ita legatur* 33. §. *in fidei-*
commisso ff. de leg. 2. Peregr. *de fideicom. art.* 13. *n.* 75. *cum seq.*
& cons. 73. *n.* 1. *& seq. lib.* 3. *& cons.* 59. *n.* 6. *&* 7. *lib.* 4. Gratian.
discept. forens. vbi supra n. 41. Cyriac. *dicta controu.* 96. *n.* 27.
Rota coram b. m. Merlin. *decis.* 326. *n.* 4. *& in dicta Romana*
fideicom. de Zeffiris d. §. *esse autem*.

Et hinc patet non applicari theoricam Oltradi in *cons.* 21.
9 Quoniam non versamur † in substitutione restricta ad tem-
pus deficientiæ primi grauati, per cuius obitum expirat fidei-
commissum, in quibus terminis ille loquitur, sed sumus in
10 casu perpetui, & successiui fideicommissi per verba † indefi-
nita concepti comprehensiua omnium descendentium, to-
tiusque familiæ ibi in casu, quo filij masculi per lineam dire-
ctam ex legitimo matrimonio descendentes deficiant, &
omnes sine filijs masculis prædictis morerentur. Quæ verba
fideicommissum important quocunque casu, & tempore fi-
lij deficiant, *per text. in l.* 1. *in fine C. de condit. instit.* & di-
stinguit Soccin. *in l. solemus* 9. *n.* 6. *ff. de condit. & demonstr.*

Cyriac. *controu.* 96. *n.* 77. *&* 521. *n.* 104. Dec. *cons.* 585. *n.* 4.
Mantic. *dec. vltima n.* 7. *&* 8. Pen. *dec.* 438. *n.* 1. *&* 2. *&* 14. 15.
Card. Caual. *decis.* 454. *n.* 6. 7. *&* 8. Burat. *decis.* 689. *n.* 1. *&*
seq. b. m. Merlin. *decis.* 326. *n.* 4. *& seq.* Et vbi in contrarium
resistit † mens Testatoris, & extant coniecturæ, receditur *à* 11
d. consil. Oltrad. Buratt. *decis.* 897. *n.* 3. Rota *in Bononien. fi-*
deicommissi de Nascentorijs 23. *Iunij* 1642. §. *Et quia coram*
Reuerendiss. Compostellano.

Non obstat, quòd proximè, & in † primo casu Testator 12
restrinxerit fideicommissum ad obitum filiorum absq; filijs,
ideò dum immediatè, & in secundo, & tertio casu vocauit
alios videtur intellexisse de vocatione dependenti à primo,
qui cum non euenerit, ex quo aliqui decesserunt relictis filijs,
iste secundus casus, & cæteri ob defectum purificatæ condi-
tionis ruunt, tanquam subsequentes, & consecutiuè ab il-
lo adiecti, quasi idem sit Iudicium † de dependentibus, quod 13
de principali, *l. quominus* 2. *ff. de flum.* Contrad. *in l.* 1. *li-*
mit. 1. *n.* 25. sicque semper intret cons. Oltrad. comproba-
tum in decisionibus bon. mem. Robusterij in Causa emana-
tis, & impressis inter diuers. *decis.* 118. *p.* 1. *&* 230. *p.* 2. Nam
contrarium, & verius in facto Domini etiam hodie existi-
marunt, quod omnes casus sint de per se, nec vnus ab alte-
ro dependeat, & præsertim secundus sub distincto periodo
conceptus, & orationem vndequaque perfectam habens,
regiturque à separato verbo, vndè cessant obiecta depen-
dentia ex plenè cumulatis in decisione Reuerendissimi D.
mei Decani §. *Secundus, & seq.* & consequenter non refra-
gantur resolutiones coram Robusterio factæ tanquam fun-
datæ in supposito, quod in secundo casu vocati fuerint sub-
stituti subordinatè, & dependenter à prima conditione
nulla tunc habita consideratione secundi casus substitutis
Bastardorum ob deficientiam descendentium de linea ma-
sculina legitima, vt luculenter respondetur in præfatis po-
stremis decisionibus bon. mem. Pironani *d.* §. *secundus vsque*
ad finem.

Minus tandem obstare dicebatur, fuisse à Testatore in
tertio casu dispositum, quod in euentum, in quem vnus, vel
plures ex suis filijs, & hæredibus morerentur, cum filijs ma-
sculis, & fœminis, & deinde omnes filij masculi morerentur
sine filijs masculis superstitibus fœminis, quod tunc succe-
dant filij superuenientes ipsius Testatoris, & filiorum filij,
seu descendentes masculi ex eis per lineam directam pro-
portionabiliter in stirpes, & non in capita, vt supra expres-
sum est, quasi dictio, *vt supra* † operetur, vt censeantur 14
comprehensæ omnes personæ cum eodem ordine succe-
dendi, & conditione si sine filijs, vt in priori casu, & substi-
tutione, Aretin. *cons.* 155. *num.* 1. Dec. *cons.* 227. *num.* 3. *lib.* 3.
Surd. *cons.* 252. *num.* 6. Rota apud Duran. *decis.* 300. *num. fi-*
nal. & decis. 40. *num.* 10. *& decis.* 158. *num.* 11. *&* 12. *part.* 5.
recentior. Tum quia huiusmodi casus videtur contemplatus
ad ampliandam fœminarum exclusioné etiam respectu Pa-
truorum, illorumque filiorum, & sic transuersalium, vbi in
primo casu fuerunt exclusæ propter filios, & filiorum filios.
Tum etiam quia verba prædicta proportionabiliter, vt supra
in stirpes, & non in capita intelliguntur quoad modum suc-
cedendi inter natos, & filiorum filios, vt supra ordinatum
fuerat in dicto primo casu ex adiectis verbis, ita quod filij
masculi filiorum mortuorum loco eorum Patris proportio-
nabiliter succedant, vnà cum alijs filijs Testatoris, nulloque
pacto possunt applicari secundo casui vndequaque distin-
cto, vt in quo satis clarè apparet mens Testatoris in ordi-
natione fideicommissi perpetui inter suos descendentes ex
superius allegatis, & in istis terminis dictionis, vt supra,
obseruat Rota *in decis.* 49. *n.* 2. *part.* 1. *recent.*

Et ita vtraque, &c.

Ventillata diu fuit præsens causa in Rota, & præsertim co-
ram bon. mem. Robusterio 6. *Octobr.* 1573. *&* 15. *Aprilis*
1574. *quæ sunt decisiones* 118. *Part. I. & decis.* 230. *Par. II.*
diuers. & in Part. VIII. recent. retuli aliam decisionem sub
die 9. *Martij* 1638. *coram bon. mem. Pirouano Rotæ De-*
cano, altera adest sub 11. *Ianuarij* 1649. *coram R. P. D.*
Cerro pariter Rotæ Decano, nunc Eminentiss. S. R. E. Car-
dinali, & Episcopo Ferrariensi, est in Part. X. recentior.
decis. 272.

R. P. D. CERRO

Postea S. R. E. Cardinali.

Romanæ Legitimæ.

Lunæ 24. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Legitima cum supplemento quando deferatur fœminæ, & vbi locum habeat Statutum Vrbis excludens fœminas à legitima cum fuerint dotatæ.

SVMMARIVM.

1 *Legitimæ supplementum potest peti à filia, dum legatum ad eius portionem non sufficit in bonis maternis.*
2 *Imò etiam cum fructibus ab obitu matris.*
3 *Fructus Legitimæ pro fœmina ad quinque pro centenario taxantur, & quando, num.4.*
5 *Statutum excludens fœminas à legitima vbi locum habeat.*
6 *Causa finalis Statuti quæ sit, & quo respiciat.*
7 *Dos tradita à Patre non excludit fœminas ab hæreditate Matris vigore Statuti.*
8 *Vbi non concurrit causa finalis Statuti, ibi neque obesse potest ipsum statutum.*
9 *Instituto masculi in legitima quando suffragari possit.*
10 *Institutio fœminæ in legitima quando reputetur.*

DECISIO XLVI.

Resolutum fuit deberi Catherinæ Puteobonellæ supplementum legitimæ, vnà cum fructibus à die obitus Liuiæ Matris. Quandoquidem præfata Liuia decedens anno 1644. hæredem sibi scripsit Hippolytam aliã filiam fœminam, Alexandro verò filio masculo iure institutionis reliquit legitimam, & Catherinæ scuta bis centum iure pariter institutionis, & omni alio meliori modo legauit pro omni eo, quod posset prætendere à sua hæreditate. Hinc enim licet huiusmodi legatum iure institutionis relictum querelam tollat
1 inofficiosi, potest tamen Catherina legitimæ † supplementum petere, dum scuta bis centum integram eius portionem non constituunt, *l. omnimodo, C. de inoff. testament. §. hac autem, Authen. vt cum de appellat. cognosc.* Merlin. *de legitim. lib. 5. tit. 2. quæst. 20. num.* 1. cum alijs plenè allegatis *in Perusina bonorum* 18. *Iunij* 1646. *coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado §. minus releuat legatum*. Idque
2 vnà † cum fructibus ab ipsa die, qua mater decessit, *leg. Papinianus, §. vnde si quis, ff. de inoff. testam.* Rip. *in l. si vnquam num.* 103. *C. de reuocan. donat.* Rota coram Duran. *decis.* 192. *num.* 1. *in recent. decis.* 110. *num.* 27. *part.* 8. *in Romana fideicommissi de Ceulis* 10. *Ianuarij* 1641. *coram Reuerendiss. Compostellano, §. 2. ex inuestimento, & in Meleuitana Donationis* 8. *Febr.* 1658. *coram me §. fin.* qui regula-
3 riter taxantur ad rationem † quinque pro quolibet centenario, & anno, vt notat Merlin. *vbi supra lib.* 2. *tit.* 1. *quæst.* 1. *num.* 5. Rota *in recent. decis.* 570. *num.* 1. *par.* 2. Dummodo
4 in hæreditate adsint res, quæ † fructus ferant, Peregr. *de fideicomm. art.* 36. *num.* 69. *vers. modo tamen*, vbi allegat Cephal. *cons.* 56. *num.* 49. *&* 50.

Non obstat, quòd filiæ fœminæ ex Statuto Vrbis *lib.* 1. *cap.* 145. totaliter excludantur non solum à coæquali successione, sed etiam à legitima.

Quoniam huiusmodi Statuta tamquam principaliter condita fauore masculorum de agnatione, tunc solum lo-
5 cum habent, quando filijs † masculis defertur hæreditas, secus quando non ipsi, sed alia filia fœmina, vel extraneus relinquitur hæres, Bald. inter consil. Ang. *cons.* 281. *ante n.* 6. *vers. alia datione*, Soccin. iun. *cons.* 23. *num.* 27. *lib.* 1. Corn. *cons.* 224. *sub num.* 5. *vers. & prædicta, lib.* 2. Alex. *cons.* 188. *num.* 2. *lib.* 6. Cephal. *cons.* 521. *num.* 150. Ruin. *cons.* 25. *n.* 3. *lib.* 3. Brun. *in tract. quod stantibus masc. art.* 7. *num.* 24. *& art.* 12. *num.* 147. Rota coram Card. Seraphin. *decis.* 885. *num.* 1. *& in recent. decis.* 770. *num.* 4. *&* 5. *part.* 2. *decis.* 518. *num.* 4. *part.* 3. *& decis.* 316. *num.* 18. *&* 19. *part.* 6. & consequenter non impeditur filia cui minus legitima relictum est illius supplementum petere, vt in his terminis per hanc rationem, latè firmatum fuit in *Romana supplementi legitimæ* 18. *Maij* 1640. *in recent. decis.* 228. *num.* 19. *part.* 8. *&* 15. *Aprilis* 1644. *&* 26. *Ianuarij* 1646. *per tot. coram me.*

Nec refert, quòd ex eodem Statuto Catherina vti dotata à Patre, à materna etiam hæreditate excludatur.

Quia cùm causa † finalis, & principalis dicti Statuti non 6
fuerit dotatio, sed agnationis conseruatio, vt dixit Rota *decis.* 40. *num.* 1. *cum seqq. par.* 2. *diuers.* apud Fenzon. *ad Statut. Vrbis decis.* 113. *& §. licet, & in recent. decis.* 504. *nu.* 23. *cum seqq. part.* 4. Sola dos per patrem † tradita non potest 7
Catherinam excludere à legitima sibi debita in hæreditate matris, dum ista non defertur masculo, per quem conseruatur agnatio, sed fœminæ, in qua terminatur, vt consuluit Gabr. *cons.* 10. *num.* 15. 18. *&* 19. *lib.* 1. cum alijs relatis in dicta *Romana supplementi legitimæ* 15. *Aprilis* 1644. *coram me, §. & comprobatur hic intellectus.*

Nec obstat, quòd Alexander filius masculus hæres fuerit communis patris, & à Liuia matre institutus in legitima, quod sufficere videtur tenuisse Rotam apud Fenzon. *vbi supra decis.* 100. *§. Statutum enim.*

Quia cùm hodie non agatur de legitima in bonis Patris, sed tantùm in bonis maternis, quæ alteri filiæ fœminæ, non autem masculo iure hæreditario deferuntur, in istis enim vtique semper cessat exclusio statutaria, dum nullo modo concurrit causa † finalis per statuentes considerata ex alle- 8
gatis. Institutio autem Alexandri facta per Liuiam in legitima, tunc suffragari † posset, quando adessent alij filij 9
masculi, qui fuissent hæredes vniuersales ab eadem instituti in residuo hæreditatis, in quibus terminis loquitur *d. decis.* 100. apud Fenzon. secus autem dum fuit instituta filia fœmina, † quæ pro extranea ad hunc effectum reputa- 10
tur, vt benè respondit Rota coram Cardin. Seraphin. *d. decis.* 885. *num.* 5.

Cæterùm ad quam summam ascendat supplementum legitimæ, vnà cum fructibus cum necessaria sit melior iustificatio bonorum hæreditariorum: Liuiæ, tam respectu quantitatis, quàm qualitatis deducto ære alieno, ac numero filiorum de tempore eius obitus: Ideò reiecta fuit hæc discussio ad particularem disputationem.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Ariminen. Census.

Lunæ 24. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Agitur de præscriptione Census, quando scilicet non possit dici præscriptum, & ad hoc, vt possit dici præscriptum, etiam quoad eius fructus, quidnam sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
2 *Census, quando non possit dici præscriptione sublatus.*
3 *Debitor Census donec non declarat se velle redimere censum, nulla competit actio debitori pro receptione capitalis.*
Actione deficiente non potest currere præscriptio. num. 3.
4 *Facultate repetendi debitum sublata, non potest intrare præscriptio.*
5 *Fructus census in tantum possunt præscribi, in quantum præscribitur ipsa sors, à qua dependet, illi dependent.*
6 *Fructus præteriti census, vt præscribantur, tot requiruntur præscriptiones, quot sunt anni.*
In præscriptionibus annuis conditionalibus, qualis est Census vnica non sufficit præscriptio, num. 6.
7 *Statuta de præscriptionibus procedunt in debito simplici.*
8 *Statuta Laicorum non comprehendunt contractus iuratos, etiamsi sint in forma communi confirmata à Papa.*
9 *Statuta Ariminen. Narnien. &c. non fuerunt à Papa in forma specifica confirmata quoad iuramenta.*
10 *Præscriptioni non est locus dum adest mala fides.*
11 *Testatoris fides mala dum adfuit, non datur continuatio in hærede, sed est inchoanda ab eo, vt teneat.*
12 *Restitutio in integrum aduersus præscriptionem datur ex causa ignorantiæ.*
13 *Simulationis exceptio non releuat, si legitimè non probetur.*

14 *Si-*

14 *Simulationis exceptio maxime contra obligationem Cameralem, non admittitur per satis leues coniecturas.*

DECISIO XLVII.

IMposito per Franciſcum Cenſu ad fauorem Cornelij à Curtu, huic ſucceſſit eius frater, qui hæredem inſtituit Catherinam, pro qua relaxatum fuit mandatum contra bona hæreditaria Franciſci, & in gradu appellationis mihi commiſſæ cum clauſula ſi quid exequendum Dubitaui, An & pro qua die fructus debeantur, & illos deberi per annos 29. à die petitionis reſponſum fuit, quia in publico inſtrumento impoſitionis adeſt explicita promiſſio de illis ſoluendis, quæ proindè operatur, vt fructus debeantur,
1 cum Inſtrumento † plenam probationem faciat, Rot. *dec. 35. nu. 1. apud Modern. de pignor. Aſſiſien. Cenſus 22. Aprilis 1652. coram Reuerendiſs. Tarraconen. ſub §. 1. & in Licien. Cenſus 18. Maij 1654. cor. R. P. D. meo Priolo in princ.*

Nec ex eo, quòd apparent ſoluti fructus per annos 50.
2 & vltra præſcriptione † ſublatum fuit debitum, nam Iuris communis præſcriptio quoad ſortem currere non potuit, quia donec fiat à debitore declaratio † ſe velle cenſum redi-
3 mere, nulla prorſus competit actio creditori pro repetitione Capitalis, qua deficiente non admittitur præſcriptio, *l. 1. in fin. C. de annal. except.* Purpur. *conſ.* 171. *num.* 2. *lib.* 1. in puncto Rot. *in Romana Cenſus poſt Cenc. de Cenſ. dec.* 264. *n.* 1. *& poſt Modern. de pignor. d. dec.* 35. *nu.* 20. quod procedit
4 etiam in fructibus futuris, † quia ſublata facultate repetendi ſortem, ſemper durat cauſa productiua fructuum, qui antequam per lapſum temporis in eſſe deducantur ſunt
5 pars quidditatiua ſortis, & in tantum † poſſunt præſcribi in quantum præſcribitur ipſa ſors cui virtualiter inſunt, vt benè declarat Rot. *dec.* 35. *num.* 21. *& ſeqq.* poſt Anchar. *in l. acceſſorium num. 7. verſ. ſed videtur de reg. Iur. in 6. & alios ibi adductos.*

Quo verò ad fructus præteritos tot requiruntur præſcri-
6 ptiones, quot ſunt anni † cum in præſtationibus annuis conditionalibus, qualis eſt cenſus vnica non ſufficit præſcriptio, Gratian. *pluribus relat. diſcept.* 399. *nu.* 29. 491. *n.* 1. *&* 883. *num.* 14. Adden. ad Buratt. *dec.* 644. *num.* 26. Rot. coram Milin. *dec.* 386. *num.* 3. *d. dec.* 35. *num.* 17. *& dec.* 105. *num.* 9. *poſt Modern. de pignor. cum alijs in Romana fructuum Cenſus 11. Decembris 1645. cor. Reuerendiſs. D. meo Decano §. eoque minus.*

Prout præſcriptio ſtatutaria ſuffragari nequit; Tum quia
7 ſtatutum † procedit in ſimplici debito, neque comprehendit cenſum, aut contractus iuratos, cum à Pontifice con-
8 firmatum † non fuerit in forma ſpecifica, vt in puncto Statuti Ariminen. dixit Rot. *dec.* 610. *nu.* 17. *& ſeqq. par.* 4. *recen.*
9 *tom.* 3. *&* in ſimili † Statuto Narniæ *dec.* 682. *num.* 24. *& ſeqq. eadem parte.* Tum etiam vlteriùs, quia tam quoad ſortem,
10 quàm quoad fructus concurrit mala † fides Franciſci impoſitoris, qui vixit vſque ad annum 1609. & ob ſcientiam debiti præſcriptione iuuari non potuit, *cap. final. de præſcript.* Rot. *dec.* 164. *num.* 1. *par.* 2. *recent. d. dec.* 105. *num.* 5. *poſt Modern. de pignor. & coram Eminentiſſimo D. Cardinali Otthob. dec.* 137. *num.* 22. *planè in Beneuentana Dotis 27. Iunij 1653. coram bon. mem. Bichio §. nam præſcriptio*, illiuſque mala fides Carolum etiam filium, & hæredem afficit, qui proindè
11 † tanquam perſonam defuncti repræſentans nouam præſcriptionem inchoare non potuit, Rot. *d. dec.* 35. *poſt Modern. de pignor.*

Et quatenus contra Catherinam hæredem hæredis fuiſſet completa, daretur reſtitutio in integrum ob præſumptam
12 illius † ignorantiam, Surd. *conſ.* 226. *num.* 11. *& ſeqq.* Cyriac. *contr.* 329. *num.* 77. Rot. coram Duran. *dec.* 426. *num.* 12. *& in Romana pecuniaria 7. Maij 1649. coram R. P. D. meo Celſo §. & in omnem.*

Neque etiam repugnat exceptio ſimulationis, quia con-
13 iecturæ ad illam probandam adductæ tanquam † ſatis leues viſæ non ſint DD. habendæ in conſideratione, & ideò In-
14 ſtrumentum publicum obligatione camerali vallatum † infringere non poſſunt, vt dixit Rot. coram ſa. me. Greg. *dec.* 195. *num.* 16. *vbi Adden. num.* 18. *& in dicta Aſſiſien. Cenſus 22. Aprilis 1652. coram Reuerendiſſimo Tarracinen. §. aliæ verò præſumptiones, & 28. Martij 1653. coram R. P. D. meo Beuilaqua §. ſimiliter.*

Et ita cauſa tribus vicibus propoſita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Peruſina Congruæ.

Lunæ 24. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Congrua, quando fuit aſſignata, & acceptata à Vicario exercenti curam animarum nomine Capituli eadem debet eſſe contentus, nec debet quærere augumentum, & quid ſi d. congrua ſit valdè tenuis.

SVMMARIVM.

1 *Vicario curam animarum exercenti nomine Capituli, debetur congrua.*
2 *Congrua portio Vicario ſemel aſſignata quando fuit, alia conſtitui, aut antiqua augeri non debet.*
3 *Vicarius exercens curam animarum loco Capituli, debet eſſe contentus ſua congrua, dum cum ea poteſt ſe ſuſtentare, & onera Eccleſiæ ſuſtinere, quamuis exigua ſit.*
4 *Beneficium tenue, quando quis acceptauit, ſibi imputet.*
5 *Congrua aſſignata Vicario, quando eſt ita tenuis, & fructus tractu temporis ita fuerint diminuti, ita vt de eis viuere non valeat, quid ſit faciendum.*
6 *Clerici quando congruè viuere non valeant de fructibus beneficij, agitur de intereſſe totius Ordinis Clericalis.*
7 *Probandum eſt, quando præſumptio eſt in contrarium.*
8 *Fructus potius præſumuntur aucti, quam diminuti.*
9 *Confeſſio propria ſatis aliquid probat.*
10 *Confeſſio, quando eſt veriſimilis, & adminiculata plurimum attendenda eſt.*
11 *Congrua aſſignata Vicario pro cura animarum, ex quibus præſumatur ſufficiens pro eius ſuſtentatione, & num.* 12. *&* 13.
14 *Libris ſcriptis ab Ordinario in actu viſitationis credendum eſt.*
15 *Statutum, quod fuit ſemel, non licèt innouare.*
16 *Congrua, quando eſt aſſignanda Vicario gerenti curam animarum, quid ſit obſeruandum.*
17 *Bonorum poſſeſſionem, & dominium accipiens, tunc dd. bonorum augumentum, & decrementum ad eum ſpectant, & num.* 18.
19 *Conceſſio perſonalis, non excedit perſonam, cui fuit facta conceſſio.*
20 *Conceſſio facta ſub nomine dignitatis alicui, non poteſt dici perſonalis.*
21 *Conceſſio alicui facta ſub nomine Eccleſiæ cenſetur facta ipſi Eccleſiæ.*
22 *Conceſſio, quando non dicatur alicui temporariè facta.*
23 *Obſeruantia diuturna declarat qualitatem contractus. Obſeruantia diuturna diſpoſitionem alioquin dubiam declarat, num.* 23.
24 *Alienatio bonorum Eccleſiæ ſine Beneplacito Apoſtolico non valet.*
25 Extrauag. Ambitioſè de reb. Eccleſ. non alienan. *non intrat quando non agitur de compoſitione inter Capitulum, & Canonicos facienda, & num.* 26.
26 *Conſtitutio Vrbani VIII. ſuper præiudicialibus Eccleſiis non intrat, quando nullum fuit factum præiudicium Eccleſiæ.*

DECISIO XLVIII.

MOdernus Parochialis Eccleſiæ S. Angeli Vicarius inſtabat condemnari Capitulum, & Canonicos Cathedralis Peruſiæ ad ſibi ſoluendum annua ſcuta 60. auri in erectione dictæ Eccleſiæ priùs eidem Cathedrali vnitæ in Vicariam pro Rectoris ſubſtentatione aſſignata, ſed Rota non teneri reſpondit, quia licèt non fuerit dubitatum, quin dicto Vicario curam † animarum nomine Capituli exer- 1
centi debeatur congrua, *ex diſpoſit. text. in cap. de Monachis* 12. *& cap. extirpandæ* 30. *§. qui verò, vbi gloſſ. in figuratione Caſus de Prebend. & cap.* 1. *eod. tit. in 6. &* ſancitur *in ſeſſ.* 7. Conc. Trid. *cap.* 7. *de reform. & ſeſſ.* 25. *cap.* 15. *pariter de reform.* Rebuff. *de Congrua qu.* 4. *in princ.* Rot. *dec.* 16. *par.* 1. *diuerſ. coram Card. Mant. dec.* 269. *num.* 3. ſa. me. Greg. XV. *dec.* 429. *num.* 1. & ibi Add. *num.* 8. Seraphin. *dec.* 173. *num.* 5. *&* 514. *num.* 6. *& in recent. dec.* 420. *num.* 3. *par.* 1. *&* 449. *num.* 2.

par. 2.

par. 2. coram bon. mem. Merlin. dec. 817. num. 2. Huic tamen debito in præsenti satisfactum fuisse visum fuit, ex eo quia idem Capitulum, & Canonici anno 1568. in executionem erectionis huius Ecclesiæ in Vicariam perpetuam authoritate Cardinalis à Cornea tunc Episcopi Perusini emanata, cum Baldo primo Vicario electo ad compositionem deueniendo certa bona, & decimas vnde congruam
2 † consequi possit, assignarunt. Vnde intrat clara Iuris conclusio, quòd congrua portione semel assignata, alia constitui, aut antiqua augeri non debet, Rebuff. *in tract. congrua post num.* 92. Gregor. *d. dec.* 429. *num.* 2. Rot. *in rec. d. dec.* 449. *num.* 5. *par.* 2. & *dec.* 230. *num.* 6. *par.* 6.
3 Non obstat, quòd † Rector debet esse contentus Congrua assignata, quando cum ea possit se substentare, & onera Ecclesiæ substinere, quamuis exigua sit, dum be-
4 neficium † adeò tenue acceptauit *glos. in cap.* 121. *q.* 1. Rot. *diuers. dec.* 230. *num.* 5. *par.* 1. Mant. *dec.* 22. *num.* 1. & *dec.* 255. *num.* 2. & apud Merlin. *d. dec.* 815. *num.* 3. & 4. Secus
5 vbi Congrua † est ita tenuis, & fructus tractu temporis diminuti taliter sint, vt cum illis nec sibi, nec Ecclesiæ valeat prouidere, tunc enim non obstante acceptatione talis Congruæ non prohibetur, quin saltem per viam restitu-
6 tionis in integrum valeat † assignationem impugnare, & congruam sufficientem petere, cum de totius Ordinis Clericalis interesse agatur, Rebuff. *d. tract. de Congr. post q.* 12. *num.* 91. Rot. *in citatis decisionibus* 420. *num.* 4. *p.....* *dec.* 444. *num.* 5. *par.* 2. & *dec.* 230. *num.* 6. 7. & 8. *par.* 6. *add.* ad Gregor. *d. dec.* 429. *num.* 8. *vers. tantum hoc non procedit.* Quoniam nedum non affertur probatio, quod fructus bonorum assignatorum fuerint tam modicæ quantitatis, vel
7 ab inde † citra taliter diminuti, vt commodè viuere non possit, prout probari debet eum in contrarium stet iuris præsumptio, quòd fuerint sufficientes, *cap. nemo de consecr. dist.* 1. Abb. *in cap. vt quisque de vit. & honest. Cleric.* Cassad. *dec.* 19. *de Præbend.* Caputaq. *dec.* 62. *num.* 1. Seraph. *decis.* 1385. *num.* 2. Comitul. *dec.* 124. *num.* 10. & postea potius
8 aucti, quam diminuti † censeantur, Felin. *in cap. constitutus num.* 1. *de rescript.* Bart. *in l. ex diuerso §. vltimo num.* 15. *ff. solut. matr.* Angel. *consil.* 274. *num.* 4. *in fin.* Seraph. *d. dec.* 1385. *num.* 2. Greg. *dec.* 483. *num.* 4. vbi Add. *litt. A.* Buratt. *dec.* 939. *num.* 2. & *dec.* 413. *num.* 1. *par.* 5. *recen.* Qui-
9 nimmò † congruitatis præsumptio ex alijs vrgentibus Coniecturis, & probationibus coadiuuatur, quarum prima, & potius vna deducebatur ex Confessione Bernardini, qui ante Resignationem de hac Parochiali fauore Caroli Antonij Nepotis, & moderni Vicarij factam in visitatione de Anno 1646. asseruit redditus ascendere ad annua scut. 50. comprobata ex depositionibus testium prædictam quanti-
10 tatem concludentium, † quæ Confessio tanquam verisimilis, & adminiculata plurimum attendenda est pro iustificatione fructuum in præiudicium successoris, ad tradita per Rot. coram Buratt. *in dec.* 452. *num.* 2. *cum seqq.* & ibi *Add.* Altera resultat, quia à die sequutæ Compositionis, & traditionis bonorum per spatium 80. annorum, & vl-
11 tra † Rectores pro tempore, & signanter Bernardinus resignans per 34. annos quibus Parochialem obtinuit, semper contenti fuerunt hac portione, nec de incongruitate sunt conquesti, & ob id non debet dicere sibi non sufficere,
12 si pro prædecessorum victu sufficientes † fuerunt, vt benè ad rem perpendit Oldrad. *consil.* 262. *sub num.* 1. *vers. quod ista*, Lotter. *de re benef. lib.* 1. *qu.* 28. *num.* 85. Seraph. *d. dec.* 1385. *num.* 3. Mantic. *dec.* 22. *num.* 1. Gregor. *dec.* 429. *nu.* 3. Rot. *in Narnien. Vnionis* 1. *Iulij* 1643. *vers. tota res est coram bon. mem. Bichio.* Tertiam demum desumitur ex tenuitate redditum aliarum Parochialium, in aliquibus
13 enim sunt † scut. 40. in alijs scut. 35. & in cæteris scut. 30. & 25. vt constat ex partitis extractis ex libris visitationum
14 Episcoporum relatis in *Summario* † *Capituli n.* 60. ex quibus ibi scripta satis iustificantur *glos. in cap. audientiam verb. Censualem*, vbi Abb. *num.* 10. *de præsumpt.* Crauett. *consil.* 158. *num.* 4. & 5. Caputaq. *dec.* 229. *num.* 1. Comitul. *dec.* 115. *num.* 8. alijque cumulat. ab Antonin. Maceraten. *var. resolut. lib.* 1. *cap.* 110. *num.* 5. *cum seqq.* Genua *de script. priuat. de libr. visit. lib.* 5. *qu.* 6. *fol.* 273.

Non subsistit, quòd dum à principio fuerat constituta certa quantitas pecuniarum super fructibus bonorum Ec-
15 clesiæ, non licuit Capitulo quidquam immutare, † & illarum loco bona assignare, semper & vniformiter summa scutorum 60. auri absque aliqua diminutione Rectoribus pro tempore erat præstanda, siquidem ex Decreto Sac. Conc. Trid. *sess.* 7. *cap.* 7. *de reform.* & in const. fa. me. Pij V. 47. congrua portio Vicarij, qui Ecclesias Curatas, & Cathedralibus vnitas gubernat, debet super re certa assignari, † quapropter valida & subsistens fuit consignatio 16
tot bonorum, quorum fructus ad congruam designatam ascenderent cum totali dominij translatione in Vicarium eo consentiente, nec valet augmentum prætendere quarenus diminuri sint, neque læsionem allegare, nam ob
† factam, & acceptatam bonorum consignationem cum 17
omnimoda dominij translatione omne augumentum, & decrementum spectat ad ipsum Rectorem, *l.* 1. *C. de peric. & comm. rei vend. & l. vlt. C. de allud.* Menoch. *consil.* 26. *nu.* 16. & *seqq.* Rot. *diuers. dec.* 56. *num.* 7. *par.* 2. apud Pen. *dec.* 616. *num.* 9. & *in recent. dec.* 283. *num.* 24. *par.* 7. *in Camerinen. Dotis Ecclesiæ* 22. *Iunij* 1650. *§. respectu verò coram R. P. D. meo Meltio, & in Romana prætensi augumenti Dotis* 5. *Decembris* 1653. *coram Reuerendiss. D. meo Cerro Decano §. satisfecit itaque:* ex quibus etiam corruit obiectum, quòd fructus bonorum assignatorum à principio ad † con- 18
gruam constitutam in scut. 60. auri non ascenderint, quia notula ad id iustificandum exhibita non percutit tempus assignationis, & tum cum iuris præsumptio stet pro congruitate, contrarium debuit plenè, & concludenter probari ex præallegatis.

Minus subsistere videbatur præfatam bonorum assignationem non fuisse factam dignitati, sed personæ Baldi Vicarij tunc electi, ideò † fuit personalis, & vitam illius non 19
excessit, gloss. *in cap. veniens in verb. confirmatam*, & ibi Abb. *num.* 2. *de transact.* Gregor. *dec.* 152. *num.* 2. quia ex verbis Instrumenti relatis in eodem *Summario Capituli num.* 2. oppositum † deprehenditur, dum facta legitur 20
Baldo tanquam Vicario Ecclesiæ pluries repetito, & sic sub nomine dignitatis, quod indicat assignationem † fuis- 21
se realem, & reputari debet facta cum Ecclesia ipsa, *cap. quoniam Abbas de offic. Delegati, cap. cum venissent de Inst.* Socc. sen. *consil.* 34. *num.* 4. *lib.* 4. Natt. *consil.* 517. *n.* 1. Mantic. *de tacit. lib.* 5. *tit.* 13. *num.* 18. Menoch. *lib.* 3. *præsumpt.* 49. *num.* 17. & 18. Iuncto inter alia pacto, quod quatenus aliquo tempore in Ecclesia non deputaretur Vicarius, bona assignata illorum redditus eidem Ecclesiæ remanerent, signum euidens assignationem non fuisse temporaneam,
& ad vitam † vnius restrictam, sed perpetuam, & vti 22
bona fide facta afficit etiam Vicarios successores, vt illi stare teneantur, *l. Præses C. de transact.* Federic. *sect. resp.* 42. *num.* 11. *lib.* 4. *tom.* 2. Rot. *dec.* 217. *num.* 9. & *seqq. part.* 7. *recent. in Romana Successionis de Comitibus* 26. *Iunij* 1647. *coram Reuerendissimo D. Terracinen. & in Bononien. Domus* 27. *Nouembris præteriti §. non obstat coram Reuerendissimo D. Decano*; Maximè quia fuit ab Antecessoribus obseruata, & approbata tam longissimo tempore. Diuturna enim
† obseruantia declarat qualitatem contractus, & disposi- 23
tionem alioquin dubiam reddit claram, Decian. *consil.* 23. *num.* 107. *lib.* 1. & *consil.* 28. *num.* 2. *lib.* 3. Gratian. *discept. forens.* 842. *num.* 37. Rot. *coram D. Cardin. Otthobon. dec.* 25. *num.* 35. & *dec.* 198. *num.* 11.

Neque vrget ad assignationem hanc infringendam defectus solemnitatum, & beneplacitum † Apostolici requisiti 24
etiam in transactionibus, *per extrauag. ambitiosæ de reb. Eccl. non alien.* Federic. de Sen. *consil.* 94. nam cum non
† agatur de bonorum Ecclesiæ alienatione, sed de compo- 25
sitione inter Capitulum, & Canonicos Cathedralis, penes quos ante erectam Vicariam cura animarum residebat, & bona ab ipsa Ecclesia retinentur, non erat adhibendus Sedis † Apostolicæ assensus, & in istis terminis dixit Rot. *in* 26
Toletana Iurispatronatus 26. *Februarij* 1627. *coram bon. me. Coccino §. non obstat quod ista transactio, & in Elnen. Portionis* 27. *Aprilis* 1648. *§. nam beneplacitum coram Reuerendissimo Tarraconen.* Et ex hoc etiam patet responsio ad obiectum deductum ex Constitutione Vrbana de mense Iunij 1641. super præiudicialibus Ecclesiæ edita, quia per dictam Compositionem nullum factum fuit Ecclesiæ præiudicium cui Pontifex voluit prouidere, *vt fuit resolutum in Vicen. Portionum* 1. *Iunij* 1643. *coram bon. mem. Dunozetto §. denique non applicatur.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D.

R. P. D. PRIOLO.

Bononien. Fideicommissi de Pinchiaris.

Veneris 28. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Filia in Patris hæreditate substituta, nullis relictis filijs si testando virum sibi hæredem faciat, an ea mortua prætendentes fuisse ad eorum fauorem purificatam substitutionem immissionem in bonis petere valeant, quæ ijs denegatur, ex eo quod vocatio non per fideicommissum, sed per simplicem vulgarem facta ex verbis Testatoris censeatur.

SVMMARIVM.

1 *Verba sub conditione negatiua prolata includunt tantummodò vulgarem*, si non extiterint, *non autem fideicommissariam*, si extiterint, & postea discesserint.

2 *Substitutio filiorum hæredis sicuti euanescit ob defectum conditionis, ita sequens in euentum purificatæ antecedentis vocationis expirat.*

3 *Conditione quoad primum substitutum deficiente, via succedendi cæteris subsequentibus præcluditur.*

4 *Substituti substitutorum plus iuris habere non possunt, quàm substituti qui magis dilecti censentur.*

5 *Conditionis perseuerantia in dispositione conditionali non requiritur, sed sufficit quod conditio momento existat.*

6 *Testator vocando filios filiæ sub conditione negatiua, sub contraria conditione affirmatiua eos succedere noluisse censetur.*

7 *Verba*, in tal caso, *substitutionem tantummodò ad non existentiæ casum coarctant, & omnem alium excludunt.*

8 *Verba indeterminata omne tempus comprehendunt, & tanquam concepta sub commemoratione mortis, substitutionem compendiosam, tam fideicommissariam, quàm vulgarem continentem faciunt.*

9 *Testator discretiuè loquendo, tam in casu non superuiuentiæ, quàm in casu mortis, & sic, per fideicommissum disponere voluisse censetur.*

10 *Testator exprimendo sola verba*, e non vi essendo, *vocationem ad casum tantummodò non superuiuentiæ, & sic ad simplicem vulgarem restringit.*

11 *Vocatum in substitutionibus caducato gradu antecedenti admitti in sequenti ex vi vulgari, quæ anomala vocatur, in quibus casibus procedat.*

12 *Substitutio sub conditione non existentiæ, ad non existentiam vulgarem tantummodò restringitur.*

13 *Conditione gradui caducato apposita non impleta, Bartholi doctrina locum non habet, dum in simili conditione tantum verificatur.*

14 *Conditione deficiente, tam prima, quàm sequentes substitutiones concidunt.*

15 *Extensio de casu ad casum ex identitate rationis fieri an possit.*

16 *Clausula*, vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum, *in quantum operatur.*

17 *Clausula*, omni meliori modo, *censetur apposita ad confirmandam dispositionem, non autem ad ampliandam, vt id de quo non cogitauit Testator comprehendatur.*

DECISIO XLIX.

INstituit Horatius Pinchiarius hæredes filios masculos nascituros, quibus non existentibus, seu morientibus tune filijs masculis, tali casu substituit Isabellam filiam, & alias nascituras si existerent, sin minus earum filios masculos in stirpes, & non in capita vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum omni meliori modo. Non existentibus verò filijs masculis filiarum, seu existentibus, & morientibus sine filijs masculis, substituit Raphaelem fratrem, cui substituit Paulum Pinchiarium pro medietate, & pro alia filios Augustini Pinchiari prædefuncti, eorumque filios, & descendentes pariter in stirpes, & non in capita vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum omni meliori modo, vt supra.

Defuncto Horatio, & adita hæreditate ab Isabella filia vnica, decessit Raphael, & post eum Isabella nullis relictis filijs, quæ testando fecit sibi hæredem Iacobum Stellam virum suum, obijt deinde Paulus superstitibus Bernardino, & alijs de Pinchiaris ex Augustino, qui cum prætenderent, fuisse purificatam substitutionem ad eorum fauorem, fuit causa coram me introducta, an illis danda sit immissio, & dubio semel atque iterùm proposito Domini negatiuè responderunt.

Nam ex verbis prædictis constat filios Isabellæ non fuisse vocatos per fideicommissum; sed per simplicem vulgarem, casu quo scilicet Isabella, & aliæ filiæ nasciturae non existerent, ibi, *sustituisce la detta Isabella, & altre sue figlie, che nasceranno, se vi saranno, & non vi essendo li figli maschi.* Quæ verba prolata, † sub conditione negatiua præseferunt 1
tantummodò vulgarem si non extiterint, non autem fideicommissariam si extiterint, & postea decesserint, vt consuluerunt Soccin. Iun. *consil.* 180. *num.* 38. *cum seqq. lib.* 2. Menoch. *consil.* 496. *num.* 10. Peregr. *consil.* 52. *num.* 5. *in fin.* & alij quam plures, qui ibidem cumulantur.

Vndè cum Isabella extiterit, & agnouerit hæreditatem,
† quemadmodum ob defectum conditionis euanuit substitutio eius filiorum, *ad text. in l. post aditam C. de impuber. & alijs substit.* Abb. *consil.* 40. *num.* 1. *lib.* 1. Menoch. *d. consil.* 496. *num.* 2. *& de præsumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 71. *num.* 10. Peregr. *de fideicomm. art.* 15. *num.* 3. & vltra innumeros congestos per Cyriac. *contr.* 522. *num.* 93. firmauit Rot. *in Bononien. prætensi fideicommissi* 7. *Iunij* 1647. *coram Reuerendissimo Terracinen.* Ita etiam expirauit sequens per quam filij Augustini vocabantur in euentu purificationis antecedentis substitutionis, quia deficiente † conditione quoad pri- 2 3
mum substitutum præcluditur via succedendi cæteris subsequentibus, *iuxta text. in l. si mater* §. 1. *ff. de vulg. & pupill.* Dec. *consil.* 290. *num.* 4. Gabr. *consil.* 217. *in princip. lib.* 1. & alijs relat. dixit Rot. *de c.* 519. *num.* 2. *par.* 1. *dec.* 272. *num.* 15. *par.* 4. *tom.* 2. *dec.* 326. *num.* 7. *par.* 5. *& in Auenionen. fideicommissi* 22. *Aprilis coram R. P. D. Celso.* Cum substituti substitutorum † non possint plus iuris habere, quàm ipsi primi 4
substituti, qui magis dilecti censentur, vt probat *text. in l. fin. C. de hæred. Instit.* Alex. *consil.* 1. *num.* 15. *lib.* 1. Giouagn. *consil.* 77. *num.* 5. Peregr. *d. art.* 15. *num.* 7. & pluribus comprobat Bellon. Iun. *consil.* 26. *nu.* 59. *&* 60. *& consil.* 84. *n.* 2. *& seqq.*

Nihil referente, quòd postea Isabella decesserit sine filijs,
† quoniam in dispositione conditionali non requiritur per- 5
seuerantia conditionis, sed sufficit, quòd conditio momento existat, *l. si quis hæredem C. de Institut. & substitut. l. filius familias* §. *cum quis de legat.* 1. *l. ex facto* §. *ex facto ff. ad Trebell. & l. Iubemus* §. *sin autem C. eodem titulo*, ex quibus motus Oldrad. ita consuluit in suo celebri *consil.* 21. passim à Rot. apptobato, & sequuto à DD. Testator enim vocando
filios Isabellæ sub conditione † negatiua (si ipsa, & aliæ filiæ non existerent) censetur sub contraria conditione affirmatiua (si existerent) eos noluisse succedere, *l. si legatum pure ff. de adimen. legat. l. aliquando ff. de condit. & demonstrat.* Ruin. *consil.* 33. *num.* 3. *& consil.* 70. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 3. Altogradus *consil.* 46. *num.* 37. *lib.* 1. Idemque comprobant 6
† verba: *In tal caso*, statim adiecta, quæ substitutionem 7
tantummodò ad casum non existentiæ coarctant, & omnem alium excludunt, vt ponderat Paris. *consil.* 92. *num.* 13. *lib.* 2. & pluribus probat Cyriac. *vbi supra num.* 44. *&* 45. Fusar. *de substit. qu.* 479. *num.* 29. *vers. prima tamen opinio Rotæ*, & ipsamet Rota *in dec.* 419. *num.* 6. *par.* 5. *tom.* 2. *recent.*

Et eò magis, quòd Testator vbi voluit substituere per modum fideicommissi id apertis verbis expressit, prout in substitutione facta de suis filijs, ibi, *E non vi essendo figli maschi, ò essendouene, e morendo, &c.* sicuti pariter in substitutione facta filijs fœminarum, ibi, *E non vi essendo figli maschi, ò essendouene, e morendo, &c.* ac demum in substitutione facta Raphaeli eius fratri, ibi, *E non essendouino, ò essendo, & in ogni caso, che moragli sostituisca, &c.* Quæ verba
† cum sint indeterminata comprehendunt omne tempus, 8
ac vtpotè concepta sub commemoratione mortis faciunt substitutionem compendiosam continentem non solum vulgarem, sed etiam fideicommissariam, Bartol. *in l. Centurio num.* 25. *ff. de vulg. & pupillar.* Menoch. *de præsumptionib. lib.* 4. *præsumpt.* 71. *num.* 12. Peregr. *de fideicomm. art.* 19. *nu.* 9.

nu.9. cum alijs *in Romana Restitutionis Dotis* 22. *Iunij* 1657. §. *Quæ verba coram me*; Secus autem in hoc casu, in quo aliter loquutus fuit, nec apposuit verba præseferentia tractum successiuum, & apta ad inducendum fideicommissum, ibi, *sostituisce la Signora Isabella, & altre sue figlie se vi saranno, e non vi essendo li loro figli*: Ex hoc enim
9 † discretiuo modo loquendi apparet Testatorem, quando expressit verba. *essendoui, e morendo*: voluisse disponere tam in casu non superuiuentiæ, quàm in casu mortis, & sic per fideicommissum; quando verò expressit sola verba
10 hæc: † *E non vi essendo*, voluisse restringere vocationem tantummodò ad casum non superuiuentiæ, & sic ad simplicem vulgarem, ad *text. in l.vnica §.si verò C. de caduc. tollen.* Aym. *consil.*161.*num.*8. Menoch. *consil.*211.*num.*28.*& seqq.* Honded. *consil.*48.*sub num.* 50. *lib.*2. & in terminis benè ratiocinatur Rota *in dicta Bononien.prætensi fideicommissi coram Reuerendiss. Terracinen.* §. *cæterum in proposito*.

Hinc applicari non potest doctrina Bartoli *in l. Quamdiù*
11 *num.*10.*ff. de acquirend. hæredit.* vbi quòd † in pluribus substitutionibus caducato gradu antecedenti admittitur vocatus in sequenti ex vi vulgaris, quam anomalam vocant Doctores allegati *in Sabinen.fideicommissi* 2. *Martij* 1640. *&* 14. *Maij eiusdem anni* 1640. *coram bon.mem.Bichio*.

Quia vera est, quando simpliciter fit substitutio post mortem, cuius mentio (vt dictum est) importat compendiosam, continentem vltra fideicommissariam vulgarem in fideicommisso, quæ operatur, vt si aliquis gradus caducetur, & fideicommissum non capiat ex capite voluntatis, aut impotentiæ, sequens substitutus in eius gradum subintret, *nulla habita ratione conditionis appositæ in dicto sequenti gradu*, & his in terminis loquuntur Doctores, qui Bartolum sequuntur, & ita explicat Rota *in rec.dec.*246.*nu.*50.*& seqq.par.*4.*tom.*2.*& dec.*339.*n.*70. *coram Vrgellen.*

12 Secùs verò vbi facta est sub † conditione non existentiæ, vt hìc, *& non vi essendo*: nempè Isabella, & aliæ filiæ Testatoris: verba enim huiusmodi restricta ad non existentiam vulgarem tantùm designant, vt firmant adducti per Menoch. *de præsumpt. dicto lib.*4.*præsumpt.* 71. *num.*10. vn-
13 dè cum impleta non fuerit conditio apposita † gradui caducato, ex quo Isabella extiterit, & consequuta fuit emolumentum, non habet locum doctrina Bartoli, quæ solum procedit, verificata conditione adiecta præcedenti gradui caducato, vt eam limitando declarant Alexan. *consil.* 1.*n.*11. *lib.*1. Peregr.*consil.*136.*num.*25.*& seqq. lib.*3. Altograd.*cons.* 46.*num.*50.*cum seqq. lib.*1. Magon. *dec.Florentina* 134.*n.*4. *cum seqq.* & Rota *dicta dec.*247. *num.*50.*par.*4. *tom.*2.*recent.*
14 Sed ex defectu d. conditionis, † tam primæ, quàm sequentes substitutiones concidunt iuxta theoricam Oldr. *cons.* 21. Peregr. *de fideicom.art.*15.*num.*7. Giouagn. *consil.*77.*à nu.* 1. *vsque ad num.* 4. Surd. *consil.* 279. *num.*10. *& consil.* 448. *pariter num.*10. Peregr. *consil.*40. *num.*6.*& seqq.lib.*1. Gratian. *discept.*747.*num.*18.*& seqq.* Castill. *dec.*152.*num.*69. & latè consuluit Natt. *consil.*2.*n.*3.*vsque in fin.* Altograd. *consil.*46. *à num.*7. *vsque in fin.*
15 Neque ex identitate rationis † fieri potest extensio de casu ad casum, cum hæc non admittatur, quando verba prorsus repugnant, & multò minus ad casum omninò contrarium, vti limitando contrariam regulam pluribus relatis consuluit Altograd. *dicto consil.* 46. *num.* 35.*& seqq.* Castill. *dicta dec.*152. *num.*100.*&* 103.
16 Nec obstare visum fuit clausulam † *vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum*, nam DD. aduerterunt, quod illa fuit solummodò adiecta filijs masculis testatoris in euentum in quem sine filijs decederent, & Isabella non extaret, non autem ipsi Isabellæ, cui nulla facta fuit substitutio, dummodò dd. filijs prædefunctis superuiuat, & succedat, vt in proposito aduertit Bellon. iun. *consil.* 39. *num.*25. *vers. non obstat illa clausula, & cons.* 50. *num.* 9. *vers. nec obstare*, licèt ex coniecturis postea recedat, & notat Modern. Redenasc. *cons.* 10. *num.* 26. Alias enim si prætenderetur adiecta Isabellæ, esset prorsus inhabilis, & inapplicabilis: Tum quia Matribus non potest applicari: Tum quia filij ipsius non essent in potestate testatoris, atque ideò tanquam inepta censeri debet apposita de stylo Notariorum, non autem de voluntate testatoris, Mantica *de Coniecturis vltimarum voluntatum lib.* 3. *tit.*14.
17 Prout nec etiam † obstare Clausulam *omni meliori modo*, quam dixerunt solum habere relationem ad illud, quod testator disposuit, vt conseruetur, & censeri appositam ad confirmandam dispositionem, non autem ampliandam, vt comprehendatur id de quo testator non cogitauit, Mantic. *vbi supra dicto lib.*3. *tit.*4. *num.*11. Cephal. *cons.*390.*num.*57. Rota *coram Cardinali Seraphin. dec.*1216. *in fine*.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Locorum Montium.

Veneris 28. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Bona aliqua pro soluendo ære alieno si vendantur, pro ijsdem obtenta sententia reintegrationis an ex defectu appellationis transeat in rem Iudicatam; plura deinde de alienatione tanquam nulliter, & iniustè facta exaggerantur.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione intra decem dies à Iure præfixos non interposita, sententia pro re iudicata censetur.*
2 *Monitorio personali præcedente, decendium ad appellandum à die sententiæ non autem à die scientiæ currit.*
3 *Alienatio bonorum Minoris sine decreto Iudicis, & alijs solemnitatibus à Iure communi, & Vrbis statuto requisitis, nulla est, & inualida.*
4 *Loca montium cum inter stabilia reputantur, ad effectum alienationis eadem solemnitates requiruntur.*
5 *Alienationem non solùm sine solemnitatibus, sed etiam sine Iusta causa factam fuisse, vnde probatur.*
6 *Alienatio ex falsa causa corruit, & sustineri nullo modo potest.*
7 *Testes sine citatione partis deponentes nihil probant, maximè cum agatur de alienatione voluntaria, & sine debitis solemnitatibus facta.*
8 *Alienatio, vt annulletur, sufficit quòd causa sit in parte falsa, etiamsi in alia parte sit vera.*
9 *Actus æquiuocus qui ad aliam causam referri valet, ratificationem non importat.*
10 *Ratificatio sine scientia nullitatis alienationis cum omnibus suis qualitatibus allegari nequit.*

DECISIO L.

PRo soluendo ære Mutij alieno, & reparanda eius Domo in Ciuitate Ameriæ vendidit Fabritius Tutor Manchello octo loca montium, de quibus agitur, & obtenta per eundem Mutium sententia reintegrationis, causa mihi in gradu appellationis commissa, & dubio proposito de re iudicata constare responsum fuit, quia post sententiam latam † sub die 3. Aprilis 1656. intra decem dies 1
à Iure præfixos appellatio interposita non fuit, *cap. quod ad Consultationem* 15. *de sentent. & re iudic.* Rota *decis.* 734. *num.* 1. *par.*3. *recent. & in Meleuitana Territorij* 3. *Iunij* 1650. *coram Reuerendissimo D. meo Decano in princip.* Non obstante quod quando sententia, vt in præsenti, lata fuit præuia Citatione domi dimissa copia, à die habitæ notitiæ appellatio interponi possit. † Nam cum Monitorium per- 2
sonale præcesserit, decendium ad appellandum currit à die sententiæ non autem à die scientiæ, Felin. *in cap. quoniam frequenter* 5. *num.* 19. *in fin. vt lis non constet*, Rota *dec.* 396. *num.*1. *par.* 2. *rec. & coram Eminentissimo D. Cardinali Ottbobono dec.* 44. *num.*3.

Concurritque fundamentum rei iudicatæ nempè iustitia sententiæ in eo consistens, † quòd alienatio locorum mon- 3
tium Mutij, tunc minoris, vt in eius *Summ. nu.*2. facta fuit sine decreto Iudicis, & alijs solemnitatibus à Iure communi, & Vrbis statuto requisitis, quod sufficit, vt alienatio sit nulla, *l.magis puto* 5.*ff.de reb.eor.* Surd. *cons.*191.*num.*17. Altograd. *cons.*44.*num.*4.*& seqq. lib.*2. Rot. *dec.* 14. *num.*2. *&* 3. *par.* 5.*recent.* alijs relatis *in Tiburtina donationis* 31. *Ianuarij proximi præteriti coram me in princ.* etiam si agatur de locis montium, quia cum inter † stabilia reputantur eædem 4
requiruntur solemnitates, Rot. *post Modern. de pignor. dec.* 114.*num.*11. *& coram Merlin.dec.*353.*num.*58.*& seqq.*

Quinimò non † solum sine solemnitatibus facta fuit alie- 5
natio, sed etiam sine causa vera. Emanauit enim pro extin-

extinguendo debito cambij scut. 200. contracto cum eodem Manchello emptore, & societate officij scutorum 100. facta cum Montiono ad effectum euitandi executionem mandati scut. 200. relaxati pro credito Congregationis Somaschæ, vt latiùs *in dicto Summ. Mutij num.* 1. Et nihilominus non solum Mutius non erat debitor dictæ Congregationis, sed potius Creditor in scutis 1500. eodem *Summ. num.* 4. cum in omnem euentum pro extinguendo d. debito Congregationis iam fuisset creatum cambium, dicta causa cessauerat: de quo habuit notitiam Manchellus dum emendo loca montium in se accollauit societatem officij:
6 vndè fit, vt ex † falsa causa corruat alienatio, & substineri nullo modo possit, Grat. *discept.* 691. *num.* 31. *& seqq.* Rot. *in Romana Locorum Montium* 19. *Iunij* 1651. *coram R.P.D. meo Meltio sub* §. *falsitas autem*, *Romana Domus* 31. *Maij* 1655. *coram R.P.D. meo Beuilaqua* §. *ex defectu*, *& in Narnien. Census* 26. *Iunij* 1658. *coram me in princ.*

Nec alienatio valida esse potuit ex capite reparationis do-
7 mus, vel quia testes ad iustificandum inducti † tanquam sine citatione partis deponentes nihil probant, & non docetur pecunias in hanc causam expensas fuisse, vt probandum erat, cum agatur de alienatione voluntaria, & facta sine debitis solemnitatibus, vt supra *l. si prædium* 16. *C. de præd. minor.* Rot. coram Martin. Andr. *dec.* 33. *num.* 9. *& seqq.* Duran. *dec.* 18. *num.* 30. *& in recent. dec.* 678. *num.* 7.
8 *par.* 1. vel etiam quia ad annullandam † alienationem sufficit, quod causa sit in parte falsa, etiam si in alia parte vera esset, vt post alios dictum fuit coram me *in Bononien. Dotis, seu Tertiæ* 31. *Maij* 1658. *sub* §. *ex falsitate*, & tradunt Ruin. *consil.* 160. *num.* 27. *lib.* 2. Addent. ad Gregor. *dec.* 496. *num.* 12. Rot. *in Romana Domus* 14. *Ianuarij* 1656. *coram R.P.D. meo Verospio* §. *& licèt obligatio.*

Neque etiam refert, quòd alienationem ratificauerit Mutius assumendo in se defensionem locorum montium pro Manchello emptore, qui à Camera pulsabatur. Tum
9 quia actus † defensionis erat necessarius, etiam in locis montium proprijs, & potuit fieri à Mutio ad effugiendum duriorem Aduersarium, pro indeque tanquam æquiuocus, & qui ad aliam causam referri valet, ratificationem non importat, Soccin. *consil.* 24. *num.* 46. *lib.* 1. Cyriac. *controu.* 139. *num.* 25. *& seqq.* Surd. *dec.* 221. *num.* 3. Rota *dec.* 135. *nu.* 13. *par.* 1. *recent. & in Lauretana Domus* 14. *Decembris* 1643. *coram bon. mem. Bichio* §. *nec releuat.* Tum & vlterius,
10 quia non probatur † Mutium habuisse scientiam nullitatis alienationis cum omnibus suis qualitatibus, sine qua ratificatio allegari nequit, Surd. *consil.* 49. *à num.* 32. Gratian. *discept.* 429. *num.* 29. *& seqq.* Adden. sa. me. Gregor. *dec.* 208. *num.* 9. Rot. *coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono dec.* 11. *num.* 23. *& in Rauenaten. Dotis* 11. *Aprilis* 1649. *coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado* §. *quia fuit*, *&* §. *nec etiam.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO
Postea Episcopo Papien.

Narnien. Bonorum.

Veneris 28. *Martij* 1659.

ARGVMENTVM.

Relaxatis diuersis mandatis pro alimentis, & sumptibus litis pro sorore contra fratrem germanum ratione dotis prætensa, bona per aliam possessa tam iure proprio, quàm ex Saluiano sibi dotem prætendens adiudicari curauit, vndè orto dubio de manutentione, eam vtrique parti competere dictum fuit, iuxtà tamen modum in decisione expressum.

SVMMARIVM.

1 *Possessione anteriori clarè probata manutentio denegari non potest.*
2 *Possessio antecedens ad fauorem emptoris sufficiens pro manutentione redditur.*
3 *Possessio emptoris suffragatur ab ipso nominatæ, cui post sequuta nominationem statim irreuocabiliter super bonis emptis dominium quæsitum fuit.*
4 *Possessio emptoris ita prodest ab eo nominatæ, ac si contractus emptionis ab initio cũ eadem celebratus fuisset.*
5 *Possessio in vim clausulæ constituti in Instrumento nominationis appositæ effectum manutentionis producit.*
6 *Possessio ex immissione ab A.C. vigore sententiæ in Saluiano pro fructibus censuum obtenta manutenibilis censetur.*
7 *Iudex nulliter, & iniustè procedens possessorem sua ciuili, ac naturali possessione priuare non potest.*
8 *Iudex nulliter, & iniustè procedendo, tanquam persona priuata absque vlla facultate procedere dicitur.*
9 *Iniustitia deliberationis apparet, cum prædia empta ab vxore pro suo fundo dotali in dominium viri contra quem directa erant mandata, nunquam transierint.*
10 *Prædia pro fundo dotali empta, tanquam ab alio possessa, ac in mandatis non comprehensa, absque vitio spolij, ac nullitatis executari non possunt.*
11 *Bona per Saluianum possessa, dum à Patre pro fructibus census obligato respectiuè hypothecata reperiuntur, in concursu magis ad possidentem, quam prætendentem pertinere censentur.*
12 *Hypotheca à Patre obligato stante, aduersus deliberationem ei factam, quæ se nunquam pro spoliata habuit, manutentio debetur.*
13 *Acquisitio censuum simulata pro retardanda manutentione non valet, si ex lectura Instrumenti contrarium demonstretur.*
14 *Censibus per virum extinctis, inuestimentum subsequutum vti factum ex pecunijs mulieris pro fundo dotali habetur, etiamsi nomine solius viri factum reperiatur.*
15 *Ius faciendi fundum dotalem, in quibus consistit.*
16 *Inuestimentum factum ad fauorem mulieris illi quæsitum censeri debet.*
17 *Satisfactio ex diuturna possessione desumpta non releuat, cum bona tanti valoris fuisse non iustificetur, vt ex illorum fructibus Creditori satisfieri potuerit, & contrarium ex notula iurata appareat.*
18 *Notulæ iuratæ standum est, donec satisfactio prætensa ab allegante concludenter probatur.*
19 *Constitutum generaliter super omnibus bonis appositum ratione certitudinis possessionem in Constituta-rium transfert.*
20 *Credito anteriori quoad dotem probato, Iudex iustissimè procedendo possidentem sua ciuili, ac naturali possessione priuare potest.*
21 *Creditrici anteriori tanquam legitimæ possessitrici manutentio est concedenda.*

DECISIO LI.

Hippolyta Scotta prætendens dotari ab Antonio eius germano fratre, ac Francisci communis Patris hærede respectiuè, iudicium contra ipsum instituit coram A.C. & diuersa mandata pro alimentis, & sumptibus litis ad rationem scut. 18. pro quolibet mense ascenden. in totum ad scuta 878. obtinuit relaxari, quorum vigore postmodum plura bonorum corpora per Victoriam Vinctiam, tam iure proprio vti empta ex proprijs pecunijs possessa, quàm in Saluiano pro fructibus duorum censuum retenta, necnon alia bona dicti q. Francisci Hieremiæ sibi, vel Hyacinto Ferrario per subhastationem adiudicari curauit; idcircò causa mihi commissa dubitaui, an & cui sit dandum mandatum de manutenendo, & hodiè assumpta super hoc disputatione fuit per DD. responsum, vtrique parti competere manutentionem iuxta tamen modum inferiùs exprimendum.

Censuerunt nempè præfatæ Victoriæ manutentionem esse dandam super prædijs nuncupatis, *Pascuccia, e la Volta*, tanquam per ipsam acquisitis mediante emptione facta à Fabio Arca cum declaratione, quod talia bona emerat nomine, & pecunijs dictæ mulieris, vt in eius *Summ. num.* 4. sicuti etiam super prædijs in vocabulo *l'Osoro, l'Hosteria delle Vigne*, & alijs bonis relatis *in eodem Summ. num.* 10. in quibus vigore Saluiani ex decreto Iudicis illa pro fructibus dd. censuum impositorum per Bernardinum Scottum sub d. Francisci fideiussione immissa reperitur, cum de eius anteriori possessione † clarè constet, itaut manutentio illi denegari nequeat, iuxta *text. in* §. *retinendæ institut. de interdict.* Alexand. *cons.* 88. *ad finem lib.* 5. Rot. *in Tiburtina Domus* 1. *Iulij præteriti in fine principij coram R.P.D. Beuilaqua.* 1

Respectu siquidem prædiorum *Petruccio, e la Volta*, possessio præfatæ Victoriæ deducitur ex antecedenti possessione adepta ab ipso Fabio emptore, ac successiua declaratione

2 ne ab eodem facta ad fauorem ipsius mulieris, nam † quemadmodum dicta possessio ad fauorem emptoris prædictis sufficiens pro manutentione redderetur ex adductis per Modern. Perusin. *de manut. obseruat.* 12. *num.* 121. & Rot.
3 *apud eundem dec.* 167. *num.* 10. † Ita quoque suffragari debet præfatæ Victoriæ à dicto tempore nominatæ, cui statim sequuta huiusmodi nominatione irreuocabiliter super bonis emptis dominium quæsitum fuit, vt tradit Iason. *in l. ita stipulatus num.* 6. *ff. de verb. obligat.* Noguerol. *alleg.* 20.
4 *num.* 89. Surd. *dec.* 226. *num.* 1. † perinde, ac si contractus emptionis ab initio cum eadem persona nominata celebratus fuisset, Caldetin. *de nominat. lib.* 2. *qu.* 10. Gratian. *discept. forens. cap.* 547. *num.* 32. Magon. *dec. Florentin. num.* 15. cum alijs allegatis per Hodiern. ad Surd. *d. dec.* 226. *sub*
5 *num.* 1. † Prout etiam possessio in vim clausulæ *Constituti* appositæ in Instrumento dictæ nominationis, *l. quod meo ff. de acquir. possess.* Rot. coram Gregor. *dec.* 437. *num.* 1. & 5. *in Bononien. rescissionis contractus* 15. *Aprilis* 1644. §. *quia de propria possessione coram R. P. D. meo Verospio, in Bononien. Domus, seu Retractus* 10. *Februarij præteriti* §. *ea moti ratione coram R. P. D. meo Priolo*, & alibi passim.

Respectu autem aliorum bonorum relatorum in prædi-
6 cta *Summ. Victoria num.* 10. possessio illius † satis resultare visa fuit ex immissione ab A. C. vigore sententiæ in Saluiano pro fructibus dd. censuum obtenta, quæ vt manutenibilis dicatur, probat *text. in l. iniustè possidet ff. de acquir. possess.* Menoch. *consil.* 449. *num.* 5. Gratian. *discept. forens. cap.* 926. *num.* 1. & *seqq.* Rot. *dec.* 92. *num.* 3. & *dec.* 173. *num.* 1. *par.* 1. *recent. coram Coccin. dec.* 150. *num.* 1. Card. Caual. *dec.* 42. *n.* 1. apud Modern. Perusin. *d. tract. de manut. dec.* 119. & 120. vtrobique *num.* 1. & *dec.* 233. *num.* 2. *in Anconitana Saluiani* 19. *Iunij* 1651. *coram Eminentiss. Card. Corrado.*

Non obstat posterior Hippolytæ possessio capta in vim
7 deliberationis cum mandato Iudicis, quia cum ille nulliter, atque iniustè processerit, Victoriam sua ciuili, ac naturali possessione priuare non potuit, Rot. *dec.* 802. *num.* 7. *par.* 1. *diuers. dec.* 263. *num.* 3. *dec.* 411. *num.* 1. & 2. *par.* 5. *recent.* & fuit resolutum *in Anconitana prædij* 8. *Februarij* 1658. §. *nec tali possessione coram R. P. D. meo Albergato.* Ratio autem
8 est, quia ita procedendo Iudex † tanquam persona priuata absque vlla facultate procedere dicitur, *cap. conquerente*, vbi Abb. *num.* 8. *de restit. spoliat.* Rot. coram Merlin. *dec.* 288. *num.* 1. *in Bononien. Parochialis* 26. *Aprilis* 1649. §. *nec releuat coram Eminentiss. Terraconen.* & *in Pisauren. Parochialitatis* 11. *Februarij* 1650. §. *neque poterit coram R. P. D. meo Verospio.*
9 Quòd autem † iniustè processum fuerit in dicta deliberatione clarè patet, nam quoad duo prædia *Pastuccio*, *e la Volta*, cum ipsa fuissent empta à Victoria pro suo fundo dotali *d. Summ. nu.* 4. nunquam transierant in dominium Antonij sui viri, contra quem erant directa mandata, *l. in reb. C. de iur. dot.* Barbos. *in l. dotalem num.* 1. *ff. solut. matrim.* & alijs relatis dixit Rot. *in Romana fideicommissi de Marianis* 5. *Maij* 1655. §. *neque ista ratio coram R. P. D. meo Al-*
10 *bergato*, † & per consequens tanquam possessa ab alio, quàm à debitore, ac in mandatis minimè comprehensa executari non poterant absque vitio spolij, ac nullitatis, *gloss. in l. à diuo Pio* §. *si super rebus ff. de re iudicat.* Aymon. *consil.* 235. *col.* 2. *in fine*, latè Thomat. *dec. Marchiæ* 17. *num.* 9. & *seqq.* Rot. coram Buratt. *dec.* 141. *num.* 16. & *dec.* 731. *nu.* 1.
11 & *seqq.* Merlin. *d. dec.* 288. *num.* 2. Quo verò ad alia bona ab eadem muliere per Saluianum possessa, dum in censibus, pro quorum fructibus ea immissa fuit, obligatus existebat dictus Franciscus Hieremia pater Hippolytæ, ac respectiuè hypothecata respiciebantur illius bona, vtique in concursu etiam quod dicta Hippolyta ageret ex causa alimentorum super dd. bonis vti paternis, semper præferenda venit eadem Victoriam, per *text. in l. eos qui C. qui pot. in pign. hab.* Rip. *in l. priuilegia num.* 64. *ff. de priuileg. credit.* Azor. *instit. moral. lib.* 4. *cap.* 38. *in fin.* Surd. *de alimentis tit.* 1. *q.* 94. *in fine num.* 14. Salg. *Laberinth. credit. par.* 1. *cap.* 24. *num.* 126. Rot. *in Anconitana Cambiorum* 18. *Maij* 1646. §. *non obstat, quod*
12 *creditum coram me*, propterea aduersus deliberationem factam ex dicta causa eidem Victoriæ, quæ se nunquam pro spoliata habuit manutentio concedi debet, vt sæpiùs firmauit Rot. & *signanter coram san. mem. Greg. XV. dec.* 46. *nu.* 9. Merlin. *dec.* 151. *n.* 4. *in rec. dec.* 115. *n.* 2. & *dec.* 411. *num.* 1. & *seqq. par.* 5. *rec. in Romana Manutentionis* 18. *Februarij* 1656. §. *nec obstat cor. R. P. D. meo Albergato*, & *in Prænestina Manutentionis* 14. *Iunij præteriti* §. *neque possessione coram me.*

Nec pro retardanda huiusmodi manutentione dicere valet, quòd acquisitio dd. censuum, & bonorum facta per ipsam Victoriam simulata fuerit, & solum procurata ad fraudandos viri creditores, stante quod pro dote dictæ mulieris scuta 1400. dumtaxat inuestiri debebant, quoniam ex lectura instrumenti dotalis relat. *in d. Summ. num.* 1. conuincitur pro dicta dote fuisse soluta scut. 3000. Antonio vito, nempè scut. 2000. in pecunia numerata, & residuum in tot censibus, sub ea tamen conuentione, quod in casu illorum extinctionis pecuniæ recuperandæ inuestirentur cum expressa prohibitione alienationis, itant pro fundo dotali eiusdem Victoriæ stare deberent; Cùm igitur tales census extincti † posteà fuerint per dictum Antonium ex relatis in eodem *Summ. num.* 2. Inuestimentum subsecutum vti factum ex pecunijs dictæ mulieris habetur pro fundo dotali, etiamsi factum reperiretur nomine solius viri, vt limitando regulam in hoc proposito vbi adest conuentio reinuestiendi, probat *text. in l. si æstimatis*, & ibi notant scribentes *ff. solut. matrim.* & *l. res quæ ff. de iur. dot.* vbi gloss. *in verbo res*, quam sequuntur Honded. *cons.* 14. *num.* 50. *lib.* 1. Roland. *cons.* 85. *num.* 15. *lib.* 4. cum alijs in terminis allegatis per Rot. *dec.* 287. *num.* 1. & *seqq. par.* 3. *recent. vbi sub n.* 3. contrarijs obiectionibus respondendo subditur ius † faciendi fundum dotalem non consistere in eo, quod fundus sit emptus nomine vxoris, sed quod sit acquisitus ex pecunijs dotalibus, & firmauit etiam eadem Rot. coram Caual. *dec.* 37. *num.* 1. & *per tot.* & hoc sine dubio videtur habere locum in casu, de quo agitur, dum † inuestimentum ipsum factum reperitur ad fauorem dictæ mulieris, ac proindè illi quæsitum censeri debet, Buratt. *dec.* 141. *num.* 7. & *seqq.* 13

14

15

16

Nec etiam releuat † præsumpta satisfactio Victoriæ desumpta ex diuturna possessione controuersorum bonorum, quandoquidem nedum non iustificatur bona prædicta extitisse talis qualitatis, ac redditur, vt illorum fructibus creditori satisfieri potuerit, sed imò contrarium prorsus colligitur ex notula iurata exhibita pro parte dictæ † Victoriæ relat. in eodem *Summ. num.* 15. cui propterea standum est, donec prætensa satisfactio concludenter ab allegante probetur, *l. finali* §. *licentia Cod. de iur. deliberand.* Rot. coram sa. me. Greg. *dec.* 220. *num.* 2. *in recent. dec.* 161. *num.* 29. *par.* 6. *in Romana Domorum* 20. *Iunij* 1659. *coram Eminentiss. D. Cardin. Otthob.* quæ est inter eius *impres. dec.* 226. *sub n.* 15. 17

18

Quo verò ad cætera bona hæreditaria dicti Francisci Hieremiæ, ac alia, quæ pro sua dote eadem Victoria declarauit possidere in vim clausulæ *constituti* appositæ in instrumento dotali, existimarunt DD. manutentionem Hippolytæ, siue d. Ferrario concedendam esse, † nam licèt constitutum generaliter appositum super omnibus bonis ratione certitudinis transferat possessionem in constitutarium, iuxta notata per Iason. *in l.* 3. §. *incertam num.* 6. *limit.* 6. *ff. de acquir. possess.* Rot. coram Duran. *dec.* 49. *num.* 13. *in rec. dec.* 59. *num.* 1. & *seqq. num.* 6. *par.* 2. *in Bisuntina Census* 27. *Nouembris* 1645. *coram Eminentiss. Card. Corrado.* Attamen cùm illius creditum incœperit ab anno 1634. quo per eam matrimonium contractum fuit cum d. Antonio, dos autem Hippolytæ deberetur ex dd. bonis vsque de anno 1617. quo d. Franciscus eius Pater decessit, & per consequens longè anterior creditrix illa existebat, † quàm ipsa Victoria, Iudex in hac parte iustissimè processit, ac rectè potuit possidentem sua ciuili, ac naturali possessione priuare, *l. qui vniuersas* §. *item prætor*, vbi Angel. *ff. de acquir. possess.* Rot. post Moder. Perusin. *d. tract. de manut. dec.* 13. *num.* 2. & 5. Gregor. *dec.* 203. *num.* 2. cum alijs relatis *coram Eminentiss. D. Cardinali Otthobono dec.* 72. *n.* 3. & *dec.* 104. *num.* 2. cui proindè † vti legitimæ posseditrici super dd. bonis manutentio concedi debet ad limites suæ possessionis, *l.* 1. §. *interdictum autem ff. vti possidet*, Rot. cor. Coccin. *dec.* 354. *num.* 1. & præter alios supra allegatos fuit etiam dictum *in Hispalen. Decimarum* 27. *Iunij* 1644. *in princip. coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado*, & *in Toletana Decimarum* 15. *Iunij* 1648. §. *etenim possessio coram R. P. D. meo Celso.* 19

20

21

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Esina Bonorum.

Mercurij 31. *Martij* 1659.

ARGVMENTVM.

Testamentum coram Parocho, & duobus testibus stipulatum validum est, secundum dispositio-

tionem *textus in cap. cum testes de testament.* & plura deducuntur, vt dicatur validè factum, & quid sit necessarium, vt subsistat.

SVMMARIVM.

1 *In Consanguinitatis eodem gradu, quando plures existunt, omnes pro virili succedunt defuncto.*
2 *Testamenti confectio coram Parocho, & duobus testibus, reputatur validum secundum dispositionem Iuris Canonici.*
3 *Testamentum factum coram Parocho Confessario, & duobus testibus tenent.* iuxta cap. cum esses, de testam.
4 *Testamentum conditum* iuxta text. in cap. cum esses de testam. *est nullum, si de tempore stipulationis testamenti Parochus longè ab eo loco distabat.*
5 *Parochus, vt validè stipuletur testamentum* iuxta cap. cum esses de testam. *quid requiratur, & num. 6.*
6 *Confessarius, qui semel excepit confessionem testatoris, qui testatus est* iuxta textum in cap. cum esses de testam. *non est idoneus.*
7 *Testamentum conditum à Testatore sano* iuxta textum in cap. cum esses de testam. *non tenet.*
8 *Et quid si erat ægrotus, & non decesserit ex illa infirmitate, & per multos annos superuixerit.*
9 *Testamentum est nullum, si aliquis testis testamentarius fuit ascriptus, & in veritate non adfuit.*
10 *Confessarij integritas stipulantis testamentum iuxta terminos* cap. cum esses de testam. *ex quibus valdè læsa remaneat.*
11 Cap. cum esses de testament. *tota vis consistit in integritate Parochi, seu Confessarij.*
12 *Testamentum quando est conditum ad pias causas sufficit, quòd sit vallatum duobus testibus.*
13 *Et quando tale priuilegium intret.*
14 *Testator, quando consanguineum pauperem hæredem sibi instituit, tale testamentum non gaudet priuilegijs piæ causæ, & quare.*
15 *Causa naturalis affectionis, & piæ causæ, quando simul concurrunt præualet causa naturalis.*
16 *Scriptura præparatoria ad ordinandum testamentum, non est testamentum.*
17 *Sed simplex scriptura dicenda est pro ordinatione testamenti.*
18 *Possessionem suam docentes, sunt in ea manutenendi.*
19 *Recognitio in Dominum facta ab inquilino, dum possessio est vacans, arguit possessionem esse penes recognitum.*

DECISIO LII.

SEmpronia Giorgina pro se, filijs, ac nepotibus, necnon pro persona per ipsam nominanda, nonnullas domus ab Episcopali Mensa in emphiteusim consecuta fuerat, ex cuius absque Descendentibus obitu Hippolytus Medialancia vti eiusdem Semproniæ frater patruelis, ac in gradu proximior renouationem ab Episcopo pro se, ac Hieronymo fratre impetrauit, vigore Breuis s. mem. Vrbani VIII. necnon Innocentij X. sancientis bona emphiteutica ob linea primi acquirentis extinctam ad Ecclesiam deuoluta, proximioribus defuncti in emphiteusim pro eodem met Canone fore concedenda. Verùm quia Hieronymus integram hæreditatem sibi vti Semproniæ ex testamento hæredi debitam esse contendebat, iudicio proindè in partibus, & successiuè coram A. C. instituto immissionem in omnibus bonis obtinuit. At deuoluta per appellationem mihi causa, dubium super manutentionis articulo alteri parti decernendæ proposui, & vt bonum Ius ad manutentionis effectum inspici deberet Domini demandarunt, quòd hodie reproposito dubio, vtrique parti assistere responsum fuit.

Illud enim quoad emphiteusim desumitur ex renouatione per Hippolytum pro se, ac Hieronymo fratre ab Episcopo recepta. Cæterùm verò respectu bonorum exindè resultat, quòd ijdem in pari consanguinitatis gradu Semproniam attingant, cuius virtute successio † pro virili vtri-
1 que ex iuris dispositione debita dignoscitur ad text. *in §. Si verò authen. de hæredit. ab intest. venient.*

Nec Hieronymo poterit suffragari Semproniæ testamentum coram Patre Pacifico, necnon tribus cum testibus adstipulatum, in quo idem Hieronymus hæres in omnibus bonis legitur institutus: licèt enim testamenti confectio
2 † coram Parocho, ac duobus testibus valida reputatur ex dispositione *text. in cap. cum esses de testam.* & notant ibi communiter Canonistæ, siue etiam coram Confessario Parochi vice fungente, quoties ipse ante stipulationem † te- 3
stamenti confessionem Testatoris audierit, vt in terminis tradunt Corn. *cons. 261. nu. 31. vers. tamen interuenit lib. 4.* Socc. Iun. *cons. 178. num. 32. lib. 42.* Grat. *cons. 30. num. 24. lib. 2.* Magdalen. *de num. test. requisit. in testam. par. 2. cap. 8. num. 5.* Rot. coram Put. *dec. 421. lib. 1. in correct. & dec. 145. num. 19. coram Eminentiss. D. Cardin. Otthobono.* Attamen dispositio Semproniæ substineri non poterit, dum ex testium dispositione concluditur Patrem Pacificum † de tem- 4
pore adstipulari testamenti Conuentui Castri Beluederij per quinque mille passus ab Æsina Ciuitate distantis, fuisse addictum. Hinc consurgit eundem Patrem curam animæ Semproniæ † vice Dei tunc temporis haud gessisse, ac con- 5
sequenter debet testamentum omninò corruere, licèt aliquoties Testatricis confessionem † exceperit. Ad hunc 6
enim effectum Confessarius ordinarius exigitur, nec is, qui semel, ex accidenti Testatoris confessionem suscepit suffragatur, vt aduertit Corn. *in cons. 77. num. 2. vers. non obstat lib. 1.* Rot. *in Firmana Codicillorum* 13. *Nouemb.* 1645. *in §. Tertiò Responsio, vers. & quamuis coram Reuerendiss. Terracinen.*

Quinimò dum tempore testamenti † Sempronia nullo 7
prorsus morbo laborabat, & pluribus postmodum annis
† superuixit, ipsius proindè depositio nullatenus valet sub- 8
stineri in vim priuilegij *cap. Cum esses*, in testatore duntaxat ægrotante, non autem in sano locum obtinentis, vt not. Cened. *ad decret. Collect. 159. num. 7. vers. ex quibus primo sequitur, & vers. vnde iam,* Barbos. *in Collect. ad idem cap. cum esses de testam. num.* 8. Guidop. *q. 543. num.* 10. *vers. fallit etiam, & num.* 11.

Quæ eò faciliùs debent admitti, quòd Pater Pacificus Antoniam Testatricis famulam in testem adscripsit, licet ea adstipulationi testamenti non † interfuerit, vt ex ipsiusmet at- 9
testatione conuincitur, deponentis præterea se post Semproniæ obitum extitisse à Patre Pacifico requisitam, vt pro
† testamenti validitate deponeret, quamuis nulla eiusdem 10
notitiam haberet, tum ex ipsiusmet Patris dispositione se excusantis, quod in stipulatione Antonia exindè † vocari 11
nequiuit, quod Testatrix dubitabat ne suam viro voluntatem exprimeret. Hinc enim fides, ac Patris integritas diminuta dignoscitur, quæ Semproniæ dispositioni valet obesse, postquam Parochi, seu Confessarij integritati omninò innititur huiusmodi testamenti confectio, vt tradit Abb. *in repetit. cap. Cum esses nu. 12. de testam.* ibique notat etiam Imol. *num.* 11. Rota *in Firmana Codicillorum* 13. *Nouemb.* 1645. *in §. tertia responsio coram Reuerendiss. Terracinen. confirmata coram Eminentiss. D. meo Card. Otthob. inter eius impress. dec. 145. num. 19.*

Nec vrget, quòd Hieronymi institutio ex causa paupertatis, necnon pietatis intuitu processerit, perindè † ac si ad 12
eiusdem validitatem duorum testium interessentia absque Parocho suffragatur, *iuxta text. in cap. relatum il primo, vbi Canonistæ communiter de testam.* & dixit Rota coram Caualer. *dec. 27. num. 1. & 2.* Siquidem obiectio posset admitti, quoties extraneus † ex causa paupertatis foret institutus, 13
tunc enim comprobata paupertate vrgeret pietatis præsumptio, † adeòut testamenti confectio coram duobus testibus 14
ex priuilegio piæ causæ validitatis robur assumeret, secus verò dum Testatrix Hieronymum vti fratrem patruelem instituit, hoc sanè casu paupertatis causa licet expressa fuerit institutio ad fauorem † piæ causæ, haud peracta cense- 15
tur, cum in concursu præualeat præsumptio naturalis affectionis, & consanguinitatis, *iuxt. text. in cap. requisiuisti* 15. *de testam.* ibique not. Abb. *n. 8. 23. & 24.* Barbat. *nu.* 21. Decian. *cons. 121. num. 3. & 4.* Cephal. *cons. 216. num. 17. cum pluribus seqq. lib. 2.* Surd. *de aliment. tit. 5. q. 6. num. 9.* Tiraquel. *de priuileg. piæ causæ in præfat. nu. 16. vers. quod tamen intelligendum est,* Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 115. num. 9.* Rota coram Caual. *dec. 212. num. 6.*

Præterea aliqui ex Dominis animaduertebant testamentum exhibitum † nomen vltimæ voluntatis non posse obti- 16
nere, perspectis illis potissimè verbis à Sempronia prolatis: *Conseruatela voi, e quando mi amalerò vi farò chiamare, e questa la farete consegnare al Notaro, senza aggiungerui altro, e sarà il mio testamento,* quæ præparationem ad testandum

17 dum extitisse † suadent, vt aduertit Oldr. *cons.* 119. Rot. cor. Seraph. *dec.* 623. *n.* 3. *& in Senogallien. bonorum* 30. *May* 1644. *in §. nec obstat coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Manutentionem denique Domini Hippolyto, ac Hieronymo in omnibus bonis pro indiuiso decreuere, ex quo visa
18 fuit † vtriusque possessio comprobari, siquidem apprehensa per Hieronymum non impugnatur exaduerso. Possessio ve-
19 rò Hippolyti iustificationem legitimam assumit ex † Inquilinorum fide attestantium se vtrumque in Dominos agnouisse; talis quippè recognitio, dum vacans erat possessio, ad ipsius acquisitionem reputatur esse sufficiens, vt tradit Alexand. *in l. quod meo num.* 25. *ff. de acquir. possess.* Afflict. *dec.* 325. *num.* 3. Rot. apud Posth. *de manut. dec.* 74. *num.* 12. *& dec.* 77. *num.* 3. Potissimè, quia inuentarium bonorum hæreditatis ad instantiam Hieronymi, ac Hippolyti, vti Semproniæ hæredum comprobatur expletum.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Tiburtina Castrorum.

Luna 31. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Testamentum conditum per testes examinatos asserentes illud scriptum esse, & subscriptum manu eiusdem Notarij, sufficienter fuisse recognitum, quando dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Recognitio scripturæ publicæ, vt habeatur pro legitima, & plenè facta quidnam requiritur.*

2 *Recognitionis modus per testes asserentes se nouisse non solum personam Notarij, sed & manum illius, in scripturis publicis ex Statuto Vrbis admittitur.*

3 *Testes habentes notitiam de litteris eius, à quo scriptura facta fuit, concurrentibus alijs adminiculis sufficienter probant.*

4 *Testes conformiter deponentes de Testamento, Notario, & hærede instituto, exprimendo tanquam præsentes stipulationis locum, & tempus, ad probationem validitatis testamenti sufficiunt.*

5 *Depositio testium per Notarium de Testamento rogatum comprobata, accedente publica voce, & fama, magnum ad probationem testamenti facti adminiculum præstat.*

6 *Testes etiam singulares ad probandam voluntatem Testatoris admittuntur.*

7 *Assertioni consummatissimæ pietatis viri, & grauis Religionis de voluntate Testatoris deponentis multum est deferendum.*

8 *Assertioni Testatoris in articulo mortis quoad hæredem institutum standum est, voluntatis mutatione non probata.*

9 *Testatoris primæua voluntas in materia institutionis hæredis ex his, quæ ante, & post testamentum dicta, & gesta sunt, deducitur.*

10 *Testamenti fides, vt tollatur, non sufficit testem fuisse processatum, & carceratum, nisi eundem condemnatum, confessum, aut conuictum fuisse constet.*

11 *Testes subditi ratione Iurisdictionis testimonium pro Domino ferrè non prohibentur.*

12 *Testium defectus ex numero suppletur.*

13 *Testes licet in nonnullis circumstantijs discordent, cùm tamen in substantia conueniant, optimè probant.*

14 *Testes, etiamsi aliqui plus, aliqui minus in facto dicant, contrarij non reputantur.*

15 *Testibus ob exactissimam diligentiam in recognitione adhibitam maior fides est adhibenda.*

16 *Testes prætendentes velle impugnare manum Notarij, ad illum effectum negatiuam coarctare debent.*

17 *Testes magis specificè deponentes, dum pluribus coniecturis, & probationibus fulciuntur, in concursu alijs sunt præferendi.*

18 *Testibus testamentum manu Notarij scriptum esse asserentibus magis credendum est, quàm alijs illud impugnantibus.*

DECISIO LIII.

IN decisione sub die 4. Iulij 1608. coram Cardinali Lugdunensi, in hac causa edita, *& in 3. par. recent. relata in ordine la* 192. firmatum fuit testamentum à bon. mem. Io: Baptista Vrsino conditum fuisse sufficienter recognitum, per testes in hoc Sacro Tribunali examinatos asserentes illud esse scriptum, & subscriptum manu Tarquinij de Pretis Notarij. In qua resolutione perstiterunt hodie Domini, nam quotiescunque agitur de recognitione scripturæ publi-
cæ, illa habetur pro † legitima, & plenè facta, si testes pro- 1
ut hic deposuerunt se cognouisse non solum personam Notarij scribentis, & de illa rogati, sed eius quoque manum notam habere asserunt, quia viderunt pluries scribere, licèt non fuerint præsentes, quando scriptura, & instrumentum fuit scriptum, vt præter Bartol. Dec. Castrens. Couar. & alios in decisione allegatos de stylo inueterato Curiæ testant Vestr. *in praxi lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 8. *vers. nihilominus*, Marescott. *var. resol. lib.* 1. *cap.* 80. *num.* 1. Rot. apud Acchill. de Grass. *dec.* 2. *de fid. instrum.* Card. Seraph. *dec.* 150. *num.* 1. vbi de obseruantia Rotæ, & ex depositione Statuti Vrbis
lib. 1. *cap.* 84. † admittentis huiusmodi recognitionis modum 2
in scripturis publicis, Scaccia *de Iudic. lib.* 2. *cap.* 11. *nu.* 956. Gratian. *discept. forens. cap.* 895. *num.* 35. *&* 36. sa. me. Greg. XV. *dec.* 38. *num.* 5. *repetita in* 2. *par. recent. dec.* 501. *& par.* 1. *dec.* 582. *num.* 8. *& in dec.* 29. *in fine coram Eminentissimo D. Cardin. Otthobono*, & in terminis etiam recognitionis Cedulæ testamenti pluries admisit Rota, & signanter apud Put. *dec.* 18. *de fid. Instrum. dec.* 124. *par.* 2. *diuers.* Buratt. *dec.* 456. *num.* 2. *&* 475. *num.* 5. & ibi Adden. *litt. E. & dec.* 663. *num.* 5. *& seqq. par.* 4. *recent. & in Perusina testamenti* 15. *Decembris* 1642. *§. minus coram Reuerendissimo D. meo Cerro Decano.* Immò vbi concurrunt alia indicia, & adminicula,
per quæ confirmantur depositiones † testium, nulla habita 3
distinctione scripturæ publicæ, vel priuatæ, sufficiunt testes habentes notitiam de litteris eius, à quo fuit scripta, vt probant cumulati *in dec. num.* 3. quibus addi possunt Alex. *cons.* 181. *num.* 3. *lib.* 2. Soccin. sen. *cons.* 41. *num.* 2. *lib.* 3. Cardinal. Aragon. *inter cons. Farinac.* 70. *num.* 58. *cum seqq. lib.* 1. Marescot. *var. resolut. lib.* 1. *cap.* 79. *num.* 6. Cyriac. *controu.* 246. *num.* 11. *& contr.* 272. *nu.* 5. Rot. coram bon. mem. Coccin. *dec.* 173. *num.* 3. & inter diuersos *d. dec.* 124. *num.* 2. *par.* 2. *& in recent. decis.* 76. *num.* 32. *par.* 6. *& dec.* 39. *num.* 5. *par.* 7. Buratt. *dec.* 330. *num.* 5. *& d. dec.* 475. *num.* 7. Caual. *dec.* 452. *num.* 4. *in Romana Successionis* 11. *Martij* 1643. *§. adeo quod coram Reuerendissimo Compostellano, & in Alatrina testamenti* 26. *Februarij* 1649. *coram R. P. D. meo Verospio §. quia hæc recognitio.*

Inter alia autem adminicula in præsenti casu adducta illud
primum, & vrgens fuit, quòd † duo testes testamentarij 4
formiter examinati, & relati *in Summ.* Excellentiss. D. Bracciani *num.* 3. concordi depositione concludunt fuisse à Io: Baptista factum testamentum, & per manus Tarquinij de Prætis scriptum, & in eo institutum hæredem D. Virginium Vrsinum, optimam eorum dicti rationem reddentes, quia nimirum fuerunt præsentes stipulationi exprimendo locum, & tempus; qui duo testes ex se sufficerent ad probandum testamentum fuisse conditum eo modo, quo legitur, quicquid sit in probando Testatoris voluntatem, quòd vno, vel alio modo fuerit testatus, Gloss. & DD. *in l.* 2. *C. de bon. possess. secund. Tabul.* Socc. sen. *cons.* 92. *num.* 10. *lib.* 3. Alex. *d. cons.* 181. *num.* 5. *lib.* 2. Odd. *cons.* 64. *num.* 40. Surd *cons.* 378. *num.* 32. Plot. *cons.* 6. *num.* 1. *&* 2. Mant. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 12. *tit.* 16. *num.* 17. *&* 18. Rota *in Pampilonen. Parochialis de Guembe* 16. *Nouembris* 1615. *coram bon. mem. Coccino, & in dicta Perusina Testamenti coram Reuerendissimo Decano §. Testamentum enim, & in recent. dec.* 663. *n.* 6. *par.* 4. vbi quod vnicus testis, qui vidit Testamentum scribere vnà cum alijs de manu, nota plenè probat ex Ruin. *cons.* 46. *num.* 8. *&* 9. *lib.* 4.

Quibus testium dictis adstipulantur alij attestantes se accepisse ab eodem Io: Baptista, quòd iam condiderat testamentum, & in eo ad fauorem Virginij de rebus suis dispo-
suisse, quæ † depositio comprobata per Notarium de Testa- 5
mento rogatum, & ex publica voce, & fama vrgentissimum præstat argumentum, quòd verè testamentum fuit factum, vt aduertunt Crauet. *cons.* 65. *n.* 6. *&* 7. *vers.* 4. Surd. *cons.* 414. *n.* 66. Paris. *cons.* 33. *n.* 44. *lib.* 2. Simon. de Præt. *cons.* 164. *n.* 16. *&* 17. *cent.* 2. Dec. *cons.* 7. *n.* 7. *lib.* 4. Panzirol. *cons.* 120. *n.* 22. *&* 23. Cyriac. *contr.* 407. *n.* 309. 314. *&* 315. Grat. *discept.* 93. *n.* 10.

Rota

6 Rota penes Card. Seraph. *decis.* 559. *num.* 13. asserens † ad
probandam voluntatem, admitti etiam testes singulares,
*& in Regien. Hæreditatis 27. Februarij 1636. coram bon.
mem. Coccin. & in Callien. hæreditatis 1. Iulij 1639. coram
Reuerendiss. Terracinen. §. pariter in dicta Perusina Testa-
menti §. Præsertim.*

Tertium adminiculum, quòd plurimum etiam mouit Do-
minos desumitur ex attestatione Patris Fulgentij consum-
7 matissimæ pietatis † viri. Is enim in ea affirmat, quòd post
expletam confessionem Sacramentalem volens suadere Io:
Baptistæ ad testandum, fuit ab eodem ei responsum iam pri-
dem disposuisse per testamentum extra Vrbem conditum,
cuius copia esset domi reperta; cui admodum grauis Religio-
nis, & Confessarij assertioni multum deferendum est, Simon
de Præt. *cons.* 5. *num.* 11. *lib.* 2. Alex. *cons.* 4. *num.* 11. *&* 13.
lib. 3. Rota coram Card. Seraph. *decis.* 1128. *n.* 1. *& dec.* 1166.
sub num. 1. Pen. *decis.* 582. *n.* 7. *iuxta Venet. impressionem, & in*
8 *rec. decis.* 11. *n.* 8. *&* 9. *part.* 7. Sicuti & ipsi † Io: Baptistæ, qui
in mortis articulo asseruit non probata voluntatis mutatio-
ne, *l. ventri ff. de priuileg. cred.* Paris. *d. cons.* 33. *num.* 44. *lib.* 2.
Cùmque non constet aliud testamentum extra Vrbem fuisse
conditum, de quo Testatoris verba intelligi possint; vtique
deberet trahi ad istud, & non ad diuersum, ex quo pluralitas
actuum personarum, vel Instrumentorum non præsumitur
in l. vltima in fine, C. de reb. dub. Ias. *in l. eum qui* 30. §. *in popu-
laribus num.* 20. *ff. de iur. iur.* Crauett. *cons.* 198. *num.* 1. Surd.
cons. 16. *num.* 9. *& cons.* 355. *num.* 26. Caball. *cons.* 106. *num.* 21.
lib. 2. alijque in istis terminis allegati per Alex. *in cons.* 4.
num. 11. *&* 12. *lib.* 7. Grat. *d. discept.* 93. *num.* 12. & Rota *in
præcitata Perusina testamenti §. quia in casu coram Reueren-
diss. Decano.*

Quartum denique adminiculum valdè affine cum præce-
denti resultat ex explicita mentione facta in controuerso te-
stamento, quod in alio prius facto per manus Petri Martini
alterius Notarij *in hodierno Summ. D. Ducis n.* 7. Testator or-
dinauerat substitutionem ad fauorem Virginij, quodque in-
tendebat inhærere dispositioni aliàs per Antonium eius ger-
manum fratrem factæ, vbi eumdem Virginium substituerat
ipsi Ioanni Baptistæ hæredi ibi scripto sine filijs legitimis, &
naturalibus masculis decedenti. Hinc faciliùs assequimur
voluisse instituere in isto, de quo agitur vt facit præfatum
9 Virginium † perseuerando in primæua voluntate, quæ in hac
materia deducitur ex his, quæ antea, & post testamentum
dicta, & gesta sunt, iuxta doctrinam Bart. *in l.* 2. *ff. de vulgar.
& pupillar. num.* 40. Ruin. *cons.* 192. *num.* 5. *lib.* 2. Soccin. Iun.
cons. 32. *n.* 11. *&* 12. *lib.* 4. Girard. Malz. *cons.* 33. *num.* 25. *in fine,
& num.* 26. Surd. *cons.* 414. *num.* 65. Cyriac. *d. controuers.* 407.
num. 313. *Rota in Romana Testamenti 9. Decembris* 1620. *&
in Regien. hæreditatis 27. Febr. 1636. §. & ex abundanti coram
bo. me. Coccino, & aduertit alia decisio num.* 5. *&* 6.

Non obstatit modò exceptiones personales obiectæ testi-
bus super recognitione dicti testamenti examinatis, & præ-
cipuè contra secundum vti pluries inquisitum, & alios vti
Vassallos D. Ducis, pro quo propterea non probant, quia vl-
tra quod de oppositis criminibus nonnisi ex dicto testium de
auditu constat, qui gradum probationis non constituunt,
10 non sufficit ad tollendam † fidem Testamenti, quod fuerit
processatus, & carceratus, sed debet constare fuisse con-
demnatum, confessum, vel conuictum, *cap. super eo* 13. *de
Testibus, cap. si Testes* 4. *quæst.* 3. *gloss. in cap. non verbo senten-
tiæ* 8. *quæst.* 4. Castr. *in l.* 1. *C. ex quibus caus. infam. irroget.*
11 Testes verò subditi, licet eorum depositioni aliquid † de fide
minuatur, attamen ratione Iurisdictionis non prohibentur
ferre testimonium pro Domino, Cyn. Bald. & Castrens. *in l.
eos* 4. *C. de Testib.* Alex. *cons.* 88. *n.* 16. *lib.* 5. Afflict. *decis.* 304.
num. 8. Rot. coram Seraph. *decis.* 1443. *num.* 2. *&* 1489. *n.* 3.
Andr. *decis.* 45. *num.* 7. *& in rec. decis.* 702. *num.* 6. *part.* 1. *decis.*
250. *num.* 3. *part.* 4. *& decis.* 105. *n.* 6. *part.* 5. *& in Terracinen.
Iurispatronatus 29. Maij 1656. §. Non obstat coràm me*, omnis-
12 que defectus † suppletur ex numero cum sint plures, *gloss. in
l.* 3. §. 1. *in verb. numerus ff. de Testib.* Rota *decis.* 298. *num.* 6.
part. 2. *recent.* & omnes ex supra deductis deponunt super
materia verisimili, & ex pluribus adminiculata, *l. ob carmen*
21. §. *si testes ff. de Test.* Aymon. *cons.* 73. *n.* 41. *lib.* 1. Rot. apud
Andr. *d. decis.* 45. *num.* 8. *&* 9. Buratt. *decis.* 902. *num.* 17. *&* 18.

Quemadmodum nec releuantes visæ sunt exceptiones
13 contra eorumdem testium dicta deductæ, quod † aliqui sint
varij, & discordes in nonnullis, quia omnes in substantia
conueniunt, solumque in circumstantijs parum discrepant,
vt illis benè perpensis deprehenditur, quapropter optimè
probant *gloss. in cap. dudum* 20. *verb. substantia de conuers. con-
iug.* Bald. & Imol. *in l. his verbis* 48. §. *final. ff. de hæred. instit.*
Alex. *cons.* 5. *num.* 10. *lib.* 1. Dec. *cons.* 100. *num.* 4. *&* 163. *n.* 16.
Riminald. sen. *cons.* 549. *num.* 5. *cum seq. S. M. Greg. XV. de-
cis.* 351. *num.* 29. nec † reputantur contrarij, si aliqui plus, alij 14
minus in facto dicunt, Ias. *in l. cum antiquitas* 28. *&* 10. *C. de
Testam. gloss. in cap.* 1. *de off. deleg.* Alex. *cons.* 24. *num.* 43. *vers.
non obstat lib.* 2. Soccin. iun. *cons.* 189. *num.* 49. *lib.* 2. Riminald.
Iun. *cons.* 665. *num.* 2. *lib.* 6. Ruin. *cons.* 19. *num.* 13. *lib.* 4. *&* 145.
num. 20. *lib.* 5. Seraph. *decis.* 111. *num.* 2. *& decis.* 147. *num.* 14.
part. 1. *recent.* Greg. *d. decis.* 351. *num.* 22. *&* 578. *num.* 4. Dec. *d.
cons.* 163. *num.* 15.

Et eò magis hisce Testibus † fides videbatur habenda in 15
proposita facti serie ob exactissimam diligentiam in reco-
gnitione adhibitam tam in rigore interrogatoriorum, quàm
in ostendendo testibus hoc testamentum, & alias scripturas
Tarquini de Pretis per cancellos, & fenestrellas; & tamen
fuit per ipsos certissimè recognitum, vt benè adijcitur *in de-
cisione sub num.* 3. *vers. in proposito autem*, & refert Modern.
Perus. *de manut. obseru.* 98. *num.* 14.

Neque hanc probationem elidunt testes pro contraria
parte examinati, & dati *in eius Sum. num.* 38. quoniam vl-
tra exceptiones, quas vti domestici † quondam D. Catharinæ 16
patiuntur, dum aliqui de eorum credulitate, & iudicio putant
testamentum non esse scriptum manu Tarquinij, alij autem
deponant à 12. & 16. annis tempore examinis non vidisse
illum scribere, nec habere scientiam characteris illius, di-
ctumque Tarquinium diuersimodè esse solitum scribere, &
alij demum se referant ad recognitionem faciendam à testi-
bus meliùs de charactere informatis, nullo modo concludunt
testamentum non fuisse à dicto Notario scriptum, quia ad
hunc effectum deberent coarctare negatiuam, Cyriac. *cont.*
256. *num.* 52. Rot. *decis.* 54. *num.* 15. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.*
Ideò † in concursu præferendi sunt testes ad instantiam D. 17
Ducis examinati, non solum tamquam magis specificè de-
ponentes, & quia fulciuntur alijs pluribus coniecturis, &
probationibus Alex. *cons.* 150. *num.* 17. *lib.* 5. Aymon. *cons.* 94.
num. 3. Greg. *decis.* 449. *num.* 8. Verùm etiam ex quo depo-
nunt † super affirmatiua, quòd verè testamentum scriptum 18
est manu Notarij de Pretis, *gloss. in l. diem proferri* 32. §. *Si
plures in verbo consenserunt ff. de arbitr.* Rot. coram bo. mem.
Buratt. *decis.* 367. *num.* 9. *& d. decis.* 54. *num.* 13. *part.* 4. *recent.
& decis.* 661. *num.* 10. apud Modern. *de manut.* Et quia pro
eodem testamento testificantur, sicque istis testibus magis
credendum est, quam contrarijs illud impugnantibus, Castr.
in l. iubemus n. 3. *C. de probat.* Felin. *in cap. cum Ioannes n.* 51.
vers. limita secundo de fid. instrum. Paris. *cons.* 88. *num.* 20. *lib.* 3.
Farin. *cons.* 170. *sub num.* 10. *lib.* 2. Cyriac. *d. contr.* 307. *n.* 263.
Grat. *d. discept.* 895. *num.* 53. alijque cumulati per Modern.
Lucan. *cons.* 50. *num.* 135. *cum seq. lib.* 1. Rota *in d. Pampilo-
nen. Parochialis de Guembe* 16. *Nouembris* 1615. *coram bon.
mem. Coccino.*

Et ita fuit resolutum standum esse in decisis vtraque parte
informante, &c.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo Papien.

Romana Hæreditatis.

Luna 28. *Aprilis* 1659.

A R G V M E N T V M.

Conuentus Religiosorum si institutus sit hæres sub conditione, vt dicti Religiosi obtineant dispensationem Apostolicam, quoad Bullas prohibentes, ædificare noua Monasteria, nisi adsint redditus pro substentatione 12. Religiosorum, & in casu, quod non fuerit obtenta, Testator fecerit aliam substitutionem, quæritur hic quando dicatur locus dictæ substitutioni.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia, quando sunt conformes, valida, & iusta, sunt exequutioni demandandæ.*

2 *Statuta Vrbis vti confirmata à Papa comprehendunt non solum Laicos, verùm etiam Loca Pia, Monasteria, aliasque personas Ecclesiasticas.*

3 *Sententia secunda, dum simpliciter confirmat primam, sanè dicitur conformis.*

4 *Sententia secunda dicitur conformis primæ, dum concordat in substantia.*
5 *Sententiæ validitas non est controuertenda, dum apertè apparet de ea.*
6 *Dispositio, quando est conditionalis, si conditio non adimpleatur, cessat, ac euanescit talis dispositio.*
7 *Dispositio facta sub explicita conditione*, non alias aliter, &c. *remouet consensum ab actu, dum id non verificatur.*
8 *Actus conditionalis cum clausula*, non alias, &c. *si non verificatur redditur actus omnino frustratorius.*
9 *Conuentus Religiosorum quod non possint erigi cum minori numero 12. Religiosorum, super hoc adsunt plures Constitutiones Pontificiæ, nempè s. m. Gregorij XV. & Vrbani VIII.*
10 *Constitutiones Papales emanatæ in executionem Decretorum Sacræ alicuius Congregationis an habeant locum in Vrbe.*
11 *Constitutiones Pontificiæ generales omnes comprehendunt indistinctè.*
12 *Actus promulgationis Bullarum Pontificiarum ipsimet ordinanti, non autem exequenti tribuendum est.*
13 *Actus tribuitur ordinanti non autem exequenti.*
14 *Romæ, nullus adest Ordinarius præter Summum Pontificem.*
15 *Ordinarij appellatione veniunt omnes, qui exercent Iurisdictionem Ordinariam, quasi Episcopalem.*
Licet sint Collatores Inferiores, num.15.
16 *Cardinalis Vicarius exercet in Vrbe Ordinariam Iurisdictionem.*
17 *Cardinalis Vicarius est loco Ordinarij, & venit appellatione Ordinarij.*
18 *Bulla fel. record. Pij V. circa concursus Beneficiorum habet etiam locum in Vrbe.*
19 *Verba generalia apta sunt omnia generaliter comprehendere.*
20 *Bullæ Pontificiæ locum etiam habent in loco, in quo publicantur.*
21 *Constitutiones Pontificiæ prohibentes erectiones nouorum Conuentuum, nisi in eis possint substentari 12. personæ, an dicantur hodiè modificatæ, & num. 22. & 23.*
24 *Rota reuerenter obseruat Decreta Congregationum S. R. E. Cardinalium.*
25 *Actui quando fuit præscripta certa, & præcisa forma, non potest ea omitti sine totali distractione ipsius actus.*
26 *Actus nullitate laborantes quando lex censeatur voluisse conualidare.*
27 *Confirmatio Constitutionis non censetur nullitatis actum tollere, si fuerit factus contra legem.*
28 *Factum nudum est attendendum.*
29 *Ad purificationis conditionis effectum, sola existentia, & purum factum attenditur.*
30 *Derogatio alicuius Constitutionis obtenta à Papa, quando dicatur inualida.*
31 *Constitutio Papalis munita, clausula sublata, & decreto irritanti, vt dicatur ei derogatum, requiritur specialis derogatio.*
32 *Gratia dicitur subreptitia, dum non fuit narratum Principi id, quod reddidisset eum difficiliorem ad concessionem gratiæ.*
33 *Declarationi Principis, qui aliquid concessit standum est.*
34 *Principis mens quod non fuerit concedendi aliquam gratiam ex quo deprehendatur.*
35 *Verba quæ ob reuerentiam dicuntur non inducunt dispositionem.*
36 *Verba quæ factum supponunt nullam inducunt dispositionem.*
37 *Testatoris voluntas est omninò attendenda, & maximè si sit præcisa.*
38 *Institutio hæredis facta à Testatore sub aliqua conditione, si non adimpleatur, instituto defecisse dicitur, & fit locus substitutioni.*
39 *Conditionaliter ea, quæ disponuntur, si conditio sit voluntaria non sufficit per æquipollens adimplementum.*
40 *Conditio, quando est voluntaria, requiritur adimplementum formale, & specificum.*
41 *Et maximè quando in euentu non purificatæ conditionis est facta particularis prouisio.*
42 *Bona Ecclesiæ non possunt ab ea dismembrari sine Beneplacito Apostolico.*

DECISIO LIV.

SVper hæreditate Ioannis Victorij de Rubeis Patribus Congregationis B. Petri de Pisis in Tabulis Testamentarijs relicta sub illa expressa conditione, *Che debbano ottenere dalla Sede Apostolica Bolla, o Breue, che deroghi à tutte, e singole Constitutioni de Sommi Pontefici, mentre vi siano, che ordinano, non potersi fondare, e erigere Monasterij, ò Case de Religiosi, doue non possono viuere almeno 12. e non potendo, ò non volendo ottenerla in termine di sei mesi, cominciando dal giorno della mia morte l'heredità vada alli RR. D. Roccho Rocchi, &c.* tres emanarunt sententiæ. Prima nempè coram Eminentissimo D. Cardinali Vrbis Vicario, in qua ob non implementum supradicti oneris Patribus per Testatorem iniuncti immissio decreta fuit Roccho de Rocchis, & litis consortibus, vti sub contraria dispositione vocatis; Secunda coram Reuerendiss. Tarraconen. prioris reuocatoria ex eo, quod dd. Patres, vel potuerint credere nullam adesse Constitutionem Pontificiam, quæ saltem derogationem requirat, vel quod numerum duodenarium supplere possent ex alijs redditibus ipsius Congregationis, siuè ex eleemosynis, quæ à Christi fidelibus in concursu ad Ecclesiam erigendam fieri potuissent; Tertia denique coram Reuerendiss. P. D. meo Albergato, in qua præuia reuocatione secundæ, fuit confirmata sententia immissionis primo loco promulgata per dictum Eminentissimum D. Cardinalem Vicarium. Vndè cum ab ea dd. Patres reclamassent, causa mihi in quarta instantia commissa dubitaui, an constet de duabus, quæ sint exequendæ, & pluries proposito dubio semper Partibus altercantibus, hodiè tandem in sexta propositione fuit per Dominos capta resolutio affirmatiua respondendo scilicet, sententias prædictas Eminentiss. D. Cardinalis Vicarij, & R. P. D. mei Albergati esse in
omnibus † conformes, & vti validas, ac iustas exequutio- 1
ni fore demandandas iuxta dispositionem Statuti Vrbis *lib. 1. cap. 180.* vbi Fenzon. *sub num. 54.* cum illud tamquam Papale comprehendat nedum personas laicas, verùm
etiam † loca pia, Monasteria, ac alias personas Ecclesia- 2
sticas, vt sæpè firmauit Rota, *& signanter decis. 452. num. 1. part. 1. diuers.* coram Caualer. *decis. 616. num. 2.* coram Buratto *decis. 197. num. 2. in Romana Censuum 27. Aprilis 1654. coram R. P. D. meo Beuilaqua, & in Romana Canonicatus 21. Februarij 1656. coram bo. mem. Dunozetto.*

Conformitas autem illarum redditur indubitata, dum
sententia d. R. P. D. mei Albergati simpliciter † primam 3
confirmat Summario Rocchi dato sub die 14. Iunij 1656. num. 3. licet ad istum effectum satis esset conformitatem
† adesse in substantia secundum Gabr. *de exequut. rei indic.* 4
conclus. 1. num. 33. Thesaur. *decis. 128. num. 2.* Rota *decis. 98. num. 3. part. 1. recent. in Meleuitana Pecuniaria 28. Aprilis 1656. & in Romana domus, seu domorum 27. Aprilis 1657. coram R. P. D. meo Priolo §. vnde conformitas, &c.*

Validitas etiam non controuertitur, nec potest in dubium
reuocari, quia ex reuolutione actorum † constat de com- 5
missione causæ, de solitis citationibus, & alijs requisitis per *vulgat. decis. Caputaq. 260. part. 2. & decis. 279. num. 1. part. 7. recent.*

Iustitia verò plenè resultat ex eo, quod cum dd. Patres essent instituti sub illa conditione impetrandi Breue deroga-
torium Constitutionum prohibentium † constructionem 6
Conuentuum, & Monasteriorum, cum minori numero duodecim Fratrum intra sex menses à die obitus Testatoris, *& non alias*, vtique ea non adimpleta dispositio facta ad
illorum fauorem sub † explicita conditione, *& non alias*, 7
quæ remouet consensum ab actu quotiescumque aliter sequeretur quam supra dispositum est, secundum Cancer. *var. resol. part. 3. cap. 2. n. 100. & seq.* Rot. *decis. 619. n. 2. part. 1. rec. & in Rom. successionis 27. Maij 1658. §. quod facilius vers. & denotat coram R. P. D. meo Albergato,* redditur † inefficax
perindè ac si facta non fuisset, *l. si ita fuerit 13. ff. de manumiss.* 8
testam. Rota in Cæsenaten. Hæreditatis 24. Martij 1651. §. 1. coram bon. mem. Dunozetto cum alijs relatis *in decisione huius Causæ sub die 10. Decembris 1655. coram eodem R. P. D. meo Albergato in §. primo.*

Nec dubitauerunt Domini, adesse Constitutiones Apostolicas prohibentes dictam erectionem Conuentuum cum minori numero duodecim Religiosorum, cum † id clarè appa-

apparet ex Bulla sanct. mem. Greg.XV. edita anno 1622. in
qua inhærendo dictus Pontifex præcedenti Constitutioni
Clementis Octaui præcepit, ne in futurum aliter in quocum-
que loco erigi possent Conuentus, ac Monasteria, nisi in
10 eis saltem duodecim fratres, aut † Monachi, seu Religiosi in-
habitare valeant, *vt in Bullar. nou. tom. 4. Constit. 31. §. 3.
fol. 316.* quæ confirmata fuit à sanct. memor. Vrbano VIII.
anno 1624. *in eodem Bullar. tom. 4. Constit. 25.* quarum etiam
meminit Barbos. *de Iur. Eccles. lib. 2. cap. 12. num. 7. & 15.*

Non obstat, quòd in contrarium dicitur ab informantibus
11 pro dd. Patribus, nempè Constitutiones † prædictas tan-
quam emanatas in executionem decretorum Sacræ Con-
gregationis Regularium non habere locum in Vrbe, quia
dum eadem Decreta emanarunt iussu Pontificis, & ab eo
successiuè approbata, ac inserta fuerunt inter alias Con-
12 stitutiones generales † comprehendunt omnes indistinctè,
& habentur perindè ac si essent leges Pontificiæ, ac ius Pa-
pale, per text. *in l. 1. §. sed neque, & §. omnia C. de vet. iur.
enucl.* Rota *decis. 452. num. 1. part. 1. diuers.* post Pacif. de
Saluian. *interdict. decis. 250. n. 6. & 7.* post Pic. *ad Stat. Vrb.
decis. 39. num. 4.* Garz. *de Benef. in præf. circa med.* Barbos.
d. tract. de Iur. Eccles. part. 1. cap. 4. num. 81. Add. ad Buratt.
decis. 479. num. 21. Nam actus promulgationis tribui debet
13 † ipsimet ordinanti, non autem exequenti, *cap. si Apostoli-
ca de preben. in 6.* Lezan. *quæst. regul. verb. Sacra Congregatio
num. 7. tom. 3.* Rota coram Caualerio *decis. 45. num. 3. in Cæ-
saraugustana distributionum 26. Aprilis 1632. vers. quantum
attinet ad vltimum coram Coccino, & in alia Cæsaraugu-
stana distributionum 13. Ianuarij 1640. in princ. coram bon.
mem. Card. Panzirolo.*

Neque ex eo, quod tales Constitutiones, seu Decreta
loquuntur de Ordinarijs prætendi potest, Pontifices condi-
tores noluisse sub illis comprehendere Conuentus erigen-
14 dos in Vrbe, † vbi nullus adest Ordinarius præter Papam,
quia cùm de iure appellatione Ordinarij veniant omnes,
15 qui Iurisdictionem Ordinariam, quasi Episcopalem † exer-
cent, licet sint inferiores collatores, vt not Glos. *in cap. Or-
dinarij verb. locorum*, vbi Franc. *num. 3.* & Gemin. *num. 5. de
offic. ordin. in 6.* Abb. *in cap. post cessionem num. 1. de probat.*
*Cardin. in Clementina quia Regulares num. 11. vers. quæ res
de supplen. neglig. Prælat.* Seraph. *decis. 1402 num. 5.* Coccin.
decis. 346. num. 1. Rota *diuers. decis. 798. num. 3. & 4. part. 4.*
Itaque Eminentiss. D. Cardinalis Vicarius, qui huiusmodi
16 Iurisdictionem quasi Episcopalem † exercet, loco Ordinarij
haberi debet, & in Constitutionibus loquentibus de Ordi-
narijs censetur comprehensus, vt tradit Vestr. *in prax. lib. 2.
cap. 16. num. 1.* Ridolphin. *similiter in sua praxi lib. 1. cap. 7.
num. 75.* Scacc. *de Iudic. lib. 1. cap. 25. num. 1.* Sbroz. *de offic.
Vicar. lib. 1. quæst. 3. num. 19.* Ita etiam nuper sensit Sanctiss.
D. N. Alexander VII. sub die 28. Martij 1658. in Causa Ro-
mana Vicariæ proposita in Sacra Congregatione Visitatio-
nis Apostolicæ, in qua ad relationem Eminentissimi D. Car-
dinalis Rospigliosi declarauit Constitutiones Apostolicas,
17 & præ cæteris illas sanct. † mem. Pij V. super concursu, &
Vicarijs habere locum in Vrbe, & sub nomine Ordinarij
dictum Eminentissimum D. Cardinalem Vicarium com-
18 prehendi, † & sic non est dubium, quin etiam ipsamet Ciui-
tas Vrbis illi subiecta censeri debeat.

Comprobantur insuper prædicta ex generalitate verbo-
rum dictarum Constitutionum, ibi, *in quacumque Ciuitate,
& quocumque loco*, quæ sanè verba apta sunt comprehende-
19 re † etiam illas Ciuitates, & loca speciali nota digna, Bar-
bos. *dict. 317. num. 1. & seqq.* Surd. *decis. 96. num. 10.* *Rota in
Bononien. Bonorum 17. Martij 1649. §. cui regula coram bon.
mem. Bichio*, & eo magis confirmantur ex illarum publica-
20 tione facta in Vrbe, † quæ cum præseferant legem vniuer-
salem, vt superiùs dictum est, debent etiam in loco publica-
tionis obseruari, §. *sed & quod principijs*, vbi Aretin. *num. 1.*
& Ioan. Faber *in princip. Instit. de Iure naturali Gentium, &
Ciuili*, Felin. *in cap. in Causis num. 3. vers. regulare sententia
de re Iudic.* Nauarr. *cons. 1. à num. 14. vsque ad 23. de constit.*
Mirol. *Theolog. moral. tom. 2. disp. 4. cap. 4. num. 260. & seqq.*

Nec releuat, quòd prædictæ Constitutiones Greg. XV. &
Vrbani VIII. dicantur abrogatæ, seu modificatæ per aliam
Constitutionem eiusdem Vrbani editam de anno 1625. *eod.
Bullar. la 43. fol. 59.* in qua *sub* §. 14. disponitur, quòd Mo-
nasteria, & Conuentus postea erigendi, in quibus duode-
21 cim Religiosi † sustentari, atque habitare non potuerunt,
omnimodæ Iurisdictioni Ordinariorum subiecti intelligan-
tur, quasi quod dictus Pontifex arbitrio Ordinariorum
† commiserit facultatem erigendi Monasteria sine dictis 22
circumstantijs, remittendo pœnam nullitatis erectionis in
antecedentibus Constitutionibus appositam; quandoqui-
dem obiectum penitus tolli visum fuit. Tum ex decreto
Sacræ Concilij desuper † edito sub die 13. Aprilis 1652. in 23
quo præuia narratiua, quod extabant dictæ Constitutio-
nes prohibentes erectionem Monasteriorum non seruata
dicta forma in eis præscripta, fuit resolutum Decretum fel.
recor. Vrbani Octaui non esse correctorium, seu abroga-
torium antecedentis Constitutionis Gregorij XV. cui qui-
dem declarationi summoperè deferri debet † sicuti semper 24
reuerenter obseruat Rota, vt dixit coram Buratto *decis.
479. num. 1.* coram Caualer. *decis. 627. num. 8. & fuit dictum
in Vicen. Iurisdictionis 2. Maij 1650. §. quia in casu coram
Reuerendiss. D. meo Decano, & in alijs relat. in Melenta-
na Nullitatis Professionis 27. Ianuarij præteriti §. prout nec
pariter in fine coram me.*

Tum etiam quia d. Pontifex in prima sua Constitutione
alteram Greg. XV. confirmauit, & vlterius præcisam for-
mam præscripsit circa modum erigendi Conuentus, ideò-
que illa † omitti non poterat absque nullitatis erectionis vi- 25
tio, vt respondit Rota *in Cæsaraugustana fundationis Con-
uentus 18. Maij 1657. §. & apertè, & in §. rursus pro nullita-
te coram R. P. D. meo Beuilaqua*; Nec ex eo, quod in
alia posteriori eius Constitutione fuit irrogata † pœna sub- 26
iectionis Ordinariorum quoad Monasteria erigenda cum
minori numero duodecim Religiosorum censeri potest vo-
luisse d. Pontificem conualidare erectiones iam in præce-
denti Constitutione annullatas: Quando enim præcedit
lex, seu Constitutio prohibitiua, & annullatiua actus,
si deinde alia noua fiat, quæ pœnam superaddat, non tol-
litur nullitas † in alia priori Constitutione contenta, sed ea 27
magis confirmatur iuxta distinctionem Decij *in cap. concupi-
scentia in secunda lectura num. 21. vers. sed tamen de Constit.
& in cap. in nomine Domini num. 21. vers. secundus casus de
Testibus*, Bartol. *in l. Prætor ait §. Interdictum sub num. 3.
de non. oper. nunciat.* Menoch. *cons. 996. num. 18. & seqq.* Al-
tograd. *cons. 64. num. 56. in fine lib. 2.* Rota coram Millin.
*decis. 327. num. 14. & alijs relatis fuit firmatum in ea-
dem decis. huius causæ coram R. P. D. meo Albergate §.
Gratis verò.*

Nec aliter videtur † sensisse Testator in casu proposito, 28
dum respiciendo nudum factum derogationis, ordinauit,
quod in casu, quo dicti Patres illam non obtinuissent in
eius hæreditate succedere deberent Rocchus, & alij, vt su-
periùs dictum fuit; ad † effectum enim purificationis con- 29
ditionis, de qua agitur, sola existentia, ac nudum factum
attenditur ad text. *in l. qui hæredi 44. in principio*, vbi notat
Bart. *ff. de condit. & demonstrat.* Honded. *consil. 6. num. 44.
lib. 1.* Casanatt. *cons. 4. n. 42.* Cyriac. *controuers. forens. cap. 50.
num. 9.* & dixit Rota *decis. 453. num. 3. in fine part. 2. recent.*

Nec refert, quod dd. Patres pro constructione Conuen-
tus, de quo agitur licentiam obtinuissent à R. P. D. Vicesge-
rente, qui facto verbo cum san. mem. Innocentio X. de-
rogauit omnibus Constitutionibus Apostolicis in contra-
rium editis. Quia cùm in ea nulla fiat mentio, quod spe-
cialiter † fuerit derogatum supradictis Constitutionibus, nec 30
appareat fuisse expositam Pontifici enixam Testatoris vo-
luntatem circa talem derogationem, & quod ex redditibus
controuersæ hæreditatis non potuissent sustentari nisi
quinque fratres, dicendum est, vel quod talis licentia
non sit abrogatoria earumdem Constitutionum, quæ vti
munitæ clausula sublata, † ac Decreto irritanti specialem 31
requirebant mentionem, Gabr. *de clauf. conclus. 3. num. 4.*
Monet. *de commut. vltimarum volunt. cap. 7. num. 232.* sed
contineat solum simplicem facultatem construendi Mona-
sterium, quæ copulatiuè à Pontifice, & loci Ordinario ad
dictum effectum requiritur, vt firmauit Rot. *in Cracouien.
fundationis Monasterij 19. Aprilis 1649. & 20. Iunij 1650.
coram R. P. D. meo Celse in Toletana manutentionis 7. Fe-
bruarij 1656. §. non etiam bonum ius coram me, in dicta Cæsa-
raugustana fundationis Conuentus 18. Maij 1657. §. & apertè
determinatur coram R. P. D. meo Beuilaqua confirmata sub
die 12. Nouembris eiusdem anni coram me §. neque ex eo*; Vel
quod saltem ea subreptitia reddatur, dum Pontifici non fue-
runt narrata specificè insufficientia redditum, & omnia
onera iniuncta per dictũ Testatorem, quæ † vel retraxissent 32
Papam à Gratia, vel difficiliorem eum reddidissent iuxtà
theoricam Ioan. Andr. *in cap. 2. num. 2. de filijs Presbyt. in
6.* Honded. *cons. 27. num. 65. lib. 1.* Oldrad. *consil. 247. num. 3.*

Alex. *cons.60. num.22. lib. 2. Rota in Firmana fideicommissi 18. May 1657. §. primo quia Franciscus coram R. P. D. meo Priolo, in Alerien. Canonicatus 10. May 1658. §. subreptio ex eo coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Et quod verè dictus Pontifex intentionem non habuerit
33 concedendi talem † derogationem mediante d. D. Vicesgerente apertè ex eo colligitur, quia ipsemet eam declarauit in plena Signatura Gratiæ sub die 9. Iunij 1654. dum requisitus ab vtraque parte, An sub huiusmodi licentia intellexerit derogare prædictis Constitutionibus rescripsit, *seruentur Constitutiones Apostolicæ*, ex quo benè dignoscitur ipsum
34 non derogasse, neque † Domino Vicesgerenti hanc facultatem illis derogandi concessisse, vt fuit ponderatum in *alia decis. coram R. P. D. meo Albergato §. ex eod. Signatura.*

Hinc cessat aliud motiuum in contrarium deductum ad inducendam dictam derogationem ex rescripto Sacræ Con-
35 gregationis Concilij emanato † ad instantiam dd. Patrum per ea verba, *Iam prouisum à Sanctissimo mediante Domino Vicesgerente*. Etenim cum d. Congregatio supponeret, quod omnia antea fuissent rectè narrata Pontifici, & quod ipse derogasset assertis Constitutionibus, ideò ob reueren-
36 tiam noluit manus apponere, † respondendo simpliciter sub dd. verbis, quæ propterea dum factum supponunt nullam inducunt nouam dispositionem, *cap. si Papa de priuil. in 6. Clem. 1. in fine de preben.* Rota *decis. 23. de Procurat. in antiq. & decis. 55. num. 4. part. 1. recent. coram san. mem. Greg. XV. decis. 208. num. 2. & ibi adden. num. 7.*

Præterea nec demum ad sustinendam erectionem dicti Monasterij refragatur, quod aliundè à Patribus prædictis, commodè parari possint alimenta pro manutentione duodecim Fratrum mediantibus redditibus ipsius Congregationis, ac eleemosynis, quæ fieri possent ex concursu piarum
37 personarum ad d. Ecclesiam; † nam Testator iussit, vt in Conuentu erigendo tot Patres commorari deberent, quot ex redditibus suæ hæreditatis, deductis expensis necessarijs pro Ecclesia, alimentari possent, ibi: *Dichiarando, che vi debbano stare tanti Padri quanti l'entrata della mia heredità potrà mantenere dedotte le spese della Chiesa à ragione di scudi 50. per Padre*, iniungendo ad hunc effectum suis hæredibus onus obtinendi supradictam derogationem sub illa clausula, *& non alias*, & ideò videtur noluisse suam hære-
38 ditatem dictis Patribus relinquere, † quam sub dicta conditione, qua proindè non adimpleta institutio defecisse dicitur, & factus locus substitutis in casu contrario vocatis, Rota *decis. 86. num. 39. & 40. & decis. 222. num. 14. & 15. part. 6. recent.* & planè comprobat d. decisio iam edita in hac causa in fine principij, *& §. sed etiam, ac in Bononien. Domus 27. Nouembris præteritis §. 1. vers. ideòque petitæ immissionis coram Reuerendiss. D. meo Decano*. Ea enim quæ
39 † conditionaliter disponuntur quoties conditio est voluntaria, sicut in hoc casu, non valent per æquipollens adimpleri,
40 sed formaliter, ac specificè per se adimpleri † debent iuxta doctrinam Bart. *in l. Gallus §. quid si tantum col. 2. vers. contra hoc oppono ff. de liber. & posth.* Ruin. *cons. 110. num. 9. & 10. lib. 3.* Honded. *cons. 60. num. 27. vers. formaliter*, Roland. *cons. 56. num. 23. lib. 1.* Casanatt. *cons. 4 num. 46.* latissimè Altograd. *cons. 46. num. 12. & seqq.* Præsertim quando
41 prout hic in euentum † non purificatæ conditionis est facta particularis prouisio, Cuman. *cons. 98.* Galganett. *de condit. part. 1. cap. 6. num. 4.* & dixit Rota *decis. 433. sub n. 4. part. 1. diuers.* Nec insuper dd. Patres possent supplere ex redditibus aliorum Conuentuum, vt prætendunt, cum ad hunc effe-
42 ctum † omninò sit necessarium Beneplacitum Apostolicum, sicuti firmatum fuit *in d. decis. Reu. P. D. mei Albergati §. vt igitur, &c.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. TAIA.

Naulen. Parochialis.

Lunæ 28. Aprilis 1659.

ARGVMENTVM.

De bono iure electi ad Parochialem ab Episcopo, & Pontifice prouisi, qui proindè post appellationem à sententia Iudicis delegati ad fauorem alterius tanquam magis digni, ad Sedem Apostolicam factam manutenendus censetur, maximè cum alter parochialem aliam per se incompatibilem durante lite obtinuerit.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium parochiale cum per assecutionem, & possessionem alterius vacare dicatur, multò magis ius quodcumque.*
2 *Beneficium expectans perdit gratiam si aliud incompatibile consequatur.*
3 *Liti renunciat, qui litigando super primum beneficium recipit secundum.*
4 *Protestatio non debet esse facto contraria.*
5 *Sententia delegati tam ob serotinam appellationem, quàm ob omissionem noui examinis de forma Constitutionis Pij V. nullitatis vitio taxatur.*
6 *Prælatio Episcopi admittentis magis idoneum ætate, moribus, doctrina, & alijs à iure requisitis à Sac. Conc. Trid. approbatur.*
7 *Qualitas maioris Sacerdotio tanquam magis experti in seruitio Ecclesiæ Parochialis vbi boni Parochi ministerium addiscitur, in concursu alterius magis est consideranda.*
8 *Ordinario in materia electionis multum defertur, & pro illius iudicio regulariter præsumitur.*
9 *Qualitas electi dolum malum excludit.*
10 *Suffragium vnum quo præualet collitigans, affirmantibus testibus de auditu eoque turpi, vel falso in re secreta, in iure non subsistit.*
11 *Episcopus omissis alijs per suffragia præualentibus simpliciter approbatum eligere potest.*
12 *Qualitas loci ad exclusionem à beneficio de iure non sufficit.*
13 *Ordinarius illum qui est melius informatus alteri præferre tenetur.*

DECISIO LV.

Præuio concursu ad parochialem electo Fulco à Reuerendissimo D. Episcopo, & eodem prouiso à Sanctissimo D. Nostro, & possidente, Moriconus (licet non in tempore) causam appellationis ab irrationabili iudicio D. Episcopi introduxit in partibus, & interim præuio alio concursu aliam Parochialem, per se incompatibilem obtinuit 22. Decembris 1657. & possessionem accepit, & nihilominus prosequendo causam, à Iudice delegato extorsit sententiam pro se magis digno, & ad se Ecclesiam spectare 24. Octobris 1658. Vndè appellante Falco ad Sedem Apostolicam, & mihi commissa causa, expeditaque solita citatione cum inhibitione personaliter executa, neque comparente Moricono, procedendo per contradictas, proposui hodiè dubium; An & de cuius bono iure constaret, & DD. pro informante responderunt.

Quia cum † vacet ipso iure beneficium parochiale per 1
assecutionem, & possessionem alterius parochialis ad Sac. Conc. Trident. *sess. 7. cap. 4. de reform. & sess. 24. cap. 17. de reformat.* multò magis ius quodcumque ad primum, vel in
primo, & regula est, † quod expectans beneficium perdit 2
gratiam, si consequatur aliud incompatibile, vt notatur *in Clement. gratiæ de rescript.* & ibi post alios *gloss. renunciare*,
vbi de illo † qui litigabat super primo beneficio, & recepit 3
secundum, quod per hoc renunciauit liti, Paris. *de resignat. lib. 1. quæst. 1. num. 20.* & notat Barbos. *ad octauum Clement. num. 3.* etiamsi protestaretur, quod recipiendo secundum
non intendit renunciare gratiæ; † protestatio enim est con- 4
traria facto inquit *gloss.* in specie huiusmodi renunciationis, non leue est indicium non comparere alteram partem, & hanc procedere per contradictas.

Maximè, † quia sententia delegati videtur nulla tum ad 5
serotinam appellationem Moriconi, *cap. penult. de appellat. in 6.* tum etiam ad omissionem noui examinis de forma *Constit. Pij V. super collatione parochialium*, & ibi notat Gōz. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 4. sub num. 138.* Garz. *de benefic. part. 9. cap. 2. sub num. 252.* Barbos. *post tract. de offic. Episc. alleg. 60. sub num. 4.* Marescott. *var. resolut. cap. 52. num. 22. lib. 1.* Rot. coram Gipsio, quæ est apud Garz. *d. cap. 2. num. 132.*

Quinimò videtur iniusta † sententia attenta prælatione 6
Fulci, & declaratione Domini Episcopi, Fulcum de duobus iudicatum fuisse idoneum, & idoniorem ætate, moribus, doctrina, & prudentia, & alijs à iure requisitis, eundemque esse I. V. Doctorem in testimonio Episcopi ad Sedem Apostolicam 22. *Februarij 1656. ad formam Sacri Conc. Tridentini sess. 24. cap. 18. de reformat.*

Et multò magis cum causæ prælationis, & declarationis iusti-

iustificatæ sint, est enim maior ætate Fulcus 36. annorum
7 Moricono 30. & qualitate maior † etiam Sacerdotio 10.
annis expertus in seruitio Ecclesiæ parochialis, vbi didicerit
boni ministerium parochi; quæ omnia considerantur in
Consilio *d. loco*, & apud allegatos à practicis huius materiæ,
Massobr. *prax. habend. concursum ad paroch. requisit. 5. de
elect.* magis idon. Rot. *dub. 2. maximè à num. 44.* Barbos. *alleg.
60. num. 101. & seqq.* Rot. *decis. 628. ab initio part. 4. diuers.*
& coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono *decis. 248.*
8 *& decis. 287. per tot.* cum alijs, † prout generaliter pro iudi-
cio Ordinarij præsumitur Ludouis. *decis. 11. num. 3. & ibi
Adden. & in ipso Concil. Trid. cap. 18.*

Vt propterea appellans ab iniusta electione, vel iudicio
Episcopi non facilè dicere possit de grauamine, ac iam fa-
ctam electionem euertere, ex quo vt dictum est multum
defert Concil. Tridentin. Iudicio Ordinarij, qui ex varijs
animi sui motibus inquit post Rot. Gonzal. *d. gloss. 4. sub
num. 122. & seqq. & sub num. 138.* & multò minus hic appel-
lans ab hoc iudicio rationabilissimo, vt supra, cum etiam
9 sufficeret, † quod possint in electo concurrere maiores qua-
litates ad excluden. dolum, quod satis est in hac materia,
vt dicitur *in Rauennaten. Parochialis in d. decis. 11. num. 6.*
coram Ludouis. & ea est apud Marches. *part. 1. de commiss.
appell. in caus. benefic. cap. 7. decis. 5.* & apud Garz. *d. cap. 2.
num. 250.*

Nec subsistit, aut verum, aut certum in facto, quod
10 Moriconus vno † suffragio præualuerit affirmantibus Te-
stibus de auditu, eoque turpi, vel etiam falso in re secreta
ad praxim declaratam à Sac. Congregatione, & probatam,
& laudatam apud Garz. *d. cap. 2. num. 107.* Barbos. *d. alleg.
60. num. 96.* neque etiam subsistit in iure: potest enim Epi-
11 scopus, omissis † alijs per suffragia etiam omnia, & nemi-
ne penitus discrepante, præualentibus eligere simpliciter
approbatum iuxtà declarationem Sac. Congregationis apud
Garz. *d. cap. 1. num. 109.* & Massobr. *d. prax. d. requisit. 5.
dub. 21.*

Et denique non obstat, quod Moriconus sit Diœcesis
Naulen. & Fulcus Diœcesis Sauonen. quia in primis hæc
12 sola qualitas de iure † non sufficit *ad cap. 5. de instit.* & ibi
gloss. vndecumque, cum alijs apud Garz. *part. 7. cap. 9. n. 4.*
cum allegatis, & præcipuè Rota, quidquid sit de honesta-
te, & declarat Garz. *seq. num. 7.* Deinde dum Fulcus erat
notior Episcopo fortè quod Moriconus diu moratus esset
extrà Diœcesis prout *in Sum. num. 11.* Episcopus non potuit
ita de facili habere notitiam de eius moribus, vita, & quali-
13 tatibus, sicuti de Fulco, & † Ordinarius debet præferre
illum, de quo est melius informatus, vt post Lambertin. dixit
Rot. apud Marches. *d. decis. 5. num. 4. in fine vers. & licet,*
Zauarra esset eiusdem Diœcesis, & apud Garz. *d. cap. 2. sub
num. 250.* & omnia consideranda sunt, vt supra.

Et ità per contradictas.

R. P. D. CERRO

Postea S. R. E. Cardinali.

Firmana Beneficij.

Lunæ 28. Aprilis 1659.

ARGVMENTVM.

Resolutio iam facta, nempè constare de attentatis, ob spretum litis pendentis in Rota, eiusque inhibitionis parti personaliter præsentatæ, quia capta fuit parte non audita, reproponitur, & tria pro recessu à resolutione ad fauorem eius ab informantibus examinanda proponuntur. Vndè altera decisio fuit reformata.

SVMMARIVM.

1 *Agens*, remed. leg. diffam. C. de ingen. *licet regulariter dicatur obtinere partes rei, quando fuit intentatum à non possidente contra possidentem, non reus, sed actor dicitur.*
2 *Actore mortuo in beneficialibus lis finita censetur.*
3 *Clausula*, sine præiudicio literarum, *facultatem exequendi præseruat executori in litteris deputato, non obstante iudicio ordinario in Rota introducto.*
4 *Lis in beneficialibus non terminatur per mortem Actoris nisi quando reus superstes non vult illam prosequi, & de hoc ex aliquo actu saltim tacito constat.*
5 *Reum per mortem Actoris nolle prosequi litem vndè cognoscitur.*
6 *Lis non extinguitur per mortem vnius, & subrogationem alterius, cum adhuc ius interesse habentium pro expensis remaneat.*
7 *Litteræ subrogationis cur in Rota exhibendæ ibique iustificandæ veniant.*
8 *Subrogatus non tantùm ad ius collitigantis defuncti, sed etiam ad litis & causæ prosequutionum, & defensionem, ex proprio facto eandem continuare tenetur.*
9 *Indulto Cardinalis Abbatiæ Farfen.* Clem. Audit. de rescript. *quæ conciliaris est non derogat.*
10 *Gratia, quando est facta motu proprio, & ex narratis de certa scientia Papa apparet, pro sufficienti derogatione etiam Conciliorum generalium sufficit.*
11 *Clausula*, sine præiudicio litterarum Apostolicarum *cum præseruet exequutori facultatem exequendi non obstante Iudicio ordinario in Rota introducto, gesta per eundem attentata dici non possunt.*
12 *Commissio cum clausula*, sine præiudicio, *nil amplius quam ipsa commissio operatur.*

DECISIO LVI.

FVerat resolutum die 27. * Nouembris 1658. constare de
attentatis, quia Io: Sapolinus in spretum litis pendentis
in Rota eiusque inhibitionis sibi personaliter præsentatæ
prius anno 1646. ad instantiam Luciani Gasparini, & dein-
dè 27. Iunij 1658. instante Iacobo Laurentio Contrusio ad
plures actus Iudiciales deuenit mense Octobris sequentis
coram Eminentissimo D. Cardinali Abbate Farfen. exhi-
bendo coram ipso litteras Apostolicas in forma mandati de
subrogando sibi concessas instando pro illarum executione,
& procurando indictionem concursus.

Verùm quia huiusmodi resolutio capta fuit, Sapolino non
audito, reproposui hodiè causam, & eius informantes dedu-
cebant tria pro recessu à decisis.

Primò, quod lis in Rota introducta à Luciano Gasparino
vigore Commissionis iactationis, & iactationum ex reme-
dio *leg. diffamari C. de ingen. & manumiss.* cuius vigore
emanauit inhibitio, per mortem illius extincta fuerit: licet
enim regulariter agens dicto † remedio dicatur obtinere 1
partes rei, id tamen non procedit, quando fuit intentatum,
prout hic, à non possidente contra possidentem, quia
tunc dicitur actor, vt notat Bald. *in l. sed si per prætorem §.
sed & si sub num. 4. vers. item contra eum ff. de quib. ex caus.
maior. 20. annor.* quem refert, & sequitur Rot. *decis. 500.
num. 12. part. 5. recentior.* in beneficialibus autem mortuo
Actore † lis dicitur finita ad text. *in §. deinceps auth. de nupt.* 2
Bellam. *decis. 156. num. 1.*

Secundò, quod D. Cardinalis executor amplissimum ha-
bet indultum exequendo intrà fines Abbatiæ Farfen. priua-
tiuè, quoad omnes alios quascumque litteras Apostolicas
etiam in forma Breuis tam gratiam, quàm iustitiam con-
cernentes cum derogatione, ibi, *non obstan. quibuscumque
Apostolicis, & prouisionalibus, & synodalibus Concilijs edi-
tis, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & ordina-
tionibus, necnon statutis, & constitutionibus &c.*

Tertiò demum, quod subsequens commissio impetrata
per Iacobum Laurentium Contuccium signata fuit cum rei-
terata clausula, † *sine præiudicio litterarum Apostolicarum*, 3
quæ facultatem exequendi præseruat executori in litteris
deputato, non obstante quod iudicium ordinarium reperia-
tur in Rota introductum, vt dictum fuit *in Hispalen. &
Caurien. permutationis 11. Martij 1596.* coram Gipsio apud
Marches. *de commiss. part. 2. fol. 490. num. 1.* & plenius co-
ram bon. mem. Coccino *decis. 144. num. 7.* quæ loquitur in
terminis clausulæ *sine præiudicio litterarum Apostolicarum*,
& num. sequent. firmat nullam in substantia adesse diffe-
rentiam ad effectum de quo agitur inter dictam clau-
sulam, & alia *sine præiudicio executionis litterarum Apo-
stolicarum.*

Verùm primum fundamentum non videbatur tutum,
quia esto quod Gasparinus verè esset actor, non autem reus,
adhuc non cessabat duratio litis, † quia in beneficialibus lis 4
non terminatur per mortem actoris, nisi quando reus su-
perstes non vult illam prosequi, & de hoc constat ex aliquo
actu saltim tacito, vt tradit gloss. *in Clementina prima*

§. si verò alter verbo prosequatur, *vt lit. pend.* Io. Andr. *cap. 2. n. 2. eod. tit. in 6.* Rot. *in recent. decis. 599. n. 23. part. 4. tom 3.* & coram Merlin. *decis. 350. num.* 8. repetit *in recent. decis. 170. eod. n. part. 5.* cum alijs per adden. ad Buratt. *decis. 927. n. 34.*

5 Tunc † autem constare dicitur reum per mortem actoris nolle litem prosequi, quando reuocauit suos procuratores, vel aliud beneficium incompatibile obtinuit, aut alios actus similes exercuit, vt dixit Rot. *decis.* 109. *num. 5. part. 1. & d. decis. 599. num. 24. cum seqq. tom. 3. recentior.*

Neque ad istum effectum suffragatur sola impetratio subrogationis gratiosæ in iuribus collitigantis defuncti, quia

6 † lis non extinguitur, nec terminatur per mortem vnius, & subrogationem alterius, sed viuit cum remaneat adhuc interesse, vel collatorum, vel patronum, aut aliorum interesse habentium, vt puta pro restitutione fructuum, vel expensarum, vt respondit Rot. apud Mohedan. *decis. 8. sub num. 4. vers. nec obstat si dicatur de appellat. & in recent. decis.* 398.

7 *per tot. part.* 3. vbi subditur, quòd exindè litteræ † subrogationis exhibendæ sunt in Rota coram qua lis pendet, ibique iustificandæ, & obtinenda illarum executio, quamuis in eis sit datus certus executor, & quamuis sit facta expressa mentio pendentiæ litis in Rota, quia ista præseruat quidem à vitio subreptionis, quæ alias resultaret ex taciturnitate litis, & tollit obstaculum quod lite pendente non licet Principi supplicare, sed non afficit, quod exindè dicatur reuocata causa à Rota, quodque absque vitio attentatorum adiri potuerit executor in his deputatus. Certius in proposito cum non fuit concessa subrogatio gratiosa, sed simplex mandatum de subrogando, quod pernecesse exigit factum executoris, & quod magis est Sapolinus non solum fecit se

8 subrogari ad † ius collitigantis defuncti, sed etiam ad litis, & causæ prosecutionem, & defensionem, ex quo propterea etiam ex facto ipsius habetur continuatio litis ex ponderatis per Rot. *d. decis.* 109. *sub num. 5. vers. nam hic actor part. 1. recent.*

9 Secundum † pariter est eiusdem farinæ; Per indultum D. Cardinalis Abb. Farfen. non videtur derogatum Clem. Auditor. *de rescript.* quæ conciliaris est vti edita à Clemente V. in Concilio Viennensi, continet enim solam derogationem Concil. Synodalium, & Prouincialium, ac Constitutionum in eis editarum, quæ non sufficit, & post Rot. *in Caseraugustana Decimarum* 17. *Iunij* 1611. *coram san. mem. Innocentio X.* tradit Adden. ad Buratt. *decis. 704. num.* 16. sed requiritur expressa derogatio alicuius Concilij generalis cum clausula, *& alijs Consilijs*, vt in simili *de cap. nuper de Decim.* dictum fuit *in Conchen. exemptionis Decimarum* 17. *Martij* 1589. *cor. Orano apud Garz. de benef. part. 4. cap. 5. num. 39. & in recent. decis. 316. num. 11. part. 5. & in Ferrarien. Decimarum* 8. *Aprilis* 1658. *coram R. P. D. meo Beuilaqua*. Et quamuis Garz. *d. cap. 5. num.* 45. post Rot. apud Put. *decis. 494. lib. 2. in antiq. quæst. decis. 483. eod. lib. in corr-*

10 *rect.* voluerit, quod si gratia † facta sit motu proprio, & ex narratis appareat de certa scientia Papæ pro sufficienti derogatione etiam Conciliorum generalium sufficiat clausula *non obstan. Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis*, idemque prius voluit Mandos. *de sign. Grat. sub tit. de prouis. §. tertio quia vers. hoc non procedat, & §. addo quod Constitutioni vers. de voluntate autem.*

Attamen præter quod in *d. decis.* iste articulus absolutè non deciditur, sed solum referuntur motiua nonnullorum ex DD. dum subdit fuisse ordinatum, vt expectaret, quod Rota esset magis plena, vt iterùm posset disputari de certa scientia Pontificis, & eius voluntate derogandi *d. Clem.* in casu nostro dubitari potest. Indultum enim cum non loquatur de beneficijs litigiosis, DD. potius placuit tertium fundamentum, nam in commissione Contuccij signata

11 cum dicta clausula † *sine præiudicio litterarum Apostolicarum*, præseruata fuit executori facultas exequendi non obstante iudicio ordinario in Rota introducto, ideòque per eum deinde gesta non dicantur attentata, vt in *Meliuitana Attentatorum* 20. *Iunij* 1639. *coram bon. mem. Dunozetto in recent. decis. 151. num. 7. part. 8. vltim. impress. & in Romana fideicommissi, seu Saluiani* 7. *Februarij* 1650. *coram eod. §. primo in fine.*

Non obstante inhibitione Rotali eius vigore expedita, & præsentata, quia concessa fuit vigore dictæ commis-

12 sionis cum clausula † *sine præiudicio*, quæ propterea nil amplius operatur, quam ipsa commissio Card. Seraphin. *decis. 1003. num.* 2.

Suppositum autem, quod litteræ subrogationis sint posteriores in facto, non subsistit quia expeditæ fuerunt 16. Februarij 1657. Commissio verò impetrata 3. Martij 1658. Et ità vtraque &c.

Decisio ista sub die 27. Aprilis 1658. coram eodem Eminentiss. D. Cardin. Cerro emanata cum adhuc impressam non inueniam, ideò apposui eam infrà in Miscell. iuxta seriem temporis.

R. P. D. MELTIO.

Postea Episcopo Papien.

Romana fideicommissi de Cuppis.

Veneris 2. *Maij* 1659.

ARGVMENTVM.

Immissio alias concessa cuidam substituto, eo prætextu, quia primo loco institutus erat incapax bonorum tamquam religiosus. Qualis tamen immissio fuit reuocata, cum Religio esset capax bonorum in communi, & maximè, dum acquisitio dd. bonorum erat temporalis, & ex alijs causis de quibus in decisione.

SVMMARIVM.

1 *Testatore ordinante maiorem natu Laicum filios habentem omnia bona stabilia administrare debere, idem natu maior filijs, & vxore carens administrationem prætendere nequit.*

2 *Religio, quando est capax bonorum in communi, Professus in ea pro mortuo non habetur.*

3 *Professus, quando non agitur de perpetua successione Monasterij loco filiorum, fructus bonorum durante vita naturali percipere potest.*

4 *Professus non censetur exclusus, sed ad portionem hæreditatis cum alijs cohæredibus admittitur, nisi de voluntate Testatoris in contrarium constet.*

5 *Extensio de casu ad casum in odiosis, & præiudicialibus non admittitur.*

6 *Beneficiati pares redditus obtinentes dum excluduntur à Testamento, cæteri non Beneficiati admissi censentur.*

7 *Fideicommittens imponendo onus maiori natu subueniendi Clericis non habentibus sufficientes redditus, eosdem à successione non excludit.*

8 *Clerici, & Laici dum æquè sunt hæredes instituti, idem Ius omnibus est attribuendum.*

9 *Testator volens integraliter conseruare bona in familia penes natu maiorem sæcularem, non excludit Professum, cum durante sua vita bona penes ipsum existentia adhuc in familia conseruari dicantur.*

10 *Testatoris expressa exclusio requiritur ad impediendam temporalem commoditatem, durante vita Professi.*

11 *Exclusio filij Episcopi cui legitima solum relicta fuit, exclusionem aliorum quibus nullatenus prouisum fuit, non inducit.*

12 *Exclusio filiæ sufficienter dotatæ exclusionem neptum quibus non fuit prouisum, non arguit.*

13 *Abbas ex dispositione Breuis Pontificis habilitatus fructus percipit tanquam descendens illorum, quorum agnationi prospicere Testator voluit.*

14 *Professi bona ipso viuente statim in Monasterium transeunt.*

15 *Breue Pontificis Religionis obstaculum remouens, & Abbatem ad fructus percipiendos, & in vsus proprios conuertendos habilem reddens, fideicommisso non derogat.*

16 *Obseruantiæ, ac diuturnæ possessioni indistinctè inter omnes hæredes continuatæ, pro interpretatione voluntatis Testatoris etiamsi dubia esset, summoperè est deferendum.*

17 *Admissio Abbatis à Collitigante ad locanda proprio Iure bona fideicommisso subiecta facti veritatem clariorem reddit.*

DE-

DECISIO LVII.

IMmiſſionem ſibi decerni obtinuerat D. Ioannes Dominicus de Cuppis coram me ſub die 18. Iunij 1657. vigore fideicommiſſi bon. mem. Cardinalis Tramen. in integra bonorum portione Septimij ſub illo prætextu, quod Pater Abbas Andreas eius frater Conſobrinus in Religione Sancti Petri ad Vincula Profeſſus incapax Succeſſionis redderetur: Hodiè verò cauſa repropoſita, ac deciſionis viribus, & rationibus de nouo aduerſus illam adductis diligenter perpenſis DD. recedendum eſſe à Deciſis exiſtimarunt.
5 Cùm enim Teſtator † ordinaſſet, quod ex omnibus ſuis filijs, & deſcendentibus ſemper maior natu Laicus filios habens adminiſtrare, & conſeruare deberet omnia eius bona ſtabilia, vtique prædictus Io. Dominicus licet Laicus maior natu, vti tamen filijs, ac Vxore carens adminiſtrationem prædictam prætendere nequit ex deductis in hoc propoſito *in Romana bonorum de Cuppis 28. Iunij 1596. coram recol. mem. Card. Hieronymo Pamphilio n. 2. cum ſeqq.* & fuit etiam comprobatum *in deciſione edita in hac cauſa ſuper manutentione coram me ſub die 2. Martij 1654. §. Demum non afficit.*

Prout nec ei competit Immiſſio ſuper controuerſis bonis, ex eo quod fideicommiſſum integraliter ad ſui fauorem remanſerit purificatum per mortem naturalem Ioſephi, ac Ciuilem reſpectiuè præfati Abbatis Collitigantis in dicta
2 Religione Profeſſi, quia cum ipſa religio † ſit capax Bonorum in communi, Profeſſus in ea non habetur pro mortuo, Bald. *in l. Deo nobis §. hoc etiam num. 5.* vbi notat Salic. *num. 3. in fine verſ. & hoc C. de Epiſcopis, & Clericis,* Bart. *in l. cum Pater §. Hæreditatem ſub num. 5. ff. de leg. 2.* Rot. *deciſ. 151. num. 2. part. 3. recent.* cum alijs allegatis *in Romana Succeſſionis de Comitibus 23. Iunij 1642. coram bon. mem. Duno-*
3 *zetto §. nec releuat, verſ. quia fuit reſponſum,* † maximè quando non agitur de perpetua ſucceſſione Monaſterij loco filiorum, in quibus terminis procedunt auctoritates adductæ in deciſione, quæ reuidetur, ſed ſolum de temporali admiſſione, ac de ſimplici commoditate percipiendi fructus bonorum durante vita naturali ipſius Profeſſi, & non vltrà, vt optimè diſtinguendo reſpondit Rota *in dicta deciſ. 151. n. 5. part. 3. recent. in Mediolanen. bonorum 18. Martij 1648. coram bo. me. Bichio §. purificationem verò, & in Romana donationis 28. Ianuarij 1656. coram R. P. D. meo Veroſpio §. animaduerterunt præterea.*
4 Neque contraria voluntas † excludendi Monachos Profeſſos in ſimili Religione deduci poteſt ex eo, quod fuerit iniunctum in hoc caſu Clericis, & Beneficiatis familiæ de Cuppis, quod contenti eſſe deberent ſorte, ac beneficijs, quibus pro tempore prouiſi fuiſſent. Quoniam dum Teſtator non ità ſimpliciter diſpoſuit, ſed poſtea ſubdidit illa verba: *Dummodò ex redditibus, & prouentibus beneficiorum ſuorum ſummam æqualem, & concurrentem cum alijs cohæredibus ſuis percipiant, quam ſummam ſi ex dictis beneficijs ſuis non perceperint maior natu de fructibus Patrimonij, vt ſupra dictum eſt, ſupplere teneatur &c.* Ne dum dicti Clerici non cenſentur excluſi, ſed imò potius inter alios cohæredes admiſſi ad portionem hæreditatis, text. *in l. 1.* vbi notat Bald. *num. 1. C. de hered. all.* ſub illa tamen differentia, quod ipſi teneantur fructus Beneficiorum in ſua portione conferre, vel in omnem caſum videntur ſolummodò excluſi Beneficiati obtinentes pares reddit ius cum alijs cohæredibus ibidem nominatis, & ſic diſpoſitio non trahitur ad regulares non ha-
5 bentes beneficia ex vulgata regula, quod in odioſis, † & præiudicialibus non admittitur extenſio de caſu ad caſum, ſecundum Ayni. *conſ. 227. num. 12.* Rota *coram ſa. mem. Greg. XV. deciſ. 193. num. 4. & 5. in recent. deciſ. 94. num. 3.*
6 *part. 6. & alibi.* Imò dum fuerunt veluti † Beneficiati obtinentes pares redditur, cæteri non Beneficiati admiſſi cenſentur per text. *in l. cum Prætor ff. de Iudic. l. nam quod liquidè §. ff. de pen. leg.* Rimin. Iun. *conſ. 92. num. 20. lib. 1.* Rota *deciſ. 24. num. 2. & 3. part. 6. recent.*

Non obſtat implicantia deducta ex onere iniuncto maiori natu ſubueniendi Clericis non habentibus ſufficientes
7 † redditus, perindè, ac ſi fideicommittens illos à ſucceſſione excludere voluiſſet, cum alias ipſi vti hæredes, ac veri Domini non tenerentur ab alio redditūum ſupplementum percipere ex *vulg. l. in re mandata C. mandati,* Rota coram Buratt. *deciſ. 312. num. 3.* Tale enim fundamentum corruit ex eo, quia huiuſmodi onus non ſolum fuit iniunctum reſpectu Clericorum, verum etiam aliorum cohæredum ſæcularium pro conſeruanda ſcilicet proprietate bonorum penes maiorem natu filios habentem, qui illorum fructus circiter cæteros cohæredes æqualiter diſtribuere teneretur,
vnde quemadmodum controuerti nequit, † quod omnes 8
Laici ſunt hæredes, ita pariter dicendum erit de Clericis propter rationis identitatem, quæ operatur, vt idem Ius ex omnibus ſtatuatur, iuxta text. *in l. illud ff. ad l. Aquil.* vbi not. Gloſ. *in verbo, quod de vno,* Surd. *deciſ. 276. num. 8.* & dixit Rota *deciſ. 40. num. 18. part. 7. recent.*

Prætetea, neque vrget aliud præceptum ſuper additum,
quod bona ſeparari non poſſint, † ſed integraliter conſer- 9
uentur in familia penes dictum maiorem natu Laicum, quia ex hoc non infertur ad prætenſam excluſionem Abbatis, cum ille durante ſua vita naturali tamquam Profeſſus in Religione bonorum capaci verè familiam, ac Iura ſanguinis, & Agnationis retineat, & bona penes ipſum exiſtentia adhuc in familia conſeruari dicuntur, vt notat Bald. *in l. 1. num. 5. C. de Sum. Trinit. & fid. Catholica,* Cabed. *deciſ. Luſit. 133. num. 9. verſ. cæterum,* Rota *deciſ. 438. n. 9. part. 4. tom. 2. & deciſ. 267. num. 20. part. 5. recent. in Bonon. fideicommiſſi de Blanchettis 26. Ianuarij 1632. & 9. Decembris 1633. coram bo. me. Card. Hieronymo Veroſpio, in Romana fideicommiſſi de Sorityis 22. Maij 1643. §. & potiſſimè cum ſeqq. coram Reuerendiſſimo Compoſtellano in Romana fideicommiſſi de Corpianis 13. Ianuarij 1651. coram R. P. D. meo Veroſpio §. neque obeſſe poterit, & §. ſeq. confirmata 10. Iunij 1652. coram R. P. D. meo Albergato §. non obſtat, quod Teſtator, in Beneuentana Hæreditatis 17. Martij 1653. in fine principij coram me, & in dicta Romana donationis 28. Ianuarij 1656. §. neque vrgere, & 25. Maij 1657. §. hinc non vrget coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Quod eo magis procedit, † quia non concurrit expreſſa 10
concluſio teſtatoris, prout requiritur ad effectum, de quo agitur, & tacita deducta ex coniecturis non ſuffragatur ad impediendam temporalem cōmoditatem durante vita Profeſſi, vt benè diſtinguit Rota *deciſ. 135. num. 16. part. 6. recent. in Mediolanen. Bonorum 31. Maij 1649. coram Eminentiſſimo D. Cardinali Corrado §. neque applicatur, in Amerina Succeſſionis 15. Iunij 1651. coram me in fine principij, & in dicta Romana donationis 28. Ianuarij 1656. coram R. P. D. meo Veroſpio §. animaduerterunt præterea.*

Neque vlla vis † fieri poteſt in excluſione Bernardini 11
proprij filij Epiſcopi Auximani, cui ſolum legitima relicta fuit, non id euenit ex eo, quia ille ſufficientes, imò exuberantes redditus habebat ex fructibus Epiſcopatus, & Abbatiarum, & ideò cum militet diuerſa ratio argui non poteſt etiam ad excluſionem aliorum, quibus nullatenus prouiſum fuit, vt conſuluit Oddus *conſ. 57. num. 3. lib. 1.* Rot. *deciſ. 150. num 8. & 9. part. 5. recent. in Eugubina fideicommiſſi*
26. Nouemb. 1649. coram bon. mem. Dunozetto, † & in ſimili, 12
quod ab excluſione propriæ filiæ ſufficienter dotatæ elici nequeat argumentum excluſionis Neptum, quibus non fuit prouiſum de Dote, dixit Rota coram Card. Seraph. *deciſ. 1216. num. 10. & deciſ. 486. num. 5. verſ. aderat præterea part. 4. diuerſ. in recent. deciſ. 195. num. 17. & deciſ. 317. num. 9. & 10. part. 5. & in Spoletana bonorum 13. Aprilis 1646. coram Eminentiſſimo D. Card. Corrado §. neque vrget animaduerſio.*

Vlterius minus releuat prohibitio alienationis pro con-
ſeruatione bonorum in agnatione; † Quoniam ſtante 13
Breue ſa. me. Vrbani Octaui per quod prædictus Abbas fuit habilitatus ad percipiendum fructus controuerſorum bonorum pro ſuis neceſſitatibus, ille habetur tanquam Clericus Sæcularis, & fructus bonorum percipi dicuntur à cohærede, & deſcendente illorum quorum Agnationi Teſtator proſpicere voluit, vt declarat Altograd. *conſ. 96. num. 32. circa fin. lib. 1.* Adeò vt prorſus ceſſet ratio in contrarium ad-
ducta, quod bona non conſeruarentur in agnatione, † quo- 14
tieſcumque ſuccederet Profeſſus, quia bona ſtatim etiam ipſo viuente in Monaſterium tranſeunt, vt tradit Pariſ. *conſ. 22. num. 9. lib. 3.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 12. num. 25. & ſeqq. & num. 36. cum alijs alleg. in d. deciſ. quæ reuidetur §. certior redditur concluſio.*

Minimè obſtante, quòd in dicto Breue non fuerit ex-
preſsè derogatum fideicommiſſum, † cum ad effectum de 15
quo agitur ſufficiat, quod obſtaculum Religionis remoueatur, & habilis reddatur Abbas ad percipiendum, & conuertendum in vſus proprios fructus ſibi debitos, abſque eo quod tranſeant in Monaſterium, ſicuti nec pariter refert, quod idem Breue mandet pecunias recipi debere per ipſum Abbatem de manu, ſeù licentia ſui Superioris, &

& quod idem ad omnem requisitionem rationem reddere debeat; Ex hoc enim non valet desumi argumentum quod Pontifex voluerit redditus dd. bonorum acquiri Monasterio, dum fructus pro solis ipsius Abbatis necessitatibus fuerunt destinati.

16 Attamen omnem aliam † tollit difficultatem in proposito casu obseruantia, ac diuturna possessio indistinctè inter omnes hæredes continuata in concursu Laici Maioris natu non habentis filios, tàm de tempore, quo viuebat Septimius ex deductis *in dicta Romana bonorum de Cuppis 28. Iunij 1596. coram Pamphilio*, quàm post illius obitum in concursu Francisci similiter maior natu, qui insimul successit, & administrauit prædicta bona cum Iosepho, ac dicto Abbate Andrea fratribus, & deindè per obitum ipsius Francisci idem fuit obseruatum inter dictos Iosephum Andream, & Io: Dominicum Collitigantem possidentes semper eadem bona æqualiter, ac pro indiuiso, nulla habita ratione, quod Ioseph esset natu maior dum filios non habebat, prout ex dispositione Testatoris requirebatur pro assequenda administratione; huiusmodi autem obseruantiæ subsequutæ pro interpretatione voluntatis Testatoris quatenus etiam illa esset dubia summoperè deferendum est, per text. *in cap. cum dilectus de consuet. l. si de interpretatione ff. de legib.* Peregrin. *cons. 34. num. 6. lib. 3.* Fusar. *cons. 114. num. 40.* Rota *decis. 11. num. 8. part. 4. tom. 2. & decis. 14. num. 4. part. 7. recent. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono decis. 254. num. 12. & decis. 257. n. 15. & in Auenionen. fideicommissi 30. April. 1646. coram R. P. D. meo Verospio §. accedit his omnibus*, maximè quia eodem modo fuit etiam continuatum

17 post emissam professionem dicti Abbatis, † qui fuit semper admissus à prædicto Io. Dominico Collitigante ad locandum bona fideicommissaria proprio Iure in absentia Iosephi ex relatis in *Summario ipsius Abbatis num. 2.* quæ sanè continuatio clariorem reddit facti veritatem *per text. in l. sed Iulianus §. proindè ff. ad Maced.* Rot. *decis. 69. num. 7. & 8. part. 4. tom. 2. recent. & in Maceraten. Saluiani 1. Iunij 1647. in principio, & 26. Iunij 1648. §. vlterius coram bon. mem. Peutingero.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Locationis.

Veneris 2. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Contractus locationis, quando dicatur satis superque immunis à vitio prauitatis vsurariæ, non obstantibus multis deductis hic in decisione, quibus benè respondetur, & hoc maximè si locatio reperiatur annexa contractui Cambij. In mutuo verò, vel ficto tantum cadit vsura. Locatio si sit excessiua agi potest remedio, *leg. 2. C. de rescind. vendit.*

SVMMARIVM.

1 *Locationis contractus, licet cohæreat mutuo, non tamen debet redolere prauitate vsuraria.*
2 *Instrumenta publica sunt sufficientia ad iustificandum solitum rei valorem, de tempore præterito, & num. 3. & 4.*
5 *Æqualitas in contractibus seruanda est.*
6 *Affictus à conductore in compensationem lucri sibi assignati præsumitur auctus, & num. 7.*
8 *Solitum in locationibus ex quibus sit arguendum.*
9 *Merces in maiori quantitate alienata viliori pretio solent æstimari.*
Merces, si minutatim distrahantur maiori pretio venduntur ibid.
10 *Contractus locationis, quando dicatur immunis à quolibet fœnore.*
11 *in Contractu locationis, dum non fuit expressa quantitas Locationis, seu affictus, tamen consueta, ac in prioribus locationibus solita pensio à contrahentibus conuenta, præsumitur.*
12 *Oppositiones inefficaces non attenduntur.*
13 *Mercatura alicuius materia solet vilescere stante magna abundantia dictæ rei.*
14 *Locatio non potest dici vsuraria ex his, quæ post factam locationem acciderunt.*
15 *Locationis contractus quando eo minus non præsumitur vsurarius.*
Cambij contractus à mutuo est omninò dissimilis. num. 15.
16 *in Mutuo verò, vel ficto vsura dumtaxat admittitur.*
17 *Vsura non admittitur in contractu locationis.*
18 *Pensio locationis, quatenus sit valdè excessiua, agi potest in vim* leg. 2. C. de rescindend. vendition.
19 *Contractus mutui ex quibus verbis non possit argui.*
20 *Contractus Cambij, quamuis ex mutuo originem traxerit, tamen statim ac perfectionem obtinuerit diuersam naturam assumit, & num. 21.*
22 *Verbum*, mutuat, *appositum in contractu cambij, non immutat naturam cambij.*
23 *Attestationibus Mercatorum in re pertinenti ad contractum cambiorum standum est.*

DECISIO LVIII.

Contractum locationis Venæ Ferrariæ à D. Principe Plumbini cum DD. de Rinuccinis adstipulatum vsurariam sapere prauitatem ex ea ratione sancitum fuerat *sub die 23. Martij 1639. coram bon. mem. Cardinali Hieronymo Verospio*, quod assuetus ferri valor foret à locatore diminutus ex causa quantitatis scutorum 175. mil. per ipsum à Conductoribus tamquam mutuo receptæ, cuius decisionis vires, bis proposito dubio corruere hodiè DD. censuere.

Etenim diminutio pretij rei locatæ, sine qua contractus, licet mutuo inhæreat, † vsurariam nequit prauitatem redolere, vt tradit Soccin. sen. *in l. si quis num. 12. ff. si cert. pet.* Barbat. *in cap. final. de Vsur.* Abb. *cons. 13. num. 1. vers. Item quia fuit actum part. prim.* Farinac. *cons. 182. num. 16.* Card. Mantic. *de Tacit. lib. 8. tit. 18. num. 19.* Gratian. *discept. forens. cap. 185. num. 3.* Rota coram Card. Millin. *decis. 88. & decis. 572. num. 1. part. 3. recent.* prorsus cessare visa fuit ex locationum Instrumentis antecedenter editis; † quæ ad iustificandum consuetum rei valorem solent regulariter deseruire iuxta Bald. *in l. 2. num. 58. C. de rescind. vend.* Imol. *in cap. cum causa num. 28. de empt. & vend.* Roman. *in his terminis cons. 423. num. 1. vers. sed quia*, Rota coram Buratt. *decis. 334. num. 5.* 1 2

Siquidem in contractu locationis ab anno 1577. cum Serenissimo Magno Etruriæ Duce pro annis quadragintaquinque adstipulato, † ac initium sumente post locationem cum Geraldo celebratam, valor in singula centena pondera ferri pro scutis triginta tribus monetæ dumtaxat, ac obulis triginta quatuor conuincitur constitutus. Altera verò locatio, quæ contractum de quo agitur immediatè præcesserat, licet summam scut. 40. pro singulis centum ponderibus contineat. Attamen † perspecto speciali pacto (quod in cæteris locationum instrumentis legitur posthabitum) deferente Sanguinetto Conductori scuta annua sexcenta ex sigilli Gabella retrahenda, nec non dimidiam penarum partem ex extractione ferri absque licentia procedentium, pretium ad seruandam inter vtrumque † contractum æqualitatem in minori debet quantitate firmari, iuxta tradita per D. Thomam *in secunda secundæ quæst. 61. art. 2. vers. respondeo, post med. Medin. de restit. quæst. 31. in princ.* Affictus quippè à Conductore in compensationem † lucri sibi assignati præsumitur accretus, vt not. Alciat. *in cons. 44. num. 6. lib. 8.* 3 4 5 6

Hinc Conductorum obligatio in singula centena pondera ferri pro scutis triginta octo, ac obulis viginti contracta, pretij potius auctionem, quam eiusdem decrementum præseferre dignoscitur. Præsertim quia tertiam lucrorum partem annui circiter redditus scut. 2773. idemmet Princeps consequi debuerat, cuius virtute pacti conductoribus nimis onerosi iustum † ferri valorem pro concurrenti rata, citra fœnoris labem poterant contrahentes decrescere, ad text. *in l. fundi partem ff. de contrah. empt.* Alciat. *add. cons. 44. num. 6. lib. 8.* Becc. *cons. 45. num. 32.* Marescott. *var. lib. 2. cap. 133. num. 20.* Carocc. *de locat. tit. de rescind. locat. n. 14. ad med.* Cyriac. *contr. 87. num. 12.* 7

Neque obstant particularia venditionum Instrumenta maiorem pretij valorem redolentia, † cum ad hunc effectum locationes similes, & generales videlicet cum Sereniss. Magno Duce, ac Sanguinetto contractæ inspici debeant, vt not. Roman. *consil. 423. num. 1.* Molin. *de contract. disput. 348. num. 4. vers. quo fit*, non autem speciales, ac particulares venditiones pro longè minori numero ponderum 8

ferri

ferri peractæ. Merces namque in maiori quantitate
9 † alienatæ viliori consueuere pretio existimari, quàm si minutatim distrahantur iuxtà communem Theologorum sententiam, quam sequitur Riginald. *in prax. for. pœnit. lib. 25. num. 282.* Salon. ad D. Thom. *de contract. tom. 2. q. 77. tit. de mutat. pretij ex diuerso vendendi modò pag. mihi 25.* Less. *de iust. & iur. lib. 2. cap. 21. de empt. & vendit. dubitat. 4. in fine*, Bonac. *de contract. disput. 3. quæst. 2. punct. 4. num. 21. vers. primo enim* Filiucc. *quæst. moral. in eod. tit. de contract. tract. 35. cap. 3. num. 58. vers. 3. ex modo vendendi.*

Tertia præterea lucrorum portio concessa D. Principi distributa in centena pondera 560. à Conductoribus quolibet anno suscepta, cuiuslibet centeni valorem ad scuta quadraginta duo, ac obulos viginti adauget, & consequenter cum ex particularibus venditionibus, quamplures cum Magona Florentiæ pro scutis quadraginta monetæ Florentiæ adstipulatæ fuerint, vt conuincitur ex Testibus relatis *in Summ. Conductor. num. 14. & 15.* Contractus, siuè inspiciantur affictus cum Serenis. Magno Duce, siuè alter cum Sanguinetto pro scut. 40. celebratus, siuè denique
10 † venditiones particulares inspiciendæ forent, redditur à fœnore prorsus immunis, ad cuius exclusionem satis esse censetur, si infimo dumtaxat pretio locatio æquipolleat, vt tradit Couar. *var. lib. 2. cap. 3. num. 1.* Cyriac. *controu. 169. n. 16.* Molin. *de contract. disput. 309. n. 7. vers. nolo mutuum in fin.* Nauar. *in manual. cap. 17. n. 228. vers. iustum pretium intelligo*, Medin. *de restit. qu. 31. propè fin. in §. Inde illa pretiorum distinctio.*

Neque poterit contractus corruere ex non adhibita ibidem Conductorum obligatione sumendi certa, & determinata pondera ferri. Præterquam enim contrarium omninò suadetur ex XIV. Capitulo, in quo Conductores ex cambiorum interusurijs, ac ex ipsismet cambijs scuta viginti duo mille, ac quingenta quolibet anno D. Principi in solutionem ferri ex computare promiserunt, prout ipse demonstrauit euentus, dum centena pondera 560. singulis annis assumpsere, & maiorem consequenter numerum respectu locationis Serenissimi Magni Ducis ad pondera centena 484. dumtaxat restrictæ. Obiectio exindè remouetur, quod licet nulla foret expressa quantitatis, attamen
11 consueta, ac in prioribus † locationibus apposita, à contrahentibus conuenta præsumitur *ad text. in l. excepto 18. C. locat. vbi post glos. in verb. consuetudinem*, notant Bart. cæteriq; communiter Castrens. *in l. 1. §. si quis seruum n. 4. ff. de poss.* Alex. ad Bart. *in l. 2. §. Primo ff. locat. & cons. 107. num. 1. & 2. lib. 1.* Gomes. *var. lib. 2. cap. 3. tit. de locat. num. 4.* Card. Mantic. *de tacit. lib. 5. tit. 2. num. 3.* Caroc. *de locat. tit. de mercede remissa n. 6. cum seqq.* Rot. *decis. 88. per tot. part. 2. diuers.*

Nec videntur vrgere pacta ponderata in decis. præterita. Primum enim effosionem Venæ præseferens, necnon ferri traductionem ad Portum fore locatoris sumptibus peragendum tanquam in similibus contractibus alias appositum,
12 tum, pro elicienda pretij † diminutione inefficax reputatur, vt tradit Ruin. *cons. 16. in fin. lib. 4.* Roland. *cons. 96. num. 27. lib. 2.* Eademque responsione alterum refellitur, in quo idemmet locator, quoties ferrum naufragio periret, vel à Piratis contigerit depredari, ad nouam se venæ traditionem à quacumque solutione immunem astrinxit.

Quinimò nullum locatori detrimentum exinde inferebatur, ex quo singulæ impensæ his duobus dumtaxat casibus naufragij videlicet, ac depredationis, tum in effosione venæ sui natura indeficientis peragendæ, tum in ferri traductione ad Nauim Conductorum sumptibus debuerant expleri.

Hinc conductoribus attributa facultas assumenti quantitatem ferri ipsis beneuisam, excessiuam licet, & insuetam locatoris quoque vtilitatem respicere conuincitur; Quoniam cum vena indeficiens existat; pinguius proindè lucrum ex maioris quantitatis distractione locator ipse assequebatur, vt comprobant Testes relati in *Summar. D. Principis num. 6.*

Altera pariter conuentio, ferri extractionem prohibens locatori, eleuare nec visa fuit, licet alteram propterea venam ibidem nouiter effossam ad vsum propriæ officinæ idemmet Princeps pro quinquaginta quinque millibus florenis coemere à Maiestate Cæsarea asserat fuisse coactum; siquidem præterquam eadem summa alijs de causis persoluta pro parte dignoscitur, coemptio alterius venæ in contractus nullitatem influere non valet, vel quia ferrum necessarium pro officinis poterat Princeps mediante pretio à Conductoribus obtinere, vel quia illa admodum vtilis locatori reputabatur, cum aliàs † ob abundantiam ferri ex 13
ea resultantem pretium propriæ Venæ vilescere potuisset, ad tradit. per Couar. *pract. lib. 2. cap. 3. num. 3. in princ.* Less. *de iust. & iur. lib. 2. cap. 21. dubit. 4. num. 36.* Bonac. *de contract. disp. 3. qu. 2. punct. 4. num. 22. vers. primo ob multitudinem mercium.*

Denique non vrget prohibita minutorum extractio, cuius virtute locator annua scuta sex mille D. Principissæ Bracciani, ac ipsius sorori persoluisse contendit; Hæc sanè conuentio in contractu Serenissimi Magni Ducis pariter inserta, in fauorem D. Principis adiecta censetur, dum antecedenter ab eo minutorum extractio eo sub prætextu per publica edicta interdicta fuerat, quod nullum ius super iisdem minutis D. Principissæ competeret, prout ex Testium depositione desumitur relata in Conductorum *Sum. num. 8.* Quinimò eademmet soluendi † promissio scuta 14
sex mille longè post à locatione recessum de anno scilicet 1643. vigore laudi contrà metipsum locatorem editi processit.

In quam DD. sententiam faciliùs inclinarunt, quod de locationis contractu † agitur, annexo alteri cambij, à mu- 15
tuo omninò dissimilis, vt aduertit Salon. ad D. Thom. *in secun. secundæ de camb. quæst. 4. art. 2. controu. 1. n. 9.* Duard. *eod. tract. §. 1. quæst. 10. num. 3.* Adeòque idemmet contractus vitio fenoris obnoxius existimari non debet, postquam in mutuo verò, † vel ficto vsura dumtaxat admittitur iux- 16
ta communem DD. sententiam, quicquid in contrarium asserat Roderic. *de ann. reddit. lib. 1. quæst. 11. num. 24. cum seqq. vt post text. in cap. consuluit de vsur.* notat Berou. *in eadem rubr. num. 33. & 37.* Abb. *cons. 62. col. vltim. vers. venio ad aliud contrarium part. 1.* Roland. *consil. 75. num. 2. lib. 1.* Surd. *cons. 306. num. 6. & 7. lib. 3.* Leotard. *de vsur. quæst. 16. num. 20. vers. Ego verò in fin.* Gratian. *discept. forens. cap. 679. num. 32.* Nauar. *in manual. cap. 17. num. 206. & cons. 32. num. 1. vers. pro parte autem affirmante*, Less. *de iustit. & iur. lib. 2. cap. 20. in princ. & dubit. 4.* Bonac. *de contract. disput. 3. qu. 3. in prima proposit. Rota coram Seraph. decis. 599. num. 3. & 4.* Cardinal. Millin. *decis. 380. num. 3. cum seqq. & decis. 160. num. 4. part. 4. tom. 2. recent. & coram bon. mem. Merlin. decis. 161. num. 1.* † Non autem in con- 17
tractu locationis, vt probat *tex. in cap. eyciens in vers. licet aliquis dist. 88.* quæ quoties dimidiam iusti pretij excedat,
† tanquam læsiua in vim, *l. 2. C. de rescind. vend.* non au- 18
tem ex fœnoris causa poterit infringi, Couar. *var. lib. 2. cap. 3. n. 7. in fin. & n. 8.* Leotard. *de vsur. qu. 8. n. 25.* Gratian. *discept. forens. cap. 185. num. 1. & 2. cum seqq.* Marescott. *var. lib. 2. cap. 132.*

Neque contractum mutui † suadet ea verborum series, 19
Che detti Signori Appaltatori siano obligati prestare, ò far prestare. Quia cùm contrahentes immediatè progressi fuerint. *E per tal somma possino detti Signori Rinuccini, ò altri che li prestasse tenerli, ò farli tenere sopra cambij.* Contractum mutui non censetur inijsse, sed cambij, qui † quamuis ex mu- 20
tuo originem traxerit, nihilominus statim, ac perfectionem obtinuit, diuersam † naturam prorsus assumpsit, vt 21
tradit Guidopap. *qu. 168. num. 1. vers. Nec obstat verbum, Mutuat*, Couar. *lib. 3. cap. 2. num. 2. in fin. vers. quin, & pecunia*, Scacc. *de camb. §. primo quæst. 7. part. 2. ampliat. 20. num. 4.* Duard. *eodem tract. §. 1. quæst. 10. num. 3. propè fin.* Leotard. *de vsur. quæst. 16. num. 20. vers. Ego verò puto*, Tur. *de Camb. disput. 3. quæst. 11. num. 64. cum seqq.* Rot. *penes eundemmet decis. 33. in princ.* plurium potissimè mercatorum † fide perspecta attestantium nimirum verbum illud, 22
mutuat, in contractu cambij appositum eiusdem non immutare naturam ex stylo Mercatorum, cui debet omninò
† deferri, Bald. *cons. 400. num. 10. lib. 5.* Corn. *cons. 319.* 23
num. 12. lib. 3. Soccin. iun. *cons. 27. num. 22. lib. 2. Rota coram Gregor. decis. 126. num. 2. & 3. coram bon. mem. Merlino decis. 338. num. 2. & in decis. 597. num. 4. & aduertit Rota Ianuen. decis. 7. num. 11.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana, seù Sabinen. Fideicommissi,

Veneris 2. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Successionem bonorum spectare deciditur hic ad filium nepotis Testatoris ob deficientiam legitimorum, & naturalium, non obstante prætensione filij naturalis, qui non probata plenè, & concludenter filiatione, excluditur.

SVMMARIVM.

1 *Institutus ad fideicommissum casum suæ vocationis euenisse ostendere debet.*
2 *Filius ex matre coniugata ortus, potius ex matris viro, quam ex adultero susceptus præsumitur.*
3 *Filiatio plenè est probanda ad effectum succedendi in fideicommisso, & excludendi specificè vocatum.*
4 *Partita ex libro, in quo defunctorum nomina adnotari solent extracta, ad probandam mortem, & sepulturam defuncti sufficit.*
5 *Partitæ fides non est adhibenda, vrgente vehementi suspicione falsitatis ex pluribus coniecturis resultante.*
6 *Partita adnotata, & registrata in extremitate folij quod in albis relinqui solet, falsitatis arguitur.*
7 *Scriptura facta non solum cum diuersitate atramenti, sed etiam characteris, suspicionem falsitatis inducit.*
8 *Ordine in registratione scriptura non seruato de eius fide dubitatur, & falsitatis præsumptio intrat.*
9 *Tarditas productionis scripturæ suspicionem, quæ prius non aderat gignit.*
10 *Depositio vnius Testis alijs adminiculis corroborata sufficienter probat.*
11 *Verisimile quod non est falsitatis imaginem habet.*

DECISIO LIX.

ITerùm hodiè Domini inhærendo fundamentis decisionis editæ sub die 24. Maij anni præteriti dixerunt successionem bonorum Fabij spectare ad Franciscum ex Amatilde eius nepote natum, qui per deficientiam filiorum, &
1 descendentium legitimorum, & naturalium, † ostendit euenisse casum suæ vocationis ad fideicommissum à dicto Fabio institutum, *l. qui hæred. 44. §. plautus*, vbi Bart. & Soccin. *ff. de condit. & dem. l. siquidem 9. C. de except.* Surd. *decis. 210. num. 5. Rot. apud bon. mem. Coccin. decis. 154. & in recentior. decis. 84. num. 11. part. 5.* Non autem ad Vincentium prætendentem vti filium naturalem Tiberij esse in dicto fideicommisso comprehensum, cum defecerit in probando huiusmodi filiationem prout plenè, & per conclu-
2 dentes probationes tenetur, dum contrà † ipsum ex Catharina coniugata ortum, militat stricta iuris præsumptio, quod potiùs ex Io: Andrea matris viro, quam ex adultero fuerit susceptus, iuxtà *text. in l. miles 6. §. defuncto ff. ad l.*
3 *Iuliam de adult.* † & filiatio deducitur ad effectum succedendi in dicto fideicommisso, & excludendo Franciscum specificè vocatum, vt præter in decisione allegatos aduertunt Bursatt. *cons. 88. num. 5.* Cæsar. Manent. *cons. 136. num. 3.* Capyc. Latro *decis. 16. num. 15. Rota in Romana de Bonellis 29. Nouembris 1613. & 28. Nouembris 1614. coram Vbald. bon. mem. Merlin. decis. 658. n. 20. & 26.*

Nec visum fuit obstare, quòd Vincentius natus fuerit de mense Aprilis 1614. & ex partita per Parochum Parochia-
4 lis Ecclesiæ S. Michaelis Archangeli extracta † ex libro in quo defunctorum nomina adnotari solent, appareat d. Ioannem Andream Catharinæ maritum mortuum, & in dicta Ecclesia sepultum esse sub die 27. Decembris 1612. Vndè sicuti ex ea probatur mors in dicto tempore sequuta, Rebuff. *de registr. seu lib. Baptis. sepult. & alior. act. gloss. vnica post princip. vers. & sic patet*, Gratian. *discept. forens. cap. 869. num. 23.* Rot. *decis. 16. de probat. in antiquis. & in recent. decis. 408. num. 2. coram Buratt. decis. 11. num. 3.* ita necessariò excluditur Vincentium fuisse ab illo procreatum, & suum non Tiberij esse filium iuxta iuris præsumptionem, de qua in *d. l. miles §. defuncto*, quoniam contra d. obitus Io: Andreæ partitam ex oculari inspectione libri ad Rotam delati Domini considerabant vrgere vehementem suspicio-
5 nem † falsitatis resultantem ex pluribus coniecturis, quas ad illam arguendam admitti ad effectum, vt illi non sit adhibenda fides, dum ciuiliter agitur, certissimi iuris est, Dec. *cons. 189. num. 2. & 3.* Crauett. *cons. 13. & 134. num. 26. & 156. num. 7. in fin.* Curt. Iun. *cons. 166. num. 6.* Farinac. *cons. 12. num. 1. & 13. lib. 1. cons. 109. num. 8. & cons. 188. num. 22. lib. 2. Rot. coram Greg. decis. 546. num. 11.* & apud Comitul. *decis. 2. num. 5. & decis. 452. num. 4. part. 3. recent. adden. litt. C.*

Coniecturæ autem, quæ ex vitio visibili, & patente partitam obitus Ioannis Andreæ de falso suspectam reddunt ex his deducuntur, quod sit adnotata, † & registrata in 6
extremitate folij, quod solet in albis relinqui. Et cum diuersa manu, & atramento ab alijs ibi conscriptis deprehenditur scripta. Ac non seruato ordine, cum appareat sub data 27. Decembris 1612. & duæ aliæ subsequentes partitæ alterius immediatæ subsequentis paginæ habeant diem decimam nonam, & vltimam antecedentis mensis Nouembris. Istæ enim coniecturæ singulæ ex se suspicionem falsitatis inducunt, vt de carmine, & clausula scripta in parte, & spatio, vbi nihil erat describen. & vt de more consueuit contingere in fine exemplificant Mandell. de Alba *cons. 99. in fin.* Soccin. Iun. *cons. 41. num. 7. vers. suadetur lib. 1.* Farinac. *de falsit. & simulat. q. 153. num. 178.* † Et de scriptu- 7
ra facta non solum cum diuersitate atramenti, sed etiam characteris, & quidem vt hic in parte, & loco substantiali, vel in totum *gloss. in c. in memoriam 4. in verbo falsam vers. item dicitur falsa*, vbi Præposit. *num. 9. distinct. 19.* Ancharan. *cons. 431. col. 2. vers. respondeo*, Ruin. *cons. 68. num. 5. lib. 4.* Menoch. *de arbitr. casu 187. num. 35. & de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 20. num. 8.* Farinac. *loc. cit. num. 112. & 155.* Rot. *decis. 137. num. 1. part. 2. diuers.* Prout etiam quando
† non fuit seruatus Ordo in registratione scripturæ, de 8
cuius fide dubitatur, sed posita fuit præposterato, & retrogrado ordine, & loco, quo collocari non debuit, nam & exindè insurgit falsitatis præsumptio, vt obseruant Aymon. *cons. 28. n. 5.* Ioseph. Lud. *cons. 213. num. 23.* Sforz. Odd. *cons. 78. num. 10. in fine*, quos citat Farinac. *d. quæst. 153. & 189.*

Rursus ex alijs non minùs vrgentibus indicijs prædicta obitus fides, si non falsa saltem de falso suspecta, & sic non attendenda in hoc iudicio deprehenditur. Primò siquidem Vincentius ab anno 1652. citra hanc litem substinuit, & obitum nondum probauit, sed neque allegauit, & tamen illum deducendo potuerat à principio victoriam reportare.
† Pro qua tarditate productionis scripturæ oritur suspicio, 9
quod prius non aderat, *ad text. in l. si quis fuse 6. §. 1. ibi: Nec enim debebant tam magni rem tamdiu retinere ff. de pœn.* Paul. de Castr. *cons. 281. col. 1. lib. 1.* Crauett. *d. cons. 28. num. 6. & cons. 75. num. 9. & 134. num. 30.* Plot. *cons. 79. n. 15.* Secundò, quia vnus testis in Tribunali A. C. ad instantiam Francisci examinatus asserit ipsum, & Io: Andream inseruisse Cardinali Serræ, qui Legatus à Latere Ferrarien. missus de annis 1614. & 1615. eundem Ioannem Andream Custodem vnius portæ illius Ciuitatis deputauit, per quam
Testis † licet vnici depositionem tot tamen alijs admini- 10
culis corroboratam satis remanet probatum de anno 1612. illum non fuisse mortuum, Bart. *in l. 1. §. idem Cornelio n. 3. ff. de quæst.* Crauett. *cons. 400. num. 36. lib. 3. Rot. coram fan. mem. Greg. XV. decis. 247. num. 6. & in recent. decis. 201. n. 9. & 266. n. 2. part. 5.*

Demum suspicionem auget inuerisimilitudo, quod Ioannes Andreas decesserit de dicto anno, dum in libro baptismatis Vincentius fuerit descriptus filius illius, quod sanè factum non fuisset, si obitus illius per annum cum dimidio antea fuisset sequutus, & de quo ob vicinitatem loci poterat tanto temporis spatio certa notitia haberi, quod enim
† verisimile non est habet falsitatis imaginem, *l. huius in* 11
principio ff. delegat. 2. Bald. *in l. 1. col. 3. C. de seruit. fugit.* Aymon. *cons. 24. num. 12. lib. 1.* Rot. *d. decis. 137. num. 3. part. 2. diuers.*

Fuit itaque resolutum, standum esse in decisis informante tantum Francisco, quia Vincentius pluries citatus, & monitus informare recusauit.

R. P. D.

R. P. D. CERRO DECANO.
Posteà S. R. E. Cardinali.

Romana Mutui.

Lunæ 27. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Mandatum esse exequendum ad fauorem hæredum pro restitutione pecuniarum, quæ debitori mutuò datæ erant, præuia apoca ipsius manu subscripta, & obligatione camerali vallata.

SVMMARIVM.

1 *Recognitio manus debitoris per Testes formiter examinatos confessioni apocæ præsentes, & in ea se subscribentes, modus recognoscendi est superlatiuus, & magnam fidem meretur.*

2 *Mulieres, & minores non obstante statuto Vrbis pecunias receptas, & in ipsorum vtilitatem versas, ex quibus effecti sunt locupletiores restituere tenentur.*

3 *Creditor versionem, & locupletationem, quando agitur in contractu fœnerabili, & vsurario, probare tenetur.*

4 *Locupletatio in contractu merè gratuito, & sine vsuris præsumitur, nisi ab ipsa muliere, vel minore contrarium probetur.*

5 *Qualitas mulieris industria, diligentia, & prudentia prædita, præsumptionem versionis pecuniarum in illius vtilitatem auget, & suspiciones in contrarium tollit.*

6 *Versio pecuniarum in expignorandis pignoribus mariti non admittitur, dum de contrario constat.*

7 *Assertio de notula scripta manu Procuratoris, dum non est subscripta, nec formiter ostenditur recognita nil probat, cum vires à recognitione assumat.*

DECISIO LX.

SCuta bis mille, quæ anno 1654. bon. mem. Hieronymus Matthęus ad cambium susceperat à D. Laurentio Chisio mutuauit 24. Nouembris eiusdem anni D. Sulpitiæ Vittellescæ eius vxori præuia apoca ipsius manu subscripta, & obligatione camerali vallata *Summ. DD. de Matthæis num.4.* sequuta actuali solutione mediantibus ordinibus sacro Monti Pietatis Vrbis directis *num.2. & 5.*

Defuncto Hieronymo DD. de Matthęis eius Fratres, & hæredes egerunt coram R. P. D. Bulgarino Locumtenente A. C. contra D. Sulpitiam pro illorum restitutione, & producta dicta apoca, illaque per duos Testes ser. ser. recognita *Summ. num.6.* obtinuerunt mandatum executiuum, à quo causa appellationis mihi commissa cum clausula *si quod exequen.* ad formam commissionis proposito dubio pro executione mandati fuit responsum.

1 Constat enim de credito mediante apoca camerali † obligatione vallata, & propterea manu D. Sulpitiæ subscripta, ac recognita per dd. Testes formiter examinatos, quorum primus est Sacerdos, ac præsens fuit confectioni illius, ac in ea se subscripsit. Secundus verò eam recognouit inter plures, qui modus recognoscendi est superlatiuus, & magnam fidem meretur, vt dixit Rot. *in recentior. decis.192. num.3. part.3. confirmata 21. Martij præteriti coram R. P. D. Beuilaqua.*

2 Nec obstat exceptio nullitatis obligationis deducta ex *statut. Vrbis cap.151. lib.1.* Quia tam † mulieres, quàm minores opponentes nullitatem contractus ex defectu solemnitatum restituere tenentur pecunias receptas, & versas in ipsorum vtilitatem, ex quibus effecti sint locupletiores, quo casu non intrare dictam dispositionem statutariam post Lamberteng. *de contract. gloss.24. n.1.* in terminis dixit *Rot. in Romana Societatis Officij 13. Februarij 1606. coram Litta apud Pic. ad Statut. Vrb. decis.11. num.1.* quam refert, & sequitur Gratian. *discept. num.4. cum seqq. & signanter num.9.*

3 Quod D. Sulpitia dicta scuta bis mille verè, & realiter receperit, probatur ex ordinibus directis sacro Monti Pietatis relatis in *Summ. num.2. & 5.* quod autem versa fuerint in eius vtilitatem, & ex eis effecta fuerit locupletior † DD. ponderarunt, quod non agitur de contractu fœneratitio, & cum vsuris, quo casu creditor tenetur probare versionem, & locupletationem, & in his terminis loquitur *Rota coram Martin. And. decis.33. num.8. 9. & 10.* repetita *in recentior. decis.668. num.6. & 7. part.1.* & coram Duran. *decis.18. num.30. cum seqq.* sed versamur in contractu † merè gratuito, & sine vsuris, in hoc enim casu versio, & locupletatio præsumitur, nisi ab ipsa muliere, vel minore contrarium probetur, vt optimè distinguendo probant Bart. *in l. 1. in fin. vers. quandoque minor C. si aduers. creditor.* Aretin. *cons.81. num.2. vers. aut iste, qui mutuauit*, Lamberteng. *vbi supra d. gloss.24. num.17.* Gomez. *var. resolut. tom.2. cap.14. num.2. in fine vers.5.* infertur Mantic. *de tacit. lib.8. tit.6. num.8.* Odd. *de restit. in integr. part.2. quæst.51. num.53. vers. in contrarium est magis, & vers. ego puto veriorem*, Mascard. *de probat. conclus.1167. num.12.* Gratian. *d. discept.879. num.8.* & cum ista distinctione intelligendus est, Pic. *ad statut. Vrb. gloss.7. num.70.* dum allegat Lamberteng. *dicta gloss.24.* qui hanc distinctionem pro verissima, & communiter approbata defendit. 4

Quod faciliùs in præsenti casu recipiendum videbatur attentis † optimis qualitatibus Dominæ Sulpitiæ mulieris industria, diligentia, & prudentia præditæ, ex quibus augetur præsumptio versionis in eius vtilitatem, & tollitur sinistra suspicio iactationis in eius vtilitatem, vt tradunt Bald. *in d. l.1. in fine C. si aduers. creditorem*, Odd. alias cumulat *d. q.51. n.51.* Mascard. *de probat. d. conclus.1167. num.16. & seqq.* 5

Nec subsistunt † ea, quæ deducuntur ad probandam versionem pecuniarum in expignorandis pignoribus mariti, *Summ. additionali D. Sulpitiæ n.1. cum seqq.* 6

Quoniam notula, † quæ asseritur scripta manu Beltrammi, qui tanquam eius procurator scuta 2000. exegit non est subscripta neque ostenditur formiter recognita, vt opus est, quo cessante nil probat, cum vires assumat à recognitione, vt dixit Rot. *decis.103. num.9. part.5. recent.* nec potest adminiculari ex partitis librorum Montis Pietatis, quia in illis tria tantum pignora reperiebantur descripta sub nomine D. Hieronymi non excedentia scut.300. reliqua verò expignorata fuerunt ab illis, ad quos verè spectabant non autem per Beltrammum, vt latiùs in *Summ.* responsionis DD. de Matthęis *num.1.* Concurritque insuper maxima inuerisimilitudo: si enim ille habens in monte pietatis scut.2000. voluisset die sequenti expignorare sua bona, ordinem non fecisset soluendi dictas pecunias D. Sulpitiæ, & multò minus ipsa se obligasset in forma Cameræ illa restituere infrà certum tempus. 7

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. TAIA.

Nullius, seù Beneuentana Iurisdictionis.

Lunæ 5. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Concluditur mandatum de manutenendo Archiepiscopo super quarta decimarum non esse concedendum.

SVMMARIVM.

1 *Quarta decimarum, vt de iure Episcopo debita censeatur, de possessione eandem exigendi docere tenetur.*

2 *Episcopus in iurisdictione habet clarè fundatam intentionem in iure exclusiuè quoad omnes.*

3 *Episcopus à Parocho quartam decimarum exigere potest.*

4 *Parocho mandatum de manutenendo in exactione decimarum hodie ex sola assistentia Iuris non datur.*

5 *Possessio percipiendi decimas in tota Diœcesi tanquam à causa vniuersali proueniens, vnica tantum limitatione nempè si alius reperiatur in possessione, offuscatur.*

6 *Decima Episcopalis est per se incerta, itaut quandoque medietas, quandoque tertia, & quandoque nihil dicatur.*

7 *Præscriptio quartæ decimarum contra Episcopum intrat si quadraginta annis non soluantur.*

8 *Abnegatio quasi possessionis per renunciationem ab Episcopo factam probatur.*

9 *Pos-*

9 *Possessio Episcopi non sustinetur, stante possessione Archidiaconi tam ex libris, quàm alijs Testibus deductis concludenter probata.*

DECISIO LXI.

NOn esse dandum mandatum de manutenendo Reuerendissimo D. Archiepiscopo super quarta decimarum DD. responderunt. Quia in proposito, quamuis hoc
dubium fuerit simpliciter conceptum super decimis tantum,
1 informantes illud restrinxerunt ad quartam † decimarum
de iure Episcopo debitam, & pro parte Reuerendissimi Archiepiscopi non fuit hactenus doctum de aliqua possessione
exigendi hanc quartam, vt inquit opportunè *Rot. coram Seraphin. decis.1449. ab initio laudata coram Pen. decis. 1201. num.1. & 2.* Lugdunen. apud Marescott. *var. resol. 11. num.17. vers. idem esset lib.1.* Adden. ad Ludouis. *decis. 312. ad fin.* & alios apud Modern. Posth. *de manut. obseruat.45. num.54. & 55.* allata, & vlteriore differentia inter
decimam, & iurisdictionem in Episcopo, qui in iurisdi-
2 ctione habet † clarè fundatam intentionem in iure exclusiuè quoad omnes non facilè separabili à dignitate *ad d. decis.1449. & num.3.* & in decima ipsa inter Episcopum, &
3 Parochum, à quo posteà † Episcopus debet quartam exigere, *cap. conquerente 16. de offic. iud. ordin. gloss. decimationum, & cap. cum contingat 29. de decimis cum gloss. de iure communi, & d. decis.1449. num.4. & seqq.* Immò hodie ne-
4 que Parocho datur ex sola assistentia † iuris mandatum de
manutenendo Rot. *d. decis.1201. num.3. & coram Andr. decis.39. num.4.* cum alijs collatis *ad decis.219. & ad decis. 402. in fine coram Buratto.* Ex quibus visum est DD. neutram assistentiam iuris iuuare D. Archiepiscopum, non in decima, quia manutentioni non sufficit, minus in iurisdictione, quia non afficit decimam, quicquid de iurisdictione deducatur & potissimum in hac ipsa causa Iurisdictionis ex *decis. coram Reuerendiss. Cerro nunc Decano 3. Ianuarij 1616.*

Nec iuuare quasi possessionem exigendi à Clero Terræ
S. Heliæ decimam in 180. tumulis frumenti deficiendi, vt
in decis. 24. Ianuarij 1650. & 2. Iunij 1651. coram bon. mem.
5 *Dunozetto Decano*, eamque fundari in generali † possessione D. Archiepiscopi percipiendi decimas in tota Diœcesi, & cum proueniat à causa vniuersali totam capere Diœcesim, atque huic conclusioni vnicam tantum afferri limitationem, nisi alius reperiatur in possessione, *Rot. coram Seraphin. decis.1295. num.5. vers. non obstat, & num.6. & decis.561. num.1.* & generalius Marescott. *d. resolut.11. num. 24. vers. idcircò, & seqq.* Adden. ad Ludouis. *decis.557. num.6. & seqq.* cum alijs post Posth. *obseruat.73. num.154. & seqq.*

Quia relicta pro nunc limitatione quantitas videtur incerta, vt considerauit *Rot. coram Seraph. d. decis.1449. n. 6. vers. recedit*, & hic eo ipso quod certa est à certo Clero,
directè, & certo modo persoluitur absque proportione, vt
6 supra, prout hæc decima † Episcopalis est incerta per se,
itaut quandoque dicatur medietas quandoque tertia, & quandoque nihil, *apud gloss. quartæ omnium*, & ibidem: *Canonista cap. cum olim de cens.* Barbos. *de offic. Episcop. allegat.86. n.39.*

Deinde Reuerendissimus Dominus Cardinalis Sancti
Clementis dudum Archiepiscopus Beneuentanus attestatus
est, quod *9. Martij 1659. in Summar. Che nel tempo, che fummo Arciuescouo di Beneuento prima della risegna fatta da Noi à Monsignor Foppa mai essigessimo, nè facimo essigere le quarti decimali delle terre di Cercello, di Colle, e di Castel Pagaro, & in fede della verità &c.* id quod potest conducere quoque ad præscriptionem, vt huiusmodi quartæ præ-
7 scribantur † contrà Episcopum si 40. annis non soluantur
not. in cap.4. de præscript. Barbos. *d. alleg.86. num.36.* Monet. *de decim. cap.7. q.2. sub n.15.*

Denique D. Archiepiscopus etiam abnegauit quasi possessionem per renunciationem, cum enim promulgasset edictum 12. Augusti 1653. & nuncupatim ex causa iurisdictionis, & per nominationem locorum, *Hauendo Noi ottenuto dalla Sac. Rota il mandato de manutenendo sopra la giurisdizione delle Terre di Colle, Cercello, e Castel pagano, e suoi annessi &c.* continuo enunciauit, etiamsi loquens ex parte D. Archidiaconi dixerit *sotto pretesto, che fusse attentato*, & loquens ex sua (*se bene Io credo non sia tale*) concludens tamen *nondimeno per chiuder la bocca alla parte mi contento di renunciare al detto Editto &c.* quæ siue pro attentato, quod videtur sequendo intentionem partis citrà propriam opinionem, siue aliter, certè concludunt renunciationem, & abnegationem, vt suprà, & vel non possedisse, vt attentantem, vel desijsse possidere, vt renunciantem.

Et adhuc inhærendo † limitationis vnicæ supradictæ *in* 9
d. decis.1295. sub d. num.6. vers. atque huic conclusioni, secundum quam plures fuisse resolutum attestatur, Rot. *decis.291. num.17. post secundum volum. cons. Farinac. & sunt decisiones coram Coccino 144. ab initio, & recent. part.1. decis.76. in fine*, cum alijs adductis per Posth. *d. obseruat.73. num.172. & seqq.* pro quasi possessione Domini Archidiaconi proponuntur libri Archidiaconi prædefuncti apud fratrem, & einsdem fratris attestatio, & plures aliæ attestationes, & præsertim ad reprobationem specialium attestationum deductarum pro D. Archiepiscopo. *Che'l feudo di Casalianni è sotto la giurisdizione del Signor Archidiacono in Summar. responsionum D. Archiepiscopi num.1.* publicæ litteræ communitatis; *Ch'è feudo separato in Summar. responsionis D. Archidiaconi*, quæ præualent vti Communitatis contrà propria commoda testificantis, quæ attestationes positiuæ coniecturæ cum alijs negatiuis ex fide D. Cardinalis Sancti Clementis, ex renunciatione D. Archiepiscopi, vt supra, sufficere visæ sunt hactenus, vt responderetur non esse dandum mandatum de manutenendo D. Archiepiscopo, vt supra, & ad ea, quæ concludit *Rot. coram Seraphin. d. decis.1449. in fine.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Monasterij.

Lunæ 5. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Donationem Monasterij S. Viti per Sixtum V. Ordini Cisterciensi concessi, Congregationi Romanæ dicti Ordinis à Procuratore Generali factam sustineri, nec intrare sententiam reintegrationis ad fauorem successoris illius, eo quod donatio non proprio nomine, sed nomine Abbatis Generalis, & totius Congregat. Cisterciensis emanauerit.

SVMMARIVM.

1 *Nomen Abbatis Generalis, & totius Congregationis Cisterciensis in Instrumento donationis à Procuratore Generali stipulato, Procuratorem non suo, sed alieno nomine donare, ac obligare voluisse importat.*
2 *Donatio à Procuratore stipulata ab ipso Abbate Generali facta censetur, illique est tribuenda.*
3 *Procurator stipulans ad aliud astringi non potest, quam docere de mandato illius, cuius nomine contraxit, aut ratificationem obtinere.*
4 *Ratificatione sequuta Procurator non amplius consideratur, sed ipse ratificans, ac si contraxisset tenetur, & agere valet.*
5 *Ratificatio alicuius actus, ab aliquo facta, ex quo probatur.*
6 *Ratificatio per publicam scripturam facta in dubium amplius reuocari non potest.*
7 *Ratificatio principalis donationem, & transactionem in Procuratorem transfert.*
8 *Donatio vt dicatur valida solennitas ad causam in talibus alienationibus bonorum Ecclesiæ requisita præcedere debet.*
9 *Translatio ad dirimendas dissentiones in iudicium deductas pro bono pacis etiam sine beneplacito Apostolico fieri potest.*
10 *Facultas liberè disponendi de Religionis bonis Abbati, & Capitulo Generali Ordinis Cisterciensis à Sixto V. concessa fuit.*
11 *Alienatio inter diuersas Ecclesias non dicitur facta, dum adhuc penes Abbatem concedentem remanet iurisdictio, qua facit vt beneplacitum Apostolicum non esse adhibendum videatur.*
12 *Donatio an ex defectu beneplaciti Apostolici possit impugnari.*

13 *Bene-*

13 *Beneplacitum Apostolicum quarumcumque solemnitatum defectum supplet.*

14 *Vtilitas, ob quam fuit facta donatio ex executoris confirmatione præsumitur, donec de contrario non docetur.*

15 *Conditione non purificata confirmatio ad validitatem donationis non inseruit.*

16 *Gratiæ duæ cum alicui concessæ fuerint minimè inter se pugnantes, omissa vna altera vti potest.*

17 *Transactione ratificata, & coram executore cum alijs iuribus exhibita, conditio sub qua concessa fuit secunda gratia remanet purificata.*

18 *Intentio Sixti V. Monasterium Ordinis Cistercienṣi in Vrbe concedentis examinatur.*

19 *Solutio pecuniarum pro melioramentis à Procuratore factis non est donatio, adeòque vt sapiens delictum plenissimas probationes requirit.*

20 *Donationis probatio ex articulis solutiones continentibus non infertur, iuxtà regulam, qui articulatur non fatetur.*

DECISIO LXII.

EX facti serie hodie diligentiùs proposita, & ex nouiter in eo deductis visum fuit hodie DD. cessare fundamenta decisionis in hac causa emanatæ sub die 18. Maij 1657. * in qua resolutum fuit donationem Ecclesiæ, & Monasterij sancti Viti per san. mem. Sixtum V. Ordini Cisterciensi concessi, & à Procuratore Generali factam Congregationi Romanæ dicti ordinis non substineri, ideòque sententiam reintegrationis ad fauorem moderni Procuratoris Generalis ab A.C. promulgatam esse confirmandam: licet
1 enim admitteretur, quod Instrumentum dictæ † donationis fuerit stipulatum ab ipso Procuratore generali, certum tamen est, quod ille non suo, sed nomine Abbatis Generalis donauit, & pro quo etiam de rato promisit, vt apertis litteris hoc profitetur ibi, *Nomine Abbatis Generalis, & totius Congregationis Cistercien. pro quo etiam de rato promisit, alias de proprio &c.* quæ expressio propriè importat voluisse non suo, sed alieno nomine donare, ac obligare, *gloss. in l. quacumque*, & ibi DD. *ff. de procur. & in l. sciendum 15. §. Tutores ff. qui satisdar. cog.* Siluan. *cons.8. n.3.* Nau. *cons.641. sub num.1.* Rot. *decis.644. num.8. part.4. tom.3. & decis.140. num.6. part.5. recentior.* & in conse-
2 quens donatio † ab ipso Abbate Generali censetur facta, illique tribuenda est, *l. Procurator, qui pro euictione 67. ff. de procur. l. si pupilli 6. §. item si procuratori ff. de negot. gest.* & ibi Bartol. & scribentes Ias. *in l. Ciuitas 27. n.16. vers. item aduerte ff. si cert. petat.* Paris. *cons.78. lib.1.* Rimin.
3 Iun. *cons.641. num.12.* Surd. *cons.19. num.11.* † & Procurator stipulans ad aliud astringi non potest, quam docere de antecedenti mandato illius, cuius nomine contraxit, aut obtinere ratificationem, qua sequuta eius persona
4 † non habetur amplius in consideratione, sed ipse ratificans ac si contraxisset tenetur, & agere valet, *l. finali ff. de institut.* Bart. *in l. procurator pro euictione num.2. vers. primo casu*, Soccin. sen. *cons.154. num.1. lib.2.* Siluan. *d. cons.8. num.5.* Natt. *citat. cons.64. num.1. & seqq.* Rot. *vbi supra num.6. & 7.*

5 In proposito autem de † Abbatis huiusmodi ratificatione haud ambigi posse videtur, quia post suppressam à fel. record. Gregor. XIII. Abbatiam Claraualensem de Fiastra Ordinis Cistercien. & Collegio Romano Societatis Iesu vnitam, orta inter ipsum, & Monachos in Monasterio dictæ Abbatiæ adhuc degentes lite, fuit causa commissa san. mem. Gregorio XV. tunc Rotæ Auditori, & successiuè de mense Nouembris 1624. deuentum ad concordiam, in qua inter cætera habetur, quod cupiens Præses Congregationis Romanæ erigere Seminarium, in quo iuuenes instituerentur, Procurator Generalis Ordinis in locum Monasterij de Fastra ad Ecclesiam, & Monasterium Sancti Viti tunc translati eidem Congregationi; & Præsidi pro ea acceptanti dictum Monasterium ad prædictum effectum dedit, & concessit, & Rector Collegij Romani, cui Abbatia, & cætera ibi existentia per translationem huiusmodi fuerunt dimissa scuta 425. annua pro Monachorum alimentis ex tenore Bullæ suppressionis debitis soluere promisit, vt ex Instrumento relato in hodierno *Summ. Congregationis num.5.* quod transactionis Instrumentum præuia totius te-
6 noris illius insertione Præpositus Generalis † per publicam scripturam in omnibus, & per omnia approbauit, & ratificauit eodem *Summ. num.6.* qua attenta, ratificatio vti de facto sequuta in dubium reuocari amplius non possit, *l. Paulus 5. ff. rem rat. haber. Rot. coram Coccino decis.37. in fine, & decis.197. num.10. part.4. tom.2. recent.* & † efficit, ac 7
si dedisset Procuratori Generali mandatum ad donandum, & transigen. *cap. ratihabitionem de Reg. Iur. in 6. l. final. ff. ad Maced.*

Non obstat, † quòd pro validitate donationis probari 8
debeat præcessisse vltra solemnitatem ad causam, & copulatiuè requisitam in alienationibus rerum Ecclesiarum *in cap. primo de reb. Eccles. non alienand. in 6. Clemen. prima eod. tit. DD. in cap. sine exceptione 12. quæst.2. Rot. coram Cardinali Seraphin. decis.508. num.1.* & alij allegati in contrarium *d. §. non obstat posterior donatio.* Siquidem causa exprimitur in præfata concordia inter Ordinem Cistercien. & Collegium Romanum præuia translatione Monasterij Abbatiæ de Flastra ad istud Sancti Viti stantibus dissentionibus in iudicium † iam deductis, ad quas dirimendas, & 9
pro bono pacis potuit fieri translatio, & ad concordiam deueniri etiam sine beneplacito Apostolico, *ad text. in cap. primo in fine de pact. in 6.* Rot. *decis.218. num.3. part.6. recent. & in Astoricen. Iurisdictionis 20. Iunij 1657. coram me §. nec facit, quod dictum laudum*, ponderando præsertim, quod in dispositiua litterarum Sixti † super concessione Ec- 10
clesiæ, & Monasterij Sancti Viti Monachis Cisterciensibus tributa fuit facultas illorum Abbati, & Capitulo Generali de eis, vt de alijs Religionis bonis liberè disponendi, & cum hac etiam expressa conditione fuit à Procuratore Generali donatum Congregationi Romanæ, vt semper & perpetuo stare, & remanere debeant sub iurisdictione Abbatis Generalis, cuius nomine donarunt, quemadmodum in Bulla Gregoriana super dictæ Congregationis Romanæ erectione eadem omnimoda subiectio censeatur, itaut sit potius quædam distinctio Prouinciæ Romanæ, in qua existit ab alijs alibi positis: cùm igitur Ecclesia, & Monasterium istud debeat subiacere iurisdictioni Abbatis Generalis non obstante, quod traditum fuerit Congregationi pariter illi subiectæ, non dicitur facta alienatio † inter 11
diuersas Ecclesias, dum adhuc remanet penes Abbatem concedentem, quamuis vsus fuerit præfatæ Congregationi concessis, & in consequens non videbatur adhibendum beneplacitum Apostolicum, Bart. *in l. null.13. num.2. ff. de transact.* Federic. de Sen. *cons.94.* Crauett. *cons.323. sub num.1. vers. dico quod*, Rot. *in Toletana Iurispatronatus 26. Februarij 1621. §. non obstat, quod ista transactio coram bon. mem. Coccino, & in Elnen. portionum 17. Aprilis 1648. §. nam beneplacitum coram Reuerendiss. Terraconen.*

Cæterùm, nec quoque, † donatio impugnari potest 12
ex defectu beneplaciti Apostolici quatenus necessarij ex impetratione illius à san. mem. Vrbano VIII. qui exposita per Rectorem Collegij Romani, ac Præsidem Congregationis transactione, vt supra inter ipsos sequuta etiam explicita manutentione donationis Monasterij huius, causam discutiendam remisit ad sacram Congregationem Concilij, ibique maturè discussa, Breue pro confirmatione illius concessit, eoque executori præsentato, ac omnibus expressis verificatis lata fuit sententia super executione *d. Summar. Congregationis num.8. cum duobus seqq.* & hinc de † validi- 13
tate dubitari non potest, ex quo beneplacitum Apostolicum quarumcumque solemnitatum defectum supplet, Capyc. *decis.16. num.1. & 2.* Franch. *decis.163. num.113.* Abb. *in cap. primo num. finali de confirm. vtil. vel inutil. & in cons.41. num.3. lib.1.* Rot. *decis.11. num.6. part.4. tom.3. recent. & coram Durano decis.250. num.13.* Minùsque de vtilitate causæ, † ob quam facta fuit donatio, & com- 14
positio, ea enim constat ex prædictis, & præsumptio, ex executoris confirmatione, donec de contrario non docetur *gloss. in l. prædium C. de præd. Minor. Rot. coram Cardinali Seraphin. decis.1073. & 1125. vbique num.1. & in recentior. decis.367. num.8. part.5. Adden. ad Gregor. decis.343. num.6.*

Quibus non aduersatur quod Breue Apostolicum, & sententiæ executoris emanauerint principaliter super confirmatione concordiæ inter Collegium, & Religionem Cistercien. non autem super donatione facta ad fauorem Congregationis Romanæ, pro qua aliud antecedenter obtentum fuit Breue continens explicitam conditionem, *dummodo tamen Abbatis, & Capituli Generalis accedat consensus*, quem Capituli consensum dum ostenditur † in- 15
teruenisse non dicitur purificata conditio in litteris adiecta,

sicque

sicque confirmatio non inseruit ad validitatem donationis, Aymon. *cons.* 461. *num.* 29. *in fine*, Buratt. *decis.* 106. *n.* 7. alijque *in decis. cumulati §. beneplacitum verò*, quia cùm assensus Apostolicus esset potius necessarius ad sustinendam transactionem cum Collegio initam, quam ad validandam donationem Monasterij sub iurisdictione, & dominio Religionis adhuc existentis ex præallegatis, huiusmodi Breue non fuit executioni demandatum, sed eo omis-
16 so, vtlicuit, quia † is, cui duæ gratiæ concessæ fuerunt minimè inter se pugnantes, omissa vna potest vti altera ex pluribus exemplis exornat Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 53. *num.* 44. *cum seqq.* obtentæ fuerunt duæ litteræ vtramque scilicet concordiam, & donationem amplectentes; In his enim Papa voluit Commissarium ad executionem procedere accedente dumtaxat consensu Abbatis Generalis ibi, *dummodo Abbatis Generalis dicti Ordinis accedat assensus*, & ob id eo ipso, quod ratificata fuerit transa-
17 ctio, & coram executore † cum alijs iuribus exhibita, purificata remansit conditio, sub qua concessa fuit secunda gratia, ac si ab initio simpliciter emanasset, *l. final.* §. 1. vbi Alexan. *ff. de vulg. & pupill.* Dec. *cons.* 551. *num.* 17. Ruin. *cons.* 224. *num.* 12. *lib.* 1. Surd. *cons.* 179. *num.* 11. post Imol. *cons.* 57. *n.* 4. *& cons.* 179. *n.* 9.

Hinc quoque constat, quòd obijcitur in postremis con-
18 firmationis litteris non fuisse factam mentionem † Constitutionis Sixti V. à quo Ecclesia, & Monasterium fuit Ordini Cistercienſi concessum ad hoc, vt Monachi ad Curiam pro illius negotijs affluentes ibi commorari possent, nec cogerentur in dedecus Religionis per Vrbem, & Hospitia vagare, neque fuisse illi specificè derogatum: Etenim cum certum sit Vrbanum Pontificem habuisse notitiam Bullæ Sixtinæ, cui expressè paulò post anteà in primo Breui confirmationis donationis derogauerat, & deindè prius quam fuerit obtentum secundum causa erat ipso Pontifice mandante in hac Sacra Congregatione discussa, & in concordia narrata quoque fuit antecedens donatio, vtique his omnibus attentis pro sufficienti derogatione in secundis litteris visa fuerit generalissima, quæ ibi inest omnibus Statutis, & Constitutionibus Apostolicis, quomodolibet contrarium facientibus ex deductis in *Diennen. Prioratus* 10. *Decembris* 1657. *coram Reuerendiss. P. D. meo Verospio §. qui sanè titulus*.

Postremò nihil reuelare visum fuit, quòd eidem Pontifi-
19 ci expositum non † fuerit Procuratorem Generalem in actu donationis recepisse scuta 400. à Congregatione Donataria, quia responsum fuit, pecunias fuisse solutas pro melioramentis ab eo factis, non autem vt sequeretur donatio, & in omnem casum huiusmodi solutio, vti sapiens delictum plenissimas probationes requireret *gloss. in cap. veritas il primo*, vbi Abb. *num.* 4. & Dec. *num.* 8. *de test.* Alciat. *cons.* 2. *num.* 41. *tom.* 1. *lib.* 1. Natt. *cons.* 299. *num.* 15. *in fine*, *Rot. coram Pen. decis.* 454. *num.* 4. non verò dedu-
20 ctam probationem ex articulis huiusmodi † solutiones continentibus ex regula trita, quod qui articulatur non fatetur, san. mem. Gregor. XV. *decis.* 143. *n.* 5. *& decis.* 247. *n.* 5. & ibi Adden. Duran. *decis.* 314. *n.* 9.

Ex quibus DD. recesserunt à decisis vtraque parte informante, &c.

Decisio in hac causa emanata sub die 18. Maij 1657. coram eodem R. P. D. Beuilaqua est in præcedenti part. 12. in ordine decisio 234.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Dotis.

Lunæ 5. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

De Censu pro Dote cum pacto redimendi assignato; vbi constito de bono iure in instrumento Dotali obligati, eidem manutentionem deberi in possessione Canonum super quibus immissionem obtinuerat Maritus, præuia Census disdicta, & integræ dotis deposito, resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Fideiussorem dotis, & Census se constituens, tanquam principales Census impositores indistinctè ad omnia tenetur.*
2 *Fideiussor soluendo Dotem, censum iuxta pactum in Instrumento adiectum redimere potest.*
3 *Recognoscens bonam fidem erga venditorem census, an emptorem illius ad eum sibi retrouendendum cogere valeat.*
4 *Fideiussor mandatum à principali debitore nedum ad fideiubendum, sed etiam ad soluendum habere dicitur.*
5 *Census redemptio ex capite Constitutionis sustinetur.*
6 *Census redemptio vt fiat, bona stabilia eius loco sunt assignanda.*
7 *Constitutio Pij V. ad effectum redemptionis census, actum creationi retrosimilem requirit.*
8 *Census Dotis redimere volentes, ad assignationem bonorum non sunt cogendi, cùm ipsis liberum sit, vel in bonis, vel in pecunijs soluere dotem, redempto censu pro ea assignato.*
9 *Debitores soluendo in pecunijs, vel bonis, obligationi æquè bene satisfaciunt.*
10 *Doctrina* Bartoli in l. si quis num. 3. ff. de solution. *de promissione solutionis examinatur.*
11 *Doctrinam* Bartoli in d. l. si quis, *alij Authores oppugnant, alij communiter reprobatum testantur.*
12 *Dotem soluentibus vti liberum est an pecuniam, vel bona tradere velint, ita in casu restitutionis possunt eligere, an in corporibus, vel in pecunia satisfacere velint.*
13 *Restitutio dotis per prædecessum vxoris ad relictos filios non extenditur.*
14 *Dos per prædecessum vxoris desinit.*
15 *Fundus dotalis post mortem mulieris amplius non dicitur, cùm ille distrahi potest.*
16 *Dos ex antecedenti Constitutione in certa quantitate etiam post mortem mulieris consideratur, non autem fundus, qui in satisfactionem promissæ dotis assignatur.*
17 *Creditor ad recipiendum pecunias sub conditione alteri iura cedendi non est cogendus.*
18 *Creditor nullum damnum ex cessione sentiens, dum petenti prodest ad cessionem cogi potest.*
19 *Actio petendi cessionem cum ex natura actus in contractu insit, reseruatio conditionem non importat.*
20 *Inhibitio futura non præterita respicit.*
21 *Sententia Iudicis ritè, & rectè procedentis vim priuandi possessione habet.*

DECISIO LXIII.

Ad computum Dotis scutorum sex millium Victoriæ in Capitulis Matrimonialibus constitutæ per publicũ Instrumentum posteà confirmatis, assignatus fuit Census scutorum quatuor mil. cum pacto redimendi, & reliqua scuta duo mil. pro residuo in tot bonis stabilibus promissa fuerunt intra certum tempus consignanda, & interim pro sustinendis oneribus Matrimonij soluere fructus, pro quibus, & censibus decursis cum vsque, & de anno 1641. Guarnerius dictæ Victoriæ Maritus fuisset in possessione certorum Canonum immissus, Ferdinandus in Instrumento dotali obligatus præuia Census disdicta, & integræ dotis deposito, obtinuit ad illos ab A. C. reintegrari. Quare commissa causa in Rota, & dato dubio De cuius bono iure constaret etiam ad effectum manutentionis, ad fauorem dicti Ferdinandi prodijt resolutio. Quia cùm ipse se † constituerit fideiussorem Dotis, ac Census, ac tanquam 1
principaliter, & insolidum toti contractui accesserit, quemadmodum indistinctè ad omnia, sicuti principales Census impositores tenebantur, Alex. *cons.* 34. *num.* 5. *lib.* 2. Crauett. *consil.* 45. *num.* 6. Decian. *cons.* 72. *num.* 5. *lib.* 2. Moder. Perusin. *de Cens. quæst.* 52. *sub num.* 16. *vers. sed dato etiam*, Rot. *decis.* 510. *num.* 3. *part.* 4. *recent. & in Bononien. Pecuniaria de Lambertinis* 3. *Iulij* 1647. §. *quæ omnia coram bon. mem. Bichio*. Ità pariter soluendo Dotem † promissum 2
fuit Censum in ea datum disdicere, & iuxta pactum in Instrumento adiectum redimere, in fortioribus terminis, quod id liceat fideiussori, respondit Rot. *decis.* 368. *num.* 6. post eumdem Cens. *& in alijs allegat. in quæst.* 104. *n.* 7. *vers. cæterum partem affirmatiuam iuxta vltimam impressionem.*

Non obstat, quòd in Instrumento Census per Iulium, & Camillum vnum ex Dotantibus impositi non sit nominatus Ferdinandus, & ideò redimere non potuit, vt dixit Rot. *in decis.* 15. *num.* 1. *vers. non obstat coram bon. mem. Coccino relat.* per Cens. *vbi supra quæst.* 104. *sub num. final.* quia quidquid sit, An recognoscens † bonam fidem erga vendito- 8
rem

rem Censûs in instrumento separato valeat cogere emptorem illius ad eum sibi retrouendendum, in quibus terminis Rota ibi loquitur, non applicatur casui nostro, in quo Ferdinandus in ipso contractu matrimoniali, & Censûs assignatione præsente, & acceptante ipso Guarnerio Creditore vti fideiussor intercessit, & pro fructuum solutione, & pro omnibus alijs in Instrumento Censûs contractis in
4 solidum, & principaliter se obligauit, † fideiussor enim dicitur habere mandatum à principali debitore nedum ad fideiubendum, sed etiam ad soluendum, *l. indebitam 4. ff. de cond. indeb.* Salicet. *in l. si pro ea 10. num.7. verſ. secunda ratio est C. mandat.* Magon. *deciſ. Lucen.92. num.*14. Honded. *conſ.17. num.34. lib.2. Rot. coram b.m. Merlin. deciſ.822.n.14.& 15.* Adden.ad Buratt. *deciſ.534.n.9.*
5 Præterea cum iste Census fuerit † constitutus super Casali possesso per Ferdinandum vsque ab Anno 1633. vtique ex hoc capite (Cessantibus quoque supradictis) sustinetur census redemptio, Giurb. *deciſ.87.n.21.* Modern. *de Censin citata quæſt.104.num.6.& 7.*Leotard.*de Vſur. q. 66.num.8.* Olea *quæſt.2. num.1.*
6 Nec officit quod loco Censûs † non fuerint assignata bona stabilia, vt debuit in casum redemptionis ex pacto tam in Capitulis Matrimonialibus, quàm in Instrumento adiecto, ibi: *Riseruandosi però la detta Signora Cleria, e Camillo facoltà di poter redimere questo censo con dare tanti beni stabili*, & ibi: *quotiescumque voluerint redimere dictum Censum possint, & valeant in locum census tradere tot bona stabilia*, quia vltra quod videtur restrictum ad Cleriam, & Camillum principales Dotis debitores, nec extenditur
7 ad Ferdinandum iure proprio redimentem † ad formam Constitutionis Pij V. requirentis actum retrosimilem creationi *ad text. in l.1. C. quando liceat ab empt. diſced.* Rota apud Seraph. *deciſ.890.num.1.* san. mem. Greg.XV. *deciſ. 156.num.3.* & ibi Add. *num.12.& in recent. deciſ.354.n.1. part.5.* Responsum fuit ex eo non inferri pernecesse, quod volentes redimere sint cogendi ad assignationem bonorum, sed importat facultatem, vt sit in eorum arbitrio an in
8 † bonis, vel in pecunijs velint soluere dotem redemptio Censu pro ea assignato, iuxta naturam verborum possint, & valeant, *l. quamuis ff. de pignorat. act. l. non quidquid 40. vbi gloſſ.*& Bald.*de ff. Iudic.l.ſæpè audiui 8.& ibi gloſſ.ff.de Off. Præſ.*Surd.*conſ.98.n.1.& 2.*Seraph.*deciſ.739.n.3.* Buratt.*deciſ.389.n.8.*Rota *in recent. deciſ.35.n.11.& 113.n.3.part.4. tom.2.& deciſ.251.n.15.part.5.*

Neque dicatur, quod saltim pro rata scutorum duo mil. ad tenorem primæue obligationis tenebatur Ferdinandus tradere bona stabilia in Vrbe fructifera ad rationem quinque pro centenario, itaut deponendo pecunias non fuit liberatus, & Creditor eas recipere non tenetur. Quia cùm præcesserit ab initio constitutio Dotis in quantitate scutorum sex mil. ibi: *Promette dare in dote scudi sei mila*, & in Instrumento, ibi: *Cum Dote, & Dotis nomine scut. sex mil. monetæ iuliorum decem pro scuto, &c.* quamuis deinde subiungatur, quod pro dicta rata scut. duo mil. es-
9 set soluenda in bonis. Nihilominus † non arctantur debitores ad traditionem illorum, sed æquè benè satisfaciunt obligationi per solutionem tantumdem Pecuniæ, quia hæc principaliter est in obligatione, bona verò in facultate vt nempè faciliùs valeant soluere in pecunia, vel bonis, per *text. in l. si quis stipulatus fuerit decem in melle 57. ff. de solut. & liberat. & ibi Gloſſ.* & Alberic. de Rosate *num.3. verſic. & ad quæſtionem*, Corn. *conſ.132. num.10. verſ. insuper lib.4.* Aldobrand. *conſ.115.num.23.lib.1.* Cephal. *conſ. 351.num. 15.& 31. lib.3.* Laderch. *conſ.7. num.1.& ſeq.* Neguſ. *conſ.451.num.2.& 3.* & in terminis dotis *est text. in l. quamuis 45.ff. eodem*, Bald. *conſ.194. ſub num.1.verſ. quoad primum dico lib.1.* Montesperell. *conſ.176. num.1.& 5.* Rota apud Buratt. *deciſ.287.num.2.& ſeq. & in recent. deciſ.655. num.4. part.4.* vbi in specie dotis promissæ in certa quantitate consignanda in tot bonis, *& deciſ.52. num.6.& 7.part.6.& Aesina Dotis, ſeu lucri Dotalis 11. Ianuarij 1649. §. quando coram bon.mem. Arguelles*, & in alijs relatis per Merlin. *de Pignor. & Hypoth. lib.2.tit. 1.qu.19.num.88.*
10 Non vrget *doctr.* † *Bartoli in d. l. si quis stipulatus fuerit num.3.* in oppositum adducta, quem sequitur Ruin. *in conſil.65. ſub num.8. vel secundo lib.2. & conſil.134. ſub num.5. verſ. & illud paulò poſt lib. quarto*. Nam quatenus ponit casum, in quo esset promissa certa aliqua species, quando quis promittit dare decem in tali fundo, non applicatur ad præsentem facti speciem, vbi verba promissionis sunt relata ad bona in genere, ibi: *In tanti beni stabili nella Città di Roma, &c.* In quibus non potest cadere affectio considerata per Bart. vt in indiuiduo eum declarat Peregr. *conſil.86.num.3.lib.5.* Aldobrand. *d. conſ.115. num. 35. verſic. non obſtant notata lib.1.* Idem dicendum putat si esset taxata quantitas in aliqua re, vt puta promittis mihi dare decem in melle ad rationem vnius floreni pro quolibet cado, vel mensura, vel dare centum libras in florenis, tunc quia potest mea interesse, quia venderem plus, totum est in obligatione (quemadmodum promissa fuerunt in præsenti bona stabilia computando fructus illorum ad rationem quinque pro centenario) non videtur recepta sententia † Bartoli, & contrarium ibidem tenent Castrenſ. 11
n.2. Angel. & Cuman. *n.4.* firmantes, quod siuè quantitas sit taxata, siuè non, vtroque casu debitor caret necessitate soluendi in bonis, sed collatum est in arbitrium, dictamque Bartoli sententiam esse in hac parte communiter reprobatam testatur Grat. *reſponſ. 13. num. 27. 28. 34. & 41. lib.1.* Brun. *in tractat. de monet. partic.18. limit.8. num.4. inter tract. diuerſ.*

Non releuat, quòd tam Census, quàm bona, vt prætenditur præstanda censeri debeant Dotalia, & pro fundo Dotali perpetuò stare. Quia omisso, quod ex iam firmatis sicuti positum est in facultate dotantium † soluere pro 12
dote pecuniam, vel tradere bona; Ita simpliciter in casu restitutionis ijdem possunt eligere an in corporibus, vel in pecunia velint satisfacere, vt consuluit Surd. *conſ.225. num.4.& ſub num.6. verſ. secundo est aduertendum lib.2.& conſ.365. num.7.& 8.lib.3.* quem sequitur Modern. *Forolimen. de pignor. loco citato ſub num.88. verſ. vnde sicuti*, nec per † prædecessum vxoris relictis filijs est amplius locus re- 13
stitutioni *gl. in l. Dos à Patre 4. C. ſol. matr. DD. in l. poſt Dotem eod. tit.* Corn. *conſ.224. num.6.* Cardinal. Millin. *deciſ.31. num.2.* desijtque † esse Dos, *l.2. ff. de iur. dot. l. 14
vnic. C. de priuil. Dot.* Bald. Nouell. *tract. de Dot. part.7. priuil.1.n.11. verſ. quod procedit, &c. verſ. final.* vbi quod post mortem mulieris † non dicitur amplius fundus dotalis, 15
cum ille distrahi potest, Cyriac. *contr.441. num.11. lib.3. verſ. maximè, &c.* Rot. *deciſ.646. num.4. part.2. recent. & deciſ.156.* apud Fenz. *ad Stat. Vrb. §. quia mortua*, ex ipsa antecedenti constitutione Dotis in certa quantitate, obiectum penitus remouetur, tali † enim casu ipsa Dos in 16
consideratione habetur, non autem bona, vel fundus, qui assignatur in solutum, vel satisfactionem dictæ promissæ Dotis, non quod illa in fundo consistat, & sit mulieris, *l. ex pecunia Dotal. 13.* ibique Bald. *num.1. verſ. in text. C. de iur. dot.* Corn. *conſ.92. num.8. lib.4.* Soccin. Iun. *conſ. 141. num.4. lib.1.* Honded. *conſ.41. num.18. lib.1. Rot. coram Coccin. deciſ.252.num.6. bon. mem. Merlin. deciſ.517. num.6.& 7. & deciſ.476. num.4. part.4. recent. In Maceraten. Saluiani 11. Martij 1647. §. minus releuat coram Card. Corrado, & in Vrbeuetana legati 4. Maij 1648. coram bon. mem. Bichio §. sed nullus*, cui non aduersatur *Rot. in Romana fideicommiſſi de Martanis 5. Maij 1655. coram R. P. D. Albergato §. neque iſta, & §. quod autem*, ibi Rota dixit Domum, & Censum in Dotem datos esse fundos Dotales, nec facere emptionem ad effectum, vt transeat in Dominium viri, quia loquitur in terminis, quando videlicet antè expressionem alicuius quantitatis Dotis præcessit constitutio fundi Dotalis, vt *in verſ. præſertim, &c.* quo fit vt benè dicantur esse nedum in solutione, sed etiam in obligatione ex ibi citatis.

Nihil enim releuare visum fuit, quod obijcitur contra Depositum Dotis, quod continuat conditionem alteri iura cedendi, & proindè non suffragatur debitori deponenti, & creditor non † sit cogendus ad recipiendum pecunias sub 17
huiusmodi conditione depositatas, Bart. *in l. si soluturus 39. num.5. ff. de ſolut.* Alex. *conſ.78. num.39. & ſeq. lib.5.* Iaſ. *conſ.9. num.3.* Gratian. *diſcept.260. num.7. in fin.* Rot. apud Duran. *deciſ.421. num.5. & in recent. deciſ.80. num.3. & deciſ.612. num.4. part.4. & deciſ.122. num.2. part.6.* Quia cùm petatur dumtaxat, vt iura talia, qualia cedantur, itaut contra † cedentem retorqueri non possint, Credi- 18
tor in huiusmodi cessione nullum damnum sentit, & petenti prosit, vt faciat cogi potest, *l. si fideiuſſores, & l. cum is, qui 36. ff. de fideiuſſ. l. in creditore 38. vbi gloſſ. in verb. quod sine stipendio ad med. verſ. item nota ff. de euict. l. mulier 20. ff. qui pot. in pign.* Franch. *deciſ.55. num.2.* Gratian. *diſcept.686. num.10.* Marcell. Marcian. *conſil.28. num.21. in fin.*

in fin. Franc. à Pont. *conf.6. num.22. & seq. lib.1.* Modern. *d. conf. quæst.80. num.16. Rot. in Romana Dotis 1. July 1643. coram R.P. Meltio §. quia licet*, ibi quod actio petendi cessionem ex † natura actus in contractu inest. Ideò reseruatio non importat conditionem, *& in Ciuitatis Plebis Saluian. 1. July 1647. coram bon. mem. Bichio §. quæ confirmatur, & in Interam. Dotis 27. Ianuarij 1648. coram Reuerendiss. Terracinen. §. neque potest.*

19

Demum non visa fuit animaduersione digna inhibitio ab A.C. ad instantiam Marci obtenta, ne pecuniæ depositæ in S. Monte Pietatis absque eius scientia reinuestirentur pro prætenso suo interesse ratione Primogenituræ, nedum quia superuenit deposito iam facto in faciem Guarnerij,
20 sicque non † officit, cum inhibitio respiciat futura non præterita, *cap. si eo tempore*, vbi Gemin. *de election. in 6.* Add. ad Baratt. *decis.902. num.3.* & per clausulam si quid ibi adiectam resoluta fuit in simplicem citationem, *Rota coram bon. mem. Coccino decis.92. num.8. & decis.85. num.3. part.2. recent.* Modern. *de manut. obseruat.78. sub num.19. vers. quam.* Verùm etiam satisfacto mediantibus ijs pecunijs Guarnerio de Dote, Canones per eumdem ex dicta causa antea retenti ex ipsa depositi lege particulariter ad fauorem vocatorum in Primogenitura obnoxij, & obligati remanserunt.

Ex quibus cum constet de bono iure Ferdinandi ei quoque debetur manutentio in possessione Canonum, super quibus Guarnerius immissionem obtinuerat, & per po-
21 steriorem iudicis † sententiam ritè, ac rectè procedentis fuerat priuatus, *l. qui vniuersas 30. §. item cum Prætor*, vbi Bartol. *ff. acquir. possess.* Angel. *in l. clam possidere §. qui ad nundinas num.2. in fin. ff. eodem*, cum concordantibus latè cumulatis per Modern. Perus. *de Manut. obseruat. 12. num.25. & 26.*

Et ita dicimus vtraque parte informante, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Capuana Abbatiæ.

Lunæ 5. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Gratia Apostolica circa prouisionem beneficij de Iurepatronatus, cum derogatione medietatis vocum Patronorum, quando non possit dici iustificata, ita vt non mereatur executionem. Iuspatronatus regulariter non transit in fideicommissarium, sed remanet penes hæredem institutum. Fallit tamen id, quando constat de contraria mente Testatoris.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus, quod non pertineat ad aliquem, benè iustificatur ex arbore Familiæ ab vtraque parte admissa.*
2 *Ad Iuspatronatus si tantum admitti debeant descendentes ex masculis aspirare non valent descendentes ex fœminis.*
3 *A Fideicommisso exclusus censetur etiam exclusus à Iurepatronatus.*
4 *Iuspatronatus regulariter non transit in fideicommissarium, sed remanet penes hæredem directum.*
5 *Iuspatronatus tunc transit in fideicommissarium, quando constat Testatorem voluisse iura honorifica transire in fideicommissarium.*
6 *Testator quando præsumatur voluisse, quod Iuspatronatus transiret in fideicommissarium, & n.8. & 9.*
7 *Appellatione iurium, & actionum, continetur etiam iuspatronatus.*
10 *Testator quando præsumatur omnia in dispositione, voluisse quoque repetita in substitutione.*
11 *Verbum*, hæreditas, *comprehendit quid vniuersale, & sic quoque iura, & actiones omnes.*
12 *Substitutio dum facta reperitur eidem cui fuit facta institutio, intelligenda est de omnibus bonis, iuribus, prout cantat institutio.*
13 *Dictio relatiua*, dictis, *ad omnes species in præcedentibus comprehensas extenditur.*
14 *Testator, quod non dixit in antecedenti institutione, si aliquid expressit in sequenti substitutione, quando tacitè in præcedenti institutione id extendere possit.*
15 *Iuspatronatus satis dicitur honorificum si habeat titulum Abbatiæ, & procedat ex liberalitate Regia.*
16 *In Iurepatronatus mixto, qui tantum admittantur.*
17 *Consuetudo sufficit ad dignoscendum pertinentiam, & qualitatem Iurispatronatus, & n.18.*
19 *Iuspatronatus aliud est, quod sit vniuersale, & aliud si sit particulare.*
20 *Institutio generalis, quando præcessit, tunc subsequens non restringit ipsam institutionem generalem.*
21 *Sed dicitur expressa species ex abundanti, & ad tollendam aliquam dubietatem.*
22 *Institutio generalis per adiectionem specierum non restringitur, quia dicitur id factum ad effectum tollendi dubitationes.*
23 *Fideicommissum particulare, quando fuit adiectum institutioni vniuersali quid operetur.*
24 *Fideicommissum vniuersale inter descendentes, quando dicatur constitutum, & n.26.*
25 *Testator, quando aliquem prius vocauit, signum est prædilectionis quoad ipsum.*
27 *Quasi possessio præsentandi in iurepatronatus sufficiens est ad substituendam gratiam Prouisionis Apostolicæ cum derogatione medietatis vocum.*
28 *Derogatio medietatis vocum facta à Papa, in concessione Beneficij Iuspatronatus, intelligitur in quasi possessione præsentandi.*
29 *Gratia Apostolica dum non iustificatur, non venit attendenda.*
30 *Patronus admittens aliquem ad secum præsentandum, sibi præiudicat.*
31 *Patronus admittens aliquem ad præsentandum, licet sibi præiudicat, non tamen alijs compatronis.*
32 *Patronus vnus non potest alteri Patroni venienti ex propria persona præiudicare.*
33 *Confessio, quando detegitur erronea non præiudicat.*
34 Cap. Consultationibus 29. extr. de Iurepatronatus, *quando non possit applicari, & quid requiratur, & num.35.*
36 *Proprietas absorbet possessionem.*
37 *Præsentatus à vero Patrono præferendus omnibus alijs.*

DECISIO LXIV.

Ad perpetuum simplex Beneficium Abbatiam nuncupatum sub titulo Sancti Laurentij in Casali Beatæ Mariæ Maioris de Iurepatronatus vacans per obitum bon. mem. Theodori Cardinalis Triuultij vltimi possessoris; Præsentatus fuit à D. Francisco Caetano Sermonetæ Duce Reuerendissimus Archiepiscopus Rhodien. & à D. Antonio Caetano Duce Laurenzanæ R. P. D. Ioseph Caetanus germanus frater. Orta proindè controuersia in partibus coram Ordinario super eorum prælatione, fuit causa deuoluta ad Curiam, & mihi commissa. Verùm quia ex parte Archiepiscopi fuerat obtenta à Santissimo D. N. gratia Apostolicæ prouisionis cum derogatione medietatis vocum sub narratiua, quod Sermonetæ Dux haberet aliam medietatem, Dubium erat, An gratia Apostolica esset iustificata, quo proposito DD. responderunt gratiam non esse iustificatam.

Etenim Alphonsus de Aragona Rex olim Neapolis seruitiorum intuitu, quæ acceperat ab Honorato Caetano, & viro emerito præmia largiretur vsque de anno 1456. donauit illi, eiusque hæredibus, & successoribus de suo corpore legitimè descendentibus Iuspatronatus controuersum. Et instituto per Honoratum fideicommisso fauore masculorum, & descendentium ex linea masculina, fœminis semper exclusis Iuspatronatus deuenit in personam Honorati iunioris, vt ex præsentatione facta anno 1521. fauore Nicolai Caetani. Ex dicto verò Honorato iuniore natus fuit Ludouicus, ex Ludouico Scipio, & ex Scipione alter Ludouicus, & Alphonsus, qui præsentarunt anno 1576. Bernardinum de Mendozza, & anno 1594. Henricum Caetanum, vt conueniunt etiam partes: Nec controuertitur, quod à prædictis descendunt Duces qui nuper præsentarunt, nempè Dux Sermonetæ nepos Ludouici ex Ducissa Camilla filia, & Dux Laurenzanæ pronepos Alphonsi, & hæres fideicommissarius Honorati senioris.

Præsuppposita igitur existentia Iurispatronatus, & descendentia supradicta, vt ex Arbore, quam † vtraque pars admit- 1

admittit; non iustificatur Ducem Sermonetæ habere medietam vocum, prout Archiepiscopus in litteris expressit, Canonistæ *in cap. 1. de lit. contestat. in 6.* Rota coram sanct. mem. Gregor. *dec. 452. num. 3. in recent. dec. 766. num. 1. p. 6. in Aquilana Iurisp. 4. Iunij 1646. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado, & in Comen. Iurispatronatus 7. Febr. 1650. coram bon. mem. Arguelles, & 14. Iunij 1652. coram R. P. D. meo Albergato.* Quoniam cum fideicommissum
2 Honorati sit institutum fauore masculorum, † & descendentium ex linea masculina, vt in proposito huius fideicommissi scripsit Bellon. iun. *cons. 2. per tot.* Dux autem Sermonetæ descendat per lineam fœmininam, Iuspatronatus spectat in totum ad Ducem Laurenzanæ excluso Sermonetæ Duce, quippè qui sicuti est exclusus à fideicommisso vti
3 descendens † per fœminam, ita pariformiter excluditur à Iurepatronatus.

Etsi enim regulariter Iuspatronatus non transeat ad hæ-
4 redem fideicommissarium, † sed maneat penes hæredem directum, Bart. *in l. quia proinde §. restituta, ff. ad Trebell.* Peregr. *de fideicomm. art. 6. num. 37. & seqq.* Fusar. *de substitut. qu. 634. num. 2.* Fallit tamen vbi constat Testatorem iura
5 † quoque honorifica voluisse fideicommisso supponere, vt limitando contrariam regulam, tradunt Lambert. *de iurep. lib. 1. par. 2. art. 35. ad fin.* Cancer. *var. resol. lib. 2. cap. 18. n. 6.* Garz. *de benef. par. 5. cap. 9. num. 19.* Rota *dec. 206. num. 15. par. 7. recent. in Bononien. Iurispatronatus 23. Ianuarij 1640. coram bon. mem. Bichio, in Maioricen. Beneficij 27. Iunij 1648. coram eodem, in Lucen. Sarzanen. Beneficiorum 3. Decembris 1655. & 11. Iunij 1656. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Mediolanen. Iurispatr. 18. Iunij 1657. coram Reuerendiss. D. Præside Vallisoletano.*

Quòd autem in præsenti constet de voluntate Testatoris
6 comprehendendi Iuspatronatus in fideicommisso † coniecturæ non desunt. Instituit enim Honoratus hæredes vniuersales Horatium iuniorem, & Iacobum Mariam nepotes
7 ex fratre, omnesque suos descendentes masculos tam in omnibus, quàm etiam in iuribus, & actionibus, sub quorum appellatione contineri Iuspatronatus, firmat Bald. *cons. 32. num. 3. lib. 1.* Lotter. *de re benef. lib. 1. qu. 9. num. 50. & seqq.* Salgad. *in laberint. credit. par. 3. cap. 5. num. 19. & seqq.* Viuian. *lib. 4. cap. 4. num. 16.* & dixit Rota coram Seraphino *dec. 725. num. 3. in recent. dec. 207. num. 12. par. 6. & in dict. Mediolanen. Iurispatronatus 18. Iunij 1657. coram Reuerendissimo Præside Vallisoletano.*

Nec ex eo, quòd verba huiusmodi sint solùm expressa in
8 institutione, non autem † in substitutione potest dubitari, quin Iuspatronatus fuerit comprehensum sub fideicommisso; nam vltra quod præsumitur, quòd ea omnia, de quibus
9 testator mentionem fecit in institutione intelligatur † comprehensa in substitutione, *l. 1. C. de impub. & alijs substitut. l. si seruus plurium, §. final. ff. de legat. 1.* Peregr. *cons. 32. nu. 44. lib. 2.* Bellon. iun. *cons. 63. num. 92. & seqq.* Rota *in Bononien. legati, seu Palatij 17. Iunij 1637. coram Reuerendiss. Terracinen. §. sed cum, & in Romana fideicommissi de Zeffiris 4. Iunij 1646. coram bon. mem. Bichio §. tandem.* Apparent expresse repetita in substitutione facta fauore Regis Ferdinan-
10 di filij Regis Alphonsi in defectum lineæ, & descendentiæ masculinæ, ibi: & nullus superesset masculus, ad quem eius hæreditas deuenire deberet, quod in dictis bonis, iuribus, rationibus, & pertinentijs omnibus quibuscumque succedat,
11 & succedere debeat Ferdinandus Rex Siciliæ, verbum † enim illud, *hæreditas*, quo Testator vsus fuit, ibi ad quem eius hæreditas deuenire debeat tanquam vniuersale comprehendit etiam iura, & actiones, *l. hæreditas, ff. de reg. iur. l. nihil aliud, ff. de verb. signif.* Rota apud Merlin. *dec. 126. num. 12.* & fuit ponderatum *in dicta Mediolanen. Iurispatronatus*, ac etiam includere Iuspatronatus tradit Bald. *in l. final. nu. 6. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Phanuc. *de inuent. q. 243. num. 61.* firmat Lotter. *lib. 2. qu. 11. num. 37. & 38.* & dixit Rota *in d. Bononien. Iurispatronatus 23. Ianuarij 1640. & Maioricen. Beneficij 27. Iunij 1648. coram bon. mem. Bichio, & in dicta Lunen. Sarzanen. Beneficiorum coram Reuerendissimo D. meo Decano.* Idemque colligitur ex verbis subsequentibus ibi: in
12 † dictis bonis ipsius Testatoris, quæ inferunt, vt substitutio sit intelligenda de omnibus bonis, & iuribus, & actionibus,
13 prout erat institutio, ex dictionis † relatiuæ, *dictis*, quæ ad omnes species in præcedentibus comprehensas, refertur Surd. *cons. 163. num. 14.* Menoch. *cons. 203. num. 23.* Rota coram Seraphin. *dec. 584. num. 8. & coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono dec. 177. num. 4.* Vnde quamuis Testator in prima substitutione facta inter hæredes, & eorum descendentes non dixerit iura, & actiones, dum sunt adiecta in hac vltima dicitur † idem tacitè voluisse in antecedenti- 14
bus substitutionibus, vt arguit Bartol. *in l. cohæredi §. ex his, ff. de vulgar.* Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 16. num. 7.* Fusar. *qu. 11. num. 1. de substit.*

Dictæque Testatoris voluntati etiam inhærendum esse suadet qualitas Patronatus admodum honorifici † respectu 15
tituli Abbatiæ, ac respectu donationis regiæ, vt fuit ponderatum in dicta Maioricen. Beneficij, sed multò magis concessio facta ab Alphonso Rege, quæ vtpotè fauore Honorati, eiusque hæredum, & successorum ex suo corpore legitimè descendentium operatur, † vt in hoc patronatu mixto 16
solùm admittantur illi, qui sunt descendentes, & hæredes primi acquirentis, etiamsi non sint hæredes vltimi, Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 23. num. 31. & 44.* Peregr. *cons. 34. num. 1. vol. 1. & cons. 19. num. 1. vol. 2.* & dixit Rota *dec. 217. num. 20. & 21. dec. 267. num. 8. par. 6. recent.* & responsum fuit *in Imolen. Decanatus 27. Maij 1652. coram R. P. D. meo Verospio.* Addita potissimè obseruantia subsecuta, † nam quoties 17
contigerunt vacationes semper præsentarunt descendentes, & hæredes fideicommittentis, nunquam autem fœminæ neque hæredes grauatorum, quam obseruantiam † sufficere 18
ad dignoscendam pertinentiam, & qualitatem Iurispatronatus, firmat Franc. *in cap. vnic. num. 5. de iurepatron.* Peregrin. *consil. 33. num. 21. & 25. lib. 1.* Gratian. *discept. forens. cap. 521. num. 17. & 19.* Rota coram Buratto *dec. 184. num. 22. in Cremonen. Præpositura 23. Maij 1644. coram Eminentissimo Domino Cardinali Corrado, & in sæpè citata Maioricen. Beneficij 27. Iunij 1648. coram bon. mem. Bichio.*

Obiectum quòd fideicommissum non sit vniuersale, sed particulare restrictum † ad bona iurisdictionalia, & feu- 19
dalia ex eo, quod Testator institutis hæredibus vniuersalibus Honorato, & Iacobo Maria nepotibus instituerit ipsum Honoratum in Comitatibus Fundorum, Traiecti, & in Comitatu Moriconi Iacobum Mariam, & post in casum mortis sine filijs eos, eorumque descendentes masculos substituerit, post mortem verò omnium substituerit Ferdinandum Regem, & sic reciprocam illorum substitutionem esse referendam ad bona particularis institutionis immediatè præcedentis, visum fuit nullo modo subsistere, † quia cum præcesserit institutio generalis, subse- 20
quens specialis non restringit primam, sed facta intelligitur gratia maioris declarationis, & ad dirimendas controuersias † inter hæredes, iuxta *Text. in l. quæsitum §. si* 21
quis fundum, ff. de fund. instr. ibique Bart. vbi quòd verba generalia institutionis per adiectionem specierum non restringuntur, sed dicitur expressa species, & facta specialis institutio ex abundanti, † & ad effectum tollendi dubita- 22
tionem, vt eo relato concludunt Ruin. *cons. 165. num. 4. & 5.* Corn. *cons. 200. num. 6. eodem lib.* Paris. *cons. 92. & cons. 41. lib. 1.* Rot. coram Cardinali Seraphino *dec. 584. num. 7.* quam sententiam confirmat Gabr. *cons. 132. num. 20.* inquiens fideicommissum particulare additum † cense- 23
ri non ad inducendam dispositionem diuersam, & separatam à præcedenti, sed vt fideicommissum vniuersale facilius effectum sortiri possit, neque implicare, quod sub duplici vinculo singularis, & vniuersalis fideicommissi eadem bona subiaceant, quem sequitur Rota *dec. 41. num. 2. & dec. 267. num. 7. par. 2. & 419. num. 20. & 489. num. 12. par. 5. recent. in Viterbien. Castrorum 24. Maij 1621. coram bon. mem. Coccino, & in Bononien. rescissionis contractus 14. Iunij 1628. coram Reuerendissimo Terracinen. §. & licet ex instrumento.*

Et nihilominus dum Testator † vltimo morienti sub- 24
stituit Regem Ferdinandum in omnibus, & singulis bonis, iuribus, & actionibus, sequitur pernecesse, quod constituerit fideicommissum vniuersale etiam inter descendentes, tum quia eos primo vocauit, & Regi † prædilexit 25
argumento text. *in l. Publius, §. Titia, ff. de condit. & demonstr. & l. Lucius la 2. in fin. ff. de hæred. instit.* Rota cor. Seraphino *dec. 1329. num. 4. & coram Eminentiss. D. Card. Otthobono dec. 1. nu. 29.* Tum quia aliter bona omnia, † iu- 26
ra, & actiones nunquam in Regem transire potuissent, vt notant DD. *in l. Titia 89. §. Seia libertis, ff. de legat. 2.* Surd. *cons. 329. num. 7. cum alijs relatis per eundem Eminentiss. D. Cardinalem Otthobonum dec. 28. num. 10. & dicta dec. 41. num. 2. par. 2. recent.*

Nec suffragatur Duci Sermonetæ quasi possessio Ducis-

27 sæ Camillæ matris, alioquin sufficiens † ad substinen-
dam gratiam prouisionis Apostolicæ cum derogatione me-
dietatis vocum, *cap. consultationibus de iurepatr.*

Siquidem licet vocum medietas in gratia expressa intelli-
28 gatur de medietate existentium in quasi † possessione præ-
sentandi ex decisionibus allegatis *in Firmana Beneficij 3. A-
prilis 1656. coram me, & in Lucana Cappellania 28. Aprilis
eiusdem anni coram R. P. D. meo Beuilaqua.* Adhuc tamen
29 gratia non † est iustificata, quia Dux Sermonetæ nunquam
extitit in quasi possessione præsentandi, & quasi possessio
acquisita per Ducissam ooo transiuit in illius filium, & hæ-
redem iuxta opinionem, quàm seruat Rot. vt coram Mant.
dec.88.num.5. Coccin.*dec.464.num.3.* sanct.mem. Greg. *dec.
222.num.6.seqq.* vbi Adden. *num. 12. & dec. 417. num.7.* vbi
pariter Adden.*num.14.* Merlin. *dec.563.num.2.* & cumulatis
concordantibus firmatum fuit *in Cracouien. Præpositura 12.
Iunij 1645. & 4. Maij 1646. coram R. P. D. meo Verospio, &
in Comen. Capellania 27. Aprilis 1648. coram bon. mem. Du-
nozetto.* Immò quatenus etiam transiuisset non releuaret,
30 acquisita enim fuit per Ducissam ex consensu † præstito re-
signationi factæ per Antonium Cardinalem Caetanum
fauore Patriarchæ Caetani, quæ quidem acquisitio quasi
possessionis præsentandi potuit præiudicare bon. mem. Du-
ci Francisco Caetano illam admittenti ad præsentandum,
31 non autem alijs, vt in specie dixit Rota *dec. 284. num. 8. p.1.*
Adden. ad sanct. mem. Gregor.*dec.417.num.13.in fin.à vers.
vlterius*, Posth. *de manut. obseru. 32.num.14.*

Et ex eadem responsione tollitur replicatio, quòd idem
Franciscus fassus fuerit ad Ducissam Camillam spectare
pro medietate patronatum istius Beneficij, nam cum Dux
modernus Laurenzanæ non sit hæres d. Francisci patrui,
32 sed veniat ex propria persona vti hæres fideicommissarius
Honorati, non potuit eidem præiudicare, *l. duobus, §. 1. ff.
de iureiur. l. qui testamentum, ff. de probat.* Surd. *cons. 326.
num. 13.* Rota coram Merlino *dec. 405. num. eod.* Præsertim
33 cum dicta confessio † detegatur erronea, ex quo Ducissa
tamquam fœmina erat exclusa ab hæreditate Honorati, &
sic non erat compatrona; Ideòque minus est attendenda,
l. non fatetur, ff. de confess. Rota coram sanct.mem. Gregor.
dec.126.num.10. & coram Buratto *dec.912.eodem numero.*

34 Hinc patet non applicari *text. in cap.* † *consultationibus
19. de iurepatr.* Cùm nec Sermonetę Dux existat in dicta
quasi possessione præsentandi, nec Archiepiscopus ab eo
35 præsentatus fuerit institutus, vt † opus esset ad hunc effe-
ctum, vt notat Abbas *in d. cap. consultationibus num.9. vers.
quod ego intelligerem,* Paul.de Cittadin. *de iurepat. 6.par.ar.3.
num.13.in fin.& num.16.* Rocch. *eodem tract.verb. competens
num.45. circa fin. vers.hanc tamen conclusionem, & num.seqq.*
Menoch. *de recuperand. remed. 1. num. 120.* Dec. *cons. 149.
num.2. vers. & recenta ista, & cons. 127. num. 1.* Cels. Hugo
cons. 77. num. 1. & 2. Et hanc opinionem sæpissimè amplexa
fuit Rot. *vt in dec.167. num. 10. par.2. diuers.* Seraphin. *dec.
1395.num.4.vers.vltra quod in Compostellana Parochialis co-
ram Blanchetto*, quam refert, & sequitur Garz. *de benef.p.5.
cap.5.num.48.* & antecedentibus *in recent.dec. 180. n.2. & 3.
par.3.dec.82.num.5.& 6. par.5.* Pen. *dec. 521. num. 7. & 8. in
Comen. Capella 27. Aprilis 1648. coram bon. mem. Dunozet-
to*, cum alijs per Posth. *obseru. 32. num. 8.* Quia nimirum
36 ante institutionem † proprietas absorbet causam possessio-
nis ex notatis per DD. *in d. cap. consultationibus*, & benè
firmat Dec. *cons. 127. num. 1.* & respondit Rota *d. dec. 83.
num.5. par.5. recent. & in allegata Comen. Capella 27. Apri-
lis 1648. coram bon. mem. Dunozetto*, & latè deductum fuit
in dec. 1630. coram Penia repetita in recent. dec. 374. par. 1.
37 Ideò tunc in concursu † præferendus est præsentatus à ve-
rò Patrono, vt magistraliter distinxit Rota *d. dec. 1630.
coram Penia.*

Et ita partibus acerrimè informantibus decisum.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Ianuen. seu Sauonen. Pensionis.

Veneris 9. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

De modo pensiones translatas soluendi; vndè orta controuersia inter Episcopum Sauonæ, & illos de Costis, dubitatum fuit ad quam summam tenebatur Episcopus, cumque pro rata pensionis ab ipso accollatæ teneri resolutum fuit, vt in præsenti decisione constat.

SVMMARIVM.

1 *Pensio cum non fuerit translata, sed vacauerit ad illam pro rata pensionis accollata, non autem pro solido Episcopus tenetur.*

2 *Conuentio quæ loquitur de rata, de toto non potest, cum verbum* ratæ, *sit nomen partis.*

3 *Rata de æquali portione non solum ex consuetudine contrahentium, sed etiam ex dispositione Iuris est intelligenda.*

4 *Expressio beneficiorum in specie, & obligatio vna eademque oratione concepta operantur, vt verba taxatiuè stare dicantur.*

5 *Pactum, in euentum translationis pensionum pro parte, aut in totum pro qualibet parte translata, teneri aliquem pro rata sua quomodo procedit.*

6 *Declaratio retentis terminis rei declaratæ, est intelligenda.*

7 *Solutiones coacta, & tanquam metu mandatorum facta, facta protestatione soluenti non præiudicant, nec obseruantiam interpretatiuam inducunt.*

8 *Obligationem diminui in casu translationis pensionum non est absurdum.*

9 *Translatio tanquam prorogatiua oneris strictè est intelligenda.*

10 *Translatio pensionum vltra medietatem fructuum valoris beneficij ex constitutione Vrbani VIII. prohibetur.*

DECISIO LXV.

Resignauit primo loco Landinellus Episcopatum Albinganen. ad fauorem Petri Francisci Costæ Iunioris, reseruatis sibi quatuor pensionibus scut. 700. super quatuor beneficijs possessis à Ioanne Antonio, & Valerio de Costis, qui simul cum Octauio communi Patre reseruationi consensum præstiterunt, & ad solutionem se obligauerunt; Resignauit deinde Petrus Franciscus Costa Senior Episcopatum Sauonen. D. Francisco Mariæ Spinulæ pacto inito, quod ex prædictis quatuor pensionibus, pro quibus ad fauorem Landinelli tenebantur illi de Costis, Episcopus resignatarius esset adstrictus simul cum Thoma eius Patre, Iacobo, & Iuliano fratribus soluere sc. 300. pensionum scilicet scuta 20. super beneficium de Tribusena reseruata, & reliqui scut. 100. super Abbatia Insulæ Gallinariæ, quod onus à prædicto Episcopo in se assumptum fuit, & pro dicta rata alios de Costis promisit indemnes releuare.

Successiuè ex dictis scutis 700. vigore facultatis Apostolicæ transtulit Landinellus scut. 450. hoc modo, videlicet integram pensionem scut. 250. super Abbatia Gallinariæ, scuta 150. ex scutis 200. super Abbatia de Plarusio, & scuta 50. super Prioratu de Ponte Loogo *Summario Episcopi Resignatarij num. 2.* & hinc orta super modo soluendi pensiones translatas controuersia inter prædictum Episcopum Sauonæ, & illos de Co-
stis, dubitaui ad quam summam teneatur Episcopus, &
illum teneri pro rata pensionis ab ipso accollatæ DD.
censuerunt, quia cùm † pensio super beneficio de Tribu- 1
sena, quam in se accollauerat Episcopus non fuerit trans-
lata, sed vacauerit, non potest ille teneri nisi pro hac rata
alterius pensionis accollatæ, non autem pro solido, *l. reos
11. §. cum in Tabulis ff. de duobus reis*, Gratian. *discept. 220.
num. 42.* Rot. *dec. 298. num. 4. par. 4. recent.* ex ratione,
quia conuentio, † quæ loquitur de rata de toto non potest, 2
cùm verbum ratæ sit nomen partis, *l. sic pro rata ff. de re-
lig. & sumpt. funer. gloss. in auth. si quando in princ. C. de con-
stit. pecun.* Cost. *de port. rat. qu. 2. num. 1. & duob. seqq.* Ro-
ta coram Crescent. *dec. 6. num. 5. de sent. & re iud.*

Ratam verò intelligebant † DD. de æquali portio- 3
ne, & sic medietate, non solùm ex consuetudine contrahentium, qui in alia parte eiusdem Instrumenti pro rata medietatem intellexerunt, sed etiam ex dispositione Iuris, de qua *in l. etiam ff. de vsufruct. gloss. in l. Titius ff. de legat. 1.* Alexand. *cons. 72. num. 8. lib. 5.* Cost. *de tract. qu. 6. num. 1.* Franc. *dec. 439. num. 4.*

Nec obstat, quòd verba obligationis in alia parte vbi assumptum fuit onus soluendi pensionem super bene-

ficio

ficio de Tribusena, & Abbatiæ Gallinariæ, demonstratiuè fuerint apposita, noo autem taxatiuè, contrariuio enim de-
4 ducebant DD. ex eo, † quòd expressa fuerunt oomina propria beneficiorum duo ex quatuor in specie electa, & vlterius conuentum fuit, quod ex pensione scut. 250. super dicto beneficio de Gallinaria scuta centum essent soluenda, expressio enim prædicta beneficiorum, non autem solius quantitatis in genere, & obligatio vna, & eadem otaóone concepta operatur, vt verba dicantur stare taxatiuè iuxta distinctionem Felin. *in cap. super litteris 20. num. 4. vers. sed si sub vnica de rescript.* Castrens. qui loquitur de pensione *cons. 339. sub num. 3. vers. interdum vna tantum lib. 1.* Menoch. *consil. 1162. num. 17.* Morett. *cons. 5. num. 4.* Rota *dec. 11. num. 8. & seqq. de Testam. in antiq.* Merlin. *dec. 456. num. 38.* vbi coocordantes referuntur, & admissum fuit *in Romana Legati, seu dotium 16. Martij 1643. coram Reuerendissimo D. Carillo, §. secundo quod.*
5 Pactum verò, † quod *in euentum translationis pensionum scut. 700. pro parte, aut in totum pro qualibet parte translata DD. de Spinulis teneantur pro eorum rata*, intelligebant DD. procedere casu quo translatio in genere facta fuisset de dictis scut. 700. sine vlla specificatione beneficiorum, quorum pensiones transferebantur. Quando autem translatio nominatim cootigisset indiuiduando pensiones, tunc habet locum formæ præcedentis accollationis, quod scilicet in translatione, quæ poterat fieri super beneficio de Tribusena, & super alio de Gallinaria teneantur pro eorum portione,
6 quando fieret specialis translatio, vt supra. † Declaratio enim intelligenda potius visa fuit retentis eisdem terminis rei declaratæ, & ad formam obligationis à principio super duobus certis Beneficijs contractæ, iuxta Text. *in l. generaliter 32. §. Vxori*, vbi Bart. *sub num. 3. ff. de vsu, & vsufr. legat.* Cyriac. *contr. 210. num. 29.* vbi alios refert Rota *in Anconitana Mannæ 13. Maij 1644. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado §. Vnde infertur.*
7 Nec contraria † obseruantia suffragatur: solntiones enim coactæ fuerunt *primo Summario Episcopi num. 4.* & proindè tanquam metu mandatorum factæ, de quo expressè protestatum fuit, soluenti non præiudicant, & obseruantiam interpretaóuam non inducunt, iuxta Text. *in cap. olim 12.* vbi gloss. *ordin. verb. timore sententiæ de restit. spoliat.* Roman. *cons. 369. nu. 14.* Adden. ad sa. mem. Greg. *dec. 365. nu. 4.* Rota coram Put. *dec. 273. lib. 2. iuxta vltimam impressionem.*
8 Prout non repugnat absurduio, † quòd in casu translationis pensiooum diminuta fuisset obligatio illorum de Spinulis, quia id pendebat ex euentu futuro, & à modo transferendi; Si enim translata fuit pensio super beneficio de Tribusena, obligatio non mouebantur, & cùm collecta fuerit certa species pensionum, quarum vna translata non fuit, non est conueniens, quòd obligaóo minuatur, maximè quia
9 † translatio tanquam prorogatiua oneris strictè debet intelligi, & hac ratione edita fuit constituóo à fel. rec. Vrbano Octauo *Bullarum nou. tom. 2. in ordine* 20. quæ prohibitio
10 † fuit translatio pensionum vltra medietatem fructuum valoris beneficij, de quo post alios Rota *in Romana pensionis 23. Iunij 1636. coram me in princ.*

Ex prædictis itaque tenetetur Episcopus pro scut. 50. sed cum ex tota pensione scut. 250. (qoorum scuta 100. accollauit in se Episcopus, vt supra) super Abbatia Insulæ Gallinariæ scut. 25. vacauerint *primo eius Summario num. 3.* extincta est proportionabiliter in scutis quinque, & decreuit eius obligatio ad scut. 45. pro quibus tantùm teneri DD. dixerunt vtraque, &c.

R. P. D. M. E L T I O

Postea Episcopo Papien.

Amerina Successionis.

Luna 5. Maij 1659.

A R G V M E N T V M.

Sententiam Rotalem tanquam validam esse confirmandam ad effectum immissionis Monasterij in possessione bonorum de quibus agitur, nullo habito respectu certorum locorum montium, quæ quasi fideicommisso subiecta ad reformationem sententiæ conducere prætenduntur.

S V M M A R I V M.

1 *Iustitia sententia, ex quibus satis, superque dicatur iustificata.*

2 *Bona ex pretio argentorum fideicommissorum acquisita, in illorum locum etiam ad effectum restitutionis fideicommissi subrogata censentur.*

3 *Actus equiuocus ad inducendum fideicommissum deseruire non potest.*

4 *Confessio alicuius contra seipsum aliam quamcunque probationem in contrarium superat.*

5 *Emptor stipulando pro se, & suis hæredibus absque vllo præcepto fideicommittentis, sibi ac suis hæredibus bona acquisiuisse censetur, non autem fideicommisso, licet debitor pretij remaneat.*

6 *Donatio facta de omnibus bonis, reseruatis tantùm scutis decem ad effectum testandi, attenta parua summa reseruata tanquam valdè dubia difficulter subsistit.*

7 *Donatio de particularibus bonis fideicommisso subiectis facta, vltra dispositionem donantis non est extendenda.*

8 *Fideicommissum vniuersale ex verbis donationis eliditur.*

9 *Relatio fieri debet non ad ea, quæ incidenter in donatione fuerunt enunciata, sed ad illa quæ propriè, & principaliter disposita apparent.*

D E C I S I O LXVI.

ADuersus sententiam Rotalem latam per R. P. D. meum Beuilaquam, in qua Monasterio Sancti Stephani Ameriæ ex persona Mariæ Hieronymæ ibi professæ Immissio concessa fuerat pro medietate, ac pro indiuiso cum Catherina Nouella in possessione bonorum liberorum q. Antonij Nouelli fratris germani prædictarum Catherinæ, ac Mariæ Hieronymæ, prætendebant in gradu appellationis informantes pro eadem Catherina reuocandam, vel saltem reformandam esse dictam sententiam quoad loca 17. Montis Salis, ac quinqoe bonorum corpora existentia in Territorio Castri Frattucciæ, vti subiecta fideicommisso Felicis Nouelli Archimandritæ Massanen. Vndè dubitatum fuit an dicta sentenóa sit confirmanda, vel infirmanda, & DD. pro confirmatiooe responderunt, dum illius validitas non controuertitur.

Iustitiam etiam saóis comprobata visa fuit † ex plenè de- 1
ductis in decisionibus editis coram R. P. D. meo Beuilaqua sub diebus 15. *Maij 1656. & 22. Iunij 1657.* in quibus fuit concessa Immissio dicto Monasterio super controuersis bonis tanquam liberis, ac hæreditarijs præfati q. Antonij Nouelli, ex quibus decisionibus, vt Iustitia sententiæ deducatur, dixit Rota *dec. 617. num. 2. par. 1. dec. 395. num. 1. par. 4. & dec. 325. num. 4. & 521. num. 1. par. 5. recent.* coram san. mem. Gregorio XV. *dec. 524. num. 4. in Placentina bonorum 4. Februarij 1656. coram Reuerendissimo D. meo Decano in fine principij, in Romana pecuniaria 4. Decembris præteriti §. Iustitiam etiam coram me*, & alibi passim.

Nec subsistit, † quòd dicta loca 17. montis salis pro- 2
ueniant ex pretio bonorum Tenutæ Castri Rosarij, quæ emerat Ægidius Pater Aotonij ex pretio argentorum fideicommissariorum præfati Archimandritæ, ac proindè censeantur in illorum locum subrogata etiam ad effectum, vt veniant in restitutione fideicommissi iuxta Text. *in l. Imperator §. cum autem ff. de legat.* 2. vbi notant DD. Peregrin. *de fideicomm. art. 44. sub num.* 30. & dixit Rota coram Merlino *dec. 316. num.* 22. Quia cum dictus Ægidius in eodem loco possiderat alia bona prouenientia ex dote suæ Vxoris, vt apparet ex illius confessione, in qua fundantur informantes pro Catherina relat. *in eius Summ. num.* 3. neque iustificetur, quòd ea potius proueniant ex bonis emptis ex dicto pretio argentorum, quàm ex dictis bonis dotalibus, vtique † actus iste tanquam æquiuocus non potest 3
deseruire ad inducendam illorum subiectionem respectu dicti fideicommissi, præsertim accedente confessione ipsius Catherinæ, quæ illorum possessionem tanquam de bonis hæreditarijs dicti Antonij adepta fuit, quæ sanè confessio superat † quamcunque aliam probationem in contra- 4
rium, *l. cum te la 2. C. de transact. l. generaliter 13. C. de non nu. pecun.* Rota *in Montis Politian. bonorum 1. Iulij 1648. §. non obstat, quod solutiones cor. me, & in Meleuitana mercium 29. Ianuarij 1649. §. Signanter coram bon. mem. Arguelles.*

Imò quatenus etiam dicta bona Castri Rosarij fuissent per Ægidium acquisita ex pretio argentorum sicuti præten-

ditur ex parte Catherinæ, adhuc cessaret omnis hæsitatio,
5 quia dum ille in eorum emptione stipulatus fuit † pro se, & suis hæredibus, nec vllum adsit præceptum Archimandritæ fideicommittentibus de reinuestiendo in bonis stabilibus pretium suorum argentorum, censetur dicta bona acquisiuisse sibi, ac suis hæredibus non autem prædicto fideicommisso, licet pretij debitor remaneat, vt benè firmatur *in prima decisione huius causæ §. neque respectu in fine*, & latè fuit dictum *in Bononien. bonorum 17. Iunij 1641. & 21. Februarij 1642. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Catharen. hæreditatis 28. Aprilis 1653. coram eodem §. non obstat quod Decius*, vbi *in vers. licet enim*, dicit hanc esse communem opinionem.

Nec pariter vrget, quòd alia quinque corpora bonorum posita in Territorio Castri Frattucciæ, & descripta in dicta sententia tanquam libera proueniant ex donatione facta Archimandritæ anno 1606. ab eius fratribus, & ideò cadant sub illius subsequenti fideicommisso constituto in donatione ab eo facta de anno 1606. cum perpetua exclusione
6 Monialium ad fauorem † dicti Ægidij: Quoniam præter quod de prima donatione vti facta de omnibus bonis præsentibus, & futuris, reseruatis solummodò scutis decem ad effectum testandi, valdè dubitari potest de illius subsistentia, attenta parua summa reseruata, vt notat Cast. *in l. stipulatio hoc modo concepta 61. num. 3. in fin. ff. de verb. obligat.* Dec. *cons. 251. in verb. Idem ergo*, & in terminis Clar. *in §. donatio qu. 19. num. 8. in fin.* Menoch. *cons. 184. num. 4.* Cephal. *cons. 485. num. 133.* Mastrill. *dec. 283. num. 18. & 19.* Rota *in Tudertina Donationis 17. Iunij 1652. §. quia predicta coram Reuerendissimo D. meo Decano*, fuit ponderatum quod
7 dictus † Archimandrita non donauit Ægidio omnia sua bona, nec super illis fideicommissum instituit, sed solum donauit, ac subiecit dicto fideicommisso quædam bona particularia in eadem donatione expressa, inter quæ cùm non reperiantur adnotata corpora de quibus modo agitur, videtur voluisse tantum sub illa dispositione comprehendere bona ibidem particulariter expressa, vt fuit responsum *in prima decisione huius causæ § nec visum fuit coram R. P. D. Beuilaqua*.

8 Hinc elidìtur obiectum † ad inducendum fideicommissum vniuersale super illis verbis eiusdem donationis, ibi: *asserens etiam se prater, & vltra bona matrimonialia à Parentibus relicta, & alia tam solo ipsius D. Carpinei Ægidij, quàm aliorum etiam fratrum communi pecunia comparata, & acquisita, & deinde cessa, retrocessa, & donata eidem D. Archimandritæ, &c.* quia licet Donator enunciauerit per ea verba vniuersalem donationem à fratribus antea receptam, non tamen voluit sub eius donatione omnia bona sibi donata comprehendere, dum talem dispositionem restrinxit ad quædam bona particularia ibi descripta, *vt in Summario responsionis Monasterij sub num. 1.* Censetur enim solummodò apposuisse dicta verba, non quidem per modum principalis dispositionis, sed enunciatiuè ad effectum ostendendi quænam bona ipse possidebat, & à quibus pro-
9 ueniebant, & sic relatio fieri debet non ad ea, † quæ incidenter fuerunt in dicta donatione enunciata, sed ad illa, quæ propriè, & principaliter disposita apparent per *Text. in l. fin. §. Titia*, vbi Bart. *num. 3. ff. de liber. legat.* Menoch. *cons. 334. num. 1.* Surd. *cons. 308. num. 47. & cons. 430. num. 20.* cum alijs allegatis per Rotam coram Merlino *dec. 454. n. 11. & 12. & dec. 564. num. 3.*

Quo denique ad alia, quæ repetebantur, super retentione controuersorum bonotum ex causa prætensorum creditorum dictæ Catherinæ, & præsertim pro scutis 3000. prouenientibus ex pretio argentorum supradicti Archimandritæ DD. visum fuit sufficienter responsum *in secunda decisione sub die 22. Iunij 1657. coram eodem R.P.D. meo Beuilaqua*, & propterea alia maiori non indigere responsione.

Et ita resolutum fuit vtraque parte informante, &c.

☞ *In hac causa in præcedenti part. 12. habentur duæ decisiones nempè sub diebus 15. Maij 1656. & 22. Maij 1657. coram R.P.D. meo Beuilaqua, sunt decisiones 158. & 261.*

R. P. D. T A I A.

Firmana Fideicommissi.

Veneris 9. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Testator prohibendo alienationem bonorum, ac fideicommissum ordinando his verbis, sed perpetuo, & fututis temporibus, bona debeant remanere penes suos hæredes institutos, & substitutos, & eorum hæredes in infinitum, tunc sanè appellatione hæredum ex communi opinione, veniunt tantum hæredes sanguinis. Quæ opinio benè roboratur, & magistraliter submouentur multæ oppositiones.

SVMMARIVM.

1 *Hæredum appellatione in substitutionibus, & fideicommissis veniunt tantum hæredes sanguinis secundum communem opinionem, & num. 2.*
3 *Doctores parum sibi constantes non attenduntur.*
4 *Hæredum appellatione, veniunt tantum hæredes sanguinis, maximè inter liberos.*
5 *In Institutione hæredum, quando sunt substituti filij, & filiorum filij, tunc in substitutione, etiam nomen hæredum intelligitur de filijs.*
6 *Quod maximè procedit, attenta expressione qualitatis masculinitatis.*
7 *Appellatione hæredum tunc veniunt maximè filij tantum, quando sumus in prohibitione alienationis, & adiectione permanendi bona inter suos hæredes.*
8 *Verbum*, hæredes, *quando interpretatur tantum de liberis.*
9 *Clausula*, de hærede in hæredem, *quando exponatur de descendente in descendentem.*
10 *Verba, quod bona permaneant perpetuis futuris temporibus penes suos hæredes institutos, & substitutos, æquipollent verbis*, de hærede in hæredem.
41 *Ex Perpetuitate adiecta, vt bona remaneant inter suos hæredes pecpetuò, intelligi debet in suos hæredes sanguinis, & num. 12.*
13 *Dispositio non extenditur vltra casum ipsius dispositionis.*
14 *Substitutio non extenditur vltra personas expressas, sed restringitur, & declaratur secundum qualitatem ipsius dispositionis.*
15 *Extranei non debent esse melioris conditionis, quàm ipsi hæredes sanguinis.*
16 *Vocatus quando quis est literaliter à Testatore, vanum est dubitare de eius inclusione.*
17 *Hæres, qui non est inclusus in fideicommisso, non potest salua ratione recti sermonis, restringi ad limites illius.*
18 *Prohibitio, quando non dicatur realis, sed personalis.*
19 *Fideicommissum reale, ex quibus verbis inducatur.*
20 *Prohibitio personalis, aliquando desinit in realem, & aliquando è contra realis desinit in personalem, & nu. 21.*
22 *Fideicommissum non censetur inductum in casu mortis, quando in alia parte testamenti fuit facta in dictum casum.*
23 *Prohibitio alienationis in fideicommisso quando valeat extendi, & num. 24.*
25 *Clausula generalis, quando restringatur ad fideicommissum speciale.*
26 *Ex prohibitione alienationis colligitur qualis sit intentio Testatoris in constituendo fideicommisso.*
Inter filios filiorum comprehenduntur omnes descendentes, num. 26.
27 *Ad voluntatem Testatoris declarandam, multum facit ipsa consuetudo.*
28 *Testatoris voluntas ab incerta, & dubia, & à clara, & certa distinguenda est.*
29 *Codisilli voluntati Testatoris non derogant, nisi quatenus sint contrarij.*
30 *Et maximè dum id fuit declaratum, aut si fuerit expressa clausula confirmatoria testamenti.*
31 *Per Codicillos non censetur reuocatum fideicommissum in testamento factum.*

DECISIO LXVII.

STandum esse in primo loco decisis 22. Martij, & 28. Iunij 1658. hodie DD. responderunt, quia fundamenta ibi deducta in vltima decisione 9. Decembris * ex electione integri testamenti subuerti videntur.

☞ Etenim Petrus Simon testator prohibendo alienationem bonorum fideicommissum ordinauit his verbis, *sed perpetuò futuris temporibus permanere debeant penes suos hæredes* in-

institutos, & substitutos, & eorum hæredes, &c. & alibi: &
1 eorum hæredes in infinitum, &c. Appellatione enim † hære-
dum in substitutionibus, & fideicommissis veniunt tantùm
2 hæredes sanguinis † vt ex communi opinione apud Gabr.
de verb. signif. concl. 2. num. 19. cum alijs apud Peregr. de fidei-
commiss. ar. 32. n. 32. & Fusar. de substitut. q. 339. n. 6. (quidquid
3 placeat ipsis † prout non satis sibi constant) Peregr. cons. 55.
sub num. 6. lib. 1. & cons. 31. sub num. 20. lib. 2. & amplius Fu-
sar. cons. 71. num. 5. Adden. ad Surd. dec. 85. sub nu. 16. Guidop.
dec. 306. ad fin. & dec. 591. sub num. 1. Rota coram Reueren-
dissimo D. meo Cerro Decano in Interamnen. Bonorum 16.
4 Maij 1656. sub init. & specialiter in † substitutionibus, ma-
ximè inter liberos, Bero. cons. 11. num. 48. 49. & 50. vers. ex
prædictis lib. 2.

Et præterea cùm essent illi hæredes instituti, & substituti
5 filij, & filiorum filij, cum in † institutione est facta mentio
de filijs, tunc in substitutione etiam nomen hæredum intel-
ligitur de filijs, inquit Rota dec. 406. nu. 2. p. 3. lib. 3. diuers. &
dec. 216. num. 1. & dec. 269. n. 4. par. 5. & sensit coram Merlin.
dec. 145. n. 1. & 2. cum alijs apud Fusar. d. q. 339. nu. 48. & 49.
6 Quòd maximè procedit attenta † expressione qualitatis
masculinitatis: Et hoc semper seruato, quod filia fœmina non
possint hæreditare aliquibus temporibus, &c. Rot. dec. 216. n. 2.
cum alijs apud Fusar. d. q. 339. num. 56.

7 Maximè in prohibitione † alienationis, & adiectione
permanendi penes suos hæredes institutos, & substitutos,
& eorum hæredes in infinitum, quod interpretatur de libe-
ris, qui possint venire prouidentia solius Testatoris, non
8 de hæredibus † extraneis, qui non possint reuocare aliena-
ta, inquit Bald. cons. 283. sub num. 2. lib. 2. Peregr. d. cons. 31.
num. 21. & de fideic. d. ar. 32. num. 58. cum alleg. & præsertim
Præt. vlt. vol. lib. 3. interpr. 1. dub. 3. fol. 5. n. 32. cum alijs.

9 Certius quod dispositio † cum clausula De hærede in hæ-
redem exponitur, de descendente in descendentem, in pro-
posito ex Peregr. de fideic. d. ar. 32. num. 43. Fusar. d. q. 339. nu.
69. Castill. contr. 96. num. 23. lib. 5. Mart. clausul. 13. p. 3. &
summ. success. p. 4. q. 12. ar. 1. num. 29. & 30. (vbi ex Bart. dicit
istum esse communem vsum loquendi) Rota dec. 170. nu. 3.
p. 3. recent. Et ex his, & huiusmodi verbis permanendi perpe-
10 tuis futuris temporibus penes suos hæredes † institutos, &
substitutos, & eorum hæredes in infinitum, habetur æqui-
pollentia verbis De hærede in hæredem, abundè Cephal.
cons. 134. num. 29. cum seqq. cons. 353. sub num. 80. & cons. 478.
n. 45. & 46. Fus. cons. 54. n. 18. Petra de fideic. q. 11. sub nu. 164.
11 Et ex sola † perpetuitate nouam addendo declarationem
in fideicommisso perpetuo, ad quod vocati sunt hæredes,
12 intelligi de hæredibus † sanguinis, notat Fusar. d. q. 339. post
num. 74. declarat. 17. in addit. & Adden. ad Surd. d. dec. 85. sub
num. 17. cum alijs.

Indeque subuertitur primum fundamentum vltimæ de-
13 cisionis, quòd dispositio non extendatur vltra casum † con-
trauentionis, immò sit restricta ad sequentem vocationem
hæredum institutorum, & substitutorum, & non ampliet,
nec extendat fideicommissum vltra personas expresse con-
sideratas, sed restringat, & declaret secundum qualitatem
ipsius substitutionis, cui adnectitur ex deductis in Romana
fideic. de Coronis 28. Ianuarij 1647. coram Reuerendissimo D.
meo Cerro Decano.

14 Quoniam sequens vocatio † hæredum institutorum, &
substitutorum, hæc est, Petrum Dominicum eius filium legi-
timum, & naturalem suum hæredem vniuersalem fecit, &
instituit, & si dictus Petrus Dominicus decesserit sine filijs
masculis legitimis, & naturalibus, eidem substituit filios ma-
sculos legitimos, & naturales nascituros ex legitimo matrimo-
nio ex Antonio, & Ciccho, &c. & si dd. Ciccus, & Antonius,
siue aliquis ipsorum moriatur sine filijs masculis, vnus succe-
dat alteri, & si dd. Ciccus, & Antonius decesserint sine filijs
masculis legitimis, & naturalibus, eisdem substituit filios ma-
sculos Briscida.

Hinc enim dixerunt DD. aut Stephanus, & Fratres acto-
res, qui sunt nepotes Cicchi ex Francisco filio, comprehen-
duntur appellatione, & veniunt vocatione filiorum nascitu-
rorum, vt suadent multæ vrgentes coniecturæ, nempè qua-
15 litas descendentium † Testatoris, adiectio masculorum, eo-
rumque nasciturorum, & per hoc ratio agnationis, digres-
sus ad plures gradus substitutionum, ratio ab absurdo ne ex-
16 tranei † sint melioris conditionis descendentibus, & huius-
modi, ad dec. 162. p. 6. & dec. 661. p. 4. to. 2. rec. cum alijs apud
Fusar. de substit. qu. 320. & præclarè Mart. Med. exam. 1. &
apud ipsum Rot. Senen. dec. 1. & hoc casu ipsi Actores non
egent fideicommisso ex prohibitione alienationis, eiusque
ratione, sed extant litteraliter vocati, aut dispositiuè in te-
stamento.

Aut verò ijdē Actores non comprehenduntur, neq; veniūt
inter eos filios nascituros, & sic dispositiuè primus hęres in-
stitutus sit Petrus Dominicus, & secundo loco duntaxat filij
Cicchi, & Antonij, seu ipsis filijs Cicchi, & Antonij non su-
peruiuentibus filij Briscidę, & tunc cum prohibitio sit magis
ampla, quàm fideicommissum, est enim facta fauore non so-
lùm hæredum institutorum, & substitutorum, sed etiam eo-
rum hæredum, & alibi eorum hęredum in infinitum, qui non
sunt inclusi in fideicommisso, non potest salua ratione recti
sermonis restringi † ad limites illius, &c. quę distinguēdo res- 17
pondit Rota dec. 133. ad fin. p. 4. diuer. & dec. 180. sub n. 13. &
14. par. 5. & declarauit in Bonon. fideic. de Pancaldis 18. Iunij
1642. cum ibi alleg. cor. Reuerend. D. meo Cerro Decano, & alijs
apud Fusar. de substitut. q. 679. n. 26. & 27. & q. 683. nu. 23.

Subuertitur & secundum, quòd prohibitio non sit realis,
sed † personalis, nempè, Quod d. sui hæredes instituti, & 18
substituti non possint, &c.

Quoniam sequuntur alia, sed perpetuò futuris temporibus
permanere debeant penes suos hæredes institutos, & substitu-
tos, & eorū hæredes in infinitum, &c. ex quibus inducitur rea-
le † fideicommissum, inquit Rot. dec. 125. sub n. 4. vers. quam 19
etiam, & amplius dec. 193. n. 7. vers. Ex quibus infertur p. 1. rec.
cum alleg. & alijs apud Fus. cons. 114. nu. 36. & de substit. q. 673.
num. 5. & seqq. prout realitas procedit à causa prohibitioni
adiecta, Odd. de prohib. alien. q. 17. n. 71.

Et ita prohibitio personalis desinit † in realem, sicut ex 20
contrario realis in personalem, si prohibitio etiam realiter
incepta, esset tamen restricta ad præcedentia, in quibus re-
sultaret personalis prohibitio, Odd. seq. q. 18. nu. 87. & siue ad
præcedentia, siue ad subsequentia, Rota coram Seraph. dec.
883. sub n. 1. vers. maximè, & n. 4. & seqq. & apud Peregr. dec.
134. sub n. 31. & 33. & benè retulit Hodiern. contr. 32. nu. 34.
lib. 1. Idemque si Testator apposuisset pœnam, videlicet pro-
hibendo alienari sub pœna, quæ ad alienantem † personali- 21
ter pertineret, & ad alienationem realiter pertineret non
posset, ad Odd. d. q. 18. n. 89.

Subuertitur etiam tertium, quòd Testator substituerit in
casum mortis; & ex verbis quantumuis generalibus apposi-
tis in prohibitione alienationis, non possit censeri † indu- 22
ctum fideicommissum in casum mortis, quando in alia par-
te fuit facta substitutio in dictum casum, ex Rot. coram Lu-
douis. dec. 433. n. 11. & huiusmodi alijs.

Quoniam non congruit, salua ratione recti sermonis, vt
supra ex Rot. dict. dec. 133. ad fin. vbi prohibitio † est magis 23
ampla, & clara ad nouas personas, in substitutione nomina-
tim non contentas, nec solum ad hæredes institutos, & sub-
stitutos, sed etiam ad eorum hæredes in infinitum, adeòque
fideicommissum fuit inductum † certis Descendentibus, ta- 24
citum verò resultans ex hac clausula iniungitur Descenden-
tibus omnibus vsque in infinitum, vt considerat Surd. dec. 84.
sub num. 12. cum alijs relatis ab Altogr. cons. 92. sub n. 47. ad
fin. & seqq. lib. 1. si & quantum clausula † generalis restringe- 25
retur ad fideicommissum speciale, ad declarationem eiusdem
Surdi d. dec. 84. sub n. 11. aduertentis clausulam generalem
non restringi, &c. cum alijs apud eundem Altogr. d. cons.
92. sub d. num. 47. ad med.

Deindè quoniam negari adhuc non potest, quòd † ex ta- 26
li prohibitione colligatur intentio Testatoris, nempè inter
filios filiorum comprehendendi omnes Descendentes, ad
Rot. dec. 44. in fin. p. 1. rec. & dec. 135. sub init. p. 8. præsertim
inter Descendentes Testatoris, vt supra, & in similibus sæ-
piùs Rota respondit d. dec. 661. sub num. 2. & in fin. cum alleg.
& apud Fusar. d. q. 320. num. 54.

Nec parum conducere visa est rursus obseruantia educta
ex licentia alienandi, & principaliter ex iteratis instrumen-
talibus diuisionibus ex quibus habentur ad controuersum
nunc fideicommissum Petri Simonis sine controuersia ad-
missi tam vocati nepotes Antonij fratris Cicchi, qui erant in
eodemmet gradu, in quo nunc sunt Stephanus, & Fratres
Actores nepotes d. Cicchi, sicque multum deferendum est
pro † interpretatione vltimæ voluntatis obseruantiæ, vt 27
concludit benè declarando, & distinguendo voluntatem in-
certam, & † dubiam à clara, & certa Rot. dec. 663. in fin. p. 2. 28
recent. & operosè Castill. contr. 93. toto §. 7. cum alijs alleg.
lib. 5. nisi satis sonant expressa verba testamenti, & de-
clarauit obseruantia subsequuta, Rota dec. 11. in fin. tom. 2.
par. 4. recent.

Tandem ad testamentum Petri Simonis, vt supra intellectum, & obseruatum conducere visum est testamentum Petri Dominici filij, in quo hæredes instituit filios Cicchi, & Antonij, *E così morendo il d. Francesco del q. Cecchø senza figliuoli legitimi, e naturali, i beni à lui prelegati, e quelli ne' quali è stato instituito herede vadano à figliuoli sopradetti del q. Antonio per egual portione, e così morendo alcuno de' sopradetti figliuoli del q. Antonio senza figliuoli legitimi, e naturali, i beni, à quelli prelegati, e quelli ne' quali sono stati instituiti heredi vadano sempre à sopravuenti per egual portione, con prohibitione ancora, che il d. Francesco del q. Cecchø, Brandimarte, e Doruccio, Ruccolino, e Bernardino, e loro figliuoli non possino vendere, & impegnar detti beni, ma vadano à loro descendenti maschi, e mancando i maschi vadano alle femine, prohibendo, &c. affinche detti beni secondo la mente d'esso Testatore, e senza diminutione alcuna vadano alle persone chiamate come sopra, e per maggior validità d'esse sostitutioni, esso Testatore vuole, che tutte le dette sostitutioni in ogni casa d'esse siano fatte volgarmente, pupillarmente, e per fideicommissi, &c. & in ogni, &c.* in quibus est expressa vocatio Stephani, & fratrum filiorum dicti Francisci hæredis instituti.

E licet postea in Codicillis disposuerit, & declarauerit, quòd testamentum factum à Petro Simone Patre valeat cum fideicommisso in eo relicto,& suum ipsius Codicillantis testamentum voluerit valere cum eodem fideicommisso.

29 Non derogatur tamen † nisi quatenus testamento sint contrarij, etiam præcedentibus Codicillis, *notat. in §. Qui filias l'alumnæ 30. ff. de adimplen. legat. in l. 3. C. de codic. &* specialiter consuluit Alciat. *cons.* 106. *lib.* 9. & alij apud Giouagn. *cons.* 36. *num.* 5. *& seqq. & lib.* 2. Bellon. Taurin. *cons.* 15.
30 *num.* 28. Maximè † si ita fuerit declaratum, Fusar. *cons.* 114. *num.* 5. aut si fuerit expressa clausula confirmatoria testamenti, Bellon. *d. cons.* 15. *num.* 33. *& 34.* Peregr. *de fideicom. art.* 16. *sub num.* 49. *vers. & multo magis*, & in specie, quod
31 per eos non censeatur reuocatum fideicommissum † in testamento relictum *per dictum §. Qui filias*, Rota coram Buratt. *dec.* 168. *num.* 5. Et ita vtraque, &c.

Decisio illa, quæ in præsenti casu emanauit sub die 22. Martij 1658. cum altera sub 9. Decembris eiusdem anni 1658. coram eodem R. P. D. Taia, sunt in præcedenti par. 12. decisiones 319. & 401.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Fideicommissi.

Veneris 9. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

De renunciatione Bonorum omnium exceptis feudalibus à sorore ad fauorem fratrum titulo donationis irreuocabilis facta; vnde resultat dubium, An donatio fideicommissum controuersum per obitum Donatarij viuente adhuc renunciante, purificatum includat.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio omnia fideicommissa conditionalia, hoc est iura in futurum purificanda amplectitur.*
2 *Renunciatio generalis nullis terminis arctata, ad omnia sub genere comprehensa regulariter extenditur.*
3 *Renunciatio fideicommissum ex obitu Donatarij purificandum comprehendens, cur nullius roboris esse censetur.*
4 *Donatarius bona fideicommissa renunciata ad extraneum heredem transmittere potest, nisi in casu quo spes succedendi ex vltima voluntate prodiret.*
5 *Donatio ad fideicommissum necessario protrahitur ex quo iustificationem in alijs assumere non valet.*
6 *Regressus ad fideicommissum sub renunciatione inclusum renuncianti decerni nequit.*
7 *Regressus extincta agnatione Donatario non permittitur, stante titulo donationis irreuocabili, perpetuo, & ad extraneos transitorio, qui bona ad hæredes Donatarij omni iure transmittit.*
8 *Renunciatio respectu iuris renuncianti delati vim donationis obtinet.*
9 *Renunciatio quando iura deferenda includit, contractus terminos simplicis renunciationis non egreditur.*
10 *Donatione accessoriè, ac dependenter à renunciatione adstipulata, eiusdem naturam immutare nequit.*
11 *Ius in spe competens ad fideicommissum conditionale valet, cum titulo donationis transfertur.*
12 *Insinuatio in donatione Iuris incerti, ac conditionalis non requiritur, maximè quando cum onere fideicommissi fauore descendentium fuit adstipulata.*

DECISIO LXVIII.

Responsum fuerat coram me die 3. Decembris 1655. D. Comitissam Isabellam ad fideicommissum ab Henrico Seniore de Vrsinis institutum, licèt foret ipsius fauore apertum ex ea ratione aspirare non posse quod quæcunque fideicommissa purificata, & purificanda fratribus antecedenter titulo donationis irreuocabilis renunciauerat. Verùm quia in decisione successiuè emanata sub die 29. Maij 1656. dubitabant aliqui ex DD. An donatio fideicommissum controuersum per Donatarij obitum viuente adhuc renunciante purificatum includeret, suspensa proindè remansit resolutio. Hodie verò reassumpta disputatione vires prioris decisionis subsistere Domini responderunt.

Siquidem Comitissa titulo donationis irreuocabilis exceptis, dumtaxat feudalibus in fratrum fauorem cessisse conuincitur bona quæcunque ad ipsam, *tum ex Parentum, tum fratrummet hæreditate spectantia qualibet ex causa ab intestato, siue ex testamento, nec non donationes, & fideicommissa quæcunque hactenus edita, purificata, & purificanda.* Hinc enim dum renunciato † omnia amplectitur fideicommissa conditionalia, hoc est iura in futurum purificanda conditionem ex præterito habentia, Peregr. *de fideicommiss. art.* 52. *num.* 35. *vers. aut Ius*, quælibet dubitandi causa proindè excluditur, quin ad fideicommissum quoque per obitum Donatarij viuente renunciante apertum eidem porrigitur: Renunciatio enim generalis nullis terminis arctata ad omnia sub genere comprehensa regulariter extenditur, *ad text. in l. pluribus ff. de acceptilat.* Bald. *cons.* 184. *in fin. lib.* 4. Aymon. *cons.* 638. *num.* 14. Alex. *cons.* 42. *num.* 8. *& 13. lib.* 1. Gratian. *discept. forens. cap.* 568. *num.* 1. *par.* 3. *recent.* & in his terminis *in Romana fideicommissi de Cosciarijs 16. Martij 1648. coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado.* Præsertim quia Comitissa de bonis ex obitu fratrum eidem euoluendis excogitasse dignoscis, dum ijsdem expresè renunciauit.

Nec obstare visum fuit, quòd si † renuncians fideicommissum ex obitu Donatarij purificandum comprehenderet, nullum exindè commodum consequi poterat; Cùm enim Comitissa per viam contractus ius in specie ad conditionale fideicommissum sibi competens cesserit, vtilitas fauore vltimi Donatarij exindè clarè † consurgit, postquam ipse bona fideicommissi renunciata ad extraneum hæredem potuit transmittere, quidquid dicendum foret in casu, quo spes succedendi ex vltima voluntate prodierit, *iuxt. text. in leg. spem C. de donat.* Surd. *cons.* 403. *num.* 2. *& 3.* Berous *cons.* 107. *n.* 10. *& 11. lib.* 2. Cancer. *var. par.* 3. *c.* 21. *n.* 95. *& 96. cum seqq.* Gramm. *dec.* 92. Rota *in Romana fideicommissi de Marianis 16. Martij 1643. in §. non obstat cum seq. cor. bo. me. Dunozetto.*

Animaduertebant præterea Domini, † quòd donatio ad hoc fideicommissum pernecesse protrahitur, ex quo iustificationem in alijs assumere non valet, *iuxt. doctr.* Bartol. *in l. qui Romæ §. duo Fratres nu.* 19. ibique Rip. *num.* 79. *ff. de verb. signif.* Paris. *cons.* 71. *n.* 15. *vol.* 3. Ruin. *cons.* 152. *n.* 8. *vers. si vero lib.* 2. Surd. *cons.* 393. *n.* 14. Roland. *cons.* 34. *n.* 22. *lib.* 4. Menoch. *cons.* 87. *n.* 29. Peregr. *de fideicom. ar.* 52. *n.* 32. Rot. *dec.* 714. *n.* 1. *in fin. par.* 2. *& dec.* 593. *nu.* 3. *par.* 3. *rec.* vbi firmatur, quod in specie per existentiam alterius fideicommissi alleganti probandi onus incumbat.

Hinc regressus † ad fideicommissum sub renunciatione inclusum nequit Comitissæ decerni, *ad text. in l. quoties ab omnib. C. de fideicom.* Gutt. *in c. quamuis pactum in verb. nuptis de pact. lib.* 6. cū alijs iuribus in præteritis decisionibus recensitis, licèt agnationis dumtaxat contemplatione renunciatio processerit, eaque per fratrum obitum sine filijs extincta fuerit, posset siquidem ad primæua iura Comitissa redire quoties in vim simplicis renunciationis bona fratribus cessisset, in quibus terminis procedūt authoritates in contrarium adductæ, secus verò dum æquè principaliter titulus donationis irreuocabilis suaptè natura perpetuus, necnon transitorius ad extraneos hæredes concurrit; hoc quippè casu † agnatione penitus extincta nullus Donatarij regressus permittitur, nisi fuerit in donatione reseruatus, sed bono iuris transmissionis ad hæredes Donatarij deuoluuntur, vt aduertit Card. Mantic. *de tacit. lib.* 13. *tit.* 21. *n.* 20. Grat. *discept. forens. c.* 386. *n.* 14.

n.14.cum seqq. & *c.568.n.1.* & *2.* Noguer. *alleg.37.n.23. post med.* Giurb. *de concess.feud.§.2.gl.13. n.96. certi ergo iuris est, fol. mihi 641.* Rota coram Achill. *dec. vnica de don. nu.6.* & *per tot.* Put. *dec.278.n.4. cum seqq. lib.3.* & *in Caesenaten. bonorum 11. Maij 1651. in vltimo §. coram R.P.D. meo Albergato.*

Nec releuat exaduerso adducta distinctio, quòd scilicet
8 renunciatio † respectu iuris renuncianti delati vim donationis obtineat, at secus si deferenda quoque iura includat,
9 cùm † horum respectu contractus terminos simplicis renũciationis non egrediatur, vt aduertit Gabriel *cons.135. nu.2.* & *22. cum seqq. lib.2.* Rot. *dec.12.n.12. cum seqq.* & *dec.320.n. 15. par. 6. rec.* auctoritates enim in terminis renunciationis procedunt, nec casui proprio videntur proindè congruere, quo de vera, & expressa donatione tractatur, vt in specie tradit Ruin. *cons.204. n.4. lib.1.*

10 Neque subsistit, quòd † accessoriè, ac dependenter à renunciatione fuerit adstipulata donatio, adeòut eiusdem naturam nequeat immutare; Quoniam ex subscriptione Dominae Comitissae conuincitur omninò contrarium, ibi, *cedo, e dono.* Tum etiam ex verbis in proœmio appositis praeseferentibus donationem principaliter, ac independenter fuisse adstipulatam, quae valida censetur postquam ius in specie
11 competens ad fideicommissum conditionale valet titulo donationis transferri, *ad text. in l. spem C. de donat.* Roman. *consil.22. num.2. vers. contrarium,* Surd. *cons.207. num.21.* & *22.* Peregr. *de fideicommiss. art.52. num.14.* & *cons.52. num.19.* & *20. lib.5.* Rot. *dec.12. num.31. par.6. recent.* & *in Romana fideicommissi de Cosciarijs 16. Martij 1648. in §. quia potestas coram Eminentissimo D. Cardin. Corrad.* ita vt idemmet fideicommissum remissum à renunciante censeatur, Rota *in Bononien. fideicommissi de Vizzanis 15. Iunij 1643. in §. non obstat coram bon. mem. Bichio.*

12 Defectus denique insinuationis † denuò repetitae vrgere non poterit, cum illa toties quoties, vt in praedicto casu de donatione Iuris incerti, ac conditionalis agatur, nullatenus requiratur, vt aduertit Bald. *in l. illud n.40. C. de Sac. Sanct. Eccl.* Gratian. *discept. forens. cap.132. num.20.* & *21.* Rota coram Buratto *dec.333. num.3.* & *4.* & *in Asculana haereditatis 7. Iunij 1649. in §. nec dicatur cor. Reuerendissimo Tarraconen.* potissimè quia cùm onere fideicommissi fauore descendentium fuit adstipulata donatio, Peregrin. *de fideicommiss. art.51. num.64.* cum alijs relatis *in decisione praeterita in §. neque de vitio nullitatis.*

Et ita vtraque, &c.

Decisio, quae hic allegatur sub die 3. Decemb. 1655. coram eodem bon. mem. Leone Verospio in eadem causa facta, est in praecedenti par. 12. dec. 95.

R. P. D. T A I A.

Rauennaten. Electionis.

Veneris 9. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

De electione alicuius Consiliarij pluribus suffragijs facta, in cuius fauorem non obstante appellatione ab alio interposita constito de eiusdem bono iure fuit resolutum; Discutitur postea de auctoritate Legati de Latere, de qua multa prolixè producuntur.

SVMMARIVM.

1 *Electus à maiori parte eligentium perinde est, ac ab omnibus esset electus.*
2 *Legatus de Latere ius alteri quaesitum, etiam per sententiam ex causa tollere potest.*
3 *Legatus de Latere aduersus ius commune potest statuere, iusta causa subsistente.*
4 *Legatus quicquid facit, ex iusta causa facere praesumitur.*
5 *Legatus de Latere maius omnibus post Romanum Pontificem imperium habere censetur.*
6 *Motus proprius Legati operatur, vti Motus proprius Papae.*
7 *Legatus est Collateralis Papae, & in Prouincia tenet locum Regis gerentis vicem Papae ob confoederationem, quam in vocem habet.*
8 *Legati amplissimis facultatibus functi personam Papae repraesentant, illiusque generaliter vicem gerunt.*
9 *Appellatio in quantum permittitur, intra decem dies post scientiam fieri debet.*

D E C I S I O LXIX.

MOrtuo Camillo Consiliario Rauennae conuocatum est Concilium 8. Aprilis 1656. Consiliariorum 89. in quo Gabriel sortitus est 52. globulos (vno exuberante pro eo more) propitios, & 38. contrarios, & Marius propitios 50. & contrarios 37. vacantibus duobus Consiliarijs coniunctis Mario, & publicata fuit electio Gabrielis recepti ab omnibus, & eadem die descripti, & die 15. iurati, & die 18. imbursati; die 26. cœpit Marius contendere pro nullitate electionis, & D. V. Legatus causam delegauit lite pendente, & intermortuo Philippo alio Consiliario die 15. Septembris Eminentissimus D. Legatus Motu proprio assignauit locum Philippi eidem Gabrieli vice alterius iam quaesiti, vt dicitur in dicto Motu proprio, per mortem Camilli cum obligatione Gabrielis dimittendi locum prius quaesitum in manibus D. Gubernatoris ad dispositionem ipsius D. Legati, & renunciandum liti, quod factum est; idem D. Legatus 29. eiusdem mensis facultatem dedit Consilio faciendi nouam electionem, in qua pluribus suffragijs praeualuit Ioannes vti electus, receptus, ac descriptus est prima Octobris, & confirmatus à D. Legato die 4. & sequenti die 5. iurauit. Vnde appellauit Marius contra Ioannem, & causa mihi commissa, proposito denique dubio, An, & de cuius bono iure constet, DD. responderunt constare de bono Iure Ioannis.

Quia proculdubio † electus fuit à maiori parte, & iure communi, quòd maior pars Curiae egerit pro eo habetur, ac si omnes egerint, *l. quod maior 19. ff. ad municipal. cap. dudum 22.* & *de elect.* & est rubr. *cum textibus seqq.* de his, quae fiunt à maiori parte, & iure municipali, *s'intende accettato in Conseglio quell'vno, che superarà l'altro in maggior numero de' voti sopra la metà de' Consiglieri,* &c. *quando saranno ridotti 50. Consiglieri,* &c. 1

Nec visum est obstare, quòd obijciebatur pendente causa appellationis commissa Locumtenenti motum proprium, & decretum attentata videri.

Quia D. Cardinalis vti † Legatus de Latere potuisset Mario tollere ius quaesitum etiam per sententiam ex causa, ad Ludouic. Bolognin. *cons. vltimo num.5. vers. quibus omnibus ante cons.* Abb. *lib.1.* & subsistente iusta causa potest Legatus † statuere aduersus ius commune, Rota *dec.171. num.2. par.5. cum ibi alleg.* & praesumitur facere † ex iusta causa, vt post Bald. & Garz. *notat gloss. marginalis cap. vltim. de haeretic.* & communiter DD. apud Gab. *de Iur. quaes. conclus. 6. sub num.4.* & *seqq.* & generalius Legatus omnia potest, quae Papa sibi specialiter non reseruat, & sic de † Latere maius omnibus post Romanum Pontificem imperium censetur habere, iuxta *cap. si Abbatem 36. in fin. de elect. in 6.* & *gloss. vnic. in medio cap.4. de off. leg.* Buratt. *cons.17. num.3. lib.2.* Bolognin. *dict. cons.2.* Boer. *de potest. Legat. de Lat. num.16.* Barbos. *de iure Eccl. lib.1. cap.5. num.25.* Et † Motus proprius Legati operatur, vt Motus proprius Papae, Boer. *ibid. nu.21.* etenim est † Collateralis Papae, & in Prouincia tenet locum Regis gerentis vicem Papae ratione confoederationis, quam in vocem habet, inquit Gamb. *de auctor. leg. lib.2. ab init. num.23.* & *24.* & *lib.8. ab init. à num.144.* & refert Scacc. *de appell. quaest.16. limit.10. ab initio,* vnde tales Legati amplissimis † facultatibus functi plerumque etiam delegatis Papae inhibent, allegantes se personam Papae repraesentare, illiusque generaliter vices gerere, Mandos. *de inhibit. quaest.5. num.3.* Barbos. *dict. cap.5. num.82.* & maximè ad verba Motus Proprij, *di proprio moto pergiuste cause,* &c. 2 3 4 5 6 7 8

Quin etiam si, & in quantum † permitteretur appellatio, *cap. penult. de appell. in 6.* & in puncto Legati, Scacc. *de appell. q.8. n.99. vers. à Legato,* & *d. q.16. nu.22.* & *limit.3. in fin.* & *d. limit.10. in fine,* debuisset intra decem dies post scientiam appellari, *dict. cap. penult.* nec appellauit, nec reclamauit Marius primo ab electione Consilij ab 8. Aprilis vsque ad 2. Decembris, & consilium processit post electionem ad descriptionem, & imbursationem Gabrielis, & post Motum proprium ad nouam electionem, & Calatis Comitijs, liberisque suffragijs exposito ad concursum loco, ad eum sine controuersia elegit Ioannem sciente, & patiente Mario, &c. & in his considerarunt DD. rem non integram, praesertim cùm patientia Marij, & consensu Consilij in d. Mo- 9

d. Motum proprium contra proprium commodum, propriumque Ius eligendi. Et rursus vim *d. l. quod maior, & dictæ Constitutionis municipalis*, adeòut nunc omnibus sine controuersia sequutis in electione electi Ioannis non minus controuertatur dicta lex communis, & dicta Constitudo municipalis in electione generali, quàm in speciali electo.

Atque ita licet aliqui ex DD. attingerent alia merita causæ præsertim ad legem municipij seruandam, *l. 6. ab init. ff. quod cuicumque vniuers.* De supernumerario vno globulo in suffragijs Gabrielis, & de speciali consideratione Consilij varij in numero Consiliariorum, quòd in suffragijs Marij vacauerint duo Consiliarij coniuncti ad formam statutariam, & alia consequentia, quæ minus expedire examinare, quàm licere omnibus DD. visum est, vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Toletana Iurisdictionis.

Veneris 9. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Episcopus habet de Iure intentionem fundatam exercendi iurisdictionem in tota sua Diœcesi, absolutam, & amplam, & hoc quamuis talem quasi possessionem suam non probauerit, & quid stante aliqua prætensa exemptione, & quid in his terminis sit deducendum, prout latè deducitur in præsenti, & ampla Decisione, quæ omnes remouet difficultates.

SVMMARIVM.

1 *Erectio Ecclesiarum ad solum Episcopum spectat.*
2 *Decimarum perceptio, non competit Episcopo ex alijs bonis, quàm de fructibus prædiorum suæ Diœcesis.*
3 *Episcopo competit procuratio ex causa visitationis facienda per suam Diœcesim, non extante consuetudine in contrarium.*
4 *Cathedraticum exigit Diœcesanus à qualibet Ecclesia in signum suæ subiectionis.*
5 *Collatio, & Institutio Clericorum indicant actus Iurisdictionis.*
Episcopo tantum competunt actus Iurisdictionis in sua Diœcesi, num. 5.
6 *Obedientia competit Episcopo in sua Diœcesi, cum ea sit actus Iurisdictionis.*
7 *Episcopus potest corrigere, visitare, & punire Clericos Sæculares, Vassallos, &c. suæ Diœcesis.*
8 *Episcopus potest Vassallos suæ Diœcesis excommunicare, & contra eos procedere, eisque quascunque pœnas à Iure permissas imponere.*
9 *Confessio emanata ab illis, qui sunt informati de re de qua agitur omnium probationum vim excedit.*
10 *Confines, ex quo probentur, & num. 12.*
Confessio nocet confitenti, & successoribus num. 10.
11 *Confessio, quando est pluries repetita, eo magis probat.*
13 *Testes, quando concludenter probent situationem loci, & num. 14.*
15 *Testes contra producentes sunt omni exceptione maiores, & plenissimam faciunt probationem.*
16 *Testes plenissimè probant confines, dum contra ipsos producentes deponunt, & num. 17.*
18 *Decimarum perceptio de necessitate præsefert situationes in loco Episcopi, à quo eæ percipiuntur.*
19 *Episcopus habet intentionem fundatam exercendi omnimodam iurisdictionem in sua Diœcesi.*
20 *Et hoc tam ex dispositione Sacrorum Canonum, quàm vigore Sacri Concilij Tridentini.*
21 *Episcopus habet iurisdictionem in qualibet parte suæ Diœcesis, quamuis non probauerit possessionem.*
22 *Episcopi non habent iurisdictionem in loco exempto.*
23 *Episcopus, quando est in possessione immemorabili exercendi iurisdictionem omnimodam spiritualem in locis, in quibus prætenditur exemptio, venit manutenendus.*
24 *Loca exempta à Iurisdictione Episcopi, quando debeant reputari, tanquam nullius Diœcesis.*
25 *Ita vt hoc casu debeatur manutentio.*
26 *Episcopus, quam habet iurisdictionem in locis exemptis.*
27 *Episcopus, Ecclesias quascunque, & quomodocunque exemptas, tanquam delegatus Sedis Apostolicæ potest visitare.*
28 *Episcopus, quando in sua Diœcesi habeat vtramque Iurisdictionem, scilicet Diœcesanam, & iurisdictionalem, & num. 29.*
30 *Priuilegiorum verba debent esse clara, & indubitata.*
31 *ex Exemptionis sola concessione ad distinctionem Territorij inferri non potest.*
32 *per Priuilegij exemptionem, quidquid non admittitur censetur Episcopo loci reseruatum.*
33 *Constitutio Pij IV. in nou. Bullar. constitutio 9. tom. 2. quid operetur.*
34 *Dictio*, quamdiu, *quid operetur.*
35 *Priuilegium ad aliquam qualitatem personarum, eo gaudent minimè, qui sunt vidui tali qualitate.*
36 *Ordines conferre, & dimissorias concedere, denotat iurisdictionem.*
Iurisdictio, nisi in subiectos non potest exerceri, num. 36.
37 *Dispositio restricta ad quodnam genus personarum ad alias non extenditur.*
38 *Magnus Magister, & cæteri Ministri eius reperiuntur exempti ab Episcoporum iurisdictione.*
39 *Exemptionem veram, & realem ab Iurisdictione Episcopi, quando dicendum est, quòd Papa alicui voluerit concedere.*
40 *Episcopo, quando debeantur decimæ in loco quoque exempto, & etiam quarta, & num. 41.*
42 *Dispositio limitata, non transit limites ipsius dispositionis limitatæ.*
43 *Priuilegia, quæ sonant in exemptionem quo ad aliquam personam, non extenduntur vltra eam.*
44 *Constitutiones Summi Pontificis intelligendæ sunt, iuxta declarationes aliorum Summorum Pontificum, & num. 45.*
Et illæ ad vnguem sunt seruandæ, & num. 46. & 47.
48 *Excluso vno, censetur etiam omne, quod venit in consequentiam.*
49 *de Actu aliquo particulari dispositio certa loquens ad alios casus non potest extendi.*
50 *Membrum non debet ad imparia indicari, & num. 51.*
52 *Iurisdictio temporalis nihil habet commune cum iurisdictione spirituali.*
53 *Locus aliquis, quando dicatur exemptus à Iurisdictione Episcopi.*
54 *per Modum æquiparationis, quando proceditur, non debet latè interpretari.*
55 *Denominatio veri Ordinarij non potest verificari in Præceptore.*
56 *Iurisdictionis continuatum exercitium, quid operetur.*
57 *Beneficiorum collatio spectat ad Episcopum.*
58 *Cognitio causarum spiritualium, Matrimonialium, &c. spectat ad Episcopum.*
59 *Consecutio realis portionis Decimarum spectat ad Episcopum.*
60 *Argumenta validissima Iurisdictionis Ordinariæ, quæ sint.*
61 *Testes nulliter, & inualidè examinati sunt reijciendi.*
62 *Testes non probant immemorabilem, si nullatenus deponant secundum terminos*, glos. in cap. 1. in verb. memor. de præscript. in 6.
63 *Testes, vt probent immemorabilem debent esse saltem annorum 54. vt deponant de visu per 40. annos, ante motam litem.*
64 *Possessio immemorabilis, ex quo reddatur improbabilis.*
65 *Episcopus, vt excludatur à sua Ordinaria Iurisdictione in sua Diœcesi, requiritur immemorabilis canonizata per tres sententias.*
66 *Immemorabilis natura, & essentia est, quòd nihil in contrarium visum, & auditum fuerit.*
67 *Episcopus, vt conseruet suam iurisdictionem Ordinariam in sua Diœcesi, sufficit quid minimum.*
68 *Sententiæ non afficiunt eos, qui non fuerunt citati.*
69 *Priuilegia non operantur circa non disposita in eis.*
70 *Sententia, à qua fuit appellatum, & quæ non habuit suum effectuum, non attenditur.*
71 *Facta ab aliquo ex proprio capite, alteri non præiudicant.*
72 *Actor tenetur sequi forum Rei.*
73 *Iurisdictio non potest exerceri, nisi in subditos.*
74 *Actus, qui non faciunt ad rem de qua agitur non attenduntur.*

75 *Actus*

75 *Actus turbatiui, lite pendente facti, tamquam nulli, & impertinentes non iuuant in aliquo.*
76 *Iurisdictio contra aliquem vt acquiratur, debet constare de eius scientia, & patientia.*
77 *Actus facti in aliqua causa, non merentur allegari quod diuersam.*

DECISIO LXX.

LIte in hoc Tribunali vsque de anno 1610. introducta super Ordinaria Iurisdictione in Oppidis Consuegra, Alcazar, & alijs quindecim, quam Archiepiscopus Toletanus vti Ordinarius, & Magnus Prior S. Ioannis Hierosolymitani, in Regnis Castellæ, & Legionis, tamquam in suo Prioratu existentibus exercere contendebant, & vsque adhuc deducta ob varias disputationes in compilatione processus, & vndecim resolutiones desuper captas, cùm tandem ego in causa subrogatus sub die 15. Iunij 1657. proposuissem dubium cui dandum esset mandatum de manutenendo Domini mandarunt, vt videretur de bono Iure etiam ad hunc effectum, & hodie suscepta super hoc disputatione, de eo ad fauorem Eminentissimi Cardinalis Archiepiscopi, constare responderunt, quia visum fuit probari Oppida prædicta existere intra limites Archiepiscopatus Toletani, ex duabus antiquissimis concordijs vna de anno 1228. & altera de anno immediatè sequenti emanatis inter tunc temporis Archiepiscopum de eius Capituli consensu, & Magnum Commendatarium Hispaniarum, & Priorem in Regno Castellæ de consensu vniuersi Capituli generalis eiusdem Regni Castellæ Summario impresso D. Cardinalis Archiepiscopi num. 1. & 2. In quibus dispositum fuit, quod Ecclesia de Alcazar esset Parochialis Hospitalis, & Archiepiscopus habere deberet medietatem decimarum ex cultis Fratrum, & Parochianorum, & duos marapetinos pro decima vini, & procuratione, quodque Ecclesia B. Mariæ de Consuegra, omnesque aliæ quæ in Prioratu popularentur pari modo essent Parochiæ Hospitalis, in quibus Archiepiscopus habere deberet gubernium, tertiam partem decimarum, Cathedraticum, procurationem, & institutionem Clericorum tam Secularium, quàm Regularium præsentatorum pro seruitio Ecclesiarum ipsorum, qui præstare deberent obedientiam Archiepiscopo, excepta Ecclesia S. Petri de Consuegra, quæ esset tota libera Archiepiscopi, cum vlteriori reseruatione Archidiacono Toletano, & Archipresbytero procurationis, & Iurisdictionis dictarum Ecclesiarum: Et ex his omnibus Iura Episcopalia vtriusque legis Iurisdictionis, & Diœcesanæ tangentibus optimè desumitur præfata loca, & Ecclesias in sua Diœcesi Toletana existere, eique esse subiectas, nam
1 erectio Ecclesiarum nulli est permissa † nisi Episcopo eam permittente, & probante *ad text. in cap. nullus omnino 16. quæst. 7. Can. de Monachis cum seq. 18. quæst. 2. cap. sicuti de excess. Prælat.* Hostien. *in cap. quia nullo 3. num. 3. & 4. de Clericis non resid.* Alex. *cons. 74. num. 2. lib. 4.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 22. quæst. 14.* Barbos. *de Paroch. p. 1. cap. 1. num. 38.* Lotther. *de re benef. lib. 1. quæst. 21. num. 59. cum seqq.* Rota *decis. 52. num. 40. part. 2. diu.* Decimarum
2 perceptio Episcopo, † non competit ex alijs bonis, quam de fructibus prædiorum suæ Diœcesis, *cap. de his, & cap. decernimus 10. quæst. 1.* glos. *in cap. cum contingat de decim.* Rebuff. *eod. tract. quæst. 7. num. 7.* Monet. *cap. 7. quæst. 2. num. 7.* Rota *in Marsicen. Iurisdictionis 18. Febr. 1647. §. probat inquam vers. Item Episcopus coram bon. mem. Bichio.*

Prout ipsi quoque debita est procuratio ex causa vi-
3 sitationis faciendæ per suam Diœcesim † non extante consuetudine in contrarium, *cap. cum ex officijs,* & ibi glos. *verb. visitatione de præscriptionibus,* & ex decreto Sacri Concilij Tridentini *sess. 24. cap. 3. de reformat.* Lotther. *loco supra cit.*
4 *num. 70. & 76.* Cathedraticum verò exigit † Diœcesanus à qualibet Ecclesia in signum suæ subiectionis, *can. placuit, & can. inter cætera 10. quæst. 3. cap. olim 20. de censib. cap. conquerente 16.* vbi glos. Innocent. & alij *de officio Iud. ordin.* Abb. *cons. 7. col. 4. ad med. vers. quamquam hæc vrgere lib. 2.* Gratian. *discept. cap. 620.* Lotther. *ibid. num. 53.* Barbos. *de offic. & potest. Episc. alleg. 86. num. 40.* Rota coram Buratt. *decis. 578. num. 10.* Quemadmodum collatio, & Institutio
5 † Clericorum indicant actus Iurisdictionales, qui de iure soli Episcopo competunt in Beneficijs, & Ecclesijs suæ Diœcesis, *cap. ex frequent. 3. de Instit.* Lambertin. *de Iurepatr. lib. 2. part. 3. quæst. 1. princip. art. 10. num. 1.* Marc. Anton. Maceraten. *var. resol. lib. 1. resol. 55. sub num. 11. vers. præ-*
sertim, Buratt. *d. decis. 578. num. 9.* Idemque † important 6
gubernium, & obedientia eidem Archiepiscopo reseruata, *d. cap. conquerente §. 1. de officio ordin. cap. cum inter vos de re iudic.* Gratian. *discept. cap. 212. num. 7.* Rota *in Montis Cassinen. Iurisdictionis 27. Martij 1651. §. quo vero, vers. tum ex ipsis coram bon. mem. Bichio.*

Rursus claram probationem huiusmodi situationis DD. colligebant ex confessionibus Priorum emissis in duabus alijs transactionibus de annis 1510. & 1516. cum Archiepiscopo initis, in quibus præter plura quæ fauore illius pariter reseruantur, vt ipse, eiusque Vicarij, & Visitatores visitare, corrigere, & punire valeant, tam Clericos
sæculares, Vassallos Prioris intra † Oppida, & loca Ordi- 7
nis S. Ioannis inhabitantes, quàm laicos, omnesque Incolas dd. Oppidorum excommunicare, & contra eos procedere,
† & ipsis quascumque pœnas à Iure permissas imponere, 8
quæ ex se Iurisdictionem important, Mantic. *decis. 361. n. 1.* Ijdem Priores ingenuè fatentur Oppida cōtrouersa, & Prioratum ipsum esse sub Diœcesi Toletana, & de d. Diocesi, ibi: *in locis dicti Domini Prioris, quæ sita sunt in Diœcesi Toletana, &c.* ibi: *Et quod similiter dictus Archiepiscopus, eiusque Vicarij, & Visitatores possunt corrigere, visitare, & punire Clericos sæculares inhabitantes intus Oppida, & loca d. Ordinis S. Ioannis, & Baiuliuatus de Consuegra dicti D. Prioris, quæ sunt d. Diœcesis,* & ibi: *In Oppida, & loca dicti Prioratus S. Ioannis eiusque Baiuliuatus, quæ sita sunt in Diœcesi Toletana d. Summario impresso n. 3.* quæ confessio emana-
ta ab ipsis † de hoc informatis omnium probationum vim 9
excedit, *l. proinde la 2. §. nodum ff. ad l. Aquil. cap. vlt. de confess. cap. 1. extra eod. tit. in 6.* Rota apud sanct. mem. Greg. XV. *decis. 434. num. 14.* & ex ea probari confines ait Bald. *in cons. 420. num. 1. lib. 1.* Buratt. *decis. 367. num. 4.* ac nocet
† confitentibus, & successoribus ne valeant subiectionem in 10
dubium reuocare, Rota *in Brixien. Iurisdictionis 11. Aprilis 1639. §. 2. ex pluribus coram Reuerendiss. Compostellano, & in Beneuentana Iurisdictionis 13. Maij 1652. coram Reuerendiss. Præside Valisoletano §. pro adminiculis,* maximè † cùm 11
sit confessio toties repetita Rota *in Conchen. Decimarum de Belmonte 1. Iunij 1619. coram bon. mem. Seleucien. relata per Adden. ad PP. Gregorium XV. decis. 375. num. 11. vers. 4. præiudicat, & in annot. ad Buratt. decis. 453. num. 11.*

Concurrunt vlteriùs dicta plurium Testium cum specifi-
catione confinium † de præmissis deponentium tam pro D. 12
Archiepiscopo dicto Summario impresso num. 15. quàm
etiam pro ipsomet D. Magno Priore formiter † examina- 13
torum, quorum signanter 17. iuxta secundum per hæc præcisa verba deposuit, ibi: *& quod ea quæ dicuntur, quod prædicta loca, & oppida prædicti Prioratus sunt intus districtum Archiepiscopatus Toletani, dixit se scire posse super isto interrogatorio, quod omnia prædicta loca faciunt terminum clausum, & sunt de Archiepiscopatu Toletan. d. Summario im-*
presso num. 11. per Testes enim concludenter probari † situa- 14
tionem loci, probant Paris. *cons. 104. num. 24. & 80. lib. 1.* Rota coram Mantic. *decis. 143. num. 11. & 12.* Penia *decis. 1052. num. 1. vers. primo ex assertione,* Caualer. *dec. 161. n. 6.* Buratt. *dicta decis. 367. num. 8. & in recent. decis. 22. n. 2. p. 7. & in Placentina, seu Abulen. Decimarum 23. Iunij 1642. coram bon. mem. Bichio, & in Marsicen. Iurisdictionis 26. Maij 1651. vers. nam quod Terra coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado,* & illi Domini Magni Prioris contra ipsum pro-
ducentem dicuntur † omni exceptione maiores, & faciunt 15
plenissimam probationem, Soccin. sen. *cons. 253. sub nu. 3. lib. 2.* Soccin. Iun. *cons. 69. num. 11. & 12. lib. 1.* & in terminis
† probationis confinium Rota apud Buratt. *d. decis. 367. n. 1.* 16
& 8. quibus adnectitur ponderatio, quod omnes prædicti Testes hinc inde formiter examinati in vim remissorialium Rotalium concorditer deponant, quod D. Archiepiscopus
in † omnibus prædictis locis integram percipit tertiam 17
partem Decimarum ratione eius dignitatis Pontificalis, *vt in d. Summario impresso num. 16. & 17. & in nono Summario num. 1.* quæ quidem perceptio Decimarum de neces-
sitate † præfefert situationem præfatam ex Iuribus supra 18
allegatis §. 1.

Iustificata ex his situatione, ac comprehensione Prioratus intra fines Archiepiscopatus consequitur D. Cardina-
lem Archiepiscopum habere † intentionem fundatam 19
ibidem exercen. omnimodam Iurisdictionem tam ex Sacr. Canonum dispositione, *vt in d. cap. conquerente 16. de offic. iud. ordin. cap. cum Episcopus 7. eodem tit. in 6. cap. cum Persona 7. in fin. de Priuil. eod. lib. 6. cap. omnes Basilicæ 16. q. 7.*

Feder.

Federic. de Sen. conf.145. num.6. verf. vnde fi aliquis, Mare-
fcott. var. refol. lib.1. cap. 11. num. 2. & 3. Rota decif. 243.
fub num.1. part.2. decif.4. num.1. part.5. recent. Duran. de-
cif.226. num.1. bon. mem. Merlin. decif.152. num. 1. & 2. &
decif.777. eod. num. in Salisburgen. Iurifdictionis 1. Iuly
1643. §. prædicta coram Reuerendifs. Tarraconen. in d. Be-
neuentana Iurifdictionis coram D. Præfide Valifoletano 13.
May 1653. §. vnde, & in eadem 31. January 1656. coram
Reuerendifs. D. meo Cerro Decano §. fed his non obftantibus;
20 Quam † etiam vigore decretorum Sac. Concil. Trid. fess. 6.
cap.5. fess.7. cap. 8. fess. 14. cap. 2. 3. & 8. fess. 21. cap. 8. de
reformat. Rota penes Coccin. decif.471. num.1. & in recent.
decif.41. num. 2. part. 5. eique ex Iuris affiftentia debetur
etiam manutentio, d. cap. cum Perfonæ num. 7. §. fin. de
Priuil. in 6. Marefcott. var. refol. d. cap. 11. num. 3. & 4.
Rota coram Caputaq. decif.306. num.2. part.1. Card. Man-
tic. decif. 322. num. 1. 2. & 11. Vbi quod habet locum quam-
21 uis † Epifcopus non probet poffeffionem, Rota apud Pofth.
de manut. decif.184. num.2. Duran. decif.226. num.2. & 446.
num.2. & in rec. decif.600. num.3. part.4. tom.3. Add. ad Bu-
ratt. decif.219. littera A.

Non obftat, quòd hæc ceffent quotiefcumque Prælati in-
feriores allegent exemptionem oftendendo priuilegium eis
22 tributum à Pontifice ad quem dumtaxat † pertinet loca di-
uidere, & Diœcefes affignare, Abb. in cap. cum contingat
13. col.6. in princ. verf. nec confuetudo num. 18. de for. com-
pet. Gratian. difcept. forenf. d. cap. 212. num. 17. Rota de-
cif.324. num. 2. part.1. recent. Buratt. decif. 912. num. 1. vel
23 alias probando fe effe in poffeffione † immemorabili
exercendi omnimodam Iurifdictionem fpiritualem in
locis, fuper quibus Epifcopus ex Iuris communis, & Sa-
cri Concil. difpofitione habet ordinariam difpofitionem, &
in ea petit manuteneri, ex quo Priuilegio, & longiffimi tem-
24 poris præfcriptione † acquiritur Iurifdictio, & loca ita
diuifa, & exempta reputari debent, ac fi nullius Diœcefis
effent, ad text. in cap. fi Papa de Priuil. in 6. Geminian. in
cap. cum Epifcopus num. 4. de offic. ordin. eod. lib. Lotther.
de re benef. lib.1. q.24. num.271. Marefcott. d. cap.11. num.9.
25 vbi quod tali † cafu debetur etiam manutentio, Rota diuerf.
decif.207. num. 1. part. 2. Mantic. decif. 296. num. 1. in re-
cent. decif.203. n.13. part. 7. in nullius feu Montis Virginis
Iurifdictionis 12. Iuny 1656. §. vnde, confirmata 8. eiufdem
menfis 1657. coram bon. mem. Dunozetto, & in d. Mon-
tis Caffinen. Iurifdictionis 27. Marty 1651. coram bon.
mem. Bichio.

Quoniam illud vnum pro obiecti folutione Domini præ-
mitten. effe dicebant, quod in cafu de quo agitur, non eft
controuerfia inter Eminentifs. Archiepifcopum, & Sere-
nifs. Magnum Priorem fuper Iurifdictione in Monafteria,
nec in Perfonas intra eorum fepta degentes, cum illa nun-
quam fuerit ab Archiepifcopo controuerfa, aliamque Iurif-
26 dictionem in eis non prætendit, † quam fibi vt Sedis Apo-
ftolicæ delegato tribuit Sac. Concil. Trident. in fess.7. cap. 8.
fefs.14. cap.4. & fefs.24. cap.21. de reform. quo cautum eft,
vt locorum ordinarij Ecclefias quafcumque quomodolibet
27 exemptas auctoritate † Apoftolica vifitare teneantur, The-
faur. in compend. fori Ecclefiaft. part. 2. cap. 18. num. 27.
Marc. Anton. Maceraten. lib.1. cap. 18. num. 4. & 8. Rota
decif.207. num. 1. part. 2. diuerf. fed tota quæftio verfatur
circa iurifdictionem in populum laicum vtriufque fexus,
Ecclefias, & Clericos feculares extra Monafterium Religio-
28 nis exiftentes, in his enim † habet Archiepifcopus d. vtram-
que legem Diœcefanam, & Iurifdictionalem, dum pofita
funt in fuo Archiepifcopatu, ideòque ad hoc, vt priuilegia
fuffragentur Sereniffimo Magno Priori requiritur, quod
appareat fuiffe conftitutum exempto feparatum Territoriũ
29 ab Ordinarij Diœcefi † cum traslatione Iurifdictionis quafi
Epifcopalis, & fe gerat tamquam Epifcopus, vt fuit pluries
in hoc Sacro Tribunali refolutum, & fignanter in decif.207.
in fin. part.2. diuerf. in recent. decif.324. num.1. part.1. coram
And. decif.54. num.6. in Aftorien. feu Nullius Iurifdictionis
19. Iuny 1654. coram Reuerendifs. D. meo Decano in dicta
Nullius, feu Montis Virginis Iurifdictionis coram bon. mem.
Dunozetto, & in alijs congeftis in decif. 82. num. 17. coram
Eminentifs. Otthobono, & in Cauen. Collationis ordinum 26.
30 Iuny 1654. coram R. P. D. Verofpio; & Priuilegiorum † ver-
ba debent effe clara, & indubitata, cum alias ex fola conceſ-
fione exemptionis ad diftinctionem Territorij inferri non
31 † poffit, Felin. in cap. graue n. 2. de offic. ordin. Rota dec. 50.
n.10. apud Tamb. de iur. Abb. in Salisburgen. Iurifdictionis
1. Iuly 1643. §. nec pariter in fin. coram Tarraconen. & fuc-
cedit regula, quòd quidquid per Priuilegium exemptionis
non † adimitur cenfetur Ordinario loci referuatum, Ancha- 32
ran. in cap. poftulafti n. 45. verf. quidquid de foro competen.
Buratt. decif.321. num. 5. & decif. 55. num. 7. apud eundem
Tamburin.

Hoc præmiffo, diligenterque ponderatis priuilegijs S. Re-
ligionis Hierofolymitanæ per Summos Pontifices tributis,
& præfertim à fel. rec. Pij IV. † de quibus in Conftitutione 33
9. Bullar. tom.2. in qua alia innouantur, vifum fuit illa non
effe talia neque fufficientia ad d. effectum, & nullatenus
conuenire Incolis, & alijs perfonis extrà fepta Monafterio-
rum degentibus, fed comprehendere in illis permanentes,
quod clarè deprehenditur.

Primò, quia in §. 36. eximuntur ab Ordinarij Iurifdictio-
ne Presbyteri fæculares pro tempore, quo curam anima-
rum exercent in Ecclefijs proprijs Hofpitalis, ibi: quamdiu
illam exercent, & in illorum obfequijs forent. Vnde dimiffa
cura Ordinario fubfunt iuxta naturam dictionis, quandiu,
quæ reftringit cum † perfeuerantia vfque ad tempus, cui 34
adiecta eft Tex. in l. Pater Seuerinam 101. §. fin. ff. de cond.
& demonftr. l. feruitutes 4. ff. de feruit. Bart. in l. 1. num. 15.
de cond. & demonftr. Honded. conf.6. n.36. lib.1. Gonzal. ad
reg.8. Cancell. glofs.43. n.74. & 123. Gratian. difcept. forenf.
cap.563. n.11. Rota decif.196. n.4. p.5. recent. & optimè no-
tat Belarmin. ex declaratione Sac. Congregationis Conci-
lij in annot. ad Concil. Trid. fefs.24. cap.11. de reform. ibi:
Item Rectores Parochiarum Religionis Hierofolymitanæ
Amoti à Curatis, fi funt profeffi non fubfunt Ordinario,
fecus fic.

Item ex eo, quia in §.43. difponit, quòd illi fratres dumta-
xat Priuilegijs gaudere valeant, qui à Magno Magiftro, feu
de eius licentia habitum † fufcepiffent, & profeffionem 35
emififfent, ex quo colligitur Priuilegium effe reftrictum ad
hanc qualitatem habentes, nec comprehendere alios ea ca-
rentes, ad l.4. §. toties ff. de damn. infect. l. quod conftitutum 21.
ff. de milit. teftam. Surd. conf.525. nu.3. & notat Cherub. in
apoftill. ad d. Conftitutionem Pij IV. §.43. Barbof. in collect.
ad Sac. Conc. Trid. fefs.24. cap.11. de reformat. fub num. 10.
Franc. Leo in Thefaur. p.3. cap.3. num.127. Rota dec. 630.
num.77. part.4. tom.3. recent.

Tertiò ex facultate reftrictiuè data in §.62. vbi tantum
permittitur Magiftris Baiuliuorum, Priorum, & Hofpitalis
Cappellanis, vt à quocumque Antiftite valeant ordinari abf-
que eo quod teneantur literas dimifforiales ab Ordinario
accipere, prout priuilegio ceffante deberent, cum † ordines 36
conferre, & dimifforias concedere denotet Iurifdictionem,
quæ non nifi in fubiectos exerceri poteft, cap. fin. de tempori-
bus ordinan. in 6. cap. primatus 71. diftinct. cap. Clericum di-
ftinct.72. Gabr. conf.181. n.17. & feq. lib.2. Gratian. difcept.
forenf. c.212. n.48. cum trib. feqq. Buratt. decif.912. n.2. Bar-
bof. in collect. ad Conc. Trid. d. fefs.24. cap.11. de refor. n.10.
in fin. ex quo de confequenti refultat exclufio aliorum Cle-
ricorum in Prioratu commorantium, cum difpofitio † re- 37
ftricta ad certum genus perfonarum ad alias non extenda-
tur Bald. in l. quicumque nu. 12. C. de feru. fugit. & in l. illam
11. n.88. C. de collat. Gratian. vbi fupra n.39. Rot. decif. 43.
n.2. p.7. rec. & in terminis Belarmin. vbi fupra d. fefs.14. c.11.
de refor. col. 2. §.3. ibi: Item Hierofolymitani fratres non pof-
funt dare dimifforias ad ordines Clericis, qui non funt profef-
fi, licet feruiant Ecclefijs eorum.

Quartò, hoc ipfum apertiùs demonftratur ex verbis §.63.
dictæ Conftitutionis eximentis ibi, Magnum Magiftrum,
Priores, Fratres, & Colonos à folutione Decimarum quar-
ti fubfidij caritatiui, aliarumque Collectarum † pro omni- 38
bus, & quibufcumq; Ecclefijs, Beneficijs, & Grancijs quomo-
dolibet ab Hofpitali depẽdentibus fub quorũcumq; Patriar-
charum, Epifcoporum, Vniuerfitatum, Hofpitalium, Recto-
rum, & Ecclefiarũ limitibus à Iurifdictione conftitutis: dum
ergo fpecificè exprimuntur onera, à quibus fummus Pontifex
voluit illos eximere, euidenter ex hoc affequimur noluiffe
† affignare Territorium feparatum cum Iurifdictione quafi 39
Epifcopali, quam fi conceffiffet effecti effent veri Ordinarij,
& Diœcefani, iuxta glofs. in Clem.1. §. volumus, verbo Diœ-
cefanis de foro competenti, Rota in Pifcien. Iurifdictionis 24.
Marty 1651. cor. Eminentifs. D. Card. Corrado §. quia cum
ille, & fequenti, & in Aftoricen. feu Nullius Iurifdictionis 19.
Iuny 1654. coram Reuerendifs. D. meo Decano §. Nihilomi-
nus. Ac proindè † decimæ ad ipfofmet iure proprio, & abf- 40
que eo quod eximeretur, fpectarent cap. dudum de Decim.
Abb.

Abb. *in cap. cum contingat col.2.eodem tit.* Rebuff. *de Decim. q.7.n.7.* Rota coram b. m. Coccino *decis.38.n.1.& dec.254.*
41 *num.4.* eodemque modo † pertineret quarta, *vt in cap. quaerente de offic. Ordin. & cap. de quarta de praescript.* Rota *decis.732. num.4. part. 1. diuers. & decis. 402. num. 1. & 2. part.2. recent.*

Ex tandem ex limitata Iurisdictione eiusdem Magno Ma-
42 gistro, & Prioribus † data cognoscendi causas Beneficiales ciuiles, & criminales Religiosorum Ordinis S. Ioannis, in alijs verò inter Incolas Clericos laicos, & alios de populo ingeri se non valeant, nisi quando essent Religioni Debitores, vt in §§.48. 56. & 70. ex qua distinctione cognoscendi certas causas, & non alias, meliùs exprimi non potuit, quod per Priuilegia huiusmodi non fuerunt ipsis concessa iura quasi
43 Episcopalia, † nam Priuilegia, quae sonant in exemptionem, quoad aliquam personam non sunt ad alios extendenda, ad *Text. in cap. per exemptionem 9.* & ibi glos. *in verbo curam habet*, Io. And. *n.4.* Franch. *n.3. de Priuil. in 6.* Rota *in citatis decisionibus 324. n.6. p.5. & dec.600.n.10. p.4. tom.3.*

Quae omnia licet clara ex se appareant certiora tamen fiunt, tum ex subsequuta horum Priuilegiorum declaratio-
44 ne per san. mem. Gregorium XIII. facta † *in Constit. 67. eodem Bullar. tom. 2.* vbi ad tollen. abusus in praeiudicium ordinariae Iurisdictionis inductos ex Priuilegijs suorum Praedecessorum Militibus Hospitalis Hierosolymitanae Religionis concessis, quos refert in §. 1.& §.2. statuit, quòd ni-
45 hil per eas † gratias, & exemptiones indultas censeretur detractum locorum Ordinarijs, quo minus militum Vicarij Cappellani, Ministri seruientes, & familiares dd. Ordinarijs subiaceant, & de eorum excessibus puniri possent exceptis his, qui Ecclesijs, alijsque locis dd. Militum actu inseruiunt, & intra eorum septa resident, & sub obedientia viuunt.

Quae quidem Constitutio specificam, & indiuiduam declarationem alterius Pij V. Praedecessoris continens, penitus euellit quamcumque in Populum iurisdictionem, & Ter-
46 ritorij distincti praetensionem, † eo ipso quod eam restringit ad Ministros, & actu Ecclesijs inseruientes in Monasterijs Hospitalis, debetque ad vnguem seruari, *cap. inter alia de sententia excommunicationis, cap. per Venerabilem qui fil. sint legitim. l.vltima C. de leg.* Ruin. *cons.161. num.12. lib.1.* Rota coram Mantic. *decis.59. num. 12. & 13.* & in indiuiduo notant Ioann. Franc. Leo *in Thesauro fori Eccles. p. 2. cap.3. num.106. cum seqq.* Barbos. *in collect. ad Concil. Trid. sess.24. cap.11. num.10.*

Tùm etiam ex Breue san. mem. Clem. VIII. sub dat. Romae 26. Februarij 1597. *dicto Sum. impresso Eminentiss. Cardinalis num.20.* in quo praeuia resolutione in Sacra Con-
47 gregatione Concilij capta deffinitur † Archiepiscopum Toletanum esse Prioratus controuersi verum Dioecesanum, & Vassallos Prioris promotos ad Sacros ordines ab alijs Episcopis non obtentis prius litteris dimissorialibus ab ipso Toletano Antistite esse Irregulares, & Episcopos ordinantes, & Pontificalia exercentes in d. Prioratu non obtenta licentia Dioecesani Toletani, incidisse in censuras Ecclesiasticas à Sacris Canonibus Concil. Trident. & Constitut. Sixti V. inflictas, inhibendo praetereà praedictis Episcopis, & Militum Prioribus, ne de caetero vllo modo talia perpetrare praesumerent, quod Breue mediante absolutione taliter promotis concessa fuit executioni demandatum, vt in nouo *Summ. D. Archiepiscopi num. 12.* Vnde quemad-
48 modum non potest amplius † reuocari in dubium, quin Prioratus sit in Dioecesi Toletana, ita excluditur Territorium illius esse separatum, & extra Dioecesim Toletanam, Rota *in supracitata decis.324. num.1. part. 1. recent.* non refragante responsione, quod huiusmodi Sac. Congregationis declaratio per Breue praedictum confirmata, vtpotè loquens
49 de illo actu † particulari non debeat ad alios trahi, quia verba Decreti omninò resistunt huic intellectui, tanquam directa in generalem denominationem Archiepiscopatus, vti Dioecesani Prioratus, ibi: *intra fines istius Dioecesis, & qui nulla à te veluti Dioecesano loci petita, nec obtenta licentia.*

Tum, & euidentiùs, quia Melitae vbi residet Magnus Magister, & totius ordinis caput, cuique principaliter praedicta priuilegia tributa fuere, adest Episcopus exercens in Populum suam ordinariam iurisdictionem nunquam ab ipso Magno Magistro controuersam, quapropter multò minus videtur posse praetendi à Serenissimo Magno Priore Castellae, & Legionis aliud particulare Priuilegium non habente, sed simpliciter, & dumtaxat allegante praefata Priuilegia Magno Magistro, & eius Religioni concessa, ne alias membrum cum suo † capite ad imparia iudi- 50
cetur, & ipse maiorem habeat Iurisdictionem, quàm supremus Princeps, ad *Text. in cap. cum non liceat 12. de praescript.* Federic. de Sen. *in cons.151. num.1. & sub num.3. vers. Item constat*, Geminian. *cons. 32. vers. probatur primo*, Decian. *cons.32. num.27. cum seqq. lib.2.* & in terminis Equitum Hierosolymitanorum licet † ad alium effectum ratiocina- 51
tur Farinac. *in cons.197. num.11. lib.3.*

Nec quidquam facit, quòd Magnus Prior in locis Prioratus per fel. rec. Philippum Secundum donatis dominium, & iurisdictionem temporalem obtineat, siquidem † illa 52
nihil commune habet cum Territorio, & Iurisdictione spirituali, *cap.1. de Relig. domib.* glos. *in cap.1. verb. diuisis dist.10. & in Clementina ne Romani § . sanè in verb. Dioecesis de electione alijq; cumulati in dicta decis. 324. num. 10. part.1. recent.*

Et hinc patet responsio ad id, quòd objjciebatur in alijs Pianae Constitutionis locis, & praesertim in §. 65. quod Magnus Magister, & Priores denominentur veri Ordinarij, indeque resultet Oppida sibi subiecta esse exempta, & † se- 53
paratum Territorium constitui, ad notat. per Franc. *in cap.2. num.10.* ibique Ancaran. *de Constit.* Roland. *cons.33. nu.44. & seq. lib. 3.* quoniam id non intelligitur propriè de Ordinarijs Iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus, sed impropriè, & quoad certos effectus, ac per modum aequiparationis de Iurisdictione in † personas, & bona Re- 54
ligionis, non ad alias, vt non obscurè patet ex illis verbis, *intra limites suarum Iurisdictionum, & administrationum veri Ordinarij existant*, vt in terminis aduertit Felin. *in cap. graue nu.2. in fin. de offic. ordin.* Rota *in praecitata decis. 207. num.4. part.2. diuers. & 324. num.7. part.1. recent.* praecipuè dum in ipsa Constitutione non solum ita denominantur Priores, sed etiam copulatiuè *Praeceptores Ecclesiarum*, † in 55
quibus profectò denominatio veri Ordinarij congruè verificari non potest; Nec applicatur Barbos. *in collect. Concil. sess.7. cap.8. de reform. num.16. sess.23. cap. 15. num. 28. eod. tit. in tract. de Episcopis alleg.74. num.27. & in collect. Bull. verb. Eques Hierosolymitanus vers. Equ. Hierosolymit.* quia loquitur de Abbatibus, & Prioribus habentibus Iurisdictionem spiritualem, & quasi Episcopalem.

Huncque esse verum, & germanum Priuilegiorum intellectum conijciebant quoque Domini ex continuato exercitio iurisdictionis, quod † praeseferunt quamplures actus 56
ab Archiepiscopis pro tempore gesti in Oppidis Prioratus, prout sunt Ministratio Sacramenti, Olei Sancti, & Chrismatis *d. Sum. impresso num.17. cap. Presbyteri qui Dioecesanos 123. de consecrat. distinct.4. glos. Magistralis in cap. dilectus 18. in verb. de lege Iurisdictionis*, ibi Cardinalis *num. 3.* Abb. *n.4. de offic. ordin.* Rot. coram Gregor. *decis.434. n.13.* Comitol. *decis.26. num.14. & 83. num.12. in d. Beneuentana Iurisdictionis 13. Maij 1652. coram D. Praeside Vallisoletano*, & disponitur in Sacro Concil. Trid. *sess.7. Can.3. de conf. & sess.23. Can. 7. de Sacram. Ordinis.* Beneficiorumque collatio, dum casus vacationis euenit, *d. Summ. impresso num.22.* glos. *in cap. cum dilectus verbo à supremis de consuetudin.* Rot. coram Card. Mellino *decis.204. num. 2.* & apud Buratt. *decis.578. num.8. & in fin. & 9.* facultas conferendi † ordines, illorumque actualis collatio *d. Summ. num. 23.* 57
quam Episcopus non habet extra Dioecesim, *cap. 1. dist. 72. cap. cum nullus, cap. fin. de tempor. ordinan. in 6.* Gabr. *cons. 181. num.18. & seqq. lib.2.* Tamburin. *de iur. Abb. part. 2. disput.2. q. 27. n.2.* Rota coram Seraphin. *decis. 467. n. 9. & 985. n.3.* Buratt. *decis.912. n. 12.* Cognitio causarũ ciuilium, criminalium, † & matrimonialium cum actualibus Processi- 58
bus executioni demandatis, *eod. Sum. n.24. cum duobus seqq. cap. cum personae 7. de Priuil. in 6. cap. omnes Basilicae 16. quaest.7.* Roman. *cons. 180. num. 4. vers. habet enim Episcopus*, Rota *in recent. dec.248. & 382. part.2.* Duran. *dec.446.* Caualer. *decis.306. vtrobique num. 1.* consecutio actualis † portionis Decimarum pro suo Pontificali debitae, vt ex dd. 59
Testibus relat. in *d. Summ. impresso d. num. 16. & in nouo Summ. d. num.1. cap. conquerente de offic. ordin.* Rota *in Toletana Decimarum de Daymiel coram Card. Caualer. decis. 247. & 487. num.1. & 2.* Hi enim actus validissimum argumentum praebent subiectionis locorum Prioratus Ecclesiae Toletanae, Bald. *in l. data opera num. 28. vers. item bona ratio C. de his qui accusar. non poss.* Rot. *decis.797. nu. 3. par.4. diuers. & decis. 310. num.3.* apud Modern. *de manuten.* cor. bon.

bon. mem. Merlin. decis.697. num. 7. & in d. Beneuentana
Iurisdictionis §. cessantibus itaque.
Sublatis itaque Priuilegijs non obstat immemorabilis ab
60 Agentibus pro Magno Priore † allegata, qui est alter mo-
dus acquirendi iurisdictionem contra loci Ordinarium
habentem iuris assistentiam, Abb. in cap. cum contingat
num. 10. de for. compet. Rot. d. decis. 324. num. 12. part. 1. re-
61 cent. Quia non fuit probata per Testes inductos, illi † enim
examinati anno 1606. in Consilio Regio tanquam nulli,
& inualidi reiecti fuerunt per Rotam in hac causa 4. De-
cembris 1613. coram bon. mem. Pirouano apud Tamburin. de
iur. Abbatiss. decis. 68. num. 6. Cæteri verò examinati vigo-
re remissoriæ Rotalis anno 1615. non deponunt cum requi-
sitis gloss. in cap. 1. verb. memor. de præscript. in 6. inter quæ,
illud potissimum est, quod Testes sint annorum 54. & con-
cludant de visu per 40. annos ante litem quæ in proposito
60 mota fuit † anno 1503. d. Summ. nouo num. 4. & restaurata
fuit in Consilio Regio de anno 1523. vt ex eius Decretis d.
63 Sum. impresso num. 6. & 8. Vnde ex his prorsus † improbabi-
lis redditur talis immemorabilis, Marescott. var. resol. lib. 2.
cap. 100. num. 10. Rot. coram Seraphin. decis. 1450. & 1460.
num. 2. Mantic. decis. 280. Gregor. decis. 434. num. 12. & de-
cis. 235. num. 13. part. 5. coram Comitul. decis. 138. num. 5.
Et vbi vt in hac facti specie deducitur pro excludendo Ar-
64 chiepiscopo à sua ordinaria Iurisdictione, requiritur † im-
memorabilis per tres sententias canonizata, vt ex mente
Sacræ Congregationis respondit Rot. in decis. 248. num. 1.
part. 2. & decis. 600. num. 15. part. 4. tom. 3. Verùm penitus
excluditur, cùm de natura, & necessaria essentia ipsius
immemorabilis, sit etiam quod nihil vnquam in contra-
65 rium visum, † vel auditum fuerit, & tamen certum
est in præsenti, quod aliter apparet tam ex depositionibus
Testium Archiepiscopi coadiuuantis ex transactionibus, &
66 declarationibus, & alijs actibus superiùs † enumeratis,
sufficientem probationem facientibus pro totali immemo-
rabilis destructione, vt non debeat attendi, cap. illud, &
ibi gloss. in verb. inconcussa, cap. auditis, & ibi Innocent. n. 5.
de præscript. Rot. coram Puteo dec. 426. lib. 1. in nouis Andr.
decis. 56. num. 4. san. mem. Gregor. XV. decis. 51. num. 3. &
decis. 334. n. 10. cor. Card. Mellino decis. 48. in fin. & apud
Merlin. decis. 532. num. 21. & nihilominus ad conseruan-
67 dam iurisdictionem vniuersalem † sufficit Ordinario etiam
minimum actum exercuisse, Roman. cons. 291. num. 9. in fin.
Buratt. decis. 912. num. 8. post Modern. de manut. decis. 310.
num. 9. & in Marsicen. Iurisdictionis 18. Februar. 1647. co-
ram bon. mem. Bichio, & in eadem Beneuentana Iurisdictio-
nis cor. Reuerendiss. D. meo Decano §. Quinimò.
Nec aduersantur sententiæ ad fauorem Magni Prioris
68 promulgatæ, nam præter quod in illis † non apparet cita-
tus Archiepiscopus; Ideò illum non afficiunt l. de vnoquo-
que vbi gloss. ff. de re iudic. cum vulg. singulis discussis non
concluditur acquisitio iurisdictionis: prima enim legitur
lata de anno 1528. in executionem Breuis Clem. PP. VII.
qui Priuilegia concessit, & sic non potest vltra ibi disposi-
69 ta operari, † alia verò de anno 1545. emanauit in qua-
dam causa criminali contra certam personam particula-
rem, ex quo non resultat probatio saltem concludens exer-
citij iurisdictionis, & eo minus, cùm ab ipsa fuerit ap-
pellatum, & causa Rotæ commissa, quæ prorogauit
fatalia, vt in nouo Summario 15. & vsque ad annum 1483.
70 prosequuta † deuentum fuit ad concordiam relatam
in Summ. impresso Archiepiscopi num. 4. qui lite per eam
extincta in possessione suæ ordinariæ iurisdictionis per-
mansit, & successiuè continuauit, cap. 1. de lit. contest. in 6.
l. causas C. de transact. Bart. in l. eleganter §. si quis post ff.
de condit. indebit. Giouagnon. cons. 24. num. 12. lib. 2. Tertia
demum de anno 1592. prodijt pariter inter particulares per-
71 sonas quæ potuerunt consentire † ex proprio capite, quod
Archiepiscopo non præiudicat, vt dictum fuit in Nullius,
seu Montis Virginis Iurisdictionis 21. Iunij 1656. cor. b. mem.
Dunozetto §. Cognitio, & quod plus est in ea legitur, quòd
Populus erat actor contra fratres Religionis, & sic teneba-
72 tur † de necessitate sequi forum Rei.
Minus tandem refragari videbantur actus iurisdictio-
nales, quandoquidem à Magnis Prioribus exerciti, qui-
bus exinde loca subiecta esse probetur cum Iurisdictio
73 † exerceri non valeat, nisi in subditos, Bald. in cap. cum
causam num. 6. vers. Item per exercitium de probat. Abb. in
cap. 1. num. 3. de Religios. Domib. coram Buratt. in sæpius
cit. decis. 578. num. 1. & 2. & in Placentina, seu Abulen.
Decimar. 23. Iunij 1642. §. 2. quia cor. b. mem. Bichio, Vnus
enim de anno 1491. & alter de anno 1500. gesti ante motam
litem, qui tamen illi causam dederunt, & propterea
cum illorum Promotore superuenerunt dictæ Concor-
diæ anno 1510. & 1516. aliud non continent, quam
visitationes factas à Deputatis per Capitulum Prouin-
uinciale Domorum, & Bonorum iuxta statuta Religio-
nis, quæ non pertinent † ad rem de qua agitur restri- 74
ctam, vt præmissum fuit ad Iurisdictionem spiritualem
in Ecclesias, & habitatores extra easdem Religionis
Domos, & Monasteria. Alij autem omnes emanarunt
post motam litem tanquam cœpti post annum 1527. &
sic turbatiui nullius sunt momenti † ad proban. Ius ali- 75
quod in fauorem Magni Prioris, & infringendum
illud Archiepiscopi Ordinarij, ad tradita per Abb. in
cap. licet ex qua num. 3. & ibi Ancharan. num. 5. de Te-
stib. Rot. in recent. 557. num. 7. & 8. part. 5. & decis. 288.
num. 1. part. 6. Præsertim cum nullibi probetur scientia,
& patientia Archiepiscopi tunc existentis, vt ad effe-
ctum acquirendi Iurisdictione contra illum, † necessa- 76
rium esse respondit Rota coram Comitul. decis. 138. n. 2.
& d. decis. 600. num. 14. part. 4. tom. 3. recent. in Apru-
tina Iurisdictionis 18. Martij 1636. coram bon. mem. Du-
nozetto, & d. Marsicen. Iurisdictionis 1647. coram bon.
mem. Bichio, collatio demum cuiusdam Cappellaniæ fa-
cta anno 1520. Summ. Magni Prioris num. 5. est Eccle-
siæ Oppidi de Lora Hispalen. Diœcesis, vt in ea legitur, &
sic non meretur allegari † in hac controuersia pendente 77
cum Eminentiss. Archiepiscopo Toletano.
Et ita fuit resolutum constare de bono iure Domini Ar-
chiepiscopi etiam ad effectum manutentionis vtraque par-
te informante, &c.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Apothecarum.

Veneris 9. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Constito de credito ex publico Instrumento obligationem Cameralem continente, ita vt amplius controuerti non possit, ad vlteriorem legitimam exequutionem procedendum esse resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Credito ex publico instrumento obligationem Cameralem continente probato, eius vigore etiam contra heredem obligati mandatum executiuum relaxari potest.*
2 *Exceptio de executione in alienis bonis non vero hereditarijs debitoris facta non subsistit, quando ex relatione executoris contrarium apparet.*
3 *Apotheca, quando in bonis debitoris reperiuntur, ad eundem spectare præsumuntur, donec contrarium plene probetur.*
4 *Excessus quando non præsumitur, idem concludenter est probandus.*
5 *Confessio debitoris asserentis domum cuius apotheca fuerunt executata, à Patre fideicommisso fuisse subiectam, creditoribus nullo modo præiudicat.*
6 *Confessio debitoris non est apta inducere fideicommissum vbi non est à Testatore ordinatum, nec bona fideicommissaria facere quæ non sunt.*
7 *Bona à Patre donata non dicuntur fideicommisso grauata, nec vti talia à filio debitore possidentur, cum donatio facta tam filijs, quàm Patri tot donationes quot personas includat.*
8 *Concessio facta Patri ab alia filijs facta differt.*
9 *Filij, quando bona donata recognoscunt à munificentia donantis non autem à primo donatario, in illis tanquam Patris heredes Iure transmisso succedunt.*
10 *Filius non industrius soluende summam considerabilem residui domus, cum nulla alia bona habuerit, solutionem ex pecunijs hereditarijs fecisse præsumitur.*
11 *Creditor anterior posteriorem impedire nequit, quin super bonis communis debitoris executionem faciat ad effectum, subhastandi, & de pretio prius Creditori anteriori satisfaciendi, & residuum posteriori soluendi.*

12 Re-

12 *Retentio pro melioramentis non competit dum eadem non sunt liquida, nec de statu anteriori domus constat, & quid impensum aut melioratum fuerit non probatur.*

13 *Creditum dum illiquidum remanet retentio non conceditur.*

DECISIO LXXI.

PRocedendum esse ad vlteriorem legitimam executionem pro informante responsum fuit, quia creditum
1 de Amati non controuertitur, † & de illo constat ex publico Instrumento continente obligationem Cameralem, virtute cuius etiam contra hæredem obligati mandatum executiuum relaxari potuit, Rot. coram Merlin. *decis.* 413. & 556. *vtrobique n.* 10. & *in Romana Census* 28. *Iunij* 1658. *coram R. P. D. meo Beuilaqua sub* §. 1.
2 Opposita verò exceptio,† quòd executum non fuerit mandatum in bonis hæreditarijs Antonij Mainardi debitoris, sed alterius, non fuit habita in consideratione. Tum quia, vt constat ex relatione executoris repertæ fuerunt apothecę
3 in bonis Antonij, † ad quem proinde spectare præsumuntur, donec contrarium plenè probetur, Honded. *cons.* 18. *num.*56. *lib.*1. Menoch. *de adipiscend. remed. num.*925. Rot. coram san. mem. Gregor. *decis.*402. *num.*2. *Anconitana Dotis* 21. *Aprilis* 1651. *coram R. P. D. meo Verospio* §. *siquidem in cæteris*, & *in Firmana pecuniaria* 4. *Decembris* 1654. *coram bon. mem. Bichio* §. *Pauaroni vero*; tum quia exces-
4 sus non præsumitur, † qui proindè, & executio in bonis alterius concludenter probari debet, Crauett. *cons.* 211. *num.*29. Rot. coram Seraphin. *decis.*1189. *num.*1. *Vrbeuetana restitutionis Dotis* 14. *Decembris* 1643. *coram bon. mem. Peutingero* §. *verum neutrum*, & *in Bononien. Bonorum* 13. *Maij* 1652. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *nec subsistit*.
5 Quæ probatio non deducitur † ex confessione Antonij asserentis domum, cuius apothecæ fuerunt executatæ, fuisse ab Annibale eius patre fideicommisso subiectam; Hæc enim confessio nullo modo præiudicat creditoribus, Castrens. *in l. Seia Mancipia* 18. *ff. ad Senat. Consult. Velleian.*
6 Surd. *decis.*216. *num.*6. & *seqq.* quia † non est apta inducere fideicommissum, vbi non est à Testatore ordinatum, nec facere fideicommissaria bona, quæ non sunt, Fusar. *cons.*169. *num.*136. Rot. *in Auenionen. fideicommissi* 26. *Iunij* 1647. *coram R. P. D. meo Verospio* §. *quia prædicta*, vbi alij allegantur, & *in Auenionen. Saluiani* 10. *Februarij* 1651. *coram bon. mem. Bichio* §. *ad probandum*.
7 Et licet ordinatum fuit à prædicto † Annibale fideicommissum cum expressa prohibitione de non alienando bona sibi à Io: Baptista patre donata, non erant tamen fideicommisso grauata, nec vti talia ab Antonio debitore bona possidebantur, quia donatio facta fuit non solum Annibali, sed etiam filijs, perindeque cum tot censeantur donationes,
8 quot personæ, & concessio facta patri differat ab alia † facta filijs, ex adductis per Altograd. *cons.*36. *num.*7. & *in Romana Donationis* 3. *Iunij* 1658. §. *nihilominus*, & 24. *Ianuarij proximi præteriti* §. *præmisso enim cum seqq. coram Reuerendissimo D. meo Decano*, onus fideicommissi filijs à patre
9 imponi non potuit, qui bona donata † recognoscunt à munificentia donantis, non autem à primo donatario, & in illis succedunt Iure transmisso, & tanquam patris hæredes, vt in terminis donationis tradunt Bertrand. *cons.* 176. *n.* 4. *lib.*3. Franc. à Ponte *cons.* 19. *num.* 20. Modern. Panormitan. de Amat. *resolut.* 30. *num.* 7. & *seqq.* Rot. *decis.* 127. *num.* 4. & *seqq. part.*6. *decis.*203. *num.*2. *part.* 8. *recent. Florentina donationis, seu separationis bonorum* 2. *Decemb.* 1650. *coram bon. mem. Peutingero* §. *non obstat dicta Romana donationis* §. *Indeque sicut*, & *in Lunen. Sarzanen. Beneficiorum* 3. *Decembris* 1655. *coram Reuerendissimo Domino meo Decano* §. *nec obstat*.

Non releuat, quòd idem Annibal post obitum donantis soluerit scuta 2000. pro residuo pretij Domus, ratione quorum Alexandræ competat retentio, nam omisso quod solutio facta fuit immediatè post obitum Patris à filio
10 non industrio, † qui nulla alia bona habens illam ex pecunijs hæreditarijs fecisse præsumitur, Menoch. *cons.*207. *n.*12. Cyriac. *controu.*38. *num.*15. Rot. *in Perusina fideicommissi de Rodulphis* 15. *Iunij* 1654. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *verum reproposita*, vbi concordantes referuntur,
11 responsum fuit, † quòd creditor anterior posteriorem impedire nequit, quin super bonis communis debitoris executionem faciat ad effectum tantum subhastandi, & de pretio satisfaciendi prius Creditori anteriori, & soluendi residuum posteriori, *l. à Diuo Pio* 15. §. *quod si res ff. de re iudic.* vbi Castrens. §. *sed & illud sub n.* 1. *vers.* 2. *limitatio*, Gratian. *discept.*941. *num.*3. & 4. Rot. cor. Card. Caualer. *decis.*429. *sub num.*3. *vers. vnde hæc mulier*, & *decis.*181. *num.*4. & *per tot. part.*7. *recent.* & *in Romana subhastationis de Alexijs* 15. *Februarij* 1647. §. *finali* 15. *Maij* 1648. §. *subsistit namque*, & 27. *Iunij* 1650. §. *nec obstat coram Reuerendissimo D. meo Decano*.

Prout etiam frustra † opponitur retentio pro melioramentis, quia non sunt liquida, non constat de statu anteriori Domus, & non probatur quid impensum, & quid melioratum fuerit, Rot. *decis.* 88. *sub num.* 28. *part.* 7. *recent. Romana hæreditatis* 14. *Decembris* 1646. *coram bon. m. Arguelles* §. *nec magis iusta*, & *in Rauenaten. Domus* 9. *Martij* 1653. *cor. R. P. D. meo Beuilaqua* §. *nec dicatur*, & vlterius eadem Alexandra longo temporis spatio bona hæreditaria viri penes se retinuit, & administrauit, ex quorum fructibus vel satisfacta præsumitur, vel creditum remanet illiquidum, pro quo retentio non conceditur, ex relatis *in Perusina bonorum* 18. *Iunij* 1649. *coram Eminentiss. D. meo Cardinali Corrado* §. *finali*, & *in Anconitana prædij* 8. *Febr.* 1658. *coram me* §. *super retentione*. 12

Et sic altera tantum, pluries parte altera citata, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Transactionis.

Lunæ 12. *Maij* 1659.

ARGVMENTVM.

De læsione euidenti ex transactione domus controuersæ per hæredes fideicommissarij resultante, pro cuius exclusione licet tres particulariter oppositæ fuerint exceptiones, eas tamen non suffragari responsum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas concurrentibus requisitis controuerti non potest.*

2 *Dubitatio de lite remouetur, quando de claro, & indubitato iure cedentium constat.*

3 *Causa transactionis vt insubsistens censeatur, vera, & non conficta litis existentia requiritur.*

4 *Pactum agendi litem, & impendendi de proprio submouetur; cùm expensæ in re tam indubia facienda modici erant momenti, & ad ineundam transactionem insufficientes.*

5 *Alimenta ex fideicommisso transuersali hæredi grauato non debentur.*

6 *Expensæ pro tuenda nominatione ad fauorem præsentati, ad ipsum præsentatum non autem ad fideicommissarium præsentantem spectant.*

7 *Læsio dum excedi tertiam partem, ex statuto Vrbis controuerti non potest.*

8 *Læsio quando est vltra dimidiam dicitur enormissima.*

9 *Læsio vltra dimidiam ex dispositione iuris communis pro rescindenda transactione sufficit.*

10 *Læsione vltra dimidiam stante, dolum dedisse causam contractui præsumitur.*

DECISIO LXXII.

FVndamentum Sententiæ Rotalis consistens in euidenti læsione resultante ex eo, quod Ioannes Baptista de Lutijs, & Angela Coccanaria hæredes fideicommissarij Tiburtij Petrucci, cesserunt q. R. P. D. Honorato Domum controuersam, alias venditam, & appetitam in scutis 5000. pro solis scutis 2000. Hodie in gradu appellationis DD. subsistere visum fuit.

Quia sicuti eius validitas † non potest controuerti concurrentibus requisitis per Rotam *in vulg. dec. Caputaq.* 260. *part.*2. sic iustitia redditur vndequaque patens ex deductis *in dec. edita coram R. P. D. meo Meltio* 1. *Aprilis* 1658. vt dixit Rota *decis.*688. *eodem num. part.* 2. *recent.* & *in Reatin. iuris redimendi* 20. *Decembris* 1628. *coram bon. mem. Card. Verospio Iuniore*. 1

Sed cùm hæredes Honorati multas opposuerint exceptiones, sicuti in alia deducebant pro excludenda læsione, & signanter tres. Prima, quòd fuit facta transactio, ex causa litium

litium pendentium cum promissione liberandi transigentes à litibus creditorum Canonici Lucilli Petrucci. Secundam, quòd Honoratus suscepit in se onus prosequendi litem proprijs sumptibus, & expensis, tam in dicto Iudicio, quàm in alio recuperationis cuiusdam Horrei in Campo Boario. Tertia, quòd ex dicta domo sunt detrahenda alimenta, & expensæ, quas Canonicus Lucillus Author Honorati, ex recuperatione bonorum fideicommissi erogauerat, Domini iterum responderunt illas non suffragari.

Et quoad litium existentiam, & liberationem ab illis animaduersum fuit restrictam fuisse ad lites, quæ venire potuissent ex causa eiusdem cessionis Honorato factæ, non autem promissam fuisse generaliter liberationem a molestijs Creditorum, & tamen cum Angela, & Ioannes Baptista agerent contra Honoratum ex fideicommisso supranominati Tiburtij per *decis. bon. mem. Coccini, la 152. part. 6. recent.* canonizato, nullum aut modicum aderat dubium litium, nullusque aderat dubius litis euentus, ratione cuius Creditoribus Canonici Lucilli molestiæ inferri potuissent. Ex dicta namque decisione omnis remouebatur du-
2 bitatio, † quinimò constabat de claro, & indubitato iure credentium, vt sæpiùs dixit Rot. *vt decis.* 337. *num.* 8. *& seqq. part. 5. decis. 34. num. 1. in fin. & decis. 151. num. 3. & seqq. part. 7.* ita vt insubsistens fuerit causa transactionis,
3 † cum ad hunc effectum vera, & non conficta litis existentia requiratur, *l. cum lis §. cum his ff. de transact.* Aym. *cons.* 720. *num.* 7. Bardell. *cons.* 2. *num.* 6. Surd. *decis.* 185. *num.* 10.
4 Ex eadem responsione submouetur † pactum agendi litem, & impendendi de proprio, maximè cum ad computum erogari deberent scut. 91. pro fructibus recompensatiuis debitis ab Honorato transigentibus, vnde expensæ faciendæ in re tam indubia erant modici momenti, & insufficientes ad ineundam huiusmodi transactionem, vt fuit ponderatum in præcedenti decisione §. *quia vltra quod in fine.*

Quo verò ad credita alimentorum, & expensarum ex iuribus Canonici Lucilli DD, censuerunt non esse refi-
5 cienda nec alimenta, nec † expensas. Quia respectu alimentorum illa non debentur hæredi grauato ex fideicommisso transuersali, Rota coram Seraphin. *decis.* 925. & alijs allegatis per Fusar. *de substit. quæst.* 336. *num.* 8. & respectu
6 † expensarum pro tuenda nominatione ad fauorem dicti Canonici spectant ad ipsum præsentatum, non autem ad fideicommissarium præsentantem, vt firmauit Rota *in decis. huius causæ Romana fideicommissi seu Saluiani 23. Iunij 1653. coram R. P. D. meo Albergato.* Expensæ verò pro recuperatione bonorum non poterant ascendere ad notabilem quantitatem attenta modica causæ difficultate, vt exitus comprobauit.
7 Quibus sublatis † læsio non potest controuerti, quia nō solum excedit tertiam sufficientem ex Statuto Vrbis iuxta *decis.* Buratt. 138. *num.* 20. *in Romana rescissionis transactionis 29. May 1648. & 16. Iunij 1651. coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado, & in Romana transactionis coram R.*
8 *P. D. meo Celso,* sed est etiam vltra dimidiam, † dum ex domo valoris scuttor. 5000. erant consecuturi sola scuta 2000. quæ propterea dicitur enormissima, Cephal. *cons.* 208. *num.* 1. Menoch. *cons.* 848. *num.* 33. Laderch. *cons.* 129. *num.* 3. Gratian. *discept.* 861. *num.* 46. & sufficit ex disposi-
9 tione † iuris communis pro rescindenda transactione *ad tex. in l. 2. C. de rescind. transact.* quem habere locum in transactione, habito tamen respectu ad dubium litis euentum, notat Bart. *in l. si quis cum aliter num. 5. vers. quæro quid si in contractu ff. de verbor. oblig.* Rota coram Merlin. *decis.* 92. *num.* 8. *& 9. coram Duran. decis. 21. num. 7. in Bononien. rescissionis concordiæ 12. Iunij 1654. coram Reuerendiss. D. meo Decano,* cum alijs pluribus *in dicta Romana transactionis 21. Iunij 1656. coram R. P. D. meo Celso,* & nouissimè *in alia Romana transactionis 28. Iunij 1658. & secunda currentis mensis coram eodem.*

Imò nedum transigentes habuerunt solummodo dicta scuta 2000. sed constat manifestè, quòd ex illis scut. 400. quæ in Instrumento transactionis enunciantur soluta nullo modo fuerunt exbursata, sed remanserunt in manibus eiusdem Honorati, vt ipse fassus fuit in articulo mortis nempè quod talia scut. 1600. depositata in Sacro Monte Pietatis non erant consignanda nisi in casu, quod obtenta fuerit victoria contra Creditores, in casu verò succumbentiæ illi nihil percipiebant, vnde nulla habenda erat ratio dubij litis euentus, dum Honoratus in casu Victoriæ soluebat duntaxat scuta 2000. in casu verò succumbentiæ nihil penitus exbursabat, & quod peius est ipse iam potuerat esse certus de victoria cum fideicommissum esset literale, & ideò
stante † læsione tam considerabili præsumitur, quod dolus 10
dederit causam contractui, *l. si superstes C. de dol. mal.* Corn. *cons.* 166. *num.* 4. *lib.* 1. Aym. *cons.* 142. *num.* 22. Rota *in Romana aperitionis oris cor. Sacrata,* penes Marches. *de Commiss. part. 2. fol. 439. num. 3.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones sub diebus 15. Decembris 1659. & sub 19. Aprilis, & 28. Iunij 1660. coram eodem.

R. P. D. P R I O L O.

Comen. Beneficij.

Lunæ 12. May 1659.

A R G V M E N T V M.

Prouiso à Papa de Beneficio cum derogatione Iurispatronatus, & subrogatione in iuribus defuncti, etiam quoad litis, & causæ prosequutionem in statu, & terminis, in quibus, &c. literæ Apostolicæ sunt exequendæ, nec pro illarum retardatione arbitrium intrat.

S V M M A R I V M.

1 *Arbitrium à iure regulari debet.*
2 *Literæ Apostolicæ quando sunt iustificatæ, iuri congruum est vt executioni mandentur.*
3 *Beneficium vt obtineatur, quinam probandum veniat.*
4 *Attestationi Ordinarij in materia ad illius officium spectante plurimum deferri solet.*
5 *Literis Apostolicis vulneratis, illarum vigore procedi exequtiuè non potest, sed per tres conformes est agendum.*
6 *Literæ Apostolicæ nunquam ita vulnerantur, vt postmodum facta iustificatione exequi non valeant.*
7 *Sententia in qua dicitur malè iudicatum, & benè appellatum, non ideo causam in totum appellabilem reddit, dum per capita separata fuit pronunciatum.*
8 *Appellatio ab exequutione literarum Apostolicarum non datur.*
9 *Prouisus Apostolicus ad effectum retardandi executionem gratiæ collitigantis, actu possidere debet.*
10 *Prouisio Apostolica quando est subreptitia nullius est roboris, & momenti.*
11 *Assertio Pontificis in literis gratiosæ subrogationis emissa habilitatem prouisi de beneficio iustificat.*
12 *Literis gratiæ non vulneratis, exequutio illius per simplicem prouisionem Apostolicam non iustificatam impediri nequit.*
13 *Possessio vltima, & immediata ad iustificationem pertinentia Iurispatronatus sufficit.*
14 *Prouisio facta inter præsentatos vt sustineatur, satis est vltimum statum allegare.*
15 *Iuspatronatus in dubio hæreditarium est præsumendum.*
16 *Iuris præsumptio ex coniecturis contrarium suadentibus tollitur.*
17 *Præsentatio alicuius tanquam filij, includit etiam enunciatiuam hæredis, dum tantum adijcitur ad demonstrandam descendentiam, non autem taxatiuè ad qualitatem hæreditariam excludendam.*
18 *Patronatus familiaris, & gentilitius vt obseruetur, adeò clarè, & concludenter est probandus, vt qualitatem contrariam recipere non possit.*
19 *Qualitas articulata dum non subsistit in facto, & à testibus examinatis impugnatur, ad probationem gentilitiæ qualitatis non releuat.*
20 *Ordinarius de iurepatronatus simpliciter, & demonstratiuè, non autem limitatè, & taxatiuè loquens, idem Ius esse gentilitium non determinat.*
21 *Iuspatronatus quando est gentilitium, & familiare, omnes in capita præsentare tenentur.*
22 *Testis de auditu deponens, vbi in contrarium stat iuris præsumptio, tanquam vnicus nullum facit probationis gradum.*

23 *Con-*

23 *Confessiones Iudiciales de Iurepatronatus hæreditario, licet impugnentur ex defectu mandati procuratoris eius, qui articulos in actis produxit, tamen ad elidendam coniecturam gentilitiæ qualitatis plurimum conferunt.*

DECISIO LXXIII.

DVm lis ageretur coram me in gradu appellationis à sententia lata per bon. mem. Dunozettum adiudicante Octauiano Carolo Beneficium SS. Blasij, & Andreæ loci Citilij de Iurepatronatus Laicorum controuersum inter ipsum, & Io: Baptistam ab Ordinario institutum, idem Octauianus Carolus è viuis excessit. Cùm verò à Sanctissimo D. N. fuerit de eodem Beneficio prouisus Franciscus Besutius cum derogatione Iurispatronatus, & subrogatione in Iuribus defuncti etiam quoad huius litis, & causæ prosequutionem in statu, & terminis, in quibus reperitur; Proposui dubium in vim commissionis appellationis prædictæ, an intraret arbitrium pro retardatione literarum Apostolicarum, & negatiuè Rota respondit.

1 Quoniam arbitrium † regulari debet à iure, vt docuit Bart. *in extrauag. ad reprimendum verb. videbitur num. 8. & vers. tertio casu*, Rota coram san. mem. Gregor. *decis. 189. n.3. cor. Eminentiss. D.Card. Otthobono decis. 115. n.1. & in Leodien. Beneficij 1657. in princ. cor. R. P. D. meo Verospio.*

2 Et postquam † literæ Apostolicæ sunt iustificatæ iuri congruum est, vt executioni omninò demandentur, *cap. Si Capitulo*, vbi gloss. *verb. exequatur de concess. prabend.* Mohed. *decis.13. in lit. pend.* Rot. *decis.605. num. 2. part. 2. rec.* apud san. mem. Greg. *decis.121. num.2. & in Leodien. Beneficij 22. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Verospio, & in Compostellana Parochialis 1. Iulij 1650. coram bon. m. Bichio.*

In proposito ea, quæ fuerunt ab Octauiano Carolo narrata Summo Pontifici circa qualitatem Beneficij, quòd nem-
3 pè † sit de iure patronatus Laicorum, quod vacauerit per obitum Vulpij, quod non excedat Ducatorum octuaginta aureos de Camera, satis iustificantur ex confessione Ioannis Baptistæ, qui eadem prorsus exposuit in supplicatione per ipsum exhibita, *ad tex. in l. cum prece, &c. C. de liberal. causa*, Rota coram Card. Caualer. *decis.33. num.1. & decis. 608. sub num.3. & in Gherarden. Beneficij 4. Iulij 1641. cor. b. m. Bichio, & 10. Martij 1648. coram R. P. D. meo Celso, ac in Maioricen. Beneficij 4. Aprilis 1650 coram R. P. D. meo Albergato.* Quæ verò concernebant qualitatem eius personæ videlicet ipsum esse Clericum habilem, & idoneum,
4 probantur ex literis patentibus, & † attestatione Ordinarij, cui in materia spectante ad illius officium solet plurimum deferri, *ad not. in cap.2.* vbi gloss. *verb. literis extra de probat. & in cap.2.* ibique Abb. *de Cleric. peregr.* Rot. cor. Card. Seraph. *decis.713. num.1. in rec. decis.455. num. 7. part. 2. & decis.205. part.4. coram Coccino decis. 88. num. 4. in Burgen. Beneficij de Ontanes 1. Iulij 1654. coram R.P. D. meo Meltio in Pistorien. Beneficij 19. Aprilis 1652. coram R. P. D. meo Celso.*

5 Nullatenus subsistente, quòd † literæ fuerint vulneratæ per sententiam de partibus, & confirmatam in Vrbe ad fauorem Io: Baptistæ, ideò non possit illarum vigore procedi executiuè, sed sit agendum per tres conformes, quia non fuit pronunciatum contra literas Apostolicas, sed tantummodò super institutione, quæ sententia cum ferri potuerit ex alio capite, quam ob gratiam non iustificatam, non vulnerantur vires prouisionis Apostolicæ, vt alias ponderauit Rota *in Cremonen. pensionis 15. Aprilis 1611. coram Card. Caualer. decis.148. num.3.* & vbi etiam fuisset probata super illius non iustificatione adhuc mereretur executionem, nam
6 † literæ Apostolicæ numquam ita vulnerantur, vt postmodum facta iustificatione exequi non valeant, vt in specie dictum fuit *in Astoricen. Archidiaconatus 6. Nouembr. 1602.* coram Lancell. apud Marches. *1. p. fol.374. n.4.* comprobata coram Caualer. *in Neritonen. Pensionis 26. Nouembr. 1607. decis.11. num.5.*

7 Et licet in † sententia Rotali bon. mem. Dunozetti dictum fuerit malè iudicatum, & benè appellatum, sententiamque R.P.D. Amadei fore reuocandam, non ideò causa redditur in totum appellabilis, dum per capita separata fuit pronunciatum, vt *in Sum. Francisci num. 3.* vnde esto detur
8 appellatio † quoad caput reuocationis dictæ sententiæ, tamen non licet appellare ab executione literarum, vt distinguendo dixit Rot. cor. Caual. *decis.484. n.2. & in Viterbien. fideic. seu attentatorū 13. Maij 1644. cor. R. D. meo Decano.*

Nec ex eo, quòd ipse consimilem habeat prouisionem Apostolicam dici potest esse legitimum contradictorem, tum quia illa tamquam posterior, & sine possessione impetrantis non est attendenda, cùm ad hoc vt aliter prouisus † Apostolicus possit retardare executionem gratiæ collitigantis debeat actu possidere, iuxta Roland. *cons. 78. nu. 27.* 9
lib.3. & decis.711. num.1. & 2. part.1. & 366. num.2. part.3. cū alijs relatis *in Lucana Canonicatus 1. Iulij 1647. & in Placentina Canonic. 26. Martij 1648. coram Reuerendissimo Tarraconen.* Tum quia cùm fuerit obtenta præuia narratiua, quod à medietate Patronorum fuerat præsentatus, & huius primi assertio nullo modo iustificetur nec vera sit, vt *ex d. decis. bon. mem. Dunozetti*, vti subreptitia nullius † est 10
roboris, & momenti, *cap. si proponente de rescript. cap. si motu proprio de prabend. in 6.* Rot. apud san. mem. Gregor. *decis.452. sub num.3. vers. quod dubium, & seq.* Buratt. *decis.316. sub num.13. vers. nec obstat*, Duran. *decis.100. nu. 6. in supracitata Placentina Canonicatus coram Reuerendissimo Tarraconen. & in Firmana Beneficij 22. Maij 1653. coram bon. mem. Bichio in fine.*

Iustificatio autem gratiæ subrogationis Francisci quoad totalem derogationem Iurispatronatus, quoad litis pendentiam, & quoad obitum Octauiani Caroli collitigantis non controuertitur; Clericatus resultat ex literis sui Ordinarij, † & habilitas ex assertione Pontificis emissa in literis gratiosæ subrogationis, *iuxt. cons.* Ferret. *386. num.1.* Rota coram 11
Merlin. *decis.896. num.3. in Meleuitana Beneficij 31. Ianuarij 1653. coram R. P. D. Albergato.* De expressione valoris, contra excessum, & alijs narratis non potest dubitari, cum sub iisdem narratiuis illam impetrauit, quibus Ioannes Baptista suam prouisionem obtinuit, vt fuit supra consideratum. Vnde eò minus intrat arbitrium, cum respectu † literarum istius gratiæ nequeat considerari aliqua vulneratio, & illius exequutio per simplicem prouisionem Apostolicam non iustificatam in continenti, vt requiritur, impediri non possit, Lotther. *de re benef. lib.3. q.13. num.75.* Rot. *decis.154. num. 12. & seq. apud Eminentiss. D. Card. Otthobonum, & in Compostellana Paroch. 1. Iulij 1650. cor. bon. mem. Peutingero.* 12

Controuersia igitur tota versabatur in Præsentatione Octauiani Caroli, an scilicet fuerit præsentatus à medietate Patronorum. Et quidem Dominis visum fuit huiusmodi quoque probationem concurrere, quia vt dicebant in propositione causæ coram bon. mem. Dunozett. Octauianus Carolus fuit præsentatus ab Antonio, Alexandro, & Hippolyto, necnon ab Isabella filia Benesij, qui sunt quatuor ex quinque cum altero, qui præsentarunt Gasparem Castrobesutium de anno 1598. per cuius obitum fuit à Sede Apostolica prouisus Vulpius, quo defuncto successit vacatio controuersa. Vnde sequitur, quòd præsentatus fuerit non solum à medietate Patronorum, sed etiam à maiori parte, nam primi tres erant in possessione præsentandi. Isabella verò habet causam ab existente in eadem quasi possessione, quæ vltima, & immediata quasi possessio † sufficit pro iusti- 13
ficatione pertinentiæ Iurispatronatus ad hunc effectum, vt dixit Rota coram san. mem. Greg. *decis. 452. n. 16. & 349.* ibi Add. *num.6.* & pluribus relatis firmatum fuit *in Caurien. Iurispatronatus 13. Martij 1645. coram Reuerendiss. Tarraconen. in Gerunden. Beneficij 11. Maij 1648. coram R. P. D. meo Celso, in Asculana Iurispatronatus 1. Iulij 1650. coram R. P. D. meo Meltio, & in Regien. Beneficij 24. Martij 1653. coram bon. mem. Bichio.*

Hinc non obstat, quòd Ioannes Baptista deducat præsentatores numero plures ad sui fauorem, quia cum illi, à quibus præsentatus fuit non existant in quasi possessione, minusue descendant ab existentibus in dicta quasi possessione Iuris, nulla est habenda ratio: dum enim hodie non agitur inter Compatronos contendentes de pertinentia Iurispatronatus, † sed inter Præsentatos, quibus pro substinenda 14
prouisione iam facta satis est allegare vltimum statum, *ad text. in cap. Consultationibus de Iurepatron.* Viuian. *eod. tit. lib.11. cap.6. num.12.* Greg. *decis. 77. n. 9.* ibique Add. *n. 12. & in Piscien. Beneficij 27. Nouembris 1650. coram R. P. D. meo Celso.*

Præsertim cum non subsistat, quòd † Iuspatronatus sit 15
gentilitium, & in dubio præsumendum est hæreditarium, *Clem. plures*, vbi gloss. *verb. heredes de Iurepatronatus*, communiter approbata Rota *dec.89. n. 1. p. 6. rec. dec. 280. n. 5. p.7.* coram Card. Seraph. *dec.456. n. 1.* Duran. *dec.147. n. 3.* Merlin. *dec.346. n.1.* & in alijs, quæ possent cumulari.

Et

16 Et licet à dicta Iuris † præsumptione recedatur ex coniecturis contrarium suadentibus, vt post alias fuit dictum *in Interamnen. Iurispatronatus 23. Iunij 1656. coram me.* Tamen in præsenti coniecturæ, quæ contra adducuntur non videntur obstare. Non illa quod in vacatione anni 1598. præsentauerint plures de familia Castrobesuriorum,
17 vti filij non autem vti hæredes. Quia talis † enunciatiua censetur facta de filijs, vti hæredibus iuxta naturam Iurispatronatus, & solum adiecta ad demonstrandum personas, à quibus ipsi descendebant, non autem taxatiuè ad excludendam qualitatem hæreditariam, Rota coram Card. Seraphin. *decis.* 364. *num.* 9. *decis.* 288. *num.* 1. *& seq. part.* 5. *recent. & coram Duran. decis.* 173. *num.* 2. *& 6. in Lauden. Iurispatronatus 22. Maij 1643. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Bononien. Beneficij 26. Februarij 1652. coram R. P. D. meo Albergato*, vel saltem vtpotè æquiuoca non
18 † concludit ad obseruantiam patronatus familiaris, & gentilitij, cuius probatio exigitur adeò clara, & concludens, vt qualitatem contrariam recipere minimè possit, Rota coram Merlin. *decis.* 798. *num.* 8. & in alijs proximè relatis.
19 Minus altera, quòd ista † qualitas fuerit articulata, & deducta in actis per eumdem Octauianum Carolum: etenim præter quod nullo modo subsistit in facto, testes super articulis examinati expressè firmant ius præsentandi spectare ad illos, qui præsentarunt Octauianum Carolum, quodque ipsi sunt veri Patroni huius beneficij, vnde non releuat ad probationem gentilitiæ qualitatis, cum Iuspatronatus non desinat esse hæreditarium contra propriam naturam ex eo solum, quod ad illud præsentauerint illi de familia, nisi vlterius probetur eos tantum admissos fuisse fœminis, vel extraneis hæredibus existentibus, & prorsus exclusis, Rota *in d. decis.* 288. *num.* 6. *part.* 5. *recent. d. decis.* 798. *num.* 9. *coram Merlin.*
20 Nec negotium facessere † videtur sententia Ordinarij enuncians Iuspatronatus spectare ad Antonium, & Consortes de Castrobesutijs. Quoniam cum in sententia non nominentur expressè de familia, nec Ordinarius limitatè, & taxatiuè loquatur, sed asserat Iuspatronatus spectare ad illos de Castrobesutijs, non censetur voluisse determinare illud esse gentilitium, & de familia Castrobesutiorum, sed illos nominasse tantummodò demonstratiuè adiucando eorum personas, vt supra fuit ponderatum, & ita in proposito ratiocinatur Rota *in dicta decis.* 798. *num.* 2. *& 15. coram Merlin. & 364. num.* 3. *& 4. coram Card. Seraph.* Immò potiùs comprobatur hæreditarium, cum in præsentatione, in qua elegerunt, & præsentarunt ad Beneficium Gasparem fuerint admissi Alexander, tam pro se, quàm pro Hippolyto, & Antonius, & Theodorus Fratres
21 pro vna tantum voce, † & tamen si ius prædictum fuisset gentilitium, & familiare, omnes præsentare debuissent in capita, vt docet Bald. *in l.* 2. *sub num.* 4. *vers. sicut est Iuspatronatus C. de suis*, & legatur Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 11. *num.* 123. Rota *decis.* 251. *num.* 5. *part.* 2. *recent. & in Cæsaraugustana Beneficij de Littares* 10. *Februarij* 1645. *coram bon. mem. Bichio*. Testis verò examinatus in Curia
22 † vltra quod deponit de auditu, quæ probatio non admittitur vbi in contrarium stat iuris præsumptio, tamquam vnicus nullum facit gradum probationis, *cap. in omni iudicio de testibus, & l. iurisiurandi C. eodem*, & fides extraiudicialis non probat, cum regulariter fidem non faciat, vt est vulgatum.
23 Denique prædictis præualent † confessiones eiusdem Ioannis Baptistæ etiam iudiciales emissæ in Articulis, in quibus fatetur Iuspatronatus esse hæreditarium, quæ quidem superant quamcumque probationem, Rot. *decis.* 49. *num.* 4. *part.* 7. *recent. & in Romana reintegrationis* 14. *Iunij* 1648. *coram R. P. D. meo Meltio*, & licet impugnentur ex defectu mandati procuræ eius qui articulos in actis produxit, tamen vltra quod constat ex instrumento dicti mandati, vt in *Summ. responsionis num.* 2. plurimum conferunt ad elidendam coniecturam gentilitiæ qualitatis, & Iuspatronatus censendum hęreditarium ex adductis per Honded. *cons.* 52. *num.* 30. *lib.* 2. Rot. *decis.* 55. *num.* 1. *part.* 8. *rec.*

Alia, quæ repetebantur circa laudem Sanazzarij remanent sublata in d. decis. bon. mem. Dunozetti, quam DD. libenter amplexi sunt.

Et ita vtraque parte informante conclusum, &c.

R. P. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Mediolanen. Iurispatronatus.

Mercurij 21. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

De Iurepatronatus ad filios per obitum patris deuoluto; quorum altero sine filijs mortuo, illius portio, seu vox excluso hærede prætendente ad alium vigore fideicommissi à Patre ordinati peruenit.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus Testatoris Patris voluntate stante, ex verbis iura, & actiones comprehendentibus deducta, non ad hæredes filij, sed in substitutum transit.*
2 *Iuspatronatus an transeat in eum, qui fideicommissum non agnouit.*
3 *Agnitio per possessionem continuatam inducta dicitur, & sufficiens facta restitutio.*
4 *Præsentatio agnitionem fideicommissi, & aditionem inducit.*
5 *Declaratio qualibet animi determinata, & dispositio rei hæreditariæ aditionem importat.*
6 *Actus æquiuoci alijs actibus tolluntur.*
7 *Sententia tanquam in iudicatum transacta pro veritate habetur.*
8 *Expressio in principio facta dum stat demonstratiuè, non operatur quin actus validiori modo sustineatur.*
9 *Clausulæ amplissimæ in mandato donationis positæ omne Ius ex quocumque capite, & causa proueniens comprehendunt.*
10 *Clausula*, omni meliori modo, *cum subsequatur post modos donandi, validitatem actus vltra modos expressos operatur.*

DECISIO LXXIV.

QVod ab initio Iuspatronatus, de quo agitur integrè spectabat ad Io: Baptistam Raggium, & post eius mortem æquis portionibus ad Anselmum, & Hilarium eius filios certum est in facto, prout pariter non reuocatur in dubium, quod portio, seu vox Anselmi per viam donationis ab Ordinario approbatæ deuenit in Flauium Antonium, & deindè in Bassanum eius filium, à quo præsentatus D. Vicecomes, qui proindè negari non potest, quod habeat medietatem vocum, vt *in decisione edita 4. Decembris proximè præteriti in principio coram me.*

Sed quia vlterius resolutum etiam fuerat vocem Hilarij per viam donationis factæ à Patribus eius hæredibus ad Flauium prædictum deuenisse, repropositâ super ijsdem causa, Domini quoad hanc vocem à decisis recesserunt, visum enim est illam spectare ad D. Iulium Montium (qui Nicolaum eius fratrem præsentauit) donatarium Claræ Sororis, & hæredis Anselmi, in quem vigore fideicommissi à dicto Ioanne Baptista ordinati, casu, quo Hilarius, vt euenit sine filijs moreretur, peruenire debuit, stante enim voluntate † Testatoris in præsenti ex verbis comprehendentibus 1
iura, & actiones deducta, Iuspatronatus non ad hæredes Hilarij, sed in substitutum transiuit, Couar. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 6. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 9. *num.* 51. *& seqq.* Rota post Vitian. *de Iurep. decis.* 121. *num.* 4. *Maioricen. Beneficij 27. Iunij 1648. coram bon. mem. Bichio §. sine ipsius, & in Lunen. Sarzanen. Beneficiorum 3. Decemb. 1655. §. non obstat quod, & 9. Iunij 1656. coram Reuerendiss. D. meo Decano §. quia vt respondetur.*

Neque applicantur limitatio, quòd scilicet Anselmus fideicommissum † non agnouerit, & proindè in ipsum trans- 2
ire non potuerit Iuspatronatus, vt dicebatur in præterita; sine quia cum ab initio, tam ipse, quàm Hilarius essent hæredes Ioannis Baptistæ Patris, & pro indiuiso, vt præsumitur, illius hæreditatem possiderent, non opus erat ad acquisitionem Vocis Hilarij alia declaratione, aut agnitione Anselmi, sed per continuationem possessionis † post mortem 3
fratris rectè dicitur inducta agnitio, & sufficiens facta restitutio, Paris. *in similibus terminis cons.* 53. *num.* 110. *vers. nam ipse lib.* 3. Marescott. *resol.* 140. *num.* 37. *lib.* 2. Adden. ad san. mem. Gregor. *decis.* 206. *num.* 10. *vers. si tamen,*

Rota

Rota in Amerina Castri Guardiæ 10. Martij 1651. coram Reuerendissimo Tarraconen. §. sed difficultas, & in Romana fideicomm. de Cuppis 2. Martij 1654. coram R. P. D. meo Meltio §. possessio autem.

Siue etiam, quia si non agnouisset Anselmus, negari
tamen non potest, quod fideicommissum agnouerit Clara,
vacante enim anno 1648. Beneficio eisdem Patronis subie-
cto præsentauit illa, in concursu Bassani Compatroni
alium præsentantis, Carolum de Rubeis, qui ab Ordina-
rio institutionem reportauit, & subsequenter possessionem
4 adeptus est, *Sum. Montij num. 2. 3. & 4.* † ex qua præsen-
tatione agnitionem fideicommissi, & aditionem hæreditatis
inductam fuisse, tradit in terminis Rota *decis. 265. num. 2.
part. 3. recent. & in Sulmonen. Beneficij 13. Martij 1650. co-
ram Reuerendiss. P. Domino meo Celso §. obiectum vero*, &
vlterius in pluribus actibus Clara se enunciauit hæredem
Hilarij, & Patronatum donauit Montio *dicto Summ. n. 6.*
5 ex quibus fortius resultat aditio, quælibet † enim animi
determinata declaratio, & dispositio rei hæreditariæ, aditio-
nem importat, *l. pro herede 20. ff. de acquir. hered.* Meno-
ch. *cons. 87. num. 21. & seqq.* Surd. *cons. 244. sub num. 19. lib.
2. Rota coram Merlino decis. 530. num. 10. in recent. dicta
decis. 265. num. 4. part. 3.* vbi in specie de donatione iuris-
patronatus, & in *Comen. Iurispatronatus 12. Iunij 1651. co-
ram me §. responsum enim.*

6 Nec opponi potest, † quòd actus prædicti sunt æquiuo-
ci, cum à Clara fieri potuerint tamquam hærede Anselmi,
quia vltra præsentationem remanent alij actus de quibus
supra, & ex facto cessat difficultas, longè enim ante vsque
de anno 1618. donauerat Anselmus suam vocem Bassano,
cum quo tamquam compatrono vt supra Clara præsen-
tauit, atque ideò nullum Ius præsentandi ex persona An-
selmi, aut illius hæreditate deducere poterat, nisi Ius
agnoscendi fideicommissum cum quo vox Hilarij transibat,
quod proinde agnouisse præsumitur, eum per sententiam
declarauit Ordinarius præsentationem ab ipsa, & Bassano
factam à legitimis Patronis, & Ius præsentandi ex dota-
tione, & fundatione habentibus emanasse *dicto Summar.
7 num. 3.* sententia † etenim hæc operatur, quod de perti-
nentia, & agnitione Claræ respectu vocis Hilarij, dubita-
ri non possit, quia tamquam in Iudicatum transacta pro
veritate habetur, Rota *decis. 210. num. 1. part. 5. recent.
Bonon. Iurispatronatus prima Iulij 1654. coram R. P. D. meo
Celso*, & insuper concurrit *decis. 27. Iunij 1657. coram R. P.
D. meo Meltio §. finali.*

Minus subsistere censuerunt Domini Claram in dona-
tione facta Montio se restrinxisse ad titulum hæreditarium
Hilarij, quia in principio narratiuæ enunciat quidem se
tamquam hæredem Hilarij Dominam pro medietate,
sed in dispositiua deinde quando descendit ad expressio-
nem intentionis donandi non se restrinxit ad aliquem ti-
8 tulum, nec vlla dictio taxatiua † ibi repetitur, vnde ex-
pressio in principio facta stat demonstratiuè, nec operatur,
quin actus validiori modo sustineatur, *l. tutor. 18. §. quæ tu-
toribus ff. de excusat. tut.* Menoch. *præsumpt. 12. num. 6.
lib. 2.* Rota *decis. 224. num. 2. part. 1. diuers. Compostellana
Parochialis 17. Iunij 1644. coram Card. Cecchino §. fin. & in
Auenionen. Hæreditatis 9. Iunij 1649. coram Reuerendiss.
9 Tarraconen. sub §. mixtura verò*, quin † imò in mandato
ad donandum reperiuntur Clausulæ amplissimæ compre-
hendentes omne Ius ex quocumque capite, & qualicum-
que causa proueniens, *dicto Summ. Montij num. 6.* nec non
10 clausula omni meliori modo, † quæ cum subsequatur post
modos donandi operatur validitatem actus, vltra modos
expressos, Mantic. *de coniect. lib. 3. tit. 14. num. 11.* Barbos.
*claus. 95. num. 7. & seqq. Rota coram Buratt. decis. 847.
num. 3.* vbi quod ista clausula operatur disponentem
se noluisse restringere ad specificata, & in *Melphiten.
Pensionis 28. Ianuarij 1647. coram Reuerendiss. Terra-
conen. §. nec aduersatur.*

Et ita vtraque, &c.

☞ *Decisio ista, quæ hic allegatur in hac eadem causa sub die 4. Decembris 1658. coram eodem R. P. D. Albergato, est in præcedenti part. 12. decis. 400.*

R. P. D. PRIOLO.

Placentina Bonorum.

Veneris 30. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

De attentatis contra inhibitionem Rotalem ne immissus in possessione molestaretur, ex duplici capite violentiæ scilicet illatæ, & recursus ad Iudicem inferiorem, oriundis.

SVMMARIVM.

1 *Violentia illata de facto possidenti vigore mandati Rotalis personaliter intimati attentata inducit.*

2 *Recursus ad Iudicem inferiorem ad se confouendum in possessione lite pendente, pro attentatis habetur.*

3 *Iudex inferior cum sit Laicus, recurrentes ad eum post inhibitionem Rotalem in excommunicationem Cænæ Domini incidunt.*

4 *Mandatum Rotæ non specificè comprehendens bona de quibus fuit capta possessio, cum omnia bona generaliter contineat, ab attentatis non excusat.*

5 *Iudices inferiores necessitatem potius parendi habent, quàm auctoritatem Iustitiam mandatorum Rotalium discutiendi.*

6 *Renunciatio quando non constat de speciali mandato non releuat.*

7 *Renunciatio non suffragatur, nisi damna, ac expensæ reficiantur.*

8 *Attentata realiter, & cum effectu sunt purganda, nec sufficit oblatio cum vnius iulij deposito.*

9 *Clausula* cum facultate manutenendi quem de iure, *impedit executionem faciendam, iam autem factam non reuocat.*

DECISIO LXXV.

CVm præuijs sententijs Rotalibus fuit Nicolaus Hieronymus immissus in possessionem omnium bonorum primogenituris Iosephi senioris, & Nicolai de Ferrarijs suppositorum, & signanter vnius prædij in vocabulo Rouedo, & alterius nuncupati la Casa de Gobbi, & vigore mandati Rotalis fuerint personaliter inhibiti tam Paulus, quàm Antonius, & Gaspar ne auderent immissum molestare. Nihilominus quia non obstante dicta Inhibitione, impetrarunt à Iudice laico præceptum pœnale contra eumdem Nicolaum Hieronymum ne ingrederetur dicta bona, & de facto surripuerunt vuas, & ad quamplures actus Iudiciales deuenerunt, proposui dubium, An constaret de attentatis, & affirmatiuè responsum fuit.

Tum propter vim, & violentiam illatam † de facto 1
possidenti vigore mandati Rotalis personaliter intimati, vt
sæpè respondit Rota *in decis. 272. num. 1. part. 3. recent. in
Bonon. Attentatorum 18. Iunij 1646. coram Reuerendiss. D.
meo Decano, & in Bonon. Iurispatronatus de Granariolo 24.
Martij præteriti coram R. P. D. meo Meltio.* Tum propter
recursum habitum ad Iudicem inferiorem † ad se confo- 2
uendum in possessione lite pendente in hoc Sac. Tribunali,
vt in his terminis dictum fuit in *decis. 337. num. 5. & seqq.*
post Modern. Perus. *de manut. & in Perusina reintegratio-
nis 8. Februarij 1658. coram R. P. D. meo Verospio*, maximè
quia Iudex inferior est laicus, vt proindè inciderint in † ex- 3
communicationem Cœnæ Domini, vt pluries firmauit
Rot. vt coram Buratt. decis. 23. num. 9. & in alijs quæ possent
cumulari.

Nec ab attentatis excusari valent ex eo, quod in † man- 4
dato non comprehenderentur bona de quibus fuit capta
possessio, quia cum illud contineret omnia bona subiecta
dd. primogenituris, negari non potest, quod comprehen-
dat bona controuersa, de quibus non solum fit mentio in
Testamento, sed apparent descripta in Inuentario, & spe-
cificè fuerunt expressa *in decis. 16. Iunij 1653. coram Reue-
rendiss. Præside Vallisoletano confirmata die 4. Februarij
1656. coram R. D. meo Decano.*

Et in omnem casum sub prætextu, quod fuisset in execu-
tione excessum non erat recurren. ad alios Iudices, sed te-
nebantur adire Rotam, ibique † prætensum excessum 5
opponere, cum Iudices inferiores necessitatem parendi po-
tius habeant, quam auctoritatem discutiendi iustitiam man-

datorum Rotalium *Rota in Meſſanen. Decanatus* 13. *Februarij* 1645. *coram Reuerendiſſ. Terracinen. & in dicta Peruſina Reintegrationis* 8. *Februarij* 1658. *coram R. P. Domino meo Veroſpio.*

6 Aſſerta renunciatio non releuat, † nam vltra quod
non conſtat de ſpeciali mandato, vt opus eſſet ad hunc effectum, Lancell. *de attent. part.* 3. *cap.* 29. *num.* 3. *Rot. coram ſan. mem. Gregor. deciſ.* 486. *num.* 18. Adhuc illa non
7 ſuffragatur, † niſi reficiantur expenſæ ac damna, & intereſſe paſſa, Add. *ad ſan. mem. Gregor. d. deciſ.* 486. *num.* 19. *Rota in Auenionen. Attentatorum* 14. *Februarij* 1650. & 10. *eiuſdem menſis* 1653. *coram R. P. D. meo Celſo.* Vbi etiam
8 firmatur non ſufficere oblationem † cum depoſito vnius
iulij, ſed realiter, & cum effectu eſſe purganda attentata, iuxta doctrinam Baldi *in cap. conquerente de reſtitut. ſpoliat.* cum alijs adductis per Card. Seraph. *deciſ.* 1176. *n.* 2.

Demùm non ſubſiſtit, quòd Nicolaus Hieronymus cœperit poſſeſſionem poſt reſcriptum Signaturæ cum clauſula *cum facultate manutenendi quem de iure*, indeque etiam
9 ipſe † attentauerit; nam cùm poſſeſſio capta fuerit die 25.
Auguſti, & ſic poſt primum reſcriptum Signaturæ cum clauſula ſine præiudicio, non poteſt vllo modo dici attentata. Et quamuis indè emanauerit illud reſcriptum cum facultate manutenendi quem de iure, adhuc cum executio iam eſſet facta, & poſſeſſio apprehenſa, non potuit cauſare attentata. Quia clauſula prædicta impedit executionem faciendam, non autem reuocat iam factam, Rot. *deciſ.* 305. *n.* 15. *& ſeqq. part.* 6. *recent. & in Auenionen. Attentatorum* 10. *Iunij* 1646. *coram R. P. D. meo Celſo.*

Et ita vtraque parte informante deciſum.

R. P. D. M E L T I O.

Poſteà Epiſcopo Papien̄.

Bononien̄ fideicommiſſi de Amorinis.

Veneris 30. *Maij* 1659.

A R G V M E N T V M.

Appellatione filiorum, licet controuerſum apud Iuriſconſultos ſit, an veniant nepotes, pronepotes &c. Tamen ceſſat omnis difficultas, ſi Teſtator clarè, & litteraliter excluſit ipſos nepotes, pronepotes ex linea fœminina, admittendo tantum eos qui veniunt ex linea maſculina, quia tunc appellatione filiorum, non intelliguntur nepotes maſculi ex fœminis.

S V M M A R I V M.

1 *Filiorum appellatione dubium eſt, an veniant nepotes, pronepotes &c.*

2 *Teſtatoris voluntas, quando per ſe eſt clara, ea omninò eſt attendenda.*

3 *Voluntas Teſtatoris dum clara eſt, non eſt curandum de altercationibus Doctorum.*

4 *Conditio negatiua, ſi ſine filijs, operatur vt ſub nomine filiorum ad excludendos ſubſtitutos, nepotes, & alij deſcendentes admittantur.*

5 *Conditio caducata non venit attendenda, & n.* 6.

6 *Teſtator, quando ſe declarauit tunc ea ſola declaratio eſt attendenda.*

7 Leg. Lucius ff. de hæred. inſtitut. *quando intret.*

8 *Teſtator, quando ſe declarauit, quod ſub nomine filiorum intellexit tantum filios comprehendi, ſane talis declaratio eſt attendenda.*

9 *Heredes, ſi ex diſpoſitione teſtatoris debent eſſe de linea maſculina, qui ſunt ex linea fœminina cenſentur excluſi, & n.* 11.

10 *Teſtator dum totam lineam maſculinam vocauit, & deinde in eius defectu admiſit alios, tunc qualiter ſit intelligenda talis ſubſtitutio.*

11 *de Conditione*, ſi ſine filijs maſculis, *quotieſcumque agitur de eiſdem perſonis ſemper ſubintelligitur repetita eadem qualitas maſculinitatis prius in inſtitutione expreſſa.*

12 *Teſtator dum ſolos filios maſculos per lineam maſculinam deſcendentes admiſit, ſane deſcendentes ex fœminis in vanum prætendunt.*

13 *Fœmina eſt finis paternæ agnationis, & principium agnationis ſui viri.*

14 *a Teſtatore, quando non fuit habita ratio conſeruationis agnationis, tunc appellatione maſculorum veniunt maſculi tam deſcendentes ex maſculis, quàm ex fœminis.*

15 *Quod ſecus eſt, quando Teſtator vltra qualitatem maſculinitatis, voluit quod maſculi deſcenderent ex alijs maſculis per lineam maſculinam.*

16 *Linea maſculina à maſculo incipit, & in ipſis, & non in alijs conſeruatur, & n.* 17.

18 *Teſtator, quando ad ſolos maſculos non cenſeatur ſe reſtrinxiſſe, & quando ad eos tantùm dicatur ſe reſtrinxiſſe, & n.* 19.

20 *Agnatio ſolummodò conſeruatur mediantibus maſculis.*

21 *Teſtator, quod voluerit vocare ſolummodò agnationem, ex quo neceſſario deducatur.*

22 *Declaratio appoſita in fine diſpoſitionis, benè qualificat totam diſpoſitionem.*

23 Peregr. conſil. 36. lib. 2. *in quibus loquatur terminis.*

24 *Qualitatem maſculinitatis, quando in principio Teſtator dicatur contemplaſſe.*

25 *Teſtator poteſt dare facultatem heredi capiendi poſſeſſionem propria auctoritate, & ſine citatione, & n.* 26.

D E C I S I O LXXVI.

PVrificatio fideicommiſſi Matthæi Amorini ad fauorem Com. Ioſephi Mariæ de Vrſis, & Io: Andreæ de Bologninis, de qua Rota non dubitauit, ſub die 26. Iunij præteriti coram me, * ſubſiſtere etiam hodie viſa fuit ex rationibus in deciſione adductis, & potiſſimùm ex illa quæ principaliter mouit Dominus ad excludendum à controuerſa hæreditate Com. Gabrielem de Graſſis, quia ſcilicet Teſtator, dum vocauit filios Lucretiæ, ac Ludouicæ in ſuo teſtamento declarauit expreſſis verbis in §. 38. quod ad euitandum dubium à Doctoribus conſideratum
nolebat appellatione † filiorum nepotes, ac pronepotes 1
comprehendi poſſe, & ideò prædictus Comes Gabriel, vti pronepos Lucretiæ ex perſona Paridis Mariæ illius nepotis ex Diana filia excluſus remanſit ab ipſamet ſucceſſione ex voluntate Teſtatoris, quæ ſola tanquam per ſe clara
in tali caſu inſpici † debet, iuxta *text. in l. quia poterat ff. ad* 2
Trebell. Aretin. *conſ.* 143. *n.* 5. *verſ. quia quantum ad declarationem*, Iaſ. *conſ.* 205. *n.* 16. *verſ. tertiò dicitur lib.* 2. Cravett. *conſ.* 62. *n.* 12. latè Peregr. *conſ.* 33. *n.* 45. *& ſeq. lib.* 3. & dixit *Rot. coram Eminentiſſ. D. Card. Otthobono deciſ.* 21. *n.* 18. Adeòut pro elicienda nepotum, & aliorum deſcen-
dentium comprehenſione † ſub dicto nomine filiorum, ad 3
alias interpretationes, & coniecturas confugere non fiat opus, *l. fin. §. ſin autem C. de bonis quæ liberis*, Bertran. *conſil.* 286. *n.* 6. *verſ. facit, quod vol.* 2. *Rota coram Burate. deciſ.* 73. *n.* 9. *in recent. deciſ.* 135. *n.* 22. & 23. *part.* 8. & alijs relatis fuit reſponſum in *deciſione qua reuidetur §. nec ad huiuſmodi effectum coram me.*

Neque vrget motiuum nouiter excitatum, quod quatenus ſub nomine filiorum diſpoſitiuè vocatorum contineri nequeat prædictus Comes Gabriel, ſaltem cenſeri debeat
vocatus tanquam poſitus in conditione negatiua † *ſi ſine fi-* 4
lijs deceſſerit, quæ operatur, vt ſub nomine filiorum ad excludendos ſubſtitutos, nepotes, ac etiam alij deſcendentes veniant, iuxta *text. in l. Lucius ff. de heredit. inſtitut.*

Quia præter quod obiectum non videtur adaptari, dum vocatio filiorum Ludouicæ, & Lucretiæ primi gradus fa-
cta à Teſtatore non habuit effectum, † ſed caducata re- 5
manſit, ex quo non extiterunt eo tempore, & ideò conditio *ſi ſine filijs*, appoſita deſcendentiæ ex eiſdem, non poteſt habere locum, cum filij poſiti in conditione in eo ca-
ſu quo pater fideicommiſſum accepit, † non cenſeantur 6
vocati, nec poſiti in conditione quando ſubſtitutio paterna eſt caducata, iuxta *text. in l. heres meus in princ. ff. de condit. & demonſtr.* declarat Corn. *conſ.* 180. *n.* 2. *ante med. verſ. ideò etiamſi in illis terminis. lib.* 4. Butr. *conſ.* 25. *n.* 12. Curt. Iun. *conſ.* 96. *n.* 5. *poſt medium verſic. cum igitur*, Peregr. *conſ.* 55. *col. vlt. ad med. verſ. cum autem prædeceſſerit lib.* 4. Rota *in Narnien. bonor.* 23. *Iunij* 1631. *coram bo. mem. Pirouano*, remouetur difficultas ex facto, nedum quia Teſtator ſe declarauit in eius Teſtamento §. 38. appellatione
filiorum non venire nepotes, ſed filios præcisè, † quo caſu 7
locum ſibi obtinere non poteſt, diſpoſitio *text. in d. l. Lucius*, vt not. Bart. *in l. liberorum ſub num.* 5. *ff. de verbor. ſignific. l. Gallus ff. de lib. & poſth.* Ruin. *conſil.* 129. *num.* 8. *lib.* 3. & poſt alios Peregrin. *de fideicomm. art.* 22. *num.* 47.

Verùm

Verùm etiam quia attenta altera eiusdem declaratione sub
§.46. in qua semper, & in qualibet parte, vbi de filijs men-
8 tionem † habuit se intellexit, ac sensit de filijs masculis per
lineam masculinam descendentibus, & sic prædictus D.
Comes Gabriel sub negatiua conditione minimè compre-
hendi potest, cum ipse tanquam natus à Paride filio Dia-
9 næ † ortæ ex Lucretia, non ex masculina linea, sed fœ-
minina descendere dicatur, Fusar. *de substit. qu.*346.*n.*31.
Peregr. *de fideicomm. art.*26. *sub num.*9. Gratian. *discept.
forens. cap.*901.*n.*22. Rota *decis.*417. *num.*4. *part.*1. *& decis.*
33. *num.*3. *part.*7.

Et vlteriùs tollitur obiectio ex eo, quia dum Testator
totam descendentiam masculinam dispositiuè vocauit, &
deinde in eius defectum alios admisit per ea verba: *Et vl-
timo prædictorum omnium sine filijs masculis legitimis, & na-*
10 *turalibus, quandocumque decedentibus &c.* sub † huiusmo-
di conditione censetur voluisse illos tantùm masculos com-
prehendere, quos prius dispositiuè vocauerat, vt tradit
Ruin. *cons.*131. *n.*15. *vol.*2. Menoch. *de præsumpt. lib.*4.*præ-
sumpt.*84. *n.*7. Capr. *cons.*2. *n.*31. Gabr. *cons.*69. *n.*5. *lib.*2.
Surd. *cons.*564. *n.*7. *vers. & vbi cum alijs relatis in Bononien.
fideicomm. de Barberijs* 5. *Decembris* 1650. *coram Eminen-
tiss. D. Card. Corrado*, *&* 19. *Februarij* 1652. §. *Quapropter
coram bon. mem. Bichio*. In conditione siquidem, si sine fi-
lijs masculis, quotiescumque agitur de eisdem personis,
11 † semper subintelligitur repetita eadem qualitas masculini-
tatis priùs in dispositione expressa, vt distinxit Ruin. *cons.*
134. *num.*19. *& cons.*140. *n.*6. *lib.*2. Mant. *de coniect. vlt.
volunt. lib.*6. *tit.*13. *n.*8. *Rota coram Buratt. decis.*272. *n.*4.
& ibi Adden. *sub n.*19. *vers. item Rota*, vbi contrariæ opi-
niones reconciliantur, & alijs relatis *in recent. decis.*237.
*n.*5. *&* 6. *& seqq. part.*5.

Hinc minus aduersatur existentia Cæsaris Grati filij
Olympiæ, ac hæredis Octauiæ Galassæ, quæ fuit hæres Ale-
xandri Iunioris vltimo possessoris bonorum fideicommit-
tentis, necnon Leonardi, Porfirij, & Francisci filiorum
Erminiæ, Lauræ, & Lucretiæ, quæ fœminæ vnà cum d.
Olimpia sunt filiæ Alexandri Senioris vocati ad fideicom-
12 missum, de quo agitur, † nam cùm Testator solos masculos
per lineam masculinam descendentes admiserit, vt mox
ostensum fuit, non possunt ad illud aspirare dd. descenden-
13 tes ex fœminis, cum fœmina † sint finis paternæ agnatio-
nis, & principium agnationis sui viri, *l. pronunciatio*, §. *vl-
timo, ff. de verb. signif.* vti notat Iurisconsult. Curt. Iun. *cons.*
5. *n.*25. Peregr. *de fideicomm. art.*26. *n.*31. Rot. *decis.*453.
*n.*5. *part.*2. *& decis.*405. *n.*49. *part.*5. *recent.*

Minus etiam releuat, quòd dum à Testatore non fuit ha-
14 bita ratio conseruandæ agnationis, † masculorum appella-
tione indistinctè veniant tam masculi descendentes ex ma-
sculis, quàm alij descendentes ex fœminis secundum opi-
nionem Beccij *cons.*185. *n.*9. *vol.*2. Surd. *cons.*308. *num.*2.
Bellon. Iun. *consil.*72. *num.*22. *cum seqq.* & aliorum relato-
rum *in Bononien. successionis* 4. *Maij* 1646. §. *sed quatenus
coram bon. mem. Bichiò*; Nam conclusio procedere posset
15 quando † masculinitatis qualitas simpliciter esset requisita,
secus autem quando prout in hac facti specie, idem Testa-
tor vltrà dictam qualitatem voluit, quod aspirans ad fidei-
16 commissum ab eo institutum deberet † descendere ex ma-
sculis, per lineam masculinam, quo casu masculus ex fœ-
mina succedere nequit, cum linea masculina à solis masculis
17 † incipiat, & in ipsis semper conseruetur, ex doctrina De-
cian. *cons.*7. *n.*30. *& seqq. lib.*1. *& cons.*127. *n.*11. *&* 12. *lib.*3.
Cephal. *cons.*664. *num.*24. Gratian. *discept. forens. cap.*901.
*num.*5. *&* 22. *cum seqq.* & alijs relatis dixit *Rota in Firmana
Primogenituræ* 30. *Maij* 1657. §. *neque contrarium*, *&* 10.
Ianuarij præteriti, §. *neque poterit cum seq. coram R. P. D.
meo Verospio*.

Prætereà nec refert, quòd dd. filij fuerint positi in condi-
tione absque qualitate masculinitatis, sed simpliciter vlti-
mo masculo decedenti sine filijs masculis fuerint substituti
duo Pueri adolescentes eligendi, & quod propterea nolue-
18 rit Testator † ad solos masculos in hac parte dispositionem
restringere per ea, quæ notat Ruin. *cons.*93. *num.*15. *vers.
non obstat etiam lib.*2. Rota *decis.*144. *n.*7. *part.*7. *recent. in
Bononien. fideicomm.* 30. *Ianuarij* 1640. *coram Reuerendiss.
Tarraconen.* §. *tandem*, *& coram Eminentiss. D. Card. Ot-
thobono decis.*252. *n.*8. Quoniam obiectum eliditur tum ex
19 eo, quia Testator † considerauit agnationis conseruatio-
nem substituendo semper masculos ex masculis, & expri-
mendo id facere pro conseruatione eius domus agnationis,
& familiæ, vt legitur in §.35. Testamenti, sicque videtur in
quacumque parte dispositionis solos masculos † ex masculis 20
respexisse, quibus mediantibus solummodò agnatio conser-
uatur, Peregr. *de fideicom. d. art.*25. *n.*47. Rota *d. decis.*237.
*n.*8. *part.*5. *recent.* Tum etiam ex subsequuta declaratione
apposita in eodem testamento d. §.46. vbi † ad tollendam 21
quamcumque difficultatem, quæ oriri posset circa vocatio-
nem filiorum masculorum expressè dixit, *se in qualibet parte
testamenti, vbi de filijs mentionem habuit intellexisse de filijs
masculis, & per lineam masculinam descendentibus, exce-
ptuando dumtaxat filios dd. Ludouicæ, ac Lucretiæ, & illo-
rum liberos masculos, & per masculos descendentes, vt supra
vocatos, & non aliter, nec alio modo*, quæ sanè declaratio
tanquam † adiecta in fine totius d. dispositionis benè de- 22
monstrat, vt in singulis substitutionibus siuè factis per mo-
dum dispositionis, siuè per modum conditionis, semper ex-
clusi intelligantur masculi ex fœminis, & solummodò ad-
missi masculi descendentes per masculum, ad *text. in l.*3. §. *fi-
lius, ff. de lib. & posth.* Molin. *de Primog. lib.* 3. *cap.* 5. *n.*62.
Fusar. *de substit. q.*403. *n.*37. Mantic. *de coniect. vlt. volunt.
lib.*8. *tit.*11. *n.*9. Rot. *decis.*203. *part.*2. *recent.*

Neque applicari visum fuit *cons.* Peregr. 36. *lib.*1. † Quia 23
in eo casu fœminæ quoque fuerant admissæ per Testatorem
in alia parte Testamenti, & filij simpliciter fuerunt in con-
ditione positi nulla expressa qualitate masculinitatis, vt ex-
plicat idem Auctor sub *n.*16. *&* 19.

Insuper nec subsistit, quòd qualitas masculinitatis fuerit
requisita in progressu lineæ, non autem in ingressu, nam
contrarium prorsus conuincitur ex eo, † quod Testator 24
vocauit semper masculos per lineam masculinam, & sic
dictam qualitatem in ipsomet ingressu exoptauit, vt præ
cæteris ponderauit *Rota in dicta Firmana Primogenit.* 30.
Maij 1657. §. *neque vrgere coram Reuerendiss. P. Domino
meo Verospio*.

Quo verò ad ea, quæ pro parte Seghetti detentoris ali-
quorum bonorum excipiebantur super retentione meliora-
mentorum, Domini nullam habuerunt rationem ad effe-
ctum impediendi petitam Immissionem, seu Associatio-
nem competentem vigore dicti fideicommissi purificati ad
fauorem Actorum, quibus in d. testamento §.65. concessa
est facultas capiendi † possessionem propria auctoritate, & 25
absque aliqua citatione, seu licentia Iudicis, vt tradit Af-
flict. *decis.*326. *n.*1. *Rota coram Durano decis.*105. *num.*2.
cum alijs latè congestis in *Romana Vineæ ad Aquam San-
ctam* 28. *Ianuarij* 1643. *coram Reuerendiss. D. meo Decano*.
Dum maximè ijdem offerunt illa reficere post sequutam
eorumdem liquidationem præstando interim † solitam 27
cautionem in actu capiendi possessionem, per quam cau-
tionem satis dicto Seghetto prouisum remanet, vt aliàs
obseruauit *Rota*, *& præcipuè coram Caualerio decis.*54. *n.*1.
*& coram Eminentiss. D. Card. Otthobono decis.*227. *n.*12.

Et ita in decisis vtraque &c.

Decisio hæc sub die 26. *Iunij* 1658. *in hac eadem causa ema-
nata coram eodem Reuerendiss. P. D. Meltio, est in præce-
denti part. decisio* 320.

R. P. D. PRIOLO.

Romana retrouenditionis Domus.

Veneris 30. *Maij* 1659.

ARGVMENTVM.

De retrouenditione domus ex capite restitutionis in integrum filiæ hæredi Patris ob præsumptam ignorantiam competentis, à qua recessum fuit, ob repudiatam ab eadem paternam hæreditatem.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas repudiata quomodo probatur.*
2 *Restitutio in integrum pendente lite contra hæreditatem repudiatam non datur.*
3 *Restitutio in integrum aduersus repudiationem à se factam elapso quadriennio etiam minori denegatur.*
4 *Repudiatio facta à Patruo ad liberandam neptem à vexationibus Creditorum, attenta productione Iurium de mandato neptis facta censetur.*
5 *Repudatio facilè præsumitur, quando hæreditas est damnosa, sicuti aditio quando eadem est opulenta.*

6 *Repudiatio solemniter facta an per actus subsequentes reuocari possit.*
7 *Reuocatio repudiationis licita est dummodò fiat intra triennium.*
8 *Actus ex quibus inducitur aditio non releuant, nisi recessum ab antecedenti repudiatione explicitè contineant.*
9 *Actus contra protestationem repudiatæ hæreditatis facti, citra Ius, & nomen hæredi facti censentur.*
10 *Actus, quando sunt æquiuoci, aditionem hæreditatis inducere non possunt.*

DECISIO LXXVII.

QVamuis non dubitaretur in prima decisione huius
causæ sub die 18. Iunij 1657. quin pactum redimen-
di adiectum in Instrumento venditionis domus, expirasset
ob lapsum temporis quinquaginta annorum, & vltra, at-
tamen fuit resolutum esse locum retrouenditioni domus ex
capte restitutionis in integrum competentis Franciscæ Mo-
randæ tamquam hæredi Ioannis Iacobi Patris ob præsum-
ptam in ea ignorantiam, sed quia deinde constitit ipsam
repudiasse hæreditatem paternam, ab ea recessum fuit,
vt in alia decisione 7. Iunij 1658. Vndè hodie proposito du-
bio An sit standum in primo, vel secundo loco decisis Domi-
ni in secunda resolutione persistendum esse responderunt.
1 Nam visum fuit † ineuitabile motiuum repudiationis ex
eo quod postquam dicta hæreditas Ioannis Iacobi tamquam
damnosa fuit expressè repudiata ab Alexandro, & alijs
filijs vsque de anno 1624. cum declaratione quod per quem-
cumque actum non intendebat recedere à dicta repudiatio-
ne, & quod bona, & domos retinebat pro creditis dotis
maternæ, vt latiùs *in præsenti Summ. num.1.* eadem Mo-
randa pulsata à venditoribus dicti Ioannis Iacobi de anno
1638. & 1650. exhibuit fidem dictæ repudiationis, & vl-
terius declarauit nihil habere, vel possidere, quod spectet
ad d. hæreditatem, & non esse, nec esse velle hæredem
Ioannis Iacobi *Summ. num.2. cum tribus seqq.* ex quibus
actibus incompatibilibus cum aditione non potest dubita-
ri ipsam repudiasse hæreditatem, *ad text. in l. recusari ff. de
acquir. hæred.* Peregr. *cons........ num.10. & seqq. lib.4.* Bur-
satt. *cons.88. num.16.* & alijs relatis in alia decisione huius
causæ §. *visum enim fuit*, & consequenter non potuisse
2 anno 1656. præuia † restitutione in integrum pendente li-
te, & post lapsum tanti temporis de nouo illam adire, cum
3 nec minori detur, † restitutio in integrum aduersus repu-
diationem à se factam elapso quadriennio post triennium
permissum ad abstentionem reuocandam, iuxta *text. in l.
final. C. de repud. hæred.* Rota *decis.1541. n.1. coram Pen. &
in d. alia decis. §. non obstat aditio.*
Nec dicatur sicuti in præcedenti dicebatur repudiatio-
nem fuisse factam à persona non habente speciale manda-
4 tum, quia placuit responsio, † quod dum repudiatio fa-
cta fuit à Patruo ad effectum illam liberandi à vexationibus
creditorum prout liberata fuit, de illius mandato dubitari
non potest saltem præsumpto attenta productione Iurium,
quæ aliter haberi non potuerunt, quam ab ipsa Moranda,
*Rota coram Millino decis.278. num.3. & in alijs in nostra de-
cisione comprobatis, §. nec obstare in fine*, & eo libentiùs
dum ex repudiatione facta per Alexandrum fratrem con-
stat, quòd hæreditas erat grauata debitis, & litibus inuolu-
ta, prout comprobauit subsequuta deputatio Curatoris,
quod non leue præstat adminiculum ad inducendam repu-
5 diationem; † sicuti enim faciliùs præsumitur aditio, quan-
do hæreditas est opulenta, ita etiam de facili præsumenda
est repudiatio, quando hæreditas est damnosa, *argum. text.
in l. is potest ff. de acquir. hæred.* Peregr. *d. cons.55. num.31.
lib.4.* Corneus *cons.310. col.2. ad fin. lib.3.* Rot. *decis.800.
num.7. part.1. diuers.*
Nec subsistit, quòd tam Alexander, quàm ipsa Moran-
6 da repudiationem postea reuocauerint, † quoniam licet
Alexander pro dotandis sororibus vendidit domum pater-
nam, & Moranda possederit nonnullas alias emphyteuti-
cas partes hæreditarias, tamen dum in antecedenti repu-
diatione Alexander declarauit, quod per quemcumque
actum non intendebat sibi præiudicare, nec aditionem
inducere, quodque bona, & domos retinebat pro dote
materna à Moranda ratificata, vt supra dictum est; Actus
huiusmodi subsequentes nullatenus possunt inducere reuo-
7 cationem Abstentionis: isto enim quòd est † actibus infe-
rentibus aditionem inducatur reuocatio repudiationis, quæ
licita est dummodò fiat intra triennium, *d. l. si quis C. de Iur.
deliber. & l. final. C. de repud. hæredit.* attamen quando hæ-
reditas fuit repudiata cum supradicta protestatione, † actus, 8
ex quibus alias induceretur aditio, non releuant nisi expli-
citè contineant recessum ab antecedenti repudiatione,
l.1. C. de repud. hæred. Cyriac. *contr.139. num.47.* Paschal.
*de patr. potest. part.4. cap.1. n.24. Rota in Romana Census
1. Iulij 1641. coram bon. mem. Bichio, & in Romana, seu Vr-
beuetana pecuniaria 16. Martij 1646. coram Reuerendiss.
Tarraconen.* Sed facti citra † Ius, & nomen hæredis cen- 9
sentur iuxta formam præmissæ protestationis, *ad text. in l.
& si quis §. plerique de reliq.18. & sumpt. funer.* Menoch.
cons.34. n.22. & Surd. *d. decis.154. n.19. in fin.*
Et nihilominus quòd Moranda possederit domos emphy-
teuticas, & hæreditarias Patris, ac etiam Canones solue-
rit cessat ex eo, quod ipsa erat hæres Francisci fratris, qui
possidebat domos prætensas occasione dotis maternæ,
prout pariter cessat, quod pulsata pro fructibus Census
tamquam hæres patris terminum suscepit, & fructus per-
soluit, quia susceptio termini non fuit facta cum qualitate
hæreditaria, & fructus erant soluendi, dum possidebat
fundum censitum, adeòut eo minus ex huiusmodi acti-
bus liceat inferre ad aditionem hæreditatis, nam cùm
omnes sint æquiuoci † non possunt inducere aditionem, 10
ex adductis *in dicta Romana, seu Corbentana Pecuniaria
26. Martij 1646. coram Reuerendiss. Tarraconen.* cum alijs
in altera *decis. allegatis §. minus suffragari.*
Hinc non releuat solutio facta Camillæ Gabrielliæ, quia
facta fuit ab Inquilinis ex pensionibus domus, quæ non
poterat à Francisca euitari, cum esset hæres Alexandri fra-
tris, qui consenserat assignationi, & sanè frustrà institui-
tur super tali reuocatione abstentionis, dum ipsa Moran-
da nouissimè petendo restitutionem in integrum aduersus
omissam aditionem facta est, quod per actus præcedentes
nullo modo intellexit adire, vt fuit ponderatum *in præce-
denti decisione §. minus suffragari vers. & hoc idem compro-
bat*, nulla enim maior probatio, quàm propria confessio,
vt est vulgatum.
Et ita vtraque parte informante resolutum, &c.

R. P. D. TAIA.

Romana Fideicommissi de Pandinis.

Veneris 30. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Discutitur, an inter filios sororum ad fideicommissum ex Testamento vocatos facienda sit diuisio in capita, vel in stirpes, atque in capita faciendam esse resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione fideicommissi positi ad fideicommissum tacitè vocati censetur.*
2 *Testator nominando filios in Testamento non excludit matrem tanquam hæredem substitutam, dum filij tantum succedunt in bonis ad quæ mater vocabatur.*
3 *Filij in conditione positi, vbi principaliter institutus, vel substitutus prædecesserit, iuxta statutum Vrbis succedunt.*
4 *Filij ad fideicommissum vocati, non solum Iure transmissionis, sed etiam iure proprio vocati dicuntur.*
5 *Filij substituti ipsi hæredi, ac si præcedens gradus factus non esset succedunt.*
6 *Testator substituendo filios descendentes, cum dispositione iuris communis se omnino conformasse censetur.*
7 *Successio quando est fideicommissaria, succedentes grauato auunculo sororum filij in capita diuidunt.*
8 *Filij in conditione positi ex Statuto Vrbis ad portiones parentum suorum tantùm vocati censentur.*
9 *Filij mortuis alijs Institutis etiam ad portiones Patrum vocantur.*
10 *Filij ad fideicommissum vocati, ipsi hæredi, ac si eidem substituti fuissent succedunt.*
11 *Successio non ex gradu sequenti, sed ex gradu caducato defertur.*
12 *Filij promiscuè eò magis succedere videntur, quò magis testator omnibus vocatis substituerit puellas.*
13 *Regula vnius pluralitatis geminantis plures singularitates in*

tes in substitutione fideicommissaria, non autem in vulgari locum habet.

14 *Regula pluralitatem resolui in singularitates fallit, quando identitas effectus, vel conditionis talem resolutionem induceret.*

DECISIO LXXVIII.

CÆsar instituit hæredem Iulium Cæsarem vnicum Caroli Fratris Filium, & eo decedente sine filijs instituit Isabellam, & Hieronymam hæredis instituti sorores, & vna decedente sine filijs substituit alteram superstitem, & vtraque decedente sine filijs mandauit executoribus maritare puellas prius agnatas, & postea alias miserabiles; mortuo Testatore, & adita à Iulio Cæsare hæreditate, eoque viuente mortuis Isabella relicta filia Catharina, & Hieronyma relictis Iacobo, ac Hortensio filijs, quia † filij positi in conditione fideicommissi censentur ad fideicommissum tacitè vocati ex Statuto Vrbis 142. *de filijs in conditione positis lib.*1. adeòque † testator illos in conditione non posuit potissimum, vt substitutum excluderent, quem ipse non vocando excludere non poterat, sed vt ipsi filij bona haberent ad quæ matres vocabantur, vt post *gloss.* declarat Rota *decis.*403. *sub num.*5. *vers. tum quia est sub n.*10. *vers. non enim part.*2. *recent.* dubitatum est an inter filios Isabellæ, & Hieronymæ facienda sit diuisio in capita, vel in stirpes, & DD. faciendam esse in capita responderunt.

1

2

3 Quia secundùm † Statutum filij in conditione positi succedunt etiam, vbi Pater institutus, vel substitutus prædecesserit, vt notauit Fenzon. *ad d. Statutum n.*14. ex Rota semel, & iterùm in quadam fideiussione, & sunt *decis.*332. *n.*6. *& seqq. & d. decis.*403. *d. n.*5. *d. part.*2. quibus Rota stetisse videtur *seq. decis.*426. *ab init.* cum alijs apud Fusar. *de subst. q.*438. *n.*1. 6. 11. *& seqq.* quo posito dicuntur vocati iure proprio † non solum iure transmissionis, vt benè Gabr. *cons.*115. *n.*10. *& seqq. lib.*4. & post eum Rota *decis.* 424. *n.*4. *d. part.*2. *& decis.*142. *sub n.*3. *part.*4. & declarando cum Gabriel hunc subsequentem gradum admittuntur hi filij substituti gradu † præcedente circumducto, non vt succedant personis in gradu perempto contentis, sed ipsi hæredi sicuti si præcedens gradus factus non esset, & contenti in subsequenti gradu ipsi hæredi substituti fuissent, vt declarant omnes apud Gabr. *dicto cons.*115. *sub n.*4. *& sub num.*13. Rota *d. decis.*332. *d. num.*8. *& decis.*201. *sub num.* 10. *& seqq. in eadem causa decis.*227. *sub n.*12. *& seqq. part.* 8. vbi amplius ex vulgari in compendiosa, & recentius Rota apud Redenasch. *cons.*58. *sub n.*191. Peregr. *de fideicomm. art.*15. *n.*14. Fus. *de subst. q.*469. *n.*66. *part.*2. *& seqq.* cum alijs post Bart. *in d. l. quamdiu ff. de, & qua heredit. &c.*

4

5

6 Et maximè quia hac retenta sententia † testator dicitur se omninò conformasse cum dispositione iuris communis, prout in dubio censeri debet ad Bart. & alios in rem præsentem, *Rota coram Merlin. decis.*570. *n.*10. *& est* 180. *n.*10. *part.*6. *& in eadem coram eodem Merlin. decis.*631. *n.*11. *&* 12. *& est* 278. *d. part.*6. vbi tam facundè, & fecundè Authot. & rursus in eadem *decis.*138. *n.*4. *part.*7.

Et certè filij Isabellæ, & Hieronymæ Iure communi succedunt in capita, siue Iulio Cæsari hæredi grauato, sit filij quid sororum, sed sine dicto concursu alteriores, & Caroli fratris nepotes, *ad §. Si igitur defunctis, neque descendentes, & seqq.* vt de hæreditate ab intestato *d. decis.*138. *part.* 1. *&* 2. cum ibi allegatis.

7 Et amplius declarando successionem † fideicommissariam, prout ab intestato, quo casu succedentes grauato auunculo sororum filij diuidunt in capita, apud Fusar. *de substitut. qu.*482. *num.*9. *&* 10. *cum ibi alleg.* & præcipuè Rota, & alij supra.

8 Et ex his non repugnare † visum est, quod licet positi in conditione ex Statuto Vrbis censeatur vocati, tamen hoc intelligatur ad portiones parentum suorum, *Rota coram Seraph. decis.*1781. *in fine* cum alijs, & pro regulari annotauit Fenzon. *ad d. Statutum n.*6.

9 Quia quando alij Instituti prædecesserint tunc † filij in conditione positi vocantur etiam ad portiones patrum, vt præcipuè ex Gabr. *d. cons.*115. *sub dicto n.*13. & alijs obseruauit Fenzon. *ad dictum Statutum* 142. *n.*8. & succedunt

10 † ipsi hæredi sicuti si præcedens gradus factus non esset, & consequenter in subsequenti gradu ipsi hæredi substituti fuissent ex supra alleg. & addi possunt *decis.*332. *n.*6. *part.*2. *recent. & coram Duran. decis.*105. *n.*3. *& coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono decis.*113. *n.*1. cum alijs, at planè per vulgarem in compendiosa præclarè in proposito declaratam, Rota *d. decis.*201. *sub d. n.*4. *& seqq. & d. decis.* 227. *sub d. n.*2. *& seqq.* Peregr. *d. art.*15. *d. n.*14. Fusar. *d. q.* 469. *d. n.*66. *& seqq.* cum alijs post Bart. *vt supra*, successio defertur non ex gradu † sequenti, sed ex gradu caducato, 11
ac si ille nusquam fuisset in rerum natura, & gradus sequens hæredibus institutis immediatè substitutus legeretur *d. decis.*201. *sub n.*12. *&* 13. *& d. decis.*227. *sub d. n.*5. *&* 6. *cum alleg. & alijs supra*, adeòque substituti, & † succedere vi- 12
dentur promiscuè omnes, & tantò magis, quia testator omnibus supra vocatis substituerit puellas, Rot. *decis.*38. *sub num.*31. *&* 32. *& d. decis.*201. *sub num.*20. *&* 21. *ead. part.* 8. *cum allegat.*

Neque repugnare † visa est regula vnius pluralitatis ge- 13
minantis plures singularitates, vt not. Bart. *in §. vlt. l. falsa* 33. *ff. de cond. & demonstr.* examina illud, quod per manus iurium fertur quotidie pluralitatem scilicet resolui in suas singularitates, vt post alios refert *Cas. contr.*121. *n.*25. *l.*5.

Quia locum habet in substitutione fideicommissaria, quando parentes succedunt, secus in vulgari quando prædecesserint, vt ratiocinatur Bart. *ad §. cum ita, l. hæredes ff. ad* 5. *Cod. Trebell. in* 4. Peregr. *de fideicomm. art.*13. *n.*19. *& seqq.* Cas. *d. controu.*121. *sub n.*21. *&* 22. vbi monitorem adeòque nomenclatorem se perhibet videndorum, & confert ratio substitutionis vulgaris siue quod respiciat vnum effectum, siue quod locum habet ante acquisitionem, & sic eo tempore, quo est locus iuri accrescendi, &c. apud Bart. *ad d. §. cum ita sub n.*4. perindèque regulariter † pluralitas 14
non resoluitur in singularitates, id tamen fallit, quando identitas effectus, vel ordinationis talem resolutionem induceret, &c. quam post Ias. & alios retulit Castill. *d. controu.*121. *sub n.*23. *& seqq.* & prius Vasq. *de success. progr.* §.25. *de subsid. substit. num.*40. Bel. *de iure actorum cap.*6. *quæst.*28. *num.* 12. *& seqq. & primo*, Bart. *d. loco ibi, cum natura verborum, & propria significatio requirat, &c.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Faneñ. Hæreditatis.

Veneris 30. *Maij* 1659.

ARGVMENTVM.

Instituto, vel substituto non potest denegari immissio, quando fuit purificatus casus suæ vocationis, vel substitutionis; facultatem habens disponendi de bonis alicuius, quando non dicatur ea vsum non fuisse. Legatum, quando compensetur cum credito, & alia, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Substituto, dato casu suæ substitutionis non est deneganda immissio.*

2 *Institutio non venit neganda immissio, constito, quod venerit casus suæ vocationis.*

3 *De bonis alicuius habens facultatem disponendi, si de eis non fecerit mentionem in suis dispositionibus; non est dicendum de eis disposuisse.*

4 *Facultate sibi attributa declarans non velle vti, sine dubio dicendum est noluisse disponere.*

5 *Maritus loquens in suo testamento de bonis suis, non censetur loqui de bonis vxoris, quamuis haberet facultatem de eis bonis disponendi quoque, & n.*6. *&* 7.

8 *Testatoris debita soluenda sunt de bonis hæreditarijs, & num.*9.

10 *Debita hæreditaria sunt soluenda ab hærede grauato de bonis hæreditarijs.*

11 *Solutiones vt verificentur debent probari ex scripturis authenticis in actis productis.*

12 *Scriptura authentica probant, etiamsi in actis non producantur, dum Procurator protestauit, se velle stare indicationi earum scripturarum.*

13 *Quod fieri solet ad euitandas expensas productionis.*

14 *Declaratio Procuratoris, quod vult stare soli indicationi scripturarum authenticarum, vt valeat, debet constare de speciali mandato principalis.*

15 *De præiudicio modico quando agitur, non est ita strictè agendum, maximè constito de veritate, & num.*16.

17 *Creditum dicitur approbatum ex confessione compensationis.*
18 *Compensatio debitum hinc inde supponit.*
19 *Debitum ex perceptione fructuum per multos annos, quando dicatur extinctum.*
20 *Declarationis partis contra se emanatæ standum est.*
21 *Hæres beneficiatus, quando faciat fructus suos.*
22 *Legatum factum à Testatore Creditori, animo compensandi an censeatur factum.*
23 *Debitum, quando est necessarium, compensatur cum legato, secus vero si sit ex causa voluntaria.*
Debitum, quando dicatur ex causa necessaria, vel voluntaria n.22. & 23.
24 *Lucrum dotale ex forma statuti debitum, an dicatur debitum voluntarium.*
Lucrum dotale ex forma Statuti Vrbis, non est debitum necessarium ibidem.
25 *Legatum vsus fructus ab vxore marito relictum compensatum dicitur cum lucro dotali, vigore Statuti Vrbis debiti.*
26 *Maritus an concurrat pro rata lucri dotalis in impensis funerum, & vltima infirmitatis vxoris.*
27 *Testator, quando dicatur prohibuisse quamcumque detractionem sua hæreditatis.*
28 *Fideicommissum aliud est quod sit particulare, & aliud si sit vniuersale.*
29 *Fideicommissum consistens in iure vniuersa hæreditatis, quid importet, & n.30.*
30 *Hæres, si creditum suum detrahere velit, fideicommissum non minuit, nec voluntati testatoris detrahit.*
31 *Testator si iubeat, quod eius æs al[illegible]num soluatur ex fructibus, eis non sufficientibus potest hæres suum creditum ex certis bonis sibi satisfacere.*

DECISIO LXXIX.

PEtrus post mortem Victoriæ, à qua institutus fuerat vsufructuarius cum facultate disponendi de hæreditate in
opus pium, sicut eius bona erogare intendebat, nupsit iterum Elisabethæ, quam deinde donec in viduitate permaneret hæredem instituit, & post eius mortem Monasterium
in Ciuitate Fani pro pauperibus Virginibus ædificandum:
Hinc Communitas dicti loci in Testamento Victoriæ substituta casu, quo Petrus, vt supra non disponeret, immissionem petijt in possessionem hæreditatis illius, quam concedendam esse, factis prius detractionibus infra exprimen-
1 dis, Domini censuerunt, † quia substitutis denegari non so-
2 let, non secus ac institutis quando † venit casus vocationis,
& testamentum vitio visibili caret, vt tradit Bart. *in l. fin. num.*30. Dec. *num.*26. *C. de edict. Diu. Adr. toll.* Honded. *cons.*24. *num.* 18. *lib.*1. Angel. *de acquir. poss. q.*7. *art.*2. *n.*61. *& seqq.* Rota *decis.*472. *num.*1. *part.*4. *diuers. & in Bononien. hæreditatis* 11. *February* 1658. *coram R. D. meo Decano §. inde Conuertitur.*
3 Nec controuerti † potest, quòd euenerit Casus, in quo
substituta fuit Communitas: Petrus enim non disposuit de
4 Bonis Victoriæ Vxoris, dum in Testamento † nullam de
illis mentionem fecit, nec facultate sibi concessa vti velle
declarauit, vt in similibus terminis explicat Bald. *cons.*2. *sub n.*4. *lib.*5. Surd. *cons.*19. *n.*8. Quinimò dum in eodem
5 Testamento vsus est † verbis restrictiuis, ibi: *In omnibus*
6 *autem bonis meis*; fortius excluduntur bona vxoris, † ver-
bum enim *meis*, vti personalissimum, & ad oculum demonstrans personam † testatoris, eius sola bona comprehendit, non alterius, *l. vnum ex familia* 69. *§. si de falcidia ff. de legat.*2. Crauett. *cons.*19. *n.*13. Osasch. *decis. Pedem.* 85. *num.*18. vbi quòd dispositio de bonis suis comprehendit
7 † ea, quæ erant testatoris limitatè ad eius vitam, *Rot. coram Card. Seraph. decis.*963. *n.*5. 969. *n.*8. *& in Cathacen. hæreditatis* 11. *February* 1654. *coram R. D. meo Decano §. prima enim obiectio.*
Quo verò ad detractiones visum est Dominis habendam
esse rationem de Creditis Petri prouenientibus ex persona
8 Victoriæ, tantum, † quorum maior pars consistit in solu-
tionibus æris alieni legatorum piorum, extinctione Censuum, impensis vltimæ infirmitatis, & funeris, celebratione missarum, & reuelatione scientiarum factis à Petro, & Elisabetha vsque ad quantitatem scutorum 1589. 12. vt constat *ex Summ. eiusdem Elisabethæ n.*3. incipiendo à par-
9 tita scut.81. ba.45. (omissis duabus subsequentibus † omnes
aliæ dictam summam constituentes visæ sunt reficiendæ, vt
in specie de debitis testatoris ab hærede grauato solutis, Gabr. *cons.*124. *n.*4. *lib.*1. Menoch. *cons.*496. *n.*52. Gratian. *discept.*204. *n.*1. *coram Card. Caual.* & de impensis vltimæ
† infirmitatis, & funerum tradit Fusar. *de substitut. qu.*670. 10
*n.*1. *& seq.* Garz. *de expens. cap.*8. *sub n.*15. *vers. itaque*, *Rota in Romana successionis* 24. *January* 1650. *coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. impensa verò.*
Et quamuis ad iustificandas solutiones ab Elisabetha
† scripturæ authenticæ in actis exhibitæ non fuerint; Dum 11
tamen Procurator exaduerso comparens declarauit velle
stare simplici indicationi † satis probant, & habentur pro 12
productis, vt ad effectum euitandi expensas passim fieri
† solet, Bart. *in auth. si quis in aliquo ver. quæro vtrum In-* 13
strumentum C. de eden. & post illum Gales. *de obligat. Camer. q.*27. *sub n.*21. *&* 22. Salust. Tiber. *in prax. lib.*2. *cap.*44. *sub n.*6. *& seq.* Rota *decis.*13. *sub n.*1. *versic. quia quoad exhibitionem* post Zacch. *de oblig. Camer.* & gratis opponitur,
quod † talis declaratio sine speciali mandato fieri non po- 14
tuerit à Procuratore Communitatis. Contrarium enim
placuit DD. quia agitur de modico præiudicio, ex † quo de 15
facili recurri potest ad originalia, quæ indicantur, vt tradit Modern. Perus. *de manut. obseru.*97. *sub n.*43. Rota *decis.* 456. *sub n.*2. *part.*4. *recent.* vbi explicatur decisionem san.
mem. Greg. procedere † quando originale deperditum es- 16
set, & pars prætenderet standum esse simplici copiæ ex solo
consensu Procuratoris. In præsenti autem creditum † ap- 17
probatum fuit ex confessione Communitatis pro compen-
satione, quæ debitum hinc indè † supponit, Surd. *decis.*24. 18
*n.*5. *& seqq.* Rota *part.*5. *recent. decis.*33. *n.*2.
Nec intrat præsumptio, quòd creditum prædictum ex
fructibus ab Elisabetha † per multos annos perceptis extin- 19
ctum fuerit: Aut quod legatum fuerit marito à Victoria
animo compensandi. Quia Elisabetha expressè declarauit
se pro suis † creditis bona hæreditaria retinere, fructusque 20
suos facere velle, donec satisfactionem consequeretur, ad
quem effectum præuio Iudicis decreto bona æstimata fuerunt *eius Summ. n.*1. *&* 2. quod in hærede beneficiato suffi-
cit ad hoc, vt fructus † iure proprio dicantur ab illo perce- 21
pti, nec in credito computari debeant, prout in fortioribus terminis tradit Castr. *in l. peculium* 18. *n.* 2. *ff. de pecul.* Menoch. *cons.*183. *num.*35. 42. *& seqq. vsque ad fin.* Port. Imol. *cons.*92. *n.*94. Peregr. *de fideicomm. art.*35. *n.*17. *& per tot.* Marescott. *resol.*37. *n.*7. 8. *&* 15. *lib.*1. Pacif. de Saluian. *inspect.*3. *cap.*4. *n.*310. Fusar. *de substit. qu.*665. *n.*1. *&* 7. Rota *decis.*680. *n.*2. *part.*1. *diuers. decis.*2. *n.*11. *& seqq. part.*6. *decis.*127. *n.*10. *part.*7. *recent. & coram Eminentiss. D. Cardin. Otthobono decis.*47. *n.*9. *& duobus seqq.*
Responsum item fuit legatum Creditori hinc demum animo compensandi factum censeri, & esse locum imputationi
† quando debitum est necessarium, proueniens scilicet ex 22
mera dispositione legis, aut Statuti. Secus autem quando
debitum est voluntarium originem trahens † ex placito, & 23
libera hominis determinatione, quales sunt partitæ, de quibus supra, æris alieni, quod de voluntate Victoriæ originaliter contractum fuit iuxta *textum in l. Lucius Titius* 126. *ff. de legat.*1. & distinguit Bart. *in l. si cum dotem* 23. *§. si pariter num.*3. vbi etiam alij *ff. solut. matrim.* Rol. à Vall. *cons.* 65. *n.*21. *lib.*2. Marescott. *resolut.*86. *n.*6. *lib.*2. *Rota coram Buratt. decis.*291. *n.*3. *& seqq.* Caual. *decis.*168. *n.*4. *Rot. in Romana dotis* 27. *January proximè præteriti coram R. P. D. Beuilaqua §. non subsistit.*
Cuius distinctionis fundamento denegarunt Domini
aliam detractionem prætensam ab Elisabetha, quæ consi-
stebat in lucro dotali, † quod ex forma Statuti debebatur Pe- 24
tro ob prædecessum vxoris. Cùm enim agatur de debito necessario, eo quia Statutum Fani datum *in Summar. Communitatis n.*6. arctat, & præceptiuè procedit, nec vllum arbitrium tribuit Coniugibus, vt Statutum Romæ, ex cuius dispositione lucrum non esse debitum necessarium, tradit
Rota mox citanda † *coram Caual. & in d. Romana Dotis* de- 25
bitum cum legato vsusfructus censetur compensatum, Hond. *cons.*50. *n.*13. *& seqq. volum.*2. Rol. *de lucr. dot. q.*96. *à n.*8. *vsque ad fin.* Menoch. *præsumpt.*109. *n.*35. *lib.*4. *Rota coram Caualer. decis.*318. *n.*1. *& in Romana prætensi fideicommissi de Fuschis* 18. *May* 1643. *coram bon. mem. Dunozetto §. prima oritur.* Aliàs enim debuisset concurrere ma-
ritus pro rata † lucri dotalis in impensis funerum, & vlti- 26
mæ infirmitatis vxoris, *l. in eum* 16. *& l. Celsus* 22. *de Relig. & sumpt. funer. Rota coram san. mem. Greg. decis.*573. *sub num.*9. post Modern. *de pignor. decis.*137. *num.*36. *&*
in Lauel-

in Lauellen. 26. Nouembris 1650. coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. nec omnes.

Prout deductionem creditorum impedire non potest,
27 quod Victoria prohibuerit † quamcumque hæreditatis diminutionem, *volendo, che la sua heredità sia sempre intiera senza diminutione, e con li frutti di essa siano maritate le pouere zitelle.* Hæc enim verba intellexerunt Domini de detra-
28 ctionibus legalibus consistentibus in quota bonorum † legitima nempè, & Trebellianica, distinguendo inter fideicommissum particulare, & vniuersale, in quo versamur, hoc enim casu fideicommissum tanquam consistens in iure
29 † vniuersæ hæreditatis ordinatum intelligitur in eo, quod superest deducto ære alieno, proindè quasi hæres creditum
30 suum detrahere velit, fideicommissum non † minuit, nec voluntati Testatoris contrauenire dicitur, iuxta distinctionem Castr. *in l. ab omnibus 107. §. si Socero sub n. 1. & 2. ff. de leg. 1. in l. ita tamen 27. §. si ex Trebelliano, ff. ad Senat. Cons. Trebell. & cons. 11. n. 5. & per tot. lib. 3.* Bellon. Iun. *cons. 58. n. 37. & duobus seqq.* Fusar. *de subst. d. qu. 665. n. 4.* Peregr. *decis. Patauin. 96. n. 8. vers. sexto decisum fuit*, Hodiern. ad Surd. *decis. 170. n. 10. & seqq.* Add. ad Gregor. *decis. 421. sub n. 15.* Rota *decis. 93. n. 7. part. 8. recent. Cesonaten. bonorum 3. Iunij 1647. coram bon. mem. Peutingero, §. obstat etiam Cinthia, & in Bononien. Bonorum 18. Martij 1652. coram bon. mem. Dunozette sub §. maior autem, & seqq.* vbi in fortioribus terminis resolutum fuit, quòd etiam si te-
31 stator mandet solui eius æs alienum ex † fructibus, illisque non sufficientibus ex certis bonis, quod non impeditur hæres creditum suum detrahere, vt per Add. ad Buratt. *decis. 509. sub num. 6.* & hoc ampliatur ex auctoritate *Rotæ in Aesina fideicomm. 8. Iunij 1618. coram bon. mem. Vbaldo, §. Altera fuit*, vbi alij referuntur.

Et ita factis detractionibus pro concurrenti quantitate scutorum 1589. 12. resolutum fuit dandam esse immissionem Communitati vtraque, &c.

R. P. D. CERRO

Posteà S. R. E. Cardinali.

Fulginaten. Attentatorum.

Veneris 30. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Mandatum executiuum relaxatum pro restitutione fructuum, & expensarum, de quibus agitur, non obstante appellatione ab excessiua (vt prætenditur taxatione) esse confirmandum, resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Depositio fructuum non est solutio.*
2 *Attentans pro sufficienti purgatione fructus realiter restituere, & omnes expensas, damna, & interesse soluere, ac reficere tenetur.*
3 *Depositum factum de mandato Iudicis præuia citatione partis ad recipiendum vim solutionis habet, & deponentem liberat.*
4 *Depositum liberat deponentem, quando est integrum.*
5 *Depositum licet factum de mandato Iudicis, factum tamen lite pendente in Rota non substinetur.*
6 *Citatio partis, & præsentia frustra allegatur, dum semper de pendentia litis protestauit, & citra consensum in Iurisdictionem comparuit.*
7 *Expensæ pro honorarijs Patronis, Aduocatis, mercede Copistæ, etiam extraiudiciales tanquam damna, & interesse in Iudicio Rotali integræ reficiuntur.*
8 *Renunciatio cum dimissione possessionis non suffragatur, cum eadem ab vno tantùm sine speciali mandato alterius, & extra tempus facta fuerit.*
9 *Excessus quoad expensas iudiciales euitari non potest, cum refici non debeant, nisi quæ purè, & simpliciter attentata respiciunt.*
10 *Iurisdictio licet non possit exerceri antequam transportentur acta, non tamen requiritur integra omnium actorum transportatio, sed sufficit eorum exhibitio, ex quibus attentata probantur.*

DECISIO LXXX.

Concesso Cataneis mandato de manutenendo pro reuocatione attentatorum per Eliseos commissorum super prædijs controuersis in spretum litis pendentis in Rota, eiusque Tribunalis iuxta decisionem coram Reuerend. P. D. meo Celso emanatam 27. Martij 1656. fuit ab eodem decretum, & relaxatum mandatum executiuum pro restitutione fructuum in scutis 104. & ba. 65. & expensarum in alijs scutis 165. & ba. 95. ex fundamentis in alia decisione deductis 11. Februarij 1658. Verùm appellantibus Eliseis ab excessiua taxatione, & causa mihi commissa, dubitaui, An mandatum Rotale sit confirmandum, vel infirmandum.

Et DD. illud confirmandum esse censuerunt, primò quoad fructus, non obstante, quod Elisei non controuertentes illorum quantitatem allegauerint non potuisse cogi ad soluen. illorum æstimationem, ex quo fructus in eademmet specie, & quantitate deposuerint de mandato Iudicis Fulginei parte vocata, & præsente, ipsorum *Sum. n. 2.* quia
deponere † non est soluere, *l. Item libertas §. 1. ff. quibus* 1
mod. pign. vel hypothec. soluatur, & attentans pro sufficienti
† purgatione debet realiter restituere fructus, & reficere, 2
ac soluere omnes expensas, damna, & interesse vsque ad vltimum quadrantem, vt præter decisiones allegatas *in 2. decis. §. nec suffragari*, respondit Rot. *in recent. decis. 269. num. 1. vers. nam licet part. 1.* & in alijs allegatis *in Romana attentatorum 26. Iunij 1654. coram Reuerendiss. P. D. meo Meltio §. non obstat.*

Et licet † depositum factum de mandato Iudicis præuia 3
citatione partis ad recipien. quæ recipere recusauerit, habeat vim solutionis, & liberet deponentem, vt in his terminis dixit *Rot. coram S. M. Gregor. decis. 214. n. 1.*

Hoc tamen † non applicatur, tum quia depositum non 4
fuit integrum, vt probatur *in dicta decis. d. §. minus suffragari*, & dixit Rota *in recent. decis. 158. n. 9. decis. 234. n. 13. postrema part. 8.* nam deficiebant duæ salmæ frumenti, vt asseritur mutuati Colono, quæ gratis dicuntur ab eo restitutæ, dum super hoc nulla datur sufficiens iustificatio, vt opus est, pro duodecim salmis cum dimidia vuarum fuerunt deposita sc. 12. & ba. 50. & tamen iustus illarum valor de tempore attentatorum, qui præcisè attendi debet, ascendebat ad scuta 25. & ba. 20. vt probatur *in dicta decis. §. censuerunt pariter*, nil refragante fide relata *in Summario illorum de Eliseis num. 5.* quia fidem non facit tamquam simplex, & in actis non producta, ac vti loquens in genere, ibi: *vn'anno per l'altro*, & denique deficiebant expensæ per Cattaneos passæ.

Tum etiam quia facta fuit de mandato † Iudicis de parti- 5
bus lite pendente in Rota, & sic nulliter, vt probant auctoritates ibi allegatæ, *§. & fuit factum*, ac dixit Rota *decis.*
102. n. 5. part. 2. recent. frustra verò allegatur citatio † par- 6
tis, eiusque præsentia, quia semper protestauit de pendentia litis in Rota, & comparuit citra consensum in Iurisdictionem, vt *in d. Summ. n. 2. litt. D.* ex allegatis ad propositum *in Bononien. pecuniaria, seu attentatorum 28. Aprilis 1645. coram bon. mem. Bichio §. consensus Gesiæ.*

Secundò quoad expensas † extraiudiciales pro honorarijs 7
Patronis, vt Aduocati, ac pro mercede Copistæ factis in tribus positionibus in Signatura, & in Rota, & liquidatas in scutis 50. quæ quicquid dicat altera pars super articulo, & occasione attentatorum factæ fuerunt. In hoc enim Iudicio integræ reficiuntur etiam extraiudiciales tanquam damna, & interesse, vt fuit dictum *in Romana Vineæ 9. Decembris 1648. coram R. D. Archiepiscopo Tarraconen. §. vlterius cum seqq. & in Auenionen. Attentatorum 28. Iunij 1651. coram eodem R. P. D. meo Celso §. & licet.*

Nec suffragatur † renunciatio facta per Eliseos cum di- 8
missione possessionis, quia hoc non sufficit ex deductis *in d. 2. decis. §. nec suffragari, & §. sola autem oblatio cum seqq.* præsertim vti facta ab vno tantum sine speciali mandato alterius, & in limine propositionis causæ in Rota tempore, quo omnia necessaria parata erant.

Quo verò ad expensas † iudiciales partitæ scilicet extra- 9
ctus A. C. excessus non poterat euitari, quia non debent refici expensæ actorum concernentium merita causæ, quæ reficiuntur in fine litis, sed tantum illorum, quæ purè, & simpliciter respiciunt attentata, vt *in Foroliuien. expensarum 26. Iunij 1654. coram R. P. D. meo Verospio per totum, & in Astorien. Parochialis de Rubiana 10. Februarij præteriti coram me §. quoniam quoad expensas.*

Nec subsistit, quòd fuerit necessaria transportatio dicti extractus pro firmanda iurisdictione, quia iurisdictio firmatur ex commissione in actis producta præuia citatione
partis, & licet non possit exerceri, † antequam transporten- 10
tur acta, nihilominus ad effectum reuocandi attentata non

requiritur integra transportatio omnium actorum, sed sufficit illa tantum transportare, & exhibere, ex quibus probantur attentata, vt dixit Rota *decis.311.num.6.& 7.part.4.tom.2.recent.in Vercellen. Prioratus 25. Februarij* 1643. *coram bon.mem. Peutinger. in fine, & in Taurinen. Decimarum, seu attentatorum* 3. *Iunij* 1652. *coram Reuerendiss. Tarraconen.* Gratis autem dicitur ex eo Cataneos iustificasse eorum bonum ius, vt faciliùs obtinerent huiusmodi reuocationem, quia attentata fuerunt tantum reuocata ob spretum litis pendentis in Rota, eiusque inhibitionis, non autem ex bono iure, vt patet ex vtraque decisione.

Verùm DD. animaduertebant expensas extraiudiciales taxatas in scutis 50. tantum minoris esse quantitatis nempè scut.75. & ba.98. ac vlterius illis addendum esse mercedem sollicitatoris spatio trium annorum, & amplius, necnon alias expensas necessarias in summa scutorum 15. Vnde delata à Iudicialibus expensa actorum concernentium merita Causæ, & addita extraiudicialibus summa dictarum partitarum deficientium. Adhuc expensæ reficiendæ per Eliseos excedunt scut.165. & ba.95. contenta in mandato. Quapropter in omnibus mandatum Rotale esse confirmandum. Vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Deuolutionis Domus.

Veneris 30. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Fructus lite pendente percepti, quando, & quot sint restituendi. Instrumentum locationis quid probet, & quando intret præsumptio exactionis pro tota summa. Fructus ciuiles qui sint restituendi, & quando in locationibus non docetur de disdicta censetur continuata eadem locatio. Impensæ pro reparatione domus quomodo taxentur.

SVMMARIVM.

1 *Fructus rei in lite pendentis à die motæ litis sunt restituendi.*

2 *Instrumentum locationis licet non probet valorem rei, probat tamen quantitatem pensionis ex re locata.*

3 *In locationibus quando aliqua particularis perceptio concurrit, intrat etiam præsumptio exactionis pro tota summa.*

4 *Contestes licet ad perpetuam rei memoriam examinati, faciunt tamen adminiculum non leue ad coadiuuandam probationem ex instrumento resultantem ex præsumptione Iuris.*

5 *De perceptione fructuum, quando non dubitatur, ad iustificandam quantitatem leuiores probationes ex præsumptionibus, & coniecturis admittuntur.*

6 *Surd.*cons.84.n.4. *quod fructus quando sunt Ciuiles illi tantum sint restituendi, qui realiter, & cum effectu probantur exacti, limitatur, & quando.*

7 *In Locationibus quando non docetur de disdicta censetur durare per instrumentum continuatio eiusdem locationis, & pensiones præsumuntur perceptæ.*

8 *Impensæ pro reparatione domorum, & viarum taxantur ad rationem quinque pro quolibet centenario pensionis per tot. num.*

DECISIO LXXXI.

Ad instantiam Monialium S. Luciæ in Silice, quæ per tres sententias conformes obtinuerunt manutentionem in possessione Domus, de qua agitur, proposui dubium, ad quam summam sunt taxandi fructus, pro quorum restitutione condemnatum fuit hospitale B. Mariæ de Carauaggio. Et cum appareat litem motam fuisse *sub die 24. Octobris* 1647. & durasse vsque *ad diem 17. Augusti* 1654. & sic per annos sex, menses nouem, & dies 17. iuxta calculum à Monialibus exhibitum ad rationem scut.165. quolibet anno, DD. censuerunt fructus esse liquidandos in summa scutorum 1121. (cum declaratione, de qua infra) quia totidem ab hospitali fuerunt lite
1 pendente percepti, & in huiusmodi Iudicijs fructus † regulariter à die motæ litis veniunt restituendi, *l.sed & si lege 28. §.si ante vbi DD. ff. de petit.heredit. Rota coram Seraph. decis.835. in princ. coram Eminentiss. Cardin. Otthobono decis.193. num.1. Romana Domorum in Burgo 20. Nouembris* 1651. *coram bon.mem. Peutingero sub §.1. in fin. & in Bononien. de Bolognini s 5. Aprilis* 1658. *coram R. P. D. meo Celso §. etenim dubitari.*

Quod autem tanta quantitas percepta fuerit probatur ex Instrumentis locationum *Sum. Monialium num.3.* in quibus constat, quod Domus in quatuor partes diuisa locata fuerit diuersis personis pro annuis scutis 165. quamuis enim instrumentum † locationis non probet valorem 2
rei contra locatorem, tamen probat quantitatem pensionis ex re locata perceptæ, Rota *part.7. recent. decis.263. num.5. & in Ariminen. fideicommissi 16. Iunij* 1643. *coram bonæ memoriæ Dunozetto §. quia ex Instrumento*, & quando aliqua particularis † perceptio concurrit intrat præ- 3
sumptio exactionis pro tota summa, *Rot. coram Coccin. decis.660. num.2. & seqq. Eminentiss. Otthobono decis.38. num.10. & seq. decis.139. num.3. cum duobus seqq. part.7. recent. & in Romana Apotheca 4. Iulij* 1653. *coram Reuerendiss. D. meo Meltio §. quo verò ad secundam.*

Maximè quia prædictis accedit depositio duorum testium data *in vltimo Summ. Monialium num.2.* qui sunt contestes in dicta quantitate, & vnus de facto proprio deponit, & licet † ad perpetuam rei memoriam examinati, faciunt 4
tamen adminiculum non leue ad coadiuuandam probationem ex instrumentis prædictis ex præsumptione iuris resultantem, vt aduertit *Rota coram Cardin. Seraph. decis. 1132. sub num.1. vers. ideòque adscribenda est*, Coccin. *decis.95. num.1.* Buratt. *decis.113. num.7. in Aquilana Canonicatus 28. Iunij* 1645. *coram Reuerendiss. Tarracon. & Placentina Beneficij 27. Maij* 1647. *coram Reuerendissimo Terraconen. sub §. coadiuuanda ea ratione*, quia cum de perceptione fructuum † in genere non dubitetur, ad iu- 5
stificandam quantitatem leuiores probationes ex præsumptionibus, & coniecturis admittuntur, Surd. *cons.293. num.31.* Rota coram Achill. *decis.22. per tot. de restit. spol.* Merlin. *decis.483. sub n.1. d. Ariminen. fideicommissi §. præsertim, & in Burgen. Beneficiorum 4. Februarij* 1654. *coram R. P. D. meo Celso in principio.*

Non obstat, quòd dictæ locationes à Monialibus exhibitæ non cantent pro toto tempore, quo durauit lis, sed per annum, tres, vel sex menses, & tamen vbi agitur de fructibus † ciuilibus illi tantum veniunt restituendi, qui rea- 6
liter, & cum effectu probantur exacti, *iuxta consil.* Surd. 84. *num.4.*

Quia ex facto responsum fuit, quòd in omnibus locationibus aderat pactum, quod vbi non intimaretur disdicta, locatio censeatur durare, & facta ad alium annum, donec præcederet disdicta, *Summ. prædicto Monialium num.3.* & proindè cum ex aduersò de tali disdicta † non doceatur, cer- 7
ta remanet, & per instrumentum probata continuatio locationis, & pensiones toto tempore præsumuntur ab Hospitali perceptæ, *l. cum quæritur §. qui impleto, ff. locat.* Rota *decis.60. sub num.13. vers. ex quibus part.7. & decis.6. sub num.5. & 6. part.8. recent. Romana reintegrationis 22. 1643. coram Reuerendissimo Domino meo Carillo §. in primis etenim, 17. Maij* 1645. *coram bon. mem. Peuting. §. & primis, Mediolan. Bonorum 19. Ianuarij* 1650. *coram bon. mem. Arguelles §. non etiam*, vbi referuntur concordantes, *in d. Romana Apotheca 2. Iulij* 1653. *coram Reuerendiss. P. D. meo Meltio §. neque obstat.*

Cæterùm quia experientia notum est, quòd impensæ † fieri solent, & pro reparatione domorum, & viarum 8
ante illas existentium sunt necessariæ, istas deducendas esse DD. censuerunt à prædicta summa iuxta *decis. Seraph. 952. num.5.* in quantitate tamen verisimili ad rationem scutorum quinque pro quolibet centenario pensionis, vt alias tenuit *Rota coram Eminentiss. D. Card. Otthobono decis.87. sub num.8. in fin.* & proinde cum percepta fuerint scuta 165. annua, vt supra, pro tempore dictorum annorum sex, mensium 9. dierum 17. verisimiliter impensa fuerunt scuta 50.75. quibus subtractis à prædicta summa scut.1121. remanent scuta 1070.25. pro quibus tenetur Hospitale, vt supra dictum est.

Et ita altera tantum Causa bis proposita resolutum fuit, &c.

R. P. D.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.
Mantuana Feudi.

Veneris 30. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

De Primogenitura in portione feudi ad fauorem veri hæredis instituti, exclusis cæteris concurrentibus, purificata.

SVMMARIVM.

1 *Feudum quando improprij, ac alienabilis feudi naturam assumpsit, ad inducendam in eo primogenituram Sedis Apostolicæ assensum non requirit.*

2 *Feuda impropria absque directi Domini beneplacito distrahi valent.*

3 *Feudo ea conditione Primogenituræ subiecto, vt primo loco vocatus certa allodialia bona in compensationem assignaret, eadem non subsequuta Primogenitura resoluta censetur.*

4 *Portione feudali ad fauorem omnium ad primogenituram successiuè vocatorum cessa, contrauentio ex propria alicuius persona ad resolutionem contractus in præiudicium vocatorum influere nequit.*

5 *Primogenitura licet ab initio validitatis robur assumpserit, ab ea tamen recedi potuit ex consuetudine Mantuæ alienationem feudorum permittente.*

6 *Consuetudo Mantuana non admittitur nisi prohibitio alienationis ex natura ipsiusmet feudi proueniat.*

7 *Feudo per contractum primogenituræ subiecto, recessus ab eadem in præiudicium vocatorum, quibus ex stipulatione Notarij Ius fuerat quæsitum interdictus omninò censetur.*

8 *Consuetudo effectum non operatur, ex quo cessante impedimento ex natura feudi consurgente, alterum à fideicommittente in contractu appositum remanet.*

9 *Natura feudi ex consuetudine alienabilis per contractum, seu vltimam voluntatem à feudatarijs perstringi valet.*

10 *Primogenitura ob ætatem non remanet nulla ex non adhibito Iudicis decreto, cùm venia ætatis ad illum actum specialiter à Principe obtenta vires decreti suppleat.*

11 *Venia ætatis minori ad omnes actus generaliter à Principe concessa, Iudicis Decretum in quolibet actu necessario an adhiberi debeat.*

12 *Nullitas in minoris, seu alterius fauorem inducta à tertio opponi non potest.*

DECISIO LXXXII.

PRimogenitura in portione feudi Curiæ Podij cum C.
Laurentij nepotis, necnon Cæsaris pronepotis Curtio
instituta validitati innixa, ac in Marchionis Claudij Iunio-
ris fauorem purificata Decreta fuerat coram me sub die 27.
Ianuarij præteritis * cuius decisionis fundamenta subsistere
hodiè DD. responderunt.
1 Cùm enim feudum, de quo agitur, † feudi improprij, ac
alienabilis naturam assumpserit, vt ex decisionibus antece-
denter editis apertè conuincitur, primogenitura proindè
ibidem erecta validitatis robur accepit, nullus licet Aposto-
licæ sedis assensus interfuerit. Quippè qui necessarius nul-
2 latenus reputabatur, ex quo † feuda impropria absque di-
recti Domini beneplacito distrahi valeant, vt notat Paris.
cons.3. num. 29. lib.1. Roland. *cons.42. num. 16. lib.1.* cum
alijs in præterita decisione deductis.
Neque videtur obesse, quòd Claudius portionem in feu-
3 do sibi competentem † sub lege primogenituræ subiecerit, vt
Cæsar primo loco vocatus in diuisione bonorum inter ipsos
peragenda, tot allodialia bona iuxta formam à Curtio in
Instrumento præscriptam eidem in compensationem assi-
gnaret, perindè ac si ex non subsequuta bonorum libero-
rum assignatione Primogenitura debeat resoluta censeri.
Præterquam enim Curtius in casu, quo Claudius portio-
nem suam in commodum Primogenituræ conferre recusa-
ret, eandem Primogenituram in cæteris partibus resolutam
nullatenus decreuit, sed ab ipso Claudio abdicauit, quæ
eidem titulo donationis attribuit, qualibet exindè remoue-
4 tur obiectio, quod in eodemmet † Instrumento, portio feu-
dalis à Claudio nedum ad fauorem Cæsaris, sed cæterorum
quoque ad Primogenituram successiuè vocatorum Notario
pro ipsis adstipulante cessa dignoscitur, nullo penitus pacto
reuersiuo in casu non implementi adiecto, & consequenter
obiecta Cæsaris contrauentio ad resolutionem contractus
nequit influere in præiudicium vocatorum ex propria per-
sona, vt in terminis donationis sub onere fideicommissi
adstipulatæ, quod licet ex respectu primi donatarij contra-
uenientis valeat reuocari, non tamen reuocatio quoad sub-
stitutos admittatur ex ea ratione, quod iuxta numerum
personarum donationes multiplicatæ censeantur, post Ca-
strens. *cons.385. in principio part. 1.* notat Aymon. *cons. 19.
num.8.* Menoch. *cons.1153. num.5. & num.53. cum seqq.* De-
cian. *cons.55. num.2. & 3. lib.3.* Gratian. *discept. forens. cap.
237. num.5. & cap.332. num.14.* Rot. *decis.94. num.1. part.2.
recent. coram b. m.* Merlin. *decis.404. à num.1. vsque ad num.
12. & in Romana Donationis 3. Iunij 1658. §. Nihilominus
coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
Hinc obesse non poterit, quòd licet † primogenitura ab 5
initio validitatis robur assumpserit, attamen Claudius, &
Aloysius potuerint ab ea recedere inspecta consuetudine
Mantuæ alienationem feudorum permittente, vt in termi-
nis primogenituræ erectæ super feudo nouo, tradit Surd.
cons.351. num.25. & 26. Manent. *decis.1. num.1. cum seqq.*
Siquidem † consuetudo prædicta admittitur dumtaxat 6
quoties alienationis prohibitio ex natura ipsiusmet feudi
proueniat. Secus verò si prout in proposito casu præter
eam altera prohibitio inuestiti concurrat feudum per con-
tractum † primogenituræ subijcientis, tunc enim ipsi reces- 7
sus ab eadem primogenitura censetur omninò interdictus
in præiudicium vocatorum, quibus ex stipulatione Notarij
Ius fuerat quæsitum, vt aduertit Bald. *cons.369. num.2. vol.2.*
Molin. *de primogenit. lib.1. cap.6. num.45.* Cyriac. *controu.23.
num.36.* cum alijs iuribus in antecedente decisione relatis in
fine, & † consuetudo effectum suum operari non poterit, 8
ex quo cessante impedimento, consurgente ex natura feudi
alterum remanet à fideicommittente in contractu apposi-
tum, vt reprobato Surdo firmat Cyriac. *ad d. Controuers.
23. num.26. cum pluribus seqq.* Manent. *decis. 1. num. 47.* &
ratio ea videtur esse potissima, † quod natura feudi ex con- 9
suetudine alienabilis à feudatarijs valeat per contractum,
seu vltimam voluntatem perstringi, Capyc. *decis.65. num.8.*
Manent. *decis. prima num.16.*
Et licet Claudius tunc temporis in minori † ætate consti- 10
tutus existeret; nihilominus primogenitura ex non adhibi-
to Iudicis decreto non remansit vitio nullitatis obnoxia, vi-
ces namque decreti venia ætatis à Serenissimo Duce Man-
tuæ ad illum actum specialiter obtenta poterit supplere, iuxt.
text. *in l.2. C. quand. decret. opus non est*, Ruin. *cons.35. n.22.
vers. & melius probatur, & cons.161. num.26. lib.1.* Menoch.
cons.478. num.34. & 35. & num. 49. Surd. *decis. 268. num.1.
& 22.* Quidquid dicendum foret in casu, † quo venia ætatis 11
minori ad omnes actus generaliter à Principe concessa esset.
Tunc enim in quolibet actu debet pernecesse Iudicis decre-
tum adhiberi iuxta text. *in l. penult. C. de his, qui ver. ætat.* &
distinguit Surd. *ad d. decis.268. num.1.*
Solemnitatum præterea defectus à Claudio, & eius suc-
cessoribus hactenus non reducens Marchioni Octauio † suf- 12
fragari non valet; nullitas enim in minoris, seu alterius fa-
uorem inducta ab ipso dumtaxat, non autem à tertio potest
opponi iuxta doctrinam Bartol. *in l. eleganter num. 3. vers.
dicit gloss. ff. de dol. mal.* Aymon. *cons. 78. num. 8. lib. 4.* Surd.
cons.284. num.7. cum seqq. Rot. *decis.133. num.12. part.2. di-
uers. & decis.179. num.5. part. 5. recent. & in Panen. Dotis
13. Martij 1642. §. & cessat omnis difficultas coram Reueren-
dissimo D. meo Decano*, & in his præcisis terminis minorum
aduertit Gratian. *discept. forens. cap.27. num.29. & 30.* Surd.
decis.108. num.1. in fine, & num.2.
Purificatio denique primogenituræ pro Marchione Clau-
dio præterquam non impugnatur, ex aduerso clarè desumi-
tur ex extinctione lineæ masculinæ Cæsaris, & Aloysij, quo
casu in linea Claudij Senioris vocata dignoscitur, cuius
Marchio agens mediante Iulio Cæsare patre nepos existit.
Et ita vtraque, &c.

Decisio, quæ hic allegatur in hac eadem causa emanata sub die 27. Ianuarij præteriti coram eodem bon. mem. Verospio est supra in hac parte decisio 10.

R. D.

R. P. D. CERRO

Postea S. R. E. Cardinali,

Viterbien. Tutelæ.

Veneris 6. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Pater, si filijs in testamento relinquat eius vxorem in Tutorem, & Curatorem, & dum noluerit acceptare alium Tutorem nominet, sanè talis tutela, & cura eidem Vxori debetur non obstantibus tribus oppositionibus validè à substituto contra eam adductis.

SVMMARIVM.

1 *Tutoris est Inuentarium tutelare conficere.*
2 *Inuentarij omissio si non proueniat culpa, & dolo Tutoris, sed ex iusta causa, ipse ab omni mora, & negligentia remanet præseruatus.*
3 *Tutor non habens administrationem non potest dici suspectus si interim Inuentarium non conficiat.*
4 *Tutor absens à loco vbi sita sunt bona pupillorum à tutela de iure remouetur.*
5 *Absentia necessaria ob iudiciales controuersias aduersus Tutorem motas, facit vt non dicatur in mora.*
6 *Tutricis absentia non est culpabilis dum moratur penes filios in loco, vbi florent Gymnasia, seu Ludimagistri qui ipsis inuigilant, vt virtutibus repleantur, quorum acquisitio alibi est difficilior.*
7 *Concordia ad effectum renunciandi tutelam inita sine solemnitatibus sustineri non potest.*

DECISIO LXXXIII.

IN vltimo eius elogio die 12. Iunij 1657. condito bo. me. Ioannes Baptista Bussius non solum reliquit D. Comitissæ Eleonoræ Marcianæ eius dilectissimæ Vxori vsum Rhedæ, & menstrua scuta 50. sed etiam eam fecit, reliquit, & esse voluit Tutricem, & pro tempore Curatricem DD. Iulij Antonij, ac aliorum communium filiorum, & eius hæredum cum omnibus facultatibus desuper necessarijs, & opportunis, & quatenus ipsa huiusmodi tutelam acceptare nollet, substituit, & in eius locum posuit R. P. D. Ludouicum Bussium ipsius fratrem germanũ *Sum. D. Comitissa n. 1.*

Defuncto Testatore ipsa tutelam acceptauit, & ad maiorem cautelam, alijsque salutaribus clausulis obtinuit se in Tutricem confirmari per Locumtenentem Viterbij *num. 2.* Verùm quia huiusmodi Tutelæ officium in controuersiam sibi deductum fuerat coram A. C. speciali commissione Sanctissimi ab eo causa auocata fuit, & commissa, postremò Eminentissimo D. Cardinali Albizio cum voto Rotæ, ideò proposito particulari dubio informantes pro Domino Bussio triplici fundamento contendebant D. Comitissæ non deberi tutelam.

1 Et primò, † quia non confecit Inuentarium Tutelare, sed fuit responsum per ipsam non stetisse, imò ad eius instantiam die 28. eiusdem mensis Iunij 1657. & sic per paucos dies post obitum Viri fuisse inchoatam descriptionem bonorum hæreditariorum illius manu Notarij publici *dicto eius Summ. num. 3.* quæ perfecta non fuit, nec desuper stipulatur publicum Instrumentum, ex quo superuenit D. Collitigans, qui cum possideret omnia bona pro indiuiso impediuit actu nedum continuationem illius, ac perfectionem solemnis Inuentarij, sed etiam administrationem D. Comitissæ eius-
2 que titulare officium. Hinc enim cum illius † omissio non prouenerit culpa, & dolo Tutricis, sed ex iusta causa ob impedimentum à coniuncto sibi præstitum, ipsa ab omni mora, & negligentia remanet præseruata, iuxta dispositionem text. *in l. Tutor qui repertorium ff. de administr. Tutor*, ibi, *nisi fortè aliqua necessaria, & iustissima causa allegari possit, cur id factum non sit*, ibique Bartol. *num. 17.* Abb. *cons. 63. num. 8. lib. 2.* Guttierez. *de Tutel. part. 2. cap. 1. num. 17.* Plot. *de in litem Iuran. §. 5. num. 37.* Cacheran. *decis. Pedamont. 58. num. 28.*

Accedit superuenientia pestis illicò sequutæ in Ciuitate Viterbij, qua de causa iussu D. Collitigantis ipsa D. Comitissa vnà cum filijs, & familia traducta fuit ad Ciuitatem Balneo regij ad purgationem explendam, & deinde ad Vrbem, vbi occupata pariter sibi administratione iudicialiter inhibita fuit coram A. C. vigore Eugenianæ, ne in contro-
uersa Tutela amplius se ingereret, quoties enim Tutor non habet administrationem † non potest dici suspectus, si inte- 3
rim non confecit Inuentarium, vt monet Bartol. *in l. Tutor.* Ruin. *consil. 108. num. 8. & 9. lib. 1.* Menoch. *de arbitrar. lib. 2. Centur. 2. casu 174. num. 3.* Guttierez. *vbi supra dicta part. 2. cap. 1. num. 19.*

Secundò, quia deseruit lares paternos, & familiam traduxit ad Vrbem, vbi moratur. Verùm quia, quamuis de Iure Tutor remoueatur à Tutela, † si absens à loco vbi sita 4
sunt bona pupillorum, *l. Diuus Marcus ff. de Tutor. & Curat.* Rot. *decis. 668. num. 1. vers. Tum quia est absens part. 1. recent. in Nepesina Tutelæ 2. Martij 1643. coram me §. vltimus, & in Tiburtina Tutelæ 10. Martij præteriti §. 3. resultat coram R. P. D. meo Meltio.* Attamen huiusmodi conclusio non applicatur huic casui; Tum quia absentia fuit necessaria † demandata etiam à Domino collitigante, eiusque 5
continuatio magis necessaria redditur ob iudiciales controuersias illicò sibi motas, & adhuc continuatas; ex pluribus ipsa non potest dici in aliqua mora, cùm Romæ degat, vt se Tutricem defendat; Tum quia hic in Vrbe adsunt etiam effectus hæreditarij, & quod magis est morantur etiam † ipsimet filij studijs incumbentes; Cùm enim hic abundent 6
Gymnasia, Academiæ, Seminaria vbi Ludimagistri florent, qui summa cum diligentia, & amore pueris inuigilant, vt virtutibus repleantur, culpabilis non fuit eius permanentia penes ipsos filios, cum illarum acquisitio alibi difficilior sit, vt in puncto respondit Rot. *in Romana, seu Tudertina educationis prima Martij 1638. coram Reuerendissimo Compostellano in recent. decis. 12. n. 12. & 13. part. 8. vltim. impress.*

Tertiò demùm, quia D. Comitissa Tutelæ renunciauit mediante concordia, facilius remouetur, quia præter quod concordia, † quæ erat ineunda sustineri non potuisset sine 7
solemnitatibus, cùm non solum ageretur de renunciatione Tutelæ. Verùm etiam annui legati scut. 600. & vsus Rhedæ pro solis scutis 4. mil. non apparet conclusa, nec effectuata, vt demonstrauit successiuus causæ progressus ex deductis *in Elboren. fructuum 28. Martij 1639. coram bo. mem. Dunozette §. nec obstare visa fuit.*

Et ita DD. resoluerunt Tutelam deberi D. Comitissæ; Visum tamen fuit forsan expedire, vt finita penitus lite, & controuersia super Tutela, & bonis hæreditarijs, necnon sibi libera administratione dimissa, eadem D. Comitissa cogitet de reditu ad Ciuitatem Viterbij, nam bona ibidem existentia verisimiliter ob pupillorum indemnitatem indigere potuerunt personali opera, & Ministerio Tutricis, quæ vlterius inibi solemnia, quæ deficiunt commodiùs implere poterit, à quibus eandem non fore alienam Domini confidebant. Vtraque, &c.

R. P. D. CERRO

Postea S. R. E. Cardinali.

Leodiensis Parochialis.

Veneris 6. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Præsumptio vsurpationis Iurispatronatus in Laicis cessat, quando illis commixti sunt Ecclesiastici. Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione vt plenè probetur, debent patroni esse in quasi possessione. Examen præsentati requiritur pro forma licet notoriè esset idoneus, nec benè statur attestationi Ordinarij.

SVMMARIVM.

1 *Præsumptio vsurpationis Iurispatronatus cessat, quando patronis Laicis æquè commixti sunt Ecclesiastici.*
2 *Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione non probatur, vbi in præsentationibus emanatis iustificatum non apparet.*
3 *Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione non benè concluditur, cum datur possibilitas modi contrarij.*
4 *Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione vt probetur, non sufficit iustificare actualem actum præsentationis simplicis.*
5 *Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione vt probetur, debent patroni esse ex mente Sum. Pontif. in quasi possessione.*
6 *Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione vt competat*

Laicis,

laicis, debet esse in quasi possessione præsentandi.

7 *Examen præsentati semper debet fieri, licet notoriè esset idoneus.*

8 *Examen cum requiratur pro forma, non statur attestationi Ordinarij.*

DECISIO LXXXIV.

RESolutum fuit litteras Apostolicas non esse iustificatas: etenim Carolus Io: Baptista Fabtitius exposito, quod controuersa Ecclesia Parochialis loci de Oleis vacabat per obitum Matthiæ Herisdens sequutum extra Romanam Curiam de mense Decembris 1653. quodque sit de Iure patronatus Clericorum, & Laicorum mixtim, & ad eam à medietate patronorum præsentatus existat, prouisionem obtinuit à Sede Apostolica cum derogatione alterius medietatis in forma mandati de prouidendo per hæc verba, ibi, *quatenus verificate prius coram te, quod dictum Ius patronatus ex fundatione, vel dotatione huiusmodi exsistat, vt perfertur, si per diligentem examinationem per te adhibitis examinatoribus ad id à Concilio Tridentino prædicto designatis si istic essent, vt esse deberent in Synodo Diœcesana deputati, sin autem absque illis facien. dictum Carolum Io. Baptistam adhuc idoneum esse reperetis, conferas, &c.* narrato valore in scutis 50. vnà cum incertis in 150. ac in subsequenti gratia reualidatoria in 100. vnà cum incertis in biscentum ducatis auri de Camera per excessum eius *Summ. num. 3. & 10.*

Ideò dixerunt Domini deficere iustificationem, Primò circa qualitatem, quòd Iuspatronatus sit ex fundatione, & dotatione. Esto enim quod non versemur in rigorosis terminis Sac. Conc. Tridentini *sess. 25. cap. 9. de reformat.* ex quo licet patroni Laici Iurisdictionem habeant temporalem
1 in loco beneficij, nihilominus † cessat vsurpationis præsumptio, dum commissi sunt patroni Ecclesiastici, nempè Capitulum, & Canonici Ecclesiæ Cathedralis Leodien. in quibus dicta præsumptio non cadit, vt tradunt Menoch. *cons. 654. ante num. 2. vers. quoad secundum,* Lotter. *de re benef. lib. 2. quæst. 13. num. 138.* Card. Caual. *decis. 89. num. 2.* Rot. *in recent. decis. 154. num. 7. ad med. vers. sed vlterius Domini part. 2. & decis. 401. num. 5. & 6. part. 3.*

Adhuc tamen ex enunciatiuis emanatis in visitationibus, & præsentationibus relatis *in eius Summ. num. 7. & 8.* nulla-
2 tenus † iustificatum apparet, quòd Iuspatronatus spectet ad eos ex fundatione, vel dotatione sicut Sanctissimus præcisè requisiuit; Cùm enim in eis de hac qualitate nec verbum quidem legatur, & Iuspatronatus possit alijs modis competere, hoc sanè sufficit, vt probatio non sit concludens per ea, quæ in terminis deducta fuerunt *in Bononien. Iurispatronatus 13. Maij 1658. coram me per tot. & signanter §. finali*
3 Probatio † enim nunquam concludit data possibilitate contrarij *cap. in præsentia de prob.* Rot. *decis. 216. n. 13. part. 6. rec.*

Secundò in ea parte in qua supposuit præsentatum esse à
4 medietate patronorum, quia ad ipsum † effectum non sufficit iustificare actualem actum præsentationis, quoque præsentantes sint veri patroni, & medietatem constituant, quæ in casu nostro ex hactenus deductis, nec minus videntur
5 sufficienter iustificata, sed principaliter † probandum est, quod patroni qui eum præsentarunt existant in quasi possessione præsentandi, quia in his terminis Papa de istis tantùm intelligit non autem de alijs non existentibus in dicta possessione, etiamsi alias essent veri, & indubitati patroni, vt probat Lotter. *vbi supra d. lib. 2. quæst. 8. num. 106. cum seqq.* Rot. *in recent. decis. 471. num. 20. & 21. part. 4. tom. 2.* & melius apud Viuian. *de Iur. patronat. decis. 78. num. 9. in Sulmonen. Beneficij 23. Ianuarij 1647. coram bo. mem. Peutingerio §. neque Tabassius in fine, & 30. Martij 1649. coram bo. mem. Arguelles §. Cui sententiæ, & in Lucana Iurispatronatus 17. Maij 1657. coram R. P. D. meo Celso §. & quod magis est* ex præfatis autem præsentationibus relatis in dicto num.
6 8. nullatenus † iustificatur, quod patroni Laici, qui modò præsentarunt actorem existant in requisita quasi possessione præsentandi.

Tertiò denium respectu idoneitatis, nam nullum præcessit examen à Sanctissimo præcisè requisitum: quoties
7 enim (vt hic) conditionaliter, & pro forma † examen requiritur, omninò fieri debet quamuis examinandus alias esset notoriè idoneus, Lambertin. *de Iur. patronat. part. 1. lib. 2. quæst. 11. art. 3. num. 5.* Mandos. *super regul. 24. quæst. 3. num. 11. & 12.* Gonzal. *super regul. 8. gloss. 4. num. 89. cum seqq.* Garz. *de benef. part. 6. cap. 2. n. 265.* Rot. *in Calaguritana Beneficij de Ormillos 12. Octobris 1587. coram Pamphilio sen. relat.* per eundem Garz. *ibidem num. 266.* & coram Cardin. Seraphino *decis. 1323. num. 1. vers. quia aliter.*

Indeque non releuat attestatio Vicarij generalis Leodien. *relat. in dicto Summ. num. 6.* quia præterquod redarguitur de errore, vbicunque, vt dictum est, examen † pro forma 8
requiritur; nec minus statur attestationi ordinarij de habilitate prouisi, sed positiuè est examinandus, Paris. *de resignat. lib. 8. quæst. 9. num. 89. cum seqq.* Corrad. *in praxi benef. lib. 3. cap. 4. num. 3.* & quidem vocato possessore, & coppositore, vt responsum *fuit in Calaguritana Beneficiorum 26. Iunij 1648. §. quo magis, & in Calaguritana Beneficij 15. Ianuarij 1652. §. primo circa finem coram bo. mem. Bichio.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papien.

Meleuitana Donationis.

Veneris 6. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Resolutioni iam factæ in Rota, scilicet non constare de causis restitutionis in integrum; Et instantiæ pro expeditione causæ, oppositum fuit antiquum fideicommissum, cui subiecta prætendebantur controuersa bona, quo non obstante, in decisis persistere visum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Filij, & descendentes in infinitum positi in conditione cum qualitate legitimitatis, & onere restituendi hereditatem alijs in infinitum vocatis, purificatum fideicommissum ad illorum fauorem inducunt.*

2 *Fideicommissi conditione purificata ab Oldradi opinione in consil. 21. receditur, & fideicommissum perpetuum inducitur.*

3 *Fideicommissum non suffragatur ad effectum succedendi, dum bona controuersa per fideicommittentem possessa fuisse non iustificatur.*

4 *Bona donata nepoti in contractu matrimonij indistinctè pro omnibus iuribus eidem competentibus, ius considerabile heredi fideicommissarij importare non possunt, cum non constet quanta sit portio paterna, & quale ius super ijsdem bonis competat.*

5 *Donatio continens portionem liberam Donatario nepoti debitam ob iura sibi competentia non dicitur propriè donatio patrui, sed ipsius Donatarij, à quo post secutam illius ratificationem immediatè emanasse censetur.*

6 *Donatio fit filijs ex communi matrimonio nascituris propter odium, quo cõiuges in casu dissolutionis matrimonij filios ex alio matrimonio suscipiendos prosequi solent.*

DECISIO LXXXV.

RESolutum fuit coram me sub die 5. Aprilis 1658. non constare de causis restitutionis in integrum aduersus sententias latas ad fauorem filiorum Agatucciæ, & dum sub die 19. Februarij præteriti instabatur pro expeditione causæ opposuit Io: Antonius Perdicomatus antiquum fideicommissum Hieronymi Xerri, cui subiecta prætendebantur controuersa bona del Puales, & impetrata illius vigore noua audientia hodiè causa fuit proposita super particulari articulo dicti fideicommissi, & in decisis, eo non obstante DD. persliterunt.

Quamuis enim ex pluribus coniecturis ponderatis in testamento ipsius Hieronymi, vrgens videatur resultare probario existentis, ac purificationis † eiusdem fideicommissi 1
ad fauorem filiorum nepotum, ac aliorum descendentium in infinitum Io: Antonij primi hæredis grauati, & præsertim ex quo tàm filij, quàm cæteri descendentes fuerunt positi in conditione cum qualitate legitimitatis, ac onere restituendi hæreditatem alijs vocatis in infinitum iuxta textum *in l. si quis heredem C. de instit. & substit.* Marescott. *var. resolut. lib. 1. cap. 45. num. 2. & seqq.* Rot. *in Romana fideicommissi de Mutis 19. Februarij 1646. §. non obstat quod in præsenti cum seqq. coram me,* vbi quod in tali casu receditur † ab 2
opinione Oldrad. *consil. 21.* & inducitur fideicommissum perpetuum *in Auenionen. fideicomm. 11. Maij 1657. §. coniectura autem cum §. sequenti, & 30. Maij præteriti coram R. P. D. meo Beuilaqua,* prout etiam ex reciproca substitutione

tione facta Io: Antonio, ac Margharitæ filijs, & hæredibus institutis in casu obitus alicuius sine liberis, addita postmodum vltimo decedenti alia substitutione ad fauorem proximiorum, vt latissimè fuit ponderatum *in Romana fideicommissi de Zeffiris 4. Iulij 1646. & 8. Febr. 1647. coram bon. me.*
3 *Bichio*. Attamen huiusmodi † fideicommissum minimè suffragari posse visum fuit ad effectum, de quo agitur, cum non iustificetur bona controuersa fuisse possessa per fideicommittente, sicuti probandum erat secundum Alexand. *cons.* 82. *sub num.* 13. Rolan. *cons.* 46. *num.* 10. *vol.* 3. Menoch. *cons.* 207. *num.* 30. *lib.* 3. Mascard. *de probat. conclus.* 777. *num.* 1. Magon. *decis. Florentin.* 10. *num.* 6. *& decis.* 37. *num.* 1. Rot. *decis.* 637. *num.* 4. *in fine part.* 3. *& decis.* 293. *num.* 1. *part.* 8. *recent. & in Romana fideicommissi de Ferratinis 15. Martij 1658. §. quo verò ad secundam partem coram me.*

Nec subsistit, quòd dicta bona tanquam donata per Saluum patruum Io: Antonio eius nepoti signanter pro omni, & toto eo, quod ille consequi debebat ex bonis paternis, censeantur subrogata loco aliorum bonorum subiectorũ eidem fideicommisso patris; quoniam cum illa essent propria eiusdem Salui, atque ab eo fuerint donata nepoti in con-
4 tractu † matrimonij cum sua prima vxore indistinctè pro omnibus, & quibuscumque iuribus eidem competen. tam respectu paternæ, ac maternæ successionis, quàm administratæ tutelæ, nullum ius considerabile super illis ad fauorem hæredis fideicommissarij resultare potest ratione incertitudinis, non probato prius quanta sit portio paterna, & quale ius competat super dd. bonis iuxta doctrinam Bartol. *in l. si sic* §. 1. *num.* 4. *ff. de leg.* 1. Oldrad. *cons.* 164. Natt. *cons.* 514. *num.* 50. Alexand. *cons.* 28. *num.* 7. *lib.* 1. Roland. *cons.* 82. *num.* 11. *& seqq. lib.* 2. Rosental. *de feud. cap.* 12. *conclus.* 15. *num.* 55. Menoch. *cons.* 222. *num.* 51. *lib.* 3. Surd. *consil.* 135. *num.* 48. Giouagn. *cons.* 43. *per tot. præcipuè num.* 3. *lib.* 2. Rot. *decis.* 161. *num.* 1. *vers. quoad secundum part.* 4. *diuers.*

Nec refert, quòd in hac disputatione non agatur de obtinenda immissione, sed simpliciter ad effectum obtinendi bona donata deberi filijs vtriusque matrimonij eodem modo quo debita dicuntur bona paterna ex fideicommisso præfati
5 Hieronymi; Nam dum prædicta donatio continet † portionem liberam Donatario debitam tam ex rationibus superiùs deductis, quàm etiam ratione legitimæ, ac aliarum detractionum super dicta portione paterna eidem Io: Antonio competen. pro quibus ipsamet bona specialiter tradita, & donata fuerunt in contractu d. matrimonij, illa non dicitur propriè donatio patrui, sed ipsiusmet sponsi donatarij, à quo immediatè emanasse dicitur post secutam illius ratificationem, vt notat Bald. *in l. si liqueat num.* 2. *C. de inoffic. donat.* cum alijs latè congestis *in secunda decisione huius causæ edita sub die 14. Maij 1657. §. casus autem, & §. Declaratio coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in alia sub die 5. Aprilis 1658. §. huiusmodi autem coram me*, & consequenter denominatio filiorum ibidem facta referri debet solum-
6 modo ad filios nascituros ex illo † communi matrimonio, cuius contemplatione dicta donatio facta reperitur, propter odium scilicet, quo regulariter coniuges eueniente casu dissolutionis matrimonij prosequi solent filios ex alio matrimonio suscipiendos, vt notat text. *in l. cum vir ff. de cond. & demonstr.* Menoch. *cons.* 41. *num.* 30. *&* 31. *lib.* 1. Caldas de *Iur. emphyt. lib.* 2. *quæst.* 15. *num.* 28. Cancer. *var. resolut. part.* 3. *tit. de pact. cap.* 7. *num.* 104.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana restitutionis Dotis.

Veneris 6. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

De substitutione subordinata, & dependenti ab aliquo, qua exclusa tanquam deficiente principali ob defectum conditionis, alia tanquam subordinata, & ab illa dependens subsistere non potest.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio sequens euanescit conditione prima deficiente à qua dependet, cum apposita censeatur quatenus prima conditio verificetur.*

2 *Copula, &, in eodem contextu posita æquat copulata, & dispositionem pariformiter determinat.*

3 *Substitutio prima cum non sit facta nisi durante vita hæredis, sequens ad continuandam dispositionem cum iisdem qualitatibus apposita censetur.*

4 *Substitutio secunda non inducit nouam dispositionem distinctam, & diuersam à præcedenti, sed solum ordinem succedendi per prius, & posterius denotat.*

5 *Dispositio in futurum redditur imperfecta ratione temporis determinati, ad quod hæreditas dari non potest.*

6 *Substitutio à qua dispositio remanet perfecta, accessoria, & continuatiua ad primam substitutionem cum omnibus suis qualitatibus meritò iudicatur.*

7 *Substitutio facta in casu quo hæres recusaret, ad suspendendam dispositionem, vt est de natura omnium conditionum, facta censetur.*

8 *Substitutio sequens à conditione in prima substitutione expressa regulari debet.*

9 *Dispositio conditionalis deficiente conditione totaliter corruit.*

10 *Hæreditas sub prætextu substitutionis non acquiritur, stante libera facultate Domini absoluti, quæ substitutos quocumque nomine excludit.*

DECISIO LXXXVI.

VIsa sunt inconcussa fundamenta postremæ resolutionis factæ in hac causa die 14. Decembris 1657. recedendo à contraria decisione edita 22. Iunij eiusdem anni in qua firmatum fuit substitutionem Societatis S. Annæ esse subordinatam, & dependere à præcedenti substitutione Archiconfraternitatis Sanctissimæ Trinitatis factæ in casum, quod Octauius hæres recusaret, ac proinde exclusa Archiconfraternitate ob defectum dictæ conditionis exclusam etiam remansisse Societatem ex regula, quod euanescunt sequentes substitutiones, † quando primæ conditio non existit, à 1
qua dependet, cum appositæ censeantur quatenus primæ conditio verificetur, *l. cum testamentum ff. de hæred. instit.* Buratt. *cons.* 263. *& cons.* 337. *num.* 20. *lib.* 1. Rot. *decis.* 519. *num.* 2. *part.* 1. *recent.* & alijs *fusiùs deductis in alia decis.* §. *ex quo contextu coram me.*

Nec est dubitandum, quin vocatio Societatis sit restricta ad casum recusationis Octauij, sicuti in eodem casu duntaxat vocata fuit Archiconfraternitas, nam præter quod est litterale, cum substitutio Societatis non stat independenter ac de per se, sed per modum continuati Sermonis, & per Copulam *&*, quæ posita prout hic in eadem oratione, æquat copulata, & dispositionem pariformiter determinat, vt in his terminis respondit Anchar. *cons.* 337. *num.* 2. Petr. *de fideic. quæst.* 6. *num.* 7. Fusar. *de subst. quæst.* 325. *num.* 15. *&* 409. *num.* 9. Rot. coram Duran. *decis.* 339. *num.* 33. *in fine*, probatur ex eo quod cum Archiconfraternitas non sit perpetuò
† substituta, sed durante tantùm Octauij vita, sequens substitutio Societatis censeri debet apposita ad continuandam 3
dispositionem cum eisdem qualitatibus, & conditionibus, non autem ad principaliter disponendum, vt ostendunt illa verba: *E doppo morte detto Signor Ottauio succeda subito la compagnia di S. Anna*, quæ tamquam consecutiuè adiecta † eidem dispositioni factæ ad fauorem Archiconfrater- 4
nitatis non inducunt nouam dispositionem distinctam, & diuersam à præcedenti, sed solum denotant ordinem succedendi per prius, & posterius, vt dixit Rot. *decis.* 167. *num.* 6. *vers. & illa dictio post part.* 2. *rec. & decis.* 607. *num.* 1. *&* 2. apud Merlin.

Et potissimè ratione conuincitur: dum enim testatrix voluit, quod recusante Octauio Archiconfraternitas succederet solùm ad eius vitam, quæ † dispositio in futurum red- 5
debatur imperfecta ratione temporis determinati, ad quod hæreditas dari non potest, *vt textus ait in l. hæreditas ex die ff. de hæred. Instit.* substitutio † Societatis facta post obitum 6
Octauij à qua dispositio remansit perfecta, & absoluta, meritò iudicatur accessoria, & continuatiua ad primam substitutionem cum omnibus ipsius qualitatibus, iuxta doctrinam Bart. *in l.* 1. *num.* 2. *vers. tu dic ff. de publ. & vectigal.* Ruin. *cons.* 176. *num.* 9. Rota *decis.* 490. *num.* 7. *part.* 1. *in rec. decis.* 168. *num.* 11. *&* 12. *part.* 6. cum alijs relatis *in prima decisione* §. 2. *quia*.

Nec subsistit, quòd substitutio sit facta eidem Octauio vtpotè facta post eius mortem, cuius mentio præsefert substitutionem compendiosam continentem vltra vulgare fideicommissarium.

Vltra quòd enim † cùm facta fuerit in casu, quo ipse re- 7
cusaret non potest dici facta eidem, sed ad suspendendam dispositionem, vt est de natura omnium conditionum, Bart. *in l.*

in l. illis liberis ff. de condit. & demonstr. & in l. Lucius ff. de
alim. & cibar. legat. mentio mortis necessaria fuit in hac sub-
stitutione ad complendam dispositionem imperfectam: non
enim Testatrix per illam intellexit aliquod fundamentum
inducere, sed in terminis prioris substitutionis Societatem
8 substituere post obitum Octauij, † & propterea regulari de-
beat substitutio ista à conditione in prima substitutione ex-
pressa, ex adductis per Fus. *de subst. quæst.* 683. *num.* 20. Rot.
coram Coccino *decis.* 294. *num.* 7. cum alijs, quæ in præce-
denti decisione recensentur §. *præter quod*.

Hinc non potest applicati *cons.* Gabr. 117. *lib.* 1. siquidem
ibi constabat de voluntate Testatoris substituendi, in quem-
cumque casum tam vulgaris, quàm fideic. nec substitutio se-
cundi gradus pendebat à conditione adiecta primò gradui,
sed stabat principaliter, & de per se, hic autem substitutio
Societatis, vt accesserit ad substitutionem Archiconfrater-
nitatis. Vnde cùm illa euanuerit ex defectu conditionis re-
cusationis Octauij, qui acceptauit hæreditatem, hæc pro-
priè ab ea pendens euanuit, iuxta Anchar. *cons.* 137. quia
dispositio conditionalis deficiente conditione totaliter cor-
ruit, *l. vnica §. sin autem aliquid sub conditione C. de caduc.*
toll. l. qui hæredi §. Palutius ff. de condit. & demonstr. Rota in
Bononien. fideicommissi de Pinchianis 28. *Martij præteriti co-*
ram me §. vnde cum Isabella.

Argumentum desumptum ad fauorem Societatis ex one-
re Missarum post obitum Octauij ruit ex eo, quod onus hu-
iusmodi fuit impositum tantummodo super locis montium,
nec negatur, quòd Societas succedere debeat in locis mon-
tium, in quibus Octauius fuit relictus dumtaxat vsufru-
10 ctuarius, sed controuertitur respectu † totius hæreditatis, in
qua Octauius constitutus fuit Dominus absolutus, ex qua
proinde libera facultate fideicommissum prorsus excluditur
Fusar. *cons.*..... *num.* 14. Rot. *in Romana Census* 14. *Iunij* 1654.
coram bo. mem. Bichio cum alijs in decisione huius causæ 6.
Februarij 1658. *coram bon. mem. Peutingerio*.

Et ita conclusum vtraque parte informante &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Cæsaraugustana Fundationis Conuentus.

Veneris 6. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Conformitas sententiæ ex quibus deducatur. Ad fundationem Conuentus requiritur licentia Ordinarij, Assensus Summi Pontif. Beneplacitum S. Cong. & Incolarum consensus, & alia; vide in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Conformitas vnius Sententiæ ex confirmatione alterius concluditur.*
2 *Sententiæ innixæ validitati, & Iustitiæ sunt exequendæ.*
3 *Validitas sententiæ ex reuolutione actorum præfertur, & Iustitia ex decisionibus editis.*
4 *Fundatio Conuentus sine beneplacito Apostolico est inualida.*
5 *Fundatio Conuentus sine licentia Ordinarij, & Apostolico assensu est nulla.*
6 Concil. Trid. sess. 25. cap. 3. de Regularib. *declarat Ordinariorum consensum esse necessarium pro fundatione Conuentuum, & num. 7.*
8 *ad Fundationem Conuentus præter licentiam Ordinarij requiritur assensus Summ. Pontif.*
9 *Confirmatio Sum. Pontificis tribuit vires actui confirmato respectu Iuris, nec porrigitur vltra contenta.*
10 *Licentia Ordinarij cum denegatur ad Sacram Congreg. fit recursus non ad Episcopum viciniorem.*
11 *Pro validitate fundationis Conuentus præter Incolarum consensum plura alia requiruntur.*

DECISIO LXXXVII.

NOui Conuentus erectio in Oppido de Carihena à Pa-
tribus Capuccinis inchoata tribus huius Sacri Tribu-
nalis sententijs obnoxia nullitati sancita fuerat, super qua-
rum conformitate, & executione post remissoriam iisdem
ex irreleuantiæ fundamento denegatam; dubium hodiè pro-
posui, resolutum affirmatiuè. Conformitas enim ex vnius
1 † sententiæ confirmatione ab altera simpliciter edita optimè
concluditur, vt post *glos. in Clem.* 1. *de re iudic. notant com-*
muniter DD. Soccin. iun. *cons.* 74. *num.* 2. *lib.* 2. Cephal. *cons.*
209. *num.* 5. Aym. *cons.* 183. *num.* 1. Surd. *cons.* 102. *num.* 9. *cum*
seqq. Gratian. *discept. forens. cap.* 879. *num.* 26. Rot. *decis.* 647.
num. 1. *part.* 1. *rec. & in Romana Censuum* 27. *Aprilis* 1654.
coram R. P. D. meo Beuilaqua, & proinde cùm † validitati, 2
atque iustitiæ eædem probentur innixæ debent executioni
demandari, ad text. *in l.* 1. *C. ne liceat tertio prouocar. in &*
Clem. 1. *de sentent. & re iudic. cap. sua nobis de appellat. vbi*
not. Deci. *num.* 5. Alex. *cons.* 77. *n.* 1. *lib.* 2. Cephal. *cons.* 209.
num. 12. Rot. coram Crescent. *decis.* 1. *de sent. & re iudic. &*
decis. 38. *num.* 1. *cum seqq. part.* 7. *recent.*

Ipsarum enim † validitatem acta reuoluta præseferunt 3
iuxt. *decis. Verall.* 260. *part.* 2. Iustitia verò ex decisionibus
hactenus editis causa depromitur. Fundatio quippè Con-
uentus in ijs † inualida sancitur ex non adhibito Sedis Apo- 4
stolicæ beneplacito ad hunc effectum necessario, iuxt. text.
in cap. vnico de excess. Prælat. & in cap. religionum §. confir-
matos, vbi not. Franc. & Gemin. *in princ. de relig. domib. lib.* 6.
Clement. cupientes 3. *de pœn.* & tradit Barbos. *de potest. Epi-*
scop. part. 2. *allegat.* 26. *num.* 4. Rot. *in Toletana manutentio-*
nis 7. *Februarij* 1658. *in §. non etiam coram R. P. D. meo Mel-*
tio, nec non etiam ex defectu licentiæ † Ordinarij Cæsarau- 5
gustani, quæ vnà cum Apostolicæ Sedis assensu copulatiuè
requiritur, licet Sacri Conc. Trid. dispositio *in sess.* 25. *cap.* 3.
de regular. † Ordinariorum consensum, quacunque bene- 6
placiti Apostolici mentione post habita, exposcat, vt decla-
rauit Sacra † Congregatio Eminentissimorum Cardinalium 7
eiusdem Concilij Interpretum, quam referunt Campanil.
in diuers. iur. Canon. rub. 12. *cap.* 13. *num.* 8. Barbos. *in cap.*
vnico de excess. Prælat. lib. 6. *& de off. Episcop. part.* 2. *allegat.*
26. *num.* 4. Roderic. *quæst. regular. tom.* 1. *quæst.* 23. *art.* 7. *&*
tom. 2. *quæst.* 49. *art.* 3. *in fine*, *Rot. in Cracouien. fundationis*
Monasterij 19. *Aprilis* 1649. *in primo §. cum seqq. &* 20. *Iunij*
1650. *coram R. P. D. meo Celso*.

Hinc vrgere non poterunt Religionis Patrum Capucci-
norum Constitutiones fundationem noui Conuentus per-
mittentes in casu, quo vnà cum Ordinarij licentia Incola-
rum concurrat assensus; Quoniam assensus Ordinarij in-
telligi debet † requisitus præter alterum Summi Pontificis, 8
vt declarauit Sacra Congregatio in causa *Maioricen. relata*
in decis. huius causæ edita 18. *Maij* 1657. *coram R. P. D. meo*
Beuilaqua; Licet eadem statuta ex sanctæ mem. Vrbani
Octaui decreto confirmationis robur assumpserint. Con-
firmatio † enim actui confirmato vires respectu iuris dum- 9
taxat attribuit, non tamen vltra ibidem contenta porrigitur,
ad text. *in l. Aurelius §.* 1. *ff. de liberat. leg. cap.* 1. *&* 2. *de con-*
firmat. vtil. vel inutil. Alex. *cons.* 122. *num.* 20. *volum.* 4. Ruin.
cons. 97. *num.* 2. *vol.* 3. Surd. *consil.* 330. *num.* 18. Rota coram
Seraph. *decis.* 981. *num.* 5. *& decis.* 177. *num.* 53. *part.* 5. *recent.*

Et licet post denegatam ab Ordinario Cæsaraugustano li-
centiam, Ordinarius Oscen. ab Hispaniarum Nuncio dele-
gatus, etiam Patribus Capuccinis indulserit, non tamen
eisdem potuit suffragari, ex quo ab huiusmodi denegatione
ad Nuncium prouocare non poterant, sed per modum re-
cursus † Sacram Congregationem dumtaxat Episcoporum, 10
& Regularium tenebantur adire, vt in Constitutione
san. mem. Gregorij XV. expresse sancitur, inter impres-
sas la 31. §. 4.

Pro validitate præterea fundationis, † incolarum assen- 11
sus exigi debuerat, nec non Patrum quoque Minorum S.
Francisci de Obseruantia, conuentum incolentium ab eo-
dem Oppido per quatuor mille passus nullatenus distantem,
vt disponit eadem Constitutio Greg. XV. innouata per san.
mem. Vrbanum VIII. inter cæteras impressas la 25. ac deni-
que Parochi in eodem met oppido degentis, † qui ex causa 12
præiudicij, quod sibi circa oblationes, & obuentiones pote-
rat inferri, debuerat in noua fundatione vocari, ad text. *in*
cap. Pastoralis de his, quæ fiunt à Prælat. sine consens. Capi-
tul. & tradit Barbos. *de off. Episcop. part.* 2. *allegat.* 26. *num.* 5.
Ricc. *in praxi for. Eccles. part.* 4. *resolut.* 298. *num.* 2. *cum seqq.*

Et ita altera tantùm parte informante, altera verò li-
cet pluribus citationibus lacessita, informare recusante,
resolutum.

In hac causa plures decisiones emanarunt, & præsertim in præcedenti Par. XII. adsunt duæ, nempè sub diebus 12. *Nouembris* 1657. *coram Eminentiss. D. Cardinali Cerro, & sub die* 4. *Februarij* 1658. *coram Reuerendissimo Meltio, sunt in ordine decisiones* 309. *&* 289. *& infra adsunt aliæ.*

R. D.

R. P. D. PRIOLO.
Reatina Castrorum.

Lunæ 9. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

De renunciatione portionis hæreditariæ Patruis per transactionem factæ, quibus mortuis relictis filijs duobus naturalibus, & vno legitimo, lis à renunciante agitatur super eorum successione, qui obtinuit pro rata immitti in possessionem: hinc facta appellatione in eiusdem etiam fauorem resoluitur, & resolutio subindè confirmatur. Tandem causa commissa cum clausula, *An locus esset Statuto Vrbis de exequendis duabus conformibus*, resolutio ob deficientiam validitatis, & iustitiæ sententiarum in negatiuam partem resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis de duabus conformibus vim rei iudicatæ habentibus inter incolas, vel districtuales dumtaxat seruatur.*
2 *Statutum Vrbis quando iudicium pendet inter aduenas simul collitigantes, ad exclusionem iuris municipalis sufficit.*
3 *Incolatus Ciuis Romani non admittitur, habitatione decennali in Vrbe, cum animo nunquam recedendi non probata.*
4 *Statutum de duabus conformibus exequendis de sententijs validis, & iustis est intelligendum.*
5 *Sententia nulla, & iniusta in iudicatum non transit.*
6 *Sententia absque citatione partis sustineri non potest.*
7 *Sententia non citatis nocere nequit.*
8 *Sententia etiam citato Procuratore minoribus non obest, nisi assistentia, & defensio Curatoris addatur.*
9 *Ius alicuius vt probetur, qualibet prætensio, imò possibilitas defensionis sufficit.*
10 *Nominatus cum aliquis sit, & comprehensus in sententia, frustra de eiusdem interesse non doceri contenditur.*
11 *Renunciatione per transactionem facta, renuncianti ad iura renunciata ampliùs non datur regressus.*
12 *Conditio adiecta in casu, quo omnes sine filijs decedunt, respectu vnius euanescit ad hoc vt renũciatio subsistat.*
13 *Dictio* dictorum, *quæ in pluralitate sonat, vt sit expectanda mors omnium, & existentia conditionis in omnibus verificetur, importat.*
14 *Verba tali casu inducunt formam, & dispositionem ad casum expressum limitando omnem alium excludunt.*
15 *Pluralitas resoluitur in singularitates, dummodo dispositio ad collectiuam vniuersalem non sit restricta, nec menti, & voluntati contrahentium repugnet.*
16 *Pluralitas in singularitates in cõtractibus non resoluitur.*
17 *Contractus renunciationis merè lucratiuus strictam interpretationem fauore renunciantis admittit.*
18 *Contractus transactionis fauorabilis inter contrahentes ius accrescendi locum habet.*
19 *Conditio, sine filijs, absque vlla restrictione ad collectiuam vniuersalem, cum diuersas personas, quarum qualibet per se videtur esse grauata respiciat, pluralitas in singularitates ex præsumpta mente Testatoris resoluitur.*

DECISIO LXXXVIII.

POssidebant Castra, de quibus agitur, quatuor fratres de Marerijs, Franciscus, Hieronymus, Marcus Antonius, Atidius, ex quibus defuncto Francisco pro eodem Tancredi filio prætendebant Patrui illum excludere à successione Patris vti illegitimum. Hinc orta controuersia diuturna post litem fuit inter ipsos inita transactio, in qua Tancredes acceptis scutis quatuor mille, & centum, renunciauit patruis portionem hæreditariam sub conditione redeundi ad primæua iura in casu illorum obitus sine filijs legitimis, & naturalibus.

Defunctis igitur Attilio, & M. Antonio nullis relictis filijs legitimis, & postea Hieronymo, qui post se Thomam filium reliquit, Tancredes agitata lite coram A. C. super eorum successione, & demum deuoluta causa ad Rotam coram bon. mem. Dunozetto aduersum Thomam obtinuit præuijs duabus decisionibus altera sub die 27. Februarij, altera sub die 2. Iulij 1651. immitti in possessionem pro quinque ex duodecim vncijs supra dictorum Castrorum, duobus scilicet pro successione Francisci Patris cum dimidia pro successione Attilij, & alia cum dimidia pro successione Marci Antonij. Reliquæ verò septem remanserunt Thomæ, tres scilicet pro integra successione Francisci patrui vigore prædictæ concordiæ, vnà cum dimidia ex successione Attilij, & alia cum dimidia ex successione Marci Antonij, exclusis in totum, imò in sententia Camerali Angelo, & Octauio de Marerijs, qui asserebant se filios naturales Attilij.

Interposita per actione per Thomam, & ex parte dictorum Angeli, & Octauij obtenta commissione admissionis ad causam, & causa appellationis directa R. P. D. meo Albergato cum clausula constito quod sit locus Ægidianæ exequatur, sin minus causa operationis cognoscatur, proposito dubio die 13. Maij 1652. Rota censuit locum esse Ægidianæ: verùm causa reproposita die 31. Ianuarij 1656. respondit quoad Ægidianam decisionem esse reformandam ratione Clericatus Octauij, in reliquis verò ad fauorem Tancredis standum fore in decisis, quam resolutionem subinde die 8. Iunij 1657. DD. confirmarunt; lata proindè sententia per R. P. D. meum Albergatum, confirmatoria alterius b. m. Dunozetti fuit causa post modum mihi commissa, cum clausula, *cum sit locus statuto de duabus conformibus*, & semel, atque iterùm proposito dubio fuit hodiè per D. negatiuè responsum.

Siquidem † Statutum Vrbis, quo sancitum est ne in vna eadem causa secundo liceat prouocare, sed duæ sententiæ conformes habeant vim rei iudicatæ, seruatur dumtaxat inter incolas, siue districtuales, vt in *cap.* 180. *in fine lib.* 1. *Statut. Vrbis*, & dixit Rota coram Lucino *decis.* 426. *num.* 1. vnde cum Thomas natus fuerit in Terra Collis Secati in Regno, Angelus verò, & Octauius in Castro Astreæ, quæ de districtu non probatur (spreta fide extra iudiciali vt potè fidem non faciente) non comprehenduntur sub tali Statuto. Et hæc sola non comprehensio collitigantium sufficeret ad exclusionem prædicti † Iuris municipalis, cum Statutum disponat solum in casu simplici, quando lis agitur inter incolas, vel districtuales, non autem, vbi iudicium agitur inter subditos, & aduenas simul, vti ratiocinatur Ancaran. *consil.* 37. *num.* 2. *in fine consequenti*, & firmauit Rota coram Card. Mellino *decis.* 161. *num.* 2. Nihilominus Statutum non intrat etiam respectu Tancredis, quippè qui sit pariter forensis creatus in supradicto loco Collis Secati, licet tam ipse, quàm Thomas, vti Ciues Romani contraxerunt, ex † huiusmodi namque enunciatione desumi non potest sufficiens, & necessaria probatio incolatus, non probata habitatione decennali in Vrbe cum animo numquam recedendi, *leg. siue, C. de Incol. & l. cum vtique ff. ad municipal.* Gabriel. *consil.* 189. *num.* 20. *cum seqq.* & alijs relatis *Greg. disceptat.* 659. *num.* 5. *& seqq.* maximè dum constat de illius origine extra districtum, vt fuit responsum coram Buratto *decis.* 75. *num.* 19. 20. *& seqq.* 1 2 3

Sed vbi etiam versaremur inter incolas, vel districtuales, adhuc non esset locus † Statuto de exequendis duabus conformibus, cum sit intelligendum de sententijs validis, & iustis, Marescott. *var. resol. cap.* 86. *num.* 30. *lib.* 1. Mordan. *decis.* 11. *de re iudicat.* Rota coram Coccino *decis.* 294. *num.* 1. *& in recent. decis.* 179. cum alijs per Gratian. *discept.* 691. *num.* 27. regulare enim est sententiam nullam, & iniustam † non transire in iudicatum, *l. si expressim*, vbi Bart. & alij, *ff. de appell.* Rota *decis.* 339. *coram san. mem. Greg.* nec esse executioni demandandam *l. si cum nulla ff. de re iud.* Rota *decis.* 689. *num.* 2. *part.* 1. *& decis.* 500. *num.* 5. *in fine part.* 4. *recent.* 4 5

Deficit autem validitas in præsenti, quia prima sententia lata fuit contra Angelum, & Octauium absque † citatione, sine qua non potest substineri, ad text. *in l. de vno quoque ff. de re Iudic. Elenen. Pastorales eodem tit.* Rota *decis.* 8. *num.* 9. *& decis.* 163. *& d. num.* coram Duran. *in recent. decis.* 474. *num. pariter* 1. & hæc nullitas est omnium præcipua iuxtà Menoch. *consil.* 245. *num.* 13. & Bart. *de nullit. ex defectu citat. num.* 2. *&* 9. ideoque talis † sententia non potest ijs nocere, vti non citatis *d. l. de vnoquoque*, vbi Glossa, *& Doctores ff. de re iudic.* Rota *decis.* 185. *num.* 14. coram Duran. *& in Mediolan. pensionis* 31. *Ianuarij* 1646. *coram b. m. Dunozetto.* 6 7

Etiamsi citatus † fuerit eorum Procurator, quia cum essent minores opus erat assistentia, & defensione curato- 8

ris,

t!s, iuxta text. *in l. cum minor. Cod. si aduersus rem iudic.* & in specie dixit Rota *decis. 95. num. 5. & decis. 155. num. 15. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono*, idemque agnouit *in decis. causæ vltimæ §. responsio vero*.

Nec subsistit responsio eiusdem vltimæ decisionis, quòd attento ipsorum non iure nullatenus erant citandi, nam vl-
9 tra quod ad effectum † prædictum sufficit quælibet prætensio, immò possibilitas defensionis, cum existerent in possessione Castrorum, citatio erat omninò necessaria Capitulo, dicit *Episc.* ibique *gloss. & vocab. de præuen. in 6.* Menoch. *de recuperand. remedio 1. num. 3.* Hond. *cons. 20. num. 4. & 5. lib. 1.* Gratian. *discept. 239. num. 22. & 26.* Rota *decis. 46. num. 7. & decis. 500. num. 5. coram san. mem. Gregorio, & Adden.* ad Duran. *decis. 71. num. 6.*

Et frustra contenditur non doceri de eorum interesse, dum
10 leguntur nominati, & comprehensi † in sententia, adeò vt ratione connexionis, & indiuiduitatis sententia sit etiam nulla respectu Thomæ, in quem fuit transmissa citatio Bald. *in l. 1. num. 6. C. de erroribus calculandis*, Rota *decis. 451. num. 6. 7. part. 2. recent. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono decis. 170. num. 24. in Romana, seu Velsterna restitutionis in integrum 25. Iunij 1646. & 17. Decembris eiusdem anni coram bon. mem. Bichio, & in Bononien. fideicomm. de Bargell. 24. Septembris 1651. coram eodem Eminentissimo.*

Iustitia verò visa est non subsistere quatenus Tancredi ex toto assignantur quinque vnciæ duæ pro successione Francisci Patris, aliæ verò tres pro successione Attilij, & Marci Antonij Patruum, siquidem quoad duas vncias assignatas ex
11 hæreditate Francisci, dum constat † de renunciatione Tancredis per transactionem inita cum Hieronymo, alijsque Patruis, eidem nulla actio competere poterat super dictis vncijs cum ad iura renunciata non detur amplius regressus, text. *in l. quem, &c. §. si venditor ff. de dic. & lege si maritus la 2. ff. si negauerit, ff. de adulterijs, Rota in recent. decis. 125. num. 4. part. 5. in Beneuentana dotis 18. Iunij 1655. coram Reu. P. D. meo Celso, & in Romana domus, seu retractus 26. Maij pret. coram me.*

Non obstat renunciationem factam fuisse sub conditione quod Patruus decedentibus sine filijs masculis, & naturalibus liceret Tancredi ad portionem renunciatam redire . Ideò cum Attilius, & Marcus Octauius sine filijs legitimis decesserint quoad eorum portiones esset renunciatio.

12 Cùm enim conditio sit adiecta in casum, quòd omnes sine filijs Marerijs ibi; *in euentum mortis dictorum Dominorum de Marerijs nullis relictis posthumis, seu filijs*, & Hieronymus cum filijs decesserit, sufficit, quod illa euanuerit respectu
13 vnius, ad hoc vti renunciatio subsistat, nam dictio † illa, *dictorum*, quæ sonat in pluralitate importat, vti sit expectanda mors omnium, & existentia conditionis in omnibus verificetur ad notata per Speculat. *de Emphyt. §. sed nunc aliqua quæst. 69. num. 89.* & comprobant Menoch. *cons. 995. num. 13. controu. 276. num. 9. & 10. & omnes communiter*, idemque
14 inferunt etiam verba immediatè apposita : † *Tunc & tali casu*, quæ inducunt formam, & limitant dispositionem ad casum expressum, & omnem alium excludunt, vti post alios consuluit Menoch. *cons. 1028. num. 23.* & dixit Rota *in Bononien. fideicommissi de Piccio 28. Martij præt. coram me.*

15 Ratio autem est, quia licet † pluralitas vti plurimum resoluatur in singularitates, *l. falsa demonstratio §. final. de cond. & demonstr. & l. heredes mei §. cum ita ff. de Trebell.* Procedit tamen dummodò dispositio non sit restricta ad collectiuam vniuersalem, quemadmodum hic restricta est Rota coram Seraph. *decis. 1190. num. 4. & in recent. 429. num. 10. part. 4. tom. 2.* & dummodò non repugnat menti, & voluntati contrahentium, vt hic repugnat, qui stipulati sunt transactionem insolidum, cum dictione quid proprius, nisi singulariratem excludere, Barbos. *de claus. 72. num. 1.* vt inquit Ias. *in lege quamuis in fine vers. alij respondere cog. de Impub.* & alijs substitutionibus, Soc. senior. *consil. 43. num. 1. vers. 3. & vltimo n. 1.* relatique generaliter *super reg. 8. gloss. 21. n. 14.*

16 Et sine † difficultate, vbi (vt nos) versamur in contractibus, in quibus non resoluitur pluralitas in singularitatem, Gabriel. *cons. 66. num. 19. & 20. & seqq.* Cyriac. *controuers. 276. num. 11. qq.*

Nec tuetur contrarium Thesaur. Cancer. & Osasch. *adductis in decis. 27. Februarij 1651. coram bon. mem. Dunozetto*, sed loquuntur in casu diuerso, nempè Thesaur. eoque relato Cancer. *var. resol. lib. 3. cap. 15. num. 255.* in con-
17 tractu renunciationis † merè lucratiuo, in quo propterea stricta sit interpretatio fauore renunciantis; Hic autem su-
mus † in contractu transactionis fauorabili etiam Tancre- 18
di, & Renuncianti, ob recessum à lite, & traditam sibi summam scutorum 4200. quo casu idem Cancer. tuetur *sub num. 258. in fine* remissiuè *ad cap. 22. num. 58.* quòd tunc inter contrahentes habet locum ius accrescendi, Osasch. *vero decis. 110.* loquitur † in substitutione facta pluribus sub con- 19
ditione sine filijs absque vlla distinctione distractiua ad collectiuam vniuersalem, quæ cum respiciat diuersas personas quarum quælibet per se videtur esse grauata, pluralitas ex præsumpta mente testatoris resoluitur in singularitates, Bartol. *in d. l. heredes mei §. cum ita num. 3.* Seraph. *d. decis. 1190. num. 45.* (qui non est casus noster) & ita declarans eumdem Osasc. & alios dixit Rota *dicta decis. 529. num. 10. & seqq. part. 4. & num. 2. recent.*

Et ita vtraque parte informante resolutum, &c.

In hac causa in præcedenti Part. 12. recent. adsunt plures decisiones, nempe sub diebus 13. Maij 1652. coram Eminentiss. D. Card. Cerro, & 22. Ianuarij 1656. coram Reuerendiss. P. D. Albergato Decano, & 8. Iunij 1659. coram eodem Reuerendiss. sunt in ordine decis. 425. 117. & 248.

R. P. D. C E R R O.

Postea S. R. E. Cardinali.

Interamneñ. Bonorum.

Luna 9. Iunij 1659.

A R G V M E N T V M.

Adiudicatio Prædij magni valoris pro modico credito non sustinetur, & hoc maximè in casu præsenti, tam ex defectu legitimæ citationis mulieris pro indiuiso possidentis, quàm ob notoriam iniustitiam, quæ ex enormissima læsione adiudicationis resultat.

S V M M A R I V M.

1 *Clausula*, Constituti, *licet in instrumento dotali absente vxore apposita fuerit, cùm tamen de ea certam notitiam habuerit, sufficienter acceptata censetur, quando actus vtilitatem affert.*

2 *Inhibitio Rotalis vigore instrumenti viuente viro expedita, & contra Creditores exhibita, sufficientem inducit acceptationem ad effectum, vt constituto per eius virum apposito valide iuuari possit.*

3 *Constitutum ad fauorem mulieris de iure existimatur in tempus mortis illius collatum, & sic in eius vltimo vitæ spiritu effectum suum operatur.*

4 *Hereditas adita per communem filium nulla facta protestatione à matre retinendi bona pro dote, matris iura non excludit.*

5 *Statutum de continuanda possessione in heredem nil operatur in præiudicium vxoris clausulam* Constituti *habentis, maximè dum filius matrem insimul cum ipso possidere permittit.*

6 *Fructus in satisfactionem crediti dotalis non cedunt, quando eos titulo vsusfructus vxor sibi acquirit.*

7 *Filius solus de vsufructu excipere potest, in tantum quod mater filijs superuiuens integrum vsum fructum consequi soleat.*

8 *Creditor hereditarius nulliter agit contra solum vsufructuarium non citato herede proprietario, ad quem spectat soluere debita, quæ non sunt annua.*

9 *Vsusfructuarius si possidet, & in executione agitur de auferenda sua possessione, ipse etiam est citandus aliàs nulliter agitur.*

10 *Adiudicatio stante excessu, & enormissima læsione etiam per viam manutentionis retractari potest.*

11 *Retentio nunquam conceditur pro credito diuerso ab eo pro quo emanauit adiudicatio, præsertim si nullitas ex defectu citationis concurrat.*

12 *Iudex diligenter debet curare, vt Creditor non secus, ac si esset extraneus iusto pretio emat.*

D E C I S I O LXXXIX.

DEcreuerunt DD. in relationibus causarum expeditionem mandati de manutenendo ad fauorem Claræ Castellæ, & Petri Antonij Mazzitelli eius filij aduersus adiudicationem factam Ciamburlanis de prædio magni valoris

scut.

ſcut.7000. circiter pro modico credito ſcut. 300. quia ſubſiſtit
tam nullitas ex defectu legitimæ citationis Claræ pro indiui-
ſo poſſidentis, quam notoria iniuſtitia propter exceſſum, &
enormiſſimam læſionem adiudicationis.

1 Subſiſtit ſiquidem † nullitas non obſtante, quòd clauſula
Conſtituti adiecta in Inſtrumento dotali Claræ appoſita fue-
rit ipſa abſente, quia non ſolum de ea certam notitiam ha-
buit, quæ ſufficientem acceptationem præſefert, quando
actus, vt hic, vtilitatem affert Surd. *deciſ.* 111. *num.* 12. *in
fine*, *& num.* 13. *& deciſ.* 206. *num.* 11. cum alijs relatis *in
Romana Saluiani de Caſalibus* 21. *Iunij* 1641. *cor. me*, apud
Zacch. *de oblig. Camer. deciſ.* 189. *num.* 16. ſed etiam tem-
pore habili nempè viuente viro vſa fuit dicto Inſtrumento,
2 eiuſque vigore † expediuit Inhibitionem Rotalem exhibitam
etiam contra ipſoſmet Ciamburlanos. Inde enim ſufficiens
reſultat ipſius ratificatio, & acceptatio ad effectum, vt validè
iuuari poſſit conſtituto per eius virum ipſa abſente appoſi-
to, vt probat Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 4. *gloſſ.* 27. *num.* 27.

Nec refert, quòd collatum fuerit poſt mortem viri con-
ſtituentis abſque clauſula *ex nunc prout ex tunc*, quia ad fa-
3 uorem mulieris collatum de iure † exiſtimatur in tempus
mortis illius, & ſic in eius vltimo vitæ ſpiritu operatur effe-
ctum ſuum, Odd. *conſ.* 22. *num.* 10. Anton. de Amat. *var. lib.* 1.
reſolut. 39. *n.* 79. Rot. apud eumdem, Poſth. *de manut. deciſ.*
28. *num.* 6. Præſertim quando vt hic bona viri in ſua hæredi-
tate reperiuntur, nec ab eo viuente alienata fuerunt in ter-
tium ex deductis per Amat. *d. reſol.* 39. *num.* 80. *cum ſeqq.*

4 Nec facit quod poſt † mortem Mariti Petrus Antonius
communis filius non ſolum adiuerit illius hæreditatem au-
ctoritate eiuſdem Claræ matris, nulla per eam facta prote-
ſtatione, vt opus erat, quod intendebat bona illius pro ſua
dote retinere, quinimò vltra continuationem poſſeſſionis
ex ſtatuto Interamnen. inductum, actualiter illam accepit
de omnibus bonis hæreditarijs illius ipſa ſciente, & non
reclamante.

Quia veriùs eſt in facto, quòd poſſedit Petrus Antonius
vti hæres, Clara verò vti creditrix ſuæ dotis, & tanquam
vſufructuaria, & vterque actualiter in ea continuauit, vt
deponunt ijdemmet teſtes pro Ciamburlanis in Rota firmi-
ter examinati, & ſignanter primus iuxta nonum, & ſecun-
dus iuxta quintum in quarto Interpretis Interrogatorio, qui
clariſſimè, & diſcretis verbis de vtriuſque poſſeſſione depo-
ſuerunt declarando neſcire, quod Clara poſſederit dumtaxat
vti creditrix, & adminiſtratrix Petri Antonij Filij. Et quam-
uis ſuper quarto articulo deinde dixerit ſolùm Petrum An-
tonium poſſidere Miniſterio, & adminiſtratione Claræ ma-
tris, attenditur tamen, vt præfertur, præcedens eorumdem
depoſitio ſuper interrogatorijs illius poſſeſſionem conclu-
dens ſine illa qualitate, ſed iure proprio, Rota *deciſ.* 774. *n.* 3.
part. 3. *recent. & alijs relatis in Bononien. Pecuniaria* 16. *Iunij*
1653. *coram me* §. *non obſtant Teſtes in fine*. Statutum enim
5 de † continuanda poſſeſſione in hæredem nil operatur in
præiudicium vxoris habentis clauſulam conſtituti, Fonta-
nell. *vbi ſupra dicta gloſſ.* 27. *num.* 30. Amat. *d. reſolut.* 39. *n.* 71.
Modern. Poſth. *de manut. obſeruat.* 54. *num.* 26. *verſ. niſi in
caſu*, Rot. *deciſ.* 232. *num.* 2. *verſ. nec ſi probaretur*, *part.* 3.
recent. præcipuè dum filius, vt hic, permittit matrem inſimul
cum ipſo poſſideret, Burſatt. *conſ.* 9. *num.* 7. *lib.* 1. Amat. *d. re-
ſol.* 39. *num.* 69. *&* 72.

Minuſque ſubſiſtit, quòd tempore huius Iudicij Clara
de ſua dote ex fructibus bonorum ſui viri eſſet integrè ſatis-
facta. Quia hoc in facto probatum non fuit, immò abſo-
6 lutè excluditur ex † cumulatiuo titulo vſusfructus, cuius vi-
gore ex diſpoſitione ſui viri fructus fecit ſuos, nec propte-
rea in ſatisfactionem ſui crediti dotalis potuerunt cedere.
Nil refragante, quod vſusfructus à viro ſibi relictus propter
exiſtentiam filij reduceretur ad alimenta, iuxta opinionem
vulgari conſuetudine videlicet receptam, quia præter quod
7 filius † ſolus de hoc excipere poteſt, intantum, quod mater
filijs ſuperuiuens integrum conſequatur vſumfructum, vt
dixit Rota coram Greg. *deciſ.* 460. *ſub num.* 7. ibique *adden.
ante num.* 18. *verſ. ceſſat autem*, *& in Firmana Codicillorum*
15. *Nouembris* 1649. *coram me*, §. *Præterea animaduerte-
bant*, ſatis vtique eſt, quod filio permittente pro indiuiſo
poſſederat, & fructus perceperat, ſiue pro integro vſu-
fructu, ſiue àd quantitatem dumtaxat alimentorum, quia
omni caſu certum eſt, quod iure proprio poſſidebat, vt pro-
pterea de neceſſitate eſſet citanda, & aliter facta adiudica-
tio remanet nulla, & inualida, etiam reſpectu citati propter
connexitatem, & indiuiduitatem Iudicij, & intereſſe, vt
probant auctoritates allegatæ in vtraque deciſione huius
cauſæ, quibus non obſtat, quòd Creditor hæreditarius † nul- 8
liter agit contra ſolum vſufructuarium non citato hærede
proprietario ad quem ſpectat ſoluere debita, quæ non ſunt
annua, ex deductis per Rot. apud Mohed. *deciſ.* 4. *num.* 1. *&
per tot. de appell.* quam refert Cyriac. *controuerſ.* 489. *num.* 1.
quia non exinde educi valet, quod ſufficiat citare ſolum hæ-
redem proprietarium, † quia ſi vſufructuarius poſſideat, vt 9
hic, & in executione agatur de auferenda ſua poſſeſſione,
ipſe etiam eſt citandus, alias nulliter agitur, vt optimè re-
ſpondit Rot. *in Romana pecuniaria* 12. *Decembris* 1653. *co-
ram R. P. D. meo Albergato* §. *quia quidquid ſit*.

Exceſſus autem cum enormiſſima læſione eſt clarus, vt in
dictis deciſionibus comprobatur, etiamſi agatur de exceſſu
conſiſtente in adiudicatione rei magni valoris pro modico
credito, dum facta fuit ad fauorem ipſiuſmet Creditoris
agentis ex deductis *in Romana Cenſuum* 16. *Martij* 1646. *co-
ram Reuerendiſſimo D. Archiepiſcopo Tarraconen.* & quam-
uis Ciamburlani creditores illam obtinuerint tamquam ter-
tij, attamen quia non exburſarunt antequam aſſequerentur
poſſeſſionem, reſiduum iuſti pretij debitori conſignandum,
in quo conſiſtit ratio, propter quam ſubſtinetur deliberatio
facta ad fauorem tertij de re magni valoris, non poſſunt vti-
que exceſſum, & enormiſſimam † læſionom euitare, qui- 10
bus ſtantibus retractari poteſt, etiam per viam manuten-
tionis ex deductis *in Romana locorum Montium* 14. *Decem-
bis* 1658. *coram Reu. P. D. meo Meltio*; & licet deindè
per inſtrumentum declarauerint velle prædium adiudica-
tum retinere, etiam pro alijs creditis ad ſcuta 4180.
aſcendentia, pro quorum rata ſcuta 2400. conſtituente
obtinuerant mandata ab A. C. cum exequutione Sac. Rotæ,
& reiterato reſcripto ſignaturæ ſine præiudicio; Nihilomi-
nùs placuit reſponſio deciſionum, quod hoc eſſet petere re-
tentionem, quæ numquam † conceditur pro credito diuer- 11
ſo ab eo, pro quo emanauit adiudicatio, præſertim ſi con-
currat nullitas ex defectu citationis, vt præter anctoritates
ibi allegatas optimè in terminis reſpondit Rota *in Romana
manutentionis* 27. *Martij* 1658. *coram R. P. D. meo Alber-
gato* §. *Has autem nullitates*.

Nec valet replicatio, quòd Iudici innotuerit exiguus va-
lor dicti prædij, quia vltra reſponſionem ſecundæ deciſionis
Iudex debet † diligenter curare, vt creditor iuſto pretio 12
emat, non ſecus ac ſi eſſet extraneus, vt poſt Aſin. *de exe-
cut.* §. 7. *cap.* 300. *num.* 1. tradit Modern. Poſth. *de ſubhaſt. in-
ſpect.* 32. *num.* 2. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Augmenti Dotis.

Lunæ 9. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

De mandato à Iudice relaxato contra hæredes viri defuncti ob augmentum Dotis vxori ex apocha confecta promiſſum; Vnde in gradu appellationis ab ijſdem interpoſitæ reſolutum fuit, idem tanquam validum, & Iuſtum eſſe exequendum.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes deponentes ſe vidiſſe aliquem mortuum, iſte eſt verus modus probandi mortem alicuius.*

2 *Matrimonium abſque filijs de Iure præſumitur, dum eos aliquando ortos fuiſſe non docetur.*

3 *Promiſſio de ſoluendo augmentum, purificatis conditionibus in apocha adiectis, ac ſi à principio fuiſſet pura cenſetur.*

4 *Obligatio Cameralis viam executiuam, & executionem paratam habet.*

5 *Obligatio Cameralis ius agendi contra hæredes tribuit.*

6 *Superſtes verè non dicitur qui ſtatim perijt.*

7 *Vxore poſt obitum mariti ſuperſtite remanente, & paulò poſt decedente, conditio dicitur impleta ad effectum conſequendi emolumentum.*

8 *Superexiſtentia, quæ momento temporis officium conſumit vitam includit, niſi tractus ſucceſſiuus requiritur.*

9 *Conditione, quæ in ſuſpenſio erat purificata, actio ad conſequendum augmentum, & ad hæredes tranſmittendum oritur.*

10 *Con-*

10 *Conditio vt verificetur per horam tantum superuixisse sufficit.*
11 *Augmentum constitutum ad effectum, vt decentius nubat vidua, vel commodius in viduitate viuat, deficiente tali causa non debetur.*
12 *Contrahentis mens à verbis abstracta, vti tacita, & non expressa nihil operatur.*
13 *Contrahentium alter non attenditur, nisi mens amborum probetur, & ab his id, quod agitur expresse cogitetur.*
14 *Augmentum ob teneram ætatem, tanquam causam finalem à sene promittitur, non ob commodum.*
15 *Augmentum à sene promissum potius remuneratio, quàm donatio appellatur, & in recompensatione Iuuentutis facta censetur.*
16 *Dote non consignata obligatio soluendi augmentum euanescit.*
17 *Correspectiuitas non præsumitur, sed probari debet.*
18 *Augmentum in apoca priuata promissum, dum nullam habet dependentiam à dote, correspectiuitas cessat.*
19 *Statutum Vrbis non valere donationem inter virum, & vxorem, augmentum dotis post sponsalitia ante contractum matrimonium, & de iure permissum non damnat.*

DECISIO XC.

IVdex ab A. C. deputatus relaxauit mandatum contra hæredes bon. mem. Vlyssis Bologneti, quòd Rota hodie
in gradu appellationis ab eisdem interpositæ vti validum,
& iustum exequendum esse censuit; validitas in dubium
reuocari non potest, cum ex actorum reuolutione constat
de Iurisdictione, citationibus, & alijs ad eam requisitis
iuxta decisionem Caputaquen. 260. part. 2. Iustitia verò apparet ex apoca sub die 16. Martij 1636. confecta, in qua
idem Vlysses promisit, & suos hæredes grauauit ad solutionem augmenti, de quo agitur per hæc verba: Che li miei
heredi restituiranno la dote, che mi sarà data, & il quarto dotale à detta Signora Giulia, alla qual dote, e quarto dotale suppliranno fino alla somma di scudi 12. mila computati però in
detta somma la dote, e quarto dotale sudetti, e ciò nell'infrascritto caso, e non altrimente, mentre io premora à detta Signora Giulia, e non resti figliuoli, ò figliuola alcuna etiam posthumo, &c. Cùmque ille prædecesserit, vt deponunt Testes
formiter examinati, qui fuerunt præsentes morti, illumque
1 mortuum viderunt, qui † est vnus modus probandi mortem, vt notat Bart. in l. 2. §. si dubitaretur, ff. quemadmodum
testamenta aperiantur, & post gloss. in l. siquidem Cod. soluto
matrimonio, Dec. cons. 83. num. 5. Rota coram Cardinali
Mantic. decis. 338. num. 1. & in recent. decis. 544. num. 3. p. 4.
2 & decis. 536. n. 7. p. 5. & nulli ex dicto matrimonio † remansetint filij, vt de iure præsumitur eo ipso, quod non docetur,
eos aliquando ortos fuisse, l. ex facto 17. §. penult. vbi Bart.
ff. ad Trebell. Alex. cons. 20. num. 12. lib. 1. Rota in recent.
decis. 408. num. 3. part. 5. Adden. ad Buratt. decis. 494. num. 5.
3 vtique purificatæ † sunt conditiones in apoca adiectæ, ac si
à principio promissio de soluendo augmentum fuisset pura,
l. sed & si de sua §. finali ff. de acquir. hæred. l. si pupillus ff. de
conditionibus instit. l. final. vbi DD. ff. de vulg. & pupill. l. cedere diem ff. de verb. signif. Rot. decis. 465. num. 1. part. 4. recent. pro quo propterea iustè relaxatum fuit mandatum in
vim dictæ apocæ continentis obligationem Cameralem,
4 quæ † habet viam executiuam, & executionem paratam,
Soccin. iun. cons. 138. nu. 5. lib. 3. Thesaur. decis. 26. num. 11.
Rota apud Buratt. decis. 862. & d. decis. 365. num. 1. p. 4. &
5 decis. 109. num. 2. part. 7. & ius tribuit † agendi contra hæredes, Rot. decis. 556. num. 1. penes Modern. de Censibus,
& coram bon. mem. Merlin. decis. 413. num. 1. & in Romana
Census 28. Iunij anni præteriti coram me.

Non obstat, quòd sit defuncta etiam Iulia, solumque
per duas horas superuixerit marito, ob quam momentaneam superuiuentiam non possit dici purificatam esse con-
6 ditionem cum verè non dicatur † superstes ille, qui statim
perijt, iuxta responsum Vulpian. in l. cum hic status. 33. §. si
ambo ff. de donat. inter virum, & vxorem, Paulus de Castr.
in l. si inter 9. ff. de rebus dubijs, Iason. in l. non tantum n. 2.
vers. sed redeundo, & vers. sed non patet, C. de legatis, Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 50. num. 8. vers. cum verò
simul. Quia cùm ex tenore apocæ appareat nullam fuisse
habitam considerationem superuiuentiæ vxoris, satis fuit,
7 quod tempore † obitus viri superesset, & paulò post decesserit, vt impleta dicatur conditio ad effectum consequendi
emolumentum, ad l. si inter virum octaua, & l. sed & in illo
18. ff. de rebus dubijs, l. vxoris 2. l. quod certatim 3. Cod. de
posthumis hæredibus instituendis, Bald. in l. vnica §. in nouissimo n. 5. C. de caduc. tollendis, Tiraq. in l. si vnquam verb. susceperit num. 190. Cod. de reuocandis donationibus, Cyriac.
contr911. 140. num. 9. Franc. Man. decis. 169. num. 4. in fin. p. 2.
Rota coram Penia decis. 407. num. 3. iuxta Venet. impress.
Seraph. decis. 589. num. 1. & 2. Dicitur enim † quem satis 8
superuiuere sola ex superexistentia, quæ momento temporis effectum suum consumpsit, vbi non requiritur tractus
successiuus, l. si quis hæredem 7. vbi Bart. num. 2. & Bald.
num. 1. Cod. de institutionibus, & substitutionibus, Paris. consil. 32. num. 89. lib. 1. Honded. cons. 29. num. 8. lib. . . Casanat. cons. 4. num. 94. & 99. Card. Seraph. decis. 589. num. 1.
Penia decis. 85. num. 10.

Quæ eo faciliùs admittenda esse videbantur in proposita
facti specie, in qua disponens non grauauit suos hæredes ad
præstandum augmentum dotis Iuliæ, si superuixisset, in quo
potest cadere disputatio, si fuerit cogitatum de longa superuiuentia post obitum ipsius, sed vsus fuit verbis denotantibus eius prædecessum, ibi: mentre io premora ad essa Signora Giulia; Vndè illicò, quòd existit casus sui prædecessus,
qui fuit consideratus, & momento temporis † perfectus, 9
conditio, quæ in suspenso erat, purificata fuit, ac orta actio
ad consequendum augmentum, & transmittendum ad hæredes, nam attento, quod deindè paulò, vel multò posteà
acciderit obitus Iuliæ, vtique non habitus in consideratione,
adnot. in l. si inter stipulantem 83. §. sacram de verb. oblig.
Bald. in l. fin. in 2. notab. Ias. num. 31. & Com. num. 2. Cod. de
indicta viduit. tollen. idem Bald. in cons. 42. num. 2. lib. 5. qui
dat distinctionem de vnico, vel annuo legato, Paris. d. cons.
32. num. 89. & benè distinguunt Ang. de Perus. cons. 24. n. 8.
Cyriacus controu. 478. num. 107. & in terminis, quòd † con- 10
ditio verificetur, si superstes vixerit per horam tantùm, Dec.
cons. 623. num. 1. fin. de momento temporis cap. 32. num. 8. Rota coram Penia d. decis. 407. num. 3.

Nec dicatur, quòd firmum propositum, & intentio Vlyssis augmentum huiusmodi constituendi fuerit ad hoc, vt Iulia † posset decentius secundo nubere, vel commodius vi- 11
uere, si in viduitate permanere voluisset, iuxta attestationem mediatoris matrimonij inter ipsos sequuti, & proindè
ob defectum talis causæ promissio inita fuit, & augmentum
non debeatur, l. 1. & l. cum Ancilla C. de condit. ob causam,
l. 1. C. de donat. quæ sub modo fiunt; nam duplici responsione
obiectum tollitur, & prima desumitur ex ipsa promissionis
apoca, in qua non apparet expressa talis causa, sed simpliciter legitur facta, ideòque non suffragatur, etiamsi ex
hoc motus fuerit ad augmentum hoc constituendum; Nam
† mens contrahentis abstracta à verbis dicitur tacita, & non 12
expressa nihil operatur, Baldus in l. qui quartam 15. sub
num. 1. ff. de legatis, Simon de Pr.et. de interpret. vlt. volunt. lib. 2. interpret. 4. dub. 2. solut. 1. num. 3. Masttill. decis.
266. num. 39. & 40. nec attenditur id, † quod vnus ex contrahentibus vult, sed necesse est, quod probetur mens amborum, vt ab his id, quod agitur fuerit expressè cogitatum,
vt est text. in l. si repetundi 7. C. de condit. ob causam, l. in vendit. ff. de contrahenda emptione, d. l. inter stipulantem 83. §.
1. ff. de verb. oblig. Decian. cons. 21. num. 1. & 2. lib. 2. Mant.
de tacit. & ambig. lib. 2. tit. 4. alijque cumulati per Modern.
Lucan. cons. 13. num. 15. & seq. lib. 2.

Altera deducitur ex attestatione aliorum nobilium pariter huius matrimonij mediatorum. Hi enim affirmant,
† quod renuentibus consanguineis Iuliæ illi assentire ob te- 14
neram eius ætatem, & grauem Vlyssis, iste pro eiusdem effectuatione augmentum dotis, de quo agitur, promisit,
ideòque hæc fuit causa finalis, quæ illum principaliter mouit ad promissionem, non autem commodum, quod dicta
Iulia si superuixisset poterat ex eo consequi, l. 1. ff. de donat.
Bald. cons. 340. colum. 2. lib. 3. Aim. cons. 149. nu. 9. Honded.
cons. 29. num. 71. & seqq. lib. 1. Duran. de cond. & mod. impossib. part. 3. cap. 2. num. 10. & 11. comprobata ex communi
vsu, & consuetudine, secundum quam solent senes, vbi puellas iuuenes † in vxores ducunt huiusmodi augmentum do- 15
tis præstare, quæ potius remuneratio, quàm donatio appellatur, & in recompensatione iuuentutis facta censetur, vt
habetur in l. 1. ff. de donation. causa mortis, Bald. in l. 1. n. 1.
C. de donat. ante nuptias, Surd. cons. 164. num. 6. latè Honded. cons. 48. sub num. 15. cum seqq. Mantic. de tacit. lib. 11.
tit. 20. num. 24. Grat. discept. 984. num. 10.

Non subsistit, quòd propter verba illa apocæ, ibi: *Pro-*
mette, che li suoi heredi restituiranno la dote, che mi sarà
data, augmentum dicatur promissum sub conditione, &
16 correspectiuitate traditionis dotis, quæ cum † consignata
non fuerit, emanauerit obligatio soluendi augmentum
ad l. petentes C. de pact. l. cum te C. de pact. inter empt. & vend.
quia vltra quod in satisfactione ratæ primæ dotis dicebatur
fuisse assignata quædam stabilia, & pro residuo solutos fru-
17 ctus ipso viro † consentiente, responsum fuit, quod corres-
pectiuitas non præsumitur, sed debet probari, *l. cum eiusdem*
34. ff. de edict. Grat. *discept. forens. cap. 548. num. 22.* nec in-
ferri potest ex prædictis verbis apocæ, quia diuersa est dos
in Instrumento constituta, & pro cuius solutione poterat
18 vir ad liberum † agere, augmentum verò fuit ad hoc pro-
missum in apoca priuata, & in casu sui prædecessus vxori,
& non alijs, nullamque habet dependentiam à dote, ideò
cessat correspectiuitas, & obiecta conditio, *l. scire 29. in*
princ. & §. at si quis, & l. vbi 71. §. qui fortem, & l. pluribus
140. ff. de verb. obligatione, Bald. *in l. fin. §. præterea num. 2.*
de iure dotis, Menoch. *lib. 6. præsumpt. 12. num. 39.* Cyriac.
contro. 90. num. 24. cum seqq. Rota coram Cardinali Millin.
decis. 382. num. 2. & seq. & decis. 430. per tot. & in Baren. seu
Neapol. pecun. 4. Iulij 1640. coram Reuerendissimo Tar-
raconen.

19 Quibus non resistit † Statutum Vrbis *lib. 1. cap. 135.* vbi
disponitur non valere donationem inter virum, & vxorem,
quia illius dispositio procedit in veris, & proprijs donatio-
nibus, sed non damnat huiusmodi dotium augmenta post
sponsalitia ante contractum matrimonium, & de Iure
permissa, vt in terminis probat Gratian. *discept. 498. nu. 34.*
& seq. Rota *decis. 638. per tot.* & signanter *num. 8. part. 4. re-*
cent. & coram Greg. XV. *decis. 563. num. 11.* bon. m. Mer-
lin. *decis. 80. per tot.* Card. Caualer. *decis. 12. sub num. 8. & 9.*
vbi ampliat multò magis valere, quando donans non fit
pauperior.

Et ita fuit conclusum mandatum esse exequendum vtraque parte informante.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papień.

Romana Saluiani.

Lunæ 16. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Immissio vigore Saluiani super controuersis bonis non solet concedi, stante duplici fundamento, primo ob non solutas liberè pecunias, sed tantum ad effectum consignandi eas; Deindè ob iniustitiam depositi, & solutionis, quam prætendentes deducere tenebantur.

SVMMARIVM.

1 *Pecuniæ ad effectum consignandi cui Iudex mandabit, vel deponentibus restituendi, pro libitu eorumdem quandocumque recuperari valent.*
2 *Dominium stante facultate restituendi in depositarium non transfertur, sed penes deponentem remanet.*
3 *Actio de euictione pro damno vt competat, realis pecuniarum à Deponente abdicatio, & effectiua euictio ratione Dominij requiritur.*
4 *Depositum iudiciale ex mandato Iudicis factum præuia partis citatione vim solutionis habet.*
5 *Depositum purum, ac in libris Depositarij descriptum absque vlla conditione ad liberam Creditoris dispositionem, eumdem effectum sortitur.*
6 *Dominium pecuniarum statim transfertur in illum, cuius fauore constat depositum.*
7 *Depositum conditionatum deponentem non liberat, nisi prius realis solutio pecuniarum sequatur.*
8 *Depositum non vitiatur quando conditiones in illo apposite sunt intrinseca.*
9 *Depositio liberè facta ad dispositionem Creditoris omne Dominium à Deponente tollit, & pecuniarum solutio absque speciali Creditoris mandato fieri nequit.*
10 *Iniustitia depositi, & solutionis quomodo probatur.*
11 *Exceptiones sibi competentes non deducens, nec indebitam restitutionem per Creditores factam opponens, sponte soluisse censetur, etiamsi solutio ex mandato Iudicis facta fuisset.*
12 *Decisiones in causa prius edita quomodo intelligendæ.*
13 *Pecuniæ realiter consignatæ verè euicta censentur.*
14 *Actio pro euictione passa ex culpa Creditorum non competit restitutione pecuniarum exactarum indebitè facta.*

DECISIO XCI.

FAbius, & Fratres de Mannis cum prætenderent se fuisse coactos propriam domum distrahere ad effectum restituendi D. Marchioni Palutio, Camillæ Maurellæ, ac Ioanni Baptistæ Martino Creditoribus anterioribus qq. Octauiani Crescentij, & Maximiliani Caffarelli scuta 600. alias ex pretio Casalis Tuffelli vendito recol. mem. Scipioni Cardinali Burghesio, consignata Andreæ Siluestrino, sub obligatione tamen illa prioribus, ac potioribus creditoribus restituendi, petebant coram me, vti subrogato in locum bon. m. Peutingerij, cui antea causa inter DD. Creditores cum clausula appellatione remota commissa fuerat immissionem vigore Saluiani super controuerso Palatio aduersus DD. de Serlupis illius Possessores. Vnde proposui dubium, an sit concedenda immissio, & illam denegandam esse DD. responderunt ex duplici fundamento.

Primò, quia cum pecuniæ, de quibus agitur, non fue-
rint liberè creditoribus anterioribus solutæ, sed simpliciter
in Sacro Monte Pietatis Vrbis depositatæ † ad effectum 1
consignandi, cui Iudex mandabit, vel ipsis Mannis depo-
nentibus restituendi, & adhuc illæ ibidem existunt, adeout
pro eorumdem libitu quandocumque recuperari valeant,
per text. in l. acceptam in fine, vbi gloss. Bart. & Bald. *num. 5.*
C. de vsur. Cesal. *cons. 603. num. 37. lib. 4.* Surd. *cons. 385.*
num. 3. Mantic. *dec. 42. num. 2.* nullum dominium illarum 2
† in depositarium translatum fuit, sed penes eosdem Depo-
nentes illud omninò remansit, *iuxta text. in l. licet §. rei ff. de-*
positi, & l. depositus 39. ff. de pecul. Corn. *cons. 39. num. 2. lib. 1.*
Salgad. *in Laber. Credit. part. 1. cap. 2. num. 21.* cum alijs re-
latis in *Romana census, seu depositi 26. Ianuarij 1646. §. Quod*
autem vers. cum dominium coram me. Vnde nulla ex causa
prædicti depositi competit † actio de euictione pro damnis, 3
& interesse, cum ad huiusmodi effectum requiratur vera
pecuniarum abdicatio à Deponente, ac realis, & effectiua
euictio ratione dominij, *l. si plus, vel minus ff. de euict.* Bart.
in l. ratio in princ. ff. de act. empt. Socin. inn. *cons. 199. n. 8.*
vers. confirmatur hoc idem vol. 2. Cesal. *cons. 168. num. 5.* Go-
mez. *de contract. lib. cap. 2. num. 39.* Rota coram Card. Seraph.
decis. 321. num. 4. in recent. decis. 647. num. 2. vers. fuerunt
enim p. 3. coram Buratt. *decis. 240. num. 12. & 13.*

Hinc non vrget, quòd † depositum regulariter habeat 4
vim solutionis, tum quia id procedit in deposito iudiciali
facto de mandato Iudicis præuia partis citatione, vt respon-
dit Rot. *in Anconitana Census 27. Mart. 1647. §. finali cor.*
bon. m. Peutinger. Tum etiam quia procedit † in deposito 5
puro, ac descripto in libris Depositarij absque aliqua condi-
tione ad liberam Creditoris dispositionem, iuxta opin. Ias.
in cons. 9. num. 15. circa med. lib. 1. Alex. *cons. 78. nu. 29. vers.*
quinto quia, & num. seq. lib. 5. Rota coram bon. mem. Greg.
XV. *decis. 505. num. 9* & ibi Adden. *num. 11.* coram Merlino
decis. 764. num. 5. & 6. & in Camerinen. Inuestimenti, seu
multiplici 28. Iunij 1655. §. licet vers. cumq; ad eamdem coram
Reuerendissimo D. meo Decano. In quo casu † Dominium 6
pecuniarum statim transfertur in illum, cuius fauore con-
stat depositum, vt dixit Rota *decis. 377. sub num. 5. part. 1.*
recent. & fuit responsum *in Romana, seu Veliterna affictus*
15. Martij 1652. §. Implementum Capitale, vers. Altero ve-
ro casu, & 13. Ianuarij 1653. §. sed reuocationi vers. Prebuis-
set autem coram bon. mem. Bichio; Secus autem est in
deposito † conditionato, prout hic soluendi, cui Iudex 7
mandauerit, aut sibi restituendi. Tum enim quia ante-
quam Iudex illud alicui mandet solui, Deponentes possunt
restituta cedula depositum recuperare, & præuentiua exa-
ctione creditores anteriores eludere, ex tali deposito non
censetur inducta liberatio Deponentis priusquam sequa-
tur realis pecuniarum solutio, Rota coram Cardinali Ca-
ualer. *decis. 1655. num. 2.* & post alios *in Romana Domus*
14. Maij 1657. §. de huiusmodi vers. secus verò coram R. P.
D. meo Beuilaqua.

Nec subsistit, quòd † conditiones appositæ in dicto 8
deposito sint intrinsecæ, ac proindè illud non vitietur,
secundum Rota *decis. 339. num. 14. & seqq. part. 4. tom. 2.*
recent. Nam contrarium ex eo conuincitur, quia repu-
gnat,

gnat, quod pecuniæ deponantur ad liberam Creditoris dispositionem, & quod illæ restitui possint debitori deponenti,
9 cùm tamen ex deposito † liberè facto ad dispositionem Creditoris omne Dominium abdicetur à Deponente, & pecuniarum solutio alteri, quam ipsi Creditori fieri nequeat absque eius speciali mandato, *ad text. in l. 1. §. eleganter, & §. sed si duo*, vbi Castr. *ff. depositi*, Menoch. *conf.* 288. *num.* 3. Surd. *decis.* 60. *num.* 1. *&* 2. Rota *in recent. decis.* 31. *num.* 5. *part.* 3. *in d. Romana Census, seu Depositi* 26. *Ianuarij* 1646. §. *non obstat quod Baccelli, coram me, & in allegata Camerinen. Inuestimenti, seu Multiplici* 28. *Iunij* 1655. §. *penultimo coram Reuerendiss. D. meo Decano*.

10 Alterum verò fundamentum † ponderatum per Dominos in hac resolutione resultat ex depositi, & solutionis Iniustitia, quam Manni deducere omninò tenebantur. Cùm enim Siluestrinus illorum Auctor esset obligatus pecunias habitas ex pretio dicti Casalis Tufelli restituere solum Creditoribus anterioribus Melchioris, & Crescentij ad formam Breuis san. mem. Pauli Quinti relatam *in Summario illorum de Serlupis sub num.* 2. nullo pacto ipsi Manno tamquam illius successores cogi poterant ad restituendum per dd. Marchionem Palutium, Martinum, & alios Creditores, qui antea pecunias restituerant DD. Annæ Crescentiæ, ac illis de Caffarellis, ad quorum fauorem nec Melchiorius, nec Crescentius vnquam se obligauerant. Imò dicta Anna, nedum non poterat pecunias ab eis creditoribus exactas auocare, sed tamquam hæres eiusdem Crescentij obligata remansit ad fauorem prædictorum Creditorum, ex latè deductis *in Romana dotis* 15. *Iunij* 1643. 2. *Decembris* 1644. 27. *Maij* 1647. *ac* 15. *Maij* 1656. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*; Vnde dum dicti Manni † ex-
11 ceptiones sibi competentes non deduxerunt, nec indebitam restitutionem factam per dd. Creditores opposuerant, quibus mediantibus de facilè molestias remouere potuissent, sponte soluisse censentur, quamuis solutio esset facta cum mandato Iudicis, vt notat Alex. *conf.* 57. *num.* 1. *lib.* 1. Surd. *conf.* 345. *num.* 1. *& seqq.* Grat. *discept. for. cap.* 485. *num.* 5. *& seq.* Afflict. *decis.* 150. *num.* 21. Rota *decis.* 113. *num.* 12. *part.* 1. *& decis.* 151. *num.* 3. *part.* 4. *diuers. & in recent. decis.* 298. *num.* 2. *in fine*, *& decis.* 345. *num.* 4. *part.* 1.

12 Neque aduersantur Decisiones † editæ in hac causa coram bon. mem. Peutingero sub diebus 7. *Maij* 1646. *&* 25. *Maij* 1648. ad fauorem Equitis Francisci Bonauenturæ, ac Mauritij de Aste hæredum q. Io: Baptistæ Creditoris dd. Melchiorij, ac Crescentij; Quoniam in eis agebatur de Creditore pulsato à bon. mem. Principe Burghesio successore dicti D. Cardinalis Emptoris, qui sibi reseruauerat regressum ad pretium non solùm in casu euictionis, verùm etiam in euentum quarumcumque molestiarum, vt patet ex dd. Decisionibus, & præsertim ex secunda *in* §. *Quia cum Io: Baptista*, quæ tamquam posterior præcipuè atten-
13 di debet, & pecuniæ illorum † de Aste fuerant realiter consignatæ, & sic verè euictæ. In proposito autem casu molestiæ non fuerunt illatæ, nec ab ipso emptore, nec ab eius successore, sed ab alijs Creditoribus, qui pecunias exactas propter negligentiam propriam indebitè restituerant, vt su-
14 periùs dictum fuit, & ideò nulla actio pro euictione † passa ex eorum culpa competere poterat, iuxta notata per Socc. *conf.* 156. *num.* 21. *lib.* 2. Surd. *conf.* 15. *num.* 25. *lib.* 1. Rota *decis.* 337. *num.* 16. *part.* 5. *recent. in Romana Domorum* 9. *Decembris* 1641. *coram Reuerendissimo Tarraconen. & in Bononien. reintegrationis* 14. *Februarij præteriti in principio coram R. P. D. meo Verospio*.

Et ita bis, atque iterùm Causa proposita, hodie tamen Informantibus solùm Mannis contra ipsos fuit resolutum, &c.

R. P. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romanæ Hæreditatis.

Lunæ 16. *Iunij* 1659.

ARGVMENTVM.

Proculdubio, immissio in bonis hæreditarijs concedenda venit hæredi scripto in testamento non abolito, nec cancellato quamuis alia testamenta à Testatore fuerunt condita, sed non subsistentia, & sic nulliter.

SVMMARIVM.

1 *Immissio in possessione hæreditatis vt concedatur, Testamentum in quo hæres quis instituitur non cancellatum, nec abolitum, nec vllum vitium visibile continens exhibere tenetur.*
2 *Reuocatio Testamenti vt probetur, Testes idonei requiruntur, & qui omni exceptione carent.*
3 *Testes inuerisimilia deponentes nihil probant.*
4 *Testator ad reuocandum testamentum lite non indiget.*
5 *Reuocatio Testamenti vt fiat, Testator debet procedere, vel aliud Testamentum condendo, vel declarando se ab intestato decedere velle, alias primum Testamentum in suo robore permanet.*
6 *Reuocatio an ex eo deduci possit, quod vellet ad fauorem piæ causæ testari.*
7 *Voluntas in fieri non in facto deducta Testamentum appellari nequit, nec etiam fauore piæ causæ sustineri.*
8 *Testamentum conditum ad fauorem Curatoris non sustinetur, vid. num.* 12.
9 *Minor circumscripta fraude, & dolo Curatoris eundem hæredem suum instituere potest.*
10 *Curator cum legari potest, etiam hæres institui potest.*
11 *Ætas annorum* 20. *ex dispositione Statuti Vrbis ciuis Romani ætas est legitima.*
12 *Suspicio cum adsit de puero metu inducto à Curatore ad testandum, testamentum ad illius fauorem non valet.*
13 *Exceptiones, quando sunt turbidæ, & altiorem indaginem requirentes, immissionem retardare non possunt.*

DECISIO XCII.

SVblatis in decisione edita prima Aprilis 1658. * coram me probationibus Laurentij, quibus ostendere conabatur Carolum Balthassarem lethaliter vulneratum ad sui fauorem testamentum condidisse, dubitaui hodie an & cui danda esset Immissio in possessionem hæreditatis eiusdem Caroli, & concedendam esse Iacobo Ferro DD. dixerunt, quia exhibuit testamentum non cancellatum, † nec abolitum, nec vllum vitium visibile continens, in 1
quo ipse à dicto Carolo hæres institutus fuit, *l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.* Menoch. *de adipisc. rem.* 4. *num.* 56. *& seqq.* Rot. *in Bononien. Hæreditatis* 11. *Februarij* 1658. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *Inde, & sæpè in alijs*.

Nec testes potest dictam decisionem examinati à Laurentio probant reuocationem testamenti, tum quia sunt singulares, discordes, in aliquibus contrarij, & notabiles exceptiones patiuntur in persona, & interessati, proindeque † non sunt attendendi, cum ad probandam reuocationem 2
testamenti testes debeant esse idonei, & omni exceptione carere, Alex. *conf.* 70. *num.* 14. *lib.* 2. Rouit. *conf.* 41. *num.* 3. *tom.* 2. Rot. *in Callien. Hæreditatis* 10. *Decembris* 1638. §. *fin. ad med. coram Card. Verospio Iuniore, &* 1. *Iulij* 1639. *coram Reuerendissimo Terracinen.* §. *nec subsistit nuper impress. part.* 8. *recent. decis.* 96. *num.* 35. *& decis.* 166. *num.* 81. *& in Romana hæreditatis* 13. *Ianuarij proximi præteriti coram me sub* §. *nec prorsus*.

Tum etiam, † quia deponunt inuerisimilia; Dicit enim 3
quartus *iuxta* 6. *in Summario num.* 8. quòd Carolus cum requisiuit, quod vellet esse Procurator contra Iacobum, in causa quam intentare volebat super impugnatione, reuocatione, & lite dicti testamenti, quodque ipse respondit, quod super omnibus capitibus volebat fieri Congregationem Aduocatorum, quod est valde inuerisimile, cum non sit necessaria lis, quando † testator vult reuocare testa- 4
mentum, nec superindè consulendi sunt Aduocati, & non concludunt nisi quandam velleitatem, & indeterminatam propensionem reuocandi dictum testamentum, quæ ad hunc effectum non sufficit, † sed opus est, quod serio, & 5
in actu secundo ad reuocationem procedat aliud testamentum condendo, vel declarando se ab intestato decedere velle, alias primum testamentum in suo robore permanet, *iuxta conf.* Fulgos. 29. Castr. *conf.* 155. *n.* 1. *vers. tunc est verum lib.* 1. Rimin. iun. *conf.* 732. *num.* 5. *& seqq.* Menoch. *conf.* 496. *num.* 81. Capyc. Latr. *decis.* 140. *num.* 23. *lib.* 2. Rot. *decis.* 373. *sub num.* 7. *part.* 3. *& decis.* 96. *num.* 33. *decis.* 166. *num.* 67. *& seqq. part.* 8. *& in Senogallien. Bonorum* 30. *Maij* 1644. §. *nec obstat, &* 15. *Maij* 1645. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*.

6 Prout pariter † reuocatio deduci nequit ex eo quod vellet ad fauorem piæ causæ testari, nempè ad fauorem Laurentij Pauperis, vt Deum pro ipso oraret. Primò, quia vt in alia decisione responsum fuit, paupertas ad hunc effectum non probatur, & probata non releuaret, quia ex capite specialitatis Cognationis præsumeretur potius Carolum voluisse disponere, quam ratione paupertatis, Cephal. *cons.* 216. *num.* 17. *& seq. lib.* 2. Ger. Spin. *cons.* 28. *num.* 30. Rota *in Fauen. Hæreditatis* 17. *Iun.* 1641. *coram Terracinen. sub §. hac tamen, & alijs relatis in Æsina bonorum* 31. *Mart. proximi præteriti coram R.P.D.m. Verospio sub §. nec vrget*. Secundò, quia semper obstat defectus voluntatis; Non enim Carolus reliquit, sed ad relinquendum se præparabat, & testes dicunt, quòd volebat relinquere *dicto Summ. num.* 5. *& seqq.* vnde voluntas in fieri, non in facto
7 † deducta non potest appellari testamennum, nec etiam fauore piæ Causæ substineri, Oldrad. *cons.* 119. Rota *decis.* 576. *per tot. part.* 6. *rec. Alatrina testamenti* 26. *Februarij* 1649. *coram R.P.D. Verospio sub §.* 1. *& in Romana testamenti* 31. *Ianuar. proximi præteriti coram R.P.D.m. Beuilaqua*.

8 Non obstat, † quòd testamentum Caroli sit conditum ad fauorem eius Curatoris, proindeque non substineatur ex allegatis per Mart. *vot.* 198. *num.* 3. *& seqq.* Nam circumscripta fraude, & dolo Curatoris Domini verius existimarunt licere minori Curatorem suum hæredem instituere,
9 † quia illi tantùm legari potest, cum quo est factio testa-
10 menti actiua, *l.* 2. *ff. de leg.* 2. Et ideò cum † Curator legari possit, *l. Aurelius* 29. *§. Mænia ff. de liber. legat.* idem hæres institui potest, vt per hanc & alias rationes reiectis contrarijs in facti contingentia respondit Peregr. *cons.* 59. *n.* 13. *& seqq. lib.* 6. Galuan. *cons.* 42. *num.* 3. *& seqq.* & articulo discusso Guttierez *de Tutel. part.* 2. *cap.* 14. *num.* 21. *& seqq.* Cost. Ticinen. *cons.* 26. *num.* 1. *& seqq.* vbi ex professo impugnat Borgnin. qui contrarium tenuit Modern. Lucan. *tract.* 8. *de Tutorib. & Curator. decad.* 4. *tit.* 19. *cap.* 44. *num.* 4308. *tom.* 2. *fol. mihi* 919.

Suspicio autem fraudis hic penitus excluditur, ex quo Carolus, quando condidit testamentum erat ætatis ferè
11 † annorum 20. *Summ. num.* 4. quæ est ciuis Romani legitima ætas ex dispositione *Stat. Vrb. lib.* 1. *cap.* 47. & totum testamentum manu sua scripsit, & subscripsit, & sigillatum Notario coram testibus consignauit, & deindè per plures menses in plena libertate constitutus, & Maior superuixit, nullosque fratres, sorores, aut Consanguineos habebat, quos posset hæredes instituere: DD. autem in contrarium addu-
12 cti loquuntur, quando adest vehemens suspicio, † quod puer metu inductus fuerit à Curatore ad testandum, quando vix pubes erat, aut consanguineos habebat, vt videre est apud Castrens. *cons.* 231. *sub num.* 2. *lib.* 2. *& dictum votum suum* 198. ita deindè declarauit idem Mart. *cons.* 76. *per tot.* vbi quòd ibi allegata procedunt solum probato dolo, & metu, secus autem illis non iustificatis.

13 Et in omnem † euentum negari non potest quin huiusmodi exceptiones sint turbidæ, & tanquam altiorem indaginem requirentes non possunt retardare Immissionem, *ex l. fin. competente*, Dec. *cons.* 84. *sub num.* 1. *vers. ad ista breuiter*, Valenzuel. *cons.* 40. *num.* 66. *lib.* 1. Peregr. *de fideicom. art.* 48. *n.* 29. Rot. *in d. Rom. Hæreditatis cor. me §. fin.*

Ex quibus informante tantùm Iacobo ita DD. censuerunt, fuit tamen pluries citatus, & per plures menses exspectatus Laurentius, qui conuenerat pro hac Rota, & Iacobo intimauerat propositionem Dubij, &c.

Decisio hæc sub die 1. *Aprilis* 1658. *coram eodem Reuerendiss. P. D. Decano emanata est in præcedenti Part. XII. decis.* 327.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Cæsaraugustana Portionum.

Lunæ 16. *Iunij* 1659.

ARGVMENTVM.

De sęcularizatione Ecclesiæ Regularis, extinctis Præposituris, & suppressis quatuor ex Dignitatibus quorum duo applicantur mensæ Capitulari cum onere soluendi menstruas portiones, & mille ducatos, &c. Vnde orto dubio, An Capitulum teneatur distribuere integros mille ducatos, negatiuè fuit resolutum.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum subministrando menstruas portiones vnicuique pro sua rata, non tenetur ad residuum, quod spectat ad mensam vti antea ad Præpositos spectabat, quorum loco subrogatum fuit.*

2 *Portionarij vltra solitum non possunt prætendere, dum sæcularizatio nihil aliud immutauit præter qualitatem Regularitatis.*

3 *Capitulum non esse simplicem Administratorem probatur ex mensa Capitulari, quæ semper fuit Domina bonorum, quæ à Propositis administrabantur.*

4 *Administratio simplex Capituli ex verbis Bullæ in Capitulum directis excluditur.*

5 *Capitulum nunquam reddit rationem, sicuti teneretur quatenus esset nudus Minister.*

6 *Capitulum teneri recuperare certam summam locorum assignationis ab ipso facta quomodo intelligendum.*

7 *Obseruantia in soluendis portionibus solitis absque distributione totius summæ, Bullam Pontificis eo modo esse intelligendam operatur.*

8 *Obseruantia etiam sine præscriptione sufficit, cum Verba Bullæ interpretatiuè ad effectum intelligendi deducantur.*

DECISIO XCIII.

QVando Ecclesia Sancti Saluatoris in Ciuitate Cæsaraugustana erat Regularis, reperiebantur in illa duodecim Præposituræ totidem Dignitatibus Ecclesiæ postea vnitæ, & à Præpositis vicissim in mensibus ad id eorum cuilibet præscriptis Canonici Portionarij, & alij Ecclesiæ Ministri menstruas portiones in pane, vino, carne, alijsque speciebus recipiebant; Anno deinde 1604. sęcularizauit Ecclesiam fel. rec. Clemens Papa VIII. & extinctis Præposituris, suppressisque quatuor ex dictis Dignitatibus, eorum Bona applicauit mensæ Capitulari, & hanc reintegrauit ad primæuum statum, ab ipsa tamen solui voluit prędictas menstruas portiones Canonicis, Portionarijs, & alijs, de quibus supra, sed vt consuleret Indemnitati eiusdem mensæ quoad Dignitates, & officia, quæ suppressa non fuerant iussit, *quod omnes, & singuli, qui Dignitates, & officia, quibus onus solutionis, & præstationis menstruarum portionum incumbit pro tempore obtinentes, illarum loco mille ducatos auri de Camera in singulis mensibus eos respectiuè tangentibus prædicta mensa Capitulari, &c. realiter, & cum effectu persoluere omnino teneantur, vt in Bulla Sæcularizationis impressa sub num.* 80. Hinc orta controuersia super quantitate distributionum inter Capitulum, & Portionarios, propositi Dubium; An Capitulum teneatur distribuere integros mille ducatos, quod negatiuè resolutum fuit; tum quia in eadem Bulla subiungitur *sub num.* 85. *quod Ca-*
pitulum dd. menstruas portiones eisdem † Canonicis, Portio- 1
narijs, & alijs Ministris pro sua cuiusque rata parte, vt moris est, præstare, & subministrare teneantur, & cum id fiat iuxta solitum nihil vlterius possunt prætendere Portionarij, sed residuum spectat ad mensam eo modo, quo ante sęcularizationem spectabat ad Præpositos, quorum loco subrogatum fuit Capitulum, ex adductis per Natt. *cons.* 346. *sub num.* 3. *vers. & quoad subrogatum*, Bero. *cons.* 43. *num.* 49. *lib.* 2. Rot. coram Merlin. *decis.* 607. *num.* 8. *decis.* 252. *num.* 4. *part.* 5. *recent. Barchinonen. Administrationis* 6. *Iunij* 1640. *coram Reuerendissimo D. meo Decano §. fin. cum Concordantib. in Pisauren. Beneficij* 11. *Decembris* 1647. *coram R. P. D. meo Meltio §. si vero prætendatur in fin.*

Tum etiam quia ea primæua, & originali Ecclesiæ Constitutione Distributiones in certis speciebus taxatæ fuerunt, & deindè prohibitum ne augerentur per laudum à Sede Apostolica approbatum *Sum. Capituli num.* 3. Et vlterius simpliciter ordinatum, quod præstarentur menstruæ por-
tiones, vt moris est; Vnde nullum Ius † possunt præ- 2
tendere Portionarij se acquisiuisse, quia sæcularizatio nihil aliud immutauit præter qualitatem regularitatis, Rota coram Coccin. *decis.* 452. *num.* 4. & alijs relatis *d. decis.* 252. *num.* 2. *part.* 5. *recent.*

Non obstat, quòd Capitulum sit simplex Administrator dd. scutorum mille, & proindè teneatur illos Portiona-
rijs, distribuere, contrarium enim constat † ex facto, & 3
mensa

mensa Capitularis semper fuit Domina Bonorum, quæ à
Præpositis administrabantur, vt in specie dixit Rota *in Cæ-
saraugustana Alimentorum coram Seraphin. decis. 179. &
196.* quæ approbatæ fuerunt *decis. 537. num. 11. part. 5. re-
cent. & in Barchinonen. Alimentorum* 15. *Decembris* 1649.
coram bo. me. Dunozetto in princ. Præterquamquod verba
4 Bullæ sunt directa in Capitulum cum perpetuitate † oneris,
& cum necessitare soluendi etiam si à Dignitatibus assigna-
tionem scut. mille non reciperet, ex quibus excluditur sim-
plex administratio Capituli, præcipuè quia numquam reddit
5 rationem, † vt teneretur quatenus esset nudus minister, vt
per has rationes tradit Paris. *de resignat. lib. 2. quæst. 17. num.
11. & 12.* Rota *decis. 241. num. 6. part. 1. rec.*

6 Minus releuat, † quòd Capitulum teneatur recuperare
dd. mille ducatos loco assignationis ab ipso factæ, & quod
participatio fructuum mensæ facta fuit sine præiudicio Por-
tionariorum. Quia cùm posset contingere ex parte Digni-
tatum, quòd retardaretur de facto solutio scut. mille, benè
applicatur verbum, *recuperare*, & dum Portionarij reci-
piunt eorum menstruas portiones, vt moris est, & vt iussit
Pontifex, nullum damnum patiuntur, omnesque difficul-
tates ex aduerso excitatas remouet obseruantia subsequuta,
7 cum à die † sęcularizationis semper solutæ fuerint portiones
solitæ, & nunquam distributi mille ducati, quæ quidem
obseruantia præualere debet, & operatur, vt Bulla Pontifi-
cis ita sit omninò intelligenda, Bald. *cons. 245. num. 2. lib. 3.*
Soccin. *cons. 145. num. 2. lib. 1.* Rota coram Merlin. *decis. 547.
num. 6. d. Barchinonen. Administrationis coram Reueren-
dissimo D. meo Decano §. quod eo magis, & in Barchinonen.
Alimentorum* 31. *Maij* 1655. *coram bo. me. Dunozetto §. eo-
que magis.*

8 Etiamsi obseruantia † non fuerit præscripta, quia cùm
interpretatiuè deducantur ad effectum intelligendi verba
Bullæ, sufficit quod ita, & sine præscriptione obseruatum
fuerit, Crauett. *cons. 201. num.* 12. Surd. *cons. 140. num. 45.
lib. 1.* Rot. coram Pen. *decis. 220. num. 4.* coram Eminentiss.
D. Card. Otthob. *decis. 175. num. 11. & in Piscien. Iuris con-
ferendi* 14. *Ianuarij* 1658. *coram me sub §. quod autem.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Locorum Montium.

Lunæ 16. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Fideicommissi Institutio quo casu etiam Hæredibus subiaceat. Substitutio facta fauore piæ causæ, quando verificetur. Verba Testantium dant legem Hæredibus, & Fideicommissarijs. Vniuersalis Institutio Hæredis omnem particularem casum amplectitur.

SVMMARIVM.

1 *Facultas data Hæredibus disponendi ad eorum libitum reddit dispositionem illorum validam.*
2 *Immissio non conceditur cum fideicommissum per distractionem expirat.*
3 *Fideicommissi perpetuitas sub conditione posita ea per alienationem defecta totaliter expirat.*
4 *Fauor piæ causæ non habetur in consideratione extra casum à Testatore dispositum.*
5 *Fideicommissum qui potest facere, potest & illud restringere.*
6 *Ad fideicommissum limitandum facultas tacita non adeò est efficax, vt expressa.*
7 *Detractio Trebell. & Falcidiæ, vt accessoria ad fideicommissum non extenditur ad casum contrarium.*
8 *Hæredis Institutio generalis æquipollet cuicumque particulari expressioni.*
9 *Sub Hæredis Institutione comprehenduntur bona, de quibus Testator potest disponere.*
10 *Dispositio bonorum fideicommissi refertur ad bona, quæ verba Testatoris particulariter percutiunt.*
11 *Absurdum est, quod dispositio non loquatur de re, quæ immediatè disponitur.*
12 *Verba Instrumenti, quæ loquuntur de absoluta dispositione non secus sunt, ac esset simplex donatio.*
13 *Hæreditas non consistit tota in vna parte, cum quid minimum Iuris consistit in alia.*
14 *Facultas libera, quando est data hæredi à Testatore alienandi bona fideicommissaria, quid importet.*
15 *Sententia implicans petitorium cum possessorio ratione mixturæ reddit causam appellabilem.*
16 *Hæres non tenetur de iactura, quæ ex eius culpa non processit.*

DECISIO XCIV.

ANtequam Martha de Boncompagnis instituisset sibi
hæredes Hippolytum, & Clementem germanos fra-
tres, eisque sine filijs decedentibus, substituisset Petrum,
& Petro Philippum nepotes, & in eorum defectum Con-
gregationem Regularem PP. Bernabitarum, sic formali-
ter disposuerat, *Seguita la mia morte Don Pietro mio figli-
uolo, con l'interuento degl'infrascritti heredi, faccino vn sem-
plice Inuentario delli miei mobili, e detto Don Pietro lasci in
mano degli heredi le patenti de' luoghi de Monti, che ne dis-
ponghino à loro piacere*; Prædefuncto sine filijs Hippolyto,
instituto hærede Clemente, deinde Clemente instituto hæ-
rede Philippo, Petrus obtinuit immitti in possessionem bo-
norum Testatricis, & signanter locorum Montium, con-
demnato insuper Philippo ad iacturam trium locorum
vacabilium, quæ vacauerant per obitum dicti Don Petri
filij Testatricis sub cuius periculo vitæ existebant, vnà cum
fructibus. Deuoluta verò causa ad Rotam, & mihi com-
missa proposui dubium iuxta commissionem, an esset locus
Ægidianæ, & negatiuè responsum fuit.

Quamuis enim Testatrix instituerit fideicommissum in
eius bonis, nihilominus quoad loca Montium data fuit fa-
cultas hæredibus † disponendi ad eorum libitum, vn- 1
de cum Hippolytus, & Clemens vigore dictæ facultatis
de illis disposuerint, non erat Petro concedenda immissio,
quia per distractionem fideicommissum † expirauerat, 2
cùm eatenus censeatur constitutum quatenus alienatio
non sequeretur, *ad l. Titius, §. ad Trebell. Auth. contra
rogatus, C. eodem,* Alciat. *cons. 112. n. 23. lib. 9.* Gabr. *cons. 90.
num. 10. & seqq. lib. 2.* Peregr. *de fideicomm. art. 40. num. 45.
& 46.* & latè firmatum fuit in *Sancti Seuerini fideicommissi
25. Iunij, & 14. Decemb. 1646. coram R. P. D. meo Verospio,
& 27. Ianuar. 1651. coram R. P. D. meo Celso.* Reiecta
opinione Deciani *respons. 99. nu. 24. lib. 5.* & Decij *cons. 253.*
& aliorum, qui dissentiunt, quia minus veris, & communi-
niter reprobatis argumentis consuluisse, responsum fuit in
*d. Sancti Seuerini fideicommissi 18. Iunij 1649. coram bon. m.
Arguelles*, sicuò eos confutarunt Thesaur. *concl. quæst. fo-
rens. lib. 1. quæst. 17. n. 18. & 19.* Fusar. *de substit. quæst. 650.
num. 45.* & contrariam communem esse pluribus com-
probat Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 149. num.
37. & seqq.*

Nihil referente, quòd non data perpetuitate fidei-
commissi, substitutio facta fauore piæ causæ in defectum
vocatorum nunquam verificari potuisset, quia cum
dependeat ab eo casu, quod hæredes non vtantur fa-
cultate alienandi, sequuta alienatione quoad bona alie-
nata, quasi defecta conditione totaliter † expirat, Rota 3
*decis. 155. num. 20. part. 4. tom. 2. recent. & in Romana Do-
tis* 15. *Maij* 1656. *coram Reuerendissimo D. meo Decano, &
in Romana restitutionis dotis* 14. *Decembris* 1657. *coram me
§. ex quo contextus, vbi etiam in §. finali respondetur*, quod
fauor † piæ causæ non habetur in consideratione extra 4
casum à Testatore dispositum; Nec est inconueniens,
quòd hæredis arbitrio data sit facultas de bonis dispo-
nendi, & quod eadem bona fideicommisso subiaceant,
nam sicuti Testatrix † potuisset fideicommissum non 5
facere, ita sibi licuit illud restringere ad ea bona,
quæ alienata non fuerint, vt sentiunt præcitati DD.
& firmant Surd. *cons. 395. num. 1. & 2. & in Romana fidei-
commissi de Zeffiris 8. Februarij 1647. coram bon. mem.
Bichio.*

Decisiones autem in contrarium adductæ non applican-
tur, illa enim 103. *à num. 17. part. 5. recent.* loquitur de facul-
tate data Procuratori, quæ intelligitur solùm ad effectum
administrandi, non autem disponendi in præiudicium fidei-
commissi. Alia verò Buratti 168. num. 23. loquitur inci-
denter, & de facultate tacita, quæ desumebatur ex proprie-
tate similium verborum, quæ non est adeò † efficax ad li- 6
mitandum fideicommissum sicuti est expressa, de qua in ca-
su nostro *ad text. in l. final. ff. de legat. 1.*

Nec obstat, quòd fuerit prohibita detractio † Trebellia- 7
nicæ, & Falcidiæ, quia vtpotè accessoria ad fideicommissum,

operatur solùm data purificatione, & existentia fideicommissi, nec extendi potest ad alium casum, & multò minùs ad casum contrarium, Peregr. *de fideicommiss. art.* 3. *n.*122. Rota *decis.*651. *num.*12. *part.*4. *tom.*2. *recent.*

Nec est dubitandum quin Hippolytus, & Clemens vsi fuerint facultate sibi concessa ex eo, quòd in Testamento prædicta loca Montium non expresserint, quia ex generali institutione hæredis dicitur sufficienter de illis dispositum, perinde ac si fuissent particulariter expressa, cum
8 vniuersalis institutio † æquipolleat particulari expressioni, vt probat Parif. *cons.* 72. *num.*60. 61. *& seqq. lib.*3. Menoch. *cons.* 210. *num.*32. *cum seqq. & cons.* 1130. *num.* 8. Fusar. *qui plures cumulat de substit. quæst.* 550. *num.* 10. *& quæst.* 593. *num.* 34. Gratian. *discept. forens. cap.*315. *num.* 8. *&* 9. Rota coram Seraphin. *decis.*1303. *num.*12. & penes Pacific. de Saluian. *decis.*151. *num.*5. Præsertim quia disposuerunt non solùm de bonis, sed etiam de omnibus iuribus, & actio-
9 nibus, quo casu sub hæredis institutione † comprehendi bona, de quibus quis poterat disponere vigore facultatis sibi attributæ, tradit Surd. *decis.* 272. *num.* 14. Menoch. *d. cons.* 210. *num.*32. Fusar. *quæst.*444. *num.*8.& melius *d. quæst.* 550. *num.* 16.

Quod verò dispositio referri debeat ad litteras patentes, non autem ad loca Montium nullatenus subsistit, vltra
10 quod, re vera, dispositio † percutit ipsa loca Montium, quibus adijciuntur illa verba, *le Patenti de luoghi de Monti, che ne disponghino à loro piacere*, relatio enim fieri debet ad proxima, *l. si idem*, *ff. de Iurisdictione omnium Iudic.* Rota *decis.* 62. *num.*10. *part.*6. *& decis.*236. *num.*18. *part.*7. *recent.* Maximè si alias sequeretur absurdum prout hic; absurdum
11 namque esset, quod dispositio † loqueretur de solis patentibus, quo casu omninò relatio facienda est ad id, quod immediatè fuit dispositum, iuxta Gabr. *conclus.* 9. *num.* 28. *de clausul.* Esto etiam, quòd intelligeretur de patentibus, adhuc tamen loca in eis contenta censerentur concessa, non
12 secùs, ac per simplicem † donationem, vel relictum Instrumenti, nomen debitoris in eo contentum, donatum, & relictum esse præsumitur, *l. seruum filij* 46. §. *cum qui*, *ff. de legat.* 1. ibique Ias. post alios *num.*3. *& l. qui Chirographum* 57. *ff. de legat.*3.
13 Nec pariter obstat, quòd tota hæreditas consistat † in hisce locis Montium, quia id nullo modo iustificatur, vt concludenter opus esset, & ne dispositio reddatur elusoria, sufficeret quòd in hæreditate possint adesse bona, vel iura, imò etiam quid minimum, vt dictum fuit *in Romana Cambij* 16. *Iunij* 1652. *coram Reuerendiss. Tarraconen.* & nihilo-
14 minus cum à Testatrice data fuerit libera † facultas alienandi, & disponendi non implicaret, quod nihil remaneret, iuxta *cons.* Ias. 129. *lib.*4. *per totum*, cum alijs congestis per Fusar. *quæst.*546. *num.*1. *&* 3. *de substit.*

Ex quibus fuit resolutum non intrare Ægidianam, quoad loca Montium, quæ hodie existunt, sed multò minus quoad ea, quæ vacarunt per obitum Don Petri: Tum quia sententia in hac parte continente condemnationem
15 Philippi ad amissionem illorum implicat petitorium † cum possessorio, sicque ratione mixturæ reddit causam appellabilem, Rota coram Buratt. *decis.* 208. *num.* 1. *in Romana fideicommissi de Spiritibus* 15. *Ianuarij* 1646. *coram Reuerendiss. D. meo Decano*, *& in Anconitana hæreditatis* 17. *Martij* 1659. *coram Reuerendiss. Tarraconen.* Tum quia cum illa posita essent super periculo vitæ ipsius Petri, non
16 tenentur † hæredes de tali iactura, quæ ex eorum culpa non processit, Cancer. *var. resolut. part.*1. *cap.*2. *num.*138. Parif. *cons.* 55. *num.* 27. *lib.* 2. Mangil. *de imput. quæst.* 136. *sub num.* 78. *& seq.* Rota coram Cardinali Millino *decis.* 309. *num.* 6.

Erita Partibus Informantibus decisum.

R. P. D. CERRO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Legati.

Lunæ 16. *Iunij* 1659.

ARGVMENTVM.

Mandatum relaxatum, esse exequendum ad fauorem Creditoris pro fructibus relicti legati eidem in defectum filiorum, & filiarum ex Testatoris voluntate, quæ ex toto legati contextu clarè colligitur, relictis.

SVMMARIVM.

1 *Augmentum ex fructibus proueniens nedum primo hæredi, seu legatario, sed etiam fideicommissarijs debetur, quando verba Testamenti fauore omnium illius ordinationem ostendunt.*
2 *Decisio* Rotæ 60. apud Merlin. de legitim. *quomodo intelligenda veniat, declaratur.*
3 *Substitutus per vulgarem omne id capit, quod caperet ipse primus institutus.*
4 *Substitutus primogenito primo loco à Testatore in legato vocato, ipso non existente in omnia illius iura succedit.*
5 *Testatoris dispositio ad effectum consequendi fructus decursos non obligatio illos conseruandi est attendenda.*
6 *Verba substitutionis sunt examinanda.*
7 *Testatoris vsus loquendi semper in dubio inspicitur.*
8 *Restitutioni fructuum bona fide consumptorum vt non sit locus, rem esse dubiam, sufficit.*
9 *Concreditor licet posterior, vel debiliora Iura habens, si pecuniam à communi debitore exactam consumpserit, alter nisi sit priuilegiatus illam non auocat.*
10 *Pecunia recepta per Creditorem sub obligatione Camerali de restituendo illam prioribus, & potioribus consumpta non dicitur.*
11 *Legatarium nullam percipere vtilitatem iniquum est.*

DECISIO XCV.

Die tertia Iunij anni præteriti Rota respondit exequendum esse mandatum relaxatum ad fauorem Venerabilis Societatis Sanctorum Apostolorum de Vrbe, contra bona hæreditaria DD. de Frangipanis pro fructibus scutorum bis mille eidem Societati legatorum à Catherina in defectum filiorum masculorum, & fœminarum earumdem de Frangipanis, ex quo sub præfato legato nedum comprehendebantur dicta scuta bis mille, sed etiam æquè principaliter illorum fructus iuxta Testatricis voluntatem ex proprijs verbis, & toto legati contextu desumptam, causaque hodie reproposita DD. steterunt in decisis.

Legatum enim non loquitur simpliciter de scutis bis mille, sed de iisdem inuestiendis, & Testatrix duo inuestimenta ordinauit. Primum de scutis bis mille, quod concernit commodum omnium vocatorum. Secundum de iisdem vnà cum eorum fructibus decursis vsquequò Primogenitus peruenerit ad ætatem 20. annorum, quod restrictum est in verbis ad commodum ipsius Primogeniti siue masculi, siue fœminæ, & hoc hodie non agitur, sed tantùm de fructibus debitis ex primo inuestimento ordinato ad commodum omnium vocatorum, vt dictum est.

Quòd autem legatum loquatur de scutis bis mille inuestiendis probant eius clara verba, ibi: *Item il terzo anno doppo la mia morte voglio si diano del capitale mio scudi* 2000. *di moneta alli miei carissimi nepoti, &c. quali scudi* 2000. *voglio si paghino, ò frutto dal primo di, che saranno sforzati, &c.* Huiusmodi verò inuestimentum ordinatum fuisse, nedum ad commodum Primogeniti, sed etiam ad commodum, & ad fauorem omnium ibidem vocatorum ad oculum demonstrant verba continuatiuè annexa, ibi: *E siano del primo figlio maschio, che nascerà, &c. e se non vi fusse figlio maschio, vada alla femina con l'istesso obligo, e se non vi fussero figli d'alcuna sorte, il che non piaccia à Dio vada alla Compagnia de Santi Apostoli*, vnde intrat dispositio *Text. in l. si ita relictum* 44. §. *Pegasus ff. de legat.*2. ibi: *& hac ita intelligenda sunt si non nominatum adiectum est, vt cum incremento hæres fideicommissum præstet*; Cuius vigore augmentum ex fructibus proueniens, nedum debetur † primo hæredi, seu pri- 1
mo legatario, sed etiam fideicommissarijs, quando verba testamenti, vt hic, fauore omnium illius ordinationem ostendunt, vt benè respondit Rota *in recent. decis.* 682. *num.* 3. *cum seqq.* & signanter *dicto num.* 3. *vers. & cessat omnis difficultas*, *& num.*7. *part.* 2. relatis per Gratian. *discept.*540. *num.*44. *&* 45.

Nec contradicit, sed famulatur *decisio Romana Legitimæ* 27. *Nouembris* 1617. *coram Cardinali Sacrato apud Mer-*

Merlin. de legitim. decis. 60. quia in tantum firmat fructus
2 † non esse restituendos fideicommissarijs in quantum vltra regulam *l. in fideicommissaria ff. ad Trebel.* ex verbis testamenti apparebat inuestimentum fuisse à Testatore demandatum ad solum commodum primi hæredis, non autem ad commodum, & vtilitatem fideicommissariorum, vt in *num.* 2. *& 3. cum seqq.* Sed quando demandatur, prout hic, inuestimentum fieri etiam pro fideicommissarijs eis, fructus controuerti non possunt, vt probant iura supra allegata, & annuit eadem *decis.* 60. *sub dicto num.* 2. *& 3. & melius num.* 7. *&* 8.

Prout minus refert, quod Societas substituta fuerit per vulgarem, non autem per fideicommissariam, quia quic-
3 quid sit de hoc dum substitutus † per vulgarem omne id capit, quod caperet ipse primus institutus, Alexand. *in l. cohæredi num.* 2. *ff. de vulg. & pupill. substit.* Cephal. *conf.* 620. *num.* 18. *tom.* 5. Peregr. *de fideicomm. art.* 15. *num.* 11. *vers. & sic substitutus;* Vtique dum certum est Primogenito, qui pri-
4 mo loco fuit ex † legato vocatus, debita fuisse scuta bis mille inuestita vnà cum fructibus decursis ab ipsa prima die reinuestimenti, iuxta verba legati continuatiuè posita post ordinatum primum inuestimentum, ibi: *E siano del primo figlio maschio, che nascerà &c.* Ita pari modo debentur Societati per vulgarem illi substitutæ, quæ vt dictum est capere debet omne id quod relictum fuit primogenito primo loco vocato.

Nec facit, quòd obligatio conseruandi fructus non inciperet à die natiuitatis dicti Primogeniti, quia illa non respicit primum, sed secundum reinuestimentum faciendum vnà cum fructibus, postquam Primogenitus peruenisset ad ætatem 20. annorum, de quo hodie non agitur, vt ponderatur *in prima decisione, § Duplex enim.* Ad effectum ve-
5 rò consequendi fructus † decursos ex primo reinuestimento, non est attendenda obligatio illos conseruandi, sed Testatricis dispositio, quod dictum primum reinuestimentum prærordinauit ad fauorem omnium in legato vocatorum, ex quo propterea Societas capere debet scuta bis mille reinuestita vnà cum fructibus decursis à die reinuestimenti peracto triennio post obitum Testatricis, sicuti illa capere debebat hoc eodem modo primogenitus DD. de Frangipanis primo loco vocatus si natus fuisset.

Non obstat, quòd substitutio ipsius Societatis facta fuerit
6 per † verba numeri singularis, ibi: *vada alla Compagnia de Santi Apostoli.* Itaut proindè intelligi non possit, nisi respectu capitalis scutorum 2000. tum quia Testatrix superiùs fecit mentionem de scutis bis mille reinuestiendis, ibi: *Si diano scudi* 2000. *&c. quali &c.* 2000. *si ponghino à frutto dal primo dì, che saranno sborzati, e siano &c.* Quibus ratione recti sermonis congruè non conuenit verbum illud singulare *vada*, sed dicere debuisset *vadino*. Vndè obiectum retorquetur; nam loquendo Testatrix in singulari intellexisse videtur de reinuestimento facto ex scutis bis mille, quod continet nedum sortem principalem, sed etiam eius fructus, quasi dixisset, *Vada alla Compagnia de Santi Apostoli il reinuestimento di scudi* 2000. Tum etiam quia dum ijsdem verbis vsa fuit in substitutione facta de filia fœmina, quam certum est fuisse vocatam etiam ad fructus, censetur vtique sub illorum formula pari modo vocata Societas ad sortem, & fructus, cum in dubio semper inspiciatur
7 † vsus loquendi Testatoris, vt responsum fuit *in Cathacen. Hæreditatis* 28. *Maij* 1649. *coram me, §. quarto denique, & in Romana, seu Vercellen. fideicommissi* 5. *Martij præteriti coram R.P.D. meo Verospio.*

8 Demum non obstat, quòd sufficiat rem esse † dubiam, vt non sit locus restitutioni fructuum bona fide consumptorum. Quia præter quod res non est dubia, sed clara, & sic cessat bona fides, vt patet ex prædictis, & alijs latiùs deductis in prima decisione, non intrat in proposito termini consumptionis, quia non
9 agitur inter duos contradictores, quorum † alter licet posterior, vel debiliora Iura habens pecuniam exegit à communi debitore, & bona fide consumpsit, quo casu nisi alter Creditor priuilegiatus sit illam non auocat, vt fuit latè dictum *in Romana Lucri Dotis* 5. *Aprilis* 1647. *&* 30. *Martij* 1648. *cor. Reuerendiss. D. Terracinen. & in Romana Residui Dotis* 15. *Iunij* 1648. *&* 19. *Aprilis* 1649. *coram me.* Sed agitur contra hæreditatem DD. de Frangipanis, qui erant principales debitores fructuum, de quibus agitur, ipsi enim dicta scuta 2000. receperunt, & cum ipsismet in Censu reinuestiuerunt, & sic ipsi non exegerunt fructus à tertio, sed sunt illorum debitores. Cùmque ex forma Instrumenti impositionis dicti Census præfatos fructus omnibus, quorum interest sub obligatione Camerali soluere teneréntur, illi dicuntur extare, nec vllo modo dici possunt consumpti, vt in fortioribus terminis, quod non dicatur consumpta † pecunia recepta per Creditorem sub obligatio- 10
ne Camerali de illam restituendo prioribus, & potioribus, tradunt Fontanell. *de pact. nupt. clausul.* 5. *gloss.* 8. *part.* 6. *sub num.* 37. *vers. in quo declaratum etiam fuit, & num.* 43. Anton. de Amat. *resolut.* 51. *num.* 14. *&* 15. Rot. post Pacific. de Saluian. *decis.* 133. *num.* 11.

Neque officit iniquum esse, quòd † legatarius nul- 11
lam recipiat vtilitatem, sed sit nudus Minister contra *text. in l. postulante* 44. *§. finali ff. ad Trebell.* Quia huiusmodi *Textus* loquitur in hærede, & in casu nostro claram habemus Testatricis voluntatem relinquendi suos nepotes meros, & nudos ministros, vt dictum fuit in fine primæ decisionis, vnde nec intrat imaginaria solutio sibi ipsis facta, cum nullus adsit titulus habilis sibi ipsis persoluendi, dum erant meri, & nudi ministri. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Meleuitana Iurispatronatus.

Lunæ 16. *Iunij* 1659.

A R G V M E N T V M.

Ad Iuspatronatus Laicorum, quando plures fuerunt præsentati, quis præferendus veniat, & plura deducuntur circa concursum præsentatorum. Cæterum est instituendus ille, qui omnia requisita ex iure pro immissione iustificauit: de cætero per totam decisionem de pertinentia Iurispatronatus, & de præsentationibus factis prolixè tractatur.

S V M M A R I V M.

1 *Vacatio Beneficij per mortem vltimi possessoris ad effectum immissionis in eo probari debet.*
2 *Ordinarij instituentis approbatio ad effectum institutionis ad Iuspatronatus requiritur.*
3 *Instrumentum fundationis pro existentia Iurispatronatus omnes modos probationis superat.*
4 *Præsentatione iustificata cum reliquis requisitis institutio debetur.*
5 *Iurispatronatus pertinentia ab Ordinarij institutione iustificatur.*
6 *Ordinarij in canonizando iurapatronatus, & in admittendis præsentationibus in præiudicium libertatis Ecclesiæ faciles esse non solent.*
7 *Patronatus pertinentia attentis sententijs, & re iudicata in dubium reuocari non potest.*
8 *Sententia in causa status emanata ius quoad omnes faciunt.*
9 *Descendentia per testes de ea benè deponentes iustificata remanet.*
10 *Iurispatronatus pertinentia vt probetur, sufficit descendisse ab illis, qui fuerunt in possessione præsentandi.*
11 *Instrumenta publica de donationibus, & præsentationibus probationem probatam, & manifestam faciunt.*
12 *Præsentatione damnata præsentatis fides non est adhibenda.*
13 *Ignorantia præsentationis Ius habenti præiudicium inferre nequit.*
14 *Institutio restricta ad nominationem vnius, nulla facta mentione alterius, facit vt ille non hic pro patrono recognoscatur.*
15 *Institutio cum clausula*, Saluo iure alieno, *in quantum operatur.*
16 *Clausula*, Si & quatenus, *non constituit in possessionem, donec de iure præsentantis appareat.*
17 *Vacatio in controuersiam deducta, & quæ occasionem litis dedit, nullum statum firmat.*
18 *Vacatio controuersa veris Patronis non præiudicat*,

nec possessio præsentandi ab aliis acquiritur.

19 *Antecessoris quasi possessio successori, etiamsi sit filius, & hæres, sine noua apprehensione non suffragatur.*

20 *Iura in contrarium deducta quomodo intelligenda.*

21 *Præsentatio vt suffragetur successori, ab eo, qui actualem possessionem habet, fieri debet.*

22 *Institutio vigore anterioris status facta, dum de illius veritate non constat, & vltimus status repugnat, non tenet.*

23 *Iuspatronatus, stantibus sententiis in iudicatum transactis, quæ sunt attendenda, non vltimus status, in dubium reuocari nequit.*

24 *Instrumentum fundationis Iurispatronatus, vt suffragetur descendentibus, descendentia per concludentes probationes, & gradus distinctos probari debet.*

25 *Enunciatiua cum sit vnica, ad probandam descendentiam à Fundatore non sufficit.*

26 *Descendentiæ probatio non impedit institutionem ab Ordinario concessam, sed tantum pro futuris vacationibus inseruit.*

27 *Augmentum dotis absque necessaria fundatione, vel dotatione formali ad acquirendum Iuspatronatus non sufficit.*

28 *Augmentum aliter factum inseruit pro eleemosyna, & ille qui præstat dicitur Benefactor non fundator.*

DECISIO XCVI.

CVm de anno 1656. vacasset Beneficium ad altare S. Mariæ Annunciatæ in Ecclesia Cathedrali Meleuitana de Iurepatronatus Laicorum per obitum Io: Baptistæ Cagliares, ab illis de Pentremolis præsentati fuerunt Saluator, & Fabritium eiusdem familiæ, & ex altera parte Ioannes Paulus, Franciscus, Anna, Ignatius, & alij descendentes à Beatrice Iannella, & cæteris mulieribus de Vagnolis nominarunt Petrum Antonium Aldanam, & Marcellum Addaldum, quo defuncto, & dilata ad Rotam Causa hodie dictum Petrum Antonium instituendum esse, responsum
1 fuit. Quia probat † vacationem Beneficij per mortem dicti Ioannis Baptistæ vltimi Possessoris, nam vtrique præsentati nituntur eodem modo vacandi, Oldrad. *cons.* 229. Ægid. *decis.*595. Put. *decis.*171. *in princ. lib.*3. Rot. cor. Pen. *dec.*482.*n.*5. Duran. *dec.*87. *n.*2. & penes b. mem. Merlin. 147.
2 *num.*1. suam habilitatem ex † literis patentibus, & approbatione Ordinarij, qui eum pariter instituit, *cap. post cessionem* 7. *de præbend. cap.*1. & 2. *de Clericis peregrinant. cap. legum* 92. *q.*1. Coccin. *decis.* 305. *num.*4. Card. Caualer. *decis.*
3 483. *num.*2. & 502. *num.* 2. Necnon existentiam † Iurispatronatus ex Instrumento fundationis, quod omnes modos probationis superat, *cap.*3. *cum gloss. in verb. fundatoris*, & *cap. nobis* 25. *de Iurepatron.* Rot. *decis.*152. *num.*2. *part.*5. & *decis.*87. *num.*3. *part.*7. *recent.* Et demum iustificat pertinen-
4 tiam illorum, † qui ipsum in tempore præsentarunt, quibus concurrentibus debetur institutio, *cap. decernimus, cap. Monasterium* 33. *ib. q.*7. *cap. Bertoldus*, & ibi Abb. *num.*12. *de re iudic.* Rot. *d. decis.*152. & 232. *vbique n.* 1. & *seq. part.* 5. & *decis.*302. & 307. *num.*1. *part.*7. *recent.*

5 Iustificatur inquam † pertinentia, nam vacante hoc Beneficio de anno 1603. excluso Vella præsentato à familia de Platamonibus, fuit ab Ordinario institutus Petrus Vagnolius, præuia sententia, qua fuit pronunciatum Patronatum spectare ad Ioanellam, & Beatricem à Philippo descendentes, & ad Iuliam, & Catherinam filias Ambrosij de Vagnolis, per quas ille fuit nominatus, cui sententiæ nul-
6 tum deferendum est, cum Ordinarij non soleant esse † faciles in canonizando iurapatronatus, & in admittendis præsentationibus in præiudicium libertatis Ecclesiæ, Rot. *decis.* 11. *de Iurepatronatus in nouis*, coram Comitulo *decis.* 115. *num.*12. & *duobus seqq.* Reuerendissimus Vrgellen. *dec.* 413. *num.*3. Mant. *decis.*350. *eodem numero in rec. dec.*87. *num.* 1. *p.*7. & *in Pistorien. Parochialis* 10. *Maij* 1641. §. *Sed plurimum coram bon. mem. Card. Verospio Iuniore*, & per appellationem commissa Causa in Rota bon. mem. Card. Marquemontio decisum fuit 14. Decembris 1607. Ius præsentandi pertinere ad dictas mulieres, vt *ex decisione impressa in rec. decis.*170. *part.*3. *confirmata* 24. *Martij* 1608. & *relata in hodierno Summ. Petri Atonij num.*2. eumdemque Petrum ab ipsis præsentatum, esse instituendum, *vt in decis.* 180. *p.* 3. *rec.* & successiuè promulgata sententia Rotali primæ per Ordinarium latæ confirmatoria, & in vim rei iudicatæ à bon. mem. Cardinali Caualer. subrogato expeditæ fuerunt executoriales *d. Sum. num.* 3. & 4. Vnde † pertinentia Pa- 7
tronatus respectu præfatarum mulierum est indubitata, nec super illa potest amplius moueri controuersia attentis sententijs, & re iudicata, *l.*2. & 3. *C. vt lite pendente*, Bald. *in l. præsumpt.*24. *n.*24. *vers.* & *præmitte ad euidentiam C. si contra Ius, vel vtilitatem publicam*, Surd. *cons.*61. *n.*3. Marescot. *variar. resolut. lib.*1. *cap.*56. *num.*66. Rota *decis.*269. *num.*4. *part.*2. *diuers.* Card. Seraph. *decis.*557. *num.*8. *in rec. dec.*60. *n.*5. & 6. *p.*6. & *dec.*233. *n.*17. & 258. *n.*2. *part.*7. & *in Pistorien. Parochialis S. Hippolyti* 19. *Aprilis* 1638. §. *Secundo cor. b. m. Dunozetto.* Et tanquam in causa status emanatæ
† faciunt ius quoad omnes, *l. ingenuus ff. de stat. homin.* & in 8
terminis Iurispatronatus dixit Rota apud Card. Mantic. *d. decis.*350. *num.*4. Duran. *decis.*8. *num.*5. Merlin. *decis.* 539. *num.*13. & *in rec. decis.*471. *num.*9. *part.*4. *tom.*2. *in d. Pistorien. Parochialis* §. *nec illa potest, in Cæsaraugustana de Lunares* 22. *Iunij* 1643. §. *Et accedunt coram bon. mem. Bichio*, & *in Piscen. Beneficij* 21. *Aprilis* 1651. *coram Reuerendiss. Archiepiscopo Tarraconen.*

Quod autem Ioannes, Paulus, & Franciscus, qui præsentarunt Petrum Antonium descendant à Beatrice deducecebatur ex eo, quia ab illa ortæ sunt Ioannella, & Margarita, ex Ioannella dictus Ioannes, & ex Margarita Franciscus Pater Petri Antonij, & Maria, à qua descendit d. Paulus. Ioannella autem altera Iurispatronatus Domina, & per sententiam Ordinarij, & Rotalem talis Canonizata habuit quinq; filios, & hæredes, nempè Petrum, Orlandum, Paulinam, Ioannem Paulum, & Leonardum. Ex Petro nata est Anna, quæ præsentauit Petrum Antonium, Orlandus genuit Mariettam, & hæc Ignatium, qui eumdem nominauit. Ex Paulina orti sunt Franciscus Dominicus, & Marianus. Ioannes Paulus autem reliquit post se Paulutium, & Marianum, & Leonardum Saldum, & Ioannem, qui omnes prout etiam Petrus alter supradictæ Mariettæ filius ius nominandi pro hac vice donarunt dicto Francisco Petri Antonij Genitori, qui suo, & prædictorum donatorum nomine, eumdem filium præsentarunt *dicto eius Sum. d. num.*7. *vsque ad* 23. Quapropter benè remanet iustificata descendentia † per testes ad eius instantia examinati, 9
vt in dicto Summ. relati de ea benè deponentes Rot. coram Penia *decis.* 257. *num.*1. & apud Coccin. *decis.* 105. *num.* 2. & sufficit pro pertinentia † Iurispatronatus dum probant 10
descendere ab illis, qui fuerunt in possessione præsentandi, Modern. Pisan. *de Iurepatr. lib.*11. *cap.*5. *num.*101. Rot. *decis.* 274. *num.*8. *part.*2. & *decis.*723. *nu.*3. *part.*3. *rec.* Caual. *decis.*382. *num.*1. san. mem. Greg. XV. *dec.* 349. *n.* 1. & ibi add. & *decis.*452. *n.*17. Duran. *dec.*100. *num.*4. & *in Regieu. Dominij* 24. *Martij* 1653. *cor. bon. mem. Bichio.* De donationibus verò, & † præsentationibus apparet ex publicis Instrumentis *in d. Sum.* latis, quæ faciunt probationem probatam, & manifestam vulgatis iuribus.

Non obstat, quòd de anno 1552. sequuta vocatione huius Beneficij Saluus Pentremolus filius Pini præsentauerit Antonium Manducam, & per contractum ab eo matrimonium vacante dicto Beneficio fuit ab eodem Saluo nominatus Marianus Vagnolus, ex quibus præsentationibus arguitur Pentremolos quoque esse Patronos; quoniam omissis defectu non legitimæ extractionis illarum à Notario non rogato, & sine partis citatione, necnon suspicioae falsitatis desumpta in apostilla ibi in margine † adiecta, & 12
præsentationem continente per peritos de partium consensu electos damnata, quo fit vt non sit eis adhibenda fides, Bald. *in l. si vnum* 12. *num.*3. *C. de testamentis*, Ancaran. *cons.*431. Decian. *cons.*100. *num.*45. *lib.* 2. Mantic. *decis.*357. *num.*1. Ex prima præsentatione in personam Manducæ facta talis pertinentia induci non potest, dum Vagnoli quoque præsentarunt, & huius nominationis vigore credere poterant illum fuisse institutum, iustamque ignorantiam habere † de Salui præsentatione, quod sat est, 13
vt nullum ex illa potuerit Vagnolis inferri præiudicium, vt in indiuiduo respondit Rota *in d. decis.* 170. *num.* 6. & §. *nam de anno part.*3. *recent.* Subdens neque tunc constitisse d. Manducam ad Salui præsentationem accepisse Beneficij Possessionem. De altera verò in personam Vagnoli facta, nulla fit mentio in institutione, quæ est † restricta ad nominationem Philippi Vagnoli, sicque 14
iste non Saluus fuit ab Ordinario in verum Patronum Beneficij recognitus ad notata per Abb. *in cap. ex literis*, & *in cap. si verò de Iurepatronatus*, Viuian. *eodem titulo lib.* 11. *part.*2.

par. 2. cap. 9. num. 5. cum seqq. & eo maximè quia inter alios testes ad probandam Ioannellæ, & sororum descendentiam à fundatore, idem Saluus examini se subiecit, passusque fuit fern sententias declarantes ad illas non ad ipsum Iuspatronatus spectare.

Minus DD. putarunt fundamentum fieri posse in alia præsentatione facta de anno 1627. à Petro Antonio, Paulo, & Angelo de Pentremolis ad fauorem Ioannis Baptistæ Caglares, per cuius obitum successit præsens vacatio, nec inde desumi vltimum statum pro institutione Saluatoris, & Fabritij præsentatorum ab illis de ipsorum familia, *cap. querelam, & cap. consultationibus de iurepatronatus*, quia duo fuerunt tunc præsentati, videlicet Gratius, Greg. ab Antonio, Iacoba, Iaonna, Francisco, & Io: de Vagnolis descendentibus fundatoris, *hodierno Summ. Petri Antonij num. 3.* Necnon idem Ioannes Baptista à Io: Paulo Vagnolo, & à Petro Francisco Pentremolo vti donatario Leonardi, & aliorum plurium de Vagnolis, quibus propterea huiusmodi vox tribuenda est; Nominatio autem Antonij, Pauli,

15 & Angeli non releuat; Tum quia legitur admissa, † & ab Ordinario desuper concessa institutio cum clausula, *saluo iure alieno*, quæ operatur, vt quamuis præsentatio effectuata fuerit per subsequutam possessionem, nihilominus ex ea non fuit quæsitum Iuspatronatus, vel possessio præsentandi pro deducendo vltimum statum, vt in terminis tradunt Marescott. *var. resolut. lib. 1. cap. 55. num. 30. & 31.* Viuian. *de Iurepatron. par. 2. lib. 11. cap. 6. num. 13.* & in simili præ-

16 sentatione admissa † cum clausula, *si & quatenus*, quod non suffragetur, nec constituat in possessionem, donec appareat de iure præsentantis, Adden. ad Gregor. XV. *dec. 417. num. 12.* Tum etiam quia occasione huiusmodi præsentationis orta fuit controuersia inter præsentatos, & Gratius cessit liti † ad fauorem Ioannis Baptistæ. Vnde ista vacatio

17 propter exitum, quem habuit, nullum statum firmauit pro Pentremolis, vti in controuersiam deducta, & quæ dedit occasionem dictæ liti, Rota coram Greg. *ubi supra num. 4.* Adden. ad Buratt. *dec. 633. num. 19. & in Rauellen. Beneficij 15. Iunij 1643. §. non obstat coram bon. mem. Dunozetto.* Nec

18 † in consequens potuit veris Patronis præiudicare, & possessionem præsentandi ab alijs acquiri, vt aduertit Calderin. *cons. 12. de Iurepat.* Dec. *cons. 126. num. 3.* Rota coram Caputaq. *dec. 339. par. 2.* Greg. *dec. 417. num. 2.* & respondit *in eadem dec. 170. sub num. 6. par. 3. dec. 83. num. 7. par. 5. & in dict. Rauellen. Beneficij §. final.* Et denique quia cum nulla alia ab anno 1627. quo Angelus, & alij præsentarunt, intercesserit vacatio præter vltimam, in qua fuerunt præsentati Saluator, & Fabritius ab illis, qui in possessione nominandi non existunt, non intrat dispositio *cap. consultationibus* pro

19 firmando ad ipsorum fauorem vltimo statu, cum † in hac materia quasi possessio antecessoris non suffragetur successori sine noua apprehensione, quamuis sit filius, & hæres, Lotter. *de re benef. lib. 3. qu. 11. num. 115. & seqq.* Rot. coram Cardin. Mantic. *dec. 88. num. 5.* Coccin. *dec. 464. num. 3.* Duran. *dec. 62. num. 6. & 14.* Buratt. *d. dec. 832. num. 2.* & ibi Adden. *litt. A. & in recent. dec. 471. num. 6. par. 4. tom. 2. in Mediolanen. Beneficij 17. Decembris 1640. §. Primo quia coram bon. mem. Bichio, in Cracouien. Præpositura 12. Iunij 1645. §. finali, & 4. Martij 1646. §. neque suffragari coram R. P. D. meo Verospio, in Sulmonen. Beneficij 23. Iunij 1647. §. neque Tobatius coram bon. mem. Peutinger. & in Comen. Capellæ 27. Aprilis 1648. coram bon. mem. Dunozetto*, & procedit etiam stante Statuto de continuanda possessione defuncti in hæredem, vt dictum fuit *in dec. 360. num. 4. par. 2. recent.* & in alijs mox citatis.

20 Nec prædictis aduersantur iura, & † decisiones in contrarium deductæ, & signanter *in Leodien. Beneficij 4. Ianuarij 1628. coram Vbaldo, & 13. Nouembris coram bo. memor. Coccino, in Asculana Iurispatronatus 1. Iulij 1650. §. ista igitur, & in Aquilana Iurispatronatus 1. February 1651. coram R. P. D. meo Melitio*, quia loquuntur, vel in casu præsentationis factæ ab existentibus in possessione, vel vbi deducitur vltimus status solum pro iustificatione pertinentiæ Iurispatronatus. Tunc enim ille ad hunc effectum suffragatur probata descendentia cum qualitate hæreditaria ab eo, qui extabat in possessione præsentandi, vt præter superiùs citatos dixit Rota *in dec. 337. num. 3. par. 2. recent.* & in alijs relatis ab Adden. ad Buratt. *dec. 832. num. 4.* Secus quando, vt hic deducitur ad finem concedendæ, vel denegandæ institutionis præsentato, & sic in terminis *dicti cap. consulta-*

21 *tionibus de Iurepatronatus*, tali enim casu non † suffragatur præsentatio successoris, sed fieri debet ab eo, qui actualem possessionem habet, vt admittitur in dd. decisionibus, & in alijs concordantibus relatis ab Adden. ad Papam Greg. XV. *dec. 222. num. 12.* & per Modern. Carpen. *controu. 122. num. 19. & 172. num. 9.* vel in omnem casum vltimus Status tunc attenditur, quando sumus in dubio, & vbi liquido non constat de veritate status anterioris, † cui se repugnat vlti- 22
mus status, institutio vigore illius facta non tenet, *ex cap. cum de beneficio*, vbi gloss. & Geminian. *num. 8.* Franc. *n. 5. de præbend. in 6.* Rota *dec. 163. num. 3. dec. 188. num. 1. & dec. 229. num. 3. par. 1.*

In præsenti autem de † pertinentia huius Patronatus ad 23
illos de Vagnolis, & in consequens de anteriori statu contrario vltimo per alteram partem prætenso, in dubium reuocari nequit, stantibus sententijs ad illorum fauorem emanatis, & in iudicatum transactis, per quas tolluntur præsentationes, & omnia retroacta, ipseque tantum sunt attendendæ, non autem vltimus status, Rot. *dec. 2. num. 2. de præbend. in nou. & in supra citatis dec. 229. num. 3. par. 1. recent. & in Pistorien. Parochialis S. Hippolyti coram bon. mem. Dunozetto §. minus ex præsentationibus.*

Non subsistit, quod Pontremoli habeant pro se Instrumentum clarum fundationis, & dotationis † controuersi 24
Patronatus reseruati pro Antonio Vagnolo, eiusque hæredibus, & successoribus, & iste in vltimo testamento hæredes vniuersales æqualiter instituerit Antonellum, & Lisam, vt ad exclusionem illorum de Plantamonibus firmauit Rota *in præcitatæ causæ decisionibus 170. & 180. par. 3. recent.* Cumque ipsi à dicta Lisa descendant, Iuspatronatus ad ipsos pro medietate pertineat, quoniam responsum fuit non probari talem descendentiam per concludentes probationes, & gradus distinctos, *cap. Licet ex quadam de testibus*, Rota coram Comitulo *dec. 141. num. 3.* apud Coccin. *dec. 105. num. 2.* Duran. *dec. 8. num. 4. & 5. & in Maioricen. Beneficij 14. Decembris 1657. §. Et licet coram R. P. D. meo Verospio.* Testes autem pro vrgentiori probatione adducti, tanquam ad perpetuam rei memoriam examinati, eam non probant, vt in terminis Iurispatronatus responsum fuit *in Amerina Beneficij S. Siluestri 17. Iunij 1641. coram bon. mem. Dunozetto, §. Quo verò ad Testes.* Adminicula verò recensita, & signanter enunciatiua emissa in Instrumento Concordiæ inter Ioannem Baptistam, & Gratium post cessionem liti ab isto ad fauorem illius factæ de anno 1627. non concludit, nec afficit veros Patronos, de quorum scientia, & patientia non docetur ex superiùs allegatis: Et multò minus concludunt enunciatiua desumpta ex Instrumento matrimoniali anni 1536. in quo dicitur Violantem Pontremolam esse filiam Marthæi Pontremoli, & Lisæ Iugalium, ex quibus Pontremoli prætendunt descendere, & assertiones factæ de anno 1627. à Ioanne Paulo, & Leonardo Cafciar, vbi vocant Franciscum Pontremolum eorum Consanguineum, cum dicta enunciatiua † Lisæ non dicat esse de Va- 25
gnolis, Buratt. *dec. 338. num. 3.* quæ neque sufficeret ad probandam descendentiam à fundatore cum sit vnica, Mantic. *dec. 88. num. 4.* nec Leonardus, & Io: Paulus Cafciar exprimunt Consanguinitatem, quam habent cum Francisco Pontremolo prouenire ex descendentia Antonij Vagnoli fundatoris, & propterea cum Consanguinitatis aliundè possit originem trahere, assertiones istæ nihil concludunt in aliorum Patronorum præiudicium. Et quatenus † probatio modo fieret super huiusmodi descendentia, non 26
posset impedire institutionem Petro Antonio ab Ordinario concessam, sed inseruiret pro futuris vacationibus, Rota *dec. 167. num. 10. vers. sed pro responsione par. 2. diuers. & in recent. dec. 435. num. 4. & 15. par. 2.* Adden. ad Greg. XV. *dec. 77. num. 12. vers. sit amen, & in Spoletana Iurispatronatus 24. Nouembris 1655. coram Reuerendiss. D. meo Decano, §. sed & facilius.*

Postremò non visum fuit admittendum, quòd dicebatur, plura non vnicum esse beneficia inter se distincta, quia tametsi habeat diuersa bona in pluribus locis sita sub nominibus Rhabald, Baida, Cortin, & Herni, id tamen non importat pluralitatem Beneficiorum, & oppositum, quod sit vnicum colligitur, tam ex decisionibus, quàm ex sententijs emanatis, in quibus semper fuit appellatum beneficium ad Altare S. Mariæ Annunciatæ non obstante præsentatione de anno 1604. post expulsum Leonem Pontremolum absque titulo in eo se intrusum à Beatrice, & alijs de Vagnolis non expressis omnibus bonis, vti effectum non sortita, & non attento augmento dotis per Smeraldam

de

de anno 1432. facto, & quæ beneficium in quatuor Cap-
27 pellanias distinxerat, quia tale augmentum † non sufficit ad acquirendum Iuspatronatus quod antea habuisse sufficientes redditus ad substentationem Rectoris non controuertebatur; sed est necessaria fundatio, vel dotatio formalis, cum expressione, quod fit ad acquirendum Patrona-
28 tum, aliàs augmentum † inseruit pro eleemosyna, & ille, qui eum præstat dicitur Benefactor non fundator, *c. filij* 16. *q.* 7. *gloss. in c. piæ mentis*, *verbo Patronum* 16. *q.* 7. Abb. *cons.* 59. *num.* 2. *vers. vnde si quis lib.* 2. Lambert. *de Iurepatr. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 6. *art.* 2. *num.* 1. Rota *apud bon. mem. Coccin. dec.* 106. *num.* 2. Card. Caual. *dec.* 159. *num.* 8. *& in rec. dec.* 58. *num.* 5. *&* 6. *p.* 1. *& in Aquilana Iurispatr.* 30. *Maij* 1657. *coram me*, *§. nec prædictis resistit*. Omnisque remouetur difficultas, quia Petrus Antonius fuit præsentatus eo modo, quo nominatus fuit Ioann. Baptista vltimus possessor, adeòut etiam si citra veri præiudicium beneficia essent duo, vel plura, ad vtrumque venit instituendus, prout fuit conclusum vtraque parte informante.

R. P. D. CERRO

Postea S. R. E. Cardinali.

Hispalen. Decimarum.

Lunæ 16. *Iunij* 1659.

ARGVMENTVM.

Capitulo Hispalensi concedendum resoluitur esse mandatum de manutenendo in quasi possessione exigendi Decimas, easque percipiendi de omnibus fructibus, & bonis, quæ Patres Ordinis S. Hieronymi extra terminum Parochiæ S. Ponci, & intra fines Diœcesis Hispalensis possident.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ debentur de iure Capitulo ratione generalis administrationis redditũum vice Archiepiscopi, ad quem in ea Diœcesi, in qua Parochiæ non sunt distinctæ Decimæ spirituales spectant.*

2 *Decimas alicui Capitulo deberi ex antiquissima concordia probatur.*

3 *Concordia seruatur iuris assistentiam habenti, non obstante, quod debitori deinde priuilegium detur, si in ipso indiuidua mentio, & derogatio illius facta litteraliter non fuerit.*

4 *Ius ex mutatione possessionis fundi oneri Decimarum obnoxij non alteratur.*

5 *Priuilegia exemptionis à Rota discussa, & semper reiecta Monasterio cui data sunt non suffragantur.*

6 *Priuilegium continens simplicem exemptionem à Iurisdictione Ordinarij, non concedendo territorium separatum cum translatione Iurisdictionis quasi Episcopalis nullatenus prodest.*

7 *Territorio non separato Monasterium cum suis bonis licet non sit de Diœcesi, in Diœcesi tamen esse censetur.*

8 *Exemptio à Iurisdictione Ordinarij in necessarium antecedens existentiam in Diœcesi præsupponit.*

9 *Priuilegium de Decimis mentionem non faciens, Decimas comprehendit, maximè ordinarias, & speciales de iure diuino debitas.*

10 *Exemptio generalis loquendo de decimis, tantummodò de extraordinarijs, & temporalibus intelligitur.*

11 *Priuilegium quando caret expressa derogatione*, cap. Nuper de Decimis, *exemptio quoad Decimas nunquam suffragatur.*

12 *Testes de immemorabili deponentes, cum non habeant ætatem legitimam annorum* 54. *ante motam litem, non releuant.*

13 *Testes de visu deponentes quoad tempus immemorabile de visu per* 40. *annos deponere debent.*

14 *Testes non deponentes cum omnibus requisitis, & in aliquo deficientes immemorabilem probatam non reddũt.*

15 *Testis habens ætatem legitimam, si deficiat in fama immemorabilem non probat.*

16 *Fama, & vox publica ad probandam immemorabilem articulanda est specialiter in eo articulo, in quo immemorabilis, nec sufficit articulari, vbi genericè fama publica articulari solet.*

17 *Assertio immemorabilis continens negatiuam solutionis, nisi coarctata sit, probata non dicitur.*

18 *Immemorabilis non suffragatur, nisi per tres conformes in contradictorio Iudicio fuerit approbata.*

19 *Petitio expressam ad sententiam habet relationem, & ab ea declarationem de iure assumit.*

20 *Testes pro Collitigantibus examinati, eorumque depositiones exhibentes de solutione Decimarum superlatiuam faciunt probationem.*

21 *Qualitate collitigantium insubsistenti reiecta de Decimis contra ipsorum priuilegia à Capitulo perceptis, actualis quasi possessio Capituli vsque ad litis tempus continuata concludenter probatur.*

22 *Priuilegium Nicolai V. de quo hic, pro exemptione Decimarum exhibitum, initium denegandi exclusionem immemorabilis causatur.*

23 *Existentia bonorum Monasterij intra fines Diœcesis cum perceptione Decimarum ex confessione ipsius Prioris, Archiuistæ, & aliorum probata, Capitulo manutentio omnino debetur.*

DECISIO XCVII.

Qvod videretur de bono Iure etiam ad effectum manutentionis rescriptum fuerat in hac causa 27. Maij 1658. super quo hodie principaliter assumpta disputatione ad fauorem Capituli Hispalen. emanauit resolutio quoad bona, quæ Patres S. Isidori del Campo Ordinis S. Hieronymi collitigantes possident extra terminum Parochiæ Sancti Ponci, & intra fines Diœcesis Hispalen. nam quoad alia per eos possessa intra terminum dictæ Parochiæ hodie non est quæstio.

Quandoquidem non solùm † pro Capitulo viget iuris 1
assistentia ratione generalis, & perpetuæ administrationis, quam habet redditũum, & Decimarum vice Archiepiscopi, ad quem tanquam vniuersalem Parochum spectant Decimæ spirituales in ea Diœcesi, in qua Parochiæ non sunt distinctæ, vt ad eius fauorem dixit Rota *in recent. dec.* 22. *n.* 1. 6. *&* 7. *& dec.* 180. *num.* 9. *&* 10. *par.* 7. *in Hispalen. Decimarum* 27. *Iunij* 1644. *in principio coram Eminentissimo Corrado Prodatario* 15. *Februarij* 1647. *§. Habet enim Capitulum coram R. P. D. Meltio* 23. *Iunij* 1653. *in principio coram bon. mem. Bichio, & prius* 20. *Nouembris* 1651. *§.* 1. *coram me.*

Sed etiam concurrit antiquissima † concordia anni 1379. 2
eius Summ. num. 1. vbi transacta Decima bonorum Territorij S. Ponce, in annuis mille Morapetinis, quoad cætera Monasterij bona acquisita, & acquirenda intra fines dictæ Diœcesis omnes Decimas prædiales, & animalium integrè, & plenè promittuntur Archiepiscopo Decano, † & 3
Capitulo; similem enim concordiam omninò seruandam esse fauore habentis iuris assistentiam, non obstante quod debitori deinde priuilegium concedatur, si in ipso indiuidua mentio, & derogatio illius facta non fuerit, litteraliter probat *text. in cap. ex multiplici de decim.* inita fuerit cum Monachis Cisterciensibus, qui tunc temporis possidebant Monasterium S. Isidori cum suis bonis, hodie possessum à Patribus collitigantibus illorum successoribus, quia in hac † ma- 4
teria ius metimur ex parte actoris, quod non alteratur, neque immutatur ex mutatione possessionis fundi obnoxij oneri Decimarum, Rot. *in recent. dec.* 341. *sub num.* 1. *& dec.* 562. *pariter sub num.* 1. *par.* 1. *dec.* 189. *num.* 3. *& dec.* 205. *nu.* 2. *par.* 2. apud Posth. *de manut. dec.* 157. *num.* 1. *& in dicta Hispalen. Decimarum coram Eminentissimo Corrado §. quia fuit responsum, & coram R. P. D. meo Meltio §. finali.*

Non obstant priuilegia † exemptionis. Concessa enim 5
Ordini S. Hieronymi in pluribus causis à Rota discussa fuerunt, & semper reiecta, vt *in Valentina Decimarum* 28. *Nouembris* 1603. *coram Lancelloto* apud Marches. *de commiss. p.* 1. *fol.* 639. *num.* 1. 2. *& per tot. repetit in recent. dec.* 40. *par.* 4. & apud Tambur. *de iur. Abbatiss. dec.* 89. *in Carthaginen. Decimarum* 24. *Martij* 1604. *coram Penia inter eius impress. Lugdun. dec.* 1090. *à num.* 12. *vsque ad fin. in Toletana Decimarum* 28. *Ianuarij* 1650. *coram Reuerendissimo Archiepiscopo Tarraconen. §. aut dictæ Moniales, & in Calaguritana Decimarum S. Ascentij, & Daualillo* 17. *Aprilis §. minusque exemptionem, &* 1. *Iulij* 1654. *§. iterum perperam coram R. P. D. meo Zarate Præside Vallisoletano.*

Illud verò concessum † Monasterio, & Patribus colliti- 6
gantibus à Nicolao V. anno 1448. *eorum Summ. num.* 3. vti continens simplicem exemptionem à Iurisdictione Ordinarij eos subijciendo immediatè protectioni Beati Petri, & Sedis

dis Apostolicæ non suffragatur, tum quia non concedit ter-
7. ritorium separatum cum translatione † Iurisdictionis quasi
Episcopalis, quo cessante, quamuis exindè Monasterium
cum suis bonis non sit de Diœcesi, dicitur tamen esse in
Diœcesi, *cap. cum Episcopus*, & ibi Franc. *num.* 2. ac Gemin.
num. 3. *de offic. ordin. in* 6. Abb. *in cap. Apostolica num.* 3. *de do-
nat.* cum alijs per Rot. *dec.* 207. *num.* 2. *vers. quando autem sit
exemptus p.* 2. *diuers. dec.* 324. *nu.* 3. *par.* 1. *rec. & in Salisburg.
Iurisdictionis* 1. *Iuly* 1643. *coram Reuerend. D. Tarraconen.*
8 *§. nec pariter in fine.* Quinimò huiusmodi † exemptio in
necessarium antecedens præsupponit existentiam in Diœ-
cesi, Rot. *d. dec.* 207. *n.* 3. *p.* 2. *diuers. & dec.* 491. *n.* 1. *p.* 1. *recent.*
9 Tum quia nullam facit † mentionem de Decimis, ideò
eas non comprehendit, præsertim ordinarias, & speciales
debitas de Iure Diuino ratione Curæ animarum, quæ indi-
uiduam, & specialem mentionem requirunt, alias autem
10 † exemptio generalis, quamuis loqueretur de Decimis in-
telligeretur tantummodò de extraordinarijs, & temporali-
bus, Card. Put. *dec.* 65. *lib.* 3. Card. Seraphin. *dec.* 1293 *nu.* 6.
vers. ideò nulla verba, Card. Caual. *dec.* 247. *num.* 11. *coram
bon. mem. Coccino dec.* 269. *num.* 3. *in fine*, cum alijs plenè al-
legatis *in dicta Hispalen. Decimarum, coram Eminentissimo
Prodatario §. Tum quia, & in Ferrarien. Decimarum* 26.
Maij 1656. *§. vel quia coram R. P. D. meo Albergato*, &
prius *in Vercellen. Decimarum* 13. *Nouemb.* 1645. *§. Hinc
etiam, &* 15. *January* 1646. *§. qua respondetur, ac in His-
palen. Decimarum de Barαona* 16. *Marty eiusdem anni §. &
in hanc, coram me.*
11 Tum demum, quia caret expressa † derogatione *cap. nu-
per de Decimis*, sine qua nunquam suffragatur exemptio
quoad Decimas, de quibus agitur, vt toties in Rota firma-
tum fuit, & signanter in omnibus decisionibus mox relatis,
vbi aliæ allegantur, *& in dicta Calaguritana Decimarum S.
Ascenty, & Daualillo* 17. *Aprilis* 1654. *sub d. §. minusue,
vers. & merito coram R. P. D. meo Vallisoletano.*

Nec subsistit, quòd PP. à tempore immemorabili existant
in quasi possessione illas non soluendi.

Quoniam Testes in ipsorum *Summ. num.* 2. *&* 9. loquun-
tur tantum de bonis existentibus intra terminum Parochiæ
S. Poncij, de quibus hodie non agitur. Alij vero relati *in
Summ. num.* 6. *&* 7. ex pluribus non releuant, & primò quia
12 † exceptis 12. 14. & 15. cæteri non habent ætatem legiti-
mam annorum 54. ante litem motam anno 1632. vt neces-
sarium est, Card. Seraph. *dec.* 1450. *& dec.* 1460. *vtrobiq; n.* 2.
Card. Mantic. *dec.* 289. *num.* 3. Rot. *post* 2. *vol. cons.* Farinac.
dec. 276. *num.* 4. *in rec. dec.* 248. *num.* 4. *par.* 2. *& in Beneuenta-
na Iurisdictionis* 31. *January* 1656. *coram me, §. Quia licet*,
13 & † 10. ac 14. non deponunt de visu, vt requiritur per 40.
annos ante motam litem, Rot. *dec.* 254. *nu.* 1. *&* 2. *par.* 1. *rec.*
cum alijs per Adden. ad Buratt. *dec.* 673. *num.* 2. *in fine.*
14 Secundò, quia nemo de ea † deponit cum omnibus re-
quisitis, *gloss. in cap.* 1. *verbo memoriam de præscript. in* 6. &
tamen omnes deponere debent copulatiuè cum dictis requi-
sitis, nec sufficit, quòd vnus de vno, & alter de alio testifi-
cetur, satisque est, quod in aliquo deficiant, vt immemora-
bilis non dicatur probata, Marescott. *var. resolut. lib.* 2. *cap.*
100. *num.* 10. *vers. & quilibet Testis*, Rota *dec.* 557. *circa fin.
vers. quoniam ad immemorabilem p.* 4. *diuers.* vbi fuit dictum
15 † immemorabilem non probari, quia Testis, qui habebat
ætatem legitimam deficiebat in fama, cum loqueretur, si-
cut loquuntur Testes, de quibus agitur per verba tantum
præsentis temporis, & sic non esse opus perquirere alia re-
quisita coram Card. Mantic. *d. dec.* 288. *num.* 4. & in alijs alle-
gatis per Adden. ad Buratt. *d. dec.* 673. *num.* 10. vbi *num. seqq.*
16 dicit, notandum esse, quòd publica † vox, & fama, de qua
Testes deponere debent ad probandam immemorabilem
articulanda, & probanda est specialiter (in quo etiam defi-
ciunt dicti Testes) in eo articulo, in quo immemorabilis ar-
ticulatur, nec sufficit si articuletur, & probetur in vltimo ar-
ticulo, vbi genericè etiam in omnibus alijs negotijs fama
publica articulari solet.
17 Tertiò, quia asserta † immemorabilis continet negati-
uam solutionis, quæ perindè non dicitur probata, nisi coar-
ctata sit, & Testes deponant per concludentes rationes,
quod Capitulum decimas petierit, PP. illas denegauerint,
& Capitulum derogationi acquieuerit, Rot. *dec.* 469. *num.* 2.
p. 1. *dec.* 265. *n.* 26. *p.* 5. *& dec.* 23. *n.* 4. *cum seqq. p.* 6. *rec. in Hispa-
len. Decimarum* 25. *Iuny* 1649. *coram bon. memor. Bichio*,
& in alijs allegatis *in dicta Calaguritana Decimarum San-
cti Ascenty, & Daualillo §. Et insuper.*

Imò huiusmodi immemorabilis, † nec minus suffragatur 18
nisi fuerit approbata per tres conformes in contradictorio
Iudicio, Rot. apud Posth. *de manutent. dec.* 197. *num.* 2. *in rec.
dec.* 273. *num.* 1. *p.* 2. *& in dicta Hispalen. Decimarum* 15. *Fe-
bruary* 1647. *coram R. P. D. Meltio §. vnde*, & in sæpiùs *al-
leg. Calaguritana §. præterea.* Sententia autem lata anno
1650. loquitur de decimis bonorum, quæ sita sunt intra
terminum Parochiæ S. Poncij, non autem de alijs existenti-
bus extra dictum terminum, & intra fines Diœcesis Hispa-
len. vt † patet ex libello, seu petitione de verbo ad verbum 19
relata in ipsa sententia, *Summ. Capituli num.* 7. ad quam ex-
pressam relationem habet, & à qua de iure declarationem
assumit, Castren. *cons.* 376. *in princip. lib.* 1. Aymon. *cons.* 188.
num. 1. Greg. *dec.* 470. *nu.* 6. *cum alys, in Cæsaraugustana Ca-
thedralitatis* 27. *May* 1658. *§. cum enim coram me.*

Quartò denique quia ijdemmet Testes † pro Patribus 20
examinati, qui contra ipsos inducentes, eorumque deposi-
tiones exhibentes superlatiuam faciunt probationem, Hon-
ded. *cons.* 84. *n.* 50. *&* 51. *lib.* 2. cum alijs per Adden. ad Greg.
dec. 215. *sub num.* 9. *vers. si tamen*, ingenuè fatentur, quod
de bonis S. Poncij Decimæ soluuntur Monasterio S. Isidori,
sed de alijs sitis extra eius terminum, de quibus hodie agi-
tur, soluuntur Capitulo, eiusque Arrendatarijs *d. Summ.
num.* 10. Idemque iudicialiter in hac causa anno 1635. præ-
uia aggrauatoria respondendo positionibus Capituli, non
autem extraiudicialiter metu excommunicationis, vt gratis
dicebatur fassi fuerunt Prior, & Archiuista, cum alijs duo-
bus Fratribus Monasterij collitigantis, vbi specificando
bona, quæ Monasterium possidet extra dictum terminum
S. Poncij declararunt illa existere intra fines Diœcesis His-
palen. quandoque Capitulum ab illorum affictuarijs, & ar-
rendatarijs percepit, & percipit Decimas, licet subdant,
quod hoc facere non potuerit stantibus priuilegijs, quæ ha-
bet ipsorum Religio, *d. Summ. Capituli num.* 3. Hinc enim
negari nequit, quin reiecta hac insubsistenti qualitate
† actualis quasi possessio Capituli concludenter probetur 21
vsque nunc continuata, Greg. *dec.* 458. *num.* 3. *cum seqq.* Bu-
ratt. *dec.* 730. *num.* 2. & passim in alijs, & consequenter ces-
sat asserta immemorabilis negatiua, quæ de necessitate re-
quirit, vt nihil vnquam actum, vel auditum fuerit in con-
trarium, aliàs vnicus actus, ùnò solus rumor contrarius
sufficit, vt ipsa excludatur ex authoritatibus ad propositum
allegatis *in Palantina Decimarum* 24. *January* 1656. *§. vlti-
mo,* 23. *Iuny eiusdem anni §. penultimo, &* 27. *Iuny* 1657. *sub
§. destruitur coram me.*

Quæ insuper certius cessat tam ex dicta concordia anni
1379. in qua controuersiæ decimæ promittuntur, quàm ex
† d. Priuilegio Nicolai V. à Patribus exhibito pro illarum 22
exemptione, ex quo proindè initium desumitur eas dene-
gandi exclusiuum immemorabilis, Rota *dec.* 14. *num.* 2. *p.* 3.
dec. 542. *num.* 2. *&* 3. *par.* 4. *& dec.* 56. *num.* 18. *par.* 7. *& in Ca-
laguritana Decimarum de Ocon.* 1. *July* 1654. *coram me §.
Concordia autem.*

Et hinc dixerunt DD. dandum esse etiam Capitulo man-
datum de manutenendo, quia cum tam ex prædictis testi-
bus *Summ. Capituli num.* 10. quàm ex confessione Prioris,
Archiuistæ, & aliorum duorum ex fratribus colligantibus
num. 3. probetur existèntia bonorum † Monasterij extra 23
terminum Parochiæ S. Poncij, & intra fines Diœcesis His-
palensis, necnon quasi possessio Capituli percipientis inte-
gras decimas fructuum illorum, vtique reiecta, vt dictum
est, qualitate, quod stantibus Priuilegijs Monasterij, (quæ
in effectu vere non adsunt) non potuerit Capitulum Deci-
mas percipere, eidem omninò debetur manutentio, iuxta
Theor. Bart. *in l. Aurelius §. Item quæsiit num.* 2. *ff. de libert. le-
gat.* Rot. *dec.* 802. *num.* 3. *&* 4. *par.* 1. *diuers. cum alys relatis in
Leodien. Dominy* 10. *January* 1650. *coram me §. Probat siqui-
dem.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Bononien. Hæreditatis.

Veneris 20. *Iuny* 1659.

ARGVMENTVM.

Monasterium ex Testatoris dispositione, quando constat ad successionem hæreditatis fuisse vocatum, sanè venit immittendum in possessione, maximè ob purificatam conditionem decessus filiorum absque legitimis descendentibus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Substitutio fauore Monasterij ordinata expirat per superuientiam filiæ, quæ conditionem non existentiæ filiorum tollit.*
2 *Filia repudiante hæreditatem, conditio decessus filiorum absque legitimis descendentibus purificata censetur.*
3 *Monasterium purificata conditione ex vi vulgaris substitutionis non minus, quàm si purè à principio vocatum fuisset ad successionem admittitur.*
4 *Monasterio recusante hæreditatem admittitur statim substitutus.*
5 *Fideicommissaria simplex nihil operatur, donec naturaliter viuit persona in conditione considerata, cuius sola existentia ad exclusionem substituti attenditur, tametsi nolit, vel non possit succedere.*
6 *in Conditionibus initium primæ existentiæ, & capacitatis consideratur, nec quid deinceps acciderit curandum est.*
7 *Testatore per alternatiuam duo casus ponente quatenus filij non extarent, de primo non est habenda consideratio, ex quo per existentiam filiæ non euenit.*
8 *Monasterium purificato secundo casu per repudiationem ab ipsa filia factam in locum primi hæredis subintrat, & testamentaria dispositio initium sumit.*
9 *Substitutio in pia causa facta eiusdem fauore extenditur.*
10 *Conditiones voluntariæ solùm factum inspiciunt, nec attenditur ad excludendum substitutum, an quis succedat, vel repudiet, dummodo superextat.*
11 *Declara hoc procedere in vlterioribus substitutis admisso iam ac defuncto primo, ac in conditione simplici non existentiæ filiorum.*
12 *Successio ex adimplemento effectum sumit.*
13 *Filia post repudiationem hæreditatis paternæ, ac si nunquam illa esset sibi delata habetur pro mortua, nec deinceps ad successionem admittitur.*
14 *in Conditionibus voluntarijs fit extensio de vno casu ad alterum, ex mente, & voluntate Testatoris.*

DECISIO XCVIII.

CONstare de validitate, & Iustitia sententiæ Rotalis concedentis Monasterio Conuertitarum Immissionem ad bona hæreditaria Iacobi de Barberijs, ideò confirmandam esse Rota censuit sub die 7. Februarij præteriti, & hodie reproposita causa super eisdem stetit in decisis. Nam quod per obitum Iacobi Testatoris sine filijs masculis sit apertum fideicommissum ad fauorem Monasterij Conuertitarum, non obstante existentia filiæ fœminæ Monialis professæ in Monasterio Sanctissimæ Trinitatis Sorore Maria Veronica nuncupata, super quo potissimum insistebant Informantes pro Alexandro Immissionem impedire contendente, visum fuit resultare ex verbis Testamenti, vbi Testator institutis sibi filijs masculis natis, & nascituris fecit inter eos substitutionem reciprocam, & his non obstantibus, vel extantibus, & postea quandocunque deceden. absque similibus filijs, tunc vocauit filias natas, & nascituras æquis portionibus, & cum reciproca substitutione, & deinde subiunxit, *& quando temporis mortis meæ*, non extarent mei filij masculi, vel fœminæ ex legitima vxore orti, seu extantes quandocunque morerentur absque descendentibus legitimis, tunc substituo, & instituo mihi hæredes Priorissam, & Moniales SS. Iacobi, & Philippi nuncupatas *le Conuertite* pleno Iure, &c.

Ex cuius Testamenti contextu apparet Testatorem vocasse Monasterium ad eius hæreditatem duobus succedentibus casibus; vno videlicet quatenus tempore sui obitus, nec filij masculi, neque fœminæ extarent; Altero autem si existerent, sed morerentur quandocunque absque descendentibus legitimis. Et licèt non possit ad illam aspirare ex
1 primo casu quamuis Testator decesserit † absque descendentia masculina, dum tempore obitus illius extabat filia fœmina, per cuius superuiuentiam euanuit conditio non existentiæ filiorum, sicque expirauit substitutio fauore Conuertitarum ordinata, *l. eius, qui in Prouincia* 41. *ff. si cert. pet. l. Taias* 41. *§. Sticus, ff. de fidei. liber.* Peregr. *cons.* 57. *num.* 5. *lib.* 1. Bellon. *cons.* 39. *num.* 23. Rota *in rec. dec.* 519. *n.* 2.
2 *par.* 1. Attamen quia filia prædicta † emisit professionem in Monasterio Sanctissimæ Trinitatis, & statim ac ei innotuit Iacobum Patrem cum hoc Testamento decessisse, illius hæreditatem repudiauit, inde sequitur purificatam esse conditionem decessus filiorum quandocunque † absque legitimis 3
descendentibus, & Moniales ex vi vulgaris substitutionis in compendiosa contentæ, quæ amplectitur tam casus non voluntatis, quàm impotentiæ, ad Text. *in l.* 1. *ff. de vulg. & pupill. l. precibus C. de impub. & alijs substitut. l. cum proponas* 3. *C. de hæred. instit.* Surd. *cons.* 237. *num.* 9. *&* 10. *& cons.* 250. *num.* 13. *& in dec.* 228. *num.* 1. Magon. *dec. Florent. num.* 3. Gratian. *discept. forens. cap.* 288. *num.* 2. non minus, quàm si purè à principio fuissent vocatæ admitti debent ad successionem, Rip. *in l.* 1. *num.* 148. *ff. de vulg. & pupill.* Surd. *dec.* 37. *num.* 10. & præter alios in decisione congestos in puncto, quod recusante Monasterio hæreditatem statim admittatur † substitutus, consuluit Decian. *cons.* 61. *num.* 11. *lib.* 5. & 4
prius Bald. *in cap. in præsentia col.* 5. *vers. sed quid si Monasterium de probat.* Panzirol. *cons.* 114. *num.* 4. Fusar. *de substit. qu.* 430. *n.* 5. & generaliter vbi Monasterium est incapax probant Fusar. *ibidem num.* 11. Peregr. *de fideic. ar.* 28. *num.* 63. & alij cumulati, Adden. ad Buratt. *dec.* 461. *num.* 15.

Qua responsione tollitur etiam, quòd obijcitur, primam substitutionem fuisse ordinatam † per vulgarem expressam, 5
in secundo autem casu contineri simplicem fideicommissariam, quæ nihil operatur donec naturaliter viuit persona in conditione considerata, ciusque sola existentia attenditur ad exclusionem substituti, tametsi nolit, vel non possit succedere, *l. filius familias* 117. *§. cum quis rogatus, ff. de legat.* 1. gloss. Bart. & DD. *in l. ex facto* 17. *§. fin. ff. ad Trebell.* Cuman. *cons.* 122. *num.* 4. *vers. solum restat*, Peregr. *de fideic. d. art.* 28. *num.* 52. Gratian. *discept.* 659. *num.* 24. *& seqq.* Mantic. *de coniect. lib.* 11. *tit.* 6. *num.* 15. ea ratione, † quia in conditionibus 6
initium primæ existentiæ, & capacitatis consideratur; nec curandum est, quod inde acciderit Bart. *in l. precibus num.* 6. *C. de impub. & alijs subst. & in l.* 1. *§. si Pater ff. de coniungen. cum emancip. liber.* quoniam cum, vt dictum est, duo casus fuerint à Testatore † diuersimodè, & per alternatiuam con- 7
siderati, quatenus filij non extarent, & de hoc primo nulla sit habenda consideratio, ex quo per existentiam filiæ non euenit, Crauett. *cons.* 62. Gratian. *discept.* 275. *num.* 1. vel si extarent quandocunque obirent sine descendentibus legitimis, vtique ex hoc secundo † purificato per repudiationem 8
ab ipsa filia factam testamentaria dispositio initium sumit, & per tacitam vulgarem defecta expressa Monasterium subintrauit in locum primi hæredis, ad Text. *in l. idem est* 13. *§. vltimo ff. de milit. testam.* Bart. *in l.* 1. *num.* 28. *ff. de vulg. & pupill.* Alexan. *cons.* 188. *num.* 5. *lib.* 2. Soccin. iun. *cons.* 181. *num.* 42. *lib.* 2. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 5. *tit.* 5. *n.* 4. *cum seqq.* Fusar. *de substitut. qu.* 23. *num.* 1. Surd. *dicta dec.* 37. *num.* 12. Rota *in Neapolitana bonorum* 7. *Februarij* 1642. *§. non obstat quod pupillaris, coram bon. mem. Dunozetto*, maximè quia substituta fuit in præsenti pia causa, cuius fauore † substitutio extenditur, Vasquez *de success. tit.* 2. *lib.* 2. *§.* 11. 9
num. 38. Fusar. *d. qu.* 23. *num.* 5. Rota *in mox citata Neapolitana bonorum §. non obstat, quod cum Dominicus, in fine.*

Nec applicantur decisiones, & aliæ auctoritates ab altera parte in obiecto allegatæ ad proban. quod in † conditio- 10
nibus voluntarijs solùm factum inspicitur, & ad effectum excludendi substitutum, sufficit, quod quis superexistat, non attento an succedat, vel repudiet, quia fuit aliàs in decisione responsum † illas procedere in vlterioribus substitutis, ad- 11
misso iam, & defuncto primo, ac in conditione simplici non existentiæ filiorum, nullo modo vbi vltra illam considerata fuit mors vocatorum. Ex hoc enim dignoscitur, quod Testator noluit disponere, inspecto solo facto conditionis, quæ semel sit impleta, & defecta, nec habito alio respectu, sed contemplatus est effectum successionis, † qui ex adimple- 12
mento debet sequi: vnde non sufficit sola superexistentia filiæ, sed necesse est, quod adsit, ac insimul succedat, quod cum fieri non possit in præsenti casu, stante expressa repudiatione hæreditatis paternæ, † ac si nunquam illa esset sibi 13
delata, ipsa habetur pro mortua, ad hoc, vt admitti debeat Monasterium substitutum, vt in istis terminis aduertunt Socc. iun. *in cons.* 160. *sub num.* 72. *&* 73. *& cons.* 181. *num.* 30. *lib.* 2. Dec. *cons.* 1. *num.* 142. vbi quòd etiam in conditionibus † voluntarijs fit extensio de vno casu ad alium ex mente, & 14
voluntate Testatoris, *lib.* 1. Honded. *cons.* 9. *num.* 18. *&* 19. *& cons.* 29. *&* 85. *lib.* 1. Cyriac. *contr.* 511. *num.* 72. *& num.* 81. *& seqq.* vbi loquitur de substitutione facta fauore Monasterij Conuertitarum, & in specie respondet Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 11. *tit.* 6. *nu.* 15. in contrarium allegatus.

Cætera tandem, quę denuò obijciuntur Alexandrum esse legitimum contradictorem vti possessorem absque vitio, & ve-

venientem ex antiquioribus fideicommissis ad retardan. Immissionem, nec aduersus illam competere oppositas detractiones, sublata fuerunt in præterita decisione, & in antecedenti R. D. mei Decani, ideò non est necesse iterùm refellere, ac tanquam altiorem indaginem requirentia esse discutienda in alio Iudicio, & interim non potest impediri Immissio Monialibus in vim, *l. fin. ex par. alleg.* in prædictis decisionibus.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papien.

Amerina Hæreditatis.

Veneris 20. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Immissio in possessionem hæreditatis conceditur hæredi vigore vltimi Testamenti, in quo idem ille hæres institutus fuit, & omnia alia Testamenta antea condita sub quacunque forma comprehensa expressè reuocantur.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum vltimum ad fauorem alicuius conditum omnem aliam antecedentem dispositionem reuocat.*
2 *Immissio hæredi scripto in bonis Testatricis vigore Testamenti competit, cum nullum in eo visibile vitium appareat.*
3 *Verba in Testamento posita*, Esurientes impleuit bonis, *exoptatam pro eiusdem reuocatione specialem derogationem includere videntur.*
4 *Testamenta plura quando præcedunt, generalis reuocatio in vltimo apposita ad ea referri potest.*
5 *Clausula generalis*, cassans, & annullans, *vti & specialis derogatoria ex claris verbis vltimi Testamenti resultans, pro derogatione alterius clausulæ in antecedenti Testamento adiecta sufficiunt.*
6 *Testamenta priora, vt reuocentur, mentio indiuidua clausulæ derogatoriæ non requiritur, sed sufficit specialis in verbis generalibus contenta.*
7 *Dispositio vltima ad fauorem piæ causæ facta omnibus alijs est fauorabilior.*
8 *Derogatio specialis in causa pia pro reuocatione præcedenti Testamenti, quamuis specialissima derogatoria munita non requiritur.*
9 *Suspicio falsitatis ex depositione Confessarij Tutricis resultans immissionem Venerab. Altaris non impedit.*
10 *Exceptio altiorem requirens inspectionem in Iudicio immissionis ad causam piam facto admitti non debet.*
11 *Suspicio excluditur, quando agitur de institutione ad fauorem piæ causæ facta.*
12 *Suspicio falsitatis Testamenti per Notarium publicum in Archiuio in publica forma statim post quinque dies Testamentum exhibentem, concurrente attestatione sex Testium, qui stipulationi adfuerunt, tollitur.*
13 *Testamenti realitatis sufficiens probatio ex Testibus resultat, cum non sit verisimile falsitatem publicè coram septem Testibus fuisse commissam.*
14 *Interesse Notarij, & Testium cum sit valdè remotum, & incertum, ad minuendam fidem Testamenti solemnis ad fauorem piæ causæ facti inefficax est.*
15 *Dispositio ad fauorem piæ causæ etiam absque solemnitatibus sustinetur.*

DECISIO XCIX.

QVatuor, dum vixit Sifonisba Melitaria condidit Testamenta, in quorum tertio post institutum sibi hæredem vniuersalem Dominicum Parcam addidit particularem derogationem sub infrascriptis verbis, nempè: *Che il presente sia l'vltimo suo irreuocabil Testamento, e questo sempre preuaglia à tutti gl'altri fatti da lei per il passato, & anco da farsi per l'auuenire, ancorche in quelli vi fosse qualsiuoglia clausula derogatoria amplamente distesa ogni volta però, che in specie non ne siano recitate queste precise parole del Salmo:* Esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes; *tutti li altri Testamenti, che lei potesse fare sopra il suono di queste precise parole, vuole, e commanda, che si stimino in tutto, e per tutto finti, e simulati, anche vi si esprimesse non ricordarsene, vt in Summario Dominici num. 1.*

In vltimo verò Testamento condito sub die 8. Nouembris 1655. ipsa mulier instituto sibi vniuersali hærede Ven. Altare, & Cappella B. Mariæ Succursus Ven. Ecclesia Sanctæ Mariæ Terræ Iouij, expressè reuocauit omnia alia Testamenta antea condita, cum quibusuis verbis derogatorijs præcisis, & pœnalibus, sub quibusuis diebus, mensibus, & annis, de quibus verbis, & conditionibus in eis, & altero eorum forsan appositis non recordari meditato asseruit, & si recordaretur de eis faceret expressam mentionem, *vt in Summario Altaris num. 2.*

Sequuto postmodum Testatricis obitu Dominicus prædictus in vim tertij Testamenti illius hæreditatem adiuit. Vnde hinc orta controuersia inter ipsum, & d. Ven. Altare vltimum hæredem scriptum, fuit ad huius instantiam introductum Iudicium Immissionis in partibus à Paulo Parca Exequutore Testamentario in dicto Testamento relicto, prius coram Vicario Amerino, qui sententiam tulit ad fauorem dicti Dominici, deinde in gradu appellationis causa deuoluta ab A. C. ab eo præuia reuocatione primæ sententiæ Altari immissio concessa fuit, & tandem in tertia instantia ad Rotam ea deuoluta, & mihi commissa proposui dubium, An sit concedenda Immissio, & in affirmatiuam partem DD. inclinarunt.

Etenim per † vltimum Testamentum conditum ad fauo- 1
rem ipsius Altaris, omnis alia antecedens dispositio reuocata fuit, §. *posteriore instit. quibus mod. Testam. infirm. l. si Iure ff. de leg. 3. l. si quis Priore ff. de Treb.* Surd. *cons. 414. num. 22.* Rot. *dec. 263. num. 1. par. 4. tom. 2. & dec. 472. num. 1. par. 5. recent. in Spoletana hæreditatis* 30. *Maij* 1646. *coram me, in Eugubina Testamenti* 28. *Iunij* 1652. §. *cum enim coram Reuerendissimo D. meo Decano*, † & illius vigore cum nullum 2
visibile vitium appareat in eo competit Immissio hæredi scripto in bonis Testatricis, ex *remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* Peregr. *de fideicomm. ar. 48. per tot.* Rot. coram Durano *dec. 178. num. 14. & dec. 180. num. 1. in recent. dec. 198. num. 2. & in Romana hæreditatis* 13. *Ianuarij præteriti coram R. P. D. meo Albergato in princip.*

Nec releuare visa fuit clausula derogatoria apposita in penultimo Testamento ad fauorem Dominici, quod dictæ dispositioni nunquam in futurum censeri possit derogatum,
nisi in specie fuissent expressa illa verba, † *Esurientes imple-* 3
uit bonis, &c. per quæ videtur exoptata pro reuocatione huius Testamenti alia specialis derogatio, ex doctr. Iason. *in l. si mihi, & tibi §. in legatis num. 12. ff. de legat. 1.* Castrens. *cons. 284. num. 2. vers. ad idem*, Couarr. *de Testam. in rubr. par. 2. num. 19. vers. 3. conclusio*, Rota *dec. 721. num. 1. par. 2. recent.* coram Buratt. *dec. 901. num. 3.* Præsertim quia non vni-
cum tantùm, sed † plura in hoc casu præcesserunt Testa- 4
menta, ad quę generalis reuocatio apposita in vltimo referri potest, vt tradit Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 8. num. 8.* Rota *in Romana Testamenti 4. Maij 1633. cor. Motmanno, in rec. dec. 201. num. 1. & seqq. par. 6.*

Quia in vltimo Testamento non solùm fuit apposita per Testatricem clausula generalis, contenta sub his verbis,
† *cassans, & annullans, &c.* sed etiam specialis derogato- 5
ria resultans ex alijs verbis subsequentibus ibi. *Cum quibusuis verbis derogatorijs præcisis, & pœnalibus, de quibus si recordaretur faceret expressam mentionem, &c.* quæ sanè, vt sufficiat pro derogatione alterius clausulæ adiectæ in antecedenti Testamento, tradit Alex. *cons. 134. n. 2. & seqq. lib. 1.* Clar. *in §. Testamentum qu. 99. num. 5. & 7. circa fin.* & dixit Rota *d. dec. 721. num. 2. & 3. par. 2. & dec. 247. num. 6. part. 6. recent. & in Romana hæreditatis de Fabijs 3. Iunij 1641. coram bon. mem. Bichio, §. nam in posteriori*, vbi firmatur contra opinionem, Bart. *in l. si quis in princ. Testamenti ff. de legat. 3.*
ad effectum, † de quo agitur non requiri indiuiduam men- 6
tionem dictæ clausulæ derogatoriæ, sed specialem contentam in verbis generalibus, & prægnantibus sufficere ex alijs relatis *in prox. ter.* fuit responsum *in Romana hæreditatis 3. Iulij 1645. §. quia in præsenti casu coram me.*

Eòque magis dum † vltima dispositio fuit facta ad fauo- 7
rem piæ causæ, quæ omnibus alijs fauorabilior, dixit Rota *dec. 74. nu. 23. par. 2. diuers. & in Rauenaten. bonorum 1. Februarij 1647. §. eo magis coram Eminentissimo D. Cardinali*
Corrado, nec requiritur in tali casu adeò † specialis deroga- 8
tio pro reuocatione præcedentis Testamenti, quamuis munita specialissima derogatoria, vt post Oldr. *cons. 129.* Alex. *cons. 103. lib. 4.* & alios notat Adden. ad Clar. *dicto §. Testamen-*

mentum qu.99.sub n.1.littera C. vers.idemque Iuris esse, Tho. in add. ad Tiraq. *de priuil. piæ caus.priuil.2.vers. insuper Testamentum*, & admisit etiam Rota *in Romana Testamenti 12.Decembris 1653. coram Motmanno in recent.dec.247.sub num.11.vers.vel quando, vt in casu par.6.*

9 Nec ad impediendam † Immissionem refragari prætensa falsitatis suspicio in contrarium deducta, ex depositione Confessarij Testatricis relata *in Summario Dominica num.2. & 10.* asserentis Sifonisbam noluisse nouum facere Testamentum, sed tantum Codicillos, firma remanente institutione ipsius Dominici, ac etiam ex depositione Francisci Sillæ, relata *in eodem Summ. num.8.* qui asseruit post obitum dictæ Testatricis se audiuisse à Notario rogato, quod nec Codicillos, nec aliud Testamentum dictæ Sifonisbæ ipse rogatus fecerat, excepto illo ad fauorem Pauli Parcæ.

10 Nam vltra, † quòd talis exceptio vti irreleuans, & altiorem requirens inspectionem, nullatenus in præsenti Iudicio Immissionis admitti debet, vt probat Menoch. *de arbitr. lib.2. cap. 12. num. 1. & 2.* & dixit Rota *in Romana de Marescottis 18. Maij 1646. §. contra supradictam coram Reuerendissimo Terracinen. & in dicta Romana hæreditatis 13. Ianuarij præteriti coram R.P.D.meo Albergato §.fin.*

11 Quæcunque suspicio, † & difficultas excluditur tum ex eo, quia agitur de institutione facta ad fauorem piæ causæ, vt notat Moder. *rubr. pract. resol. circa Testamenta cap. 51.*
12 *num.20.* Tum etiam, quia prędictum Testamentum fuit rogatum à publico Notario, & statim post quinque dies exhibitum in Archiuio in publica forma, & concurrit iurata attestatio sex Testium ex illis septem Testamentarijs alio prædefuncto, *vt in Summario Altaris num. 1. & 2.* qui omnes fatentur se fuisse rogatos ab ipsa Testatrice ad interessendum dicto suo vltimo Testamento, illudque à dicto Notario fuisse de verbo ad verbum stipulatum, & Testatricem in eo sibi vniuersalem hæredem instituisse dictum Ven. Altare, & Cappellam B. Mariæ Succursus, addendo insuper ibi: *E detta q. Sifonisba Testatrice ci pregò tutti, che fossimo secreti, e mai dicessimo cosa alcuna di questo suo vltimo Testamento, che desideraua, che non si sapesse niente da nessuno, mentre esse viueua.* Ex quibus satis sufficiens probatio reali-
13 tatis † dicti Testamenti resultare videtur, cùm non sit verisimile fuisse commissam prætensam falsitatem publicè coram septem Testibus, iuxta Text. *in l. hac consultissima in fin.* vbi notat Bart. *C. qui Testam. fac. poss. & l. fin. ff. de rit. nupt.* Dec. *cons.102.num.27.* Gabr. *cons.169. num.9. & 10. lib.1.* & dixit etiam Rota *in Nazarena Iuris deferendi Crucem 28.Iunij 1647.sub §.hac autem obseruantia cor.R.P.D.meo Verospio.*

14 Quæ denique † dicebantur de interesse Notarij, & contra Testes, in nulla fuerunt habita consideratione, cum interesse sit valdè remotum, & incertum, & per consequens prorsus inefficax ad minuendam fidem dicti Testamenti so-
15 lemnis facti ad fauorem † piæ causæ, cuius ratione dispositio etiam absque solemnitatibus sustinetur, Clar. *in dicto §. Testamentum qu.7. sub num. 3.* Rota *dec. 74. num. 12. cum seqq par. 2. diuers.* vbi firmatur hæc opinio tanquam verior, æquior, tutior, & magis communis, *& in rec. dec. 321. num. 2. par.4.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO

Postea S. R. E. Cardinali.

Viterbiensis Saluiani.

Veneris 20. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

De annuo perpetuo censu super domo de qua agitur imposito, qui cum obtigerit in portione hæredis illius, qui emit censum, Iudicio Saluiani egit contra tertium possessorem, qui obtinuit immissionem in certis bonis pro duabus ex tribus partibus, quæ postea in Rota fuit confirmata.

SVMMARIVM.

1 *Testes duo in omni materia sufficientem faciunt probationem.*
2 *Testis pro collitigante inductus, & examinatus etiam solus contra inducentem sufficit.*
3 *Depositio simplex de communi fratrum habitatione, & possessione pro indiuiso bonorum paternorum, ad inducendam Societatem omnium bonorum non sufficit.*
4 *Societas vt inducatur, integra communicatio, & positio in communi arca omnium lucrorum, & redditaum etiam Ecclesiasticorum est necessaria.*
5 *Societatis prætensio, si alter lucra separatim ponat, excluditur.*
6 *Monialis in præiudicium Monasterij cui legatum ipsi relictum fuerat delatum, Iura cedere non potest.*
7 *Monialem esse capacem retentionis annuæ præstationis pro suis necessitatibus absque participatione Monasterij, in quibus casibus procedit.*

DECISIO C.

IMposuit Eques Papirius de Bassis 27. Septembris 1609. super domo sita in Ciuitate Viterbij sub Parochia Sancti Stephani annuum perpetuum censum scut. 44. quem præuia accessione, & obligatione insolidum Lælij, & Lutij eius fratrum vendidit pretio scut. 550. Felici Sprechæ relicti quondam Iulij Patris Pauli, *num. 1.* Cùmque huiusmodi census obtigerit in portione R. Patri Paulo Aringo filio, & hæredi d. Iulij *Summ. num.2.* ipse ad effectum consequendi fructus illius decursos, & non solutos, egit Iudicio Saluiani contra Liuiam de Angelis tertiam possedritricem, & in partibus, ac ab A. C. sententiam obtinuit immissionis in possessionem pro duabus ex tribus partibus certorum bonorum in prima sententia expressorum *Summ. num. 3.* sed deuoluta in tertia instantia causa ad Rotam, & proposito dubio Domini responderunt eidem dandam esse immissionem pro duabus ex tribus partibus super domo magna, & domuncula in Ciuitate Viterbij in Parochia Sancti Stephani, & super vinea posita in contrada Prato del Giardino facta solutione, vt infrà.

Creditum enim cum hypotheca, & recens possessio Liuiæ, seu Fuluiæ eius filiæ, & hæredis non reuocabatur in dubium, sed controuertebatur antiqua possessio Papirij eiusque fratrum debitorum, ac prętendebatur retentio pro certis assertis creditis anterioribus.

Verùm possessio Papirij, & fratrum respectu Domus magnæ, Domunculæ & Vineæ de tempore obligationis, seu postea, Dominis visa fuit sufficienter iustificata ex tribus testibus relatis *in Summario responsionis Patris Pauli num. 1.* quorum duo ad eius instantiam, & alius pro altera parte examinati fuerunt, nil refragante, quòd alter ex duobus pro ipso examinatus sit eius Cognatus, atque fuerit in hac causa sollicitator, aliosque Testes induxerit, ac examinari curauerit, quia saltim deseruit pro adminiculo, & in omnem casum remanent alij † duo, qui in omni materia 1
sufficientem faciunt probationem, *cap. in omni negotio, & cap. licet de Testib. l. vbi numerus ff. eodem*, Surd. *cons. 52. num. 33.* Rot. *dec. 258. num. 5. par.7. recent.* præsertim dum alter eorum pro collitigante † inductus, & examinatus 2
fuit, qui etiam solus sufficit contra inducentem, Roman. *cons. 104. num. 6.* Aymon. *cons. 201. num. 7.* Menoch. *cons. 31. num. 23.* Gratian. *discept. 352. num. 9.*

Retentio autem non competit: respectu enim crediti dotalis Liuiæ, licet illud sit anterius, fruitur tamen beneficio retentionis, dumtaxat respectu portionis Lęlij viri, non autem respectu portionum aliorum fratrum, qui longè post impositionem census de quo agitur pro restitutione d. Dotis se obligarunt nempè anno 1623. Vnde pro duabus dumtaxat partibus Papirij scilicet, & Lutij, non autem pro portione Lælij in præfatis sententijs decreta fuit, & hodie decernitur immissio, nec subsistit replicatio, quod inter præfatos fratres adesset Societas, & communio omnium bonorum, quia non probatur ex duobus Testibus pro altera parte examinatis, & relatis in eius *Summ. num. 5.* † De- 3
ponunt enim simpliciter de illorum communi habitatione, & possessione pro indiuiso bonorum paternorum, quod non sufficit ad inducendam societatem omnium bonorum, Bart. *in l. Titium §. altero num. 5. vers. primo casu ff. de administr. tutor. & in l. patruus nu. 9. vers. ego clarius C. comm. vtriusque Iudic.* Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.6. tit. 10. num.9.* cum alijs per Menoch. *lib.3. præsumpt. 56. nu. 20.* Rota *dec. 169. num. 3. par. 2. diuers.* Immò videtur excludi dum ijdem iuxta 19. Interrogatorium deponunt Lutium ex eius introitibus Ecclesiasticis subministrasse pecunias pro seruitio Domus, & reliquas pro vsu proprio impendisse, ac de eis iuxta liberam eius voluntatem disposuisse, vt optimè ad propositum ponderauit Rot. *in dicta dec. 169. num. 6. vers. præterea par. 2. diuers.* † Quòd autem ad in- 4
ducen. huiusmodi Societatem sit necessaria integra communi-

municatio, & positio in communi arca omnium lucrorum, & redditi uum etiam Ecclesiasticorum, probat pluribus relatis Menoch. *de præsumpt.* 56. *num.* 24. *lib.* 3. quodque
5 si alter † lucra huiusmodi separatim ponat excludatur huiusmodi Societatis prætensio, Cardin. Mantic. *de tacit. d. tit.* 10. *num.* 15.

Respectu verò scut. 702. vt asseritur solutorum à Liuia sorori Iuliæ Moniali ex causa legati annuorum scut. 40. ipsi à Catalano relicti, & debiti à fratribus de Bussis remouetur, ex quo Liuia illa persoluit, & cessionem reportauit à
6 † sola Moniali, quæ non poterat Iura cedere in præiudicium Monasterij cui legatum ipsi relictum fuerat delatum, vt ex dispositione Text. *in cap. de Monachis* 16. *qu.* 1. *in cap. de lapsis* 16. *qu.* 6. *in cap. in præsentia de probat. & in cap. cum ad Monasterium de stat. Monach.* alijsque pluribus relatis respondit Rota *in Romana Censuum* 27. *Maij* 1652. *coram bon. mem. Bichio* §. 1. *cum seqq.*

7 Et licet Monialis sit capax retentionis † annuæ præstationis pro suis necessitatibus absque participatione Monasterij, hoc tamen procedit, quando ita concessa, seu relicta fuit, vt concedens, vel relinquens noluerit illam in Monasterium transferri, sed omninò cedere in Monialis vsum, & eadem Monialis accipientis fuerit intentio; secus verò quando de tali voluntate non constat, hoc enim casu acquiritur Monasterio, vt benè probat Sanchez *in præcept. Decalog. lib.* 7. *cap.* 22. *num.* 16. quem refert, & sequitur Barbos. *de offic. & potest. Episcop. alleg.* 103. *num.* 10. *& in Collect. Sacr. Concil. Trident. sess.* 25. *cap.* 2. *de regular. num.* 14.

Respectu denique census scut. 100. impositi anno 1634. per Lælium, & Lutium de Bussis, ad effectum soluendi fructus decursos alterius census anterioris impositi anno 1576. per Bussottum Bussum, Pater Paulus offert soluere scuta 50. pro medietate dd. scut. 100. spectantium ad Lutium, pro alia enim medietate dd. scut. 100. quæ pertinet ad Lælium non sibi conceditur Immissio, sed possessio eius bonorum penes Flauiam remanet, non subsistente, quod teneatur etiam soluere illorum fructus, qui ipsi non potiuntur eadem anterioritate, qua fruitur sors principalis, cum ipsa solùm cesserit in satisfactionem crediti anterioris prorsus infructiferi.

Atque ita decreuerunt illi dandam esse immissionem pro duabus ex tribus partibus Domus magnæ, & Domunculæ in Parochia Sancti Stephani, & Vineæ in contrada Prato del Giardino solutis dictis scut. 50. vtraquo, &c.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Rauenatensis Hæreditatis.

Veneris 20. *Iunij* 1659.

ARGVMENTVM.

Immissionem in bonis Testatoris vigore Testamenti hæredibus scriptis esse concedendam resoluitur, excluso Testatoris nepote tanquam præterito, & filia ad dotem, quàm Pater ei æqualem cum sorore prædefuncta assignauerat, tanquam ad legitimam ablegata.

SVMMARIVM.

1 *Testamento omni vitio, & deturpatione carente, hæredibus scriptis immissio denegari non potest.*
2 *Dos licèt honorabili titulo institutionis filiæ relicta non fuerit, Testatore tamen ita volente eadem in legitima instituta censetur.*
3 *Dote pro legitima assignata, Testamentum ex capite præteritionis filia impugnare non potest.*
4 *Testamenti vitium dum est inuisibile immissionem impedire nequit.*
5 *Filiationis probatio extrinsecus est petenda.*
6 *Præteritio in continenti probata etiam aliunde, quam ex ipso Testamento immissionem impedit.*
7 *Nepos ex forma statuti Rauennæ præteriti potest.*
8 *Statutum Rauennæ mandans fœminis dotari, dotatas masculos descendentes vocando excludit.*
9 *Hæredibus institutis quorum fauore inducta est exclusio fœminarum, neque filia, neque nepos præteritionem allegare possunt, nec immissionem hæredi scripto retardare.*
10 *Matre post receptam egregiæ quantitatis dotem renunciante ad fauorem Testatoris pro se; & hæredibus, cum obligatione pro obseruantia renunciationis, filij, & descendentes vltra prætendere non posse censentur.*
11 *Renunciatio matris prædefunctæ, an præiudicet filio hæredi, magna est, & difficilis inter Doctores controuersia.*
12 *Testamentum, quando ex capite præteritionis, aut alio vitio inuisibili nullum dicitur, & oppositio absque causæ cognitione liquidari non potest, illa ad petitorium reiecta, & remoto contradictore immissio hæredi scripto conceditur.*
13 *Quæstio Iuris dubij quæstioni facti æquiparatur.*
14 *Impedimentum immissionis ab arbitrio Iudicis pendet.*

DECISIO CI.

Habebat Ioseph Maiolus Testator tempore mortis Ioannam filiam innuptam Albertum Locatellum ex Catherina pariter filia prædefuncta nepotem, Franciscum, & Augustinum de Maiolis nepotes ex fratre; hos instituit hæredes, & Ioannæ reliquit æqualem dotem illi, quam prædictæ Catherinæ assignauerat. Verùm defuncto Testatore cum lis orta esset in partibus super illius hæreditate, & super Immissione in quibusdam bonis, & manutentione in alijs disputaretur, in gradu appellationis immissionem hæredibus scriptis concedendam esse
DD. † censuerunt virtute Testamenti omni vitio, & de- 1
turpatione carentis, quod esse fundamentum, *l. final. C. de edict. Diu. Adrian. tollend.* tradit Valenzuol. *cons.* 35. *nu.* 1. *lib.* 1. Rot. *coram Eminentissimo D. Cardinali Otthob. dec.* 198. *num.* 2.

Non obstat exceptio præteritionis Ioannæ filiæ, & Alberti nepotis: Quia in ordine ad Ioannam licet honorabili
† titulo institutionis Dos illi relicta non fuerit, dum tamen 2
Testator disposuit, quod pro omni, & toto eo, quod de Iure prætendere posset, & quod eidem Ioannæ Testator teneretur relinquere, habeat eandem quantitatem Dotis, quam habuit Catherina altera filia, ex huiusmodi † ver- 3
bis censetur instituta in legitima, adeò vt testamentum ex capite præteritionis impugnare non valeat, Salicet. *in Auth. nouissima num.* 12. *C. de inoffic. Testam.* Alexand. *cons.* 50. *num.* 11. *lib.* 7. Pacian. *cons.* 4. *num.* 59. cum concordantibus per Modern. *de legitim. lib.* 5. *tit.* 2. *qu.* 10. *num.* 12. Rot. *in Romana Hæreditatis de Fabijs* 19. *Iunij* 1643. *&* 11. *Martij* 1644. *coram bon. mem. Bichio* §. *quod autem.*

Quo verò ad Albertum dixerunt DD. quod hoc est vitium inuisibile testamenti, & proindè non aptum † ad im- 4
pediendam immissionem, cum extrinsecus sit petenda probatio † filiationis, *l.* 2. *C. de edict. Diu. Adr. toll.* ibi quam- 5
uis, *qui se filium defuncti præteritum esse allegat. &c. tamen scriptus hæres in possessionem mitti solet,* Igneus *in Authentic. ex causa C. de lib. præterit. num.* 108. Bero. *in puncto cons.* 16. *num.* 23. *lib.* 2. Crass. *in* §. *Testamentum qu.* 48. *in fine*, & pluribus relatis Menoch. *de adipisc. possess. remed.* 4. *nu.* 726. *& seqq.* Adden. ad Buratt. *dec.* 211. *sub num.* 35. Rot. *in Romana Hæreditatis de Agazarijs* 5. *Iulij* 1621. *coram bo. mem. Remboldo* §. *nec obstat.*

Nec applicari visa † est limitatio, quòd præteritio in con- 6
tinenti probata etiam aliundè, quàm ex ipso Testamento immissionem impediat, de qua Rot. *dec.* 526. *num.* 7. *par.* 1. *& dec.* 370. *num.* 5. *par.* 4. *recent. tom.* 2.

Siuè quia nepos præteriri potuit † ex forma Statuti Ra- 7
uennæ (cum quo se conformare voluisse præsumitur Testator) quod mandat fœminas dotari, & ita dotatas excludit
† vocando masculos descendentes, & omnes alios trans- 8
uersales de agnatione paterna, *Summ. illorum de Maiolis num.* 4. quæ Statuti † dispositio operatur, vt quando institu- 9
ti sint hæredes illi, quorum fauore inducta est exclusio fœminarum, neque filia, neque nepos ex ea natus possit præteritionem allegare, aut dicere nullum testamentum Patris, nec hæredi scripto immissionem retardare, Alexand. *cons.* 47. *num.* 9. *lib.* 2. Ruin. *cons.* 13. *num.* 19. *vol.* 3. quos cum alijs pluribus in proprijs terminis sequitur Argel. *de acquir. possess. qu.* 3. *ar.* 16. *num.* 913. *& seqq.* Moder. *de legitim. lib.* 1. *q.* 11. *num.* 18. Rota coram Cardin. Seraphin. *dec.* 885. *num.* 1. *& seqq. dec.* 232. *num.* 5. *par.* 1. *diuers.* & post d. Modern. *de legitim. dec.* 36. *num.* 5.

Siuè etiam, † quia Catherina mater Alberti recepta egre- 10
giæ quantitatis dote amplissimam renunciationem fecit ad
fauo-

fauorem Iosephi Testatoris pro se, & hæredibus quibuscunque stipulatis, obligando se, & hæredes pro obseruantia renunciationis *d. Summ. num.* 2. & vlterius Albertus est hæres matris, & ad successionem Aui cum matertera concurrit. Dubia autem, difficilis, & valdè controuersa quæ-
11 stio est, variæque † Interpretum opiniones, an renunciatio matris prædefunctæ præiudicet filio hæredi, vt tradit Purpur. *cons.* 307. *nu.* 13. vbi quòd controuersia magis indigeret concordia quam resolutione, Surd. *cons.* 355. *num.* 42. *&* 43. *lib.* 3. Gaspar. Anton. Thesau. *qu. forens.* 90. *lib.* 2. Modern. *de legitim. d. qu.* 11. *sub num.* 11. *vers. hic casus*, vbi quod punctus est difficillimus, Merlin. Pignatell. *contr. forens. lib.* 1. *cap.* 11. *sub num.* 9. *vers. sed difficultas est*.

Quod sufficit ad effectum, de quo agitur, vbi enim Te-
12 stamentum † dicitur nullum ex capite præteritionis, vel alio vitio inuisibili, & oppositio ipsa ob aliquam facti, vel iuris dubietatem, & DD. opiniones non facilè liquidari potest, sed causæ cognitionem requirit, illa ad petitorium reiecta, & remoto contradictore hæredi scripto conceditur immissio, Ruin. *cons.* 81. *in fine lib.* 3. Soccin. iun. *cons.* 75. *num.* 19. *lib.* 1. Roland. à Valle *cons.* 22. *num.* 35. *in fine*, vbi quòd quę-
13 stio iuris dubij æquiparatur quæstioni † facti, *& num. seqq. lib.* 3. *pluribus relatis*, Peregr. *de fideicommiss. ar.* 48. *num.* 29. Argel. *de acquir. possess. qu.* 2. *art.* 4. *num.* 154. *& seqq.* Rota *dec.* 36. *num.* 1. *vers. secus autem est par.* 1. *dec.* 524. *num.* 11. *&* 12. *part.* 4. *recent. tom.* 3. *Bononien. Bonorum, seu Fideicomm. de Sanolis* 17. *Maij* 1647. *coram bon. mem. Bichio §. finali, & in Romana Census* 22. *Maij* 1648. *coram Reuerend. Terracinen. sub §. neque hanc.*

Quæ à DD. ponderata fuerunt non ad effectum approbandi opinionem Roman. *in l. qui superstitis* 93. *sub num.* 7. *vers. quod limita ff. de acquir. hæred.* sed solùm, vt appareat, quod non visa est ita clara, & incontrouertibilis exceptio præteritionis, vt possit dici incontinenti probata ad effectum
14 † impediendi immissionem, quod arbitrio Iudicis pendere, tradit idem Roman. *cons.* 244. *in fine*, Gratian. *discept.* 170. *num.* 4. *&* 5. Rota *d. dec.* 524. *num.* 25.

Et ita Francisco, & Augustino dandam esse immissionem responsum fuit vtraque, &c. dilata ad Kalendas resolutione alterius dubij super manutentione, &c.

Infra in eadem causa adest altera decisio sub die 24. *Ianuarij sequentis anni* 1661. *coram eodem Reuerendissimo P. D. Decano.*

R. P. D. TAIA.

Cauallicen. Decimæ Fœni.

Luna 23. *Iunij* 1659.

ARGVMENTVM.

De Terris satiuis in pratiuas reformatis tractatur, vnde contendentibus Carthusianis, tanquam Parochis de summarijssimo possessorio seruitutis, & libertatis soluendi tales decimas, de eorum bono iure constare ad effectum possessorij conclusum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ in primis soluuntur.*
2 *Terra ipsa est decimabilis.*
3 *Terra cum sit decimabilis super eadem reale est fundamentum, & generalis exactio iure particularitatis.*
4 *Decima etiam de fœno persoluitur.*
5 *Decima sicut pridem ex tritico in agris persoluebatur, ita ex fœno loco tritici in ijsdem agris producto est soluenda.*
6 *Mutatio seminis non alterat obligationem, sed de vna specie fructuum ad quascunque alias fit transitus.*
7 *Fœnum ex pratis sterilibus corriuatis aquis productum non tam naturæ, quàm industriæ est imputandum.*
8 *Consuetudo non soluendi Decimas fœniles negatiuam non coarctat, actum à sensu prout requiritur remouendo.*
9 *Decima fœni cur olim omittebatur.*
10 *Decima cum sit quota, augmentum in omnibus fructibus æquè augmentum in omnibus decimis requirit.*
11 *Decimæ alia ex alijs fructibus debentur, & priuilegium incremento deficit.*

DECISIO CII.

SVmmus Pontifex Clemens VI. anno 1348. vniuit Domui Bonipassus Chartusien. Ordinis Cauallicen. Diœcesis Parochialem Ecclesiam Prioratum nuncupatum de Cauismontibus, eiusdem diei, vt in Litteris Pontificijs Idus Septẽbris, & exindè, Prior, & Monachi pro Parochis habiti sunt, & habentur, sicut curam animarum habent, & exercent per Presbyteros sæculares, & decimas exigunt.

Anno 1621. die 7. Iulij Communitas de Cauismontibus coemit aquas, vt in Instrumento emptionis, & venditionis ad adaquanda prata, quæ adeò ad fœnum proficiunt, vt postea melius fuerit, semel, bis, & aliquando ter in anno secundum testes inductos à Monachis, adeòque incolæ terras satiuas in pratiuas reformarunt, & reformant, & quia contenden. Monachis, & incolis aliquibus de summarissimo possessorio seruitutis, & libertatis soluendi tales decimas, Priores, & Consules Communitatis accesserunt causæ, eaque ab Auditore generali ad Rotam Auen. deuoluta pronunciatum fuit pro libertate, saluo iure prouiden. in possessorio plenario, & petitorio: denique deuoluta ad Rotam, mihique commissa, proposui dubium, An, & ad cuius fauorem constet de bono iure ad effectum possessorij, & DD. responderunt constare de bono iure Carthusiæ ad effectum possessorij.

Constituerunt enim in † primis decimas solui, *cap.* 6. *de* 1
decimis, & terram ipsam esse decimabilem, † *cap. cum in* 2
tua 30. *eodem*, adeòque satis esse † reale fundamentum su- 3
per terris decimabilibus, vt Postillen. dicit *in dec.* 502. *sub num.* 2. *par.* 4. *recent.* & coram Mantic. *dec.* 341. *num.* 2. & generalem exactionem iure particularitatis, Rota coram Decano *dec.* 46. *num.* 10. cum allegatis apud Adden. ad Ludouis. *dec.* 557. *num.* 10.

His ita firmatis, & specialius † de fœno decimam persol- 4
ui, *cap.* 5. *de decim.* & notarunt post alios Barbos. *de offic.* §. 1. *num.* 16. & Castill. *controuers. forens.* 13. *sub num.* 10. *lib.* 6. concluserunt constare de bono iure Monachorum, Parochorum. Primò quoad fœnum ex pratis, ex quibus pridem agris † triticum metebatur, ex eo quod sicut de tritico sol- 5
uebatur, ita soluatur de fœno, *cap.* 4. *ad finem de decimis*, Moneta *de decimis cap.* 4. *sub num.* 64. *vers. aduerte*, Rota coram Mantica *d. dec.* 34. *num.* 7. *& dec.* 17. *num.* 10. *par.* 2. *diuers. & dec.* 442. *num.* 1. *& dec.* 485. *num.* 2. *par.* 1. *recent. & dec.* 403. *num.* 3. *par.* 2. *recent. & dec.* 502. *d. num.* 2. *par.* 4. *& dec.* 591. *num.* 3. *par.* 5. prout debet procedere, quando concurrit ius reale cum iuris assistentia, vt ibidem inquit Moneta, præcipuè ex Rota coram Pirouano *in Conquen. Decimarum de Infantado* 5. *Decembris* 1612. & est *d. dec.* 492. *&* 10. *Iunij* 1613. & est *decisio* 485.

Quia ex Causa Rotali iuris † decimandi mutatio seminis 6
non alterat obligationem, sed de vna specie fructuum, quæ procedit ab vna radice, fit transitus ad quascunque alias etiam nouas fructuum species, etiam si ager conuertatur in domos, siue domus in agros, præclarè post alios Monet. *dicto loco, & ampliando*, & sic de fructibus nouis non esset solitum solui decimas, Monet. *seqq. vers. amplia, & ibid. Rota.*

Deinde quod fœnum ex pratis pridem † sterilibus sicut de 7
noualibus, ac terris primum cultis, *d. c.* 4. *sub initio*, Monet. *d. c.* 4. *n.* 50. *&* 51. Rot. cor. Merl. *dec.* 434. *n.* 3. & optimè Rot. cor. Mant. *d. dec.* 341. *sub nu.* 1. ibi, siuè sint fructus, qui antiquitus percipiebantur, siuè noui, prę̄sertim quoad fœnum corriuatis aquis non tam pertinent ad naturam, quàm ad industriam, & paulò minus, quàm fruges.

Neque visa est obstare opposita † consuetudo non sol- 8
uendi decimas fœniles, quia testes solùm dicunt non vidisse, neque sciuisse talem solutionem, non autem dicunt decimas potuisse solui quin ipsi sciuissent, aut vidissent, & sic negatiuam huiusmodi non coarctant, remouendo actum à sensu, prout requiritur Rota *dec.* 419. *n.* 8. *p.* 1. *rec.* ac cor. Mant. *dec.* 341. *nu.* 5. & cor. Caualerio *dec.* 487. *nu.* 3. & cor. Seraph. *dec.* 1102. *ad finem*, vbi maximè non docto de interpellatione soluendi, & de denegatione cum acquiescentia.

Sic neque visi sunt obstare articuli Monachorum, quòd decima † fœni obmittebatur, & non percipiebatur, quia si- 9
cuti decima fœni tam parua, minuta, & minus considerabilis, ideò obtinebatur, & non percipiebatur ab illis, qui obtinebant ius, & facultatem exigendi, ita vt expensæ talis recollectionis superarent decimam, & non videretur operę pretiũ propter exiguitatẽ, vt post Rot. obseruauit Monet. *d. c.* 4. *sub n.* 9. Rot. cor. Burat. *dec.* 402. *sub num.* 3. *vers. minus obstat.* Vt omit-

omittamus plurima incerta de facto quis fuerit his articulatus, & qua potestate produxerit, satis erit dicere, quod articulans non fatetur, Rota coram Ludouis. *d. decis.* 247. *num.* 15. *& ibi add.* ad Buratt. *decis.* 600. *num.* 14.

Ad exceptiones oppositas testibus Monachorum si replicare attineret, vtpotè qui iura præsumpta ex Iuris præsumpti subsistentia testificati sunt, replicabitur ex probitate non controuersa, & ex quantitate non controuertibili testium ipsorum.

Ad quantitatem decimariam triticariam adhuc æqualem,
10 & maiorem post adæquationem † respondebant augmentum in omnibus fructibus æquè requirere augmentum in omnibus decimis, & decima est quota, declarauit Dominus cuius est terra, & plenitudo eius, Deuteron. *cap.* 14. *Deci-*
11 *mam partem separabis*, adeòque ex alijs fructibus, † aliæ decimæ debentur, *d. cap.* 4. *de decimis*, & priuilegium certè deficit incremento, *cap.* 9. *eodem*. Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Interamnen. Iurispatronatus.

Lunæ 23. *Iunij* 1659.

ARGVMENTVM.

De Iurepatronatus gentilitio, & familiari, ex quibus dicatur omnibus ex eadem familia descendentibus Ius præsentandi competere.

SVMMARIVM.

1 *Iurispatronatus probationem à fundatoris persona exordiri opus non est, vbi de eiusdem canonizatione non agitur.*
2 *Iuspatronatus quando est hæreditarium, in eo non in capita, sed in stirpes succeditur.*
3 *Iuspatronatus quando est gentilitium, & familiare, iure sanguinis descendentes in capita succedunt.*
4 *Obseruantia Iurispatronatus gentilitij ex longa præsentatione Iure sanguinis descendentium probatur.*
5 *Præsentatio nomine proprio iuxta numerum personarum in capite facta, Patronatum indistinctè ad omnes de familia transfert.*
6 *Consensus in renunciatione Beneficij successiuè à pluribus descendentibus præstitus cum expressione, quod Beneficium esset de Iurepatronatus familiæ, qualitatem, & naturam Iuris gentilitij, & familiaris probat.*
7 *Præsentatio à Patre, & filijs simul facta cum expressione*, Iuspatronato di Casa mia, *talis expressio Iurispatronatus hæreditario non conuenit.*
8 *Filius viuente Patre illius hæres esse nequit, nec ipsi in beneficio Iurispatronatus hæreditarij ius competit.*
9 *Filius viuente Patre ad præsentationem admissus Patronatum omnibus de familia delatum, adeòque gentilitium esse, & familiare ostendit.*
10 *Præsentatio à solis descendentibus masculis, exclusis fœminis, & extraneis, facta, qualitatem gentilitiam inducit.*
11 *Præsentatio sub qualitate hæreditaria contenta gentilitiam non tollit, cum Patronatum esse hæreditarium non doceatur.*
12 *Præsumptio vnica, & æquiuoca Iurispatronatus hæreditarij validissimis præsumptionibus gentilitiæ qualitatis solidatur.*
13 *Status vltimus in Iurepatronatus ad effectum probationis qualitatis attendi debet.*
14 *Obseruantia quadragenaria, dum non agitur de substantia Iurispatronatus, sed de illius qualitate ad eandem probandam sufficit.*
15 *Donatio Patronatus, dum non est hæreditarium, descendentibus non præiudicat.*
16 *Negligentia Maiorum, descendentibus vindicantibus Patronatum ex iure proprio nocere non potest.*
17 *Præsentatio non interuenientibus quibusdam ab alijs descendentibus facta compatronos absentes possessione præsentandi non priuat.*
18 *Præscriptio non intrat patientia, & conscientia deficiẽte.*
19 *Assertio in libello contestationis litis, cum non sit simpliciter, sed demonstratiuè prolata, quoad ius præsentandi non præiudicat.*
20 *Obseruantia interpretatiua pro intellectu assertionis admittitur, etsi contrarius intellectus de iure verior esset.*
21 *Sententia Ordinarij non præiudicat, stante suspensione per interpositam appellationem, & causa super illius validitate, & iustitia in Rota pendente.*

DECISIO CIII.

PRæsupposita existentia Iurispatronatus, & descendentia Bartholomæi à Georgio filio Andreassi Castelli, à quo Marchio Iulius, & litis consortes illam exordiuntur, iustificata in singulis gradibus arboris communis per publica documenta *Sum. num.* 1. quæ sufficit cum Andreassius fuerit in quasi possessione præsentandi, & iam † opus non est pro- 1
bationem exordiri à persona fundatoris, vbi non agitur de canonizatione Iurispatronat. vt censuit Rota *decis.* 74. *impress.* post Viuian. *de Iurepatron. & decis.* 349. *apud eundem san. mem. Greg. num.* 1. *ibique Add. num.* 6.

Inerat controuersia, an Iuspatronatus esset hæreditarium, vel potius gentilitium, & familiare, adeò ut ad Beneficium Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Castri Papineæ, sicuti Marchioni, cæterisque consortibus, ita pariter Bartholomæo ius præsentandi competeret, quo particulariter proposito dubio constare de illius Iurepatronatu affirmatiuè resolutum fuit.

Quamuis enim in dubio præsumatur Testatorem instituisse † Iuspatronatus hæreditarium, in quo non succeditur 2
in capita, sed in stirpes, Clem. *plures*, vbi Card. *num.* 1. Anchar. *num.* 2. *de Iurepatr.* Cald. *cons.* 4. Corrad. *decis.* 2. *num.* 1. *vtrobique eodem tit.* cum alijs adductis per Rot. coram Card. Seraph. *decis.* 456. *num.* 1. *decis.* 462. *num.* 7. 675. *num.* 1. 707. *num.* 8. *part.* 1. *decis.* 251. *num.* 1. *part.* 2. *& decis.* 72. *num.* 4. *part.* 7. *recent.* & apud Buratt. *decis.* 163. *num.* 1. *&* 4. *& decis.* 346. *num.* 1. *coram Merlino.*

Tamen vbi constat de contrario ex diuturna Patronorum obseruantia † vehementius vrget præsumptio Patrona- 3
tum esse gentilitium, & familiare, ac iure sanguinis descendentes in capita succedere, Franc. *in cap. vlt. n.* 1. *de Iurepatr. in* 6. Ciarl. *contr. for. contr.* 1. Gabr. *cons.* 196. *num.* 6. *lib.* 2. & sæpissimè dixit Rota *in Florentina Iurispatr. de Riccasolis* 10. *Martij* 1603. coram Lancellot. *relat.* per Viuian. *l. b.* 4. *cap.* 1. *post num.* 71. *vers. dubium erat eodem tract. decis.* 482. *num.* 16. *part.* 2. *recent. & decis.* 563. *sub num.* 4. *versic. quod autem apud Merlin. in Rauellen. Beneficij* 15. *Iunij* 1643. *coram bon. mem. Dunozet.* & denique *cum alijs allegat. in Piscien. Beneficij* 26. *Nouembris* 1650. *coram R. P. D. meo Celso, &* 21. *April.* 1651. §. *quamuis coram Reuerendiss. Terraconen.*

Obseruantia autem † desumitur ex eo, quòd descenden- 4
tes ex hac familia de Castellis per spatium centum, & tredecim annorum iure sanguinis insolidum in Iurepatronatu successerunt, quoniam anno 1538. Iulius, & Georgius, & Marcus Antonius præsentarunt Angelum Taccanum, seu
† resignationi factæ in personam illius consenserunt nomi- 5
ne proprio tanquam singuli iuxta numerum personarum in capite, non autem iure hæreditario vnam vocem in stirpes in simul constituentes, vnde desumitur Patronatum indistinctè ad omnes de familia pertinere, Lotter. *de re benef. lib.* 11. *quæst.* 11. *num.* 123. *Modern. Auen. de benef. cap.* 32. *n.* 4. *not.* Peregr. *d. cons.* 33. *num.* 23. *lib.* 1. Alex. de Neuo *cons.* 63. *num.* 2. *&* 3. Rota *decis.* 351. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* & coram Buratt. *decis.* 163. *num.* 4. *&* 16.

Clariter educitur ex vacatione anni 1651. sequuta per resignationem eiusdem Taccari, in qua consensus † successiuè 6
præstitus fuit communiter ab Agabito, & Iosepho repræsentantibus Marcum Antonium Patrem, quàm eum Georgio, & Iulio Patruis, cuius prouisionis verba fuerunt admixta cum expressione, quod Beneficium esset de Iurepatronatu Domus, vel familiæ de Castellis Interamnij, quæ verba cum prædicto probant qualitatem, & naturam illius, & esse gentilitium, & familiare ad text. *in l. pronunciato*, §. *familiæ*, *vers. omni iure de verb. signif.* Gabr. *cons.* 196. *n.* 10. *lib.* 2. Ancar. *cons.* 152. *n.* 4. Rota *in Aquil. Iurisp.* 5. *Februarij* 1651. *coram R. P. D. meo Meltio*, & alias Agabitus, & Ioseph æqualiter præsentare non potuissent, sed pro vna voce, pro qua tantùm ex Capitulo præsentauerat d. Cerro plures de Iurepatronatu, Labert. *eod. tract. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 1. *art.* 25. *n.* 8. *vers.* 2. *pro ista parte*, Rota coram Buratt. *decis.* 163. *num.* 4. & ponderatum fuit *in Florentina de Riccasolis* apud Viuian. *vbi supra vers.* 5. prædicta comprobantur ad finem.

Eique magis obseruantiæ † inhærens visum fuit, quia ex 7
vltima præsentatione anni 1607. constat Io. Franciscũ, Gabrielem, & Honuphriũ vnà eum Io: Baptista eorũ Patre præsentasse Marcellum, qui adhuc viuit sub simili expressione illorum verborum, *Vaca il Beneficio di S. Maria nostro Iuspa-*

Iuspatronato, prout etiam ad præsentandum eundem Mar-
cum cum enunciatiua, *Iuspatronato di Casa mia*, admissus
fuit Annibal descendens ex diuerso stipite, & Columbello,
tam nomine proprio, quàm vice, & motu Alexandri Ciuis
extranei, qui modus promiscuè præsentandi Patronatui hæ-
reditario non competit, in quo filij nonnisi quadratim post
Patrem, & remotiores post proximiores accedunt, ideò cum
8 filius viuo Patre illius hæres † esse non possit, nec aliquod ius
sibi competat in Beneficio Iurispatronatus hæreditarij, satis
9 euidens est Patronatum delatum fuisse † omnibus de fami-
lia, & gentilitium esse, & familiare, tradit Cald. *cons.* 19. *vers.*
1. *ex ordine verborum*, Roch. de Cur. *de Iurepatr. v. Compe-
tens* 7. *num.* 19. *in fine*, Grat. *d. discept.* 521. *num.* 23. cum alijs
pluribus congestis in supra relatis *decis. Florent. de Riccasolis
coram Lancellotto*, coram Buratt. *decis.* 183. *sub num.* 16. *&
seq. ibid. Add. num.* 27. coram Merlin. *decis.* 563. *num.* 12. &
ob eandem rationem latè firmatum fuit *in Pituien. Beneficij
26. Nouembr.* 1650. *coram R. P. D. Celso*, confirmata 21.
Aprilis 1651. *corã Reuerẽdiss. Tarraconen. §. accedit vlterius.*
10 Coadiuuatur hoc fundamentum † ex eo, quod in omni-
bus præsentationibus soli descendentes masculi præsentaue-
runt, nec vnquam extranei, aut fœminæ, cum admodum
verisimile videatur, quod lapsu tanti temporis ex adeò nu-
merosa familia aliqua fœmina vnquam extiterit, ita ex hac
coniectura qualitatem gentilitiam deduxit Rot. *decis.* 482.
num. 6. *part.* 1. *recent.* apud Buratt. *d. decis.* 183. *num.* 22. & di-
ctum fuit *in Rauellen. Beneficij* 15. *Iunij* 1643. §. 1. *& testibus
meo Celso, & Reuerendiss. Tarraconen. sup. relatis in Aquila-
na Iurisp.* 5. *Februarij* 1651. *coram R. P. D. meo Meltio.*
11 Hinc non refert, quòd aliquæ † præsentationes anteceden-
tes contineant qualitatem hæreditariam, nam cum aliundè
non doceatur Patronatum esse hæreditarium, in quibus ter-
minis decisiones contrariæ loquuntur, dum constat familia-
re esse, & gentilitium, vel censetur apposita demonstratiuè,
vt intelligatur de sanguine, non autem taxatiuè de hæredi-
bus bonorum, & extraneis, vt respondit Rota *d. decis.* 563.
num. 28. apud Merlin. *in d. Piscien. Beneficij corã R. P. D. meo*
12 *Celso*, vel tanquã vnica præsumptio, † & æquiuoca solidatur,
ex tot, ac validissimis præsumptionibus gentilitiæ qualitatis,
Rota *in supracit. decis.* 183. apud Buccab. & 563. apud Merlin.
vtrobique num. 23. *cum alijs adductis in Bononien. Beneficij* 28.
Februarij 1652. §. *est igitur coram R. P. D. meo Albergato.*
13 Præsertim dum assequemur † statum vltimum, & tan-
quam de gentilitio, non autem de hæreditario hoc attendi
debet, iuxta determinationem *cap. quacumque delect. cap. con-
sultationibus de iurepatr. cap. olim de causa possessionis, & pro-
priet. iuxta resol. Rot. decis.* 737. *n.* 3. *part.* 2. *recent. & decis.*
14 776. *num.* 11. *coram Buratto*, & obseruantia † est diuturna,
& longæua per continuatas præsentationes, siue cum non
agatur de substantia Iurispatronatus, sed de illius qualitate
duntaxat, & pertinentia, sola quadragenaria sufficiat, Rota
diuers. decis. 407. *num.* 1. *par.* 1. *decis.* 546. *num.* 5. *&* 251. *num.* 3.
part. 2. *recent.* & dictum fuit *in Lucana Iurispatronatus* 28.
Iunij 1628. *coram bo. mem. Dunozetto.*
15 Nec releuat † donatio Patronatus huiusmodi facta Au-
ctoribus Marchionis ab Auo Bartholomæo, quia cum non
veniat ex iure auito, tamquam illius hæres, sed ex propria
persona, præfata donatio non præiudicat, ad tradita per
Garz. *de benef. part.* 5. *cap.* 9. *num.* 69. *& seqq.* dixit Rota
decis. 449. *num.* 7. *apud Peniam.*
Minus obstat, quòd nec ipse, nec Pater, nec Auus vnquam
præsentauerint, mirum enim esse non debet, cum alter esset
banditus, alter verò fetibus inuolutus, & in omnem ca-
16 sum vltra quod eorum negligentia Bartholomæo † nocere
non potest, vti vindicanti Patronatum ex iure proprio, sicut
dictum est, illorum vsus, & quasi possessio præseruata fuit
17 ex præsentationibus † aliorum, præcipuè cum ex illis non
resultat animus Præsentantium priuandi compatronos non
interuenientes, Roch. de Curt. *de Iurep. verb. competens n.* 37.
Cald. *cons.* 15. *eodem tit.* Rota *decis.* 640. *num.* 4. *part.* 2. *decis.*
486. *num.* 3. *part.* 4. *tom.* 2. *& decis.* 174. *num.* 10. *part.* 5. *recent.*
apud Pen. *decis.* 661. *num.* 2. *&* 3.
18 Neque repelli possunt † obiecta præscriptionis, cum de-
ficiat conscientia, & patientia, ita dixit Rota *in Burgen.
Abbatiæ decis.* 525. *num.* 1. apud Peniam *decis.* 1432. *num.*
5. coram Cardinali Seraphino, *& decis.* 249. *num.* 3. *apud
san. mem. Gregorium.*
Prout eodẽ Bartholomæo præiudiciabilis non est assertio
19 facta in libello contestationis litis, † quod Ius præsentandi
sibi quoque competeret tamquam Andreæ sui Patris hære-
di, quia cum non sit simpliciter prolata, sed postquam Ius-
patronatus existeret, at antiquissimo tempore de Domo,
& Familia de Castellis prius fuerat facta mentio, expressio
hæredis stat ibi demonstratiuè pro hærede sanguinis, vt vltra
decisiones supra allegatas in specie tradunt quamplures rela-
ti per Barbos. *de appellat. verbo appellatum* 113. *n.* 12. *&* 20.
iuncta † obseruantia interpretatiua secundum quam ita in- 20
tellectum fuisse dicendum est, etsi aliàs contrarius intellectus
esset de Iure verior, Hond. *cons.* 97. *n.* 30. *lib.* 1. Surd. *cons.* 297.
num. 8. *Add.* ad f. m. Greg. *decis.* 184. eodem Rot. coram Bu-
ratt. *decis.* 944. *n.* 6. & dictum fuit *in Sancti Seuerini Decima-
rum* 28. *Iunij* 1647. §. *nihil obstat coram Reu. Tarraconen.*
Denique Marchio, & litis Consortes iuuari non possunt
sententia Ordinarij lata contra Bartholomæum tamquam
suspensum per interpositam appellationem, & pendente
causa in Rota super illius validitate, & iustitia, Rota apud
Merlin. *decis.* 316. *num.* 5. *& passim in alijs.*
Atque ita vtraque parte informante decisum fuit coram
bon. mem. Bichio, qui morte præuentus cum tali mu-
nere fungi nequiuerit, ego in illius locum subrogatus
expleui, &c.

R. P. D. CERRO
Postea S. R. E. Cardinali.

Elboreñ. Thesaurariæ.

Lunæ 23. *Iunij* 1659.

ARGVMENTVM.

Subrogationem gratiosam in iuribus defuncti non esse concedendam ad fauorem subrogari petentis, dum nulla inter illum, & defunctum, dum viueret lis legitima super titulo Beneficij probatur.

SVMMARIVM.

1 *Lis est principale fundamentum ad subrogationem gratiosam, & quidem super titulo Beneficij obtinendam.*
2 *Lis facit vt Actor beneficium, vti suum, non vti defensoris petat.*
3 *Lis introducta prætendi non potest coram Iudice non competente, adeòque illegitima, & inualida ob notorium defectum Iurisdictionis censetur.*
4 *Beneficium, vt efficiatur litigiosum, lis super eius titulo coram Iudice competenti introduci debet, alias introducta vitium litigiosi non operatur.*
5 *Iudex competens dicitur, qui causæ Iurisdictionem habet.*
6 *Lite nulla super titulo Beneficij validè, & legitimè introducta, subrogatio gratiosa concedi non debet.*
7 *Commissio appellationis à reo obtenta in secunda instantia qualitatem Iudicij ab actore in instantia præcedenti introducti non alterat.*
8 *Commissio non sufficit ad effectum introducendi litem, nisi de illius vsu mediante decreto citationis, eiusque executione, & reproductione coram Iudice competenti peracta constet.*
9 *Delegatus à Principe Supremo alium non solùm circa articulum nudi ministerij, sed etiam circa articulum Iurisdictionem continentem subdelegare potest.*
10 *Delegatus à Papa alium in tota causa sibi commissa subdelegare potest.*
11 *Delegatus à Papa an possit quoad Iurisdictionem, & causæ cognitionem alterum subdelegare, si electa sit industria eius personæ, varia est inter Authores opinio.*
12 *Regula Delegatum à Principe alium posse subdelegare, an, & quomodo procedat, vbi causa duobus in solidum committitur.*
13 *Subdelegatus ex præuentiua occupatione subdelegantis alijs insolidum delegatis est præferendus.*
14 *Subdelegatio est nulla nisi tempore legitimo post præsentatam Apostolicam prouisionem fiat.*

DECISIO CIV.

Placuit Eminentissimo D. Cardinali Corrado Prodatario consulere Rotam, An Ioanni Bottrado sit danda subrogatio in iuribus Matthiæ de Feria Defuncti, & DD. ipso non audito, sed pluries citato negatiuè responderunt.

Potissima ratio resolutionis fuit, quia nulla probatur lis legitima inter Matthiam dum viueret, & Bottradum subrogari petentem, & tamen ad obtinendam gratiosam

1 sam † subrogationem principale fundamentum est lis, &
quidem super articulo beneficij, cap. 2. vt lit. pend. in 6. Cassad.
decis. 2. de rescriptis, & decis. 4. vt lit. pend. cum alijs per
Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 20. num. 114. vt scilicet in ipsa
2 actor beneficium † petat vti suum non vti detentum, Gloss. in
d. cap. 2. verbo finita vers. si item, Innocent. in cap. cum M. Fer-
rariensis num. 9. de Const. Paris. de resign. lib. 2. quæst. 3. num. 5.
Garz. de Benef. part. 11. cap. 3. num. 76. & seqq. Rota decis. 485.
num. 1. & 2. lib. 2. in correctis, Rot. coram san. mem. Greg. dec.
305. n. 5. vers. dubium tamen remanet in recent. decis. 202. n. 4.
& 5. par. 4. tom. 2. in Tridentina Scholastriæ 30. Martij 1648.
coram Eminentissimo Domino Cardinali Otthobono inter eius
impress. decis. 140. n. 8. & 9. in Bambergen. Præpositura 23. Fe-
bruarij 1654. coram R. P. D. meo Celso sub §. primò, & prius in
Messanen. Archipresbyteratus 26. Aprilis 1641. §. tum etiam
quia, & in Florentina Parochialis 26. Iunij 1647. §. adi-
uisse coram me.

3 Nulla autem alia † lis inter prædictos introducta præten-
di potest nisi coram Petro Vas de Fonseca per Bottadum adi-
to pro executione suæ prouisionis Apostolicæ certo modo
obtentæ, quæ tamen illegitima fuit, & inualida ob notorium
defectum Iurisdictionis illius, nam executio prædictæ proui-
sionis non ipsi Petro Vas de Fonseca, sed A. C. ac Consaluo
Aluo, & Valentino Feo Elboren. & Vlysbonen. Ecclesia-
rum Canonicis per Sanctissimum D. N. Alexandrum Septi-
mum commissa fuit, Summ. Informantis num. 1. ad effectum
4 autem, vt inducatur litis pendentia, † & Beneficium effi-
ciatur litigiosum introduci debet lis super eius titulo coram
Iudice competenti nunquam operatur litigiosi vitium, iuxta
dispositionem text. in Clementina 2. vt lit. pend. ibi litem
quoad hoc pendere censemus, postquam à Iudice competenti in ea
citatio emanauit, & ad partem citatam peruenit, ibique gloss.
5 in verbo competenti, firmans competentem † Iudicem eum
dici, qui causæ Iurisdictionem habet, Anchar. num. 4. Imol.
num. 2. & Vitalin. num. 19. cum concord. allegatis per Barbos.
ibid. in collect. num. 5. Afflict. decis. 85. num. 4. versic. pro parte
D. Ioannis, Lancellot. de Attentat. par. 2. cap. 4. in præfat. n. 84.
6 Cùm itaque nulla † lis validè, & legitimè appareat intro-
ducta super titulo Beneficij, gratiosa subrogatio concedi
non debet, vt respondit Rota coram san. mem. Gregorio
decis. 335. n. 1. & 2. in recent. d. decis. 202. n. 2. p. 4. tom. 2. & dec.
163. num. 5. & 6. part. 8. & in Segobricen. Canonicatus 26. No-
uembris 1655. coram bon. mem. Dunozetto §. primò siquidem.

Non obstat, quòd Matthias defunctus appellauerit à de-
claratione dicti Petri se esse Iudicem competentem; & cau-
sam appellationis alteri committi obtinuerit, tum quia, vt
in ea legitur d. Sum. num. 2. appellauit simpliciter ab illo inci-
denti, allegando defectum eius Iurisdictionis, ex quo pro-
pria nullatenus prætendi valet, vt necessarium est introdu-
ctam fuisse litem super titulo beneficij ab actore, à quo Ius,
7 & Iudicium metimur, nam commissio † appellationis à reo
obtenta in secunda instantia non alterat qualitatem Iudicij
introducti ab actore in instantia præcedenti, vt benè per
Rot. in Legionen. Præstimoniorum 16. Ianuarij 1597. coram
Pamphilio seniore, apud Garz. de benef. part. 12. cap. 2. num. 31.
& coram Gregor. d. decis. 335. num. 11. cum duob. seqq. Adden.
ad eumdem decis. 174. num. 7. vers. in hac. Tùm etiam,
quia non constat de vsu dictæ commissionis mediante de-
8 creto citationis, eiusque executione, † & reproductione
coram Iudice competenti peracta, vt opus est, ad effectum
introducendi litem, aliàs autem sola impetratio commissio-
nis non sufficit, vt respondit Rota coram Burat. decis. 138.
n. 2. & 3. cum seqq. cum alijs in terminis allegatis in d. Segobri-
cen. Canonicatus §. nec prædictæ litis, & prius in proprijs ter-
minis in Romana legati 4. Iulij 1642. §. primò, & per tot. & in
Comen. Canonicatus 16. Martij 1654. §. licet enim coram me.

Difficultas tamen quoad articulum Iurisdictionis non
modica adfuisset, si constaret Petrum fuisse subdelegatum
ab aliquo ex executoribus specialiter deputatis in dicta pro-
uisione Apostolica, & coram eo lis fuisset introducta super
9 titulo beneficij, quia † delegatus à Principe supremo potest
alium subdelegare non solùm circa articulum nudi mini-
sterij, sed etiam circa articulum Iurisdictionem continen-
tem, vt probat text. tam Pontificius in cap. finali de offic.
delegat. & in cap. cum causam de appell. quàm Cæsareus in l. à
Iudice C. de Iudic. Bartol. in l. more maiorum num. 10. vers.
Item quilibet delegatus à Principe ff. de Iurisd. omn. Iud. San-
chez. de matrim. tom. 1. lib. 3. disput. 31. num. 1. vers. 3. autem
10 pars, & in specie, quod delegatus à Papa † possit alium
subdelegare in tota causa sibi commissa, Abb. in cap. super
quæstionem §. porrò num. 1. vers. nota primò, quod delegatus de
offic. Iudic. delegat. & in cap. cum Bertoldus n. 19. in fine vers.
loquitur enim, ibique Adden. litt. B. de sent. & re iudic. Iason. in
l. à Iudice sub num. 10. vers. nam delegatus Papæ, C. de Iudic.
Scacc. hoc tract. lib. 2. cap. 9. n. 710. vers. limita primò, & secun-
dò 716. Rot. coram Cardin. Seraph. decis. 857. num. 8. coram
Pen. decis. 77. num. 7. & decis. 99. num. 8. secundum impress.
Lugdun. & coram bo. mem. Merlin. decis. 698. num. 7.

Idque etiam si videatur electa industria personæ executo-
rum per clausulas apponi solitas, quæ faciunt executorem
mixtum existente possessore, quia † etsi aliqui voluerint, quod 11
etiam Delegatus à Papa non possit, quoad Iurisdictionem, &
causæ cognitionem alterum subdelegare, si electa sit indu-
stria eius personæ, vt ponderatis verbis, mandamus, vel præci-
pimus tibi, seu causam eamdem ipse Delegans cognoscere de-
beat, vel conscientiam suam oneramus, aut per se ipsum cogno-
scat, super quo emanauit etiam regula 48. Cancellariæ plures
auctoritates allegat Vant. tit. de nullit. ex defect. Iurisd. dele-
gat. sub num. 21. Nihilominus verior, & receptior videtur opi-
nio, quod ijs non obstantibus subdelegare possit, vt in termi-
nis executoris deputati, in gratia in forma dignum, cum clau-
sula conscientiam suam oneramus, Rot. decis. 18. per tot. de
concess. præben. in nou. vbi in fine dicitur, quòd maior pars
DD. ita tenuit, & decis. 63. per tot. eod. tit. in antiq. decis. 130.
n. 4. p. 2. diuers. coram Pen. d. decis. 99. d. num. 8. Gratian. decis.
March. 157. n. 6. 7. & 8. ibiq; adden. n. 3. cum duobus sequenti-
bus, cum alijs relatis latissimè pertractata materia per Garz.
de benef. part. 6. cap. 2. §. 1. num. 100. cum seqq. vbi num. 103. te-
fert ita resolutum per Sacram Congregationem Eminentis-
simorum DD. Cardinalium Sacri Concilij Tridentini Inter-
pretum, & reddit rationem à Rota approbatam, ex quo
dicta verba, super quo conscientiam tuam oneramus, sonant
potiùs in monitionem, & excitationem, quam in electio-
nem industriæ personæ.

Et quamuis non vnus, sed plures fuissent deputati execu-
tores insolidum; Attamen etiamsi Rota coram Seraphin.
decis. 506. sub num. 1. dixerit Regulam, quòd † delegatus à 12
à Principe subdeleget non procedere vbi causa duobus inso-
lidum committitur per text. in cap. cum plures de off. deleg. in
6. Hoc tamen intelligitur, quando alter ex dd. executoribus
præuenisset in cognoscendo causam sibi insolidum delegatã,
vt optimè declaratur in eadem decis. 506. sub d. n. 1. vers. hoc
enim casu, secus autem si præuentum fuisset ab altero in sub-
delegatione, quia hoc casu subdelegatio substinetur, vt ex-
plicitè firmat gloss. in d. cap. cum plures verbo recusaret, vers.
& quod dixi, & subdelegatus ex præuentiua † occupatione 13
subdelegantis præferendus est alijs insolidum delegatis, vt
probant Io. Andr. ibid. sub n. 3. vers. in gloss. penult. & Franc.
num. 5. vers. in eadem gloss. & versic. sed si pariter.

Verùm DD. dixerunt opus non esse super hoc elaborare;
Tum quia nullo prorsus modo constat de præfata subdele-
gatione, quæ tempore † legitimo fieri debet, nempè post 14
præsentatam sibi Apostolicam prouisionem, alias est nulla,
idem Franc. in cap. super eo il secondo, num. 9. versic. vltimo
tene menti, ibiq; Dec. n. 24. vers. vltimo notandũ de appell. Felin.
in cap. ceterùm num. 11. vers. adde pro regula de rescript. Rot.
coram Pen. decis. 1235. n. 2. vers. 1. ex defectu; Tùm etiã quia
non apparet, quòd coram subdelegato introducta fuisset lis
super titulo beneficij, vt necessarium est sæpiùs fuit probatũ.

Præterea addebant informantes non esse locum gratiosæ
subrogationi ad fauorem Bottadi, siuè quia impetrauit Be-
neficium viuentis, siuè etiam, quia ex erectione Dignita-
tum Ecclesiæ Elboren. Canonicatus sunt compatibiles cum
Thesauraria, & de consequenti lis censetur calumniosa
in dicta Segobricen. Canonicatus coram bon. memor. Duno-
zetto, §. tertio denique.

Et ita informante tantùm Roderico de Moure Telles, &c.

R. P. D. CERRO

Postea S. R. E. Cardinali

Salamantina Cucullæ.

Lunæ 23. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Monachis Benedictinis dumtaxat licere, non autem Basiliensibus Hispaniarum Cucullam amplam, talarem, & manicatam iuxta dispositionem Clementinã, *Ne in agro licitum est*, deferre resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Benedictini non alij sub appellatione nigrorum Monachorum ex dispositione Clementina*, Ne in agro, *comprehenduntur.*

2 *Monachi S. Basilij sub dispositione Clementina tanquam Monachi nigri non includuntur.*

3 *Prohibitio delationis cucullæ eo modo quo Ordini S. Benedicti fuit concessa aduersus alios Monachos alterius ordinis intrat, ad effectum confusionem Ordinum in populo euitandi.*

4 *Cuculla Basiliensibus maximè ab illa Benedictinorum diuersa respectu formæ, materiæ, & temporis à Clemente Octauo constituitur.*

5 *Basilienses ex forma decretorum ad opera tantum diuina vsum sumpta cuculla habent.*

6 *Benedictini cucullam nedum in diuinis, & in Monasterio, sed etiam extra deferre possunt.*

7 *Basiliensibus cuculla Benedictinorum ea ratione prohibetur, quia regulæ S. Basilij manifestè contrariatur.*

8 *Cuculla Benedictinorum cur regulæ S. Basilij contrariatur ratio est adeo generalis, vt faciat totam legem, & constitutionem totum ordinem generaliter comprehendentem.*

9 *Constitutio edita motu proprio, & ex certa scientia, licet verba eiusdem ab ipsis reformatis sint composita, sola tamen voluntate, & verbo Pontificis conditoris inita censetur.*

10 *Constitutio Clementina*, Ne in agro, *semper inuiolabiliter obseruata fuit.*

11 *Procurator Generalis omnia, quæ possunt peragi à Capitulo generali iuxta suas facultates explere potest.*

12 *Superiores obseruantiam formæ in Clementina præscriptæ curare tenentur.*

13 *Exceptio de iure tertij non est admittenda.*

DECISIO CV.

CVcullam amplam talarem, & longas habentem mani-
cas, quæ propriè floccus appellatur ad solos Mona-
chos nigros, non autem ad alios pertinere sancitur in *Cle-
mentina Ne in agro de stat. Monach.* vt notant etiam Gloss.
ibid. vers. nigrorum, & communiter omnes scribentes. Ni-
1 gros † autem Monachos, de quibus loquitur *d. Clementina*
Benedictinos esse, & vt non alias vltra, Tamburin. *relat. in
præterita decisione §. Cuculla enim in fine*, clarè probant in
terminis *huius Clemen. Bellam. cons. 32. num. 23. vers. non va-*
2 *let consequentia*, vbi in specie dicit, quòd † Benedictini, non
autem Monachi S. Basilij continentur sub eius dispositione,
Alter. *de censur. tom. 2. disput. 17. cap. 1. col. 3. sub §. secunda
suspensio vers. ex quibus colligimus, & sub §. in eadem Cle-
mentina* ibidem, *idest si Abbates, vel Priores, qui non habent
supra se Abbatem ex eodem Ordine Benedictinorum non sus-
penduntur.* Suarez *pariter de censur. disput. 31. sect. 6. num.*
10. ibi: *Circa quam pœnam primum aduerto, non de omnibus
Religiosis, aut Monachis ibi sermonem esse, sed solum de Mo-
nachis nigris, vt ibi dicitur, idest Ordinis S. Benedicti*, Card.
Tuscus *verbo Religio conclus. 138. n. 1. Cherubin. in compend.
Bullar. Apostolic. in Constit. 1. Benedicti XII. schol. 1.* idque
clarissimè habetur *ex Constitutione 5. eiusdem Benedicti XII.
Bullar. tom. 1. fol. 186.* tam ex eius titulo ibi: *Ordinationes, &
reformationes pro bono regimine Monachorum nigrorum Ordi-
nis S. Benedicti*, quàm *ex cap. 23.* vbi statuendo formam,
& honestatem vestimentorum expressè disponitur seruari
dispositionem *Clem. ne in agro*, editæ per Clementem *in
Concilio Viennensi.*

Ideò Domini steterunt in decisis coram me 9. Decembris
præteriti, nempè licere Benedictinis, dumtaxat, non autem
Basiliensibus Hispaniarum cucullam deferre amplam tala-
rem, & manicatam, vt præcedenter in partibus per tres sen-
tentias conformes pronunciatum fuit, quia dum ipsis tan-
tummodo, & non alijs concessa fuit *in dicta Clementina, Ne
in agro*, comprobata ex Constitutionibus Apostolicis, & Be-
nedictinæ Religionis Historicis, & testibus in decisione plenè
3 recensitis de consequenti † intrat prohibitio eius delationis ad-
uersus alios Monachos, & Religiosos, & signanter aduersus
Basilienses, qui sunt Monachi alterius Ordinis, & Regulæ,
idque ad effectum euitandi confusionem ordinum in popu-
lo, vt tradit Roderic. *quæst. regul. tom. 2. quæst. 76. art. 4. cum
alijs ibi relatis.*

Certiùs attentis decretis reformationis, pro Ordine S. Ba-
silij Hispaniarum editis à san. mem. Clemente VIII. anno
1602. sub *tit. de vestim. calceam.* in quibus constituitur Cu-
culla † Basiliensibus cum maxima diuersitate ab illa Benedi- 4
ctinorum respectu formæ, materiæ, & temporis, forma enim
describitur, ibi: *Erit tamen stricta nullas, vel paruas habens
rugas, siue sinus, nec adeò amplas manicas, vt à Benedictino-
rum Cuculla, & habitu in aliquo distinguantur.* Materia sta-
tuitur ibi, *materia verò erit ex panno laneo, qui in Hispania di-
citur Estaminea, & in Italia Saietta, dummodo sit ex eo qui
crassior sit, & viliori pretio habitus &c.* Benedictini autem
post vigesimum annum à die professionis Cucullam defe-
runt de Saietta Hispanicè Anascotta; cæteri verò de Stami-
nea, vt ex constitutionibus Hispaniarum editis anno 1612. &
confirmatis à san. mem. Paulo V. *Summar. Benedictinorum
num. 2.* Respectu † verò temporis Basilienses ex forma dd. de- 5
cretorum ad opera tantùm diuina habent vsum supradictæ
Cucullæ, sed ad opera manualia, tam in Monasterio, quàm
extra vti debent tunica clausa, ex panno nigri coloris cum
capucio, quod caput tegat, & ad collum cum patientia, siue
scapulari adunetur, quod à fronte, ad pectus non pendeat, &
à tergo insolitam punctam erat, Benedictini autem † Cu- 6
cullam, siue floccum nedum in diuinis, & in Monasterio,
sed etiam extra deferre possunt, vt sancitur *in dicta Cle-
mentina ne in agro §. statuimus.*

Quæ comprobantur ex Constitutione 103. eiusdem Pon-
tificis edita anno sequēti 1603. vbi explicitè prohibetur † Ba- 7
siliensibus Cuculla Benedictinorum ea expressa ratione, quia
manifestè contrariatur regulæ S. Basilij; Quamuis enim hu-
iusmodi constitutio non emanauerit pro toto illius Ordine,
sed solum pro reformatione duorum eius Monasteriorum,
† ratio tamen illa, ex qua Cuculla Benedictinorum contra- 8
riatur Regulæ S. Basilij adeò generalis est, vt faciat totam le-
gem, & constitutionem generalem comprehendentem pro-
pterea totum Ordinem, *vt ex text. relat. in prima decisione in
l. regula §. cum quis ff. de iur. & fact. ignorant.* respondit Rot.
coram Buratt. *decis. 22. n. 22.* non obstante quod dicta verba
non sint verba Papæ, sed constitutionum compositarum ab
ipsis reformatis, quia veriùs est ea esse propria, & præcisa
verba ipsius Pontificis, qui præfatam constitutionem edidit
motu proprio, & ex certa scientia, † quæ propria sola volun- 9
tate, & verbo Pontificis conditoris inita dicitur, Achill. *decis.
10. de probat.* Pur. *decis. 101. lib. 3.* Rot. *decis. 59. num. 1. 2. &
3. part. 4. tom. 2. & decis. 225. num. 3. & 4. part. 5. recent.* &
coram Duran. *decis. 154. num. 3. & 4.*

Non obstat, quòd ex alijs constitutionibus Congregatio-
nis Benedictinorum Hispaniarum, vt prætenditur editis an.
1575. c. 30. disponatur ibi: *Che li Superiori, e sudditi non por-
tino Cuculla con pieghe, ne consentano che la portino li Mona-
ci, mà piana senza piega alcuna, e le Maniche delle Saie non
siano alla vedouile, mà piane della larghezza ch'e necessaria
per potersi ben seruire d'esse.*

Quia huiusmodi constitutiones quatenus verè sint, quod
valdè controuertitur, nunquam fuerint vsu receptæ, sed
semper inuiolabiliter † obseruata fuit dispositio *Clem. ne in* 10
agro, vt clarè probatur ex testibus relatis *in primo Summar.
Benedictinorum num. 8.* atque apertè comprobatur ex poste-
rioribus Constitutionibus, nempè *Congregationis Cassinensis
editis anno 1580. Congregationis Hispaniarum de anno 1612.
& Congregationis Austriæ anno 1626.* in quibus præcipitur
atque statuitur Cuculla ampla talaris, & manicata iuxta for-
mam præscriptam *in dicta Clementina ne in agro*, vt pondera-
tur in *præcedenti decisione §. quod insuper.* Indeque DD. vi-
sum fuit non esse annuendum penes compulsoriali speciali
ad effectum extrahendi in forma probandi præfatas consti-
tutiones anni 1575. tum quia Procurator Generalis Benedi-
ctinorū, † qui iuxta suas facultates explere potest omnia quæ 11
possunt peragi à Capitulo generali declarationē fecit in actis
habendi dictas cōstitutiones quatenus veræ sint pro legitimè
compulsatis. Tum etiā quia sunt efficaces, & releuantes, dū
non fuerūt vsu receptæ, & adest cōciliaris oppositio *d. Clem.
ne in agro* continua, & incōcussa obseruātia multisque Cōsti-
tutionibus Apostolicis, & Religionis Benedictinæ, cōprobata
sub comminatione pęnæ, & decreto irritanti, & clausula sub-
lata, quæ irritant, & inficiunt quæcumque in contrarium.

Quòd PP. Benedictini Hispaniarum Cucullam magis
amplam deferant contra formam *in dicta Clement.* præscri-
ptam, de hoc iniustè conqueruntur Basilienses, cum hic non
probetur, vt hæc cura non spectet ad ipsos, sed ad Supe-
riores, † qui tenentur curare obseruantiam formæ in Cle- 12
mentina præscriptæ, præsertim cum sint alterius Ordi-
nis,

13 nis, & regulæ, vt dictum est, & sic vti exceptione † de iure tertij reijcienda videtur, vt notant DD. *in l. 2. C. de except. rei iudicati*. Et ità &c.

R. P. D. ALBERGATO
Decano.

Fulginatensis Dotis.

Lunæ 23. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

In concursu duarum donationum prima substinetur, maximè dum fuit perfecta. Donator dum reseruauit sibi vsumfructum potest etiam testari de acquisitis, & de bonis destinatis ad pios vsus. Donatio generalis bonorum non comprehendit iura, & actiones debitorum. Testamentum si confirmatur in donatione non mutat naturam. Fructus ab vsufructu donationis reseruati veniunt sub dispositione donantis.

SVMMARIVM.

1 *in Concursu duarum donationum si prima munita sit debitis requisitis non potest reuocari per secundam.*
2 *Donatio prima non potest reuocari, quando ante secundam capta fuit à Donatarijs bonorum possessio.*
3 *de Dotis augmento quando agitur in contractu solemnitates statutariæ non requiruntur.*
4 *ius Donationibus statutum mandans seruari solemnitates non comprehendit donationes ob causam.*
5 *Donator cum reseruauit sibi vsumfructum, potest adhuc testari de acquisitis.*
6 *in Donante facultas testandi firma remanet cum certa bona ad pios vsus destinauit.*
7 *Donatio generalis bonorum non comprehendit iura, & actiones debitorum.*
8 *in Donatione testamentum confirmatum non mutat naturam, sed acquirit robur.*
9 *ex Donationis vsufructu fructus reseruati veniunt sub dispositione donantis.*

DECISIO CVI.

IN concursu duarum donationum, quarum prima contemplatione certi, & determinati matrimonij facta fuit ab Antonio Constantinæ eius Nurui, vt cum Ioanne Carolo contraheret: Altera verò ad fauorem fratrum de Vitelleschis; existimarunt Domini, primam substineri: quia
1 † cum tempore præcedat, iam perfecta esset, & iuramento munita, eiusque Donatariæ quæsitum; non potuit in eius præiudicium per secundam reuocari, sed illa præualere debet, *l. perfecta 4. C. de donat. quæ sub mod.* Clar. *in §. donatio quæst. 1. num.* 13. Rota *in Baren. donationis 5. Aprilis 1647. coram bo. mem. Dunozetto §. 1. & seq. cum alijs in Tudertina Donationis 17. Iunij 1652. in princ. & 18. Maij 1654. §. non obstat, coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Et irreuocabilitas magis subsistit in præsenti, quia secunda donatio
2 † facta fuit postquam virtute primæ capta fuerat bonorum possessio à Donatarijs, & tamen ad hunc effectum sola Notarij acceptatio sufficeret, Rota post Merlin. *de pign. decis. 50. sub num. 3. & decis. 140. num. 6. & in Regien. bonorum 23. Ianuarij 1647. coram Eminentiss. Card. Corrado §. ac demum.*

Nullitas donationis, tanquam factæ sine solemnitatibus, à statuto requisitis, non subsistit. Vel quia non agitur verè
3 de donatione, sed potiùs † de augmento dotis, assignato ad faciliorem conclusionem matrimonij, *Summ. num. 1.* ibi: *dedit in supradotem dictæ Constantinæ &c.* in quo contractu solemnitates statutariæ non requiruntur, Barbos. *in 1. part. leg. 1. num. 26. solut. matrim.* Gabr. *cons. 20. num. 4. & 41. lib. 2.* Altograd. *cons. 34. num. 8. 9. & 31. vers. & multò magis,* Gratian. *discept. 647. num. 17. & seq.* Rot. *in recent. decis. 168. num. 7. & decis. 241. num. 1. part. 7. & in Romana Lucri dotis 15. Maij 1651. coram Reuerendiss. Tarraconen. §. neque obstat.*

Aut etiam, quia si versaremur in donatione, adhuc
4 non requirerentur solemnitates: quia statutum illas † seruari mandans, non comprehendit donationes ob causam, neque illas, quæ fiunt contemplatione certi, & determinati matrimonij, Natta *consil. 609. num. 20. 31. & seq.* Fontanell. *de pact. nupt. claus. 4. glos. 29. num. 1. & seq. tom. 1. fol. mihi 592.* Gratian. *vbi suprà num. 22. & discept. 984. num. 25.* Adden. ad Buratt. *decis. 924. num. 17.* Rot. *decis. 393. num. 5. part. 5. recent. & in Romana Census 13. Iunij 1646. coram bo. mem. Peutingero, §. tollitur primo, & in d. Regien. §. postrema.*

Non obstat, quòd Antonius liberam sibi testandi facultatem abstulit, dum omnia bona præsentia, & futura Constantinæ donauit. Primò † reseruauit sibi vsumfructum, ex 5
quo vel aliqua pecuniarum quantitas congregari, vel alia bona acquirere poterat, in quibus hæredem inueniret, vt per Franc. *decis. 594. sub num. 12.* facultas † etiam firma 6
remanebat in bonis, quæ in testamento ad certos vsus pios destinauerat, quod sufficit ad euitandam nullitatem ex capite impotentiæ testandi, Roland. à Vall. *cons. 65. num. 5. lib. 1.* benè Surd. *cons. 450. num. 54. & seq. lib. 3.* Franc. *decis. 168. num. 3.* Mastrill. *decis. 273. num. 3. & seq.* Rota *in Romana donationis 17. Decembris 1640. coram Reuerendiss. Tarraconen. §. vltimò ponderatum fuit, & in Bononien. Fideicommissi 4. Maij 1648. coram R. P. D. meo Celso, §. Et ex his.*

Secundò, quia assignatio ad fauorem Constantinæ licet generalis † sit respectu bonorum præsentium, & futurorum; 7
non comprehendit tamen iura, & actiones, aut nomina debitorum, de quibus poterat Antonius liberè testari, Fontanell. *d. claus. 4. Glos. 21. part. 2. num. 43. fol. 536. tom. 1.* Mantic. *de tacit. lib. 13. tit. 29. num. 3.* Gail. *obseru. 11. num. 10. lib. 2. cum alijs congestis in d. Tudertina Donationis 17. Iunij 1652. coram Reuerendiss. D. meo Decano, §. quia prædicta & 4. Iulij 1657. coram Reuerendiss. Valisoletano, §. nec vlterius.*

Et licèt in donatione confirmatum fuerit testamentum ad fauorem Constantinæ priùs conditum, non proindè donata dici potest hæreditas: quia de illa incidenter, & non ex professo actum fuit, & † confirmatio non alterauit natu- 8
ram testamenti, quòd sicut prius, ita & post erat reuocabile, quia per illam solum robur additur rei confirmatæ, Surd. *cons. 330. num. 18.* Rota *decis. 219. num. 1. part. 7. recent. & in S. Seuerini Hæreditatis 20. Maij 1658. coram Reu. P. D. meo Celso §. firmato autem.*

Qua pariter ratione excluditur, quòd fructus reseruati ob dictam confirmationem testamenti contineantur in donatione: Contrarium enim legitur in ipso contextu donationis, & regulare est, † fructus ex vsufructu reseruato ve- 9
nire sub dispositione donantis, Alex. *in l. stipulatio hoc modo concepta 61. num. 18. ff. de verb. obligat.* Crauett. *cons. 228. per tot.* Surd. *d. cons. 450. sub num. 54. vers. nam etiam,* Cancer. *var. resol. lib. 3. cap. 2. sub num. 120. & seq.* Rota coram Duran. *decis. 348. num. 9.* vbi redditur ratio, quia aliàs reseruatio esset frustratoria, *& in Romana Domus, seu Fideicommissi de Incoronatis 24. Ianuarij 1646. coram bon. mem. Peuting. in princ.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO
Postea Episcopo Papien.

Leodien. Successionis.

Lunæ 23. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

In successionibus sola causa immediata consideratur, quæ species bonorum veniat sub bonis paternis. Vsus loquendi sumitur à loco, in quo fuit conditum testamentum, quando testamentum reuocabitur in partibus substantialibus nullam meretur interpretationem.

SVMMARIVM.

1 *Sententia Rotalis videtur confirmanda, quando constat de validitate, & alijs requisitis.*
2 *In successionibus sola causa immediata consideratur, & omnia bona dicuntur paterna siue à Testatore prouenniant, siue à maioribus ei delata fuerint.*
3 *Cassan. Griuell. & alij Auctores adducti in interpretatione bonorum paternorum elucidantur, & quando intret eorum opinio.*
4 *In Successionibus quando, & quid intelligatur pro vtraque bonorum specie.*
5 *In Successionibus communis vsus loquendi sumitur à loco, in quo fuit conditum testamentum.*
6 *Ex particulari legato non arguitur differentia bonorum, sed confirmatur generalis dispositio eorum.*

7 *Testamentum, quod reuocatum fuit in substantialibus nullam particularis dispositionis interpretationem præseferre potest.*

DECISIO CVII.

CVm resolutionibus, ac senteotijs tàm coram Reuerendiss. D. meo Decano, quàm coram R. P. D. meo Beuilaqua emanatis, adhuc non acquiescerent Catherina, & Maria de Oranis, causa mihi in tertia instantia commissa,
1 fuit hodiè dubitatum An sententia † Roralis sit confirmanda, vel infirmanda, & pro illius confirmatione Domini responderunt, quia scilicet de validitate noo dubitatur inter partes, ac de ea etiaro constat ex actorum reuolutione, dum apparet concurrere ea omnia, quæ requiruntur per vulgatam decisionem Caputaquen. 260. *part.* 2.

Iustitia pariter satis plenè probatur ex tribus decisionibus in hac causa editis, In quibus firmatum fuit Testamentariam Ioannis Philippi de Matthijs dispositionem conceptam per illa verba, quod omnia bona sua, quæ repetireotur ad ipsum spectare à die sui obitus, & prouenientia ex latere sui Patris reuertantur ad proximiores parentes ex latere, & linea eiusdem sui Patris, quam etiaro ad aliam ab ipsomet Patre acquisita referendum esse ea ratione, quia in
2 successionibus † sola causa immediata consideratur, & omnia bona dicuntur paterna, siue ab ipso Testatore proueniant, siue à maioribus ei delata fuerint, vt litteram docet text. *in l. quod scitis vers. eorum dominium C. de Bonis, qua liber.* Peregr. *decis. Patau. 77. num. 8. cum alys latè in eisdem decisionibus congestis.*

3 Nec aduersantur tali resolutioni Cassan. ad † *consuet.* Burgun. *rubr. 7.* §. 8. Griuell. *decis. Dolan.* 109. *& aly Auctores in contrarium adducti.* Quia illi, vt optimè respondet *prima decis. sub die* 14. *Iuny* 1652. *In* §. 2. *coram Reuerendiss. D. meo Decano,* non controuertunt bona acquisita à Patre dici posse ex latere eiusdem Patris; Solum autem tenent, quod ad effectum diuiden. bona inter proximiores ab intestato succedentes, inspicienda sit illorum Origo vsque ad communem stipitem, quod longè differt à proposita facti specie, vbi solummodò quæritur, quid Testator sub dispositione bonorum prouenientium ex latere sui Patris comprehendere voluerit, in quibus terminis verior, & communior est sen-
4 tentia, † vtramque bonorum speciem contineri ex doctrina Bald. *cons.* 104. *sub num.* 1. *lib.* 2. Soccin. Iun. *cons.* 1. *num.* 25. *& seqq. lib.* 2. *& in terminis Prouinciæ Leodien.* firmat Carol. de Mean. *ad Ius ciuil. Leod. obseru.* 133. *fol.* 572. *vers. denique si admittimus, & fol.* 582. *vers. dato autem.*

Et quatcous ex vsu loquendi Ciuitatis Leodien. elici posset, sicuti prætendunt informantes pro dictis de Oranis, quod appellatione bonorum ex latere Patris prouenientium comprehenderentur solùm bona ascendentium, noo autem ab ipsomet Patre acquisita, nihilominùs cessaret quæ-
5 cunque difficultas ex eo, quia † Testamentum, de quo agitur fuit conditum Parisijs, & sic illius communis vsus loquendi probandus esset, vt firmauit decisio edita in hac eadem causa super remissoria *sub die* 12. *Iuny* 1654. §. *Irrelevantia patet coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

Neque pro constituenda differeotia inter prædicta bona
6 vlla vis fieri potest io particulari † legato cuiusdam domus acquisitæ per Patrem Testatoris, & relictæ extra lineam Paternam, quia cùm antea fuisset generaliter dispositum de bonis Paternis, censetur per hanc specialem dispositionem Testatorem voluisse indiffereoter vetera bona excepta domo prædicta, sub generali dispositione contineri, per text. *in l. quæsitum* §. *denique ff. de fund. instruct.* Natt. *cons.* 159. *num.* 30. *&* 31. Rota coram san. mem. Greg. XV. *decis.* 257. *num.* 3. *&* 4. *in recent. decis.* 203. *num.* 5. *part.* 4. *& decis.* 204. *num.* 9. *part.* 8. *cum alys allegatis in prima decisione Reuerendissimi Domini mei Decani* §. *quia præter quod, & in alia coram R. P. D. meo Beuilaqua* §. *nec contraria.*

Minusque ad eliciendam contrariam Testatoris voluntatem DD. visum fuit aliud præcedens Testamentum deserui-
7 re posse, quoniam dum illud apparet reuocatum † in partibus substantialibus nullam dispositionis interpretationem præseferre valet, vt tradit Bartol. *in l. Statius Florus num.* 2. *ff. de Iure fisci,* Cyriac. *contr. for. cap.* 98. *n.* 54. Rota *decis.* 257. *num.* 9. *part.* 5. *recent. & præter alios Auctores allegatos in prædicta decisione Reuerendissimi Domini mei Decani* §. *quia quoties responsum fuit. In Romana fideicommissi* 15. *Aprilis* 1652. §. 1. *namque coram eodem.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO
Postea Episcopo Papien.

Tiburtina Tutelæ.

Veneris 27. Iuny 1659.

ARGVMENTVM.

Pater dum per Testamentum quantumvis imperfectum suis filijs Tutores relinquit, ad deputationẽ alterius Tutoris legitimi deueniri non potest.

SVMMARIVM.

1 *Tutores Testamentarios Iudex confirmare tenetur.*
2 *Tutoris obitus non potest inferri ad tempus datiuæ tutelæ quo ipse adhuc viuus admitti poterat, nec aliter legitimo, aut datiuo Tutore opus erat.*
3 *Tutorem habenti alter Tutor dari nequit.*
4 *Tutor non dicitur acceptasse, vel recusasse tutelam, cùm ad eandem nunquam fuerit requisitus.*
5 *Tutoris tempus nisi à die scientiæ, vel denunciationis non currit.*
6 *Testatoris voluntas citra electionem Tutorum, quæ in dubium vocatur claris probationibus conuincitur.*
7 *Testes vti concordes attestatione Notary super actu coram se gesto concurrente plenam, ac concludentem faciunt probationem.*
8 *Instantia amota coram Iudice pro deputatione Tutoris alterius Tutorem à Testatore vocatum nullatenus excludit.*
9 *Remotio à tutela ob litem inter Tutorem, & pupillum vertentem non Iustificata Tutoris legitimatione admittitur.*
10 *Dubium capitalis inimicitiæ inter Tutorem, & pupillum adiecto periculo ne causa in præiudicium Pupillorum diu differatur, causam remotionis à tutela sufficientem reddit.*
11 *Tutoris absentia, & negligentia in administrandis bonis Pupilli iustam causam eundem remouendi eliciunt.*
12 *Omissio Inuentary tutelaris cum distractione plurium bonorum ad pupillos spectantium, Tutorem munus suum non peragentem à tutela remouet.*
13 *Reinuestimentum bonorum alienatorum culpam Tutoris auget, maximè dum illud factum apparet cum fideiussore qui decoctus obyt.*

DECISIO CVIII.

PLacuerunt DD. fundamenta prioris decisionis coram me editæ sub die 10. Martij præteriti * in qua firmatum fuit, quòd dum per testamentum quamuis imperfectum Pater suis filijs Tutores reliquerat, non poterat deueniri ad deputationem alterius Tutoris legitimi, sed Iudex confirmare
tenebatur † eosdem tutores testamentarios ex dispositione 1
text. *in l.* 3. *ff. de confirm. tut. & Curat. & l.* 2. *C. eodem tit.* & ita notat Modern. Rub. *in suis resol. circa testam. cap.* 85. *sub num.* 5.

Non obstat, quòd Carolus Pastica vnus ex dd. tutoribus testamentarijs obierit, & alter nempè Epiphanius Lauren-
tius tutelam recusauerit, † quia respectu obitus d. Patris 2
fuit ponderatum, quod ille superuenit solum de mense Martij præteriti, vnde non potest inferri ad tempus datiuæ tutelæ, quo ipse admitti poterat ad illas suscipiendas nec aliter opus erat legitimo, seu datiuo Tutore, iuxt. opinionem
Spec. *de tut.* §. *si verò num.* 2. cum habenti Tutorem † alter 3
Tutor dari nequeat, *l. solet ff. de tut. l. cum in Iure C. qui pet. Tut. poss.* Rom. *cons.* 188. *num.* 2. Surd. *decis.* 207. *num.* 19. *&* 20. Dum maximè non constat, quòd per subsequens qua-
driennium, † quo super vixit d. Tutor vnquam requisitus 4
fuit sicuti oportebat ad effectum, vt illam acceptaret, vel recusaret, vt tradit Ferret. *cons.* 323. *num.* 3. Baldass. Thomas *de Tut. & curat. tit.* 20. *num.* 17. nam tempus huiusmodi
† tutoribus non currit nisi à die scientiæ, vel denunciationis, 5
l. scire §. *qui autem, &* §. *consequens de excus. Tut. l. quinquaginta ff. & C. de excusat. Tut.* Baldassar. Thomas *d. tract. tit.* 26. *num.* 228. *&* 237.

Quo verò ad Epiphanium parum refert, quòd dicatur eum tutelam recusasse, nam ille ad actus enunciationis solummodo deuenit quia agnouerat Marcus Arroneum colligantem illam summoperè affectasse, vt patet ex tenore epistolæ relatæ in eius *Summario num.* 1.

Nec

Nec subsistit, quòd ex dicto testamento tamquam ex simplici minuta à Notario non rogata, nec scripta, aut subscripta à Petro Testatore elici nequeat ipsius voluntas circa
6 electionem dd. Tutorum, † obiectum siquidem remoueri posse visum fuit ex depositionibus 23. testium formiter examinatorum Notarij scilicet qui prædictam minutam scripsit, & vlterius qui huiusmodi actus prædictos facit affirmantius dictam Minutam fuisse scriptam dictante de verbo ad verbum eodem Petro Testatore cum deliberata voluntate ea stipulandi die sequenti, quod tamen fieri minimè potuit propter superuenientem ipsius Testatoris impotentiam, vt in *Summ. Benedicta num.* 3. *& seqq.* Prædicti autem testes
7 vti concordes, † quod plenam ac concludentem faciant probationem non videtur vlterius ambigendum præsertim concurrente attestatione dicti Notarij super actu coram se gesto ad communiter tradita per DD. *in cap. quoniam contra de prob.* Rot. *decis.* 393. *num.* 9. *part.* 1. *& decis.* 114. *num.* 4. *part.* 8. *recent.* coram Buratt. *decis.* 95. *in fin. & in Terracinen. Iurispat.* 29. *Maij* 1656. §. *quibus alij quatuor coram Reu. P. D. meo Beuilaqua.*
8 Nec officit, quòd Benedicta Petruccia instantiam fecerit coram Iudice Tiburtino pro deputatione dicti Marci in Tutorem, quia vel illa nullam habebat scientiam testamenti prius conditi à Petro supradicto, & sic per dictam instantiam nequaquam dici potest, ipsam voluisse contrauenire voluntati Testatoris, vel adhuc quatenus habuisset notitiam nullum habebat præiudicium inferre ex isto actu suis nepotibus pupillis, quibus ab eorum Patre iam de Tutoribus in suo testamento prouisum fuerat, & secundum illius voluntatem tutela erat deferenda ex rationibus *in decis.* quæ reuidetur *in principio*.
9 Præterea non refragantur obiecta in contrarium adducta aduersus causam remotionis d. Marci à controuersa tutela, præsertim super lite vertente inter ipsum Tutorem, ac Pupillos, quæ solum supponitur versari circa interpretationem verborum testamenti q. Fabij Arronei iam prædicti, & in Iudicio examinati, adeò vt non possit amplius dubitari de substractione, seu occultatione scripturarum non autem quod dicta controuersia sit super maiori parte bonorum, sicuti firmatur dicta decisione.

Nam respondetur, quòd in dicta lite cadit etiam iustificatio legitimitatis dicti Marci, de qua ibi præsertim quæritur, & necessariò alias iustificationes requirit, vt fuit responsum *in decisione edita coram bo. mem. Bichio sub die* 23. *Iunij* 1642. *in Romana fideicommissi de Arronijs.* Principalis tamen ratio per DD. ponderata in hoc proposito non fuit simplex suspicio occultationis scripturarum, sed dubium capi-
10 talis † inimicitiæ inter ipsum Tutorem, & Pupillos ex inde vertentis, ac etiam periculum, quod causa diù protrahatur, & in maximum eorumdem pupillorum præiuditium eius expeditio differatur, vt benè in proposito argui posse videtur dies ab anno 1642. quo prodijt *d. decis. coram bon. mem. Bichio*, nil ampliùs vsque adhuc in causa actum fuisse ostenditur.

Subsistant pariter aliæ causæ in eadem decisione, quæ reuidentur ponderatæ tam super absentia dicti Tutoris à Ci-
11 uitate † Tyburis vbi bona Pupillorum existunt, dum ille assiduè Romæ commoratur, nec valet incumbere curæ, & administrationi dictorum bonorum vnde iusta consurgit causa tutorem remouendi, ne præiudicium Pupilli inferatur, quod ponderauit Rota *decis.* 668. *num.* 1. *in fin. part.* 1.
12 *rec.* quàm etiam super omissione Inuentarij † Tutelaris, & distractione plurium bonorum ad illos spectantium pretio non inuestito, prout ratione sui officij hæc omnia ipse Tutor peragere tenebatur, Maluas. *cons.* 113. *num.* 16. *& seqq.* Afflict. *decis.* 207. *num.* 3. Gutter. *de Tut. & Cur. part.* 2. *cap.* 18. *num.* 24. cum alijs relatis *in d. decis.* §. *& huiusmodi suspicio.*
13 Nequicquam facit † pro remouenda dicta suspicione reinuestimentum scut. 1000. factum ad commodum dictorum Pupillorum, nam ex eo potius augetur culpa dicti Tutoris, dum illud factum apparet cum Iosepho de Benedictis illius fideiussore, qui iam decoctus obijt. Attamen pro respectione satis esset dicere, quod etiam huiusmodi reinuestimentum, quas alia iura relata in Summario dicti Marci, tamquam ex actis non iustificata nulla consideratione digna existimari debent, Rota *decis.* 445. *n.* 8. *part.* 1. *diuers. Addit. ad Greg. XV. decis.* 224. *num.* 5. *&* 6. Et fuit dictum *in Auenionen. Saluiani* 17. *Iunij* 1658. §. *Nec suffragari coram me.*

Et ita vtraque, &c.

Prior hac decisio in hac eadem causa emanata sua die 10. *Martij* 1659. *coram eodem Reuerendissimo Meltio est supra in hac parte decisio* 35.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papieñ.

Rauennateñ. Bonorum.

Veneris 27. *Iunij* 1659.

ARGVMENTVM.

De euictione passa super domo à fratre germano assignata, mediante permutatione inter ipsos facta; vnde causa per appellationem in tertia instantia ad Rotam delata, reintegrationem ad possessionem rei permutatæ dandam esse, resolutum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Reintegratio ad possessionem priorem rei permutatæ permutanti ex conditione ob causam competit.*
2 *Rem aut non tradi, aut traditam euictionem pati, idē est.*
3 *Reintegrationis remedium ex contractu permutationis, nisi contra tertium possessorem non competit.*
4 *Conditio* ob causam *est mera actio personalis.*
5 *Possessor quando agitur contra ipsum permutantem, euictione sequuta ad rem suam redire potest.*
6 *Instrumentum permutationis quando habet obligationem omnium bonorum cum clausula* Constituti, *vigore illius etiam contra tertium possessorem, & singularem successorem actio datur.*
7 *Proprietas respectu possessionis temporalis ad effectum satisfaciendi Creditori ex illius fructibus adinstar Saluiani, euictionem excludit.*
8 *Actio hypothecaria Creditoribus facultatem faciendi adiudicare bona hypothecata, vel eadem distrahendi tribuit.*
9 *Solutio continuata oneris domus eandem, vt propriam non vt in Saluiana pro debitore possessam demonstrat.*
10 *Euictio passa, quando ex proprio facto prouenit reintegratio locum non habet.*
11 *Hæres, ac promissor propriam obligationem adimplere differens, sui ipsius negligentiæ quicquid postea damni euenerit imputare debet.*
12 *Mandati facultas ad transigendum in præiudicium Constituentium extendi non potest, & excessus in tali casu ijs non præiudicat.*
13 *Transactio proprio nomine stipulata ipsos Constituentes non comprehendit.*
14 *Transactio prædij cum perceptione omnium fructuum onus solutionis etiam ad percipientem transmittit.*
15 *Debitum cum sit inter fratres commune ad illius solutionem vnusquisque pro rata sua tenetur.*
16 *Exceptio non iustificata reum collitigantem non iuuat, cum ille intentionem suam plenè, & concludenter probare teneatur.*
17 *Debitum mediante diuisione non efficitur commune, dum ea non emanauit tanquam de bonis hæreditarijs, adeòque sicut ex diuersa causa illatio ad illud fieri nequit.*
18 *Ignorantia ad retardandam reintegrationem non admittur, vbi contrarium satis apertè conuincitur.*
19 *Melioramenta vt reficiantur status antiquus est examinandus, ad effectum sciendi quid impensum, & quid melioratum fuerit.*
20 *Melioramenta refici dicuntur, quando cautio de illis reficiendis postquam liquidata fuerint præstatur.*

DECISIO CIX.

CVm Ioannes Franciscus Paulutius propter euictionem passam super Domo existente in Ciuitate Venetiarum sibi à Petro eius Germano Fratre assignata mediante permutatione inter eos facta de anno 1623. binas obtinuisset in partibus sententias reintegratorias ad possessionem nonnullorum bonorum, quæ in recompensationem eidem Alexandro concesserat in Territorio Rauennæ fuit per appellationem in tertia instantia delata causa ad Rotam, ac mihi commissa. Vnde hodiè proposito dubio An ipsi Ioanni Francisco sit danda reintegratio, affirmatiuè DD. responderunt.

*decis.*399. *num.*47. *art.*5. apud Merlin. *de Pignor. decis.*81. *num.*22. *in Bononien. fideicomm.* 1. *Iunij* 1641. *coram b.m. Dunozetto, & in Bononien. fideicomm. de Clauarinis* 29. *Maij* 1641. §. *fin. coram R.P.D. meo Beuilaqua*. Cùm etiam quia obiectum penitus eliditur ex actuali deposito librarum 889. facto per Ioannem Franciscum Iudicis autho-
20 ritate † pro valore melioramentorum, quamuis ob illorum liquidationem satis fuisset præstare cautionem de illis reficiendis postquam fuerint liquidata, vt tradit Menoch. *de recuper. possess. remed.*15. *num.*369. *Rota coram Put. decis.* 471. *num.*3. *lib.*2. *coram Caual. decis.*54. *num.*1. apud Merlin. *de Pignor. d. decis.*81. *num.*23. *in recent. decis.*48. *num.* 16. *part.*7. *& in Romana Vinea* 26. *Iunij* 1651. §. *fin. coram Reuerendiss. Terracinen.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO

Bononien. Prædij.

Veneris 27. *Iunij* 1659.

ARGVMENTVM.

De fideicommisso vniuersali & reciproco inter filios & hæredes descendentes constituto super quo mota lite & accerrimè agitata, tandem fit transactio, quæ tanquam bona fide facta etiam in præiudicium successorum in fideicommisso an substinetur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum perpetuum, & particulare super prædio ad fauorem totius lineæ masculinæ ex voluntate Testatoris omnem alienationem prohibentis resultat.*

2 *Testator distinguendo prædium à cæteris bonis in quibus constituit fideicommissum reciprocum ad solos filios substitutos restrictum fideicommissum particulare ab vniuersali prorsus separatum inducit.*

3 *Fœminæ in concursu masculorum sub vocatione posteritatis per lineam masculinam venire non possunt.*

4 *Fœminæ à masculis descendentes deficientibus illis sub vocatione posteritatis per lineam masculinam comprehenduntur.*

5 *Fideicommisso in persona alicuius à fideicommittente descendentis purificato, idem in filias tanquam hæredes fideicommissum transmittere potest.*

6 *Transactio bona fide facta etiam in præiudicium successorum in fideicommisso sustinetur, quamuis non sint hæredes transigentis.*

7 *Transactionis bona fides ex lite iustificatur, quæ ratione exitus incerti ad validitatem transactionis sufficit.*

8 *Prætensio quælibet etiam non iuridica iustam causam transigendi præbet.*

9 *Decretum Iudicis iustitiam, & veritatem causæ præsumere facit.*

10 *Transactio valdè antiqua ex inuiolabili obseruantia robur assumit.*

11 *Suspicio malæ fidei ex obseruantia longi temporis penitus sublata censetur.*

12 *in Transactionibus non habetur sola ratio eius quod hinc inde datur vel remittitur, sed & dubij litis euentus.*

DECISIO CX.

Testator de Barberijs constituto vniuersali, & reciproco fideicommisso inter Melchiorem, Alexandrum, & Franciscum filios, & hæredes prohibuit omnimodam distractionem prædij, de quo agitur his verbis: *Prohibens dictus Testator, & omnino vetans omnem alienationem, & venditionem, & omnem contractum, & obligationem posse fieri per dd. hæredes de possessione dicti Testatoris posita in Terra Subloni de Montaneis*. Prædecesserunt Franciscus, & Alexander sine filijs superstite Melchiore, qui cum fecerit hæredes Ludouicum, & Vincentium filios relictis Petronio alteri filio solis libris quadringentis pro omni ac toto eo, quod petere, & consequi posset, eo defuncto Petronius egit aduersus Ludouicum & Vincentium fratres pro tertia parte prædij vigore dicti fideicommissi, sed diuturnam post litem controuersa fuit per transactionem composita, in qua Petronius non solum pro se, sed vti Administrator Georgij filij obtentis nonnullis recompensationibus diuisit, & renunciauit prædium controuersum. Verùm post obseruatam transactionem spatio temporis 24. annorum cum anno 1635. alter Vincentius filius prædicti Georgij tamquam descendens à Petronio instituisset eamdem litem contra Catherinam & alias mulieres de Beniuea descendentes ex Ludouico, & defuncto Vincentio, Lucia aliæque filiæ obtinuissent in partibus sententiam immissiuam confirmatam deinde, ab A.C. commissa mihi causa in gradu appellationis dubitaui an immissio sit confirmanda, vel infirmanda, & DD. ex capite iniustitiæ infirmandam esse censuerunt.

Non quia dubitauerint † de fideicommisso particulari super prædio, quod adesse visum fuit dum testator non solum perhibuit omnem alienationem, sed vlteriùs iniunxit perpetuam conseruationem eiusdem in sua descendentia ibi: *Maximè cum velit dictam possessionem stare, & perpetuò remanere in & penes dd. eius filios & hæredes, & in eorum, & cuiuslibet eorum filios legitimos, & naturales, & eorum posteritatem per lineam masculinam*, ex quibus verbis resultat perpetuum, & particulare fideicommissum super eodem prædio ad fauorem totius lineæ masculinæ iuxta glos. *in l. si quis seruum*, §. *fin. ff. de leg.*2. & latè prosequitur Gratian. *discept. forens. cap.*828. *num.*5. Fusar. *qu.*643. *num.*23. *de subst.* optimè Rot. *in Bononien. fideicommissi de Bencaldis* 10. *Maij* 1642. *coram Reuerend.ss. D. meo Cerro, & in Firmana fideicommissi* 22. *Maij* 1658. *&* 9. *Maij præteriti coram R.P.D. Taia*. 1

Hinc dicebant cessare, quòd prohibitio præfata stet accessoriè & consecutiuè ad fideicommissum præcedens vniuersale non autem inducat nouum fideicommissum, nam cum testator distinxerit prædium à cæteris bonis, & in eo constituerit strictissimam alienationis prohibitionem, & quod plus est voluerit illud in eius filios, & legitimos dd. filiorum filios, & eorum in perpetuum descendentes masculos peruenire. In alijs verò bonis constituerit fideicommissum reciprocum restitutum ad solos filios hæredes institutos, & substitutos; Ex hac diuersitate rationis gratificandi vlterioribus descendentibus non vocatis ad fideicommissum vniuersale, euidens est voluisse in prohibitione alienationis prædij iniungere fideicommissum vniuersale prorsus distinctum, vt distinguendo declarat Cast. *in l. Marcellus*, §. *quidam liberis sub num.*2. *ff. ad Trebell.* Petr. *de fideicom. qu.*6. *num.*26. *& qu.*11. *num.*559. latè firmatum fuit *in Romana retentionis domorum* 23. *Martij* 1643. *coram Reuerendiss. Terracin. in Romana fideicomm. de Spiritibus* 27. *Maij* 1643. *coram bon. mem. Bichio; & in Regien. bonorum* 23. *Februarij* 1646. *coram Eminentiss. D. Card. Corrado in Bononien. fideicomm. seu domus* 30. *Aprilis* 1648. *&* 10. *Decembris eiusdem anni coram d. bon. mem. Bichio in Romana fideicomm. de Maximis* 14. *Martij* 1653. *coram R.D. meo Decano, & in allegata Firmana fideicomm.* 22. *Martij* 1658. *&* 9. *Martij præteriti coram R.P.D. meo Taia*. 2

Nec obstare, quòd sub dicta † vocatione posteritatis per lineam masculinam fœminæ venire non possint, tum quia hoc procedit in concursu masculorum, secus illis deficientibus quo casu etiam fœminæ à masculis descendentes comprehenduntur ex pluribus relatis à Peregr. *de fideicomm. art.*26. *num.*23. *& seqq. Rot. coram Card. Mant. decis.*227. *num.*10. *& in recent. decis.*420. *num.*15. *part.*4. *tom.*2. *& in decis.*737. *num.*10. *ex eadem part. tom.*3. Tùm † etiam quia fideicommissum cum fuerit purificatum, in personam Vincentij descendentis à fideicommittente per masculum illudque agnouerit ob litem desuper introductam potuit idem fideicommissum in suas filias, quæ hodie sunt actrices tamquam eius hæredes transmittere, iuxta tradita per eumdem Peregr. *vbi supra art.*31. *num.*4. Non attenta obiecta præscriptione cum non probetur in Vincentio certa, & indubitata scientia fideicommissi nec à die scientiæ, quod effluxerint anni triginta, vt opus esset adhunc effectum ex adductis *in Bonon. fideicomm.* 16. *Martij* 1640. *coram bon. mem. Bichio* §. *igitur ex nouis*. 3 4

Sed ratio resolutionis fuit, † quia cùm superexistentia, & purificatione dicti fideicommissi fuerit mota lis acerrimè agitata inter prædictos Ludouicum, & dictorum filios, & hæredes Melchioris, ac Petronium fratrem, qui tandem præuia narratiua litis eiusdem occasione † pendentis transigerunt super prædio, transactio huiusmodi tamquam facta bona fide substinetur, etiam in præiudicium successorum in fideicommisso quamuis non sint hæredes transigentis, 5 6

l. cum

l. cum hereditas 36. vbi Bart. Imol. Castr. & Alex. *ff. ad Sen. Conf. Trebell.* & pluribus comprobat Peregr. *de fideicomm. art.* 52. *num.* 88. Mantic. *de tacit. lib.* 26. *tit.* 4. *num.* 20. latè Fusar. *de subst. qu.* 562. *num.* 2. *& seqq.* & hanc sententiam sequitur Rota iuxta decisionem doctè, vt mortis est compilatam in *Romana fideicomm. de Baresanis 27. Iunij* 1650. *coram R. P. D. meo Celso comprobatam in Romana donationis 9. Decembris eiusdem anni, & 29. Aprilis* 1652. *coram R. Tarraconen. & in Bonon. domus 27. Nouembris eiusdem anni coram R. D. meo Decano.*

7 Nec DD. ambigerunt † initam fuisse bona fide, dum eo tempore dubitabatur de fideicommisso, & lis desuper nota à pluribus annis in decisa pendebat, quæ ratione exitus incerti sufficit ad validitatem transactionis iuxta *text. in l.* 1. *ff. de transact. l.* 1. *in summa* 65. *in princ. ff. de condit.*
8 *indebit.* Rota *decis.* 626. *num.* 2. *part.* 3. † vbi quod solus timor probabilis dubitationis immò quælibet prætensio etiam non iuridica præbet iustam causam transigendi, & benè ad propositum ponderat decisio *in dicta Romana fideicomm. de Barisanis coram R. P. D. meo Celso*, §. *bona fides*, cum alijs ibidem allegatis.
9 Præsertim in hoc casu, † in quo interuenit Iudicis decretum, quod facit præsumere iustitiam, & veritatem causæ ex adductis per Surd. *cons.* 451. *num.* 28. & Rota *decis.* 643. *num.* 2. *part.* 3. *recent.* & versemur in transactione
10 valdè antiqua per annos 124. † inuiolabiliter obseruata ex quo non solum robur assumit, ita vt difficiliùs rescindi possit, maximè inter coniunctos, vt dictum fuit *Romana de Mongellinis* 31. *Ianuarij* 1645. *coram Eminentiss. D. Cardinali Otthobono inter eius impress. decis.* 25. *& seqq. & in d. Ro-*
11 *mana de Baresanis* † *coram R. P. D. meo Celso*, sed etiam vbi adesset suspicio malæ fidei ex obseruantia tanti temporis remansisset penitus sublata, *l. final.* vbi Bart. *C. vnde vi*, Soccin. Iun. *cons.* 76. *num.* 96. *lib.* 1. & alij, quos adducit Peregr. *cons.* 60. *num.* 4. *&* 5.

Nec refert, quòd requiratur aliqua mutua recompensatio, quia hic non deficit, cum Ludouicus, & Vincentius cesserint Petronio tres domos, quas licet ipse tunc possideret tamen eidem nullo modo deberi, sed ad eos vti hæredes Melchioris spectare prætendebant, Ac vlteriùs illi persoluerint libras 600. quæ sufficiens est, cum adhunc effe-
12 ctum † admittatur quælibet recompensatio etiam modica; in transactionibus enim non habetur sola ratio eius quod hinc inde datur, vel remittitur, sed & vt dubij litis euentus, ex *notat. in l.* 2. *C. de transact.* Menoch. *cons.* 508. *n.* 36. Gabr. *de empt. & vendit. conclus.* 1. *num.* 68. Put. *decis.* 223. *per tot. lib.* 1. *in correct.* Rota *decis.* 461. *n.* 7. *part.* 1.

Deducta verò in *Bonon. fideicomm. de Blanchis 20. Aprilis 1646. & 14. Decembris eiusdem anni coram R. Tarracon.* non applicari responsum fuit, tum quia in casu illius fuerat expressè prohibita transactio, tum etiam quia in transigentibus non aderat bona fides, quæ præsenti concurrit ob præexistentem litem super fideicommisso tunc ad modum controuerso.

Et ita partibus informantibus decisum.

R. P. D. CERRO DECANO

Posteà S. R. E. Cardinali.

Fauentina Bonorum.

Die Veneris 27. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

De fideicommisso, eiusque purificatione, quando doctum fuit tunc immittendus est substitutus in bonis fideicommissarijs, & qualiter prohibentur, quod sint talis transmissioni hæreditatis, quando non dicatur factus locus.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario non est deneganda immissio in bonis fideicommissarijs.*
2 *Fideicommissum, quando literaliter in testamento legatur.*
3 *Fideicommissum conditionale, euanescit, dum non potuit adimpleri conditio.*
4 Dec. in consil. 59. num. 2. *& alij in quo casu loquantur.*
5 *Testator dum substituit sorores in concursu filiarum, multò magis substituisset eas, filiabus non natis.*
6 *Testator, quoties voluit substitutum admitti primo vocato succedente ipsi Testatori.*
Eo magis voluisse si primus vocatus morte præuentus, non potuisse ei succedere.
7 *Substitutio purè facta de natis, & nascituris, quæ non expirat si ista non nascantur.*
8 *Substitutio purè facta de natis, & nascituris, si non nascantur, portio eorum accrescit id natis.*
9 *Gratian.* discept. forens. 741. num. 15. *in quo casu loquatur.*
10 *Fideicommissum conditionale nec ad filios transmittitur, quando pater pendente conditione decessit.*
11 *Transmissioni hæreditatis sit locus extantibus liberis.*
12 *Agnatio, quando non fuit contemplata non est locus transmissioni hæreditatis.*
13 *Agnatio dicitur expressè exclusa, stante vocatione fœminarum.*
14 *Agnatio non dicitur per Testatorem contemplata, dum non processit ad plures gradus substitutionum.*
15 *Transmissionis hæreditatis præsumptio, ex quibus coniecturis elidatur.*
Personas tantùm nominatas, quando Testator contemplauit, cessat transmissio, n. 15.
16 *Expressio proprij nominis facit cessare transmissionem, & num.* 17.
18 *Bona probantur esse fideicommissaria ex instrumento diuisionis dd. bonorum, vt talia.*
19 *Bona, quod sint fideicommissaria probantur ex confessione ipsius hæredis facta in testamento enunciando talia bona fideicommissaria.*
20 *Heres grauatus possidens bona post mortem Testantis in locis, vbi adsunt bona fideicommissaria si non doceatur de noua acquisitione, præsumuntur etiam ea fideicommissaria.*
21 *in Fideicommisso transuersali non intrat detractio legitimæ detractio.*
22 *Trebellianicæ detractio non intrat in bonis fideicommissarijs.*
23 *Per errorem, quando aliquid fuit factum, constito de eo, non præiudicat, & n.* 24.

DECISIO CXI.

ALbertus Seuerolus in vltimo suo Testamento vniuersalem hæredem sibi instituit Bartholomæum ex Africano nepotem, cui per fideicommissum substituit eius filios masculos legitimos, & naturales, ijs verò non extantibus idem vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum hæredes vniuersales substituit omnes, & quascumque eius filias fœminas legitimas, & naturales, necnon DD. Constantiam, Iuniperam, Cæciliam, & Pantasileam illius sorores æqualiter, & æquis portionibus omni meliori modo, *Summario vtriusque Partis num.* 1.

Defuncto Testatore, decessit primo Cæcilia, relicto D. Marchione Horatio Spada filio, obijtque secundo Iunipera, superstite Iulio Torello pariter eius filio, & demum tertio loco Bartholomæus hæres grauatus nulla suscepta prole masculina, nec fœminina, sed superstitibus Constantia, & Pantasilea sororibus, ac dicto D. Marchione Spada, & Iulio Torello nepotibus ex alijs sororibus prædefunctis. Indè commissa mihi ad instantiam Constantiæ viduæ immissionis causa in possessione bonorum fideicommissariorum Alberti. Dubitaui an, & super quibus bonis ei sit concedenda immissio, & Domini concedendam esse dixerunt super quibus infrà exprimendis, quia constat de fideicommisso, eiusque purificatione, & bonorum identitate, † quibus concurrentibus debetur immissio ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. vel vtilis, Saluiani interdicti.* 1

Fideicommissum siquidem est litterale, & eius purificationi non obstat, quòd sorores Bartholomæi substitutæ fuerint vna simul, & æqualiter cum eius † filiabus fœminis, 2
itaut cum istæ non adsint, ex quo numquam natæ fuerunt non intret fideicommissum, sed successio ab intestato cum iste casus † tanquam à Testatore omissus, remaneat sub 3
dispositione iuris communis, vt tradunt Dec. *cons.* 89. *n.* 2. *vers. secundo considero, & seqq.* Aldobrand. *cons.* 30. *n.* 16. *& per tot. lib.* 1. Gratian. *discept.* 741. *n.* 1.

Quia vltra † quòd Decius, & alij loquuntur in casu quo 4
dispositio erat conditionalis, admittentes contrarium in casu puræ dispositionis, vt hic, & in eo etiam casu, verior est opinio quod non deficiat vocatio sororum propter

natiui-

natiuitatem filiarum, ex verisimili Testatoris mente, nam
5 si substituit sorores † in concursu filiarum, ex multo ma-
gis eas substituisset filiabus non natis, vt reprehendendo
Decium *d. cons.89.* firmat Alciat. *de verb. signif. lib.3. fol.
mihi 72. sub num.27. vers.4. hesitatum est*, Gratian. *cons.
103. num.4. cum seqq. lib.2.* Add. ad eundem Decium *in di-
cto cons.89. litt. A. B. & C.* vt etiam in simili quoties Testa-
tor voluit substitutum admitti primo vocato superuenien-
te, & succedente ipsi Testatori, eo magis videtur voluisse
6 eum admitti si primus † vocatus morte præuentus non
potuisset ipsi succedere, vt tradunt idem Dec. *cons.227. sub
num.12. vers. & in casu*, Soccin. Iun. *cons.106. sub num.20.
vers. quæ conclusio 12. & vltimo lib.1.* Surd. *decis.37. num.29.*
cum alijs relatis *in Sabinen. seu Farfen. fideicomm. 14. Maij
1640. vers. Et præsumendum, & in Bononien. legati vsus-
fructus 5. Decembris 1650. §. verum hoc motiuum*, Surdus
latissime *coram bon. mem. Bichio*. Cessat in casu nostro
7 huiusmodi difficultas, quia sumus in substitutione † purè
& simpliciter facta de natis, & nascituris, quæ non expi-
rat si isti non nascantur, sed portio ipsorum, qui sperraban-
tur nasci, & nati sunt, accrescit alijs iam natis, & coniun-
8 ctim purè institutis, vel † substitutis, vt litteraliter pro-
bat *Text. in l. qui quartam 15. §. fin. & in l. si duobus 16. §.
vltimo, ff. de legat.1. l. heredis 31. ff. de acquir. hered. & l.
verum 8. ff. de reb. dub.* cum alijs relatis per Bellon. *de iur.
accresc. cap.7. quæst.24. num.4. 8. 9. 14. & per tot.* Idemque
9 † admittit Gratian. *discept.741. num.15.* licet in casu suo
ad expressam substitutionem dicatur cessare ius accrescendi.

Non obstat existentia D. Marchionis, & Iulij Torelli,
quia ipsi ex propria persona non sunt vocati. Prætensio au-
tem succedendi ex persona matris iure transmissionis, vel
repræsentationis non subsistit, quia transmissio non intrat
10 † dum agitur de fideicommisso conditionali, quod regula-
riter, nec ad filios transmittitur, quando pater, prout hic
pendente conditione decessit, vt tradit *gloss. communiter
approbata in l.1. verb. de relictis, C. de his qui ante apert. ta-
bul.* Bart. *in l. heredes mei, §. cum ita num.2. ad Trebell.*
Bursatt. *cons.1. num.3. lib.1. Rota coram Card. Seraph. de-
cis.1479. num.5. in recent. decis.100. num.2. part.2.* & alijs
allegatis *in Romana de Millinis 15. Ianuarij 1644. coram me
§. & hinc est, & in Romana fideicomm. de Marianis 1. Mar-
tij 1649. coram Reuerendiss. D. Archiepiscopo Tarraconen.
§. nec dici potest.*

11 Et extantibus † coniecturis sit locus transmissioni, vt re-
sponsum fuit in *Casenaten. fideicomm. 4. Aprilis 1650. &
30. Ianuarij 1654. coram R. P. D. meo Celso.* In proposito
tamen vel non adsunt coniecturæ sufficientes, quia non
12 fuit † contemplata agnatio. Immò illa expressè exclusa
propter explicitam vocationem fœminarum, nec Testator
13 digressus fuit ad plures gradus substitutionum, † quibus
deficientibus cæteræ coniecturæ sunt insufficientes, vt di-
xit *Rota in dicta Romana fideicomm. de Marianis coram Re-
uerendiss. Tarraconen. d. §. nec dici potest, vers. coniectura
verò*, vel vrgentior coniectura concurrit pro exclusione
transmissionis, ex quo Testator sorores Bartholomæi vo-
14 cauit proprijs † nominibus, ex quo faciliùs excluditur trans-
missio, cum Testator solas personas nominatas consideras-
se videatur, vt respondit Rota *decis.782. num.10. part.1.
diuers. coram Card. Seraphin. d. decis.1479. num.9. & coram
Card. Caual. decis.434. n.4.*

Ex qua quidem ratione expressionis proprij nominis dd.
15 Sororum excluditur † etiam repræsentantis, vt notant
*DD. in l. cum ità §. in fideicomm. de legat.2. & in l. heredes
mei, §. vltimo, ff. ad Trebell.* Honded. *cons.63. n.17. lib.
2.* Peregr. *de fideicomm. art.22. n.24.* Fusar. *de subst. q.185.
n.70.* Gratian. *discept.629. n.16. vsque ad 22.* Rota *decis.
482. n.30. part.4. diuers.* cum concordan. allegatis *in dicta
Romana de Mellinis coram me, §. Prout minus, vers. eoque
magis, & in Bononien. nullitatis Concordia 1. Iulij 1652. co-
16 ram R. P. D. meo Meltio, §. minus potest*, Certius † cum
ipsi filij nullo modo sint vocati tacitè, vel expressè ad por-
tionem propriæ matris, vt tradunt Ruin. *cons.181. num.5.
lib.2.* Gabr. *cons.2. n.16. lib.2.* Peregr. *de fideicomm. d. art.
21. n.24.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib.8. tit.9. n.2.*
Card. Seraph. *d. decis.1474. n.3.* Rota *in recent. d. decis.
200. n.8. part.1.*

Nec obstat, quod simul cum Constantia sic etiam sub-
stituta Pantasilea, quæ adhuc viuit. Quia licet ipsa non
agat, potest interim Constantia petere totum, dum offert
17 cautionem † de restituendo sorori partem suam iuxtà pra-
xim relata à Surd. *cons.359. n.15. vers. & gloss. ibi, & n.16.*
quam secuta fuit *Rotam coram Duran. decis.448. sub n.10.
in Perusina reintegrationis 10. Iunij 1648. coram Reuerendiss.
Tarraconen. §. sed huic prætensioni, in Romana pecuniaria
27. Maij 1650. coram R. P. D. meo Celso, quod eo faciliùs,
& prius in Interamnen. bonorum 1. Februarij 1641. coram
me, §. nec obstat in fin.*

Bona autem super quibus modo petitur immissio consi-
stunt in domo magna existen. Fauentiæ in Parochia Sanctæ
Mariæ Vgonum, & possessione tornat. 180. in Territorio
Bonon. in communi Caldarariæ, & in alia possessione in
Territorio Fauentiæ in fundo Tagliauera, quæ fuisse pos-
sessa per Testatorem tempore sui obitus probatur, tùm ex
Instrumento † diuisionis inter ipsum Testatorem, & suos 18
fratres celebratæ *Sum. Constantia n.4. Rota coram Cardin.
Caual. decis.579. num.2. coram bon. mem. Coccin. decis.120.
part. n.2. & coram Buratt. decis.22. n.1.* Tùm etiam ex
ipso testamento Alberti fideicommittentis, † in quo ea- 19
dem bona tanquam propria enunciauit, & de eis disposuit
dicto Summ. n.5. & 6. Dec. *cons.76. n.16. vers.2. plura lib.3.*
Cephal. *cons.386. n.29. cum concord. alleg. in Bononien. fidei-
commissi de Amorinis 15. Maij 1648. coram R. P. D. meo
Meltio, & in Bononien. fideicom. de Bologninis 4. Iulij 1653.
coram R. P. D. meo Celso.*

Non obstante, quòd in diuisione, nec in testamento ad-
sint descripti confines, quia cum Bartholomæus hæres gra-
uatus dicta bona post obitum Alberti possederit in eodem
loco, † quo ipse possidebat, vtique ea omnia præsuman- 20
tur fideicommissaria ipsius Testatoris, non docto de nouis
acquisitionibus grauati iuxtà *vulgat. cons.* Fulgos. *145. sub
n.2.* sæpius à Rota comprobatum, & signanter *in Bono-
nien. fideicommissi de Pancaldis 23. Ianuarij 1643. & in Pe-
rusina bonorum 14. Iunij 1547. coram me.*

Nec obstant detractiones: Quoniam de legitima agen.
non est, quia sumus in fideicommisso Transuersalis. † Tre- 23
bellianica verò, vel censetur prohibita per prohibitionem
cuiuscumque alienationis ad hoc, vt bona omninò deue-
niant in vocatos Card. Caual. *decis.540. n.6.* Rota *in re-
cent. decis.651. n.3. part.4. tom.3. & decis.226. n.14. part.5.*
vel saltem ex fructibus à Bartholomæo grauato perceptis
per annos 50. integraliter † censetur consumpta, *l. in fidei- 22
commissaria 18. ad Trebell.* Honded. *cons.63. n.112. lib.7.
cum concordan. relatis in Romana hæreditatis 14. Decembris
1646. & 1. Aprilis 1647. coram bon. mem. Arguelles.*

Cæterùm non turbat, quòd Constantia, Pantasilea, &
Collitigantes pro virili, & æquis portionibus adepti fuerint
possessionem bonorum, de quibus agitur, vti hæredes ab
intestato Bartholomæi, & tamquam illius hæreditaria de-
scripserint vnà cum alijs suis bonis in eius Inuentario; Quia
cum id actum fuit nomine, † & titulo hæreditario Bartho- 23
lomæi tempore, quo notitiam non habebant fideicommis-
si Alberti vtique eo postmodum detecto, & iustificatis pu-
rificatione, † ac bonorum identitate, impediri non potest 24
Constantiæ, quin hodie huiusmodi bona legitimè vindica-
re possit iuxtà dispositionem *text. in l. cum putare in fin. ff.
famil. Ercisc.* Peregr. *cons.130. per tot. lib.5.* cum alijs alle-
gatis per Io: Baptistam Spada *cons.50. n.16.*

Et ita vtraque parte informante.

R. P. D. MELTIO.

Posteà Episcopo Papieñ.

Terracinen. Pecuniaria.

Veneris 4. Iulij 1659.

ARGVMENTVM.

Creditum, quando est merè pecuniarium de sui natura non potest fructus facere germinare fructus, & quando secus, & ad hoc quæ requirantur qualitates. Conuentio partis, exceptio conditionis indebitæ, & damnum emergens non possunt causare fructus, quando res non est de se fructifera, & quando possint.

SVMMARIVM.

1 *Creditum mere pecuniarium de sui natura non est aptum producere alias pecunias.*

2 *Creditum, quod non potest facere fructus non producit interesse, nisi cum vitio vsuræ.*

3 *Cre-*

3 *Creditum potest producere fructus, quando concurrunt alia requisita.*

4 *Conuentio partium soluendi fructus, nihil operatur, si non adsint alia requisita.*

5 *Exceptio conditionis indebitæ solutionis non potest germinare fructus loco damnorum, si res de sui natura non est fructifera, secus quando est, & n.6. & 7.*

8 Gloss. in verb. action. & verb. indebit. Text. in l.1. C. de condit. indeb. *declarat fructus, tunc solam deberi, quando sunt naturales, secus quando sunt accidentales.*

9 *In credito merè pecuniario fructus non debentur, neque ratione damni emergentis licet pecuniæ pro dicto credito in mutuum captæ fuissent.*

10 *Probatio extraiudicialis simplex non valet ad probandum damnum, & quæ probatio requiratur, & num.11.*

12 *Ad probandum damnum emergens præter probationem certam, & indubitatam debet intercedere mora debitoris.*

DECISIO CXII.

RElaxato ad instantiam Nuntij Madeuliæ, atque ad eius fauorem mandato Rotali coram R. P. D. meo Priolo restitutione scutorum 600. quæ indebitè bis soluta prætendebant Rosæ Cecchoniæ idem Nuntius, cœpit deinde etiam fructus ex eodem credito prætendere ad rationem scutorum septem pro centenario iuxtà formam conuentionis per publicum Instrumentum inter partes stipulatæ, sed huiusmodi causa per appellationem mihi commissa à plena Signatura Iustitiæ cum clausula non retardata executione proposui dubium; An fructus debeantur, & pro illis sit relaxandum mandatum, & eos non deberi fuit responsum.

Agitur enim de credito consistente in quantitate, ac me-
1 rè pecuniario, quod de sui † natura non est aptum fructus facere cum pecunia alias pecunias non germinet, *iuxtà text. in cap. eijciens vbi Archid. dist.88.* & dixit Rota coram Merlino *decis.409. num.40. & decis.232. num.8. part.8. in recent.*
2 Ideòque fructus ex eo nomine non debentur, † nisi cum vsuræ vitio *C. vsuram, & c. consuluit 14. qu.3.* Bald. *cons. 133. sub num.1. lib.3.* Rota *decis.72. num.1. part.2. recent.*
3 quod tamen non procederet † si concurrerent debita requisita, Castr. *in l.3. ff. de eo quod cert. loc.* vt dixit Rota coram Penia *decis.26. num.7.* coram Caualer. *decis.345. num.7. recent. decis.64. num.14. part.8.* & pluribus relatis fuit responsum *in Viterbien. Transactionis 11. Decembris 1658. & 9. Maij proximè præteriti coram Reuerendiss. P. D. meo Celso in §. primo.*

Nihilque facit, quòd adsit conuentio partium soluendi fructus in casu, quo prima solutio dotis probaretur per
4 scripturas publicas, probata fuit, nam vltrà † conuentionem requiruntur etiam prædicta requisita, Castrens. vt in term. respondit Rot. *in Colonien. Pecuniaria 26. Maij 1653. §. respectu verò secundæ partis coram Reuerendissimo Præside Vallisoletano & in allegata Viterbien. transactionis 9. Maij præteriti coram Reuerendiss. P. Domino meo Celso §. hinc parum releuat.*

5 Non releuat obiecta exceptio † *conditionis indebitæ solutionis*, ex qua insimul cum sorte debentur etiam fructus loco damnorum, & interesse *per text. in l. indebiti soluti 15. & in l. in summa 65. ff. de condit. indeb.* quia conclusio in-
6 traret, quando à principio condita † fuisset res de sui natura fructifera cum in eo casu, quotiescumque factus est locus restitutioni indebiti veniant in restitutione etiam omnes fructus ex re percepti, & in ijs terminis loquuntur *dicti text.* secus autem quoties, prout in hac facti specie pecunia prorsus infructifera ab initio tradita fuit; Nam tunc ab-
7 solutè nulli debentur ex † ea fructus, seu vsuræ *text. in l.1. C. de condit. indeb.* vbi vsuras autem eius summæ præstari tibi frustrà desideras, actione enim conditionis ea sola quantitas repetitur, quæ indebitè soluta est &c. & ibi notat *gloss. in verb. actione, & verbo indebita*, vbi decla-
8 rant fructus naturales † tantum comprehendi non verò accidentales, qui nunquam debentur absque prædictis requisitis, Castr. iuxta tradita per Ludouic. à Peregrin. *decis. 145. n.7. vers. in lucro verò cessante*, & latè firmauit Rota *supra vol. cons.* Farin. *decis.331. & decis.372. per tot. ac in Neapolitana pecuniaria 3. Ianuarij 1645. §. releuantia coram Reuerendiss. Tarraconen.*

Parumque refert, quòd dicti fructus saltem debeantur ratione † interesse, ac damni emergentis passi per di- 9
ctum Madeuliam, qui pro reiteranda solutione fructuum 600. pecunias ad censum accipere coactus fuit ex doctr. Honded. *cons.50. n.41. lib.1.* Nauar. *de vsuris not.15. n.42.* Gratian. *discept. forens. cap.240. n.2.*

Quoniam ad hoc ostendendum nulla alia affertur probatio pro parte actoris, quam simplex † fides extraiudicialis 10
recognita per acta Notarij Capitolini parte minimè citata, quæ propterea nullum constituit gradum probationis, *l. exemplo C. de probat. Rot. coram Eminentiss. D. Cardinali Otthobono decis.215. num.16. recent. decis.227. num.48. part.8. in Reatina Castrorum 31. Ianuarij 1656. §. de excessu vers. fides autem coram Reuerendiss. P. Domino meo Albergato, & alibi.*

Præsertim ad effectum, de quo agitur vbi requiritur certa, & indubitata † probatio, quòd damnum immediatè 11
prouenerit propter causam reiteratæ solutionis, *Cod. in præsentia de probat.* Mohed. *decis.2. alias 103. sub num.1. de vsuris*, Gratian. *discept. forens. cap.911. num.20. & 21.* Honded. *d. cons.50. n.3.* & vlterius intercedere debet † mo- 12
ra debitoris, *l. mora §.1. ff. de vsuris*, Leotard. *in tract. de vsur. quæst.80. num.2.* & hanc opinionem vti veriorem amplexa fuit, *Rot. coram Seraphin. decis.1427. num.2. coram san. mem. Greg. XV. decis.148. n.2. 1619. Adden. litt. B.* apud Cenc. *de censib. decis.324. n.1. & 2. in recent. decis. 622. num.5. part.2. & in Firmana Pecuniaria 18. Martij 1658. coram R. P. D. meo Priolo.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Census.

Veneris 4. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Mandatum esse relaxandum pro fructibus census, de quo agitur, stante publico Instrumento, ex quo de census impositione constat, vbi plura de exceptione concessionis censualis, & emphyteuticæ, quæ deuolutionem turbidam reddit, per totam decisionem referuntur.

SVMMARIVM.

1 *Deuolutioni per deficientiam lineæ eorum, quibus domunculæ in emphyteusim fuerant concessæ vti ad fauorem alterius locus factus est, ita census in illarum locum subrogatus remanet deuolutus.*

2 *Alienationi venditionis domuum consensu in Instrumento reseruato ab hærede præstito, recipiendo laudemium emptorem in emphyteutam recognoscit, & ab ipso secundo emphyteuta noua generatio incipit.*

3 *Consensu Domini cum recognitione acquirentis in nouum emphyteutam, etiam absque Instrumento inuestituræ ad vim renouationis eiusdem sufficiens reputatur.*

4 *Deuolutionem, & census extinctionem ex capite deficientiæ lineæ prætendentibus onus eandem probandi incumbit.*

5 *Concessio licet habeat clausulam* in perpetuum, *restringitur tamen ad solos hæredes sanguinis vltimi inuestiti, nec ad extraneos transit, quia iuxta naturam inuestitura eadem regulatur.*

6 *Beneplacitum Apostolicum vbi in emphyteusi solitum alteratur semper est necessarium.*

7 *Concessio censualis cum facultate alienandi in quocumque secundum naturam contractus locationis etiam hæredes extraneos comprehendit.*

8 *Clausula,* ad habendum, *aufert substantiam emphyteusis, illamque de emphyteusi ex pacto, & prouidentia in hæreditariam transire facit.*

9 *Concessio vbi semel ad extraneos transit semper hanc qualitatem retinet.*

10 *Deuolutio, quando est dubia, & probabiliter potest controuerti altiorem indaginem requirit, & propterea in iudicio petitorio est discutienda.*

11 *Executio obligationis Cameralis per turbidas exceptiones retardari non debet.*

DE-

DECISIO CXIII.

COncessa noua audientia Societati Sancti Bernardi, & Monasterio Sanctæ Annæ aduersus Decisionem sub die 28. Iunij anni præteriti in hac causa emanatam, in qua resolutum fuit esse relaxandum mandatum ad fauorem Roberti pro fructibus census, de quo agitur; hodie causa super ijsdem reproposita placuit DD. persistere in decisis. Quia de impositione census constat per publicum Instrumentum, & Monasterium S. Annæ est hæres Francisci de Rusticis impositoris, Societas verò bonam fidem erga illum recognouit. Vndè vterque ex sui Authoris, & propria obligatione respectiuè tenetur ad solutiones fructuum ex allegatis *in decis.* §. *quia de impositione*.

Non obstat, quòd census controuersus proueniat ex proprio quorundam Domuncularum sub directo dominio Parochialis Ecclesiæ Sancti Sebastiani de Valle olim occasione nouæ fabricæ Templi S. Andreæ ad Ecclesiam Sanctæ Su-
1 sannæ translat. & quemadmodum † per deficientiam lineæ Constantini Pinauri, & Catherinæ Querræ coniugum, quibus prædictæ Domunculæ fuerant de anno 1529. in emphyteusim concessæ fuit factus locus deuolutioni ad fauorem Rectoris dictæ Ecclesiæ S. Susannæ Proprietariæ §. *emphyteusim Auth. de reb. Eccl. non alien.* Card. Caual. *decis.*654. *num.*1. Ità remansit deuolutus census in illarum locum subrogatus, *l. si vim* §. *qui iniuriarum ff. si quis caut. l. si stipulatus ff. de vsur.* Nam cùm de anno 1577. sequuto
2 obitu d. Constantini Catherina † eius vxor, & Lucretia eius filia vendiderint easdem Domunculas Desiderio Bonauenæ pro se hæredibus, & successoribus quibuscumque, & Rector Ecclesiæ huiusmodi alienationis suum Constitutum in Instrumento reseruatum præstiterit recipiendo Laudemium emptorem in emphyteutam recognouit, inde sequitur non esse haben. in consideratione lineam Catherinæ, & filiæ alienantium, sed Bonauenæ emptoris, in quem per huiusmodi recognitionem fuit facta renouatio, & ab ipso secundo emphyteuta incipit noua generatio, iuxta doctr. Andr. de Isern. *in cap.*1. *qui succedere teneatur num.*8. *vers. alij dicunt*, Anchar. *cons.*63. *num.*20. Magon. *decis. Lucen.*14. *num.*74. & post alios articulo discusso firmauit *Rot. in Romana prætensæ deuolutionis Domus* 21. *Februarij* 1633. *coram bon. mem. Card. Panzirolo in recent. decis.*182. *num.*1. *cum seq. part.*6. quam refert Modern. Fulgin. *de iur. emphyt. tit. de Laudem. quæst.*23. *sub num.*6. Et ideò sufficiens reputatur Domini consensus adhibitus cum recogni-
3 tione, † acquirentis in nouum emphyteutam, vt absque Instrumento inuestituræ, quod fit solum ad cautelam habeat vim renouationis *per text. in cap. potuit de locat. l. vlt. de iur. emphyt.* Peregr. *cons.*31. *num.*5. *lib.*1. prosequitur Rot. *d. decis.*182. *n.*12.

Qua concessione attenta firmari non potest consensum esse resolutum, & ad Ecclesiam deuolut. nec in consequens deberi fructus petitos ex allegatis in alia *decis. sub* §. *nec relaxationem mandati*. Quoniam nullibi ex parte Societatis, & Monasterij debitorum probatur esse finitam lineam De-
4 siderij Bonauenæ inuestiti, † cuius probationis onus ipsis deuolutionem, & sic census extinctionem ex hoc capite prætenden. incumbit *ex reg. text. in l.*2. *& l. Actor. C. de probat.* Beto. *cons.*129. *num.*10. *lib.*1. & pluries respondit *Rot. & signanter coram Cardinali Mantic. decis.*194. *num.*5. *& seq.* Seraph. *decis.*1458. *per tot.* Caual. *decis.*295. *num.*1. *& decis.*344. *num.*5. *&* 558. *n.*1. Buratt. *decis.*907. *num.*1. Merlin. *decis.*506. *n.*1. *& seq.*

Non obstat, quòd hæc secunda concessio, quatenus in
5 ea sunt vocati † etiam extranei sit alterata à prima, quæ tametsi habeat clausulam in perpetuum, restringitur tamen ad solos hæredes sanguinis vltimi inuestiti, & inter eos quousque duret, nulloque modo transit ad extraneos, quæ regulatur iuxtà naturam inuestituræ, & præter alios fusè firmauit Rot. *in decis.*583. *num.*3. *cum seq. coram bon. mem. Meltio, & in Caietana Bonorum* 3. *Decembris* 1646. *&* 10. *Iunij* 1648. *coram Reuerendiss. D. meo Cerro Decano*, non valeat suffragari Roberto causam habenti ab Apollonia de Bonauenis, dum solus consensus Rectoris interue-
6 nit, & nihilominus debuit imputari beneplacitum † Apostolicum semper necessarium vbi in emphyteusi alteratur solitum, Dec. *in Auth. qui rem num.*22. & ibi Cagnol. *n.*58. *C. de sacros. Eccl.* Alex. *cons.*9. *num.*2. *lib.*3. Curt. Iun. *de feud. part.*2. *quæst.*6. *Rot. coram bon. mem. Merlin. decis.* 756. *num.*14. *in Romana Deuolutionis Domus* 4. *Decembris* 1651. *fin. vers. tum etiam quia, &* 21. *Iunij* 1652. *pariter* §. *fin. coram bon. mem. Bichio, & in Romana prætensæ deuolutionis Palatij* 18. *Iunij* 1657. *coram R. P. D. Albergato* §. *& licet.* Quia præmissis pluribus, quæ informantes pro Roberto in contrarium deducebantur ad excludendum huiusmodi
obiectum, & ostendendum concessionem † ab initio fuis- 7
se censualem non emphyteuticam cum facultate alienandi in quoscumque, itant secundum naturam contractus locationis sint in ea comprehensi etiam hæredes extranei, Gabr. *cons.*80. *num.*24. *lib.*2. Mantic. *de tacit. lib.*22. *tit.*2. *num.*47. *& seq.* Cyriac. *controu.*146. *num.*2. *Rota coram Buratto decis.*334. *num.*4. *& in d. Romana prætensæ deuolutionis Palatij, & in Vercellen. bonorum* 10. *Maij* 1648. *coram me* §. *præterea*, iuncta præsertim clausula ad haben. quæ adeò aufert substantiam emphyteusis, vt illam de emphyteusi ex
pacto, † & prouidentia faciat transire in hæreditariam, 8
Rot. *d. decis.*583. *num.*7. *coram bon. mem. Merlino*. Et obseruantia subsequuta, qua declaratur primordialis contrahentium mens. Et vbi concessio semel ad extraneos † tran- 9
sit semper hanc qualitatem retinet, Ruin. *cons.*161. *num.*33. *&* 34. *lib.*1. Rot. *decis.*381. *num.*12. *part.*5. *& in d. Romana Deuolutionis Domus* 4. *Decembris* 1651. *coram bon. mem. Bichio sub* §. *saltem*, quando Domini amplexi sunt responsionem in alia decisione allatam §. *sed omnis difficultas*,
† quod hæc omnia respiciunt altiorem indaginem, & pro- 10
pterea sunt discutien. in iudicio petitorio, prout semper fieri solet, quando deuolutio non est indubitata, sed dubia, & probabiliter, potest controuerti, vt fuit resolutum *in Ariminen. Deuolutionis coram Cardin. Sacrato penes Marches. de commiss. tom.*1. *fol.*959. & in alijs relatis *ab Add. ad san. mem. Greg. decis.*101. *litt. A. C.*

Eoque faciliùs, quia aduersus hanc turbidam exceptionem lata fuit sententia absolutoria ad fauorem Roberti causa reperitur commissa in Rota cum facultatibus A. C. pro exequut. Instrumenti census obligatione Camerali muniti, & quem Societas alias pulsata ad solutionem fructuum voluit illum redimere præuia disdicta Authoribus Roberti facta, & hodie data. Vndè non visum fuit posse retardari relaxatio mandati, & exequutio obligationis Cameralis per turbidas exceptiones, ex Mohed. *decis.*1. *de except.* Greg. *decis.*229. *in fin.* Merlin. *decis.*222. *in fin. & in Mutinen. Dotis* 15. *Nouembris* 1641. *in fin. coram bon. mem. Cardin. Panzirolo.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit standum esse in decisis.

R. P. D. BEVILAQVA.

Ciuitatis Castellanæ Fideicommissi.

Veneris 4. *Iunij* 1659.

ARGVMENTVM.

Immissionem in bonis ab tertio possessis ex remedio Saluiani obtinuerunt substituti prætendentes se vocatos ad hæreditatem, de qua hic agitur in vim fideicommissi à Testatore ordinati: Commissa deinde causa appellationis in Rota, cum clausula *Constito*, *quod sit locus Aegidianæ*, resolutio in negatiuam prodijt.

SVMMARIVM.

1 *Aegidiana non intrat, quando ex bonis controuersis nonnulla pro indiuiso possidentur à Clerico, quæ eiusdem Constitutioni non subiacent.*

2 *Bona inter Clericum, & Laicum pro indiuiso possessa, donec separentur, de parte Ecclesiastica vti magis digna à Laicis in eadem sententia comprehensa debet Iudicari, ad effectum vt quoad vtramque appellatio permittatur.*

3 *Clericus ad causam admissus cum clausula*, docto de interesse, *eodem non probato saltem apparenter pro non admisso habetur.*

4 *Bona etiamsi possideantur tantum à Clerico pro tertia parte pro indiuiso, & remota etiam admissione idem adhuc citari debet.*

5 *Ignorantia non sustinet sententiam, necnon citato præiudicat.*

6 *Defectus citationis, quoad vnum interesse habentem etiam, quoad alios legitimè vocatos connexum*

ius

9 tibus † soluere promisit, quæ transactio bona fide emanata ad sedandam litem præiudicat non solum transigentibus, & eorum hæredibus, sed etiam quibuscumque alijs ad fideicommissum ex propria persona vocatis quamuis non sint hæredes transigentium, vt dixit Rota *in Romana fideicommissi de Barisanis 27. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Celso in Romana fideicommissi de Mutis 12. Maij 1656. §. penultimo, & in Bonon. domus 27. Nouembris eiusdem anni coram Reuerendiss. D. meo Decano §. quia præter quod.*

Tertiò demùm ex capite iniustitiæ sententiæ, in qua canonizantis duo fideicommissa ad fauorem illorum de Iorijs vnum particulare super 45. locis montium non vacabilium, & aliud vniuersale in alijs bonis, & super omnibus decretata fuit immissio, & nihil neutrum in casu, qui euenit visum fuit admittendum. Non primum, & particulare in locis montium, quia apparet ordinatum in euentum, in quem Franciscus hæres institutus decederet cum filijs
10 masculis, & fœmininis; Cùmque obierit nullis † relictis liberis euanuit conditio, sub qua fuerunt vocati Iorij, adeout substitutio fideicommissaria habeatur pro non facta, *l. ex facto 17. §. si quis ff. ad Trebell. l. pecuniam quam ff. si certum petat.* Honded. *loquens de subst.* facta si decesserit cum filijs, vt hic *cons. 60. num. 14. & seq. & præcipuè 19. & cons. 78. num. 26. lib. 1.* Cyriac. *controu. 522. num. 10.* & hoc maximè, quia Testator vsus fuit verbis restrictiuis. In casu
11 prædicto, † quæ operantur ne substitutio limitata ad illum casum extendatur ad alium, nec ad alias personas trahi potest, Roland. *cons. 56. num. 18. & cons. 80. num. 15. lib. 13.* Crauett. *cons. 98. num. 5. & 6.* Surd. *cons. 448. num. 30.* Honded. *cons. 30. num. 6. & cons. 78. num. 17. 18. & 35. lib. 1.* Peregr. *de fideicomm. art. 14. num. 47. & art. 29. num. 15.* Aldobrand. *cons. 30. num. 16. lib. 1.* Rota *decis. 145. num. 6. & 14. part. 5. recent.* non obstante, quòd Testator motus fecit ad ita disponen. ad hoc, vt conseruarentur loca montium in Cippo illorum de Iorijs, & sic habuerit respectum ad agnationem conseruandam, quia dum
12 rationem † conseruandi familiam adiecit incerto casui, & personis, restringitur ad illum, & ad limites fideicommissi tali eueniente casu ordinati, vt distinguit Imola *in l. si verò 70. §. de via ff. solut. matrim.* Soccin. Iun. *cons. 1. num. 15. lib. 1.* Alex. *cons. 59. num. 29. vers. non obstat etiam lib. 30.* Spin. *cons. 12. num. 36. & seq.* Surd. *d. cons. 448. num. 23. & 30.* Molin. *de primog. Hispan. lib. 3. cap. 5. num. 20.* Rota *decis. 267. num. 6. vers. quando parte secunda, & d. decis. 195. n. 7. & 11. part. 5. recent.*

Neque alterum vniuersale siquidem Testator licet in casu mortis Francisci cum filijs, & filiabus fecerit substitutiones vocando etiam ipsos de Iorijs, attamen præcauendo casum contrarium si decederet illis non susceptis, vt successit tunc in horum defectu aliter de bonis suis disponendo reliquit hæredem vsufructuariam Aureliam eius vxorem totius hæreditatis integræ per decem annos, iniuncto ei onere de vsufructu bonorum in principio cuiuslibet renascentis anni soluendi scut. 100. inter Famianum Antonium, & alios ipsorum successores diuidenda. Hinc cum dicta non sit alterius grauata, nec tali casu repetitæ fuerint præ-
13 cedentes † substitutiones in alijs animaduersis casibus, non censetur inductum fideicommissum ad commodum dd. de Iorijs, sed cessauit omne grauamen, & bona remanserunt libera in dispositione Francisci, sine filijs defuncti, Bart. *in l. si cum dote 22. num. 10. ff. solut. matrim.* Honded. *cons. 57. num. 43. lib. 1.* Surd. *in citato cons. 448. num. 9.* & in terminis consuluit Aldobrand. *d. cons. 30. num. 15. 16. & 42.*

Neque dicatur, vt quemadmodum Testator explicitè vocauit fratres de Iorijs in casu obitus hæredis grauati cum filijs, ita, & multò magis illos vocasse censetur, si
14 absque illis † moreretur, quoniam argumentum istud ex verisimili mente disponenti eductum præsumptiuè tantum concludit quod ita voluerit. Ex quo tamen verba ipsa dispositionis resistunt, & in vtraque casu specialiter, & diuersimodè determinauit, penitus cessat argumentum, & attendenda sunt verba explicitam dispositionem importantia, Bart. & Castr. *in l. ambig. ff. de reb. dub.* Bald. *in l. cum vir col. 3. C. de fideicomm.* Dec. *cons. 217. num. 11.* Ger. Spin. *d. cons. 12. num. 36.* Canc. *var. resol. lib. 1. cap. 1. de subst. num. 172.* vbi quòd non est attenden. quod Testator debuerit, sed quod voluit Petrus, Imol. *cons. 54. num. 24.* Crauett. *cons. 57. num. 42.* Modern. Lucan. *cons. 46. num. 36. & 40. lib. 1.*

Et hinc non refert, quòd † substitutio facta nascituris 15
locum habeat etiam non natis quando Testator de istis non cogitauit, & sic fundatur in eius verisimili mente, quod si cogitasset de casu non natiuitatis verisimiliter id disposuisset. An vbi de vtroque casu cogitauit, & in vtroque diuersimodè disposuit substituendo in vno, & omittendo substitutionem in altero, aliter in eo disponendo argumentum eductum, & verisimili mente † admitti non potest, quia 16
repugnat expressa dispositio Ger. Spin. *d. cons. 52. num. 10. & seqq. & cons. 89. num. 4. cum seqq.* Cancer. *var. resolut. lib. 1. cap. 1. num. 179. vers. quod autem verba.* Prout † etiam 17
nec admittitur extensio de casu ad casum ex identitate, vel maioritate rationis, quando resistunt verba expressa, Altograd. *cons. 46. num. 35. & seq. lib. 1.* cum alijs per Rota *in Bononien. fideicommissi de Pinchiarijs 28. Martij præteriti coram R. P. D. meo Priolo §. neque ex identitate,* quinimò quoties, prout hic Testator omnes † casus præuidendo di- 18
scretiuè, & diuersimodè in eis disposuit, validum educitur argumentum, quod sicut fideicommissum verbis claris expressit in vno, ita etiam expressisset in altero, si intellexisset pariformiter, & eo modò prouiderit, manifesta habetur eius voluntas, quod nullatenus intellexit etiam in casu ista idem fideicommissum ordinare, vt post DD. supra allegatos respondit Rota *in Bonon. pretensi fideicommissi 7. Iunij 1647. coram Reuerendiss. Terracinen. §. cæterum in proposito, & in d. Bonon. fideicommissi de Pinchieris coram R. P. D. meo Priolo §. & eo magis.*

Nec subsistit, quòd in hoc secundo casu non natiuitatis filiorum Francisci Testator voluerit solum addere substitutionem Aureliæ ad decennium, non autem adimere fideicommissum prius ordinatum fauore actorum; Quia tunc intellectui resistit de directo eius testamentaria † disposi- 19
tio, quæ per orationes perfectas, & de per se, sine aliqua relatione ostendit omnimodam diuersitatem disponendi in vno, & altero casu, quæ propterea, dum expressa est semoti subtilibus argumentis pro lege seruanda videtur, *l. legem C. de pactis l. qui Romæ §. Flauius ff. de verb. obligat.* Rota *decis. 614. num. 1. & decis. 324. num. 8. part. 4. tom. 2. recent.*

Sicuti nec ad inducendum † fideicommissum videbatur 20
facienda vis in eo, quod versamur in substitutione compendiosa tanquam facta sub conditione mortis, *Glos. magna in leg. in Testamento, C. de Testamento milit.* Bart. *in l. Centurio num. 9. ff. de vulg. & pupill.* Trentacinq. *cons. 2. num. 2. lib. 2.* continente † de sua natura vulgarem volun- 21
tatis, & importantiæ, sub qua venit existentia filiorum, *ad text. in l. Si ab exhæredato 129. §. fin. ff. de legat. 1.* Surd. *decis. 37. num. 26. & seqq.* Rot. *decis. 379. num. 1.* coram Buratto, & apud Vrgellen. *decis. 260. num. 1.* quia † cùm 22
sit restricta ad casum natiuitatis nullo modo apta est comprehendere alium non natiuitatis, in quo aliter fuit prouisum: Tunc enim casus dissimiles, & contrarij decedere cum filijs, & mori sine filijs, quo fit, vt non detur extensio de vno ad alium, Alex. *cons. 139. num. 1. lib. 6.* Pancirol. *cons. 93. num. 25.* Peregr. *de fideicommissis art. 11. num. 47.* Ger. Spin. *dicto cons. 12. num. 11. & seqq.* Castell. *decis. 152. num. 10.* *Lucens. d. cons. 46. num. 37.* vt fuit dictum *in dicta Bononien. fideicommissi de Pinchieris coram R. P. D. meo Priolo §. Secus vero.*

Quibus non aduersantur decisiones per informantes pro Iorijs deductæ, & signanter *in Rauenaten. bonorum 1. Februarij 1647. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado,* quia procedunt quotiescumque prouisum fuit in vnico tantum casu substitutioni factæ deficientibus filijs, vel linea, quæ formula ex proprietate verborum capit vtrumque casum, quod filij nascantur, & posteà deficiant. Casus autem hic sunt diuersi, in quorum quolibet testator diuerso modo disposuit de suis bonis vno videlicet, si hæres decederet cum filijs, † & alio quatenus sine filijs obiret, & sic 23
vnus non valet pariformis, vt alter determinari, sed forma vtriusque est seruanda, vt post Zarch. *l. hæres meo, §. Cum ita num. 64. ff. ad Trebell.* Ruin. *consil. 4. & 5. lib. 3.* Paris. *cons. 74. num. 9. lib. 3.* Gratian. *cons. 19. num. 21. lib. 2.* Amplians etiam si casus essent similes, Oscasch. *decis. 74. num. 25.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D.

R. P. D. BEVILAQVA.

Tirasonen. Fundationis Conuentus.

Veneris 4. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Ad fundationem noui Conuentus requiritur Beneplacitum Apostolicum insuper Consensus Ordinarj, & alia. Reuocatio Priuilegiorum pro Fratribus ad fundandos nouos Conuentus, ex quibus personis liceat se opponere ad fundationem Conuentus noui.

SVMMARIVM.

1 *Ad Fundationem noui Conuentus requiritur Sedis Apostolicæ Beneplacitum.*
2 *Sine Beneplacito Sedis Apostolicæ Fundatio noui Conuentus non permittitur.*
3 *Ad Fundationem noui Conuentus præter Beneplacitum Apostolicum, & Ordinarij consensus copulatiuè requiritur.*
4 *Bullæ Summorum Pontific. & Canones reuocant quæcumque priuilegia pertinentia ad ædificationem noui Conuentus, nisi seruata forma Concilij Tridentini, &c. per totum.*
5 *Natura copulæ est, vt verificetur omnium copulatorum.*
6 *Parochis licet contradicere constructioni noui Conuentus ob præiudicium suæ Ecclesiæ.*
7 *Propter loci paupertatem, & eleemosynarum tenuitatem, licet alijs Religiosis etiam opponi constructioni noui Conuentus.*

DECISIO CXV.

DAto dubio an esset locus fundationi Conuentus, quæ Fratres B. Mariæ Redemptionis Captiuorum erigere prætendebant in Ciuitate de Corella DD. negatiuè responderunt, quia vt possint Monasteria noulque † Conuentus erigi debet præcedere Sedis Apostolicæ beneplacitum, requisitum *ex dispositione, cap. vnic. de excess. Prælat. in 6. innouat in Clement. Cupientes 3. in principio de pœn. & cap. vnic. §. confirmatos de relig. domib. pariter in 6.* quòd cum in præsenti impetratum non fuerit, fundatio permitti † non debet, vt in terminis fuit in hoc Sac. Tribunali resolutum *in Cracouien. Fundationis Monasterij 19. Aprilis 1649. & 20. Iunij 1650. coram R. P. D. Celso, in Cæsaraugustana Fundationis Conuentus 18. Maij 1657. coram me, confirmata 12. Nouembris eiusdem anni coram R. P. D. meo Meltio, & 4. Februarij 1658. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & demum 17. Martij præteriti coram R. P. D. meo Verospio.*

Non suffragari dixerunt licentiam habitam ab Ordinario Tirasonen, eamque solam sufficere ex præscripto *Sacri Concilij Trident. sess. 25. cap. 3. de regul.* dum in fine statuitur, quòd de cætero similia loca non erigantur sine Episcopi, in cuius Diœcesi erigenda sunt, licentia prius obtenta, quia omisso quod multò anteà ab antecessoribus obtineri non potuit, cum vtraque Canonum, & Concilij dispositio sit inter se compatibilis per vnam non censetur alteri derogatum, ideòque pro valida † fundatione copulatiuè requiri Beneplacitum Apostolicum, & Ordinarij assensum, probant Barbos. *in addit. ad d. cap. vnic. num. 3. de excess. Prælat. in 6.* Tambur. *de Iur. Abbat. disput. 33. quæst. 1.* Zerol. *in prax. Episcopali part. 1. verb. Monaci §. 2.* & respondisse Sacram Congregationem, refert Roderic. *de regul. tom. 1. quæst. 23. art. 3.* Lotther. *de re benef. lib. 1. quæst. 26. num. 7. & 8.* Rot. *in dd. decisionibus Cæsaraugustana Fundationis Conuentus coram me §. neque obstat, & RR. PP. DD. meis Meltio §. neque ex eo, & Verospio §. Hinc alterius articuli,* & apertiùs diffinitur *in Constit. 25. san. mem. Vrbani VIII. Bull. non. tom. 4.* vbi præuia † reuocatione quorumcumque priuilegiorum expressè prohibetur sub quouis prætextu recipi, fundari, & constitui noua Monasteria, Collegia, & domos, vel cœpta perfici, & absolui, nisi de expressa Ordinariorum licentia, & seruata in omnibus, & per omnia Sac. Canonum, & Sacri Concilij Tridentini forma necnon Prædecessorum Summorum Pontificum Clementis VIII. & Gregorij XV. *vt in §. secundo,* ex quibus colligitur Pontificem assensum à Canonibus requisitum, & Episcopi licentiam in Sacr. Concil. Tridentino demandatam iuxta naturam † copulæ, quæ est, vt ad verificationem 5 requiratur omnium copulatorum concursus, *leg. reos, §. cum in tabulis, ff. de duob. reis, l. si duobus 16. ff. de leg. 1. l. si quis stipulatus fuerit 112. ff. de verb. obligat.* Surd. *cons. 522. num. 9.* Honded. *cons. 1. num. 20. & cons. 8. num. 25. & cons. 65. num. 5. lib. 1.*

Vlteriùs ex eo etiam moti sunt DD. quia modo Parochi expressè dissentiunt ob perpetuum præiudicium, quod ipsorum Ecclesijs potest inferri ratione oblationum aliarumque obuenientium, licet † eis contradicere, & prædi- 6 ctam contractionem impedire, *cap. 1. de nou. oper. nunc. cap. Ecclesiæ ædificand. cap. quicumque 16. quæst. 1.* Federic. de Sen. *cons. 201. num. 3.* Guidopap. *decis. 360. num. . . . Rot. coram Crescentio decis. 1. num. 2. de nou. oper. nunc.* Eique denique se opponunt PP. Carmelitæ, & Patres S. Francisci de Zectruenigo existen intra quatuor milliaria, & alia religiosi, † quibus pariter detrimentum afficeret propter 7 loci paupertatem, tenuitatem eleemosynarum cum quibus vix ipsi, quamuis pauci possint se substentare, vt deponunt Testes formiter examinati, vnde tanto difficiliùs venit permittenda, vt animaduertit Lotther. *de re benef. d. quæst. 26. num. 10. lib. 1.* & his omnibus discussis respondit Rota *in dd. decisionibus Cæsaraugustana Fundationis Conuentus coram Reuerendissimo D. meo Decano, & RR. PP. DD. meis Meltio, Verospio, & me emanatis.*

Et ita vnica tantùm.

R. P. D. BEVILAQVA.

Sutrina Dotis.

Veneris 4. Iulij 1659.

ARGVMENTVM.

Damna, quæ ex mora dotis non solutæ oriuntur sunt reficienda, & quando, & qua ratione sint taxanda.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio ad factum, si non adimpleat, tenetur ad damna, & interesse.*
2 *Quæ sint requisita, vt quis teneatur ad damna, & interesse, & quando importent.*
3 *Damna, quæ ex negligentia oriuntur debent refici ad rationem fructuum prout passa non fuissent.*
4 *Taxatio damnorum, & interesse fit ad rationem fructuum locorum montium.*
5 *Testator non potest obligare bona sua, nec oneri ea subijcere in præiudicium Creditorum.*

DECISIO CXVI.

FIrmato iam in decisione sub die 26. Iunij anni præteriti sententiam, in qua condemnata fuit Angela Rosa Hæres Christophori ad tradendum Monasterio, & Monialibus Sanctissimæ Conceptionis Sutri loca quinque cum dimidio Montis Cæræ, vel soluen eorum pretium pro dote Sororis Mariæ Angelæ ibi professæ, ac reficiendum damna, & interesse transitum fecisse in rem iudicata, & causam super illius exactione expedita; Proposui dubium an, & ad quam summam damna, & interesse essent liquidanda, & DD. pro summa inferiùs exprimenda responderunt: Quia præsupposita obligatione tradendi loca Montium in satisfactione Dotis promissæ, & actuali traditione non facta succedit trita conclusio, quod obligationis † ad factum, 1 si non adimpleatur tenetur ad damna, & interesse, *leg. si procurator 8. §. mandati actio, & l. si mandauero 22. §. Iulianus scribit, & §. sicut autem, ff. mandat. DD. communiter in l. stipulationes non diuidantur, ff. de verb. obligat.* Pancirol. *cons. 147. num. 7. & seqq.* Gratian. *discept. forens. cap. 240. num. 34.* Rot. coram Buratt. *decis. 913. num. 1. & in recent. decis. 85. num. 1. & seqq. part. 4. tom. 2.* & apud Modern. *de cens. decis. 58. in princ. & decis. 286. n. 4. & 5.*

Non obstat, quòd vt peti possint damna, interesse requiritur vltra moram † debitoris, quod creditor sit solitus 2 negotiari, quodque occasio lucrandi fuerit in promptu, & ob defectum pecuniarum fuerit amissa, & hæc requisita in proposito non concernant, ideò non debeantur iuxtà doctrinam Pauli de Castro *in l. 3. §. finali, ff. de eo quod cert. loco,* quam passim Rota sequitur, vt per adden. ad Buratt. *decis. 777. littera A.* nam ex quo Christophorus Angelæ author

author promiserat tradere loca Montium, onusque procurandi translationem litterarum patentium in faciem Monasterij in se susceperat, vt firmatur *in decisione §. secundo*, de-
3 ducebatur quamdiù † in hoc negligens fuerit, Monasterio debentur damna, & interesse passa ex hac negligentia loco fructuum quos consecutum fuisset à locis Montium, si ipsi consignata fuissent, & qui percipi possent etiam ab eo, qui non sit solitus negotiari, quo casu non consideratur vsura, nec intrat doctrina Castrens. *in d. l.* 3. prout aduertunt Alexand. *cons.* 31. *num.* 9. *& seqq. lib.* 6. Menoch. *cons.* 7. *num.* 16. *lib.* 6. Honded. *cons.* 39. *in primo dubio lib.* 2. Gratian. *dicta discept.* 240. *num.* 36. *& discept.* 920. *num.* 26. *cum seqq.* Rot. *decis.* 159. *num.* 7. post Pacific. de Saluian. *interd. & in recent. ead. decis.* 85. *num.* 14. *&* 15. *part.* 4. *tom.* 2. *in Bononien. pecuniaria de Lambertinis* 3. *Iunij* 1647. *coram bon. me. Bichio*, *& in Romana fructuum Dotis* 21. *Aprilis* 1651. *coram Reuerendiss. Domino meo Cerro Decano §. Quoniam predicta*.

4 Quantitas verò horum damnorum, † & interesse taxanda videtur ad rationem fructuum locorum Montium promissorum, qui sunt de sui natura certi, & liquidi, & fuissent à Monialibus percepti, si loca Montium habuissent, Bartol. *in l. Tutor*, *§. si post*, *ff. de administr.* Honded. *dicto cons.* 39. *num.* 4. 5. *&* 14. *lib.* 2. *& cons.* 82. *num.* 22. Gratian. *eadem discept.* 240. *num.* 35. Rot. *in mox citata decisione* 85. *num. finali*, & post Cenc. *de cens. decis.* 61. *in fine*, *& decis.* 63. *num.* 2. *& in dicta Bononien. pecuniaria de Lambertinis coram bon. mem. Bichio*. Non releuat, quòd fructus locorum Montium pro maiori parte temporis, quo petuntur controuersa damna, & interesse percepti fuerint ab Andrea grauato Christophori, & ad eius fauorem Rota in alia causa coram bon. mem. Dunozetto decreuerat ei debere medietatem bonorum hæreditariorum Christophori liberam ab omni fideicommisso per illum ordinato, ideò Monasterium debet se vertere contra bona d. Andreæ, non autem Angelæ, quia cùm illud habeat obligata omnia bona Christophori fideicommittentis, & contra ea nunc agere intendit non potest Angela impedire, quin ex illis tanquam prouenien. ab ipsius debitore valeant satisfactionem consequi, nam certi Iuris est, quod in
5 præiudicium Creditorum † Testatorem bona obligare, vel alicui omni subijcere non possunt, *l. alienationes* 12. *ff. famil. Erciscund. leg. Diuus* 5. *ff. de petit. hæred.* Surd. *cons.* 30. *num.* 2.

Et ita Monasterio tantùm informante, & Angela pluries citata fuit resolutum.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Pecuniaria.

Veneris 11. *Iulij* 1659.

ARGVMENTVM.

De liquidandis expensis, ijsque ex summa de qua agitur detrahendis iuxta taxationem per totam decisionem arbitrio Rotæ limitandam.

SVMMARIVM.

1 *Expensæ in honorario Aduocatorum, & Procuratorum, mercede Notarij, & Copistæ tanquam verisimiles sunt reficiendæ.*
2 *Expensæ verisimiles licet sine vlla quietantia, aut Testium interuentu fiant, de ijs tamen ex actis ipsis, & diuturnitate litis constat.*
3 *Expensæ, vt reficiantur in simili casu, easdem verisimiles esse, & coniecturales arbitrio boni viri sufficit.*
4 *Expensæ non necessariæ, sed merè voluntariæ, & superfluæ refici non debent.*
5 *Compromisso in causa durante expensæ ad aliam litem necessariò referri debent.*
6 *Procuratores duo in patrocinio eiusdem causæ adhiberi non solent.*
7 *Partita vltra inuerisimilitudinem solitum excedens, cum nullo modo iustificetur non immeritò reuocatur.*
8 *Salarium non conuentum Socius à Socio regulariter petere non potest.*
9 *Societati sumptus non sunt imputandi, nisi qui in causa realiter sunt impensi.*
10 *Socius animo Mercenarij operam suam posuisse non censetur.*
11 *Sumptus victus extra Vrbem facti sumptibus in propria domo fieri solitis sunt recompensandi, & à summa pretensa deducendi.*
12 *Taxatio expensarum ex Rota arbitrio pendere solet.*
13 *Expensæ quæ fiunt in hospitio quando non probantur, Iudex ex coniectura illas taxabit.*
14 *Expensæ pro infirmitate in consideratione non veniunt, cum similes impensæ, quæ fato, vel casu fiunt nullo modo repetantur.*

DECISIO CXVII.

QVia Sententiæ Rotales, quæ Plattum, & Pisentem condemnant ad Comunicandas Bauæ pecunias per ipsos à Platto communi debitore exactas habent in ventre clausulam *Deducta rata expensarum*, præfixus fuit ijsdem Platto, & Pisenti terminus vnius mensis ad illas, prout requiritur liquidandas, & producta per ipsos quadam notula informi, & penitus cassata informante tantum Baua Domini modo infra exprimendo censuerunt illas esse detrahendas ex summa de qua agitur. Accepto enim illis ferendæ sunt proportionabiliter expensæ consistentes † in ho- 1
norario Aduocatorum, Procuratoris, & mercedem Notarij, & Copistæ à Baua, qui vtitur beneficio Rectoriæ obtentæ à Platto, & Pisente, iuxta *Text. in l. qui aliena* 33. *§. fin. ff. de negot. gest.* Rota coram Seraphin. *decis.* 1012. *n.* 4. *Parmen. Expensarum* 23. *Martij* 1640. *in princip. &* 26. *Iunij* 1641. *§. fin. coram bon. mem. Card. Panzirolo*.

Licet etiam aliundè, quam ex prædicta notula non iustificetur, nihilominus cum de Iure † certum sit, & à consuetu- 2
dine comprobatum similes expensas fieri, & quidem sine alia quietantia, aut Testium interuentu, visum est de illis constare ex verisimilitudine ex actis ipsis, diuturnitate litis, & alijs, iuxta *cons.* Federic. de Sen. 119. *num.* 4. *&* 5. Rota *decis.* 209. *num.* 2. *&* 5. *part.* 4. *decis.* 474. *num.* 14. *eadem part.* 4. *tom.* 3. *decis.* 177. *num.* 2. *recent.* vbi quòd sufficit expensas esse † verisimiles, & coniecturales arbitrio boni viri, & 3
in *Oueten. Mercedis* 11. *Martij* 1658. *coram R. P. D. meo Meltio §. Vlterius censuerunt*.

Sed ex summa scutorum 269. 30. quæ conflatur ex omnibus impensis minutis datis in prædicta Notula, *Summar. Baua. n.* 3. deduxerunt Domini partitam scutorum 45. 80. quæ cantat pro tot donarijs factis quibusdam Principibus, & eorum famulis, *Summ. n.* 7. prout etiam scuta 50. soluta, vt asseritur pro trigesima Laudi Nacarello, *eodem Summ. n.* 8. quia hæc est inuerisimilis, illa verò non constat, quòd ratione huius † litis facta fuerit, neque erat necessaria, sed 4
potius merè voluntaria, & superflua, & proindè refici non debent, Carauitt. *super rit. Mag. Cur. decis.* 118. *n.* 3. *Adden.* ad Buratt. *decis.* 921. *num.* 14. Rota *in Bononien. fideicommissi de Vizzanis* 2. *Maij* 1643. *§. fin. & in Cracouien. Attentatorum* 29. *Nouembris* 1652. *coram bon. mem. Bichio §. Animaduertendo simul*. Prout pariter eadem ratione deducta fuit partita scutorum 14. quæ soluta dicitur *al Procuratore Auersario per la sua pretensione sopra li scudi* 100. *Summar. n.* 6. Et alia scuta 10. soluta sub *die* 14. *Maij* 1645. *per hauer fatto venire l'Auocato per leuare la Causa di Camera, e rimetterla al nostro Delegato*. Tunc enim in hac causa durabat compromissum, *Summar. num.* 4. Atque ideò expensa hæc necessariò ad aliam litem referri debet, quibus subtractis reducuntur expensæ minutæ ad scuta 149. 50.

Inter impensas magnas reiecerunt Domini partitam scutorum 100. quæ ita cantat, *E più pagati al Signor Dottore Girolamo Procurator di quel tempo della nostra causa scudi* 100. *Summario Bauæ num.* 5. quia ita in confuso scriptam pro inuerisimili habuerunt, non solum ex eo, quod † in 6
patrocinio eiusdem causæ duo Procuratores adhiberi non solent, & tamen ex eadem notula constat, quòd toto tempore compromissi fuit Procurator quidam Nicolellus cuius honorarium comprehenditur in d. summa scutorum 149. 50. Verùm etiam quia sicut per extensum adnotauit Io: Paulus omnes partitas solutas dicto Nicolello, & alijs ita si veræ essent non omisisset singillatim scribere alias conflantes d. scuta 100. Vndè cùm † hæc partita vltrà inuerisimili- 7
tudinem solitum excedat, & nullo modo iustificetur visa est Dominis resecanda, vt dictum fuit in *Romana Computorum* 10. *Martij* 1636. *coram Machiauello §. partita num.* 5. & in

& in *Rauenaten. bonorum* 26. *Nouembris* 1650. *coram bon. mem. Dunozetto* §. *prætereà quia*.

Subsequitur partita scutorum 500. pro victu Io: Pauli, &
eius famuli per duos annos quo tempore Neapoli commo-
ratus est, & alia scutorum 300. pro sua prouisione, seu
salario, hæc penitus delecta fuit, quia non connumeratur
inter expensas, quos solum proportionabiliter deducendas
8 esse sententia Rotalis pronunciat, † & vlterius regulariter
Socius a Socio salarium non conuentum petere non potest,
l. si fratres 13. §. *Si quis ex Socijs*, *ff. pro Socio*, vbi dumtaxat
eos sumptus Societati imputabit, † qui in eam rem impen-
9 si sunt, Bald. *cons.* 155. *num.* 2. *lib.* 5. vbi reddit rationem,
10 quia non animo † Mercenarij operam posuit, Menoch.
cons. 608. *n.* 2. *lib.* 7. plures refert Mantic. *de tacit. lib.* 6. *tit.* 14.
n. 46. Rota coram Seraph. *decis.* 1368. *n.* 2. & *decis.* 742. *n.* 1.
part. 1. *diuers.* vbi quod repetuntur solum pro bursali dispen-
dio, non autem pro labore personæ.

Illam verò ad scuta 150. reduxerunt, quia non iustifica-
11 tur, quòd necessarius fuerit famulus, quodque † solitus es-
set Io: Paulus illum in vrbe retinere, Specul. *titul. de expens.*
§. *postremò n.* 7. *vers. item hæc impensa*, suntque ex prædicta
summa deducendi sumptus in domo propria fieri soliti, *l.
sed et si hæreditas* 11. §. *primo*, *ff. ad exhiben.* Specul. *vbi su-
pra n.* 10. *vers. item de condemnatione*, Surd. *de alim. tit.* 4.
quæst. 25. *n.* 5. vbi multos allegat Gratian. *discept.* 33. *num.* 35.
Rota *Ianuen. decis.* 158. *num.* 3. & ex eadem notula à Plat-
to, & Pisente exhibita constat quod Io. Paulus aliorum ne-
gotiorum causa Neapoli commoratus est, *Summario Baua
num.* 3. Rota coram Penia *decis.* 406. *n.* 11. Quibus omnibus
consideratis fuit ad prædictam summam diminuta per Do-
12 minos, à quorum † arbitrio expensarum taxatio pendere
solet, vt in terminis tradit Bart. *in l. Non ignoret* 4. *num.* 3.
vers. quædam sunt, *C. de fruct. & lit. expens.* vbi quod quan-
do non probantur expensæ, quæ fiunt in hospitio, Iudex ex
13 coniectura † illas taxabit, sequitur Ias. *in l. properandum*
11. §. *si autem alterutra n.* 14. *in fin. vers. nota esse in hac ma-
teria*, *C. de Iudic.* Valenzuel. *cons.* 50. *n.* 10. *lib.* 1. Surd. *de
alim. tit.* 1. *q.* 80. *n.* 1. Gratian. *vbi supra n.* 34. Rota *in dicta
Parmen. Expensarum* 26. *Iunij* §. *fin.* & *in dicta Oueten.
Mercedis* §. *Maior difficultas*.

14 Et denique partita † scutorum 56. quæ pro infirmitate
Neapoli erogatæ dicuntur; Nullatenus fuit habita in con-
sideratione, non enim constat quod ab ipsa lite causam de-
duxerit infirmitas, quæ fortasse Romæ grauior fuisset, &
impensæ, quæ fato, vel casu fiunt nullo modo repetuntur,
leg. Inter causas 26. §. *Non omnia*, *ff. mandati*, Specul. *vbi
supra n.* 7. *vers. Si quæ autem Fato*.

Et ita ad scuta 299. taxatæ fuerunt expensæ quarum me-
dietas deducenda est antequam exactum communicetur
Bauæ, ipso tantum informante pluries tamen Platto, &
Pisente citatis, &c.

R. P. D. MELTIO

Posteà Episcopo Papien.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 24. *Nouembris* 1659.

ARGVMENTVM.

Substitutio reciproca quæ sit, & eius natura, Quietantia cum decreto Iudicis liberat omnimodè soluentem. Depositio debitoris non probat, maximè si adsit eius cōmodum solutio dotis an possit retardari. Quando alienantur bona pro alimentis potest etiam deueniri ad alienationem principalis. Bona, quæ sunt mulieris ex alio capite non computantur pro eius dote.

SVMMARIVM.

1 *In substitutionibus reciprocis præter legitimam, & Trebellianicam debitam heredi facto debetur etiam quod ex dispositione Testantium defertur.*

2 *Ex quietantia cum Decreto Iudicis inducitur omnimoda liberatio soluentis.*

3 *Ad solutionis iustificationem sola debitoris depositio nullum facit gradum probationis* amplia.

4 *Maximè si concurrat proprium interesse, & commodum deponentis*, *n.* 4.

5 *Restitutio dotis mulieris cum interesse, & lucri dotali non potest retardari, nisi concludenter iustificetur eius satisfactio.*

6 *Bona hæreditaria quando alienantur pro alimentis rationabiliter potest deueniri ad alienationem proprij capitalis.*

7 *Bona, quæ non sunt hæreditaria viri, sed proueniunt ex alio capite ad vxorem, non possunt computari pro bonis in restitutione dotis contentis.*

DECISIO CXVIII.

AD euertenda fundamenta secundæ decisionis editæ in
hac causa coram me sub die 28. Martij proximè præ-
teriti, coniuges de Tedeschis deducebant fideicommissum
Io: Baptistæ Massæ cum reciproca substitutione facta inter
filias hæredes institutas in casu obitus alicuius ipsarum sine
filijs, & illius vigore per mortem Elisabethæ cohæredis vl-
tra tertiam partem pretij Beluarum sibi decretam in se-
cunda decisione, aliam dimidiam portionis spectantis ad
dictam Elisabetham prætendebant, vnde causa ad truti-
nam reuocata DD. censuerunt propriæ portioni dd. coniu-
gum addendam esse aliam quartam partem pretij pertinen-
tis ad sororem prædefunctam, tres verò alias partes di-
ctæ portionis consignant sorore Lauræ cohæredi, medieta-
tem scilicet pro legitima, & Trebellianica debita eidem
defunctæ super hæreditate patris de qua disposuisse ad illius
fauorem censetur dum hæredem ipsam instituit, & aliam
partem reciprocæ substitutionis paternæ, quæ operatur vt
portio †. prædefunctæ absque filijs cæteris superstitibus so- 1
roribus deferatur tam ex dispositione Testatoris, de qua in
Summario dd. Coniugum n. 1. quàm ex natura reciprocæ sub-
stitutionis, iuxta *text. in l. cum hoc Iure*, & *l. Lucius*, vbi no-
tat Bart. *n.* 4. *ff. de vulg. & pupill. substit.* Menoch. *de præ-
sumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 59. *n.* 2. Intrigol. *de substit. centur.* 2.
q. 47. *n.* 6. Altograd. *cons.* 60. *n.* 55.

In reliquis autem respectu crediti Artemisiæ, vnamque decisionem confirmandam esse DD. responderunt ex rationibus ibidem deductis.

Quibus non aduersatur præcisa satisfactio desumpta ex
diuersis exactionibus; nam respectu partitæ scut. 190. exa-
ctæ à Sacro Monte Pietatis, obiectio remouetur ex eo quia
tales pecuniæ fuerunt postmodum restitutæ per ipsam Ar-
temisiam eius filiabus hæredibus mariti, vt patet ex quie-
tantia † ab eis reportata cum decreto Iudicis, & deputatio- 2
ne Curatoris relatis in *Summario eius responsionis num.* 1. &
proindè quoad ipsam summam omnimoda censetur indu-
cta soluentis liberatio *per text. in l. verborum obliga-
tio* 107. *ff. de solut.* Rot. *in Rauennaten. Dotis* 9. *Aprilis*
1644. *coram Eminentissimo Cardinali Corrado* §. *cum ita-
que*, & *coram Eminentissimo Cardinali Otthobono decis.*
64. *num.* 1.

Quo verò ad alias partitas exactas alteram nempè scut.
300. à Dorothea Rotuoda, & alteram scut. 30. à deposita-
rio R. C. Apostolicæ, remouetur obiectum, tum quia exa-
ctio primæ partitæ scut. 300. valdè controuertitur, dum il-
lius iustificatio † deducitur ex sola depositione debitricis, 3
quæ tanquàm singularis nullum facit gradum probationis,
cap. licet, & *cap. veniens de testib.* & dixit Rot. coram san.
mem. Greg. XV. *decis.* 215. *num.* 4. Merlin. *decis.* 487. *num.*
33. *in recent. decis.* 324. *num.* 14. *part.* 6. & *decis.* 82. *num.* 13.
part. 8. præsertim concurrente proprio † interesse, & com- 4
modo ipsius deponentis, iuxta *text. in l. nullum ff. de testib.*
l. omnibus C. eod. tit. Rot. *decis.* 145. *num.* 5. *part.* 3. *re-
cent.* coram Buratt. *decis.* 323. *num.* 18. & *fuit dictum
in Romana redditionis rationis* 2. *Iunij præteritis coram Reue-
rendissimo D. meo Decano sub* §. 1. Tum etiam quia ex relatis
in eodem *Summario Artemisiæ num.* 2. constat ipsum sol-
uisse de proprijs scut. 500. Victoriæ, & alijs de Riccardis
Creditoribus sui viri, quæ sanè summa longè superat exa-
ctiones prædictas, & consequenter semper remanet firma
responsio allata in vtraque decisione, quod † non potest 5
retardari ipsi mulieri restitutio suæ dotis, & lucri dotalis,
nisi concludenter iustificetur ad illius manus tot bona, &
pecunias hæreditarias deuenisse, ex quibus commodè sa-
tisfieri potuerit, Rot. coram Duran. *decis.* 347. *num.* 19. *in
Fanen. Dotis* 17. *Martij* 1642. *coram Reuerendissimo D. meo
Decano* §. *minus obstat cum concordantibus ex eisdem decisio-
nibus huius causæ allegatis*.

Nec releuat obiecta alienatio proprietatis bonorum hære-
ditariorum dictæ Io: Baptistæ facta per eandem Artemisiam

pro

6 pro substentacione sui, ac familiæ, quia † cuio in hære-
ditate viri non iustificetur aliud fuisse repertum, quam
apotheca ad vsum Coronarij, quæ post triennium vendita
fuit pro alendis tribus filiabus Testatoris rectè deueniri po-
terat etiam ad alienationem capitalis, ex traditis per Surd.
de Aliment. tit. 4. quæst. 9. n. 21. cum alijs allegatis *in secunda*
decisione §. minus obstat.

Nec aliquod fundamentum fieri potest super vinea, &
domo ad regulam, quæ possidentur ab eadem Artemisia,
cum illæ non sint † hæreditariæ dicti sui viri, sed spectent
7 ad hæreditatem Gregorij Pacis, & ab ipsa retineantur in
vim sententiæ latæ ab A. C. anno 1651. ad illius fauorem
ex causa diuersorum debitorum anteriorum dicti Pacis,
quæ ipsa persoluerat *Summario num. 3.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana pecuniaria.

Lunæ 24. Nouembris 1659.

ARGVMENTVM.

Transactionem occasione litis super nullitate, & rescissione Instrumenti venditionis Castrorum motæ obstare, vt mandatum ob non obtentam restitutionem fructuum ad fauorem venditoris contra emptorem relaxetur.

SVMMARIVM.

1 *Promissio omnis diligentiæ adhibendæ pro restitutione fructuum cum non pendeat à potestate promittentis in promissionem facti proprij resoluitur.*

2 *Promissioni satisfactum dicitur, quando omnem quam potuit promissor diligentiam adhibuit, licet restitutio vel reseruatio optata secuta non fuerit.*

3 *Obligatus ad restitutionem fructuum etiam in casu quo haberi non posset, diligentia non excusatur nisi sequitur effectus.*

4 *Promissio adhibendi talem qualem diligentiam, à nexu illius liberat emptorem omnem, quam potest diligentiam adhibendo.*

5 *Diligentiæ per emptorem adhibita, quomodo probantur.*

6 *In alternatiuis satis est alteram partem verificari.*

7 *Concordia est exceptio litis finitæ, & illius ingressum impedit.*

8 *Concordia liberat emptorem etiamsi non adimpleuisset in tempore ad implenda, quæ tamen nisi respectu fructuum restituendorum verificari non possunt.*

9 *Transactio ad ea quæ in litem deducta fuerunt regulariter restringi debet.*

10 *Transactio verbis generalibus, & prægnantibus comprehensa, qualia sunt non* adimpleta alia adimplenda, *omnia includit, quæ ante transactionem saltem in vim pacti, & conuentionis adimpleri debebant.*

11 *Restitutione fructuum per ipsos venditores retardata, emptor ad solutionem damnorum non tenetur.*

DECISIO CXIX.

PRætendens D. Christophorus Cincius bon. mem. Mar-
chionem Io: Petrum Gaffarellum in Iudicio recupera-
tionis Castrorum Assergij, Filecti, & Pæschimatoris à
Regio Fisco detentorum defecisse in obtinendo restitutio-
nem, vel reseruationem fructuum perceptorum ad fauo-
rem boo. mem. Io: Baptistæ Cincij vnius ex venditoribus,
oec obstare transactionem posteà initam, petebat à mo-
derno Domino Ducæ, & Equite Caffarello fructus in sum-
ma ducat. 6384. liquidatos loco damnorum, & interesse:
Domini autem respondendo ad dubium desuper datum
dixerunt mandatum non esse relaxandum, & obstare
transactionem.

Quoad primam partem ratio denegationis mandati fuit,
1 quia cùm promissio per Marchionem Emptorem † per hæc
verba facta, *quod in recuperatione Castrorum teneatur face-
re omne eius posse, & adhibere omnem diligentiam adhoc vt
fructus recuperentur, vel reseruentur ad fauorem Io. Baptistæ
venditoris, &c.* non pendeat ab eius potestate, resoluitur in
promissionem facti proprij adhibendi, videlicet omnem dili-
gentiam, & curam pro restitutione dd. fructuum, iuxta
*gloss. communiter receptam in cap. ex litteris 10. il secondo
verbo tam Patres*, vbi Abb. *num. 1. & 6.* Alexand. de Neuo

num. 12. & 13. de sponsal. Surd. *consil. 3. num. 9. lib. 1.* Rot.
coram Buratt. *decis. 54. num. 1.* & ibi *Adden. litt. A. & de-
cis. 106. num. 18.* Cui dicitur satisfactum † eo ipso, quòd fecit 2
omnem Conatum, & diligentiam, quam potuit adhibuit,
quamuis secuta non fuerit restitutio, vel reseruatio optata,
gloss. in cap. ex rescripto 9. in verbo inhibeatis, & ibi Felin.
*num. 17. de Iur. Abb. in cap. gemma 29. num. 9. de spons. &
matrim.* Gabriel. *cons. 131. num. 6. & 7. lib. 2.* Ancharan.
cons. 75. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 14. tit. 35.
num. 33. & 34.* Cyriac. *controu. 103. num. 59. cum seq.* Af-
flict. *decis. 295. num. 33. & 34.* Cyriac. *controu. 103. num. 59.
cum seqq.* Afflict. *decis. 295. num. 2.* Ioseph. Ludouic. *decis.
Perusin. 27. num. 6. & 7. lib. 1.* Buratt. *d. decis. 64. num. 1. &
106. num. 19.*

Quæ conclusio eo certius recipienda videtur in præsenti
promissione in qua noo solum non adest clausula, *ita quod
faciendo possibilia*, factumque alienum promisisse excusari
non potuit, vel aliquam aliam æquipollentem, vnde desu-
mi † possit mens se obligandi etiam in casu quo restitutio 3
fructuum haberi non posset, quia tunc non sufficeret dili-
gentia nisi effectus sequeretur, vt considerant Dec. *consil.
313. vers. sed prædictis non obstantibus*, Paris. *cons. 110. num.
25. & 26.* Gabriel. *d. cons. 131.* Gratian. *discept. forens. cap.
726. num. 12.* & alij, quos cumulat Rot. coram Buratt. *d. de-
cis. 64. num. 4. & articulo discusso in Asculana renunciationis
22. May 1651. §. nihilominus, & 1. Iuly 1652. coram Reue-
rendissimo D. meo Decano*, sed contrarium quod versamur
in terminis † simplicis promissionis adhibendi talem qua- 4
lem diligentiam, oec super ea esse necessariam exactam,
& rigorosam probationem ostendunt sequentia verba,
*ibi, ad quam diligentiam promissam probandam adhibitam
fuisse, sufficiat simplex assertio ipsius D. Emptoris, vel sim-
plex fides procuratoris causa, vel alterius personæ, quæ se in
dicta recuperatione ingesserint, quæ fides sit, & esse debeat
probatio probata &c.* quæ promissio dicitur adimpleta, & à
nexu illius liberatur emptor adhibendo diligentiam, quam
potest ad *text. in l. si vehenda 10. §. idem Iuris ff. ad l. Rhod.
de Iact. l. apud Celsum 4. ff. de except*, Gratian. *d. cap. 726. n.
12. & 13.* Rot. *in Perusina Dotis* apud Marches. *de Commiss.
part. 2. fol. 588. num. 1. & 2.*

De diligentijs autem per emptores † adhibitis satis 5
constare visum fuit ex pluribus instantijs apud Regium
Consilium factis, & ex decreto diuersis temporibus, & vi-
cibus reportato super executione alterius antecedentis de-
creti emanati fauore venditorum, in quo præuia reuocatio-
ne sequestri Castris appositi demandatur restitutio illorum
vnà cum fructibus liquidandis, prout deinde per aliud de-
cretum liquidati fuerunt *in dicta summa ducat. 6384.* ex quo
resultat explicita reseruatio dd. fructuum, quod sufficit, vt
emptori obijci noo possit exceptio non adimpletæ obliga-
tionis in faciendo omne posse loquentis alternatiuè de recu-
peratione, vel reseruatione † fructuum iuxta regulam, 6
quod in alternatiuis satis est alteram partem verificari, ad
*text. in l. si is qui ducenta 13. §. vtrum ff. de reb. dub. l. si quis
ita stipulatus 129. in fine ff. de verb. oblig.* Surd. *cons. 339. num.
11. & cons. 426. n. 26.*

Cæterùm obstat etiam D. Christophoro Transactio de
anno 1629. emanata inter ipsum, & D. Ducem occasione
litis per bon. mem. Felicem Cincium eius fratrem nota super
nullitate, & rescissione Instrumenti venditionis Castrorum,
in qua quidem transactione explicitè nouarunt aliàs pro-
missiones, & conuentiooes in dicto Instrumento conten-
tas tam fauore venditorum, quibus liberum fuit promis-
sum pretium pro rata scut. 10. mil. quod tamen ex forma
contractus erat reiouestiendum, quàm Emptoris in eo
quod idem Christophorus, & Fælix approbarunt vendi-
tionem licet extra tempus coouentum Castra recuperata
non fuerint, neque adimpleta alia per prædictum Mar-
chionem Io: Petrum Emptorem, & suos adimplenda:
Cùmque ille ex teoore d. contractus ad duo teneretur nem-
pè ad recuperationem Castrorum intra biennium, & ad
adhiben. diligentias adhuc vt fructus quoque restitueren-
tur, † vel reseruarentur venditoribus vbique ex dicta con- 7
cordia, quæ est exceptio litis finitæ, & impedit illius ingres-
sum, *l. 1. ff. de transact. l. si pro fundo, l. fratris, & l. causam
C. eodem*, Rot. *decis. 161. & 218. vbique n. 1. part. 7. recent.*
Dum vexari amplius non potest pro solutione fructuum
loco damnorum, & interesse liberatus extitit si non adim-
pleuit in tempore adimplenda, quæ verificari non possunt,
nisi respectu dd. fructuum restituendorum, *l. a. ff. de lib.*

& posth. Surd. *cons.179. num.24. & cons.267. n.28. & 355. num.27.* Cyriac. *controu.128. num.20.*

9 Hinc patet nihil releuare † responsionem, quòd regula-
riter restringi debeat transactio ad ea, quæ in litem dedu-
cta fuerunt, Surd. *cons.418. num.11. & 21. & seqq.* Mantic.
decis.245. n.12. Canal. *decis.124. n.3. & in recent. decis.549.
n.3. part.1. & decis.100. n.2. & decis.534. n.5. part.2.* nam
responsum fuit id regulariter esse verum, & quando partes
steterunt in puris terminis transactionis vbi in ea vtuntur
10 verbis generalibus, † & prægnantibus, qualia in præ-
senti sunt illa, *non adimpleta alia adimplenda*, & tunc ve-
niunt alia omnia, quæ ante transactionem adimpleri debe-
bant saltim in vim pacti, & conuentionis DD. in *l. si de cer-
ta 31. C. de transact.* Soccin. *cons.40. num.3. lib.3.* Hondert.
cons.49. num.8. & 34. lib.1. Rot. san. mem. Greg.XV. *decis.
354. n.12.* Buratt. *decis.568. n.5.* cum alijs cumulatis in *Ro-
mana rescissionis concordia 15. Iunij 1648. §. tum quia, & seqq.
& 14. Martij 1650. §. quibus sane verbis coram Eminentissi-
mo Cardinali Corrado confirmata 26. Februarij 1654. §. soli-
dissima coram bon. mem. Bichio.*

In quam resolutionem, & faciliùs DD. descenderunt,
quia ex facto Bernardi Cincij prætendentis super dd. Ca-
11 stris Ius competere per † venditores in Instrumento ap-
probato retardata fuit restitutio fructuum, ideò multo mi-
nus tenetur Dux ad solutionem damnorum, *l. sine herede
§. idem Iuris ff. ad l. Rhod. de Iact.* Rot. *decis.19. num.9. &
10. part.7. recent.*

Et ita fuit vtraque parte informante resolutum mandatum non esse relaxandum, & obstare transactionem, omisso an promissio in forma Cameræ fuerit vulnerata per sententiam A. C. illum à petitis absoluentem, & apponebant pro eo informantes, dum ex prædictis apparet fuisse adimpleta, & sic non constare de credito, pro quo petitur mandatum, &c.

R. P. D. MELTIO

Posteà Episcopo Papien.

Ampuriensis, seu Ciuitaten. Præcedentiæ.

Veneris 28. Nouembris 1659.

ARGVMENTVM.

Præcedentiam Canonicis Ecclesiæ Cathedralis debitam in concursu Canonicorum Collegiatæ, tam à Sacra Congregatione Rituum, quàm Bulla Pontificis approbari, adeòque frustra obijci Iuris assistentiam, quam habet inferior in propria Ecclesia, cum ad Canonicos Cathedrales cum Episcopo ad Ecclesiam inferiorem suæ Diœcesis accedentes non extendatur.

SVMMARIVM.

1 *Canonicis Ecclesiæ Cathedralis vnum cum Episcopo corpus constituunt.*

2 *Præcedentia vti competit Episcopo, ita illius Canonici ipsum concomitantes Canonicis Ecclesiæ Collegiatæ præcedere debent.*

3 *Membra à suo capite separata remanere non debent.*

4 *Canonici Cathedralis Canonicis Collegiatæ ex resolutione Sacræ Congregationis Rituum præcedunt, non obstante etiam consuetudine in contrarium existente.*

5 *Episcopo solemniter in Collegiata celebrante Canonici Cathedralis ei assistere tenentur, & tam respectu loci, quàm thurificationis Canonicis Collegiatæ in ea functione præcedunt.*

6 *Thurificatio Canonicis Cathedralis ante Canonicos Collegiatæ post Episcopum immediatè debetur.*

7 *Præcedentia Capituli Cathedralis ex Bulla Pontificis in erectione Collegiatæ emanata, & Iura Canonicorum expressis verbis præseruante iustificatur.*

8 *Præseruatione Iurium stante, Canonici Cathedralis eodem modo, quo ante erectionem Collegiatis præcedunt, cum erectio propter clausulam ita se habeat, ac si facta non fuisset.*

9 *Inferior in propria Ecclesia ratione officij, quo fungitur Iuris assistentiam præcedendi alijs in maiori dignitate constitutis habet.*

10 *Regula de præcedentia inferioris, quoad Canonicos Cathedrales cum Episcopo ad Ecclesiam inferiorem suæ Diœcesis accedentes non extenditur.*

11 *Obiectio, quod præcedentia locum non habeat in Collegiata tanquam Ecclesia vnita non subsistit cum contrarium ex Bulla erectionis probetur.*

12 *Iustificationi non existentiæ Collegiatæ intra limites Diœcesis non est insistendum, dum adsunt resolutiones Rotales, quæ contrarium supponunt.*

DECISIO CXX.

COmmissa mihi causa super præcedentia, quàm Canonici Ecclesiæ Collegiatæ de Tempio Ampurien. Diœcesis controuertebant in propria Ecclesia Capitulo, & Canonicis Cathedralis illius Ciuitatis, proposui dubium particulare, An scilicet dictum Capitulum, & Canonici Cathedralis Ampurien. præcedere debeant ipsis Canonicis Collegiatæ de Tempio in singulis actibus etiam associando Episcopum in dicta Ecclesia Collegiata, & ad fauorem eiusdem Capituli Ampurien. emanauit resolutio.

Ratio siquidem ea fuit, quia † Canonici Cathedralis 1
vnum corpus cum Episcopo constituant, secundum Abba-
tem *in cap. nouit num.2. de his, quæ fiunt Prælatis sine con-
sensu Capituli*, quemadmodum igitur debetur † præceden- 2
tia ipsi Episcopo, ita pariter præcedere debent illius Cano-
nici ipsum concomitantes etiam in casibus contentis *in Sa-
cro Concilio Tridentino cap.6. sess.25. de reformat.* ne scilicet
† membra à suo capite separata remaneant, vt benè notat 3
Felin. *in cap. cum liceat num.2. de præscript.* Gemin. *in cap.
quamuis §. quanquam de præbend. in 6.* Gratian. *discept. fo-
rens. cap.3. n.2. cum seqq.* vbi *sub n.16.* adducit optimam di-
stinctionem inter Episcopum præsentem, & Episcopum
absentem, Tamburin. *de Iur. Abbat. tom.1. disp.25. quæst.9.
num.2.* Barbos. *de Canonic. & dignit. cap.18. n.44. cum pluri-
bus seqq.* vbi *num.48.* tradit ita fuisse resolutum à Sacra Con-
gregatione Rituum *in vna Fundanen. 2. Octobris 1597. &
in alia Tuscanen 19. Augusti 1619.* in qua fuit responsum
† Canonicos Cathedralis præcedere Canonicis Collegia- 4
tæ, non obstante etiam consuetudine in contrarium exi-
stente, & dixit Rot. coram san. mem. Greg.XV. *decis.284.
num.3. & in recent. decis.3. cum seqq. & decis.111.
num.7. & 8. part.5.* & quod hoc intelligatur etiam respectu
propriæ Ecclesiæ Collegiatæ, dixit Rot. coram eodem san.
mem. Greg.XV. *d. decis.284. num.1. & ibi Adden. litt. A.
& adden.* ad Buratt. *decis.903. n.16.*

Ideòque si † Episcopus solemniter celebrat in Collegiata 5
Ecclesia Canonici Cathedralis tenentur ei assistere, & præ-
cedunt in ea functione Canonicis Collegiatæ, tam respe-
ctu loci, iuxta notata per Barbos. *in Collect. Apostolic. decis.
100. num.4.* vbi refert ita pluries fuisse sancitum à d. cta Sa-
cra Congregatione, quàm respectu † Thurificationis cum 6
illa debeatur dd. Canonicis Cathedralis duplici ductu im-
mediatè post Episcopum ante Canonicos d. Collegiatæ, &
tradit idem Barbos. *de Canonic. & Dignit. cap.34. num.32.*
vbi refert aliam resolutionem eiusdem Sacræ Congrega-
tionis *in Alexandrina S. Petri de Broglie 7. Februarij*
1604.

In proposito etiam casu eo magis huiusmodi † præce- 7
dentia debetur Capitulo Cathedralis, quia san. mem. Gre-
gorius XV. in erectione huius Collegiatæ expressis verbis
præseruauit Iura Canonicorum dictæ Cathedralis, & ip-
sis assignauit Stallum in choro cum suis insignijs canonica-
libus, siue Episcopo assisterent siue non, *vt in eorum Sum-
mario num.1.* Vnde † stante dicta præseruatione Iurium 8
DD. Canonici Cathedralis debent præcedere in Ecclesia
Collegiata proprijs Canonicis ipsius Ecclesiæ eodem modo,
quo præcedebant ante erectionem, cum huiusmodi ere-
ctio propter illam clausulam, *sine præiudicio Iurium Eccles.
Ampurien.* habuisset, ac si facta non fuisset, Bart. *in l. penul-
tima C. deposit.* Rebuff. *in praxi benef. tit. de erect. in Colle-
giat. ad med. fol. mihi 305.* Surd. *decis.163. n.18.* Rot. *in To-
letana Annatarum 23. Ianuarij 1589. coram Oran. impress.
penes Marches. de Commiss. part.1. fol.443. n.1.* coram san.
mem. Greg.XV. *decis.85. n.18. vers. remouent enim in Am-
purien. dominationis Canonicorum 28. Aprilis 1646. §. Vlte-
rius coram me, & nouissime in Romana Vinea ad aquam San-
ctam 4. Iulij præteriti pariter coram me §. nec ab illa vers. per
quam quidem clausulam.*

Hinc non obstat, quòd † inferior in propria Ecclesia 9
ratione Officij, quo fungitur habeat Iuris assistentiam
præcedendi alijs in maiori dignitate constitutis, secundum

Abbatem

Abbatem *in cap. postulasti de conceß. praebend.* Tamburin. *de Iur. Abbat. tom.* 1. *d. disput.* 25. *quaest.* 2. *num.* 28. Quoniam id † non procedit quoad Capitulum, & Canonicos Cathedralis accedentes cum Episcopo ad Ecclesiam inferiorem suae Dioecesis, vt optimè respondit Rot. *d. decis.* 111. *num.* 8. *part.* 5. *recent.* cum alijs supra relatis, & declarat idem Tamburin. *ibidem sub num.* 30. Henric. Boyo *de Synod. part.* 3. *num.* 27. & dixit Rot. penes eundem Tamburin. *tom.* 3. *decis.* 113. *n.* 8.

11 Nec † subsistit, quòd Ecclesia Collegiata Oppidi de Tempio non sit in Dioecesi Ampurien. sed intra limites Dioecesis Ciuitaten. quae fuit illi vnita anno 1506. ac proinde non habeat locum talis praecedentia in dicta Ecclesia. Nam vltra quod benè probatur Bulla dictae erectionis factae à san. mem. Greg. XV. in qua legitur, quod huiusmodi Ecclesia de Tempio reperitur constituta in Dioecesi Ampurien. Obiectum tamen penitus remouetur ex decisionibus editis *in Ampurien. & Ciuitatem Conuocationis Synodi* 23. *Iunij* 1642. *coram me, & in Ampurien. seu Ciuitatem Archipresbyteratus* 14. *Decembris* 1646. *coram bon. mem. Bichio*, firmantibus Cathedralem Ciuitaten. iam à multo tempore remansisse destructam, & ideò non est vlterius insi-
12 stendum † super huiusmodi iustificatione dum ad sunt resolutiones Rotales, quae in hac disputatione supponendae, vt fuit responsum *in Beneuentana Census, seu pecuniaria* 23. *Maij* 1656. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *& respectu vers. vtique in Bononien. de Bologninis* 5. *Aprilis* 1658. *coram R. P. D. meo Celso* §. *constat pariter, & in Romana Societatis Lignorum* 13. *Ianuarij praeteriti coram me* §. *Hinc non obstat, & alibi passim.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Cambiorum.

Veneris 28. *Nouembris* 1659.

ARGVMENTVM.

Emolumentum pro secunda cedula debitum ad scuta duo in singula centenaria taxandum, & prouisiones Cambiorum esse persoluendas.

SVMMARIVM.

1 *Conuentione super prouisione cedulae inter partes non inita, eadem à Mercatore consueto regulari debet.*
2 *Merces pro prima cedula conuenta ad secundam attrahi nequit.*
3 *in Contractibus maior ratio in casu omisso concurrit, quàm in expresso.*
4 *Cedula incerta, ac incognita vti pendens ex aestimatione bonorum à tertio Perito peragendam animum vtriusque contrahentis attrahere nequit.*
5 *Mercatorum stylus est duo in singula centenaria pro fideiussione decernere.*
6 *Mercatoribus Vrbis de simili stylo deponentibus fides adhibetur.*
7 *Prouisiones diuersitate rationis inter vtramque cedulam perspecta eodem Iure metiri prohibentur.*
8 *Conuentio certi lucri in compensationem imminentis periculi fideiussori permittitur.*
9 *Taxatio iuxta periculi aestimationem peragi debet.*
10 *Merces Doctori ad legendum sancita, vel famulo ad inseruiendum constituta, in ipsorum reconductionem reconuenta praesumitur.*
11 *Merces secundum onus, & labores est aestimanda.*
12 *Conductus pro determinato seruitio apothecae, si postmodum pro rogitu quoque instrumentorum inseruiat, mercedem etiam pro seruitio Tabellionatus assequi debet.*
13 *Exactio crediti vinculis, ac restitutionibus obnoxia iustum regulariter valorem diminuere solet.*
14 *Exactio alieni crediti propria bona à periculo subhastationis non eximit.*
15 *Fideiussori semper imminet periculum.*
16 *Prouisiones Cambiorum regulariter censentur Campsori permissae licet nulla conuentio praecesserit.*
17 *Campsor, & Corresponsalis ex causa mutuae negotiationis similem prouisionem ratam habere censentur.*

DECISIO CXXI.

PRouisio secundae cedulae iuxta aestimationem tertij Periti in scut. 12654. Consistentis, & ex aere proprio à Philippo Valente pro rata scutorum 121452. & obulis quinque Monaldensium Creditoribus per solut. quorum Castra Marchio Raymundus sub Praeconis voce coemerat sub die 17. Februarij praeteriti sine Iurium ambarum partium praeiudicio in scut. 262. ac obulis 88. coràm me ex ea ratione constituta fuerat, quod specialis inter Marchionem, ac Philippum conuentio praecesserat, vt scuta dumtaxat quingenta pro mercede primae cedulae persolui deberent, ad cuius normam aliqui ex Dominis alterius cedulae prouisionem regulandam fore censebant. Hodie verò reproposito dubio emolumentum pro secunda cedula debitum ad scuta duo in singula centenaria taxarunt, necnon prouisiones cambiorum per soluendas esse decreuerunt.

Resolutionis verò ratio primae respectu partis, ea potissima fuit, quod nulla à Marchione super prouisione † secundae cedulae probatur cum Philippo inita conuentio, ad eoque ea debet à Mercatorum consueto regulari, ad *text. in l. semper in stipulationibus* 35. *& l. in obscuris* 115. *ff. de reg. Iuris cap. inspiciamus eod. tit.* Corn. *cons.* 181. *num.* 73. *post med. vers. & mos regionis lib.* 2. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 3. *tit.* 9. *num.* 10. & in his terminis dixit Rot. *in Romana computorum* 15. *Martij* 1619. *in* §. *quoad partitam coram bon. mem. Coccino.* 1

Neque merces pro † prima cedula conuenta ad secundum attrahi valet, dum ex Testium depositione pro parte Marchionis examinatos conuincitur in conuentione primaeuae cedulae mentionem secundae fuisse omninò post habitam in † contractibus, *ad Text. in l. quidquid adstringendae* 99. *ff. de verb. obligat.* Paris. *cons.* 317. *num.* 6. *vol.* 1. Cephal. *cons.* 370. *num.* 55. *& cons.* 626. *n.* 7. *&* 8. *cum seq.* Maior licet ratio in casu omisso concurrat, quam in expresso, Surd. *decis.* 202. *num.* 9. Rot. *decis.* 403. *num.* 1. *part.* 1. *recent.* sine alter alteri inhaereat, vt tradit Bald. *cons.* 145. *n.* 5. *lib.* 3. Surd. *cons.* 418. *num.* 6. Dum maximè animus † vtriusque contrahentis ad secundam cedula tunc temporis, vt pendentem ex aestimatione Castrorum à tertio Perito peragenda, prorsus incertam, ac incognitam attrahi nequibat, *iuxta Text. in l. mater decedens ff. de inoff. testam. l. heres institutus ff. de acquir. hered.* Arctin. *cons.* 5. *num.* 1. *Rota in Romana de Luraghis* 4. *Iunij* 1646. *in* §. *ideò non obstat coram Reuerendissimo D. meo Decano.* 2 3 4

Hinc Domini pro † fideiussore secundae cedulae scuta duo in singula centenaria Valenti decreuere, iuxta mercatorum stylum, de quo testator Rota *Ianuen. decis.* 16. *num.* 10. *&* 11. Rota coram san. mem. Greg. XV. *decis.* 161. *num.* 2. nec non plures † Vrbis mercatores deponunt quibus deferri consueuit, vt notat Bald. *cons.* 400. *num.* 10. *lib.* 5. Corn. *cons.* 319. *num.* 12. *lib.* 3. Soccin. Iun. *cons.* 22. *num.* 22. *lib.* 2. Rot. *Ianuen. decis.* 7. *num.* 11. & dixit Rota coram Buratto *decis.* 298. *num.* 14. coram Gregorio *decis.* 126. *num.* 2. *&* 3. *& in Romana locationis* 2. *Maij praeteriti in fine coram me.* 5 6

Nec emolumentum secundae cedulae poterit ad instar mercedis conuentae pro prima taxari, siquidem Philippus in solutione primaeuae cedulae ex proprijs Marchionis pecunijs per acta, laborem ac operam suam duntaxat adhibuit. In secunda verò praeter operam exhibitam maximo se subiecit periculo, dum eam de proprio aere auctore Praetore illicò creditoribus exbursauit, qua proindè rationis † diuersitate inter cedulam vtramque perspecta, prouisiones prohibentur eodem Iure metiri, *ad text. in l. Papinianus ff. de minor.* Scacc. *de camb.* §. 3. *glos.* 3. *num.* 10. Potissimè, † quia conuentio certi lucri in compensationem imminentis periculi fideiussori permittitur, vt tradunt Surd. *consil.* 306. *num.* 2. *&* 3. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 6. *tit.* 6. *n.* 6. Carocc. *de locat. part.* 3. *tit. de fideiuss. num.* 2. *cum seqq. fol.* 129. † & ideò iuxta eiusdem periculi aestimationem taxatio peragi debet, vt notat Couar. *Variar. lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 6. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 16. *tit.* 2. *num.* 3. & in his terminis Dec. *cons.* 7. *num.* 1. Rot. coram Greg. *decis.* 161. *num.* 2. *&* 3. *& decis.* 139. *vers. attamen part.* 3. *recent.* 7 8 9

Vnde non vrget, † quòd Merces Doctori ad legendum alias sancita, vel famulo ad inseruiendum constituta in ipsoque reconductore reconuenta praesumatur, vt aduertit Bald. *in l. etiam num.* 11. *&* 12. *C. de Iur. dot.* 10

Cagnol. *in l. diem functo num.92. ff. de offic. Assess.* Bertrand. *cons.241. num.9. vol.6.* cum alijs recensitis *in decisione præterita in §. siquidem ex Testibus.* Admitti enim posse
11 set † obiectio quoties idem met seruitium simplicis laboris, ac operis in secunda cedula Philippus prestitisset, secus verò dum grauius onus, atque diuersum in se assumpsit, vt
12 notat Ias. *in l. quo minus num.146.* † *ff. de flum.* Roman. *cons.25. num.2. & 3.* vbi quod conductus pro certo, ac determinato seruitio apothecæ si postmodum pro rogitu quoque Instrumentorum inseruiat, mercedem pariter pro seruitio Tabellionatus assequi debet, Mastrill. *de magistratu lib.1. cap 21. num.72. 73. & 79.* Rota *decis.354. num.4. propè finem part.1. recent. coram bon. mem. Merlino decis.108. num.3. & decis.162. num.2.* & notant *add. ad decis. Buratti 508. num.5.* ac plures in his terminis limitationes authoritatis comprobatas de more refert eruditissimus D. Ronconius in causa Aduocatus.

Nec obstare visum fuit, quòd Philippus super Castris, cæteroque Marchionis Patrimonio recuperationem pretij
13 posset experiri, quia futura † crediti, exactio vinculis fortassè, ac restitutioni obnoxia, quæ iustum regulariter valorem solent diminuere, *ad text. in l. fundi partem ff. de contrah. empt.* Alciat. *cons.44. num.6. lib.8.* Rot. *decis.77. num.14. & 15. part.6. recent.* eumdem met Philippum Gaud reddebant immunem à quam plurimis impensis, ac labori-
14 bus, necnon à periculo subhastationis propriorum † bonorum, quæ faciliter contingisset nisi cum prudentia, ac non exigua forsan impensa, tam ingentem pecuniarum summam celeriter coacernasset siue ex quo in singula centenaria scuta duo, debitore licet idoneo existente,
15 ex stylo mercatori persoluuntur cuius ea videtur † esse ratio, quod semper aliquod fideiussori imminet periculum, vt tradit Card. Mantic. *de tacit. lib.16. tit.2. n.3.* & Scacc. *de camb. §.3. gloss.3. n.12. vers. infero propè finem.*

Quas sanè prouisiones Philippus mediante contrapositione in proprijs libris per acta legitimè potuit sibimetipsi ex pecunijs Marchionis penes eum in currenti computo existentibus persoluere, dum debent, eodem Campsori ab initio exbursari ex Mercatorum consueto plurium attestatione comprobato, & in terminis respondit Rota *decis. 679. n.1. & 4. part.1. diuers.*

16 Prouisiones verò cambiorum † exinde fuere Valenti decretæ, quod pro ijs specialis Marchionis obligatio concurrit, & regulariter censentur campsori permissæ, nulla licet conuentio præcesserit, vt aduertit Rot. *Ianuen. decis.30. n.2. Turr. de Camb. disput.1. quæst.8. num.6. vers. principaliter, & disp.3. qu.1. n.6.*

17 Nec obstat, quòd † integram prouisionem Correspondalis Mercator à Philippo nullatenus exegerit. Siquidem residuum ab eodem corresponsali ex causa mutuæ negotiationis inter ipsos vertentis præsumitur Philippo elargitum, ac in eius proindè vtilitatem, & commodum, non autem Marchionis valere debet, vt discusso plenè articulo responsum fuit *in decis.45. n.2. & 3. part.4. tom.2. recent.* vbi quod Campsor è conuerso obligationis antidotalis vigore arctatur quoties similis correspondali casus occurrat, eamdem met prouisionem ratam ipsi indulgere.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO
Posteà S. R. E. Cardinali.

Calaguritana Decimarum S. Ascensi, & Daualillo.

Veneris 28. Nouembris 1659.

ARGVMENTVM.

Transactionem inter Beneficiatos, & Monasterium sustineri quoad decimas bonorum præsentium fuit ante resolutum; vnde instituit Monasterium pro examinandis in Curia quatuor articulis exhibitis, quos contradicentibus Beneficiatis nullatenus esse admittendos responsum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Articulorum admissio in Curia ex stylo Rotæ saltem cum clausula saluo Iure impertinentium facilè indulgeri solet.*

2 *Articuli quando nihil penitus ad causam faciunt, non admittuntur, cum dilationibus inutilibus & expensis litigantes defatigare non deceat.*

3 *Beneficia vacantia conferri Patrimonialibus dum positiuè admittitur, Testium examen non est necessarium.*

4 *Interesse remotum quamuis possibile perperam allegatur ad repulsionem Testium, dum non inspicitur nisi certum, proximum, & principale.*

5 *Interesse in substantia exceptionem personalem Testium importat, ad quem effectum non datur remissoria, nec nouum examen conceditur.*

6 *Instrumento affictus in probatione valoris Beneficij magis quàm Testibus est deferendum.*

7 *Solutio Decimarum non in facultatum Ecclesiæ quantitate, sed in cura animarum, situatione bonorum decimabilium fundatur.*

8 *Decimæ tam Rectoribus pauperibus, quàm diuitibus debentur.*

9 *Dispositione* cap. dilecti, & cap. suggestum *cessante moderationi Priuilegiorum locus non est.*

10 *Ratio fundamentalis* cap. dilecti, & cap. suggestum *in quo consistit.*

DECISIO CXXII.

Publicata resolutione capta 7. Februarij præteriti, * quod transactio celebrata anno 1437. inter Parochos, & Beneficiatos S. Ascensi loci de Daualillo, & Monasterium Beatæ Mariæ de Estrella substineatur solum quoad Decimas bonorum præsentium, nempè donatorum ab Episcopis Calaguritano, & Burgen. seu Calciaten. Monasterio Sancti Michaelis de la Morguera translato ad Monasterium de Estrella, & aliorum ab eodem Monasterio de la Morguera iustè acquisitorum, quæ proprijs manibus, & sumptibus excolunt, non autem quoad Decimas bonorum futurorum, quæ Monasterium de Estrella deinde acquisiuit; Informantes pro Monasterio exhibuerunt in actis quatuor articulos petendo admitti super eis examen in Curia, sed contradicentibus Beneficiatis dubitaui, an articuli sint admittendi, & negatiuè per Dominos responsum fuit.

Quamuis enim † admissio articulorum in Curia ex stylo Rotæ de facili indulgeri soleat, saltem cum clausula *saluo iure impertinentium*, hoc tamen procedit, quando aliquo modo sunt releuantes, & ad causam pertinentes, vel 1
saltem res in ambiguo posita est an sint, necne irreleuantes, & impertinentes, sed quando prout hic illorum irreleuantia est clara, & apparet, quod nihil penitus faciunt ad causam,
† tunc nullo prorsus modo admittuntur, quia non decet expensis, & dilationibus inutilibus litigantes defatigare, vt 2
post Vestr. *in prax. lib.5. cap.14. sub n.26. vers. quæ quidem clausula*, respondit Rota *in Romana Census scutorum 10. mil. 12. Ianuarij 1629.* coram Card. Vbaldo apud Posth. *de Subhast. decis.19. n.2. & 3. & in recent. decis.416. n.11. & decis.521. n.12. cum seqq. part.5. in Romana rescissionis Concordiæ 14. Martij 1650. §. quia licet coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado in Auenionen. legitimæ 8. Februarij 1658. coram R. P. D. meo Priolo §. ex quibus, & §. Vltimo, & prius in Valentina Parochialis 23. Ianuarij 1647. coram me §. Ratio resolutionis fuit.*

Primus enim continet, quòd in Ecclesia Parochialis S. Ascensi, & Daualillo extant duodecim Beneficiati, & quod eadem Beneficia quoties † vacant conferuntur Patri- 3
monialibus S. Ascensi non autem exteris; Verùm vltrà quod præfata nullatenus à Beneficiatis controuertuntur, sed positiuè admittuntur, & sic non egent examine testium, vt ex hac ratione denegando remissoriam responsum fuit *in recent. decis.606. n.11. part.5. & in Senogallien. Prædij 4. Maij 1646. coram me §. Articulatur enim.* Materia in hoc articulo contenta nil prorsus facit ad causam, quia in ea non quæritur de numero Beneficiatorum, nec de qualitate Beneficiorum S. Ascensi, sed an Monasterium de Estrella habeat priuilegia exemptiua à solutione decimarum pro bonis tam præsentibus, quàm futuris, itaut supradicta transactio substineatur, vel potius corruat ex falsitate causæ, & sic tanquam impertinens, & irreleuans reijcienda est ex decisionibus supra allegatis.

Nec releuat, quòd exindè testes pro Beneficiatis iam examinati super acquisitionibus bonorum Monasterij de Estrella, cum pro maiori parte sint Patrimoniales de Sancto Ascensio reddantur interessati; Tum quia inter eos multi

multi alij adsunt, qui origine sunt exteri, tum quia dum
4 Patrimoniales de tempore examinis † non erant Beneficiati interesse deductum, ex quo ipsi, vel eorum filij, & consanguinei possunt de facili impetrare Beneficia huius Ecclesiæ, tanquam nimis remotum perperam allegatur, quia illud tantum interesse repellit testes, quod est proximum certum, & principale, secus remotum, & incertum quamuis possibile, Bald. *in l. distantibus num.3. & 4. C. de test.* Buratt. *decis.*901. *n.*16. tum demum quia hoc in substantia im-
5 portat exceptionem personalem † testium examinatorum, eorumque reprobationem ad quem effectum non datur remissoria, nec conceditur, nouum examen Caputaq. *decis.* 54. *n.*1. *part.*3. Rota *in dicta Auenonien. legitima coram R. P. D. meo Priolo*, §. *secundo quia*.

Alij autem subsequentes tres articuli continent, quòd redditus dictorum Beneficiorum consistunt in Massa communi, quæ conficitur ex decimis exigi solitis, & in distributionibus quotidianis ratione seruitij, quodque habita ratione tam ad Massam communem, quàm etiam ad distributiones computato anno fertili cum sterili ascendunt ad annuos ducatos sexcentum monetæ Hispaniarum pro quolibet.

6 Sed præter quod † ex Instrumento affictus dimidij Beneficij huius Ecclesiæ peracti anno 1647. per Monasterium compulsato, & relato in eius præterito *Summ. impresso n.*31. probatum remanet redditus integri Beneficij non excedere annuos ducatos 404. cui in concursu magis deferendum erit, quam testibus, vt dixit Rota *in recent. decis.*302. *n.*12. *part.*5. *& in decis. huius causa 26. Iunij* 1654. *coram Reuerendissimo Zarate Præside Vallisoletano* §. *Verum etiam*. Nec minus præfata conferunt ad merita causæ, quia solutio De-
7 cimarum non fundatur † in quantitate facultatum Ecclesiæ Parochialis actricis, an scilicet sit pauper, vel diues, sed in Cura animarum, atque in situatione Bonorum decimabilium intra fines ipsius Parochiæ, iuxta dispositionem *text. in cap. fin. de Paroch. in cap. cum sint, & in cap.*
8 *quoniam de decim.* Quapropter † decimas deberi tam Rectoribus pauperibus, quàm diuitibus ex sententia Diui Thomæ communiter recepta *in* 2. 2. *q.*87. *art.*3. *ad primum*, tradit Suarez *de Relig. lib.*1. *tit. de decim. cap.*11. *n.*9.

Non obstat, quòd hoc probato constaret Beneficiatos ha-
9 bere † congruam, & sic cessaret dispositio *cap. dilecti, & cap. suggestum de decim.* atque non esset locus moderationi Priuilegiorum, *iuxta alium textum in cap. Statuto* §. *vbi autem eodem tit. in* 6.

10 Quoniam ratio fundamentalis † *cap. dilecti, & cap. suggestum*, non consistit in paupertate Ecclesiæ Parochialis, nec in deficientia congruæ Rectoris, sed in eo, quod ex post facto Priuilegium incœpit enormiter nociuum esse Ecclesiæ Parochiali, *vt in dicto cap. dilecti*, ibi: *Vnde quoniam ijdem fratres ex hoc grauantur enormiter*, & clarè *in dicto cap. suggestum*, ibi: *Nam quando Romana Ecclesia Ordini vestro Priuilegia decimis dederat, ita erant raræ Abbatiæ vestri Ordinis, quod exindè nulli poterat de iure scandalum suboriri, sed nunc in tantum augumentatione sunt, & possessionibus ditatæ, quod inuiti Viri Ecclesiastici de Vobis apud Nos querelam sæpius proponunt*. Quòd autem dicti textus non procedant, quando Priuilegium transiuit in contractum non respicit admissionem articulorum, sed discutiendum erit in repropositione causæ super viribus decisionis vltimo loco coram me emanatæ, & tunc etiam videndum erit, an habeat locum *text. in d. cap. statuto* §. *Vbi autem de decim. in* 6. Dum Monasterium non habet priuilegia exemptiua pro Decimis bonorum futurorum, sed tantum præsentium.

Et ita vtraque, &c.

☞ *Decisio, quæ hic allegatur in hac eadem causa facta sub die 7. Februarij præsentis anni* 1659. *coram eodem Eminentissimo Card. Cerro est supra in hac eadem Part.*13. *decisio* 24.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Viterbien. Pecuniaria.

Lunæ 1. *Decembris* 1659.

ARGVMENTVM.

De dissolutione Societatis ex circulari epistola alterius Socij resultante.

SVMMARIVM.

1 *Literæ oblatoriæ sociali nomine Mercatoribus conscriptæ initum extitisse contractum coarguunt.*
2 *Societas ex alterius Socij Epistola Socio fidem, & complementum negotij adimente dissoluta censetur.*
3 *Mercatorum iudicio standum est in materia stylum ipsorum respiciente.*
4 *Societatem intempestiuè dissoluens socium quidem à se liberat non verò se ipsum à socio, ita vt damnum successiuè contingens dissoluentis solummodò periculo cedat.*
5 *Societas frumenti ante illius distractionem dissolui nequit.*
6 *Decoctio pro legitima causa dissoluendi societatem regulariter deseruit.*
7 *Decoctio de tempore dissolutæ Societatis, vt sustineatur concludenter est probanda.*
8 *Decoctio non concurrit, dum nulla tunc temporis Socius mandati relaxatione præmebatur.*
9 *Electio Periti à Procuratore speciali mandato carente extraiudiciali noui Periti electione compensatur.*

DECISIO CXXIII.

Societatem fundacalem die 14. Octobris anni 1647. Paulus Ciosus cum Sancte Serchietto ad sexennium contraxerat, ac successiuè plura frumenti rubra sociali nomine vterque coemerat, quo nondum integrè vendito, nec decurso societatis tempore sub die videlicet 28. Aprilis 1648. Paulus Mercatoribus respondentibus Societati, mediante Epistola specialiter interdixit, ne deinceps fidem vllam adhiberent literis sub Societatis nomine à Serchietto conscriptis, quam etiam sub 5. Iunij 1649. iudicialiter dissoluit. Elapso verò sexennio cum idemmet Paulus actionem coram A. C. instituerit contra Sanctem pro fructibus censûs in sorte scutorum 300. sibi cessi, hic compensationem cum ære ex causa Societatis sibi competente obiecit, cuius virtute ad peragenda calcula prodijt peritorum electio, qui licet vnanimi consensu ex epistola circulari societatem dissolutam reputauerint, ac Sanctem proindè immunem à damnis in frumenti venditione posteà successis, attamen in quantitate discreparunt. Alter enim ex ijs Creditorem Serchiettum constituit in scut.4198. Alter verò eiusdem creditum reduxit ad scut.187. ac obulos vndecim. In hoc rerum statu causa per Signaturam Sanctissimi ab A. C. auocata, ac mihi commissa, pluries dubium proposui. An, & pro qua summa ex Societatis causa creditor Pauli Sanctes euaserit, & hodie Domini non reuocarunt in dubium dissolutionem Societatis ex circulari epistola resultantem. Sicuti enim literæ † oblatoriæ 1
sociali nomine mercatoribus conscriptæ coarguunt initum extitisse contractum Societatis vt aduertit Rota *in Romana Societatis de Rotignis* 10. *Februarij* 1648. *in* 1. §. *coram Reuerendiss. Terracinen.* ita quoque ex Epistola † socio fi- 2
dem, ac complementum negotij adimente ea dissoluta censetur, vt præter decisionem superiùs relatam, tradit Gomez. *var. resolut. tom.*2. *cap.*5. *de Societ. n.*6. *vers. vnum tamen est*, & plures Vrbis Mercatores attestantur, quorum iudicio in † hac materia stylum ipsorum recipiente solet re- 3
ferri, vt aduertit Bald. *cons.*400. *n.*10. *lib.*5. Corn. *cons.*319. *n.*12. *lib.*3. Soccin. Iun. *cons.*27. *n.*22. *lib.*2. Rota *Ianuen. decis.*7. *n.*11. Rota coram Greg. *decis.*126. *n.*2. & 3. *& coram bon. mem. Merlino decis.*338. *num.*2.

Hinc iactura post diem transmissæ Epistolæ in frumenti distractione sequuta in Pauli venditoris damnum omninò cedere debet, nec Serchiettus in aliquo tenetur contribuere; Societatem † enim intempestiuè nec dum elapso tem- 4
pore præfixo dissoluens, Socium quidem à se reddit immunem, non autem se ipsum à Socio, ita ut damnum successiuè contingens dissoluentis solummodò periculo cedat, vt probat expresè *text. in l. actione* 66. §. *diximus in principio, & ante fin. ff. pro Soc.* Iacob. Cuiac. *in comment. tom.*1. *lib.*32. *in addit.* §. *diximus litera B. vers. sed si dolo malo col. mihi* 1258. Card. Mantic. *de tacit. lib.*6. *tit.*23. *num.*6. & 7. Molin. *de contract. disp.*414. *num.*19. Michalor. *de fratrib. part.* 2. *cap.*36. *n.*16. & 18. *Add. ad Cod.* Fabr. *lib.*4. *tit.*42. *definit.*36. *num.*6. Duard. *de Societ. lib.*3. *cap.*4. *quæst.*2. *num.*5. & 6. & quod societas frumenti ante illius distractionem dissolui nequeat, tradit Decian. *cons.*96. *num.*41. *cum seqq. lib.*2.

6 Nec vrget prætensa † decoctio Serchietti pro legitima causa dissoluendi Societatem regulariter deseruiens, *iuxta text. in l. Societatem 4. ff. pro Soc.* Felician. *de Societ. cap. 34. n. 36. cum seqq.*

7 Hæc namque decoctio de tempore dissolutæ Societatis requisita, ac concludenter aduersò probanda, vt aduertit Felician. *de Societ. ad d. cap. 34. n. 39.* Rota *Ianuen. decis. 13. n. 20. & 21.* Rota coram Caualer. *decis. 653. n. 4.* in proprio
8 casu non concurrit, † dum nulla tunc temporis Sanctes mandati relaxatione premebatur, quæ nec valet desumi ex actione pro dotis repetitione à propria vxore instituta, siue ex ipsiusmet Serchietti consolatione ad Ecclesiam, necnon dilatione eidem à creditoribus ad propria dissoluenda debita concessa, cum hæc omnia longè post societatem dissolutam prodierint ex ipsiusmet Pauli opera, qui dum intempestiuè fidem, ac negotium socio ademit iustam causam præbuit, tam vxoris, quàm Mercatoribus de ipsius iuribus suspicandi, & euentus edocuit, cum adhuc vsque Sanctes mercaturam exerceat.

9 Verùm quia ex parte Ciofi † objiciebatur electionem sui Periti processisse à Procuratore speciali mandato carente, necnon plures partitas extitisse ab vtroque perito complicatas; Idcircò Domini his iuris fundamentis approbatis, extraiudicialem noui Periti electionem mihi demandarunt, qui licet à Dominis admittatur ex Epistola circulari resultare Societatis dissolutionem, ita vt Sanctes non teneatur subire damna in frumenti distractione posteà sequuta, attamen ex causa Societatis frumenti condemnet Serchiettum Debitorem constituit in scut. 8954. ac obul. 19. cui credito contraposuit sc. 1306. ac obul. 12. à Paulo debita Serchietto pro residuo Capitalis in erectione fundaci erogati, necnon lucrum ex eadem Societate ante tempus dissoluta proueniens, quoties tamen Domini illud deberi existiment, quorum etiam Iudicio partitas diuersas decidendas reseruauit.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO

Posteà S. R. E. Cardinali.

Hostiensis Fideicommissi.

Lunæ 1. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

De fratribus hæredibus cum substitutione reciproca institutis, quorum alter sine filijs decedens instituit hæredem nepotem, quo instituto frater superstes iudicium contra eum vigore substitutionis reciprocæ introduxit, & sententiam pro medietate portionis obtinuit. Causa deinde in Rota proposita dubitatum fuit, an constaret de re iudicata, an verò de causis restitutionis in integrum, & negatiuè quoad primam partem, affirmatiuè quoad alteram resolutio emanauit.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iniusta excludit rem iudicatam, & potissimum est fundamentum restitutionis in integrum, etiamsi non sit notoria.*
2 *Reciproca tanquam facta inter solos primos institutos, ad illorum filios in conditione positos non extenditur.*
3 *Filij in conditione positi licet ex statuto Vrbis dispositiuè vocati censeantur, ea tamen vocatio ad portiones patruorum post mortem patris defunctorum non extenditur.*
4 *Filij in portionibus patruorum succedunt, quando ijdem patri prædecesserunt cum ex reciproca inter ipsos adiecta eorum portio vnica paterna portio efficiatur.*
5 *Patre precedente patruis filij in conditione positi portiones patruorum prætendere non possunt.*
6 *Filios ex vulgari anomola in compendiosa contenta etiam portionem patris capere, in quo casu procedit.*
7 *Filij ad solam portionem patrui per vulgarem contentam in compendiosa gradum patris subintrare non possunt.*
8 *Filij ex vulgari compendiosa non possunt plus capere, quàm ex fideicommissaria caperent.*
9 *Repræsentatio non datur quando filij primigradus proprijs expressis nominibus hæredes instituti reciprocè substituuntur.*
10 *Fideicommissum conditionale regulariter cessantibus coniecturis ad filios non transmittitur, quando pater pendente conditione decessit.*
11 *Coniecturis de agnatione & digressu ad plures gradus substitutionum deficientibus, cætera quæ considerari possunt inefficaces & insufficientes remanent.*
12 *Fideicommissum vltra personas expressè nominatas non est extendendum.*

DECISIO CXXIV.

ANno 1602. q. Marcus Tullius Fasanellus hæredes sibi instituit vniuersales Faustinum, Vincentium, & Angelum eius filios masculos cum reciproca substitutione his verbis, ibi: *Quod si vnus moriatur, alteri, & alter vni quandocumque sine filijs legitimis & naturalibus decesserit Summario Sororum de Fasanellis n. 1.*

Defuncto Testatore, & adita per filios primo loco decessit Angelus relictis Gregorio, & Clarice filijs, ac deinde obijt Faustinus sine prole instituto hærede dicto Gregorio filio Angeli, sed Vincentius frater superstes vigore antedictæ reciprocæ substitutionis iudicium contra eum introduxit coram A. C. super immissione in possessione portionis obuentæ Faustino ex bonis Marci Tullij communis patris; Verùm emanauit sententia, in qua petita immissio eidem concessa fuit super sola medietate dictæ portionis, & vlterius decretæ fuerunt Gregorio quamplures detractiones eius *Summario num. 1.* Cùmque post interpositam appellationem Rotæ commissam prætenderet Gregorius ob lapsum fatalium huiusmodi sententiam transijsse in iudicatum, impetrata commissione executoriali dubitaui, an constet de re iudicata, vel potius de causis restitutionis in integrum, & negatiuè quoad primam partem, affirmatiuè, verò quoad secundam prodijt † resolutio propter iniustitiam sententiæ, quæ 1
excludit rem iudicatam, & est potissimum fundamentum restitutionis integrum, quamuis non sit notoria, Cæs. de Graff. *decis. 10. n. 12. de recup.* Card. Seraph. *decis. 251. n. 12.*

Concurrit siquidem iniustitia precipuè in ea parte, in qua conceditur immissio Vincentio solum pro medietate relicta Gregorio altera medietate, quia cum Angelus pater Gregorij prædecesserit Faustino, solus Vincentius † frater superstes eidem Faustino successit in totum vigore reciprocæ, 2
quæ tanquam facta inter solos primos institutos non extenditur ad illorum filios in conditione positos, Abb. *cons. 29. dub. 2. num. 12.* Peregrin. *de fideicommiss. art. 12. num. 88.* Rota *decis. 100. n. 1. vers. nec reciproca part. 1. & decis. 287. n. 20. part. 4. tom. 2. recent. & in Romana fideicommissi de Ferratinis 15. Iunij 1648. coram Reuerendissimo D. meo Papien. §. nec dicatur vers. & in proximis terminis.*

Non obstat, quòd ex Statuto Vrbis † *lib. 1. cap. 142.* filij 3
positi in conditione censeantur dispositiuè vocati, quia huiusmodi vocatio restringitur ad portionem patris, cui sunt in conditione positi, sed non extenditur ad portiones patruorum post mortem patris defunctorum Card. Seraph. *decis. 1479. n. 1.* Rota *dicta decis. 100. n. 3. part. 1. recent.* cum alijs in puncto allegatis *in dicta Romana fideicommissi de Ferratinis 19. Nouembris 1646. & 29. Martij 1647. coram bon. mem. Peutingerio, & 15. Iunij 1648. coram dicto Reuerendiss. D. meo Papien. & prius in Romana de Mellinis 15. Ianuarij 1644. coram me, §. neque obstat.*

Nec aduersatur † *decis. 337.* san. mem. Greg. quia ex eo 4
firmat filios positos in conditione succedere etiam in portionibus patruorum, ex quo patrui prædecesserunt patri, & sic ex reciproca inter ipsos adiecta, eorum portio erat effecta vnica portio paterna, *vt in n. 3. cum duobus seqq.* quòd etiam comprobauit Rot. *in Vrbinaten. prædij 3. Iunij 1650. coram bon. mem. Bichio, §. neque hic cadit, & nuper in Romana fideicommissi de Pandinis 30. Maij proximi præteriti coram R. P. D. meo Taia, §. ex his non repugnare cum seqq.* & demum ex quo plures concurrebant coniecturæ, & signanter intentio Testatoris clara, & aperta conseruandi agnationem, & bona in ea, vt *n. 6. & 7.* † Alias autem si pater, prout hic, 5
prædecedit patruis, & coniecturæ deducantur præsertim votum conseruandi agnationem, seu digressus ad plures gradus substitutionum, quæ hic deficiunt, filij positi in conditione portiones patruorum prætendere non possunt, vt latè firmatur in supradictis decisionibus & signanter *in d. Romana fideicom. de Ferratinis, & in d. Romana de Mellinis.*

Nec obstat, † quod ex vulgari anomola contenta in com- 6
pendiosa

pendiosa filij capiant etiam illam portionem, quam habuisset ipsorum pater si viueret, quia procedit, quando iam pater, quàm filij sunt vocati in tota hæreditate, tunc enim verum est, quod mortuo patre ipsi admittuntur ad totum, cum onus quod habebat grauatus restituendi totum patri caducato eius gradu remanet apud ipsum ad fauorem filiorum in sequenti gradu substitutorum, in quibus terminis loquuntur *decis.332. num.6. vsque ad finem, & decis.403. num.11. cum seqq. part.2. recent.* At secus est, quando prout
7 † hic filij in conditione positi reperiuntur vocati limitatè
ad solam portionem patris, tunc enim caducato gradu
substitutionis factæ patruo ob prædecessum patris, filij qui
non sunt vocati ad portionem dicti patrui, non possunt
per vulgarem contentam in compendiosa subintrare gra-
dum patris ad capiendam proprio nomine portionem,
quam pater habuisset, si fuisset superstes, vt distinguendo
tradit Gabriel. *cons.2. num.16. lib.2.* Card. Seraphin. *d. de-
cis.1479. n.3.* Rota *in d. Romana fideicommissi de Ferratinis
29. Martij 1647. coram bon. mem. Peuting. §.1. vers. nam in
decisione, & 15. Iunij 1648. coram Reuerendiss. D. meo Pa-
pien. §. neque releuat*, vbi respondetur contrarijs. Idque
8 comprobatur alia ratione, nam filij ex † huiusmodi vul-
gari, non possunt plus capere, quam caperent ex fidei-
commissaria cui vulgaris famulatur, sed ex fideicommissa-
ria non possunt succedere, nisi in portione patris, cuius re-
spectu duntaxat fuerunt positi in conditione ergo pari mo-
do ex vulgari succedere nequeunt, nisi in propria portione
paterna, vt benè ponderatur in *d. Romana fideicommissi de
Ferratinis coram b.m. Peutingerio d. §.1. vers. & altera ratio.*

9 Non obstat repræsentatio, † quia non datur quando filij primi gradus hæredes instituti fuerunt proprijs expressis nominibus, vt hic reciprocè substituti fuerunt, vt notant communiter DD. *in l. cum ita, §. in fideicomm. ff. de leg. 2. & in l. hæredes mei, §. vltimo, ff. ad Trebell.* Rota *decis.482. n.3. part. 4. diuers.* cum concordantibus relatis *in dicta Romana de Mellinis, §. prout minus vers. eoque magis, & in Fauentina bonorum 27. Iunij 1659. §. ex qua quidem coram me.*

10 Nec etiam transmissio, † cum agatur de fideicommisso conditionali, quod regulariter cessantibus coniecturis, neque ad filios transmittitur, quando pater pendente conditione decessit, iuxta sententiam gloss. communiter receptæ, *in l.1. verbo derelictis, C. de his quæ ante apert. Tabul.* Bart. *in dicta l. si hæredes mei, §. cum ita num.2. ff. ad Trebellian.* Card. Seraph. *dicta decis.1479. n.5. in recent. d. decis.100. n.2. part.1. in Romana fideicommissi de Marianis 1. Martij 1649. coram Reuerendiss. D. Archiepiscopo Tarraconen. §. nec dici potest, & in dd. Romana de Mellinis, & Fauentina bonorum coram me.*

11 Coniecturæ deficiunt, † cum non fuerit contemplata
agnatio, nec adsit digressus ad plures gradus substitutio-
num, his enim deficientibus, cæteræ quæ considerari pos-
sunt remanent inefficaces, & insufficientes, vt respondetur
*in dicta Romana fideicommissi de Marianis, §. neque dici po-
test vers. Coniectura vero, & in dicta Fauentina bonorum,
§. & licet*, vbi circa finem subditur, quòd si Testator, vt hic
proprijs nominibus vocauit, & reciprocè substituit filios
institutos vrgentior coniectura resultat pro exclusione
12 transmissionis, cum non censeatur considerasse, † nisi per-
sonas expressè nominatas, vltra quas fideicommissum non
est extendendum, Rota *decis.782. n.11. part.1. diuers.* Card.
Seraph. *d. decis.1479. n.9.* Card. Caual. *decis.434. n.4.*

Deducebatur etiam iniustitia respectu alterius partis, in qua plures detractiones Gregorio conceduntur, sed Dominis visum fuit non esse opus super eis pro nunc elaborare, cum sufficiat pro restitutione in integrum læsio resultans ex iniustitia denegatæ immissionis in integra portione Faustini bonorum ex fideicommisso Marci Tullij prouenientium.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Colonien. Legitimitatis.

1. *Decembris* 1959.

ARGVMENTVM.

Filios in immissione bonorum Aui, & Proauiæ esse manutenendos, stante legitima filiatione Patris post rem iudicatam canonizata.

SVMMARIVM.

1 *Probationes leuiores etiam ex præsumptionibus, & coniecturis elicita ad inducendam legitimitatem, & successionem filiorum admittuntur.*

2 *Legitimitas personarum non controuertitur cum illa resultet ex re iudicata, quæ pro veritate habetur, itaut pars super ea audiri non debeat.*

3 *Actus diuisionis sicuti probat identitatem bonorum, ita eadem vsque ad obitum continuata censetur.*

4 *Possessio, & possessionis continuatio etiam de tempore obitus ex causa præcedenti præsumitur.*

5 *Confessione Aduersarij contra seipsum nulla maior est probatio.*

6 *Actus gestus in re hæreditaria ab aliquo tanquam hærede aditionem hæreditatis inducit.*

7 *Nepotes ex successorio edicto ad hæreditatem admittuntur.*

8 *Iurisdictio super legitimitate ad effectum succedendi probatur.*

9 *Causa successionis cum sit accessoria legitimitati super ea tanquam de incidenti cognoscere Rota potest.*

10 *Clausula*, quam & quas *in commissione adiecta iurisdictionem adeò extendit, vt etiam in negotio principali Rota potuerit procedere.*

DECISIO CXXV.

POst rem iudicatam præuijs decisionibus canonizatam super legitima filiatione Hermanni fuit resolutum die 13. Maij 1658. Ioannem & fratres Hermanni filios immittendos esse in possessione bonorum Ioannis secundi eorum Aui, nec non Lodulphæ proauiæ, & iuxta dictas decisiones data fuit sententia Rotalis, quam hodie in gradu appellationis Domini censuerunt confirmandam esse.

Nam validitas resultat ex actorum reuolutione, iustitia
verò ex ijsdem decisionibus optimè compilatis coram R. P.
D. meo Verospio, in quibus plenè firmatur legitimè initum
inter Ioannem secundum, & Elisabetham, & fœdus matri-
monij iustificari, & conuinci ex pluribus testibus, quorum
alij deponunt de publica voce, & fama, alij de communi
reputatione, & tractatu, alij verò de auditu, qui satis su-
perque probant, † cum ad inducendam legitimitatem, & 1
successionem filiorum admittantur leuiores probationes
etiam ex præsumptionibus, & coniecturis elicitæ, iuxtà do-
ctrinam Innoc. *in cap. ex parte de restitut. spoliat.* Rota *de-
cis.310. num.1. & 3. & decis.406. num.8. part.1. & decis.341.
n.2. part.2. recent.* † Et sanè de legitimitate personarum am- 2
plius non est dubitandum, cum illa resultet ex sententijs, &
re iudicata, quæ pro veritate habetur itaut pars super ea
non debeat audiri, *l.1. C. de re iudic. l. latam sententiam,
C. quando prouoc. non est necess.* Rota *in Romana fideicomm.
de Prædanis 25. Iunij 1657. & 14. Maij præteriti coram R. P.
D. meo Celso*, & passim in alijs.

De identitate bonorum, & signanter Castri, & villarum
constat ex diuisione, quam fecit idem Ioannes secundus cum
eis fratribus in qua apparet quod bona controuersa conti-
nentur in portione per dictam diuisionem illi assignata, vn-
de ex actu † diuisionis sicuti probatur identitas bonorum 3
ex adductis per Rotam coram Coccino *decis.120. num.1.
& 2.* coram Merlino *decis.470. num.1. in recent. 122. eodem
num. part.4. in Viterbien. transactionis 11. Decembris 1658.
coram R. P. D. meo Celso.* Ita censetur vsque † ad obitum 4
cum ex causa præcedenti præsumatur, quod quis etiam de
tempore obitus possederit, & possessionem continuauerit
gloss. Bart. & alij *in l. fine possideris, C. de probat.* Menoch.
*de præsumpt. lib.2. præsumpt.64. num.13. de fideicomm. art.
44. num.16.* Rota *decis.607. num.5. part.2. recent.* cum alijs
relatis *in decisione huius causæ 13. Maij 1658. §. neque subsi-
stit coram R. P. D. meo Verospio.*

Et tollitur difficultas † ex propia confessione Aduersario- 5
rum, & eorum Authorum in lite inter eos desuper orta, quo
Castrum, & Villæ præfatæ erant dicti Ioannis secundi, tam-
quam illi obuenta in eius parte, vt in *hodierno Summario n.4.*
qua confessione nulla maior probatio, *l. generaliter, C. de
non numer. pecun.* Peregr. *d. art.44. num.24.* Rota coram
Merlino *decis.212. sub num.8. & in Romana cambij 26. Iunij
1652. coram Reuerendiss. Tarracon.*

Hæc quoad bona Ioannis. Quo verò ad identitatem bonorum Lodulphæ illa pariter probatur ex eadem decisione, in qua post obitum Georgij viri fuerunt reseruata ipsi

Lodul-

Lodulphæ Castrum Colleinburgh. Villafruiller. alia nuncupata VVeymarts, & alia posita in loco Ruetmars, nec non alia iugera terrarum, vt liquat ex iuribus datis *in Summario num. 2.* & facti sunt ipsimet Aduersarij bona præfata penes ipsos reperiri tanquam hæredes, vt in *Summ. num. 3.* iuxta firmata *decis. 120. num. 1. & 2. coram Coccino*, & in allegata *Romana camby coram Reuerendiss. Tarracon.*

Non obstat, quòd Hermannus decesserit non adita hæreditate Patris, & Auiæ, nam vltra quod contrarium resultat ex lite per ipsum mota ad effectum succedendi, cum ex actu
6 gesto in re hæreditaria † ab aliquo tamquam hærede inducatur aditio, *l. pro hærede 20. in princ. ff. de acqu. hæred.* Cyriac.
7 *controu. 501. num. 5.* adhuc possent. † Nepotes ex successorio edicto ad illam admitti, *l. qui de patris 3. C. vnde liber. l. 1. num. 2. C. de success. edict.* cum alijs adductis *in d. decis. coram R. P. D. meo Verospio, §. huic obesse.*
8 Minus releuat defectus iurisdictionis, qua dum causa fuit introducta ab initio in partibus super legitimitate ad effectum successionis, vt ex libello articulis, & actibus iudicialibus, ac etiam ex confessione partis in mandato procuræ ad hanc litem, & postea per viam appellationis commissa
9 in Rota de iurisdictione dubitari non potest, † causa enim successionis est accessoria legitimitatis, iuxta Menoch. *de adipiscend. remed. 4. num. 445.* & ideò Rota potuit super ea cognoscere tamquam de incidenti adnotata per *Doct. in cap. de prudent. de donat. inter vir. & vxor.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. quæst. 91. num. 8.* Rot. *in Casallen. seu nullius de Carrettis 2. Martij 1587.* coram Rubeo apud Thesaur. *quæst. forens. lib. 2. quæst. 20. num. 11.*

Et sine difficultate stantibus clausulis cum omnibus incidentibus dependentibus annexis, & connexis totoque ne-
10 gotio † principali nec non clausula quam, & quas in commissione adiectis, quæ adeò ampliant iurisdictionem, vt Rota potuerit procedere etiam in negotio principali, Cassador. *decis. 9. num. 13. de caus. posses. & propriet.* Ægid. *decis. 619. in fin. in rec. decis. 518. num. 6. part. 2.* Mar. Anton. *var. resolut. lib. 2. resolut. 8. num. 2.*

Verumtamen frustra opponitur defectus iurisdictionis cum in actis fuerit deducta ad speciem causa successionis per exhibitionem dictorum iurium, & Procurator Aduersariorum vigore mandati procuræ continentis etiam dictam successionem consenserit, necnon causam appellationis super dictam sententiam immissionis obtinuerit mihi à Signatura Iustitiæ committi adeò vt minus possit hodiè forum Rotæ declarari, vt alias responsum fuit coram Cardinali Seraph. *decis. 308. & decis. 91. num. 12. & 13. part. 7. recentior.*

Et ità fratribus de Quaedltantum informantibus altera parte diu expectata fuit resolutum.

Coram bon. me. Leone Verospio in præsenti causa adsunt præcedentes part. 12. duæ decisionis sub diebus 5. Iulij 1655. & 11. Martij 1658. sunt decisiones 86. & 317.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Pretij Officiorum.

Luna 1. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

Pecunias ex pretio officiorum vigore gratiæ reseruationis decreti venditorum prouenientes, ex capite obreptionis esse deponendas.

SVMMARIVM.

1 *Gratiam vitio ineuitabilis obreptionis laborantem Pontifex non concedit, vel saltem difficilius si ipsi de eadem constiterit.*

2 *Pontifex in admittendo reseruationem decreti respiciente consensum Titularis, & familiaritatem reseruatarij cui voluit gratificare, non autem narratiuam quoad officia empta, gratia obtenta obreptionis, aut subreptionis argui nequit.*

3 *Dictio,* eo quia *in supplicatione posita causam dispositionis pro certo, & constanti importat.*

4 *Causa prohibitionis vendendi officia absque alterius consensu, ideò in decreto reseruationis assignatur, quia eadem de propria pecunia empta fuisse præsumitur.*

5 *Causa prohibitionis in decreto reseruationis expressa, cessat alia quæcumque tacita, & præsumpta ex consensu, & familiaritate deducta.*

6 *Taciturnitas de officijs controuersis, quæ subhastari debebant, & pretium in Monte Pietatis deponi gratiam subreptitiam inducit.*

7 *Pontifex licet possit si velit Creditoribus, & tertiò præiudicare, nunquam tamen præsumitur, quod per suas concessiones id agere intendat.*

8 *Pontifice scientiam de Creditoribus anterioribus habente reseruationem decreti in illorum præiudicium concedere non censetur.*

9 *Gratia ex Signatura, & restrictiua venit regulanda quidquid in corpore supplicationis fuerit petitum.*

10 *Creditor Ius in re non habet ex quo hypothecam non recipit.*

11 *Papa de re sua non aliena disponendo nemini Ius suum aufert.*

12 *Titulus non est alienabilis absque licentia Principalis, in cuius præiudicium hypotheca non cadit.*

13 *Fructus tituli in commercio debitoris existunt, & ijsdem Creditoribus hypothecati censentur.*

14 *Pecuniæ quamuis consumptæ cessante bona fide pro extantibus habentur.*

DECISIO CXXVI.

RVrsus proposito dubio die 27. Nouembris 1658. * Resoluto placuit Dominis in eadem sententia persistere, quod gratia reseruationis Decreti per bon. mem. Franciscum Adrianum Ceuam postea eiusdem nominis Cardinalem obtenta non suffragetur, & pecuniæ prouenientes ex pretio officiorum, illius vigore venditorum, veniant deponendæ ex capite obreptionis potissimum in decisione deducto, dum fuit Papæ narratum officia prædicta fuisse à Valerio empta ex proprijs pecunijs Cardinalis, sed hoc quantum à veritate alienum esset ex eo conuincitur, quod Societates officiorum, ex quibus proueniebat creditum Cardinalis, apparebant à Valerio contractæ de anno 1607. quod neque in hodierna disputatione in dubium reuocatum; vndè gratia vitio ineuitabilis obreptionis laborat,
cum certum sit, † quod Pontifex illam non concessisset, 1
vel saltem difficilius si ei innotuisset, quod verè officia contra expositionem factam acquisita non fuerant à Valerio cum pecunijs Cardinalis, *cap. super litteris 20.* vbi Felin. *num. 8. de rescript.* Io. Andr. *in cap. 2. num. 2. de fil. Presbyter.* Crauett. *cons. 68. num. 5.* Bald. *cons. 252. col. 2. lib. 1.* Alex. *cons. 60. num. 22. lib. 2.* Mantic. *de tacit. & ambigu. convent. lib. 23. tit. 20. num. 32.* Rota *coram bon. mem.* Coccin. *decis. 365. n. 2. & in Mediolan. Domorum 7. Iunij 1638. §. Præterea coram Reuerendiss. Tarraconen.*

Nec satisfacit ad hanc obreptionem euitandam responsio, quæ modo affertur, quod Papa in admittendo reserua-
tionem decreti habuerit † respectum ad consensum præsti- 2
tum à Valerio Titulari, & officiorum Domino, & ad familiaritatem ex parte Cardinalis reseruatarij, cui Pontifex voluit gratificare, non autem ex narratiua, quod officia empta erant cum pecunijs eiusdem, quæ non est fundamentum, nec de substantia gratiæ, ideò omissa, vel quoque falsa existente non retraxisset Pontificem ex alijs inductum à concessione, nec in consequens inducit obreptionem, vel subreptionem gratiæ, Lotther. *de re benef. lib. 2. quæst. 54. num. 30. & 31.* Rot. apud Duran. *decis. 306. num. 5.* Merlin. *decis. 563. num. 6. & in Romana Domus de Peregrinis 13. Maij 1639. coram bon. mem. Coccino.* Quia verba supplicationis, ibi, *dictus Valerius vendere, vel se intromittere dicto Oratore non consentiente nullatenus possit, sed dictus Orator officia prædicta, eo quia de proprijs pecunijs illa emit quandocumque resignare, &c.* ostendunt contrarium, quòd nempè causa concessionis fuit ipsa narratiua acquisitionis officiorum cum pecunijs Cardinalis, non proprij Valerij, vel aliorum,
dictio enim, † *eo quia* causam dispositionis pro certo, & 3
constanti importat, *l. Demonstratio falsa 17. §. Quod autem*, & ibi declarat Bart. *num. 6. vers. secundo quæro, & 7. & 8. ff. de condit. & demonstrat.* Gramm. loquens de priuilegio per subreptionem impetrato, *decis. 59. num. 3. & 4.* Rot. *decis. 411. num. 2. part. 4. recent.* & quod causa prohibitionis vendendi officia huiusmodi, absque alterius consensu, quæ in
decreto † reseruationis assignata sit, quia officia empta sunt 4
ex pecunia illius, dixit Rota coram san. mem. Clem. VIII. post Pacif. de Saluian. *decis. 151. num. 3.* & apud Buratt *decis. 863. ante num. 1. & sub num. 11. & 16.* Cùm igitur hæc eadem causa sit expressa in præsenti, vtique cessat quæcumque
alia tacita, † & præsumpta ex consensu, & familiaritate 5
dedu-

deducta, *l. cum ex filio*, §. *filio*, *vbi gloss. ff. de vulg. & pupill.* Rota *decis.* 166. *num.* 7. *part.* 1. & *decis.* 53. *n.* 55. *part.* 5. *recent.*

Pariter visum fuit subsistere, quòd in vim alterius præcedentis communicationis in actis præsentatæ officia controuersa debebant subhastari, & pretium in Sacro Monte Pietatis deponi, & tamen hoc tacito, fuit impetrata gratia reseruationis decreti cum libera facultate resignandi eadem officia pro ipsius Cardinalis satisfactione, ex qua taciturni-
6 tate † subreptitia fuit gratia ex allegatis *in alia decisione* §. *Alterum obreptionis*, & probant Soccin. *cons.* 260. *num.* 2. *lib.* 2. Corn. *cons.* 245. *num.* 4. *lib.* 1. Cassad. *decis.* 12. *num.* 14. *de præbend.* Rot. coram Put. *decis.* 17. *num.* 3. *lib.* 3. Pen. *decis.* 563. *num.* 5. Buratt. *decis.* 55. *num.* 6. & *decis.* 510. *num.* 7. & 10.

Neque officit, quòd subhastatio officiorum, & depositum pretij illorum tendebat in ipsius Cardinalis commodum, donec Valerius alium fideiussorem præstitisset in locum Innocentij defuncti, & ob id non fuit opus de his mentionem facere in supplicatione ad finem obtinendi decreti reseruationem. Nam tam ex dicta prima commissione subhastationem, & depositum continente, quàm ex totius facti serie Domini existimarunt optimè assequi posse Cardinalem habuisse plenam notitiam mali status Valerij effecti non soluendo, & adesse plures creditores anteriores. Idcircò non potuit deinde absque vlla expressione dictæ antecedentis commissionis aliam supplicationem porrigere, vt fecit pro impetranda reseruatione decreti vt officia resignare, vel alienare posset, & pretium sibi posteriori creditori appropriare, & in his terminis respondit Rota *in Romana Pretij Clericatus* 24. *Ianuarij* 1610. *coram Card. Sacrato in recent. decis.* 317. *num.* 5. *part.* 3. Quamuis enim non dubitetur, quin Pontifex possit si velit creditoribus, & tertiò præiudicare. Quia tamen numquam præsumitur, quòd
7 per suas concessiones † id agere intendat, *l.* 2. §. *merito*, & §. *si quis à Principe*, *ff. ne quid in loco publ. cap. super eo* 15. *de offic. delegat.* Gratian. *discept. forens. cap.* 421. *num.* 51. & 52. Cocc. *decis.* 327. *num.* 5. Quinimò solet procedere cum magna circumspectione, ne illis præiudicium inferat. Ideò
8 oritur suspicio, quod si prætermissa non fuisset † narratiua, & scientiam habuisset de creditoribus anterioribus reseruationem decreti non concessisset, Dec. *cons.* 606. *num.* 17. *cum seq.* Honded. *cons.* 539. *num.* 45. & 46. *lib.* 2. Crescent. *decis.* 10. *num.* 2. *de Præben.* Rot. *decis.* 270. *sub num.* 3. *post* 2. *vol. consil.* Farin. & *in dicta Mediolanen. Domorum in fine bon. memor. Merlin. decis.* 389. *num.* 25.

Et eo magis dicendum in præsenti casu, in quo Cardinalis multò antea quam in vim reseruationis decreti vendidisset officia alias porrexit preces Summo Pontifici, in quibus petijt subhastari, & deliberari omnia bona Valerij, pretiumque deponi pro sua, & illius vxoris se opponentis satisfactione. Pontifex autem huic instantiæ minimè annuit, sed supplicationem signauit iuxtà contenta in secunda parte
9 illorum potioritatem ex qua Signatura, & † restrictiua venit regulanda gratia, quidquid in corpore supplicationis fuerit petitum, Rebuff. *in praxi in tertia parte Signaturæ num.* 13. & 14. Mohed. *decis.* 17. *post princ.* Buratt. *decis.* 88. *num.* 2. & 3. & optimè colligitur mens Pontificis in nihilo præiudicandi creditoribus.

Non obstat repetitum obiectum, quòd super contro-
10 uersis officijs nullum Ius habebant creditores Valerij, † ex quo non recipiunt hypothecam iuxta Constitutionem san. mem. Vrbani VIII. qui gratiam Cardinali concessit, *la* 154. *Bullar. nou. tom.* 4. & tradunt Gratian. *discept. forens. cap.* 50. *num.* 27. Pacif. de Saluian. *Interd. inspect.* 3. *cap.* 2. *num.* 637. Rot. coram Seraph. *decis.* 1294. *num.* 3. & *in recent. decis.* 116. *num.* 17. & 18. *part.* 4. *tom.* 2. Easque refert Modern. *Forolivien. de pign. quæst.* 14. *tit.* 1. *num.* 16. & 17. Sicque Papa ad-
11 mittendo reseruationem decreti nemini Ius aufert, † quia disponit de re sua non aliena, Seraph. *dicta decis.* 1294. *n.* 2. Franc. à Ponte *decis.* 28. *num.* 63. & ideò eodem modo concessisset gratiam, etiam si narrata fuisset existentia aliorum creditorum. Quia hoc obiectum tollitur ex distinctione firmata in decisione, quod prædicta procedunt respectu
12 Tituli, † & proprietatis Officiorum, qui non est alienabilis absque licentia Principis, in cuius præiudicium nulla cadit hypotheca, & in his terminis loquuntur proximè in obiecto
13 citati, secus autem quoad emolumenta, † quæ ex illis percipiuntur, ac pretium. Ista enim sunt in commercio debitoris, & hypothecata sunt eisdem creditoribus, vt firmant Gratian. *in discept.* 670. *num.* 12 & *seq.* Statil. Pacif. *vbi supra num.* 647. & 670. alijque omnes vbi supra, & in alia decisione allegati, §. *non obstat quod facta*, & censuit Rot. *in Romana Pecuniaria* 21. *Iunij* 1619. *coram bon. mem. Seleucien.* & *in Romana Census*, *seu Saluiani* 27. *Iunij* 1653. §. *Quodque dici solet*, & 8. *Iunij* 1654. §. *secundo quia*, *coram bon. memor. Bichio*, & *in dicta decis.* 317. *num.* 4. *part.* 3. *recent.* vbi quod dum quis consensit liberæ dispositioni officij accedente beneplacito Apostolico efficitur creditor reseruatarij pro pretio, quod in vim generalis obligationis de Iuribus præsentibus, & futuris cœpit esse obligatum creditoribus.

Data igitur in subsistentia gratiæ ex vtroque obreptionis, & subreptionis capite, locus est disposito pecuniarum, quas Cardinalis exegit à debitore, quem sciebat habere creditores anteriores, eumque soluendo non esse. Tali enim † casu quamuis consumptæ cessante bona fide haben- 14
tur pro extantibus *ad text. in l. si non expedierit*, §. *primo de bon. auct. Iud. poss.* ibique Bart. & Alberic. Maresc. *var. resolut. lib.* 2. *cap.* 36. *num.* 4. & 8. Rota coram Pen. *decis.* 262. *num.* 1. & 2. *iuxta Venetam impress.* & *in dicta Romana Pretij Clericatus decis.* 317. *num.* 5. *part.* 3. *recent.*

Et ità vtraque, &c.

Habetur hæc decisio in hac eadem causa facta sub die 27. *Nouembris* 1658. *coram eodem R. P. D. Beuilaqua est in præcedenti part. decis.* 395.

R. P. D. CERRO

Postea S. R. E. Cardinali.

Meleuitana Canonicatus.

Veneris 5. *Decembris* 1659.

ARGVMENTVM.

De Canonicatu per successionem Canonici antiquioris in dignitate Thesauraria vacante, quem alius prætendebat tanquam reseruatum Sedi Apostolicæ supplicando Pontificem pro illius prouisione, à qua tamen ob alternatiuam mensis Augusti qua gaudebat Ordinarius, dubio reseruationis proposito, & examinato exclusus fuit.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio beneficij mense Augusti, qui est Apostolicus dicitur reseruata.*
2 *Beneficia per assecutionem incompatibilium vacantia Sedi Apostolicæ reseruantur, quando ex eiusdem prouisione obtinentur.*
3 *Episcopus quando gaudet alternatiua mensis Augusti, non amplius est mensis Apostolicus, sed ordinarius.*
4 *Alternatiua stante reseruatio ratione mensis cessat.*
5 *Collatione spectante ad Episcopum ab eo dicitur facta prouisio, nec intrat reseruatio cum beneficium incompatibile illius auctoritate non Apostolica fuerit assecutum.*
6 *Approbatio optionis, & collatio etiam tacitè, & in consequentiam alterius actus fieri potest.*
7 *Prouisio Apostolica non inducit reseruationem, quæ de Iure non adest, nec Ordinario ex defectu voluntatis Papæ præiudicium infert.*
8 *Beneficio vacante ex collatione Ordinarij, virtus decreti solam vacationem ex collatione Papæ comprehendentis cessat.*
9 *Alternatiua conceditur respectu illorum dumtaxat beneficiorum, quæ ad liberam collationem Episcopi spectant.*
10 *Alternatiua ex simplici facultate optandi Canonicis concessa cæteris deficientibus requisitis non cessat.*
11 *Ius conferendi Ordinarij actiuum non restringitur, sed remanet liberum, & absolutum, dum solus quoad omnes priuatiuè confert.*
12 *Episcopus cum solus conferat nullum respectu alternatiuæ adest impedimentum, licet in cui dando non sit absoluta potestas.*
13 *Episcopus licet beneficium cuicumque conferre non possit, collationis tamen libertas ad impediendam alternatiuam non excluditur.*
14 *Pontifice auctoritate Apostolica explicitè disponente optionem habere vim validæ collationis, & prouisionis, alternatiua cessat.*
15 *Indultum concedens simpliciter facultatem optandi, nihil*

nihil dicendo de collatione eandem non comprehendit.
16 *Papa expressis verbis de collatione loquendo, eam ab Ordinario auferre, & eidem velle praiudicium inferre in suo Iure conferendi non censetur.*
17 *Ius conferendi limitatum in quantum praiudicat Ordinario.*
18 *Verbum* liberè *ad collationem non expressam, & qua diuersa est ab optione non trahitur.*
19 *Verba* auctoritate Apostolica *cum sint relata ad concessionem potestatem non alterant.*
20 *Collatio in optione non requiritur, nisi optans titulum spiritualem mutet.*
21 *Titulus spiritualis quando mutatur, collatio Superioris habentis Ius conferendi expressa, vel tacita semper est necessaria.*
22 *Titulus nouus sine institutione prebendæ acquiri non potest.*
23 *Indultum concedens facultatem optandi non solùm prabendas temporales, sed Canonicatus, & dignitates, titulum spiritualem includit.*
24 *Reseruatio quando adest optio de iure excluditur.*
25 *Optio in beneficijs quacumque reseruatione affectis non datur.*
26 *Optionis natura est, vt vnus post alium prout quisque antiquior est successiuè optet.*
27 *Indultum dum genericè optionem successiuè concedit quoad omnes Dignitates, Canonicatum per primam optionem dimissum non esse reseruatum probat.*

DECISIO CXXVII.

VAcauit per obitum Caroli Taboni Thesauraria quarta dignitas Ecclesiæ Cathedralis Meleuitanæ, quam vigore Indulti fel. rec. Vrbani VIII. optauit Fabritius Pontremolus Canonicus antiquior subsecuta possessione, sed post modum supponens, quod mensis Augusti, quo successit vacatio esset Apostolicus obtinuit de ea, vti reseruata sibi prouideri cum decreto, quod per solam Signaturam supplicationis vacaret eius Canonicatus modo controuersus, quam statim facta optione contulerat Reuerendissimo Domino Episcopus Meleuitanus Carolo Balaguer; Cùmque Andreas Basilius prætenderet Canonicatum esse reseruatum supplicauit Sanctissimo Dom. Nostro Alessandro VII. pro illius prouisione, ideò consulta Rota de ordine Sanctissimi ab Eminentissimo D. Cardinali Corrado Prodatario; An Canonicatus de quo agitur sit reseruatus post secundam propositionem negatiuè fuit resolutum.

1 Deducebatur † reseruatio ob vacationem Thesaurariæ mense Augusti, qui est Apostolicus *ex Regula 8. hodiè 9. Cancellaria*, & ex quo facultas optandi concessa est authoritate Apostolica, itaut locum habeat dispositio *extrauag. ad regimen vers. nec non etiam de prabend.* innouatur *per Regul. 1. Cancell.* vbi reseruantur Sedi Apostolicæ omnia
2 beneficia vacantia † per assecutionem incompatibilium, quando obtinentur ex prouisione Apostolica.
3 Verùm cùm D. Episcopus Meleuitanus gauderet † alternatiua mensis Augusti, quo vacauit Thesauraria, non erat amplius Apostolicus, sed Ordinarius, Gonzal. *super d. regul. gloss. 43. num.* 106. Rot. *decis. 379. num. 9. part. 3. re-*
4 *cent.* Ideòque cessat non solùm † reseruatio ratione mensis, Cassad. *decis. 8. num. 5. versic. & idem de prabend.* Mohedan. *decis. 1. sub num. 1. versic. Item quia de concess. prabend.* Crescen. *decis. 11. de priuileg.* Put. *decis. 209. num. 3. lib. 1. & decis. 477. num. 1. & 4. lib. 2. in correct.* Rot. *in recent. decis. 600. num. 2. part. 2.* coram Comitul. *decis. 19. num. 6. vers. intellexerunt Domini*, cum concordantibus allegatis per Gonzal. *gloss. 53. num. 28. & 29. & gloss. 58. num. 28.* Monet. *de option. cap. 3. quæst. 3. num. 84. versic. tum quia*, sed etiam & principaliter prætensa reseruatio inducta per
5 *Extrauag. ad regimen*, † quia cùm vigore alternatiuæ collatio Thesaurariæ spectaret ad Episcopum, non autem ad Papam ab illo dicitur facta prouisio, & sic cum Pontremolus non fuerit assecutus secundum beneficium incompatibile authoritate Apostolica, sed ordinaria huiusmodi reseruatio locum non habet, Nauarr. *cons. 18. num. 13. de prabend.* Gonzal. *gloss. 15. §. 2. num. 14.* Garz. *de benefic. part. 11. cap. 5. num. 45.* Barbos. *de Iur. Eccles. vniuers. lib. 3. cap. 13. num. 52. versic. Secus autem*, Buratt. *decis. 242. num. 2. & 3. & coram Eminentiss. D. Cardin. Otthobon. decis. 197. num. 1. & 2. & per totum.*

Non obstat, quòd Episcopus non contulerit Thesaurariam Pontremolo, quinimò optioni consentire renuerit. Nam licèt requisitus denegauerit præstare positiuum consensum; nihilominus huiusmodi denegatio non continet absolutum dissensum, sed potius præsefert aliqualem tolerantiam, quæ videtur sufficere, præsertim dum ipse statim contulit Canonicatum, vti vacantem per optionem Thesaurariæ factam à Pontremolo: Hinc enim resultat approbatio optionis, † & collatio, quæ fieri potest etiam tacitè, 6
& in consequentiam alterius actus, Lambertin. *de Iur. patronat. part. 3. lib. 2. quæst. 11. art. 1. num. 2.* Gonzal. *d. gloss. 34. num. 69. & 70. & sub num. 71. vers. quo fit*, vt etiam Rot. *decis. 987. num. 1. vers. quod ante lib. 3. part. 3. diuers.*

Nec refert, quòd Pontremolus supponens vacationem Thesaurariæ successisse mense Apostolico, illam deinde vti reseruatam impetrauerit à Sanctiss. D. N. cum decreto, quod per solam Signaturam supplicationis vacaret eius Canonicatus.

Cùm enim huiusmodi suppositum non subsistat, ex quo verè Thesauraria non esset reseruata, dum non potuit ex dicta prouisione aliqua induci reseruatio, quæ de Iure non aderat, † nec ordinario præiudicium inferri ex defectu 7
voluntatis, Papæ Prob. ad Monach. *in cap. tibi qui num. 12. de rescript.* Roman. *cons. 335. num. 11.* Rot. *decis. 12. num. 1. de concess. prebend. in antiq. in recent. decis. 344. num. 11. part. 5. & decis. 237. num. 2. 3. & 4. part. 7.* coram Buratt. *decis. 78. num. 1. & 2. & coram Eminentiss. D. Card. Otthobon. d. decis. 197. num. 19.*

Decretum autem prædictum operatur solùm quando vacatio contingit per collationem factam à Papa, secus autem quando beneficium prius vacabat, † prout hic ex colla- 8
tione facta ab ordinario, tunc enim cessat virtus decreti comprehendentis solam vacationem ex collatione Papæ, non autem quando vacatio alio modo antecedenter successit, vt tradit Garz. *d. part. 11. cap. 5. num. 63.*

Non obstat, quòd alternatiua concedatur respectu illo- 9
rum dumtaxat beneficiorum, quæ spectant ad liberam collationem Episcopi, non autem ad aliorum cum eo dispositionem, seu præsentationem, vel electionem, necnon cum consilio, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, vt ex verbis ipsius regulæ in terminis beneficij debitum optanti respondit Rot. *in Vrgellen. Sacristia 3. Iunij 1624. coram Patriarca Manzanedo per tot. & signanter, §. quæ confirmantur, & in Messanen. Decanatus 1. Februarij 1641. coram bon. memor. Dunozetto, §. minus obstat si dicatur.*

Quoniam ex simplici facultate optandi concessa Cano- 10
nicis contradistincta penitùs à collatione prætendi non potest, quòd in ipsa collatione (quæ alias libera omninò est D. Episcopi) concurrat, dispositio, præsentatio, electio, consilium, consensus, vel interuentus alterius personæ, quo casu solum ad formam dictæ regulæ cessat alternatiua, nam quando factum positiuum, vel consilium, aut consensus alterius personæ non debet interuenire in ipsa collatione, sed simpliciter Ordinarius adstringitur, beneficium conferre optanti, vel digniori, aut habenti certam qualitatem, tunc ad effectum alternatiuæ collatio Episcopi, adhuc dicitur libera cum limitatum tantùm, & restrictum sit Ius conferendi † passiuum, non autem actiuum, quod 11
penès ipsum semper remanet absolutum, & liberum, dum solus confert priuatiuè quoad omnes, vt in his terminis declarando, & limitando exceptionem dictæ regulæ, optimè tradit Gonzal. *gloss. 45. num. 19. cum quatuor seqq. vbi sub num. 23.* specialiter loquitur de optione, quem refert, & sequitur Garz. *dicta part. 5. cap. 1. num. 476.* firmantes, quod dum ex parte Episcopi est libera collatio cum solus conferat nullum adest † impedimentum respectu al- 12
ternatiuæ, licet in cui dando non sit absoluta potestas cum teneatur dare digniori filio patrimoniali, aut personæ de certo genere, cum hoc non sit considerabile ad effectum huius regulæ, nihil de hoc dicentis, vt supponitur *in Vrgellen. Canonicatus 7. Maij 1597. coram Blanchetto*, relat. per eundem Garz. *dicta part. 5. cap. 1. num. 346. vers. quia satis dicitur pertinere*, & meliùs firmatur *in Placentina Archidiaconatus 28. Nouembris 1614. coram bon. mem. Card. Fabritio Verospio, in recent. dicta decis. 600. num. 5. part. 2.* vbi quòd licet Episcopus non possit beneficium cuicumque † conferre, sed teneatur certæ personæ 13
collationem facere, non inde tamen libertas collationis excluditur ad impediendam alternatiuam, nec id est considera-

derabile respectu regulæ nil tale disponentis, *& in Oscen. Archidiaconatus 1. Iulij 1647. coram bon. mem. Peutingerio, §. quia cum data, vers. & statutum solum, & 17. Martij 1649. coram R. P. D. meo Verospio, §. quia præterquam.*

Præsertim dum facultas optandi non est libera omnium Canonicatuum, sed illorum dumtaxat antiquiorum, qui terras suorum Canonicatuum meliorassent, & ædificia restaurassent: Hinc enim negari non potest, quin versetur Iudicium Episcopi in cognoscendo, quis verè conditiones ex indulto requisitas adimpleuerit, quod clariùs demonstrat collationem actiuam esse liberam exemplo Parochialium, quæ debentur digniori approbato in concursu, & tamen adhuc dicuntur liberæ collationis ad hunc effectum, vt exemplificant Gonzal. & Garz. mox allegati, nec vrget replicatio, quòd hoc pertineat ad Inquisitorem Melitæ, cui directa fuit executio indulti, quia executori demandatur solum executio simplicis optionis, quatenus impediretur ab Episcopo, sed non comprehendit collationem, de qua ibi non disponitur.

In casu autem decisionis *Vrgellen. Sacristiæ coram Patriarcha Manzanedo*, in obiecto allegatæ aderat statutum
14 † authoritate Apostolica confirmatum, vbi non solum concedebatur facultas optandi, sed explicitè disponebatur optionem habere vim validæ collationis, & prouisionis, & optantes alia prouisione non indigere ex quibus satis desumebatur Episcopo à collatione, & prouisione etiam actiua, & sic cessabat alternatiua, vt clarè in ea deducitur sub dicto §. *quæ confirmantur*, prout etiam constat in casu decisionis *Messanen. Decanatus coram bon. mem. Dunozetto*, cum Canonicatus essent simultaneæ collationis Episcopi, & Capituli.

Indultum verò san. mem. Vrbani VIII. de quo agitur
15 † concedit simpliciter facultatem optandi: De collatione autem nihil dicit, ideò eam non comprehendit, quia optio non est collatio, *Archidiacon. in cap. fin. de consuetud. in 6.* Æneas de Falconibus *de reseru. benefic. effect. 5. num. 3. inter tractat. magn. tom. 15. part. 1. fol. 254. à tergo,* Monet. *de opt. cap. 4. quæst. 2. num. 24.* & dum Papa verbis expressis loquitur de collatione non censentur eam auferre ab ordinario, nec eidem velle præiudicium inferre in suo Iure conferendi *ad text. in cap. 2. de relig. domib. vbi gloss. in figuratione casus, vers. nota quod per hanc,* & in verbo *cuius est Diœcesis,* ibique *Hostiensis num. 2. in fine, vers. & ex his patet,* Gonzal. *super dicta regul. 8. §. 4. probem. num. 6.* Rot. *decis. 30. num. 2. vers. nec est verisimile, quod Papa de præbend. in antiquis,* & in fortioribus terminis *decis. 531. num. 20. 21. & 28. part. 4. tom. 3. recent.*

Decisiones autem *bon. memor. Merlin.* 830. *&* 838. super
16 eodem Indulto emanatæ dicunt fieri præiudicium † Episcopo in Iure conferendi pinguiores præbendas, vt scilicet illud sibi limitetur, & restringatur ad certas personas optantes, non autem quod totaliter sibi auferatur de qua totali oblatione est quæstio nostra, nam limitatio, & restrictio
17 operatur circa † Ius conferendi passiuum, non autem circa actiuum, quod remanet liberum, vt erat ante, & hoc sufficit ad effectum alternatiuæ, licet passiuum sit restrictum, & limitatum ex auctoritatibus in his terminis supra allegatis.

Non obstante, quòd ibi, *dicatur easque similiter optare liberè, & licitè possint, & valeant auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus, & indulgemus,* quia cùm in eo fiat mentio solum de optione dictum verbum *liberè* non trahi-
18 tur ad collationem † non expressam, & quæ diuersa est ab optione, vt in simili Rot. *decis. 444. num. 62. & 63. part. 5. recent.* verba autem illa *auctoritate Apostolica &c.* eum sint
19 relata ad concessionem non alterant potestatem, † quia vt benè aduertit Io. Andr. *in cap. cum aliquibus post med. verb. auctoritate de rescript. in 6.* Differentia est maxima, an hæc verba referantur ad actum, an verò ad verba *concedimus potestatem,* quia in isto secundo casu non faciunt delegatum, prout in primo vt explicat etiam Panuin. *de potest. Capit. Sed. Vacant. part. 1. quæst. 10. num. 3. vers. sed ad successorem inter tract. magn. tom. 13. part. 2. fol. 419.* Garz. *part. 5. cap. 7. num. 50.*

20 Nec pariter momenti est, † quòd in optione non requiritur collatio, quia hoc est verùm quando optans non mutat titulum spiritualem, sed optat, & mutat solum præbendam temporalem, Gemin. *in cap. final. §. in præbend. sub num. 4. vers. Sol. dicit, quod non est necessaria de consuetud. in 6.* Bald. *cons. 177. num. 1. & 2. lib. 1.* Lotther. *de re benef. lib. 2. quæst. 38. num. 16. & 17.* Sed quando mutatur, & optatur titulus spiritualis, vt fecit Paulus Æmilius, ex quo dimisso Canonicatu, quem prius obtinebat optauit di-
gnitatem, † semper necessaria est collatio Superioris haben- 21
tis Ius conferendi expressa, vel tacita, vt benè declarat Io. Andr. *in dicto cap. final. sub num. 4. versic. respondet, quod Domus,* Card. Zabarell. *consil. 126. sub num. 4. vers. non enim*
posset acquirere nouum titulum præbendæ † sine institutione, 22
Cassad. *decis. 17. sub num. 2. consimili, vers. non enim posset acquirere de præbend.* Gonzal. *dicta gloss. 34. num. 66. vbi sub num. 74.* refert ità resolutum per Sacram Congregationem Eminentissimorum DD. Cardinalium Sac. Concil. Trident. Interpretum idem Garz. *part. 6. cap. 13. num. 50.* Barbos. *de Canonic. & Dignitat. cap. 30. num. 18.* Card. Seraph. *decis.*
1323. num. 1. vers. quia aliter, eòque magis dum idem † In- 23
dultum dat facultatem optandi non solas præbendas temporales, sed Canonicatus, & dignitates, & sic titulum spiritualem, vt aduertit Garz. *part. 5. cap. 1. num. 459. in addit. §. quando vero, & §. & ita Consultus.*

Præterea non subsistit argumentũ, quòd non intret alternatiua, & beneficiũ sit reseruatum ex quo subiacet optioni. Quia de Iure si adest reseruatio excluditur optio, etsi habet
locũ optio, † cessat reseruatio, nam optio non datur in bene- 24
ficijs quacũq; reseruatione † affectis, siue generali, siue par- 25
ticulari, *dicto cap. final. dicto §. in præbend. de consuetud. in 6.* Gemin. *cons. 30. num. 8. & seq.* Calderin. *cons. 3. de consuetud.* Cassad. *decis. 4. num. 2. de concess. præbend.* Garz. *de benef. part. 5. cap. 1. num. 450.* Rot. *decis. 1. num. 7. de rer. permut. in nouis. decis. 642. num. 1. part. 4. diuers. in Lucana Optionis Domus 14. Ianuarij* 1607. coram Patriarca Manzanedo apud Marchesi. *de commiss. part. 1. fol. 385. num. 2.* & alijs allegatis *in dicta Messanen. Decanatus 27. Maij 1641. coram bon. mem. Dunozetto, §. In beneficijs autem,* & in specie de reseruatis *ex Regula 8. hodie 9. Cancellariæ,* Rot. *decis. 643. num. 1. part. 4. diuers. decis. 142. num. 3. & 4. part. 2. recent.* & coram Greg. *decis. 478. num. 2. ibique add. n. 59.* Idque procedit non solum quoad dignitatem, vel Canonicatum, qui primo loco optatur, sed etiam quoad alterum, qui dimittitur, & successiuè respectu omnium aliorum, quatenus vt fieri solet etiam ab
alijs sequentibus † Canonicis fieret optio. Cùm enim de 26
natura optionis sit, quòd successiuè vnus post alium, prout quisque antiquior est optet, vt litteraliter probat text. *in dicto cap. final.* ibi, *In qua consuetude habetur, quod antiquiores Canonici gradatim meliores si voluerint possint cum vacant per se, vel per alios optare præbendas, ibique gloss. dicto verbo gradatim,* Moneta *vbi supra cap. 5. quæst. 1. num. 2.* & meliùs *num. 15.* idem Barbos. *de Canonic. & dignit. cap. 30. num. 12. vers. vbi num. 15. addit. & num. 13.* Rota *decis. 411. num. 1. part. 1. diuers.* Inde sequuta optione primi excluditur reseruatio dimissi subiacentis optioni peragendæ à subsequenti Canonico. Idque clarè etiam educitur ex eodem
indultò, dum † genericè optionem successiuè conce- 27
dit, quoad omnes dignitates, & Canonicatus, signum euidens, quòd Canonicatus dimissus per primam optionem non est reseruatus, nam alia successiua impediretur optio, nec haberet locum indultum, & hoc optimè agnouit Rot. *in dd. decisionibus bon. mem. Merlini* 830. *&* 838. dum in eis decidit optiones Pontremoli, & Cagliares fuisse validas, & tamen Cagliares optauit Canonicatum dimissum à Pontremolo primo optante, vnde approbando eius optionem implicitè canonizauit Canonicatum dimissum à primo optante non esse reseruatum, nimis enim durum videretur quod Papa concedendo indultum optandi voluisset reseruare beneficium dimissa propter optionem contra propriam ipsius naturam, & in maximum præiudicium ordinariorum collatorum. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana legitimæ.

Veneris 5. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

Reseruata filio primi matrimonij legitima sibi de Iure debita, post confirmatam à Matre donationem ad fauorem vnius ex filijs secundi matrimonij, quæstio fuit an legitima deberetur in triente, vel potiùs in semisse, & pro semisse conclusum fuit.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Regula de femiffe infpećto numero quinque filiorum tam præcedentis, quàm fequentis matrimonij intrat, cùm omnes fiuè mafculi, fiue fœmina in capita pro æquali portione computentur.*

2 *Fœminæ exiftentibus mafculis ab hæreditate Matris ex difpofitione ftatuti Vrbis exclufæ videntur.*

3 *Fœminæ per ftatutum exclufæ eatenus in numero liberorum computantur, quatenus ad augendam legitimam ipforum mafculis expedit.*

4 *Hæredi cùm non expediat fororem non facere numerum, ea non numerata quatuor remanent filij, & legitima triens non femiffis euadit.*

5 *Exclufio fœminarum propter mafculos refpicit commodum duntaxat fratrum eiufdem matrimonij, non autem vterinorum, vti alterius familiæ, & agnationis.*

6 *Soror ad non faciendum numerum à voluntate fratris vtrinque coniunćti, non verò ab arbitrio Vterini pendet.*

7 *Statutum Vrbis extantibus mafculis excludit fœminas ac fi mortuæ effent, vel non exifterent.*

8 *Fœminæ ftante ftatuto ad faciendum numerum in computatione legitimæ prorfus exclufæ reputantur, nifi volentibus fratribus, aut dote loco legitimæ fuccedente.*

9 *Dos quando non fortitur naturam legitimæ, ftatutum fœminas non admittit, cùm illud ab exclufione non autem à dotatione incipiat.*

10 *Filiæ cùm à Matre fuerint inftitutæ ftatutum pro earum exclufione non intrat, quod locum folummodò habet ab inteftato non autem ex teftamento.*

11 *Filiæ ceffante ftatuto abfolutè numerum faciunt perindè ac fi exclufæ à ftatuto non effent.*

12 *Statutum fuper fola fucceffione ab inteftato difponens habere etiam locum condito teftamento, verum eft, quando inftitutis mafculis fœminæ in Teftamento funt præteritæ.*

13 *Fœminæ quando non funt exhæredatæ, fed agnitæ tanquam in fuas, & honoratæ titulo inftitutionis, ftatutum excludens ab inteftato ad cafum conditi Teftamenti non extenditur.*

14 *Statutum particulariter difponens fuper fucceffione ex Teftamento facit, vt dos loco legitimæ fuccedat.*

15 *Dote vigore ftatuti loco legitimæ fuccedente, non dubitatur quin fœminæ pro impinguanda legitima de triente in femiffem numerum faciant.*

16 *Doti à Patre, vel Auo conftitutæ filiæ, vel Nepotes acquiefcere debent.*

17 *Dos, vel legatum dum relinquitur in compenfationem legitimæ fiuè de Patris, fiuè Matris hæreditate agatur, filiæ ad faciendum numerum admittuntur.*

18 *Fœminæ in Teftamento reintegratæ in numero liberorum computantur, nulla habita ratione legati vtrum fit modicum vel pingue, dummodò fit Iure inftitutionis, & pro legitima.*

19 *Teftatrix perperam reliquiffet filiæ legatum iure inftitutionis pro toto, quod poffet prætendere ratione legitimæ, nifi legitimam ipfi deberi præfuppofuiffet.*

20 Textus Grat. *firmans, quod per legatum relićtum etiam iure inftitutionis, & pro legitima fœminæ non videantur agnitæ in filias, dum loquitur contra communem non admittitur.*

D E C I S I O CXXVIII.

DEfunćta Aurelia Grana relićtis ex primo matrimonio
Hiacyntho Antonio, & Veronica de Vitalibos, &
ex alio Antonio Francifco, Carolo Camillo, & Brigitta
de Ferrinis, cùmque Aurelia confirmauerit in eius testa-
mento donationem quam fecerat inter viuos ad fauorem
Caroli Camilli vnius ex filijs fecundi matrimonij, referua-
ta Hiacyntho filio primi matrimonij legitima fibi de iure
debita quæftio erat, an legitima deberetur in triente, vel po-
tius in femiffe.
1 Et pro parte Hiacynthi † prætendentis illam ad ratam fe-
miffis adducebatur regula *in §. fi vltrà quatuor Auth. de
trient. & femiff. & d. Auth. nouiffima C. de inoffic. teft.*
Iuxta quam in præfenti cafu infpećto numero quinque
filiorum tàm præcedentis, quàm fequentis matrimonij le-
gitima eft femis, cum omnes fiuè mafculi, fiuè fœminæ
computentur in capita pro æquali portione vt fequendo di-
fpofitionem, *dićta Auth. in §. fi vltra quatuor*, dixit
Rota *in Rauennaten. fucceffionis 7. May 1657. coram me
§. non autem portio.*
Verùm quia Veronica, & Brigitta † tanquam fœminæ 2
exiftentibus mafculis videbantur exclufæ ab hæreditate
Aureliæ Matris ex difpofitione ftatuti Vrb. *cap. 145. lib. 1.*
conabantur informantes pro Carolo Camillo contendente
Brigittam eius fororem vtrinque coniunćtam non effe
computandam ad augendam legitimam de triente in fe-
miffem pluribus rationibus euadere regulam prædićtam.
Et primò, quia fœminæ exclufæ † per ftatutum eatenus 3
computantur in numero liberorum ad augendam legiti-
mam mafculorum quatenus ipfis mafculis magis expedit, &
ita poftulat eorum intereffe, Craff. *in §. legitima quæft. 6.
num. 7.* Gratian. *difcept. forenf. cap. 594. num. 22. & cap.
676. num. 12.* Modern. *Forolinien. de legit. lib. 1. tit. 4. part. 3.
num. 16. & 32.* Rot. *in Firmana legitimæ 30. Octobris 1617.*
coram Vbaldo *poft eumdem Forolinen. decif. 74. num. 1. &
decif 137. num. 13. & 160. num. 18. part. 6. recent.* Vnde cùm
Carolo Camillo vtpotè donatario, & hæredi omnium bo-
norum Aureliæ expediat, quod Brigitta eius foror non fa-
ciat numerum, † ea non connumerata remanent quatuor 4
filij; Adeòut legitima fit triens non autem femis, Soccin. fen.
conf. 84. num. 5. lib. 1. Bellon. *de iure Accr. cap. 5. quæft.
49. num. 13. & 14.* Michalor *de fratribus part. 3. cap. 9.
num. 7.* Rota *d. decif. 137. num. 16. & 17. part. 6. recent.*
Secundò, quòd exclufio † fœminarum propter mafculos 5
ratione conferuandæ agnationis refpicit fauorem, & com-
modum dumtaxat fratrum eiufdem matrimonij, non autem
fratrum Vterinorum vti alterius familiæ, & agnationis iuxta
dedućta *in Firmana pecuniaria decif. 461. n. 6. & 7. part. 2. re-
cent. & in d. decif. 137. n. 15. & decif. 160. num. 26. & 27.
part. 6.* Ideò computatione Brigittæ ad faciendum, vel non
faciendum † numerum non pendere à voluntate, & com- 6
modo Hiacynthi fratris Vterini, fed à voluntate, & arbi-
trio Caroli Camilli fratris vtrinque coniunćti, Gabr. *conf.
108. num. 8. verf. nam hoc vfu lib. 1.* Hond. *conf. 1. num. 105.
lib. 1.* Eugen. *conf. 33. num. 7. & feqq. & conf. 35. num. 9.
lib. 1.* cum pluribus relatis per Gratian. *d. cap. 676. num. 13.*
& Rot. *decif. 87. num. 4. poft d. Forolinien. de legit. & d. de-
cif. 137. num. 13. part. 6. recent.*
Tertiò, ftatutum vrbis † exclufiuum fœminarum extan- 7
tibus mafculis, ac fi fœminæ effent mortuæ, vel non exifte-
rent ad notat. per Bald. *conf. 491. à num. 1. lib. 4.* Gabr. *de
legitima conclus. 2. num. 4. d. Forolinien. lib. 1. tit. 4. quæft. 3.
num. 29.* Bellon. *de iure accrefc. cap. 6. quæft. 15. num. 74.*
Craff. *d. §. legitima quæft. 7. num. 14. verf. quid dicendum*,
propterea de illis nullam haberi rationem quinimò reputari
† prorfus exclufas ad faciendum numerum in computatio- 8
ne legitimæ: Quòd fi aliquando connumerantur, illud eue-
nire folum volentibus fratribus, quorum fauore eft inducta
exclufio, vt fupra probatum fuit, vel quando dos fucce-
dit loco legitimæ fecus vbi dos † non fortitur naturam le- 9
gitimæ prout in terminis d. ftatuti Vrbis cum incipiat ab ex-
clufione, non autem à dotatione, iuxta magiftralem diftin-
ćtionem Caftr. *in l. Titio centum §. Titio genero num. 8. ff.
de condict. & demonftr.* quam femper approbauit Rot. ve-
luti coram Cardin. Millin. *decif. 317. num. 4. & 5. apud d.
Forolinien. de legitim. decif. 74. num. 243. in recent. decif.
405. per tot. part. 5. & vltimo loco cumulatis alys in Roma-
na tranfactionis 2. May præteriti coram Reu. P. D. meo
Celfo §. nec refiftit.*
His tamen non obftantibus DD. refponderunt Brigittam
effe computandam in numero liberorum, & confequen-
ter legitimam effe femiffem. Et moti funt ex eo quod Au-
relia reliquerat in teftamento Brigittæ, & Veronicæ filia-
bus legitimam in legata rei certæ titulo inftitutionis, & pro
quouis alio iure, ac pro omni, & toto eo quod prætendere
poffent ex eius hæreditate. Vnde cùm filiæ fuerint à matre
inftitutæ, † & agnitæ tamquam in fuas non intrat ftatutum 10
prædictum pro earum exclufione, quod folùm vindicat fibi
locum ab inteftato, non autem ex teftamento, vt aduertit
Rub. Alex. *in l. pater filium num. 174. ff. de inoffic. teftam.*
Soccin. fen. *conf. 75. num. 3. lib. 3.* Gabr. *conf. 140. num. 8. &
9. lib. 2.* & refpondit Rot. *decif. 266. num. 3. 44. part. 1. diuerf.*
& coram fan. mem. Greg. *decif. 565. num. 6. & feqq. & decif.
100. Verf. 2.* dubitatur poft Fenzon. *ad ftat. Vrb.* & ideò cef-
fante ftatuto † non applicatur conclufio, quod fœminæ fa- 11
ciant numerum, vel non faciant, prout mafculis expedit, vel
non expedit, fed abfolutè faciunt numerum ad eorumdem
ma-

masculorum perinde ac si exclusæ à statuto non essent, vt not. Angel. *in d. l. Pater filium vers. quod autem esset ff. de inoffic. testam.* Petr. de Ancharan. *in l. traij fratres ff. de part.* Cost. *de ration. rat. quæst. 37. num. 5.* Castr. *cons. 52. in fin. lib. 1.* Soccin. *d. cons. 75. num. 3. cum seqq. lib. 3.* tradunt Cyriac. *contr. 71. num. 16. & 72. num. 26.* Bellon. *de iure accresc. d. cap. 6. quæst. 15. circa fin. vers. licet frequentius, & seqq.* Rot. *apud d. Foroliuien. de legit. decis. 106. num. 9. & decis. 137. eodem num. part. 6. recent.*

12 Non obstat, quòd statutum Vrbis † disponens super sola successione ab intestato habeat etiam locum condito testamento. Quia licèt hoc verum sit, quando institutis masculis fœminæ in testamento sunt præteritæ, ne melioris sit conditionis filia exclusa ex testamento contra voluntatem defuncti, quam illa ab intestato præter voluntatem Testatoris, iuxta tradita per Bart. *in l. 1. §. sciendum ff. de suis, & legit.* & Bald. *in l. maximum vitium C. de liber. præterit.* & considerauit *Rota in Romana supplementi legitimæ post d. Foroliuien. decis. 36. per tot. in Romana legitimæ decis. 316. num. 12. cum seqq. part. 6. & decis. 175. num. 1. part. 7. recent.* Attamen

13 vbi prout hic fœminæ non sunt † præteritæ, & exhæredatæ, sed agnitæ tamquam in suas, & honoratæ titulo institutionis etiam ratione legitimæ tunc statutum excludens ab intestato non extenditur ad casum conditi testamenti, vt distinguendo tradit Alex. *cons. 131. num. 2. vers. vnde propter hoc lib. 1.* Paris. *consil. 53. num. 79. lib. 3.* & ita declarauit Rota *in Cesanaten. legati decis. 449. num. 1. & per tot. part. 4. diuers.* coram fan. mem. Gregor. *decis. 358. num. 4.* ibique *Add. num. 6. in rec. d. decis. 316. num. 14. part. 6. decis. 60. n. 16. & d. decis. 175. num. 2. vers. secus verò, & num. 17. & 18. part. 7. & in Romana hæreditatis de Fabijs 19. Iunij 1643. coram bon. mem. Bichio §. his positis.* Ratio autem concorditer adducta est, quòd sicuti Testator ex præteritione filiarum suarum censetur voluisse statutariæ exclusioni adhærere, ita ex legato facto verè institutionis in causam earum legitimæ censetur voluisse se cum statuto conformare, sed ab eius dispositione voluisse recedere.

14 Hinc fuit consideratum potius intrare aliud statutum † in antecedenti *cap.* 141. particulariter disponens super successione ex testamento cuius vigore pluries firmauit Rot. dotem succedere loco legitimæ; vt distinguendo inter vtrumq; statutum coram Buratt. *decis. 215. num. 10. cum seqq. in Romana domus 4. Maij 1646. coram Reuerendissimo D. meo Episcopo Papien. §. quia licet,* & nouissimè *in dicta Romana transactionis coram R. P. D. meo Celso §. Immò idem Vent. ideo dotem,* & optimè priùs firmauit *in decis. 266. num. 3.*

15 *& 4. part. 1. diuers.* Quo posito non est dubitandum † quin fœminæ faciant numerum pro impinguanda legitima de triente non semissem cum id sit inconrouertibile, quando dos debita vigore statuti succedit loco legitimæ ex adductis per Bellon. *de iure accr. cap. 6. quæst. 15. num. 9. circà fin. & seqq.* Rot. *post d. Foroliuien. decis. 106. num. 9. & dec. 137. eod. num. part. 6. recent. cum alijs supra allegatis.*

16 Neque obstare, quòd statutum prædictum loquatur expresse † de dote constituta à Patre, vel Auo, cui filiæ, vel Nepotes debent acquiescere, & ita cum nos versemur in testamento materno illius dispositionem non facere ad punctum, nam vltra quod satis est, quòd nec minus intrat exclusio disposita in *sequent. cap.* 145. à quia testatrix relinquens legatum filiabus pro earum legitima omninò voluit recedere cessat difficultas quia siue agatur de hæreditate Patris,

17 siue Matris dummodò dos, vel legatum † relinquitur in compensationem legitimæ fœminæ faciunt numerum, vt legitima masculorum transeat de triente ad semissem; ita reiecta contraria opinione fuit pluries decisum, vt in *Ciuitatis Castelli supplem. legit. 4. Martij 1614.* coram Card. Lancell. & relatis alijs in *Romana fideicommissi de Marianis 9. Maij 1655. coram R. P. D. meo Alberg. §. Hoc igitur Vers. siue agatur decis. 137. num. 13. part. 6. rec.*

Nec prædictis resistere, quòd legatum sit modicum, & potiùs relictum ad cautelam excludendi, quam includendi

18 fœminas, quia dum fœminæ † in testamento fuerunt agnitæ, & reintegratæ aduersus exclusionem statuti, legatum vtrumque sit vel modicum, vel pingue dummodò sit iure institutionis, & pro legitima computantur in numero liberorum, vt vltra adductos comprobant Gratian. *cons. 160. num. 35. lib. 2.* Maresc. *var. resolut. lib. 1. 28. sub num. 6. vers. secus si pater relinquat filiæ dictus Foroliuien. lib. 3. tit. 1. quæst. 8. sub num. 59. Vers. si autem pater* Surd. *de Alim. tit. 3. quæst. 1. num. 64. cum seqq.* Cyriac. *contr. For. cap. 71. num. 16. & seqq.* Rot. *decis. 60. num. 1. cum seqq. part. 1. diuers.*

Cumque legatum conceptum fuerit in hæc verba, ibi, *per ragione d'institutione, & in ogn'altro meglior modo per tutto quello, che la Signora Brigida potesse pretendere nella sua heredità per qualsiuoglia causa, & occasione etiam per raggion di legitima*, excluditur prorsus prætensa cautela, & exclusio, atque clarè educitur, quod testatrix filiam agnouit † vti in suam eamque voluit consequi legitimam, pro rata tantùm sibi relicta, alias enim perperam legatum ei reliquisset iure institutionis, pro toto eo quod posset prætendere etiam ratione legitimæ nisi legitimam sibi deberi præsupposuisset, vt benè firmauit Rota *in d. decis. 266. num. 4. vers. hic autem part. 1. diuers.* 19

Demum nihil referre, † quòd text. relatus à Grat. *discept. 676. num. 15. in decis. 159. num. 3.* firmet, quòd per legatum relictum etiam iure institutionis, & pro legitima fœminæ non videantur agnitæ in filias, quia loquitur contra communem vt patet ex adductis, & singulariter aduertit Cost. *de Rat. quæst. 37. in fin.* & tamen non negat, quòd fœminæ faciat numerum, sed tantummodo, quod non faciunt partem, de quo hic non est quæstio, & in his terminis, atque ad effectum si rectè aduertatur loquitur Rot. apud Merlin. *vbi supra decis. 24. num. 1. & 9.* cum alijs in contrarium allegatis. 20

Fuit itaque causa quinquies proposita partibus informantibus conclusum deberi Hiacynthio Antonio Vitali duas vncias cum duabus quintis partibus alterius vnciæ tam ratione propriæ portionis, quàm Veronicæ eius sororis germanæ ex omnibus bonis Aureliæ matris siue dotalibus, siue extradotalibus, iuxta *Auth. nouissima 6. de inoff. test.* & in corpore vnde sumitur *§. prohibemus*, ibique glossa *verbo relinquat in Auth. de trient. & semiss. & §. disposuimus, vt cum de appellat. cognosc.* & in proposito dictum fuit in supradicta *Rauennaten. successionis 7. May 1657. coram me, §. 1. deberi.*

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Vbinaten. Pecuniaria.

Veneris 5. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

De transactione cum Patre adstipulata super donatione intuitu matrimonij contrahendi antecedenter recepta.

SVMMARIVM.

1 *Donatio in fauorem vtriusque coniugis, & filiorum contracta, ad heredes dumtaxat sanguinis, non autem extraneos referri debet.*
2 *Declaratio contractus accedente vtriusque partis consensu ex Iuris dispositione permittitur.*
3 *Ius in bonis Patris pro se, ac filijs adstipulanti donatis filijs nisi ipsis heredes existant nullatenus delatum censetur.*
4 *Vocatio quando ex coniecturis consurgit, ad donata bona ex propria persona aspirare non prohibetur.*
5 *Coniectura ad fauorem vocationis sororum ex duplici capite Iustificatur.*
6 *Prohibitio alienationis fauorem filiorum respiciens ipsorum comprehensionem sub instrumento donationis elicit.*
7 *Contractum Testatoris Heres regulariter approbare tenetur.*
8 *Transactionem via executiua vulnus inferre, in quo casu procedit.*
9 *Ius proprium filij ex Patris transactione deterius fieri nequit.*
10 *Transactio bona fide stipulata successiuè vocatis interdum nocet.*
11 *Litis euentus dubius, dum non contingere poterat super donatione, bona fides excluditur, & transactio nullius roboris reputatur.*
12 *Decretum Vrbini quoad donationes pro augmento Dotis pro iusta transigendi causa deseruire non potest.*
13 *Instrumentum publicum donationis cum omnibus solemnitatibus factum, in casu non implementi vim pro interesse pulsandi habet.*

DE -

DECISIO CXXIX.

TRansactionem à Lelio cum Francisco Patre adstipulatam super donatione scut. 13. m. quam idemmet Lelius matrimonij intuitu cum Octauia contrahendi antecedenter receperat Lauiniæ, & Margaritæ ex eodem matrimonio progenitis obesse responsum fuerat coram me sub die 11. Febr. anni præteriti, itavt mandatum earum fauore pro scutis 5. m. ab A. C. expeditum nullatenus exequi deberet, cuius decisiones vires hodiè corruere Domini censuerunt.

1 Licet enim donatio † ab vtroque coniuge Lelio scilicet ac Octauia pro se, ac eorum hæredibus recepta fuerit, ipsa tamen adstipulatio ad hæredes duntaxat sanguinis, non autem extraneos debet referri, dum in transactionis Instrumento, de cuius Iuribus agitur, tùm in Lelij, tùm in ipsius filiorum quoque fauorem donatio asseritur contracta: De-
2 claratio quippè prioris † contractus accedente vtriusque Partis assensu ex Iuris dispositione permittitur ad text. *in l. Iurisgentium 7. §. adeò, & l. ab emptione ff. de pactis*, Rota coram Buratto *decis.* 518. *num.* 8.

3 Neque vrget, quòd in bonis Patris † pro se, ac filijs adstipulanti donatis Iùs delatum filijs nullatenus censeatur, nisi ipsi hæredes existant quidquid dici posset in casu, quo donatio Patri ac filijs concessa foret, vt responsum fuit *in Auenion. fideicommissi 4. Februarij in §. hæc autem irreleuantia, & 26. Iunij 1647. in §. & licet coram me*, vbi ratio differen-
4 tiæ inter casum vtrumque assignatur † cum enim ex coniecturis Lauiniæ, & Margaritæ vocatio consurgat, adductæ conclusionis vis prorsus eliditur, nec proindè eædem ad donata bona ex propria persona prohibentur aspirare, iuxta Gloss. *communiter receptam in l. si tibi §. si pactus in verbo prodierit post med. ff. de pactis*, & in his terminis tradit Bertrand. *cons.* 176. *num.* 4. *vers. præterea lib.* 3. *part.* 1. Io. Franc. à Pont. *cons.* 25. *num.* 3. Rot. *decis.* 127. *num.* 7. & 8. *part.* 6. *recent.* & *in Romana fideicommissi de Inconoratis 5. Nouembris 1639. in §. contrarium Domini, & 5. Martij 1640. in §. secundus est casus coram bon. mem. Pirouano*.

5 Quarum prima desumitur † ex transactionis Instrumento filios quoque Lelij enunciante extitisse in donatione contemplatos. Alteram verò suadet pactum in duobus Instrumentis separatim editis appositum, ac præseferens, vt quoties loca montium in executionem donationis Lelio assignata contingerent alienari, vt donatoris hæredes pecuniam eorum vice persoluerent, deberet pretium pro cautela, ac filiorum securitate reinuestiri. Ex hac namque
6 † prohibitione alienationis filiorum fauorem respiciente, ipsorum comprehensio sub instrumento donationis elicitur ad text. *in l. filiusfamilias* 107. §. *Diuo il* 2. *ff. de leg.* 1. Roman. *cons.* 457. *num.* 2. Card. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib.* 6. *tit.* 15. *num.* 13. Rot. coram Caualer. *decis.* 167. *num.* 1. & in his terminis responsum fuit *in Meleuitana donationis 12. Decembris 1653. in §. & comprobat pactum coram Reuerendissimo D. meo Decano*. Accedente conuentione potissimum quòd à filijs Lelij, Francisci hæredes ex titulo donationis vexari nequirent, quam sanè molestiam ex propria duntaxat persona vti condonatarij poterant inferre non
7 autem Iure Patris hæreditario, † cum Testatoris coniunctum hæres regulariter approbare cogatur, ad text. *in l. cum à matre C. de rei vend.* Surd. *cons.* 355. *num.* 42. Rot. *decis.* 265. *num.* 3. *post med. part.* 1. & *decis.* 337. *num.* 22. *part.* 5. *recent.*

8 Hinc obesse non valet, † quòd transactio viæ executiuæ vulnus soleat inferre, vt dicit Rota coram Caualer. *decis.* 550. *num.* 4. & *decis.* 86. *num.* 9. *part.* 6. *recent.* siquidem admitti posset obiectio, quoties Lelius, seu Lauinia, & Margarita pro consecutione residui donatæ quantitatis hæreditario Iure tractarent. At secus dum sorores ex Instrumen-
9 to donationis Ius proprium † independenter à Patre deducunt, quòd proindè deterius ex Patris transactione fieri nequiuit, iuxta text. *in l. Imperatores 3. ff. de transactionibus, Abbas in cap. quamuis num. 30. de re Iudicata*, Menoch. *consil.* 599. *num.* 3. Natta *cons.* 470. *num.* 12. & 13. Peregrin. *de fideicom. art.* 52. *num.* 81. & *seq.* Fusarius *de substitut. quæst.* 562. *num.* 1.

10 Pariter non obstat, † quòd bona fide adstipulata transactio successiuè vocatis perapta sit quoque nocere, ad text. *in l. præses C. de transact. & l. cum hæreditas ff. ad Trebell.* Cæphal. *cons.* 261. *num.* 35. *lib.* 2. Gratian. *discept. forens. cap.* 476. *num.* 1. Rota *in Romana fideicommissi de Barisanis 27. Iunij 1650. in §. Immò coram Reuerendiss. P. D. meo Celso*; Dum enim dubius litis euentus, seu † incertitudo super donatio- 11
ne contingere non poterat bona fides penitus excluditur necnon transactio nullius propè modum roboris reputatur ad text. *in l.* 1. *ff. de transact. & in d. l. præses C. eodem*, Manent. *cons.* 136. *num.* 42. & 43. Roman. *cons.* 517. *num.* 18. Aym. *cons.* 152. *num.* 10. Surd. *cons.* 451. *num.* 11. Rota *in Bononien. nullitatis Concordiæ 12. Iunij 1645. in §. At hic neutrum coram Reuerendissimo D. meo Decano*.

Neque pro iusta transigendi causa poterit deseruire Decretum Vrbini Ducis † donationes etiam pro augumento 12
Dotis absque ipsius assensu ventatis expleri, perindè, ac si post deuolutum Apostolicæ Sedi Ducatum debuisset Vice-Legati licentia in donatione adhiberi, quidquid enim sit an tale decretum, quod contenditur ex Summi Pontificis approbatione destitutum donationem hanc matrimonij contemplatione contractam includat, quælibet remouetur obiectio ex promissione donatoris nullitatem quamcumque de proprio ære sanandi, necnon publicum Instrumentum donationis † cum omnibus solemnitatibus peragendi, ex 13
cuius vi poterat in casu non implementi pro interesse pulsari, vt in terminis obligationis facti alieni, tradit Aym. *cons.* 957. *num.* 21. *cum sequentibus*, vbi quòd diligentiarum adhibitio, nullatenus suffragatur, Gabr. *cons.* 171. *num.* 4. *lib.* 2. Paris. *cons.* 110. *num.* 10. *lib.* 1. Cardinal. Mantic. *de tacit. lib.* 14. *tit.* 35. *num.* 32. Rota *in Asculana Renunciationis 22. Maij 1651. in §. Nihilominus, & prima Iulij 1652. coram Reuerendissimo D. meo Decano*, & notant Add. *ad decis.* Buratt. 64. *num.* 19.

Et licet Lælius scut. 9000. adhuc viuente Patre fuerit consecutus scut. videlicet 8000. in tot bonis stabilibus, ac locis Montium insolutum attributis, & pro alijs scutis mille fructus vlterius Prædij vulgò, *la Spagnola*, cùm tamen bona donata post eius dumtaxat obitum potuisset obtinere, nihilominus grauamen in scut. 4000. eidem iniunctum ex resolutione præuentiua nullatenus compensatum esse censetur. Dum in vtilitatis compensationem ex præuentiua solutione delata Patri scut. 350. Lælius indulsit, quæ singulis annis pro alimentis eidem debuerant exbursari, quidquid dici posset in casu quo alimentorum renunciatio facta non foret, vt tradit Molin. *de Primog. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 22. Cancer. *var. resolut. part.* 3. *cap.* 19. *num.* 137. cum alijs in decisis præterita relatis in §. *Neque ex defectu causæ post med.* Et ità vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Bononien. Pecuniaria, seù Affictus Gabellarum.

Mercurij 10. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

Mandatum ex causa affictus Gabellarum absque præiudicio residui relaxatum in gradu appellationis pro certa rata ab A. C. confirmationis robur obtinuit; vndè causa postmodum Rotæ absque executionis præiudicio commissa, dubium an mandati relaxatio pro residuo decernenda foret, negatiuè fuit resolutum.

SVMMARIVM.

1 *Conductor tempore belli, licet protestando se nomine Regiminis ad Capitulorum normam Datia velle administrare, administrator euadat, non tamen pro integri solutione Affictus compelli valet.*
2 *Bello extincto belli timor non euanescit.*
3 *Belli timor commercium, vel penitus extinguit, vel notabiliter diminuit.*
4 *Affictus pensio ex sola belli trepidatione est minuenda.*
5 *Declaratio Procuratoris pro restauratione damni ex bello passi absque speciali mandato in præiudicium Principali deuenire nequit.*
6 *Declaratio Procuratoris non admittitur, protestatione Conductoris tanquam Principalis in contrarium præcedente.*
7 *Conductor ex defectu non sequuti implementi conditionis locatorem à pensionis consequutione coercere potest, donec refectio damni pro quo debetur Conductori retentio substituatur.*

8 *Con-*

8 *Conductori virtute exceptionis rei non traditæ competit retentio, licet affictus quacunque exceptione non obstante persoluere promisisset.*

DECISIO CXXX.

MAndatum in libris sexaginta octo millibus contra Thomam Bertocchium fauore Regiminis Bononię ex causa affictus Gabellarum in partibus relaxatum absque præiudicio residui librarum quadraginta millium in gradu appellationis pro rata duntaxat librarun 54. mill. A. C. confirmationis robur obtinuit, quod postmodum causa ex rescripto Signaturæ absque executionis præiudicio mihi lata dubium hodie proposui, an mandati relaxatio pro residuo decernenda foret, vel potius, illud A. C. debeat infringi, & primæ respectu partis in negatiuam Domini iuere sententiam.

Siquidem in Appaltus Capitulis expresè conuentum fuit, vt quoties bellum in Ciuitate, seu Comitatu Bononiensi exoriri contingeret ipsiusmet Regiminis administra-
1 torio nomine Conductor † vectigalia posset exigere Ruino itaque Bellum ex Testium depositione de anno 1649. insurrexisse conuincitur, necnon Bertocchius protestatus fuit se nomine Regiminis ad Capitulorum normam velle datia administrare, exindè ipse administrator euasit. Itaque pro reddenda hoc dumtaxat anno ratione, non autem pro integri solutione Affictus valet compelli, ad Text. *in l.* 1. §. *officio, ff. de tutel. & ration. distrahen.* Alexand. *cons.* 192. *num.* 1. *&* 2. *volum.* 2. Escobar. *de ratiocin. cap.* 3. *num.* 2. *cum seqq.* Rot. cor. Greg. *dec.* 30. *num.* 4. *&* 5.

2 Neque subsistere videtur, † quòd bellum post triduum remanserit extinctum, licet enim armorum conflictus triduo dumtaxat durauerit inde belli timor non euanuit, dum apparatus hinc inde armorum per integrum ferè annum perseuerasse ex testium depositione excluditur, qui proptereà pluries Militum inuasiones, atque incursus in Bononiæ Comitatu extitisse Testamento. Ad hunc quippè effectum continuus hominum conflictus nullatenus exigi-
3 tur, sed terrarum, & apparatus armorum † quinimò belli timor suffragatur, cuius virtute inter vicinos in maximum Conductoris detrimentum commercium, vel penitus extinguitur, vel notabiliter remanet diminutum, ad Text. *in l.* 3. §. *Annis deiectum, ff. de vi, & vi armat.* & tradit in terminis Anchar. *cons.* 88. *num.* 2. *&* 3. ex sola asserens
4 † belli trepidatione Affictus pensionem esse minuendam, Dec. *cons.* 312. *in princ.* Natt. *cons.* 610. *num.* 10. *&* 11. Ioseph Ludouic. *cons.* 12. *vers. ampliatur* 2. Boer. *dec.* 249. *num.* 6. *&* 7. Cap. Cast. *dec.* 162. *num.* 15. *lib.* 2.

5 Non etiam † obstare potest declaratio Procuratoris pro restauratione damni propter bellum passi instantis, quasi tūc affictus à Conductore proprio duntaxat nomine exercitus censeatur. Cùm enim hæc declaratio ab ipsiusmet animo Conductoris omninò penderet eius Procurator non potuit absque speciali mandato in præiudicium principalis ad illam deuenire, iuxtà doctrinam Angel. *in l. Si quis in testatione ambigua, ff. de iudic.* Alexand. *cons.* 78. *num.* 14. *lib.* 5. Natt. *cons.* 230. *num.* 8. Paris. *cons.* 31. *num.* 112. *lib.* 1. Rota coram Verallo *dec.* 168. *num.* 1. *&* 2. *par.* 1. & coram Greg. *dec.* 268. *num.* 5. *cum seqq.* Præcedente potissimè Conducto-
6 ris † protestatione contraria, vt notat Felin. *cap. cum venissent num.* 2. *de Iudic.* Rota *dec.* 106. *num.* 14. *&* 15. *par.* 7. *recent.* Et licet in Capitulis anni 1554. restaurum duntaxat in casu belli Conductori permittatur horum tamen nulla debet in proprio casu haberi ratio cum ea ex alijs successiuè edictis de anno 1591. Vectigalium administratione deferentibus Conductori penitus abrogata noscantur.

Hinc, vel Regiminis creditum prorsus eliditur dum Periti per Thomam sub anno 1650. iudicialiter electi calculo perspecto summa ab eodem Conductore ex vectigalibus exacta minor esse dignoscitur quantitate debita pro affictu in libris 78865. vel saltem donec reddatur ratio remanet omninò illiquidum. Postquam maximè Regimen eidem saccis 8500. salis quos in Ciuitate Cæsenatensi, seu Ceruiæ Conductori ex lege Cacouonij, *in Summ. inserto num.* 16. tenebatur attribuere, licet pro huius implemento obligationis interpellatio præcesserit saccos dumtaxat sex mille
7 pro tribus annis, & hos in tempore prorsus † incongruo cum magno Conductoris detrimento assignauit, vt comprobat Testium depositio relata in Thomæ, *Summario num.* 18. qui proindè ex defectu non secuti implementi poterit locatorem à pensionis consecutione coercere, donec damni incursi refectio pro quo debetur Conductori retentio subsequatur, ad Text. *in leg. Conductor.* 16. *ff. locati*, Bald. *cons.* 325. *num.* 1. *vol.* 3. & in his terminis concludit Beroa. *cons.* 144. *num.* 2. *&* 6. *ac in fine lib.* 1. Menoch. *cons.* 671. *num.* 7. Mastrill. *dec.* 220. *num.* 8. *& dec.* 299. *num.* 16. *cum seqq.* Nec poterit Regimen se tueri ex delata Conductori facultate assumendi sal aliundè quoties ex Cæsenatensi Ciuitate, seu Ceruia facto superiorum, illud extrahere nequiret, siquidem extractionis impedimentum processit dumtaxat ex culpa ipsiusmet locatoris, quæ communiter augumentum Thesaurarijs persoluere recusauit.

Denique obesse non valet pactum Conductori impositum, nec sub restauri sibi competentis prætextu solutione affictus valeat impedire. Non enim in proprio casu tractatur de restauratione damni post traditionem rei locatæ incursi, quæ etiam à Thoma prætenditur, sed à consecutione pensionis exindè Regimen repellitur quod Bertocchius eiusdem gesserit vicem in gabellis administrandis, nec non etiam ex exceptione rei non traditæ ab initio, cuius virtute retentio † competit Conductori, licet affictus 8
quamcumque exceptione non obstante persoluere promisisset, vt tradit Beroa. *cons.* 144. *num.* 3. *&* 4. *cum seqq. & num.* 11. *lib.* 1. Menoch. *cons.* 671. *num.* 17. Mastrill. *dec.* 299. *num.* 12. cuius ea videtur esse ratio, quòd alias hoc pactum iniquitatis, & iniustitiæ vitio laboraret.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Tiburtina Castrorum.

Mercurij 10. *Decembris* 1659.

ARGVMENTVM.

Testes malè affecti, Vassalli, Familiares vnius partis nullam fidem merentur in Iudicio contra aliam partem. Testium depositiones, vt sint validæ debent esse plenæ, & concludentes, vt nullam habeant exceptionem, & indiduantes rem. Fructus non reficiuntur, quando non potuerunt produci. Attentans quando debeat restituere rem in pristinum, & ad quod tempus extendatur sententia Rotalis super restitutione fructuum.

SVMMARIVM.

1 *Testes malè affecti erga vnam partem, diminuuntur de fide.*
2 *Testium depositiones debent esse plenæ, & concludentes ad hoc, vt fidem mereantur.*
3 *Probationes factæ per fides extraiudiciales non attenduntur, sed debent fieri per examen Iudiciale.*
4 *In Attentatorum materia testes debent esse vndequaque idonei, & nullam patiantur exceptionem.*
5 *Testes, qui loquuntur in genere, nec induiduant, aut specificant probationes non releuant pro iustificatione actorum.*
6 *Fructus illius rei, quæ tunc temporis non poterat illos producere frustrà petuntur.*
7 *Damna illa non sunt reficienda, quæ non sunt causata à prætensa causa, sed aliundè prouenìunt.*
8 *Causa qualibet iusta excusat à restitutione fructuum, qui percipi potuerunt, & num.* 9.
10 *Sententia Rotalis non extenditur nisi ad fructus perceptos à die mota litis, non autem alio tempore.*
11 *Attentans tunc solum debet rem in pristinum restituere, quando prauia liquidatione fuit condemnatus, & num.* 12. *per totum.*

DECISIO CXXXI.

POst binas decisiones super recognitione Testamenti bon. mem. Io: Baptistæ Vrsini, primam coram Cardinali Lugdunen. quæ est la 192. in 3. parte recent. & alteram coram me sub die 31. Martij proximi præteriti emanatas, instante D. Duce Bracchiani pro propositione dubij immissionis, fuit pro parte hæredis Catherinæ, & lit. consort. opposita refectio damnorum, & interesse prætensorum ex causa deuastationis Molendini, sed non constare de illorum sufficienti liquidatione Domini responderunt;

Nam tam, & si afferantur quindecim Testes vsque de anno
1623. examinati, & quatuor tamen ex illis fuerunt ad in-
1 stantiam D. Ducis carcerati, atque ideò illi malè † affecti
omnesque erant contrariæ partis, ad eius fauorem deposue-
runt Vassalli, & Familiares, & quintus etiam debitor ob
quos, ad quos proindè defectus, & exceptiones, vel nullam
fidem merentur, vel de ea diminuuntur, *leg. etiam*, *C. de
Test. l. in litteris extr. eodem*, Crauett. *conf. 6. num. 9.* Buratt.
conf. 69. num. 9. & conf. 239. num. 42. Mantic. *dec.* 253. *num. 5.*
Seraphin. *dec.* 176. *num.... dec.* 788. *num.* 2. bon. mem. Merlin.
dec. 277. *num. 4. & 5.*

Et nihilominus respectu Molendini prætensa damna, &
interesse non probantur cum vtriusq; partis Testes afferant,
dumtaxat asportata ab eo fuisse instrumenta, & stilia ad
molendum necessaria quorum valorem nullo modo expri-
2 munt, prout deberent plenè, † & concludenter super illo-
rum qualitate deponere, Alex. *conf. 54. num. 4. & 5. lib. 6.* A-
retin. *conf. 3. num. 11. verf. aduertit*, Aymon. *conf. 430. num. 5.*
Seraphin. *dec.* 1317. *num. 1. & dec. 44. num.* 10. Modern. Peruf.
de subhast.

Nec probatio desumi potest ex attestationibus aliorum
Testium ad perpetuam rei memoriam examinatorum,
3 quam præterquod similes † probationes factæ per fides ex-
traiudiciales non attenduntur cum fieri debeant per exa-
men iudicialiter, Peregr. *conf. 22. sub num. 3. lib. 4.* Roland. à
Valle *conf. 40. num. 5. lib.* 1. Cyriac. *controu. 16. num. 6.* maximè
4 in materia † attentatorum, in quibus requirantur Testes
vndequaque idonei, nullamque patiantur exceptionem,
capit. 1. de appellat. Afflict. *dec. 151. num. 9. ad med.* Rot. apud
Duran. *dec. 427. num. 2. & 3.* Buratt. *dec. 644. num. 3.* deponunt
in genere de expensa necessaria pro Fabrica, & constructio-
ne Molendini illiusque Molæ, quæ in præsenti casu intacta
remansit, valorem autem dictorum Instrumentorum, quæ
fuerunt asportata à dicto Molendino, & vndè damnum, &
5 interesse euenisse prætenditur minimè † indiuiduant sicque
non releuant pro illorum iustificatione, & vera liquidatio-
ne, iuxtà doctrinam Paulo de Castro *in l. 3. §. vltim. ff. de eo,
quod cert. loc.* Glos. & DD. *§. Curare Instr. de act. & §. fin. inst.
de verb. oblig.* Dec. *conf. 119. num. 11. & 12.* Gratian. *discept.
716. num. 7.* Mantic. *dec. 209. num. 4. & dec. 207. num. 7.* apud
Pacific. de Saluian. *interdict.*

Ex eodem illiquidationis capite multò minus visum fuit
prætendi posse eiusdem Molendini fructus, nam ex eo-
rundem Testium dictis liquet Molendinum multò ante
commissa attentata, & obitum Catherinæ nempè de anno
1617. iussu, & permissione Pauli Æmilij illius viri fuisse
6 clausum, & desijsse molere, quo casu frustra † petuntur
fructus si facto Patris ille à quo prætenduntur non potuit
percipere, *leg. Sine herede, §. Idem iuris, ff. ad leg. Rod. de
iactur. l. Celsus, §. 1. ff. de arbitr.* Bart. *in leg. Diffamari n. 5.
in fine, C. de ingen. manum.* Rot. *dec.* 303. *num. 22. part. 5.
recent.*

Non obstat responsio, quòd Maritus non potuerit per
huiusmodi clausuram Molendini eius mandato factam vxo-
ri præiudicare, quia quidquid sit ad alios effectus sufficit ad
7 hunc, quod non † sunt reficienda illa damna, quæ non fue-
runt causata per actum attentatum, sed prouenerunt ex
alia causa, vt ex sententia Rotæ, ponderat Lancellott. *de
8 attent. par. 3. cap. 51. num. 177. & 178.* & † qualiter iusta
causa excusat à restitutione fructuum qui percipi potuerunt,
9 Lancellott. *vbi suprà num. 43. & 47.* vbi quòd sufficit † con-
sensus partis etiam præsumptus, & ita Palatinum seruare
testatur Rota *dec. 552. num. 2. & sub num. 5. & 6. par. 1. di-
10 uers.* quinimò sententia † Rotalis condemnat ad fructus
perceptos à die litis, non autem ad fructus, qui percipi po-
tuerunt, ad quos sententia extendi non potest, Put. *dec. 197.
lib. 3.* & sensit Rota coram Merlino *dec. 315. num. 6.*

11 Hinc non facit, quòd † attentans teneatur rem in pristinũ
statum in quo erat priusquam commissa fuerant attentata
reponere, *cap. non solum de appellat. cap. veniens de iur. iur.*
Rot. *dec. 400. num. 6.* & coram Buratt. *in Leodien. Abba-
tissatus 3. Iunij* 1643. *§. Nec huiusmodi coram Reuerendissimo
Terracinen. & in Ariminen. Carcerationis 15. Martij* 1645.
in fine coram eodem, quoniam procedit conclusio vbi præ-
12 uia liquidatione † attentans fuit condemnatus, cum in
præsenti factum non fuerit post præfixum terminum tam
sunt elapsi 30. anni, quibus nil fuit liquidatum, nec proba-
tum non potest impediri quin in negotio principali ad vlte-
riora procedatur, *l. Statum liberum 5. ff. de stat. liber. l. qui
solidum in princ. ff. de legat. 2.* Bald. *conf. 152. in fin. lib. 3.* Lan-
cellott. *de attent. par. 3. cap. vltim. num. 156. 157. & 159.* &
eo adducto respondit Rota in hac causa coram bon. memor.
Merlino, *inter eius impressas dicta dec. 315. in fine*, & idem ex
prædictis, & alijs per informantes deductis fuit etiam hodie
conclusum vtraque parte informante.

*Secunda hac decisio in hac eadem causa emanata coram eodem
R. P. D. Beuilaqua est suprà in hac part. 13. dec. 53.*

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Lunensis Sarzanensis Beneficij.

Mercurij 10. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

De gratia subreptitia ex omissa narratione Iurispa-
tronatus passiui ad descendentes spectantis; vbi
plura de probatione descendentiæ, quæ proxi-
mioribus non concurrentibus, adeò rigorosa
non requiritur, cùm eandem in genere iustifica-
ri sufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Papa nisi expressè intelligat fundationem, per iudicium legi in fundatione præscripta derogare non solet.*

2 *Descendentia alicuius ad effectum obtinendi assistentiam ex Iure patronatus, ex pluribus enunciatiuis antiquissimis diuersorum Instrumentorum rectè probatur.*

3 *Testes tam formiter, quàm ad perpetuam rei memoriam examinati, maximè cum adminiculentur ex alijs enunciatiuis, & fidibus baptismatum descendentiam satis iustificant.*

4 *Fides Baptismatis alijs concurrentibus ad iustificandam descendentiam prodest.*

5 *Probatio rigorosa descendentiæ nullis proximioribus concurrentibus non requiritur, sed eandem in genere iustificare sufficit.*

6 *Instrumento publico ad effectum probandi descendentiam potius standum est, quàm dubiæ lapidis inscriptioni, maximè alijs enunciatiuis, & Testibus contrarium suadentibus.*

7 *Lapis ad effectum probandi fundationem Iurispatronatus parietibus Ecclesiæ infixus esse debet.*

8 *Obiectio de non Clerico tempore vacationis non suffragatur, cum de tempore præsentationis quo Ius præsentato acquiritur Clericatum assumpsisse sufficiat.*

DECISIO CXXXII.

A Decisione 5. Maij proximæ præteriti, * Petro An-
tonio tantum informante edita, hodie vnaque par-
te audita recesserunt DD. ex deductis enim pro parte Iaco-
bi constat gratiam derogationis medietatis Patronorum à
dicto Petro Antonio obtentam, ex omissa narratione, quòd
Iuspatronatus passiuum spectabat ad descendentem Fra-
trum Presbyteri Ioannis filij Bartholomæi de Zuccharijs,
quodque aderat Iacobus descendens ab alia medietate
præsentatus fuisse subreptitiam, quia si Pontifici hoc ex-
positum fuisset, vel gratiam non concessisset, difficilius,
eo quia † nisi expressè intelligat præiudicium legi in funda- 1
tione præscriptæ derogare non solet, vt per Garz. *de benef.
par. 7. cap. 15. num. 6. & 7.* Gonz. *ad regul. 8. gloss. 5. §. 6. num.*
28. cum concordan. per Modern. Pisan. *de Iur. patronat. p. 3.
lib. 14. cap. 3. num.* 16. Rot. *in Gerunden. Beneficij 27. Iunij*
1644. *coram bon. mem. Bichio, §. fin. & in Lucana Iurispatr.
3. Iunij* 1646. *coram Reuerendissimo Terracinen. sub §. Va-
catio beneficij.*

Descendentia † autem Iacobi à Fratribus primi Capella- 2
ni probari visa est à pluribus enunciatiuis antiquissimis di-
uersorum Instrumentorum, ex quibus apparet Iacobum se-
niorem fuisse fratrem primi Capellani, & habuisse duos fi-
lios Bartholomæum scilicet, & Antonium, à Bartholomæo
Philippus, à Philippo Rocchus, & Bartholomæus Iunior, &
à Bartholomæo Iuniore Iacobus pariter Iunior natus est, vt
in eius *Summ. nu. 4. & seqq.* ex quibus in genere descenden-
tiam probari, tradit Alexander *conf. 75. num. 3. lib. 4.* Aretin.
conf. 37. num. 1. Surd. *dec. 149. nu. 4.* Rot. *par. 5. recent. dec. 84.
nu. 8. Placentina bonorum 16. Iunij* 1653. *§. Ex testamentis, &
16. Martij 1654. §. Perperam ante cor. Reueren. Vallisoletano,*

& in

& in puncto *in Baren. Beneficij 18. Februarij 1656. cor. bon. mem. Bichio*, §. *Quod autem*.

3 Concurrentibus præcipuè † testibus partim formiter, partim ad perpetuam rei memoriam examinatis, quorum dicta dantur *in dicto Summario Iacobi num.* 11. 13. 14. *& seqq.* qui adminiculari ex enunciatiuis prædictis, & fidibus Baptismatum descendentiam satis iustificantur, Rot. *dec.* 148. *in fine, & 405. num. 3. par. 1. recent. Cracouien. Præpositura* 12. *Iunij* 1645. *coram R.P.D. meo Verospio sub* §. *Eiusdem verò, & in Lucana Capellania* 28. *Aprilis* 1656. *coram R. P. D. meo*

4 *Beuilaqua* §. *Similiter*, & in specie, quòd † fides Baptismatis alijs concurrentibus prosit ad iustificandam descendentiam, Rot. coram Pen. *dec.* 1322. *num.* 16. *Mutinen. Beneficij* 27. *Martij* 1648. *coram bon. mem. Arguelles* §. *Quod Franciscus*, & in dicta *Placentina* 16. *Iunij* §. *Ex Testamentis, & 16. Martij* §. *Perperam autem*.

Nec opponi potest, quòd descendentia non probetur distinctè per singulos, quodque Patroni Capellæ sint alterius cognominis, non autem de Bertuccinis, vt ex Inscriptione cuiusdam lapidis, *Summario Petri Antonij num.* 2. nam

5 vbi † non concurrunt alij, qui se proximiores esse contendant, probatio hæc rigorosa non exigitur, sed sufficit in genere descendentiam iustificare, Garz. *de Benefic. par.* 7. *cap.* 15. *num.* 30. Marescott. *var. resolut. lib.* 1. *cap.* 70. *num.* 3. Rot. *in Gerunden. Beneficij* 1. *Iulij* 1648. *coram Reuerendissimo D. meo Meltio Episcopo Papien.* §. *Nihilque refert*. Quo

6 verò ad † Inscriptionem lapidis tollitur difficultas, ex *Summario responsionis Iacobi num.* 1. in quo datur publicum Instrumentum donationis factæ à Ioanne primo Capellano in augmentum dotis Beneficij, in quo enunciat se de Familia Bertuccinorum, & ad illam Iuspatronatus spectare asserit, cui potius standum esse visum est, quam dubiæ lapidis Inscriptioni, maximè tot alijs enunciatiuis, & depositionibus

7 testium contrarium suadentibus, & quia † lapis hodie non est infixus parietibus Ecclesiæ, in qua Iuspatronatus controuersum fundatum reperitur, vt necessarium esset, ex relatis in *Rauellen. Beneficij* 15. *Iunij* 1643. *coram bon. mem. Dunozetto* §. *secundò ex lapide*.

8 Non † obstat, quòd Iacobus non esset Clericus dè tempore vacationis, & proindè alius præsentari potuerit; nam sufficit, quòd de tempore præsentationis (quo Ius quæritur præsentato) Clericatum assumpsisset, vt declarat Barbos. *de offic. & potest. Episcop. allegat.* 72. *num.* 76. Rot coram Pen. *dec.* 4. *num.* 2. *& per tot. secundum impress. Lugdun. Aquilana Iuspatronatus* 24. *Ianuarij* 1646. *coram Eminentissimo Cardinali Corrado* §. *Non obstat, quod de tempore, & in Baren. Beneficij* 18. *Maij* 1657. *coram Reuerendissimo Vallisoletano* §. *Nec obstare, & seqq.* Et ità vtraque, &c.

Decisio ista facta sub die 5. Maij 1659. coram Reuerendiss. P. D. Albergato Decano, quæ fuit reformata cum non sit impressa, erit infrà in Miscellanea, iuxta seriem temporis.

R. P. D. ÇERRO

Postea S. R. E. Cardinali.

Vrbinatensis Prædij.

Mercurij 10. *Decembris* 1659.

ARGVMENTVM.

Apostillam manu Notarij rogati signatam eius approbationem vlteriorem non requirere, eamque semel à partibus pro vera, & reali habitam amplius impugnari non posse; fideicommissum super pretio constitutum positionem filiorum in conditione includere, eiusque alienationem contra mentem Testatoris factam ab herede, circumscripto etiam beneficio Inuentarij, posse retractari.

SVMMARIVM.

1 *Apostilla manu Notarij rogati signata eiusque copia nitida, & authentica partibus tradita, falsitatis suspicio cessat, & de Testatoris voluntate, ac mandato incontinenti apposita censetur.*

2 *Approbatio Notarij non est necessaria ad effectum probandi apostillam, quando eandem ab ipsomet Notario rogato factam fuisse constat.*

3 *Diuersitas atramenti apostilla non præiudicat, cum negotij religioni iudicantis relinquatur.*

4 *Fideicommissum frustra disputatur, cum totus tenor eiusdem tam in mandato procuræ, quàm in Instrumento venditionis insertus fuerit.*

5 *Emptor & venditores, cum semel apostillam pro vera, & reali habuerint, illam ampliùs impugnare non possunt.*

6 *Fideicommissum particulare super prædio in Codicillis Testatoris constitutum, positionem filiorum in conditione probat.*

7 *Verba*, delli suoi heredi, *an perpetuam permanentiam prædij apud omnes hæredes, & successores testatores includant.*

8 *Fideicommissum perpetuum vt inducatur, sub appellatione hæredum omnes descendentes in perpetuum vocatos fuisse censendum est.*

9 *Heredis institutio sine beneficio Inuentarij ex comparitione Procuratoris non iustificatur, cum eadem sine speciali mandato facta censeatur.*

10 *Venditio ipso iure nulla, & inualida ab herede alienantis ad fideicommissum vocato circumscripto etiam beneficio inuentarij retractari potest.*

11 *Bulla Baronum licet dubitetur inter Authores, an sit seruanda in Statu Vrbini necne, ex successiua tamen obseruantia nunquam fuisse in dicto Statu practicatam ostenditur.*

DECISIO CXXXIII.

PRo confirmatione sententiæ Rotalis in hac tertia instantia hodie responsum fuit concedendo iterùm immissionem Comiti Iulio Cæsari in possessionem prædij nuncupati *della Foglia* vigore vniuersalis fideicommissi in testamento, & particularis super dicto prædio in codicillis per q. Cæsarem Odasium constituti ex rationibus latissimè deductis in quatuor decisionibus emanatis 3. *Iunij* 1650. * 23. *Martij* 1653. * *& 12. Iunij* 1654. * *coram bon. mem. Bichio*, ac 13. *Maij* 1658. *coram R. P. D. Beuilaqua*. *

Non obstat, quòd in Instrumento testamenti alligato in prothocollo, & ad Vrbem de ordine Rotæ nuper transmisso nulla legatur substitutio, seu positio in conditione filiorum Petri Antonij, & fratrum institutorum, præterquam in eius margine per apostillam diuerso atramento conscriptam, & in fine Instrumento dumtaxat approbatam.

Quia cùm † scripta sit manu Notarij rogati, vt patet ex 1
oculari inspectione, & valdè verisimilis reddatur ob præsumptam Testatoris voluntatem vocandi eius nepotem, ac Notarius rogatum copiam nitidam, & authenticam partibus tradiderit, relata in corpore instrumenti apostilla marginali cessat vtique falsitatis suspicio, & censetur de Testatoris voluntate, ac mandato incontinenti apposita, vt latè probatur in duabus postremis decisionibus, & quamuis à Notario non fuerit † approbata in eadem margine, sed 2
solùm in fine Instrumenti huiusmodi tamen approbatio tunc solùm est necessaria, quando ignoratur à quo apostilla facta fuerit, sed constito ex prædictis quod facta fuit ab ipsomet Notario rogato, non requiritur vlterior ipsius approbatio, vt optimè respondit Rota coram bon. mem. Coccin. *dec.* 467. *num.* 2. *cum seqq. vsque ad finem*, vbi respondetur contrarijs, & signanter dicitur *num.* 7. non † obstare 3
diuersitatem atramenti cum saltem hoc negotium relinquatur religioni iudicantis.

His accedit primò, quòd tam † in mandato procuræ Comitis Ludouici ad venden. prædium controuersum, quàm 4
in ipso Instrumento venditionis factæ Com. Brancaleoni quo ipse vtitur insertus fuit totus tenor de verbo ad verbum dicti fideicommissi, seu positionis filiorum in conditione *Summario responsionis Iulij Cæsaris, num.* 1. *& 2.* Vnde conuincitur quod tam † venditores, qui exindè reddeban- 5
tur grauati onere fideicommissi, quàm ipsemet emptor apostillam habuerunt pro vera, & reali, vt propterea non possint ampliùs illam impugnare, ad tradita per Rot. *in rec. dec.* 226. *num.* 18. *par.* 7.

Secundò, quòd † fideicommissum particulare super hoc 6
pretio constitutum fuit in codicillis, in quibus Testator voluit ibi: *Comanda, che sempre, & in perpetuo detti suoi heredi nominati in detto testamento siano obligati à tenere il podere della Foglia al seruizio di Sua Altezza Serenissima d'Vrbino, e de suoi successori della Casa della Rouere, &c.*

7 Nec ex † verbis *detti suoi heredi* inferri potest Testatorem intellexisse, quod voluerit nedum perpetuam permanentiam prædij apud suos hæredes, sed æquè principaliter, quod illud perpetuò inseruiret commoditati Ducis Vrbini,
8 eiusque successorum, hoc vtique non sequeretur nisi † sub appellatione hæredum omnes descendentes in perpetuum essent vocati, & insimul particulari fideicommisso abstricti exclusis extraneis, vt præter authoritatem allegatam *in vltima decisione bon. mem. Bichio sub §. non obstat*, quod propter tradunt Iason. *in l. filius famil. §. Diui in secunda lectura nu. 18. ff. de legat.* 1. Cephal. *cons.* 258. *num.* 44. Peregr. *de fideic. ar.* 32. *num.* 70. Fusar. *de substit. qu.* 343. *num.* 15.

9 Nec subsistit, quòd Comes Iulius Cæsar sit † hæres Petri Antonij alterius ex alienantibus sine beneficio inuentarij. Quia id expresse, & constanter negatur; nec iustificatur ex comparitione relata *in Summ. alterius partis num.* 3. cum facta fuerit à Procuratore sine speciali mandato, Caual. *dec.* 372. *num.* 4. Vltra quod dum ex dicto particulari fideicommisso expresse eruitur voluntas Testatoris prohi-
10 bendi omnem, & quamcumque alienationem; † venditio redditur ipso iure nulla, & inualida, quæ proindè retractari potest ab hærede alienantis vocato ad fideicommissum etiam circumscripto beneficio inuentarij, ex latè deductis *in Romana fideicommissi de Zuccaris 4. Febr.* 1650. *§. Præterea vers. quod magis, & 24. Aprilis 1651. §. nec obstat, quod fratres vers. tum quia coram bon. mem. Dunozetto, & in Romana fideicommissi de Nicolinis* 28. *Aprilis* 1651. *§. parum obstante, & 23. Maij 1653. §. quia, vt respondetur coram me.*

11 Demùm respectu † Bullæ Baronum, an sit seruanda, necne in Statu Vrbini adducta fuit distinctio, Bartol. *in l. si conuenerit la seconda §. si nuda num. 3. ff. de pignor. act.* sed quicquid sit de eius applicatione visum fuit in proposito casu non esse opus super ea elaborare, dum aliundè euitatur præfatæ constitutionis dispositio, nam eadem die 28. *Aprilis* 1631. qua bon. mem. Campegius primus dicti Status pro Sancta Sede Apostolica Gubernator eius possessionem accepit, particulari edicto decreuit seruandas esse constitutionem, edicta, & decreta Ducalia, quod deindè à sanct. mem. Vrbano VIII. approbatum fuit, vt dixit Rota *in Vrbinaten. prædij 11. February 1658. coram R.P.D. meo Verospio, §. neque ex defectu*, & ex successiua obseruantia comprobatum signanter respectu Bullæ Baronum, quæ nunquam in dicto Statu ostenditur practicata.

Et ita vtraque, &c.

Tres istæ decisiones in hac eadem causa emanatæ coram bon. mem. Bichio, adsunt inter eius impressas. Et quarta decisio coram R. P. D. Beuilaqua est in præcedenti par. dec. 340.

R. P. D. MELTIO,

Postea Episcopo Papien.

Veneris 10. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Bona vigore promissionis Nepoti donata non deberi Colliticanti Rota censuit, & super viribus dictæ resolutionis reproposita pro tertia vice causa in decisis persistit.

SVMMARIVM.

1 *Promissio mediante donatione à promissore facta remanet effectuata.*
2 *Onus primogenituræ pro conseruatione agnationis in adimplementum promissionis, & in executionem causæ necessariæ adiectum censetur.*
3 *Congruentia temporis promissionis cum pactorum vniformitate, ac identitate summæ promissa donationem effectuatam probat.*
4 *Promissio libertatis ad solum vsumfructum restricta, ad exclusionem alterius oneris fideicommissi perperam extendi valet.*
5 *Promissio libertatis quoad vnum onus libertatem quoad alia excludit.*
6 *Exceptio vnius regulam in non exceptis firmat.*
7 *Dictio, Et, inter genus libertatis, & speciem vsusfructus restricta, non restringit libertatem quoad bonorum proprietatem, in qua donatarius plenam sibi disponendi facultatem reseruauerat.*
8 *Verba*, libera *liberationem à simplici vsufructu, non autem ab onere fideicommissi important.*
9 *Prohibitio detractionis etiam pro restitutione dotis mulierem non tangit, dum ad illius fauorem omnia bona donantis fuerant obligata.*
10 *Dos mulieris etiam ex bonis donantis non obstante prohibitione in subsidium detrahi potest.*
11 *Ius acquisitum vxori ex prima promissione absque illius consensu alterari non potest.*
Declara quando agitur de præiuditio vxoris. ibid.
12 *Donatarius donationem cum onere primogenituræ accipiens eandem reijcere potest in præiudicium aliorum vocatorum, quibus nullum ius acquiritur nisi ex oneris acceptatione primo donatario inuoluntaria.*
13 *Testator post donationem legatum instituens donatarium vniuersalem heredem cum onere restituendi donata vocatis in primogenitura, & alijs in donatione appositis, omne creditum heredis cum dicto legato, ac institutione compensare voluisse censetur.*
14 *Donatione, & dispositione testamentaria mediante aditione hereditatis acceptata, restitutio sub prætextu detractionis crediti ex donatione resultantis impediri non potest, cum illud eidem fideicommisso, seu primogenituræ suppositum censeatur.*
15 *Heres plus iuris quàm Authori suo competebat, prætendere nequit.*
16 *Expressio Castri in fideicommisso facta si non inducit Testatorem id voluisse grauare, ita alia bona donata pariter comprehendere voluisse sub vniuersali bonorum institutione dubitari nequit.*
17 *Quæstio voluntatis in bonis specificatis cadere non valet.*
18 *Verba* quacunque alia de causa *in donatione posita, ad detractiones solummodo legales, non autem ad creditum particulare referuntur.*
19 *Prohibitio amplissima ne minimum quidem ex quauis causa detrahi posse ad creditum particulare ipsius heredis etiam extenditur.*
20 *Verba* quauis de causa *sunt adeò vniuersalia, & effrenata, vt omnia perindè, ac si essent in dispositione expressa comprehendat.*

DECISIO CXXXIV.

CEnsuit Rota sub die 13. Maij 1658. * bona, quæ donare promisit de anno 1579. bon. mem. Petrus Donatus Cardinalis Cæsius Federico eius nepoti, non deberi D. Domitillæ colliticanti, & hodie causa pro tertia vice super viribus dictæ resolutionis reproposita in decisis persistit. Quia
huiusmodi † promissio effectuata remansit, mediante 1
donatione ab eodem Cardinali promissore postea facta
ann. 1583. cum † onere primogenituræ adiecto pro con- 2
seruatione agnationis Cæsiæ, nam illa censetur facta in adimplementum talis promissionis, & in executionem causæ necessariæ, ad tradita per Bartol. *in l. si ex pluribus §. laicus, ff. de solut.* Castr. *cons.* 133. *num.* 3. *vers. Quia præsumitur potius vol.* 2. Monet. *cons.* 60. *num.* 2. Aymon. *cons.* 158. *num.* 13. Rot. *dec.* 507. *num.* 4. *par.* 4. *tom.* 3. *& dec.* 158. *nu.* 5. *par.* 8. *recent. & coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobo-*
no dec. 30. *num.* 2. Et idem comprobatur † etiam tam ex con- 3
gruentia temporis dictæ promissionis, quàm ex pactorum vniformitate, ac identitate summæ præmissæ iuxta opinionem Abb. *cons.* 116. *num.* 3. *in fin. lib.* 2. Rota *dec.* 301. *nu.* 3. *par.* 1. *& dec.* 505. *num.* 5. *par.* 4. *tom.* 3. *recent.* cum alijs concordantibus adductis in decisione, quæ reuidetur §. *quia promissio, & §. seqq.*

Neque ex eo, quòd in Capitulis matrimonialibus stipulata fuit simpliciter huiusmodi promissio faciendi donationem liberam; In Instrumento verò subsequutæ donationis, additum reperiatur prædictum onus primogenituræ prætendi potest, illam emanasse potius ex noua causa, quàm in exequutionem dictę promissionis donandi, quia vltra quod contrarium satis clarè suadent coniecturæ superiùs ponderatæ,
† libertatis promissio in hoc casu tāquam restricta ad solum 4
vsumfructum ex deductis in dicta decisione reuidetur *sub §. non etiam refragatur*, perperam extendi valet ad exclusio-
nem alterius oneris fideicommissi, † cum promissio liberta- 5
tis quoad vnum onus, excludat libertatem quoad alia ex vul-
gata regula, † quod vnius exceptio firmat regulam in non 6
exceptis, *l. nam quod liquida, §. final. ff. de pæn. legat.* Bart. *in l. quæsitum, §. denique ff. de fund. instruct.* Thes. *q. foren. lib.* 1. *q.* 13. *num.* 1.

num.1. in fin. Aldobrand. *conf.506. num.13. lib.1.* Gabr. *conf.108. nu.33. lib.2.* Spada *conf.19. n.4.* Rota *dec.69. n.4. par.1. & dec.211. n.2. par.5. rec. & in Romana pecuniaria 23. Iunij 1645. §. voluntas autem circa med. coram me.*

Nec refert, quòd eadem donatio promissa fuerit copulatiuè *libera*, & absque vlla reseruatione vsusfructus perindè, ac si denominatio vsusfructus ibidem apposita, esset demonstratiuè adiecta ad designandam quantitatem bonorum stabilium donari promissorum, quoniam pro obiecti so-
7 lutione ponderarunt DD. † quòd dictio *Et*, in casu proposito legitur restricta inter genus libertatis, & speciem vsusfructus, & sic non trahitur restringendam libertatem quoad bonorum proprietatem, in qua prædictus Cardinalis plenam sibi disponendi facultatem reseruauerat, iuxtà notata per Bald. *conf.145. num.6. vers.10. lib.3.* Barbos. *de diction. dict. 110. nu.36.* Rota *dec.366. num. 2. par.1. diuers.* vbi in specie loquitur de donatione, *& in rec. dec. 38. num.12. & seqq.*
8 *par. 6.* Et quod verè † illa verba *libera* importent liberationem à simplici vsufructu, non autem ab onere fideicommissis ponderauit in similibus terminis Rota coram Buratt. *dec. 168. sub num.24. in fin. vers. Ideò verba, & in Romana restitutionis dotis 22. Iunij 1657. §. prout non repugnat coram R.P.D. meo Priolo.*

Vlteriùs nec vlla donationis diuersitas desumi potest ex eo, quod Cardinalis prædictus in Capitulis matrimonialibus se obligauerit pro restitutione dotis Pulcheriæ vxoris Donatarij, & in Instrumento donationis prohibuerit quamcumque detractionem etiam pro restitutione dotis. Nam
9 talis † prohibitio non censetur apposita respectu ipsius mulieris, ad cuius fauorem erant obligata bona donantis, sed solum quoad Descendentes ab ipso Donatario, cum
10 dos dictæ mulieris etiam ex bonis donatis in subsidium detrahi posset ipsa prohibitione non obstante per Auth. *res quæ C. commun. de leg.* vt notat gloss. *in leg. quamobrem verb. si non sufficeret auth. de restit.* Surd. *dec.62. num. 22. vers. quarta ratio, & num.23.* Rota coram Merlino *dec.684. num.1. & seqq. & coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono dec.43. nu.3. & dec.71. num. 1. & 2.* vbi firmatur hanc opinionem æquiorem, atque communiorem esse, & in praxi magis receptam.
11 Nec insuper obstat, † quòd ex prima promissione fuisset acquisitum ius ipsi vxori donatarij, & ideò absque illius consensu donatio alterari non posset adijciendo onus dictæ primogenituræ. Etenim obiectum posset procedere, quatenus ageretur de aliquo præiudicio ipsius mulieris, & promissio donandi esset ad illius fauorem concepta, sed cum in hac facti contingentia præiudicium solum consideretur respectu Federici, cui erat promissa donatio, & erga vxorem concurrat tantum simplex affectio ad illam alliciendam pro contrahendo matrimonio, iuxtà notata per Alciat *conf. 10. num. 22. & seqq. lib.8.* Ioan. Franc. à Ponte *conf. 80. nu. 11. & seqq.* Rota *coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono dec. 133. nu. 3. & 4.* Huiusmodi vinculum rectè poterat apponi in præiudicium ipsius donatarij, qui ad sui libitum re
12 integra acceptare valebat bona donata cum eodem † onere primogenituræ, vel donationem reijcere etiam in præiudicium aliorum vocatorum, quibus nullum ius acquirebatur, nisi ex oneris acceptatione primo donatario iniuncti, vt notat Bart. *in l. qui Romæ, §. Flauius, ff. de verb. obligat.* Ruin. *conf.7. nu.29. vers. Præterea lib.1.* Pereg. *conf.125. n.23. lib.5.*

Omnis tamen alia difficultas satis remoueri visa fuit ex eo, quia eundem donator grauasset Donatarium, aliosque futuros successores restituere bona donata vocatis in primogenitura addita strictissima prohibitione sub sequentibus verbis: *Ne quidquam quantumuis minimum quauis occasione, & causa detrahi posset etiam ratione legitimæ, Trebellianicæ, falcidiæ, aut quacumque alia de causa neque vllo vnquam tempore bona prædicta, vel aliquam etiam minimam partem vendere, donare, seu quomodolibet alienare ex quibusuis causis quantumuis licitis, & honestis, necessarijs puta alimentorum, dotandi filias, vel sorores, dotes restituendi, curandi se ab infirmitate, redemptionis à captiuitate, liberationis à pœna capitali, & alijs quibusuis causis etiam maioribus, & in Summario præterito D. Ducis sub num. 1. litt. D.* & postea in eius te-
13 stamento † condito anno 1586. eadem bona donata legasset ipsi donatario, ac respectiuè illum vniuersalem hæredem instituisset cum eodem onere in dicta donatione apposito, censetur in vim dictæ vniuersalis prohibitionis, nedum voluisse propria eius bona grauare, verùm etiam omne creditum hæredis cum dicto legato, ac institutione compensare, iuxta opinionem Nattæ *conf. 110. num. 3. 9. & 10.* latè Altograd. *conf.68. num.40. & seqq.* Ruin. *conf.79. num. 8. vers. Cum ergo lib.2.* Menoch. *conf.56. nu. 36.* & dixit Rota *in Bononien. primogenituræ 26. Maij 1656. §. nec dubitari potest coram bon. mem. Bichio.*

Vnde cum talis donatio, † & dispositio testamentaria fuerit postmodum acceptata à Federico tam expresè, quàm 14
mediante aditione hæreditatis ipsius Cardinalis donantis, vt patet ex datis, *in Summario præterito D. Ducis num. 20. & in præsenti Summario eiusdem num.1.2. & seqq.* non potest vlterius impediri per dictam D. Domitillam hæredem ipsius Donatarij hæredis grauati restitutio controuersorum bonorum sub prætextu deductionis prætensi crediti resultantis ex dicta donatione, cum illud censeatur suppositum eidem fideicommisso, seu primogenituræ, Peregr. *de fideicomm. ar.6. num.47. & seqq.* Fontanell. *de pact. nupt. claus.4. gloss. 5. num. 28.* Capic. Latr. *dec.44. num.23. & 27.* Rota *in Viterbien. Castrorum impress. inter rec. dec.444. sub num.2. par. 4.* Nec ipsa Domitilla plus Iuris super dd. bonis potest prætendere, quàm † suo Authori competebat, qui fideicommissum 15
acceptauerat, *l. aliud §. absurdum, & l. nemo plus iuris, ff. de reg. iur.* Pereg. *eod. tract. art.35. num.27.*

Neque de voluntate Donantis, quòd voluerit sub vniuersali primogenitura comprehendere etiam dicta bona donata hæsitandum † est, dum id manifestè resultat ob ex- 16
pressionem factam in dicto fideicommisso de Castro Olìueti, quod antea donari promissum fuerat, per quam expressionem, sicuti censendum est, Testatorem voluisse id grauare, ita pariter alia bona donata comprehendere voluisse sub vniuersali bonorum institutione dubitari nequit, *l. si fugitiui, C. de seru. fugit.* vbi notat Decius *num. 33.* Menoch. *conf.688. num.1. & seqq. lib.1.* Surd. *conf. 357. num. 20.* Rota *dicta dec.444. num.3. par.4. recent.* cum alijs relatis in decisione, quæ reuidetur, *§. voluntas autem.*

Et cessare visa fuit omnis difficultas, quia non solùm expressit Castrum Olìueti, sed etiam singulariter omnia alia bona, & ideò in bonis specificatis nulla cadere valet quæstio † voluntatis, Rota *dec. 375. num. 6. vers.* & eo casu 17
par.1. & dicta dec.444. sub num.3. par.4. recent.

Nec repugnat † opinio Oldradi *in conf.297. num. 2.* quod 18
illa verba *quacumque alia de causa* apposita in donatione referantur solummodò ad detractiones legales, non autem ad creditum particulare bonorum de quibus agitur. Præterquam enim obiectum eliditur ponderando, quod Cardinalis dum prius detractiones ex quauis occasione, vel causa prohibuit, & postea subdit alia verba etiam ratione *legitimæ, Trebellianicæ, & ex quauis alia causa*, ex his videtur nedum voluisse sub dicta prohibitione comprehendere detractiones legales, sed etiam creditum hæredis includere. Cessat tamen prorsus difficultas, quia non versamur in simplici bonorum prohibitione, adhoc vt in familia ea conseruentur, in quibus terminis est quæstio inter Doctores, An hæres possit proprium creditum detrahere,
† sed agitur de amplissima prohibitione, quod quicquam 19
detrahi non possit, quantumuis minimum ex quauis causa, quæ ex opinione Nattæ, Altogradi, & aliorum superiùs allegatorum extenditur etiam ad creditum particulare ipsius hæredis concurrentibus † præsertim illis verbis 20
quauis de causa, quæ sunt adeò vniuersalia, & effrenata vt omnia perindè, ac si essent expressa in dispositione comprehendant, vt tradit Aymon. *conf. 133. num. 5. & sequent.* Roman. *conf.44. num. 5. in fin.* Rot. coram san. mem. Gregor. XV. *dec. 87. num. 10. & dec. 327. num. 3. & coram Eminentissimo Cardin. Otthobono dec. 67. num. 3.*

Et ità vtraque, &c.

Decisio hæc in hac eadem causa emanata coram eodem Reuerendiss. P. D. Papien. sub die 13. Maij præcedentis anni 1658. est in part. 12. recent. decis. 339.

R. P. D. TAIA.

Romana Fideicommissi de Pandinis.

Mercurij 10. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

Resoluitur diuisionem inter filios in conditione positos, atque adeò ad Testamentum vocatos in capita esse faciendam.

R. P. D. CERRO

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Iurispatronatus.

Veneris 12. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

De pertinentia Iurispatronatus hæredibus, ac successoribus quibuscumque in perpetuum ex voluntate fundatoris competenti; vbi substitutum in hæreditate primi hæredis, in concursu alterius prætendentis tanquam per successionem Patris, admittendum, & manutenendum esse resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Dispositio de beneficijs exigendis sub iurepatronatus hæredum, ac successorum in perpetuum pro lege seruari debet, ne laici ab erectione Ecclesiarum, & Beneficiorum retrahantur.*

2 *Substitutus concurrente in eo qualitate per fundatorem desiderata ad Iuspatronatus, & præsentandi de iure est admittendus.*

3 *Beneficia erigens ex ordinatione, & bonis alterius non dicitur fundator, nec dotator, sed nudus, & simplex executor.*

4 *Executor dispositionem fundatoris immutare non potest, nec inferre præiudicium successoribus per ipsum præcisè vocatis.*

5 *Hæres acquirendo etiam mediantibus bonis hæreditarijs sibi, & suis cum sola obligatione pretium hæreditati restituendi acquirit.*

6 *Testatoris præceptum cùm sit præcisum acquisitio semper cadit ad commodum hæreditatis, & fideicommissariorum, non obstante stipulatione per hæredem pro se, suisque hæredibus facta.*

7 *Hæres spontè adimplens præceptum Testatoris, an Iuspatronatus sibi acquirere possit, alio ob defectum implementi tanquam indigno ab eiusdem acquisitione repulso.*

8 *Fundatore Iuspatronatus pro certis personis reseruante eius voluntas est exequenda, nec vocatis præiudicium inferri potest.*

9 *Hæres vt tanquam indignus repellatur ab acquisitione Iurispatronatus præcisa coactio Iudicis interuenire debet.*

10 *Iuspatronatus cum successoribus reseruatum fuerit etiam ad fideicommissarium se extendit, maxime stante dictione* quorumcumque *in instrumento institutionis adiecta.*

11 *Verbum* hæreditas *tanquam vniuersale etiam Iura, & actiones capit, & sic quoque Iuspatronatus comprehendit.*

12 *Insignia Capellæ Iurispatronatus pertinentiam denotant.*

13 *Fideicommissarius assumendo insignia fundatoris, in eum Iura etiam honorifica transire voluisse censetur.*

DECISIO CXXXVI.

Marius Spinosius instituto sibi hærede vniuersali Laurentio Manosio eius ex Sorore nepote mandauit construi Capellam in Ecclesia B. Mariæ Transtyberim ad hoc, vt ibi institueretur simplex beneficium sub inuocatione S. Marij, quòd esset de *Iurepatronatus d. hæredis, ac illius hæredum, & successorum quorumcumque in perpetuum*, & prælegatis quibusdam domunculis ad vitam Laurentij hæredis, & Felicis sororis eius descendentibus voluit erigi aliud beneficium sub inuocatione S. Calisti, reseruato Iurepatronatu *d. Hæredi, ac illius hæredibus, & successoribus*, *Summ. Laurentij num.* 1. Manosius curauit construi Capellam, in qua apposuit insignia eius familiæ, & postmodum decedens beneficijs nondum erectis hæredem sibi instituit R. P. D. Angelum Androsillam, post cuius obitum voluit *in eius hæreditate succedere iure substitutionis Iosephum Saraueziun cum conditione tamen, vt teneatur assumere cognomen, & arma gentilitia ipsius Testatoris, & non alias, &c.* prælegatis eidem Sarauezio omnibus eius libris vnà cum scripturis, & mobilibus *d. Summ. num.* 2.

Defuncto Manosio Androsilla vtrumque erexit beneficium assignata eis dote ex bonis Spinosij fundatoris ad hunc effectum ab ipso relictis, & à D. Vicesgerente obtinuit Iuspatronatus reseruari pro se, eiusque hæredibus, & successoribus *Summ. Angeli Iunioris num.* 1. atque ad alterum sub inuocatione S. Marij, de quo modo non agitur præsentauit D. Io: Baptistam Gutium subinde institutum de alio verò sub titulo Sancti Calisti, nunc controuerso impetrauit à Sede Apostolica sibimet prouideri, quo per eius obitum vacante cum contigerit disceptari coram Eminentissimo Cardinali Prodatario super illius pertinentia patronali inter D. Angelum Iuniorem hæredem bon. memor. Androsillæ, & Iosephum Sarauezium de Manosijs primi hæredis Spinosi fundatoris placuit Eminentiæ Suæ consulere Rotam, ad quem pertineat Iuspatronatus siue præsentandi, & hodie resolutum fuit spectare ad Sarauezium.

Cùm enim † Spinosus disposuerit, quòd Beneficia erigenda deberent esse de Iurepatronatus Laurentij Manosij sui hæredis, ac illius hæredum, & successorum quorumcumque in perpetuum, stante huiusmodi dispositione, quæ pro lege seruari debet, ne alias laici retrahantur ab erectione Ecclesiarum, & beneficiorum, vt respondit Rota *in Romana Iurispatronatus* 31. *Maij* 1613. *coram Cardinali Sacrato* apud Viuian. *de Iurepat. lib.* 4. *cap.* 9. *sub n.* 16. *vers. ex ordine Sanctissimi.* Dum Manosius post obitum Androsillæ sui hęredis immediati sibi prouidit de alio successore substituendo in eius hæreditate Sarauezium, ad ipsum vtique, in quo concurrit qualitas desiderata † per Fundatorem, non autem ad Angelum hæredem Androsillæ, qui non est successor Manosij controuersum Iuspatronatus, & præsentandi pertinere debet, ad text. *in l. si hæredi plures ff. de condit. instit.* quem in terminis pluribus adductis expendit Paris. *cons.* 48. *num.* 9. *par.* 4. 1 2

Non obstat, quòd † Androsilla erexerit beneficia, & cum consensu D. Vicesgerentis illorum Iuspatronatus reseruauerit pro se, suisque hæredibus, & successoribus: Quia cùm id fecerit ex ordinatione, & bonis Spinosij non dicitur fundator, nec dotator, † sed nudus, & simplex executor, adeòut nec minus cum consensu Ordinarij potuit immutare dispositionem illius, nec præiudicium inferre successoribus Manosij per ipsum præcisè vocatis, Ferrett. *cons.* 134. *sub num.* 2. *vers. quibus non obstantibus cum seqq. & per tot.* Guttier. *cons.* 1. *num.* 19. Lambertin. *de Iurepatr. lib.* 3. *art.* 3. *qu.* 5. *sub num.* 4. *vers. non obstant modo adducta, & num.* 5. Molin. *de primogen. Hispan. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 31. Viuian. *de Iurepat. lib.* 14. *cap.* 3. *num.* 6. *&* 7. Rot. *in recent. dec.* 216. *num.* 4. *vers. tum quia non erat par.* 2. & coram Merlino *dec.* 346. *num.* 6. 3 4

Nec refert, quòd † hæres acquirere, etiam mediantibus pecunijs, vel bonis hæreditarijs, sibi, & suis hæredibus acquirat cum sola obligatione restituendi pretium hæreditati, vt voluit Bart. *in leg. Imperator* §. *Cum autem num.* 1. *ff. de legat.* 2. 5

Procedit enim in simplici hærede absque vllo præcepto Testatoris de acquirendo, seu inueniendo, sed vbi prout hic præcisum adest Testatoris † præceptum, acquisitio semper cadit ad commodum hæreditatis, & fideicommissorum, non obstante stipulatione facta per hæredem pro se, suisque hæredibus, & successoribus, ad text. *in l. qui negotiationem*, vbi Bart. *ff. de administ. tutor.* Molin. *de Primogen. Hispan. lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 34. *vers. in casu autem*, de quo agitur Peregr. *dec. Patauin.* 2. *sub num.* 9. *vers. sed tamen, vt supra dicebam*, Surd. *dec.* 15. *num.* 28. *&* 29. Rot. *dec.* 653. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* cum alijs relatis *in Bonon. bonorum* 17. *Iunij* 1641. §. *Ioannes etiam vers. & in Executionem, &* 21. *Febr.* 1642. §. *Minus referre cum seqq. coram me*, & ita distinguendo firmatum fuit *in Cathacen. hæreditatis* 28. *April.* 1653. §. *quia cum iste vers. vbi autem pariter coram me, & in Amerina Successionis* 15. *Maij* 1656. §. *neque respectu vers. nam omisso coram R. P. D. meo Beuilaqua* ab altera parte allegatis. 6

Minus officit, † quòd hęres spontè adimplens præceptum Testatoris, vt fecit Androsilla potuerit sibi acquirere Iuspatronatus, alius verò qui negligit eius implementum, vt fecit Manosius, tanquam indignus ab acquisitione Iurispatronatus sit repellendus. 7

Quia præter quod Manosius viuens Capellam construxit, & beneficium S. Calisti, de quo nunc agitur prius erigendum non erat quam post obitum ipsius, & eius mater, dum pro dote illius fundator destinauit quasdam domunculas eis prius prælegatas ipsorum vita durante, vt ex

dicto Testamento *Summ. Sarauezij num.* 1. Prima pars obiecti procedere posset in casu, quo super reseruatione Iurispatronatus nulla adesset prouisio fundatoris, & in his terminis loquitur Rot. *dec.* 168. *num.* 1. *cum seqq. par.* 2.
8 *diuers.* sed quando fundator † reseruauit Iuspatronatus pro certo genere personarum exequenda est eius voluntas, nec vocatis potest præiudicium inferri, vt sæpiùs probatum fuit, & benè in terminis Lambertin. *de Iurepatron. part.* 1. *qu.* 4. *art.* 7. *num.* 3. Secunda verò tunc admittitur, quando
9 interuenit præcisa coactio Iudicij, secus vbi † prout hic de tali Iudicis coactione non constat, vt post Lambertin. *dicto art.* 7. *num.* 1. *&* 2. tradit Viuian. *eodem tract. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 12. *cum seqq.* & optimè distinguendo firmauit Rota *d. dec.* 167. *num.* 5. *&* 6. *par.* 2. *diuers.* & in fortioribus terminis *in Auximana Iurispatronatus* 26. *Aprilis* 1613. *coram Cardinali Sacrato circa fin. vers. non etiam facit*, quod relata per eundem Viuian. *d. lib.* 2. *cap.* 1. *sub num.* 13.

Nec obstat, quòd cum Sarauezius non sit hæres directus Manosij, sed eius fideicommissarius in ipsum non transeat Iuspatronatus, quod regulariter remanet penes hæredem directum grauati.

10 Primò, quia Iuspatronatus, de quo † agitur reseruatum fuit, non solum pro hæredibus, sed etiam pro successoribus, quorum appellatione venit etiam fideicommissarius, vt in puncto Phanuc. *de Inuentar. qu.* 263. *num.* 65. *vers. ea enim verba*, vbi dicit potissimè hoc procedere si fuerit addita, prout hic, dictio *quorumcunque*, Rota apud Viuian. *dec.* 24. *num.* 2. *&* 3. *cum seqq. & in Bononien. Iurispatronatus* 23. *Ianuarij*, *&* 4. *Iulij* 1640. *coram bon. memor. Bichio apud eundem dec.* 121. *num.* 6. *& dec.* 122. *num.* 20. quibus non repugnant, sed conueniunt *dec.* 72. *num.* 2. *par.* 6. *rec. & in Leodien. Beneficij* 31. *Ianuarij* 1648. *coram bon. memor. Peutingero*, quia firmant sub dicta appellatione venire tantum Successores vniuersales, vt hic, non autem Successores particulares, prout agebatur in casibus ipsarum, & hanc distinctionem fecit etiam Rota *in dicta dec.* 24. *num.* 2. apud Viuian.

Secundò, quia Sarauezius substitutus fuit in hæreditate, ibi: *& post obitum d. R. P. D. Androsillæ voluit in eius hæreditate succedere iure substitutionis dictum D. Iosephum Sara-*
11 *uezium*: verbum enim *hæreditas*, tanquam † vniuersale, capit etiam iura, & actiones, & sic comprehendit quoque Iuspatronatus, Bald. *in l. final. num.* 60. *C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Phanuc. *vbi supra d. qu.* 263. *num.* 61. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *qu.* 11. *num.* 37. *&* 38. Rot. apud Viuian. *d. dec.* 121. *num.* 81. & alijs relatis *in Capuana Abbatiæ* 5. *Maij præteriti coram R. P. D. Priolo §. nec ex eo vers. apparent expressè.*

Tertiò demum, quia Manosius in erectione Cappellæ apposuit arma, & insignia propriæ domus, quæ postmo-
12 dum simul, ac cognomen † assumi voluit à Sarauezio: Insignia enim Cappellæ denotant pertinentiam Iuspatronatus, Rota *dec.* 548. *num.* 7. *par.* 2. *& dec.* 170. *num.* 2. *versic. nec deficiunt par.* 3. *recent.* cum pluribus alijs latè congestis *in Mediolanen. Prioratus* 14. *Maij* 1646. *coram Eminentissimo Domino Cardinali Prodatario §. sextò Insignia*, & sic stante præcepto, quod fideicommissarius illa assumat, censetur in eundem, iura etiam honorifica transire voluisse, præsertim concurrentibus alijs deductis pro Sarauezio, quæ DD. placuerunt, vt ponderauit Rota *in eadem dec.* 121. post Viuian. *sub num.* 14. *in fine*, *& num.* 15.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papien.

Bononien. Fideicommissi de Luparijs.

Veneris 17. *Decembris* 1659.

A R G V M E N T V M.

Purificatum fideicommissum ad fauorem sororis defuncti ex testamento institutæ duabus sententijs confirmatur: Vnde actoribus prætendentibus intrare statutum Ciuitatis Bonon. de duabus conformibus causa Rotæ fuit commissa cum clausula, *Constito quod sit locus statuto*, dubioque proposito post confirmatas sententias negatiuè quoad statutum responsum fuit.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum semel tantum appellare concedens, quando in antecedentibus instantijs* in remed. leg. fin. C. de edict. &c. *actum fuit, locum non habet.*
2 *Statutum locum habet in quocumque iudicio possessorio, vbi executione duarum sententiarum, quæ sunt iustæ, ac validæ agitur.*
3 *Dispositio statutaria ratione mixturæ cessat, & sententia appellationem recipit.*
4 *Substitutione purificata substituto immissio denegari non potest.*
5 *Sententia de iure ferri potest super rebus fideicommisso in genere subiectis, & postmodum in illius exequutione ad bonorum liquidationem deueniri.*
6 *Sententiæ generaliter prolatæ à libello, in quo bona specificata fuerunt declarationem de iure recipiunt.*
7 *Legatum in vltima voluntate proprio filio à matre relictum, in legitimam, & Trebellianicam imputatum censetur.*
8 *Legatum à parentibus filijs in compensationem legitimæ tanquam debiti necessarij relictum dicitur.*
9 *Pretio pro bonis fideicommissarijs recepto detractiones consumptæ censentur.*
10 *Legatum à matre liberè, & absque omni onere relictum filio, substituta tamen ei filia, quomodo intelligendum.*
11 *Imputatio legitimæ ne tollatur ex verbis Testatricis, sufficit quoad aliud significare valeant, sicuti de donatione liberè facta.*
12 *Domus alienata non dicitur propria Donatarij cum donatio per mortem donantis expiret.*
13 *Mater etiamsi præstet filio consensum venditionis factæ, pretium tamen à venditore receptum ab eius hæreditate recuperare potest.*
14 *Agnatio ad effectum transmissionis hæreditatis est necessaria.*
15 *Agnatio pro transmissione legati purificati non requiritur.*
16 *Obligatio fideiussoria matris pro restitutione dotis obligatione filij matrem indemnem releuantis compensari debet, ne locum habeat circuitus inutilis, qui ex iuris dispositione omninò euitari debet.*
17 *Restitutio dotis deficientibus bonis liberis ex bonis fideicommissarijs fieri debet, antequam ad bona materna deueniatur.*
18 *Cessione iurium à filio ob restitutionem dotis à principalibus creditoribus reportata, idem propriæ obligationi satisfecisse dicitur, non autem matri fideiussorio nomine obligatæ, quæ ab eo indemnis conseruari debet.*

D E C I S I O CXXXVII.

CVm per obitum Comitis Antonij de Insulanis absque filijs hæredis instituti in testamento Franciscæ de Cambijs eius matris purificatum esset fideicommissum in eodem testamento institutum ad fauorem Comitissæ Artemisiæ D. Com. Antonij sororis fuit introductum iudicium immissionis, tam illius nomine, quàm nomine Senatoris Lupari sui viri aduersus Com. Io: Mariam Insulanum bonorum possessorem coram Auditore Eminentissimi Legati, qui ad fauorem dd. coniugum sententiam protulit, adiuncto tamen onere detrahendi ex dd. bonis expensas funeris, legitimam, & Trebellianicam ipsi Com. Antonio hæredi grauato debitas, ac etiam legata per eundem soluta, in quibus idem Iudex imputari voluit lib. 12900. retractans ex alienatione bonorum fideicommissariorum, necnon creditum d. hæredi prælegatum, prædictaque sententia fuit postmodum in gradu appellationis confirmata à Rota Bononiensi, & ideò causa ad Curiam deuoluta, prætendentes actores intrare statutum illius Ciuitatis de duabus conformibus obtinuerunt à Signatura mihi in Rota dirigi commissionem cum clausula, *Constito quod sit locus statuto*, ad cuius rescripti formam hodiè dubio proposito DD. negatiuè responderunt, sed sententias prædictas esse confirmandas.

Etenim huiusmodi Statutum † concedens semel tantum appellare non habet locum, quando in antecedentibus instantijs, prout in hac facti specie actum fuit in remedio, *leg. final. C. de edict. Diu. Adrian. tollend.* vt tradit Scacc. 1

de

de appel. lib. 3. cap. 3. quæst. 17. limit. 6. membr. 4. num. 23. & seqq. & respondit Rota in Bonon. Fideicommissi de Manzolis 16. Aprilis 1627. coram bon. mem. Coccino in recent. decis. 52. num. 4. part. 5.

2 Minimè † obstante, quòd huiusmodi statutum habeat
locum in quocumque iudicio possessorio, vbi agitur de executione duarum scoteotiarum conformium, quæ sint validæ, ac iustæ, iuxta opinionem Rotæ decis. 266. num. 1. part. 1. recent. Nam id intelligitur procedere respectu meri possessorij, non autem quando sententia continet mixturam, ac complicationem petitorij cum possessorio, prout hic, vbi prima sententia data in Summ. Com. Insulani n. 6. non solum mandet fieri detractionem creditorum Com. Antnnij, sed insuper dicit in illis imputandas esse lib. 12. mil. retractas ex pretio domus hæreditariæ, ac alias lib. 900. receptas ex pretio aliorum bonorum vnà cum prælegato ei-
3 dem † facto, tunc enim ratiooe mixturæ cessat dispositio statutaria, ac sententia recipit appellationem, per text. in l. vnic. vbi Contard. C. si de moment. possess. §. 5. limit. 2. num. 13. & seqq. Rot. decis. 323. num. 1. part. 1. diuers. Pacif. de Saluian. interd. decis. 296. num. 4. coram Caual. decis. 510. n. 1. coram san. mem. Gregor. decis. 232. & ibi Adden. num. 6. in recent. decis. 133. num. 2. & seqq. ac num. 7. part. 8. in Auenionen. hæreditatis 17. Martij 1649. coram Reuerendissimo D. meo Tarraconen. §. Nihilominus in Romana Locorum Montium 16. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Priolo §. ex quibus, & in terminis dicti statuti Boonien. responsum fuit in Bononien. Fideicommissi, seu Attentatorum 1. Iulij 1654. coram Reuerendissimo Præside Vallisoletano §. non obstat statutum.

Quo verò ad confirmationem dd. sententiarum, nulla visa fuit adesse difficultas, cum de illarum validitate satis constet ex reuolutione actorum cum requisitis per vulgat. decis. Caput. 260. part. 2.

De iustitia verò dubitari non potest, quia cum per mor-
4 tem † d. Com. Antonij, sine filijs purificata esset substitutio Com. Artimisiæ eius sororis ordinata per dictam Franciscam in suo testamento relat. in Summ. illorum de Luparis num. 1. immissio denegari non poterat ipsi substitutæ ex remed. leg. final. C. de edict. Diu. Adrian. tollend. vt dixit Rot. in Bononien. Fideicommissi de Pancaldis 5. Iulij 1655. coram R. P. D. meo Beuilaqua in Bononien. hæreditatis 11. Februarij 1658. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. inde conuertitur, & in Fanen. hæreditatis 3. Maij præteriti coram R. P. D. meo Albergato in princ.

Non obstat, quòd in sententijs non fuerint expressa corpora bonorum, super quibus erat exequenda immissio;
5 Præterquam etenim † de iure sententia ferri potest super rebus fideicommissio subiectis in genere, & postmodum in illius executionem ad bonorum liquidationem deueniri ad notat. per Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 585. Fusar. de subst. quæst. 617. num. 1. & dixit Rot. in Reatina Successionis 15. Aprilis, & 28. Iunij 1641. coram bon. mem. Peutingerio in fine, & in Colonien. legitimitatis 13. Maij 1658. §. Ad hunc præterea coram R. P. D. meo Verospio: Obiectum adhuc tolli-
6 tur ex eo, quia bona, de quibus agitur fuerunt † specificata in libello, à quo sententiæ generaliter probatæ recipiunt de iure declarationem, vt notat Castren. cons. 376. in princ. quod autem lib. 1. Rot. dec. 108. num. 7. part. 8. recent. in Cæsaraugustana Cathedralis 27. Maij 1658. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. Cùm enim, & in Hispalen. Decimarum 18. Iunij præteriti coram eodem §. Immo huiusmodi.

Nec vrget exceptio in contrarium obiecta super detractionibus prætensis à Com. Io: Maria Insulano vti cessionario Com. Camillæ, hæredis præfati Com. Antonij in ratione prælegati lib. 273000. d. Antonio relict. à Testatore, quod ratione legitimæ, & trebellianicæ eidem competen. super dd. bonis; Nam quoad prælegatum omne dubium renoue-
7 tur † ex eo, quia cum illud fuerit relict. in vltima voluntate à matre proprio filio censentur imputan. in legitimam, & trebellianicam ei debit. per tex. in l. scimus §. replicationem C. de inoffic. testament. Bart. in l. quartam num. 10. vbi communiter scribentes ff. ad leg. falcid. Curt. iun. cons. 180. num. 5. volum. 2. Surd. cons. 388. num. 18. & seqq. Mangil. de imput. quæst. 48. num. 14. Rot. apud Merlin. de legitim. decis. 31. num. 1. & decis. 89. num. 2. Gregor. decis. 568. num. 7. & 8. & in recent. decis. 242. num. 25. part. 8.
8 Quicquid enim à parentibus † legatur, filijs in compensationem legitimæ tanquam debiti necessarij relictum dicitur Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 10. tit. 2. num. 5. & fuit comprobatum in Romana hæreditatis de Fabijs 11. Martij 1644. coram bon. mem. Bichio.

Respectu verò legitimæ, & Trebellianicæ cessat difficultas, quia cum dictus Comes Antonius † alienasset do- 9
mum, ac alia bona fideicommissaria, illorumque pretium ascendens ad lib. 129000. receperit detractiones ex ista causa consumptæ censetur per text. in l. Marcellus §. Res quæ, vbi DD. ff. ad senat. Consul. Trebell. l. 3. §. Debitum ff. de inoffic. testam. coram san. mem. Gregor. decis. 580. num. 2. & coram Eminentiss. D. Cardinali Otthob. decis. 105. n. 12. & decis. 710. num. 2. vbi num. 2. subdit hoc procedere etiam inuito ipso alienante.

Nec releuat, quòd † tale prælegatum liberè fuerit Com. 10
Antonio relictum à matre, & absque vllo onere, dum Com. Artemisia fuit ei substituta per ea verba, Cui quandocumque decedenti sine filijs substituit D. Artemisiam de Luparis eius filiam, & illius descendentes exceptis tamen semper bonis prælegatis, quæ ad d. Com. voluit liberè, & absque vllo onere spectare.

Etenim libertas in huiusmodi casu censetur tantum apposita ad designan. exemptionem legati ab onere fideicommissi ibidem immediatè constituti non autem ab onere imputationis in legitimam, & trebellianicam, de quibus ibi nulla fuit facta mentio, & ad hoc vt ex illis verbis non tollatur collatio, seu imputatio, satis est quod aliud † significare 11
valeant, sicuti de donatione liberè facta; itaut non possit molestari aliquo pacto, quod tamen ex eo non tollatur collatio, tradunt Riminald. sen. cons. 228. ante finem, Giouagn. cons. 83. num. 78. lib. 1. Surd. cons. 361. & seqq. Ludouic. Bell. cons. 19. num. 41. cum seqq. Immò etiam legatum purum, & sine vllo onere facilius imputatur, l. scimus §. repletionem C. de inoffic. testam.

Neque subsistit, † quòd domus alienata, esset propria 12
ipsius Com. Antonij tanquam sibi donata à Com. Horatio de Cambijs eius Patruo, & ideò corruat consumptio dd. detractionum: Siquidem cum eadem domus prius fuisset legata Franciscæ iure fideicommissi à Io: Baptista patre ipsius Horatij in casu, quo ille decederet sine filijs, vt in Summ. illorum de Luparis num. 6. & casus dictæ substitutionis euenerit donatio facta à prædicto Horatio ad fauorem ipsius Antonij per eius mortem expirauit cum censeatur solum donare illud ius, quod habebat sua vita durante, & consequenter dicta domus euasit propria ipsius Franciscæ.

Neque refert, quòd dicta alienatio fuerit approbata etiam
ab ipsa Francisca mediante consensu ab ea † præstito ven- 13
ditioni factæ ab Antonio filio, nam ex hoc quamuis dictæ mulieri esset adepta omnis actio pro recuperatione domus ab emptore, adhuc tamen eidem licebat pretium receptum ab eius hæreditate recuperare, per text. in l. item §. hæc aduersus ff. de petit. hæred. Bart. in l. si possessor 23. §. Quod si post in fine ff. eodem tit. Rot. in Romana dotis 31. Ianuarij 1652. coram bon. mem. Bichio §. Secundo, quod Francisca cum in illud consentiente substituto loco rei alienatæ succedat, Surd. cons. 578. Fusar. de subst. quæst. 627. num. 54. Cephal. cons. 20. num. 2. & 19. lib. 3. Peregrin. decis. 2. num. 5. Rot. decis. 185. num. 12. part. 5. recentior. coram Caualer. decis. 53. num. 10. & coram Merlin. decis. 831. num. 1. & 11.

Minus autem aduersatur, quòd prælegatum non fuerit
agnitum à Francisca, quoniam † agnitio licet ad effectum 14
transmissionis hæreditatis sit necessaria, per text. in l. quoniam sororem C. de iur. delib. & tradit Altograd. cons. 91.
num. 58. non tamen ea requiritur pro transmissione † lega- 15
ti purificati, vti cauetur in l. final. C. quand. dies legat. cedat. vbi notat Corn. & alij Fusar. de subst. quæst. 487. nu. 3. Cyriac. controu. forens. cap. 47. num. 1. Rot. coram Caual. decis. 504. num. 4. & in Romana Saluiani 9. Decembris 1658. §. Finali coram R. P. D. meo Celso.

Præterea, nec refragatur † obiecta retentio pro restitu- 16
tione dotis Comitissæ Camillæ vxoris dicti Antonij, pro qua Francisca Testatrix se obligauerat, quoniam cum dicta obligatio esset fideiussoria intuitu ipsius filij, qui pariter se obligauit ipsam indemnem releuare vtique, vel talis restitutio facienda erat ex bonis ipsius principalis debitoris, nec ideò debebat molestari illius mater, quæ fideiusserat cum deinde ea promisisset aduersus illum agere pro releuatione indemnitatis sibi promissæ ad tollendum circuitum inutilem, qui ex iuris dispositione omninò euitari debet, per text. in l. cum fundus §. Seruum ff. de reb. credit. Natt. cons. 153. n. 9. Menoch. cons. 68. num. 19. Thomat. decis. Maceraten. 100. num. 36. Surd. decis. 264. num. 33. Merlin. de pignoribus lib. 4. tit. 2.

*num.*12. & fuit dictum in *Bononien. fideicommissi de Pancaldis 25. Iunij* 1657. §. *Primo coram me*.

Vlterius non releuat alterum obiectum ponderatum in decisione, quòd prædicta æstimatio facta fuerit intra terminum septem annorum assignatum ad restituendas pecunias mutuatas, & consequenter, venditor post dictam æstimationem sequutam anno 1575. haberet alios sex annos dilationis, nempè vsque ad annum 1581. Etenim licet in primo Instrumento erroneè legatur præfixum septennium ad restituen. mutuum, ex alio tamen transumpto vigore compulsoriæ huius Sac. Tribunalis ser. ser. extracto à proprio originali, & in actis vltimo loco exhibito apertè ostenditur huiusmodi dilationem fuisse solummodo de vno anno, vt in eodem *Summ. num.*2. & proindè computata dilatione à die 4. Martij 1574. quo fuit stipulatum Instrumentum prædicti mutui vsque ad diem 23. Martij 1575. quo emanauit æstimatio dicti prædij illa facta fuit dicto tempore legitimo post scilicet expiratam dilationem vnius anni illi conces-
10 sam in tali † autem diuersitate transumptorum hoc vltimum attendi potius debet, vti concordans cum proprio originali, quam primum illi contrarium *per text. in l. si quis ex argentarijs* §. *Prætor ait*, vbi notat Bart. *num.* 3. & communiter alij DD. *ff. de edend.* Bald. *in l. Imperator ff. de stat. homin. num.* 27. Alexand. *cons.* 105. *num.* 1. *lib.* 2. Rot. *decis.* 671. *num.*3. *&* 4. *part.* 1. *diuers.* cum concordantibus relat. *in Craconien. Decimarum* 28. *Aprilis præteriti coram R. P. D. meo Verospio* §. *Nec. Villa Veglieno*.

Et ita informante tantum Francisco Tertullo.

☞ *Decisio hæc in præsenti causa facta sub die 17. Iunij 1658. coram eodem Reuerendiss. P. D. Meltio, est in præcedenti parte decisio* 423.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana locorum Montium.

Veneris 12. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

Sententiam in causa venditionis Bonorum Minoris ob interpositam appellationem esse reformandam.

SVMMARIVM.

1 *Appellationis beneficium à die scientiæ excluditur quando ex contumacia personaliter citatus, nec per seipsum nec per Procuratorem in Iudicio voluit interuenire.*

2 *Reus in Iudicio comparens, & in processu causæ, se defendens fictus est contumax, adeoque à die habita notitia appellationem legitimè interponit.*

3 *Decendium ad appellandum à die habita notitiæ currit.*

4 *Venditio bonorum Minoris sine solemnitatibus Statuti Vrbis facta ipso Iure nulla est.*

5 *Contractus etiam sine solemnitatibus sustinetur vbi de versione in vtilitatem minoris constat.*

6 *Versio in vtilitatem Minoris plenè ab emptore probanda est cum de contractu nullo ob omissas solemnitates agatur.*

7 *Rescissio ex alio capite petitur vbi à Minore validè contractum fuit.*

8 Decisio 19. post Modern. de Cens. *applicatur in casu, quo legitimè constat de versione in vtilitatem Minoris.*

9 *Vtilitate Minoris cessante, idem ad restitutionem nullo modo cogi potest.*

10 *Vtilitas ab extinctione debitorum deducta non sustinetur, dum ex eorum nullitate prius oppositum non fuerat.*

11 *Vtilitate concurrente si desint solemnitates pro nullitate Contractus etiamnum Rota inclinat.*

12 *Contractus, vt ex capite vtilitatis sustinetur, incontrouertibilis, & euidens esse debet.*

13 *Dolo stante in contractibus Minorum omissis solemnitatibus præsumpto omnis ex lapsu temporis ratificatio excluditur.*

14 *Scientia nullitatis tam Iuris, quàm facti ad effectum doli præsumpti cum omnibus requisitis est probanda.*

15 *Scientia præsumptiua non sufficit, vbi agitur de graui præiudicio, & omissione proprij Iuris.*

DECISIO CXXXIX.

Decisio coram me edita sub die 28. Martij proximi præteriti * quoad rem iudicatam visa est DD. reformanda, quia illa non subsistit ob Appellationem à Manchello interpositam. Neque in facto clarius hodie deducto applicantur ea, quæ de inutilitate Appellationis prædictæ † affe- 1
rebantur, Beneficium enim appellandi à die scientiæ tunc excludi posset, quando ageretur de vero contumace, qui scilicet personaliter à principio citatus nunquam nec per se ipsum in Iudicio, nec per Procuratorem interuenire voluit, vt per Rot. coram Penia *decis.*1460. *sub num.* 2. & in alias adducta *decis.*396. *sub num.* 1. *vers. ad prosequutionem causæ part.* 2. *recent.* vel si Procuratorem constituit, & hic post acceptum onus sine substituto se absentauit, *vt in casu decis.*734. *num.* 2. *part.* 2. *recent.*

Secus autem † vbi agitur de Reo, qui in Iudicio vocatus 2
comparuit, & in processu Causæ se defendit, deinde ad sententiam d. d. c. citatus fuit (vt in præsenti) hic enim (alijs non concurrentibus) fictus est contumax, qui proindè in termino iuris à die habitæ notitiæ appellationem legitimè interponit, Io: Andr. *in Clem. causam in gl. penult. de Elect. cum concordan.* per Modern. Cæsenaten. *de Citat. part.* 2. *cap.* 11. *nu.*254. *& seqq.* Modern. Cortonen. *in prax. part.* 1. *cap.* 13. *num.*127. Rot. *decis.* 2. *num.* 1. *& seqq. de dol. & contum. decis.*22. *post med. vers. postea vidi de Appell. in nou. Bononien. attentatorum* apud Marches. *de Commiss. p.* 2. *fol.*62. *num.* 2. *& decis.*400. *num.*4. *part.* 1. *diuers.* Quia tunc
à die † prædictæ scientiæ tantum incipit currere decendium, 3
Natt. *cons.*51. *sub num.* 1. *lib.* 1. Scacc. *de Appell. quæst.* 12. *num.*7. 12. *&* 24. Adden. ad Buratt. *decis.* 599. *sub num.* 17. *vers. alias enim*, Rot. *in Tiburtina Castri S. Angeli* 18. *Iunij* 1646. *sub* §. *qua citatio, &* 11. *Martij* 1650. §. *siquidem coram Reuerendissimo D. meo Meltio Episcopo Papien. & in Romana Vinea* 17. *Iunij* 1658. *coram R. P. D. meo Beuilaqua* §. *neque ad attentata*.

Quo verò ad iustitiam sententiæ placuit etiam hodie DD.
illam subsistere, quia venditio bonorum minoris † facta 4
fuit sine solemnitatibus Statuti, & ideò fuit ipso iure nulla, Surd. *cons.*191. *num.*17. Rot. coram Buratt. *decis.* 410. *n.* 1. *decis.*215. *num.* 1. *& seqq.* coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono *Romana Successionis de Comitibus* 23. *Iunij* 1642. *coram bon. mem. Dunozetto* §. *verum dicebant, & in Romana fructuum Census* 12. *Decembris* 1650. *coram Reuerendiss. D. meo Meltio Episcopo Papien. in princ.* Et quamuis
etiam sine solemnitatibus substineri possit † contractus vbi 5
constaret de versione in vtilitatem minoris, *iuxt. text. in l. si Prædium* 16. §. *emptor. C. de Præd. Min.* Rot. *part.* 5. *recent. decis.*504. *num.* 10.

Exceptis tamen scutis 200. ad quorum restitutionem in sententia reintegrationis condemnatur Montius vnà cum fructibus, de tali versione non apparet ex testibus ad per-
petuam rei mem. † examinatis, quæ tamen versio plenè 6
probanda esset ab Emptore cum agatur de contractu nullo
ob omissas solemnitates, licet † secus sit vbi à Minore vali- 7
dè contractum fuit, sed ex alio capite Rescissio peteretur, iuxta distinctionem Soccin. *cons.*115. *sub num.* 13. *lib.* 1. Roland. à Vall. *cons.*7. *sub num.*28. *lib.* 3. Menoch. *præsumpt.*27. *sub num.*10. *lib.*6. Gratian. *discept.*576. *num.*37. *& seqq.* Rot. *part.* 1. *recent. decis.* 678. *num.* 7. *Romana Domus* 4. *May* 1657. *coram R. P. D. meo Beuilaqua* §. *nec sententia*.

Et hinc patet † non posse agi de restitutione totius pretij, 8
neque applicari *decis.*19. post Modern. *de Cens.* quia ibi deducta procedunt, quam legitimè constaret de versione in vtilitatem minoris, vt in specie declarat Rot. *in Romana, seu Perusina Census* 23. *Iunij* 1645. *coram bon. mem. Bichio* §. *& quatenus hinc inde Anconitana Census* 7. *May* 1646. *coram bon. mem. Peutingero sub* §. *nec refert, & prima July* 1649.
coram Reuerendiss. D. meo Decano † §. *procedunt enim*, qua 9
cessante minor ad restitutionem nullo modo cogi potest, plenè Rimin. Iun. *cons.*5. *num.*76. Corn. *cons.*187. *num.*5. *vol.*3. plures relati per Modern. Eugubin. *Controuers.* 3. *num.* 25. Rot. *decis.* 177. *num.* 3. *vers. deinde Minor part.* 1. *recent.* Merlin. *decis.*219. *num.*11. *&* 12. & coram Buratt. *decis.*814. *num.* 1. *&* 3. *& per tot.*

Nec substinetur venditio † ob vtilitatem minoris ex eo 10
deducta, quòd extincta fuerunt debita, quæ grauiores vsuras reddebant, dum ex eorum nullitate prius oppositum

non

non fuerat, iuxta *decis.235. coram Millin.* Nam vltra, quod
11 etiam concurrente vtilitate si desint † solemnitates Rot.
inclinauit pro nullitate contractus coram Seraphin. *decis.*
1242. *num.*3. Merlin. *decis.* 540. *sub num.* 17. *&* 18. *Anconi-*
tana Nullitatis Concordia 16. *Aprilis* 1646. *coram bon. mem.*
Arguelles §. alia neque, & concordat Gabr. *cons.*20.*n.*67.*lib.*2.
Ad ostendendam vtilitatem probandum fuisset, quod æs
alienum Pupilli nullo alio modo extingui posset, quod scili-
cet non adessent mobilia, pecuniæ, nomina debitorum,
aut redditus, ex quibus minori incommodo tolli posset cur-
sus vsurarum, constat in præsenti, quod longè magis expe-
diebat minori ex octo locis Montium præcipuè annua
scuta 40. & soluere vsuram Cambij sc. 200. quam illis pri-
12 uari, † & tum vt ex hoc capite substineatur Contractus vti-
litas debet esse incontrouertibilis, & euidens, Dec. *cons.*537.
*num.*9. *vers. Præterea illud*, Rot. coram Seraph. *vbi supra*
*dicta decis.*504. *num.*16. *part.* 5. *recent. Romana Tutelæ de*
Ruspolis 2. *Maij* 1603. *coram bon. mem. Cardinali Lancel-*
lotto, & in Firmana Census 3. *Iunij* 1658. *coram R. P. D. meo*
Priolo §. hinc causa vtilitatis.

Non obstat præsumptio Ratificationis, vel ex lapsu tem-
poris, vel ex assumpta per Mareriumiam maiorem defen-
sione locorum Montium. Nam vt respondet Rot. *in d.*
13 *Romana fructuum Census*, † stante dolo in huiusmodi con-
tractibus minorum omissis solemnitatibus per statutum
præsumpto excluditur omnis ratificatio ex lapsu temporis
deducta, Roman. *cons.*54. *in fin.* Laderch. *cons.* 66. *num.* 19.
Gratian. *discept.* 513. *num.*13. *& seqq. discept.* 823. *num.* 30.
Rot. coram san. mem. Gregor. *decis.*260. *num.*13. quo verò
ad defensionem placuit DD. responsio, quod non probatur
14 Mareriumi † habuisse expressam scientiam nullitatis, tam
facti, quàm iuris, prout ad hunc effectum cum omnibus
qualitatibus exigeretur, Menoch. *cons.* 203. *num.* 37. Gabr.
*cons.*62. *num.*27. *& seq. lib.*2. Rot. coram Merlin. *d. decis.*
540. *num.* 18. *d. Anconitana Census* 7. *Maij*, *& prima Iunij*
§. respectu verò, & in Romana Domus 31. *Maij* 1655. *coram*
R. P. D. meo Beuilaqua §. final.
15 Non obstante præsumptione † scientiæ exaduerso dedu-
cta, quia vbi agitur de graui præiudicio, & omissione
proprij iuris scientia præsumptiua non sufficit, vt post alios
Rot. coram Put. *dec.* 242. *in Correct. lib.* 1. Seraph. *dec.* 991.
*num.*2. *& in Vrbeuetana Census* 18. *Maij* 1638. *coram Reue-*
*rendissimo Terracinen. in recent. part.*8. *dec.*48. *n.*16. *& seqq.*
Et ita vtraque &c.

Reformata decisio hæc in præsenti causa facta sub die 28.
Martij 1659. *coram eodem Reuerendiss. P. D. Albergato*
*impressa est supra in hac part. decis.*51.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana, seu Veliterna Affictus.

Lunæ 13. *Decembris* 1659.

A R G V M E N T V M.

Credito ex residuo affictus alijsque partitis claro, & liquido stante, exactio & appræhensio bonorum à Iudice pro spolio habita, iure retentionis, & recompensationis cum proprijs creditis absque restitutione admittitur.

S V M M A R I V M.

1 *Creditori nulliter immisso retentio permittitur quoties creditum, cuius virtute immissio decreta fuit clarum omninò, ac liquidum existit.*
2 *Promissio Camerali obligatione vallata debitorem pro solutione exequutiuè compellit.*
3 *Creditori ad inanes circuitus euitandos beneficium retentionis permittitur, quando solutio nulla exceptione coerceri potest.*
4 *Retentio respectu crediti tantum admittitur, secus verò pro diuersis, vel successiuè contractis.*
5 *Restitutio, vt euitetur clarum adeò creditum exigitur, vt nullam in contrarium probationem possibilem admittat.*
6 *Restitutione fiat, creditum ex partis confessione, vel ex re Iudicata elucescere debet.*
7 *Assertio erroris labe infecta admitti nequit.*
8 *Affictu trium mensium spatio ablato, ad eiusdem solutionem pro integro anno nullatenus compellitur.*

D E C I S I O CXL.

NOminum debitorum exactio ex causa affictus ad Ven-
turinum spectantium, necnon appræhensio cætero-
rum bonorum, atque redditunm Iudicis authoritate à Do-
minis Canonicis S. Petri perhabita spolij vitio obnoxia co-
ram bon. mem. Bichio sancita fuerat. Cùm verò iure re-
tentionis, seu compensationis cum proprijs creditis eorun-
dem restitutionem Capitulum conaretur effugere, dubium
proindè pro sui an, & pro qua summa ipsi retentio decer-
nenda foret, & in scutis 1198. eam exerceri posse † Do- 1
mini responderunt dispositioni iuris innixi creditori nulliter
immisso retentionem permittentis, quoties creditum cuius
virtute immissio decreta fuit clarum omninò, ac liquidum
consistat, vt tradunt Bald. *in l. fundus* 9. *num.*5. *& in lectura*
antiqua ff. de rescind. vendit. Galles. *de obligat. Cameral.*
*quæst.*37. *num.*32. Gratian. *discept. forens. cap.* 716. *num.* 11.
Cyriac. *controuers.*180. *num.* 29. *cum seqq.* Surd. *decis.*46. *à*
*num.*7. *vsque ad finem*, Rot. coram Caualer. *decis.*539. *nu.*7.
& 8. *decis.*543. *num.*1. *& in Senogalien. Saluiani* 27. *Februa-*
rij 1653. *in §. denique coram bon. mem. Bichio.*

Hinc retentio pro quantitate scutorum 11928. non pote-
rit denegari Capitulo, cuius creditum ex residuo affictus
alijsque partitis proueniens, clarum, & liquidum relucet,
dum nulla exceptio à Venturinis obijcitur erga † propriam 2
promissionem camerali quoque obligatione vallatam, ex
cuius vi proindè ijdem pro solutione possint exequutiuè
compelli, iuxta theoricam Castrens. *in l. post rem iudicatam in*
fin. ff. de re iudic. Galles. *de obligat. Camer. part.* 1. *quæst.* 2.
num. 11. *&* 12. Rota *coram bon. mem. Vrgellen. decis.* 404.
*num.*4. *& in Fulginaten. Censuum* 24. *Maij* 1658. *in §. co-*
ram me.

Nec vrget, quòd in possessione nulliter apprehensa spo-
liatus foueri non valeat. Hæc namque conclusio in termi-
nis crediti illiquidi dumtaxat admittitur, non autem in ca-
su, quo solutio nulla possit exceptione coerceri. Tunc 3
enim ad inanes circuitus euitandos creditori beneficio re-
tentionis vti permittitur, vt notant authoritates supra re-
latæ, & admittit etiam *dec.*584. *num.* 3. *part.* 3. *recent.* in
contrarium adducta.

Retentionem verò Capitulo pro expensis in recollectio-
ne, ac frumenti asportatione peractis, nec non alijs præ-
tensis creditis Domini denegarunt. Tum † quia respectu 4
crediti, pro quo immissionem nulliter spoliatus obtinuit re-
tentio dumtaxat admittitur, secus verò pro diuersis, vel
successiuè contractis, vt notat Surd. *dec.*46. *num.*12. & præ-
ter alias authoritates *in primo §. relatas*, dixit etiam Rota
coram Buratt. *dec.*449. *num.*3. Tum ex quo eademmet cre-
dita ex pluribus exceptionibus à Venturinis deductis illiqui-
da redduntur, ac turbida; Ad euitandum enim restitutionis
effectum, † clarum adeò creditum exigitur, vt nullam in 5
contrarium probationem possibilem admittat, vt aduertit
Gratian. *discept. forens. cap.* 734. *num.* 13. Rot. *decis.* 409.
*num.*5. *in fin. part.* 1. *rec.* vbi quòd creditum ex partis † con- 6
fessione, vel ex re iudicata debet elucescere coram Caualer.
*decis.*539. *num.* 5. *& in Baren. & in Romana manutentionis*
27. *Maij* 1658. *in §. has autem nullitates coram Reueren-*
diss. P. D. meo Albergato, & apud Merlin. *de pignor. decis.*
96. *num.*37. *&* 38.

Neque ad comprobandum maiorem crediti quantitatem
perapta censetur *decis. bon. m. Bichij edita* 30. *Aprilis* 1655.
siue enim *in §. plerisque ex Dominis* pro summa scutorum
16000. noscatur Capitulo decreta retentio. Hæc † tamen 7
assertio admitti non debet, dum ex instrumento locationis
à Dominis Canonicis cum Francisco Antonio Comite con-
tracto erroris labe infecta conuincitur. Ibi enim residuo af-
fictus calculato, ac censu sc. 5000. pro cuius extinctione
sese Venturini in contractu locationis adstrinxerant, nec
non ratione quantitatis scutorum 1000. ab Attighis in
melioratione casalis erogandæ prohibita creditorem in
scutis dumtaxat 15707. constitutum esse dignoscitur è
quibus tanquam illiquida scuta mille in eadem instru-
mento ex causa non subsequutæ meliorationis descripta
Domini detrahenda fore censuerunt, nec non alteram
summam sc. 2775. pro rata trium mensium † affictus ad 8
cuius solutionem Venturini pro integro anno nullate-
nus possint compelli, dum affictus sub die 29. Septem-
bris 1645. inchoatus, de mense Iulij eiusdem anni ablatus
esse probatur *l. si quis Domum* 9. *§.* 1. *& l. quis ff. §. impera-*
tor ff. locat.

Et

Et ita sine præiudicio iurium vtrique parti competentium Domini pro scutis 11928. retentionem Capitulo decreuerunt vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papien.

Romana locorum Montium.

Luna 15. Decembris 1659.

A R G V M E N T V M.

In locis Montium subhastatis emptor est manutenendus, constito de eius bono Iure ex irrefragabili motiuo pro ipso adducto.

S V M M A R I V M.

1 *Moniales adeuntes hæreditatem cum beneficio legis, & Inuentarij, ac de bonis in eo descriptis rationem reddentes, à Iudice mediante subhastatione vltra vires hæreditarias grauari non debent.*

2 *Probationes ad ostendendum nullitatem, & iniustitiam subhastationis coram Iudice sufficienter fieri debent, vt ex Iuribus postmodum productis antecedentes probationes coadiuuari possint.*

3 *Deliberatario pro sustinenda sua deliberatione sufficit, quod ex ijsdem actis de nullitate, & iniustitia deliberationis clarè, & notoriè non constet.*

4 *Probationes subsequutæ non attenduntur, quando Iustificationes datæ coram primo Iudice pro iustificanda eius sententia insufficientes redduntur.*

5 *Emptor habendo notitiam vacabilitatis officij de tempore emptionis, euictio sequuta ex isto capite cum scientia ipsius non debetur.*

6 *Euictio non debetur, quando ex natura rei euicta procedit.*

7 *Promissio euictionis stante scientia emptoris in genere suffragari non potest, cum specifica, & indiuidua ad hoc requiritur, vt illius vigore agi possit.*

8 *Promissio euictionis generaliter concepta euictionem ex natura rei, de qua emptor certam habuit notitiam prouenientem non comprehendit.*

D E C I S I O CXLI.

PRo corroboratione fundamentorum vltimæ decisionis huius causæ coram me editæ sub die 14. Decemb. 1657. in qua Rota recedendo ab alia priori resolutione edita sub die 18. Maij 1634. decreuerat manutentionem Monialibus Sancti Iosephi ad capita domorum in locis Montium subhastatis informantibus pro ipsis Monialibus bonum Ius super quo nuper fuit ordinata inspectio ex duplici fundamento deducebant.

1 Primò, nempè ex eo, † quia Moniales prædictæ adiuerunt hæreditatem socij debitoris cum beneficio leg. & Inuentarij, ac de bonis in eo descriptis rationem reddiderunt, & ideò minimè poterant mediante subhastatione controuersorum locorum Montium, quæ erant propria Monasterij à Iudice primæ Instantiæ vltra hæreditarias vires grauari, *iuxta text. in l. finali §. & si præfatum C. de Iur. deliberand.* Rot. *decis. 39. num. 10. part. 6. recent.* coram Merlin. *decis. 497. num. 1. & 2.* cum alijs relatis in vltima decisione, quæ reuidetur *§. etenim Moniales.*

Secundò, quia euictio Notariatus, ob cuius causam sequuta fuit subhastatio non prouenit ex culpa, & facto d. Socij authoris Monialium, sed ex natura, & qualitate ipsius officij scilicet ratione illius vacabilitatis, de qua litis certam habebat notitiam Cæsius de tempore emptionis.

Cùm tamen super primo fundamento summoperè dis-
2 sentirent DD. ea † ratione, quia probationes requisitæ ad
ostendẽdum nullitatem, & iniustitiam prædictæ subhastatio-
nis non fuerunt sufficienter factæ coram Iudice à quo ante
confirmatam deliberationem dd. locorum Montium, prout
requirebatur ad hoc, vt ex Iuribus postmodum productis
possent coadiuuari antecedentes probationes, vt loquitur
decis. 353. part. 2. recent. cum doctrinis in contrarium alle-
gatis, sed in Rota tantum post 19. circiter annos fuerunt
deductæ, & præterea redditur adeò turbida huiusmodi ex-
3 ceptio, † vt deliberatario pro sustinenda sua deliberatione
sufficiat, quod non constet clarè, & notoriè ex eisdem
actis primæ Instantiæ de nullitate, & iniustitia deliberatio-
nis, vt aduertit Gratian. *discept. forens. cap. 912. num. 53. &*
cap. 950. num. 33. & respondit Rot. *decis. 343. n. 3. p. 2. recent.*
in Romana Censuum 27. Aprilis 1644. & 16. Martij 1646.
coram Reuerendiss. Tarraconen. & in Romana domorum 20.
Iunij 1650. coram Eminentiss. Cardinali Ottobono inter im-
press. decis. 226. num. 3. † cum ad huiusmodi effectum non 4
attendantur probationes subsecutæ, quando iustificationes
datæ coram primo Iudice redduntur insufficientes pro iusti-
fican. iustitia eius sententiæ, Adden. ad Gregor. *decis. 272.*
sub num. 9. vers. sed tamen est aduertendum, vt benè distin-
guendo dixit Rot. *in Romana Vineæ 7. Iunij 1647. coram*
Eminentissimo Corrado §. nec ab hac conclusione. Ideòque
omisso primo fundamento fuit hodie resolutum constare de
bono Iure Monialium ex alio secundo irrefragabili motiuo.

Etenim cùm Cæsius antequam anno 1626. prædictum of-
ficium emeret à Scarfellio indubitatam † haberet scientiam 5
nedum illius vacabilitatis ad vitam emptoris, verùm etiam
manualitatis, & vacabilitatis ad vitam Eminentissimi D.
Cardinalis Camerarij pro tempore, vt patet ex commissio-
ne, & diuersis citationibus relatis *in præsenti Summario*
Monialium num. 5. dicto Cæsio factis in Iudicio agitato in
Rota coram bon. mem. Pirouano, apud quem emanarunt
tres decisiones prima super vacabilitate officij per obitum
emptoris edita 18. *Iunij 1621. impress.* penes Fenzon. *ad Sta-*
tut. Vrb. decis. 15. & aliæ duæ posteriores editæ *3. Februarij,*
& 17. Martij 1623. super manualitate, & vacabilitate
eiusdem officij per obitum Eminentissimi Cardinalis Came-
rarij, *vt in recent. decis. 455. & decis. 467. part. 4. tom. 2.* vti-
que euictio sequuta ex isto capite cum scientia ipsius Cæsij
non debetur, *iuxta text. in l. si fundum sciens 27. C. de euict.*
Castrens. *in l. emptorem §. qui autem num. 3. ff. de act. empt.*
Couar. *var. resolut. lib. 3. cap. 17. num. 2.* Mangil. *de euict.*
quæst. 151. num. 4. & seqq. & quæst. 162. num. 23. Facchin. *con-*
trou. Iur. lib. 2. cap. 4. in princ. Magon. *decis. Florentin. nu. 7.*
cum concord. allegatis *in Romana Cambiorum 26. Maij*
1640. §. nec vrget replicatio, & 18. Iunij eiusdem anni §. con-
currente præsertim, & 3. Iunij 1641. §. sed ad primum co-
ram Reuerendiss. Decano.

Idque multò magis procedit, † quando prout in casu 6
proposito ipsa euictio prouenit ex natura rei euictæ, *l. si fa-*
milia, vbi Bald. Salicet. & alijs scribentes *C. famil. erci-*
scund. Aym. *cons. 211. num. 6.* Surd. *cons. 70. num. 17. in fine*,
Mangil. *dicto tractat. quæst. 21. num. 4.* Rot. *decis. 211. num. 1.*
part. 2. diuers. coram Buratt. *decis. 89. num. 8.* cum alijs al-
legatis *in Romana Quartis dotalis 27. Aprilis 1646. coram*
Reuerendissimo D. meo Decano, quæ est inter impress. apud
Zacch. *de oblig. Cameral. decis. 270. num. 12.*

Nec releuat promissio euictionis facta à Socio authore
Monialium anno 1614. ad fauorem de Scarpellis, in cuius
postea locum successit dictus Cæsius sub amplissima forma
munita etiam obligatione Camerali, vt deducitur *in pri-*
ma decisione causa sub §. primo, & §. quia cum Venditio, nam
vltra quod talis promissio verificari potest in alio officio Ca-
pitolino per eundem Socium insimul vendito, quod non
erat vacabile, sed transitorium ad hæredes: obiectum be-
nè eliditur ex eo, quia in præsenti casu non agitur de eui-
ctione passa de tempore dictæ promissionis, vel in subse-
quentibus annis antequam esset declarata natura, & qua-
litas ipsius officij circa vacabilitatem per mortem emptoris,
nec non manualitatem, atque vacabilitatem respectiuè per
obitum Cardinalis Camerarij, sed de prætensa euictione
sequuta postquam natura d. officij declarata fuerat in hoc
Sacro Tribunali citatis prædictis Scarpellio, & Cæsio pro-
inde stante dicta scientia † emptoris promissio euictionis in 7
genere suffragari non potuit cum specifica, ac indiuidua
in eum casum requireretur, ad hoc vt illius vigore agi pos-
set ad notat. per Bartol. & alios *in dicta l. si familia C. famil.*
erciscund. Gomes *de Contract. cap. 2. num. 42. vers. 7. casus*,
Curt. Sen. *cons. 49. num. 79.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præ-*
sumpt. 118. num. 2. & seqq. Gratian. *discept. forens. cap. 205.*
num. 23. & 24. vbi subdit hoc præcipuè locum habere in
sciente naturam, & qualitatem rei, & hanc communiorem,
& veriorem esse opinionem testatur Cyriac. *contrmicou. forens.*
cap. 325. num. 16. & sequitur Rot. *decis. 152. num. 4. & dicta*
decis. 211. num. 5. & 6. part. 2. diuers. & post alios Mangil.
tract. de euict. quæst. 120. num. 14. & quod promissio euictio-
nis generaliter concepta non comprehendat † euictionem 8
prouenientem ex natura rei, de qua emptor certam habuit
notitiam respondit in terminis Rota coram Cardin. Seraph.
decis. 1480. num. 5. & in dicta Romana Quarti dotalis co-
ram

ram Reuerendissimo Decano, apud Zacch. *decis.* 270. *supra allegatis num.* 12.

Neque pariter vrget promissio faciendi consentire quamcumque personam interesse haben. super tali officio; siquidem hoc intelligitur de personis prætenden. super eo aliquod interesse particulare, non autem de Eminentissimo D. Cardinali Camerario pro tempore, qui habet Ius, & interesse principale quemadmodum id benè deduci posse videtur ex eo, quia Cæsius anno 1626. dum officium emit optimè sciebat ius, & interesse prædicti D. Cardinalis Camerarij, & tamen non curauit quod Scarpellius sibi permitteret euictionem etiam de isto capite prouenien. prout necesse erat ad effectum, de quo agitur ex authoritatibus superiùs deductis.

Et ex his cum resultet bonum ius dd. Monialium vtraque parte informante standum esse in secundo loco decisis resolutum fuit, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Ferrarien. Pensionis.

Lunæ 12. *Decembris* 1659.

ARGVMENTVM.

Annuam pensionem super Ecclesiæ, de qua agitur fructibus reseruatam fuisse nulliter translatam, adeòque sustineri non posse resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Pensionarius vt valeat possessionem quam obtinet in alium transferre, de Indulto Apostolico necessariam facultatem ad id continente docere tenetur.*

2 *Indulta pro translatione pensionum data non suffragari nisi facta mentione de pensionibus translatis tanquam nouum grauamen continentibus ex Constitutione Vrbani VIII. non disponitur.*

3 *Constitutio munita clausula decreti irritantis tollendo omnes Iuris effectus quæcunque in contrarium fiunt irritat.*

4 *Constitutione non adimpleta actus vitiatur, nihilque gestum dicitur.*

5 *Consensus vt translationi contemporaneus sit, vel respiciat præiudicium Titularis, & ideo ex post facto, & quandocunque interueniat, pro forma, & solemnitate requiritur.*

6 *Pensio vt dicatur inualidè translata, sufficit quod Titularis dissentiat eamque non approbet.*

7 *Dictio*, nisi, *conditionem præcedenti aduersatiuam importat.*

8 *Titularis diurnam litem contra Translatarium sustinens impugnando translationem pensionis ob non seruatam formam Constitutionis, contradictionem exinde tam claram demonstrat, vt maior dari non possit.*

9 *Translatione ab initio absque consensu Titularis emanante contra dispositionem Bullæ consensus superueniens nihil operatur.*

10 *Onus soluendi pensionem nulliter translatam, & non debitam in præiudicium successorum in beneficio prorogari non potest.*

11 *Translatario in vim conuentionis remittente Titulari medietatem pensionum durante lite cumque ab illarum solutione absoluente, Ius in præiuditium successorum acquiri non potest.*

12 *Exactio licet possit in Iudicio possessorio suffragari, ex ea tamen validitas pensionis induci nequit, dum causa in petitorio ventilatur.*

13 *Successor in beneficio quando agit ad nullitatem pensionis ex defectu iustificationis valoris, solemnitates per triginta annos non continuatæ non attenduntur quin pensionarius illum planè probare teneatur.*

14 *Diuersitas inter translationem, & reseruationem assignari non potest.*

DECISIO CXLII.

ANdreas Modernus Ecclesiæ Parochialis Terræ Tricentæ Archipresbyter prætendens annuam pensionem sc. 250. ad fauorem Horatij super dictæ Ecclesiæ fructibus reseruatam fuisse nulliter ab eodem in Curtium eius filium translatam, obtinuit causam nullitatis in Rota mihi committi, & dari dubium. An pensio sustineatur, quòd † fuit negatiuè resolutum. Quia vt pensionarius valeat 1
pensionem, quam obtinet in alium transferre, tenetur docere de Indulto Apostolico necessariam facultatem ad id continente, Paris. *de resignat. lib.* 6. *quæst.* 4. *num.* 28. Rot. *decis.* 143. *part.* 2. *decis.* 252. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.* & coram Eminentiss. D. Cardinali Otthobono *decis.* 139. *vbique n.* 1. bon. mem. Merlin. *decis.* 278. *in princ.*

Tale autem non videbatur illud à san. mem. Vrbano VIII. dicto Horatio concessum, & cuius vigore ipse pensionem transtulit, nam etiam pro Curtio informantes admittebant, quod controuersa pensio fuerat prima vice in maiori tamen summa reseruata ad fauorem Camilli, & ab isto vsque de ann. 1594. in dictum Horatium translata, & tamen nulla de hoc in prædicto Indulto legitur facta mentio, vt debuit ad finem, vt iterùm posset in Curtium † transferri, 2
iuxta Constitutionem ab eodem Vrbano del 1636. *edit. Bullario nono tom.* 4. *in ordine la* 144. in qua disponitur Indulta pro translatione pensionum data non suffragari, nisi facta ibi mentione de pensionibus alias translatis, tanquam continentibus nouum grauamen prorogans seruitutem beneficiorum, vt in terminis firmauit Rota *in Romana Pensionis* 23. *Maij* 1644. *coram Reuerendiss. D. meo Meltio, relata in Ferrarien. Pensionis* 2. *Maij* 1646. §. *fin.* & 18. *Iunij* 1649. §. *nec suffragatur Constitutio Vrbana coram bon. mem. Dunozetto*, maximè quia Constitutio † munita est clausu- 3
la decreti irritantis, quod irritat quæcunque in contrarium fiunt tollendo omnes Iuris effectus, *cap. si eo tempore de elect. in* 6. Gratian. *discept. forens. cap.* 944. *num.* 7. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 7. *num.* 70. Rot. coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis.* 117. *num. fin.* & *in Leodien. Beneficij* 22. *Maij* 1643. *coram bon. mem. Richio*, & in Indulto demandatum fuit, vt forma † dictæ Constitutionis seruaretur, quæ dum 4
adimpleta non fuit actus vitiatur nihilque dicitur gestum, *cap. in Synodo de consecr. dist.* 4. *can. diffinitiua* 2. *quæst.* 6. *can. solet quæri* 32. *quæst.* 2. *cap.* 1. *de excomm. cap. cum dilectus de rescript. l. hac consultissima*, & *l. si vnus C. de testament.*

Nec suffragatur, quòd titularis translationi consensit, & pensionem soluere promisit quo consensu attento quamuis pensio fuerit alias translata substinetur ex dispositione eiusdem Bullæ Vrbanæ excipientis casum translationis, pensionis pluries translatæ, cum consensu illam soluere debentis factæ, ibi: *Quoad pensiones siue fructus alias translatos in eius consensus pensiones, seu fructus huiusmodi soluere debentium accesserit, &c.* Quia quicquid sit † an consen- 5
sus pro forma, & solemnitate requiratur, itaut translationi contemporaneus esse debeat, vel respiciat præiudicium Titularis, & ideò possit interuenire ex post facto, & quandocumque, vt distinguunt DD. *in l. si quis mihi bona* §. *iussum ff. de acquir. hæred.* Surd. *cons.* 382. *num.* 21. & *decis.* 99. *num.* 14. Modern. Pisan. *de Iurepatr. lib.* 12. *cap.* 5. *num.* 45. Rot. apud Duran. *decis.* 265. *num.* 19. & *in recent. decis.* 318. *num.* 41. & *seq. part.* 5.

Considerabant DD. quòd ad effectum vt pensio † dica- 6
tur inualidè translata, sufficit, quòd Titularis dissentiat, eamque non approbet, nec ratam habeat. Idque ex præcitatis verbis Constitutionis colligi, ibi: *nisi consensus soluere debentium accesserit*, dictio enim illa, *nisi* † conditionem 7
importat aduersatiuam præcedenti dispositioni, Bartol. quem alij sequuntur *in l.* 1. *in* 3. *quæst. ff. de condit. eodem*, Alex. *cons.* 83. *num.* 3. *lib.* 1. Grat. *cons.* 138. *num.* 7. *lib.* 1. Socc. iun. *cons.* 134. *num.* 16. *lib.* 3. Surd. *decis.* 264. *num.* 17. Scacc. *de Iud. lib.* 2. *cap.* 7. *quæst.* 15. *num.* 536. Et in hoc casu nos versari ex eo apparere dicebant, quia non potest in dubium reuocari, quin dictus Titularis diurnam litem † quinque 8
ferè annorum substinuerit contra Curtium translatarium impugnando prædictam translationem pensionis ob non seruatam Vrbanæ Constitutionis formam; Nam ex lite ista non solum liquer ipsum non consensisse, sed adeò manifesta illius contradictio resultat, vt maior dari non possit, *argum. l. si ego* 11. *ff. de publ. in rem act.* Gratian. *discept. for. cap.* 80. *num.* 23. Manen. *cons.* 79. *num.* 4. Surd. *decis.* 194. *ante*, & *post num.* 19.

Non obstat, quòd postmodum idem Titularis consenserit, & pensionem soluere se obligauerit; nam cùm ab initio translatio emanauerit † absque eius consensu, quem 9
præstare non tenebatur; & sic ex dispositione Bullæ nulla esset, & super hoc fuerit institutum iudicium, & tamdiu

causa

causa discussa consensus superueniens nihil operatur, *l. licet C. de Procur.* & ibi Iason. *num.* 10. Rot. *decis.* 294. *n.* 32. *part.* 5. *recent.* Nec potuit in præiudicium successorum in
10 beneficio prorogare onus soluendi † pensionem nulliter translatam, & non debitam, Castr. *in l.* 2. §. *sed si Iudex num.* 6. *ff. de Iud.* Io. Monach. *in cap. accusatus*, §. *de quæstione de hæret. in* 6. Surd. *cons.* 56. *num.* 14. *& cons.* 57. *num.* 13. Rot. *decis.* 86. *num.* 8. *part.* 7. *recent.*

Quòd multò magis placuit admittendum, quia non fuit simpliciter præstitus consensus, sed præuia transactione, & in vim conuentionis, & pacti sæpiùs in Instrumento repetiti. In qua translatarius remisit, & condonauit eidem Ti-
11 tulari † tunc consentienti medietatem pensionem decursarum durante litis tempore, eum ab illarum solutione penitus liberando, & absoluendo, vnde in hoc consensu ijs medijs præstito aliquid Iuris in eorundem successorum præiudicium acquiri non potuit, eosque ad pensionis solutionem obligaret, supplantare, *cap.* 1. *qui success. ter. cap.* 1. §. *morib. si de feud. defunct.* Gabr. *cons.* 83. *num.* 14. *lib.* 1. Rot. *decis.* 255. *num.* 3. *& decis.* 467. *num.* 4. *part.* 4. *tom.* 2. *rec.*

Non officit, quòd Curtius exegerit hanc pensionem
12 per plures annos † etiam à moderno Rectore Collitigante, nam exactiones possunt in Iudicio possessorio suffragari, non autem vt ex illis induci possit validitas pensionis, dum causa ventilatur in petitorio, vt in simili, quando Titula-
13 ris, & successor † in beneficio agit ad nullitatem pensionis ex defectu iustificationis valoris in litteris expressi, quod solutiones non continuatæ per 30. annos non attendantur quin pensionarius teneatur illud plenè probare, vt pluries respondit Rot. & signanter *in decisionibus relatis in Grossetana pensionis* 3. *Martij* 1651. §. *nec facit coram bon. mem.*
14 *Dunozetto*, cum ratio diuersitatis † assignari non possit inter reseruationem, & translationem pensionis, Maresc. *var. resol. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 2. *vers. & hoc*, Mantic. *decis.* 153. *num.* 12. *vers. nec ratio*.

Et ita pensionem non substineri fuit decisum. Vtraque parte informante.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Dotis.

Lunæ 15. *Decembris* 1659.

ARGVMENTVM.

De censu super domo pro Parte Dotis à Patre assignato, qui eundem exigibilem esse, eosque semper in quasi possessione exigendi fructus manutenere promisit: cuius contrarium cum euenerit, conclusum fuit Instrumentum super domo, tam pro sorte, quàm pro fructibus esse exequendum.

SVMMARIVM.

1 *Census iuxta tenorem promissi cùm sit inexigibilis stipulatio in eum casum concepta purificata est, & loco damnorum, & interesse sors principalis census vnà cum fructibus venit.*
2 *Interesse ad rationem sex pro centenario in subiecta materia census regulariter liquidari solet.*
3 *Confessio partis domum super qua census fuit assignatus à promissore dotis fuisse possessam, tam ex Instrumento acquisitionis, quàm ex mandato de associando resultat.*
4 *Census inexigibilitas ex diligentijs per executorem factis contra debitorem subsecuta eiusdem incarceratione iustificatur.*
5 *Executio formalis non est necessaria, quando de manutenendo exigibile nomen debitoris vigore obligationis agitur.*
6 *Regula contra tertium possessorem executiuè agi non posse cum Statuto Vrbis, nullatenus concordat.*
7 *Instrumenta dotalia contra tertium possessorem bonorum pro dote obligatorum ex Statuto Vrbis executioni demandari possunt.*
8 *Statutum Vrbis de possessore bonorum pro dote assignatorum in omnibus Vrbis Tribunalibus seruatur.*

DECISIO CXLIII.

Dubium, quòd hodie persolui an Instrumentum sit exequendum super Domo, de qua agitur tam pro sorte, quam pro fructibus affirmatiuè resolutum fuit. Antonius enim promisit Agathæ filiæ, & Andreæ eius marito censum illis pro parte Dotis assignatam esse exigibilem, eosque semper in quasi possessione exigendi fructus, manutenere, aliàs ad omnia damna, & interesse; Vnde cùm census † hodie sit inexigibilis, vt infra purificata est stipulatio in 1
eum casum concepta, & loco damnorum, & interesse venit sors principalis census vnà cum fructibus, Ruin. *cons.* 149. *num.* 9. *lib.* 1. Add. ad san. mem. Gregor. *decis.* 564. *num.* 5. Thomat. *decis. Maceraten.* 61. *num.* 4. *& seqq.* Rot. *decis.* 138. *num.* 2. post Modern. *de cens. Foroliuien. Cessionis Census* 2. *Iunij* 1627. §. *Ratione*, *&* 10. *Ianuarij* 1628. *coram bon. mem. Cardin. Vbaldo, & in Romana Saluiani* 19. *Iunij* 1651. *coram R. P. D. meo Verospio* §. *vel quia fructus*. Ad rationem † sex pro centenario in qua quantitate ex censu 2
percepti fuissent prout regulariter in subiecta materia liquidari solet interesse, ex relatis per Modern. *de cens. quæst.* 19. *num.* 45. *quæst.* 94. *num.* 6. Rota post ipsum *decis.* 62. *num.* 4. *&* 554. *num.* 10. Seraphin. *decis.* 372. *num.* 1. 387. *num.* 6. *& in Vrbeuetana Census* 28. *Maij* 1638. *coram Reuerendiss. Terracinen. sub* §. *Quia licet parte octaua recent. decis.* 48. *num.* 8.

Constat autem † Antonium Dotis promissorem domum 3
hanc possidere non solum ante matrimonium filiæ ex Instrumento acquisitionis cum clausula constituti ad sui fauorem *Summ. num.* 4. Sed etiam de tempore obligationis, & postea ex mandato de associando ad dictam domum, vti hæreditariam Antonij à Lucretia tamquam creditricem scutorum 200. pro residuo pretij d. domus obtento cum possessione subsecuta, ex quo resultat confessio partis domum ab illo fuisse possessam, Rot. coram Buratt. *decis.* 648. *num.* 6. coram Eminentiss. Otthobon. *decis.* 170. *num.* 1. *Ariminen. Fideicommissi* 28. *Iunij* 1641. *coram Reuerendiss. D. meo Decano*, §. *constat, Romana Successionis de Ametis* 16. *Nouembris* 1646. *coram bon. mem. Bichio* §. *illius enim anterior, & in Romana Vineæ* 17. *Iunij* 1658. *coram R. P. D. meo Beuilaqua in principio*.

Prout pariter † inexigibilitas census iustificata remanet 4
ex diligentijs per executorem factis contra Bonellum debitorem, & subsecutam illius detrusionem in carceres, licet frustrà ob summam illius inopiam, iuncta citatione ad indican. bona debitoris, super quibus executio consumari posset, ex quibus inexigibilitatem probari, tradit Aretin. *in* §. *Item si quis in fraudem num.* 13. *instit. de action.* Surd. *cons.* 39. *num.* 17. *& seqq.* Thomat. *dicta decis.* 61. *num.* 11. Modern. *de pignor. lib.* 5. *tit.* 2. *quæst.* 69. *num.* 19. & Rota *impress. post decis.* 49. *quæ est Bononien. Pecuniaria* 17. *Iunij* 1641. §. *Quandoquidem, & seqq.* vbi quòd non est necessaria formalis executio, † quando agitur vigore obligationis 5
de manutenendo exigibile nomen debitoris, sed prædictæ diligentiæ, & citationes sufficiunt, *&* 31. *Ianuarij* 1642. *in principio coram Reuerendiss. D. meo Carillo, & concordat decis.* 470. *num.* 3. *coram Merlin. & Mediolanen. bonorum* 7. *Februarij* 1656. *coram Reuerendiss. P. D. meo Celso*, §. *nec obstat*.

Nec applicatur regula, quòd contra † tertios possessores 6
executiuè agi non possit, quia cum in contrarium militat dispositio Vrbis Statuti † *lib.* 1. *cap.* 85. Indulgentis contra 7
tertios possessores bonorum tacitè, vel expressè obligatorum pro dote Instrumenta dotalia executioni demandari posse, vt per Rot. *decis.* 161. *num.* 4. *part.* 4. *decis.* 160. *num.* 10. *part.* 8. *recent. & in Romana Quarti Dotalis* 27. *Aprilis* 1646. *coram Reuer. D. meo Decano* §. *Quia dum Comes estque plena annot. ad decis.* 666. *num.* 150. *part.* 4. *recent. tom.* 3. vt alias obseruatum fuit, quòd statutum † tanquam 8
ordinariorum seruatur in omnibus Vrbis Tribunalibus, vt per Modern. *num.* 1. Salust. Tiber. *in prax. lib.* 2. *cap.* 25. *sub num.* 13. Rota *in Romana Dotis coram Reuerendiss. D. Carillo* 20. *Aprilis* 1643. *in princ.* Et cum mihi communicatæ fuerint facultates A.C. executiuè procedere Rot. *decis.* 415. *sub num.* 10. *part.* 5. *recent. & in Reatina Fideicommissorum* 8. *Iunij* 1657. *coram R. P. D. meo Celso*, §. *minus dubitari*.

Non releuat, quòd Domus à Lucretia detineatur ad effectum sibi satisfacien. pro credito anteriori credito Agathæ, nam promiserat quidem Antonius Lucretiæ venditrici domus soluere fructus recompensatiuos pro rata

sc. 200.

sc. 200. quæ ad ipsum remanebant, & infra biennium erant soluenda, sed à d. promissione post quatuor menses recessum fuit per actualem solutionem scut. 100. factam ab Antonio Lucretiæ, & per accollationem census in simili summa cum fructibus decurrendis ad fauorem cuiusdam Tiberij ab eadem Lucretia debiti, vt in *Summ. num.* 8. proindeque non potuit pro parte Lucretiæ executio fieri pro fructibus, qui sublata sortis oblatione non debebantur, Gratian. *disceptat.* 951. *num.* 20. Rot. *in Romana Census* 14. *Iunij* 1656. *coram me in princip.*

Et ita altera tantùm parte alia pluries citata, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Transactionis.

Lunæ 15. *Decembris* 1659.

ARGVMENTVM.

De nullitate Transactionis Domus fideicommisso suppositæ; vbi quod rei iudicatæ locus sit ob defectum non interpositæ appellationis, resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia validitati, atque iustitiæ innixa appellatione intra decennium non facta vim rei iudicatæ obtinere consueuit.*

2 *Sententiarum validitas ex actis reuolutis iustificatur.*

3 *Læsione dimidiam veri valoris excedente transactio infringitur.*

4 *Læsio vt excludatur in transactione dubius litis euentus regulariter ponderari solet.*

5 *Iura fideicommissi alicui cessa nullam aut modicam dubietatem admittunt.*

6 *Transactio ex lucro verificatur, cùm ad eius validitatem necessarium reputetur, vt aliquis hinc inde tribuatur.*

7 *Transactio super iure omninò claro cadens sustineri non potest.*

8 *Dispositio Textus de iusto pretio venditori vltra dimidiam læso offerendo, vel à contractu recedendo, quoties de venditione rei liberæ agitur admitti potest.*

9 *Venditio quando est fideicommisso supposita, fideicommissario vendicatio rei venditæ permittitur.*

10 *Fideicommissarius bona vinculo fideicommissi obnoxia etiam à grauato hærede distracta vindicare potest.*

DECISIO CXLIV.

DVabus fuerat huius sacr. Tribunalis sententijs obnoxia nullitati sancita transactio inter R. P. D. Honoratum inita cum Angela Coccanaria, ac Ioanne Baptista Lutio ad Tiburtij Pacifici fideicommissum vocatis super domo in Platea Agonis eidem fideicommisso supposita, ac per eumdemmet Honoratum pro scutis quinque millibus à Lucillo Petruccio coempta, super quibus commissa mihi causa, dubium hodie proposui, An rei iudicatæ locus exi-
1 stat, resolutum † affirmatiuè ex defectu non interpositæ appellationis intra decennium, cuius virtute sententia validitati, atque iustitiæ innixa vim rei iudicatæ obtinere consueuit, iuxta *Text. in Auth. hodie C. de appellat. cap. quo ad consultationem* 15. *de sentent. & re iudic.* Alexand. *cons.* 87. *num.* 1. *lib.* 7. Rota *decis.* 548. *num.* 1. *part.* 4. *tom.* 3. *recent.* & coram Eminentiss. D. meo Cardinali Otthobono *dec.* 44. *num.* 1. *cum seqq.* vbi specie sancitur, quòd si quis personaliter apprehensus, vt in proposito casu, existat, à die pronunciatæ sententiæ decennium, non autem habitæ notitiæ initium sumit.

2 Sententiarum verò † validitatem, in proposito casu acta ipsa reuoluta præseferunt, iuxta *decis. Verall.* 260. in hoc Tribunali semper admissam *part.* 2. Iustitia verò exinde desumitur, quòd Ioannes Baptista, ac Agela domum valoris scutorum 5000. pro scutis dumtaxat 2000. Honorato cesserunt, quinimmò ex hac summa scuta 400. idemmet Honoratus nullatenus exborsauit, licet in transactionis Instrumento, à transigentibus enuncientur recepta, vt ex ipsius confessione pro exoneratione conscientiæ in mortis
3 articulo edita plenè conuincitur. † Hinc læsio consurgit dimidiam veri valoris longè excedens ex qua transactio penitus infringitur quidquid dicendum foret si modicus vltra dimidiam excessus existeret, vt notat Dec. *in l. cum te num.* 1. *C. de transact. & cons.* 203. *num.* 4. *post med. vers. Sed concludendo fœdere distinctionis*, Corn. *cons.* 166. *num.* 5. *lib.* 1. *& cons.* 27. *num.* 11. *lib.* 4. Gabriel. *cons.* 154. *num.* 48. *lib.* 1. Roland. *cons.* 28. *num.* 26. *vol.* 4. Surd. *cons.* 480. *num.* 12. *cum seqq.* Card. Mantic. *de tacit. lib.* 26. *tit.* 9. *num.* 29. Rota *dec.* 539. *num.* 2. *part.* 1. *rec.* coram bon. mem. Mellino *decis.* 92. *num.* 8. *& 9. & in Bonon. nullitatis concordiæ* 12. *Iunij* 1645. *in §. final. coram Reuerendissimo D. meo Decano*, cum alijs relatis *in decisione Reuerendiss. D. mei Episcopi Papien.* 1. *Aprilis* 1658. *confirmata coram R. P. D. meo Priolo* 12. *Maij præteriti.*

Nec obstare visum fuit, quòd Angela, ac Fuluia Ioan. Baptistæ Mater, domum de qua agitur pro alimentis ipsismet sororibus, ac Dominico fratri à Petruccio præstitis, nec non alijs creditis, atque impensis pro bonorum fideicommissi recuperatione peractis in solutum eidem Petruccio attribuerint perinde, ac si transactio ab enormissimæ † læsionis labe euaserit immunis postquam pro illius ex- 4
clusione dubius quoque litis euentus solet regulariter ponderari, iuxta doctrinam Bartol. *in l. cum aliter num.* 5. *ff. de verb. oblig.* Aym. *cons.* 151. *num.* 27. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 26. *tit.* 9. *num.* 29. Rot. *decis.* 715. *num.* 2. *recent.* coram Caual. *decis.* 407. *num.* 3. *& decis.* 448. *num.* 2.

Siquidem vrgere posset obiectio, quoties scuta 2000. forent effectiuè transigentibus persoluta, at secus dum scuta 400. Honoratus penes se retinuit, tali æquidem casu dubio litis euentu, licet admisso, magnus vltra dimidiam excessus benè depromitur. Potissimè quia Iura fideicommissi † Honorato cessa, nullam, seu modicam dubietatem admit- 5
tebant, vt *ex decis. in Romana fideicommissi, seu Saluiani* 23. *Iunij* 1653. *coram R. P. D. meo Albergato edita*, in qua præterea datio in solutum peracta Petruccio Honorati Authori nullius postmodum subsistentiæ decernitur.

Quæcumque præterea exinde dubitandi ansa remouetur, quòd Honoratus scut. 1609. in sacro Monte Pietatis deposita, nec minus exbursauit, sed assensum dumtaxat præstitit, vt ad commodum Angelæ, ac Ioannis Baptistæ deberet eadem summa pro euictione Domus reinuestiri quoties tamen cessa sibi fideicommissi iura ab hoc sacro Tribunali forent approbata, ita vt cum ijs possent Petrucci creditores à prædictæ Domus consecutione arceri, vnde transactio debet omninò corruere, aut enim Honoratus in lite cum creditoribus succumbebat, & tali casu Angela, & Io. Baptista † nullum prorsus ex transactionis Instrumento assequeban- 6
tur lucrum, licet ad eius validitatem necessarium reputatur, vt aliquid hinc inde tribuatur ad *Text. in l. transactio nullo dato, C. de transact. l. suus hæres* 3. *C. de repud. hæred.* Peregr. *cons.* 37. *num.* 28. *lib.* 1. Rot. coram Gregor. *decis.* 311. *num.* 14. *& in Calaguritana pensionis* 14. *Martij præteriti coram me.* Aut verò in fauorem fideicommissi resolutio contigebat, & tunc transactio tamquam † cadens super iure 7
omninò claro substineri nequibat, iuxta *Text. l.* 1. *ff. de transact. & l. præses C. eodem tit.* Manent. *cons.* 136. *num.* 42. *&* 43. Roman. *cons.* 517. *num.* 18. Aim. *cons.* 152. *num.* 10. Surd. *cons.* 451. *num.* 11. Rot. *in Bononien. nullitatis concordiæ* 12. *Iunij* 1645. *in §. At hic neutrum coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Denique obesse non † poterit *Text. in cap. cum delicti* 8
3. *de empt. & vendit.* relatus à Gabr. *eod. tit. concl.* 1. *num.* 2. Emptori promittens, vel iustum pretium venditori vltra dimidiam læso offerre, vel à contractu recedere, illius namque dispositio posset admitti, quoties de venditione rei liberæ ageretur secus verò si illa, vt in proposito casu vinculo fideicommissi existat obnoxia, † tunc enim 9
fideicommissario vendicatio rei venditæ permittitur, vt in fortioribus terminis, † quòd fideicommissario licet bona 10
fideicommisso subrogata respicere, & illa à grato hærede distracta vindicare, tradit Peregr. *de fideicommiss. art.* 44. *num.* 31. *in fin.* Petra *eodem tract. quæst.* 8. *num.* 529. Surd. *decis.* 208. *num.* 11. Rota *decis.* 235. *num.* 2. *coram Eminentiss. D. meo Card. Otthobono*; Acquiescentia verò Angelæ, quæ ante editas resolutiones Rotales scuta mille in suam portionem ab Honorati hærede recepit Io. Baptistæ Agenti ex propria persona pro eius portione obesse non valet.

Et ita vtraque &c.

R. P. D.

R. P. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Tiburtina Donationis.
Veneris 6. Ianuarij 1660.

ARGVMENTVM.

De donatione in fraudem statuti, & damnum filiæ à matre notissimæ leuitatis fœminæ absque interuentu consanguineorum emanata, quæ proindè vti vitio nullitatis, & inualiditatis obnoxia subsistere non potest.

SVMMARIVM.

1 *Donatio sine interuentu consanguineorum, & solemnitatibus statuti facta substineri nullatenus potest.*
2 *Donatio facta à fœmina notissimæ leuitatis extra patriam in domum donatarij deducta, & ad iurandum se Consanguineos non habere inducta cum alijs pluribus circumstantijs, malis artibus extorta præsumitur.*
3 *Matre reuocante in Testamento donationem, quam præuia absolutione à iuramento confessa est fuisse malis artibus extortam, eadem subsistere vlterius nequit.*
4 *Mulier ex causa dotis legitimè se obligare sine solemnitatibus potest.*
5 *Dotem non fuisse causam donationis finalem sine qua mater ad actum donationis non deuenisset, quomodo probatur.*
6 *Causa finalis mouet donationem ex toto aliter non donaturum.*
7 *Clausula pro hæredibus quibuscumque stante donatio ob causam matrimonij dici non potest.*
8 *Dos quando non est causa finalis, sed impulsiua tantùm, concurrentibus alijs causis donatio pura censetur.*
9 *Donatio vt pura dicatur solemnitates requiruntur.*
10 *Decisiones applicatæ in causa Patris, quoad donationem filiæ pro dote, quomodo intelligendæ.*
11 *Verificatio vnius causæ ad sustinendam donationem non sufficit.*
12 *Quæstio de sufficientia vnius causæ quomodo procedit.*
13 *Falsitas vnius causæ, vel in parte alterius propter indiuiduitatem Decreti, & voluntatem se obligantis totum vitiat contractum.*
14 *Contractus an sit validus, quando causæ alternatiuè sunt exposita, & quælibet per se finalis ad mouendum donantem sufficit.*
15 *Donatio sine solemnitatibus facta, an ex priuilegio paupertatis sustineatur.*
16 *Paupertas ad excusandam donationem sine solemnitatibus non attenditur in ordine ad statum personæ, sed præcisè, & absolutè talis esse debet, ob quam Pater filias dotare nullo modo potest.*
17 *Paupertas si probaretur, non tamen sufficeret, ex quo nulla illius facta expressione potius ex coniunctione sanguinis, quàm ex paupertate subhastationem factam fuisse censetur.*
18 *Donatio sine solemnitatibus facta ex mala affectione matris erga filiam non reualidatur.*
19 *Testes de mala affectione deponentes cum causas graues, & non proportionatas non afferant, ad tollendam fraudis suspicionem non sufficiunt.*
20 *Iuramentum in donatione præstitum cum vi, & metu extortum fuerit non operatur.*

DECISIO CXLV.

PRæualuerunt apud DD. rationes, & fundamenta secundæ Decisionis. * Donatio enim facta fuit sine interuentum Consanguineorum, † & solemnitatibus statuti, & proinde nullatenus substineri potest, in puncto Mandell. Alb. *cons.70. num.1. & per tot.* Menoch. *cons.* 819. *nu.*4. Carpan. *ad stat. Mediol. cap.*324. *num.*17. *& seqq. p.*1. Rota coram Penia *decis.*239. *n.*6. *secundum impress. Lugdun.* Caualer. *decis.* 257. *num.* 2. *&* 5. Præcipuè cùm emanauerit à fœmina notissimæ leuitatis, † ratione cuius Index alias noluit in eius contractum decretum interponere, quæ extra Patriam in domum Donatarij deducta fuit, & ad iurandum inducta se Consanguineos non habere, continetque læsionem, & pacta insolita non reuocandi donationem etiam ex capite ingratitudinis paupertatis, &c. ex quibus arguitur in fraudem statuti, & damnum filiæ donationem fuisse malis artibus extortam, quod eadem Delia in suo Testamento donationem reuocando præuia absolutione † à Iuramento confessa est, & declarauit, vt in similibus terminis respondit Corn. *cons.*109. *sub num.*32. *vers. quod in domo Donatarij lib.*1. Decian. *cons.*32. *à nu.* 13. *& seqq. lib.*3. Cyriac. *controuers.*10. *num.*82. *& seqq.* & alijs relatis responsum fuit *in Auenionen. Bonorum 7. Maij 1657. coram R. P. D. meo Priolo, §. fin.*

Non obstat, † quòd ex causa dotis possit mulier legitimè se obligare sine solemnitatibus, vt respondent plures relati per Modern. Carpen. *controu. forens. cap.* 124. *num.* 3. *& per tot.* Placuit enim DD. responsio, quod in præsenti dos Puellarum non fuit causa † donationis præcipuè, & finalis, sine qua Delia ad actum donationis non deuenisset; nam etiam non sequutis nuptijs, vult donationem substineri, vna præmoriente alteram substituit, & vltimæ dat facultatem disponendi liberè in quoscumque etiam extraneos, Natt. *cons.* 509. *num.* 10. vbi quòd causa finalis † mouet donationem ex toto aliter non donaturum, Crauett. *cons.* 142. *num.* 9. Gabr. *cons.* 17. *sub num.* 11. *vers. nihil igitur, & seqq. lib.* 2. Becc. *cons.* 20. *num.* 2. Monet. *decis. Aragon.* 10. *sub num.* 34. vbi quòd stante clausula pro hæredibus quibuscumque donatio † non potest dici ob causam matrimonij, Rota coram Merlin. *decis.* 692. *num.* 6. & vlterius ex Testibus hodie datis in earum *Summ. num.* 5. constat, quòd Delia à principio non habebat firmam intentionem donandi pro dote, sed tractabat de creando Censu vitalitio cum Sebastiano earum Patre, cuius personam principalis respiciebat, vt deponit nonus iuxtà 32. ibi: *Che voleua fare vn Censo vitalitio col Signor Gio. Battista Sebastiani, &c.* & super 22. *Precisamente haueua intentione verso il Signor Gio. Battista suo Cugino*, & decimus iuxta 25. *Voleua, ch'io trattassi col Signor Gio. Battista Sebastiani, al quale voleua far donatione di* 800. *scudi*, quando autem dos non esset causa finalis, † sed impulsiua tantum aliæ causæ concurrunt, & sine illa emanasset donatio dicitur pura, Becc. *dicto cons.* 20. *num.* 9. Cancer. *var. resol. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 96. *vers. neque mirum*, Fontanell. *de pact. nupt. claus.* 4. *gloss.* 1. *num.* 14. Et solemnitates † requiruntur, vt post Castr. *obser.* Surd. *cons.* 361. *sub num.* 19. *&* 23. *vers. Demum non aduersatur*, Giouagn. *cons.* 83. *sub num.* 46. *& seqq. lib.* 1. Cyriac. *controuers.* 295. *sub num. item* 46. *& seqq.* & Surd. sequitur etiam Modern. *Eugub. controu. for.* 266. *num.* 41. *&* 42.

Neque applicantur *decis.* 201. 210. *&* 232. coram Card. Seraphino, † quia in casu, ibi discusso Pater donauerat filiæ pro dote, quæ erat causa verè finalis, & sine qua donatio facta non fuisset, ac in præsenti circumscripta etiam causa Consanguinitatis meritorum, & affectionis, voluitque etiam non sequuto matrimonio donatariam bona donata consequi, † vt per Giuognan. *d. cons.* 83. *sub num.* 49. Prout dici nequit, quod ad substinendam donationem vnius causæ verificatio sufficiat; Illa enim non impugnatur hodie ex causæ, sed solemnitatum, & de causis disseritur solummodò ad effectum cognoscendi, an fuerit talis, quæ donantem possent eximere ab obligatione statuti; Quæstio autem † de sufficientia vnius causæ procedit, vbi agitur ad nullitatem actus ex eo, quod inter causas Iudici expressus vna, vel sit in totum falsa, vel alia pro parte insubsistens, quo etiam casu præualuit opinio, quod propter indiuiduitatem Decreti, † & voluntatem se obligantis falsitas vnius causæ, vel in parte alterius totum vitiat contractum, vt post alios tradit Gratian. *discept.* 691. *n.* 31. *& seqq.* Rota *in Vrbinaten. Prædij 23. Martij 1658. coram Reuerendiss. P. D. meo Beuilaqua, §. prout quoque, & in Narnien. Census 26. Iunij eiusdem anni coram me in princip.* Quicquid respondendum esset, quando causæ fuissent alternatiuè expositæ, † & quælibet per se finalis, & sufficiens fuisset ad mouendam donantem, vt distinguit Rota *in Romana Domuncularum 10. Februarij 1648. coram bon. mem. Dunozetto, §. fin. & in Romana Locorum Montium 19. Iunij 1651. coram Reuerendiss. D. meo Papien. §. neque obstat in fine.*

Rursus quoad paupertatem ex cuius priuilegio contenditur † substinendam esse sine solemnitatibus donationem visum

visum est illam non probari, sed potius contrarium ex datis *in præterito Summ. Felicis num. 6.* & vlterius Testes non reddunt sufficientem causam scientiæ, cum ad nunc effe-
16 ctum non attendatur paupertas respectiuè,† & in ordine ad statum personæ, sed præcisè, & absolutè, & talis esse debet, ob quam Pater nullo modo posset filias dotare, Rota *decis.48. num.3. & seqq. part.2. diuers.* Atque etiam quia si
17 probaretur, † non proinde sufficeret ex quo nulla facta illius expressione præsumitur Deliam ex alijs causis in donatione expressis motam fuisse, vel potius ex coniunctione sanguinis, quàm ex paupertate subhastari, vt præter relatos tradit Menoch. *præsumpt.115. num.9. lib.4.* Rota *in Aesina Bonorum 31. Martij 1656. coram R. P. D. meo Verospio, §. Nec vrget.*
18 Neque vis aliqua fieri potest in eo, † quòd Delia malè affecta esset erga Felicem eius filiam; Tum quia ex hoc non reualidatur donatio sine solemnitatibus facta: Tum
19 † etiam quia Testes id deponentes causas graues, & proportionatas non afferunt, quæ amori pietatique maternæ præualeant, vt requiritur ad tollendam fraudis suspicionem, ex prædictis resultantem, *l. non est enim ff. de inoffic. testam.* Lancell. Gall. *cons.* 18. *num.* 21. Rota *decis. 72. sub num. 12. part. 8. recent.* & alijs adductis *in Romana Successionis 17. Maij 1649. coram Eminentiss. D. Card. Corrado sub §. Illa verò odij.*

Postremò non repugnat, quòd in donatione adesset Iu-
20 ramentum, † quia ad publicam vtilitatem, & obuiandum fraudibus quibus mulierum, & minorum imbecillitas obnoxia est à statuto vi, & metu extortum censeatur, & concurrat confirmatio Apostolica certum est, quòd nihil operatur, post alios Honded. *cons.5. sub num.40. vers. ad vltimum de Iuramento,* Rota coram Pen. *decis.239. num.3. vers. Nec iuramentum secundum impress. Lugdun.* Caualer. *d. decis.257. sub num.2. vers. Vnde Iuramentum,* Duran. *decis.18. num.2. & in Romana fructuum Census 12. Decembris 1650. coram R. D. meo Papien. §. Nec potuit.*

Ex quibus responsum fuit standum esse in decisis 31. Ianuarij 1659. coram me vtraque, &c.

Idest sub die 31. Ianuarij præcedentis anni 1659. coram eodem Reuerendissimo Decano, est supra in hac parte decisio 15.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papien.

Romana Successionis.

Lunæ 16. Ianuarij 1660.

ARGVMENTVM.

Sententia Rotalis ad fauorem Patris emanata contra filiam prætendentem successionem, quam antea renunciauerat mediante considerabili summa eidem à Patre pro dote assignata, vti valida, & iusta confirmatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas in dubium non reuocatur, cum ex reuolutione processus in quo omnia requisita concurrunt, resultet.*

2 *Filia acceptans dotem considerabilem pro omni, & toto eo quod quomodolibet prætendere posset, cum amplissima renunciatione debitis solemnitatibus munita, immissionem super bonis renunciatis prætendere non potest.*

3 *Renuncianti ad bona renunciata amplius non datur regressus.*

4 *Renunciatio quamuis ampla renunciantem à lucro sibi delato ob transitum Parentis ad secunda vota non excludit.*

5 *Renunciatio æqualiter respiciens tam bona paterna, quàm materna, & fraterna, omne lucrum indistinctè comprehendere censetur.*

6 *Verba* quomodolibet prætendere posset, *vti respicientia tempus præteritum, & futurum nedum successiones delatas de tempore renunciationis, verùm etiam aliàs in posterum deferendas includunt.*

7 *Renunciatio nisi facta fuisset à filia in contemplationem dotis valdè considerabilis, nec sub ea omnia bona in genere comprehendisset, vtique tam in gentem dotem à Patre constitutam fuisse non censetur.*

8 *Solutio præuentiua, & satisfactio à Patre data, filiam renunciantem ab omnibus bonis quocumque tempore, & modo ea habere potuisset, excludit.*

9 *Clausula* non alias, *cum sit conditionalis consensum ab actu remouet, quotiescumque aliter, quam supra dispositum est sequeretur.*

10 *Clausula* non alias, *præcisam formam post illius acceptationem omninò obseruandam inducit.*

11 *Læsio dotis quando prætenditur, eadem tamquam maiorem indaginem requirens via ordinaria in iudicio particulari est discutienda.*

12 *Læsio prætensa dotis in iudicio immissionis admitti non potest, cum ab ea prætendens mediante renunciatione excludatur.*

13 *Exceptiones turbidæ, & maiori indigentes inspectione in Iudicijs summarijs, & exequutiuis non admittuntur.*

14 *Positiones in actis exhibitæ, & per Rotam ad respondendum contra admissæ, cum non concernant nisi prætensionem læsionis, illarum responsio stante renunciatione in iudicio summario frustra petitur.*

DECISIO CXLVI.

Sententiam Rotalem emanatam coram R. P. D. meo Albergato ad fauorem Antonij Pelegri, vti validam, ac iustam confirmandam esse Domini responderunt.

Validitas enim illius non † reuocatur in dubium cum re- 1
sultet ex reuolutione Processus, in quo concurrunt omnia requisita, Caputaq. *decis.260. part.2.*

Iustitia verò clarissimè † deducitur ex eo, quia dum Vero- 2
nica acceptauerat dotem, quàm sibi assignauerat Antonius eius Pater in summa scutorum 3000. pro omni, & toto eo quod ipsa quomodolibet prætendere posset in bonis Paternis, Maternis, & Fraternis cum amplissima quietantia, ac renunciatione debitis solemnitatibus munita, *vt in Summario dicti Antonij num.1. & 2.* Nequaquam prætendere potest immissionem super bonis renunciatis, vt firmauit Rota *in Asculana Hæreditatis 7. Iunij 1649. coram Reuerendiss. Tarraconen. sub §. contraria verò,* & præter alias auctoritates allegatas *in decis. edita coram Reuerendiss. P. D. meo Albergato 27. Maij 1648.* fuit responsum *in Romana Fideicommissi 3. Decembris 1655. in principio, & 29. Maij 1656. coram Reuerendiss. P. D. meo Verospio, in Firmana Bonorum 30. Maij 1657. coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Nam renuncianti non datur † amplius regressus 3
ad bona renunciata, *l. quæritur, §. si Venditor, ff. de Aedil. edict.* Rota *decis. 125. num. 4. part. 5. recent. in Beneuetana Dotis 18. Iunij 1655. coram R. P. D. meo Celso, in principio vers. Nam renuncianti, & in Reatina Castrorum 9. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Priolo.*

Non vrget, quòd renunciatio † prædicta quamuis ampla 4
non excludat renunciantem à lucro sibi delato, ex dispositione *text. in l. fœminæ C. de secund. nupt.* ob transitum Parentis ad secunda vota, quia cum illa in casu proposito æqualiter respiciat tam bona Paterna, quàm Materna, & Fraterna. Censetur etiam huiusmodi lucrum, † siue con- 5
sideretur respectu bonorum maternorum, siue fraternorum indistinctè comprehendere ex deductis *in allegata Asculana Hæreditatis 7. Iunij 1649. coram Reuerendissimo Tarraconen. §. minus obstat,* ponderando præsertim ea verba † *quomodolibet prætendere posset,* quæ vti respi- 6
cientia tempus præteritum, & futurum includunt, nedum successiones delatas de tempore prædictæ renunciationis, verùm etiam alias imposterum deferendas, Surd. *cons. 267. num. 24. in fine, & seqq.* Rota coram Buratt. *decis. 226. num. 7. & seqq.* cum alijs allegatis *in dicta decisione coram Reuerendiss. P. D. meo Albergato, §. quia responsum fuit.*

Et magis hæc veritas comprobari visa fuit ex eo,
† quia dicta renunciatio fuit facta à filia in contemplatio- 7
ne dotis scutorum 3000. sibi à Patre constitutæ, quæ valdè erat considerabilis tam in ordine ad quantitatem Patrimonij, quàm ad qualitatem conditionis dum agebatur de tutore, qui vtique non constituisset, tam in gentem dotem,

nisi

nisi renunciatio filiæ comprehenderet prædicta bona Paterna, Materna, & Fraterna ex etiam dispositione *dict. l.*
8 *fœmine*, tanquam præuentiua solutio, & † satisfactio de eo, quod Veronica quocumque tempore, & modo habere potuisset, Crauett. *cons.* 84. *num.* 4. *& seqq.* cum alijs allegatis *in dicta Asculana Hereditatis coram Reuerendiss. Tarraconen.* Prout clarè videtur etiam voluisse demonstrare per ex-
9 pressionem illius clausulæ, *& non alias*, † quæ est conditionalis, ac remouet consensum ab actu quotiescumque aliter sequeretur, quam supra dispositum est secundum Cancer. *var. resol. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 100. *& seqq.* Rota *decis.* 619. *num.* 2. *part.* 3. *recent.* Imò inducit præcisam formam
10 omninò obseruandam † post illius acceptationem, vt respondit Rota *in Meleuitana Nullitatis Professionis* 27. *Ianuarij* 1659. *coram me* §. *Vlterius vers. ex ea namque forma acceptationis*.

Neque releuat, quòd facultates Parentum, & fratrum
11 longè excedant dicta scuta 3000. ac proindè † dos prædicta prætendi nequeat excessiua. Nam cum talis inspectio respiciat læsionem, & sic maiorem requirat indaginem veniet discutienda via ordinaria in particulari iudicio vigore *l. secundæ Cod. de rescind. vendit.* Non autem potest admitti in
12 præsenti † iudicio immissionis à qua Veronica rectè exclusa remanet mediante eius renunciatione, & in specie tradit Donad. *de renunciat. cap.* 32. *num.* 252. *& num.* 266. *cum seq.* Exceptiones enim turbidæ, & indigentes maiori inspectio-
13 ne † non admittuntur in iudicijs summarijs, & executiuis, vt dixit Rota *decis.* 587. *num.* 8. *part.* 3. *recent. in Beneuentana Census, seu Pecuniaria* 29. *Maij* 1656. *coram Reuerendissimo Domino meo Decano*, §. *Non obstat exceptio cum similibus*.

Præterea nec refert, quòd pro parte Veronicæ fuerint
14 exhibitæ in actis † quædam Positiones per Rotam admissæ cum ordine, quod Antonius eis respondere teneretur: Præterquam enim rescriptum ab ipsa Rota factum sub die 7. Iulij præteriti non continet simpliciter ordinem prædictum, sed fuit conceptum sub ijs præcisis verbis, *Producantur Positiones medio Iuramento, & cum mandato speciali, & postea respondendum videtur*. Vnde cùm hucusque productum non fuerit Instrumentum mandati specialis iuxta formam dicti rescripti nequaquam cogi potest Antonius ad respondendum dictis positionibus, cessat nihilominus omnis esitatio, quia huiusmodi Positiones relatæ in calce memorialis ipsius Veronicæ *sub num.* 1. Non concernunt in substantia, nisi prætensionem læsionis, & ideò frustra hodie petitur in præsenti iudicio Summario illarum responsio, dum huiusmodi exceptio mediante dicta renunciatione omninò remouetur, vt supra dictum est.

Et ita vnica tantùm Parte informante. Altera tamen pluries citata, ac informare recusante resolutum fuit.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Fideicommissi de Marianis.

Lunæ 13. *Ianuarij* 1660.

ARGVMENTVM.

Impositionem censuum à Filio ratione detractionum illi in bonis maternis competentium sustineri portionem fœminarum, quæ illis à Statuto aufertur, ratione filiorum masculorum, & extraneorum dupliciter considerari; & quantitate legitimæ filij firmata fundamentum consumptionis ob factas alienationes cessare resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Impositio Censuum à filio ad fauorem aliorum facta ratione detractionum ipsi in bonis maternis competentium sustineri potest.*
2 *Sorores quoad legitimam à Statuto Vrbis exclusæ partem prout magis expedit masculis faciunt, vel non faciunt.*
3 *Sorores duæ cum non augeant legitimam de triente in semissem, integrum triens filij est legitima.*
4 *Portio fœminarum, quæ illis aufertur à Statuto, an masculis simpliciter accrescat, an verò impinguet hæreditatem parentum à quibus fideicommissum supponi potuit.*
5 *Fideicommissum quando comprehendit etiam extraneos, quæ non sunt de agnatione, grauamen filijs in ea portione legitimæ imponi non potest, cùm ad eorum commodum Patris voluntas restricta censeatur.*
6 *Pater totam portionem vni in præiudicium aliorum relinquere potest.*
7 *Portio, quæ à Statuto fœminis aufertur respectu extraneorum naturam legitimæ retinet.*
8 *Legitima filij in tertia parte dotis maternæ firmata fundamentum consumptionis ex præcedentibus alienationibus cessat.*
9 *Alienationes primæ in causam legitimæ grauato debitæ cedunt.*
10 *Census extinctus filio in legitimam Matris non est imputandus, cùm proprium filij fuisse non appareat.*

DECISIO CXLVII.

Contra Papinos olim possessores Bonorum, de quibus agitur quia emanauit sententia, bon. mem. Dunozetti concedens Immissionem Corneliæ, tamquam cessionariæ vocatorum ad fideicommissun à Mario, & Clara coniugibus ordinatum; altera verò primæ reuocatoria prolata fuit à Reuerendissimo Tarraconen. concedendo reintegrationem Papinis, quam esse infirmandam in gradu appellationis coram me resolurum fuit sub die 5. Maij 1655. sed hodie disputato iterùm dubio à decisis recesserunt DD. quia † ratione detractionum Antonio filio competen. in bonis maternis substineri potest impositio censuum ab ipso 1
facta ad fauorem eorumdem de Papinis, Rot. *decis.* 53. *n.* 5. *decis.* 68. *num.* 6. post Cenc. *de Censib.* Merlin. *decis.* 546. *num.* 24. *& in Romana Saluiani* 24. *Ianuarij* 1650. *coram bon. mem. Peutingero* §. *pariter nec exceptio*.

Responsio autem, quòd legitima Antonij habentis duas Sorores in bonis maternis consistentibus in summa scutorum 8500. esset tertia tertiæ, & sic scuta 933. non visa est DD. subsistere, quia cū præfatæ † eius Sorores essent exclu- 2
sæ à Satut. Vrbis *cap.* 141. *lib.* 1. faciunt, vel non, partem prout magis expedit masculis, proindèque cum tanquam duæ nòn augerent † legitimam de triente in semissem, in- 3
ter filios imputari non debent, sed integrum triens est legitima Antonij, Socc. Iun. *cons.* 25. *num.* 14. *in fin. lib.* 1. Decian. *cons.* 46. *num.* 36. *lib.* 3. Honded. *cons.* 1. *num.* 205. Grat. *discept.* 676. *num.* 22. *&* 23. Rota coram Penia *decis.* 1248. *num.* 3. post Modern. *de Legitima decis.* 74. *num.* 1. *decis.* 87. *per tot.* vbi agebatur de Legitima in bonis maternis, *decis.* 137. *num.* 13. *&* 14. *decis.* 160. *num.* 17. *part.* 6. *recent. in Romana de Marescottis* 18. *Iunij* 1646. *coram R. P. D. meo Verospio* §. *hoc autem iniustitia, & in Interamnen. hæreditatis* 17. *Martij* 1653. *coram bon. m. Peutingero* §. *quamuis enim*.

Cui fundamento non aduersatur, † quòd portio fœmina- 4
rum, quæ illis aufertur à Statuto, accrescit masculis simpliciter, sed impinguet hæreditatem parentum à quibus potuit fideicommisso supponi, vt per Marescot. *resol.* 28. *num.* 11. *& seqq. lib.* 1. & alij in præterita relati, nam admittendam esse censuerunt DD. hanc conclusionem, quando agitur de fideicommisso, vel grauamine ad fauorem eorumdem masculorum imposito, in quibus terminis ex aduerso adducti loquuntur, secus autem quando † fideicom- 5
missum comprehendit, vt in præsenti fœminas etiam, & alios extraneos, qui non sunt de agnatione, hoc enim casu in illa portione legitimæ grauamen imponi non potuit, ex qua præfata patris Potestas grauandi non est libera, & simplex, sed restricta ad commodum filiorum masculorum, vt in specie Gabr. *cons.* 50. *sub num.* 5. 8. 10. 12. *& per tot. lib.* 2. Brun. *ad stat. quod adstantibus masculis art.* 22. *n.* 204. Rot. *decis.* 425. *num.* 1. *part.* 4. *diuers.* & post Fenzon. *ad stat. Vrb. decis.* 99. §. *non obstat decis.* 100. §. *sed dato, & seqq.* in quibus optima distinctione firmatur, quod † portio, quæ à 6
statuto fœminis aufertur considerata respectu filiorum masculorum hæreditaria, & à voluntate Patris dependens, qui posset totum vni in præiudicium aliorum relinquere; sed
† respectu extraneorum retinet naturam legitimæ, & 7
plenè *in decis.* 228. *num.* 19. *part.* 8. *recent. in Romana supplementi legitimæ* 15. *Aprilis* 1644. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *comprobatur hic intellectus*, quia *in d. cap.* 141. non excludit Statutum simpliciter, sed fœminas causatiuè ad fauorem scilicet agnationis, vt per Rotam *decis.* 77. *num.* 4. *& seqq. part.* 2. *rec. in Romana supplementi* legiti-

legitima, post Pacif. de Saluian. *decis.60. num.6. d. Romana supplementi legitimæ 26. Ianuarij 1626. coram R. D. meo Decano §. quia cum huiusmodi, & in Rom. transactionis 2. Maij 1659. cor. R.P.D. meo Celso §. prout etiam.*

8 Hinc † firmata quantitate legitimæ Antonij in tertia
parte dotis maternæ, cessat fundamentum consumptionis
ex præcedentibus alienationibus. Census enim scutorum
500. impositus anno 1593. legitimam paternam consum-
psit, ex quo fundus consitus in hæreditate Patris repetie-
batur, nec prædictæ doti maternæ attribui, quia etiam
si admittatur, quòd non in pecunia, sed in speciebus con-
sisteret, non erat tamen fundata in hac Domo ad viam del
Pellegrino, prout ergo in specie hæc alienatio relata fuit
in consumptione legitimæ Paternæ *in decis.4. Iunij 1646. §.
nec pariter, & 27. Iunij 1650. §. & licet coram Reuerendiss.*
9 *Tarraconen.* & † regulare est, quod primæ alienationes ce-
dant in causam legitimæ debitæ grauato, *l. Marcellus 3. §.
res quæ ff. ad S. C. Trebell.* Gabr. *cons. 46. num. 45. lib. 1.*
Surd. *cons.39. num.4.* Rota *in Romana fideicommissi de Inco-
ronatis 7. Iunij 1652. coram me sub §. quo enim ad fideicom-
missum.*

10 Censum † autem scutorum 200. & æs alienum scutorum 150. extinctum ex pretio domus positæ al Pozzo delle Cornacchie visum fuit non esse pariter imputandum in legitimam matris, quia non apparet fuisse proprium ipsius Antonij, sed potius constat censum prædictum esse hæreditarium Patris, & aliud debitum esse vtriusque, patris scilicet, & matris hæreditarium ex datis *in Sum. Cornelia n. 7. & 8.* computatis autem scutis 700. verè in hanc causam ab Antonio receptis, vnà cum fructibus census vitalitij, non exceden. scuta 233. pro concurrenti quantitate legitimæ ad formam *l. hæreditatum ff. ad l. falcid.* adhuc superest creditum tanta quantitate, ratione cuius substineri poterunt census fauore illorum de Papinis, vt supra.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Nullius, seu S. Seuerini Parochialis.

Lunæ 9. Ianuarij 1660.

ARGVMENTVM.

De iure præsentandi, potestate conferendi, & alijs priuilegijs Abbati Commendatario cum successoribus ex Indultis specialibus Apostolicis concessis, sublata omni Iurisdictione Episcopi in Monasteria, bona, personas, Ecclesias, quæ Abbati subijciunt, cuius ius quacumque de causa prætendere, aut exercere illud poterat, speciali Priuilegio Pontificis derogatum non immeritò censetur.

SVMMARIVM.

1 *Monasteria, & loca exempta cum suis membris, & Ecclesijs licet ex natura sint de Diœcesi alicuius Episcopi, per Indultum tamen speciale Apostolicum subtrahuntur, & in Abbatem Commendatarium transferuntur.*

2 *Transactio territorium separatum efficit, & Diœcesis ibidem Iura Episcopalia habentis propriè appellatur.*

3 *Translatione facta, & territorio separato Commendatarius Episcopi, ac Diœcesani appellatione venit.*

4 *Priuilegia cum separato Territorio stante, iuri ex Canonum dispositione Ordinario competenti derogatum censetur, & Abbati Commendatario Ecclesiæ prouisio competit.*

5 *Priuilegium ad Parochiale non extendi frustra obijcitur cùm contrarium ex literis Apostolicis clarè demonstretur.*

6 *Partita ex libris Monasteriorum in archiuio repositis specificè de censu ab Ecclesia Monasterijs debito loquentes, cùm sint plures, & adminiculata concludentem probationem constituunt.*

7 *Ecclesia cum Monasterijs sit subiecta, & annexa, etiam Indulto exemptionis comprehensa censetur.*

8 *Ecclesia de Ordinarij licentia ab Abbate, & Monachis dotata, solutiones censuum subsequentes pro eadem principaliter factas fuisse in vim præcedentis tituli fundationis præsumitur.*

9 *Monasteria quando sunt regularia, Ecclesia ipsis accessoriè vnita, & membrum illius regularis quoque reputatur.*

10 *Regulares beneficia possunt habere, quæ singularibus in titulo perpetui beneficij conferuntur.*

11 *Potestas conferendi ob non residentiam Monachorum non extinguitur, dum Regularitas actualis solummodo cessauit, non autem actualis, quæ sufficit.*

12 *Potestas conferendi ex obseruantia longissimi temporis deputationibus per Abbatem factis cum obligatione soluendi recognitionem ipsis Collatoribus effectum sortitus probatur.*

13 *Parochialis quando Monasterio est subiecta, ita vt cura penes illud resideat decreto Concilij, quoad ius præsentandi locus non est, sed sufficit approbatio Episcopi post nominationem Rectoris ab Abbate factum.*

14 *Episcopus erigendo Ecclesiam in Plebaniam sæcularibus conferendam, cùm agat authoritate delegata, & sic actus sit æquiuocus; Abbati ius suum auferre non potest.*

15 *Erectio facta ante literas Apostolicas pro exemptione Ecclesiæ ab Ordinarij Iurisdictione emanatas, Commendatario in cuius fauorem emanarunt literæ, non præiudicat.*

16 *Status vltimus non attenditur, cùm de legitimo statu anteriori constet, nec ipsum Episcopus in alterius præiudicium mutare potest.*

17 *Prouisio Ordinariorum ad effectum mutandi statum Beneficij non esset attendenda, cùm ad id, potestate carere censeantur.*

18 *Indultum Apostolicum quando habet clausulam* sublata, *& decretum irritans, omnis contraria obseruantia, & possessio inficitur.*

DECISIO CXLVIII.

Sequuta vacatione Parochialis Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Castri Petini Eminentissimus D. Cardinalis Antonius Barberinus Commendatarius Monasteriorum S. Mariæ de Bona, ac SS. Laurentij de Doliolo, & Eustachij inuicem vnitorum, ad eam vti ad dicta Monasteria sibi commendata spectantem ex causa vnionis, & subiectionis nominauit Antonium Fabarium, Ordinarius verò Sancti Seuerini præuio concursu approbauit Nicolaum Boantium. Hinc orta inter Collatarios, & prouisos controuersia, & ad Rotam deuoluta, proposui dubium, An constaret de bono iure D. Cardinalis Commendatarij, & constare DD. responderunt.

Moti ex Indulto Apostolico de Anno 1641. eidem D.
Cardinali, & in Commenda successoribus per san. mem.
Vrbano VIII. concesso, in quo præuia narratiua, & confir-
mationis exemptionis eisdem Monasterijs, personis, bo-
nis, & Ecclesijs à se de anno 1632. per eius Prædecessores
Cęlestinum, & Honorium Tertios tributa à quacunque
Ordinarij loci iurisdictione, ac extinctione litis post hæc ex-
citatæ per Reuerendissimum Episcopum S.Seuerini præten-
dentem se nisi ordinariam, delegata tamen authoritate
à Sacr. Conc. Trid. *sess. 7. cap. 8. sess. 14. cap. 4. & sess. 24.
cap. 11. de reformat.* posse Monasteria quæcumque exempta
visitare motu proprio, & ex certa scientia eidem D. Cardi-
nali Abbati, & prædictis Commendatarijs Iurisdictionem
Ecclesiasticam in Monasterijs prædictis, ac in bona, perso-
nas, & Ecclesiæ censum ei soluentes priuatinè quoad Epi-
scopum S. Seuerini, & quemuis alium loci Ordinarium,
etiam vti Sedis Apostolicæ delegatum vigore decretorum
dicti Sac. Concilij Tridentini, itaut nullam omninò Iuris-
dictionem, seu actum Iurisdictionis in Monasteria, & bo-
na, personas, & Ecclesias prædictas quacumque de causa
vnquam exercere, seu prætendere possit, concessit, & im-
partitus fuit, ex cuius indulti contextu DD. assequebantur
† Monasteria, & loca exempta cum suis membris, & Ec- 1
clesijs, licet ex natura, & originaliter essent de Diœcesi
Episcopatus S. Seuerini, per illud tamen fuerunt ab eo sub-
stracta, & translata in Abbatem Commendatarium, & 2
† effecta Territorium separatum, & appellatur propriè
Diœcesis ipsius habentis, ibidem iura Episcopalia, & † ve- 3
nit appellatione Episcopi, ac Diœcesani, *cap. si quis deinceps 16. quæst. 7. cap. si Papa de priuil. in 6.* gloss. *in Clement. 1. verb. volumus de for. compet. & in Clem. 1. in verb. proprijs post med. de reb. Eccles. non alien.* Felin. *in cap. cum olim 18.*

in princ.

in princ. vers. secundo limita de rescript. Franc. in cap. 2. sub num. 5. vbi prob. ad Monach. num. 48. de praeben. Sarnen. ad reg. de Annal. q. 1. num. 4. Gauant. in prax. Episcoporum in verb. Abbas n. 52. plenè Grat. discept. for. cap. 212. n. 7. & per tot. Modern. Carpen. contr. 219. num. 71. & 72. Rota in recent. decis. 324. num. 1. part. 1. & decis. 45. num. 5. part. 5. & decis. 100. num. 3. post 1. volum. cons. Farinac. coram Andrea decis. 54. num. 5. apud Tambur. de Iure Abbatis. decis. 42. num. 2. 3. & decis. 69. num. 7. in Montis Cassinen. Iurisdictionis 27. Martij 1651. coram bon. mem. Bichio, in Astoricen. seu Nullius Iurisdictionis 19. Iunij 1654. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. nihilominus, & in Cauen. Collationis ordinum 26. dicti mensis, & anni coram R. P. D. meo Verosp. §. non tamen, & in Nullius, seu Montis Virginis Iurisdictionis 12. Iunij 1656. §. vnde proposito coram bon. mem. Dunozetto.

Ideò cum dictus D. Cardinalis Commendatarius nitatur
4 speciali † priuilegio, habeat separatum territorium, & in eo tanquam Episcopus se gerat, censetur per hoc derogatum Iuri ex Canonum dispositione Ordinario competenti, vt non ipsi, sed illi competat Ecclesiæ prouisio, cap. 1. & 2. & fin. 16. quæst. 4. Paris. cons. 35. num. 8. lib. 4. Grat. discept. cap. 212. num. 44. & 45. Barbos. de iure vniuers. Eccles. lib. 1. cap. 17. num. 102. Marsobius in prax. habend. concurs. requis. 2. num. 4. Tambur. de Iur. Abbatis. tom. 3. disput. 9. quæst. 1. num. 3. Flores de Menna var. resolut. lib. 1. quæst. 24. num. 21. Rot. decis. 298. num. 1. part. 4. diuers. & recent. decis. 308. num. 4. part. 1. & decis. 43. num. 4. part. 2.

Nec visum fuit subsistere, quòd dictum Priuilegium, &
5 † Indultum sit restrictum ad Monasteria B. Mariæ de Rambona, ac SS. Laurentij, & Eustachij, & non extendatur ad Parochialem hanc, nam comprehensio apertè colligitur ex ipsis literis Apostolicis, vbi eximuntur ab Ordinarij Iurisdictione bona personæ, & Ecclesiæ Monasterij censum soluentes, ibi: super prædictis Monasterijs, eorumque bonis, & Ecclesiis censum soluentibus, &c. & de solutione facta à Rectoribus pro tempore ipsius Ecclesiæ Abbatibus, & Monacis Monasteriorum apparet ex pluribus, & vniformibus,
6 & multiplicatis † partitis ab anno 1624. vsque ad annum 1657. extractis ex libris Monasteriorũ in Archiuio repositis specificè, excepta vna, loquentibus de censu ab hac Ecclesia eisdem Monasterijs debito, quæ quidem partitæ cum sint plures, & adminiculatæ, signanter ex onere iniuncto Rectoribus in Instrumentis Institutionum de anno 1313. 1362. huiusmodi censum singulis annis præstandi, & recognitione manus vnius ex illis concludentem probationem constituunt, gloss. in cap. ad audientiam 13. verb. censuales de præscript. Felin. in cap. 2. num. 2. de fid. Instr. Bald. in l. fin. nu. 9. C. si sine censu, Rota coram Achill. de Grass. decis. 5. de fid. Instrum. Coccin. decis. 258. num. 6. & apud bon. mem. Mer-
7 lin. decis. 264. num. 40. & 41. & † indicant subiectionem, & annexionem Ecclesiæ Monasterijs, sicque Indulto exemptionis esse comprehensam, cap. 2. in fin. & cap. cum olim 59. vbi Abb. num. 3. de Cens. Paris. cons. 22. num. 2. lib. 4. Roman. cons. 127. colum. 1. Barbat. cons. 8. num. 19. & 20. Rota decis. 204. num. 5. part. 2. & decis. 343. num. 9. part. 4. tom. 2. recent.

Quòd eò magis DD. admittendum censebant, quia vltra huiusmodi exceptionis priuilegium fuit probatum per publi-
8 ca Instrumenta vsque de anno 1292. † Ecclesiam istam fuisse de Ordinarij licentia extructam, & dotatam ab Abbate, & Monachis Sancti Laurentij de Doliolo, quapropter magis cogebantur cedere solutiones Censuum subsequentes fuisse pro dicta Ecclesia Parochiali factas ratione præcedentis tituli fundationis, & in vim illius adnotata, in l. 2. C. de acquir.
9 possess. & quemadmodum † Monasteria sunt Regularia, ita & Ecclesia ipsis accessoriè vnita, & membrum illius regularis quoque reputatur, cap. 1. de capellis Monachorum, gloss. in cap. 1. verb. exempto de priuil. in 6. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 8. num. 30. & 31. Rot. coram san. mem. Greg. XV. decis. 870. num. 3. Pen. decis. 443. num. 2. Duran. decis. 144. num. 3. & in recent. decis. 153. num. 2. part. 2. nihil enim
10 est, quin etiam † regulares possint habere beneficia, quæ sæcularibus conferantur in titulo Perpetui beneficij, Abb. in cap. de Monachis num. 9. ad fin. de praeben. Felin. in cap. in nostra num. 44. vers. 7. nota in fin. de rescript. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 34. num. 8. Rot. decis. 578. num. 2. part. 1. rec. & in Montis Cassinen. Parochialis 7. Febr. 1648. coram bon. mem. Bichio §. qualicet.

Non releuat, quòd in Monasterijs ampliùs Monachi
11 † non resideant, quia non inde sequitur extinctam fuisse conferendi potestatem, sed solum cessauit Regularitas actualis, non autem habitualis, quæ sufficit, cap. Cum dilectus de consuetud. & in terminis respondit Rot. in decis. 587. & 588. p. 4. diuersorum, Penia d. decis. 443. num. 5. & decis. 523. n. 7. part. 2. recent.

Quibus quoque accedit longissimi temporis † obseruan- 12
tia deducta ex pluribus deputationibus Rectorum per Abbatem in dictis Monasterijs pro tempore factis cum obligatione soluendi recognitionem ipsis Collatoribus effectum sortitis per obitum resignationem, vel permutationem Prouisorum, iuxta vulgat. cons. Oldrad. 229. passim à Rota approbatum, vt coram Card. Seraphin. decis. 337. num. 1. san. mem. Greg. decis. 215. num. 1. & ibi Add. num. 8. iuncta alia prouisione anni 1527. à bon. mem. Cardinali de Monte tunc Commendatario in personam Raphaelis Dominici, vt in Summ. num. 9. Vnde patens videbatur bonum ius Eminentissimi moderni Commendatarij, cui reseruatum fuit ius præsentandi, vt antea Abbatibus Regularibus competebat absque alia indictione concursus requisiti, ex dispositio-
ne Sac. Conc. Trid. sess. 24. cap. 28. de reform. quia † quando 13
Parochialis est Monasterio subiecta, aut annexa, vel de Mensa, itaut cura penes illud resideat, tunc non est locus Concilij decreto, sed sufficit approbatio Episcopi post nominationem Rectoris ab Abbate factam, iuxta Constitutionem san. mem. Pij V. antiquo Bullario 46. §. volumus, & post text. in cap. 1. de Capellis Monachorum, & cap. de Monachis de præbend. tradunt Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 7. num. 13. Garz. de benef. part. 9. cap. 2. num. 197. qui ita censuisse Sacram Congregationem eiusdem Concilij referuntur Castropal. opera moral. tom. 2. tract. 13. disput. 3. §. 1. num. 11. & 12. Barbos. de potest. Episcop. alleg. 58. num. 33. Rot. in recent. decis. 102. num. 1. & part. 1. decis. 153. num. 1. & decis. 323. num. 6. & 8. part. 2. coram Buratt. decis. 214. sub num. 1. & ibi Add. littera A. & decis. 113. num. 10. bon. mem. Merlin. decis. 115. num. 1. & 2.

Neque refert, quòd de anno 1601. † Episcopus S. Seue- 14
rini præuia licentia S. Rituum Congregationis de Parochia in Plebaniam erexerit sæcularibus conferendam, quia præter quod tollitur eadem responsione, quod non sit prohibitum Regularibus hæreditare collationem beneficiorum sæcularium, potuit id agere authoritate delegata, & sic actus esse æquiuocos, & posse ad illam referri ad effectum, vt in illis ius fieri non valeat, Tambur. de Iur. Abbatiss. tom. 1. disput. 15. quæst. 19. num. 26. & seq. Rot. decis. 447. num. 4. part. 1. rec. in Nullius, seu Montis Virginis Iurisdictionis 12. Iunij 1656. §. minusque obstant coram bone memoria Dunozetto, Add. ad Buratt. decis. 578. num. 17. & 18.

Et cessat omnis difficultas, cùm † erectio emanauerit an- 15
te literas Vrbani, ex quarum forma pro exemptione Ecclesiæ ab Ordinarij Iurisdictione, & substitutione collationis Eminentissimi Commendatarij sat esse videtur iustificari actualis census solutio non exhibita illius origine, nec rigidè discusso ad quem verè collatio pertinebat, ad tradita per Rot. coram bon. mem. Merlin. decis. 139. num. 4. repetita in recent. decis. 576. num. 4. part. 4. tom. 2.

Postremò non potest Episcopo suffragari vltimus status elicitus ex deputatione Concionatorum institutionibus, & prouisionibus de anno 1621. & 1650. ab ipso factis, quia
cum de † legitimo statu anteriori regularitatis liquidò con- 16
stet, vltimus status non attenditur, nec sufficiens est ad illum mutandum in alterius præiudicium, cap. Si laicus §. idem esse, vers. & status præsens de sentent. excomm. in 6. Dec. consil. 126. num. 6. Rota decis. 2. n. 2. de præbend. in nou. & apud Merlin. decis. 689. n. 9. in recent. decis. 188. n. 1. & decis. 229. n. 3. & 4. part. 1. Add. ad san. mem. Greg. decis. 77. n. 12. in fin. & in Lucana Capellaniæ 1. Iuly 1650. coram bon. mem. Bichio vers. itaut nec releuat, & in specie, quòd non sit atten-
denda † prouisio Ordinariorum ad effectum mutandi sta- 17
tum Beneficij, ex quo ad id potestate carent, notatur in cap. cum de Beneficio de præb. in 6. Felin. in cap. in nostra num. 4. de rescript. Rot. decis. 163. num. 4. part. 1. recent. Merlin. decis. 88. num. fin. & multò minus in præsenti, dum indultum Apostolicum, in quo decernitur exemptio habet clausulam sublatam, & decretum irritans, per quas inficitur quæuis contraria obseruantia, & possessio, Franch. in cap. Cum de Beneficio n. 4. de Præbend. in 6. Rota coram Coccino decis. 51. num. 21. & decis. 142. num. 4. p. 2. recent.

Ex quibus vt supra fuit resolutum constare de bono iure Eminentissimi Commendatarij vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MELTIO

Romanæ Vineæ.

Veneris 16. Ianuarij 1660.

ARGVMENTVM.

Deliberatio controuersæ Vineæ vti nulliter, ac iniustè facta reuocatur, & ad fauorem illius qui illam passus fuit, & de cuius anteriori possessione inter partes non dubitatur, manutentionem concedendam esse resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Deliberatio subsequuta pernecesse præsupponit existentiam antecedentis possessionis, non secus, ac priuatio habitum supponit.*

2 *Deliberationis iniustitia, & nullitate manifesta stante manutentio anteriori possessori debetur.*

3 *Executio contra tertium possessorem Vineæ sub directo dominio Ecclesiæ existentis nullitatem deliberationis manifestè includit.*

4 *Executio pro credito dotali ex dispositione statuti Vrbis etiam contra tertium possessorem competit.*

5 *Executio non competit contra bona directo dominio Ecclesiæ subiecta.*

6 *Statutum Vrbis ex defectu voluntatis statuentium personas Ecclesiasticas, & eorum bona non comprehendit, nisi de eis expressam faciat mentionem.*

7 *Deliberatio facta post admissionem articulorum in actis productorum nulla præcedente citatione non sustinetur.*

8 *Citatio antecedens per admissionem articulorum remanet circumducta perinde ac si non emanasset.*

9 *Regula de citatione procedit, etiamsi admissio cum clausula* sine præiudicio termini proseruati *facta fuisset.*

10 *Decisio de electione Peritis facta cum clausula* sine præiudicio *deliberationis quomodo intelligenda.*

11 *Iudex post admissionem Iurium reseruando simpliciter possessori Iura pro melioramentis, absque noua citatione non rectè procedit, cum eadem ad effectum procedendi ad vlteriora omnino requiratur.*

12 *Exceptione melioramentorum opposita, retentio vsque ad integram illorum refectionem competit, alias deliberatio iniusta censetur.*

13 *Cautio de reficiendis melioramentis iniustitiam deliberationis non supplet.*

14 *Retentio danda est possessori pro melioramentis etiam in genere probatis cautione præstita non obstante.*

15 *Probatione generica melioramentorum concurrente, terminus per Iudicem competens est præfigendus ea in specie liquidandi, quo elapso nulla sequuta liquidatione cautio præstari debet.*

16 *Terminus non competens stante illius breuitate habetur pro non dato, & exequutio interim consummata pro attentata habetur.*

17 *Terminus quando non est competens, lex ipsa supplet congruum tempus statuendo.*

18 *Probatio in genere, non dato termino sufficienti ad liquidandum in specie melioramenta pro obtinenda retentione sufficit.*

19 *Melioramenta vnde iustificantur.*

20 *Instrumentum venditionis post terminatum Iudicium deliberationis productum melioramentis in genere iustificatis non obstat.*

21 *Plantationes vitium, an inter melioramenta reficienda tanquam non perpetuo duratura comprehendantur.*

22 *Melioratio quando redditur perpetua melioramenta cuilibet possessori omnino reficienda censetur.*

DECISIO CXLIX.

ADuersus deliberationem controuersæ Vineæ vti nulliter, ac iniustè factam ad instantiam Catherinæ, & Zenobij coniugum ad fauorem Marci Antonij Venturæ, censuerunt hodie DD. fore concedendam manutentionem Antonio Vrsino, qui illam passus fuit, cùm de sua anteriori possessione inter partes non dubitetur, & satis liqueat ex
1 Iudicio contra ipsum moto, † ac ex subsequuta dictæ Vineæ deliberatione, quæ pernecesse præsupponit in eo existentiam antecedentis possessionis non secus, ac priuatio supponit habitum, vt respondit Rota *decis. 456. num. 4. part. 2. recent. In Alexandrina Canonicatus 9. Decembris 1648. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Prænestina manutentionis 14. Iunij 1658. in principio coram me.* Ideòque stante manifesta nullitate, † ac iniustitia dictæ delibe- 2
rationis, ille dum non habuit se pro spoliato contra factum Iudicis ita procedentis manuteneri debet in dicta sua priori possessione, Rota coram Card. Caualer. *decis. 48. num. 2.* coram Merlin. *decis. 151. num. 4. in Romana manutentionis 18. Februarij 1656. §. non obstat, & 27. Martij 1658. coram R. P. D. meo Albergato in Romana locorum montium 14. Decembris 1657. coram me, & in Interamnen. bonorum 1. Iulij 1658. §. 1. & 7. Februarij, & 9. Iunij 1659. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Nullitas siquidem prædictæ † deliberationis dupliciter 3
resultare visa fuit. Primò, quia in causa de qua agitur fuit processum exequutiuè contra d. Vrsinum tertium Possessorem controuersæ Vineæ, quamuis illa existeret sub directo dominio Ecclesiæ Sancti Petri ad Vincula, quòd
fieri minimè poterat, † nam licet pro credito dotali, cuius 4
vigore agitur, competat via exequutiua etiam contra Tertium ex dispositione Statuti Vrbis *lib. 1. cap. 85.* vt pluries dixit Rota, & præcipuè *in recent. decis. 161. num. 4. par. 4.* & Add. *ad decis. 666. num. 150. cum seqq. par. 4. tom. 3. recent.* Id tamen procedit solum quando agitur contra bona
Laicorum, non autem quando prout in isto casu, † agi- 5
tur contra bona subiecta directo Dominio Ecclesiæ, sicuti in terminis firmauit Rota *in Romana Dotis 11. Februarij 1647. §. addebant aliqui coram bon. mem. Bichio*; Cùm Statutum Vrbis ex defectu voluntatis statuentium
† non includat personas Ecclesiasticas, & eorum bona, 6
nisi faciat de eis expressam mentionem, vt reiecta contraria opinione firmauit Rota *in Romana liberationis 4. Martij 1630. coram Merlino repetita apud Fenzon. ad Stat. Vrb. decis. 5. §. nec suffragatur in Romana Donationis de Castellanis 23. Iunij 1631. coram Coccino impress. apud d. Fenzon. decis. 6. §. neque obstat in Romana Successionis de Comitibus 25. Ianuarij 1642. coram bon. mem. Dunozetto, in Senogallien. fructuum census 4. Iulij eiusdem anni coram Reuerendissimo Compostellano in Vrbeuetana Legati 4. Iulij 1646. coram bon. mem. Bichio, §. quamuis, in Tudertina Successionis 29. Maij 1652. coram me, §. non obstat cum §. sequenti, & in Romana pecuniaria 18. Iunij 1655. & 22. Iunij 1657. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. vnde quamuis, & §. sequenti,* in quibus firmatur hoc procedere, non obstante confirmatione Apostolica prædicti Statuti.

Secundò, quia fuit deuentum † ad huiusmodi delibe- 7
rationem post admissionem articulorum productorum pro parte Vrsini, nulla alia præcedente citatione, prout necesse erat, dum per dictam admissionem articulorum
citatio antecedens † remanserat circumducta perinde, 8
ac si non emanasset, iuxta not. per Gratian. *discept. forens. cap. 438. num. 4. & seqq.* vbi firmat ex auctoritate Rotæ hanc veriorem esse opinionem, & procedere etiamsi
admissio † fuisset facta cum clausula *sine præiudicio termini* 9
proseruato, & sequitur Posth. *de manut. obseru. 102. num. 32.* & Rota *post eundem decis. 292. num. 2.* Add. ad san. mem. Gregor. XV. *decis. 140. num. 17.* & fuit dictum in *Romana pecuniaria, seu restitutionis in integrum coram Corduba apud Marches. de commiss. part. 1. fol. 1222. num. 14. & seq. in Perusina manutentionis 12. Iunij 1645. coram Reuerendissimo Domino meo Decano §. nec prætendi potest, & in Romana pecuniaria 14. Martij 1659. §. ratio solutionis coram R. P. D. meo Verospio.*

Nec aduersatur decisio † in Romana Vineæ coram clar. 10
mem. Card. Hieronymo Pamphilio apud Fenzon. *decis. 173. §. nec refert*, quia ibi solummodò firmatur, quòd electio Peritorum facta cum clausula *sine præiudicio* deliberationis non impedit, quin Iudicium prosequi possit super illa, non tamen dicitur, quod ad talem effectum non requiratur noua citatio, imò in proposito casu omnis
cessat difficultas, ex eo quia Iudex postquam † admise- 11
rat simpliciter Iura producta pro parte Vrsini sub *die 10. Martij 1659. vt in eius Summario num. 26.* concessit manutentionem Venturæ per sententiam diffinitiuam, reseruando simpliciter Iura eidem Vrsino pro melioramentis ab eo factis contra Catherinam, & Zenobium coniuges absque alia noua citatione, quæ tamen omninò requirabatur ad

effectum

effectum procedendi ad vlteriora ex plenè deductis in
dicta Perusina manutentionis coram Reuerendissimo Domino meo Decano, & per Gratian. Posth. & alios superiùs allegatos.
Iniustitia autem conuincitur ex eo, quia cum per dictum
Vrsinum fuisset opposita exceptio melioramentorum,
12 † quæ post rescriptum Signaturæ directum A. C. vt iterùm
partes audiret, vt in specie probata fuerant, competebat
ei retentio super controuersa Vinea meliorata vsque ad integram illorum refectionem per *Text. in l. Paulus §. Domus Pignori data ff. de pignor.* & ita distinguendo firmauit Rota
in Bonon. fideicommissi de Vizzanis 7. Iuny 1647. coram bon. mem. Bichio, §. melioramentorum verò, adeò vt nec supple-
13 ri potuisset † etiamsi præcessisset cautio de illis reficiendis,
Rota *in recent. decis. 217. num. 4. & seqq. & decis. 363. num. 8. & 9. part. 4. tom. 2. recent.* coram Eminentissimo D. Card.
Otthobono *decis. 155. num. 24. & seq. & decis. 170. num. 30. & 31.* & coram Merlino *decis. 363. num. 6. & 7.* vbi pluribus
14 authoritatibus firmat retentionem esse dandam † possessori pro melioramentis etiam probatis in genere, non obstante cautione ex aduerso præstita; Vel in omnem casum
15 quatenus etiam concurrisset simplex illorum † probatio generica præfigendus erat per Iudicem terminus competens
ad ea liquidan. in specie, quo elapso, & non facta tali liquidatione præstari debeat dicta cautio, vt benè explicat
Rota *in d. decis. 217. num. 5. part. 4. tom. 2. recent.* vbi firmatur ita seruari in hoc Sacro Tribunali, nec ideò poterat Iudex ad talem effectum præfigere breuissimum terminum
quinque dierum, quorum duo tantùm erant Iuridici,
16 † cum terminus stante illius breuitate habeatur pro non
dato, & exequutio interim consumata dicatur attentata, vt
in terminis dixit Rota *in Mediol. inen. bonorum 24. Nouembris 1593. coram Litta apud Marches. de commiss. part. 1. fol. 1090. num. 3.* quinimò lex ipsa in tali casu supplet sta-
17 tuendo tempus † congruum, ad not. per Bald. *in l. si ea 7. num. 15. C. de his, qui accusar. non poss.* Ripa *in l. 2. d. num. 27. ff. de re iudic.* Dec. *in cap. cum sit*, Roman. *de appell. num. 57.*
18 & sola probatio in genere facta sufficit † pro obtinenda
retentione, vt in specie quando non fuit præfixus terminus
sufficiens ad liquidan. in specie melioramenta, aliàs in genere probata, dixit Rota *decis. 112. num. 3. vers. quo vero ad retentionem part. 2. diuers.* coram Merlin. *dicta decis. 363. vbi supra, & in Meleuitana Donationis 8. February 1658. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. quo vero ad meliora merita.*

19 Nec dubitari potest † de iustificatione illorum, cùm illa
plenè resultet tam ex relatione exequutoris facta super dicta Vinea de anno 1645. quàm etiam ex Instrumento
subsequutæ venditionis, in quibus asseritur præscriptam
Vineam reperiri desertam, & in pessimo statu, ac etiam
comprobatur ex depositionibus Testium asserentium super
illius antiquo, ac moderno statu, vt in *Summario dicti Vrsini num. 14.*

20 Minimè obstante, quòd † dictum Instrumentum venditionis productum fuerit post terminatum Iudicium deliberationis, nam ad effectum de quo agitur satis est, apparere
huiusmodi productionem factam existere post emanatum
rescriptum Signaturæ, quod A.C. iterùm audiret etiam respectu deliberatarij, & certius dum ante deliberationem
oppositum fuerat de melioramentis tunc in genere iustificatis.

22 Præterea nec releuat exceptio, † quòd plantationes vitium non comprehenduntur inter melioramenta reficienda
tanquam non perpetuò duratura, quia obiectio procedit
quoad plantationem vitium factam loco aliarum demortuarum pro sola conseruatione, & commodiori fructuum
perceptione, & in his terminis loquuntur *decis. 398. num. 6. part. 1. diuers. & decis. 65. num. 5. part. 2. recent.* non autem
quando, prout hic, agitur de excassatione Vineæ incultæ,
ac desertæ, & de noua plantatione; Tunc enim quia me-
22 lioratio † redditur perpetua melioramenta cuilibet Possessori veniunt omninò reficienda, vt distinguit Castr. *cons. 270. sub num. 3. vers. de expensa verò vsque ad num. 4. part. 2.* Roland. *cons. 28. num. 26. & 27. lib. 1.* Ruin. *cons. 14. num. 34. & seqq. lib. 1.* vbi ampliat, hoc procedere etiam in Propaginibus, quæ sunt perpetuò duraturæ, & tradit Carthar. *decis. Genuæ 72. num. 10. & 11.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.
Meleuitana Habitus.
Veneris 16. Ianuarij 1660.

ARGVMENTVM.

Remissoriam ex capite irreleuantiæ esse denegandam, vt inutilibus partium expensis, & vexationibus parcatur.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria etiam in prophanis concedi non solet, quando materia articulata est irreleuans, imaginaria, & improbabilis.*
2 *Irreleuantia materiæ articulatæ in quo consistit.*
3 *Priuilegijs Regum, & historijs regni in materia probationis nobilitatis multum est deferendum.*
4 *Testibus positiuè de omnibus ad nobilitatis probationem requisitis deponentibus fides est adhibenda, cùm ex eorum dictis perfecta nobilitatis probatio resultet.*
5 *Testes de publica voce, & fama deponentes in antiquis probant.*
6 *Probatio non profutura ad effectum concedendi remissoriam recipi non debet.*
7 *Regula de danda remissoria sub prætextu Testium nulliter examinatorum non intrat, cùm eius fundamentum non in nullitate, sed in irreleuantia constituatur.*
8 *Remissoria non conceditur, ne melioris fiat conditionis, qui nulliter, quàm qui validè Testes induxit.*
9 *Author nullitatis de nullitate dare non potest.*
10 *Æqualitatem inter litigantes seruare æquum est.*
11 *Remissoria non datur quando eiusdem petitio præsumitur calumniosa, grauisque imminet periurij, & subornationis timor, cuius periculo testes nullo modo subijci debent.*

DECISIO CL.

NEgabant Commissarij ad recipiendas probationes
qualitatum Felicis de Mirò per S. Religionem deputati ipsum probasse nobilitatem respectu Isabellæ Alberolæ Auiæ Paternæ, & Hieronymi Audinet Aui Materni,
sed cum per sententiam huius S. Tribunalis contrarium pronunciatum fuerit, instabat eadem Religio in dicta instantia pro remissoria, quam ex capite irreleuantiæ denegan.
esse responsum fuit, quia † etiam in prophanis, vbi ma- 1
teria articulata irreleuans est, imaginaria, & improbabilis ad parcen. inutilibus partium expensis, & vexationibus
remissoria concedi non solet, iuxta *text. in l. ad probationem 22. C. de probat.* Rot. *part. 7. recent. decis. 243. num. 11. Meleuitana nullitatis professionis 26. Iunij 1658. coram Reuerendissimo D. meo Papien. in princ.* & in proprijs terminis
responsum fuit in *Meliten. habitus coram Buratt. decis. 357. num. 4.*

In eo autem consistit † irreleuantia, quòd in primis 2
quatuor articulis deducitur in Regno Valentiæ tria Ciuium
genera reperiri, quodque alij *del Immemorabile*, alij *della Conquista*, alij denique *Ciues honorati* nuncupantur inter
quos vltimi tanquam ab Ignobilibus descendentes asseruntur incapaces habitus S. Religionis omisso enim, cum super
hoc necessarium non sit insistere, quod informantes pro Felice contrarium deducebant ex Hier. de Leon. *dec. Regni Valentiæ 9. part. 3.* vbi hoc Ciuium discrimen excluditur
omnesque promiscuè gaudent priuilegio militari, & dicuntur habiles quoad notabilitatem sanguinis ad suscipiendos
habitus Religionum militarium, vt ibi *num. 84. 185. & seqq.*
ex † Priuilegio Regis Alphonsi, & ex Historijs Regni Va- 3
lentiæ, quibus in subiecta materia deferend. esse, post Bart. *in l. 1. num. 22. ff. si cert. pet.* & alios dixit Rot. *in Comen. habitus post secundum vol. cons. Farinac. decis. 290. num. 7. & in Interamnen. habitus 20. February 1641. coram Reuerendiss. Tarraconen. §. & Interamnen. Vrbem, & §. fin.*

Etiamsi admitteretur (sine veri præiudicio) materiam
articulatam esse veram non obstaret Felici, qui nobilitatem
d. familiæ Alberolæ, & Audinet non deducit ex eo,
quod maiores reputati fuerint Ciues honorati, sed quia
† testes deponunt eos semper ex proprijs redditibus cum 4
decore vixisse, fuisseque communiter habitos, & reputa-

tos pro veris nobilibus, & notorijs, *di sangue, nome, armi, & antichità conosciuta*, virosque dd. familiarum gauisos fuisse priuilegijs militaribus, & nunc gaudere, adduntque quod familia Alberola descendit ab Infanzonibus Aragoniæ ex quorum dictis resultat perfecta nobilitatis probatio, post Bart. Guidopapa *decis.* 88. *num.* 2. Menoch. *cons.*729. *num.*14. *& seqq.* Valenz. *cons.* 90. *num.* 177. *lib.* 1. Rot. *d. decis.*290. *sub num.*4. *Meliten. seu Visen. approbationis ad habitum in recent. part.*7. *decis.*167. *num.* 1. *& in Placentina admissionis ad habitum* 5. *Iulij* 1638. *coram Reuerendissimo Tarraconen.* §. *respectu autem, & per tot.* præcipuè
5 quia versamur in antiquis, & † testes deponunt expresse de publica voce, & fama, vt in *decisione R. P. D. mei Celsi sub die* 26. *Iunij* 1658. §. *nec refert cum seq.*

Hinc pariter aliorum articulorum irreleuantia deducitur, quia nobilitas dd. familiarum non desumitur ex articulatis officijs, sed ex alijs pluribus, vt supra iustificatum fuit,
6 vnde † probatio non profutura recipi non debet, Honded. *cons.* 19. *num.* 1. *lib.* 1. Gratian. *discept.* 83. *num.* 12. Rot. *decis.*39. *num.*15. *coram Eminentiss. D. Cardinali Otthobono,* & sæpe in alijs.

7 Nec aduersatur, quòd † testes iam per Religionem inducti fuerint nulliter examinati, & ad illos formiter repetendos nunc sit danda remissoria, non enim habet locum regula quando circumscripta etiam nullitate constat de irreleuantia depositionum, vt in præsenti casu, tunc enim cum fundamentum non constituatur in nullitate, sed irreleuan-
8 tia, † concedi non debet ne melioris fiat conditionis, qui nulliter quam qui vallidè testes induxit, vt aduertit Rot. *in Pacen. Collegij* 1. *Iulij* 1639. *coram Reuerendissimo Tarraco-*
9 *nen.* §. *nec obstat*, vbi quòd † author nullitatis non potest dare de nullitate, & in *Tullen. matrimonij* 12. *Ianuarij* 1654. *coram me* §. *non obstat quod examen.*

Eoque faciliùs denegarunt Domini remissoriam, quia Felici Melita instanti pro delegatoria ad effectum inquirendi, & verificandi qualitatem Ciuium Regni Valentiæ eam
10 noluit indulgere Religio, † vnde æquum est, vt eodem modo cum illa procedatur ex regula *quod quisque Iuris*, & ad seruan. inter litigantes æqualitatem, Rot. coram san. mem. Gregor. *decis.*581. *num.* 1. *& seqq. Fulginaten. subhastationis* 19. *Ianuarij* 1656. *coram me* §. *visum est*, & quia publicato iam processu, & post testificationes, acriter-
11 que discussas testium depositiones † petitio remissoriæ præsumitur calumniosa, grauisque imminet periurij, & subornationis timor cuius periculo testes nullo modo subijci debent, Siluan. *cons.* 19. *num.* 4. Surd. *cons.* 176. *num.* 3. Add. ad Buratt. *decis.* 228. *sub num.* 23. *vers. publicatis attestationibus*, Rot. coram Caualer. *decis.* 163. *num.*4. Merlin. *decis.*665. *num.*6. *d. Tullen. matrimonij sub* §. *vrget enim in fine, & in dicta Meleuitana nullitatis professionis coram Reuerendiss. D. meo Papien.* 26. *Iunij* 1658. *sub* §. *secundus in quo.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Bononien. Fideicommissi de Cæsareis.

Lunæ 16. *Ianuarij* 1660.

ARGVMENTVM.

Immissio in vim fideicommissi obtenta, ad fauorem obtinentis constito de eiusdem bono iure confirmatur, plura deinde de filio legitimato ad successionem vocato examinantur.

SVMMARIVM.

1 *Filius legitimatus vtramque qualitatem, tam filij legitimi, quàm naturalis habere dicitur.*
2 *Filius legitimus cum de eius bono iure constet ad effectum succedendi in fideicommisso à successione non est excludendus.*
3 *Filiatio ex pluribus simul iunctis, quæ referuntur prolixius probatur.*
4 *Nominatio, educatio, aliique actus recensiti, vti filium in quasi possessione filiationis constituunt, ita quoque causam ab eo habentes.*
5 *Filius legitimatus, an contra tertios bonorum possessores in propria persona notatos, nec habentes causam à granato, in filiationis quasi possessione sit admittendus.*
6 *Filiatio, vt plenè probetur coniecturæ non disiunctim, sed coniunctim sunt considerandæ.*
7 *Testator volens filium legitimatum comprehendi sub quolibet Testamento de filijs legitimis, & naturalibus loquente, eiusdem admissionem obstare voluisse non præsumitur.*
8 *Qualitas de legitimo matrimonio in prima substitutione non autem in alijs apposita, ex posterioribus agenti non obest, in quibus consuetò omissa censetur.*
9 *Bulla Pij IV. reuocatoria facultatum legitimandi in præiudicium substitutorum, ad tertios bonorum possessores non extenditur.*
10 *Legitimatio Bullæ non contraria suffragatur, etiamsi sine præiudicio substitutorum, & venientium ab intestato facta fuisset.*
11 *Legitimatio facta, sine præiudicio iuris quæsiti non releuat, cum de tempore legitimationis nullum fuerit ius quæsitum.*
12 *Filius, quando non est donatarius vniersalis Patris factum defuncti de proprio seruare non tenetur.*

DECISIO CLI.

SIne præiudicio legitimæ executionis in hac causa appellationis interpositæ per Gandulphum, & litis consortes à secunda sententia primæ confirmatoria quas super immissione obtinuerat Ruggerius de Cæsareis in vim fideicommissi à Matthæo ordinati proposui dubium super manutentione, sed Domini de bono iure videre voluerunt, de quo ad fauorem Ruggerij constare hodie responsum fuit; Non enim reuocatur in dubium identitas bonorum, aut existentia fideicommissi, in quo cum vocentur filij † legitimi, & naturales, & vtramque 1
qualitatem dicatur habere legitimatus, Menoch. *cons.* 266. Thob. *cons.* 69. Berett. *cons.* 31. *per tot.* Giouagn. *cons.* 21. *num.* 2. *& seq. lib.* 1. Cyriac. *contr.* 207. *num.*48. *& seq.* & Rota coram Seraphin. *decis.* 880. *num.* 5. *decis.* 600. *num.* 2. *& seq. part.* 3. *recent.* De eius bono † iure constat ad effe- 2
ctum succedendi in fideicommisso, vt per Rotam *in Romana fideicommissi de Griffonibus* 10. *Maij* 1656. *coram bon. mem. Dunozetto* §. *Et quia mortuo.*

Ioannem autem vltimo loco defunctum, à quo causam habent Gandulphus, & lit. consorti filium esse Ruggerij probari visum est Dominis ex pluribus simul iunctis, nam ille domi retinebat Antoniam Ruggerij matrem, & cum illa continuò versabatur, & se immiscebat, in eadem domo natus est, vti filius Ioannis fuit baptizatus cum impositione nominis Auini, & successiuè tractatus, alimentatus, & publicè habitus vti filius, quibus accedit transactio inita ab ipso tanquam filio Ioannis cum ipso ex vna parte contrahentis bonorum fideicommisso subiectorum, & cum Consanguineis, qui illum pro tali agnouerunt, admissio ad publica officia Ciuitatis tanquam filij Ioannis præuia Testium depositione super eadem filiatione, legitimatio à Procuratore impetrata, in qua procuratorem, & omnes alios prædictos actus fatetur, tres demum enunciatiuæ omissæ in Instrumentis celebratis cum Authoribus Gandulphi, & litis consort. ex quibus † simul iunctis proba- 3
ri filiationem post antiquiores, tradunt Alex. *cons.* 157. *n.* 2. Spad. *cons.*250. *num.*2. *& per tot. lib.* 2. Noguerol. *alleg.* 25. *num.*58. Menoch. *præsumpt.* 53. *lib.*6. Gratian. *discept.* 562. *num.*59. *& seq.* Merlin. Pignatell. *contr.* 84. *num.* 12. *& per tot. lib.*2. Rot. *decis.*332. *num.*3. *post secundum vol. cons.* Farinac. *coram Seraphin. decis.*1284. *nu.* 1. *plenè in Romana de Iattellis* 13. *Nouembris* 1613. *coram Vbaldo, Romana Hereditatis* 7. *Febr.* 1642. *coram Reuerendiss. Tarraconen. &* 28. *Maij* 1649. *coram Reuerendiss. D. meo Decano, Romana filiationis* 27. *Iunij* 1650. *coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado. Viterbien. fideicommissi* 2. *Maij* 1653. *coram R. P. D. meo Verospio* §. *Plures autem, & seq. & in Florentina Oratorij* 2. *Maij* 1661. *coram dicto R. D. meo Decano* §. *Præterea concurrunt vsque ad fin.*

Quæ fortiora redduntur in præsenti, ex quo agitur cum Gandulpho, & alijs à Ioanne causam habentibus, quemadmodum enim nominatio, † tractatus, educatio, alij- 4
que actus supra recensiti, adeò filium constituunt in quasi possessione filiationis, vt non possit amplius Pater id agere, ita quoque neque habentes causam ab eo, Crauett. *cons.*29. *num.*1. Gratian. *discept.*653. *num.* 72. *& seq.* Theodor. *alleg.*18. *num.*48. *& seq.* Rot. coram Coccin. *decis.* 120. *n.*2. *& decis.*152. *n.*1. *& seq. Bonon. fideicomm. Bartolomæi de* Bolo-

Bologninis 12. *Maij* 1645. *coram Reuerendiss. Terracinen. & in dicta Florentina* §. *Ex quibus*, non autem contra tertios
5 possessores bonorum † in persona propria notatos, & non habentes causam à grauato, in quibus terminis, concedunt auctoritates relatæ *in Bononien. fideicommissi de Victorijs* 5. *Maij* 1655. *&* 18. *Februarij* 1656. *coram R. P. D. Zarate*,
6 † nunc Episcopo Segobien. prædictæque coniecturæ non seorsum, & disiunctim considerandę sunt, sed coniungi debent ad faciendam filiationis plenam probationem, Surd. *d. cons.* 1. *num.* 54. Menoch. *de arbitr. cas.* 89. *num.* 65. *in fine, & seqq.* Pignatell. *d. controu.* 84. *num.* 7. Rota cor. san. mem. Greg. *dec.* 247. *sub num.* 16. *vers. Et licet, & in dicta Romana Filiationis* §. *Ex quibus equidem*.

7 Neque admissioni Ruggerij † obstat voluntas Testatoris, qui vocauit filios de legitimo matrimonio natos, quia omisso, quòd legitimatus fuit cum clausula, quòd comprehendantur sub quolibet Testamento loquente de filijs legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis à DD. de Campeggis amplissimas facultates habentibus, de quibus Giouagn. *cons.* 16. *num.* 44. *& seqq. lib.* 2. Rot. apud Comitul. *dec.* 37. *& dec.* 832. *num.* 9. coram Merlin. & sæpè in alijs res-
8 ponsum fuit, quòd qualitas illa † de legitimo matrimonio in prima tantùm substitutione supposita non autem in alijs subsequentibus. Vnde non obstat Ruggerio ex posterioribus agenti, in quibus prædicta qualitas non censetur repetita, sed consultò omissa, Soccin. iun. *cons.* 77. *sub num.* 16. *vers. maximè*, *& num.* 22. Pedroch. *cons.* 10. *num.* 28. Giouagn. *cons.* 22. *num.* 33. *&* 35. *lib.* 1. Noguerol. *alleg.* 23. *nu.* 4. Roman. *cons.* 370. *num.* 4. *& seqq.* Spad. *cons.* 363. *nu.* 7. *lib.* 2. & Rota coram Cardin. Sacrato §. *Primo, & per tot. cor. Eminentiss. Cardin. Otthobono dec.* 252. *num.* 7. *& seqq. & in Auenionen. Transactionis* 25. *Iunij* 1657. *coram bon. mem. Dunozetto* §. *Nec valet replicatio*.

9 Legitimationi verò præfatæ † non resistit Bulla Pij IV. reuocatoria facultatum legitimandi in præiudicium substitutorum, quia non habet locum hic, vbi non agitur de præiudicio legitimorum, cum illi non extent, nec contra substitutos, sed contra tertios possessores bonorum, de
10 quibus Bulla non † loquitur, atque ideò legitimatio suffragatur, etiamsi facta fuisset sine præiudicio substitutorum, & venientium ab intestato, vt per Giouagn. *d. cons.* 21. *à num.* 10. *& seqq. lib.* 1. Soccin. sen. *cons.* 63. *num.* 20. *& seqq. lib.* 3. Fusar. *de substitut. qu.* 408. *num.* 81. *&* 87. Rota *in d. Romana fideicommissi de Griffonibus* §. *Neque denique obstat, quòd Bulla*.
11 Prout † pariter non releuat, quòd legitimatio fuerit facta sine præiudicio iuris quæsiti, quodque Ruggerius in vim donationis sibi factæ à Ioanne Patre illius factum seruare teneatur, nam de tempore legitimationis nullum ius quæsitum erat cum emanauerit 30. Aprilis 1623. asserta verò decoctio post nempè 14. Augusti eiusdem anni sequuta fuerit, & tamen de huiusmodi iure quæsito creditorum non constat, nisi ex eorum enunciatiuis emissis post legitimationem. Respectu verò donationis non subsistit in facto Rug-
12 gerium fuisse donatarium vniuersalem † Patris, nam hic vsumfructum bonorum donatorum reseruauit ad effectum testandi alteram portionem bonorum, sicq; ex hoc capite non tenetur de proprio seruare factum defuncti, Cancer. *var. res. par.* 3. *cap.* 7. *num.* 119. Merlin. *de pignor. lib.* 4. *qu.* 144. *num.* 5. & alijs relatis dictum fuit *in Romana Locorum Montium* 3. *Iunij* 1650. *coram Reuerendiss. Papien.* §. *final. & in alia Romana Locorum Montium* 4. *Iulij* 1657. *coram R. P. D. Priolo*, §. *Quia non est donatarius vniuersalis*.

Atque ita, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Capuana Abbatiæ.

Veneris 16. *Ianuarij* 1660.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus, quando transeat in fideicommissarium, cum militet regula in contrarium. Obseruantia plurimum iuuat, in materia Iurispatronatus. Iuspatronatus, quando non possit dici particulare, sed benè vniuersale.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus transit in fideicommissarium, quando fideicommissum capit etiam iura, & actiones, & nu.* 2.
3 *Iuspatronatus fundans, & illud habens ex titulo oneroso, an possit præiudicare vocatis.*
4 *Gratia Principis, quando non dicatur merè gratuita.*
5 *Iuspatronatus dato, quod sit hæreditarium, ad illud non aspiret, qui non est hæres.*
6 *Iurispatronatus qualitas benè comprobatur ex obseruantia.*
7 *Obseruantia plurimum operatur ad effectum pertinentiæ.*
8 *Iuspatronatus plurimum operatur ad probandum, an Iuspatronatus veniat in fideicommisso.*
9 *Fideicommissum dicitur particulare si quandam tantum speciem bonorum respiciat.*
10 *Fideicommissi vniuersalitas, quando dicatur clara, & indubitabilis.*
11 *Dispositio, quando importet substitutionem vniuersalem.*
12 *Disposita ad vnum effectum non debent contrarium operari, & num.* 13.
14 *Testator dum voluit hæreditatem ad aliquem integraliter deuenire, non est admittenda diuisio.*
15 *Verbum*, Hæreditas, *est verbum vniuersale, & expressiuum Iuris Vniuersalis.*
16 *Verbum*, Signanter, *non stat restrictiuè, sed demonstratiuè. Pro maiori declaratione, & num.* 17.
18 *Papa, si in gratia prouisionis Iurispatronatus. Asserat prouidendum habere dimidietatem vocum, intelligenda de Patronis existentibus in quasi possessione præsentandi.*
19 *Status vltimus est attendendus, ad effectum iustificationis gratiæ prouisionis Apostolicæ.*
20 *in Quasi possessione præsentando, quando quis non potest dici esse.*
21 *Patronus, licet sibi præiudicet in admittendo aliquem ad secus compræsentandum.*
22 *Patronus sibi potest præiudicare, non autem compatronis.*
23 *Iuspatronatus quasi possessio non dicitur in alium translatum sint nouo vsu, & exercitio Iurispatronatus.*
24 *Heredi respectu quasi possessionis Iurispatronatus testatoris, non datur manutentio heredi, & num.* 24. *& declara, vt num.* 25.
26 *Cap. Consultationibus, de Iurepatronatus, vt intret quid requiratur.*
27 *Præsentatus à vero Patrono est præferendus alijs.*
28 *Præsentatus à vero Patrono est præferendus, præsentato à putatiuo Patrono, non attento vltimo statu.*
29 *Præsentatus ad Iuspatronatus, quibus concurrentibus omninò veniat instituendus.*

DECISIO CLII.

QVia Pars Reuerendissimi Archiepiscopi Rhodiensis instetit iterùm audiri contra decisionem editam sub die 5. Maij 1659. * Altera verò D. Iosephi Caetani proponi causam super institutione ipsius, dato dubio, an sit standum, vel recedendum à decisis, & sit instituendus D. Ioseph, DD. persistendo in decisis resoluerunt eum esse instituendum.

Nam respectu primæ partis concernentis iustificationem gratiæ Apostolicæ impetratæ à D. Archiepiscopo, præsentatio in eius personam facta à D. Duce Sermonetæ non potest eidem suffragari, quia cum Honoratus Caetanus, qui Iuspatronatus ex donatione Regis Alphonsi possidebat in vltima dispositione voluerit, vt in eius hæreditate succederent per fideicommissum soli masculi, fœminis semper exclusis, licet D. Dux sit masculus, tamen quia descendit Camilla fœmina remanet † exclusus à Iurepatronatus, 1
quòd transit in fideicommissarium, quando, prout hic fideicommissum capit etiam Iura, † & actiones, vt limitando 2
contrariam regulam, *in l. quia perinde*, §. *restituta*, *ff. ad Trebell.* aduertit Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 5. Rota *dec.* 206. *num.* 15. *par.* 7. & in specie *in Cracouien. Præpositure* 4. *Maij* 1646. *coram R. P. D. meo Verospio*, alijsque relatis *in priori decisione* §. *Etsi enim comprobata in Romana Iurispatronatus* 12. *Decembris præteriti coram Reuerendissimo D. meo Cerro Decano*.

Non obstat, quòd Honoratus non potuerit præiudicare Camillæ comprehensæ in donatione Iurispatronatus facta à Rege. Primò, † quia tanquam primus acquirens, & 3
Donatarius ex titulo oneroso ob impensas, & egregia seruitia

uitia Regi præstita quorum intuitu Rex asseruit se Iuspa-
4 tronatus elargiri potuit gratificando masculis, † fœminis, quatenus essent comprehensæ, præiudicare iuxta distinctionem Bart. *in l.1.num.3.C.per quas person.nob.acquir.* idemque docuit Crot. *in l.qui Romæ,* §.*Duo fratres num.143.ff.de verb. oblig.* & in *cons.124.col.penult.* Gozadin.*cons.75.nu.11.& 14.* Cyriac. *controu.forens. cap. 469. num. 56. & 57.* Rot. coram Merlin. *dec.85.num.15. & dec.438. num. 1.* & in his terminis Rouit. *cons.106. num. 22. & seqq. lib.2.*

Secundò, & principaliter, quia Iuspatronatus fuit ab eodem Rege concessum Honorato, suisque hæredibus, & successoribus de suo corpore legitimè descendentibus, atq; ideò
5 exigens vtramque † qualitatem hæreditariam scilicet, & Sanguinis in Camillam transire minimè potuit deficiente in ea dicta qualitate hæreditaria, Paris.*cons.48.num.9.lib.4.* Lotther.*de re benef.lib. 2.qu.11.num. 41.* & dixit Rota coram Seraphin.*dec.456.num.4.in recent.dec.112.num.eodem,& decis. 267.num.4.par.6.* cum alijs allegatis *in Bononien.Beneficij 26. Februarij 1652. coram R. P. D. meo Albergato*, & in alia decisione §. *Dictæque Testatoris voluntati.*

6 Comprobatur ex obseruantia, quia † spatio tanti temporis nunquam fœminæ præsentarunt, quamuis ex arbore hinc inde admissa constat adfuisse Victoriam Ducissam Laurini, eiusq; descendentes, sed semper præsentationes fuerint factæ ab hæredibus fideicommissarijs, nempè de anno 1521. quo tempore Honoratus Iunior præsentauit Nicolaum Caetanum, de anno 1578. Ludouicus, & Alphonsus filij Scipionis nepotis, ex altero Ludouico filio dicti Honorati præsentarunt Bernardinum de Mendoza, & iterùm prædicti fratres de anno 1594. præsentarunt Henricum Caetanum,
7 quæ obseruantia † plurimum operatur non solùm ad effectum pertinentiæ, Rota coram Buratt. *dec. 183. num. 22. in Maioricen.Beneficij 27.Iunij 1643.coram bon.mem. Bichio,* & fuit in alia ponderatum §. *Dictæque, vers.addita obseruantia,* sed etiam iudicandi Iuspatronatus fuisse comprehensum in
8 † fideicommisso, vt deduxit Rot. *in Cremon. Præceptoriæ 23. Maij 1644.* §. *Nec releuat coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado.*

9 Nec subsistit, quòd fideicommissum sit particulare † respiciens tantummodò bona feudalia, non autem bona libera, in quo consistebat hodie totus neruus scribentium pro D. Archiepiscopo. Quoniam contrarium apparet ex tenore Testamenti, in quo Honoratus, hæredibus omnium suorum bonorum, Iurium, & actionum, necnon bonorum feudalium institutis Honorato Iuniore, & Iacobo Maria
10 nepotibus, grauauit eos, † & descendentes perpetuò fideicommisso masculino cum onere dotandi fœminas; Itaut vniuersalitas fideicommissi sit clara, & indubitabilis, cùm hęc
11 dispositio importet † substitutionem vniuersalem, ex notatis per Paris.*cons.43.num.58.& 59. lib.3.* Surd.*dec.260. num.16. & 17.* & dictum fuit *in Mediolanen. Iurispatronatus 18. Iunij 1657. coram Reuerendissimo Præside Vallisoletano.*

Cui non aduersatur, quòd in prima parte Institutionis disponens de bonis liberis, mobilibus, & stabilibus, pecunijs,
12 auro, † & argento, Lapidibus pretiosis, debitis, recolligentijs, Iuribus, & actionibus ea diuiserit inter dictos hęredes Iocalia, scilicet pro duabus partibus ad fauorem Honorati, & pro reliqua tertia ad fauorem Iacobi Marię, in alijs verò bonis, vnumquemque pro medietate instituerit præter infrascripta legata, & fideicommissa. Nam id nihil aliud præsefert, nisi quod æqualitas non esset in omnibus bonis, sed vnusquisque ex hæredibus haberet Iure Institutionis bona sibi
13 relicta, † non autem inducit aliquod fideicommissum particulare super bonis feudalibus, dum post factam institutionem tam bonorum burgensaticorum mobilium, Iurium, & actionum, quàm bonorum Iurisdictionalium indefinitum, & vniuersale fideicommissum subsequitur adnotata per Paris.*dicto cons.43.num.99.lib.3.* & Bellon.iun. *cons.56.num.12.*

Quòd omnimodam comprobationem assumit ex eo, quod Testator in casum, quòd nullus superesset masculus legitimus, & naturalis de linea recta ipsius, ad quem eius hæreditas deuenire deberet, in dictis bonis suis vocauit Regem Siciliæ; vndè patet ipsum noluisse diuidere hæredita-
14 tem, sed † illam integraliter ad substitutos voluisse transmittere, nam aliàs non posset eius hæreditas ad Regem integra deuenire, vt ratiocinatur Rota *in prima decision.* §. *Et nihilominus in Tiburtina fideicommissi 25. Maij 1646. & 14. Ianuarij 1647. coram bon. mem. Arguelles in Romana fideicommissi de Zeffiris 4. Iulij 1656. coram bon. mem. Bichio in Terracinen. fideicommissi de Pilorcijs 10. Maij 1648. coram Reuerendissimo Terracinen.in Bononien.fideicommissi de Guidottis coram dicto Arguelles,& coram Eminentissimo D.Cardinali Otthbono dec.177. num.7. & 8.* & notat Anchar. *cons. 27. à principio.*

Idemque denotat nedum verbum (*hæreditas*) quo Testator † vsus est ibi, ad quem eius hæreditas deuenire deberet, 15
quòd est vniuersale, & expressiuum vniuersi Iuris, *leg. nihil est aliud 24. ff. de verb. signif. l.hæredit.63. ff. de reg.iur.* Rota *dec.203. num. 9. coram dicto Eminentissimo Card. Otthbono.* Sed pariter infert mentio Castrorum, & bonorum feudalium statim habita cum distinctione (signanter) ibi: *Quod in dictis bonis, & signanter in supradictis Castris succedat Rex Siciliæ,* † quæ implicat etiam bona libera, & burgensatica an- 16
tea enunciata, nec stat restrictiuè, sed demonstratiuè † pro 17
maiori declaratione, *l.fin.* vbi gloss. *de liber.exhibit. c.pro humano,* vbi Gloss. & DD. *de homicid.in 6.* Rot.*dec.203. coram eodem Eminentissimo Cardinali Otthbono,* Gratian. *discept. forens.cap.404.num.5.* & tradit Barbos. *dict.277.num.3.*

Nec releuat, vt in alia replicatur, quòd Papa per expressionem medietatis, † vocum ad fauorem Archiepiscopi, qui as- 18
seruit se præsentatum ab altera medietate intellexerit de Patronis existentibus in quasi possessione præsentandi, & ita debeat attendi vltimus status, vt fieri solet ad effectum iustificationis gratiæ † prouisionis Apostolicę, iuxtà *cap.Consul- 19
tationibus de Iurepatron.* & dixit Rot.*dec.471.num.20. & 21. par.4.tom.2.rec.& in Lucana Iurispatronatus 17. Maij 1658. coram R.P.D. meo Celso.*

Siquidem admisso etiam hoc intellectu, Gratia dici non potest iustificata, quia D. Dux Sermonetæ † nunquam ha- 20
buit dictam quasi possessionem præsentandi, & quasi posses-
sio Camillæ Matris, licet † præiudicauerit Duci Francisco il- 21
lam admittenti ad præsentandum, moderno autem D. Duci Laurenzanæ venienti ex propria persona præiudicare non potuit, ad notata per DD. *cap. 1. de Iurepatr. in 6.* cum alijs in antecedenti decisione allegatis. Præsertim † non probata 22
scientia, & patientia illius, vt opus esset etiam ad effectum, vt intret dispositio *dict.cap.Consultationibus,* Rot.*dec.195. num. 40. par.5.recent.* coram san.mem.Gregor. *dec.417. num.2. in Verdunen.Iurispatronatus 22. Iunij 1646. coram Reuerendissimo Tarraconen.& in Bononien. Beneficij 26. Februarij 1652. coram R.P.D. meo Albergato.*

Vltra quòd defuncta Camilla non potuit in Ducem Sermonetæ filium, † & hæredem continuare talis possessio sine 23
nouo vsu, & exercitio Iurispatronatus, vt tradit Lotther. *vbi supra qu.11. num.114. lib. 2.* & sequitur Rot. *dec.371.n.6. par.4. tom.2. recent.* coram Duran.*dec. 62. num.6. & 14.* cum pluribus adductis in prima decisione §. *Siquidem,* & nouissimè *in Meleuitana Iurispatronatus 16. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Beuilaqua.* Non suffragante, quòd hoc procedat quoad factum, vt scilicet possessio non transeat ad hæredem quoad effectum manutentionis, non autem quoad effectum pro iustificatione pertinentiæ Iurispatronatus; Quia distinctio recipitur vbi constat de pertinentia Iurispatronatus fauore defuncti, qui reperiebatur in quasi
† possessione præsentandi, & vice versa non apparet de bo- 24
no iure, & proprietate ad fauorem alterius, prout in casu decisionis *in Placentina Capellaniæ 30. Aprilis 1651. coram bon. memor. Coccino, in Asculana Iurispatronatus 1. Iulij 1650. & in Aquilana Iurispatronatus 1. Februarij 1651. coram Reuerendissimo Domino meo Meltio Episcopo Papien.* Secus autem vbi constat de † anteriori, & contrario statu Iu- 25
rispatronatus, & de pertinentia veri Patroni, vt in præsenti, cum D. Dux Laurenzanæ concludenter doceat de Iure suo exclusiuo totaliter Iuris D. Ducis Sermonetæ, vt admittit Rota *in dicta Placentina Capellaniæ coram Coccino,* §. *Et ita dicendum in fine,* & ita declarauit *in Fesulana Parochialis coram Pirouano dec.37.num.4.& 5.par.6.recent.*

Præterea cessat dispositio dicti Textus *in cap.* † *Consulta- 26
tionibus,* dum non constat de quasi possessione præsentandi acquisita per D.Ducem Sermonetę, & D.Archiepiscopus ab ipso præsentatus non fuit adhuc institutus, quia Textus disponit quidem quod institutus † ad præsentationem non 27
veri Patroni existentis in quasi possessionem præsentandi non possit remoueri, etiamsi postea constet de bono Iure alterius, sed nullo modo quod præsentatus ab illo debeat præferri, si antequam fuerit processum ad institutionem de Proprietate veri Patroni constiterit; Tunc enim † præ- 28
sentatus à vero Patrono venit præferendus præsentato à Patrono putatiuo, non attento vltimo statu, vt distinguunt DD. *in dicto cap.Consultationibus,* & ibi Abb. *num. 9.* Dec.
cons.

conf. 127. *num.* 1. Rot. *dec.* 167. *num.* 10. *par.* 2. *diuers.* coram Penia *dec.* 374. *num.* 4. *par.* 1. *recent.* & vltra relata in decisione §. *Hinc patet in Sulmonen. Beneficij* 25. *Ianuarij* 1647. *coram bon. mem. Pentingerio*, & in dicta *Meleuitana Iurispatronatus coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Ex præfatis, & alijs fundamentis deductis in præterita decisione facilis fuit resolutio quoad institutionem Domini Iosephi (quæ erat altera pars dubij .) Nam ipse docuit se præsentatum à D. Duce Laurenzanæ intra legitimum tempus, & probauit se esse Clericum, & habilem ex attestatio-
29 ne Ordinarij, de pertinentia † Iurispatronatus patet ex deductis; De vacatione verò Beneficij non dubitatur . Quibus concurrentibus, meritò est instituendus, *cap. Decernimus*, *& cap. Monasterium* 16. *quæst.* 7. Rota *dec.* 337. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* coram Penia *dec.* 1674. *eodem numero*, *Eminentissimo Domino Cardin. Otthobono dec.* 236. *pariter num.* 1. *& in Lucana Iurispatronatus* 3. *Iunij* 1647. *coram Reuerend. Terracinen.* & sæpè in alijs.

Et ità vtraque parte informante decisum fuit.

Decisio ista in hac eadem Causa emanata sub die 5. *Maij superioris anni* 1659. *coram eodem R. P. D. Priolo emanata, est impressa in hac eadem part.* 13. *recent. decisio* 66.

R. P. D. PRIOLO.

Maceratensis Saluiani.

Veneris 23. *Ianuarij* 1660.

ARGVMENTVM.

De prædio à Tutore vendito ad effectum soluendi pretium Creditoribus hæreditarijs iuxtà graduationem faciendam: vndè prolata sententia immissionis ex remedio Saluiani ad fauorem filiorum pro residuo dotis maternæ immissio pro indiuiso cum successore Matris fuit concessa, quæ posteà ob excessum in sententia graduatoria factum fuit reuocata.

SVMMARIVM.

1 *Credito cum hypotheca deficiente immissio ex Saluiano concedi non potest.*
2 *Conuentione inter partes facta de pretio Creditoribus declarandis per sententiam Iudicis soluendo, Mater dum pro rata soluit bona ab hypotheca libera remanet, ita vt filij contra illa eorum iura experiri non possint.*
3 *Pacto iurato stante de non mouendo litem, & de euictione in forma, ab eodem recedere non licet.*
4 *Solutione Creditoribus in sententia descriptis facta iuxtà formam in Instrumento venditionis conuentam, Mater bona fide soluendo absoluta penitus, & liberata remanet.*
5 *Cautio præstita à Creditoribus de restituendo prioribus, & potioribus in quantum operatur.*
6 *Creditor emendo à suo debitore bona alteri hypothecata, creditori hypothecario actio contra ipsum emptorem competit.*
7 *Hærede vendente pro satisfaciendis debitis hæreditarijs, emptor soluens posterioribus sub cautione restituendi prioribus, & potioribus ab obligatione eximitur.*
8 *Detractionibus, & partitis ad computum sortis ponendis non liquidatis, non solutio integri pretij in facto non subsistit.*
9 *Immissio pro indiuiso non datur, nisi constet rem pro omnium satisfactione esse sufficientem.*
10 *Partitam pretio boum, & frumenti adscriptam, illamque fructibus contrapositam ad computum sortis esse referendam vnde probatur.*
11 *Solutione Creditoribus expressè in diminutionem sortis facta, cessat præsumptio de solutione, quod in causa fructuum, & vsurarum peracta censeri debeat.*
12 *Filij, & hæredes ex reliquis bonis hæreditarijs sibi satisfecisse præsumuntur.*
13 *Creditum quando sit illiquidum ante redditionem rationis immissionem petitam non meretur.*
14 *Hæres de bonis, quæ ad ipsius manus non peruenerunt rationem reddere non tenetur.*
15 *Bona descripta tanquam existentia in hæreditate penes hæredem remansisse censentur, donec reddita ratione contrarium probetur.*
16 *Confessio Tutoris voluntaria, & extrà Inuentarium facta pupillo non præiudicat.*
17 *Confessio Tutoris facta in Inuentario legitimè confecto vim actus Iudicialis habet, & præiudicium infert.*
18 *Aditio hæreditatis ab infantibus denegari non potest, cum eadem per Tutorem eorum animum declarantem adita fuerit.*
19 *Actus taciti, & leuiores ad effectum aditionis hæreditatis sufficiunt.*
20 *Tutor cum simpliciter adeat hæreditatem, aditio per ipsum nomine pupilli facta nisi adhibitis solemnitatibus statutarijs non sustinetur.*
21 *Tutore hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij adeunte solemnitates non requiruntur.*
22 *Actus citra Ius, & nomen hæredis peragi non possunt.*

DECISIO CLIII.

Vendidit Auus, ac Tutor Æmilij, & aliorum filiorum Antonij Mariæ Compagnoni ex Prædio salmarum 55. salmas infrascriptas Antonio Ceccolino nomine Comitissæ Matris salmas 30. cum dimidia; Ceccolino salmas octo cum dimidia, Fabio Compagnono salmas quatuor cum dimidia ad effectum soluendi pretium Creditoribus hæreditarijs iuxtà graduationem faciendam. Lata sententia graduatoria soluit Comitissa creditoribus graduatis florenos 9495. pro sua integra lata salmarum: Verùm pro lata sententia Immissionis ex remedio Saluiani ad fauorem Æmilij, & fratrum de Compagnonis contra Ceccolinos possessores prædij, donec fratres prædicti fuissent satisfacti de florenis 2650. pro residuo Dotis maternæ, fuit causa in Rota commissa ex integro, & resolutum immissionem illis concedendam fore pro indiuiso cum Domino Alexandro Ceccolino successore Comitissæ, vt in decisione desuper edita 17. *Martij* 1647. *coram Eminentiss. D. Cardin. Corrado*, *tunc Rota Auditore*.

Sed semel atque iterùm hodie repropositâ Causâ Dominis visum fuit, à decisis esse recedendum. Et moti sunt præcipuè, quia cum fratres de Compagnonis in concursu Creditorum prætenderent Dotem Æmiliæ Matris esse florenorum 500. fuerant tamen in sententia graduati pro florenis bis mille, & quoad residuum pronunciatum fuit nullum Ius, nullamque actionem ipsis competere; Vndè deficit primum extremum, scilicet Creditum † cum hypo- 1
theca sine qua non poterat eisdem de Compagnonis concedi Immissio ex Saluiano, ad Text. *in l. prima, ff. de Saluiani interd.* Natt. *cons.* 474. *num.* 34. Corn. *cons.* 190. *n.* 2. *lib.* 1. Buratt. *dec.* 257. *num.* 14. *& dec.* 774. *num.* 7. *& in Beneuentana Saluiani* 24. *Maij* 1655. *coram me*.

Non obstat, quòd ipsi posteà per aliam sententiam fuerint graduati pro alijs florenis ter mille. Quia dum inter partes conuentum fuerat, quòd pretium solueretur creditoribus declarandis per sententiam Iudicis, Comitissa † ve- 2
rò iam soluerat, bona remanserunt libera ab hypotheca, adeò ut Compagnoni non possint contra illa eorum Iura experiri, Aymon. *cons.* 298. *num.* 10. *& seqq.* & dixit Rota *in Romana Saluiani* 18. *Februarij* 1650. *coram eodem Eminentissimo D. Cardinali Corrado*. Præsertim † stante pa- 3
cto desuper adiecto, & iurato, etiam sub obligatione Camerali de non mouendo litem, & de euictione in forma, à quo recedere non licet, *l. Iurisgentium*, §. *Prætor ait de pact.* Bald. *in rubr. de const. in princip.* Honded. *cons.* 14. *num.* 12. *lib.* 1. Surd. *cons.* 23. *eodem numero*, Rota coram Cardin. Caual. *dec.* 549. *num.* 1.

Nec releuat, quòd solutio tanquam Creditoribus posterioribus sibi non præiudicet. Siquidem † cum facta fuerit 4
Creditoribus descriptis in sententia iuxta formam in Instrumento venditionis conuentam, Comitissa soluendo bona fide remansit penitus absoluta, & liberata, per Text. *in leg. final.* §. *Et si præfatam*, vbi Castr. *num.* 4. *C. de iur. deliber.* & respondit Rota coram san. mem. Gregor. *dec.* 511. *num.* 18. *in recent. dec.* 681. *nu.* 1. *& 6. vtrobique in fine par.* 1. *& dec.* 443. *num.* 1. *pariter in fine par.* 4. *& in Romana Attentatorum* 29. *Martij* 1643. *coram Reuerendissimo Carillo*, quòd † fortiùs 5
procedit attenta cautione præstita à Creditoribus de restituendo prioribus, & potioribus, cuius effectus est, vt soluens posterioribus liberetur, & anterioribus præseruentur tantummodò Iura contra posteriores perindè, ac si solutio

facta

facta non fuisset, *l. Procuratoris*, §. *fin. ff. de tribut. l. ex facto in fin. ff. de pecul.* Bart. *in dicta l. fin.* §. *Et præfatam in princip. C. de Iur. deliber.*

6 Et licet id non haberet locum † in Creditore, qui emit à suo Debitore bona alteri hypothecata, quo casu creditori hypothecario competit actio etiam contra ipsum Emptorem, vt in his terminis loquitur *decisio* 1233. coram Seraph. & Gratian. *cap.* 37. *&* 38. Tamen secus est, quando prout
7 hic, hæres † vendidit pro satisfaciendis debitis hæreditarijs, tunc enim emptor soluens posterioribus sub cautione de restituendo prioribus, & prioribus eximitur ab obligatione, adeò ut amplius conueniri non possit, Bart. *in dict. l. fin.* §. *Et si præfatam nu.* 2. Valasc. *consult.* 52. *num.* 38. Salgad. *Labyrin. Credit. cap.* 8. *num.* 20. *& seqq. par.* 2. Gait. *de credit. cap.* 4. *qu.* 11. *num.* 1358. Cost. *de fact. scient. & ignor. distinct.* 7. *num.* 10. *centur.* 1. Carocc. *dec.* 109. *num.* 49. Thesaur. *qu. forens.* 16. *num.* 16. *lib.* 2.

8 Minùs subsistit in facto, quòd Comitissa non soluerit integrum pretium. Nam ex Iuribus nuper exhibitis iustificatur esse accepto ferendam ad calculum, & creditum ipsius summam florenorum 500. prouenientium ex censu, quem eadem Comitissa cessit Compagnonis in computum dicti pretij: Versa verò vice esse detrahendos ex calculo florenos 1500. & quòd Peritus illos posuerit ad debitum Comitissæ pro fructibus compensatiuis eiusdem quantitatis, ac etiam detrahendas esse partitas adnotatas partim in causam pretij frumenti, & valoris bonorum, partim in causam aliorum fructuum, & omnes ponendas esse ad computum sortis, in cuius causam fuerunt solutæ, vt ex *Summario Ceccolini num.* 4. quibus nouis iuribus ponderatis cum Comitissa emerit salmas 30. cum dimidia ad rationem florenorum 310. pro qualibet salma constituentium in totum 94. 55. florenos apparet ipsam soluisse 9495. & sic florenos 50. vltra quam teneretur. Ac proinde Compagnonis nequaquam
9 debitam † esse immissionem pro indiuiso cum dicto Ceccolino, quæ datur dumtaxat vbi constat, quòd res sit sufficiens pro satisfactione omnium, iuxta Text. *in l. cum, qui à debitore, ff. qui pot. in pign. habeant.* Rota *dec.* 559. *sub num.* 5. *par.* 1. *rec.* & coram Caual. *dec.* 652. *num.* 5. cum alijs in contraria decisione relatis, §. *non obstant quin solutiones*.

10 Quòd autem ad computum sortis sit referenda tam partita adscripta pretio boum, & frumenti, quàm illa contraposita fructibus; probatur, quia cum in Instrumento venditionis emptores promiserint soluere creditoribus, non poterant etiam si voluissent aliter soluere in præiudicium ipsorum Creditorum, vt fuit discursum *in Firmana pecuniaria* 14. *Iunij* 1647. *per bon. mem. Bichium, & firmatum in dec.* 77. *num.* 4. coram Mantic. *& dec.* 556. *num.* 5. *par.* 5. *recent.* Et
11 † conuincitur ex solutione deinde facta eisdem Creditoribus expressè in diminutionem sortis, quo casu cessat præsumptio, quòd solutio debeat per acta censeri in causam fructuum, & vsurarum, §. *si menter, C. de solut.* Gratian. *cap.* 224. *num.* 13. Rot. *dec.* 110. *num.* 6. coram Buratt.

12 Præterea ex † reliquis duodecim salmis valoris florenorum 3720. alijsque bonis hæreditarijs Antonij Mariæ debitoris, quę in Inuentario sunt descripta *eodem Summ. num.* 1. fratres prædicti tanquam filij, & hæredes præsumuntur sibi satisfecisse, iuxta doctrinam Bart. *in l. si ei cui*, §. 1. *in princ. de euict.* Surd. *cons.* 291. *num.* 12. *& dec.* 244. *num.* 8. Rot. *dec.* 67. *num.* 10. coram san. mem. Greg. *in recent. dec.* 2. *num.* 10. *& coram Eminentissimo Cardin. Otthobono dec.* 47. *num.* 10. Vel
13 saltem † eorum creditum reputatur, adeò illiquidum, vt ante redditionem rationis non mereatur petitam immissionem, ex adductis *in Romana donationis* 25. *Iunij* 1649. §. *Vltra quod, & seqq. coram Reuerendissimo Archiepiscopo Tarraconen.*

14 Non vrget responsio, † quòd non probetur bona ad ipsos peruenisse. Ideòque ex descriptione facta in Inuentario non possit induci illorum satisfactio, minusuè teneantur reddere rationem. Quoniam id iure obtinet quoties bona describuntur vti pertinentia ad hæreditatem cum protestatione, quod ab alijs occupantur, quo casu nisi probetur, quod bona fuerint reddita, vel recuperata, & non præsumantur peruenisse ad manus hæredes, sed potius, quòd fuerint à Creditoribus distracta, ac propterea non tenetur hæres de illis aliam reddere rationem, sicuti deducitur *in dec.* 212. *num.* 6. coram Duran. Attamen secus est quando,
15 vt in præsenti casu † bona fuerunt descripta tanquam existentia in hæreditate, tunc enim illa censentur remansisse penes hæredem, donec reddita ratione contrarium appa-
reat, † nam & si confessio Tutoris non præiudicet pupillo 16
quando est voluntaria, & facta extra Inuentarium. Aliud est cum fit in Inuentario legitimè confecto, quia tunc habet
vim † actus iudicialis, & præiudicat Guttier. *de tutel. cap.* 1. 17
num. 49. *par.* 2. Grat. *cap.* 766. *à num.* 56. *cum seqq.* Mart. Medic. *exam.* 45. *num.* 12. *&* 13. *& dec.* 72. *num.* 1. *&* 2.

Nec dicatur † non constare de legitima aditione hæredi- 18
tatis, dum enim Compagnoni de tempore obitus eorum patris erant infantes hæreditas fuit sufficienter adita per Tutorem, qui potuit pro illis adire, & declarare eorum animum, ad Text. *expressum in l. si Infanti* 18. *C. de iur. delib.* Corn. *cons.* 37. *num.* 4. Caual. *de curat. cap.* 1. *num.* 68. Rota
dec. 222. *num.* 24. vbi quòd ad hunc effectum † etiam actus 19
taciti, & leuiores sufficiunt. Parum, aut nihil suffragante defectu solemnitatum, quia Tutor non simpliciter adiuit,
in quibus † terminis procedit conclusio, quòd aditio facta 20
per Tutorem nomine pupilli non sustineatur † nisi adhibi- 21
tis solemnitatibus statutarijs, sed adiuit cum beneficio legis, & Inuentarij, quo casu solemnitates non requiruntur, vt limitando explicat Pic. *ad Stat. Vrb. glos.* 07. *num.* 109. Guttier. *vbi supra cap.* 1. *num.* 119. *par.* 2. *de tutel.* Mantic. *de inuent. qu.* 232. *num.* 248. Et cessat difficultas ex actibus postea eorum nomine gestis inferentibus aditionem hæreditatis, nedum quia (vt ex facto) in pluribus enunciantur
hæredes, † sed quia actus citra Ius, & nomen hęredis pera- 22
gi minimè potuerunt, Rota coram sanct. memor. Gregor. *dec.* 98. *num.* 4. *in recent. dec.* 471. *num.* 2. *par.* 3. *& dec.* 22. *num.* 42. *par.* 6.

Ex quibus decisum recedendum à decisis vtraque Parte informante, &c.

R. P. D. P R I O L O.

Perusina Fideicommissi.

Luna 26. *Ianuarij* 1660.

A R G V M E N T V M.

Hospitale Beatæ Mariæ Misericordiæ vltimò vocato in hæreditate, de qua agitur substitutum fuit: eo mortuo, deindè reliquis omnibus institutis, fideicommissum ad sui fauorem purificatum fuisse prætendebat; vnde orto dubio, an de tali fideicommisso constaret, resolutio in negatiuam emanauit.

S V M M A R I V M.

1 *Hospitale substitutum cum fuerit vltimò instituto casu quo superuiueret primo loco vocato, eodem præcedente substitutio ad fauorem Hospitalis expirat.*

2 *Verba*, deficiente Pompilio, *tanquam per ablatiuum absolutum prolata in conditione resoluuntur.*

3 *Verba*, deficiente Pompilio, *ordinem succedendi important, tunc scilicet Hospitale admittendum esse si vltimo institutus superuixerit primum vocato, & fideicommissum agnouerit.*

4 *Ordo succedendi cum fuerit præposteratus, dispositio conditionalis totaliter inefficax, & nullius momenti remansit.*

5 *Hospitale cum non possit succedere nisi substitutus capiat fideicommissum, nec substitutus fideicommissum viuente primo loco vocato capere possit, vtraque substitutio sub eadem conditione superuiuentiæ facta censetur.*

6 *Verba*, Ad quòd in casu prædicto voluit hæreditatem peruenire, *dispositionem ad euentum fideicommissi, & superuiuentiæ vltimo vocati restringendo omnes alios casus excludunt.*

7 *Factum nudum in conditionibus voluntarijs attenditur, nec inuestiganda est ratio motiua Testatoris quare magis in vno casu, quàm in alio disposuerit.*

8 *Extensio de casu expresso ad casum omissum ex identitate rationis non admittitur.*

9 *Conditio superuiuentiæ Hospitale simpliciter post obitum instituti vocatum non admittit.*

10 *Conditio apposita in præcedenti substitutione cum caduca remanserit ex vi vulgaris in compendiosa contenta non attenditur.*

11 *Conditio superuiuentiæ licet necessariò extare deberet, voluntariè tamen adiecta, & apposita præsumitur.*

12 *Clau-*

12 *Clausula* in casu prædicto, *tanquam repetitiua conditione, & qualitatum præcedentis dispositionis sequentem substitutionem conditionalem facit.*
13 *Substitutio facta post mortem, compendiosam præseferre censetur.*
14 *Vulgaris in compendiosa contenta non expirat per aditionem primi hæredis, ita vt caducato primo gradu sequens in eius locum subintret.*
15 *Substitutio compendiosa simpliciter absque vlla conditione concepta militat.*
16 *Substitutione alicui facta per fideicommissariam sub conditione, quod prius purificetur antecedens substitutio, compendiosa vulgarem non continet.*
17 *Gradus sequens, vt subintret in locum gradus caducati, conditio antecedenti substitutioni apposita impleri debet, quæ non caducatur licet gradus antecedens caducetur.*
18 *Substitutio facta sub conditione mortis sine filijs per mortem eiusdem cum filijs expirat.*
19 *Dispositio conditionalis vt euanescat, conditionem resolutiuam semel adimpletam fuisse sufficit.*
20 *Dispositio, vt euanescat sufficit conditionem per momentum temporis impletam fuisse quicquid postea euenerit.*
21 *Gradu primo caducato gradus sequens nunquam admittitur, nisi purificata conditione eidem gradui caducato adiecta.*
22 *Verba*, volendo, & ordinando, &c. *an Testatoris voluntatem ad solum vsumfructum, non autem ad exclusionem à successione restringant.*
23 *Substitutio cum incipiat à bonis, & proprietate successorem in vsufructu causali, & in ipsa proprietate vocatum declarat.*
24 *Prohibitio alienationis cum nisi in bonis, & de bonis verificari non possit, operatur vt substitutio etiam in proprietate facta censeatur.*
25 *Extensio relicti fauore quidem piæ causæ de persona ad personam permittitur, non autem extensio conditionis de casu ad casum.*

DECISIO CLIV.

BAlthassar instituit in eius hæreditate Pompilium fratrem, eiusque filios, & descendentes in infinitum, & decedente Pompilio sine filijs superuiuente Iuliano altero fratre, substituit eundem Iulianum post obitum verò vocauit Hospitale Beatæ Mariæ Misericordiæ vita functo Testatore è viuis excessit Iulianus, deindè Pompilius relicto Alexandro filio, per cuius mortem sine filijs prætendens Hospitale fuisse purificatum fideicommissum ad sui fauorem, dato dubio, an constaret de tali fideicommisso negatiuè DD. responderunt.

1 Quia ponderatis † verbis testamenti Hospitale substitutum fuit casu, quo Iulianus superuiueret Pompilio hæredi, & agnosceret fideicommissum, ad quod vocabatur deficiente Pompilio sine filijs masculis legitimis, & naturalibus, eiusque linea masculina; Vndè cùm Iulianus prædecesserit Pompilio primo loco vocato, ob illius prædecessum expirauit substitutio ad fauorem Hospitalis, ad Text. *in l. ex facto, §. si quis autem, vers. aut igitur, ff. ad Trebell. & in l. filius familias, §. cum quis rogatus, ff. de legat. 1. l. Lucius Titius la secunda, §. Idem quæro, ff. de hæred. instit. l. iubemus, §. sin autem C. ad Trebell.* Peregr. *cons. 52. num. 5. lib. 1. in recent. dec. 519. num. 1. & 2. par. 1. dec. 272. num. 13. par. 6. & in Bononien. fideicomm. de Pinchiaris 28. Martij præteriti coram me.*

2 Nam illa verba *deficiente † Pompilio* sine filijs masculis legitimis, & naturalibus eiusque linea masculina superuiuente Iuliano tamquam prolata per ablatiuum absolutum resoluuntur in conditionem, *l. à Testatore, ff. de condit. & demonstrat.* & tradunt Bart. & alij *in l. 1. eodem tit. l. si debitor, §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluat.* Cyriac. *controu. forens. cap.*
3 *424. num. 1.* & Surd. *dec. 268. num. 1.* Et † importat ordinem succedendi, vt ita demum debeat admitti Hospitale si Iulianus superuixerit Pompilio, & agnouerit fideicommissum, Bald. *in Auth. matri, & auiæ, C. quand. mult. tut. offic. fung.* Roland. *cons. 30. num. 14. lib. 4.* Becc. *cons. 39. num. 18. & seqq.* Surd. *cons. 371. num. 69. & 70.* Cyriac. *dict. cap. 424. n. 9.*
4 qui cum fuerit præposteratus ex prædecessu Iuliani viuente Pompilio, dispositio conditionalis remansit totaliter inefficax, ac nullius momenti, ad Text. *in l. vnic. §. sin autem aliquid sub conditione, C. de caduc. toll. l. qui heredi, §. Plautius, & Mæuius, ff. de condit. & demonstr.* Decian. *cons. 77. num. 3. lib. 4.* Rota *in Bononien. pratensis fideicom. 7. Iunij 1647. coram Reuerendissimo Terracinen.* & notat Paris. *cons. 8. num. 22. lib. 4.* Honded. *cons. 49. num. 65. lib. 2.* Altograd. *cons. 46. à num. 1. vsque ad 8. lib. 1.*

Nec obstat, quòd verba prædicta sint apposita vocationi
Iuliani, non autem substitutioni ad fauorem Hospitalis,
quia cum Hospitale non possit succedere antequam † Iulia- 5
nus capiat fideicommissum, & Iulianus capere non possit
fideicommissum nisi superuiuat Pompilio, vtraque substitutio facta censetur sub eadem conditione superuiuentiæ, *l. Titius, ff. de cond. instit.* Bartol. & alij *in l. 1. ff. eodem tit.* & idem Bart. *in l. in repetendis col. 2. vers. Pone, quod Testator, ff. de legat. 3.* Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 180. num. 21.* Rota *dec. 490. num. 1. par. 4. diuers. & dec. 348. num. 2. par. 6. recent.*

Clarior autem † redditur hic intellectus ex verbis adiectis 6
in substitutione Hospitalis, ibi: *Ad quod in casu prædicto voluit hæreditatem peruenire*, quæ dispositionem ad euentum fideicommissi, & superuiuentiæ Iuliani restringunt, & omnes alios casus excludunt, ad not. per Peregrin. *de fideicomm. ar. 29. sub num. 15. & cons. 36. num. 27. lib. 3.* Cyriac. *cap. 281. num. 67.* Menoch. *cons. 263. num. 34. vers. Septimo, & vltimo,* Rota *dec. 267. num. 2. rec. dec. 320. num. 6. par. 3. recent.* cum alijs in supracitata *Bonon. fideicomm. de Pinchiaris 23. Martij præteriti coram me, §. Idemque comprobant.*

In his enim † conditionibus voluntarijs attenditur nu- 7
dum factum, non autem est inuestiganda ratio motiua Testatoris, quare magis disposuerit in vno casu, quàm in alio, Bart. *in l. Gallus, §. Et quid si tantum, num. 2. & 3. de liber. & posthum.* Menoch. *cons. 273. num. 34. & num. 53.* Pereg. *cons. 55. num. 3. lib. 2.* & Cyriac. *dict. cap. 281. num. 68.* Adeò
ut † nec etiam ex identitate rationis admittatur extensio de 8
casu expresso ad omissum, Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 65. num. 33.* Honded. *cons. 48. num. 58. vers. præsertim lib. 2.* Peregr. *cons. 36. num. 28. propè fin. lib. 3. & in dicta Bononien. fideicommissi de Pinchiaris, §. neque ex identitate rationis coram me.*

Nec ex † eo, quòd huiusmodi conditio superuiuentiæ ta- 9
citè inerat in substitutione Iuliani, qui non poterat succedere si non superuiuebat, præsumendum est Hospitale fuisse
vocatum simpliciter post obitum ipsius Iuliani, quo † ca- 10
su ex vi vulgaris contentæ in compendiosa non attenditur conditio apposita in præcedenti substitutione, remansit caduca, Aymon. *cons. 283. num. 1. vers. Sed in casu*, Gabr. *cons. 117. num. 18. lib. 1.* Rot. *dec. 9. de testament. in antiq. & in rec. dec. 201. num. 12. cum seqq. par. 8.*

Siquidem vltra quod ex hoc ipso, quòd talis conditio ne-
cessario † erat extitura præsumitur voluntariè adiecta, & ap- 11
posita, vt aduertit Ruin. *cons. 110. num. 9. lib. 3.* Soccin. sen. *cons. 140. num. 9.* Fusar. *de substitut. q. 33. num. 5.* cum alijs adductis per Altograd. *cons. 46. num. 11.* Testator non substituit
Hospitale simpliciter post obitum † Iuliani, sed vltro adiecit 12
in casu prædicto; quæ clausula facit sequentem substitutionem conditionalem perindè, ac si dictum fuerit, & si Iulianus superuixerit Pompilio, & fideicommissum agnouerit post eius obitum Hospitale substituo, cum sit repetitiua conditionis, & qualitatem præcedentis dispositionis ex notatis per Paris. *cons. 21. num. 37. lib. 3.* Ruin. *cons. 55. n. 4. lib. 3.* Honded. *cons. 69. num. 20. & 21. lib. 2.* Surd. *cons. 546. num. 9.* Dec. *cons. 17. num. 10. & cons. 51. num. 5. lib. 1.* Natt. *cons. 204. nu. 11. & seqq.* Rot. *dec. 194. num. 7. par. 2. recent.*

Proinde † non releuat, quòd substitutio facta post mor- 13
tem præseferat compendiosam, vt not. Bartol. & communiter DD. *in l. Centurio nu. 9. ff. de vulgar. & pupill.* quodque
compendiosa contineatur † vulgaris, quæ non expirat per 14
aditionem primi hæredis, itaut caducato primo gradu sequens gradus in eius locum subintrat, iuxta doctrinam eiusdem Bartol. *in l. quandiu 68. num. 10. vers. Respondetur, ff. de acquir. hered.* Trentacinq. *de substitut. cap. 1. num. 2.* Peregrin. *de fideicom. ar. 15. num. 14.* Surd. *cons. 347. num. 16. & dec. 37. num. 9. cum seqq.* Rota coram Seraphin. *dec. 145. nu. 3. & seqq. & in recent. dec. 222. à num. 7. par. 5.*

Quia prędicta militant † in compendiosa simpliciter con- 15
cepta absque vlla conditione, vt in his terminis † præcitati 16
DD. loquuntur, secus autem quando substitutio fit alicui per fideicommissariam tantùm sub conditione, quòd prius purificetur antecedens substitutio, tunc enim compendiosa non continet vulgarem, *l. post aditam, & l. precibus in princ. C. de impuber. & alijs substit.* Honded. *cons. 49. num. 37. lib. 2.*

Alex.

Alex. *conf. 1. num. 9. lib. 1.* Corn. *conf. 199. nu. 10. & seqq. lib. 2.* Roland. *conf. 57. num. 55. cum duobus seqq.* Fusar. *conf. 26. sub num. 26.* Sed ad hoc, † vt sequens gradus subintret in locum gradus caducati attenditur, & debet impleri conditio apposita antecedenti substitutioni, quæ non caducatur licet gradus antecedens caducetur, & ita communiter distinguunt DD. vt comprobat Peregr. *d. conf. 36. à num. 25. lib. 3.* Fusar. *de substitut. qu. 460. num. 4.* Gratian. *discept. forens. cap. 747. num. 22.* Mastrill. *dec. 266. num. 3. cum seqq.* Sess. *dec. Aragon. 50. num. 20.* Rota *dec. 230. num. 1. par. 2. diuers.* coram Duran. *dec. 339. num. 74. & seqq. & in supracitata Bononien. fideicom. de Pinchiaris 28. Martij præteriti coram me.*

18 Demum cessat † quælibet dubitatio ex eo, quòd substitutio Iuliani, cui postea substitutum fuit Hospitale facta fuit sub conditione si Pompilius decesserit sine filijs, quæ expirauit per mortem illius cum filijs, iuxta vulgat. *conf.* Oldrad.

19 sufficit † enim conditionem resolutiuam semel impletam fuisse, vt dispositio conditionalis euanescat, *l. quidam in testamento, & l. rogo, ff. de fideicommiss. libert. l. si quis hæredem, C. instit. & substit.* Rota *dec. 46. num. 23. par. 5. recent.* Imò

20 sufficit, † quòd per momentum temporis impleatur, quidquid postea euenerit, *l. si quis hæredem, C. de instit. & substit. l. hæredibus in princip. ff. ad Trebell. l. cum vxori, ff. quando dies leg. l. Gallus, §. quæramus, ff. de liber. & posthum.* ibique notat Honded. *conf. 78. num. 16.* Altograd. *conf. 54. num. 100. & conf. 60. num. 2. & 4.* & Rota *in sæpe citata Bononien. fideicomm. de Pinchiaris, §. nihil referente coram me.*

Et consequenter etiam ex hoc capite euanuit substitutio ad fauorem Hospitalis, nam caducato primo gradu sequens

21 gradus † nunquam admittitur nisi purificata conditione, quæ fuit adiecta eidem gradui caducato ex supradictis, & plenè deductis per *dec. 486. num. 8. & 9. par. 1. recent. & in Auenionen. fideicomm. 22. Aprilis superioris anni, §. Imò coram R. P. D. meo Celso.*

22 Neque contrariam † Testatoris voluntatem arguunt sequentia verba ibi: *Volendo, & ordinando, che detto Giuliano sia meramente padrone dell'vsufrutto della mia heredità,* ex quibus inferebatur, quòd persona Iuliani non fuit habita in consideratione ad excludendum Hospitale, nisi in solo

23 vsufructu, † & commoditate: nam substitutio incipit à bonis, & proprietate: *nella sua heredità, e beni sostituisce li figliuoli di detto Pompilio, e mancando detto Pompilio senza figliuoli sostituisce detto Giuliano;* vnde apparet Iulianum non fuisse vocatum in solo vsufructu formali à proprietate distincto, sed in vsufructu causali, & in ipsa proprietate, per Text. *in l. fin. ff. de vsuf. ear. rer. quæ vsu consum. l. donationes la seconda, §. species, ff. de donat.* Peregr. *conf. 62. num. 21. lib. 2.* Giouagn. *conf. 63. num. 1. & 56.* Rota *dec. 24. num. 9.* coram Buratt.

24 Omnemque difficultatem † submouet prohibitio alienationis ibi: *Prohibendo à detto Giuliano l'alienatione, e distrattione in qualsiuoglia modo,* quæ cum non possit verificari, nisi in bonis, & de bonis operatur, vt substitutio facta censeatur etiam in proprietate, Bald. *in l. Proculus, ff. de vsufr.* cum alijs quos adducit Surd. 572. *num. 8. & 41.* Giouagn. *conf. 63. num. 11. n. 7. & 102.* Rota *dec. 138. num. 4. & 460. n. 2. par. 4. diuers. & dict. dec. 24. num. 10.* coram Buratt.

Nec aduersatur priuilegium piæ causæ, quia fauore piæ

25 causæ † permittitur quidem extensio relicti de persona ad personam, sed non admittitur extensio conditionis de casu ad casum, vt distinguendo tradit Menoch. *conf. 370. num. 41. & 42.* Gratian. *d. cap. 747. num. 12.* Peregr. *de fideicomm. art. 15. num. 32.* & dixit Rota *dec. 711. num. 1. par. 1. diuers.*

Et ità vtraque Parte informante decisum, &c.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papien.

Auenionensis bonorum.

Lunæ 29. Ianuarij 1660.

ARGVMENTVM.

De bono Iure Patris doctrinæ Christianæ, respectu annuæ præstationis, de qua per totam decisionem agitur ei vltra legitimam per collitigantem durante vita sua naturali promissæ, non obstantibus exceptionibus in contrarium adductis.

SVMMARIVM.

1 *Vxor fiducialiter per virum grauata restituere hæreditatis portionem nepotis testatoris, de eadem in illius præiudicium disponere non potest.*
2 *Confidentia de restituenda portione hæreditatis non admittitur, nisi legitimè ex verbis ipsius testamenti probetur.*
3 *Institutioni confidentiali quando verba testamenti repugnant, nepos contra illorum tenorem prætendere non potest.*
4 *Testibus de onere vxori per Testatorem iniuncto restituendi portionem hæreditatis, cum diuersas patiantur exceptiones, & maximam falsitatis suspicionem contineant, fides non est adhibenda.*
5 *Suspicio falsitatis in iudicio ciuili pro falsitate habetur.*
6 *Testes etiam singulares ad probandam Testatoris voluntatem admitti solent.*
7 *Testamento claram per se Testatoris dispositionem continente Testibus aliter deponentibus non est deferendum, ne ordo Testantium ab hominum potestate euertatur.*
8 *Testatoris dispositio vt corruat, concursus septem Testium qui sint contestes requiritur.*
9 *Testator post completum testamentum verba quædam in contrarium proferendo, id fecisse præsumitur ad liberandum se à vexationibus aspirantis ad hæreditatem, non ad diuersam dispositionem à iam facta inducendam.*
10 *Vxor oppressa infirmitate, & delirio mentis, assertionem de hæreditate ad suggestionem nepotis, in cuius domo commorabatur fuisse censetur.*
11 *Actus per se nullus vt conualidetur, aliunde quam per simplicem assertionem gerentis comprobari debet.*
12 *Fiducia cessante sub qua prætendebatur vxor heres instituta, donatio per eam sub erroneo supposito facta censetur.*

DECISIO CLV.

Lata sententia Rotali per R. P. D. meum Priolum fuit mihi commissa causa appellationis ad instantiam Iacobi Maurelli; Vnde dubitaui super viribus dictæ sententiæ, & Domini reiectis exceptionibus in contrarium adductis pro illius confirmatione responderunt cum validitas non controuertatur inter partes, & iustitia abundè resultet ex decisionibus in eadem causa editis *coram bon. mem. Dunozetto, ac R. P. D. meo Priolo.*

In quarum quidem prima sub die 9. Iunij 1656. firmatur constare de bono Iure Patrum Doctrinæ Christianæ ex persona nempè patris Maurelli in ea Congregatione professi, tam respectu legitimæ ei debitæ insimul cum fructibus, in bonis maternis à die obitus Florettæ matris, quàm respectu etiam annuæ præstationis scutor. 40. per Iacobum Maurellum Iuniorem collitigantem vltra legitimam promissæ eidem professo sua vita naturali durante, ac insuper firmatur constare de bono Iure Nicolai Imonier pro scut. 600. ei donatis ab eadem Floretta occasione matrimonij, vt ex publico Instrumento relato *in Summ. Patrum* dato in die dictæ resolutionis *num. 1.* In secunda verò decisione emanata coram eodem bon. me. Dunozetto sub die 7. Maij extensa per dictum R. P. D. meum Priolum firmatur constare de bono Iure Francisci Cambaud in scut. 100. sibi donatis in contractu matrimonij augumento dotis vnà cum illorum fructibus, ac etiam de bono Iure Ioann. Baptistæ pro legato vineæ à dicta Floretta ei relictæ insimul cum illius fructibus, quæ quidem resolutiones fuerunt posteà confirmatæ coram eodem R. P. D. meo Priolo sub die 14. Iunij 1650.

Quibus non aduersatur, † quòd Floretta esset fiducialiter 1
grauata per Iacobum eius virum restituere portionem hæreditatis sibi relictam prædicto Iacobo Iuniori ipsius Testatoris nepoti, & ideò in alios de dictis bonis disponere non potuerit in illius præiudicium, quia nulla super hoc affertur legitima probatio, quòd Testator voluerit potius † fiducia- 2
liter committere propriæ vxori restitutionem dictæ partis hæreditatis, quàm palam, & directè in testamento nepotem instituere, vel substituere hæredem etiam in ea portione sicuti fuerat institutus in alia parte, prout nec minus id deduci potest ex verbis ipsius testamenti, & tamen vtrumque requiritur ad prædictum effectum causa nempè confidentiæ, & quòd illam præseferant verba ipsius testamenti,

iuxta

iuxta doctrinam Bald. *in l. fideicomm.* 3. *cum Pollidius, ff. de vsur.* Ramon. *conf.* 67. *num.* 11. Honded. *conf.* 51. *num.* 88. *& 89. lib.* 2. Peregrin. *de fideicomm. ar.* 19. *verf. Et fiduciam autem* cum alijs allegatis *in* 2. *dec.* §. *non obstat, quod hæc vinea*, & in alia *sub die* 14. *Iunij* 1658. *coram R.P. D. meo Priolo*, §. *Hinc corruere*.

3 Quinimò verba testamenti potius † repugnant huiusmodi confidentiali institutioni, seu substitutioni, dum Testator instituit hæredem dictum Iacobum nepotem solummodò in tertia parte sub expressa prohibitione, vt aliud prætendere non posset quocumque tempore, ex quauis causa, & occasione super alijs duabus portionibus relictis vxori, ac respectiuè filio Religioso, vt in specie ponderauit Rot. *in Carpen. hæreditatis* 28. *Iunij* 1647. *coram bon. mem. Bichio*, §. *At in casu nostro*.

4 Nec vrgere † visum fuit, quòd nonnulli Testes in contrarium adducti deposuerint super onere per Testatorem iniuncto dictæ Florettæ restituendi suam portionem hæreditatis dicto Iacobo Iuniori, ac super illius oneris acceptatione, & obligatione per eam præstita de exequendo tale præceptum, quia vltra quod illi patiuntur diuersas exceptiones, & maximam redolent suspicionem falsitatis ex deductis in decisione Rotæ Auenionen. edita in hac causa *à*
5 *num.* 74. *vsque ad num.* 112. quæ in † Iudicio ciuili pro falsitate habetur ad hoc, vt eis nulla adhibeatur fides, iuxta Text. *in l. Iubemus, C. de probat.* Gratian. *conf.* 60. *nu.* 19. *lib.* 2. Rota *dec.* 452. *par.* 3. *recent. coram Eminentissimo D. Cardin. Otthobono dec.* 123. *num.* 19. *& Anconitana pecuniaria* 31. *Ianuarij* 1659. *coram R.P.D. meo Celso*, §. *Vnde Domini*, adhuc tamen ex eorum depositionibus nulla elici potest releuans probatio circa prætensam fiduciam, nam licet ad proban-
6 dum Testatoris voluntatem admitti soleant etiam Testes singulares, iuxta opinionem Castr. *conf.* 395. *num.* 1. *verf. hi quidem Testes par.* 2. & dixit Rota *dec.* 765. *num.* 7. *par.* 2. *recent.* cum alijs relatis *in Auenionen. legitimè* 8. *Iunij* 1657. *coram R.P.D. meo Priolo*, §. *Tum quia ex illis, &c.* Id intelligi debet procedere quoties agitur de declaratione voluntatis, quæ esset dubia, vt loquuntur dictæ auctoritates, non autem quando, prout in hoc casu agitur de reuocanda substantia ipsius testamenti, quòd per se claram continet Te-
7 statoris † depositionem, tunc enim huiusmodi depositionibus Testium nullo pacto deferendum est, ne alias sit in aliquarum hominum potestate claras testantium dispositiones euertere, per Text. *in* §. *planè instit. de milit. testam. & in*
8 *l. Diuus, ff. eodem in fin.* sed omninò concursus septem † Testium, qui sint contestes requiritur, vt declarat gloss. *in leg. hæres palam*, §. *si quid post*, vbi Castr. *num.* 2. *ff. de testament.* Surd. *conf.* 129. *num.* 29. *& conf.* 147. *num.* 11. Manr. *de coniectur. vltim. volunt. lib.* 12. *tit.* 16. *num.* 14. *&* 15. *& num.* 20. ac præter alios Auctores congestos in decisione edita coram R. P. D. meo Priolo 14. Iunij 1658. Ideò non vrgere responsum fuit *in Romana, seu Vercellen. fideicomm.* 5. *Martij* 1659. *coram R.P.D. meo Verospio in fin.*

9 Et quamuis Testator post † completum testamentum protulisset ea verba relata per dictos testes, nihilominus præsumendum est potius hoc fecisse, vt se liberaret à vexationibus nepotis aspirantis ad suam hæreditatem, quàm ad inducendam diuersam dispositionem à iam facta, iuxta not. per Gabr. *conf.* 112. *num.* 3. *lib.* 2. Mantic. *d. tract. de coniect. vltim. volunt. lib.* 3. *tit.* 1. *num.* 15. Rota *in Vrbeuetana fructuum* 11. *Ianuarij* 1602. *coram Lancelloto*, *& in Romana Scriptoria* 5. *Iulij* 1609. *apud Pacif. de Saluian. interd. dec.* 150. *num.* 14.

10 Nec refert, † quòd Floretta pro exoneratione suæ conscientiæ asseruerit se fuisse à viro fiducialiter grauatam in portione hæreditatis sibi relicta. Tum quia ipsa de eo tempore reperiebatur valdè oppressa infirmitate, & delirium mentis per multos dies ante huiusmodi declarationem patiebatur, & sic censetur dictam assertionem fecisse ad suggestionem nepotis, in cuius Domo commorabatur, iuxta responsum *dec.* 32. *num.* 13. *& seqq. lib.* 3. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 2. *tit.* 6. *num.* 9. Tum etiam cum agatur de
11 conualidando actu † per se nullo, aliundè comprobari debet, quàm per simplicem assertionem gerentis, *l. qui testamentum, ff. de probat.* Dec. *conf.* 132. *num.* 21. Rota *dec.* 256. *num.* 10. *par.* 1. *recent. in Romana donationis* 31. *Ianuarij* 1648. *coram R.P.D. meo Verospio*, §. *neque hanc solemnitatem*, cum alijs congestis *in secunda decisione huius causæ*, §. *nec releuant, & §. seqq.*

Cùm igitur ex prædictis corruat fiducia sub qua prætendebatur hæres instituta, Floretta resoluitur etiam donatio per eam facta sub erroneo supposito oneris sibi iniuncti restituendi portionem suæ hæreditatis Iuniori collitiganti, iuxta tradit per Paris. *conf.* 12. *num.* 96. *lib.* 2. Cyriac. *controuers. forens. cap.* 65. *num.* 19. *& seqq.* Rota coram Buratt. *dec.* 282. *num.* 9. *in Romana domuncularum* 10. *Februarij*, *&* 26. *Iunij* 1648. *coram bon. mem. Dunozetto*, & in alijs latè congestis in decisionibus causæ, de qua agitur.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Ciuitatis Plebis Cappellaniæ.

Veneris 23. *Ianuarij* 1660.

ARGVMENTVM.

De iure præsentandi ea conditione executoribus Testamentarijs ad quindecim annos reseruato, vt ijs elapsis Presbyter ex consanguineis Fundatoris, proximiori tamen prælationem deferendo, in perpetuum Capellanum.

SVMMARIVM.

1 *Agnatus fundatori proximior charactere sacerdotali insignitus, ex lege fundationis, quàm exequutores seruare tenentur, præsentari debet.*
2 *Proximior à patronis neglectus adinstar præsentati haberi debet, vt ab Ordinario institutionem consequi possit.*
3 *Consanguinei regulariter dicuntur omnes, tum agnationis, tum cognationis iure obtinentes.*
4 *Verbum, parentelæ, ad descendentes ex masculis æquè, ac fœminis porrigitur.*
5 *Consanguinitas per gradus omninò distinctos edoceri debet.*
6 *Declaratio Testatoris excludentis, pro quibus fuerat requisitus cognatos, sub consanguineorum appellatione agnatos, dumtaxat comprehendi decreuisse ostendit.*
7 *Executoribus fides est adhibenda, cum dispositio dubia ex duobus Testibus declarationem assumere valeant.*
8 *Interpretatio dubiæ voluntatis Testatoris ad exequutores Testamentarios pertinere solet, declaratio per ipsos subsequuta debet admitti perindè, ac si ab ipso Testatore prodierit.*
9 *Facultas exequutoribus delata eligendi extraneum in Capellanum amouibilem ancipitem Testatoris dispositionem declarat.*
10 *Consanguinei ex latere matris cum non fuerit habita ratio à Testatore coniectura ex inde exclusiua, quoad descendentes ex fœminis consurgit.*
11 *Coniectura probabilis pro declaratione voluntatis regulariter admitti solet.*
12 *Prohibitio Testatoris de non præsentando extraneo alterius beneficij possessore, in hac consanguineorum dispositione prorsus distincta, atque perfecta oratione concepta nullatenus repleta censetur.*
13 *Dictio, Item, sermonis dumtaxat continuationem præseferens qualitatis repetitionem non inducit.*
14 *Consanguineus tanquam prædilectus à vinculo repetitionis immunis præsumitur.*
15 *Dispositio Summi Pontificis circa incompatibilitatem, licet absque præiuditio iuris alteri quæsiti processerit, omni tamen iure destituto prodesse non valet.*

DECISIO CLVI.

Annibal in vltimo, sub quo decessit Elogio exequutoribus Testamentarijs, nec descendentibus ex eis ius præsentandi ad Capellaniam, de qua agitur reseruauit facultatem eisdem attributam eligendi Capellanum amouibilem ad nutum, donec 15. annorum cursus elabi contingeret. Quibus elapsis Presbyterum ex Consanguineis ipsiusmet Fundatoris in Capellanum perpetuum eligi demandauit, proximiori tamen prælationem deferendo. Cùm verò decurso quinquennio Felix Cincius præsentationem ab exequutoribus Testamentarijs, necnon ab Ordinario successiuè institutionem Ioanne Fabio nepote Annibalis ex fratre Patruele posthabito obtinuisset, lite inter hos proindè suborta, dubium super prælatione alteri decernen-

nenda proposui, quòd in Ioannis fauorem hodie Domini decreuere.

1 Is enim se charactere sacerdotali † insignitum edocet, necnon fundatori proximior agnatus à Testibus recensetur deponentibus nimirum Flaminium Procuratorem Annibalis fratrem vtrinque coniunctum extitisse Pandulphi, ex quo Angelus Ioannis Pater subortus fuit, adeòque ex lege fundationis, quàm exequutores seruare omninò tenebantur præsentari debuerat, iuxta Text. *in cap. cernimus 16. qu.57.* Gimin. *cap. cum Ecclesia num.5. de præbend. lib.7.* Lambert. *de iurepatron.3.par.lib.2. qu.principal.3. art.4. num. 15.* Paris. *cons.48.num.8. cum seqq. lib.4.* Rota *dec.15. num.1. par.2.recent. & in Viterbien.Canonicatus 25. Iunij 1655. in §. Nominauit coram R. P. D. meo Meltio.* Vbi præterea sanci-
2 tur, quòd † tali casu proximior à Patronis neglectus debeat ad instar præsentati haberi, adeòut possit institutionem ab Ordinario consequi, *& in Bononien. Beneficij 9. Iunij præteriti in §. Non obstat coram R. P. D. meo Celso, cum alijs in Toletana Capellaniæ relatis 9. Iunij 1656. in principio coram me.*

Nec releuat, quòd Felix in pari consanguinitatis, gradu ex latere materno coniunctus existat perindè, ac si ip-
3 sius præsentatio legitima † debeat recenseri postquam omnes, tum agnationis, tum cognationis iura obtinentes sub Consanguineorum nomine regulariter includuntur, iuxta doctrinam Bartol. *in l. cum qui dum, §. quod dicitur num. 1. ff. de acquir. hæred.* Rota coram Cocc. *dec. 137. num. 21.* Et in
4 † specie, quòd verbum parentelæ ad descendentes ex masculis æquè, ac fœminis porrigatur, tradunt Soccin. sen. *cons. 37. num. 8. & 9. lib. 3.* Peregrin. *de fideicomm. ar. 22. num. 31.* Fusar. *de substitut. qu. 365. num. 1.* Rota coram Buratt. *dec. 755. num. 10. & 11.* ibique Adden. *num. 19.*
5 Præterquam † enim Consanguinitas Felicis, quæ per gradus omninò distinctos debet doceri, iuxta Text. *in cap. licet ex quad. de testib.* Lotther. *de re benefic.lib.2. qu.14. num. 99.* Rota coram bon mem. Coccino *dec. 105. num. 2.* Vrgellen. *dec. 8. num. 4. & in Maioricen. Beneficij 14. Decembris 1657. in §. Et licet coram me*, concludenti probationum
6 † genere aliquibus ex Dominis iustificari non visa fuit, ex explicita declaratione Annibalis paulò post Testamenti confectionem subsequuta corruit obiectio; Ipse enim sub Consanguineorum appellatione agnatos dumtaxat comprehendi decreuit Felice, pro quo fuerat requisitus,
7 prorsus excluso, † vt executorum inet comprobat depositio, quibus plena est adhibenda fides, siue quia dispositio dubia ex duobus valet Testibus declarationem assumere, secundum Bart. *in l. 2. num. 39. ff. de vulg.* Oldrad. *cons. 297.* Surd. *cons. 129. num. 28.* Cardin. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 12. tit. 16. num. 2.* Rota *dec. 765. num. 8. par. 2. recent.* coram Caual. *dec. 381. num. 7.* cum alijs relatis *in Bononien. Fideicommissi 10. Martij præteriti coram me*, siue ex quo
8 interpretatio dubiæ voluntatis † Testatoris ad exequutores testamentarios solet pertinere, itaut declaratio per ipsos subsecuta debeat admitti perinde, ac si ab eodemmet Testatore prodierit, vt aduertit Bald. *cons. 259. num. 1. vol. 4.* Anchar. *cons. 329. num. 2. in fin. & num. 3.* Paris. *cons. 26. num. 29. & 30. vol. 4.* Simon. de Præt. *de interpret. vltim. volunt. lib. 1. interpret. dubit. 2. solut. 4. num. 16. fol. 9.* Cardin. Mantic. *de coniect. lib. 3. tit. 1. num. 21. & 22.* Rota coram bon. mem. Merlino *dec. 456. num. 2. & 16.*
9 Quòd verò dispositio Annibalis † in casu proposito anceps existat ex facultate conuincitur exequutoribus delata eligendi extraneum in Capellanum amouibilem, donec in altero ex Consanguineis habilitas pro Capellani
10 † munere exercendo concurreret, hinc enim dum nulla fuit habita ratio Felicis ex latere matris consanguinei, tunc temporis sacerdotali munere, ac idoneitate præditi coniectura descendentium ex fœminis exclusiua exindè consur-
11 git, quæ pro declaratione † voluntatis solet regulariter admitti, vt adnotat Honded. *cons. 51. num. 34. lib. 2.* Rota *in Cathacen. hæreditatis 28. May 1648. coram Reuerendissimo Domino meo Decano, & in Auenionen. Legitimæ 8. Iunij 1657. in §. Tum quia propè finem coram R. P. D. meo Priolo.* Potissimè quia obliuionis causa in Testatore hoc casu ponderari non valet, quia ipsemet Felix adstipulationi Testamenti vti Testis interfuit.

Neque Ioannes sub prætextu, quòd alterum possideat beneficium à consequutione Capellaniæ poterit arceri. Licet enim à fundatore in Capitulo respiciente electionem Capellani extranei, & amouibilis præsentatio possessoris
12 alterius † beneficij interdicta fuerit, hæc tamen prohibitio nullatenus repetita censetur in hac Consanguineorum dispositione prorsus distincta, atque perfecta oratione concepta, iuxta doctrinam Bart. *in l. reputandus col. 2. vers. tertio casu, ff. de legat. 3.* Rota *in Romana hæreditatis de Fabijs 19. Iunij 1643. in §. Vndè fit coram bon. mem. Bichio*, licet ex dictione, *Item*, initium sumat, dum † illa sermonis dumta- 13
xat continuationem in proposito casu præsefertur, nec consequenter repetitionem qualitatis inducit, vt notat Bald. *dec. 58. num. 1. lib. 2.* Alexand. *cons. 66. num. 6. lib. 3.* Paris. *cons. 38.* Rota coram Buratt. *dec. 21. num. 9.* ratione potissimè diuersitatis inter casum vtrunque perspecta; In extraneo enim nulla affectionis ratio concurrebat. At secus in Consanguineo, qui tanquam † prædilectus à vinculo repetitio- 14
nis præsumitur immunis, vt notat Gabr. *cons. 97. nu. 6. lib. 1.* in his terminis Rota coram Buratt. *dec. 21. num. 43.*

Obiectio, † denique incompatibilitatis ex dispositione 15
Summi Pontificis per Ioannem reportata remouetur, quæ licet absque præiudicio iuris alteri quæsiti processerit, attamen Felici prodesse non valet, dum ex supra deductis omni iure conuincitur destitutus, Rota *dec. 179. num. 6. post secundum vol. cons. Farin.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papien.

Terracinen. Pecuniaria.

Veneris 30. Ianuarij 1660.

ARGVMENTVM.

Fundamenta decisionis in causa hac emanatæ circa damnum passum ob iteratam solutionem prætensi residui dotis sorori factam corruere, & mandatum exequutiuum pro fructibus esse relaxandum censetur.

SVMMARIVM.

1 *Damnum passum, quando immediatè, ac in indiuiduo propter causam reiteratæ solutionis euenisse probatum remanet, nedum pecuniæ sunt restitutæ, sed & fructus illarum ad rationem conuentam vlerius debentur.*

2 *Interpellatio, quando non præcedit aduersus partem super receptione pecuniarum ad vsuras, mora debitricis induci non potest ad effectum, vt fructus debeantur.*

3 *Obligatio soluendi vltra sortem principalem etiam fructus plenam scientiam pecuniarum sub vsuris existentium inducit, nec alia interpellatio requiritur.*

4 *Interpellatio non requiritur, nec mora debitoris ad effectum, vt fructus debeantur, cum de interesse damni emergentis in conuentione deducto agatur.*

5 *Appellatione à sententia lata super restitutione sortis principalis in deuolutiuo pendente, fructus nisi post terminatam causam per rem iudicatam prætendi non possunt.*

6 *Obligatio cum fuerit concepta in casu, quo reperirentur solutiones factæ per publica Instrumenta, ijsdem repertis terminatio causæ in deuolutiuo non est necessaria.*

7 *Communicatio facultatum, quando adest in commissione Rota via exequtiua procedere potest.*

DECISIO CLVII.

Fundamenta decisionis editæ sub die 4. Iulij præteriti * ex nouis adductis probationibus circa damnum passum per Nuntium Madecciam ob iteratam solutionem prætensi residui dotis scutorum 600. Rosæ eius sorori factam corruere in hac propositione visa fuerunt, & proptereà à decisis DD. recesserunt.

Cùm enim ex Instrumentis nuper in publica forma exhibitis, ac respectiuè datis *in Summ. dicti Nuntij num. 1. & 2.* iustificetur ipsum sub die vltima Iunij 1646. ad effectum soluendi huiusmodi residuum dotale suæ sorori imposuisse censum similis summæ in sorte principali ad rationem scutorum septem pro centenario ad fauorem Monialium Beatæ Mariæ de Cannis, dictasque pecunias eadem die persoluisse prædictæ Rosæ, quæ insimul cum Clerico Marco promisit sub obligatione Camerali illas restituere, ac respectiuè soluere fructus ad eandem

ratio-

rationem scutorum septem pro centenario in casu, quo reperirentur solutiones dicti residui dotis mediantibus Instrumentis publicis, seu alijs scripturis authenticis; remanet
1 hinc probatum damnum passum per d. Nuntium † euenisse immediatè, ac in indiuiduo propter illam causam reiteratæ solutionis, & proindè in vim d. obligationis Rosæ, & Marci, nedum erant restituenda scuta 600. sed vlterius debentur etiam illorum fructus ad rationem conuentam, iuxta decisionem Mohed. 2. *ante num.* 1. *de vsur.* Couar. *var. lib.* 6. *quæst.* 1. *art.* 3. *col.* 2. *vers. secunda conclusio*, Menoch. *consil.* 1027. *num.* 2. Honded. *cons.* 50. *num.* 15. *tom.* 1. plenè admisit Rota *in Lauellen. pecuniaria* 26. *Nouembris* 1650. *coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado* §. *fin.*
2 Nec vrgere visum fuit, † quòd nulla præcesserit interpellatio aduersus Rosam super receptione dd. pecuniarum ad vsuras, per quam induci potuerit mora debitricis ad effectum, vt controuersi fructus debeantur, ex *l. mora* §. *primò ff. de vsur.* cum alijs allegatis *in decis.* quæ reuidetur §. *fin.*
3 Nam vltrà quod ex obligatione † facta per dictam Rosam soluendi vltra sortem principalem etiam fructus ad rationem scutorum septem pro centenario, sicuti promiserat Nuntius in Instrumento census ob dictam causam celebrato resultat plena scientia, quòd dictæ pecuniæ extabant sub vsuris, nec ideò opus erat alia interpellatione, cessat ta-
4 men quæcumque † difficultas, quia cum in præsenti agatur de interesse damni emergentis deducto in conuentione non requiritur interpellatio neque mora debitoris ad effectum, vt fructus ob dictam causam debeantur, Honded. *cons.* 36. *num.* 30. *lib.* 2. Molin. *de Iust. & iur. tract.* 2. *disput.* 305. *num.* 15. Gratian. *discept. forens. cap.* 240. *num.* 2. Rota *decis.* 132. *num.* 3. *part.* 4. *recent. post secundum vol. cons.* Farin. *decis.* 331. *sub num.* 9. Add. ad san. mem. Gregor. XV. *decis.* 148. *sub num.* 4. *vers. hac tamen conclusio*.
5 Nec releuat, † quòd sententia lata super restitutione dictorum scutorum 600. fortis principalis adhuc pendeat appellatio in deuolutiuo, & ideò tales fructus prætendi nequeant, nisi post terminatam causam per rem iudicatam:
6 † quoniam cum obligatio, de qua agitur fuerit concepta in casu, quo reperirentur solutiones prædictæ per Instrumenta publica, seu scripturas authenticas pro adimplemento talis conditionis non est necessaria terminatio dictæ causæ in deuolutiuo, sed sufficit fuisse repertum Instrumentum dictæ solutionis, iuxta formam, sub qua conditio prædicta concepta fuit quemadmodum agnouit Rota in priori instantia coram R. P. D. meo Priolo, in qua prætia decisione edita super tali restitutione fuit relaxatum mandatum executiuum vigore facultatum ab A. C. communicatarum in commissione dictæ causæ, quarum virtute hodiè pro fructibus quoque DD. censuerunt relaxandum mandatum executiuum, cum Rota, quando adest
7 communicatio dd. facultatum in † commissione præcedere possit eadem via executiua, iuxta not. per Marchesf. *de commiss. appell. ab oblig. Cam.* §. *primo num.* 88. *fol.* 700. *tom.* 1. & dixit Rota coram Coccino *decis.* 78. *num.* 9. cum alijs adductis *in Bononien. dotis* 10. *Decembris præterit coram R. P. D. meo Celso*, §. *Immò dum Signatura*.
Et ità vtraque, &c.

Decisio hac emanata in hac eadem causa, quæ hic allegatur sub die 4. Iuly 1659. coram eodem R. P. D. Priolo, impressa supra in hac eadem part. 3. Recent. decis. 113.

R. P. D. CERRO,
Postea S. R. E. Cardinali

Neapolitana Hæreditatis.

Veneris 30. *Ianuarij* 1659.

ARGVMENTVM.

Testator, si ordinauerit hæredi, vt certum quid adimpleat, & in casu non adimplementi apponat pœnam priuationis, alium substituendo. Dum hæres omnem adhibuit diligentiam pro adimplemento ita vt per eum steterit, quod omnia non adimpleuerit, non est locus pœnæ, cum non adsit dolus, vel malitia, sine quibus non intrat priuatio.

SVMMARIVM.

1 *Conditio apposita à Testatore, & si adimpleta non fuerit, cadat heres ab herede, quando non intret.*
2 *Priuationis pœna non incurritur, nisi adsit dolus, vel malitia.*
3 *Causa qualibet excusat, ne quis incidat in pœnam.*
4 *Iustificatio, vt quis incidat in pœnam, probatio debet esse plena, & concludens.*
5 *Confessio, quanulla est non attenditur.*
6 *Actor, quando agitur de probanda negatiua, & materia est pœnalis grauatur concludenti probatur.*
7 *Lites, possunt esse causa, ne præceptum Testatoris adimpleatur.*
8 *Heres operaris, quantum potest pro adimplenda voluntate Testatoris dum per eum non stat, non priuandus est hæreditate, & num.* 9. *&* 10.
11 *Diligentiam possibilem omnem, quando quis adhibuit pro aliquo adhibendo, non potest dici in dolo, & culpa, & num.* 15.
12 *Excusatio, quando est iusta, attendenda est, & excusat.*
13 *Excusatio dicenda est iusta, dum est canonizata per sententiam.*
14 *Monitio, vt quis aliquid adimpleat, non supponit, de præterito fuisse incursam pœnam.*
15 *per Transactionem dimittens, quando verè dicatur alienare, & quando secus, & num.* 16.
16 *Acquirere, quando quis dicatur, & non alienare, seu distrahere.*
17 *Heres, si transigendo, recuperat maiorem partem hæreditatem non dicitur alienare, sed acquirere, & num.* 18. 19. *&* 20.
21 *Transactio, quando est vtilis non dicitur prohibita, quamuis prohibitio esset ampla.*
22 *Acquisitio non est vocanda alienatio.*
23 *Verba sententiarum sunt intelligenda prout de Iure.*
24 *Pœna opposita in vna parte Testamenti, non est extendenda ad alteram partem.*
25 *Clausula*, & non altrimenti, & non in altro modo, *quid operetur.*

DECISIO CLVIII.

Nobilis Mulier Fœlix Maria Vrsina Ducissa Grauinæ hæredes vniuersales sibi scripsit Domum, & Patres S. Mariæ in Porticu Burgi Chiaiæ Ciuitatis Neapolis Congregationis Matris Dei cum onere erigendi in dicto loco Chiaiæ statim sequuto eius obitu Domum Nouitiatus formati pro viginti Nouitijs, iuxta Constitutiones Religionis, addita amplissima prohibitione alienandi, & in casu non implementi, seu contrauentionis succedere voluit in sua hæreditate Domum, & Patres Ministrantes Infirmis pariter Ciuitatis Neapolis, vt latiùs *in Summario impresso Patrum S. Mariam Porticu num.* 1. *&* 2.

Verùm quia Patres Ministrantes Infirmis supponentes factum esse locum ipsorum vocationi ob multas contrauentiones longa serie in facto deductas, quæ tamen reducuntur ad tres magis considerabiles, & cæterarum ferè complexiuas, nempè quod Patres B. Mariæ erigi non curauerint Nouitiatum iuxta præceptum, & enixam voluntatem Testatricis, & duas alienationes fecerint transigendo cum Duce Ferdinando Vrsino de Bisignano, & cum Octauio Blanco, petebant immissionem, quam Rota censuit non esse † concedendam, quia non probatur defe- 1
ctus implementi, nec contrauentio, & quod magis est, non instificatur dolus, nec malitia, sine quibus nunquam incurritur † pœna priuationis, Dec. *cons.* 273. *num.* 2. *vers.* 2
& primò non est, Honded. *cons.* 58. *num.* 35. *lib.* 1. Menoch. *cons.* 214. *num.* 42. *& cons.* 728. *num.* 15. Rota *decis.* 429. *num.* 3. *part.* 4. *diuers.* coram Merlin. *decis.* 491. *num.* 1. & coram Eminentiss. D. Cardin. Otthobono *decis.* 110. *num.* 13.
Et quælibet causa † etiam iniusta sufficit, vt huiusmodi 3
pœna euitetur, Eugen. *cons.* 53. *num.* 36. *lib.* 2. Gabriel. *cons.* 90. *num.* 26. *& seqq. lib.* 2. Honded. *d. cons.* 58. *num.* 37. *cum seqq. lib.* 1. Marcobrun. *cons.* 36. *num.* 45. Menoch. *cons.* 903. *num.* 11. san. mem. Gregor. *decis.* 388. *num.* 4. Buratt. *decis.* 182. *num.* 23. *cum alys allegatis in Bononien. fideicommissi de Rubeis* 23. *May* 1644. *coram Eminentiss. D. Card. Corrado* §. *Primò quia plures*.

Non probatur inquam defectus implementi circa erectionem Nouitiatus, quia asserta confessio Patrum B. Mariæ, & rela-

& relatio Architecti ad hunc effectum relatæ in *Summar.*
4 *Actor. num.* 13. *&* 14. non † iustificant plenè, & concludenter (vt opus est in hac facti specie) negatiuam erectionis, quinimmò ex dicta confessione contrarium potius educitur, dum dicitur, ibi, *Si è ancora incaricato all'esponente, che esso debba fare la spesa della sudetta fabrica, la quale già incominciata non si è potuto finire per non esserci stato sufficiente denaro à sodisfare li pesi hereditarij in conformità del disposto nel Testamento &c. dicto Summario impresso*
5 *num.* 17. Hinc enim, vel huiusmodi † confessio retorquetur, vel saltem nulla ex ea elici potest iustificatio, quæ prosit Actoribus, qui de iure tenentur iustificare non implementum, & contrauentionem, quamuis in negatiua con-
6 sistat, † per probationes plenas, & necessario concludentes, aliàs audiri non debent, Bart. *cons.* 137. *num.* 3. *in fine vers. super quarto lib.* 1. Cyriac. *controu.* 289. *num.* 16. *& seqq.* Card. Seraph. *decis.* 889. *num.* 1. *&* 2. *ac per totam*, *Rota in Calaguritana Capellæ de Alberite* 14. *Decembris* 1592. coram Gypsio apud Marchesi. *de Commiss. part.* 1. *fol.* 122. *n.* 1. *& sub num.* 4. *vers. Quoniam aduertendum est.*

Concurrentibus præsertim causis excusationis, quæ opti-
7 mè resultant, tum ob † lites statim subortas in adipiscenda possessione *dicto Summario impresso num.* 4. *&* 5. tum ex satis noto populari tumultu Ciuitatis Neapolis de anno 1648. tum etiam ob subsequutam Constitutionem Innocentij De-
8 cimi prohibentem † Nouitiorum receptionem, ob cuius resistentiam pluries fuit institutum pro licentia apud dictum Pontificem, seu penes Sacram Congregationem ab eodem de super deputatam, quæ illam concessit ann.
9 1651. pro admittendis ad professionem sex Nouitijs † ante Constitutionem receptis, & pro recipiendis ad habitum alijs tribus dumtaxat, pro vt recepti fuerunt; Renouatisque precibus apud Sanctissimum Dominum Nostrum Alexandrum VII. etiam in plena Signatura Gratiæ placuit Sanctitati Suæ prius concedere Patribus dilationem pluries deinde prorogatam ad adimplendum Testatricis volunta-
10 tem, & vltimo loco † anno 1658. licentiam impartiri recipiendi decem Nouitios, qui illicò fuerunt recepti *dicto Summario impresso num.* 19. *&* 20. Inde enim dum Patres
11 B. Mariæ omnes possibiles diligentias adhibuerunt, † prætendi nequit, quod dolosè, & malitiosè non impleuerint, pro vt necessarium est ad incurrendam pœnam priuationis, atque ab ea excusantur, dum non solùm non concurrit causæ iniustitia, quæ sufficit, sed probabiles, & iustæ excusationis rationes afferuntur, *ex iuribus supra allegatis.*

Accedente etiam sententia absolutoria lata anno 1652. ad ipsorum fauorem in Tribunali Reu. Fabricæ S. Petri Neapolis aduersus prætensam inobseruantiam post præceptum soluendi eidem Fabricæ scuta 5070. *dicto Summario impresso num.* 9. quæ propterea certè excludit dolosum,
12 † & malitiosum non implementum; Et quamuis in ea moneantur Patres, vt in futurum adimpleant, huiusmodi
13 tamen monitio non supponit † de præterito incursam fuisse culpam, de qua hodiè principaliter agitur, sed dumtaxat respicit tempus futurum in verbis expressum, quo inspecto
14 † Patres omnia ex parte sua impleuerunt.

Minusuè iustificatur contrauentio, ex quo Patres S. Mariæ anno 1650. præuia Transactione relaxauerint Duci Ferdinando Vrsino creditum hæreditarium scutorum
15 18. mil. Quamuis enim super bonis alienari prohibitis † non licet transigere ea dimittendo ad text. *in l. non solum C. de præd. & alijs reb. minor.* hoc tamen procedit, quando prohibitus alienare possidet omnia bona hæreditaria prohi-
16 bentis, tunc enim si per transactionem † aliqua dimittit, verè alienat, & prohibitioni, ac præcepto Testatoris contrauenire videtur. At secus est, quoties omnia bona hæreditaria, seu illorum maiorem partem non possidet, sed ab alijs occupantur, & prætensiones per occupantem deductæ saltem reddunt dubium, perplexum, & euentuale ius ipsum hæreditarium; hoc enim casu si transigendo
17 † aliqua dimittit, & maiorem partem pro hæreditate recuperat, dicitur acquirere, non autem alienare, nec distrahere, vtileque negocium pro hæreditate gerere, Cephal. *cons.* 375. *num.* 30. *cum seqq.* Surd. *cons.* 451. *num.* 25. Fusar. *de subst. quæst.* 708. *num.* 10. *&* 12. Rota coram Merlino *decis.* 867. *num.* 11. *&* 12.

Hic autem est casus noster, quia maior pars substantiæ
18 hæreditatis impediebatur à Duce † Ferdinando mediante sequestro apposito 1. *Februarij* 1647. *dicto Summ. impress. dicto num.* 4. *&* 5. cuius possessio à Patribus non potuit vnquam obtineri, nisi post Transactionem; Ille verò vnà cum Consanguineis prætendebat subiecta esse fideicommisso, & Consuetudini Neapolitanæ tam bona hæreditaria, quàm donata, & hoc iure ea vindicare intendebat; Vnde nisi ad Transactionem Patres deuenissent, sed per sententiam Iudicis finem litis expectassent, siue contraria, siue fauorabilis foret, vndique adfuissent angustiæ, nam primo casu sequuta declaratione † pro fideicommisso, & præfata 19
Consuetudine, bona spectabant ad Ducem, & Consanguineos, nihil verò, vel quid minimum consequi poterant Patres vti hæreditarium Ducissæ, & bona donata, pro quorum manutentione ipsa obliuerat hæreditaria, dimittere coacti fuissent; Secundò verò casu, quatenus fuisset declaratum non extare fideicommissum, sed bona esse libera, excludebantur quidem Dux, & Consanguinei, sed aperiebatur via Creditoribus Ducis Michaelis Antonij Vrsini (in cuius hæreditate controuersa bona fuerant, & post cuius mortem ad Ducissam peruenerant) qui prætendendo credita ascendentia ad Ducatos 150. mil. & vltra, omnia bona donata, † & hæreditaria, vel 20
saltem maiorem illorum partem occupassent; Vndè vtilius, & prudentius fieri non potuit, quàm non expectato litis fine ad Transactionem deuenire, ex qua dimisso tantùm credito, seu censu scutorum 18. mil. (idque sub pluribus obligationibus, conditionibus, & pactis etiam resolutiuis fauore Patrum, & hæreditatis,) ipsi consequuti fuerunt hæreditatem, & bona omnia etiam cum iuribus fideicommissi à Duce Ferdinando cessis, tam proprio, quàm consanguineorum nomine, *dicto Summario impresso num.* 6. quibus mediantibus aduersus præfatos Creditores Michaelis Antonij validè hæreditatem tueri possunt; Ideòque quatenus etiam præfata dimissio aliquam præseferret alienationem; attamen tanquam alienatio nedum vtilis hæreditati, sed etiam necessaria † nullatenus cen- 21
setur prohibita quamuis prohibitio sit ampla, Socc. Iun. *cons.* 28. *num.* 5. *& seq. lib.* 2. Alb. *cons.* 97. *num.* 13. *cum seqq.* Hond. *d. cons.* 58. *num.* 33. *lib.* 1. Crot. *cons.* 65. *num.* 15. *& seq. lib.* 1. Molin. *de primog. Hispan. lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 25. *vers. quod si ea transactio*, Fusar. *de substit. quæst.* 718. *num.* 59. *&* 71.

Minùs etiam obstat alia transactio facta cum Octauio Blanco super censu ducatorum 5600. per ipsum proprio nomine empto: Quia in ea nil prorsus Patres alienarunt,
† sed acquisiuerunt ratam sortis principalis dicti Census 22
scutorum 1600. & alios ducatos mille pro fructibus decursis: nullo enim modo iudicialiter huiusmodi quantitatem Patres consequi potuissent, cum obstaret prohibitio Testatricis, & non haberent iustificationes, quod census fuerit emptus pecunijs ad Ducissam spectantibus: Nec momenti est sententia A. C. reseruans iura Patribus agendi contra Octauium pro recuperatione pretij dicti Census, quia intelligitur † pro vt de iure, quatenus sci- 22
licet id iustificare possent, ac respectiuè agere, & non aliàs. Et sic nec refert promissio facta in Transactione de non molestando Octauium pro vlteriori illius restitutione; nam remanet inutilis, dum reuera eum legitimè molestare nequeunt.

Prætensio autem, quòd ex forma Testamenti Ducissæ non potuerint Patres cum eo litigare, non facit ad rem pro obtinenda immissione; quia in casu contrario nulla
† fuit adiecta pœna priuationis, quæ apposita in vna par- 24
te testamenti non trahitur ad aliam, Dec. *dicto cons.* 273. *num.* 3. Marcobrun. *dicto cons.* 36. *num.* 75. *ad finem cum seqq.* Eugen. *dicto consil.* 52. *num.* 12. *& seq. lib.* 2. Surd. *cons.* 559. *num.* 6. Et Actores non sunt substituti in hoc casu, sed ibi, *di alienatione, vendita, distrattione, obligatione, ò applicatione*, cum clausula, † *e non altrimente, ne in altro mo-* 25
do &c. quæ operatur, vt substitutio in alijs casibus dicatur denegata, *vt in simili* Card. Seraphin. *decis.* 838. *n.* 7. *&* 8. Et ità vtraque, &c.

R. P. D. TAIA.

Romana Legitimæ.

Veneris 30. *Ianuarij* 1660.

ARGVMENTVM.

Legitimam filijs deberi, nec ab ea filias excludi nisi à Patre, Auo, fratre, & Patruo dotatas; plurima de dote Patri ad effectum donandi filiis data

data examinantur, *Textus l. 5. si quis certam &c.* explicatur, & de dote profectitia, & aduentitia per totam decisionem ingeniosè disputatur.

S V M M A R I V M.

1 *Legitima, quàm Constitutio Iustiniani vsque ad verecundiam natura introduxit filijs à Parentibus debetur.*

2 *Filia à Patre, Auo, fratre, & Patruo dotata à legitima ex statuto Vrbis excluduntur.*

3 *Patruus est frater Patris tertio gradu, Patruus magnus autem frater Aui quarto gradu.*

4 *Statuta ad literam, & prout iacent sunt intelligenda.*

5 *Dos Patri ad effectum donandi filia data à Patre profecta censetur.*

6 *Donatio facta fratris filio, qui filiam dotare tenebatur, ipsi vti proximiori potius, quàm filia facta præsumitur.*

7 Textus l. 5. si quis certum &c. *de dote profectitia, & aduentitia probationem contrariam suadere videtur.*

8 *Titulus dotis diuersitatem Iuris, & aduentitia, & profectitia dotis inducit.*

9 *Donatio alicui facta cum conditione eandem in dotem pro filia donandi, cur potius aduentitia, quàm profectitia censeatur.*

10 *Pater nihil aliud debet filia, nec pro ea, quàm dotem soluere tenetur.*

11 Textus l. 5. *prosequendo exempla, & effectus dubium de dote aduentitia, & profectitia tollit.*

12 *Obligatio dandi, & conditio si non dederit teneri contra naturam profectionis sunt, ea quæ Patris sunt voluntariò dantur.*

13 *Dos non est profectitia, siue extraneus siue Vxor marito dederit, vt ex ea filiam dotet.*

14 *Donatio Patri facta nisi contemplatione filia processisset, simpliciter proprio Patris arbitrio relinquendo data præsumeretur.*

15 *Index solus absque vlla alia obligatione Patrem ad dotandam filiam compellere potest.*

16 *Dos, & omnia profectitia quatenus profectitia, sunt paterna.*

17 *Dos si profectitia esset Patri donata videretur, & donatio non valeret.*

18 *Donatio in filium, vt valeat potius, quàm pereat, facta dicenda est contemplatione filia non Patris, vt delegataria filia, Patre instituto.*

19 *Donatio Patri ad dotandam filiam facta, vt effectum sortiatur, filiam tanquam donatariam subalternam, Patrem tanquam donatarium principalem includit.*

20 *Donator donando Patri, vt filia in dotem, daret, non Patris, sed filia contemplatione dotem constituisse, Patremque grauare non honorare voluisse præsumitur.*

21 Textus leg. 5. *secunda pars obseruata digna examinatur.*

22 *Dos à matre filia donata, ex eo quod non est donatio vxoris Viro cuius solo ministerio ad effectum dotandi vsa fuit, vti donatio in filiam valet.*

23 *Dos inutilis profectitia vtilem aduentitiam non facilè continet.*

24 *Donatio directè à Consanguineo in consanguineam filiæ familias, facta potius contemplatione filia, quàm Patris ex veriori opinione Doctorum censetur, quidquid de consanguineo extraneo dotanti dicatur.*

25 *Extraneus intelligitur omnis citra Parentem, qui per virilem sexum ascendens personam dotantem in potestate habet.*

26 *Fœmina ex statuto Vrbis ab aliqua persona extra comprehensas in eo dotata, ab hæreditate Patris non excluditur.*

37 *Lex* 6. ff. de collat. dot. *non obstat cum in ea de Auo filio magis affecto, quàm alijs agatur.*

28 *Lex* §. Si quis Patri, *an dotata filia donationem Patri factam in solutionem debiti paterni computet.*

29 *Donatione Patri in dotem filia sub incerto cuius futurum esset onus dotandi facta, à futuro euentu quis superuineret post dotationem non solùm post destinationem pẽdet.*

30 *Legatum non dicitur Patris contemplatione relictum cum ei ex voluntate Testatoris emolumentum non fuerit acquisitum.*

31 *Dos conditionalis licèt, tam ex sua natura, quàm ex ipso facto in tempus incertum constituatur, eam tamen ad mortuum Patrem pertinuisse minimè censetur.*

32 *Contemplatio filiæ dotandæ in concursu fratrum post mortem Patris dotaturorum vnde colligitur.*

33 *Puella cognita donatori, & ab eo summè dilecta alijs in concursu dotis præferenda censetur.*

34 *Filia propter Patrem dilecta causam sufficientem profectitiæ dotis non inducit.*

35 *Dos filia adhuc innubili constituta animum dotantis ad fauorem solius filia explicat.*

36 *Patruo magno distinctè donante, patri purè, filia sub conditione dotis, donatio etiamsi dedisset Auus distincta videtur.*

37 *Augmentum cum cessione Iurium datum doti principali non obstat.*

38 *Donatoris mens expressis verbis significata iuxta verisimilitudinem non debet interpretari, nec id subaudiri, quod ex verbis nullo modo concipi potest.*

39 *Donator agnationi dote profectitia consulendo, aduentitia eidem agnationi proficiente consulere voluisse censetur.*

D E C I S I O   CLIX.

SAn. mem. Vrbanus Octauus donauit D. Don Thadeo q. D. Don Caroli fratris filio *ad effetto di dare in Dote tanto la sorte principale, quanto i frutti moltiplicati à Donna Lucretia sua filia caso, che si mariti, e non pigliando marito per qualsiuoglia causa, tutta la detta somma tanto di sorte, quanto di frutti s'applichi, e s'incorpori alla seconda successione da instituirsi senza, che la sudetta Donna Lucretia acquisti Ius ne attione alcuna in detta somma, e frutti, come s'esprimerà in detta successione &c.* cum pridem instituisset primam successionem, & cauisset in ea fœminas ex familia de Barberinis durante linea masculina, vt supra exclusas, non extantibus alijs bonis vltra supposita huiusmodi donationi congruè dotari, & alimentari etiam ex Inuestimentis, & multiplico, vt supra faciendo &c.

Nupsit D. Donna Lucretia Serenissimo Duci Mutinæ, cum ea Dote scut. 150. mil. & 50. mil. superadditis ab Eminentissimo D. Cardinali Barberino Patruo vsque ad integram Dotem 200. mil. pacto Conuento, *Che queti &c. e nell'istesso modo renunty in fauore del Signor Principe di Pelestrina, e dell'altri maschi, compresi nel sudetto Ius succedendi tutto quello, che per causa di dote di legitima, e di supplimenti come anco per successione in qualunque modo, e per qualsiuoglia titolo, e ragione etiam non pensati potesse pretendere nel detto Ius succedendi nell'heredità del Signor Taddea Padre, e della Signora Anna madre &c.* & occasione mortis dictæ D. Annæ matris orta non lite, sed vix quæstione per fraternam concordiam consulta est plena Rota an debeatur materna legitima Serenissimæ D. Ducissæ in casu, & ad effectum, de quo agitur, propositoque hodiè dubio, eadem Rota plena deberi respondit.

Debetur enim legitima † filijs à Parentibus, quam Con- 1
stitutio Iustiniani vsque ad verecundiam naturæ introduxit, vt ipse inquit §. *sed hæc institut. de inoffic. Testam. post l. omnimodè 30. ff. eod. cum simil.*

Nec videtur obstare † *Statut. Vrbis 145. lib.* 1. Imò vide- 2
tur iuuare, vtpotè, quòd ibi filiæ ab vna ex prædictis personis dotatæ, nempè Patre Auo, fratre, & Patruo solùm excluduntur, vt sæpè obseruauit Rota *decis.* 316. *num.* 7. *&* 8. *part.* 6. *& decis.* 100. *num.* 12. *part.* 7. *& decis.* 183. *num.* 11. *vers. præterea, & seqq. part.* 8. & hæc dotata fuit à Patruo magno, & maximo non tantùm in hac donatione, sed etiam
prius in Iure succedendi, vt supra, & Patruus est † frater Pa- 3
tris tertio gradu, Patruus magnus autem frater Aui, quarto gradu, *l.* 10. §. 3. *gradu, &* §. 4. *gradu, ff. de grad. affin. & instit. de grad. cognat.* notant *dd. ad l.* 1. *C. de success. edit.* & in huiusmodi Statut. Bald. *consil.* 12. *num.* 1. *& cons.* 258. *lib.* 3. Alex. *consil.* 97. *num.* 4. *& seqq. lib.* 2. Gabr. *de stat. conclus.* 7. *num.* 3. Mart. *summ. succ. part.* 3. *quæst.* 9. *tot. art.* 1. & passim Molin. *de Primogen. cap.* 5. *num.* 11. *lib.* 3. maximè stante
alio Statuto Vrbis, quod statuta intelligantur ad † litteram, 4
& prout iacent, Rota post Fenzon. *decis.* 115. §. *non obstat*,
& in hoc ipso statuto ad exclusionem Patrui magni, Galganett. *ad d. stat.* 145. *sub init. post ibi alleg.*

Verùm est ad subsidium præsumptionum quibus potis-
simum quæstio agitur, † & agitatur, & quamuis si quis 5
Patri donaturus dotem dedit hanc quoque à Patre profectam esse, verùm est *l.* 5. *sub init. ff. de Iur. dot.* quia etsi
præsumeretur † id fecisse animo donandi præsumeretur po- 6
tius voluisse donare fratris filio, qui dotare tenebatur

filiam, quam eidem filiæ, & ita tenent magis communiter DD. apud Merlin. *de legit. lib. 2. tit. 2. quæst. 16. num. 9. & seqq.* Mangil. *de imput. quæst.* 24. & Rot. *d. decis.* 183. *num.* 9. quia cum fratris filius sit proximior, eiusdem fratris filij filia magis efficiatur eidem fratris filio, vt prosequitur Merlin. *cum alleg.* & ex hoc inferatur donatum Patri, vt filiæ in dotem daret, dotem esse à Patre profectam.

7 Secus tamen visum † est ad text. *clarum dicta l.* 5. §. *si quis certam*, ibi, *si quis certam quantitatem Patri donauit itaut hanc pro filia daret non esse dotem profectitiam &c. obstrictus est enim, vt det, aut si non dederit conditione tenetur.* Hoc & in matre *Iuris esse si forte sub ea conditione Vxor marito det, vt pro filia genero in dotem daret, nec videri Vxorem marito donasse; rectissimè ergo ait, vt non sit introducta donatio Iure ciuili, non enim adhoc dedit, vt ipse habeat, sed vt Genero pro filio expendat. Denique si non dederit conditione tenetur esse igitur dotem istam aduentitiam &c.* quo text. nihil apertius, aut splendidius esse scripsit in puncto Vrsin. *de success. feud. part.* 3. *quæst.* 1. *art.* 7. *num.* 8. Et vltra Textum nobis donationis titulus satis apertus remanet prius Patri in donatione pura citra obligationem postea conditionata dandi in dotem filiæ.

Neque visa est satisfacere adducta diuersitas facti in eo text. *si quis certam quantitatem Patri donauit, vt hanc pro filia daret &c.* non esse expressam à Donatore titulo Dotis, & in nostro pacto, vbi Donator donauit, *Ad effetto di dare in Dote*, additum fuisse titulum Dotis, quod diuersitatem

8 Iuris, † & aduentitiæ, & profectitiæ dotis inducit ad Angel. *cons.* 78. *in fin.* Gabr. *de Iur. dot. conclus. vltima num.* 2. Merlin. *de legit. lib.* 2. *tit.* 2. *quæst.* 16. *sub num.* 24. Magon. Florent. *decis.* 13. *num.* 5. & 7.

9 Quia præmisso, quòd † declarat Odofred. si aliquis donauit, mihi 100. vt deberem illa 100. dare in dotem pro filia mea hoc casu non est profectitia dos &c. & ampliùs ibidem, vt infra Salicet. si rationes sequimur eo magis aduentitia dos illa videtur, quæ non solum quantitatem, sed etiam titulum Dotis habet à Donatore Patris, quàm ea, quæ solam quantitatem habet, ab ipso Donatore titulum verò Dotis proficiscentem à Patre, & profectitium à filia recognoscendum, & manifestè *si cum Pater debeat filiæ*, (& sic absque titulo Dotis) *voluntate eius dederit, dotem aduentitiam esse concludit text. in §. cæterùm d. l.* 5. vti de casu magis dubitabili.

Deindè, quia cùm text. dicat *si quis certam quantitam Patri donauit, itaut hanc pro filia daret non esse dotem profectitiam &c.* absque alia expressione in Dotem dare videtur hoc ipsum, *itaut hanc pro filia* daret pro dote acceptum,

10 quomodo accipi solet, ac debet, quid enim aliud † debeat filia, & soluat pro filia Pater, quàm dotem præsertim sub *rubr. de Iur. dot. ad gloss. principalis cap.* 9. *de offic. & pot. Iud. deleg. in* 6. & Bart. *ad rub. C. quibus muner. excus. lib.* 10. vbi dicitur rub. esse de text. & in longa quoque lege de profectitia, & aduentitia dote, nec non cauendum est dici in text. *vt hanc pro filia daret non, vt hanc filiæ daret.*

11 Denique, quia clarius † se se declarat text. quàm vt dubitan. locum relinquat, dum prosequitur exempla, & effectus *Hoc, & in matre Iuris esse si forte sub ea conditione Vxor marito det, vt pro filia genero in dotem daret &c. & l. siue Vxor* 35. *ff. de donat. inter Vir. & Vxor*, & ibi *gloss.* & Bart. & vtrobique in vtraque parte *d. §. si quis certam* subijcitur communis ratio, nempè in prima *obstrictus enim, vt*

12 *det, aut si non dederit conditione tenebitur & in secunda † Denique si non dederit conditione tenetur*, quæ contra naturam profectionis sunt, quia & voluntariè dantur, & Patris ipsius sunt, §. *Igitur liberi Instit. per quas poss. cuiq. acquir.* Cardin. Mantic. *de coniect. lib.* 8. *tit.* 16. *num.* 1. & benè exequans

13 vtramque partem Salicet. *summat siue extraneus, † siue Vxor marito dederit pecuniam, vt ex ea dotet filiam, dos non est profectitia*, & declarans *d. §. si quis certam* Socc. Iun. quod ille, qui dedit Patri principaliter motus fuit contemplatione filiæ dedit enim ea lege, vt filiæ daret, quod si

14 contemplatione Patris † motus fuisset, dedisset ei simplicem proprio eius arbitrio relinquendo &c. apud Socc. Iun. *in l.* 4. *ff. ad l. falcid. num.* 112. *vers. ad secundum respond.* & ve-

15 rius, & receptius est per solum † Iudicis officium Patrem compelli posse ad dotandam filiam, quod nullam præsupponit obligationem ad doctrinam Barr. &c. apud Barbos. *ad l.* 1. *ff. solut. matrim. part.* 4. *num.* 5. Fontanell. *de pact. nupt. claus.* 5. *gloss.* 1. *part.* 1. *num.* 29. Rota *Bonon.* apud Bar. *decis.* 29. *num.* 1.

Et hoc videtur † solùm, & solidum fundamentum, quia 16
cum Dos, & omnia profectitia quatenus profectitia, sunt paterna, Dos hæc non potest dici profectitia, nam si profectitia esset † Patri donata videretur, & consequenter do- 17
natio non valeret, etenim cum ille sit iam donatarius, sub modo dandi in dotem filiæ, *iuxta l. primam C. de donat. quæ sub modo* si dare deberet, vti profectitiam patiens vigore *d. l.* 1. conditionem, & venditionem à filia, vel pro filia pateretur à se ipso, & id quòd sibi donatum est à se ipso sibi debitum quoque reperiretur, quod permissum non † est 18
quod ergo donatio in filium potius valeat, quàm pereat facta dicenda est contemplatione filiæ, non Patris, vt delegataria filia instituto Patre apud Menoch. *cons.* 183. *sub num.* 10. *& seqq. lib.* 1. vbi de fratribus, & pro præclarissima coniectura Card. Mantic. *d. tit.* 16. *num.* 12. *modern.* Michalor. *de fratr. part.* 1. *cap.* 39. *num.* 32. & pariter dicen. de filia Donataria sub alterna, Donatario † principali 19
Patre illa communi ratione, quia à se vindicare non potest *l. legatum* 119. §. *heredi ff. de legat.* 1. benè Menoch. *d. consil.* 183. *sub d. num.* 10. † Et quia Donator donauit Patri, 20
deinde in effectu eum grauauit ad dandum in dotem filiæ consequens est fecisse propriæ filiæ contemplatione, non Patris, nam Donator voluit eum grauare, non honorare, ad tradita à Cephal. *cons.* 485. *sub num.* 35. & 36. & prosequitur Io: Anton. Bellon. *cons.* 60. *sub num.* 37. *vsque ad* 41.

Et ad tollen. † supradictas differentias obseruatur ipsa 21
secunda pars text. *in narrat. si forte sub ea conditione Vxor marito det, vt pro filia Genero in dotem daret*, repetita deinde ratione generaliter prout in prima parte, *non enim ad hoc dedit, vt ipse habeat, sed vt Genero pro filia expendat*, & esse tacitus titulo dotis qui supra continebatur in his verbis, *vt pro filia daret, hic vt pro filia Genero expendat* sola differentiola Generi supra taciti, & infra expressio.

Neque ratio secundæ † partis text. dotem à matre dona- 22
tam filiæ esse aduentitiam fuisse videtur, quia non valuisset donatio Vxoris viro, nam ex hoc ipso, quod non erat donatio Vxoris viro, valuit vti donatio in filiam *Non enim ad hoc dedit, vt ipse habeat, sed vt Genero pro filia expendat*, & solo viri ministerio vsa ad litteram *l. Sulpitius* 50. *ff. de donat. inter vir.* Bald. *ad l. vnicam C. de inoff. dot. num.* 6. *ad finem*. Præterquam quod inutilis profectitia dos, † vtilem aduentitiam non facilè contineret, 23
& cum tractamus de obligatione inducenda si non, valet, quod ago, vt ago, nec valet vt valere potest, *l.* 1. §. *eum qui ff. de const. pecun.* & ibi Bart. & tantò minus cùm tanta differentia inter donationem directam in Virum, & conuersam in filiam.

Nec *Angel.* alijque supra oppositi visi sunt obstare, nam obstarent Textualibus supradictis, & hi DD. agunt de datis à coniuncto, & plerumque ab auo filiæfam. sub alia distinctione, an Pater esset aut non esset obligatus, nulla considerata differentia dandi filiæ, vel Patri pro filia, adeò nulla facta distinctione dandi cum titulo, aut absque titulo dotis, vt videre est.

Sed & in puncto donationis, & dotationis directè à 24
Consanguineo in Consanguineum fil. fam. factam fuisse potiùs contemplatione filiæ, quàm Patris, veriùs esse videtur ex allegatis à Merlino *dicta quæst.* 16. *num.* 21. *& seqq.* Quidquid illi placuerit de Consanguineo aliud tenendo de extraneo dotanti, *quæst.* 17. *n.* 2. Mangil. *d. quæst.* 24. *num.* 5. *& seqq.* Vrsin. *tot. d. art.* 2. Rota *Bononien.* Barz. *decis.* 102. *n.* 11. *& seqq.* & apud Merlin. Rota *in Romana Dotis, seu Fideicommissi de Anguillaria* 28. *Ianuarij* 1641. *coram bon. mem. Bichio, & in Romana Cambij* 16. *Ianuarij* 1651. coram Royas, præsertim quod verè de extraneo agimus intelligendo extraneum omnem † citra Parentem per virilem sexum 25
ascendentem, & in potestate personam dotan. habentem, *l. vnica*, §. *accedit in fin. C. de rei vxor. action. d. l.* 5. *in princ. ff. de Iur. dot. & ibi gloss.* 1. Caball. *cons. decis.* 70. *num.* 4. *lib.* 1. Mart. Medic. *exam.* 34. *num.* 21. & alij plurimi apud Merlin. *d. quæst.* 17. *num.* 1. Quidquid ipse subdistinguat Rot. coram Eminentiss. Card. Otthobono *decis.* 1. *num.* 43. *& decis.* 319. *num.* 15. *&* 16. *part.* 5. *& decis.* 137. *in fin. part.* 8.

Et considerando statutum benè perpensum † à Rota *d.* 26
decis. 183. *num.* 11. *& seqq.* & nempè fœminam dotatam ab aliqua persona extra comprehensas in statuto non excludi ab hæreditate Patris, consequens est, vt regula sit pro hac parte dotantem non censeri dotare contemplatione Patris, & præsertim cum in casu nostro Donator non

igno-

ignoraret terminos hosce statutarios, & se non esse de personis nominatis, quibus dotantibus dotata excluderetur.

27 Demum non obstat *lex 6. ff. de collat. dot.* id quod adducitur ex Peregr. *de fideicomm. art. 37. num. 11. & 12.* quibus respondet multipliciter Vrsin. *dicto art. 7. num. 11. nam in d. leg. 6.* agitur de auo magis affecto filio, & quorum pro filio obligato, *dicta leg. 6. & l. vltima C. de dot. promiss.* cum alijs apud Honded. *cons. 90. num. 26. & seqq. lib. 1.* Merlin. *dicto tit. 2. quaest. 8. num. 17. & quaest. 14. in fin.* Mangil. *de imput. quaest. 19. num. 18. & quaest. 20. sub num. 3. & 4.* & notabile videtur apud Conciliatores multum sudari, *in conciliat. d. l. 6. ff. de co stat. bonor. & l. Auus 82. ff. de iur. dot.* nihil curari de conciliatione, vel antinomia, *d. l. 6. & d. §. si quis certum apud Gen.*

28 Et multò minùs obstat *d. l. 5.* subiuit *Si quis Patri donaturus dotem dedit &c.* nempè manifesta potius donatoris, quàm Patris voluntate, vt cum dotaretur filia, Patri donaretur in solutionem debiti paterni, & benè ibidem Odofred. & Bald. sicuti contra *si quis filio potius, quàm Patri donaturus dederit*, tradit *l. si filiofam. 24. ab initio, ff. de donat. caus. mortis.*

29 Sed ex facto oportet † fateri donatum Patri in dotem filiæ sub incerto, cuius futurum esset onus dotandi tempore dotationis, & ex hoc perpendisse, prout à futuro euentu constat pendere, quis superuiueret, non solum post destinationem, sed etiam post dotationem, *d. l. Auus ff. de Iur. dot.* Bald. *cons. 30. num. 1. ad fin. lib. 3.* & generaliùs, *l. vlt. C. de re vsufruct.* & ibi Bart. *ad fin. vers. si verò est dubium*, Fulgos. *ad d. l. Auus in fine*, Ruin. *cons. 194. num. 3. & 4. lib. 2.* Card. Mantic. *dicto tit. 16. num. 9.* Et cum acciderit, vt mortuus priùs sit Pater profectitia dos penitùs excluditur, & textualiter si post mortem Patris filio legatur dubium non

30 est, quin mortuo Patre ad filium pertineat legatum, † nec possit dici Patris contemplatione relictum esse, cui ex voluntate Testatoris emolumentum acquiri non potest, *ad l. si post mortem 71. ff. de legat. 1.* Card. Mantic. *dicto tit. 16.*

31 *num. 10. in fine*, prout conditionalis hæc dos tamen † suaptè natura *ad effetto di dare in dote, l. stipulationem 22. ff. de Iur. dot. cum simil.* Tum etiam ex facto, *Che si mariti, e non pigliando marito, &c.* quæ collata sunt in tempus incertum, & certum fuit dotem filiæ ad mortuum Patrem minimè pertinuisse ad tradit. à Menoch. *cons. 151. num. 9. & 10.*

32 Et quamuis tunc sola contemplatio † fratrum dotaturorum, aut dotandæ sororis disputari posset, certè deficit potissima ratio paterna, & proximitatis eiusdem coniunctionis dotanti, quàm filiæ dotatæ, Surd. *cons. 534. num. 7.* Merlin. *dicta quaest. 16. sub num. 9.* adeòque in pari coniunctione vnica, vel præcipuè filiæ dotandæ contemplatio videtur.

Vt abundare iam videantur coniecturæ pro hac parte potiores, & potissimè.

33 Et prima † nam puella iam erat nata, & cognita donatori, Rota post Gilian. *ad Stat. Perus. decis. 118. num. 8.* & summè dilecta donatori Testibus omni exceptione maioribus, & Eminentissimis ad Menoch. *cons. 81. & 49.* & tradita ab Altograd. *cons. 59. sub num. 14. lib. 1.* & Merlin. *decis. tit. 2. quaest. 20. sub num. 4.* Mangil. *d. quaest. 24. num. 8. & 24.* Rota Bononien. apud Barz. *decis. 102. num. 12.*

34 Et quòd placuit † addidit vnus ex DD. quòd licet propter Patrem filia diligeretur hoc non esse sufficientem causam ad profectitiam, vt expresè post Bart. & Alex. declarat Menoch. *cons. 151. à num. 12. præsertim num. 5. in fine.*

35 Secunda cum dos eidem constitueretur, non erat adhuc mobilis, quæ Patrem vrgeret ad dotandum, Rota *d. decis. 118. num. 8. & 9.*

36 Tertia, quia Patruus magnus donauit distinctè, vt Patri purè, & filiæ sub conditione dotis, vndè non solum distincta donatio videtur etiamsi donasset auus, Rota *d. decis. 128. n. 11. cum alleg.* Paschal. *de vir. Patr. potest. part. 2. cap. 7. n. 29. vers. Et demum*, & apud Modern. Michalor. *de frat. d. cap. 39. num. 34.* & præcipuè Soccin. Iun. *ad d. l. in quartam sub num. 112. sub vers. Etsi per ista, ibi, Secundò etiam respondetur*, Peregr. *decis. 140. num. 8.* Sed pari liberalitate Patrui magni directè masculis Primogenitura, & fœminis dos, tum in prima successione, tũ in hac donatione videtur assignata.

37 Nec obstare visum est dictum augumentum 50000. inter 20000. quia dos congrua non fuit, & fuit quadrans dotis, deinde quia datum fuit cum cessione Iurium, & propter ipsam cessionem expressim, vt supra, itaut potiùs visum fuerit decisionis non leue fundamentum.

Et demùm neque obstare visa est, quæ videri maximè posset verisimilis mens donatoris † fauore agnationis, quia 38
ex suprascriptis nec verisimilis videtur expressis verbis, quæ saltem debent secundum lata significationem deseruire, nec id sub audiri debet, quod ex verbis nullo modo concipi potest, ad Bart. & alios, & Card. Mant. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 2. tit. 7. num. 6. & 7.* & multò minus quod contra verba quoquomodo concipi oporteat.

Et denique hic, † & nunc eadem ratione, qua donator 39
agnationi profectitia dote consuluisset, consuleret aduentitia eidem agnationi proficiente, quin etiam si pro expresso habeatur id, quod si contrahentes fuissent interrogati, ita verisimiliter respondissent, & maximè quando sequitur ex alijs, quæ verbis *expressa sunt &c.* apud Card. Mantic. *de tacit. & ambigu. lib. 3. tit. 1. num. 21.* & donatarius, & donataria secundum decisa facilè responderunt.

Atque ità vtraque, &c.

R. P. D. T A I A.

Firmana Fideicommissi.

Veneris 30. Ianuarij 1660.

A R G V M E N T V M.

De prædio controuerso fideicommisso subiecto, cuius purificatione ad fauorem descendentium comprobata, & identitate prædij iustificata, itaut ab altera parte in dubium non reuocetur, immissionem ijsdem concedendam esse resoluitur, & plura ad rem facientia de Codicillis examinantur.

S V M M A R I V M.

1 *Prælegatum in Testamento alicui relictum, non valet, cum à Testatore in subsequentibus codicillis expresse fuerit reuocatum.*

2 *Codicilli vltimi ad effectum successionis semper sunt attendendi.*

3 *Verba Codicillorum* bona sic ad vsufruendum, *an incipiendo ab ipsa re proprietatem dicant legatam non obstante adiectione vsusfructus.*

4 *Formula* legauit bona vsufruenda, *proprietatẽ excludit.*

5 *Tempus* donec vixerit, *in prioribus codicillis adiectum, & repetitum in posterioribus per verba* quoad viuet, *vltra limites, vsusfructus durante vita non extenditur.*

6 *Modus* absque eo quod teneatur præstare fideiussionem, *legatum temporale non proprietatem includit.*

7 *Legatum etiamsi proprietatem contineret, non tamen esse nisi temporale quomodo probatur.*

8 *Legatum ad vitam magis hæreditarium Ius, quàm hæredis personam considerat, ideòque ad illum in quo consistit Ius hæreditarium, & sic ad alios successiuè substitutos reuerti debet.*

9 *Testator in vltimis Codicillis vocando substitutam ad prælegata in primis hæredibus relicta, quàm ad bona in vniuersali institutione legata, fideicommissum in Patris testamento conditũ conseruare voluisse censetur.*

10 *Facta in codicillis perinde habentur, ac si in Testamento facta essent.*

11 *Codicilli pro parte Testamenti habentur, obseruationemque, & legem iuris inde traditam seruant.*

12 *Codicilli, & Testamenti vna eademque censetur dispositio, cum vtriusque effectus in tempus mortis cõferatur, & vnum quidem suppleatur, vt per aliud declaretur.*

13 *Testator dum voluit hæreditatem totaliter, & absque omni diminutione restitui, Trebellianica prohibita censetur.*

14 *Alienatio prædij pro soluendis legatis non admittitur, cum Instrumentum alienationis non apparet in forma probanti, nec in actis legitimè fuerit productum.*

15 *Fundum magni redditus, & valoris pro modica legatorum quantitate alienare non licet.*

D E C I S I O CLX.

TEr ad fauorem Stephani, & fratrum de Natinguerra decisum fuit constare de fideicommisso Petri Simonis, & Petri Dominici eius filij 22. Maij, & 28. Iunij 1658. & 9. Maij 1659. Vndè hodiè proposito dubio. An ex fidei-

commisso Petri Dominici ijsdem pro nunc sit danda immissio in prædium nuncupatum Campo d'Arca : Dandam esse Domini responderunt. Quia existentia, & purificatio fideicommissi ex Decisionibus tunc editis iuxta inueteratum stylum Sacræ Rotæ supponendis plenè comprobantur, identitas verò prædij controuersi, quæ ab altera parte non reuocatur in dubium satis superque iustificata remanet ex illius descriptione cum suis confinibus facta à Testatore in Codicillis, ex Inuentario, & possessione ab eius hæredibus grauatis confecto, & respectiuè adepta, & demum ex libro Catasti Ciuitatis Nouæ, *Summario Actorum num. 1. 2. 3. & 4.* quibus propterea concurrentibus immissio denegari non potest, vt fuit decisum coram Eminentiss. D. Cardinal. Otthobono *decis. 242. num. 5. & 6.*

Non obstat, quòd Petrus Dominicus in Testamento huiusmodi prædium prælegauerit Francisco Geraldino, & deinde in Codicillis anni 1586. & 1589. illud reliquerit Dianæ vxori.

1 Quoniam de prælegato relicto in testamento nullatenus agendum est cum à Testatore in dd. subsequentibus Codicillis expressè fuerit reuocatum; Codicilli autem crediti anno 1586. ita disponunt, ibi, *Quod omnia, & singula prædicta bona in ijsdem prælegatis nunc reuocatis expressa habeat, & habere debeat D. Diana de Pellicanis de Macerata vxor sua dilecta, cui illa reliquit, & legauit vsufruenda donec vixerit absque eo quod teneatur aliquam præstare fideiussionem de bona prædicta non deteriorando; Mortua autem prædicta D. Diana vxore sua, & sic finito dicto vsufructu voluit idem Codicillator eadem omnia, & singula bona, sic ei ad vsufruendum relicta statim recadere in Antonium filium supradicti Brandimarti.* Sed in vltimis anni 1589. Petrus Dominicus. *Vult, & declarat, quod possessionis Columbarij, &c. Campo d'Arca, &c. sit vsufructuaria D. Diana vxor prædicti Petri Dominici quoad viuet, & post obitum ipsius D. Dianæ incontinenti recadat hæredibus supradictis Petri Dominici.* Vndè quia non controuertitur obitus Dianæ, sequitur necessario, vt ad formam vltimorum

2 Codicillorum, qui sunt † attendendi, *l. filio 31. §. matri ff. de adim. legat. l. quidam 14. sub init. ff. de iur. Codicill. instit. de adempt. legat. ab init.* Prædium controuersum omninò Actoribus debeatur, qui ex antecedentibus decisis hæredes sunt fideicommissarij Petri Dominici Testatoris.

3 Nec obstat, quòd ex priorum Codicillorum verbis suprascriptis dicantur, *Bona sic ad vsufruendum relicta*, & incipiendo à re proprietas dicatur legata non obstante adiectione vsusfructus, ad Casanatt. *cons. 32. num. 4. & seqq.* Castill. *de vsufruct. cap. 30. num. 4. & seqq. post Bart. & alios.*

4 Quia contrarium videtur † in primis etiam ex primaria propria formula *legauit bona vsufruenda, ad l. 1. sub init. ff. comm. l. mater 35. ff. de iur. dot. Rubr. ff. de loc. publ. fruen.* Gell. *noct. Attic. lib. 7. cap. 15.* & propter tempus adiectum, *Donec vixerit* in prioribus ipsis Codicillis, & repetitum quoque in posterioribus, *Quoad viuet*, Castell. *d. cap. 30. num. 13. & sub*

5 *num. 51.* † Barri *de success. lib. 9. tit. 24. de legat. vsufruct. sub num. 3.* Rota *decis. 119. num. 2. part. 8. recentior.* & propter

6 modum † *Absque eo quod teneatur aliquam præstare fideiussionem*, Menoch. *præsumpt. 134. sub num. 16. lib. 4.* Castell. *d. cap. 30. sub num. 63.* Barri *d. l. sub dicto num. 3.* & ad declarationem Codicillatoris *sic finito dicto vsufructu* secundum quæ videntur legenda, & prolata verba sequentia, *Bona sic ad vsufruendum relicta*, & clariùs ex posterioribus Codicillis attendendis, & eorum verbis *sit vsufructuaria Diana*, & abundè addito, *Quoad viuet*.

7 Deindè quia neque † negari posset legatum Dianæ, etiamsi proprietatem contineret, nihilominus esse temporale, *Donec vixerit* in prioribus Codicillis, *Et quod viuet* in posterioribus, quod ex prioribus debebat recadere in Antonium ex posterioribus debuisse recadere hæredibus Petri Dominici.

8 Neque primis dumtaxat † hæredibus, nam cum res alicui legatur ad vitam magis hæreditarium ius, quam hæredis persona consideratur, ac idcircò res reuerti debet ad illam personam in qua consistit Ius hæreditarium, & sic ad alios successiuè substitutos, *ad l. vltim. C. de legat.* Peregrin. *de fideicomm. art. 32. num. 76. & 78. & cons. 52. num. 4. 5. & 9. lib. 2.* Bertazzol. *consil. Ciuil. 83. num. 61. & seqq.* Castill. *contron. 56. num. 32. & 60. lib. 4.* Rota Senen. apud Mart. Medic. *decis. 19. sub num. 2. & seqq.*

9 Certiùs quia Testator † non solùm voluit in vltimis Codicillis, quod eius testamentum valeret cum eodem fideicommisso in Testamento Patris condito, sed etiam in suo expressè vocauerat substitutos, nec solùm ad bona relicta in vniuersali Institutione, sed etiam ad prælegata relicta primis hæredibus institutis *Summar. Rerum num. 3.* Hinc enim cum facta in Codicillis perindè habeantur, † ac si facta 10
essent in Testamento, *l. 2. §. Codicillorum ff. de iur. Codicill.* & Codicilli pro parte testamenti habeantur, obseruationemque, † & legem iuris indè traditam seruent, *l. qui-* 11
dam 14. sub init. ff. eodem, & Codicillus, vna, & eadem censeatur dispositio, † & vno, & eodem tempore videatur 12
facta cum vtriusque effectus conferatur in tempus mortis, & vnum quidem suppleatur, & declaretur per alium Card. Mantic. *de coniect. lib. 6. tit. 4. num. 8.* Peregr. *de fideicomm. art. 16. num. 49.* Indè sequitur, quòd aut nominatio hæredum facta in Codicillis post obitum Dianæ intelligendum est etiam de alijs successiuè substitutis propter temporale legatum ex prædictis, & Actores habent intentum; Aut restringenda est ad primos hæredes, vt prætendunt rei conuenti, & cum Actores dictis hæredibus in alia parte testamenti expressè substituti sint etiam in prælegatis saltem vigore huius substitutionis prædium controuersum eis omninò debetur.

Non obstant assertæ detractiones. Nam de legitima non est agendum, quia agitur de fideicommisso † transuersali 13
Testatoris. Trebellianica verò censetur prohibita dum voluit Testator hæreditatem restitui, *Interamente, e senza diminuzione alcuna*, vt dixit Rota *decis. 74. n. 1. part. 8. recent.*

Nec refert assertio † prædij controuersi alienati pro sol- 14
uendis alijs legatis ab eodem Testatore relictis, quia Instrumentum assertæ alienationis non apparet in forma probanti, nec fuit in actis legitimè productum vt opus est, † & 15
pro modica dd. legatorum quantitate non licuit alienare fundum magni redditus, & valoris, Odd. *de fideicom. per alien. prohib. quæst. 32. num. 26.* Molin. *de primog. lib. 4. cap. 5. num. 5.* Fusar. *de substit. quæst. 541. num. 12.* Id quòd etiam voluisset pro quocumque alio modico debito, quod neque ad Testatorem, neque ad hæreditatem pertinere etiam docebatur. Et ità vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Firmana Pecuniaria.

Veneris 13. Februarij 1660.

ARGVMENTVM.

Reintegratione summæ occasione annonæ frumentariæ solutæ facta, sententiam soluens obtinuit pro damnis, & interesse tam contra fideiussorem qui debitum soluere tenebatur, quàm contra ciuitatem in cuius commodum cessit solutio; sed causa repropòsita, & conditionis indebiti natura cum solutionibus factis benè examinata ad fauorem vtriusque à decisis recessum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Conditionis indebiti natura est, vt sola quantitas, quæ indebitè soluta fuit repetatur.*
2 *Quantitate indebitè soluta repetita pro accessionibus ciuilibus, & interesse eiusdem quantitatis agere non licet.*
3 *Soluto indebitè à Ciuitate restituto damna, & interesse à fideiussore peti non debent.*
4 *Obligatio, & fideiussio ad fauorem Ciuitatis facta tanquam stricti Iuris ad fauorem particularis extendi non potest.*
5 *Fideiussor vti ad restitutionem sortis, quam non recepit non tenetur, ita ad refectionem damnorum, quæ sunt accessoria compelli non potest.*
6 *Vsura ab interesse damni emergentis valdè differunt.*
7 *Interesse damni emergentis in Iudicio conditionis indebiti repeti non potest.*
8 *Damni emergẽtis repetitio pecunias ad interesse acceptas in causam debiti erogatas, & specialem ante illarum receptionem personaliter exequutam interpellationem requirit.*
9 *Pecunias ad interesse acceptas in causam debiti controuersi fuisse erogatas quomodo probari debet.*
10 *Confessio alicuius contra seipsum impugnari non potest.*
11 *Præsumptio versionis pecuniarum cessat vbi solutio eadem die vel saltem die sequenti facta non fuit.*
12 *Præiudicium cum non resultet ex receptione pecunio-*

rum

rum sub vsuris, interesse ratione damni emergentis prætendi non debet.

13 *Solutiones inefficaces pecuniarum ad censum in causam solutionis receptarum probationem indiuiduam non faciunt.*

14 *Interpellatione ante receptionem pecuniarum facienda deficiente actio quoque ad damna, & interesse cessat.*

15 *Regula de interpellatione siue de lucro cessante, siue de damno emergenti agatur, procedit.*

16 *Protestatio non generalis, & vaga, sed specifica, & personaliter exequuta, ad constituendum fideiussorem in mora requiritur.*

17 *Protestatio ad effectum imponendi nouum censum pro fructibus censuum primo loco impositorum facta, tanquam suppositiua validitatis primæ, & principalis interpellationis sustineri non potest.*

18 *Iudicis mandatum requiritur adhoc vt fideiussor ex mora soluendi ad interesse teneatur.*

19 *Dubitatio sola à mora excusat.*

20 *Actor post repetitas protestationis liberè soluendo, procurando cessionem Iurium contra principalem debitorem, & sibi præcauendo releuationem indemnitatis, à protestationibus prioribus recessisse videtur.*

21 *Exactio interesse quamuis ob culpam ab alio commissam sit licita, culpa tamen ex coniecturis, & præsumptionibus elicita non sufficit, sed certa, concludens, ac ad causandum interesse præordinata requiritur.*

DECISIO CLXI.

IN hac causa principaliter hodiè dubitatum fuit, an Francisco Sauino competeret repetitio scutorum 1854. quæ coactus fuit soluere Ciuitati occasione Annonæ frumentariæ, quàm Leonardus Bentiuolus semel sub fideiussione Gasparis Paccaroni, & iterùm sub fideiussione dicti Sauini ab eadem Ciuitate conduxerat. Et resolutum fuit illam competere. Post subsequutam reintegrationem summæ prætendente Sauino, quod sibi resultauerit præiudicium vltra sortem indebitè solutam proposui dubium, an eodem deberentur damna, & interesse petita, & Rota præuia decisione sub die 2. Iunij 1657. censuit illa deberi tam contra Paccaronum, qui debitum soluere tenebatur, quàm contra Ciuitatem, in cuius commodum cessit solutio; repropolita autem causa die 18. Martij 1658. DD. respectu Ciuitatis recedentes à decisis contrariam sententiam fuerunt amplexi, & hodiè etiam respectu Paccaroni causa per quatuor vices discussa, recedendum fore responderunt.

1 Ea siquidem est conditionis † indebiti natura, vt repetatur sola quantitas, quæ fuit indebitè soluta, & id dumtaxat, in quo recipiens, contra quem agitur, est factus
2 locupletior, † nullatenus verò licitum sit agere pro accessionibus ciuilibus, & interesse eiusdem quantitatis, iuxta text. *expressum in l. 1. C. de cond. indeb.* Bart. *in l. quod indebitum num.* 2. ibique Ias. *num. 1. vers. sed ista reprobatio ff. eod.* Seraphin. *decis. 547. num.* 12. & dixit Rota *in Terracinen. pecuniaria 4. Iulij 1659. coram Reuerendissimo D. meo Meltio Episcopo Papien.* Vndè cùm indebitè solutum per Saui-
3 num Annonæ Ciuitatis, † ipsa Ciuitas restitueret, nequit idem Sauinus vltra illud petere damna, & interesse contra Paccaronum, sicuti ex ijsdem rationibus responsum fuit ad fauorem Ciuitatis *in dicta decisione* 18. *Martij* 1658. *corā me.*

Imò si hoc Iure obtinuit quoad Ciuitatem, quæ indebitè solutum exegit fortius intrare debet, quoad Paccaronum, qui nihil habuit à Sauino, nec requiritur obligatus ad fauo-
4 rem illius, † sed tantùm ad fauorem Ciuitatis, Ideòque eius obligatio, & fideiussio tanquam stricti Iuris non potest extendi, *l. fideiussoris 69. ff. de fideiussor.* Rota coram Merlin. *decis. 338. num. 6. & in recent. decis. 50. num. 5. part.*
5 1. Et quemadmodum † non tenetur ad restitutionem sortis, quam non recipit, ita nec potest compelli ad refectionem damnorum, & interesse, quæ sunt accessoria ad eandem sortem, *l. homini, §. legatum ff. de legat. 1. gloss. in l. si Patronus §. Patronus, verb. Fauiana ff. si quid in fraud.* Abb. *in cap. tuam de pæn.* Gabr. *de claus. conclus.* 10. *num.* 2. & 3. Rota coram san. mem. Greg. *decis.* 133. *num.* 4. & coram Caual. *decis.* 618. *num.* 2.

Nec vrget responsio, quòd textus *in d. l. 1. C. de cond. indeb.*
6 procedat in vsuris, † non autē in interesse damni emergētis, à quo vsuræ valdè differunt, vt not. Franc. à Pout. *de potest. Proreg. tit. 4. §. 4. n. 25. cum seqq.* Leotard. *de vsur. quæst. 96. n. 28.*

Quia nec etiam interesse damni † emergentis potest re- 7
peti in hoc Iudicio conditionis indebiti, vt tradunt Bald. *in l. 2. num. 2. in fin.* ibique Salyeet. *num. 2. post med.* Vasquez *contr. Iur. tom. 2. cap. 63. num.* 47. Et nihilominus pro damni emergentis repetitione † requiritur, quòd pecuniæ fuerint 8
acceptatæ ad interesse in causam præcisam debiti controuersi, & in illam erogatæ, quodque ante receptionem præcesserit specialis interpellatio personaliter exequuta, vt fusè comprobat Gratian. *discept. forens. cap. 829. à princ. cum seqq.* & respondit Rot. *decis. 83. pariter à princ. & per tot.* post Fenzon. *ad stat. Vrb* post Cenc. *de Censib. decis. 324. num. 1. & 2. & in Romana Domus, seu depositi 27. Iunij 1644. coram bon. mem. Bichio.*

Sed neutrum ex dictis requisitis † concurrit, non qui- 9
dem primum quia in Instrumentis impositionum Censuum nulla fit expressio, quòd Sauinus accipiebat ad effectum illas soluendi Annonæ Ciuitatis in dictam Causam, nec idipisum fuit expressum in actu solutionis, vt opus erat, quin potius idem Sauinus declarauit in solutione scutorum 240. & in tertia scu. 324. relatis in eius *Summ. num.* 7. se soluisse de pecunijs proprijs. Adeòvt illi semper obstet propria confessio, † quam non potest impugnare, *cap. 1.* 10
& 2. de confess. Aym. *consil. 1. pro genero num.* 10. Rota *in Romana diuisionis 28. Martij 1659. coram R. P. D. meo Celso §. & hanc veritatem*, & in puncto *decis. 325. num. 6. post secundum vol. cons. Farin.*

Minùs altera solutio scutorum 500. probatur facta ex ijsdem pecunijs, quas Sauinus habuit ex pretio Census similis summæ, cum inter constitutionem Census, & solutionem intercesserit spatium mensis, & vltra; Ar ideò cessat præsumptio † versionis earundem pecuniarum, quæ oritur 11
dumtaxat vbi solutio sit eadem die, vel saltem die sequenti, Alex. *cons. 53. in fin. lib.* 2. Aym. *cons. 153. num.* 8. Rota coram Seraph. *decis. 1093. num. 2. & in Bonon. Legati 19. Aprilis 1649. coram bon. mem. Bichio.*

Reliquæ verò solutiones constituentes in totum scuta 345. non fuerunt factæ in pecunia, sed à frumento, vt patet ex eodem *Summario num.* 7. quarum respectu sicuti nullum potest considerari † præiudicium resultans ex rece- 12
ptione pecuniarum sub vsuris, ita nec prætendi aliquod interesse ratione damni emergentis, vt dixit Rot. *decis. 202. num. 5. part. 4. diuers.* quæ propterea de prima ad vltimam omnes remanent † aut inefficaces ad faciendam indiuiduam 13
probationem, quod pecuniæ fuerint receptæ ad Censum in causam solutionis indebiti, & solutio facta fuerit ex ijsdem pecunijs, iuxta decisionem Mohed. 2. *de vsur.* communiter receptam Cyriac. *contr. 252. num. 6. cum duobus seqq.* Rot. *d. decis. 325. num. 5. post secundum vol. cons.* Farinac. & congestis alijs tradit Gratian. *d. cap. 829. num.* 10. & Ciarlin. *controuers. 173. num.* 20.

Defficit etiam secundum † requisitum interpellationis 14
ante receptionem pecuniarum faciendæ, vt necesse erat ad hoc vt Paccaronos posset mediante solutione se ab illis eximere, & liberare, qua cessante cesset quoque actio ad interesse, vt firmauit Rota *in recent. decis. 52. num. 2. part. 1. 279. num. 10. part. 7.* apud Cenc. *de Cens. decis. 324. num. 2.* & coram san. mem. Greg. *decis. 148. ibique Add.* quod procedit siue agatur de lucro cessante, † siue de damno emer- 15
gente, vt in *decis. 498. num. 5.* coram Cocc. *in dicta Romana Census, seu depositi 27. Iunij 1644.* coram Bichio, & pluribus comprobat Gratian. *d. cap. 829. num. 1. cum seqq.* Hond. *cons. 36. num. 29. lib. 2.*

Nec visæ sunt releuare † protestationes factæ à Sauino. 16
Prima enim facta de mense Maij 1631. contra Ciuitatem, & successiuè de mense Octobris repetita contra Paccaronum cessat ex eo, quia est generalis, & vaga, non autem specifica, nec personaliter exequuta prout requirebatur ad constituendum illum in mora, ad text. *in cap. causam*, ibi, *Abb. num. 5. de del. & contum.* Anchar. *in Clem. 1. num. 5. in fin. de Iudic.* Rota *decis. 7. num. 6.* post Zacch. *de societ. offic. in dicta Romana Census, seu depositi 27. Iunij 1644. coram Bichio §. non obstat interpellatio.* Altera verò anni 1636. tollitur quia facta † fuit non pro capiendis pecunijs ad Cen- 17
sum in causam solutionis indebiti, sed ad effectum imponendi nouum censum pro fructibus Censuum primò loco impositorum, vt *dicto Summario num.* 16. vnde tanquam suppositiua validitatis primæ, & principalis interpellationis, corruit simul cum illa. Et dum erat anceps, & incertum, an indebitè solutum per Sauinum spectaret ad Paccaronum non sufficiunt protestationes,

18 † sed requirebatur mandatum Iudicis ad hoc, vt idem Paccaronus ex mora soluendi teneretur ad interesse, *l.qui Romæ* §. *Angerius*, vbi Soccin.sen. *col.2. vers.tertio nota*, Alex. *num.* 3. Ias. *num.2. ff. de verb. oblig.* Bald. *in l. acceptam col. 3. vers. sexta oppositio C. de vsur.* & tradunt. Honded. *consil.50.num.* 27. *lib.1.* Rimin. Iun. *cons.643. num.5. & 6.* Curt. Iun. *cons.* 239. *num.28. lib.3.* Afflict. *decis.205. sub num.1.*

Præsertim quia idem Paccaronus fuit in bona fide, quòd debitum prouenirer à secunda Depositaria pro qua Sauinus fideiusserat, resultante tàm ex Instrumento ipsius liberationis obtentæ à Regulatoribus Communitatis tum ex lite
19 mota, & decisionibus, quibus Rota ita etiam † declarauerat, licèt postea recesserit, cùm sola dubitatio excuset à mora, *l. si quis solutioni 42. ff. de vsur.* Cagnol. *in l. quod te 5. num.42. ff. si cert.petat.* Menoch. *cons.293.num.10.* & plures cumulat Cyriac. *contr.374. num.24. & contr.104.num.52.* & Surd. *decis. 240. num. 9.* Rota coram san. mem. Gregor. *decis.148. num. 2. & in recent. decis. 222. num. 3. part.4.* Imò
20 Sauinus ipse cum † repetitis protestationibus contra Paccaronum liberè soluerit, & procurauerit cessionem Iurium à Communitate tantummodò contra Bentiuolum principalem debitorem, & sibi præcauendo releuationem indemnitatis à Hieronymo fratre eiusdem Bentiuoli videtur à dictis protestationibus recessisse, iuxta text. *in cap. M. Ferrariensis de constit.* Bart. *in l.qui in aliena*, §. *Celsus num.5. ff. de acquir. hered.* Mant. *de tacit.lib.16. tit.7. num.2.* cum alijs per Surd. *cons.456. num.33.*

Nec suffragatur, quòd incertitudo debiti, & confusio computorum primæ depositariæ cum rationibus, & computis secundæ prouenerit ex culpa Paccaroni ex eo quia fuerit vnus ex Regulatoribus, ad quos spectabat reuisio computorum, & ita cum denuò depositariam concesserit Bentiuolo, nulla præcedente reuisione, & solidatione computorum, cesset eius bona fides; Nam omisso, vt in facto habetur, quod ipsa tali munere fructus fuit à mense Iulij per totum mensem Augusti, quo tempore computa non fuerunt reuisa, nec facta solidatio, esto quod cogi posset ad sortem principalem, non autem sub tali prætextu posset conueniri pro damnis, & interesse, quamuis enim
21 ob culpam ab alio commissam sit † licita exactio interesse tamen non sufficit culpa ex coniecturis, & præsumptionibus elicita, sed requiritur certa, & concludens, ac præordinata ad causandum interesse, vt respondit Rota *in sæpè citata Romana Census, seu depositi 27. Iunij 1649. coram bon. memor. Bichio.*

Et ità vtraquè parte informante, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Eugubina Emphyteusis.

Lunæ 16. Februarij 1660.

ARGVMENTVM.

Condemnato ad renouandam inuestituram prædij locatore, & ad illius possessionem dimittendam inuestituram habente, post dubium de fructibus propositum, eos à die motæ litis contra conductorem, & ad rationem quinque pro centenario deberi visum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Possessor per iudicium contra ipsum introductum à tempore motæ litis in mala fide constitutus fructus suos facere non potest, sed ad illorum restitutionem tenetur.*

2 *Fructus non petiti, an veniant restituendi.*

3 *Fructus percepti, quando agitur de restitutione bonorum, & si non fuerint petiti accessoriè veniunt.*

4 *Fructus etsi in condemnatione fuerint omissi, & ideò peti non posse videantur, vigore noui iudicij, & nouæ petitionis adhuc veniunt restituendi.*

5 *Iudex omittens condemnationem an reum, & possessorem à fructibus absoluisse censeatur.*

6 *Condemnatio ad restituendos fructus coram eo, qui super negotio principali in quarta instantia pronunciauerat, peti non potest.*

7 *Iudex non interposita appellatione à sententia facultatem pronunciandi, quoad fructus reseruante, ad condemnationem super fructibus validè procedit etiam post sententiam in principali negotio promulgatam.*

8 *Depositum Canonum, & Laudemiorum non factum ab initio motæ litis non releuat, cum in emphyteutam non recognito verbalis oblatio sufficiat.*

9 *Fructus, quando de bonis stabilibus agitur ad rationem quinque pro centenario taxari debent.*

DECISIO CLXII.

CVm in omnibus sententijs latis ad fauorem D. Balleonijs condemnati fuerint tam Abbas, & Monaci S. Petrignani ad renouandam inuestituram Prædij controuersi positi in Territorio Vrbini in vocabulo, *Gratiolo*, quam Andreas Mariottus, cui præfati Monaci inuestituram concesserunt ad illius possessionem dimittendam, *iuxt. decis. coram R. P. D. meo Celso*, & me editas, dubitaui an, & à qua die, & ad quam summam debeantur fructus.

Et DD. quoad primum, & secundum caput censuerunt deberi à die motæ litis contra Mariottum, non autem contra Monasterium, † etenim per iudicium contra ipsum 1
introductum à d. tempore fuit constitutus in mala fide, adeò vt non potuerit facere fructus suos, sed teneatur ad illorum restitutionem ad text. *in l.3.* ibique *DD. ff. de interd. l.2. C. de fruct. & lit. expens. l. certum C. de rei vendic. l. sed & si lege §. si ante*, vbi glos. & Bart. *ff. de petit. heredit.* & not. Alex. *in l. Neronius §. Fundum num. 4. ff. de re iudic.* Rot. *decis.343. num.7. part.1. decis.3. num.1. & decis. 199. num.8. part.7. recent.* & coram Burart. *decis. 449. num. 1.* & coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono *decis. 87. num.193. num.1. & seqq.* cum alijs *in Perusina Spolij 7. Februarij 1643. coram Reuerendissimo Tarraconen.*

Non attento, † quòd fructus in libello non fuerint peti- 2
ti, & sic non veniant restituendi à reo possessore conuento propter malam fidem ex contestatione litis causatam, quia cum fuerint à Mariotto medio tempore percepti, & agatur particulariter ad restitutionem bonorum, † fructus acces- 3
sorié veniunt, & si non fuerint petiti, *iuxta allegat. per DD. in d. l. 3. ff. de interd.* Honded. *cons. 25. num. 5. lib. 2.* Alex. *cons. 183. num. 9. lib. 5.* & pluribus relatis respondit Rot. *decis. 9. num. 1. part. 7. recent. & decis. 330. num. eodem coram bon. mem. Merlino.*

Nec ex eo, † quòd in sententijs fuerit omissa condemna- 4
tio ad fructus censendum est, quod amplius peti non possint, quia adhuc veniunt restituendi non quidem vigore earumdem sententiarum, sed vigore noui iudicij, & nouæ petitionis, prout factum fuit in præsenti casu, in quo non agitur de liquidatione in vim dd. sententiarum, sed ex integro mediante noua petitione fieri condemnationem in fructibus, & docuit Bald. *in l. ex diuerso 36. §. vbi autem num.4. ff. de re iud.* Abb. *in cap. grauis num. 20. de restit. spol.* Rot. coram Seraph. *decis. 83. num. 4. & seqq. & decis.1255. num.2.* & coram Merlin. *decis.330. num.2.* & tradit Gabriel. *ex aduerso alleg. cons.35. num.7. lib.2.*

Obiectum verò, quòd † vbi Iudex omisit condemnatio- 5
nem videatur reum, & possessorem à fructibus absoluisse, ad tradita per Thesaur. *decis. 185. num. 2.* Surd. *decis. 69. num.3.* cum alijs in contrarium adductis non applicatur, quia procedit dumtaxat in casu, quo fructus fuerunt petiti, & per Iudicem omissi, vel denegati, in quibus terminis DD. præcitati loquuntur, secusque nulla præcessit petitio, nam absolutio non cadit super eo quod non est in controuersia, & in iudicio deductum non fuit.

Nec releuat † exceptio, quòd condemnatio ista peti non 6
poterat coram me, qui super negotio principali in quarta instantia pronunciaueram, *l. terminato C. de fruct. & lit. cap.* cum alijs adductis per Rot. *decis.536. num.6.* post Posth. *de manut.* Visa enim est remoueri ex eo, quòd in sententia fuit reseruata facultas pronunciandi quoad fructus, & illorum liquidationem, à qua non fuit appellatum, quo casu
Iudicem validè procedere ad condemnationem super fructi- 7
bus etiam post promulgatam sententiam in negotio principali expressè ait text. *in d.l. terminato C. de fruct. & lit. expens.* ibique *gloss. verb. competere*, vbi Bart. *num.6.* & tradit Angel. *in l. Paulus la prima num.1. & 2. ff. de re iudic.*

Nec etiam releuat, quòd vsque ab initio motæ litis non 8
fuerit à Balleono factum depositum Canonum, & Laudemiorum, quia cum Abbas, & Monaci recusauerint illum recognoscere in emphyteutam, vt patet ex litis substentatione, satisfuit verbalis oblatio, iuxta Theoricam, Bald. *in l. vnic. C. ne liceat in vna eademque causa tut. prouoc.*

Tira-

Tiraquell. *de retract. conuent.* §.4.*gloss.*6. *num.*27. Maur. *de oblat. num.*5. Fontanell. *decis.*74. *num.*3. *& seqq.* Rot. *decis.*108. *num.*4. *&* 5. *coram Durano*.

Quo verò ad tertium caput concernens liquidationem DD. dixerunt fructus esse liquidos in scutis 45. annuis ad rationem quinque pro centenario, & moti sunt, quia constat valorem dicti Prædij ascendere ad scuta 900. vt alias fuit concordatum in *decisione edita 4. Maij 1657. coram R. P. D. meo Celso*, ideò cum versemur in bonis stabilibus fru-
9 ctus † taxari debent ad rationem quinque pro centenario, & sic in scutis 45. annuis *gloss. in Auth. propterea verb. iusta C. de sacros. Eccles.* Rot. coram Buratt. *decis.*65. *num.*2. *& decis.*112. *n.*1. *& in Perusina reintegrationis* 3. *Aprilis* 1652. *coram bon. mem. Peutingero, & in Albanen. redditionis rationis* 13. *Iunij* 1657. *coram R. P. D. meo Celso*.

Et ita partibus informantibus decisum fuit &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Tiburtina Castrorum.

Lunæ 16. Februarij 1660.

ARGVMENTVM.

Immissionem in duabus ex tribus partibus Castrorum, de quibus agitur hæredi scripto esse concedendam resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Testamento non abolito, nec in aliqua sui parte vitiato hæredi in eo scripto immissio debetur.*
2 *Hæredi scripto vti competit immissio, ita etiam illius hæredi.*
3 *Possessio Testatoris de tempore obitus alterum est requisitum ad effectum manutenendi hæredem.*
4 *Possessio Testatoris ex confessione Notarij possessionem post obitum Testatoris actualiter capientis resultat.*
5 *Testibus de possessione optimè deponentibus fides est adhibenda.*
6 *Superadditio nominis hæredis in narratiua, & cancellatio institutionis eiusdem in dispositiua, an ad tollendam fidem Testamenti sufficiant.*
7 *Superadditio nominis ad maiorem declarationem apposita Testamentum non vitiat, sed potius facit vt fides eidem adhibeatur.*
8 *Superadditio, & interlineatura de voluntate Testatoris facta præsumitur.*
9 *Cassatura institutionis eiusdem Notarij manu facta hæredi scripto non officit, cum vti institutus in superiori parte Testamenti in generali institutione deleri potuerit.*
10 *Institutio superflua sensum aliorum verborum, quæ clara sunt non tollit.*
11 *Hæredi in re certa non vniuersali scripto edictum* leg. fin. *non competit.*
12 *Hæres scriptus cum nullus alius cohæres datus fuerit detracta mentione rei certæ totam substantiam consequi debet.*
13 *Hæredi pro ipsa re certa, alijsque omnibus bonis nullo existente cohærede* remed. leg. fin. *competere censetur.*
14 *Exceptio turbida requirens discussionem ad impediendam immissionem hæredis scripti in Testamento minus apta redditur.*
15 *Possessio Castrorum iure pignoris mediante assignatione ad alterius fauorem transacta, an actuali assignatione facta relaxari teneatur.*
16 *Assignatio, siue sit temporalis, siue perpetua, siue pactum expirauerit, immissionem hæredi debitam non excludit, dum pro ea sufficit, quod bona per defunctum detenta fuisse appareat.*
17 *Retentio etiam iure pignoris competit absque eo quod dominium probare opus sit.*
18 *Inspectio altiorem indaginem requirens immissionem non impedit.*
19 *Immissio an possit retardari ex eo quod hæres scriptus non tantum Testatoris, & Creditoris, sed etiam debitoris hæres absque beneficio legis, & Inuentarij existat.*

DECISIO CLXIII.

Reassumpta hodie ad instantiam Excellentissimi Domini Ducis Bracchiani disputatione dubij sub die prima Februarij 1608. per Cardinalem Marquemontium, tunc Sac. Rotæ Auditorem propositi, & non resoluti super immissione petita à bon. mem. Duce Virginio in vim Testamenti bon. mem. Io: Baptistæ Vrsini in Castris Cantalupi, & Bordellæ, de quibus agitur DD. dandam esse dixerunt super duabus ex tribus partibus illorum, quia constito iam ex decisionibus, deinde coram eodem Cardinali, & me sub die 31. Martij præteriti emanatis † de recognitione 1
eiusdem Testamenti exhibiti non aboliti, nec in aliqua sui parte vitiati, & de possessione, & identitate bonorum. Quemadmodum eidem Duci Virginio hæredi ibi scripto debebatur immissio, *ex l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. vbi glos.* & Bart. *num.*3. Peregr. *de fideicomm. art.*48. *per tot.* Rot. coram san. mem. Greg. XV. *decis.*206. *num.*1. Duran. *decis.*179. *num.*5. *& decis.*180. *num.*1. *& in recent. decis.*637. *num.*1. *part.*4. *tom.*3. & alibi passim, ita † pariter competit 2
moderno D. Duci illius hæredi, idem Bart. *in d. l. fin. num.* 11. Bald. *num.*35. *vers. idem in hærede hæredis, & in cons.* 186. *num.*7. *l.*1. Menoch. *de adipisc. possess. remed.*4. *n.*236. Rot. *decis.*116. *n.*1. *part.*3. *recent. & decis.*79. *n.*4. *inter impressas Eminentiss. D. Cardinalis Otthoboni*.

Possessio autem bon. mem. Io: Baptistæ Testatoris istorum Castrorum pro duabus ex tribus partibus † de tem- 3
pore obitus, quod est alterum *d. l. requisitum decis.*321. *&* 358. *num.*2. *& decis.*682. *num.*1. *part.*2. *recent.* probata extat tum quia bon. mem. Catherina Auitrix Patris Collitigantis sequuto Ioannis Baptistæ obitu prætendens illis ab intestato succedere Procuratorem ad capien. eius nomine
† possessionem dd. Castrorum constituit, prout ille actua- 4
liter illam apprehendit cum subsecuta Vassallorum recognitione dictæ Catherinæ, & eius successorum in Dominam, ex quibus resultat confessio illius, per quam probatur possessio Io: Baptistæ, Rot. *decis.*51. *num.*6. apud Modern. *de manut.* Tum † quia ex Testibus de ea optimè deponen. Ro- 5
ta coram Andr. *decis.*12. *num.*3. Duran. *decis.*118. *num.*1. Card. Caual. *decis.*629. *num.*5. *& in recent. decis.*135. *num.* 1. *&* 2. *part.*1. *& decis.*131. *num.*2. *part.* 2. *& decis.*539. *num.*3. *part.*4.

Nec † ad tollen. fidem dicti Testamenti obstant super 6
additio nominis Virginij Ducis hæredis in narratiua, & Cancellatio institutionis eiusdem in dispositiua, nam quoad additionem nominis Ducis Virginij supra, & post illa verba; Et eundem Illustriss. & Excellentiss. D. ex depositionibus Testium patet fuisse scriptum manu Tarquinij de Pretis Notarij, qui fuit de eo rogatus, & ex inspectione colligitur fuisse superadditum nomen † ad maiorem declara- 7
tionem, eo quia verba eundem Illustriss. & Excellentiss. satis exprimebant personam Domini Ducis Virginij superiùs nominatam, ideòque non vitiat Testium, sed fides est ei adhibenda, Bald. *in rubr. num.*2. *C. de fid. instr. & in l. nostram* 30. *C. de Testamentis*, Alex. *cons.*59. *vers. non obstat*, *l.*2. Rota apud bon. mem. Coccin. *decis.*465. *num.*2. *& seq. & decis.*276. *num.*3. *part.*2. *& decis.*122. *n.*28. *part.*4. *tom.*2. *decis.*126. *num.*17. *part.*7. *recent.* Caual. *decis.*122. *num.*6. *& decis.*379. *num.*6. *&* 7. post Cenc. *de censib.* † Præsumi- 8
tur enim talis interlineatura, & super additio facta de voluntate Testatoris, Bertazzol. *cons. ciuil.*14. *num.*10. Rota *decis.*367. *num.*1. *post secundum vol. cons.* Farinac. *& decis.* 698. *num.*1. *part.*4. *tom.*3. *recent. & in Vrbinaten. prædij* 13. *Maij* 1658. *sub* §. *Nec alias coram me*. Cassatura autem
† institutionis eiusdem Ducis Virginij in proprijs ipsius Te- 9
statoris, & maternis bonis manu eiusdem Notarij facta nihil etiam officit, quia cùm ipse fuisset institutus in superiori parte Testamenti potuit deleri ista generalis institutio, tamquam superflua nec tollit sensum aliorum verborum,
† quæ clara sunt, Alex. *cons.*14. *num.*10. *l.*6. Rot. *decis.* 10
276. *n.*4. *& decis.*453. *in fine part.*2. *recent.*

Non obstat, quòd Dux Virginius † in nulla parte Testa- 11
menti legatur scriptus vniuersalis hæres, sed in re certa, nempè in controuersis Castris, quare non potest ipsi, neque hæredi competere edictum, *l. final.* vt admonet Alex. *in l. quoties num.*5. *Cod. de hæred. instit.* Menoch. *de adipisc. remed.*4. *num.*147. Nam cùm nullus † alius cohæres 12
datus fuerit ipse detracta mentione rei certæ debet consequi totam substantiam, *ad text. express. in l. Cohæredi* 4. §. *videri ff. de vulg. & pupil. subst. in l.*1. §. *si ex fundo*, & ibi *gloss. in verb.*

in verb. institutio, l. quoties 9. §. *si duo, l. si vlterius decima,* & ibi *glos. magna, & l. decima fals.* 35. §. *ita igitur ff. de hered. instit.* Cyriac. *controu.* 43. *num.* 25. & 26. & *controu.* 221. *num.* 11. & 12. & *controu.* 498. *num.* 24. Buratt. *decis.* 257. *num.* 4. Seraph. *decis.* 534. *num.* 6. & pro ipsa re certa, alijsque
13 † omnibus bonis competit huiusmodi hæredi *d. l. fin. remed.* Cras. *in* §. *Institutio quæst.* 22. *num.* 9. Angel. *de acquir. possess. quæst.* 17. *num.* 58. & *seq.* & *num.* 103. de receptissima opinione attestatur Bellon. *de iur. accresc. cap.* 7. *q.* 9. *n.* 35. Rot. *decis.* 83. *n.* 20. & 21. *part.* 6. *recent.*

Nec obstare videbatur donatio per Paulum Iordanum facta Ioanne Paulo Catherinæ Patri, nedum quia est priuata scriptura non recognita, neque effectum sortita, dum Castra pro duabus partibus à Io: Baptista, & pro alia tertia per ipsam Catherinam Donatarij hæredem fuerunt possessa,
14 verum etiam quia vti † exceptio turbida requirens discussionem reijcienda est ad petitorium, & minus apta redditur ad impedien. immissionem hæredis scripti in Testamento, Menoch. *cons.* 180. *num.* 27. & *de adipisc. possess. remed.* 4. *num.* 759. Cyriac. *contr.* 426. *num.* 58. Rot. *decis.* 36. *n.* 1. *part.* 1. & *decis.* 131. *n.* 9. *part.* 2. & *decis.* 773. *n.* 2. *part.* 3. & *decis.* 67. *n.* 25. & *seq. part.* 6. *recent.*

15 Neque etiam releuant, † quæ dicebantur de possessione istorum Castrorum à bon. mem. Io: Baptista iure pignoris mediante assignatione facta in secunda transactione de anno 1559. ad fauorem Francisci sui Patris per Paulum Iordanum cum dilatione vsque ad annum 1569. concessa d. Paulo assignan. Francisco, & eius filijs actualiter Castrum Sancti Georgij, seu aliud annui redditus scut. 1000. Ita quod facta actuali assignatione teneantur relaxare dicta Castra eidem Paulo, siquidem quicquid sit an ipsa assignatio
16 sit temporalis, † vel perpetua, & an dictum pactum expirauerit, vbi quoque hæc ita se haberent non inde excluderent immissionem debitam hæredi Ioannis Baptistæ, pro qua sufficit, quod appareat bona fuisse detenta per defunctum ex verbis *d. leg. fin. vbi glos.* ibi: *Tu dic, siue possessionem, seu detentionem habuerit defunctus,* Alciat. *cons.* 162. *num.* 2. Rolan. *cons.* 2. *num.* 30. *l.* 3. Rota *decis.* 613. *num.* 6. *part.* 1. *diu.* & *in recent. decis.* 131. *num.* 5. *in fine part.* 2. vbi
17 loquitur de retentione iure † pignoris absque eo quod opus sit probare dominium, Castr. *in l.* 2. *d. num.* 6. *C. de edict. Diu. Andr. toll.* Alex. *num.* 22. Zuccard. *num.* 355. Oldrad. *cons.* 139. *num.* 12. Menoch. *de adipisc. remed.* 4. *num.* 368. Rota *decis.* 614. *num.* 14. *part.* 4. *tom.* 3. & *in alia Romana, seu Tiburtina Castrorum coram Buratto decis.* 386. *num.* 2. Cuius inspectio quoque requirit altiorem inda-
18 ginem, ideòque non impedit † immissionem *d. l.* 2. Dec. *consil.* 424. *num.* 4. & 588. *num.* 12. Buratt. *ibidem num.* 4. & *decis.* 333. *num.* 1. *part.* 4. & *dicta decis.* 67. *num.* 26. *part.* 6. *recent.*

19 Minus denique visum fuit † posse retardari D. Duci immissio ex eo quia ipse non solùm sit hæres Ioannis Baptistæ Testatoris, & creditoris, sed etiam Pauli Iordani debitoris absque beneficio legis, & Inuentarij, quia præter quod id in facto controuertebatur vti pariter altiorem indaginem requirens, & respiciens petitorium non est in hoc iudicio possessorio discutien. ex præallegatis.

Et ex his dandam esse pro nunc immissionem in duabus ex tribus partibus Castrorum Cantalupi, & Bordellæ conclusum fuit vtraque parte informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Locationis.

Veneris 20. *Februarij* 1660.

ARGVMENTVM.

Locationis contractus, quando dicatur celebratus absque vitio vsurariæ prauitatis. Agnita ex verborum serie, qualitate contractus, sanè si in eo appositum sit verbum, mutuum, tunc verbum illud non immutat naturam contractus.

SVMMARIVM.

1 *Locationis contractus, quando non dicatur suspectus, vsuraria prauitate.*
2 *Contractus in dubio non debet iudicari vsurarius.*
3 *Contractus qualitas, quando ex verbis declaratur tunc verbum, mutuum, in eo appositum, non alterat ipsam naturam contractus.*
4 *in Locatione, augumentum pensionis ex iusta causa inter partes licito sit.*
5 *Lucrorum pars, quando realiter, & non simulatè, in locationis contractu attributa est, in portionem pretij admitti debet.*
6 *ex Actibus effectum sortitis comprobari potest, validitas alicuius obligationis, & n.* 7. 8.
9 *Effectum ea, quæ non habuerunt, non habentur in consideratione, & n.* 13.
10 *in Fauorem alicuius, quando aliquid fuit indultum, non debet in odium retorqueri.*
11 *ex Locationibus præteritis desumitur consuetum in eis.*
12 *Pretio viliori existimantur res in maiori quantitate, quàm in minori.*
14 *Lucrum quando maius augenda est pensio solita.*
15 *Cambia, quo ad redditus solent variare.*
16 *Pretium à Conductoribus conuentum, quando redoleat iustitiam.*
17 *Pensio locationis dicenda est iusta, dum maior de eo tempore.*
18 *Iustitia pretij rei venditæ, ex communi valore venditionis desumi debet. Amplia n.* 19.

DECISIO CLXIV.

Confirmarunt hodie DD. decisionem editam secunda Maij præteriti, * in qua contractus locationis Venæ Ferrariæ inter Dominum Principem Ludouisium cum DD. Rinuccinis celebratus, à fœnoris labe sancitus fuit immunis. † Siquidem locatio vitio vsurariæ prauitatis infecta 1
censeri non debet, dum consuetus Ferri valor ex causa mutui veri, vel ficti non comprobatur diminutus, vt tradit Curt. Iun. *in l.* 2. §. *Mutui datio num.* 19. *cum seqq. ff. si cert. pet.* Geminian. *cons.* 16. *num.* 2. Rub. Alexand. *cons.* 20. *num.* 3. Couarr. *variar. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 5. §. *Tertio tamen, vers. Quibus accedit,* Borgn. Caualc. *decis.* 32. *num.* 55. *part.* 2. Vrsill. ad Afflict. *decis.* 20. *num.* 19. Mastrill. *decis.* 106. *n.* 32. Castill. *decis.* 143. *n.* 1. & 2.

Neque contractus mutui poterit desumi ex conductorum obligatione scuta 157. mil. Domini Principi in hunc modum exbursandi, videlicet, *Di prestare, ò far prestare;* Cùm enim facultatem sibimetipsis † reseruauerint, eandem quantitatem retinendi sub cambijs, contractus cambij, non autem mutui adstipulatus esse censetur, vt aduertit Gabr. *cons.* 69. *num.* 1. & 8. *lib.* 1. vbi quòd agnita ex verborum serie † qualitate contractus, verborum mutuum 3
ibidem adiectum eiusdem naturam non immutat, Guidopap. *quæst.* 168. *num.* 1. *vers. Nec obstat verbum mutuat,* Couar. *var. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 2. *in fine, vers. Quin, & pecuniæ,* Scacc. *de camb.* §. 1. *quæst.* 7. *part.* 2. *ampliat.* 20. *n.* 4. Duard. *eodem tract.* §. 1. *q.* 10. *n.* 3. *propè finem, cum alijs præterita decisione deductis in vltimo* §.

Diminutionem verò pretij antecedens locatio cum Sanguinetto contracta suadere non valet, licet pretium centeni in plastris quadraginta ibidem legatur conuentum; Siquidem in contractu, de quo agitur, tertia lucrorum portio, annuam summam adæquatis scutorum circiter 2773. Domino Principi à conductoribus delata fuit, ex qua cuiuslibet centeni valor, qui concorditer in scutis triginta octo, ac obulis 20. fuerat constitutus, vsque ad quadraginta duo scuta, ac obulos viginti remansit accretus. Pacta enim conductori, seu locatori onerosa ad hunc effectum discuti debent, ita vt pretij accretio, seu diminutio pro † ea- 4
demmet rata oneris iniuncti licita reputetur, *ad Text. in l. fundi partem,* ibique notat Bald. *ff. de contrahen. empt.* Alciat. *cons.* 44. *num.* 6. *lib.* 8. idem Bald. *cons.* 182. *num.* 5. *propè finem lib.* 1. Becc. *cons.* 45. *num.* 32. Tiraquell. *de retract. conuentional. in præfat. num.* 21. & 22. Rota coram bon. mem. Merlino *decis.* 553. *num.* 15. & *decis.* 702. *num.* 68. *cum seqq.*

Non obstante, quòd eadem lucrorum portio in Nerlij fauorem successiuè à locatore dimissa fuerit. Posset enim Conductoribus officere, quoties cessio ipsis, seu alteri eorum nomine ex conuentione in limine contractus inserta, facta foret; secus verò dum in vtilitatem personæ in locationis Instrumento non comprehensæ expleta conuincitur, necnon ex causa cambij scutorum quadraginta millium longè post per Dominum Principem cum Nerlio contracti.

Hoc sanè † casu lucrorum pars, tanquam realiter, non 5
autem simulatè in locationis contractu attributa, in portionem pretij debet admitti, vt præter auctoritates supra relatas,

relatas, notat Caroc. *de locat. titul. de rescis. locat. num. 14. ad med.* Cyriac. *contron.87. num.12.* Rota coram Buratt. *decis.453. num.4. & decis.247. n.5. part.8. recens.*

Hinc contractus Sanguinetti in controuersiæ locationis concursu dignoscitur inferior. Potissimè, quia pretio conuento plastræ decem mille in ducatis monetæ Neapolitanæ, scuti vnius valorem non excedentibus, debuerant ab ipso enumerari. Necnon ex quo scuta annua sexcenta ex sigilli gabella retrahenda eidem attributa fuere; quæ impensis pro refectione pontium sibi iniuncta detractis, iuxtà tenorem calculi pro parte Domini Principis exhibiti centeni, pretium in obulis quatuor, & quinquaginta decrescunt.

Neque vrgere visa fuit Sanguinetti conuentio assumendi
singulis annis centena pondera 803. perindè, ac si, dum
vena indeficiens existit, maiorem vtilitatem videatur con-
tractus ille locatori intulisse, quam alter DD. de Rinucci-
nis ad centena 560. tantummodò restrictus. Cùm enim
Sanguinettus in propriæ promissionis implemento defece-
6 rit, ipsius consequenter obligatio consuetam locandi † le-
gem ex actibus effectum sortitis comprobari, inducere ne-
quiuit, vt notat Surd. *decis.51. num.21.* Rota *decis.675.
num.5. part.2. recent. & decis.317. num.7. vers. vltrà quod*,
penes Posth. *de manut. & coram Eminentissimo D. Cardi-
nali Otthobono decis.186. num.11.* dum maximè tum ante,
7 † tum post terminatum Sanguinetti contractum in anno
scilicet, quo vena inaffictata remansit, longè inferior ferri
8 quantitas consumpta † conuincitur.

Et licet minutorum extractio in appaltu Sanguinetti præ-
seruata, in locatione controuersa noscatur interdicta,
cuius ex causa locator scuta sex mille D. Ducissæ Braccia-
ni, ac eiusdem sorori persoluit, non tamen ad pretij dimi-
nutionem exindè poterit inferri: Status quippè Plumbini,
tempore quo prodijt Sanguinetti locatio, à Regia Camera
moderabatur, inter quam, & D. Ducissam nulla fuerat
suborta super minutis controuersia; At secuta in personam
D. Principis inuestitura statim minutorum extractio ab ipso
per edicta fuit interdicta, eo sub prætextu, quod D. Du-
9 cissæ forent † indebita: Dum itaque prohibitio in proprij
Iuris tutamen à locatore adiecta præsumitur, non debet
10 † proindè eadem in Conductorum detrimentum retorque-
ri. Quinimmò solutio scutorum sex mille in vim laudi, post
à locatione recessum editi, processisse conuincitur.

Neque maiorem pretij valorem poterunt redolere parti-
culares ferri venditiones. Consuetus namque valor ex si-
milibus locationibus generalibus, cum Serenissimo videli-
11 cet M. Duce, † ac Sanguinetto contractis debet desumi,
vt tradit Roman. *consil. 43. num.1.* Molin. *de contract. di-
sput.348. num.4. vers. Quo fit*; Cuius ea videtur esse ratio,
12 quod viliori existimantur pretio † res in maiori quantitate
distractæ, quam si separatim earundem alienatio contin-
gat, vt notat Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.25. num.282.*
Salon. ad D. Thom. *de contract. tom.2. quæst.77. tit. de mu-
tat. pret. ex diuers. venden. mod. pag.25.* Bonac. *de contract.
disput.3. q.2. punct.4. n.21. cum alijs in præterita decisione re-
latis in §. Neque obstant.*

Facultas verò Appiano Principi in contractu Serenissimi
Magni Ducis reseruata, assumendo videlicet quantitatem
ferri pro suis ædificijs necessariam, neque visa fuit obesse;
Præterquam enim de tempore controuersæ locationis
13 † Princeps ædificiorum Dominus nondum euaserat, ne-
que hanc propterea facultatem sibi reseruauit, ex diuersi-
tate pretij inter contractum vtrumque militante penitus
arcetur obiectio. Nam cuiuslibet centeni valorem in scu-
tis triginta tribus, necnon obulis 34. ille constituit, hic ve-
rò pretium in scutis duobus, ac quadraginta, necnon
obulis 20. adauget, & consequenter nulla dubitatio insur-
14 git, quin maius in † hoc appaltu, quam ex altero locator
ipse retraxerit. Conductorum obligatione potissimè per-
specta cambiandi pro scutis septem in singula centenaria;
15 cum tamen tunc temporis † cambia pro maiori lucri quan-
titate potuissent adstipulari.

Aliqui præterea ex DD. ponderabant, pretium à con-
16 ductoribus † conuentum iustitiam redolere, dum con-
cludenti probationum genere ex parte D. Principis non
elucescit, pro maiori valore venam potuisse temporis com-
17 muniter † locari, vt tradunt Curt. Iun. *in leg.2. §. Mutui
datio num.23. vers. Postremo, ff. si cert. pet.* Roder. *de ann.
reddit. lib.2. quæst.11. num.25.* Cyriac. *contron.87. num.14.*
18 & in terminis rei venditæ, † quod iustitia pretij ex com-
muni valore de tempore venditionis desumi debeat, notat
Parisi. *cons. vltim. num.26. lib.2.* Cardin. Mantic. *de tacit.
lib.4. tit.20. num.52.* Rota coram Seraph. *decis.665. num.1.*
Buratt. *decis.465. num.5. & in Albanen. Redditionis ratio-
nis 13. Iunij 1657. coram R. P. D. meo Celso*, præsertim,
quia quantitas ex ferri venditione † in anno dislocatæ Ve- 19
næ retracta, longè inferior esse dignoscitur summa singulis
annis à Conductoribus successiuè exbursata.

Et ita vtraque, &c.

Decisio ista emanata in hac causa sub die secunda Maij 1659. coram eodem bon. mem. Leone Verospio est suprà in hac parte decisio 50.

R. P. D. BEVILAQVA.

Bononien Dismembrationis.

Veneris 20. Februarij 1660.

ARGVMENTVM.

Dismembratio Parochialis Ecclesiæ ab alia parochiali per diffinitiuam sententiam nulla declarata, adeòque vti talis reuocanda, interiecta appellatione ob Iustitiam, & validitatem sententiæ in Rota confirmatur.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ quando in dubium non reuocatur eadem confirmanda censetur.*
2 *Dismembratio Ecclesiarum inter species alienationum enumeratur.*
3 *Dismembratio, vt sustineatur concursus iustitiæ, & solemnitatis copulatiuè requiritur.*
4 *Ordinarij ex decreto Concilij Tridentini pro reparandis Seminariorum indigentijs simplicia dumtaxat beneficia dismembrare permittitur.*
5 *Ordinarius Parochialia beneficia immutare, & ad simplicia beneficia reducere non valet.*
6 *Dissolutio Ecclesiarum antea vnitarum ex causa tenuitatis redituum cessante causa fieri potest.*
7 *Ordinarius ob auctos fructus Ecclesiæ vnionem dissoluere, & Ecclesias ad primæuum statum, in quo antea erant, reducere non prohibetur.*
8 *Differentia inter dismembrationem, & anteactæ vnionis dissolutionem nulla ferè videtur, cum in vtraque eadem ferè solemnitates requirantur.*
9 *Ecclesiæ defensor ab Episcopo est deputandus, ad quem veritatem causæ exprimendæ inquirere spectat.*
10 *Citatio Parochianorum ad dismembrationem requiritur, dum illorum interest vnionem non reuocari.*
11 *Solemnitates in dismembratione requisitæ in dissolutione exigi videntur.*
12 *Verba Decreti quando in explicitam dismembrationem sonant, ista causa indiuidualiter expressa, non autem alia non specificata pro vera haberi debet.*
13 *Causa in materia dismembrationis legitimè iustificata requiritur, nec admittitur præsumpta, ne alias via eludendi prohibitionem legis aperiatur.*
14 *Clausula* omni meliori modo, *actum regulariter sustinet eo modo, quo validius sustineri potest.*
15 *Clausula* omni meliori modo, *stante dismembratione animo, & intentione subueniendi indigentijs Seminarij, nihil vltra operatur.*
16 *Clausula* omni meliori modo, *vitiatur quando modus, & causa incepta exprimitur.*
17 *Ecclesia cum tempore dismembrationis non fuerit Parochialis, sed tantum beneficium simplex, aut curam Parochialis habitualem retinens, de eo ad effectum nullitatis dismembrationis ratio non est habenda.*
18 *Testibus optimam rationem scientiæ redentibus pro Iustificatione Parochialis fides est adhibenda.*
19 *Parochialis non habitu, sed actu existens ex dispositione Concilij Tridentini dismembrari, & vniri prohibetur.*
20 *Ecclesia desinit esse curata, quando exercitium nullo modo est actu ex defectu materiæ, vel subiectis Parochianis, sed non existentibus.*
21 *Cura Ecclesiæ quando alicui est deleta, mentio talis curæ habitualis est necessaria, ne alias gratia subreptitia videatur.*

22 *Bene-*

22 *Beneplacitum Apostolicum stante nullitate dismembra-*
tionis ex defectu legitimæ causæ pro solemnitate requi-
sita non suffragatur.
23 *Actus quando substantietur ex causa, ea sublata assensus*
Apostolicus ad inducendam præsumptionem substantiæ
eiusdem actus per lapsum temporis non sufficit, nisi
scientia Papæ circa eumdem actum iustificata.
24 *Actus quando tantummodo est nullus ex defectu solemni-*
tatis extrinsecæ diuturnitas temporis illius præsum-
ptionem bene inducit.

DECISIO CLXV.

PRæuijs duabus decisionibus fuit à R. P. D. meo Vero-
spio per diffinitiuam sententiam declaratum dismem-
brationem Parochialis Ecclesiæ S. Blasij ab alia Parochiali
Sancti Iacobi esse nullam, & vti talem reuocandam, à qua
sententia interiecta appellatione, & causa mihi commissa
1 dubitaui, an illa esset confirmanda, vel infirmanda, † &
confirmandam esse DD. responderunt, quia validitas non
reuocabatur in dubium. Iustitia verò patens est, cùm in-
2 dubitata sit iuris conclusio, quod † ad hoc, vt substinea-
tur dismembratio Ecclesiarum, quæ inter species aliena-
tionum enumeratur, Achill. *decis.1. de reb. Eccles. non*
alien. Rot. *decis.119. num.12. part.1. & decis.223. num.1.*
3 *part.6. recent.* copulatiuè requiratur † concursus iustitiæ,
& solemnitatis, ad notata *in cap. Dudum de rebus Eccles.*
non alien. cap. ad audientiam de Eccles. ædific. Barbos. *de po-*
test. Episc. alleg.67. num.16. Lotter. *de re benef. lib.1. quæst.*
28. num.4. Rot. *d. decis.119. num.12. part.1. decis.68. n.13.*
& decis.464. num.1. part.4. tom.2. recent. decis.233. num.1.
part.6. & in Albinganen. Dismembrationis 14. Decembris
1654. post princ. coram Reuerendiss. D. meo Meltio, & in
vtraque decisione causæ cumulatis.

In proposito autem dismembratio caret vtroque requisi-
to, nam quod Seminarium in Ciuitate Bononiæ tunc ere-
ctum exiguos haberet redditus pro Puerorum substentatio-
ne, vt in dicta dismembratione asseritur, nullatenus causa
iusta, & legitima dici potest, vt dicta Ecclesia Sancti Blasij
ab illa S. Iacobi dismembraretur, & Seminario vnà cum
suis membris, & effectibus applicaretur, cum ex decreto
4 Sacri Concilij Trident. *sess.23. cap.18. de reformat.* † locó-
rum Ordinarijs pro reparandis Seminariorum indigentijs
simplicia dumtaxat beneficia permissum ex dismembrare,
vt verba referendo, ait Gonzal. *ad regul.8. Cancell. gloss.5.*
§.7. num.67. Lotter. *de re benef. lib.1. quæst.20. num.162.*
5 Ad † Beneficia autem Parochialia, & Curata talis facul-
tas non extenditur, hæc enim immutare, & ad simplicia
reducere minimè valeat, vt cauetur *in subsequenti sess.25.*
cap.16. pariter de reformat. & faciunt *text. in cap. maiori-*
bus, & cap. vacante de præbend. cap.1. vbi *gloss. de reb. Ec-*
cles. non alien. Lotter. *loco citato num.159.* Barbos. *super*
d. cap.25. num.16. Ricc. *collect.383. num.6.* Marc. Anton.
Maceraten. *var. resol. lib.1. resol.112. cas.69.* Rot. *decis.*
684. num.5. part.3. decis.223. num.7. part.6. recent.

Nec dicatur, quòd non versamur in proprijs terminis
6 dismembrationis, sed dissolutionis Ecclesiarum † anteà
vnitarum ex causa tenuitatis redditum, & de paupertate
Ecclesiæ Parochialis, *cap. exposuisti*, vbi Abb. & alij *de*
Præbend. cap. postquam 16. quæst.1. Clem.1. §. sed hæc de stat.
Monach. Barbos. *de iur. Eccles. cap.16. num.43.* Seraph.
7 *decis.1078. num.4.* qua causa cessante ob † auctos fructus
Ecclesiæ, cui fuerat vnita, nec amplius in necessitate po-
sita sit, non prohibetur, Ordinarius absque tanta causæ
discussione vnionem dissoluere, & Ecclesias ad primæuum
statum, in quo erant anteà reducere, *ad text. in Clemen. in*
Agro, §. hæc de stat. Monach. cap. quia de Relig. Domibus,
cap. vlt. de Paroch. Ferret. *cons.255. num.8.* Rebuff. *in prax.*
tit. de vnion. reuocat. num.1. & seq. & num.16. Garz. *de be-*
nef. part.12. cap.2. num.303. & 305. Castropal. *eod. tract. in*
8 *fin. num.4.* Seraph. *decis.428. num.10.* præterquod † nulla
ferè inter dismembrationem, & anteactæ vnionis dissolu-
tionem constituitur differentia, sed eædem solemnitates re-
9 quisitæ in Dismembratione, nimirum vocatio † Rectoris
Ecclesiæ, vt ea vacante defensor ab Episcopo deputandus,
ad quem spectat inquirere veritatem causæ exprimendæ,
cap. si sine exceptione 12. quæst.2. gloss. in cap.1. verb. defenso-
re de reb. Eccl. non alien. in 6. Lotter. *de re benef. lib.1. qu.*
28. num.5. 7. & 22. necnon citatio Parochianorum, &
10 aliorum, † quorum interest vnionem non reuocari, Rot.
decis.1. de reb. Eccles. non alienan. in nou. Marc. Anton.
Maceraten. *lib.1. resolut.112. cas.29. vers.3. quia*, alijque
congesti *in 2. decis. §. nec releuare, vers. quinimo, & in d.*
Albinganen. dismembrationis §. deficit autem, exigi viden-
tur in dissolutione, † vt probant Garz. *vbi supra num.303.* 11
307. & 308. Castropal. *oper. moral. tom.2. tract.13. disput.6.*
§.4. vers. ad reuocandam, Rebuff. *in d. praxi num.26.* Azor.
instit. moral. tom.2. lib.6. cap.29. vers.6. quæritur, & admi-
sit Rot. *in alijs Bononien. Dismembrationis la 119. part.1. &*
decis.323. part.6. recent. Cessat obiectum, quia verba
† decreti inexplicitam dismembrationem sonant, ibi : 12
Dismembrauit, dismembratum esse voluit, & à dicta Paro-
chiali pro legitima dismembrato, &c. non ex cessatione exi-
litatis fructuum ibi nequaquam expressa, sed ad finem re-
parandi indigentijs Seminarij Episcopum motum fuisse ap-
paret: Ideò ista causa indiuidualiter expressa, non autem
alia non specificata pro vera haberi debet, dum agitur de
materia requirente ad essentiam, quod causa sit legitimè 13
iustificata, nec admittitur præsumpta, quia non debet pen-
dere ex partium assertione, aut Episcopi, sed de ea positiuè
constare, ne alias aperiatur via elidendi prohibitionem le-
gis, *l. si fortè*, vbi Bart. *num.5. ff. de Castrens. pecul.* Oldrad.
cons.261. per tot. Paris. *cons.36. num.11. lib.4.* Lotter. *vbi*
supra num.33. Rota *in Narnien. vnionis 1. Iulij 1643. §. sed*
hæc procedunt coram Bichio, & in decis.6. num.12. & 13. in-
ter impressas Eminentissimi D. Cardinalis Orthoboni, &
in Albinganen. Dismembrationis §. deficit autem.

Non releuat clausula † *omni meliori modo*, in fine decre- 14
ti dismembrationis adiectæ, quæ regulariter substinet actum
eo modo, quo validiùs sustineri potest, Felin. *in cap. cum*
super 23. sub num.11. de offic. delegat. Dec. *cons.11. sub n.20.*
Honded. *cons.40. num.39. & consil.44. num.25. lib.2.* quia
stantibus verbis dismembrationis † factæ animo, & in- 15
tentione subueniendi indigentijs Seminarij clausula prædi-
cta nihil vltra operatur, Menoch. *consil.415. num.22.* Surd.
decis.7. num.27. vers. pro quo facit, alijque adductis per
Gratian. *discept.764. num.18. & seq.* Nec vbi † modus, 16
vel causa incepta exprimitur, & actus re vera nullus est,
quia tunc dicta clausula quoque vitiatur, Peregr. *cons.61.*
num. fin. lib.2. Menoch. *de arbitr. lib.1. quæst.47. num.3.*
Barbos. *claus.95. num.67.* Surd. *dicta decis.7. num.28. vers.*
4. respondetur.

Nec etiam subsistit, † quòd Ecclesia Sancti Blasij tem- 17
pore dismembrationis non esset Parochialis, & actualis
animarum cura non immineret, sed vt ibi enunciatur, vel
beneficium simplex, aut saltem Parochialis retinens curam
habitualem, cuius taciturnitas non causat subreptionem.
Atque ideò de illa non est habenda ratio, Gabr. *cons.191. n.6.*
& 7. lib.1. Rota *decis.684. num.4. part.3. recent. & apud*
Eminentissimum Card. Otthobonum decis.58. num.5. nedum
quia contrarium conuincitur ex quatuor Testibus relatis
in Summar. Rectoris S. Iacobi num.4. concorditer deponen-
tibus, quod donec vixerit Matthæus Gratiosus Rector Ec-
clesiæ; post cuius obitum immediatè emanauit dismem-
bratio ibi curam animarum exercuit missas celebrando, fi-
delium confessiones auscultando, aliasque functiones, vt
in alijs Parochialibus † peregit, quibus testibus optimam 18
rationem scientiæ reddentibus, quia viderunt, & inter-
fuerunt plena fides est adhibenda pro iustificatione † Pa- 19
rochialem non habitu, sed actu extitisse, & sic ex disposi-
tione Sacri Concilij Tridentini dismembrari, & vniri pro-
hibitam, *l. solam C. de Testibus, l. cum his §. vult igitur ff. de*
transact. Rot. *decis.283. num.7. part.... recent.* Verùm
etiam quia tunc demum Ecclesia † desinit esse curata, nec 20
habitualis cura habenda est in consideratione, aut specifi-
cari quando exercitium nullo modo est actu ex defectu ma-
teriæ, vel subiecti, vtpotè quia Parochiani omnes defece-
runt, vt in his terminis loquitur Gabr. *cons.192. num.1.*
† Secus autem vbi penes aliquem existit, illique cura est de- 21
lata, & tunc necessaria est mentio talis curæ habitualis,
alliàs gratia subreptioni subiacet, vt explicat Lotter. *de re*
benef. d. lib.1. qu.20. num.163. & 164. Rota *d. decis.684.*
num.4. vers. cæterum, & sequuta fuit *coram Domino Car-*
dinali Otthobono decis.58. n.5.

Stante igitur † nullitate dismembrationis ex defectu in- 22
stæ, & legitimæ causæ suffragari minus potest pro solem-
nitate pariter requisita Beneplacitum Apostolicum ex lapsu
40. annorum desumptum, nam cùm dismembrationis actus
† substantietur ex causa ea sublata non sufficit assensus 23
Apostolicus ad inducendam, præsumptionem substantiæ
eiusdem actus per quemcumque lapsum temporis, nisi iu-
stificata

ſtificata Papæ ſcientia circa talem diſmembrationē, vt præter Alex. *in conſ.9. num.8. lib.3. & conſ.17. num.8. lib.4.* Rota in Caſtrenſ. 84. *num.4. lib.2.* Rota coram Greg. *deciſ.260. num.16. & in Craconien. Diſmembrationis Decimarum 3. Iulij 1650. coram R. P. D. meo Veroſpio, §. non etiam in præcedenti deciſione citatis*, latè in terminis diſmembrationis firmat Lotter. *de re beneſ. lib.1. qu.28. à num.33. vſque ad 44.* In oppoſitum verò allegati procedunt quando
24 actus † eſt ſolum nullus ex defectu ſolemnitatis extrinſecæ, quo caſu diuturnitas temporis benè inducit illius præſumptionem, & ita loquuntur Gabr. *conſ.84. n.32. lib.* Ciarlin. *controu.39. num.15. & 16.* & melius explicat Natta *conſ.162. num.24.* Lotter. *ibidem num.37. & 38.* quinimò ex hoc capite obreptitium remaneret, Dec. *in cap. ſuper literis num.4. de reſcript.* Lotter. *de re beneſ. lib.2. q.54. num.8. & 9.* Seraphin. *deciſ.398. num.1.* Rota *deciſ.94. num.60. part.7. recent.*

Et ita pro confirmatione ſententiæ Rotalis fuit concluſum vtraque parte informante.

R. P. D. BEVILAQVA.

Foroſemprontenſis Cenſus.

Veneris 27. Februarij 1660.

ARGVMENTVM.

De annuo perpetuo cenſu alicui vendito, ad cuius inſtantiam fructus quidem ei deberi, mandatum autem executiuum pro eorumdem ſolutione, & præſtatione noui fundi contra fideiuſſores non eſſe relaxandum, reſolutum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Iudice per ſententiam diffinititam abſoluente fideiuſſores, declarando nullum ius informanti contra eos competijſſe, eadem tanquam principaliter ſuper meritis cauſa lata obligationem infringit.*

2 *Obligatione ceſſata fructuum ſolutio, & alia ſub forma Cameræ promiſſa via executiua amplius peti non poſſunt, ſed per tres conformes ſub Iudicio ordinario agendum eſt.*

3 *Sententia vitio nullitatis, & iniuſtitia laborans obligationem Cameralem vulnerare non poteſt, nec proceſſum executiuum impedire.*

4 *Nullitas niſi per aliam ſententiam, quæ in Iudicatum tranſit declaretur, prima ſemper ſententia ſtat in ſuo robore, & viam executiuam tollit.*

5 *Iniuſtitia ſententiæ vt ſuſtineatur, adeò notoria, & iniqua eſſe debet, vt nullo prorſus velamine offuſcari, & nullitati æquiparari poſſit.*

6 *Retentio nuda prædij iure pignoris, donec de dote fuerit ſatisfacta vxor, dominium, & poſſeſſionem à debitore non auocat, & ideo prædij euictionem inducere nequit.*

7 *Euictione cum effectu non ſequuta de retentione agi non poteſt.*

8 *Obligatio fideicommiſſariorum de ſolutione fructuum per publicum Inſtrumentum facta probationem probatam conſtituit.*

9 *Executio impedita, vel alio modo retardata credita, & iura non tollit, quæ ante ſententiam executionem paratam habebant.*

10 *Fundo ad manus Creditoris perueniente, cenſus extinctus cenſetur.*

11 *Creditore negante fundum ad ſe perueniſſe debitores in eo ſe fundantes contrarium probare tenentur.*

DECISIO CLXVI.

Hieronymus Maumontes ſuper quodam eius prædio certis finibus deſignato impoſuit de anno 1641. annuum perpetuum cenſus ſcut.42. illumque pro pretio ſcutorum 600. vendidit Carolo Monſio, qui cum inſtaret ſibi decerni mandatum executiuum pro ſolutione fructuum, & præſtatione noui fundi contra Hortenſium, & Angelum in dicto cenſu fideiuſſores, dictum fuit illud non eſſe relaxandum, ſed ei deberi fructus.

Et quantum ad primum caput reſolutionis denegandi
1 mandatum, ratio DD. fuit, quia A. C. † à quo Mutius
in prima inſtantia ſimile mandatum obtinuit, poſtea per
diffinitiuam ſententiam abſoluit fideiuſſores declarando,
nullum ius, nullamque actionem ipſi Mutio competijſſe,
vel competere contra prædictos fideiuſſores, quæ ſententia
principaliter lata ſuper meritis cauſę infringit obligationem,
† adeout fructuum ſolutio, & alia ſub forma Cameræ pro- 2
miſſa non poſſint amplius peti via executiua ſub Iudicio ordinario agendum eſt per tres ſententias conformes, Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloſſ.6. num.202.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.765. num.42.* Rot. *deciſ.132. num.12. verſ. ſi quid part.2. diuerſ. & in recent. deciſ.515. num.8. part.4. & deciſ.353. num.8. eadem part.4. tom.2. deciſ.156. part.7. num.4.* & in alijs allegatis *in Romana Cenſus 11. Martij 1652. & 14. Februarij 1653. vbique in principio coram Reuerendiſſimo D. meo Cerro Decano, & in Romana Pecuniaria 5. Iulij 1655. §. ſi quidem coram me.*

Non obſtat, † quòd dicta ſententia laboret vitio nullita- 3
tis, & iniuſtitiæ obligationem Cameralem non potuit vulnerare, nec proceſſum executiuum impedire, vt dixit Rot. coram bon. mem. Coccino *deciſ.78. num.2. & deciſ.302. num.6. part.6. recent.* quia ex deductis viſum fuit non con-
ſtare † de oppoſita nullitate, & tamen quouſque ſuper il- 4
la non feratur alia ſententia declarans eam nullitatem, & in iudicatum tranſeat, ſemper prima ſententia vulnerans obligationem ſtat in ſuo robore, & tollit viam executiuam, Gonzal. *vbi ſup. num.122. & 136.* Gratian. *ibid. num.44. &*
45. Iniuſtitia verò adeò † notoria, & euidenter iniqua 5
debet eſſe, vt nullo prorſus velamine offuſcari poſſit, & nullitati æquiparetur, Archid. *in §. diffinitiua in verbo etiamſi eſſet ſecunda quæſt.6.* Surd. *conſil.160. num.50.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.531. num.69.* Cardin. Seraph. *deciſ.616. num.8. & 9.* bon. mem. Coccin. *d. deciſ.78. num.5. & in dicta Romana Pecuniaria coram me, §. non obſtat, quod ſi ſententia.*

Nec ad hunc effectum talis poteſt dici ſententia in parte continente abſolutionem Hortenſij, & Angeli à præſtatione noui fundi, dum cenſualis fuit euictus à Iulia Vxore rel. Hieronymi cenſus debitoris, quæ dictum fundum, aliaque bona hæreditaria illius pro ſuis iuribus dotalibus velle retinere in calce inuentarij dd. bonorum declarauit, quo-
niam huiuſmodi † retentio conſiſtens in mera, & nuda 6
detentione prædij iure pignoris, donec de dote fuerit ſatiſfacta, non auocauit dominium à debitore, neque poſſeſſionem, & ob id non potuit inducere prædij euictionem, *l. ſi cum venditor 66. ff. de euict.* Bart. *in l.3. num.1. ff. de act. empt.* Soccin. ſenior. *conſ.99. num.8. lib.2.* Cephal. *conſ.88. num.5.* Buratt. *deciſ.240. num.11.* & ibi *Addit. lit. B. & deciſ.325. ſub num.1. & in recent. deciſ.407. num.6. part.5. & deciſ.135. num.13. part.6.* bon. mem. Merlin. *deciſ.696.*
num.1. Euictione igitur non ſequuta † cum effectu, de 7
illa agi non poteſt iuxta regulam *l. qui rem, vbi DD. C. de euiction. l. ſi plus 74. §. mora ff. eodem, l. vtique 16. ff. de rei vindic. l. atqui natura 20. §. cum me abſente ff. de neg. geſt.* Schiurſ. *conſ.98. num.6. cent.3.* Buratt. *vbi ſupra num.13.* Duran. *deciſ.30. num.6. & deciſ.112. num.9.* & apud Modern. *Peruſ. de cenſ. deciſ.198. num.1.*

Aliud verò deciſionis † caput reſpiciens ſolutionem fru- 8
ctuum poſitum erat in clara fideicommiſſariorum obligatione per publicum inſtrumentum facta conſtituens probationem probatam, Bald. *in l. quoties in fine C. de Iudic.* Non obſtante, quòd per ſententiam abſolutoriam fuerat vulnerata via executiua, quia non inde remanſit extinctum creditum proueniens ex dicto publico Inſtrumento, cuius vi-
gore benè poteſt in Iudicio ordinario † pro illorum conſe- 9
cutione agere, nam impedita, vel alio modo retardata via executiua, non tollunt credita, nec iura, quæ ante ſententiam habebant paratam executionem, & in terminis poſt Anton. de Cæſar. & alios relatos per Scacc. *de com. & camb. §.7. gloſſ.7. num.1. cum ſeq.* reſponſum fuit *in dicta Romana pecuniaria 24. Martij 1659. in principio coram me.*

Non releuat exceptio † extinctionis cenſus deducta ex 10
eo, quia fundus illi ſuppoſitus peruenerit ad manus Mutij Creditoris ex pluribus cumulatis per eumdem Merlin. *de Cenſ. qu.114. num.1. & ſeqq. vltim. impreſſ.* nam cum id ab ipſo Mutio expreſsè negetur debitores in huiuſmodi facti
negotio pro fundamento eorum intentionis, † ſe fundantes 11
indicant plena probatione, *ad text. in l. in libello 12. §. facta ff. de capt. & poſtlim. reuerſ. l. denique 19. ff. ex quibus cauſis*, poſt Imol. *conſ.28. n.42.*

Fuit itaque reſolutum, vt ſupra non eſſe relaxandum mandatum, ſed fructus deberi Mutio Informanti.

R. P. D.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papien.

Auen. Saluiani.

Veneris 27. Februarij 1660.

ARGVMENTVM.

De damnis, & interesse ob retardatam venditionem controuersi prædij loco fructuum recompensatiuorum ad rationem scutorum quinque pro centenario, & anno taxandis.

SVMMARIVM.

1 *Bona stabilia de sui natura fructifera regulariter quinque pro centenario iuxta legalem præsumptionem reddere solent.*

2 *Damna ad rationem scutorum viginti in singulo anno taxata eo modo sunt reficienda, donec ab Actore iustificatum fuerit valorem scuti aurei ad maiorem summam de tempore mutuatæ pecuniæ ascendisse.*

DECISIO CLXVII.

DAmna, & interesse, pro quibus ad fauorem Francisci Tertulli sub die 12. Decembris præteriti ob retardatam venditionem Prædij controuerti, decreta fuit immissio, censuit hodie Rota fore taxanda loco fructuum recompensatiuorum ad rationem scutorum quinque pro cen-
1 tenario, & anno, † quemadmodum regulariter bona stabilia de sui natura fructifera reddere solent, iuxta legalem præsumptionem *Gloss. in authentica perpetuo in verb. iuxta C. de Sacrosanctis Ecclesijs*, quampluries sequuta fuit Rota, & præcipuè *in recent. decis.523. num.2. part.5.* apud Zacch. *de oblig. Camerali decis.275. num.31.* coram Durano *decis.192. num.1.* coram Buratt. *decis.675. num.9. coram Eminentiss. D. Cardinali Otthobono decis.2. num.15. in Bononien. Prædij 21. Maij 1640. coram Reuerendiss. Terracinen. §. dictos autem fructus in Recanaten. Hæreditatis 28. Iunij 1652. coram Reuerendiss. Præside Vallisoletano, in Romana Pecuniaria 4. Februarij 1654. §. cum vero in fine coram R. P. D. meo Verospio in Romana domus, & pretij Officij 11. Martij 1658. in princ. coram R. P. D. meo Priolo, & in Bononien. de Bologninis 5. Aprilis eiusdem anni §. constat pariter coram R. P. D. meo Celso.*

Vndè cùm Annus præfixus ad restituendum mutuum scutorum 400. auri expirauerit sub die 4. Martij 1575. facto computo vsque in præsens, apparent elapsi anni 85. pro
2 quibus itaque damna prædicta, ac interesse † habita ratione pro nunc scutorum 20. in singulo anno, & centenario monetæ donec iustificatum fuerit ab Actore valorem scuti aurei ascendisse ad maiorem summam de tempore mutuatæ pecuniæ existimarunt DD. constituere summam scutorum 1700. Informante solum Francisco Tertullo per contradictas. Et ita &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Forosempronien. Census.

Veneris 27. Februarij 1660.

ARGVMENTVM.

Obligatio Cameralis ex quo vulnerata remaneat, & an remaneat vulnerata ex sententia nulla, & iniusta, sententiæ iniustitia debet esse apparens, & notoria, vt nullitatem operetur. Possessio vt auocetur à debitore, quid requiratur. Asserens Censum esse extinctum id ipse asserens probare tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia super meritis causæ principaliter lata, obligationem Cameralem infringit, adeout iudicio ordinario sit postea agendum.*

2 *Sententia nulla, & iniusta obligationem Cameralem non vulnerat.*

3 *Sententia obligationem Cameralem vulnerans stat semper in suo robore, quousque super illa feratur alia sententia contraria, & in iudicatum transeat.*

4 *Sententia iniustitia debet esset notoria, adeout nullo velamine offuscari possit.*

5 *Possessio non auocatur à debitore ex mera, & nuda detentione per creditorem prædij iure pignoris.*

6 *Euictio debet esse cum effectu sequuta, vt de illa agi possit.*

7 *Obligatio per publicum Instrumentum contracta constituit probationem probatam.*

8 *Sententia, quæ viam executiuam impedit, vel retardat, non tollit credita, nec iura, quæ antea paratam habebant executionem.*

9 *Census, dum fundus ad manus creditoris peruenit, censetur extinctus.*

10 *Censum extinctum asserens incumbit onus probandi.*

DECISIO CLXVIII.

HIeronymus Maremontes super quodam eius Prædio certis finibus designato imposuit de anno 1641. annuum perpetuum Censum scutorum 42. illumque pro pretio scutorum 600. vendidit Carolo Montio, qui cum instaret sibi decerni mandatum executiuum pro solutione fructuum, & præstatione noui fundi contra Hortensium, & Angelum in dicto Censu fideiussores, dictum fuit illud non esse relaxandum, sed ei deberi fructus.

Et quantum ad primum caput resolutionis denegandi mandatum, ratio Dominorum fuit, quia A. C. à quo Mutius in prima instantia simile mandatum obtinuit, postea per diffinitiuam sententiam absoluit fideiussores, declarando nullum Ius, nullamque actionem ipsi Mutio competisse, vel competere contra prædictos fideiussores, quæ sen-
tentia principaliter lata super meritis causæ † infringit obli- 1
gationem, adeout fructuum solutio, & alia sub forma Cameræ promissa non possint ampliùs peti via exequutiua, sed iudicio ordinario agendum est per tres sententias conformes, Gonzal. *ad regul.8. Cancell. gloss.6. num.202.* Gratian. *discept. forens. cap.765. num.42.* Rota *decis.132. num.12. vers. siquidem part.2. diuers. & in recent. decis.515. num.8. part.4. & decis.353. num.8. eadem part.4. tom.2. decis.156. num.4. part.7.* & in alijs allegatis *in Romana Census 11. Martij 1652. & 14. Februarij 1653. vbique in principio coram Reuerendiss. D. meo Cerro Decano, & in Romana Pecuniaria 5. Iulij 1655. §. siquidem coram me.*

Non obstat, † quòd dicta sententia laboret vitio nulli- 2
tatis, & iniustitiæ, ideò obligationem Cameralem non potuit vulnerare, nec processum exequutiuum impedire, vt dixit Rota coram bon. mem. Coccin. *decis.78. num.2. & decis.302. num.6. part.6. recent.* Quia ex deductis visum fuit non constare de opposita nullitate, & tamen quousque
super illa non feratur alia sententia † declarans eam nul- 3
litatem, & in iudicatum transeat semper prima sententia vulnerans obligationem stat in suo robore, & tollit viam executiuam, Gonzal. *vbi supra num.122. & 136.* Gratian. *ibidem num.44. & 45.* Iniustitia verò adeò notoria, & eui-
denter iniqua † debet esse, vt nullo prorsus velamine of- 4
fuscari possit, & nullitati æquiparetur *Archid. in §. diffinitiua in verbo etiam si esset 2. quæst.6.* Surd. *cons.160. num.50.* Gratian. *discept. forens. cap.531. num.69.* Card. Seraph. *decis.616. num.8. & 9.* bon. mem. Coccin. *dicta decis.78. num.5. & in dicta Romana Pecuniaria coram me, §. non obstat, quod si sententia.*

Nec ad hunc effectum talis potest dici sententia in parte continente absolutionem Hortensij, & Angeli à præstatione noui fundi, dum primus censualis fuit euictus à Iulia vxore relicta Hieronymi Census debitoris, quæ dictum fundum, aliaque bona hæreditaria illius pro suis Iuribus dotalibus velle retinere in calce Inuentarij dd. bonorum declarauit, quoniam huiusmodi retentio consistens in mera, & nuda detentione prædij Iure pignoris donec de dote fuerit satisfacta, non auocauit dominium à debitore, neque pos-
sessionem, † & ob id non potuit inducere Prædij euictio- 5
nem, *l. si cum venditor 66. ff. de euict.* Bart. *in l.3. num.1. ff. de act. empt.* Soccin. sen. *cons.99. sub num.8. lib.2.* Cephal. *consil.168. num.5.* Buratt. *decis.240. num.11. & ibi add. litt. B. & decis.325. sub num.1. & in recent. decis.407. n.6. part.5. & decis.135. num.13. part.6.* bon. mem. Merlin. *decis.696. num.1.* Euictione igitur cum effectu non sequuta
de † illa agi non potest, *iuxtà regulam l. qui rem 3. vbi* 6
DD. Cod. de euict. l. si plus 74. §. mora ff. eodem, l. vtique 16. ff. de rei vindic. l. at qui natura 20. §. cum me absente ff. de negot. gest. Schiurf. *cons.98. num.6. centur.3.* Buratt. *vbi su-*

pra

*pra num.*13. Duran. *decis.*30. *num.*6. *&* *decis.*112. *num.*9.
& apud Modern. Perusin. *de Censib. decis.*198. *n.*1.
Aliud verò Decisionis caput respiciens solutionem fru-
ctuum positum erat in clara fideicommissariorum obliga-
7 tione † per publicum Instrumentum facta constituens pro-
bationem probatam, Bald. *in l. quoties in fine*, *Cod. de in-
dic.* Nobobstante quòd per sententiam absolutoriam fue-
rat vulnerata via exequutiua, quia non indè remansit ex-
tinctum creditum proueniens ex dicto publico Instrumento
cuius vigore benè potest in iudicio ordinario pro illorum
8 consecutione agere, † nam impedita vel alio modo retar-
data via executiua non tolluntur credita, nec Iura, quæ
ante sententiam habebant paratam exequutionem, vt in
terminis post Anton. de Canar. & alios relatos per Scacc.
de com. & Camb. §.7. *gloss.*7. *num.*2. *cum seq.* responsum
fuit *in dicta Romana Pecuniaria* 24. *Martij* 1656. *in prin-
cipio coram me*.
9 Non releuat exceptio extinctionis † Census deducta
ex eo, quia fundus illi suppositus peruenerit ad manus Mu-
tij creditoris ex pluribus cumulatis per eumdem Modern.
*de Censib. qu.*114. *num.*1. *& seq. vltim. impress.* nam cum id
ab ipso Mutio expressè negetur debitores in huiusmodi fa-
cto negato pro fundamento eorum intentiones se fundan-
10 tes indigent † plena probatione *ad text. in l. in libello* 12.
§. *fact æ ff. de capt. & postlim. reuers. l. denique* 19. *ff. ex quibus
caus.* post Imol. *cons.*28. *n.*49.
Fuit itaque resolutum, vt supra, non esse relaxandum
mandatum, sed fructus deberi Mutio Informanti &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Fulginaten̄ Fideicommissi.

Lunæ 1. *Martij* 1660.

ARGVMENTVM.

Filij in conditione positi, licet de rigore Iuris, nul-
latenus censeantur vocati, tamen stantibus plu-
ribus coniecturis simul iunctis, & valentibus in-
ducere animum Iudicis, ad credendum ad sic cre-
dendum, tunc censentur vocati.

SVMMARIVM.

1 *In conditione positus, quod præsumatur vocatus, ex plu-
ribus coniecturis simul iunctis dici potest.*
2 *Et tunc positi in conditione non censentur vocati per fi-
deicummissum, sed venire ab intestato.*
3 *Filij in conditione positi censentur vocati, dum sub qua-
litate masculinitatis, & quod sint legitimi, & na-
turales, ac de legitimo matrimonio nati ponuntur in
conditione.*
4 *Filij in conditione positi, censentur vocati, dum fuit fa-
cta reciproca substitutio inter eos.*
5 *Filij in conditione positi censentur vocati, si fuerint
exclusæ fœmina, & mandatum congruè dotari, &
num.*6.
7 *Filij in conditione positi an censeantur vocati, atten-
denda est consuetudo Regionis.*
8 *Ad Testatoris voluntatem interpretandam attendenda
est dispositio, statutorum loci, & consuetudo, vbi te-
stamentum fuit conditum.*
*Testatur censetur se conformare cum statutis loci, n.*8.
9 *Coniectura vt filij sui censeantur vocati, non sunt consi-
derandæ de per se, sed simul.*
10 *Filij in conditione positi, vt censeantur vocati, sufficit,
vt coniectura tales adducantur, vt moueant animum
Iudicis ad sic credendum.*
11 *Positi in conditione, quando sunt de descendentibus, tunc
faciliter præsumitur vocatio.*
12 *Filiæ positæ in conditione multò magis non censentur vo-
cata, si propter dotem excludantur.*
13 *Filia posita in conditione aliud est, si agat ex pro-
pria persona, & aliud si agat Patris, & Patruo-
rum persona.*

DECISIO CLXIX.

Decisum fuit die 27. Martij 1658. * Informantibus tan-
tum Flaminia, & sororibus de Roncallis constare
de fideicommisso Io: Martini, & hodie ad instantiam Hie-
ronymi causa super ijsdem reproposita DD. in eadem reso-
lutione permanserunt, nam iuxtà sententiam à DD. & à
Rota canonizatam, † vbi concurrunt coniecturæ, quæ 1
arguant mentem Testatoris fuisse, vt censeantur vocati in
conditione positi, tunc receditur ab opinione *gloss. commu-
niter amplexæ in l. huius la* 2. *ff. de hered. instit.* † volentis 2
prædictos non succedere per fideicommissum, sed venire
ab intestato, ita vltrà plures in decisione allegatos tenent
Ruin. *cons.*139. *num.*6. *lib.*3. Castr. *cons.*263. *num.*2. *lib.*3.
Alex. *consil.*64. *lib.*5. *num.*4. Decian. *cons.*28. *num.*10. *lib.*
2. Molin. *de Primog. Hisp. lib.*1. *cap.*6. *num.*3. Rustic. *in
tract. an & quando liber. in condit. posit. lib.*5. *cap.*8. Sera-
phin. *decis.*939. 956. *&* 1329. Surd. *decis.*162. *n.*5. *&* 6.
Coniecturæ autem hanc Testatoris voluntatem suaden-
tes plures, & quidem vrgentes fuerunt in decisione recen-
sitæ, & iterùm per DD. approbatæ, posuit enim in condi-
tione ex filijs institutis natos, cum qualitate masculinita-
tis, & quod essent legitimi, † & naturales, ac de legiti- 3
mo matrimonio procreati; in casu deficientiæ alterius in-
stitutorum superstites, & prædefunctorum filij fuerunt in-
uitati ad portionem Patruorum, fuit inter omnes grauatos
ordinata reciproca substitutio, † habitusque respectus ad 4
stirpes, non ad capita, & à successione fuerunt exclusæ
fœminæ, demandata eis congrua dotatione, † quæ co- 5
niecturæ pro recessu ab opinione *dictæ gloss. in l. Lucius*,
† & admissione positorum in conditione passim à DD. con- 6
siderantur, & præsertim à Decian. *in cons.*89. *num.*14. *cum
seqq. lib.*3. Honded. *cons.*65. *num.*59. *cum seqq. lib.*1. Gio-
uagn. *cons.*29. *per tot. lib.*1. Marescott. *varar. resol. lib.*1.
*cap.*66. *num.*4. *& seq.* Rot. coram bon. mem. Merlino *de-
cis.*447. *num.*1. *cum seq. & in recent. decis.*355. *part.*4. *tom.*2.
Quibus accedit altera ex eo elicita, quod testamentum
Io: Martini fuit conditum in Ciuitate Bergomi, & iuxta
statuta, & leges dictionis, † & status Veneti ipse valere 7
voluit, in quo præualet opinio affirmatiua, quod filij in con-
ditione positi censeantur vocati, quemadmodum in specie
testatur Cardin. Mant. *de Coniect. vlt. vol. lib.*11. *tit.*2.
*num.*2. *&* 18. Peregr. *de fideicomm. art.*28. *num.*2. post Imol.
*cons.*46. *num.*9. *in fin.* Fusar. *de substitut. alios cumulans in
quæst.*437. *num.*4. Ad interpretandam enim mentem Testa-
toris † attenditur statutum, & consuetudo loci, in quo 8
testamentum fuit creditum, & cum quo se conformare vo-
luisse præsumitur, Rust. *de filijs in condit. posit. cap.*7. *num.*5.
Rota coram Seraph. *decis.*1329. *num.*12. & penes Merlin.
*eadem decis.*477. *num.*11. *vsque ad fin.*
Non obstat, quòd nonnullæ ex dictis coniecturis patian-
tur difficultatem, & aliquando fuerunt à DD. & à Rota
reiectæ, † quoniam in hac materia coniecturæ, quæ de 9
per se, & separatim sumptæ, prout accipiuntur ab infor-
mantibus pro Hieronymo non sunt aptæ ad inducendam
vocationem positorum in conditione, secus tamen iunctim
ponderatæ, † vt fieri debet, hoc enim casu sufficiunt, Iu- 10
dicisque animum mouent ad credendum hanc fuisse Testa-
toris mentem, vt dicunt in decisione allegati, Honded.
*cons.*65. *num.*43. Gratian. *cons.*106. *col. fin. lib.*2. Mantic.
*de coniect. lib.*1. *tit.*23. *num.*28. Giouagnon. *dicto cons.*79.
*num.*37. Merlin. *dicta decis.*347. *num.*9. Præsertim quan-
do (vt hic) positi in conditionem sunt de descendentibus,
† in quibus faciliter admittitur, vt intelligantur vocati, & 11
ideò de communi, & veriori sententia leuiores sufficiunt
coniecturæ, quidquid sit in transuersalibus, & extraneis,
Alex. *cons.*75. *num.*17. *lib.*2. Soccin. Iun. *cons.*158. *sub num.*
78. *lib.*2. Decian. *respons.*9. *in princip.* & latè *in cons.*28.
*num.*11. *lib.*2. vbi ita conciliantur opiniones asserit Hon-
ded. *cons.*54. *num.*53. *lib.*2. Mantic. *vbi supra in princ.* Rota
*dicta decis.*335. *num. fin. part.*4. *& decis.*864. *num.*6. apud
bon. mem. Merlin.
Non officit obiectio, quòd fœminæ collitigantes non va-
leant ad bona fideicommissaria adspirare, dum præuia do-
tis condecenti constitutione Testator illas exclusit, quæ ita
disponendo † præsumatur in illarum odium masculos ad 12
fideicommissum vocare voluisse, iuxtà deducta per Fusar.
*de substit. quæst.*686. *num.*1. *cum seq.* Quia non agunt ad il-
lud, vt vocatæ ex propria persona, sed tanquam hæredes
Claudij Patris, & Francisci, & Octauiani Patruorum,
† in quibus terminauit fideicommissum, & bona absque 13
alio onere remanserunt in illorum hæreditate ad commo-
dum hæredum, Bart. *in l. cum dotem* 22. *num.*18. *ff. solut.
matrim.* Honded. *num.*57. *num.*43. *lib.*1. Surd. *cons.*448.
*num.*9. Aldobrand. *cons.*30. *num.*15. 16. *&* 42.
Et ita vtraque, &c.

Decisio

 Decisio emanata in hac eadem causa sub die 27. Martij 1658. coram R. P. D. Beuilaqua, erit in fine in Decisionibus additis iuxtà seriem temporis.

R. D. ALBERGATO DECANO.

Tridentina Altaris.

Lunæ 1. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

De prouisione ad Altare de quo agitur, vbi quod constito de attentatis pendente lite inter Capitulum, & Patronos sequestrum esse apponendum censeatur.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum stante litis pendentia, & inhibitione Sacri Tribunalis de beneficio controuerso prouidere non potest.*

2 *Prouisus à Capitulo pendente lite, & inhibitione sine vitio attentatorum possessionem capere nequit.*

3 *Attentans ne vitiosæ possessionis commodo fruatur sequestrum est apponendum.*

4 *Prouisus non existens in lite inter Capitulum, & Patronos vertente de attentatis opponere non potest.*

Declara quando lis est inter præsentatos, non autem inter Ordinarium, & Patronos, ibid. n.4.

5 *Prouisus quando litigatur inter Ordinarium pro libertate, & Patronos pro subiectione beneficij, ex actibus collationis, & adeptionis possessionis ab attentatis excusari non potest.*

6 *Attentata circumscripta partis oppositione ex officio cuius Maiestas læsa fuit reuocantur.*

7 *Inhibitio Rotalis virtute Commissionis continentis clausulam* quam, & quas *expedita litis pendentiam, & attentata causas.*

8 *Lis ex actu demissionis non dicitur determinata, nec Ordinarius propterea beneficium collitiganti conferre potest.*

DECISIO CLXX.

CONstare de attentatis, & apponendum esse sequestrum existimarunt Domini, pendente enim lite inter Capitulum Tridentinum, & Iacobum Antonium Bernardellum ab ipso prouisum de Altari, de quo agitur ex vna, & Laurentium de Bassis, aliosque de Begnudellis asserentes se Patronos ex altera, licet post sententiam Vicarij Mantuani à quo Canonizatum fuit Iuspatronatus liberè dimissum fuerit Altare in manibus Capituli à prædicto Iacobo Antonio: Non potuit tamen idem Capitulum stante litis pendentia, & Inhibitione huius Sacri Tribu-
1 nalis † iterùm prouidere Ioannem Bonhomum, *cap. 1. & 2. vt lit. pend. in 6.* Rota *decis. 1. de Iurep. in nou.* coram Caualer. *decis. 175. num. 2. & in Placentina Capellaniæ 31. May 1604. coram bon. mem. Hieronymo Cardinali Pamphi-*
2 *lio in princ.* Neque prouisus possessionem capere, † vt fecit sine vitio attentatorum, Lancell. *de attentat. lit. pend. part. 2. cap. 4. in præfat. num. 711. & seqq.* Rota *decis. 159. num. 2. part. 2. recent.* & alijs relatis *in Aquilana Iurispatronatus 18. Iunij 1649. coram Reuerendiss. D. meo Papien. sub §. pendentia autem*, vbi quod proinde apponendum est
3 sequestrum, ne attestans vitiosæ possessionis † commodo fruatur, Rota coram san. mem. Greg. *decis. 10. per tot.*
4 Nec obstare dictum fuit, † quòd Begnudellus Prouisus Apostolicus non esset in lite inter Capitulum, & assertos Patronos vertente, proindeque non possit de attentatis opponere, Rota *decis. 428. & 618. vtrobique num. 5. part. 2. recent.* vbi quòd dispositio *d. cap. 1. & 2. vt lit. pend. in 6.* procedit solum quando lis est inter præsentatos, non autem quando vertitur inter Ordinarium, & Patronos.

Siue quia prædicta procedere visa sunt in ordine ad reseruationem beneficiorum ex capite, & titulo litigiosi, non autem quoad attentata, quæ vbi controuersia est inter
5 Capitulum, vel Ordinarium pro libertate, † & Patronos pro subiectione Beneficij ex actibus collationis, & adeptionis possessionis necessario resultat, vt per Afflict. *decis. 354. num. 21.* Rota coram Caualer. *dicta decis. 175. num. 2.* vbique referuntur concordantes *coram Eminentiss. D. Cardinali Otthobono decis. 93. num. 1. & 2. dicta Placentina Capellaniæ, §. nec refert, & in Toletana Canonicatus Pœnitentiarij 26. Aprilis 1641. §. nec resistit, & 4. May 1644. §. hinc nihil coram Reuerendiss. D. meo Decano*, siue etiam quia circumscripta partis oppositione attentata reuo- 6
cantur ex officio cuius maiestas læsa fuit, Franc. *in cap. bona* coram Caualer. *num. 3. Craconien. Attentatorum 17. Iunij 1652.* coram bon. mem. Bichio, *§. fin. & in Pampilon. Praeminentiarum 26. May 1658. coram R. P. D. meo Verospio in fine.*

Vel demum, † quia per viam appellationis causa coram 7
me introducta fuit vigore Commissionis habentis clausulam *quam, & quas* cum omnibus inciden. &c. dependen. &c. totoque negocio principali &c. cuius virtute cum expedita fuerit Rotalis Inhibitio, hæc causauit litis pendentiam, & attentata, Rota coram Duran. *decis. 374. num. 6. & 7. in Aquilana Beneficij 28. Aprilis 1651. coram R. P. D. meo Celso, in principio.*

Nec pariter releuat litem iam fuisse extinctam per prædictam dimissionem Bernardelli in manibus Capituli, quia ex
huiusmodi actu † lis non dicitur determinata, neque po- 8
test Ordinarius alteri beneficium etiam collitiganti conferre, vt in terminis resolutum fuit *in Hispalen. Beneficij de Zeres 20. Februarij 1604. coram Litta, §. & dum cum seq.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana locorum Montium.

Veneris 5. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Libera institutio hæredis an ad fideicommissum extendatur. An & quando fideicommissarius non teneatur ad implementum legatorum in fideicommisso relictorum. Facultas libera data hæredi disponendi de bonis, an & quando etiam in fideicommisso loco habeat.

SVMMARIVM.

1 *Ex verbis testamenti tribuitur facultas heredibus disponendi de hæreditate.*

2 *Bona fideicommissi non intrant in fideicommisso, si de illis potuerit hæres disponere.*

3 *Onera fideicommissario iniuncta non arguunt contrariam voluntatem in Testatore à dispositione hæredum.*

4 *Facultas libera disponendi de hæreditate ad absolutum illius dominium refertur.*

5 *Fideicommissum quod euanescat, & hæres teneatur ad legata in fideicommisso relicta, simul an stare possunt.*

6 *Ex legatorum perpetuitate non arguitur perpetuitas fideicommissi, nisi quatenus hæres de illis aliter non disposuerit.*

7 *Facultatem habens disponendi ex eo, quod cœperit alienare dicitur sufficienter disposuisse.*

8 *In institutione generali hæredis tam in bonis, quàm in Iuribus, & actionibus continetur quæcunque particularis facultas.*

9 *Onus implendi legata remanet inefficax, cum datur hæredi facultas liberè disponendi de bonis.*

10 *Onus implendi legata ad substitutos relictum tunc locum habet, quando ex alio capite bona non alienantur.*

11 *Prælegatum cum facultate liberè disponendi si caderet sub fideicommisso, facultas in illo disposita esset superflua.*

12 *Fideicommissum non potest continere prælegatum, quando coniectura sunt in contrarium.*

13 *Facultas alienandi concepta per clausulas,* quidquid placuerit faciendum, *& alias* a lor piacere, *per quid differant inter se.*

14 *Facultas disponendi aliquid ad certum, & determinatum effectum censetur ad arbitrium boni viri permissa.*

15 *Facultas libera ad libitum hæredis præsefert absolutum dominium in hæreditate.*

Hæres liberam habens facultatem in bonis, non obstante fideicommisso censetur etiam illam habere in bonis etiam fideicommisso suppositis num. 15.

D E-

DECISIO CLXXI.

Placuit DD. Decisio edita sub die 16. Iunij præteriti, * in qua fuit resolutum non esse locum Ægidianæ, & denegandam fore immissionem Petro super locis montium controuersis, non obstante fideicommisso.

Quoniam verba Testamenti Marthæ de Boncompagnis
1 circa facultatem † attributam hæredibus disponendi de dictis locis montium ad eorum libitum, sunt adeò clara, vt magis esse non possint, ibi, *E lasci in mano degl'heredi la potente de luoghi de monti, che ne disponghino à lor piacere*, vndè licet Testatrix fecerit fideicommissum, nihilominus cum vigore dictæ facultatis hęredes de illis disposuerint,
2 fideicommissum † non capit loca prædicta, quia implicitam habet conditionem si, & quatenus alienatio non sequeretur, per Text. *in l. Titius, ff. ad Trebell. Auth. contra cum rogatus, C. eod. titul.* Rot. coram Merl. *dec. 459. num. 3. & 4. in recent. dec. 155. num. 20. & 186. num. 3. & seqq. part. 4. tom. 2. in Bonon. Domus de Maluasia 25. Iunij 1632. coram bon. mem. Cardinali Verospio, §. Neque hæc facultas, & in Romana Dotis 15. Maij 1656. coram Reuerendissimo D. meo Cerro Decano, §. Quia prima pars vers. licentia enim disponendi, cum alijs in prima decisione §. Quamuis.*

Neque contrariam Testatricis voluntatem arguunt one-
3 ra † iniuncta hæredibus, & fideicommissarijs soluendi annua legata, quæ sine perpetuitate fideicommissi etiam super hisce locis montium impleri non posse dicebantur.
4 Atque ideò libera † facultas disponendi non sit referenda ab absolutum Dominium in euersionem fideicommissi, sed solùm ad liberam administrationem in satisfactionem onerum, & legatorum, vt consuluerunt Dec. *cons. 253. sub nu. 1.* Decian. *respons. 92. num. 24. lib. 5.* Rot. coram Buratt. *dec. 168. num. 23.* & Ruin. *cons. 147. sub num. 15. lib. 2.*

Nam aut loquimur de legato scutorum 150. quòd Testatrix voluit, vt hæredes viuente Petro eius filio tenerentur quolibet anno eidem præstare, & secuto obitu Petri deberent inuestire scuta 1500. in Censibus, stabilibus, aut locis montium ad effectum celebrandi duo sacra qualibet hebdomada pro salute Animæ vtriusque, & ex perpetuitate legati huiusmodi nullatenus fuit limitata, seu alterata fa-
5 cultas disponendi concessa verbis amplissimis, cum † possint stare simul hæc duo, quòd euanescat fideicommissum, & nihilominus hæres teneatur ad legata, *l. nihil proponi 123. ff. de legat. 1. l. annuam 6. ff. de annu. legat.* Rot. post Fenzon. *ad stat. Vrb. dec. 95. vers. quoniam pro responsione*, vt coram Buratt. *dec. 385. num. 5. & dec. 387. num. 8. & 9.* & tradit Paris. *cons. 87. num. 39. & seqq. lib. 2.* & sequitur Giouagn. qui alios cumulat. *cons. 97. num. 22. vers. quoniam pro responsione lib. 1.*

Aut loquimur de legatis perpetuis, & alijs oneribus, quę eadem Testatrix iniunxit hæredibus fideicommissarijs, & Patribus Bernabitis vltimo loco substitutis, nec pariter ex
6 perpetuitate † horum legatorum resultat aliqua coniectura fideicommissi super locis montium, nisi sub eadem conditione quatenus hæredes non alienauerint, cum autem vsi fuerint facultate prædicta, vt deducitur non solùm ex mandatis obtentis de transferendo litteras patentes ad eorum fauorem liberas à vinculo fideicommissi, vendendo, & resignando, & subsecuta alienatione trium
7 locorum ex eisdem locis montium; Cùm habens † facultatem disponendi ex eo, quòd cœperit alienare dicatur, sufficienter disposuisse, Iason. *cons. 130. sub num. 12. lib. 4.* & faciunt tradita *in Sipontina pensionis 8. Iunij 1648. coram bon.*
8 *mem. Peutingerio*, sed etiam ex generali † institutione hæredis tam in bonis, quàm in iuribus, & actionibus, quorum appellatione continetur vsus dictæ facultatis, vt comprobat Fusar. *de substitut. q. 444. num. 8. & 550. num. 16. cum*
9 *alijs in præterita decisione cumulatis*; † Onera implendi legata remanserunt inefficacia, & resoluta perindè, ac si demandata non fuissent, nam data licentia hæredi grauato disponendi ad eius libitum valet ipsa bona in totum alienare non attentis dispositionibus factis ad fauorem vocatorum ad fideicommissum licet illud bona alienata totaliter absorberent, Iason. *cons. 129. per tot. lib. 4.* Gabr. *cons. 99. num. 22. & seqq. lib. 2.* Surd. *cons. 10. num. 30. & seqq. & cons. 352. num. 18. pariter cum seqq.* Menoch. *cons. 1091. num. 5.* & Monach. *dec. Bonon. 71. num. 122.* & pluribus firmat *prima dec. §. nihil referente, & §. Nec pariter obstat.*

Hinc non refert, quòd Testatrix onerauit vnumquem-
10 que hæredum tam institutorum, quàm † substitutorum, vt satisfaceret legata à se relicta, siquidem quoad legatum factum ad fauorem Petri eius filij, necnon inuestimentum faciendum post mortem eiusdem Petri pro celebratione duarum Missarum qualibet hebdomada in perpetuum huic legato satisfacerunt hæredes mediante resignatione tot locorum montium. Quo verò ad alia legata obiectum tollitur ex supradicta responsione, vt legata huiusmodi locum habeant, quatenus non sequeretur alienatio, & bona peruenirent ad substitutos, vt patet ex deductis.

Nec releuant deducta per DD. in contrarium allegatos; Etenim Dec. *cons. 253. sub num. 1.* & Decian. *respons. 92. sub*
num. 24. communiter reprobantur, quia si † prælegatum 11
cum facultate liberè disponendi caderet sub fideicommisso, (vt isti volunt) permissio alienandi remaneret superflua, & inefficax contra Text. *in l. si quando in princ. ff. de legat. 1. & cap. si Papa de priuileg. in 6.* Surd. *cons. 352. num. 23. vers. Ex prædictis*, Menoch. *dict. cons. 1091. num. 2.* Thesau. *qu. forens. lib. 1. qu. 17. num. 19.* Fursar. *qu. 650. num. 45. de substitut.* eosque, & alios confutat Rot. *in Sancti Secundini fideicommissi 18. Iunij 1649. coram bon. memor. Arguelles.*

Decisio verò Buratt. 168. *num. 23. & 24.* non potest applicari, firmat enim prælegata venire in restitutione fideicommissi, non quia tota hæreditas consistat in illis prælegatis, prout ex hac ratione mouentur Doctores præcitati, sed quia in eo casu facultas alienandi data fuerat in Codicil-
lis, & fideicommissum † ordinatum in Testamento contine- 12
bat specificè bona prælegata, & contrarium suadebant verba ipsius Testamenti, qualitas bonorum declaratio eiusdem Testatoris, & quamplures coniecturæ in proposito deficientes.

Nec aduersatur Ruin. *cons. 147. sub num. 15. lib. 2.* quia
loquitur, quando facultas † alienandi concepta est sub clau- 13
sula (*quidquid placuerit faciendum*) quo casu non videtur data libera facultas, sed limitata ad arbitrium boni viri. Diuersum autem est, quando data fuit sub ista alia clausula (*à lor piacere*) latinè pro eorum libito, quæ importat concessionem facultatis absolutam, iuxta tradita per Surd. *cons. 10. nu. 50. & dec. 27. num. 13. cum seqq.*

Cęteri loquuntur de alienatione permissa dumtaxat in ali-
quibus casibus, & ad † certum, & determinatum effectum, 14
vbi tunc etiam censetur permissa facultas solum ad arbitrium boni viri, vt probat Natt. *cons. 115. num. 6.* & Mantic. *dec. 329. num. 5.* secus autem vbi fuit concessa simpliciter ad
libitum † hæredis, tunc enim præsefert dominium absolu- 15
tum, & voluntatem liberè disponendi de bonis non obstante fideicommisso, cum illa eatenus dicantur fideicommisso supposita, quatenus hæres non vteretur d. facultate, vt supra dictum fuit.

Obiecta verò contra loca montium vacabilia, quòd scilicet hæredes tenerentur ea reinuestire, & vertere in non vacabilia, visa sunt satis remoueri ex responsionibus datis in alia *decis. §. finali.*

Et ita vtraque parte informante pro confirmatione decisionis responsum fuit, &c.

Decisio in hac causa facta sub die 16. Iunij 1659. coram eodem R. P. D. meo Priolo emanata est supra in hac eadem parte decisio 95.

R. P. D. TAIA.

Amerina Fideicommissi.

Veneris 5. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Fabricæ S. Petri facultas, succedendi in fideicommissis, & legatis hic discutitur.

SVMMARIVM.

1 *Fabrica S. Petri fideicommissa particularibus personis relicta, non potest sibi applicare.*
2 *Testatoris dispositio est indiuidualiter seruanda, & alias gesta non tenent.*
3 *Fabrica S. Petri speciali iure duæ sententiæ habent vim trium.*
4 *Tempus cuius initij memoria non extat facit verum omne possibile, & omnia interfuisse necessaria.*
5 *Præscriptio cuius contrarij non extat memoria suum locum obtinere debet.*

DECISIO CLXXII.

ANno 1477. vt legitur in quodam Instrumento nomine Oliuæ Amplissimæ Pater, & meritissimæ D. Angelus Geraldus Episcopus Suesanus donauit inter viuos vniuersæ proli, & familiæ Geraldinæ tunc, & pro tempore existenti, & quæ Amerinæ, aut intra 30. mill. passuum habitauerit, ac omnibus, & singulis infrascriptis, & cumque liberis masculis, &c. & sibi reseruauit integram, & plenam authoritatem, & potestatem ad singula in contractu expressa addendi, minuendi, tollen. &c. & prohibuit aggregationem, & adoptionem nisi familia redigeretur ad pauciores, quam 12. masculos promittendo totum ex proximioribus consanguineis, ex matre Geraldina natis vsque ad annum 12. eligi, &c. sed vt fiat sicut alia omnia in Congregatione familiæ à maiori parte, &c. & alias per eos gesta non teneant.

Anno 1485. d. D. Angelus vtens facultate supra reseruata de bonis donatis, quædam donauit fratribus, & fratrum filijs, eorumque descendentibus, excepta Oliua suprascripta.

Et vsque ad nostra tempora dormientibus omnibus, surrexit R. fabrica Sancti Petri, eidemque adhęrentes quidam, at non admodum cohęrentibus Iuribus, & pulsarunt quosdam possessiones, quia prima sententia à Iudice fabricæ lata 1. Octobris 1644. & secunda in Iudicio appellationis 16. Aprilis 1645. absoluti sunt, & aliqui ex Actoribus approbarunt sententias, & absolutionem quin etiam per publicum Instrumentum renunciarunt 12. Maij 1645.

Vnus ex ijs Stephanus atque alius quoque Ioan. Baptista quasi diminuta infra 12. familiæ aggregarunt Alexium, & Ioann. Baptistam filios cuiusdam Elisabethæ Geraldinæ 28. Octobris 1652. & his aggregatis adhęrentibus fabrica rursus egit contra alios possessores, & obtinuit sententiam immissionis, à qua interposita appellatione, commissa fuit causa Eminentissimo D. meo Cardinali Ghisio, cui placuit consulere Rotam, & hodie proposito dubio an, & super quibus bonis sit danda immissio. DD. non esse dandam responderunt.

Quia quoad fabricam quicquid habeat, & quantum valeat vetus Instrumentum, & illa vetus Oliua plantata anno 1477. sanè reseruata facultate, etiam tollendi vt supra postea in Instrumento secundo 1485. sex prædia, & nullum adiecit dispositio Pia, nisi de quibusdam fructibus Oliuæ singulis diebus vnam missam, & annuatim vnum officium defunctorum celebrare in dicto primo Instrumento, quæ ad bona excepta, & fideicommissa non pertinent. Etenim nullo Iure, aut priuilegio cautum reperi-
1 tur, † quòd fabrica possit sibi applicare fideicommissa relicta particularibus personis, vt alias dixit Rot. coram Caual. *dec.* 212. *sub num.* 2. Quòd alios fabricæ adhęrentes vti familiæ aggregatos notarunt DD. neque probatum fuisse venisse casum redactæ familiæ ad pauciores, quàm 12. masculos, imò reprobari ab altera parte multis contestationibus, & nominationibus viuentium plurium, neque seruatum fuisse modum à Rectoribus Oliuæ in Congregatione familiæ omnium, vel saltem maioris partis eorum in Ciuitate, & Diœcesi Amerina iuxta duas partes per scrutinium secretum, &c. neque quoad aggregatos serua-
2 tam fuisse qualitatem proximiorum, &c. † itaut alias gesta per ipsos non teneant, vt legitur in Instrumento, & ad Rot. coram Buratt. *dec.* 573. *num.* 4. *&* 7. cum ibi not. & prius *dec.* 72. *n.* 10. *&* 11. *n.* 2. *tom.* 2. *par.* 4. *recent.*

Et ampliùs notandum fuisse priùs factam aggregationem à Stephano, qui iam duplici sententia, & propria renunciatione fuit reiectus adeò, vt ipse fuerit inter cognoscentes, & confitentes malum Ius fouere, atque inanem, & frustratoriam fore, & esse quamcunque actionem, & prætensionem, &c. in dicto Instrumento renunciantis.

Atque ita DD. magnifecerunt supradictas sententias ab-
3 solutorias (quæ † speciali Iure fabricæ habent vim trium, vt dicitur etiam in Instrumento renunciationis) pro inobseruantia dispositionis, & dispositione ipsa tum à Iure dicitur, tum etiam à successoribus nunquam obseruata, & fortè ab ipsomet disponente reuocata ad reseruatam
4 sibi facultatem reuocandi, vt supra prout † tempus, cuius initij memoria non extat facit verum omne possibile, & vt videantur interuisse omnia, quæ adesse oporteret, vt quibuscumque opus esset, &c. post Vasq. apud Castill. *quotid. cont.* 93. §. 8. *num.* 41. *lib.* 5. & post Molin. *de primog.* Adden. *lib.* 4. *cap.* 10. *num.* 10. *versic. Idemque vt sit pro teste vetustas.*

Et demum visum est suum locum habere † præscriptionem, cuius contrarij non extat memoria, ad *cap. primum de præscript. in* 6. cum ibi not. Molin. *de primog. dict. cap.* 10. *num.* 10. *&* 11. & ibi Adden. latiss. Castill. *ferè toto d.* §. 8. *& præsertim num.* 27. *cum seqq. & num.* 45. *& seqq.* 5

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana deuolutionis Domus.

Veneris 5. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

De prorogatione emphyteusis, vbi regula de dispositione Iuris transitum emphyteusis Ecclesiasticæ in aliam Ecclesiam prohibentis examinatur; contrarietatem deindè Testibus obiectum non releuare dicitur, cum eadem non sit circa substantialia, adeòque pro eorum concordia maximè concurrentibus adminiculis omnem interpretationem esse sumendam.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusi ad vitam alicuius prorogata deuolutio persona adhuc existente locum non habet.*
2 *Dispositio Iuris transitum emphyteusis Ecclesiasticæ in aliam Ecclesiam vti manum mortuam prohibet.*
3 *Regula de dispositione iuris circa emphyteusim Ecclesiasticam quomodo intelligenda:*
4 *Alienatio emphyteusis licet sit prohibita, hypothecatio tamen fructuum siue distractio nullatenus interdicta censeri debet.*
5 *Emphyteusi nominationis hæreditariæ stante Ecclesia à fructuum consequutione non repellitur.*
6 *Nominatio alicuius ad emphyteusim ab Ecclesia non excluditur, cum eadem à simili titulo omninò capacem regulariter non dimittat.*
7 *Actibus cum non soleant interesse personæ nobiles, depositiones Testium qui actibus interuenerunt, & præsentes fuerunt admitti debent.*
8 *Contrarietas in Testium dictis, quando non est circa substantialia non releuat, cum pro eorum concordia maximè concurrentibus alijs adminiculis omnis interpretatio sit sumenda.*

DECISIO CLXXIII.

ANtonius Riuolta post impetratam à Reuerendissimo Capitulo Sancti Petri ad ipsius tertiam generationem, eaque non obstante ad binam nominationem prorogationem emphyteusis, Domum de qua agitur Fausto Priolo Iure permutationis attribuit; Verùm quia Franciscus Turrettus, cui eademmet Domus à Flaminio Fausti filio, necnon in secunda generatione incluso distracta fuerit ad emphyteusim, Paulum Brunamontem sub ea lege nominauit, vt redditus omnes in vtilitatem, & commodum Ecclesiæ Beatæ Mariæ de Monte-Soratte cedere deberet, iudicium super deuolutione Capitulum proindè instituit, pro cuius exclusione hodie Doctores responderunt.

Siquidem Turrettus in vim facultatis à Domino directo sibi tributæ † emphyteusim ad vitam Brunamontis prorogauit, adeòque deuolutio persona adhuc existente in concessionis Instrumento inclusa ponitur arcetur, vt in specie dixit Rota coram Buratt. *dec.* 907. *num.* 1. 1

Neque vrgere visa fuit † Iuris dispositio transitum emphyteusis Ecclesiæ in aliam Ecclesiam vti manum mortuam prohibentis, iuxta gloss. *in cap. potuit in verbo prohibeatur*, ibique Abb. *num.* 10. Imol. *num.* 25. *de locat.* Buratt. *consf.* 199. *num.* 42. Rot. *in Caietana bonorum* 3. *Decembris* 1646. *in* §. *sed vlterius coram Reuerendissimo D. meo Decano.* Et namque posset vrgere † quoties titulus emphyteusis foret in Ecclesia translatum, secus verò dum fructuum exactio eidem delata fuit, necnon titulus in Brunamonte nominato residere conuincitur. Hoc sanè casu nullum Domini directi præiudiciũ ex tali nominatione consurgit, nec poterit consequẽter Ecclesia donec in humanis nominatus existat à fructuũ consequutione repelli, vt in proximis terminis † prohibitæ 2 3 4

hibitæ scilicet alienationis emphyteusis, quod hypothecatio fructuum, siue distractio nullatenus interdicta censeri debeat, notat Grat. *in cons. 27. num. 2. & 3. vol. 1.* Ruin. *consil. 176. num. 13. lib. 1.* Gabr. *de regul. iur. cons. 12. num. 22.* Corbul. *de iur. emphyt. in tit. de alienat. qu. 1. num. 309.* Rot. coram Seraph. *dec. 932. num. 7.* & penes Zacch. *de oblig. Camer. dec. 238. & in Tusculana Saluiani 22. May 1654. §. sed & respectu commoditatis coram R. P. D. meo Zarate.* Postquam maxi-
5 mè de emphyteusi nominationis † hæreditariæ in proposito casu retractatur, vt in terminis huiusmet nominationis Rota respondit *in Romana Emphyteusis 29. Nouembris 1653. in §. hanc autem cum seqq. coram me*, à cuius etiam finili respe-
6 ctu † nec Ecclesia regulariter omninò capacem dimittat, vt notat Alexand. *cons. 20. num. 4. lib. 1.* Rota *in §. emphyteusis qu. 33. in fin.* coram bon. mem. Merlino *dec. 649. nu. 1. cum seqq. & in Romana domorum 13. May 1658. in §. neque contraria cum seqq. coram me.*

Quibus stantibus non officiunt exceptiones contra personas, & dicta Testium deponentium de retentione matris,
7 & prædictis tractatibus, quia cum † similibus actibus non soleant communiter accidentibus interesse personæ nobiles, admittendæ sunt depositiones Testium, qui interuenerunt, & actibus præmissis præsentes fuerunt, vt in terminis dictum fuit *in d. dec. 332. num. 12. in fin. post secundum vol. consil. Farinac. dicta Romana hæreditatis de Gratianis 7. February, §. non obstant, Romana nullitatis matrimony 19. January 1646. coram bon. mem. Arguelles, §. ex quo nascitur, d. Viterbien. fideicomm. §. horum autem, & in d. Florentina, §. prima enim*
8 *exceptio.* Quo verò ad eorum dicta † contrarietas obiecta non est circa substantialia, nec perentit idem tempus, & versatur circa res leui momenti, proindeque non releuat, cum omnis interpretatio pro eorum concordia sit capienda, dum præcipuè tot alijs adminiculantur, vt in dictis decisionibus responsum fuit, & signanter *in Romana hæreditatis de Gratianis 28. May 1646. coram Reuerendissimo D. meo Decano impress. post Modern. in Labyrinth. credit. dec. 83. num. 23. & in Romana dotis 14. Iuny 1658. §. exceptiones coram me*, & concordat Altograd. *cons. 50. num. 66. lib. 1.*

Ex qoibus responsum fuit constare de bono iure Rugerij vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Bononiensis Fideicommissi.

Veneris 5. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Immissione in bonis subiectis conuentionali fideicommisso per fratres instituto decreta, causa ex rescripto Signaturæ iterùm in Rota committitur, & post expeditam remissoriam ab hærdibus, & peractas in partibus probationes super remissione fideicommissi dubitatur, an illud foret in transactione remissum, & affirmatiuè resolutum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum transactionis ad normam Capitulorum in apoca contentorum adstipulari debet.*
2 *Promissio de non inferendo molestias, nisi bona delata ab omni fideicommissi etiam purificandi vinculo essent immunia, frustratoria euaderet, cum ad promittentem iterum deuoluerentur.*
3 *Remissio fideicommissi ex facultate diuideatibus attributa, eorumque hæredibus super bonorum alienatione inducta censetur, nulla licet diuidentium alienatio processerit.*
4 *Dictio*, non vnquam, *casum omnem, & quodcunque futurum tempus includit.*
5 *Præseruatio quoad iura purificanda in casu obitus alterius ex transigentibus absque filijs fideicommissi capacibus ad fideicommissum controuersum non extenditur.*
6 *Recessus à Capitulis non præsumitur, dum confectio Instrumenti in ipsorum executionem processit.*
7 *Instrumentum ad fauorem alicuius apertum, sub appellatione iuris futuri comprehendi nequit.*
8 *Ius delatum super bonis diuisis virtute fideicommissi purificati remissum præsumitur.*
9 *Contrahentium mens potius, quàm ipsa veritas independentibus ab ipsorum voluntate inspicitur.*
10 *Diuisio bonorum fideicommissi, vnde principaliter effectum fuerit sortita.*
11 *Testis mediatoris depositioni plus, quàm semplenè est deferendum.*
12 *Dictio*, Vltra, *ad casus antea non expressos dispositionem porrigere videtur.*
13 *Dictio*, Vltra, *licet ad casus non expressos extendatur, Capitulorũ tamen substantiam includit, & præseruat.*
14 *Verba instrumenti dubia ex depositione Testis instrumentarij declarationem assumunt.*
15 *Depositio vnius suffragatur, cum de declaratione dumtaxat actus dubij, non autem de noua dispositione inducenda agatur.*
16 *Testes licet de auditu deponentes pro adminiculo tamen in causa deseruiunt, vbi præsumptiones, & coniecturæ admitti solent.*
17 *Testis instrumentarius regulariter pro reprobando instrumento sufficiens quoque reputatur.*
18 *Formularium Bononiense liberam diuidentibus, ac ipsorum hæredibus alienandi facultatem concedit.*
19 *Inæqualitas diuisionis ex bonis diuisis, & receptis resultat.*

DECISIO CLXXIV.

TRibus huius sacri Tribunalis sententijs Comiti Ioanni decreta fuerat immissio in bonis conuentionali fideicommisso per Iacobum, ac fratres de Pepulis instituto subiectis. Qua deindè causa ex rescripto Signaturæ cum clausula, *absque præiudicio trium conformium*, mihi commissa post expeditam ab hæredibus Francisci remissoriam, necnon probationes in partibus super controuersi fideicommissi remissione peractas dubium hodie proposui, an illud foret in transactione remissum, affirmatiuè resolutum.

Siquidem Capitulorum Apoca, ad quorum normam
transactionis † Instrumentum adstipulari debuerat, Ioan- 1
nes iura fideicommissi sub his verbis sibi præseruasse dignoscitur. *E s'habbi per espressa ogni riserba delle sue ragioni di fideicommissi, e questo però solamente contro à Terzi, e non mai contra il Signor Conte Francesco, ò suoi heredi, e successori.* Qui verborum sanè contextus suadet bona in diuisione Francisco delata à quocumque fideicommissi etiam purifi-
candi vinculo euasisset immunia. † Alias enim promissio 2
Ioannis non inferendi Francisci hæredibus molestias, prorsus frustatoria euaderet, si per illius obitum sine filijs, diuisa bona ad eundemmet Ioannem deuoluenda forent, vt arguit in puncto Ruin. *cons. 133. num. 13. vers. & hæc conclusio, & num. 14. lib. 2.* Peregr. *cons. 52. num. 25. lib. 3.* & in terminis,
quòd ex † facultate diuidentibus attributa, necnon præedi- 3
ctorum hæredibus super bonorum alienatione, remissio fideicommissi censeatur inducta, nulla licet diuidentium alienatio processerit, tradunt Crot. *in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. oblig.* Paris. *cons. 71. num. 15. & per totum lib. 3.* Pereg. *de fideicommiss. ar. 52. num. 42. & 44. vers. Alexandri tamen*, Giouagn. *respons. 100. num. 17. lib. 1.* Fusar. *de substit. q. 593. nu. 31.* Rota *in Bononien. fideicommiss. de Vizzanis 15. Iuny 1643. in §. aduertendo præsertim coram bon. memor. Bichio.*
† Dictione illa, *& non vnquam*, potissimè perspecta, casum 4
omnem, & quodcumque futurum tempus includere perapta, ad Text. *in l. prouidendum 7. §. si quis verò*, ibique gloss. *notat in verbo nunquam, C. de postuland.* Aymon. *cons. 264. num. 6.* Cæphal. *cons. 171. num. 15. lib. 2.* Rota *in Romana residui Dotis 11. Decembris 1658. in §. gratis autem coram Reuerendissimo Domino meo Decano*, & notant in his terminis Soccin. iun. *cons. 116. num. 51. & 52. nu. 60. vers. quæ conclusio lib. 1.* Honded. *cons. 53. nu. 25. lib. 1.* Rota *in Cæsenaten. emphyteusis 15. Martij 1651. in §. Præterea coram Reuerendissimo D. meo Papiensi.*

Hinc obesse non poterit præseruatio quoad † iura purifi- 5
canda in transactionis Instrumento adiecta in casu, quo ex transigentibus alter absque filijs fideicommissi capacibus obire contigerit; Talis quippè præseruatio ad fideicommissum controuersum nullatenus valet extendi; Vel quia
illa esset penitus abrogatiua conuentionis † in Capitulis ap- 6
positæ à quibus non præsumitur recessum, dum confectio Instrumenti in ipsorum executionem, necnon cum expressa relatione ad eademmet Capitula ibidem inserta processit, vt notat Surd. *dec. 71. num. 8. vers. tertio respondeo, & num. 9.* Rota coram bon. memor. Merlin. *dec. 586. num. 7. & 8. & dec. 608. num. 17. & 18. cum seqq.* Add. *ad dec. 168. n. 8. propè finem*; Vel quia illud † tanquam tunc temporis ad 7

fauorem Ioannis dumtaxat apertum, sub appellatione iuris
futuri comprehendi nequibat, scientia purificationis fidei-
commissi in eo potissimè concurrente, cuius virtute Ius su-
8 per bonis diuisis sibi delatum † præsumitur remisisse, vt ad-
uertit Castrens. *in l.qui Romæ, §.duo fratres num.5. ante finem
vers. sed si fideicommissum esset purum*, ibi notat etiam Alex.
num.27. vers. vnde mihi magis placet, ff. de verb. oblig. idem-
met Alex. *cons.100.num.11.lib.7.cons.139.num.6.& 7.lib.2.*
Menoch. *de præsumpt.lib.3.præsumpt.113.num.3.* Peregr. *de
fideicomm.ar.52.num.19. & 65.*
9 Nec vrget, † quòd in dependentibus à Contrahentium
voluntate eorumdem mens potiùs, quàm veritas ipsa inspi-
ciatur perindè, ac si ad hunc effectum satis esse censeatur,
quòd Franciscus in partem fideicommissi fuerit de facto re-
ceptus, vt ponderat decisio in causa edita 16. *Aprilis* 1649.
in §. nec dicatur, & 26. Martij 1650. *in §. nec potest coram R.
P.D. meo Celso.*
10 Siquidem bonorum fideicommissi † diuisio non fuit
principaliter ex eo effectum sortita, quòd dubitatio contin-
geret, an Franciscus foret sub eo inclusus postquam ipsius
exclusio tanquam legitimati claris omninò verbis legitur
concepta; sed exindè processit, quòd idem Franciscus è
conuerso vltra detractiones in bonis fideicommissarijs præ-
tensas bona ingentis valoris in diuisione admisit, propria
scilicet, necnon ea ex Iacobi patris hæreditate delata, ac
Comitissæ Gentilis, quorum ex testamento hæres vniuer-
salis euaderet, Ioanni nepoti dumtaxat relicta legitima,
prout ex ipsiusmet Instrumenti contextu conuincitur, nec-
11 non † ex Testis mediatoris depositione, cui debet plusquam
semiplenè deferri, vt notat Aymon. *cons.* 178. *num.* 7. Rota
coram Cæsar de Grass. *dec.2. in fine de empt. & vendit.* Man-
tic. *dec.6.num.10.& dec.113.num.11.par.5.recent. cum alijs
in Romana pecuniaria 9. Iunij* 1656. *in §. quæ sanè propè finem
coram me.*
Neque obstare visum fuit, quòd vltra conuenta in Ca-
pitulis diuidentes in Instrumento declarauerint ad alias vel-
12 le pactiones deuenire, licet enim dictio illa, *Vltrà*, disposi-
tionem ad casus antea non expressos porrigere videatur,
vt dixit Rota *in dec.edita 14.Maij 1655.in §.non obstat coram
Reuerendiss. D. meo Decano*; Capitulorum tamen substan-
13 tiam includit, ac omninò præseruat iuxta doctrinam Bart.
in l.qui ita 4.num.2.ff.de dot.prælegat. Olasch. *dec.51.num.1.
& 15.* Surd. *dec.285.num.9.* Rota coram Buratt. *dec.799.
num.5.*
14 Præthereà ex his † saltem verba Instrumenti dubietatem
videntur innuere, ac consequenter ea ex depositione Ga-
leatij Costæ Testis Instrumentarij debent declarationem
assumere concludentis nimirum Iura fideicommissi à Diui-
dentibus tum ante, tum in ipso editæ transactionis actu ad-
uersus extraneas personas dumtaxat præseruata extitisse,
non autem contra semetipsos, quorum respectu diuersa
bona à quolibet vinculo fideicommissi purificati, seu purifi-
ficandi prorsus immunia redacta fuere. Quoties enim de
15 noua dispositione inducenda non agitur, sed de declaratio-
ne dumtaxat actus dubij, vnius etiam depositio suffraga-
tur, vt tradunt Alexand. *cons.75.num.14.lib.5.* Simon de
Præt. *cons.67.num.12.* Gabr. *cons.51.num.8.lib.2.* Rota *in
Romana, seu Auximana donationis 9. Decembris 1641. in §.
exclusa igitur coram bon. mem. Peuting. & in Auenion. legiti-
ma 8. Iunij 1657. in §. tum quia quando ante finem coram R.
P.D. meo Priolo.* Dum aliorum depositiones Testium maxi-
16 mè concurrunt † qui licet de auditu à Bartholomæo altero
Teste Instrumentario, necnon ab ipsomet Francisco, Ioan-
ne tamen præsente deponant, pro adminiculo tamen in
proposito casu deseruiunt, quo præsumptiones, & conie-
cturæ solent admitti, Natt. *cons.363.num.13.* Honded. *cons.
51.n.74.* Rot. *in add. Auenion.legitima cor.R.P.D.meo Priolo.*
Eoque faciliùs consueuerunt Domini declarationem Co-
17 stæ fore admittenda, † quòd Testis Instrumentarius regula-
riter pro reprobando Instrumento sufficiens quoque reputa-
tur, vt tradit Natt. *cons.95.num.11.* Honded. *cons.99.num.1.
& 27.cum seqq.lib.2.* Rota *dec.251.num.2.par.1.recent. & in
Add. Auximana donat.coram bon.mem.Peuting.*
Quibus denique accedit clausula *ad habendum*, tum in
transactionis Instrumento, tum in altero diuisionis inserta,
18 ac extensa ad normam formularij Bononiensis, † quòd li-
beram defert diuidentibus, ac ipsorum hæredibus alienandi
facultatem, vt in terminis dixit Rota *in Bononien. fideicom-
missi de Vizzanis 15. Ianuarij 1644. in §. Iterum Domini
19 cum seqq. coram bon. mem. Bichio.* Tum † etiam inæqualitas
diuisionis, quæ alias exindè resultaret, quòd Franciscus bo-
na propria libera valoris librarum 248. mil. diuidenda cura-
uit, & totam eius portionem in fideicommissarijs bonis
ipse recepit, vt ponderant Decian. *cons.2.num.86.vers. sed
non modo æqualitas lib.2.* Berou. *cons.70.num.49.lib.1.* Buratt.
cons.173. à num.34. vsque ad num.40.lib.2.
Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Casalis mediæ Viæ.

Veneris 4. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

De locatione Casalis in perpetuam emphyteusim Patri, & hæredibus in infinitum concessi, cum expressa prohibitione alienationis, nisi suo iure cadere vellent; Vndè extincta linea primi conductoris, ad fauorem directi Domini, non obstantibus, successionem prætendentibus, concessionem finitam, & Casale deuolutum resoluebatur.

SVMMARIVM.

1 *Pactum arctissimam probationem alienationis continens, concessionem Casalis ad illos solummodo de familia inuestiti restrictam fuisse demonstrat.*

2 *Pacto extincto per obitum filij primum inuestiti sine filijs concessio terminata remanet.*

3 *Pœna caducitatis Casalis ad Monasterium in casu contrauentionis pacto adiecta facit, vt admissis collitigantibus tanquam extraneis locus restitutionis ad fauorem Domini directi factus fuerit.*

4 *Contractus de iure talis iudicari debet qualis à partibus denominatur.*

5 *Concessio facta pro pensione fructibus Casalis ferè correspondente, fortior est ad locationem, quàm emphyteusim arguendam.*

6 *Concessio iuxta naturam locationis facta quoscunque successores etiam extraneos comprehendit.*

7 *Concessione ex pacto solis successoribus inducta, & interdicta alienatione sub pœna caducitatis, conuentioni, à qua pendet contractus standum est, & secundum eam pro exclusione extraneorum intelligi debet.*

8 *Clausula,* ad habendum in perpetuum, *liberam alienandi facultatem importat, & emphyteusim ad quoscunque heredes extraneos transitoriam facit.*

9 *Clausula,* ad habendum, *eundem effectum non operatur, vbi concessio ad illos de familia est coarctata, adeoq; ad personas in illa comprehensas solùmodo restringi debet.*

10 *Clausula,* ad habendum, *intra generationem primi inuestiti existentibus suffragari non potest.*

11 *Clausulæ virtus ex sequuta prohibitione alienationis penitus euertitur.*

12 *Prohibitio alienationis, an de alienatione per viam contractus inter viuos, an vero per viam vltimæ voluntatis præuia institutione heredis vniuersalis, vel iure legati sit intelligenda.*

13 *Negatiua sola vnius prohibitionis in terminis rei Ecclesiasticæ omnes casus alienationis etiam hereditariæ institutionis sub se comprehendit.*

14 *Intentio contrahentium ad conseruationem Casalis in vna familia adimpleri non posset, si institutio heredis permissa censeretur.*

15 *Exclusio extraneorum temporalis, donec extarent descendentes non admittitur cum huiusmodi interpretatio voluntati cedentium resistat.*

16 *Abbas recipiendo à collitigantibus canonem per multos annos, an eosdem tanquam successores in Casale approbasse censeatur.*

17 *Abbas recipiendo canones Monasterio præiudicium inferre non potest.*

18 *Remissio caducitatis sine scientia deuolutionis non intrat.*

DECISIO CLXXV.

PRior, & Canonici Regulares Sancti Petri ad Vincula de anno 1541. locarunt in emphyteusim perpetuam Casale, de quo agitur Io: de Perna, eiusque hæredibus, & successo-

cessoribus in infinitum, & conuenerunt inter cætera, quòd
d. Ioannes conductor, neque sui successores non possint
alienare dictum Casale, sed in perpetuum, & vltra cen-
tum annos in infinitum sic remansurum in domo, & fami-
lia ipsius conductoris, & si contingeret tamen alienatio-
nem fieri per dictum condnctorem, hæredes, & successo-
res cadant à iure suo, & Casale sic deuolutum ad dictum
Monasterium, & Capitulum cum omnibus melioramen-
tis, comperto autem quod per obitum Vincenoj filij d.
Ioannis vsque de anno 1596. sine filijs extincta remansit il-
lins linea, egerunt ijdem Prior, & Canonici ad deuolntio-
nem Casalis ex hoc capite contra Gregorium, & Marcum
Antonium Gregnam filios Marci Antonij Senioris, in
quem ex persona Gregorij Patris, & proximioris dicti Vin-
centij Casale deuenit, ac sententiam obtinuerunt, à qua
commissa in Rota causa appellationis, & dato dubio, an
concessio sit finita, affirmatiuè fuit resolutum.
1 Quia † ex dicto pacto arctissimam probationem aliena-
tionis continente ad hoc, vt Casale remaneat in perpenuum
in domo, & familia Ioannis inuestiti, deprehenditur con-
cedentes voluisse restringere concessionem ad illos de fami-
lia Ioannis, ad Text. *in l. pater filium, ff. de legat.* 3. Bald. *in l.*
voluntatis 7. num. 4. C. de fideicommiss. Menoch. *cons.* 197. *n.*
20. Surd. *dec.* 84. Magon. *dec. Floren.* 72. *num.* 1. *cum sequent.*
2 qua † extincta dicti Vincentij filij absque filijs terminata
quoque remansit ipsa concessio, *vt in §. emphyteusis Auth. de*
non alienan. rebus Eccles. Clar. *in §. emphyten. qu.* 42. Rota *de-*
3 *cis.* 36. *num.* 1. *par.* 7. *recent.* maximè † cum addita fuit pœna
caducitatis, & reuersionis Casalis ad Monasterium in casu
contrauentionis, per cuius pœnæ, & pacti reuersiui appo-
sitionem euidentius exprimi non potuit iotentio cootrahen-
tium arcendi extraneos ab hac emphyteusim, & statim, ac
decessit Vincentius, & ad illam admissi fuerunt illi de Gre-
gna collitigantes fructus fuit locus receptioni ad fauorem
Monasterij Domini directi, *cap.* 1. *si de feud. defunct. l.* 2. *C.*
de iure emphyt. Bero. *cons.* 118. *num.* 4. *lib.* 1. Surd. *dec.* 150.
num. 1. *penul. & final.* & alijs quos refert Moder. Fulgin. *de*
iur. emphyt. de var. caduc. qu. 1. *num.* 42. Rota *dec.* 390. *num.* 2.
par. 1. *recent.*
His positis nihil referre visum fuit, quòd ista sit potius lo-
catio, & contractus censualis, quàm concessio emphyteu-
tica, vt colligi dicebatur, tum ex verbis, quæ in eam sonant,
4 de iure enim talis iudicari debent contractus, qualis à † par-
tibus denominatur, *l. qui fundum 40. §. funds, ff. de contrah. em-*
ption. & probant in terminis Soccin. sen. *cons.* 167. *nu.* 6. *lib.* 2.
Rot. *dec.* 400. *num.* 8. *par.* 1. *& dec.* 14. *num.* 4. *& dec.* 110. *num.* 7.
par. 6. *rec.* & coram bon. mem. Merlin. *dec.* 545. *num.* 7. Tum
5 † etiam, quia facta fuit pro pensione fructibus Casalis ferè
correspondente, quæ inter alias coniecturas fortior est ar-
guendam locationem, non verò emphyteusim, Bartol. *in*
leg. prima num. 4. Bald. *in* 2. *lect. num.* 27. *vers. quaero, C. de iure*
emphyt. Aret. *in cons.* 55. *num.* 2. *vers. sed in locatione*, Rot. co-
ram Burat. *dec.* 334. *num.* 1. *& seqq. & num.* 14. *& in Vercellen.*
seu Casalen. bonorum 10. *Maij* 1654. *coram me sub §. prætereà.*
6 Indeque inferebatur in † concessione iuxta naturam loca-
tionis ad longum tempus comprehendi quoscumque hære-
des, & successores etiam extraneos, Bald. *in cap. litteræ col.* 3.
de dilat. Mantic. *de tacit. & obligat. conuent. lib.* 22. *tit.* 6. *n.* 24.
vers. secundo aduerten. Buratt. *dict. dec.* 334. *num.* 4. Nam cùm
7 † per conuentionem initam concessio sit iodulta solis suc-
cessoribus Ioannis, & interdicta fuerit alienatio sub pœna
caducitatis, & reuersionis Casalis ad locatores, standum
est huiusmodi conuentioni, à qua pendet iste contractus,
& secundum eam debet declarari, & intelligi pro exclusio-
ne extraneorum, ad Text. *in cap.* 1. & ibi Bald. *num.* 3. *de duo-*
bus fratrib. à Capitulo inuest. §. sanctissimas de alienat. emphyt.
l. a prima, & secunda C. de iur. emphyt. Giouagn. *cons.* 44. *num.*
21. *lib.* 2. Marescott. *var. resolut. cap.* 45. *num.* 26. *lib.* 1. Rot.
apud san. mem. Greg. XV. *dec.* 529. *num.* 12. *coram D. Cardin.*
Otthobono dec. 42. *num.* 3. *& in recent. dec.* 664. *n.* 4. *in fin. par.* 1.
& dec. 69. *num.* 4. *par.* 5.
Non obstat, quòd concessio stipulata fuit pro Ioanne
præsente, suisque hæredibus, & successoribus cum clausula
8 *ad habendum, & in perpetuum*, quæ importat liberam alie-
nandi facultatem, & efficit emphyteusim transitoriam ad
quoscumque hæredes, & extraneos, Rot. *dec.* 264. *num.* 4.
par. 1. *& dec.* 74. *num.* 7. *par.* 6. *recent.* Buratt. *dec.* 87. *num.* 2.
9 *&* 3. quantum in † hac facti specie clausula prædicta nullo
pacto potest operari effectum hunc, dum concessio est
coarctata ad illos de familia Ioannis primi inuestiti, sicque

ad personas in ea comprehensas debet quoque clausula re-
stringi, Dec. *cons.* 171. *num.* 3. *vers.* 4. *& vltim.* Curt. iun.
cons. 130. *num.* 6. Menoch. *cons.* 61. *num.* 20. Marches. *de com-*
miss. appell. tom. 1. *num.* 5. *fol.* 975. Gratian. *discept. forens. cap.*
344. *num.* 9. *& seqq.* Rot. *dec.* 47. *num.* 4. *&* 5. *par.* 4. *dict. dec.*
74. *num.* 6. *cum seqq. par.* 6. *recent.* coram bon. mem. Merlin.
dec. 584. *num.* 8. *&* 9. *& in dict. dec.* 42. *num.* 4. *&* 5. *Eminentis-*
simo Otthobono. Et ob id † Gregnis, qui intra generationem 10
Ioannis non sunt, suffragari non potest, Rot. *dec.* 294. *num.*
8. *par.* 2. *& in eadem dec.* 74. *sub num.* 11. *par.* 6. Attenta potis-
simum dictæ alienationis prohibitione † post dictam clau- 11
sulam facta, quæ demonstrat enixam voluntatem contra-
hentium admittendi ad locationem solos successores con-
ductores, & sic de consequenti intellexerint excludere
extraneos non obstante dicta clausula, cuius virtus peni-
tus ob vectam alienationem euertatur, Dec. *cons.* 151.
num. 3. *vers.* 4. Rot. *d. dec.* 74. *num.* 15. *par.* 8. *recent.* cum ibi-
que cumulatis.
Nec dicatur, quòd † huiusmodi prohibitio sit intelligen- 12
da de alienatione per viam contractus inter viuos, non au-
tem de ea, quæ fit per viam vltimæ voluntatis præuia hæ-
redis institutione vniuersalis, vel iure legati, Rot. *dec.* 261.
num. 3. *& dec.* 287. *num.* 2. *par.* 1. *recent. & in Sarsinaten. feudi*
18. *Decembris* 1645. §. *dicebant DD. coram bon. mem. Duno-*
zetto. Nam omisso, quòd in † terminis rei Ecclesiasticæ, & 13
arctissimæ prohibitionis cum vna sola negatiua verior est o-
pinio, quòd sub ea comprehenditur omnis casus alienatio-
ois etiam hæreditariæ institutionis, vt post Aldobrand. *in*
cons. 40. *num.* 9. *vers. cum igitur lib.* 1. responsum fuit *in Caie-*
tana bonorum 10. *Iunij* 1648. *sub §. quæ nullam vers. nullatenus*
subsistere coram Reuerendissimo D. meo Decano, *& in Roma-*
na Deuolutionis Domus 4. *Decembris* 1651. *coram bon. mem.*
Bichio, §. *præsertim*, quia remouetur omnis hæsitatio in præ-
senti casu, in quo alienatio legitur simpliciter vestita, sed
vt dictum est vestita ratione, vt Casale remaneat in perpe-
tuum in familia conductoris, quæ ratio militat tam in dis-
positione per contractum, † quàm per vltimam volunta- 14
tem, alioque adimpleri non posset mens contrahentiom in-
tenta ad conseruationem Casalis in familia prædicta si esset
permissa hæredis institutio, vt declarant Cephal. *cons.* 155.
num. 24. Grat. *cons.* 68. *sub num.* 6. *vers. considero lib.* 2. Fusar.
cons. 212. *num.* 3. *& de substit. par.* 712. *num.* 36. *cum seqq.* Rot.
coram bon. mem. Merlin. *dec.* 583. *num.* 21. *& decis.* 638. *nu-*
mer. 6. *&* 7.
Neque ferendus est alius intellectus pacti de non alienan-
do dati, quòd extraneorum exclusio sit temporalis, † do- 15
nec extarent descendentes Ioannis, qui possent domum,
& familiam contemplatam repræsentare, illis verò extin-
ctis euanuit hæc consideratio, & concessio etiam extra-
neis suffragari debeat, quia huiusmodi interpretatio resistit
voluntati cedentium, qui voluerunt in casu contrauen-
tionis, quòd inuestiti caderent à iure suo, & Casale de-
uoluatur ad Monasterium, ex quo clariùs non potuit dari
intelligi, quod illi de familia sunt taxatiuè vocati ad perpe-
tuam exclusionem extraneorum, & quasi per fideicommis-
sum illis defectis, dicitur vocatum Monasterium, Rota co-
ram Achil. de Gras. *dec. vnica num.* 4. *&* 5. *de donat. & in Ro-*
mana Census 30. *Ianuarij* 1654. *coram Reuerendissimo De-*
cano.
Minùs denique officit, † quòd Canonici Regulares reci- 16
piendo à Collitigantibus canonem per multos annos, cen-
seantur illorum successores in Casale approbasse, Gam. *dec.*
183. *num.* 3. quia recepti fuerunt ab Abbate pro tempore,
aut Testatore, vel Procuratore, qui non potuerunt † Mo- 17
nasterio præiudicium inferre, *cap. si veniens*, vbi notant om-
nes *de transact.* Honded. *cons.* 55. *num.* 5. *&* 6. *cum seqq. lib.* 1.
† amplians requiri etiam scientiam deuolutioni, sine qua 18
oon intrat remissio caducitatis, Buratt. *dec.* 607. *num.* 9. & in
alijs allegatis *in Romana Deuolutionis Domus* 4. *Decembris*
1651. *in fin. coram bon. mem. Bichio*, & à Modern. Fulginat.
tit. de alienat. qu. 1. *num.* 25. *cum seqq.*
Et ità decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Gerunden. Beneficij.

Veneris 5. *Martij* 1660.

ARGVMENTVM.

Concilium Tridentinum *sess.* 24. *cap.* 18. *de refor-*
mat. concursu prouisionis beneficij curati, requi-

rit interessentiam Episcopi. Vndè non tenet si Sede vacante Episcopali, factus fuerit coram Archidiacono, vices Episcopi gerente, dum de eo tempore, non erat ampliùs Archidiaconus communis error, licet faciat ius, ad text. *leg. Barbarius*, *ff. de offic. prat.* non intrat in casu isto.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, quod non excedat valorem tot ducatorum, probari potest ex narratiua partis aduersa.*
2 *Ad beneficium, quod quis sit idoneus probatur, ex litteris Apostolicis, qua non solent expediri, nisi fundentur super relatione Ordinarij.*
3 *Beneficia curata, vt valide conferantur, requiritur interessentia Ordinarij.*
4 *Ad Episcopatum, quando quis est promotus, vacant catera eius beneficia.*
5 *Et super hoc solet apponi decretum à Papa.*
6 *Ignorantia solet excusare.*
7 Leg. Barbarius, ff. de offic. Prætor. *quando intret, & quando secus.*
8 Leg. Barbarius, ff. de offic. Prætor. *non intrat in concursu Prouisi Apostolici.*
9 *Veritas declarata ante completum negotium attenditur in praiudicium veri currentis.*
10 *Veritas praualet, vbi pracedit notitia inhabilitatis eius, qui operatur.*
11 *Notitia actus benè deducitur ex mandato, dato ad illud operandum.*
12 *Principalis prasumitur à suo Procuratore certioratus.*
13 *Pestis in Italia de anno Domini 1656. grassabatur.*
14 *Pestis tempore non remanet impeditus Tabellariorum, & litterarum cursus.*
15 *Euentus, quando aliquid comprobauit, non est vlterius quarendum.*
16 *Beneficij collatio, & resignatio facta post obitum Episcopi, & respectiuè recepta post renunciationem valet.*
17 Gratian. discept. forens. 18. à num. 46. & discept. 127. à num. 22. *declaratur, & num.* 18.
19 Decis. Cardin. Mellini 45. num. 9. *in quo casu loquatur.*
20 *In Hispania, Episcopi translati de vno Episcopatu ad alium, administrant in primo, & in eius possessione permanet, donec assequantur possessionem secundi.*
21 *Episcopus, aliud est, quòd translatus de vno Episcopatu ad alium, & aliud est, si promoueatur ad alium Episcopatum.*
22 *Consuetudo vigens in vno casu non habet locum in diuerso.*

DECISIO CLXXVI.

GRatiam Prouisionis Apostolicæ de Ecclesia Parochialis Sancti Romani Oppidi de Lloret de mense Octobris 1656. vacata à Raymundo Ros obtentam Domini iustificatam esse censuerunt, nam vacatio in dicto mense,
1 eiusque † valor in ducatis 24. per non excessum constat per similem narratiuam à Laurentio in litteris suæ Collationis factam, quòd sufficere dixit Rot. coram Ægidio *dec.* 268. *&* 595. Mantic. *dec.* 132. *num.* 1. Coccin. *dec.* 145. *num.* 1. Buratt. *dec.* 255. *num.* 10. *& dec.* 300. *num.* 7. *in Cassanen. Parochialis 6. Iunij* 1653. *coram bon. mem. Bichio*; Presbyteratus ex litteris Ordinarij, *cap. post cessionem de probat. cap.* 1. *de Cleric.* Peregrin. Duran. *dec.* 430. *num.* 2. Seraph. *dec.* 713. *num.* 1. Cardin. Caual *dec.* 483. *num.* 2. Idoneitas verò ex as-
2 sertione † Summi Pontificis fundata in eiusdem Ordinarij relatione, sine qua litteræ Apostolicæ non fuissent expeditæ, Marescott. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 124. Rota apud Buratt. *dec.* 613. *num.* 7. *&* 931. *num.* 3. *& in Meleuitana Beneficij* 31. *Ianuarij* 1653. *coram R. P. D. meo Albergato* §. *Clericatus.*

Quòd demum in concursu ad eandem Parochialem sub die 27. Octobris 1656. habito, in quo fuit prælectus dictus Laurentius Costa Collitigans; non fuerit seruata forma Sacr. Concil. Trident. *sess.* 24. *cap.* 18. *de reformat.* requi-
3 rentis in Concursu interessentiam, † Ordinarij, ex eo patet quòd fuit factus coram Don Bernardo de Cardona tanquam Archidiacono, & Sede Episcopali vacāte vices Episcopi gerente, & nihilominus per tres menses antea hoc est 24. Iulij antecedentis per promotionem eiusdem ad Episcopatum dictæ Ecclesiæ Gerunden. & † decretum à Sanctissimo 4
in ea appositum, quod Beneficia ex illo tempore vacarent, Archidiaconus ampliùs non erat, & ideò non valuit concursus coram eo factus, dum Papa illum promouendo decreuerat ab ipsa die Archidiaconatum, † quem obtinebat vacare 5
iuxta decisionem Cassad. 2. *de constit. nu.* 3. *&* 4. Paris. *de resignat. lib.* 3. *qu.* 1. *num.* 78. Simonett. *de reser. benef. qu.* 27. *num.* 3. *vers. tamen*, Barbos. *de iur. Eccles. vniuers. lib.* 3. *cap.* 14. *nu.* 23. *& de potest. Episcop. par.* 3. *alleg.* 57. *num.* 68. & conciliando doctrinam Abbatis *in cap. cum in cunctis de elect.* Garz. *de benef. par.* 11. *cap.* 6. Rota coram Cardin. Millin. *dec.* 45. *nu.* 9. *& in rec. dec.* 475. *num.* 19. *&* 20. *par.* 1. *& in Caputaquen. Abbatia* 25. *Maij* 1620. *coram bon. mem. Seleucien.*

Non obstat, quòd de tempore habiti † concursus non constat huiusmodi vacationis decretum innotuisse Archidiacono ad Episcopatum promoto, Ecclesiæ Capitulo, & Populo; Ideò tenet concursus, ac si factus esset vacatione non secuta, & coram vero, & legitimo Episcopo, per Text. *in l. Barbarius, ff. de offic. Prat.* Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 4. *num.* 276. *&* 277. Quandoquidem dispositio dictæ legis † locum habet quando concurrit vnus tantum à Putatiuo prouisus, non autem vbi, vt in proposito duo sunt prouisi, quo casu illa prouisio debet attendi, quæ legitimè, & sine errore facta apparet, vt declarat Ferrett. *in cons.* 9. *nu.* 1. *& seqq.* Lap. *alleg.* 89. *num.* 15. & ibi Mandos. Boer. *dec.* 150. *num.* 13. & in terminis, quòd † in concursu prouisi Apostolici non intret, *l. Barbarius*, Rot. *dec.* 17. *n.* 6. *par.* 2. *recent.* Buratt. *dec.* 479. *num.* 18. 6 7 8

Certiùs quia veritas publicè detecta fuit antequam Laurentius obtinuisset collationem, & sic tempore quo ex solo concursu nullum ius habebat; Veritas enim † declarata ante completum negotium præfertur opinioni, quæ non attenditur in præiudicium veri concurrentis, vt tradunt Felin. *in cap. in nostra num.* 37. *lim.* 2. *vers. quod autem dictum est de rescript.* Ferret. *dict. cons.* 9. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 2. Rot. apud Buratt. *dict. dec.* 479. *in fine.* 9

Nec vbi præcedit † notitia inhabilitatis actum exercentis, Federic. de Sen. *cons.* 112. *num.* 5. Marant. *in suo specul. par.* 6. *verbo aditio num.* 4. Amat. *dec. Marchia* 21. *num.* 41. *vers. prout*, quàm Domini in præsenti deducebant ex antecedenti mandato, & constitutione Procuratoris ad renunciandum Archidiaconatum, & cuicumque decreto † obtemperandum per Promotum dato, necnon transmissione pecuniarum, & exactione illarum à dicto Procuratore facta, ac attento lapsu trium mensium à die promotionis ad tempus concursus, quo temporis spatio præsumitur de promotione, & vacatione certioratum fuisse, Roman. *cons.* 481. *num.* 7. Seraph. *dec.* 133. *& in recent. dec.* 93. *num.* 3. *par.* 2. *& dec.* 185. *n.* 4. *&* 490. *nu.* 1. *par.* 3. *& in Seguntin. Beneficiorum* 1. *Iunij* 1592. *coram Orano*, relata per Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 1. §. 4. *n.* 249. *circa fin. vers. Quod secus, vbi quod per lapsum temporis* 31. *dierum inuerisimile* † *esse Episcopum non fuisse à suo Procuratore certioratum de admissione resignationis cum concordantibus relatis in Compostellana Coadiutoria* 9. *Maij* 1653. §. *Quapropter coram Reuerendissimo Praside Vallisoletano*; 10 11 12

Non obstante, † quòd anno 1656. in Italia pestis grassaret, 13
quia non inde remansit † impeditus Tabellariorum cursus, 14
& litterarum transmissio, vt notum est, & in hac causa comprobauit euentus, dum † quinto die post habitum concursum ad Parochialem fuit Capitulo notificatum iam Archidiaconatum vacare, ad reg. text. *in l. vnica C. de imponen. lucr. descript. lib.* 10. post Imol. *cons.* 115. *num.* 15. Giouagn. *cons.* 43. *num.* 12. *lib.* 2. Rot. *dec.* 220. *nu.* 4. *par.* 4. *tom.* 2. *recent.* 15

Et hinc dicebatur non aduersari, Gratian. *in discept.* 18. *à num.* 46. *& discept.* 127. *à num.* 22. asserentem valere collationem, & resignationem facta post † obitum Episcopi, & respectiuè receptam post renunciationem, quia loquitur in simplicibus terminis collationis, & resignationis huiusmodi admissæ nulla data scientia obitus Episcopi, vel traslationis † ad alium Episcopatum, & reuocationis Vicarij, non autem quando ex decreto per Pontificem in promotione adiecto, † quòd beneficia ab illo tempore vacent, iuxta decisionem Cassad. 2. *de constit.* & Card. Mellin. † *dec.* 45. *nu.* 9. *& alias praallegatas*, Garz. verò *de benef. par.* 5. *cap.* 8. *num.* 179. non loquitur in terminis legitimè prouisi cum putatiuo, & sic in concursu duorum, nec quando veritas declarata, & detecta est ante completum negotium, neque in casu dicti decreti, ideò non applicatur. 16 17 18 19

Denique non visum fuit officere consuetudine receptum esse in Hispania, quòd Episcopi translati † ad 20
alium

alium Episcopatum administrent in primo, & in eius possessione remanent, donec accipiant possessionem secundi, de qua testatur Garz. *de benef. par.* 11. *cap.* 6. *num.* 41. Quo-
21 niam non † sumus in casu Episcopi translati de vno Episcopatu ad alium, sed promoti, ideò non suffragatur huiusmo-
22 di consuetudo † loquens in alio, & diuerso casu, Rota *dec.* 799. *num.* 3. *par.* 1. *diuers.* Card. Caual. *dec.* 172. *num.* 5. *& in recent. dec.* 422. *num.* 13. *par.* 1. *& in Maioricen. Canonicatus* 23. *Ianuarij* 1658. *coram Reuerendiss. D. meo Decano*, §. *quia præter quod*; Attento maximè præfato decreto in promotione apposito, quod eo ipso vacent beneficia.

Et ità vtraque Parte informante resolutum fuit, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Bononiensis Pecuniaria, seu Affictus Gabellarum.

Luna 4. *Martij* 1660.

ARGVMENTVM.

Conductorem tanquam administratorem affictus agentem, nisi ad redditionem rationis teneri, & ab eo locatorem pro pensionibus agentem ob deficientiam implementi contractus licitè repelli, etiamsi solutio quacunque exceptione non obstante promissa fuerit.

SVMMARIVM.

1 *Actio locati, quando competit Regimini Conductor pro euitanda solutione exceptionem restauri obijcere nequit.*

2 *Conductor Administratoris vicem assumendo pro redditione rationis dumtaxat, non autem pro affictus solutione vexari potest.*

3 *Protestatio à Procuratore nomine Conductoris facta tanquam restaurum damni ex causa belli includens, an affictum proprio nomine illius exercitum includat.*

4 *Actus ab animo Principalis omninò dependentes per Procuratorem speciali mandato carentem expleri non possunt.*

5 *Belli generalis excitatio, vt Conductor vectigalium administrator euadat ex lege Capitulorum exigitur.*

6 *Bellum extitisse conuincitur, dum Principi supremo fuerat indictum.*

7 *Facultas locatori delata vectigalia per semetipsum gubernandi in casu, quo eadem à Conductore administratorio Iure exerceri nollet, ex non vsu Regiminis expirasse censetur.*

8 *Pensiones à Conductore Regimini ob non impletam conditionem denegari possunt, donec damni incursi refectio contingat.*

9 *Exceptio illiquida effectum obligationis Cameralis retardare non valet.*

10 *Locatore in contractus implemento deficiente, eundem pro pensionibus agentem Conductor repellere potest, quamuis solutio quacunque exceptione non obstante promissa fuerit.*

DECISIO CLXXVII.

MAndatum contra Thomam Bertocchium pro residuo gabellarum affictus à Regimine Bononiæ petitum, iterum fore denegandum DD. Censuerunt non obstante pacto retentionem affictus sub cuiusuis prætensionis, seu restauri prætextum Conductori denegante. Posset enim
1 vrgere quoties † locati actio competeret Regimini, tunc quidem restauri exceptionem Bertocchius pro euitanda solutione obijcere nequiret, vt notat Alexand. *cons.* 3. *num.* 1. *vers. Considero namque num seqq. lib.* 1. Dec. *cons.* 552. *num.* 9. cæterique in contrarium adducti, secus verò dum ex belli causa anno 1649. in Bonon. Comitatu excitati Conductor se Capitulis inhærere velle decreuit, in quibus facultas vectigalia Regiminis nomine administrandi eidem impartitur. Hoc sanè casu vrgente bello locatio in suspenso reman-
2 sit, necnon idemmet † Conductor Administratoris vicem assumpsit, itaut pro redditione rationis dumtaxat, non autem pro affictus solutione possit ipse vexari, ad Text. *in l. prima*, §. *offic. ff. de tutel. & ration. distrahen.* Dec. *cons.* 349. *num.* 9. *in fin.* Alexand. *cons.* 192. *num.* 1. *&* 2. *vol.* 2. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *casu* 209. *num.* 1. *cum seqq.* Rot. coram bon. mem. Merlin. *dec.* 107. *num.* 3.

Neque † Conductori valet obesse protestatio ipsius nomine postmodum edita impedimenti remotionem pro salis præstatione respiciens, seu altera includens restaurum damni ex causa belli incursi perindè, ac si proprio duntaxat nomine affictus ab eo censeatur exercitus, vt in terminis tradit Surd. *cons.* 136. *num.* 40. *cum seqq.* Hi enim † actus vti à principalismet animo omninò pendentes per Procuratorem speciali mandato carentem expleri non poterant, iuxta doctrinam Angel. *in l. Si quis intentione ambigua, ff. de iud.* Alexand. *cons.* 78. *num.* 14. *lib.* 5. Natt. *cons.* 320. *num.* 8. Rot. coram Gregor. *dec.* 268. *num.* 5. Dum maximè Bertocchi præcesserat protestatio contraria, vt in præterita decisione ponderatum fuit, §. *Non etiam in fine*. 3 4

Et licet † belli generalis excitatio ad effectum, vt Conductor vectigalium administrator euadat ex capitulorum lege exigatur. Non tamen Regimen poterit exindè iuuari huius namque generis † bellum extitisse conuincitur, dum Principi omninò supremo fuerat indictum, vt tradit Bartol. *in l. hostes* 14. *num.* 14. *ff. de capt. & postlim. reuers.* Angel. Aret. *in* §. *Ius autem nostrum institut. de iure naturalis*, Francisc. de Ann. *tract. de bello num.* 14. *inter tract. vniuers. iur. tom.* 16. *fol. mihi* 326. Ioann. de Lign. *eod. tract. & tom. in Summ. fol.* 371. 5 6

Neque obstare visa fuit facultas † in eademmet protestatione locatori delata, vectigalia videlicet per semetipsum gubernandi in casu quo eadem administratorio iure à Conductore exerceri recusaret. Talis quippè facultas ex non vsu Regiminis expirauit, vt notat Alciat. *cons.* 66. *num.* 11. *lib.* 9. Peregrin. *de fideicommiss. ar.* 40. *num.* 43. Rot. *dec.* 277. *num.* 2. *par.* 1. *& dec.* 155. *num.* 20. *&* 437. *num.* 19. *par.* 4. *tom.* 2. *recent.* & consequenter Bertocchius Administrator euasit inspecta potissimum iudiciali electione Periti post bellum extinctum ad ipsius instantiam pro reddititibus calculandis peracta iuxta cuius relationem quatenus, ex vectigalibus retracta conuincitur esse inferior summa pro pensionibus conuenta in libris 78865. 7

Exceptio prætereà non implementi in integra salis præstatione videtur obstare † Regimini, cui proindè, donec damni incursi refectio contingat pensiones poterunt à Conductore denegari, iuxta Textum *in leg. Conductor* 16. *ff. locat.* Bald. *cons.* 325. *num.* 1. *volum.* 3. Berou. *cons.* 144. *num.* 3. *&* 6. *lib.* 1. Menoch. *cons.* 671. *num.* 7. Mastrill. *dec.* 299. *num.* 116. *cum seqq.* Rot. coram Caual. *dec.* 214. *num.* 3. *&* 5. *vers. secundo dabitur responsio.* 8

Neque aduersatur decisio in *Romana, seu Castren. Affictus* 5. *Iunij* 1617. *in* §. *Quoad primum obiectum coram Seleucien.* Hic enim de impedimento agebatur, quòd in re locata post eiusdem traditione contigerat, cuius † exceptio post terminatam locationem deducta, tanquam illiquida effectum obligationis Cameralis retardare non valet, & dixit etiam Rot. coram Caual. *ad dict. dec.* 217. *num.* 3. *cum seqq. & dec.* 399. *num.* 3. *par.* 1. *recent.* secus verò si prout in proprio casu † locator in contractus implemento deficiat: Tunc enim eundem Conductori permittitur pro pensionibus agentem repellere, quamuis affictus solutio, quacunque exceptione, non obstante promissa fuerit, vt notat Berou. *cons.* 144. *num.* 3. *&* 4. *cum seqq. num.* 11. Menoch. *cons.* 471. *cum alijs in præterita decis. relatis in fine*, vrgere denique non valet calculus ex Apostolicæ Cameræ libris extractus, necnon salis præstatio ab anno 1647. ad annum vsque 1653. præseferens in saccis 37500. Præterquam enim quantitas salis à Ruffo Affictuario de anno 1647. & sequenti recepta sub eodem calculo comprehensa contenditur, exindè cessat obiectio, quod dum singulis annis Regimen saccos 8500. assignare artabatur salis proindè calculo, licet admisso defectu implementi pro saccis quinque millibus extitisse conuincitur. 9 10

Cetera denuò excitata obiecta ex lectura decisionis præteritæ remouentur. Et ità vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papien.

Bononien. Parochialis, seu Iurispatronatus de Granagliono.

Luna 8. *Martij* 1660.

ARGVMENTVM.

Præsentatione à Patrono Laico intra tempus à Iure præfixo non facta Ius ad Sedem Apostolicam deuoluitur, & in eo casu gratia dicitur iustifi-

cata ad fauorem Prouisi Apostolici, qui neque in in concursu nulliter præsentati semper est præferendus.

S V M M A R I V M.

1 *Patronis Laicis quadrimestre solum ad præsentandum competit.*

2 *Regula de Patronis Laicis etiam procedit, quando prima præsentatio de persona minus idonea facta fuit.*

3 *Præsentatio facta à Procuratore cuius mandatum procuratoriæ a Principali iam reuocatum fuerat non subsistit, etiamsi reuocatio mandati ad ipsius notitiam non peruenisset.*

4 *Patrono Laico nisi semel tantum in præsentationibus variare non licet.*

5 *Gratia Apostolica cum derogatione Iurispatronatus iustificatur, cum ob non factam præsentationem intra Statutum à iure tempus Ius ad Sedem Apostolicam deuolutum censeatur.*

6 *Clausula*, Dummodò de tempore datæ non sit alteri ius quæsitum, *cum sit solum præseruatiua iuris alterius certi, ac validi, Colligitanti Ius nullum habenti non suffragatur.*

7 *Obiectio de non integrè purgatis attentatis non subsistit, cum contrarium manifestè probetur.*

8 *Prouisus Apostolicus in concursu alterius nulliter præsentati semper est præferendus.*

9 *Titulum inualidum habens, ad impediendum Prouisum Apostolicum legitimus Contradictor dici non meretur.*

D E C I S I O CLXXVIII.

CVm supposito, quòd per Massarium, & nomine Communitatis Granaglioni legitimè præsentatus fuisset Marcus Taruffus ad controuersam Parochialem idem obtinuit in hoc Sac. Tribunali per contradictas coram R. P. D. meo Priolo præuia decisione edita sub die 7. Iunij 1658. Sententiam super eius institutione; Vndè causa ad me deuoluta per appellationem ad instantiam Matthæi Menegotij prouisi Apostolici dubitaui, an dicta sententia sit confirmanda, vel infirmanda, & ex triplici fundamento DD. pro illius infirmatione responderunt.

Primò, quia vacatio dictæ Parochialis successisset de
mense Aprilis 1650. vt in *Summario Matthæi num.* 1. & de
mense Maij eiusdem anni fuissent constituti Procuratores,
& factæ diuersæ præsentationes relat. in *dicto Summario nu.*
2. *&* 3. non poterat validè prædictus Marcus Taruffus præ-
sentari sub die 28. Maij 1657. post annum à die talis vaca-
1 tionis, nam † Patronis Laicis competit solum quadrime-
stre ad præsentandum, *cap. cum propter 27. de Iurepat. & cap.*
vnic. §. Verum eod. tit. in 6. Rota *in Camerinen. Canonicatus*
8. *Iuny* 1657. *coram R.P.D. meo Beuilaqua, §. Deuolutionem,*
& in Firmana Iurispatronatus 20. *Nouembris* 1658. *§. Mi-*
nus controuerti coram Reuerendissimo D. Priolo, quòd pro-
2 cedit † etiam, quando prima præsentatio fuit facta de per-
sona minus idonea, iuxta Text. *in cap. Cum vos*, vbi gloss. *in*
verb. Minus idoneè, & not. Barbos. *num. 2. de offic. Iud. Ord.*
tom. 1. & idem *in tract. de offic. & potest. Episc. par. 3. alleg.* 72.
num. 105.

3 Quia huiusmodi † præsentatio ad fauorem Marci Colli-
tigantis facta reperitur per Ioann. Baptistam de Roffenis vti
substitutum à Iosepho de Capite-Bouis Procuratorem, cu-
ius mandatum procuræ iam antecedenter à dicta Commu-
nitate Granaglioni reuocatum fuerat sub die 22. eiusdem
mensis Maij quo successit illius præsentatio postea facta, &
proindè ea prorsus inualida remansit, quamuis reuocatio
dicti mandati ad ipsius notitiam non peruenisset, vt in ter-
minis respondit Viuian. *de Iurepat. lib. 5. cap. 6. num. 28. & 29.*

Tertiò, quia ante dictam præsentationem Marci eadem Communitas præsentauerat diuersas personas. Primò nempè loco Matthæum Menegotium, deindè verò Iulium Amorosium, & posteà Antonium de Nannis, vt in *eodem Summario num. 2. &* 3. ac propterea consumpta remanserat omnis
facultas præsentandi, adeò vt non ampliùs potuerit ad aliam
præsentationem in fauore ipsius Marci deueniri, cum non
4 † liceat Patrono Laico nisi semel tantùm in præsentationi-
bus variare, Garz. *de benef. par. 5. cap. 9. num.* 214. Adden. ad
Buratt. *dec.* 942. *num.* 6. Viuian. *d. tract. de Iurepatron. lib.* 10.
cap. 4. sub num. 1. cum alijs alleg. per Barbos. *de potest. Episcop.*
d. alleg. 72. num. 161.

5 Hinc igitur † gratia Apostolica impetrata per dictum
Matthæum antedictæ Parochialis cum derogatione Iurispa-
tronatus, de quo agitur satis iustificata redditur, dum ob
non factam præsentationem intra Statutum tempus à Iure
præfixum quatuor mensium Ius ad Sedem Apostolicam de-
uolutum fuit, secundum gloss. *in Clement. 1. de suppel. negl.*
Præl. Rota *in Aprutina Præpositura 7. Iuny* 1655. *coram R.*
P. D. meo Albergato in princ. versic. Ac demum. Nihil ob-
stante † clausula in litteris apposita, *Dummodo de tempore* 6
datæ non sit alteri Ius quæsitum, nam prædictus Marcus qui
sententiam Rotalem obtinuit nullum Ius habebat super di-
cta Parochiali de tempore datæ ex sua præsentatione, dum
illa tam ex defectu legitimæ facultatis, quàm ex alijs ra-
tionibus supra narratis prorsus inualida, & inefficax reman-
serat, atque ideò per dictam clausulam nullum Ius ei præser-
uatum dici potest, cum ea sit solum præseruatiua Iuris alte-
rius certi, ac validi, Rota coram Card. Seraphin. *dec.* 1484.
num. 12. *in recent. dec.* 572. *num. 6. par. 1. & dec.* 634. *nu. 1. par. 2.*
& in *Pampilonen. Beneficy de Esparza 30. May* 1650. *coram*
Eminentissimo D. Cardinali Otthobono, inter alia impress. *dec.*
221. *num.* 10.

Nec † subsistit, quòd non fuerint integrè purgata atten- 7
tata commissa in hac causa ad euitandam prosequutionem
præsentis articuli, quoniam contrarium manifestè appa-
ret ex deposito scutorum 67. facto in Cancellaria Episco-
pali Pistorien. ac ex Instrumento publico quietantiæ mihi
exhibito, vbi legitur dictas pecunias fuisse solutas prædicto
Marco Aduersario sub die 30. Ianuarij præterito pro integra
purgatione attentatorum.

Minusque aduersatur obiecta inualiditas præsentationis
factæ ad fauorem Matthæi, quia ille non agit vigore suæ
præsentationis, sed vti † Prouisus Apostolicus, & propte- 8
reà in concursu dicti Marci nulliter præsentati semper præfe-
rendus est, iuxta trad. per Rot. *dec. 520. num. 17. par. 4. tom. 3.*
& dec. 66. num. 9. par. 5. recent. cum ratione † inualiditatis ti- 9
tuli quis non dicatur legitimus contradictor ad impedien.
Prouisum Apostolicum, vt dixit Rota *coram Eminentissimo*
D. Cardinali Otthobono dec. 172. num. 9.

Et ita vnica tantùm parte informante, altera pluries citata, & expectata resolutum fuit, &c.

R. P. D. A L B E R G A T O

Sacræ Rotæ Decano.

Bononiensis Bonorum.

Lunæ 8. Martij 1660.

A R G V M E N T V M.

Ægidianam non intrare ob iniustitiam sententiæ concedentis immissionem in omnibus bonis, nulla habita ratione legitimæ, & dotis, quæ puellis à fideicommittente descendentibus ex bonis fideicommisso subiectis debebantur, pro quibus competebat retentio, nec pro concurrenti quantitate parti aduersæ erant restituenda.

S V M M A R I V M.

1 *Iniustitia sententiæ Ægidianam excludit, & causam ad vtrumque effectum appellabilem reddit.*

2 *Iniustitia sententiæ vnde colligitur.*

3 *Retentio, quando competit pro legitima, & dote ex bonis fideicommisso subiectis, eadem pro concurrenti quantitate parti aduersæ non sunt restituenda.*

4 *Obiectio de bonis liberis ex quibus detrahenda erat legitima non subsistit, cum contrarium ex ipso Inuentario probetur.*

5 *Bona litibus inuoluta, & creditoribus Patris hypothecata bona libera dici non possunt.*

6 *Ius filiabus in sententia reseruatum pro legitima, & dote quatenus ex bonis fideicommissarijs debeantur non releuat, cum plus restituant, quàm restituere iubentur.*

7 *Vocatus ad fideicommissum bona pro legitima, & dote debita a manibus filiarum recipere tenetur.*

8 *Filiæ commodo restitutionis priuantur, dum bonis fideicommissarijs Aно restitutis ab eodem detractiones mendicare coguntur.*

9 *Pupilla licet de illarum dote agendum non videatur,*

quando adhuc non sunt nubiles, retentio tamen illis omni modo competit.
10 *Dos cùm ex statuto Bononiensi loco legitimæ succedat, eadem nullo respectu ad ætatem habito libera debetur.*
11 *Dos puellarum sub litibus remanere non debet, nec ab alijs illam exigere fas est, ne in inueniendo virum conditio earum deterior fiat.*
12 *Mariti dotes, non lites volunt.*
13 *Detractiones, quando sunt liquidæ immissio non in omnibus bonis, sed pro indiuiso concedi ad summum conuenit.*

D E C I S I O CLXXIX.

RElictis Maria Virginia, & Maria Magdalena filiabus
pupillis decessit Petronius de Dosijs, per cuius mor-
tem Ioseph Maria vocatus ad fideicommissum ab Angelo
Michaele Auo eorum communi ordinatum, obtinuit
immissionem in possessionem bonorum Petronij, & ap-
pellantibus pupillis, commissa mihi fuit causa cum clau-
sula, *Constito quod sit locus Ægidiana*, ad cuius formam
1 dubio hodiè proposito, responsum fuit negatiuè ob † iniu-
stitiam sententiæ, quæ Ægidianam excludit, & causam
ad vtrumque effectum appellabilem reddit, Gabr. *cons.* 44.
num. 15. *vers. & consequenter lib.* 1. alios refert Modern. *de
manut. obseru.* 8. *num.* 79. Rot. *decis.* 80. *num.* 15. *& seqq. part.*
2. *recent. & in Bononien. hæreditatis* 17. *Maij* 1656. *coram
Reuerendissimo D. meo Decano §. verum concurrit.*
2 Iniustitiam verò deducebant † DD. non ex defectu fidei-
commissi, illius purificationis, aut identitatis bonorum,
quæ non controuertuntur, sed quia sententia concedit
immissionem in omnibus bonis, nulla habita ratione
3 † legitimæ, & dotis, quæ debebantur prædictis puellis de-
scendentibus à fideicommittente ex bonis fideicommisso
subiectis, & pro quibus competebat retentio in bonis Aui,
quæ pro concurrenti quantitate non erant restituenda,
l. coheredi 41. *§. cum filiæ ff. de vulg. & pupill.* & in terminis
Gabr. *cons.* 36. *num.* 9. *& seqq. lib.* 2. Peregrin. *de fideicom-
missis art.* 47. *num.* 66. *vers. & quidem in filio*, Marescott. *re-
sol.* 69. *num.* 21. *lib.* 2. plures refert Merl. *de legit. lib.* 3. *tit.* 49.
num. 7. Rota post ipsum *decis.* 33. *sub num.* 1. *vers. cum igitur,
& n.* 9. Millin. *decis.* 38. *num.* 3. *Bononien. fideicommissi prima
Decembris* 1625. *coram bon. mem. Pirouano, & in Macera-
ten. hæreditatis* 27. *Maij* 1658. *coram R. P. D. meo Verospio
§. siquidem detractiones.*
4 Nec † opponi potest, quòd adessent bona libera ex qui-
bus detrahenda erant legitima, nam alijs omissis placuit
Dominis responsio, quod in facto constat, bona non esse
libera, prout requiritur; in Inuentario enim hæreditatis
Petronij *dato in Summario Iosephi Mariæ num.* 11. tam-
quam libera leguntur descripta solum quędam bona mobilia
exigui valoris, & prædiorum nuncupatum à S. Gio: di Ca-
lamosa, quæ pro legitima non sufficiebat, non solum pro-
5 pter modicitatem valoris, sed etiam ex quo erant † liti-
bus inuoluta, & creditoribus Petronij Patris hypothecata,
& sic ad effectum, de quo agitur bona libera nullo mo-
do dici possunt, Grat. *discept.* 700. *num.* 25. Adden. ad Buratt.
decis. 970. *n.* 8. Rot. *decis.* 212. *n.* 17. *decis.* 666. *nu.* 11. *par.* 4.
recent. tom. 3. *decis.* 43. *num.* 12. *coram Eminentiss. D. Car-
dinali Otthobono Romana Census* 26. *Iunij* 1647. *coram bon.
mem. Bichio §. qui est casus noster, & in Romana Dotis* 10.
Maij 1654. *coram R. P. D. meo Verospio in fin.*
Prout non releuat, quòd in sententia reseruatum fue-
6 rit † Ius filiabus pro legitima, & dote, quatenus ex bonis
fideicommissarijs debeantur, & super hoc à Iosepho Ma-
ria oblata cautio, quia in hoc consistit duplex grauamen,
quod plus restituunt filiæ, quàm restituere instæ sint, Rot.
decis. 88. *num.* 28. *part.* 6. *& decis.* 245. *num.* 7. *part.* 8. *recent.*
7 Et quod † eædem filiæ à quorum manibus debet vocatus ad
fideicommissum bona recipere, *l. restituta* 37. *ff. ad S. C.*
8 *Trebellian.* ordine *in vers. coguntur* † bonis omnibus resti-
tutis ab illo suas detractiones mendicare, & commodo re-
stitutionis priuantur, vt post alios considerat Gabr. *d. cons.*
36. *sub num.* 9. *vers. nec obstat lib.* 2. Dec. *cons.* 291. *num.* 3. Pe-
regrin. *de fideicom. art.* 47. *num.* 67. *in fin.* Angel. *de legit.
contr. d. quæst.* 13. *num.* 54. *&* 60. *art.* 5. Hodiern. ad Surd.
decis. 333. *n.* 9. *&* 10. Rot. *in Papien. Bonorum* 1. *Iunij* 1581.
coram Robusterio.
9 Et quamuis † pupillæ non sint nubiles, & sic de illarum
dote agendum non esse contendant informantes pro Iose-
10 pho Maria; retentio tamen illis competebat, imò quia † dos
ex Statuto Bononiæ succedit loco legitimæ, (quæ debetur
libera nullo habito respectu ad ætatem) Garzias *cons.* 45.
num. 61. *& seq. lib.* 1. Grat. *cons.* 160. *num.* 36. *& seqq. lib.* 2.
quos cum alijs sequitur Rot. *in Bononien. bonorum* 18. *Mar-
tij* 1652. *coram bon. mem. Dunozetto §. non obstat responsio.*
Tuto etiam quia Dominis æquum non videbatur, quod do-
tes huiusmodi † puellarum remaneant sub litibus, & con- 11
trouersijs, & cum non illas habeant apud se, sed ab alijs de-
beant exigere deterior fiat earum conditio in inueniendo
virum, & in istis terminis consideratum fuit *in Ariminen.
Castrorum* 17. *Iunij* 1644. *coram bon. mem. Dunozetto §. ve-
rum Dominis*, vbi etiam redditur ratio, quia † mariti vo- 12
lunt dotes, & non lites.
Non erat itaque concedenda immissio in omnibus bonis,
† sed quatenus detractiones prædictæ essent liquidæ ad sum- 13
mum poterat concedi pro indiuiso, vt per Angel. *de legit.
contradict. quæst.* 13. *art.* 6. *num.* 71. *& seqq.* Beltram. ad san.
mem. Gregor. *decis.* 185. *num.* 4. Rot. *decis.* 11. *num.* 6. *part.*
4. *recent. tom.* 2. *& in Bononien. fideicommissi de Manzolinis*
16. *Aprilis* 1627. *coram bon. mem. Coccino §. nec officiunt.*
Et ita vtraque, &c.

R. P. D. P R I O L O.

Amerina Hæreditatis.

Lunæ 8. *Martij* 1660.

A R G V M E N T V M.

Immissio Venerabili Altari fuit concessa in hæreditate Testatricis vigore vltimi Testamenti ad exclusionem alterius in penultimo instituti; vnde appellatione interposita sententia immissionis ob vehementissimam vltimi Testamenti suspicionem reuocata fuit.

S V M M A R I V M.

1 *Verba Testatricis in reuocatione omnium Testamentorum per vltimum enunciata cum clausula,* de quibus si recordaretur, *specialem mentionem important, & expressioni clausulæ derogatoriæ æquiualent.*
2 *Coniectura ex vitijs Testamenti non visibilibus resultantes ad inducendam suspicionem falsitatis non sufficiunt.*
3 *Suspicio elicita ex præsumptionibus resultantibus ex vitio non visibili, sufficit ad mouendum animum Iudicis, vt à Testamenti executione abstineat.*
4 *Coniectura rationabilem suspicionem inducentes quomodo cognoscendæ.*
5 *Testatores verbis derogatorijs vti solent, ne importunis vexationibus amplius decipiantur.*
6 *Conclusio primum Testamentum reuocari per posterius, quatenus secundum sit legale, & non suspectum procedit.*
7 *Confessio Notarij vltimo Testamento de directo contraria, vt eidem tuta fides non adhibeatur facit.*
8 *Notarius rogatus, vt exhibeat Testamentum ad illius exhibitionem ratione officij tenetur.*
9 *Notario recusante exhibere Testamentum vehemens argumentum suspicionis exinde consurgit.*
10 *Dilatio exhibitionis Testamenti non modicam suspicionem inducit.*
11 *Declaratio Testatricis coram Confessario, & quatuor Testibus iteratis vicibus facta de sua intentione constituendi hæredem illum, quem summo prosequebatur amore, argumentum continuatæ voluntatis ad eiusdem fauorem præbet.*
12 *Productiones Testamentorum in libro actorum ciuilium registrari solent.*
13 *Productio diuerso atramento, & charactere conscripta, in loco incongruo posita, & extra ordinem aliarum linearum adnotata suspicionem summoperè auget.*
14 *Fauor piæ causæ ad sustinendum Testamentum contra voluntatem Testatricis non sufficit.*

D E C I S I O CLXXX.

CEnsuerat Rota dandam esse immissionem Venerabili Altari, seu Capellæ B. Mariæ Succursus in hæreditate, & bonis Siphonistæ vigore quarti, & vltimi eius Testamenti, etiam si in Tertio, & penultimo condito ad
fauo-

fauorem Dominici contineretur, quod illud esset irreuocabile, & præualeret cuicumque alteri etiam faciendo, nisi haberet in se verba, *Esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes.*

1 Ratio resolutionis fuit, quia cum Testatrix in vltimo Testamento reuocauerit omnia Testamenta sub verbis amplissimis, quamuis illa quibusuis verbis derogatorijs præcisis, & pœnalibus essent concepta, de quibus si recordaretur faceret expressam mentionem, prout non medio iuramento recordari asseruit; vtique hæc verba important specialem mentionem, & æquiualent expressioni dictæ Clausulæ derogatoriæ, iuxta deducta per Couar. *rubr. de Testam. part. 2. num. 19.* Clar. *in §. Testamentum quæst. 9. num. 5. cum seqq.* & dixit Rot. *decis. 721. num. 1. & seqq. §. 2.* cum alijs adductis *in decisione edita 20. Iunij præteriti coram Reuerendissimo D. Meltio Episcopo Papien.*

Iuxta decisionem huiusmodi prodijt sententia Rotalis, à qua causa appellationis mihi commissa, proposui dubium, an sententia sit confirmanda, vel infirmanda, & DD. post tertiam propositionem illius ex circumstantijs facti suadentibus hoc vltimum Testamentum non carere vehementissima suspicione, resoluerunt sententiam esse infirmandam.

2 Quamuis enim prædictum † Testamentum non habeat aliquod vitium visibile, & coniecturæ, quæ resultant ex vitijs non visibilibus, & extrinsecis ab Instrumento non sufficiant ad inducendam suspicionem falsitatis, sed opus sit, vt oriantur ex vitijs visibilibus, & intrinsecis, iuxta tradita per Innoc. *in cap. 1. num. 8. de fid. Instr. quæst. 152. num. 14.* Attamen id Iure obtinet ad effectum declarationis, quod Instrumentum sit falsum, & sic ad effectum pœnæ, &

3 nullitatis Instrumenti, † secus autem ad mouendum animum Iudicis, vt abstineat ab illius executione; Tunc enim sufficit suspicio elicita ex coniecturis, & præsumptionibus resultantibus ex vitio non visibili, & extrinsecus ab ipso Instrumento, adnotata per Mandell. Abb. *cons. 99. n. 3. vsque in fin.* quem referuntur, & sequuntur Mascard. *de probat. conclus. 740. num. 7.* Odd. *cons. 78. num. 13. & 14.* Menoch. *de præsump. lib. 4. præs. 99. sub num. 18.* & alijs cumulatis comprobat idem Farinac. *d. quæst. 152. num. 16.*

4 Plures autem coniecturæ † in præsenti casu visæ sunt inducere hanc rationabilem suspicionem, & quidem Prima prouenit ex eo, quòd Testatrix ideò declarauit in tertio Testamento per eandem conditio ad fauorem Dominici, quod nullo modo illud censeretur reuocatum, nisi posterius contineret per extensum verba, *Esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes,* quia verebatur ne Paulus, qui eam induxerat mutare primum Testamentum, in quo fecerat hæredem ipsum Dominicum, & aliud condere, denuò illam seduceret, vt probant Testes formiter examinati *Summario Dominici num. 15. & 16.* & quod hisce ver-

5 bis † derogatorijs Testatores vti soleant, ne amplius importunis vexationibus decipiantur, tradit Bart. *in extrauag. ad reprimendum verb. non obstantibus,* Socc. senior. *in l. Gallus §. idem credendum num. 3. ff. de lib. & posth.* Mant. *de coniect. vlt. vol. lib. 12. tit. 8. num. 3.* Odd. *cons. 169. num. 87.* Vnde fit, quòd hoc vltimum Testamentum non continens clausulam illam derogatoriam suspectum remaneat, licet habeat in se verba æquipollentia, nam conclusio, quod

8 primum Testamentum † reuocetur per posterius, eatenus procedit, quatenus secundum sit legale, & non suspectum, per *Text. in l. 1.* ibique gloss. & DD. *C. si quis aliq. Testar. prohib.* vbi Angel. & Iason. & plenè comprobat Surd. *cons. 373. num. 17.* quem refert, & sequitur Cyriac. *contr. forens. 360. num. 110.*

Secunda resultat ex attestatione Notarij, qui de eo rogatus fuit, siquidem iste post obitum Testatoris requisitus an eadem Testatrix vltra tertium, & penultimum Testamentum condiderat aliud Testamentum, vel Codicillos, respondit quòd ipsa nullum aliud fecerat Testamentum nec

7 Codicillos, *eorum Summario num. 8.* † Ex hac enim confessione de directo contraria huic vltimo Testamento postea exhibito, non videtur tuta eius fides, *ad Text. in l. 2. & in l. qui fals. ff. de Test.* Rot. *decis. 303. num. 1. part. 1. diuers. & in recent. decis. 107. num. 10. part. 4.* & tradit Cyriac. *controu. forens. 428. num. 13. & seqq.*

8 Maximè cum pluries † rogatus fuerit, vt ostenderet d. Testamentum, quod semper edere recusauit, ad quam tamen exhibitionem ratione officij tenebatur, vt probat Escobar. *de ratiocin. cap. 10. num. 16.* Rot. *in Romana Societatis afflictus 30. Martij 1648. §. & quemadmodum coram bon. mem. Arguelles,* † quod vti vehemens argumentum suspicionis, considerat Aym. *cons. 6. num. 8. & cons. 28. num. 8.* 9

Tertia deducitur ex tarditate eiusdem Notarij in exhibendo hoc vltimum Testamentum, nam passus fuit, quod Dominicus hæres scriptus in tertio apprehenderet possessionem bonorum, cùm tamen ipse vti Prior Societatis istius Capellæ hæredis institutæ, deberet talem possessionem impedire, dilatio namque huiusmodi † non modicam suspicionem inducit, *argum. text. in cap. 3. loco de probat. l. consensu §. super plagijs C. de diuort.* Aym. *d. cons. 28. num. 6.* Cephal. *cons. 287. num. 31.* Menoch. *cons. 538. num. 9.* Castill. *decis. 243. num. 4. part. 3.* Rot. *decis. 266. num. 7. post secundum vol. cons. Farinac.* 10

Vrgentissima est illa elicita ex depositione Confessarij Testatricis asserentis eam sibi dixisse, quòd non fecerat aliud Testamentum, sed solùm Codicillos, in quibus tamen non recesserat ab hæredis Institutione, sed tantùm addiderat nonnulla legata, quia institutionem Dominici cui profitebatur maximam obligationem noluerat reuocare, & dictum Confessarij adminiculatur ex quatuor Testibus datis *in Summario num. 10.* iuncta declaratione iteratis vicibus facta ab eadem Testatrice, † quod maximo Dominicum prosequebatur amore, & quod illum intendebat esse suum hæredem, quæ declaratio præbet argumentum continuatæ voluntatis, Roman. *in l. neque professio num. 15. C. de testam.* Altograd. *cons. 50. num. 155.* Cyriac. *contr. 410. num. 17.* Surd. *cons. 414. n. 64. & seqq. & decis. 54. n. 6.* 11

Id verò, quòd in contrarium dicebatur ad corroborationem veritatis dicti Testamenti scilicet, quod fuerit † productum per duos menses ante obitum Testatricis, hodie ex oculari inspectione libri actorum Ciuilium, in quo registrari solent huiusmodi productiones, responderunt nullo modo subsistere, siquidem animaduerterunt, quòd in dicto libro adest productio huius Testamenti conscripta diuerso attramento, & charactere ab alijs productionibus, & quod magis vrget illa reperitur adnotata, & posita in loco incongruo, & in quodam spatio relinqui solito pro decreto Iudicis, quia verò spatium huiusmodi non erat capax d. productionis, carmina fuerunt restricta, & adnotata extra ordin. aliarum linearum, quod summoperè suspicionem auget, ex adductis per Mandel. *d. cons. 99. in fine,* & Farinac. *de falsit. & simulat. quæst. 53. num. 17.* 12

Hinc non releuat, quòd in d. Testamento fuerit instituta causa pia, nam fauore piæ causæ † non est quidem necessaria adeo specialis derogatio primi Testamenti, vt deducitur *in dicta decisione Reuerendissimi Episcopi Papien.* sed fauor, & priuilegium huiusmodi non sufficit ad sustinendum postmodum Testamentum contra voluntatem Testatricis, & latè comprobat Capyc. Latr. *consult. 93. num. 33. & seqq. lib. 3.* 14

Et ita vtraque parte Informante fuit resolutum.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Carpentoratensis Præcedentiæ.

Mercurij 10. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Manutentio super Iure præcedenti à Iudice loci alteri ex partibus concessa attentatorum vitio obnoxia censetur, stante litis pendentia super eodem articulo in Rota inducta, quæ non extinguitur ex obitu Collitigantium, quando nomine officij fuerit inducta, nec deserta dicitur, cum de sententia desertionis declaratoria non constat.

SVMMARIVM.

1. *Lite super manutentionis articulo in Rota inducta, actus omnes coram alio Iudice gesti attentatorum vitio subiecti censentur.*
2. *Attentata eò magis intrant, quo magis litis pendentia à Iudice in actis exposita fuit, & Rotalis inhibitio ipsi exhibita dignoscitur.*
3. *Litis pendentia expedita commissione, & citatione executa vtrique parti communis efficitur.*
4. *Lis ex solo citationis decreto inducta remanet, licet idem aduersæ parti intimatum non fuerit.*

5 *Lis*

5 *Lis ex obitu Collitigantium non extinguitur, quando eadem officij nomine instituta conuincitur, ac consequenter in eodem statu, & terminis ad successores in officio porrigitur.*
6 *Desertio causa litis extinctionem eiusdem regulariter inducit.*
7 *Lis, vt dicatur deserta, sententia desertionis declaratoria necessaria omnino censetur.*
8 *Taciturnitas 30. annorum litis desertionem solet operari in casu, quo malum Ius appellantis ex actis clarè consurgat, alias instantia perpetua reputatur.*
9 *Negligentia in prosequutione causa Collitigantis ex facto aduersa partis impedito adscribi non debet.*
10 *Comparitio partis ad declinandam Iurisdictionem legati, & pro remissione causa ad Tribunal Rotale, consensum omnem circa Iurisdictionem penitus excludit.*
11 *Reuocatio attentatorum ex Iudicis officio cuius Maiestas lesa fuit admittitur, licet partes Iurisdictioni consenserint.*
12 *Consensus ad euitandam reuocationem attentatorum, ad partis instantiam peragendam dumtaxat suffragatur.*

D E C I S I O CLXXXI.

MAnutentionem super Iure præcedendi Iudicem Ca-
meræ ab Aucnionensi V. Legato Thesaurario san-
citam attentatorum labe infectam hodie Domini decreue-
1 re, Dum enim † lis super eodem manutentionis articulo ab
anno 1610. in hoc Sacr. Tribunali inducta conuincitur,
actus proindè omnes coram V. Legato gesti attentatorum
vitio subiecti censentur, *ad text. in cap.* 1. ibique not. Franc.
num. 5. *vt lit. pend. lib.* 6. Natt. *cons.* 568. *num.* 4. Lancellott.
de attent. part. 4. *in præfat. num.* 298. Rot. coram bon. mem.
Merlin. *decis.* 10. *num.* 5. *& decis.* 599. *num.* 32. *part.* 4. *tom.* 2.
2 *recent.* Potissimè quia † eadem litis pendentia à Petro Sif-
fredo Gualterio Moderno Iudice in actis exposita fuit nec
non Rotalis inhibitio dignoscitur ibidem exhibita, vt pon-
derauit Rota *in decis.* 52. *num.* 5. *& 6. coram Eminentissimo
Otthobono, & in Pampilonen. Præeminentiarum* 27. *Martij*
1658. *& in Comen. Canonicatus* 9. *Iunij anni præteriti in fine
primi* §. *coram me.*
3 Nec verò † litis pendentia ex Commissione desumitur
nomine Caroli Seguini tunc temporis Thesaurarij expedi-
ta, quæ post citationem executam contra Cameræ Iudi-
cem fuit vtrique parti effecta communis, vt dixit Rot. *de-
cis.* 17. *num.* 3. *& 4. de dol. & contum. in nou.* coram Buratt.
decis. 138. *num.* 2. *cum seqq. & decis.* 405. *num.* 2. *& in Bonon.
rescissionis contractus* 15. *Aprilis* 1644. *in* §. *ea enim possessio*
4 *coram me.* Quinimò Thesaurarij respectu ex solo † cita-
tionis decreto lis inducta remansit licet hoc non foret ad-
uersæ parti intimatum, vt tradit Vestr. *in praxi lib.* 8. *cap.* 4.
num. 23. Lancellott. *de attent. part.* 2. *cap.* 4. *in præfat. nu.* 35.
Rota coram Cassad. *decis.* 6. *num.* 3. *super regul.* Mohed. *de-
cis.* 1. *num.* 1. *& 2. de caus. possess. & propriet. diuers. decis.*
627. *num.* 2. *part.* 4. coram Caual. *decis. vlt. num.* 1. *& 2.* Bu-
ratt. *decis.* 262. *post numerum primum*, cum alijs relatis *in ad-
ducta Bononien. rescissionis contractus coram me.*
Et licet Seguini, ac Torelli Collitigantium obitus conti-
5 gerit non tamen † lis exinde fuit extincta ea namque officij
nomine instituta conuincitur, ac consequenter in eodem
statu, & terminis ad successores in officio porrigitur, *ad
text. in cap. dilectis* 17. ibique post glos. *in verbo contra not.
Innoc.* cæterique communiter *de for. compet.* Abb. *in cap.* 1.
V. num. 10. ibique Dec. *num.* 25. *de Iudic.* Paris. *de resignat.
lib.* 1. *quæst.* 16. *num.* 14. *cum seqq.* Lancell. *de attent. post Inhi-
bit. part.* 2. *cap.* 20. *limit.* 24. *num.* 18. Rot. *decis.* 1. *num.* 1. *vt
lit. pend. in antiq.* coram Buratt. *decis.* 218. *num.* 5. *cum seqq.
& decis.* 12. *num.* 3. *part.* 7. *recent.*
6 Neque † desertio causæ litis extinctionem regulariter
præseferens, visa fuit obstare siquidem ad hunc effectum
7 † sententiam desertionis declaratoria necessaria omninò
censetur, iuxta doctrinam Bart. *in l. eos num.* 8. ibique
Bald. *num.* 5. *vers. & addo quod dixi C. de appell.* Lotter. *de
re benef. lib.* 2. *quæst.* 30. *num.* 135. *& seqq.* Rot. coram Mo-
hed. *decis.* 7. *num.* 2. *de Caus. possess. & propriet.* Seraph. *de-
cis.* 565. *num.* 9. coram Caualer. *decis.* 333. *num.* 6. *& in Fanen.
Capellania* 12. *Iunij* 1646. *in* §. *nec dicatur coram Reueren-
diss. Tarracon. & in Calaguritana Beneficij* 29. *Maij* 1652.
in §. *quoniam lis coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Licet
8 taciturnitas annorum 30. † & vltra in proprio casu concur-
rat. Illa quippè litis desertionem solet operari, dumtaxat in
casu quo malum Ius appellantis ex actis clarè cōsurgat, alias
enim instantia perpetua reputatur, vt post *Text. in cap. pe-
nult. de iud. & declar. decisionem Achill.* 7. *vt lit. pend.* casum
vtrumque distinxit Rot. *in Legionen. Præstimoniarum* 27. *No-
uembris* 1652. *cor. Card. Hieronymo Pamphilio*, apud Garz.
de benef. part. 6. *cap.* 4. *sub num.* 42. *vers. neque obstare taciturni-
tatem in Rosanen. Decimarum* 24. *Ianuarij* 1642. *in* §. *vlt. co-
ram Reuerendiss. Salamantino, & in Aucnionen. Legitima*
30. *Aprilis* 1655. *in fin. cor. R.P.D. meo Priolo*, cum alijs rela-
tis iuribus in adducta *Calaguritana Beneficij* 29. *Martij*
1661. *& in Romana Pecuniaria* 18. *Iunij* 1655. *in* §. *fin. coram
Reuerendiss. D. meo Decano*, vbi de taciturnitate agebatur
annorum sexaginta, & vltra.
Præterea dum acta originalia, quam plurima Thesaura-
rius penès se retinuit, vt desumitur *ex decisione coram bon. m.
Ortembergo edita sub die* 4. *Iunij* 1610. Negligentia propte-
rea † in prosecutione causæ Iudici Cameræ, vti ex facto ad- 9
uersæ partis impedito adscribi non debet, vt dixit Rot. co-
ram Cassad. *decis.* 9. *num.* 5. *& 6. de appell.* Cæs. de Grass. *de-
cis.* 3. *num.* 6. *de restit. in integr.* & coram Buratt. *decis.* 269.
num. 5.
Vrgere denique non poterit, quòd attentatorum reuoca-
tio admitti non soleat quoties consensus in Iurisdictionem
partis vtriusque concurrat. Præterquam enim Iudicis † com- 10
paritionis ad declinandam Vice Legati Iurisdictionem,
nec non pro remissione causæ ad Sac. hoc Tribunal per
actæ noscuntur, ac eiusdem proindè consensus prorsus ex-
cludatur, Gabr. *de appell. concl.* 2. *num.* 14. Surd. *decis.* 135.
n. 2. *cum seqq.* & in his terminis dixit Rota *in Bononien. Pe-
cuniaria, seu Attentatorum* 28. *Aprilis* 1645. *in* §. *consensus
Gesta coram bon. mem. Bichio.*
Exindè remouetur obiectio, † quòd reuocatio ex Iudicis 11
officio cuius Maiestas læsa fuit admittitur, *cap. bona*, vbi
Franc. *num.* 25. *de appell.* Rot. coram Cassad. *decis.* 3. *num.* 6.
de restit. spoliat. Licet partes Iurisdictioni consenserint,
† cum talis consensus ad euitandam reuocationem attenta- 12
torum ad partis instantiam peragendam dumtaxat suffraga-
tur, vt in terminis dixit Rota coram Gregor. *decis.* 245. *n.* 3.
& 4. ibique Add. *Litt. A. in Romana Fideicommissi, seu At-
tentatorum* 2. *Maij* 1647. *coram bon. memor. Arguelles, & in
Melenitana Pensionis* 14. *Maij* 1649. *in* §. *acquiescentia co-
ram bon. mem. Bichio.*
Et ita altera tantùm, &c.

R. P. D. T A I A.

Tirasonen. Iurisdictionis.

Veneris 11. *Martij* 1660.

A R G V M E N T V M.

Constito de bono Iure Episcopi, de quo agitur super exercitio omnimodæ Iurisdictionis vbique, & in quacunque parte suæ Diœc. manutentio eidem sæpius concessa, & successiuè expedita definitiuè confirmatur.

S V M M A R I V M.

1 *Episcopo in quasi possessione exercendi omnimodam Iurisdictionem vbique in omnes subditos sua Diœc. manutentio debetur.*
2 *Archidiaconatu intra fines Diœcesis Episcopi existente, Episcopi in eodem Ius competit.*
3 *Vnio Archidiaconatus cum Episcopo sæpius articulata non releuat cum eadem nunquam fuerit probata.*
4 *Deputatio Vicarij generalis in Archidiaconatu vti actus mera facultatis nullum Ius, nec possessionem litis consortibus acquirit.*
5 *Vicarius nomine Episcopi vnum, & idem Tribunal constituit.*

D E C I S I O CLXXXII.

POstquam 1551. coram Achille de Grassis resolutum fuit
Episcopo Tirasonen. concedendam † esse manuten- 1
tionem in quasi possessione exercendi omnimodam Iurisdi-
ctionem vbique in omnes subditos suæ Diœcesis, vt penès
Verall. *decis.* 306. *part.* 1. *& die* 5. *Iunij eiusdem anni expedi-
tum*, & mandatum de manutenendo reassumpta causa su-
per eadem manutentione 28. Iunij 1619. coram Sacrato
denuò esse concedendam Rota decreuit, deindè verò 18.
Iunij

Iunij 1660. coram R. P. D. meo Verospio iterùm proposito dubio super ipsa manutentione ad fauorem Episcopi fuit resolutum, ac successiuè expeditum mandatum de manutenendo, non obstan. remissorijs sæpè concessis Decano Calaiubij litis consortibus; Vnde ab ijsdem adita Signatura Iustitiæ mihi cum clausula, *sine præiudicio* rescripsit.

Cupiens autem Episcopus, & Capitulum Tirasonen. nedum in possessorio, verùm etiam in petitorio causam definiri fuit propositum dubium, an constet de bono Iure Reuerendiss. Episcopi super exercitio omnimodæ Iurisdictionis Ordinariæ vbique & in quacunque parte suæ Diœc. in illos Oppidi, ac Communitatis, nec non Archidiaconatus Calaiubij hodie pro informante resolutum.

Siquidem non fuit dubitatum Archidiaconatum, eiusque districtum esse intra fines Diœc. Tirasonen. & nihilominus verificatur ex pluribus commissionibus, mandatis, alijsque Iuribus Decani Calaiubij, aliorumque litis consortum prout decisum iam fuit *in dicta decisione coram Sacrato §. diximus*.

2 Quibus † certè positis in facto supradictum Archidiaconatum, eiusque districtum esse situm in Diœcesi Tirasonen. planè de Iure Rota Episcopale Ius in omnibus eidem Episcopo Tirasonen. adiudicauit in eodem Archidiaconatu, eiusque districtu, vt inquit ad litteram Summus Pontifex §. *Quia verò cap. 7. de except.* cum alijs in dictis decisionibus ad satietatem, & præcipuè *coram Reuerendiss P. D. meo Verospio §. Dum enim situs Oppidi Calaiubij*.

3 Non obstat prætensa, † & sæpè articulata vnio Archidiaconatus cum Episcopo Tirasonen. cum conditione, quòd Episcopus in locis vnitis Iurisdictione, vel per se ipsum, vel Vicarium Generalem teneretur exercere, quia nunquam fuit probata, vt inter easdem partes fuit decisum *dicta die 23. Iunij 1619. coram Sacrato, §. non obstat, & coram Reuerendiss. P. D. meo Verospio dicta decisione, §. neque vrgere*.

4 Minùs obstat Vicarij Generalis deputatio † in Archidiaconatu Calaiubij aliquoties subsequuta, & appellationes ad Metropolitanum Cæsaraugustanum factæ, quia ex illa deputatione Vicarij vti actu meræ facultatis, nullum Ius, nec possessio fuit Decano Calaiubij, eiusque litis consortibus

5 acquisitum, & regulariter † à Vicario, nec datur appellatio ad Episcopum cum Vicarius nomine Episcopi constituat vnum, & idem Tribunal, quæ omnia resoluta fuerunt penès Verall. *d. decis. 306. num. 3. coram Sacrato, §. vltimo, & coram R. P. D. meo Verospio, §. nec poterit obesse*.

Neque placuit Dominis annuere petitæ dilationis ad proban. etiam ex causa mortis Episcopi Tirasonen. quia vt responsum est, cùm sit excitata prætensio, & inchoata causa olim à sæculo coram Achille de Grassis 1550. & Modernus Episcopus iam resideat super septem menses, quo tempore nihil actum apparet, creditum quoque est nihil agendum.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. TAIA.

Firmana Fideicommissi.

Lunæ 15. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Constante fideicommisso immissio in domibus, & Prædijs, de quibus agitur vigore eiusdem conceditur, maximè cum bona fuerint in bonis Testatoris, & eorumdem identitas concludenter probatur.

SVMMARIVM.

1 *Testator de bonis proprijs non de alienis testatus præsumitur cum de suo non de alieno testari debeat.*
2 *Testatorem voluisse rem alienam relinquere, & hæredem suum onere redimendi grauare non est verisimile.*
3 *Onus probandi Testatorem de suo non disposuisse contradicentibus incumbit.*
4 *Præsumptio de bona fide Testatoris in re, tam antiqua sufficit.*
5 *Præsumptio contra hæredem sine Inuentario in tantum probat, quod hæres Testatorem esse mentitum dicere non possit.*
6 *Præsumptio contra singularem successorem, & specialiter contra tertium possessorem, tam vniuersalem, quàm particularem probat.*
7 *Domum ad Testatorem pertinuisse ex Instrumento possessionis conuincitur.*
8 *Domus in Inuentario expressa cum ijsdem confinibus in Instrumento possessionis descriptis de possessione Domini probationem facit.*
9 *Instrumento diuisionis inter hæredes Testatoris fideicommittentis quomodocumque tanquam de bonis hæreditarijs probat.*
10 *Probationes domum eo magis concludunt, quo magis ex altera parte intermedia acquisitio alicuius domus non probatur.*
11 *Confessio, & obseruantia in supplicatione, ac derogatione vti veritatem fideicommissi probant, ita multò magis bonorum identitatem, quæ magis in facto versatur.*
12 *Diuersitas applicationis in numero* Domus *scilicet*, & Domorum *non turbat, cum nomina fundorum, & Domus non natura, sed nostra destinatione constituantur.*
13 *Pariete medio ædificato vna domus ex voluntate personæ in duas diuiditur.*
14 *Possessio pretij ex testamento, Instrumento possessionis, & congruè ex Instrumento emptionis, & venditionis dictæ possessionis colligitur.*
15 *Identitas vt probetur duæ demonstrationes sufficiunt.*
16 *Diuersitas nominum probationi identitatis non obstat, cum ex cursu centum annorum nomen mutari valeat.*
17 *Mutatio, & alternatio nominis in antiquis attendi non debet, dummodò duo confinia, vel demonstrationes remaneant, quamuis aliqua deficeret.*
18 *Possessio prædij ex nominatione, Inuentario, & Instrumento diuisionis probatur, maximè dum intermedia acquisitio alicuius terræ intra eiusdem limites facta non ostenditur.*
19 *Prædium alienatum pro restituendo residuo dotis, excessu circa valorem vltra dimidium attento non sustinetur.*
20 *Alienatio cum dimidio valore facta sustineri non debet, ne propter æs alienum modicum possessio magna distrahatur.*
21 *Alienatio ratione fideicommissi in totum annullatur, cum fundi pro partibus, aut vnius pro duplici debito commodè alienari potuissent.*
22 *Alienatio fundorum magni redditus, & valoris pro modicis debitis ratione ipsius alienationis, & pignoris de semetipsa corruit.*
23 *Reinuestimenta non conferunt, cum neque pro integris residuis pretiorum, neque pro fideicommisso, sed solum pro euictione ad fauorem emptoris conuenta appareant.*
24 *Hæredes agnoscentes hæreditatem Patris, cum post integram rationem hæreditatis redditam bona omnia ipsis assignata fuerint, hæreditatem sine periculo habere censentur, eorumque actiones confusæ nullatenus dicuntur.*
25 *Transactio facta super bonis ad fideicommissum spectantibus in præiudicium vocatorum non sustinetur.*
26 *Verba*, licèt iniustè, & indebitè, *substitutos potiùs redemisse vexationem, quàm transactionem iniuisse præsupponunt.*
27 *Legitima ex bonis fideicommisso particulari subiectis detrahi non potest.*

DECISIO CLXXXIII.

Constantem fideicommisso ex decisionibus 22. Maij, & 28. Iunij 1658. & 9. Maij 1659. * hodie proposito dubio, an vigore fideicommissi Petri Simonis pro nunc sit danda immissio in domibus, & in Prædijs nuncupatis Putij, seu Barafalda, & Marini Beccarij, & Ecclesiæ Fraternitatis dandam esse, vt infra DD. responderunt.

Bona enim fuisse in bonis Testatoris, & identitatem eorumdem probari dixerunt.

Et primum quoad domos ex Testamento, in quo Testator reliquit &c. & vnam domum, vbi ad præsens habitat ipse Testator cum omni Iure quod habet in se, & extra se, &c. & quod dicta domus, vbi ad præsens habitat, non possit, neque valeat vendi, &c. *in Summario Actorum num. 1.* & Testamentum satis hoc probat, † quia Testa- 1
tor præsumitur de bonis proprijs testatus, non de alienis cum de suo, non de alieno testari debeat, † nec est veris- 2
mile Testatorem voluisse rem alienam relinquere, & sic hæredem suum grauare onere redimendi, vt ratiocinatur Cephal. *cons. 386. num. 27. 37. & seqq.* Rota Bonon. apud Barz. *decis. 2. sub num. 10. & 11.* Adeovt saltem onus † probandi 3
apposi-

appositum in contradicentes fuerit translatum, Cephal. *dicto consil.* 386. *num.* 40. *& seqq.* & hæc præsumptio in re tam antiqua sufficiat Rot. Bonon. *dicta decis.* 2. *sub dicto num.* 11. & contra hæredem sine Inuentario in tantum probat, quod
5 hæres non potest dicere Testatorem esse mentitum, † & similiter contra habentem causam à Testatore, seu ab hærede, & sic contra singularem successorem, Præt. *vlt. volun. interpret.* 2. *dub.* 4. *num.* 356. *lib.* 5. Peregr. *de fideic. art.* 44. *sub num.* 20. Fusar. *de substit. q.* 618. *num.* 30. Cyriac. *con-*
6 *trou.* 204. *num.* 46. *&* 47. & specialiter † contra tertium possessorem tam vniuersalem, quàm particularem etiam mediatum, Fusar. *dicta quæst.* 618. *num.* 50.

7 Et hoc magis quod † ex Instrumento possessionis acceptæ hæredes grauati cum Decreto Iudicis, vti domum Petri Simonis Buccolini ita descripserunt vnam domum dicti Petri Simonis cum Cortile, puteo, viridario, & alijs stantijs, & Columbaria positam intus terram Ciuitatis Nouæ in Quarterio Portæ Pauli iuxta bona D. Constantij de Centoflorenis, & ab alio latere bona D. Mecotij Fortutij, & ante viam publicam *in dicto Summario dicto loco*, quæ benè probant ad tradita in puncto à Peregr. *d. art.* 44. *d. n.* 20. & Fusar. *d. q.* 618. *n.* 29.

Item probari visum est ex Inuentario facto ab hæredibus post mortem Petri Dominici, & primo grauati à Petro Si-
8 mone, † nempè ex titulo Inuentarij bona mobilia reperta in domo, in qua D. Petrus Dominicus inhabitabat, & diem clausit extremum iuncta conclusione Inuentarij expressaque domo cum iisdem confinibus in Instrumento possessionis descriptis, nempè in dicta domo q. Petri Dominici Natinguerra positum in quarterio Portæ Pauli iuxta bona D. Constantij de Centoflorenis, & bona Mecotij Fortutij, & ante viam publicam, *in dicto Summ. dicto loco*.

9 Et expressius in † Instrumento diuisionis *della Casa, e beni stabili del q. Buccolino Natinguerra, e rimasi doppo la morte di Pier Domenico suo figliuolo, &c. quattro parti di dette Case, &c.* & iuxta demonstrationes, *secondo il muro, che confina col Cortile, &c. la qual stanza risponde nell'Horto, &c. dentro quanto dura la Cisterna per andare alla Loggia, & alla Palombara, &c. e cauare l'acqua in detta Cisterna, &c. in dicto Summario dicto loco*, iuxta easdem ipsas demonstrationes in Instrumento possessionis, quæ sunt in Instrumento diuisionis, quod inter hæredes Testatoris fideicommittentis, quomodocumque tanquam de bonis hæreditarijs probat, ad tradita à Fusar. *dicta quæst.* 618. *num.* 11. Rota coram Seraphin. *decis.* 553. *num.* 1. & coram Merlin. *decis.* 262. *num.* 5. *&* 6. *& decis.* 285. *num.* 3. Etiam contra illorum successores.

Et ex Codicilis Petri Dominici, vtpotè factis in Terra Ciuitatis Nouæ Domi Petri Dominici, quæ est sita in quarterio Portæ Pauli iuxta bona Constantij Centoflorenis, &c. Congruentia descriptioni in Instrumento possessionis *in dicto Summ. dicto loco*.

Eoque magis, quòd ex altera parte non probatur inter-
10 media † acquisitio alicuius domus intra huiusmodi limites, nisi tam specialis sit, vt probari non possit ad tradita à Rota coram Eminentiss. D. Card. Ottobono *decis.* 62. *num.* 11. *& seqq.* facta à dicto Petro Dominico iuxta celebre Fulgos. *consil.* 145. *sub num.* 2. Peregr. *dicto art.* 44. *num.* 22. *&* 23. Rota *decis.* 79. *sub num.* 2. Peregr. *dicto art.* 44. *num.* 22. *&* 23. Rot. *decis.* 79. *sub num.* 10. *&* 11. *part.* 5.

11 Et ex confessione, & obseruantia in supplicatione, ac derogatione ad distrahendum, quarum minimè *in alia decisione causæ 9. Maij 1659. §. Nec parum*, si enim probant veritatem fideicommissi, multò magis probant bonorum identitatem, quæ magis versatur in facto.

Præter quæ in fauorem Actorum fuit, etiam decisum constare de fideicommisso eiusdem Petri Dominici in præcedentibus Decisionibus causæ, adeòque ex eo competere immissio, quatenus domus fuisset in bonis Petri Dominici.

12 Neque turbare visa est diuersitas appellationis † in numero nempè singulariter domus, & pluraliter domorum, cum nostra destinatione fundorum nomina, & domus non natura constituantur, vt dicitur *in l. qua in rerum* 24.
13 *§. si quis post testam. ff. de leg.* 1. nempè pariete † medio ædificato vnam domum in duas diuidendo, vt declaratur *in l.* 6. *§. si quis partem ff. comm. præd.* Cuman. *consil.* 41. *num.* 4. Veg. *consil.* 54. *num.* 23. *vers. sed in casu nostro, & vers. debet etiam considerari*, Surd. *consil.* 206. *num.* 1. *in fin. & seqq. & num.* 13. *vers. his sic stantibus*.

Secundò quoad possessionem Putij eandem † pariter pro- 14
bari dixerunt ex testamento ibi, *Possessionis quæ fuit Putij sita in Territorio Ciuitatis Nouæ in Contrada Campestri, seu la via del Molino, iuxta viam communem à tribus lateribus Riuum in eodem Summ. num.* 2.

Et cum Instrumento possessionis, ibi: *Ad quandam possessionem aratiuam, & oliuatam q. Petri Simonis Buccolini positam in Territorio Ciuitatis Nouæ in Contrada nuncupata Barafalda in via Molendini iuxta sua latera à pede Riuum, seu foueum aquæ fluentis ab alijs lateribus viam publicam, &c. in dicto Summ. dicto loco*.

Et ex Instrumento diuisionis, ibi, *Per vna parte il Campo di Barafalla in partem Francisci*.

Et congruè ex Instrumento emptionis, & venditionis dictæ possessionis, in quo suam partem Franciscus vendidit Authoribus possessorum 9. Decembris 1602. in ipso Instrumento ab ipsis possessoribus producto, *& in Summ. Actorum num.* 6. iuxta Superiores demonstrationes, nempè *in Contrata detta Barafalda iuxta Riuum, &c. à pede, & viam Molendini ab vno, & alias vias ab alio, &c. dicto Summario dicto loco*.

Ex quibus demonstrationibus satis videtur demonstrari
† identitas, cùm duæ sufficiant, Rota coram Pen. *decis.* 15
138. *num.* 1. *&* 2. *& decis.* 205. *num.* 14. *part.* 8. *cum alleg.*

Vnde nec obstare visa est † aliqua nominum diuersitas, 16
scilicet Putij, & Barafalda, quia vtique ex cursu centum annorum nomen mutari potuit, Rota *dicta decis.* 79. *num.* 9. *part.* 5. & in antiquis, nec mutatio nominis, nec alia alteratio attendi debet, dummodò remaneant duo confinia, † vel demonstrationes, quamuis aliqua deficeret, vt 17
prosequitur Rota *dicta decis.* 79. *num.* 10. *& dicta decis.* 117. *num.* 13. cum alijs supra allegatis. Imò sufficit identitas loci cum vno confini, Rota *decis.* 117. *num.* 14.

Tertiò quoad possessionem Marini Beccarij eademmet pariter probari[1], dixerunt ex nominatione generali in Testamento, ibi, *Possessionis quæ fuit Marini Beccarij, in dicto Summario Actorum num.* 3.

Et ita etiam ex Instrumento possessionis, ibi, *Ad possessionem aratiuam, oliuatam, & querciatam, & domum, seu stabulum existen. in dicta possessione in Contrata Marini Beccarij, &c. in dicto Summ. dicto loco*.

Et ex Inuentario, ibi, *Vn altra possessione aratiua, e querciata con vna casa del q. Pier Simone posta nel detto Territorio in contrada di Marin Beccario*.

Et ex Instrumento diuisionis, ibi, *Pone, e mette in vna parte il Campo con Casa, che fu di Marin Beccario, Terra da Sole, e da Borea secondo i loro termini, e serrate, e confini, & arriua alla strada, ouero fosso vicino à quelli della fraternità di capacità di some vndici, moggioni due, e canne* 10. *con olivi* 119. Quæ quidem pars ad ipsum Buccolinum peruenit, &c. *in dicto Summario Actorum dicto num.* 2. & conuincitur ex Instrumento venditionis ab altera parte producto, ibi: *Exequi fecisse super quadam dicti Buccolini possessione oliuata, & aratiua in Contrata Castellana vulgo nuncupata Marin Beccaro, &c. iuxta, & Riuum, ac Bona Francisci Natinguerræ, &c. passim in dicto Instrumento in Summario possessorum num.* 10. Vnde nedum concordant demonstrationes Marini Beccarij, & qualitates Terrarum, sed etiam confines, scilicet Riuus, siue Foueus, vt dicitur in Instrumentis ac bona Francisci Natinguerræ, quæ sunt bona nuncupata Fraternitatis, quæ in diuisione contingerunt dicto Francisco *in Summ. Actorum sub num.* 4.

Et in hac possessione † quoque locum præcipuum habet, 18
Fulgos. *consil.* 145. *sub num.* 2. cum alijs supra allegatis, quia non probatur intermedia acquisitio alicuius Terræ intra huiusmodi limites facta ab hæredibus Petri Simonis, & ex Testamento ipsius, & alijs apparet Testatorem posse disse possessionem nuncupatam di Marin Beccaro.

Denique quoad possessionem Ecclesiæ Fraternitatis pariter eamdem probari dixerunt ex Testamento, ibi: *Possessionis Marini Beccarij, & Ecclesiæ Fraternitatis, in dicto Summario Actorum num.* 3.

Atque ita ex Instrumento possessionis, ibi: *Ad quandam aliam possessionem q. Petri Simonis aratiuam, oliuatam, querciatam positum in dicto Territorio nuncupato la Fraternità in Contrada Migliarini iuxta sua confinia ab vno bona supradicti q. Petri Dominici Natinguerræ à pede Riuum aquæ fluentis, & à capite viam publicam, &c. in dicto Summ. Actorum sub num.* 4.

Et ex Inuentario, ibi: *Vna possessione oliuata, querciata del*

del q. Pier Simone posta in detto Territorio nella Contrada de Migliarini luogo detto la Fraternità in dicto Summ. sub n.4.

Et ex Instrumento diuisionis, ibi: *Pone, e mette per vna parte il Campo della Fraternità moggiori 26. can.30. quæ pars ad ipsum peruenit, &c. in dicto Summario sub dicto num.4.*

Et planè supradicta de primis bonis locum habent in alijs secundum easdem probationes.

19 Nec obstare visum est, † quòd Prædium Purei alienatum fuerit pro restituen. residui dotis Mariæ Angelæ vxoris Petri Simonis fideicommittentis, & Prædium Marini Beccarij alienatum fuerit pro restituenda dote Bernardinæ vxoris Baccolini Iunioris.

Quia huiusmodi Prædia erant commodæ diuisionis iuxta Terras, vt supra descriptas, & vniuscuiusque valor vltra dimidium excedebat prædicta debita dotalia, nam residuum dotis Mariæ Angelæ erat florenorum 400. Prædium verò Purij venditum fuit florenorum 896. 25. *in dicto Summario num.5. & 6.* & dos Bernardinæ erat floren. 700. Prædium verò Marini Beccarij venditum fuit floren. 1897. *in dicto Summ. num.7.* illorum alienationes non sustinentur ad alias alleg. Odd. *de fideic. ex prohib. alien. quæst. 32. n. 26.* Molin. *de Primog. lib.4. cap.5. num.4.* Fusar. *de substit. quæst. 541. sub num.12. in decis. causæ 30. Ianuary* 1660. Id quod non solum ratione specialis fideicommissi, aut alia simili necessitatis alienandi, apud Menoch. *de arbitr. cas. 182. num.32.* Sed etiam generali quoque ratione pignoris verum est, ne propter æs alienum modicum possessio magna di-
20 strahatur † ad verba, *l.5. §. Item Prætor ff. de reb. cor. l. 6. cum gloss. vnic. Cod. de distract. pignor.* Bart. *ad §. In venditione, l. A Diuo Pio, ff. de re iudic. num.5.* & ibidem alij, Rot. *decis.229. num.15. & 16. part. 7.*

21 Adeò vt alienatio primum † ratione fideicommissi in totum annulletur cum commodè alienari potuissent fundi pro partibus, aut vnius pro duplici debito, ad Fusar. *quæst. 531. num. 173.* Giurb. *obseruat. 89. num. 20.* Osasch. *decis. 171. num. 19. in fin. & seqq.* & deinde ratione alienationis
22 pro modicis debitis fundorum magni redditus, † & valoris, ad Odd. & alijs supra allegatis, cum allegatis ab ijs, & præcipuè Gabr. *cons.118. sub num.6. lib.1.* & cum pluribus alijs Giurb. *decis.31. num.12.* & denique ratione pignoris pariter ad supra allegata, & expressius Rota coram Merlin. *decis.238. num.6.* & post Nigr. *de subhast. decis. 4. num. 5. &* apud Posth. *in addit. de subhastat. decis.174. sub num. 14. & 15. & recentissimè in Interamnen. Bonorum 1. Iuly 1658. §. accedit, & 7. Febr. 1659. §. euidens coram Reuerendiss. D. meo Cerro Decano.*

23 Ex quibus nec obstare videntur, † quæ dicuntur de reinuestimentis ass. pretij, quia neque apparent contenta pro integris residuis pretiorum, neque pro fideicommisso nec cogitato quidem, sed solum pro euictione ad fauorem emptoris; vnde non conferunt, & decisum est coram Buratt. *decis.784. num.5. vers. sed neque id cogitatum fuit, & num. 6. & in Bononien. seu Ferrarien. Pecuniaria 12. May 1653. sub §. Causam, & §. nec releuat coram R. P. D. meo Zarate*, & deficit factum, seu probatio pretiorum inuestitorum, & existentium.

Nec repugare quoque videtur, quòd Stephanus, & fratres Actores sint hæredes Francisci Patris, qui alienauit Præ-
24 dium Barasalda; † quia cùm Patris hæreditatem agnouerint, & ex Instrumento diuisionis subsequenter appareat integra ratio reddita hæreditatis, & ibidem omnia bona assignata fuerint pro restitutione dotium excepta sola portione suprascriptæ domus, quam inter se ipsos diuiserunt, vti fideicommissariam Petri Simonis *in Summ. Responsionis num.2.* vtique hæreditatem sine periculo habuerunt, eorumque actiones confusæ non sunt, *ad text. §. sin autem dubius, & §. et si præfatam, & §. si verò, & ipse l. vlt. C. de Iur. delib.* latè Fusar. *de substit. quæst. 557. num. 12. & seqq.* Rot. *decis. 298. num.4. & 5. part.6.*

Nec obstare videtur transactio anno 1591. inter substitutos, & Franciscum Gerardinum filium Briseidæ *in Summar. Possessorum num.3.* namque non est in actis, & est res inter
25 alios data, & † cum sit facta super bonis ad fideicommissum spectantibus in præiudicium vocatorum non sustinetur, Rota *decis. 147. num.1. part.5. & decis. 255. in fin. p. 8.* & amplius in facto est obseruatum. Primò, quomodo narretur prætensio Gerardini, ibi: *sumpta causa, &c. licet iniu-*
26 *ste, & indebitè, &c.* † ex quibus potius redemisse vexationem, quàm iniuisse transactionem videantur hi substituti. Alterum quomodo bona remanserint penès dd. substitutos vti vocatos à Petro Simone, & Petro Dominico *in Summ. Possessorum num. 3.* adeòque fideicommissum fassi fuerunt etiam durare alij postea substituti, *vt in decisionibus de obseruantia fideicommissi.*

Demum nec detrahere quidquam visa est exceptio legitimæ detrahendæ, quia de fideicommisso Petri Simonis debebatur Petro Dominico Seniori, qui pariter fideicommissum fecit purificatum fauore Actorum, quod consideratum quoque fuit *in vltima Decisione 30. Ianuary 1660. §. non obstant ass. detractiones.* Et quia detrahi non posset, † ex bonis fi- 27
deicommisso particulari subiectis, & particulari obligatione colligatis ad regulam, quod legitima non detrahitur de fideicommisso particulari, Rota coram Caualer. *decis. 246. n. 1. vers. Tamen, & decis. 47. num. 2. part. 5. & decis. 301. num. 10. part. 6.*

Et ita vtraque, &c.

Decisiones istæ emanatæ sub diebus 22. Martij 1658. & 9. Decembris eiusdem anni, & 9. Maij 1658. coram eodem R.P. D. Tasa, prima est decisio 319. 401. in par.12. recen. & altera est decisio 170. supra in hac eadem part.13.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papien.

Romana Bonorum.

Luna 16. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Mandatum de associando relaxatum confirmatur, non obstantibus tribus exceptionibus ex Parte debitoris adductis, quæ ob iustificationem contrariam tanquam nullæ, & inualidæ de scipso corruunt.

SVMMARIVM.

1 *Defectus ratificationis tollitur, cùm contrarium ex publico Instrumento cuius vigore relaxatum fuit mandatum de associando, probatur.*

2 *Instrumentum publicum indubitatam, & manifestam probationem inducit.*

3 *Confessio iudicialiter emissa cum declaratione exequutata omnia bona debitoris fuisse, neque eum esse soluendo, vlteriores diligentias, & maiorem excussionem non requirit.*

4 *Fideiussor excussionem principalis debitoris formalem opponere potest.*

5 *Actio vt competat contra debitorem ob non factas diligentias contra alium debitorem, mandata relaxata non potuisse habere effectum nisi pro summa exacta, ob difficultatem exactionis alterius debitoris docere sufficit.*

6 *Omissio in subhastatione facta bonorum quorundam quæ antea fuerunt exequutata non præiudicat, cum eam potius ex errore, quàm ex intentione partium euenisse dicatur.*

7 *Adiecta, & subhastatio tanquam relatiua ad acta præcedentia ab ijs interpretationem recipere debent.*

8 *Creditum ex capite satisfactionis non iustificatur, cùm ad longè maiorem quantitatem ascendat, quàm vt perceptione fructuum bonorum compensari possit.*

DECISIO CLXXXIV.

Contra decisionem editam coram me sub die 29. Maij 1656.* in qua Rota decreuit associationem fauore Donati Gambirasij pro scut. 1500. tres in hac propositiones ex parte Titi Sabellici debitoris opponebantur exceptiones. Prima nempè, qua non fuerit iustificatum pro parte Actoris Io. Petrum Filonardum ratificasse cessionem crediti factam à Reuerendiss. P. D. Marcello fratre ad fauorem ipsius Gambirasij. Secunda, quòd non præcesserint diligentiæ, & formalis excussio ante relaxationem dicti mandati super bonis, ac persona propria Octauiani Sabellici ad formam conuentionis factæ cum Flaminio Filonardo. Tertia, quòd prædictum creditum integraliter remanserit extinctum, dum ab anno 1651. quo fuit per A.C. relaxatum mandatum de associando pro summa scutorum 2000. vsque ad præsens, & sic per annos nouem idem Gambirasius semper retinuit possessionem controuersorum

bono-

bonorum percipien. integros fructus, sed his minimè obstantibus DD. in decisis persliterunt.

1 Nam † defectu ratificationis Io: Petri satis clarè ex facto tollitur, dum de ea constat per Instrumentum publicum ratificationis productum coram A. C. de anno 1650. cuius etiam vigore relaxatum fuit mandatum de associando, vt in præsenti *Summar. Gambirasij num.* 1. & in alio
2 *Summar. præteritæ positionis num.* 4. *&* 5. † quod quidem Instrumentum facit indubitatam, & manifestam probationem, Bald. *in l. Imperator n.* 1. *ff. de stat. homin.* Rota coram Merlin. *decis.* 499. *num.* 1. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono *decis.* 157. *pariter num.* 1. *in Romana Camby prima Iunij* 1658. §. *ratio resolutionis coram me, & Ariminen. Census* 24. *Martij* 1659. *in princ. coram Reuerendiss. P. Domino meo Albergato.*

Circa autem secundam exceptionem, obiectum benè remouetur, quia de diligentijs factis contra Octauianum, nedum constat ex mandato exequuto per ipsummet Titum contra illum obtento pro scut. 4000. atque ex subsequenti illius exequutione super omnibus eius bonis, ac deliberatione postea facta ad fauorem Francisci filij eiusdem Titi pro scut. 2500. *Summar. Gambirasij præteritæ positio-*
3 *nis, num.* 7. *&* 8. verùm etiam ex propria eius † confessione iudicialiter emissa cum declaratione, quod in Bonis Octauiani alia non aderant, quàm ea capta in exequutione ad ipsius instantiam, vt in *dicto Summar. num.* 12. quapropter dum ex prædictis euidenter patet dictum Octauianum non esse soluen. nisi pro summa scut. 2500. vlteriores diligentiæ, seu maior excussio non requirebantur. Secundum gloss. & DD. communiter *in l. vltima in princ. ff. si cert. pet.* Paris. *cons.* 109. *num.* 54. *lib.* 3. Cyriac. *contrau. forens. cap.* 327. *num.* 71. *& seq.* Rot. *decis.* 14. *num.* 2. *part.* 2. *recent.* apud Zacch. *de oblig. Cameral. decis.* 258. *num.* 13. & præter alias authoritates adductas in decisione, quæ reuidetur in fine, fuit etiam responsum *in Bononien. Pecuniaria* 17. *Iunij* 1641. *coram Reuerendissimo Compostellano* §. *nec erat necessaria.*

Idque multò magis procedere videtur in proposito casu,
4 quia Titus non est fideiussor, † vel similis persona, quæ possit opponere formalem excussionem Principalis debitoris, in quibus terminis posset cadere aliqua dubitatio super hoc, sed est principalis debitor. Tum ratione propriæ obligationis, licet sub illa conditione faciendi diligentias contra alium debitorem; Tum etiam quia in ipsum omnia bona Octauiani deuenerunt mediante deliberatione facta ad fauorem eius filij, & proinde ad effectum, vt
5 contra ipsum † agi possit sufficit docere mandata relaxata, & exequuta ad instantiam eiusdem Titi non potuisse habere suum effectum, nisi pro dictis scutis 2500. ob difficultatem exactionis alterius debitoris, Rota Genuen. *decis.* 156. *num.* 9. Thomat. *decis. March.* 61. *num.* 13. *&* 14. Scacc. *de com.* §. 2. *gloss.* 5. *num.* 268. Rota apud Posth. *de subhast. decis.* 51. *num.* 2. *&* 3. Mangil. *de euict. quæst.* 78. *num.* 15. *& seqq.* Alphonsus de Olea *in tract. de cess. Iur. & act. tit.* 7. *quæst.* 3. *num.* 38.

Nec refert, quòd in subhastatione prædicta dicantur
6 † omissa diuersa corpora bonorum, quæ antea fuerant exequutata. Quoniam cum instantia facta pro subhastatione, & decretum respectiuè de subhastando comprehendant quæcunque bona exequutata, omissio aliquorum corporum potius ex errore euenisse dicitur, quàm ex intentione partium, quòd voluerint ea omnia deliberari facere,
7 & ideò nihil prorsus operari potest, † nam adiecta, & subhastatio tanquam relatiua ad acta præcedentia ab ijs interpretationem recipere debent, *l. ait Prætor* §. *si Iudex*, & ibi DD. *ff. de re iudic.* Rota apud Posth. *de subhast. dec.* 83. *n.* 11.

8 Tertium verò motiuum ex † capite satisfactionis omninò corruere visum fuit, quia creditum cessum Gambirasio ascendit super longè maiorem quantitatem, nempè ad scuta 2000. pro sorte principali, & ad alia scuta 2280. pro fructibus decursis ab anno 1632. vsque ad annum 1651. quo ille possessionem controuersorum bonorum obtinuit, & sic in totum constituit summam scutorum 4280. à quibus detractis primo loco scutis 500. condonatis per Flaminium prædicto Tito pro rata fructuum decursorum, ac etiam demptis fructibus per Gambirasium perceptis, adhuc creditum illius remanet in maiori quantitate dictorum scutorum 1500. pro quibus apparet relaxatum mandatum de associando, vt in antecedenti decisione.

Et ita vtraque, &c.

Decisio in hac causa emanata sub die 29. Maij 1666. coram eodem Reuerendiss. Papien. cum non sit impressa erit infra in Decisionibus additis iuxta seriem temporis.

R. P. D. BEVILAQVA.

Carpentoraten. Hæreditatis.

Lunæ 16. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Ad Summum Pontificem spectat Testatorum voluntates commutare. Mulier cum dispensatione Summi Pontificis potest se nubere cui vult. Ad impetrandam dispensationem narranda sunt omnia, quæ possunt non solum remouere, sed etiam retardare Summum Pontificem à concessione. Ad subreptionem euitandam simplex narratiua potest sufficere, Dispensatio si conceditur ad maius, valebit ad minus.

SVMMARIVM.

1 *Testatorum voluntates commutare ad Summum Pontificem spectat.*
2 *Mulier cum dispensatione Summi Pontificis potest se nubere cui vult absque caducitatis vitio.*
3 *Pro Dispensatione impetranda ad Summum Pontificem, quæ sint narranda.*
4 *Ad Subreptionem dispensationis euitandam simplex narratiua est sufficiens.*
5 *Dispensatio si concessa fuit ad impetrandum maius, eo magis valebit ad minus.*
6 *Defectus transumptionis actorum quando sit præiudicialis.*

DECISIO CLXXXV.

Censuerunt Domini confirmandam esse decisionem in hac causa sub die 16. Decembris 1658. * emanatam in qua fuit resolutum Catherinam non cecidisse à commodo prælegati, quamuis iuxta Matthæi patris dispositionem cum altero filiorum Pauli eius in tertio consanguinitatis gradu coniuncto, sed cum Antonio extraneo matrimonium contraxit, nam cùm antecedentem dispensationem à Summo Pontifice obtinuisset † ad quem spectat 1
testatorum voluntates commutare, *Clem. quia contingit*, & ibi gloss. *in verbis Sedis Apostolicæ*, Cardinal. *num.* 16. *de relig. Dom. l. legatum S. D. V. de administratione rerum ad Ciuit. pertinent.* Lap. *alleg.* 458. *num.* 1. alij allegati *in d. post principium, & in Mutinen. bonorum* 23. *Iunij* 1642. §. *non verum vers. vnde coram Reuerendiss. Terracinen.* absque ca- 2
ducitatis incursu, cui voluerit se nubere, Oltrad. *cons.* 215. *num.* 5. Rot. coram Eminentissimo Cardinali Otthobono *decis.* 187. *num.* 11.

Nec obstare potest obiecta exceptio subreptionis ex eo deducta, quòd in impetratione dispensationis tacitum Pontifici fuit, quod ex testamenti tenore in casu non adimplementi per aliquam ex filiabus testatoris dispositionis, alteri adimplementi legatum acquirebatur, cùm † sint narranda 3
ea, quæ possent nedum remouere Pontificem à concessione, sed etiam eum retardare, ne ita de facili concederet, *cap. postulasti* 7. & ibi Abb. *de rescript. cap. dudum* 54. *elect.* Surd. *cons.* 49. *num.* 27. Mantic. *decis.* 214. *num.* 2. nam placuit responsio data *in decis. sub* §. *Non obstat*, quòd dum exposuit, quòd testator filias instituerat sub conditione nubendi cum filijs Pauli, & Spirita iam nupserat, alteri illorum, & Catherina non intendens huiusmodi nuptijs assentire, exclusa remanebat à paterna hæreditate, vtique sufficiens
† videbatur talis narratiua continens virtualiter, & implicitè præiudicium, quod inde Spiritæ inferebatur ad euitandam quamcumque subreptionem, Felin. *in cap. nonnulli vers. & ideò de rescript.* Aym. *cons.* 79. *num.* 8. Rota *in recent. bon. mem. Merlin. decis.* 35. *num.* 11. *&* 12. & dispensa- 4
tionem † concedendo Catherinæ pro dicta hæreditate obtinenda, quæ maior est, censendum facilius est voluisse eam habilitare pro consequutione legati, quod est minus, vt aduertit Bellar. *cons.* 33. *n.* 18. Ciriac. *contr.* 160. *n.* 26. *vers. rerum.* 5

Non releuat defectus transumptionis † actorum, nam 6
cùm acta, quæ prætenduntur non fuisse transportata, sint facta in iudicio manutentionis, à quo non fuit causa ad Curiam deuoluta, sed super negotium principale, in quo Iudex man-

mandauerat fieri compromiſſum, & ſic in diuerſo non erant tranſportanda, Couar. *pract. quæſt. cap.* 14. *n.* 4. Rot. *dec.* 144. *& dec.* 300. *num.* 1. *poſt* 2. *volum. conſ. Farinac. & dec.* 49. *num.* 5. *part.* 5. *recent.*

Et vnica tantùm, &c.

Emanata in hac cauſa deciſio iſta ſub die 16. *Decembris* 1659. *coram eodem R. P. D. Beuilaqua impreſſa eſt in præcedenti parte XII. recentiorum deciſ.* 408.

R. P. D. BEVILAQVA.

Bononien. Prædij.

Lunæ 16. *Martij* 1660.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo in poſſeſſione prædij, de quo agitur anteriori poſſeſſori eſſe concedendum. Iudex iuſtè non procedendo, non priuat ſua poſſeſſione. Creditor vendendo creditum iure creditoris quid operetur, & alia, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum apprehenſionis poſſeſſionis pro manutentione ſufficit, maximè quando de alterius poſſeſſione non apparet.*

2 *Confeſſio partis conſtituentis illum Poſſeſſorem, contra quem actionem intentauit, anteriorem eiuſdem poſſeſſionem probat.*

3 *Iudicis auctoritate in poſſeſſione immiſſo manutentio debetur.*

4 *Iudex in concedendo immiſſionem iniuſtè procedendo poſſeſſorem legitimum non facit, nec alium anteriori ſua poſſeſſione priuat.*

5 *Iudicem iniuſtè proceſſiſſe quomodo probatur.*

6 *Emptor acquirendo ſibi à priore creditore vendente rem, & pignus Iure creditoris, à ſecundo creditore petente ſe ad ius offerendi admitti, inquietari non poteſt, cum in emptorem res tranſeat immunis, ac ſi numquam obligata fuiſſet.*

7 *Creditor primus rem in ſolutum accipiendo, aut ab ipſo debitore emenda, dum alteri eandem vendit emptor non eſt ſecurus, ſed iuri offerendi fauore ſecundi creditoris ſubiacet.*

8 *Creditor vendendo debitum iure creditoris ex licentia alienandi ſibi à lege data dominium rei venditæ non affectum iuri ſecundi creditoris in emptorem transfert.*

9 *Creditor emendo rem cauſa potius conſeruandi ſui iuris, quàm emptionis dominium reuocabiliter offerente ſecundo creditore acquirit.*

10 *Venditio facta iudicialiter, & ad haſtam per Iudicem, an iure creditoris facta dicatur.*

11 *Licitator dum prædium retroceſſit poſſeſſori alteri ex creditoribus, an deliberatio per ſuppoſitam perſonam facta reputari debeat, ac ſi facta fuiſſet ipſi principali, & an Ius offerendi intret.*

12 *Suppoſitio perſonæ licitatoris, in quo caſu procedit.*

13 *Licitator quando liberè emit prædium pro ſe, ſuiſque hæredibus, & per viam puram, & liberæ venditionis ſoli alicui vendidit, idem ſingularis efficitur ſucceſſor, & tutus, ne à poſterioribus ſibi offeratur.*

14 *Anterioritas crediti dotalis, an ius offerendi ad fauorem anterioris creditoris inducat.*

15 *Pactis non adimpletis reſeruatio iurium à tempore donationis intrat.*

16 *Pignoris conuentionalis, & iudicialis fit diſtinctio, vt cognoſcatur, an affecta re litigioſa executiuè, vel via reſciſſoria contra tertium agi poſſit.*

DECISIO CLXXXVI.

ABbati Camillo de Scappis dandum eſſe mandatum de manutenendo in poſſeſſione Prædij à Dominico Porta empti, Domini dixerunt. Anterior enim eius poſ-
1 ſeſſio † probatur, tum ex inſtrumento apprehenſionis relato in *Sum. num.* 7. quod ſufficit pro manutentione, eo ipſo quod de alterius poſſeſſione non apparet, *l. prædia*, & ibi Bart. *num.* 1. *& l. peregrè §. quibus ff. de acquir. poſſ.* Abb. *in cap. cum nobis de præſcript.* Rot. *deciſ.* 21. *de reſtit. ſpoliat. in antiq.* & coram bon. m. Merlin. *deciſ.* 836. *num.* 1. Tum etiam ex petita, & obtenta † immiſſione per Comitiſſam 2
Camillam, quæ hanc actionem contra Abbatem intentando facta fuit illum eſſe poſſeſſorem, Abb. *in cap. ad Sedem num.* 28. *de reſtitut. ſpoliat.* Soccin. *in l. rem quæ nobis num.* 16. *ff. de acquirend. poſſeſs.* Menoch. *de recuperand. poſſeſs. remed.* 15. *num.* 383. Rota *deciſ.* 548. *num.* 3. *& deciſ.* 552. *n.* 4. poſt Modern. Peruſ. *de manut.* ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.* 200. *n.* 3. & ibi Add. *num.* 5. *& in Romana Vineæ* 17. *Iunij* 1638. *ſub §. quia dupliciter coram me.*

Non obſtat, quòd deinde † in poſſeſſione dicti prædij fue- 3
rit Iudicis auctoritate immiſſa dicta Comitiſſa, eique propterea danda ſit manutentio, *l. iuſtè poſſidet, l. qui vniuerſas §. item cum Prætor ff. de acquir. poſſeſs.* nam cum Iudex † in 4
concedendo immiſſionem iniuſtè proceſſerit, Comitiſſam legitimam poſſeditricem non fecit, nec Abbatem ſua anteriori poſſeſſione priuauit, DD. *in d. l. qui vniuerſas, & d. §. cum Prætor, & in l. clam poſſidere §. qui ad nundinas ff. eod.* Abb. *in cap. conquerente num.* 8. *de reſtit. ſpoliat.* Rot. coram bon. mem. Coccin. *deciſ.* 233. *& deciſ.* 259. *vbique n.* 2.

Iniuſtè autem † proceſſiſſe ex eo patet, quòd agente 5
Comitiſſa Camilla pro reſtitutione dotis Sulpitiæ Matris contra Marcum Antonium Patrem vigore Iuris offerendi eidem mandatum de immittendo in poſſeſſionem huius Prædij conceſſit, & tamen cùm antecedenter ad inſtantiam illorum de Scappis Creditorum anteriorum ex Inſtrumento publico dicti Marci Antonij fuiſſet ſuper eodem Prædio facta executio, & demum deliberato præfato Dominico à Porta, qui tractu temporis illud vendidit Abbati Camillo, nullatenus contra illum competebat Comitiſſæ ius offerendi ex recepta in hoc diſtinctione; Quod aut quis emit (vt in propoſito caſu) à priori † creditore vendente 6
rem, & pignus iure Creditoris, & eo caſu non poteſt inquietari à ſecundo creditore petente ſe admitti ad ius offerendi, ſed res tranſit immunis in emptorem, ac ſi nunquam fuiſſet obligata ſecundo creditori, vt ſunt *tex in l.* 1. *&* 2. *C. ſi antiq. credit.* gloſ. *in l. qui portiores* 3. *verb. ſucceſſiſti C. de his, qui prior. cred. l. cum prior* 3. *in princip. ff. de diſtract. pignor.* Iacob. de Aren. *in d. l.* 1. *num.* 4. *C. ſi antiq. cred.* Alberic. *in l. final. C. de diſtract. pign.* Bald. *conſ.* 25. *num.* 4. *lib.* 1. Vinc. de Franc. *deciſ.* 224. *num.* 1. Gratian. *deciſ. March.* 66. *num.* 1. Rota coram Reuerendiſſimo Vrgellen. *deciſ.* 445. *num.* 53. *& per tot. & in Anconitana Prædij* 18. *Iunij* 1642. *coram b. m. Bichio impreſſ. apud Modern. Foroliuien. de pignor. & hypot. deciſ.* 61. *num.* 6. Aut † verò idem primus cre- 7
ditor accepit in ſolutum, vel emit ab ipſo debitore, & poſtea alteri vendat, & tali caſu iſte emptor non eſt ſecurus, ſed ſubiacet iuri offerendi fauore ſecundi creditoris, *l. ſecundus* 5. *ff. de diſtract. pign.* Cinc. *in d. l.* 1. *n.* 1. *C. ſi antiqu. Cred.* Franc. *deciſ.* 69. *num.* 3. Gratian. *vbi ſupra*, Rot. *in d. deciſ.* 61. *num.* 1. quos citat Poſth. *de ſubhaſt. inſpect.* 66. *n.* 26.

Et ratio diſcriminis inter vtrumque caſum ea aſſignatur, quòd in primo ſcilicet, † quando creditor pro conſequutio- 8
ne, quod ſibi debetur vendit Iure creditoris, tunc ex licentia, & iure alienandi ſibi à lege data transfert in emptorem dominium rei venditæ non affectum Iuri ſecundi creditoris, *ex d. l.* 1. *cap. ſi antiq. cred.* vbique Bald. Salicet. & alij Neguſan. *de pignor.* 3. *memb.* 5. *part. num.* 4. Gratian. *d. deciſ.* 66. *num.* 4. *&* 5. Poſth. *d. inſpect.* 66. *num.* 8. Rota poſt eumdem *deciſ.* 67. *num.* 2. coram Duran. *d. deciſ.* 445. *num.* 29. Poſteriori autem caſu creditor cenſetur † potius emere cauſa 9
conſeruandi ſui iuris, quàm emptionis, & ſic acquirendi dominium reuocabiliter offerente ſecundum creditore, *l. cum poſterior ff. de diſtract. pignor.* Fab. de Ann. *conſ.* 37. *n.* 4. *&* 5. Corn. *conſ.* 245. *num.* 13. *lib.* 2. Gratian. *d. deciſ.* 66. *num.* 6. Rot. in proximè citata *deciſ.* 61. *n.* 2. poſt Merlin. *de pignor. & deciſ.* 76. *num.* 16. *& deciſ.* 127. *n.* 3. *&* 4. apud eumdem Poſth. *de ſubhaſt.* & alios hanc diſtinctionem facientes cumulat Modern. de Harce Hannoni *in ſuo tractatu iudiciali cap.* 30. *n.* 74. *&* 75. Cùmque in caſu iſto Abbas Camillus cauſam habeat à Dominico, cui à Scappis iure creditoris fuit venditum Prædium, & ſic verſemur in primo membro diſtinctionis, vtique non competebat Comitiſſæ ius offerendi ex præcitatis.

Nec refert, quòd venditio fuit facta iudicialiter, & ad haſtam per Iudicem, quia adhuc † venditio dicitur facta 10
iure creditoris, ſi obtinet ſubhaſtari per Iudicem petente creditore, nam ad hunc effectum ſufficit, quod ad venditionem, & deliberationem deueniatur ad inſtantiam creditoris ad hoc, vt iure illius facta dicatur, non ſecus, ac ſi facta

si facta fuisset ab ipsomet creditore pro exclusione iuris offerendi, Vinc. de Ann. *alleg.* 16. Franc. *d. decis.* 69. *n.* 2. *Con. com. iur. ciuil. lib.* 4. *cap.* 18. *a.* 4. *ad finem vers. idem est*, *Ægid. de Magist. de subhast. cap.* 37. *ad fin.* Modern. Perusin. *eodem tract. & d. inspect.* 66. *num.* 1. *&* 2. & ita reiecta opinione *Castilli articulo discusso*, firmauit Rot. *in d. decis.* 445. coram Durano *à n.* 53. *vsque ad finem*.

11 Non subsistit, † quod deliberatio videatur facta per suppositam personam, dum Dominicus licitator prædium retrocessit Abbati alteri ex creditoribus Marci Antonij, ideò reputari debeat, ac si facta fuisset Abbati met, & intret ius offerendi ex latè firmatis per Rotam *in d. Anconitana Prædij* coram Pirouano post Perusin. *de Subhast. decis.* 68. & coram bon. mem. Bichio apud Merlin. *decis.* 61. *n.* 7. *cum seq.*

12 quoniam tunc demum † obiecta suppositio personæ licitatoris procedit vbi posita sub hasta re, licitator eam emit pro persona nominanda, illamque deinde nominat, & declarat in deliberatione, & emptione suum nomen fuisse fictè appositum, & re vera rem fuisse deliberatam, & emptam pro creditore vendente, & ideò contra illum mala fide, & simulatè ementem datur ius offerendi secundo creditori, & in illis terminis loquuntur, & est casus decisionum *in Anconitana Pradij* coram bon. mem. Pirouano, &

13 Bichio, † at secus quando, vt in præsenti Dominicus licitator liberè emit pro se, suisque hæredibus, & illinc ad sex menses Prædium non per viam declarationis nudum nomen habuisse, & pro venditoribus emisse, aut cessionis, sed per viam puræ, & liberæ venditionis vendidit soli Abbati, qui propterea effectus fuit singularis successor, & tutus, ne à posteriori sibi offeratur, vt dicit *text. in d. l.* 1. *C. antiq. credit.* Rota *Marchiæ* coram Thomat. *decis.* 74. *num.* 6. *&* 7.

14 Minus quoque visa fuit † subsistere anterioritas crediti dotalis Comitissæ ex Instrumento celebrato de anno 1622. credito illorum de Scappis ex transactione inter ipsos, & Marcum Antonium inita de anno 1626. quia quod admissa hac anterioritate multò minus Comitissæ competebat ius offerendi, cessat difficultas, quia licet emanauerit concordia prædicta de dicto anno 1626. in qua Marcus Antonius debitum soluere promisit, illud tamen proueniit ex donatione facta anno 1596. & in casu non adimplementi contentorum in transactione voluerunt Scappi ad primæua

15 iura redire, vnde pactis non adimpletis intrat reseruatio iurium à tempore donationis, *l.* 3. *ff. qui potior. in pign.* Bero. *cons.* 46. *n.* 10. *lib.* 1. Honded. *cons.* 40. *num.* 20. *lib.* 2. Cyriac. *controu.* 500. *n.* 30. Rota *decis.* 30. *n.* 3. *part.* 2. *diu.*

Neque tandem ad rem pertinent, quæ dicebantur de pi-

16 gnore † conuentionali, & iudiciali, *ex decis.* 364. *num.* 29. *&* 30. coram eodem Durano, quia huiusmodi distinctio fit ad alium effectum, nempè an effecta re litigiosa possit agi executiuè contra Tertium, vel potius rescissoria, & in his terminis materiam examinat ibi Rota, non autem iuris offerendi ab illa penitus diuersi.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO
Postea S. R. E. Cardinali.

Romana, seu Florentina Transactionis.

Lunæ 5. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Tractatus in hac decisione, an Transactio inita, super validitate professionis, mediante promissione pecuniæ vel alia re temporali, an substineatur, nec ne, & super hoc multa deducuntur, & non nullæ traduntur distinctiones.

SVMMARIVM.

1 *Transactio super validitate professionis, mediante promissione pecuniæ an sit valida.*
2 *Transactio facta super Monachatu, non tenet, sine vt quis tanquam Monachus remaneat, siue vt sæcularis euadat, & a.* 3.
4 *Monachus, licet quis possit se facere, propter hoc non vitiatur transactio super professione inita, si non interueniat promissio pecunia.*
5 *Transactio fieri non valet, nisi aliquid hinc inde remittatur.*
6 *Pro Religiosi congrua substentatione, non est illicitum, cum non detur temporale pro spirituali sed temporale pro temporali.*
7 *Pro Religiosi ingressu, quando aliquid datur, vel vt in aliqua Religione, quis profiteatur.*
8 *Tunc datus pro re spirituali, temporale, & sanè est illicitum, sine superiorum auctoritate.*
9 *Pecuniæ promissio, & susceptio oneris Religionis, censetur facta intuitu bonorum renunciatorum, & sic pro re temporali.*
10 Tondut. Sanliger. quæst. & resolut. benef. tom. 2. cap. 96. sub num. 24. declaratur.
11 *Cum supposito aliquo, quando Doctores loquuntur illud est verificandum, vt intret.*
12 *Transactio referri debet, ad id quod principaliter agitur.*
13 *In transactione ea, quæ in consequentiam veniunt an attendantur.*
14 *Annexitas, indiuiduitas, & inseparabilitas, quid operetur.*
15 *Simoniæ labes non potest euitari, in annexis spiritualitati.*
16 *Simonia est si promittatur pecunia pro habendis annexit spiritualibus.*
17 *Transactio, quando fuit facta super duobus annexis, quod in vno sine alio non fuisset facta, ex quo appareat.*
18 *Pactum resolutiuum, appositum in Transactione plurium rerum, quid operetur.*
19 *Dispositiones plures, quando habuerunt originem ab eodem fonte, & causa, hoc est signum indiuidualitatis, & inseparabilitatis.*
20 *Transactio licita est, propter recessum à lite.*
21 *Transactio, quando non dicatur facta, ob recessum à lite.*
22 *A lite recessus de re spirituali, pecunia mediante, quando dicatur licita, & quando illicita.*
23 *Litium iniustas vexationes, licitum est redimere.*
24 *Transigeas super materia professionis, quando non committatur Simonia, & quando secus, & a.* 25.
26 *Litium vexationibus, quando quis causam dedit, sibi imputet.*
27 *Simonia est, rem spiritualem procurare, mediante pecunia quam aliàs non posset procurare.*
28 *Religiosus, quod remaneat professus, quando alicui valdè intersit, n.* 29. *&* 30.
31 *Concordia, quando est valida, non solum competit exceptio litis finita, seu etiam impedit noua litis ingressum.*
32 *Transactio sustineri non potest super re, seu lite non adhuc pendente.*
33 *Transactio non fit super re, cuius finis certissimus, & num.* 34.
35 *Transactio, quando est inita quo casu perinde est, ac si non emanasset.*

DECISIO CLXXXVII.

Consulta S. Rota, & ab ipsa 28. Aprilis 1659. traditio voto super inualiditate professionis D. Marchionis Petri Corsini ex rationibus maturè, & latè discussis in duabus decisionibus editis 13. Ianuarij 1653. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tarraconen. & 27. Ianuarij 1659. coram Reuerendissimo D. meo Episcopo Papien. * Per apocham priuatam inter ipsum, & D. Marchionem Andream eius fratrem inita fuit concordia, in qua inter cætera fuit conuentum, quod eum vltra annuam præstationem debitam D. Marchioni Petro superesset solutio scutorum 7000. pro residuo 10000. Marchio Andreas ei promisit soluere, prout soluit, scuta 3500. & pro alijs 3500. annuam responsionem scutorum 245. eius vita durante, nec non assumpsit in se onus persoluendi quascumque impositiones etiam extraordinarias tam præteritas, quàm futuras, & demum in vltimo Capitulo ita conclusum fuit, ibi. *Et essendo in oltre seguita trà detti Signori Fratelli longa, e trauagliosa lite sopra la validità della Professione del Signor Marchese Pietro nella Religione di Malta, sopra della quale essendo dalla S. Rota Romana vscite più decisioni, quindi è che in vortù della presente Concordia scabieuolmẽte si promettono l'vn l'altro di non proseguir più auanti detta lite, nè di cercar respettiuamẽte sẽtenza, ò reuisione, nè far atto alcuno da hora innanzi diretto a questo fine, ma di ritirarsene ciascuna delle* parti

parti totalmente per viuere in pace, e quiete volendo che in caso di trasgressione s'intenda subito cessata la sudetta renunzia dell'anno 1636. e questa presente concordia ancora &c. riducendo con detta cessatione le cose à termini della ragione, e del douere, &c. Summario vtriusque partis *n.*1.

Verùm cùm Marchio Petrus peteret ab Eminentissimo Domino Cardinali Ginetto Iudice deputato expeditionem sententiæ ad formam Voti Rotalis, se opposuit Marchio Andreas exhibendo dictam concordiam: Vnde placuit eidem Eminentissimo super hoc etiam consulere Rotam, an obstet concordia, itaut non sit procedendum ad vlteriora, & hodie negatiuè responsum fuit, concordiam scilicet non obstare expeditioni sententiæ super nullitate professionis.

Cùm enim ex ea appareat initam fuisse super validitate professionis, & statu Religioso Marchionis Petri, mediante promissione pecuniæ, & assumptione oneris impo-
1 sitionis, † sine licentia Superioris, Simoniaca est, & non obligat, *cap. cum pridem de pact. cap. vlt. de rer. permut. cap. prætereà* 1. *&* 2. *de transact. cap.* 2. *de arbitr.* Abb. *in dict. cap. prætereà il primo in princ. vers. super iure, & num.*1. *de transact.* Mohed. *decis.*5. *de Simon.* Put. *decis.*42. *lib.*2. *in correct.* Suar. *de relig. tom.*1. *lib.*4. *tit. de Simon. cap.*51. *n.*6. Bonac. *oper. moral. tom.*1. *titul. de Simon. disp.*1. *qu.*4. §.15. *in prima propositione num.*3.
2 Et in indiuiduo transactionis factæ † super Monacatu, siue vt quis Monachus remaneat, siue vt Sæcularis euadat, *tradunt communiter DD. in l. fin. C. de transact. reprobata glossa ibidem verb. seruili vers. item nota*, & signanter Bart. *n.* 2. *vers. verum est, quod in Causa*, Bald. *n.*3. *& sub n.*4. *vers. quod etiam*, Paul. de Castr. *n.*3. vbi quod
3 oportet istam quæstionem dirimi per sententiam † diffinitiuam, quæ habebitur pro veritate, subdens, quòd & si quis possit facere se Monachum, propter hoc non vitiatur transactio, sed videtur vitiari, si detur pecunia, cum
4 contineat † Simoniam, Salicet. *n.*3. *vers. sed dic contra*, & Ias. *sub n.*1. *vers. ipsa glossa malè dicit*, firmans quòd in hac materia transactio nullo modo sustineri potest, quia aut
5 nihil datur, & corruit, † ex quo fieri non potest nisi aliquo hinc indè dato, vel remisso, *l. Transactio C. de transact.* aut
6 datur aliquid, & † causa Monachationis est Simonia.

Licet enim non sit illicitum aliquid tradere pro congrua Religiosi substentatione, cum non detur temporale pro spirituali, sed temporale pro temporali; vbicumque tamen
7 datur aliquid, vt quis † ingrediatur Religionem, vel vt in ea permaneat Religiosus, tunc pro Spirituali datur tem-
8 porale, & consequenter † non substinetur cessante Superioris authoritate, Nauar. *cons.*86. *num.*1. *&* 2. *lib.*5. *de Simon.* Azor. *instit. moral. part.*3. *lib.*12. *cap.*18. *in princ. & vers.*5. *quæritur*, vbi in specie loquitur de ordine Militari, Summ. Siluestr. *verb. Simonia* 15. *quæst. post princ. vers. quia planè esset Simonia*, Sot. *de iust. & iur. lib.*9. *qu.*6. *art.*2. *circa finem vers. ad quartum argumentum*, Less. *eod. tract. lib.*2. *cap.*35. *dub.*12. Sanch. *cons. moral. lib.*2. *cap.*3. *dub.*23. *in princ.* Suarez *vbi supra d. tom.*1. *lib.*4. *tit. de Simonia cap.*17. *n.*5. *&* 6. Bonac. *vbi supra d. disp.*1. *q.*4. §.8. *n.*3.

Non obstat, quòd promissio pecuniæ, & susceptio oneris
9 facta censeatur † intuitu bonorum renunciatorum, & sic pro re temporali, vt voluit Toudut. Sanleger. *quæst. & resol. benefic. tom.*1. *cap.*96. *sub n.*24.

Quia quicquid sit de veritate eius opinionis, de qua etiam ipse dubitasse videtur *sub n.*26. *vers. sed ego salua.* Id forsan posset admitti, si lis principaliter fuisset introducta
10 super re temporali † distincta, & separata à re spirituali, cum quo supposito ipse transit, vt declarat *sub n.*28. *vers. & sic cum dicta prætensiones*, inferens exindè, quod pro-
11 missio, seu traditio annui redditus facta † in transactione, correspectiuè facta censeatur pro re dumtaxat temporali distincta à spirituali, & sic in causam licitam; At in casu nostro lis principaliter introducta fuit super re spirituali, nempè super nullitate professionis, vt conuincunt decisiones desuper emanatæ, & Votum Rotale, in quibus de alio non agitur quam de dicta nullitate, & consequenter desuper ce-
12 lebrata † transactio correspectiuè referri debet ad ipsam rem spiritualem, quæ principaliter erat in lite, & sic in causam illicitam, vt probant omnes authoritates supra allegatæ, & signanter Rota apud Mohedan. *dict. decis.*5. *de Simonia*, & apud Put. *dict. decis.*42. *lib.*2. *in correct.* & ita declarando admittit idem Tondut. *d. n.*28. *vers. prætereà promissio, & clarius n.*31. vbi ita respondet præfatis decisionibus, & ponit hæc præcisa verba, ibi: *Item in casu illarum decisionum renunciabatur liti, quæ simpliciter erat super re spirituali, nempè super beneficio, hic autem agebatur de bonis, quæ Religiosus ob nullitatem professionis ad se pertinere contendebat, & n.*33. ibi: *Et generale est vt quando litigatur super spiritualibus simul, & temporalibus transactio fieri possit per dationem rei temporalis.*

Et quamuis in consequentiam † huius litis veniat res 13
temporalis, nempè resolutio renunciationis, & recuperatio bonorum, attamen quia est annexa, indiuidua, & inse-
parabilis à re spirituali, † nempè à nullitate professionis, ra- 14
tione huius connexionis, indiuiduitatis, & inseparabilitatis, quicquid fuit in transactione datum, vel promissum, non potest plus referri ad temporalitatem, quàm ad spiritualitatem, ac per consequens labes † Simoniæ non euita- 15
tur, vt probat *text. in cap. quæsitus* §. *generaliter de rer. permut.* ibi: *Præsertim pactione præmissa, quæ circa Spiritualia, vel connexa Spiritualibus labem semper continet Simoniæ, ibique glossa verb. Simonia*, Mohedan. *d. decis.*5. *in fine vers. tamen fuit dictum*, ibi. *Quod cum tota conuentio sit indiuidua totum, & quælibet res, quæ datur ex vna parte, intelligitur dari pro toto, quod ex altera parte datur, quia est correspectiuum*, Put. *d. decis.*42. *pariter in fine, vers. tamen quia dabantur lib.*2. *in correct. Benè*, Bonac. *oper. moral. tom.*1. *titul. de Simonia disp.*1. *q.*4. §.11. *in* 3. *proposit. n.*8. *cum seqq.*

Probans † quòd annexum consequenter Spiritualibus 16
materia est Simoniæ, vt propterea absque eius labe illud vendi non possit, nec desuper fieri aliqua pactio.

Quodque in proposito resolutio renunciationis, & recuperatio bonorum † annexa, & indiuidua sit, ac insepa- 17
rabilis à materia professionis, clarè etiam conuincitur ex tenore ipsiusmet concordiæ, ex qua apertè educitur, quod super vno sine altero nullatenus fuisset transactum, vt præ cæteris ostendit pactum resolutiuum † in fine adiectum, ibi, 18
Volendo che in caso di trasgressione s'intenda subito cessata la detta renunzia dell'anno 1636. *e questa presente concordia ancora &c.* Cùmque vtrumque processerit, & originem, † ha- 19
buerit ab eadem causa professionis, hoc est signum euidens indiuiduitatis, & inseparabilitatis, ex deductis per Rot. *in recent. decis.*554. *n.*3. 4. *&* 5. *part.*4. *tom.*3.

Nec obstat, quòd licita sit transactio † super recessu à li- 20
te ex Suarez *vbi supra d. tom.*1. *lib.*4. *cap.*51. *n.*15.

Omisso enim quòd isti fratres non recesserunt dumtaxat à lite, sed † principaliter transegerunt super validitate 21
professionis, vt apparet non solum ab expressis in apocha, sed etiam ex posteà subsequutis, cum Marchio Andreas opposuerit concordiam, vt frater remaneat in professione, & statu Religioso; Domini amplexi fuerunt communem distinctionem Canonistarum, vt tunc solum † lici- 22
tus sit recessus à lite super re Spirituali, mediante pecunia, vel alia re temporali, quando qui dat pecuniam pro tali recessu, iustè obtinet rem spiritualem præuio legitimo titulo, & vult simpliciter se liberare ab iniustis vexationibus per collitigantem sibi illatis, tunc enim quia exindè solum redimuntur iniustæ † vexationes, nec illas redimens 23
aliquod nouum ius acquirit super re spirituali, quæ permanet secundum iustitiam, & † iuxtà legitimum titu- 24
lum apud eum, & in eo statu, in quo de Iure esse debet, nulla desuper cadit Simonia, Abb. *in d. cap. cum pridem num.*9. *de pact.* Felin. *in cap. Dilectus il primo num.*2. *vers. nisi vexatio, & num.*4. *vers.*3. *limita de Simon.* Anchar. *cons.*34. *vers. quia ergo*, Nauar. *cons.*38. *num.*2. *lib.*5. *de Simon.* Paris. *cons.*135. *num.*20. *lib.*4. Menoch. *cons.*67. *num.* 17. Pyrr. Corrad. *in prax. benefic. lib.*4. *cap.*5. *sub num.*59. *vers. primus est*, vbi *sub num.*60. dicit hoc etiam esse valdè periculosum sine authoritate Superioris; At quando, † prout hic, pecunia datur ab eo, qui iniustam habens 25
prætensionem succubuit, & sic ea mediante, parat sibi viam ad consequendam rem Spiritualem, quam litigando de iure, & secundum iustitiam non potuit, nec potest obtinere, † hoc vtique non est redimere vexationes, cum 26
ab ipso præstitæ fuerint, sed est rem spiritualem procurare mediante re temporali, † quam aliàs consequi non pote- 27
rat, vt optimè distinguendo probant Nauarr. *cons.*41. *num.* 20. *dict. lib.*5. *de Simon.* Sanchez *consil. moral. lib.*2. *cap.*3. *dub.*3. *n.*3. *&* 4. Suar. *de relig. d. tom.*1. *lib.*4. *tit. de Simon. cap.*50. *num.*2. *& d. cap.*51. *sub d. num.*15. Castropal. *oper. moral. part.*3. *tract.*17. *tit. de Simon. disput.*3. *punct.*20. *n.*1. 2. *&* 3. Corrad. *vbi supra dict. lib.*4. *d. cap.*5. *sub d. num.*59. *vers. & est trita conclusio.*

Nec re-

Nec refert, quòd Marchio Andreas tanquam merus ter-
28 tius nullum ius circa professionem † acquirere potuerit; nam satis acquisiuisse sperabat retinendo fratrem vinculis Religionis obstrictum, quod erat, & est principale suæ intentionis motiuum, vt docuit experientia, dum acerrimè
29 litigauit, & acriter contendit illius professionem † esse validam, & non posse expedire sententiam super eius nullitate, etiam ipsa Religione pro nulla eam declarante. Hinc enim negari nequit, quin aliquid acquirere intendebat reducendo, & retinendo fratrem in eo statu incerto
30 suæ personæ, † in quo erat ante motam litem sic eludendo resolutiones, & votum S. Rotæ. Quod autem firma remanente concordia super recessu à lite, possit Petrus mediante nouo Iudicio, & noua commissione iterùm petere
31 declarationem nullitatis suæ professionis, † in Iure non subsistit, quia concordia quando valida est non solum continet exceptionem litis finitæ, sed etiam impedit nouæ litis ingressum, *cap. 1. de lit. contest. in 6. l. causas, & l. fratris C. de transact.* Rolan. *cons.* 28. *n.* 16. *lib.* 4. Rota coram san. m. Greg. *decis.* 354. *n.* 1. coram Card. Caual. *decis.* 550. *n.* 2. *in recent. decis.* 218. *n.* 1. *part.* 7. *& in Romana Donationis 9. Decembris* 1650. *coram Reuerendiss. Tarraconen sub* §. 1.

Duo præterea Domini ponderarunt, alterum quod con-
32 cordia inita † fuit super lite non vtique pendente, & cuius esset incertus exitus, sed super lite, vel iam terminata, vel
33 saltem cuius finis erat certissimus, † cum causa reperiretur commissa de voto Rotæ appellatione Remota, & iam Rota, vt dictum est, tradiderat votum, quo casu substineri non posse firmant Roman. *cons.* 517. *num.* 18. Aymon. *cons.* 152. *n.* 10. *&* 11. quos sequuta fuit Rota *in Bonon. nullitatis Concordiæ* 12. *Iunij* 1645. *coram me* §. *At hic neutrum.*

Alterum quod in eadem concordia non fuit promissa
34 eiusdem obseruantia, † nec in casu contrario adiecta pœna, nec est iuramento, minusque obligatione Camerali vallata, sed solum appositum fuit supradictum pactum resolutiuum, ibi, *Volendo che in caso di transgressione s'intenda subito cessata la detta renunzia dell'anno 1636. e questa presente concordia ancora &c. riducendo con detta Cessatione le cose a i termini della ragione, e del douere, &c.*

Hinc enim Domini censuerunt, quòd attenta subiecta materia Partes intellexerint admittere resolutionem transactionis, & omnia reducere ad terminos Iuris propter solam contrauentionem alterius, & sic voluisse, quod etiam altera obseruante pactum resolutiuum operetur effectum
35 suum, vt scilicet transactio resoluta remaneat † perindè ac si celebrata non fuisset, Bald. *in l. ea lege num.* 13. *vers. Ego dico C. de condit. ob caus.* Ias. *in l. quamuis in fin. num.* 4. *de transact.* Aym. *cons.* 145. *num.* 19. Caputaq. *decis.* 315. *num.* 2. *part.* 3. Penia *decis.* 174. *num.* 2. *Eminentissimo Otthobono decis.* 159. *num.* 19.

Et ita vtraque, &c.

Ambæ istæ Decisiones in hac eadem causa emanatæ sub diebus 13. *Ianuarij* 1653. *coram Reuerendissimo Tarraconen. &* 27. *Ianuarij* 1659. *coram Eminentissimo Card. Cerro. Prima est decisio* 85. *inter alias impressas eiusdem Reuerendiss. Tarraconen. nempè Roxas. Altera est decisio* 14. *supra in hac eadem part.* 13. *recent.*

R. P. D. CERRO.

Posteà S. R. E. Cardinali.

Senen. Fideicommissi.

Lunæ 5. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Testator, si hæredem instituat vxorem, eamq; grauauit, vt vni, vel pluribus masculis ab ea nominandis de propria ipsius Testatoris familia substituat, cum conditione, quod eius bona stabilia semper remaneant in familia, si duos nominauerit ex dicta familia, dato quod vnus moriatur cum filijs, & alter sine, an intret inter reciproca substitutio, & resolutio est negatiua.

SVMMARIVM.

1 *Testatori, quod quis sit proximior probari potest arbore familiæ.*
2 *Fideicommissum, quando fuit probatum, quod fuit purificatum ad fauorem alicuius, ei danda est immissio.*
3 *Conditio si sine filijs, grauati non decesserint, non dicitur purificata, si aliqui ex dictis grauatis decesserint sine filijs.*
4 *Quæ opinio procedit, quando inter dictos grauatos, expressè, vel tacitè, ordinata fuit substitutio reciproca.*
5 *Substitutio inter honoratos reciproca si non legatur, nec tacitè subintelligi potest.*
6 *Substitutio reciproca inter vocatos, vt subintelligatur, coniecturæ debent esse vrgentes.*
7 *Testator quando grauatis simpliciter sine filijs decedentibus, proximiores de familia substituit.*
8 *Hoc casu non exigitur copulatiua purificatio in omnibus, sed ea purificata in vno, ad eius portionem habet substitutio.*
9 *Quia cum respiciat diuersas personas resoluitur in singularitates, & n.* 10.
11 *Substitutione reciproca cessante tunc, quamuis verba substitutionis sint directa ad grauatos, pluralitas resoluitur in singularitates.*
12 *Agnationis conseruandæ ratio resultans ex eo quia Testator volebat, quod eius bona stabilia semper conseruarentur in sua familia.*
13 *Ista sola ratio non sufficit ad inducendam reciprocam, de linea in lineam, & qualiter intelligatur, & amplia, num.* 14.
15 *Filius subintrat in locum patris.*
16 *In successione ille, est prior, qui est prior in gradu.*
17 *Filius quando iure transmissionis vti non possit.*
18 *Fideicommissum conditionale ad filios non transmittitur, quando pater pendente conditione cessit.*

DECISIO CLXXXVIII.

Hæredem vniuersalem Porphyrius sibi scripsit in testamento condito 1577. Virginiam vxorem, quam restituere grauauit omnia eius bona stabilia vni, vel pluribus masculis, cui vel quibus eidem Virginiæ videbitur, & placebit de familia Testatoris; & in casu non factæ declarationis, vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum substituit proximiores masculos de dicta familia venientes ab intestato, *Summ. num.* 1.

Deinde anno 1580. condidit Codicillos, in quibus declarando melius eius intentionem, quod sua bona stabilia semper, & in perpetuum conseruentur in eius familia, his verbis disposuit, ibi: *Idcircò si, & casu quo aliquis esset nominatus à præfata D. Virginia, vel ob non factam dictam nominationem succederet ab intestato, qui postmodum decederet, aut decederent absque filijs legitimis, & naturalibus masculis, tali casu illi, vel illis vt supra decedentibus intelligantur esse, & sint substituti vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum illi masculi de familia, &c. qui erunt proximiores de tempore in tempus, Summ. n.* 2.

Defuncto Testatore, Virginia hæres grauata nominauit Fortunium filium Antonij Mariæ, & Christophorum filium Octauiani quemlibet pro virili, prout Testatori successerunt, & ex ijs post mortem Virginiæ primo decessit Fortunius, superstite Valerio filio, qui pariter obijt cum filio nuncupato Fortunio iuniori pacificè possidente medietatem bonorum stabilium Testatoris, in qua eius Auus fuerat nominatus.

Cùm verò defecerit Christophorus, nullis relictis liberis, Angelus filius Caroli fratris Fortunij senioris tamquam proximior Porphyrij fideicommittentis, & Christophori vltimi defuncti, adeptus fuit possessionem alterius medietatis bonorum Testatoris eidem Christophoro obuentæ, sed prætendente in ea succedere supradicto Fortunio iuniori, hodie quæsitum fuit ad cuius fauorem constet de fideicommisso Porphyrij, & pro Angelo fauorabilis prodijt resolutio.

Patet enim ex inspectione arboris familiæ † Testato- 1
ris, quòd ipse proximior est tam grauanti, quàm grauato, ideò mortuo Christophoro sine filijs, in portione ip-
sius ad sui fauorem purificata fuit † substitutio proximio- 2
rum, & aperta successio, *l. cum ita legatur* 33. §. *in fideicomm. & l. peto* 71. §. *fratres, ff. de leg.* 2. Bursat. *cons.* 170. *num.* 16. *lib.* 2. Peregr. *de fideicomm. art.* 21. *num.* 2. *vers. Atque cum proximiores.*

Non obstat, quòd non sit impleta conditio obitus si-
ne filijs in vtroque nominato, dum † ex Fortunio senio- 3
ri adest

ri adeſt Fortunius iunior eius nepos ex Valerio filio.

Vrgeret enim obiectum, ſi inter nominatos, eorumque
4 deſcendentes expreſsè, vel tacitè † per Teſtatorem ordinata fuiſſet ſubſtitutio reciproca, vt tradit Rip. *in l. heredes mei*, §. *cum ita num.*136. *ff. ad Trebell.* At quia in caſu no-
5 ſtro, nec expreſſa † legitur, nec tacita ſubintelligi poteſt,
6 quæ veniat in neceſſariam conſequentiam † verborum expreſſorum, dum non concurrunt vrgentes coniecturæ, nec Teſtator dixit, quod ab vltimo ex honoratis tota hæreditas alteri reſtituatur, vt opus eſt, *per text. in l. Titia Seio*, §. *Seia libertatis*, *ff. de leg.*2. Soccin. Iun. *conſ.*110. *n.*17. *&* 18. *lib.* 3. Peregr. *in his terminis conſ.*52. *n.*1. *lib.*6. Rota *in recent.*
7 *deciſ.*192. *n.*3. *part.*8. Sed ſimpliciter vno, † vel pluribus nominatis à Virginia, illi vel illis ſine filijs legitimis, & naturalibus decedentibus, proximiores de familia ſubſtituit. *Summario d. num.*2. hoc vtique caſu non exigitur copulatiua
8 † purificatio conditionis reſpectu vtriuſque, ſed ea purificata in vno, quo ad eius portionem habet locum ſubſtitutio,
9 quia cum reſpiciat † diuerſas perſonas, reſoluitur in ſingu-
10 laritates perindè ac ſi cuilibet ex nominatis facta † fuiſſet, *iux. reſponſum Papiniani in d. l. heredes mei*, §. *cum ita*, *ff. ad Trebell.* ibique Rip. *d. num.*136. *verſ. ex qua reſponſione*,
11 admittens quod ceſſante reciproca, etſi verba † ſubſtitutionis directa ſint ad grauatos, prout hic, pluralitas neceſſario reſoluitur in ſingularitates, in puncto Peregrin. *d. conſ.*52. *n.*4. *lib.*6. Card. Seraph. *deciſ.*1190. *n.*4. *&* 5.
12 Nec obſtat ratio conſeruandi † Agnationem reſultans ex declaratione facta per Teſtatorem in codicillis, quòd eius bona ſtabilia ſemper, & in perpetuum conſeruentur in ſua familia. Quia de per ſe ſola non ſufficit ad inducendam
13 reciprocam † de linea ad lineam, ſed intelligitur iuxta gradus expreſſos diſcretiuè inter deſcendentes vniuſcuiuſque lineæ, vt ſcilicet portio cuiuſlibet ex nominatis inter eius deſcendentes conſeruetur, Menoch. *conſ.*376. *num.*40. *verſ. reſpondetur primo*, Card. Seraph. *deciſ.*1023. *n.*9. Rota *in Florentina*, *ſeu Bononien. de Barbadoris* 25. *Iunij* 1640. coram b. m. Coccino, §. *Hinc non obſtat*, in qua firmatur,
14 † quod hoc faciliùs admittitur, quando prout hic, non agitur de deſcendentibus, ſed de tranſuerſalibus Teſtatoris.
15 Nec dicatur, quòd ſaltem Fortunius † iunior ſubintret in locum Valerij patris, & ſic conſiderari debeat tanquam exiſtens in pari gradu cum Angelo. Quia cùm non verſemur in fideicommiſſo aſcendentis tranſuerſalis primi gradus vlterioris, filius non ſubintrat in locum patris, nec nepos
16 concurrit cum patruo, ſed habet locum † regula Prior in gradu, potior in ſucceſſione, Dec. *conſ.*1. *n.*3. *&* *conſ.*117. *n.*2. Curt. iun. *conſ.*128. *n.*11. Craſſ. *de ſucceſſ.* §. *fideicommiſſum q.*11. *n.*5. Fachin. *controu. iur. lib.*4. *cap.*84. §. *fin. verſ. ſequitur*, Card. Mant. *de coniect. vlt. vol. lib.*8. *tit.*9. *n.*3. *in fin. & ſeq.* Peregr. *de fideicomm. d. art.*21. *n.*8. Theſaur. *deciſ.*65. *n.*1. *verſ. contrarium tamen eſt verius.*
17 Minuſque Fortunius † viuens iure tranſmiſſionis ſucceſſionem prætendere poteſt, quia cum pariter verſemur in fideicommiſſo conditionali ad filios non tranſmittitur, quando pater, prout hic, pendente conditione deceſſit, non
18 † concurrentibus coniecturis contrariæ voluntatis Teſtatoris; quæ vrgentes eſſe debent, *vt per text. in l. vnic.* §. *ſin autem C. de caduc. toll. probat. gloſſ. communiter approbata in l. vn. ver. derelict. C. de his qui ant. ap. tab.* Bart. *in l. hæredes mei*, §. *tum ita n.*2. *ff. ad Trebell.* Peregr. *conſ.*56. *n.*4. *lib.*5. *& de fideicomm. art.*31. *n.*6. Card. Seraph. *deciſ.*1479. *n.*5. *cum alijs alleg. in Romana de Millinis* 15. *Ianuarij* 1644. §. *& hinc eſt*, *& in Fauentina bonorum* 27. *Iunij* 1659. §. *nec obſtat exiſtentia cum ſeqq. coram me.* Et ita &c.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Scutorum 30. mill.

Veneris 9. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Facultas ſimplex conceſſa alicui diſponendi ad ſuum arbitrium ad fauorem alicuius, dum res adhuc eſt integra, licitè poteſt reuocari, & quid ſi ſit data in contractu irreuocabili inter viuos.

SVMMARIVM.

1 *Facultas ſimplex conceſſa alicui, quid importet.*
2 *Facultas adeundi hæreditatem eſt quid minimum.*
3 *Facultatis natura, propria eſt, quod poſſit reuocari.*
4 *Facultas alicui conceſſa, eo magis poteſt reuocari, ſi res adhuc ſit integra.*
5 *Ad Diſpoſitionem actualem, quando non fuit deuentum, poteſt dici quod res ſit integra.*
6 *Ius quæſitum, quando nemini fuit quæſitum, res poteſt dici, quod res ſit integra.*
7 *Facultas diſponendi de bonis ad fauorem, eius, cui quis voluerit, re integra, licitè reuocatur.*
8 *Facultas conceſſa alicui, per modum præcepti aliud, aliud ſi per modum præceptiuum.*
9 *Facultas conceſſa alicui per viam legati eſt reuocabilis.*
10 *Legata, ſi relinquantur in contractibus, retinent naturam reuocabilitatis.*
11 *Pacta in donatione irreuocabili inter viuos appoſita, eius naturam aſſumunt, & veſtiuntur coherentia contractus principalis.*
12 *Quod procedit, quando diſpoſita per viam Iuris, ſecus ſi ſint appoſita per modum facultatis.*
13 *Facultas ſimplex, quamuis data in contractu irreuocabili, tamen ea, quando eſt res eſt integra, retinet naturam reuocabilitatis.*
14 *In Contractibus irreuocabilibus, non eſt in congruum, quod reuocabile inſeratur*, *Declara n.*15. 16.
17 Imol. in leg. 1. n. 2. in fine, ff. de donat. *in quibus terminis loquatur.*
18 *Facultas ſimplex, quando non eſt deducta ad actum, poteſt reuocari.*
19 *Stipulatio Notarij non operatur, quod contractus ſui natura reuocabilis, efficiatur irreuocabilis.*
20 *In Obligatione Camerali, ea quæ tacitè continentur, ad quorum fauorem operentur.*
21 *Procurator, vt aliquid validè acceptet, debet habere mandatum ad acceptandum, & n.*22.
23 *Contractus natura non immutatur ex clauſulis executiuis.*
24 *Diſpoſitiones omnes intelligendæ ſunt, rebus ſic ſtantibus.*
25 *Donatio, quando eſt valdè dubium an ſit reuocabilis, necne recurrendum ad declarationem ipſius donantis.*
26 *Et quid ſi ſit facta ex interuallo.*

DECISIO CLXXXIX.

DOmini ſemel atque iterùm in diſputationibus dubij conſiderata facultate per Ioannem Andream Caſtellanum Io: Mariæ eius fratri conceſſa in donatione facta ad fauorem Sanctæ Domus Lauretanæ, ibi: *Item alla morte del Signor Gio: Maria ſuo fratello li dà facoltà, che poſſa liberamente diſporre a fauore di chi ad eſſo piacerà la ſomma di ſcudi* 30. *mil.* cenſuerunt recedendum à deciſis ſub die 23. Ianuarij 1658. coram me. *

Præmiſſa enim verba ſimplicem † facultatum præſeferunt, & nudam diſponendi poteſtatem Tertio conceſſam, 1
qua nullum ius formatum tribuit facultatario, nec eſt in bonis eius cui conceditur, Dec. *conſ.*8. *n.*173. *lib.*2. cum alijs per Modern. Salgad. *in labir. credit. part.*2. *cap.*10. *n.*103. *cum ſeqq.* Quod explicant DD. & tradunt idem Decian. & Salgad. in facultate adeundi hæreditatem delatam, iſta enim non eſt ius, ſed ſimplex, & nuda facultas, † quæ non 2
dicitur eſſe in bonis eius competit, Bart. *in l. cum fil. famil.* 11. *n.*12. *verſ. ad ſimile*, *ff. de leg.*1. communiter receptus, vt per Surd. *deciſ.*140. *n.*5. *& ſeqq.* & articulo latè diſcuſſo Rot. *in Firmana fideicommiſſi de Formonis* 9. *Iunij* 1634. coram bon. mem. Card. Panzirolo, §. *Et ratio*, *cum ſeqq. Romana Fructuum Cenſus* 21. *Maij* 1635. coram b. m. Card. Hieronymo Veroſpio, *& in Anconitana Bonorum* 25. *Februarij* 1647. coram bon. mem. Bichio, §. *Kurſus non obſtat.* Atque ideò validè potuit in teſtamento poſteà condito per eumdem † Io: Andream reuocari, & ad ſcuta 10. mil. reduci, ac limi- 3
tari, ex quo hoc de natura facultatis proprium eſt, quod ſit reuocabilis, Dec. *conſ.*521. *n.*12. *in fin.* Alex. *conſ.*29. *n.*17. *& ſeqq. lib.*5. Ruin. *conſ.*54. *n.*12. *&* 13. *lib.*1.

Quod certius procedere viſum eſt, quia reductio facta fuit antequam Io: Maria fauore Patrum Sanctæ Mariæ ſuper Mineruam, & † ſic de re adhuc integra, quo 4
caſu benè applicatur diſtinctio, quæ in facultate teſtandi commu-

communiter à Doctoribus fieri solet, quod aut ille cui data
est ea vsus fuit ad actualem dispositionem deueniendo; &
5 tunc cum res non sit † amplius integra, & ius quæsitum
sit minimè reuocari potest, vel, vt in præsenti, ea adhuc
vsus non fuit, nec effectiuè disposuit; Et hoc secundo ca-
su, cum res sit adhuc integra, nemini ius quæsitum, &
6 res permaneat in simplicibus † terminis nudæ facultatis li-
citè reuocari potuit, vt distinguunt Bald. *in l. Senium 3.
num.3. cum seqq. C. qui Testam. fac. poss.* Guillel. Bened. *in
cap. Raynutius 16. §. Condidit il primo num.2. de Testam.*
Soccin. Sen. *cons.114. in fin. vers. prout*, dicit Bald. *vol.1.*
Peregrin. *de fideicomm. art.44. n.37. ad med.* Vasq. *de suc-
cess. part.3. lib.1. §.2. n.8.* Thesaur. Iun. *in addit. ad decis.
70. litt. D. vers. sed mihi omnino*, Rota *decis.253. n.10. vers.
Adhuc potuisset part.4. recent.*
7 Hinc similem potestatem concessam tanquam † facul-
tatem considerando, Bald. *consil.377. lib.5.* rectè inquit po-
tuisse reuocari antequam ad actum esset deducta quem ap-
probarunt, & meritò sequuti sunt, Peregrin. *cons.76. n.18.
lib.1.* Castill. *controu. lib.4. cap.53. n.30. ante med.* nec proin-
dè applicatur aliud *cons.* Bald. *270. lib.2.* quia hoc casu pote-
stas non fuerat concessa per modum facultatis, sed per
8 † modum præcepti in personam illius directi, cui bona
donata fuerant, & in his terminis illum sequuntur Docto-
res pro Patribus adductis.
Et vlteriùs quia facultas controuersa per viam legati con-
9 cessa fuit, & talem eam nominauit † tam donans, ibi:
Che la Santa Casa habbia à sodisfare li sudetti pesi, e legati,
quam etiam Io: Maria in suo Testamento post factam redu-
ctionem ad scuta 10. mil. ea vsus fuit, ibi: *Delli scudi tren-
ta mila lasciatimi per legato da Monsignor mio fratello, &c.*
10 In contractibus autem posse fieri legata, † & suam reuo-
cabilem naturam retinere, tradit Bart. *in l. legatum 37.
num.3. vers. Sed si, ff. de leg.2.* & cum eo Gomez. *var. re-
solut. tom.1. cap.12. num.4.* Cald. *de iur. emphyt. lib.3.
cap.5. num.16.* Lancellott. Gall. *ad consuetud.* Alex. *verb.
legere quæst.6. num.56.* & magis communiter testatur Surd.
decis.127. num.9. & 10.
Ex quibus cessat præcipuum fundamentum primæ deci-
sionis, quòd pacta in donatione irreuocabili inter viuos
11 † apposita eius naturam assumant, & vestiantur cohæren-
tia contractus principalis, cui adijciuntur. Hoc enim pro-
cedit, vel quando disposita sunt per viam Iuris, non autem
12 † quando sunt apposita, vt in præsenti, per modum sim-
plicis facultatis, quæ re integra, quamuis in contractu ir-
13 reuocabili † inserta semper remanet reuocabilis, Angel.
cons.225. n.1. in fin. & seqq. Dec. *cons.521. n.12.* Alex. *d. cons.
89. n.17. & seqq. lib.5.* Paris. *cons.8. num.23. & seqq. lib.4.*
nec incongruum est, quod in contractibus irreuocabilibus,
14 † aliquid ad instar vltimarum voluntatum reuocabile inse-
ratur, vt supra Peregr. *cons.65. num.16. lib.1.* Surd. *cons.
382. num.69.* Card. Mantic. *de coniect. lib.3. tit.18. num.11.*
Gratian. *discept.247. n.21.*
Siue quando ipsorummet Contrahentium interesse respi-
15 ciunt, & in eosdem directa sunt, † prout erant in casu
Bald. *d. cons.270. lib.2.* Secùs autem quando, prout hic, in-
teresse Tertij concernunt in quem directa sunt, nam hoc
casu ab ipso contractu in quo posita non informari, nec ir-
reuocabilia fieri, tradunt Bart. *in l. petens 27. num.1. C. de
pact.* vbi etiam Bald. *num.40.* Ias. *num.18. vers. Circa pri-
mum*, & alij, Negus. *de pign. part.4. num.40. versic. Prætereà
secundo modo*, Caroc. *de locat. part. vltima conclus.40.* Tira-
qu. *de retract. conuent. §.1. gloss.5. n.26.* vbi etiam ponit di-
stinctionem casui nostro applicabilem, quòd scilicet infor-
mentur à contractu quando ipsum contractum concernunt,
16 secùs † si non inferuntur à causa propter quam contra-
ctum fuit, & ab eo sint aliena, prout negari nequit, quod
est simplex facultas concessa fratri in donatione alteri fa-
cta, non autem talis erat substitutio in casu, Bald. *cons.
270. lib.2.*
17 Nec applicatur Imol. *in l.2. n.1. ad fin. ff. de donat.* † lo-
quitur enim quando filius, vel extraneus donat rem Patris,
vel alterius consentientis, quo casu duæ oriuntur donatio-
nes, vna scilicet inter consentientem, & donantem; Inter
donantem, & donatarium altera: At quando, vt in præ-
18 senti, res stetit in terminis simplicis † facultatis non dedu-
ctæ ad actum, donatio inducta prætendi non potest quoad
facultatarium, seu quoad alium ab eo causam habentem,
vt declarant Roland. *de lucr. dot. quæst.41. in fin.* Altograd.
cons.32. sub n.38. lib.2.

Opponi autem non potest, quòd pro parte Io: Mariæ fa-
cultatarij acceptata fuerit prædicta facultas antequam limi-
tata fuisset. Nam acceptatio Notarij facta fuit nomine Al-
mæ Domus Lauretanæ dumtaxat, non autem aliorum, ibi:
E me Notaro per essa presente, e stipulante, cuius prætereà
stipulatio non operatur, † quod actus sui origine, & na- 19
tura reuocabiles contrariam naturam assumant, Castrens.
in leg. si pecuniam 5. num.7. ff. de condit. caus. dat. Rota co-
ram Pen. *decis.1294. n.7. & in Romana Collegij 13. Nouem-
bris 1634.* coram bon. mem. Pirouano *§. Non obstat, quod
interuenerint*. Illa autem quæ tacitè in obligatione Came-
rali continetur intelligi debet fauore illorum tantùm, † qui 20
habent de tempore contractus primarium, & principale in-
teresse, non autem secundarium, & consecutiuum, Gra-
tian. *discept.723. n.5.* Rota *decis.191. n.12. & 274. n.6.* post
Zacch. *de oblig. Camer.*
Rursus non releuat, quòd Procurator eiusdem Almæ
Domus donationem expressè acceptauerit † cum omni- 21
bus suis pactis, vinculis, & conditionibus, quodque donans
cum iuramento eam non reuocare promiserit. Quia in or-
dine ad primam acceptatio se habet passiuè respectu Almæ
Domus suæ Principalis, atque ideò intelligitur quatenus
omnia in eodem statu permaneant, & re integra non reuo-
centur, & illa vti non potest Ioannes Maria facultatarius,
cuius mandatum ad acceptandum † non habebat dictus 22
Procurator. Promissio verò prædicta respicit solum ipsam
donationem principalem, non autem legata, aut alia ad
fauorem Tertiæ personæ in ea contenta, quæ reuocabilia
esse non desinunt † per dictam promissionem in clausulis 23
executiuis insertam, Rota *decis.586. num.4. part.5. recent.
Romana Donationis 1. Februarij 1640. coram Reuerendiss.
Tarracon. §. Non obstat pactum*, & in terminis de actu iura-
to, Ruin. *in d. cons.54. num.12. & 13. lib.1.* Rota *in Comen.
Capellæ 27. Aprilis 1648.* coram bon. mem. Dunozetto.
Præterquam quod limitatio facta fuit ex quo melius consi-
deratis viribus sui Patrimonij cognouit Ioannes Andreas
eas non sufficere pro implemento ordinatorum in illa, sic-
que † faciliùs quoad hoc promissio non reuocandi atten- 24
di non debet cum intelligatur rebus sic stantibus, Dec. *dict.
cons.521. n.13. & 14.* Crauett. *cons.264. n.6.* Honded. *cons.
111. n.49. & seqq. lib.1.* Rota *decis.211. num.3. & 4.* coram
Card. Seraph.
Cæterùm illud controuerti non potest, quòd valdè du-
bium sit, an intellexerit Donans in donatione irreuocabili-
ter addere pacta, & legata respicientia alias personas.
Vndè † in hoc dubio absolutè recurrendum est ad decla- 25
rationem ab eodem Donante in suo Testamento factam,
& quidem tempore congruo, & re integra, nempè ante
acceptationem, & dispositionem, vt supra etiam † si fa- 26
cta sit ex interuallo, vt per Rotam *in Bononien. Successionis
4. Maij 1646. §. Quæ opinio, & 17. Iunij 1647. §. Coniectura*
coram bon. mem. Bichio, *Romana Donationis 14. Maij
1657. coram Reuerendiss. Papien. §. Omnium autem*, & in alia
*Romana Donationis 3. Iunij 1658. coram Reuerendiss. D. meo
Decano §. Et ad id.*
Et ita vtraque parte informante recessum fuit à decisis,
vt supra, &c.

R. P. D. P R I O L O.

Romana Legati.

Mercurij 14. Aprilis 1660.

A R G V M E N T V M.

Legatum à Testatore vigore amplissimæ facultatis testandi factum non adhibitis solemnitatibus iuris positiui, eiusque manu, & charactere subscriptum, non impedit legatarium, qui scripsit Testamentum, quin intentionem pro recipiendo legato fundatam habeat, à quo stante bona fide Testatoris, & omni legatarij fraude sublata, idem arceri non potest.

S V M M A R I V M.

1 *Probibitio ex Senatus Consulto Liboniano deducta ne ad scribendum testamentum adhibitus sibi ipsi adscribere emolumentum possit, ad solas fraudes, quæ ea occasione fieri possent euitandas emanauit.*

2 *Probibitio non procedit Testamento specialiter à Testatore subscripto, & confirmato, cum omnis in eo casu*

ob scientiam Testatoris suspicio remoueatur.

3 *Subscriptio specialis Testatoris ex proprijs eius verbis cognoscitur.*

4 *Verba specialis expressionis vim continentia perinde intelligi debent, ac si de omnibus dispositis mentio indiuidualiter facta fuisset.*

5 *Testamentum scriptum confirmans in aliquo voluisse derogare non videtur.*

6 *Dictio plenè omnimodam confirmationem operatur, ac si Testamentum in qualibet sui parte absque vlla diminutione approbatum fuisset.*

7 *Personæ legatarij expressio indiuidua non est necessaria, sed requiritur specialis, quæ cum sit media inter vtramque, subscriptionem conceptam fuisse verbis eidem æquipollentibus sufficit.*

8 *Verba vim specialis mentionis habentia, ad mutationem prioris voluntatis clausulæ derogatoriæ specialem mentionem requirentis sufficiunt.*

9 *Subscriptio generalis ad euitandam pœnam falsitatis suffragatur, ius autem petendi legatum non tribuit.*

10 *Clausula virtutem diuisiuam habens facit, vt singula specialiter, & diuisim approbata censeantur.*

11 *Testamenti validitas absque subscriptione Testatoris à Notarij rogati stipulatione pendet.*

12 *Testamentum à particulari scriptum non ab eiusdem scriptura, sed à subscriptione, & sigillo Testatoris robur accipit.*

13 *Ratione legis specialem subscriptionem requirentis cessante, quælibet suspicio fraudis cessat, & relictum valet.*

14 *Testamentum post scripturam statim in manibus Testatoris consignatum, qui compos mentis, & sanus corpore idem diù penes se retinuit, & posteà clausum, & sigillatum transmisit, ad fauorem scribentis valdè ponderatur.*

15 *Vtrum summæ prudentiæ subscripsisse, & clausisse testamentum, quin illud tanquam religiosissimæ pietatis, & extremæ voluntatis elogium perlegerit, non præsumitur.*

16 *Testatorem subscripsisse Testamentum non præsumitur si legatum proprio Marte scribentis appositum fuisset.*

17 *Testatore de legalitate scribentis confidente, eundem euidenti periculo fraudis se exponere voluisse verisimile non videtur.*

18 *Hæres, stante approbatione Testamenti ex solutione partis legati resultante, ius illud impugnandi à se abdicasse censetur.*

DECISIO CXC.

PEr Sententiam Rotalem præuia decisione edita coram R. P. D. meo Celso, fuit pronunciatum Lucæ Antonio Iunctæ deberi legatum eidem relictum à clar. mem. Cardinali Ludouisio scutorum 2000. pro vnica vice, & partis quæ familiaribus dari solet pro ipso, & vno famulo donec vixerit, cuius sententiæ validitatem, & iustitiam DD. conoscentes hodie coram me responderunt illam esse confirmandam.

Quia cùm legatum fuerit factum in Testamento condito ab eodem Cardinali vigore amplissimæ facultatis restandi non adhibentis solemnitatibus iuris positiui, eiusque manu, & charactere subscripto, ius, & intentio dicti Lucæ remanet vndequaque fundata, licet ipse Testamentum
1 conscripserit, nam † prohibitio deducta ex Senatus Consulto Liboniano, ne quis scilicet adhibitus ad scribeñ alienum Testamentum possit sibi emolumentum adscribere, emanauit quidem, vt euitentur fraudes quæ possent committi si licitum esse scribenti aliquid ad sui commodum apponere, vt habetur in *tot. tit. C. de his, qui sibi adscrib. in*
2 *Testam.* Sed † non procedit quoties Testamentum fuit à Testatore specialiter subscriptum, & confirmatum, tunc enim remouetur suspicio, quod extraneus, qui scripsit Testamentum, adscripserit sibi legatum inscio, vel inuito Testatore, est *Text. in l. 1. §. ad Testamenta vers. inter Fiscum, & extraneum*, vbi glos. *& in l. Diuus 15. §. planè*, ibique tradit Bart. *ff. ad leg. Cornel. de fals.* Angel. *in l. Quamquam*, Cyn. *in l. Testator*, & Odofred. *in leg. Si libertate, C. de his quæ sibi adscrib.*

3 Subscriptionem † autem esse specialem clarè deprehenditur ex verbis quibus Cardinalis vsus fuit: *Ego Ludouicus Cardinalis Ludouisius de prædictis omnibus, & singulis tota animi inductione vltimo disposui, & quam exactissimè seruari volo, & præcipio.* Quæ † verba specialis expressionis 4
vice funguntur perindè ac si de omnibus superiùs dispositis fuisset indiuidualiter facta mentio, iuxta *gloss. in cap. vt circa verb. Omnia, & singula de elect. in 6.* Bald. *in l. 2. colum. 2. vers. Circa clausulam super quibus omnibus, & singulis, & consil. 461. num. 6. lib. 1.* Roland. *cons. 1. num. 6. lib. 1.* & alios adducit Pacif. de Saluian. *interd. inspect. 4. cap. 1. num. 8.*

Et comprobat verba statim adiecta: *Hoc autem Testamentum plenè stabilitum, & confirmatum ad P. Generalem Societatis Iesu transmitto*, qui enim † confirmat videtur 5
noluisse in aliquo derogare, *l. more maiorum*, ibique *DD. ff. de Iurisd. omn. Iud.* & notat Modern. Panormit. *cons. 6. sub num. 14.* Et † dictio (*plenè*) operatur omnimodam 6
confirmationem, ac si Testamentum fuisset in qualibet sui parte, & capitulo approbatum absque vlla diminutione, Ruin. *consil. 100. num. 7. post medium vers. Et quia etiam verbum prædictum lib. 3.* Menoch. *consil. 29. num. 12.* Gratian. *decis. March. 239. num. 5.*

Nec refert, quòd non † expresserit personam legatarij 7
minusque de legato eidem adscripto mentionem fecerit, quia cùm non sit necessaria mentio, & expressio indiuidua, sed requiratur tantum specialis, quæ nec in sola generalitate consistit, nec descendit ad indiuiduam, sed media est inter vtramque, sufficit, quod subscriptio fuerit concepta verbis æquipollentibus speciali mentione, sicut † ad mu- 8
tationem prioris voluntatis requirentis specialem mentionem, clausulæ derogatoriæ sufficere verba, quæ vim habeant specialis mentionis, respondet Alex. *cons. 134. num. 2. lib. 1.* & dixit Rota *in Romana Legatorum 28. Iunij 1641.* coram bon. mem. Peutingerio, *& in Amerina Hæreditatis 20. Iunij 1659. coram Reuerendiss. D. meo Meltio Episcopo Papien.*

Licet verò si tantummodò dixisset omnia quæ scripta sunt in Testamento approbo, & confirmo, † subscriptio 9
dici potuisset generalis, quæ solum suffragatur ad euitandam pœnam falsitatis, non autem tribuit ius petendi legatum, vt ita loquitur Bartol. *in l. Diuus 15. §. Item Senatus, ff. ad leg. Cornel. de fals.* Attamen cùm vltrò adiecerit se disposuisse de prædictis omnibus, & singulis, & quam exactissimè seruari velle, & præcipere, dicitur specialiter declarasse, quod legatum reliquerat, illudque legatario ab hæredibus dari volebat ex vi † clausulæ prædictæ, quæ 10
habens virtutem diuisiuam facit, vt singula specialiter, & diuisim approbata censeantur, ad tradita per Altograd. *consi. 32. num. 15. lib. 2.* & firmat Rota *decis. 130. num. 3. part. 2. decis. 95. num. 2. part. 3. & decis. 284. num. 48. part. 6.* & pluribus comprobat *prima decisio coram R. P. D. meo Celso sub die 8. Iunij 1658.*

Prætereà cum non versemur in † Testamento rogato 11
à Notario à cuius stipulatione pendet validitas Testamenti absque alia subscriptione Testatoris, in quibus terminis procedunt auctoritates in contrarium allegatæ, sed in † Te- 12
stamento scripto à dicto Luca, quod non recipit robur à scriptura eiusdem Lucæ, sed à subscriptione, & sigillo Cardinalis, vt aduertit Odofred. *in rub.* & Cin. *in dict. l. si Testator de his qui sibi adscrib.* Vtique nulla potest in Luca considerari fraus, † cessante enim ratione legis requiren- 13
tis specialem subscriptionem, cessat quælibet suspicio fraudis, & valet relictum, vt firmatur in alia *decisione §. Cumque ipse non sit tabellio, & faciunt*, tradita per Rub. *de Testam. cap. 27. sub num. 323.*

Fortiùs verò, quia non solum † Testamentum, non 14
remansit penes Lucam cum ipse postquam illud conscripsit consignauerit in manibus Cardinalis, qui compos mentis, & sanus corpore dictum Testamentum diu penes se retinuit, & posteà clausum, & sigillatum transmisit Generali Præposito Societatis Iesu, quod valdè ponderat Mart. *de success. legal. part. 4. q. 2. art. 3. n. 26.*

Nam presumeñ est, quod Cardinalis † vir summæ pru- 15
dentiæ nullo modo subscripserit, & clauserit Testamentum, quin antea illud perlegerit, & suæ religiosissimæ pietatis, & extremæ voluntatis elogium seriò sibi constiterit, iuxtà deducta coram bon. mem. Merlin. *decis. 137. num. 13.* & quod alias si † legatum non fuisset appositum ipso sciente, & volente, sed proprio Marte ipsius Lucæ scribentis 16
vtique Testamentum non subscripsisset, vt benè in proposito considerat Iacob. Gall. *in prima decisione* allegatum *consil. 60. per totam.*

17 Sed

17 Sed etiam quia videtur admodum † inuerisimile, quod in re tantæ circumspectionis, & maximi momenti Lucas, de cuius legalitate Cardinalis summoperè confidit, voluerit se exponere euidenti periculo fraudis ictu oculi detegibilis, vt ratiocinatur Rot. *in Romana Hæreditatis* 13. *Ianuarij* 1659. §. *Rem prorsus coram R. P. D. meo Albergato*.

Denique cum hæres nedum soluerit à principio dicta scuta 2000. sed præstiterit quoque partem per aliquot menses

18 non potest à dicta solutione recedere, nam † stante approbatione Testamenti resultante ex eadem solutione, abdicauit à se ius illud impugnandi, ex not. per Giouagn. *respons.* 7. *num.*8. *lib.*2. & Magon. *decis. Florent.*58. *n.*33.

Et ita pro confirmatione sententiæ vtraque parte informante persolutum fuit.

R. P. D. BEVILAQVA.

Bononiensi Inuestiturarum.

Mercurij 14. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

De nullitate Inuestiturarum ob formam consuetam antiquarum concessionum non seruatam, resultante 1. ex stipulatione successoribus quibuscumque facta cùm ea tamen non competat nisi hæredibus sanguinis 2. ex diminutione Canonis 3. ex ea facultate affrancationis, & locationis in emphyteusim perpetuam inuestitis concessa; quibus simul iunctis enormissima exinde læsio emanata earumdem inualiditatem produxit.

SVMMARIVM.

1 *Inuestitura absque beneplacito Apostolico, & iusta concurrente causa vtilitate, scilicet & necessitate Ecclesiæ inuestientis, etiamsi bona essent solita in emphyteusim dari, alterari non possunt.*
2 *Forma antiquarum concessionum alterata censetur cum illæ antiquæ fiant pro inuestitis, & eorum hæredibus, quorum appellatione in materia emphyteusis Ecclesiasticæ solos hæredes sanguinis venire consueuit.*
3 *Inuestituræ pro quibuscumque successoribus stipulatæ, emphyteusim simpliciter hæreditariam, & ad quoscumque etiam extraneos transitoriam efficiunt.*
4 *Alteratio controuerti non potest stantibus diuersis generationibus in prioribus inuestituris non comprehensis, quæ ideò sine requisitis solemnitatibus non tenent.*
5 *Diminutio considerabilis Canonis pro quo factæ fuerunt concessiones alterationem manifestam includit.*
6 *Concessio non valet, vbi res, quam Ecclesia pro maiori pensione, & Canone dare consueuerat, pro minori conceditur.*
7 *Prælatus diminuendo Canones Ecclesiæ conditionem deteriorem facit, quod absque assensu & approbatione Sedis Apostolicæ fieri non licet.*
8 *Facultas liberandi bona emphyteutica inuestitis concessa, & temporis prorogatio contra formam primarum inuestiturarum, tanquam Ecclesiæ valdè nociua non adhibitis necessarijs solemnitatibus apponi non debet.*
9 *Pars pretij damnum auget.*
10 *Prælatus in his, quæ sunt de accidentalibus contractus formam consuetam in præiudicium Ecclesiæ excedere non potest.*
11 *Læsio enormissima ex sequuta affrancatione emanata, quomodo probatur.*
12 *Læsione Ecclesiæ longè vltra dimidiam interueniente, omnis contractus nullus, & inualidus remanet.*
13 *Beneplacitum Apostolicum licet de eius impetratione non constet, ob lapsum 30. annorum iuncta obseruantia interuenisse præsumitur.*
14 *Concessio vt valida dicatur, vtilitas, & necessitas Ecclesiæ cum assensu Apostolico copulatiuè requiruntur.*
15 *Causa à qua substantiantur inuestituræ cessante, quilibet lapsus temporis ad inducendam præsumptionem Beneplaciti Apostolici insufficiens est, nisi illas ex defectu causæ inualidè factas fuisse Papæ innotuisse probetur.*
16 *Beneplacitum præsumptum ex Constitutione Vrbana super præiudicialibus Ecclesiarum tollitur.*
17 *Nullitas sententiæ pro inualiditate inuestiturarum ex defectu transportationis processus frustra applicatur, cum de illius confirmatione non agitur, nec de releuantia iurium constat.*
18 *Acta in causa prophana non transportantur, nisi quæ ad iustitiam, vel iniustitiam sententiæ conferunt.*
19 *Successor in beneficio acta, quæ non reperiuntur transportare non tenetur.*

DECISIO CXCI.

Albertus de Planis Canonicus Sanctæ Mariæ Maioris Bononiæ prosequendo iudicium ab eius Antecessore intentatum super nullitate inuestiturarum bonorum, de quibus agitur à Prædecessoribus de an. 1572. & 1580. factarum illis de Cucchis, & Luchinis reportauit ab A.C. sententiam à qua causa in Rota commissa, ipsoque solùm informante pro eo responsum fuit scilicet Inuestituras esse inualidas.

Fundamentum inualiditatis fuit, quia in Inuestituris † non fuit seruata forma consueta antiquarum concessio- 1
num, quinimò in pluribus alteratum solitum, quod fieri non potuit absque beneplacito, & iusta concurrente causa, hoc est vtilitate, vel necessitate Ecclesiæ Inuestientis, quamuis bona essent solita dàri in emphyteusim, Dec. *in Auth. qui rem num.*22. & ibi Cagnol. *num.*59. *de Sacros. Eccles.* Alex. *cons.*9. *num.*1. *lib.*3. Dec. *cons.*73. *num.*43. *lib.*2. Mant. *de tacit. & ambig. conuent. lib.*22. *tit.*7. *n.*15. Rota coram Card. Seraph. *decis.*1490. *n.*7. *& decis.*176. *n.*42. *part.*5. *recent.* bon. mem. Merlin. *decis.*756. *n.*14. *decis.*764. *n.*4. *& decis.*722. *n.*10. *in Nouarien. bonorum* 1. *Iulij* 1644. coram bon. mem. Dunozetto, §. *eoque minus*, *in Rauennaten. domus* 14. *Iunij* 1649. §. *vltra quod coram Reuerendiss. Tarraconen. & in Romana deuolutionis* 4. *Decembris* 1651. §. *vltim.* coram bon. mem. Bichio.

Alteratam autem fuisse † formam antiquarum, conces- 2
sionum, & excessum modum ex eo potissimum apparet, quia antiquæ sunt factæ pro Inuestitis hæredibus, & successoribus, quorum appellatione in hac materia Emphyteusis Ecclesiæ solos descendentes, & hæredes sanguinis venire receptius esse apud Doctores testatur Gabr. *in cons.*84. *n.*51. *&* 52. *lib.*2. Gozzad. *cons.*39. *num.*6. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.*22. *tit.*19. *n.*20. Rota *decis.*211. *n.*4. *part.*6. *recent. in Caietana bonorum* 3. *Decembris* 1646. *&* 10. *Iunij* 1648. *& in Rauennaten. bonorum emphyt.* 27. *Martij* 1651. §. *quia cum coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in dicta Romana deuolutionis domus* coram bon. mem. Bichio *post princ. confirmata* 20. *Iunij* 1653. *coram R. P. D. Verospio*, §. *hinc verò sequitur*. Postremæ verò controuersæ † Inuestituræ le- 3
guntur stipulatæ pro hæredibus, & successoribus quibuscunque *Summario informantis n.*4. *&* 5. quæ verba solent afficere Emphyteusim simpliciter hæreditariam, & transitoriam ad quoscunque etiam extraneos, Bald. *in cap. Imperialem n.*19. *de probib. feud. alien.* per Feder. *& in l.*1. *qu.*34. *n.*47. *ff. de rerum diuis. & in cap. in præsentia* 8. *n.*20. *de probat.* Rolan. *cons.*96. *n.*28. 33. *&* 45. *lib.*1. Rota apud Card. Seraph. *decis.*703. *n.*2. Andr. *decis.*105. *n.*12. & in alijs cumulatis *in decis.*265. *coram Eminentiss. Card. Otthobono, & in decis.*211. *num.*13. *cum seqq. part.*6. *recent.* Hinc clara est
† alteratio, dum in vltimis additæ sint diuersæ personæ, & 4
generationes, quæ non erant comprehensæ in prioribus, & ideò non tenent sine requisitis solemnitatibus, vt in specie firmant Cagnol. *in d. Auth. qui rem n.*59. Decian. *cons.*73. *n.*43. *lib.*2. Molin. *de iust. & iur. cap.*468. *n.*19. Ferdin. de Castr. Pal. *oper. moral. part.*2. *tract.*12. *punct.*15. §.4. *n.*4. Rota apud Seraph. *d. decis.*1490. *n.*7. *& decis.*367. *n.*23. *part.*5. *recent. & in dictis decis.*764. *n.*5. *&* 775. *n.*11. 12. & 13. coram bon. mem. Merlin. *& in d. Rauennaten. domus coram Reuerendiss. Tarracon.* §. *quoniam*, *vers. Tum etiam quia.*

Item desumitur † alteratio ex considerabilis Canonis di- 5
minutione pro quo factæ fuerunt concessiones, vt patet ex combinatione illarum cum antiquioribus relatis in *dicto Summario à n.*1. *vsque ad* 5. & ex Testibus *sub num. vltim.*
vbi enim † res quam Ecclesia consueuerat dare pro maiori 6
pensione, & Canone conceditur pro minori, non valet concessio, Bart. *in Auth. qui rem n.*6. *C. de Sacros. Eccles.* & ibi Cagnol. *n.*58. & alij quos refert Modern. Fulgin. *de iure emphyt. tit. de solut. Canon. qu.*1. *n.fin.* Borgnin. *decis.*29. *n.*58. *&* 60. Cùm per huiusmodi † diminutionem Prælatus 7
egrediatur morem solitum, & Ecclesiæ conditionem deteriorem faciat, quod absque assensu, & approbatione Sedis Apostolicæ fieri non licet, vt notant præcitati, & præcipuè Cagnol. *d. n.*58. Rota coram bon. mem. Merlino *d. decis.*756.

cis.756. num.14. & in recent. decis.252. n.11. & 12. part.7.
Altera demum alteratio soliti resultat ex facultate Inuestitis attributa semper, & quandocumque affrancandi, & liberandi bona emphyteutica ipsis concessa assignando Ecclesiæ Dominæ directæ loco illorum alia bona valoris librarum 6500. simili modo locata in Emphyteusim perpetuam, & ob prorogationem temporis deuolutionis ad duos annos Canone non soluto, vbi in præcedentibus restrictum
8 erat ad sexdecim menses, quæ † facultas, & temporis prorogatio in primis Inuestituris non adiecta, nec pro tanto tempore tanquam valdè Ecclesiæ læsiua nullo modo apponi poterat non adhibitis necessarijs solemnitatibus, cap. sine exceptione 12. quæst.2. cap.1. & Clem.1. de reb. Eccles. non alien. Oldrad. cons.178. Ofasc. decis.23. num.43. cum seq. Borgnin. decis.33. num.12. part.3. Rota in dicta Nouarien. bonorum 1. Iuly 1644. §. eoque minus cum seq. bon. mem.
9 Merlin. decis.702. num.59. vbi quod vti pars pretij damnum auget, Fulgin. de var. caduc. qu.1. num.37. & de solut. can. qu.1. num.292. & 293. firmans, quod etiam in his, quæ sunt
10 de accidentalibus contractus nequeat † Prælatus formam consuetam excedere in Ecclesiæ præiudicium, ex doctr. Bald. in Auth. quas ruinas C. de Sacros. Eccles. sequitur Rota in proximè citata Rauennaten. domus, §. quamuis autem coram Reuerendiss. Archiepisc. Tarraconen.
Quę eo faciliùs procedere videntur ponderando quod
11 persequutam † affrancationem enormissima læsio emersit in detrimentum Ecclesiæ cui in recompensam bonorum Emphyteuticorum tornaturarū 60. quę de anno 1580. venditæ fuerunt respectu vtilis dominij; tamen pretio librarum 21. mil. & anno 1605. post affrancationem æstimata fuere libris 34. Summario num.5. & 6. fuerant assignatæ, & subrogatæ 25. tornaturæ terrarum ad libras 6500. ascendentes, & sic cum læsione Ecclesiæ longè vltra dimidiam,
12 † qua interueniente omnis contractus nullus, & inualidus remanet, Gratian. discept. forens. cap.788. num.1. & cap.823. n.38. & 39.
Nec dicatur, quòd licet non constet de impetratione
13 beneplaciti † Apostolici ob lapsum 30. & vltra annorum iuxta obseruantiam præsumatur interuenisse, iuxtà cons. Anchar. 136. num.2. Gabr. cons.80. num.18. lib.2. de benef. lib.1. qu.24. num.192. quia præterquod ex prædictis nedum
14 non conuenit † iusta causa vtilitatis Ecclesiæ, quæ copulatiuè requiruntur cum assensu Apostolico, vt valida sit concessio d. cap.1. de rebus Eccles. non alien. Rota decis. 186. n.5. part.7. recent. & apud Merlin. d. decis.702. n.70. cum seq. & decis.887. n.26. & 27. sed damnosa penitus fuit,
15 & propterea † cessante causa, à qua substantiantur Inuestituræ quilibet lapsus temporis insufficiens est ad inducendam præsumptionem beneplaciti Apostolici, nisi probetur Papæ innotuisse illas ex defectu causæ fuisse inualidè factas, Alex. cons.9. num.8. lib.3. Lotther. de re benef. lib.1. quæst.28. num.33. cum seq. & præcipuè num.43. Rota apud bon. mem. Merlin. d. decis.702. num.39. & in Bononien. dismembrationis 10. Februarij 1659. §. hinc beneplacitum coram R. P. D. meo Verospio confirmata 20. Februarij præteriti coram me,
16 §. final. Tollitur omnis difficultas, quia † præsumptum beneplacitum sustulit Constitutio Vrbana super præiudicialibus Ecclesiarum edita de anno 1641. incipiens, Romanus Pontifex, §. Item, vt in terminis fuit dictum in citata Rauennaten. domus 17. Martij 1651. §. Præsumptio vero beneplaciti, & in Romana deuolutionis 4. Decembris eiusdem anni, §. fin. coram bon. mem. Bichio, & in alijs sæpè.
17 Nec obstat obiecta † nullitas sententiæ ab A. C. pro inualiditate Inuestiturarum vt supra latæ ob defectum transportationis processus in partibus fabricati. Tum quia non agitur de illius confirmatione constat de releuantia iurium in eodem processu exhibitorum, prout apparere deberet,
18 cùm versemur in † causa prophana, in qua illa tantum acta sunt transportanda, quæ releuant, & conferunt ad Iustitiam, vel Iniustitiam sententiæ Rota coram san. mem. Greg. XV. decis.508. n.11. Duran. decis.33. num.12. & in recent. decis.447. n.3. & 4. tom.2. recent. & decis.619. num.2. post Modern. Perus. de manut. & in Ariminen. fideicomm. 28. Iunij 1641. coram Reuerendiss. D. meo Decano, §. nullam autem, & in Assisien. bonorum 9. Decembris 1644. coram bon. mem. Peuting. §. non obstat. Tùm etiam quia colligitur ex Iuribus datis dictum processum fuisse accomodatum Procuratori Canonici antecessoris, qui litem incœpit, & pro recuperatione fuit contra eundem à parte collitigante agitatum, & obtentum mandatum quo casu non tenebatur Canonicus Planus † successor processum, & acta, quæ 19
non reperiebantur, transportare, vt censuit Rota in decis. 341. n.1. post 2. vol. cons. Farinac. quam sequitur Modern. de manut. obseru.69. num.29. & in fortioribus terminis decisum fuit in Marsicen. iurisdictionis 29. Ianuarij 1643. & 3. Iunij 1644. coram bon. mem. Bichio.
Et ita vnica tamen, altera parte pluries intimata, fuit pro inualiditate Inuestiturarum conclusum, &c.

R. P. D. PRIOLO

Reatina Castrorum.

Mercurij 14. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Minor absque Curatore, vel Decreto Iudicis Procuratorem constituere, & in iudicio etiam possessorio stare non potest, & quomodo hoc procedat.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis de duabus conformibus procedit tantum inter Ciues, & incolas.*
2 *Nullitas ex defectu citationis est ineuitabilis.*
3 *Sententia lata contra minores non dato ei Curatore est ipso iure nulla.*
4 *Minores absque auctoritate Curatoris, vel decreto Iudicis Procuratorem constituere non possunt, & n.9.*
5 *Minoribus est dandus Curator, vel à Iudice deputandus vt validè agi possit.*
6 *Minores vbi agitur de eorum interesse, & defensione veniunt semper citandi, & n.10.*
7 *Minor habet legitimam personam standi in Iudicio, quando agit ad acquirendam possessionem, ad quem effectum non eget alterius auxilio.*
8 *Minor conuentus ad abdicandum ab eo possessionem stare non potest in iudicio absque Curatoris auctoritate.*
11 *Sententia ex defectu citationis vnius nulla, ratione connexionis redditur nulla etiam quoad citatos.*
12 *Sententia confirmatoria sententiæ nullæ, eodem defectu laborat.*

DECISIO CXCII.

ACquiescebant informantes pro Tancrede primæ parti decisionis editę coram me sub die 9. Iunij præteriti firmantis non esse locum Statuto Vrbis lib.1. cap.18. de duabus sententijs conformibus, † ex quo non agitur inter 1
Ciues, & Incolas, sed insistebant super confirmatione sententiarum totalim b. m. Dunozetti, & R. P. D. mei Albergati prætendentes, quod sint validæ, & iustæ, cæterùm hodie causa reproposita Domini omissa inspectione iustitiæ solum ex capite nullitatis responderunt esse in decisis.
Nullitas enim † visa fuit ineuitabilis ex defectu citationis 2
in prima sententia lata die 5. Iunij contra Angelum, & Octauium minores, cum Angelus natus sit die 25. Nouembris 1628. & Octauius die 24. Februarij 1635. quæ præterea † tamquam lata, non dato eis Curatore, fuit ipso iure nulla, l. cum minores, C. si aduersus rem iud. l. præses ibique, Salicet. l. quomodo, & quando Iudex, l. contra pupillum, vbi Paul. de Castr. & Alex. ff. de re iud. Ruin. cons.36. num.4. lib.5. Rota coram Duran. decis.142. num.... & coram Buratt. decis.393. num.4. cum alijs in 1. decis. allegat.
Non obstat, quòd citatus fuerit Procurator ab ipsis constitutus etiam cum promissione ratificandi quicquid ab eo gestum fuisset, † quia tanquam minores non poterant 4
constituere Procuratorem sine auctoritate Curatoris, vel Decreto Iudicis, l. neque §. pupillus, l. non eo minus, C. de procur. Rota coram Seraph. decis.1259. n.2. & coram san. mem. Greg. decis.373. num.1. Sed † petere debuissent sibi 5
dari Curatorem, & in eorum mora, & contumacia pro validitate Iudicis, Curator erat illis deputandus per Iudicem ad instantiam Tancredis, l. admone adolescentem, C. qui pet. Tutor. vel Curat. l. ait prætor, §. permittitur, ff. de minor. l. qui habent, §. si pupilli, ff. de tutel. instit. de Curat. in princ. vers. item inuiti, Berou. cons.75. num.24. lib.3. Dec. cons.18. num.174. lib.2. Gail. pract. obseruat. 108. num.1. Rota coram san. mem. Greg. decis.435. num.5. & coram Eminentissimo Cardinali Ottobono decis.95. num.7. & in decis.155. num.16.
Nec releuat id non procedere, quando minor non habet aliquod

aliquod Ius de pensionis, vel interesse ratione cuius præsidio Curatoris indigent, quia non subsistit præsuppositum, quod Angelus, & Octauius non doceant de eorum iure, & interesse, nam cum existerent in possessione Castrorum ante institutum Iudicium illorum proindè defensio ad ipsos
6 omninò spectabat, † & de eorum interesse principaliter agebatur, & consequenter omninò veniebant citandi, *l. fin. C. si per vim*, vel alio modo Rota *decis.172. num.3. & decis.412. eod. num. part.4.* & coram Card. Caual. *decis.328. num.2.* cum alijs adden. ad Buratt. *decis.71. num.6.*

7 Quatenus replicabatur, quòd † minor in Iudicio possessorio habeat legitimam personam standi in Iudicio, atque ideò sicuti poterat per se defensiones opponere, ita potuit constituere Procuratorem, vt eius iura protegeret. Responsum fuit conclusionem procedere, quando minor agit ad acquirendam, vel retinendam possessionem, ad quem effectum ipse alterius auctoritate non eget, *Instit. de tutel. in princ. & de Author. præst.* Rota *decis.48. num.6. seq.* apud
8 Posth. *de manut.* Secus † etiam quando vt in hoc casu conuenitur ad abdicandam, & submouendam ab eo possessionem, tunc enim stare non valet in Iudicio possessorio, sed requiritur auctoritas Curatoris, vt tradunt Bart. & Bald. *in l. fin. n.4.* & comprobat Castr. *num. 2. & ... C. qui legit. par. standi in iudicio*, Menoch. *de recup. remed. 6. num. 38.* & Rota *in Maceraten. prædij 2. Decembris, 1639. coram Reuerendiss. Tarraconen.*

Hinc non refert, quòd non fuerit contra ipsos motum iudicium à Tancrede, sed eorundem procurator obtinuisset commissionem admissionis ad causam damni, & interesse. Vndè inferebatur, vel quod Procurator est legitimus, & non possunt opponi defectus citationis, vel non fuit legitimus, & DD. Angelus, & Octauius non fuerunt admissi ad causam, & sic non erat necessaria citatio ad validitatem sententiæ.

9 Siquidem argumentum ruit † vtrinque quoad primam ex eo quòd citatus fuit Procurator constitutus per minores sine auctoritate Curatoris, & sic nulliter ex deductis quoad secundam sufficit quod Angelus, & Octauius ante motam li-
10 tem reponerentur in possessione Castrorum, † propterea agebatur de eorum iure, & interesse adhoc vt essent citandi, *cap. licet Episcopus vbique gloss. in cap. non vocato de præben. in 6.* cum alijs adductis per Gratian. *discept. forens. cap. 339. n.26.* Rot. coram fa. mem. Greg. *decis.46. & dec.500. n.5.*

11 Maximè cum fuerint nominati in sententia, † adeò vt ea sit nulla non solum quoad ipsos non citatos, sed etiam respectu Thomæ qui fuit citatus ratione connexionis, & indiuiduitatis, vt vltra *in prima decis. adductos, §. & frustra contenditur*, Rota *in decis.594. num.2. part.4.* & apud Posth. *de manut. decis.44. num.4. & plures cumulat. Addent.* ad san. mem. Gregor. *decis.319. num.7.*

12 Secunda autem sententia eo modo nulla est, † quia cum confirmet supradictam sententiam nullam ex defectu citationis dicitur continere eandem nullitatem, iuxta notata per Innoc. *in cap.1. de confir. vtil. vel inutil.* Rota apud Marches. *de commiss. pass. 2. fol. 142. num. 5.* cum alijs relatis per *adden.* ad san. mem. Gregor. *decis.176. num.5.*

Et ità vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

☞ *Allegata hac decisio in hac eadem causa emanata sub 9. Iunij anni præteriti 1659. coram eodem R. P. D. Priolo, est supra in hac eadem part.13. recent. decis.89.*

R. P. D. BOVRLEMONT

Cracouiensis Decimarum.

Mercurij 14. Aprilis 1660.

A R G V M E N T V M.

Stante validitate donationis decimarum Monasterio factæ, cum subsequuta reali decimarum à Monasterio exactione, & quadragenaria possessione, assistentia Iuris ad fauorem Parochi circa decimas intra limites suæ Parochiæ exigendas eidem vltra suffragari non potest.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia dicitur nulla ex quo duas alias antecedentes de partibus illis contrarias non reuocauit cum ita opposita, & pugnantes reperiantur.*

2 *Regula de sententia non reuocatoria plures patitur exceptiones, nec in quolibet casu applicatur.*

3 *Sententiæ emanatæ in causa manutentionis, cum de illis in gradu petitæ restitutionis non fuerit in actis oppositum, nullitatis vitium non inducunt.*

4 *Parochus quoad decimas intra limites Parochialis suæ Ecclesiæ exigendas fundatam in Iure intentionē habet.*

5 *Donatione decimarum Monasterio facta cum subsequuta reali earundem exactione, & possessione quadragenaria, Iuris assistentia ad fauorem Parochi cessat.*

6 *Parochi in regno Poloniæ agros, & prædia affectata pro congrua eorum sustentatione habent.*

7 *Parochus oppidum ob confusam eiusdem appellationem impugnans, diuersitatem situs vnius ab altero probare tenetur.*

8 *Donatio facta à non habente facultatem donandi deficiente iusta causa, vtilitate Monasterij, & beneplacito Apostolico, vti inualida, & nulla Parocho non suffragatur.*

9 *Donatio ab Abbate facta decimas penes Monasterium extitisse probat, eiusdemque Ius antiquum firmat, cum de valida decimarum translatione non doceatur.*

10 *Testes de præscriptione deponentes, cum non percutiant tempus præscriptionis, nec de scientia, & patientia Monasterij ad eandem inducendam necessarias probant, in consideratione non sunt habendi.*

11 *Instrumentum a Parocho litigante productum contra Rectores de eodem Iure disceptantes plene probat.*

D E C I S I O CXCIII.

CONtrouersas Decimas Villæ de Vvijglemec præuijs tribus decisionibus, & sententia coram bon. mem. Bichio lata, dictum fuerat spectare ad Monasterium Andreouiense petitaque restitutione in integrum dictum fuit alijs quinque decisionibus coram R. P. D. meo Verospio constare de re iudicata, & validitate sententiæ, & exindè ab eodem moderata inhibitio, contra quam moderationem implorato Signaturæ subsidio, causaque mihi commissa cum clausula, qui ad legitimam proposui dubium vtrùm ad eam esset procedendum, & à DD. affirmatiuè responsum fuit.

Licet enim † sententia à bo. mem. Bichio lata, pro cuius 1
executione moderata fuit inhibitio prætendatur nulla, ex quo duas alias antecedentes de partibus illis contrarias non reuocauit, & ita oppositæ, & pugnantes reperiantur contra dispositionem text. *in l. 1. C. quand. prouoc. non est necess.* Rot. *decis.161. num.2. part.1. & decis.130. n.11. part.7. rec.*

Hæc tamen † regula plures patitur exceptiones, vt benè 2
notat Felin. *in cap. inter Monasteria num.16. vsque ad 30. de re iudic.* nec applicatur in casu præsenti vbi priores † sen- 3
tentiæ emanarant in causam manutentionis, neque de illis fuit in actis oppositum in gradu petitæ restitutionis coram R. P. D. meo Verospio, vt opus erat ad inducendam ex hoc capite nullitatem, Ofasch. *decis. 1. num. 49.* & declarat Rot. *in alleg. decis.61. num.2. part.1. recent.*

Iustitiam verò decreti quamuis † Parochus impugnet ex 4
prætensa assistentia iuris, quia dicta Villa de Vvijglemec sita est intra limites suæ Parochialis Ecclesiæ per text. *in cap. cum contingat, & cap. cum in tua de decim.* & Rot. coram Seraph. *decis.899.* & coram Caual. *decis. 247. num.3. & decis.30. num.2. part.6. recent.*

Tamen ei obstat † donatio decimarum facta Cœnobio 5
Andræouiensi à Mauro Episcopo Cracouiensi, & à Radosth eius successore ab anno 1115. vt patet ex Instrumento relato *in Summario Monasterij impresso num. 1.* De qua etiam donatione mentionem faciunt antiqui historici in rerum Poloniæ monumentis præsertim Dlugors *tom. primo de anno 1117. & Stephanus Damaleuccis in vita Ioannis Archiepiscopi Gnesnensis*, qui eam confirmauit anno 1119. & insuper Authoritate Apostolica per litteras Hadriani Quarti Summi Pontificis roborata fuit, cum subsequuta postmodum reali decimarum à Monasterio exactione, & possessione quadragenaria, & vltra, sicque cessat prætensa assistentia iuris per text. *in cap. quoniam decimis*, & tradit Vitalian. *in Clem. 1. num.71. vers. vndè oportet de Iurepatronatus*, & dixit Rot. 16. *Nouembris 1650. coram bon. mem. Bichio huius causæ §. nec Rectors, & in alijs successiuè coram R. P. D. meo Verospio in hac eadem Causa editis.*

Et de validitate huiusmodi donationum, plenè docetur *in Vladislauien. Manutentionis 5. Iunij 1648. coram Reuerendissimo Terracin.* præcipuè in Regno Poloniæ, vbi plures

† Pa-

6 † Parochi habent agros, & prædia affectata pro congrua eorum substentatione, vt declarat Constitutio Synodalis Poloniæ *lib. 2. de foro comp. §. causæ ad forū fol. 119. ann. 1542.*

Nec releuat, quòd in supradicta donatione Mauri Episcopi non exprimantur decimæ de Vvijglemec, sed Vvehlouo, & aliarum Villarum.

Quia, vt respondent omnes in hac causa emanatæ decisiones eadem est villa Vvehlono, & Vvijglemec, vt probatum à testibus & à longæua possessione Monasterij exigendi decimas in Villa Vvijglemec, & in libris taxationum, & retaxationum, Inuentarijs, solutionibus, alijsque iustificationibus pro Monasterio adductis *eius Summario num. 8. 9.*
7 *&* 10. Cùmque † Parochus nullo modo demonstret diuersitatem situs Vvijglemec à Vvehlouo, nec vbi vigore talis donationis Episcopi Mauri in Villa aliqua Vvehlouo denominata Monasterium Decimas exigat, vehementissima insurgit præsumptio, quod talia nomina aliquid consonum inter se retinentia tractu temporis confusa, & mutata fuerint in vulgarem Vvijglemec denominationē, quod faciliùs credendum est de bellicosa natione immani barbarorum strage sæpiùs inuasa, & cruentata.

Minusque releuat, quòd quidam Abbas Monasterij Andræouiensis has Decimas Rectori S. Catherinæ dederit:
8 Etenim huiusmodi † donatio tantum abest, quod Parocho suffragetur cum sit innalida vti facta à non habente facultatem donandi deficiente iusta causa, vtilitate Monasterij, & Beneplacito Apostolico, vt optimè firmat decisio bo. mem. Bichij edita super hoc articulo Donationis 26. Nouembris
9 1650. quin potiùs apertè † probat tales Decimas extitisse penes Monasterium, & eius Abbatem sicque firmatur ius antiquum Monasterij in decimando, nec docetur de valida Decimarum translatione, vt in simili casu dixit Rot. *decis. 759 num. 2. & 4. part. 3. & decis. 191. num. 19. part. 7. recent.*
10 Non obstat prætensa † præscriptio ad fauorem Parochi, quia testis de ea deponentes præter exceptiones personales non percutiunt tempus ass. præscriptionis decimarum, nec probant de sententia, & patientia Monasterij necessaria ad eandem inducendam, *iuxt. celebrem gloss.* quam sequitur passim Rot. *in cap. 1. de præscript. in 6.* & firmat *prima decisio R. P. D. meo Verospij §. neque Parocho.*

Et ordinaria præscriptio annorum 30. non sufficit; obstan. priuilegijs ordini S. Benedicti communicatis Ordini Cisterciensium, vt latè probatur *in prima decis. bon. mem. Bichij §. gratis etiam.*

Addito demum, quòd anno 1520. præuijs citatione, & iuramento à Parochis præstito Fælix tum Rector S. Catherinæ Ecclesiæ iurauit dictam suam Ecclesiam habere tantùm Decimas in Villa Raoku. Rakousthа Vvola, & Nouavvies, nulla facta mentione Vvijglemec, & è contra Abbas Monasteri Androuien. pariter citatus iurauit Decimas de Vvijglemec spectare ad Monasterium à primæua eius fundatione, vt apparuit in libro retaxationum, & maximè in libro Inuentarij rerum temporalium dictæ Ecclesiæ, vbi asseritur Monasterium præcipuè Decimam manipularem in Villa Vvijglemec, vt notatur *in principio decisionis bon. mem. Bichij*
11 16. *Nouembris* 1650. cumque tale † Instrumentum productum fuerit ab ipso litigante Parocho, plenè contra Rectores de eodem iure disceptantes, probare videtur Dec. *in cap. cum venerabilis num. 9. de except.* Gabr. *de confess. conclus. 4. num. 14.* Rot. *decis. 2. num. 1. in fin. part. 2. recent.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO
Romana Census.

Lunæ 19. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

De consensu inter partes conuento pro dote Sororis cum expresso pacto non molestandi cedentem aut hæredes, quatenus census ad minorem summam quauis authoritate Apostolica reduceretur; vnde orta tandem lite inter hæredes, & informantes, & causa commissa cum clausula, *si quid exequendum*, negatiuè resolutum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Conuentione in casu reductionis, vel moderationis census stante, contra formam pacti in Instrumento cessionis factam agere non licet.*
2 *Fructibus per 27. annos ad certam summam exactis à præstatione maioris interesse recessum præsumitur.*
3 *Reductio formalis fructuum ad certam summam, vt probetur, sufficis decem, sex, quinque, vel tribus annis minores vsuras perceptas fuisse.*
4 *Taciturnitas longi temporis illius, qui vsuras semper in vniformi quantitate accepit, maiorem summam remissam fuisse supponit.*
5 *Exactio facta à ministro facultatem redimendi censum non habente Principali non præiudicat.*
6 *Pacto reductionis stante, census ad minorem summam in exequutionem præcedentis conuentionis exactum censetur.*
7 *Recusatio exhibendi libros in quibus verisimiliter mentio reductionis haberi potest, contra recusantem pro facta reductione probat.*
8 *Mandatum relaxatum pro fructibus integræ sortis libris non exhibitis non est exequendum.*
9 *Mandatum Procuratoris illius à quo facta fuit extinctio quomodo Iustificatur.*
10 *Mandatū ex coniecturis, & præsumptionibus probatur.*
11 *Assertio Notarij licet mandatum non probet, plurimum tamen ad illud præsumendum iunctis coniecturis, & præsumptionibus operatur.*
12 *Creditor census ad recipiendam sortem minutatim cogi non potest.*
13 *Extinctio, quando fit pro summa considerabili Creditor ad recipiendam sortem minutatim compellitur.*
14 *Beneplacitum Apostolicum in alienatione rerum Ecclesiæ necessarium, cum actus retrouenditionis census sit necessarius, nullatenus requiritur.*
15 *Censu imposito, & vendito ante constitutionem Pij V. cum pacto irredimibili solemnitates exigi videntur, cum actus retrouenditionis in eo casu sit voluntarius non necessarius.*
16 *Census etiam ex pacto irredimibilis adhuc de Iure etiam ante Pianam constitutionem redimi potest.*
17 *Contractus fit iniustus si pretium non augetur, sed pro eodem pretio fit irredimibilis.*
18 *Pacto iniusto, & illicito resecto census redimi potest.*

DECISIO CXCIV.

PRo dote Sororis Euphrasiæ Gulielmus Gorna eius frater cessit Monasterio S. Luciæ in Silice Censum annuum scutorum 30. auri in auro impositum, & sibi venditum vsque de anno 1574. à Marcello de Incoronatis pro scutis 300. similibus, & sic ad rationem scutorum decem pro quolibet centenario, & anno, Moniales verò promiserunt etiam sub obligatione Camerali in euentum in quem dictus Census reperiretur, & esset quauis etiam Apostolica authoritate ad quamuis minorem summam reductus, & moderatus non molestare dictum Gulielmum cedentem, nec hæredes.

Sed non obstante huiusmodi obligatione moniales postquam per annos 27. exegissent fructus ad rationem scutorum 8. 20. monetæ pro quolibet centenario petierunt coram Eminentissimo D. Cardinali Vrbis Vicario, & obtinuerunt mandatum pro fructibus ad rationem scutorum decem contra Conuentum, & fratres Sancti Dominici hæredes dicti Marcelli; cùmque isti ab hoc mandato appellauerint, aditaque Signatura fuit commissa mihi causa cum clausula si quid exequendum Disputato Dubio DD. negatiuè responderunt.

Nam ex verbis initio relatis clara est † conuentio, quòd quatenus Census reperiretur reductus, vel moderatus Moniales non possent Debitoribus Census, nec hæredibus aliquam molestiam inferre; vnde ipsis non licuit agere contra formam pacti in Instrumento cessionis conuentam, *l. Iuris gentium §. Prætor ait, ff. de pact.* Gabr. *cons. 168. num. 92. lib. 1.* Honded. *cons. 19. num. 11. eodem lib.* Rot. *decis. 692. num. 9. in fin. part. 1. recent.* 1

Et etiam circumscripta conuentione agere minimè licuisset, Dum enim per annos 27. † fructus exacti fuerunt ad rationem scutorum octo monetæ præsumitur recessum à præstatione maioris interesse, & facta formalis reductio ad summam spatio tanti temporis solutam, & perceptam ad text. *in l. aduersus C. de vsur.* ibique *gloss. verb. per certos annos*, vbi quòd † sufficit ad hunc effectum, vt quis per decem, vel viginti annos, vel quinque, vel sex minores vsuras perceperit imò per triennium secundum opinionem Azor. *de qua meminit eadem gloss.* non autem exigitur lapsus 30. anno- 2 3

30. annorum, vt comprobat Capyc. Latr. *decis.* 27. *num.* 8. & faciunt tradita per Leotard. *de vsur. quaest.* 92. *num.* 1. *& per*
4 *tot.* vbi quòd ex † taciturnitate longi temporis illius, qui vsuras accepit in eadem, & semper vniformi quantitate censetur maior summa remissa etiam quomodolibet stipulata sit.
5 Nec releuat, quòd talis † exactio facta fuerit à ministro, seu factore Monialium non habente facultatem redimendi Censum, proindeque non potuisse illis praeiudicare, Rota coram san. mem. Greg. *decis.* 311. *num.* 15. *vers. Ex quibus*,
6 nam stante † pacto, quod in casu factae reductionis Moniales deberent acquiescere praesumitur exactum ad minorem summam in exequutionem praecedentis conuentionis, & pacti, *l.* 3. §. *verum ff. de manumiss. l. qui in aliena*, *& l. is qui portabat ff. de acquir. haeredit.* Crauett. *cons.* 91. *num.* 9. Surd. *decis.* 288. *num.* 33. *& seqq.*

Et ita reductionem factam fuisse ab habente facultatem necessariam, sicuti nec Partes habuerunt pro impossibili, imò illam adesse potuisse crediderunt, non autem à Ministro Monialium, qui solummodò fructus exegit, non verò Censum reduxit, prout erat in casu dictae decisionis 311. coram san. mem. Gregorio, quae propterea non applicatur maxi-
7 mè quia † Moniales quantumuis grauatae, vt exhiberent libros annorum praecedentium, in quibus verisimiliter potest haberi mentio huius reductionis recusarunt illos exhibere, iùxta tradita per Honded. *cons.* 19. *num.* 13. *lib.* 1. Rot. *decis.* 237. *num.* 3. *part.* 4. *diuers. in Romana Pensionis* 19. *Ianuarij* 1646. §. *Idque etiam coram Reuerendissimo D. meo Cerro Decano*, *& in Romana Societatis affictus* 30. *Martij* 1648. *coram bon. mem. Arguelles*.

Eoque minus mandatum exequendum esse addebant
8 DD. cum illud † relaxatum fuerit pro fructibus integrae sortis non obstante extinctione in summa scutorum 190. pro qua rata nulli debebantur fructus, Rot. *decis.* 336. *n.* 1. 505. *num.* 6. *&* 545. *num.* 1. apud Cens. *de Cens. & in alijs*.
9 Nec subsistit, quòd non doceatur de mandato procuratae Azonis à quo facta fuit extinctio; nam illud sufficienter probari visum fuit, tum ex eo quia talis extinctio ad notata reperitur in libris Monasterij, tum ex sententia graduatoria lata inter Creditores Francisci, & aliorum de Incoronatis, in quo Moniales fuerunt graduatae in secundo loco vti Creditrices ex causa dicti Census (dempta tamen rata tam
10 pro sorte, quàm pro fructibus scutorum 190.) † mandatum enim probatur ex coniecturis, & praesumptionibus Dec. *cons.* 36. *num.* 9. Curt. Iun. *cons.* 78. *num.* 1. Rota *decis.* 187. *eodem num. part.* 1. *decis.* 32. *num.* 2. *part.* 2. *diuers. decis.* 440. *num.* 5. *& seqq. part.* 2. *recent.* & coram san. mem. Gregor. *decis.* 111. *num.* 1.

Praesertim cum Notarius, qui rogatus fuit de eadem extinctione asserat sub eadem die se fuisse rogatum de tali man-
11 dato; Licet enim † assertio huiusmodi mandatum non probet, tamen plurimum operatur ad illud praesumendum iunctis coniecturis, & praesumptionibus praedictis, vt distinguendo tradit Add. ad Buratt. *decis.* 209. *num.* 19. & dictum fuit *in Romana alimentorum* 4. *Decembris* 1641. *coram bon. memor. Bichio*.

Nec releuat, quòd extinctio non fuerit integrae sortis,
12 nam etsi † Creditor Census cogi non possit ad recipiendam sortem minutatim, Rot. *decis.* 373. *num.* 3. *part. prima rec.*
13 Tamen vbi fit † extinctio pro summa considerabili (vt hic) compellitur, vt firmauit Rota *decis.* 444. *num.* 1. apud Cens. *de Cens. decis.* 525. *num.* 6. coram Buratt. *in recent. decis.* 554. *num.* 9. *part.* 5. & comprobat Add. *ad decis.* 454. *num.* 71. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.*
14 Nec quidquam facit, quòd non interuenerit † beneplacitum Apostolicum in alienatione rerum Ecclesiae omninò necessarium; quia cùm actus retrouenditionis Census sit necessarius nullatenus requirebatur, ad not. per Cenc. *de Cens. quaest.* 109. *num.* 10. & dixit Rot. *decis.* 186. *num.* 6. *post eundem*.
15 Nihil suffragante, quòd agatur de † Censu imposito, & vendito ante Constitutionem san. mem. Pij Quinti cum pacto, quod esset irredimibilis, quo casu solemnitates exigi videntur, ex quo tunc actus retrouenditionis sit voluntarius non necessarius, Rot. *decis.* 492. *&* 535. *& vtrobique*
16 *num.* 11. *part.* 1. *recent.* siquidem † Census etiam ex pacto irredimibilis adhuc de Iure redimi poterat etiam ante Pianam Constitutionem, vt docent Couarr. *var. resolut. lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 7. *& cap.* 9. *num.* 9. *lib.* 1. Sot. *de Iust. & Iur. lib.* 6. *quaest.* 5. *art.* 3. *conclus.* 2. & Sess. *decis. Fragm.* 110. *n.* 6.

Non obstant deducta per Rotam *decis.* 152. *num.* 1. *cum seqq.* apud Cens. *de Cens.* quia Rota ibidem solùm firmat ante Bullam Pij V. potuisse creari Censum ad tempus redimibilem cum pacto, quod eo lapso fiat irredimibilis subdens vsurarium non esse (de quo hic non agitur) At eadem decisio admittit *num.* 4. † contractum fore iniustum si pretium 17
non augeatur, sed pro eodem pretio fiat irredimibilis, quod idem tradunt Nauarr. *in cap. si feneraueris num.* 98. *in fin.* 14. *quaest.* 3. Felician. *de Cens. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 5. *vers.* 2. *monetur*, Bonac. *de contract. disput.* 3. *quaest.* 4. *punct. vnic. num.* 41. *vers. Nauarrus tamen*, *& vers. obserua tamen*, Rebell. *de oblig. iust. lib.* 10. *quaest.* 5. *vers. illud tamen*.

Cùm itaque in casu nostro pretium auctum non fuerit, sed lapso quinquennio pro eodem pretio duret irredimibilis † pactum est iniustum, & illicitum; Ideòque eo reiecto 18
Census potuit redimi, vt in specie concludunt Couarr. *d. lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 7. & Sess. *d. decis.* 110. *num.* 6.

Et ità partibus informantibus decisum fuit, &c.

R. P. D. BEVILAQVA,

Romana Augumenti Dotis.

Lunae 19. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Dotis augmentum promissum sub conditione purificata conditione debetur absolutè. Conditio non scripta, & ab vtroque contrahentium non acceptata non releuat. Intentio Promissoris non facit conditionem in obligatione. Conditio superuiuentiae verificatur statim, ac praemoritur vnus altero viuente.

SVMMARIVM.

1 *Dotis augmentum promissum sub conditione purificata conditione debetur simpliciter.*
2 *Promissio facta ex causa cessante ipsa causa remanet inefficax.*
3 *Conditio non scripta licet prius cogitata, censetur consultò omissa.*
4 *Sola intentio promittentis non scripta, non facit conditionem in obligatione.*
5 *Donatio facta sponsae animo repetendi remanet integra si expressè dictum non fuit.*
6 *Voluntas contrahentis alteri parti non relata, nec acceptata nullam inducit ipsius partis obligationem.*
7 *Contrahens non dicitur praemortuus, si alter non superuiuat, & è contra.*
8 *Conditio superuiuentiae verificatur in momento post mortem alterius.*

DECISIO CXCV.

PErsistendo Domini in decisis sub die 9. Iunij praeteriti * iterùm resoluerunt mandatum per Iudicem Deputatum ab A. C. relaxatum contra haeredes bon. mem. Vlissis Bolognetti esse exequendum, & vtriusque resolutionis fundamentum deducebatur ex apoca per eumdem Vlissem facta, vbi in casu eius praedecessus Iuliae Vxori grauauit haeredes ad tradendum augumentum dotis per haec verba, *& ciò nell'infrascritto caso, & non altrimente, cioè mentre io premora ad essa Signora Giulia, & non resti figliolo, ò figliola alcuna*, etiam posthuma ex quo igitur praedecessit dictus Vlisses, quod ampliùs non controuertebatur fuit purificata conditio, † sub qua voluit haeredes teneri ad solutionem 1
augumenti, ac si ab initio fuisset Iure, & simpliciter promissum, *l. qui balneum ff. qui potior. in pignor. l. fin. ff. si cert. pet. l. si decem ff. de solut.* Giouagn. *cons.* 35. *num.* 3. *consil.* 59. *num.* 53. *& cons.* 98. *num.* 46. *lib.* 1. Menoch. *cons.* 38. *num.* 33. *lib.* 1. Rota coram Andrea *decis.* 50. *num.* 2. bon. memor. Merlin. *decis.* 762. *num.* 1.

Non obstat, quòd Vlisses grauauerit suos haeredes ad constituendum huiusmodi dotis augumentum Iuliae vxori ad hoc vt si illa ipsi superuiuens posset si vellet decentius secundo nubere, vel commodius in viduitate remanere, haecque fuerit causa finalis, & primaria, vt deponit Testis Mediator post emanatam aliam decisionem formiter examinatus, & omni exceptione maior qua causa, † cessante 2
per ferè instantaneam mortem dictae Iuliae post obitum ipsius Vlissis Viri defecerit prorsus occasio renubendi, & viduandi sicque inefficax, & inexequibilis remanserit promissio

missio hoc intuitu facta, *l. cum te sexta C. de pactis inter empt. & vendit. l. fero Amico* 10. *in princ. ff. de ann. leg.* Anchar. *conf.* 47. *num.* 4. Becc. *conf.* 41. *num.* 19. Surd. *conf.* 68. *num.* 21. Giouagn. *conf.* 50. *num.* 44. *lib.* 1. Addent. ad Buratt. *decis.* 640. *num.* 28. nam subsistit vtraque responsio in decisione data §. nec dicatur, & prima, quod in apoca promissionis fuit simpliciter adiecta conditio prædecessus Vlissis nulla facta mentione causæ præmorientiæ Iuliæ, vnde tanquam
3 ibi † non scripta etiam si prius fuisset cogitata censetur deindè consultò ommissa, *cap. ad audientiam* 12. *de decimis*, Surd. *decis.* 322. *num.* 84. & 85. Fontanell. *de pact. nupt. claus.* 4. *glos.* 25. *num.* 42. Rota coram san. mem. Greg. XV. *decis.* 90. *num.* 15. Altera quod admisso quoque hanc fuisse Vlissis intentionem, dum apocam confecit nihilominus irreleuans
4 prorsus est ad eximendum hæredes à solutione, quia † sola intentio promissoris non facit conditionem in obligatione nisi deducatur in pactum ab vtraque parte contrahentium intellectum, & acceptatum, alias enim in mente vnius retentum dicitur propositum abortiuum, & nihil operatur,
5 vt in specie quod † integra remaneat donatio sponsæ facta animo repetendi, si expressè dictum non fuerit, est text. *in l. si repetendi septima C. de condit. ob causam, l. si mater vestra* 12. *C. de donat. ant. nupt.* Mantic. *de tacit. & ambigu. conuent. lib.* 1. *tit.* 5. *num.* 24. & 25. Surd. *d. decis.* 322. *num.* 85.

Tantùm autem abest, quòd ex Mediatoris dicto constet fuisse Iuliæ sponsæ, & suis notificatam hanc Vlissis intentionem grauandi suos hæredes ad augumentandam dotem ad finem, vt superuiuendo posset decentius ad secundas nuptias transire, vel in viduitate commodius vitam ducere, & id fuerit ab ipsa, & à suis acceptatum, quin potiùs ingenuè veritatem fassus fuit, se id nescire reddens rationem, quia cum illis ex se non tractauit, sed per alios Mediatores, & interpositas personas, ibi, *se poi fosse accettato dalla Signora Giulia Muti, ò da Signori suoi fratelli io non lo sò ne posso sapere perche con essi non hà trattato à dirittura*, & hinc nihil probat quamuis Mediatoribus hanc Vlyssis voluntatem notificasset, nisi etiam constiterit à prædictis relatam
6 † principalibus contrahentibus, & ab istis mutuò, & simultaneo consensu fuisse acceptatam, nec aliter testis Mediator concludit ad inducendam partium obligationem, *l. prima, & l. ab empt. ff. de pact.* Menoch. *conf.* 893. *num.* 12. & 13. Rota *decis.* 125. *num.* 4. *in fine part.* 4. *recent.*

Nec dicatur, quòd condito prædecessus Vlyssis necessariò inferat superuiuentiam Iuliæ ex quo præmori, & super-
7 uiuere alicui sunt inter se correlatiua, & vnus † non dicitur præmortuus si alter superuiuat, neque superuiuens si alius non præmotiatur, *l. fin. C. de indict. viduit. tollen.* Gabr. *de leg. lib.* 6. *quæst.* 3. *num.* 1. & propterea ad effectum de quo agitur nihil refert considerata expressio iuri præmorientiæ secum ferentis superuiuentiam vxoris, quia Domini aduertebant non modicum esse discrimen inter dispositionem factam cum conditione præmorientiæ, & superuiuentiæ, vbi enim superuiuentia est in conditione, & tunc dubitari contingit an momentanea sufficiat, vel requiratur successiua duratio, & perseuerantia ad aliquem effectum, secus quando, vt in proposito solus prædecessus
8 est in conditione, nam † tali casu non cadit disputatio successiuitatis post mortem quæ momento, & in puncto verificatur eodemque instanti conditio adimpletur, ad text. *in l. si quis hæredem, ff. de subst. & intest.* Dec. *in cap. Pastoralis* 14. *num.* 16. & 17. *de rescript.* Mantic. *de tacit. & ambigu. lib.* 14. *tit.* 44. *num.* 10. Fenucc. *de momento temporis cap.* 10. *num.* 6. & 7. Rota *decis.* 31. *in fin. part.* 2. *recent.* & respondet alia decisio, §. *Quæ eo facilius in qua Domini persliterunt.*

Et ità vtraque parte informante, &c.

Decisio hæc in causa præsenti emanata sub die 9. *Iunij* 1659. *coram eodem R. P. D. Beuilaqua, erit in fine in Miscellanea Decisionum, iuxta seriem temporis.*

R. P. D. BEVILAQVA.

Sabineñ. Spolij.

Mercurij 21. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Statutum continuans possessionem defuncti in hæredem, quid operetur, Iudex nulliter, & iniustè procedens ad subhastationem, & deliberationem bonorum, non priuat possessorem sua possessione, qui manutenendus est in ea.

SVMMARIVM.

1 *de Possessione alicuius dicitur constare ex ipsa subhastatione, & deliberatione.*
2 *Statutum Vrbis lib.* 1. *cap.* 147. *continuat possessionem defuncti in hæredem.*
3 *Possessio continuata per Statutum in hæredem, iuuat ad effectum consequendi manutentionem.*
4 *Possessione quis priuatur ex facto Iudicis, procedendo ad subhastationem, & deliberationem.*
5 *Iudex dum ritè, & rectè non procedit, non priuatur quis sua possessione.*
6 *Subhastatio, & deliberatio bonorum facta à Iudice, quando dicatur nulliter facta.*
7 *Deliberatio bonorum debet fieri maiori oblatori, & meliorem conditionem facienti.*
8 *Deliberatio, & subhastatio satis dicitur nulla, dum fuit facta contra formam mandati Iudicis.*
9 *Oblatio facta ante multum tempus deliberationis, quando non dicatur nulla.*
10 *Exceptiones, quæ ex ipso facto tolluntur, non sunt attendendæ.*
11 *Relatio est facienda ad ea, quæ de necessitate fieri debet.*
12 *Relatio, quid operetur.*
13 *Deliberatio, quando non fuit acceptata, nec à Iudice, nec à Parte, quid operetur.*
14 *Obligatio Cameralis, quid operetur.*
15 *Actus, quando fuit acceptatus etiam cum obligatione Camerali, quid operetur, & num.* 16.
17 *Læsio in deliberatione prætensa est probanda.*
18 *Testes nihil concludentes non attenduntur.*
19 *Læsio, vt probetur in subhastatione, quid requiratur.*
20 *in Subhastatione non attenta forma mandati Iudicis est nulla.*
21 *Remedium* leg. 2. C. de rescinden. *venditio, quando non intret.*

DECISIO CXCVI.

Armandus tanquam Creditor ex causa Dotis, & fructuum Dominici, & Candelori de Pedacchijs obtinuit mandatum exequutiuum illudque exequi curauit super certis bonis ad eosdem spectañ, & successiuè sibi pro scut. 915. deliberari, aduersus quam deliberationem vti nullam, & spoliatiuam petierunt Nicolaus, & Parthemia fil. & hæredes mandatum de manutenendo, quod dandum esse DD. responderunt, quia de possessione suorum Authorum, † constat ex ipsa subhastatione, & deliberatione bo- 1
norum pro eo facta, Rot. *post Modern. Perusin. de manut. decis.* 21. *num.* 2. & *decis.* 261. *num.* 1. & *in Eugubina Prædij* 4. *Iulij anni proximi præteriti* §. *primo coram me*. Eaque sequuto ipsorum obitu fuit translata, & continuata in hære-
des † ex dispositione *Statuti Vrbis lib.* 1. *cap.* 147. vt tradunt 2
Gratian. *discept.* 118. *num.* 18. & 19 & *cap.* 732. *num.* 6. & *seq.* Statil. Pacific. de Saluian. *inspect.* 2. *num.* 335. & suffra-
gatur ad † effectum manutentionis, Gratian. *discept.* 736. 3
num. 1. alijque cumulati per eundem *Perusin. de Manut. obseru.* 55. *num.* 54.

Non obstat, quòd Pedacchij fuerint possessione prædi-
ctorum bonorum † priuati per supradictam subhastatio- 4
nem, & deliberationem facto Iudicis emanatam, *l. Iustè possidet, ff. de acquir. poss.* Angel. *in l. clam possidere*, §. *si quis ad nundinas num.* 2. & *l. qui vniuersas*, §. *item cum Prætor. ff.*
eodem, quia cum † non ritè, & rectè processerit nequaquam 5
illos possessione priuauit, *DD. in dicta l. clam possidere*, & *d.* §. *qui ad nundinas*, Abb. *in cap. conquerente num.* 7. & 8. *de restit. spol.* Rip. *in l. naturali*, §. *nihil Commune num.* 61. *ff. de acquir. poss.* Rot. coram san. mem. Gregor. XV. *decis.* 9. *num.* 4. & *in recent. decis.* 539. *num.* 5. *part.* 3. & *decis.* 113. *num.* 9. *part.* 7.

Nulliter, & iniustè ad deliberationem fuisse processum ex eo DD. clarè apparere dicebant, quod Armandus obti-
nuit ab exequutore sibi bona † exequutata deliberari pro 6
scutis 915. contra suam oblationem ministerio Procuratoris ad id specialiter constituti facta pro scutis 1800. & formam
mandati Rotalis demandañ, iuxta † Iuris Communis dispo- 7
sitionem fieri maiori oblatori, & meliorem conditionem facienti, vt expressè cauetur *in l. à Diuo Pio* §. *si pignora*, & ibi Alex. *num.* 1. *ff. de re iudic. l. eum qui* 7. §. *Melior, ff. de in diem*,

diem, add. DD. in Auth. Hoc Ius porrectum, C. de Sacros.
Eccles. Rot. decis. 703. num. 6. decis. 735. num. 1. & decis. 891.
8 num. 1. & 6. coram Buratt. vbi quòd † sufficit deliberatio-
nem fuisse contra formam mandati, & dicta decis. 113. num.
12. part. 7. recent. Posth. de subhast. inspect. 35. num. 10. &
seq. Modern. de Arce Hannon. de deliberat. cap. 6. n. 1. & seqq.
Nec dicatur, quòd non fuerit seruata forma mandati,
9 nec habita in consideratione prædicta † oblatio ex quo facta
fuit per multum tempus ante deliberationem ad effectum
impediendi beneficium deducto ne egeat à debitoribus alle-
gatum, & propter Creditoris affectionem ad bona, nam
cessat obiectum ex ipso deliberationis Instrumento in quo
10 legitur fuisse habitam expressam relationem ad † manda-
tum, & oblationem, ibi iuxta formam præinserti manda-
ti, & oblationis in actis factæ. Cùmque de nulla alia poste-
11 riori † oblatione doceatur ad illum scutorum 1800. de ne-
cessitate est referenda, & operatur, vt dicatur repetita, &
12 † de verbo ad verbum in Instrumento deliberationis ex-
pressa, l. si nominatim, ff. de cond. & demonstr. l. asse toto,
ff. de hered. Instit. l. aut Prætor, §. 1. ff. de re iudic. Rot. in
decis. 304. num. 5. part. 3. recent. & in Romana Apothecarum
8. Iunij 1654. §. Et quamuis, & 25. Iulij 1655. coram bon. mem.
Bichio, & 7. Februarij 1656. coram me, §. Quod euidentius.
13 Et hinc visum fuit non subsistere, quòd audebatur † deli-
berationem non fuisse acceptatam nec à Iudice, nec à parte,
potuitque ab ea recedi, dum ipse Armandus præuia insertio-
ne mandati de deliberando in instrumento deliberationis, &
habita ad d. licitationem expressa relatione sub obligatione
14 Camerali, & Iuramento pretium † oblatum soluere, &
cum suo Credito dotali excompensare promisit, & effectiuè
excompensauit. Ideòque insurgit oblationis acceptatio, vt
nedum de iure, sed etiam ex dicta obligatione Camerali ad-
15 strictus remansit ad obseruantiam † adeò vt non admitta-
tur aliqua exceptio, nec est locus pœnitentiæ in præiudi-
cium debitorum, l. Licitatio 9. & ibi Bart. num. 4. & 5. ff. de
publ. & vectigal. l. 1. & 2. C. quando liceat ab empt. discedere,
Asin. de Exequut. §. 6. cap. 32. num. 12. Modern. Perus. de sub-
hast. inspect. 34. num. 26. & 30. & inspect. 36. num. 19. idem
Modern. de Arce Hannon. eod. titul. cap. 7. num. 2. & 5. vbi
16 ampliat † magis procedere quando, vt hic, vnus fuit licita-
tor, Rot. decis. 376. num. 5. part. 4. & decis. 113. num. 13.
part. 7. recent. & decis. 89. n. 7. post eundem Perusin. de subhast.
Denique non afficit alia exceptio de prætensa Iustitia
pretij bonorum pro dictis scutis 915.. deliberatorum ex te-
stibus ad instantiam illorum de Pedacchijs examinatis, & de
17 ea deponen. † Ideò si adhuc in eo se læsos esse prætendunt
debeant de tali læsione experiri in remed. leg. 2. C. de rescind.
vend. etiam in subhastatione locum haben. Gratian. discept.
461. num. 30. Caual. decis. 187. num. 1. quia vltrà quod testes
fuerunt inducti ad finem consequendi beneficium deducto
18 ne egeat, & † nihil concludunt, Iniustitia resultat ex ipsa
Armandi oblatione pro scutis 1800. post dictum testium
19 examen facta, quæ ad hunc effectum † probat iustum bo-
norum pretium contra ipsum offerentem, Surd. cons. 256.
num. 4. Rot. apud bon. mem. Merlin. decis. 995. num. 4. &
20 decis. 705. num. 3. Qua igitur Attenta, nec forma † manda-
ti seruata sequitur commissum fuisse vitium nullitatis, &
spolij in deliberatione. Ideò Pedacchij, qui pro spoliatis
non † se habuerunt non tenentur remedium, d. l. secunda,
intentare, sed eis competit manutentio contra huiusmodi
inualidam, & spoliatiuam deliberationem, Rot. decis. 21.
num. 5. & decis. 323. num. 1. post Modern. Perus. de manuten.
alijque per eumdem adducti in d. tractatu de subhast. in-
spect. 58. num. 1. idem Modern. de Arce Hannon. d. cap.
7. §. 2. in fine.
Et ità decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. P R I O L O.

Placentina bonorum.

Mercurij 21. Aprilis 1660.

A R G V M E N T V M.

Recursus ad Iudicem Laicum, si fiat per modum protestationis non causat attentata, quæ cum sapiant delictum concludenter probari debent.. Præceptum Iudicis Laici per non vsum videtur renunciatum.

S V M M A R I V M.

1 *Attentata non causat recursus ad Iudicem laicum per modum protestationis.*
2 *Preceptũ Iudicis laici per non vsum videtur renunciatũ.*
3 *Ad Attentatorum absolutam purgationem verbalis renunciatio sufficit.*
4 *Attentata, cum sapiant delictum concludenter probari debent.*
5 *Attentata vt probentur æquiuoca probatio non sufficit.*
6 *Attentatorum purgationi, vt sit locus debet esse probatio eorum certa.*
7 *Executio, & possessio non consideratur non adimpleta conditione annexa.*

D E C I S I O CXCVII.

Ex duplici capite fuerat resolutum constare de attentatis. Primò propter recursum ad Iudicem laicum. Secundò propter vuas fructus recollectos in bonis controuersis, sed hodiè ex facto melius dilucidato vtrumque cessare visum fuit, itaut sit recedendum decisis *sub die 20. Maij præteriti coram me.*

Nam quoad recursum ad Iudicem laicum, hic non est
considerabilis, quia citatio ad comparendum, & præce-
ptum pœnale à Iudice decretum non afficit, nec respicit exe-
cutionem mandati Rotalis, quæ iam præcesserat per duos
menses ante, sed actus huiusmodi fuit solùm quædam pro-
testatio ab attentatis commissis à Nicolao Hieronymo pro-
pter excessum in exequutionem, & præiudicium, quod
exinde tam Paulo, quàm Antonio, & Gaspari protestanti-
bus resultabat, vt patet ex tenore eiusdem protestationis,
quo casu † talis recursus per modum protestationis non
causat attentata, vt dixit Rota coram Merlin. decis. 763.
num. final. Præsertim cum dictum præceptum non fuerit re-
productum vt ex attestatione Actuarij præsenti Summar.
num. 3. minusuè doceatur comparentes institisse pro illius
executione intra tempus præfixum, vt in summario dato in
die decisionis contrariæ num. 4. Itaut per non † vsum vi- 2
deatur eidem præcepto renunciatum, Anchar. in Clem. 2.
circa fin. vers. post lapsum, vt lit. pend. Felin. in cap. illud col.
penult. vers. secunda conclusio de præscript. Gratian. discept.
forens. cap. 535. num. 14.
Et tollitur difficultas cum concurrat expressa renuncia-
tio, vt dixit Rota in Regmen. manuten. 22. Maij 1654. § mi-
nus obstat coram bon. mem. Bichio. Quæ sufficit † etiamsi 3
fuerit tantum verbalis, nam authoritates in contrarium
allegatæ firmantes necessariam esse integram, & absolutam
purgationem attentatorum, cum omnimoda refectione
expensarum procedunt vbi attentata iustificantur, secùs
autem quando de attentatis non constat. Quæ concluden-
ter † probari debent, cùm sapiant delictum ex adductis in 4
Senogallien. bonorum 16. Decembris præteriti sub §. siquidem
coram Reuerendiss. D. meo Papien. nec æquiuoca † sufficit 5
probatio, vt in terminis recursus ad Iudices laicos dictum
fuit in Caurien. Iurispatronatus 27. Iunij 1644. coram bon.
memor. Cardinalis Cecchino.
Quo verò ad fructus, qui prætenduntur subtracti ex præ-
dio nuncupato, *la Casa de Gobbi*, aliasque bonis proue-
nientibus ex primogenituris Iosephi, & Nicolai, quæ con-
tinetur in mandato Rotali, cessant pariter attentata, quo-
niam attestationes Laurentij, & Francisci Mariæ, ex qui-
bus deducitur subtractio vuarum, percutiunt duntaxat fila-
gnas positas retrò possessionem dicti prædij, non autem in
ipsa possessione, vt in præsenti Summ. num. 4. Idque clarius
desumitur ex noua attestatione data ibi: *Due Nauazze d'
vna fuori delle filagne*; Vnde cùm illorum probatio redda-
tur turbida, non est locus purgationi attentatorum, quæ
† requirunt probationem certam, & concludentem Rota 6
penès Posth. de manut. decis. 159. num. 12. Buratt. decis. 4.
num. 4. & decis. 644. num. 1. & seqq. & in recent. decis. 411.
num. 1. & seqq. & in recent. decis. 411. num. 1. part. 2. & co-
ram Duran. decis. 198. num. 2.
Et eo facilius DD. inclinarunt in hanc sententiam, quia
possessio capta per Nicolaum Hieronymum capta fuit in
vim mandati Rotali prædicti, quod habet in ventre condi-
tionem expressam, nempè, Dimissa tamen ea parte bono-
rum apud eòs existente ex dicto fideicommisso, & hæredi-
tate Nicolai proueniente, & ad eosdem Paulum iuniorem,
ac fratres, & filios Francisci spectante, quæ conditio cum
non fuerit adimpleta, executio, † & possessio capta non 7
est ha-

est habenda in consideratione, iuxta text. *in l. qui absenti, §. 1. ff. de acquir. possess.* Natt. *cons.* 372. *num* 6. Rot. penès Posth. *de manut. decis.* 215. *n.* 8. *& in Ferrarien. supplementi legitimæ* 28. *Iunij & 1. Decembris* 1645. *coram bon. mem. Dunozetto*.

Et ita resolutum fuit recedendum esse à decisis, & causam proponendã super dubio principali hinc inde partib. auditis.

☞ *Impressa est præsens decisio sub die 30. Maij 1659. coram eodem Reuerendiss. P. D. Priolo supra in hac eadem part. 13. recent. decisio 76.*

R. P. D. P R I O L O.

Bononieñ. Fideicommissi de Amorinis.

Lunæ 26. Aprilis 1660.

A R G V M E N T V M.

A mandato de associando regulariter cum non detur appellatio, hic dilucidè adducuntur casus in quibus receditur à regula.

S V M M A R I V M.

1 *Mandatum de associando appellationem non admittit dummodo, per viam libelli non fuerit petitum, & super negotio principali pronunciatum.*
2 *Sententia per capita separata mandatum de associando concedens, est in totum appellabilis.*
3 *Sententiam pronunciandi per capita separata cautela à quibus præseruet.*
4 *Sententia mentionem faciens de possessorio per modum causæ, implicitè continet petitorium.*
5 *Sententia super canonizatione fideicommissi possessorium, & petitorium explicitè continet.*
6 *Ægidiana constitutio in iudicio possessorio appellationem prohibet etiam respectu laicorum.*
7 *Clericus tanquam dignior trahit laicum.*
8 *Mandatum de associando appellationem non admittit stante facultate capiendi possessionẽ propria auctoritate.*
9 *Mandatum de associando si est concessum per decretum non est appellabile, secus verò per cedulam, & num. 10.*
11 *Mandatum conceptum cum verbis de associando, seu immittendo, non obstante Ægidiana, appellationem admittit.*
12 *Iudex causæ cognitionem admittens, iudicium etiam possessorium facit appellabile.*

D E C I S I O CXCVIII.

A Sententia lata per Reuerendissimum D. meum Meltium Episcopum Papien. super purificatione fideicommissi Matthæi Amorini ad fauorem Comitis Ioannis Mariæ Vrsi, & Ioannis Baptistæ Bolognini, qui fuerunt sorte extracti ex Agnationibus, & Prosapijs plurium familiarum Bononiensium iuxta ordinem fideicommissi. Necnon super associatione ad hæreditatem, & bona fideicommissaria, fuit ex parte Comitum Gabrielis Grassi, & Cæsaris Grati appellatum, causaque mihi commissa cum clausula si quid exequendum, dubitaui an mandatum de associando sit exequendum, & DD. negatiuè responderunt.

1 Licet enim † à mandato de associando, quòd est remedium possessorium, denegetur appellatio, nihilominus cum fuit via monitorij, siue libelli petitum, & seruatis terminis substantialibus pronunciatum super negocio principali, & canonizatione fideicommissi talis complicatio, & mixtura excedit possessorij remedij naturam, & facit iudicium ordi-
2 narium, & appellabile † quamuis per capita separata sententia lata fuerit, Bald. *cons.* 210. *num.* 5. *lib.* 5. Bero. *cons.* 110. *num.* 37. *&* 38. *lib.* 3. Gratian. *discept. forens. cap.* 694. *num.* 32. Scacc. *de appell. quæst.* 17. *limit.* 6. *membr.* 8. *sub num.* 84. Contard. *de moment. possess. ratione mixturæ limit.* 2. §. 1. *num.* 44. Rota *diuers. decis.* 352. *num.* 6. *part.* 1. *& in Romana Palatij* 3. *Decemb.* 1646. *coram Reu. D. meo Cerro Decano*.

3 Siquidem † cautela pronunciandi per capita separata præseruat quidem à mixtura petitorij cum possessorio quoties capitula non sunt inter se connexa, nec æquè principaliter deducta sicuti quando agitur de fructibus aut expensis, vel similibus, quæ non alterant, neque lædunt substantiam Iudicij, vt explicat Contard. *de moment. poss. limit.* 2. *num.* 44. *& numeris antecedentibus*, sed non vbi possessorium pendet à petitorio, & fuit vtrumque principaliter complicatum, Bald. *in l.* 1. *num.* 9. *C. de mom. poss.* Idem Contard. *limit.* 2. §. 3. *num.* 15. Bero. *d. cons.* 110. *num.* 37. *vers. & ratio est*, Rota *d. decis.* 316. *num.* 6. *quæst.* 1. *diuers.* & Rota *Bononien. decis.* 138. *num.* 11.

Nec dicatur non fuisse super petitorio pronunciatum explicitè, quo casu possessorium non efficitur mixtum, † quia id procederet si fuisset facta mentio de petitorio per modum causæ, veluti si petita fuisset associatio in vim purificati fideicommissi, in quibus terminis loquitur *decis.* 195. *num.* 4. penès Pacif. de Saluian. *cum alijs relatis per Adden.* ad san. mem. Greg. *decis.* 232. *num.* 6. secùs autem cum non solùm
facta fuit mentio de petitorio, † sed vlteriùs obtenta directè 5
canonizatio fideicommissi, tùm enim dici non potest complicatio incidens, & implicita, sed principalis, & explicita, Contard. *quæst.* 14. *num.* 41. *in fine*, Rota *d. decis.* 356. *num.* 6. *part.* 1. *& decis.* 34. *num.* 17. *cum seqq. part.* 2. Bero. *cons.* 111. *num.* 15. *lib.* 3. Gratian. *d. cap.* 694. *num.* 34. *& seqq.*

Fortius ex eo quòd Gabriel de Grassis vnus ex reis conuentis est clericus, & vnum ex corporibus contractis in
sententia est emphyteuticum Ecclesiæ, † Vndè Ægidiana 6
prohibens appellationem in interdictis possessorijs non intrat, nec minùs respectu laici cum † persona Clerici tan- 7
quam dignior trahat etiam laicum, Rota coram Buratt. *decis.* 315. *num.* 1. *coram Emmentissimo D. Cardin. Otthobono decis.* 155. *num.* 9. *in Ferrarien. bonorum* 26. *Maij* 1659. *coram me, & in Bonon. fideicommissi de Barzellinis* 24. *Nouembris* 1651. *coram bon. memor. Bichio*.

Nec refert, quòd † à mandato de associando non detur 8
appellatio stante facultate capiendi possessionem propria auctoritate etiamsi non sit locus Ægidianæ Scacc. *de appell. quæst.* 17. *limit.* 6. *membr.* 2. *num.* 39. Rota *d. decis.* 195. penès
Pacif. Nam conclusio est vera † quando vigore facultatis 9
prædictæ fuit obtentum mandatum de associando per decretum quod importat simplicem associationem familiæ, vt
tradit etiam Add. ad san. mem. Greg. *decis.* 105. *in fin.* † Aliud 10
in associatione concessa per cedulam præuia declaratione fideicommissi, tunc enim mandatum est appellabile ex adductis per Ciarl. *contr.* 127. *num.* 7. Spetell. *decis.* 96. *num.* 3. *& seqq.* Rota *in Regien. bonorum* 20. *Decembris* 1613. coram Dunozetto sen. coram Martin. Andr. *decis.* 37. *à princ. & decis.* 60. *à num.* 3. *Et in simili de mandato de manutenendo concesso per cedulam firmatum fuit in Romana fideicommissi, seu attentatorum* 11. *Febr.* 1647. *coram bon. mem. Arguelles*, & tradit Posth. *de manut. obseru.* 106. *num.* 68.

Imò aduertebant Domini † mandatum prædictum non 11
esse simplex mandatum de associando, sed etiam de immittendo, ibi: mandatum de associando, seu immittendo, & propterea cessante Ægidiana locum esse appellationi, vt dixit Rota *in d. Papien. bonorum* 20. *Decembris* 1613. coram
Dunozetto sen. & coram Andr. *decis.* 37. *à princ.* † & regu- 12
lare est vbicumque per Iudicem adhibetur cognitio causæ admitti appellationem etiamsi Iudicium sit possessorium, vt in puncto declarat Bald. *d. cons.* 210. *num.* 5. *lib.* 5. Contard. *de moment. poss. limit.* 14. *num.* 7.

Ex quibus decisum fuit partibus hinc indè informantibus mandatum de associando non esse exequen. reseruato quoad nullitatem Imbussulationis, quæ ex pluribus deducebatur, particulariter videatur.

R. P. D. P R I O L O.

Romana separationis Thori, & Restitutionis dotis.

Lunæ 26. Aprilis 1660.

A R G V M E N T V M.

Mulier à maritali Thoro ob sæuitiam irrationabilem viri separata in gradu appellationis pro restitutione dotis insistebat; vndè orto dubio an esset locus separationi Thori ad effectum rehabendi dotem, pro vtraque affirmatiuè fuit resolutum.

S V M M A R I V M.

1 *Sæuitia viri, & timor futuræ sæuitiæ, & malæ tractationis iustam diuertendi à viro causam vxori præbet.*
2 *Verba contumeliosa inter coniuges odium, & inimicitiam pariunt.*
3 *Verberationes cum signis, & liuoribus in facie sine vlla rationabili causa sæuam viri naturam denotant, à qua Vxor necessario auxilio separationis liberatur.*
4 *Modus verberandi vxorem in cubiculo clausam, & semiuiuam relictam, irrationabilem viri sæuitiam auget.*

5 Te-

5 *Testes de auditu ab ipsa Vxore deponentes in re clanculum peracta sufficiunt.*

6 *Titio ab igne extractus ad infligendum vulnus vxori causa est sufficiens illam à viro remouendi, & matrimonium quoad coniugalem habitationem separandi.*

7 *Vxori gladio persequuta ope separationis aduersus tantam viri sæuitiam est consulendum.*

8 *Criminationes vxori obiecta super mendicatis abortibus, & adulterio, animum intensum, & implacabilem viri ostendunt.*

9 *Timor futuræ sæuitiæ vti ex odio propter machinationes, & sæuitiam de præterito deducitur, ità ex dissentionibus ob non applicatas pecunias dotales in personam viri confirmatur.*

10 *Verba minatoria in necem mulieris à viro crudeli, & sæuire solito rationabilem eidem metum incutiunt, ne amplius eadem pericula etiam sub qualibet conditione subire debeat.*

11 *Lis super separatione ad augendam inimicitiam, & odium conflait.*

12 *Testes, cùm agatur de probanda sæuitia non ex vnico actu speciali, sed ex pluribus in genere, etiam singulares, & alias inhabiles admittuntur.*

13 *Testibus etiam singularibus eò magis fides est adhibenda, quò magis ex propria epistola illius contra quem deponunt, corroborantur.*

14 *Separatione Thori ob sæuitiam, & culpam viri procedenti restitutioni dotis locum esse censetur.*

DECISIO CXCIX.

PRimam sententiam R. P. D. Vicesgerentis Anna à Dominico Viro, & Maritali Thoro separata petebat in gradu appellationis declarari locum esse restitutioni dotis, super quo posito dubio, sub die 12. Decembris prædicti contra ipsam Informantem responsum fuit, ex quo in dicta sententia de huiusmodi restitutione nulla fieret mentio, & Rota sententias extra eam latas attendere non soleat, nisi cognito de bono Iure partium. Hodiè itaque assumpta disputatione, an esset locus separationi Thori ad effectum rehabendi dotem prædictam affirmatiuè DD. censuerunt.

1 Et moti sunt, quia concurrit † non solùm sæuitia prædicti Dominici, sed etiam timor futuræ sæuitiæ, & malè tractationis, quæ duo requisita necessaria propter periculum, quòd in vtroque euentu Vxori imminet, iustam eidem diuertendi à Viro causam præbet, *cap. litteras, & cap. ex transmissa*, vtrobique Abb. *& cæter. Canonistæ de restit. spol. & cap. 1. vbi gloss. verb. suspectum, vt lit. non contest.* Idemque tradit Io. Andr. *cap. 1. de diuort.* & conformis est text. *in l. consensu C. de repud.* Sperell. *decis.* 139. *num.* 38. & Rota *decis.* 155. *num.* 1. *part.* 6. *recent.*

2 Sæuitia prædicta vltra † verba contumeliosa, quibus Dominicus pluries Annam impetiuit, vt deponunt Testes *Summ. num.* 2. quæ inter Coniuges pariunt inimicitiam, & odium, Bart. *in l.* 3. *non solum num.* 4. *ff. de adimend. legat.* cum alijs, quos adducit Aldobrand. *cons.* 71. *num.* 19. *lib.* 1.

3 resultat ex iteratis verberationibus cum signis, † & liuoribus in facie *dicto Summ. num.* 3. *&* 4. quæ cum excedant limites correctionis sine vlla rationabili causa denotant sæuam viri naturam à qua vxor necessario auxilio separationis liberatum, Aldobrand. *d. cons.* 71. *num.* 19. *&* 21. *lib.* 1. Sperell. *dicta decis.* 139. *num.* 62. *& seqq.* Farinac. *quæst.* 143. *num.* 182. Sanchez *de Matrim. lib.* 10. *disp.* 18. *num.* 16. Rota *d. decis.* 155. *& decis.* 239. *vtrobique num.* 4. *part.* 6. *rec.*

4 Auget hanc irrationabilem † viri sæuitiam modus verberandi, cum ipse vnà cum alijs noctis tempore apprehenderit vxorem, & in currum coniectam traduxerit ad domum Matris ipsius, vbi eam in cubiculo clausam adeò acriter verberauit, vt penès semiuiuam reliquerit, sicut refe-

5 runt *Testes eodem Summ. num.* 3. qui licet loquantur † de auditu ab ipsa Vxore tamen in hac re clanculo peracta sufficiunt, vt dixit Rota *d. decis.* 115. *num.* 51. *part.* 6. *recent.*

Referunt quoque, quòd suborta differentia super nonnullis mobilibus, quæ vxor aiebat Dominicum sibi subripuisse, hic percitus ira titionem extraxit ab igne, quem iecisset in vxorem si impeditus non fuisset, *vt in Summ. num.* 5.

6 plenè tentatus huiusmodi vtpotè rei † aptè vulnus inferre indicit, & est causa sufficiens remouendi vxorem à viro, & separandi Matrimonium quoad coniugalem cohabitationem, Sperell. *dicta decis.* 139. *num.* 68. *& dicta decis.* 239. *num.* 11. *part.* 6. *recent.*

Ac etiam, † quòd causam insecutus est gladio, eo quia conquesta esset, quod ille non curarat eam alere, vt inquit vnus Testis deponens audiuisse Annam in cubiculo vbi aufugerat, & se saluam fieret clamantem, *Ah traditore à me con la spada dicto Summ. num.* 6. vnde nonnisi ope separationis eidem est consulen. aduersus tantam viri sæuitiam, *l. consensu, & auth. sed nouo iure C. de repud.* Io. Andr. *in cap.* 1. *de diuort.* Paris. *cons.* 14. *num.*..... *lib.* 4. Aldobrand. *d. cons.* 71. *per tot.* & firmat in specie Zabarell. *cons.* 9. *num.* 8. 7

His accedunt criminationes † obiectæ eidem Vxori super mendicatis abortibus, & adulterio *Summ. num.* 10. quæ magis ostendunt animum intensum, & implacabilem viri ad not. per Bellett. *disquisit. cleric. part.* 1. §. 4. *num.* 110. Triuisanus *decis.* 61. *per tot. lib.* 1. Sperell. *d. decis.* 139. *num.* 51. maximè cum illa ab ijs accusationibus reportauerit sententiam absolutoriam *dicto Summ. num.* 11. vt dixit Rota *decis.* 706. *num.* 1. *& decis.* 58. *num.* 1. *part.* 3. *rec.* 8

Timor futuræ sæuitiæ, vltra, quòd sufficienter deducitur ex inimicitia, & odio propter sæuitiam, & machinationis de prædicto, vt considerauit Aldobrand. sæpè citato *consil.* 71. *num.* 15. *cum seqq.* Rota *dicta decis.* 155. *num.* 34. *part.* 6. *recent.* resultat ex iurgijs, & dissentionibus, quæ insurrexerunt, eo quia noluit vxor implicare pecunias dotales in emptionem officij vacabilis in personam viri, ob quam recusationem illi venerat in mentem aliquid moliri in necem ipsius vxoris, vt ex depositione *Testis Summ. num.* 8. asserentis eum sibi dixisse, *che gli erano venuti pensieri di strangolarla &c. e se lei non mi comprerà questo officio, mi farà fare questo sproposito &c.* 9

Idemque comprobat Epistola † *dicto Summario num.* 9. in qua talia minatur contra vxorem, ibi: *Io son persona, che tutto il mondo mi è paese, e ti farò in modo, che non sarai più Donna*, quæ verba prolata, & scripta à viro, qui natura ad iracundiam procliuis est, vt dicunt Testes *Summ. num.* 7. & solitus sæuire iustum, & rationabilem metum incutiunt in Mulierem, quantumuis constantem de peiori in futurum tractatu, adeò vt non debeat exindè amplius eadem subire pericula etiam sub qualibet cautione *dicto cap. litt. in fin. de restit. spol.* Hostiens. *in cap. ex transmissa n.* 5. ibique tradunt Butr. *num.* 7. *&* 9. Bald. *num.* 1. *&* 2. & Abb. *num.* 4. *eod. tit. glos. in cap. de Benedicto* 32. *quæst.* 1. *vers. sub cautela*, Riccius *decis.* 121. *num.* 2. *part.* 1. *& decis.* 8. *num.* 13. *part.* 2. Aldobrand. *dicto cons.* 71. *num.* 15. *lib.* 1. Sperell. *dicta decis.* 139. *num.* 44. *& seqq.* stante etiam lite super separatione, † quæ conflauit ad augendam inimicitiam, & odium, vt ponderauit Rota *dicta decis.* 155. *num.* 44. *part.* 6. *recent.* 10 11

Nec refert, quòd aliqui ex Testibus, ex quibus facta memorata recensentur sint singulares, † quia cùm agatur de probanda sæuitia non ex vnico actu speciali, sed ex pluribus in genere admittuntur Testes etiam singulares, & alias inhabiles, iuxta tradita per Gratian. *discept. forens. cap.* 738. *num.* 51. Zabarell. *cons.* 9. *num.* 5. & Rota *dicta decis.* 155. *num.* 51. *part.* 6. *recent.* 12

Eòque magis, † quia dicta supradictorum Testium corroborantur, ex Epistola Dominici, de qua *in Summ. num.* 9. in qua ipse dixit, *doue per il passato ti hò fatto qualche maltrattamento mi dispiace di non t'hauer fatto più di quello, che hò fatto.* 13

Cùm igitur ex † præmissis appareat, quòd separatio Thori processerit ob sæuitiam, & culpam Dominici Viri locus est restitutioni dotis, ad text. *in §. mitiores Auth. de nuptijs*, & dixit Rota *dicta decis.* 706. *num.* 3. *part.* 1. *dicta decis.* 239. *num.* 77. *& decis.* 277. *num.* 37. *& decis.* 309. *num.* 2. *part.* 6. *rec.* & latè fuit comprobatum *in dicta decisione huius causæ editæ sub die* 12. *Decembris coram me.* 14

Et ità pro Anna nunc quoque solùm informante fuit resolutum.

R. P. D. ALBERGATO.

Sacræ Rotæ Decano.

Perusina Successionis.

Lunæ 26. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Successio hæreditatis paternæ ad fauorem filiæ non admittitur sub prætextu, quod post mortem Patris eam nuptui tradere non curaret; Statutum Perusinum de filijs dotandis examinatur, & ex eo ad ta-

ad fauorem fratris Dotem congruam non successionem deberi sorori, resoluitur.

SVMMARIVM.

2 *Statutum Perusinum facultatem fratri concedit mulierem non dotatam moriente Patre iuxta conditionem personæ, & qualitatem bonorum dotare, eaque dotata vel promissione dotis facta à successione excluditur.*
2 *Mulier dotata ad successionem Patris aspirare nõ potest.*
3 *Statuto virtualiter saltem excludente fœminas ante, & post agnitionem hæreditatis paternæ, frater etiam post contractas nuptias dotem offerre potest.*
4 *Regula, quod frater possit offerre dotem post contractas nuptias, ante non post aditam à muliere Patris hæreditatem procedit.*
5 *Statutum loquendo de muliere etiam in vita, casum quo filia occasione præcedentis aditionis dotem recipere recusaret, comprehendere voluisse videtur.*
6 *Statutum filias à petitione fructuum decursorum ante dotationem à fratre factam excludit.*
7 *Frater promittendo dotem marito sororem excludere potest.*
8 *Statutum etiam post aditam hæreditatem fœminas saltem virtualiter excludit.*
9 *Frater etiam non requisitus, an ad effectum excludendi sororem Dotem illi offerre teneatur.*
10 *Frater nisi interpellatus, & in mora Iudiciali constitutus sororem dotare non tenetur.*
11 *Soror tunc demum hæres est, quando in iudicio requisitus frater an dotem dare velit, negatiuè vel obscurè respondet.*
12 *Frater liberam electionem habet admittendi sororem, vel tradita dote eam à successione Patris excludendi, nec ad hunc effectum qualibet sufficit interpellatio.*
13 *Mulier seclusa interpellatione aliud, quàm Dotem prætendere non potest.*
14 *Ætas mulieris non præsupponit exclusionem facultatis, quam frater habet dotandi sororem in quacunque ætate constitutam, nisi Iudicialis interpellatio præcedat.*
15 *Negligentia fratris circa dotationem frustra accusatur cum nulla in eo mora concurrat.*
16 *Testes de mora deponentes, paratam fuisse occasionem nubendi æqualis conditionis viro, & quòd culpa fratris non fuerint effectuatæ nuptiæ, probare tenentur.*
17 *Exclusio fœminæ conditionalis cum sit, an eadem ante euentum conditionis hæreditatem adire possit.*
18 *Exclusione fœminæ in suspenso stante donec à fratre dotetur, vel ille in mora Iudiciali constituatur, hæreditas interea apud masculum remanet, nec fœmina adire potest ne statuto fraus fiat.*
19 *Dotatione superueniente purificata remanet conditio, & soror ex tunc cum effectu excluditur eodem modo, ac si semper exclusa fuisset.*

DECISIO CC.

PHilena in Monasterio educata sub prætextu, quòd post mortem Patris, Astor frater eam nuptui tradere non curaret, cum Alexandro sponsalia contraxit, eique tertiam partem hæreditatis paternæ, & Maternæ titulo dotis assignauit, & cum oblatam iudicialiter ab Astore Dotem recusasset, egit coram Gubernatore Perusiæ pro obtinenda successione, & quoad Dotem maternam obtinuit, respectu verò hæreditatis paternæ eius frater absolutus fuit cum onere eam dotandi. Et in gradu appellationis disputato hodiè dubio, idem DD. censuerunt, Philenæ scilicet non deberi successionem, sed Dotem congruam.

1 Præcipuum fundamentum fuit, † quia Statutum Perusinum *sub rubr. 45. de Dotibus* §. *Item si aliquis*, expressè disponit, quòd moriente Patre mulieris nõn dotatæ, possit frater masculus illam etiam inuitam, & in quacumque ætate constitutam dotare, iuxta conditionem personæ, consuetudinem Ciuitatis, & qualitatem bonorum, qua dote habita, vel promissione sibi facta ex tunc à successione
2 excludatur. Vndè cùm † frater sit promptus, non potest tanquam à statuto exclusa ad successionem Patris aspirare, Rot. *decis. 115. in princ. part. 8. rec. Interamnen. Vsusfructus 18. Iunij 1649. §. Catherinæ coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Romana Pecuniaria 2. Decembris 1658. coram*
3 *me sub* §. 1. Et potuit † frater etiam post contractas nuptias dotem offerre, cum statutum saltem virtualiter excludat fœminas ante, & post agnitionem hæreditatis paternæ, vt notat Corn. *cons. 75. num. 4. ad med. vers. non obstat quarta responsio lib. 1.* Purpurat. *consil. 362. sub num. 12.* Ambrosin. *decisione Perusin. 46. num. 21. part. 2.*

Non obstat distinctio, quam in his terminis adducit idem Corn. *cons. 300. lib. 4.* quod scilicet hoc † procedat ante aditam à muliere Patris hæreditatem, secus autem post, quem sequuta est Rot. *in Perusina de Alphanis decis. 264. part. 6. recent.* Tum quia DD. magis placuerunt fundamenta *in d. cons. 75.* deducta, quia alias esset in potestate filiæ statim post mortem Patris adeundo eludere dispositionem Statuti, & vlterius dum † statutum loquitur de muliere etiam inuita, videtur comprehendere casum, quo filia occasione præcedentis aditionis dotem recipere recusaret, *vt in Statuto Perusino* tradit Ias. *cons. 105. sub num. 6. vers. secundo ad idem lib. 4.* Ambrosin. *d. decis. 46. num. 21.* & Corn. *d. cons. 75.* sequitur etiam Purpurat. *vbi supra sub num. 12.* 4 5

Tum, quia ex ijsdem verbis † statuti *in* §. *Item si aliquis*, clarè deducitur contrarium, quia ibi excluduntur filiæ à petitione fructuum decursorum ante dotationem factam à fratre, quòd supponit earundem filiarum aditionem, sine qua fructus hæreditatis peti non possent, quodque etiam vrget, conceditur facultas † fratri excludendi sororem, promittendo Dotem Marito, ibi: *& habita dicta Dote, vel promissione facta sibi, vel Marito &c. ex tunc excludatur &c.* & sic constat, quòd frater sororem habentem maritum excludere potest; Ad effectum autem de quo agitur sufficiunt verba † Statuti, quæ saltem virtualiter etiam post aditam hæreditatem fœminas excludant, Brun. *ad stat. quod stant. masc. art. 6. num. 271. ad fin.* Thesaur. *decis. 101. num. 9.* & allegata *Perusina de Alphanis*, loquitur in hæreditate matris, vt ibi *in princ.* de qua nulla in præsenti est quæstio vbi agitur tantùm de hæreditate Patris, in qua statutum diuersimodè disponit. 6 7 8

Nec subsistere videtur, quòd † ad effectum excludendi sororem teneatur frater etiam non requisitus Dotem illi offerre ex adductis per Ruin. *cons. 74. num. 12. lib. 2.* Placuit enim DD. contrariam opinionem amplecti, quod scilicet ad effectum de quo agitur non † teneatur frater sororem dotare, nisi interpellatus, & in mora Iudiciali constitutus, prout respondet Gabr. *cons. 5. num. 10. 34. & seqq. lib. 1. & cons. 139. num. 5. & seqq. lib. 2.* Mart. *de success. legal. part. prima quæst. 13. art. 6. num. 30. & seqq.* Fenz. *ad stat. vrb. cap. 145. num. 21. & seqq.* vbi quòd † soror erit hæres Patris tunc demum si in Iudicio requisitus frater, an velit dare Dotem, vel respondet negatiuè, vel obscurè Capyc. Latr. *decis. 125. num. 8.* & per Rot. *in Romana bonorum 28. Iunij 1632. coram bon. mem. Coccino* §. *quantum attinet.* 9 10 11

Et ratio est, quia caderet † frater ab electione, quàm habet, vel admittendi sororem, vel eam excludendi à successione Patris per traditionem Congruæ Dotis, ad quem effectum non sufficit quælibet interpellatio, proindeque hac seclusa cum dictis requisitis, non potest † Mulier aliud quam Dotem prætendere, Tort. *ad Stat. Papiæ rubr. 96. num. 235.* Molf. *ad consuet. Neapol. quæst. 4. num. 3.* 12 13

Minus opponi potest, quòd Philena esset in ætate ferè annorum 30. constituta, quodque mora, & negligentia fratris concurrat, quia ex † ætate mulieris non benè infertur ad exclusionem facultatis, quàm habet frater dotandi sororem in quacumque ætate constitutam, nisi præcedat iudicialis interpellatio, vt supra Gabr. *d. cons. 139. num. 6. & seqq.* Rot. *in d. Romana bonorum dicto* §. *quantum attinet.* 14

† Negligentia verò actoris non subsistit, cum nulla mora vt supra concurrat, immò potius contrarium præsumatur, ex quo fratres censentur parati ad dotandum ex ipso, quod contrarium non probatur, Rimin. *cons. 261. num. 24. & 32. lib. 2.* Rota *decis. 540. num. 6. vers. non obstant ponderationes part. 1. diuers. & in Balneoregien. bonorum 16. Maij 1594. coram Card. Pamphilio in princ.* post Fenz. *decis. 116.* 15

Quæ probatio non elicitur ex † testibus pro Philena inductis, quia deponunt de auditu ab eadem Philena, & eorum depositiones dubiæ redduntur ex diligentijs factis ab Astore pro nubenda sorore, de quibus in eius *Summario num. 1.* & tamen ad hunc effectum plenè probandum esset, quod parata fuerit occasio Nubendi æqualis conditionis viro, & quod culpa fratris nuptiæ non fuerint effectuatæ, Ruin. *cons. 93. num. 7. & 8. lib. 5.* Rot. *part. 1. diuers. 539. num. 1. & 2.* vbi allegantur concordantes. 16

Rursus non aduersatur, quòd exclusio fœminæ sit conditionalis propter illa verba statuti, habita, *vel promissa Dote* 17

ex tunc

ex tunc excludatur, & sic ante euentum conditionis potuit hæreditatem adire, nam hoc procedere posset, si à statuto requireretur dotatio de tempore mortis Patris ad effectum excludendi filiam, secus autem dum statutum respicit tempus successiuum, dando facultatem fratri dotandi sororem inuitam, & in quacumque ætatem consti-
18 tutam, hoc enim casu † exclusio fœminæ stat in suspenso, donec à fratre dotetur, vel hic in mora iudiciali continuatur, & interim tota hæreditas remanet apud masculum, nec potest fœmina adire, ne fiat fraus statuto, Corn. *d. cons.* 75. *num.* 4. *lib.* 1. & superueniente postmodum dotatione purifi-
19 cata † remanet conditio, & soror exclusa ex tunc cum effectu eodem modo, ac si semper exclusa fuisset, vt admisit Ruin. *cons.* 74. *sub num.* 13. *vers. quia siquidem purificata lib.* 2. Ias. *d. cons.* 105. *num.* 6. *vers.* 2. *ad idem lib.* 4. Honded. *cons.* 16. *num.* 55. *vers. vlterius si exclusio lib.* 1.

Et ità &c.

R. P. D. T A I A.

Hispalensi Decimarum.

Luna 26. Aprilis 1660.

A R G V M E N T V M.

De decimis à Monasterio de quo agitur ob loca possessa Ordinario soluendis; vbi plura de præscriptione quadragenaria, priuilegijs, exemprionis, & immemorabilis natura per totam decisionem examinantur.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatione intra decendium non facta de re iudicata constat.*
2 *Terminus habitus pro seruato in vltima audientia mensis appellationis infecta non opitulatur.*
3 *Appellatio inchoari debet ex die termini habiti pro seruato, cum ad illum sententia, quæ posteà fertur retrahatur.*
4 *Sententiæ validitate, & Iustitia stante appellatio frustrà prætenditur.*
5 *Episcopus quoad decimas intentionem in Iure communi fundatam habet.*
6 *Decanus, & Capitulum tanquam perpetui administratores decimarum, & redditum Episcopatus eodem cum Episcopo Iure vtuntur.*
7 *Monasterium, vt eximatur à decimis, de immemorabili possessione, aut de quadragenaria cum titulo docere tenetur.*
8 *Clerici à Clericis, Leuitæ à Leuitis decimas non exigunt.*
9 *Prædia habens in alia Parochia ibi decimas illorum prædiorum dare debet.*
10 *Priuilegia generalia Ordinum iuris assistentiam de decimis non tollunt.*
11 *Priuilegium Nicolai V. bona simpliciter à decimis eximens ad decimas ordinarias non extenditur, cum ea absque vllo hominis ministerio de Iure diuino debeantur.*
12 *Priuilegium* Nicolai V. cap. nup. de decim. *dispositioni conciliari nominatim non derogat.*
13 *Immemorabilis supra quadragenariam sine titulo non probatur, cum Testes de ea deponentes requisitam ætatem non habeant.*
14 *Immemorabilis ex defectu Testimoniorum, & forma in lege præscripta corruit.*
15 *Immemorabilis, vt sustineatur, omnes Testes de omnibus ad eiusdem probationem requisitis deponere tenentur.*
16 *Immemorabilis licet ex Testibus cum suis requisitis non concludatur, quoad probationem tamen consuetudinis pro Monasterio non soluendi decimas sufficere videtur.*
17 *Decima iusta iuxta iuris Canonici Sanctiones minimè debentur.*
18 *Præscriptio quadragenaria sine titulo non suffragatur.*
19 *Consuetudo non soluendi decimas, ex sententia, & declaratione Monasterium ad solutionem decimarum de consensu Monachorum condemnante tollitur.*
20 *Immemorabilis per scripturas non probatur.*

21 *Immemorabilis excluditur, quando per productionem alicuius tituli de eius initio constat, cum nihil magis repugnet, quam extare, & non extare.*
22 *Immemorabilis licet per scripturas non probetur, cum tamen eadem vltra centum annos extendantur, ad eiusdem probationem admittuntur.*
23 *Immemorabilis natura est, vt in ea principium alicuius temporis assignare non liceat.*

D E C I S I O CCI.

COnstare de re † Indicata Domini responderunt, quia 1
pronunciatum fuit 7. Iulij 1659. & appellatum 2. Augusti, & tam malè, quàm longè post decendium, *Auth. hodie, C. de appellat. & cap.* 8. *eodem in* 6. cum alijs apud Scacc. *dicto tract. quæst.* 12. *num.* 2.

Neque opitulatur † terminus habitus proseruato die se- 2
ptima coram Auditoribus Rotæ quindecim dierum, & in vltima audientia mensis, Scacc. *de appellat. quæst.* 12. *num.* 8. *& quæst.* 14. *num.* 11. *in fine*, conteste Moderno Capucio *prax. maior. part.* 1. *cap.* 2. *num.* 60. *& part.* 2. *cap.* 8. *num.* 164. *&* 165.

Quia pars debet † appellare intra decem dies inchoandos 3
non ex die sententiæ, sed ex die termini habiti proseruato, quia ad illum diem retrahatur sententia, quæ postea fertur durante termino proseruato, Scacc. *dicta quæst.* 72. *sub dicto num.* 8. Gonzal. *ad regul. Cancell. gloss.* 60. *num.* 81. *cum præcedentibus, & sequentibus*, Rota *decis.* 176. *sub n.* 1. *p.* 3. *rec.*

Et certius, quia congruere visa est † validitas eiusdem 4
sententiæ non controuersa, & iustitia demonstrata iam in decisione numeris omnibus absolutissima Reuerendissimi D. mei Cerri Decani 16. Iunij 1659. præsertim §. *Quandoquidem cum alleg.* & præcipuè Rota *decis.* 180. *num.* 9. *&*
10. *part.* 7. nempè † intentione Episcopi Iure communi 5
fundata, *cap. Dudum* 30. *de Decimis*, cuius Hispaleñ Ar-
chiepiscopi, & Parochi iure vtuntur † Decanus, & Ca- 6
pitulum tamquam generales, & perpetui Administratores reddituum, & omnium Decimarum Archiepiscopatus, nec super hac probatione apud Dominos remansit difficultas, vt inquit *d. decisio dicto loco, & decis.* 211. *num.* 4. apud Posthum. *de manut.* post celebrem *decis. Hispalen. Iuris nomi-*
nandi 29. *Aprilis* 1623. *coram Pamphilio*; vt propterea 7
Monasterium contra Archiepiscopum debeat docere de immemorabili possessione, aut de quadragenaria cum titulo, *ad cap. primum de præscript. in* 6. inquit Rota apud Coccin. *decis.* 485. *num.* 2. & coram Caualer. *decis.* 648. *num.* 2. cum allegatis.

Neque etiam excludi visa est hæc iuris assistentia aliquo iure, & præsertim quòd cura animarum sit penes Monasterium, & à Priore Sacramenta ministrentur Monachis, &
Ministris S. Pootij, adeoque † Clerici à Clericis, ac Leuitæ 8
à Leuitis Decimas non exigant, *cap.* 2. *de Decimis*.

Quia clarum est, quòd qui habet † prædia in alia Paro- 9
chia ibi dare debet decimas illorum prædiorum, secundum Glos. *diuersa cap. cum sint homines* 30. *de decim.* Rota *decis.* 189. *num.* 4. *part.* 5. & de Ecclesijs Clericis Prælatis habentibus prædia intra fines alterius Parochiæ, post alios ad dictum *cap.* 2. firmat Couaruu. *var. resol.* 17. *num.* 8. *vers. secundo licet lib.* 1. Moneta *de decimis cap.* 5. *num.* 6. 9.

Ita nec excludi visa est eadem † iuris assistentia priuilegio 10
aliquo, quia omissis priuilegijs generalibus ordinis aliàs, & sæpè ad hoc reuolutis, & reprobatis coram Seraphin. *decis.* 1293. *sub num.* 6. *decis.* 40. *ab initio part.* 4. *recent.* cum alijs *in dicta decisione Reuerendissimi Domini*, §. *Non obstant*, speciale Papæ Nicolai V. pariter visum est non sufficere, tum quia non meminerit expressim de Decimis requirentibus
vti Ordinarijs specialibus mentionem, expressionem, † quia 11
priuilegium simpliciter eximens à Decimis bona est intelligendum tantum de Decimis extraordinerijs, vt puta Datijs, Pedagijs, Taxis, & similibus, quæ imponuntur, non autem de Ordinarijs, quæ absque vllo prorsus hominis Ministerio, sed de iure diuino debentur, inquit Rota *in alia simili Hispalen. Decimarum de Baraona* 16. *Martij* 1646. *ad fin. coram Reuerendissimo D. meo Cerro Decano, & decis.* 65. *lib.* 3. *co-*
ram Puteo, & alijs; Tum etiam quia † nominatim non de- 12
rogauerit dispositioni conciliari, *cap. nuper de Decim.* ad sæpè decisa à Rota coram Caualer. *decis.* 219. *n.* 3. *&* 4. & coram Coccin. *decis.* 279. *n.* 6. & coram Eminentissimo D. meo Card. Otthobono *decis.* 85. *n.* 14. *&* 15.

Immemorabilis † autem, quæ supra quadragenaria sine 13
titulo vnica proponebatur, probata visa non est defectu

Q Te-

Testium, qui (præter tres) requisitam ætatem annorum 54. dempto tempore litis motæ non habent, iuxta obseruantiam Rotæ vt coram Buratt. *decis.*673. *num.*2. & ibi Adden. *sub num.*12. *cum alleg.* & alijs *in dicta decisione Reuerendissimi Domini*, §. *Quoniam Testes*. Et defectu Testimoniorum, † & formæ præscriptæ à Glos. *vltima cap.* 1. *de præscript. in* 6. quam passim Rota sequitur, vt coram Ludouisio *dec.*196. *num.*1. & ibi Adden. *num.*6. etiam, vt † omnes Testes deponant de omnibus ad Immemorabilis probationem requisitis, vt adnotatur ad dictam *decis.*673. *num.*10. *cum alleg.* hoc est, vt dicant Testes præscribentes, quod semper viderunt, & audiuerunt ita esse, nec vnquam viderunt, vel audiuerunt contrarium, & quod communis est, & fuit semper opinio, quod sic fuit, & quod non extat contrarij, vel initij memoria.

14 15

16 Nec valet replicatio, quòd † licet ex prædictis Testibus non concludatur cum requisitis necessarijs prædictæ Immemorabilis, nihilominus ex ijs probari videatur saltem 40. vel saltem consuetudo pro Ministerio non soluendi Decimas de suis bonis extra terminum Sancti Pontij, & consuetudine, aut præscriptione obtineri possit libertas ab harum Decimarum solutione, & ità plerisque in Religionibus obtentum sit, nec immeritò, cum & iuxta Iuris Canonici † Sanctiones Decimas iustas minimè deberi scripserint Gloss. & alij, vt probat Couaru. *sub dicto vers. secundo licet*, *& seqq.* Monet. *d. cap.* 5. *num.* 95. *&* 96. Vnde huiusmodi Iuris assistentia Atchiepiscopo, vel excludatur, vel conturbetur.

17

18 Quia quoad præscriptionem 40. illa planè non suffragatur sine titulo ad dictum *cap.* 1. *de præscript. in* 6. cum alijs supra allegatis. Quo verò ad † consuetudinem, & præscritione illa tolli visa est ex sententia, & declaratione anni 1379. in qua Monasterium condemnatur ad solutionem huiusmodi Decimarum de consensu Monachorum, adeòque concurrit hæc antiquissima concordia, vt inquit Rot. *coram Reuerendissimo Domino* §. *Sed etiam*.

19

Neque prodesse visa est sententia anni 1500. & illa enunciatio, *Quòd Monaci extiterunt in vsu*, *& consuetudine*, *& possessione pacifica*, *vel quasi omnium promissorum à tempore immemorabili citra*, *& non soluendi Decimas aliquos Domino Archiepiscopo de illorum facultatibus*, *& bonis*, *&c.* pronunciatio subsequens manutentionis, & defensionis ex eo, quod licet † Immemorabilis non probetur per scripturas, Rota coram Ludouisio *decis.* 51. *num.* 4. *& decis.* 27. *num.*2. *tom.*2. *part.*4. *recent.* Quinimò † excludatur quando per productionem alicuius tituli constat de initio cum nihil magis repugnet, quam extare, & non extare, vt sequitur dicta *decisio* 27. *num.*2. tamen si dentur scripturæ † antiquæ vltrà 100. annos in quibus enunciatur Immemorabilis ex dictis scripturis probatur Immemorabilis, vt sæpè decisum est, & annotatum *ad dictam decis.*51. *in fin.* & coram Burat. *decis.*435. *ad finem*, *& decis.*570. *num.*3.

20

21

22

Quia vtrùm declaretur, aut restringatur ex præcedentibus, & petitione descripta sub his *verbis pro parte Prioris*, *& Monachorum continente*, *quod cum ipsi vnà cum Monasterio*, *& loco de Sancto Pontio*, *& omnibus illorum facultatibus*, *& bonis*, *&c.* intelligendo illorum facultates, & bona localia in loco Sancti Pontij, iuxtà *decis. Reuerendissimi Domini* §. *Imò huiusmodi Immemorabilis*, *vers. Sententia autem*, vt respondit specialiter vnus ex DD. communiter DD. responderunt excludi ex anteriore Sententia anni 1379. recepta à partibus mediante consensu, & expressa rogatione per partes facta, & ibi expressa distinctione, & declaratione omnium aliorum locorum, & bonorum decimalium excepto loco Sancti Pontij cum hæc sit † natura Immemorabilis, vt non liceat in ea assignare principium alicuius temporis, Rota *decis.* 249. *num.*1. *part.*8. post alia allegata *in decisione Reuerendissimi Domini*, §. *Quæ insuper*, *& maximè ibidem*, & suprascriptæ Sententiæ 1379. & super ex supra allegatis maximè DD. innitebantur. Vtraque parte, &c.

23

R. P. D. PRIOLO.

Pisaurien. Pecuniaria.

Veneris 25. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Solutio in dubio præsumitur in vim præcedentis obligationis facta, & maximè si correspondeat summæ solutæ, solutio in dubio præsumitur in causam debiti proprij, & non alieni. Item in causam duriorem. Item potius in causam necessariam, quam in voluntariam, & alias, vt hic.

SVMMARIVM.

1 *Solutio semper facta præsumitur in vim præcedentis obligationis.*

2 *Solutio multò magis præsumitur facta in vim præcedentis obligationis, si concordet in quantitate.*

3 *Solutio in dubio potius cedere in causam debiti proprij, quam alieni.*

4 *Solutio in dubio debet cedere in causam, pro qua quis reperitur obligatus tam per instrumentum publicum, quàm per priuatam scripturam.*

*Solutio in dubio debet cedere in causam grauiorem, & duriorem, num.*14.

5 *Solutio in dubio non præsumitur facta in debitum, seu causam, cuius adhuc dies non cesserat.*

6 *Solutio in dubio præsumitur facta ad debitum pro quo quis poterat astringi ad solutionem, & num.*7.

8 *Verbum*, per la valuta, *non infert perne cesse veram, & realem numerationem pecuniæ.*

Verbum, per la valuta, *vt plurimum imaginariam, & præsumptam solutionem infert, num.*8.

9 *Verbum*, per la valuta, *quando sine dubio veram, & realem numeratione non infert.*

10 *Solutio in dubio in causam potius debiti necessarij, quàm voluntarij, cedere dicendum est.*

11 *Debitor in actu solutionis dumtaxat, vti potest priuilegio electionis.*

12 *Declaratio solutionis facta mediantibus litteris* d'auisi, *censetur inesse ipsi actui declarato.*

13 *Reseruatio facultatis eligendi, in quam causam debitor soluat quid importet.*

14 *Antidata suspicio concurrentibus adminiculis, & coniecturis tolli potest, & num.*15. *&* 16.

17 *Solutio in dubio in quam causam fuerit facta probari potest ex coniecturis.*

18 *Creditor solutionis, quàm in certam causam accepit, non potest in diuersam referre.*

19 *Actus gesti ab aliquo non sunt referendi ad ea, quæ non erunt in rerum natura, & num.*20.

21 *Solutiones, si conuincantur ex præsumptionibus in causa certum fuisse factam sine consensu habentis interesse, non potest id alterari.*

DECISIO CCII.

IN solidatione computorum inter Alexandrum Muscam, & Rodulphum Tullium inita Rodulphus remansit debitor Alexandri scut. 4000. quæ sub fideiussione insolidum Antonij, & fratrum soluere promisit ad omne eius beneplacitum, quòd debitum deinde Vincentius filius Antonij, & respectiuè nepos Rodulphi in se accollauit, seque obligauit extinguere paulò pòst idem Vincentius vigore literarum Cambij Rodulphi soluit Venetijs summam ducat. 4612. & aliorum 936. occasione alterius tractæ Plattis Mercatoribus nomine hæredum Pompei Muschæ, quorum vnus est idem Alexander, qui cum prætenderet, quod solutiones cesserint in aliam causam non autem in extinctionem debiti accollati Iudicium contra Vincentium pro consequutione dicti crediti coram A. C. introduxit, & succubuit, vnde causa mihi commissa dubitaui, An, & ad quid Vincentius teneretur vigore dicti Instrumenti accollationis, & ad nihil teneri fuit resolutum.

Solutio enim semper facta † præsumitur in vim præcedentis obligationis, Bart. *in l. solutionem*, §. *non vero sub n.* 4. *ff. de offic. Proconf.* Aym. *conf.* 150. *num.* 13. Cæphal. *conf.* 150. *num.*15. *seq.* Rota *decis.*456. *num.*10. *part.*4. *recent.* præsertim quia † ex solutionibus, quæ dantur in *Summ. num.* 7. *&* 8. conflatur eadem summa sc. 4000. ex qua fortius intrat præsumptio solutionis in extinctionem debiti controuersi, Aym. *conf.*149. *nu.*5. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 139. *num.*18. Seraph. *decis.*600. *num.*4. *& decis.*643. *num.* 5. *inter decis.*176. *num.*17. *part.*2. *in rec. decis.*31. *nu.*3. *part.* 1. *decis.*507. *num.*4. *part.*4. *tom.*3. *rec.* & post Zacch. *de oblig. Cam. decis.*152. *num.*5. 1

2

Nam illa debet † potius cedere in causam debiti proprij, quàm alieni, Cæphal. *conf.*198. *num.* 12. *lib.*2. Rota coram san. mem. Greg. *decis.*62. *n.*5. *seq. & in Cæsenaten. Census* 18. 3

Martij

4 *Martij* 1658. *coram R.P.D. meo Celso*, & in causam † pro qua quis reperitur obligatus per Instrumentum publicum, vt in causam grauiorem, & duriorem, *l. in his, & l. cum ex pluribus, ff. de solut.* Alex. *cons. 2. n. 21. in fin. lib. 4.* Rota *decis.* 507. coram Merlin. *in rec. decis.* 452. *num.* 18. *seqq. part. 4. & in Romana pecuniaria* 18. *Iunij* 1646. *coram Eminentiss. D. Card. Corrado.*

Nec ex eo quòd solutiones, quod debebant fieri Alexandro fuerint factæ hæredibus Pompei dici potest, quod cesserint in executionem alterius debiti, quod habebat Rodulphus cum eisdem hæredibus. Præmisso enim quòd cum
5 idem Alexander † sit hæres Pompei perinde est, ac si in solutionibus esset expressum nomen illius cum de tempore earumdem solutionum de mense scilicet Septembris, & Octobris 1650. non venisset dies solutionis alterius debiti, quod erat soluendo dumtaxat de mense Ianuarij 1651. vt ex *Summ. eiusdem Alexandri num. 7.* meritò ille refe-
6 rendæ † sunt ad debitum pro quo Vincentius cogi poterat, non autem ad aliud cuius dies nondum cesserat, *d. l. cum ex pluribus, §. vltimo*, vbi Bart. & alij *ff. de solut.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 36. num.* 13. Grat. *discept. cap. 234. num. 26.* coram san. mem. Greg. *decis. 521. num. 7. &* 8. & apud Merlin. *dicta decis. 507. num. 1.*

Et licèt in literis Cambij exprimatur *per la valuta*, non tamen inde sequitur, quòd Rodulphus, qui litteras scripsit
7 † habuerit valorem Cambiorum, & consequenter solutiones referri nequeant ad extinctionem debiti huiusmodi; nam vltra quod verbum illud *per la valuta* non infert per necesse veram, & realem numerationem pecuniæ, sed vt plurimum imaginariam, & præsumptam, vt aduertit Couar. *de Camb. part. 2. quæst. 18. n. 33.* cessat obiectum tum ex
9 verbis immediatè sequentibus, † ibi *per la valuta posta in debito à gli heredi di Pompeo Mosca*, tum ex literis, vt dicitur *di auuiso* ab eodem Rodulpho transmissis, & directis, ipsi Vincentio ibi, *à conto dell'estintione dell'Instrumento delli scudi 4000. che mi sete obligato à fauore delli Signori Mosca, Summ. num. 5.* quod eodem modo reperitur adnotatum in libris eiusdem Rodulphi *Summ. n. 4.* ex quibus fit euidens pecuniam valoris Cambiorum non interuenisse, & solutiones fuisse factas in extinctionem istius debiti pro quo Vin-
10 centius tenebatur, & poterat ad illud compelli, † sicuti etiam fecisse semper præsumitur solutionem potius in causam debiti necessarij, quàm voluntarij, Aym. *cons. 106. n. 8.* Menoch. *cons. 265. n. 33.* & dixit Rota *decis. 74. n. 2. par. 9. rec.*

Nec releuat, quòd Debitor in actu solutionis dumtaxat
11 vti possit priuilegio electionis, quia cum Rodulphus in literis Cambij reseruauerit facultatem admonendi Vincentium in quem casum deberet solutum referre ibi, *ponete co-*
12 *me s'auisa*. Declaratio † facta mediantibus literis *d'auisi* censetur inesse ipsi actui declarato, Riminald. iun. *cons. 249. num. 51.* Surd. *decis. 29. num. 4.* Rota *decis. 409. num. 2. par. 9. rec.* Magon. *decis. Florent. 60. num. 44. seqq.*

Hinc irreleuans etiam visum fuit obiectum, quo tam literæ *d'auisi*, quàm partitæ librorum Rodulphi fieri potuerint
14 post illius decoctionem, siquidem attenta † reseruatione facultatis eligendi causam solutionis præsumitur ex tunc Rodulphum monuisse Vincentium eandemque adnotasse in suis libris mercantiliter tentis, & satis est verisimile, quod idem Vincentius non soluisset absque eo quod haberet epistolas, & solutio esset voluntaria, & non conformis obligationi, concurrentibus autem adminiculis, & coniecturis tollitur suspicio antidatæ, ex notat. per Tiraquel. *de retract.*
15 *conuent. §. 1. glos. 7. num. 159.* Decian. *cons. 11.* † *num. 117. lib. 1.* Rota coram Seraph. *decis. 879. num. 2. & 3. & decis. 1221. num. 5. inter diuers. decis. 100. num. 2. par. 4.* Buratt. *decis. 905. num. 5. & 6.* ibique Add. *num. 9.*

Imò ex epistolis eiusdem Alexandri directi Rodulpho, & Vincentio in responsionem aliarum suadetur veritas facti,
16 quoniam ex epistola † quę datur in *Summ. num. 9.* apparet, quod Vincentius nolebat quicquam soluere ex redditu Amsteredami ducatorum 936. ex complemento scut. 4. mil. nisi Alexander cancellaret Instrumentum accollationis, quod ipse in alia epistola data in *Summ. num. 7.* fatetur, *Essergiusto di far detta cassatione, quando resti saldato de suoi haueri*, exhortans vlterius eumdem Vincentium, vt quiete viuat, nam solutiones fuerunt factæ mediantibus literis Cambij, quæ celari non possunt, & in altera sub data 23. Iulij 1651. vt in *Sum. num. 10.* expressè pollicetur se in futura hebdomada transmissurum Instrumentum cassationis,
17 † certum est enim quòd coniecturis benè probari potest in quam causam fuerit facta solutio, vt firmauit Rota *dec. 292. num. 3. part. 2. rec. in Romana Cambiorum 21. Aprilis 1586. coram Bubalo in Anconitana pecun. 27. Iunij 1592. coram Card. Hieronymo Pamphilio, & in Romana pecun.... Iunij 1646. coram Eminentiss. D. Card. Corrado.* Vnde non potest Alexander solutiones, † quas in vnam causam recepit 18
in aliam referre, *leg. 1. & l. creditor, §. cum de sorte, ff. de solut.* Grat. *cons.... nu. 58. in fin. lib. 1.* Aym. *d. cons. 106. n. 21. & seqq.* Rot. *decis. 366. num. 4.* coram san. mem. Gregorio apud Caual. *decis. 165. num. 2.* & coram Merlin. *decis. 741. num. 7. & in Romana Census 13. Iunij 1640. coram bon. mem. Peuting.*

Prætensio, quòd Cancellario Instrumenti sit referibilis ad Instrumentum retrouenditionis † prædij *della Candelara*, 19
nullatenus subsistit, nam vltra responsiones datas ab informantibus Instrumentum retrouenditionis apparet celebratum die 6. Iunij 1651. *Summ. num. 14.* Epistola verò † con- 20
tinens Cancellationem Instrumenti fuit directa sub die 23. eiusdem mensis, & sic post sequutam retrouenditionem d. prædij.

Demùm non obstat, quòd Rodulphus postea declarauerit Vincentium nihil soluisse in causam debiti ab ipso accollati ad fauorem Alexandri, dum enim tam ex literis *d'auisi*, & partitis librorum Rodulphi, quàm ex Epistolis † Alexandri 21
alijsque præsumptionibus, & coniecturis præmissis conuincitur, quod solutiones fuerunt factæ in illius extinctionem Rodulphus sine consensu Vincentij aliter declarare non potuit, iuxta *Text. in l. Creditor, §. cum de sorte, ff. de solut.* Rota *decis. 113. num. 8. part. 1. diuers.* & coram Merlin. *dec. 741. num. 7. & 8.* cum alijs proximè relatis.

Et ita resolutum fuit impleuisse Vincentium obligationem suam, ideòque ad aliquid non teneri vtraque parte informante.

R. P. D. BEVILAQVA.

Narniensis Fideicommissi.

Veneris 30. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Substitutos nepotes in bonis fideicommisso subiectis etiam non expressè vocatos in concursu aliorum nepotum expressè nominatorum non excludi; de fideicommisso conditionali, Testatoris circa substitutionem voluntate per digressionem ad plures gradus cognoscenda, & finaliter de transmissione ad partem prætendentem plura disputantur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia in iudicio immissionis ex* remed. l. fin. C. de edict. lata, *appellatio de iure ciuili executionem impedit.*

2 *Sententia quando est iusta, & valida intrat Aegidiana, quæ remoto iuris Canonici obstaculo appellationem ad terminos iuris ciuilis reducit.*

3 *Nullitas sententiæ ex defectu iurisdictionis frustrà applicatur.*

4 *Causa vsque ad sententiam discussa, nulla in comparitione de protestatione fori declinatoria oppositione facta de defectu iurisdictionis amplius excipi non potest.*

5 *Iustitia sententiæ quando ex necessarijs requisitis, existente scilicet purificatione fideicommissi, & identitate bonorum probetur, immissio denegari non potest.*

6 *Fideicommissum conditionale patre pendente conditione decedente ad liberos non transmittitur.*

7 *Regula de fideicommisso conditionali non intrat, quando de voluntate Testatoris expressa, vel ex coniecturis, & indicijs elicita pro transmissione apparet.*

8 *Testator substituendo explicitè tempore conditi Testamenti filios fratris præmortui, fideicommissum ad filios alterius fratris viuentis pro seruanda æqualitate inter æquales gradu extendere voluisse præsumitur.*

9 *Testator voluntatem suam cum dispositione Iuris communis conformare solet.*

10 *Testatore ab intestato decedente nepotes, tum ex vno, quàm altero fratre succedunt.*

11 *Testator assignando vnicuique ex vocatis ad successionem quartam partem in stirpes, & non in capita, per modum*

vocationis ad inducendam transmissionem valdè attenditur.

12 *Testatore ad agnationem conseruationis, & substitutionem ad plures gradus non respiciente coniecturæ pro transmissione tanquam nimis debiles non attenduntur.*

13 *Agnatio ex hoc quod soror Testatoris fuerit vocata, contemplata non censetur.*

14 *Substitutio per digressionem ad plures gradus reciprocè facta non leuem coniecturam transmissionis inducit.*

15 *Nomen proprium à Testatore nominati pro contraria transmissionis coniectura ponderatur.*

16 *Testatoris voluntas pro transmissione considerata, id quod de sui natura tale non est transmissibile facit.*

17 *Transmissio facilius, quam vocatio admittitur.*

18 *Identitas bonorum ex confessione partis aduersæ, quæ illorum vti fideicommisso subiectorum possessionem cœpit, probatur.*

DECISIO CCIII.

EX Ciridonio Præconio, & Regulitia substitutis Cincio
ipsorum, & Iacobi Testatoris fratris, & substituto Io.
Baptista, & Petro filijs, & hæredibus d. Iacobi, solus Præconius reliquit vnicam filiam nomine Constantiam, quæ moto
iudicio in Tribunali A. C. contra Dominicum, & Petrum
Franciscum ex Septimio altero Testatoris fratre nepotes, &
eidem Cincio substitutos sententiam reportauit, à qua
commissa mihi causa appellationis cum clausula, *constito quod
sit locus Aegidiana*, dato dubio affirmatiuè fuit resolutum,
1 quia cum † sententia lata sit iudicio immissionis ex *remed. l.
fin. C. de edict. D. Adr. toll.* sicuti de Iure ciuili appellatio
exequutionem non impedit, *l. vnic. C. de moment. possess.*
Soccin. iun. *cons.* 108. *n.* 13. *lib.* 1. Rota *decis.* 151. *n.* 2. *p.* 2. *rec.*
& cor. Duran. *decis.* 220. *n.* 1. Ita, & eodem modo quando,
2 vt hic est valida, & iusta intrat † Ægidiana, quæ remoto Iuris Canonici obstaculo appellationem ad terminos d. Iuris
ciuilis reduxit, Contard. *in l. vnic. q.* 1. *super Aegidiana*, Paris.
cons. 108. *n.* 13. *lib.* . . . Pacif. de Salu. *inspect.* 4. *cap.* 2. *n.* 49.
san. mem. Greg. XV. *decis.* 491. *n.* 3. Duran. *vbi sup. n.* 2. &
decis. 305. *n.* 10. *par.* 6. *rec.*
3 Non obstant † nullitates ex defectu iurisdictionis A. C. qui
sententiauit, ex quo causa in prima instantia erat in partibus cognoscenda, & Procurator Dominici, & Petri possessorum comparuit in actis citra consensum in iurisdictio-
4 nem, nam cum discussa deinde † fuerit causa vsque ad sententiam, nulla alia in comparitione, & protestatione facta
fori declinatoriæ oppositione dicitur à prima recessum, ita vt
non amplius de defectu iurisdictionis excipi potuerit, Mares.
var. resol. lib. 1. *cap.* 92. Mohed. *decis.* 2. *de Iudic.* Greg. *decis.*
44. *n.* 7. & 8. alijsque in puncto iurisdictionis adducti *in decis.*
300. *n.* 7. *cum seq. p.* 7. *rec.* impress. etiam post Modern. Perus. *de manut. decis.* 643. & *in Vrbeuetana Saluiani* 28. *Ian.*
1638. §. *eo minus coram bon. m. Pirouano.*
5 Iustitia † est patens, quia concurrunt necessaria requisita,
existente, & purificato fideicommisso, ac bonorum identitas. Vnde denegari non potest immissio, Gabr. *cons.* 44. *n.* 2.
& 3. *lib.* 2. Surd. *decis.* 76. *n.* 6. Rota *decis.* 244. *n.* 1. *p.* 7. *rec.*
Quoniam apparet ex lectura testamenti Iacobi, qui decedentibus sine filijs Io. Baptista, & Petro substituit Cincium,
& huic pariter absq; filijs morienti inter alios substituit Præconium, per cuius prædecessum factus est locus fideicommisso ad fauorem Cynthiæ filiæ venientis ex transmissione ad
6 possessionem partis defuncti. Quia licet regula sit, quod † fideicommissum conditionale, nec ad liberos transmittitur si
pendente conditione pater decedat, *l. fin.* §. *sin autem C. de
cad. toll. l. si in personam C. de fid.* DD. *in l. vnic. de ys, qui ante aper. tab.* Giouag. *cons.* 79. *n.* 103. Cyriac. *controu.* 302. *n.* 2.
7 Ab ea tamen † receditur quotiescumq; pro transmissione apparet de voluntate Testatoris expressa, vel vocatio ex coniecturis, & indicijs elicita, vt voluerunt Bald. *in d. l. vnica sub
n.* 5. *cap. nisi occurrentibus*, Fulg. *cons.* 15. *sub n.* 4. Giouag. *eodem cons.* 79. *n.* 105. & alij de magis communi opinione relati à Cyriac. *eadem controu.* 302. *n.* 39. & 49. Rota coram san.
mem. Greg. *decis.* 36. *n.* 2. & *decis.* 551. *n.* 3.
Inter alias autem coniecturas in præsenti adductas illa
8 vrgentissima est, † quòd testator explicitè substituit filios Septimij fratris præmortui tempore conditi testamenti, ex quo
verisimile pariter censeri debet voluisse transmitti fideicommissum ad filios Præconij alterius sui fratris, qui tunc viuebat, si cogitasset eum cum illis præmoriturum ad seruandam
æqualitatem inter æquales in gradu, Ancar. *cons.* 323. *ante
med. vers. Item postquam*, Soccin. sen. *cons.* 92. *n.* 8. *post med. vers.
ad id adduco lib.* 1. Ruin. *cons.* 145. *n.* 6. *vers. & primo quia*, &
n. 7. & *cons.* 170. *num.* 7. *lib.* 2. Menoch. *cons.* 209. *n.* 14. & *seq.*
& *cons.* 610. *num.* 18. & 21. Peregr. *de fid. art.* 31. *n.* 9. Mant.
de coniect. vlt. vol. lib. 11. *tit.* 20. & 25. Bellon. iun. *cons.* 6.
n. 22. *vers.* 3. *conformatur*, & *seq.* Cyriac. *contr.* 302. *num.* 51.
Modern. Lucen. *cons.* 65. *n.* 31. *lib.* 1. Rota in citatis *decis.* 55.
n. 3. & 551. *n.* 5. *coram san. mem. Greg. XV.*
Altera est, quòd ex † Iuris communis dispositione, cum 9
qua Iacobus Testator præsumitur voluisse voluntatem suam
conformare, *l. Gallus* §. 1. & ibi DD. *ff. de liber. & posth.*
Honded. *cons.* 70. *n.* 22. & *seq. lib.* 1. si † ab intestato decesse- 10
rit æqualiter illi successisset Cynthia filia Præconij cum Petro, & Dominico filijs Septimij vti sui ex fratribus nepotes,
§. *cum filius inst. de hæred. quæ ab intest. deferuntur*, Dec. *cons.*
87. *num.* 6. *lib.* 4. Odd. *cons.* 54. *n.* 13. Giouagn. *cons.* 79. *n.* 47.
Fusar. *cons.* 81. *n.* 18. Honded. *loco mox citato n.* 21. Greg. *decis.* 56. *n.* 4. & 5. *repetita in* 2. *part. recent. decis.* 59. & *in Casenat. fideic.* 25. *Ian.* 1659. *coram R. P. D. Celso.*
Accedit pro tertia Coniectura, quòd † Testator vocauit 11
ad successionem Præconium, & fratres, ac filios Septimij assignan. vnicuique quartam partem in stirpes, & non in capita, qui vocandi modus in stirpes valde attenditur ad inducendam transmissionem, Socc. iun. *cons.* 89. *num.* 17. *lib.* 3.
Dec. *cons.* 88. *num.* 71. *lib.* 2. Menoch. *de præsumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 94. *n.* 29. & *cons.* 333. *n.* 23. Noual. *cons.* 1. *n.* 172. & admittit Rota *in decis.* 56. Greg. *n.* 6.
Non obstat, quòd quando vt hic † Testator non respexit 12
ad agnationis conseruationem, vel non est progressus ad
plures gradus substitutionum cæteræ coniecturæ pro transmissione redduntur debiles, & non attenduntur, vt fuit responsum *in Romana fideicommissi de Marianis* 1. *Martij*
1649. *coram Reuerendiss. Tarraconen. sub* §. *Nec dici potest*,
& *in Fauentina bonorum* 27. *Iunij* 1659. §. & *licet*, & *in Hostien. fideicommissi* 10. *Nouembris eiusdem anni* §. *Coniectura vero coram Reuerendiss. Decano*; Nam etsi in præsenti
non censeatur † contemplata agnatio ex hoc præcipuè quod 13
fuit vocata Regulitia soror testatoris, *l. pronunciatio*, §. *familiæ*, *ff. de verb. sign.* Rota *decis.* 118. *n.* 3. *p.* 3. Duran. *decis.* 126.
n. 38. Adest digressus ad plures gradus † substitutionum, vt 14
patet, quia primo loco instituit Io. Baptistam, & Petrum filios, eosque reciprocè substituit, & his absque filijs morientibus, vt euenit substituit Cincium, & post eius obitum pariter
sine liberis quarto loco vocauit Ciridonium, & fratres, ac
Dominicum, & Petrum nepotes ex quo progressu non leuem coniecturam transmissionis induci, censuit Paris. *cons.*
77. *n.* 21. *lib.* 2. Crauett. *cons.* 776. *n.* 11. & plures alij adducti
à Giouag. *in d. cons.* 79. *n.* 49.
Non officit, quòd Præconius fuerit † nomine proprio no- 15
minatus, quod pro contraria transmissionis coniectura ponderata à DD. & à Rota *in dd. Decisionibus Fauentina bonorum*, & *Hostien. fideicommissi coram Reuerendiss. Decano*,
quia non habet locum vbi concurrunt coniecturæ suadentes † Testatorem considerasse transmissionem, ex cuius vo- 16
luntate fit transmissibile id quod de sui natura non est tale,
& è contra *l. vnica C. vt act. & ab hæred.* Bald. *in l. cum pariter in q.* 4. *sub n.* 26. *C. de instit. & subst.* & *in l.* 1. *n.* 10. *C. his
qui ant. apert. tab.* Honded. *d. cons.* 70. *n.* 35. Peregr. *de fid.
d. art.* 31. *num.* 9. Modern. Lucen. *eodem cons.* 65. *n.* 34. & respondit Rota apud Greg. *d. decis.* 56. *n.* 6. *cum duobus seqq.* &
decis. 551. *n.* 4. † facilius enim admittitur transmissio, quam 17
vocatio, Decian. *cons.* 88. *n.* 69. *lib.* 2. Cæphal. *cons.* 16. *n.* 65.
Crau. *cons.* 62. *num.* 10. Giouagn. *in præcitato cons.* 39. *n.* 42.
lib. 1. Buratt. *decis.* 568. *n.* 12.
Identitas † verò bonorum in quibus fuit concessa immis- 18
sio satis etiam probata videtur ex confessione partis aduersæ, quæ illorum possessionem cepit vti subiectorum fideicommisso Iacobi, vt dixit Rota *in decis.* 618. *num.* 13. *part.* 4.
tom. 2. *recent.* & *decis.* 294. *n.* 12. & 13. *coram bon. m. Merlin.*
Et ita decisum esse locum Ægidianæ vtraque parte informante.

R. P. D. CERRO

Postea S. R. E. Cardinali.

Forolivien. Lucri Dotalis.

Veneris 30. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Dos, si Marito constituta fuit ex bonis partem liberis, & partim fideicommissarijs, & maritus simplici-

pliciter eam sumpsit, cum censeatur eam sumpsisse secundum naturam bonorum. Vnde non poterit prętendere quartum dotale super bonis fideicommissarijs. Et vt possit illud prætendere, quid requiratur.

S V M M A R I V M.

1 *Ex bonis datis in dotem, partim in bonis liberis, & partim in bonis fideicommissarijs, lucrum dotale debetur tantum ex bonis liberis.*

2 *Lucrum dotale, quod etiam ex bonis fideicommissarijs datis in dotem, debeatur, opinio ista in tribus tantum casibus intrat.*

3 *Primo casu, quando marito fuit tradita dos mixtim, tam de bonis liberis, quàm de bonis fideicommissarijs, & fuit dictum omnia bona esse libera.*

4 *Secundo casu, quando bona fideicommissaria ex dispositione Testatoris, vel legis possunt dari in dotem.*

5 *Tertio casu, quando expressione bonorum fideicommisso subiectorum stante maritus sibi cauet de dicto quarto dotali.*

7 *Bona fideicommissaria recepta in dotem, absque vlla protestatione censetur illa sumere, iuxta naturam dd. bonorum.*

8 *Et sic sibi praeiudicat quo ad quartum dotale.*

9 *Statutum Foroliuij de lucro dotali* lib. 5. Rubr. 12. super §. 1. *quid disponat, & declaratur, num.* 10.

11 *Statuta sunt interpretanda iuxta iuris communis dispositionem.*

12 *Lucrum dotale debetur fauore mariti.*

13 *Dos ex bonis fideicommissarijs non potest constitui, quando non adest dispositio Testatoris, vel Legis.*

14 *Dos sicut ex fideicommisso regulariter non potest detrahi, ita nec lucrum dotale cessante pacto.*

15 *Statutum recipit interpretationem à iure communi, & eodem modo est interpretandum.*

16 *Dispositionem* Auth. res quæ, C. comm. de legat. *quando non sit locus.*

17 *Dos constituenda est, iuxta qualitatem viri, & num.* 21.

18 *Dos congrua, quando sumus in fideicommissarijs bonis, qualis dicatur.*

19 *Mariti iuxta qualitates, & alias prerogatiuas iuxta solitum solent fateri maiorem dotem, quàm non receperunt.*

D E C I S I O CCIV.

EX dote per Portiam constituta Petro Francisco Corbicco viro partim ex bonis liberis, & partim ex bonis
fideicommissarijs Rota censuit 31. Ianuarij 1659.* lucrum
dotale deberi Corbicco superstiti pro rata tamen bonorum liberorum, & resolutionem confirmandam esse DD.
1 censuerunt † iterùm approbantes auctoritatem Castr. Ceph. & aliorum qui referuntur *in decisione sub §. Etenim*,
2 reiecta contraria sententia Baldi † & sequacium cùm sit recipienda tamen in tribus casibus à nostro diuersis, nempè
3 quando † maritus bona sibi in dotem tradita pro parte subiecta esse fideicommisso, sed omnia libera asseruntur,
quando bona fideicommissaria dari possunt in dotem siue
4 ex † voluntate Testatoris, siue ex quo intret *remedium Auth. res, quæ C. comm. de legat.* & demum quando non
5 obstante † exceptione fideicommissi maritus sibi cauit de lucro mediante pacto expresso, secus autem data in marito
6 prout hic explicita scientia fideicommissi, † & non concurrente facultate constituendi dotem ex fideicommissarijs, ex quo non adest Testatoris permissio nec intrat *Remed. d. Auth.* ac cessante pacto expresso. Hoc enim casu bona, quæ
7 pro parte † sunt fideicommissaria recepta censentur cum suo onere reuersionis ad vocatos, & sic non ex eis, neque
8 ex bonis liberis † lucrum dotale prætendi potest pro rata filiorum, vt ponderatur, & respondetur *in dec. §. Ipsorum tamen cum seqq.*

9 Non obstat, † quòd statutum Foroliuij *lib. 5. membr.* 12. *sub* §. 1. disponat lucrum à viro detrahi posse, dummodò verbis expressis eidem non fuerit renunciatum, quia intelligen-
10 dum est respectu † bonorum liberorum, de quibus ibi loquitur non autem respectu fideicommissariorum, quæ transeunt in maritum cum sua causa, vt in indiuiduo respondit Rota Comitul. *decis. 45. n. 23.*

Nec refert, quòd *in §. final. eiusd. Rubr. addatur ibi addenses, quod vir possit dictum lucrum detrahere de omni re, de qua detrahitur dos veluti de fideicommisso, & de re emphyteutica,*
quia id intelligitur iuxta † dispositionem Iuris, quoties nem- 11
pè, vel ex permissione Testatoris, vel ex *Remed. Auth. res,*
quæ dos constitui potest de bonis fideicommissi tunc enim permissa ex eis dotis constitutione permittitur etiam detra-
ctio † lucri dotalis fauore mariti, vt notat Bald. *in d. Auth.* 12
sub nu. 14. vers. & idem quando bona, Panzirol. *cons. 17. n. 11.* Rota coram Comitul. *dicta decis. 45. num. 25. & 26.* & vbi cessat Testatoris permissio, & non intra *Remedium d. Auth.*
sicut ex fideicommissarijs non potest dos † constitui, ita nec 13
per maritum de fideicommisso optimè conscium super eis,
nec ipsorum ratione lucrum dotale detrahi † potest pacto 14
cessante, vt probant omnes prædictæ auctoritates cum alijs in decisione allegatis; statutum enim recipit interpretationem secundum Ius commune, & eodem modo debemus in-
terpretari, & intelligere Paris. † *cons. 127. num. 21. lib. 1.* Ro- 15
land. *de lucro dotis q. 26. num. 9.* Gregor. *decis. 508. num. 13.* Buratt. *decis. 461. num. 13.*

Nec subsistit, quòd versemur in terminis *d. Auth.* cum in-
tegra possessio † bonorum paternorum ascendens ad scut. 16
5000. circiter necessaria fuerit pro congrua dote per Por-
tiam assignanda attenta † qualitate eius viri, & dotis ab eo 17
propriæ sorori traditæ in scut. 4000. sine ab eius fratre receptis scut. 3000.

Quoniam de iure præsertim existente fideicommisso dos
congrua dicitur quæ commensuratur † legitimæ, *Auth. si* 18
qua mulier C. de Sacros. Eccles. Rota coram Card. Mantic.
decis. 329. num. 6. & vers. Tamen † *magis communiter*, & co- 19
ram Buratto *decis. 844. num. 11.* & licet Maritus ob eius qua-
litate, & facultates, ac iuxta solitum dandi, † & recipiendi 20
dotes ampliorem promeruerit quantitatem, quam sit legitima; nihilominus permitti non debet constitutio integri patrimonij paterni ad euersionem fideicommissi, dum mulier
alteri viro nubere potuit æqualis sibi conditionis, † licet mi- 21
nus qualificato, vt benè respondit Rota *in Romana rescissionis transactionis 24. Maij 1648. & 16. Iunij 1651. cor. Eminentissimo Card. Corrado.* Nihil refragante, quòd Antonia
soror Portiæ eodem modo, & vnico contextu † se dotauerit 22
de integra portione paterna, quia vtraque dotis constitutio censetur facta cum onere fideicommissi, non autem liberè (pro ea tamen rata, quæ legitimam excedit) iuxta Iuris dispositionem. Et ita vtraque, &c.

Decisio ista in hac eadem causa emanata sub die 31. Ianuarij 1659. coram eodem Eminentiss. D. Card. Cerro, & Episcopo Ferrarien. est supra decisio 18. in hac eadem Parte XIII.

R. P. D. A L B E R G A T O

Sacræ Rotæ Decano.

Assisien. Oblationum.

Veneris 30. Aprilis 1660.

A R G V M E N T V M.

Breue laborans defectu intentionis corruit Ius colligendi eleemosynas in aliena Ecclesia est pretio inæstimabile Pontifex non solet præiudicare partibus: Qualis debeat esse recompensatio. Motus proprius, & gratis Pontificis quomodo possint corruere. Facultas impugnandi, & oris aperitio tollit omnem acceptationem, & consensum.

S V M M A R I V M.

1 *Breue laborans defectu intentionis nullius est momenti.*

2 *Ius colligendi eleemosynas in aliena Ecclesia est pretio inæstimabile.*

3 *Pontifex non solet iuribus partium praeiudicare, maximè in quantitate notabilis.*

4 *Recompensatio debet fieri aequalis iuri recompensato.*

5 *Gratia Summ. Pontif. etiam motu proprio emanata non suffragatur cum deficit intentio.*

6 *Motus proprius tollit subreptionem, qua prouenit ab expressione impetrantis, non autem quae prouenit ex re ipsa.*

7 *Subreptio ex reipsa tollit virtutem clausularum etiam amplissimarum.*

8 *Oris apertio, & facultas impugnandi annullat omnem acceptationem, & consensum.*

DECISIO CCV.

Bis resolutum fuit cessionem iuris colligendi eleemosynas, & oblationes in Capella Sanctæ Mariæ de Portiuncula nuncupata factam à Patribus Conuentualibus Sancti Francisci Patribus Minoribus de Obseruantia esse læsiuam reseruato, vt particulariter videatur, An Breue san. mem. Vrbani VIII. suffragetur super quo articulo consulti hodie Domini negatiuè responderunt; Quia ex eodem capite læsionis in quantitate adeò considerabili benè colligitur, quod PP. Conuentualibus inferebatur, & sic constat de defectu intentionis, quod sufficit, vt Breue corruat,
1 † & nullius sit momenti; *cap. Cæterum* 3. *de rescript.* Manent. *decis.*21. *num.*34. Rota *decis.*664. *num.*2. *part.*2. *recent.* Canal. *decis.*612. *num.*20. *ad med. & in Viterbien. seu Meleuitana Commendæ* 15. *Maij* 1656. *coram me sub §. final.*

Quòd autem non intellexerit Pontifex præiudicium deducitur ex qualitate rei, non enim est credibile, quod voluerint dd. Patres Conuentuales pro scutis 2000. quæ reddunt
2 scuta 90. † annua, cedere prædictum Ius colligendi eleemosynas in aliena Ecclesia, quod est pretio inæstimabile, vt per Rotam *in Leodien. Dominiorum* 25. *Iunij* 1647. *coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. Præterea in fine, & in prima decisione huius causæ* 4. *Martij* 1652. *coram me in princip.* Cùm non soleat Pontifex viribus partium, & præcipuè in
3 quantitate, vel qualitate, † adeò considerabili præiudicare, *cap. Cum causam* 36. *de præben.* Rota *in Romana Dotis* 14. *Febr.* 1642. *coram bon. mem. Dunozetto, §. Repugnat etiam;* Maximè, quia ex breui potius deducitur credidisse Pontifi-
4 cem summam pro cessione iuris prædicti solutam † fuisse coæqualem, ibi: *Et vice versa in recompensationem, &c. vt indicant verbum illud recompensatio, Text. in l.* 1. *ff. de compensat.* & verba, *vice versa, importare correspectiuitatem,* Rot. *decis.*601. *num.*27. *part.*5. *recent.*

Non obstat, quòd Breue motu proprio emanauerit contineatque clausulas amplissimas. Quia stante prædicto de-
5 fectu intentionis, gratia non † suffragetur etiam motu proprio emanata, Abb. *in cap. Ad aures* 8. *sub num.*5. *vers. Vnde conclude de rescript.* Ruin. *cons.*116. *sub num.*5. *lib.*1. Rota coram Seraphin. *decis.*398. *num.*1. *& seq. vbi sub num.*5. benè firmatur, quòd motus proprius tollit subreptionem, quæ
6 † prouenit ob expressionem, vel taciturnitatem impetrantis, non autem aliam quæ oritur ex re ipsa, & coram Merlin. *decis.*318. *num.* 3. vbi referuntur concordantes; Prout ex eodem defectu corruit virtus clausularum etiam si sint amplissimæ, & valdè prægnantes, Eugen. *cons.* 1. *num.* 69. *& seqq. lib.*1. Rota coram san. mem. Greg. *decis.* 164. *num.* 9. *decis.*128. *num.*6. *part. recent.*

Nec dicatur, quòd Patres Conuentuales iam acceptaue-
7 rint dictum Breue, proindèque de illius obreptione amplius opponere nequeunt: Tum quia concessa fuit oris apertio, & facultas impugnandi dictum Breue, vndè non obstante taciturnitate, & consensu possunt illi sua iura deducere, & cessat omnis acceptatio, vt in istis terminis dictum fuit *in Vallisoletana Praeminentiarum coram Card. Hieron. Pamphilio*, apud Modern. *de Iur. Abbat. tom.* 3. *decis.*17. §.
8 *Non obstat, quòd Congregatio*, vbi consideratur, † quòd acceptatio, (prout etiam in præsenti) fuit potius obedentialis quàm voluntaria.

Cùm itaque adsit enormissima læsio, & processerit Pontifex per viam compensationis, quæ nullatenus adest, responsum fuit ex defectu intentionis Breue non suffragari, vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Meleuitana Iurispatronatus.

Veneris 30. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Ex distinctione bonorum, & nominatione diuersorum Presbyterorum plura arguuntur beneficia. Plura beneficia simplicia possunt vni conferri, si singula non sufficiunt ad substentationem. Plura etiam beneficia ad vnum Altare possunt institui. Consensus Ordinarij pro acquirendo Iurepatronatus ex longissimi temporis cursu præsumitur perfectus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia plura arguuntur ex distinctione bonorum, & nominatione diuersorum Presbyterorum.*
2 *Ad duo beneficia nominatio facta pluralitatem ostendit.*
3 *Beneficiorum pluralitatem præseferunt prætensiones duorum separatæ, & distinctæ.*
4 *In vno beneficio plures instituere est contra modum à iure prohibitum.*
5 *Beneficia plura ad vnum altare institui possunt, cum non occupent locum spiritualia.*
6 *Beneficium, in quo per alium satisfieri potest incompatibilitatem non causat.*
7 *Et hoc etiam ex sententia* Sac. Congreg. Concil. Tridentini, *& num.*8.
9 *Pro Iurepatronatus acquirendo consensus Ordinarij ex longissimi temporis cursu præsumitur perfectus.*

DECISIO CCVI.

Decisum fuerat die 16. Iunij anni proximi præteriti Petrum Antonium Aldanam esse instituendum ad Iuspatronatus controuersum, & vnicum esse beneficium, non plura, quam decisionem in hac secunda parte hodie DD. reformandam esse dixerunt: Constat enim ex Iuribus nouiter pro parte illorum de Pontremolis exhibitis, quòd Smeralda vxor Antonij Vagnoli in Testamento de anno 1432. condito pro fundatione, & acquisitione Animagij, siue Iurispatronatus quædam bona sita in loco de Baida assignauit Altari, siue Capellæ sub inuocatione B. Annuntiatæ de anno 1419. cum Ordinarij licentia in Meleuitana Ecclesia constructæ cum promissione eadem bona assignandi nominando prima vice in rectorem Nicolaum de Bodino, cum onere ei, alijsque Presbyteris à suo hærede præsentandis binas Missas singulis hebdomadis solemniter celebrandi, & pro alio similiter animagio, siue Iurepatronatus alia bona posita in Insula Gauditij in loco nuncupato Cortinerrin tradidit, & assignauit cum onere pariter Presbyteris ex dicta Insula vno, & alio ex Meliten. nominan. bis in hebdomodam sacrum celebrandi, ex quibus nomen assumpsit vtrumque beneficium de Baida videlicet, & Cortinerrin, quemadmodum in executionem huiusmodi dispositionis Testatricis fuerunt à prædicto Antonio viro, & hærede nominati Presbyteri; Vnde ex hac † bonorum distinctione cum reseruatione in quolibet Iurepatronatus, ac nominatione diuersorum Presbyterorum optimè arguitur mens Testatoris fundandi plura beneficia 1
non vnicum, in quo prædicta verificari non possunt, *ad Text. in l. fin. propè fin. ff. ad Trebell.* Grat. *cons.*109. *num.*29. *lib.*2. Cæph. *cons.*306. *num.*46. Surd. *decis.*210. *num.*9.

Idque euidentius desumi visum fuit tum ex obseruantia subsecuta mediantibus pluribus præsentationibus, dum casus vacationum euenit effectum sortitis per Institutionem, & † possessionem à nominatis captam, de quibus in 2
*Summ. illorum de Pontremolis num.*3. *& seqq.* quæ tamquam factæ vti ad duo beneficia absque dubio illorum pluralitatem ostendunt, Rot. *decis.*79. *num.* 9. *& seq. part.* 4. *tom.* 2. *& decis.*50. *num.*2. *ad fin. cum seq. part.*7. *recent.* tum ex Breue per san. m. Vrban. VIII. concesso Honorato Grech. super litis Restauratione, & pluralitatis beneficiorum iustificatione, *dicto Summario num.*4. Necnon prætensione ipsius Aldanæ, & precibus deindè ab eodem porrectis Ordinario pro obtinenda Institutione, in quibus Beneficia esse plura asseritur, & tandem ex sententia per eundem Ordinarium desuper prolata, in qua declaratur ad illud de Cortinerrin esse Instituen. Aldanam, & in alio de Baida Marcellum Attardum, in cuius viribus fuit postea subrogatus Saluator Pontremolus, quæ omnia, † & præsertim separatæ, & distinctæ prætensiones proculdubio præseferunt pluralitatem beneficiorum ex 3
præcitat. & facit *Text. in cap. pluralis de reg. iur. cap.* 15. *cui §. si verò de præb. in* 6. Mandos. *ad reg.* 3. *Cancell. quæst.* 3. *num.*2. Rot. coram Greg. *decis.*479. *num.*1. non aliàs † contra modum à iure prohibitum plures in vno beneficio instituentur, *cap. Maioribus de præbendis*, Lambert. *de Iurepatronatus art.*17. *quæst.*7. *princ. part.*1. *num.*2. *& art.*6. *quæst.*3. *princ.* 2. *part. eodem lib.*2. *num.*2. 4

Non obstat, quòd hæc beneficia aliquando vnico tantùm Presbytero fuerint collata, quia cum sint simplicia † personalem residentiam non requirentia possunt vni conferri etiam absque dispensatione, vbi illorum alterum non est sufficiens ad congruam Beneficiati sustentationem ad for- 5

mam

nam S. Conc. Trident. *sess.* 24. *cap.* 17. *de reform.* quod comprehendere etiam Beneficia de Iurepatronatus, tradit
8 Garz. *de benef. part.* 11. *cap.* 5. §. 3. *num.* 280. & cum † spiritualia locum non occupent, ideò plures beneficia possunt ad vnum Altare institui, vt censuit Rot. *in Hipporegien. Capellæ S. Martini* 22. *Maij* 1609. *coram Pen.* relata per Lotther. *de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 2. *num.* 46.

Nec releuat, quòd ex lege fundationis Presbyteri teneantur Missam celebrare, ideòque non possint beneficia absque dispensatione vni conferri, quia non apparent grauati, vt hoc onus per se ipsos adimpleant, sed æquè benè potest per
7 † substitutum satisfieri ideò Collegio incompatibilitatem non causat, Lap. *alleg.* 35. *num.* 3. & 117. *sub num.* 2. *vers. Nec obstat*, Gonzal. *super reg.* 8. *glos.* 5. *num.* 74. & *seq.* Lotther. *de re benef. lib.* 3. *quæst.* 27. *num.* 12. & vti veriorem
8 † sententiam amplexa fuit Sacr. Congregat. Eminentissimorum DD. Cardinalium Sac. Conc. interpretum, sicuti articulo maturè discusso sæpè, respondit Rota, & signanter *in Regien. beneficij* 9. *Decembris* 1639. *coram bon. mem. Bichio* §. *Non item*, & coram bon. mem. Merlin. *decis.* 825. *per tot. inter eius impressas*.

Nec refert, quòd in erectione Beneficij Cortinerrin.
9 non constet de positiuo consensu Ordinarij † requisito ad finem acquirendi Iuspatronatus, *cap. Nobis de Iurepatronatus, cap. verò de consecrat. distinct.* 1. *Authen. de . . . . per illud col.* 1. Rot. apud Cocc. *decis.* 106. *num.* 1. nam ob tam longissimi temporis cursum præsumitur consensus, Archidiacon. *in cap. Nemo de consec. distinct.* 1. Roman. *sing.* 325. Decius *cons.* 173. *num.* 1. Rot. coram Card. Millin. *decis.* 105. *num.* 4. Caual. *decis.* 265. *num.* 5. & *dicta decis.* 106. *n.* 11. coram bon. mem. Coccin. & *in rec. decis.* 707. *n.* 1. *p.* 1.

Data igitur pluralitate Beneficiorum, & prælectione Attardi ad illud de Baiada Petrus Antonius Aldana verò in eo de Cortinerrin. adhoc solummodò venit instituen. prout DD. concluserunt, vtraque, &c.

☞ *Decisio ista emanata in hac tantum causa sub die* 16. *Iunij præteriti* 1659. *coram eodem Reuerendiss. P. D. Beuilaqua, est supra decisio* 97.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Meleuitana Habitus.

Veneris 30. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Ad tollendos inutiles sumptus, & litium vexationes inter partes Remissoria non conceditur, cum materia est inuerisimilis, & irreleuans. Quid sit Notabilitas: Quis Ciuis honoratus. An sit necesse, vt Vir Nobilis exercuerit officia Ciuitatis. Religio Meleuitana, quam Nobilitatem requirat pro habitu suscipiendo. Quæ sit Nobilitas Generosa, & an talis debeat esse pro dicto habitu Religionis.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non conceditur cum materia est inuerisimilis.*
2 *Nobilitas est qualitas à parentum sanguine deriuata, per quam Nobiles vltra plebeios excipiuntur.*
3 *Ciuis honoratus est, qui opus seruile non facit, & Militaribus priuilegijs gaudet.*
4 *Vir nobilis adhoc, vt talis sit non est necesse, vt officia Ciuitatis exerceat.*
5 *Religio Meleuitana non requirit pro habitu suscipiendo, vt probetur Nobilitas ab immemorabili, sed solum ab Auis.*
6 *Nobilitas generosa est, quæ prouenit ex quatuor lateribus Patris, & Matris, Aui paterni, & materni.*
7 *Nobilitas generosa, quæ sufficiat ad susceptionem habitus Meleuitani.*
8 *Articulorum differentia, quando non est releuans Remissoria concedi non debet, & num.* 9.

DECISIO CCVII.

☞ DEnegata iterùm fuit persistendo in decisis sub die 16. Ianuarij proximè præteriti, * Remissoria S. Religioni, quia materia in Articulis ab ipsa exhibitis contenta, est imaginaria, † inuerisimilis, & prorsus irreleuans, in 1
quibus terminis ad tollendos inutiles partium sumptus, & venerationes non conceditur Remissoria, Speculat. *de probat.* §. *Nunc dicendum num.* 1. Rota san. mem. Gregor. *decis.* 414. *num.* 3. & consideratum fuit *in decis.* 252. *num.* 6. *part.* 7. *recent.* & *in Cæsaraugustana Fundationis Conuentus* 17. *Martij* 1659. *coram R. P. D. meo Verospio in princ.*

Nam etiamsi verè subsisteret, quòd in Regno Valentiæ reperiretur Articulata differentia inter Ciues *dell'Immemorabile conquista*, & Ciues honoratos; Nihilominus irreleuantia est euidens, quia nobilitas Felicis respectu Hieronymi Aui Materni, & Isabellæ Auiæ Paternæ remanet, abunde iustificata ex depositionibus Testium in partibus, & in Curia examinatorum, qui dicunt Viros Familiarum Alberolę, & Audinet fuisse, & esse hidalgos notorios Sanguine, nomine, & Insignijs semperque splendidè, & honrificè more nobilium vixisse, & de hoc adesse publicam vocem, & famam, cum nobilitas † sit qualitas, seu dignitas à claro Parentum 2
Sanguine deriuata, & in eorum liberos propagata, per quam nobiles vltra vulgares homines, & plebeios honorantur, & excipiuntur, vt per Ottalor. *de nobilit. cap.* 4. Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 26. *num.* 3. 7. & 38. Sesse *decis. Aragon. prima n.* 3. & alij relati per Giurbam *ad consuet. Messan. cap.* 1. *glos.* 7. *p.* 1. *n.* 49. Rota *in Placentina Administrationis ad habitum decis.* 88. *n.* 4. & *seqq. p.* 8. *recent.*

Proindeque in specie non releuat sextus Articulus, in quo dicitur prædictas Familias Audinet, & Alberola earumque Auos, & Proauos fuisse Ciues honoratos, & tamquam tales officia Ciuitatis exercuisse: Tum quia Ciuis † hono- 3
ratus in his terminis non est quilibet plebeius, & vilis, sed ille solùm, qui nunquam aliquod opus seruile fecit, & cum splendore vixit, & vti talis priuilegijs Militaribus gaudet, vt expressè dispositum est *in lege Regni Valentiæ* 25. *rub. solut. matr.* & probat Hieronym. de Leon. *decis.* 39. *num.* 8. & 9. *lib.* 1. & *ex priuilegio Regis Alphonsi decis.* 31. *n.* 12. *eodem lib.* Nec ad hunc † effectum necesse est, quod officia Ciuita- 4
tis exercuerit, vt idem Leon. *decis.* 9. *num.* 191. *lib.* 3. *vbi num.* 84. 192. & *seqq.* Firmat descendentes à dictis Ciuibus honoratis tractus temporis acquirere, & habere veram nobilitatem Sanguinis, & ad Religiones Militares admitti. Tum etiam quia hæc qualitas Ciuis honorati à nonnullis testibus expressa non excludit nobilitatem Sanguinis dd. Familiarum ab alijs testibus per Commissarios, & in Curia examinatis comprobatam dum ex illorum depositione colligitur Viros dd. Familiarum semper honorificè, & cum splendore vixisse, & communiter fuisse reputatos hidalgos notorios, *e di antichità conosciuta*, vt supra, quibus addunt Familiam Alberolam in descendere ab Infanzonibus Aragoniæ, quæ † probatio sufficiens est licet ab Immemorabali non 5
probetur nobilitas, quia S. Religio illam non exigit nisi vsque ad Auos, Rota coram Buratt. *decis.* 357. *num.* 3. & *decis.* 492. *num.* 17. & *seqq. part.* 1. *recent.*

Nec dicatur, quòd in hac Religione requiratur nobilitas generosa *tit. de recept. Fratrum cap.* 37. qualis non concurrit in descendentibus à Ciuibus honoratis: Tum quia contrarium tradit Hier. Leo *dicta decis.* 9. *lib.* 3. Tum etiam quia 6
nobilitas † generosa in proprijs terminis Religionis est illa, quæ prouenit ex quatuor lateribus Patris, videlicet, & Matris, Auiæ Paternæ, & Aui Materni, vt ex ijsdem Statutis Religionis, declarat Rot. coram Duran. *decis.* 294. *num.* 8. quæ in illis duobus lateribus controuersis benè comprobata fuit à Felice ex prædictis Testibus deponentibus seniores Familiæ Alberolæ, & Audinet fuisse nobiles, & hidalgos, & communiter fuisse pro talibus reputatos gauisosque fuisse, & gaudere priuilegijs Militaribus, quibus gaudent nobiles, quibus cum alijs supradictis probata remanet nobilitas † generosa, & qualis ad susceptionem huius habitus re- 7
quiritur, vt in terminis Rot. *post secundum volum. cons. Farinac. decis.* 294. *num.* 9. & 10. *coram Duran.* vbi plures concordantes referuntur, & *in Interamnen. Habitus* 20. *Febr.* 1641. *coram Reuerendiss. Tarraconen.*

Cùm itaque Articulata † differentia inter descendentes à 8
Ciuibus honoratis, & alios Regni Valentiæ, vel non subsistat, *ex dicta decis. Leon.* 9. *lib.* 3. ex Historijs Regni Priuilegio Regis, & ex eo, quod 37. Testes per commissarios examinati sine ipsius citatione nihil de hac differentia deponunt, vt considerat Afflict. *decis.* 137. *n.* 4. Rot. cor. Veral. *decis.* 63. *part.* 3. & *in recent. part.* 8. *decis.* 76. *n.* 4. vel semper
† irreleuans appareat ex prædictis Remissoria concedi non 9
debuit, Grat. *discept.* 803. *n.* 5. Rot. *dec.* 316. *p.* 6. *rec.* & alijs rela-

relatis *in Tullen. Matrimonij 12. Ianuarij 1654. coram me §. Hoc autem in fine*. Et ita vtraque, &c.

Impressa est Decisio ista emanata in hac causa 19. Ianuarij 1660. coram eodem Reuerendissimo P. D. Albergato est supra decisio 152.

R. P. D. T A I A.

Bononien. quintæ partis fructuum.

Veneris 30. Aprilis 1660.

A R G V M E N T V M.

Quintam partem fructuum ex redditibus Prædiorum de quibus agitur debitam esse resoluitur, nec obstare cessionem vltra concurrentem quantitatem pretij factam, cùm eadem auctoritate Apostolica approbata ex causa transactionis sustineatur.

S V M M A R I V M.

1 *Instrumentum in foro dicitur probatio probata.*
2 *Instremento publico stante alia priuilegia, & elogia vsque ad illud* noli me tangere *prætermittuntur.*
3 *Cessionario plus exigente à cesso quàm soluerit cedenti, cessio nisi vsque ad concurrentem quantitatem pretij simulata, & inualida præsumitur.*
4 *Cessio cum auctoritate Apostolica in vtilitatem Ecclesiæ, & de Iure ex causa transactionis facta impugnari non valet.*
5 *Approbatio illius contra quem est cessio, non declamantis, licet non expressè consentientis validitatem cessionis supponit.*
6 *Instrumentum Oeconomia Bonorum cum redditione rationum, & fructuum solutione ab Oeconomo facta quantitatem bonorum iustificat.*
7 *Solutionem magnæ summæ nisi ex fructibus percepturis fieri non est verisimile.*
8 *Testes eandem quantitatem testificantes in materia liquidationis fructuum plenè probant.*
9 *Liquidatio fructuum vti difficilis probationis à solito, & per coniecturas probatur, Testesque ad hunc effectum etiam singulares admittuntur.*
10 *Liquidatio de præsenti facta, & inter easdem partes concludentissimè probat.*
11 *Solutio, & computatio certæ partis nisi deductis oneribus, aut grauaminibus fieri non debet.*

D E C I S I O CCVIII.

OBligato ex Transactione 8. Maij 1645. Com. Cambise quolibet anno tradere P. D. Virginio Deodato quintam partem fructuum, translataque noua Transactione à Sede Apostolica approbata 25. Octobris 1656. credito in Com. Æmilium cum approbatione Com. Cambisis 11. Ianuarij 1657. agente, & instante Com. Æmilio propositum est Dubium, Ao, & quæ summa debeatur, & DD. responderunt deberi summam infrascriptam, vt infra.

Quandoquidem an deberetur aliqua summa, dubitan-
1 dum non fuit propter Instrumenta, † & Instrumentum iam
dicitur in foro probatio probata, Rota Senen. apud Mart. Med. *decis. 20. n. 7.* & passim alibi, & Rota *decis. 540. n. 4. & decis. 567. num. 3.* Rota coram Buratt. & post alia recentiùs *decis. 194. num. 1. & decis. 222. num. 1. part. 8. recent.* vt
2 alia priuilegia, & † elogia prætermittamus vsque ad illud
noli me tangere, Bald. apud Tiraquell. *de retract. lignag. §. 2. glos. 1. num. 20. & seq.* præcipuè *num. 22. in fin.* & Gait. *de cred. cap. 3. num. 35.*

Neque valuit exceptio ex facto, quòd Com. Æmilius
3 Cessionarius ex cessione P. D. Virgilij Deodati cedentis lon-
gè plus exigat à Com. Cambise cesso, quam soluerit cedenti, & de iure præsumatur simulata, & sit inualida, nisi vsque ad concurrentem quantitatem pretij, ad Anastasij, & Iustiniani Constitutiones, *l. penult. & vlt. C. mand.*

Quia pariter ex facto est obseruatum, iustam, plenam-
4 que fuisse † transactionem, & cessionem, & cum auctoritate
Apostolica in euidentem PP. Canonicorum Regularium, & Ecclesiæ vtilitatem, & de Iure talem cessionem factam ex causa transactionis valere, Gabr. *de act. conclus. 5. num. 27.* præter alia generalia, & maximè distinctionem actionis indubitatæ, & dubitatæ, in qua non habent locum dictæ Constitutiones apud Gabr. *d. conclus. 5. num. 51.* cum alijs apud Oleam *de cess. Iur. tit. 6. quæst. 10. num. 51.*

Et sufficeret supradicta † approbatio Com. Cambisis con- 5
tra quem est cessio etiam non reclamantis, licet non expressè consentientis, Gabr. *d. conclus. 5. num. 30. & 31.*

Porrò quæ summa debeatur duo consideranda sunt, vt ad duo pertinet, nempè proposita Com. Æmilij, & apposita Com. Cambisis.

Et ad proposita Com. Æmilij dixerunt quintam partem fructuum deberi ex redditibus Prædiorum existentium in communibus S. Georgij Gherghenzani, & Butrij ascen-
dentibus annuatim ad lib. 4350. & probatur ex † Instru- 6
mento Oeconomiæ dd. bonorum cum subsequuta redditione rationum, & fructuum solutione facta ab Oeconomo, vnde probata remanet eorum quantitas, maximè quod Oeconomia, & gubernatio conuenta erat quadam locatione, & conductione pro certa summa soluenda de fructibus, & vlteriora diuidenda inter Oeconomum Mo-
nasterium, & Dominum, nec est † verisimile quem- 7
quam tantam summam soluere, nisi ex fructibus percepturis, inquit Rota *decis. 623. num. 5. part. 7. & decis. 139. num. 4. vers. nec obstat part. 8.* & concludentius hic ex fructibus vltra perceptis, & diuisa vlteriore summa, nec non
ex † Testibus eandem quantitatem testificantibus, qui te- 8
stes plenè probant in materia † liquidationis fructuum, quæ 9
est difficilis probationis, & quæ probatur à solito, & per coniecturas, & admittuntur etiam Testes singulares, ad trad. à Rota coram Buratt. *decis. 1731. num. 5. 6. & 7.* & coram bon. mem. Bichio *in Calagurritana Beneficij 2. Decembris 1652. §. vt constat*, & demum ex liquidatione iam facta à Com. Æmilio occasionem immissionis obtentæ in pos-
sessionem medietatis eorundem bonorum, quæ † liquida- 10
tio cum fuerit facta de præsenti tempore, & inter easdem partes concludentissimè comprobat, & conuincit notat *in cap. clausam 11. de Testib.*

Insuper eandem quintam deberi ex redditibus bonorum existentium in communi Montis fendentis, & Montanearum constituentibus quolibet anno lib. 800. secundum Testes ex supra allegatis.

Tandem deberi quotam fructuum Iurisdictionis Comitatus Plani, qui erat valoris lib. 12. mil. ex Instrumento emptionis *in Summ. num. 10.* quos ascendere ad lib. 360. asserebat Com. Æmilius, eos computando ad rationem trium pro centenario, & anno, sed Domini æstimarunt ad rationem duorum cum dimidio, vt sæpè censuit Rot. *decis. 94. num. 57. part. 7. recent.*

Et tali computatione facta fructus dicti Comitatus sunt lib. 300. & cum lib. 800. Montis fendentis, & Montanearum, & lib. 4350. S. Georgij Gherghenzani, & Butrij sunt annuæ libræ 5450. quæ computatæ à 31. Martij 1645. quando Com. Cambises fuit adeptus possessionem bonorum vsque ad annum 1669. ascendunt ad lib. 81750. vt apparet ex calculo, deductis deducendis, vt infra.

Ad opposita verò Com. Cambisis, quòd prout † compu- 11
tatio d. quintæ partis non sit facienda, nisi deductis oneribus, aut grauaminibus, & quod adsint plura grauamina, & onera relata *in Summario ipsius num. 6.* Com. Æmilius licet ad aliqua replicet non iustificari, neque verificari eorum solutionem, ne diutiùs retardetur relaxatio mandati pro summa liquida, saluis interim iuribus suis illæsi, & in quantum admisit, adeòque de prædictis lib. 81750. dixerunt Domini esse faciendas infrascriptas deductiones, quarum prima est debiti annuarum lib. 1010. pro legatis, & debitis hæreditarijs q. Pirri, quod si fuerit solutum 15. annis sunt lib. 15100. secunda est pariter elterius lib. 4000. pro alimentis præstitis Com. Æmilio quinque annis. Tertia est lib. 4070. pro ipsius fructibus biennij 1658. & 1659. quas habuit ipse Comes Æmilius bonorum S. Georgij, & quæ obtinuit immissionem, quibus deductis remanet summa lib. 58580. cuius quinta pars est 11716. ex qua facta demum postrema deductione lib. 1000. eidem solutarum de mandato A.C. in causam declarandam remanet dicta quinta hactenus controuersa, & nunc liquidata lib. 10716. pro qua Domini dixerunt relaxandum esse mandatum vtraque parte informante, &c.

R. P. D.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Legati.

Lunæ 5. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Testatore liberante fratrem à promissione in concordia facta, addita ei libera facultate relinquendi domum cui placuerit absque alicuius pœna incursu, filij substituti eandem petere non valent, sed Patris dispositionem cui placuit ita testando de domo aliter disponere, acceptare tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Domus ei à quo data fuit prælegata, sub fideicommisso ad fauorem descendentium ordinato non cadit.*

2 *Hæres, & legatarius idem esse non potest.*

3 *Legatario hærede instituto corruit legatum, & in fideicommisso hæreditatis restituendæ venit.*

4 *Conclusio hæredes à seipsis legari non posse non recipitur, quando ijdem hæredes onere fideicommissi grauati sunt, & datus est substitutus cui hæreditatem restituere tenentur.*

5 *Lex mentem disponentis intuendo facit, vt ille cui prælegauit totum habeat, & ad restitutionem non tenentur.*

6 *Testator sub vnica periodo legando colubrum argenteum, & domum controuersam, vtrumque legatum liberè, & absque onere restituendi reliquisse præsumitur.*

7 *Copula, & præcedentia coniungit, & repetit.*

8 *Interpretatio voluntatis Testatoris ad euitandam inutilitatem circa prælegatum oriundam ea videtur, quòd domum ab alijs bonis separatam prælegatarius absque onere restitutionis retinere posset.*

9 *Dispositio restitutioni repugnat, & facultas de vinea pro libito disponendi Testatorem eam ab vniuerso corpore suæ hæreditatis excipere voluisse præsupponit.*

10 *Iuri filijs in concordia quæsito pater in præiudicium eorum contrauenire non potest.*

11 *Promissio quando non loquitur simpliciter de filijs, sed de filijs hæredibus, ad effectum immissionis hæredes esse non sufficit.*

12 *Expressio nominis hæredis in principio adiecto postea nomine proprio filij facit, vt non admittatur hæres nisi sit descendens, nec descendens nisi sit quoque hæres.*

13 *Instituti in legitima pro legatarijs habentur.*

14 *Hæredes de mente Transigentium de hæredibus sanguinis descendentes ex facto comprehendentibus intelligi debent.*

15 *Conditio*, si sine hærede, *de liberis est intelligenda.*

16 *Verba*, d'altri suoi heredi, e successori, *in contractu qui sui natura transit ad hæredes quoscunque secundum propriam eius significationem includunt, nec ad hæredes sanguinis restringuntur.*

17 *Filij substituti, stante libera dispositione à Patre relicta, immissionem petere non valent, sed Patris dispositionem cui placuit de domo testando aliter disponere, acceptare tenentur.*

DECISIO CCIX.

IN concordia ad dirimendam litem inita Fabius dimisit Vineam Ludouico Fratri, & è contra Ludouicus donauit Fabio, eiusque hæredibus Domum hic Romæ positam cum promissione in casu obitus sine filijs relinquendi eidem Fabio, vel suo hæredi nuncupato Iacobo Antonio filio naturali, tunc anniculo Vineam sibi, vt supra dimissam, decessit primo Fabius, qui in Testamento condito instituit Ludouicum, & in eius defectu Faustinam Sororem, quibus substituit Monasterium Sancti Syluestri cum onere restituendi hæreditatem vni, vel pluribus filijs legitimis, & naturalibus d. Iacobi Antonij, & Angeli fratris in legitima à se institutorum, deindè obijt Ludouicus sine filijs instituta Quintilia Vxore contra quam petentibus Iacobo Antonio, & filijs immissionem in Domo, & Vinea prædictis Domini in vtraque denegationem responderunt; Moti quoad † Domum ex eo, quòd Fabius, cui fuerat à Ludouico donata illam ei prælegauit; Ideò non cadit sub fideicommisso per eundem Fabium ordinato ad fauorem filiorum Ioannis Iacobi, & Angeli, *l. si Titius ex parte 93. ff. de legat.* 3. Paris. *cons.* 29. *num.* 12. *lib.* 1. Soccin. iun. *cons.* 89. *num.* 22. *lib.* 4. Rota coram Buratt. *dec.* 168. *num.* 1. 1

Nec dicatur, quòd Ludouicus fuerit etiam institutus hæres vniuersalis in proprietate, & vsufructu per illa verba: *Instituisco herede vniuersale, & vsufruttuario il detto Signor Lodouico mio fratello*, at cum quis non possit esse hæres, & † Legatarius, & sic sibi ipsi legari, contra Text. *in l. planè* 34. *§. si duobus, & l. legatum* 119. *§. hæredi, ff. de legat.* 1. Peregrin. *de fideicomm. art.* 7. *num.* 1. Rota *dec.* 421. *num.* 30. *par.* 5. *recent.* Corruit † legatum, & venit in fideicommisso hæreditatis restituen. *d. l. planè*, Corn. *cons.* 91. *num.* 2. *lib.* 1. *&* 105. *n.* 4. *lib.* 4. Ruin. *cons.* 130. *sub num.* 10. *lib.* 10. Dec. *respons.* 41. *num.* 231. *lib.* 1. *& cons.* 92. *num.* 12. *lib.* 5. Menoch. *cons.* 484. *num.* 11. Soccin. iun. *cons.* 89. *num.* 4. *lib.* 4. Cyriac. *controuer.* 204. *num.* 110. *cum duob. seqq.* quia quicquid sit, an prædicta verba importent institutionem in solo vsufructu, vt contendebant Informantes pro Quintilia. † Conclusio, quòd in eadem persona respectu eiusdem rei debitum, & Creditum consistere nequeat, & hæredibus à seipsis legari non possit ad effectum retentionis prælegati non recipitur, quando ijdem hæredes reperiuntur grauati onere fideicommissi, & datus est substitutus cui tenentur hæreditatem restituere, vt in proposito casu, in quo Ludouico, & Faustinæ decedentibus fuit vocatum Monasterium, & huic simile onus iniunctum ad fauorem filiorum Ioannis Iacobi, & Angeli vbi, & ad ætatem 20. annorum peruenissent, tunc enim eueniente casu restitutionis legata sibi relicta vti perceptiones deducuntur, *l. acceptis* 92. *ff. ad l. falcid. l. in fideicommissis* 3. *§. cum Pollidius, ff. de vsur. d. l. planè, & §. si duobus de legat.* 1. Dec. *cons.* 80. *sub num.* 4. *vers. non obstat*, Honded. *cons.* 63. *num.* 24. *&* 25. *lib.* 21. Peregrin. *de fideicomm. eod. ar.* 7. *num.* 16. *&* 20. Menoch. *de præsumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 194. *num.* 34. Fusar. *de substit. qu.* 650. *num.* 9. 2 3 4

Vlteriùs ex dispositis in testamento, vel saltem ex coniecturis elicitur contraria voluntas Testatoris, à quo totaliter dependet materia restitutionis prælegatum non venit in restitutione fideicommissi, nam lex mentem † disponentis intuendo facit, vt ille cui prælegauit totum habeat, & restitutioni minimè subiacet, ad Text. *in l. cum vinum* 16. *vbi omnes, C. de fideicomm.* Syluan. *cons.* 49. *num.* 24. Soccin. iun. *d. cons.* 86. *num.* 8. Honded. *in cit. cons.* 71. *num.* 2. *&* 31. *lib.* 1. *&* 62. *num.* 19. *lib.* 2. Surd. *cons.* 253. *num.* 6. Menoch. *cons.* 86. *num.* 18. Peregrin. *de fideicomm. loco supra citato num.* 21. *&* 46. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 7. *num.* 7. Cyriac. *d. controuer.* 204. *num.* 30. Buratt. *d. dec.* 168. *num.* 10. *&* 25. 5

In proposito autem vna coniectura adducebatur ex eo, quia Testator vnica petitione, & verborum structura reliquit Lodouico Colubrum argenteum cum suo Cuttumio, & controuersam Domum, ibi, *vn Baccile d'argento con il suo Boccale, & vna Casa*. Cùmque verisimile non sit, † quòd Testator legauerit huiusmodi argentea cum onere restituendi ita censendum est, nec voluisse sub eo Domum comprehendi, sed vtrunque legatum fuisse seclusum; & liberè relictum, ad tradit. per Paris. *d. cons.* 79. *num.* 10. *&* 11. *lib.* 2. Aret. *cons.* 152. Soccin. iun. *cons.* 107. *num.* 48. *lib.* 3. Dec. *cons.* 80. *sub num.* 4. *vers.* 2. *respondetur*, Menoch. *d. cons.* 86. *nu.* 93. iuncta præsertim † copula, *&*, quæ coniungit, & repetit præcedentia, *l. seia, §. Caio*, vbi Bart. *de fund. instruct.* Buratt. *in alleg. dec.* 168. *num.* 10. 6 7

Altera verò insurgit, quia data comprehensione prælegati in fideicommissaria substitutione frustrarorium, & inutile prorsus fuisset Ludouico, qui aliud commodum non consequebatur, quàm vsumfructum vita sua durante, & tamen in Instrumento concordiæ illum per dictum tempus reseruauit, ad quàm igitur † inutilitatem euitan. vt dispositio continens prælegatum operetur effectum suum congrua interpretatio voluntatis Testatoris ea videtur, quòd intellexerit Domum ab alijs bonis separati, eamque prælegatarius posset absque onere restitutionis retinere, *d. l. Titia* 35. *§.* 1. *ff. de legat.* 2. & latè probat Peregr. *de fideicom. d. ar.* 7. *num.* 16. *cum seqq.* 8

Respectu autem Vineæ ratio denegandi Immissionem fuit, quia Fabius Testator tribuit Ludouico facultatem ad libitum de ea disponendi non obstante promissione facta in transactione. Hoc enim quod disponere possit † repugnat restitutioni, & colligitur de intentione d. Testatoris fuisse 9

eam

eam excipere ab vniuerso corpore suæ hæreditatis, prout concludunt Sanch. *in l. heredes mei 57. §. cum ita par. 5. num. 49. ff. ad Senat. Consult. Trebell.* Paris. *cons. 69. num. 15. lib. 2.* Ioannes de Monte Sperello *cons.* 88. *num.* 1. Peregr. *de fideicommiss. dict. art. 7. sub num. 14.* Menoch. *dict. præsumpt.* 294. *num.* 119. *lib.* 4. Fusar. *in pracit. qu.* 650. *num.* 45. *& per eum congest.*

Quibus non refragatur, quòd in concordia fuerunt principaliter contemplati filij Fabij, illisque soper vinea Ius irre-
10 uocabile quæsitum, itaot † in eorum præiudicium non licuit d. Fabio Patri in suo testameoto Ludouicum ab obligatione de illam ipsis relinquendo absoluere, & facultatem ad libitum disponendo dare, *l. fideicommissa, §. interdum de legat.* 3. Bernard. *cons.* 176. *num.* 5. *lib.* 3. *par.* 1. Franch. *dec.* 205. *num.* 5. Gratian. *discept. forens. cap.* 924. *num.* 32. 33. & 45. quia pro responsione aduerterunt Domini, quòd
11 promissio † oon loquitur simpliciter de filijs, sed de filijs hæredibus. Ideò ad effectum immissionis non sufficit, quod sint hæredes, vt tradit Bart. *in l. vt Iusiuran. 7. §. si liberi n. 4. ff. de oper. liber. & l. ex facto, §. vlt. vers. & vbi etiam,* Castrens. *sub nu. 4. in fin. vers. sed si ponatur, ff. de liber. & posthum.* Bald. *cons.* 455. *num.* 1. *lib.* 3. Crauett. *cons.* 131. *num.* 8. Rota *in recent. dec.* 663. *num.* 17. & 18. *par.* 1. *in Senogallien. fideicommissi 6. February 1654. in princ. coram Reuerendissimo D. meo De-*
12 *cano*, & multò magis † quia expressum prius fuit nomine hæredis, & deindè adiectum nomine proprio filij, ibi, *ò suo herede chiamato Iacomo Antonio*, quo casu præcedit genus, & subsequitur species, omnes conueniunt necessarium etiam concursum vtriusque qualitatis, adeòut non admittatur hætes nisi sit de descendentibus, nec descendens nisi sit quoque hæres, *l. cum ita datur 93. §. Ex his verbis*, & ibi gloss. *in verb. heredi de condit. & demonstrat.* Rot. coram Cardin. Maotic. *dec.* 19. *num.* 4. *& in dicta Senogallien. fideicommiss. §. dixerunt autem*, tantùm autem abest, quòd Iacobus Aotonius, & Angelus immissionem petentes ostendant se esse Fabij hæredes, quòd imò ex Testamento desu-
13 mitur oppositum, dum leguntur instituti † in legitima, quòd facit haberi illos pro Legatarijs, *l. ex facto 35. ff. de hered. institut. l. quoties, C. eod.* Franc. *dec.* 1. *num.* 20. & *dec.* 293. *num.* 3. Rota coram Cardin. Caual. *dec.* 177. *num.* 4. san. mem. Greg. XV. *dec.* 495. *num.* 3. & *in recent. dec.* 646. *num.* 7. *par.* 4. Gratian. *discept. forens. cap.* 771. *num.* 16.

14 Non subsistit obiectum, quòd † de mente Transigentium hæredes intelligi deberent de hæredibus sanguinis comprehendentibus, solùm descendentes ex facto 17. §. *fin.*
15 *ff. ad Senat. Consult. Trebell.* vbi Diuus Pius † conditionem illam, *si sine herede*, de liberis intelligen. esse respondit, Gabriel. *cons.* 10. *num.* 8. & *cons.* 11. *num.* 1. *lib.* 2. quia confutatur huiusmodi intellectus ex eo, quòd non fuerunt consensi exprimere solùm Iacobum Antonium filium, sed additi fuerunt alij hæredes, & successores, ad quos voluerunt vineam per-
16 uenire, vt patet ex † verbis, *d'altri heredi, e successori*, quorum appellatione in re, & contractu, qui sui natura transit ad hæredes veniunt quicunque secundum eius propriam significationem, nec restringuntur ad hæredes sanguinis, *l. sciendum 70. ff. de verbor. signific. l. Gallus 29. §. Etiam si parente, ff. de libert. & posthum.* Gabr. *cons.* 80. *n.* 26. & 27. *lib.* 2. Roland. à Vall. *cons.* 70. *num.* 39. *lib.* 3. Gabr. *cons.* 132. *num.* 28. *vers. Tamen puto lib.* 1. Rota coram Pen. *dec.* 48. *num.* 7. & *seqq. & num.* 16. *iuxta antiq. impress.* Adden. *ad dec.* 525. *num.* 118. & 119. *par.* 4. *tom.* 3. *recent.* & in specie quod si sint vocati hæredes, & successores, admittantur extranei, & hæredes bonorum, aduertit Corn. *cons.* 32. *num. fin. lib.* 2.

Neque tandem dicatur, quod immissio saltem debetur filijs ipsorum Iacobi Antonij, & Angeli, qui de tempore obitus Ludouici vigore sobstitutionis factæ in Testamento Fabij dicuntur hæredes vniuersales, & in quibus proindè qualitas hæreditaria concurrit, quia cùm in eodem Testamento vode sumunt dictam qualitatem Fabius liberauerit Ludouicum à promissione in concordia facta, dederitque ei tanquam Domino liberam facultatem relinquendi domum, cui voluerit, absque alicuius pœnæ incursu, vtique filij sub-
17 stituti illam petere non valent, sed tenentur hanc Patris dispositionem acceptare, cui placuit ita testando de domo aliter disponere, *l. cum à matre, C. de rei vindic. l. si ab eo, C. de negot. gest. l. vxor. C. de bon. authen. iud. possid. & l. si Tertius, §. ff. de aqua pluuia arcen.*

Et ità vtraque Parte informante fuit decisum, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romaa Testamenti.

Mercurij 5. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Testamentum per Parochum scriptum, vt sit validum quid requiratur, & dispositio, *cap. cum esses de Testam. & l. hac consultissima, §. ex imperfecto, C. de Testam.* quando procedat.

SVMMARIVM.

1 *Legatario aduersus heredem possessorem competit immissio ex remedio Saluiani.*
Legatarius legalem hypothecam habet.
2 Cap. cum esses d. Testam. *dispositio in Vrbe non procedit, & eius in hoc iuris Ciuilis obseruantiam decernit.*
3 *Testamentum per Parochum conscriptum, vt publica scriptura vim habeat, ipsius recognitio, & adhibitorum testium examen concurrere debet.*
4 *Testamentum à Testatore, & Testibus subscriptum pro eius validitate, subscriptionum recognitionem ab eisdem Testibus habitam requirit.*
5 *Testamentum inter libros editum, licet iuris solemnitatibus destitutum ex dispositione* Text. in l. hac consultissima sustinetur.
6 *Testamenti dispositio etiam inter liberos, si non fuerit duorum saltem Testium depositione formiter comprobata, est inefficax.*
7 *Ignorantia in muliere præsertim præsumpta à quocunque detrimento eam immunem reddit.*
8 *Pater nocere non potest filijs proprio iure, & independenter agentibus.*
9 *Immissio vbi duo Testamenta concurrunt, non solet concedi, secus si in continenti de alterius insubsistentia appareat.*
10 *Testamento valido existente heredi, seu legatario conceditur immissio.*

DECISIO CCX.

IVdicium immissionis Oliua, ac Catherina duabus super domibus Iure legati à Luca Ventura in Testamento condito sub anno 1641. ipsismet sororibus attributis aduersus Elisabetham matrem vo eiusdem, & Venturæ filiam, ac hæredem instituerant, necnon pro alterius consequutione Domus Carolo fratri legatæ, ac ipsarum fauore purificatæ ob eius ante 25. annum è viuis excessum. At quia Elisabeth alterius Iute Testamenti, postmodum editi filias conabatur repellere, dubium proposui, An foret sororibus decernenda immissio, vel posterius Testameotum præcedentis abrogatiuum potius debeat † sustineri, & pro 1
concessione immissionis hodie Domini responderunt, quæ virtute legalis hypothecæ Legatario competentis solet aduersus hæredem possessorem ex remedio Saluiani regulariter decerni, vt tradunt Gabr. *cons.* 46. *nu.* 20. *cum seqq. lib.* 1. & *cons.* 44. *num.* 3. & 4. *lib.* 2. notat Pacif. de Saluian. *inspect.* 3. *cap.* 4. *num.* 462. Rota *dec.* 674. *num.* 4. & *dec.* 689. *num.* 3. & 4. *par.* 1. *diuers.* coram Seraphin. *dec.* 828. *num.* 1. & *dec.* 193. *post princip. par.* 1. *recent. cum alijs plenè relatis in Romana Domuncularum 10. February 1648. in §. Cæterum coram bon. mem. Dunozetto.*

Neque immissionem poterit retardare Testamentum posterius coram Parocho, ac Testibus editum ad formam Capituli cum esses de Testam. † Præterquam enim ex dis- 2
positione Statuti *lib.* 1. *cap.* 42. obseruantiam Iuris ciuilis sancientis in Vrbe, hæc testamenti factio tanquam num. 7. Testium destituta substineri non valet, vt notat Dec. *in cons.* 315. *num.* 4. *vers. Non obstat, quod Romæ*, Magdalen. *de num. Test. in testam. requisit. par.* 2. *cap.* 8. *nu.* 4. *cum seqq.* Gratian. *discept. forens.* 233. *num.* 51. & 52. Fenzon. *ad Stat. Vrb. lib.* 1. *cap.* 42. *n.* 8. Rota *in Romana hereditatis de Stocchis 27. May 1588. coram Card. Pamphilio*, & penes Gilian. *ad stat. Perus. dec.* 3. *num.* 8. ex nondum probata voluntate Lucæ testandi penitus remouetur obiectio, siquidem † schedula per Parochum 3
conscripta ptiuatæ vim, non autem publicæ scripturæ admittit, dum ipsius recognitio non concurrit, nec adhibitorum ibidem Testium examen super toto Testamenti tenore

nore

notæ præcessit, & consequenter fide quacunque destitui-
tur, vt admittit Capr. *cons. 57. num. 4. & 5. cum seqq.* Paris.
cons. 51. num. 4. lib. 3. Honded. *cons. 26. num. 8. cum seqq. lib. 2.*
Rota *in Firmana Codicillorum 12. Nouembris 1645. in §. non
obstat coram Reuerendissimo Terracinen.* quicquid dicendum
foret si Testatoris, ac Testium subscriptio in Testamento
4 concurrunt. Tunc enim † pro ipsius validitate subscriptio-
num recognitio ab ijsdem Testibus habita potest suffragari,
licet de toto Testamento tenore nullatenus disponerent,
vt distinguen. respondit Rota *dec. 533. nu. 6. 7. & 8. cum seqq.
par. 4. tom. 3. recent.*

Hinc scriptura substineri non potest ex dispositione
Text. *in l. hac consultissima, §. ex imperfecto, C. de Testamen.*
5 † validum robur deferentis Testamento inter libros edito,
licet Iuris positiui solemnitatibus destitutum esse noscatur,
& dixit etiam Rota coram Caual. *dec. 205. num. 9.* siquidem
6 in casu proposito nedum Iuris solemnitates † desiderantur,
sed voluntas deficit Testatoris ex duobus saltem Testibus
formiter examinatis comprobanda, sine qua dispositio quo-
que inter libros inefficax reputatur, vt notat gloss. *in l. si
quis cum Testamentum 25. vers. Item hoc fallit,* ibique Bartol.
in princip. notat, ff. de Testam. Oldrad. *cons. 119. num. 3.* Ruin.
cons. 7. num. 7. Surd. *cons. 25. num. 20. & 21.* Rota *decis. 576.
num. 3. par. recent.*

Neque poterit pro Testamenti approbatione ratihabitio
suffragari à sororibus habita solutionis legati in secundo Te-
stamento inclusi, seu transactio à Michaele eorundemmet
sororum patre, cum Catherina Testatoris in vsufructu hæ-
rede peracta, dum enim inualiditas Testamenti Catheri-
7 næ, ac Oliuæ non innotuerat † hæc ignorantia in mulie-
re, præsertim præsumpta à quocunque detrimento ipsas
reddit immunes, iuxta doctrinam Bartol. *in l. post legatum
num. 2. & 3. ff. de his, quibus vt indigen.* Dec. *cons. 612. nu. 15.*
Rota coram Greg. *dec. 271. num. 25. & 26. & in Auenionen.
fideicomm. 24. Ianuarij 1659. in §. penult. coram Reuerendis-
8 simo D. meo Decano,* † patris verò transactio vltra quod ex-
plicitam testamenti inualidi approbationem non includit
Catherinæ, ac Oliuæ proprio Iure agentibus, & indepen-
denter ab ipsomet patre nocere non valet, ad Text. *in l. Im-
peratores 3. ff. de transact.* notat Abb. *in cap. quamuis num. 30.
de re iudic.* Menoch. *cons. 599. num. 3.* Natt. *cons. 470. num. 12.
& 13.* Peregr. *de fideicomm. ar. 52. num. 81.*

9 Denique non vrget, † quòd Iudicio exequutiuo immis-
sionis locus esse non soleat quoties bina Testamenta con-
currant, cùm conclusio non admittatur in casu, quo prio-
ris, seu posterioris testamenti insubsistentia incontinenti
elucescat. Tunc enim Legatarij, seu hæredi virtute alte-
10 rius testamenti validi immissio † denegari non debet, vt
aduertit Roland. *cons. 48. num. 12. lib. 1.* Afflict. *dec. 374. nu. 7.*
Rota *dec. 755. num. 5. par. 2. & dec. 415. num. 14. par. 5. recent.*
penes Merlin. *de legit. dec. 151. num. 53.* cum alijs copiosè rela-
tis *in Bononien. fideicomm. de Rubeis 30. Maij 1646. in §. vltim.
coram Eminentissimo D. meo Card. Corrado.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Bononiensis Nullitatis Professionis.

Mercurij 5. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Professio, & ratificatio Religionis vi, metu, & verberibus Patris, & Consanguineorum extorta, concurrente summa Professi auersione à Religione, mœstitia, & dolore in actu profitendi, protestatione aduersus emissam professionem cum pluribus similibus, tanquam nulla, & inualida sustineri nullatenus potest.

SVMMARIVM.

1 *Filius ob auersionem à Religione in quam vi, & metu per patrem, & consanguineos incusso ingressus fuit, & professionem emisit, inde exire, & habitum deponere potest.*
2 *Auersio à Religione ex Testibus clarè, & prolixè de ea deponentibus probatur.*
3 *Repugnantia, & conquestiones verbis, & facto declarata consensum professioni præstitum non fuisse liberum, sed coactum, & meticulosum ostendunt.*
4 *Professio coacta, & meticulosa nulla est, cum de sui substantia liberum, & spontaneum consensum requirat.*
5 *Filium metu fusè compulsum ad omittendam promissionem, minæ patris, & consanguineorum ad terrendum quemlibet constantem virum apta, ex testium depositionibus declarant.*
6 *Minæ cum sint de illis, quæ iustum metum inducunt, amissio scilicet bonorum, & corporis cruciatus, Professio coacta censetur.*
7 *Minæ prouenientes à patre cui debetur reuerentia, & qui illas exequi potest sunt timenda, & ad inualidandam professionem vim coactionis habent.*
8 *Metus minor ob teneram ætatem quàm in maiori, & prouecta ætatis viro exigitur.*
9 *Preces ante professionis emissionem porrectæ Religiosis, ne pro illius admissione suffragia darent, animum a susceptione habitus alienum demonstrant.*
10 *Mæstitia, & dolor in actu profitendi professionem contra propriam voluntatem factam ostendit.*
11 *Minæ præcedentes tametsi in actu profitendi non illatæ ad declarandam intentionem profitentis professioni contrariam sufficiunt.*
12 *Protestatio aduersus emissam professionem, ac recusatio suscipiendi ordines sacros probationem metus coadiuuant.*
13 *Exceptio inuerisimilitudinis, & singularitatis contra Testes obiecta non obstat, cum omnes pro exoneratione conscientiæ de certa scientia deponant.*
14 *Testi concurrentibus alijs totam facti seriem recensenti fides est adhibenda, etiam si ipse, & alij morte præuenti repeti non potuerint.*
15 *Inuerisimilitudo ex reiteratis protestationibus, & declarationibus ante, & post emissam professionem tollitur.*
16 *Singularitas cessat cum in materia professionis minæ metum gerentes etiam per Testes singulares probentur.*
17 *Depositio Testium de publica voce, & fama ad effectum probationis metus etiam considerabilis est.*
18 *Metus an dicatur purgatus non solùm per taciturnitatem, & delationem habitus vltra quinquennium, sed & expressè per actum publicum ratificationis.*
19 *Ratificatio tacita ex assiduis reclamationibus, lachrymis & quærimonijs excluditur.*
20 *Protestationes quamuis extraiudiciales ad excludendum consensum a ratificatione subsequuta suffragantur.*
21 *Ratificatio expressa ob interesse Religiosorum ex libris Monasterij induci non potest.*
22 *Scriptura per manum Notarij mandatum de ratificando continens ratificationem professionis non sustinet, cum eadem minis pariter, & vi fuerit procurata.*
23 *Metus simul illatus adhuc durare præsumitur, licet in actu externo libertas metum passi appareat.*
24 *Ratificatio actualis testibus clausula, & subscriptione Notarij carens, maximè cum in pluribus partibus substantialibus cancellata, & interlineata appareat, fidem non meretur.*
25 *Ratificatio vi, & metu præcedenti facta, vt probetur, argumentum à verisimili deductum plurimum valet.*

DECISIO CCXI.

LAta fuit sententia in Tribunali Eminentissimi Vrbis Vi-
carij pro Inualiditate Professionis Co. Æmilij in Reli-
gione Canonicorum Regularium Cruciferorum emissæ, &
pro ea etiam hodie Rota respondit, informantibus Comi-
tibus de Blanchis illius validitatem substinentibus, quia ex
deductis apertè constare Dominis visum fuit de totali auer-
sione † Æmilij à Religione, in eamque vi, & metu per Co- 1
mitem Pyrrhum eius patrem, & consanguineos incusso in-
gressum fuisse, & professionem emisisse, ideòque exire,
& habitum deserere posse decidit, Text. *in cap. 1. & cap. Di-
lectus de ys, qui vi, metusque causa,* & decreuit Sacr. Concil.
Trident. *in sess. 25. cap. 19. de regul.* & pluries fuit in hoc Sacro
Tribunali decisum, & signanter coram Buratt. *dec. 205. n. 22.*
bon. mem. Merlin. *dec. 590. num. 1. & 2. in Vlysbonen. nullita-
tis professionis 13. Ianuarij 1653. §. Nam ex præfatis coram
Reuerendissimo Tarraconen. & in Neapolitana nullitatis pro-
fessionis 23. dicti mensis, & anni cor. bo. me. Dunozetto, §. final.*

Constat inquam de reuerentia, & † auersione Æmilij à 2
Religione siquidem testes *in prima instantia* examinati vno
ore deponunt, quòd ab initio ingressus, & toto tempore,
quo ipse in Religione permansit, semper dixerit, & decla-
raue-

rauerit nunquam de eius intentione fuisse io eam ingre-
diendi, professionemque emittendi, & cum ipsis testibus
sæpissimè fuit conquestus ipsum seductum fuisse ad susci-
picodum habitum, quem propterea intendebat depooe-
re, & è dicta Religione egredi, & in hoc proposito sem-
per permansit absque eo, quod potuerit remoueri. Affir-
mantes vlterius ijdem testes eundem Æmilium pluries à
Monasterio, vbi degebat aufugisse, & extra illud è Reli-
gione deficiens permansisse *ante, & post emissam professio-
nem descendendo etiam per fenestras non sine magno vitæ
periculo, & præ dolore fuit lethali morbo affectus*; Quæ
3 † repugnantia, & conquestiones verbis, & facto declara-
tæ maximè conferunt ad probandam voluntatem illius alie-
nam à profitendo in Religione, & ostendunt consensum
professioni præstitum non fuisse liberum, sed coactum, &
meticulosum, *& dicto cap. 1. de ijs, quæ vi*, gloss. *in cap. præ-
sens Clericus* 22. *qu*. 3. Riminald. iun. *inter consilia matrimo-
nialia diuers. cons. 77. num*. 24. Rot. *dec. 779. par. 3. recent*. co-
ram san. mem. Gregor. XV. *dec. 326. num. 7. & per tot*. Buratt.
d. dec. 205. num. 4. in Messanen. nullitatis professionis 23. *Mar-
tij, &* 20. *Nouembris* 1642. *coram bon. mem. Peutingerio*; Et
4 consequenter † nulla fuit professio requirens de sui substan-
tia liberum, & spontaneum coosensum, Paris. *cons. 75. num*.
13. *lib*. 4. Buratt. *vbi supra num*. 22. & alij relati *pro d. Moleni-
tana nullitatis professionis coram Reuerendissimo Tarraconen.
d. §. nam ex prædictis in fine*.

Prout etiam concludenter probatum extat Æmilium per
5 † metum fuisse compulsum ad emittendam professionem,
nam primus, tertius, quartus, & quintus testes super 6.
articulo, & idem primus, & quintus super 8. concludunt,
quòd minæ à patre, & consanguineis Æmilio incussæ erant
aptæ ad terrendum quemlibet constantem virum, & illas
actusque aliquos recensendo asserunt, quòd dum ad euitan-
dam emissionem professionis aufugit à Monasterio, fuit ad
illud ab eisdem reconductus, & vi, ac verbis imperiosis er-
ga illum prolatis, *comminatus fuit priuationem successionis,
& necem, nisi profiteretur, & à Religione egredi tentaret,
necnon de ipsum transmittendo ad Insulam Candiæ, & re-
tinendo in carceribus, prout de facto fuit retentus iniuncta
vlterius pænitentia ieiunij, panis, & aquæ, alioque auxilio
6 destitutus*, ex quibus dubitari non potest de † coactiua pro-
fessione, cum minæ prædictæ sint de illis, quæ iustum me-
tum inducunt, vt est *amissio bonorum*, per Text. *in cap. Ab-
bas 2. de ijs, quæ vi, metusque causa*, Natt. *cons. 50. num*. 10.
lib. 1. Crauett. *cons. 387. num. 19. &* 20. Menoch. *cons. 1. num*.
280. Gregor. *dict. dec. 326. num*. 19. Buratt. *eadem decis. 205.
num. 8. & corporis cruciatus*, Bald. & Bartol. *in l. interpositus*
13. *Cod. de transact*. Angel. *cons*. 214. Menoch. *de arbitr. iudic.
cas. 135. num. 5. vers. casum tamen lib*. 2. Mart. de Garat. *inter
consilia matrimonialia* 15. *num*. 18. Buratt. *vbi supra num*. 10.
7 & tanquam † prouenientes à patre, cui debebatur reueren-
tia, & qui poterat illas exequi, vtique timendæ erant, &
vim coactionis habent ad inualidandam professionem, *leg.
quæsitum, ff. ad Trebell. l. nisi, §. si Legatarius, ff. si cui plus-
quam per legem falcid*. Surd. *cons. 513. num*. 35. Gregor. *d. dec*.
326. *num. 16. &* 18. Buratt. *dec. 205. num. 12. 13. &* 27. bon.
mem. Merlin. *dict. dec. 590. num*. 5. Maximè quia Æmilius
minas passus tempore iogressus decimum tertium, & pro-
8 fessionis decimum sextum annum agebat, ob quam † tene-
ram ætatem minor metus exigitur, quàm in maiore, & pro-
uectæ ætatis, Paul. de Castro *in cons. 174. num. 3. lib*. 1. Purpu-
ratus *cons. 579. num*. 7. Rota coram Cardin. Seraphin. *decis.
771. num. 4. & in præcitatis* 326. *n*. 26. Gregor. XV. *&* 205.
num. 21. Buratt.

*Concurrunt præterea alia vrgentia euersionis, & metus in-
9 ditia professionem præcedentia*, † *videlicet enixæ preces pa-
rum ante illius emissionem porrectæ Religiosis, ne conscij de
violentia, & eius animo alieno a subsceptione habitus suffragia
pro admissione darent, protestans de eorum perditione si id per-
mitterent, & præcipuè contra Patrem Priorem ad conficien-
10 dum sacrum se accingentem*, † *Mæstitia, & dolor in actu pro-
fitendi, dum quasi contremiscens obmutuit, non audens patri,
& proximioribus ibi astantibus contradicere, quæ pariter de-
monstrant, quod contra propriam voluntatem inducebatur ad
profitendum*, gloss. & Abb. *in d. cap. de ijs, quæ vi, metusq; causa*,
Iason. *in l. qui aliena 6. §. fin. num. 46. ff. de acquir. hæred*. Gemin.
cons. 15. nu. 13. Rimin. *d. cons. 77. num. 29. &* 35. Hond. *cons*. 29.
11 *num. 39. & 40. lib*. 1. vbi quòd sufficit † minas præcedere, ta-
metsi non illatas in illo actu profitendi, sequitur Rot. *in d. dec*.
Greg. 326. *n. 30. & dec. 772. n. 43. par. 7. rec. & in d. Monopoli-
tana nullitatis professionis coram bon. mem. Dunozetto, §. Vrget
potissimum*. Et demum subsequuta † protestatio aduersus 12
emissam *professionem, tam coram Patribus, quàm in libris Mo-
nasterij scriptam. Ac recusatio demum suscipiendi Ordines sa-
cros*, quæ protestatio, & renitentia coadiuuant probationem
metus, vt dicit Ioannes Andreas *in dict. cap. finali de appellat*.
Surd. *cons. 513. num*. 36. Hond. *dict. cons. 29. & 53. & seqq*. Rota
mox citata dec. Monopolitana.

Non obstat contra testes obiecta † excepoio inuerisimili- 13
tudinis, & singularitatis, quia præter quod aliqui sunt conte-
stes, & pro exoneraoione conscientiæ testificantur, ferèque
omnes de certa scientia deponunt, qui fuerunt præsentes, & vi-
derunt Æmilium conquerentem illorumque alter † totam 14
facti seriem recenset, cuius deposiooni fides est adhibenda,
etiam si ipse, & alij morte prçuenó repeti non potuerint, Io:
Andreas *in cap. cum quid 39. col. 3. de reg. iur. in* 6. Dec. *cons. 42.
n*. 6. Grat. *discept. 710. n*. 7. † Inuerisimilitudo tollitur ex reite- 15
ratis protestaoonibus, & declarationibus ante, & post emis-
sam professionem supra recensitis. † Singularitas verò ces- 16
sat, quia in hac materia minæ metum gerentes probantur
etiam per testes singulares, Crot. *cons. 106. num. 10. in secundo
dubio*, Surd. *d. cons. 513. n*. 33. Rot. *in proximè citatis decisioni-
bus 326. n*. 47. coram Greg. *&* 205. apud Buratt. *n. 11. &* 17. &
considerabilis † quoque est depositio testium de publica vo- 17
ce, & fama, Buratt. *ibid. num*. 18.

Nec releuat, quòd admisso, quod à principio, & tempore
professionis intercesserit metus, † fuit tamen purgatus, non 18
solùm per taciturnitatem, & delationem habitus longo tem-
pore vltra quinquennium, sed expressè per actum publicum
ratificationis. Tacita enim excluditur ex assiduis † reclama- 19
oonibus, lacrymis, & querimonijs supra deductis, *etiam du-
rante quinquennio*, & postea reiteratis, dissensum, & reniten-
tiam præseferentibus, vt plenè aduertit Rota *in d. Vlysbonen.
nullitatis professionis cor. bon. mem. Arguelles, §. cum ergo*, &
signanter concurrit bina protestatio. Altera in libris Mona-
sterij, vt supra registrata, & illa facta coram Vicario Gene-
rali Bononiæ, & Patribus Religionis intimata 9. Martij 1639.
in quibus Æmilius de nullitate professionis dedit, & habitum
dimittere velle declarauit *Summ. num. 10. &* 11. quæ † pro- 20
testationes quamuis extraiudiciales suffragantur ad exclu-
dendum consensum à raoificatione subsequuta, Rota *in d. V-
lysbonen. nullitatis professionis* apud Dian. *oper. mor. p. 9. fol*. 9.

Expressa autem † induci non potest, non ex illa adnotata 21
in libris Monasterij tanquam procurata à coniunctis ob illo-
rum priuatum interesse in successione, sicuti medio iura-
mento *pro exoneratione conscientiæ testatur Prior Monasterij,
qui ad ipsorum instantiam scripsit absque subscriptione Æmilij,
vt fieri consueuit, imo ipso absente, & post habitam notitiam re-
clamante, præuia protestatione eidem scripturæ, & ratificationi
contraria, & in eidem libris registrata Summ. num*. 16. Et con-
cordant depositiones aliorum testium *eodem Summario num*.
17. Aliæ autem sub eadem die 3. Iunij 1639. emanatæ conti-
nentes vna † per manum Notarij scripta mandatum de ra- 22
tificando, & altera actualem raoificationem non videbantur
attendendæ. Nam prima minis pariter, & vi fuit procura-
ta, vt probant testes illi, ac reclamationi per Æmilium factæ
præsentes, qua propter non releuat, quia cùm † metus esset 23
semel illatus, adhuc prçsumitur durare, licet in actu externo
appareat libertas metum passi, *cap*. 1. & ibi gloss. *de ijs, qui vi,
metusuè causa*, Bart. *in lib. 2. num. 7. ff. eod*. Dec. *cons. 219. num*. 7.
Surd. *in alleg. cons. 573. num. 41. &* 42. Rota coram Buratt. *dec*.
86. *num*. 33. bon. mem. Merl. *dec. 628. num. 1. 7. & 8. & in rec. d.
dec. 772. num. 43. & 44. part*. 7. † Actualis verò ratificaoio ca- 24
ret Testibus, clausula, & subscriptione Notarij, ac in pluri-
bus partibus substantialibus apparet cancellata, & interli-
neata, ideò fidem aliquam non meretur, Rota coram Card.
Seraph. *dec. 949. num. 1. & in recent. dec. 199. nu. 8. & 9. par*. 6.
& inuerisimile visum fuit, quòd Æmilius professionem pau-
lò antea, & per prius semper impugnatam voluerit tam bre-
ui tempore mutando propositum illam ratificare, ex quo
etiam præsumitur † per vim, & metum præcessisse, ad quem 25
probandum plurimum valet argumentum à verisimile dedu-
ctum, ad tradita per Bald. *in d. l. interposita, & cons. 204. in fin.
lib*. 2. Aymon. *cons. 39. num*. 5. Surd. *vbi supra num. 33. in fin*.
Hond. *in præcitato cons. 29. n*. 7. & dixit Rot. *in sæpè citatis de-
cisionib*. Gregor. & Buratt. 326. *sub n. 6. & 86. n. 16. & 17. & in
Melenitana nullitatis Professionis, §. Vlterius coram Reue-
rendissimo Archiepiscopo Tarraconen*.

Et ità professionem non substineri fuit resolutum vtra-
que parte informante.

R. P. D.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Vrbinateñ. Pecuniaria.

Mercurij 5. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Donatio à Patre pro se, suisque hæredibus acceptata filijs ex eo nascituris Ius in ea irreuocabile acquirit; vndè remissio portionis etiam pro legitima Patri debitæ per transactionem Donatori facta, in præiudicium filiorum sustineri nullatenus potest.

SVMMARIVM.

1 *Ius irreuocabile cum filijs si ex donatione quæsitum fuerit, in eorum præiudicium partem summæ per transactionem Pater dimittere non potest.*

2 *Filiorum comprehensio sub Instrumento donationis ex transactione adstipulata probatur.*

3 *Coniuges donationem pro se, suisque hæredibus accipientes, filios dumtaxat sub illa appellatione comprehendisse censentur, iuxta vtriusque declarationem, quæ etiam ex interuallo expleri potest.*

4 *Onus in transactionis Instrumento Patri impositum ad cautelam filiorum, eorundem vocationem propterea non inducit.*

5 *Inuestimentum transactionis, an tutamen Donatoris, qui in casu prædecessus filij pro consequutione legitimæ à nepotibus vexari poterat, dumtaxat respiciat.*

6 *Filij hæredes Patris contractum approbare tenentur.*

7 *Donatio à Patre pro se, ac filijs acceptata, eosdem vti ipsius dumtaxat hæredes includit.*

8 *Coniecturis quæ filiorum comprehensionem suadent concurrentibus, filij ex propria persona ad donata bona aspirare valent.*

9 *Donatio tanquam post obitum Patris purificanda, pactum de succedendo à promissore, quandocunque reuocabile præseferre videtur.*

10 *Donatio irreuocabilis licet post obitum Donatoris purificetur, exindè tamen futuræ successionis pactum non arguitur, cùm à Iure non improbetur, vt obligatio defuncti ab hærede incipiat.*

11 *Legitima licet in Instrumento donationis Patri debita legatur, remissio tamen portionis legitimæ in præiudicium filiarum sustineri non potest, & num. 12.*

13 *Transactio bona fide subsequuta successiuè vocatis obesse solet.*

14 *Bona fides arcetur, cùm incertam litem super donatione exoriri posse non timeatur.*

DECISIO CCXII.

SEcundum decisionem editam 5. Decembris præteriti. * Prima post habita, exinde confirmandam esse hodie
Domini responderunt, quòd ex donatione scutorum
1 13. mil. † fuerat Ius irreuocabile nedum Lælio quæsitum,
sed etiam filijs ex eo nascituris, quorum proindè præiudicium idemmet Lælius transigendo cum Francisco Donatore non poterat summam scutorum quatuor millium eidem dimittere, ad Text. *in l. perfecta*, ibidem Baldus, *cæterisque communiter, C. de donat. quæ sub mod.* Sanchez *de matrim. lib. 6. disp. 31. num. 2.* Franc. *dec. 206. num. 1.* Rota *in Romana Donationis 28. Ianuarij 1656. in §. Neque Monialis exclusio, & 25. Maij præsentis anni in §. Hinc obstare cum seqq. coram me.*
2 Filiorum autem † comprehensio sub Instrumento donationis desumitur ex transactione inter Franciscum cum
Lælio filio adstipulata expressè enunciante pro huius quoquemet filijs, donationem extitisse contractam. Hinc li-
3 cet Lælius, & Octauia † Coniuges pro se, suisque hæredibus donationem susceperint, horum tamen appellatione
filij dumtaxat comprehensi noscuntur, iuxta vtriusque
Contrahentis declarationem, quæ potest etiam ex interuallo expleri, ad Text. *in l. Iurisgentium 7. §. Adeò, & l. Ab emptione, ff. de pact.*
4 Nec propterea † filiorum vocatio consurgit ex onere
in transactionis Instrumento eidemmet Lælio imposito inuestiendi ad cautelam filiorum pretium locorum Montium in dissolutionem quantitatis donatæ assignatorum, quoties eorundem fieri contingeret alienatio, vt in specie ponderauit Rota *in Meleuitana Donationis 12. Decembris 1653. in §. Et comprobat pactum, coram Reuerendissimo Domino meo Decano*, confirmata 5. *Aprilis 1658. in §. Et hoc magis, coram Reuerendissimo Domino meo Episcopo Papiensi.*
Nec subsistere videtur, quòd † Inuestimentum Fran- 5
cisci tutamen dumtaxat respiciat, qui pro consequutione legitimæ in casu Prædecessus Lælij filij poterat à nepotibus vexari; Prçterquam enim intellectus hic excluditur ex adiecto onere inuestiendi integram summam nouem mille, quæ legitimam filio debitam longè excedebant, obiectum omninò remouet alterum pactum, prohibens nimirum filijs Lælij ne hæredibus Francisci ex causa donationis molestias inferrent, quæ quidem illatio molestiarum, ab his, vti Patris dumtaxat Condonatarijs, non autem hæredita-
rio eiusdem Iure poterat contingere, cum † tanquam 6
hæredes ipsius contractum approbare tenerentur, ad Text. *in l. cum à Matre, C. de rei vindicat.*
Hinc vrgere non valet recepta ab hoc Sacro Tribunali
distinctio, quòd † donatio à Patre acceptata pro se, ac fi- 7
lijs hos vti ipsius dumtaxat hæredes includat, quicquid dici posset si eadem Patri, ac filijs collata foret, vt alijs relatis iuribus, dixit Rota *in Auenionen. fideicommissi 4. Februarij 1647. in §. Hæc autem irrelevantia coram me.* Hæc namque conclusio non admittitur quoties, vt in casu proprio con-
iecturæ † comprehensionem filiorum suadentes concur- 8
rant; Tunc enim filij ex propria persona ad donata bona valent aspirare, vt admittit Bertrand. *cons. 176. num. 4. vers. Præterea lib. 3. par. 1.* Rota *dec. 127. num. 7. & 8. par. 6. recent.* cum alijs in præterita decisione relatis *in §. Nec vrget.*
Neque visum fuit posse subsistere, quòd donatio † tan- 9
quam post obitum Patris purificanda pactum de succedendo præseferat à promissore quandocunque reuocabile, ad Text. *in l. fin. C. de pact.* Rota *in Amerina Castri Guardiæ 16. Iunij 1651. in §. Nam Domini coram Reuerendissimo Tarraconen.* Quoniam agitur in casu proposito de vero donationis
† irreuocabilis contractu, necnon promissione certæ quan- 10
titatis de præsenti, cuius exequutio post obitum, licet Donatoris debuisset purificari, exindè tamen pactum futuræ successionis haud arguitur, cum à Iure non improbetur, vt defuncti obligatio incipiat ab hærede, iuxta Text. *in leg. prima, C. vt actiones ab hæred.* & in terminis tradunt Dec. *in add. leg. final. num. 19. cum seqq. C. de pact.* Oldrad. *cons. 139. num. 1.* Alciat. *cons. 74. num. 9. lib. 8.* Honded. *cons. 40. num. 11. lib. 1.* Peregrin. *de fideicomm. art. 58. num. 32.* Fusar. *de substit. qu. 308. num. 38. & 39.* & in terminis similis Contractus agebatur *in Romana Donationis 28. Ianuarij 1658. coram me*; quem Sacrum hoc Tribunal substineri decreuit.
Et licet in Instrumento donationis † legitima debita Læ- 11
lio in bonis Patris expressa comprehensa legatur, non tamen remissio scutorum quatuor mille vti portio eiusdem legitimę poterit in præiudicium Margharitæ, ac Lauiniæ filiarum
substineri. Dum enim idemmet † Lælius sub restitutionis 12
onere filijs peragendæ donationem acceptauit, legitima proindè in Donatione inclusa filijs proprijs ab ipso elargita censetur, vt dixit Rota *in Meleuitana Donationis 14. Maij 1657. in §. Declaratio autem à Patruo, coram Reuerendissimo D. meo Decano, & 5. Aprilis 1658. in §. Huiusmodi autem donationem, coram Reuerendissimo D. meo Episcopo Papiensi.*
Denique non obstat, quòd † bona fide subsequuta Tran- 13
sactio successiuè vocatis soleat obesse, iuxta Text. *in l. Præses, C. de Transact.* Cæphal. *cons. 261. num. 35. lib. 2.* cum alijs latè deductis *in Romana fideicommissi de Parisanis 27. Iunij 1650. in §. Imò coram R. P. D. meo Celso:* Cùm enim
nulla posset † incerta lis super donatione exoriri, vt latè in- 14
nuitur ex decisione præterita, vbi *in §. Pariter non obstat cum seqq.* respondetur obiectis. Addita fides penitus arcetur, ad Text. *in l. prima, ff. de Transact.* Roman. *cons. 517. num. 18.* Gratian. *discept. forens. cap. 476. num. 1. & in Bononien. nullitatis Concordiæ 12. Iunij 1645. in §. At hic neutrum coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Et ità vtraque, &c.

Impressa est præsens decisio in hac eadem causa emanata sub die 5. Decembris 1659. coram eodem bon. mem. Leone Verospio, suprà in præcedenti part. 12. recent. decisio 130.

R.P.D.

R. P. D. PRIOLO.

Meleuitana Habitus.

Mercurij 5. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Nobilitate requisita ad effectum admissionis ad habitum Religionis Hierosolymitanæ ex longa serie antecessorum probata, officia Datij, & Notariatus à Proauis conducta, & per alios exercitata, descendentibus quin ad habitum admittantur ex Statuto Ciuitatis Veronæ præiudicare non possunt.

SVMMARIVM.

1 *Nobilis dicitur ex Patre, Matre, Auo, & Auia nobilibus sanguine, nomine, & armis descendens, cuiusque Ascendentes cum splendore vixerunt, & Consules, & Magistratus fuerunt.*

2 *Testes deponentes de publica voce, & fama, nobilitatem etiam pro admissione ad habitum Religionis Hierosolymitanæ iustificant.*

3 *Testium dictis probationes ex publica documentorum fide circa nobilitatem adstipulantur.*

4 *Chronici, & Historici Familiam inter præcipuas Ciuitatis numerantes eiusdem nobilitatem probant.*

5 *Monumenta antiqua stemmata Maiorum cum insignijs, gentilitijs, & inscriptionibus palam exhibentia fidem nobilitatis augent.*

6 *Institutiones feudales nobilitate feudatariorum præseferunt.*

7 *Admissio ad gradus, & munera nobilibus dumtaxat conferri solita manifestum signum nobilitatis censetur.*

8 *Nobilitate alicuius ex omni latere probata, quin eadem ad effectum admissionis ad habitum sufficiat non dubitatur.*

9 *Testibus de Familia antiquissima explicitè per spatium ducentorum annorum deponentibus fides est adhibenda, maximè cum eadem ex publicis documentis Commissariorum approbatione acceptatis corroboretur.*

10 *Proaui ob conductionem officiorum Submassarij Datij statera, & Notariatus, an nobilitati, quæ ab antecessoribus per genus ad posteros deriuata est præiudicare possint.*

11 *Nobilitas non amittitur, si datium aliquis ex antecessoribus per alium exercuerit.*

12 *Officium Notariatus ad effectum admissionis ad habitum non præiudicat.*

13 *Officium Datij, & Notariatus in Ciuitate Veronæ nobilitati non derogant, quin eadem exercentes nobiles reputentur.*

14 *Probatio nobilitatis de Ascendentibus genericè facienda, licet pro indiuiso ad habitum requiratur, ad eius tamen exclusionem opus est, quòd exercitium nobilitatem denigrans in Patre, vel Auo specificè fuerit probatum.*

DECISIO CCXIII.

CVm Hyacinthus de Hortis petierit admitti ad habitum Ordinis Hierosolymitani, in eoque in gradu Militis profiteri fuerunt iuxta stabilimenta Religionis receptæ probationes nobilitatis Paterni, Maternique generis à Commissarijs desuper expeditis, qui peracto Processu retulerunt constare de sufficienti eius nobilitate. Verùm quia posteà consilium completum aliter pronunciauit sub prætextu, quòd ex nouis Iuribus remansisse probatum Proauum paternum Hyacinthi exercuisse officium Submassarij Datij, Stateræ, & Proauum maternum fuisse extractum Notarium Maleficiorum. Dubitaui in gradu appellationis an constaret de nobilitate Hyacinthi, itaut sit admittendus ad habitum, & affirmatiuè resolutum fuit.

Probatur enim ex quatuor Testibus fide dignis per Com-
1 missarios examinatis, quòd ipse est † nobilis descendens ex
Patre, Matre, Auo, & Auia nobilibus de sanguine, nomine, & armis, ac vetustate annorum ducentorum, quodque tam ipsi, quàm alijs Ascendentes illius non exercuerunt aliquam artem, sed semper vixerunt ex proprijs facultatibus cum splendore, hinc, & Consules fuisse, Magistratus sæpè gessisse, *primo Summario Hyacinthi num.* 3. ex
quibus † Testibus deponentibus de communi reputatione, 2
& publica voce, & fama remanet iustificata nobilitas etiam pro admissione ad habitum Religionis Hierosolymitanæ, vt pluries firmauit Rota, *vt in dec.* 248. *per tot. post secundum volum. cons. Farinac. dec.* 551. *num.* 2. 155. *num.* 1. *par.* 4. *& dec.* 78. *num.* 18. *par.* 8. *rec.* cum alijs adductis *in Meleuitana Habitus* 28. *Iunij* 1658. *coram R. P. D. meo Celso.*

Testium † dictis adstipulantur probationes desumptæ ex 3
publica documentorum fide; *Summario num.* 4. in quibus Petrus de Hortis, qui lucem aspexit anno 1456. & gradatim ab eo descendentes appellantur nobiles, vt considerauit Rot. coram Seraph. *dec.* 207. *num.* 4. *in recent. dec.* 283. *num.* 2.
& 4. *par.* 4. Ex † Chronicis, & Historicis, in quibus hæc Fa- 4
milia inter alias Illustres Ciuitatis Veronæ recensetur, *Summario num.* 10. iuxta tradita per Dec. *cons.* 66. *nu.* 54. *lib.* 3. Rot. coram Buratt. *dec.* 358. *num.* 4. *& dec.* 290. *num.* 6. *&* 7. *post se-*
cundum volum. cons. Farinac. Ex † antiquis Monumentis, 5
quæ stemmata maiorum cum insignijs, gentilitijs, & inscriptionibus palam exhibent, *Summario num.* 11. & respondit Bald. *cons.* 310. *vers. An patronatus lib.* 5. Rota *dict. dec.* 290. *num.* 6. *&* 8. *post secundum volum. cons. Farinac.* Ac etiam ex
† Inuestituris feudalibus, *Summario num.* 12. nobilitatem 6
feudatariorum præseferentibus, Bart. *in l. prima num.* 46. *C. de Dignit. lib.* 12. cum alijs adductis per Rot. *d. dec.* 551. *nu.* 5. *par.* 4. *recent.* Quæ omnia simul iuncta comprobant nobilitatem, vt deduxit Rota in omnibus decisionibus prædictis, *& in dec.* 58. *num.* 4. *par.* 8. *recent.*

Familia verò de Puteo Angelæ Matris ipsius Hyacinthi habuit originem à Florio, qui natus fuit anno 1392. Altera de Zaccharijs Auiæ paternæ à Federico anno 1418. Tertia de Santhomobono ab anno 1479. à qu. Stephano, vt apparet ex publicis Instrumentis, quæ dantur *Summario num.* 13. *& duobus seqq.* Ascendentes autem ex dictis Fa-
milijs † admissos fuisse ad gradus, & munera solita confer- 7
ri dumtaxat nobilibus Veronæ declarant fides Cancellariorum, de quibus *in Summario num.* 14. *cum tribus alijs*, addita præsertim attestatione eiusdem Ciuitatis de istarum quatuor Familiarum nobilitate, quòd vti manifestum signum nobilitatis, ponderauit Rota *dict. dec.* 551. *nu.* 6. *par.* 4. *& dec.* 113. *& dec. num.* 1. coram Caual.

Constat igitur † de nobilitate Hyacinthi probata ex 8
omni latere nempè Patris, Matris, Aui, & Auiæ, quæ sufficit ad effectum admissionis ad habitum, iuxta Statut. 17. *de recept. Fratr. &* 37. *de verbor. signific.* & dixit Rota *dec.* 495. *num.* 17. *par.* 2. *recent.* & coram Buratt. *dec.* 42. *num.* 357. *vtrobique num.* 3. coram Merlin. *dec.* 164. *num.* 4. coram Dunan. *dec.* 294. *sub num.* 5. *in recent. dec.* 78. *in princip. versic. Sed duobus part.* 8. *in Meleuitana Antianitatis* 22. *Iunij* 1640. *coram Card. Panzirolo, & in Interamnen. Habitus* 26. *Iunij* 1641. *coram Reuerendissimo Tarraconen.*

Nec deficit probatio generosæ nobilitatis aliorum Ascendentium saltem ab annis ducentis antiqua quamuis requisita non deducantur, nisi ex Interrogatorijs, quæ veniunt facienda à Commissarijs in compilandis processibus admittendorum ad habitum, iuxta *Ordinat.* 19. *de recept. Fratr.*
Quia dum † Testes deponunt præfatas Familias esse anti- 9
quissimas, & explicitè per spatium annorum ducentorum, *Summario num.* 3. Idemque corroboratur ex publicis documentis, & authenticis scripturis, vtique huiusmodi probatio controuerti non potest, ex adductis *in dec.* 78. *par.* 8. *recent.* cum alijs supra allegatis, maximè cùm prædictis consonet acceptatio, & approbatio Commissariorum, vt dixit Rota coram Buratt. *dicta dec.* 358. *num.* 9.

Non obstat, quòd Ioannes Baptista de Hortis, & Petrus eius Frater conduxerint officium Submassarij Datij, Stateræ, & Hieronymus de Santhomobono fuerit extractus Notarius Maleficiorum.

Nam quicquid sit, † an ipsi potuerint præiudicare 10
nobilitati, quæ ab Antecessoribus per genus ad posteros deriuata est, non autem ex aliquo priuilegio Principis, vt ita distinguendo negatiuam tuentur, Fab. de Anna *cons.* 80. *num.* 1. Tiraquell. *de nobilitat. cap.* 35. *num.* 4. Pascal. *de patr. potest. par.* 2. *cap.* 4. *num.* 68. Noual. *de transmiss. cas.* 29. *num.* 25. *& seqq.* declarans Natte *cons.* 163. *nu.* 4. ex aduerso allegatum, & annuit Rota *dec.* 495. *num.* 17. *par.* 1. *recent.*

Dixerant Domini ex litteris patentibus Officij Datiaratus,

ratus, & ex attestatione Cancellarij extractionis ad officium Notarij non probari, quòd illi exercuerint dicta officia per se ipsos, vt plenè, & concludenter per Religionem probari deberet, vt dixit Rota *coram R. P. D. meo Celso*. Et in his terminis intelligi deberet Statutum 14. *de recept. Fratr.* vt dictum fuit *in Interamnen. Habitus 26. Iunij* 1641. *in fin. coram Reuerendissimo Domino meo Tarraconen. & in dec.* 78. *num.* 24. *par.* 8. *recent.* Et in specie, quòd
11 † nobilitas non admittatur, si quis Datium per alium exercuerit, vt tradit Minsinger. *centur.* 6. *obseruat.* 54. *num.* 13. & Alciat. *de præsumpt. reg.* 1. *præsumpt.* 48. *num.* 10. De officio
12 verò † Notariatus ad effectum admissionis ad habitum, respondit Rot. *dec.* 555. *nu.* 2. *par.* 4. *recent.* Et generaliter firmat Tiraquell. *de nobilit. cap.* 27. *à num.* 7. *per tot.*
13 Quæ certiora redduntur, cum † in Ciuitate Veronæ officia huiusmodi non derogent nobilitati, & illa exercentes reputentur nobiles ex attestationibus, datis *in secundo Summario Hyacinthi num.* 5. & 8. vt fuit consideratum *in dicta Meleuitana Habitus 26. Iunij* 1656. §. *Non obstat, quod Auus coram R. P. D. meo Celso*.

Sed cessat difficultas; Nam licet pro indiuiso ad habitum
14 requiratur, † probatio nobilitatis generica facienda de alijs Ascendentibus, tamen ad effectum exclusionis opus est, quòd exercitium Notariatus, vel aliud nobilitatem denigrans fuerit specificè probatum in Patre, vel Auo, vt expressè loquitur Statutum *in ordinat.* 4. *de recept. Fratr.* & fuit dictum *in Burgen. Admissionis ad Habitum 5. Aprilis* 1604. *coram Lancellotto*, & in his terminis loquuntur decisiones in contrarium allegatæ, nempè *in recent. dec.* 279. *in princip. par.* 1. coram Buratt. *dec.* 42. *num.* 2. & coram sanct. mem. Gregor. *dec.* 322. *num.* 6.

Et ità dubio semel, atque iterùm proposito decisum fuit Hyacinthum esse admittendum ad habitum, vtraque parte informante, &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Mediolanensis Iurispatronatus.

Mercurij 5. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Necessitatem agnoscendi fideicommissum ad effectum acquirendi vocem fratris circa Iuspatronatus requiri, possessionem pro indiuiso non sustineri, ex eo quòd in alios bona fuerint translata, & donationem titulo erroneo factam nullum à donante causam habenti Ius tribuere resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio pro indiuiso non præsumitur ex quo fratres non conuixerunt, nec cohabitarunt.*
2 *Conuictio, & cohabitatio duo sunt præcipua requisita possessionis pro indiuiso, & iure familiaritatis.*
3 *Continuatio familiaritatis non possidenti non datur.*
4 *Possessio pro indiuiso, quibus indicijs remouetur.*
5 *Possessio pro indiuiso desinit bonis ex consensu fratrum in alios translatis.*
6 *Bona in contumacia condemnatorum ex Statuto Mediolanensi ipso iure, & facto apprehensa dicuntur, etiamsi actu ipso apprehensa non fuerint.*
7 *Possessio ex constitutione Principis, vel Statuti etiam sine actuali apprehensione transfertur.*
8 *Apprehensio Creditoris in actione personali debitorem possessione sua ciuili non priuat.*
9 *Possessione naturali non recuperata priuatio possessionis ciuilis intrat.*
10 *Priuatio possessionis ciuilis bonorum ad excludendam præsumptionem continuationis sufficit.*
11 *Descriptio actualis in albo bannitorum, donec ostendatur cancellatio bannum, etiam ad alios effectus probat.*
12 *Frater, vt acquirat vocem fratris fideicommissum agnoscere debet, aliàs Iuspatronatus in ipsum transire non potest.*
13 *Agnitio fideicommissi tanquam pendens ab animo ex actibus alio nomine, & titulo factis deduci non potest.*
14 *Sententia Ordinarij stante appellatione pro re indicata haberi non potest, cùm omnes sententiæ effectus per appellationem suspensi remaneat.*
15 *Donatio titulo erroneo, & in subsistenti facta nullum ius causam à donante habenti ob defectum voluntatis tribuit.*
16 *Aditio hæreditatis titulo insubsistenti, & erroneo facta sustineri non potest.*
17 *Clausula*, omni meliori modo, *stante repetita expressione donandi tanquam hæres ab intestato, ad alios modos, & titulos extendi non potest.*

DECISIO CCXIV.

Excludebatur in postrema decisione necessitas in Anselmo agnoscendi fideicommissum ad effectum acquirendi vocem Hilarij, eo quòd cum isti fratres bona hæreditaria Patris pro indiuiso possiderent præmortuo Hilario sine alia declaratione continuando possessionem Anselmus fideicommissum agnouisse videretur. Cæterùm hodie ex facto visum est Dominis hæc ratio corruere, & disputato dubio dixerunt standum esse in primo loco decisis sub die
4. Decembris 1658. * non enim constat de † possessione 1
pro indiuiso, quæ non solùm hic non præsumitur ex quo fratres non conuixerunt, neque cohabitarunt *Summ. D. Vicecomitis num.* 3. vt per Modern. *de manuten. obseruat.* 73.
num. 38. vbi quòd hæc sunt præcipuè † inditia possessionis 2
pro indiuiso, & de possessione iure familiaritatis, Gratian. *discept.* 450. *num.* 35. Carpan. *ad Statut. Mediolan. cap.* 483. *num.* 186. *par.* 2. Rot. post Merlin. *de pignor. dec.* 68. *num.* 4. &
† continuatio non datur non possidenti, Rot. apud eundem 3
Modern. *de manut. dec.* 196. *num.* 4. & *in Tudertin. fundaci 4. Maij* 1654. *coram Reuerendissimo D. meo Papien.* §. *Verum etiam.*

Sed imò penitus † remouetur, tum ex eo quòd post mor- 4
tem Ioann. Baptistæ omnia eius bona apprehensa fuerunt à Camera Ducali Mediolani, quæ erat creditrix pro quibusdam affictibus, dd. q. Anselmus, & Hilarius preces Senatui porrexerunt pro obtinenda facultate eadem bona alienandi, prout cum effectu alienata fuere anno 1606. pretium solutum fuit partim Hilario absente Anselmo, & partim ambobus fratribus, & partim promissum Creditoribus, tum etiam quia anno 1614. Hilarius ob ass. assistentiam homicidio bannitus fuit, & in pœnam capitis condemnatus cum confiscatione, & publicatione bonorum, & cum bannimentis, quòd prætendentes aliquod ius super eius bonis intra tres, vel sex menses compareant, aliàs non possint audiri, hodieque etiam in albo bannitorum descriptus reperitur *eodem Summ. num.* 2. & 4. ex quibus † possidere dixerunt 5
fratres, cum eorum consensu bona translata in alios fuerunt, Rot. *dec.* 205. *sub num.* 1. *vers. vnde stante hac distractione* apud Modern. *de manut.* & stante † constitutione Medio- 6
lani, quòd bona eorum qui condemnarunt in contumaciam ipso iure, & ipso facto sint, & esse intelligantur apprehensa, etiamsi per negligentiam, aut aliter non fuerint actu apprehensa, possessio in fiscum transiuit, cum statuto,
vel † Principis constitutione induci possit, quòd possessio 7
etiam actuali apprehensione transferatur, Alexan. *cons.* 24. *num.* 2. *lib.* 3. Honded. *cons.* 18. *num.* 13. *lib.* 2. Menoch. *de recuper. remed.* 1. *num.* 404. plenè Gratian. *discept.* 732. *num.* 6. Fenzon *ad Stat. Vrb. cap.* 147. *num.* 1. *lib.* 1. Rota *coram Eminentissimo D. Cardin. Otthobono dec.* 122. *num.* 15.

Nec subsistit responsio, quòd bona omnia vendita non
fuerint, & quòd sola † apprehensio Creditoris in actione 8
personali non priuet debitorem sua possessione Ciuili, quia contrarium deducitur ex precibus prædictis, in quibus dicitur omnia bona fuisse apprehensa, & quatenus aliqua iura remansissent, adhuc non probatur possessio pro indiuiso stante diuersitate habitationis, præsertim per longissimum
tempus annorum 30. & vltra. Quo verò † ad priuatio- 9
nem possessionis non concurrit sola possessio Creditoris, sed venditio facta de Consensu fratrum, confiscatio quoad bona Hilarij, qui successiuè dum per tantum temporis spatium quo superuixit vsque ad annum 1637. non apparet quòd possessionem naturalem recuperauerit priuatus etiam fuit Ciuili, si quàm animo retinuisset, Soccin. sen. *cons.* 266. *num.* 30. *in fin. vers. sed illam amisit lib.* 2. Alexand. *cons.* 94. *num.* 5. *lib.* 5. & plures per Modern. *de manut. obseru.* 58. *num.* 1. Rot. *dec.* 696. *sub num.* 2. *par.* 3. *recent.* & *in Romana Palatij 10. Decembris* 1646. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, §. *similiter.*

Nec dicatur bannum Hilarij non probari ex sola sententia

tia contumaciali, quæ non iustificatur ex actis, quia ho-
die non agitur ad effectum illam exequendi, & contuma-
cia nunquam purgata fuit per comparitionem, sed ciuili-
ter tantum ad effectum ostendendi, quòd Hilarius omni-
10 bus simul iunctis † priuatus fuit ciuili bonorum possessione,
quòd sufficit ad excludendam præsumptionem continuatio-
nis, vt supra Modern. *de manut. obseru. 17. num. 29. & 30.*
Tum etiam quia vltra sententiam concurrit mandatum
Iudicis, subsequuta publicatio, & actualis descriptio in
11 albo † bannitorum, quæ sola donec ostendatur cancella-
tio probat bannum etiam ad alios effectus, Bald. *in l. moneor 4. num. 2. & 3. C. si seru. exportan. veniat.* Alexan. *cons. 327. sub num. 6. vers. tamen nisi cancellatus sit*, Ruin. *cons. 85. sub nu. 3. post med. vers. sed præmissis non obstan. lib. 4.*

Remota autem possessione pro indiuiso tollitur præci-
puum fundamentum decisionis, quæ reuidetur, quia ad ef-
12 fectum acquirendi vocem † Hilarij necessarium erat, quòd
Anselmus fideicommissum agnosceret, aliàs Iuspatronatus
in ipsum transire non potuit, vt per Alexand. *cons. 73. nu. 3. & per tot. lib. 7.* Peregr. *de fideicomm. ar. 2. sub num. 50. vers. si quoque*, Rot. *dec. 243. num. 9. coram Eminentiss. D. Cardin. Otthobono.*

Minùs subsistit, quòd si non agnouerit Anselmus, Clara
saltem præsentando fideicommissum cum quo transibat Ius-
patronatus agnouerit.

Quia prima vice ignorabat Clara donationem factam
Bassano ab Anselmo eius fratre, & quando præsentauit
credidit sibi præsentationem competere tanquam illius hæ-
redi, sed detecto postea errore illam reuocauit, & ipsam
donationem, ac præsentationem Bassani in persona Pe-
tri approbauit *d. Summ. Vicecomitis num.* 13. Vndè cùm
habeamus titulum, quo tunc præsentauit Clara nempè
hæreditarium Anselmi non possunt ex eo induci præsum-
13 ptiones † pro agnitione fideicommissi, quæ tanquam
pendens ab animo, ex actibus alio titulo, & nomine factis
deduci non potest, vt per Cyriac. *controu. 244. num. 27.* Rot.
coram sanct. mem. Greg. *dec. 460. num. 6.* prout alij actus ab
eadem Clara facti vti hærede ab intestato Hilarij tanquam
erronei nullo modo subsistunt, & sententia pariter Ordi-
14 narij † non suffragatur, dum declarat præsentationes à
Clara, & Bassano factas à veris patronis facta fuisse,
quia fuit ab illa appellatum, & in hoc Sac. Tribunali pen-
det causa, quòd sufficit, vt non possit haberi pro re iudi-
cata, cum omnes sententiæ effectus per appellationem
remaneant suspensi, Rot. *dec. 211. num. 1. par. 7. recent.*

Et ad exclusionem Montij semper sufficit, quòd ipse
15 vtatur † donatione Claræ, quæ tanquam facta titulo erro-
neo, & insubsistenti, nullum ius ei tribuere potest ob de-
fectum voluntatis, *l. nec ignorans, C. de donat.* Gregor. *dec. 179. num. 5.* donauit etiam tanquam hæres ab intestato Hi-
larij, cuius hæreditatem quatenus opus sit de nouo adiuit,
& tamen Hilarius cum testamento mortuus est, vnde adi-
16 tio † tanquam titulo insubsistenti, & erroneo facta peni-
tus euanuit, vt in his terminis disponit Text. *in l. is ad quem 22. ff. de acquiren. heredit.* ibi, *antequam tabula proferantur cum æstimaret ab intestato patremfam. mortuum, quamuis omnia pro Domino fecerit, hæres tamen non erit*, Paris. *cons. 33. num. 85. & seqq. lib. 3.* Angel. *de legit. Contradict. qu. 4. num. 54. & duob. seqq.* Rota coram Duran. *dec. 347. num. 15. & in Bononien. Hæreditatis 11. February 1658. coram Reuerendissimo Domino meo Decano, §. quia cum, & 7. February 1659. §. non obstat coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Nec actus d. Donationis substineri potest ex clausula,
17 *omni meliori modo*, quia hæc † operari non posset stante
repetita expressione donandi tanquam hæres ab intestato,
quæ facit, vt Clara dicatur se restrinxisse ad certum nomen,
& titulum, & proindè ad alios modos, & titulos extendi
non potest, sed ad expressum tantum, quem omni meliori
modo sustinet, quod fieri potest, Alexand. *cons. 55. num. 8. lib. 5.* Gratian. *discept. 764. num. 18.* Rota *in Montis Falisci Beneficij 15. Decembris 1645. coram bon. mem. Bichio sub §. cum itaque, & in d. Bononien. Hæreditatis coram R. P. D. meo Beuilaqua, §. sicuti non refragatur.*

Et ita vtraque, &c.

Impressa est præsens decisio in hac eadem causa emanata sub die 4. Decembris 1659. coram eodem Reuerendissimo P. D. Albergato supra part. 12. recent. decisio 400.

R. P. D. TAIA.

Valuensis Præeminentiarum.

Mercurij 5. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

De duabus Ecclesijs Cathedralibus vni Episcopo subiectis, qui ideòque residendo in vna alterius Diœcesis factum explere potest, & Vicarium vbicunque voluerit tenere, ad quem vtriusque subditi accedere tenentur: decretum de incarceratione Clericorum à Rota non admittitur, nec de præcedentijs Canonicorum multùm curatur, modò antianitatis ordo obseruetur.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ quando sunt inter se æquales, & vtraque Cathedralis, respectu Episcopi vna diœcesis reputantur, qui residendo in vna factum alterius explere potest.*

2 *Episcopus Vicarium in vno Episcopatu constituere potest, ad quem subditi vtriusque diœcesis accedere tenentur.*

3 *Episcopus potest tenere Vicarium vbi voluerit, cùm ad eundem retinendum cogi non possit.*

4 *Obiectio de Ecclesia digniori non subsistit, cùm vtraque sit Cathedralis, & vtrobilibet Episcopus resideat.*

5 *Concordia à S. Congregatione Episcoporum approbata de præcedentijs inter Canonicos non curat, modo ordo antianitatis obseruetur.*

6 *Decretum S. Congregationis ad Episcopum Valuensem, & Sulmonensem de loco incarcerandi Clericos refertur.*

7 *Consanguinei rerum necessariarum defectus vltra propriam patriam reis ægre suppeditant.*

8 *Decretum S. Congregationis de loco incarcerationis non admittitur ob distantiam minus considerabilem, aliter autem procedendum esse, si locus valde distaret.*

DECISIO CCXV.

EX commissione in Signatura Sanctiss. D. vt S. Congregatio Concilij procederet cum voto Sac. Rotæ proposui Dubium super quinque de pluribus eiusdem Decretis die 13. Augusti, & 4. Septembris 1650. inter Episcopum, & Capitulum controuersis, An & quæ decreta sint executioni demandanda, & non informante Episcopo, nisi super duobus, visum est DD. ipsa duo non esse executioni demandanda.

Alterum fuit Episcopum pro causis Diœcesanorum Valueñ. deputare debere Vicarium generalem in Diœcesi Valueñ.

Et visum est executioni non demandandam, quia cum
Valueñ. & Sulmoneñ. istæ duæ Ecclesiæ † sint inter se æqua- 1
les, & vtraque Cathedralis, vt dixit Rota *in Sulmonen. Status Cathedratici 18. Maij 1626. §. quibus non obstat coram Manzanedo*, quamuis cuiuslibet Iura integra remaneant,
respectu tamen Episcopi reputantur vna Diœcesis, & potest
in vna residendo explere factum alterius, atque ita videtur
etiam posse in † vno tantum Episcopatu Vicarium consti- 2
tuere, ad quem accedere debeant subditi vtriusque Diœce-
sis, vt post Rebuff. Barbos. *de offic. & potest. Episc. all. 54. sub n. 131.* Grat. *discept. 655. n. 44. & seqq.* post Rot. coram Caual. *dec. 418. n. 2. & seqq. & dec. 537. n. 7. & 8. tom. 3. par. 4. rec.*

Et multò magis poterit † Episcopus tenere vnum Vica- 3
rium vbi voluerit, quia in facultate illius est, an velit, vel
nolit eum retinere, cùm non possit cogi ad retinendum
Vicarium, vt prosequitur Gratian. *d. discept. 655. num. 47. cum allegat.*

Nec obstare visum est, quòd † Ecclesia Valueñ. dicatur 4
dignior, quàm Sulmoneñ. quia quænam sit dignior (multis
hinc inde prolatis, & inter has ipsas Ecclesias, Gratian. *tota, & longa discept. 893.*) DD. non conuenerunt, cum es-
sent quibus dignior videretur Valueñ. & quibus neutra, &
quibus nihil non disputata quæstione cum sit vtraque Ca-
thedralis, & æquè principaliter sint vnitæ, & vtrobilibet
resideat Episcopus, & iam dudum in Sulmoneñ. & ex † con- 5
cordia approbata à Sacr. Congregatione Episcoporum 1.
Decembris 1628. *in præcedentijs non habeatur, respectus cuius Ecclesiæ sint Canonici, sed antianitatis ordo obseruetur,*

ita

ita quod antiquiores in receptione siue in vna, siue in alia dictarum Ecclesiarum Canonici alios recentiores Canonicos in publicis functionibus pracedant, omnisque prioritatis, & posterioritatis contentio aboleatur perindè ac si vnius, & eiusdem Ecclesia Canonici existerent, Preposito tamen Ecclesie Valuen. excepto, qui etsi in recentione recentior extiterit, alys tamen Ecclesiarum pradictarum Canonicis in actibus precedentibus praferatur, &c. in Summ. Episcopi num. 2.

Alterum fuit Canonicos, & Clericos Diœcesis Valuen. delinquentes ibi carcerari debere, non autem transportari ad Carceres Ciuitatis Sulmonæ.

Et pariter visum est executioni demandandam ex infrascriptis.

Etsi enim vni ex DD. placeret admittendum huiusmodi
6 † Decretum Sacr. Congregationis, vt ex litteris huic Episcopo datis 17. Ianuarij 1604. videlicet: *Cùm superioribus annis Capitulum, & Clerus Valuen. sapius conquesti essent apud Sac. Congregationem, quod etiamsi extarent Episcopales carceres in Palatio Episcopali Valuen. vbi Episcopi Vicarius morabatur, nihilominus Episcopus cum aliquis e Diœcesi Valuen. in carcerem erat conyciendus ad Ciuitatem Sulmonen. duci mandaret in maximum Reorum damnum, & incommodum, Sac. Congregatio sic respondit Episcopo. Quandiu amplitudo tua Valuen. & Sulmonen. Ecclesie Dei, & Apostolica Sedis gratia praeest ipsam vtriusque Ciuitatem Diœcesanis aquè prospicere decet, & propterea cum aliquis ex dictis Valuen. in carcerem fuit conyciendus, non ad Sulmonen. Ciuitatem ducendus est, sed carceribus Valuen. Palaty Episcopalis, vbi amplitudo tua morabatur, mancipari debebit ne accedat Squallori Carceris etiam itineris incommo-*
7 *dum, ac † rerum necessariarum defectus, quas vltra propriam Patriam Consanguinei reis agrè suppeditant ad summa aquitas postulat, & ab amplitudine tua obseruari mandat*, vt apud Barbos. *Iur. Eccles. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 25. *&* 26. & breuiùs *in collect. Doctor.* ad Conc. Trid. *sess.* 25. *de reform. cap.* 6. *num.* 27. ad rationes in ipsis litteris expressas, & apud Gratian. *discept.* 892. *num.* 9. *& seqq.* & ne de Consanguineis, & conterraneis transferantur ferè ad inimicos, & hostes prout inter finitimos vetus, atque antiqua simultas, immortale odium, & nunquam sanabile vulnus perpetuis contentionibus inter has Diœceses, & hos Diœcesanos.

Tamen contrarium placuit alijs ad limites litterarios. *Cùm amplitudo Episcopalis Value moraretur*, vt inquiunt litteræ, & confert *d. decis.* 537. *in fin. Aut Episcopi Vicarius*, vt inquit Barbos. quia cùm ex deductis ipsæ duæ Ecclesiæ sint inter se æquales, & vtraque Cathedralis, vt supra,
8 non est visa distantia † considerabilis ad quinque passuum millia, & Rota intellexit aliter procedendum esse tantummodo quando locus valdè distat, & causa est modica, vt retulit Barbos. *ad cap.* 7. *de offic. ordin. in* 6. *num.* 6. post Rot. *in Calciaten. Iurisdict. qua est d. decis.* 537. & visus est admittere etiam contrarius in ea causa decisa, Gratian. *d. discept.* 892. *num.* 8. 12. *& tota discept.*

Præsertim dum ex testimonijs Testium in hoc Iudicio examinatorum apparere visum est in Diœcesi Valuen. non esse carceres nitos.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Barbastrensis Decimarum.

Veneris 7. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Concurrente pro Decano cum immemorabili quadragenaria cum titulo deducto ex Bulla erectionis Ecclesiæ in Cathedralem de qua agitur, obseruantia subsequuta exigendi decimas sententia in fauorem Prioris, & Portionariorum exigendi quotidianas distributiones, decimas, & alia emolumenta lata, infirmatur.

SVMMARIVM.

1 *Testes de decimis exactis expressè deponentes, etiam de auditu à maioribus de publica voce, & fama, fidem probationis merentur.*

2 *Probatio immemorabilis vti suffragatur antecessori, ita etiam ei, qui in eius locum est subrogatus.*

3 *Assistentia Iuris circa decimas, quam regulariter habet Parochus cessat, quando legitimè constat, quod decima Iusto titulo ad alium pertineant.*

4 *Decimas à Decano immediatè, & successiuè post erectionem Cathedralis facta exactas fuisse probatur ex longa obseruantia.*

5 *Litera Apostolica ex intentione Pontificis optima declarationem recipiunt.*

6 *Obseruantia adeò praualet, vt litera Apostolica sint intelligenda eo modo, quo obseruata fuerunt quamuis contrarius intellectus de Iure certior esset.*

7 *Decanus an vltra summam in erectione ei assignatam pratendere possit.*

8 *Pontifex erigendo Ecclesiam in Collegiatam, an eidem omnes fructus ante erectionem ad illam spectantes assignet.*

9 *Dignitates in Collegiatis parochialibus obtinere decimas parochiales, iuxta consuetudinem Regni Hispania in compatibile non est.*

10 *Probatio specialis de decimis controuersis generali ex assignatione resultanti praualere debet.*

DECISIO CCXVI.

CVm clausula, *Parito iudicato*, commissa mihi causa appellationis per Decanum Barbastreñ interpositæ à sententia declarante distributiones quotidianas Decimas, & alia emolumenta Ecclesiæ Sancti Petri de Boltan, & aliarum Ecclesiarum Oppidi de Siecte, & Ascasso deberi Priori, & Portionarijs Barbastreñ ad formam litterarum Apostolicarum anni 1544. Dubium proposui super illius viribus, probataque per Decanum purificatione d. clausulæ constito ex reali solutione etiam expensarum eius *Summario num.* 3. Discussis hodiè nouis probationibus pro parte eiusdem Decani exhibitis, responsum hodiè fuit sententiam esse infirmandam, quia Testes de-
ponunt expresè, † quod Decimæ fuerunt possessæ, & 1
perceptæ à Decanis Osceñ, quodque tam ante, quàm post erectionem Ecclesiæ Sancti Petri in Collegiatam, & vsque ad tempus erectionis in Cathedralem Ecclesiæ Barbastreñ semper Decimas exegit in dicto Oppido, vel in speciebus, vel mediante locatione in pecunia, *vt in Summario num.* 4. qui cum deponant de auditu à maioribus de publica voce, & fama, quodque Valenz. *cons.* 100. *num.* 25. *lib.* 1. Rot. *decis.* 556. *num.* 3. *part.* 3. *& decis.* 56. *num.* 7. *part.* 7. *recent. & in Placentina Decimarum de Alarza* 11. *Martij* 1650. *coram bon. mem. Peutingerio §. Immemorabilem, & in alia Placentina, seu Abulen. Decimarum* 12. *Decembris* 1650. *coram Reuerendissimo P. D. meo Celso in princip.* vbi in specie agebatur de perceptione Decimarum in aliena Parochia, *& in Toletana Depopulationis de Vilalua* 20. *Aprilis* 1657. *coram me §.* 1. *in fine.*

Proindeque hæc † probatio immemorabilis benè suffra- 2
gatur Decano Barbastreñ, ad quam Decimæ spectare debent eodem modo, quo spectabant ad Osceñ, in cuius locum subrogatus fuit, Berou. *cons.* 43. *num.* 49. *lib.* 2. Rota *decis.* 11 *vt lit. pend. in nou. decis.* 252. *num.* 4. *part.* 5. *recent. & in Pisaurien. Beneficij* 11. *Decembris* 1647. *coram Reuerendissimo Papien. §. si verò in fine.*

Vndè tollitur præcipuum fundamentum decisionum bon. mem. Vbaldi, Coccini, Reuerendissimi Carilli positum in assistentia Iuris, quam habent Procurator, & Portionarij Barbastreñ ex cura animarum, quam exercent, quia
cessat hæc † assistentia, quam regulariter habet Parochus, 3
quando legitimè constat, quod iusto titulo ad alium pertinent Decimæ, vt declarat Marescott. *var. resol. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 28. Add. ad san. mem. Greg. *decis.* 312. *num.* 4. *vers. Item assistentia*, Modern. *de manut. obseru.* 73. *sub num.* 172. *& seqq.* Rota coram Seraph. *decis.* 1295. *sub num.* 6. & alij relatis *in dicta Placentina coram R. P. D. meo Celso §. vnde merito*, præcipuè quia ex ijsdem Testibus Decani *Summario*
num. 10. apparet, quòd etiam † successiuè post erectionem 4
Cathedralis factæ vsque de anno 1571. quidam Hieronymus primus Decanus exegit Decimas, vel locauit, prout eius successores locarunt, vel exegerunt sine vlla contradictione vsque ad annum 1621. quo tempore à Priore, & Portionarijs motum fuit Iudicium; Hæc enim obseruantia post erectionem immediata ostendit, quod Decimæ fuerunt assignatæ Decano non obstante, quod expressa fuerint scuta 150. quæ demonstratiuè apponi potuerunt ad ostendendam

R quan-

quanti regulariter locari consueuissent, & satisfacien. regulæ Cancellariæ, & stylo exprimendi fructus Ecclesiarum,
5 & beneficiorum in quantitate, quod talis fuit † intentio Pontificis cùm ex illa optimam litteræ Apostolicæ declarationem recipiant, *cap. cum dilectus de consuetud.* Bald. *cons.* 245. *num.* 2. *lib.* 3. Rota coram Eminentissimo Cardinali Otthobono *decis.* 175. *num.* 10. *Comen. Decimarum prima Februarij* 1608. *coram bon. mem. Sacrato* §. *quatenus verò*, *Barchinonen. alimentorum* 31. *Maij* 1655. *coram bon. mem.*
6 *Dunozetto* §. *quæ omnia*, vbi quòd adeò præualet † obseruantia, vt litteræ Apostolicæ sint intelligendæ eo modo, quo obseruatæ fuerunt, quamuis contrarius intellectus esset de Iure verior, *& in Calaguritana Decimarum Sancti Ascentij*, *& Dauallillo* 26. *Iunij* 1658. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, §. *Cæterum*.
7 Non obstat, quòd † Decanus non possit prætendere nisi scuta 150. in erectione ei assignata, vt dicitur *in decisione decima Nouembris* 1623. §. *fin. &* 14. *Iunij* 1624. §. *nec placuit coram bon. mem. Vbaldo*.

Quia cùm de tempore dd. decisionum, non ostenderetur exactio adeò præcisa in speciebus etiam cum scientia, & patientia Prioris, & Portionariorum de Boltana, *vt in Summ. num.* 4. *&* 5. sed sola exhiberetur Bulla erectionis loquens de scutis 150. poterat dici assignationem in pecunia consistere, nunc autem cum dentur probationes Testium adeò præcisè deponentium, *Che li frutti Decimali della Villa di Boltana, che anticamente esiggeua il Decano Oscen. s'erano applicati al Decano Barbastren. &c. E che dopo l' erettione di detta Chiesa Barbastren. in Cathedrale si dauano, e si pagauano da quel Decano, e che vn'anno per l' altro si erano valutati in scudi* 150. *&c.* & locatio fuerit facta pro eadem quantitate Portionarijs, dicendum est prædictam summam loco demonstrationis fuisse appositam ad ostendendum quantum regulariter Decimæ locarentur, vt expresè deponunt Testes *Summarionum.* 8. non autem ad effectum taxandi, & restringendi assignationem Decani ad scuta 150. vt etiam obseruantia declarauit, dùm non ostenditur vnquam fuisse soluta scuta 150. in quibus terminis obseruantia etiam remota Decano suffragatur, Rota coram Buratt. *decis.* 647. *in fine*, *& decis.* 679. *n.* 14.
8 Nec dicatur, quòd quando † Pontifex Ecclesiam Sancti Petri in Collegiatam erexit eidem assignauit omnes fructus, & prouentus ante erectionem ad illam spectantes, sub quibus comprehenduntur etiam decimæ.

Quia cùm in Bulla erectionis in Collegiatam applicentur solum Decimæ, quæ ante erectionem à Vicarijs exigebantur, & doceatur illos alias Decimas destinatas habere, non debet ad istas trahi, quæ ante, & post à Decano Oscen̄
9 percipiebantur non est enim † incompatibile, quod in Collegiatis Parochialibus Dignitates obtineant Decimas Parochiales iuxta consuetudinem Cathedralium in Regnis Hispaniarum existentium, vt per Rotam *in Placentina Decimarum* 14. *Maij* 1655. *coram Reuerendissimo Vallisoletano* §. *ex quibus omnibus*, & vlterius per erectionem Cathedralis fuerunt dismembratæ, & Ecclesiæ Barbastren̄ applicatæ eodem modo, quo antea exigebantur *Summ. num.* 2. *litt. B.* hæc † specialis probatio de Decimis controuersis præualere debet generali ex assignatione prædicta, resultanti Rota *d. decis.* 556. *part.* 3. *recent. in fine*.

Cùm itaque vltra immemorabilem concurrat etiam quadragenaria cum titulo deducto ex Bulla erectionis in Cathedralem cum dicta assignatione facta Decano Barbastren̄, & cum subsequuta obseruantia exigendi dictam quantitatem in Decimis cum scientia, & acquiescentia Prioris, & Portionariorum censuerunt DD. sententiam esse infirmandam altera tantùm, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Maceratensis Capellaniæ.

Lunæ 10. *Martij* 1660.

ARGVMENTVM.

De successione in Iurepatronatus ad fauorem Primogeniti facta, in cuius præiudicium exequutor Testamenti fundatoris altero fratre instituto mentem testaroris transgressus, causam restitutionis in integrum Primogenito præbuisse non immeritò censetur.

SVMMARIVM.

1 *Iniustitia sententiæ impedit rem Iudicatam quamuis ille, qui succubuit inter legitima tempora non procurauerit.*
2 *Restitutio in integrum aduersus iniustam sententiam datur.*
3 *Iniustitia ex testamento fundatoris Capellaniam ad nutum primogeniti amouibilem fundantis clarè colligitur.*
4 *Beneficium manuale non expectata morte primi prouisi alteri per nouam prouisionem conferri potest.*
5 *Exequutori statum à Testatore præscriptum immutare, illiusque mentem in præiudicium alterius transgredi non licet.*
6 *Patroni Capellanos, & Ecclesiasticos toties quoties ius videbitur amouere possunt.*
7 *Verba*, come meglio parerà, *quomodo sunt intelligenda.*
8 *Mens Testatoris, quando clara existit, incongruum est ab ea recedere, & aliter ordinare.*
9 *Malitia, & odium ob diuisionem paternorum bonorum abesse debent ad finem, vt etiam sine causa amotio fieri possit.*
10 *Diuisio paternorum bonorum nulli præiudicium infert, quin potius dissensiones, quæ ex communione excidere solent, tollant.*
11 *Diuisio non est sufficiens causa ad arguendam malitiam, & odij præsumptionem, cum ea plenè probari debeat.*
12 *Hæres beneficiatus cum Iure proprio ex persona Testatoris, non autem exequutoris in Iurepatronatus succedat eiusdem facto contrauenire, & nominationem alterius impugnare rectè potest.*

DECISIO CCXVII.

A Sententia absoluente Nicolaum ab instantia facta per Euandrum super illius remotione à Capellania instituta per Hippolytum communem Parentem, & exequutorem testamentarium Antonij Auersij fuit commissa mihi causa rei iudicatæ, & restitutionis in integrum, ad cuius commissionis formam dato dubio negatiuè quoad primam partem, & affirmatiuè quoad secundam fuit resolutum ex capite † iniustitiæ, quæ impedit rem iudicatam, 1
quamuis ille qui succubuit inter legitima tempora non procurauerit, *cap. inter cæteras*, ibi communiter DD. *de re iud.* Alex. *cons.* 91. *num.* 1. *lib.* 6. Rot. *decis.* 311. *num.* 2. *part.* 2. *diuers. & decis.* 524. *num.* 6. *part.* 3. *& decis.* 102. *num.* 5. *part.* 4. *& decis.* 11. *& decis.* 343. *vbique num.* 1. *part.* 6. &
† aduersus illam præbet causam restitutionis in integrum 2
Rot. coram Card. Seraph. *decis.* 251. *num.* 2. *& in recent. decis.* 492. *part.* 1. *& decis.* 307. *vbique num.* 1. *part.* 2. Buratt. *decis.* 92. *num.* 5. Caual. *decis.* 164. Merlin. *decis.* 432. *num.* 1.

Iniustitia ex eo † deducebatur, quòd Capellania contro- 3
uersa est laicalis, & amouibilis ad nutum, & pro libito Primogeniti ipsius Hippolyti, qui hodiè est Euander, vt cauetur in testamento Antonij fundatoris, ibi: *Constituisca vno ò due Capellanie laicali amouibili, e che l'elettione delle Capellanie, e Capellani spetti, e debba spettare alli Signori Hippolito viuente, e dopo la sua morte à quello de' suoi descendenti maschi, che sarà di maggior età, & al più vecchio &c. e possino rimouere toties quoties, &c. à loro gusto, e piacere non solo li Capellani, mà anche le Chiese, &c.* vndè iniusta est sententia absoluens Nicolaum ne possit remoueri ab Euandro contra expressam facultatem ei à testatore attributam, & iuris dispositionem, secundum quam † beneficium manuale potest per nouam pro- 4
uisionem alteri conferri non expectata morte primi prouisi, *cap. cum ad Monasterium* 6. §. *tales de stat. Monach. cap.* 1. §. *fin. de priuil. in* 6. *gloss. in Clem. prima verb. ad mensam circa finem*, & ibi Imol. *num.* 16. Zabarell. *in verb. præsentatos vers.* 6. *Nota de excess. Prælat.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 5. §. 6. *num.* 7. Garz. *de benef. part.* 1. *cap.* 2. *num.* 85. *& seq.* Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 7. *num.* 20. *&* 21. Rot. *decis.* 2. *num.* 2. *de excess. Prælat. in nou. & decis.* 778. *per tot. part.* 1. *diuers.* & apud Modern. Perus. *de manut. decis.* 328. *num.* 9. Buratt. *decis.* 382. *num.* 4. *& in Hispalen. Iuris nominandi Curatos* 20. *Aprilis* 1640. *&* 21. *Iunij* 1641. *&* 23. *eiusdem mensis* 1642. *coram bon. mem. Peutingero, & in Pampilonen. Vicariæ* 28. *Martij* 1659. *coram R. P. D. meo Albergato* §. *existimauit*.

Non afficit, quòd Nicolaus collitigans vti de familia Auris-

Auripſa non poſſit remoueri, & Capellania quoad ipſum
non ſit amouibilis ad nutum, ſed perpetua ad eius vitam,
ex eo quia dictus Hippolytus exequutor teſtamentarius An-
tonij in illius inſtitutione adiecit: *quod ſi electus, & nomina-
tus fuerit de familia Auriſpa eius vita durante à tali officio*
5 *remoueri non debeat*, ſiquidem non licuit Hippolyto † ſta-
tutum à Teſtatore præſcriptum immutare, illiuſque men-
tem tranſgredi in præiudicium dicti Euandri, & aliorum
Primogenitorum, quos Antonius (ex cuius bonis erecta
fuit Capellania) voluit futuris perpetuis temporibus eſſe
6 † Patronos, cum ampla poteſtate Capellanos, & Eccle-
ſias ſemper, & toties quoties, vt dictum eſt eis videbitur
amouendi, *cap. tua nobis* 17. *cap. Ioannes* 19. *de teſtam.* Mant.
de Coniect. vlt. vol. lib. 3. *tit.* 3. *num.* 8. Lambert. *de Iurepatro-
natus art.* 6. *quæſt.* 52. *part.* 2. *lib.* 1. *num.* 4. Garz. *de Benef. part.*
5. *cap.* 9. *num.* 68. Modern. Piſan. *de Iurepatr. lib.* 14. *cap.* 3.
num. 10. Rot. *deciſ.* 216. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* & coram bon.
mem. Merlin. *deciſ.* 346. *num.* 8.
7 Non obſtant verba illa: † *Come meglio parerà al Signor
Hippolito Auriſpa*, ex quibus prætenditur Capellaniarum
inſtitutionem fuiſſe ab Antonio teſtatore totaliter remiſſam
arbitrio Hippolyti exequutoris, qui proindè potuit appo-
nere qualitatem perpetuitatis ad fauorem illorum de fami-
lia: quoniam ex tenore totius diſpoſitionis apertè compre-
henditur prædicta verba eſſe reſtricta ad numerum Capel-
laniarum ipſi exequutori benè viſa, ſicque tantùm eſſe in
illius facultate remiſſa, vt ibi: *ſe ne faccia, & inſtituiſca
vna ò più Capellanie laicali amouibili come meglio parerà al
Signor Hippolito, con porci quegl'oblighi di meſſe, & altro &c.*
non autem ad qualitatem ipſarum extendi, cum in hac par-
8 te ſit clara diſpoſitio, † & mens Antonij volentis Capella-
nias eſſe amouibiles, tam in vita Hippolyti, quàm maioris
nati ab illo pro tempore deſcendentis, & familiæ Auriſ-
pæ, atque indè incongruum omninò fuit ab ea recedere,
& aliter ordinare, *cap. decernimus* 16. *quæſt.* 7. *l. in Condit.*
19. *ff. de Condit. & demonſtr. l. cum quæſtio* 23. *C. de legat.*
Rot. *in Tranen. Iuriſpatronatus* 18. *Martij* 1627. *coram bon.
mem. Vbaldo* §. *ſed quia in erectione*.
Non dicatur Euandrum motum fuiſſe ad remouendum
9 Nicolaum ex Patre fratrem malitia, † & odio elicitis ex di-
uiſione bonorum paternorum, ad quem ille fuit ab iſto pro-
uocatus, quæ tamen abeſſe debent ad finem, vt amotio
fieri poſſit etiam ſine Cauſa, Card. *in Clem. prima* §. *præ-
miſſa num.* 4. *verſ. ego puto de ſuppl. neglig. Prælat.* Rot. *d. de-
ciſ.* 778. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ.* Canal. *deciſ.* 72. *num.* 2. & *de-
ciſ.* 315. *num.* 2. *part.* 2. *recent.* Buratt. *d. deciſ.* 382. *num.* 4.
alijque ſuperiùs relati, tum quia ex cauſa expreſſa in man-
dato per Euandrum dato, quod intendit Capellaniam pro
ſe retinere ceſſat obiectum odium: Tum etiam, quia diui-
10 ſio, † quæ nulli infert præiudicium, imò tollit diſſenſiones,
quæ ex communione excidere ſolent, *iuxt. text. in l. cum*
11 *Prætor* 79. §. *dulciſſimi ff. de leg.* 2. † non eſt ſufficiens cau-
ſa ad arguendam malitiam, & odij præſumptionem, ſed de-
bet plenè probari Molin. *de Primog. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 74. &
plenè in terminis fuit deciſum *in ſupracitata Hiſpalen. Iuris
nominandi* 21. *Maij* 1638. *coram Reuerend. Compoſtellano, &*
20. *April.* 1640. & 21. *Iunij* 1641. *coram bon. mem. Peutingero*.
Non obſtat tandem, quòd Euandro filio, & Hæredi Hip-
polyti non liceat illius factum impugnare, & ſic Nicolaum
ab eo ad vitam nominatum amouere, ex *reg. tex. in l. cum à*
12 *matre C. de rei vindic.* quia omiſſo, quod eſt hæres † benefi-
ciatus, reſponſum fuit, quod cum iure proprio, & ex per-
ſona Antonij fundatoris, non autem dicti Hippolyti exequu-
toris in hoc Iurepatronatus ſuccedat rectè valet illius facto
contrauenire, & nominationem impugnare, *l. Lucius Ti-
tius* 38. *ff. ſolut. matrimon.* Natt. *conſ.* 470. *num.* 13. Menoch.
conſ. 89. *num.* 13. Cyriac. *contr.* 312. *num.* 105. & 106. & reſ-
pondit in puncto Rot. *deciſ.* 363. *num.* 12. & 13. *part.* 6. *rec.*
Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO,

Poſtea Epiſcopo Papien.

Prænestina Cenſus.

Lunæ 10. *Maij* 1660.

ARGVMENTVM.

Venditio bonorum ſubhaſtatorum dicitur finis exe-
cutionis. Exceſſiuitas deliberationis licet inuali-
dam reddat ipſam deliberationem tamen non vi-
tiat executionem mandati. Creditor Rotalis, vel
anterior quando valeat facere fructus ſuos. Con-
ceſſio vendendi bona ſubhaſtata non adimit ius
pignoris in altero ſuper ipſis bonis.

SVMMARIVM.

1 *Venditio bonorum ſubhaſtatorum dicitur finis executionis.*
2 *Exceſſiuitas deliberationis non vitiat executionē mādati.*
3 *Exceptio reſtitutionis fructuum nō probata nō attenditur.*
4 *Creditum, cuius vigore diu poſſeſſa ſunt bona præſumi-
tur ſatisfactum.*
5 *Creditum dotale non poteſt impedire bonorū ſubhaſtationē.*
6 *Pro Credito dotali, quid debeat probare Filius ad fa-
ciendum fructus ſuos.*
7 *Creditor anterior non poteſt impedire ſubhaſtationem
bonorum Debitoris communis.*
8 *Conceſſio vendendi bona debitoris non adimit ius pignoris
debitum primo Creditori.*

DECISIO CCXVIII.

PVrgato Spolio Commiſſo pro parte Monaſterij S. Ma-
riæ Nouæ de Vrbe in exceſſiua ſubhaſtatione, ac deli-
beratione bonorum, de quibus agitur in vim mandati per
A. C. ad illius fauorem pro fructibus Cenſus vigore obli-
gationis Cameralis relaxati fuit dubitatum; An ſit proce-
deñ. ad vlteriorem ſubhaſtationem, ac deliberationem del.
Bonorum, & affirmatiua emanauit reſolutio ad effectum
tamen deponendi.
Cùm enim controuerti nequeat ſubſtantia, ac validitas
Crediti ipſius Monaſterij, dum de eo clarè conſtat ex In-
ſtrumento Cenſus Impoſiti per Chriſtophorum, & Domi-
nicum de Cicinis, cuius virtute fuit ſer. ſer. relaxatum
mandatum, ac reſpectiuè facta executio ſuper prædictis
Bonis, conueniens quidem eſt, vt mediante † ſubhaſtatio-
ne, ac deliberatione ad eorundem bonorum venditionem 1
deueniatur, quæ dicitur finis executionis, *l. à Diuo Pio* §.
ſed ſi emptor vbi not. ſcrib. ff. de re iudicat. Maſtrill. *deciſ.* 58.
num. 2. Giurb. *deciſ.* 49. *num.* 23. Poſth. *de ſubhaſt. inſpect.* 13.
num. 54. & 55.
Non obſtat, quòd ſtante exceſſiuitate commiſſa in dicta
deliberatione non poſſit amplius ad vlteriora procedi vigo-
re primi Iudicij, quia talis exceſſus vti proueniens ſolum-
modò ab actu deliberationis, ſeu adiudicationis dd. Bono-
rum quamuis reddat † inualidam ipſam deliberationem,
ſeu adiudicationem non tamen vitiat d. mandatum relaxa- 2
tum pro ſumma verè debita, ac executionem vigore illius
factam, vt tradit Add. ad ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.* 198.
littera A. verſ. ſecus autem, Rota *in recent. deciſ.* 8. *num.* 7. &
ſeq. part. 6. apud Poſth. *de manut. deciſ.* 282. *num.* 7.
Prout nec releuat exceptio † reſtitutionis fructuum, &
expenſarum pro integra purgatione Spolij, quia cum de illis 3
non afferatur legitima probatio nec appareat aliquos fru-
ctus fuiſſe perceptos nulla propterea de iſtis in præſenti diſ-
putatione eſt habenda ratio ex deductis *in deciſione huius
cauſa edita ſub die* 23. *Ianuarij præteriti coram me*.
Rurſus non vrget prætenſum Creditum dotis maternæ,
cuius vigore Cicini aſſerebant, ſibi competere retentionem
controuerſorum bonorum; Obiectum enim eliditur ex eo,
quia dum illi eadem Bona per longum tempus poſſederint
percipiendo eorum fructus, vel præſumuntur ſatisfacti,
vel huiuſmodi † creditum per dd. fructuum perceptionem
prorſus illiquidum remanſit, & ſic retentio pro eo mini- 4
mè prætendi poteſt, Rota coram Duran. *deciſ.* 113. *num.* 7.
coram ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.* 254. *num.* 3. coram Emi-
nentiſſimo D. Cardinali Otthobono *deciſ.* 180. *n.* 17. *in Re-
gien. ſeu Salernitana Bonorum* 25. *Maij* 1646. *coram me* §.
quoad retentionem in Romana Vinea 24. *Martij* 1651. *co-
ram bon. mem. Peutingerio* §. *fruſtra Demum*, & *in Anco-
nitana Prædij* 8. *Februarij* 1658. *coram R. P. D. meo Alber-
gato* §. *ſuper retentione*.
Minuſque ad impediendam † ſubhaſtationem ſuffragari
poteſt replicatio, quod dd. fructus tanquam percepti à 5
filijs ex Credito Dotali, non extenuauerint in aliqua parte
ipſum creditum ex notatis per Cancer. *var. reſolut. cap.* 9.
num. 59. quoniam omiſſo, quòd adhuc, † non ſit probata
filiatio, & qualitas hæreditaria ad prædictum effectum fa-
cien. fructus ſuos, vt tradit idem Cancer. *loc. præcit.* Atta-
men cùm in hac facti ſpecie non agatur de retentione bo-
norum Iure Dominij, ſed de ſimplici retentione habita

7 loco pignoris, illi quamuis essent † Creditores anteriores non valent impedire, quin ad Instantiam posterioris creditoris procedatur ab subhastationem, & deliberationē Bonorum Communis Debitoris, *iuxt. text. in dicta l. à Diuo Pio §. quod si res ff. de re Iudic. l. quamuis in princ. ff. de pignor. act.* Gratian. *discept. forens. cap.* 941. *num.* 3. *&* 4. Rota *decis.* 181. *num.* 4. *part.* 7. *recent. & in Romana subhastationis de Alexijs* 15. *Februarij* 1647. *&* 15. *Martij* 1648. coram Reuerendiss. D. meo Decano, Impress. apud Add. ad Posth. *de subhast. decis.* 205. *num.* 32. *& decis.* 234. *num.* 1.

Præsertim ad effectum deponendi pretium Bonorum subhastandorum, & satisfaciendi Creditoribus iuxta eorum anterioritatem, ac potioritatem, quo casu ipsi Creditores tutiores redduntur cum ex hac concessione vendendi, & subhastandi Bona Debitoris non adimatur Ius pignoris, quod primo Creditori competit super dictis Bonis, vt egregiè post alias tradit Gratian. *vbi supra num.* 4. *& seq.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Toletana Decimarum de Capilla.

Veneris 14. *Maij* 1660.

ARGVMENTVM.

Appellationem desertam producere dicitur Iudicatum, maximè attenta validitate, & Iustitia sententiæ; promulgata sententia contra Archiepiscopum Parochos non citatos non afficit; Parochus Ius habent super decimis bonorum Parochiæ; nec datur restitutio in integrum, læsione ob deficientiam nullitatis, & iniustitiæ cessante.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione deserta remanente sententia in Iudicatum transitum facit.*

2 *Impetratio commissionis ad validitatem appellationis non sufficit, sed requiritur vt aliquid appellans in primo anno agat saltem citando ad dicendum contra commissionem, alias biennium ei non datur.*

3 *Sententia valida, & Iusta data etiam appellatione in Iudicatum transit.*

4 *Commissione causæ, citatione, & alijs ad validitatem requisitis præcedentibus de sententiæ validitate dubitari non potest.*

5 *Sententia contra Archiepiscopum promulgata Parochos nullatenus citatos, nec in ea comprehensos non afficit.*

6 *Parochi, quando de illorum interesse principaliter agitur, ad hoc vt acta, & sententia ferenda ijs officiant, omninò citari debent.*

7 *Parochorum interesse, & quod de eorum prima causa defensionis, & damno agatur, vnde colligitur.*

8 *Parochi Ius ab alterius Iure independens, & fundatam intentionem super decimis bonorum intra fines eorum Parochiarum existentium habere dicuntur.*

9 *Parochi aggrediendo nouum Iudicium causæ commissionem, vt in prima obtinere possunt, absque eo, quod illuc vsque gesta cum Archiepiscopo, & alijs eos afficiant.*

10 *Vitium litigiosi tempore legitimo contrahi non potest.*

11 *Parochi tanquam legitimi possessores, & successores in possessione suarum Ecclesiarum actis, & sententia ipsis non citatis lata affecti non remanent.*

12 *Restitutio in integrum sine læsione non datur.*

13 *Læsio deficientibus nullitate, & iniustitia semper cessat.*

DECISIO CCXIX.

Constare de re iudicata non autem de causis restitutionis in integrum hodiè responsum fuit, quia licet à sententia Rotali promulgata ad fauorem Parochorum status de Capilla 23. Ianuarij 1658. *Summario num.* 9. pro parte Ducis de Besar infra legitima tempora appellatum fuerit, nempè die 30. eiusdem commissio tamen appellationis non prius peruenit ad Bancum Cursorum, quam die 31. Martij 1659. *Summario num.* 10. nec mihi præsentata nisi 3. Decembris sequentis, vt in commissione originali. Ideò cùm D. Dux permiserit labi annum ad committendam causam

1 † appellatio remansit deserta, & sententia fecit transitum in iudicatum, Clem. *sicut de appell. cap. licèt* 14. *de sentent. excomm. in* 6. *l. fin. §. illud C. de temp. & repar. appell.* Vestr. *in prax. lib.* 7. *cap. vlt. num.* 8. Marches. *de commiss. part.* 2. *§.* 1. *cap.* 3. *num.* 11. *fol.* 69. Rota *in vna Romana pecuniaria* 17. *Maij* 1595. *coram R. P. D. Litta num.* 1. apud Marches. *dicto cap.* 3. *fol.* 77. *& in decis.* 119. *num.* 11. *part.* 2. *diuers.*

Quòd optimè comprobatur. Tùm ex clausula adiecta in dicta commissione appellationis D. Ducis, ibi: *qui præfixo vnico Breui, & peremptorio termino ad docen. de appellatione illiusque legitima prosequutione, necnon de causis restitutionis in integrum, &c. quo elapso, & nihil, quod releuet docto constituto de re iudicata exequatur.* Tùm ex subsequenti commissione ad instantiam Parochorum de Capilla mihi directa, & exhibita præinserta illa d. Ducis *die* 16. *Decembris* 1659. *Summario dicto num.* 10. Ex quibus sanè detegitur, optimè fuisse agnitum à Signatura, seu ab eius Eminentissimo Præfacto, quod per lapsum temporis à lege præfixi, appellatio remansit deserta, & sententia transiuit in iudicatum.

Quinimò etiam si infra annum communionem obtinuisset adhuc desertionem euitare non poterit, quia in Curia ad hunc effectum non sufficit sola † impetratio communis, 2 sed insimul requiritur, quod appellans aliquid gerat in primo anno saltem citando ad dicen. contra commissionem alias nunquam ei datur biennium, Inn. *in cap. ex ratione* 8. vbi Butr. *num.* 12. *de appell.* Paul. de Castr. *in rubr. num.* 3. *ff. de in Ius vocan.* Negusan. *cons.* 41. *sub num.* 5. *&* 13. Vestr. *in prax. vbi supra num.* 9. *vers. nec sufficeret, & num.* 10 Scacc. *de appell. quæst.* 15. *art.* 2. *num.* 34. *& art.* 3. *num.* 151. Cassador. *decis.* 6. *num.* 8. Achill. de Graff. *decis.* 11. *eodem tit.* Rot. *in recent. decis.* 156. *num.* 2. *part.* 2. *& decis.* 48. *num.* 1. apud Scacc. *de appell. in Bonon. Dotis, seu pecuniaria* 26. *Martij* 1645. *§. vel imò coram bon. mem. Dunozetto in Romana rescissionis concordia* 26. *Februarij* 1652. *in princ. coram bon. mem. Bichio, & in Valentina Rectoriæ* 29. *Maij* 1654. *pariter in prin. coram R. P. D. meo Verospio.* Et vt ex registro apparet, nec infra annum, nec post vsque ad præsentem diem quidquam actum est pro parte Ducis præter dictam commissionem.

Et hoc potissimè dicendum est attenta validitate, † & iu- 3 stitia dictæ sententiæ Rotalis, vt notant *DD. in L.* 4. *§. condemnatum ff. de re iudic.* Felin. *in cap. super litteris* 20. *de rescript. num.* 15. Card. Caualer. *decis.* 588. *num.* 1. Duran. *decis.* 94. *num.* 2. † Validitas enim detegitur ex Processus reuo- 4 lutione, vbi legitur præcessisse commissionem causæ, citationes, & alia ad validitatem necessaria iuxta vulgatam decisionem Caputaq. 260. *part.* 2. passim in Rota *approbatam, vt in decis.* 589. *part.* 2. *recent.* & coram bon. mem. Merlin. *decis.* 140. *vtrobique num.* 1.

Iustitia autem visa est DD. innotescere ex eo, quia in sententia præuij duabus decisionibus prima sub die 12. Iunij 1654. & altera sub die 8. eiusdem mensis 1657. in causa emanatis coram Reu. P. D. meo Verospio pronunciatum fuit omnia gesta per Ducem in nouo Iudicio de anno 1592. moto, & sententiam † promulgatam contra Archiepisco- 5 pum, in aliquo non afficere Parochos, & Ecclesias status de Capilla nullatenus citatos, nec in ea comprehensos, *vt tot. tit. C. quib. res iudic.* Bald. *in l.* 2. *in princ. C. de fid. Instrum.* Surd. *cons.* 189. *num.* 28. Rot. *decis.* 231. *num.* 16. *part.* 4. *tom.* 2. *recent. & decis.* 121. *in fin.* apud Posth. *de subhast.* Præsertim, † quia agebatur principaliter de illorum inte- 6 resse, ac ipsi vti immediati defensores, & ex eorum Iuribus contradicere poterant, ideòque erant omninò citandi adhoc, vt acta, & sententia ferenda eis obessent, *l. de vnoquoque ff. de re iudic. l. non ita Diuus de adopt. C. in l. ingenuum ff. de stat. homin.* Gabr. *cons.* 43. *num.* 35. *lib.* 1. *& consil.* 149. *num.* 79. *lib.* 2. Surd. *d. cons.* 189. *num.* 44. Franch. *decis.* 523. *num.* 16. Scacc. *de Camb. §.* 7. *gloss.* 5. *num.* 138. *& de sententia, & re iudic. gloss.* 14. *quæst.* 12. *num.* 14. *&* 122.

Quòd autem † principalis Parochorum interesset, & de 7 eorum prima causa defensionis, & damno ageretur; Inde DD. colligebant, quod in vim trium sententiarum Rotalium, & rei iudicatæ definitum fuit contra Antecessorem moderni Ducis Ius nominandi Rectores, & Capellanos spectare ad Archiepiscopum; Ius verò decimandi in statu de Capilla pertinere ad Ecclesias Parochiales locorum dicti status reseruato Iure Reuerendissimo Archiepiscopo super portione sibi debita, qui rursus post hæc, & vsque de anno 1591. distinctis cuilibet suis finibus decimas intra illos assignauit, & Parochos instituit, & isti ab eo tempore citra Iure proprio Decimas prædictas leuarunt, & exegerunt, aliosque actus plenè à Testibus probatos gessere

singu-

singulariter recensitos *in secunda decisione R. P. D. meo Verospij sub* §. *propterea*, & denuò *in Summario Parochorum informantium à num.*11.*ad* 18.*relatos*. Ea propter rectè ijdem
8 † Parochi Ius ab alterius Iure independens, & fundatam intentionem habere noscuntur super decimis bonorum intra fines eorum Parochiarum existentium, *cap. cum contingat*, vbi Abb. *num.*7. *& cap. cum in tua de decim.* Seraph. *de-*
9 *cis.*899.*num.*1. Caual. *decis.*247.*num.*3. sicque † aggrediendo nouum Iudicium potuerunt, vt in prima obtinere causæ cõmissionem absque eo, quod illuc vsque gesta cum Archiepiscopo, & alijs eos afficiant *ad text. in l. & an eandem in princ.* & ibi Bart. *in* §. *qui cum partem, ff. de except. rei iud.* Castr. *in l. cum quaeritur ff. eod.* Rot. *decis.* 11. *num.* 5. apud Marches. *de Commiss. part.*2. §. 2. *fol.* 154. *& in recent. decis.* 98. *num.*5. *part.*1. *& decis.*352.*num.*2. *part.*3. & in alijs alleg. ab Add. ad san. mem. Greg. XV. *decis.* 259. *littera A. & in dicta secunda decisione R.P.D. mei Verospij dicto* §. *Propterea.*

Ideòque sicut indubitatum est, quòd Ius Parochorum
10 ortum habuit ante motam litem à Duce anno 1592. † (etiam sic tempore legitimo, quo vitium litigiosi contrahi non potuit) Ita etiam locum obtineret, & quantumuis pendente lite, & validè inchoata cum Archiepiscopo dictum Ius Parochorum originem habuisset, quia cùm non ex causa voluntaria, sed ex causa necessaria dotationis, & ex titulo oneroso curæ animarum controuersæ Decimæ Parochis assignatæ fuissent, talis assignatio validè etiam lite pendente, & sine vitio litigiosi fieri potuit, & consequenter
11 † Parochi tanquam legitimi possessores, & successores in possessione suarum Ecclesiarum non remanserunt affecti actis, & sententia, ipsis non citatis lata, & respectiuè factis contra Archiepiscopum, iuxta text. *in l. fin. vbi gloss. & communiter DD. C. de litigios. cum concord. alleg.* per Rotam coram Duran. *decis.*281. *num.*3. *cum seqq.* in qua conceditur ab alia antecedenti coram eodem in ordine 88. & fuit comprobatum *in Romana subhastationis de Alexijs* 27. *Iun.*1650. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *quia praeter quod.*

Stante igitur validitate, & Iustitia sententiæ insurgit re-
12 solutio secundæ partis dubij concernentis † restitutionem in integrum, quæ non datur sine læsione, *l. verum* §. *sciendum vbi gloss. in verb. praefertur, & l. quod si minor* §. *si non semper ff. de minor.* Rot. *decis.* 1. *num.* 1. *de restit. in integr. in nou. & decis.* 34. *num.* 1. *part.* 2. *diuers.* Duran.
13 *decis.* 310. *num.* 1. † læsio autem semper cessat deficientibus nullitate, & Iniustitia, Cardin. Seraph. *decis.*1238. *num.* 1. & coram bon. mem. Merlin. *decis.*1. *num.* 1. *&* 170. *num.*2. *part.*6. *recent.*

Fuit itaque resolutum constare de re iudicata, non autem de causis restitutionis in integrum Parochis tantùm informantibus, pluries tantùm citatis Agentibus pro D. Duce.

R. P. D. TAIA.

Firmana Fideicommissi.

Veneris 5. *Maij* 1660.

ARGVMENTVM.

Mulier, illiusque filij pro dote, & eius restitutione possunt distrahere bona fideicommisso subiecta vigore *Auth. res quae C. communia de leg.* quæ intrat in subsidium quando bona sunt litibus inuoluta, vel non extant alia bona libera.

SVMMARIVM.

1 *Heres adeundo absque inuentario non potest venire contra factum defuncti.*

2 *Mulier, illiusque filij pro dote, & illius restitutione possunt distrahere bona fideicommisso subiecta, & n.*3.

4 Auth. res quæ, C. communia de leg. *habet locum in fideicommisso accenden. etiam contra illorum mentem.*

5 Auth. res quæ, *est remedium subsidiarium.*

6 *Subsidium ad effectum alienandi bona fideicommissaria pro dote, & illius restitutione ex quibus probetur.*

7 *Subsidium* Auth. res quæ, *intrat quando bona libera sunt litibus intricata.*

8 *Vxor illiusque heres possent pro eorum arbitrio agere contra bona libera alienata, vel ad fideicommissaria pro restitutione, & traditione dotis.*

DECISIO CCXX.

Quamuis ter cognita causa, & bis approbato fideicommisso Petri Simonis purificato pro Stephano, & fratribus, * vt in die 22. Maij, & 28. Iunij 1658. & 9. Maij 1659. & semel data immissione in alia die 14. Martij anni præsentis cum hodiè peteretur immissio in prædium Comeretti informantibus tamen pro sua parte Santuccijs denegandam esse DD. responderunt.

Quia vtcumque fideicommisso subiectum esset in decisione sicut, & in Testamento nominatur, tamen hodiè agendo cum possessoribus ijdem proposuerunt in primis distractum ab eodem Stephano, & fratribus, & in solutum datum pro restitutione dotium tam Magdalenæ primæ vxoris Francisci patris distrahentium, quàm Altobellæ secundæ vxoris eiusdem, & matris eorundem, vt in Instrumento diuisionis 12. Ianuarij 1624. Et deinde ijdem possessores proposuerunt venditum Authoribus suis à Ioanne Francisco filio Magdalenæ, & Altobella ipsa 24. Septembris 1627. & 1. Octobris 1629. in Stephanum, & fratres *Summario Possessorum num.* 1. *&* 2. & proposuerunt † quoque eosdem 1
Stephanum, & fratres sine Inuentario hæredes Altobellæ matris, quominus filij venirent contra factum matris, quatenus eius hæredes, *ad punctim notata in l. cum à matre* 14. *C. de rei vindic.*

Cæterùm distractio de fideicommisso vtpotè ascendentis in mulieres creditrices dotium, & restituendarum cum amplissimis clausulis, † legitima quoque per se visa est, neque 2
minùs in filios mulierum, Rota coram Seraph. *decis.* 668. *num.*11. quia dispositio † *Auth. res, quae, C. comm. de leg.* 3
habet locum etiam pro restitutione dotis etiam in fideicommisso particulari in re etiam particulari per Testatorem expressè alienari prohibita, ex Rota *diuers. decis.*49. *num.*33. *&* 35. *part.* 2. & coram Merlin. *decis.* 657. *sub num.* 15. *&* 16. *quae iam erat decis.* 312. *num.*30. *&* 31. *part.*6. *& hoc loco*, & his numeris allegata ab eodem Auctore Merlin. *decis.* 884. *num.*7. † & contra expressam prohibitionem Testa- 4
toris ascendentis ex causa dotis, Rota coram Eminentiss. D. meo Card. Otthobono *decis.* 43. *num.* 8. *&* 9. *cum alleg.* & alijs apud Fusar. *de substit. quaest.* 532. *sub num.* 21. *& seq.* & Addent. ad Surd. *decis.* 62. *num.* 15. post Surd. *num.* 11. *& sequentibus.*

Ex quibus DD. visum est Actoribus obstare duas exceptiones, primam Iure possidentium propter legitimam distractionem bonorum; secundam defectu Iuris agentium propter repræsentationem hæreditariam matris iterùm distrahentis.

Neque visum est quidquam suffragari ad excludendum 5
subsidium *ex dicta Authen. res, quae.*

Quia vltra † quòd fideicommissarij soluerunt ex aliena- 6
tione partis fideicommissi, & satis apertè declararunt non extare alia bona libera, ex quibus huiusmodi dotes solui possent, vt inquit Rota *decis.* 199. *num.* 2. *part.* 8. & maximè cum expressa prohibitione alienationis satis visum est constare ex Inuentario hæreditatis Francisci grauati, & distractione huiusmodi bonorum, quodque sufficit probare,
† quod aliqua extent bona, sed necessarium est, quod sint 7
talia, ex quibus absque alia lite, & controuersia dos cum effectu haberi possit, Rota coram D. Card. Otthobono *d. decis.*43. *num.*2. *& decis.*78. *num.*15. *& seq.*

Neque iuuare quoque visa fuit obligatio Francisci mariti, quæ fuit de fundanda dote Magdalenæ prioris vxoris, & ipsa fundatio denique in censibus † quia censibus ipsis di- 8
stractis liberum fuit vxori, & vxoris hæredibus agere contra bona libera fideicommissi non solum si apud alios essent bona libera, ad trad. à Fusar. *de substit. quaest.* 532. *num.* 10. *cum allegat.* & alijs apud Mart. *in summ. success. part.*4. *quaest.* 21. *artic.*10. *num.*40. † sicut liberum est agere contra eadem 9
bona fideicommissi potiùs quàm contra fideiussores datis, Fusar. *d. quaest.* 132. *num.*3. Mart. *d. art.*10. *num.* 41. Sed amplius, & de dote, nec solum bonis de ipsa dote comparatis à marito, sed ipsi marito datis in dotem, & ab ipso marito malè alienatis, Mart. *d. art.*10. *num.* 10. *&* 42.

Et ità, &c.

*Aliquas decisiones in hac eadem causa emanatas annotaui supra in hac part. ad decis.*182. *quae est in hac causa.*

R. P. D. BEVILAQVA.

Tolctana Iurisdictionis.

Veneris 21. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Episcopus, tam de Iure communi, quàm secundum dispositionem Sacr. Concilij Tridentini absque alia probatione, habet fundatam intentionem exercendi iurisdictionem, quoad omnes Vassallos, Ecclesias, &c. existentes in sua Diœcesi, eidem debetur manutentio, & si quis prætendat esse exemptum à tali iurisdictione, quid omnimodo probare grauetur.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionem fundatam exercendi suam iurisdictionem, quoad omnes Ecclesias, & subditos in suo Territorio.*
2 *Cuius vigore ei competit manutentio etiam alio non probato.*
3 *Exemptus vt quis dicatur à iurisdictione sui Episcopi, quid requiratur.*
4 *Episcopus habet assistentiam iuris quoad exercendam suam iurisdictionem quoad omnes suos Vassallos.*
5 *Interpretatio priuilegiorũ summi potest ab adiunctis, & n.6*
7 *Capita duo, quod sint in eodem corpore, quia id esset monstruosum.*
8 *Exceptum se esse prætendens à suo Episcopo, quid ostendere debeat, & num.9.*
10 *Præscriptio impeditur à mala fide.*
11 *Relatum declarat referens.*
12 *Sententia, quando fuit reuocata non est attendenda.*
13 *in Sententia reuocata nullum est faciendum fundamentũ.*
14 *Sententia quando transitum fecerunt in iudicatum habetur pro veritate.*
15 *Sententia suspensa per appellatioenm, non releuat.*
16 *Sententia suspensa per concordiam, non iuuat.*
17 *Præscriptio, numquam immemorabilis poterit diu dum constat de initio.*
18 *Fides mala operatur, vt nunquam incipiat currere præscriptio.*
19 *Præscriptio quadragenaria non habet aliquam vim, dum non adest titulus putatiuus.*
20 *Præscriptio quadragenaria, quando nullo modo potest dici probata.*
21 *Actus, qui non sunt validi, non nocent alicui.*
22 *Actus turbatiui, nõ sunt habẽdi in consideratione, & n.23.*
23 *Præscriptio, vt currat contra aliquem debet constare de eius scientia.*
24 *Contra Episcopum, vt acquiratur aliqua possessio debet constare de eiusdem scientia, & num.26.*
25 *corã Vicario actus gesti non possunt præiudicare Episcopo. Vicario non est commissum ab Episcopo mala agere, n.25.*
27 *Præscriptio non currit stantibus actis contrarijs, verum si fuerit cœpta, interrumpitur.*
28 *ad Præscriptionem interrumpendam sufficiunt etiam actus extraiudiciales, & n.29.30.& 31.*
32 *in Facto, ea quæ non subsistunt, non iuuant, & seq.*

DECISIO CCXX.

AGentes pro Serenissimo Magno Priore S. Ioannis Hierosolymitani in Regnis Castellæ & Legionis, qui petierunt iterùm audiri aduersus resolutionem sub die 9. Maij præteriti * captam super bono Iure, & manutentione Eminentiss. Card. Archiepiscopi Toletani non controuertebant amplius situationem Oppidorum Prioratus intra Diœcesim Archiepiscopatus latè probatam in principio decisionis, quæ operatur, vt ipse habeat de Iure communi, & ex dispositione Sac. Conc. Trident. fundatam intentionem exercendi omnimodam Iurisdictionem quoad omnes Eccle-
1 sias, † & subditos in illis tanquam in suo Territorio existentes, *per text. in cap. conquerente 16. de offic. Ord. cap. cum Episcopus eodem tit. in cap. omnes Basilicæ 16. quæst. 7.* Mandos. *ad reg. 13. quæst. 4. in fin.* Rota coram Card. Seraph. *decis.*
2 *948. & 1278. num. 1.* Coccin. *decis. 448. num. 1.* Cuius † vigore competit manutentio etiam alio non probato, Marescott. *var. resolut. lib. 1. cap. 11. n. 3.* Verall. *decis. 306. n. 2. part. 1. & decis. 201. part. 2. alijque allegati in decisione §. Iustificata ex his, & per Modern. Perusin. de manuten. in obser. 45. n. 8. cũ seq.*

Minusque insistebant super immemorabili, nec super eo quòd ex priuilegijs Apostolicis concessis Religioni Hierosolymitanæ constitutum dicatur Territorium separatum cum translatione † Iurisdictionis quasi Episcopalis, quorum alte- 3
rutrum requiritur pro acquirenda exemptione quasi Episcopali contra loci Antistitem habentem assistentiam Iuris super Iurisdictione in locis Ecclesiasticis, & personis eo ipso quod existunt † intra limites Diœcesis sibi assignatæ, quem- 4
admodum vltra cumulatis in decisione, *§. non obstat, & seq. probant text. in cap. si Papa 10. de priuileg. in 6.* Gard. *in Clem. 2. §. simili quæst. 4. eodem tit.* Roland. à Valle *cons. 33. num. 27. & 28. lib. 3.* Gratian. *discept. forens. cap. 212. num. 7. & per tot. & responsum nouissime fuit in Nullius, seu Sancti Seuerini Parochialis 12. Ianuarij præteriti coram me, §. Moti ex indulto, & prius in Beneuentana Iurisdictionis 13. Maij 1652. §. nec magis, & 27. Ianuarij 1653. §. Siquidem coram Reuerendiss. Præside Vallisoletano, & in Acernen. Vicariæ 1. Iulij 1654. §. quod enim terra coram bon. memor. Bichio.* Etlicet in priuilegio Pij IV. *sub §. 36.* non solum exempta fuerint bona, ac loca quæcumque Monasteriorum, sed etiam illorum Subditi, Vassalli, & Coloni, id tamen non intelligitur de Subditis † occasione dominij, sed ra- 5
tione seruitij per eos præstiti in Conuentibus recipiendo interpretationem ab adiunctis vt fieri debet per ea, quæ in terminis tradit Io. Baptista Spada *cons. 157. n. 19. & 20.* Præsertim attentis declaratione Pij V. & Gregorij XIII. de quibus meminit Ciaccon. in Apostill. ad dicta Constitutionem Pij IV. ac Breue Clementis VIII. cũ alijs in decisione põderatis.

Sed fundamenta, quibus potissimum, nitebantur, posita erant in titulo putatiuo desumpto siue ex dictis priuilegijs, siue ex duabus sententijs, prima † de anno 1528. altera verò 6
de ann. 1544. ad fauorem Magni Prioris latis, & relatis in hodierno eius *Summario num. 1. & 2.* ac in quadragenaria præscriptione elicita ex pluribus actibus Iurisdictionalibus, vt prætendebatur gestis ab eodem Magno Priore ab anno 1491. vsque in præsens, de quibus in eodem *Summario n. 4. & seq.* Neutrum tamen visum fuit releuare ad effectum recedendi ab eadem resolutione.

Non enim subsistit titulus putatiuus, quia omisso, quòd nec de Iure, neque de consuetudine induci potest quod inferior ab Episcopo habeat in eadem Diœcesi Territorium, † ne sint ibi duo capita quod est Monstrum *cap. quoniam* 7
14. de Offic. Ordin. Gratian. *discept. forens. dicto cap. 212. num. 26.* Lotter. *de re benef. lib. 1. quæst. 24. num. 207. & 208.* Rota *decis. 324. num. 11. part. 1. recent.* Et ideò talis inferior allegans titulum pro sua Iurisdictione quasi † Epi- 8
scopali tenetur exhibere priuilegium continens separationem, Diœcesi sibi à Papa concessum ad quem tantum pertinet territoria † diuidere, & Diœceses assignare iuxta au- 9
ctoritates in alia decisione adductas *d. §. non obstat*, quod hæc cessent, quibus addi possunt, Lotter. *de re benef. lib. 1. quæst. 11. num. 1. & seq. & d. quæst. 24. num. 155. & 156.* Rota apud Buratt. *decis. 578. num. 2. & decis. 50. num. 10. & decis. 55. num. 2.* apud Tambur. de iur. Abbat. *& in d. Beneuentana Iurisdictionis coram D. Præside Vallisoletano 27. Ianuarij 1652. §. siquidem, in d. Acernen. Vicariæ 1. Iulij 1654. coram bon. mem. Bichio, §. quod enim.*

Priuilegia sicut respectu Territorij separati, & Iurisdictionis quasi Episcopalis expressum titulum non continent, ita neque ex eis potest deduci putatiuus propter malam fidem, quæ ex ipsorum Lectura resultat concedens solum † exem- 10
ptionem pro bonis, & personis actu inseruientibus ad tradita per Gemin. *cons. 96. num. 4. vers. sed quoties legunt.*

Prima verò sententia anni 1528. nullo ad istum effectum deseruire potest. Tum quia in ea habetur expressa relatio ad priuilegia concessa Religioni Hierosolymitanæ à Summis Pontificibus, & signanter per Clementem VII. restrictæ ad Monasteria, Ecclesias, & Religiosos intra eorum septa permanentes, ibi, *Iuxta priuilegium dictæ Religionis à Sanctissimo Domino Nostro concessum Summario Magni Prioris num. 1.* Quapropter nil potest comprehendere † vltra in di- 11
ctis priuilegijs contenta, ad quæ se refert, sed secundùm ea debet Interpretari, *l. asse toto de hæred. instit.* Rota *decis. 735. & decis. 752. num. 4. part. 3. recent.* & coram san. mem. Greg. XV. *decis. 521. num. 9.* Tum, & cessat omnis difficultas, quia fuit anno sequenti in gradu appellationis † reuocata, tanquã 12
nulla per iudicem Conseruatorem Archiepiscopatus Toletani, *Summario Archiepiscopi num. 1.* Vndè nullum in ea potest fieri fundamentum, † Rota *decis. 390. n. 12. part. 4. to. 2.* 13
recent.

recent. Et, quòd magis est, idem Iudex illam reuocando, aliam ratione Archiepiscopi latam confirmauit, & istæ duæ
14 transitum fecerunt in Iudicatum, † itaut propterea ipsæ, non autem contraria nulla, & reuocata pro veritate inter partes habeantur, *l. ingenuum 25. ff. de stat. homin. l. res Iudicata 208. ff. de regul. iur. cap. inter Monasterium 20. de re iudic.* Bero. *cons.* 108. *num.* 1. *lib.* 3. Roland. *cons.* 83. *num.* 13. *lib.* 1. Rota *decis.* 60. *num.* 5. *part.* 6. *recent.*

Secunda autem promulgata de anno 1544. non solum suffragari nequit ad inducendum titulum ex responsione data in Decisione, §. *Nec aduersantur*, quod emanauit in causa personæ particularis per appellationem suspensa, &
15 per concordiam multò postea † initam terminata. Verùm attentiùs modo illa considerata penitus dictum titulum excludit, & mirificè comprobat Archiepiscopi intentionem,
16 Nam in † verbis dispositiuæ explicitè loquitur, *de consuetudine, & possessione, aliorum Religionis, & Vicariorum visitandi Clericos, & Religiosos tam Ordinis S. Ioannis, quàm Sancti Petri, qui degunt, & morantur, inseruiunt Ecclesijs Prioratus Sancti Ioannis*. Hinc enim ex ipsa sententia conuincitur assertam Iurisdictionem Magni Prioris non exten-
17 di ad Clericos extra septa Monasterij degentes, † illique non inseruientes, & multò minus ad Populum sæcularem, sed restringi ad solos Ministros, & inseruientes Monasterio, ac intra eius septa permanentes vt loquuntur priuilegia, & consequenter cessat omnis alius titulus, ac prætendens vltra illorum limites præscribere contra Ordinariam
18 Episcopi Iurisdictionem † constituitur in mala fide, ob quam non potuit incipere aliqua præscriptio, vt dicunt Gemin. *in cap. cum persona, §. quæ si tales ante fin. vers. & sic inspecto, d. cons.* 96. *num.* 4. *vers. sed quoties*, Rota *d. decis.* 324. *num.* 7. *part.* 1. *& decis.* 458. *num.* 70. *part.* 5. *recent. & in Nouarien. Ecclesiæ 17. Iunij* 1652. *coram R. P. D. meo Celso*, & in istis terminis Gratian. *discept.* 918. *num.* 41. *&* 49.

Excluso ex prædictis titulo putatiuo nulla vis fieri potest
19 super quadragenaria præscriptione, † quod est alterum motiuum in hodierna disputatione adductum. Ea enim non suffragatur cessante titulo necessario ob iuris resistentiam, vt notatur *in cap. cum personæ, & ibi glos. verb. Canonicam de priuil. in* 6. *cap.* 1. *de præscript. eodem lib.* Abb. *in cap. auditis* 15. *num.* 23. *de præscript.* Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 24. *num.* 214. *& seq.* Gratian. *d. discept. forens.* 918. *num.* 43. Rota coram bon. mem. Coccin. *decis.* 448. *num.* 12 *& decis.* 628. *num.* 3. *&* 4. apud Modern. *Perus. de manutent.*

Cæterùm nec in facto visa fuit probari hæc quadragena-
20 ria præscriptio. Nam † quatenus initium temporis prætendatur capi ex duabus Visitationibus, vna de anno 1491. & altera de anno 1500. & istæ, vt pariter aduertitur in alia Decisione §. *fin.* apparent factæ à Deputatis per Capitulum Prouinciale bonorum, & domorum Religionis iuxta illius
21 statuta. Vndè allegari non † possunt pro præscriptione contra Archiepiscopum, quo minus ipse suam exerceat Iurisdictionem in Populum Laicum, Ecclesias, & Clericos Laicos extra Monasteria, & domos Religionis commorantes. Cæteri autem actus relati in dicto hodierno Summario Magni Prioris *à num.* 4. *cum seq.* & præcipuè litteræ requisitoriæ ab illius Ministris expeditæ, & directæ, vna ad Vicarium Generalem, & aliæ ad Foraneos huius Diœcesis *n.* 13. vtpotè omnes gesti, & incipientes ab anno 1527. & 1591.
22 respectiuè, & sic post annum 1503. quo controuersiæ † super Iurisdictione motæ fuerunt in Iudicium deductæ, & fauore Archiepiscopi compositæ per Concordias anni 1510. & 1516. quibus illius Iurisdictio ordinaria firmatur dicto
23 *Summario impresso num.* 2. veluti turbatiui, † non sunt habendi in consideratione, *cap. licet causam cum ibi not. de probat.* Rota *decis.* 19. *num.* 1. *part.* 2. *diuers.* Cardin. Caualer. *decis.* 621. *num.* 10. *& decis.* 244. *num.* 10. penès Posth. *de manutent.* vel quia non constat, Archiepiscopos de illis notitiam
24 habuisse, qua non probata, actus non suffragantur, † nec acquiritur Abbati, & inferiori Prælato aliqua possessio Iurisdictionis in præiudicium Episcopi, ad quem spectat illam exercere, *l.* 2. *C. de seruit. & aqua*, benè Abb. *in cap. olim il* 3. *num.* 8. *&* 12. *de restit. Spoliat.* Lotter. *de re benef. d. quæst.* 24. *num.* 209. *cum seq. lib.* 1. Gratian. *d. cap.* 918. *num.* 20. Rot. *decis.* 560. *num.* 1. *part.* 3. *recent. & decis.* 667. *num.* 14. apud Posth. *de manut.* Mantic. *decis.* 40. *num. penult. & final.* vbi
25 quod † nec actus gesti cum Vicario inferunt præiudicium Episcopo ad acquiren. contra eum Iurisdictionem, à quo non est commissum Vicario malè agere.

Nec subsistit, quòd lis non prius quàm de anno 1610. mota fuerit, quia licet tunc etiam fuerit Rotæ commissa super omnimoda Iurisdictione † Ecclesiastica vigore Com- 26
missionis iactationis à Magno Priore prætendente se molestatum impetratæ Summario Archiepiscopi *num.* 2. in partibus tamen pluries fuit agitatum super huiusmodi omnimoda Iurisdictione ordinaria, & prætensione Magni Prioris, nempè anno 1503. quo lata fuit sententia à Conseruatore Archiepiscopatus contra Alphonsum Sanchez Prætorem de ipsius Prioris Ordine impedientem Fiscali Archiepiscopi executionem faciendam in Oppidis Prioratus, vt patet ex dicta sententia, & litteris Magni Prioris eodem *Summ. num.* 3. *&* 4. postquam emanarunt concordiæ anni 1510. & 1516. & deindè iterùm agitatum de anno 1523. anno 1527. 1542. & 1554. quæ durauit vsque ad 1583. quo emanauit etiam aliam Concordia Summ. impresso præteritæ positionis num. 4. 5. & 6. Ex quibus negari non potest, quin huiusmodi controuersiæ iudicialiter motæ, & † tot actibus reite- 27
ratæ sufficientes sint ad impediendam, immò etiam cœptam interrumpendam hanc quadragenariam præscriptionem, ad quem effectum extraiudiciales quoque † actus sufficiunt, 28
argum. cap. final. de præscript. Butr. *in cap. grauis num.* 11. *in fin. de restit. spoliat.* Rota *decis.* 191. *num.* 18. *&* 19. *& decis.* 226. *num.* 47. *part.* 7. *recent.* & coram bon. mem. Merlin. *decis.* 702. *num.* 33. Concurrentibus etiam in contrarium actibus gestis ab Archiepiscopo relatis in alia decisione, per quos tollitur quoque præscriptio Gratian. *d. cap.* 918. *num* 44.

Hinc quoque cessat, quod saltem Magnus Prior potuerit præscribere aliquos actus, & quoad illos debeat manuteneri. Quia omisso quod agitur de totali, ac omnimoda Iurisdictione debita Archiepiscopo Ordinario non autem de aliquibus actibus particularibus, eo ipso, † quod deficit titulus, & quadragenaria, nec minus possunt dicti particulares actus allegari, maximè quia causa ventilatur super exercitio Iurisdictionis, & de bono Iure admissa situatione Prioratus in Diœcesi Toletana, † non autem ad effectum 30
simplicis Iudicij manutentionis, in quibus terminis procedere possunt allegata, vt explicant Lotter. *de re benef. d. quæst.* 24. *num.* 211. Rot. *decis.* 324. *num.* 11. *part.* 1. *recent.* & cumulati per Posth. *de manut. obseruat.* 45. *num.* 20.

Responsio tandem data irrefragabili motiuo in præcedenti Decisione adducto *in §. Tum & euidentius*, quod Melitæ, vbi residet Magnus Magister totius Ordinis Caput Episcopus suam ordinariam Iurisdictionem exerceat, † ne- 31
que ab illo controuersam. Atque adeò multò minus valeat impediri Archiepiscopo Toletano per Magnum Priorem diuersa priuilegia à Religione non habentem, id eueniat ex eo quia † tempore, quo Carolus V. Imperator Re- 32
ligioni Insulam concessit, iam aderat Episcopus, nullo pacto subsistit, & militat eadem ratio, immò maior in Archiepiscopatu Toletano fundato anno 36. à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi, vt tradit Iul. Perez *in Chronic. num.* 5. ibi, *Vt traditio constans est ab Apostolorum hucusque ducta temporibus multorum etiam veterum Torquati, &c. aliorumque testimonijs anno Domini 36. satis honorifica causa S. Apostolus Zebedæi filius Hispanias adijt, Vrbes omnes eius lustrat, Toleti primam Sedem collocat, Metropoles distinguit, &c. Toletique primos Episcopos constituit, cum quibus Archipresbyteros, & Archidiaconos constitutos reliquit*, quem Iul. Perez refert, & sequitur post alios *Episcopus Tirasonen. in Primat. Toletan. part.* 1. *cap.* 6. *per tot.* & quo diem temporibus Diui Petri Ecclesia † Toletana etiam Ro- 33
mæ Primatum à Diuo Petro obtinuerit, refert Garz. *de Loaisa in Collect. Concil. Hispan. fol.* 256. ibi, *quia accuratius Ecclesiæ Toletana Primatum prosecuti sunt Romæ à Diuo Petro Apostolorum Principe, totiusque Ecclesiæ Catholicæ Pontifice, Summoque Sacerdote institutum, ortumque affirmant*; Religio verò S. Ioannis fundata fuit Hierosolymis anno 1130. Garibay *in Histor. Castella lib.* 12. *cap.* 2. §. *final.* In Castella autem Prioratus fuit ann. 1183. quo Oppidum de Consuegra illius Caput fuerat donatum eidem Religioni ab Alphonso IX. † Rege Castellæ, vt tradit Roderic. Mendez 34
in tractatu Populationum Hispaniarum cap. 173. *incipien. Villa de Consuegra*, & sic post 1157. annos ab existentia Archiepiscopatus.

Ex quibus cum cæteris repetitis fuerit satis responsum in Decisione in ea Domini perstiterunt vtraque Parte informante.

R. P. D. PRIOLO.

Ariminen. Donationis.

Lunæ 24. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Donatio ex causa ingressus in Religione matri de omnibus bonis facta, & post obitum illius vni ex fratribus nominato, cum onere fideicommissi ad fauorem descendentium, contra alterum fratrem prætendentem sustinetur; nec refert donationem non fuisse insinuatam, nec solemnitates statuti seruatas, cum neque fraus, nec dolus, nec minoris præiudicium in ea interuenerit.

SVMMARIVM.

1 *Sententia vt transeat in iudicatum lapsus biennij sufficit.*
2 *Sententia tantò magis in iudicatum transit, quantò magis eius validitas ex reuolutione actorum seruatis omnibus substantialibus Iudicij, & Iustitia resultat.*
3 *Religionem ingredi volens de bonis temporalibus tam per contractum inter viuos, quàm per vltimam voluntatem ad libitum disponere potest.*
4 *Religioni ingresso post semel factam dispositionem amplius liberum non est pœnitere, & donationem reuocare, nisi quatenus ab illa egrediatur.*
5 *Donatio siue facta fuerit infra annum probationis, siue in sæculo ante ingressum, sustinetur.*
6 *Insinuatio ad donationis perfectionem requiritur, & nullum prorsus effectum obtinet antequam insinuetur.*
7 *Donatio facta ab ingressuro Religionem cùm causa mortis ciuilis facta dicatur insinuatione non indiget.*
8 *Donatio an ob non seruatas solemnitates statuti loci in contractibus minorum requisitas imperfecta, & incompleta censeatur.*
9 *Statutum Ariminen. minores ad contrahendum fauore proximorum vsque ad tertium gradum habilitat, modò dolus, fraus, & minoris præiudicium absit.*
10 *Fraus, & læsio in donante non præsumitur, cùm donatio medio iuramento matri facta ad descendentes pro conseruatione familiæ restringatur.*
11 *Religionem ingredientes donationem facere solent, ne deferentes mundum amplius de curis temporalibus sint solliciti.*
12 *Res iudicata ad fauorem hæredis, transit in secundum donatarium causam defensionis à Matre habentem.*
13 *Validitate donationis ex re iudicata per duas conformes cum executorialibus expeditis resultante, eidem rei iudicatæ standum est.*
14 *Res iudicata pro veritate habetur.*
15 *Res iudicata præsumitur ritè, et rectè per omnia emanasse.*
16 *Læsione cessante nulla ratio postulat, vt beneficium restitutionis concedatur.*

DECISIO CCXXII.

EX causa ingressus in Religionem donauit Ioseph Mancinus omnia eius bona Franciscæ Auanzolinæ matri, & post obitum illius Carolo Mancino fratri cum onere fideicommissi ad fauorem descendentium, fuitque prænijs duabus sententijs Rotalibus pronunciatum, donationem validam esse contra Nicolaum alterum fratrem, qui cum ab vltima sententia lata die 26. Ianuarij 1656. per bon. mem. Dunozettum appellauerit sub die 1. Februarij sequentis mensis cum subsequuta commissione appellationis. Abinde verò citra nihil ampliùs in causa peregerit. Dubitaui in vim commissionis executorialis expeditæ ad instantiam Caroli ob prædecessum matris an constaret de re iudicata, vel potius de causis restitutionis in integrum, & DD. responderunt affirmatiuè quoad primam partem, & negatiuè quoad secundam.

Nam si fuerit congruo tempore interposita, & successiuè commissa appellatio, quia tamen à die appellationis vsque ad diem commissionis executorialis præsentatæ die 8. Iunij 1658. effluxerunt anni duo, & menses quatuor, & causa non fuit prosequuta, & terminata, nec protogata fatalia, vtique sententia † per spatium tanti temporis transiuit in iudicatum, cum ad istum effectum lapsus biennij sufficiat, iuxta text. *in cap. cum sit Romana extra de appellat. & in Auth. ei qui appellat. Cod. de tempor. appell.* Gratian. *decis. Marchiæ 2. num. 2. & 10.* Rot. *decis. 476. num. 1. & decis. 548. num. 2. part. 4. tom. 3. recent. & coram Eminentiss. D. Card. Otthobono decis. 44. num. 4. & in alijs.*

Concurrentibus præsertim † validitate sententiarum resultante ex reuolutione actorum, vbi apparet fuisse seruata omnia substantialia Iudicij, & Iustitia, quæ optimè deducitur ex decisionibus in hac causa editis, in quibus firmatur donationem prædictam sustineri, nec potuisse reuocari in posteriori testamento condito ad fauorem Nicolai alterius fratris ex eo quod † volens ingredi Religionem possit quidem ad libitum disponere de bonis temporalibus, tam per contractum inter viuos, quàm per vltimam voluntatem, *§. illud Auth. de Monac.* Dec. *cons. 21. num. 3.* Rot. coram Buratt. *decis. 461. num. 10. & coram Dunozetto in hac causa sub die 1. Iunij 1654. sub §. 1. in fine*, sed postquam † semel disposuit, aut donationem fecit, eidem si Religionem iam est ingressus, amplius liberum non sit pœnitere, & donationem reuocare, nisi quatenus ab illa egrediatur, vt comprobat Bero. *cap. in præsentia num. 124. de probat.* declarat Sanch. *ad præcept. Decal. lib. 7. cap. 1. num. 28.* Castropal. *oper. mor. part. 3. tract. 16. punct. 15. num. 12.* & dixit Rota *in Romana Donationis 17. Decembris 1640. corram Reuerendiss. Tarraconen.* vbi quòd prædicta locum habent, siuè † donatio facta fuerit infra annum probationis, siue in sæculo ante ingressum comprobata in decisionibus huius causæ 13. *Ianuarij 1653. §. similiter in fine, & §. nec releuat coram bon. mem. Peutingerio, & 1. Iunij 1654. §. nec subsistit coram bon. memor. Dunozetto.*

Nec refert, quòd numquam ea fuerit insinuata, licet enim ad perfectionem † donationis requiratur insinuatio, adeò vt nullum prorsus effectum obtineat antequam insinuetur, *l. donatio §. in conscribendis, l. sancimus §. quod si autem C. de donat.* Attamen id procedit in vera, & simplici donatione, secùs autem in † donatione facta ab ingressuro Religionem, quæ dicatur facta causa mortis ciuilis, Io. Andr. Abb. & Imol. *in cap. statuimus de relig.* Iason. *in Auth. si quamulier Cod. de Sacros. Eccles.* Menoch. *de præsumpt. 36. num. 11.* & latè Mant. *cons. 57. num. 1.* nulla indiget insinuatione, vt respondet Rota coram Buratt. *decis. 461. num. 1. & per tot. & in Asculana hæreditatis 4. April. 1650. coram R. P. D. meo Celso, cum alijs pluribus adductis in præcitatis decis. Causæ.*

Nec ex eo, quòd non fuerint † seruatæ solemnitates Statuti Riminen. in contractibus minorum requisitæ dici potest donationem non fuisse perfectam, & completam, nam vltra quod satis esset respondere statutum non loqui de donationibus factis à cogitantibus de ingressu in Religionem tollitur obiectum, quia † Statutum habilitat minores ad contrahendum fauore proximiorum vsque ad tertium gradum, dummodò nec dolus, nec fraus dederit causam contractui, interuenerit iuramentum, & absit minoris præiudicium, vt *in rubr. de contract. & quasi contract. minor.*

Vnde dum † Ioseph intuitu ingressus in Religionem medio Iuramento donauit Franciscæ matri, & postquam mater decessisset Carolo fratri, & descendentibus pro conseruatione familiæ nulla potest exinde considerari fraus, aut læsio, cum † transeuntes ad Religionem soleant donationem facere, ne deferentes Mundum amplius solliciti sint de curis temporalibus ex notat. per Marchobr. *cons. 30. num. 117.* Neguс. *quæst. 10. num. 30.* Trentacinq. *cons. 13. num. 18. lib. 2.* & ita considerauit Rota *in d. Romana donationis 3. Iunij 1641. coram Reuerendiss. Tarraconen. & in postrema decis. sub die 1. Iunij 1654. §. 1. post med. coram Dunozetto*, maximè cùm donatio esset reuocabilis, quatenus propositum profitendi non obtinuisset effectum, tam ex pacto adiecto in Instrumento eiusdem donationis, quàm ex dispositione Sac. Conc. Trid. *sess. 25. cap. 13.* vt etiam fuit in proximè allegata decisione ponderatum, *§. non obstante in fine.*

Quæ quidem † res Iudicata cum Francisca decesserit, transiuit in Carolum secundum donatarium habentem eandem causam defensionis, iuxt. deducta per Scacc. *de sent. & re Iudic. gloss. 14. quæst. 2. num. 9. & quæst. 12. num. 27.* Peregr. *de fideic. art. 53. num. 18. & seqq. præsertim num. 24.*

Hinc facilis fuit resolutio secundæ partis concernentis restitutionem in integrum, nam cum † validitas donationis liquidò resultet ex re iudicata per duas conformes latas aduersus Nicolaum cum executorialibus expeditis, cui rei iudicatæ standum esse, ait text. *in l. 1. ff. de re iudic.* scripsit Vulpian. *in l. post rem iudic. ff. eod.* † habetur enim pro veritate, *l. res iudicata ff. de regul. Iur.* & † præsumitur ritè, & rectè per omnia emanasse, *cap. cum inter §. fin.*

16 §. *fin. de sent. & re indic.* Cessat proinde quælibet † læsio, qua cessante nulla ratio postulat vt concedatur beneficium restitutionis, *l. nam & postea §. si minor ff. de Iureiuran.* Abb. *in cap. ex his litteris n.5. de restit. in integr.* Rot. *decis. in nouis eod. tit. in recent. decis.731. n.1.* coram Caual. *decis. 194. num.2. & sæpè in alijs.*

Et ita Carolo tantùm Informante resolutum fuit &c.

R. P. D. PRIOLO

Regineñ Dyptereatus.

Veneris 21. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Gratiam per assecutionem incompatibilis non Iustificari, eo quod in supplicatione dispositiuè de vacatione tantùm per resignationem narratum fuit, vacatione per resignationem non iustificata gratiam obreptitiam dici, & clausulas alternatiuas frustrà opponi. Plura deinde de gratia iustificata ad fauorem prouisi, de tempore ad expediendum litteras Statuto, de possessore triennali, & lite super molestationibus commissa vsque ad finem decisionis examinantur.

SVMMARIVM.

1 *Dyptereatus cùm sit dignitas, tanquam talis iuxta dispositionem Concil. Trident. personalem residentiam requirit.*

2 *Dyptereatus vacatio per assecutionem Canonicatus cum eo incompatibilis inducta censetur.*

3 *Dyptereatu per assecutionem vacante per resignationem vacare non potuit, cùm semel data vacatione ex persona vnius vacatio iterum ex eadem persona induci non possit.*

4 *Clausula*, sine præmisso, siue alio quouis modo vacauerit, *cùm in supplicatione vacatio per resignationem solùm narrata fuerit, nisi iustificata de facto vacatione per resignationem dispositiuè narrata nihil operatur.*

5 *Clausula licet plures in se contineat alternatiuas, eadem tamen cum vacatione principali resignationis expressè non alternant.*

6 *Iustificatio vnius partis alternatiua vt sufficiat, necesse est, vt eadem ex parte principali dispositiuè desumatur.*

7 *Vacatione per resignationem non iustificata gratia obreptitia censetur, & ad clausulas alternatiuas, quæ tanquam accessoriè cum ipsa corruunt, frustrà recurritur.*

8 *Assecutio Canonicatus incidens in mense fixo, & Sedi Apostolicæ perpetuè reseruato ratione mensis ad Papam spectat.*

9 *Reseruationis mentione omissa clausula suffragari non potest.*

10 *Beneficium secundum incompatibile assequentem duos menses ad dimittendum primum habere, quomodo procedit.*

11 *Molestiæ quando non superuenerint, primum beneficium vsque ab initio captæ possessionis secundi incompatibilis vacasse censetur.*

12 *Lis ex contradictionibus Canonicorum non deducitur, cùm ea infra duos menses adeptæ possessionis superuenisse non probetur.*

13 *Gratia prioris prouisi à Sede Apostolica iustificata, idem posteriori prouiso præferri debet.*

14 *Gratia non expeditis literis intra tempus statutum de capienda possessione prouiso non suffragatur, quando per illum stetit possessionem capere, & non voluit.*

15 *Tempus statutum ad expediendum literas non currit, stante lite per aduersam partem super iactationibus, & molestationibus inducta.*

16 *Expeditio literarum subsequuta post obitum Pontificis sub quo Breue emanauit, an inefficax dici mereatur.*

17 *Supplicatio signata à Pontifice immediato prædecessore sub successore quandocumque expediri potest.*

18 *Possessor triennalis etiam in Iudicio petitorio molestari nequit.*

19 *Lite per solam commissionem, & decretum citationis per Actorem obtentum introducta, Regula de triennali possessore iuuare non potest.*

20 *Possessio an dicatur interrupta quando lis solùm super iactationibus, & molestationibus, non autem super beneficio commissa fuerit.*

21 *Lite ante completum triennium commissa, possessor vigore commissionis dicitur fateri se ab alio super beneficio molestari, & ita reum semet ipsum constituit.*

DECISIO CCXXIII.

IN decisionibus editis coram me 13. Martij 1656. & 26. Maij 1657. informantes pro Iosepho Bosurgio insistebant duplici fundamento constare de illius bono iure super Dyptereatu controuerso, qui est secunda dignitas in Ecclesia Collegiata S. Mariæ de Catholica. Primò, & principaliter ex quo vacauerit per resignationem factam ad ipsius fauorem à Francisco Bosurgio, qui illum possidebat, non autem per assequutionem Canonicatus incompatibilis, de quo idem Franciscus antea fuerat prouisus à Reuerendiss. Archiepiscopo Regineñ in Ecclesia Metropolitana eiusdem Ciuitatis, cum subsequuta illius possessione; Secundò, quia quatenus vacnauerit per assequutionem nihilominus eius prouisio sustineretur vigore clausularum generalium, de quibus in literis Apostolicis ibi, siue per resignationem &c. siuè per assecutionem alterius Beneficij vacauerit.

Verùm DD. in vtraque decisione dixerunt Dyptereatum
non vacasse per resignationem, sed per assecutionem in-
compatibilis, ex eo quod cum sit † dignitas, & tanquam 1
talis requirat personalem residentiam iuxtà dispositionem
S. Conc. Trident. *de reform. cap.12. §. præterea obtinentibus*, Garz. *de benefic. part.3. cap.2. num.180. & seq.* & Bar-
bos. *de effic. & potest. Episc. allegat.53. num.107.* † per as- 2
secutionem Canonicatus, cum eo incompatibilis inducta
fuit ipso iure vacatio, *ad text. in cap. de multa*, vbi Abb. *num. 16.* Anchar. *num.3. & alij de præben. & in extrauag. Ioannis 22. Execrabilis eod. tit.* Hoied. *de incompatibilitat. benef. cap.11. num.1. & seq.* Rot. *decis.473. num.2.* coram Buratto, *& in Venefrana Canonicatus 16. Ianuarij* 1634. coram Coccino.

Ideòque † cum vacauerit per assecutionem non potuit 3
vacare per resignationem, quoniam data semel vacatione ex persona vnius non potest induci iterùm vacatio ex eadem persona sine nouo titulo ad not. per Felin. *in cap.2. num.23. de rescript.* Rom. *cons.342. num.1.* & dixit Rota *decis.81. sub num.6. part.1. recent.* cum alijs *in d. Venefrana Canonicatus* coram Coccino, & tradit Lotther. *de re benefic. lib.3. qu.14. num.81. & seq.*

Censuerunt tamen constare de bono iure Iosephi, & prouisionem illius suffragari ex clausulis generalibus in litteris resignationis adiectis, vt latiùs habetur in supradictis decisionibus, cum diligentius ab informantibus pro Francisco Galante proposita facti serie, resolutum fuit minus ex hoc secundo capite gratiam Iosephi sustineri, & ita à decisis recedendum.

Nam licet in litteris suæ prouisionis post expressum mo-
dum vacandi per resignationem addita fuerit † clausula 4
generalis *siue præmisso, siue alio quouis modo vacauerit*: Attamen quia in supplicatione solum fuit dispositiuè narrata vacatio per resignationem, ibi: *Cum itaque postmodum Dyptereatus &c. per liberam resignationem Francisci Bisurgij &c. sponte factam, & per nos admissam vacauerit, & ad præsens vacet*, nihil operatur, nisi iustificata saltem de facto vacatione per resignationem dispositiuè narrata, vt admonet Garz. *de benef. part.11. cap.1. num.36.* Lott. *eod. tit. lib.3. quæst.8. num.70. & 71.* & dixit Rot. *decis.616. num.2. vers. non obstat part.4. diuers. in recent. decis.120. num.8. part.4. & decis.167. num.26. 416. num.19. part.4. tom.2.*

Et quamuis † clausula ista contineat in se plures alter- 5
natiuas, ibi: aut ex alterius cuiusuis persona, seu per similem resignationem, aut assecutionem alterius beneficij vacauerit, vt ex formula posita à Paris. *de resignat. lib.8. quæst.7. num.95. vers. siue præmisso*, & per Rebuff. *in Prax. tit. de form. signat. num.1. & 8.* Tamen alternatiuæ huiusmodi non alternant cum vacatione principali resignationis expressè, sed cum modis prædictis vacandi in eadem clau-
sula generali contentis, cum ad effectum, † vt iustificatio 6
vnius partis alternatiuè sufficiat, necesse sit, vt illa desumatur ex parte principali dispositiuè, & quod sit æquè principaliter posita cum vacatione principali non autem acces-

soriè

foriè fub claufula generali contenta, & in his terminis procedit *text. in cap. in alternatiuis de reg. iur. in 6.* prout ita loquitur Rota coram Seraph. *decif.911. in fin. in Bononien. Canonicatus* coram Card. Pamphil. apud Marchef. *de commiff. part.1. fol.357.* coram Mantic. *decif.81. num.4.* & coram Coccin. *decif.263. num.2.* cum alijs *in prima decif. adduct. fub §. non obftat*, & tradit Lotther. *lib.3. quæft.8. num.14.*

7 Ideò dum Iofeph nullo modo † iuftificauit vacationem per refignationem prius narratam gratia tanquam obreptitia dici non poteft iuftificata, proindeque fruftra recurritur ad claufulas alternatiuas in ea infertas, quæ tanquam acceflоriæ cum ipfa corruunt ficuti ex punctualibus *decif. Putei 290. num.1. lib.1. & decif.267. in princ. lib.3.* ratiocinatur Lotther. *d. lib.3. quæft.8. num.71. & feqq.*

Sed ceffare vifa fuit omnis difficultas ex eo quod cum
8 † affecutio Canonicatus inciderit in menfe Maij, qui eft fixus, & perpetuò referuatus Sedi Apoftolicæ vigore regulæ Cancellariæ *hodie* 9. vtique collatio fecundi beneficij, nempè Dyptereatus fpectabat ad Papam ratione menfis, vt dixit Rota coram Coccin. *decif.305. num.1.* & coram Merlin. *decif.891. eod. num.* & firmauit *in fecunda decif. huius caufa 26. Maij 1657. §. minus obftat.* Vndè cùm non
9 fuerit facta mentio † dictæ referuationis, vt opus erat claufula prædicta eo minus poteft eidem Iofepho fuffragari, vt fuit difcurfum *in decif.565. & 824.* & inde refolutum *in decif.700. part.3. lib.3. diuerf.* Lotther. *vbi fupra num. 79. & feq.* Mantic. *decif.61. num.3.* Garz. *de Benef. part. 11. cap.1. num.35.* Genu. *in prax. Cur. Archiepifc. cap.99. §. & ad hoc*, & in terminis refignationis Rota *in Recent. decif.309. num.3. part.2. decif.379. num.2. & decif.393. eod. num. part.3.*

Nec releuat Dyptereatum tunc temporis non fuiffe va-
10 cantem, ex eo quia † affequens fecundum beneficium incompatibile habeat duos menfes ad dimittendum. Primum vt tradunt *glof. & DD. in cap. commiff. de elect.* Nam id procedit quatenus infra lapfum illorum duorum menfium fuperueniant moleftiæ fuper fecundo beneficio, ne de eo prouifus dimittendo prius obtentum careat vtroque bene-
11 ficio, fed † illis (prout hic) non fuperuentis, primum dicitur vacaffe vfque ab initio captæ poffeffionis fecundi incompatibilis, ficuti explicant Caftr. *conf.265. ad med. lib.2.* Garz. *d. part.11. cap.5. num.114. & 116. add.* ad Buratt. *decif.19. in fine*, & declarauit Rota *in Calaguritana dimidij Beneficij 17. Martij 1603.* coram Hortembergo, *& in fupradicta fecunda decif. huius caufa §. nec videbatur obftare.*

12 Lis autem † deduci non poteft ex contradictionibus Canonicorum, qui fefe oppofuerunt nouæ erectioni iftius, & aliorum Canonicatuum cum ea non probetur fuperueniffe infra duos menfes adeptæ poffeffionis, vt requiritur ex adductis, & prætenfæ oppofitiones non habuerint effectum, dum Francifcus Bofurgius illis non obftantibus continuauit poffeffionem Canonicatus, quod fufficit ad effectum vt primum beneficium, & fic Dyptereatus conferri potuerat, iuxta notata per Innoc. *in d. cap. de mulcta num. 2. verf. item quamdiu* vbique tradunt Io: Andr. *num.8. verf. dicebat*, Innoc. & cæteri Canoniftæ communiter.

13 Sublato hinc effectu dictæ claufulæ generalis, † gratia Francifci Galantis vndequaque remanet iuftificata fiquidem ipfe nedum fuit à Sede prouifus de Dyptereatu, vti referuato ratione menfis prædicti, fed vlterius habet fupplicationem fignatam die 13. Iunij 1648. & fic per menfem, & vltra ante prouifionem Iofephi obtentam die 21. Iulij fubfequentis, qui proindè meritò illi præferri debet, iuxta text. *in cap. fi eodem tempore, & cap. duobus de refcript. in 6. & cap. eum cui de praben. eod. lib.* Rota coram Buratt. *decif.421. num.1. in Placentina Canonicatus 1. Iulij 1647. coram Reuerendiff. Tarraconen. in Gadicen præftimonij 2. Decembris 1648. coram Arguell. & in Volaterana Canonicatus 27. Aprilis 1654. coram R. P. D. meo Albergato.*

14 Nec ex eo quod non fuerint † expeditæ litteræ intra fex menfes præfixos in Breue de capienda poffeffione nomine Cameræ emiffo die 8. Augufti 1648. poteft dici gratiam eidem non fuffragari, quia licet talis defectus obftet, quando ftetit per illum qui potuit capere poffeffionem, & non cœpit, verumtamen quando per intrufum ftetit quominus ille poffeffionem adipifceretur, vel adeptam continuauerit
15 vt hic, ob litem per † Iofephum contra Galantem introductam fuper iactationibus, & moleftationibus die 13. Ianuarij 1649. & fic infra terminum præfixum; Tempus ftatutum ad expediendum litteras non currit ad notata per Garz. *part.6. cap.3. num.164.* Gabr. *conf.198. num.4. lib.1.* & hanc opinionem vti æquiorem femper fequuta fuit Rota, vt apud Achill. *decif.458. de priuilegijs* coram Put. *decif.328. lib.3.* coram Seraph. *decif.220. n.3. & in alijs.*

Nec aduerfatur, quòd Breue emanauerit fub Innocentio X. fan. mem. Ideòque propter † obitum illius expeditio 16
litterarum fubfequuta fit inefficax ex *reg.12. Cancell.* de qua fit mentio *in 2. decif. 26. Maij 1657. §. fin.* nam illa loquitur de litteris iam expeditis ante mortem Papæ concedentis, & nondum præfentatis, non autem de termino expediendi bullas fuper † fupplicatione fignata à Pontifice im- 17
mediato prædeceffore, quæ poteft quandocumque expediri fub fucceffore quicquid fit de alijs Prædecefforibus non immediatis, iuxta difpofitionem *reg.10. Cancell.* ficuti docent Mandof. *fuper reg. nona de litt. in form. rationi congr. expedien.* nec non *fuper reg.11. reualidator grat. & conceff. Pradeceff.* & Rebuff. *in praxi tit. de grat.* rationi congruit cum alijs, quos refert Molin. *de Hifpan. primogen. lib.2. cap.2. num.63. & feqq.*

Quod verò obijciebatur de † triennali poffeffione eiuf- 18
dem Iofephi ex eo quod adeptus fuerit poffeffionem Dyptereatus 23. Augufti 1648. Lis autem à Galante cępta, tantummodò anno 1614. atque ideò moleftari nequeat etiam in Iudicio petitorio, iuxta trad. per Gonzal. *ad regul. Cancell. §.7. proem. num.242.* Rota apud Buratt. *decif.209. num.9. & in Salernitana beneficij 15. Aprilis 1644.* coram bon. mem. Bichio, vifum fuit non releuare attento monitorio fuper iactationibus, & moleftationibus obtento nomine ipfius Iofephi infra annum ex quo remanfit interrupta poffeffio licèt illud non fuerit executum, nifi poft elapfum triennium, quia per folam † commiffionem caufæ, & 19
decretum tantum citationis obtentum per actorem, dicitur introducta vera lis quoad ipfum, ita vt exceptione huius Regulæ de triennali poffefforem non moleftando, iuuari non poffit, ficuti ex pluribus decifionibus firmat Gomez. *ad eamdem Regulam quæft.54. verf. prædictis tamen non obftantibus*, Mandof. *ad regul. de annal. quæft.37. in princ.* & Caffad. *decif.6. fuper regul. Cancell. per tot.*

Nihil referente, quòd Iofeph † litem commiferit fuper 20
Iactationibus, & moleftationibus, non autem fuper beneficio, vnde inferebatur, quod eius poffeffio non fuerit interrupta, vt aduertit Parif. *conf.81. num.26. lib.4.* & dixit Rot. apud Achill. *fuper regul. de triennal. decif.1.* & tradit Lotther. *lib.2. quæft.53. num.22.* nam conclufio vera eft quando caufa committitur poft completum triennium quo cafu lis mota fuper iactationibus, non interrumpit triennalem poffeffionem, in quibus terminis Rot. *& DD. præcitati loquuntur*, fecus vbi † commiffa fuit ante comple- 21
tum triennium. Tum enim poffeffor vigore dictæ commiffionis dicitur fateri fe ab alio fuper beneficio moleftari, & fe reum conftituere, vt benè ratiocinantur Gomez. Mandof. *loc. indicat.* & Caffador. *d. decif.6. vbi n.14.* reprobat Felin. *in cap. illud de præfcript. verf. Et quia fupra feci mentionem de lege diffamari col.7.* qui contrarium tenere vifus eft.

Et ita vtraque parte informante decifum, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Arimineñ Bonorum.

Lunæ 24. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Renunciatione paternorum bonorum ob acceptam congruam dotem à filia pro fe, & fuis hæredibus facta, ijdem fub quocumque prætextu, emphyteufim petere, & facto renunciantis contrauenire non poffunt; fruftraque applicantur defectus folemnitatum renunciantis interueniente viro cum decreto, & præfentia Prætoris, dum earum etiam rigor cefsat ex quo nulla læfio, aut dolus controuertitur.

SVMMARIVM.

1 *Matre poft acceptam congruam dotem omnia bona pro fe, & fuis amplè renunciante, ab ijfdem poftea femper remanet exclufa, & ad illa afpirare non poteft.*

2 *Filius*

2 *Filius hæres eo ipso, quod retinet dotem à Patre constitutam ob maternam renunciationem ab alijs bonis prætensis reycitur.*

3 *Renunciatio Matris filium tanquam nepotem per rectam lineam descendentem, & ex Iure, & propria persona venientem non afficit.*

4 *Renunciatio Matris cum non sit gratuita, sed ob dotem à Patre constitutam facta, filio ex propria persona venienti præiudicat, etiamsi Mater decesserit priusquam casus successionis in bonis renunciatis euenerit.*

5 *Renunciante obseruantiam renunciationis pro se, & hæredibus promittente, filij hæredes eiusmodi renunciatione ita ligantur, vt amplius illi contrauenire non valeant.*

6 *Vasallo de facto filiorum non promittente, licet filij sint hæredes, & contraueniant promissioni Patris, stipulatio non committitur.*

7 *Matre expressè volente se, & hæredes omni spe destitui quicquam aliud vltra dotem acceptam in bonis renunciatis consequendi, hæredes contra factum illius venire non possunt.*

8 *Renunciatio obstat nepoti, quando filia nominatim pro eo promisit, recepta dote ad eundem nepotem delata.*

9 *Filius stante promissione ex parte Matris, & qualitate hæreditatis ex parte sui ipsius, dum possidet dotem Matri constitutam, emphyteusim petere, & facto Matris contrauenire non potest.*

10 *Renunciatio ob non adhibitas solemnitates in contractibus mulierum seruari solitas nullitatis vitio obnoxia censetur.*

11 *Decretum, & præsentia Prætoris, viro loco proximiorum ad quorum beneficium renunciatio facta fuit interueniente, omnium solemnitatum defectum supplet.*

12 *Renunciatione ob receptionem dotis portionem sibi ex fraterna hæreditate tangentem longe excedentis facta, omnis dolus, & læsio excluditur, & rigor solemnitatum cessat.*

DECISIO CCXXIV.

MOto per Eq. Philippum Bonadratam iudicio Immissionis in bonis Emphyteuticis, de quibus agitur, coram R. P. D. Bulgarino A. C. Locumtenente, lata ab ea fuit sententia, declarans nullum Ius, nullamque actionem ei competere, & perpetuum silentium impositum, cui tamen non acquiescenti, & iterùm in gradu appellationis pro ea in Rota instante, Domini denegandam esse censuerunt, inducti exceptione amplissimæ renunciationis, quam Eleonora eius Mater ad formam Testamenti Boncontis Patris, qui dotem scut. 3000. ei reliquit per hæc formalia verba: *Fecit, cessit, transtulit, & donauit irreuocabiliter Carolo Francisco, & Palutio eius fratribus præsentibus, &c. pro se ipsis suisque hæredibus, & successoribus quibuscumque totum illud, quod in quacumque quantitate, valore, & importantia ipsa D. Eleonora, eiusque filij, hæredes, & successores, & quicumque ab ea causam, siue ius habentes, & habituri prætendunt, & quouis modo habere, & prætendere, ac consequi possunt, & poterunt tam causa de præsenti, quàm de futuro, & tam in re, quàm in spe, tam ex causa suæ legitimæ portionis, seu supplementi legitimæ, aut pro bonorum subsidio de iure naturali debitæ, seu debendæ sibi D. Eleonoræ, suisque prædictis de, & super bonis iuribus, & hæreditatibus quibuscumque præsentibus, & futuris tam dicti, quàm Boncontis Patris, quàm eius Fratrum, siue ab intestato, siue ex Testamento, & quacumque alia dispositione, &c. necnon de, & super quibuscumque bonis Emphyteuticis, & Liuellarijs vigore, & ex capite cuiuscumque Inuestituræ tam factæ, quàm forsan faciendæ in personas, & ad fauorem dd. eius Patris, & fratrum, & cuiuslibet eorum coniunctim, vel diuisim, & ex capite Iuris accrescendi, vel non decrescendi, & quomodocumque intelligi posset in dictis Inuestituris, & earum qualibet etiam in fauorem fœminarum factis, vt supra, in quibus, aut earum aliqua ipsa D. Eleonora, eiusque filij, liberi, ac descendentes comprehensi intelligerentur, seu quandocumque forsan in posterum comprehendi possent, & quarum vigore ad huiusmodi bona emphyteutica, & Liuellaria aspirare, accessumue, & regressum habere poterunt, & possent, & domum ex quouis alio capite, & causa, ratione, actione, & titulo, & modo etiam tunc sibi incognito, & hic non expresso.*

1 Per quam tam amplam † renunciationem comprehen-
dentem quicquid ad Eleonoram in bonis controuersis per-
tinere posset, quemadmodum si viueret, & ad illa aspira-
ret, exclusa remaneret, *l. quæritur*, §. *si venditor*, *ff. de
edil. edict. l. 1. §. qui semel de success. l. cum donationis*, *C. de
transact.* Gabr. *cons. 12. num. 6. lib. 1.* Ita hac eadem † ma- 2
terna renunciatione reijcitur Eq. Philippus filius, & hæres
eo ipso quod retinet dotem, vt supra à Patre constitutam,
Vulg. *l. cum à Matre*, *C. de rei vindic. l. ex qua persona*, *ff.
de regul. iur.* Soccin. 107. *num. 58. lib. 3.* Surd. *cons. 143.
num. 9.* Ruin. *cons. 7. num. 38. lib. 1. vers. Sicut ego*, Fusar.
de substit. quæst. 597. num. 2. Buratt. *decis. 154. num. 4.*

Non obstat, quòd Equ. † Philippus tanquam nepos 3
Boncontis descendens ex dicta Eleonora prædefuncta Fran-
cisco, & Palutio sit comprehensus in Inuestitura stipulata
pro filijs, & nepotibus per rectam lineam descenden, ve-
niat ex Iure, & persona propria, non autem Matris ad ex-
clusionem illorum de Battaglinis remotioribus, ideòque
eum non afficiat renunciatio, Bald. *in l. final. num. 16. C.
de pact.* Roland. à Vall. *cons. 11. num. 4. lib. 1.* Surd. *cons.
355. num. 36.* Cancer. *var. resolut. part. 3. cap. 15. de renunc.
num. 47. cum seq.* Rota *in Ariminen Emphyteusis 14. Mar-
tij 1629. §. Minus nocebat* coram bon. mem. Dunozetto
comprobato *in Ariminen. Molendini coram Reuerendiss.
Vrgellen. decis. 295.* in quibus etiam dicitur hanc esse Ari-
mini Consuetudinem, quod admittantur masculi ex fœmi-
nis descendentes, nam cum † renunciatio non fuerit gra- 4
tuita, sed ob dotem à Patre Eleonoræ filiæ ad hunc effe-
ctum constitutam, ipsaque contracto matrimonio, & do-
te ab hæredibus Patris dotantis recepta paternum præce-
ptum adimpleuerit, ex eadem causa renunciando bonis
omnibus, & in specie hisce controuersis tam suo, quàm
filiorum, & hæredum nomine, vtique talis renunciatio
obstat Equ. Philippo ex persona propria venienti, & si Ma-
ter decesserit, priusquam euenerit casus successionis in bo-
nis renunciatis, vt tradit Roman. *in l. qui superstitis 93. sub
num. 7. vers. Quod limita*, *ff. de acquir. hæred.* Castr. *cons.
419. in fin. vers. Quarta principalis part. 2.* Surd. *d. cons.
355. num. 41. & 42. vers. Tertio respondetur*, *& num. 43.*
Thesaur. iun. *quæst. forens. lib. 2. quæst. 90. num. 9. & 15. vers.
Limitatur tamen*, Rota *in Asculana hæreditatis 2. Iunij
1649. §. vltimo*, confirmata 24. *Ianuarij* 1650. *coram Reue-
rendissimo Tarracon.*

Cuius renunciationis effectus inspecta promissione per
Eleonoram facta, quod nec ex sua persona, neque suo-
rum filiorum, & hæredum, & successorum Fratres dotan-
tes, & Renunciatarij vllo vnquam tempore ex quouis euen-
tu, & causis possint in Iudicio, vel extrà de Iure, vel de
facto etiamsi de Iure, vel de facto molestari possint, & de-
beant, & imò ipsi sui fratres, & eorum prædicti semper
intelligantur, & sint omninò, & in omnibus, & per om-
nia perpetuò, & absoluti, & liberi, ipsaque D. Eleonora,
& sui prædicti à præmissis omnibus, & singulis exclusi, si-
ne vlla prorsus spe quicquam vlterius habendi, prætenden-
di, & consequendi, quando enim † renuncians promisit 5
obseruantiam renunciationis per se, & hæredes eo certius
si filij sint hæredes ligantur huiusmodi renunciatione, vt
non valeant illi contrauenire, & ad bona admitti, vt pro-
bant Alex. *cons. 13. num. 7. lib. 5.* Cassan. *cons. 47. num. 28.*
Nicol. Bellon. *cons. 15. num. 10.* Rolan. à Vall. *cons. 95.
num. 47. lib. 1.* Honded. *cons. 3. num. 63. lib. 1.* Surd. *dicto
cons. 355. num. 39. cum seq.* vbi ait hanc opinionem in con-
cludendo, & iudicando vti veriorem esse sequendam,
tametsi disputando aliquibus, & ipsi aliter visum fuerit,
Modern. Fulgin. *de iur. Emphyt. titul. de renunciat. quæst. 4.
num. 5. cum duobus seqq.*

Quibus non contradicunt auctoritates pro contraria par-
te allegatæ, *& in cons. 18. num. 12. lib. 5.* Rota *in Fulgina-
ten. Hæreditatis 31. Martij 1638.* coram bon. mem. Card.
Hieronymo Verospio, quia Alexander loquitur in casu,
quo † Vassallus promisit se non contrauenire, & non 6
promisit de facto filiorum, & ideò licet filij sint hæredes
non committitur stipulatio, si ijdem contraueniunt ea ra-
tione, quia Pater tunc filiorum nomine promisit, vt aper-
tis litteris dicit *sub num. 12.* quo circa non potest ex illo ad
nouum casum omninò diuersum inferri, dum † Mater 7
expressè voluit se, suosque hæredes, & alios ab ea causam
habentes esse penitus, omnique spe destitutos quicquam
aliud consequendi in bonis renunciatis, & in specie em-
phyteuticis, & in terminis admittit Faber. *in suo Cod. lib. 2.
tit. 3. defin. 14. vers. nisi poneres id nominatim*, firmans re-
nuncia-

8 nunciationem † obstare Nepoti, quando filia nomina-
tim, vt hic pro ipso promisit recepta Dote ad eundem ne-
potem delata; Et hæc responsio congruit etiam casui *de-
cisionis Fulginaten. hæreditatis*, quæ nullatenus asserit Ma-
trem pro filijs, & hæredibus promisisse, nec illos esse Ma-
tris renunciantis hæredes, ideò adduci non potest pro deci-
9 sione præsentis casus, in quo concurrit † promissio ex
parte Matris, & qualitas hæreditatis ex parte Philippi filij
possidentis dotem ad hunc effectum ei constitutam, & ob
id non potest Emphyteusim petere, & facto Matris con-
trauenire, vt notant Alex. *d. cons.13. num.7. vers. Non ob-
stat*, Gabr. *cons.125. num.13. lib.1.* Natt. *cons.214. num.4.*
Peregr. *de fideicomm. art.52. num.97.* Caual. *decis.36. num.
29. part.1.* Surd. *in citat. cons.355. num.40.* & alij, quos
de veriori sententia congerit Fulgin. *lib.5.* Ruin. *consil.7.
num.38. lib.1. de iur. emphyt. tit. de renunciat. dicta quæst.4.
num.5. cum duobus seqq.* vbi respondit Alex. *dicto consil.18.
num.5. & quæst.10. num.5. vers. Contrariam tamen senten-
tiam cum seqq.*

10 Cessat denique † nullitas renunciationis ex eo deducta,
quod non fuerint adhibitæ solemnitates in contractibus
Mulierum seruari solitæ, quoniam ex Instrumenti inspe-
11 ctione apparet interuenisse. † Virum Eleonoræ loco pro-
ximiorum ad quorum beneficium facta fuit renunciatio
cum præsentia, & decreto Prætoris Arimini, quod supplet
omnium solemnitatum defectum, *l. etiam in princ. ff. de
bon. liber. l.1. C. de ijs, qui ven. obligat.* Gratian. *discept.
forens. cap.564. num.22.* Cyriac. *controu.182. num.3.* Rota
coram bon. mem. Merlino *decis.226. num.9.* Concurrente
12 præsertim iustissima causa, ob quam facta fuit † renun-
ciatio, nempè receptione Dotis scut. 3000. ei à Patre iure
instimtionis relictæ, & longè excedentis portionem sibi
tangeotem ex paterna hæreditate, ex qua causa excluditur
omnis dolus, & læsio, ad quibus obuiandum adhibentur
solemnitates, & per consequens cessat etiam illarum rigor,
Bald. *cons.63. in fin. lib.3.* Rot. *decis.199. num.1. in fin. post
secundum vol. consil.* Farinacc. *decis.119. num.10. part.7.
recent.* Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Toletana Manutentionis.

Lunæ 26. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Hospitale titulo emptionis possessum non fuisse in Conuentum erectum prætenditur, cùm tamen in eo omnes functiones Ecclesiæ peragantur, & similes erectiones absque Beneplacito Apostolico, & licentia Ordinarij fieri non possint; vnde cum Iure suo cecciderit ad remissoriam confugitur, quæ ex capite irreleuantiæ denegatur.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria in prophanis denegatur vbi alias sine fumo dari consueuit.*

2 *Monasteria Conuentus, aliaque loca Religiosa absque beneplacito Apostolico erigi, & construi non possunt.*

3 *Licentia Ordinarij ad erigenda loca Religiosa requiritur.*

4 *Beneplacitum Apostolicum, & licentia Ordinarij ad nouas fundationes construendas copulatiuè exiguntur.*

5 *Constitutiones Apostolicæ nouam Conuentus fundationem sine solemnitatibus requisitis prohibent.*

6 *Locus vbi celebrantur Missæ, administrantur Sacramenta, & sepeliuntur defunctorum cadauera, non hospitium, sed Ecclesia dicitur.*

7 *Hospitium cum appellatione Ecclesiæ non veniat, Bullæ de non erigendis nouis Conuentibus sunt seruandæ.*

8 *Hospitium non est vbi adest Ecclesia, alias fraudarentur constitutiones erigendo Monasteria sub nomine Hospitiorum ad euitandam illarum pœnam.*

9 *Erectio quando fit Ecclesiæ, Parocho loci ob damnum, & interesse reclamare, & impugnare permissum est.*

10 *Articuli ad probandum, quod ante emptionem Ecclesiæ ibi asseruabatur Sacramentum Eucharistiæ cum alijs requisitis, cum ista in vim concordiæ inter Officiales Hospitalis, & Parochum gesta fuerint Patribus successoribus suffragari non possunt.*

11 *Vtilitas Parocho ex permanentia Patrum resultans fundationem Conuentus contra formam constitutionem non sustinet, cum tale auxilium in hac materia non admittatur.*

12 *Ordinarij locorum tanquam Sedis Apostolicæ delegati Ecclesijs Parochialibus de numero Pastorum sufficienti prouidere tenentur.*

13 *Releuantia etiam probata dum non prodest, tempus cum dispendio, & incommodo partium non est tenendum.*

DECISIO CCXXV.

RESolutum fuit Patribus Sancti Dominici non esse con-
cedeñ † Remissoriam ex capite irreleuantiæ mate- 1
riæ articulatæ qua posita, & in prophanis denegatur, vbi
aliàs sine fumo dari consueuit, *l. ad probationem, C. de pro-
bat. gloss. in cap. cum contingat, verb. nihilominus de offic. de-
leg.* Caputaq. *decis.68. part.3.* Rota apud Duran. *decis.196.*
& coram Eminentissimo Card. Otthobono *decis.36. & 45.
vbique num.1.*

Irreleuantia verò deducebatur, quia in effectu Patres in
tribus primis articulis probare intendunt Ecclesiam nuncup.
Hospitale Passionis ab ipsis titulo Emptionis possessum non
fuisse erectam in Conuentum, itaut debuerit impetrari
† beneplacitum Apostolicum, sine quo Monasteria Con- 2
uentus, aliaque Religiosa loca erigi, & construi non pos-
sunt, vt disponitur *in cap. vnico de excess. Prælat. in 6. in-
nouatur in clem. cupientes de pœn. & in cap. vnico, §. Confir-
matis*, vbi Franc. & Gemin. *de Relig. Domib. eod. lib.6.*
Tambur. *de iur. Abbat. tom.3. disput.5. quæst.1. num.3. &
seq.* Ac † etiam licentia Ordinarij loci, iuxtà Decretum 3
Sacr. Concil. Trident. *in sess.25. cap.3. de reformat.* & Con-
stitutiones Apostolicas, & signanter Vrbani VIII. in ordi-
ne Bullar. la 25. quemadmodum † hæc duo copulatiuè exi- 4
gi, respondit Rota *in Craconien. Fundationis Monasterij
19. Aprilis 1649. & 20. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Cel-
so*, quam postea sequuta fuit in hac causa super bono Iure
Parochi emanata *7. Februarij 1656. coram R. P. D. meo
Meltio, §. Non etiam*, & deindè *in Cæsaraugustana Conuen-
tus 18. Maij 1657. coram me, §. primo, & seq.* confirmata
*12. Nouembris eiusdem anni coram eodem R. P. D. meo Mel-
tio 8. Februarij 1658. coram Reuerendissimo D. meo Decano,
& 17. Martij, & 6. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Ve-
rospio*, sed retineri pro simplici Hospitio Patrum venien-
tium ad oppidum Matriti ad pertractanda Religionis nego-
tia, quod regulariter non cadit sub † Constitutionibus 5
Apostolicis prohibentibus nouam Conuentus fundatio-
nem sine prædictis solemnitatibus, vt tradit Ricc. *decis.
Cur. Archiepisc. Neapol.139. num.2. part.2.* Nam cum Pa-
tres retineant dictam Ecclesiam † apertam apertisque ia- 6
nuis Missas celebrent, Sacramenta administrent, ad sit-
que campana, & defunctorum cadauera sepeliantur, vt
probat Testes formiter examinati, *Summario num.2. & 3.*
& fassi sunt ijdem Patres Capitulariter congregati in stipu-
latione mandati procuræ in hac causa exhibiti, *Summario
additionali num.1.* vtique Hospitium † appellari nequit, 7
cui prædicta non adaptantur, & ideò seruandæ sunt Bullæ,
de non erigendis nouis Conuentibus, vt præter auctorita-
tes relatas *in dicta decis. 7. Februarij 1656. sub §. Prætereà*,
probant Pater Lezana *part.4. verb. Monasteria num.6. vers.
Quod intellige*, Donat. *rer. regul. part.2. tract.1. quæst.22.
num.7.* Cesped. *de exempt. regul. cap.1. dub.6. num.4.* Pas-
qualig. *in add.* ad Laurent. de Franch. *de quæst. inter Epi-
scop. & Regular. sub tit. de Conuent. in noua Fundatione qu.3.
num.416.* Rot. *decis.193. num.6. part.5. recent.* dicens non
esse † Hospitium, vbi adest Ecclesia, aliàs facili negotio 8
posset dari occasio fraudandi Constitutiones erigendi Mo-
nasteria sub diminutiooe Hospitiorum ad euitandam illarum
pœnam, *l. in fundo ff. de rei vendic. l. non dubium, C. de leg.
l. in fraudem de iur. Fisc. l. prima, & l. Diuus, ff. si quid in
fraud. Creditor.*

Quartus in quo articulatur, quod alij Religiosi, & Men-
dicantes non se opponunt erectioni, quæ ipsis nullum præ-
iudicium affert, nullius est releuantiæ, quia huiusmodi fun-
datio non interdicitur inspecto solum Religiosorum præiu-
dicio, nec ad illud dumtaxat Summi Pontificis respectum
habuere; Sed quia concurrit † interesse Parochi loci, vbi 9
fit erectio propter oblationes sepulturarum, & alias obuen-
tiones

tiones ad ipsum spectantes, cui propterea permissum est reclamare, & impugnare, *cap. cum dilectus secund. de Capell. Monach. cap. Pastoralis 9. de ijs, quæ fiunt à Prælatis*, Guidopap. *decis.*360. *num.*1. & plenè alijs adductis fuit ponderatum *in Cæsaraugustana Fundationis Conuentus coram me*, §. *Concurrit præterea*, & *RR. DD. meis Meltio, & Verospio*, §. *Fuit etiam*, & §. *Pro validitate*.

10 Alij duo subsequentes † articuli dati ad probañ, quod ante Emptionem de hac Ecclesia à Patribus factam, ibi asseruabatur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, conficiebantur Sacra pluresque Christi fideles in sepultura ibidem electa humabantur, adeòut etiam venditiooe non sequuta Rectotes tenebantur, eam apertam retinere, sunt etiam irreleuantes, quia vltrà quod hæc excludunt articulatum titulum Hospitij, & in partibus fuit aliàs desuper factum aliud examen, fuit responsum, quod eadem omnia fuerunt gesta in vim Concordiæ de anno 1613. initæ inter Hospitalis Officiales, & Parochum, & de illius licentia, qui rursus prædicta omnia Parochialia sibi reseruauit in eadem Concordia, *Summario num.*4. Cùmque per translationem Hospitalis ad alium locum resoluta remansit, nec Patribus successoribus in sola materialitate Ecclesiæ suffragari potest, vt benè omnia percurrit *dicta decisio R. P. D. mei Meltij*, §. *Non obstat cum seq.*

11 Vltimi denique duo articuli, in quibus ponitur † vtilitas Parocho resultans ex permanentia Patrum in dicta Ecclesia modo quo degunt, illam adiuuando in administratione Sacramentorum minoris sunt ponderis pro substinenda Fundatione Conuentus, non seruata forma Constitutionum, cum etiam in hac materia non admittatur tale auxilium, dum ex Decreto Sacri Concilij Tridentini *in sess.*21.
12 *cap.*4. *de reformat.* iniungitur locorum † Ordinarijs tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, vt in Ecclesijs Parochialibus, in quibus Populus ita numerosus sit, vt vnus Rector non possit sufficere Eucharisticis Sacramentis administrandis cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum, prout Ordinarius intra limites dictæ Parochiæ pluribus ab hinc annis erexit in eius adiutorium Ecclesiam Sancti Iuliani contiguam etiam dicto Hospitali, sicque alio non indiget auxilio.

Et ita cum nullus ex articulis exhibitis præsefetant ma-
13 teriam † releuantem fuit denegata remissoria. Probata enim non prodest, sed cum dispendio, & partium incommodo tempus teritur, Butr. *in cap. peruenit num.*2. *in fin, Qui fil. sint legit.* Cassador. *decis.*3. *de dilat.* Gregor. XV, *decis.*184. *num.*3. & 4. Duran. *decis.*121. *num.*1. vtraque parte informante.

R. P. D. MELTIO

Posteà Episcopo Papieñ.

Romana Census.

Lunæ 31. *Maij* 1660.

ARGVMENTVM.

Extinctio controuersi census ob facultatem Procuratoris insufficientem, qui ad retrouenditionem eiusdem absque speciali mandato Procuratoriæ procedere non poterat, nec pecunias pro sorte principali accipere, tanquam nulla, & inualida infirmatur.

SVMMARIVM.

1 *Præpositus ad contrahendum, pariter ad dissoluendum contractum approbatus censetur.*

2 *Retrouenditio census absque speciali mandato procuratoriæ expleri nequit, etiamsi de Procuratore qui pro alio censum emit, & acquisiuit agatur.*

3 *Retrouenditio absque speciali mandato non intrat quando verba obligatoria non in Procuratorem, sed in personam principalis constituentis diriguntur.*

4 *Facultas ex Constitutione Pij V. reseruata Patribus Iesuitis ad effectum redimendi census, etiam plurium annorum præscriptione extincti, in quantum extenditur.*

5 *Alternatiua natura operatur, vt actum in vno tantum verificari sufficiat.*

6 *Facultas redimendi census non subsistit, cum inter vnam, & alteram conuentionem plura pacta intermedia in personam Creditoris, & Debitoris directa apposita legantur.*

7 *Pactum redimendi non ad facultatem exigendi longè appositam, sed ad proximè narrata inferri debet.*

8 *Retrouenditio vigore auctoritatis, quæ de per se insufficiens erat concessa, nulla est, & inualida.*

9 *Facultatem Præpositi vtroque mandato inspecto ad retrouenditionem constituti census insufficientem fuisse probatur.*

10 *Clausula* cum libera, *Procuratoris auctoritatem quoad species expressas solummodo auget, non vltrà.*

11 *Clausula* quatenus deponerentur aliquæ pecuniæ, *licet diuersos casus includat, semper tamen cum ijsdem qualitatibus expressis intelligitur.*

12 Decisiones 186. & 469. num. 12. penes Cenc. de censib. *applicata quomodo intelligenda.*

13 Decisio 463. num. 32. coram hon. mem. Merlino, *firmans habentem mandatum ad recipiendas pecunias debitas, & delendas, etiam habere facultatem retrouendendi censum non approbat, dum ex epistolis tam Procuratoris, quàm Principalis contrarium iustificatur.*

15 *Confessio vtriusque partis circa facultatem retrouenditionis census, & receptionis sortis principalis concurrens, contrà eandem allegantes plenam, ac indubitatam probationem constituit.*

DECISIO CCXXVI.

AD ostendendam prætensam validam extinctionem controuersi census insistebant informantes pro Veñ Domo Professa in eo præcipuò fundamento, quod Mambilla vti Præpositus à D. Io: Andrea Gentile ad contrahendum cum Patribus Iesuitis legitimè recipere potuerint pecunias pro eiusdem contractus dissolutione sibi traditas per regu-
lam, quod Præpositus ad contrahendum † censeatur pa- 1
riter approbatus ad dissoluendum contractum, iuxtà *text. in l. Quod seruus* 35. *ff. de solut.* & notat Surd. *cons.*43. *num.*2. Vnde causa ad trutinam hodie reuocata fuit responsum standum esse in vltimo loco decisis sub die 10. Februarij 1659.

Prædicta enim Regula † non militat in retrouenditione 2
census, quæ vti præferens totalem resolutionem prioris contractus expleri nequit, absque speciali, atque expresso mandato procuræ eodem modo, quo requiritur in venditione, etiamsi agatur de Procuratore, qui pro alio censum emit, & acquisiuit, vt post Rotam coram Cardinali Seraphino *decis.*731. *num.*1. & *seqq.* firmat in terminis Cenc. *de cens. quæst.*109. *num.*49. & *seqq.* Rot. *in recent. decis.*373. *num.*6. & 7. *part.*1. *in Rauennaten. Census* 26.
Aprilis 1641. coram bon. mem. Bichio; Præcipuè † quan- 3
do prout hic verba obligatoria non fuerunt directa in Procuratorem, sed in personam principalis, et constituentis, ad tradita per Becc. *cons.*19. *num.*8. Alex. *cons.*40. *num.*7. *lib.*5. cum alijs relatis in præterita decisione huius causæ *sub* §. *primo*, & §. *Hinc non applicatur*.

Nec prętendi potest † in vim facultatis Patribus Iesuitis 4
reseruatæ in impositione census illum redimendi quandocumque non obstante quauis longissimi temporis etiam centum, & plurium annorum præscriptione Mambillæ huiusmodi facultatem extinguendi competijsse. Quoniam illa est adiecta ad fauorem Patrum debitorum ad præseruandum eisdem Iura redimendi, iuxtà præscriptum Constitutionis san. mem. Pij V. super forma creandi Census.

Et quamuis prætendatur eam immediatè appositam fuisse post conuentionem soluendi fructus Gentili, aut Mambillæ, ac proindè rectè fieri potuisse solutionem capitalis dicti census eidem Mambillæ, etiamsi non concurreret
alind mandatum ad recipiendum propter naturam † alter- 5
natiuæ, quæ operatur, vt sufficit actum in vno tantum verificari, iuxtà *textum in cap. in alternatiuis de reg. iur. in* 6. Rota coram Durano *decis.*265. *num.*16. & coram Merlin.
*decis.*278. *num.*5. Id tamen † minimè subsistere visum fuit 6
cum inter vnam, & alteram conuentionem quamplura pacta intermedia directa in personam creditoris, & debitoris legantur apposita. Nam antè conuentionem soluendi fructus legitur simpliciter per ablatiuum absolutum pro seruitio Iuris redimendi inferiùs, ibi: *Saluo tamen infrascripto pacto*

pacto quandocumque redimendi, *&c.* & ibi nullo Iure, &c. *nisi redimendi*, *vt infrà dicetur*. Pactum verò huiusmodi extensum fuit in fine Instrumenti, non tamen cum alternatiua superiùs ponderata in conuentione fructuum, nempè à Gentile, aut Mambilla, sed impersonaliter, ibi: *Pacto tamen inter ipsas partes Conuento quod d. Ven. Domus Professæ, & Patribus non obstante quauis longissimi temporis præscriptione, liceat redimere, & recuperare supradictum censum, vt in Summario impresso Patrum Iesuitarum num. 1.*
7 † & sic prædictum pactum redimendi debet inferri ad proximè narrata, non autem ad facultatem exigendi longè superius appositam, *l. si idem, ff. de Iurisd. omn. Iud.* Rot. *decis. 666. num. 1. part. 1. diuers. & in recent. decis. 62. num. 10. part. 6.*

Idque etiam benè conuincitur ex eo quia dum Patres Iesuitæ redimerunt censum, & Mambilla illum retrouendidit non fuerunt vsi lega i facultate soluendi ei, cum quo contraxerunt, sed voluerunt, vt specificè ipsis indicaretur titulus, nomen, & facultas, qua prædictus Mambilla retrouenditionem faciebat ibi D. Paulus Hieronymus Mambilla, &c. Procurator Domini Ioannis Andreæ Gentilis, prout dicitur constare ex Instrumento per acta D. Plebani R. C. A. Notarij producto de anno 1650. &c. *eodem Sum-*
8 *mario num. 2.* Hinc † retrouenditio vti expressè facta vigore solius auctoritatis sibi concessa in prædicto mandato, quæ de per se non erat sufficiens ad actum retrouenditionis remanet nulla, & inualida, vel alio nomine, nec alia facultate in dicto mandato non concessa valere potest, vt post Roman. *cons. 446. num. 7.* & Cassador. *decis. 7. de appellat.* optimè in terminis respondit Rota coram Cardinali Seraphino *decis. 83. num. 1. versic. Exenctio enim, &* repetita in quarta parte diuers. *decis. 195. pariter n. 1.* Achill. *decis. 7. num. 1. de procurat.* Cyriac. *controu. 384. num. 11. & seqq.* Gratian. *decis. Marchiæ 49. num. 38. & seqq.*

9 Facultatem autem † Mambillæ fuisse insufficientem ad retrouenditionem controuersi census patet, siue inspiciatur primum mandatum roganım de anno 1649. siue secundum de anno 1650. cum restrictum vtrumque appareat ad simplicem facultatem exigendi fructus, vt ea verba præseferunt ibi petere, exigere, & recuperare quosuis fructus hactenus decursos, & non exactos. Vnde illa vires suas extendere non poterat ad ipsam retrouenditionem, quæ ex superiùs ponderatis facultatem speciale omninò requirebat ex Iuribus adductis in alia decisione §. *Supposita namque*.

Parumque refert, quòd secundum mandatum contineat etiam facultatem exigendi deposita, & faciendi vtilia necessaria, & quomodolibet opportuna addita insuper generali clausula *cum libera*, quandoquidem dicta facultas vti apposita in parte executiua Instrumenti, vt suadent ea verba, ibi: *Pro prædictis, & occasione prædictorum*, & ibi, *in præmissis omnibus, & dependentibus, &c. in præmissis, & circa ea, &c.* semper, & in qualibet sui parte dicitur restricta ad species supra expressas, & dicta clausula *cum libe-*
10 *ra*, † solummodo quoad eas Procuratoris auctoritatem auget, & non vltra, iuxtà *Text. in cap. qui ad agendum de Procur. in 6.* Barbos. *clauſ. 35. num. 2.* Cyriac. *controu. forens. cap. 278. num. 54. & seqq.* Rota coram Buratt. *decis. 661. num. 1.* & in terminis coram Cardinali Seraphino *d. decis. 831. num. 5. in Perusina fideicommissi de Rodulphis 15. Iulij 1654. coram Reuerendissimo Domino meo Decano §. Verum reproposita*, cum alijs relatis *in præcitata decisione §. Nec quicquam*.

11 Nec contrarium demonstrant alia verba apposita † in dicto mandato, ibi: *Quatenus autem pro prædictis, & occasione prædictorum deponerentur aliqua pecunia, &c.* quia dicta clausula licet includat diuersos casus intelligitur tamen semper retento eodem Themate, & ijsdem qualitatibus supra expressis, vt tradit Bald. *in l. omnes populi n. 72. versic. Modo quæro, ff. de Iust. & Iur.* Natt. *cons. 570. n. 8.* Cyriac. *controu. forens. cap. 400. num. 19. & seq.* Menoch. *cons. 76. num. 6.*

12 Neque † applicantur *decisiones 186. & decis. 469. n. 12.* post Cenc. *de censib.* Quia prima loquitur de Procuratore constituto non solùm ad omnia quæ posset ipsemet constituens, sed etiam ad cedenda Iura pro pretio, quod illi videbatur, & placebat, ex quibus verbis inferebatur, & ad facultatem retrouendendi præcipuè, quia recipiebant declarationem ex literis præcedentibus, quibus in specie data fuerat facultas accomodandi pecunias, quas debitor retinebat ad censum, vt *sub num. 4.* & ita casus ille nullam patiebatur difficultatem; secunda verò licet in *Summario* dicat censum reuendi posse ab eo, qui illum etiam pro alio emit, in corpore tamen decisionis hæc conclusio non firmatur, sed simpliciter ponitur regula, quod ad effectum liberationis sufficiat, vt debitor illi soluat, cum quo initus fuit contractus, vel eius hæredi, etiamsi verus pecuniarum Dominus non esset.

Prout minùs † aduersatur *decisio 463. num. 32.* coram 13
bon. mem. Merlin. Quia licet in eadem videatur firmari, quod habens mandatum ad recipiendum pecunias debitas, & debendas dicatur etiam habere facultatem recipiendi sortes principales censuum. Attamen vltrà quod mandata, de quibus in hoc casu agitur non loquuntur de pecunijs, sed de fructibus, & proindè omninò differunt à mandato supposito *in dicta decis.* Merlini fuit animaduersum, quod ipsamet decisio admittit prædictum mandatum non continere facultatem retrouendendi censum, in fine illius dicitur *sub num. 22.* ibi: *Solumque in Lurago deficiebat facultas retrouendendi, non autem recipiendi*, & ideò cum in casu præsenti principaliter agatur de ipsa retrouenditione nulliter facta à Mambilla absque sufficienti mandato; Talis decisio potiùs retorquetur contra Patres Iesuitas illam allegantes.

Vlteriùs non vrget, † quòd dum Gentilis approbauit in 14
Mambilla facultatem recipiendi disdictam videtur etiam approbasse facultatem retrouendendi dictum censum. Quoniam contrarium prorsus conuincitur tam ex epistolis per Mambillam ad Gentilem transmissis, quam ex alijs responsiuis eiusdem Gentilis.

Mambilla enim sub die 21. Iulij 1651. notificauit Gentili per ea verba, ibi: *Da' Padri Giesuiti è stata data intentione, che voleuano estinguere il censo delli scudi 4. mila d'oro, &c. che perciò mi mandarà V. S. procura di potero imborsare detto effetto*, & in alia sub die 6. Augusti eiusdem anni, ibi: *Sono passati circa giorni otto, che scrissi à V. S. che hebbi l'intimatione della disdetta delli Padri Gesuiti, a' quali ho parlato dopo hauer riceuuto la lettera pertinente al Padre Oldoino, &c. e mi hà risposto, che per seruirmi procurerà, che detta Compagnia ritenga li scudi 4. mila d'oro, ogni volta, che V. S. si contenti ridurre il censo a quattro per cento, &c. e quando a V. S. non piacesse accettare detto partito potrà mandarmi la procura, acciò li Padri non depositino il denaro al Monte della Pietà*, vt in *Summario illorum de Gentilis in positione data sub die vltima decis. num. 5. & 6.*

Gentilis verò respectu prædicto Mambillæ sub die 12. eiusdem mensis Augusti per ea verba: *In quanto all'intimatione delli scudi 4. mila fattagli dalli Padri Gesuiti della reduzzione del Censo, giàche credo li Padri si riducono à continuarlo, ridotto però a quattro per cento. Prego V. S. fauorirmi di procurare col Padre Oldoino, &c. di ridurlo almeno a quattro, & vn quarto, e farà gratia di auuisarmi del seguito perche gli dirò il mio sentimento circa il riscotere detto capitale, o d'abbassarlo, &c. eodem Summario num. 4.* Hinc enim manifestè patet Gentilem credidisse quidem Patres Iesuitas Mambillæ disdixisse censum, sed non propterea acceptasse, nec declarasse ipsum Mambillam habere facultatem illum retrouendendi, sicuti benè deducitur ex præfatis epistolis, dum Mambilla bis petijt à Gentile mandatum procuræ pro facienda retrouenditione, & recipienda sorte principali, & tamen illud semper fuit ei denegatum à Gentile respondendo prius velle certiorari de tractatu
cum Patribus Iesuitis circa reductionem. † Cùm igitur 15
clara, & indubitata vtriusque Partis confessio concurrat, quod ex præcedentibus mandatis procuræ Mambilla non habeat facultatem retrouendendi censum, nec recipiendi sortem principalem, & epistola conscripta à D. Gentile producta fuerit ab ipsis Patribus Iesuitis contra eos facit plenam, ac indubitatam probationem, *cap. cum Venerabilis*, vbi scribentes *not. de except. cap. cum olim de cens.* Aymon. *cons. 134. num. 8.* Rota coram Buratt. *decis. 622. num. 3. & alibi.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Deuolutionis Domus.

Lunæ 16. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Non constare de bono Iure Capituli ad effectum deuolutionis domus de qua agitur, cùm de ea non

non doceatur; & licet per inuestituram competeret, dum alienatio ex gratia Apostolica, & vtilitate Ecclesiæ iustificatur, & frustra vitium obreptionis opponitur, de quo tamen prolixiùs tractatur; durante tamen linea cui in emphyteusim fuit concessa, Capitulo ad caducitatem agere, aut hæredes inquietare, & domum ab ijs auocare non licet.

SVMMARIVM.

1 *Ius suum ex deuolutione ad quam agit deducens de deuolutione docere tenetur.*
2 *Alienatio bonorum Ecclesiæ absque beneplacito Apostolico fieri non potest.*
3 *Alienatio præuia reseruatione beneplaciti Apostolici, & in euidentem Capituli vtilitatem emanata, inualida ex carentia assensu Apostolico non dicitur.*
4 *Exceptio quod non constet Capitulum examine testium fuisse citatum non admittitur, cum ob lapsum 30. annorum citationem interuenisse præsumatur, & n.5.*
5 *Mentio de vnius ex Capitulo præsentia in examine Testium in sententia non est necessaria.*
6 *Statutum respiciens ordinatoria Iudicij non decisoria extra forum Capitulorum non attenditur.*
7 *Vitium subreptionis circa litteras Apostolicas ex ratione taciturnitatis an intret, maxime stantibus Pontificum Constitutionibus locationes bonorum Capituli Canonicorum consanguineis fieri prohibentibus.*
8 *Intentione Pontificis deficiente circa litteras expeditas, eadem vnà cum beneplacito in eis contento corruunt.*
9 *Subreptio vt euitetur, & gratia sustineatur, sufficit Pontificem esse aliunde informatum licet aliquid non sit expressum.*
10 *Resolutio à partibus mediante transactione acceptata iuxta stylum est supponenda; nec incidenter reuocanda.*
11 *Breue non fuisse per signaturam, sed per concessum expeditum non refert, cum inter has concessionis formulas ad affectum scientiæ in Papa nullum discrimen videatur.*
12 *Clausula* in perpetuum *omnem obreptionem excludit, quæ cessat quando verum id esse constat, in quo Papa se fundauit.*
13 *Testes indiuiduantes deteriorationem domus ex excidio Vrbis sequutam, dum causam scientiæ reddunt, & de facto etiam proprio actus recensent, sufficienter probant.*
14 *Instrumenta antiquarum concessionum statum de eo tempore ad hoc quo emanauit concessio, non arguunt.*
15 *Tempus contractus ad effectum arguendi meliorem Ecclesiæ conditionem inspicitur.*
16 *Deuolutio ad directum Dominum, an intret extincta linea non obstante alienatione in extraneum, & suppositione per vxorem post eius obitum de domo fideicommisso paterno facta.*
17 *Deuolutio ad fauorem Capituli excluditur, cum deficientia lineæ prout requiritur non probetur.*
18 *Linea durante Capitulo ad caducitatem agere, & domum è manibus hæredum auocare non licet.*
19 *Præsumptio de deficientia lineæ centum annis prætérlapsis intrat, nisi filios inuestitos successiuè procreasse constet.*
20 *Lineæ existentia semel probata, onus iustificandi per indubitatas probationes inuestitos sine filijs, & descendentibus obijsse, ad deuolutionem agenti incumbit.*
21 *Deuolutio ex capite impositionis census super domo per emptorem irrequisito Capitulo facta non releuat, cum alienatio in inuestimento expressè prohibita non fuerit.*
22 *Alienatione ex verbis* alienandi, pignorandi, & obligandi *permissa, census absque Capituli consensu validè imponitur, saltem duraturus donec domus ad Ecclesiam legitimè deuoluatur.*

DECISIO CCXXVII.

Capitulum, & Canonici Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe vsque de anno 1530. concesserunt in emphyteusim domum, de qua agitur Fuluio Ferratino pro se, ac Petro Baldo Zeffiro, & Lepido eius fratribus carnalibus pro eis eorumque hæredibus, & successoribus stipulantibus, & ab istis de anno 1615. cum consensu Capituli vendita fuit Petro Piscatori; quo ad deteriorem fortunam deuento Canonici prætendentes factum esse locum deuolutioni, moto iudicio coram suo Iudice, mandatum de manutenendo, & successiuè sententiam super dicta deuolutione obtinuerunt, à quibus causam per viam recursus ab Eminentissimo Archipresbytero mihi commissa, cum facultate manutenendi quem de iure ad hunc effectum proposito dubio. Rota contra Capitulum respondit scilicet non constare de illius bono iure; quia ex deductis visum fuit pro eius parte non doceri de † deuolutione ad quam 1
agit, & ex ea suum ius deducit, Specul. *in tit. de emphyt.* §. *nunc aliqua num.66.* Bero. *cons.149. num.6. lib.1.* Rota *decis.25. num.1. part.6. recent.*

Non quidem ex capite nullitatis inuestituræ de dicto anno 1530. Ferratinis factæ tanquam destitutæ † beneplacito Apostolico in alienatione bonorum Ecclesiæ vltra causam ad validitatem necessario, *per extrauag. ambitiosè de reb. Eccles. nam alienan. Clement. prima, & cap.1. eodem tit.* Magon. *decis. Florent. 69.* Cæsar. de Graff. *decis.4. in fin. de reb. Eccles. non alienan.* Rota *decis.277. num.2. part.4. tom.2. & decis.186. num.5. part.7. recent.* quandoquidem ex facto tollitur huiusmodi nullitas nam, † apparet concessionem emanasse præuia reseruatione beneplaciti Apostolici, quod deinde fuit in solita forma Breuis expeditum cum clausula, *si in euidentem*, eaque coram Executore verificata lata fuit sententia declarans locationem in euidentem Capituli vtilitatem cadere; Atqui ideò inualida ex carentia assensu Apostolico nequaquam dici potest, iuxta deducta per Marchesi. *de commiss. part.1. cap.2. num.48. cum seqq.* Rota *in nullius emphyt. de Gastalla post eundem decis.3. num.1. & fol.100.* & coram Duran. *decis.365. num.1. cum seqq.* Gratian. *in discept.514. num.7. part. cum seqq.* 2 3

Nec turbant duæ † exceptiones obiectæ contra Testes super dicta euidenti vtilitate Ecclesiæ examinatos. Prima videlicet, quòd non constet fuisse in examine citatum Capitulum, tum quia ob lapsum 30. annorum, & vltra à die illius intrat præsumptio citationem interuenisse, Rota *decis. 205. num.5. lib.5.* Rota *decis.193. num.5. & 11. part.2. diuers.* Gratian. *discept.268. num.1. & 2.* Tum etiam quia in ipsa † sententia dicitur Testes fuisse formiter per causæ notarium vno ex Canonicis præsente examinatos licet huiusmodi mentionem minimè necessariam esse probet, *de commun. sent.* Ias. *in l. se obtulit*, §. *condemnandum*, *ff. de iudic.* Villaloh. *comm. opin. verbo citan. num.47.* Modern. Cesenaten. *de cit. cap.13. num.112. & seq.* Altera verò exceptio, quòd ijdem Testes simpliciter deponant articulum esse verum, contra dispositionem Statuti Vrbis *lib.1. cap.27.* præscriben. formam depositionis super toto facto, nullius visa fuit ponderis, quia tale † statutum respiciens ordinaria Iudicij non decisoria extra forum Capitolinum non attenditur, Scacc. *de re iudic. lib.2. cap.4. num.651.* Rota coram Card. Seraph. *decis.208. num.4.* Caual. *decis.553. n.5.* Buratt. *decis.96. num.14. & ibi adden. num. vlt. & in recent. decis.161. num.4. part.4.* Beltram. ad Gregor. XV. *decis. 352. num.11.* 4 5 6

Non subsistit † vitium subreptionis, & obreptionis contra literas super dicta euidenti vtilitate expeditas deductum ex taciturnitate incapacitatis illorum de Ferratinis vti nepotum Bartholomæi vnius ex Canonicis concedentibus ob resistentiam constitutionum Sixti IV. Clem. VI. Pauli III. & IV. prohibentium locationes bonorum Capituli fieri Canonicorum consanguineis, quo sub silentio prætermisso † deficit Pontificis intentio, cui si id innotuisset, vel non concessisset litteras prædictas super euidenti vtilitate, vel difficilius, indeque corrunt vnà cum beneplacito ibi contento *C. super litteris*, vbi Felin. *num.8. de rescript.* Rota *decis.83. num.24. & decis.291. num.9. part.7. recent.* Duran. *decis.208. num.7. & 9.* quia ex explicita mentione facta, quod supplicantes erant nepotes Bartholomæi, qui erat in Curia vir conspicuus, & magni nominis, ac ideò verisimiliter Summo Pontifici absque aliqua expressione Canonicatus quem in Basilica obtinebat, notus sicut de constitutionibus, quas confirmauerat benè informatus, cessat quæcumque † subreptio ad quam euitandam, & ad sustinendam gratiam sufficit Principem esse aliundè informatum licet aliquid non sit expressum, *l. Idem*, Vlpian. 12. 7 8 9

§. *sunt*,

§. sunt, & alij, ff. de excusat. Tut. Felin. in cap. nonnulli 28.
num.18. & cap. in nostra 32. num.15. vers. incidenter, & sub
num.25. vers.29. de rescript. Menoch. cons.20. num.4. &
48. Cyriac. controu.160. à num.28. vsque ad 38. Rota apud
bon. mem. Coccin. decis.413. num.7. & in recent. decis.24.
num.9. part.5. & decis.222. num.25. part.7. & in specie ar-
ticulo ad partes super hoc discusso respondit in hac eadem
emphyteusi inter Capitulum, & Ferratinos Rota in Ro-
mana deuolutionis domus 3. Decembris 1612. coram bon.
mem. Coccin. Gratian. discept. forens. cap.415. num.13.
10 cum seq. quæ † resolutio à partibus mediante transactio-
ne etiam acceptata, non est incidenter reuocanda, sed
iuxta stylum supponenda, vt dictum fuit coram Buratt.
decis.596. num.1. & 857. num.4. & alibi sæpe: hinc nihil
11 refert, quòd † Breue si in euidentem non fuerit expedi-
tum per signaturam, sed per concessum, nedum, quia
hæc exceptio cadit sub articulo iam deciso, verùm etiam
quia inter has concessionis formulas nullum Dominis vide-
batur percipi posse discrimen ad effectum scientiæ in Papa,
cum in prima adsit subscriptio ipsius, in secunda verò alte-
rius in eius tamen præsentia, iuxta reg.34. Cancell. de con-
currentibus in data, quæ forma desumpta ex Text. in Ca-
non. instit.25. quæst.2. ibi sine quæ scripto decreuimus, siue quæ
in nostra præsentia videntur esse disposita, vt his verbis rela-
tis aduertit Lotter. de re benef. lib.3. qu.1. n.13. Marchesi. de
commiss. part.1. cap.1. n.78. fol.11.

Obreptio autem ex eo deducta, quòd falso expositum
fuit concessionem esse perpetuam, remouetur pariter ex
facto, ipsiusque lectura, quæ ita concepta est; Locarunt,
& titulo locationis iure proprio, & in perpetuum dederunt, &
concesserunt honorabilibus viris D. Fuluio Ferratino pro eis
eorumque hæredibus, & successoribus legitimè stipulantibus,
& recipientibus in emphyteusim perpetuam, &c. Summario
Capituli num.20. Ex quibus conuincitur semel, & iterùm
12 fuisse adiectam † clausulam in perpetuum, vt fuit in sup-
positione narratum; quapropter de aliquo obreptionis vi-
tio notari non potest, quæ cessat, quando constat verum
esse id, in quo Papa se fundauit, Rota coram Pen. decis.
206. num.12. iuxta Ven. impress. bon. mem. Coccin. decis.
263. num.7. & 8. & post Gilian. ad stat. Perus. in decis.82.
num.17. quemadmodum ex facto corruit alia elicita ex
narratiua controuersam domum tempore concessionis fuis-
se directam, & ab ipsis inuestitis restauratam ad vsum ha-
bitabilem reductam, cum deterioratio caderet tantum in
domo concessa à Patribus Sanctæ Mariæ Nouæ, quia con-
13 trarium probatur † Testes examinati indiuiduantes dete-
riorationem domus ad Capitulum iure directo spectantis
ex excidio Vrbis sequutam, vt fuit articulatum, qui Testes
reddentes causam scientiæ, & de facto etiam proprio actus
recensentes, quia habitarunt, & dum fuit restaurata labo-
rarunt, optimè probant Rota coram Pen. decis.624. n.1.
Gyriac. loquens in simili casu oppositæ obreptionis rescripti
in d. controu.160. n.39. cum seqq.

14 Vnde non obstant † instrumenta antiquarum conces-
sionum de ann.1543. & 1606. Summario Capituli num.1. ad
ostenden. falsam expressionem deteriorationis domus iam
restauratæ, & in bono statu existentis; quia ex distinctio-
ne temporum cessat obiectum, & benè distinguuntur illæ
cum ista facta de anno 1530. post excidium Vrbis sequutum
de anno 1527. & sic ante controuersam concessionem,
multò post allegatas antiquas inuestituras, quo fit, vt non
liceat arguere statum de tempore adhoc, quo emanauit
concessio ob bellum, & mutationes ex d. causa factas, Bald.
in l.2. num.29. C. de rescind. alijsque in terminis adductis
per Gratian. d. discept.415. num.4. cum seq. ad finem arguen-
di meliorem Ecclesiæ conditionem, quo casu inspicitur tem-
pus contractus C. vt super de reb. Eccles. non alienan. l. ex
mille, §.1. de euict. Gratian. vbi sup. n.10.

16 Nec etiam visum fuit posse † deuolutionem prætendi
ex eo quod post iam extinctam lineam illorum de Ferrati-
nis inuestitorum domus reuersa fuerit ad Capitulum Do-
minum directum non obstante alienatione in Petrum Pisca-
torem extraneum, & soppositione per vxorem post eius
obitum de d. domo facta fideicommisso paterno, §. emphy-
teusim auth. de non alienan. de reb. Eccles. quia quicquid sit,
An concessio redolens, iuxta DD. sensum emphyteusim
non autem locationem inspecta stipulatione pro hæredibus,
& successoribus quibuscumque absque vlla temporis præ-
finitione cum alijs clausulis amplissimis positis in dispositi-
tiua (sit alienabilis, & ad hæredes extraneos transitoria
(quo casu eo minus constaret de deuolutione, & de bono
Iure Capituli) vel cum agatur de emphyteusi Ecclesiastica
hæredum appositione veniunt hæredes, & descendentes
sanguinis exclusis extraneis adhuc omissa huius articuli de-
finitione † excluditur deuolutio cum nullibi à Capitulo pro- 17
betur finis lineæ dd. de Ferratinis illosque sine filijs decessisse
probare omninò de Iure tenetur, Rota coram Seraph. de-
cis.1458. num.1. Caual. decis.295. num.1. & decis.558. n.1.
& 3. & in decis.506. num.2. apud bon. mem. Merlin. repet.
in part.2. recent. decis.25. ea enim durante † non licet Ca- 18
pitulo ad caducitatem agere, & domum è manibus Petri,
& eius hæredum auocare, & inquietare, Bart. in l. si finita,
§. si de vectigalibus num.8. ff. de damno infecto, & ibi Castr.
num.6. Ruin. cons.165. num.8. lib.1. Honded. cons.36. n.11.
28. & fin. lib.1. Rota decis.383. num.6. part.4. tom.2. recent.
Rota in Romana census 4. Iulij 1659. coram me, §. qua con-
cessione. Primum, quia alienatio fuit facta præuio Capituli
consensu, & laudemio recepto.

Neque pro huius † lineæ deficientia suffragari potest 19
lapsus centum, & vltra ann. à die factæ concessionis, quo
temporis spatio intrat præsumptio, quod decesserint inue-
stiti, & filios non habuisse nisi constet illos procreasse, l. fin.
C. de Sacros. Eccles. Seraph. decis.1487. n.1. & 2. & coram
Reuerendiss. Vrgellen. decis.305. num. fin. nam vbi vt hic
† probata est semel existentia lineæ tunc Ecclesiæ agenti ad 20
deuolutionem incumbit onus iustificandi per certas, & in-
dubitatas probationes non autem præsumptionibus obitum
inuestiti sine filijs, vel illorum mortem absque vlterioribus
descendentibus, vt firmauit Rota in præcit. decis. & in Fer-
rarien. bonorum 22. Decembris 1605. coram Ortembergo
post Marches. de commiss. part.1. fol.565. in Arimin. deuolu-
tionis coram Cardin. Sacrato post Mangil. de subhast. decis.
100. n.2. apud Buratt. decis.393. n.6. Caual. decis.344. n.2.
& seq. & in recent. decis.509. n.8. part.4. tom. pariter proba-
tus fuit finis generationis in inuestitura, comprehensæ in de-
cis. . . . . in oppositum allegatis, & Signor. in Auxim. prædij
15. Martij 1645. coram bon. mem. Dunozetto, §. finis au-
tem, & §. contra quam generationem, ideòque ad præsentem
casum non applicantur minusque contradicunt.

Irreleuans tandem visum fuit aliud † deuolutionis fun- 21
damentum ex impositione census sc.4000. in sortem per Pe-
trum emptorem super d. domo facta irrequisito Capitulo,
nam cum in inuestimentis non fuerit expressè prohibita alie-
natio, quinimo † permissa ex illis verbis alienandi, pigno- 22
ran. & obligan. absque alio Capituli consensu validè potuit
imponi duraturus saltem, donec domus ad Ecclesiam legi-
timè deuoluatur per text. in l. Lex. vectigal. ff. de pign. & de
communi sententia testatur Corbul. de cens. prin. ob alien.
lim.1. Cenc. de cens. q.22. n.12. & 13. Modern. Fulginat. de
iur. emphyt. tit. de alien. qu.1. sub num.112. vers. aut verò non
fuit, & sub num. seq. vers. tertia dispositio est, Rot. decis.86.
num.30. & seq. part.5. recent. & in Romana deuolutionis do-
morum 3. Iunij 1652. coram R. P. D. meo Verospio.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum non consta-
re de bono Iure Capituli, &c.

R. P. D. TAIA.

Bonon. quintæ fructuum.

Lunæ 30. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Lex per diuersas, & lex ab Anastasio C. mandati, in quibus casibus, & quomodo procedant.

SVMMARIVM.

1 *Fructus debiti cedenti debentur etiam cessionario.*
2 *Legatum repudiatum per legatarium remanet penes hæredem.*
3 *Cessio facta rei litigiosæ substinetur pro rata pretij soluti, vt num.4. 5. & 6.*
7 *Displicere amplius non debet, quod semel placuit.*
8 *Cessio rei litigiosæ in clausula transactionis substinetur, & num.9.*
10 *L. ab Anastasio improbat redemptionem, & absumptionem litium, & Iuris incerti.*
11 *Obligatio Cameralis reddit ius certissimum.*
12 *Cessio rei litigiosæ, quæ in Iure est certa substinetur.*

D E-

DECISIO CCXXVIII.

CVm post decisionem 30. Aprilis proximi elapsi in eadem Causa aliqua adhuc opponerentur à Co. Cambise pro noua Audientia Domini mandata mihi de more decisioni reuisione mandarunt quoque expediendum mandatum Co. Æmilio pro summa lib. 800. sine præiudicio Iurium pro residuo.

Et ex facto Primo opponebatur quintam partem fructuum non ascenden. ad summam librarum 10716. calculatam à die 32. Martij 1645. quo Co. Cambises fuit adeptus possessionem bonorum, vsque ad annum 1659. *vt in dec.* §. & tali compulsione cum Co. Ioannes Baptista Pater Comitis Cambisis non habuerit tunc possessionem pacificam, mota lite ab Angelo, quin etiam auocata possessione prædij dicti la Torricella.

Considerarunt enim DD. quoad litem ab Angelo motam non fuisse ex ea impeditam fructuum perceptionem, & eodem modo fuisse debitam quintam partem dd. fru-
1 ctuum Virgilio Deodato cedenti, † & consequenter Comiti Æmilio Cessionario, sicuti percipiebantur reliquæ quatuor partes ad Co. Ioannem Baptistam obligatæ, quod sufficit ad fructuum consequutionem, Rot. *dec.* 370. *nu.* 3. *par.* 3. *recent.* & quoad auocationem possessionis Turricellæ responsum fuit eam fuisse restitutam cum subsequenti mandato restitutionis fructuum librarum 5592. mandato Rotalis *in Summario possessionis, Co. Æmilij num.* 12.

Secundò opponebatur non esse computanda bona in communi Butrij, in quibus pater Virgilius Deodatus non fuerat substitutus à Co. Pirro, adeòque non peruenerint ad Co. Cambisem vti Cessionarium Patris Virgilij Deodati.

Responsum fuit contrarium satis constare ex eo, quòd licet hæc bona fuerint à Co. Pirro legata Co. Io: Tadęo, cùm hoc, vt renunciaret cuicumque Iuri, & actioni, quàm haberet super eius hæreditate tamen cum Co. Io: Tadæus legata-
2 rius legatum repudiauerit, † illud apud Ioann. Baptistam hæredem postea Patrem Virgilium Deodatum subsedit, & hæreditario Iure apud eum remansit *ad litteram l. id autem 75. ff. l. ad falcid. & legatum repudiatum fuisse hæredis, l. seruum 45. §. si quis, ff. de legat.* 1. atque adeò cecidit à cessione omnium Iurium hæreditariorum ab ipso hærede facta Co. Io: Baptistæ, & Cambisi.
3 Demum opponebatur † ex *l. vltima, & penultima, C. mandat.* inualidam esse cessionem actionum, nisi vsque ad concurrentem quantitatem pretij pro cessione numerati, ad Bald. & alios *in dd. l.* placuit respondere considerando
4 † approbationem, aut non reclamationem Co. Cambisis, contra quem est cessio (nempè, quæ approbauit in Iurium cessionem à Religioso, & Religione factam à Co. Æmilio, & Apostolica auctoritate confirmatam, offerendo etiam ei præstare fructus promissos,) *vt in dicto* §. *& sufficeret*, Gabr. *de verb. concl.* 5. *num.* 31. Giurb. *dec.* 117. *nu.* 4. & præ-
5 cipuè quod non fuit opposita hæc exceptio † ante litem contestata, Faber *in suo Cod. definit.* 10. *tit.* 26. *lib.* 4. Ario de Mesa *var. resol.* 24. *num.* 7. *lib.* 1. quòd tamen controuertitur quoad hoc, an exceptio peremptoria sit, vel dilatoria ab Olea
6 *de cess. Iur. tit.* 9. *qu.* 10. *in fin.* & planè in proposito, † quòd
7 semel placuit ampliùs displicere † non potest, Capi. *quod semel* 22. *de reg. iur. in* 6.

Præsertim, quia Co. Æmilius prætendebat bona esse tanquam hæreditaria Co. Pirri patris, prout nonnulla postmodum Iure hæreditario vindicauit ab ipso Co. Cambise, & nihilominus pro huiusmodi cessione Co. Æmilius Cessionarius promisit soluere in futurum Patri Virgilio Deodato Cedenti annuas libras 160. etiamsi bona vindicaret Iure proprio, & nihil ex cessione sequeretur, & pro fructibus
8 præteritis soluit libras 1400. † adeòque cessio hic facta ex causa transactionis voluit, Gabr. *d. concl.* 5. *num.* 17. *& in dicta decisione* §. *quia pariter*, & licet non super lite mota,
9 saltem super litem mobili, ac mouenda, † non solùm super timore litis sufficiente ad transactionem, *l.* 2. *C. de transact.* & ibi not. Bart. & alij.

Et maximè etiam, quòd Ius cessum à d. Virgilio Deodato
10 erat certum, & non cadit sub † *l. ab Anastasio*, quæ improbat redemptiones litium, & assumptiones litium, & assumptiones Iuris incerti, ad tradita ab Olea *quæst.* 10. *num.* 55. *& seqq.* Giurb. *d. dec.* 117. *dicto num.* 4. & postea Cenc. *de Cens. qu.* 72. *nu.* 19. *vers. & hæc ratio*, Duran. *de cons.* §. 2. *q.* 25. *num.* 19. & ampliùs hoc Ius certissimum erat ex obligatione in forma Cameræ, Gabr. *cons.* 67. *sub n.* 17. *lib.* 1. Olea *d. q.* 10. *num.* 9. Rota coram Mell. *dec.* 111. *num.* 5. *&* 6. quicquid controuertatur in Constitutionibus ad Bullam fa. me. Pij V.

Et declarando deducta in decisione sub dicto §. quia pariter etiam malè descripta duo Iura considerantur, alterum quòd ceditur nempè quinta pars fructuum debita Cedenti, quæ certa quota est, sed incerta quantitas, alterum pro quo ceditur, hoc est partim pro certa quantitate lib. 1400. in actu cessionis, & annuarum lib. 160. & partim pro incerta remissio dubiæ actionis, quantam, & qualem Co. Æmilius haberet, † & esset habiturus contra Patrem Virgilium 11
Deodatum cedentem, † adeòque tantò magis valuit ces- 12
sio, quanto actio cessa in Iure fuit certa, & indubitata, incerta verò, & indubitabilis in executione, vt supra allegatur, & clariùs Inguerol. *allegat.* 37. *num.* 62. Canc. *var. resol.* 17. *num.* 74. *&* 75. *par.* 1. Giurb. *d. dec.* 117. *num.* 3. *&* 4. *& præclarè num.* 13. *& seqq.* & post Cenc. *d. qu.* 72. *à num.* 16. *vers. altera suboritur*.

Ex quibus, & alijs in decisione de summa lib. 10716. quàm, & aliquid DD. deberi mandarunt, & pro 8000. sine præiudicio, vt supra mandatum expedire.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Bononien. Fideicommissi Ioannis Mariæ de Bologninis.

Veneris 4. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Sententiæ validitas ex quibus resultet. Possessores in mala fide non possunt facere fructus suos. Redditus bonorum stabilium quomodo taxentur. Consuetudo Bononiæ pro taxa bonorum stabilium, quæ sit. Constita fructuum perceptione facilè quantitas arguitur Pensiones domorum ad quinque pro centenario taxantur. Habitatio loci æquiparatur locationi.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ ex reuolutione actorum resultat.*
2 *Possessores in mala fide constituti non possunt facere fructus suos.*
3 *Redditus bonorum stabilium solent taxari ad rationem quinque pro centenario.*
4 *Consuetudo Bononiæ taxandi redditus bonorum stabilium est quinque pro centenario.*
5 *Bonorum valore firmato facilè est taxare fructus.*
6 *De fructuum perceptione in genere constito sufficiunt leuiores probationes pro quantitate.*
7 *Alleganti, quòd bona tantùm non reddant probandi onus incumbit.*
8 *Testes deponentes, vt non informati fidem non merentur.*
9 *Pensiones domorum ad rationem quinque pro centenario taxantur.*
10 *Habitatio Palatij locationi æquiparatur.*
11 *Testes cum non iustificant probationes non releuant.*

DECISIO CCXXIX.

COnfirmarunt Domini mandatum Rotale relaxatum per R. P. D. meum Celsum pro restitutione fructuum perceptorum à die motæ litis constituentium summam librarum 180306. 7. 13. ad fauorem Thadęi de Bologninis contra Palmerios, & filios Hieronymi de Bologninis.

Nam validitas † resultat ex reuolutione actorum, vbi ap- 1
paret fuisse seruata omnia substantialia Iudicij, iuxta *vulgatam dec.* Caputaq. 262. Iustitia verò remanet probata ex eo, quòd cum dicti Fratres de Bologninis, & Palmerij post litem contra eos vti possessores † bonorum contestatam fue- 2
rint constituti in mala fide non potuerunt facere fructus suos, sed tenentur à d. die illos restituere, vt probat Text. *in l.* 3. *ff. de interdict. l.* 2. *C. de fruct. & lit. expens. l. sed et si lege*, §. *si ante, ff. de petit. hæredit. & l. nemo, C. de acquir. possess.* Rota *dec.* 3. *num.* 1. *& seqq. par.* 7. *recent. & in Eugubina Emphyteusis* 16. *Februarij præteriti coram me*.

Hanc autem restitutionem faciendam esse ad † rationem 3
quinque pro centenario, vt communiter redditus bonorum stabilium taxari solent comprobat gloss. *in Auth. perpetuò, C. de Sacros. Eccles.* Neguzan. *cons.* 74. *num.* 5. Cyriac. *controuer.* 163. *nu.* 24. Rota *in rec. dec.* 552. *n.* 2. *par.* 2. *&* 135. *n.* 18. *par.* 6.

par. 6. maximè cum ad hanc eandem rationem Bononiæ æ-
4 ſtimari conſueuerint, vt teſtatur Rota *in dec.671.ſub n.6.p.3.*
recent.in Bononien. Pecuniaria 2. Iunij 1606. coram ſan.mem.
Innocentio X. alijſque cumulatis fuit dictum in dec. huius cau-
ſa 5. Aprilis 1658. coram R. D. P. meo Celſo.

Non obſtat exceptio illiquiditatis, nam cum valor bo-
5 norum † alias firmatum fuerit in libris 258805. iuxta rela-
tionem Peritĳ Saxi ab eiſdem Palmerijs, & Bologninis ap-
probatam, & exhibitam dum ageretur de detractionibus,
vt deducitur *in dec. coram Reuerendiſſimo Domino meo Cer-*
ro Decano edita ſub die 26. Iunij 1654. facilè exinde fuit fir-
mare etiam liquidationem fructuum iuxtà taxam legalem
abſque vlteriori iuſtificationi quoniam ad hunc effectum
6 tanquam difficilis probationis † conſtito de perceptione
fructuum in genere ſufficiunt leuiores probationes etiam
ex coniecturis, & præſumptionibus deſumptæ, vt docuit
Bald. *in l.1. num. 22. C. de fruct. & lit. expenſ.* Rot. *in recent.*
dec. 479. num.2. par.2. dec.522. num. 13. par. 5. & coram Se-
7 raph. *dec.1132. num.1.* Itaut † alleganti, quòd bona tanti non
reddiderint probandi onus incumbat, *l. generaliter, §. pre-*
tium in fine, ff. de fideicomm. libert. Menoch. *de præſumpt. 33.*
n.2. Rot. *dec. 92. in fin. par.1. diuerſ. & dec.287.n.15.par.5.rec.*

Cui non aduerſantur Teſtes nuper examinati ſiquidem
iſti ſolùm deponunt, quòd bona ſtabilia Bononiæ reddere
ſolent quatuor, quinque, & ſex pro quolibet centenario,
ſed cuius qualitatis, & capacitatis exiſtant bona, de qui-
bus agitur, & quot fructus ferant ſingulis annis fatentur
8 ſe penitus ignorare, ideò tanquam † non informati non
merentur fidem, Bald. *in l. 3. num. 41. C. de edict. Diu. Adr.*
toll. Alex. *conſ.148. num.6. lib.5.* Rot. *dec.217. num.10. par.4.*
tom.2.recent. & coram Eminentiſſ. Otthobono dec.71.num.4.

Ex ijſdem ceſſat obiectum, quòd liquidatio ſit exceſſiua
9 quoad penſiones Palatij, cum etiam † Penſiones domo-
rum calculari ſoleant ad rationem quinque pro centenario,
vt firmauit Rota coram Caual. *dec. 387. num. 3. par. 6. & in*
Romana fideicommiſſi de Spiritibus 12. Decembris 1644. co-
ram bon. mem. Bichio, & in terminis Domorum Bononiæ fuit
dictum in dec.571. num.5. & 6. par.3.recent.

Nec releuat, quòd Palatium non fuerit locatum, quia
cum in eo habitauerint filij d. Hieronymi, & Palmerij pro-
indè iuſtè fuerunt condemnati ad reſtitutionem penſionum,
10 non ſecus, ac locatum fuiſſet cum habitatio † æquiparetur
locationi, Bald. *in l. in ſumma 65. §. in frumento, ff. de condit.*
indebit. & dixit Rota *dec.193. num.11. coram Eminentiſſimo*
D. Card. Otthobono.

Et licèt conſuetudo, & ſolitum taxandi Penſiones Domo-
rum locum non habeat quando conſtat de veritate, & pro-
batione in contrarium. Attamen huiuſmodi probatio in
præſenti non adeſt, nec deſumi poteſt ex Teſtibus ſupradi-
11 ctis, vt prætenditur, quia † neque quoad hoc aliquid, quòd
releuent teſtificantur.

Et ità fuit reſolutum pro confirmatione mandati Rotalis
vtraque parte informante.

R. P. D. ALBERGATO.

Romana Saluiani.

Mercurij 9. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Exceptionem dotis ſub prætextu crediti anterioris immiſſionem in Saluiano non impedire, cùm vltra quod de Iuribus ceſſis non excipiatur creditum illiquidum immiſſionem non retardet; nec retentionem pro melioramentis competere, cùm præter quod mala fide facta fuerint, compenſatio de fructibus à die motæ litis perceptis fieri debeat cenſeatur.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio vigore Saluiani, vt concedatur creditum cum hypotheca, poſſeſſio debitoris poſt contractam obligationem, & recens poſſeſſio collitigantium neceſſario requiruntur.*

2 *Inſtrumentum publicum quoad creditum cum hypotheca rem claram, & manifeſtam facit.*

3 *Poſſeſſio debitoris cum ex Inſtrumento venditionis domus iuſtificata remaneat, poſſeſſionem contra quoſcunque bene probat.*

4 *Poſſeſſionem Collitigantium preter inſtrumentum locationis lis inter partes agitata demonſtrat.*

5 *Exceptio dotis Creditori anteriori non ſuffragatur, cum creditum ſorori cum omnibus Iuribus ſibi competentibus ceſſiſſe appareat.*

6 *Cedens de Iuribus ceſſis ad commodum ceſſionarij amplius excipere non poteſt.*

7 *Reſeruatio incompatibilis pro non appoſita habetur, nec vltra Iura expreſſa quicquam operatur.*

8 *Fructus dotales poſt obitum mulieris amplius exigi non poſſunt, cum ceſſent onera matrimonij ratione quorum recipiebantur.*

9 *Creditum dotis illiquidum immiſſionem in Saluiano non retardat.*

10 *Retentio pro melioramentis non competit, cum ſtatus antiquus domus plenè, & concludenter, prout requiritur non probetur.*

11 *Exceptio pro melioramentis, vt intret quid impenſum fuerit, & quid melioratum conſtare debet.*

12 *Retentio non competit ſtante mala fide collitigantium ad eludendum Iudicium ſuper immiſſione in poſſeſſionem domus intentatum.*

13 *Compenſatio pro melioramentis in re factis de fructibus mala fide à die motæ litis perceptis fieri debet, cum ijdem etiam non probatis melioramentis reſtituendi veniant.*

DECISIO CCXXX.

PRo credito ſcutor. vltra 1484. D. Ioannes Thaurinus
immiſſionem in Saluiano ſuper domo hæreditaria
Michaelis Angeli Zeccadori debitoris poſita in Regione
Campi Martij ad radices Montis Pincij à Spighatis detenta,
quàm concedendum eſſe Domini cenſuerunt, quia proban-
tur omnia in hoc iudicio neceſſaria, † creditum cum hypo-
theca, poſſeſſio debitoris poſt contractam obligationem, &
recens poſſeſſio illorum de Spigliatis, quibus concurrenti-
bus, immiſſio denegari non poteſt, Menoch. *de adipiſcen.*
remed. 3. qu. 29. num. 161. Rot. coram ſanct. mem. Gregor.
dec. 491. num. 6. Romana Saluiani 24. Iunij 1647. coram Re-
uerendiſſ. D. meo Papien. in principio.

Creditum cum hypotheca probatur ex publico † Inſtru- 2
mento, in quo dictus Michael Angelus omnia ſua bona hy-
pothecauit ad fauorem dicti Domini de Thaurinis, quòd
tanquam faciens rem claram, & manifeſtam benè probat
hunc extremum, Dec. *conſ.423. num. 10.* Rot. poſt Zach. *de*
obligat. Camer. dec. 275. num. 2. & in Romana Saluiani 20.
Martij 1651. coram R. P. D. Veroſpio §. ſententiaque, prout
† poſſeſſio debitoris iuſtificata remanet ex Inſtrumento 3
venditionis domus factæ ab ipſo ad fauorem illorum de
Spigliatis, *Summ. num. 1.* Rot. *in Romana Saluiani 14. Iunij*
1641. coram bon.mem. Cardinali Panzirolo, §. ſiquidem omiſ-
ſo, & † etiam poſſeſſio ex Inſtrumento locationis ab ipſis fa- 4
cto iuncta ſubſtentatione litis coram A. C. agitatæ, Rot. co-
ram Buratt. *dec. 584. num. 3. & in Tiburtina Saluiani 8. Iu-*
nij 1646. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano, §. quod autem,
& in d. Romana Saluiani 5. Aprilis 1658. coram me, §. etiam
de poſſeſſione.

Nec ſuffragari poteſt † exceptio alias à R. P. D. Zeccado- 5
ro oppoſita, quòd ipſe ſit Creditor anterior ex cauſa dotis
Lucretiæ matris in ſumma ſcutorum 1466. tum quia vſque
de anno 1650. ad euitandas moleſtias ſuper alia domo illatas
à Creditoribus dicti Michaelis Angeli patris ceſſit huiuſmo-
di creditum D. Catherinæ eius ſorori vnà cum omnibus
iuribus, & actionibus ſibi competentibus, & cum clau-
ſula ad haben. &c. ponens, &c. conſtituens, &c. nullo Iu-
re, &c. ad hoc, vt dd. Iura ceſſa ipſa Catherina experiri poſ-
ſet ſuper dicta domo ſibi in dotem pro ſcutis 3700. ab eo-
dem Michaele Angelo patre aſſignata, vt ex Inſtrumen-
to nuper producto, *Summ. num. 3.* prout cum effectu ex-
cludendo creditores dictam domum retinuit ex prædicto ti-
tulo, & adhuc retinet; Vndè † cedens non poteſt am- 6
pliùs iuribus ceſſis, & ad commodum ceſſionarij ſuum
effectum ſortitis vti, nec de illis excipere, *l. 3. cap. de nouat.*
Pariſ. *conſ.19. num. 64. lib. 3.* Modern. *de pignor. lib. 2. qu.32.*
num. 29. Rota coram Vrgellen. *dec. 99. num.1.* non obſtante,
quod in eadem ceſſione R. P. D. Zeccadorus ſibi eis reſerua-
uerit facultatem vtendi ſupra dicto credito ad effectum
retentionis aliorum effectuum hæreditariorum patris,
quia per ceſſionem Iura fuerunt pleniſſimè tranſlata, &
per retentionem d. domus extincta, & proindè huiuſmo-
di

7 di † referuatio tanquam incompatibilis habetur pro non-
apposita, & respectiuè iurium expressorum nihil operari
potest, vt post Oldrad. tradit Crauet. *cons. 144. num. 15.* Nat-
ta *cons 472. num. 4. Tudertina Fundac. 4. May 1654. §. Ni-
hil, gloss. refragatur, & 29. Nouembris 1655. §. minus releuat,
coram Reuerendissimo D. meo Papien.* tum etiam quia de di-
cto credito fuit plenè satisfactus cum post obitum Lucretiæ
matris ex domo posita in Regione Arenolæ fructus percepe-
rit ab anno 1644. citra qui ex instrumento locationis dato
in Summ. num. 9. ascendunt ad annua scuta 72. illique, &c.
8 in sortem imputarunt, cùm post † obitum mulieris fructus
dotales ampliùs exigi non possint, eo quia cessant onera
matrimonij ratione quorum recipiebantur, Alexan. *cons. 72.
num. 1. & 2. lib. 5.* Gratian. *discept. 427. num. 1. & seqq.* Rota
coram Caual. *dec. 292. num. 1. decis. 607. num. 13.* vbi plenè
*par. 4. recent. tom. 3. Romana Saluiani 4. Decembris 1643. §.
respectu verò coram R. P. D. meo Verospio, & alijs relatis in
Romana fructuum dotis 21. Aprilis 1651. coram Reuerendis-
simo D. meo Decano in principio.* Pro cuius crediti dotalis sa-
tisfactione etiam concurrit reiterata exactio scutorum 600.
facta per eandem Lucretiam de pecunijs hæreditarijs Fran-
cisci Zeccadori occasione sortis principalis Census totidem
summæ, alteram videlicet à Greppis, alteram verò ab An-
gelo Luciano ex Instrumentis datis *Summ. num. 6. & 7.* quæ
secunda exactio tanquam indebitè facta venit imputand.
eius crediti dotalis; Vel in omnem euentum ex prædicta
exceptione fructuum creditum redderetur illiquidum, &
proindè non aptum opponit ad hunc effectum, vt in specie
9 quòd † creditum dotis illiquidum non retardet immissio-
nem in Saluiano, Rot. *dec. 59. num. 8.* post Modern. *de pi-
gnor. & in Romana Vinea, seu Saluiani 22. Iunij 1648. co-
ram Reuerendiss. D. meo Decano, §. his positis.*
10 Nec illis de Spigliatis † ex capitulo melioramentorum
competere potest retentio, siue quia non probatur Status
antiquus domus plenè, & concludenter prout ad hunc effe-
ctum requiritur, & aperta melioramenta non erant neces-
saria cum vnus ex testibus eorundem deponat, quòd domus
erat commoda, & habitabilis, & tamen in istis debet con-
11 stare † quid impensum fuerit, & quid melioratum, vt per
Rot. coram Seraph. *dec. 898. num. 1. Romana fideicommissi
de Spiritibus 16. Iunij 1643. & 4. Decembris 1644. coram bon.
mem. Bichio, §. dua autem,* vel etiam quia mala † fide facta
post exequutum contra eosdem de Spigliatis monitorium
super immissionem in possessionem d. domus *Summ. num.*
16. ad excluden. iudicium super eadem intentatum, Gabriel.
cons. 157. num. 3. lib. 1. plenè Rota *in d. Romana fideicommissi
de Spiritibus 4. Decembris §. augetur mala fides, & in Firma-
na Domus, seu fideicommissi 1. February 1658. coram me §. fin.*
siue tandem quia post melioramenta tot fructus percepe-
runt, quibus remanent de illis satisfacti, qui fructus resti-
13 tuendi veniunt à † die motæ litis, & in his terminis admit-
tendam esse compensationem de fructibus mala fide perce-
ptis ad melioramenta in re facta, tradit Rot. *dec. 391. part. 5.
recent. num. 6. Romana hæreditatis 1. Aprilis 1647. coram bon.
mem. Arguelles §. penult. & in Romana fideicommissi de Zuc-
carijs 4. February 1650. coram bon. mem. Dunozetto §. 1. nemo,
& in Bononien. Primogenitura 26. May 1656. coram bon. mem.
Bichio, §. idem respondetur.*

Et ità altera tantùm, altera tamen parte pluries citata, &
informare recusante.

R. P. D. BEVILAQVA.

Toletana Manutentionis.

Mercurij 9. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Transactio inter Rectores Hospitalis, & Parochum cum expressa reseruatione Iurium Parochialium inita eidem non præiudicat, quin Iurisdictio illius eadem semper remaneat; nec sub prætextu Hospitalis noui Conuentus erectio sustinetur, cùm ad nouam fundationem assensus Apostolicus, & licentia Ordinarij copulatiuè requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ex actis valida censetur, quando omnia, quæ ad telam Iudiciariam requiruntur præcesserunt.*

2 *Parochus pro exercitio omnium actuum Parochialium intra fines Parochiæ suæ ex iure communi fundatam intentionem habet.*

3 *Parocho concedente Rectori Hospitalis licentiam exercendi aliqua iura Parochialia pro infirmis, & alijs, Iurisdictio ipsius æque firma remanet, ac si ipse exercuisset.*

4 *Transactio inita cum expressa reseruatione Iurium Parochialium, prætendentibus non magis suffragatur, quam si in hac parte transactum non fuisset.*

5 *Concordia iuxta tenorem est obseruanda, cum semper inspici debeat, cuius contemplatione quid disponitur, & actus dirigitur.*

6 *Ius Parochialitatis in hospitale translatum, Ecclesiæ ob defectum beneplaciti Apostolici non præiudicat.*

7 *Beneplacitum Apostolicum in transactione inter duas Ecclesias stipulata, omninò est necessarium.*

8 *Priuilegia Ordinum de administratione Sacramentorum, in fundatione noui Conuentus absque assensu Apostolico locum non habent.*

9 *Erectio noui Conuentus absque assensu Apostolico, & Ordinarij licentia non sustinetur, cùm illa duo ex iure communi, decreto Conc. Tridentini, & Constitutionibus Apostolicis ad hunc effectum copulatiuè requirantur.*

10 *Parochus propter oblationes ad ipsum pertinentes nouas erectiones impugnare licitè potest.*

11 *Erectio simplicis hospitij sub Iuris, & Constitutionum dispositione non cadit.*

12 *Celebratio Missæ apertis Ianuis, cum administratione Sacramentorum, sepultura mortuorum, & pulsatione campanæ, non hospitium, sed Conuentum demonstrant, & proindè à Iure, & Constitutionibus Apostolicis non eximitur.*

DECISIO CCXXXI.

NVllam, & inualidam fuisse erectionem Conuentus
nouiter factam per Priorem, & Fratres Prædicatores
Oppidi Matrini in Ecclesia nuncupata Passionis existente
intra limites Parochiæ SS. Iusti, & Pastoris, & proindè non
licuisse, nec licere ibi viuere more Religiosorum, aliasque
functiones Ecclesiasticas exercere, fuit sententia Rotali pro-
nunciatum, quàm Domini confirmandam esse dixerunt,
nam illius † validitas colligitur ex actis, vbi præcesse- 1
runt mandata, comparentium citationes, & alia, quæ ad
telam iudiciariam requiruntur, iuxta passim à Rota *appro-
batam decisionem*, Caput. 260. *par. 2.*

Iustitia autem patet ex decisione emanata coram Reue-
rendissimo D. meo Episcopo Papien. sub die 7. Februarij
1656. quia posita existentia † d. Ecclesiæ in Conuentum 2
erectæ, (& quæ olim erat Hospitale della Passione) intra fi-
nes d. Parochiæ solidè fundata est intentio Parochi in assi-
stentia iuris communis pro exercitio omnium actuum Paro-
chialium priuatiuè ad quoscumque alios, per Text. *in cap. di-
lectus de Capell. Monachor. cap. statuimus, & cap. in sacris 16.
qu. 1. cap. 1. & cap. fraternitatem de sepult.* Marescott. *var. re-
sol. lib. 2. cap. 42. n. 6.* Rot. *dec. 391. n. 6. par. 4. tom. 2. & dec. 552.
num. 22. par. 5. recent.* & coram bon. mem. Merlin. 257. *nu. 6.*
Et comprobat actualis possessio Parochi tam per Rectores
Hospitalis, quàm per Testes formiter examinatos probata,
ipsum Sacramenta ministrasse famulis, & Ministris Hospita-
lis, ac respectiuè licentiam † Rectori concessisse exercendi 3
aliqua Iura Parochialia pro infirmis, & alijs ibi degenti-
bus, vndè firma remanet Iurisdictio Parochi, ac si ipse exer-
cuisset, ad Text. *in l. Item eorum, §. Decuriones, ff. quod cuius-
que vniuers. nom.*

Nec Patres Prædicatores iuuari possunt concordia de an-
no 1613. celebrata inter Rectores illius, & Parochum tunc
temporis SS. Iusti, & Pastoris, reseruata prædictis facul-
tate ibi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asseruan-
di, Missas celebrandi, & defunctorum corpora sepeliendi,
non solùm ex eo, quòd † transactio inita fuit cum expres- 4
sa reseruatione Iurium Parochialium, ob quam propterea
illa ita firma manent, ac si in hac parte non fuisset transa-
ctum, *l. & si quis, §. pleriq; ff. de relig. & sumpt. funer. l. 3. §. 1.
ff. quib. mod. pign. vel Hypothec. solu.* Crauett. *cons. 33. nu. 17.*
Gratian. *discep. for. cap. 918. num. 7. & 29.* Verùm ex duplici
alia ratione suffragari non potest, & quia quòd per præfatam
emptionē Ecclesiæ Hospitalis à Patribus factā non indè ipsi
successerunt in Hospitalitate, sed tantùm in loco Materiali

eiusdem Ecclesiæ, cuius intuitu non emanauit transactio, neque reseruata fuit potestas Sacrum conficiendi aliaque Iura Parochialia peragendi, sed ratione hospitalitatis, quàm ibi Confraternitas Passionis, illiusque Officiales exercebant erga Infirmos, & alios permanentes, & quæ de præsenti ad locum, vbi Hospitale fuit translatum exercetur per eandem Confraternitatem, & Rectores, sicque
5 concordia † resoluta fuit ex adductis *in decisione §. prætereà*, cùm certum sit, quòd semper inspici debeat, cuius contemplatione quid disponitur, & actus dirigitur, *l. fideicommissa, §. Interdum*, Bartol. *in l. 2. §. Interdum, ff. ad Trebell.* Aymon. *cons. 91. num. 6.* Surd. *cons. 140. num. 16.* san. mem. Greg. XV. *dec. 144. num. 4.*

6 Altera, quòd in quantum esset † translatum aliquod Ius Parochialitatis in Hospitale nullum fuisset factum præiudicium Ecclesiæ ob defectum beneplaciti Apostolici omninò
7 necessarij, etiam in † transactione inter duas Ecclesias stipulata, *cap. 1. de reb. Eccles. non alien.* Nauarr. *de spol. Cleric. §. 3. num. 7. col. 3. in princip. vers. Sed pro contraria parte*, Rebuff. *in cap. sine exceptione 12. qu. 2. num. 66.* Gratian. *discept. 517. num. 9.* Seraph. *dec. 196. num. 2.* Rot. *in recent. decis. 277. num. 7. cum seqq. part. 4. tom. 2. rec. & dec. 561. num. 7. par. 5. & in Cracouien. Decimarum 21. Maij 1640. §. 2. ex defectu in fine coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Neque suffragari potest Patribus S. Dominici, quòd in
8 † vim priuilegiorum à Summis Pontificibus ordini concessorum permissum sit ministrare Ecclesiastica Sacramenta, atque ideò interdici non possit in Ecclesia, vt supra empta, quia cum in illa fundauerit nouum Conuentum non in-
9 trant priuilegia, nec † erectio substinetur, ex quo in erectione impetratus non fuit assensus Apostolicus, nec obtenta licentia Ordinarij, quæ copulatiuè requiruntur tam ex iuris communis dispositione, *vt in cap. 1. de excess. prælat. in 6. innouat. in clem. cupientes 3. in princ. de pæn. & in c. vnic. §. confirmatos de religios. domib.* quàm vigore decreti Sacr. Concil. Triden. *in sess. 25. cap. 3. de regular.* ac Constitutionum Apostolicarum Clementis, & Vrbani VIII. *la 25.* & Greg. XV. *la 31.* vt in terminis responsum fuit *in Cæsaraugustana Fundationis Conuentus 18. Maij 1657. coram me §. 1. & seqq. & in eadem 12. Nouembris eiusdem anni coram Reuerendissimo Papien. confirmata 2. Februarij 1658. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & 17. Martij, & 16. Iunij 1659. cor. R. P. D. meo Verospio, & in alia Tirasonen. Fundationis Conuentus 4. Iulij eiusdem anni coram me.* Et multò minus in præiudicium
10 † Parochi propter oblationes, ad ipsum pertinentes quibus propterea licet contradicere, & erectiones impugnare, *cap. dilectus 2. de Capell. Monac. cap. Pastoralis 9. de his, quæ fiunt à Prælat. sine consensu Capituli*, Guidopap. *dec. 316. n. 1.* & alij congesti *in dd. decisionibus coram me, §. concurrit, & R. P. D. mei Verospi, §. fin.*

Non subsistit, quòd non fuit erectus Conuentus, sed sim-
11 plex † hospitium, in quo non militat Iuris, & constitutionum dispositio; nam cum ibi celebretur ianuis apertis, ministren-
12 tur Sacramenta, tumulentur mortuorum † cadauera, & pulsentur Campanæ, non potest reputari simplex hospitium, sed signa prædicta eum demonstrant verum conuentum, & cadit sub Constitutionibus Apostolicis, vt præter adducta *in dec. §. prætereà admisso*, tradunt Lezan. *oper. moral. part. 4. verb. Monasterium num. 6. vers. Intellige donat. de reg. part. 2. tract. 1. q. 22. num. 7.*

Et ità decisum sententiam Rotalem esse confirmandam Parocho tantùm Informante altera parte pluries citata, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Retrouenditionis Domus.

Mercurij 9. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Filia post repudiatam hæreditatem aduersus præscriptionem beneficio restitutionis iuuari non potest; frustrà obijci protestationem repudiationis à Procuratore speciale mandatum non habente factam fuisse, cùm contrarium ex pluribus iuribus constet; solutionem census aditionem non probare cum requisita necessaria non habeat; aliqua deindè de termino beneficij restitutionis, & & credito dotali examinantur.

SVMMARIVM.

1 *Pacto redimendi domum per spatium 50. annorum præter lapsum remanente præscripto filia ad retrouenditionem non obstante clausula* semper, & quandocunque, *agere non potest.*
2 *Filia aduersus præscriptionem beneficio restitutionis in integrum iuuari non potest, cum pactum redimendi vti hæres fratris, qui hæreditatem Patris repudiauit, ignorasse præsumatur.*
3 *Frater sicuti post repudiationem hæreditatis domum redimere non potest, ita nec soror, quæ tanquam hæres causam à fratre habet.*
4 *Filia protestando se non esse, nec esse velle hæredem, post recusatam hæreditatem amplius ad eandem aspirare nequit.*
5 *Hæreditas semel repudiata ampliùs adiri non potest.*
6 *Protestatio facta à Procuratore speciale mandatum non habente non suffragatur, dum præsumitur filiam habuisse notitiam citationis, & Procuratorem, qui Patruus erat proprio Marte non comparuisse.*
7 *Filia patiendo deputari Curatorem hæreditati tanquam iacenti, actum repudiationis notificasse censetur perindè, ac si speciale mandatum dedisset.*
8 *Reproductione repudiationis cum alijs Iuribus stante, quæ nisi à filia non poterant haberi, mandatum procuratoriæ præsumptum adfuisse controuerti non potest.*
9 *Repudiatio sine solemnitatibus statuti fieri nequit.*
10 *Regula de repudiatione in actibus publicis, & Iudicialibus non procedit, dum in ijs fraus à Statuto considerata non præsumitur.*
11 *Filia tanquam hæres Patris ad soluendum censum citata, an suscipiendo terminum, & soluendo hæreditatem adijsse dicatur.*
12 *Solutio nisi per apocam priuatam iustificata, cum eadem non habeat requisita necessaria in consideratione non est habenda.*
13 *Enunciatiua cuiusdam particularis de filia tanquam hærede Patris aditionem non importat, cùm ille filiam hæredem efficere non possit.*
14 *Actus æquiuoci, & non concludentes ad inducendam aditionem hæreditatis damnosæ inepti omninò censentur.*
15 *Filia petendo restitutionem in integrum aduersus non aditam hæreditatem, per factas solutiones, nunquam habuisse animum adeundi declarat.*
16 *Confessio partis aduersus seipsam, cuicumque probationi in contrarium præualet.*
17 *Filia hæreditate etiam iacente, nec alio adeunte, post præscriptum tempus à facta repudiatione per viam restitutionis eandem adire non potest.*
18 *Beneficium aditionis per viam restitutionis filijs solùm intra triennium à lege conceditur.*
19 *Beneficium restitutionis intra aliud quadrimestre non intrat, quando filia est maior 25. annorum, cùm minor saltem in hoc priuilegium habeat.*
20 *Filia tanquam creditrix dotis maternæ Ius redimendi hypothecatum non habet, cùm de credito dotali aliter à fratre prouisum fuisse constet.*

DECISIO CCXXXII.

CVm scribentes pro Francisco Morando non acquiescerent duabus decisionibus, quibus fuit resolutum non esse locum retrouenditioni Domus, proposui iterùm causam, & tertiò etiam Domini steterunt in decisis.

Non potest enim Francisco post † lapsum 50. annorum 1
& vltra à die, qua fuit facta venditio domus à Iacobo Morando eius Patre vsque ad diem motæ litis amplius agere ad retrouenditionem vigore pacti redimendi, cum illud per spatium tanti temporis remanserit præscriptum, non obstante clausula *semper, & quandocumque*, vt comprobat Menoch. *cons. 962. num. 34. & seqq.* Mart. *cons. 81. à num. 1.* Surd. *dec. 2. num. 7.* Gratian. *discept. forens. cap. 2. nu. 1. & seqq.* & hanc opinionem pluries amplexa fuit Rota, vt coram Seraph. *dec. 1360. num. 11. in Reatina Tenutæ 12. Decembris 1588. coram Pamphilio*, cum alijs pluribus in priori decisione adductis *sub die 17. Iunij 1657. coram me.*

Neque aduersus hanc † præscriptionem iuuari potest beneficio restitutionis in integrum ex eo, quòd præsumatur ipsam tanquam Mulierem, & hæredem ignorasse dictum 2
pactum

pactum redimendi; Nam Iudicium retrouenditionis, non fuit intentatum ab illa tanquam hærede Iacobi Patris, sed vti hærede Alexandri fratris, qui hæreditatem Iacobi ex-
3 presse repudiauit; Vndè † sicut hodie non posset Alexander, si viueret, dictam domum redimere, ita eam non potest redimere Francisca eius hæres, *l. cum à Matre*, *C. de rei vindicat. l. in omnibus* §. *Non debeo*, *ff. de reg. iur.* & Aym. *de antiquit. tempor. par. 2. sub num.* 21. *& par. 1.* §. *Ampliatur num.* 22.

Imò non solùm Alexander, sed etiam ipsa repudiauit hæ-
4 reditatem paternam. Quoniam † citata à creditoribus ad soluendum debita hæreditaria de anno 1637. & 1650. exhibuit repudiationem factam ab Alexandro, & protestata fuit non esse, nec esse velle hæredem, itaut fuerit deputatus Curator hæreditati. Ideò cum semel recusauerit hæreditatem, nequit ad eam ampliùs aspirare, ex regula,
5 quòd † hæreditas semel repudiata ampliùs adiri non potest, *l. si quis suus*, *C. de repud. hæred. l. Iuris ignorantia*, *C. de Iur. & fact. ignor.* Ruin. *cons.* 157. *num.* 2. *vers. Sed prædictis non obstantibus lib.* 3. Cyriac. *contr.* 244. *num.* 36. Rota *dec.* 323. *nu.* 1. *& seqq. par. 6. recent.*

6 Neque obstat, quòd talis † protestatio facta fuerit à Procuratore non habente speciale mandatum, qua dum in termino citationis ad declarandum, an sit, & esse velit hæres Procurator, qui erat etiam Patruus illius comparuit, censetur ipsam habuisse notitiam dictæ citationis, & ex tunc mandatum dedisse præsumitur, non quòd suo matre ille comparuerit, Felin. *in cap. cum sit Romana num.* 15. *de appellat.* Rota *dec.* 142. *num.* 38. apud Scacc. *de appellat. secun-*
7 *dum Venetam impress.* Maximè cùm † passa fuerit deputari Curatorem hæreditati, tanquam iacenti, hinc enim dicitur notificasse dictum actum repudiationis perindè, ac si dedisset mandatum speciale, *l. si pupilli*, §. *Item quæritur*, *ff. de negot. gest. l. final. C. ad Macedon.* Ofasch. *dec.* 58. *num.* 11. Vel
8 saltem ex † reproductione repudiationis Alexandri, & sororum, necnon Instrumenti quietantiæ Dotis, aliorumque Iurium, quæ aliter haberi non potuerunt, quum ab ipsa Francisca, non potest controuerti adesse mandatum præsumptum, Aymon. *cons.* 80. *num.* 5. Rota apud Mellin. *dec.* 228. *num.* 3. cum alijs allegatis *in prima decis.* 7. *Iunij* 1657. §. *Nec obstare*, *&* 30. *Maij* 1659. §. *Nec dicatur coram me.*

9 Nec etiam obstat, † quòd repudiatio fieri non potuerit sine solemnitatibus Statuti *cap.* 151. *lib.* 1. Quia Statutum habet locum in actibus priuatis, & extraiudicialibus, non
10 autem † in actibus publicis, & iudicialibus, in quibus fraus à Statuto considerata non præsumitur, vt firmauit Rota *in Perusina Terrarum dec.* 54. *num.* 13. penes Gilian. *ad Statut. Perusin.* adducta *in dec.* 301. *num.* 9. coram Buratt. Præsertim dum versamur in hæreditate damnosa repudiata à Fratre, & Sororibus.

11 Additio † verò, quæ deducitur ex actibus antecedentibus obstare non potest. Siquidem quod Francisca de anno 1624. citata tanquam heres Patris ad soluendum fructus vnius census susceperit terminum, & soluerit, nihil releuat. Tum quia susceptio termini non continet qualitatem hæreditariam. Tum quia illa tenebatur soluere vti possidens domum censitam. Tum quia solutio non fuit facta ab ipsamet Francisca immediatè, sed ab Inquilino, vt ex lectura, & aduertit Ruin. *cons.* 113. *num.* 5. *& 6. lib.* 3. Gratian. *discept. forens. cap.* 694. *n.* 30. Rota coram Buratt. *dec.* 207. *num.* 12.

12 Altera verò † solutio facta de anno 1638. non iustificatur nisi per apocam priuatam à quodam Virgilio, quæ cum non habeat requisita, *l. scripturas*, *C. qui potior. in pignor. habeant.* Non est habenda in consideratione. Præsertim,
13 quia † enunciatiua, quòd Francisca sit hæres emanauit ab eodem Virgilio, quæ propterea non importat aditionem, cum hic non potuerit efficere illam hæredem, Mantic. *de coniectur. lib.* 12. *tit.* 11. *in fine*, Rota coram san. mem. Greg. *dec.* 460. *num.* 2.

Demùm alia solutio facta Camillæ Gabriellæ pariter facta fuit ab Inquilinis, & Francisca tenebatur dictum debitum soluere tanquam hæres Alexandri, qui pro Patre se obligauerat, adeòut omnes prædicti actus sint æquiuoci,
14 & non † concludentes, nec apti ad inducendam aditionem præsertim hæreditatis damnosæ, per Text. *in l. si Pupillus*, §. *fin. & in l. Pro hærede*, *ff. de acquir. hæred.* Cyriac. *controuer.* 139. *num.* 47. Rota coram Merlin. *dec.* 853. *num.* 3. *& in Romana*, *seu Vrbeuetana pecuniaria* 16. *Martij* 1646. *coram Reuerendissimo Tarraconen.*

15 Sed cessat omnis difficultas ex † restitutione in integrum vltimo loco petita per eandem Franciscam de anno 1656. aduersus non aditam hæreditatem, quæ proculdubio declarat, quòd per solutiones prædictas nunquam voluit adire,
nec habuit animum adeundi, & ista † confessio præualet cuicunque probationi in contrarium, *l. cum te*, *C. de transact. l. generaliter*, *C. de non numer. pecun. cap. per tuas*, *de probat.* quòd etiam fuit ponderatum in alijs decisionibus. 16

Nec quidquam facit, quòd † hæreditas adhuc iaceat, & ideò alio non adeunte possit saltem ab ipsa adiri per viam restitutionis prædictæ, quia cum post factam repudiationem elapsi sint tot anni, non competit ampliùs hoc † beneficium, quòd conceditur à lege filijs solùm intra triennium, iuxtà Text. *in l. fin. C. de repud. & abstinend. hæred.* Mant. *de coniect. lib.* 12. *tit.* 10. *num.* 21. Bart. *de success. tit.* 2. *de adit. & repud. lib.* 11. Rota coram Pen. *dec.* 541. *num.* 1. nec intrat † Beneficium retrouenditionis intra aliud quadrimestre, attento quòd Francisca eo tempore erat maior 25. annorum, non autem minor in hoc habens priuilegium, vt per Odd. *de rest. in integr. par.* 1. *qu.* 10. *num.* 26. 17 18 19

Ad id quòd dicebatur de † Credito dotali, quòd scilicet Francisca habeat hypothecatum hoc Ius redimendi vti Creditrix dotis maternæ, responsum fuit illam pro dicto credito habere Domus paternas, super quibus Alexander eius frater declarauit velle consequi dictum creditum, & proindè non posse aliquid vlteriùs petere, nec prætendere. 20

Ex ijs itaque, & alijs deductis in præteritis decisionibus decisum fuit standum esse in decisis vtraque parte informante.

R. P. D. MELTIO

Postea Episcopo Papien.

Mediolanensis Pensionis.

Lunæ 14. *Iunij* 1660.

ARGVMENTVM.

Pensionem distributionibus quotidianis applicatam, nemini nisi qui statis horis, ac diuinis Officij interfuerit deberi, eamque tanquam præmium laboris ad hæredes transmitti; verbum *residentia*, quomodo intelligendum; litteras Apostolicas, quando sunt dubiæ, ex obseruantia interpretationem sumere; quædam deindè de Testibus, actis lite pendente factis, & consuetudine statutis Concilij, & Ecclesiæ aduersatiua examinantur.

SVMMARIVM.

1 *Iniustitia sententiarum viam exequutiuam impedit, licèt alias conformes existant.*
2 *Beneficiati de pensionibus quas tanquam præmium laboris, & operis diurni, atque nocturni acquirunt, liberè tam inter viuos, quàm in vltima voluntate disponere possunt, etiamsi eædem inexactæ remaneant.*
3 *Pensionem distributionibus quotidianis ratione seruitij applicatam fuisse quomodo probatur.*
4 *Intentio, & mens Pontificis applicationem concedentis ex ipsis Bullæ verbis optimè declaratur.*
5 *Pensionem Massæ distributionum quotidianarum applicatam ex lectura ipsius applicationis inter statuta Beneficiatorum inserta colligitur.*
6 *Pensio stante actuali seruitio, & residentia naturam distributionum quotidianarum assumit, quæ minutæ appellantur, & ab alijs pensionibus distinguuntur.*
7 *Pensiones actuali seruitio acquisitæ etiam ad hæredes transmittuntur.*
8 *Testes de perceptione pensionis per verba dubitatiua deponentes, cum de certa scientia testantur, & rationem dicti sui reddant, etiam negatiuam concludunt.*
9 Residentia *in litteris Apostolicis multoties etiam pro* interessentia *accipitur.*
10 *Verbum*, Residentia, *ex vsu Ecclesiæ Metropolitanæ Mediolanensis pro* interessentia, & choro *sumitur.*
11 *Interpretatio verborũ, quæ etiam propria, ac naturali eorũ significationi præfertur, ex vsu loquendi deduci solet.*
12 *Vsus loquendi omni regulæ, ac Constitutioni in exaudiendis, examinandisque sermonibus derogat.*
13 *Litteræ Apostolicæ, quando dubiæ sunt applicatio successiuè facta attenditur, non autem sola facultas exequutioni non demandata.*

14 *Obseruantia optima cuiuslibet dispositionis interpres existit.*

15 *Testes de consuetudine diuidendi deponentes, vltra quod vehementes patiantur exceptiones, cum de ipsorummet commodo particulari vti singulorum agatur omnino sunt repellendi.*

16 *Testes pro consanguineis, & arctissimo gradu coniunctis testimonium perhibentes non admittuntur, cum illorum fides integra non censeatur.*

17 *Testes consuetudinem diuidendi ex actibus lite pendente factis deducentes ad hunc effectum pro nullis reputantur.*

18 *Actus lite pendente facti, & diuisionem diuersam naturam à distributionibus quotidianis habentem non sunt attendendi.*

19 *Redditus distributionibus quotidianis applicati, dum propriam naturam habent, consuetudo eos diuidendi in terminis casus, de quo agitur præcisè iustificari debet.*

20 *Actus diuisionis pensionis semel facta, tanquam vnicus ad effectum probandi annuam consuetudinem distribuendi non attenditur.*

21 *Actus vnicus, & lite pendente factus Capitulo aliisque interesse habentibus non vocatis præiudicium inferre non potest.*

22 *Consuetudo Canonibus Concilij Tridentini, & statutis Ecclesiæ aduersatiua vt inducatur, præscriptio quadragenaria cum omnibus suis requisitis probari debet.*

23 *Allegatio simplicis consuetudinis non sufficit, cum ea passim in iure improbetur.*

24 *Officiales transigentes certa pensionis parte contenti, dum residuum Capitulo in opus fabricæ erogandum remittunt, integram portionem pro rata seruitij præstiti ipsis debitam exegisse, ac recepisse censentur.*

DECISIO CCXXXIII.

AD Diuersus tres sententias in hoc Sacro Tribunali latas
obtinuerunt Capitulum, & Canonici Ecclesiæ Me-
tropolitanæ Mediolani mihi dirigi commissionem cum
clausula *constito de tribus conformibus*, quare dato dubio,
an de illis constet, itaut veniant exequendæ negatiuè à Do-
ctores fuit responsum.

Ex his enim, quæ nouiter ex facto deducuntur satis ap-
1 patet de earum † iniustitia, quæ impedit ne exequutioni
demandentur, licet aliàs conformes existant, *l.4. §. condem-
natum*, ibique DD. communiter *ff. de re iud.* Rota *in recent.
dec.38. num.1. & 2. par.7. & dec.21. num.3. & in Cæsaraugu-
stana Fundationis conuentus 6. Iunij anni proximi præteriti, §.
1. coram me.*

Condemnant siquidem Capitulum Canonicorum ad re-
stituendum Officialibus, seu Beneficiatis eiusdem Ecclesiæ
pensiones decursas ab anno 1588. vsque ad annum 1613.
quo fuit inter partes motum iudicium, licet vti applicatæ
distributionibus quotidianis ratione interessentis Diuinis
Officijs acquisitæ fuerunt Beneficiati, qui de eo tempore
2 Ecclesiæ inseruierunt, ac diuinis interfuerunt † tanquam
præmium laboris, & operis diuini, atque nocturni, itaut
potuerint de eorum portione pro libito disponere, tam in-
ter viuos, quàm in vltima voluntate, eamque ad hæredes
transmittere, etiamsi inecta remansisset, Couar. *in cap. cum
officij num.4. de testam.* Paril. *cons.33. n.22. & 24. lib.4.* Monet.
de distribut. quotid. par.3. cap.3. num.13. & seqq. Grat. *discept.
forens. cap.38. num.11.* Rota coram Seraph. *dec.594. num.6. in
Cæsaraugustana distributionum 26. Iunij 1642. §. in easdem di-
stributiones coram bon. mem. Bichio*, cum alijs relatis *in d. Me-
diolanen. pensionis*, in hac causa emanata super remissoria,
§. 1. coram Eminentiss. D. Card. Corrado.

3 Nec quod † pensio fuerit distributionibus quotidianis
applicata videtur dubitari posse, tum inspecta ratione vn-
de motus fuit tam D. Carolus ad obtinendum, quàm Sum-
mus Pontifex Gregorius XIII. ad concedendam applicatio-
nem ex d. Breui desumpta, ibi, *quia ex seruitijs diurnis, atque
nocturnis, quæ eidem Ecclesiæ in diuinis impendunt, non tan-
tum percipiunt, quantum eorum gradui decenter sustinendo suf-
ficeret, &c. Vnde interdum eueniebat, vt in maioribus solem-
nitatibus Chorus dictæ Ecclesiæ Mediolanen. a multis Cano-
nicis, & ab omnibus fere Officialibus destitueretur, &c.* Ex
quo pernecesse infertur dictam applicationem fuisse factam
Massæ distributionum quotidianarum, quæ soluuntur pro
ratione seruitij, quòd præstatur dictæ Ecclesiæ, ex dicta
enim ratione tanquam principali optimè declaratur qualis
fuerit † mens, & intentio Pontificis concedentis, Corn. *cons.* 4
173. num.3. lib.2. Altograd. *cons.79. num.52. lib.2.*

Tum ex † lectura eiusdemmet applicationi inter statuta 5
Beneficiatorum insertæ, dum ibi relatis tenoribus Breuium
præcedentium super hac materia editorum, Archiepisco-
pus Vicecomes, cui vigore alterius Breuis fuerat data facul-
tas perficiendi ea, quæ Sanctus Carolus morte præuentus,
ac ad Cœlum euocatus non peregerat instantibus, & acce-
ptantibus Beneficiatis hanc pensionem cum pluribus alijs
redditibus applicauit Massæ distributionum quotidianarum
decernens: *Vt æquè inter omnes diuidatur pro rata seruitij, &
residētiæ, quàm quisq; suam fecerit*, & clariùs subiungens paulò
infra, ibi, *Porrò huius Massæ sic constituta omnes huius Capi-
tuli viri æqualiter participes sint, ac proinde æqualiter omnibus
distribuatur pro ratione dierum, & Officiorum, quibus singuli
interfuerint*; & rursus, ibi, *Omnis residentiæ census hac infra
notata ratione distribuatur, itaut qui Missæ Sac. Conuentuali,
vel Canonicis horis interfuerint idem emolumenti singuli con-
sequantur, in matutino denarios sex, prima hora denarios tres,
&c.* & in rubrica qui absentes, &c. ibi: *Nemo quoad quotidia-
nas statasque alias distributiones capiendas attinens in Choro
residens adesse intelligatur, nisi qui reuera statis horis, ac diui-
nis officijs interfuerit*; Quibus stantibus dubitari nequaquam
potest, quin hęc pensio assumpserit naturam distributionum
quotidianarum, † quæ minutæ appellantur, & distinguun- 6
tur ab alijs, vt fuit dictum per Rot. *in rec. dec.1. num.12. & 16.
& dec.262. num. 2. 5. & 6. par.4. tom. 2.* ex quo propterea de-
ducitur † earum transmissio ad hæredes, Seraph. *dec.594. n.7.* 7
cum alijs plenè allegat. per Add. *ad dec.576. num.22. cum seqq.
par.4. tom.3. recent. & d. decisione edita in hac causa super re-
missoria 11. Decembris 1647. §. quia materia coram Eminen-
tiss. D. Card. Corrado*, & admittitur in alia priori emanata *co-
ram bon. mem. Bichio 27. Iunij 1646. §. non obstat excessus.*

Comprobatur hæc vnitas ex visitatione recol. mem. Card.
Federici Borromęi asserentis Beneficiatos nullos alios reddi-
tus habere præter distributiones quotidianas ipsis debitas ra-
tione seruitij etiam ex depositionibus testium tam pro Cano-
nicis, quàm pro eidemmet Beneficiatis examinatorum, qui
asserunt pensionem hanc percipi non posse ab illis, qui actu
diuinis Officijs non interuenerunt, non subsistente, † quòd 8
Testes Canonicorum id affirment per verba dubitatiua, vt
annuit vltima decisio contraria R. P. D. meo Prioli, quia ex
earum inspectione apparet id testari de certa scientia, redden-
tes rationem sui dicti, addito etiam, quòd si secus esset ipsi tan-
quam informati scirent; vnde concludunt etiam negatiuam,
Gloss. *in §. si vero absunt, vers. vidisse, Auth. de hered. & falcid.*
Rota *dec.573. num.3. par.6. recent.*

Hinc frustra elaboratur super interpretatione verborum
supradicti Breuis, seu Indulti Gregoriani, & decretorum D.
Caroli illis verbis, ibi: *Mensa distributionum quotidianarum,
seu residentia iam constituta, seu de nouo constituenda*, quia vl-
tra quod † residentia in litteris Apostolicis accipitur multo- 9
ries etiam pro interessentia, vt est Text. *in cap. vnico de Cleric.
non resid. in 6.* & ponderatum fuit *in d. dec. coram Eminentiss.
Card. Corrado, §. nam licet*, quòd omninò admittendum vide-
tur attento vsu loquendi illarum partium, & præsertim hu-
ius † Ecclesiæ Metropolitanæ, in qua verbum residentia ac- 10
cipitur pro interessentia in choro, vt in hac Instantia fuit sa-
tis plenè probatum. Etenim vltra testes pro parte Capituli
examinatos in præcedentibus Instantijs id deponentes, fuit
id clarè colligi ex lectura dictorum Statutorum, & ex pluri-
bus mandatis ipsorum Beneficiatorum mediantibus com-
pulsorialibus extractis, de quibus *in Summario Capituli n.12.*
Ex † vsu enim loquendi congrua deduci solet verborum in- 11
terpretatio, quæ etiam propriæ, ac naturali eorum significa-
tioni præfertur, *c. ex litteris el primo*, vbi gloss. *in verb. intel-
ligentiam extra de sponsal. l. librorū, §. quòd autem Cassius, vers.
nam, & in vsu*, ibique gloss. *in verb. non continebunt, ff. de leg. 3.
l. Labeo, §. id Tubus, vers. vt maximè*, ibique Bart. *sub n.5. vers.
alias si tale statutum, ff. de supellect. leg.* idem Bart. *in l. omnes
Populi sub nu.58. in fin. vers. hinc enim vsus, &c.* dicens huius-
modi vsum loquendi omni regulæ, ac omni Constitutioni in
exaudiendis, examinandisque sermonibus derogare, *ff. de iust.
& iur.* Anchar. *in repetit. cap. Canonum statuta sub n.338. vers.
item si communis vsus loquendi, & sub num.346. vers. quod lit-
tera, &c. de constit.* Alex. *cons. 211.* ponderatis verbis statuti
sub n.1. vers. nam (vt verbo fertur) ac seqq. lib.6. & post Abb. &
alios Felin. *in proem. decretal. à nu.3. vers. ex quibus*, cum alijs
cumulatis in supradicta decisione *Eminentiss. Card. Corrado
d. §. nam licet, vers. quare faciliùs.*

Cessat

13 Cessat omnis difficultas, quia etiamsi † litteræ Apostolicæ essent dubiæ, & possent intelligi tam de Massa residentiæ, quàm de Massa distributionum quotidianarum, adhuc videndum esset, quid ad exequutionem productum fuerit respicientem facultatem applicandi D. Carolo reseruatam, & successiuè Archiepiscopo Vicecomiti demandatam, qui pensionem controuersam applicauit dumtaxat Massæ distributionum quotidianarum, quæ propterea applicatio attendenda est, non autem sola facultas exequutioni non demandata.

Quòd etiam clariùs deducitur ex obseruantia subsequuta probata nedum per Testes Beneficiatorum, & signanter per secundum, tertium, quartum, & quintum, datos *in Summ. num. 9.* deponentes, quòd ad effectum lucrandi hanc pensionem, quæ distribuitur per modum seruitij, debet quisque assistere diuinis Officijs, sed etiam ex partitis formiter ex libris Beneficiatorum extractis idem præseferentibus, vt

14 *in eodem Summario num.* 13. † Obseruantia autem est optima cuiuslibet dispositionis interpres, *l. si de interpretatione 37. ff. de leg. cum dilecti de constitut.* Rota *dec. 14. num. 4. par. 7. recent. & coram Eminentissimo Card. Otthobono dec. 274. nu. 12. & 257. num. 15. & in Piscien. Iuris conferendi* 14. *Ianuarij* 1658. *§. quod autem coram R.P.D. meo Albergato.*

Nec obstat obiecta consuetudo diuidendi singulis annis Kalend. Nouembris omnes redditus ad massam Beneficiatorum spectantes, qui in illo anno exiguntur inter Beneficiatos tantum inseruientes, nulla habita ratione quod maturauerint in annis antecedentibus, necnon distribuendi nulla habita consideratione seruitij inter Beneficiatos tantum præsentes de tempore exactionis prouentus, qui cum per longum tempus inexacti remanserint postea exiguntur.

15 Etenim septem † Testes ad illam probandi inducti vehementes quoad eorum personas exceptiones patiuntur. Primò enim quatuor actu Beneficiati fatentur sperare particulare lucrum ex Victoria litis, prout etiam septimus, qui licet de tempore examinis non esset Beneficiatus, tamen asserit se resignasse Beneficium præuia conuentione cum Resignatario diuidendi emolumenta huius litis, & propterea cum non agatur de solo interesse Vniuersitatis, sed de commodo particulari ipsorummet testium, vt singulorum omninò sunt repellendi, Bart. *in l. in tantum, §. Vniuersitas nu. 1. vers. aut non spectat principaliter, ff. de rerum diuis.* Rota apud Coccin. *dec. 224. num. 2.* Caual. *dec. 140. num. 3. & dec. 142. n. 2.* Greg. XV. *dec. 340. n. 8.* & ibi Adden. *num. 14.* Alij verò duo,

16 quintus scilicet, & sextus sunt consanguinei Beneficiatorum, & quidem arctissimo gradu coniuncti, vnde pariter eorum fides non est integra, Alex. *cons. 90. num. 7.* Farin. *de test. qu. 54. num. 1. & 8.* Rota apud Merlin. *dec. 277. num. 4.*

Et in causa scientiæ quatenus illam deducunt ex actibus factis ante motam litem, videlicet ante annum 1613. non possunt de ea testificari, cum de his notitiam habere nequeant, ex quo antiquiores obtinuerunt Beneficia solùm de ann. 1622. & 23. & ipsimet fatentur *Summario Capituli num.* 16. quatenus verò eam deducunt ex actibus lite

17 pendente factis, isti ad hunc effectum pro nullis reputantur, Lancellot. *de attent. p. 3. cap. 31. n. 200.* Rot. *recent. dec. 26. in fin. par. 2. & dec. 228. num. 1. par. 6. & alibi passim.*

18 Vndè etiam † actus dati *in Summario Benef. num. 17.* non sunt attendendi tum quia apparent pro maiori parte lite pendente facti, tum quia respiciunt diuisionem exemptionis, & laudemiorum, quæ cum non legantur applicata distributionibus quotidianis diuersam naturam sortiuntur à pensione controuersa alijsque redditibus, qui distributionibus quotidianis applicati fuerunt, & dum isti ha-

19 bent † eorum propriam naturam, iuxta Tex. *in cap. vnico de Cleric. non resid. in 6.* vtique debuisset consuetudo iustificari præcisè in terminis de quo agitur, Surd. *cons. 354. num. 26. vers. respondeo 3.* Rota apud Buratt. *dec. 129. num. 6. versic. cum obseruantia,* & coram Duran. *dec. 285. num. 21. vers. & in omnem casum;* Nec propterea pro huiusmodi iustificatione

20 deseruire potest † vnicus actus diuisionis huius pensionis factæ de anno 1630. tanquam vnicus non attenditur, Rota *in Romana Mercedis 25. Maij 1645. coram bon. mem. Peutingerio sub §. Neque alia, & in Maioricen. Canonicatus 23. Ianuarij 1658. in fin. coram Reuerendissimo D. meo Decano,* maxi-

21 mè vti factus lite pendente, tum etiam quia † Capitulo alijsque interesse habentibus non vocatis præiudicium aliquod inferre non potest, Rota apud Gregor. *dec. 154. num. 1. vers. non potuit Capitulum.*

22 Et tamen cùm agatur de † consuetudine aduersatiua Sac. Canonibus Conc. Trident. & statutis Ecclesiæ, quæ disponunt distributiones diuidi inter præsentes tantum ratione seruitij, vt *in dicto cap. vnico de Cleric. non resid. in 6.* Concil. Trident. *in cap. 12. sess. 24. de reform. & dicto statuto Beneficiatorum par. 2. cap. 1. tit. de communi massa,* esset probanda præscriptio quadragenaria cum suis requisitis, de quibus *in cap. 1. de præscript. in 6.* Socc. *cons. 260. num. 19. lib. 2.* Rota apud Gregor. XV. *dec. 154. num. 1.* Adden. *ad eundem dec. 191. num. 6.* & apud Buratt. *dec. 3. num. 15. & dec. 19. num. 7.* Non autem sufficit † simplicem allegare Consuetudinem, quàm 23 improbant, gloss. *in citato cap. vnico verb. improbantes de Cleric. non resid. in 6.* & alij relati per Adden. *ad dec. 576. nu. 151. cum seqq. par. 4. tom. 3. recent.*

Nihilominus ex diuersis partitis extractis ex libris Beneficiatorum compulsatis contraria consuetudo manifestè conuincitur, ex pluribus enim mandatis ab anno scilicet 1635. vsque ad 1657. *Summario Canonicorum num.* 12. apparet, quod pro residentia cuiuslibet anni diuiserunt prouentus ad illum annum spectantes, inter eos tantummodò, qui tunc inseruierunt, habita ratione temporis quo illi maturauerunt, & seruitij à Beneficiatis præstiti, non autem temporis, quo exacti fuerunt, & diuisionem factam fuisse non in Kalendis iuxta facilitatem, & difficultatem exactionis, etsi interim contigit aliquem ex dd. Beneficiatis obijsse, seu alias Beneficium dimisisse, illius portio ipsi, vel eius hæredi persoluta fuit à Thesaurario Beneficiatorum ijsdem Beneficiatis ita mandantibus, licet in annis antecedentibus superlucrata, & in posterioribus exacta fuerit, vt in pluribus casibus datis *in Summario Canonicorum num. 17. & 18.*

Vlteriùs visum fuit non agi de inexactis, quia eo ipso, quòd † officiales transigentes certa pensionis parte contenti, residuum cesserunt, & remiserunt Capitulo in opus fabricæ erogandum, videntur ex tunc integram portionem ipsis pro rata seruitij iam præstiti debitam exegisse, ac recepisse, vt optimè ponderatum fuit *in eadem dec. Eminentissimi D. Card. Corradi, §. quia non fuit vers. quinimmò.* 24

Atque ità fuit per me resolutum vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Cambiorum.

Lunæ 14. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Tractatur de materia Cambiorum, & maximè Platealium, quando scilicet constare benè dicatur de eorum validitate, atque infringi non possit eorum cursus, & an legitimè exerceri valeant de Platea, ad Plateam. In Cambiorum materia seruanda est Bulla Pij V. de Cambijs.

SVMMARIVM.

1 *Ad Cambiorum validitatem, quando omnia requisita dicatur interuenisse.*
2 *Ad validitatem Cambiorum, quæ sint requisita necessaria.*
3 *Cambiorum cursus, quando infringi non possit ex defectu intimationis.*
Ad Cambiorum cursus, requiritur intimatio de æquitate, num. 3.
4 *Intimatio, quamuis remissa est necessaria, ad effectum cursus Cambiorum.*
5 *Quæ conclusio solùm procedit in cambio ob moram debitoris in soluendo à Mercatore, tanquam creditore contracto.*
6 *Cambiorum Mercator, quando duplicem personam scilicet Procuratoris, & Principalis vices expleat.*
Ita ut non sit locus, eo casu intimationi, num. 6.
7 *Cambia Platealia legitimè possunt exerceri de Platea, ad Plateam.*
8 *In Cambijs taxatio interesse in omnibus Plateis, non est eadem.*
9 *Cambiorum continuationis per Plateas solas, admissio est opinio damnata.*
Cambij localis exercitium sub generali facultate cambiandi legitimè includitur, num. 9.
10 *Cambiorum, & recambiorum decursus, si fuerit per Plateas expressè admissus, continuatio ad quas Plateas spectet.*

11 *In Cambiorum materia opinio illa est refutanda, quæ est contra Pij Papa V. in hac materia Cambiorum Constitutionem.*
12 *Mercator mandatarij vices gerens in materia Cambiorum rem vtilem Principalis explere cogitur.*
13 *Quod non procedit in casu Procuratoris, cum proprium omnino negotium exercere censetur.*
14 *Cambiandi potestas sub generalibus verbis concepta, sub quibus vtriusque cambij exercitium continetur.*
15 *Cambij exercitium, etiam cum maiori principalis detrimento eligi non prohibetur.*
16 *Mandatum in materia Cambij de sui natura est reuocabile, & quid an euanescat per mortem ciuilem.*
Post mortem naturalem constituentis cambium potest quoque vigere mandatum, num. 16.
17 *Cambiorum platealium cursus qualiter reguletur in Plateis Florentia.*
18 *Fides Mercatorum circa cursum Cambiorum quoad suas Plateas, non attendenda venit quo ad diuersas Plateas.*
19 *Fides Mercatorum propria Ciuitatis, quo ad aliquem stylum Mercaturæ, est præferendus fides exterorum Mercatorum.*
20 *Forma à Iudice præscripta seruanda est.*
21 *Cambiorum cursus non incipit currere, dum forma præscripta non fuit seruata.*
22 *Forma potest per æquipollens adimpleri, quando habetur idem effectus.*
23 *Facultas data alicui, quando satis per se clara est, non est de ea dubitandum.*

DECISIO CCXXXIV.

IN Emptione Castrorum ad Monaldenses spectantium D. Marchio Raymundus duplices cedulas bancarias Philippi Valentis exhibuit, cui absolutam facultatem idemmet Marchio attribuit quantitatem persoluendam, tum à Mercatoribus, tum à semetipso, quacunque intimatione posthabita, sumendi ad cambia, eaque per quascunque Ferias, Nundinas, Plateas, & Mundi partes continuandi, donec integra cambiorum, & recambiorum dissolutio contingeret; ipso quoque Valente Procuratore tanquam in rem propriam irreuocabiliter constituto. Cùm verò Andreas Angelus Administrator hæreditatis Philippi iudicium coram R. P. D. Gubernatore Vrbis, Iudice ad hunc effectum specialiter deputato instituerit pro Cambijs, per eundemmet Philippum cum se ipso contractis: necnon per Neapolis, ac Venetiarum Plateas exercitis; idemmet Gubernator præcedente Baronum Congregationis Decreto, Cambia Platealia ad limites Nundinalium reducente, mandatum pro scutis aureis 16400. absque Iurium ambarum partium præiudicio relaxauit. Super cuius executione mandati commissa mihi causa, Domini Cambiorum validitate supposita, illud pro summa in prioribus decisionibus contenta exequendum fore censuerunt. Hodie autem Cambiorum validitate, atque iustitia ad disputationis trutinam reuocata, eadem deberi Domini responderunt.

1 Etenim omnia ad Cambiorum † validitatem requisita concurrunt: subsequuta videlicet solutio scutorum ferè 122. mil. de proprio ære à Philippo perhabita, facultas cum semetipso cambiandi, ac realis denique literarum
2 † transmissio, ex Periti relatione desumpta, vt alias in his terminis ponderauit Rota *in Romana Pecuniaria 14. Maij 1618. coram Vbaldo, & dec. 274. num. 1. & 5. par. 5. recent.* & coram bon. mem. Merlino *dec. 636. num. 1.*

3 Neque poterit † Cambiorum decursum infringere defectus intimationis, quàm renunciatione non obstante ex æquitate requiri, dixit Rota *in Romana Census 30. Aprilis 1655. in §. Non obstat coram bon. mem. Dunozetto.* Præterquam enim Marchionis citatio in quolibet actu solutionis præcessisse conuincitur, necnon ex facto; hoc est ex subsecutis Intimationibus temouetur obiectio. Admitti
4 posset dicta conclusio in casu dumtaxat † Cambij ob moram debitoris in soluendo à Mercatore tanquam Creditore contracti; non autem quoties, vt in proposito casu Mercator personæ duplicis, Creditoris videlicet, & Mandatarij
5 vices expleret; Tunc enim † vti Procurator, ac Principalis loco perhabitus ab intimatione quacunque peragenda censetur immunis, vt casum vtrumque distinxit Rot. *in dec. 379. num. 2. par. 2. & dec. 304. num. 4. par. 4. recent.* coram bon. mem. Merl. *dec. 636. n. 10. & 11.* vbi quòd imputari sibi debet principalis, † si Procuratorem huiusmodi constituit, 6
& in Romana Cambij 1. Iulij 1658. in §. Quia tale obiectum coram Reuerendissimo D. meo Episcopo Papien. & dec. 33. num. 3. penes Turr. de Camb.

Hæc autem Cambia Platealia † cæteris posse legitimè de 7
Platea ad Plateam videtur omninò concludere Constitutio fan. mem. Pij V. la. 118. §. 2. in fine, ibi, *Pro primis Nundinis vbi illa celebrantur: vbi verò non celebrantur pro primis terminis iuxta receptum locorum vsum exercere*: & in terminis tradunt Salyc. *in auth. ad hac num. 10. C. de vsur.* Nauarr. *cons. 31. tit. de vsur. col. 11. §. Occorre molte volte, fol. mihi 540.* Leotard. *de vsur. qu. 26. num. 70. vers. denique*, Gait. *de credit. cap. 2. num. 1306. & num. 1309. cum seqq.* Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 25. num. 456. & nu. 157. cum seqq.* Gibalin. *de vsur. lib. 5. cap. 1. art. 8. num. 5. fol. mihi 315.* Filliuc. *qu. moral. tom. 2. tract. 35. par. 2. de Censibus, & Camb. nu. 378. cum seqq.* & dixit Rota *in Romana Cambij 11. Maij 1635. coram bon. mem. Pirouano impressa penes Turr. de Camb. dec. 35. num. 5.*

Quòd eò faciliùs debet in proposito casu admitti, quo Cambia noscuntur tracta per Neapolis, ac Venetiarum Plateas, alteri Vrbis correspondentes, in quibus per singulas hebdomadas pecuniarum pretia taxantur: quicquid dici posset, † si eadem forent ad alia loca transmissa, in quibus similis taxatio peragi non solet, vt ponderauit Rota *in dec.* 8
45. ad fin. par. 4. tom. 2. rec. & tradit Turr. *de Camb. disp. 1. qu. 28. num. 10.*

Hinc obesse non valet eiusdem Turr. *auctoritas in adnot. ad dec. 33. sub lit. C.* Cambiorum † continuationem per solas Plateas omninò improbantis. Ibi enim ipse huius Sacr. 9
Tribunalis solum resolutionem impugnat, sancientis nimirum localis Cambij exercitium sub generali facultate cambiandi legitimè includi; At quoties Cambiorum, & recambiorum † decursus fuit per Plateas expressè permissus; 10
continuatio per solas Plateas ab ipsomet propè adnotationis finem admittitur. Aliàs eius opinio Constitutioni Pianæ, necnon communi DD. calculo aduersaretur, † Plateale 11
Cambium indistinctè approbantium, quacunque Nundinarum ratione posthabita.

Ratio præterea ponderata per Turr. † vt scilicet Mercator mandatarij vices exercens rem vtilem principali explere 12
cogatur, nullatenus applicatur in casu Procuratoris vti in rem suam constituti. Hic quippe proprium omninò † negotium exercere censetur, iuxta Text. *in l. 1. §. In propria causa, ff. quand. appell. and. sit*, Bart. *in l. qui stipendia 9. num. 1. C. de procurat.* ac consequenter licet cambiandi potestas generalibus verbis concepta foret, sub † quibus vtriusque Cambij exercitium includitur, alterum ex his etiam † cum maiori principalis detrimento eligere non prohibetur, vt probat Text. *in l. sed si amium 14. ff. de pact. l. fiem 8. §. si Procurator, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluat.* 13 14 15

Neque ex subsecuta ciuili morte Marchionis huiusmodi mandatum, de sui natura irreuocabile potuit euanescere, vt dixit Rota post Pacif. de Saluian. *decis. 205. in princ.* Quinimò post naturalem quoque Constituentis † obitum illud 16
vigere consueuit, ad Text. *in l. illam*, vbi DD. *C. de donat.* Bald. *in l. si Pater num. 1.* ibique Castr. *C. mandati*, Rota coram Seraphin. *dec. 541. num. 3.* & coram Merlin. *dec. 436. num. 15.*

Nec vrgere visa fuit Mercatorum Florentiæ attestatio deponentium, quòd concessa facultate † cambiandi per Ferias, 17
& Plateas, Cambiorum cursus alternatim dumtaxat, scilicet de Feria ad Plateam, & è contra, non autem possit per solas Plateas expleri. Dicta namque fides Florentiæ stylum † solummodò concludens ad alia loca non porrigitur, Ro- 18
ta coram Buratt. *dec. 497. num. 8.* Cùm maximè stylus omninò contrarius vigeat in Vrbe, ex quo plurium Mercatorum attestatione comprobatus, cui in concursu † alterius 19
alibi vigentis deberet omninò præferri, vt dixit Rota *in Cathanien. Illegitimitatis 3. Martij 1580. coram Card. Blanchetto impressa* penes Marchesf. *de commiss. par. 1. fol. 171. num. 3.* & notant Adden. *ad dec. Gregor. 474. vers. Item illud, quod dicitur.*

Denique non obstat, quòd perpenso tenore Chirographi, per D. Thesaurarium expediti, † summa in cedulis 20
contenta à Creditoribus in actu solutionis inuestiri deberet: vel in Sac. Monte Pietatis pro cautela Marchionis cum eodem inuestimenti onere depositi; perinde, ac si, dum Creditores quantitatem à Philippo receptam in ipsius Banco iure depositi dimiserunt, cambiorum † decursus ex 21
non

non seruata chirographi forma à die inuestimenti dumtaxat debeat admitti.

Ex deposito namque à Creditoribus penes Philippum
22 perhabito æquè Marchioni consultum fuit, † ac si illud in
Sac. Monte Pietatis extitisset expletum, dum exindè non
nisi post secutum inuestimentum poterat amoueri, quod
non longè post contigisse couincitur. Perspecta itaque fa-
cultate cambiandi, in casum cuiuslibet solutionis Philippo
23 delata, † in dubium reuocari non poterit, quin ipse post
reportatam à Creditoribus quietantiam Marchionis credi-
tor euaserit. Ex ea quippè obligatio quæcunque, ex cedula proueniens extincta remansit, non obstante pecuniarum dimissione in eodem Banco peracta, nouum omninò contractum, scilicet depositi præseferente, vt in terminis tradit Afflict. *decis.* 353. *num.* 5. *&* 6. quem refert, & sequitur Strac. *de decoctor. part.* 5. *sub num.* 5. Modern. Lucen. *cons.* 6. *num.* 46. *cum seqq. lib.* 1. Rot. coram Seraph. *decis.* 1419. *n.* 3.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Asioricen̄ Iurisdictionis.

Lunæ 14. *Iunij* 1660.

ARGVMENTVM.

Abbatem de quo agitur ex speciali Priuilegio Pontificis Iurisdictionem quasi Episcopalem habere, eique exercitium priuatiuè quoad Episcopum excepta collatione ordinum competere; frustrà obijci literas Apostolicas non fuisse effectuatas cum contrarium probetur; compromissum sine beneplacito Apostolico fieri non posse, nec Testes de immemorabili admitti, cum scripturæ exhibendæ eorum depositionibus præualere debeant.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus de iure communi fundatam intentionem exercendi omnimodam Iurisdictionem in sua Diœcesi tum quoad Ecclesias, tum quoad omnes personas habet.*

2 *Episcopus in vim Decretorum Concilij Tridentini eadem Iurisdictione quoad omnes de sua Diœcesi vtitur.*

3 *Oppido à Diœcesi Episcopi ex speciali priuilegio Pontificis abstracto, & in Abbatem translato, amplius de illa neque in illa idem esse censetur.*

4 *Oppido per abstractionem Abbati assignato, id quod ad Episcopum spectabat agere, Abbas agere tenetur.*

5 *Abbas quando nititur speciali priuilegio exemptionis à Iurisdictione Episcopi, non est amplius de illis qui includuntur in Iuris, & Concilij dispositione, vt eiusdem ordinariæ Iurisdictioni subiaceat.*

6 *Constitutionem Apostolicarum ea est natura, vt absque alia approbatione dicantur effectum sortitæ, & obligant statim, ac publicantur.*

7 *Constitutiones Apostolicæ clausulæ* sublata, & decreto irritanti, *munitæ quamlibet obseruantiam, & contrarium vsum impediunt.*

8 *Effectuatio Indulti Apostolici ex Beneficiorum collatione, licentia administrandi Sacramenta alijs concessa, & pluribus alijs ab initio factis, & semper continuatis concludenter probatur.*

9 *Abbas sine beneplacito Apostolico compromittere, & successoribus in Abbatia in Iuribus mediante indulto exemptionis acquisitis præiudicare non potest.*

10 *Assertioni partium in re ab assensu Sedis Apostolicæ pendente non statur nisi ille aliundè probetur.*

11 *Reseruatione non opus est vbi beneplacitum Apostolicum præcessit.*

12 *Beneplacitum Sedis Apostolicæ tacitum, vt inducatur lapsus centum annorum requiritur.*

13 *Tempus litis ad probandum lapsum centum annorum omninò demendum est.*

14 *Obseruantia necessaria quando eliditur ex actibus Iurisdictionalibus à parte gestis non est attendenda.*

15 *Actus per Episcopum gesti, tanquam nimis remoti ad obseruantiam, quæ debet esse proxima deseruire non possunt.*

16 *Actus turbantes statutum exemptionis in quo existebat Abbas, cum ab eo fuerint contradicti ad fauorem Ordinarij non sunt attendendi.*

17 *Laudum quando continet præiudicialia Sedis Apostolicæ præsumptio quæuis beneplaciti Apostolici cessat, nisi Papam de his scientiam habuisse, & confirmare voluisse probetur.*

18 *Probatio immemorabilis de laudo est impossibilis, quando de eiusdem initio constat, ex quo immemorabilis requirens non extare memoriam principij excluditur.*

19 *Expressio actuum visitationis, & cognitionis causarum nihil concludit, cum visitationes Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato ex dispositione Concilij Tridentini permissæ censeantur.*

20 *Actus quando consistunt in scripturis, scripturæ sunt exhibendæ, & depositionibus Testium præualere debent.*

21 *Testibus ad scripturas se referentibus nisi eædem exhibeantur fides non est adhibenda.*

22 *Scripturæ etiam exhibitæ vti emanatæ lite pendente ad firmandam aliquod Ius in fauorem Episcopi non valent.*

23 *Ius Episcopi, vti firmetur obseruantia debet esse inconcussa, & vniformiter, non autem præsumptiuè obseruata.*

24 *Testes ex scripturis authenticis de mendacio conuicti gradum probationis non constituunt.*

DECISIO CCXXXV.

ORta controuersia inter Reuerendissimum Episcopum Astoricen̄, & Abbatem de Villafranca super Iurisdictione, & illius exercitio in oppido dictæ Villæ, locisque ei subiectis; duæ ad istius fauorem emanarunt sententiæ Rotales declarantes omnimodam Iurisdictionem quasi Episcopalem, eiusque exercitium ei priuatiuè quoad Episcopum excepta Sacrorum Ordinum collatione competere, quas sententias tanquam validas, & iustas Domini confirmandas esse dixerunt, validitas quidem colligitur ex actorum reuolutione, in quibus apparet de commissione causæ, mandatis Procuræ, hinc indè comparentium citationibus, & alijs ad illam requisitis, iuxta *decisionem Caputaq.* 260. *p.* 2.

Iustitia verò deducitur ex duabus decisionibus ante sen-
tentiam de more emanatis, *prima sub die* 19. *Iunij* 1654. *co-
ram Reuerendiss. D. meo Decano*, & alia *sub die* 4. *Iunij* 1655.
coram R.P.D. meo Celso, in quibus firmatum fuit, quod tam,
etsi † Episcopus habet, tam de Iure communi fundatam in- 1
tentionem exercendi omnimodam Iurisdictionem in sua
Diœcesi, tum quoad Ecclesias, *cap. omnes Basilicæ* 16. *q.* 7.
cap. cum Venerabilis 7. *de Relig. domib.* Abb. *in cap. cum Ca-
pella num.* 3. & ibi Soccin. *num.* 4. *de priuileg.* Rota *decis.* 736.
num. 3. *part.* 1. *diuers. & in recent. decis.* 501. *num.* 1. *part.* 2.
Tum quoad omnes personas, *cap. conquerente* 16. *de offic.
Ordin. cap. cum Episcopus* 7. *eod. tit. in* 6. Caputaq. *decis.* 306.
num. 1. *&* 2. *lib.* 1. Rota *decis.* 313. *num.* 2. *&* 7. *part.* 4. *decis.*
41. *num.* 5. *part.* 5. Duran. *decis.* 446. *num.* 1. bon. mem. Mer-
lino *decis.* 777. *pariter num.* 1. quam etiam † in vim Decreto- 2
rum Sac. Concil. Trid. *sess.* 6. *cap.* 5. *sess.* 7. *cap.* 8. *sess.* 14. *cap.* 2.
& sess. 21. *cap.* 18. *de reformat.* Rota *in Toletana Iurisdictio-
nis* 9. *Maij* 1659. *coram me*, §. *Iustificata ex his.* Attamen
cum Abbas † nitatur speciali priuilegio per san. mem. Cle- 3
mentem VII. sibi concesso, in quo legitur Pontificem sepa-
rasse Oppidum, Ecclesias, & homines de Villafranca à Iu-
risdictione Episcopi, vtique per hanc separationem oppi-
dum dicitur abstractum à Diœcesi Episcopi, & translatum
in Abbatem, itaut amplius non sit de illa neque in illa,
Glos. *in Clement.* 1. §. *Volumus in verbo Diœcesis*, & ibi Card.
in 4. *quæst.* Gratian. *discept.* 212. *num.* 7. *& seq. & num.* 23.
Mandos. *ad reg.* 24. *Cancell. quæst.* 2. *num.* 4. alijque cumula-
ti in vtraque *decis. in primo, & sequenti* §. *& in recent. de-
cis.* 45. *num.* 6. *part.* 5. *in dicta Toletana Iurisdictionis* §. *quo-
niam illud vnum*, & nouissimè *in Nullius, seu Sancti Seueri-
ni Parochialis* 12. *Ianuarij proximè præteriti coram me*, §. *mo-
ti ex Indulto.* Et hoc posito, quòd Summus Pontifex volue-
rit Oppidum prædictum à Diœcesi Astoricen̄ diuidere, &
† Abbati assignare id, quod agere ad ipsum spectat, vt no- 4
tant DD. *in cap. cum contingat de for. compet.* Lotther. *de re
benef. lib.* 1. *quæst.* 11. *num.* 1. *& seq. & quæst.* 24. *num.* 155. *&*
156. Rota apud Buratt. *decis.* 578. *num.* 2. *in Acernen. Vica-
riæ* 1. *Iulij* 1654. *coram bon. mem. Bichio*, §. *Quod enim, in di-
cta Toletana Iurisdictionis coram me*, §. *Non obstat, quod hæc
cessent, confirmata* 21. *Maij præteriti*, §. *Non enim*, non † est 5
amplius de illis, qui includuntur in Iuris, & Concilij dispo-
sitio-

ſitione, vt ſubiaceat ordinariæ Iuriſdictioni Epiſcopi, gloſſ.
in l.3. C. de ſeru. fugit. Calderin. *conſ.2. de arbitr. in fin.* Ri-
min. Iun. *conſ.19. num.54.* Gratian. *in prox. citato cap.* 112.
*num.*23. Barboſ. *de offic. & poteſtat. Epiſcop. part. 2. alleg.* 7.
num. 8. Tambur. *de Iur. Abbat. part. 2. diſp. 2. quæſt.* 26.
*num.*2. cum alijs relatis per Modern. Carpen. *controu. for.*
*cap.*220. *num.*111.

Non ſubſiſtit, quòd litteræ Apoſtolicæ hanc Abbatis
exemptionem continentes non fuerint effectum ſortitæ,
6 quia præterquod Indultorum, & Apoſtolicarum Conſtitu-
tionum ea eſt natura, vt abſque alia approbatione dicantur
effectum ſortitæ, & obligant ſtatim, ac publicantur, Card.
Alexandrin. *in Summ.19. diſtinct. num.*1. Dec. *conſ.534. n.9.*
verſ. Non obſtat, Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 5. tit.* 13.
num. 42. Lotther. *de re benef. lib. 3. quæſt. 25. num.* 40. Card.
Caual. *deciſ. 77. num. 3. & 4. & deciſ. 85. num.* 1. bon. mem.
Merlin. *deciſ.814. num.4. & 5.* & præſertim vbi, vt iſtæ ſunt
7 † munitæ clauſula ſublata, & decreti irritanti, quæ impe-
diunt quamlibet obſeruantiam, & contrarium vſum,
Franch. *in cap. cum de beneficio, de præbend. in 6.* Mantic. *lo-*
co ſupra citat. Rot. *deciſ.66. num.8. part.7.* & coram Cardi-
8 nali Otthobono *deciſ.39. num.14. & 15.* Adhuc † effectua-
tio pro parte Abbatis concludenter probata fuit ex Benefi-
ciorum collatione, licentia adminiſtrandi Sacramenta alijs
conceſſa, confirmatione Statutorum Eccleſiarum, explora-
tione voluntatum Puellarum Religionem ingredi volen-
tium, & ſimilibus illam concludentibus ab initio emanati
Indulti cœptis, & deindè ſemper continuatis, hodierno
Summario num.4. & ſeq. l. ſi dicta interpretatione, ff. de leg.
Soccin. ſen. *conſ.25. num.25. lib.*1. Merlin. *deciſ.* 891. *num.9.*
& alij citati in *deciſione D. mei Celſi, §. Nihilominus.*

Nec attendendum videtur Laudum promulgatum per
Cardinalem Quinonium, & Marchionem Anguillar Com-
promiſſarios modificans Indultum per quinque annos ante
conceſſum, quoniam ſubſiſtit reſponſio in deciſionibus da-
ta, quod nullibi conſtat præceſſiſſe Compromiſſum, & in
9 eo adhibitum fuiſſe † beneplacitum Apoſtolicum expreſ-
ſum, vel tacitum, ſine quo Abbas non potuit compromitte-
re, & Abbatiæ, & in ea ſucceſſoribus præiudicare in Iuribus
mediante Indulto Exemptionis acquiſitis, vt probant au-
ctoritates ibidem adductæ, §. *Quia Abbas, & §. Hinc non*
obſtant, & comprobant Grat. *diſcept. forenſ.870. n.24. & 25.*
Rot. *deciſ.30. num.8. & 9. part.6. recent.*

10 Expreſſum enim deduci non poteſt † ex aſſertione Com-
promiſſariorum, ibi: *Ferendo ad debitum effectum totum,*
quod dictum eſt per ſanctitatem ſuam, non dum quia verſamur
in re, ad quam deueniri non poterat ſine aſſenſo Sedis Apo-
ſtolicæ, & ideò non ſtatur aſſertioni partium, niſi ille aliun-
dè probetur, Bald. *in l. rogaſti, §. primo ſi tibi num. 6. verſ.*
Quid ergo, ff. ſi cert. pet. Cyriac. *contr. 546. num. 16. & ſeq.*
Verùm quia fuit in eodem laudo reſeruatus, vt indicant
verba illa, *Relinquendo in totum beneplacitum ſuæ Sanctitatis.*
11 Ex qua † reſeruatione datur intelligi non præceſſiſſe, alias
non fuiſſet opus reſeruatione, Alex. *conſ. 36. num. 1. lib. 6.*
Rota *in dicta Acernen. Vicariæ coram bon. mem. Bichio, §.*
Præſumptio vero, relata in *deciſ. Reuerendiſſimi D. mei De-*
cani, §. Huiuſmodi verò.

12 Neque † tacitum, quia non adeſt lapſus centum anno-
rum requiſitus, quando ex ipſo Inſtrumento apparet, quod
non interuenit, Card. Caual. *deciſ. 613. num.* 3. Laudum
enim aſſertum promulgatum de anno 1538. & lis mota fuit
13 de anno 1583. deindè reſtaurata, & continuata, † quod tem-
pus litis omninò demendum, Bart. *in l. Celſus num. 27. ff. de*
14 *vſucap.* Rot. *deciſ.66. num.9. part. 7. recent.* & † obſeruan-
tia pariter neceſſaria eliditur ex actibus Iuriſdictionalibus
ab Abbate geſtis; Ideòque non attenditur, Dec. *conſ.* 11.
*num.*12. *verſ. ſecundo reſpondetur*, Rot. *deciſ.762. num.* 15.
15 *part.5. rec.* non obſtan. † actibus per Epiſcopum exercitis,
vel quia tanquam remoti non poſſunt deſeruire ad obſer-
uantiam, quæ debet eſſe proxima, Rota *deciſ. 216. num.* 4.
part.2. recent. & deciſ.105. num.10. part.7. aut quia ſunt po-
16 tius turbationes ſtatus exemptionis, in quo exiſtebat Abbas
poſt litem geſti, ac ab ipſo contradicti, & ignari, qui proin-
dè non ſunt attendendi, *cap. licet cauſam*, cum ibi notatis
de probat. l.2. C. de ſeruit. & aqu. Calderin. *conſ.12. in fin. de*
Iurepatr. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.870. num. 32. cap.* 918.
num. 30. Rot. *deciſ. 244. num.* 10. apud Modern. Peruſ. *de*
17 *manut.* Quinimò cum † laudum contineat præiudicialia Se-
dis Apoſtolicæ ſignanter in eo, quod inſtitutio Abbatis ad
Epiſcopum pertineat contra formam erectionis, ceſſat quæ-
cunque præſumptio beneplaciti Apoſtolici ex curſu tempo-
ris deſumpta, niſi probetur Papam de his ſcientiam habuiſ-
ſe, & confirmare voluiſſe, Alex. *conſ. 9. n. 8. lib.* 3. Lotther.
de re benef. lib.1. quæſt.28. num.33. & ſeq. Rota *in Craconien.*
diſmembrationis Decimarum 3. Iunij 1650. §. *Non etiam co-*
ram R. P. D. meo Veroſpio, & in Bonon. Diſmembrationis 20.
Februarij præteriti §. final. coram me.

Demùm non viſum fuit obſtare Teſtes in vim remiſſoriæ
examinatos, & nouiſſimè in actis exhibitos aſſerentes Epi-
ſcopum ab immemorabili exercuiſſe Iuriſdictionem, & plu-
res actus in Abbatem non concurrentes geſſiſſe: nam omiſ-
ſis nullitatibus contra proceſſum deſuper fabricatum obie-
ctis; † Probatio immemorabilis eſt impoſſibilis, dum con- 18
ſtat de prætenſo laudo, & ſic de certo initio, ex quo ex-
cluditur immemorabilis requirens memoriam principij non
extare, Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.467. num.*
6. Andreas *deciſ.56. num.4. & 5. & in recent. deciſ.137. num.*
6. part. 6. in Pampilonen. Vicariæ de Stella 3. Iunij 1643. §.
Talem coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in præcitata
Toletana Iuriſdictionis coram me, §. Sublatis verſ. Verum pe-
nitus. Expreſſio † autem actuum viſitationis, & cogni- 19
tionis cauſarum tam ciuilium, quàm criminalium, nihil
concludit, quia vltra quòd viſitationes fieri potuerunt ab
Epiſcopo ei vti viciniori, ex diſpoſitione Concilij Triden-
tini tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato permiſſæ, † cùm 20
actus prædicti conſiſtant in ſcripturis, illæ ſunt exhibendæ,
& præualere debent depoſitionibus Teſtium, *l. Cenſus, ff.*
de probat. gloſſ. *in cap. primo, verb. Procurationis de Cenſib.*
in 6. Rota *deciſ.95. in fine, & deciſ. 185. num. 10. part. 6.* &
eo maximè quia ijdem † Teſtes ad eas ſe referunt, qua fit, 21
vt nihil eis credatur niſi exhibeantur, *l. ſi ita ſcripſero, ff. de*
condit. & demonſtrat. Rot. *deciſ.170. num.21. part.6. recent.*
Exhibitæ † verò non ſufficerent vti emanatæ lite pendente 22
non ſunt conſiderabiles, vel alicuius momenti ad fir-
mandum aliquod Ius fauore Epiſcopi, & † obſeruan- 23
tia, quæ debet eſſe inconceſſa, & vniformiter obſer-
uata, non autem præſumptiuè, Gabr. *conſ. 36. num.* 52.
lib. 1. Rot. *deciſ. 285. num. 6. & deciſ. 288. num. 1. part. 6.*
recent. in Craconien. Decimarum, §. *Neque ſubſiſtit, verſic.*
Tum etiam coram R. P. D. meo Veroſpio. In quantum verò
conantur deponere Abbatem non exercuiſſe aliquam Iu-
riſdictionem † Teſtes in hoc conuincuntur de mendacio ex 24
ſcripturis authenticis pro parte dicti Abbatis productis op-
poſitum, vt dictum eſt continentibus, & propterea gradum
probationis non conſtituunt, Rota coram bon. mem. Mer-
lin. *deciſ. 359. num. 26. part. 6. & in dicta Toletana Iuriſdi-*
ctionis 9. Maij 1659. & coram me, §. final.

Et ita pro confirmatione ſententiæ Rotalis fuit concluſum
Abbate tantùm informante, &c. Altera parte ſepties ſupra
decies intimata, & informare recuſante, &c.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Viterbien. Tranſactionis.

Lunæ 14. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Patruis non licere vti opera, & pecunijs nepotum in negotio notabiliter augendo, ſibique totum lucrum indè prouenìens applicare, fruſtràque ab ijs prætendi promiſſionem per tranſactionem emanatam nepotibus tanquam rem gratuitam factam fuiſſe, cum cauſæ onerosæ omnem titulum gratuitum excludant.

SVMMARIVM.

1 *Nepotes per tranſactionem renunciantes omnibus bonis ſtabilibus eorum induſtriam, & pecunia pro parte acquiſitis, fructus ad rationem quinque pro centenario ſine labe vſurarum benè recipere poſſunt.*

2 *Nepotibus augmento apothecarum, quod ob lucrum ex illa proueniens pretio eſt æſtimabile renunciantibus, Patrui ea implicatione bonorum ad nepotes ſpectantium plus lucrati cenſentur.*

3 *Patruos lucrum ex opera, & pecunijs nepotum proueniens ſibi tantùm applicare rationi, & æquitati nullo modo congruit.*

4 *Creditum, quando ex bonis ſtabilibus, & alijs effectibus fructi-*

fructiferis quorum loco pecunia fuit subrogata prouenit, ex ea fructus exigi omni Iure possunt.
5 *Vsura in mutuo vero impalliato propriè committitur.*
6 *Vsura in contractu in omnibus correspectiuo transactionis regulariter non cadit, sed potius compensatio quadam vtrinque facta censetur.*
7 *Promissio emanata ad faciendam rem gratam nepotibus non admittitur, cum contrarium ex depositione Testis Mediatoris, & publico Instrumento appareat.*
8 *Causæ onerosæ titulum gratuitum excludunt, & causam promissionis non ad gratificandum nepotibus, sed alias fuisset frustra expressas ostendunt.*

DECISIO CCXXXVI.

SEntentia Rotalis, in qua pronunciatum fuit fructus à Dominico, & Tullio solutos Thomæ, & Gregorio nepotibus vigore Conuentionis inter eos initæ vsq; ab anno 1634. non fuisse debitos, & in sortem esse imputandos visa est Dominis infirmanda: Constant enim ex Testibus vigore remissoriæ post dictam sententiam examinatis, quòd secuta morte Matris nepotes ad cohabitandum cum Patruis redierunt, ibique Thomas ætate maior cœpit in Apothecis Patruorum negociari, operas proprias impendere eundo, redeundo, & modo Ianuæ modo in Ciuitate Vetula commorando pro seruitio negotij, ex quo maxima vtilitas resultauit; quodque idem Thomas erat capax, & vt dicit primus Testis, *Huomo da potere intraprendere qualsiuoglia negotio, Summario Portiæ Rosæ num. 2. & 3.* Et vlteriùs deponunt, quòd Patrui ante annum 1634. multa stabilia ab ipsis recensita acquisierunt non solùm proprijs laboribus, & industria, sed etiam ex bonis dd. Thomæ, & Gregorij nepotum, quæ apud ipsos remanserunt, *dicto Summario num. 5.* & signanter primus iuxta octauum: *Io sò, che i detti Domenico, e Tullio con li beni, che li restorno in mano di detto Tomaso, e Gregorio, quando fu fatta detta diuisione dell'anno 1627. hanno fatto dell'acquisti, &c.* Et tertius super decimo: *Con il Capitale commune, e con li beni di detti Nipoti, e Zij il guadagno dell'anno 1627. sin'all'anno 1634. ascese alla somma di decidotto mila scudi, &c.* Vndè cum anno 1634. omnia bona retenta fuerint à Patruis, & Nepotes per transa-
1 ctionem renunciauerint stabilibus eorum industria, & pecunia pro parte acquisitis, benè potuerunt sine labe vsurarum fructus ad rationem quinque pro centenario recipere, iuxtà æquitatem Text. *in l. curabit 5. C. de act. empt.* Surd. *cons. 101. num. 19. & seqq.* Honded. *cons. 30. num. 18. & seqq. lib. 1.* Rota coram Merlin. *dec. 401. num. 2. & in Romana Pecuniaria 21. Februarij 1656. coram R. P. D. meo Verospio in principio.*

Prout etiam renunciarunt cæteris effectibus negotiatio-
2 ni expositis, & † Auiamento, vt dicitur Apothecarum, quòd est pretio æstimabile ob lucrum ex illa proueniens propter concursum hominum ad emendum, vt post Vbald. aduertit Gratian. *discept. 547. num. 17.* Rot. coram Coccin. *dec. 459. sub num. 1. versic. Quod in omnem euentum, Romana legati 14. Maij 1644. coram Reuerendissimo Carillo, §. Elicitur, & in Romana Diuisionis 28. Nouembris 1653. coram R. P. D. meo Beuilaqua, §. Alterum, quod Catherina,* longèque plus lucrati sunt Patrui ea implicatione bonorum ad nepotes spectantium, *dicto Summario num. 5. & 6.* Itaut eo magis li-
3 cita fuerit exactio fructuum cum † rationi, & æquitati nullo modo congruat Patruos opera, & pecunijs nepotum in lucris, & negotio notabiliter augendo vti voluisse, & postea lucrum inde proueniens sibi tantùm applicare, Vbald. *de duob. fratrib. par. 3. num. 36. vers. Aut iste negotiator,* Mantic. *de tacit. lib. 6. tit. 18. sub num. 12.* quos cum alijs sequitur Rota *in Tudertina Fundaci 24. Nouembris 1655. coram Reuerendiss. D. meo Episcopo Papien. sub §. Ex his namque.*

Hinc euitantur fundamenta decisionum R. P. D. mei Celsi, non enim agitur de credito purè, & simpliciter pecuniario,
4 sed de proueniente † ex bonis stabilibus, & alijs effectibus fructiferis, quorum loco subrogata fuit pecunia ex qua proindè fructus exigi potuerunt, vt respondit Alex. *cons. 69. nu. 3. in fine lib. 1.* Peregr. *de fideicomm. ar. 36. sub num. 69.* Grat. *discept. 688. num. 11. & seqq.* Thomat. *dec. Maceraten. 87. nu. 1.* cum alijs per Rotam *coram Eminentiss. D. Cardin. Otthobono dec. 81. num. 10. & in Auenionen. Pecuniaria 10. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Verospio sub §. Sententia propterea,*
5 nec versamur in mutuo † verò impalliato in quo propriè tantùm vsura committitur, Marescott. *resol. 133. nu. 1. lib. 2.*
6 Sed † in contractu in omnibus correspectiuo transactionis in quo regulariter non cadit vsura, sed est potius quædam compensatio vtrinque facta, Roman. & post eum Mantic. *de tacit. lib. 8. tit. 18. sub num. 29. vers. Sed puto,* Grat. *discept. 679. num. 36.* Ror. *dec. 160. num. 4. & 7. par. 4. recent. tom. 2.* & prius in terminis transactionis *part. 2. recent. decis. 490. sub num. 30.*

Non obstat, quòd promissio † scut. 10. mil. emanauerit ad 7
faciendam rem gratam nepotibus; Quia contrarium deducitur ex depositione Testis mediatoris, qui asserit vnum ex Patruis ad componendas differentias circa quantitatem pecuniæ assignandæ, dixisse alteri: *Diamoli questi denari, perche altrimente loro possono pretendere il terzo di tutta la robba, &c. purche si quietino in tutto, &c. Summario responsionis Portiæ num. 1.* cui plurimum deferendum esse, tradit Beninten. *dec. 6. num. 4. & seqq.* Rota coram Merlin. *dec. 835. num. 11.* Tum ex eo, quòd in Instrumento expressum fuit dictam promissionem fieri pro omni, & toto eo, quòd quauis de causa, & occasione diuisionis bonorum negotiorum factorum, & pro benè, vel malè administratis, & quia cesserunt omnia, & singula Iura, actiones, & pretensiones, quæ, & quas habebant, & habere possent super bonis hæreditarijs Pauli eorum Patris, ac Iuribus, negotijs, & quibuscunque bonis ipsorum Dominici, & Tullij Creditis, & exactionibus quibuscunque *dicto Summario num. 6.* quæ omnes † Causæ onerosæ excludunt titulum gratuitum, 8
& ostendunt causam promissionis non fuisse ad gratificandum nepotibus, sed aliàs frustra expressas, vt consideratum fuit *in prima decisione huius causæ 18. Iunij 1657. cor. R. P. D. meo Celso, §. huiusmodi verò.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Interamnensis Iurispatronatus de Castellis.

Veneris 18. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

De Iurepatronatus gentilitio omnibus de familia communi, & præsentationibus in capita factis elicito: obiectiones de Iurepatronatus hæreditario ex responsionibus tolluntur; vtriusque natura examinatur, & pro patronatu gentilitio, cùm de fundatione eiusdem ad inducendum Ius hæreditarium non constet, iterùm resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus, quando non est hæreditarium, sed gentilitium, omnibus de eadem familia commune est.*
2 *Argumentum qualitatis gentilitiæ, & in capita præsentandi, ex longa obseruantia præsentationum nulla facta mentione quotæ hæreditariæ resultat.*
3 *Præsentatio à nepotibus, & Patruis æqualiter facta, cùm eiusdem forma sit personalissima, Iuspatronatus gentilitium designat.*
4 *Iuspatronatus, quando est hæreditarium Patrui duas tertias habent, nepotes autem pro vna tantùm voce Patris, non autem pro dimidia præsentare possunt.*
5 *Iuspatronatus nisi sit gentilitium, filius in eo tanquam compatronus viuente Patre, admitti non potest.*
6 *Iuspatronatus, quando est hæreditarium proximiores remotioribus præferuntur.*
7 *Filius ad præsentationem admissus, etiamsi non fuerit hæres Patris, vtpotè capitaliter banniti, nullam fuisse habitam rationem qualitatis hæreditariæ demonstrat.*
8 *Verba,* nostro Iurepatronatus, & Iuspatronato di casa mia, *illos qui præsentarunt agnouisse Iuspatronatus pro familiari, & gentilitio, denotant.*
9 *Historia familiæ circa Iuspatronatus gentilitium, & familiare, cùm fundetur in fama, & versemur in materia cuius initij memoria non habetur, optimè probat.*
10 *Coniectura de morali impossibilitate quin fœmina, vel extraneus semel præsentassent, si Iuspatronatus fuisset hæreditarium, ad dignoscendam naturam, & qualitatem Iurispatronatus plurimum confert.*
11 *Præsentatio à filijs, & hæredibus nomine proprio iuxta numerum personarum in capita facta Ius gentilitium euidenter probat, cùm aliàs non competijssent tot voces, quot erant personæ, nec in capita diuidi potuissent.*

12 *Ius præsentandi in Patronatu gentilitio, licèt non possit spectare, nisi ad proximiorem de familia, ex vsu tamen, & obseruantia remotiores cum proximioribus ad præsentandum conuenire possunt.*

13 *Verba*, vti filij, & Procuratores, *præsentationem nedum Procuratorio nomine, sed etiam titulo filiationis factam fuisse inducunt.*

14 *Dictio*, vti, *cum stet declaratiuè de filijs præsentantibus vti Patronis, & de familia, non autem limitatiuè solùm tanquam Procuratoribus Patris, de vtrinsque etiam non immeritò intelligi debet.*

15 *Dictio*, etiam, *iuncta dictioni*, &, *dispositionem auget, & non minus titulum filiationis, quàm munus Procuratorum includit.*

16 *Qualitas hæreditaria in vna, aut altera præsentatione expressa, demonstratiuè ad indicandam qualitatem impropriam sanguinis posita censetur.*

17 *Præsumptio qualitatis hæreditariæ in Patronatu, de cuius fundatione constat admittitur, non autem in Patronatu ab immemorabili, in quo præsumptio de gentilitio militat, ne quæstiones inextricabiles oriantur.*

18 *Status vltimus ob lapsum quadraginta annorum ad probandam qualitatem gentilitiam sufficiens censetur.*

19 *Statu vltimo stante, onus probandi contrarium per confessionem partis, rem Iudicatam, aut publicum instrumentum, Iuspatronatùs hæreditarium asserenti incumbit.*

DECISIO CCXXXVII.

1 DOmini iterùm responderunt † Iuspatronatus Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Papineæ non esse hæreditarium, sed gentilitium, & consequenter commune omnibus de familia de Castellis, ad Text. *in l. cum ita, §. in fideicommisso de legat.* 2. Viuian. *de Iurepatr. lib. 4. cap. 9. num. 36. & lib. 14. cap. 2. nu. 42. & 43.* Rota *in Pientina Iurispatronatus 10. Iunij* 1602. *coram Litta* apud eundem Viuian. *dicto lib. 4. c. 9. num. 55.*

Quia visum fuit subsistere fundamentum alterius decisionis editæ 23. Iunij 1656.* quòd cum ab anno 1538. vsque in præsens omnes, & soli masculi præsentauerint, nulla facta mentione quotæ hæreditariæ resultat ex tali ob-
2 seruantia euidens † argumentum qualitatis gentilitiæ, & præsentandi in capita, quia sicut est impossibile, quòd omnes essent æqualiter hæredes primi fundatoris post tempus immemorabile, ita repugnat verisimilitudini, quòd si præsentassent Iure hæreditario, & in stirpes non expressissent quotas, & vnicas pro quibus præsentabant ad distinctionem, & differentiam vnius Patroni ab alio, sine qua non potest euitari confusio, vt inquit gloss. *in clem. plures de Iurepatr.* & considerauit Rota *in Florentina de Ricasolis 10. Martij* 1603. pariter apud Viuian. *lib. 4. cap. 1. post nu. 71. vers. tertio quia, & in Bononien. Beneficij 26. Februarij 1652. §. est igitur coram R. P. D. meo Albergato.*

Præsertim quando (vt hic) adminicula plura concurrunt siquidem Ioseph, & Agabitus anno 1561. præsentarunt,
3 seu † resignationi factæ in personam Francisci Valentini consenserunt insimul cum Georgio, & Iulio Patruis, qui duo nepotes licet repræsentarent M. Antonium eorum Patrem. Tamen ipsi non præsentarunt ex vna parte, & Patrui pro eorum portionibus ex altera, sed præsentarunt proprijs nominibus expressis absque aliqua differentia, quæ forma præsentationis cum sit personalissima designat Iuspatronatus esse gentilitium; vbi enim fuisset hæ-
4 reditarium Patrui habuissent duas tertias, nepotes verò pro vna tantùm voce Patris, non autem pro dimidia præsentate potuissent, *dict. clem. plures de Iurepatr.* Lambert. *eodem tract. par. 2. lib. 1. qu. 1. ar. 25. vers. 2. pro ista parte*, Rota coram Buratt. *dec. 138. num. 4.* & fuit ponderatum *in præterita, §. clarius educitur.*

Imò non solùm Patrui, & Nepotes, sed etiam Pater, & filij conuenerunt ad præsentandum, nam anno 1607. Marcus Castellus adhuc viuens præsentatus fuit à Ioan. Francisco Gabriele, & Honophrio vnà cum Ioan. Baptista ipsorum Patre, quòd non nisi in Iurepatronatus gentilitio per-
5 mittitur cum aliàs filius † non possit in eo admitti tanquam compatronus viuente Patre, Cardinal. *in dicta clem.* plures Roch. de Cur. *tract. eod. verbo compatroni qu. 7. num. 19. ad fin.* Viuian. *lib. 14. cap. 2. num. 51.* Gratian. *discept. forens. cap. 521. num. 23.* Rota coram Merlin. *decis. 563. num. 14.* cum alijs in alia relatis, §. *eoque magis.*

Nec non fuerunt admissi Annibal, & Alexander descendentes ex alio Columnello, qui admitti non debuissent, si
† Patronatus fuisset hæreditarius cum eo casu proximiores 6
remotioribus præferantur, *dict. l. cum ita, §. in fideicommisso, ff. de legat.* 2. cuius dispositio habet locum in Iurepatronatus, Bald. *cons. 1. num. 8. lib. 3.* Gratian. *dicto cap. 521. num. 30. cum seqq.* & Viuian. *vbi supra lib. 4. cap. 1. post nu. 71. vers. 2. prin-
cipaliter*, maximè quia Alexander † non fuit hæres Scipio- 7
nis Patris, vtpotè capitaliter banniti ex quo apparet fuisse habitam rationem qualitatis hæreditariæ, Couarr. *variar. resolut. cap. 18. num. 8. lib. 1.* Gratian. *dicto cap. 521. nu. 32.* & ita deduxit Rota coram Merlin. *dec. 563. num. 13.*

Prout habitam fuisse rationem qualitatis Patronatus gentilitij apparet ex eo, quòd tam Ioann. Baptista vnà cum filijs, quàm Annibal nomine suo, & Alexandri Nepotis dixerunt, quòd præsentabant ad Iuspatronatus suæ familiæ, vt ex Epistola Ioannis Baptistæ scripta filijs, ibi, *vaca il Be-
neficio di Santa Maria, e † nostro Iuspatronato*, & ex alia 8
Annibalis Procuratoris transmissa, ibi, *Iuspatronato di casa mia*. De nominationes enim huiusmodi denotant illos, qui præsentarunt agnouisse Iuspatronatus pro familiari, & gentilitio, vt ponderat Gabr. *cons. 196. num. 10.* Rota *in Aquilana Iurispatronatus 1. Februarij 1651. §. qua clarius coram Reuerendissimo Domino meo Papien.* Præcipuè ponderatis verbis, *vostro, e mio*, replicatis in Instrumento per ipsummet Marchionem Iulium cum expressione immemorabilis, quæ æquipollent taxatiuè, vt in terminis fuit dictum *in Leodien. Beneficij Sanctissimæ Trinitatis 27. Iunij 1629. coram Veriis.*

Constat quoque ex † Historia eiusdem familiæ in ea ad- 9
esse hoc Iuspatronatus tanquam gentilitium, & familiare, quæ cum fundetur in fama, & versemur in Iurepatronatus, cuius initij memoria non habetur, optimè probat gloss. *in cap. cum causam, verb. Testes de probat.* sicuti admodum est verisimile, quia de Ecclesia Archipresbyterali, cui aliæ septem Ecclesiæ subijciuntur, & sic de Patronatu valdè honorifico, vt respondit Rota *in Capuana Abbatiæ 5. Maij 1659. §. dictaque coram me.*

Nec vnquam contingentibus vacationibus vllus † extra- 10
neus, vel aliqua fœmina præsentauit, quòd esset moraliter impossibile, si Iuspatronatus fuisset hæreditarium, cum à communiter accidentibus Iura hęreditaria non semper conseruentur in eadem familia, quæ coniectura iuxta cum alijs plurimum confert ad dignoscendam naturam, & qualitatem Iurispatronatus, vt præter allegatos in alia decisione fuit consideratum *in dicta Capuana Abbatia confirmata 16. Ianuarij §. comprobatur coram me.*

Nihil suffragante statuto exclusiuo fœminarum, vel quòd non probetur extraneos, seu fœminas extitisse, quia neutrum tollit inuerisimilitudinem, quòd si Iuspatronatus fuisset hæreditarium aliqua fœmina, vel extraneus non præsentasse, vt considerauit Rota *in Cremonen. Præpositura 23. Maij 1644. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado.*

Ea autem, quæ fuerunt aliàs deducta, & nunc repetuntur pro statu, & qualitate hæreditaria non subsistere, aut releuare visa sunt. Primum etenim quod pręsentatio facta de anno 1538. in personam Angeli Tauani non concludat Patronatum fuisse gentilitium, ex quo Iulius Georgius, &
M. Antonius (qui præsentarunt essent omnes æquè † fi- 11
lij, & hæredes Agabiti, sicque præsentatio sit referibilis Patronatui, tam gentilitio, quàm hæreditario) cessat ex eo, quòd illi præsentarunt nomine proprio tanquam singuli iuxta numerum personarum in capita, vt patet ex lectura eiusdem præsentationis. Idcòque conuincitur ex ea Iuspatronatus esse gentilitium, & non hæreditarium, aliàs enim diuidi non potuisset in capita, nec competijssent tot voces, quot erant personæ, vt probatur *in dicta l. cum ita, §. in fideicommisso, ff. de legat.* 2. Lotther. *de re benef. lib. 2. qu. 11. num. 123.* Rot. *d. dec. 183. num. 4. & 16.* apud Buratt. *& dec. 798. num. 13.* apud Merlin. *cum alijs adductis in præterita §. obseruantia.*

Alterum, quòd præsentatio facta à Patronis, & Nepotibus sit intelligenda facta à Patruis pro duobus tertijs, à Nepotibus verò pro altera tertia hæreditate Patris illis obuenta. Tollitur ex lectura præsentationis in qua legitur omnes æqualiter pręsentasse iuxta numerum personarum in capita nulla habita ratione quotæ, vel successionis hære-
ditariæ nihil referente, quòd † Ius præsentandi in Patro- 12
natu gentilitio spectare non possit, nisi ad proximiorem de familia ex deductis *in dec. 288. num. 1. par. 5. recent.* & reassu-
mit

mit Lotlier. *lib. 2. quæst. 11. num. 174.* quia hoc oon impedit quominus ex vsu, & obseruantia remotiores cum proximioribus conuenire possint ad præsentandum, *vt in dicta Florentina de Ricasolis 10. Martij 1603. in fine*, & declarauit idem Lotther. *vbi supra num. 125. in fine*, & Gratian. *cap. 521. num. 19.*

Tertium, quòd non probetur factam fuisse præsentationem à filijs nomine proptio, sed quòd solum vti Procuratores Patris præsentauerint, nec etiam videtur subsistere, nam vtroque nomine fuisse factam deducitur ex verbis, ibi,
13 † *vti filij, & Procuratores*: Et ex Edicto successiuè publicato, in quo asseritur coram Vicario comparuisse Gabrielem, Io: Franciscum, & Honuphrium filios, & Procuratores Ioannis Baptistæ vti Patronos, & Iuspatronatus babentes, ac pariter ex quo Ordinarius instituit Marcum Castellium ab ipsis præsentatum spreta protestatione vnius ex compatronis, quòd filij non erant admittendi, quinimò cum expressiooe, quòd ille fuerat præsentatus per Gabrielem, Io: Franciscum, & Honuphrium filios dicti Io: Baptistæ, & eius etiam Procuratores, ac Annibalem, & Alexandrum vti omnes veros Patronos, ex quibus negari non potest quin filij præsentauerint, & approbati fuerint tan-
14 quam Patroni. Illa namque dictio, † *vti*, stat ibi declaratiuè, quòd scilicet filij præsentarunt tanquam Patroni, & de familia, non autem limitatiuè solùm tanquam Procuratores Patris, vt dixit Rota coram Merlin. *dec. 750. num. 3. vers. non est legitime, & dec. 136. num. 5.* post Viuian. & hoc idem comprobant verba illa: *Et eius etiam Procuratores*
15 ponderando † dictionem *etiam*, quæ iuncta dictioni, *&*, auget dispositionem, *l. si quis seruum, §. etiam, ff. de pecul.* Garz. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 35. num. 25.* & consequenter præsentatio facta intelligitur nedum Procuratorio nomine, sed etiam titulo filiationis, vt considerauit Rota *decis. 30. num. 22. par. 5. recent.*

Nec demum vrget obiectum, quòd de anno 1452. &
15 1454. reperiantur † præsentationes cum expressione qualitatis hæreditariæ, quia placuit responsio, quòd cum aliundè non iustificetur patronatum esse hæreditarium, & pto gentilitio adsint præsentationes oomero plures supra centum aonos præcedentes ex subsequentibus declarantur, vt mentio hæreditaria stet in eis demonstratiuè ad indicandam qualitatem impropriam hoc est saoguinis, vt dictum fuit *in Piscien. Beneficij 26. Nouembris 1650. coram R. P. D. meo Celso, §. nec quidquam confirmata 21. Aprilis 1651. coram Reuerendissimo Tarraconen. §. penultimo cum alijs in alia decisione, §. hinc non refert.*

Eòque magis cum de Iurispatronatus initio memoria non extet, quòd propterea non præsumitur hæreditarium, quia dispositio *Clem. plures de Iurepatr.* inducit quidem præsum-
17 ptionem † qualitatis hæreditariç in Patrooatu, de cuius fundatione constat non autem io Patronatu ab immemorabili in quo militat præsumptio contraria, quòd sit gentilitium, in eoque succedatur in capita, ne dentur quæstiones inextricabiles, quas ibi considerat gloss. *in verbo plures*, & refert Lambert. *lib. 1. quæst. 1. ar. 25. par. 2. sub num. 2. dicta Florentina de Ricasolis* apud Viuian. *de Iurepatr. lib. 4. cap. 1. num. 71. §. quæ omnia confirmata 11. Februarij 1604.* penes eundem, *§. Item quod Iuspatronatus, & in fin.* Pen. *dec. 934. num. 7.*
18 Et nihilominus cessat quçlibet difficultas ex † vltimo statu pro qualitate gentilitia resultante ex dicta præsentatione facta de anno 1607. in personam dicti Marci Castelli, qui adhuc viuit ob lapsum 40. annorum sufficiens ad hunc effectum, vt dixit Rota *in Leodien. Beneficij 14. Ianuarij 1628.* coram Vbaldo, quam sequuta fuit coram Merlin. *dec. 801. num. 7. & 821. num. 4. & dec. 290. num. 7. & 8. par. 5. recent.*
19 quo † stante oous probandi contrarium incumbit asserenti hæreditarium, oon quidem præsumptiuè, sed certitudinaliter per confessionem partis, aot rem iudicatam, vel publicum Instrumentum iuxta limitationem, de qua Add. ad Burat. *dec. 776. num. 16.*

Quæ obijciebantur circa identitatem familiæ, & descendentiam Bartholomæi, ac de negligentia, & præscriptione fuerunt sufficienter sublata in præterita decisione, in qua proindè persistendum esse responsum fuit, &c.

☞ *Decisio, quæ hic allegatur sub die 22. Iunij de anno 1656. in hac eadem causa emanata, est supra in præcedenti par. 12. recent. dec. 204.*

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo Papien.

Romana Vineæ.

Lunæ 21. Iunij 1660.

A R G V M E N T V M.

Deliberatione existente nulla, an remaneat actio debitori ad effectum de quo hic, & an detur actio contra Licitatores; Bona Ecclesiastica, vt comprehendantur sub statuto Laicorum, quid sit necesse. Nullitas ex defectu citationis, est ineuitabilis, & alia, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Deliberatione iniusta existente, remanet debitori conditio pretij contra actorem, ad cuius instantiam fuit facta deliberatio.*
2 *Deliberatione nulla existente datur actio contra licitatorem.*
3 *Executiuè agi non potest super bonis sub directo dominio Ecclesiæ vigore Statuti Vrbis.*
4 *Sententia sub vna structura verborum in parte nulla, in totum corruit.*
5 *Priuilegium partis sub proprietate Ecclesiæ afficit etiam alias partes connexas, & indiuisas.*
6 *Via executiua agi potest etiam contra tertium possidentem bona emphyteutica Ecclesiæ ex statuto Vrbis.*
7 *Statutum non faciens mentionem de personis, & bonis Ecclesiasticis, ea non comprehendit.*
8 *Nullitas ex defectu citationis est ineuitabilis.*
9 *Citatione circumducta non potest ad vlteriora procedi absque noua citatione.*
Citatio, quando dicatur circumducta.
10 Ridolfin. in sua prax. par. 1. cap. 8. num. 148. & seqq. *declaratur.*
11 *Melioramentis in specie, aut in genere probatis, competit pro eisdem retentio.*
12 *Iurium sola reseruatio non consulit indemnitati.*
13 *Melioramentorum exceptio licet in statuto Vrbis omissa, non dicitur tamen sublata.*
14 *Citatio ad videndum deliberari est omnino necessaria.*
15 *Probationes post deliberationem consumatam facta per rescriptum Signaturæ sanantur.*

D E C I S I O CCXXXVIII.

COncessa Marco Antonio Venturæ super resolutis coram me sub die 16. Ianuarij proximi præteriti * noua audientia ex eisdem prorsos fundamentis contra quæ nihil releuans fuit replicatum steterunt Domini in decisis. ☞

Quamuis enim † aduersus Licitatorem non detur actio 1
propter iniustitiam deliberationis, sed solùm remaneat debitori conditio pretij contra actorem, ad cuius Instantiam facta fuit deliberatio, attamen id iure obtinet, quando Iudex ritè, & rectè processit, secus † quando (prout hic) 2
nulliter deuentum fuit ad deliberationem, vt declarauit Rota *in Anconitana Spolij* apud Marches. *par. 2. fol. 235. num. 1. & in Romana Censuum 27. Aprilis 1644. coram Reuerendissimo Tarraconen.*

Nullitas satis clara visa fuit cum resultet ex eo, † quia 3
actum fuit executiuè super bonis emphyteuticis Ecclesiæ S. Petri ad Vincula Vrbis *vigore Statuti lib. 1. c. 85.* contra opinionem quam seruat Rot. de qua latè differit Merlin. *decis. 903. per totam, & in alijs relatis in Romana Domorum 15. Decembris 1644. §. vlt. coram bon. mem. Bichio.*

Nec qoidquam refragatur, quòd Vinea in totum non extat sob directo Dominio Ecclesiæ, sed tantùm pro rata petiarum 13. quia † cum iste non sint separatæ ab alijs, *sed* 4
sententia A. C. concedat Immissionem in omnibus vnica structura verborum remanet nulla quoad omnes † cum 5
priuilegium partis sub proprietate Ecclesiæ existentis afficiat alias partes etiam liberas in sententia contentas, vt pluties dixit Rota, *& signanter in Arminen. Saluiani cor. bon. mem. Bichio Impress.* post Merlin. *de pignor. dec. 122. num. 4. & seqq. & in Viterbien. fideicommissi 12. Maij 1645. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Nec dicatur, † quòd etiam contra tertium possiden- 6
tem

tem bona Emphyteutica Ecclesiæ competat via executiua vigore d. statuti, vt tenuit Rot. post Zacch. *de oblig. Cam. dec.* 196. *n.* 18. quia satis est hodie Rotam seruare opinionem con-
7 trariam, vt videre est in supradictis decisionibus, † quòd videlicet vbi statutum expressam mentionem non facit de personis, & bonis Ecclesiasticis illa nullo modo comprehendat, & secundum hanc opinionem vti currentem est iudicandum, Rota coram Mantic. *dec.* 23. *sub num.* 19. *&* 20.

8 Sed ineuitabilis est altera, † *nullitas*, proueniens ex defectu citationis ad videñ. mandari deliberari, quæ cum fuerit circumducta ex admissione articulorum super melioramentis requirebatur exindè noua citatio, & nouum decretum licet admissio articulorum, & nouorum Iurium fuerit facta cum clausula, *sine præiudicio obligationis Cameralis*, processus executiui subhastationis, ac decretorum factorum, quia vbi protestatio contraria facto ea non attentata, adhuc cir-
9 cumducta fuit prima citatio, † itaut sine noua citatione, & citra nullitatis vitium non poterat ad vlteriora procedi, vt præter allegatos in decisione, quæ reuidetur, *fuit dictum in Viterbien. fideicommissi, seu attentatorum* 13. *Maij* 1644. §. *quod autem coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Ceruien. bonorum* 29. *Martij* 1647. §. *nam per hoc coram Reuerendissimo Terracinen. vbi firmatur ab hac opinione non esse recedendum.*

In concursu igitur tot resolutionum huius Sacri Tribuna-
10 lis, † non est curandum de eo, quòd dixit Ridolphin. *in sua praxi par.* 1. *cap.* 8. *num.* 148. licet verè ipse loquatur in diuersis terminis in decreto nempè relaxationis mandati nil post se expectante, cui non officit sequens admissio cum dicta preseruatiua, prout se explicat idem Ridolphin. *in num.* 152. *& seqq. & præsertim num.* 159. vbi probat, quòd si Iudex admittit articulos, vel Iura post conclusum in causa, tunc illa citatio ad sententiam, vel alia vltima circumducta remanet non obstante clausula, *sine præiudicio*, ob vtriusque actus contrarietatem.

11 Iniustitia pariter visa fuit satis euidens, † quia cum Antonius probauerit *melioramenta* facta in vinea non solùm in genere, sed etiam in specie pro eisdem competebat illi re-
12 tentio, † nec per solam *Iurium reseruationem*, sufficienter eius indemnitati consultum remansit, vt post alios in præterita decisione citatos *firmatum fuit in Bononien. fideicommissi de Vizzanis septima Iunij* 1647. §. *melioramentorum verò co-*
13 *ram bon. mem. Bichio*, † in nihilo refragante d. Statuto Vrbis, dum omittit hanc exceptionem melioramentorum in dinumeratione aliarum, quas contra dotem admittit, quia non ideò *huiusmodi exceptio*, dici potest sublata, licet Statutum de ea mentionem non faciat, Boer. *dec.* 43. *num.* 15. Manent. *decis.* 36. *num.* 14. Giurba *dec.* 60. *num.* 6. Barz. *dec.* 108. *num.* 40. *& seqq.*

Non obstat, quòd huiusmodi probationes fuerint factæ post consummatam deliberationem, quia hoc euenit ob breuem terminum à Iudice præfixum, & ex quo ad delibe-
14 rationem processit sine noua citatione, † quæ omninò necessaria erat. Cùmque post consummatam deliberationem
15 Signatura eidem Iudici mandauerit, vt partes iterùm † audiret etiam quoad deliberationem. Subindeque examinati testes, illorum probationes perindè habentur, ac si deliberationem processissent, vt fuit in alia latè firmatum.

Et ità, &c.

☞ *Decisio, quæ hic allegatur sub die 9. Ianuarij, præteriti in hac eadem causa facta, coram eodem Reuerendiss. Papien. est supra in hac eadem par.* 13. *recent. decis.* 149.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana locorum Montium.

Lunæ 8. *Iunij* 1660.

ARGVMENTVM.

Agenti tanquam ad fideicommissum vocato pro restitutione tertiæ partis locorum Montium de qua agitur, neque Ius, neque actionem vllam competere resoluitur; siue agat contra hæredes Matris, cùm ab illa non fuerit alienata, siue hæredes Patris tanquam emptoris locorum conueniat, cùm in eo casu præsumpta satisfactio, & computatio in legitimam obstet.

SVMMARIVM.

1 *Agenti pro pretij restitutione contra hæredes matris actio non competit, cùm illam fideicommissum alienasse, aut pretium recepisse non constet.*
2 *Alienationi bonorum pro sua parte explicitè consentiens, eandem insimul cum cohærede resignasse censetur.*
3 *Alienationi consentiens pretium pro sua parte recepisse præsumitur.*
4 *Taciturnitas longi temporis pretium pro resignatione acceptum inducit, aliàs alienationi non consensisset, & exigere neglexisset.*
5 *Coniectura paupertatis Creditoris, & diuitiarum debitoris pro inducenda eiusdem satisfactione à Doctoribus passim admittitur.*
6 *Requisitio viro Cohæredis facta de emendis alijs bonis absque vlla petitione pretij controuersi, ad arguendum pretium iam solutum fuisse vrgens coniectura reputatur.*
7 *Possessio decennalis ad effectum præsumendi diuisionem bonorum inter hæredes factam fuisse sufficit.*
8 *Bona, quando inter hæredes diuiduntur, ea quæ vni in portionem obueniunt, alteri eodem valore compensata censentur.*
9 *Cohæres alienationis consentiens rem alienatam cecidisse in alterius partem declarare videtur.*
10 *Filij, quando simultaneè cum Patre sunt vocati, ad resignationem fideicommissi ipsorum consensus æque principaliter, ac Patris requiritur.*
11 *Testatore mandante proprietatem bonorum scripti hæredis peruenire ad filios cum reciproca substitutione in casu prædecessus alterius, dispositio alteri quam ordini successiuo conuenire non potest.*
12 *Ordo successiuus importat, vt filij post patrem admittantur.*
13 *Testatore nominante filios sub nomine collectiuo tractus successiuus inducitur, qui plures personas diuersorum graduum comprehendit.*
14 *Nomine collectiuo stante filij cum patre succedere nequeunt, nec coniunctiuè, sed successiuè sunt admittendi.*
15 *Detractio legitimæ ad quam pater si viueret admissus fuisset, filium à petita restitutione pretij excludit.*
16 *Filius ad instantiam patris à Senatu in amplissima forma legitimatus, & ad primæua iura sublato obstaculo natiuitatis restitutus patri, ac si esset de legitimo matrimonio natus succedit.*
17 *Legitima à Cohærede debita, in illius satisfactionem pars controuersa, & mediante consensu præstito alienata eiecta censetur.*
18 *Clausula*, citra præiudicium legitimæ prolis, *legitimatum à consequutione legitimæ excludit.*
19 *Clausula*, sine præiudicio venientium ab intestato, *An à clausula*, sine præiudicio legitimæ prolis *differat.*
20 *Clausula respectu bonorum illius, qui legitimationem impetrauit non est coarctata, sed filium legitimatum, tam ex Testamento, quàm ab intestato ita successibilem reddit, ac si filius legitimus esset.*
21 *Legitimatione stante filius habendus est, ac si sine vlla clausula esset legitimatus tam pro detractione legitimæ, quàm quoad alios effectus.*
22 *Legitimatione vniuersali stante cum tributa facultate succedendi, legitima ex bonis auitis, in quibus cohæres fuit institutus rectè deducitur.*
23 *Clausula vltra illos casus, & res quibus fuit adiecta non operatur.*
24 *Clausula dum de Auo, qui in Testamento ad fauorem legitimati disponere potuit non loquitur, vltra limites suos extendi non debet.*
25 *Filio ex iure fideicommissi succedenti pater præiudicare non potest, quin pretium sibi fideicommisso debitum petere possit.*

DECISIO CCXXXIX.

Bartholomæus Senior hæredem pro duabus partibus instituit Paulam filiam, & in alia tertia parte cum onere fideicommissi Ioannem Baptistam eius ex filio eiusdem nominis prædefuncto nepotem, qui decessit relicto D. Bartholomæo Iuniore petente, nunc condemnari Eminentissimum Dominum Cardinalem, & Marchiones fratres de Costaguttis ad sibi restitueñ. pretium, & fructus 50. locorum

locorum Montium Religionis Primæ Erectionis hæredita-
riorum d. q. Bartholomæi Testatoris tanquam à dicta Pau-
la matre alienatorum, sed Rota ad huiusmodi restitutio-
nem non teneri respondit, quia ex deductis non solùm
non apparebat de alienatione dictæ tertiæ partis locorum
Montium ad Ioannem Baptistam spectantis facta à dicta
Paula, sed ex speciali mandato procuræ per ipsam vti pro
duabus partibus hæredem dato colligitur resignañ. ad præ-
dictas duas ratas sibi tangentes dumtaxat resignasse; vndè
1 † nullum Ius, nullaque actio compe Bartholomæo agen-
di aduersus Dominos de Costagustis . Paulæ hæredes pro
pretij eiusdem tertiæ partis restitutione, quàm non alienas-
se, nec illud recepisse constat, *l. quoties, §. Item temporali, ff. de admin. Tut. l. si testam. 50. §. 1. & l. seqq. ff. de fideiuss. l. licet 14. C. ad l. falcid. l. si pupilli, §. videamus, ff. de negot. gest.* Ga-
briel. *cons.* 146. *num.* 1. *lib.* 1. Surd. *cons.* 15. *num.* 20. Rota apud
Pacif. de Saluian. *interd. dec.* 200. *num.* 2. *cum seqq.* & coram
bon. mem. Merlin. *dec.* 532. *num.* 2. *& seqq.*

Eoque minus quia in confesso est, & iustificatur in facto,
2 quòd Ioann. Baptista † alienationi locorum Montium pro
sua tertia parte explicitè consensit, quapropter censetur ip-
sum eam resignasse insimul cum Paula cohærede, *l. in adi-
bus 9. §. quid si filius, ff. de donat. d. l. quoties,* & ibi Bald. *nu.* 5.
ff. de fideiuss. Alex. *cons.* 8. *colum. in fin. vers. sed ita est lib.* 4.
Corn. *cons.* 51. *num.* 4. *& seqq. lib.* 2. Bero. *cons.* 64. *num.* 6. *lib.* 1.
Surd. *cons.* 15. *num.* 20. *cons.* 340. *num.* 26. *&* 241. *num.* 6. Et
3 consequenter ad ipsius quoque manus pretium peruenisse
præsumitur, Natt. *cons.* 552. *sub num.* 2. Hond. *cons.* 45. *nu.* 28.
lib. 1. Cyriac. *contr.* 37. *num.* 30.

Concurrentibus præsertim pluribus coniecturis suadenti-
bus prædictam pretij receptionem, quarum prima deduci-
tur ex eo, quia donec Ioann. Baptista vixit per octo annos,
& post illius obitum hæredes per alios ferè viginti de resi-
gnatione controuersæ tertiæ partis locorum Montium non
sunt conquesti, nec impugnarunt, aut ea non obstante
velle pretium repetere declararunt, ex hac enim taciturni-
4 tate † facilè arguitur de tempore resignationis illud habuis-
se, alias inuerisimile prorsus est, quòd consensisset, & ne-
glexisset exigere, *l. si pupilli 42. §. vltim. ff. de admin. tut.* Si-
mon. de Præt. *cons.* 68. *num.* 2. *cum seqq.* Menoch. *cons.* 457.
num. 1. Pedroch. *cons.* 3. *num.* 71. Grat. *discept. forens. cap.* 52.
num. 18. *& cap.* 860. *num.* 4. Cyriac. *controu.* 516. *nu.* 14. Surd.
dec. 105. *num.* 1.

Altera elicitur ex causa, quæ suberat vtendi diligentia
in dicti pretij petitione per Ioann. Baptistam, qui non erat
adeò diuitijs affluens, vt potuerit cum magno eius detrimen-
to id prætermittere, vt fuit quinimò in aliqua indigentia po-
situs, & è contra patet promptitas DD. de Costagustis, qui
tanquam ditissimi, commodè poterant pretium hoc solue-
5 re, quàm † coniecturam paupertatis creditoris, & diuitia-
rum debitoris pro inducenda illius satisfactione passim po-
nunt DD. & signanter Dec. *cons.* 596. *num.* 9. *vers. corrobora-
tur,* Pedroch. *dict. cons.* 3. *num.* 71. Menoch. *cons.* 121. *num.* 98.
Afflict. *dec.* 13. *num.* 19. Surd. *d. dec.* 105. *num.* 4.

Tertia coadiuuans præcedentes oritur ex requisitione
6 † ab eodem Ioann. Baptista facta Marchioni Prospero Pau-
læ viro, vt alia loca Montium emeret, prout emit, & ex pe-
cunijs mutuo ab eodem acceptis absque eo, quòd appareat
vnquam petitum fuisse pretium, quòd modo attentatur re-
peti, quę coniectura vrgens etiam reputatur ad arguendum
eum fuisse solutum, Grauett. *cons.* 148. *num.* 12. Gratian. *di-
scept.* 505. *num.* 35. Rota *dec.* 259. *num.* 1. *& seqq. par.* 4. *tom.* 2.
& dec. 254. *num.* 9. *par.* 5. *recent.*

Præterea cum vltra bona hæreditaria de anno 1631. inter
Ioannem Baptistam, & Paulam cohæredes diuisa remane-
rent alia diuidenda, vt expressè dicitur in Instrumento di-
uisionis relato *in Summario responsionis D. Bartholomæi,* ibi:
*Declarantes prædictam fieri, & facta esse intelligi debere ci-
tra præiudicium diuisionis, & repartimenti aliorum bonorum
dictæ hæreditatis eisdem respectiuè, vt supra spectantium,*
7 per lapsum tanti temporis insurgit † præsumptio fuisse
diuisa, & repartita, ad quem effectum sufficit decennalis
possessio, iuxtà gloss. communiter approbatam *in l. penult.
C. commun. diuid.* Alexan. *cons.* 92. *num.* 1. *& seqq. lib.* 2. Dec.
cons. 79. *num.* 5. Gabr. *cons.* 4. *num.* 1. *lib.* 1. Grat. *discept.* 951.
num. 30. Gam. *dec.* 320. *num.* 5. Rota apud Buratt. *decis.* 799.
8 *num.* 8. *&* 9. Et in huiusmodi † diuisione hanc tertiam par-
tem locorum Montium obuenisse in portionem Paulæ, &
Ioannem Baptistam alia bona consequutum fuisse, Gloss. *in
l. maior, C. com. diuid.* Rip. *in cap. sæpe num.* 2. *de restit. spoliat.*
Iason. *in §. quadam num.* 4. *instit. de act.* cum alijs congestis per
Magon. *dec. Lucen.* 96. *num.* 18. Et in istis terminis, quòd co-
hæres †, consentiendo alienationi videatur declarare rem 9
alienatam cecidisse in alterius partem, dixit Rota *dec.* 429.
num. 1. *par.* 4. *diuers.*

Non subsistit, quòd in testamento Bartholomæi † simul- 10
taneè cum Io: Baptista patre fuit vocati filij, & ob id pro va-
lida Montium resignatione æquè principaliter requirebatur
ipsorum filiorum consensus quoniam ex tenore totius dis-
positionis colligitur oppositum, videlicet ordine successiuo
patrem prius, & deindè filios fuisse vocatos, non autem
æqualiter, eodemque tempore ex duobus potissimum, &
primò † quia mandauit Testator, quòd mortuo Ioann. Ba- 11
ptista, proprietas bonorum, in quibus fuerat scriptus hæres
perueniret ad filios cum reciproca substitutione in casu alte-
rutrius prędecessus, qui disponendi modus, salua ratio te-
cti sermonis alteri, quàm † ordini successiuo conuenire non 12
potest, ideò importat, vt filij admittantur post patrem, Me-
noch. *de præsumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 70. *num.* 33. *&* 34. Fusar. *de
substitut. qu.* 476. *num.* 64. Secundò, quia † eosdem filios sub 13
nomine collectiuo vocauit, nomina enim collectiua deno-
tant tractum successiuum, & comprehendunt plures perso-
nas diuisorum graduum excludentium affectionem Testa-
toris vocantis tali modo incertos, qui † cum patre succede- 14
re nequeunt, vt non coniunctiuè, sed successiuè sint admit-
tendi, vt scribunt Aret. *in l. Gallus 29. §. quidem rectè, ff. de
liber. & posthum.* Soccin. Sen. *cons.* 113. *num.* 4. *lib.* 1. Dec. *con-
sil.* 205. *&* 248. *num.* 4. Decian. *cons.* 41. *num.* 66. *&* 90. *lib.* 1.
& alij cumulati per Modern. Brixien. *de substit. qu.* 476. *nu.* 56.
Rota 579. *num.* 9. *par.* 1.

Quibus omnibus addebantur ex abundanti suffragari Do-
minis de Costagutis ad excludendum † Bartholomęum à 15
petita restitutione pretij locorum Montium, quòd Ioann.
Baptistæ nepoti Bartholomæi fideicommittentis competebat
detractio legitimæ ad quam pater, si viueret admissus fuisset,
§. 1. *Auth. de hæred. ab intest. venien. ibi, quantam partem eo-
rum pater, si viueret habuisset, & §. cum filius instit. de hæred.
qua ab intest. defer.* Bald. Salic. & alij *in l.* 2. *C. de liber. præter.*
Maresc. *var. resolut. lib.* 2. *cap.* 105. *num.* 48. Merlin. *de legit.
lib.* 2. *tit.* 2. *qu.* 10. *num.* 2. Cardin. Caual. *dec.* 192. *num.* 1. Non
obstante, quòd esset filius naturalis, quia constat fuisse ad ip-
siusmet Bartholomæi instantiam à Senatu Ianueñ. in amplis- 16
sima forma legitimatum, & ad primæua Iura, obstaculo
natiuitatis sublato restitutum, itaut succederet eidem Bar-
tholomæo, ac si esset legitimus, & de legitimo matrimonio
natus, *§. Sit igitur Auth. quibus mod. nat. effic. legit. §. quoniam
variè auth. quib. mod. nat. effic. sui,* Surd. *cons.* 75. *num.* 1. *& seq.*
Rota latè *dec.* 653. *nu.* 2. *&* 3. *par.* 1. *recent.* Et per consequens
fuit † illi debita legitima, Bald. *in cap. de causa nu.* 62. *de offic.* 17
delegat. alijque plenè congesti per Rota, *vbi proximè num.* 30.
In cuius satisfactionem censetur electa hæc tria pars loco-
rum Montium, quàm ipso mediante consensu præstito, alie-
nauit ad Text. *in l. Marcellus num.* 6. bon. mem. Merlin. *de-
cis.* 39. *num.* 3. *& seqq. & coram Eminentiss. Card. Otthobono
dec.* 105. *num.* 11.

Nec aduersatur † clausula, *citra tamen præiudicium legiti-* 18
mæ prolis, in legitimatione adiecta, cuius effectus est exclu-
dere legitimatum à consequutione legitimæ, vt in terminis
legitimationis factæ cum clausula *sine præiudicio venientium
ab intestato,* Dec. *cons.* 264. *col. penult. in fin. vers. Sed quicquid,
& cons.* 576. *num.* 6. *vers. his tamen non obstantibus,* Mandell.
cons. 7. *num.* 2. *in fin.* Decian. *respons.* 19. *num.* 74. *lib.* 1. Bursat.
cons. 355. *num.* 27. *&* 51. Peregrin. *cons.* 18. *num.* 3. *cum seqq.
lib.* 4. Gratian. *discept.* 496. *num.* 37. *cum seqq. & cap.* 635. *n.* 4.
Rota coram san. mem. Gregor. XV. *dec.* 135. *num.* 1. *cum seqq.
& dec.* 35. *nu.* 6. *&* 7. *par.* 8. *recent.* Nam omisso, quòd † dif- 19
fert prædicta clausula *sine præiudicio venientium ab intestato*
ab ista, de qua in proposita facti specie, *sine præiudicio legi-
timæ prolis,* aduertit Cyriac. loquens de simili clausula, *sine
præiudicio legitimorum hæredum in controu.* 256. *sub num.* 52.
*vers. Vnde visum fuit, euitari obiectum ex tenore legitimatio-
nis,* ibi, *citra tamen præiudicium legitimæ prolis susceptæ, &
suscipiendæ à dicto Magnifico Bartholomæo successionum ab
intestato, & fideicommissorum, quæ vocarent de legitimo matri-
monio natos, & aliundè, quàm a patre prouenientium.* Ex qui-
bus verbis deprehenditur legitimantes habuisse respectum ad
legitimos, & naturales quoad successiones, & fideicommissa,
ad quæ ipsi soli sunt vocati, & in his voluerunt legitimatio-
tionem restringere, vt non suffragaretur Io: Baptistæ natu-
rali volenti cum illis concurrere, & succedere, secus verò
quoad

20 quoad bona Aui, † qui legitimationem impetrauit, quorum respectu illa non est in aliquo coarctata, sed amplissima, redditque illum successibilem tam ex testamento, quàm ab intestato non aliter, ac si esset filius legitimus, & naturalis patris, & ex iustis, & legitimis nuptijs natus, vt denotant præcedentia verba dictæ legitimationis, atque ideò haben-
21 dus perindè, ac si absolutè, & sine dicta † clausula esset legitimatus tam pro detractione legitimæ, quàm quoad alios effectus *dicto §. sit igitur*, *Auth. quib. mod. nat. effic. legit.* Surd. *dicto cons.* 175. *num.* 1. *cum seqq.* Decian. *cons.* 42. *num.* 12. *&* 13. *lib.* 1. Gionagn. *cons.* 21. *num.* 2. *cum seqq. lib.* 1. Gratian. *discept.* 496. *num.* 54. *&* 55. Rota *in allegata dec.* 653. *num.* 3. *par.* 1. *recent.* Vndè Doctores, & decisiones supra allegatæ pro contraria opinione, quòd legitimatus cum dicta clausula non possit legitimam petere non contradicunt, nec applicantur ad casum præsentem, & ad legitimationem Ioann. Baptistæ, in qua dicta clausula non est posita simpliciter, & absolutè, sed restricta est ad certos casus, nam per illam excluditur quidem à fideicommissis, & successoribus spectantibus ad ex legitimo matrimonio natos, sed ex bonis A-
22 uitis, in quibus † fuit institutus, & legitimatio non loquitur, etiamsi sit fideicommisso grauatus illa restituere, rectè potest legitimam deducere stante legitimatione vniuersali, & facultate tributa succedendi tam ex testamento, quàm ab intestato, vt post Curt. iun. *cons.* 254. *lib.* 3. Paris. *cons.* 7. Alciat. *cons.* 217. & alios aduertit Rota coram Cæsar. de Graff. *dec.* 2. *num.* 6. *cum seqq. & dec.* 4. *num.* 1. *pariter cum seqq. qui fil. sint legitimi*, Gratian. *d. discept.* 496. *nu.* 54. *&* 55.
23 vbi quòd ita concordantur † Doctores. Clausula enim hæc debet strictè interpretari, vt verba sonant, nec operatur vltra illos casus, & res quibus fuit adiecta, Cæsar. de Graff. *dec.* 9. *num.* 17. *de testam. & dicta dec.* 4. *num.* 3. *qui fil. sint legiti-*
24 *mi*. Ideò † non operatur in hoc casu, quo legitimatus vocatur in testamento ab Auo, qui potuit disponere, & de quo clausula non loquitur, vt dixerunt Ruin. *cons.* 87. *num.* 5. *lib.* 3. Gratian. *d. cap.* 496. *num.* 20. *& cap.* 635. *num.* 10. *&* 958. *nu.* 15. Merlin. *lib.* 1. *tit.* 2. *qu.* 9. *num.* 7. Rota *dec.* 667. *num.* 4. *par.* 1. *& dec.* 319. *num.* 13. *par.* 5. *recent.*

Hinc facilis videbatur responsio ad ea, quæ dicebantur de suppositione tertię partis locorum fideicommisso Bartholomæi purificato ad fauorem Bartholomæi Iunioris, cui ex
25 hoc iure † succedenti non potuit pater præiudicare; Indeque valet contrauenire, & pretium sibi fideicommisso debitum petere, gloss. *in l. Lucius*, vbi Bart. *num.* 4. *solut. matrim.* Bald. *cons.* 102. *num.* 3. *lib.* 2. Surd. *cons.* 241. *num.* 12. Rota *d. dec.* 653. *num.* 7. *par.* 1. *recent.* quia siue agant contra DD. de Costagutis, vti hæredes matris, siue conueniantur tanquam hæredes patris locorum Montium emptoris, semper ipse actione caret, vel quia non fuerat ab illa alienata tertia pars, aut saltem obstat præsumpta satisfactio, & computatio in legitimam ex præallegatis.

Et ità decisum vtraque Parte informante, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Cambij.

Lunæ 21. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Societate stante sortem cum Cambijs successiuè decursis non deberi, ob solutionem vni ex socijs factam, quæ soluenti suffragatur, ne ad iterandam solutionem cogi possit.

SVMMARIVM.

1 *Solutio vni ex socijs attributa debitori soluenti, omninò suffragatur.*
2 *Societas contracta tum ex epistolis vtrique vti consocijs à Mercatoribus transmissis, tum ex confessione vnius socij alterum ex societatis causa consocium in apoca nominantis, concluditur.*
3 *Parte in Apoca super depositarijs societatem contractam declarante, depositaria ex vi pluralis numeri duorum saltem concursum regulariter exoptantis, necessariò inclusa censetur.*
4 *Dissolutio Societatis in præiudicium tertij, cui ante solutionem factam intimata non fuit, sustineri nullo modo potest.*
5 *Solutione semel facta pro sortis, & cambiorum iterata solutione compelli aliquis non debet, cùm eandem ex speciali conuentione à mandante repetere possit.*

DECISIO CCXL.

ANtonius Farsettus vti Depositarius reddituum ad Secretarios Apostolicos in Prouincia Marchiæ spectantium mandatum pro scut. 542. contra Petrum Lauretanum eorundemmet Secretariorum exactorem obtinuerat, qui consimilem summam à Benigno Bernabeo receptam ad Cambium in ipsomet Instrumento sub ea conditione Farsetti Procuratori persoluit, vt quoties huiusmodi creditum alias eiusdemmet Farsetti Ministris exbursatum innotesceret, prout ipse repetitionem summæ tantumdem experiri. Cùm verò Farsettus Bernabei Cessionarius in Iudicio consequutionis Cambiorum coram A. C. succubuerit, ad eius Instantiam delata mihi causa, dubium hodie proposui, An sors vnà cum Cambijs successiuè decursis ipsi debeantur, à DD. in omnibus negatiuè resolutum.

Dum enim Prosper Pauia Farsetti consocius summam scut. 542. à Lauretano exegisse conuincitur, quantitas hæc iteratè dignoscitur per Farsettum successiuè recepta cum vni † ex socijs attributa solutio Debitori soluenti omninò 1
suffragatur, vt tradunt Iason. *in l. si vnus* 27. *num.* 3. *ff. de pact.* Paris. *cons.* 122. *in princip. lib.* 4. Ioseph Ludouic. *dec. Lucen.* 25. *num.* 53. Gratian. *discept. forens. cap.* 401. *num.* 45. 46. *&* 52. Rota coram Verall. *dec.* 384. *num.* 2. *par.* 2. *& dec.* 168. *num.* 2. *par.* 3.

Hæc autem † Societas inter Farsettum, & Pauiam 2
contracta concluditur, tum ex Epistolis vtrique vti Consocijs à Mercatoribus transmisis, tum ex eius Farsetti confessione Pauiam consocium denominantis in Apoca ex societatis causa ab anno 1644. conscripta, vt aduertit Soccin. Sen. *cons.* 87. *num.* 15. *vers. vnde cum lib.* 1. *& cons.* 160. *num.* 4. *lib.* 2. Rot. *in Romana Societatis de Rosignis* 2. *Martij* 1646. *in §. neque visum fuit coram Reuerendiss. Terracinen. & in Viterbien. Laudi* 14. *Maij* 1659. *in §. nec videtur post med. coram me.*

Nec subsistere visa fuit obiectio, quòd Societatis Apoca Depositariam dumtaxat R. C. Apostolicæ, non autem alteram controuersam includat; Cùm enim † Farsettus in ea- 3
demmet Apoca Societatem super depositarijs declaret extitisse contractam, Depositaria, de qua nunc agitur, pernecessè ibid. censetur inclusa ex vi pluralis numeri duorum saltem concursum regulariter exoptantis, iuxta Text. *in l. vbi numerus* 12. *ff. de testib. l. libertas, quæ in vltimum* 17. *§. fin. ff. de manumiss. testam.* Oldrad. *cons.* 215. *nu.* 18. *ante fin.* Signorol. *cons.* 92. *n.* 1. Card. Mant. *de Tacit. lib.* 8. *tit.* 19. *n.* 18.

Et licet cum facultate sibimet ipsi in Apoca reseruata Farsettus societatem dissoluerit. Hæc tamen † dissolutio in 4
Lauretani præiudicium, cui ante solutionem intimata non fuit nullatenus sustinetur, vt dixit Rota *in Romana Societatis de Rosignis* 10. *Februarij* 1648. *in primo §. vers. & illis pariter notificare coram Reuerendiss. Terracinen.*

Hinc ad inanes circuitus euitandos non debet Lauretanus
† pro sortis, ac Cambiorum solutione compelli, quàm illi- 5
cò posset ex speciali conuentione à Farsetto repetere, ad Text. *in l. in rem suam*, ibique gloss. *ff. de compensat. & in l. cum fundus, §. seruum, ff. de reb. credit.* Natt. *cons.* 132. *num.* 9. Rota *in Romana Fructuum Dotis* 7. *Februarij* 1659. *in vlt. §. coram me.* Et ità vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO,

Postea Episcopo Papien.

Romana prætensæ donationis.

Veneris 25. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Mandatum ob inefficaciam donationis non esse relaxandum; insinuatio in quem finem inuenta; donationem ex mutata donantis voluntate reuocari, clam, & absque viri consensu stipulatam non subsistere, nec in retrodonatione requiri solemnitates, cùm nemini ex imperfecta donatione Ius fuerit acquisitum.

SVMMARIVM.

1 *Insinuatio donationis ideò est inuenta, vt tempore medio inter vtramque possit donans deliberare, an sibi expediat*

diat donationem per insinuationem confirmare, cum interim donatio perfecta non dicatur.

2 *Donantem si medio tempore pœniteat, valet pœnitentia, & donatio nulla, & reuocata remanet.*

3 *Insinuatio post mutatam donantis voluntatem non suffragatur.*

4 *Mandatum antecedens ad insinuandum per subsecutam reuocationem remanet extinctum æque, ac si datum non non fuisset.*

5 *Reuocationi Procuratori cognita ad insinuationem deueniri nisi nulliter potest.*

6 *Donatio ex causa dotis facta non subsistit, dum donataria iam dotata erat, & nupta.*

7 *Fideicommissum fauorem filiorum donatariæ non suffragatur, cum id tantum admittatur quoties fauore agnationis donantis non alterius factum fuerit.*

8 *Mutatio animi, & pœnitentia in donante ex clamoribus, ac reclamationibus iustificatur.*

9 *Dolus ex taciturnitate damni, quod donanti ex contractu proueniebat, depromitur.*

10 *Donatio de muliere nuper desponsata, & seductionum prorsus ignara facta, tanquam clam, & in absentia viri stipulata subsistere non potest.*

11 *Testes licet examinati in criminalibus cum idem formiter in contradictorio iudicio deponant, etiam in iudicio ciuili citata parte probant.*

12 *Dolus Parentum quando contractui, & acquisitioni causam dedit, etiam filijs nocere debet.*

13 *Solemnitates in retrodonatione à Matre facta non requiruntur, cum ex donatione adhuc imperfecta, & per mutationem animi donantis reuocata, nullum nec sibi nec filijs ius quæsitum fuerit.*

DECISIO CCXLI.

DOnauit inter viuos Hippolyta Maces Philandri Colutij Vxor scut. 2000. Pompiliæ sorori eiusque filijs cum clausula, *ex nunc pro tunc*, eueniente vno ex casibus Infrascriptis videlicet, quod d. Philander eius Maritus decederet ipsa superstite, vel quod ipsa præcederet Philandro relictis filijs asserens id facere ad euitandam occasionem litis, conseruandamque beneuolentiam inter dd. Sorores, & prout latiùs in Instrumento desuper rogato die 23. Decembris 1611. vbi etiam legitur pro insinuatione facien͂ constitutus Procurator, qui postmodum sub die 2. Ianuarij sequentis d. insinuationem fieri curauit.

Prædecessit de Anno 1627. Philander Hippolytæ Vxori quamobrem prætendentibus Monialibus S. Claræ venien͂ ex persona sororis Mariæ Hyacinthæ, & alterius Sororis de Melphis Monialium, ibique professarum, & D. Pompiliæ donatariæ filiarum fuisse purificatam donationem ad earum fauorem institerunt coram A. C. relaxari mandanum pro scut. 2. mil. & pro rata scut. 150. tantùm obtinuerunt absoluta in reliquis Hippolyta, sed tandem mihi commissa causa per Signaturam Sanctissimi, prout in prima dedi dubium, an, & pro qua summa esset relaxandum mandatum, sed Domini censuerunt in nihilo esse relaxan.

Ponderauit enim, quòd Hippolyta donans eadem die factæ donationis certiorata de præiudicio sibi illato reclamauit, & curauit, quod Pompilia donataria consentiret eius cassationi, retrodonationem faceret, prout accersito eodem Notario mane sequenti in calce eiusdem Instrumenti donationis omnia facta fuere, & sic ante insinuationem, ex quo sequitur donationem remansisse nullius roboris, & efficaciæ, nec cuiquam ex ea fuisse
1 aliquid ius quæsitum. † Insinuatio namquam inuenta est, vt tempore medio inter donationem, & insinuationem possit donans deliberare an sibi donationem per insinuationem confirmare expediat cum interim donatio non sit perfecta, Oldrad. *consil.253. sub n.3. versic. fuit enim talis*, Grat. *discept. forens. cap.483. num.19. & 20.* Seff. *decis. Aragonia 25. num.6. & 7.* Rot. *decis.416. num.4. part.4. tom.2. recent.*
2 Itaut si † donantem d. medio tempore pœniteat huiusmodi pœnitentia valet, & donatio remanet prorsus nulla, & reuocata, Becc. *cons.73. n.13.* Maluas. *cons.77. n.27. ad med.* Surd. *cons.362. n.10.* Gratian. *d. cap.483. n.24. & seq.* Seff. *d. decis.25. n.5.* & Rot. *d. decis.456. n.2. cum seq.* Non enim
3 post † mutatam donantis voluntatem insinuatio suffragatur, Rebuff. *in tract. de donat. insinuandis art.1. glos. vlt. num.4.* Alex. *cons.297. num.13. lib.6.* Marsil. *sing.489. n.1.* Bocc. *ad Constitut. March. glos.5. num.17.* & Rot. *in Asten. Coadiutoria 14. Februarij 1653. coram R. P. D. meo Celso, §. atque ideo vers. sicut in simili*, & ratio est, quia † antece- 4
dens mandatum ad insinuandum per subsecutam reuocationem inualidum, & extinctum remansit æquè, ac si datum non fuisset, Faber. *in suo C. lib.8. tit.4. diffinit.6.* Lancellott. *de attent. cap.4. in præfatis num.309.* talis autem † reuocatio 5
benè innotescebat Procuratori ad insinuandum constituto, dum in calce Instrumenti donationis, vt supra dictum est, quod de necessitate ille aperuit, & perlegit, quando insinuationem fecit aderat extensa, quo casu eo minus ad d. insinuationem deuenire, nisi nulliter poterat, Mohedan. *decis. 48. num.1. & 2. de renunciat.*

Non obstat, quòd insinuatio, vel non esset de essentia istius donationis, cum fuerit facta contemplatione dotis, & fideicommissi, vel quatenus esset necessaria interuenerit ante reuocationem, quæ formaliter, nisi sub die 1. Iulij 1613. subsecuta fuit, & sic tempore inhabili.

Etenim, quòd † donatio facta fuerit ex causa dotis, non 6
subsistit, dum Pompilia donataria iam erat dotata, & nupta, Coccin. *decis.479. num.5.* Rota *in Romana Dotis 5. Ianuarij 1648. coram R. P. D. meo Celso*, nec quod contineret
† fideicommissum fauore filiorum Pompiliæ in aliquo suf- 7
fragatur, cum id admittatur quando fideicommissum factum fuit fauore agnationis donantis, in quibus terminis loquitur *decis. in Romana fideicommissi 29. May 1650. coram R. P. D. meo Verospio*; Secus si factum fuerit fauore descenden͂ alterius agnationis, prout in hoc casu Rota ita distinguit coram Buratt. *decis.924. n.9.*

Quod verò insinuatio interuenerit ante illius reuocationem est verum si loquimur de reuocatione positiuè facta in supradicto Instrumento, sed Domini non deduxerunt
mutationem † animi, & pœnitentiam in donante ex hoc 8
Instrumento, sed ex clamoribus, ac reclamationibus per Hippolytam immediatè post certioratam de errore factis procurando, vt donataria retrodonaret, ex quo fuit decepta, vt deponunt Testes, ac Orintia communis mater asserens ipsam persuasisse Hippolytam ad subscribendam donationem, eo quia nec ipsi, nec eidem Hippolytæ innotuerat qualitas contractus, & præiudicium, quod exin-
de inferebatur donanti. Ex hac enim † taciturnitate dam- 9
ni, quod proueniebat donanti ex contractu dolus depromitur, Abb. *cons.68. num.2. lib.1.* Rota *decis.192. num.1. &*
2. part.2. diuers. Concurrente præsertim, quòd † dona- 10
tio huiusmodi fuit clam, & in absentia Viri stipulata, & agebatur de muliere de recenti desponsata, ac prorsus ignara similium seductionum, quapropter Adamus Pompiliæ maritus, & doli particeps ad obuiandum maiori damno cooperauit, vt eius Vxor donationem refutauerit, quæ
omnia benè probantur per dd. † Testes licet fuerint exa- 11
minati in criminalibus, quia cum id deposuerint formiter in contradictorio Iudicio, & parte citata probant etiam in hoc Iudicio ciuili, maximè super eadem re, & inter easdem personas, seu illarum successores, Crescentius *decis. 2. de testibus*, & admittit Rota *in Bononien. Pecuniaria 29. Ianuarij 1646.* coram bon. mem. Bichio, §. *minus etiam*, & sine difficultate cum ex probationibus ex eis resultantibus fuerint tunc temporis prolatæ duæ sententiæ declarantes d. deuolutionem inualidam, & dolosam, quæ etiam executioni demandatæ fuerunt contra d. Adamum, qui in pœna soluit scut.25.

Hinc non vrget, quòd d. sorores agant ex propria persona, tamquam comprehensæ in Instrumento donationis stipulationis pro Pompilia, & filijs, quibus proinde Mater retrodonando præsertim sine solemnitatibus præiudicare
non potuit, quia vltra quod dum † dolus Parentum de- 12
dit causam contractui, & acquisitioni debet filijs, quoque nocere, vt tradunt Surd. *cons.373. num.35.* Honded. *cons. 32. num.65. lib.1. cum alijs relatis in decis.292. num.5. & 6. part.8. recent.*

Respondetur etiam à matre non fuisse præiudicatum filijs, quibus numquam fuit aliquod Ius quæsitum dum domus ante insinuationem, & sic tempore, quo donatio non erat perfecta voluntatem mutauit, & penituit ex Iuribus supra allegatis. Proindeque non subsistit, quod requi-
rerentur solemnitates † in hac retrodonatione à Pompi- 13
lia facta, quia nihil de proprio retrodonauit cum ex dicta donatione adhuc non perfecta, immò per mutationem animi voluntatis donantis reuocata nullum Ius sibi fuerat quæsitum, vt post Imol. *in l. Aquilius ff. de donat.* tradit

Gratian. *discept. forens. cap.*483. *num.*24. & distinguendo dixit Rota *decis.*292. *num.*18. *& decis.*320. *num.*6. *vtrobique cum seqq. part.*6. *recent. in Cesenaten. bonorum* 20. *Martij* 1648. *coram bon. mem. Peutingerio, & in Romana fideicommissi de Vrsinis* 29. *Maij* 1656. *coram R. P. Domino meo Verospio.*

Ex quibus cum satis appareat de inefficacia donationis mandatum non esse relaxandum fuit per DD. resolutum vtraque parte informante &c.

R. P. D. PRIOLO

Ciuitatis Castelli Datiorum.

Veneris 25. *Iunij* 1660.

ARGVMENTVM.

Rotam nisi in locum A. C. subrogatam executiuè circa obligationem Cameralem non procedere, cum ipse illius sit executor priuatiuè quoad omnes; Leges de pactis soluendi datia, quomodo intelligendæ, pacta correspectiua eodem iure censeri, & ad ea seruanda hæredes quoque teneri.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio quando est minuta forma Camerali, eius vigore in Tribunali A. C. debitores via exequutiua ad solutionem compelluntur.*
2 *Auditor Cameræ obligationis Cameralis exequutor priuatiuè quoad omnes existit.*
3 *Commissio quando reperitur concessa cum expressa mentione facultatum A. C. Rota sicuti ipse Auditor via executiua procedere potest.*
4 *Commissio continens clausulam* prout de Iure, *simplicem tantùm cognitionem, & decisionem causæ iuxta terminos iuris, non autem processum exequutiuum comprehendit.*
5 *Clausula,* prout de Iure *in ipso rescripto superaddi debet, ad effectum vt commissio non censeatur concessa via exequutiua, sed tantùm Ordinaria.*
6 *Causa quando est demandata iuxta clausulam expressam, ab ea tanquam absolutè posita tota commissio restringitur, & regulatur.*
7 *Commissio quando mentionem facit obligationis Cameralis, Rota in causa appellationis mandatum exequutiuum relaxare potest.*
Declara quando in locum A. C. Rota subrogatur ibid.
8 *Hæredes stante obligatione Testatricis ad restitutionem crediti iuxta formam pacti, quod præcisè seruandum est, tenentur.*
9 *Pactum soluendi datia per venditorem in legibus est improbatum.*
10 *Leges solutiones datiorum improbantes de assignatione fundi in dotem dati, & quæ in præiudicium fisci, & iuris publici fiunt sunt intelligendæ.*
11 *Ius publicum priuatorum pactis lædi non potest.*
12 *Pactum soluendi datia absque violatione Iuris publici inter paciscentes etiam in illorum præiudicium sustinetur.*
13 *Pacta correspectiua perindè, ac si vnica dispositio essent eodem iure censeri debent.*
14 *Obligatio ob defectum solemnitatum requisitarum ex constitutione Marchiæ non tollitur, cùm eadem ad cæteras Prouincias status Ecclesiastici non extendatur.*
15 *Exceptio intimationis frustrà applicatur, cùm eadem tamquam non Profutura non sit necessaria.*

DECISIO CCXLII.

SEquuta redemptione Tenutæ Petrioli, quam Marchionissa Camilla Vitellia vendiderat cum pacto redimendi lo: Baptistæ Ranutio sine præiudicio Datiorum, & gabellarum, quas idem Ranutio Emptor soluere coactus fuit, & Marchionissa promiserat ab illis eumdem eximere, & liberare, fuit causa deuoluta ad Rotam propositoque dubio an, & pro qua summa esset relaxandum mandatum, & relaxandum fore pro scutis 1263. DD. responderunt, vt ex *decis. edita sub die* 4. *Iunij* 1657. *coram me.*

Hodie autem reproposita causa conclusum fuit decisio-
1 nem esse reformandam, nam quamuis † obligatio Marchionissæ liberandi Ranutium ab omnibus gabellis, & oneribus sit munita forma Camerali, cuius vigore in Tribunali A. C. debitores via exequutiua compelluntur ad solutionem, Zacch. *de obligat. Camer. quæst.*2. *num.*1. *&* 14. *cum seqq.* vbi allegat concordantes, tamen Rota virtute, & efficacia talis obligationis non valet executiuè procedere, cum A. C. sit exequutor obligationis Cameralis priuatiuè quoad omnes, idem Zacch. *vbi supra num.*48. Tiber. *in prax. lib.*2. *cap.*12. Marches. *de commiss. part.*1. *fol.*693. *num.*6. *&* 12.

Nec subsistit, quòd causa demandata fuerit in facultati-
bus A. C. quo casu † Rota potest procedere via executiua 3
sicuti idem Auditor; Siquidem de iure obtinet vbi commissio reperitur concessa cum expressa mentione dictarum facultatum, Marches. *de commiss. d. part.*1. *fol.*700. *num.*88. Rota *decis.*415. *num.*10. *part.*1. *recent.* coram Buratt. *decis.* 752. *num.*7. *ibique Add. n.*8. coram Merlin. *decis.*735. *n.*5.
quæ deficit in præsenti, quia † commissio loquitur simplici- 4
ter, immò habet in ventre clausulam, *prout de Iure*, ibi, *Dignetur Sanctitas Vestra causam huiusmodi alicui ex Sacri Vestri Palatij Apostolici Auditoribus, prout de Iure audiendam, cognoscendam, fineque debito terminandam committere, & mandare*, ex quibus verbis claré patet non fuisse tributas dictas facultates, & Processum exequutiuum, sed simplicem cognitionem, & decisionem causæ iuxtà terminos Iuris, & consequenter via ordinaria, Bero. *cons.*74. *num.*14. *&* 15. *lib.*3. Dec. *cons.*486. *n.*1. Marant. *in praxi part.*4. *dist.*9. *num.*5. Ruin. *cons.*17. *num.*5. Seraph. *decis.*273. *num.*2. *cum alijs inter singular.* Rub. *tom.*2. *claus.*71. *num.*4. *&* 5. *& claus.*582. *num.*3. *& in fin.* Sperell. *decis.*85. *num.*38.

Etiamsi † clausula huiusmodi non sit superaddita in ip- 5
somet rescripto, vt exigi videtur ad effectum, vt commissio non censeatur concessa via exequutiua, sed dumtaxat via ordinaria, iuxtà *decis.* Caput. 162. *part.*1. Seraph. *decis.* 897. *num.*4. Nam hoc procedit solùm quando in commissione porrecta fuerunt petitæ facultates A. C. vt loquuntur decisiones prædictæ. Et cùm sit apposita verbis illis, in quibus conceditur facultas procedendi, *prout de Iure*, & in rescripto dictum fuerit, *fiat vt petitur*, proculdubio cau-
sa † censenda est demandata, iuxtà clausulam expressam, 6
à qua tamquam absolutè posita restringitur, & regulatur tota commissio, vt notat Rub. *d. decis.*582. *num.*3. Marant. *vbi supra part.*4. *dist.*9. *num.*6. Marches. *de commiss. part.*2. *fol.*100. *num.*148. Rota coram san. mem. Greg. *decis.*378. *in fine.*

Nec obstat *decis.*186. *num.*8. *part.*8. *recent.* quia firmat, quòd commissa causa in Rota cum facultatibus A. C. quatenus de iure facultates semper intrant data obligatione Cameralis, altera verò 199. *n.*3. apud Zacch. *de oblig. Camer.*
admittit quidem, quod vbi in commissione † est facta men- 7
tio obligationis Cameralis potest in hoc Tribunali mandatum relaxari, sed quando Rota subrogatur in locum A. C. in causa appellationis, quod idem tradunt Marches. *part.*1. *fol.*700. *à n.*88. & alij per Add. Buratt. *decis.*752. *n.*8. *& seqq.* Cùm igitur in casu isto non fuerint tributæ facultates A. C. nec Rota subrogata in eius locum mediante commissione appellationis cum explicita mentione Cameralis obligationis decisiones præfatæ non sunt applicabiles, & sic non potest mandatum relaxari, vt patet ex deductis.

Cæterùm Domini dixerunt constare de credito Ranutij, illud enim desumitur ex quietantijs, & partitis librorum, alijsque Iuribus exhibitis, ex quibus constat ipsum soluisse occasione datiorum Cameralium scuta 1262. pro Tenuta
de qua agitur, vnde stante † obligatione Marchionissæ 8
liberandi ab omnibus gabellis, aliàs ad omnia damna, hæredes illius tenentur ad restitutionem dictæ quantitatis sicuti tenebatur eadem Marchionissa defuncta, iuxta formam pacti, quod præcisè seruandum erat, *l.*1. *& l. Iuris gentium,* §. *Prætor ait, ff. de pact.* Bald. *in rubr. de constit. in princ.* Surd. *cons.*20. *n.*12. Rota coram Caual. *decis.*549. *num.*1. *& decis.*609. *in fin. part.*1. *recent.*

Non obstat, quòd † pactum soluendi datia per vendito- 9
rem sit improbatum, *in l.*1. 2. *&* 3. *C. sine censu, vel reliquis,*
*quoniam text. in l.*1. loquitur † in assignatione fundi dati in 10
Dotem in *l.* verò 2. *&* 3. loquitur in præiudicium fisci, &
† Iuris publici, quod priuatorum pactis lædi non potest, se- 11
cus in præiudicium ipsorum paciscentium, inter † quos tale 12
pactum esse validum, & sustineri, firmat *gloss. ibidem*, & pluribus comprobatum fuit *in præterita*, §. *neque officit.*

Cùmque Marchionissa fecerit hanc promissionem Ranutio

nutio emptori ex eo quia obtinuit ab eodem terminum ad redimendum dictam Tenutam infra decennium prorogari ad alios decem annos, sicuti prorogatio profuit hæredibus Marchionissæ, qui redemerunt, ita promissio debet prodesse Ranntio, qui collectas, & onera Cameralia soluere
13 coactus fuit, etenim † pacta correspectiua debent eodem Iure censeri perindè, ac si essent vnica dispositio *l. funds partem, ff. de contrahen. empt.* Seraph. *decis.547. n.1.* Rota *in recent. decis.382. num.2. part.3.* & comprobat Gratian. *discept. forens. cap.627. n.22. & 692. n.38.*
14 Nullitas † obligationis prædictæ, quæ deducitur ex defectu solemnitatum requisitarum ex *Constitutione Marchia lib.5. cap.25.* cessat ex eo, quia sub illa non comprehenduntur contractus mulierum nisi ob extensionem factam à Cardinali Carpensi, quæ restricta est, ad contractus initos in eadem Prouincia Marchiæ, non autem in cæteris Prouincijs Status Ecclesiastici, vt pluries firmauit Rota, & in specie de contractu celebrato in Vmbria, vbi sita Ciuitas Castelli, *in decis.208. n.5. cum seqq.* apud Pacif. de Saluian.
15 Exceptio intimationis molestiarum tollitur, † quia cum ageretur de oneribus, & collectis Cameralibus intimatio non erat, profutura. Ideòque non fuit necessaria ad notata per *DD. in l. Imperatorem, ff. de act. empt.* Rota coram Merlin. *decis.876. n.2.* cum alijs in præterita allegatis, §. *Deinde*.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Restitutionis Dotis.

Lunæ 28. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Mulier stante pacto dotem restituendi, non potest de ea disponere, & consensus fraudulenter, & malis artibus, maximè à sene obtentus, non sustinetur, & tantò magis si statim fuit legitimè ab eo reclamatum.

SVMMARIVM.

1 *Dos ab Auo constituta decedente absque filijs nepte ad eumdem redire debet.*
Maximè stante obligatione viri eam restituendi.
2 *Dote constituta cum pacto restituendi, soluto matrimonio etiam sine filijs non potest de ea disponere vxor.*
3 *Vxor filiafamilias, & in potestate aui constituta non potest nec per viam vltimæ voluntatis, nec causa mortis donare.*
4 *Filiusfamilias accedente consensu patris, seu aui paterni causa mortis donare potest.*
5 *Donatio malis artibus, & captiosè à viro extorta non sustinetur. Maximè si continet integram dotem, & ibi aliæ adducuntur causæ.*
6 *Senis consensus malis artibus, & fraudulenter obtentus non sustinetur.*
7 *Senex si legere nequeat, licet ob praxim subscribere valeat, cognitionem tamen rerum subscribendarum habere debet.*
8 *Fraus, & deceptio ex circumstantia temporis actus gesti, & qualitate contrahentium deducitur.*
9 *Vetulæ ob grauem ætatem repuerescentis actus gestus non sustinetur.*
10 *Fraus ex inuerisimilitudine deducitur.*
Pater non est verisimile, quod maiorem facultatem disponendi concedat nepoti, quàm filijs.
11 *Declamatio, & conquestio statim post actum gestum legitimè sequuta annullat consensum.*
12 *Consensus cui legitimæ reclamationes subsequuntur, non sustinetur.*
13 *Scripturæ non lectæ subscribens non dicitur eam approbare.*
14 *Ignorantia stante deficit consensus.*
15 *Iuramentum deficiente consensu nihil operatur.*

DECISIO CCXLIII.

BOna omnia pro dote Annæ Mariæ consignata Vgolino Amadoro eius viro excepto quarto dotali sibi debito vigore Statuti Vrbis restituenda esse hodie DD. visum est, tam scilicet quæ proueniunt immediatè à Martio Auo pa-

terno, quàm ea, quæ ab eodem tradita fuerunt Dominico filio, & patri respectiuè contemplatione matrimonij, & quæ consistunt in hæreditate paterna, quia clara est obligatio
viri restituendi dotem cui, vel quibus de Iure, † atque 1
ideò defuncta sine filijs Anna Maria dos ab Auo constituta ad eundem redire debet, *l. Dos à Patre 4. C. solut. matrim.* Menoch. *cons.1143. n.3. & 8.* Gratian. *discept.556. num.36.* Rota coram Merlin. *decis.433. n.7. decis.540. num.8. part.4. recent. tom.2.*

Non obstat, quòd eandem Dotem donauerit Anna Ma-
ria Vgolino Amadoro eius viro, † tum quia cum vigore 2
pactorum dotalium dos esse alteri applicata, moriente ipsa sine filijs nullam habebat meliorem facultatem de illa disponendi, *l. cum maritus 29. §. final. ff. de pact. dot.* Soccin. *cons.237. in fin. vers. quod autem lib.1.* Gratian. *discept.251. n.36.* Ofasch. *decis. Pedemont.20. eod. n.36.* Giurb. *ad consuetud.
Messan. cap.13. glos.6. part.1. n.16.* † Tum etiam quia cum 3
esset filia familias, & in potestate Aui constituta, non poterat per viam vltimæ voluntatis disponere, nec causa mortis donare, *l. filius fam.7. vers. pari autem ratione, ff. de donat.* Petr. Barbos. *in l. post Dotem 41. n.43. ff. solut. matrim.* Gaspar. Anton. Thesaur. *quæst. forens.37. in princ. lib.2.* Gratian. *decis. March.62. n.6.* Rota coram Buratt. *decis.629. n.1. & seq. & decis.570. in princ.* coram Card. Caual.

Nec releuat, quòd accesserit † consensus Aui paterni, 4
quo casu valet donatio causa mortis facta à filio fam. *ff. de donat. caus. mort.* quia consideratis omnibus facti circumstantijs existimarunt DD. consensum prædictum, & facultatem à Martio concessam Annæ Mariæ disponendi de sua Dote in quoscumque fuisse copiosè, & malis artibus extor-
tam. † Agitur enim de viro captante Donationem inte- 5
græ dotis ab vxore, & † de sene nonagenario, cui turbato 6
ob nuncium mortis nepti imminentis initio noctis, ac tempore satis obscuro oblata fuit subscribenda apoca, cum supposito (vt ipsa medio Iuramento statim declarauit) quod contineret licentiam disponendi de aliqua parua quantitate
pro anima dictæ Annæ Mariæ, † quique illa statim sub- 7
scripsit sine alia cognitione rerum contentarum in apoca, aut eius lecturæ; vt comprobatur ex depositionibus Testium, qui dicunt, quod noctis tempore Martius eam scripturam nullo modo legere potuit; quia tunc ob decrepitam ætatem oculi adeò eius caligant, vt etiam cum lumine quamtumuis multiplicato legere nequeat, licet ob magnam
praxim subscribere possit *Summ. Mon. n.4.* † ex circumstan- 8
tia enim temporis, quo actus gestus fuit, & qualitate senis actum gerentis, fraudem, & deceptionem deduci, tradit Paris. *cons.67. num.2. vers. accedente etiam longa senectute, lib.3.* Decian. *resp.31. n.13. & 15. lib.3.* Crauett. *cons.142. n.18.* Menoch. *præsumpt.3. num.100. vers. Idem dicimus lib.5.* alij relati per Modern. Engubin. *controu.14. num.4. & 5.*
† & ætatem Vetulæ repuerescentis perpendit, Rota *in* 9
Auenionen. bonorum 7. Maij 1657. §. Prætereà, & 14. Iunij 1658. coram R. P. D. meo Priolo, §. hinc corruere.

Quibus accedit † inuerisimilitudo, quòd Martius ha- 10
bens tres filios masculos, ac duas fœminas Moniales quique in assignatione bonorum facta Dominico patri Annæ Mariæ voluit illam post finem suæ lineæ ad Cippum redire, modo concesserit facultatem nepoti omninò in extraneos profundendi, vt in istis terminis aduertit Paris. *cons.53. num.19. lib.1.* Modern. Eugub. *d. controu.14. n.7.* quodque etiam vrget die immediatè sequenti, quando sciuit quid in
apoca subscripta continebatur † statim reclamare cœpit, 11
& conqueri se fuisse deceptum coram Notario, & Testibus consensum reuocauit, nepotique iam moribundæ intimari fecit, & medio Iuramento affirmauit se sine scientia contentorum apocam sbscripsisse *d. Summario num.3.* quas reclamationes, ponderat Vrsill. & Afflict. *decis.69. sub n.4.
vers. Et istud posse demonstrari*, † proindeque talis con- 12
sensus suffragari nequit, † quia subscribens scripturæ non 13
lectæ non dicitur consentire, nec illam approbare, vt notant DD. *in d. l. si ita stipulatus 126. §. Chrisogonus, ff. de verb. obligat.* Felin. *in cap. quoniam contra 2. num.48. vers. limita 5. de probat.* & plures relati per Menoch. *præsumpt.66. num.21. lib.3.* Adden. ad Buratt. *decis.419. n.14.* Rota coram Duran. *decis.200. num.29. vers. vlterius respondetur, & num.3.* Quæ reuocatio benè fieri potuit non obstante Iuramento de non reuocando consensum, quia continetur
in corpore scripturæ, non autem in subscriptione, † vnde 14
stante ignorantia Martij deficit † consensus sine quo Iu- 15
ramentum non obligat, & nihil operatur, Menoch.

conſ.91. num.43. Mant. *de tacit, lib.26. tit.2. num.36. & ſeq.* Rota *in Romana Dotis* 11. *Februarij* 1650. *coram Eminentiſſ. D. Cardin. Corrado ſub §. fin. & in Narnien. cenſus* 26. *Iunij* 1658. *coram me, §. minus ſuper Iuramento.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO

Romana Succeſſionis.

Lunæ 28. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Renuncians bonis parentum cum Iuramento, & ſolemnitatibus non poteſt amplius ad ea redire. Reſtitutio in integrum non admittitur, dum non conſtat de læſione. Pœnæ ſecundo nubentium communes ſunt vtrique coniugi. Renunciatio concepta verbis ampliſſimis comprehendit omne tempus. Dictio *quomodolibet* omnem caſum includit. Renunciatio per modum pacti facta licet improbetur à Iure tamen Iuramento firmata tenet.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians ſemel bonis paternis, non poteſt amplius ſuccedere in eiſdem.*

2 *Læſione ceſſante non fit locus reſtitutioni in integrum.*

3 *Renuncians bonis paternis cum iuramento, & omnibus ſolemnitatibus ad eadem bona redire non poteſt.*

4 *Pœnæ ſecundo nubentium communes ſunt viro, & mulieri.*

5 *Renunciatio concepta verbis ampliſſimis comprehendit omne ius, & quodcumque tempus.*

6 *Dictio* quomodolibet *eſt vniuerſalis, & comprehendit omnem caſum futurum, & n.7.*

8 *Clauſula,* & non alias *ex ſui natura nullam interpretationem à verbis ſeparatam admittit.*

9 *Renuncians cum pingui conditione vtique omnes caſus comprehendiſſe præſumitur.*

10 *Renunciatio per modum pacti licet improbetur à Iure ciuili, tamen cum eſt iuramento firmata valet.*

11 *Reſtitutio in integrum non competit, vbi de læſione non conſtat.*

DECISIO CCXLIV.

COnſtituit Antonius Pellegrinus in Capitulis matrimonialibus dotem ſcutorum ter mille Veronicæ filiæ pro omni, & toto eo, quod ipſa prætendere poſſet ex bonis tam paternis, quàm maternis, & fratrum etiam defunctorum quam poſteà in Inſtrumento dotali tradidit, & conſignauit Blaſio eius ſponſo, & ſubindè Veronica ſolutionem, & conſignationem huiuſmodi, cum ſolemnitatibus ratificauit, modo, & forma conceſſis in dd. Capitulis, & Inſtrumento dotali, cum autem prædicta Veronica nihilominus ſuccedere in bonis maternis, & fratrum prædefunctorum, tam ante, quàm poſt contractum matrimonium contenderet, cùmque in Rota ſuper hoc fuiſſet in gradu appellationis introductum Iudicium, propoſito dubio reſponderunt
1 DD. contra d. Veronicam, ei ſcilicet obſtare † propriam renunciationem, & ita ſemel, atque iterùm fuit pronunciatum; Vnde commiſſa cauſa reſtitutionis in integrum cum clauſula ſine præiudicio duarum conformium, hodie me proponente, reſponſum fuit non conſtare de cauſis prætenſæ reſtitutionis.

2 Fundamentum enim reſtitutionis in integrum eſt † læſio, quæ ſi ceſſet prout in præſenti ceſſat, non eſt locus reſtitutioni, *l. minor, & ibi gloſſ. ff. de min.* Innoc. *in cap. de audit. & in cap. ex litteris de reſtit. in integr.* Rota *deciſ.1. in nou. etiam tit.* coram Duran. *deciſ.259. n.1.* coram Seraph. *deciſ.634. n.1. & 1238. n.1. in recent. deciſ.34. n.1. part.2.*

Læſio autem ceſſat, quia validitas ſententiarum non controuertitur. Iuſtitia verò remanet probata ex eo, quia, dum Veronica poſtquam ab Antonio patre obtinuerat do-
3 tem ſcut. ter mille, † renunciauit bonis paternis, maternis, & fraternis cum Iuramento, & omnibus ſolemnitatibus adhibitis, vtique ad bona renunciata amplius redire non poteſt, *l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de edil. edict. l. Herennius in princ. ff. de euict. l. ſi quis inſtur. C. de rebus cred.* Rota *deciſ.125. n.4. part.5. recent.* & coram Mant. *deciſ.356. n.3.*

Non obſtat, quòd bona fratrum prædefunctorum fuerint ipſo iure acquiſita Veronicæ ob tranſitum patris ad iumendas nuptias, per *Text. in l. fœmina, §. Illud, C. de ſecund. nupt.* quodque eius diſpoſitio † procedat tam in mu- 4
liere, quàm in viro, ex eo quod pœnæ ſecundo nubentium communes ſunt vtrique parenti, vt explicat, ibi: *gloſſ. verb. poſſ. delata,* Dec. *conſ.87. num.3.* Rota coram Buratt. *deciſ.82. num.2. cum ſeqq. & in Aſculana hæred. 19. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Celſo.*

Quia cùm renunciatio † ſit concepta verbis ampliſſi- 5
mis, & in tempore quo iam pater tranſierat ad ſecundas nuptias, & duo fratres deceſſerant, vnus ciuiliter, per profeſſionem; Alter naturaliter ſuperſtite dumtaxat Io: Baptiſta, qui mox deceſſit, vtique intelligitur ſub illa comprehenſum omne Ius, quod Veronicæ tunc temporis competebat, & competere poterat in futurum, vt inferunt verba illa
† *quomodolibet prætendere poſſet, & non alias,* nam dictio 6
quomodolibet, eſt vniuerſalis comprehenſiua quorumcumque caſuum, & omnem modum includit, Menoch. *de recuper. remed.6. num.15.* Add. ad Buratt. *deciſ.193. num.15.
& verb. Poſſet,* reſpicit etiam † Ius de futuro, Bero. *conſ.* 7
130. *num.7.* Iuncta clauſula, *& non aliàs,* † quæ adeò præ- 8
ciſa eſt, vt ex ſui natura nullam interpretationem à verbis ſeparatam admittat per Pariſ. *conſ.19. num.11.* Rol. *conſ.63. n.29. lib.4.* Rota *deciſ.446. n.5. part.1. diu.* & ita deducitur in vtraque deciſione huius cauſæ.

Quę facilius veniunt admittenda cum Veronica fuit congruenter dotata, immò pinguiter, quam eius qualitas expoſceret, & vires matrimonij ſuppeterent, ita vt eo minus ſit ambigen. quin fuerit in renunciatione comprehenſum totum id, quod ipſa ex hæreditatibus maternis, & fraternis, iam tunc viuentium, quàm mortuorum prætendere poſſet, vt fuit conſideratum *in prima deciſione, §. quod facilius coram R. P. D. meo Albergato, & in ſecundo §. & magis hoc coram Reuerendiſſ. D. meo Epiſcopo Papien.*

Fortiùs quia renunciatio facta eſt non ſolum per viam ſimplicis renunciationis, ſed vlteriùs per modum pacti de non petendo, ibi: *pro omni, & toto eo, quod ipſa quomodolibet prætendere poſſet,* & non alias, quod licet improbet lex Ciuilis, *l. pactum dot. de collat.* Tamen cum ſit firmatum Iuramento valet, & eſt omninò ſeruandum, *iuxt. text. expreſſum in cap. quamuis de pact.* Bero. *conſ.51. num.9. & per tot.* Rot. coram Buratt. *deciſ.394. n.1.* confirmata coram Merlin. *deciſ.264. n.2.*

Conſtito itaque de validitate, & Iuſtitia ſententiarum nulla poteſt conſiderari læſio ſine qua non competit reſtitutio in integrum, Rota *deciſ.731. num.1. part.2. recent.* & coram Eminentiſſ. Card. Otthobono *deciſ.40. in fine, & deciſ.50. n.3. cum alijs in princ. alleg.*

Et ita deciſum Antonio ſolùm informante, &c.

R. P. D. MELTIO

Poſteà Epiſcopo Papien.

Ariminenſis Hæreditatis.

Lunæ 5. Iulij 1660.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum conditionale ante euentum conditionis non tranſmitti; excluſionem filij Religioſi niſi ex cauſa conſeruandæ familiæ tanquam improbam, & illicitam reijci, &, pro non ſcripta haberi; nec præſumi, quòd Pater ceſſantibus filijs ſęcularibus, bona potius ad extraneos, quàm ad filium profeſſum tranſire deſideret.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſo ad fauorem cedentis non purificato, ceſſionarij fruſtra ſe fundant in ceſſione illius qui nullum ius, quod cedere potuit, habuit.*

2 *Cedere nemo poteſt, quod non habet.*

3 *Cedens fideicommiſſum conditionale ſi prædecedit ante heredem grauatum ceſſio infirmatur, cum ad illius fauorem caſus ſubſtitutionis nondum venerit.*

4 *Fideicommiſſum conditionale moriente ſubſtituto ante euentum conditionis non tranſmittitur.*

5 *Conditio hæredi inſtituto adiecta,* quatenus in Religione non permanſerit, *tanquam turpis, & retrahens à vita religioſa reijcitur; & pro non ſcripta habetur.*

6 *Condi-*

6 *Conditio impediens totaliter ingressum cuiuscumque Religionis, dum absolutè à vita regulari, & religiosa retrahit, prorsus illicita censetur.*

7 *Exclusio religionis, & Religiosorum ab hereditate causa conseruandæ agnationis, & familiæ, vt plurimum fieri solet.*

8 *Verbum*, proximior, *de quocumque proximiore etiam extra familiam, & agnationem remotissimo intelligi potest.*

9 *Proximior præsumitur, qui se coniunctum probat, & quando nemo superest, qui eum præcedat.*

10 *Fœminæ etiam appellatione proximioris veniunt.*

11 *Exclusio Religiosorum, quando non fit ex causa conseruandæ agnationis, & familiæ tanquam improba, & illicita reijcitur, & pro non scripta habetur.*

12 *Conditio non profitendi Religionem cui fini adiecta censetur.*

13 *Conditio in institutione apposita, stante diuersitate rationis in substitutione repetita nunquam intelligitur.*

14 *Onera Institutionis in substitutione repetita regulariter non dicuntur, & multo minus ad exclusionem Religiosorum.*

15 *Pater, quando non habet rationem conseruandæ agnationis, filium religiosum post mortem aliorum fauore extranei excludere velle non præsumitur.*

DECISIO CCXLV.

PEtrus Rattinus in suo cum quo decessit testamento sibi hæredes scripsit Vxorem, & filios per hæc verba; *In omnibus alijs suis hæredes vniuersales instituit fratrem Georgium, Iacobum in sæculo nuncupatum ordinis Eremitarum Sancti Augustini Nouitium in Conuentu Sancti Ioannis Euangelistæ de Arimino, Philippum Iulium, & Ioannem, ac D. Franciscam eius Vxorem, & filios respectiuè dicti Testatoris hac tamen lege, & conditione dictus Testator dictum fratrem Georgium hæredem, vt supra vnà cum alijs filijs, & Vxore instituit, si in Religione non permanserit, & in aliam ingressus non fuerit, At si in dicta Religione permanserit, siue in aliam ingressus fuerit, & professionem emiserit, tunc & eo casu dictus Testator dicto fratri Georgio iure institutionis, seu alio validiori iure, & titulo reliquit scuta sex auri, anno quolibet, soluenda à dictis suis hæredibus eius vita durante, & non vltra aliquid petere, seu prætendere possit sub quouis prætextu, & cuilibet eorum descendenti absque filijs, liberis, & descendentibus substituit superuiuentem, & superuiuentes &c. & vltimo eorundem filiorum liberorum, & descendentium decedenti absque filijs liberis, & descendentibus dictus Testator substituit proximiorem consanguineum, & affinem dicti Testatoris, qui reperietur in Ciuitate Bergomi vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum Summario vtriusque Partis num. 1.*

Per obitum dd. Philippi, Iulij, & Ioannis sine filijs Conuentus prædictus Sancti Ioannis Euangelistæ ex Persona dicti fratris Georgij ibidem professi, bonorum ipsius Testatoris possessionem cœpit, sed deinde prætendente Aloysio, & alijs de Vignanis Cessionarijs Francisci Rattini ass. Proximioris eiusdem Testatoris esse factum locum successioni eiusdem Francisci fauore dubitatum fuit coram me, An eis danda esset immissio, & negatiuè responderunt.

Non enim venit casus substitutionis Rattini, quàm repræsentant Vignani vti illius Cessionarij, sed ad fauorem fratris Georgij filij Testatoris ex cuius persona Conuentus possidet, qui non solum fuit institutus, sed tanquam vltimus superuiuens post alios fratres fuit comprehensus in substitutionem facta à Testatore ad fauorem superstitis, vn-
1 de Vignani † frustra se fundant in cessione Rattini nullum
Ius habentis, quod cedere posset, dum fideicommissum
ad eius fauorem non erat purificatum, quinimo erat ex-
pressè exclusus à fratre Georgio ante consanguineos pro-
2 ximiores vocato, & substituto. † Nemo enim potest ce-
dere, quod non habet, *l. nemo plus Iuris ff. de regul. Iur.* &
in terminis Cessionis fideicommissi conditionalis, Cagnol.
in l. 2. num. 41. C. de pact. inter empt. & vendit. Præsertim
3 cum Rattinus obierit viuo fratre Georgio, nam † cedens fi-
deicommissum conditionale si prædecedit ante hæredem
grauatum cessio infirmatur, & remanet nullius momenti
dum nondum venerat casus substitutionis ad eius fauorem,
& spes quam habebat succedendi mortuo hærede grauato
4 euanuit, & expirauit per eius prædecessum, quia † fidei-
commissum conditionale moriente substituto ante euentu conditionis non transmittitur, *l. vnica §. sin autem C. de caduc. tollen.* Fusar. *latè plures cumulans de subst. quæst. 490. num. 1.* Noal. *de transmiss. cas. 1. num. 1. & seq.* Rot. *inter diuers. decis. 782. num. 1. part. 1.* & in terminis cessionis, Cagnol. *vbi supra dicto num. 41. vers. ex quibus in fin.* & ita Vignani se fundantes in dicta cessione remanent perpetuo exclusi.

Non obstat, quòd dictus frater Georgius fuerit à Patre hæres cum alijs institutus quatenus in Religione non permanserit, quia dicta conditio superaddita tanquam turpis, & retrahens à vita religiosa reijcitur, & habetur pro non scripta firma remanente institutione pura, & libera, iuxta dispositionem *text. in §. sed hoc præsenti vers. sancimus si persona auth. de Sanctiss. Episcop. gloss. in cap. in præsentia verb. qui Monasterium de probat.* Dec. *ibidem num. 195. vers. 2. ex dicto §.* Fusar. *cons. 141. num. 3. & de subst. quæst. 429. num. 21.* Marth. *de success. legal. part. 3. quæst. 13. art. 4. sub num. 34. vers. Ego verò, & de Iurisdictione part. 4. cas. 80. num. 2. vsque ad fin.* Rot. *in dicta Romana fideicommissi de Sorieys*, pro vt idem admissum etiam fuit *decis. 480. n. 9. part. 2. recent.* Mantic. *de coniect. dicto lib. 11. tit. 7. num. 4.* Dec. *cons. 674. num. 1. & seqq.* Roland. *cons. 35. num. 34. lib. 3.* Franc. *decis. 29. n. 5. & 6.*

Eoque magis, cum Testator non prohibuerit dumtaxat
certam religionem, vel Monasterium, sed omnem aliam
indefinite ibi: *si in Religione non permanserit, & in aliam
non fuerit ingressus.* Permittitur enim prohibitio ingressus
certi Monasterij ex quo remanet libertas profitendi in alijs,
sed † conditio impediens totaliter ingressum cuiuscum- 6
que religionis est prorsus illicita, quia absolutè retrahit
à vita regulari, & religiosa, vt benè distinguit Dec. *in di-
cto cap. in præsentia num. 197. vers. quod tamen, & num. 198.
de probat.*

Nec applicantur DD. in contrarium adducti, quia lo-
quuntur, & procedunt quando apparet expressè, vel ta-
citè quod † exclusio religionis, & Religiosorum est facta 7
causa conseruandæ agnationis, ac familiæ, cuius ratio in
isto casu non potest dici habita, cum nihil de agnatione di-
catur adeò vt testator etiam proximiorem affinem vocaue-
rit, & † verbum *proximior* potest intelligi de quocum- 8
que proximiore, etiam remotissimo extra familiam, &
agnationem, alio non existente proximiore, nam † pro- 9
ximior quis præsumitur eo ipso, quod se coniunctum pro-
bat, & quando nemo super est, qui eum præcedat, Rot. *de-
cis. 693. num. 1. part. 2. recent.* & † veniunt etiam fœminæ, 10
Rot. *in recent. decis. 262. num. 1. part. 2. & decis. 326. pariter
num. 1. part. 5.* quando autem † exclusio Religiosorum 11
non fuit facta ex causa conseruationis Agnationis tanquam
improba, & illicita reijcitur, & pro non scripta habe-
tur, vt conciliando hinc inde opiniones probant Marth.
*de Iurisdict. dicto cas. 80. num. 3. & seqq. de success. dicta qu.
3. art. 4. sub dicto num. 34. & 35. cum seqq.* & ponderat Rot.
*in dicta Romana fideicommissi de Sorieys coram Reuerendis-
simo Episcopo Compostellano §. qua quidem interpretatio,
& recent. decis. 480. num. 9. part. 2. & in dicta Romana fi-
deicommissi de Capis 18. Iunij 1657. §. & licet conclusio,
& in Amerina successionis 5. Iunij 1651. in vtraque co-
ram me.*

Sed visa est Dominis cessare difficultas in hoc casu, quia
† conditio non profitendi Religionem fuit adiecta solum 12
in institutione, & in substitutione superstitum Testator de
hoc nihil dixit, vnde non potest dici repetita propter diuersi-
tatem rationis vigentis in vtroque casu, quia viuentibus
fratribus potest censeri, quod Testator maluerit sua bo-
na peruenire ad filios sæculares, quam ad religiosum,
sed cessantibus filijs sæcularibus, nulla ratio persuadet,
quod voluerit magis transire ad extraneos, quam ad filium
professum, † stante autem diuersitate rationis conditio 13
apposita in institutione nunquam intelligitur repetita in
substitutione, Bald. *cons. 153. sub num. 3. lib. 5.* Odd. *cons. 95.
num. 58.* & † regulariter onera Institutionis non dicuntur 14
in substitutione repetita, *l. sub conditione 73. ff. de hæredibus
instituen.* & multò minus ad exclusionem Religiosorum,
Aldobrandin. *cons. 2. num. 3. lib. 2.* Rot. *in dicta Romana
fid. de Sorieys sub §. qua quidem interpretatio*, & omissis
alijs in terminis punctualibus firmat Bald. *cons. 396. lib. 3.*
vbi agebatur de Patre habente quatuor filios vnum
religiosum, & alios laicos, & dicit quod Religiosus est ad-
mittendus post mortem fratrum non obstan expressa

prohibitione, quod plus petere non posset, quia dicta
prohibitio est inserta fauore aliorum fratrum, quibus mor-
15 tuis non est † verisimile, quod Pater voluerit excludere
filium religiosum fauore extranei, quando nullam habuit
rationem conseruandæ Agnationis, vt ibi *num.* 1. *& per tot.*
Et ita resolutum fuit vtraque &c.

R. P. D. CERRO

Posteà S. R. E. Cardinali.

Cæsaraugustana Cathedralitatis.

Lunæ 5. Iulij 1660.

ARGVMENTVM.

Literis executorialibus vigore rei iudicatæ, cum comminatione Censurarum relaxatis, & parti contumaci pluries præsentatis, ac in actis reproductis seruatisque solitis 4. terminis, tunc nisi debita paritio exhibeatur sanè locus est relaxationi Declaratoriæ. Facto vbi opus est, verba non sufficiunt.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoriam contra aliquem petens, quidnam probare grauetur.*
2 *Facto, vbi opus est non sufficiunt verba.*
3 *Obedire obligatus, in vanum respondet, se esse promptum, & paratum in omnibus, & per omnia, & postea factis, id neget.*
4 *Oblatio obedientiæ dum est captiosa, eo magis est respicienda.*
5 *Exequutorialium litterarum tenor est attendendus, ad effectum præstandæ obedientiæ, & n. 6.*
7 *Verba aliud est, quod sint taxatiua, & aliud quod sint demonstratiua.*
8 *Ecclesiam etiam per vnicum actum benè dicitur suum statum antiquum Cathedralitatis, posse retinere.*
9 *Oblatio verbalis, tunc admittitur ad effectum, vt dicatur paritum exequtorialibus, quando aliquod factum præcisum, & positiuum præstandum non est.*
10 *Exequutoriales literæ, si iubeant alicui Ecclesiæ, vt recognoscat aliam Ecclesiam in Cathedralem, vt dicatur eis paritum, est necessarium factum recognitionis.*
11 *Verbalis obedientia, quando opus est facto, tamquam ventosa, vento deseruit.*
12 *Executoriales literæ, quando pluries fuerunt parti intimatæ, & semper verbis, sed non factis fuit paritum eò magis relaxanda est declaratoria, & n. 13. 14.*
15 *Contrauentio positiua, paritioni Mandati Rotalis quando adest, est locus Declaratoriæ.*
16 *Inobedientia Mandatis Rotalibus eo magis detestabilis est, dum sumus in personis Ecclesiasticis.*
17 *Ecclesiasticæ Personæ præ cæteris, Mandatis Rotalibus, seu veriùs Apostolicis, statim deberent obedire.*

DECISIO CCXLVI.

PEtebant Agentes Capituli B. Mariæ de Pilari declarato-
riam decerni contra Canonicos, & interdictum con-
tra Capitulum S. Saluatoris, quia expeditis Litteris exe-
quutorialibus vigore rei iudicatæ cum comminatione
1 † censurarum per Signaturam canonizatis, illisque Capi-
tulariter, & personaliter eis pluries præsentatis, ac in
actis reproductis, seruatisque solitis 4. terminis, debitam
paritionem, vt opus est non exhibuerunt, ex tradit. per Fe-
lin. *in cap. ad probandum num. 6. de re iudicata*, & per Vestr.
in praxi in lib. 8. cap. vltimo num. 19. quos perpetuò sequuta
fuit Rota.

Nec suffragari verbalem oblationem factam in † die in-
2 formationis ab altero ex Canonicis S. Saluatoris nomine
proprio, & Capituli, quod sua Ecclesia, & Capitulum
3 fuit, & † est paratum, & paratissimum obedire senten-
tijs Rotalibus, & decreto de exequendo facto die 3. Iulij
1658. omniaque, & singula in eisdem sententijs contenta,
& expressa adimplere, & obseruare.

4 Primò, quia huiusmodi † oblatio est captiosa, cum in
ea nulla penitus facta fuerit mentio de exequutorialibus,
& tamen ad istum effectum ipsæ principaliter attenduntur
5 cum per extensum contineant, & explicent ea, † quæ per
sententias in compendio declarantur, vt tradit Vestr. *vbi
supra cap. vltimo num.* 16. non subsistente, quod sint exces-
siuæ, quia nihil continent, quod non conueniat Cathedra-
litati, vt ex ipsis litteris executorialibus apertè dignoscitur
Summ. Pilarensium num. 1. & ideò dum sententiæ Rotales
antiquiorem, & actualem Cathedralitatem declarant fauo-
re Ecclesiæ B. Mariæ, virtualiter comprehendunt omnia,
quæ per extensum in dictis exequutionibus fuerunt exposi-
ta, Cathedralitatis consequutiua, vt dixit Rota coram bon.
mem. Coccino *decis.* 136. *num.* 3. Et licet decisiones in causa
præcedenter editæ de aliquibus tantum actibus Cathedrali-
tatis loquantur fauore Pilarensium, id tamen non taxatiuè,
† sed demonstratiuè deductum fuit ad effectum elidendi ex- 7
ceptionem per Canonicos S. Saluatoris obiectam, quod Ec-
clesia B. Mariæ remansisset priuata Cathedralitate, ad quem
effectum in eis firmatur, quod probata eius primordiali im-
pressione etiam vnicus actus sufficit pro illius integra reten-
tione, & continuatione.

Secundò, quia tunc demum admittitur oblatio verbalis,
quando non requiritur † aliquod factum præcisum, & 9
positiuum à condemnatis explendum. At quando id exi-
gitur (prout hic) ex quo expressè præcipitur Capitulo, &
Canonicis S. Saluatoris, quod recognoscant Ecclesiam
B. Mariæ, in antiquiorem, & actualem Cathedralem,
eiusque Capitulum, & Canonicos habeant, & recogno-
scant cum omnibus priuilegijs iuribus, honoribus, præro-
gatiuis, & præeminentijs Ecclesiæ Cathedrali Cæsaraugu-
stanæ, quomodolibet debitis, & debendis *Sum. d. num.* 1.
verbalis † oblatio tamquam ventosa ostentatio non recipi- 10
tur, sed requiritur positiua, & actualis paritio, alias datur
declaratoria, † vt respondit Rota apud Posth. *de manut.* 11
decis. 121. *num.* 1. coram bon. mem. Merlino *decis.* 592.
num. 3. *in Alexandrina pensionis* 15. *Ianuarij* 1649. *coram
R. P. D. meo Celso in Lecdien. Canonicatus S. Martini* 31.
Ianuarij 1653. *§. neque Capitulo, & in Cathacen. beneficiorum*
14. *May* 1655. *in fine coram me.*

Certius, † quia per reiteratas vices Litteræ exequuto- 12
riales capitulariter Canonicis S. Saluatoris præsentatæ fue-
runt, semperque ipsi loco paritionis responderunt, quod si
Capitulum aliquid haberet respondendum dictæ requisitio-
ni infra tempus solitum responderent *Summ. num.* 2. *&* 3.
† Et quod magis vrget duas Processiones generales de 13
mensibus Ianuarij, & Februarij currentis anni fecerunt
nouo Summ. num. 3. non conuocatis Canonicis B. Mariæ,
nec eis nobiliori, & honorificentiori loco præstito, prout
tenebantur ratione antiquioris, † & continuatæ Cathe- 14
dralitatis, ac ad formam mandatorum S. Rotæ *d. nouo
Summ. num.* 2. quod in decisionibus huius causæ compro-
batur, vt coram bon. mem. Coccino *in recent. decis.* 353.
num. 77. *vers. quam plures denique part.* 5. coram bon. mem.
Bichio 6. *Martij* 1656. *§. Quinto concordiam vers. & vlte-
rius disponitur, & coram me* 27. *May* 1658. *sub §. cum etiam
ex quo.*

Hinc enim habetur positiua contrauentio paritioni om-
ninò † contraria ob quam excusari non possunt ab incur- 15
su censurarum, ad quem effectum attenditur quæuis re-
sponsio, & quilibet actus ex quo argui, & dignosci possit
animus non parendi, vt respondit Rota *in Colonien.* † *Vi-* 16
cariæ 24. *May* 1649. *coram Eminentiss. D. Cardinali Ottho-
bono inter eius impress. decis.* 174. *num.* 3. *&* 4. Qui tantò ma-
gis est detestabilis, cum versemur † in Personis Ecclesia- 17
sticis, quæ præ cæteris tenentur mandatis Rotalibus, seu
veriùs Apostolicis statim reuerenter obedire, Can. *in me-
moriam* 19. *dist.* Rota *coram eodem Eminentissimo Ottho-
bono decis.* 75. *num.* 3. *& decis.* 196. *num.* 8. & contra ipsum-
met Capitulum, & Canonicos S. Saluatoris *in Cæsaraugu-
stana Distributionum, seu Attentatorum* 13. *Nouembris*
1647. *coram me in fine.*

Verùm, quia pro Capitulo S. Saluatoris deducebantur
plures actus ad ipsos priuatiuè spectare vigore transactio-
num initarum cum Canonicis † B. M. & sententiarum de- 18
super prolatarum, *eius Summario num.* 4. necnon plures
habere redditus ipsis particulariter donatos. Ideò per Do-
minos resolutum fuit dandam esse declaratoriam, & respe-
ctiuè interdictum, nisi infra mensem paruerint, admitten-
do Canonicos B. Mariæ † ad omnes actus Cathedralita- 19
tis, Reseruato tamen Ecclesiæ S. Saluatoris iure agendi post
paritionem pro priuatiua canonizatione dd. prætensorum
actuum, & redditiuum prout ius fuerit.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D.

R. P. D. ALBERGATO DECISIO CCXLVII.

Sacræ Rotæ Decano.

Rauennateñ Pensionis.

Lunæ 1. July 1660.

ARGVMENTVM.

Resignans Episcopatum ad fauorem alicuius, & iste consensit impositioni Pensionis, si promittat tam persoluere cum obligatione Camerali, tunc meritò contrà ipsum potest relaxari mandatum executiuum ad eam pensionem soluendam. Et quando de eiusdem consensu non possit dubitari. Bigamus, quando reddatur capax pensionum Ecclesiasticarum.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum executiuum relaxari potest, vigore obligationis Cameralis.*

2 *Obligatio Cameralis, habet executionem paratam.*

Obligatio Cameralis viam executiuam indulget. n. 2.

3 *Mendacium est clarum, dum de veritate in contrarium apparet.*

4 *Confessio propria superat omnem aliam probationem.*

5 *de Apostillæ validitate posita in fine Instrumenti, non est dubitandum si appareat facta de manu ipsius Notarij.*

6 *Apostillæ omnis imaginaria suspicio, etiam absque alia Notarij approbatione tollitur, quando est eiusdem manus ipsius rogati.*

7 *Veritas, ex diuersis probationibus potest comprobari.*

8 *Protestatio partis, benè venit attendenda.*

9 *Confessione propria nulla maior potest dari probatio.*

10 *ex Approbatione partis, de contentis in Instrumento stipulato, fides, & legalitas ipsius Instrumenti arguitur.*

11 *Scripturæ veritas ex alijs scripturis comprobatur.*

12 *per Testem vnicum, facta probatio, non releuat.*

13 *Et maximè si patiatur plures exceptiones tam in dicto, quàm in persona.*

14 *ad Instrumenti publici reprobationem parum officit vnicus Testis, & præsertim si patiatur plures exceptiones.*

15 *Testis, vt si valens ad reprobationem Instrumenti publici, quid requiratur.*

16 *Instrumenti validitas coadiuuatur ex Legalitate Notarij.*

17 *Confessio partis præualet Testibus, etiam si essent mille.*

18 *Confessio partis præualet quibuscumque probationibus in contrarium.*

19 *Testis depositio, si ex pluribus reddatur inuerisimilis non attenditur.*

20 *Pars debet declarare, an Instrumentum de quo controuertitur, habeat pro bono, vero, & reali, donec constet de contrario.*

21 *Suspicio mala, debet cessare in Instrumento publico.*

22 *de Veritate, quando clarè constat, non est amplius de ea dubitandum.*

Confessio propria reddit rem certam, & indubitatam, num. 22.

23 *Bigamiæ exceptio, tanquam requirens altiorem indaginem non impedit executionem obligationis Cameralis.*

24 *Bigamus, quando dicatur capax cuiusque Pensionis Ecclesiasticæ.*

25 *Dispositio* Text. in cap. 1. de bigam. *reddens bigamos incapaces Pensionum Ecclesiasticarum est Conciliaris.*

26 *Bigamus, quando sit capax obtinendi pensiones Ecclesiasticas.*

27 *Dispensatio specialis quoad aliquod Concilium, quando in principio adest, sufficit posteà generalis derogatio, quoad alia Concilia.*

28 *Actorum transportationis defectus, quando non causet nullitatem.*

29 *Exceptio transportationis Actorum, quando proceditur prout in prima instantia, non releuat.*

IN manibus san. mem. Innocentij X. resignauit cla. mem.
Cardinalis Capponius Archiepiscopatum Rauennæ,
fuitque in eius locum electus R. P. D. Torrigianus cum
reseruatione pensionis annuæ scut. 6000. ad fauorem Excel-
lentiss. D. Principis Pamphilij, tunc S. R. E. Cardinalis,
etiam per Cedulam Consistorialem, cui reseruationi dictus
D. Torrigianus consensit, & cum Iuramento in forma Ca-
meræ soluere promisit, & ad illius computum persoluit scu-
ta 25. Cæterùm mortuo Cardinali Capponio, per cuius
obitum factus est locus solutioni, contra D. Archiepisco-
pum soluere recusantem censuerunt DD. relaxandum
† mandatum virtute obligationis Cameralis, quæ para- 1
tam habet exequutionem, & viam exequutiuam, † in- 2
dulgere, vt in istis terminis Lotther. *de re benef. lib. 1. q. 40.*
num. 241. Rota coram Durano *decis. 60. num. 2. & seqq. & in*
Mantuana pensionis 12. Iuny 1617. coram bon. mem. Du-
nozetto, *& in Monopolitan. pensionis 2. Marty 1643. coram*
Reuerendiss. Tarraconen. §. Validitas non fuit.

Nec releuant plura, quæ in memorialibus pro parte D.
Archiepiscopi porrectis, latè fuerunt deducta; etenim
quod Cardinalis Capponius consensum non præstiterit re-
seruationi pensionis, † tollitur ex publico Instrumento di- 3
cti consensus, *in Summario D. Principis num. 4.* ibi: *In præ-*
sentia, & de consensu eiusdem Eminentiss. & Reuerendiss.
D. Cappony; quod facit † probationem probatam, rem 4
claram, & manifestam, Bart. *in l. 1. num. 8. ff. de noui op.*
nunc. Rot. coram Buratt. *decis. 564. num. 3.* quamuis verba
prædicta apposita fuerint per remissam, seu apostillam † vt 5
in fine Instrumenti, cum ex oculari inspectione appareant
scripta manu eiusdem, qui totum Instrumentum confecit,
cessat omnis † imaginaria suspicio, & benè probant sine 6
alia expressa Notarij approbatione, Castren. *consil. 131.*
num. 2. vers. Si constat quod sunt de manu, lib. 2. Thob.
Non. *consil. 80. num. 9. & seqq.* Alex. *cons. 14. num. 13. lib. 6.*
Rota coram Mantic. *decis. 557. sub n. 4. post med. versic. Vel*
quando apparet, Coccin. *decis. 467. n. 2. in recent. decis. 226.*
num. 17. part. 7. in Firmana Professionis 2. Decembris 1639.
coram Reuerendissimo Tarraconen. §. Nec obstant, in Bonon.
fideicommissi de Amerinis 18. May 1648. coram Reuerendiss.
D. meo Papien. §. Fines autem in fine, & in Viterbien. Præ-
dij 10. Decembris 1659. coram Reuerendiss. D. meo Decano
§. Quia cum.

Quod sine difficultate procedit stante alio Instrumento
inter dictos DD. Cardinalem, & Archiepiscopum celebra-
to, in quo ille renunciauit huic partem fructuum Ecclesiæ
Rauennaten. & ambo mentionem fecerunt de huiusmodi
pensionis † reseruatione, & consensu desuper præstito, 7
& ad vtrumque se retulerunt declarando enixis verbis per
præsentem conuentionem in nihilo † præiudicare velle re- 8
seruationi pensionis, etiam quo ad possessionem exigendi,
vt ex verbis, *Summario dicti D. Principis n. 12.* ibi: (*Eædem*
partes expressè declararunt præsens Instrumentum, & conuen-
tiones sicut supra, inter ipsas partes, & saluo beneplacito Apo-
stolico, stabilitas, in nihilo præiudicare velle reseruationi pen-
sionis factæ ad fauorem Eminentissimi, & Reuerendissimi
D. Camilli Pamphily, etiam quoad possessionem exigendi, ita
vt reseruatio fructuum, seu pensio prædicta nunquam possit vi-
gore cuiuscumque facultatis transferendi eidem Eminentissi-
mo D. Cardinali Capponio concessa, seu concedenda, in tote,
vel in parte, etiam minima, transferri; sed eidem Priuilegio,
seu facultati transferendi denuo renunciat, & medio Iuramen-
to tacto pectore præstito promisit ea nunquam velle vti, prout in
motu proprio desuper signato, & consensu desuper præstito, ad
quos, &c.) Qua † confessione nulla maior probatio dari 9
potest, *cap. per tuos de probationibus,* Rot. coram Pen. *de-*
cis. 1628. num. 2. & quod ex approbatione contentorum in
† Instrumento illius fides, & legalitas arguatur, plenè Rot. 10
in Bononien. Primogenituræ 25. Iuny 1655. coram bon. mem.
Bichio, *§. Eo magis, & seqq.*

Et passim veritas scripturæ alijs † scripturis comproba- 11
tur, Paris. *cons. 28. n. 45. & seqq: lib. 2.* Surd. *cons. 173. n. 54.*
& seqq. Rota *in dicta Firmana professionis, vbi supra.*

Hinc non releuat depositio † vnius testis pro D. Archie- 12
piscopo inducti asserentis D. Cardinalem stipulationi non
fuisse præsentem, † quia patitur plures exceptiones, tam 13
in dicto, quàm in persona, latè deductas ab informantibus
pro D. Principe; ob † quas nihil penitus afficit ad repro- 14
bationem publici Instrumenti, Cranett. *consil. 56. num. 10.*

vers. Quod tamen, Gratian. *discept.* 192. *num.* 27. Rot. *decis.*
150. *part.* 8. *recent. num.* 14. *&* 15. *& in Assisien. Dotis* 22.
Iunij 1640. *coram Reuerendiss. Tarraconen.* §. *Minus obstat
vnicus Testis*, vbi quòd ad hunc effectum testis debet esse
omni exceptione maior.

16 Tantò minus, cum in contrarium † militet legalitas
Notarij inuerisimilitudo, & prædicta confessio Cardinalis
17 in alio Instrumento contenta, † quæ præualet testibus,
etiamsi forent mille, Bursat. *cons.* 131. *n.* 14. *lib.* 1. Gabr. *de
Testibus concl.* 4. *n.* 77. & Duran. *decis.* 90. *n.* 8. *&* 214. *n.* 4.
18 & quibuscumque † contrarium deponentibus, Bald. *consil.*
192. *n.* 8. *vers. Sed contrarium lib.* 2. Rot. post Pacific. de
Saluian. *interd. decis.* 46. *num.* 6. *& decis.* 167. *num.* 8. *part.* 8.
recent. Cæsar. de Grass. *decis.* 75. *alias* 6. *de Testibus num.* 2.
Immò ex prædictis Instrumento, & confessione ibidem
19 adiecta † valdè suspecta redditur depositio eiusdem testis,
Caputaqu. *decis.* 284. *num.* 6. *part.* 3. Rot. *post secund. volum.
consil.* Farinac. *decis.* 251. *num.* 2.

Rursus non obstat, quòd D. Princeps teneatur declara-
20 re an velit habere dictum † Instrumentum pro bono, ve-
ro, & reali, nam hæc declaratio iam facta fuit, quod vult
habere illud pro bono, vero, & reali, donec constet de
contrario, quæ, cessante suspicione contrà Instrumentum,
21 † vt in præsenti, sufficere solet, Speculat. *in titul. de edit.
Instrumentorum*, §. *Videns n.* 3. *vers. Quod si velit*, Crauett.
consil. 46. *num.* 11. Rot. *post secundum volum. cons.* Farinac.
decis. 1. *num.* 4. & concordant relata per Modern. Cortonen.
in Prax. part. 2. *cap.* 4. *num.* 85.

Et multò magis, cum aliundè constet de veritate dicti
22 Instrumenti, † & consensus per expressam confessionem,
non solum eiusdem Cardinalis, sed etiam ipsiusmet D. Ar-
chiepiscopi.

Minus obstat exceptio Bigamiæ, nedum, quia vt requi-
23 rens altiorem indaginem † non impedit exequutionem Ca-
meralis obligationis, sed etiam quia D. Princeps habet am-
plissimam dispensationem Pontificis retinendi quascumque
pensiones super quarumlibet Patriarchalium, Primatialium,
Archiepiscopalium, etiam Rauennaten., & Episcopalium,
24 aliarumque † Ecclesiarum fructibus, &c. etiamsi cum vi-
dua contraheret, *eius Summario n.* 4. Quæ ad hunc effectum
sufficit, Ancharan. *cons.* 404. *n.* 4. *vers. Dispensatio enim*, la-
tè Rot. *in Ferrarien. pensionis decis.* 12. *n.* 29. *& seqq. & decis.*
50. *n.* 9. *part.* 5. *recent. & in Alexandrin. pensionis* 19. *Iunij*
1648. §. *Nec obstat coram R. P. D. meo Celso.*

Cui indulto non obstat defectus specialis derogationis
25 *cap.* 1. *de Bigamis*, continentis Constitutionem † Conci-
liarem, dum Pontifex substulit obstaculum bigamiæ, &
Principem habilitauit, vt eo obstante capax fuisset retinendi
26 pensiones, & in dicto † Indulto derogauit Concilio Late-
ranen. prohibenti reseruationes pensionum super fructibus
Cathedralium Ecclesiarum, alijsque Vniuersalibus, Prouin-
cialibus, Synodalibusque Concilij editis, alijsque Constitu-
tionibus Apostolicis; vbi enim præcedit expressa alicuius
27 Concilij derogatio, sufficit posteà † derogatio generalis
aliarum Conciliarium Constitutionum, Rota *in Conchen.
exemptionis Decimarum* 17. *Martij* 1598. coram Orano,
relat. per Garz. *de benef. part.* 4. *cap.* 5. *num.* 38. *&* 39. Rot. *in
Ferrarien. Decimarum, Veneris* 8. *Aprilis* 1658. §. *Nec vi-
detur coram R. P. D. meo Beulaqua*, & in terminis Bigamiæ
dixit Rota *in Alorien. pensionis la septima num.* 4. *& decis.*
58. *num.* 7. *part.* 5. *recent.*

Exceptio denique transportationis Actorum non releuat
28 ob rescriptum Signaturæ, quod † procedatur cum facultati-
bus A. C. tanquam in prima, & inchoatum fuit nouum Iu-
29 dicium, quo stante non est necessaria † talis actorum trans-
portatio, Salust. Tib. *in Prax. lib.* 2. *cap.* 28. *n.* 3. Gratian. *di-
scept.* 121. *n.* 25. *Add.* ad san. mem. Greg. *decis.* 320. *n.* 2. latè
distinguendo materiam, Rota *in Romana Societatis Affictus*
27. *Martij* 1647. coram bon. mem. Arguelles, §. *Nec refert.*

Et ita altera tantùm parte, parte altera pluries, & plu-
ries citata resolutum fuit.

R. P. D. TAIA.

Firmana fideicommissi.

Lunæ 5. *Iulij* 1660.

ARGVMENTVM.

Hæres, vt per fideicommissum grauatus dicatur,
solutionem legatorum, & debitorum ad formam
à lege, & Testatore præscriptam factam fuisse
concludenter probare tenetur; nec intrat pactum
succedendi in Ius pignoris ad fauorem illius, cuius
pecunia fuit liberatum, nisi idem priori Credito-
ri fuerit notificatum.

SVMMARIVM.

1 *Hæres per fideicommissum grauatus debita Testatoris, & legata ab eo relicta detrahere potest.*

2 *Hæres, vt dicatur grauatus debita, & legata à se soluta fuisse probare tenetur.*

3 *Cursus temporis grauato contra fideicommissarium non prodest quin solutionem concludenter probare teneatur, sed solum quando inter Creditorem, & Debitorem agitur.*

4 *Detractiones pro legatis, aut debitis prius ex mobilibus fieri solent, & eorum quantitatem considerata personarum conditione, & id genus alia Iudex arbitrari potest.*

5 *Solutio legatorum, aut debitorum de pecunijs ex mobilibus prouenientibus facta præsumitur.*

6 *Solutio nisi facta fuerit ad formam à lege, & à Testatore præscriptam hæredi non suffragatur.*

7 *Hæredes de bonis stabilibus in Inuentario descriptis rationem reddere tenentur.*

8 *Probatio solutionis legatorum, vt appareat an de pecunijs hæredis, vel de prouenientibus ex bonis hæreditarijs facta fuerit, specificè fieri debet.*

9 *Identitas pecuniæ solutæ ab afferente probari debet.*

10 *Consumpta pecunia facta dicitur, quando idem corpus ad oculum demonstrari non potest, etiamsi in rerum natura sit, vt quando pecunia cum alia pecunia est commixta.*

11 *Successio, vt fiat in Ius pignoris illi cuius pecunia liberatur pignus, quatuor sunt necessaria, quorum præcipuum est pactum succedendi in locum primi Creditoris, & ad hoc mutuando.*

12 *Pactum succedendi in locum primi Creditoris non sufficit, nisi idem priori Creditori notificatum fuerit.*

13 *Reis, & possessoribus pro iusta defensione non suffragatur creditores pecunia sua fuisse dimissos, nisi pactum interuenerit, vt ex pecunia dimitterentur, & ad ipsos pecunia perueniret.*

14 *Numerato non omnis obligat, sed quoties idipsum agit.*

DECISIO CCXLVIII.

EDita decisiones 30. Ianuarij proximè elapsi * pro Immis-
sione Actorum in Prædium *Campo d'Arca*, concessa-
que Reis noua Audientia 31. Maij sequentis super ratione
tantùm hodie proposito dubio DD. steterunt in decisis.

Quia quod attinet ad legata Petri Dominici, † licet ve- 1
rum sit hæredem grauatum per fideicommissum posse de-
trahere debita Testatoris, & legata ab eo relicta, *l.* 2. *& l.
vltim. C. ad Sen. Cons. Trebell.* cum alijs apud Peregrin. *de
fideicomm. art.* 35. *num.* 9. & ad litteram, Rot. *decis.* 516.
sub num. 1. *part.* 2. *recent.*

Tamen verùm est, etiam † hæredem teneri probare il- 2
la fuisse à se soluta, vt prosequitur *d. decis.* 516. *n.* 2. *&* 3. *part.*
2. *recent.* post Bald. *cons.* 219. *sub n.* 4. *lib.* 2. & Peregr. *de fi-
deicomm. d. art.* 35. *sub n.* 9. & coram Caual. *decis.* 476. *n.* 2.
& coram Buratt. *decis.* 641. *n.* 4. *&* 5. Vbi nec † cursus tem- 3
poris prodest grauato contra fideicommissarium quin con-
cludenter solutionem probare teneatur, sed solùm quando
agitur inter Creditorem, & Debitorem, ad Natt. *& alias
decis. alleg. in dicta decis.* 641. *dicto n.* 5.

In casu autem nostro non probatur dd. legatorum solu-
tio nisi quoad aliqua leuis, & nullatenus considerabilis
summæ, eaque minus legitimè soluta, & respectu legati
salmarum 50. frumenti facta Societati Sanctissimæ Trinita-
tis Ciuitatis Nouæ, solutio apparet facta ab ipsomet Testa-
tore viuente in salmis 25. *vt in Summario Actorum num. vl-
timo.* Et quoad reliqua fuisse ab eo reuocata in Codicillis
anni 1589. *eodem Summario n.* 1. *litera A.*

Et solutione quoque probata aduerterunt DD. quoad
huiusmodi † detractiones pro legatis, vel ære alieno solu- 4
tis, vel pro creditis hæredis prius imputari mobilia, & Iu-
dicem posse arbitrari mobilium quantitatem considerata
personarum conditione, & id genus alia, ex Fusar. *d. q.* 666.
num. 14.

num.14. & 17. versic. Concedit tamen Peregrinus; Et probatur existentia mobilium ex Inuentario confecto per hæredes grauatos dato per dd. Actores, *in dicto Summario num.2.* &
5 de † pecunijs prouenientibus ex dictis mobilibus præsumitur facta solutio, Rot. *decis.437. num.16. & seq. part.5. recent.* & coram Buratt. *d. decis.641. num.7. & 8.* & fusius Pereg. *de fideicom. art.35. num. 22.* cum alijs allegatis.

Accedit, quòd in Testamento iussit, Testator quoad aliqua legata: *Che tutti li predetti legati si paghino dall'infrascritti suoi heredi del retratto dell'olio, quale si ritroua esso Testatore, dicto Summario num. 3.* Prout eos in Codicillis anno 1589. quoad aliqua alia legata, voluit solui ex credito flor. 272. quod habebat cum Cæsare Orlando, *vt in dicto*
6 *Summario num. 1.* Vt propterea † solutio facta censeri debeat ad formam, à lege, & à Testatore præscriptam ex allegat. quinta, & aliter facta non suffragatur nisi reddita ratione de re per Testatorem destinata pro solutione.

7 Præterea in dicto † Inuentario etiam apparent descripta stabilia, de quibus nulla redditur ratio, ad quam dicti hæ-
8 redes tenentur, & † probatio solutionis legatorum debet specificè fieri, vt appareat an sit facta de proprijs pecunijs, vel de prouenientibus ex bonis hæreditarijs, Rota *decis.516. num. 3. part. 2. recent.*

Quod attinet ad scuta 300. vti soluta ab hæredibus grauatis Francisco Gerardino, & vti mutuata hæredibus ipsis à Cæsare Authore Orlandi obseruatum argenteis partim in baiocchis, & alia bona, & currenti moneta, &c. in Instrumento 23. Martij 1591. *dicto Summario num.6.* numerationem autem factam ab ipsis hæredibus fuisse in paulis de argento in Instrumento eadem die 23. Martj 1591. *d. Summario num.5.* Vndè non solùm excluditur pecuniarum identitas, sed includitur manifesta diuersitas.

9 Et quidquid sit, an probetur † identitas pecuniæ, quæ debet ab asserente probari, Paul. Castr. *cons.289. num.1. vers.*
10 *Et posito lib.2.* Surd. *cons.528. sub num.30.* Et † consumptio dicitur facta quando non potest ad oculum demonstrari, istud idem corpus etiam si sit in rerum natura, vt quia commixta est pecunia, cum alia pecunia, *ad l. si alieni num.78. ff. de solut.* & ita Paul. Castrens. *ad §. si Pupillus, l. non omnis, ff. si cert. pet. in fin.*

Cessat difficultas, quia obseruatum est numerationem ipsam factam fuisse à Cæsare ijs hæredibus grauatis, vt ipsi subintrarent in locum ipsius in illis obligationibus censualibus, vt in dicto Instrumento, & ad aliũ proprium contractũ.

11 Ad hoc autem, vt ille cuius † pecunia liberatur pignus, succedat in Ius pignoris, quatuor sunt necessaria, & præcipuè pactum succedeñ in locum primi Creditoris, & ad hoc mutuando, &c. *in gloss. pignus, l.3. ff. quæ res pign.* & rursus *gloss.1. & 2. l. 1. C. de his, qui in princ. Credit. loc.* & ibi text. ex Bart. *ad d. l. 3. num. 4.* Negus. *de pign. part. 5. membr. 3. sub num.45.* cum alijs Rota *in Neapolitana Census,* coram Pen. *decis.326. ab init.* confirmata *in decis.343. num.4. & 5. edit. Lugdun.* & prius in eadem causa, coram Gypsio *decis. 318. part.4. diuers.* & in alia coram Coccin. *decis.359. num.3.*
12 Immò non sufficit † pactum huiusmodi fuisse appositum nisi priori Creditori fuerit notificatum, vt post Salyc. & Rotam benè adnotatum est ad Buratt. *decis.420. num.5. vers. Verum,* & coram Pen. *d. decis.343. num. 2. & seqq. & d. decis. 353. num. 5. & 6.*

13 Neque † Reis, & possessoribus, vt pro iusta defensione se tueri possint satis videretur potiores Creditores pecunia sua fuisse dimissos ad verba, & mentem, *d. leg. 3.* nisi hoc saltem conuento, vt ex pecunia dimitteretur, & ad ipsos pecunia perueniret, vt præclarè sentit Rota *d. decis. 459. d. num.3.* ibi: *Sufficit quod pecunia peruenirent, siue de manu ipsius Emptoris, siue de manu Venditoris mediante pacto, quod Venditor teneatur soluere anteriori, &c.* quibus dictum text. & alia huiusmodi declarauit Rot. *in d. decisione,* & ple-
14 nè, vt non † omnis numerato obligat, sed quoties id ipsum agit, *l. non omnis 19. in princ. ff. si cert. pet. cum ibi not.* Et hic neque hæredes grauati in hoc soluerunt Francisco Gerardino Creditori, neque Cæsar in hoc mutuauit quidem, dando in aliam causam, vt hæredes subintrarent in dd. Censibus, vt suprà.

Et ità decisum fuit altera tantùm parte informante, altera verò recusante informare, licèt multis citationibus lacessita.

☞ *Decisio ista in hac eadem causa emanata, sub die 30. Ianuarij præsentis anni 1660. coram eodem R. P. D. Taia, & suprà in ista eadem part.13. recent. decis.160.*

R. P. D. P R I O L O

Gadicensis dimidiæ Portionis.

Lunæ 5. Iulij 1660.

A R G V M E N T V M.

Beneficia in mensibus reseruatis vacantia ad Papam spectare, & frustra applicari Indulta specialia cùm per Regulam Cancellariæ sublata fuerint; hinc literas resignationis, & gratias resignãtis Iustificatas executioni esse demandandas resoluitur.

S V M M A R I V M.

1 *Literæ resignationis, & gratia resignantis cum in omnibus iustificata appareant, executionẽ paratam habent.*
2 *Literas resignantis iustificatas fuisse quomodo probatur.*
3 *Beneficio in mense Sedis Apostolicæ reseruato vacante, collatio non ad Capitulum, siue Ordinarium loci, sed ad Papam spectat.*
4 *Valor beneficij, vt iustificetur semiplena probatio sufficit.*
5 *Presbyteratus, & præsentia Prouisi in curia de tempore obitus antecessoris ad iustificandas literas requiruntur.*
6 *Clausula* cuius litis statum haberi nolumus pro expresso, *gratiam à subreptione ob non factam mentionem litis præseruat.*
7 *Publicatio resignationis infra tempus præfixum in gratia restitutoria ob lapsum temporis in Constitutione Gregoriana assignati fieri debet.*
8 *Literæ inter Missæ Conuentualis solemnia lectæ, & publicatæ executioni meritò sunt demandandæ.*
9 *Regula Cancellariæ de mensibus reseruatis, omnia Indulta, & priuilegia consuetudines, & immemorabiles de beneficijs ijs vacantibus disponendi tollit.*
10 *Regula per viam legis emanata pro veritate est habenda, cum per eam Iuri communi derogatum censeatur.*

D E C I S I O CCXLIX.

CVm de mense Ianuarij 1652. vacasset vna ex dimidijs portionibus Ecclesiæ Gadiceñ per obitum Gundisalui eius dum viueret vltimi possessoris, Capitulum prætendens vigore Indulti Alexandri VI. habere Ius ad illas nominandi. Nominauit Antonium de Soco-Royas, Alphonsus verò de Velilla eandem, tanquam reseruatam, ratione mensis à Sede Apostolica impetrauit. Hinc inter ipsos orta lite coram Ordinario loci, fuit Alphonso concessum mandatum de immittendo cum subsequuta possessione, quod deinde Reuerendiss. Nuncius in Hispaniam præuia reuocatione alterius sententiæ contrariæ confirmauit, à cuius sententia commissa causa appellationis Priori Ecclesiæ Collegiatæ Hispaleñ. interim Alphonsus dictam dimidiam portionem resignauit ad fauorem Francisci de Bargas, aduersus quem successiuè dictus Prior pronunciauit, reuocans sententiam d. Nuncij, & alteram contrariam confirmans. Demum deuoluta causa ad Rotam per commissionem mihi directam dubitaui, an Francisco esset danda immissio in possessione dictæ dimidiæ portionis, & concedend. esse responderunt.

Quia tam † literæ resignationis, quàm gratiæ resignan- 1
tis apparent in omnibus iustificatæ, quæ proinde paratam habent executionem, & veniunt exequendæ ad instar, *leg. final. C. de edict. Diu. Adrian. toll. cap. si Capitulo il quinto, vbi glos. verb. exequatur de concess. preben. in 6.* Rota coram Caual. *decis.148. num.1. in recent. & decis.187. num.1. part. 6. in Aprutina Parochialis 24. Martij 1656. coram Ren. P. D. meo Albergato.*

Sunt Iustificatæ † literæ Alphonsi resignantis in eo, quòd 2
dimidia hæc portio vacauerit per obitum Gundisalui de mense Ianuarij ex Testibus deponentibus non solum de publica voce, & fama, sed etiam de visu, vt in *Summario*
num.6. & 7. qui † mensis cum sit de fixis, & perpetuò re- 3
seruatis Sedi Apostolicæ vigore Regulæ Cancellariæ, hodiè nonæ collatio eiusdem spectat ad Papam, non autem ad Capitulum, siue Ordinarium loci, vt dixit Rot. coram Coccino *decis.305. num.1.* & coram Merlin. *decis. 891. eodem num. & in Abulen. portionis 17. Septembris 1646. coram Reuerendiss. Terracinen. confirmata 14. Iunij 1647. coram Reuerendiss. P. D. meo Celso.*

Ex ijsdem testibus iustificatur † valor expressus per non- 4
excessum in ducatis 24. auri de Camera, cum ad hunc effe-

ctum

ctum semiplena quoque probatio sufficiat ad not. per Garz.
de benef.part.5.cap.3.num.936. & respondit sæpissimè Rota,
vt in rec. decis.512.num.2. coram Buratt. *decis.255.num.11.*
& decis.172.num.8.coram Eminen. Dom. Cardinali Ottho-
5 *bono*. Nec non † Presbyteratus ipsius Alphonsi, vt dixit
Rota coram Caual. *decis.559.num.4. & in recent. decis.629.*
num.3.part.1. Et demum præsentia eiusdem in Curia de
tempore obitus Gundisalui, vt *in Calagurritana Archidia-*
conatus 26. Maij coram Reuerendiss. D. meo Cerro Decano
§.præsentia, & in Corduben. dimidiæ portionis 4. Iunij 1657.
§.6.vers. nec non præsentem in Curia coram Reuerendissimo
P. D. meo Verospio.

Parique modo iustificantur litteræ resignationis Franci-
6 sci. Nam habent in primis clausulam, † *cuius litis statum*
haberi nolumus pro expresso Summario num. 9. littera A. quæ
præseruat gratiam à subreptione ob non factam mentionem
litis, Rota coram san. mem. Greg. *num.5.* & cætera, quæ fue-
runt narrata, scilicet Franciscum ipsum esse Presbyterum,
& ex Toletana, seu alia Ciuitate, vel Diœcesi oriundum
excipere, & in Ciuitate Gadicen̄ degere, ac duo beneficia
simplicia personalem residentiam non requirentia in alijs
Ecclesijs, quorum cuiuslibet fructus non excedunt duca-
tos vigintiquatuor auri de Camera, Alphonsum verò resi-
gnantem aliunde vnà cum pensione annua 80. ducatorum
auri de Camera super dimidiæ portionis fructibus ad sui fa-
uorem reseruatæ commodè viuere posse comprobant Testes
supra relati *Summario num.7.*

7 Publicationem autem eiusdem † resignationis factam
fuisse infra tempus præfixum in gratia restitutoria ob lapsum
temporis in Constitutione Gregoriana assignati in ordine
la 85. Bull. *tom.* 2. Remanet probatam ex eo, quia proroga-
tio termini fuit concessa ad alios sex menses sub data Kalen.
Decembris 1655. *Summario num.8.* Die verò 14 Maij anni
8 subsequentis fuerunt † litteræ in supradicta Ecclesia inter
Missæ Conuentualis solemnia lectæ, & publicatæ, vt *in*
Summario num. 9. littera B. adeòut meritò sint executioni
demandandæ ex allegatis *in principio, & in Hispalen. deci-*
marum 17. Iunij 1615. coram san. mem. Innocentio Decimo,
& in Nazzarena, seu Montis-Viridis Benef. 15. Decembr.
1645. coram R. P. D. meo Verospio.

Non obstat nominatio Antonij de Soto Royas facta à
Capitulo in vim Indulti Alexandri VI. nominandi, & præ-
sentandi ad dd. dimidias portiones in quibuscunque mensi-
bus vsque de anno 1502. emanati. Nam omisso, quod ob-
inde citra quoties in mensibus Apostolicis contingerunt va-
cationes semper Papa contulit; & prouidit, & prouisiones
suum obtinuerunt effectum, vt deponunt Testes *super 5.*
9 *articulo Summario num.6.* Cessat quia huiusmodi † Indulta
fuerunt sublata ex dicta regula nona, quæ amplissimas ha-
bet derogationes, & tollit quæcumque priuilegia, & Indul-
ta conferendi, seu eligendi concessa quibuscunque personis,
ac consuetudines etiam, & immemorabiles disponendi de
beneficijs vacaturis in mensibus reseruatis, vt dixit Rota
in recent. decis.568.num.5.part. 3. & 336. num. 1. part.4. co-
ram san. mem. Greg. *decis.240.num.2. & seqq. & in Montis-*
Alti Primiceriatus 8. *Iunij* 1643. *coram R. P. D. meo Veros-*
pio, maximè cum dicta † regula emanauerit per viam legis
per quam censetur derogatum Iuri communi, iuxta tradita
per Gonzal. *glos.36.num. 21.cum seqq.*

Et ita vnica tantùm Parte informante, &c.

R. P. D. T A I A.

Bononiensis Quintæ, seu Associationis

Lunæ 5. Iunij 1660.

A R G V M E N T V M.

Cessionario, stante conuentione inter transigentes facta, pro quinta parte fructuum in vim precarij, ac pacti propria auctoritate capiendi, mandatum de associando competere, eumque percipiendo æs alienum, grauamina, & expensas pro rata sustinere teneri.

S V M M A R I V M.

1 *Successori transigentis secundum pacta, & clausulas in Instrumento contentas associatio in bonis transactis competit.*
2 *Successori vti competit associatio, ita quoque cessionario causam ab illo habenti.*
3 *Cessionario contra singulares successores, & possessores tam de iure communi, quàm ex forma statuti Bononiensis associatio bonorum transactorum competit.*
4 *Cessionarius etiam sine citatione, & non facta aliqua crediti liquidatione ad associationem admitti debet.*
5 *Exceptio illiquiditatis, & necessitatis liquidationis ob æs alienum, grauamina, & expensas, cessionario non obstat quo minus in bonis transactis succedat.*
6 *Pacto stante licere scilicet propria auctoritate partem fructuum præteritorum accipere, cessionario competit remedium associationis ad ingrediendam possessionem negocio non liquidato.*
7 *Conuentio adeundi sine licentia, & ante aditionem Iudicis, & citationem, cessionario ante liquidationem suffragatur.*
8 *Cessionarius percipiendo quintam partem fructuum, æs alienum, & grauamina, vel per liquidationem posteriorem, vel per cautiones, & stipulationes, pro quinta parte sustinere tenetur.*
9 *Pactum præsentandi quintam partem fructuum, quando ad bona post transactionem acquirenda limitatur, acquisita ante transactionem non comprehendit.*
10 *Verba* statim, ac consequutus fuerit, *in quem finem adiecta censentur.*
11 *Verba in Instrumento transactionis posita, secundum subiectam materiam etiam de bonis habitis tempore transactionis intelligi debent.*
12 *Verbum* deuenerit, *quando in præsenti, & in futuro subiunctiuè reperitur, ad vtrumque tempus implicitum censetur.*
13 *Bona ex pacto transacta, quando ad manus alterius transigentis peruenerint, Cessionario pro consequenda quinta parte fructuum mandatum de associando in vim pacti est concedendum.*

D E C I S I O CCL.

TRansegerat 8. Martij 1645. P. Virgilius, & Com. Cambises, & pro eo, & cum eo Io. Baptista pater, cessitque eidem Pater Virgilius omnia, & quæcunque Iura ad ipsum quomodolibet, & ex quacunque ratione spectan̄. & competen̄. & quæ in futurum spectare possent, in & super bonis bon. mem. Pirri vigore eiusdem testamenti, & ex causa transactionis, & concordiæ huiusmodi promisit, & se obligauit d. Com. Io. Baptistæ nomine suo, & d. Cambisis statim ac consequutus fuerit per se, vel alium aliquam partem bonorum, ad quorum successionem P. Virgilius vocatus fuit à Com. Pirro, seu quæ ad manus d. Com. deuenerit detractis tamen ære alieno, & grauaminibus hæreditarijs tradere P. Virgilio quolibet anno eius tamen vita naturali durante, & non vltra quintam partem fructuum reddituum, & prouentuum eorundem bonorum specialiter, & generaliter cum pactis pignorum, & precarij in forma. Quinimò vt liceat eidem P. Virgilio propria auctoritate, & absque Iudicis ministerio quintam partem fructuum prædictorum accipere, nec illam cogi possit capere de manu d. Com. vel aliquorum aliorum; Cùmque idem Comes Ioannes Baptista acquisiuerit nomine d. P. Virgilij tanquam eius Procurator quamplura bona, ideò instetit Co. Æmilius Cessionarius eiusdem P. Virgilij pro mandato de associando, dubioque proposito Domini responderunt esse concedendum.

Nam quemadmodum secundum † dicta pacta, & clau- 1
sulas in Instrumento contentas competeret P. Virgilio asso-
ciatio ad *text.l.3.C. de pignor. & ad prax.* Galles. *de oblig.*
Cam. quæst. vlt.num.41. vers.vel etiam si sit formido, Cenc. *de*
censib.quæst.94.num.14.& seqq. Rota coram Duran. *decis.49.*
num.6. & benè apud Cenc. *in simili Bononien. decis. 149. &*
decis.150. laudatis coram Merlin. *decis.104.num.6.* Ita quo-
que competit † Co. Æmilio eius cessionario, Bart. & alij 2
apud Card. Mantic. *de tacit.lib.11.tit.5.num.15.* Farinac.
quæst. 275. de furt. num. 193. Merlin. *de pignor. lib. 49.*
quæst.115.num.8. & 23. & nedum contra † dictos Paciscen- 3
tes, & suos, sed etiam contra singulares successores, &
possessores bonorum tum de Iure communi, Cenc. *d. quæst.*
194. num.16. & seqq. & Rota *d. decis. 149. sub num. 3. & d.*
decis.150. sub num.2. in calce operis, cum alijs, & præcipuè
Galles. *d. quæst. vlt. d. num.4. vers. & est mirabilis virtus*,
vbi etiam † sine citatione, & non facta aliqua crediti liqui- 4
datione, tùm ex forma Statuti Bononien̄. in specie Rota
d.decis. 149. sub d. num.3. & d. decis. 150. sub d.n.2.

Non obstat † exceptio Com. Cambisis illiquiditatis, & 4
neces-

necessitatis liquidationis, & deductionis æris alieni, & grauaminum, & primum expensarum ex Bart. *in repetit. d. leg.3. num.14.* Gozzad. *cons.95. num. 3.* Rota coram Mant. *decis. 195. num. 4. vers. nam in qualibet obligatione*, & alijs decisionibus.

Quia huiusmodi sunt visa Dominis non obstare, & præ-
6 cipuè ex pacto, quod liceat propria auctoritate † partem prædictam fructuum prædictorum accipere, &c. necesse est enim æs alienum grauamina, & expensas opportunè, vel prius fuisse deducta, vel posterius fore deducenda; Ideòque competit nihilominus remedium associationis ad ingredien possessionem negocio non liquidato, prout concludit Bart. *in d. repetit. d. leg.3. num. 164.* & amplius Gozadin. *in tot. d. cons.95. à num. 4. vers. istis tamen non obstantibus*, &
7 præsertim in huiusmodi conuentione † quod sine licentia, & ante aditionem Iudicis, & citationem. Igitur etiam ante liquidationem, Soccin. sen. *cons. 82. num. 5. vers. 4. conclus. & seqq. lib.3.* & post eum Neguf. *de pignor. part.4. num.22.* & post vtrumque Farinac. *d. quæst.175. num.246.*

Et quemadmodum hi Comites in vim d. decisionis, & transactionis possident dicta plura bona, quæ acquisierunt Procuratorio nomine P. Virgilij ante transactionem, & cessionem, & postea alia acquisituri erant ex persona ipsius P. Virgilij, & cum eisdem ære alieno, grauaminibus, &
8 expensis percipiunt fructus parisformiter Co. Æmilius † Cessionarius P. Virgilij debet quintam partem eorundem fructuum percipere, & æs alienum, & grauamina, etiam expensas pro quinta parte sustinere, & hoc quidem, vel per liquidationem posteriorem *ad prax.* & modum Bart. & aliorum apud Menoch. *recuper. remed.5. num.62.* vel per actiones, & stipulationes, de quibus *in §. sed quia hæredes, & in §. sed quia stipulationes instit. de fideicom. hæred. & in §. sicut singulares*, apud Vulpian. *fragmen. tit. 24. de legat.* & ibi Theophil. & benè Alexand. *iuram. de execut. legat. cap.2. à n.4.*

9 Minus valet, quòd † pactum præstandi quintam partem fructuum videatur limitatum ad bona acquirenda post transactionem, ibi: *Statim ac consequutus fuerit*, sicque non comprehendat acquisita ante transactionem.

10 Quia dicta † verba non censentur adiecta ad distinguen bona post transactionem, & cessionem acquiren ab ijs, quæ tunc temporis fuerant acquisita Procuratorio nomine eiusdem P. Virgilij, sed ad distinguendos præcipuè titulos acquiren. aut potius personas acquirentes ad hoc, vt Com. Ioannes Baptista haberet vti Cessionarius ea bona, quæ paulò priùs acceperat vti Procurator eiusdem P. Virgilij. Idque clarius apparet tam ex eo, quod promissio facta fuit de bonis, *ad quorum successionem P. Virgilius vocatus fuit à Com. Pirro, &c. vt sunt prædicta bona, & de Iuribus ad ipsum quomodolibet, & quæ in futurum spectare possent super eius bonis, quàm etiam quia post dicta verba subiungitur, & quæ ad manus dicti Ioannis Baptistæ, & filij deuenerint*, quæ
11 † secundum subiectam materiam debent intelligi etiam de bonis habitis tempore transactionis, *l. Plotian.18. ff. de iur. Codicil.* Alciad. *ad l. verbum erit ff. de verb. signif. in fin.* cum alijs apud Iaf. *in §. hac autem verba, l.1. ff. quod quisque iuris toto num. 5.* & præcipuè Roman. *cons. 733. num. 2. & seqq.* vbi, & à paritate rationum imò, & potius de bonis habitis ante transactionem, vt potius in præteritum, quàm in futurum, Angel. Aretin. *cons.82. sub num. 20. & seqq.* eo quod
12 † verbũ *deuenerit* reperitur in præsenti, & in futuro subiunctiuè, vt declarat Bart. *ad l. 9. ff. de iust. & iur. sub num. 58.* & est implicitum ad vtrumque tempus, vt notandum conclusit Bart. *ad l. cum in secunda, ff. de iniust. rupto in fin.* & specialiter in contractibus comprobat Bart. *ad l. 9. ff. de condit. & demonstrat.* & ibidem Soccin. sen. *num.7.* cùmque
13 ad † eosdem Comites Ioannem Baptistam, & Cambisem deuenerint prædium, & Terræ in communi S. Georgij de Plano, & Prædium, ac Terræ in Communi Gergenzani, & aliud prædium in Communi Butrij, & alterum prædium in Communi de Monte Fendenti, ac aliud in Communi Siuezzani al Poggio cum suis Terris, de quibus in Instrumento possessionis Procuratorio nomine P. Virgilij adeptæ die 31. Maij 1655. consequenter super bonis hodiè remanentibus penes Comitem Cambisem tanquam ex dispositione Com. Pirri spectan ad P. Virgilium, & sub d. eius cessione cadentibus traden. & quinta pars fructuum, & pro ea consequenda venit mandatum de associando Com. Æmilio Cessionario eiusdem P. Virgilij in vim d. precarij ac dicti pacti capiendi propria auctoritate, Rota *in d. decisionibus 149. & 150.* apud Cenc. *de Cens.* Et ità vtraque, &c.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo Papien.

Bononien. Fideicommissi de Luparis.

Veneris 9. Iunij 1660.

A R G V M E N T V M.

Prælegatum relictum à Matre filio, computatur in legitimam, & vtrum hæres, vel legatarius non soluendo debitum quod debebant hæreditati, dicantur agnoscere legatum, vel hæreditatem. Pretium rei fideicommissæ venditæ succedit loco rei.

S V M M A R I V M.

1 *Prælegatum relictum à Matre filio in testamento, computantur in eius legitimam.*
2 *in Filiorum legitimam imputatur, quidquid ex iudicio Parentum capiunt ipsi filij.*
3 *Prælegatum Matris, quando filius dicatur agnouisse.*
4 *Hæres, non soluisset legata, nisi hæreditatem adiuisset.*
5 *Legatarius dicitur agnouisse legatum, dum ostendat liberationem reportatam à debito hæreditario.*
6 *Hæreditatis aditio inducitur, dum hæres erat debitor hæreditatis, & per multum tempus, illud nullatenus soluit.*
7 *Filius fideicommissarius debet imputare in legitimam, & Trebellianicam pecuniam habitam ex alienatione bonorum fideicommissariorum.*
8 *Pretium, quod succedat in locum rei alienatæ fideicommissariæ non est nouum in iure, & num.9. & 10.*
10 *Hæres fideicommissarius in restitutione fideicommissi tenetur etiam restituere pecunias ex alienatione fideicommissi habitas.*
11 *Obiectum, quando non applicatur non est attendendum.*
12 *Obligans se ad aliquid, soluendo, dicitur extinguere proprium debitum.*
13 *Ita vt Iurium cessionem validam reportare nequeat.*

D E C I S I O CCLI.

Concessa Comiti Io: Marco Insulano noua audientia aduersus decisionem coram me emanatam sub die 22. Decembris proximi præteriti, * in qua firmatum fuit vltra purificationem fideicommissi ad fauorem Comitissæ Artemisiæ in causa detractionum eiusdem Co. Io. Marci ex persona Camillæ Vrsæ hæredis Antonij grauati esse imputan per legatum lib. 27300. & pretium bonorum venditorum ascenden. ad libras 12900. hodiè causa reproposita in resolutis DD. perstiterunt.

Subsistit enim imputan esse in legitima Co: Antonij prælegatum eidem factum libr. 27300. quia cum illud fuerit † relictum à Matre in vltima voluntate, certè venit imputan in legitimam, in qua imputatur quidquid iudicio Paren- 1
tum † peruenit ad filios, *l. scimus §. replicationem C. de inofficios. testam.* Surd. *cons.388. num.18. & seqq.* Rot. post Mer- 2
lin. *de legit. decis.31. num. 1. & in recent. decis. 242. num.25. part.8. cum alijs in 1. decis. allegat.*

Nihil refragante repetita exceptione quòd Comes Antonius d. prælegatum non agnouerit quinimò illud agnouerit, etenim contrarium indicat factum eiusdem Comitis Io: Marci, † qui vti Cessionarius Camillæ prædictæ hæredis Co- 3
mitis Antonij, obtinuit in sententia Iudicis Bonon graduari pro omnibus legatis à d. Francisca relictis, & per Antonium solutis, non enim Antonius soluisset legata † facta in 4
testamento Franciscæ, nisi illius hæreditatem ex testamento etiam adiuisset, *l. parentibus 3. C. de inofficios. testam. l. cum debitum 2. Cod. de iure deliberan.* Dec. *cons. 459. num.9. & 10.* & Mant. *de coniect. lib.12. tit.12. num.13. in fin.*

Licet ad præsumendam agnationem d. prælegati sufficeret, quòd præseferat liberationem † à debito ipsius filij, vnde 5
vel inducta est ipso iure compensatio, vel ex eo quod Antonius debitum non soluit, dicitur agnouisse prælegatum, vt de agnitione hæreditatis, quæ inducitur si per longum tempus † quis debitum non soluit, Natt. *consil. 74. num. 10.* 6
Magon. *decis. Florent. 148. num.11.* Rota coram Greg. XV. *decis. 421. num.7.*

In eadem causam legitimæ, & Trebellianicæ debent imputari libræ 12900. quas Antonius † consecutus fuit ex pre- 7
tio

tio Terrarum, & Domus venditæ per obitum Oratij ad
Franciscam matrem spectantis, nam etsi legatum domus
fuerit purificatum post venditionem cum assensu Franciscæ
8 peractum, cùm tamen ex culpa eiusdem Aotonij † alienan-
tis non potuerint dicta bona ad Franciscam peruenire,
vtique pretium venit imputañ in eius detractiones, nihil ob-
stante quod dicta Francisca præstiterit consensum, quia non
propterea sibi præiudicauit cum talis consensus operetur
tantummodò remissionem hypothecæ non autem impediat
9 quin † possit pretium ab hæreditate vendentis recuperare,
Rota *in Romana Dotis* 31. *Ianuarij* 1652. *coram bon. mem.
Bichio cum alijs in decisione quæ reuidetur citatis*, non enim
est nouum, quod pretium succedit loco rei fideicommissario
volente, Fusar. *de substit. quæst.*633. *num.*54. Peregr. *decis.*2.
*num.*5. & Rot. coram Caualer. *decis.* 58. *num.* 10. & coram
Merlino *decis.*831. *num.*1. *&* 10. & hæres grauatus in resti-
tutione fideicommissi tenetur etiam pecunias ex bonis fidei-
10 commissarijs † retractas restituere, cum & illæ censeantur
inclusæ, licet per testatorem de eis nulla fuerit facta men-
tio, Soccin. Iun. *cons.*140. *num.*15. *vol.*1. Paris. *cons.*25. *num.*
69. *cum seqq. lib.*2. Mant. *de coniect. lib.*7. *tit.* 6. *num.* 2. Rota
in Forolinien. Pecuniaria 14. *Iunij* 1652. §. *noua verò executio
coram R. P. D. meo Verospio*, & hoc inspecto tempore puri-
ficationis fideicommissi, & testatoris faciendæ, probat Pe-
regr. *de fideic. art.*39. *num.*6. & alijs per Merlin. *de legit. lib.*2.
*tit.*2. *quæst.*3. *num.*21.

Neque vis fieri potest in eo, quòd Francisca considerari
debeat vti creditrix Com. Antonij, inspecto tempore
11 † fideicommissi in sui personam purificati, & sic posterior
Comiti Insulano cessionario Comitissæ Camillæ Vxoris, &
Creditricis Antonij occasione suarum dotium. Quia Co-
mitissa Artemisia de Luparis hæres fideicommissaria Franci-
scæ non agit pro consecutione pretij bonorum alienatorum
per Antonium, sed tantummodo contra Insulanum hære-
dem Antonij, & detractiones petentem excipit de satisfa-
ctione resultante ex d. alienatione, & sic obiectum non
applicatur.

Minus Comiti Insulano suffragatur cessio reportata à
12 Camilla Antonij vxore pro credito † dotis, nam licet Fran-
cisca etiam in hac dote se obligauerit, attamen quia Insula-
nus est hæres Antonij particulariter obligati ad restitutio-
nem, soluendo, proprium debitum † extinxit, itaut Iu-
rium cessionem validam reportare nequiuerit, iuxt. doctr.
Bart. *in l. Modestinus num.*4. *ff. de solut.* Rota coram Gregor.
XV. *decis.*68. *num.* 4. *&* 5. *& in Romana Saluiani* 13. *Iunij*
1656. §. *& licet coram eod. R. P. D. meo Verospio*.

Et ità vtraque, &c.

☞ *Decisio ista emanata sub die* 12. *Decembris* 1660. *in hac
eadem causa coram eodem Reuerendissimo Papien. est supra in
hac eadem part.* 13. *Recent. decis.*

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Locationis.

Veneris 26. *Nouembris* 1660.

ARGVMENTVM.

Locationis contractus, præsumitur immunis à praui-
tate vsuraria in dubio, tunc enim dicitur in-
fecta tali morbo, quando conductor præter lici-
tum lucrum, aliquid plus contemplatione pecu-
niæ traditæ superlucrari intendit.

SVMMARIVM.

1 *Cambij contractus realiter gestus esse præsumitur.*
2 *Cambij natura præcedens non immutatur, ex postea facta
mentione mutui.*
3 *Contrahentium mens, reiecto cortice verborum, atten-
denda est.*
4 *Locationis contractus, vt dicatur vsurarius, requiritur
nedum mutui veri, vel ficti concursus, sed etiam di-
minutio consuetæ pensionis.
Et hoc ex causa eiusdem mutui.*
5 *In locatione, quando non possit dici diminuta pensio,
& num.* 6. *&* 7.
8 *Factum, quando fuit concordatum inter partes, non
est controuertendum.*
9 *Effectum ea, quæ non habuerunt consuetam naturam con-
tractuum non immutant.*
10 *Contractus regulari debent ab eius consueta natura, &
pactis initis inter partes.*
11 *Locatio, quando suum effectum sortita non fuit, est ineffi-
cax ad alterandam solitam, & consuetam pensionem.*
12 *Actus dum non habuit suum effectum, nullius roboris, &
momenti est.*
13 *Bona, dum separatim venduntur maiori pretio vendun-
tur, minori tamen si in vniuersum.*
14 *Solitum potest operari, vt contractus locationis sit immu-
nis à prauitate vsuraria.*
15 *Mutuum implicitum, seu palliatum in Cambij contractu
quando possit præsumi.*
16 *Conductores, quoties præter licitum lucrum, aliquid plus
contemplatione pecuniæ traditæ superlucrari volunt
tunc locationis contractus dicitur vsurarius.*
17 *Sub Cambij velamine, quod contractus mutui prodierit,
quando non possit dici.*
18 *Contractus plures, licet eodem tempore fuerint cele-
brati, tamen censentur distincti, ac separati.
Non obstante quod coram eodem Notario, & testibus
fuerint stipulati.*
19 *Emens domos, & exbursatam pecuniam, illicò ad Cen-
sum recipiens dicuntur duo contractus separati.*
20 *Et hoc quantumuis eodem tempore, & coram eodem No-
tario, & eisdem testibus fuerint stipulati.*

DECISIO CCLII.

VSurariæ prauitatis incursu in contractu locationis ve-
næ Ferrariæ binis decisionibus * excluso, cum Agentes ☞
Domini Principis Ludouisij in relationibus causarum super
hoc iterùm institissent audiri, An scilicet locatio vero, vel
saltem palliato mutuo annexa foret, reproposito per me
dubio, pro mutui, ac fœnoris exclusione denuò Domini
responderunt.

Licet enim in Instrumento locationis Conductorum obli-
gatio inserta noscatur mutuando Domino Principi, vel per
semetipsos, vel alterius mediante persona scuta 175. mil.
Nihilominus facultate perspecta Conductoribus ipsis im-
mediatè reseruata eandem quantitatem retinendi sub cam-
bijs, contractus † cambij realiter gestus esse præsumitur, 1
cuius proindè naturam antecedens expressio † mutui immu- 2
tare nequit, vt aduertit Gabr. *cons.*69. *num.*1. 7. *&* 8. *lib.* 1.
Guidop. *quæst.* 186. *num.* 1. vbi, quod mutuum statim † in 3
alterum conuertitur contractum iuxta mentem contra-
hentium, quæ reiecto verborum cortice inspici debet, Co-
uarr. *var. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 2. *in fin.* Duard. *de camb.* §. 1.
*quæst.*10. *num.* 3. *prope finem*, & probat text. *in l. in conuen-
tionibus* 219. *ff. de verbor. significat. l. sed Celsus* §. 1. *vers. in
emptis enim de contrahen. empt.*

In locationis prætereà contractu ad hoc, vt vsurariam
ea redoleat prauitatem, nedum † mutui veri, vel ficti con- 4
cursus, sed etiam diminutio, consuetæ pensionis ex causa
eiusdem mutui subsecuta requiritur, vt tradunt Soccin. sen.
*in l. si quis num.*12. *ff. si cert. pet.* Curt. Iun. *in l.* 2. §. *mutui da-
tio num.*19. *cum seqq. ff. eod.* Gemin. *cons.* 16. *num.* 2. Rub.
Alexand. *cons.*20. *num.*3. Menoch. *cons.* 109. *num.* 12. Vgo-
linus *de vsur. cap.*54. §. 1. Nauar. *in manual. eod. tit. num.*26.
Castill. *decis.*143. *n.*1. *&* 2. Mastrill. *decis.*106. *num.*16. *&* 33.

Hæc autem pretij diminutio ex similibus locationibus an-
tecedenter cum Serenissimo Magno Duce, ac successiuè
cum Sanguinetto † contractis in casu proposito, remoue- 5
tur expresse; dum neutra ex ijs valorem adæquat scutorum
quadragintaduorum, nec non viginti obulorum in singula
centena pondera ferri à Dominis Rinuccinis persolutum,
comprehensa tamen tertia lucrorum † portione in eodem-
met Instrumento Locatori attributa, vt ex præteritis deci-
sionibus apertè conuincitur.

Neque ad arguendam consueti valoris diminutionem po-
terit deseruire Sanguinetti promissio, † desumendi singulis 7
annis centena pondera 803. ac numerum proindè maio-
rem, quàm locatio præsens contineat, ad pondera 560.
dumtaxat restricta. Dum enim ex facto † concorditer ha- 8
bito, vix pondera 380. per Sanguinettum quolibet anno
extracta noscuntur, eius promissio, vti effectum 000 sor-
tita, † consuetam locandi legem non induxit, vt aduertit 9
Rot. *decis.*675. *num.*5. *part.*2. *recent. & decis.*317. *num.*7. pe-
nès Postli. *de manutent.* Nec consequenter illius conuentio-
nis ad instar, † subsecutus contractus debet regulari. Post- 10
quam maximè obligationem hanc pro excessiua Sanguinet-
tus agnouit in eodemmet locationis Instrumento, ibi, *e*

quan-

quando non hauesse potuto leuare la somma delli censi, come facilmente puo seguire sì per li tempi, come per essere la somma grossa.

Hinc obesse non valet adstipulata cum Mercatoribus Ia-
nuensibus Principis nomine locatio in plastris quadraginta
septem pro singulo centeno pondere ferri, talis namque
11 † locatio, vti effectu destituta, ad diminutionem pretij eli-
ciendam inefficax esse censetur, vt præter superius relatas
12 auctoritates probat Aym. *cons.* 10. *num.* 5. vbi quod † actus
effectum non sortitus nullius roboris, ac momenti reputa-
tatur, Surd. *cons.* 3. *num.* 29. *cum seqq.* & *decis.* 51. *num.* 2. Gon-
zalez *ad regul.* 8. *Cancell. glos.* 45. §. 3. *num.* 3. & *glos.* 55. *n.* 21.
& 22. Rot. *decis.* 162. *num.* 4. *part.* 4. *diuers.*

Quinimmò initus cum DD. de Rinuccinis contractus,
tanquam appaltus generalis, ab ea particulari locatione
pro biscentum vigintiquinque ferri ponderibus adstipulata
13 regulari non valet, dum merces separatim, † seu minua-
tim vendita, pretio maiori existimari consueuit, quam alte-
ra in magna quantitate distracta, vt notat Reginald. *in
praxi for. pœnit. lib.* 25. *num.* 282. Less. *de iustit. & iur. lib.* 2.
cap. 21. *de empt. & vendit. dubit.* 4. *in fine*, *cum alijs auctori-
tatibus in præteritis decisionibus recensitis:* Perspectis præ-
sertim quamplurimis similium venditionum particularium
instrumentis pro scutis quadraginta monetæ Florentinæ
14 cum magona Florentiæ peractis, quæ † in omnem casum
possent exindè Conductoribus suffragari, quod locatio in-
fimo dumtaxat respondens pretio à fœnoris labe immunis
euadit, vt tradit Couar. *var. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 1. Cyriac.
contr. 169. *num.* 16. Molin. *de contract. disput.* 309. *num.* 7.
vers. nolo mutuum in fine, Nauarr. *in manual. cap.* 17. *n.* 228.
vers. iustum pretium intelligo.

Diminutione itaque pretij exclusa, palliatio mutui præ-
15 tensa videtur quoque † corruere, cum implicitum, seu pal-
liatum mutuum in hoc cambij contractu dumtaxat præsumi
posset, quoties Conductores præter licitum lucrum aliquid
16 plus contemplatione † traditæ pecuniæ superlucrari voluis-
sent, vt notat Beroii. *consil.* 186. *num.* 16. *lib.* 1. Menoch.
consil. 109. *num.* 28. & 29. Natt. *consil.* 670. *num.* 9. Riminald.
iun. *consil.* 218. *num.* 59. & 60. & *consil.* 309. *num.* 62. Card.
Maor. *de tacit. lib.* 8. *tit.* 18. *num.* 13.

Nec in contrarium vrgere poterit, quòd Domini Princi-
pis procurator, maiorem portionem receptæ pecuniæ penes
rationem bancariam à Nerlio exercitam, cuius Conducto-
17 res erant participes illicò dimiserit; Cùm † enim in extin-
ctionem æris cum eadem ratione bancaria grauioribus sub
vsurijs à Domino Principe antecedenter contracti, cesserit
ipsa solutio; eidem proindè Domino Principi, non autem
18 Dominis Rinuccinis detulit vtilitatem, † nec vlla conse-
quenter exindè valet præsumptio consurgere, quòd sub ve-
19 lamine cambij, contractus mutui prodierit; Qui sanè † con-
tractus distincti, ac penitus separati esse censentur, licet eo-
rum adstipulatio coram ijsdemmet Notario, ac Testibus
20 inita foret, vt in terminis emptoris † domus exbursatam
pecuniam illicò ad censum recipientis, dixit Rot. *in Asisien.
Census* 28. *Martij* 1653. *in* §. *huiusmodi autem coram Reu.
P. D. meo Beuilaqua.*

Et ità cætera priorum decisionum fundamenta Domini approbanda pro earũ confirmatione responderũt, vtraq. &c.

☞ *Idest sub diebus* 2. *Maij* 1659. & 20. *Iunij* 1660. *coram eodem bon. mem. Leone Vtrospio impressa sunt supra in hac part.* 13. *Recent. decis.* 59. & 164.

R. P. D. T A I A.

Amerina Fideicommissi.

Veneris 26. *Nouembris* 1660.

A R G V M E N T V M.

Non constare de fideicommisso ob allegatam tanti temporis præscriptionem, vt illius memoria non extet; immemorabilem tanquam meliorem titulum de mundo omnibus alijs successoribus præiudicare, & possessori ad manutentionem status hæreditarij sufficere; nec suffragari Actori obscuritatem bonorum etiam ab ipso possessore factam fuisse, nisi bona acquisita à bonis hæreditarijs distinguat, cùm ad illorum probationem quæ nimirum, & qualia sint, etiam in hoc casu teneatur.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommissum non admittitur quando tanti temporis præscriptio allegatur vt contrarij memoria non extet.*
2 *Testes de bonis possessis vti liberis ab omnibus fideicommissis, & vinculis donationum deponentes, cùm non extet contrarij, vel initij memoria etiam ad præscriptionem immemorabilem probandam sufficiunt.*
3 *Actores cum in duplici Iudicio re iudicata succubuerint per iudicium in quo agens succubuit, præscriptio non interrumpitur.*
4 *Immemorabilis, ex eo quod præscriptio tempore principalis facultas, & omnia ad id necessaria pro possessore præsumantur, omnibus substitutis, & successoribus præiudicat.*
5 *Præscriptio immemorabilis meliorem titulum de mundo producere valet.*
6 *Præscriptio centenaria à Iurepatronatus valet, & immemorabili æquiparatur.*
7 *Tempus immemorabile in casu præscriptionis ipsum tempus centum annorum censetur.*
8 *Immemorabili stante reuocatio Testatoris, derogatio Pontificis, acquisitio bonorum aliunde, vel exinanitio hæreditatis per varios casus contingentes præsumi non immeritò possunt.*
9 *Fides vti scriptura aliàs informi propter obseruantiam datur, ità inobseruantiam fidem Instrumenti minuere omni Iure censetur.*
10 *Inobseruantiam vrgere ad præsumenda bona Testatoris quoad legata insufficientia fuisse quomodo probatur.*
11 *Homines de facultatibus suis amplius quàm ijs est sæpè numero sperant.*
12 *Bona ex vetustissima possessione à descendentibus possessa, pro portionibus, & subsidiarijs partibus ipsis à Testatore assignata præsumuntur.*
13 *Possessio antiquissima præter generalem præsumptionem possessionis ex titulo præambulo possessori ad manutentionem sufficit.*
14 *Conuentio Superioris auctoritate confirmata sine eius consensu tolli, aut reuocari non potest.*
15 *Actores certi de insufficientia bonorum pro eorum portionibus certam diem præfiniri ad faciendam computationem curare tenentur.*
16 *Status hæreditarius vt subsistat allegatio præscriptionis immemorabilis ad fauorem possessoris sufficiens est.*
17 *Actores, vt cesset difficultas de identitate Bonorum bona hæreditaria à bonis acquisitis distinguere debent.*
18 *Agens de concessione bonorum, quando non exprimuntur aliqui fines, bona quæ, & quanta sint probare tenetur.*
19 *Agenti pro immissione in bonis, etiamsi obscuritas facto Possessoris sit causata, etiamnum onus probandi quænam sint bona propria incumbit.*
20 *Possessori obscuritas bonorum non obstat, vbi bona propria possedisse, nullam à se incorporationem factam fuisse, & dolum abesse ostendit.*
21 *Suffragia secreta de mandato seruari debent, cùm etiam plurima de Iure seruentur.*
22 *Approbari ab omnibus debet quod omnes tangit.*
23 *Arma, & insignia quæ vnus portat alteri portare nõ licet.*
24 *Ignobiles more nobilium arma, & insignia portare res est iniuriosissima.*
25 *Ignobilis insignia cuiuspiam nobilis propria auctoritate sibi assumere non potest.*
26 *Arma, & insignia causam duelli extitisse probatur.*
27 *Aggregatio quandò est nulla, etiamsi superior confirmet confirmatio non valet.*

D E C I S I O CCLIII.

FAbrica S. Petri, & Stephanus, ac Io. Baptista de Geraldinis, & Adhærentes anno 1643. conuenerunt DD. Priorem Ioannem Cosimum, & Priorem Carolum eius filium, & alios de Geraldinis petendo immissionem in possessionem domorum sitarum in Ciuitate Amerina, & aliorum bonorum in Territorio coram Iudice fabricæ ex duabus donationibus factis anno 1477. & anno 1485. ab Episcopo Angelo cum quadam fundatione cuiusdam fideicommissariæ Oliuæ Geraldinæ, in quibus reseruata facultate reuocandi disposuit sex subsidiarias portiones pro sex filijs, & descendentibus ex Bernardino Baptista, & Hieronymo suis fratribus singulas augendas ex pretio aliorum bonorum ad

scuta

scuta 500. aurea de Camera, & ex residuo voluit dari Dotes Puellis, & erigi Collegium pro sua familia, & quod superesse expendi in sacrificijs, & eleemosinis.

Et quando non extarent 12. masculi in familia mandauit, vt à familia congregata in d. Ciuitate aggregandi nati ex fœminis de familia optimæ Indolis, & qui splendorem possent conseruare.

Iudex fabricæ Reos, absoluit, & eius sententia fuit confirmata per aliam à Iudice appellationis cuius sententia transiuit in iudicatum commissa causa restitutionis instante fabrica, & Adhærentibus, & Elisabetha asserente se de Geraldinis veniente ad causam Iudex Commissarius non conuocata familia confirmauit aggregatos à d. Stephano, & aggregauit ad familiam Geraldinam Alexium, & Io. Baptistam de Granatis, & immissionem contra alios tertios possessores aliorum bonorum concessit, & eius sententia fuit etiam confirmata; Appellationis autem causa mihi delegata, & vnita causa d. D. Prioris Io. Cosini, litisque consortium, & proposito pridem dubio, instantibus alijs tertijs possessoribus 5. Martij 1660. & pro ipsis contra Actores resoluto proposui hodiè dubium instantibus D. Priore Io. Cosmo, litisque consortibus, An constet de fideicommisso, itaut sit danda immissio, & non constare DD. responderunt inhærendo decisis.

1 Moti quia † allegatur tanti temporis præscriptio, cuius contrarij memoria non extat *ad cap. 1. de præscript. in 6.* videlicet ab anno 1485. vsque ad annum 1643. motæ litis, & sic annorum 158. sex qui centenariam vltra, & sex qui sæculum annorum quo nunquam fuit seruata hæc fideicommissaria dispositio siue in assignatione subsidiarium, siue in
2 erectione Collegij, siue in alijs, & bona controuersa † fuerunt possessa vti libera ab omnibus fideicommissis, & vinculis dd. donationum, vt contestantur Testes remissoriales *in Summ. num. 2. & 3.* de visu per 40. annos, & semper viderunt, & audierunt ita esse, nec vnquam viderunt, vel audierunt contrarium, & quod communis est, & fuit semper opinio, quod sic fuerit, & quod non extat contrarij, vel initij memoria, ad celebrem *gloss. vlt. d. cap. 1.* Vt hi Testes probarent etiam immemorabilem præscriptionem etiamsi
3 non concluderent ante motam litem, quia Actores † in duplici Iudicio cum re iudicata succubuerint per Iudicium, in quo agens succubuit non interrumpitur præscriptio, Felin. *ad cap. illud de præscript. ad fin. vers. 14. conclus.* Balb. *de præscript. princip. part. 6. quæst. 3. princip. quæst. 4. num. 37.* Couar. *de præscript part. 2. §. 12. num. 4. vers. Hanc litem.*
4 Immemorabilis † autem omnibus substitutis, & successoribus præiudicat ex eo, quòd ex tanti temporis lapsu Principalis facultas, & omnia ad id necessaria præsumuntur, Molin. *de Primog. lib. 4. cap. 10. num. 10. & 11. & 161. Add. vers. Ideòque*, Caldas *recept. sent. lib. 1. quæst. 23. num.* 109. Castill. *quotid. controu. 93. §. 8. num. 27. cum alleg.* & Petrus Barbos. *ad §. illud lib. 7. C. de præscript. 39. num. 87. & seqq.* maximè *num. 95.* Leo Valent. *decis. 83. num. 14. & seqq. lib. 1.* Capyc. *decis. 2. num. 392.*
5 Hæc enim † immemorabilis præscriptio valet producere meliorem titulum de Mundo, vt inquit sæpè Rota coram Merlin. *decis. 795. num. 14.* & post alios *decis. 22. num. 4. part. 8.* Id coram Dutan. *decis. 87. num. 21.* quæ valet etiam in
6 † centenaria præscriptione maximè cum hoc tempus æquiparetur immemorabili, vt inquit Rota coram Seraph. *decis. 87. num. 2.* Gabr. *de præscript. conclus. 1. num. 78. & n. 80.*
7 *in fin. cum alleg.* vbi etiam † tempus immemorabile in hoc casu censetur ipsum tempus centum annorum, & alijs abundè apud Leon. *d. decis. 83. d. num. 14.* & Fontan. *decis. 217. num. 9. & seqq.* vbi præcipuè Thes. tota Loren. *quæst. 27. lib. 2.* & Alex. de Neuo *cons. 26. num. 3. 4. & 5.*
8 Vnde potuit præsumi † reuocatio ab ipso Episcopo Angelo, vel derogatio à Summo Pontifice, vel acquisitio bonorum aliundè, vel exinanitio hæreditatis eiusdem Episcopi per varios casus sæpè contingentes, *ad §. Preterea cap. super 25. de verb. signif.* & ibi *gloss.* non extat memoria Petr. Barbos. *in l. 4. C. de præscript. 30. annor. num. 39. vers. cæterum, & seqq.* Castill. *ad §. 8. num. 33. & seqq.* Rot. *decis. 354. num. 10. lib. 3. part. 3.* & coram Pen. *decis. 103. & seqq. Venetæ edit.*

Præsertim quòd ambulatoria erat, & fuit voluntas Episcopi Angeli, vt patet ex mutatione primæ donationis, & ex facultate reuocandi repetita etiam in secunda. Adeòque inobseruantia tanto tempore in omnibus capitibus multum debilitat fidem scripturarum, nam qua ratione propter
9 † obseruantiam datur fides scripturæ aliàs informi eadem ratione videtur, quod inobseruantia minuat de fide Instrumenti, vt conclusit Rot. *decis. 703. in fin. part. 2. recent. & decis. 224. num. 33. & seqq. part. 6. & in Romana prætensi fideicommissi 16. Februarij* 1645. & in hanc sententiam coram Reuerendiss. D. meo Cerro Decano, & vsque ad tollen fidem Instrumenti Add. ad Molin. *de Primog. lib. 2. cap. 6. num. 57. vers. Et è conuerso cum alleg.*

Magisque vrget † inobseruantia ad præsumenda bona Episcopi Angeli insufficientia, nam cùm in primis voluerit constitui portiones descendentibus fraternis, & in his subsidijs eos alijs præferri, quos prædilexit, & in his reposuit splendorem familiæ, indè grauius premit doctrina Petri, & Cini, post eos Bald. *ad §. Item quæro, l. ex facto ff. de vulg. vers. vnde si Princeps*, & ibid. Alex. *num. 3. cum alijs*. Ex quasi conceditur mihi redditus vsque ad decem florenos, & tibi vsque ad centum, ad decem florenos primos veniam, & tu in reliquo; sæpè enim de † facultatibus suis amplius, quam ijs est, sperant homines, §. *In fraudem, instit. quibus ex caus. manum.* Rot. *decis. 37. num. 7. in fin. part. 1. recent.* Et cum hæ portiones singulæ essent complendæ vsque ad valorem aureorum 500. de Camera, & valor pecuniæ multum decreuerit ab ijs temporibus, quod notum est, dixit Rot. post Merlin. *de leg. decis. 126. num. 5.* & bona controuersa possessa fuerint 158. annis ab his, & alijs descendentibus à Bernardino, & Baptista fratribus Episcopi Angeli eo magis eadem † bona ex vetustissima possessione præsumerentur non fuisse, nec esse vltra portiones, & subsidia suprascripta, ipsaque bona fuisse, & esse pro ijsdem portionibus subsidiarijsque assignata, ad trad. per Afflict. 368. *num. 3. & seqq.* & ibi Add. & sequuta est Rota *decis. 143. num. 10. part. 2. diuers.* cum alijs apud Altograd. *cons. 7. num. 40. vers. quarta elicitur ex possessione † antiquissima, & seqq. lib. 1.* præter generalem præsumptionem possessionis ex titulo præambulo, *l. 2. C. de acquir. poss.* Menoch. *præsumpt. 67. num. 1. & seqq.* & de pluribus ex magis efficaci, Menoch. *præsumpt. 5. num. 4. lib. 6.* 10 11 12 13

Et specialiter, quòd anno 1485. idem Episcopus Angelus fundator, & Bernardinus, & alij fratres alias domos in Regione Burgi, & loco *lo Spiazzarello*, & Palatium cum Viridario in contrata Ciuitatis Veteris liberarunt à directo Dominio Cathedralis Ecclesiæ, & subiecerunt perpetuò conuentionali fideicommisso, & prohibitioni inter dictos descendentes substituendo Agnatos de familia Geraldina, & dicta familia deficiente d. Cathedralem cum auctoritate, & decreto irritante san. mem. Sixti IV. & † Constitutio siue 14
conuentio Superioris auctoritate confirmata non potuit sine eius consensu tolli, aut reuocari, Roman. *cons. 116. n. 1. & 2.* præsertim contra Ius tertij, & Cathedralis Ecclesiæ.

Atque ità demptis his bonis, & alijs ante omnia constitutis ijs sex portionibus subsidiarijs pro fraternis his descendentibus, considerataque tanta inobseruantia verisimile visum est nihil superfuisse.

Et quantum ad Priorem Io. Cosinum ipse est extra omnē aliam cum idem ipse probauerit media mensura legitimè facta non habere in hac Oliua stabilia bona sufficientia pro sua portione, cùm † certi deberent Actores curare certam 15
ibidem diem præfiniri ad faciendam computationem, *l. 2. C. de vsur. & fruct. legat.* & ibi gloss. præfixit Salycet. *num. 2.* & Bald. *num. 3. & 4.* vbi notat practicam, & frequentissimè Rota respondet firmari statum hæreditarium.

Quamquam satis superque visa est † præscriptio Add. *cap. 1. de præscript. 126.* & alia suprascripta, siue ad allegationem 16
tituli, ac priuilegij ab allegatione præscriptionis immemorabilis, & in materia, cui non conuenit facilè constat, ad Felin. *ad cap. Accedentes de præscript. num. 6. sub init. & vers. fallit 3.* & post alios Petr. Barbos. *ad l. 6. C. de præscript. 30. annor. num. 24.* & prius *ad d. l. 4. d. num. 30. & seqq.* Rot. *tota decis. 215. part. 3. diuers.*

His omnibus accessit defectus probationis bonorum, eorumque identitatis, quia ostendit Prior Io. Cosinus maiores suos in locis controuersis multa acquisiuisse, quin etiam fratres Episcopi Angeli fundatoris huius Oliuæ ibidem alia bona possedisse; Vnde † Actores deberent distinguere, & 17
cessaret difficultas, nec videretur constare de identitate, vt conclusit aliàs Rot. *decis. 205. in fine, & decis. 150. num. 5. vers. Et ibidem tradit alia solutio part. 1. recent.* & coram Coccin. *decis. 276. num. 2. cum alleg.* alijsque apud Boss. *de Princ. & priuil. num. 247.* Surd. *decis. 239. num. 11.*

Præterea vbi † non exprimuntur aliqui fines, sed con- 18
cessio est de possessionibus, vt hic qui agit de illa bona tenetur probare, quæ, & quanta sint Rota *d. decis. 295. num. 4.*

num. 4. & post Cenc. *de Cens. decis.* 2. *num.* 10. 11. *&* 12.
29 Et licèt si coostaret † obscuritatem esse causatam facto
Possessoris ipse tenetur probare, quæ essent bona propria,
Fusar. *de substit. quæst.* 618. *num.* 49. & ibi præcipuè, Afflict.
decis. 23. *num.* 5. *vers. Prædictis accedat*, Rot. *decis.* 175. *n.* 5.
part. 5. & coram Merlin. *decis.* 495. *num.* 11. *&* 12. certè ob-
20 stare non potest, vbi † Possessor ostendit bona propria an-
tea possedisse, Rota coram Merlin. *decis.* 167. *num.* 3. aut à
se oon fuisse factam incorporationem, & dolum abesse, Rot.
d. decis. 175. *d. num.* 5. *vers. Etenim placuit responsio.*

Nullius quoque fuit rationis, & nulla fuit aggregatio illo-
rum Alexij, & Io. Baptistæ de Granatis, præsertim quia Epi-
scopus Angelus fundator in fundatione noluerat extraneos
misceri, nullumque, & inualidum statuerat quidquid in
contrarium factum foret, si verò Geraldinorum genus ad
minorem numerum 12. masculorum redigeretur, tunc ex
proximioribus consanguineis, matre Geraldina natis vsque
ad num. 12. inseri iussit, & planè ad formam præscriptam
certo loco, & tempore conuenientibus Geraldinis iuranti-
bus, & vincentibus duabus ex tribus partibus conuenienti-
21 bus eorundem Geraldinorum per † secreta suffragia, quæ
seruari debebant de mandato ad Rot. *decis.* 72. *num.* 10. *&* 11.
tom. 2. *part.* 4. *recent.* & in eadem coram Buratt. *decis.* 573.
num. 7. *& in decis. causa* §. *quod alios fabrica adhærentes*, &
seruari plurima etiam de iure debebant, & quod omnes tan-
22 gebat † debebat ab omnibus approbari, *cap. quod omnes* 29.
de reg. Iur. in 6. & in puncto Lambert. *de Iurepatr. lib.* 1. *part.* 2.
princ. quæst. 2. *art.* 9. *præcipue sub num.* 12. *sub vers. si verò in
huiusmodi reseruatione*, Rota coram Buratt. *decis.* 573. *num.* 4.
& 5. & ibi benè *bo. mem. Ferentill. sub num.* 8. *& seq.*

Et multum insuper interest hominum, & familiarum
præcipuè nobilium, ne extraneos, & præcipuè ignobiles
23 aggregatos habeant adeòut simpliciter si † vnus portet certa
arma, vel insignia, & alius velit eadem portare non liceat,
& prohiberi possit, vt docuit Bart. *de insign. & arm. num.* 5.
& seqq. vel alijs apud Rust. *An, & quando lib. in eodem posito
lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 51. qui ex Bald. dicit rem iniuriosissimam,
24 *& num.* 54. & magis si † ignobiles more nobilium Tiraquell.
de nobilit. cap. 6. *num.* 17. Castr. Cathal. *gloss. mand. conside-*
25 *rat.* 58. *conclus.* 23. & minimè posse † ignobilem sibi propria
auctoritate insignia, cuiuspiam nobilis assumere *ad l. vnic.
de his, qui poten. non*, Tiraq. *d. cap.* 6. *d. num.* 17. *vers. fateor*,
26 vt dubitari sæpè consueuerit. An ex † causa insignium, &
armor. posset ad duellum (quod abhorreo) deueniri apud
relat. à Rustic. *d. cap.* 6. *num.* 52. vt ventum est aliquando,
& sedatum, ipsa lite iucundè, iocosèque secara à Rege Ao-
glorum, apud Alciat. *de singul. certam. cap.* 7. *sub num.* 9. *&
seqq.* & aliàs traductum Facete à Pogio Florent. apud Cassen.
d. consider. 38. *conclus.* 48. *sub vers.* 7. *casus.*
27 Neque conualidari potuit † aggregatio per decretum Iu-
dicis, quia vbi fuit nulla etiamsi superior confirmet non
valet confirmatio, ootat Bald. *in l. nominationes* 27. *C. de
appell. num.* 2. & ibidem alij.

Et ità decisum fuit D. Priore Carolo, & fabrica tantùm
informantibus.

R. P. D. BEVILAQVA.

Gerundeñ Parochialis.

Veneris 3. *Decembris* 1660.

ARGVMENTVM.

Allegans titulum consimilem gratiosè subrogationis ad effectum impediendi immissionem Prouisi Apostolici ad quid tenetur, deficientem in exhibitione tituli non esse legitimum Contradictorem, nec eidem suffragari expeditionem litterarum nisi executori exhibitæ fuerint, & de eius manu possessionem obtinuit, quædam deindè de titulo colorato, & litteris Apostolicis vulneratis examinantur.

SVMMARIVM.

1 *Immissio, vt concedatur gratiosè subrogato tria omninò sunt necessaria, Clericatus scilicet Obitus antecessoris in possessione, & reseruatio.*

2 *Litteris Ordinarijs ad effectum probandi Clericatum plena fides est adhibenda.*

3 *Litteræ Apostolicæ in forma gratiosa expeditæ per Datarium nisi docto de Clericatu, alijsque qualitatibus prouisi concedi non solent.*

4 *Obitus Parochi in possessione per narratiuam à collitigante in litteris concursus emissam, & prouisionem à Papa ex eadem vacatione obtentam plenè iustificatur.*

5 *Ordinarius beneficia in mensibus Sedi Apostolicæ reseruatis vacantia conferre non potest.*

6 *Sede Episcopali vacante per obitum, dimissionem, aut translationem Ordinarij, beneficia vacantia Papæ reseruantur donec denuo prouisus possessionem capiat.*

7 *Immissionis remedio executiuè contra illum procedi non potest, qui consimilem titulum subrogationis gratiosæ habet, sed ordinario Iudicio est agendum.*

8 *Titulum subrogationis gratiosæ allegans, illum emanasse ex eodem fonte, nempe à Sede Apostolica probare tenetur.*

9 *Titulus subrogationis, vt suffragetur allegantì, eiusdem speciei cum illo quem obtinuit prouisus esse debet.*

10 *Deficiens in exhibitione tituli licet super titulo sit audiendus, non tamen habetur pro legitimo contradictore, nec impedit quo minus iudicium à subrogatione prouenìens exequutiuum remaneat.*

11 *Supplicatio cum clausula*, Ità quod litteræ desuper in forma simplicis prouisionis gratiosæ subrogationis expediri possint, *requisitam subrogationem non concludit.*

12 *Supplicatio sola cum clausula signata ad effectum probandi titulum subrogationis non sufficit, nisi expeditio ad partes Bullarum in forma talis subrogationis accedat.*

13 *Facultas expediendi litteras in potentia non prius quam facta sit expeditio ad actum reducitur, illisque non expeditis nihil tribuit.*

14 *Facultas expediendi litteras in forma gratiosa subrogationis ad gratiam principalem accessoriè datur.*

15 *Expeditio litterarum subrogationis gratiosa non suffragatur, nisi easdem coram executore exhibitas fuisse, & de eius manu possessionem assequutam ostendatur.*

16 *Titulum coloratum allegans ex decreto Concilij irritanti, & Constitutione Piana pro non possessore habetur.*

17 *Conclusio, quod possidens cum titulo impediat immissionem processumque ad viam ordinariam reducat quando titulus inualidus, & irreleuans detegitur non recipitur.*

18 *Nullitate tituli siue gratiæ principalis stante, litteræ subrogationis gratiosæ etiam expeditæ tanquam ab ea desumptæ, & dependentes non releuant.*

19 *Litteris Apostolicis prouisi per sententiam A. C. vulneratis rigor Iudicij exequtiui immissionis cessat, & tres sententiæ conformes sunt expectandæ.*

20 *Conclusio de litteris Apostolicis vulneratis, quomodo procedit.*

21 *Sententia ad vnum Instrumentum restricta, ad aliud de quo in ea non fit mentio ad effectum vulnerationis non est extendenda.*

DECISIO CCLIV.

PRæsuppositis decisionibus in hac causa sub diebus 5.
Martij, & 28. Iunij editis * Dubitaui an Raymundo
Ros gratiosè subrogato ad Ius, & possessionem Ioannis vl-
timi possessoris Parochialis, de qua agitur danda esset immis-
sio, & DD. affirmatiuè responderunt, quia probat proprium
Clericatum † obitum d. Ioannis io possessione Parochialis, 1
& Reseruationem, quæ sunt tria extrema adhunc effectum
necessaria, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancellariæ* §. 7. *proœm. n.* 211.
& 212. Garz. *de benef. part.* 6. *cap.* 4. *num.* 4. *&* 16. Marescott.
var. resolut. lib. 2. *cap.* 1. *num.* 55. Seraph. *decis.* 1426. *num.* 1.
Duran. *decis.* 391. *num.* 2. *decis.* 406. *& decis.* 430. *num.* 1. co-
ram bon. mem. Merlin. *decis.* 172. *num.* 6.
De Clericatu non potest dubitari, quia de eo apparet ne-
dum per † litteras sui Ordinarij, quibus in hac materia est a
plenas fides adhibenda, *cap.* 1. *de Cler. Peregr. cap. post cessio-
nem* 7. & ibi *DD. de probat.* Grammat. *decis.* 81. *num.* 1. Re-
uerendissimo Vrgellen. *decis.* 430. *num.* 2. Verùm etiam ex
† litteris Apostolicis in forma gratiosa expeditis, quæ per 3
Datarium concedi non solent nisi docto de Clericatu alijs-
que qualitatibus Prouisi, vt restatur Paris. *de resign. lib.* 4.
quæst. 2. *num.* 9. Lotther. *de re benef. lib.* 3. *quæst.* 35. *num.* 3. &
pluries respondit Rota, vt coram Penia *decis.* 1144. *num.* 5.
iuxt. impress. Lugdun. Merlin. *decis.* 896. *num.* 3. *in Meleuitana Beneficij* 31. *Ianuarij* 1653. *coram R. P. D. meo Albergato*

gato in Augustana Prioratus 24. *Nouembris eiusdem anni coram eodem, in Tarraconen. Præcentoria* 13. *Iunij* 1657. *coram me, & in Pampilonen. Beneficij* 1. *Iulij* 1648. *coram R. P. D. meo Celso*, vbique *in §. Clericatus*.
4 Ioannis † obitus de mense Octobris 1656. & quidem in possessione Parochialis iustificatur per similem narratiuam à Laurentio Colliogañ emissam in litteris Concursus in partibus habiti, & probationis à Papa ex eadem vacatione obtentæ, Ægid. *decis.* 268. Rot. coram Buratt. *decis.* 300. *num.* 4. Coccin. *in decis.* 145. *num.* 1. Card. Caual. *decis.* 608. *num.* 4. *in recent. decis.* 45. *num.* 3. *part.* 6. *& in Cassinen. Parochialis* 6. *Iunij* 1653. *§. Narrata coram bon. mem. Bichio*.
5 Parochialis tandem † reseruatio redditur etiam clara tam attenta morte Ioannis vltimi possessoris in dicto mense Octobris, qui est Apostolicus, iuxt. *Reg.* 8. *hodiè* 9. *Cancellariæ* prohibentem Beneficia in dicto mense, & alijs septem vacatura ab Ordinario conferri, vt notat Gonzal. *ad reg.* 8. *gloss.* 11. *num.* 1. & dixit Rota *in decis.* 363. Card. Caual. *& in rec. decis.* 247. *part.* 4. *tom.* 2. vtrobique *num.* 1. quam vacatione tunc Sedis Episcopalis Gerundeñ ex plenè firmatis in dd.
5 Causæ decisionibus, vndè intrat † reseruatio vigore Regulæ 2. reseruatoriæ Beneficiorum omnium, quorum vacatio post Episcopi decessum dimissionem, seu translationem succedit, donec denuò Prouisus capiat possessionem, Gonz. *ad eandem Reg.* 8. *gloss.* 24. *num.* 6. *& gloss.* 51. *num.* 52. *cum duobus seqq.* Lotther. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 34. *num.* 5. Rota apud bon. mem. Merlin. *decis.* 626. *num.* 8. *in Burgen. Beneficiorum* 21. *May* 1638. *coram bon. memor. Dunozetto in Venafrana Beneficij* 22. *Iunij* 1647. *coram Reuerendiss. Compostellano, & in præcitata Tarraconen. Præcentoria coram me §. Alterum reseruationis Caput*.
7 Hæc autem † Immissio retardari non potest à Laurentio prætendeñ se quoque habere consimilem titulum Subrogationis gratiosæ, & possessionem, & consequenter non posse contra ipsum executiuè procedi remedio Immissionis, sed agendum esse iudicio ordinario, iuxt. Theoricam Bartoli *in l. fin. n.* 31. *vers. Aut comparet aliquis*, ibique Zuccard. *n.* 374. *C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Menoch. *de adipiscend. remedio* 4. *num.* 565. Put. *decis.* 131. *lib.* 2. *in Correct.* Buratt. *decis.* 171. *sub num.* 1. Caual. *decis.* 485. *num.* 1. Coccin. *decis.* 431.
8 *num.* 2. Etenim de tali † Subrogatione inductiua tituli legitimè non docetur prout dictus Laurentius illam allegans tenetur probare, ac ostendere, quod non solum proueniat ex eodem fonte, nempè à Sede Apostolica per eamdem Bartoli doctrinam *in dicto cap. final.* Roland. à Valle *consil.* 78. *n.* 27. *lib.* 3. Gratian. *discept. forens. cap.* 947. *in fine*, Mohed. *decis.* 5. *vt lit. pend.* Rot. coram Penia *decis.* 395. *num.* 12. *&* 13. *iuxta Venet. impress.* Duran. *d. decis.* 430. *num.* 9. Sed etiam quod sit
9 † eiusdem speciei hoc est alterius similis subrogationis gratiosæ quam obtinet Raymundus, March. *de Com. appell. ab exec. Breu. & litt. Apost. num.* 70. *fol.* 321. *part.* 1. Lotther. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 20. *num. vlt. Reuerendissimus Vrgellen. vbi*
10 *proximè num.* 10. alioquin deficiens in † exhibitione huius tituli est quidem super titulo suo audiendus ad finem, vt si releuans appareat sit ordinariè proceden. non autem executiuè, At non habetur pro legitimo Contradictore quin gratiosè subrogatus non sit in possessionem mittendus, & iudicium à subrogatione proueniens executiuum remaneat, vt post Bart. & Zuccard. *in dicta l. vltim. n.* 346. *vers. secundò est aduertendum*, explicat Gratian. *discept. forens. cap.* 895. *num.* 7. *cum duobus seqq.* Lotther. *d. quæst.* 20. *num.* 216. *& lib.* 3. *quæst.* 3. *num.* 75. Modern. Carpen. *var. resolut. cap.* 216. *num.* 13. *&* 14. *part.* 2. Rota sæpè censuit, vt coram Caputaq. *decis.* 329. *part.* 1. Mantic. *decis.* 71. *num.* 7. Penia *decis.* 184. *n.* 15. *& in recent. decis.* 711. *num.* 2. *circa med. part.* 1. *& decis.* 302. *num.* 18. *& seq. part.* 4. *tom.* 2. *impress.* etiam post Modern. *Pisan. de Iurepatronatus decis.* 47. *num.* 10. *&* 11. *& decis.* 34. *num.* 9. *&* 10. *part.* 5. & in alijs cumulatis *in decis.* 145. *num.* 15. *Eminentiss. D. Cardinalis Otthoboni*.
11 Nec vim facit vlloque modo hanc † requisitam Subrogationem concludit supplicatio, relata *in Summario Laurentij num.* 1. continens in secunda parte clausulam, *Ita quod littera desuper in forma simplicis prouisionis gratiosa Subrogationis expediri possint, &c.* nam ad hoc, vt impetrans Beneficium reseruatum dicatur etiam habere gratiosam Subrogationem desumptam, vel ex corpore, aut ex clausulis generalibus dependen à generali gratia prouisionis quoad Ius, & possessionem defuncti in cuius locum petitur Subrogatio,
12 non † sufficit sola supplicatio signata cum dicta clausula, sed indiget expeditione ad partes Bullarum in forma talis Subrogationis ex quo per huiusmodi rescriptum censetur data
facultas † expediendi litteras in potentia, quæ non prius 13
quam sit facta expeditio reducitur ad actum illisque non expeditis nihil tribuit, vt tradit idem Lotther. *de re benef. dicta quæst.* 20. *num.* 174. *& lib.* 3. *quæst.* 2. *num.* 8. *cum seqq. & quæst.* 18. *num.* 28. *&* 29. Marescott. *var. resolut. d. lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 56. Put. *decis.* 423. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 1. Seraph. *decis.* 236. *num.* 2. *& in dicta decis.* 1426. *num.* 2. *in fine*, Rot. *in Legionen. Prioratus* 27. *Iunij* 1584. coram san. mem. Clem. VIII. relat. per Garz. *de*
benef. part. 6. *cap.* 4. *num.* 9. vbi quod † facultas expedieñ litte- 14
ras in forma gratiosæ subrogationis datur accessoriè ad gratiam principalem, *in Valentina Rectoria* 24. *May* 1647. *coram bon. mem. Bichio §. Quoad primum, & in decis.* 122. *num. fin. &* 130. *num.* 10. *coram D. Cardinali Otthobono*.
Præterea admissa etiam citrà veri præiudicium † expedi- 15
tione harum litterarum Subrogationis gratiosæ non suffragarentur, nisi quoque ostenderetur fuisse coram executore exhibitas, & in vim earum de eius manu possessionem assequutam, Rot. *decis.* 641. *num.* 2. *part.* 4. *recent.* Merlin. *decis.* 365. *num.* 12. *&* 13. & in puncto fuit resolutum in *præcitata decis.* 145. *D. Card. Otthob. num.* 29. *cum seqq.* vbi aliæ referuntur, & conciliantur in oppositum deducta, & præcipuè *decis.* 842. coram bon. mem. Buratt. vt ibi *num.* 18. *& seqq.* hic verò de tali possessione non constat, quæ nec minus rele-
uaret tanquam infecta propter decretum † irritans in decre- 16
tis Sac. Conc. Trident. necnon in *Constitutione Piana* 33. etiam prohibeñ allegationem tituli colorati appositam, quod operatur, vt habeatur pro non possessore, Rota *decis.* 48. *num.* 2. *& seq. part.* 5. *recent. & in Vicen. Capellania* 7. *Nouemb.* 1629. *coram bo. mem. Pirouano, & in Mediolanen. Cimiliarcatus* 15. *May* 1645. *coram bon. mem. Peutingero*.
Cæterùm ex eo videbatur sublata omnis hæsitatio, quia
† conclusio quòd possidens cum titulo impediat Immissio- 17
nem, Processumque ad viam ordinariam reducat, eo minus recipitur, quando titulus cui innititur inualidus, & irreleuans detegitur, sicuti in proposito apparet iste Laurentij, dum obtinuit Parochialem sibi conferri in vim Concursus habiti in partibus ob non seruatam formam Sac. Conc. Tridentini, nulli in prædictis decisionibus declarati, Rot. *in decis.* 36. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* & in sæpè citatis *decisionibus* 430. *Duran. in Bononien. fideicommissi de Rubeis* 30. *May* 1646. *§. vltimo, coram Eminentissimo Cardinali Corrado, &* 154. *num.* 32. *cum seqq.* penes Eminentissimum Otthob. &
stante dicta nullitate † tituli siue gratiæ principalis dicti 18
Laurentij, si litteræ Subrogationis gratiosæ hodiè reperirentur expeditæ tanquam ab ea desumptæ, & dependeñ nihil releuarent, Rot. *decis.* 541. *num.* 8. *part.* 3. *diuers.*
Non obstat, quòd amplius obijciebatur litteras † Aposto-
licas Raymundi fuisse vulneratas per sententiam A. C. qui 19
pronunciauit illas non esse exequendas, & Laurentium à petitis absoluit, atque ideò ex hoc saltem cesset rigor Iudicij executiui Immissionis, & expectandæ sunt tres sententiæ conformes, Gonz. *ad reg.* 8. *gloss.* 6. *num.* 202. *&* 235. Card. Mill. *decis.* 28. *n.* 2. *& dicta decis.* 365. *in fin. bon. mem. Merlin.*
Siquidem posset † obiectum vigere quatenus ageretur de 20
executione earumdem litterarum coram eodem A. C. exhibitarum, & in vim ipsarum nunc instaret in possessionem immitti, secus cum agatur de executione litterarum Subrogationis gratiosæ, à dictis litteris realiter distinctis, sanè respectu istarum nulla adest vulneratio, ex quo de tempore latæ sententiæ, non fuerunt exhibitæ, & de illarum viribus cognitum neque expeditæ, vt in specie ponderauit Rota *in Asturicen. Archidiaconatus* 9. *Nouembr.* 1602. *coram Cardinali Lancellotto Iun.* post Marches. *de Comm. part.* 1. *cap.* 1.
num. 9. *fol.* 356. & regulare est, quod vbi † sententia est re- 31
stricta ad vnum Instrumentum, vel aliam tam non est extendeñ ad aliud de quo in ea non fit mentio ad effectum vulnerationis, Scacc. *de appellat. dicta quæst.* 17. *limit.* 9. *sub num.* 58. *vers. Subextende*, Rot. *decis.* 132. *num.* 12. *part.* 2. *diuers.* & post Zacch. *de obligat. Camer. decis.* 65. *num.* 12. *& in Toletana pensionis* 2. *Iunij* 1631. *coram bon. mem. Motman.*
Et ità vtraque, &c.

Decisiones istæ in hac eadem causa factæ, nempè sub diebus 5. *Martij, &* 28. *Iunij* 1660. *coram Beuilaqua, impressæ sunt suprà in hac eadem parte* 13. *recent. decisiones* 176. *&* 242.

R.P.D.

R. P. D. EMERIX.
Bononień Quintæ.

Veneris 3. Decembris 1660.

ARGVMENTVM.

Obligatus vigore Transactionis ad quintam partem fructuum omnium bonorum, sub prætextu non plenæ, & pacificæ possessionis ob lites excitatas, aut occupationis vnius prædij ab alio, contra propriam obligationem venire non potest.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio tradendi quintam partem fructuum omnium bonorum impugnari nequit cum de ea constet ex Instrumento Transactionis, quod probationem probatam facit.*
2 *Possessio non plena, & pacifica ob lites excitatas an obstet quo minus obligatio effectum sortiatur.*
3 *Lis non impedit perceptionem fructuum nisi auferatur possessio.*
4 *Occupatio vnius prædij à Collitigante facta non impedit, quin in reliquis obligatio firma, & efficax remaneat.*
5 *Possessionem bonorum assequutus, ad quintam partem eorum vigore obligationis tenetur.*
6 *Fructus an à prædio temporaliter tantùm transigenti assinato debeantur.*
7 *Creditor non exacto credito assignato in bonis quibusuis debitoris sibi satisfacere rectè potest.*
8 *Testes informati de quantitate seminis, & fructuum recollectorum, cum de solito, & consueto in materia liquidationis deponant, benè probant.*
9 *Fructus quando non calculantur ex solito, sed quia partes ita conuenerunt, non laudum inter alios latum, sed sumpta probationes attendi debent.*

DECISIO CCLV.

ORta lite inter P. Virgilium Deodatum, & Co. Io. Baptistam de Blanchis de, & super bonis q. Com. Pirri de Blanchis, deuenerunt ad concordiam, qua mediante P. Virgilius de anno 1643. cessit Com. Io: Baptistæ vti Procuratori, & legitimo Administratori Com: Gambisis filij omnia Iura sibi competeń, & competitura vigore Testamenti dicti D. Com. Pirri, & è conuerso Com. Ioannes Baptista nomine quo supra promisit tradere P. Virgilio singulis annis quintam partem fructuum omnium bonorum, in quibus ipse P. Virgilius à Com. Pirro institutus, seu substitutus fuerat, & quæ ad eiusdem Com. Io. Baptistæ, seu Gambisis manus deuenerint, vel quorum possessionem consequutus fuerat, detractis tamen ære alieno, & grauaminibus.

Verùm quia Io. Baptista, & Gambises in promissis deficiebant, & motum fuerat anno 1636. nouum Iudicium à Co. Æmilio filio naturali Co. Pirri ex antiquo fideicommisso super ijsdem bonis, P. Virgilius mediante noua concordia cessit Co. Æmilio omnia Iura sibi competentia pro dicta quinta parte fructuum tam decursorum, quàm decurrendorum; Vndè Co. Æmilius Cessionarius Instituto Iudicio pro illorum liquidatione coram A. C. Areosto obtinuit prædictum mandatum pro lib. mille in causam declarań, & successiuè aliud pro libr. 4580. à quo hincindè in partibus præiudicialibus appellato, causaque commissa R. P. D. meo Taia, Rota mandauit relaxari mandatum pro lib. 8000. fine præiudicio residui; Vndè interposita iterùm appellatione, & causa mihi commissa cum clausula *Sine præiudicio libr.* 4580. & in reliquis ab excessiua tantùm proposui Dub. An constet de excessu.

Et quia illius resolutio dependet à sequentibus videlicet, à quo tempus computandi sint fructus. Ex quibus corporibus debeantur, & ad quam summam annuam ascendant DD. omnibus accuratè perpensis.

Quoad primum consueuerunt fructus esse computandos à die 31. Martij 1643. quo tempore Com. Io. Baptista vti Procurator P. Virgilij in sæculo Io. Baptistæ nuncupati assequutus fuit actualem possessionem bonorum, vt patet ex Instrumento possessionis, *Summario impresso Co. Æmilij num.* 18.

1 Moti fuerunt ex clara, & litterali † obligatione Com. Io. Baptistæ tradendi quintam statim atque consequutus fuerit aliquam partem bonorum, de qua obligatione constat ex Instrumento Transactionis, *dicto Summario num.* 2. quod facit probationem probatam, *l. pecunia, & l. interest*, & ibi Bald. *num.* 2. *C. de solut.* Gemin. *cons.* 103. *num.* 9. Caualer. *decis.* 71. *num.* 1. *& decis.* 182. *num.* 3.

Nec obstat † motiuum denuò repetitum, quòd nempè Co. Io. Baptista non habuerit plenam, & pacificam possessionem ob lites excitatas ab Angelo Mariano ante annum 1647. quo tempore contra illum obtinuit ab hoc Sacro Tribunali sententiam Immissionis; Tum quia Angelus Mansius fuit à Sacra Rota condemnatus ad restitutionem fructuum lite durante perceptorum, & pro illius, ac litium expensis in solutū dedit Co. Io. Baptistæ Tornaturas 40. Terræ cum stabulo, & alijs ædificijs in Trāsactione ann. 1634. inter illos inita recensitis, *Summario manuscripto Co. Æmilij n.* 3. 2

Tùm etiam quia † lis non impedit perceptionem fructuū nisi auferatur possessio, & Immissio benè concedi potuit Com. Io. Baptistæ possidenti pro confirmatione suæ pensionis, vt pluribus relatis dictum fuit in *Romana fideicommissi de Nicolinis in Congregatione* 30. *Iulij* 1653. §. *Existentiam enim coram Reuerendissimo D. meo Decano.* 3

Et ideò dum non probatur, quòd Mansius † occupauerit possessionem bonorum nisi respectu Prædij *della Torricella*, in reliquis firma, & efficax remansit obligatio, vt animaduersum fuit *in decisione huius causæ sub die* 31. *Maij* 1660. §. *Considerarunt, coram R. P. D. meo Taia.* 4

Quoad Prædium verò, *della Torricella*, quia Co. Io. Baptista de anno 1653. mediante sententia R. P. D. mei Celsi obtinuit condemnari Marinum ad restitutionem fructuum à die motæ litis, & nihilominus Co. Gambises insistit se non teneri pro illorum rata ad solutionem quintæ; Placuit Dominis ad tollendam omnem difficultatem, quod pro rata huiusmodi Co. Gambises cedat Com. Æmilio Iura contra Mansium præstito tamen prius Iuramento, nec ipse, nec Co. Io. Baptista eius Pater illas exegerit, siue remiserit, & facta cessione, ac præstito huiusmodi Iuramento pro rata diminuatur quinta ad formam calculi Co. Æmilij.

Et vlterius, vt ex hoc eodem Prædio calculato in Tornaturis centum detrahantur pro toto tempore ab anno 1643. vsque ad 1658. Tornaturæ 40. possessæ à Co. Æmilio, & pro rata quoque minuatur quinta, quæ iuxta calculum Co. Æmilij in annis 13. constituit summam librarum 1040.

Ad secundum, responderunt † deberi quintam ex omnibus corporibus hæreditarijs Co. Pirri, videlicet duobus in Communi Sancti Georgij, vno in Communi Gherghenzani, alio in Communi Butrij, & sitis in Communi Montis Fendentis, & Montanearum, quorum omnium possessionem Co. Io. Baptista, vt supra assequutus fuit, *dicto Summario num.* 18. 5

Neque videtur posse excipi † Prædium nuncupatum, *il Voglio*, comprehensum sub bonis Montis Fendentis, vti temporaliter tantùm assignatum Co. Pirro correspectiuè ad obligationem, quam contraxerat cum DD. de Angelellis, mediante censu, cum illis inito, ad commodum, & vtilitatem Co. Io. Baptistæ. 6

Quia Com. Pirrus imposuerat quoque alium censum libr. 4200. ad commodum eiusdem Com. Io. Baptistæ, & ad fauorem Administratorum Congregationis Beatæ Mariæ della Vita, & pro securitate ipsi assignatum fuerat quoddam creditum à Co. Io. Baptista contra illos de Rubeis, quod † dum non exegit rectè potuit sibi in dicto Prædio sicuti in quibusuis alijs bonis Io. Baptistæ creditoris satisfacere, *l. quamuis, ff. de pignor. act.* Altograd. *cons.* 37. *num.* 18. *& seqq. lib.* 1. 7

Et hoc videtur etiam sufficienter agnouisse Co. Ioannes Baptista, dum sequuta morte Co. Pirri specificè adeptus est possessionem huius Prædij vti hæreditarij Co. Pirri, *dicto Summario num.* 18.

Quoad tertium, denique dixerunt fructus annuos ascendere ad summam contentam *in prima decis. R. P. D. mei Taia sub die* 30. *Aprilis* 1660. §. *Ad proposita, & in Instrumento Economiæ dato in Summario impresso num.* 5. & adminiculato ex depositionibus Testium, *dicto Summario num.* 6. 7. *&* 15. qui vti † informati de quantitate seminis, & fructuū recollectorum, & deponentes de solito, & consueto in hac materia liquidationis, benè probant Caual. *decis.* 36. *n.* 2. *&* 3. *& decis.* 586. *n.* 2. & plenè dictum fuit *in decis. R. P. D. mei Taiæ* 30. *Aprilis* 1660. §. *ad proposita.* 8

Nec facit, quòd in laudo P. Rufini, cuius particula datur *in Summario Com. Gambisis num.* 8. fructus † calculentur in minori quantitate, quia ibi nō calculātur ex solito, sed quia par-

partes fic conuenerunt, & propterea attendi debent fupradictæ probationes non laudum, latum inter alios iuxtà vulgatam regulam *res inter alios acta*, *&c.*

Ex quibus conclufum fuit pro nunc conftare tantùm de exceffu in lib. 1040. fine præiudicio ambarum partium quoad relicta in fufpenfo, *in dec. R.P.D. meo Taya*, vtraque, &c.

R. P. D. EMERIX.

Colonienfis Canonicatus.

Veneris 10. Decembris 1660.

ARGVMENTVM.

Preces quoad Canonicatum ob acceptationem Scholafteriæ ftante proteftatione in contrarium non dici confumptas, cùm ante inftitutionem fiue collationem perfectionem non recipiant; nec fuffragari collitiganti refignationem factam, cùm eadem tanquam conditionalis Refignatario; Ius ita plenum non tribuat, quin refignans in ea agere poffit, & conueniri.

SVMMARIVM.

1 *Gratia precum ob acceptationem Scholafteriæ confumpta, vigore eorundem Canonicatum poftmodum acceptare non licet.*

2 *Refignans Canonicatum ad fauorem tertij, omne ius, & poffeffionem à fe abdicaffe, ac fine titulo colorato remanfiffe cenfetur.*

3 *Pontifice alicui de beneficio vacaturo cum claufula, ex nunc prout ex tunc, prouidente, gratia ftatim eft imperfecta, nec factum exequutoris requirit.*

4 *Preces primariæ in forma mandati de prouidendo dantur, nec perfectionem ante inftitutionem fiue collationem recipiunt.*

5 *Acceptatio fola Ius confiderabile acceptanti non tribuit, nec gratiam confumit.*

6 *Acceptatio Scholafteriæ cum expreffa proteftatione de precibus non confumendis nifi effectum fortitis, precibus propter litem motam fuper Scholafteriam nondum actualiter confequutam non præiudicat.*

7 *Refignatio conditionalis dum plenum Ius, & poffeffionem refignatario non tribuit, refignans in ea rectè agere, & conueniri poteft.*

8 *Prouifionem prætendens vigore indulti Apoftolici Vniuerfitati conceffi, qualitates fe habere in indultò requifitas probare tenetur.*

DECISIO CCLVI.

Commiffa mihi caufa appellationis à Sententia Reuerendiffimi D. mei Decani confirmatoria alterius R. P. D. mei Taiæ adiudicantis Theodoro Canonicatum controuerfum dubitaui an fententia rotalis effet confirmanda, & ratio dubitandi fuit, quia hodiè pro parte Laurentij non informantis, & petentis dilationem prætendebatur non
1 folùm præcedentem † acceptationem Scholafteriæ confumpta gratia Precum Theodori, itaquod poftmodum vigore eorundem non potuerit acceptare Canonicatum, vt per text. *in l. apud Auffidium ff. de option. & in l. ferui electione de legat.* 1. refponderunt Oldrad. *conf.* 29. *num.* 1. *in fin.* Gemin. *conf.* 103. *num.* 3. *& feqq.* Roman. *conf.* 329. *num.* 4. quos fequitur Rota coram Mohed. *decif.* 24. *num.* 2. *de conceff. Prabend.* & coram Crefcent. *decif.* 29. *num.* 1. *de Præb. &c.*

Verùm etiam quoniam Theodorus Canonicatum huiufmodi à quatuor circiter annis ad fauorem Tertij refignauerat,
2 † dicebatur abdicaffe à fe omne Ius, & poffeffionem, ac remanfiffe fine titulo colorato, & propterea Canonicatum ei adiudicari non potuiffe per text. *in cap. accepta in fin. de reftit. fpoliat.* eft tradita per Innoc. Io. Andr. Abbat. & alios relatos per Caffad. *decif.* 4. *num.* 3. *eodem tit. & Præb.* 138. *num.* 6. *lib.* 3. *&c.*

His tamen minimè obftantibus Domini pro confirmatione refponderunt, obiectum fiquidem confumptionis Precum vifum fuit fufficienter fublatum, ex plenè deductis in præcedentibus decifionibus, in quibus dictum fuit doctrinam Oldr. Gemin. Roman. & fequentium procedere in gratia expectatiua conceffa in forma prouifionis, quando nimirum
3 † Pontifex prouidet alicui de Beneficio vacaturo cum claufula *ex nunc prout ex tunc*, in quibus terminis gratia ftatim eft imperfecta, nec requirit factum Exequutoris, Card. Seraph. *decif.* 761. *num.* 8.

Sed non poffe applicari cafui præfenti, quia † Preces pri- 4
mariæ dantur in forma mandati de prouidendo, nec recipiunt perfectionem ante inftitutionem, fiue collationem in puncto Lother. *de re benef. lib.* 1. *quæft.* 6. *num.* 47. *Conft. in Schol. ad Primar. Preces fect.* 29. *quæft.* 11. Et ideò † fola 5
acceptatio non tribuit Ius confiderabile acceptanti, nec gratiam confumit, *cap. fin. §. fanè in ijs de conceff. præbend. in* 6. Franc. *in cap. de captand. eod. tit. num.* 2. *verf. quarto*, nota Lother. *vbi fupra lib.* 2. *quæft.* 51. *num.* 79. *& feqq.* Ferret. *conf.* 16. *num.* 17. *verf. Præterea adden.* ad Mohed. *d. decif.* 14. *de conceff. Præbend. in verb. videtur contrarium*, & Rota coram Pen. *decif.* 192. *num.* 16. *iuxta impreff. Venet. cum alijs adductis in decifionibus editis coram Reuerendiffimo D. meo Decano, & R.P. D. meo Taia, &c.*

Tantò minùs in præfenti, quia Theodorus † acceptauit 6
Scholafteriam cum expreffa proteftatione, quòd preces non cenferentur confumptæ nifi fuos plenarios, & integros effectus fortitæ fuiffent; Vndè etiam ex abundanti inferebant Domini licuiffe Theodoro variare, & Preces non potuiffe confumi propter litem motam fuper Scholafteriam dum illam actualiter confequutus non fuit, vt limitando contrariam opinionem tradit *gloff. in cap. in multis in verbo variare de refcript.* Ferrett. *d. conf.* 16. *num.* 16. *ver. ex alio*, *& num.* 17. Arnolph. Ruzeus *de Iur. Regul. priuil.* 21. *num.* 4. *inter tractatus magnos tom.* 12. *fol.* 313. & in terminis *Primar. Precum* Cok. *vbi fupra fect.* 4. *fol.* 69. *verf.* 3. *nifi acceptans &c.*

Obiectum verò nouiter deductum ex refignatione non videtur poffe fuffragari Laurentio, quia text. *in cap. accepta de reftit. fpoliat.* & Innoc. Abb. & alij relati in præcitatis decifionibus, Caffad. & Put. loquuntur in terminis puræ, & fimplicis refignationis non autem in † refignatione condi- 7
tionali, feu facta ad fauorem, in qua donec Ius, & poffeffio plenè fuerint acquifita refignatario rectè poteft refignans agere, & conueniri, vt diftinguendo inter vtramque refignationem, tradit Parif. *de refignat. lib.* 1. *quæft.* 3. *num.* 47. *& feqq. & quæft.* 7. *num.* 9. & pluribus &c. Rota coram Pen. *decif.* 299. *& num.* 1. *& feqq. & fignanter num.* 6. 7. *&* 8. *iuxta impreffionem Venet.* & ceffat difficultas ex Bulla Gregorij XIII. 8596. relata etiam per Parif. *vbi fupra lib.* 71. *quæft.* 3. *num.* 35. *&c.*

His demum accedit, quòd Laurentius non † probauit fe 8
habere qualitates requifitas in Indulto Apoftolico conceffo vniuerfitati Colonien vigore cuius prætendit fe prouifum, ad tradit per Garz. *de benefic. part.* 5. *cap.* 4. *num.* 170. *& fequentibus.*

Ex quibus concurrentibus in cæteris validitate, de qua conftat ex reuolutione actorum ita conclufum fuit, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Rheginen Dyptereatus.

Veneris 10. Decembris 1660.

ARGVMENTVM.

Remifforiam data releuantia, & concurrente fumo etiam in Beneficialibus non denegari; fruftra opponi exceptiones cùm ad concedendam Remifforiam articulos aliqualiter ad caufam facere fufficiat; cæterùm quia eis non eft in tertia inftantia in qua folùm in beneficialibus remifforia datur, apponi fequeftrum, & obligationem de ftando vnicæ effe faciendam.

SVMMARIVM.

1 *Moleftijs fuper fecundo beneficio infra duos menfes probatis vacatio primi inducta non cenfetur.*

2 *Prouifus ftantibus moleftijs beneficium primum dimittere non tenetur, ne vtroque poftea priuatus remaneat.*

3 *Teftes deponentes de expreffa contradictione Canonicorum in actu erectionis, & de carceratione de ordine Archiepifcopi fequuta, contra ipfum inducentem fortius probant.*

4 *Remifforia data releuantia, & concurrente fumo etiam in Beneficialibus denegari nunquam confueuit.*

5 *Articuli continentes moleftias Iudiciales, an ad effectum obtinendi remifforiam per fcripturas probari teneantur.*

6 *Pro-*

6 *Probatio Testium de metu incusso, & alijs molestijs extraiudicialibus sufficit, vt remissoria concedatur.*
7 *Tertius an nullitatem erectionis Canonicatus ad iustificandam gratiam suam allegare possit.*
8 *Tertius exceptionem alteri competentem nisi eo volente opponere non valet.*
9 *Nullitatem iam detectam, & oppositam ad deducendam quilibet admittitur.*
10 *Exceptio, quando est clara, & prorsus exclusiua Iuris agẽtis, nullitatem detectam quilibet deducere potest.*
11 *Taciturnitas Canonicorum erectioni non suffragatur, cum eandem spontaneam, & voluntariam non fuisse probetur.*
12 *Remissoria, vt concedatur articulos aliqualiter ad causam facere sufficit, arctiori discussione materiæ post factas approbationes reseruata.*
13 *Remissoria, lite non extante in tertia instantia, nisi apposito sequestro, & facta obligatione de stando vnica non conceditur.*

DECISIO CCLVII.

REiecto in postrema decisione fundamento in antecedentibus assumpto; quòd licet Dyptereatus vacasset per assecutionem Canonicatus incompatibilis; nihilominus prouisio obtenta à Iosepho Bosurgio per reintegrationem sibi factam à Francisco fratre substineretur ex clausulis generalibus in eius supplicatione insertis fuerunt exhibiti articuli, in quibus Ioseph modo nititur probare, quod Dyptereatus non vacabat per assecutionem vnde dedi dubium pro remissoria, quam DD. responderunt concedendam esse.

Articulatur enim, quòd Franciscus nunquam assequutus fuerit possessionem pacificam Canonicatus prædicti minusnè pacifica fuerit erectio illius, cùm infra bimestre, & in ipso initio Canonici se opposuerint, & possessioni capiendæ per Franciscum ac etiam erectioni eiusdem, & aliorum nouorum Canonicatuum ex quo releuantia articulorum videbatur clara, nam data huiusmodi probatione cessabit suppositum, quod Dyptereatus vacarer per assecutionem
1 cùm probatis † molestijs super secundo beneficio infra
duos menses non dicatur inducta vacatio primi, nec tenea-
2 tur † Prouisus illud dimittere, ne remaneat priuatus vtro-
que beneficio, iuxta *not. per gloss. in cap. commissa verb. pa-*
cificam de elect. in 6. Gonzal. *ad reg. de triennal. quæst.* 53. *in*
princ. Hoyed. *de incompatib. part.* 1. *cap.* 13. *num.* 8. vbi
de communi Mascard. *de probat. conclus.* 183. *num.* 40.
Cassad. *decision* 9. *num.* 1. *de Caus. possess. & propriet.*
Seraphin. *decis.* 997. *num.* 5. *& decis.* 1254. *num.* 2. qui
omnes loquuntur siue molestiæ sint iudiciales, siue
extraiudiciales cum alijs per Addit. ad Buratt. *decis.* 19.
num. 18. *& sequentibus.*

Fumus verò veritatis istius futuræ probationis resultat ex
3 duobus † Testibus pro parte Galensis examinatis, & produ-
ctis, deponentibus de expressa contradictione Canonico-
rum in actu erectionis, & de carceratione sequuta de ordi-
ne Archiepiscopi ægrè ferentis similem contradictionem, qui
Testes propterea contra ipsum inducentem, fortius probant
Soccin. Iun. *cons.* 69. *num.* 10. *lib.* 1. *& cons.* 178. *in fin. lib.* 2.
Gabr. *qui de communi conclus. prima sub num.* 13. *de Testib. &*
plures cumulat. Gratian. *cap.* 552. *num.* 9.

4 Data autem † releuantia, & concurrente fumo etiam in
Beneficialibus remissoria nunquam denegari consueuit, Rot.
apud Cassad. *decis.* 3. *de dilat.* Seraph. *decis.* 1364. *n.* 3. Buratt.
decis. 28. *n.* 5. *in rec. decis.* 677. *num.* 1. *part.* 1. & coram Merlin.
decis. 15. *eodem numero in Melenitana Commende* 17. *Febr.*
1650. *coram Reuerendissimo D. meo Cerro Decano.*

5 Non obstat, quòd † articuli continentes molestias iudi-
ciales probari possint per scripturas, nam alij continentes
molestias extraiudiciales circa ipsammet possessionem, &
perceptionem fructuum prout etiam metus incussus non
6 potest aliter probari, quàm per † Testes, quod sufficit, vt
concedatur remissoria Felin. *in cap.* 1. *num.* 4. *de appell.* Rota
decis. 17. *in nouis. & decis.* 46. *in fin. in antiqu. vtrobique de*
Testib. coram Caual. *decis.* 281. *num.* 5. *& in Vicentina Pa-*
rochialis 1. *February* 1623. *coram bon. mem. Manzanedo.*

Nec etiam obstat, quòd Ioseph non possit tanquam
7 † tertius nullitatem erectionis Canonicatus allegare ad iu-
stificandam suam gratiam: siquidem id eatenus procederet
quatenus Canonici non contradixissent nec se opposuissent
8 dictæ erectioni ex quo † tertias non valet opponere exce-
ptionem alteri competentem, nisi eo volente iuxta tradita
per Gonzal. *ad regul.* 8. *gloss.* 56. *num.* 111. Rota *in Ariminen.*
Domus 22. *Iuny* 1607. *coram Sacrato*, sed dato, quod Te-
stes contradictionem Canonicorum contemporaneam ere-
ctioni concludant, vt continetur in articulis poterit se tali
exceptione tueri; nam † quilibet admittitur ad deducen- 9
dam nullitatem iam detectam, & oppositam, Felin. *in cap.*
Lator. de re iudic. Rota *decis.* 256. *num.* 16. coram Seraph. *&*
decis. 176. *num.* 12. *part.* 1. *diuers.* & tradit Gratian. *cap.* 691.
num. 17. Præsertim si (prout hic) † exceptio sit clara, & 10
prorsus exclusiua Iuris agentis, vt limitat Bart. *in l. qui cum*
herede num. 1. *ff. de except.* Idem Gonzal. *vbi supra, gloss.* 56.
num. 113. Gratian. *cap.* 715. *num.* 25.

Taciturnitas, † & acquiescentia Canonicorum subse- 11
quuta non releuat, quia articulatur eam non fuisse sponta-
neam, & voluntariam, sed metu carcerationis nonnullo-
rum ex eisdem Canonicis, vt dictum est in † concessione 12
tamen remissoriæ sufficit, quod articuli aliqualiter faciant
ad causam, reseruata arctiori discussione materiæ post factas
probationes, vt dictum fuit *in Hispalen. Decimarum* 26.
Iuny 1647. *coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado, &*
in Calaguritana Decimarum de Ocon. 7. *Iuny* 1658. *coram*
Reuerendiss. P. D. meo Celso.

Quia autem Ioseph possidet Dyptereatum, & † lis non 13
est in tertia Instantia in qua solum in beneficialibus remisso-
ria conceditur; decisum fuit illam dandam esse apposito se-
questro, & facta obligatione de stando vnicæ prout *in decis.*
555. *num.* 3. coram Seraph. *in recent. decis.* 43. *num.* 4. *&* 585.
num. 5. 6. *&* 9. *part.* 5. coram Coccino *decis.* 246. *num.* 3. *&*
decis. 77. *in fine coram Merlin.*

Et ità vtraque parte Informante, &c.

R. P. D. TAIA.

Romana Dotis.

Veneris 10. *Decembris* 1660.

ARGVMENTVM.

Tractatur de vsuris dotalibus, quando scilicet currant, & quando ex dote non soluta peti valeant, Depositum Dotis, quando liberet ab vsuris dotalibus Depositum, quando est verbale non releuat. Verba non sufficiunt, vbi facto opus est. Oblatio verbalis, quando sufficiat, vt non currant fructus.

SVMMARIVM.

1 *Socer, parentis locum obtinet, scilicet Naturalis.*
2 *Index est vir bonus.*
3 *Vsura Dotales, quando peti possint ex dote non soluta.*
4 *Et quid stante deposito.*
5 *Depositum Dotis, quando liberet ab vsura ipsius dotis, & num.* 6.
7 *Depositum non dicitur factum, ex responsione, quod quis est paratum illud facere.*
8 *Statutum Vrbis lib.* 1. *cap.* 137. *taxat fructus Dotium ad rationem septem, cum dimidio pro quolibet centenario.*
9 *ex Litis substentatione, arguitur animus nolentis soluere, quod quis debet.*
10 *Recusatio repugnat voluntati.*
Recusatio, non dicitur velle num. 10.
11 *Oblatio verbalis crediti vt admittatur, sat est, quod constet creditorem recepturum non esse etiam si præcise non recuset recipere.*
12 *Deposito non est locus, quando Aduersarius est recusaturus.*
13 *Vsura, quæ non ex conuentione debentur, sed ex mora cursum sistit sola oblatio, etiam citra consignationem.*
14 *Consignatio crediti cum impediat moram, ne contrahatur, sic contractam purgat.*
15 *ad Vsurarum cursum euitandum in creditore, cum agatur de damno vitando, sufficit oblatio verbalis.*
16 *Gener, quando adhuc remanet cum vxore in domo sui Soceri, in taxationem fructuum dotalium, quid veniat attendendum.*
17 *in Fructum dotalium taxatione, quid veniat attendendum.*
18 *Maritus, quando sit excusandus ab vsuris dotalibus, & num.* 19.

20 *Depositum, quando est imperfectum, & illegitimum, non operatur suos effectus, & num.21.*

22 *Creditor tenetur partem debiti confessatam accipere, & alteram partem litigare.*

23 *Depositum, quando non possit dici, nec imperfectum, nec illegitimum, & num. 24. & 25.*

26 *Vsuræ, quando sunt indebitæ de eis non est habenda ratio.*

27 *Pecuniam, indebitè conquerens se persoluisse, probare id tenetur.*

28 *Solutionem indebitam non censetur quis voluisse accipere.*

29 *Solutio, quando multò magis non præsumatur indebitè facta.*

30 *Lis, quando consistit in facto, non est quæstio de Iuris auctoritate.*

31 *Lites dirimere spectat ad officium Iudicis.*

DECISIO CCLVIII.

1 INter Socerum (qui parentis locum obtinet † *l. quia parentis 17. ff. solut. matrim.* scilicet naturalis, quem ibi gloss. declarat) & Generum, eosque prænobiles, cum dubitaretur in mutuis petitionibus, & ad cuius fauorem esset relaxandum mandatum, ad nullius fauorem esse relaxandum
2 DD. vnanimes ex bono, & æquo, atque vt † vir bonus est Iudex, *l. vir bonus 18. ff. Iudic. solu.* & ipsi optimi responderunt.

Cùm enim peteret Gener vsuras dotales ex dote conuenta 22. Martij 1657. scut. 12000. pro parte scut. 11. mil. quasi non soluta, & deposito illegitimo 10. Octobris sequentis
3 vsque † ad ipsius depositi receptionem, & pro parte scut. 600. quasi deficientis mundi muliebris, seu arredi, vel acconcij (vt partes in pactis dotalibus, & nuptialibus dicunt) æstimabilis in parte dotis, & Socer exciperet de oblatio-
4 ne, & deposito † integræ dotis cum traditione etiam totius mundi muliebris in varijs donarijs proprio sui ipsius Soceri intuitu donatis Sponsæ à coniunctis, & amicis proprijs vsque ad scut. 1800. quin immò Socer ipse repeteret vsuras dotales aliquas scut. 417. sine præiudicio decretas ab A. C. & cum protestatione persolutas.

Placuit DD. absolui Socerum, quia pridem præcessit ob-
5 latio, nec sine verisimili † immò, & verissimo reali fundamento pecuniæ in numerato penès fide, & facultatibus
6 prorsus idoneum, † eundemque Cameræ Apostolicæ Depositarium, *Che il primo, ò secondo giorno dopo la celebrazione del matrimonio, il Suocero offerì il pagamento della dote al Genero*, vt in positione Soceri, & in confessione Generi, etiamsi respondentis *credere de verbo, non autem de facto, & semper fuisse paratum recipere*, neque enim suffi-
7 ciebat dicere, *se fuisse † paratum*, sed dicere oportebat, *se respondisse esse paratum*, præsertim cum Socero, & in Domo ipsius, sed & contrarium colligebatur, tum ex verisimili, & vtilitate non recipiendi dotem, & percipiendi fru-
8 ctus ad rationem 7. 50. † pro quolibet centenario, & anno ad Stat. Vrb. 137. lib. 1. quin etiam ex veritate rei, & confessione Generi creditoris in alia positione, *Che non hà mai ricercato, nè anco estragiudizialmente il Suocero per il pagamento della dote*, cum respondit, *credere, sciendo ha-*
9 *bere bonum debitorem pro dote, & fructibus*; tum † etiam ex sequentibus actis depositi expressim recusati, non tan-
10 tùm ex litis sustentatione, ex quo recusationem † patere ad sensum, dixit Rota coram Durano *decis. 108. num. 5.* coram Reuerendissimo Domino Cerro Decano, post Merlin. *de pignor. decis. 70. num. 5. versic. nec ad istum effectum*; Vndè ad hoc, vt verbalis admittatur oblatio, sat est, quod con-
11 stet creditorem recepturum non esse, † etiamsi præcisè non recuset accipere, vt post Theoricas consuluit Surd. *cons. 331. sub num. 39.* Rota *dicta decis. 70. sub dicto numero*. Nec ali-
12 qua † oblatio est necessaria, quando Aduersarius est recusaturus secundùm Paul. Castrens. & Alexand. apud Capyc.
13 Latr. *consult. 37. num. 28.* & in vsuris, quæ non ex † conuentione debentur, sed ex mora, cursum sistit sola oblatio etiam citra consignationem, quia cum impediat moram,
14 ne contrahatur, † sic contractam purgat, *l. qui decem 72. in princip. ff. de solut.* vt inquit Faber. *pragm. error. 5. num. 9. decad. 22.* Capyc. *dicta Consult. 37. num. 19. & 20.* & in debitore ad euitandum cursum vsurarum, in quo quia tracta-
15 tur de damno vitando, & sic de non † soluendo fructus, vel interesse, sufficit verbalis oblatio ad tradita ab eodem Capyc. *dicta Consult. 37. num. 37. Maur. de oblat. num. 20.*

Quòd certè verum est in oblatione à Socero facta Genero, adhuc Domi suæ, † dum Gener in ea versaretur cum 16
Vxore, & antequam Gener Vxorem traduxisset, atque ita matrimonij onera ferret in Domo propria ad præcipuum requisitum pro dotalibus vsuris, *& adnotat. in §. vltimo l. vltima C. de iur. dot.* cum alijs apud Surd. *de alim. tit. 1. quæst. 42. in fine*, Fontanell. *de pact. nuptial. claus. 6. glos. 2. part. 1. num. 5. & seqq.* Mart. Medic. *exam. 7. num. 60. & seqq.* & in puncto, *si Patris sumptibus exhibita filia sit, inanis vsurarum* etiam stipulatio *compensationi non proderit, text. est Papin. §. vsuras l. Insulam 43. ff. solut. matrim.* † quid- 17
quid enim impenderit aliàs, aut non impendit, aut impendit honoris proprij causa, non autem onerum matrimonij, & vtilitatis, & multò minus necessitatis Vxoris; quidquid esset, postquam maritus semel traduxisset Mulierem, incepissetque onera matrimonij sustinere, quod † Vxor po- 18
stea per aliquod temporis permanserit in Domo Patris, prout sæpè contingit apud Fontanell. *dicta part. 1. num. 13. & 14.* Rota *decis. 253. num. 3. part. 4. diuersor.* Tunc enim sufficit, sola oblatio, † nec requiritur depositio, aut consi- 19
gnatio ad effectum non incurrendi moram, vel pœnam, aut cursum vsurarum, nondum inceptarum, Honded. *cons. 36. num. 20. vers. sed quando lib. 2.* & referendo, ac repetendo Gratian. *discept. 241. num. 40.* cum alijs apud Capyc. *dicta consult. 37. num. 11. & seqq.* & præcipuè Franch. *decis. 227. num. 4.*

Placuit etiam absolui Socerum, quia post decretum A. C. 2. Octobris 1657. in executionem oblationis factæ die præcedenti, successit depositum in Sac. Monte 10. Octobris; Itaut † valeat pro legitimo decreto, & valeret etiam pro le- 20
gitima causa, non solum pro excusatione, vt mora nulla foret ad allegata à Capyc. *dicta Consult. 37. num. 10.* sed etiam pro bona fide debitoris, & maximè Soceri cum Genero.

Nec placuit causa recusationis † depositi imperfecti, & 21
illegitimi, quia imperfectum, & illegitimum visum non est, vt infra, & quia nihilominus creditor tenetur partem debiti † confessatam recipere, de parte verò dubia litigare, vt notat 22
Bart. *in l. quidam 11. ff. si cert. pet.* & melius ait Iulian. *ibi, humanius mihi facturus videtur Prætor, si actorem compulerit ad recipiendum id, quod offertur*, quod fecit A. C. & humanissimas partes Socer, & Gener exequi debuissent.

Et ex facto neque † imperfectum, illegitimumque de- 23
positum visum est, saltem quo minùs demandari, & acceptari deberet, quia superdonata illa suprascripta pro scut. 1800. & recepta † non ab Vxore, sed à Marito, & ab eo- 24
dem retenta, & maximè pro magna quantitate longè superante iustam quantitatem scut. 1000. quanta deberetur, satis superque visa sunt prodesse debitori; Itaut visum sit adimpletum, & satisfactum, & præcipuè cum declaratione Patrui donantis vasa argentea æstimata 240. scutis *per metterli nell' acconcio, ò arredo*, adeòque Gener computata priùs æstimatione 600. scutorum cum alijs 400. non controuersis pro integra satisfactione huius † arred. & ac- 25
concij, non habeat vndè conqueratur, & non teneatur reddere rationem, nisi 800. excedentium conuentam quantitatem eiusdem arredi, & acconcij, aut in corporibus ipsis donatis permittere vsum, & dominium Vxori.

Porrò ad alteram partem, placuit etiam DD. absolui Generum à repetitis Vsuris, quasi indebitis, † etiamsi cum 26
protestatione depositis, & sine præiudicio decretis, quia is, qui conqueritur, indebitam pecuniam soluisse probare tenetur, quod † indebitè sit soluta *cap. vltimo de solut. l. cum* 27
de indebito 25. ab init. ff. de probat. & præsumptionem pro eo esse, qui accepit, nemo dubitat, nec adeò indebitum videbatur, † vt etiam repeteretur, & maximè cum Iudicis 28
decreto, quod licet esset sine præiudicio, vti executio cum protestatione, decretum tamen fuit, & appellatum non fuit pro parte Soceri, prout appellari potuisset, ac debuisset, vndè nunc de mora, sicut difficilis est huius rei definitio, & an mora facta intelligatur, neque constitutione vlla, neque Iuris auctoritate quæstionem decidi posse (cum sit magis facti, quàm Iuris) † inquit Papin. *in l. mora* 30
22. ff. de vsur. ità, & an mora non facta intelligatur, & maximè cum suprascriptis.

Cæterùm placuit DD. omnia conuenta, Instrumentum dotis, † cum generali, & finali quietatione, & cautio- 31
nes, & assignationem locorum Montium à Marito Vxori, vsque ad annua scut. 150. *come si suol dire per le spille* per attergationem, vt fit, litterarum patentium, nomine ipsius Vxoris quoad fructus implenda esse, & hactenus

haberi

haberi pro impletis, atque ita paria facta esse, & DD. ipsi fecerunt non vltima ratione (quam vltimam confero) ad dirimendas lites, cum ad officium † Iudicis pertineat lites dirimere, *dicta l. quidam ff. si cert. petat.* quin etiam secare, *vt Horatius scripsit ad Quint. Epistol. lib. 1.*

R. P. D. T A I A.

Romana Locorum Montium.

Veneris 10. Decembris 1660.

A R G V M E N T V M.

Facultatem disponendi ad libitum fideicommissum conditionale non inducere, nec obiectionem de oneribus legatorum placitum regulatum, & administratorium; plura deinde de legatorum natura, hæredibus substitutis qui ante successionem grauati non dicuntur, & de verbo *placet* ad finem vsque examinantur.

S V M M A R I V M.

1 *Heres in omnibus bonis, & iuribus institutus, stante facultate disponendi de locis montium tanquam de rebus per se alienabilibus disposuisse censetur.*

2 *Verba* à suo piacere *cum non minus ad libitum, quam ad* placitum *sonent, facultatem alienandi designant.*

3 *Necessitas disponendi ex mente Testatricis de mobilibus multa legata facientis colligitur.*

4 *Hæredibus non alienantibus omnia in fideicommisso remanent, & fideicommissum conditionale censetur, cum de eo hæredes scripti non disponant.*

5 *Generi per speciem in iure derogatur, & id potissimum habetur, quod ad speciem directum est.*

6 *Legatum est delibatio hæreditatis, qua Testator eo quod vniuersum hæredis foret aliquid alicui collatum velit.*

7 *Coarctatio Testatricis ne litteræ patentes sint inter mobilia pro legatis destinata, an liberam de locis montium dispositionem impediat.*

8 *Obiectio de oneribus legatorum vires hæreditarias excedentibus, an placitum regulatum, & administratorium, non autem liberum, ac dominium inducat.*

9 *Obiectio de oneribus legatorum non intrat, cum legata inutilia remansisse non verificetur.*

10 *Legata fideicommissum perpetuum non constituunt, nec hæreditas perpetuo debet esse grauata, cum bona hæreditaria etiam ad quoscunque transeant.*

11 *Verba*, che qualsiuoglia de predetti heredi *non pro statuendis bonis fideicommissarijs, sed pro exactissima solutione legatorum prolata videntur.*

12 *Verba* prædicti hæredes *de primis hæredibus intelliguntur.*

13 *Fideicommissarius vniuersalis, an & in quo casu de proprio sicut heres soluere teneatur.*

14 *Substituti vti ante successionem, ita multò minus ante conditionem propriæ substitutionis grauati non dicũtur.*

15 *Heredes substituti si à fideicommissarijs legata exigi non possunt, de fructibus hæreditarijs, & pro rata temporis heredes, & fideicommissarij legatarijs tenentur.*

16 *Legata cum sint omnia casui contingenti subiecta, cautio iuris in omnibus casibus adhibetur.*

17 *Heredibus in præiudicium heredum testamentariorum ex stylo inueterato Curiæ venditio bonorum prohibetur, nisi data cautione, vel satisfactione demonstrata.*

19 *Verbum* placet *arbitrium boni viri importat.*

20 *Verbum* placet, *quando stat cum verbo* disponere *non tantum ad res, sed etiam ad personas extenditur.*

21 *Doctrina Decij de verbo* licere *ad arbitrium boni viri verbis*, disponghino a lor piacere *non congruit.*

22 *Potestas vxori vsufructuariæ concessa* di fare, e disporre quel che le parerà, *filios communes in casu quo mater ad secũda vota conuolet mobiliũ proprietate non priuat.*

23 *Concessio generalis ea quæ speciali nota digna sunt non comprehendit.*

24 *Verba ampla quibus vxori datur facultas disponendi non implicant in præiudicium filiorum, sed tantum quod tacitè de iure communi intrat, exprimunt.*

25 *Heredes de damno sine culpa non tenentur.*

26 *Culpa etiamsi ex coniecturis eliciatur, pœna tamen per coniecturas etiam in Testamentis imponi non debet.*

D E C I S I O CCLIX.

SEntentiam esse confirmandam DD. responderunt ex decisionibus coram R. P. D. Priolo 16. Iunij 1659. & 5. Martij 1660.* & infrascriptis.

Etenim, & si Martha instituerit hæredes Hippolytum, & Clementem fratres, ijsque morientibus sine filijs generaliter substituerit Petrum &c. tamen disposuerat, *che seguita la mia morte D. Pietro mio figliolo con l'interuento dell'infrascritti miei heredi faccia vn semplice Inuentario de miei pochi mobili, & D. Petro consegni à tutti in particolare i legati delle cose, che si troueranno in casa, e lassi in mano delli heredi le patenti de luoghi de monti, che ne disponghino à lor piacere, eccettuate le patenti se ci fussero de monti cantanti in testa mia a dispositione di detto D. Pietro, quali voglio, che non entrino in detta heredità mia, & di quelli D. Pietro solo disponga, circa la dispositione de quali già hò dichiarato a lui la mia intentione, &c.* Nam cum Hippolytus obierit sine filijs, &
post eum Clemens pariter sine filijs decedens † instituerit 1
sibi hæredem Philippum in omnibus suis bonis, & Iuribus stante facultate disponendi, de his locis montium disposuisse, dicitur Peregr. *de fideicom. art. 40. num. 55. & seqq.* Barz. *decis. 96. num. 27.* & fortiùs Rota *decis. 576. in princ. & in fin. part. 1. diuers.* cum alijs in prima decisione causæ, *§. nec est dubitandum, & in 2. decis. sub §. Aut loquuntur, vers. sed etiam ex generali intentione*, & benè de rebus per se alienabilibus, & expressa facultate disponendi distinguendo respondit Bellon. Taurin. *cons. 30. num. 71. & seqq. cum allegatis.*

Præsertim adiectis † verbis *à suo piacere*, quæ non minus 2
sonant ad libitum, quam ad placitum, & designant facultatem alienandi, & in puncto si dictum sit, *disponere ad libitum*, Peregr. *d. art. 40. num. 58. ad fin.* Surd. *decis. 272. ante, & sub num. 16.* Ac de verbis, *Pro suo arbitrio disponere*, Menoch. *præsumpt. 194. sub num. 19. lib. 4.* & ad libitum suæ voluntatis, Surd. *cons. 357. num. 10.*

Et congruere etiam videtur † necessitas huius effectus, 3
nec sint verba superflua, atque vt omnia congruant, cùm Testatrix iniungens Inuentarium mobilium fecerit de eisdem multa legata, ibi: *D. Pietro consegni a tutti in particolare i legati delle cose, &c. prosequendo, e lassi in mano delli heredi le patenti delli monti che ne disponghino a lor piacere*, & exceperit denique aliquas litteras patentes speciales in capite proprio ad dispositionem Petri secundum declaratam intentionem, ibi, *Eccetto le patenti, se ci fossero de monti cantanti in testa mia.*

Hinc parum obstare visa sunt obiecta primaria, & signanter necessitas tollendæ repugnantiæ, quæ resultaret inter facultatem disponendi ad libitum, & longum fideicommissum subsequens, vtque ad piam causam.

Quia præter deducta, quòd † hæredibus non alienanti- 4
bus omnia remanerent in fideicommisso, vt etiam de generali permissione, inquit post alios Peregr. *d. art. 40. num. 45. in princ. & vers. & hærede non alienante, & vers. Et sic Testator*, & post eum Gratian. *discept. 416. num. 10. & 11.* vbi respondet Decian. citatus pro altera parte, vt *in decisione §. quamuis, & in secunda, §. Quoniam maxime*, quia totum fideicommissum semper est conditionale si instituti, & substituti decederent sine liberis, & ita cõditionale quoq; videtur in hac parte nisi hæredes scripti de hac ipsa parte disponerẽt.

Et obseruatum est agi hic de concessione speciali expressa,
& prohibitione generali tacita; † In Iure autem generi per 5
speciem derogatur, & id potissimum habetur quod ad spe-
ciem directum est, *l. in toto 81. ff. de reg. iur.* & sic † legatum 6
est deliberatio hæreditatis quia Testator eo, quòd vniuersum hæredis foret aliquid alicui collatum velit, *l. legatum 116. ff. de legat. 1.* Et generaliter in huiusmodi vltimis voluntatibus, *§. fælicissimo, l. vxorem 39. ff. de legat. 3. ibi glos. generali sermone*, & Bart. *in summa*, & ad saturitatem Castill. *quotid. controuers. 89. num. 150. & 175. lib. 5.* Etiamsi toti generi per speciem derogando totum generis derogationibus absorberetur, & amplius, vt si quadringentos aureos quis legasset, & patrimonij quantitas, ex qua legata erogari oportet quadringentorum esset, Aut si quingentum legauerit, & patrimonij quantitas adhuc quadringentorum esset, *§. vltim. inst. de leg. falcid. cum ibi not.*

Item neque obstare visa est † coarctatio in subiecta mate- 7
ria ne litteræ patentes sint inter mobilia destinata pro legatis, ibi: *Don Pietro consegni a tutti in particolare i legati delle cose*, neque cum alijs litteris patẽtibus addictis Petro, *Eccetto le patenti se ci fossero de monti cantanti in testa mia a dispo-*

fitione di D. Pietro, &c. Ad hoc enim fatisfuiffet dicere, *laffi in mano dell'heredi*, non etiam neceffe erat addere facultatem difponendi, ibi: *i quali ne difponghino*, & amplius *à lor piacere*.

Neque vifa fuit confiderabilis repetita obiectio de oneri-
8 bus legatorum † excedentibus vires hæreditarias deductis
his locis montium, ex quibus inferebatur prædicta verba, *laffi in mano degli heredi le patenti de monti, che ne difponghino à loro piacere*, intelligi ad placitum regulatum, & adminiftratorium, non autem liberum, ac dominium, ne inutilia remanerent legata fi hæredes omnia loca diftrahere potuiffent, ac diftraxiffent. Præfertim cùm Teftatrix poft ipfa legata, Inftitutiones, & fubftitutiones adiecerit verba, *Intendendo però efpreffamente, che qualfiuoglia de predetti heredi, e laffite prontamente, & indiuidualmente, maffime in quello di 150. fcudi annui per le neceffità di D. Pietro*, quibus grauati tam fubftituti, quàm inftituti fpecialiter dicebantur.

Quia placuit refponfio data in facto, in quo non verifica-
9 tur † legata remanere inutilia, vt *in prima decifione §. nec pariter*, quinimò verificatur contrarium cum legata redigantur ad mobilia, & alia ad tempus, quæ Teftatrix mandauit folui de pecunia in arca de fructibus hæreditarijs ficuti foluta fuerunt annua fcut. 150. ad vitam D. Petri, pro quorum cautione iam erant in hæreditate loca 24. montium non vacabilium, & loca 14. Montium vacabilium, quæ fola vacabilia erant fructifera annuorum fcut. 147. fuper quibus cautum erat D. Petro viuenti cùm effent in capite, & ad vitam ipfius, & poft mortem D. Petri foluta, & inueftita fuerunt fcut. 1500. pro celebrandis Miffis de pretio locorum 13. venditorum de dictis locis 24. non vacabilibus, ex quibus hodiè fuperfunt loca 11. & loca 14. prouenientia à montibus vacabilibus venditis conficientia loca 25. de quibus hodiè difputatur.

Et in iure deductis *in prima decifione, §. referente, & in fecunda, §. neque contrariam*; nempè, quòd nihil commune habet legata annua etiam perpetua cum facultate difponendi, ficuti neque cum fideicommiffarijs hæreditatibus, vt ex illis hæc inferantur, & coniectura hæc nihil valet, nam
10 nullibi ex huiufmodi † legatis poteft inferri, quod perpetuum
fideicommiffum fit conftitutum, fed vtique quod hæreditas perpetuò fit grauata, ac etiam bona hæreditaria ad quofcunque tranfeant, vt poft Bald. & alios inquit Peregr. *conf. 33. num. 9. verf. Illa autem coniectura lib. 4.* Rota coram Gypfio apud Gionagn. *refponf. 97. num. 22. lib. 1.* & eft poft Fenzon. *ad Stat. Vrb. decif. 95. §. quoniam pro refponfione*, & coram Buratt. *decif. 385. num. 4.*

11 Et illa † verba, *Che qualfiuoglia de predetti fodisfaccia, &c.* prolata non videntur pro ftatuendis bonis fideicommiffarijs, aut fideicommiffo, fed pro exactiffima folutione legatorum prout fonant ipfa verba, *prontamente, & indiuidualmente*, & quidem vt *qualfiuoglia de predetti heredi, &c.* propriè directi, non autem fideicommiffarij, Rota *decif. 198. fub num. 9. part. 4. recent.* Et maximè ftantes quibus Teftatrix commendauit, qui foli hæredes prædicti fuerant alijs etiam
12 generaliter, & compendiosè fubftitutis. Quin etiam † verba
prædicti hæredes de primis hæredibus intelliguntur, &c. Menoch. apud Fufar. *conf. 98. num. 6. verf. Hæc etiam.*

13 Sed & † quicunque dicantur, & fint intelliguntur, fi quatenus non fatisfieret ab hæredibus directis, & locis non diftractis reftitueretur hæreditas, aut etiam diftractis fine Inuentario acciperetur (Tunc enim fideicommiffarius vniuerfalis ficut hæres teneretur de proprio, ficuti plenè notatur per Bart. apud Peregr. *de fideicom. art. 4. fub num. 5. & 8.* Fufar. *de fubftit. quæft. 521. num. 20.) vt in 2. decif. §. Hinc non*
14 *refert*, & ficuti † non intelliguntur grauati fubftituti ante
fucceffionem, & multò minus ante conditionem propriæ fubftitutionis, locorumque diftractionis, *l. 9. C. de fideicom.*
15 ità † intelliguntur cum hac quoque conditione, vt hæredes
ipfi teneantur Legatarijs, fi à fideicommiffarijs legata exigi non poffunt, *§. fi is, qui l. 1. ff. ad Sen. Confult. Trebell.* Peregr. *d. art. 4. d. num. 8. in fin.* vltra regulam annui legati foluen. de fructibus hæreditarijs, & pro rata temporis hæredis, & fideicommiffarij ad trad. à Fufar. *conf. 77. fub init. & de fubftit. qu. 531. n. 13.* Peregr. *de fideicom. d. art. 4. n. 24. verf. His adde, & ar. 35. n. 9. verf. Exceptis annuis*, Grat. *difcep. 299. n. 10. & feqq.*

Nec vrget replicatio, quòd fi primi hæredes omnia loca alienaffent, & hæredes eorum non foluendo deceffiffent cū beneficio legis, & Inuentarij, potuiffent perire legata.

16 Facilè enim tollitur tùm ex † cafu contingente, cui fubiecta funt omnia legata, & ex cautione Iuris adhibenda in hoc, & in omnibus cafibus ad rubricas, non folùm legis, *ff. vt legatorum, feu fideiufforum nomine caueatur, & C. vt in poffeffione legatorum, feu fideiufforum feruandorum caufa mittatur*, & Rot. *decif. 168. in princ. part. 5.* Tùm etiam ex prouifione
facti cùm ex † inueterato ftylo Curiæ litteræ patentes in fa- 17
uorem hæredum teftamentariorum transferantur femper cum vinculis legatorum, & omnium contentorum in Teftamentis, quæ non debentur neque permittuntur vendere hæredes nifi demonftrata fatisfactione, vel data cautione, vt ex fide Tribunalis Thefaurarij generalis exhibita, quæ facit fidem in propria materia ad Rota coram Merlin. *decif. 839. num. 1. & decif. 129. num. 11. part. 6. recent.*

Sed reijciendo fingillatim, quæ fingillatim objiciebantur obftare vifa non eft diminutio, & exinanitio fideicommiffi.

Quia quicquid fit ex facto, vt *in prima decifione, §. nec pariter obftat refponfio*, nafcitur ex ipfo fideicommiffo vti conditionali non folum pro cafu fi grauati decederent fine liberis, fed etiam pro bonis, fi de locis montium non difpofuif-
fent, & magis ex cafu frequentiffimo, † fæpè enim de facul- 18
tatibus fuis amplius quam in ijs eft, fperant homines opportunè *in §. In fraudem inftit. quibus manumitt. non licet.*

Item nec obftat doctrina Alib. *ad cap. penult. de inftit. num.*
5. vbi † verbum *placet* importat arbitrium boni viri. At 19
non cum † verbo *difponere*, neque de rebus, fed de perfo- 20
nis, & earum gratia ad ibi allegatum, *§. Sorore l. Thais 41. ff. de fideicom. libert.*

Nec Dec. *ad l. in actionibus, ff. de in lit. iurand. fub num. 11.*
de verbo *licere* ad † arbitrium boni viri, quia nec Dec. fta- 21
tuit, neque doctrina congruit verbis, *difponghino à lor piacere*, vt patet.

Minufque obftitit *decif. 168. num. 23. & 24.* coram Buratt. replicata enixè de fimilibus verbis; quia optimè vifum eft animaduertendum *in prima decif. §. quamuis, & in fecunda, §. nec releuant*, itaut reperi nec opus fit, nec operæ pretium.

Et minus *decif. 179. fub num. 10. & feqq. part. 8.* vbi agebatur de † poteftate, *di fare, e difporre quel che le parerà*, concessa 22
vxori relictæ vfufructuariæ, & decifum fuit, non indè tamen fequi quod Teftator voluerit confentire, vt vxor ad fecunda vota conuolaret, & ex eo cafu priuaret communes filios eorum mobilium proprietate, maximè cùm † in generali coo- 23
ceffione non veniant ea, quæ funt fpeciali nota digna, & de quibus fi difponens cogitaffet non effet verifimiliter dif-
pofiturus, & ideò † verba prædicta quamuis ampla, quibus 24
dabatur facultàs difponendi non implicabant, fed tamen exprimebant, quod tacitè intrat de Iure communi, &c. *in d. decif. 179. à num. 11. vfque ad 15.* & ibi præcipuè P. Sanch. *de matrim. difput. 89. num. 52. lib. 7.*

Quoad loca vacabilia, quæ vacarunt per obitum Petri DD. facilè tranfierunt eum *prima decifione in fin.* quia cum illa effent in capite, & fub periculo vitæ ipfius Petri non te-
nentur † hæredes de damno fine culpa, quæ non folum in 25
facto non fatis elicitur ex coniecturis deductis, fed neque
in Iure (quantumuis committi poffit) † pœna per coniectu- 26
ras imponi debet etiam in teftamentis, *l. in teftam. 27. ff. de condit. & demonftrat.* cum alijs apud Hond. *conf. 72. num. 8. & feqq. & num. 26. lib. 1.* & eo minus ex eo, quod ex facto fuppletum eft, quod aderant bona fufficientia pro legatis, & præfertim pro legato fc. 150. vt fupra, & loca vacabilia vacarunt per obitum Petri, cuius in capite, & cuius vitæ periculo ftabant. Et ità vtraque, &c.

Decifiones in hac eadem caufa emanatæ, nempè fub diebus 10. Decemb. 1659. & 5. Martij 1660. coram R. P. D. Priolo, impreffa fupra in hac eadē part. 13. Recent. decifiones 9. & 171.

R. P. D. CERRO.

Poftea S. R. E. Cardinali.

Cæfaraugustana Cathedralitatis.

Mercurij 10. Decembris 1660.

ARGVMENTVM.

Contumax, quando eft pars, ad obediendum mandatis Rotalibus, feu verius Apoftolicis, locus eft relaxationi declaratoriæ, feruatis ad hoc terminis feruari folitis. Et ad hoc, quando paritio, debet effe realis non fufficit verbalis, nam vbi opus eft facto fufficiunt minimè verba, Nec non diluuntur aliæ exceptiones.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria est relaxanda, quando sunt seruati soliti quatuor termini, &c. ac non constat de reali paritione.*
2 *Oppositio, quæ non subsistit, non est attendenda.*
3 *Oblationes captiosæ, si tendant ad eludenda mandata iudicialia non releuant.*
4 *Prodesse non possunt, ea, quæ mala, & contraria actui sūt.*
5 *Mandata iudicialia, sunt seruanda, prout disponunt.*
6 *Obedientia quando debet esse realis, & actualis, non sufficiunt verba.*
7 *Paritio, quando debet esse continua, & successiua, non sufficit, nisi habeat tractum successiuum, & continuum.*
8 *Sententiæ, si non descendant ad specialia, tunc requiritur declaratio.*
9 *Sententia si habeant, seu contineant generalem declarationem, & quidem per necesse, tunc non requiritur alia declaratio.*
10 *ex Expresso omne, quod habetur pro expresso, & specificato.*
11 *de Recusatione expressa partis contumacis, satis dicitur constare, dum omnes actus facit in contrarium paritioni, seu obedientiæ.*
12 *Scandala, & dissentiones sunt euitandæ.*
13 *Oblationes verbales, spernendæ sunt dum factis negatur, quod verbis affirmatur.*
14 *Præscriptio immemorabilis est attendenda.*
15 *Rem iudicatam, quando quis habet contra se, non est audiendus contra eam, cum tunc sit locus paritioni.*
16 *Paritio est necessaria, antequam quis audiatur contra rem iudicatam.*
17 *Exceptiones, quæ plenissimè fuerunt discussæ, & sedulò determinatæ, tunc amplius non sunt in dubium reuocādæ.*
18 *Transactiones super materia spirituali, vt ligent successores, est necessarium Beneplacitum Apostolicum.*
19 *Ecclesia de Pilari Cæsaraugustæ est immediatè subiecta Sedi Apostolicæ.*
20 *Possessio pacifica non potest dari, quando multæ ex ea ortæ sunt lites.*
21 *Obseruantia excluditur etiā per vnicum actum difformē.*
22 *Obseruantia cessante, allegari non potest Beneficium Apostolicum præsumptum.*
23 *Immemorabilis, quasi possessio, quando penitus dicatur improbabilis.*
24 *Quasi possessio immemorabilis, quando ex duplici capite dicatur improbabilis.*
25 *Testes, vt probent immemorabilem debent deponere de visu per 40. annos ante motam litem.*
26 *ex Litibus, tollitur præsumptio bonæ fidei.*
27 *Quasi possessio priuatiua in incorporalibus non acquiritur sine patientia, vt acquiescentia partis aduersæ.*
28 *Testes nulliter examinati non sunt attendendi.*
29 *Testes, sine citatione partis examinati, non iuuant.*
30 *Remissoria denegatur, stante impossibilitate probationis, & irreleuantia.*
31 *Probatio, quæ non est certa non attenditur.*
32 *Oppositiones, quæ non faciunt ad causam, non sunt attendendæ, & num. 33.*
34 *Capitula duo, circa Ius Cathedraticum, possunt facere corpus vnicum, cum omnibus independentibus.*
In reliquis verò esse duo separata Capitula de per se, n. 34.

DECISIO CCLX.

RESolutum fuit 5. Iulij * præteriti dandam esse declaratoriam contra Canonicos, & Interdictum contra Capitulum S. Saluatoris nisi infra mensem paruerit exequutorialibus à Sac. Rota relaxatis, admittendo Canonicos Sanctæ Mariæ de Pilari ad omnes actus Cathedralitatis, reseruato Ecclesiæ S. Saluatoris iure agendi post paritionem pro priuatiua Canonizatione prætensorum actuum vt Iuris
1 fuerit, causaque super ipsis iterùm discussa, Domini steterunt in decisis, quia seruata fuerunt † omnia de stylo seruanda, & oblationes verbales in Curia factæ à D. Canonico Doctorali nomine proprio, & procuratorio Capituli S. Saluatoris, ex pluribus visæ non sunt sufficientes, neque admittendæ.
2 Et primò, quia altera nullam facit mentionem de exequutorialibus sub erroneo prætextu excessiuitatis, † quæ non subsistit, vt firmatum fuit in præcedenti decisione, altera verò simpliciter continet, Canonicos velle parere omnibus per Rotam declarandis sub expressa præseruatiua, ibi, *Reseruatis ijs, quæ suæ Ecclesiæ, & Capitulo competunt iure particularis priuilegij contractus, Transactionum, Sententiarum, & præscriptionis etiam immemorabilis, donec, & quousque fuerit per Sac. Rotam declaratum.* Huiusmodi enim oblationes istis actibus, & reseruationibus † factæ omninò 3
captiosæ sunt, & valdè periculosæ, cum ad aliud non tendant, nisi ad eludendum effectum mandati Rotalis, seu verius Apostolici quasi non afficiant censuræ, vel eis non sit parendum, nisi in nuda, & simplici Cathedralitatis denominatione, † vel in actibus in quibus videbitur ipsis Cano- 4
nicis contumacibus, quæ propterea prodesse non possunt, vt benè respondit Rota coram Penia *decis.* 881. *num.* 5. *secundum impress. Lugdun.*

Secundò, quia exequutoriales † continent factum posi- 5
tiuum à condemnatis explendum, ibi, *Et mandamus quatenus dictam Ecclesiam B. Mariæ Virginis de Pilari, &c. illiusq; Capitulum, & Canonicis talis Cathedralis, cum omnibus priuilegijs, iuribus, honoribus, prærogatiuis, & præeminentijs Ecclesiæ Cathedralis Cæsaraugustanæ quomodolibet debitis, & debendis habeatis, teneatis, & respectiuè recognoscatis.* Ideò non sufficiunt oblationes verbales, sed † realis, & actualis paritio 6
requiritur vt præter *decisiones in præcedenti allegatas dictum fuit* cor. bon. mem. Merlin. *dec.* 481. *n.* 1. Cùmque agatur de re habente tractū successiuum in futurum, necessaria est † cōti- 7
nua, & successiua, paritio Buratt. *dec.* 268. *n.* 2. *& in Alexandrina pensionis* 11. *Ianuarij* 1649. *cor. R. P. D. meo Celso, §. fin.*

Nec refert, quòd sententiæ non descendant * ad specialia, 8
& propterea requiratur liquidatio, qua non præcedente non possint Canonici S. Saluatoris de contumacia redargui, quia cum contineant generalem declarationem antiquioris, & actualis Cathedralis Ecclesiæ Beatæ Mariæ omnia in ventre comprehendunt, & liquidant, quæ veniunt in necessariam † consequentiam declaratæ Cathedralitatis licet ad lit- 9
teram singulariter non sint expressa, omne enim quod sequitur ex eo quod † expressum est habetur pro expresso, & 10
specificato, iuxt. text. *in l. si ita scriptum, vbi DD. ff. de libert. & posthum.* Buratt. *decis.* 125. *num.* 4.

Tertiò, demum quia constat de expressa recusatione Capituli eiusque voluntate † non parendi, *dum semper fe-* 11
cit actus omninò contrarios paritioni, & præcipuè vltra recensitos in alia decisione nuper laborante in extremis Reuerendiss. Archiepiscopo Cæsaraugustano, & declarante, quod si non sumebat Sanctissimum Viaticum, id totum contingebat, vt euitaret scandala, † & dissentiones forsan oriundas inter 12
has duas Ecclesias, Canonici S. Saluatoris sese opposuerunt protestantes, reperiri, & existere quasi in possessione illud subministrandi Archiepiscopis pro tēpore, vt latiùs *in Summ. Pilarensium n.* 1. Vndè tantò magis augetur expressa, & † po- 13
sitiua inobedientia, & spernendæ sunt huiusmodi oblationes ad *glos. in cap. duo sunt* 96. *distinct.* Merlin. *d. decis.* 481. *n.* 6.

Non obstat repetita exceptio, quod plures actus Cathedralitatis ad Canonicos S. Saluatoris priuatiuè † perti- 14
neant, ex transanctionibus, sententijs, & præscriptione etiam immemorabili.

Quia iustè in alia decisione reseruatum fuit prædictis Canonicis Ius agendi post paritionem pro priuatiua canonizatione dd. prætensorum actuum, quia habent † contra se 15
rem iudicatam; Ideòque in omnibus, ei parere debent antequam audiri possint, etiam in verificatione nouorum iurium, *l peremptorias, C. sent. rescind. non poss. & l.* 1. *C. de iur. & fact. ignor.* Caputaq. *decis.* 323. *num.* 5. *part.* 1. Andr. *decis.* 72. *n.* 7. præsertim quoad Transactiones ante illam celebratas, cum non possint postea deduci ad effectum euitandi 16
† eius paritionem, Castr. *in d. l.* 1. *num.* 5. *vers. præmitte ad euidentiam,* Mohed. *decis. num.* 1. *vers. maximè quod exceptio de transact.* Rota *in recent. decis.* 91. *num.* 9. *part.* 7.

Certius quia omnia quæ sub prætextu priuatiuæ quasi possessionis, nunc etiam afferuntur in † præcedentibus in- 17
stantijs semper allegata fuerunt, & per Rotam discussa, & reiecta, vt plenissimè habetur elaborata, *dec. bon. mem. Coccin. in rec. decis.* 352. *part.* 5. *coram bon. mem. Bichio* 21. *Iunij* 1655. *& 6. Martij* 1656. *& coram me* 27. *Maij* 1658.

Et quamuis præfata satis sint pro relaxatione declaratoriæ, cum particularis discussio prætensorum actuum non sit præsentis indaginis, nihilominus ex abundanti, & ad magis ostendendum malum Ius Capituli parere recusantis ponderatum fuit, quod transactiones tanquam carentes Beneplacito † Apostolico sunt merè personales; Ideòque non affi- 18
ciunt successores, *cap. veniens de transact.* quodque nec ipsæ, nec sententiæ arbitramentales, quæ vlterius nullitatis vitio, labo-

laborant ob defectum Iuriſdictionis, dum Eccleſia de Pilari
19 immediatè † ſubiecta eſt Sedi Apoſtolicæ, vt firmauit Rota
*deciſ.43. num.3. ac deciſ.157. ante num.1. part.6. rec. & coram
me in hac cauſa 27. Maij 1658. §. non obſtat*, nunquam ob-
20 ſeruatæ fuerunt, cum Pilarenſes in † contradictorio Iudicio
in Rota plura mandata ſer. ſer. obtinuerint directè contra
contenta in ipſis tranſactionibus, & ſententijs, *vt in d.
21 Summ. num.5.6.8.9. & 12. cum duobus ſeqq.* † Obſeruantia
enim excluditur etiam per vnicum actum difformem, Rot.
deciſ. 112. num. 5. verſ. & vnicus part. 2. recent. Et ceſſante
22 obſeruantia, allegari non poteſt Beneplacitum † præſum-
ptum bon. mem. Coccin. *deciſ.301. num.3.* & coram Eminen.
D. Card. Otthobono *deciſ.224. num.22.*

Immemorabilis verò quaſi poſſeſſio priuatiuè quoad cer-
tos actus improbabilis eſt ob lites inter has Eccleſias ab anti-
23 quiſſimo tempore pendentes ſuper † omnimoda vnitate in
temporalibus, & ſpiritualibus cum integra retentione
omnium Iurium Cathedralitatis, quæ incœperunt ab anno
1170. vt habetur ex concordia anni 1221. *d. Summ. num.5.*
ex commiſſione anni 1536. *n.7.* ex Epiſtola Synodali Diœ-
ceſana tranſmiſſa ad ſan. mem. Paulum V. anno 1641. &
1615. *num.11.* & ex vltima commiſſione Rotali de ann.1623.
Summ. num.15. In quibus omnibus continetur ab Eccleſia
de Pilari ſemper fuiſſe prætenſum integrè retinuiſſe, & reti-
nere omnia iura Cathedralitatis, vnde pro improbabilitate
24 immemorabilis duo reſultant, Alterū ex impoſſibilitate † in-
25 ueniendi Teſtes tam annoſos, qui ante motas lites † depone-
re poſſint de viſu per annos quadraginta, Card. Seraph. *de-
ciſ.150. num.2. 1460. num.2.* Greg. *deciſ.434. num.12.* Comi-
tul. *deciſ.138. num. 5.* Alterum ex mala fide ex dictis litibus
26 reſultante, quæ immemorabilem † excludit, Card. Seraph.
deciſ.707. num. 6. Rota *in recent. deciſ. 265. num. 17. part. 5.
& Calaguritana Decimarum de Ochon. 1. Iulij 1654. coram
me ſub §. concordia autem*. Et exindè ceſſat patientia, &
27 acquieſcentia Pilarentium † ſine quibus in incorporabilibus
non acquiritur quaſi poſſeſſio priuatiua, Card. Mantic. *deciſ.
207. num.6.* Card. Seraph. *deciſ. 436. num. 3. & in recent.
deciſ.543. num.11. part.5.*

28 Nec releuant Teſtes † relati *in Summ. additionali Capi-
tuli S. Saluatoris num.1.* deponentes de priuatiuo exercitio
Iuriſdictionis quaſi Epiſcopalis, Sede Vacan. cum deputa-
tione Vicarij Capitularis, etiam ab immemorabili, quia præ-
ter quod ſunt examinati in partibus pendente lite in Rota
29 ſine litteris remiſſorialibus, & ſine citatione partis, † hoc
præciſè articulatum fuit coram bon. mem. Dunozetto *in 4.
30 5. & 6. articulis*, & denegata † fuit Remiſſoria ob impoſſi-
bilitatem probationis, & irreleuantiæ latè comprobatam
in d. deciſ. coram me emanata 27. Maij 1658. in qua recedi-
tur ab alia reſolutione prius capta coram eodem.

Nec obſtat prætenſum ius decimandi priuatiuè in territo-
31 rio Diœceſis Cæſerauguſtanæ † cum etiam ad fauorem
Eccleſiæ Beatæ Mariæ canonizatum fuerit, *in d. deciſ.*
Coccin. 353. *num.74. part. 5. recent.* Motman. *in rec. deciſ.
177. num.6. & Bicchy 21. Iunij 1655. §. facultas exigendi.*

Cæterùm quæ deducebantur de vnionibus per Summos
Pontifices factis de donationibus Regum Hiſpaniarum, &
32 de fundationibus pijs facilè remouentur, † animaduerten-
do, quod Pilarenſes non prætendunt niſi iura, ſiue corpo-
ralia, ſiue incorporalia, quæ annexa ſunt, connexa, & de-
pendentia à Iure cathedratico, & ab ipſa cathedralitate in
his duobus Capitulis tanquam vnico corpore formali vniti-
33 uè contenta; † cætera autem à cathedralitate independen-
tia communia non ſunt, nec veniunt communicanda, po-
teſt enim ſtare ſimul quod circa Ius cathedræ omniumque
ab eo dependentium, duo Capitula faciunt vnum corpus
34 formale; In reliquis verò ſint duo † Capitula, & duæ Eccle-
ſiæ diſtinctæ, & ſeparatæ, vt originaliter reſpondit Rota
coram Penia *deciſ. 699. num. 9. in Aretina vnionis 2. Iunij
1645. §. quod negotia, & 1. Aprilis 1647. ſub §. neque dicatur
coram Reuerendiſſ. Terracinen. & 2. Iunij 1651. ſub §. nam
huiuſmodi coram Eminentiſſ. D. Card. Corrado, & prius
coram Eminentiſſ. Card. Otthobono deciſ.4. num.21. & 22.*

Et ita vtraque Parte Informante, &c.

☞ *Deciſio quæ hic allegatur in hac eadem cauſa emanata ſub
die 5. Iulij 1660. coram eodem Cardinali Cerro, eſt ſupra
in hac eadem part.13. deciſ.245.*

R. P. D. VEROSPIO.

Romana locorum Montium

Veneris 14. Ianuarij 1661.

ARGVMENTVM.

De probatione incolatus, & quòd filius quamuis alibi natus ciuilitatem Patris originariam non amittat: Deinde de alienationibus à Tutore factis tractatur, quæ ob non adhibitas ſolemnitates, maximè cùm in Pupilli vtilitatem non ceſſerint, ſuſtineri nullatenus cenſentur.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ duæ conformes concurrentibus requiſitis in Statuto Vrbis executioni mandantur, maximè quando conformitas ex confirmatione prioris ſententiæ ab altera ſimpliciter edita concluditur.*

2 *Incolatus qualitas in Collitigante requiſita ex ipſius natiuitate in Vrbe ſecuta deſumitur.*

3 *Incolatus vt cenſeatur acquiſitus, decennalis habitatio perpetuæ permanentiæ præſumptionem præſeferens regulariter ſuffragatur.*

4 *Inſtrumenta Filium, Patrem, & Auum, Ciues, ac Nobiles, Quirites enunciantia, an ad probandum Incolatum ſufficiant.*

5 *Filius quamuis alibi natus ciuilitatem Patris originariam non amittit.*

6 *Alienatio non adhibitis per Tutorem ſolemnitatibus à iure communi, & ſtatuto Vrbis requiſitis non ſuſtinetur.*

7 *Reintegratio virtutis alienatione deficiente pupillo de ſua anteriori poſſeſſione docenti decerni debet.*

8 *Venditio ſolemnitatibus deſtituta, an pro repetendo pretio valeat ſuſtineri, quando illud in euidentem Pupilli vtilitatem ceſſiſſe præſumitur.*

9 *Repetitio pretij pro cambio in diſſolutionem crediti realiter conuerſo dumtaxat admittitur.*

10 *Credito ex ſolutione antecedenti extincto, aſſertio pro alienationis cauſa deſeruiens vti vitio falſitatis obnoxia ipſum contractum penitus infringit.*

11 *Cauſa expoſita partim veritatem redolente partim verò falſitati ſubiecta, contractus omninò corruit.*

12 *Emptor quando de diſtractione voluntaria ſolemnitatibus deſtituta agitur, verſionem concludentibus probationibus non autem coniecturis, ac præſumptionibus edocere tenetur.*

13 *Emptor adhibitis in contractu ſolemnitatibus ab onere cuiuſcunque alterius probationis immunis euadit.*

DECISIO CCLXI.

FVerat in hoc Sacro Tribunali approbata ſententia A. C.
Mutio Marerio decernens reintegrationem in locis
octo Montis fidei, quæ Fabritius eiuſdemmet Mutij Tutor
pro ſumma ſcut.550. in Ioannem Auguſtinum ſub redimen-
di lege diſtraxerat; Ex appellatione verò Andreæ Ioannis
Auguſtini filij cauſa mihi deuoluta, dubium ad formam
reſcripti Signaturæ hodiè propoſui vtrum Vrbis Statuto *lib.
1. cap.180.* executionem tribuenti duabus ſententijs confor-
mibus locus eſſe debeat, ex eo fundamento à Dominis affir-
matiuè reſolutum, quod omnia requiſita concurrunt: ſiqui-
dem conformitas † ex confirmatione prioris ſententiæ ab 1
altera ſimpliciter edita, optimè cōcluditur, vt poſt *gloſ. Clem.
1. de re iud.* notant *communiter DD.* Soccin. iun. *conſ.74. n.2.
lib.2.* Cæphal. *conſ.209. num.5.* Grat. *diſcept. forenſ. cap.879.
num.26.* Rota coram Vrgell. *deciſ.365. n.3. & deciſ.647. n.1.
part.1. & deciſ.491. pariter num.1. part.5. recent.*

Qualitas autem ciuilitatis, ſeu † Incolatus in vtroque 2
collitigante ad effectum requiſita, iuxta Mill. *deciſ.25. & n.5.
& 6. & deciſ. 161. n.1.* reſpectu Andreæ deſumitur ex ipſius
natiuitate in Vrbe ſecuta ad text. *in l. Ciues ibique gloſ. C. de
incol. lib.10.* Felin. *in cap. Rodulphus num.14. de reſcript.* Ri-
minald. iun. *conſ.363. n.234.* Honded. *conſ.5. n.3. lib.1.* Me-
noch. *conſ. 80. num. 9. & 10.* Tùm etiam ex domicilio à Io.
Auguſtino patre vſque ad extremam vitæ periodum in Vrbe
retento, nec non per eundemmet Andream ſucceſſiuè con-
tinuato, exindè enim † Incolatus cenſetur acquiſitus, ad 3
quem effectum decennalis habitatio perpetuæ permanentiæ
præſumptionem præſeferens regulariter ſuffragatur, iuxta
doctrina gloſ. in l. 2. verb. conſtituerint, C. de incolis lib. 10.

Surd.

Surd. *cons.343.num.29. & cons.371. num.47.* Gratian. *discept.forens. cap.824. num.39. & 40.* Rota coram Verall. *decis.80. part.1.* Seraph. *decis.999. num. 1.* Penia *in veto impress.* penes Fenzon. *ad statut. Vrb. lib.1. post cap. 41. num.6. cum alijs per Add. ad decis.* Buratti 244. *num.11.*

Mutij verò respectu resultare visa fuit pluribus ex scri-
4 pturis, ac † Instrumentis eorumdemmet, necnon Renatum Patrem, & Auum Ciues, ac Nobiles Quirites enunciantibus, tum ex natali eiusdem Renati in Vrbe successo, vbi Domicilium perpetuò retinuit, quod etiam ad præsens à Mutio ipso detinetur.

Hinc non vrget, quòd Mutius Ameriæ extortus fue-
5 rit, cum † filius quamuis alibi natus ciuilitatem patris originariam non amittat, ad *text. l. assumptio 6. §. filius, ff. ad municipal. l. filius 3. de municipal. & original. lib.10.* Soccin. Sen. *cons.35. num.7. lib.1.* Bero. *cons.155. num.29. cum seqq. lib.2.* Riminal. iun. *cons.363. num.234. & seqq.* Honded. *cons.5. num.3. lib.1.* Menoch. *cons.80. n.9. & 10.* Rota coram bon. mem. Merlin. *decis.63. num.16. & in Ferrarien. pecun. 15. Martij 1660. in §. nec obstat coram R. P. D. meo Celso.*

Sententiarum denique Iustitia apertè depromitur ex
6 † alienationis nullitate resultante ex non adhibitis per Tutorem solemnitatibus à Iure communi, & statuto Vrbis requisitis, *iuxta text. in l.1. & l. magis puto, vbi glos. not. & l. si*
7 *prædia, ff. de rebus eorum*, cuius virtute defectus † Reintegratio decerni debet pupillo de sua anteriore possessione docenti, *ad text. in l. si prædium 16. C. si præd. minor.* & tradunt Bart. *in l.1. §. si vir vxori n.3. ff. de acquir. poss.* Roland. *cons. 11. num.35. vol.3. & cons.72. num.9. vol.4.* Surd. *cons.20. num.91.* Menoch. *cons.314. num.18. & de recuper. possess. remed.5. num.192.* Rota *decis.94. & decis.178. vtrobique num.6. part.7. recent. & in Anagnina Spolij 26. Iunij 1648. in §. quia cum huiusmodi alienatio coram Reuerendissimo D. meo Papiensi.*

Nec releuat, quòd Renatus Mutij pater in transactione anni 1659. se Congregationi Somaschiæ debitorem constituerit in summa scutorum tercentum pro cuius debiti dissolutione tutor de anno 1638. ad euitandam executionem mandati, cambium scutorum bis centum cum eodem Ioanne Augustino Emptore, necnon Societatem successiuè officij in summa scut. centum in fauorem Montioni contrahe-
8 re coactus fuit, perindè ac † si venditio solemnitatibus licet destituta pro repetendo saltem pretio valeat sustineri, dum illud in pupilli euidentem vtilitatem, hoc est in extinctionem Cambij, ac Societatis officij, necnon pro reparatione Palatij constituentis Ameriæ cessisse contenditur, ad *Text. in l. si pupillorum 7. §. si obligauit, ff. de rebus eorum, l. si prædium 16. §. Emptor, C. de præd. Minorum*, Rota coram Greg. *decis.31. num.9. & decis.504. num.9. & 10. part. 5. recent.* & coram bon. mem. Merlin. *decis.540. n.16.*

Siquidem pro scut. bis centum mandati expeditio prodierat, nec summam maiorem tunc temporis Congregatio consequi debuerat, vt conuincitur ex quietantijs per Mu-
9 tium exhibitis; Adeòque poterit † repetitio pretij dumtaxat admitti pro cambio in dissolutionem huius crediti realiter conuerso, ad cuius summæ restitutionem vnà cum fructibus in sententijs Mutius adstrictus dignoscitur, non autem respectu Societatis Officij, quæ licet pro Congregationis ære pariter dissoluendo in vtroque Instrumento contracta asseratur; Attamen dùm idemmet creditum ex solutione antecedenti euaserat extinctum, iuxtà *Text. in l. pro me, ff. de solut. & l. nulla tibi, C. eod. tit.* Talis assertio pro alienationis causa deseruiens, vti vitio falsitatis obnoxia, ne dum versionem pretij in Pupilli vtilitatem remouet, sed etiam ipsum contractum penitus infringit, *l. si per errorem 15. ff. de Iurisd. omn. Iud. l. Tutor si peritus 10. ff. de Tutor. & Curat.* Menoch. *cons.91. num.4. & cons. 710. num.1.* Gratian. *discept. forens. cap.691. num.30. cum seqq.* Rota *in Anagnina Spolij 26. Iunij 1648. in §. Causa coram Reuerendissimo D. meo Papien. & in Romana Pecuniaria 25. Iunij 1655. in §. Certi Iuris est, coram R. P. D. meo*
10 *Beuilaqua*, vbi quòd † si causa exposita in parte redoleat veritatem, partim verò falsitati subiaceat, omninò contractus corruit.

Erogatio verò scutorum bis centum in reparando Palatio, desumi non poterit ex Testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis, ac concludentibus illud tunc temporis reparatione indiguisse. Dum enim de distractione voluntaria solemnitatibus destituta tractatur, concludenti probationum genere, non autem præsumptionibus, & coniecturis Emptor versionem edocere compellitur, quidquid dici posset si solemnitates in contractu adhibitæ forent, & pupillus ex alio capite pro illius rescissione instaret; Tunc enim ab hoc probationis onere immunis Emptor euaderet, *ad Text. in l. si prædium 16. C. de præd. Minor.* Soccin. Sen. *cons.115. num.13. lib.1.* Gratian. *discept. forens. cap.576. num.37. & 38.* Rota coram Mart. Andr. *decis.33. num.9. cum seqq.* & coram Vrgell. *decis.18. num.29. & 30. cum alijs relatis Iuribus in decisione Antecedentis Instantia 12. Decembris 1659. in §. Exceptis tamen, coram Reuerendiss. P. D. meo Albergato.*

Exita vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Bononien̄ Fideicommissi de Luparis.

Veneris 14. Ianuarij 1661.

ARGVMENTVM.

Filio vt in legitimam imputetur quicquid ex bonis Parentum ad eum peruenerit, qualitas actualis adeptionis necessariò requiritur, àditio hæreditatis, possessio bonorum, & solutio legatorum an prælegati acceptationem in filio inducant, & an domus ab eo vendita licet de consensu Matris stipulata ipsi in legitimam sit imputanda.

SVMMARIVM.

1 *Filio, quicquid capit vel ad eum peruenit ex bonis Parentum quouis titulo siue institutionis, legati, aut fideicommissi in legitimam imputatur.*

2 *Verba* peruenire, & capere *realem, & effectiuam acquisitionem important.*

3 *Qualitas actualis pleno Iure in re imputanda ad effectum adeptionis legitimæ necessariò supponitur.*

4 *Acceptatio prælegati sufficiens an præsumatur, ex eo quod filius adeundo hæreditatem bona possederit, & legata soluerit.*

5 *Solutiones legatorum prælegati acceptationem ad effectum illud imputandi in legitimam non inducunt, cum absque expressa mentione præiudicium legitimæ inferri non possit.*

6 *Acceptatio prælegati prouentiue ex possessione hæreditatis non infertur.*

7 *Creditum prælegati tamquam ex voluntaria assertione hæredis grauati resultans, vocatis non præiudicat.*

8 *Exactio prælegati quando multas patitur exceptiones, & difficultates, in legitimam quæ omne onus reijcit non est imputandum.*

9 *Filius quando in hæreditate adsunt bona, legitimam in pecunia recipere inuitus compelli non potest.*

10 *Agnitio prælegati ex consensu solutionis crediti ex bonis fideicommissarijs facienda non resultat, dum de personali, ac reali obligatione ex parte consentientis non constat.*

11 *Domus culpa hæredis vendita licet de Matris consensu stipulata fuerit, filio hæredi in legitimam est imputanda.*

12 *Tempus aditionis hæreditatis, vel purificationis fideicommissi ad probandum valorem domus attendi non debet.*

13 *Tempus alienationis domus ad iustificandum pretium est inspiciendum.*

14 *Pretium cum succedat loco rei alienatæ, hæres qui illud recepit idem in suas detractiones imputare tenetur.*

15 *Hæres, & possessor bonorum debitoris dotis soluendo dotem, proprium debitum pro quo validam non potuit Iurium cessionem reportare, soluisse censetur.*

DECISIO CCLII.

IN hac causa sub die 4. Iulij 1660. coram Reuerendiss. D. Papien̄ * confirmando alteram præcedentem decisionem resolutum fuerat stante morte Comitis Antonij Insulani sine filijs fideicommissum Franciscæ matris purificatum remansisse in personam Co: Artemisiæ filiæ, & sororis respectiuè

ſpectiuè detractis expenſis funeris, legitima, & Trebellianica præfati Co: Antonij debitis Co: Io: Marco Inſulano vti ceſſionario Camillæ Vrſiæ Antonij hæredis, in quam proindè legitimam imputandas eſſe tum libras 27500. eidem Antonio à Franciſca Matre prælegatas tum alias 12900. ex venditione bonorum fideicommiſſi ab eodem retractas.

Hodie verò propoſito dubio coram me in locum d. Reuerendiſſimi Papien. ſuffecto ſuper ſubſiſtentia vltimæ deciſionis quoad prælegatum 27500. librarum recedendum eſſe, quo verò ad alias 12900. ſtandum in deciſis DD. reſponderunt.

Fuit etiam animaduerſum non conſtare de acceptatione Co: Antonij quoad d. prælegatum: Ideòque licet ſit veriſſima concluſio in præcedenti deciſione firmata §. *primo*,
1 quod veniat † filio imputandum in legitimam quidquid capit vel ad eum peruenit Iudicio parentum in eorum vltima voluntate quouis titulo ſiue inſtitutionis, legati, aut fideicommiſſi, per *Text. in l. Scimus*, §. *Repletionem*, *C. de inofficioſ. Teſtam.* procedit tamen cum hac limitatione quatenus de relicti acceptatione conſtaret, iuxtà intelle-
2 ctum à Iure datum verbis illis † *peruenire*, *& capere*, quæ realem, & effectiuam acquiſitionem important, *ad l. perueniſſe*, *& l. cæpiſſe iuncta gloſſ. ff. de verb. ſignific.* & declarat Ruin. *in l. in quartam num.61. ff. ad legem falcid.* quæ
3 † qualitas actualis adeptionis pleno Iure in re imputanda neceſſariò ſupponitur inferunt *DD. ex l. omnimodo*, *& d. l. Scimus*, §. *Repletionem 6. ff. de inofficioſ. Teſtam.* & tradunt allegati per Mangil. *de imput. qu.28. num.2. & ſeq. & quæſt.48. num.15.*

Non enim viſum fuit DD. ſufficientem deſumi poſſe
4 † acceptationis præſumptionem quoad hoc prælegatum, ex quo Antonius Teſtamentum Matris acceptauerit adeundo hæreditatem poſſidendo bona, & ſoluendo legata, quia ſimplex huiuſmodi acceptatio Teſtamenti in genere inferre non potuit præiudicium filio quoad legitimam, nam ſolu-
5 tiones † legatorum alijque actus inducere quidem potuerunt additionem, non autem prælegati acceptationem ad effectum illud imputandi in legitimam cui abſque expreſſa mentione præiudicium non infertur, Merlin. *de legit. lib. 3. qu.17. n.8. & ſeqq.* Greg. *deciſ.289. n.21.* Eminentiſſimus Otthob. *deciſ.100. n.5.*

6 Sicuti nec potuit oriri † acceptationis præſumptio ex continuata poſſeſſione hæreditatis, abſque eo quod numquam curauerit Antonius in bonis maternis legitimam percipere, quia ipſi tamquam hæredi vniuerſali omnia bona poſſidenti non competebant detractiones niſi in reſtitutione fideicommiſſi: Ideòque non poteſt acceptatio præle-
7 gati præuentiuè ex eius poſſeſſione inferri. † Quinimo cum creditum prælegati eſſet adhuc turbidum, & tamquam reſultans ex voluntaria aſſertione hæredis grauati, quæ non præiudicat vocatis, Caſtill. *controu. iur. cap.36. §.2. num.69. tom.2.* Peregr. *de fideicomm. art.53. num.61.* Giurb. *deciſ.31. num.15.* Rota *deciſ.320. num.9. part.5. recent.* Et ex quo Franciſca in actu ſolutæ dotis non reportauerit à filiabus ceſſionem contrà bona fideicommiſſi, ſed ſimpliciter dotando etiam de proprio dotaſſe potuerit in Matre præ-
8 ſertim diuite, ſicque ratione iſtius turbiditatis † exactio prælegati multas pati potuiſſet exceptiones, & difficultates vtique non eſt in legitimam, quæ reijcit omne onus, imputandum, Menoch. *conſ.183. num.20. & in tractat. de præſ. lib.3. præſ.17. num.15.* Peregrin. *de fideicomm. art.26. num.108.* Merlin. *de legit. lib.2. tit.2. quæſt.9. num.5. verſ.*
9 *tertio facit.* Eo magis, quia † filius non poteſt inuitus compelli legitimam in pecunia recipere quando in hæreditate adſunt bona, Peregr. *conſil.30. num.4. lib.5.* Mangil. *de Imput. q.43. n.9.*

10 Prout nec reſultat † agnitio prælegati, ex quo præſeferet liberationem, debiti ipſius Co: Antonij prælegatarij, quia licet ſuper credito Franciſcæ Matris Inſtrumentum Antonius ſtipulaſſet conſentiendo ſolutioni faciendæ ex bonis fideicommiſſarijs ab eo poſſeſſis non proindè ſe ad quidquam obligauit fatendo. Simpliciter eam eſſe creditricem fideicommiſſi dum non legitur in dicto Inſtrumento relato, *Summario Inſulani num.2.* vlla perſonalis, nec realis obligatio ex parte Antonij, *ad text. in l. Lucius*, *ff. de admin. tut.* Surd. *conſ.50. n.11. & 12. part.6. recent.*

Imputandas tantum eſſe dixerunt DD. in legitimam
11 † eiuſdem Antonij libras 12900. retractas ex venditione bonorum, & præſertim domus quæ per morte Horatij peruenire non potuit ad manus Franciſcæ ob præcedentem venditionem ab eodem Antonio factam, quæ licet fuerit ſtipulata de conſenſu eiuſdem Franciſcæ talis tantum conſenſus importauit tantummodò remiſſionem hypothecæ non reſtitutionem impediuit, quin ea potuerit pretium recuperare ab hæreditate Antonij, cuius culpa non potuit domus vendita ad eam peruenire, vt benè ponderat *ſecunda deciſio huius cauſæ §. In eamdem.*

Neque † ad effectum probandi valorem dictæ domus 12
attendi debuit tempus aditionis hæreditatis, vel purificationis fideicommiſſi. Quia præter quod fideicommiſſario
volente in odium alienantis cenſetur † Iuſtum pretium ab 13
eo concordatum in Inſtrumento venditionis, donec ſaltem contrarium probetur, & proindè tempus alienationis eſt inſpicien. Surd. *conſ.576. num.38.* & tradunt adducti per Fuſar. *quæſt.627. num.54.* Verall. *deciſ.28. num.2. part. 2.* adhuc ſufficit, quòd Antonius dictam quantitatem rece-
perit ex bonis † ſpectantibus ad Matrem ad hoc vt tenea- 14
tur illam imputare in ſuas detractiones cum pretium ſucceſſerit loco rei, iuxta *vulgar. Theor.* Bart. *in l. Imperator. 72. §. fin. ff. de leg.2.* ad cuius reſtitutionem ſicut ipſe cogi legitimè potuiſſet, per *Text. in l. quidam §. final. ff. ad Trebell.* Peregr. *de fideicomm. art.45. num.15. & art.46.* Rot. *deciſ.185. num.12. part.5. recent.* Ita, & cogitur imputare ex adductis.

Repetitio iterùm obiectio retentionis pro dote Co: Camillæ competentis Co: Io: Marco Inſulano eius Ceſſionario placuit reſponſio in deciſionibus data, & præſertim in
vltima §. fin. Cùm enim Io: Marcus ſit † hæres; & poſſeſ- 15
ſor bonorum Antonij principalis debitoris dictæ dotis Camillæ non potuit reportare ceſſionem in ſolutione iſtius debiti contrà bona Franciſcæ ex quo ipſa pro reſtitutione dotis Camillæ fide iuſſit. Quia adhuc pulſata Franciſca poterat ab eodem Co: Io: Marco reintegrationem obtinere, ſicque ipſe ſoluendo dict. dotem proprium debitum ſoluiſſe cenſetur pro quo validam non potuit Iurium ceſſionem reportare, vt præter adducta *in deciſ. vltima in fine*, & Bart. *in l. Modeſtinus ff. de ſolut.* tradit etiam Caſtren. *in dicta l. ſecunda num.4. verſ. Et nihil autem*, *ff. de ſolut.* & dixit Rot. *in vna Bononien. fideicommiſſi*, penes Pacif. de Salu. *interd. deciſ.165. num.7.*

Et ita vtraque parte Informante deciſum fuit.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 4. Iulij præcedentis anni 1660. coram Reuerendiſſ. D. Papien. eſt ſuprà in hac parte deciſio 250.

R. P. D. T A I A.

Bononien. Bonorum.

Mercurij 14. Ianuarij 1661.

A R G V M E N T V M.

Dictio *reſpectiuè*, an de bonis paternis à fratribus communiter poſſeſſis, an verò de omnibus eorum bonis generaliter ſit intelligenda, examinatur. Dotes tamquam confuſæ in bonis communibus an ſint detrahendæ, & an contrà tertium poſſeſſorem pro detractionibus legitimæ, & Trebellianicæ retentio competat?

S V M M A R I V M.

1 *Viuere communiter aliud eſt, & aliud in communione bonorum permanere.*
2 *Communicatio fructuum communicationem fundorum non infert.*
3 *Fratres in vna domo habitantes, etiam diuiſa tamquam propria Iure familiaritatis, conſanguinitatis, & amicitiæ poſſident.*
4 *Dictio* reſpectiuè, *fratrum familias, & bona cum quibus communiter viuebant, à bonis paternis, in quibus communione permanebant, diſtinguit.*
5 *Dictio* reſpectiuè, *eiuſdem virtutis eſt, ac clauſula* ſingula ſingulis.
6 *Bona paterna ſub eodem nomine* Bonorum, *& cum eadem qualitate* eorum *repetita, fratribus reſpectiuè communia fuiſſe cenſentur.*
7 *Qualitas* eorum, *an adiectiuè ad ea bona paterna, an verò ſubſtantiuè ad eos fratres diuidentes ſit referenda.*

8 *Verba*

8 *Verba* In, & super bonis communibus inesse onera duarum dotium, *an communionem bonorum inclusiuè quoad omnia bona à fratribus possessa inducant.*
9 *Enunciatio dotium à fratribus in bonis communibus confusè facta, cui fini facta dicatur.*
10 Confusum, & commune, *longè ab inuicem distant.*
11 *Fideicommittente bona in certo loco possidente, omnia ab hæredibus in illo possessa fideicommissis esse præsumuntur.*
12 *Retentio pro detractionibus legitimæ, & Trebellianicæ, stante defectu Inuentarij, & alienationibus sequutis contrà tertium possessorem non datur.*
13 *Compensatio, & satisfactio integra in omnibus detractionibus ex præcedentibus alienationibus præsumitur.*
14 *Detractio legitimæ, & Trebellianicæ etiam citrà dolum hæredum qui dotes detraxerunt non competit, cum eas nisi in subsidium detrahi à Iure prohibeatur.*

DECISIO CCLXIII.

IN decisis 27. Februarij 1660. * steterunt hodie DD. subsistentibus fundamentis decisionis, & cum ab Informantibus pro Stephano iterùm apponeretur aduerbium illud *respectiuè*, ibi *communiter viuentes cum eorum familijs, & bonis respectiuè*, supponere pluralitatem bonorum, & communionem fuisse etiam in bonis proprijs fratrum simul cum paternis, nec distinctionem *respectiuè*, posse referri ad familias, & personas quæ erant duo fratres non confusi, sed distincti in duo indiuidua, sed ad bona propria quæ erant confusa, & communiter retenta.

Responsum fuit ex ipsis verbis Instrumenti diuisionis rem demonstrari, & mens fratrum diuidentium fuit bona paterna tantum in commune habuisse, & ea solum diuidere, ibi: *Quod cum à die mortis Patris in commune eorũ bonorum paternorum permanserant, &c.* nec exequentibus verbis, *simul, & communiter viuentes cum eorum familijs, & bonis respectiuè*, infertur fuisse alia bona communia, præter pa-
1 terna, quia † aliud est communiter viuere, aliud in communione bonorum permanere, & quidem viuebant fratres communiter cum eorum familijs, & bonis ad summum
2 communicatis fructibus, prout communicatio † fructuum non infert communicationem fundorum, vt in fratribus est, *l. si fratres* 53. *ff. pro soc.* Salyc. *ad l. si patruus, C. comm. vniusque iudic. ad fin. vers. Ego puto*, Dec. *cons.* 21. *num.* 5. Ruin. *cons.* 141. *num.* 23. *&* 24. *lib.* 5. Mantic. *de tacit. lib.* 6. *tit.* 11. *num.* 10. *vers. in primo casu, & seqq.*
3 & melius *num.* 14. Si duo fratres † habitant in eadem domo ad vnum panem, & vnum vinum, vt dicitur etiam compossidendo propria, etiam diuisa iure familiaritatis, ratione consanguinitatis, & amicitiæ, Rota coram Coccin. *decis.* 239. *num.* 6. & amplius coram Merlin. *decis.* 548. *n.* 14. *vers. Non obstat, & seqq.* Quod benè declaratur ex illa
4 distinctione † *respectiuè*, quæ apposita familijs, & bonis fratrum distinguit familias, & bona cum quibus communiter viuebant à bonis paternis, in quibus in communione permanebant singula singulis referendo, Gratian. *discept.* 705. *num.* 6. & magis Ludouic. Bell. *cons.* 39. *num.* 6. vbi
5 † dictio *respectiuè* est eiusdem virtutis, ac clausula *singula singulis*, ex Gozzad. *cons.* 58. *num.* 21. *vers. Et quod intelligantur*, Bertaz. *ciuil. consil.* 83. *num.* 3. *versic. Dictio illa respectiuè.*
6 Quòd si hæc † bona non videantur propria fratrum, & eorum *respectiuè* non ad diuisionem, sed ad separationem attinentia, vt suprà, nihilominus non videntur esse alia, & diuersa à paternis suprascriptis, cum eadem qualitate bonorum paternorum repetenda, & habita pro repetita, ad trad. Bart. *ad §. Chrisogonus, l. stipulatus, ff. de verb. obligat, num.* 4. *vers. Quandoque dubitatur*, Card. Mantic. *de tacit. lib.* 3. *tit.* 5. *num.* 6. Eo magis quod repetuntur sub eodem nomine *bonorum*, & cum eadem qualitate *eorum*,
7 nisi etiam hæc † qualitas *eorum*, posteà referatur, nonminus adiectiuè ad ea bona paterna, quam substantiuè ad eos fratres diuidentes, & maximè ad congruitatem dicendi, & dictandi, cum malè cæteroquin fuisset dictum *in communione eorum bonorum paternorum*, etiam cum duplicatione, & affirmatione *paternorum*, ad negationem communionis aliorum prout quod de vno conceditur de alio negatur, *gloss. negatur, cap.* 4. *dist.* 25. si tamen alia quoque non paterna fuerant in communione aliorum paternorum. Adeò, vt hæc bona sicut familiæ fuerunt extrà communionem, & propria respectiuè, aut fuerunt eadem ipsa paterna suprà expressa.

Rursus ad demonstrandum bonorum communionem dum expendebantur, & opponebantur † verba Instru- 8
menti: *In & super bonis communibus inesse obligationes, & onera duarum Dotium, quæ tamquam confusa in bonis communibus ante omnia erant detrahenda*, & decisionem in §. *Nec visa sunt, & seqq.* declinare potius vim huius rationis inferendo fratres ideò † enunciasse dotes confusas in 9
bonis communibus, quia vellent priuilegio, & subsidio, *Auth. res quæ*, eas detrahere de bonis fideicommissarijs, aut potius renunciare in diuisione, & detractione dotium fideicommisso paterno, *ad §. duo fratres, l. qui Romæ* 122. *ff. de verb. oblig.* quam eidem rationi satisfacere cum ea non tendat ad detractionem dotium, sed ad bonorum confusionem, quia dotes erant bona propria fratrum diuidentium.

At responsum est animaduertendo primum in hac ipsa parte Instrumenti. Nihil aliud dici quam: *In & super bonis communibus inesse obligationes, & onera duarum dotium*, & nulla alia bona fuisse enunciata communia præter supradicta, ibi: *In communione eorum bonorum paternorum*, quæ sola communio bonorum paternorum arguit alia quidem bona fuisse, sed propria, & distincta à communionibus.

Et occurrendo directè obiectioni dictum fuit dotes fuisse confusas, non autem communes prout longè distant, 10
† quid esse commune, & confusum, & cum diuidebantur bona paterna communia non fuerunt diuisæ dotes, sed separatæ deducente vno quoque suam dotem numquam cum fratre communicatam.

Ad identitatem verò bonorum oppositum fuit *in decisione*, §. *Et quantum opus esset*, ad probanda bona controuersa fuisse Testatoris fideicommittentis deduci demonstrationes nimis generales, ex eo scilicet quod † cum fideicommit- 11
tens possideret bona in loco certo omnia ab hæredibus in illo possessa præsumantur esse de fideicommissis, ad Fusar. *cons.* 169. *ab initio, & de subst. quæst.* 618. *num.* 45. Rota coram Ludouic. *decis.* 735. *num.* 9. *& ibi adden. num.* 11. nimisque latum esse Territorium Sancti Ioannis in Persiceto, vbi probabatur possideri bona à Testatore, & nimis lata demonstratio, ad Rotam coram Seraph. *decis.* 1137. *num.* 2. nisi concurrat aliqua specialis, & particularis, Ror. *decis.* 706. *n.* 2. *vers. Nam licet ista qualitas part.* 2. *recent. & decis.* 120. *n.* 15. *vers. Sed cessat part.* 6.

Sed ex facto responsum est ostendi non solum plures acquisitiones bonorum ne dum in eodem Communi Sancti Ioannis in Persiceto, sed in eodem Quarterio Sancti Laurentij nempè in Zenetigulo, & insuper conuenire etiam in particularibus, & specialibus demonstrationibus Sancti Honorij *alle Prugnole*, vt in Instrumento diuisionis.

Demum in articulo † detractionum insistebatur cum 12
bona diuisa in Instrumento ascenderent ad valorem librarum 35. millium competere diuidentibus detractiones legitimæ, & Trebellianicæ in summa librarum 17500. vndè cum possessa per Stephanum, & ab actore pulsata vix ascendant ad librarum 8500. competat eidem retentio, & plus remaneat detrahendum nempè librarum 9500. quæ non demonstrantur consumptæ non obstante defectu Inuentarij, & alienationibus sequutis ad præsumendam satisfactionem, ad Rotam *decis.* 93. *num.* 8. *part.* 8. quia hæc vera sunt quando agitur contrà hæredem non contrà tertium possessorem, præsertim quod non constet prætensas alienationes præcessisse hanc factam in Stephanum.

Supposito autem primum per diuisionem probari quidem bona diuisa, & descripta esse omnia fideicommissaria, non tamen omnia quæ fideicommissaria essent contineri in diuisione neque coarctari non extitisse in hæreditate alia bona præter descripta.

Placuit respondere concurrentibus cum defectu Inuentarij † alienationibus præcedentibus præsumi integram 13
compensationem, & satisfactionem in omnibus detractionibus, plenè firmata conclusione in fideicommisso vniuersali contrà tertios possessores, Rota *dicta decis.* 93. *sub n.* 8. & 10. & prius coram Merlin. *decis.* 703. *num.* 2. præcipuè ad celebrem *decis. in Perusina Bonorum* 30. *Maij* 1650. *coram Reuerendissimo D. meo Cerro nunc Decano*, §. *pro Intelligentia* ibi, *nisi copulatiuè*, & sanè probatis in facto multis præcedentibus vltrà illam negotij sericarij.

Concludendo † detractiones legitimæ, & Trebellianicæ non competere etiam citrà fraudem fideicommissi, & 14
dolum hæredum, qui detraxerunt dotes, quas in subsidium tantum

tantum detrahi Ius permittit, ad tradita ad *Auth. res qua, & in decis. in fine.* Et ita vtraque, &c.

* *Decisio ista in hac eadem causa emanata sub die 27. Februarij 1660. erit infrà in fine Miscell. Decisionum iuxtà seriem temporis.*

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Vrbinaten. Pecuniaria.

Luna 24. Ianuarij 1661.

ARGVMENTVM.

Filij an, & in quibus casibus ex contractu donationis Patri factæ Ius irreuocabile sibi acquirant, ita vt in eorum præiudicium Pater transigere non possit; Sripulatio Patris pro se, & hæredibus cum etiam ad extraneos hæredes limitetur, coniecturæ pro filiorum inclusione adductæ frustrà applicantur; Pauca deindè de legitima sub donatione comprahensa quæ fideicommissi onus non admittit, adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Ius irreuocabile quando filijs ex contractu donationis est acquisitum, Pater transigendo summam aliquam in eorum præiudicium donatori remittere non potest.*
2 *Donatio in apoca ad fauorem Patris concepta nulla habita mentione filiorum, heredibus Patris dumtaxat, non autem filijs ex proprio iure agentibus ius acquirit.*
3 *Matrimonium naturam donationis ad heredes quoscumque transitoria immutare non solet.*
4 *Dos, & donatio propter nuptias, qua matrimonij intuitu traduntur ad heredes viri, & mulieris pertranseunt.*
5 *Filij in donatione, iuxtà commune parentum votum contemplati præsumuntur, non autem ad hoc vt fideicommissi onere pater ipse grauetur.*
6 *Donatio à Patre pro se, & heredibus adstipulata, non solum heredes sanguinis, sed extraneos quoque heredes comprahendit.*
7 *Relatio in Instrumentum ad apocam quoscumque heredes includentem habito, ad solos filios limitari non potest.*
8 *Scriptura referens cum alteri relata inesse censeatur, eius tenor licet aliter in referente foret dispositum, semper inspici debet.*
9 *Donatio ex apoca perfectionem assumens aliqua Instrumenti adstipulatione non eget.*
10 *Donatio licet a Patre pro se, & filijs recepta, cum tamen non vt condonatarij, sed vti Patris dumtaxat heredes vocati præsumantur, Patris factum impugnare non possunt.*
11 *Coniectura pro filiorum inclusione Patri non præiudicant, cum in nulla apoca partis earum mentio habita reperiatur.*
12 *Coniectura irreleuantes ex actibus longè post secutis elicita reijciuntur, cum etiam in claris admitti non soleant.*
13 *Donatio in Instrumento transactioni licet adstipulata fuerit tam fauore matrimonij, quàm filiorum, ea tamen assertio in filijs heredibus ad normam præcedentis Instrumenti verificationem assumit.*
14 *Coniectura de onere inuestiendi pro securitate filiorum, & donatoris Patri iniuncto, filiorum vocationem in Patris præiudicium nullatenus includit.*
15 *Legitima sub donatione comprahensa fideicommissi onus non admittit.*
16 *Bona loco legitima subrogata absque vllo onere delata præsumuntur.*
17 *Filia iure Patris hereditario agentes transactionem impugnare non valent.*
18 *Filia hereditaria qualitate destituta, ad bona donata extraneis heredibus deferenda aspirare non possunt.*

DECISIO CCLXIV.

VAlida fuerat coram me sub die 11. Februarij 1658.*
Transactio cum Francisco Patre à Lælio adstipulata
super donatione scutorum 13. mil. quam ipsemet Lælius
ex causa matrimonij inter eum, & Octauiam contractui
antecedenter receperat; Itaut Lauiniæ, & Margaritæ ex
eodem matrimonio progenitis deberet obesse, bis verò Domini,
& sub fundamento ab hac opinione recesserunt,
quod ex † donationis contractu filijs Lælij Ius irreuocabile 1
quæsitum fuerat, in quorum proindè præiudicium non poterat
ipsa transigendo scuta 4000. donatori remittere, at
hodie ex facto clarius recensito prioris decisionis fundamenta
Domini comprobarunt.

Dum enim apoca † donationis in tot bonis post dona- 2
toris obitum persoluen. in Lælij fauorem concepta
conuincitur quacumque filiorum ipsius mentione posthabita
ex ea promissione contemplatione licet certi Matrimonij
secuta à Lælio, ac ipsius dumtaxat hæredibus
Ius delatum fuit, non autem filijs ex proprio Iure
agentibus, vt admittit Menoch. *consil. 286. à num. 6.
vsque ad finem*, Soccin. Iun. *cons. 58. num. 11. vers. Qua consideratio
lib. 2.* Surd. *decis. 322. num. 84.* Rota coram Buratt.
decis. 861. num. 7. & 8. Causa quippè † Matrimonij 3
naturam donationis transitoriæ ad hæredes quoscumque
immutare non solet dotis ad instar, & † donationis pro- 4
pter nuptias, quæ matrimonij intuitu traduntur, & ad hæredes
nihilominus Viri, & Mulieris pertranseunt, iuxtà
Text. in l. si liberis 18. C. de donat. ante nupt. & arguit in
specie Suarez *consil. 9. num. 9.* Rota *decis. 99. num. 23. & 24.
& decis. 133. num. 13. cum seqq. coram Eminentissimo D. meo
Cardinali Otthobono*, & in fortioribus terminis donationis
scilicet contemplatione matrimonij, nec non filiorum ex eo
procreandorum peractæ, tradit Dec. *cons. 216. num. 5.* vbi
eam rationem ponderat quod † filij contemplari præsu- 5
muntur, iuxtà commune parentum votum, qui filios se fore
habituros hæredes regulariter existimant, non autem ad
hoc, vt fideicommissi onere pater ipse grauetur, & eum
sequuntur Alciat. *consil. 7. num. 7. in fine lib. 8.* Scipio Theodor.
alleg. 42. num. 2. Molphes. *cons. 2. num. 50. & 51.* Rota
coram Buratt. *decis. 861. num. 7. & in Romana fideicommissi
de Incoronatis 5. Nouembris 1639. in §. Contrariam Domini,
& 15. Martij 1640. in §. Tertius est casu*, coram bon. mem.
Pirouano, *& decis. 133. num. 7. & 8. coram Eminentissimo
D. meo Cardinali Otthobono.*

Nec refert, quòd in Instrumento ad corroborationem
apocæ edito Lælius, ac Octauia donationem † pro se, & 6
hæredibus adstipulati fuerint, siquidem hæredum appellatione
non solum sanguinis, vt ex aduerso contenditur, sed
extranei quoque hæredes censentur compræhensi, vt in
specie tradit Surd. *decis. 332. num. 56.* dum maximè ad apocam
in eodemmet Instrumento insertam, nec non hæredes
quoscumque perapeam includere relatio † habita fuit pro- 7
testatione etiam non innouando pariter adhibita, scriptura
quippè referens alteri relatæ censetur inesse, cuius proindè
tenor † licet aliter in referente foret dispositum inspici 8
debet, vt notat Dec. *cons. 63. num. 6.* Alex. *cons. 9. num. 12.
ad finem lib. 5.* Paris. *cons. 7. num. 6. vol. 3.* Menoch. *consil. 1.
num. 95.* Surd. *cons. 313. num. 50. & 51.* Rota *decis. 30. &
decis. 40. num. 6. part. 2. diuers.* & coram Gregorio *decis. 439.
num. 1. & 2.*

Quæ sanè opinio ea faciliùs debet in proprio casu admitti
quo ex † apoca donatio perfectionem assumpserat, nec 9
aliqua Instrumenti adstipulatione egebat, vt dixit Rota
*decis. 393. part. 5. & decis. 58. num. 4. cum seqq. part. 6. recent.
& in Romana Donationis 28. Ianuarij 1656. coram me.*

In † donatione prætereà pro se, ac filijs à patre recepta 10
filij non tamquam condonatarij, sed vti patris dumtaxat
hæredes vocati præsumuntur, quicquid dici posset si donatio,
vel expressè, vel coniecturis Patri, ac filijs concessa
foret, iuxta doctrinam *glosa communiter receptam in lib. si
tibi 18. §. Si pactum, verb. prodierit*, ibique Bart. *num. 8.
cum seqq.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 48. num. 1.*
Card. Mant. *de tacit. lib. 14. tit. 18. num. 9. cum seqq.* vbi de
veriori opinione testatur, & in his terminis notat Ruin.
cons. 122. num. 3. vers. secundo vero casu lib. 1. Menoch. *cons.
286. num. 18. cum seqq.* Ludouic. Bell. *consil. 125. num. 20.
& 21.* Modern. Auenionen. *quæst. ciuil. cap. 55. num. 13.
cum seqq.* Rota in Auenionen. *fideicommissi 4. Februarij
1647. in §. Hæc autem irreleuantia coram me*, vbi quod priori
casu Auus filio, non autem nepotibus donationem offert,
qui proindè ex prouidentia Patris bona donata habere censentur,
*& in Florentina Donationis 2. Decembris 1650. in
§. Non obstat* coram bon. mem. Peutingerio.

Hinc

11 Hinc binæ † coniecturæ pro filiorum inclusione dedu-
ctæ obesse non valent possent enim coniecturæ admitti quo-
ties in aliqua apocæ parte filiorum mentio habita foret, cum
tunc disputari contingeret an filij tamquam condemnatarij,
vel potius vti Patris hæredes vocati præsumuntur, secus ve-
rò dum quacumque filiorum mentione posthabita donatio
pro se, ac hæredibus apertè recepta dignoscitur. Hoc qui-
12 dem casu † coniecturæ non ex ipsa apoca, vel Instrumen-
to, sed ex actibus longè post secutis elicitæ irreleuantes
exindè putantur, quod in claris illæ admitti non solent, *ad
Text. in l. si ita stipulatus 126. §. Chrisogamus in princ. & in
l. continuus 137. §. Cum in fine, ff. de verb. oblig.* Bald. *cons.
343. col.2. vers. his ergo lib.1.* Aym. *cons.294. lib.6. ante
med. vers. tertio principaliter*, Rota *in Bononien. Literarum
Cambij 27. Nouembris 1648. in §. Nec dicatur coram R. P.
D. meo Celso.*

13 Eædem præterea coniecturæ ex † Instrumento transa-
ctionis elicitæ videntur omninò corruere, licet enim ibi
fauore tam Matrimonij, quàm Lælij eiusdem filiorum
enuncietur adstipulata donatio, hæc tamen assertio in filijs
hæredibus ad normam præcedentis Instrumenti verificatio-
nem assumit, vt tradit Surd. *decis.322. à num.56. vsque ad
num.71.* Larat. *cons.9. num.25.* cum alijs authoritatibus in
prima decisione relatis *in §. Neque censeri potuit.*

14 Altera quoque † coniectura desumpta ex onere Lælio
iniuncto inuestiendi pretium locorum Montium, ac alio-
rum bonorum pro securitate filiorum ipsius, nec non do-
natoris cautela quoties eorumdem alienatio contingeret
nullius roboris reputatur. Siquidem Inuestimentum huius-
modi conuentum præsumitur ad euitanꝰ molestias à filijs
Lælij ex causa legitimæ sub donatione inclusæ, seu alterius
Iuris donatori inferendas in casu præsertim quo idemmet
Lælius Patri prædecessisset, nec ex hoc consequenter onere
filiorum vocatio consurgit, vt in specie dixit Rota *in Ro-
mana Restitutionis Dotis 29. Martij 1658. in §. Nec obstat,
quod pacta, coram R. P. D. meo Beuilaqua*, & in proprijs
terminis, Dec. *cons.124. n.62. lib.3.*

15 Quinimò cùm † legitima Lælij sub donatione compræ-
hensa fideicommissi onus non admitteret, ad *text. in l. quo-
niam in prioribus, & in l. scimus, §. cum autem, C. de inoffic.
Testam.* Gratian. *discept. forens. cap.249. num.27. & 31.*
Rota coram Greg. *decis.421. num.8. & in Perus. successionis
16. Martij 1649. in princip. coram me*, ex eadem ratione
16 donata † bona loco legitimæ subrogata vllo absque onere
ipsa delata præsumuntur, ad *text. in l. si eum §. qui iniuria-
rum, ff. si quis caution. cap. Ecclesia S. Mariæ, il primo, &
lit. pend.* Natt. *cons.346. num.3.* Surd. *cons.42. n.11.* Gratian.
discept. forens. cap.717. n.9.

17 Hinc Lauinia, aut Margarita, † Iure patris hæreditario
agunt, & transactionem impugnare non valent, ad *text. in
l. cum à matre, C. de rei vindicat.* Menoch. *cons.286. n.20. &
21.* Aut hæreditaria qualitate destituuntur, & tali casu ad
18 donata bona extraneis hæredibus deferenda nequeunt aspi-
rare, vt notat Ruin. *cons.122. n.3. lib.1.* Surd. *decis.322. n.56.*
Et ita vtraque, &c.

*Erit infra in fine in miscellanea Decisionum ista decisio in
hac eadem causa facta sub die 11. Februarij 1658. iuxta se-
riem temporis.*

R. P. D. A L B E R G A T O

Sac. Rotæ Decano.

Rauennatensis Hæreditatis.

Luna 24. Ianuarij 1661.

A R G V M E N T V M.

Hæreditatem nepoti deberi exclusis transuersalibus, eoque preterito Testamentum non sustineri: Statutum Rauennæ exclusiuum fœminarum quomodo intelligendum; Renunciatio matris filijs ex propria persona venientibus non præiudicat, nec recipiendo dotem Ius ipsis competens tollit, minusque obstat ijs renunciatio facta cum *pro se, & suis hæredibus*, cùm proprius Ius non autem filiorum in renunciatione deduxisse censeatur.

S V M M A R I V M.

1 *Nepoti ex filia descendenti hereditas Aui exclusis transuersalibus debetur.*

2 *Nepos matre de medio sublata ad conditionem filij redactus censetur.*

3 *Testamentum ad fauorem transuersalium ob præteritionem nepotis non valet, dum successio eius ad terminos iuris communis redacta testamentum, ac si non conditum fuisset, respicit.*

4 *Nepos ex statuto Rauennæ præteriri non potest, cum idem personas non subiectas, nec bona extra eiusdem territoria posita non comprahendat.*

5 *Statutum fœminas excludens vt suum habeat effectum, vtraque subiectio Iurisdictioni statuentium personarum videlicet, & rerum copulatiuè requiritur.*

6 *Vocatio agnatorum transuersalium ex statuto Rauennæ non est pura, & simplex, sed conditionalis, deficientibus scilicet Ascendentibus, & Descendentibus.*

7 *Conditio ob existentiam filiæ, & nepotis adimpleta dici non potest.*

8 *Statutum vetus licet per nouum abrogatum, tamen vtrumque ijsdem prorsus verbis sit conceptum, rationes Doctorum in vtroque æquè militant.*

9 *Conseruatiæ agnationis statutum iuris communis correctorium de casu ad casum non extendit, sed strictè intelligi debet adueniente casu à statuentibus considerate.*

10 *Statutum si de solis masculis esset intelligendum quænam exinde absurda sequerentur.*

11 *Qualitatis mentione in statuto non facta, eadem consultò omissa censetur.*

12 *Qualitas ascendentis, vel descendentis admissioni agnatorum non obstat, sed defectus conditionis sub qua sunt vocati.*

13 *Mater licet ex statuto filio succedere non posset, agnati tamen non ob matris existentiam, sed propter defectum conditionis etiamnum excluderentur.*

14 *In conditionibus voluntarijs merum factum attenditur, licet iuris effectum non sortiatur.*

15 *Nepotis præteritio ex renunciatione matris sanari non potest, cum talis renunciatio semper sub conditione facta intelligatur.*

16 *Matris factum filijs vti ex propria persona independenter à iure matris venientibus nocere non potest.*

17 *Renunciatio matris etiam recepta competenti dote cum iuramento filijs non præiudicat.*

18 *Mater recipiendo dotem ius filijs ex beneficio legis competens tollere non potest.*

19 *Dos existimatur successio, quam mater decedens ad filios transmittit.*

20 *Dos vt dicatur successio, filiam patri superstitem fore importat.*

21 *Conclusio in ea parte ex qua resolutio capta non fuit, attendi non debet.*

22 *Mater renuncians fideicommisso in sua persona purificato, filijs ex persona illius ad illud aspirantibus nocet.*

23 *Nepos quando ex propria persona ius desumit, & hæres est cum beneficio legis, & Inuentarij, hæreditas pro iacente habetur, & ab omni damno hæredum præseruat.*

24 *Nepos ex Iure proprio veniens non personam, sed gradum repræsentat, & distinguitur locus quem filius ab eiusdem matris iure occupare debet.*

25 *Successio in ius alterius longè alia est à successione in alterius locum, & gradum.*

26 *Renunciatio matris pro se, & suis hæredibus an descendentes ab omni successione excludat.*

27 *Renunciatio personalissima filiæ licet matris hæredi in suis iuribus non præiudicat.*

28 *Filius ius ex propria persona competens defendendo matris factum non impugnat, cum omnis eiusdem renunciatio, Iuramentum, & promissiones ab illa conditione* si deferantur hæreditas, *pendeant.*

29 *Matre Ius filiorum in renunciatione non deducente, clausula* pro se, & hæredibus *non prohibet, quin filij pro Iuribus sibi ipsis ex propria persona competentibus agere possint.*

30 *Filij ex propria persona venientes contra factum matris,*

tris, quæ ipsorum ius in renunciatione non deduxit, non veniunt.

31 *Matre expressè duris filiorum renunciante, ipsosque omni spe succedendi destitutos volente, ijdem bonis renunciatis quicquam amplius consequi non possunt.*

DECISIO CCLXV.

REuocatis in dubium viribus decisionis coram me editæ
sub die 20. Iunij 1659. * in qua resolutum fuerat
Francisco, & Augustino de Maiolis dandam esse immis-
sionem in bonis Iosephi ordinatum fuit, quod videretur
de bono Iure, de quo ad fauorem Alberti Louatelli hodie
1 DD. constare censuerunt, nam cùm ipse sit † nepos ex Ca-
therina filia, quæ turbato mortalitatis ordine Iosepho Pa-
tri prædecessit, eidem tamquam descendenti debetur hæ-
reditas Aui exclusis Francisco, & Augustino transuersali-
bus, *Auth. si defunct. C. de suis, & legit.* Marc. Ant. Eu-
gen. *cons.62. num.20. lib.2.* Gabr. *cons.1. num.32.* Surd. *de-
cis.167. n.8. & 9.* Rota *in Romana de Mazzatostis 31. Ia-
nuarij* 1622. coram bon. mem. Manzanedo.

Quod procedit etiam si Ioseph in testamento præfatos
Franciscum, & Augustinum hæredes instituerit, quia ob
2 præteritionem nepotis, qui matre de medio sublata ad con-
ditionem filij redactus fuerat, vt *in l. sed, & conditioni 6.
§. nepotes, ff. de hæred. instit.* Honded. *cons.90. num.31. &
seqq. lib.1.* Rota *in Bonon. successionis 5. May 1653. coram
3 Reuerendiss. Papien. §. quoniam* nullum fuit † Testamentum,
& successio ad terminos Iuris communis redacta fuit, pe-
rindè ac si conditum non fuisset, *l. final. ff. de liber. & post-
hum. §. aliud quoque Capitulum auth. vt cum de appell. cogn.*
Thob. Non. *cons.19. num.27. & per tot.* & in terminis nepo-
tis ex filia, Capyc. Latr. *consult.86. n.12. & seqq. lib.2.* Rota
post Merlin. *de legit. decis.160. n.3. & seqq.* cum copiosè re-
latis per Giurb. *ad consuetud. Messanen. cap.8. glos.7. part.1.
num.1. & tribus seqq.*

4 Neque † vigore statuti Rauennæ exclusi fœminarum
potuit nepos ex filia præteriri, quia non habet locum statu-
tum, cùm agatur de personis non subiectis (erat quippè
Ioseph Ciuis Fauentinus) ac de bonis extra Territorium
statuentium positis in Agro scilicet Fauentino, & tamen
5 receptum est, quod ad hoc, vt † statutum possit suum
operari effectum, vtraque subiectio Iurisdictioni statuen-
tium copulatiuè requiritur personarum videlicet, & rerum,
Becc. *cons.141. num.12. & per tot. lib.2.* Purpurat. *cons.3.
20. lib.2.* Gratian. *discept.341. à num.6. & per tot. estque
plana decisio* Rotæ coram Merlin. 373. *per tot. decis.110.
num.9. & 144. num.10. & 11. part.8. recent. Romana resti-
tut. dotis 30. May 1653. coram R. P. Domino meo Beuilaqua,
§. nec huiusmodi.*

6 Vlteriùs non intrat † statutum Rauennæ, quia *in rubri-
ca 11. lib.3.* excluduntur solum sorores, & aliæ fœminæ
remotiores, & vocatio agnatorum transuersalium non est
pura, & simplex, sed conditionalis deficientibus ascen-
7 dentibus, & descendentibus, † quæ conditio hic adim-
pleta dici nequit ob existentiam Ioannæ filiæ, & Alberti
nepotis, Surd. *cons.557. sub num.9. vers. In tantum autem*,
Rota *decis.151. n.1. & seqq. part.3. recent.* & in terminis huius
statuti Paris. *cons.59. num.29. & seqq. lib.3.* Rota *in Rauen-
naten. hæreditatis 21. Iunij 1649. §. Tum quia dictum statu-
tum, & 28. Martij 1650. coram Reuerendiss. Tarracon. §. ces-
sat, itaque & seqq.*

Cui fundamento non aduersatur responsio, quod Paris.
& Rota loquantur de statuto veteri iam abrogato per
nouum statutum, quod cum rationem conseruandæ agna-
tionis præseferat intelligendum esse, dicebatur deficientibus
ascendentibus, & descendentibus masculis; Aduertebant
8 enim Domini, quod cum † statutum vtrumque ijsdem
prorsus verbis sit conceptum in vtroque æquè militans ra-
tiones à Parisio, & Rota consideratæ prout in terminis sta-
tuti antiqui, & noui, Rota *in Romana supplementi legitimæ
15. Aprilis 1644. coram Reuerendiss. D. meo Decano, §. quod
9 vero*, ratio autem † conseruandæ agnationis non extendit
statutum Iuris communis correctorium de persona ad per-
sonam, nec de casu ad casum, sed procedere, & intelligi
strictè debet adueniente casu à statuentibus considerato,
quod ascendentes, & descendentes deficerent, Dec. *cons.
351. n.9. & 10.* Rimin. iun. *cons.497. à num.14. vsque ad 32.*
Giouagn. *cons.66. num.19. lib.1.* Honded. *cons.80. num.58.
lib.1.* Cyriac. *controu.281. num.47. & seqq.* Rota *decis.183.
num.25. part.8. recent.* ex eadem ratione conseruandæ agna-
tionis à Testatore considerata, firmat Menoch. *cons.85.
num.102.* Rota *decis.195. num.7. & 12. part. recent. & in
Florent. seu Bononien. de Barbadoris 25. Iunij* 1640. coram
bon. mem. Coccino, *§. Hinc non obstat.*

Alias ad † sensum Partis sequeretur absurdum, quod 10
sorores defuncti excluderentur tantùm ab agnatis existenti-
bus in quarto gradu, & expressè disponitur *in dicta rubrica*
11. ibi: *Præterquam in sororibus prædictis quas agnati non ex-
cludant, nisi sint in quarto gradu agnationis, &c.* Filiæ au-
tem ab omnibus vsque ad decimum gradum, ratione cuius
absurdi euitandi, dicendum est, quod sicut, quando de
masculis intelligere voluerunt statuentes id expresserunt,
vt paulò post *in rubr. 12.* † ita quando de huiusmodi qualita- 11
te non est facta mentio consulto censetur omissa, *l. vnica,
§. sin autem aliquid, C. de caduc. tollen.* Surd. *consil.426. n.13.*
Altograd. *cons.60. n.41. & seqq. lib.2.* Cyriac. *d. controu.282.
num.78.* Rota coram Pen. *decis.1213. sub n.6. & decis.484.
num.17. part.4. recent. tom.2.*

Non est enim † qualitas ascendentis, vel descendentis, 12
quæ obstet admissioni agnatorum, sed defectus conditio-
nis, sub qua sunt vocati, vt benè explicat Mantic. *de co-
niect. lib.11. tit.6. sub num.15. vers. Verum his obiectis*, Gra-
tian. *discept.659. sub num.27. vers. cum præsertim*, & in ter-
minis Rota *in d. Rauennaten. 28. Martij 1650. §. quoniam
ad hoc*, vbi quod † licet mater non posset succedere filio ex 13
alio statuto Rauennæ sub *rub.13. lib.3.* Adhuc erant exclu-
si agnati, non ob existentiam matris, sed propter defectum
conditionis eo quod in conditionibus voluntarijs attendi-
tur merum factum, licet Iuris non sortiatur effectum,
l. qui hæredi 44. ff. de condit. & demonstrat. Soccin. iun. *cons.
102. num.38. & seqq. lib.1.* Rota *d. decis.151. num.2. part.
3. recent. Romana fideicomm. de Soricijs 22. May 1643. co-
ram Reuerendiss. Carillo, §. final. Mediolanen. bonorum 18.
Martij* 1648. coram bon. mem. Bichio, *§. fideicomm. & in
Imolen. successionis 14. Martij 1639. coram R. P. D. meo Be-
uilaqua sub §. 1. in fine.*

Prout † præteritio sanari nequit ex eo quod Catherina 15
Alberti mater renunciauit hæreditati patris, quia cum ta-
lis renunciatio semper intelligatur facta sub conditione si
hæreditas illi deferatur, nec deferri possit, & ipsa potius
censetur à morte priuata successione patris, quam ex pro-
pria renunciatione eiusque filij succedunt Auo ex propria
persona tamquam positi à lege in locum matris prædefun-
ctæ, vnde † factum matris illis nocere non potest vti ve- 16
nientibus ex propria persona independenter à Iure matris,
iuxtà receptam opinionem Bart. *in l. qui superstitis 93. num.
2. ff. de acquir. hæred. quam post antiquiores sequuntur* Mo-
rot. *cons.22.* Surd. *cons.332. num.10. & 12.* Roland. *cons.11.
n.7. lib.1.* Galuan. *cons.1. n.64. & seqq. qui sub n.11.* testatur
de magis communi, plures referunt Add. ad Molin. *de pri-
mog. Hispan. lib.2. cap.3. num.47. vers. secunda vero* 161. de
receptiori, & articulo discusso resolutum fuit *in Fulginat.
hæreditatis 31. Martij* 1638. coram Cardinali Verospio Iun.
*in recent. decis.29. n.14. & seqq. & per tot. part.8. & in Inte-
ramnen. fideicomm. 11. Martij 1654. coram R. P. D. meo
Celso, §. Idque facilius.*

Nec vrget replicatio, quòd supradicta conclusio cesset,
quando † mater renunciauit recepta competenti dote cum 17
Iuramento, quam opinionem tenuit Roman. *in d. l. qui su-
perstitis 93. num.7. vers. quod limita*, quia opinio Romani
est communiter ab omnibus reiecta, cum semper vigeat
eadem ratio, quod mater non potest præiudicare filijs ex
propria persona venientibus, & proindè non est † in 18
eius potestate recipiendo dotem tollere Ius illis competens
ex beneficio legis, prout contra Roman. aduertunt Do-
ctores, & Surd. *d. cons.332. num.10. & 12. & cons.133.
num.19.* Morot. *d. cons.22. num.3.* Cephal. *cons.334. n.68.
& 69. & cons.335. num.11. & 23.* Purpurat. *cons.307. num.
10. & 11. lib.1.* Gozzadin. *cons.75. sub num.21. ante fin.*
Crauett. *cons.84. num.5. vers. Contrarium tamen*, Donad.
de renunc. cap.3. num.22. & seqq. Thesaur. *quæst. forens.90.
n.3. lib.2.* Molphes. *ad consuet. Neapol. in tit. de renunc. qu.5.
n.6. & 12.* Franc. *decis.67. n.7. vers. & stantibus prædictis,
& n.9.* licet enim † Dos existimetur successio, quam Mater 19
decedens transmittit ad filios, qua ratione motus fuit Ro-
man. intelligenda tamen hæc sunt in suo casu quando
† filia superstes fuerit patri, vt declarat Alex. *in l. pactum* 20
num.7. C. de collat. Aduertens Baldum (cuius auctoritate
mouetur Romanus) loqui in casu, quo pater decederet
ante filium, quod etiam notat Surd. *in cit. cons.332. sub
num.12.*

num. 12. & Rota *in d. decis.29. num.19. part.8. recent.*
Non obstat Rota *in Asculana hæreditatis 7. Iunij* 1649.
coram Reuerendiss. Tarraconen. §. finali, quia in casu illius
decisionis articulus non fuit discussus prout factum fuit *in*
21 *decis. Fulginaten. hæreditatis*, & † conclusio ibi posita
fuit ex abundanti, nec ex ea capta fuit resolutio, sed præ-
cipuè ex capite statuti, & proindè in ea parte attendi non
debet, vt dictum fuit *in Camerinen. regressus* 19. *Iunij* 1647.
coram bon. mem. Peuting. *Ferrarien. pensionis* 18. *Iunij*
1649. coram bon. mem. Dunozetto §. *neque obstat*, & *prius*
in decis.45. num.29. & 30. part.8. recent. nec pariter decisio
Cæsenat. bonorum 17. Martij 1656. coram me, quia ibi age-
22 batur de † fideicommisso in persona matris renunciantis
purificato, ad quod filij non erant ex persona propria vo-
cati, sed ex persona matris tantùm aspirare poterant, &
sic renunciatio matris nocebat filijs non habentibus Ius re-
solutionis, sed in præsenti Albertus tamquam positus à le-
ge in locum filij, & obtinens in successione Aui primum
23 locum, vt supra † desumit Ius ex propria persona, & vl-
terius est hæres cum beneficio legis, & Inuentarij, quod
operatur vt hæreditas habeatur pro iacente, & ab omni
damno hæredum præseruat, vt in subiecta materia consi-
derat post alios Surd. *d. cons.332. sub n* 13.
Nec dicatur, quòd opinio suptadicta non procedit, quan-
do nepos concurrit cum Matertera, quia tenentes hanc
opinionem se fundant in erroneo supposito, quod nepos
repræsentet personam matris, & tùm hoc non subsistit;
24 † nepos enim tamquam veniens ex Iure proprio repræ-
sentat tamen gradum, non personam, & distinguitur lo-
cus, quem tamquam vacantem occupare debet filius ab
eiusdem matris Iure, Bart. *l.1.§. si sit nepos ante num.1.*
vers. Vnde prima solutio, ff. de collat. dot. & in dicta l. qui
superstitis 93. sub num.2. vers. aduerte siquidem, qua ratio-
ne talis limitatio reprobatur, Becc. *cons.107. num.16. vers.*
licet filius lib.1. Thob. Non. *cons.49. num.20.* Surd. *d. cons.*
332. *num.12. vers. Et propter hoc, & d. cons.133. sub n.15.*
Gabr. *cons.154. sub num.21. vers. Etenim succedunt lib.1.*
Faber. *de error. pragm. decad.28. error.6. num.16. qui sub*
num.19. longè aliud esse inquit in Ius alterius succedere,
25 † aliud verò in alterius locum, & gradum, Molphes. *in*
d. quæst.5. num.10. & 11. Cancer. *var. resol. part.3. cap.15.*
num.46. cum alijs per Modern. *in Labyrinth. credit. part.2.*
cap.25. n.9. & 18. Rota *decis.463. num.14. & seqq. part.1. &*
d. decis.29. n.16. & 17. part.8. recent.
26 Rursus alia limitatio, quòd † Catherina renunciauerit
pro se, & hæredibus, & Albertus sit eius hæres, quo casu
non procedere opinionem Bart. censuit Surd. *cons.355.*
num.38. & seqq. non applicatur in facto, quia constat ex
Instrumento renunciationis in authenticam formam ex-
hibito, quod *Catherina renunciauit, & refutauit ad fauo-*
rem d. Iosephi sui dilectissimi patris, ac pro se, suisque hære-
dibus, & successoribus quibuscumque ac rebus, & bonis, in
quibus ipsa D. Catherina per mortem d. sui patris, &c. quo-
quomodo ratione supplementi Dotis, & respectu legitima iu-
re natura debita, & alio quocumque capite succedere posset,
27 *& valeret, &c.* quæ † renunciatio respectu Catherinæ
est personalissima, nec alios, quam ipsam compræhendit;
Ideoque non præiudicat Alberto in suis Iuribus, licet ma-
tris hæredi, ex relatis per Peregr. *cons.8. num.53. lib.1.* quia
28 † non impugnat ipse factum matris, sed dicit non com-
præhendere casum, quod ipsa præcederet Auo, & Patri
respectiuè, nec Ius filijs ex propria persona competens,
quodque Iuramentum, & omnes promissiones pendent ab
illa conditione, de qua superius si deferatur hæreditas, vt
per Natt. *cons.470. num.12.* Surd. *d. cons.133. num.26. vers.*
secundo respondeo, plenè Peregrin. *cons.83. num.10. lib.5.*
Thesaut. *d. q.90. sub num.11. vers. Et hoc stante lib.2.* Can-
cet. *d. cap.15. num.63.* Rota *in d. Interamnen. fideicomm.*
§. nec talis casu impugnatur.
Verùm quatenus etiam renunciasset pro hæredibus ad-
29 uertendum esset, an † mater renunciauerit non solum Ius
proprium, sed in renunciatione deduxerit etiam Ius filijs
competens ex propria persona, tunc enim sequens obliga-
tio pro hæredibus obligaret etiam filios hæredes ad seruan-
dum factum matris, quæ ipsorum quoque Ius renunciaue-
rat, sed quando mater renunciat dumtaxat Ius ipsi soli
competens, & in renunciatione non deducit Ius filiorum
dicta clausula pro se, & hæredibus afficit quidem filios hæ-
redes, ne possint aspirare ad Iura competentia matri, sed
non prohibet quin possint agere pro Iuribus sibi ipsis com-
petentibus ex propria persona, cùm † tunc non possit di- 30
ci, quod veniant contrà factum matris, quæ ipsorum Ius
in renunciatione non deduxit, iuxtà originalem distinctio-
nem, Bald. *in l. qui se patris num.32. vers. Aut renunciat,*
& promittit, C. vnde liberi, quem sequuti sunt Peregrin.
cons.19. num.13. lib.4. Morot. *d. cons.22. num.6. vers. Ter-*
tio hæc opinio, & vers. quinto, contra Rimin. Iun. *cons.751.*
num.51. Faber. *in suo Cod. lib.2. tit.3. de pact. definit.14.* Surd.
d. cons.133. num.20. & 26. de Ponte *cons.40. num.6.* cum
alijs relatis per Rouit. *cons.23. 25. & 26.* Adden. ad Molin.
d. cap.3. num.47. vers. ampliatur quinto, Thesaur. *d. qu.70.*
num.11. & seqq. lib.2. Peregrin. *decis. Patauin.150. num.8.*
Franc. *dicta decis.67. n.7.* Rota *in Bonon. de Dulphis 2. De-*
cembris 1644. coram Reuerendissimo Terracinen. §. nam re-
spectu renunciationis, & in Melenitana Tenuta 26. Iunij
1647. coram bon. mem. Peuting. §. *Non obstat.*
Hinc non applicatur decisio *Ariminen. bonorum 24. Maij*
proximi præteriti coram R. P. D. meo Beuilaqua, quæ pro
Maiolis allegabatur, ibi enim † mater expresse Iuri filio- 31
rum renunciauerat verbis amplissimis, ac geminatis com-
præhendentibus omne, & totum id, quod ipsa, eiusque
filij, hæredes, ac successores prætendere, aut consequi
possent, &c. expresè volens, quod eius hæredes, & ab ea
causam habentes essent penitus omni spe destituti, quid-
quam aliud consequendi ex bonis renunciatis, vt dici-
tur ibi *in princ. & §. quibus non visa.*
Et ita vtraque, &c.

Decisio ista in hac eadem causa facta sub die 20. Iunij 1659. coram eodem Reuerendiss. P. D. Beuilaqua, est supra in ista eadem part.13. recent. decis.102.

R. P. D. PRIOLO

Bononien̄ Beneficiorum.

Luna 24. Ianuarij 1661.

ARGVMENTVM.

Beneficia per aliquem possessa an ob qualitatem familiaritatis, & Prothonotariatus duplici reseruatione affecta dicantur, & an ex acquisito officio militis Lauretani reseruatio multiplicetur? Reseruatio per obitum officialium inducta per *extrauag. ad regimen, de præben.* quæ fusiùs examinatur, quomodo, & de quibus intelligenda: quædam deinde de reseruatione personali, & locali, vti & de Breuis Apostolici exequutione peregregiè tractantur.

SVMMARIVM.

1 *Indultum non capit beneficia duplici reseruatione affecta, quando in eo talis facultas non exprimitur.*
2 *Duplicitas reseruationis vt excludatur ab Indulto, reseruationes debent esse personales, & coæquales, nec dispares, & diuersa speciei sufficiunt.*
3 *Indultum non impediunt duæ reseruationes, quarum una est realis, altera personalis.*
4 *Qualitas familiaritatis, & Prothonotariatus duplicem reseruationem non inducit, cum vtraque eidem officio sit adiecta.*
5 *Facultas conferendi Cardinali Indultatario impertita beneficia quorumcumque Officialium compræhendit.*
6 *Reseruatio ex familiaritate, & Prothonotariatus, nisi ab vno eodemque titulo prouenisset, indultum inefficax, & inane redderetur.*
7 *Reseruatio ex officio militis Lauretani acquisito non multiplicatur, dum huiusmodi beneficia ratione Prothonotariatus, & familiaritatis reseruata censentur.*
8 *Acquisitio de nouo facta, tamquam reiteratio eiusdem qualitatis reseruationem non multiplicat.*
9 *Acquisitum ex vno titulo, ex alio titulo, vel causa de nouo acquiri non potest.*
10 *Officia quando inter se sunt diuersa, an duplicem, & diuersam reseruationem propter illorum diuersitatem inducant.*
11 *Duplicitas reseruationis an ex eo deducatur, quod prouisus Indultatario sit familiaris.*
12 *Familiaritas Papæ tamquam maior illam Cardinalis Indultatarij tamquam minorem absorbet.*

13 *Reser-*

13 *Reseruatio personalis, an ex officio Scriptoratus Apostolici resultet.*
14 *Scriptoratus stante familiaritate, & Prothonotariatu, tamquam iteratio eiusdem qualitatis reseruationem non multiplicat.*
15 *Reseruatio per obitum Officialium inducta, in quibus casibus locum habet.*
16 *Beneficia Legatorum, Nunciorum, Rectorum, & Thesaurariorum, vbicumque eos mori contigerit, reseruata dicuntur.*
17 *Motiuum* Pauli III. *declarantis omnes Officiales familiares cui fini inductum censetur.*
18 *Auctoritas* Æneæ de Falcon. & Geminiani *circa reseruationem examinatur.*
19 *Dictio* vbicumque *ad eos, quibus non fuit applicata restringi non debet.*
20 *Reseruatio Beneficiorum in Curia, vel intra duas dietas vacantium ante promulgationem* extrauagantis *generaliter inducta fuit.*
21 Extrauag. ad regimen. de præbend. *pro maiori declaratione generalis reseruationis adiecta censetur.*
22 *Pontifex per dictionem* vbicumque *quatuor Officiales in reseruatione excipiens, quoad alias reseruationem inducere noluisse præsumitur.*
23 *Reseruatio quando non est personalis, sed localis, respectu eius partis quæ innouata est, benè est obseruanda.*
24 *Reseruatio personalis tripliciter tantum considerari solet.*
25 *Exequutio Breuis prætextu exceptionis turbidæ retardari non debet.*
26 *Breue quando est fundatum in reseruatione non potest exequi, nisi reseruatio plenè, & concludenter probetur.*
27 *Exequutio Breuis in reseruatione fundati vt fiat, probatio talis esse debet vt Indultum omnino excludat.*

DECISIO CCLXVI.

PEr obitum Landini sequutum Bononiæ vacantibus duobus Beneficijs simplicibus in Diœcesi, & Archiepiscopatu eiusdem Ciuitatis, fuit de illis prouisus ab Eminentissimo D. Cardinali Columna vigore Indulti Apostolici Abbas Marcellus Seuerolus; Posteà verò à Sede Apostolica Comes Alexander Captara cum breue de capienda possessione nomine Cameræ; introducto hinc Iudicio super illius exequutione coram A. C. superuenit Commissio S. D. N. vt A. C. procederet de voto Rotæ: Vnde dedi dubium an Breue esset exequendum, & negatiuè fuit resolutum.

Etsi enim Landinus eiusdem D. Cardinalis, nec non Summi Pontificis familiaris esset ratione officiorum militis Pij, Lilij, ac etiam ratione Scriptoratus litterarum Apostolicarum, non inde tamen sequitur quod beneficia per eumdem possessa sint duplici reseruatione affecta, & propterea non comprehendantur sub Indulto conferendi beneficia reseruata, siquidem admissa conclusione quod
1 † Indultum non capiat beneficia duplici reseruatione affecta, ex quo talis facultas in Indulto non exprimitur, vt opus esset ad not. per Mandos. *in prax. Signat. Grat. tit. de Indultis, vt disponitur in Bulla* san. mem. Vrb. VIII. 157. & firmatum fuit *in Rauennaten. Canonicatus* 1. *July* 1641. coram bon. mem. Dunozetto.
2 Ad effectum tamen huiusmodi dd. † duæ renouationes debent esse personales, & coæquales, nec sufficiunt dispares, & diuersæ speciei, vt explicat *Bulla eiusdem Vrbani* 164. *impressa in fine libri*, & distinxerunt bon. mem. Card. Verospius, & Vbaldus olim nostri ordinis Auditores in voto relato per Gratian. *discept. forens. cap.* 982. *n.* 24. vbi
3 quod † duæ reseruationes quarum vna sit realis, altera personalis non impediunt Indultum Add. ad san. m. Greg. *decis.* 291. *num.* 10. *vers. si vero*, Tondut. *qq. Benef. part.* 2. *cap.* 3. §. 5. *n.* 35. & admittit Rota *in d. Rauennaten. Canonicatus* 1. *July* 1641. coram bon. mem. Dunozetto, *& in Bonon. Beneficiorum* 29. *May* 1645. coram bon. mem. Bichio.

Huiusmodi autem visæ non sunt quæ deducuntur in proposito, quia licet Landinus retineret officium militis Pij habens annexam familiaritatem, & Prothonotariatum;
4 Attamen hæc duplex † qualitas familiaritatis, & Prothonotariatus inducit vnicam dumtaxat reseruationem, cum enim vtraque sit adiecta eidem officio, neutra stat de per se principaliter, sed accessoriè ad ipsum officium, & sic apta non est inducere duplicem reseruationem, vt aduertis Satnen. *ad reg. de impetr. benef. per obit. famil. quæst.* 15. *num.* 7. Tondut. *vbi supra tom.* 2. *part.* 3. *cap.* 152. *num.* 18. coram Pen. *decis.* 1177. *num.* 9. *& in simili* coram Seraph. *decis.* 1251. *n.* 5. 15. *&* 22.

Quod etiam comprobatur, quia sub † facultate confe- 5
rendi Cardinali Indultatatio impartita comprehenduntur beneficia quorumcumque officialium, ibi: *Officiales præsentes, & futuri quocumque nomine nuncupentur*, qui omnes officiales sunt familiares, & Prothonotarij, & tamen Cardinales Indultatarij conferunt eorum beneficia, ex quo
manifestè patet, quod † reseruatio ex familiaritate, & 6
Prothonotariatus istorum officialium tamquam proueniens ab vno eodemque titulo est vna non duplex, alias Indultum redderetur inefficax, & inane contra *Text. in cap. in his* 3. *ibi gloss. verb. ex Indulgentia de priuil. gloss. in cap. ad audientiam verb. afferunt de decim. & in cap. Abbate* 25. *vers. Item priuilegium de verb. signif.* Rota *decis.* 484. *num.* 2. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.*

Similiter nec ex eo quod idem Landinus acquisiuit † aliud 7
officium militis Lauretani multiplicatur reseruatio, quia cum beneficia etiam huiusmodi officialium reseruentur ratione Prothonotariatus, & familiaritatis, Gonz. *ad reg.* 8. *gloss.* 51. *à num.* 16. *vsque ad* 32. *Romana Beneficiatus S. Petri* 14. *May* 1655. *&* 15. *May* 1656. *coram R. P. D. meo Beuilaqua*, & Landinus iam esset creatus familiaris, & Protho-
notarius, † acquisitio de nouo facta est reiteratio eiusdem 8
qualitatis, quæ non multiplicat reseruationem, vt dictum fuit *in Aquilana Canonicatus* 4. *May* 1640. *coram Reuerendiss. Tarracon.* Etenim geminatio eiusdem rei eidem fieri
nequit, & id quod semel fuit † acquisitum ex vno titulo 9
non potest ex alio titulo, vel causa de nouo acquiri, *cap. inter dilectas propè fin. ibi, quod meum est ex alia causa meum fieri non potest, vbi gloss. de fid. instrum. l. quibus*, ibique Ias. *num.* 4. *& seqq.* Gonz. *vbi supra gloss.* 13. *n.* 7. *cum seqq.*

Et quamuis † officia sint inter se diuersa, non ideò pro- 10
pter illorum diuersitatem oritur duplex, & diuersa reseruatio, quia cum illa trahat originem non ex officijs principaliter, sed ex familiaritate, & Prothonotariatu, & per iterationem similium qualitatum, ac titulorum non multiplicetur effectus reseruationis, talis reseruatio proueniens ex eodem fonte, & ex eodem titulo pro vnica reputatur ex supra deductis.

Minus potest deduci † duplicitas reseruationis ex eo quod 11
Landinus esset familiaris Cardinalis, quotiescumque enim aliquis est familiaris Papæ, & Cardinalis familiaritas Papæ,
† vt maior absorbet illam Cardinalis inferiorem, vt re- 12
spondit Rota coram Seraph. *decis.* 1251. *n.* 5. *&* 16. coram Pen. *decis.* 1177. *n.* 1. Gratian. *discept. forens. d. cap.* 982. *n.* 24. & notant Add. ad san. mem. Greg. *d. decis.* 291. *n.* 10.

Difficultas † tota reducebatur ratione Scriptoratus Apo- 13
stolici, super qua cum materia esset singularis, & perplexa DD. mandarunt, vt strictè informaretur, & dubio pluries proposito numquam fuit capta resolutio, tandem hodie censuerunt, neque ex eo resultare reseruationem personalem, & coæqualem à præcedenti distinctam.

Et moti ex eo, quia licet † Scriptores litterarum Apo- 14
stolicarum, cæterique Papæ Officiales à san. m. Paulo III. & alijs Pontificibus declarentur familiares, & Prothonotarij ad effectum reseruationis beneficiorum, ex not. per Gonz. *ad reg.* 8. *gloss.* 51. *n.* 17. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 32. *n.* 23. ex hoc tamen non deducitur noua reseruatio, cum talis qualitas iam esset in Landino ratione officij militis Pij, & sic tamquam iteratio eiusdem qualitatis non multiplicet reseruationem, vt dictum est.

Reseruatio verò per † obitum officialium inducta per *ex-* 15
trauag. ad regimen. de præbend. innouatam *per Reg. primam Cancellariæ*, tollitur ex quo Landinus obijt Bononiæ, reseruatio enim prædicta intrat dumtaxat, vbi officiales moriun-
tur in Curia, vel intra duas dietas, præterquam in † Lega- 16
tis, Nuncijs, Rectoribus, & Thesaurarijs, quorum beneficia reseruantur vbicumque eos mori contingat, vt patet ex lectura *eiusdem extrauag.* & in puncto declarat Gemin. *cons.* 92. *n.* 1. *& seqq.* Rebuff. *in addit. ad reg. primam Cancellariæ vers. in primis post praxim fol. mihi* 439.

Hæc fuit ratio † motiua Pauli III. declarandi omnes of- 17
ficiales familiares, quia cum anteà quando decedebant vltra duas dietas eorum beneficia non caderent sub reseruatione,

vel

vel saltem de hoc posset dubitari, immò de facto dubitare-
tur, vt ex eius *Constitut.* 3. *in princip.* ex tali familiaritate
remanserunt affecta reseruatione personali afficiente co-
rum beneficia, vbicunque eos mori contingat. Sarnen. *ad*
Reg. Cancell. q. 3. *probem. sub num.* 9. *& ad reg. de benef. va-*
cant. per obitum famil. quæst. 13. *num.* 15. *in fin.* & clarissimè
Lotther. *de re benef. lib.* 2. *qu.* 32. *num.* 59. *& seqq.*

18 Non obstat auctoritas † Æneæ de Falcon. *in tract. de*
reseru. qu. 3. *sub num.* 15. nam omitto, quòd non residet in
aliqua opinione, & propter Geminian. Auctoritatem non
audet firmare contrarium, sed relinquit cogitandum adhuc
verba *d. extrauagantis*, videntur satis clara; In ea enim
prius reseruantur beneficia, vbicumque vacatura per dispo-
sitionem, priuationem, translationem, aut muneris con-
sequutionis susceptionem, deindè per nouam, & separa-
tam orationem reseruantur beneficia vacatura per obitum
Cardinalium, & officialium Sedis Apostolicæ, ac etiam
Curialium in Curia, vel in locis vltra duas dietas ab eadem
Curia non remotis decedentium, exceptis Legatis, Nun-
cijs, Rectoribus, & Thesaurarijs, quibus ideò tanquam
extra Vrbem residentibus, vbi eos de facili eximi contigit
19 ab humanis, dictio illa † *vbicumque*, est restrictiuè adiecta,
& apposita, non autem cæteris officialibus, qui solent in
Vrbe residere, itaut istis vltra duas dietas decedentibus non
habet locum reseruatio *d. extrauagantis*, iuxta tradita per
eundem Gemin. & Rebuff. *in locis alleg.*

20 Nec releuat, quòd ante † promulgationem eiusdem ex-
trauagantis reseruatio beneficiorum vacantium in Curia,
vel intra duas dietas generaliter inducta per *cap.* 2. *& cap.*
præsenti de præb. in 6. quia non proindè licet inferre, quòd
Papa reseruauerit beneficia Officialium in illa specificato-
21 rum cùm prædictam extrauagantem adiecerit solùm † pro
maiori declaratione d. generalis reseruationis, sicuti expli-
cat Gonzal. *gloss.* 13. *num.* 29. *&* 33. *& gloss.* 51. *num.* 84. *&*
85. & dixit Rota *dec.* 28. *num.* 8. *par.* 6. *recent.* quæ propte-
reà debet secundum eam intelligi, & interpretari, Gloss. *in*
Clem. statutum vers. consuetudine de elect. Geminian. *cons.* 92.
num. 2. Surd. *cons.* 177. *num.* 33. Merlin. *dec.* 231 *num.* 7. & Bu-
ratt. *dec.* 167. *num.* 4.

22 Præcipuè quia vbi † Pontifex voluit reseruare beneficia
officialium vltra duas dietas decedentium de hoc indiui-
duam mentionem fecit, vt in illis 4. officialibus exceptis
addens dictionem *vbicumque*, comprehensiuam omnium
locorum, vndè quoad alios noluit reseruationem induce-
re, nisi conformem dispositioni generalis reseruationis,
nam si idem in cæteris voluisset expressisset, *l. apud Labeo-*
nem, §. *ait Prætor*, *ff. de iniur. cap. ad audientiam* 12. *in fin.*
de decim. Soccin. *in l. cum Auus num.* 76. 78. *&* 79. *ff. de con-*
dit. & demonstr.

23 Et in omnem casum dicebant DD. † reseruationem
huiusmodi non esse personalem, sed localem, vt declarat
Lotther. *de re benefic. lib.* 2. *qu.* 27. *num.* 86. *& seqq. & præ-*
sertim num. 90. vbi quòd reseruatio extrauagantis ex debi-
to sanct. mem. Ioannis XXII. est inducta ratione loci, non
autem personæ, & dicit benè obseruandum respectu eius
partis, quæ est innouata per *extrauag. ad regimen*. Idem-
que repetit *qu.* 32. *sub num.* 30. Germon. *de indul. Cardin.* §.
commendare num. 32. Barbos. *in collect. ad eandem extrauag.*
ex debito 5. *num.* 2. *de elect.*

24 Cùmque reseruatio personalis † tripliciter tantùm consi-
derati soleat, nempè in familiaribus pro qua facta est *reg.* 4.
in Collectoribus, & vnicis Subcollectoribus, *vt in reg.* 5.
ex notat. per eundem Lotther. *qu.* 32. *num.* 1. *cum duobus*
seqq. proculdubio reseruatio resultans ab extrauaganti,
dum non est de his tribus, non fuit inducta ratione perso-
næ, sed ratione loci in quo Officiales moriuntur, vt ex ad-
ductis.

25 Hinc non officit, quòd agitur † de exequutione Breuis,
quæ non debet retardari prætextu exceptionis turbidæ, &
26 requirentis altiorem indaginem, quia cum illud † funda-
tum sit in reseruatione, non potest exequi, nisi de reser-
uatione plenè, & concludenter constet, Rot. coram sanct.
mem. Greg. *dec.* 52. *num.* 1. ibique Adden. *num.* 3. & quòd
27 sit † talis, omninò excludat indultum, sicut in his terminis
firmat Rota *in Bononien. Beneficiorum* 29. *May* 1645. *coram*
bon. mem. Bichio, & in Viterbien. Canonicatus 26. *Iunij* 1651.
coram R. P. D. meo Verospio.

Fuit itaque partibus acerrimè informan. decisum Breue
non esse exequendum, &c.

R. P. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Fideicommissi de Marianis.

Veneris 28. *Ianuarij* 1661.

ARGVMENTVM.

Fœminæ titulo Institutionis in aliqua re honoratæ, an legitimæ capaces reddantur; Et an portio, quàm Statutum illis aufert, hæreditatem Parentum impinguet? quid de hærede differente solutionem Dotis, an fructus suos interea facere possit, & an non etiam sine interpellatione ad solutionem teneatur: Plura deindè de censu vitalitio, & an fructus in legitimam sint imputandi, examinantur.

SVMMARIVM.

1 *Sorores propter Masculos à Statuto exclusæ faciunt, vel non faciunt partem, & numerum, ad commodum eorum quorum contemplatione excluduntur.*

2 *Mater, an instituendo filias in aliqua summa eas propterea legitimæ capaces reddidisse censeatur.*

3 *Matre filias instituente eædem in augenda numerum faciunt, non autem in diminuenda legitima Fratris ad partem admittuntur.*

4 *Filiæ quando titulo Institutionis sunt honoratæ, & prohibitæ plus petere, dos loco legitimæ succedit.*

5 *Portio legitimæ, quam fœminis statutum aufert, an hæreditatem Parentum, à quibus fideicommisso grauari potuit impinguet.*

6 *Fœminæ, vel extranei quando vocantur, portio quæ aufertur legitimæ naturam retinet, & in ea grauamen imponi nequit.*

7 *Bona fideicommissaria quando ad fœminam, vel extraneos veniunt, natura legitimæ excitatur, & ad pristinã suam naturam cuiuscunq; oneris reiectiuam reddit.*

8 *Hæres grauatus differendo solutionem dotis, & intereà fructus bonorum hæreditariorum percipiendo, ad eiusdem restitutionem tenetur.*

9 *Solutio Dotis ex fructibus bonorum grauatorum, non autem ex proprietate fieri debet.*

10 *Creditor iudicialiter interpellatus fructus suos, ex titulo pro hærede facere non potest.*

11 *Fructus Marito onera matrimonij substinenti ob moram irregularem sine alia interpellatione debentur.*

12 *Census vitalitius Matri in dotem assignatus, quamdiu vixerit durat.*

13 *Pater ex pacto filium ad censum vitalitium nominare potest, qui passim ad duorum vitam extenditur, & vno mortuo alteri soluitur.*

14 *Legitima ex censu per obitum hæredis extincto detrahi non potest.*

15 *Fructus in legitimam imputari de Iure non valent.*

16 *Census super bonis Paterno fideicommisso grauatis, an nulliter impositus dicatur.*

17 *Nullitate ex defectu materiæ tantùm non formæ proueniente, hæredibus loco damnorum, & interesse fructus debentur.*

DECISIO CCLXVII.

IN bonis Maternis legitimam Antonij impositoris cen-
suum ad fauorem illorum de Papinis esse integrum
triens, & sic in scutis 2833. calculandam esse, non autem
tertiam tertiæ etiam hodie DD. censuerunt, persistendo
quoad hoc *in decisis sub die* 12. *Ianuarij* 1660. Quia duæ
† Sorores Antonij propter masculos exclusæ à Statuto fa- 1
ciebant, vel non faciebant partem, & numerum ad com-
modum masculorum quorum contemplatione includunt,
vt per Marc. Ant. Eugen. *cons.* 100. *sub num.* 35. *vers. Verior,*
& magis communis lib. 2. & alij relati *in* §. *Responsio autem*,
quæ ratio non cessat ex responsione hodie deducta, quòd
† Mater filias agnouerit in suas in scutis quindecim eas Insti- 2
tuendo, quo casu exclusionem Statutariam remisisse, eas-
que legitimæ capaces reddidisse dicebatur, ex relatis per
Hond. *cons.* 53. *num.* 23. *lib.* 2.

Nam ex hoc solùm deduci potest † reintegrationem præ- 3
dictam operari, quòd filiæ faciunt numerum in augenda,

non autem quod admittantur ad partem in diminuenda legitima fratris, Bero, *cons.*138.*num.*13.*&* 18.*lib.*2. & pluribus relatis probat Grat. *discept.*676. *num.*14. *&* 15. Thesaur. *dec.* 159. *num.* 17. vbi de magis communi recepta opinione, Rota coram Penia *dec.* 1248.*sub num.* 5. *vers. Postremò fuit dictum*, & post Merlin. *de legitim. dec.* 74. *sub num.* 8. *versic. Rursus nec visum, & in Romana legitimæ* 5. *Decembris* 1659. *coram R. P. D. meo Priolo*, §. *Demum in fin.* estque plena *decisio* 266. *par.* 1. *diuers.* vbi *sub num.* 3. quòd quando sunt in
4 aliqua re † titulo Institutionis honoratæ filiæ, & prohibitæ plus petere, tunc Dos succedit loco legitimæ, prout Romę ex Statuto regulariter succedit, Rot. *in Romana Domus* 4. *Maij* 1646. *coram Reuerendissimo Papien.* §. *Et licet*, *& in Romana Transactionis* 2. *Maij* 1659. *coram R. P. D. meo Celso sub* §. *Immo idem Statutum*.

5 Nec dicatur, quòd † portio illa legitimæ, quàm fœminis aufert Statuti dispositio impinguet hæreditatem parentum à quibus fideicommisso grauari potuit. Placuit enim DD. responsio, quòd hoc procedit quando grauamen imponitur ad fauorem eorundem Masculorum, quorum contemplatione fœminę excluduntur, iuxta *d. dec.* 266. *n.* 2. Non autem quan-
6 do vocantur † fœminę, vel extranei, quia tunc portio illa retinet naturam legitimæ, & in ea grauamen imponi nequit, vt distinguit Peralta *in leg. Cum patronus* 28. *num.* 28. *col.* 2. *vers. Nam quoad extraneos, ff. de legat.* 2. Gabr. *cons.* 10. *sub n.* 10. 15. 18. *& seqq. lib.* 2. in terminis Rota post Fenzon. *decis.* 99. *sub* §. *Non obstat*, post Merlin. *de legitim. dec.* 142. *& in Romana Legitimæ* 24. *Martij* 1659. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, §. *Quia cum causa finalis*, *&* §. *Quia cum hodie*. Nulla habita ratione distinctionis, an fœmina, vel extraneus primo loco vocati fuerint, vel deficientibus Masculis de Agnatione substituti; vtroque enim casu procedit declaratio prædicta, & in casu *dictæ decisionis* 142. fœmina erat substi-
7 tuta, quando enim † bona in vim fideicommissi ab agnatis proueniunt ad extraneos, vel fœminam, tunc excitatur natura legitimæ, quæ fauore masculorum de agnatione veluti sopita quieuerat, & per remotionem obstaculi reddit ad pristinam suam naturam, & suum effectum operatur cuiuscunque oneris reiectiuum, vt in similibus terminis post Bald. & Franc. *dec.* 64. *n.* 11. *&* 12. aduertit Rota *in Spoletana Abbatia* 19. *Decembris* 1625. *cor. bon. mem. Coccino*, §. *Quod verò in hoc casu*.

Nec quoad quantitatem legitimæ Antonij placuerunt DD. sed quoad aliam inspectionem circa illius consumptionem ex pręcedentibus alienationibus, censuerunt reformandam esse decisionem; Nam vltra scuta 7000. quorum imputatio admittitur *in* §. *final.* imputari etiam debent alia scuta 725. quæ pro fructibus residui dotis Vrsilię Sororis Antonij post mortem Parentum decursis ex computata fuerunt Emptori Domus, *al Pozzo delle Cornacchie*, & debeantur
8 ab Antonio † grauato eum dotis solutionem distulerit, & medio tempore fructus bonorum hæreditariorum perceperit, Rota post Fenzon. *ad Statut. Vrbis decis.* 91. §. *Neque obstat*, *& dec.* 43. *num.* 7. *coram Eminentissimo D. Card. Otthobono*, & † soluenda erant ex fructibus bonorum grauato-
9 rum, non autem ex proprietate, Martha *de success. Legal. p.* 4. *qu.* 21. *ar.* 10. *num.* 44. Rota coram Seraph. *dec.* 481. *num.* 2. *& duobus seqq. dec.* 399. *num.* 38. *par.* 5. *recent. Romana fideicommissi de Nicolinis* 23. *Maij* 1653. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, §. *Quia vt firmatur*, *& in Romana fructuum Dotis* 7. *Februarij* 1659. *cor. R. P. D. meo Verospio*, §. *primo in fine*.

Quòd quidem debitum frustra negatur ex eo, quòd Antonius non fuerit interpellatus, tum quia contrarium probatur ex Instrumento solutionis fructuum, *Summario illorum de Alicornis num.* 4. in quo expresse fatetur Antonius se
10 pluries † Iudicialiter Interpellatum fuisse, & sic fructus suos ex titulo pro hærede facere non potuit, quia creditores iam detecti erant, Laderch. *cons.* 8. *n.* 1. Peregr. *de fideicom. ar.* 49. *nu.* 77. Surd. *dec.* 92. *nu.* 5. cum alijs per Rotam *dec.* 2. *n.* 5. *&* 9. *& dec.* 131. *num.* 2. *par.* 6. *recent.* Tum etiam quia necessaria non erat Interpellatio, quæ requiritur vbi Vidua petit fructus ab hæredibus Viri ob retardatam Dotis restitutionem,
11 non autem quando agitur de † fructibus debitis Marito sustinenti onera Matrimonij, quæ moram irregularem inducunt ratione cuius sine alia Interpellatione fructus debentur, Castrens. *cons.* 11. *nu.* 4. *vers. Quatenus autem lib.* 1. plenè Giurba *obseru.* 35. *nu.* 2. Rota *in Romana fructuum Dotis* 7. *Iunij* 1658. *coram R. P. D. meo Verospio*, §. *Nec releuat*, *& in Rauennaten. Dotis* 7. *Februarij* 1659. *cor. me sub* §. *Nec fructus*.

Quibus accedit, quòd admissum quidem fuit censum vitalitium scutorum mille auri annui redditus † scutorum 102. 12
similium fuisse integrè assignatum pro dote Claræ, non autem pro sola rata scutorum 350. vt constat ex finalibus verbis Instrumenti, *Summario illorum de Papinis num.* 1. *in fine*, & sic quod durauerit toto tempore vitæ non solùm Matris cui fuit assignatum in dotem, Giurb. *ad Consuetud. Messan. cap.* 1. *gloss.* 2. *par.* 1. *num.* 14. *&* 15. Sed etiam filij quem ex pacto † Pater nominare potuit ad census huiusmodi, qui pas- 13
sim fiunt ad vitam duorum, & vno mortuo alteri integra soluitur responsio, iuxta Cons. Roman. 302. Grat. *discept.* 756. *num.* 56. cum alijs per Rotam *dec.* 514. *num.* 10. post Cenc. *de censibus*.

Sed tamen non videbatur Dominis, quòd fructus in legitimam Antonij sint imputandi, vel ad formam, *l. Hæreditatum* 68. *ff. ad leg. falcid.* vel pro ea quantitate, quæ vendendo Censum ad vitam Antonij percipi potuisset, sed firmarunt portionem legitimæ, quæ forte dicti Census debebatur Antonio in tertia parte, & sic scutis 40. Monetæ fuisse quidem consumptam, sed non proindè minuendam esse aliam portionem, quæ eidem Antonio in alijs corporibus hæreditarijs debebatur; Cùm enim ipse † hæreditario Iure totum emo- 14
lumentum, quòd ex dicto officio percipi poterat durante eius vita perceperit, & modo agatur de legitima detrahenda post eius mortem, non potest pro eadem consequi portionem huiusmodi census per eius obitum extincti, vt in terminis bonorum Emphyteuticorum responsum fuit per Rotam. *dec.* 120. *num.* 1. *&* 2. *& dec.* 126. *num.* 17. Aliàs † fru- 15
ctus imputarentur in legitima, quod Iure non potest, Suarez *in l. quoniam in prioribus* 32. *ampliat.* 2. *num.* 5. *C. de inoffic. testam.* Peregr. *de fideicommiss. art.* 49. *num.* 40. *&* 41. Rota apud Cassad. *dec.* 2. *de Testament.*

Nec obstat, † quòd † census scutorum 800. anno 1598. 16
fuerit nulliter impositus super bonis Paterno fideicommisso grauatis, quia alijs omissis, Papini quibus generaliter Antonius omnia bona hypothecauit, habent obligata eius bona Materna pro concurrenti quantitate legitimæ, atque ideò cum † nullitas præfata ex defectu materiæ tantùm proue- 17
niat, non autem ex defectu formæ hæredibus eorundem de Papinis debentur fructus loco damnorum, & interesse, iuxta *dec.* Seraphin. 787. quam sequuntur Cenc. *de censib. qu.* 88. *sub num.* 15. *vers. Ego verò*, Rota *dec.* 46. *sub num.* 9. *vers. Nam ad effectum par.* 7. *& dec.* 48. *num.* 2. *par.* 8. *rec. & in Romana Saluiani* 20. *Martij* 1651. *coram R. P. D. meo Verospio sub* §. *Si quidem constat*.

In legitimam itaque Antonij consistentem in scut. 2833. imputari debent scut. 700. in decisione admissa alia scuta 725. pro fructibus Dotis Vrsiliæ, & scuta 400. monetæ pro tertia parte sortis census vitalitij, & sic remanent scuta 1008. pro qua quantitate tantùm census sustineri Domini existimarunt, ità reformando decisionem vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Vineæ ad Aquam Sanctam.

Veneris 28. *Ianuarij* 1661.

ARGVMENTVM.

Associatio vigore reseruationis capiendi possessionem propria auctoritate in defectum non adimplementi, non denegatur, & quo casu censeatur ab ea recessum.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de Associando stante pacto capiendi possessionem propria auctoritate, denegari non potest.*
2 *Transactio cum præseruatione virium, non lædit facultatem capiendi possessionem propria auctoritate.*
3 *Restitutioni acceptorum non est locus, quoties non implementum ex parte dantis prouenit.*
4 *Manutentio non datur ei, qui auctore Iudice fuit possessione priuatus.*

DECISIO CCLXVIII.

SOcietas Hospitalis ad Sancta Sanctorum, quamuis fuisset ob non solutos Canones associata ad possessionem Vineæ, quam olim concesserat Iulio Grappolino, nihilominus DD. Custodes, & Gubernatores humanius agendo per viam transactionis dimiserunt Lauræ eius vxori possessionem illius, reseruata facultate capiendi possessionem de facto, & propria auctoritate in casu nō adimplemēti promissos, vten-

vtendique cęteris Iuribus sibi competentibus vigore primi Instrumenti pro habendis Canonibus decursis, & decurrendis perindè si ab eo recessum non fuisset.

Cùm autem Societas ex eodem capite non solutionis Canonis iterùm obtinuerit mandatum de associando coram Reuerendissimo Papieñ. cum subsecuta possessione stante rescripto Signaturæ in Commissione mihi directa cum clausula, *sine praeiudicio*, petebatur ex parte Societatis prosequi disputationem super confirmatione mandati Rotalis pro parte verò Lauræ proponi causam super manutentione; Vndè dubitaui, An mandatum esse confirmandum, vel potiùs Lauræ danda manutentio, & affirmatiuè quoad primam partem, negatiuè verò quoad secundam responsum fuit.

Constat enim de validitate, & Iustitia mandati, Validitas resultat ex renolutione processus Iustitia, ex decisionibus editis *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, & signanter *sub die 28. Ianuarij 1643. & Reuerendiss. D. meo Papien. sub die 4. Iulij 1659.* Nam cum Societas esset Creditrix occasione Canonum licitè associata fuit ad possessionem Vineę
1 de qua agitur in vim facti, & propria auctoritate, † qui casus cum euenerit non poterat mandatum de associando denegari, Bald. *in repetit. l. Creditores num. 18. & 19. C. de pignor.* Menoch. qui alios refert *de adipisc. remed. 5. n. 77.* Rota coram Merlin. *dec. 104. num. 6. & in Romana Vineæ 29. Aprilis 1648. coram Reuerendissimo D. meo Papien.* cum alijs in decisionibus supra relatis.

2 Non obstat † transactio, quia cum in illa fuerit facta expressa reseruatio dicti facti, imò fuerint reseruata omnia, & quæcunque Iura competentia in vim primi Instrumenti Concessionis non fuit in aliqua parte læsa facultas capiendi possessionem propria auctoritate, sed eo magis confirmata remansit, iuxta notata per Felin. *in cap. inter Monasterium de re iudic.* Verall. *dec. 119. par. 1.* Rota coram Merlino *dec. 2. num. 9. & dec. 413. num. 7.* & coram Eminentiss. D. Cardinali Otthobono *dec. 113. num. 10. & 11. & in Tiburtina Affictus 19. Iunij 1648. §. Neque subsistit coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado, & in Viterbien. Saluiani 18. Iunij praeteriti coram R. P. D. meo Celso.*

Nec etiam efficit, quòd saltem Societas debeat restituere scuta 200. eidem soluta in Instrumento Transactionis; Nam obiectum procederet si Societas veniret contra Transactionem, eamque nullam peteret declarari, secùs cum illam non impugnet, sed agat in vim eorum, quæ in Instrumento fuerunt conuenta, & Laura non impleuit,
3 † quo casu non esse locum restitutioni acceptorum, dixit Rota coram Verall. *dec. 317. par. 1.* Add. ad san. mem. Greg. XV. *dec. 354. num. 19. vers. Limitatur 3. in Reatina Diuisionis 18. Maij 1659. coram R. P. D. meo Celso, & 26. Aprilis 1660. coram dicto R. P. D. meo Albergato.*

Firmata validatio, & Iustitia mandati Rotalis sequitur re-
4 solutio alterius partis dubij, nempè † quòd non potest dari manutentio Lauræ cum illa priuata fuerit sua possessione auctoritate Iudicis ritè, & rectè procedentis, Angel. *in l. clam possidere, §. Qui ad nundinas num. 2. ad fin.* ibique Iason. *n. 20. ff. de acquir. poss.* Rot. *dec. 362. nu. 1. part. 4. rec. & in Vercellen. Manutentionis 28. Iunij 1655. coram bon. mem. Bichio.*

Et ità pro Societate tantùm informante, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Separationis Thori.

Lunæ 28. Ianuarij 1661.

ARGVMENTVM.

Sæuitia viri quando non est magna, non est sufficiens ad thori separationem, sed vxori succurritur per cautionem de benè tractando.

SVMMARIVM.

1 *Sæuitia viri debet esse immoderata ad thori separationem.*
2 *Verberationes viri in vxorem non probantur per testes de auditu, quòd declara, vt num. 4.*
3 *Testes de auditu in materia difficilis probationis admittuntur.*
5 *Verberationes viri in vxorem nolentem cum socru habitare non dicuntur irrationabiles.*
6 *Verberationes viri in vxorem ex causa permittuntur.*
7 *Testis vnicus de euaginato ense in vxorem de auditu ab illa non probat.*

8 *Viri animus offendendi vxorem excluditur ex quo se ambo in cubiculo coniectarunt.*
9 *Asperitates viri, quibus sequuta fuit reconciliatio non attenduntur amplius ad thori separationem.*
10 *Solemnitates requiruntur ad thori separationem, non autem ad reconciliationem.*
11 *Ira ex impetu animi momentaneo non attenditur ad thori separationem.*
12 *Odium dicitur oriri inter coniuges, ex querelationibus criminalibus inter se datis, quod amplia, vt num. 13.*
14 *Vir debet esse natura terribilis, & solitus exequi minas, adhoc, vt vxori detur iusta causa timoris.*
15 *Timor vanus non est habendus in consideratione.*
16 *Vir vxorem verberans tenetur cauere de eam benè tractando.*

DECISIO CCLXX.

Contendente Anna ob sæuitiam Dominici viri esse locum separationi maritalis cohabitationis, & restitutioni dotis, proposui dubium sub die 26. Aprilis præteriti, & DD. ipsa solùm Informante transierunt in parte affirmatiua, sed hodie repropositâ causa, & perpensis facti circumstantijs ab Informantibus pro Dominico adductis contrariam sententiam fuerunt amplexi.

Siquidem in hac materia, quia est grauis, & ardua exigitur † magna, & immoderata sæuitia, cui non nisi per separationem thorum matrimonij quoad thorum prouideri possit, Abb. *in cap. ex transmissa in princip. & num. 4.* Aldobrand. *cons. 71. nu. 1.* Farinac. *cons. 157. nu. 4. & 5. lib. 2.* & requiruntur probationes pernecesse sæuitiam concludentes, Riminald. iun. *cons. 174. nu. 8. & 18.* Barbos. *in rubr. solut. matrim. par. 2. nu. 17.* Rot. *dec. 441. n. 2. par. 1. rec.* cum alijs apud Buratt. *dec. 815. n. 2.* 1

In præsenti autem defecit sæuitia huiusmodi; Nam omisso, quòd Testes deponentes de verberibus, & percussionibus illatis per maritum in vxorem cum signis, † & liuoribus in facie sunt de simplici auditu, qui proindè non sufficiunt ad hunc effectum, Paris. *cons. 54. num. 7. lib. 4.* Rota *dec. 371. num. 8. post secundum vol. cons. Farinac. & dec. 441. nu. 3. par. 1. recent.* licet versemur in re difficilis probationis, esto enim, † quòd tali casu testes de auditu admittantur, vt dixit Rota *dec. 155. nu. 8. par. 6. recent.* † Attamen id procedit iunctis adminiculis in proposito non concurrentibus, Roland. *cons. 27. num. 8. lib. 3.* 2 3 4

Non subsistit vxorem pluribus verberationibus, & semel euaginato ense à viro malè habitam fuisse sine rationabili causa, vt supponebatur in decisione. Prouenerunt namque verberationes ob culpam mulieris recusantis remanere in domo viri cum socru, & habitare volentis in alia domo suspecta, vt fatentur Testes pro ea dati *in Summario praeterito num. 2.* Vndè non potest dici magna, & irrationabilis sæuitia, † sed modica, & leuis, iuxta tradita per Aldobrand. *consil. 71. num. 6. 2. 42. & 54.* Imò potiùs meretur nomen concessionis, quæ † viro præsertim ex causa permittitur, Paris. *cons. 54. n. 7. lib. 4.* Sanchez *de matrim. lib. 10. qu. 18. sub num. 8.* Rota *dec. 371. nu. 4. post secundum vol. cons. Farinac.* & de pugnis, & alapis cum effusione sanguinis fuit dictum coram Buratt. *d. dec. 815. num. 8.* 5 6

Actus verò euaginati ensis concluditur ab vnico Teste affirmante solùm de auditu vxoris acclamantis. *Ah traditore à me con la spada*, † cuius fides non est tutam, tum quia vnius, tum quia protulit decipi ab vxore, Rot. *dec. 441. num. 3. par. 1. rec. & dec. 371. nu. 9. post 2. vol. cons. Farin.* Roland. *cons. 27. nu. 10. lib. 3.* vlterius dum idem Testis addit posteà coniuges clausos in eodem cubiculo extitisse, † excluditur exindè animus viri offendendi vxorem postquam hæc aliquam percussionem ab illo non recepit, sicuti ratiocinata est, Rota *in Bononien. separationis thori 2. Februarij 1650. coram bon. mem. Bichio, §. ab Informantibus.* 7 8

Præterea actus prædicti, vt asserunt ijdem Testes gesti fuerunt ante diem 11. Ianuarij 1650. qui minimè sunt attendendi pro inducenda separatione thori, ex quo posteà inter virum, & vxorem secuta fuit reconciliatio, † per quam omnis sæuitia remissa censetur, vt firmat Sanch. *d. lib. 10. distin. 5. nu. 19. in fine, & 14. n. 8.* Farinac. *d. cons. 155. n. 2.* Rot. coram Buratt. *d. dec. 815. num. 12. in Ianuen. separationis thori 8. Ianuarij 1645. coram Reuerendiss. D. meo Papien. & in Bonon. separationis thori 21. Febr. 1650. cor. b. m. Bichio, §. eoque magis.* 9

Non obstat, quòd reconciliatio non sustineatur ex defectu solemnitatum; Ita illæ desiderantur potiùs in separatione, † quàm in reconciliatione, quæ dependent à solo animo 10

mulieris, & quilibet actus sufficit ad hunc effectum, Rota *in Cæsanaten. Dotis 23. Aprilis 1632. coram bon. mem. Manzanedo in dict. Bononien. separationis thori coram bon. mem. Bichio, & in Tudertina matrimonij 11. Martij 1650. coram R. P. D. meo Albergato.*

Et reliqui actus, ad quos tantùm reducebatur difficultas, nec etiam sunt tales, vt mereantur separationem thori, tentatus enim proijciendi in faciem vxoris frustum ligni accensum, vt vulgò dicitur *vn tizzon di fuoco*, processit quoque propter culpam vxoris increpantis virum de subreptione nonnullorum mobilium, & sic tanquam habens originem ex ira præsumitur impetus animi momentaneus, qui nullius
11 est ponderis ad inducendam indignationem irrationabilem, & sæuitiam, Natt. *cons. 616. sub num.* 8. Rota coram Buratt. *dec.* 815. *num.* 10. *& seqq. & coram bon. mem. Bichio in d. Bononien. separationis thori*, §. *Quatenus verò*.

Odium desumptum ex verbis contumeliosis, & querela porrecta contra mulierem super abortu nullius pariter est momenti; Ita verba iniuriosa non inducunt inimicitiam talem, vt peti possit separatio thori, querelam verò non constat fuisse à viro porrectam, minusuè, quòd ipse Iudi-
12 cium criminale fuit prosequutus, † vt requirebatur ad hoc, vt inter eos ortum esset odium capitale, & sufficiens ad hunc effectum, vt in puncto dixit Rota *d. dec.* 371. *nu.* 12. *post secundum vol. cons. Farinac.* Nihil suffragante, quòd vir exhibuerit preces pro prosecutione Iudicij, quoniam illæ ex-
13 hibitæ apparent coram Eminentissimo † D. Cardinali Vrbis Vicario, non autem coram Iudice Burgi, coram quo causa criminalis pendebat.

Timor demum futuræ sæuitiæ, quæ deducitur ex minis contentis in Epistola conscripta à viro tempore, quo reperiebatur carceribus prætensum stuprum ad instigationem vxoris cessat ex eo, quia manifestè patet ex eiusdem lectura, quòd comminatus fuit vxori ad illam terrendam, vt ab ipsius prosequutione desisteret, & faciliùs induceretur ad liberandum eum à carceribus, & clariùs ex verbis illis, *Iddio te illumini*, quæ ostendunt animum Dominici fuisse solùm inducendi vxorem ad illius liberationem, & nihilo-
14 minus cum † non probetur, ipsum esse naturæ terribilis, & solitum exequi minas, istæ instam causam timoris non præbent, Natt. *cons. 616. num.* 4. Roland. *cons.* 27. *num.* 21. *lib.* 3. Rota *dec.* 371. *num.* 3. *post secundum vol. cons. Farinac. cum alijs in dict. Bononien. separat. thori*, §. *reiecti pariter coram bon. mem. Bichio.*

Ex eadem ratione tollitur suspicio orta, ex quo Dominicus dixerit, quòd ei venerant plures cogitationes occidendi vxorem, quia conuincitur talia ab eo probata fuisse non ex odio, sed indignatione, quia vxor certam pecuniarum summam in emptione officij erogauerat. Imò ex verbis eiusdem Testis, qui de hoc solus deponit elicitur, quòd Dominicus potiùs magno amore, quàm odio vxorem prosequebatur, ibi, *e tanto non l'haueuo fatto, quanto per il gran*
15 *bene, che li voleuo*. Ideòque timor redditur vndique vanus, cuius propterea non est habenda consideratio, Natt. *d. cons.* 616. *num.* 3. Roland. *d. cons.* 27. *eod. lib.* 3.

Quibus ita perpensis, & considerata qualitate personarum; ordinariæ conditionis, vt in re tam graui par est, con-
16 clusum † fuit esse consulendum vxori, mediante cautione ipsius Dominici de eam benè tractando, iuxta *dec.* 371. *n.* 13. *post secundum vol. cons. Farinac. in dict. Bononien. separationis thori coram bon. mem. Bichio, & in alijs*, & sic recedendum à decisis vtraque parte Informante.

R. P. D. PRIOLO.

Ariminen. Fructuum.

Lunæ 31. Ianuarij 1661.

ARGVMENTVM.

Statutum loci vsumfructum bonorum dotalium, & extradotalium viro indistinctè adiudicans, etiam vxore dissentiente locum habet: Vir an ex fructibus perceptis census extinguere teneatur? & quid ad extinctionem census necessariò requiratur? Bona pro supradote fuisse assignata vnde conuincitur, & an de illis tanquam de ipsa dote sit iudicandum? Reliqua vide in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Maritus ex statuto Arimini vsumfructum omnium bonorum extradotalium lucratur.*
2 *Fructus stante prohibitione de non molestando marito liberè acquisiti censentur.*
3 *Fructus siue constante matrimonio fuerint consumpti, siue, & dissoluto adhuc extent, marito debentur.*
4 *Statutum cum sit correctorium iuris communis, an ab eo interpretationem recipere debeat.*
5 *Statutum omnem vsumfructum generaliter, & indistinctè marito adiudicans, etiam vxore dissentiente locum habet.*
6 *Statuto inhærendum est, quamuis ius commune corrigat.*
7 *Maritus cum fructibus census extinguere non tenetur.*
8 *Statutum disponens omnia bona mulierum extradotalia Creditoribus esse obligata, quomodò intelligendum.*
9 *Filia adeundo hæreditatem Patris cum beneficio legis, & Inuentarij, bona materna cum bonis defuncti confusa non remanent.*
10 *Sors principalis, quando ex parte debitoris est irrepetibilis, debita dici non potest.*
11 *Extinctio census, vt inducatur, assignatio bonorum pro sorte, & fructibus necessariò requiritur.*
12 *Bona quando pro additamento dotis sunt assignata de illis, prout de ipsa dote est iudicandum.*
13 *Dictio copulatiua,* nec non, *iuxta sui naturam sequentia antecedentibus cum suis qualitatibus connectit.*
14 *Dictio,* cum, *coniunctionem eorum, quæ in eadem oratione copulantur fortius inducit.*
15 *Verbum,* alijs, *identitatem naturæ, & repetitionem qualitatis inter copulata infert.*
16 *Verba,* in causam supradotis, *summam datam esse portionem eiusdem dotis clarè demonstrant.*
17 *Bona assignata pro additamento dotis, non autem tanquam paraphrenalia data fuisse, ex pactis probatur.*
18 *Lucrum ex paraphrenalibus marito non debetur.*
19 *Declaratio de reseruatione in bonis extradotalibus cadere non potest, dum de illis penes vxorem libera non est administratio.*
20 *Declaratio de reseruatione concessionem, & translationem in omnibus non reseruatis clarè demonstrat.*
21 *Fructus dotis vti liberè ad virum spectant, ita quoque fructus ex bonis supradotalibus percepti.*
22 *Augmentum eiusdem naturæ esse debet, cuius est principale, cui accedit.*
23 *Statutum concedens marito fructus bonorum extradotalium, an, & in quo casu contractus iuratos non comprehendat.*
24 *Vsumfructum viro fuisse delatum ex reseruatione arguitur.*
25 *Contrarietas quando adest inter statutum, & contractum, illi statutum derogare debet.*

DECISIO CCLXXI.

Sententiam Rotalem absoluentem Gridulphos hæredes Laurentij à restitutione fructuum bonorum extradotalium ab eodem Laurentio, constante matrimonio, cùm Portia Battaglina perceptorum DD. censuerunt, iterùm esse confirmandam.

Etenim, vt latè firmatur *in decisionibus editis in superioribus instantijs coram R. P. D. meo Verospio, bon. mem. Bichio, & Reuerendiss. D. meo Decano*, cùm in Statuto Arimini sub *rubr. de vsufruct. rer. vxor.* caueatur expressè, quòd maritus † lucretur vsumfructum omnium bonorum extradotalium, 1
addita prohibitione, quòd nec ipse, nec eius hæredes super tali perceptione molestentur ab vxore, fructus † bonorum, 2
quæ obuenerunt Laurentio pro scut. 11. mil. eidem fuerunt liberè acquisiti, vt respondit Alexan. *cons.* 42. *num.* 13. *versic. Decimo, & vltimo, & num.* 16. *vers. Superest ad allegata*, Angel. *cons.* 161. *num.* 6. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 9. *num.* 3. Cyriac. *controu.* 31. *num.* 9. Cost. *de fact. scient. & ignor. lib.* 1. *distin.* 47. *n.* 5. *vers. Planè diuersum est*, Pignatell. *ad stat. Ferrar. rubr.* 103. *lib.* 2. *n.* 5. Thesaur. *dec.* 187. *n.* 3. fine † fructus 3
constante matrimonio fuerint consumpti, siue eo dissoluto, adhuc extent, vt in terminis huius statuti aduertit Ger. Spin. *cons.* 24. *nu.* 7. *vers. Quia respondetur*, Rota *dec.* 93. *n.* 6. apud Gilian. *ad statut. Perusin. cum alijs in decisione huius causæ sub die 7. Iunij 1655. coram bon. mem. Bichio.*

Nec ex eo, quòd sit † correctorium iuris communis, ab 4
eo

eo recipere debet interpretationem, vt scilicet fructus debeantur marito, si percepti fuerint vxore consentiente, vel fuerint consumpti, & non extent; Dum enim genera-
5 liter, & indistinctè † vsumfructum bonorum dotalium, & extradotalium adiudicat marito, prohibens vlteriùs mulieri, ne illos à viro viuente petat, vel eo mortuo, ab eius hæ-
6 redibus, locum † habet etiam vxore dissentiente, vt firmauit Rota *in d. dec.* coram bon.mem.Bichio, *vers. Sed his non stantibus*, subdens inhærendum esse statuto, quamuis corrigat ius commune.
7 Vndè idem † Laurentius non tenebatur cum illis extinguere census, de quibus agitur, nihil suffragante alio capitu-
8 lo eiusdem Statuti, in quo disponitur, quòd omnia bona mulierum extradotalia sint obligata creditoribus, prout etiam vsusfructus eorundem bonorum; nam id dispositum solùm fuit, ne per capitulum antecedens, attribuens vsumfructum viro, censeretur creditoribus ipsius mulieris præiudicatum; sed cum dd. census non sint debiti Portiæ, sed spectent ad hæreditatem Ludouici Patris, non intrat dispositio capituli prędicti, quamuis Portia fuerit hæres Ludouici; quoniam cum
9 adiuerit cum † beneficio legis, & Inuentarij, bona illius prouenientia ex hæreditate materna non remanserunt confusa cum bonis defuncti perindè, ac si hæreditatem non adiuisset, ad Text. *in l. fin. §. Et si præfatam*, & ibi DD. *C. de iur. deliber.* Rot. *dec.* 331. *n.* 1. *cum alijs allatis in decisionibus sub die* 16. *Ianuarij* 1658. *&* 8. *Martij* 1660. *cor. Reuer. D. meo Decano*.

Prætereà verba dicti capituli nullo modo apta sunt comprehendere sortem principalem istorum censuum; nam cum
10 † sors principalis ex parte debitoris sit irrepetibilis, ex Constitutione san. mem. Pij V. non poterat dici debita, Gabriel. *cons.* 152. *nu.* 4. *&* 5. *lib.* 1. Rot. post Cenc. *de cens. dec.* 498. *nu.* 10. *& dec.* 527. *sub nu.* 7. *&* 9. & tradit idem Cenc. *qu.* 70. *nu.* 2.

Et licet creditores fuerint euocati ad concursum, & lata
11 sententia graduatoria, non † propterea fuit inducta disdicta, vel extinctio censuum. Tum quia creditores non comparuerunt, nec sententiam acceptauerunt, quinimò se apposuerunt, & nunquam petierunt; Tum quia nulla facta fuit assignatio bonorum pro sorte, & fructibus, vt vtraque necessariò requirebatur, iuxta tradita per Cenc. *de cens. q.* 108. *nu.* 14. & dixit Rota *in Romana census* 7. *Iunij* 1639. *coram Reuerendiss. Terracinen.* & benè deducitur *in vtraque decisione D. mei Decani*.

Verùm hodie visa fuit cessare penitus difficultas ex eo,
12 quia cum dicta scut. 11. mil. † & bona pro eis assignata, fuerunt data pro supradote, & additamento dotis, vt cantant verba Instrumenti, de illis iudicandum est, prout de ipsa dote, vt est Text. *express. in l. inter socerum, §. Cùm inter*, ibique gloss. *verb. separabitur, ff. de pact. dotal.* Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 8. *n.* 30. *& seqq.* Ruin. *cons.* 222. *n.* 7. *lib.* 1. Rota coram Seraph. *dec.* 666. *n.* 2. *& in rec. dec.* 300. *n.* 7. *par.* 6.

Idque manifestè patet ex vniformi promissione dotis, & supradotis ibi, *Nec non cum alijs scut.* 11. *mil.* quę propterea censentur promissa per modum continuati sermonis ad eandem
13 dotem, † dictio enim copulatiua, *Nec non*, iuxta sui naturam sequentia antecedentibus connectitur cum suis qualitatibus, ad latè tradita per Peregrin. *art.* 16. *num.* 29. Iason. *cons.* 228. *num.* 2. Rota *dec.* 519. *num.* 3. *par.* 1. *recent.* Præser-
14 tim attenta alia † dictione *Cum*, ex qua fortiùs inducitur continuatio sermonis, & coniunctio eorum, quæ eadem oratione copulantur, ad not. per Bart. *in l. Titia Textores, §. nihil, ff. de leg.* 1. idemque notat *in l. Si fundum sub num.* 1. *ff. de fund. instruct.* & reperit *in l.* 1. *n.* 3. *ff. de penult. legat.* Paris. *cons.* 111. *num.* 18. *lib.* 1. *cons.* 19. *num.* 11. *lib.* 2. Quòd, & com-
15 probat verbum illud, † *alios*, inferens identitatem naturæ, & repetitionem qualitatis inter copulata, Rot. coram Seraphin. *dec.* 87. *n.* 2. *& in rec. dec.* 327. *num.* 7. *par.* 1.
16 Et meliùs comprobatur ex alijs † verbis subsequentibus, ibi, *Reliqua verò scuta* 11. *mil. in causam supradotis*; Ex quibus clarè apparet summam hanc esse portionem eiusdem dotis, *l. post reliquum*, ibique Rebuff. *num.* 1. *ff. de verbor. signif.* Seraph. *dec.* 544. *num.* 2.
17 Nec parum hoc idem suadent † pacta, & signanter, quòd decedente Portia sine filijs ante obitum Ludouici patris, maritus nihil de huiusmodi quantitate lucraretur, quemadmodum ex dote lucrum esse detrahendum, conuentum fuerat, quòd pactum proculdubio ostendit bona pro dicta summa assignata fuisse tradita pro additamento dotis, & accessoriè ad dictam dotem; Non autem tanquam paraphrenalia, ex quo aliàs talis conuentio fuisset superflua cum ex para-
18 phrenalibus marito lucrum non † debeatur, Soccin. iun. *cons.* 93. *num.* 6. *lib.* 1. Surd. *dec.* 192. *num.* 7. *&* 8. Thesau. *dec.* 194. *num.* 1. 2. *&* 7.

Prout superflua fuisset † declaratio, quòd ex summa scut. 19
4000. quæ tradebantur pro dote, fructus pro rata scutorum 500. ex alijs verò 11. mil. supradotalibus, quæ tradi, & solui debebantur post obitum patris, fructus pro rata scutorum 1500. essent reseruati ipsi Portiæ; talis enim reseruatio nullo modo cadere potest in bonis extradotalibus tanquam de illis libera sit administratio penes vxorem, vt comprobat Viuian. *comm. opinion. cap.* 480. *num.* 8. *&* 9. Fontanell. *de pact. nupt. claus.* 6. *gloss.* 5. *par.* 2. *num.* 12. Menoch. *decis. Lucens.* 68. *n.* 2. Ciarlin. *contr. forens. cap.* 9. *num.* 49. Sed clarè demonstrat concessionem, † & translationem in omnibus re- 20
seruatis, *l. nam quod liquidè, §. fin. ff. de penult. legat.* Fontanell. *de pact. nupt. claus.* 4. *gloss.* 9. *par.* 1. *num.* 12. Surd. *cons.* 152. *nu.* 30. *& dec.* 163. *num.* 18. Aym. *cons.* 214. *num.* 13. *&* 14. Becc. *cons.* 74. *num.* 5. Cæphal. *cons.* 157. *num.* 6. Mandell. Alb. *consil.* 256. *num.* 2. Rota *in Romana Apothec.* 17. *Maij* 1656. *coram R. P. D. meo Celso*.

Ideò quemadmodum † fructus dotis liberè spectabant ad 21
virum, *l. dotis fructus, ff. de iur. dot. l. pro oneribus, C. eod.* cum alijs per Cyriac. *contr.* 29. *n.* 69. Ita etiam spectare debent fructus percepti ex istis bonis supradotalibus siue pro additamento, cùm † augumentum sit eiusdem naturæ cuius est 22
principale, cui accedit *l. etiam, C. de iur. dot.* Menoch. *cons.* 246. *nu.* 24. Tiraquell. *de retract. consang. §.* 1. *gloss.* 19. *nu.* 50. Vinc. de Franch. *dec.* 252. *num.* 5. Rota *in Bononien. Gabellæ* 10. *Iunij* 1650. *coram bon. mem. Dunozetto*.

Hinc non obstat, quòd † statutum concedens marito fru- 23
ctus bonorum extradotalium, non comprehendat contractus iuratos, quia non versamur in bonis extradotalibus, sed in dotalibus; Et admisso etiam, quòd versaremur in extradotalibus, adhuc obiectum non applicatur, siquidem fructus quos maritus consequitur, habet ex dispositione statuti, nec in contractu matrimoniali dispositum fuit aliquid in contrarium, imò fuit celebratus iuxta dispositionem illius, dum expressè conuentum fuit, quòd ex scutis 11. mil. pro supradote vxor posset liberè disponere de scutis 1500. Ex hac enim reseruatione apertè † arguitur vsumfructum reliquæ quan- 24
titatis fuisse delatum virum, argum. Text. *in dict. l. inter socerum, §. Cum inter, ff. de pact. nupt. cum alijs allegatis*; contraria verò procedunt, quando inter statutum, & contractum adest contrarietas, cui statutum derogare deberet, & in his terminis loquuntur Innoc. *in cap. inter ante fin. vers. Nisi Papa de renunciat.* Bursat. *cons.* 183. *num.* 1. *lib.* 2. Rota *dec.* 391. *num.* 4. *aliique ex aduerso allegati*.

Ex quibus firmata, & concurrente validitate sententiæ Rotalis, quę non controuertitur, & resultat ex reuolutione actorum fuit resolutum pro illius confirmatione.

Vtraque Parte Informante.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana, seu Vrbeuetana Successionis.

Lunæ 31. *Ianuarij* 1661.

ARGVMENTVM.

Renunciatione cum iuramento, & alijs clausulis facta successio ad renunciantem reuerti non potest, frustraque applicatur læsio renunciantis pingui hæreditatis ob exiguam dotem, cùm læsio in ordine ad dotem non respectu bonorum renunciatorum consideretur: ceteræ obiectiones ad fauorem resignantis adductæ eodem modo destruuntur.

SVMMARIVM.

1 *Renuncianti iura sua regressus ad ea regulariter non datur.*
2 *Renunciatio fideicommissi purificati, aut purificandi ex amplitudine, generalitate, & geminatione verborum iustificatur.*
3 *Verba quomodolibet, quauis causa, & ratione, quomodocunque, & qualitercunque renunciationem absolutè includunt.*
4 *Renunciatione per donationem inter viuos facta successio ad donantem reuerti non potest.*
5 *Renunciatio ex ignorantia fideicommissi non præsumitur, quando contrarium manifestè apparet.*

6 *Renunciatio cum iuramento, & alijs clausulis facta sustinetur, etiam si renuncians præcisam scientiam verborum testamenti non habuisset, nec certioratio requirebatur.*

7 *Renunciatio fideicommissi sub verbis dubijs concepta frustra applicatur vbi verba amplissima existunt.*

8 *Læsio ob renunciationem pinguis hæreditatis exigua dote sibi reseruata non admittitur, cùm constito de sufficienti dote quantitas patrimonij attendi non debeat.*

9 *Læsio in ordine ad dotem non respectu bonorum renunciatorum consideratur.*

10 *Renunciatio filiæ, an stante prohibitione alienationis in fideicommisso contenta rectè fieri dicatur.*

11 *Mulier sub prætextu Constitutionis dotis ex Statuto Vrbeuetano hæreditatibus Parentum renunciare non potest.*

12 *Renunciatio facta alienatione ad fauorem Masculi in fideicommisso vocati, & prohibitione Testatoris interdicta non censetur.*

13 *Mater, an possit renunciare successioni in præiudicium filiorum tanquam vocatorum, & an eiusmodi renunciatio sustineatur.*

14 *Mater, quæ renunciauit renunciationi contrauenire non potest.*

15 *Statutum factum à Laicis, & in forma specifica non confirmatum, renunciationem iuramento firmatam non comprehendit.*

DECISIO CCLXXI.

Liciniæ Auiæ Maternæ fideicommissum ad fauorem Catherinæ neptis esse purificatum censuerunt Domini sub die 28. Iunij 1658. reseruando dubium particulari disputatione discutiendum, an ei obstaret renunciatio, eoque
1 bis proposito, obstare responsum fuit, quia † renuncianti iura sua regulariter non datur regressus ad ea, *l. quæritur* 14. §. *Sic venditor*, *ff. de edilit. edict.* Surd. *cons.* 51. *num.* 11. Rot. *in Ariminen. Successionis 26. Ianuarij* 1654. *coram bon. mem. Bichio*, §. *primo in fine*, *& in Beneuentana Dotis* 18. *Ianuarij* 1655. *coram R.P.D. meo Celso*.

2 In † renunciatione autem ad fauorem fratris contineri fideicommissum, de quo agitur deducebant Domini ex amplitudine generalitate, & geminatione verborum: *Renunciauit enim, & cessit, ac inter viuos donauit omnia, & singula bona Auita Materteræ magnæ ipsius Donatricis, paterna, materna, & alia quæcunque ad ipsam, &c. & alias quemlibet, vel quouis alio titulo causa ratione cogitata, & incogitata Nicolao fratri omne, & totum id, quod consequi debet, deberet, & in futurum debebit, & omnia iura sibi competentia, & quomodolibet competitura tam causa, & ratione prædictorum bonorum, & iurium Aui, Auiæ Patris, Matris matertera magnæ, quàm cuiuscunque alterius successionis debita, vel debendæ, &c. aut deferendæ, &c. ac tam ex Testamento, seu fideicommisso purificato, seu purificando, aut alterius ordinis dispositione, quæ comprehendunt vtique fideicommissum Liciniæ*, Surd. *cons.* 267. *sub num.* 5. *versic. Cæterum negotio, & seqq. per tot.* Menoch. *cons.* 335. *num.* 29. *& seqq. lib.* 4. post Imol. *cons.* 142. *sub num.* 21. *vers. Sed tamen in quas*, Gratian. *discept.* 568. *sub num.* 27. *vers. Neque est dubitandum*, Rot. *in Romana fideicommissi de Consciaris* 16. *Martij* 1648. *coram Eminentissimo Corrado sub* §. *Voluntas verò*. Et in similibus terminis quomodolibet ex quauis cau-
3 sa, & ratione quomodocunque, & qualitercunque, Honded. *cons.* 49. *num.* 14. *lib.* 1. Ioann. Baptista Spada *cons.* 50. *nu.* 41. Rot. *dec.* 141. *nu.* 2. *part.* 5. *recent. Romana de Millinis* 20. *Februarij* 1658. *cor. R.D. meo Decano*, §. *Idque clarius*.

Opponi autem nequit, quòd sub renunciatione non comprehendatur casus, quo frater renunciatarius sine filijs prædecesserit ipsi renuncianti. Quia cùm Donatarius acceptauerit pro se, & hæredibus quibuscunque, & renunciatio fa-
4 cta † fuerit etiam per viam Donationis inter viuos, atque idem Donatarius iam de bonis disposuerit considerati vtiq; fuerunt hæredes extranei tam ex natura donationis, quàm ex vi verborum, & proindè etiam hoc casu reuerti non potest ad donantem, Mant. *de tacit. lib.* 13. *tit.* 21. *n.* 20. Cancer. *var. resol. par.* 3. *cap.* 15. *n.* 40. Rota *in Cæsanaten. bonorum* 15. *Maij* 1651. *coram me* §. *fin.* vbi plures referuntur, & per has rationes articulo plenè discusso *in Romana fideicommissi* 3. *Decembris* 1655. §. *Neq; vis*, *& 9. Maij* 1659. §. *Siquidem Comitissa coram R. P. D. meo Verospio*, *& 21. Iunij proximæ præteriti coram R. P. D. meo Beuilaqua sub* §. *primo*.

Nec Catherinæ suffragatur, quòd cum esset puella annorum 17. de tempore renunciationis † non præsumatur ha- 5
buisse scientiam huiusmodi fideicommissi, nec de ea certior facta probatur, prout requireretur ex allegatis per Rota *dec.* 525. *&* 724. *par.* 4. *recent. tom.* 2. Quia cùm in verbis renunciationis fiat clarissima mentio fideicommissorum purificandorum, & sic quorum conditione tunc pendente poterat euenire, vel non euenire casus vocationis visa est Dominis talis scientia satis iustificata. Et nihilominus cum fuerit à Iudice certiorata de dispositione *l. de his* 6. *ff. de transact.* cui
† specialiter cum iuramento, & alijs clausulis renunciauit 6
addendo, renunciabat ex quauis causa cogitata, & incogitata, renunciatio tenet, etiamsi non constaret Catherinam habuisse præcisam scientiam verborum Testamenti, nec requirebatur certioratio, Franc. Becc. *cons.* 197. *nu.* 13. Natt. *cons.* 145. *sub num.* 4. Mantica *de tacit. lib.* 26. *tit.* 2. *num.* 25. Rota *dec.* 598. *num.* 3. *par.* 3. *recent.* cum alijs *in Cæsenaten. bonorum* 17. *Martij* 1656. *coram me* §. *Non obstat*, in casu verò *dd. decisionum* 523. *&* 724. non fuerat Mulier certiorata de dispositione *l. de his* 6. nec illi particulariter renunciauerat.
Et quoad comprehensionem † fideicommissi renunciatio ibi 7
verbis sub dubijs concepta erat, & longè strictioribus, quàm in præsenti, proindèque non applicantur hic vbi verba sunt amplissima sicuti supradictum est, & in specie d. decisionis respondit Rota *in d. Romana fideicommissi de Consciaris* 16. *Martij* 1648. *coram Eminentissimo Corrado sub* §. *fin.* & prius alias decisione declarando *in Romana fideicommissi de Comitibus* 23. *Iunij* 1642. *coram bon. mem. Dunozetto*, §. *Neque applicatur*.

Læsio autem opposita ex eo, quòd Catherina † pingui hæ- 8
reditati renunciauerit reseruata sibi exiguæ quantitatis dote scut. 3000. visa est Dominis non releuare siue quia dos huiusmodi quantitatis est notabilissima in Ciuitate Vrbeuetana, in qua fœminis quantumuis nobilibus non solent in dotem dari plusquam scut. 1500. vt ex fide data *in Summario responsionis Missini napo*, vbi in specie plura matrimonialia enumerantur, & præcipuè de illo tempore cum ante annos 40. dotes essent minores, quàm nunc, vt fuit dictum *in Anconitana Dotis* 31. *Ianuarij* 1648. *coram bo. mem. Arguelles*, §. *Nec vndecima*, siue etiam quia dum sufficienter donata fuit attendi non debet quantitas patrimonij, nec dici potest læsa, etiam si pinguiori hæreditati renunciasset, quia † læsio con- 9
sideratur in ordine ad dotem non respectu bonorum renunciatorum, Bero. *cons.* 49. *num.* 11. *&* 26. *lib.* 1. Mandell. Alb. *cons.* 198. *num.* 26. *& seqq.* Carol. Ant. Put. *inter cons.* Odd. *cons.* 1. *num.* 27. *vers. Renunciatio aut*, Add. ad Buratt. *dec.* 894. *num.* 6. *&* 7. Aldobrand. *cons.* 26. *num.* 110. *& seqq. lib.* 1. Rota coram Merlin. *dec.* 274. *sub num.* 5. *vers. Præsertim si aliundè*, *& nu.* 7. *Asculana Renunciationis* 22. *Maij* 1651. *sub* §. *Quia cum de tempore*, *vers. Eoque magis*, *&* 1. *Iulij* 1652. §. *fin. coram Reuerendissimo D. meo Decano*.

Minùs denique releuat, quòd non potuerit † renunciare 10
Catherina stante prohibitione alienationis in fideicommisso contenta sub pœna priuationis, & stante Statuto Vrbeuetano *cap.* 56. *&* 57. vbi disponitur, quòd † Mulier sub prætextu 11
Constitutionis dotis non possit renunciare hæredibus parentum, quia prohibitio † Testatoris non intelligitur de aliena- 12
tione facta ad fauorem Masculi vocati in fideicommisso, tunc enim non censetur interdicta, vt *l. cum Pater* 79. §. *cum inter*, *ff. de legat.* 2. Alciat. *cons.* 18. *num.* 46. *lib.* 5. *tom.* 2. Surd. *cons.* 331. *sub num.* 45. Cyriac. *contr.* 3. *num.* 26. Rot. *Bonon. de Dulphis* 12. *Martij* 1656. *coram me* §. *Cessat enim*, & licet
† filij Catherinæ prætendant in eorum præiudicium tan- 13
quam vocatorum non potuisse renunciari, vel renunciationem post partem Nicolai renunciatarij non substineri quicquid tamen sit de illorum interesse aduertebant tamen Domini, quòd hodie non agitur cum ipsis, sed cum † Matre, 14
quæ renunciauit, & quæ non potest contrauenire, *d. l. cum Pater* 79. §. *Libertis*, *ff. de legat.* 2. Surd. *qui alios refert. cons.* 284. *nu.* 17. Bellon. iun. *cons.* 17. *nu.* 52. *& seqq.* Rota *in Auximana bonorum* 1. *Iulij* 1613. *coram bo. mem. Cardinali Sacrato*, † Statutum autem prædictum tanquam factum à Laicis, 15
& in forma specifica non confirmatum, Crauett. *cons.* 272. *num.* 20. *vers. Fortius respondeo*, Roland. à Valle *cons.* 99. *n.* 11. *& seqq. lib.* 3. Grat. *cons.* 84. *nu.* 6. *lib.* 1. Rot. *dec.* 682. *num.* 24. *& seqq. par.* 4. *recent. tom.* 3. coram Buratt. *dec.* 76. *nu.* 15. *& seqq. in Ariminen. Census* 24. *Martij* 1659. *coram me*, §. *Prout præscriptio*.

Et ità vtraque, &c.

R.P.D.

R. P. D. BEVILAQVA.

Lucana Iurispatronatus.

Luna 31. *Ianuarij* 1661.

ARGVMENTVM.

De Iurepatronatus hæreditario, quòd dum in stirpes transit, fœminas etiam earumque hæredes admittit, & præsentatum à maiori parte stipitis tanquam à toto stipite præsentatum includit. Nominatio fœminis vacationem ignorantibus facta non præiudicat, cum ab ea post habitam notitiam fuerit reclamatum; & an præsentatio à solis descendentibus alterius stipitis emanata ad earum exclusionem Iuspatronatus in Masculis consolidet?

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus hæreditarium ad hæredes in stirpes transit, ita vt cuncti hæredes vnius ex Patronis vnam vocem habeant.*

2 *Electus medietatem vocum Patronorum præsentantium habens, gratiam sibi concessam ad effectum succedendi iustificasse censetur.*

3 *Electus medietate vocum Patronorum tanquam ab omnibus præsentatus est instituendus.*

4 *Præsentatio à fratre pro rata fratris facta, data cautione de ratificando intra quadrimestre præsentato suffragatur.*

5 *Patronus alium intra quadrimestre non præsentans, præsentationem suo nomine factam tacitè ratam habere præsumitur.*

6 *Præsentatus à maiori parte stipitis, ac si esset à toto stipite præsentatus iudicari debet.*

7 *Fœminæ quando carent iure præsentandi masculis reseruato, præsentatio ab earum descendentibus facta non sustinetur.*

8 *Iuspatronatus hæreditarium de iure præsumitur.*

9 *Iuspatronatus qui dicit gentilitium, idem stante contra eum præsumptione concludenter probare tenetur.*

10 *Iuspatronatus à Patre pro se, filijs, & hæredibus acquisitum, vnà cum masculo, etiam fœminas, & hæredes extraneos admittit.*

11 *Fœminis in possessione præsentandi nunquam constitutis, causam ab illis habentes præsentare non valent.*

12 *Filius viuente Patre in Iurepatronatu hæreditario præsentare non potest.*

13 *Nominatio fœminis absentibus, & vacationem ignorantibus non præiudicat, maximè dum habita de ea notitia ab illa reclamatum fuerit.*

14 *Reclamatio à fœminis facta operatur, vt Ius ipsarum preseruatum censeatur.*

15 *Fœminæ ob illarum negligentiam in vna vocatione sibi in præsentantibus, & futuris non præiudicant.*

16 *Gratia præsentati, vt iustificetur sufficit constare præsentantes esse patronos, maximè cum alium præsentantes in possessione præsentandi non fuerint.*

17 *Præsentatio ad exclusionem fœminarum, illarumque hæredum facta Iuspatronatus in masculis non consolidat, nisi hanc fuisse intentionem præsentantium, illamque Compatronis innotuisse doceatur.*

18 *Præsentatio exclusis fœminis facta Ius illarum non infringit, dum in subsequenti vacatione illarum filij cum effectu nominarunt.*

19 *Clausula*, Si, & in quantum, *vices Patroni, qui verè ad nominandum admittendus erat, non tollit.*

20 *Laudum nullum Ius fœminis competere declarans tanquam erroneum non sustinetur.*

21 *Laudum à Iudice Laico promulgatum non valet, dum idem in rebus Ecclesiasticis, & cognitione pertinentiæ Iurispatronatus Iurisdictionem non habet.*

22 *Declaratio de Iurepatronatus cum supposito laudi excludentis fœminas, & lite pendente emanata, parti collitiganti præiudicium inferre non potest.*

DECISIO CCLXXII.

EX defectu non iustificationis gratiæ prouisionis Apostolicæ Caroli in eo, quòd exegit se ad controuersum Iuspatronatus fuisse à medietate Patronorum præsentatum, *vt Summario exposuit*, & sub hac narratiua alteri medietati derogari obtinuit, fuit præuijs tribus decisionibus per diffinitiuam sententiam declaratum à R.P.D. meo Celso, instituendum esse Faustum ab alijs Patronis nominatum, quàm sententiam in gradu appellationis ad me interpositæ infirmandam esse hodie decisum fuit; Siquidem perpenso facto diligentiùs proposito appellatione Iuspatronatus hoc fuisse de anno 1484. donatum Iacobo, qui reliquit Thomeum, & iste sequuta de anno 1517. vacatione præsentauit Sebastianum de Menochijs; Ex dicto Thomeo orti sunt Iacobus, & Teramus inter quos fratres Iuspatronatus fuit diuisum,
quilibet succedens in sex vncijs iuxta naturam † Iurispa- 1
tronatus hæreditarij, quòd transit ad hæredes, siue existentes de familia in stirpes, itaut cuncti hæredes vnius ex Patronis vnam vocem habeant, *Clem. plures de Iurepatronatus*, Gabr. *cons.* 105. *num.* 3. *lib.* 2. Lotther. *de re benef. par.* 2. *qu.* 11. *num.* 126.

In medietate verò Iacobi successerunt Raphael, & Pompeus eius filij, qui Pompeus vacante de anno 1590. Iurepatronatu tam suo, & Raphaelis fratris nomine, quàm etiam vti Procurator Nicolai Ludouici, & Petri Nepotum præfati Terami alterius lineæ pro alijs sex vncijs Patronorum præsentauit Coluccium de Bendinis, per cuius obitum vacauit de anno 1602. successiuè decessit de anno 1594. dictus Raphael relictis Philippo, & Siluia filiabus, & hæredibus, à quarum prima descendunt Ioannes, & Philippus de Strozzijs, qui, & dictæ Matris, ac Iacobi fratris hæredes, & vti Donatarij Gulielmi de Panicis fratris vterini Carolum præsentarunt; Pompeo autem ex titulo Institutionis successit Raphael Colutius filius dictæ Siluiæ prædefunctæ, & huic post aditam hæreditatem ab intestato defuncto successerunt Nicolaus Colutius Pater, & Cosmus mortui de annis 1620. & 1623. necnon Leonardus, & Vincentius alij fratres, ac etiam hæredes dicti Raphaelis, & Siluiæ Matris, & Nicolai Patris, & Cosmi fratris; Vacatione autem ista sequuta dictus Vincentius Iure proprio, & dicti Leonardi fratris cum promissione de rato prædictum Carolum elegit.

Quibus positis rectè infertur ad id, quòd ab initio dictum fuit, quòd Iuspatronatus Iacobo Donatario è viuis sublato integrè pro duodecim vncijs deuenit in Iacobum, & Teremum, & subindè inter eos diuisum quilibet pro medietate effectus est Patronus, & ex temporum graduatione iterùm subdiuisum inter hæredes Raphaelis, & Pompei
peruenit ad plures descendentes; Cùmque Carolus † ele- 2
ctus fuerit ab habentibus causam à præfato Iacobo nepote Thomei filij Iacobi senioris donatarij, vtque ad mensuram successionis habet medietatem vocum, & ob id abundè iustificat suam gratiam concessam cum supposito præsentationem de se à medietate Patronorum processisse, & cum derogatione alterius medietatis in eum non concurrentis, Mandos. *cons.* 7. *num.* 13. Modern. Pisan. *de Iurepatron. lib.* 14. *cap.* 2. *num.* 19. & 20. Rota *in Lucana Iurispatronatus* 25. *Iunij* 1638. §. *Præsertim coram Reuerendissimo Compostellano, & in Aquilana Beneficij* 4. *Decemb.* 1640. *coram Reuerendiss. Terracinen.* & consequenter, ac si esset
† ab omnibus Patronis præsentatus est instituendus, *cap. ex* 3
frequentibus, & ibi gloss. *de institut.* Rota coram Mantic. *dec.* 248. *num.* 5. Duran. *dec.* 199. *num.* 1. & *in rec. dec.* 275. *num.* 2. *par.* 7. & *in Hortana Iurispatronatus* 15. *Ianuarij* 1649. *coram R.P.D. meo Verospio.*

Non afficit, quòd Carolo non suffragetur præsentatio
† facta per Vincentium pro rata ad Leonardum spectante; 4
dum nec de mandato, nec de ratificatione intra quadrimestre docetur ex allegatis in contrarijs decisionibus; quia cum esset frater, & sic in primo gradu coniunctus substinetur præsentatio cum cautione de rato, tandem in illius fauorem ne laberetur quadrimestre, & fieret deuolutio, vt in specie firmat Lambertin. *de Iurepatronatus art.* 17. *qu.* 4. *principal. par.* 1. *lib.* 2. *n.* 9. *cum seqq.* concludens *n.* 19. Suffi-
cere in coniuncto pro ratificatione, Principalis † Patronus 5
alium intra dictum tempus non præsenter, quia sic tacitè ratam habet præsentationem suo nomine factam, licet secus posset dici in extraneo, Rota coram Caputaq. *dec.* 364. *nu.* 6. *part.* 2. & *in Florentina Iurispatronatus de Ricasolis* 11. *Februarij* 1604. *coram Cardinali Lancellotto impress.* apud Viuian. *lib.* 4. *cap.* 1. *sub n.* 71. §. *Non obstat sextum de defectu.*

Prætereà omissa quoque portione Leonardi, dum de certo Carolus fuit præsentatus ab illis de Strozzis habentibus

bus ex persooa Philippæ matris tres vncias, & reliquas om-
nes ad eum peruentas ex personis Siluiæ, Pompei, & Ra-
6 phaelis Colutij vtique † est præsentatus ab illis penes quos
residet maior pars medietatis vocum ex stipite Iacobi, & ob
id iudicari debet, ac si esset præsentatus à toto stipite, Imol.
in Clem. plures num. 7. Card. num. 3. de iurepatr. Ruin. cons. 50.
num. 7. lib. 5. Rota coram san. mem. Gregor. XV. decis. 452.
num. 4. & ibi Adden. num. 23. Caual. dec. 436. num. 1. & decis.
519. num. 2. & in rec. dec. 443. num. 4. par. 2.

7 Non subsistit, quòd non sit † attendenda præsentatio fa-
cta à descendentibus dd. Philippæ, & Siluiæ, quæ tanquam
fœminæ carent Iure præsentandi reseruato masculis, nam
8 cum † Iuspatronatus sit hæreditarium nedum quia tale
de Iure præsumitur, Abb. in cap. 1. de Iurepatr. Lotther. de re
benef. lib. 2. qu. 11. num. 20. Modern. Pisan. de iurepatron. lib. 4.
cap. 2. num. 4. Rota post eundem dec. 41. num. 1. & in rec. dec.
9 289. num. 1. par. 5. & d. dec. 275. num. 4. par. 7. & qui † dicit
Iuspatrona tus esse gentilitium habens præsumptionem con-
tra se, id debet concludenter probare Rota dec. 336. nu. 3.
10 par. 5. recent. sed etiam quia † acquisitum fuit à Iacobo titu-
lo donationis pro se filijs, & hæredibus quo casu admittun-
tur hæredes extranei vnà cum masculo etiam fœminæ, Abb.
in dict. cap. 1. & cap. dum sæculum de iurepatron. Can. & alij in
Clem. plures eodem titulo, Dec. cons. 127. num. 3. in fin. Roland.
à Valle cons. 47. num. 7. lib. 1. Garz. de benef. par. 5. cap. 9. num.
143. alijque cumulati per Modern. Carpen. controu. 153. nu.
1. & 20.

11 Non refragrante replicatione, quòd † fœminæ nunquam
præsentarunt, nec in possessione constitutæ, vt exigitur ad
hoc, vt causam ab illis habentes valeant præsentare, ad
Text. in cap. consultationibus 19. de Iurepatr. Achill. de
Grass. dec. 5. eod. tit. Quandoquidem in prima ex tribus, quæ
ab anno 1590. citra successerunt vacationes viuente adhuc
Raphaele earum Patre, & Pompeo Patruo iste vtriusque
nomine tunc præsentauit; Vnde non spectabat ad filias no-
12 minatio, cum † filius viuente Patre præsentare non possit in
Iurepatronatu hæreditario, Card. in Clem. plures qu. 8. nu. 18.
in fine de Iurepatr. Calderin. in cons. 19. etiam in fine eod. tit.
alij plures quos congerit Viuian. de iurepatr. par. 2. lib. 5. cap. 2.
13 num. 10. Rota apud eundem dec. 41. num. 16. Secunda † oo-
minatio de anno 1602. ob sequutam aliam vacationem li-
cet facta à solis descendentibus Terami noo præiudicauit
fœminis absentibus, & in alienas familias nuptis, ac igno-
rantibus vacationem, vt euentus demonstrauit dum habita
vacationis, & præsentationis notitia ab illa reclamarunt, &
contradixerunt, vt constat ex datis in Summ. prima positionis
14 Caroli num. 12. per quam † reclamationem quodcumque
ipsarum Ius censetur præseruatum, Surd. cons. 385. num. 20.
Canc. var. resol. par. 2. cap. 1. num. 124. & in omnem casum
15 † ob negligentiam in ea vacatione oon sibi præiudicarunt
in futuris vacationibus, & in præsentationibus, Rota co-
ram san. mem. Gregor. d. dec. 492. num. 8. & apud Eminentissi-
mum Cardinalem Otthobonum dec. 3. num. 24. In vltima au-
tem vacatione aoni 1637. fuerunt ad præsentandum admis-
si illi de Colutijs, & Strozzijs filij, & hæredes Philippæ, &
Siluiæ, quia tam ipsi, quàm Vincentius Pater Fausti colliti-
gantis conuenientes in personam Gulielmi de Panicis illum
in Rectorem nominarunt, sicuti ab eisdem fuit in præsenti
16 vacatione electus Carolus; Ad † iustificandam enim gra-
tiam sufficit constare præsentantes esse Patronos, Rota
dec. 307. num. 14. & 15. par. 7. recent. maximè vbi, vt hic nul-
lus ex modernis Patronis etiam, qui Faustum præsentarunt
existit in possessione præsentandi, sed veniunt ex persona
suorum Auctorum, vt dicit Rota in Asculana Iurispatro-
natus 1. Iulij 1640. §. vltimo coram Reuerendissimo Papien. &
in Aquilana Iurispatronatus 1. Februarij 1651. coram eodem.

17 Ex quibus etiam tollitur, quòd dicebatur per † præseota-
tionem anni 1602. à solis descendentibus Terami alterius
stipitis Iospatronatus fuisse in eo consolidatum ad exclusio-
nem fœminarum illarumque hæredum; quia constito ex di-
ctis de pertinentia ad earum fauorem pro medietate in nihi-
lo fuit ipsis præiudicatum, nisi doceatur præsentantes huius-
modi intentionem habuisse illamque Compatronis innotuis-
se, Ferret. cons. 132. num. 3. Rota coram san. mem. Greg. XV.
18 d. dec. 452. num. 11. & 12. Quinimò per huiusmodi † præsen-
tationem fuit præseruatum Ius non præsentantibus, prout
in proposito fœminarum filij cum effectu nominatarum
in subsequenti vacatione anni 1637. Abb. in cons. 54. num. 3.
post med. vers. nam vbicumque, Marescott. var. resol. lib. 1. cap.
55. num. 33. Mar. Ant. Maceraten. lib. 1. resol. 55. num. 8. Rota
apud Gregor. vbi supra num. 9. & 10. Buratt. dec. 805. num. 4.
& coram Eminentissimo Cardinali Otthobono dec. 3. num. 15.
quamuis præsentatio admissa fuerit cum clausula, † si & in 19
quantum, quia præter quòd adiecta etiam fuit in præsenta-
tione ab alijs Patronis facta, huiusmodi clausula non tollit
vices Patroni, qui verè ad nominandum erat admittendus,
Card. Caual. dec. 499. num. 2. Duran. dec. 74. num. 10. & in rec.
dec. 356. num. 18. par. 6. Adden. ad Buratt. dec. 633. num. 20.

Nec fundamentum aliquod fieri posse visum fuit † in 20
laudo declarante nullum Ius fœminis competere tanquam
erroneo, & ex prædictis subsistente, l. 4. §. condemnatum, ff.
de re iudic. Dec. cons. 475. num. 36. Rota coram Card. Caual.
dec. 616. num. 6. bon. mem. Merlin. dec. 70. vbique num. 1. præ-
sertim quia † promulgatum fuit à Iudice laico nullam Iuris- 21
dictionem habente in rebus Ecclesiasticis, & cognitione per-
tinentiæ Iurispatronatus, cap. 4. de Iudic. cap. suam, & ibi Ab-
bas de ordin. cogn. Card. Zabarell. cons. 120. num. 2. Blanch. de
compromiss. qu. 2. nu. 62. Lambertin. de Iurepatr. ar. 7. q. 3. princ.
par. 2. lib. 2. num. 2. cum seqq.

Nec releuat † declaratio Dianotæ, quòd Ius præsentandi 22
ad masculos spectat, tum quia contrarium fassa fuit in ante-
cedenti vacatione de anno 1637. in qua Procuratorem ad
eligendum Rectorem constituit, tum etiam quia emanauit
cum supposito laudi excludenris fœminas, & lite pendeote
post lapsum à Iure patronis laicis ad præsentandum præfi-
xum, quo casu oullum potuit parti collitiganti ioferri præ-
iudicium, ad tradita per Crescent. dec. 10. de Iurepatr. Ricc.
collect. 760. in fine.

Et ità decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. T A I A.

Romana lucri Dotalis.

Luna 31. Ianuarij 1661.

A R G V M E N T V M.

In hærede quid requiritur, vt hæreditatem adijsse dicatur, & quid de in Procuratore à muliere hærede constituto? quid de adita à Procuratore hæreditate, Forma mandati non seruata, & an aditio statim, quòd quis mandat de adeundo regulariter inducatur?

S V M M A R I V M.

1 *Heres, vt possit adire hereditatem, certus esse debet ex qua causa, & sub quibus conditionibus heres fuerit institutus.*
2 *Certitudo, quæ requiritur in herede adire volente, etiam in herede constituente Procuratorem ad adeundum hereditatem requiritur.*
3 *Procurator certò scire debet, an ex parte, vel asse, ex institutione, vel substitutione, ex testamento, vel ab intestato heres existat.*
4 *Mandatum generale aditionem non inducit, dum ad adeundam certam hereditatem Constituenti delatam speciale requiritur.*
5 *Hereditas qualibet generaliter non est delata, sed specialiter deferri debet.*
6 *Certitudo delationis hereditatis in muliere, an ex scientia viri concludatur.*
7 *Contractus quilibet ex statuto Vrbis mulieri absque solemnitatibus prohibetur, aut saltem cum beneficio legis, & Inuentarij permittitur.*
8 *Aditio hereditatis à Procuratore non sustinetur, quando eandem contra formam mandati absque beneficio legis, & Inuentarij adiuit.*
9 *Mandatum forma non seruata mandantem non obligat.*
10 *Acta per Procuratores ante receptum mandatum non valent.*
11 *Aditio tempore indebito facta ex superueniente potestate non confirmatur.*
12 *Aditio statim, quod quis mandat de adeundo regulariter inducitur.*
13 *Aditio, vt ex mandato inducatur quidnam requiritur.*
14 *Herede sub certa forma Procuratorem ad adeundum Constituente, si idem formam prætermiserit, totum omissum videtur.*
15 *Constituens Procuratorem, quando longè absit ab Vrbe vbi Inuentarium conficitur, statum hereditatis verisimiliter ignorare præsumitur.*

16 *Adi-*

16 *Aditio hæreditatis Procuratori per absentem commissa censetur, quatenus per informationem vtilem esse, aut alias expedire repererit.*

17 *Inuentarium in loco rerum faciendum hæreditatem ex mandato ad adeundum editam dici non posse demonstrat.*

18 *Decisiones concludentes, quod ex mandato de adeundo iam adeatur, quomodo sint intelligendæ.*

DECISIO CCLXXIV.

PEndente lite inter D. Annibalem creditorem lucri Dotalis pro dote Semideę suæ vxoris sibi promissa à Patruo vxoris, & Partes Sancti Caroli Legatarios promissoris super Immissione in possessione locorum Montium ab eodem Promissore dd. Legatarijs relictorum pro dicti lucri Dotalis consecutione, quòd dictus creditor per obitum vxoris lucratus fuerat. Respondit Rota prius esse excutienda bona hæreditaria eius patrui promissoris, & debitoris, & D. Liciniæ prætensæ hæredis, & pro excussione propositi dubium, an sit relaxandum mandatum exequutiuum contra bona dictæ D. Liciniæ hęredis. Quòd DD. responderunt esse denegandum.

Quia non probatur illam adiuisse patrui promissoris hæreditatem, nec ad eius manum deuenisse eius bona hæreditaria.

Neque aditionem probari censuerunt ex quodam mandato procuræ ad adeundas quascunque hæreditates delatas, seu deferendas ab eadem D. Licinia facto.

Tum quia cum tempore dicti mandati facti non esset certa, an hæreditas fuisset sibi ex testamento, vel ab intestato
purè, vel sub conditione sibi relicta, sicuti non poterat il-
1 lam adire, quia † vt hæres possit adire hæreditatem requiri-
tur, vt sit certus ex qua causa, & sub quibus conditionibus
fuerit hæres Institutus, *leg. si is 22. ff. de acquir. hæred.* & ibi
gloss. *qua ex causa, l. hæres 22. ff. eodem*, & ibi gloss. *sub conditione gloss. vnica, vers. Item scire debet qua ex causa, l. & potest. ff. eodem*, & ibi Bart. *num.* 15. Rot. *dec.* 413. *num.* 1. *& num.* 11.
Ità nec illam adire potuit constituendo Procuratores ad adeundum quascumque hæreditates delatas, seu deferendas,
2 quia eadem † certitudo, quæ requiritur in hærede adire
volente requiritur etiam in hærede constituente Procuratorem ad adeundum hæreditatem, qui certus esse debet, An
3 pro parte, vel ex asse, & An ex † Institutione, An ex substi-
tutione ex testamento, An ab Intestato hæres existat, *l. Pater 92. ff. de acquir. hæred.* & ibi notat Bart. *& ad §. Sed vtrum, l. si quis mihi, ff. eod. num.* 1. Bald. *cons.* 200. præsertim Mascard. *de probat. conclus. vers. vel dic*, Rota *d. dec.* 417. *num.* 12. *&* 49. *num.* 4. *vers. Intellige.*
4 Tum etiam quia ex † mandato generali ad adeundum
hæreditates in genere non inducitur aditio, sed requiritur,
vt sit mandatum speciale ad adeundam certam hæreditatem
constituenti delatam, Bartol. *ad l. filius familias, ff. de donat. num. 1. vers. fallit in aditione hæreditatis, & ad l. per Procuratorem, ff. de acquiren. hæred. primo vers. pro huius declaratione, & ad dict. §. sed vtrum dict. num.* 1. & ibidem gloss. *specialiter debere*, Rota coram Buratt. *dec.* 135. *num.* 2. *vers. quod autem, & dec.* 135. *num.* 28. *par.* 8. & in puncto, quòd non generali-
5 ter † quæcunque hæreditas sit delata, sed specialiter deferri
debet, Text. *est in d. §. sed vtrum generaliter, l. si quis 25. ff. de acquirend. hæreditate.*
6 Neque † certitudo D. Liciniæ hæreditatis patrui, eiusque
delationis visa fuit probari ex quibusdam epistolis D. Gherardi mariti pro parte Legatariorum datis, quia ex illis non deducitur scientia certa Institutionis, nec ex scientia mariti concluditur scientia vxoris; Immò excluditur quia constituit Procuratores ad adeundum quascumque hæreditates illi delatas siue deferendas, & quatenus etiam deduceretur,
non sufficeret, quia cum pro validitate aditionis à D. Lici-
7 nia faciendæ requirerentur † solemnitates statutorum Ro-
mæ, & Bergomi, prohibentium alias mulieribus quemcumque contractum seu quasi, vel permittentibus saltem cum beneficio legis, & Inuentarij, Pic. *ad statut. Vrbis de contract. sine certa solemnitate, gloss. 7. num.* 109. Carpan. *ad statut. Mediolan. cap.* 328. *num.* 154. *par.* 1. Licet D. Licinia constituisset specialiter Procuratores ad adeundam hæreditatem patrui cum beneficio Legis, & Inuentarij: Nihilominus ex mandato, & Inuentario inchoato hæreditas non fuisset adita, & quidem non ex aditione resultante ex mandato, quia mandatum fuit factum sine solemnitatibus statutarijs, sine quibus hæreditatem sine beneficio legis, & Inuentarij adire non poterat ex præallegatis.
Nec ex † aditione facta per Procuratores ab ea consti- 8
tutos, quia hæreditatem cum beneficio legis, & Inuentarij non adierunt iuxta formam mandati, qua non seruata
ad fines † mandati, mandatum non obligat mandantem, 9
§. is qui exequitur institut. de mandato, Rota coram Buratt. *dec.* 364. *num.* 8. & in mandato ad adeundam hæreditatem, Rota *dec.* 7. *num.* 4. *vers. & verò par.* 8. & specialiter, *§. sed si mandauit d. l. si quis, ff. de acquir. hæred.* & vlterius quia Inuentarium inchoarunt septem diebus antequam fuissent à D. Licinia Procuratores ad adeundum constituti, & mandati sibi facti notitiam habere possent, quia Inuentarium fuit ab illis inchoatum Romæ die 10. Nouembris 1627. & mandatum fuit factum ab illa in Comitatu Bergomi in Castro Cauernaci die 17. eiusdem mensis, quæ aditio, & Inuenta-
rij inchoatio fuerunt nullæ, quia est communis opinio † non 10
valere gesta per Procuratores ante receptum mandatum, vt post Bart. & alios tradit Paris. *de resign. lib.* 9. *qu.* 8. *num.* 8. *& seqq.* Rota *dec.* 7. *dec. procur. alias* 145. *in Nouis*. Et aditio ab ipsis antea facta ex superueniente mandato, & illius notitia
non est confirmata cum aditio † facta tempore indebito non 11
confirmetur ex superueniente potestate, *§. quod dicitur si putetur*, ibi, *proculdubio nihil egerit, l. cum quidam 30. ff. de acqu. hæred.* & ibi gloss. *nihil egerit*, & not. Angel. *n.* 4. *vers. in text.* sequitur Benedict. *ad cap. Rayn. verbo mortuo primo num.* 352.
Et plenè aditio † hæreditatis non poterat induci ex sola 12
Constitutione Procuratoris, quia licet singulariter induceretur statim, quòd quis mandat de adeundo, ex gloss. 1. *d. l. per Procuratorem*, & ibi Bart. *num.* 2. *& de communi approbatione* Rota coram Buratt. *dec.* 353. *n.* 1. *& dec.* 7. *in fine part.* 8. *& dec.* 393. *in princ. par.* 9.
Tamen hoc valet, quando † constituens erat certus de 13
qualitate hæreditatis, & delationis eiusdem, & nuda voluntate illam adire potuit, & voluit, secus quando non potuit per se, vt pupilli, & mulieres statuto prohibitæ, seu adeundo siue mandando, vel noluit, & ipso fieri hæres, sed adie-
cit certum modum, & certam formam, tunc † ex sola con- 14
stitutione Procuratoris non inducitur aditio, sed per ipsum Procuratorem illa forma prætermissa totum videtur omissum, *l. 4. C. vnde legit.* declarat Bald. *ad l. 1. C. qui admitti opposit.* 30. *mihi sub nu.* 30. *& præcipuè vers. & si nota*, Cyn. ibidem *num.* 1. *vers. ista tamen differentia d. gloss.* 1. *d. l. per Procuratorem*, & ibi Bart. *num.* 1. *vers. & ideo si reperiatur casus, quòd hæreditatis aditio in mea voluntate libera non consisteret*, Mascard. *d. conclus.* 49. *num.* 5. *vers. Intellige secundò*, & benè retulit D. Rubeus *pract. resolut.* 93. *num.* 99. ex ipsa Rota *in Romana, seu Vrbenesana pecuniaria* 16. *Martij* 1646. *coram Royas nunc dec.* 393. *num.* 3. *& seqq. par.* 9. *& est alia in eadem causa* 23. *Nouembris* 1647.
Et maximè considerando, quòd † constituens erat Ca- 15
uernaci longè absens ab Vrbe vbi debebat confici Inuentarium, & sic verisimiliter ignorabat statum hæreditatis, poteratque dubitare de viribus illius, & consequenter eius animus reddebatur suspectus vsque ad executionem Procura-
toris, † cui per absentem commissum censetur, vt hæredi- 16
tatem adeat si per Informationem vtilem esse, vel alias expedire repererit, inquit Rota *d. dec.* 393. *num.* 6. *vers.* 2. *Considerabant DD. cum alleg.* & præcipuè Cyn. *ad d. l. 1. vers. Præterea illa ratio cessat cum hæreditas mihi delata est vltra Mare, cuius vires ignoro.*
Præterea cum D. Licinia vellet cum beneficio Inuentarij,
& proculdubio † Inuentarium faciendum esset Romæ in 17
loco rerum, ad Text. *clarum §. sin autem à locis, leg. vlt. C. de iure deliber.* & ibi not. DD. eo minùs ex mandato ad adeundum potest dici adita hæreditas, quæ adeunda erat per Procuratores ad illam adeundam Romæ cum beneficio legis, & Inuentarij.
Vndè obstare visæ non sunt *dd.* † *dec.* coram Buratt. 353. 18
num. 1. *& dec.* 7. *in fine par.* 8. & quæ addi possent *dec.* 106. *num.* 8. *&* 15. *par.* 7. *& huiusmodi alia post d. glos.* 1. *d. l. per Procuratorem*, quòd ex mandato de adeundo iam adeatur, quia vt supra benè se habent, vt dicitur in terminis habilibus, & quando mandans per se adire potuisset, & voluisset, secus in proposito præsente vbi mandans primo per se adire non poterat sine solemnitatibus statutarijs, & deindè erat incerta delationis ex testamento, vel ab Intestato purè, vel sub conditione ex asse, vel pro parte, mandaueritque generaliter ad adeundum quascunque hæreditates delatas, seu deferendas, & longè absens collata executione, & sic aditione, vbi faciendum erat Inuentarium, proindeque

non

non solùm per mandatum ad adeundum, & personas executuras, & loco, & suo tempore, vt supra.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Testamenti.

Veneris 4. Februarij 1661.

A R G V M E N T V M.

Solemnitates Iuris ciuilis ad validitatem testamenti requiri, nec sustineri dispositionem inter liberos, aut ad piam causam voluntate Testaroris non probata; plura deindè de dispositione imperfecta, recognitione testamenti, approbatione solutionis legati, productione Instrumenti; ratihabitione tacita, & alijs similibus examinantur.

S V M M A R I V M.

1 *Legatarijs virtute legalis hypotheca ex remedio Saluiani contra haredem possidentem immissio competit.*

2 *Schedula secundi testamenti coram testibus a Parocho conscripta legatarijs non praiudicat, cum simili testamenti factio ex statuto Vrbis non sustineatur.*

3 *Schedula priuata dum super toto testamenti tenore in publicam formam redacta non fuit, fidem assequi non debet.*

4 *Solemnitates Iuris ciuilis in factione testamentorum requisita fauore liberorum relaxantur.*

5 *Voluntas Testatoris, qua testamento vires tribuit, ex scriptura ipsius charactere subscripta, & recognita iuxta terminos iuris gentium elucescere debet.*

6 *Voluntas Testatoris etiam ex bina testium depositione cum partis citatione sequuta cognoscitur.*

7 *Voluntate Testatoris non probata, dispositio neque inter liberos, neque ad piam causam sustinetur.*

8 *Dispositio imperfecta prioris testamenti reuocationem non inducit.*

9 *Recognitio à Parocho praeuio Sacramento peracta, an ad effectum probationis testamenti deseruire possit.*

10 *Probatio vti informis, ac citatione partis destituta nullius est roboris, maximè dum ipse testis substantiam testamenti non refert.*

11 *Scriptura subscriptionem testium continente, recognitio ab ijsdem formiter expleta ad validitatem testamenti suffragari potest.*

12 *Actus extraiudiciales, & ab ijs expleti quorum intererat approbatio secundi testamenti, in sororum praeiudicium inefficaces omninò censentur.*

13 *Solutio legati approbantibus eandem non efficit, tum in ratihabitionis instrumento nulla secundi testamenti mentio facta fuerit.*

14 *Solutionem vigore primi testamenti prodijsse in dubio prasumitur.*

15 *Confessio ex simplici fide desumpta nullum probationis gradum constituit.*

16 *Productio Instrumenti per Procuratorem speciali mandato procura carentem principalibus obesse non debet.*

17 *Procurator actus ab animo principalis pendentes sine speciali mandato explere non valet.*

18 *Ratihabitio tacita absque scientia defectus, & inualiditatis testamenti induci non potest.*

19 *Asserens testamentum alicuius in scriptura priuata contineri, simplicem dumtaxat scripturam, non autem inualiditatem testamenti approbare videtur.*

20 *Approbatio testamenti dum approbanti praiudicialis existit, ad eam absque Statuti Vrbis solemnitatibus deuenire competit.*

D E C I S I O CCLXXV.

IMmissionem sub die 5. Maij præteriti Catherinæ, & Oliuæ
decretam in tribus Domibus à Luca Ventura Auo ma-
terno ipsis iure legati in primo testamento attributis, iterùm
fore concedendum hodie DD. responderunt; quia legatarijs
1 virtute † legalis hypothecæ ex remedio Saluiani contra hæ-
redem possidentem competit immissio, vt notat Gabr. *cons.*
46. num. 20. cum seqq. lib. 1. Pacif. de Saluiano *inspect. 3. cap. 4.*
num. 46. cum alijs in præfata decisione relatis.

Nec vrgere visa fuit † schedula secundi testamenti coram 2
duobus testibus à Parocho conscripta, vel quia inspecto Vr-
bis Statuto *lib. 1. cap. 42.* iuris ciuilis obseruantiam deman-
dante, hæc testamenti factio ad formam, *cap. cum esses de*
testamentis, non substinetur in Vrbe, vt in specie tradit De-
cius *cons. 315. num. 4. vers. non obstat quod Roma*, Magdalen.
de numero testium in testamento requisit. par. 2. cap. 8. num. 4.
cum seqq. Rota *dec. 396. num. 2. par. 4. diuersor. & dec. 126. nu.*
26. cum seqq. par. 6. recent. † vel quia fidem assequi non debet 3
ea priuata scriptura, dum præuio Parochi, ac testium exami-
ne legitimo super toto testamenti tenore in publicam for-
mam redactum non fuit, ex theorica Bartoli *in l. publicatur.*
in princip. ibique Castrens. *num. 2. & 3. C. de testamenti*, Cæ-
phal. *cons. 203. à num. 2. vsque ad 7.* Simon. de Præt. *de Inter-*
pret. vltimar. volunt. lib. 2. interpret. 1. dubit. 2. solut. 2. num. 4.
& solut. 3. num. 3. & 4. cum seqq. fol. 115. & 120. Hondedeus
cons. 26. num. 8. & 9. cum seqq. & num. 17. & 18. lib. 2. Rota
dec. 4. num. 2. par. 1. diuersor. & dec. 533. num. 6. cum seqq. p. 4.
tom. 3. recent.

Hinc non refert, quòd Elisabethæ filiæ institutionem sche-
dula contineat; licet enim fauore † liberorum solemnitates 4
iuris ciuilis relaxentur, iuxta Text. *in l. hac consultissima, §. ex*
imperfecto, C. de testamentis. † Voluntas nihilominus Testa- 5
toris testamento vires attribuens secundum terminos iuris
gentium debet elucescere, vel ex scriptura ipsius charactere
subscripta formiter recognita, vt tradit Alexan. *cons. 4. n. 10.*
lib. 7. Ruin. *cons. 71. num. 12. lib. 3.* Menoch. *cons. 268. num. 10.*
Rot. *dec. 108. num. 2. par. 7. & dec. 266. in principio, & num. 4.*
par. 8. recent. siue ex † bina testium depositione cum partis 6
citatione sequuta, vt notat Bart. *in addit. §. ex imperfecto nu.*
13. de testamentis, Bald. *cons. 196. lib. 5.* Angelus *cons. 275. n. 3.*
Ruin. *cons. 1. num. 9. lib. 3.* Natta *cons. 423. num. 3.* Simon. de
Præt. *de interpret. vltimar. voluntatum lib. 2. interpret. 1. dub. 2.*
solut. 3. num. 16. alias † dispositio vti ratione voluntatis im- 7
perfectæ, neque inter liberos, neque ad piam causam substi-
netur, ad Textum *in l. si quis cum testamentum 25.* ibiq; gloss.
in verbo cum hoc fallit, Bart. *in princip. cæterique communiter,*
ff. de testam. Ruin. *cons. 7. num. 7. lib. 3.* Grat. *discept. forens.*
cap. 763. num. 17. cum seqq. vbi quòd in hac † imperfecta dis- 8
positione Prioris testamenti reuocatio non inducitur, *c. 764.*
num. 25. Rota *dec. 108. num. 4. par. 8. recent.*

Neque ad hunc probationis effectum deseruire poterit
† testamenti recognitio à Parocho præuio Sacramento per- 9
acta, necnon depositio testis ibidem descripti de eiusdem
testamenti factione attestantis. Hæc enim † probationum 10
species vti prorsus informis, ac citatione partis destituta
nullius roboris reputatur, ex Cæphal. Honded. *alijsque supra*
relatis, præsertim quia testamenti substantiam testis ipse
non refert, vt in terminis tradit Paris. *cons. 146. num. 14. &*
15. lib. 4. Cæphal. *cons. 203. num. 6.* quidquid dicendum fo-
ret, si † subscriptionem testium scriptura contineret, tunc 11
recognitio ab ijsdem formiter expleta, posset suffragari, vt
dicit Rota *dec. 533. num. 9. & 10. cum seqq. & num. 16. par. 4.*
tom. 3. recent.

Corruere pariter visa fuit altera probatio resultans ex acti-
bus tum ab Elisabetha, necnon Michaele eiusdem viro, tum
à Catherina hęrede vsufructuaria in secundi testamenti exe-
quutionem gestis, cùm hi † actus tanquam extraiudiciales, 12
valoris expleti, quorum intererat approbatio secundi testa-
menti inefficaces omninò censentur in sororum potissimè
præiudicium, quæ ab ipsis causam non referunt, vt fuit in
præsenti decisione ponderatum.

Non † obstat, quòd Catherina, & Oliua solutionem le- 13
gati scut. 50. ab Elisabetha matre peractam præuio Iudicis
decreto approbauerint, siquidem in ratihabitionis instru-
mento secundi testamenti mentio habita non fuit. Ideòque
dum tam in primo, quam in secundo Elisabetha hæredis in-
stitutionem obtinuit, & legatum in vtraque dispositione
contineatur sorores potuerunt arbitrari primi testamenti vi-
gore † solutionem prodijsse, vt in dubio præsumi debet, Ga- 14
briel. *cons. 36. num. 57. vol. 1. & cons. 180. num. 17. vol. 2.* Aym.
cons. 197. num. 12. Rota *in Anconitana Census 27. Nouem-*
bris 1613. coram Vbaldo.

Denique testamenti perfectio desumi non poterit ex so-
rorum extraiudiciali confessione, quia ex subsequenti earum
nomine, productione instrumenti præferentis traditionem
dimidiæ partis mobilium in eodem secundo testamento lega-
tæ, † confessio quippè ex simplici fide desumpta nullum pro- 15
bationis gradum constituit, Cæphal. *cons. 384. num. 21. cum*
seqq. Rota coram Gregor. *dec. 204. num. 2. & dec. 298. num. 10.*

Pro-

Productio verò instrumenti per Procuratorem speciali mandato procuræ carentem expleta conuincitur, nec principalibus consequenter debet obesse, ex doctrina Angeli *in l. si quis intentione ambigua, ff. de Iudicijs*, vbi quòd Procurator
17 † actus ab animo principalis pendente sine speciali mandato explere non valet, & consequenter Alexand. *cons.* 78. *nu.* 14. *lib.* 5. Natta *cons.* 320. *num.* 8. Rot. coram Greg. *dec.* 268. *num.* 5. *& in Bononien. Pecuniaria, seu Afflictus Gabellarum* 8. *Martij* 1660. *in §. neque conductori coram me*, cùm maximè
18 scientia † defectus, & inualiditatis testamenti sororibus ipsis non innotuerat sine qua tacita ratihabitio induci nequiuit, vt tradit Natt. *cons.* 162. *num.* 3. *&* 4. Surd. *cons.* 49. *n.* 31. *vers. secundo respondeo*, Rot. coram Buratt. *dec.* 410. *num.* 11. ibique Adden. *num.* 15. & coram Greg. *dec.* 260. *num.* 15. & in
19 specie quòd † asserens in scriptura priuata testamentum alicuius contineri videatur approbasse dumtaxat eandem scripturam à Parocho fuisse conscriptam, non autem inualiditatem testamenti, tradit Decius *cons.* 612. *num.* 5. & in proximis terminis Rota coram Merlin. *dec.* 343. *num.* 4. & penes Posth. *de manut. dec.* 278. *num.* 3.
20 Prætereà cum † approbatio testamenti Catherinæ, & Oliuæ præiudicialis extiterit, absque Statuti Vrbis solemnitatibus ad ea deuenire non poterant, vt aduertit Socc. Sen. *cons.* 20. *num.* 8. *lib.* 3. Rota coram ..... *dec.* 40. *num.* 6. Greg. *dec.* 15. *num.* 5. & coram Mell. *dec.* 37. *nu.* 6. ex quo potissimè tunc temporis duodecimum ætatis annum nondum expleuerant.
Et ità vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Vsusfructus.

Veneris 4. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

Renuncianti ad Iura renunciata non datur regressus, adimpleta conditione sub qua renunciatio facta fuit, maximè quando contractus vtilis fuerit renuncianti, & læsio non interuenerit. Pauca deindè de legato animo compensandi facto, quòd ab hærede impugnari non potest, quin legatum cum vsufructu compensare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Causa ob non interpositam appellationem remanente deserta sententia in iudicatum transit.*
2 *Sententia quando est Iusta deficit læsio, sine qua restitutio non datur.*
3 *Vsumfructum post factam donationem alicui ob victum, vestitum, & habitationem remittens, ampliùs ad illum redire non potest.*
4 *Alimenta, & alia necessaria renuncianti præstita fuisse vnde probatur.*
5 *Legatum ab vsufructuario renuncianti relictum cum obligationi eiusdem correspondeat; in satisfactionem, & implementum eiusdem oneris relictum censetur.*
6 *Renunciatione sub conditione facta, cum eadem adimpleta fuerit facultas redeundi ad Iura renunciata non datur.*
7 *Onus alendi quando alternatiuè conceptum est, sufficit quod implemento vnius effectum contemplatum sortiatur.*
8 *Solemnitates in toto contractu principali donationis adhibitæ, in renunciatione iterùm non sunt seruandæ.*
9 *Solemnitates in toto contractu adhibitæ etiam pacta in eo adiecta comprehendunt, nec super quolibet pacto noua solemnitates requiruntur.*
10 *Solemnitatibus, & decreto Iudicis opus non est, cum renuncianti vtilis sit contractus, nec vlla læsio intercesserit.*
11 *Legatum animo compensandi factum renuncians impugnare non potest, sed idem cum vsufructu compensare tenetur.*
12 *Heres non potest id improbare, quòd ipsa defuncta non poterat.*
13 *Legatum animo compensandi factum frustra impugnatur, dum suum Testatorem iactare voluisse non præsumitur.*
14 *Renunciatio siue sit valida, siue non, vsumfructum simul, & legatum renuncians prætendere non potest, sed vnum cum altero compensare tenetur.*

DECISIO CCLXXVI.

PRæuijs duabus decisionibus firmatum fuit per sententiam Rotalem coram Reuerendissimo D. meo Cerro Decano, vsumfructum Vineæ, quem Margharita in donatione illius facta Zenobio Ciliano sibi reseruauerat non fuisse debitum, à qua sententia eum non fuerit appellatum, dedi dubium iuxta formam Commissionis exequutorialis, an constaret de re iudicata, seu potiùs de causis restitutionis in integrum, & responsum fuit quo ad primam partem affirmatiuè, negatiuè verò quoad secundam.
Dum enim nulla fuit interposita † appellatio causa remansit deserta perindè, ac si pars illa acquieuisset, & sententia transiuit in iudicatum, *cap. cum inter* 13. *& cap. quoad consultationem* 15. *de sent. & re iud.* Aymon. *cons.* 103. *num.* 1. *dec.* 5. *de sent. excom. in nou.* quæ propterea venit omninò exequenda, *l. si se non obtulit, §. si ex conuentione, ff. de re iud. l.* 2. *C. de execut. rei iudic.* Mant. *dec.* 92. *nu.* 3. *in rec. dec.* 611. *nu.* 2. *par.* 1. *& dec.* 746. *eodem numero par.* 2. *& in alijs*. 1
Causa verò restitutionis in integrum cessat propter † iustitiam eiusdem sententiæ resultantem ex eisdem decisionibus qua stante deficit læsio, sine qua non conceditur restitutio, *cap.* 1. ibique Abb. *num.* 2. *de restit. in integr.* Rota *dec.* 1. *eod. tit. in nou. in rec. dec.* 731. *num.* 1. coram Merlin. *dec.* 33. *num.* 3. & apud Caual. *dec.* 149. *num.* 2. 2
Siquidem non potest controuerti, quòd Margharita donauerit cum solemnitatibus Vineam, de qua agitur Zenobio reseruato vsufructu † eius vita durante cum pacto, quòd si ipsa superuiueret Petro eius viro posset, vel retinere dictum vsumfructum, vel eo dimisso permanere in Domo donatarij, qui eidem victum, vestitum, & habitationem præstare teneretur; vndè cùm iste casus euenerit, & successiuè eadem Margharita ob prouectam, & ingrauescentem ætatem Vineam colere non valens eligendo consequi alimenta in Domo donatarij remiserit vsumfructum huiusmodi; Non potuit ampliùs ad illum redire, ad Text. *in l. quaritur, §. Si venditor, ff. de edilit. edict.* Aym. *cons.* 24. *num.* 4. *& cons.* 114. *num.* 10. Rot. *dec.* 382. *num.* 1. *par.* 1. *recent. & decis.* 175. *num.* 4. *& in Romana fideicommissi* 1. *Decembris* 1655. *coram R. P. D. meo Verospio*. 3
Quòd autem ipsa consequuta fuerit † alimenta ab anno 1639. quo facta fuit renunciatio vsque ad obitum, nec etiam est dubitandum. Nam Iulius Cilianus, qui in Instrumento dictæ renunciationis ad illorum præstationem se obligauerat pro Zenobio nepote eandem Margharitam retinuit, & aluit in propria Domo vsque ad annum 1644. quo ipse decedens eidem relictum fuit † legatum scutorum sex pro quolibet mense cum habitatione, quòd sanè cum correspondeat obligationi præsumitur relictum in satisfactionem, & implementum eiusdem oneris, Castr. *in l. si cum dotem* 23. *ff. si Pater num.* 2. *vers. Si tamen, ff. solut. matrim.* Aym. *cons.* 49. *num.* 5. *& cons.* 301. *sub num.* 6. Menoch. *cons.* 56. *n.* 2. *& in tract. de præsumpt.* 110. *num.* 26. Rota *dec.* 312. *num.* 9. *par.* 7. *recent.* 4 5
Maximè quia in eodem Instrumento † renunciationis conuentum fuit, quòd eatenus liceret Margharitæ redire ad vsumfructum renunciatum, quatenus Iulius ei non traderet alimenta, vel alias illi non prouideret, ideò cum eidem prouiderit de dictis scutis sex menstruis, & habitatione, cessat facultas redeundi ad iura renunciata; Dum enim † onus alendi restrictum non fuit ad alimenta præstanda, potiùs in specie, quàm in quantitate, sed fuit conceptum alternatiuè, sufficit quòd implemento vnius habitus fuerit effectus contemplatus, iuxta *cap. in alternatiuis de regul. iur. in* 6. & benè firmatur *in decisionibus Reuerendissimi D. mei Decani*. 6 7
Non obstat, quòd ista renunciatio facta sit non adhibitis solemnitatibus Statuti, quia cum illę † seruatæ fuerint in principali contractu donationis non erant iterùm, & de nouo seruandæ, Iason. *in l. prima, §. Item acquirimus num.* 4. *vers. Tu autem, ff. de acquir. possess.* Alexan. *cons.* 189. *num.* 13. *&* 14. *lib.* 7. Caputaq. *ad Statut. Mediolan. par.* 1. *cap.* 328. *nu.* 519. Gabr. *concl.* 2. *num.* 34. *de regul. iur.* & firmauit Rot. coram Merlin. *dec.* 364. *num.* 2. *&* 7. & post Zacch. *de oblig. Camer. dec.* 259. *num.* 3. 8
Minùs facit, quòd † solemnitates adhibitæ in primo Instrumento cadant super validitate eligendi victum, & habitationem, quia cum interuenerint in toto contractu comprehendunt etiam pacta in eo adiecta, alias super quolibet pacto deberent adhiberi nouæ solemnitates, vt aduertit Pic. *ad Statut. Vrb. gloss.* 21. *num.* 18. *& seqq.* Rota *dec.* 316. *nu.* 17. *par.* 2. 9

par. 2. diuerſ. & dictum fuit *in Auximana fideicommiſſi de Tibaldinis 26. Ianuarij 1644. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.*

10 Prætereà cum nulla intercesserit † læsio, imò contractus
fuerit vtilis Mulieri dum pro fructibus Vineæ, qui demptо
Canone vix ascendunt ad scuta 91. & aliquando multò mi-
nus, aut nihil ferant propter casus, qui semper in Vineis
accidunt, recipit legatum scutorum menstruorum sex, &
habitationis, quòd eandem summam adæquat, non fuit
opus alio decreto Iudicis, & solemnitatibus, Roman. *conſ.*
453. per tot. Surd. *conſ. 9. num. 15.* Rimin. iun. *conſ. 140. num. 5.*
Rota *dec. 273. num. 8.* apud Zacch. *de oblig. Camer. & in Ciui-*
tatis Caſtelli Gabellarum 4. Iunij 1657. coram me.

11 Sed vtcumque sit dicebant DD. sufficere, quòd † legatum
fuerit factum animo compensandi, quodque Mulier illud
agnouerit, dum legatum habuit quousque vixit; Vnde
quemadmodum si ipsa viueret, non posset impugnare
factum proprium, sed teneretur legatum compensare
cum vsumfructu, ad Text. *in l. compenſandi, C. de hæred. in-*
ſtit. l. Creditorem, ibique gloss. *de legat. 2.* Alex. *conſ. 132. n. 2.*
lib. 2. Mant. *de tacit. lib. 10. tit. 2. num. 18.* Ita etiam tenetur
12 † hæres illius, qui non potest improbare id quod non pote-
rat ipsa defuncta, *l. cum à Matre, C. de rei vindic.* Gabr. *de re-*
gul. iur. concl. 11. num. 6. Natt. *conſ. 214. num. 1.* Menoch. *conſ.*
89. num. 37. Surd. *conſ. 73. num. 34. & 143. num. 9.*

13 Prætensio, quòd Iulius non fecerit † legatum animo com-
pensandi, sed illud reliquerit Margharitæ nomine Famulæ
nullo modo subsistit, quoniam vltra quod non constat ip-
sam talem re vera fuisse; cùm idem Iulius his, qui spatio
20. annorum sibi inseruierant vix scuta decem reliquerit in-
uerisimile videtur, quòd voluerit tam ingens legatum face-
re Mulieri, quæ dumtaxat quatuor annis in eius domo ha-
bitauerat, ideòque constans, & illæsa remanet præsumptio
ne suum iactauerit Testator, quòd illud reliquit animo com-
pensandi iunctis præsumptionibus, & coniecturis præmis-
sis, quas etiam ponderant Grat. *cap. 274. num. 1. & 2. & nu.*
13. cum ſeqq. Altograd. *conſ. 68. num. 35. & ſeqq.*

Hinc vis facienda non est contra legalitatem Notarij, qui
de Instrumento renunciationis rogatus fuit; Nam siue
14 † renunciatio sit valida, siue non, satis est, quòd Mulier
non posset prætendere vsumfructum simul, & legatum,
sed teneatur vsumfructum cum legato compensare, & ni-
hilominus obiectum fuit abundè sublatum ex decisionibus
Reuerendiss. D. mei Decani, cùm quibus DD. transierunt
concludentes proindè constare de re iudicata; Non autem
de causis restitutionis in integrum.

Vtraque parte informante, &c

R. P. D. BEVILAQVA.

Bononien. Fideicommiſſi de Maluetijs.

Veneris 4. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

Immissio iustificatis omnibus requisitis, fideicommissario est concedenda, nec ei obstant detractiones ex causa legitimæ, & Trebellianicæ oppositæ, quarum hæc tanquam non debita frustra allegatur, altera verò stante certa quantitate immissionem pro indiuiso non impedit: Impensæ funeris, & dotes, quæ deindè pro retardanda immissione adducuntur pari ratione refutantur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario iuſtificatis omnibus requiſitis immiſſio denegari non poteſt.*

2 *Fideicommiſſi exiſtentia ex Teſtamento non cancellato, nec in aliqua ſui parte vitiato optimè probatur.*

3 *Fideicommiſſum quando euidenter apparet, de eo ampliùs non eſt hæſitandum.*

4 *Purificatio fideicommiſſi in alicuius perſonam vndè conuincitur.*

5 *Filij ex parentibus non præſumuntur, quando illos vnquam habuiſſe non docetur.*

6 *Bona in hæreditate fideicommittentis, & ab illo poſſeſſa fuiſſe, ex Inſtrumentis tranſactionis, & diuiſionis liquidò demonſtratur.*

7 *Inſtrumenta publica bona diuiſa talia fuiſſe contradicentes, & illorum ſucceſſores bene probant.*

8 *Bona à deſcendentibus grauatis poſſeſſa eadem præſumuntur, cùm de alio titulo acquiſitionis per filios non doceatur.*

9 *Detractiones quando competunt grauatis, etiam cauſam ab ijs habentibus ſuffragari cenſentur.*

10 *Detractiones ex cauſa legitimæ, & Trebellianicæ debita, ſtante certa illarum quantitate ratione loci, & quota, immiſſionem pro indiuiſo ſubſtituto non impediunt.*

11 *Teſtatore Trebellianicam expreſsè prohibente, vti etiam potuit in præiudicium filiorum primi gradus, detractio pro eadem non competit.*

12 *Tranſactio vti facta ſuper iure certo, & re indebito quoad Trebellianicam non ſuſtinetur.*

13 *Trebellianica non debita pro impedienda immiſſione fideicommiſſaria fruſtra allegatur.*

14 *Impenſa in funere fideicommittentis dum ex proprijs pecunijs hæredum grauatorum facta non iuſtificantur, ex mobilibus hæreditarijs facta cenſentur, & cum illis ſunt excomputanda.*

15 *Dotes filiarum vtrum ex legitima, an verò ex tota hæreditate, & fideicommiſſo ſint detrahenda.*

16 *Legitima ad numerum filiorum vltra quatuor taxata eſt ſemis.*

17 *Dos filiabus ſuper bonis paternis debita non ex fideicommiſſo, ſed ex legitima detrahenda Immiſſionem pro indiuiſo non impedit.*

18 *Solutione dotis mulieri facta ad euitandam ſubhaſtationem bonorum viri, & reportata ſuper hac iurium ceſſione, detractio ex bonis fideicommiſſo ſubiectis competens ceſſat.*

19 *Detractio in bonis fideicommiſſarijs pro dote non competit, probata deficentia bonorum liberorum, ex quibus fideicommiſſum ſolui poterat.*

20 *Exceptiones detractionum illiquida, & altiorem indaginem requirentes immiſſionem fideicommiſſario retardare non valent.*

21 *Detractiones ex perceptione fructuum per poſſeſſores bonorum fideicommiſſo ſubiectorum à die purificationis illius ſublatæ cenſentur.*

DECISIO CCLXXVII.

IN vim Testamenti Herculis senioris petebat Marchio Si-
gismundus de Maluetijs, vti fideicommissarius immissio-
nem in possessione bonorum illius, quam Rota conceden-
dam censuit, quia probat † existentiam fideicommissi illius- 1
que purificationem ad cuius fauorem, ac bonorum identi-
tatem, quibus iustificatis non potest denegari immissio fi-
deicommissario, siue ex dispositione, *leg. fin. C. de edict. Diu.*
Adr. tollen. Menoch. *de adipiſc. remed. 4. nu. 50. & 56.* Hon-
ded. *conſ. 64. num. 57. lib. 1.* Peregr. *de fideic. ar. 44. num. 1.* Rot.
coram Eminentiss. Cardinali Orthobono *dec. 242. num. 5. &*
in rec. dec. 637. num. 1. par. 4. tom. 3. siue ex remedio vtilis Sal-
uiani interdicti, Gabr. *conſ. 46. num. 19. cum ſeqq. lib. 1.* Rot.
coram Cardinali Seraphin. *dec. 828. num. 1.* bon. mem. Merlin.
dec. 244. num. 14. & dec. 88. num. 1. par. 2. recent.

De † existentia fideicommissi non fuit dubitatum, & de 2
eo constat ex dicto Testamento non cancellato, nec in ali-
qua sui parte vitiato, in quo dictus Hercules institutis hære-
dibus Lutio, & Pyrro filijs, ac Piritheo ex Marco Antonio
alio filio prædefuncto nepote, & ordinata inter ipsos Lu-
cium, & Pyrrum, eorumque descendentium reciproca sub-
stitutione adiecit. *Ex quibus Pyrro, & Lutio, & alijs filijs, &*
deſcendentibus prædictis, & vltimo ex eis morienti ſine filijs, &
deſcendentibus maſculis, vel cum filijs, & deſcendentibus præ-
dictis, qui poſteà decederent ſine deſcendentibus maſculis præ-
dictis, tunc illis, & vltimo, ſic decedenti ſubſtituit dictum Py-
ritheum ſi vixerit, aliàs eius filios, & deſcendentes prædictos
maſculos, donec durauerit eorum linea, & deſcendentia ma-
ſculina prædicta, vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſũ,
vt præmiſſum eſt, in ſtirpes, & non in capita, in infinitum, donec
aliquis ſuperfuerint de linea, & deſcendentia maſculina ipſius
Teſtatoris, Summario vtriuſque partis num. 1. Ex quibus ver-
bis † apparet fideicommissum, vt non sit de eo hæsitandum, 3
l. Ille, §. Cum in verbis, ff. de legat. 3. l. continuus, §. Cum ita, ff.
de verb. oblig. Rot. *dec. 244. num. 1. coram D. Cardinali Ottho-*
bono, & in Bonon. hæreditatis 25. Iunij 1657. coram me, §. De-
ceſſit primò.

Purificatio autem huiusmodi † fideicommissi, in personam 4
Mar-

Marchionis Sigismundi, nec etiam controuertebatur, cùm
sit ex linea Pirithei Testatoris Nepotis substituta in defectu
lineæ Pyrri, & Lucij, euenit per obitum huius, & Pyrri Fran-
cisci, nati ex Hercule filio Pyrri fratris, & cohæredis eiusdem
Lucij, vt probant Testes examinati, comprobati ex Instru-
mento transactionis, relata *in Summario nu.* 4. & quidem v-
5 triusque, ex his sine † filijs, vt præsumitur eo ipso, quòd non
docetur illos vnquam habuisse, Bart. *in l. ex pacto* 17. §. *Si quis
autem*, & ibi Angel. *nu.* 2. *ff. ad Trebell.* Alex. *cons.* 20. *nu.* 12. *&
cons.* 39. *n.* 2. *lib.* 1. Rot. *dec.* 408. *n.* 3. *par.* 5. *dec.* 301. *pariter n.* 5.
par. 6. *recent.* Adden. ad Buratt. *dec.* 494. *lit. A.*
6 Identitas verò † bonorum super quibus petitur immissio,
& modo per reos conuentos detentorum, quòd fuerint in
hæreditate fideicommittentis, & ab illo possessa, quòd est
alterum Immissionis requisitum, apparebat iustificata,
Instrumentis dictæ transactionis, & diuisionis præuia reser-
uatione fideicommissorum super illis existentium initæ inter
Piritheum, & Pyrrum, in quibus hæc ipsa bona enuncian-
7 tur hæreditaria Herculis fideicommittentis, quæ † Instru-
menta benè probant bona diuisa talia fuisse non solùm
contra diuidentes, sed etiam aduersus illorum successores,
Ruin. *cons.* 128. *num.* 6. *lib.* 2. Peregrin. *de fideicomm. art.* 44.
num. 5. Rot. coram Buratt. *dec.* 494. *num.* 1. *& in rec. dec.* 706.
num. 1. *par.* 2. *& in Romana Fideicommissi de Fuschis* 19. *De-
cembris* 1640. *coram bon. mem. Dunozetto*, §. *Identitas.* Iunctis
quoque Inuentario Tutelare per Tutores Pirithei confecto,
8 vbi hoc idem asseritur, ac iuris præsumptione, quòd † bona
possessa à Descendentibus grauatis in loco, in quo Pater, &
fideicommittens possidebat, præsumuntur eademmet, dum
de alio titulo acquisitionis per filios non docetur, iuxta *vul-
gat. cons. Fulgos.* 145. *sub nu.* 2. approbatum à Peregr. *de fideic.
ar.* 44. *nu.* 21. Cyriac. *contr.* 204. *n.* 15. & Rot. passim, vt coram
san. mem. Greg. XV. *dec.* 575. *nu.* 9. & alijs relatis *in Bononien.
Fideicommissi de Pancaldis* 23. *Ianuarij* 1643. §. *Nam quod
coram Reuerendissimo D. meo Decano.*
9 Non obstant † detractiones ad huiusmodi Immissionem
retardandam oppositæ, & quæ vt prætendebatur compete-
bant grauatis, ita quoque opponi, & suffragari possunt ab
eis causam habentibus, Oldrad. *cons.* 107. *num.* 8. *in princip.*
Gabr. *cons.* 46. *num.* 45. *vers. Datur etiam lib.* 1. Non quidem
10 primæ † debitæ ex causa legitimæ, & Trebellianicæ. Nam
cum illarum quantitas sit certa ratione loci, & quotæ, tali
deductione non obstante datur substituto Immissio pro indi-
uiso, iuxta opinionem, quàm Rota sequitur, vt dixit coram
Buratt. *in dec.* 63. *num.* 10. *& in pluribus congest. ab Adden. nu.*
15. *littera C. & in rec. dec.* 637. *nu.* 10. *par.* 4. *tom.* 3. Et nihilo-
11 minus pro † Trebellianica nulla competit detractio, ob ex-
pressam prohibitionem, quàm Testator de ea fecit, & potuit
etiam in præiudicium filiorum primi gradus, vt perpetuò
Rot. tenuit, & signanter *in recent. dec.* 61. *num.* 2. *par.* 1. *dec.*
203. *num.* 3. *par.* 4. Card. Caual. *dec.* 441. *num.* 2. Duran. *dec.*
354. *num.* 2. Amat. *dec. March.* 11. *num.* 1. *vers. Contrariam*,
& in specie in causis Bononiensibus reiecta contraria con-
suetudine, quàm Bononiæ seruari, testatur Giouagn. *in cons.*
1. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 2. cumulatis pluribus huiusmodi Sacr. Tri-
bunalis resolutionibus responsum fuit *in dec.* 36. *&* 45. *Emi-
nentissimi Cardin. Otthoboni*, *& in rec. dec.* 582. *num.* 7. *in fin.
par.* 5. *tom.* 2. Ideòque nihil facit, quòd in transactione fue-
rint per modum prætensionis dictum Lucium potuisse de
sua legitima, & Trebellianica ad medietatem suæ portionis
ascenden. disponere, quia dum cùm in effectu Trebellianica
non debebatur erroneè de ea fuit habita ratio, nulloque
12 † modo transactio quoad illam substineretur, vti facta su-
per Iure certo, & re indebito, Roman. *cons.* 517. *nu.* 13. Cra-
uet. *cons.* 152. *num.* 10. *& cons.* 403. *num.* 7. Surd. *cons.* 451. *n.* 1.
Salern. *cons.* 3354. *num.* 26. *&* 28. Caualer. *dec.* 304. *num.* 2. *&
in Bononien. Nullitatis Concordiæ* 12. *Ianuarij* 1645. *cor. Re-
uerendissimo D. meo Decano*, §. *At hic neutrum*: Et in conse-
13 quens † allegari non iuuat pro impedienda Immissione fi-
deicommissaria, ad Text. *in l. Imperatores*, *ff. de transact. leg.
prima*, *C. eod.* Roland. *cons.* 110. *lib.* 4. Molin. *de Primog. Hi-
span. lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 18. Rota coram san. mem. Greg. XV.
dec. 418. *num.* 10. *cum seqq.*
14 Nec † impensæ factæ in funere Herculis fideicommitten-
tis, & Camillæ vxoris, & aliæ in solutione debitorum, & le-
gatorum veniunt detrahendæ, si quidem non iustificantur
factæ de proprijs pecunijs hæredum grauatorum, vt probari
debetur, alioquin censentur factæ ex mobilibus hæreditarijs
in maiori quantitate existentibus, & cùm illis excomputan-
dæ, *l. cum heres* 51. & ibi gloss. *in verb. Deducitur*, *ff. ad Tre-
bell.* Surd. *cons.* 290. *num.* 35. Rot. apud bon. mem. Merlin.
dec. 715. *num.* 7. *& in recent. dec.* 185. *num.* 16. *&* 399. *nu.* 18. *&*
19. *par.* 5. *& dec.* 244. *num.* 5. *par.* 7. *& in Bonon. Fideicommissi
de Amorinis* 18. *Maij* 1648. §. *Quia legata*, *& seqq. coram
Reuerendissimo Papien.*
Prout nec † detrahendæ videbantur dotes Victoriæ, & 15
Iuniperæ Testatoris filiarum, & pro scut. 2000. retineri posse
Prædium in Communi Castri Guelfi in eadem causa dotis
Victoriæ, cùm pacto tamen redimendi assignatum, vel illius
pretium detrahendum attenta redemptione per hæredem
grauatum facta; Nam cùm † taxata legitima ad numerum 16
filiorum vltra quatuor sit semis, *Auth. nouissima*, *C. de inoffic.
Testam. Auth. de nupt.* §. *Illud quoque in fine*; Dos, † quæ filia- 17
bus debetur super bonis Paternis venit detrahenda ex legiti-
ma, quæ non impedit Immissionem pro indiuiso ex præcita-
tis, non autem ex tota hæreditate, & fideicommisso quòd
alias his detractionibus exhauriretur, vt consuluit Bursatt. *in
cons.* 92. *num.* 40. *vers. Quod tandem*, vt benè aduertit Peregr.
de fideicom. ar. 38. *num.* 24. & præcipuè *vers. Secundo quia*, se-
quitur Merlin. *de legitim. lib.* 1. *tit.* 4. *qu.* 6. *num.* 9.
Minùs tandem locus est deductioni dotis Iuliæ Campe-
giæ Vxoris Marchionis Pyrri Francisci, per Collitigantes il-
lius hæredes solutæ, quia cùm ex transactione data *in eorum
Summario num.* 7. vndè deducitur † solutio, constet eam fa- 18
ctam fuisse ad euitandam subhastationem bonorum eiusdem
Pyrri Francisci viri, reportata insuper Iurium cessione, cessat
detractio ex bonis fideicommisso subiectis competens dum-
taxat ex dispositione, *Auth. res quæ*, *C. commun. de legat. in
subsidium*, & † probata deficientia bonorum liberorum ex 19
quibus poterat solui fideicommissum, Scot. *respons.* 4. *num.* 9.
lib. 1. *tom.* 2. Natt. *cons.* 199. *num.* 4. *cum seqq. & cons.* 248. *nu.* 6.
Mazar. *in Epitome fideicommissi qu.* 48. *num.* 7. Fontanell. *de
pact. nupt. claus.* 5. *gloss.* 1. *par.* 2. *num.* 9. Milanens. *dec.* 7. *num.* 57.
cum seqq. Rot. coram Buratt. *dec.* 641. *num.* 6. & ibi Adden. *&
in rec. dec.* 164. *nu.* 2. *&* 3. *par.* 5. *& in Bonon. Fideicommissi* 16.
Ianuarij 1651. §. *Et mediante coram R. P. D. meo Celso.*
Quam sententiam eo faciliùs Domini amplexerunt, quia
huiusmodi † detractionum exceptiones, non solùm ex his 20
apparent sublatæ, vel saltem illiquidæ, & altiorem indagi-
nem requirentes, vt non valeant retardare Immissionem
fideicommissario ex interdicto, *l. final.* debitam, Rot. *dec.* 184.
num. 8. *par.* 4. *diuers.* & coram Merlin. *dec.* 715. *num.* 6. Ve-
rùm etiam tales † efficiuntur ob perceptionem fructuum per 21
possessores ex bonis fideicommisso subiectis à die illius puri-
ficationis, vt minùs aptæ sint ad eam impediendam, ad Text.
in l. Mulier la prima, §. *Cum proponeretur*, *vers. Quod si tan-
tos fructus*, *ff. ad Trebell.* Rot. *dec.* 249. *num.* 21. *par.* 9. *& dec.*
244. *num.* 3. *par.* 7. *recent. & in Bonon. Fideicommissi* 5. *Decem-
bris* 1650. §. *Quia verò coram R. P. D. meo Celso.*

De dotibus autem Camillæ vxoris Herculis, & Octauiæ Casalis Coniugis Pyrri assignatis super bonis Polisellæ, & in nonnullis alijs sitis in Villa Fontana, ac de Domo hæreditaria Iulij Cæsaris per Piritheum Pyrro tradita visum fuit DD. non esse in hac dispositione agendum, tanquam à Marchione Sigismundo non petitis, sed reijciendis ad particularem dispositionem super fideicommissis eorundem Pyrri, & Lucij instituendam, vt in similibus terminis dixit Rot. *in decis.* 184. *in fin. par.* 5. *recent.*

Et ità fuit decisum dandam esse Immissionem vtraque parte informante.

R. P. D. TAIA.

Firmana Fideicommissi.

Lunæ 7. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

Legitimatione personarum cum fideicommisso purificato probata, frustra vox domus controuertitur, dum illa domus domicilij dicitur, in qua Testator ordinariè, non autem ex accidenti habitabat: Plura deindè de legato in codicillis relicto, an sub fideicommisso comprehendatur, de Inuentario bonorum, de confinibus ad probandam identitatem prædij, & alijs adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Purificatio fideicommissi cum legitimatione personarum quomodo probatur.*

2 *Testes*

2 *Testes licet ad æternam rei memoriam examinati, ad effectum probandi legitimationem personarum adminiculum faciunt.*

3 *Ad legitimationem personarum sufficit probare se esse de vocatis, dum actor se proximiorem non probat.*

4 *Identitati bonorum diuersitas nominum Testatoris non obstat, dum nomen, & agnomen eiusdem ex pluribus instrumentis satis iustificatur.*

5 *Obiectio de domo non releuat, cùm nostra destinatione non natura domus constituatur, pariete scilicet in media domo posito.*

6 *Domus in qua testamentum conditum fuit, an eadem pro domo à Testatore inhabitata censeri debeat.*

7 *Domus habitationis Testatoris illa verificatur, in qua domicilium semper idem habebat.*

8 *Domus illa domicilij dicitur, in qua Testator ordinariè, non autem ex accidenti habitat.*

9 *Legatum in Codicillis filio de omnibus domibus factum, an de domibus à fideicommisso in testamento seiunctis sit interpretandum.*

10 *Legata caduca sub fideicommisso comprehenduntur, etiamsi Testator illa ab eo separasset.*

11 *Inuentarium bonorum ab hæredibus hæredis longè post mortem Testatoris factum identitati bonorum vim non facit, dum bona diuisa fideicommittentis fuisse inter hæredes conuenit.*

12 *Verba enunciatiua*, vendere, & alienare, *in vltimis voluntatibus dispositionem inducunt.*

13 *Testator in casu contrauentionis implementi oneris impositi vocando fœminas, masculos institutos eorumque descendentiam cum eodem onere prius vocasse præsumitur.*

14 *Identitas prædij, vt iustificetur, duæ demonstrationes præsertim in antiquis sufficiunt.*

15 *Confinia quando ex cursu temporis mutata præsumuntur, sufficit verificatio loci vbi bona sunt posita, & vnius tantùm confinis.*

16 *Confinia quando controuertuntur, pro parte reorum acquisitio intermedia probari debet.*

17 *Venditio, & incommoda diuisio prædij ab excipientibus est probanda, maximè quando præsumptio naturalis pro contrario existit.*

18 *Possessio præsens bonorum ex sustentatione litis probatur, iunctis testibus ad perpetuam rei memoriã examinatis.*

DECISIO CCLXXVIII.

IN decisis 15. Martij 1660. * hodie DD. steterunt quoad omnia corpora in decisione contenta.

Etenim præsuppositis in hac disputatione, iuxta stylum Tribunalis, *dec.* 22. *Martij*, & 28. *Iunij* 1658. & 9. *Martij* 1659. super fideicommisso Petri Simonis agnominati Buccolini ad fauorem Stephani, & Sebastiani, vt solet Rota, & inquit Eminentiss. D. meus Cardinalis Otthobonus *princip. dec.* 242. & *dec.* 134. *num.* 1. *par.* 8. fuerat resolutum dubium 15. Martij 1660. illis dandam esse immissionem in Domum, seu Domos, & alia bona expressa in decisione hodie confirmata.

1 Et abundè quoad † purificationem fideicommissi, & legitimationẽ personarum quantum fuit oppositum responsum fuit obitum Dominici fuisse probatum per descriptionem transcriptam, transmissamque à Parocho, obitum verò Petri Dominici Iun. probatum fuisse per aditam illius hæreditatem à Fiordalisa, quàm etiam obijsse probatũ est, obitum etiã Bernardini, & Iosephi probatum fuisse confessione dicti Dominici postulantis, & obtinentis immissionem in bona fideicommissaria à dicto Petro Dominico Seniore cùm Testibus,

2 qui licet ad † æternam rei memoriam examinati faciunt tamen adminiculum, Rota coram Buratt. *dec.* 648. *num.* 6. *dec.* 177. *num.* 11. *par.* 8. & superadditum fuit quoad legitimatio-

3 nem personarum † sufficere probare se de vocatis, quatenus non probet Actor se proximiorem, ad Peregr. *de fideicom. ar.* 43. *num.* 60. *vers. sufficit autem*, Rota coram Seraphin. *decis.* 1219. *num.* 1. & rursus, & ampliùs in eadem causa *dec.* 1265. *ad fin. vers.* & *satis est, quòd non compareat aliquis.*

4 Ad identitatem bonorum, quæ agitur, & agitatur, & textualia verba, *mittatur in possessionem earum rerum, quæ testatoris mortis tempore fuerunt, &c. in l. vlt. C. de edict. Diu. Adr. toll.* ad probationem bonorum ex testamento P. Simonis non obstuit repetita diuersitas nominum P. Simonis, & Buccolini, quia idem ipse Petrus Simon agnominabatur Buccolinus, vt in Codicillis Petri Dominici eius filij, ibi, *Testamentum factum à Petro Simone alias Buccolino, &c.* & in Inuentario prædicti P. Dominici, ibi, *Inuentarium bonorum repertorum in Domo q. P. Dominici, q. P. Simonis Buccolini, &c.* & in Instrumento adeptæ possessionis, ibi, *ad infrascriptas possessiones q. Petri Simonis Buccolini*, & ibi sæpè.

Non obstuit, quòd Domus, quàm habitabat ipse Testator vna dicatur, & ex dubio dato, & decis. factis plures præsupponantur quia, & ipse Testator dixit *in eadem domo, &c. etiam domo noua*, aut † nostra destinatione fundorum nomina, & 5
Domus non natura constituitur nempè, & pariete medio posito in Domo, &c. *Ad §. si quis post testamentum, l. quod in rerum* 24. *ff. de legat.* 1. & ibi gloss. & *Domus cum allegatis*, & pluribus etiam de adiectis Domui, Cuman. *cons.* 41. *n.* 3. *vers. ad secundum*, Anchar. *cons.* 291. *nu.* 1. Alex. *cons.* 223. *num.* 1. & *seqq. lib.* 2. & *cons.* 204. *num.* 1. & *seqq. lib.* 6. & amplissimè Mantic. *de coniect. lib.* 9. *tit.* 2. *num.* 25. & *seqq.*

Neque ex eo, quòd † Testamentum à Petro Simone conditum fuerit in Terra S. Elpidij prætendi potest, quòd Domus ab eo inhabitata in eodem loco existeret; quia ibidem causaliter, & per accidens testamentum condidit, neque in præfata Terra habitabat, vt benè demonstrat clausula, *Actum*, in eo posita in qua legitur actum fuisse in Domo Plebis S. Elpidij, 6
† Domicilium autem habebat in Ciuitate Noua, vt probatur ex Instrumento adeptę possessionis Inuentarij diuisionis, & in ipso testamento *Summario Actorum num.* 1. & sic in ea adesse dicitur, atque verificatur Domus habitationis Testatoris, Roman. *cons.* 264. *num.* 4. vbi Add. *post med. vers. circa tertium quæro*, & non dicitur nisi illa, in qua † Testator ordinariè habitat, non autem ex accidenti, Menoch. *præsumpt.* 129. *num.* 2. *lib.* 4. 7 8

Neque quod Petrus Simon, idemque Buccolinus postea in Codicillis † legauerit Petro Dominico totas suas Domos, 9
proindeque à fideicommisso seiunctas quia, & postea Petrus Dominicus in Codicillis proprijs disposuit, *quòd testamentum factum à Petro Simone patre sit valiturum cum fideicommisso in eo relicto, &c. in alia decisione in hac eadem fideicommissi* 30. *Ianuarij* 1660. §. *certius*, quinimò addidit ad verbum, *quòd hæredes ipsius Petri Dominici possint se valere de testamento facto ab ipso Petro Simone, & non de Codicillis ab eodem P. Simone factis, & si aliquis hæredum vellet se valere de Codicillis factis à d. Petro Simone sit priuatus eius portione, &c.* Et sic Petrus Dominicus non acceptauit huiusmodi relictum, quòd propterea sub fideicommisso antecedenter facto in Testamento, censeri debet; † legata enim caduca sub 10
fideicommisso comprehenduntur, quamuis Testator illa ab eo separasset, Surd. *dec.* 269. *n.* 11. & *seqq.* & alijs adductis Fusar. *de subst. qu.* 652. *num.* 3. *cum seqq.* vbi *sub nu.* 6. dicit hanc opinionem esse retinen. & prætereà quod esset caducata ex dicta dispositione Petri Simonis valeret ex dicta dispositione P. Dominici purificata ad fauorem Actorum, vt in alijs decis.

Neque quod † Inuentarium non fuerit factum bonorum 11
Petri Simonis à Petro Dominico, sed ab hæredibus Petri Dominici ipsius hæreditatis, & 24. annos longè post mortem P. Simonis cum decisis à Rota coram Duran. *dec.* 201. *nu.* 3. & 4.

Quia hæc decisio secundum allegata agit de præsumptione bonorum hæreditariorum ex proxima diuisione sine vlla mentione testamenti, vt videre est *sub num.* 3. *vers. quia cum illi*, & ibidem discordabant corpora controuersa, sed hic informantes pro Actoribus vim faciebant in expressissima confessione hæredum grauatorum possessiones, ac Domum fuisse Petri Simonis, sic etiam Instrumentum diuisionis inter dd. hæredes testatoris fideicommittentis tanquam de bonis hæreditarijs probat bona illa fuisse fideicommittentis, & aliud est quam si simpliciter inter filios facta sit diuisio, nam præsumitur bona diuisa fuisse Testatoris, & hoc multis propugnantibus, & repugnantibus multis illud autem sine controuersia, apud Fusar. *de subst. q.* 618. *num.* 11. & *seqq.* & proculdubio inquit Peregr. *de fideicom. ar.* 44. *num.* 5. & optimè Rota coram Merlin. *dec.* 383. *num.* 9. *vers.* & *quòd plus est*, ibi signanter dixerunt, *se diuidere hæreditatem, & bona Petri Simonis, &c.* quibus additur obseruantia, & alia alias considerata.

Nec subsistit, quòd Petrus Simon alias Buccolino reliquerit duas Domos distinctas in dicta Terra Ciuitatis-Nouæ, quia in Instrumento possessionis licet legantur duæ Domus, tamen vna describitur sub nomine ipsius P. Simonis, quæ fuit postea diuisa, & altera vti hæreditaria Petri Dominici filij, vt *in primo Summ. Actorum nu.* 1. & in diuisione etiam apparet Franciscum filium Cicchi non habuisse vnam Domum, vt ex altera parte asseritur, sed partẽ Domus, vt *d. Summ. n.* 1. *litt. G.*

Quoad

Quoad prædium Marini Beccarij existentia fideicommissi non solùm probatur ex ijs, quæ deducta fuerunt in decisionibus iam factis, & hodie ex consueto stylo supponendis, sed etiam ex abundanti ex verbis enunciatiuis, & suppositiuis in eodem testamento positis, ibi: *Et quòd Domus vbi ad præsens habitat Testator non possint, neque valeant vendere, alienare*, vt supra de dd. possessionibus, huiusmodi enim
12 † verba enunciatiua in vltimis voluntatibus dispositionem inducunt, *l. ex hac scriptura 16. ff. de donat.* & ibi notant Bart.
13 & alij. Cùmque † Testator in casu contrauentionis implementi oneris perpetui luminarij vocauerit lineam fœminarum, hinc etiam cognoscitur Testatorem voluisse, quòd masculi instituti, & substituti, eorumque descendentia masculina obtinere deberent dictum prædium, ex cuius fructibus tale onus perpetuum impleri debebat, vt latiùs in decisionibus supponendis comprobatur.
14 Identitas huius † prædij probata satis visa est ex adductis in decisione, §. *quoad possessionem*, *& seqq.* non obstante aliqua diuersitate confinium, vtpotè nomine, & alijs demonstrationibus conuenientibus, vltra quod ad probandam identitatem duæ demonstrationes sufficiunt, etiamsi aliæ non verificarentur, præsertim in antiquis, quia præsumun-
15 tur ex cursu † temporis confinia mutata, & sufficit verificatio loci vbi posita sunt bona, & vnius tantùm confinis, Rota *dec. 88. num. 14. par. 7. cum alleg.* & sufficiunt coniecturæ, Rota coram Ludou. *dec. 172. in fin.* & ibi Add. *in fin. d. par. 7.* quæ omnia satis superq; constant in casu nostro ex relatis *in d. dec.*

Quibus etiam additur recens exhibitum Inuentarium bonorum hæreditariorum Buccolini Iunioris, cui obuenit in diuisione bonorum facta inter hæredes grauatos dictum prædium descriptum his verbis, *vna possessione Lauoratiua, &c. detta la possessione di Marin Beccaro*, vndè eo magis probatur identitas.

16 Superadditur etiam, quòd pro † parte reorum non probatur intermedia acquisitio, vt firmatur in *d. dec.* hodie confirmata.

17 Ad † venditionem, & incommodam diuisionem eiusdem prædij, ac etiam respectu alterius nuncupati Putij, seu Barafalla non solùm id probandum esset ab excipientibus, præsertim contra præsumptionem etiam naturalem, §. *eadem*, ibi, *quod si commodè diuidi non possit, velut si homo fuerit, &c. & seqq. §. si finium*, ibi, *adiudicatio, quæ sanè vno casu necessaria est, &c. instit. de offic. iudic.* cum ibi not. *& ad l. 1. & 3. C. commun. diuid.* Sed & contra descriptionem quantitatis diuiduæ modiolorum 55. & diuersarum qualitatum ex Instrumento emptionis, & venditionis; vndè etiam apparet dotem fuisse solutam solummodò florenorum 700. non autem 800. addendo etiam alia libera bona fuisse, vt *in Summario huius portionis num. 7. & in instrumento d. Summ. n.* 8. & petium terræ in Contrada Campo d'Arca descriptum in dicto Inuentario est omninò diuersum à prædio in eadem Contrada relicto per Petrum Dominicum, cùm istud fuisset alienatum ab omnibus cohæredibus anno 1595. in Horatium Centoflorenum, & exindè peruenit ad Riccios, contra quos fuit super eo concessa immissio, dum verò petium in Inuentario descriptum fuit repertum in hæreditate Buccolini Iunioris Dotis, vt supra anno 1598. vt *in dict. Inuentario num. cit.*

Possessio tandem ad præsens reorum conuentorum satis
18 probatur ex † sustentatione litis, Rota coram Seraph. *decis. 1415. num. 3. & dec. 30. num. 4. par.* 8. cum alijs ibi allegatis, & maximè iunctis testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis, *Summ. Actorum num.* 10.

Quoad Inuestimenta, & alia replicata pro parte Reorum Dominis placuerunt responsiones in decisione relatæ, cum quibus transierunt. Et ità vtraque, &c.

☞ *Præsens hæc decisio in hac eadem causa emanata sub die 16. Martij 1660. coram eodem R. P. D. Taia, est supra in hac par. 13. recent. dec. 192.*

R. P. D. PRIOLO.

Romana Fideicommissi de Alberinis.

Lunæ 7. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

Dispositio bonorum sub verbis conditionalibus facta, deficiente conditione extinguitur, & pro non facta habetur; Substitutionem proximiorum limitatam fuisse quomodo probatur; fideicommissum pro conseruanda familia institutum ad fauorem proximiorum in vtroque casu superuiuentiæ, & mortis non esse interpretandum, cùm in fideicommissis nudum factum, non ratio cur ita disposuerit Testator, inspiciatur.

SVMMARIVM.

1 *Donator de deuolutione bonorum suorum ad proximiores disponens quatenus linea ipso superstite deficeret, cùm idem prædecesserit substitutio ad fauorem proximiorum facta expirauit.*

2 *Verba*, superstite Donatore, *dum important conditionem conditionaliter sunt intelligenda.*

3 *Conditione deficiente, voluntas disponentis secundum quam verba sunt interpretanda etiam deficit.*

4 *Conditione deficiente dispositio conditionalis totaliter extinguitur, & pro non facta habetur.*

5 *Conditio superuiuentiæ Donatoris, an solum vsumfructum fauore sui ipsius, non autem proprietatem fauore proximiorum respiciat.*

6 *Conditio quando respicit non solum vsumfructum, sed etiam proprietatem, vtrumque æqualiter determinare debet.*

7 *Verba*, in talem euentum, *dispositionem ad certum tempus, & casum præcisum restringunt; & omnem alium excludunt.*

8 *Ratio differentiæ cur donans voluerit vocationem proximiorum ad vnum casum magis, quàm ad alterum restringere, an ex verbis Donatoris assignari possit.*

9 *Donator sibi prouidendo de vsufructu bonorum, & proximiores in proprietate præferendo, ob professionem proprietatis incapacem prudenter, ita disposuisse præsumitur.*

10 *Donatore fideicommissum pro conseruatione suæ familiæ constituente, an proximiores in vtroque casu superuiuentiæ, & mortis admissi censeantur.*

11 *Conseruatio domus, & familiæ cum prohibitione alienationis ad descendentiam fratrum restricta, quoad fideicommissum fauore proximiorum ordinatum extendi non potest.*

12 *Verba*, bona perpetuò, & in infinitum remaneant in familia, *nouum fideicommissum à præcedenti distinctum ad fauorem transuersalium non inducunt, nec vltra personas, & casus expressos extendunt.*

13 *Dictio*, familia, *dispositionem ad supra disposita restringit, & extensionem fieri impedit.*

14 *Donator substituendo descendentes per verba tractum tẽporis importantia, proximiores autem simpliciter, ipsos tantum illo superstite substituere voluisse præsumitur.*

15 *Modus difformis loquendi disponentis animum, quoad substitutionem declarat.*

16 *Dispositio discretiua, & difformis diuersitatem voluntatis infert.*

17 *In fideicommissis stricta fit interpretatio, nec admittitur extensio.*

18 *In fideicommissis nudum factum inspicitur, nec quæritur ratio cur in vno potius, quàm in alio casu Testator disposuerit.*

19 *Vocatio proximiorum quando est conditionalis, conditio præcisè est verificanda, vt proximiores eo tantum tempore, & casu vocati succedere possint.*

20 *Donatore vocante masculos, bonaque in familia conseruari volente, fœmina licèt de linea masculina ad fideicommissum venire non potest.*

21 *Vocatio proximiorum quando est conditionalis, euanescente conditione vocatio ab illa dependens euanuisse censetur.*

DECISIO CCLXXIX.

FVluius Alberinus donauit inter viuos portionem suam bonorum Io: Baptistæ germano fratri, eiusque filijs, & descendentibus masculis in perpetuum, & in eorum defectũ Paulo alteri fratri, eiusque descendentibus masculis, & illis deficientibus Iacobo similiter germano fratri, & eius descendentibus masculis. In casu verò, quo omnes deficerent, sine filijs, aut masculis, aut extantibus, & postea quandocunque deficientibus, & morientibus superstite ipso Donatore in talem euentum omnia bona, & Iura donata voluit ad ipsum reuerti

reuerti quoad vsumfructum sua vita durante, quo verò ad
proprietatem deuolui ad proximiores legitimos, & natura-
les de Domo Alberina.

Ex Fratribus prædictis obijt post ipsum Donatorem Ioan.
Baptista, deinde Iacobus vterque sine filijs superstite Paulo,
qui decessit relictis Tiberio, & Iacobo Iuniore filijs masculis,
& D. Cæcilia fœmina, qui duo masculi pariter obierunt sine
filijs, & vltimus fuit Iacobus, qui suam hæredem, & Donata-
riam omnium bonorum fecit D. Clementiam Puram eius v-
xorem. Hinc tam D. Cæcilia soror D. Iacobi vltimi de linea
masculina Pauli, quàm D. Horatius de Alberinis prætenden-
tes eundem Iacobum non potuisse de dictis bonis disponere,
ex quo super illis fuerit à Fuluio constitutum fideicommis-
sum prædictum ad eorum fauorem agebant ad bona illi sup-
posita, & obtenta à S. D. N. huius causæ commissione mihi
directa cum clausula, *appellatione remota*, proposui Dubium,
an & cui danda esset associatio, seu potius immissio, & DD.
responderunt fideicommissum expirasse, & sic nemini dan-
dam esse associationem, seu immissionem.

1 Licèt enim Fuluius Donator † disposuerit, quòd deficien-
ti linea, & descendentia masculina Ioan. Baptistæ, Pauli,
& Iacobi fratrum bona deuoluerentur ad proximiores de
Domo Alberina. Id tamen voluit quatenus linea deficeret
superstite ipso Donatore, qui eum prædecesserit expirauit
substitutio ad fauorem proximiorum facta, Angel. *in leg.
quamdiu num.* 9. ibique Imol. *num. 6. vers. Adde tamen, ff. de
acquir. hæred.* Abb. *cons. 40. num.* 1. Dec. *cons. 394. versic. Sed
prædictis non obstat, & per tot.* Roland. *cons. 58. num. 55. ad fin.
& seqq. lib.* 3. Buratt. *cons. 97. num. 7. &* 8. Surd. *cons. 453. n. 17.
& seqq. & num. 74. ad med. &* 75. & firmauit Rota *in Perusi-
na fideicomm. 26. Ianuarij* 1660. *coram me.*

2 Etenim † verba illa, *superstite ipso Donatore*, important
conditionem perindè, ac si dictum fuerit, quòd si ipse Dona-
tor superuixerit Donatarijs, eorumque descendentibus, bona
deuoluantur, &c. *l. à Testatore, ff. de condit. & demonstrat.* &
tradunt Bart. & alij *in l.* 1. *eodem tit.* deficiente autem condi-
3 tione, deficit voluntas disponentis, secundum † quam verba
intelligenda sunt, *l. Senatus Consultum, ff. de rit. nupt.* Fusar.
de substit. qu. 320. num. 80. Rota *dec. 6. num. 13. part. 5. recent.*
4 † dispositio conditionalis totaliter extinguitur, & habetur
pro non facta, *l. vnica, §. sin autem aliquid sub conditione, C. de
caduc. tollen.* Paris. *cons. 8. num. 22. lib.* 4. Honded. *cons. 99. nu.
65. lib.* 2. cum alijs *in d. Perus. fideicom. coram me.*

5 Nec subsistit, quòd ista † conditio superuiuentiæ Dona-
toris respiciat solùm vsumfructum, quem ipse consequi in-
tendebat dummodò superuixisset Donatarijs, eorumque
filijs, & descendentibus masculis, non autem proprieta-
tem fauore proximiorum, quia contrarium resultat ex le-
ctura ipsius donationis, in qua tam reuersio vsusfructus ad
fauorem donatoris, quàm deuolutio proprietatis ad fauo-
6 rem proximiorum est in eadem parte dispositionis, & † sub
eadem structura verborum, & conditio prędicta respicit non
solùm vsumfructum, sed etiam proprietatem. Ideòque v-
trumque æqualiter, & pariformiter determinare debet, ad
Text. *in l. iam hoc iure, ff. de vulg. & pupill.* Corn. *cons. 152. n. 6.
lib.* 2. Rota *dec. 496. num. 2. par. 1. diuers. in rec. dec. 75. num. 7.
par. 2. & dec. 407. nu. 8. par.* 3.

Idque manifestè patet ex verbis proximè sequentibus, ibi:
*In talem euentum scilicet superstite ipso Donatore omnia bona,
& iura donata reuertantur ad ipsum donante quoad vsumfru-
ctum, quo verò ad proprietatem deuoluantur ad proximiores de
Domo Alberina*, ex quibus clarè demonstratur substitutio-
nem proximiorum fuisse limitatè conceptam sub conditio-
ne tantummodo, quòd Donator superuixerit Donatarijs,
& ad illud tempus duntaxat determinatam; nam illa verba,
7 *in talem euentum*, limitant, & † restringunt dispositionem ad
dictum tempus, & casum præcisum, & omnem alium exclu-
dunt, Decian. *cons. 63. num. 1. & seqq.* Surd. *cons. 545. num. 16.
vers. Tertio, & hoc tollit*, Ioseph. Ramon. *cons. 29. num. 9. &
seqq.* Rot. *dec. 195. num. 14. par. 5. recent. in Bononien. fideicom-
missi de Pinchiaris* 28. *Martij* 1659. *& in d. Perusina fidei-
com. coram me.*

8 Nec dicatur, quòd non possit † assignari ratio differen-
tiæ cur donans voluerit restringere vocationem proximio-
rum ad casum, quo ipse Donatarijs superuiueret, non au-
tem si præmoreretur. Ea enim elicitur ex eo, quòd si Do-
natarij superuixissent, noluit vlterius eos grauare, & in
eorum defectum substituere proximiores, si verò præmor-
tui fuissent, cùm bona deuenire potuissent ad fœminas, vel
ad extraneos excluso ipso Donatore, iuxta *decis. vnicam*,
Achill. de Grass. *de donat.* voluit † sibi prouidere de vsumfru- 9
ctu bonorum, & proximiores præferri in proprietate, cuius
ipse ob professionem in Religione Ordinis Hierosolymitani,
incapax reddebatur de quo casu, cùm ille posset euenire, Do-
nator prudēter cogitauit, ad Text. *in l. Gallus de liber. & post-
hum.* Batz. *dec. 4. n. 45. vers. Nam respondetur, & num.* 46. Ton-
dut. *qu. ciuil. tom. 2. qu. 2. cap. 125. num.* 18. Rota *in Romana de
Cosciaris* 16. *May* 1648. *coram Eminentiss. D. Cardinale
Corrado.*

Minus ex eo, quòd idem † Donator fideicommissum 10
constituerit pro conseruatione suæ Domus, & familiæ cum
prohibitione alienationis, licèt inferre, quòd non solùm
voluerit admitti proximiores in casu ipsius superuiuentiæ,
sed etiam quando morte præuentus non superuixisset Do-
natarijs, ex not. per Surd. *dec. 37. num.* 29. Rota *in Bononien.
legati vsusfructus 1. Decembris* 1650. *coram bon. mem. Bichio,
& in Firmana bonorum 27. Iunij 1659. coram Reuerendissi-
mo D. meo Cerro Decano.*

Siquidem cessat difficultas ex verbis prooemialibus Dona-
tionis cupiens, quantum in se est consulere conseruationi
honoris, & ampliationis familiæ, ac Domus suæ Alberinæ,
quę mediante procreatione liberorum, & substantia faculta-
tum meliùs conseruari, & ampliari poterit, & ad hunc effe-
ctum desiderans, quòd fratres vxores ducant, & filios pro-
creent fecit donationem istam, & inferiùs in casu alienatio-
nis vocauit sequentes in gradu, quæ quidem vocatio intelli-
gitur de fratribus Donatarijs, eorumque descendentibus ma-
sculis comprehensis in fideicommisso perpetuò, & descensi-
no, sed tantùm vnica vocatione substituti. Ideò tam † con- 11
seruatio Domus, & familiæ, quàm prohibitio alienationis
est limitata, & restricta ad descendentiam suorum fratrum,
nec potest extendi quoad fideicommissum ordinatum fauo-
re proximiorum, Peregr. *de fideicomm. ar. 4. num.* 47. Menoch.
cons. 376. num. 49. & 52. Giouagn. *cons. 39. num. 15. & seqq.
lib.* 1. Redenasc. *cons. 37. n. 8. & seqq.* Rota *dec. 195. nu. 6. & 7.
par. 5. dec. 15. nu. 8. & 12. par.* 7. cum alijs per Adden. *ad decis.
632. num. 77. & seqq. tom. 3. rec. & in Bononien. de Sanctis 17.
May 1647. & 16. Martij 1643. coram bon. mem. Bichio.*

Quòd & comprobant verba illa: *Et hanc donationem fe-
cit ex fraterna beneuolentia, quàm gerit dd. eius fratribus, &
pro conseruatione bonorum in familia*, & inferiùs, ibi: *Et dicta
† bona perpetuò, & in infinitum remaneant in dicta familia*, 12
quæ sunt consequutiuè apposita ad præcedentes substitutio-
nes, casu quo fideicommissum superiùs ordinatum habuisset
effectum. Et propterea nequeant inducere nouum fideicom-
missum à præcedenti distinctum ad fauorem Trāsuersalium,
neque illud extendere vltra personas, & casus expressos, sed
ad illos, & illas restringi debent *citat. cons.* Dec. 636. *n.* 2. quòd
passim amplexa fuit, Rota, vt coram Seraph. *dec. 482. nu. 3.
& dec. 883. num. 3. 4. & 5. in rec. dec.* 300. *nu. 20. par.* 1. & fuit
responsum *in Romana Fideicommissi de Coronis* 28. *Ianuarij
1647. & 21. Iunij 1651. coram Reuerendissimo D. meo Deca-
no*; Præsertim attenta dictione dicta, ibi: *In dicta † familia*, 13
quę fortiùs limitat, & restringit dispositionem ad supra dispo-
sita, & impedit fieri extensionem, Rota *dec. 568. n. 4. ad med.
par. 1. diuers.* cum alijs *in Bonon. Fideicommissi de Sanctis 17.
May 1647. & 16. Martij 1648. coram bon. mem. Bichio.*

Ac meliùs comprobatur ex eo quia † Donator, quando 14
progressus est ad substitutiones inter omnes descendentes
Ioannis Baptistæ, Pauli, & Iacobi fratrum vsus fuit verbis
tractum temporis significantibus, ibi: *Moriente Io. Baptista
sine filijs, & descendentibus masculis donat Paulo, & eo non ex-
tante, vel extante, & quandocunq; sine filijs, & descendentibus
masculis decedente donat Iacobo, & eius descēdentibus mascu-
lis*; Cùm autem digressus est ad substitutionem proximio-
rum in defectum lineæ masculinæ omnium fratrum sim-
pliciter loquutus fuit, ibi: *Bona deuoluantur ad proximio-
res*, nec addidit verba tractum temporis importantia, ex quo
difformi † modo loquendi arguitur disponentem voluisse 15
proximiores substituere in casu dumtaxat, quo ipse superui-
ueret donatarijs, non autem ipso iam prædefuncto, ad Text.
in l. cum personas, ff. de hered. instit. Socc. iun. *cons. 10. n. 31. cum
seqq. lib.* 3. Castr. *cons. 434. per tot. lib.* 2. Corn. *cōs. 187. n. 5. lib.* 3.
Bardellon. *cons. 12. sub n.* 9. Menoch. *cons. 496. n. 10. in tract. de
præsumpt. lib. 4. præsumpt. 71. eodem num.* Cyriac. *contr. 522. nu.*
93. Rota *dec. 272. num. 13. & seqq. par. 6. rec.* Regulare enim
est, quòd † discretiua, & difformis dispositio diuersitatem in- 16
fert voluntatis, Paris. *cons. 50. nu. 19. lib.* 4. Menoch. *cons. 259. n.*
69. & 70. Surd. *cons. 154. n. 7. &* 8. Mant. *de coniect. vlt. vol. l. 6.
tit. 9. n.* 6. Rot. *dec. 413. n. 6. par. 3. rec.* Præcipuè † in fideicom- 17
missis,

missis, in quibus stricta fuit interpretatio, nec admittitur extensio, Cephal. *consil.*430. *n.*12. *lib.*3. Rota coram Seraph. *decis.*1023. *n.*1. *decis.*490. *n.*3. *decis.*491. *n.*8. *part.*4. *diuers.* *& decis.*300. *n.*20. *vers. Quoniam ea extensio part.*1. *recent.*
18 & solum inspici debet † nudum factum, non autem quæri ratio, cur potius in vno casu quis disposuerit, quam in alio, Bart. *in l. Gallus, ff. de liber. & posthum.* Peregrin. *cons.*55. *n.*3. *lib.*2. Cyriac. *controu.*281. *n.*68. alijsque relatis monuit Rota *in dicta Bononien. fideicommissi de Pinchiaris*, §. *Neque ex identitate rationis, & in dicta Perusina fideicommissi*, §. *In his enim conditionibus voluntarijs coram me.*

Contraria verò procedunt, quando substitutio fit alicui indeterminatè, & in omne tempus, secùs autem in isto ca-
19 su, quo † vocatio proximiorum facta est sub illis verbis, *Sed eo tempore, &c. superstite ipso Donatore, &c. in talem euentum, &c.* ad cuius implementum non sufficit, quod Fuluius donator morte præuentus non superuixerit, sed necesse erat, vt conditio præcisè verificaretur ad effectum, vt proximiores eo tantum tempore, & casu vocati succedere possent, iuxtà communem distinctionem DD. quam latè comprobat Peregr. *consil.*40. *n.*6. *& lib.*1. Honded. *cons.*49. *n.*43. *lib.*2. Gratian. *discept. forens. cap.*747. *n.*22. *& seqq.* & relatis concordantibus *in dicta Bononien. de Pinchiaris, & Perusina fideicommissi coram me.*

Clara igitur est exclusio vtriusque à petita associatione, & immissione, & respectu D. Cæciliæ obstat vlterius, quod
20 Fuluius † Donator vocauit semper masculos, voluitque bona conseruari in familia; Vndè licet ipsa sit soror Iacobi vltimi de linea masculina Pauli, nihilominus tamquam fœmina nullo modo potest venire ad fideicommissum, Peregr. *de fideicomm. art.*27. *n.*20. Menoch. *consil.*206. *n.*9. *& seqq. de præsumpt. lib.*4. *præsumpt.*84. *num.*9. Bellon. Iun. *cons.*67. *n.*1. Rota coram Buratt. *decis.*206. *num.*4. *&* 272. *sub n.*2. *&* 3. *& decis.*454. *num.*2.

Quo verò ad D. Horatium de Alberinis cùm vocatio proximiorum in qua fundat suam intentionem fuerit conditionalis casu, quo primi tres Donatarij, & ab eis descendentes deficerent superstite ipso Donatore, & talis conditio euanuerit, eius quoque prætensa vocatio ab illa dependens euanuit ex supra deductis.

Et ita partibus hinc indè informantibus decisum, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Rauennaten. Donationis.

Lunæ 7. *Februarij* 1661.

ARGVMENTVM.

Donatio in acceptatione donatarij consistens onerosa dici non potest, adeòque semel acceptata, Ius irreuocabile alijs condonatarijs acquirit, nec in eorum præiudicium, sed ad retrodonationem primus donatarius deuenire potest, & in dubio retrodonatio Patris ad Ius in filijs radicatum extendi non debet, cùm vnius contrauentio alijs substitutis posse nocere non censeatur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio irreuocabilis inter viuos facta, licet eius executio post obitum sit collata, alterari tamen, aut quomodolibet immutari nequit.*
2 *Ius in prima donatione vigore obligationi Cameralis cuilibet absenti sine alia cessione acquiritur.*
3 *Donatario donationem acceptante, actio ex eius ministerio cæteris condonatarijs competit.*
4 *Donatio quando est onerosa acceptationem donatarij requirit.*
5 *Donatio vti merè gratuita, & pura à primo donatario acceptata, Ius irreuocabile in alios condonatarios transfert.*
6 *Donatio quatenus in acceptatione donatarij consistat, onerosa dici non potest.*
7 *Donatarius quatenus ipsi non expediat donatio, illam acceptare non tenetur, & tamen Iure illius electionis non est priuandus.*
8 *Actus ex parte donantis est vndequaque perfectus, licet ex parte donatarij ab eius arbitrio pendeat.*
9 *Donatarius ad retrodonationem rei acceptatæ in præiudicium aliorum donatariorum deuenire non potest.*
10 *Iure absentibus quæsito via reuocandi donatori præcluditur.*
11 *Donatio irreuocabilis condonatorios in paritate vocationis attingens, æquè in personam filiorum, ac in personam Patris cadit.*
12 *Filij ex propria persona licet hæredes Patris venientes paternam reuerentiam non offendunt, dum contrà factum Patris audiuntur.*
13 *Pater retrocedens donationem sibi factam, Ius proprium non filiorum cessisse præsumitur.*
14 *Retrodonatio ad Ius in hæredibus ex propria persona radicatum in dubio extendi non potest.*
15 *Retrodonatio ex inobseruantia donationis non iustificatur, dum vnius contrauentio alijs substitutis proprio Iure venientibus nocere non debet.*

DECISIO CCLXXX.

Titulo irreuocabili donationis inter viuos etiam sub hypotheca omnium bonorum Franciscus, & Vincentius fratres de Zanchis eorum agnationi prospicere volentes portiones ad se spectantes super triginta Tornaturis terræ cum Palatio inibi conuento donauerunt Paulo de Zanchis eorum fratri, & post eius mortem filijs dicti Pauli, & Io: Baptistæ alteri fratri, vel quatenus tunc temporis amplius non esset superstes eiusdem filij, vel nepotibus pro stirpe ordine successorio ad diuisionem rerum donatarum venturis cum expressa reseruatione super fructibus dictorum bonorum triginta annuorum scutorum Francisco vita ipsius durante soluendorum. Post longum temporis interuallum dictus Paulus de condonatariorum commodo, & vtilitate parum sollicitus, eorumque interesse aspernatus eadem bona retrodonauit Francisco de Zanchis, qui paulò post nulla habita ratione præcedentis donationis aliam in fauorem Andreæ de Zanchis celebrauit, sed Io: Antonius filius Pauli post mortem Patris vti pacto, & prouidentia donatorum in prima donatione vocatus Iudicium associationis aduersus Andream secundum Donatarium intentauit, in quo absoluto Andrea ab impetitis causaque in gradu appellationis mihi commissa dubium super prælatione vtriusque donationis proposui, & quænam donatio suffragaretur, & DD. iura primæ donationis præualere responderunt.

Perpenso enim, & maturè discusso controuersiæ donationis articulo, compertum est nullatenus fuisse locum pœnitentiæ ad hoc, vt licitè Paulus, & Franciscus de Zanchis potuerint à dicta prima donatione recedere, concurrente præsertim vinculo indissolubili, & irreuocabilitate † donationis inter viuos, cuius obligatio iuramento 1
cum promissione multoties geminata non reuocandi sub clausulis prægnantibus, & efficacissimis alijsque solemnitatibus de Iure requisitis corroborata fuit, & licet eius executio post obitum sit collata tamen alterari nequit, aut quomodolibet immutari, iuxtà *Text. in l. perfecta, C. de donat. quæ sub mandato*, §. *Aliæ autem instit. de donat.* Alex. *in l. stipulatio num.*14. *ff. de verb. obligat.* Roman. *cons.*26. *num.*4. Ruin. *cons.*172. Soccin. Iun. *consil.*118. *num.*12. *lib.*2. Honded. *cons.*44. *num.*6. *lib.*2. Oldrad. *cons.* 139. *in princ.* Cyriac. plenè *cons.*322. Seraphin. *decis.*412. *num.*9. Duran. *decis.*84. *num.*16. Rota *in Tudertina Donationis* 17. *Iunij* 1652. *coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

Quæ fortiori fundamento innixa comprobantur attento, quòd in prima donatione Ius † quæsitum fuerit alijs con- 2
donatarijs vigore obligationis Cameralis per quam videlicet absenti sine alia cessione Ius quæritur, & actio, Rota *decis.*285. *num.*9. *&* 10. *& decis.*46. *num.*7. *part.*6. *recent.* & coram Buratt. *decis.*788. *num.*3. & quidem etiam † ministerij Pauli primi Donatarij, qui acceptauit, *l. quoties, C. de donat. quæ sub modo*, Rota *decis.*683. *num.*3. 3
*part.*1. *diuers.*

Nihil obstante, quòd † donatio dici potuerit onerosa, & 4
ideò requirens acceptationem Donatarij cum sicut absens poterat non acceptare, ita Donator potuit ante acceptationem reuocare. Quia non subsistit donationem fuisse onerosam, nam ex reseruatione annuorum scut. 30. super fructibus bonorum donatorum nullam exigendo obligationem ex parte Donatariorum, dici quidem potuit minus donatum, sed non onus donationi iniunctum, quia in illud plus, quod bona donata reddebant, remansit † donatio me- 5
rè gratuita, & pura sicq; ex ea per acceptationem primi Donatarij fuit Ius irreuocabile quæsitum alijs condonatarijs ex supe-

superiùs adductis, præsertim, quia tunc erant nati, vt la-
tè comprobant Cyriac. *contr𝔬u.312. num.89. & seqq.* Qui-
nimò ex sententia Ruin. *consil.119. num.8. vers. Ante-
quam ergo contradicat, & cons.126. num.10. vers. Nam li-
cet verum*, & Cagnol. *in l. quo Tutela, §. final. vers. In
tam vtili, ff. de reg. Iur.* & eiusdem Cyriac. *controu.332.*
6 *num.26. & seqq.* Non est consideranda distinctio, an † do-
natio sit onerosa, vel merè lucrosa ad effectum firmandi,
an per stipulationem Notarij quæratur Ius irreuocabile
absenti. Quia cum sit in illius arbitrio acceptare, necne,
numquam donatio dici potest onerosa si illius acceptatio
7 est eiusdem † donatarij arbitrio commissa, qui quatenus
sibi non expediat potest non acceptare nec interim est Iu-
re illius electionis priuandus, Cyriac. *dicta controu. num.9.*
8 *& 29. vers. & quatenus*, cum † actus ex parte donantis
sit vndequaque perfectus, & irreuocabilis licet ex parte
donatarij ab eius arbitrio pendeat, vt aduertit ad proposi-
tum Anquiricol. *cons.30. n.313.*

9 Vndè Paulus † inconsultis alijs donatarijs nullo modo po-
tuit ad retrodonationem in eorum præiudicium deuenire,
quia illius acceptatio iuncta cum stipulatione Notarij qua-
si absentium vices gerentis satis officiosè dicitur inserui-
re ad hoc, vt ante acceptationem Ius quæratur absen-
10 tibus, & † reuocandi via donatori præcludatur non ob-
stante multorum contradicentium strepitu, æquiorem,
& veriorem opinionem impugnantium, vt testatur Bald.
in l. cum à Sorore vol. vltimo num.7. C. de Iur. dot. Ca-
strens. Alex. Iason. & alij *in l. qui Roma, §. Flauius, ff. de
verb. obligat.* Crauett. *cons.19. num.11. lib.1.* Roland. *cons.
19. num.19. lib.1.* Cephal. *cons.33. num.5. lib.2.* Menoch.
cons.92. num.76. & consil.1153. num.52. & fusè per Surd. *de-
cis. 206. num. 6.* Rota *decis.38. num. 13. part. 7. recent.*
& coram Buratt. *decis.149. num.4.* & ibi Adden. *n. 10.*

11 Quapropter verba dispositiua dictæ † donationis Paulum,
& alios condonatarios in paritate vocationis attingentia
faciunt, vt effectus beneficæ voluntatis irreuocabilis æquè
directè, cadat in personam filiorum, ac in personam
Patris, qui huius donationis non auctor, sed immediata
12 donatorum munificentia reputatur, & ideò † filij quam-
uis hæredes Patris venientes ex propria persona non offen-
dunt paternam reuerentiam immò audiuntur contrà fa-
ctum Patris, Belson. *cons.45. num.8. & cons.46. num.3.* Ven-
turin. *cons.14. num.79.* Fontanell. *de pact. nupt. claus.4.
gloss.9. part.1. num.10.* Thesaur. *quæst.90. num. 23. lib.3.*
Capyc. Galeott. *controu. cap.57. num.18. lib.1.* Osasc. *de-
cis.18. num.5.* Surd. *decis. 224. num.6.* eique Adden. *ad
decis.322. num.2.* Rota *in Florentina Donationis 2. Apri-
lis 1650. §. Non obstat* coram bon. mem. Peutingerio,
& prius *in Auenionen. Fideicommissi 4. February 1643.
§. Hac autem irreleuantia coram Reuerendissimo P. Domino
meo Verospio.*

13 Quod priori Iure valere debet ex eo, quòd Paulus † re-
trocessit donationem sibi factam, quod reuera intelligen-
dum est de Iure sibi competenti, non autem de Iure
filiorum, aut hæredum, cum nullum verbum illud speci-
14 ficè sonet in tota † retrodonatione, quæ in dubio ex-
tendi non potest ad Ius competens hæredibus ex propria
persona, nec comprehendit Ius in ipsis radicatum, vt
per Peregrin. *de fideicomm. artic.52. num.92.* Cancer. *var.
resolut. cap.15. num.60. part.3.* cum alijs congestis in
*Interamnen. Fideicommissi 11. Martij 1654. coram R. P.
D. meo Celso.*

15 Denique non vrgent adducta ex † non obseruantia d. do-
nationis ex qua infertur validitas retrodonationis, quia
vltrà, quod cessat motiuum ex eo, quod donans semper
remansit in possessione dictorum bonorum contrauentio
vnius ex vocatis nocere non potest alijs substitutis venien-
tibus proprio Iure, sed potius ipsis aperitur via succeden-
di ex caducata prima parte per contrauentionem, aut
quouis alio modo fit locus vocationi aliorum substituto-
rum, *l. Petro, §. Fratre, ff. de leg.2. l. hoc amplius, C. de
fideicomm. l. vnica, §. in primo, & §. in secundo, C. de ca-
duc. tollen.* Rota *decis.492. num.3. part.2. & decis.270. num.
8. part.5. recent.* & post Zacch. *de obligat. Camer. decis.
194. num.20. & seq.*

Et ita vtraque parte Informante decisum fuit.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Fideicommissi de Pandinis.

Lunæ 7. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

Substitutio compendiosa quandonam in vulgarem resoluitur, & quinam vulgaris substitutionis effectus; Hæreditatem inter nepotes ex proprio Iure ad successionem aspirantes in capita esse diuidendam, & quid dicendum esset, si cum Amita, aut Patruo concurrerent.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas ex actorum reuolutione resultat.*
2 *Vocatio filiorum in conditione positorum vti sub mortis mentione concepta compendiosa substitutionem includit.*
3 *Substitutio compendiosa decedente ante conditionis euentum primo substituto in vulgarem resoluitur.*
4 *Substitutio vulgaris facit, vt alter substitutus ex proprio Iure admittatur.*
5 *Filij ex statutaria dispositione tamquam in conditione positi deficientibus Matribus vocati censentur, ac si ore proprio eos Testator vocasset.*
6 *Filij Auunculo hæredi immediatè succedunt nulla habita ratione substitutionum Matrum, quæ vti caducata, ac si scripta non fuerit reputatur.*
7 *Filij Matribus ante euentum conditionis defunctis ex proprio Iure in vim vulgaris admittuntur, perindè, ac si hæredi immediatè fuerint substituti.*
8 *Filij ex propria persona ad successionem aspirantibus, diuisio bonorum inter singulos viriliter, non autem in stirpes fieri debet.*
9 *Filij ad portionem Matris dumtaxat vti in conditione positi fuerunt, vocati censentur.*
10 *Nepotes cum Amita ad successionem aspirante Matris locum assumere coguntur.*
11 *Substitutione in personis Matrum effectum sortita, filij ex substitutione fideicommissaria succedentes ratam ijs dumtaxat delatam consequi possunt.*
12 *Substitutione Matrum ex prædecessu ipsarum euanescente, nepotibus ex proprio Iure successio defertur.*
13 *Successio quando ex proprio Iure nepotibus competit, hæreditas in capita consequenter diuidi debet.*
14 *Testatorem Iuris communis dispositioni se conformasse præsumitur.*
15 *Nepotes in Patrui, seu Auunculi hæreditate viriliter succedunt, secus si Patruus, vel Amita cum ijs concurreret.*

DECISIO CCLXXXI.

CÆsar Pandinus vniuersalem hæredem sibi instituerat
Iulium Cæsarem ex Fratre Nepotem, eique sine
filijs decedenti Hieronymam, & Isabellam eiusdem Soro-
res, necnon suas respectiuè neptes substituerat, quibus de-
ficientibus sine filijs Exequutores cum certo onere vocauit;
Cùm verò per obitum Iulij Cæsaris absque liberis in fauo-
rem filiorum Hieronymæ, ac Isabellæ idemmet fideicom-
missum remanserit apertum, viriliter ipsis, non autem in
stirpes coram R. P. D. meo Taia, fuit delata successio,
cuius † sententia ex vtroque validitatis, ac Iustitiæ fun- 1
damento hodie Domini comprobarunt; Illa enim ex acto-
rum reuolutione resultat, iuxtà *decis. Veralli 260. part.2.*
passim in hoc Sacro Tribunali receptam. Hæc verò exindè
conuincitur, quod † vocatio filiorum in conditione posito- 2
rum Statuto Vrbis sancita *lib.1. cap.142.* vti sub mortis men-
tione concepta compendiosam substitutionem includit, ex
theor. Bart. *in l. Centurio num.26. & 32. ff. de vulgar.* Alex.
cons.71. num.3. lib.2. Paris. *cons.25. num.15. vol.3.* Menoch.
cons.215. num.1. quæ primo † substituto ante conditionis 3
euentum decedente, vel fideicommissum agnoscere recu-
sante, resoluitur in vulgarem, cuius virtute substitutionis
ex † proprio Iure alter substitutus admittitur, vt in spe- 4
cie Statuti Vrbis dixit Rota *decis.332. num.1. 9. & 10. part.
2. recent.*

Hinc cùm Hieronyma, & Isabella hæredi grauato præ-
decesserint, earum † filij, qui tamquam in conditione posi- 5
ti ex statutaria dispositione vocati censentur, ac si ore pro-
prio

prio eos Testator expressisset, vt dixit Rota *decis.*355. *num.*12. *part.*5. *recent.* & coram Greg. *decis.*337.*num.*4. non quidem ex Iure transmisso, seu repræsentationis, sed ex propria persona, ac à Matribus prorsus independenti, in vim vulgaris substitutionis hæreditatem assequi debent
6 operantis, vt ijdemmet † filij Iulio Cæsari hæredi, ac Auunculo immediatè succedant, nulla prorsus substitutionis Matrum ratione perhabita, quæ vti caducata reputatur ac si scripta non foret, vt in terminis tradunt Gabr. *cons.* 115.*num.*11.*cum seqq.lib.*1. Paris. *consil.*66.*num.*75. *lib.*3. Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.*11. *tit.*20. *num.*17. Rota *decis.*403.*n.*11.*cum seqq.* & *decis.*424.*n.*4.*part.*2. & *decis.*142.*n.*3. *vers.* *Qua coniectura part.*4. *recent.*

Nec vrget, quòd filij proprijs dumtaxat Matribus sub-
7 stituti fuerint; Siquidem † his ante conditionis euentum defunctis, & de medio sublatis filij ex propria iure in vim vulgaris admittuntur; perindè, ac si immediatè hæredi substituti forent, vt præter auctoritates supra allatas, notat Bart. *in l. quamdiu institutus* 68. *num.*10. ibique Imol. *num.* 3.*ff. de acquir. hered.* Castrens. *cons.*422. *num.*1. *vers.* *In contrarium videtur lib.*2. Rota coram Vrgellen. *decis.*103. *num.*3.

8 Dùm itaque harum Sororum † filij ex propria persona ad successionem aspirant, nec non sub vnico collectiuo nomine noscuntur vocari, ibi: *E mancando l'vna, e l'altra Sorella senza figli*, inter singulos viriliter, non autem in stirpes diuisio bonorum peragi debet, vt aduertit Dec. *cons.* 412.*n.*1.*cum seqq.* Paris. *cons.*37.*n.*82. & 83. *lib.*2. Cephal. *cons.*456.*n.*1. Peregr. *cons.*45. *num.*25. & 26. *lib.*2. Giouagn. *consil.*23. *n.*7. & 8. Magon. *decis. Florent.*144. *n.*20. *vers.* *Tamen in hac facti specie.*

9 Nec obstat, quòd † filij ad portionem Matris dumtaxat vti fuerunt in conditione positi, vocari censeantur Gabr. *cons.*2. *n.*6. *cum seq. lib.*2. Rota coram Seraph. *decis.*128.*n.*3.
10 Posset enim vrgere obiectio sit † Nepotes cum Amita ad successionem aspirarent, quo casu Matris locum cogeren-
11 tur assumere; Vel quoties † substitutio in personis Matrum effectum sortita foret; Tunc enim filij ex substitutione fideicommissaria succedentes ratam ijsdem dumtaxat dela-
12 tam, consequi possent; Secùs verò, dum Matrum † substitutio, ex prædecessu ipsorum euanuit, & Nepotes inter se concurrunt. Tali quidem casu ijs ex proprio Iure defertur successio, vt aduertit Gabr. *ad cons.*115.*n.*21.*cum seqq.*
13 *lib.*1. alijque superiùs recensiti, & † hæreditas consequenter in capita diuidi debet ex auctoritatibus suprà relatis. Dum
14 maximè Iuris communis dispositione perspecta, cui se † Testatorem conformasse præsumitur, vt in specie dixit Rota
15 coram bon. mem. Merlin. *decis.*631. *n.*11. Nepotes † inter se certantes viriliter succedunt in Patrui, seù Auunculi hæreditate. Quicquid dicendum foret si Patruus, vel Amita cum ijs concurreret, vt notat Azzo *in Summa num.*7. *C. de legit. hæredit.* Cephal. *cons.*341. *num.*7. *vers.* *Sed prædictis minimè obstantibus*, Thesaur. *decis.*162. *num.*2. & 3. Gratian. *discept. forens. cap.*709. *num.*3. *cum seqq.* Et discusso plenè articulo, dixit Rota *decis.*27. *part.*1. *recent.* & coram bon. mem. Merlin. *decis.*570. *num.*10. *cum seqq.* & *decis.*631. *num.*11.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO

Sac. Rotæ Decano.

Romana Castri Orciani.

Lunæ 7. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

Læsione cessante, restitutio in integrum non datur, sed sententia in rem iudicatam transit; Deindè quòd Dominus directus agens ad deuolutionem bonorum, vt obtineat dominium, illorum identitatem plenè, & concludenter probare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia dum nihil in causa a multis annis factum fuit, non prorogatis fatalibus in iudicatum transiuit.*
2 *Sententia quando est iusta cessat læsio sine qua restitutio in integrum non competit.*
3 *Dominus directus quando agit in petitorio ad deuolutionem bonorum, identitatem bonorum possessorum plenè, & concludenter probare tenetur.*
4 *Reseruatio non probata identitate rei particularis dubia, & incerta redditur, cùm fieri possit, quod bona quæ petuntur sint de reseruatis, & alio titulo concessis.*
5 *Possibilitas sola necessitatem probationis in Iudicio petitorio requisitam excludit.*
6 *Probatio identitatis rei reseruatæ concludens per necesse non per possibile esse debet.*
7 *Reseruatio ad fauorem capituli facta non releuat, cùm non probetur identitas, sine qua in gradu restitutionis in integrum sententia lata reuocari non debet.*
8 *Possessor ad iustificandum titulum acquisitionis regulariter non tenetur, cùm ei sufficiat dicere possideo, quia possideo.*
9 *Agens ad deuolutionem, vt obtineat dominium, idem plenè, & concludenter probare tenetur.*

DECISIO CCLXXXII.

Vigore Instrumenti concessionis Castri Diruti cum Territorio, de quo agitur, factæ vsque de anno 1286. Nobilibus Viris Andreæ Ioanni, & Sabbæ de Pierleonibus iudicium instituerunt Canonici Sanctæ Mariæ Transtyberim anno 1571. contrà Fuluiam Tascam super deuolutione quorumdam bonorum ab ipsa possessorum in dicto Tenimento. Et licet in prima Instantia sententiam obtinuissent in gradu appellationis interpositæ tam à Fuluia, quàm ab Hospitale Sancti Spiritus in Saxia eius Authore lata fuit sententia absolutoria à bon. mem. Cotta; Vndè hodie excitata iterùm controuersia censuerunt Domini constare de re iudicata, non autem de causis restitutionis in integrum, quia cum ab anno 1591. nihil actum fuerit in causa vsque ad annum 1639. (quo obtenta fuit Immissio directa Reuerendissimo Terracinen. contrà alios possessores Bonorum dicti Castri) non † prorogatis fatalibus sen- 1
tentia transiuit in rem iudicatam, *cap. Cum sit Romana de appellat. Auth. ei, qui C. de tempor. appellat. Rota coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono decis.*44. *num.*4. & *in Rauennaten. Bonorum* 4. *Martij* 1654. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, §. *Cum enim.*

Cùmque † sententia appareat valida, & iusta cessat læ- 2
sio sine qua restitutionem in integrum non competere, tradit Abb. *in cap. ex litteris* 4. *sub n.*5. *de restitut. in integr.* Rota *decis.*170. *part.*6. *recent. n.*2. *Interamnen. fideicommissi* 11. *Martij* 1654. *coram R. P. D. meo Celso*, §. *Respectu verò*, & *in Melenitana Bonorum* 27. *Nouembris* 1658. *coram me*, §. *Iustitia sententiarum.*

In præsenti casu validitas non reuocatur in dubium, & Iustitia subsistit, cùm non † probauerint Canonici iden- 3
titatem bonorum possessorum à Tasca, prout plenè, & concludenter probanda est, quando Dominus directus in petitorio agit ad deuolutionem bonorum, Crauett. *cons.*198. *num.*4. Marescott. *var. resolut.*12. *num.*1. *lib.*1. Gratian. *discept.*533. *num.*41. Rota coram Merlin. *decis.*476. *num.*2. *decis.*198. *n.*1. & 2. *part.*8. *recent. Romana Domorum* 9. *Decembris* 1641. *coram Reuerendissimo Tarraconen.* & *in Romana Domus* 3. *Iunij* 1658. *coram R. P. D. meo Beuilaqua*, §. *Non obstat*; Præsertim, quia non fuit tunc intentatum à Canonicis Iudicium super deuolutione totius Castri, sed super quibusdam bonis particularibus à Tasca possessis, vt supra, in quibus terminis probata identitate Castri non cen-
setur probata † identitas rei particularis, quando, vt in 4
præsenti concessione Dominus directus sibi aliqua bona reseruauit, ex reseruatione enim huiusmodi res redditur dubia, & incerta, cùm possit esse, quod bona, quæ petuntur, sint de reseruatis, & alio titulo concessis, vt considerat Crauett. *cons.*293. *num.*6. & 7. & latè deductum in hac *causa Romana Castri Orciani* 14. *Decembris* 1576. *in princ.* & §. *Neque obstat*, coram bon. mem. Cotta, & *prima Apri-
lis* 1591. *sub* §. *primo*, coram Orano, quæ sola † possibilitas 5
excludit necessitatem probationis in hoc Iudicio requisitam,
Surd. *cons.*5. *num.*45. & *seqq.* vbi quod † probatio debet es- 6
se concludens per necesse, non per possibile, & *cons.*505. *num.*6. Dec. *cons.*37. *num.*9. *circa med.* Peregr. *de fideicom. art.*10. *num.*54. nec ex eo, quia Rota *decis.*216. *num.*13. *part.*6. *recent.* & *in Romana Bonorum* 28. *Maij* 1657. *coram me*, §. *fin.*

Hinc non refert, quòd prædicta † reseruatio facta fuerit 7
ad fauorem Capituli, & Canonicorum, qui cùm agant ad deuolutionem totius Castri includuntur necessario Bona,

quæ à Tasca possidebantur; Quia non versamur hodie in Iudicio vniuersali vigore alterius Commissionis posteà obtentæ contra alios possessores Bonorum dicti Castri, de quo suo tempore erit disputandum, cùm in eo nulla fuerit lata sententia de re iudicata disputari non potest, sed super certis corporibus, super quibus pronunciatum fuit à bo. mem. Cotta, vt suprà, respectu quorum satis est, identitatem non probari, vel esse dubiam ad hoc, vt sententia Rotalis, quæ ob non prosequutam appellationem in iudicatum transiuit in gradu restitutionis in integrum reuocari non debeat, cùm hoc casu probationes debeant esse clarissimæ, Rota coram Buratt. *decis.* 323. *sub num.* 4. *& in Marsicen. Iurisdictionis* 17. *Iunij* 1647. coram bon. mem. Bichio, §. *fin.*

Parum etiam releuat, quòd neque Tasca, neque Ho-
8 spitale † titulum acquisitionis iustificauerint, quia non solùm regulariter ad hoc non tenetur possidens, cui sufficit dicere possideo, quia possideo, Rota coram Duran. *decis.* 28. *num.* 19. *& coram Eminentissimo Domino Cardina-*
9 *li Otthobonio decis.* 62. *num.* 20. Sed † Canonici qui agunt ad deuolutionem, tenentur Dominium plenè, & concludenter probare aliàs obtinere non possunt, Marescott. *var. resolut. lib.* 1. *cap.* 85. *num.* 5. Roland. *cons.* 82. *num.* 17. *lib.* 2. Rota *in Mediolanen. prætensæ deuolutionis* 11. *Februarij* 1650. *coram Reuerendissimo Papien.* §. *Turbiditas*, *& in Vercellen. seu Casalen. Bonorum* 10. *Maij* 1658. *coram R. P. D. Beuilaqua*, §. *Anno* 1643.

Quod an satis probatum fuerit ad effectum, de quo agitur, & an locum habeat præscriptio pro parte Hospitalis opposita, noluerunt hodie Domini diffinire, quia de his disputandum erit in Iudicio vniuersali deuolutionis totius Castri, cùm interim prædicta sufficiant, vt sententia bonæ memoriæ Cottæ transiuerit in rem iudicatam, prout de re iudicata constare, resolutum fuit vtraque, &c.

R. P. D. TAIA.

Bononien. Prælegati.

Veneris 11. *Februarij* 1661.

ARGVMENTVM.

Legatum omnium rerum, quæ in domibus sunt nec ad venalia, nec ad ea quæ casu ibi inueniuntur extenditur. Verbum *omnia* vti, & *textus leg. general.* §. *vxori*, *ff. de vsufr. legat.* nitidè, & prolixè examinantur. Dictio *dilectissima vxoris* Ius prælegati non mutat, nec ab eo vti delibatione hæreditatis ad eiusdem exinanitionem contra mentem Testatoris deueniri non debet.

SVMMARIVM.

1 *Verba*, quæ domui meæ erunt, *in legatis pro* esse solebant *accipi debet.*
2 *Legatum omnium rerum quæ in domibus sunt quæ mercis causa computata sunt non comprehendit.*
3 *Exceptio* excepta pecunia, *licet firmet regulam in non exceptis, eam tamen non dilatat, nec sub ea quæ de sua natura non sunt, comprehendit.*
4 *Venalia in domo esse non videntur.*
5 *Legatum omnium rerum in domo ad ea quæ casu ibi reperiuntur non extenditur.*
6 *Legatum quando in eo apponitur signum vniuersale* omnia *restrictionem non recipit.*
7 *Verba cuiuscumque* qualitatis, & conditionis, *quomodo intelligenda.*
8 *Verba* cuiuscumque qualitatis, *verbis* quocumque modo *æquipollent.*
9 Decium, &, alios *verbum* omnia, *non benè intellexisse probatur.*
10 *In legato magna est differentia an signum vniuersale adiungatur rebus, an verò existentia in loco adijciatur.*
11 *Dictio vniuersalis* omnia *non in epithetis rerum, sed in aduerbijs verborum declaratur.*
12 *Testator relinquens vxori omnia, quæ in domo habet an frumentum, quod ibi erat causa vendendi comprehendat.*
13 *Verbum* omnia, *quando ad substantiam, quantitatem, qualitatem, & essentiam formaliter pertinet, quomodo intelligendum.*
14 *Verbum* quoquomodo, *quando ad existentiam localiter pertinet quænam comprehendit.*
15 *Verba* lego omnia mobilia domus, *quomodo procedunt.*
16 Textus l. general. §. vxori, *an de vsufructu rei, non autem de proprietate legata agat.*
17 *Testator legando vxori sub appellatione* dulcissimæ, & Dominæ, *omnia mobilia domus, non ideò venalia legasse censetur.*
18 *Ius legati vbi in relicto veniunt venalia non mutatur, etiamsi liberis etiam cum epitheto* dulcissimorum, *fuerit relictum.*
19 *Prælegatum est delibatio hæreditatis ex qua testator alicui quid collatum velit.*
20 *Prælegatum est donatio Testamento relicta.*
21 *Prælegatum si ad omnia venalia in domo extenderetur, non esset delibatio hæreditatis, sed exinanitio.*
22 *Prælegatum ad mobilia domui, & habitationi conuenientia referri quomodo conuincitur.*
23 *Mobilia homines sua suppellectilia alteri generi adscripta communiter appellare solent.*
24 *Vsus communis loquendi quando est facti o probari debet.*
25 Mobilia, & suppellectilia, *ex communi vsu loquendi Bononiæ pro vno eodemque habentur.*

DECISIO CCLXXXII.

PEr ragion di Prelegato, & in ogn'altro meglior modo il Testatore lascia alla Signora Elisabetta sua consorte la Casa al presente habitata dal Testatore insieme *con tutti i mobili, in quella esistenti di qualunque sorte, qualità, e quantità si siano, liberamente, e per piena ragione in tutti gl'altri suoi beni, &c.* Salue sempre le cose ordinate, e lasciate, instituisce le dette Signore Elisabetta sua dilettissima consorte, e la Signora Camilla sua carissima sorella, e morendo le dette sue heredi, ò alcuna di loro nella terza parte della portione di ciascuna della sua heredità instituisce, e constituisce le Madri del Corpus Domini, &c.

Cùm autem Testator haberet domi sericum valoris venale lib. Bon. 15229. dubitatum est, an contineatur in prælegato, & DD. responderunt non contineri.

Quia huiusmodi legatis illa † verba, *Quæ domi meæ erunt*, sic accipi debent, *esse solebant l. penult.* §. *vlt. ff. de aur. & arg. leg.* cum alijs apud Præt. *vlt. vol. interpr.* 1. *dub.* 8. *num.* 9. *& seqq. lib.* 4. & in † legato omnium rerum, quæ in his domibus erunt, quæ mercis causa computata sunt non comprehenduntur, *l. generali* 32. §. *vxori*, *ff. de vsufr. leg.* & ibi Bart. (qui amplius *num.* 3. notat † exceptionem *excepto argento*, firmare regulam in non exceptis, non tamen eam dilatare, vt faciat sub ea comprehendi, quod sua natura non comprehenderetur) Menoch. *de præsumpt. præsumpt.* 137. *num.* 7. *lib.* 4. Mantic. *de coniect. lib.* 9. *tit.* 6. *num.* 13. Couar. *var. resol.* 5. *n.* 3. *lib.* 2. (qui *n.* 4. declarat secus si exceptio esset de re venali) ad rationem, qua ea quæ sunt † venalia non videntur esse in domo inquit Bart. *ad* §. *vxori in fin.* Pinell. *ad l.* 1. *C. de bon. matern. part.* 2. *num.* 46. *vers. melius igitur*, cum alijs apud Pignarell. *controu.* 65. *n.* 30. *cent. secunda.* 1 2 3 4

Eo quoque argumento Textuali, quòd sicut rebus, quæ in fundo sunt legati accedunt, etiam ea, quæ tunc non sunt, sed esse solebant, ita nec quæ casu ibi fuerunt legata existimantur, §. *vltimo*, *l. quæsitum* 76. *in fin. ff. de leg.* & ibi Bart. 5

Et cùm expenderentur verba *di qualunque sorte, qualità, e quantità si siano liberamente, e per piena ragione*, & proponeretur quod † quando in legato apponitur signum vniuersale *omnia*, tunc legatum non recipit restrictionem apud Bart. *ad* §. *vxoris num.* 4. *vers. sed contra prædicta*, † & de verbis cuiuscumque qualitatis, Altograd. *cons.* 70. *num.* 4. *vers.* 1. *in casu nostro*, *& in append. vers. addi etiam potest lib.* 1. cum alijs, & præcipuè Ciarlin. *controu.* 87. *num.* 5. *vers. nec refert*, *& num.* 6. de verbis similibus *cuiuscumque conditionis*, nec referre quod hic non adsint illa verba † *quocumque modo*, quia hæc alia *cuiuscumque qualitatis sint*, æquipollentia sufficiant, &c. Altograd. *d. cons.* 70. *num.* 25. *vers. nec refert*, *& num.* 26. Ciarlin. *d. cons.* 87. *d. num.* 5. *vers. nec refert*, Andreol. *controu.* 102. *num.* 8. *vers.* 2. *moueor*, & satis propter verba *omnia mobilia*, Dec. *cons.* 472. *num.* 6. *vers. similiter non obstat.* 6 7 8

9 Tamen

9 Tamen † Decio, etsi qui sunt alij similes respondeba-
tur si id senserint, id quidem sensisse contra *Text. clarum*
in d. §. vxori ibi omnium rerum qua in his domibus erunt, &
Bart. *ibi si Testator reliquit vxori omnia, quæ habet in Domo*,
10 adeòut † manifesta sit differentia an signum vniuersale
adiungatur rebus, an verò adijciatur existentiæ in loco,
vt inquit Peregrin. *in cons.37. sub num.5. lib.2.* Gabr. *cons.*
98. num.28. vers. minus obstat num.29. lib.1. Bimius *cons.5.*
num.34. & seqq. (vbi nuncupatur contra Decium) Couar.
d. resolut.5. d. num.3. vers.2. secundo constat. Dilect. *de arte*
test. tit.6. cant.19. num.1. & 2. Ripol. *var. resolut.13. num.98.*
& seqq. & sensit Rota coram Puteo *decis.20. sub num.1. lib.*
3. (*quæ fuit edita contra consil.* Beroi *44. lib.2.*) & sense-
11 runt omnes, qui vniuersalem † dictionem declararunt
non in epithetis rerum, sed in aduerbijs verborum Put. *d.*
dub.8. sub n.13. Menoch. *præsumpt.137. n.10.* Pacif. de Salu.
interd. inspect.3. cap.5. num.8. & alij apud eos, & Pignatell.
d. controu.65. num.16. & pro omnibus Bart. *ad d. §. Vxo-*
12 *ri d. num.4.* dum enim sensit cum † Testator reliquit
vxori omnia quæ habet in domo non venire frumentum,
quod ibi erat causa vendendi, & in textu si dixisset, *qua domi*
quoquomodo sunt clara est differentia suprascripta.

13 Et congruit ratio, quia huiusmodi † verba *di qualunque*
sorte, &c. & breuiter *omnia, &c.* ad substantiam, quan-
titatem, qualitatem, & essentiam formaliter pertinent, nec
faciunt in domo esse, quæ non erant, quamtumcumque
faciunt propria esse quæ propria non erant, vt ratione
proprietatis veniant, quæ non venissent, sed *quomodocum-*
que, qualitercumque, & huiusmodi, & quoquomodo apud Bart.
ad existentiam localiter pertinent, & faciunt compræhen-
di, quæ impropriè erant, si propriè ipsa sint, vt si impropria
etiam suis verbis vniuersalibus compræhendantur ad Af-
flict. *decis.106. n.6.* si factum sit legatum cum signo vniuer-
sali omnium rerum quæ quoquomodo sunt in domo, &c.
cum alijs superiùs citatis, &c.

Nec audiendi visi sunt aliqui Moderni apud Andreol. *d.*
controu.102. ante d. n.8. vers. secundo moneor, & Ciarlin. *d.*
controu.87. d. n.5. d. vers. nec refert, instantes verius esse
14 † procedere etiam quando signum vniuersale non est adie-
ctum limitationi legati, sed solum legato, vt si dictum sit
lego omnia mobilia domus, &c.

Quia visum est contra *text. clarum d. §. Vxori vt supra*,
16 † & contra sententiam Bart. & aliorum, non declarando,
sed potius declinando d. text. tamquam agentem de vsufru-
ctu rei, non autem de proprietate legata, si eadem ratio est
totius, & partis, & otio suo abutentibus delinquitur, & om-
ni singillatim, & viderit Ciarlin. *cum suis allegat. controu. n.*
1. vers. nam in primis, & n.2. consentiens relinquendo om-
nia, quæ in domo sunt propter locum designatum restringi
dispositionem vniuersalem præcedentem, adeòut non com-
præhendat venalia ad *d. §. Vxori*.

17 Neque etiam iuuari dictione † *dilectissima Vxoris* præ-
legatum vxori à marito qui eam dilectissimam, & Domi-
nam vocauit, vt Bardus ille *in l. Vxorem 39. ff. de leg.3.*
inquit Tiraquell. *connub. leg.5. num.11.* etiam bardior aliis,
qui vxorem vocauit dominam suam *in §. Vxoris, l. vlt. ff.*
de aur. & arg. legato.

Quia Testator dilectissimam vocauit in institutione, &
ibidem carissimam quoque sororem pariter institutas, &
18 propterea vbi in † relicto veniunt venalia non mutatur id
ius, quamuis relictum fiat liberis, quin etiam cum epi-
theto *Dulcissimorum*, *§. item non quarentur*, *l. pediculis 34.*
ff. de aur. & arg. leg. & consequenter patet contra illum
text. loqui Roman. &c. apud Pinell. *ad d. Rubr. d. num.42.*
vers. inspectio item, & amplius Bim. *d. cons.5. num.39. vers.*
verum istorum opinio, & seqq. cum alijs apud Pignatell. *d.*
controu.65. num.25. vers. quoad secundum, & seqq. Rota co-
ram Put. *d. decis.20. n.2. & 3.*

19 Et mouit etiam DD. quod alias † prælegatum non esset
delibatio hæreditatis qua Testator ex quo vniuersum hæ-
rædis foret alicui quid collatum velit, *l. legatum 119. ff. de*
20 *leg. primo*, siue quædam † donatio testamento relicta,
21 *l. legatum 37. ff. de leg.2. §. legatum instit. delegat.* Sed † exi-
nanitio ipsius hæreditatis, tum supponatur sericum valoris
librarum 15229. & alia bona deducto ære alieno circiter
16394. & ad hæc benè Odd. *cons....n.25.* Rota *d.453. part.1.*
recent. ad text. l. quidam 30. in fin. & §. sed, & ipse Papinia-
nus in fin. l. quæsitum 12. ff. de fund. Instruct.

Nec parum mouebat aliquem vulgaris hominis verna-
22 cula dispositio, & † prælegatum *la Casa al presente habi-*
tata dal Testatore insieme con tutti i mobili in quella esistenti,
etiam di qualunque sorte, ad intelligenda mobilia domus, &
domum instructam ad habitandum ab vxore prout vir, &
vxor habitabant, & de mobilibus domui, & habitationi
conuenientibus, & de his quidem cuiuscumque speciei, sed
de his, & de suppellectili legata, *l.4. de suppell. leg.* cum
† communi more homines appellent mobilia sua suppelle- 23
ctilia alteri generi suo adscripta, vt de legato Regis Fran-
ciæ scripsit ad Summum Pontificem Oldrad. *cons.219. in*
fin. & Io. Andr. *ad specul. de fratribus tit.7.* Dec. *cons.472.*
num.10. Peregrin. *d. cons.37. num.14. & 15.* Mant. *de co-*
niect. lib.9. tit.3. num.7. & sensit Rota coram Ludouis. *decis.*
157. num.10. & retulit pro notorio Pinell. *ad d. l.1. num.50.*
vers. notorium enim cum alijs apud Castill. *controu.38. num.*
248. lib.1. & præcipuè Odd. *d. cons.30. num.18. vers.4. prin-*
cipaliter, & seqq.

Nec aduersio hæsitabat ex eo, quòd † iste communis 24
vsus loquendi sit factio, & ideò debet probari, Dec. *cons.*
472. num.15. Peregrin. *d. cons.37. num.16. & 17.* Man-
tic. *d. tit.3. d. num.8. vers. sed huic*, Rota *d. decis.257. sub*
d. num.10.

Quia vt Oldrad. & alij suprascripti de communi sermone
agunt, hæc est contradictio non autem declaratio, aut
limitatio. Deinde † iste communis vsus loquendi Bono- 25
niæ satis probatus videtur auctoritate Io. Andr. Bonon.
nec obscurè apud Rot. *Bonon. diuers. decis.51. num.20. vers.*
quod bona mobilia, ibi mobilia, & suppellectilia.

Etita vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO

Rauennaten̄ Fideicommissi.

Veneris 11. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

De fideicommisso reciproco ex tribus requisitis necessarijs probato, quorum 1. in vocatione omnium, 2. & 3. in substitutione vltimò morienti, & in tota hæreditate facta consistunt. Idem etiam ex ratione conseruandæ agnationis, substitutione loci pij, verbis Instituentis, & alijs coniecturis elicitur: deinde quænam ad probationem filiationis, & Identitatis rei fideicommisso subiectæ requiruntur, ostenditur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommisso cum requisitis purificato immissio concedi solet.*

2 *Fideicommissum perpetuum, & reciprocum ex substitutione inter heredes ad inuicem facta resultat.*

3 *Fideicommissum reciprocum vt inducatur, tria requisita sunt necessaria.*

4 *Testator vocans omnes descendentes masculos ex legitimo matrimonio natos, validum dispositiua vocationis argumentum prabet.*

5 *Substitutio deficiente linea ad fauorem Ecclesia facta vltimo morienti facta censetur.*

6 *Substitutio deficiente linea, vel substitutio vltimo morienti facta pari passu ambulant.*

7 *Substitutio vt in tota hereditate facta dicatur, indefinita hereditatis mentio sufficit.*

8 *Reciproca expressa tam inter heredes substitutos, quàm eorum descendentes ex verbis institutionis elicitur.*

9 *Testator heredes magis dilectos reciprocè substituens, descendentes remotiores, & minus dilectos eodem modo vocasse præsumitur.*

10 *Ratio conseruanda agnationis ex repetita mentione linea masculina deducta; descendentes remotiores vocatos fuisse demonstrat.*

11 *Substitutio loci Pij deficiente linea verificari non potest, nisi tacitum reciprocum fideicommissum inter ipsos substitutos inductum censeatur.*

12 *Verba in rem non autem in personam directam fideicommissum reale important.*

13 *Bona fideicommisso supposita ad quoscumque deuoluuntur, restitutioni ad fauorem substitutorum sunt obnoxia, & alter alteri restituere tenetur.*

14 *Coniectura insimul accepta ad inducendum fideicommissum reciprocum suffragantur.*

15 *Fides Baptismatis iunctis adminiculis filiationem probat.*
16 *Nominatio alicuius vti filij cum actu proportionabili Institutionis filiationem inducit.*
17 *Fideicommisso ad fauorem alicuius purificato, idem perinde ac si ab intestato succedit.*
18 *Identitas rei fideicommisso subiecta, quomodo probatur.*
19 *Identitas rei fideicommissariæ vt probata dicatur, duæ demonstrationes sufficiunt.*
20 *Coniuncto in æquali gradu non comparente, Actores data cautione de restituendo ei suam portionem, totum fideicommissum petere possunt.*

DECISIO CCLXXXIII.

FVit resolutum dandam esse immissionem D. Hippolyto, & fratribus de Rasponis, quoniam constat de
1 † fideicommisso Raphaelis, de illius purificationem ad fauorem eorumdem fratrum, nec non de identitate prædij controuersi, quibus concurrentibus concedi solet immissio, vel ex *l. fin. C. de Edict. Diu. Adr. toll. vel ex Interdict.* Saluiani, vt firmauit Rota *in Fanen. bonorum* 19. *Iunij* 1648. coram bon. mem. Arguelles, *& in Bonon. fideicomm.* 5. *Decembris* 1650. *coram R. P. D. meo Celso, & in Fauentina bonorum* 27. *Iunij* 1659. *coram Reuerendissimo D. meo Cerro Decano.*

2 Perpetuum † fideicommissum non solum descensiuum, sed etiam reciprocum inter Hippolytum, & Brutum hæredes institutos, & grauatos, eorumque descendentes etiam de linea ad lineam resultat, ex eo quod Raphael vniuersalibus hæredibus institutis dd. Hippolyto, & Bruto eius nepotibus, eos ad inuicem substituit hoc modo: *Che alla sua heredità succedino li suoi figli maschi legitimi, e di legitimo matrimonio, & in caso, che alcuno di essi non hauesse figli, voglio, che detta mia heredità caschi all'altro mio fratello, e suoi figli pero maschi, e di legittimo matrimonio, e cosi successiuamente sin tanto, che vi saranno successori maschi, & in difetto di linea masculina delli miei heredi Nipoti, e descendenti, ordino, che tutta la robba di Faenza, & Imola sia della Chiesa della Madonna del Fuoco; nel resto delle mie facoltà, in difetto pero come sopra faccio miei heredi il Signor Paolo Rasponi, &c.* Ex quibus verbis claré patet concurrere tria requisita necessaria ad inducen-
3 dum † reciprocum fideicommissum, quod scilicet omnes sint vocati quod substitutio fiat vltimo morienti; & in tota hæreditate ex *l. Titia Seio* 89. *§. Scia libertas, ff. de leg.* 2. Soccin. Iun. *cons.* 151. *num.* 5. *&* 6. *lib.* 2. cum alijs, quos cumulat Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 7. *tit.* 5. *num.* 35.

4 Litteralis est vocatio, quia † Testator omnes descendentes masculos ex legitimo matrimonio natos ibi: *finche vi saranno successori maschi,* quæ verba validum præbent argumentum dispositiuæ vocationis, vt in specie ponderat idem Soccin. Iun. 110. *num.* 25. *& seqq. & cons.* 145. *num.* 39. *lib.* 3. Menoch. *cons.* 325. *num.* 10. Honded. *cons.* 65. *n.* 42. *lib.* 1. Thesaur. *decis.* 96. *num.* 15. *&* 17. Rota coram san. mem. Greg. *decis.* 329. *num.* 6. coram Buratt. *decis.* 895. *n.* 2. *cum alijs in Cauallicen. fideicommissi* 23. *Iunij* 1656. *coram R. P. D. meo Celso.*

5 Alterum, quòd † substitutio facta fuerit vltimo morienti desumitur ex eo quia deficiente linea masculina grauatorum substituit Ecclesiam Beatæ Mariæ ab Igne, & Paulum Rasponum, & sic manifesté apparet illam factam fuisse
6 vltimo morienti, nam paria sunt † substituere deficiente linea, vel vltimo morienti, iuxtà magis communiorem opinionem de qua per Soccin. *d. cons.* 151. *num.* 6. *&* 9. *lib.* 2. Laderch. *cons.* 49. *num.* 2. *in fin. vers. Illa enim verba, & cons.* 169. *num.* 3. *vers. Et in terminis* Peregr. *cons.* 59. *num.* 7. *lib.* 1. Surd. *cons.* 344. *sub num.* 17. Rota coram Duran. *decis.* 258. *num.* 11. *in Terracinen. fideicomm. de Pilorcijs* 15. *May* 1648. *coram Reuerendissimo Terracinen. in Bonon. fideicom. de Guidottis* 23. *Ianuarij, &* 7. *Iunij* 1649. coram bon. m. Arguelles.

7 Tertium verò, quòd † substitutio sit facta in tota hæreditate deducitur ex eo quod in bonis sitis Fauentiæ, & Imolæ substituta fuit Ecclesia, & in residuo Paulus Rasponus, cum non sit necesse, quod in verbis deductum sit, sed sufficiat indefinita hæreditatis mentio, Ias. *d. cons.* 145. *num.* 41. *& seq. lib.* 3. Decian. *cons.* 54. *num.* 69. *lib.* 1. Rota *decis.* 300. *num.* 10. *part.* 1. *recent. in d. Bonon. fideicom. de Guidottis* 23. *Ianuarij* 1649. coram Arguelles, *& in Terracinen. fideic.* 15. *May* 1648. *coram Reuerendiss. Terracin.*

Immò dicebant DD. adesse † reciprocam expressam tam 8
inter hæredes substitutos, quàm inter ipsorum descendentes, dum enim Raphael postquam instituit hæredes Hippolytum, & Brutum, eosque ad inuicem substituit casu, quo alter decederet sine filijs adiecit verba illa; *E cosi successiuamente sin tanto, che vi saranno successori maschi.* Elicitur exinde Testatorem idem voluisse in subsequentibus quod
in antecedentibus disposuit, & † cum hæredes magis di- 9
lectos reciprocè substituerit, censeri debet eodem modo vocasse descendentes remotiores, & minus dilectos, ita deducit Soccin. *d. cons.* 110. *num.* 9. *lib.* 3. & alijs relatis, dixit Rota *decis.* 266. *num.* 20. *vers. quando, vt in hoc casu part.* 1. *recent.*

Idque suadet ratio † conseruandæ agnationis deducta 10
ex repetita qualitate masculinitatis etiam cum mentione lineæ masculinæ, vt aduertunt Paris. *cons.* 90. *n.* 15. *&* 24. *lib.* 2. Gratus. *cons.* 89. *n.* 5. Decian. *cons.* 102. *num.* 15. *lib.* 2. Surd. *cons.* 96. *n.* 29. Rota *d. decis.* 266. *n.* 15. *part.* 1. *recent.* cum alijs in Spolet. *fideicomm.* 18. *February* 1648. coram bon. mem. Arguell.

Ac etiam † substitutio Ecclesiæ S. Mariæ ab Igne, & 11
Pauli Rasponi in defectum lineæ dd. hæredum, & eorum descendentium. Hinc enim inter ipsos institutos, & substitutos inducitur tacitum reciprocum fideicommissum, ex quo alias vocatio loci pij, & Pauli numquam posset verificari, vt ita per hanc rationem respondit Decian. *cons.* 3. *num.* 64. *lib.* 1. Bellon. Iun. *cons.* 2. *num.* 30. *cum seqq.* Fusar. *de substit. quæst.* 382. *num.* 44. Rota *decis.* 216. *num.* 12. *part.* 5. *recent. & decis.* 97. *num.* 4. *part.* 7. *in Romana fideicomm. de Zeffiris* 8. *February* 1647. coram bon. mem. Bichio.

Maximè cùm Testator vsus fuerit † verbis directis in 12
in rem, non autem in personam ibi: *Voglio che la mia heredità caschi,* deinde ibi: *Ordino che tutta la mia robba sia della Chiesa,* Inferiùs ibi: *Nel resto delle mie facoltà,* & demum ibi: *Voglio, che dette mie facoltà,* quæ important fideicommissum reale, Bart. *in l. peto, §. fratre num.* 2. *vers. dic ergo, ff. de legat.* 2. Adeòut † bona illi supposita, ad quoscumque 13
deuoluantur sint obnoxia restitutioni ad fauorem substitutorum, & alter teneatur alteri restituere, iuxtà not. per Bald. *in l. precibus num.* 65. *vers. Tu dic,* & Salyc. *num.* 36. *C. de Impuber.* Paris. *cons.* 18. *num.* 50. *& cons.* 90. *num.* 43. *lib.* 2. Surd. *cons.* 315. *num.* 20. *cum alijs in decis.* 231. *num.* 1.
part. 2. *& decis.* 216. *num.* 15. *&* 16. *part.* 5. *recent.* quæ sanè 14
coniecturæ non quidem singulæ de per se, sed insimul acceptæ suffragantur ad effectum inducendi fideicommissum reciprocum, vt dixit Rota *decis.* 148. *num.* 1. *part.* 1. *& decis.* 389. *num.* 15. *part.* 4. *tom.* 2. *& in Interamnen. fideicomm.* 11. *Martij* 1654. *coram R. P. D. meo Celso,* etiamsi prædicta requisita non concurrerent, Menoch. *cons.* 995. *num.* 26. Rota *decis.* 266. *propè finem, & decis.* 326. *sub n.* 15. coram Merlin.

Purificatio fideicommissi ad fauorem Hippolyti, & fratrum prædictorum resultat ex eo, quod isti nati sunt ex Ioanne Baptista, & D. Faustina Gioranoa, vt constat ex Testibus datis *in proc. fol.* 158. *&* 163. prout etiam ex fide Baptismatis, ex Inuentario bonorum hæreditariorum, & sententia lata super illorum admissione ad hæreditatem ip-
sius vti eorum patris. Fides enim † baptismatis iuncta ad- 15
miniculis probat filiationem, iuxta sententiam nostri huius Tribunalis, de qua per Comitol. *decis.* 148. *n.* 6. Buratt. *decis.* 755. *n.* 7. *in recent. decis.* 132. *n.* 2. *part.* 2. *cum alijs in Capuana Abbatia* 4. *Iunij præteriti coram me.*

Ioannes Baptista verò descendit ab Hippolyto seniore altero ex dictis hæredibus, & Leonora coniugibus, vt pariter inquiunt Testes deponentes de communi reputatione
& tractatu, præcipuè attenta † nominatione illius, vti 16
filij facta ab eodem Hippolyto instituendo eumdem hæredem vnà cum Francisco, & Ioanne alijs filijs, ex qua nominatione cum actu proportionabili institutionis probari filiationem ita limitando contrariam regulam tradunt Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *præsumpt.* 53. *n.* 39. alijque congesti per Rotam *decis.* 349. *n.* 6. *ibique Add. n.* 9. coram san. mem. Greg. *& decis.* 157. *n.* 1. *part.* 8. *recent.*

Vndè cùm ex dicto Ioanne supradicti Hippolyti filio fuerit genitus Henricus; Iste verò obierit sine filijs, vti-
que † fideicommissum respectu portionis spectañ ad eum- 17
dem Henricum fuit apertum, & purificatum, ad fauorem Hippolyti Iunioris, aliorumque filiorum Ioannis Baptistæ vti proximioris perindè, ac si ab intestato suc-

cessissent

cessissent ad tradita per Paris. *cons.3. num.41. lib.1. cons. 76.num.6. lib.2. & cons.24. num.26. lib.3.* Cephal. *cons. 137.num.32. & cons.493. num.10.* Roland, *cons.100.num. 11.lib.1.*

18 Demum † identitas Prædij probatur ex Instrumento concessionis illius factæ Raphaeli fideicommissi per Abbatem Portueñ. Petr. *de fideicomm. quæst.12. num.31. & seqq.* Fusar. *de subst. quæst.618.num.4.* Rota *decis.360.num.6. part.5. & fuit dictum in Romana fideicommissi de Victorys 13. Juny 1653. coram R. P. D. meo Verospio.* Et comprobatur ex verificatione confinium, ac descriptione in libro æstimi Ciuitatis, cùm tamen ad hunc † effectum duæ demonstrationes sufficiant, Bart. *in l. demonstratio falsa num.14. ff. de condit. & demonstrat.* Rota *decis.201. num.15. & 16. part.8. recent.*

Non obstat, quòd Hyppolitus Canonicus Lateranensis
20 professus filius Francisci, & in æquali † gradu coniunctus Henrico non agat, quia interim donec comparet possint Actores totum fideicommissum petere data tum cautione de restituendo eidem portionem suam, vt dixit Rota coram Duran. *decis.446. num.10. & 11. & in alys adductis in Fauentina Bonorum 22. Juny 1659. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Atque ita decisum fuit Actoribus tantùm Informantibus altera Parte pluries citata &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Bonon'en. Mercium.

Veneris 11. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

De venditione mercium cum clausula reseruationis dominij, donec fuerit venditor satisfactus, hic agitur, & quid operatur in concursu aliorum creditorum, & alia ad materiam.

SVMMARIVM.

1 *Venditor reseruans sibi dominium, & hypothecam donec fuerit satisfactus, præfertur quibuscumque creditoribus quamtumuis anterioribus, & priuilegiatis.*

2 *Clausula,* pro totidem receptis, *indicat veram pecuniarum numerationem.*

3 *Nouatio vt inducatur, opus est omnia in primo contractu contenta fuisse in secundo repetita, & transfusa.*

4 *Nouatio non inducitur data compatibilitate vnius contractus cum alio.*

5 *Nouatio non inducitur super obligatione, pro qua fuit semper actum.*

6 *Statutum Bononiæ Mercatorum circa concursum creditorum, procedit in simplicibus terminis concursus creditorum in bonis debitoris.*

7 *Venditor cum reseruatione dominij censetur dominium retinere donec fuerit satisfactus, & contractus interim vim locationis habet.*

8 *Venditor cum reseruatione præfertur, etiam quibuscumque creditoribus.*

9 *Creditor pro sui crediti satisfactione semel eligens, non potest amplius recedere, nec variare.*

10 *Fideicommissum non dicitur iustificatum, nisi doceatur de purificatione, & detractionum consumptione.*

DECISIO CCLXXXIV.

BArbara Gessana in exequutionem Testamenti Ioannis cius Patris vendidit de Anno 1645. Petro Antonio de Ioseppis medietatem fundaci insimul dum vixerat exerciti pro pretio librarum 38995. cum reseruatione Dominij, & specialis Hypothecæ. Cùmque dictus Petrus Antonius cessasset à solutione residui in terminis conuentis, obtinuit Barbara prius sequestrari merces, & deinde in concursu aliorum Creditorum Petri Antonij sententiam pro illius prælatione, & satisfactione; Deuoluta causa ad Rotam, & dato dubio an Barbara ad restitutionem pecuniarum
1 teneretur, negatiuè fuit resolutum, nam cum ipsa † eas exegerit à suo Debitore in vim publici Instrumenti venditionis mercium præcisa recusatione Dominij, & hypothecæ super illis tunc in fundaco existentibus, & posteà subrogandis donec fuerit satisfacta, præferenda est omnibus, & quibuscumque Creditoribus quamtumuis anterioribus, & priuilegiatis, *l. licet 7.* vbi Bart. & alij, *C. qui potior. in pign. hab.* Bald. *in l. Titius 9. in princ. & in addit. ff. de seruit. asportan.* Negus. *de pign. part.5. memb.2. num.18. vers. & etiam facit,* Gratian. *discept. forens. cap.730. num.1.* Rot. *decis.293. num.1.* apud Pacif. de Saluian. *interd. cum alys cumulatis in addit. ad decis.666. num.115. part.4. tom.3. recent.*

Non obstat, quòd de Anno 1648. Barbara dederit ad Cambium dicto Petro Antonio libr.8022. ad rationem sex pro quolibet centenario, & anno, & successiuè idem Petrus Antonius fecerit litteras Cambij libr.1285. *Summario Creditorum num.3. & 5.* ex quo infertur extinctam esse huiusmodi hypothecam, nec amplius Barbaram esse ex illius causa Creditricem, sed ex causa Cambij pro quo debet concurrere cum alijs Petri Antonij Creditoribus, iuxta eorum anterioritatem, & potioritatem. Quoniam obiectum visum fuit penitus tolli ex lectura Apocæ, & literarum
Cambij † cantañ pro totidem receptis ab Antonio Maria 2
mandatario Barbaræ, quod indicat numerationem pecuniarum tunc fuisse factam, non verò in mercibus receptam ad tradit. per Scacc. *de Camb. §.2. gloss.8. num.6. & 16.* Et nihilominus adhoc, vt dici posset recessum à dicta Hypo-
theca specialiter reseruata, † & inducta nouatio opus es- 3
set ostendere, quod obligatio, & ea omnia; quæ continentur in dicto venditionis contractu fuerint repetita, & transfusa in contractu Cambij, *l. 1. ff. de Nouat.* Surd. *cons. 385. num.13.* Mar. Mut. *decis.33. n.1.* Rot. *decis.110. n.19. part.5. recent.* Quodque venditio mercium esset incompa-
tibilis cum Cambio, † alias enim data compatibilitate 4
vnius cum alio, vt in proposito ex se patet de nouatione dari non potest, Bald. *in l. pacta nouissima 12. num.4. C. de pact.* Gabr. *cons.81. num.4. lib.1.* Seraph. *decis.1063. num.2. & inter diuers. decis.262. num.5. part.2.* Duran. *decis.302. num.5. & in recent. decis.621. num.10. & part.4. tom.3. decis.150. num.22. part.5. & decis.199. num.4. part.6.*

Posito igitur, quòd per creationem Cambij † non fue- 5
rit sublata, nec innouata obligatio Petri Antonij soluendi pretium fundaci, pro quo Barbara semper egit Rot. *decis. 150. num.27. part.5.* facilè diluitur id, quod opponebatur ex statuto Mercatorum Bononiæ, demandante quod omnes Creditores chirographarij, aut per scripturas priuatas, & partitas librorum teneantur concurrere cum hypothecarijs,
& Instrumentarijs, † tum quia statutum procedit in sim- 6
plicibus terminis concursus Creditorum in bonis Debitoris, vt loquitur Rot. *in Bonon. de Michelinis 4. July 1618.* co-
ram bon. mem. Vbaldo sen. non autem, † quando vt hic 7
fuit reseruatum Dominium, & specialis Hypotheca, quæ efficit, vt donec Creditor fuerit satisfactus, dominium bonorum, non censetur ab illo abdicatum, & contractus interim valet in vim locationis, *l. quod vendidi 19. & l. cum manu sata 80. in fin. ff. de contrah. empt.* Surd. *cons.101. num. 12. & decis.220. num.11.* Gratian. *decis. Marchiæ 13. n.4.* Rot. *in Romana Saluiani 8. Aprilis 1639.* coram bon. mem.
Dunozetto §. *Dominium autem.* † Et propterea nullum ius 8
potest ab alijs Creditoribus acquiri, Morot. *cons.2. num.16.* Cyriac. *controu.264. num.3.* Tum etiam quia statutum excipit Creditores per quinque annos ante decoctionem communis debitoris, vt est Barbara Creditrix vsque de anno 1645. quæ proindè non comprehenditur sub dispositione statuti, Surd. *cons.416. num.10.*

Exceptiones verò Dotis Elisabethæ vxoris Petri Antonij, & fideicommissi Francisci, qui vnà cum Ioanne Patre Barbaræ fundacum venditum exercebat non visæ sunt releuantes ad finem, vt saltem pro rata dictæ Elisabethæ, & fideicommissarijs tangeñ non competat Barbaræ in pretio sibi
consignato, quia Elisabetha in † satisfactionem sui crediti 9
Dotalis domum, & mobilia elegit, & manutentionem obtinuit; Ideòque ab illis non potest recedere, nec variare Rot. *decis.292. num.3. & 5. part.1. recent. & coram Eminentissimo Otthobono decis.235. num.12.* Quo verò ad fideicommissum Francisci sola exhibitio testamenti non suffra-
gatur, † nisi quoque doceatur de purificatione, & de 10
consumptione detractionum exceden partem Petro Antonio debitam, & de alijs requisitis ad id necessarijs, Dec. *consil.514. num.10.* Alba *cons.29. num.7.*

Et ita decisum vtraque &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Bononiensis Pecuniaria.

Lunæ 14. February 1661.

ARGVMENTVM.

Condemnatio ad soluendum debitum extinctum nisi iniustè fieri non potest. Confessio Tutoris an & in quo casu pupillis præiudicat quid de vrgentibus coniecturis solutionem debitis suadentibus statuendum? Quid de exceptionibus contra Testes, & recognitione scripturarum, quando solutio ex Instrumento publico finalis quietantiæ apparet? perbellè, & nitidè discutitur.

SVMMARIVM.

1 *Quietantia specificans summam esse pro residuo, totum debitum fuisse solutum ostendit.*

2 *Condemnatio ad solutionem debiti iam extincti iniustè fieri censetur.*

3 *Confessio Tutoris non præiudicat pupillis, quin pro rata simpliciter confessata debitoris benè conuenire possit.*

4 *Pupillis non est permissum confessioni Tutoris contrauenire, & debitores vexare, quando coniectura veram numerationem suadentes concurrunt.*

5 *Coniectura ex pluribus receputis sub diuersis temporibus emanatis adducta solutionem optime probant.*

6 *Partita cum quietantia verificata, omnes alias fuisse verificatas ante finalem coram Iudice stipulatam validam præsumptionem inducunt.*

7 *Epistola deficiente legitima illarum recognitione pro scripturis priuatis habentur.*

8 *Scriptura priuata gradum probationis non constituunt.*

9 *Recognitio adminiculata ex testibus de solutione debiti attestantibus, in scriptura priuata concludenter probat.*

10 *Testes in confectione scriptura priuata adhiberi non solent.*

11 *Exceptio contra recognitionem non releuat, dum solutio ex publico Instrumento quietantiæ finalis apparet.*

12 *Probatio etiam imperfecta adminiculis impleri potest.*

13 *Testes exceptionem aliquam patientes pro adminiculo inseruiunt, & aliquam probationem faciunt.*

14 *Recognitio per comparationem est fallax, & periculosa, & ad eam tantum recurritur, quando omnis alia probatio deest.*

15 *Coniectura vrgentes plurimum in Rota considerantur ad inducendum satisfactionem Creditoris sero Iura sua deducentis.*

16 *Quietantia, vt de suspicione falsi arguatur, plena & concludens probatio requiritur.*

17 *Absolutio filij de omnibus à Matre administratis in amplissima forma facta, ad excludendam simplicem confessionem Tutoris adminiculum sufficiens præbet.*

DECISIO CCLXXXV.

A Sententia Rotali per quam præuia reuocatione duarum antecedentium fuerunt absoluti fratres de Lentijs à solutione librarum 7350. appellarunt Gaddi, & causa mihi commissa hodie Domini prædictam sententiam Rotalem confirmandam esse responderunt, vti ser. ser. latam, & iustam ex deductis in *decis. Reuerendissimi Papien. sub die 20. February* 1660. * edita. Nam sicuti non reuocabatur in dubium quietantia librarum 650. cum omnibus solemnitatibus facta ab Antonia matre, & Tutrice Caroli, & Peregrini de Gaddis creditorum occasione venditionis negocij coraminum eiusdem de Lentijs factæ à Iacobo Gaddo eorum Patre de Anno 1629. Ita vera est iuris con-
1 clusio in dicta decisione firmata, quod † quietantia specificans summam illam librarum 650. esse pro residuo, ostendit totum debitum fuisse solutum, *l. 2. C. de hæred. Institut.* Bald. Salyc. & Iason. *in l. siquidem C. de Transact.* Castren. *in l. si ex pluribus 89. ff. de solut.* Alexand. *cons. 130. num. 7. lib. 2.* Natta *cons. 102. num. 6.* Surd. *cons. 52. num. 45.* Cyriac. *controu. 429. num. 43.* Rota *diuers. decis. 94. num. 2.* & coram Duran. *decis. 26. num. 32. & decis. 132. num. 2.* Ideò
† iniustè fuerant condemnati præfati de Lentijs in præce- 2
dentibus sententijs ad solutionem debiti iam extincti §. 1. *Instit. quibus mod. solut. oblig.* Natta *d. cons. 102. sub num. 6.* Rota *decis. 314. n. 1. part. 3. recent.*

Non obstat, quòd † confessio Tutoris non præiudicet 3
Pupillis nisi pro rata, quæ verè appareat recepta in tantum, vt pro alia simpliciter confessata per Tutorem benè possint conueniri debitores per *text. in l. Lucius 47. §. vltimo ff. de administr. & pericul. tutor. l. certum*, & ibi Bart. §. *sed an ipsos ff. de confess.* Rota *decis. 714. n. 2. part. 3. recent.* nam quo-
tiescumque, vt hic, † concurrunt adminicula, & conie- 4
cturæ suadentes veram numerationem, tunc non est permissum pupillis confessioni Tutoris contrauenire, & debitores vexare, ex quo his concurrentibus fuerunt liberati, vt limitando regulam in simplici confessione fundatam tradunt Ruin. *in cons. 142. num. 4. lib. 1.* Natta *cons. 443. num. 20.* & pluries firmauit Rota, & signanter coram fel. rec. Clem. VIII. *in part. 2. diuers. decis. 177. num. 4.* & Gregor. XV. *decis. 506. num. 6.* & ibi adden. & in alijs pluribus cumulatis *in d. decis. Reuerendissimi Papien. §. & licet.*

Inter alias autem coniecturas in eadem decisione recensitas, & denuò approbatas illa est quæ deducitur ex præ-
cedenti † solutione librarum 2385. facta Iacobo mercium 5
venditori, & liquet ex quatuor receputis emanatis, sub diuersis temporibus, quæ illam optime probant Rota coram Cardin. Seraphino *decis. 1339. num. 2. & in recent. decis. 572. num. ...... part. 4.* Nec non ex epistola sub die 12. Nouembris 1635. per Iacobum scripta fratribus de Lentijs suis debitoribus tunc Liburni commorantibus, in qua eos in libris 1100. circiter remanere debitores affirmat, quæ
† partitæ vnà cum dicta quietantia verificatæ inducunt 6
validissimam præsumptionem omnes alias fuisse verificatas ante dictam quietantiam finalem coram Iudice stipulatam, Rota coram Mantic. *decis. 144. num. 3. & in recent. decis. 158. num... part. 2. & decis. 543. n. 8. part. 4. tom. 3.*

Nec dicatur has † receputas, & epistolam non esse in 7
forma probanti ob non legitimam illarum recognitionem,
qua deficiente remanent scripturæ priuatæ, quæ † gra- 8
dum probationis non constituunt, *cap. 2. de fid. Instrum.* quia sufficientem recognitionem Domini deducebant ex depositione primi, & secundi testis affirmantium esse eis benè notam manum, & characterem Iacobi Gaddi, eo quia pluries viderunt scribere, subdens primum se fuisse testem in
Apoca ab illo subscripta, quæ † recognitio adminiculata 9
ex alijs testibus attestantibus de certa huius debiti solutione ipsis præsentibus facta, ac à creditoribus confessata, vndequaque concludens est dùm versamur in scriptura priuata
in cuius † confectione Testes adhiberi non solent, Alex. 10
cons. 101. num. 4. lib. 2. Soccin. Sen. *consil. 41. num. 2. lib. 3.* Ruin. *cons. 46. n. 6. 10. & 11. lib. 4.* & ita de stylo seruari testatur Vestr. *in Prax. lib. 6. cap. 1. num. 8. ad medium vers. nihilominus*, Gratian. *discept. 710. num. 9. & seq. & cap. 895. num. 33. & 50.* Rota apud Cardin. Seraph. *decis. 522. num. 1. & 4.* bon. mem. Coccin. *decis. 450. num. final.* Merlio. *decis. 322. n. 7. & in recent. decis. 192. n. 3. part. 4. confirmata coram me 31. May 1659.*

Exceptiones verò contra personas, & dicta Testium su-
per hac † recognitione examinatorum oppositæ, vbi quo- 11
que subsisterent non releuant, etenim vt aduertitur *in decisione §. eoque magis*, Lentij fundant eorum intentionem in publico instrumento quietantiæ finalis, ad aliumque finem non exhibuerunt receputas, ac testes examinari fecerunt, nisi ad coadiuuandam probationem ex illo resultantem si
quæ deficit, ex quo etiam † imperfecta probatio potest 12
adminiculis impleri, *l. instrumenta C. de probat.* Guidopapa *decis. 441.* Rota *decis. 192. num. 23. & decis. 201. num. 11.*
part. 5. recent. sicuti, & † testes exceptionem aliquam pa- 13
tientes, & minus legitimè examinati inseruiunt pro adminiculo, & aliquam probationem faciunt Alex. *in l. milites num. 7. C. de milit. testam. & in cons. 147. num. 2. lib. 6.* Rota *in Romana Successionis 21. Iuny 1641. coram Reuerendissimo Compostellano.*

Nec etiam visum fuit posse elidi ex relatione Peritorum in prima instantia per Iudicem, & à parte electorum quatenus affirmare conantur nonnullas litteras, & syllabas vnius quietantiæ esse dissimiles ab alijs, quia præter quod conquassatur ex depositione alterius Periti pro parte illorum de Lentijs nominati, dicentis omnes subscriptiones esse vniformes, nulla vis in tali relatione fieri potest, cum
† recognitio per comparationem sit fallax, & periculosa sit 14
subsi-

subsidiaria, & ad eadem tantùm recurritur, quando deest omnis alia probatio, DD. & præcipuè Bald. *in l. comparationes num.* 10. *vers.* 2. *dico C. de fid. instrum.* Mascard. *de probat. conclus.* 330. *num.* 33. Farin. *cons.* 70. *num.* 17. *lib.* 1. Rot. coram Buratt. *decis.* 292. *num.* 17. *& in recent. decis.* 199. *num.* 21. *part.* 5.

15 Aliæ, & quidem † vrgentes coniecturæ solutionis integræ summæ resultant tùm ex lapsu annorum 15. à die emanatæ quietantiæ, & 20. à tempore confessionis, quod eius creditum ad libras 1100. circiter erat reductum, tum etiam ex diligentijs per eundem adhiberi solitis in exactione crediti obtinendo mandatum contra fideiussorem, & illius executionem, singulæ enim ex his coniecturæ plurimum à DD. considerantur ad effectum inducendi satisfactionem creditoris serò iura sua deducentis, vt per Castrens. *in cons.* 58. *num.* 4. *lib.* 2. Cæphal. *cons.* 240. *num.* 7. *vers.* 3. *lib.* 2. Lancell. Gall. *cons.* 48. *num.* 19. *& cons.* 86. *num.* 13. Menoch. *cons.* 457. *num.* 6. *lib.* 5. Pacian. *cons.* 113. *num.* 6. Rot. *in Romana locorum Montium* 21. *Iunij* 1660. *coram me §. concurrentibus*, nihil obstante suspicione falsitatis contra primam quietantiam librarum 100. ad computum primæ sub data 10. Septembris 1630. ex eo quia de mense Maij subsequentis anni 1631. Iacobus Gaddus pro consequutione integri termini librarum 1500. obtinuit d. mandatum, quod vtique non procurasset, si verè antecedenter maiorem summam recepisset, quæ suspicio in Ciuilibus omnem fidem dictæ receptæ tollit, nam cum Iacobus pro residuo totius pretij negocij alienati in Lentios esset creditor in libris 9000. & in querela porrecta de mense Decembris 1632. illud exprimat in libris 8000. vtique ex hoc de consequenti insurgit satisfactionem de reliqua parte reportasse, & re vera benè in suo robore subsistere
16 † quietantiam, itaut ad eam de suspicione falsi arguendam requiratur plena, & concludens probatio Bald. *in l. Iuris gentium §. quod ferè ff. de pact.* Surd. *cons.* 132. *num.* 20. Cyriac. *controuers.* 410. *num.* 91.

Postremò considerabatur quoque alia coniectura solutio-
17 nis petiti crediti desumpta ex † absolutione, quam de anno 1645. Carolus in amplissima forma fecit Antoniæ matri de omnibus per ipsam præuia computorum reuisione ritè, & rectè administratis, nam & hæc etiam comprobat antecedentem quietantiam continere quidquid Lentij debebant, vel saltem cum prædictis alijs iunctis præbet euidentissimum adminiculum sufficiens ad excludendam simplicem confessionem à Tutore factam ex prææallegatis.

Et ità sententiam Rotalem esse confirmandam fuit conclusum, vtraque parte Informante, &c.

☞ *Decisio, quæ hic allegatur in hac eadem causa emanata sub die* 20. *Februarij* 1666. *coram R. P. D. Beuilaqua impressa est supra in hac eadem part.* 13. *recent. decis.* 165.

R. P. D. ALBERGATO.

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Redditionis Rationis.

Veneris 18. *Februarij* 1661.

ARGVMENTVM.

Auditor Cameræ, manu Regia, & sola veritate inspecta procedit inter Mercatores. Stylus inter Mercatores attendendus est, sed aduerti debet, quod stylus particularis alicuius Mercatoris præferri debet stylo generali Mercatorum.

SVMMARIVM.

1 *Societas inita ad certum tempus finito tempore expirat societas.*
2 *inter Mercatores Auditor Cameræ procedit simpliciter, de pleno, & sine figura Iudicij.*
3 *Auditor Cameræ potest procedere executiuè inter Mercatores.*
4 *Creditum alicuius probari potest ex partitis libri Mercatoris, & ex receptis ab ipso factis.*
5 *Mercatorum Iuuenes exactionibus Præpositi breui manu solent soluere pecunias exactas Domino absque alia quietantia.*
6 *Quod tamen non procedit, vbi inter partes, particularis stylus viget, describendi partitas solutas in quodam libro.*
7 *Stylus particularis debet præualere stylo generali, & n.* 8.
9 *Stylus, quando non fuit seruatus, quid indè sequatur.*
10 *Stylus Mercatorum solet probari ex fide plurium Mercatorum.*
11 *Libri Mercatorum ad cuius fauorem probent.*
12 *Creditum alicuius, ex quo remaneat iustificatum.*
13 *Debitum probatum ex propria confessione.*
14 *Liber vocatus* Rincontro di cassa, *ex quibus suspectus reddatur.*
15 *Omissio, quando præsumatur mala fide facta.*
16 Escobar. de Ratiocin. cap. 10. sub num. 37. *declaratur.*
17 *Dispositio, quando est conditionalis, cum sua conditione recipi debet.*
18 *Dispositio conditionalis cessat, dum adimpletur conditio.*
19 *Verba, quamdiu, vel donec quid importent.*

DECISIO CCLXXXVI.

Mandatum executiuum ab A. C. relaxatum contra Bussonum Præpositum mercibus, & negotio Pagnini visum est Dominis impugnari non posse sub prætextu, quòd triennio primæ conductionis elapso expirauit obligatio Cameralis de reddendo bonum, † & fidele computum, 1
mutata præsertim qualitate administrationis, & quantitate salarij, *iuxta decis.* 30. coram san. mem. Greg. XV. Quia cum inter Mercatores A. C. iuxta suas facultates procedat summariè, simpliciter, de plano, sine strepitu, & figura
† Iudicij, manu regia, & sola facti veritate inspecta, & simi- 2
libus clausulis censentur remissæ solemnitates Iuris, & potuit executiuè † procedere ex relatis per Modern. Cortonen. 3
in prax. part. 2. *cap.* 1. *num.* 50. Rot. *decis.* 446. *num.* 1. *part.* 2. *recent. decis.* 170. *num.* 3. *& seqq.* post Zacch. *de obligat. Cameral. cum alijs in Romana Pecuniaria* 9. *Decembris* 1644. *coram bon. mem. Bichio §. nam validitas.*

Disputato itaque dubio illud exequendum esse censuerunt pro scut. 735. 30. debitis à Grillo. Nam creditum † Pa- 4
gnini probatur ex partitis librorum à Bussono conscriptis, & ex receptis ab ipso factis, *l. publica* 16. *final. ff. depos.* Surd. *cons.* 439. *num.* 20. Rota post Zacch. *de oblig. Camer. decis.* 251. *num.* 6. *Tiburtina administrationis, seu redditionis rationis* 9. *Decembr.* 1641. *coram bon. mem. Dunozetto §. Et proindè rectè fuit conuentus ad illorum restitutionem, l.* 2. *ff. de negot. gest.* Eugen. *cons.* 74. *num.* 24. *lib.* 2. Rot. *in dicta Romana Pecuniaria* 9. *Decembris* 1644. *coram bon. mem. Bichio §. Iustitia pariter, & in Romana, seu Veliterna Pecuniaria prima Februarij* 1649. *coram Reuerendissimo D. meo Decano sub §.* 1. *in fine.*

Nec releuat, † quòd Mercatorum Iuuenes exactionibus 5
Præpositi breui manu pecunias soleant Domino consignare, absque alia quietantia. Hoc enim non procedit in præsenti Casu, † vbi inter Partes particularis stylus vigebat de- 6
scribendi partitas Pagnino solutas in quodam libro in actis producto nuncupato *Rincontro di Cassa*, vbi in qualibet partita verè Pagnino consignata, apparent numeri abacales eiusdem manu repetiti loco quietantiæ, qui stylus particularis † attendi, & generali aliorum præualere debet, Rota 7
Gen. *decis.* 173. *sub num.* 16. *vers. addito etiam stylo*, Rot. *decis.* 419. *num.* 4. *coram Buratt.* Et in simili de stylo particulari alicuius Notarij † Rot. coram eodem Buratt. *decis.* 120. *n.* 11. 8
& in Lucana suffragiorum 7. *Aprilis* 1642. *coram Reuerendissimo D. Carillo §. final.* Vndè cùm hæc partita in libro præfato non fuerit conscripta, non † probatur consignata 9
Pagnino, quamuis adnotata fuerit in libro nuncupato *Giornale*, vt stante hoc stylo fidem faciunt plures Mercatores, Curiæ *Summ. Pagnini num.* 11. quibus fides † adhiberi solet 10
Soccin. Iun. *cons.* 22. *num.* 22. *lib.* 2. Rota coram Buratt. *decis.* 298. *num.* 14. *& plenè in Romana Cambiorum* 28. *Nouembris* 1659. *coram R. P. D. meo Verospio §. hinc Domini.* Et dictus liber probat quidem ad fauorem Grilli contra † Pagni- 11
num præponentem Bussonum, & retinentem librum. Valenzuel. *cons.* 78. *num.* 67. *lib.* 1. Rot. Gen. *decis.* 121. *num.* 4. sed inter Bussonum, & Pagninum non probat ex defectu descriptionis in libro, *Rincontro di Cassa*, ex relatis per Menoch. *præsumpt.* 139. *num.* 20. *lib.* 1. Rota coram Duran. *decis.* 368. *num.* 38. *& seq.* Quod clarius comprobatur, dum ex *Summario Pagnini num.* 2. apparet Bussonum à Grillo re vera † dictam partem non exegisse, sed eadem die 12. Au- 12
gusti, qua fecit quietantiam descriptum etiam fuisse creditorem pro eadem summa in libris Grilli, *iuxta text. in l. qui sic soluit* 55. *ff. de solut.* & constat etiam ex propria † confes- 13
sione Bussoni *Summario Pagnini num.* 13. & deponunt *Te-*

stes

stes ibidem num.14. Et sic partitam, quam non exegit sine
dubio soluere non potuit.

Nec mouebat Dominos, quòd liber, *Rincontro di Cassa*,
sic interruptè scriptus, non contineat omnes partitas Gior-
14 nalis, non sit cartulatus, † nec habeat requisita libri Mer-
catoris, quia quidquid sit, si hæc à Tertio deducerentur *à*
Bussono hæc epponi non possunt, quia proprium turpitudinem de-
tegeret, dum enim Præpositus fuit scriptura librorum, &
Capsa Pagnini, si omnia non scripsit, ex eorum omissione
15 præsumitur, † quod mala fide se gesserit, Gabr. *cons.* 148.
num.5. vers. Ergo fuit in dolo, & seq. lib. 1. Farinac. *cons.96.*
num.6. & seqq. Escobar. *de ratiocin. cap.* 10. *sub num.37.* vbi
16 loquitur de † manuali non concordante cum libro de capsa,
in terminis Capserij loquitur, Giurb. *decis.88. num.14.* Rota
Gen. *dicta decis.173. num.15.* Rot. *decis.540. sub num.2. part.*
3. *recent. vers. & conclusiones allegata.*

Prout vis fieri nequit in sententia A. C. Quia in illa decla-
ratur tantùm Bussonum non molestari, donec libri à Pagni-
17 no exhibeantur, † vel positum Iuramentum non habere,
nec dolo desijsse possidere; quorum vtrumque proportio-
18 nabiliter cum fuerit impletum, † cessauit effectus sententiæ
per implementum conditionis, *l. quod purè 6. ff. quand. dies*
leg. ced. Castrens. *cons.452. sub num.* 1. vbi de verbo, quan-
19 diu, † vel donec, *lib.* 1. Rot. *decis.513. sub num.3. part.* 1. *re-*
cent. & in Bonon. fideicommissi 17. *Iunij* 1652. *coram R.P.D.*
mee Celse §. & licet idem.

Et ità pro nunc resolutum fuit, omnibus alijs partitis, su-
per quibus nihil Domini statuerunt vtraque, &c.

R. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Saluiani.

Veneris 18. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

Obligatio iustè Carcerati valet, secus quando iniustè detinetur; crimen Stellionatus ratione dolosæ suppositionis ad petendum debitum iam solutum pœnæ Iudicis arbitrio statuendæ subiacet; Obligatio conditionalis an dolum in obligante tollat? Plura deindè de monitorio, & illius exequutione, de melioramentis mala fide factis, eorum natura, æstimatione, & ad finem vsque examinantur.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Carcerati, quando iniustè carceratus se obligauit nulla est, secus autem quando iustè.*

2 *Carcerationi causam dans se fuisse coactum allegare non potest.*

3 *Carceratio iniusta non censetur cùm in contrarium stet præsumptio Iuris.*

4 *Carceratio iusta ex manifesto dolo probatur.*

5 *Confessio alicuius propria licet emissa in criminalibus inter easdem personas etiam in ciuilibus probat.*

6 *Stellionatus crimen ratione dolosa suppositionis ad petendum debitum iam solutum intrat.*

7 *Stellionatus crimen locum habet, quando speciale nomen delicti facto non est impositum, sed dolus actum gerentis concurrit.*

8 *Stellionatus crimen vltra actionem parti pro interesse ciuili competentem etiam actionem criminalem, & pœnam Iudicis arbitrio statuendam importat.*

9 *Obligatio conditionalis dolum non tollit, dum non remouentur impedimenta, quæ contra exequutiones præstabantur.*

10 *Relationibus Exequutorum standum est, in ijs præcipuè, quæ ad eorum efficium spectant.*

11 *Alienatio bonorum in tertios possessores stipulationem, & obligationem in bonis proprijs inducit, non secus ac si ab initio obligatio pura fuisset.*

12 *Instrumenta alienationis Bonorum præcedente declaratione, seu obligatione de stande iudicationi, absque vlteriori illorum productione satis probant.*

13 *Expressio Concreditorum stantibus cessionibus factis ad cautelam, quæ nocere non debet facta præsumitur.*

14 *Melioramenta etiam probata post monitorium contra meliorantes exequutum mala fide facta censentur.*

15 *Melioramenta ex fructibus longo tempore perceptis refecta præsumuntur.*

16 *Monitorium ad causandam in meliorante malam fidem à legitima persona reproduci debet.*

17 *Exequutio monitorij ad causandam malam fidem propter Inhibitionem insertam absque alia reproductione sufficit.*

18 *Testes non deponentes de statu antiquo domus, cùm potius confiteantur se de hoc non recordari, nihil probant.*

19 *Status antiquus domus est cognoscendus, vt quid melioratum fuerit sciri possit.*

20 *Melioramenta ex quibus res est effecta pretiosior, vel maioris redditus, cum non sint necessaria non veniunt reficienda.*

21 *Scriptura simplices inter alies facta sine scientia Principalis, eidem præiudicare non possunt.*

22 *Æstimatio rerum pro melioramentis inseruientium in concreto fieri debet, vt quantum valeant in ædificio, & quid exindè meliorata fuerit domus cognoscatur.*

23 *Fructus mala fide consumpti cum melioramentis compensari debent.*

24 *Immissio, quando petitur cum ijsdem oneribus quibus grauata fuit domus ante obligationem, æquitas quoad Census principaliter est seruanda.*

DECISIO CCLXXXVIII.

QVamuis Instrumentum obligationis vigore cuius Im-
missio decreta fuit in Saluiano ad fauorem Ioannis
Taurini factum fuerit à Michaele Zeccadoro car-
cerato, placuit tamen Dominis persistere in decisis sub die
9. Iunij proximæ præteriti, quia † obligatio carcerati tunc 1
demum est nulla, quando iniustè carceratus se obligauit,
quando autem obligatio prouenit ab eo, qui iustè carceri-
bus detinebatur, valida est, & legitima, quia qui † carce- 2
rationi causam dedit, allegare non potest se fuisse coactum,
& metus dici nequit iniustus, dùm intuitu Iustitiæ aliquid
actum fuit, *l. si Mulier 21. ff. de eo, quod met. caus.* Farinac.
tom.1. de carcerat. quæst.35. num.29. vers. Si verò carceratio,
Grat. *discept.479. num.30. vers. Vndè valet,* Cancer. *lib.* 3.
var. resol. cap.1. num.39. Rota coram Merlin. *decis.506. n.1.*
& duobus seqq. decis.26. num. 122. *num.* 12. *part.6. recent. &*
in Rheginen. seu Salernitana Bonorum 19. *Iunij* 1643. *coram*
Reuerendissimo Carillo, §. Et quamuis.

Carcerationem verò Michaelis fuisse † iniustam non so- 3
lùm non probatur à dicto Zeccadoro, vt probatum erat,
cùm in contrarium stet Iuris præsumptio, *d. decisionis* 122.
num.11. Sed † iusta ex eo, quòd dolosè supposuit Conuen- 4
tinos ad agendum contra hæreditatem Francisci sui fratris
non obstante, quod de eorum creditis essent antea satisfa-
cti, & hoc ad effectum depauperandi hæreditatem dicti
Francisci, ne creditores posteriores possent consequi satis-
factionem, vt constat ex † propria eius confessione, quæ li- 5
cèt emissa in criminalibus inter easdem personas etiam in ci-
uilibus, probat Bart. *in l. Prætor ait 2. §. hoc edicto num.5. ff.*
de vi bon. rapt. Dec. *in l. secunda num.62. vers. Et concludit,*
C. de eden. Rota *decis.293. num.4. decis.253. num.2. post se-*
cundum vol. cons. Farinac. *& in Romana nullitatis Matri-*
monij 19. *Ianuarij* 1646. *coram bon. mem. Arguelles, §. Acce-*
dit Francisci confessio.

Ratione cuius † dolosæ suppositionis ad petendum debi- 6
tum iam solutum intrat crimen Stellionatus, *l. si fideiussor*
29. *§. In omnibus, ff. mand.* Bald. *in l. sub specie 4. num.4.*
versic. Sed quando petit debitum solutum, C. de re iudic. Ro-
man. *cons.105. sub num.1. vers. Cùm ergo in casu,* Carpan. *ad*
Statut. Mediol. tom.1. cap.42. num. 250. Amat. *resol.53. n.4.*
& 5. quòd † habet locum quoties facto non est impositum 7
speciale nomen delicti, sed concurrit dolus actum gerentis,
l.3. ff. de crim. Stellion. Gomes. *lib.3. var. resolut. cap.7. num.1.*
Ludouic. Mollin. *de Iust. & Iur. tract. 2. disput. 532. num.5.*
Menoch. *de arbitr. cas.381. num.4. & seqq.* Farinac. *in prax.*
part. 1. quæst. 19. num. 33. in † quo quidem crimine vltra 8
actionem pro interesse ciuili competentem parti intrat
etiam actio criminalis, & pœna Iudicis arbitrio Statuend. *l.*
prima, & dicta l.3. de crim. Stellion. Boss. *de crim. Stellion. in*
princip. Tolosan. *syntagm. Iur. vniuers. part.3. lib.3. cap.14.*
sub num.4. Farinac. *vbi supra num.34.* Modern. *in Labyrinth.*
Credit. part.1. cap.14. num. 90. Io. Baptista Spada *consil.*
124. *num.1. & 2.* qui loquitur in eo, qui petebat debi-
tum iam solutum.

Quòd autem † obligatio prædicta esset conditionalis in 9
casu

casu scilicet, quòd non sufficerent bona Francisci, vel non
remouerentur molestiæ aliorum Creditorum non releuat;
Tùm quia Michael Angelus non fecit consentire omnes
personas interesse habentes, nec voluit remouere impedi-
menta, quæ contra executiones præstabantur, vt constat
10 ex relationibus † Exequutorum, quibus inspectantibus ad
eorum officium standum est, Honded. *consil.* 18. *num.* 56.
lib. 1. Gratian. *discept.* 507. *num.* 10. Rota coram san. mem.
Gregor. *decis.* 402. *num.* 2. Buratt. *decis.* 950. *num.* 2. *Anconi-
tana Dotis* 21. *Aprilis* 1651. *coram R. P. D. meo Verospio*, §.
Siquidem in cæteris; Tùm etiam quia antiqua impedimen-
11 ta non solùm non abstulit, sed noua obiecit † alienando
omnia bona Francisci ab ipso antecedenter indicata in ter-
tios possessores, & sic statim commissa fuit stipulatio, & obli-
gatio in bonis proprijs, non secùs, ac si ab initio pura fuis-
set obligatio, *l. potior* 11. *ff. qui potior. in pign. hab.* Surd. *cons.*
179. *num.* 11. Rota *decis.* 109. *num.* 1. *part.* 7. *recent. Romana
Cambij* 9. *Iunij* 1649. §. *Impleta verò, coram bon. mem. Ar-
guelles, & 9. Decembris* 1650. *coram Reuerendissimo Terra-
cinen.* §. *Vndè adimpleta*, prout de dictis alienationibus con-
14 stat ex † Instrumentis à Taurino indicatis, quæ cùm præces-
serit declaratio, seu obligatio de stando indicationi satis pro-
bant absque vlteriori illorum productione, Salust. Tyber.
in prax. lib. 2. *cap.* 24. *sub num.* 6. *& seqq. Modern. de manut.
obseru.* 97. *sub num.* 43. Rota *in Fanen. Hæreditatis* 30. *Maij*
1659. *coram me*, §. *Et quamuis*.

Nec interesse dictum fuit, quòd Creditum Ioannis taxa-
tum fuerit coram bon. mem. Pirouano in scutis 3076. b. 80.
tantùm de quibus satisfactus fuit, quodque sit illiquidum
cùm non ipse solus sit Creditor, sed etiam Ludouicus eius
frater, & alij litis Consortes; Nam respectu quantitatis
obligatio Michaelis Archangeli non est restricta, sed conti-
net quantitatem debitam Ioanni, & proindè summa, pro
qua decreta fuit Immissio postmodum coram eodem Piro-
uano, & Reuerendissimo D. Terracineñ liquidata sub obli-
gatione prædicta continetur, cùm ab initio esset debita, &
de liquidatione constat ex calculo Martelli approbato inter
has partes per Rota *in Romana pecuniaria* 4. *Iulij* 1635. *coram
Reuerendiss. Terracinen.* vbi etiam resolutum fuit dictum
Zeccadorum teneri ad solutionem fructuum; quo verò ad
creditum Montagutorum constat de cessione facta ad fa-
uorem Ioannis vsque de anno 1611. quo verò ad aliam
ratam crediti Ludouici fratris eiusdem Ioannis de ann. 1627.
& sic ante obligationis Michaelis Angeli, vndè parum rele-
uat, quod relaxatio mandatorum facta fuerit nomine
omnium Creditorum, non autem solius Ioannis, quia
13 stantibus † prædictis cessionibus expressio Concreditorum
facta potius præsumi debet ad cautelam, quæ nocere non
debet, Rota coram Merlino *decis.* 6. *num.* 14. *& in Anconi-
tana pecuniaria* 15. *Maij* 1654. *coram Reuerendissimo Zara-
te*, §. *Iustitia verò*, prout etiam quæ dicebantur de dote
Matris R. P. D. Zeccadori sublata fuerunt in alia *decisione
sub* §. *Nec suffragari potest*.

Retentio pro melioramentis à Spigliatis opposita per
DD. reiecta fuit ex tribus rationibus in decisione conſidera-
14 tis, quòd illa non probantur, quod si † probarentur mala
fide facta fuerunt post monitorium contra meliorantes exe-
quutum, Gabr. *consil.* 157. *num.* 3. *lib.* 1. Gratian. *discept.* 193.
num. 11. Magon. *decis. Florent.* 51. *num.* 8. & demùm quod
15 ex † fructibus tanto tempore perceptis satisfacti remanent
Spigliati, quarum altera non tollitur ex eo, quod monito-
rium † non fuit à persona legitima reproductum, prout ad
causandam in meliorante malam fidem requiri dicebatur,
17 quia ad effectum de quo agitur † sufficit exequutio monito-
rij absque alia reproductione propter Inhibitionem ibi in-
sertam, vt in terminis Rota *in Romana fideicommissi de Spi-
ritibus* 12. *Decembr.* 1644. *coram bon. mem. Bichio*, §. *Augetur*.
18 Neque illa probantur ex † Testibus datis *in Summar. illo-
rum de Spigliatis num.* 6. cùm non deponant de statu anti-
quo Domus, imò fatentur se de hoc non recordari, & signã-
ter primus iuxta septimum: *Non mi dà l'animo, ne posso de-
scriuere lo stato, e forma, nella quale si trouaua la detta Ca-
sa, quando Io v'andai la prima volta, &c.* cum quo idem
deponendo concordat tertius iuxta septimum, & tamen
19 † de eo constare debet, vt cognosci possit quid melioratum
fuerit, Rota coram Seraph. *decis.* 952. *num.* 2. Buratt. *decis.*
834. *num.* 11. *& in Bononien. fideicommissi prima Iulij* 1658.
coram R. P. D. meo Beuilaqua, §. *fin.* sed potiùs in hoc con-
cordant quod antecedenter Domus erat commoda, & ha-
bitabilis pro honesta familia absque dictis impensis, nec tan-
gunt, quid impensum, & quid melioratum fuerit cùm de-
ponat de ampliatione scalæ, & coquinæ tantùm pro maiori
commoditate Spigliati cum deuastatione Hypocetri, vt vulgò
dicitur *Loggia*, quod non sufficit, ad hunc effectum, ex quo
† ea tantùm sunt reijcienda, ex quibus res est effecta pretio- 20
sior, vel maioris redditus, *l. Paulus* 29. §. *Domus in fin. de pi-
gnor.* Gabr. *cons.* 168. *num.* 111. *lib.* 1. Rota coram Merlin.
decis. 546. *num.* 3. *& in Rauennaten. Domus* 9. *Maij* 1653. *co-
ram R. P. D. meo Beuilaqua*, §. *Nec dicatur*, vbi quod mi-
nus reficiendum venit.

Multòque minùs iustificata remanent ex partitis æstima-
tionis factæ, vt asseritur ab Architecto, & Fabris murarijs,
dicto Summario num. 8. quia vltra quod sunt † simplices scri- 21
pturæ inter alios factæ sine vlla scientia Ioannis, quæ illi
præiudicare non possunt, æstimantur ibi melioramenta
quantum Segregata ab ædificio soluuntur quando sunt ru-
dera, & cimenta, & merces solui solita operarijs, & tamen
non est hoc modo facienda æstimatio, † sed in concreto 22
omnia æstimari debent, quantum scilicet valeant in ædifi-
cio, & quid exindè meliorata fuerit Domus, Peregr. *de fidei-
com. art.* 50. *num.* 78. *vers. Et hoc casu, & cons.* 76. *num.* 9. *lib.* 4.
plenè Altograd. *cons.* 28. *num.* 62. *lib.* 1. Cyriac. *controuers.*
453. *sub num.* 72. *&* 80. Rota *in dicta Romana fideicommissi
de Spiritibus* §. *Si quid enim, & in Romana Melioramento-
rum* 16. *Iunij* 1655. *coram bonæ memoriæ Bichio*, §. *Cùm igitur*.

Et demum firma remanet tertia responsio circa perceptio-
nem † fructuum, qui tanquam mala fide consumpti com- 23
pensari debent cùm melioramentis, Rota *in Romana fidei-
commissi ac Zuccharis* 4. *Februarij* 1650. *coram bon. mem. Du-
nozetto*, §. *Postremò*, quòd verò Spigliati extinxerint Cen-
sus super eadem Domo anteriores credito Ioannis non
probatur in facto, licèt enim dictos Census in se accollaue-
rint in emptione Domus, non constat tamen de extinctio-
ne, & quatenus illa probaretur, iam essent ex pensionibus
eiusdem Domus satisfacti, † Immissio verò petitur a Ioanne 24
cum iisdem oneribus, quibus grauata reperiebatur Domus
antequam Michael Angelus se obligaret ad eius fauorem,
adeò ut si Census vigent, soluendi sint illorum fructus ex
pensionibus Domus, & reliquum percipi debet ab eodem
Ioanne, prout aliàs ad seruandam æquitatem pactum fuit, *in
dicta Romana fideicommissi de Spiritib.* §. *Cæterum, cum seqq.*

Cùm itaque aliæ exceptiones sublatæ fuerint in vltima
decisione, cuius fundamenta placuerunt Dominis, respon-
sum fuit, standum esse in decisis informantibus omnibus, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Bononień Prædij.

Veneris 18. *Februarij* 1661.

ARGVMENTVM.

Declaratio Licitatoris emisse se pro Creditoribus, & cum eorum pecunijs, cùm sit Iurata, & pluribus circumstantijs fulcita, ad probandam rem, quæ nisi occultè fieri non solet, sufficiens æstimatur. Secundus Creditor emptione per interpositam personam facta ad Ius offerendi admittitur. Deliberatio simulatè facta vndè cognoscitur, & in quibus casibus pro nulla habetur, & an venditio non seruata forma Iuris possessorem à Iure offerendi securum reddat?

SVMMARIVM.

1 *Possessio per Immissionem Iudicis capta, qui anteriorem possessorem in iudicio immissionis citatum priuauit, sustinetur.*
2 *Iudex nulliter, & iniustè procedendo possessione priuare non potest.*
3 *Emens à primo Creditore rem sui Debitoris, à secundo Creditore petente se admitti ad Ius offerendi, inquietari non potest.*
4 *Creditor anterior emens ab ipso debitore, potius causa conseruandi Ius suum, quàm acquirendi rei dominium emisse præsumitur.*
5 *Declaratio iurata alicuius de prædio non pro se, sed pro creditoribus, & cum eorum pecunijs empto, nomen eiusdem simulatè appositum fuisse ostendit.*
6 *Emptio per Licitatoris interpositã personã sequuta, ac si ipsis creditorib. immediatè facta fuisset, reputari debet.*

7 Decla-

7 *Declarationem Licitatoris circa emptionem Prædij esse admittendam vndè conuincitur.*

8 *Pecunias à Licitatore pro prædio depositas à creditoribus ipsis fuisse subministratas, ex correspondentia qualitatis, & quantitatis pecuniarum coniecturatur.*

9 *Deliberatarius post factum depositum vendens prædium pro eodem pretio, maximum simulationis argumentum præbet.*

10 *Possessio prædij per Licitatorem nunquam apprehensa, sed per creditores, qui in Dominos recogniti fuerunt, quibusnam fuerit acquisitum, ostendit.*

11 *Declaratio extraiudicialis, & ad interrogationem Notarij criminalis facta possidenti præiudicare non debet.*

12 *Declaratione confessionem importante nulla maior est probatio.*

13 *Declaratio iurata, & alijs facti circumstantijs fulcita, in re quæ nisi occultè fieri non solet, plenam fidem constituit.*

14 *Emptio prædij ab ipso creditore facta dicitur, dum alterius persona ad Licitandum fictè substitueta fuit.*

15 *Facere per se, vel per alium, paria sunt.*

16 *Emptione à creditore per interpositam personam facta, secundus creditor ad Ius offerendi admittitur.*

17 *Deliberatio quandonam per suppositam personam facta censetur.*

18 *Creditori detecta conuentione pro ipso adstipulantis ad distrahendam rem sui debitoris venditio facta dicitur, dum simulatè alterius nomine vsus fuit.*

19 *Venditio facta Iure Creditoris, & Dominij possessorem à Iure offerendi non liberat, quando ad venditionem malè fuit processum.*

20 *Deliberatio ex interpositione personæ Licitatoris facta pro nulla habetur.*

21 *Pecunia non interueniente, deliberatio, & decretum desuper interpositum à nullitate seruari non potest.*

DECISIO CCLXXXIX.

RECEDENDO Domini à resolutione capta sub die 15. Martij, anni * præteriti dixerunt mandatum de manutenendo in possessione controuersi Prædij dandum esse Comitissæ Camillæ, quam apprehendisse docet publicum In-
1 strumentum præcedente Immissione † sibi data ab A. C.
qui priuauit Abbatem Camillum de Scappis anteriorem
possessorem in Iudicio Immissionis citatum, *l. iustè possidet*
11. *& l. qui vniuersas*, §. *Item cum Prætor*, vbi Angel. *in
fine*, *ff. de acquir. possess.* Imol. *in l. clam possidere*, *l. qui ad nundinas*, *C. eodem*, Gregor. *decis.* 582. *num.* 2. bon. mem. Merlin. *decis.* 652.

2 Et quamuis ab hac † conclusione recedatur quando Iudex nulliter, & iniustè processit vt millies fuit in Rota dictum; hic autem nullitas sententiæ Immissionis, nec minus
allegatur: Iniustitia verò in antecedenti dispositione deducta, ex eo quia contra Abbatem Camillum de Scappis possidentem hoc Prædium titulo emptionis à Dominico de Porta in quem deliberatum iam tunc fuerat ad instantiam DD.
de Scappis Creditorum Marci Antonij Zambeccarij, non
competebat Comitissæ Camillæ ius offerendi retenta distin-
3 ctione in hac materia, quod † emens à primo Creditore
rem sui Debitoris, vendente Iure Creditoris, & Dominij,
non potuit inquietari à secundo Creditore petēte se admitti
ad Ius offerendi; Sed res immunis in ementem transit, ac
4 si posteriori obnoxia non esset; Secùs quando † anterior
creditor emit ab ipso debitore, vel in solutum ab illo recepit; tali enim casu ab isto emente potiùs causa conseruandi
Ius suum, quam acquirendi rei dominium, irreuocabiliter
licet per Ius offerendi res euinci, ex allegatis *in decisione sub*
5 §. *Iniustè autem*; hodiè penitus remouetur ex iurata † declaratione facta ab ipso Dominico de Porta, qui de hoc interrogatus ingenuè fassus fuit prædium istud non fuisse à se
emptum pro se ipso, suisque hæredibus, sed intuitu, & contemplatione illorum de Scappis, vtque illis rem gratam faceret, & cum proprijs eorumdem pecunijs præcedenti super hoc inter ipsos conuentione; nudumque in effectu nomen habuisse, & quidquid deindè ab eo gestum est in hac
causa totum ab ipsis de Scappis, vel ministerio Procuratorum factum fuit, *hodierno Summario num.* 6. *&* 7. Ex qua
declaratione clarè patet nomen Dominici Licitatoris fuisse
6 simulatè appositum, adeò vt † emptio prædij per illius interpositam personam sequuta reputari debeat, ac si Scappis immediatè facta fuisset, *l.* 1. *& toto titul. C. plus val. quod agitur*, *l. si absentis* 4. & ibi Bald. *in secunda oppositione*, *C. si cert. pet.* Ancaran. *cons.* 12. *in princip.* Crauett. *cons.* 156.
num. 11. & in puncto fuit resolutum *in Anconitana Prædij
18. Iunij 1642. coram bon. mem. Bichio, impress. apud Modern.
Perusin. de subhast. decis.* 108. *num.* 11. *&* 14. & post Merlin.
de pignor. decis. 61.

Quæ † declaratio eo magis visa fuit admittenda; Tùm 7
quia deliberatio prædij emanauit sub die 26. Februarij 1658.
sub obligatione oblatoris deponendi in Sac. Monte Pietatis
summam oblatam; At depositum non prius ab eo factum
apparet, quam sub die 6. Augusti subsequentis, quo pecunias in præcisa qualitate, & quantitate Abbas de Scappis
Cessionarius Dominici recepit à quibusdam Mercatoribus,
vt apparebat ex partitis, tam ab illorum libris, quàm Sacri
Montis Pietatis extractis, & relatis *in dicto Summario Camilla num.* 2. Vndè ex † correspondentia qualitatis, & quan- 8
titatis pecuniarum cùm actuum vicinitate non leuis oritur
coniectura illas à Dominico depositas fuisse per Abbatem
subministratas, Paris. *consil.* 54. *num.* 66. *& cons.* 55. *num.* 40.
lib. 1. Ruin. *cons.* 130. *num.* 1. *lib.* 2. Rolan. à Valle *cons.* 47.
num. 11. *lib.* 4. Gratian. *discept. forens. cap.* 897. *num.* 11. Rota
apud Buratt. *decis.* 361. *num.* 3. *cum seq. & decis.* 114. *num.* 6.
& 7. *part.* 5. *recent.* Tùm quia idem † deliberatarius illinc ad 9
sex dies post factum depositum prædium, & Iura talia qualia ei competebant pro eodemmet pretio, vendidit, & cessit
Abbati Camillo, quod pariter maximum præbet simulationis argumentum, Bald. *cons.* 311. *num.* 14. *lib.* 5. Menoch. *de
præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 125. *num.* 5. *cum duobus seqq.* Giurba *decis.* 22. *sub num.* 15. Rot. *decis.* 253. *num.* 6. *part.* 4. *tom.* 2.
*recent. & in Lauretana Prædij 22. Aprilis 1642. coram bon.
mem. Bichio*; Tùm, & euidentiùs, quia Dominicus Lici-
tator † nunquam apprehendit possessionem prædij, sed fuit 10
possessum per Scappos, & à Colonis in Dominos recognitos
mediante solutione fructuum, vt ijdem deponunt in attestationibus, datis *in dicto Summario num.* 9. Card. Caual. *decis.* 630. *num.* 5. *& in recent. decis.* 308. *num.* 1. *part.* 2. *& decis.*
18. *num.* 11. *part.* 5.

Non obstat, quòd huiusmodi Dominici declaratio, † tan- 11
quam extraiudicialis, & ad interrogationem Notarij criminalis facta, non sit attendenda, nec Abbati præiudicetur;
quia cum illa † confessionem importet, qua nulla maior da- 12
tur probatio, *gloss. in* §. *Alia instit. de act.* Surd. *cons.* 483.
num. 16. Rot. *decis.* 262. *num.* 1. *part.* 7. Sit † iurata, & tot
alijs coniecturis, & facti circumstantijs fulcita, plenam 13
fidem constituit ad ostendendum veritatem ita se habere in
re, quæ non nisi occultè fieri solet, Alex. *cons.* 18. *à num.* 2.
lib. 3. Aymon. *consil.* 292. *num.* 48. Surd. *decis.* 225. *num.* 5. *&*
6. Greg. *decis.* 506. *num.* 10.

Constito igitur ex his, quòd † emptio Prædij facta fuerit 14
ab ipso Abbate altero ex creditoribus Marci Antonij, dùm
fictè fuit submissa persona Dominici ad licitandum, vt præter superiùs citatos, probant text. *in l. Vir Vxori*, §. *fin. ff.
ad Vess. l. si Pupillus*, §. *Si per interpositam*, *ff. de auctor. tutor. l. cum propria* 5. ibi: *Nomen tantummodo accommodare
dicat*, *C. Si quis alteri, vel sibi*, *l. ab Anastasia* 23. §. *Si quis
autem occultè*, ibi: *Vel forsan alijs per suppositam personam*,
C. mandat. Cùm † paria sint facere per se, vel per alium; 15
l. ita autem 7. §. *Gessisse*, *ff. de administr. tut. l.* 1. §. *Quod si
quis*, *ff. de vi, & vi armata*, Crauett. *cons.* 122. *num.* 9. *in fine*,
& Io: Fabr. de Anna *cons.* 83. *num.* 13. Sequitur nos versari
in secundo membro distinctionis supra, & in contraria de-
cisione firmatæ, quod † secundus creditor admittatur ad 16
Ius offerendi, *l. & qui sub imaginatione*, *C. de distract. pign.*
Cyn. *in l.* 1. *num.* 1. *C. Si antiq. Creditor.* Cæphal. *cons.* 397.
num. 34. Vinc. de Franch. *decis.* 69. *num.* 5. *& seq. & decis.* 224.
num. 5. Marescot. *var. resolut. cap.* 135. *num.* 1. *lib.* 2. & alijs
quos cumulat Modern. de Arce Annoni *tract. Iudicial. cap.*
30. *num.* 75. & in indiuiduo responsum fuit *in dicta decisione*
108. apud Posthium *de subhast.*

Non vrget, quòd † deliberatio tunc dicitur facta per sup- 17
positam personam, quando Licitator offert pro persona
nominanda, quam deindè nominat, secus vbi à principio
offert pro se, & postea rem illam vti propriam alteri vendit,
vt aduertitur in alia *decisione* §. *Non subsistit*, *vers. Quoniam
tūc demū*; Nam quidquid sit vbi verè emitur pro persona nominanda, & est extranea, ad tradit. per Mant. *in cons.* 143.
num. 1. 8. *&* 20. Sanè quando illemet Creditor, † qui curat 18
rem sui Debitoris distrahi hac tamen intentione, vt illam
acquirat pro se, sed dubitans simulationem detegi cum aliqua persona conuenit, vt pro se stipuletur; Tunc enim de-

tecta

recta conuentione, vt hic venditio dicitur facta ipsimet Creditori, qui simulatè nomine alterius vsus fuit, ex Crauett. *d. conf.* 122. *num.* 10. *&* 156. *num.* 11. & notatur *in dicta decis.* 108. apud Posthium *de subhast.*

Rursus ex capite nullitatis deliberationis visum fuit Comitissæ competere Ius offerendi, nam Iura iuxta primum di-
19 stinctionis caput, quod si † venditio est facta Iure creditoris, & dominij possessor sit securus à Iure offerendi, procedant quando venditio emanauit seruata forma Iuris, aliter tamen dicendum est si malè ad eam processum fuit, *l. 2. C. si antiq. credit.* Negusan. *de pign. membr.* 3. *quinta partis n.* 5. *vers. tertio restringitur*, Vinc. de Franch. *in praecitata decis.* 224. *num.* 1. *&* 5. Thes. *decis.* 117. *num.* 9. Motot. *de Iure offerendi num.* 20. idem Modern. de Arce Annoni *loco citat. n.* 91.
20 Rota *in sepius alleg. decis.* 108. *num.* 27. Nullitas † autem deliberationis in præsenti non solùm oritur, ex ipsa interpositione personæ Dominici, vt post Fulgos. *in dicta l. qui sub imagine, C. de distract. pignor.* aduertit Rota *ibidem num.* 28.
21 Verùm etiam, quia in ea non interuenit † pecunia sine qua deliberatio, & decretum desuper interpositum à nullitate seruari non potest, per text. *express. in l. à Diuo Pio*, §. *Sed si emptor*, vbi Aretin. *num.* 4. *ff. de re iudic.* & eo relatio probant latissimè cumulati per eundem Posthium *de subhast. inspect.* 37. *num.* 1.

Et ita vtraque, &c.

Allegata hac decisio in hac eadem causa emanata sub die 15. *Martij* 1660. *coram eodem R. P. D. Beuilaqua est supra in part.* 13. *recent. decisio* 136.

R. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Commendæ.

Lunæ 21. *Februarij* 1661.

ARGVMENTVM.

Filius tanquam incapax Commendæ à Patre ipso erecto ob defectum ætatis à successione non est excludendus, cùm voluntas fundatoris in hoc casu stabilimentis Religionis præualere debeat: Gratia Pontificis subreptitiè obtenta patruo non suffragatur, nec filio. Dispensatio in tempore non petita præiudicat, cùm eidem tanquam pupillo semper, & in omni casu restitutio in integrum competat.

SVMMARIVM.

1 *Filius fundatam intentionem habens tam super fideicommisso Aui, quàm in erectione Commendæ, cùm vtroque casu sit vocatus patruo praeferri debet.*
2 *Filius in eo magis in Commenda patruo praefertur dum dispensationem ætatis à Papa obtinuit, quàm cùm sit de reseruatis Principi vtique concedere potuit.*
3 *Filius tanquam incapax Commendæ ob defectum ætatis non excluditur, dum ex euentu capax fieri potest.*
4 *Incapacitas accidentalis ad exclusionem filij ad Commendam vocati in consideratione non est habenda.*
5 *Verba fundationis quando sunt amplissima, & geminata* semper, perpetuum in infinitum, *omnem casum, & omne tempus denotant.*
6 *Verba vocationis amplissima ad puberes, vel habiles tantùm de tempore vacationis restringi non possunt.*
7 *Pater erigendo Commendam, filium minoris ætatis ad fauorem fratris, aut alterius extranei in successione Commendæ excludere voluisse non præsumitur.*
8 *Pater fideicommissi naturam, metiendo voluntatem à potestate, alterare, & ad alios transferre non potest.*
9 *Voluntate Fundatoris stante, stabilimenta Religionis circa ætatem filio minoris ætatis non præiudicant.*
10 *Voluntas Fundatoris quando in contrarium concurrit, dispositio Concilij prohibentis minores* 14. *annorum beneficia Ecclesiastica obtinere locum non habet.*
11 *Gratia à Pontifice obtenta frustra allegatur, quando eandem obreptitiè, & subreptitiè obtentam fuisse apparet.*
12 *Vocatio conditionalis filijs existentibus patruum excludit à successione, & conditionem vocationis existentia filij deficere facit.*
13 *Positus in conditione substitutum non excludit, sed defectus conditionis.*
14 *Terminus lapsus ad præsentandum Patronis laici à Iure præscriptus pupillo non præiudicat, quin eidem ob non petitam in tempore dispensationem restitutio in integrum competat.*

DECISIO CCXC.

PRopertius inter quatuor filios æqualiter institutos fideicommissum ordinauit substituendo illos inuicem, eorumque filios, & descendentes, vt bona in perpetuum conseruentur in linea recta Domus de Sixtis: Petrus Paulus vnus ex filijs in militia Sanctissimæ Conceptionis Commendam annui redditus scutorum ex suis proprijs bonis creauit sub expressa conuentione quod Iuspatronatus dictæ Commendæ, fructusque, & redditus illius spectare deberent ad ipsum, eiusque filios legitimos, & naturales, illisque deficientibus ad alios eius fratres post mortem verò dicti Petri Pauli, qui superstite Antonio Petro decessit Andreas defuncti frater à Sanctiss. Commendam obtinuit, & orta inter istos super manutentione controuersia, coram Reuerendissimo Papien. ordinatum fuit, quod videretur de bono Iure de quo coram me, in eius locum subrogato ad fauorem Antonij Petri constare responsum fuit. Habet enim ipse † fundatam intentionem tam super fideicommisso Aui, 1 quàm in erectione commendæ cum vtroque casu sit vocatus, & tanquam filius præfertur Andreæ patruo Auth. *in successione, C. de suis, & legitim.* Surd. *cons.* 100. *num.* 1. *& cons.* 384. *num.* 13. Cæphal. *cons.* 765. *num.* 12. cum cæteris per Giurb. *ad consuet. Messanen. cap.* 5. *gloss.* 4. *part.* 1. *num.* 1. Præcipuè quia † dispensationem obtinuit à San- 2 ctissimo super ætate ad obtinendas huiusmodi commendas requisita, quàm concedere, vtique potuit, cùm sit de reseruatis Principi, Rebuff. *in praxi benef. tit. de Commend. num.* 33. & pluribus comprobat Menoch. *cons.* 478. *sub num.* 11. *vers. quinto, & vltimo*, *& num.* 12. *lib.* 5. Rota *in Fanen. Commendæ* 27. *Iunij* 1639. *coram Reuerendiss. Terracinen. in rec. part.* 8. *decis.* 159. *num.* 2.

Nec vrget, quòd de tempore vacationis Antonius Petrus esset † incapax commendæ ob defectum ætatis annorum 3 duodecim ex stabilimentis Religionis requisitæ; Tùm quia non agitur de incapacitate pura, simplici, & absoluta, sed de accidentali, & per aduentum ætatis naturaliter resolubili, cùm ex euentu posset fieri capax, vt in terminis commendæ declarat Ansald. *cons.* 12. *num.* 84. *in fin.* quo casu † prædicta incapacitas non erat habenda in consideratione, 4 vt per Cuman. *in l. fil. famil.* 117. §. *Cùm quis num.* 1. *post med. ff. de leg. primo*, & cum eo Socc. Sen. *in l. cum Auus* 101. *num.* 95. *vers. Et si dicens, ff. de condit. & demonstr.* Tùm etiam quia † verba fundationis, ex quibus desumitur eius 5 vocatio sunt amplissima, & geminata semper perpetuò in infinitum, & sic denotantia omnem casum, & omne tempus ex relatis per Barbos. *de diction. dict.* 254. *&* 261. *vtrobique num.* 1. Rota *decis.* 210. *num.* 5. *part.* 1. *diuers. & in recent. decis.* 574. *num.* 15. *part.* 5. Et proindè † restringi non pos- 6 sunt ad puberes de tempore vacationis, vel ad habiles tantùm Alex. *in l. si Patroni* §. *in princ. num.* 15. *ff. ad Sen. Cons. Trebellian.* Natt. *cons.* 150. *num.* 9. cum alijs per Surd. *cons.* 10. *num.* 28. *& cons.* 73. *num.* 66.

Quæ faciliùs amplexi sunt Domini, quia agitur de † filio 7 eius, qui commendam erexit, hic enim ob naturalem sanguinis affectionem non est credendum, quòd voluerit puberes tantùm admittere, & filios minoris ætatis excludere ad fauorem fratris, vel alterius extranei, iuxta text. *in d. l. cum Auus* 101. *ff. de condit. & demonstr. l. cum acutissimi* 30. *C. de fideicom.* & ponderat Crauet. *cons.* 42. *num.* 1. *vers. Sed quid de tempore*, & de bonis fideicommisso subiectis à Propertio ad fauorem filiorum, & descendentium Petri, qui proindè censeri non potest voluisse bonorum naturam alterare, † in alios transferendo, quod facere non poterat me- 8 tiendo voluntatem à potestate, *gloss. in l. peto* 71. *in princ. ff. de leg.* 2. Crot. *in d. l. fil. famil.* 117. §. *Diuus num.* 88. *ff. de legat.* 1. Surd. *cons.* 431. *num.* 41. Eugen. *cons.* 99. *num.* 33. *lib.* 2. Rot. coram Seraph. *decis.* 1466. *sub num.* 2. *& in Tuderting successionis* 29. *Maij* 1652. *coram Reuerendiss. Papien. sub* §. *nihil facit post med.*

Qua stante † fundatoris voluntate non obstante stabili- 9 menta Religionis circa ætatem prout in simili non obstat dispositio Sac. Concil. Trident. *sess.* 23. *cap.* 6. *de reformat.* prohibentis minores quatuordecim annorum beneficia

Eccle-

Ecclesiastica obtinere, quando concurrit in contrarium voluntas fundatoris, † cui non fuit à Sac. Conc. derogatum, Garz. *de benef. part. 7. cap. 4. num. 9. fol.* 48. plures refert Barbos. *de offic. & potest. Episc. alleg.* 60. *num.* 77. *part.* 3. Add. ad Buratt. *decis.* 755. *num.* 15. *&* 16. Rota *decis.* 482. *num.* 3. *part.* 1. *diuers. decis.* 194. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* cum concordantibus per Lotter. *de benef. lib.* 1. *quæst.* 32. *num.* 35. *& seqq.*

11 Hinc † gratiam à Sanctissimo obtentam allegare nequit Andreas, fuit enim obreptitiè, & subreptitiè obtenta, non solùm quia in supplicatione non exposuit superesse filium Petri Pauli fundatoris, quod ad euitandam subreptionem narrandum erat Pontifici Maximo, cùm ex hoc posset retrahi à prouidendo extraneum de commenda, vt in terminis notat Castropal. *oper. moral. tom.* 2. *tract.* 13. *disput.* 2. *punct.* 1. *sub num.* 17. quem sequitur Rota *in Lucana Iurispatronatus* 3. *Iunij* 1647. *coram Reuerendiss. Terracinen. sub* §. *Vacatio beneficij, & in Lunen. Sarzanen. beneficij* 10. *Decembris* 1659. *coram me in princ.* Verùm etiam quia narrauit se ad eandem commendam vocatum post mortem filij, & tamen eius † vocatio non erat pura, sed conditionalis in defectum descendentium Petri Pauli, quæ sola existentia filiorum sufficit ad eius exclusionem etiam si iisdem succedere non possint, cùm tamen faciat deficere conditionem vocationis, Zunch. *in repert. l. hæredes mei* 57. §. *cum ita part.* 6. *num.* 8. *vers. Tertio responderi potest, ff. ad Trebell.* Crauett. *cons.* 62. *num.* 7. *&* 21. Grat. *discept.* 747. *num.* 3. Rot. *part.* 2.
13 *recent. decis.* 453. *num.* 3. vbi quòd † non sunt positi in conditione, qui excludant substitutum, sed defectus conditionis *Romana fideicom. de Soricijs* 22. *Maij* 1643. §. *fin. coram Reuerendiss. Carillo, & in Rauennaten. hæreditatis* 24. *Ianu. proximi præteriti coram me*, §. *non est enim*.

Pari modo non releuat, quòd priusquam dispensationem
14 † ætatis obtineret Antonius Petrus, lapsum fuerit quadrimestre ad præsentandum Patronis laicis à Iure præscriptum. Quia cùm agatur de pupillo, ei competit restitutio in integrum ob non petitam in tempore dispensationem, Surd. *cons.* 95. *num.* 7. *& seq.* Clar. *in* §. *feudum quæst.* 49. *num.* 5. Rota *decis.* 64. *num.* 16. *&* 19. *part.* 8. *recent.*

Et ità vtraque Parte informante, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Bononiensis Pecuniaria, seu Affictus Gabellarum.

Lunæ 21. *Februarij* 1661.

ARGVMENTVM.

Conductor in Administratorem electus cùm nisi ad reddendam rationem non teneatur, mandatum contra ipsum non est relaxandum, donec quantitas administrationis tempore exacta detegatur: nec protestatio ad maiorem cautelam adhibita recessum ab administratione inducit, quin potius exceptio non implementi locatorem à consequutione pensionum repellit, donec restauratio damni conductoris subsequatur.

SVMMARIVM.

1 *Conductor virtute conuentionis ex Belli conditione euenientis nomine deperdito Vectigalium Administrator euadit.*
2 *Belli qualitas, aut conditio in vno anno præscripta dum in altero expressè repetita non fuit, consultò omissa censetur.*
3 *Conductor nisi ad redditionem rationis non tenetur.*
3 *Mandatum contra Conductorem non relaxatur, donec calculis dispunctis quantitas administrationis tempore exacta, & irespectiuè detegatur.*
5 *Administratione Conductori delata sub clausula* ex nunc prout ex tunc *contractus locationis nouã naturã assumit, & Conductor in Administratorẽ electus censetur.*
6 *Protestatio ad maiorem cautelam adhibita protestanti obesse non debet.*
7 *Protestatio Procuratoris Conductoris super impedimenta, & damna aliqua Regimin. intimata recessum à priori protestatione non inducit.*
8 *Protestationes quando cum temporis distinctione, & legitima interpretatione conciliationem admittunt nulla inter eas contrarietas consistere videtur.*
9 *Recessus ab administratione vt remoueatur, sufficit quod aliquo modo actus ad inuicem compatiantur.*
10 *Declaratio Procuratoris de administrandis vectigalibus eadem die facta qua remotio impedimenti petita fuit, omnem recessum, & contrarietatem ex Iuris dispositione euitandam excludit.*
11 *Instantia pro Peritorum electione ad reddendam rationem à Conductore habita, ad declarandum actum antecedenter exercitum multum deseruit.*
12 *Procurator ad protestationem ab animo principalis omninò pendentem sine speciali mãdato deuenire non potest.*
13 *Administrator de exactis nullis etiam existentibus libris rationem reddere valet.*
14 *Exceptio non implementi Regimen à consequutione Pensionem arcet donec restauratio damni subsequatur.*
15 *Exceptio rei non traditæ locatorem pro pensionibus agentem omninò repellit.*
16 *Exceptio, non implementi à debitore semper opponi potest, licet omnes exceptiones à dispositione statutaria, vel speciali conuentione eidem adimantur.*
17 *Mandato pro prætenso residuo contra Conductorem non decernitur, dum nisi pro reddenda ratione astringi non valet.*

DECISIO CCXCI.

Relaxatio mandati in libris 54. mil. contra Thomam Berthocchium, atque Consocios à Bononiæ Regimine petita tribus coram me decisionibus reiecta fuerat, quarum hodiè fundamenta subsistere Domini censuerunt, quia in locationis Instrumento administratio conductori defertur sub clausula *ex nũc prout ex tũc* in casu quo generalis belli faces in Bononien. Comitatu excitari contingeret, cuius † virtute conuentionis Bertocchius respectu anni 1649. quo belli 1
conditio euenit conductoris nomine deperdito vectigalium administrator euasit, ad text. *in l. licet C. locat.* Card. Mant. *de tacit. lib.* 5. *tit.* 7. *num.* 2. *&* 3. Surd. *cons.* 34. *num.* 27. licet nulla super † belli qualitate præcesserit declaratio Eminentiss. Dom. Cardinalis Legati an illud scilicet generale nuncupari debuisset nec ne; siquidem forma hæc in Capitulo anni 2
1554. dumtaxat præscripta, dùm in altero de quo agitur edito de anno 1591. expressè repetita non fuit, consultò censetur omissa, vt aduertit Decian. *cons.* 190. *num.* 3. Surd. *cons.* 200. *num.* 23. Rota *decis.* 294. *num.* 17. *part.* 5. *recent.*

Hinc † Conductor huius respectu anni pro redditione 3
rationis duntaxat censetur adstrictus, nec relaxatio † mandati contra ipsum poterit deinde decerni donec calculis dispunctis detegatur quantitas administrationis tempore exacta, & respectiuè, vt notat Bald. *cons.* 463. *num.* 4. *vers. quarta ratio lib.* 1. Alex. *cons.* 192. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 7. Cancer. *var. resolut. part.* 3. *cap.* 7. *num.* 330. *cum seqq.* Rota *decis.* 141. *num.* 5. *part.* 4. *tom.* 2. *rec. & in Romana Societatis Affictus* 3. *Iunij* 1647. *in* §. *non autem coram bon. mem. Arguell.* 4

Neque declaratio Conductoris edita duntaxat sub die 10. Iunij 1649. poterit operari, vt ab eo solum tempore administratio initium sumat. Dùm enim in casu belli † administratio conductori decernitur sub clausula *ex nunc prout ex tunc*, contractus locationis statim ac belli excitatio successit nouam omninò naturam assumpsit, & conductor ipse tunc absque vlteriori animi expressione ex vi illius clausulæ declarationem animi vsque ab initio operantis in Administratorem censetur electus, vt tradit Alex. *in l. huiusmodi* 64. *num.* 3. *ff. de verbor. oblig. & cons.* 111. *num.* 22. *ad finem*, *&* 23. *lib.* 6. Felin. *in cap. licet causam* 9. *num.* 6. *post princ. de probat.* Rot. coram Verall. *decis.* 215. *num.* 9. *part.* 1. & coram Millin. *decis.* 247. *num.* 2. *&* 3. & cum alijs relatis Iuribus *in Tiburtina Castri S. Angeli* 11. *Martij* 1650. *in* §. *Iustitia pariter post med. & in* §. *neque refragatur coram Reuerendiss. D. meo Episc. Papien.* nec ea consequenter † protestatio ad maiorem cautelam adhibita protestanti debet obesse, ad text. *in l. non solet* 95. *ff. de reg. iur. l. testamentum* 17. *C. de testam.* Rota coram Greg. *decis.* 267. *num.* 3. Buratt. *decis.* 773. *n.* 3. *in fin. & in Anconitana pecuniaria* 5. *Maij* 1654. *in* §. *Iustitia vero coram R. P. D. meo Zarate.* 5 6

Et licet † Procurator conductoris sub 18. eiusdem mensis 7
Iunij impedimenta in salis præstatione superuenta Regimini intimauerit, & hoc vt ea remoueri curaret, vel ijs non sublatis damna inde prouenientia principalis consequi posset. Non tamen recessus à priori potestatione fuit inductus. Ex forma enim Capitulorum Administrator post belli faces extinctas conductoris Iura cogebatur reassumere. Adeòque

que posterior protestatio, nec non petitio salis consumendi in futurum adhibita præsumitur pro tempore futuræ reconductionis, quæ ex terminatione belli omninò dependens poterat ex improuiso contingere. Dum itaque cum hac
8 † temporis distinctione, nec non legitima interpretatione, protestationes conciliationem admittunt nulla inter eas consistere videtur contrarietas ad text. *in cap. inter dilectos 6. §. Cæterum de fid. instrum. cap. cum expediat 29. de elect. lib.6.* Alex. *cons.*117. *num.* 14. *lib.*6. Aym. *cons.* 70. *num.* 5. *cum seqq.* Rota coram Buratt. *decis.*739. *num.* 5. *& in Bonon. fideicomm.* 4. *Augusti* 1655. *in Congreg.* §. *hoc posito coram Re-*
9 *uerendiss. D. meo Decano*. Ac recessus † consequenter ab administratione omninò remouetur ad cuius exclusionem satis esse censetur, quod alieno modo actus compatiantur ad inuicem, iuxta doctrinam Bartol. *in l. non solum*, §. *morte num.*18. *ff. de oper. nou. nunciat.* Felin. *in cap. cum M. Ferrariensis 9. num.*79. *vers. Fallit sextò de constit.* Alex. *cons.* 31. *num.*3. *vers. secundo modo lib.*7. Surd. *cons.*143. *num.*59. Rota *decis.*28. *num.*8. *cum seqq. part.*4. *tom.*2. *rec.*
10 Postquam maximè † declaratio administrandi vectigalia à Procuratore repetita dignoscitur eadem die, qua remotio impedimenti circa Salis præstationem petita fuerit. Hinc vehemens coniectura recessus exclusiua consurgit, alias enim correctio in instanti subsequeretur, nec non contrarietas repentina ex Iuris dispositione euitanda, ad text. *in l. non ad ea* 88. *ff. de condit. & demonstrat. cons.* 48. *num.* 9. *ad med. lib.*1. Aym. *cons.*70. *num.*5. Gratian. *discept. forens. cap.* 9. 22. *num.* 18. Rota *decis.* 240. *num.* 5. *part.* 8. *recent. & in Perusina prætensæ manutentionis* 27. *Iunij* 1649. *in* §. *minus refragatur coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Romana legati* 25. *Iunij* 1657. *in* §. *nec visa fuit coram me*.
11 His accedit † Instantia pro Petitorum electione à Conductore perhabita statim ac belli apparatus euanuit adhoc vt rationem redditruum tempore belli exactorum præstaret, quæ ad declarañ actum antecedenter exercitum nec non voluntatem ipsam quoque deseruit, iuxta text. *in l. sed Iulianus*, §. *deinde*, *ff. ad Maced.* Dec. *cons.*421. *num.*13. Rota *decis.*257. *num.*1. *part.*6. *& decis.*201. *num.* 39. *&* 40. *part.*7. *rec. & in Romana Vineæ ad aquam Sanctam* 28. *Ianu.* 1643. *in* §. *tertio denique coram Reu. D. meo Decano*.
12 Præterea ad eam † protestationem ab animo principalis omninò pendentem Procurator sine speciali mandato deuenire non poterat ex Theor. Angel. *in l. si quis intentione ambigua ff. de iudic.* Alex. *cons.*78. *num.*14. *lib.*5. Natt. *cons.*230. *num.*8. Paris. *cons.*31. *num.* 112. *lib.* 1. cum alijs auctoritatibus in præteritis decisionibus recensitis.

Nec aduersatur, quòd administrationis liber ex parte conductoris non fuerit exhibitus; præterquam enim illius exhibitio coram perito ad instantiam eiusdem conductoris
13 electo per acta dignoscitur, † Administrator de exactis etiam nullis existentibus libris rationem reddere, valet iuxta *cons. Calcan.*93. *approbatum in Romana tutelæ de Masso* 23. *Ianu.* 1587. coram Gipsio post Farin. *cons.*96. *num.*53. *lib.*1. coram Greg. *decis.*199. *num.*5. ibique Add. *num.*8. *& decis.*274. *n.*6. *& in Licien. Administrationis* 23. *Iunij* 1653. *in* §. *eo facilius coram Reuerendiss. D. meo Decano*.
14 Denique Regimini obstare videtur † exceptio non implementi in præstatione salis, cuius virtute donec restauratio damni subsequatur à consequutione pensionum debet arceri, ad text. *in l. conductor* 16. *ff. locat.* Bald. *cons.*325. *n.*1. *vol.*3. Bero. *cons.*144. *num.* 2. *&* 6. *vol.* 1. Menoch. *cons.* 671. *num.*7. Mastrill. *decis.* 299. *num.* 116. *cum seqq. & num.* 121. licet qualibet iter restauri exceptione non obstante solutio affictus à conductore promissa fuerit; Dum de restauro in
15 proposito casu non agitur, sed de † exceptione rei non traditæ ab initio, quæ ex eodem locationis contractu prouenientes Locatorem pro pensionibus agentem omnino repellit, vt ex auctoritatibus supra allegatis apertè probatur, & tradunt Castr. *cons.*327. *num.*2. *lib.* 2. vbi quod si à dispositione
16 statutaria, † vel speciali conuentiones omnes debitori adimantur, exceptio non implementi, quæ semper præseruata censetur, poterit nihilominus ab ipso debitore opponi, Menoch. *cons.*1. *num.*366. Aym. *cons.*127. *n.* 14. Surd. *cons.*166. *num.*2. Angel. *de acquir. poss. quæst.* 2. *num.* 225. Cuius ea videtur esse ratio, quod alias dispositio, seu pactum iniquitatis vitium omninò redoleret.

Nec vrget, quòd sacci 8500. in quorum præstatione à mense Iulij 1650. vsque ad consimilem mensem anni 1653. Regimen defecit valorem librarum decem mille, ac bis centum dumtaxat non adæquent perindè ac si summa ex credito Regiminis sublata, nec non altera librarum 9493. à Conductoris Montistis persoluta relaxatio † mandati saltem 17
pro residuo librarum 34. mil. & vltra debet decerni iuxta *decis.* Caual. 217. *num.*7. Præterquam enim damna quamplurima ex ea causa conductori obuenta, nec non à testibus recensita, præter summam prædictam Regimen restaurare compellitur. Exindè cessat obiectio, quod respectu anni 1649. pro reddenda duntaxat ratione conductor valet adstringi. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Elnensis Parochialis.

Lunæ 9. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Possessio anterior possessioni in vim prouisionis Apostolicæ adeptæ præfertur, quando eadem clandestina, & turbatiua præsumitur, nec exequutor non citato possessore cum possessione priuare censetur; deinde, an stante reseruatione Decretum irritans habente possessio anterior inefficax dicimereatur, discutitur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio anterior nullo alio tunc temporis possidente capta, præ cæteris manutenibilis censetur.*
2 *Possessio sola anterior in beneficialibus absque præcisa tituli restrictione attenditur.*
3 *Multiplicatio titulorum in beneficialibus datur.*
4 *Possessio adepta in vim prouisionis Apostolicæ, & processus ab exequutore fulminati, tanquam posterior clandestina, & turbatiua præsumitur.*
5 *Exequutor non citato possessore procedens, illum sua possessione priuare non potest.*
6 *Prouisus Apostolicus an ob vim reseruationis decretum irritans habentis anteriorem alterius possessionem inefficacem reddat.*
7 *Prouisio Apostolica quando respicit petitorium, possessorem anteriorem cum manutentione Prouisi possessione non priuat.*
8 *Processus fulminatus, dum plena erat possessio in simplicem citationem resoluitur.*
9 *Possessio vigore simplicis citationis capta, tanquam concessa absque causæ cognitione inualida reputatur.*
10 *Clausula* sine præiudicio litterarum Apostolicarum *in quantum operatur.*
11 *Exequutore extraiudicialiter procedente, transportatio actorum non existentium fieri non potest.*

DECISIO CCXCII.

IOanni Francisco decreuerunt DD. manutentionem, quia docet de † anteriori possessione per publicum Instru- 1
mentum de anno 1657. adepta nullo alio tunc temporis possidente, & ideò præ cæteris manutenibili ad text. *in l. Prædia*, vbi Bart. & Alex. *num.* 1. *ff. de acquir. possess.* Bald. *in l. non idcircò in princ. C. de fid. Instrum.* Rebuff. *in prax. benef. tit. de immission. in possess. num.* 41. Rot. coram Caual. *decis.*2. *num.*2. & coram Merlin. *decis.* 3. *num.* 1. *& in Alerien. Vicariæ* 24. *Aprilis*, *&* 26. *Iunij* 1654. *coram bon. mem. Bichio*.

Quæ sola † possessio in hoc Iudicio venit attendenda, 2
absque præcisa tituli restrictione cùm maximè versamur in
† beneficialibus in quibus datur multiplicatio titulorum, 3
iuxta *consil.* Calderin. 7. *de elect.* Peregrin. *cons.*8. *num.*64. *ad fin. lib.*1. Gonzal. *super reg.*8. §. 7. *prohem. num.* 129. *& seqq.* Rota coram Verall. *decis.*305. *part.*3.

Et ideò non releuat † possessio Petri adepta de anno pro- 4
ximè præterito in vim prouisionis Apostolicæ, & processus ab Exequutore fulminati, quia tanquam posterior præsumitur Clandestina, & turbatiua, *cap. licet causa de probat.* ibique notant DD. & Bart. *in l. si duo num.*4. *ff. vti possid.* Rota *in Tudertina Canonicatus* 17. *Iulij* 1645. *coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Cusentina Canonicatus* 5. *Iulij* 1649. *coram Reuerendissimo Papien.* & Exequutor cùm
† de facto processerit non citato Ioanne Francisco posses- 5
sore illum sua possessione non priuauit per text. *in cap. licet Episcopus vbi gloss. in verb. Te non vocato de prabend. in* 6. ibi Gemin. *num.*5. & Franc. *num.* 3. Gonzal. *ad regul.* 8. *gloss.*

gloss.15. §. 1. num.30. cum seqq. Bellam. decis. 85. & Mantic. decis.309. num.4.

6 Non obstat, quòd † Petrus dicatur prouisus Apostolicus in vim reseruationis habentis Decretum irritans, & exindè dici debet inefficax possessio Ioannis Francisci licèt anterior per text. in cap. si eo tempore de elect. in 6.& dixit Rota in Vicen. Capellaniæ maioris 7. Nouembris 1629. coram Pirouano §. 2. & fortius.

7 Quia cùm hæc † inspectio respiciat petitorium, & ideò non veniunt hic discutienda non debet interim sub hoc prætextu Io. Franciscus sua possessione priuari, & Petrus manuteneri, vt dixit Rota coram Greg. decis.283. num.1. ibique

8 Add. num.8. Eo magis quod † Processus fulminatus dum possessio erat plena resoluitur in simplicem citationem, &

9 ideò possessio † illius tantùm vigore capta fuit prorsus inualida tanquàm concessa absque causæ cognitione, vt fuit plenè decisum in his terminis in Horolien. Decanatus 25. Iunij 1646. coram Eminentissimo Corrado §. quia cùm processus, &

10 ob id potuit Ioanni Francisco etiam non obstante † clausula, sine præiudicio litterarum Apostolicarum, manutentio concedi reuocando posteriorem executionem per viam nullitatis per Add. ad Greg. decis.91.n.13.& decis.232.num.4. in fine.

Cæterùm visa fuit etiam irreleuans obiecta non transpor-

11 tatio actorum, ex quo Exequutor † cùm processerit extraiudicialiter, & vnico tantùm die actum perfecerit non potuit fieri transportatio actorum non existen. ad text. in l. eius qui in Prouincia ff. de reb. credit. Dec. cons. 47. num. 16. Surd. cons.393. num.27. & in terminis respondit Rota in Seguntina Canonicatus Doctoralis 18. Martij 1658. cor. Reuerendiss. P. D. meo Verospio in fine.

Et ita decisum vtraque Parte informante, &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Sacræ Rotæ Decano.

Terracinen. fideicommissi di Pilorcijs.

Lunæ 14. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario non conceditur immissio super bonis fideicommissarijs, nisi probato, quod illa extabant tempore mortis fideicommittentis, & qualiter id per testes probetur. Possessio an præsumatur continuata, & an possessio iure familiaritatis an ad hunc suffragetur.

SVMMARIVM.

1 *Immissio in possessionem fideicommissi non conceditur nisi probato bona fuisse de tempore mortis à testatore possessa.*
2 *Testes super antiquis deponentes probant ad effectum impediendi immissionem.*
3 *Testes formiter examinati in vno indicio, probant etiam in alio.*
4 *Exceptio de non iure petentis etiam in remedio adipiscendæ admitti debet ad immissionem impediendam.*
5 *Continuatio non infertur, quando aliquid medio tempore factum fuit, quod continuationem excludat.*
6 *Possessio non dicitur continuata quotiescunque fuit super bonis possessis aliquid innouatum.*
7 *Testis inuerisimilia deponens nihil probat.*
8 *Infans quidquid videt, ignorat.*
9 *Testis deponere potest de ijs, quæ vidit dum erat pupillus pubertati proximus.*
10 *Testium depositiones ad concordiam reduci debent, vt aliquid probent.*
11 *Possessio iure familiaritatis non suffragatur ad effectum immissionis, nec manutentionis.*
12 *Confessio debitoris nocere non potest creditori.*
13 *Grauatus non potest ex sua confessione inducere fideicommissum vbi non est.*

DECISIO CCXCIII.

Domini dixerunt recedendum esse à decisis, quia ex deductis non constat Bona, de quibus agitur fuisse in

1 Bonis Nicolai fideicommittentis, & † tamen ad effectum concedendi Immissionem, quæ in præterita decisione Nicolao Iuniori decreta fuerat probandum est Bona fuisse de tempore mortis Testatoris possessa, vt aduertit Bart. in l. fin. num.21. C. de edict. Diu. Adr. toll. Bald. cons. 84. sub num.1. vers. probari tamen debet, Mantic. decis. 33. num. 9. & 11. decis.690. num.9. part.4. recent. tom. 3. Terracinen. fideicommissi 21. Iunij 1649. §. quoad alios, & 30. Maij 1650. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. placuit pariter.

Nec probatio non solùm in præsenti deficit, sed in Summario Vallettæ num. 1. duorum † Testium depositiones ex- 2
hibentur asserentium, quod inter prædictum Nicolaum Seniorem fideicommittentem, & Ioannem eius fratrem facta fuit diuisio omnium Bonorum prius in communi ab ipsis possessorum, quodque in portione Ioannis comprehensa fuit integra Tenuta, quæ controuertitur cum certa parte Domus veteris, quæ controuertitur. Testium depositiones ad effectum impediendi immissionem emissæ fuerunt in decis.360. num.7. & seqq. part.5. & decis.88. num.16. & seq. part.6. recent. Romana fideicommissi de Ferratinis 15. Martij 1658. coram Reuerendissimo Papien. §. quo verò ad secundam partem, qui tanquam † formiter examinati in alio Iudicio 3
cum R. C. A. & sic cum legitimo contradictore probant etiam in præsenti, Cæphal. cons. 215. num.54. in fin. & seq. lib. 2. Rota d. decis.360. num.9. & in Bononien. fideicommissi Io. Andreæ de Bologninis 26. Iunij 1658. coram R. P. D. Celso, §. probationes enim.

Quodque magis vrget dantur duo Instrumenta in quorum primo Ioannes anno 1565. emit à Communitate Setiæ mensuras biscentum eiusdem Tenutæ, & aliud continet si quæ per annos quinque post mortem Nicolai fideicommittentis, in quo Paulus residuum Tenutæ emit pretio scutorum mille de carolenis dicto Summ. num. 4. & 5. quæ acquisitionem instrumenta probant ad effectum, de quo agitur post Fusar. de substit. quæst. 618. num. 4. considerat Rota d. decis. 360. num. 6. part. 5. recent. † cùmque ex his inconti- 4
nenti constet de non Iure petentis, etiam in hoc remedio adipiscendæ talis exceptio admitti debet ad impediendam immissionem, Angel. cons.135. num. 2. Roland. à Valle cons.76. num.4. volum. 3. Argel. de legit. contradict. quæst.10. art.22. num.278. vers. Exceptio enim, Menoch. de adipiscen. remed.4. num.385. Couar. var. resol. part.1. cap. 18. num.29. vers. Et primum in Iudicio, Rota d. decis. 690. num. 7. part. 4. recent. tom.3. Reatina successionis 21. Maij 1642. coram bon. mem. Peutingerio, & in Romana successionis 7. Iunij 1655. coram R. P. D. meo Beuilaqua §. fin.

Tollitur ex his præcipuum fundamentum diuisionis consistens in depositionibus Testium præterito Summario Nicolai num.1. nam primi examinati anno 1573. deponunt de tempore præcedenti circa possessionem pro indiuiso dd. Nicolai, Simonis, & Ioannis, nec percutiunt tempus mortis Testatoris sequutæ anno 1584. ex possessione autem præcedenti † inferri non potest continuatio vsque ad obitum, 5
quando aliquid medio tempore factum fuit, quod prædictam continuationem excludit, † prout in præsenti non 6
solùm ex diuisione postea inter eosdem sequuta, sed etiam ex acquisitionibus pro maiori parte factis à solo Ioanne, & Paulo eius filio, Dec. cons.400. num.7. & 8. Menoch. præsumpt. 64. num.44. & seqq. lib.6. Add. ad san. mem. Greg. XV. decis. 307. num.24. vers. sed hæc vltima opinio, Rota coram Mantic. decis. 46. sub num. 2. vers. quia hæc præsumptio decis.177. num.9. & 10. part. 8. recent. & in Signina Saluiani 4. Maij 1643. coram bon. mem. Bichio §. non obstat.

Alij verò examinati anno 1644. vltra exceptiones, quas patiuntur in persona, de quibus in Summ. num.14. & seq. nihil probant, deponunt enim de gestis ante ann. 1584. quo tempore vnus erat ætatis ann. 4. vt ipsemet fatetur alter verò 7. vel 8. † & sic inuerisimile est, quod possit deponere de pos- 7
sessione Nicolai † cum infans quidquid vrget ignoret, Ro- 8
man. cons.157. num.1. vers. quod autem, Rota coram Seraph. decis.1069. num.3. & decis.1076. num. 6. regula verò, quod † Testes deponere possunt de ijs, quæ viderunt, dum erant 9
pupilli, debet intelligi de proximis pubertati, vt per Farin. de Testib. quæst.58. num.61. & seq. vt in terminis aduertit Rota in Perusina Bonorum 14. Iunij 1647. §. deducta vers. quod verò deponant coram Reuerendissimo D. meo Decano, † vel quate- 10
nus aliquem gradum probationis facerent, vt ad concordiam reducantur cum Testibus Vallettæ cum Instrumentis prædictis intelligi essent de possessione Iure familiaritatis, de qua alij deponunt, vt in puncto Surd. cons.94. num.36. Rota coram Duran. decis.277. num.1. part.8. † vbi quod talis pos- 11
sessio non suffragatur ad effectum Immissionis, neque manutentionis.

Nec vis hodiè fieri potest † in confessione Blasij anno 12
1647.

1647. emissa quia nocere non potest Vallettæ Creditori Dotis ex promissione longè prius sibi factæ, in cuius præiudicium illa nihil probent, Surd. *conf.*173. *num.* 91. Mantic. *de tacit. & ambigu. lib.*2. *tit.*1. *num.*9. *& seq.* Menoch. *conf.*851. *num.*7. Rota coram Merlin. *decis.*543. *num.*9. *& in dicta Signina Saluiani* §. *& quatenus cum concord. in Romana Apothecarum 9. Iunij* 1659. *coram me* §. *quæ probatio*, vbi etiam
13 subnectitur ratio hic applicabilis, † quod scilicet grauatus non potest ex sua confessione inducere fideicommissum, vbi non est, nec facere fideicommissaria ea bona, quæ non sunt iuxta conf. Soccin. Iun. 112. *num.* 3. *& per tot. lib.*1. Fusar. *conf.*169. *num.*136. Rota *decis.* 345. *num.* 41. *part.*8. *rec. Florentina, seu Bonon. de Barbadoris* 21. *Iunij* 1640. *coram bon. mem. Coccino* §. *nec aduersantur*, *& in Auenionen. Saluiani* 10. *Februarij* 1651. *coram bon. mem. Bichio sub* §. *ad proban.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Fulginatensis Fideicommissi.

Lunæ 14. *Martij* 1661.

ARGVMENTVM.

Instrumentum publicum an statum hæreditatis probet, & an ex Instrumento nisi simplicem, & genericam assertionem non continente, ad liquidationem hæreditatis inferri valeat? plura deinde de adita hæreditate absque Inuentario, & retentione hæredi pro credito liquido competenti examinantur.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicum ab hærede ratificatum rem liquidam, & euidentem inducit.*
2 *Instrumanto publico stante de eo vti de casu legis Iudicari debet.*
3 *Retentio sicut denegatur vbi Creditum est illiquidum, ita quando est liquidum, conceditur.*
4 *Instrumentum, quando nisi simplicem, & genericam assertionem non continet, ex ea ad liquidationem inferri non potest.*
5 *Assertio hæreditatis ex pluribus instrumentis probata admittitur, nisi de contrario concludenter doceatur.*
6 *Heres non ostendendo bona fideicommissaria extare, vel sine eius culpa perijsse, eadem distraxisse præsumitur.*
7 *Defalcationes maiores, & minores iuxta debiti quantitatem fieri solent.*
8 *Heres grauatus de bonis exactis rationē reddere tenetur.*
9 *Heres Inuentarij prætermissionem frustra allegat, dum illud conficere ad eum spectat.*
10 *Heres defectum Inuentarij alijs cohæredibus obijcere non potest.*
11 *Cohæres erga cohæredem Inuentarium conficere non tenetur.*
12 *Defunctus si viueret sicut de defectu confectionis Inuentarij dare non posset, ita nec causam ab eo habens.*
13 *Inuentarij sola omissio non impedit, quin hæredi pro credito liquido retentio detur.*
14 *Retentio an ex retrouenditione Censuum, & exactione pecuniarum impediatur.*
15 *Officia empta in personis alterius, reseruata dispositione in fauorem ementis, in eiusdem damnum cedunt.*

DECISIO CCXCIV.

EX capite illiquiditatis crediti, & incertitudinis status hæreditatis Io. Martini fideicommittentis resolutum fuit 7. Iunij proximi præteriti non competere Flaminiæ, & alijs sororibus retentionem bonorum hæreditariorum Rodulphi hæredis grauati pro reintegratione fideicommissi ad ipsarum fauorem iuxta antecedentes resolutiones sub die 27. Martij 1658. & prima Martij 1660. emanatas purificati. A qua resolutione ex nouiter in facto deductis DD. recesserunt, & dixerunt competere petitam retentionem. Siquidem volentes fratres de Roncallis legitimam eis de iure debitam à bonis d. Io. Martini eorum Patris, & fideicommittentis separare, præuia enunciatiua plurium Instrumentorum, quatuor ex dd. fratribus, & vnus eorum vti etiam Procurator Petri, & Rodulphi aliorum fratrum vnanimiter, & medio iuramento affirmarunt vniuersam illius hæreditatem ascendere ad scuta 275000. qua confessione attenta, visisque, & consideratis per Iudicem dd. Instrumentis in actis coram se exhibitis, causaque cognita legitimam assignauit quoad bona ibi expressa non comprehensis bonis Bergomi existentibus, & fideicommisso etiam subiectis, & super d. assignatione publicum fuit confectum † Instrumentum, quod etiam à d. Rodulpho fuit ratificatum, eo vtendo, *vt in d. Summario dato d. die decisionis num.*9. quod adeò rem liquidam, & euidentem inducit Bald. *in l. quoties C. de Iudic.* Alex. *in l. interest in vlt. notab. C. de solut. & in conf.* 119. *num.* 5. *lib.* 2. *& conf.* 135. *num.* 5. *lib.* 6. Soccin. *conf.*89. *num.*17. *lib.*1. † vt non indigeat alia discussione, sed de eo vti de casu legis iudicari debeat, idem Bald. *in l. Imperator col.*2. *ff. de Stat. homin. & in conf.* 233. *lib.*1. *modern. de Censib. quæst.* 43. *num.* 8. *cum seq.* Rota apud eundem *decis.*125. *num.*10. *decis.*133. *num.*6. *&* 179. *num.*1. Et consequenter ex Partium confess. ibi emissa liquidò constat de statu hæreditatis, & credito mulierum eisque proindè competit † retentio, quæ sicuti denegatur vbi creditum est illiquidum ex allegatis *in alia decis.* §. *censuerunt tamen Domini*, ita è contra concedi debet quando est liquidum, *l. prætensionem C. de vsur. l. creditor. in princ. ff. qui pot. in pign. hab.* Gratian. *discept.*476. *num.*12. Cyriac. *contr.* 180. *num.*39. *& sub num.*41. *vers. Vnde obiectum*, Rota coram san. mem. Gregor. XV. *decis.*354. *num.*3. Caualer. *decis.* 539. *num.* 5. *&* 6. & post Merlin. *de pignor. decis.*157. *num.*5.

1 (right margin, line with "In-")
2 (right margin)
3 (right margin)

Non obstat, quòd præfatum † instrumentum non nisi simplicem, & genericam assertionem contineat, ex qua ad liquidationem inferri non possit, quoniam ex pluribus instrumentis solidationum, computorum, alienationum, cessionum, & diuisionum inter ipsos fratres stipulatis de nouo productis, & in eo enunciatis, satis deprehenditur veritas assertionis, † statusque hæreditatis remanet, vt supra firmatus, nisi concludenter de contrario doceatur Bald. *in d. l. Imperator in princ.* Valenzuol. *conf.*27. *num.* 23. *&* 24. Cyriac. *contr.*264. *num.*4. Rota *decis.*390. *num.*17. *part.*4. *tom.*2. *recent.* Eamque præcipuè comprobat transactio inita inter Petrum hæredem Decij alterius ex filijs d. Io. Martini super restitutione ratæ partis fideicommissi, in qua hic scut.4500. cuilibet soluit, quæ quinquies iuxta numerum filiorum tunc superuiuentium multiplicata, additaque legitima, portio Decij in totum ascendebat ad scuta 45000. ad quam rationem cumulatis portionibus aliorum quinque fratrum fit summa scut. 270000. non refragante summa deficiente, vsque ad integram scut.275000. vti inter fratres ad effugien. lites condonata, & ideò visus fuit in omnibus iustificatus status totius assis ad effectum, vt non possit denegari retentio bonorum Rodulphi hæreditariorum, vel, quia bona fideicommissaria distraxit, † vel quia de illis ratio non redditur ostendendo illa extare, vel sine eius culpa perijsse, Cyriac. *contr.* 5. *num.* 22. 29. *vers. Posterior verò inspectio*, *& num.*30. Peregr. *conf.* 35. *num.* 11. *lib.* 3. quem sequuta fuit Rota *in decis. Relatis in princip. decisionum.*

Non afficit, quòd in liquidanda hæreditate sint comprehensa, & computata nomina debitorum pro scutis 1575.12. 61. quæ tanti non valent, quia ex eo cessat obiectum, quod facta fuit defalcatio ad rationem scutorum 22. ÷ pro quolibet centenario, & cum huiusmodi defalco fuit à Rodulpho empta rata Hieronymo obuenta, ex quo efficax insurgit coniectura, quod illa detracta cætera essent exigibilia, † defalcationes enim maiores, & minores fieri solent iuxta debiti quantitatem, vt dixit Rota *in decis.*388. *num.*7. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.* Eoque magis quia pro eorum parte exactio iustificatur, & de alijs ratio non redditur, prout † grauatus de illis reddere tenetur, Crauett. *conf.*295. *in fine*, Escobar. *de ratiocinijs cap.*3. *num.*14. Capyc. Latr. *consult.* 13. *num.* 29. *lib.* 1. Rauden. *decis. Pisana* 22. *num.*59. Card. Caualer. *decis.* 70. *num.*1.

Non obstat, quòd Franciscus, & Octauianus auctores mulierum adiuerint hæreditatem Rodulphi patris obligatam ad reintegrationem fideicommissi absque Inuentario ex qua omissione confusæ dicebantur actiones ob præsumptam existentiam aliorum bonorum, ex quibus potuerint satisfieri de cred. modo petito, & satisfactione data cesset retentio ex allegatis *in d.* §. *In quam sententiam*; Nam omisso quod etiam † Hyeronimus collitigans, & de prætermissione Inuentarij opponens dum est Rodulphi hæres, & in simili confectione defecit, cum tamen saltem factus maior illud conficere teneretur bon. mem. Coccino *decis.* 59. *num.*6. & † proinde non possit d. defectum alijs cohæredibus obijce-

11 obijcere Rota *decis.* 519. *num.* 4. *part.* 4. *diuers.* cum † cohæres, erga cohæredem illud conficere non teneatur Porcellin. *de Inuent. cap. vlt. num.* 17. *inter tractat. tom.* 8. *part.* 2. *fol.* 164. Monticul. *eodem tract. cap.* 9. *n.* 468. *d. tom.* 8. *part.* 2. *fol.* 235. sed etiam est hæres eorundem Francisci, & Octauiani, qui
12 † sicuti si viuerent de huiusmodi defectu dare non possent, ita, nec ipse ab eis causam habens, Rot. coram Penia *decis.* 974. *num.* 5. Adden. *ad decis.* 1. *num.* 72. *part.* 8. *recent.* Cùm ex declaratione facta per eundem Rodulphum relata *in hodierno Summ. Mulierum n.* 11. mobilia omnia ad Vxorem vsufructuariam relictam spectarent, nullaque adducatur alienatio bonorum, cessat omnis occultationis, & satisfactio-
13 nis præsumptio, & ideò † sola omissio Inuentarij non impedit, quin hæres deducat suum creditum aliundè liquidum, & pro eo detur retentio, Castrens. *in l. si ita tamen*, §. *Si ex Trebell. ff. ad Trebellian.* Bald. *in l. debitori num.* 4. *C. de pact.* vbi Alciat. *num.* 12. Crauett. *cons.* 144. *n.* 5. Soccin. Iun. *cons.* 199. *num.* 2. Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib.* 7. *tit.* 8. *n.* 15. Rota coram Eminentiss. D. Card. Otthob. *decis.* 285. *num.* 3. *in Romana fideicommissi de Marianis* 27. *Iunij* 1650. §. *Quo verò, coram Reuerendiss. Tarraconen. & in Maceraten. hæreditatis* 18. *Februarij* 1656. §. *Neque ex sola, coram Reuerendiss. D. meo Verospio.*

14 Nec visus fuit posse † retentionem impediri, ac creditum Mulierum illiquidum reddi, ex retrouenditionibus censuum, & exactione pecuniarum, tam ex Monte Pietatis, quàm ab alijs debitoribus hæreditarijs, nam quoad censum scutorum mille per Communitatem Meuaniæ restitutum, ex eodem Instrumento apparet pecunias peruenisse ad manus Matris, & Tutoris; cùm pecunijs alterius census habitis à Communitate Assisij fuit creatus alius census similis summæ cum Iulio Goga. Respectu verò pecuniarum exactarum à Sac. Monte Pietatis quoad ratam, quæ forsan poterat spectare ad hæreditatem Rodulphi pariter apparet inuestita in locis Montium vacabilium, & quantum ad scuta 300. liquet exacta fuisse à Tosino omnium filiorum Procuratore, & ab illis omnibus, ac ipsomet Hieronymo quietantia facta à Tosino fuit ratificata, & proindè ad debitum Francisci adscribi non debet ad effectum impediendi retentionem. Pro- ut nec illa potest retardari ex eo, quod Rodulpho quædam
15 † officia empta fuerint in persona Claudij, & aliorum filiorum, nam cum fuerit reseruata dispositio ad ipsius fauorem per obitum dictorum filiorum cesserunt in damnum ipsius emtentis, non autem in diminutionem crediti eius filiorum, iuxta decis. Burat. 863. *per tot.*

Et ità cùm status hæreditatis, ex hodiè in facto iustificatis appareat certus in summa expressa, & de distractione bonorum facta per Rodulphum dubitari non possit, & de alijs ratio non reddatur, meritò fuit per DD. à decisis recessum, & firmatum competere retentionē, vtraq; parte informātē.

R. P. D. BEVILAQVA.

Narnien. Fideicommissi.

Lunæ 14. *Martij* 1661.

ARGVMENTVM.

Ægidianæ, vt sit locus, quidnam requiratur Transmissio, cessat, quando constat de contraria mente Testatoris, & alia circa diuersas substitutiones. Transmissibile, quod non est id fit ex voluntate Testatoris.

SVMMARIVM.

1 *Ægidianæ quando sit locus.*
2 *Transmissio intrat constito de voluntate Testatoris etiam ex coniecturis elicita.*
3 *Ægidiana vbi intrat, denegatur appellatio.*
4 *Transmissio cessat, quotiescumque de contraria Testatoris dispositione constat.*
5 *Fideicommissi inducendi transmissionem voluntas ex coniecturis desumitur.*
6 *Transmissibile, quod non est ex voluntate fit tale.*
7 *Substituti primo loco per prædecessum omnis alia substitutio caducatur ab eo dependens.*
8 *Substitutione primi gradus caducata, hæreditas remanet cum eodem onere restitutionis vlterioribus institutis, qui in gradum per emptorum ingrediuntur.*
9 *Substitutio specialiter facta gradui perēpto, propter mētionē mortis, & cōditionē si sine filijs dicitur compendiosa.*
10 *Substitutio compendiosa continet vulgarem.*
11 *Clausula, vulgariter, & pupillariter, & per fideicommissum effectus.*
12 *Hæres dicitur grauatus restituere hæreditatem substitutis. Declara tamen, vt num.* 13. *&* 14.

DECISIO CCXCV.

INstante Petro de Caronestis, quia Dominicus eius Frater acquiescendo resolutioni captæ sub die 30. Aprilis præteriti, nihil cessit, repropósuit causam super eisdem, & DD. in decisis permanserunt, † & sic esse *locum Ægidianæ*, 1
quia sententia lata fuit in Iudicio Immissionis inter personas Laicales, & super re prophana, quibus concurrentibus vnà cum validitate exactis resultante, & Iustitia ex existentia, & purificatione fideicommissi Iacobi ad fauorem Cinthiæ Preconij prædefuncti filiæ tam, & si agatur de conditionali regulariter, nec ad liberos transmissibile, si pendente cognitione Pater decedat, dùm † in proposito pro trans- 2
missione concurrit voluntas Testatoris elicita ex pluribus coniecturis, & signanter illa de secundo æqualitatem inter æquales in gradu per quas receditur à regula prædicta, & est transmissioni locus, *vt præter auctoritates in decisione adductas* §. *Iustitia est patens*, probant Dec. *cons.* 397. *num.* 5. *cons.* 515. *in princip. cons.* 574. *n.* 3. *vers. Ab ista communi regula*, Marescott. *var. resol. cap.* 31. *num.* 2. *lib.* 2. Fusar. *de substit. quæst.* 490. *num.* 136. Cancer. *var. resolut. part.* 3. *cap.* 26. *de transmiss. num.* 87. intrat Ægidiana † denegans appellatio- 3
nem, Vestr. *in prax. lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 5. Marescott. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 75. *num.* 1. *& seqq.* Duran. 258. *num.* 1.

Ex quo etiam refellitur repetitum obiectum, quòd Iacobus Testator in casu obitus Cincij sine filijs substituti filijs hæredibus, substituit Cilidonium, Preconium, Dominicum Paulum, & alios Nepotes proprijs nominibus, eos vocando ad hæreditatem, † ideò esset transmissio, vt post Alex. *cons.* 173. 4
n. 6. *&* 7. *lib.* 5. dixit Rota *in decis.* 182. *n.* 11. *part.* 1. *diuers.* nam quotiescumque conueniunt, coniecturæ, ex quibus desumitur † contraria voluntas fideicommissi inducendi transmis- 5
sionem, tunc benè ea intrat, fit transmissibile, † quod de sui, 6
natura non erat tale, vt inquit Bald. *in l. si Pater* 4. *num.* 26. *C. de instit. & substit.* Soccin. Iun. *cons.* 141. *num.* 21. *& cons.* 146. *num.* 6. *lib.* 2. Marescott. *var. resolut. dicto cap.* 31. *num.* 3. Rota coram san. mem. Greg. XV. *decis.* 56. *num.* 7.

Non obstat, quòd per prædecessum Cincij primo loco substituti, & fratrum Testatoris eidem substitutorum non euenit casus transmissionis, & vocationis Cinthiæ; † sed cadu- 7
cata fuerit omnis alia substitutio ab illa Cincij prædefuncti dependens, *l. prima*, §. *fin. autem, Cod. de caduc. tollen. l. prima*, §. *Dies incertos, & l. hæres meus, ff. de conditionibus*, nam quamuis per prædictorum obitum sint caducati primi substitutionis gradus; † attamen hæreditas remanet cum 8
eodem onere restitutionis vlterioribus institutis, ac si isti essent primo loco substituti, & in locum, & gradū peremptorum ingrediuntur, & mediæ substitutiones caducatæ aperitur via posterioribus, *l. prima*, §. *Pro secundo, C. de caduc. tollen. l. quandiù*, & ibi Bart. *num.* 19. *ff. de acquir. hæred.* Surd. *consil.* 347. *num.* 23. latè Giouagn. *cons.* 76. *num.* 5. *& cons.* 77. *num.* 1. *lib.* 1. Rota apud Reuerendissimum Vrgellen. *decis.* 339. *n.* 74. *& in Interamnen. fideicommissi* 26. *Ianuarij* 1654. *coram me*, §. *Non obstat, quod si licita.* Et procedit etiam conclusio vbi † substitutio facta esset nominatim, & specialiter gradui pe- 9
rempto, & caducato per compendiosam substitutionem ex mentione mortis, & conditione si sine filijs inductam, *gloss. in cap. si Pater, verb. absque deductionem ad finem, versic. Si autem de Testam. in* 6. Gratian. *cap.* 299. *&* 407. *vbique num.* 1. Giurb. *decis.* 11. *num.* 3. Rota *decis.* 579. *num.* 6. *part.* 4. *tom.* 3. *recent.* sub † qua compendiosa continetur vulgaris, 10
ex Bart. *& com. DD. sententia in l. Centurio, ff. de vulgar. & pupill.* Gratian. *dicto cap.* 299. *num.* 2. Rot. *decis.* 332. *num. fin. part.* 2. *recent.* præsertim, quia tam in prima, quàm in secunda substitutione † adiecta fuit clausula *vulgariter, & pupillari-* 11
ter, & per fideicommissum, vt post Ruin. *cons.* 7. *num.* 13. *lib.* 3. aduertit Gratianus, *vbi proximæ admittuntur*, quomodocunque fuerint substituti primis nominatim, & hæres semper † dicitur grauatus restituere vltimo, ac si simpliciter sub- 12
stitutus fuisset, & præcedentes gradus, non fuissent facti caduci, vt in terminis probant Giouagn. *cons.* 77. *num. fin. lib.* 1. Cyriac. *contr.* 269. *num.* 43. Rot. *d. decis.* 332. *num.* 9. *& decis.* 403. *sub num.* 6. *part.* 2. *& dicta decis.* 579. *n.* 7. *cum duobus seqq. part.* 4. *tom.* 3. *& in dicta Interamnen. fideicom. coram me*, §. *Quibus non aduersatur*, quidquid dici posset, si secundus esset

esset substitutus per fideicommissatium tantùm, vt declarat
Rot. *in eadem decis. 579. num. 6.*

Et ita fuit resolutum standum esse in decisis vtraque
parte informante.

Decisio ista in hac eadem causa emanata sub die 30. Aprilis 1660. coram eodem R. P. D. Beuilaqua est supra in hac part. 13. recent. decis. 204.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana, seu Vercelleñ Fideicommissi.

Luna 14. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Legatum factum personæ cuius nomen, & cognomen à pluribus defertur debetur ei quem Testator amicitia, vel amore prosequebatur, id præsertim suadentibus coniecturis, & probationibus extrinsecis.

SVMMARIVM.

1 *Dictio* dictam, *repetis solū personam superius expressam.*
2 *Personapluries in Testamente nominata censetur magis dilecta ea, quæ nominata non fuit.*
3 *Testamenti vna pars dubia aliam declarat.*
4 *Incertitudo nominis in materia fideicommissi declaratur ex præcedenti amore, seu amicitia.*
5 *Testatoris mens verisimilis est inspicienda per Iudices.*
6 *Dictio*, aliæ, *designat personas diuersas ab expressis.*
7 *Pronepos recenseri solet sub nomine neptis.*
8 *Personarum nominatio cadit in personis, quibus congruit verisimilis mens Testatoris.*
9 *Dictio*, dicta, *est demonstratiua oculis corporeis.*
10 *Testis Sacerdos, seu Doctor præfertur alijs.*
11 *Mens Testatoris declaratur per binos Testes, imò per vnicum, & num. 12.*

DECISIO CCXCVI.

Catherinæ, & Margharitæ à Francisco Mazzolo progenitis decreta fuerat immissio in bonis Ioannis Baptistæ ipsarum patrui, ex quo substitutio in huius Testamento prærordinata ex prædecessu Iacobi hæredis sine filijs in ipsarū fauorem fuit aperta. Hodiè verò in contrariam iuere sententiam. Dum enim Io: Baptista hæredem scripserat Iacobum filium Catherinæ neptis ex parte Antonini germani fratris, vocatio Catherinæ, & Margharitæ cum dictione repetitiua, *dictam*, successiuè concepta, ibi: *Et in euentum obitus dicti Iacobi sine filijs, bona vadant ad dictam D. Catherinam, & Margharitam de Mazzolis suas neptes ex parte germani fratris*, poterit referri ad Catherinam dumtaxat Antonini filiam, specialiter antecedenter expressam, necnon Margharitam germanam ipsius sororem, non autem ad Frācisci filias non nominatas, ex vi illius dictionis, *dictam*, per-
1 sonam † solùm superius expressam repetentis, ex Theor. Ripæ *in l. filius familias, §. Diui num. 111. ff. de leg. 1.* Aym. *cons. 98. num. 8.* Menoch. *cons. 95. num. 28.* Surd. *cons. 123. num. 13. & cons. 378. num. 16.* Rota coram bon. mem. Merlino *decis. 158. num. 4.* & notat Adden. *ad decis.* Buratt. 742. *num. 12.*
2 inspecta † præsertim Antonini mentione pluries in Testamento recensita, necnon maiorem Testatoris affectionem erga ipsius personam præseferente in concursu Francisci alterius fratris ibidem non expressi, vt notat Alex. *cons. 36. n. 12. lib. 3.* Ruin. *cons. 101. sub num. 10. lib. 2.* Dec. *consil. 480. n. 10. & 11.* Aym. *cons. 77. n. 12.* Cæphal. *consil. 306. n. 68.* Rota *decis. 15. n. 14. coram Eminentiss. Card. Otthobono*. Ita ut ea verba germani fratris expressione certi nominis destituta videntur ipsi potiùs; quàm Francisco congruere ex regula
3 generali, † quod pars Testamenti dubia assumit declarationem ab altera, ex qua coniectura quoque deducitur indicans de quarum genere personarum Testator intellexerit, ad text. *in l. quia filiabus, ff. de leg. 1.* Dec. *consil. 425. num. 6.* Rot. *decis. 18. num. 19. part. 8. recent.*

Qui sanè intellectus robur assumit, ac vires ex alimentis à Testatore præstitis Catherinæ Antonini filiæ, necnon ex simultanea vtriusque cohabitatione, quæ dum ostendit Testatoris prædilectionem erga eam, iuxta text. *in l. cum allegas, vbi gloss. not. verb. non nihil, C. de castr. pecul. lib. 22.* Lucas de Penna *in l. quicumque col. penult. n. 171. C. de apoch. public. lib. 10.* Simon. de Præt. *de interpret. vltim. volunt. lib. 1. interpret. 2. dub. 2. col. 3. num. 24.* substitutionem dubiam eiusdem quoque determinat, cum obscuritas, † & incertitudo 4
nominis soleat ex præcedenti amore, seu amicitia declarari, quoties plures eodemmet nomine prædicti ad fideicommissum, seu legatum aspirent, vt tradunt in specie Bart. *in l. duo sunt Titij 3. num. 2. ff. de Testament. tutel. & in l. qui liberis, §. Hæc verba, versic. Nam licet, ff. de vulg.* Roman. *in l. hæres palam 21. n. 5. ff. de Testam.* Paris. *cons. 73. n. 37. lib. 2.* Aym. *cons. 62. n. 8.* Card. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib. 4. tit. 8. n. 2.* Simon de Præt. *ad d. solut. 5. n. 2. & 3.* Surd. *cons. 414. num. 70.*

His adstipulatur altera coniectura elicita ex institutione Iacobi, cui propria Mater, & Margharitæ soror substitutæ potiùs præsumuntur quam Francisci filiæ † ex verisimili 5
mentis Testatoris in iudicijs inspicienda, Aym. *cons. 61. n. 9. & cons. 73. num. 41.* Fusar. *de subst. quæst. 366. num. 10.* Rota *decis. 168. num. 28. & 29. part. 9. recent.*

Hinc obesse non valet, quòd Iacobo non assumente nomen, & arma de Mazzolis hæreditas nepotibus alijs fuerit à Testatore delata, ibi succedant aliæ infrascriptæ neptes, perindè, ac si substitutio in casu obitus immediatè concepta nequeat Catherinam filiam primitus nominatam includere, perspecta natura dictionis, *alia*, † personas ab expressis 6
omninò diuersas designantis, ad text. *in l. fundum sub condit. §. Si libertus, ff. de leg. 1.* Dec. *consil. 24. num. 99. vol. 1. & cons. 55. num. 83. vol. 3.* Paris. *cons. 79. num. 21. vol. 2.*

Siquidem dictio illa in casu proposito repræsentat personas diuersas à Iacobo pronepote prius nominato, cui pœna priuationis imponebatur, non autem respectu Margharitæ filij Antonini non expresse, & Catherinæ ipsius sororis, quæ à Testatore fuerat dumtaxat demonstratiuè vocata, vt ostenderet scilicet eam esse Matrem Iacobi, & verba Testamenti conuincunt, ibi: *Instituit hæredem Iacobum filium Catherinæ neptis ex parte Antonini germani fratris*. Vndè dum pronepos sub neptis quoque nomine solet recenseri se- 7
cundum Bart. *in l. cum eorum, §. Affinitatis num. 2. ff. de postulan.* Gozadin. *cons. 59. num. 10.* Ruin. *cons. 166. num. 8. lib. 1.* Fusat. *de substit. quæst. 323. num. 6.* prædictæ sorores vti Testatoris neptes qualitatem præseferunt omninò consimilem Iacobo, ac † in ipsis proindè verificationem assumere 8
valet substitutio, seu dictio illa includens personas diuersas, ac eiusdem qualitatis cum primo nominato, vt notat Alex. *cons. 204. num. 4. lib. 2. & cons. 1. num. 10. lib. 4.* Roman. *consil. 485. num. 5.* Accedente potissimè eo verbo infrascriptæ ex necesse repræsentante Catherinam Antonini filiam immediatè vocatam cum dictione, † *dicta*, quæ tanquam ad 9
oculum demonstratiua eam solum comprehendit, quæ oculis corporeis in Testamento perlegi potest, vt aduertit Alex. *cons. 140. num. 3. lib. 13. num. 31. & 32. cum alijs relatis in §. primo.*

Neque contrariam Testatoris voluntatem ostendit prorogatio substitutionis ad neptum substitutarum filios, quæ operari videtur vocationem neptum, dumtaxat habilium ad susceptionem prolis, ac exclusionem consequenter filiarum Antonini, quarum prima videlicet Catharina quinquagesimum quintum annum exiuerat. Altera verò in Monasterio se sub regulari professione astrinxerat. Huius quippè professio adhuc non benè iustificata Testatori potuit non innotescere, licet enim ipse scuta nouem annua legauerit sorori Annæ Mariæ ex Antonio fratre nepti. Dum tamen quinque aderant Antonini filiæ, Testator ob longæuam ipsius absentiam, necnon distantiam à patria potuit opinari alteram filiam Deo deuouisse in Monasterio, non autem Margharitam specialiter nominatam.

Impossibilis verò filiorum aditio ex ætate desumpta excluditur in Catharina ex depositione Testis in Petri fauorem examinati attestantis floridæ ætatis eam extitisse de tempore testamenti.

Præterea quatenus ex his aliqua resultaret dubitatio, ea remouetur omninò ex duorum testium depositione, † quo- 10
rum alter Sacerdotali charactere insignitus vti Testis interfuit testamento, alter verò Doctoratus laurea decoratus minutam testamenti recognouit de mandato Testatoris; Hi namque concludunt Testatoris voluntatem fuisse substituendi Iacobo Catharinam ipsius matrem, necnon Margharitam sororem ab Antonino fratre progenitas. Qui sanè Testes optimam scientiæ causam referentes, de auditu scilicet ab eodemmet Testatore plenam fidem assequi debent, dum non agitur de probanda substitutionis substantia per errorem omissa, sed de delaratione dumtaxat dubiæ voluntatis, † pro qua nedum bina Testium depositio suffra- 11

gatur, vt aduertit Bart. *in l. 2. num. 39. ff. de vulg.* Oldrad. *cons. 297. num. 7.* Surd. *cons. 129. num. 28.* Card. Mant. *de coniect. vlt. volunt. l. 2. tit. 16. num. 2.* Rota *decis. 765. num. 8. part. 2. recent.* coram Caualer. *decis. 381. num. 6. & 7.* Merlin. *decis. 812. num. 12. & in Ciuitatis Plebis Capellaniæ 23. Ianu.*
12 *proximè præteriti in §. Præterquã enim coram me*, † sed etiam vnicus, & singularis admittitur, *vt num. 14. lib. 5.* Gabr. *cons. 51. num. 8. lib. 2.* Rota *in Cathacen. hæreditatis 18. Martij 1649. in §. quia cum non deducantur, & 24. Nouembris eiusdem anni in §. Quia cum ferè, coram Reuerendiss. Domino meo Decano, & in Auenionen. legitimæ 8. Iunij 1657. in §. Tum quia quando ante fin. coram R. P. D. meo Priolo, & in Bononien. fideicomm. 5. Martij anni præteriti §. Præterea, coram me*, Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Comensis Pecuniaria.

Lunæ 14. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Pecunia à defuncto inuestita in emptione census nulliter celebrata, ex quo non adhibuit solemnitates in alienatione rerum Ecclesiæ, & communitatum necessarias, nec vtilitati Ecclesiæ requisitæ sine qua alienatio fieri non debet, prospexit, hæredes ad resarciendum damnum ex ipsius culpa, & negligentia emanatum haud immeritò tenentur.

SVMMARIVM.

1 *Pecunia proueniens ex pretio bonorum stabilium Ecclesiæ, & ad effectum inuestiendi in vtilitatem eiusdem deposita rei, immobili æquiparatur.*
2 *Pecunia in vtilitatem Ecclesiæ deposita in emptionem census alienari, & absque solemnitatibus inuestiri non potest.*
3 *Licentia Episcopi in venditione bonorum concessa, an etiam in inuestimento sufficiens esse censeatur.*
4 *Licentia Episcopi, qualitatibus contractus celebrandi ipsi non notificatis, contractum à nullitatis vitio non excusat.*
5 *Inuestimento ex causa necessaria procedente solemnitates non sunt necessariæ.*
6 *Inuestimentum non est necessarium remanente pecunia, quæ est de rebus, quæ seruando seruari possunt.*
7 *Iudex quando non potuit idoneitatem inuestimenti in antecedenti contractu dignoscere, subsequens ad validandũ inuestimẽtum adhibitis solemnitatibus requirebatur.*
8 *Impositio census cum dicatur alienatio absque solemnitatibus fieri non potest.*
9 *Dispositio* l. fin. de vend. *licet de venditione loquatur, in quacumque tamen alienatione est seruanda.*
10 *Solemnitates in rebus Ecclesiæ alienandis requisitæ, in quibus præcipuè consistunt.*
11 *Solemnitates in impositione census defecisse ex Instrumento conuincitur, quod Rota ad probationem certæ deficientiæ admittit.*
12 *Licentia obtenta à Senatu Ciuitatis, an solemnitatem requisitæ licentiæ Principis suppleat.*
13 *Alienationis bonorum Ecclesiæ validitas ab eiusdem vtilitate euidenti pendet.*
14 *Vtilitas Ecclesiæ ad effectum probandi validitatem alienationis clara, & euidens esse debet, cum dubia non sufficiat.*
15 *Vtilitas ad validandam census emptionem perpetua, ipsi alienationi etiam perpetuæ correspondens requiritur.*
16 *Vtilitas alienationis non in solo pretio, sed etiam in idoneitate promissoris, alijsque circumstantijs consistit.*
17 *Hæredes ad resarciendum damnum ex negligentia, & culpa defuncti emanatum tenentur.*

DECISIO CCXCVII.

SVmmam librarum 2400. retractam ex venditione viridarij facta ab Ecclesia sancti Benedicti Comeñ depositatã ad effectum illam inuestiendi fauore eiusdem Ecclesiæ Philippus Rusca tunc Rector illius inuestiuit absque beneplacito Apostolico alijsque solemnitatibus, *l. fin. C. de vend. reb. Ciuit.* in Censu imposito per Communitatem Surici, quo postmodum ob calamitates bellorum dicto tempore etiam impositionis ingruentium effecto prorsus inexigibili egit Modernus Rector contra hæredes Ruschæ pro recuperatione d. sortis cum damnis, & interesse, & obtinuit sententiam fauorabilem coram Vicario Comeñ postea in gradu appellationis ab A. C. reuocatam, deuolutaque causa ad Rotam, fuit dubitatum, an esset locus solutioni dictarum librarum cum damnis, & interesse, & affirmatiuè responsum.

Quia Rusca nimium defecit inuestiendo pecuniam in emptione census nulliter celebrata, ex quo non curauit adhibere solemnitates in alienatione rerum Ecclesiæ, & Communitatum necessarias, nec eiusdem Ecclesiæ requisitæ vtilitati prospexit.

Siquidem defecerunt solemnitates ex parte Ecclesiæ, quia cum d. libræ 2400. prouenientes ex † pretio bonorum stabi- 1
lium (quidquid sit si prouenissent ex redditibus) fuerint depositæ ad effectum inuestiendi in vtilitatem eiusdem Ecclesiæ æquiparabantur rei immobili, *in l. ea demum in fine, C. de collat.* Alex. Ripa Iason. *in l. 1. §. quæritur, ff. ad Trebell.* Aloys. Ricc. *resol. 59. in fin.* Quarant. *in summ. 7. Bullar. in verb. alienatio rerum Eccles. num. 25.* Redoan. *de reb. Eccles. non alien. quæst. 16. n. 13.* Thesaur. *decis. Pedemont. 160. n. 6.* Consequenter non potuerunt alienari, † & in emptionem 2
dicti census inuestiri absque solemnitatibus *Extrauag. ambitiosè de reb. Eccles. non alien.* Bero. *in cap. nulli num. 83. eod. tit. de Reg.* Rota *in Veneta pretij bonorum, seu nullitatis contractus 13. Nouemb. 1602. coram Cardin. Hieronymo Pamphilio relat. in praxi Archiep. cap. 61. n. 14.* & à Gratian. *discept. for. 931. n. 11.* Barbos. *de offic. & potest. Episcop. part. 3. alleg. 95. n. 40.* Rota *in Amerina bonorum 2. Iunij 1645. coram Reuerendiss. Terracinen.* post Merlin. *de pignor. decis. 97. num. 10.*

Nec releuat † licentia Episcopi concessa in venditione 3
bonorum cum conditione reinuestiendi pretium, quæ dici potuit sufficiens etiam in Inuestimento tanquam actu consequutiuo venditionis, vt videtur sentire Redoan. *alleg. quæst. 16. num. 15. vers. Sed dices Inuestimentum.*

Quia cùm in concessione licentiæ † pretium non fuerit 4
destinatum in Inuestimento cum certa, & determinata persona faciendum, adeout Episcopus eam concedens agnouerit etiam idoneitatem recipientis pecuniam, in quibus terminis procedit Redoanus nuper adductus, sed fuerit in ea generaliter consideratum Inuestimentum pro validãda solum venditione bonorum, vtique tenebatur Rusca denuò adire superiorem, eidemque notificatis qualitatibus contractus celebrandi nouam licentiam impetrare, alias contractus nullitatis vitio excusari non posse 89. *num. 5. part. 2. diuers.* & Add. ad Greg. *decis. 188. in fin.*

Eademque responsione tollitur obiectum, quòd scilicet † Inuestimentum processerit ex causa necessaria ob dictam 5
conditionem reinuestiendi, sicque in eo non fuerint necessariæ solemnitates, ex pluribus adductis per Ciarlin. *controuers. 183. num. 11. part. 2.*

Quia præter quòd adhuc actus est voluntarius dum nulla cogebatur præfixione temporis inuestire, cum † pecunia sit 6
de rebus, quæ seruando seruari possunt dixit Redoan. *d. quæst. 16. num. 5.* Certum est, quod respectu personæ, cum qua fieri debebat Inuestimentum actus erat merè voluntarius, quia non adstringebatur cum vna potius quàm cum altera persona contrahere, quæ propterea cum esset omninò incerta, & debuisset per † subsequentem contractum deter- 7
minari, requirebantur omninò solemnitates, ex quo Iudex in antecedente contractu non potuit idoneitatem inuestimenti dignoscere, vt probat text. *in l. 1. §. si defunctus, ff. de reb. eor.* Gabr. *cons. 89. num. 9. lib. 1.* Surd. *cons. 191. num. 18.* Gratian. *decis. March. 31. n. 7. & 8.* Mellin. *decis. 37. per tot.*

Defecit etiam Rusca non procurando, vt adhiberentur solemnitates seruandæ à Communitate vendente, quia cum † impositio census dicatur alienatio ad tradita per Bald. *in 8
cap. ad audientiam il secondo num. 9. de rescript.* quem sequuta fuit Rota *in vna Romana inualiditatis census impress. penes Pic. ad Stat. Vrb. decis. 31. num. 1.* non potuit fieri à Communitate Surici absque solemnitatibus, *à l. fin. C. de vendit. reb. Ciuit. lib. 11.* præscriptio, cuius legis † dispositio licet de 9
venditione loquatur, illam tamen in quacunque alienatione etiam Castri, seu Villæ esse seruãdam dixit Ioseph Ludou. *decis. Perus. 447. num. 6. tom. 2. part. 5. rec.* & procedere etiam in impositione census in specie tradunt Bonacc. *de cens. part. 3. num. 63.* Benedict. Bon. *eod. tract. lib. 1. art. 18.* Cenc. *quæst. 23. num. 10.* Duard. *§. 1. quæst. 21. num. 4.* † quas solemnitates 10
licentia scilicet Principis, interuentus maioris partis Communi-

munitatis iurantis super vtilitate contractus, & Iudicis super eadem vtilitate decretum suum interponens, vt notat Bart. *in l. fin. num.4. C. de præd.decurs. in decret. non venden. lib.8.* Rolan. *conf. 90. num. 31. lib. 1.* Losius *de iur. vniuers. quæst.3.cap.5.num.70.* Menoch. *conf. 80. num. 22. & 27.* Simoncell. *de decret. in præfat.num.95.* Rota *d. decis. 447. num.*
11 27. in controuersi census impositione prorsus † defecisse ex lectura Instrumenti illius conuincitur, ex illo enim certam probari deficientiam in eo contentorum, dixit Rota *in d. decis.447.num.24.*

12 Nec euitantur adductæ nullitates ob † licentiam obtentam à Senatu Mediolanẽ relatam *Summar. Mariæ num. 5.* quia potuit quidem ex ea suppleri solemnitas requisitæ licentiæ Principis *in d. l. fin.* expresse ibi: *non aliter nisi Imperiali auctoritate vendantur*, non autem alijs solemnitatibus dictæ legis, quibus minimè fuit satisfactum, nec in dicta licentia derogatum per clarum Textum *in l. si quando in princ. C. de inoff. testam.* ibique Ias. *num. 1.* & tradit Imol. *in cap. Tuæ fraternitati num.9. de Cleric. non residen.* Riminald. *conf.67. num.88. lib.6.* Aldobrand. *conf.62. num. 22. lib. 1.* Purpurat. *conf.575. num.17.* Villadieg. *de legat.quæst.11.num.5. & 6. inter tract. generales tom. 13. part. 2.* Grat. *discept.forens.5.n.40.* Surd. *de alim.tit.9. quæst.30. num.46.*

Defuit etiam propter solemnitates vtrinque omissas re-
13 quisita in † alienatione bonorum Ecclesiæ euidens vtilitas à qua potissimum, cum pendeat alienationis validitas per text. *in cap. sine exceptione*, ibi, *quod non sit dubium profuturum Ecclesiæ quæst.2. & in cap.1. de reb. Eccles. non alien.* Mantic. *decis.101. num.5. & in rec. decis.94.num.74. & decis.129.n.8.*
14 *part.7.* † debebat clarè, & euidenter de ea constare, nec dubia sufficeret, Abb. *in cap. Ad aures num. 4. de reb. Eccles. non alien.* Cæs. de Graff. *decis. 4. num. 7.* & in allegatis *decis. 94. num.57. & 129.num.10. part.7. recent.*

15 In hac autem † census emptione tantùm abest, quòd adfuerit euidens Ecclesiæ vtilitas, quinimò verius potuerit de certo damno dubitari, licèt enim promitterentur fructus census ad rationem nouem pro centenario, hæcque promissio de præsenti aliqualem præseferret vtilitatem tamen tanquam temporalis deducta solum ex statu præsenti admodum calamitoso ob ingruentia bella, & militum continua præsidia non erat sufficiens, sed perpetuo requirebatur ipsi alienationi etiam perpetuæ correspondens, vt tradit Cuman. *in l. pretia rerum num.5. ff. ad l. falcid.* Menoch. *de arbitr. in addit. ad cas. 152. num. 3.* Seraph. *decis. 432. num.4. & 5.* & fuit dictum in simili *in Nouarien. bonorum 1. Iulij 1644. coram bon. mem. Dunozetto, §. etiam in fine*, debebat enim Rusca, & potuit de idoneitate Communitatis, & hominum dubitare nedùm quia tanquam vicinus scire poterat illorum miserias, & necessitates; verùm etiam quia in eodem Instrumento mandati procuræ facto ad suscipiendas pecunias ad interesse in Instrumento census inserto enunciabatur id fieri pro necessitatibus Communitatis his temporibus belli tam pro exhibendis succursibus militibus, soluendisque honorarijs, tam etiam pro alijs assiduis, & continuis expensis, quæ in dies occurrunt, & pro sanandis debitis hucusque contractis *Summario Rectoris num.2.* Certum est enim quòd
16 vtilitas alienationis non in solo pretio consistit, † sed etiam in idoneitate promissoris, alijsque circumstantijs, vt dixit Corn. *conf.109. num.3. vers. Et vlterius lib. 3.* Rota *in Romana domus de Cuppis penes Pic. ad statut. Vrb. decis. 42. n. 27.* quas
17 cum neglexerit Rusca animaduertere, & ex eius † negligentia, & culpa graue damnum Ecclesiæ emerserit, vtique ab eius hæredibus est resarciendum per text. *in l. Tutor, qui repertorium, §. Competit ff. de admin.tutor.* Abb. *in cap.ex præsentium num.3. de pignor.* Dec. *conf. 2. num. 12.* Garz. *de melior.cap.11.n.69.* Redoan. *de spol. Cleric. quæst.10. n.14. vers. tertio tenetur.* Et ita decisum vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana prætensæ Donationis.

Veneris 18. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Donatio ante actum insinuationis positiuè, & realiter reuocata Donatarijs Ius non acquirit. Intimatio mutationis voluntatis, an & in quibus casibus Procuratori ad insinuandum constituto non sit necessaria; Retrodonatio an deficientibus solemnitatibus nulla censeatur? Dolus quando est causa immediata acquisitionis, in quantum operatur; Aliqua deinde de exceptionibus contra defectuosum Testium examen adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Animus reuocandi in habituali displicentia conceptus, positiuum, & perfectum reuocationis actum non infert.*
2 *Voluntas in simplici proposito remanens nihil facit nisi ad actum reducatur.*
3 *Donatione positiuè, & realiter ante actum insinuationis reuocata, subsequuta insinuatio Donatoris Ius non acquirit.*
4 *Donationis actualis annullatio ante insinuationem reuocationi æquipollet.*
5 *Actus agentium ab eorumdem intentione interpretationem recipiunt.*
6 *Donatio reuocata ex subsequuta insinuatione intempestiuè facta conualescere non potest.*
7 *Intimatio mutationis voluntatis Procuratori non est necessaria, quando eadem apud acta habetur.*
8 *Donatione ex scientia Donatariæ reuocata; Procuratori eam intimare non iuuat.*
9 *Donatione sublata, quæ ex ea sequuntur, irrita fiunt.*
10 *Scientiam donatarij ad validandam reuocationem sufficere vnde deducitur.*
11 *Retrodonatio an ob defectus solemnitatum nulla dicatur.*
12 *Actus retrodonandi quantumuis nullus, etiamnum ad reuocandum mandatum obtinet.*
13 *Retrodonatio Donatarij non præiudicat, dum ante insinuationem totum Ius à voluntate Donantis pendet.*
14 *Donatio quando ius aliquod Donatarijs affert, eadem à donante per contrariam animi declarationem ante insinuationem retrahi potest.*
15 *Dolum committenti ius non acquiritur, etiamsi ex propria persona donationem prætendere posset.*
16 *Dolus vnius quando est causa immediata acquisitionis, omnibus alijs licet de dolo non participantibus nocet.*
17 *Contractus bonæ fidei à causa dolosa vitiatur.*
18 *Sententia contra maritum Donatariæ artificiosa donationis participem lata, ius quoad omnes faciunt.*
19 *Testes ritè, & rectè examinati, ac si cum citatione examinati fuissent, probant.*
20 *Confessio Rei omni probatione maior existit.*
21 *Sententiæ auctoritate rei iudicatæ executioni mandatæ, omnem contra defectuosum testium examen exceptionem repellunt.*

DECISIO CCXCVIII.

SVb die 25. Iunij anni proximi præteriti coram Reuerendiss. D. Papien resolutum fuit donationem factam Pompiliæ Mariæ, & eius filijs ab Hippolyta Macc eius Sorore intra tempus, quo locus est pœnitentiæ videlicet ante insinuationis, actum validè reuocatam dolosisque laborantem exceptionibus substineri non posse, nec eius vigore prætensum mandatum in aliquo esse relaxandum.

Sed huius resolutionis fundamenta pro donatione Agentium votis parum grata, & pro habendo maturioris examinis solatio repetitæ discussioni supposita, iterùm à DD. In omnibus hodiè coram me fuerunt approbata.

Quamuis enim † animus reuocandi in habituali displicẽtia conceptus, & inter lacrymosam agniti præiudicij, & læsionis pœnitentiam non inferat actuum positiuum, & perfectũ 1
reuocationis, ex quo destruatur donationis effectus cũ † voluntas remanens in simplici proposito nil operetur, nisi reducatur ad actum, *l. quidem cum filium, ff. de hæred. instit.* Grat. *discept. forens. 221. num. 2.* Castr. *conf. 160. num. 2. lib. 2.* Caual. *decis. 635. num. 1.* & Rota penès Zacch. *de oblig. Camer. decis. 289. num. 26.* 2

Non tamen ex ea regula potuerunt aduersus decisionem moueri, quia ipsis constitit ex serie facti, donationem non ex simplici interno proposito, sed † positiuè, & realiter prædictam donationem reuocauisse ante insinuationis actum 3
adhoc, vt nullum Ius per subsequentem insinuationem quæri posset Donatariæ, & alijs Condonatarijs, fragilis enim illa mulier suæ libertatis nescia, cuius beneficio mandatum ad insinuandum sine cooperatione Donatariæ poterat reuocare tot, & tantis reclamationibus, & querulis vociferationibus, expressam, & extrinsecam donationem factam persequuta est Auctore extortæ liberalitatis, & reuera se-

quenti die talis donatio de consensu Donatariæ cessata fuerit, & ab eodem Notario à quo donationis Instrumentum rogatum fuerat est apposita retrodonatio in calce Instru-
4 menti donationis, quæ † actualis donationis annullatio ante insinuationem habetur pro reuocatione, aut saltem æquipollet reuocationi, cum nihil aliud possit elici ab eiusmodi subitanea pœnitentia, nisi quod donans meliori deliberatione mota, voluerit in substantia, donationem illam, seu potius mandatum ad insinuandum reuocare licet per viam indirectam processerit ad reuocationis actum, qui sub retrodonationis imagine, & specie sufficienter DD. visus est inseruire ad reuocandas facultates Procuratoris ad insinuandum constituti, illudque facilius admittitur in fœmina modum reuocandi mandati, & quid Iuris sibi faceret ignorante, ne actus agentium trahantur vltra eorum intentionem,
5 † sed ab ea interpretationem recipiant, *l. non omnis, ff. si cert. pet.* Bero. *conf.67.num.33. vol.1.* Dec. *respons.3.num.13.vol.1.* Surd. *decis.71. num.11.* Rota coram Buratt. *decis.54.num.11.* Merlin. *decis.888. num.9.* & consequenter reuocata donatio
6 ex posteriori † insinuatione incongruo, & intempestiuo modo facta non potuit conualescere, vt benè probatur *in decis. Reuerendiss. D. Papien. §.1.*

Non obstat, quòd talis pœnitentia, & voluntatis muta-
7 tio non fuerit † intimata Procuratori constituto ad insinuandum, quia ex oculari inspectione Instrumenti insinuandi Procuratori necesse innotuit donationem fuisse reuocatam attento tenore retrodonationis in eodem Instrumento adiunctæ, ex cuius consequentia sine dubio Procurator præsumitur habuisse notitiam reuocationis, cùm esset impossibile donationem Insinuare, quin appareret de pœnitentia, & cassatione, & sic talis intimatio non fuit necessaria cum mutatio voluntatis haberetur apud acta, Franch. *decis.490. num.3.* Rota apud Put. *decis.109. num.4. lib.2.*

8 Addito quòd intimatio non erat necessaria, quia † reuocatio erat facta de scientia Donatariæ quo casu non opus est eam intimare Procuratori, Paris. *de resign. lib. 9. quæst. 27. num.10.* Aym. *conf.542. num.5.* vbi in simili casu insinuationem factam per Procuratorem in eademmet donationis scriptura constitutum ad insinuandum nullius esse momenti
9 respondet, quia † sublata donatio, quæ sequuntur ex ea fiunt pariter irrita per *l.1. §. huius rei ff. de off. eius, l. sed & hoc §. Prætor. ff. de procurat. l. si homo mortuus*, vbi Ias. *ff. de verb.*
10 *oblig.* & † quod scientia Donatarij sufficiat à paritate resignatarij deducitur, cui intimata reuocatio mandati, aut animi mutatio, quominus procurator validè ad vlteriora procedat, optimè Paris. *de resignat. lib.9. quæst.26. & 27. num.10.* Rota *decis.130. num.24. part.6. recent.*

11 Minus aduersatur, iterùm allegatus † solemnitatum defectus ex quarum non assistentia prætenditur retrodonationem esse nullam, ad cuius obiecti refutationem vltra quod nulla subsistens solemnitatum necessitas reperitur in ea retrodonatione, aduertendo quod ex præuia animi mutatione, & pœnitentia ante insinuationem nullum Ius fuerit quæsitum Donatarijs, vt egregiè respondet *decisio Reuerendiss.*
12 *D. Papien. in §. fin.* accedit etiam quòd licet † actus retrodonandi fuisset nullus adhuc tamen obtineret ad reuocandum mandatum, Mohed. *decis.28. num. 1. & 2.* & per alios cumulatos per Lancell. *de attent. cap.4. in præfat. num.309.*

Nec potentius oppugnat decisionem consideratio addi-
13 cta ex interesse condonatariorum, quibus per † retrodonationem præiudicare non potuisse Donataria dicitur, quippè retunditur hæc replicatio, ex eo quod ante insinuationem totum Ius pendet à voluntate Donantis, itaut nihil transeat ab eius persona ad Donatarium, donec per insinuationis actum arbitrium donantis, in necessitatem contractus eua-
14 serit. Exinde enim ante insinuationem † Ius si quid in se Condonatarij effulget per non perseuerantiam, aut contrariam animi declarationem penès donantem potest retrahi, & retineri, Imol. *in l. Aquilius, ff. de donat.* Aym. *conf.542. num.4.* Surd. *conf.361. num. 10.* & plura per Gratian. *discept. 483. num. 25.*

Præterea dolosa machinatio resultans ex artificiosis suggestionibus, quibus inducta fuit Hippolyta ad donandum, probata per duas sententias condemnatorias in Iudicio criminali, quæ transitum fecerunt in rem iudicatam, fuit impe-
15 dimento quo minus Ius acquireretur ei, qui † dolum commisit, aut filijs, quamuis aliàs prætendere possent se esse vocatos ex propria persona, Surd. *consil. 373. num. 35. & 36.* Honded. *conf.32. num.63. lib. 1.* Rota *decis. 292. num. 35. &*
16 *36. part. 8. recent.* qui dolus vbi est causa immediata acquisitionis nocet consequutiuè omnibus alijs, licèt de dolo non participantibus, Surd. *consil. proxime citato*, Honded. *consil. 23. num. 64. lib. 1.* Quod procedit ex eo, quod † substantia 17
contractus bonæ fidei omnitiò vitiatur à causa dolosa, *l. Et eleganter, cum gloss. ff. de dol. mal. l. prima, ff. de dol. except.* Rot. *decis.192. n.1. part.2. diuers.*

Leuioris sunt momenti rationes insistentes in eo, quòd Condonatarij non fuerint citati in Iudicio criminali, quia
respondetur legitimum adfuisse † Contradictorem in eo Iu- 18
dicio, nempè Adamum Pompiliæ donatariæ Maritum artificiosæ donationis participem, & conscium, qui in eadem donatione interfuit, & fideiussit pro Curatore ad fauorem Hippolytæ, contra quem latæ sententiæ faciunt Ius quoad omnes, *l. Ingenuum, ff. de stat. homin.* vbi Bald. *in addit. n.1.* Pitiell. *in l. prima part.3. num. 33. C. de bon. matern.* Couarr. *quæst. pract. cap.13. num.5. vers. Nempè.*

Exceptiones super defectuoso Testium examine remo-
uentur ex eo, quòd † habiti sint pro ritè, & rectè examina- 19
tis, itaut probent, ac si fuissent examinati cum citatione, Capyc. *decis. 74. per tot.* & quamuis illorum examen non
attenderetur, veritas educitur ex † confessione rei, quæ 20
omni probatione maior est, Rota *decis. 762. num. 2. part. 2. recent.* & quando super eo fuit iudicatum, vt in præsenti
Rot. *decis. 253. num. 2.* post Farinac. & † sententiæ auctori- 21
tate rei iudicatæ executioni demandatæ omnem prorsus exceptionem repellunt, Pen. *decis. 670. num.1.*

Et ita vtraque Parte acerrimè informante decisum fuit.

Decisio ista sub die 25. Iunij 1660. coram Reuerendissimo Meltio est supra decisio 241. in hac eadem parte.

R. P. D. T A I A.

Ferrarieñ Pensionis.

Veneris 18. Martij 1661.

A R G V M E N T V M.

Constitutio Vrbana de pensionibus translatis, an quodlibet Indultum in genere comprehendat? Translatio an differat à cassatione, & noua reseruatione, & an consensus à Titulari in translatione præstitus pensionis validitatem inducat.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia meritò confirmatur, quando de eius validitate, & Iustitia dubitari non potest.*
2 *Constitutio Vrbana de pensionibus quomodo intelligenda.*
3 *Translatio an à cassatione, & noua reseruatione differat.*
4 *Cōstitutio Vrbana quodlibet indultū generaliter includit.*
5 *Differentia inter translationem, & cassationem, nouamque reseruationem frustra controuertitur, dum vtraque in Constitutione cauetur.*
6 *Consensus Titularis in casu translationis præstitus, an ad inducendam validitatē pensionis sufficiens dicatur.*
7 *Approbare in sui præiudicium aliquis potest id, quod semel reprobauit.*
8 *Mandatum Papæ quando intelligitur de primo consensu, aut dissensu, sequens consensus deficiente conditione non prodest.*

D E C I S I O CCXCIX.

POstquam à san. mem. Gregorio XIII. fauore Camilli fuerat reseruata pensio scut. 300. auri in auro super fructibus Parochialis Ecclesiæ Beatæ Mariæ de Trecenta Ferrarieñ Diœcesis fel. mem. Clemens VIII. 12. Iunij 1594. eam cassauit, & alteram pensionem scut. 250. Horatio Camillo Nepoti reseruauit, & postmodum fel. recor. Vrbanus VIII. Horatio concessit, vt eam cassaret, & post cassationem ad Curtium filium transferret, (seruata tamen forma propriæ Constitutionis desuper editæ, &c. vt legitur in Indulto 26. Maij 1637. cassauit Horatius 5. Nouembris sequentis pensionem, & similem constituit, & transtulit in Curtium cum eisdem clausulis, & priuilegijs, quibus ad fauorem suum reseruatam habebat, sed non narratis Summo Pontifici alia translatione, nec Indulto cum clausula, *Etiamsi pensio forsan aliàs translata, &c.* ad formam *dictæ Constitutionis Vrbani VIII. editæ 8. Martij 1636. §. Idcircò, in fine.* Vndè orta controuersia inter Pensionarium, & Titularem super validitate translationis ob non seruatam formam præscriptā in dicta Constitutione litigarunt per quinquennium,

post

post quod recesserunt à lite per transactionem, & Titularis assensus est translationi, & Constitutioni Pensionis fauore Curtij, solutis à Titulari pro terminis decursis libr. 3215. condonatis vigore transactionis à translatario libr. 3215. quæ debitæ fuissent supposita validitate translationis, & deinceps tam ab eo, quàm ab alio Renunciatario ipsius soluta semper fuit pensio vsque ad obitum Renunciatarij, cui ann. 1650. successit Andreas, qui inscius huiusmodi translationis, continuauit soluere donec postea conscius omnium actorum suorum Antecessorum, recusauit soluere, & deindè Iudicium super inualiditate pensionis contra Curtium intentauit, & præuijs duabus *decision. 15. Decembris 1659. & 18. Iunij 1660. coram Reu. P. D. meo Beuilaqua*, sequuta est sententia super inualiditate translationis; Causa verò ad me deuoluta proposui hodiè dubium, an sententia Rotalis esset confirmanda, vel infirmanda. Et DD. responderunt esse confirmandam.

1 Validitas enim † sententiæ fuit indubitata, & Iustitia visa est parum dubitabilis, cùm de vera extinctione constet per veram cassationem facta ab Horatio.

2 Nec Dominis visum fuit obstare, quòd ex parte Pensionarij deducebatur † Constitutionem Vrbanam non comprehendere Indultum Horatio concessum loquente Constitutione de pensionibus alias translatis, cùm hæc non per viam transactionis, sed præuia cassatione fuerit à Clemente
3 VIII. reseruata, cùm ita diceretur † differre translationem à cassatione, & noua reseruatione, ad tradita à Buratt. *decis. 638. num. 2. vers. Non obstat.*

4 Etenim in † Constitutione manifesta est ratio generalis includens, quodcumque Indultum, ibi: *Cùm ex translatione Pensionum onus illarum prorogetur, seu extendatur de persona ad personam, & sæpè de infirmo ad sanum, & de sene ad iuuenem, &c. in §. Primò cum igitur*, & clarius *in §. Idcircò*, ibi: *Etiam per nos ex qaacunque causa, concessas, & concedendas facultates transferendi quascunque pensiones pro tempore reseruatas*, & successiuè, ibi: *Non potuisse, nec posse cuiquam suffragari, quod pensiones aliàs translatas*; & quid-
5 quid sit de † differentia inter translationem, & cassationem, nouamque reseruationem vtraque Constitutione cauta est ad litteram, ibi: *Aut mediante earundem pensionum antiquarum cassatione de nouo illas reseruandi, &c.* ibidem, & vlterius *in eodem §.* ibi: *Aut quoad alias pensiones huiusmodi translatæ, seu de nouo reseruatæ fuerint expressum sit*, & ibi: *Vel clausula etiam si pensiones forsan alias translatæ, vel de nouo reseruatæ fuerint, apposita sit.*

6 Validior visa fuit obiectio de † consensu Titularis in Constitutione excepto, ibi: *Nisi in eis consensus pensiones soluere debentium accesserit, &c.* qui consensus præstitus in casu præsenti à Titulari, quandocunque superueniat sufficiens est, vt dicunt Informantes pro Pensionario, *ad §. Si nesciente, l. si fundus 16. ff. de pignor.* & tradita à Paris. *de resignat.*
7 *quæst. 10. num. 5. & seq. lib. 8. &c.* Præsertim, quod potest † quis approbare in sui præiudicium, quod semel reprobauit, *ad §. Iulianus, l. quo enim 12. ff. rem rat. haber.* & ibi notat Bald. Paul. Castrens. & alij, *& Canonistæ in cap. 7. de Procurat. in 6.* Specul. *tit. de defension. num. 1. vers. Sed pone.*

Verùm DD. animaduerterunt præcessisse primum dissensum Titularis, & litem per quinquennium, atque adeò cùm
8 † mandatum Papæ intelligatur de primo consensu, vel dissensu non profuit sequens consensus defecta iam conditione, & impleto mandato, *ad l. stipulationem 22. & l. seq. ff. de Iur. dot.* Card. Monac. *ad cap. Si pro te de rescript. in 6. num. 2. versic. Quæro cum alijs*, apud Tiraquell. *ad §. Hoc sermone in regula num. 59.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. EMERIX.

Romana Matrimonij.

Veneris 8. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Vxor an Virum sequi teneatur, & an pactum de non recedendo ab Vrbe, ipsam ab obligatione comitandi immunem reddat? Pactum speciem seruitutis continens, vt sustineatur, ab idoneis Testibus est probandum. Causa mutandi superueniens à Iudice est regulanda, & an legitima dicatur, quando non est inhonesta?

SVMMARIVM.

1 *Vxor Virum sequi tenetur.*
2 *Coniuges cùm ad mutua obsequia teneantur, ea sibi præstare nisi simul habitent non possunt.*
3 *Vxor ratione Matrimonij Viro subdita eum sequi debet maximè cùm ad locum sui originis, & domicilij tendat.*
4 *Pactum de non recedendo ab Vrbe, an Vxorem ab obligatione sequendi Virum immunem reddat.*
5 *Pactum vt sustineatur, de eo ex Instrumento matrimoniali constare debet.*
6 *Testes, quando vltra exceptiones personales sunt singulares in dicto, nihil concludunt.*
7 *Consensus Sponsi ad sustinendum pactum est necessarius.*
8 *Pactum de non recedendo ab Vrbe speciem quandam seruitutis continet.*
9 *Pactum quando est onerosum, ad eius probationem Testes idonei requiruntur.*
10 *Pactum onerosum licèt sufficienter probatum, superueniente legitima causa mutandi, non suffragatur.*
11 *Causa legitima Iudicis arbitrio remittitur.*
12 *Causa dicitur legitima, quãdo non est turpis, vel inhonesta.*
13 *Inimicitia, stante vtriusque Coniugis ad cohabitandum voluntate, ad eximendam Vxorem ab obligatione comutandi Virum insufficiens censetur.*

DECISIO CCC.

Lata in Curia Eminentissimi Cardinalis Vicarij Sententia Absolutoria ad fauorem Catherinæ Bartolettæ recusantis sequi Virum ad Oppidum Barbarani locum eius originis, & deuoluta Causa appellationis ad Rotam quæsiui, An † Vxor teneatur sequi Virum, & affirmatiuè responsum fuit per text. *in cap. vnaquæque 13. quæst. 2.* quem ad hoc ponderat Abb. *in cap. de illis num. 4. de sponsal.* Couarr. *de Matrim. cap. 7. num. 5.* Sanchez *eod. tract. lib. 1. disput. 41. per tot. & Rota in Tridentina Matrimonij 27. Iunij 1646. coram R. P. D. Celso, impressa penes Donat. de Marinis resolution. quotid. cap. 158.* 1

Ratio est, quia † Coniuges tenentur ad mutua obsequia, quæ sibi præstare non possunt, & ideò cum Vir sit caput Mulieris, & † ipsa ratione Matrimonij efficiatur subdita Viro, *l. sicut 48. ff. de oper. libert.* tenetur quoque se, qui Virum, signanter dùm intendit illam traducere ad locum sui originis, seu domicilij, vt præter supra citatos pluribus relatis, tradit Giurb. *ad Consuetud. Messanen. parte 1. cap. 1. gloss. 1. num. 48. & seqq.* 2 3

Non obstat assertum pactum de non recedendo ab Vrbe per quòd Catherina prætendit se immunem ab obligatione sequendi Virum, ex traditis per Hostiens. *in summa tit. de Coniug. seruorum num. 5. vers. Argumentum habes*, quem sequitur Sanchez *dicto tract. disput. 40. num. 2. vers. Tandem*, cum alijs adductis per Rotam *in Tudertina Matrimonij 15. Martij 1652. §. Iniustitia enim coram Reuerendissimo Tarraconen.* 4

Tùm quia de huiusmodi † pacto nulla apparet facta mentio in Instrumento Matrimoniali, & ambo † Testes inducti ad id probandum propter exceptiones personales quas patiuntur, sunt singulares in dicto, nec concludunt de † consensu Sponsi ad hæc omnia necessarij, *l. 1. §. 2. ff. de pact. & discordant in tempore, Summario Constantini n. 11. & duobus seqq.* 5 6 7

Et propterea non probant in hac materia, quæ quia † continet speciem quandam seruitutis, *l. Titio centum, §. Titio 2. ff. de condit. & demonstrat.* Sanchez *in disput. 40. num. 1.* 8

Requirit ad minus † Testes idoneos, Mascard. *de probat. conclus. 1023. n. 4. & seqq.* Farinac. *de testibus quæst. 62. n. 102.* Anton. Rub. *inter cons. Matrimonial. Diuers. cons. 73. n. 12.* 9

Tùm etiam, quia quatenus tale † pactum fuisset sufficienter probatum, adhuc tamen non suffragaretur, ex quo Viro superuenit noua causa mutandi domicilium, videlicet mors Patris, & deficientia annuæ præstationis sibi hic in Vrbe promissæ, sine qua Domum, & familiam ibidem commodè sustinere non potest, Sanchez *dicta disput. 40. num. 3.* Cancer. *var. resolut. cap. 7. num. 9. part. 3.* Tiraquel. *de leg. Connubial. l. prima, gloss. prima num. 39. in fine*, Rota *in dicta Tridentina Matrimonij coram Reuerendissimo Tarraconen. §. Et quamuis.* 10

Quæ quidem causa visa fuit DD. satis legitima, cùm totum hoc negotium remittatur † arbitrio Iudicis, Menoch. de ar-

de arbitr. casu 469. per tot. & sufficiat quod causa huiusmo-
12 di non sit † turpis, vel inhonesta, Sanchez. *in saepè citata disput. 41. num. 5. vers. Sed omnino.*

13 Minus obstat † Inimicitia, quæ prætenditur orta ex Lite super assecuratione Dotis, quia dùm Catherina non recusat cohabitare Viro hic in Vrbe, nec Vir Vxori in Oppido Barbarani, signum euidens est, quod non adest inter illos Inimicitia grauis, & sufficiens ad eximendam Vxorem ab obligatione comitandi Virum, Rota *decis. 278. num. 13. & seqq. part. 4. diuers. & decis. 371. num. 12. inter decis. Criminal.* Farinac. præsertim cum agatur tantùm de Assecuratione, non autem de restitutione Dotis.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. E M E R I X.

Bononiensis Legitimæ.

Veneris 8. Martij 1661.

A R G V M E N T V M.

Legitima inuito filio non potest in pecunia sed debet in corpore hæreditario solui, & vnà cum fructibus à die obitus debetur.

S V M M A R I V M.

1 *Legitima cum fructibus in bonis auiæ debentur à die eius obitus.*
2 *Legis in* auth. nouissima, C. de inoff. testam. *dispositio, quando locum habeat.*
3 *Immissio pro legitimæ assecutione datur.*
4 *Mulier hæres beneficiata viri potest super bonis hæreditarijs de suis dotibus satisfacere.*
5 *Legitima inuitis filijs in quantitate assignari non potest.*
6 *Legitima in corporibus hæreditarijs, non autem in pecunia consequi debet.*
7 *Legitimam soluendi onus in pecunia, & non in corpore, intelligendum est ita volente filio.*
8 *Legitima etiam non firmato statu hæreditatis detrahitur, & quomodo, & quando hoc procedat.*
9 *Legitima cum sit certa ratione quotæ, non est retardanda pro ea immissio prætextu æris alieni.*
10 *Legitima vna cum fructibus debetur.*

D E C I S I O CCCI.

1 FVit resolutum Dominis de Herculanis filijs Comitissæ Isottæ deberi † legitimam vnà cum fructibus à die obitus in bonis Comitissæ Margaritæ eorum Auiæ per text. *in Auth. de hered. ab intestato, §. si quis igitur collat. 9. iuncto text. in l. Papinianus, §. Vndè si quis, ff. de inoff. & gloss. communiter recepta in l. fideicommissaria in fine versic. In quarta vero iure naturæ, ff. ad Trebell.* Alex. *cons. 127. num. 6. lib. 6.* Merlin. *de legitima lib. 2. tit. 1. quæst. 1. num. 3.* & post eum Rota *decis. 29. num. 3.*

Illisque etiam dandam esse immissionem pro indiuiso in sexta parte corporum hæreditariorum cum D. Marchionissa
2 Camilla hærede attento numero duorum † filiorum secundum dispositionem *Auth. nouissima, C. de inoffic.* & magis
3 communem, ac veriorem sententiam † iuxta quam pro legitima dari immissionem tenet Menoch. *de adipiscen. poss. remed. 4. num. 158. & seq.* & alijs relatis firmat Merlin. *de legitima lib. 5. tit. 4. quæst. 3. num. 3. & seq.* & sequuta est Rot. *in Perusina successionis 23. Ianuarij 1634. coram Reuerendiss. P. D. meo Verospio.*

Nec referre credebant Domini, quòd Margarita haberet dotem constitutam in pecunia, & quòd legitima vti pars illius relicta fuerit in quantitate, etenim quamuis Margari-
4 ta à principio constituerit viro dotem in pecunia, † nihilominus quia ipsa postmodum fuit hæres viri cum beneficio legis, & Inuentarij, & successiuè vti talis declarauit sibi satisfecisse de sua dote super bonis hæreditarijs viri prout facere potuit, ex traditis per Bart. *in l. si ei cui, §. 1. ff. de euict.* & alijs cumulatis per Rotam *decis. 2. num. 11. & seq. part. 6. rec. & decis. 47. n. 9. & seq. coram Eminentiss. Otthobono.* Vtique de tempore obitus Margaritæ dos non consistebat amplius in pecunia, sed in bonis in eius locum subrogatis.

5 Legitima verò omisso, † quòd inuitis filijs in quantitate assignari non potest, *l. scimus, §. repletionem,* & ibi Bald. & Castrens. *num. 10. C. de inoff.* Picus *in l. in quartam n. 151. ff. ad l. falcid.* Paris. *cons. 16. num. 7. lib. 1.*

Relicta fuit eo modo quo de Iure debebat, *Summario Camillæ num. 3.* ibi: Item *per ragione d'Institutione lascia ad Isotta sua figlia la portione di legitima à lei dounta per ragione di natura nelli beni dotali di essa Signora Testatrice,*
† & consequenter in corporibus hæreditarijs, non autem 6
in pecunia, *d. l. scimus, §. Repletionem,* Bald. & Castrens. & alij supracitati, & vltra illos Bart. *in l. suus quoque num. 9. vers. Quæro si filio, ff. de hæred. instit.* Barz. *decis. Bononien. 86. num. 4.* & Rota post Merlin. *vbi supra decis. 55. num. 21.*

Nec contrarium suadere videtur † onus Iniunctum hæ- 7
redi soluendi legitimam in pecunia, quia ad euitandam contrarietatem, seu correctionem, quæ incontinenti in eodem testamento admitti debet id intelligendum est ita volente filia, *argumento text. in l. non ad ea vers. Quod si purè in verbis, si hoc voluerit Legatarius, & ibi gloss. & DD. ff. de condit. & demonstr.* Surd. *cons. 352. num. 3.* & in similibus terminis Rota *decis. 207. num. 6. 7. & 8. tom. 2. part. 4. recent.*

Neque etiam aduersatur, quòd non sit firmatus status hæreditatis, & æris alieni prius detrahendi, antequam
concedi possit immissio, † quia obiectum forsan procederet 8
si Domini de Erculanis peterent legitimam super certo corpore, vel super omnibus corporibus pro diuiso, quasi tunc sciri non posset portio illis debita antequam firmetur status hæreditatis, at cessat in præsenti vbi petitur immissio pro in-
diuiso, & sic etiam cum rata onerum, tunc enim † quia 9
legitima est certa ratione quotæ non potest sub hoc prætextu retardari immissio, vt benè distinguit Argol. *de legitimo contradictore quæst. 18. art. 4. num. 39.* & eo relato dixit Rota *Bononien. manutentionis 19. Iunij 1647. vers. fin. coram bon. mem. Bichio,* & comprobat *decis. 198. num. 21. part. 7. recent.*

Denique non releuat, quòd fructus ab Isotta percepti ex
prædio faletti debeant in legitimam imputari, † quia cùm 10
legitima debeatur, vnà cum fratribus à die obitus Margaritæ, *l. Papinianus, §. Vndè si quis, ff. de inoff. & vltra supra citatos,* Add. ad Buratt. *decis. 165. num. 12.* illi debent prius in causam fructuum, qui ad maiorem summam ascendunt, non autem in capitale legitimæ computari.

An autem in bonis hæreditarijs Margaritæ connumeranda sint bona ei donata DD. voluerunt particulariter videre.

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Legati.

Mercurij 23. Martij 1661.

A R G V M E N T V M.

A Regula de legato aliquibus de familia relicto, quod scilicet primis admissis expiret, in quibus casibus receditur, pulchrè demonstrat. Testator de omnibus redditibus ad fauorem pauperum disponens, legatum pauperibus familiæ suæ relictum, perpetuum voluisse præsumitur maximè stante dispositione per verba obliqua, quæ ad omnes Descendentes in infinitum transit.

S V M M A R I V M.

1 *Legatum aliquibus de familia relictum primis admissis expirat.*
2 *Regula de legato non intrat, quando ex verisimili voluntate Testatoris, qualitate Legatarij, & alijs circumstantijs contrarium resultat.*
3 *Testator quod omisit coniecturis suppletur.*
4 *Legatum in causa alimentorum perpetuum, & reiterabile iudicatur.*
5 *Legatum ex qualitate personarum annuum reputatur.*
6 *Legatum ex causa studij in pueris successiuè procreandis durat.*
7 *Reipublicæ non minus interest doctis hominibus, quàm liberis repleri.*
8 *Causa studij dum pia causa existimatur, legatum ex eius priuilegio reiterabile censetur.*
9 *Testatore ad vniuersam familiam respectum habente, æqualis in omnibus ratio militat.*
10 *Testatore iubente omnes redditus bonorum inter pauperes distribui, legatum pauperibus suæ familiæ relictum perpetuum præsumi debet.*
11 *Pauperes quando instituuntur, pauperibus familiæ primum locum obtinere fas est.*

12 *Vo-*

12 *Voluntate Testatoris ex pluribus simul iunctis quoad legatum cognita, doctrina aliorum in contrarium euitatur.*
13 *Testatore per obliqua verba disponente dispositio ad omnes descendentes in infinitum transit.*
14 *Administratores cum sint nudi ministri ad distribuendum electi, nihil apud eos remanere debet.*
15 *Verba*, che venendo il caso, *in dubio etiam demonstrationis causa adiecta dicuntur.*

DECISIO CCCII.

CArolo Ripamonti famulo legauit Siluanus Iustinianus scutorum 600. annua eius vita durante, instituitque hæredem Archiconfraternitatem SS. Duodecim Apostolorum, & post mortem Caroli voluit legatum reuerti ad hæredes, *per disposizione come si dirà qui à basso, cioè che venendo il caso, che qui in Roma si trouassero à studio due Putti d'età di dieci, ò dodici anni della Casa Giustiniana, che volendo studiare, e non hauendo il modo da mantenersi li miei heredi siano obligati darli à ciascuno delli detti due putti scudi dieci il Mese, e questo sino all'età di venti anni, e non più.* Post mortem Testatoris duo pueri admissi fuerunt, & altero ex ipsis ob completam ætatem excluso petebat in eius locum alter subrogari, sed legatum expirasse. Contendebat Archiconfraternitas. Vndè ab Eminentissimo D. Cardin. Barberino eius Protectore deputatus proposui dubium, An legatum ad fauorem Familiæ Iustinianæ in testamento dicti Siluani facti sit perpetuum, & reiterabile, & per DD. affirmatiuè responsum fuit.

1 Nam à Regula, quòd † legatum aliquibus de familia relictum primis admissis expirat, quam per *text. in l. boues 89. §. hoc sermone, ff. de verb. signif.* firmat Alex. *cons. 16. in princ. lib.4.* Mantic. *de coniect. lib.8. tit.12. num.19.* Cancer. *var. resolut. part.3. cap.20. num.278.* Surd. *decis.*
2 *249. num.19. & 23.* Receditur ex † verisimili testatoris voluntate coniecturis probata, ex qualitate Legatarij, & alijs facti circumstantijs, & legatum reiterabile iudicatur, iuxtà *text. in l. annua 20. §. fin. & l. cum quidam 23. ff. de ann. leg.* Menoch. *præsumpt.132. num.3. & seqq. lib.4.* Cyriac. *controu.340. num.3. & seqq.* Castillus *lib.4. controu.39.*
3 *num.15. & seqq.* Et quod † testator omisit coniecturis suppletur, Rota *in Romana scut.50. mil.1. Iulij 1644. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
4 Considerabant autem DD. quod agitur de legato † in causam alimentorum, quod cum sit fauorabile, perpetuum, & reiterabile reputari debet, Bart. *in l. legatum ita est 17. in princ. vers. & idem esset fauore alimentorum, ff. de ann. legat.* Alex. *cons.171. num.4. lib.2.* relatus à Menoch. *cons.67. & seqq.* Soccin. sen. *cons.48. lib.3.* Natta *cons.379. num.4. vers. sed præmissis non obstantibus.* Quod idem suadet qualitas personarum quibus legatum fuit puerorum scilicet familiæ de Iustinianis, qui ob paupertatem Romæ se
5 sustentare non possunt, prout ex † qualitate personæ legatum reputari annuum, tradit Bart. *in d. l. cum quidam 23. sub num.3. vers. & sic ex qualitate personæ, ff. de annuis legatis*, Natta *d. cons.379. num.5. & 6.* Mantica *de coniect. lib.*
6 *6. tit.11. num.18.* Surd. *decis.150. num.1.* Et † causa studij à Testatore considerata, quæ in primis pueris non expirat, sed fauore publico in alijs, & successiuè procreandis etiam
7 durat, cum non minus † Reipublicæ intersit doctis hominibus repleri, quàm liberis, vt post Rebuffum, & alios aduertit Rota coram Merlino *decis.692. num.93. & seq.*
8 Coniecturam præstat perpetuitatis legati, & † causa pia reputatur, Gratian. *discept.62. num.3.* Et cuius priuilegio reiterabile existimatur, Bart. *in d. l. annua 20. §. fin. ff. de ann. legat.* Menoch. *d. præsumpt.132. num.3.* Cyriac. *d. controu.340. num.41.*
9 Quibus accedit, quòd † Testator ad ita disponendum non fuit motus ratione certarum personarum sibi cognitarum, erga quas affectio aliqua particularis vrgere posset, sed habuit respectum ad vniuersam familiam, sicque æqualis ratio in omnibus militat. Dumque iussit Archi-
10 confraternitatem omnes suorum bonorum † redditus pauperibus distribuere, legatum etiam pauperibus suæ familiæ relictum præsumi debet perpetuum, cum non debeant esse deterioris conditionis isti, quam alij pauperes. Immò potius tamquam de familia primum locum obtinere debent, iuxtà *text. in cap. est probanda dist.86.* & vt inquit Sanctus
11 Augustinus † si pauperibus instituisti distribuere bona tua, tui apud te primum locum obtinere debent, quem refert Lucas de Penna *in l. centum secunda sub num.3. vers. tertio, C. de annot. ciu. lib.11.* Bursatt. *cons.226. num.172.* Giurba *ad consuetudinem Messanen. cap.2. glos.12. part.1. n. 8.* Rot. *decis.194. n.35. & seqq. part.5. recent.*

Ex quibus † omnibus simul iunctis, vt ad cognoscendam voluntatem Testatoris fieri debet, Rota *decis.138. n.8. coram Eminentiss. D. Cardin. Otthobono*, Euitatur doctrina Cumani *in l. cum ita 33. §. in fideicommisso num.4. ff. de legat.2.* vbi quod si in dispositione non adsunt verba tractum successiuum importantia, primis admissis expirat aliorum vocatio, quem sequuntur relati *in princ.* Nam quando 12
† Testator disposuit per verba obliqua, vt in præsenti ibi, *li miei heredi siano obligati darli, &c.* Tunc dispositio transit ad omnes Descendentes in infinitum, vt per Rotam *decis.344. num.5. & seqq. part.2. recent. & in puncto in Romana legati 4. Iulij 1640.* coram Reuerendiss. Carillo, *§. nec pariter in recent. part.8. decis.255. num.25. & seq.* vbi *sub num.27.* benè consideratur quod † Administratores Archiconfraternitatis sunt nudi Ministri electi ad distribuendum, apud quos nihil remanere debet, ex relatis per Add. ad san. mem. Greg. *decis.544. num.42.* 13 14

Non obstat, quòd Testator facta mentione mortis Caroli legatarij subiunxerit verba illa, *che venendo il caso, &c.* † quasi quod intellexerit de pueris tantum illo tempore existentibus, quia verba illa non stant taxatiuè restringeñ legatum, sed demostratiuè, ad ostendeñ scilicet quo tempore incipere debebat onus alendi pueros, nempè post mortem Caroli, quo tempore Archiconfraternitas liberatur ab onere ei præstandi annua scut.600. vt constat ex toto tenore legati, & in dubio etiam demonstrationis gratia adiecta esse dicerentur, *l. final. §. Titia, ff. de leg. l. mela 14. ff. de aliment. & cibar. legat.* Gratian. *discept.657. num.31.* Rota coram san. mem. Greg. *decis.516. & num.8. & decis.611.* coram Merlino. 15

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. TAIA.

Firmana Fideicommissi.

Mercurij 23. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Patre tamquam Administratore post mortem vxoris dotem recipiente, filius illam recuperando ex remedio, *Auth. res quæ*, iuuari non potest. Pater an ob transitum ad secundas nuptias lucrum donare amittat? Verbum, *lucrum*, examinatur. Statuta ad litteram sunt intelligenda. Dos ex bonis liberis non fideicommissarijs restituitur, & hæreditas sub erroneo supposito adita validè reputatur.

SVMMARIVM.

1 *Portiones pro restitutione Dotis in solutum data, à vinculo fideicommissi liberæ remanent.*
2 *Remedium* Auth. res quæ, *nedum mulieri, sed etiam eius filijs regulariter competit.*
3 *Filius recuperando dotem à patre post mortem matris acceptam, priuilegium*, Auth. res quæ, *contra patrem non habet.*
4 *Dos materna, mortua vxore, per patrem vti peculium aduentitium filij administratur.*
5 *Dos matris solutio matrimonio Marito non debetur.*
6 *Bona super dote viro consignata, quatenus consumpta reperiantur, ipsorum consumptio damno mulieris cedere debent.*
7 *Pater ob transitum ad alias nuptias lucrum præcedens dotale quoad proprietatem, non autem quoad vsumfructum amittit.*
8 *Declara hoc non procedere in lucro ob sumptus à viro tempore matrimonij factos delato.*
9 *Titulus lucri quando est onerosus pleno iure acquiritur.*
10 *Dispositio* l. fœminæ, *quoad bona quæ à coniuge titulo oneroso acquisita fuerunt, non intrat.*
11 *Verbum*, lucrandi, *impropriè intelligitur.*
12 *Lucrum non dicitur, quod à damno originem habet.*
13 *Lucra mariti pro oneribus matrimonij fructus dotis sunt.*

14 Sta-

14 *Statutum prout iacet intelligi debet, nec aliquam interpretationem etiam à iure communi, vel Canonico recipit.*

15 *Allegans super aliquo statuto aliquam interpretationem, audiri non debet.*

16 *Verba statuti prout sonant accipienda sunt, alia quacumque interpretatione reiecta.*

17 *Mulieri consentienti distractioni bonorum liberorum solutio in fideicommissarijs fieri non potest.*

18 *Bona libera quando adsunt, dos in fideicommisso subiectis non restituitur.*

19 *Aditio hæreditatis sub erroneo supposito facta, ob defectum consensus perindè se habet, ac si facta non fuisset.*

20 *Hæreditas verè non adita validè repudiari potest.*

21 *Hæres beneficiatus ad dotis restitutionem de proprio non tenetur.*

DECISIO CCCIII.

FRatres de Nantiguerra obtentis tribus resolutionibus super existentia, & purificatione fideicommissi q. Petri Simonis alias Buccolini petebant immissionem super prædio Gommaretti, sed sub die 21. Maij præteriti negatiua
1 prodijt resolutio quoad † portiones possessas à Santuccijs sub prætextu, quod fuerint datæ in solutum pro restitutione dotium Magdalenæ secundæ vxoris, & Altobellæ tertiæ vxoris Francisci Natinguerræ ipsorum patris; ideòque ex *priuil. Auth. res quæ, C. comm. de legat.* liberè remansetint à vinculo fideicommissi.

Verùm hodie facto melius dilucidato, & re maturiùs perpensa Domini recesserunt à decisis, Respectu enim dotis Magdalenæ animaduersum fuit, quod licet ista nupta fuerit Francisco de anno 1600. cum constitutione dotis scut. 900. Franciscus tamen ipsa viuente non exegit scut. 100. in tot mobilibus pro acconcio, & alia 200. in moneta. Reliqua verò 600. promissa in tot paghis soluta fuerunt matrimonio iam dissoluto per prædecessum Magdalenæ sequutum anno sequenti 1601. quæ Franciscus non recepit Iure proprio vti maritus, sed Iure Io: Francisci eius filij ex eodem Magdalena suscepti, & tamquam eius pater, ac legitimus Administrator.

Vndè quoad ista scut. 600. recuperanda per Io: Franciscum ab hærede Francisci patris non poterant alienari bona fideicommissaria Petri Simonis, quia non erant dotalia Magdalenæ, sed proprium patrimonium ipsius Io: Francisci filij eidem debitum à patre non tamquam marito suæ matris, sed vti ipsius legitimo Administratore, & sic pro eis non intrabat remedium *Auth. res quæ*, quamuis enim
2 † regulariter huiusmodi remedium competat nedum mulieri, sed etiam eius filijs ad *Text. in l. assiduis, C. qui potior. in pignor. hab.* Peregrin. *de fideicomm. art. 42. num. 44.* Hoc tamen intelligitur pro prima duntaxat dotis restitutione, sed quando, prout hic, eius debitor mortua matre dotem persoluit filio, & illam recepit eius pater ipsius Ad-
3 ministrator; Hoc vtique casu † filius eam deinde recuperando à patre contra ipsum non habet priuilegium *Auth. res quæ*, quia non recuperat dotem, sed proprium ipsius patrimonium, & merum creditum contra patrem, vti eius Administratorem, & negociorum gestorem, Alex. *cons. 198. num. 8. lib. 6.* Aldobrand. *cons. 24. num. 77. lib. 2.* Rota *in Romana donationis de Pinis 20. Februarij 1619.* coram Sacrato *in Romana dotis* coram Pirouano apud Fenzon. *ad statut. Vrb. decis. 156. & in Ariminen. domus 27. Martij 1632.* coram bon. mem. Dunozetto. Dos enim
4 materna mortua vxore administratur per patrem vti peculium aduentitium filij, non autem vti † Dos matris, quæ
5 soluto matrimonio marito non debetur, *l. 1. C. de bonis, quæ lib.* Bart. *cons. 129. n. 2. lib. 1.*
6 Quo verò ad alia † scut. 300. pro rata scut. centum restituta fuit in animalibus, & mobilibus, sicut in mobilibus seu acconcio consignato fuerat Francisco patri, quæ proindè ad formam statutorum Ciuitatis Nouæ in ijsdem mobilibus, quatenus adessent pro ea rata restituenda erat, & quatenus fuissent consumpta, damno mulieris consumptio, & diminutio cedere debebat, vt in eis legitur *l. 2. rub. 21.*

Residuum autem ab eodem Francisco superlucratum fuit ob prædecessum Magdalenæ secundæ vxoris cum filio minore 14. annorum, nempè cum d. Io: Francisco Infante, immò posthumo, iuxtà formam eorumdem statutorum *d. lib. 2. rubr. 21.*

Non obstat, quòd † Franciscus ob transitum ad alias nuptias cum Altobella dum lucrum amiserit quoad proprietatem retribuendam filio ex præcedenti matrimonio nato licet secus quoad vsumfructum, vt conciliando opiniones relatas per Rip. *in l. fœmina quæst. 23. sub num. 45. C. de secund. nupt.* Adden. ad eumdem *num. 46. vers. Communis est sententia*, alijque relati per Gabr. *de secund. nupt. conclus. 1. num. 15.* 7

Quia hoc procedit in † lucro, quod Viro defertur à Statuto purè, & simpliciter loquente, non autem quando exprimit, prout hic illud deferri ob sumptus, & expensas factas à Viro tempore Matrimonij, tunc enim † titulus ipsius lucri dici nequit lucratiuus, sed reputandus est onerosus, & sic pleno Iure acquiritur ipsi Viro in compensationem oneris ab eo passi, Bald. *in l. hac edictali num. 9.* ibique Iacobin. de Sancto Georgio, & latissimè Bertrand. *in 2. quæstione eiusdem Baldi num. 31. vers. Ex his, C. de secund. nupt.* Ias. *in §. Item si quis in fraudem num. 30. versic. Et aduertite diligenter instit. de act.* Barbat. *in cap. officij num. 13. ante fin. vers. & adde*, eumdem Bald. ac latiùs *in tertia limitatione sub num. 15. extr. de testam.* Couar. *in Epitom. de sponsal. part. 2. cap. 3. §. 9. num. 7. post med. vers. In quo idem dicen.* Petr. Barbos. *in l. si cum dotem 23. §. Transgrediamur n. 41. vers. Neque etiam obstat, & n. 42. ff. solut. matr.* Peregrin. *decis. Patauin. 15. sub n. 1. vers. quarto.* 8 9

Et quòd † dispositio *l. fœmina*, non intret quoad illa bona, quæ à Coniuge acquisita fuerunt titulo oneroso, tradunt concorditer Io: Lup. *in rubr. de donat. §. 67. num. 17. vers. Sed re vera*, Molin. *de iustit. & iur. tom. 2. tract. 2. disput. 431. §. contrarium*, Valasc. *cons. 10. num. 1. versic. Hæc autem*, Capyc. Latr. *decis. 22. num. 2. lib. 1. in summ. decis. tom. 2. titul. de secund. nupt. num. 80. & seq.* & admisit Rota *decis. 179. n. 16. part. 7. recent.* 10

Nec repugnat † verbum Lucrandi, quia intelligitur impropriè, vt dicit Tiraquell. & alij, apud Phanucc. *ad stat. de lucr. dot. gloss. 8. n. 5. vers. Non obstat*, quamuis enim attento statu possit dici lucrum, non tamen est † lucrum inspecta origine, quam habet à damno, secundum *gloss. &c.* apud Phanucc. & melius, apud Imperatores pro oneribus Matrimonij Mariti † lucra fructus dotis sunt, *l. oneribus 20. C. de iur. dot. §. cum ex stipulat. l. vnic. C. de rei vxor. act.* 11 12 13

Accedente præsertim expressa dispositione eorumdem Statutorum *lib. 5. cap. 31.* quod quodlibet † Statutum Terræ Ciuitatis Nouæ debeat intelligi, prout iacet, nec possit aliquo modo interpretari quacumque interpretatione, nec aliquam recipiat interpretationem etiam à Iure Communi, vel Canonico, † & allegans aliquam interpretationem super aliquo statuto non audiatur; vndè absolutè verba *rubricæ 21. lib. 2.* recipienda sunt in ipsorum proprio significatu causæ, & tituli onerosi, prout sonant † quacumque alia interpretatione reiecta, vt benè ad propositum Bald. *cons. 124. circa fin. vers. Et ista ratio lib. 4.* Mascard. *de gener. statut. interpr. conclus. 2. num. 78. & seqq.* & præcipuè *n. 8. vers. Et adducta.* 14 15 16

Respectu autem dotis Altobellæ cessare pariter visum fuit remedium subsidiarium, *Auth. res quæ*, siue quia ipsa positiuè † consensit distractioni bonorum liberorum, & sic non potuit se soluere ad fideicommissaria, vt admonet Ias. *in ead. Auth. num. 33.* & dixit Rota coram Cardin. Seraphin. *decis. 481. num. 4.* apud Zacch. *de oblig. Camer. decis. 189. num. 34. in Fanen. Dotis 4. Iulij 1646. §. vltimo, & in Romana fideicommissi de Donatis 7. Iunij 1660. §. Reliqua verò coram Reuerendissimo D. meo Decano*, siue etiam quia aderant † bona libera, nempè mobilia semouentia, & possessio Pitignani valoris florenorum 600. circiter, quæ assignata fuerant pro restitutione dictæ dotis. Ideòque vlterior occupatio bonorum fideicommissariorum ob eamdem causam præmitti non debet, vt vltra auctoritates allegatas in fine alterius, decisionis hac die emanatæ contrà Luattum super alia portione Prædij, de quo agitur, Rota *in Romana Casalis Aguzzani 27. Aprilis 1644. coram Reuerendissimo Ghislerio, in recent. decis. 271. num. 5. vers. Ex prædictis infertur part. 9.* 17 18

Non obstat, quòd fratres de Natinguerra vti hæredes Altobellæ repellantur à recuperatione huius portionis exceptione, *l. cum à Matre 14. C. de rei vindic.* quia licet adiuerint illius hæreditatem huiusmodi tamen † aditionem ignoranter fecerunt sub erroneo supposito causæ intestati; Ideò cùm postmodum defectum fuerit Testamentum Altobellæ, in quo hæredes vniuersales sibi instituit filias fœmi- 19

nas

nas sola legitima relicta masculis præfata aditio perindè habetur, ac si facta non esset ob defectum consensus, *§. fin. instit. de hæred. qualit. & differ. l. si is, ad quem 22. ff. de acquir. hæred.* vbi Bart. *num. 1.* Anchar. *cons. 357. num. 2. cum seqq.* Duran. *decis. 347. num. 10.* Rota *in Bononien. hæreditatis 11. February 1658. coram Reuerendissimo D. meo Decano,*
20 *§. Quia cum huiusmodi*, & † ipsi potuerunt eam validè repudiare tamquam verè non aditam, Angel. *inter cons.* Bald. 403. *num. 1. cum seqq.* & idem Bald. *cons. 404. num. 1. cum seqq. lib. 3.* Alex. *cons. 121. num. 6. in fin. & num. 7. lib. 1.* Paris. *cons. 63. num. 23. lib. 1.* Soccin. Iun. *consil. 95. num. 10. lib. 2.* Rota *in dicta Bononien. hæreditatis dicto §. Quia cum huiusmodi, vers. Itaut propterea.*

Nec etiam obstare visum fuit, quod Stephanus, & Sebastianus assignauerit prædictas portiones d. Io: Francisco filio Magdalenæ, ac respectiuè Altobellæ.

Nam Sebastianus tunc temporis erat infans, & non interuenit in prædicta assignatione Stephanus verò erat minor, scilicet annorum 15. & eamdem assignationem fecit vti hæres Francisci Patris cum beneficio legis, & Inuentarij. Vndè benè potest venire contrà huiusmodi factum ob-
21 tenta prius absolutione a iuramento cum vti † hæres beneficiatus non teneretur de proprio ad Dotis restitutionem, de bonis namque hæreditarijs ratio fuerit reddita, vt firmatum fuit *in decisione coram me emissa 14. May 1660.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. T A I A.

Firmana Fideicommissi.

Mercurij 23. Martij 1661.

A R G V M E N T V M.

Alienatio fideicommissi particularis præuia licentia Apostolica facta, cùm eadem obreptitiè, & subreptitiè extorta, nec forma eiusdem seruata fuerit, non sustinetur. Consentiens alienationi bonorum liberorum, Ius quoad dotem in bonis fideicommissarijs totaliter amittit, & vbi bona libera adsunt Dos super fideicommisso particulari non constituitur.

S V M M A R I V M.

1 *Immissio fideicommisso purificato, & constito de identitate bonorum denegari non solet.*
2 *Immissio stantibus requisitis etiam contrà tertium possessorem causam ab hærede grauato habentem conceditur.*
3 *Fideicommissum purificatum post emanatas de eo tres sententias, iuxtà stylum Rotæ in dubium non reuocatur.*
4 *Identitas bonorum ex Testamento fideicommittentis, Instrumento adeptæ possessionis, Inuentario, & alijs concludenter probatur.*
5 *Identitas, vt iustificetur, leuiores probationes, præsertim in antiquis sufficiunt.*
6 *Rata vendita præuia licentia Apostolica à vinculo fideicommissi libera videtur.*
7 *Licentia Apostolica obreptitiè, ac subreptitiè extorta, alienatio eius vigore facta fideicommissarijs non officit.*
8 *Obreptio ex falsa narratiua contrà facti veritatem regulariter resultat.*
9 *Papa licentiam concedendo sub expressa aliqua clausula, eadem nisi obseruetur licentia non valet.*
10 *Diuersitas denominationis domus concurrentibus duabus demonstrationibus identitatem rei non diuersificat.*
11 *Alienatio obtenta sub prætextu oppressionis plurium debitorum, cùm debita non iustificentur, non sustinetur.*
12 *Licentia ex narratiua fideicommissi specialis, & particularis emissa subreptitia redditur.*
13 *Forma licentiæ Apostolicæ in pluribus non obseruata, licentia de seipso corruit.*
14 *Forma quando est indiuidua, nisi præcisè, & integrè seruetur nihil actum dicitur, etiamsi in parte seruata fuisset.*
15 *Renunciatio facta cum reseruatione Ius nullum in Emptorem transfert, cum eadem nisi ad cautelam adhibita non censeatur.*
16 *Mater consentiens alienationi bonorum liberorum, Ius suum quoad iura dotalia super bonis fideicommisso subiectis totaliter amittit.*
17 *Bona libera quando adsunt pro soluenda dote, eadem super fideicommisso particulari constitui non potest.*

D E C I S I O CCCIV.

PRoposito dubio an sit danda Immissio Fratribus de Natinguerra actoribus in duabus ratis prædij Gommaretti possessis per Luattum Domini affirmatiuè responderunt,
quia † docto de fideicommisso eiusque purificatione, ac 1
de identitate bonorum immissio denegari non solet, *ex remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* etiam contrà † ter- 2
tium possessorem habentem causam ab hærede grauato mediatè, vel immediatè, Rimin. Iun. *consil. 190. num. 35.* Gabr. *consil. 44. num. 3. lib. 1.* Peregrin. *de fideicomm. art. 44. num. 6.* Gregor. *decis. 194. num. 1.* ibique Adden. *num. 24.* Merlin. *decis. 186. num. 8.* Rot. *in recent. decis. 408. num. 8. part. 5.* & in his terminis *in Bononien. fideicommissi de Rubeis 30. May 1646. coram Eminentissimo Domino Cardinali Corrado sub §. Primo.*

Fideicommissum Petri Simonis, & † purificatio in du- 3
bium reuocari non possunt, cum de eis satis appareat ex tribus *decisionibus coram me emanatis 22. Marty, & 28. Juny 1658. ac 9. May 1659.* iuxtà stylum Rotæ modo supponentis, de quo Buratt. *decis. 596. n. 2. & decis. 857. n. 4.*

Identitas verò concludenter probata est, ex † Testa- 4
mento ipsius Petri Simonis fideicommittentis in quo specificè dictum Prædium suo fideicommisso subiecit, *Summario num. 1.* ex Instrumento adeptæ possessionis per hæredes grauato *num. 2.* ex Inuentario confecto per eosdem *num. 3.* ex Instrumento diuisionis de eodem Prædio facto per dict. hæredes *num. 4.* & ex licentia obtenta à Sede Apostolica per Dominicum alterum ex dd. hæredibus vendendi ratam partem eiusdem Prædij, cum subsequuto Instrumento venditionis, *num. 5. & 6.* ex quibus sufficientissimè ad hunc effe-
ctum identitas iustificatur, cum valdè leuiores † proba- 5
tiones sufficiant, præsertim in antiquis, *cap. cum causam de probat.* Rimin. Iun. *cons. 254. num. 11. cum seqq. lib. 2.* Rota *decis. 360. num. 7. part. 5. & decis. 164. num. 37. part. 6. recent.*

Non obstat, quòd † altera ex controuersis duabus ra- 6
tis partibus obuenta Dominico, & Bernardo filijs Brandimartis vendita fuerit per Dominicum, & Antoniam matrem Mutio Iardino præuia prædicta licentia Apostolica, vt propterea à vinculo fideicommissi libera videatur; ad tradita per Rot. *decis. 336. n. 8. & 9. & decis. 426. num. 11. part. 4. tom. 2. recent.*

Quoniam huiusmodi † licentia obreptitiè, ac subreptitiè 7
extorta fuit eiusque forma minimè seruata, & consequenter alienatio eius vigore peracta non officit fideicommissarijs super dicta rata petentibus Immissionem, vt benè in terminis respondit Rota *in dicta Bononien. fideicommissi de Rubeis 30. May 1646. & 5. Aprilis 1647. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado, & 18. Juny 1649.* coram bon. mem. Dunozetto, ac in alia *Firmana fideicommissi 31. Ianuarij, & 20. Juny 1658.* coram bon. mem. Peutingerio, & 18. *May 1657. coram R. P. D. meo Priolo.*

Obreptitio enim, quæ regulariter resultat ex † falsa 8
narratiua contrà facti veritatem, *cap. dudum il secondo de elect. & cap. si proponent de rescript.* ex duplici fundamento in casu nostro euidenter educitur, & primo ex quo Papæ expositum fuit, quod loco dictæ ratæ partis vendendæ per Dominicum ipse subrogasset vnam propriam Domum
ad eum legitimè spectantem, & sic † Papa dictam licen- 9
tiam concessit sub expressa clausula, *Dummodo Domus integrè subroganda ab omni fideicommisso, caducitate, & quocumque alio onere libera esset Summario num. 5.* & tamen Domus, quam Dominicus supposuit est illamet pars sibi obuenta ex domo Petri Simonis, seu Buccolini Testatoris, & eidem fideicommisso supposita, super qua capta resolutio pro Immissione 14. *Marty 1660. & 7. February præteritis coram me.*

In instrumento namque venditionis, in quo subrogatur domus ea describitur cum cortile, ac cisterna ab aqua intus Terram Ciuitatis Nouæ in Quarterio Zoppæ, iuxtà bona Francisci Natinguerræ ab vno, & hæredum Dorothæi Natinguerræ ab alio, & retrò strata publica ab vno, & alio,

alio, quæ demonstrationes, & confines conueniunt cum domo Testatoris, vt in supradictis Instrumentis adeptæ possessionis per hæredes grauatos, & diuisionis factum inter eosdem hæredes, *dicto Summario num.7.*

10 Non obstat, quòd † domus Petri Simonis in eius Testamento enuncietur posita in Quarterio Portæ Pauli, domus verò in venditione subrogata posita describatur in Quarterio Zoppæ, quia Quarterium Portæ Pauli esse vnum, & idem cum Quarterio Zoppæ optimè verificant publica documenta relata in *dicto Summario num.* 8. ac proindè diuersitas dictæ denominationis non diuersificat identitatem rei, quæ vlteriùs satis iustificata diceretur, concurrentibus duabus tantum demonstrationibus, quamuis cæteræ ex cursu temporis immutatæ fuissent, iuxta Theor. Bart. *in l. demonstratio falsa* 17. *num.*14. *ff. de condit. & demonstrat.* quam comprobauit Rota coram Eminentissimo D. Otthobono *decis.*102. *num.*4. *& decis.*143. *num.*10. 11. *&* 12.

11 Secundò, quia narratum fuit, quod Dominicus † premebatur pluribus debitis, & signanter in scutis 100. ad fauorem dicti Mutij, quodque contrà eum relaxata erant mandata exequutiua pro scutis 100. & tamen exceptis scutis 100. pro sorte principali, quæ ex parte creditoris irrepetibilis erat exceptisque alijs scutis 43. pro fructibus eiusdem census per eum venditi Mutio reliqua debita aliena sunt à veritate, cùm nullatenus iustificentur, prout nullo penitus modo iustificata fuit relaxatio mandatorum pro assertis scutis 200. contrà eum facta.

Subreptio verò probatur ex quo non fuit narratum, 12 † quod Prædium controuersum subiectum erat speciali, & particulari fideicommisso cum oneribus perpetuis, & particulariter illi iniunctis, quod si Pontifex sciuisset, aut licentiam supplicanti denegasset, aut saltem illam difficiliùs concessisset, quæ propterea ex dicta taciturnitate redditur subreptitia, vt latè firmatur *in dd. Bononien. fideicommissi de Rubeis, & Firmana fideicommissi suprà allegatis.*

13 Forma autem in eadem † licentia per concedentem præscripta in pluribus seruata non fuit. Et primò in ea dicitur Dominicum venditionem facere pro pretio partim concordato, & quoad Terrenum *dalla costa in giu*, secundum æstimationem faciendam à Peritis communiter eligendis, *dicto Summario num.*5. Dominicus verò in Instrumento venditionis donauit Emptori pretium dicti Terreni, & medietatem pretij domus, *Summario num.6.*

Secundò, Pontifex in ipsa mandauit, quod in ipsa solutione facienda per Emptorem defalcarentur florenis 600. eidem debiti occasione Census, eiusque fructuum, & certæ quantitatis olei, in Instrumento autem fit solutio *in contanti* scutorum 100. & b.80. & computantur solùm scuta 38. & b.30. vt mutuata pro obtinenda, & expedienda dicta licentia, & alia pauca bonificantur dilata satisfactione scutorum 100. sortis principalis dicti census ad alias pagas, *Summario dicto n.6.*

Et tertiò, idem Pontifex ibidem expresè voluit, & mandauit, quod solùm facta solutione dd. florenorum 600. totum residuum pretij conuerteretur vnico contextu in emptionem bonorum stabilium liberorum, non autem censuum, *dicto num.*5. & tamen id in nihilo fuit obseruatum, ex quo in dicto venditionis Instrumento recepta solutione dictorum scutorum 100. & b.80. & facta prædicta excomputatione pro residuo fuit data dilatio trium annorum, *dicto num.*6. & numquam factum fuit vllum etiam minimum Inuestimentum in stabilibus.

Forma enim ibi præscripta † indiuidua erat, ac præci-
14 sè, & integrè seruanda, aliàs nihil dicitur actum etiam si in parte seruata fuisset, vt ex *Text. in Auth. de non alien. aut permutan.* §. *Emphyteusim*, cum pluribus concordantibus punctualiter, respondit Rota *in dictis Bonorum fideicommissi de Rubeis, & Firmana fideicommissi.*

Nec suffragari possunt Reo conuento Iura dotalia Antoniæ Matris Dominici, & Vxoris Brandimartis; Tum
15 quia Antonia solùm renunciauit † cuicumque iuri sibi competeñ in bonis venditis omne suum Ius sibi reseruando super alijs bonis ad Dominicum filium spectantibus, *vt in Summario num.6.* & proindè nullum ius transtulit in Emptorem, sed simpliciter remisit suam hypothecam, & adhibita censetur ad cautelam ne scilicet super bonis venditis molestaret Emptorem, *l. Lutius Titius, & l. Paulus*, vbi Bart. *ff. quibus mod. pign. vel hypothec. soluat.* Roman. *cons.*140. *num.*1. Rota *in Tiburtina Saluiani* 8. *Iunij* 1646. *&* 7. *Iunij* 1649. coram Reuerendissimo D. meo Decano.

Tùm etiam quia cum Antonia præcedenter † consen- 16
sum præstitisset anno 1594. alienationi bonorum liberorum, *Summario num.9.* nullum Ius propterea habebat pro suis iuribus dotalibus ex remedio *Auth. res quæ, C. commun.* super bonis, de quibus agitur fideicommisso subiectis cùm ex dicto consensu Beneficium, *d. Auth.* totaliter amiserit, vt ibidem tradunt Curt. Iun. *n.*11. & Ias. *num.*14. *vers. Quia intellige*, Bursat. *cons.*344. *num.*36. Fusar. *cons.*23. *num.* 11. *&* 15. *& de substitut. quæst.*532. *num.*3. Peregrin. *de fideicomm. art.*42. *num.*16. apud Zacch. *de obligat. Camer. decis.*189. *num.*31.

Et demum non obstat, respectu alterius portionis dicti prædij, quod data fuerit in dotem anno 1615. per Franciscum Ersiliæ filiæ ex Floris Elisa prima Vxore; Quia cùm pro soluenda hac † dote in scutis 600. constituta adessent 17
bona libera, nempè census scutorum 100. cum concepto Maraccio prouenieñ ex pretio Vinearum, quæ eidem Ersiliæ fuerant assignata pro legitima dotis maternæ, & per Franciscum respectiuè venditæ Dominico Prentæ, *vt Summario num.*10. *&* 11. legatum aliorum scutorum 100. eidem Ersiliæ relictum à Iacobo Auo, & possessio in contracta Pitignani liberè relicta Ciccho Patre Francisci per Petrum Simonem, & reperta in hæreditate eiusdem Francisci tempore sui obitus vltra plura mobilia, *Summario num.*10. *cum quatuor seqq.* Non poterat vtique Dos constitui super bonis particulari fideicommisso subiectis, Buratt. *decis.*641. *n.*23. Rota *in recent. decis.*245. *num.*14. *part.*8. apud Zacch. *de obligat. Cam. d. decis.*189. *num.*30. *&* 35. *in fin. vers. Vndè quatenus, & in Romana fideicommissi de Muris* 15. *Iunij* 1654. coram Reuerendissimo D. meo Decano, §. *Verum.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Perusina Censuum.

Mercurij 23. *Martij* 1661.

ARGVMENTVM.

Fideiussor indemnis est seruandus. Fideiussor cedendo hæredibus census, censuum onera subire non tenetur, maximè confessione eorum ad hunc effectum in Instrumento compromissi stante contractus compromissi, an ex defectu solemnitatum impugnari debeat, & an hæredes pro legatis, & alijs impensis Creditores hæreditatis euadere dicantur?

SVMMARIVM.

1 *Fideiussor à debitore principali idemnis omninò asseruari debet.*
2 *Indemnitate sub obligatione Camerali promissa, exequutio pro damnis competit.*
3 *Fideiussor stante fideicommisso in eius fauorem aperto, an censum onera post obitum illius pro quo fideiussit subire cogatur.*
4 *Fideiussor cedendo hæredibus plures census, & bona fideicommissaria, ab ijsdem indemnis releuari debet.*
5 *Confessio hæredum in Instrumento Compromissi adstipulata contrà eos plenum probationis gradum constituit.*
6 *Confessio ex contractu licet inualido elicita regulariter sustinetur.*
7 *Contractus ex errore, seu falsitate causæ, maximè stante defectu solemnitatum impugnatur.*
8 *Confessio in Instrumento Compromissi de censibus cessis controuerti non potest, dum à confitentibus extincti noscuntur.*
9 *Confessio solemnitatibus destituta minori officit, quoties ex adminiculis fulciatur.*
10 *Hæredes impensas pro legatis, & alijs factas ex censibus repetere non possunt, donec eædem concludenter iustificentur.*
11 *Compensatio pro dotis restitutione facta, ad aliam causam referri non debet.*
12 *Defectus solemnitatis in contractibus hæredi non suffragatur, dum recepta æquiualentia contractus ipse approbauit.*
13 *Contractus à minore celebratus, dum maior effectus eumdem approbat, conualescit.*

DE-

DECISIO CCCV.

ISabella Vxore Petri Hieronymi Cincij defuncta Horatius Monaldus ex eius Testamento hæres Dotis restitutionem in scutis 1100. ab Olimpia Petri Hieronymi hærede grauata repetijt, cuius Curator censum valoris scutorum 600. in fauorem Lauiniæ Boncambiæ ab Isabella impositum sub fideiussione Laurentij, ac Ludouici de Cincijs infrà sexennium se adstrinxit extinguere. Pro reliquo autem Dotis dissoluendo duos alios census in scut. 500. sub eadem fideiussione contrahere coactus fuit. Cùm verò Ludouicus, à Monaldo pulsatus, priorum censum extinxerit altero mediante proprijs in bonis ad Bigazzini fauorem constituto, nec non fructus quamplures ex horum censuum causa decursos persoluerit, Marcus proindè Antonius, necnon Petrus Hieronymus ipsius filij, ac hæredes pro relaxatione mandati in vim Commissionis cum facultatibus A. C. obtentæ coram bon. mem. Peutingerio instetere; Sed contrariam de anno 1653. reportarunt decisionem, cuius hodie fundamenta coram me eidem suffecto corruere Domini responderunt.

Dum enim Ludouicus à Monaldo pro extinctione pulsatus Columbos hæredes Olimpiæ interpellauit, quod nisi ipsi solutionem peragerent, pecunias sub vsuris cogebatur assumere subsequuta census impositio damno illorum de Columbis cedere debet, itaut Cincij pro sorte, ac fructi-
1 bus releuationem consequi valeant. † Fideiussor namque indemnis omninò à debitore principali debet asseruari, vt probat *Text. in cap. 2. de fideiussor.* notat Bald. *in l. Constitutionibus 20. num. 1. C. de vsur.* Gratian. *discept. 130. n. 20. cum seqq. & discept. 549. num. 3.* Mut. *decis. 100. num. 27.* Rota *decis. 222. num. 6. cum seqq. part. 6. recent.* Quoties
2 præsertim, vt in proposito casu, † indemnitas sub obligatione Camerali promissa fuerit, pro damnis viam exequutiuam quoque præbente, vt respondit Rot. penes Zacch. *de obligat. Camer. decis. 275. num. 3. & decis. 269. num. 1.* coram Eminentissimo D. meo Cardin. Otthobono, *& in Romana Fructuum Dotis 10. Iunij 1648. in §. Iustitia verò*, coram bon. mem. Peutingerio.

Nec vrget, quòd dotis restitutio ex bonis Petri Hierony-
3 mi hæreditarijs peragi debuerat perindè, ac si † Ludouicus in cuius fauorem fideicommissum fuit apertum, censuum onera post obitum Olimpiæ subire cogatur, per *text. in l. cum hereditas 36. ff. ad Trebellian.* vbi quod hæres in fideicommissi restitutione releuationem à fideicommissario consequitur pro obligationibus ex hæreditatis causa contractis.
4 Siquidem † releuatio indemnitatis proprio dumtaxat, non autem hæreditario nomine ab Olimpia pollicita ex restitutione fideicommissi extincta non fuit, dum Columbi ipsius hæredes iocalia valoris scutorum 216. ac obulorum 75. nec non mobilia quamplura spectantia ad hæreditatem Petri Hieronymi in causam dotis Isabellæ per Olimpiam restitutæ receperunt, vt referunt *decisiones in causa Perusina fideicommissi de Cincijs inter easdem Partes edita* coram Cardin. Virili, ac bon. mem. Dunozetto, quæ in hac noua dubij disputatione debent pernecesse supponi, vt dixit Rota *decis. 604. num. 4. part. 5. recent. & in Romana, seu Veliterna Affictus 3. Decembris anni præteriti post principium coram me.*

Cùm maximè diuersos census in scut. 512. obulis 50. successiuè Ludouicus ex eadem dotis causa Columbis cesserit,
5 vt ex horum propria † confessione conuincitur edita in Instrumento Compromissi de anno 1631. adstipulato, quæ contrà eos plenum probationis gradum constituit, *ad text. in l. generaliter 13. C. de non numer. pecun.* Alex. *cons. 34. num. 3. lib. 3.* Aym. *cons. 217. num. 9.* Rota *decis. 758. num. 2. & 4. part. 3. recent.* Licet contractus Compromissi ex defectu solemnitatum impugnatus, exequutionem obtinere
6 nequiuerit. † Confessio quippè ex contractu licet inualido elicita regulariter substinetur, quicquid dici posset. Si
7 idem met contractus ex † errore, seu falsitate causæ foret impugnatus, iuxta doctr. Bart. *in l. si ita stipulatus 126. §. Chrisogonus num. 3. ff. de verb. oblig.* Imol. *in cap. ex parte 33. num. 13.* ibique Abb. *num. 5. de rescript.* Riuin. *consil. 68. num. 8. lib. 2.* Rota coram Seraphin. *decis. 1282. num. 5. & decis. 179. num. 18. part. 4. tom. 2. & decis. 60. num. 9. part. 7. recent.*

Quæ sanè opinio vlla absque difficultate in proposito ca-
8 su admittitur, quo † census in compromisso Columbis assignati per ipsosmet noscuntur extincti, Gabr. *cons. 61. in fin. lib. 2.* vbi quod † confessio solemnitatibus destituta 9
minori solet obesse quoties ex adminiculis fulciatur, & dixit Rota coram Achill. *decis. 1. de confess. & decis. 177. n. 6. part. 2. diuers.* coram Gregor. *decis. 502. num. 11. & decis. 179. num. 19. part. 4. tom. 2. & decis. 263. num. 10. part. 7. recent.*

Hinc obesse non valet, quòd † Columbi pro legatis, 10
nec non Petri Hieronymi ære alieno ab Olimpia persolutis tùm pro funeris impensa creditores hæreditatis euaserint, proindè, ac si pretium iocalium, ac census in eam causam debeant referri. Præterquam enim impensæ huiusmodi ab ipsis repeti nequeunt, donec ex concludenti probationum genere iustificationem assumant, vt dixit Rota *decis. 516. num. 2. & 3. part. 2. recent.* coram Caual. *decis. 476. num. 2. & in Aesina Dotis 2. Aprilis 1656. in §. Rursus adducebatur*, coram R. P. D. meo Beuilaqua. Exindè corruere videtur obiectio, quod dum de vtriusque partis consensu ea omnia
in † compensationem censuum pro dotis restitutione im- 11
positorum ab Olimpia verbis omninò claris recepta noscuntur, ad aliam proindè causam solutionem nequeunt Columbi referre, vt probat *Text. in l. prima in princip. & l. Creditor 102. §. Cum de sorte, ff. de solut.* Rota coram Gregor. *decis. 366. num. 4.* coram Caual. *decis. 165. num. 3. & in Romana Census 15. Iunij 1646. in fin.* coram bon. mem. Peutingerio.

Denique non vrget, quòd à Curatore Olimpiæ loquela, ac auditu carentis † solemnitates in contractibus non fue- 12
rint adhibitæ, vel quia ex adhibito Iudicis Decreto contrarium resultat, vel quia Columbi mediante summæ æquiualentis receptione contractus approbarunt, vt in terminis contractus celebrati † à minore, quod ex ipsius effe- 13
cti maioris approbatione conualescat, tradit Gratian. *discept. forens. cap. 488. n. 7. cum seqq.* cum alijs relatis *in Vrbinaten. Pecuniaria 11. Februarij 1658. in §. Ex subsequuta, coram me.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO

Posteà S. R. E. Cardinali.

Farfensis Bonorum.

Mercurij 23. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Inuestitura stantibus proximioribus quibus eadem iuxta legis æquitatem competit, extraneo, & remotiori fieri non debet. Tempus renouationis cùm à die scientiæ deuolutionis incipiat, talis scientia specificè cum omnibus suis qualitatibus ab allegante est probanda. Relocatio ob moram in soluendo stante legitima causa alijs fieri non potest, &c. *Plura vide in Summario.*

SVMMARIVM.

1 *Inuestitura facta extraneo, vel remotiori, in concursu ipsorum qui in gradu sunt proximiores, sustineri non potest.*
2 *Fides Baptismi, & Testium depositiones ad effectum probandæ proximitatem sufficiunt.*
3 *Coniunctus in certo, & præciso gradu proximior censetur, donec contrarium ab altera parte non fuerit probatum.*
4 *Ecclesia, quando bona deuoluta contra formam statutorum retinere non potest, renouatio proximioribus iuxta æquitatem legis fieri debet.*
5 *Renouatione infra annum, & diem non petita, eadem postea præsertim re non integra peti non potest.*
6 *Tempus renouationis non à die deuolutionis, sed à die scientiæ illius incipit.*
7 *Scientia deuolutionis ab allegante plenè, & concludenter probari debet.*
8 *Scientia non simpliciter ex sola fama, sed specificè cum omnibus suis qualitatibus est iustificanda.*
9 *Scientia deuolutionis præuisa, & sufficienter non probata, lapsus termini in præiudicium proximiorum allegari non potest.*
10 *Probatione pro conseruatione Iuris competentis intra tempus debitum facta, renouatio quatenus de Iure*

Iure concedenda foret, facta censetur.

11 *Solutione taxæ post trinam Iudicialem monitionem non facta, an relocatio stante huiusmodi mora, & negligentia alteri fieri possit.*

12 *Causa legitima opponendi circa solutionem à mora præseruat, cum ad hunc effectum qualibet causa etiam colorata sufficiat.*

13 *Inuestitura pendente adhuc termino remotiori concessa, proximioribus ad illius reuocationem tempus vsque ad 30. annos prorogatum censetur.*

14 *Fœminis proximioribus in defectum masculorum in mora Constitutis renouatio prauia restitutione in integrum debetur.*

DECISIO CCCVI.

Deuolutis ad Ecclesiam Farfeñ nonnullis bonis alias in emphyteusim concessis ab Eminentissimo C. Cardinali Barberino Abbate Petro Paulo, Paulo, & Io: Baptistæ filiis q. Bernardini Fuschi de Phara pro eisdem eorumque filijs, & nepotibus masculis vsque in ipsorum tertiam generationem legitimam masculinam Procurator D. Cardinalis Abbatis eorumdem bonorum possessionem accepit, & quia tenetur inuestire Vassallos proximiores soluta decima ad formam Statutorum Abbatiæ, ideò eadem bona locata fuerunt Angelo Salustio vti alteri proximiori vassallo, inter quem, & Dominicum, & alios de Manfredis orta controuersia super prælatione dubitaui An, & quibus competat prælatio ad effectum immissionis, & pro Manfredis Domini responderunt. Cùm moderna

1 † inuestitura Salustij non possit sustineri tamquam facta extraneo, vel saltem remotiori in concursu ipsorum, qui in gradu sunt proximiores Fuschis vltimo loco sine successione defunctis.

2 Probant enim Manfredi ex † fide Baptismi, & Testium depositionibus alijs Iuribus relatis *in eorum Summario num. 3. 4. & 5.* ipsos esse nepotes primo inuestitorum, cum descendant ex Gentileschа eorum Amita mediante persona Laurentij eorum Patris, & respectiuè eiusdem Gentile-

3 schæ filij, & sic iustificando se esse coniunctos † in certo, & præciso gradu censentur proximiores, donec contrarium non fuerit ab altera parte probatum Alex. *in l. is potest num. 15. vers. Conclude igitur ff. de acquir. hæred.* Tiraquell. *de retract. lignag. §. 11. glos. 5. num. 9. & 10.* Roland. *cons. 32. vol. 3.* Surd. *cons. 241. num. 26. & decis. 106. num. 8.* Rota *in recent. decis. 693. num. 2. part. 2.*

Immò tamquam tales agniti fuerunt à Ministris Abbatiæ, fuerunt citati ad conficiendum instrumentum locationis, & soluendum Laudemium ipsorum *Summario num. 6.* atque vltimus in ipsomet instrumento inuestituræ confecto cum Salustio expresè legitur locationem fuisse factam in defectum Dominici, & Iulij germanorum fratrum de Manfredis, *vt in dicto Summario num. 2.*

4 Et consequenter cum † Ecclesia nolit, & ex forma dictorum statutorum non possit in simili casu deuolutionis bona deuoluta pro se retinere renouatio fieri debebat Manfredis tamquam proximioribus, iuxta æquitatem legis comprobatam à Bart. *in l. 1. §. Permittitur sub num. 1. vers. Et hoc nota ff. de aqu. quot. & æst.* quam pluries amplexa fuit Rota *in Ciuitatis Castelli emphyteusis 23. Februarij 1643. coram Reuerendissimo Domino meo Papien. quæ est decis. 151. num. 3. & seqq. part. 9. recent. in Callien. bonorum 8. Aprilis 1647. §. iniustitia coram eodem in Eugubina renouationis emphyteusis 7. Iunij 1647. §. Quia Renouatio, & in Romana Domorum 15. Decembris 1649. § non obstat* coram bon. mem. Bichio, *& in Rauennaten. emphyteusis 6. Martij 1637. §. Pro cuius affirmatiua* coram bon. mem. Dunozetto, *& in Rauennaten. bonorum 27. Martij 1651. in princ. coram me.*

5 Non obstat, quòd † Manfredi non petierint renouationem, seu inuestituram infra Annum, & diem, vt à lege disponitur, sicque ex propria iniuria, seu culpa non possunt amplius illam petere præsertim re non integra.

6 Quia huiusmodi † tempus non incipit à die deuolutionis, sed à die scientiæ illius, *cap. 1. §. si quis decesserit, & ibi glos. verb. per Annum si de feud. defunct. contr. sit. int. dom. & agnat.* Alex. *cons. 79. sub num. 11.* Rota coram Cardinali Seraphino *decis. 610. num. 7. & seq. & 630. num. 1. & in Eugubina emphyteusis 20. Aprilis 1654. in fine* coram Reuerendissimo P. Domino meo Celso, & 6. *Iunij 1659. §. licet Balleonus* coram Reuerendissimo P. Domino meo Priolo.

Et ab † allegante debet plenè, & concludenter probari Bald. *in cap. ex parte il secondo num. 38. appellat.* Corbul. *de caus. priuat. ob non pet. inuest. int. legit. temp. num. 10.* Gratian. *discept. 758. num. 9.* & dicit Rota *in dicta Eugubina emphyteusis* coram R. P. Domino meo Celso, *§. minus facit.* 7

Et quidem non † simpliciter ex sola fama, quod antiqui inuestiti communiter à multo tempore reputarentur pro mortuis, sed specificè cum suis qualitatibus, quod scilicet Manfredi sciuerint emphyteusim esse deuolutam ob lineam finitam, & quod proindè tenerentur petere renouationem, & hoc non obstante tacuerint *glos. in cap. concernationi verb. sciuerit num. 70. de appellat. in 6.* Marescott. *var. resolut. cap. 3. lib. 1. num. 21.* cum alijs cumulatis per Modern. *Fulgin. de iur. emphyt. tit. de renouat. quæst. 1. num. 19. circa med.* 8

Nulla igitur in † Manfredis probatur scientia præcisa, & sufficiens, nisi de tempore quo fuerunt promulgata edicta super relocatione facienda, nempè à die 21. Septembris 1637. & proindè dum ipsi sub die 8. Octobris eiusdem Anni, & sic in termino 16. dierum à die affixionis illorum comparuerunt, & renouationem petierunt, vtique lapsus termini contra eos allegari non potest, & consequenter nec minus poterat in ipsorum præiudicium alius inuestiri, cum talis probatio facta † intra tempus debitum fuerit sufficiens pro conseruatione Iuris ijsdem competentis, quinimò censetur sibi ipsis tunc facta renouatio quatenus de Iure concedenda foret, vt pluribus allegatis firmat Rota *in dicta Callien. bonorum 8. Aprilis 1647. & 24. Ianuarij 1648.* coram Reuerendissimo Domino meo Papien. *§. Quæ quidem in fine, & §. Quia non solum.* 9 10

Non obstat, quòd post † trinam monitionem iudicialem ad faciendam renouationem, & soluen̄ summam debitam, iuxta formam Taxæ Statutorum Abbatialium Manfredi non comparuerint, illamque non persoluerint, ideòque stante huiusmodi mora, & negligentia potuerit Dominus alteri relocare. 11

Quia cùm dicta summa esset incerta, dum Ministri Abbatiæ illam petebant ad rationem decem pro centenario, Manfredi verò illam soluere volebant ad formam aliarum inuestiturarum, & sic in quantitate minus rigorosa, & adhuc non præcesserat æstimatio bonorum ad formam statutorum ob difficultatem coadunandi Consilium, *vt in Summario illorum de Manfredis num. 8.* Hæc sola controuersia, & Causa se † opponendi circa dictam solutionem illos præseruare potuit à mora, ad quem effectum sufficit quælibet causa etiam colorata, *Text. in l. sciendum 21. C. de vsur.* Menoch. *de recuperand. remed. 5. num. 55. & cons. 281. num. 46.* Surd. *decis. 40. num. 9. & seq.* Rota coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono *decis. 103. num. 11.* 12

Ideòque dum † Inuestitura emanauit pendente adhuc tempore vnius Anni, & diei ab affixione edictorum, & fuit concessa Salustio extraneo, vel saltem remotiori non solum renouatio remanet nulla, sed fuit Manfredis prorogatum tempus ad illam reuocandam vsque ad Annos 30. *glos. communiter recepta in cap. 1. §. Titius verb. per Annum in fine si de feud. defunct. fuer. cont. int. dom. & agnat.* Dec. *cons. 395. in fine vers. secus si alienatio,* Gozadin. *cons. 71. num. 3.* Riminald. Iun. *cons. 444. num. 49. & 50. lib. 4.* Caldas. *de iur. emphyt. lib. 1. quæst. 7. num. 34.* Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. glos. 10. num. 9.* Marescott. *var. resolut. lib. 1. cap. 3. num. 22.* Gratian. *discept. forens. cap. 858. num. 6.* dixit Rota coram Cardin. Seraphin. *decis. 630. num. 2.* Duran. *decis. 431. num. 3. & in Imolen. Bonorum 18. Iunij 1618.* coram bon. mem. Coccino apud Fenzon. *ad Stat. Vrb. decis. 66. §. neque etiam obstat vers. & benè facit in dicta Callien. bonorum 8. Aprilis 1647. in fine,* coram Reuerendissimo D. meo Papien. *& in dicta Eugubina emphyteusis in fine,* coram R. P. D. meo Celso. 13

Superfluum itaque DD. visum fuit discutere de Iuribus Mariæ, & Angelæ † Sororum de Manfredis, quibus tamquam proximioribus nempè in mora constitutis in defectum masculorum prænia restitutione in integrum in omnem Casum deberetur renouatio, Rota *decis. 198. num. 2. part. 2. diuers.* & post Fenzon. *ad Stat. Vrbis decis. 67. sub §. 1. & in supracitata Callien. bonorum* coram R. Papien. 14

Et ita

Et ita resolutum fuit Manfredis competere prælationem, illisque dandam esse immissionem vtraque parte informante &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO.

Sac. Rotæ Decano.

Mediolanensis Beneficiorum.

Lunæ 28. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Vnio Beneficiorum in quibus casibus ab Ordinarijs fieri possit; vnio vigore Indulti Apostolici non obseruatis requisitis non sustinetur, nec per Iudicis sententiam cùm ipso Iure sit nulla, annullanda venit. Titulus vnionis cùm possessione tamquam nullus, & inualidus immissionem gratiosè subrogato impedire non potest. Regula de annali in quantum operatur, & an cessante reseruatione beneficiorum detur subrogatio?

SVMMARIVM.

1 *Clausula*, qui ad legitimam, *facultatem exequenti, quoties eidem locum esse apparet, Iudici tribuit.*
2 *Literæ Apostolicæ quando in omnibus sunt iustificatæ, exequutionem paratam habent.*
3 *Ordinarius absque præcisa necessitate vel euidenti vtilitate Ecclesiæ ad vnionem deuenire non potest.*
4 *Ordinarij pro constructione Ecclesiæ cui populus pro veneratione Sanctorum frequentius accurrit, ob defectum eleemosynarum beneficia vnire possunt.*
5 *Vnio Beneficiorum cessante legitima causa nulla, & inualida remanet.*
6 *Vnio vigore Indulti facta forma eiusdem non obseruata non sustinetur.*
7 *Vnio ex decreto Concil. Trident. nisi respectu Cathedralium, & Parochialium tenues redditus habentium non conceditur.*
8 *Intentio concedentis ex verbis proœmialibus indulti benè declaratur.*
9 *Vnio quando est turbida, executio subrogationis gratiosæ retardari non potest.*
10 *Vnio sine causa necessitatis, & euidentis vtilitatis vt annulletur, Iudicis sententia non requiritur.*
11 *Vniones factæ de reseruatis siue vigore Indulti, siue ordinaria facultate, ex constitutione Vrbani VIII. annullantur.*
12 *Titulus vnionis cum possessione, an viam executiuam impediat, itaut per tres conformes sit procedendum.*
13 *Titulus possessoris quando non est æqualis titulo gratiosè subrogati, ad effectum impediendi immissionem non sufficit.*
14 *Tituli inualiditate, & nullitate probata possessio pro vacua habetur, & possidens pro impedienda exequutione, legitimus contradictor non dicitur.*
15 *Immissio sub prætextu appellationis etiam stante clausula*, dummodò, & amoto, *gratiosè subrogato denegari non debet.*
16 *Clausula*, dummodò, & amoto, *exequutorem in exequendo, & pronunciando mixtum non reddit, quando titulus possessionis nullus, & inualidus detegitur.*
17 *Exceptio regulæ de annali stante nullitate tituli vnionis possessoribus non suffragatur.*
18 *Subrogatio gratiosa vnionem prouisione eorum qui beneficia obtinent, posteriorem reddit.*
19 *Subrogatio cessante reseruatione beneficiorum an detur.*
20 *Vnione facta Ecclesiæ incapaci sine legitima causa, & debitis solemnitatibus, reseruatio sustinetur.*
21 *Beneficia ab Ordinarijs contra dispositionem Conc. Trident. vnita, ipso iure reseruata censentur.*
22 *Vacatio beneficij reseruati per vnionem nullam, & inualidam consumpta non dicitur.*

DECISIO CCCVII.

TRium Beneficiorum, quæ à Sanctissimo obtinuit R. P. D. Turrianus gratiam esse iustificatam sententia Rotali pronunciatum fuit, & causa appellationis interpositæ à Fratribus Discalceatis Beatæ Mariæ de Concessia mihi commissa cum clausula, *qui ad legitimam*, dubium proposui ad formam rescripti, & DD. censuerunt esse procedeñ ad exequutionem, quia eadem † clausula tribuit hanc facultatem Iudici ad quem quoties apparet esse locum exequutioni, Felin. *in cap. super literis 20. num. 10. vers. limita de rescript.* Rota *decis. 61. num. 2.* apud Posth. *de manut.* prout in præsenti locum esse visum est Dominis, quia † literæ Apostolicæ in omnibus sunt iustificatæ, & proindè habent exequutionem paratam, *cap. si Capitulo, §. vbi gloss. verb. Exequatur de concess. preben. in 6.* Rota coram Pen. *decis. 991. num. 4. & 8. Beneuentana Canonicatus 4. Maij 1654.* coram Reuerendissimo D. Zarate *in princ. & sæpè in alijs.* 1 2

Exceptio enim vnionis in priori instantia latè sublata fuit, erat enim nulla ex defectu præcisæ † necessitatis, vel euidentis vtilitatis Ecclesiæ, sine qua non potest Ordinarius ad vnionem deuenire, *cap. Exposuisti 33. de præbend.* & notat ibi Butr. & Zabarell. *num. 2.* Oldrad. *cons. 216. num. 1.* Lotter. *de re benef. lib. 1. quæst. 28. num. 147.* Barbos. *de offic. & potest. Episc. part. 3. allegat. 66. num. 15. & seq.* Rota *decis. 294. num. 6. part. 5. recent. & in Mediolanen. Cimiliarcatus 10. Martij 1645.* coram bon. mem. Peuting. *in princ.* 3

Et quamuis liceat † Ordinarijs nouas construere Ecclesias pro veneratione Imaginum Beatissimæ Virginis, & Sanctorum, quibus Populus frequenter accurrat, & pro huiusmodi constructione in defectu eleemosynarum etiam vnire possint Beneficia, vt tradit Garz. *de benef. part. 12. cap. 2. num. 79.* Rota *decis. 133. num. 4. part. 2. diuers.* 4

Hoc tamen non conuenit casui nostro siue, quia † Ecclesia de qua agitur iam erat constructa, siue etiam quia Cardinalis Montius sub diuersa, & ampliori structura eam voluit reædificare, vt efficeretur propria, prout vbi talem eam deinde Patribus Discalceatis donauit cum expressa reseruatione dominij, & Patronatus, seu Iuris honorifici *Summario Domini Turriani num. 4. & 5.* Hoc enim stante subsequens vnio beneficiorum nulla remanet, & inualida, iuxta *Text. in can. Apostolicas 12. quæst. 2. ad fin. & in cap. Apostolicas de Eccles. ædific. cum alijs alleg. in decis. huius causæ*, coram Reuerendiss. P. Domino meo Celso 18. *Maij 1658. & 10. Februarij 1659.* Prætextus autem deficientia diuini cultus in facto non subsistit; cum post primæuam Ecclesiæ constructionem ex piorum eleemosynis factam ann. 1623. semper per Parochum viciniorem, aliosque Sacerdotes administrata fuerit *eodem Summario num. 2. & 3.* 5

Nec † vigore Indulti san. mem. Vrbani VIII. concessi Cardin. Montio sustineri poterat, tum quia est restrictum ad illa, *dummodò sint licita, & honesta, & decretis Sac. Concil. Trident. non contraria*, ex cuius dispositione talis, † vnio pariter non conceditur nisi respectiuè Cathedralium, & Parochialium habeñ tenues redditus, *& in cap. 15. sess. 24. de reform.* respectu præbendarum tenuitatem existeñ in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, Gratian. *discept. 378. num. 33.* Barbos. *de vniuers. virib. Eccles. lib. 3. cap. 16. num. 31.* Rota *decis. 565. num. 1. part. 2. recent. d. Mediolanen. Cimiliarcatus, §. nec refragatur, & in decis. R. P. D. mei Celsi 31. Maij 1658. §. Vigore autem Concilij.* 6 7

Tùm etiam quia in ea parte Indulti vbi expressè conceditur facultas vniendi beneficia Ecclesijs loquitur Pontifex de illis, quarum fabrica cœpta fuerat à D. Carolo, & non perfecta, vt constat ex † verbis proœmialibus Indulti, à quibus intentio concedentis benè declaratur, *l. final. ff. de hæred. instit.* Surd. *cons. 164. num. 32. cons. 240. num. 15.* Rota *decis. 145. part. 5. recent. num. 5.* † & tum sufficeret validitatem vnionis reddi turbidam ad effectum, vt subrogationis gratiosæ executio retardari non posset, Rota coram Coccino *decis. 225. num. 3.* Duran. *decis. 430. num. 12. & in Toletana Beneficij 12. Nouembris 1655.* coram Reuerendiss. D. Zarate, *§. final.* Nec subsistit, quòd † vnio veniat annullañ per Iudicis sententiam, quia quidquid sit in vnione facta ex falsa causa, quóties, prout hic, facta fuit sine causa necessitatis, vel euidentis vtilitatis nulla est ipso Iure, nec alia requiritur Iudicis sententia, vt probant Garz. *de benef. lib. 1. quæst. 28. num. 146. & seq.* & distinguendo firmauit Rota *in recent. decis. 294. num. 6. & 7. part. 5.* Cùmque Beneficia de quibus agitur vacauerint in mense Apostolico 8 9 10

lico intrat etiam clara constitutio san. mem. Vrbani VIII.
11 vbi † annullantur vniones factæ de reseruatis à Cardinalibus Indultatarijs, siue vigore indulti, sine ordinaria facultate.

Nec aduersatur, quòd non sit locus executioni ex eo
12 quod fratres ex † titulo vnionis, & subsequuta possessione sint legitimi Contradictores, & sic processus ad viam ordinariam redactus fuerit, & per tres conformes sit pro-
13 ceden. Primò enim responsum fuit, quòd † titulus ab ipsis exhibitus non est omninò æqualis tit. R. P. D. Turriani subrogationem gratiosam obtinenti, quia licet ab eodem fonte proueniat, non tamen à pari procedit, & sic non sufficit ad impedien immissionem, Angel. *de legitim. contradict. quæst.* 15. *art.* 3. *num.* 34. *& seqq.* Lotter. *de re benef. lib.* 3. *qu.* 13. *num.* 75. Rota coram Eminentiss. D. Card. Orthobono *decis.* 154. *num.* 14. *&* 15. *Lucana Canonicatus* 1. *Iulij* 1647. coram Reuerendiss. D. Tarraconen. §. *Et Patrum, & in Auellana Canonicatus* 27. *Martij* 1651. coram D. meo Decano, §. *quia, & prædicta*.

Secundò placuit DD. responsio, quod non habet locum
14 oppositio stante † inualiditate tituli ab ijsdem fratribus exhibiti, & in priori instantia plenè discussi, nam comprobata eius nullitate reducitur ad non titulum, & possessio habetur pro vacua ad effectum, vt possidens non possit dici legitimus Contradictor pro impedienda via exequutiua, Angel. *d. tract. de legit. Contrad. qu.* 7. *num.* 144. plenissimè Rota *d. decis.* 154. *num.* 14. 15. *&* 36. coram Eminentiss. Card. Orthobono *Meleuitana Beneficij* 25. *Iunij* 1649. §. *final. & in Firmana beneficij* 23. *Maij* 1653. §. *vltimo* coram bon. mem. Bichio *Nicien. Prioratus* 1. *Iulij* 1654. coram Reuerendiss. D. Zarate, §. *minusque, & in Gerunden. Parochialis* 3. *Decembris proximi præteriti*, coram R. P. D. meo Beuilaqua *sub* §. *Cæterum ex eo*, & prius in puncto *in Valentina Decanatus* 7. *Iulij* 1637. coram bon. mem. Coccin. §. *quia fuit*, vbi sufficit, quòd possessor audiatur, & in Iudicio exequutiuo titulus eius discutiatur, & si talis appareat, vt in concursu cum prouiso Apostolico possideret eius vigo-
15 re non esset † Immissio sub prætextu appellationis deneganda haben subrogationem gratiosam, quod procedit
16 etiam stante † clausula, *dummodo, & amoto*, quia ex illis Exequutor fit mixtus in proceden tantum, non autem in pronunciando, & exequendo quando titulus possessionis detegitur nullus, & inualidus, Ancharan. *cons.* 297. *n.* 7. *&* 8. Rota coram Pen. *decis.* 1453. *num.* 6. Canal. *decis.* 278. *num.* 8. *&* 9. *decis.* 225. *num.* 22. *part.* 7. *recent. & in Ciuitaten. Presbyteratus* 24. *Martij* 1645. coram Reuerendiss. D. meo Decano, §. *Et si qua probaretur*.

17 Exceptio † regulæ de annali non releuat, licet enim in termino sex mensium Iudicium non instituerit R. P. D. Turrianus, hoc tamen fratribus prodesse non potest, dum titulus vnionis ab ipsis exhibitus apparet nullus, & inualidus, & sic possessio eius vigore capta, nulla remanet, & infecta ob Decretum irritans in Concilio appositum, Felin. *in cap. nonnulli num.* 22. *vers. secunda conclusio de rescript.* Lotter. *de re benef. lib.* 2. *qu.* 46. *num.* 64. Rota *in Mediolanen. Cimiliarcatus* 13. *Maij* 1645. coram Peuting. §. *non igitur obstat, & in Valentina Rectoria* 24. *Maij* 1647. coram bon. mem. Bi-
18 chio, §. *sed pro responsione*. Et † subrogatio gratiosa operatur vt vnio censeatur posterior prouisione eorum, qui beneficia obtinebant, Rot. *decis.* 835. *n.* 1. *&* 2. *part.* 4. *diuers.*
19 Quæ † subrogatio perperam impugnatur sub prætextu, quod cessante reseruatione Beneficiorum non detur subrogatio, sed potius noua prouisio censeatur, quæ viam exe-
20 quutiuam non indulget. Nam † reseruatio deducitur ex eo, quod vnio facta fuit Ecclesiæ Regularium in capaci sine legitima causa, & debitis solemnitatibus contra dispositio-
21 nem Sac. Concilij, & Beneficia ab Ordinarijs hoc modo vnita sunt ipso iure reseruata, vt tradit Gonzal. *ad reg.* 8. *gloss.* 51. *num.* 48. Garz. *de benef. part.* 5. *cap.* 1. *num.* 209. *&*
22 *seqq. de re benef. lib.* 2. *qu.* 30. *num.* 4. Vltra quod † vacatio contingit de mense Ianuarij, qui est Apostolicus, & per vnionem nullam, & inualidam non fuit consumpta vacatio Rota *decis.* 569. *part.* 5. *recent. d. Meleuitana beneficij* 25. *Iunij* 1649. §. *minus obstat*, coram bon. mem. Bichio, *& in Meleuitana Commenda* 19. *Iunij* coram R. P. D. Verospio, §. *Et licet*.

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Bononien Pecuniaria.

Veneris 1. *Aprilis* 1661.

ARGVMENTVM.

Subscribens in albo an scripturam non visam approbare teneatur, dum consensus deficit sine quo obligatio non sustinetur: Deinde quid de notulis simplicibus, & pro memoria scribentis factis de confessione qualificata, & de contractibus à proximè decocturo gestis Iudicandum sit, perbellè ostenditur.

SVMMARIVM.

1 *Apocha ab aliquo subscripta, perindè ac si tota Scriptura manu eius exarata fuisset, obligationem inducit.*
2 *Folium vt probetur in albo subscriptum fuisse, coniecturæ sufficere solent.*
3 *Subscriptio in albo non præiudicat, nec vlla exinde probatio deduci potest.*
4 *Obligatio deficiente consensu non sustinetur.*
5 *Regula quod subscribens in albo scripturam non visam approbare non potest, quomodo procedit.*
6 *Testes post terminum in Remissoria datum, sine decreto, & Interrogatorijs partis examinati, nihil probant.*
7 *Notulæ pro memoria scribentis factæ notitiam scribendorum non concludunt, nec scribenti præiudicant.*
8 *Notulæ, dum in ijs partitæ dati, & recepti non continentur, gradum probationis non constituunt.*
9 *Confessio qualificata scindi non potest, sed cum sua qualitate est acceptanda.*
10 *Scripturæ decoctorum etiam per annum ante decoctionem factæ, fraudolenter, & simulatè compositæ dicuntur.*
11 *Contractus à proximè decocturo in fraudem Creditorum gesti, ijsdem ex dispositione Iuris communis præiudicare non possunt.*
12 *Francationes bonorum factæ de tempore quo fratres bona, & negotium communiter administrabant, ex pecunijs communibus factæ censentur.*

DECISIO CCCVIII.

CVm Nicolao, & Andrea de Caluis Bononiæ Mercatoribus bona stabilia possidebat pro indiuiso Io: Dominicus eorum frater, qui anno 1649. ære alieno oppressus foro cessit, & successiuè assumpti de Congregatione creditorum deputati obtinuerunt immitti in possessionem dictæ dimidiæ partis bonorum ab Auditore generali, qui vlterius ad diuisionem deueniri mandauit, quæ sententia exequuta fuit stante rescripto Signaturæ, *sine præiudicio*. In concursu autem creditorum faciendo, cum sibi locum competere prætenderent Ioannes, & fratres de Caluis filij, & Hæredes Anreæ ass. creditores Ioannis Dominici in lib. 6400. Dubium proposui an constet de credito, & non constare responsum fuit, nam licet exhibita fuerit † Apocha à prædicto 1
Ioanne Dominico subscripta, quæ obligationem inducit perindè, ac si tota scriptura manu eius exarata fuisset, ex relat. per Altograd. *cons.* 58. *num.* 26. *& seqq. lib.* 2. Rota *in Romana pecuniaria* 26. *Iunij* 1648. §. *& maximè*, coram R. P. D. meo Celso, *& in Bononien. pecuniaria* 31. *Maij* 1658. coram Reuerendiss. Papien. §. *nec releuat*.

Aduertebant tamen DD. quod folium fuit in albo subscri- 2
ptum, quod non controuertebatur à Caluis, & constat tam ex lectura subscriptionis sibi: *Gio: Domenico Calui affermo, e prometto quanto di sopra, e di stare à quello sarà contenuto da Nicolo mio fratello nelli nostri interessi, &c.* quam ex alio folio ab ijsdem exhibito continente partitas de quibus infra, in cuius secunda partita dicitur: *Per il foglio sottoscritto in bianco*, & ad hunc effectum coniecturæ sufficere solent, Menoch. *præsumpt.* 66. *num.* 31. *lib.* 3. Cost. *de fact. scient. cent.* 2. *dist.* 45. *num.* 2. in quibus terminis, † subscriptio non 3
præiudicat, nec vlla ex eo potest deduci probatio, vt in terminis tradunt Ang. *in l. si ita stipulatus* 126. §. *Grisogonus num.* 2. *ff. de verb. obl.* Felin. *in cap. quoniam contra num.* 48. *de probat.* Petr. Bun. *cons.* 172. *num.* 9. *lib.* 2. Gratian. *discept.* 162. *num.* 2. Vela *dissert.* 25. *num.* 36. vbi refert concor-

concordañ Add.ad Buratt.*dec.419.sub n.14.verſ.& ideò quia ſubſcribens*, Rota coram Seraph.*dec.973.nu.* 1. Merl. *dec.90. n.3. & in Bononien.Cenſus 4. Maij 1643. coram Reuerendiſs. Terracinen.* §. *maior difficultas*.

Et ratio eſt, quia ſubſcribens hoc modo ſcripturam non viſam approbare non poteſt, & ſic deficit conſenſus, ſine quo
4 † obligatio non ſubſiſtinetur, vt per has rationes tradunt Caball.*conſ.deciſiu.11.n.7.lib.1.*Corn.*conſ.175.n.45.lib.2.*Menochius *d.præſumpt.66.n.21.*Zacch.*de oblig.Cam.q.5.n.28.* Grat. *vbi ſup.*Rot.*dec.200.nu.29.& 30.coram me*,§. *Quibus accedit*,
5 quę † regula limitari quidem ſolet, quando probatur ſubſcribentem notitiam habuiſſe eorum,quæ ſcribenda erãt, vel aliter ex præſumptionibus,& factis circumſtantijs id deprehendi poſſit,vt patet ex ſupra citatis DD. & in ſpecie per Add.ad Buratt.*d.n.4.verſ.niſi probatũ fuerit*, Moder.*de pig.lib.1. tit.3. q.33.nu.6.*Rot.*d.dec.90.n.3.*cor. Merl.& admiſſum fuit *in Romana crediti Dotalis 13.Martij 1645.cor.R.P.D.meo Veroſp.*

Sed in facto non applicatur limitatio,quæ præſumptionem faciat, & aliæ Iuſtificationes non viſæ ſunt DD. ſufficientes, Teſtes enim examinati anno 1647. à Pellono, qui corã A. C. petijt exequutionem apocæ,nihil aliud deponunt,niſi de prætenſionibus,& differentijs vigentibus inter eoſdem Io:Dominicum,& Nicolaum fratres, inter quos dicunt pro componẽdis diſſidijs fuiſſe mediatores,ſine vllo tamẽ effectu, prout deducitur ex Epiſtolis à Io: Dominico ſcriptis poſt decoctionem ſuis creditoribus. Vndè potiùs deducitur,quòd ſtantibus hinc inde pretenſionibus non poterat ſcire Io:Dominicus quis eorum eſſet creditor,vel debitor,nec ſufficientem habebat noti-
6 tiam ad effectum ſe obligandi, vltra quod † examinati fuerũt poſt terminum datum in Remiſſoria ſine Iuriſdictione,& Indicis decreto, cauſa coram A.C.pendente, & ſine Interrogatorijs partis, & ſic nihil probant, Specul. *tit.de teſt.* §. *qualiter nu.3.*Rot.*dec.307.ſub n.2.poſt 2.vol.conſ.Farin. Bonon. Fideic. de Victorijs 5. Maij 1655. coram Reuerendiſſimo Zarate*, §. *Parui quoque, & in Calaguritana Decimarum 5. Iulij eiuſdem anni*, §.*Reſpectu coram Reuerendiſs.D.meo Decano*.
7 Prout notitia ſcribendorum deduci nequit ex † notulis manu eiuſdem Io:Dominici,vt aſſeritur conſcriptis,tum quia factæ fuerunt pro memoria ſcribentis, & proindè nihil concludunt,nec ſcribenti præiudicare poſſunt,Bald.*in rubr.ſub n.18. verſ.tamen veritas eſt,C.de conſtit.*Petr.Iaſ.*in l. Admonendi n.81.in fin.verſ.quinto limita, ff.de iur.iur.* Menoch.*conſ.23.ſub n.13.verſ.nam memoriale,& conſ.396.nu.68. & ſeqq.* Mandel. Alb.*conſ.629.n.33.*Rot.cor.Burat.*dec.666.n.11.* & apud Poſthum.*de manut.dec.314.n.4.* Tum etiam quia in ijs non conti-
8 nentur † partitæ dati,& recepti: Imò nonnulla incertum eſt, an ad ſcribentem pertineant, ſintque ſimplices notulæ, quę nullum gradum probationis conſtituunt, Hond. *in his terminis conſ.39. num.49. verſ.minus probationem,& nu.52.& ſeqq. lib.2.* vbi referuntur concordan.

Rurſus duo folia ſcripta pariter manu Io:Dominici,in quorum altero fatetur,ſe debitorem Nicolai in lib.4000. non fue-
9 runt habita in conſideratione, quia † confeſſio eſt qualificata, ibi: *non volendo però eſſer tenuto a coſa alcuna*, & proindè ſcindi non poteſt,ſed cum ſua qualitate acceptanda eſt, Rim. Iun.*conſ.127.lib.2.*Surd.*conſ.258.n.4.* Mareſc.*var.reſ.lib.2. c.45.n.12.*Grat.*diſcept.339.n.1.*Rot.*dec.34.n.25.*cor.Merl.*& in Romana Domus 17.Martij 1649. cor.bo.me.Bichio*, §.*neutrum tamen*. Quòdque valdè vrget vtrunque ipſorum fuit ſcriptũ anno 1649. & ſic de tempore ſatis ſuſpecto ob imminentem decoctionem. Vndè intrat ſtatutum fori mercatorum Bono-
10 niæ *rubr.71.* præſumens omnes † ſcripturas decretorum etiã per annum ante decoctionem factas fraudolenter, & ſimulatè compoſita fuiſſe, *Summ.reſponſionis Creditorum num.1.* & in ſimili Statuto Genuæ,& Vrbis,conſiderat Scacc.*de Comer. & Camb.§.2.gloſſ.5.ſub nu.445.verſ. Exemplifica*. Quòd pro-
11 cedit etiam de Iure communi,iuxta cuius † diſpoſitionem contractus à proximè decocturo geſti non præiudicat creditoribus tanquam in eorum fraudem geſti, Stracc. *de decoct. part. vlt.tit. qui potior.in bon. decoct. habeant.* Pariſ.& alij per Grat. *diſcept.768.n.8. & ſeqq.*Rot.cor. Merl.*dec.543. num.10. & in Romana Mercedis 12. Decembris 1659. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano ſub* §. *Quia vt dicta*.
11 Quæ poſtremò dicebantur de † francationibus quorundã bonorum, non releuant, quia factæ fuerunt de tempore, quo fratres in communione viuebant, & bona communiter, & negotium adminiſtrabant,& ſic ex pecunijs communibus factæ cenſentur, Anchar.*conſ.402.n.4.* Natt.*conſ.458. n. 6.* Syluan.*conſ.86.n.5.verſ.Sed præmiſſis*, Rot. *in rec.par.6.dec.244. num.5. & 6.* Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Imoleñ. Succeſſionis.

Lunæ 28. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Excluſus à ſucceſſione ad illam vti talis aſpirare non poteſt. Teſtatorem de perpetua excluſione locutum fuiſſe, vndè iuſtificatur; Relatiuum, *vt ſupra*, quomodo intelligendum. Prædilectio Teſtatoris primogenito excluſo ad effectum ſuccedendi non ſuffragatur, maximè cùm aliundè de facultatibus benè fuerit prouiſus.

SVMMARIVM.

1 *Conditio*, ſi ſine filijs, *ſtante filio poſthumo pro admiſſione Sororis ad ſucceſſionem purificata non dicitur.*
2 *Excluſus à ſucceſſione, & hæreditate vti talis ad illam aſpirare non poteſt.*
3 *Excluſus reputari debet, ac ſi ortus non fuiſſet, nec in rerum natura exiſteret.*
4 *Dictio*, affatto, *limitationem, vt poſſet ab ea recedi, non admittit.*
5 *Filius dum ſolus in lucem prodijt primogenitus, ſecundus, & poſtremus in iure dicitur.*
6 *Excluſio primogeniti, quando eſt ampliſſima ab ea non eſt recedendum, dum Teſtator nullum caſum admiſſionis excipiens de perpetua excluſione intellexiſſe præſumitur.*
7 *Primogenito in vniuerſali inſtitutione non conſiderato, ſed penitus à ſucceſſione excluſo, quilibet contrarius intellectus pro admiſſione Sororis vocatæ ceſſat.*
8 *Primogenitus expreſsè excluſus ſub conditione*, ſi ſine filijs, *tacitè vocatus non cenſetur.*
9 *Teſtator admittendo ad ſucceſſionem alios filios, & filias, de excluſo primogenito plus vltra cogitaſſe non præſumitur.*
10 *Conditione purificata ad fauorem Sororis eadem, ac ſi ab initio purè, & ſimpliciter hæres ſcripta fuiſſet, admitti debet.*
11 *Teſtatorem in defectum filiorum hæreditatem ad Sororem peruenire voluiſſe, ex declaratione, & proteſtatione eiuſdem probatur.*
12 *Diſpoſitio ſequens in omnibus ab antecedenti regulatur.*
13 *Filijs in conditione poſitis cùm excluſione primogeniti, diſpoſitio ſecundum conditionem eſt acceptanda, nec vltra extendi debet.*
14 *Clauſula relatiua*, vt ſupra, *quomodo intelligenda.*
15 *Relatio ad omnia indiſtinctè fieri debet.*
16 *Relatio ad locum, tempus, modum, & qualitates expreſſas eſt referenda.*
17 *Excluſione omnimodo primogeniti, ſtante affectio Teſtatoris, ad effectum ſuccedendi non ſuffragatur.*
18 *Excluſo de facultatibus aliundè benè prouiſo, idem Sororem præferre, & nepotem excludere voluiſſe præſumitur.*

DECISIO CCCIX.

Domini iterùm perpenſis verbis Teſtamenti Franciſci Viſpignani, quæ ſunt hæc: *In tutti, e ſingoli altri miei beni mobili, immobili inſtituiſco mio herede vniuerſale il Sig. Bernardo mio fratello, e li di lui figli legitimi, e naturali, e deſcendenti di legitimo matrimonio eccettuato il primogenito, quale affatto eſcludo da queſta mia heredità, e ſucceſſione: Mà non già gli altri ſuoi figli, figlie tanto maſchi, quanto femine, quali femine mancãdo li figliuoli maſchi ſoſtituiſco à loro in queſta mia heredità. E morendo detto Bernardo mio herede ſenza figli, e figlie legitimi, e legitime, e naturali, come ſopra all'hora, & in quel caſo li ſoſtituiſco, e voglio, che al detto mio herede ſucceda ne' miei beni, & heredità la ſudetta Coſtanza mia Sorella.* Cenſuerunt per obitum Bernardi hæredis purificatum fuiſſe fideicommiſſum in fauorem Conſtantiæ, & ſic recedendum eſſe à deciſis ſub die 14. Martij 1659.

Nam quamuis ipſa ſit vocata ſub † conditione ſi Bernardus deceſſerit ſine filijs, quæ per natiuitatem Franciſci Martini Poſthumi non videtur purificata cùm dici nõn poſſit illum ſine filijs obijſſe, vt requiritur pro dictæ ſubſtantiæ admiſſione, *leg.fil.fam.117.§.Cum quis, ff.de leg.1.l.non eſt ſine lib.* 1

*lib.*148.*ff. de verb.ſignif.* Mareſc.*var. reſol.lib.*2. *cap.*49. *nu.*9. *alijque congeſti in princ. dicta deciſ.* Ex quo tamen Franciſcus Martinus eſt primogenitus d. Bernardi hæredis, & primo-
2 genitus eſt exceptuatus, & † excluſus per Teſtatorem, à ſua hæreditate, & ſucceſſione ex præcitatis verbis, ibi: *Eccettuato il primogenito, quale affatto eſcludo da queſta mia heredità, e ſucceſſione.* Nullatenus, vt talis poteſt ad illam aſ-
3 pirare, ſed ita † reputari debet, ac ſi ortus non fuiſſet, nec in rerum natura exiſteret, *l.*2. §.*Sed ſi ſint, ff. ad Trebell.l.*2. *in princ.ff.de bon.poſſ.ſecund.Tab.l.*1.§.*Si pater,verſ.Si patruus, ff.de coniug.cum emancip.liber.l.pater filium* 14. & ibi Gloſſ.& Bart.*ff.de inoff.Teſt.* Ruin.*conſ.*119.*ſub num.*15. *lib.*3. Berou. *conſ.*150.*ſub num.*8. *lib.*2. Giouag.*conſ.*1.*num.*34. *conſ.*70.*nu.*17. *& conſ.*96.*num.*13.*lib.*1. Iuncta potiſſimum dictione illa,
4 *Affatto*, quæ exponitur † pro omni, & in totum, & adeò præciſam naturam habet, vt nullam admittat limitationem, vel modificationem, vt poſſit ab ea recedi, & ad ſucceſſionem admitti, Gozadin.*conſ.*25. *num.*9. Roland.*conſ.*27. *n.*20. *cum ſeqq. lib.*4. Mareſcot.*var.reſol.lib.*1.*cap.*23.*n.*6. Franchus *dec.* 119.*num.*12. *& dec.*169.*num.*1. Rot.coram Seraph.*deciſ.* 447.*n.*4.*& in rec.dec.*305.*num.*14.*par.*7.
5 Non obſtat, quòd ex quo † ſolus Franciſcus Martinus prodijt in lucem ipſe dicatur filius primogenitus, ſecundus, & poſtremus, ad Text.*in l.legitima hereditas, ff.de ſuis, & l.hered. leg. qui duos* 10. *de rebus dubijs*, eique propterea ceſſante aliorum filiorum concurſu per non natiuitatem debita ſit ſucceſſio quaſi Teſtator, in hoc tantum caſu, quòd illi extarent ſenſerit excludere primogenitum, ex allegatis in *alia dec.*
6 nam poſita tam † apertiſſima illius excluſione non viſum fuit ab ea recedendum, ſed quòd diſponens iuxta illam nullum caſum admiſſionis, excipientem intellexerit de perpetua, Bald.& alij *in l.ſi quis poſth.* 9. *& in l.Gallus* 29. §. *Et quid ſi tantum, ff.de lib. & poſth.* Alex.*conſ.*43. *nu.*5.*lib.*6. Gratian. *conſ.*6. *num.*20. *lib.*1. & interpretatio vocationis in defectum non natorum, illorumque concurſu, tunc demum fieri poſſit, quando ſemel ab initio, vel in aliqua parte Teſtamenti,
7 vel aliquo caſu eſſet vocatus † primogenitus, ac dum in ipſamet principali inſtitutione vniuerſalis hæredis nulla habita fuit conſideratio de primogenito, imò illi penitus interdicta ſucceſſio mediante excluſione, & alijs filijs deſtinata ſi orti fuiſſent, ſin minùs vocata Conſtantia, vtique ex hoc ceſſat quicunque contrarius intellectus, & declaratio pro admiſſione, Bero.*conſ.*120.*nu.*41.*lib.*2. Gabr.*conſ.*132.*par.*2.*ſub n.* 42. *&* 43.*verſ.Satis inter lib.* 1. Buratt. *dec.*272.*n.*15.
8 Ex quibus Domini conijciebant etiam † Franciſcum Martinum non poſſe comprehendi ſub conditione, *ſi ſine filijs*, nec etiam in ea poſitum, ne alias vbi eſt expreſsè excluſus, cenſeatur tacitè vocatus, contra Text.*in l.Maritus* 21. *C.de procurat.l.fin.C.de pact.l.expreſſ.*6.*ff.de reg.Iur.* ſed magis con-
9 grua interpretatio mentis † Teſtatoris ea viſa fuit, vt voluerit admittere ad ſucceſſionem ſuorum bonorum alios filios, ibi: *Ma già gli altri ſuoi figliuoli tanto maſchi, quanto femine*, quos contra triſtem euentum, tunc naſci ſperabat ab hærede ſuo ad euitandam correctionem, quæ inde reſultaret data comprehenſione, & vocatione omninò excluſi, vt conſuluit Roman.*conſ.*348. *num.*6. Ceph. *conſ.*107. *num.* 12. *per totum*, & conſequenter purificata remanſit dicta conditio,
10 ſub qua fuit vocata Conſtantia perinde, ac ſi ab initio purè, & ſimpliciter ſcripta fuiſſet hæres, *l.ſed,& ſi de ſua* 43.§. *fin.ff. de acq.hared.l.ſi pupillus,ff.de cond.inſt.l.vlt.* §.1.*ff.de vulgar. & pupill.* Menoch. *conſ.*38.*n.*33. Rot. d. *Romana Augumenti dotis* 9.*Iunij* 1659. *&* 19. *Aprilis* 1660. *vbiq; in princ.corã me.*
11 Hancque fuiſſe dicti † Teſtatoris intentionem, vt hæreditas ſua deueniret ad Conſtantiam in defectum Bernardi, & filiorum quos vltra primogenitum excluſum procreari putabat, euidentius demonſtrat declaratio, & proteſtatio, quàm in ſubſequenti parte Teſtamenti vbi ſubſtitutionem ordinauit emiſit, ibi: *E di più dichiaro, e proteſto, che intendo, che la ſudetta Conſtanzia mia Sorella debba omninamente conſeguire nella mia heredità, tanto li legati fattigli, quanto l'heredità in mancanza di detto mio herede, e ſuoi figli, come ſopra,* quæ clauſula eſt repetitiua qualitatis ſuperius poſitæ, itaut
12 diſpoſitio † ſequens reguletur in omnibus ab antecedenti, Grat.*diſcept.forenſ.*575.*n.*36.Surd.*conſ.*762.*n.*9. Rot.*dec.*319. *n.*6. *par.*1.*dec.*140. *n.*1. *& dec.*158.*nu.*10.*par.*9.*& dec.*179.*nu.*12.*par.*6.*rec.* cùm itaque ſupra fuerint poſiti in conditione
13 † filij excluſo tamen primogenito rectè argui non poteſt ab illa diſpoſitione receſſiſſe, quinimò ſecundum illam accipienda, & regulanda, retenta eadem excluſione primogeniti, Bart. *in leg. ſi quis poſthum.* 59. §. *Si filium in fin. ff. de liber. & poſthum.* Surd. *conſ.* 34. *num.* 33. Gratian. *dict. diſcept.*575. *num.*37.

Nec valet reſponſio, quòd prædicta † clauſula relatiua, 14
vt ſupra, ſit deferenda ad qualitatem legitimitatis, & naturalitatis filiorum; & filiarum in antecedenti inſtitutione conſideratam, & denuò repetitam, vt ponderatum fuit in *alia deciſ.* §.*Ne vis*; ſiquidem regula eſt in oppoſitum, quòd
† relatio indiſtinctè fieri debeat ad omnia, *l.talis captiua* 30. 15
§.*Hanc autem*, vbi Bart.*nu.*3.*ff.de leg.* 1. nempè ad † locum, 16
tempus, modum, & qualitates ſupra expreſſas, vt pluribus cumulatis auctoribus, dixit Rota coram Merlin.*dec.*92. *num.*5. *&* 6. *& in recent.dec.*179.*num.*12.*par.*6.

Coniecturæ demum in *alia dec.* ponderatę, ac fundatę ſua prædilectione Franciſci Martini, quia ob † omnimodam il- 17
lius excluſionem ab hac hereditate ceſſat omnis affectio Teſtatoris erga illum, & ſic cauſa vocationis, vt in ſimili de excluſo ob contrauentionem aduertit Soccin.Iun. *conſ.*129.*nu.* 12. *verſ. Prætereà lib.*3. & ſtante primogenitura ſcut.10.mil. ad eius † fauorem ordinata veriſimilius eſt Teſtatorem in- 18
tellexiſſe in caſu, qui euenit voluit pręferre Conſtantiam Sororem, & excludere D.Franciſcum Martinum aliundè de facultatibus benè prouiſum, ad tradita per Fab.*in ſuo C. lib.*16. *tit.*19.*de verb.ſignif.definit.*24.

Et ità pro receſſu fuit concluſum vtraque parte informante.

Deciſio, quæ hic allegatur ſub die 14. *Martij* 1659. *coram eodem R. P. D. Beuilaqua in hac eadem cauſa emanata, eſt impreſſa ſupra in hac par.*13. *Recent.dec.*40.

R. P. D. PRIOLO.

Placentina Bonorum.

Veneris 1. *Aprilis* 1661.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum Primogenituræ ſubiectorum, quomodo probatur. Renunciatio Primogenituręin facto non ſubſiſtit, cùm eadem ad certa bona reſtricta ad alia extendi non debeat. Confinia, quando concordant diuerſitas circa numerum identitatem non inficit. Exceſſus in executione ab allegante concludenter eſt probandus. Clauſula, *ſine præiudicio*, & clauſula *cum facultate manutenendi quem de Iure*, in quantum operantur, &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ Rotales bonum Ius ſemper probant.*
2 *Denominatio bonorum ab ipſo Teſtatore in Teſtamento facta, eadem Teſtatoris fuiſſe de tempore obitus ipſius contra omnes ſucceſſores probat.*
3 *Bona ex tranſactione in vim Teſtamenti aſſignata ad identitatem eorum probandam ſufficiunt.*
4 *Bona primogenituræ ſubiecta ex Inueſtitura, & ſolutione Canonis iuſtificantur.*
5 *Bona à ſucceſſoribus poſseſsa in iiſdem locis, in quibus Teſtator poſſidebat hereditaria, & eius Primogenituræ ſubiecta præſumuntur.*
6 *Confinia in Inſtrumento poſseſſionis poſita cùm in Inueſtitura, & Tranſactione concurrant, identitas ſatis iuſtificata remanet.*
7 *Diuerſitas circa fines, & qualitates particulares ſingulorum corporum ad iuſtificandam identitatem non attenditur, cum ſæpius ex curſu temporis mutentur.*
8 *Identitas, vt probetur duæ demonſtrationes ſufficiunt.*
9 *Fines noui licet cum antiquis non conueniant, ſufficit quòd de identitate corporis conſtet.*
10 *Confeſſio hæredis de bonis ad ipſum, & maiores vigore Primogenituræ pertinentibus, præſumptionem de iiſdem bonis à Teſtatore poſseſſis inducit.*
11 *Confeſſio concurrente continuata poſseſſione de Primogenito in Primogenitum, ad coadiuuandam probationem identitatis plurimum vrget.*
12 *Renunciatio primogenituræ, & fideicommiſſi in facto non ſubſiſtit, dum contrarium ex lectura Inſtrumenti tranſactionis apparet.*
13 *Renunciatio determinata, reſtricta ad certa bona, ad alia extendi non debet.*

14 *Ius,*

14 *Ius, quòd aliquis non habet in praeiudicium alterius, qui vti vocatus ex propria persona venit, transferre non potest.*
15 *Bona ab haeredibus possessa eadem fuisse censentur, quae à maioribus possidebantur, nisi intermediae, & particulares acquisitiones probentur.*
16 *Inuentarium ab haeredibus grauatis factum, cum expressione nominis bonorum, loci, & alijs demonstrationibus, identitatem sufficienter concludit.*
17 *Confinia, & demonstrationes, quando concordant, sola diuersitas circa numerum perticarum probationem identitatis non inficit.*
18 *Dictio*, circiter, *certam quantitatem excludit, & augmentum in modico fieri operatur.*
19 *Exequutio excessiua non dicitur, nisi excessus ab allegante plenè, & concludenter probetur.*
20 *Probatio excessus, an ex bonis à Testatore cum haeredibus grauatis in communi possessis resultet.*
21 *Defunctus de bonis haeredis, sicut de bonis proprijs disponere potest.*
22 *Mandatum, quando continet immissionem in omnibus bonis, in eo non expressa in executione exprimi possunt, dum identitas in actis iustificata manet.*
23 *Possessio vigore sententiae, & mandati Rotalis apprehensa manutenibilis censetur.*
24 *Iudex priuando possessorem, possessionem in immissum transfert.*
25 *Clausula*, sine praeiudicio, *exequutionem, & iurisdictionem Iudicis praeseruat.*
26 *Exequutio consummata in praeiudicium possessionis apprehensae retrotrahi non potest.*
27 *Clausula*, cum facultate manutenendi quem de Iure, *impedit quidem exequutionem faciendam, factam autem non retractat.*
28 *Clausula*, cum facultate manutenendi, *exequutionem Iudicis, à quo pro attentata non habet.*
29 *Obiectio de non translata possessione ex defectu implementi conditionis non subsistit, dum contrarium in ipso actu exequutionis apparet.*
30 *Interpretatio fauorabilis pro sustinendo actu semper fieri solet.*

DECISIO CCCX.

Vigore sententiam Rotalium obtinuit Nicolaus Hieronymus mandatum de immittendo in possessionem bonorum fideicommissariorum Iosephi, & Nicolai Seniorum, & stante rescripto in commissione appellationis interpositae à Paulo, & fratribus cum clausula, *sine praeiudicio*, adeptus fuit possessionem Praedij nuncupati, *della Casa de' Gobbi, e Casamenti Roueti*. Verùm quia postmodum superuenit aliud rescriptum cum clausula, *cum facultat: manutenendi, quem de Iure*. Dubium proposui an, & cui esset dandum mandatum de manutenendo DD. mandarunt, vt videretur de bono Iure etiam ad effectum manutentionis super quo hodie assumpta disputatione ad fauorem eiusdem Nicolai, & Caroli fratris emanauit resolutio.

Eorum siquidem bonum Ius resultat ex Primogenitis, & fideicommisso à Iosepho, & Nicolao Senioribus institutis, quorum primum in totum, alterum verò pro duabus ex quinque partibus fuisset purificatum obitum Pauli Iunioris sine filijs ad fauorem Nicolai Hieronymi, & fratris concludunt † sententiae Rotales, & plenè firmatur *in decisionibus in causa editis coram Reuerendissimo D. meo Zarate Episcopo Segobien. die* 16. *Iunij* 1653. *&* 16. *Martij* 1654. *coram Reuerendiss. D. meo Cerro Decano die* 4. *Februarij* 1656. quae sèper probant bonum Ius, vt dixit Rota *dec.*223. *n.*2. *& dec.*337. *n.* 10. *cum seqq. par.*5. *rec. & in Auenionen. Pecuniaria* 4. *Decemb.* 1447. *coram Reuerendissimo D. meo Meltio Episc. Papien.*

1

Nec visus fuit obstare defectus probationis identitatis bonorum; siquidem quoad Primogenitum Iosephi medietas bonorum Roueti nuncupati, *la Cascina*, seu *la Casa de' Gobbi*, in totum perticarum 839. iustificatur Primogeniturae
2 supposita, non solùm ex † denominatione illorum facta ab ipso Iosepho in eius Testamento per quam probari contra omnes successores bona fuisse Testatoris de tempore eius obitus, firmat Bald. *conf.*89. *n.*3. *lib.*1. Decian. *conf.*76. *nu.*16. *lib.*3. Caeph. *conf.*389. *n.*29. Peregr. *de fideic. ar.*44. *n.*20. Rot. *in Fauentina Bonorum* 27. *Iunij* 1659. *coram Reuerendiss. D.*
3 *meo Decano*, sed etiam ex † transactione inita inter Camillam filiam Bartoli haeredis grauati, & Clementem, cui tanquã Primogenito substituto eadem bona in vim Testamenti ipsius Iosephi fuerunt assignata vnà cum alijs petijs Terrae sub proprietate Ecclesiae Sancti Eustachij loci Momiliani, iuxta tradita per Bald. *conf.*89. *n.*3. *lib.*1. Anchar. *conf.*291. *sub n.*9. & dixit Rota *in Ciuitatis Castelli Fideicommissi* 11. *Decembris* 1615. *coram Pamphilio, & dec.*262. *n.*1. *coram Merlino*. Prout etiam iustificatur ex illorum † Inuestitura eidem 4
Clementi facta per Rectorem dictae Ecclesiae, Petr. *de fideic. qu.*17. *num.*31. *& seqq.* Fusar. *de substit. q.*618. *num.* 4. Rota *in Romana Fideicommissi de Victorijs* 13. *Ianuarij* 1653. *coram R.P.D. meo Verospio, & in dec.* 16. *Iunij* 1653. *coram Episcopo Segobien.* Nec non ex libro aestimi, & solutione Canonis facta per Clementem Rectori eiusdem Ecclesiae, ac vlterius ex confessione eorundem Pauli, & fratrum Authorum Patris Gasparis in Instrumento possessionis, & cessionis dictorum bonorum tanquam subiectorum dictae Primogeniturae, quibus concurrentibus licèt non constaret de particularibus confinibus, † bona huiusmodi possessa à successoribus in eis- 5
dem locis, in quibus per Iosephum defunctum possidebantur praesumuntur haereditaria, eiusque Primogeniturę subiecta, Fulgos. *conf.*145. *num.*3. Menoch. *conf.*704. *num.*8. *&* 9. Peregr. *conf.*33. *n.*12. *lib.*3. *& de fideicom. dict. ar.*44. *nu.*16. Fusar. *qu.*618. *num.*45. *de substit.* Gratian. *discept. forens. cap.*969. *n.* 16. Rota cor. san. mem. Greg. *dec.*757. *num.*9. coram Merl. *dec.*556. *num.* 8. *& in dicta Fauentina Bonorum coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Nec refert, quòd idem Praedium tam in Instrumento transactionis, quàm Inuestiturae fuerit descriptum in plutibus corporibus distinctum habentibus confines, & demonstrationes particulares, in Instrumento autem possessionis captae vigore mandati Rotalis reperiatur descriptum in vno corpore. Quoniam cùm † in ipsa transactione, & Inuestitu- 6
ra concurrant confinia posita in Instrumento possessionis, vt apparet ex eo, quòd in transactione verificantur confinia quoad vocabulum *Roueti*, ibi: *L'infrascritte pezze di Terra di Roueto*, & quoad vocabulum, *la Casa de' Gobbi*, quemadmodum etiam in Inuestitura, ibi: *De bonis alias sitis in Territorio Momeliani, & nunc in Territorio Roueti*, ibique posita sunt in Territorio Momeliani praedicti, vbi dicitur *ad Domũ Gobborum*, sicuti verificantur confinia quoad Flumen Tarronis, & bona Gulielmi Mazzaueggię, ibi: *Item de vna petia Terrae posita in dicto Territorio, vbi dicitur ad Tarronũ, &c. coheret ab vna Gulielmi Mazzaueggiae*, ac etiam quoad locũ Lisignani, ibi: *Itẽ de vna alia petia Terrae posita in dicto Territorio, &c. cui coheret ab vno strata, per quam itur ad Lisignanum*, itaut identitas satis remaneat iustificata non attenta
† diuersitate circa fines, & qualitates particulares singulorũ 7
corporum, quę ex cursu temporis mutantur, Decian. *conf.*17. *n.*14. *& seqq. lib.*3. *in rec. dec.*79. *n.*9. *par.*5. cùm tamen ad hunc
effectum † duae demonstrationes sufficiant, Bart. *in l. Demonstratio falsa num.*14. *ff. de condit. & demonstr.* & latè Decian. *dicto conf.*17. *nu.*8. *cum seqq.* Marescott. *var. resol. lib.*1. *cap.*12. *num.*23. *& seqq.* Rota *dec.*205. *num.*15. *par.*8. *rec. & num.*17. 8
Vbi quod † sufficit, quòd constet de identitate corporis, 9
quamuis fines noui cum antiquis non conueniant, idemque comprobat Natt. *conf.* 235. *sub num.* 15.

Coadiuuat hanc probationem, quòd Praedium in eodem Summario perticarum 298. deprehenditur fuisse descriptum in Instrumento transactionis, prout in libro aestimi, ac in Instrumento cessionis bonorum, quam fecerunt Paulus, & fratres Patri Gaspari, qui asserunt, † quòd dictum Praedium 10
ad ipsum, & fratres spectabat, & pertinebat vigore Primogeniturae non solùm Nicolai, sed aliorum de Ferrarijs eorum maiorum, quae confessio contra ipsum confitentem plurimum vrget ad praesumendum bona praedicta esse eadem possessa per Iosephum, Ruin. *conf.*138. *nu.*16. *lib.* 2. Marescott. *var. resol. lib.*1. *num.*53. Rot. cor. Merl. *dec.*262. *n.*262. *& n.* 8. *vers. Demum, in Bonon. Fideicommissi de Amorinis* 2. *Aprilis* 1650. *coram Reuerendiss. Papien.* † concurrente praesertim 11
continuata possessione eorundem bonorum de Primogenito in Primogenitum, vt aduertit Bart. *conf.*235. *n.*17. & dixit Rota *dec.*374. *n.*23. coram Milino *in rec. dec.*87. *num.* 12. *&* 13. *par.*5. *& in Bonon. Fideicommissi de Nascentorijs* 15. *Aprilis* 1644. *coram Reuerendiss. Roias Archiepiscopo Tarraconen.*

Obiectum verò, quòd Clemens † renunciauerit Primo- 12
geniturae, & fideicommisso Iosephi, vt deducebatur ex Instrumento transactionis initae vsque de anno 1580. inter ipsum Clementem, Camillam, Alphonsum, Nicolaum, & fratres cum pacto, quòd vnusquisque de bonis posset ad libitum disponere nullo modo subsistit; Nam ex lectura eius-

eiusdem Instrumenti, de quo *in Summario responsionis pro Nicolao Hieronymo num.* 1. constat non fuisse renunciatum huic fideicommisso, & Primogenituræ, sed alteri Primogenituræ Bartoli, & fideicommisso Manfredi quoad illa tantùm bona, quæ obuenerunt Camillæ valdè diuersa à bonis, de quibus agitur obuentis in portione Clementis, & prouenientibus ex Primogenitura, & fideicommisso Iosephi, & consequenter huiusmodi transactio, seu renunciatio tan-
13 quam determinata, & restricta ad certa bona † ad alia extendi non debet, per Text. *in l. si de certa, C. de transact.* Surd. *conf.* 418. *num.* 11. *& seqq.* Rota *dec.* 361. *num.* 5. *par.* 2. & his relatis coram Merlin. *dec.* 17. *n.* 8.

Præctereà dictus Clemens non potuisset per dictam transa-
14 ctionem, & † renunciationem transferre, nisi Ius, quod habebat in his bonis subiectis Primogenituræ, & fideicommisso Iosephi, donec vixisset, non autem potuisset præiudicare Nicolao Hieronymo, & fratri cum ipsi non sint hæredes illius, sed agant ex persona propria vti vocati post eius mortem, ad Text. *in l. suspecta, §. final. ff. de inoffic. Test.* Natt. *conf.* 470. *num.* 12. *&* 13. Ruin. *conf.* 138. *num.* 12. *lib.* 2. cum allegatis per Peregr. *de fideicomm. art.* 52. *nu.* 81. & dixit Rot. *in Bononien. Fideicommissi* 28. *Iunij* 1651. *coram R. P. D. meo Celso.*

Respectu verò Primogenituræ, & fideicommissi Nicolai, qui alteram instituit super Domibus, & ædificijs loci Roueti, & Prædio nuncupato *la Cicera*, ad fauorem Pauli, eiusque filiorum, altera super Domo in loco *Roueti*, & Prædio in vocabulo, *la Costa pagana*, & super alia nuncupata,
15 *Boscogrosso*, ad fauorem eiusdem Pauli. † Probatio identitatis, vltra illam coniecturam, quòd dum bona fuerunt possessa ab hæredibus in eodem loco, vbi dictus Nicolaus dum vixit illa possidebat, eadem præsumuntur, etiam si confinia non fuerint expressa, nisi intermediæ, & particulares acquisitiones probentur ex deductis conuincitur ex Inuen-
16 tario facto à Paulo, & Alphonso hæredibus grauatis, † in quo bona prædicta sunt descripta tanquam subdd. duabus Primogenituris, & fideicommisso subiecta cum eisdem nominibus, locis, numero petiarum, cæterisque demonstrationibus, quæ in eisdem Primogenituris, & fideicommisso continentur, Natt. *conf.* 231. *num.* 15. Rota *dec.* 407. *n.* 1. *par.* 2. *recent.* coram Merlin. *dec.* 236. *num.* 2. *in Bonon. Fideicommissi de Sanctis* 17. *Maij* 1647. *coram bon. mem. Bichio, cum alijs adductis in decisione* 16. *Iunij* 1653. in hac causa *coram Reuerendissimo Segobien.*

Non obstat, quòd in Inuentario asserat Prædium *della Cicera*, perticarum 325. in Instrumento verò possessionis captæ per Nicolaum Hieronymum dictum esse perticarum 340. Nam hoc euenit, quia Nicolaus Testator grauauit Alphonsum tradere, & relaxare Paulo perticas, quas ipse possidebat adiacentes eidem Prædio, *Summario impresso num.* 2. affirmantes vtrobique Prædium *della Cicera*, esse perticarum 340. & Primogenituræ Nicolai suppositum, &
17 nihilominus cùm † confinia, & demonstrationes concordant, sola diuersitas circa numerum perticarum inficit probationem identitatis, Petr. *de fideic. qu.* 12. *nu.* 371. Riminald. Sen. *conf.* 429. *n.* 4. *& seq. lib.* 2. Ceph. *conf.* 98. *n.* 22. *&* 25. *lib.* 1. cum alijs relatis per Marescott. *var. resol. cap.* 12. *num.* 28. *&* 29. *lib.* 1.

Ex eadem responsione tollitur obiectum, quòd Casamentum *Roueti*, ex Inuentario fuerit descriptum in perticis 30. in Instrumento verò possessionis enuncietur perticarum 57. nam id quoque euenit, quia illud, vt patet ex eodem Inuentario, *Summario nu.* 9. diuisum fuit inter Alphonsum, & Paulum hæredes, & vniuscuiusque portio, scilicet illa, obuenta Paulo in perticis 31. & altera Alphonsi perticarum 30. reperitur separatim descripta, & licèt adhuc dictum Prædium, non sit perticarum 57. vt habetur in dicto Instrumento possessionis, sed perticarum in totum 61. tamen cùm
18 in eodem Instrumento addita fuerit † dictio, *circiter*, istum numerum perticarum extendit ad illas tres perticas, quæ deficiunt, dictio enim huiusmodi excludit certam quantitatem, & operatur, vt fieri augumentum in modico possit, iuxta gloss. *in cap.* 1. *§. penult. verbo circa de offic. Ordin. in* 6. Rot. *dec.* 353. *num.* 2. *in fin. part.* 2. *rec. & in Bonon. Fideicommissi de Amorinis* 14. *Aprilis* 1650. *coram Reuerendissimo Papien.*

19 Hinc cessat, quòd † executio, & possessio, quam cœpit Nicolaus Hieronymus vigore mandati Rotalis fuerit excessiua, nam excessus non præsumitur, sed plenè, & concludenter ab allegante probari debet, *l.* 2. *ff. de probat.* Posth. *de subhast. inspect.* 50. *num.* 56. Rota *in Trident. Beneficij* 16. *Februarij* 1646. *coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Bononien. Bonorum* 1. *Iulij* 1649. *coram eodem in Romana Domus* 29. *Maij* 1655. *coram R. P. D. meo Albergato, & in Camerinen. Pecuniaria* 27. *Februarij* 1660. *coram R. P. D. meo Celso.*

Nec talis † probatio potest resultare ex eo, quòd Nicolaus 20
Testator aliqua ex iisdem bonis possideret in communi cùm Alphonso, & Paulo hæredibus grauatis, quoniam cùm Testator supposuerit fideicommisso, & Primogenituræ nedum bona propria, sed etiam bona hæredum, *vt in dicto Summario num.* 2. ipseque acceptauerit dictam dispositionem describendo in Inuentario eadem bona vti subiecta dictis Primogenituræ, & fideicommisso, *eodem Summario num.* 9. Frustra opponitur ea non esse subiecta, dum † defun- 21
ctus possit de bonis hæredis disponere, sicut de proprijs, *leg. cum vnum ex familia* 69. *§. Si rem, ff. de legat.* 2. & tradit Capic. *dec.* 175. *num.* 15. Cyriac. *conf.* 160. *nu.* 82. Gratian. *cap.* 225. *num.* 77. Rot. *dec.* 10. *num.* 1. *& dec.* 89. *num.* 2. *par.* 5. *recent.* & latè firmatum fuit *in Romana Legati* 26. *Iunij* 1652. *coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Bononien. Primogenituræ* 26. *Maij* 1656. *coram bon. mem. Bichio.*

Minùs ex eo, quòd in mandato Rotali non fuerit expressum Prædium *della Casa de' Gobbi*, neque pars *Casamenti di Roueto*, quia cùm mandatum † contineat Immissionem in 22
omnibus bonis, illa potuerunt exprimi in executione, dum identitas iam fuerat iustificata in actis, Rota *dec.* 161. *num.* 3. *in fin. par.* 1. *recent. & in Reatina Successionis* 26. *Iunij* 1640. *coram bon. mem. Peutingerio, & in Colonien. Legitimitatis* 13. *Maij* 1658. *coram R. P. D. Verospio, §. Sed hunc præterea.*

Prædictis, vt supra probatis DD. dixerunt, dandam † esse 23
Nicolao Hieronymo, & Carolo fratri mandatum de manutenendo, quia constat de eorum possessione apprehensa vigore sententiæ, & mandati Rotalis, *dicto Summario num.* 9. quæ propterea est manutenibilis, cùm † Iudex priuet posses- 24
sorem, illamque transferat in Immissum, *l. iustè possidet, ff. de acquir. poss.* Angel. *in l. Clam possidere, §. Qui ad nundinas* 22. *in fine*, ibique Ias. *num.* 20. *ff. eod.* Rota *dec.* 315. *num.* 1. *&* 2. *par.* 6. *recent. & in Bononien. Attentatorum* 27. *Iunij* 1657. *coram R. P. D. meo Celso.*

Nec vrget, quòd etiam esset appellabilis, quia dum in Immissione appellationis Signatura Iustitiæ rescripsit, † cùm 25
clausula *sine præiudicio*, per illam fuit præseruata executio, & Iurisdictio Iudicis, à quo Lancell. *de attent. post Inhibit. c.* 20. *limit.* 13. *num.* 17. Rota coram sanct. mem. Gregor. *dec.* 232. *num.* 1. ibique Ald. *num.* 4. *in recent. dec.* 416. *num.* 2. *par.* 5. *& in Romana Palatij* 4. *Maij* 1645. *coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Romana Societatis de Rotignis* 5. *Decembris* 1660. *coram R. P. D. meo Albergato.*

Parum referente, quòd postmodum eadem Signatura rescripserit cùm clausula, *cum facultate manutenendi quem de Iure*, nam cùm executio † iam esset consummata, non potest 26
retrotrahi in præiudicium possessionis apprehensæ, vt dixit Rota *dec.* 305. *num.* 4. *& seqq. par.* 6. *recent.* & firmatum fuit *in decisione huius causæ* 30. *Maij* 1659. *coram me*, talis enim † clausula impedit quidem executionem faciendam, non 27
autem retractat, & annullat iam factam, Rota *dec.* 405. *n.* 15. *& seqq. par.* 6. *in Auenionen. Attentatorum* 10. *Iunij* 1640. *coram bo. mem. Bichio in Rheginen. Attentatorum* 12. *Decembris* 1653. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Præcipuè, quia hæc omnia fuerunt exaduerso exposita in commissione porrecta in plena Signatura, & petita circumscriptio executionis, & nihilominus Signatura noluit rescribere, nisi cùm † clausula, 28
cum facultate manutenendi quem de Iure, signum euidens, quòd huiusmodi executionem non habuit pro attentata, *vt in dicta dec.* 305. *num.* 17. *& seqq. par.* 6. *recent.* & coram Buratt. *dec.* 88. *num.* 1. *&* 2.

Quòd demum obijciebatur de defectu implementi † con- 29
ditionis contentæ in mandato Rotali, vt scilicet Nicolaus Hieronymus, & Carolus prius dimitterent portiones prouenientes ex dicto fideicommisso, & hæreditate Nicolai, & spectante ad Paulum, & fratres, qua non impleta, non potest dici translata possessio. Visum fuit DD. non releuare, ex quo apparet de illius implemento in ipso actu exequutionis per declarationem, quòd ijdem Nicolaus Hieronymus, & Carolus dictam partem Bonorum liberè dimittebant, adeò quod possunt Paulus, & fratres prædicti capere possessionem dictæ portionis dimissæ, *vt in Summario num.* 8. dimissio verò, quæ dicitur facta per 18. menses post executionem fuit de medietate pensionis Domus, vt patet ex *Summario Procuratoris Gasparis num.* 5. quæ ex necessariò ante-

antecedenti præsupponit dimissionem possessionis pro medietate eiusdem Domus ad formam mandati Rotali, quòd argumentum est validum in Iure maximè ad sustinendum
30 † actum, pro quo semper solet fieri interpretatio fauorabilis, vt dixit Rota *dec.626.num.5.par.3.recent.* & coram Seraphin. *dec.776.nu.* 1. Et quamuis non restituerint medietatem Censuum ab ipsis extinctorum in summa librarum 800. tamen cùm appareat ad manus Aduersariorum peruenisse totidem libras 8000. & vltra ex pretio Domus subiectæ eidem fideicommisso Nicolai, hæc quantitas præponderat pretio dd. Censuum.

Et ità vtraque parte informante decisum, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 1. Aprilis 1661.

ARGVMENTVM.

Illi rectè soluitur cum quo contractum fuit; licèt actio ex simili contractu alij quæratur, nec pacta limitata in præiudicium soluentis sunt interpretanda, cùm in eo sensu, qui rationabilis est, & verisimilis semper intelligi debeant, ne solutio semel iuxta promissum facta, bis quòd iniustum est fieri permittatur.

SVMMARIVM.

1 *Solutio rectè fit illi cum quo contractum est.*
2 *Regula de solutione procedit etiam si intruso soluatur.*
3 *Debitor soluens legitimo administratori liberatur, maximè cùm eidem pecunias receptas restituere effectualiter promiserit.*
4 *Solutio rectè fit ei cum quo celebratus fuit contractus, licèt ex illius contractu alij actio quæratur.*
5 *Pacta extinguendi census, & debita, quando non sunt simplicia, & absoluta, sed limitata, & restricta ad sequentia, secundum appositam limitationem intelligi debent.*
6 *Verba*, census extinguere, & pecuniam restituere, *Creditori directa, cui nam debitor fuerit obligatus satis probant.*
7 *Copulatiua*, &, *quotiescunque absurdum, & incompatibilitas sequitur melius in disiunctiuam resoluitur.*
8 *Extinctio census respectu Debitoris pluribus modis fieri potest.*
9 *Verba Instrumenti potius sunt impropriãda, quàm absurdum duplicis restitutionis admittere.*
10 *Verba contractuum ab eo, quod agitur interpretationem recipiunt, & in eo sensu, qui rationabilis est, & verisimilis intelligi debent.*
11 *Partes Instrumenti sequentes præcedentem ambiguam bene declarant.*
12 *Verba antecedentia ex subsequentibus conuenientem interpretationem recipiunt.*
13 *Sensus conflatus ex artificiosa partium orationis translatione ad effectum inducendi duplicem restitutionem non admittitur.*
14 *Promissio Administratorem, & Principales indemnes releuandi cum sit limitata in quantum obligat.*
15 *Dictio*, interim, *corporalem solùm obligationem sub conditione suspensiua si non sequatur implementum, vel resolutiua si sequatur denotat.*
16 *Conditio Administratori apposita quoad Principalem repetita censetur.*
17 *Restitutio semel iuxta promissum facta iterum fieri non debet.*

DECISIO CCCXI.

CVm DD. Camillus, & Horatius Fratres de Comitibus Philippo Rauennæ Mercatori scuta 50. mil. vti Depositario Montis erecti sub eorum nomine à felic. record. Sixto V. commendarint sub obligatione adhibendi d. pecuniam in extinctione Societatum officiorum, Censuum, & aliorum debitorum, quibus DD. fratres grauabantur, & Rauenna de mense Ianuarij 1590. D. Frederico Cæsio Duci Aquasparte sc.8200. huius depositi credidisset, Duxq; vice versa promisisset d. summam restituere, & extinguere quatuor Census passiuos DD. fratrum, & eorum commoda, &

incommoda in se totaliter assumere sub his præcisis verbis: *Promisit dd. Census extinguere, & pretia effectualiter restituere ipsi Philippo intra menses quatuor ab hodie proximos, interim fructus soluere, & DD. fratres de Comitibus, dictumque Philippum Rauennam ab huiusmodi Censibus indemnes releuare Summario DD. de Comitibus num.3.*

Anno sequenti 1591. Dux Aquasparte ad bonum computum mutuo receptorum sc.6000. Philippo Rauennę restituit, & quoniam in dicto Instrumento crediti Rauennę Dux promiserat summam restituere, & Census extinguere facta verò restitutione ipsi Rauennæ, & non seruata dd. Censuũ extinctione prætensum est ex parte DD. Annæ Mariæ, & Lucretię de Comitibus vti hęredum Ducis Camilli Ducem Aquaspartæ indebitè restituisse sc.6000. Philippo, & debuisse ea immediatè, & recta via creditoribus quatuor supradictorum Censuum in illorum extinctionem soluere, & super hoc fauorabile mandatum obtinuerunt ab A. C. contra bona hæreditaria, à quo cùm fuerit appellatum, & Causa mihi per Signaturam commissa cùm clausula, *si quid exequẽdum*, Causam proposui per duas vices, & hodie articulo, maturè discusso DD. responderunt mandatum A. C. non esse exequendum.

Constat enim de reali, & vera restitutione scut. 6000. per Ducem facta eidem Rauennæ, qui ipsi pecunias mutuo dederat, & præpositus erat administrationi pecuniarum Montis erecti, ideò intrat doctrina communiter recepta, quòd
† illi rectè fit solutio, cùm quo contractum est, vt benè no- 1
tandum admonet Alexander *in l. filius 23. sub num.* 1. *Cod. de*
pact. vbi etiam Iason. *num.6. post med.* quòd etiam † procedit 2
si soluatur intruso, Castrens. *in l. si Vrbana num.5. ff. de condit. indebit.* & Iason. *num.7.* Crot. *in cons.14. per tot.* si igitur liberatur, qui soluit falso Administratori, aut intruso, cùm quo contractum est, quantò magis Dux, qui soluit Rauennæ ve-
rò, & † legitimo Administratori liberari debet, maximè 3
cùm effectualiter promiserit ipsi restituere pecunias receptas, quòd latè probat, Surd. *cons.150. num.* 108. & quando
† solutio facta est ei, cui facta fuerat promissio, licèt ex con- 4
tractu illius alij quæratur actio, tamen rectè soluitur ei, cùm quo celebratus fuit contractus expresse, notat idem Surd. *cons.43. sub num.2. vbi plures allegat.*

Et magis in præsenti casu, vbi inter partes cautum est, quòd si promissas extinctiones Censuum debitis temporibus Rauenna non fecisset, Census, *& societates, & illorum fructus in se assumpsit, & accollauit Summ. DD. sororum nu.2.* ex quibus clarè apparet commissam esse Rauennæ supradictam pecuniam sub hac disiunctiua, *aut*, vt infra præscripta tempora Census extingueret, aut si diutius procrastinando extinctionem differret accollando sibi fructus, & interesse extinguendorum Censuum plenam administrationem creditæ pecuniæ haberet, donec pulsaretur à fratribus, vt effectualiter, & continuò notulis expressa debita extingueret, quòd benè declaratur per alteram partem promissionis factæ à Rauenna, scilicet *fratres de Comitibus, & eorum heredes liberare à supradictis debitis ad omnem illorum requisitionem, &c. Summario sororum num.2. in fine.*

Et ideò nulla facta Intimatione, seu requisitione ex parte fratrum Rauennæ, vt continuò, & effectualiter ex deposita pecunia Census extinguere, toto illo intermedio tempore sub ea cautione, & obligatione particulari accollando sibi Census, & debita dd. pecunias commodare, & commodatas recuperare licitè potuit.

Nec obstant † pacta apposita in Instrumento, scilicet 5
quòd Dux prædictos Census annuos, & totum eorundem onus, commodum, & incommodum, vt infra assumeret, susciperet, & accollaret *dicto Summ. num.* 3. quia aduertendum est, quòd Dux non assumpsit in se onus Census, & debita extinguendi simpliciter, & absolutè, sed adhibuit limitationem, vt infra, quæ est restrictiua ad sequentia, & ideò cùm infra promisit restituere pecunias Philippo, qui tales Census vti præpositus debebat extinguere illi soluendo mediatè Census extinguebat secundum limitationem, vt infra appositam, quæ maximè venit attendenda, Dec. *cons.190. num.8.* Menoch. *cons.86. num.7. & 9.*

Nec apparet, quòd Dux se obligauerit ita Creditoribus fratrum acceptas pecunias à Rauenna soluere, vt noluerit ampliùs remanere obligatus Rauennæ, imò contrarium innotescit Ducem semper Philippum Rauennam vti suum
† Creditorem considerasse, cui pecunia restituenda erat, 6
quòd expressè declarauit per hæc verba, *promisit Census extinguere, & pretia effectualiter restituere ipsi Philippo*, & licet particula, *&*, consideretur vt copulatiua duarum

obligationum *Censius extinguere* , *& pecuniam restituere*
Philippo , tamen Dux benè his duabus obligationibus sa-
tisfacere potuit soli Philippo pecunias restituendo , quia
cum Philippus propositus fuisset ad extinctionem Censuum ,
& adhuc effenectum pecunia ipsi esset eredita , dum partem
huius pecuniæ Duci mutuauit sub obligatione ipsi restituen-
di , & Census extinguendi ; Clarum est , quòd restituta
pecunia illi , qui ad Census extinguendos præpositus erat ,
sic restituentem liberatum esse ab omni per copulam illata
obligatione , alias sequeretur intollerabile absurdum , quòd
Dux se obligasset immediatè , & recta via pecuniam Cre-
ditoribus fratribus soluere , & insuper Philippo vti pecuniam
commodanti restituere , & in tali casu , scilicet quotiescum-
7 que † sequitur absurdum , & incompatibilitas copulatiua , &
melius resoluitur in disiunctiuam , Alexand. *cons.* 93. *num.* 10.
lib. 3. Soccin. Iun. *cons.* 181. *num.* 32. *&* 34. *lib.* 2. Surd. *cons.* 268.
num. 45. *cons.* 434. *num.* 21. *& seqq. & cons.* 512. *num.* 4. Ruin.
cons. 168. *num.* 15. Rota *dec.* 231. *num.* 15. *par.* 7. *recent.*
8 Dicendum igitur , quòd respectu Ducis extinctio † Cen-
sus pluribus modis fieri poterat immediatè , & directè sol-
uen. pretium Creditoribus , & indirectè restituen. pecuniam
Rauennæ , qui Census tenebatur extinguere , imò potiùs
9 † impropriandà venirent verba Instrumenti , quàm supra-
dictum absurdum duplicis restitutionis admittere , Surd.
cons. 453. *num.* 12. *& seqq.* Rota *dec.* 194. *num.* 45. *par.* 5. *& dec.*
83. *num.* 6. *par.* 8. *rec.* cum verba contractuum recipiant inter-
10 pretationem ab eo , quòd † agitur , & intelligi debeant in
eo sensu , qui rationabilis est , & verisimilis , *l.* 1. *ff. pro socio* ,
Surd. *cons.* 554. *num.* 38. Rota *in rec. dec.* 194. *nu.* 45. *par.* 5.
Sed clarius probatur , intentionem Ducis fuisse se obligare
ad facien. restitutionem Philippo ex verbis proximè sequen-
tibus , *promisit dictas pecunias intra terminum superius ex-
pressum restituere ipsi Philippo* , vbi nulla fit mentio extinctio-
nis Censuum , & inferiùs per sequentia , *Pro maiori autem
cautela supradicti D. Philippi ipse D. Federicus Casius pro-
misit obligare facere principaliter* , *& insolidum pro releua-
tione indemnitatis* , *& restitutionis dd. scut.* 8200. *ad fauo-
rem D. Philippi dd. Enricum Caetanum* , *&c.* & rursus per
alia sequentia , *accesserunt fratres de Casys obligationi facta
ad fauorem Philippi tam pro restitutione dd. scut.* 8200. *quam* ,
11 *&c.* & partes sequentes † huius Instrumenti præcedentem
ambiguam benè declarant Imol. *in l. cum in Testamento* 37.
num. 2. *ff. de hered. instit.* Alba benè loquens *cons.* 526. *num.* 1.
& seqq. Menoch. *cons.* 1. *num.* 186. Rota *dec.* 327. *num.* 1. *par.* 4.
& dec. 587. *num.* 12. *par.* 4. *tom.* 3. *recent.* & quòd verba an-
12 tecedentia † conuenientem interpretationem ex subsequen-
tibus recipiant , dixit Rota cor. Buratt. *dec.* 872. *n.* 4. *& dec.* 930.
nu. 6. *& in rec. dec.* 323. *num.* 74. *par.* 6. *& dec.* 120. *n.* 14. *par.* 7.
13 Nec placuit datiuos euelli ipsi *Philippo* ,† ex proprijs locis ,
& transferri post primum verbum , *promisit* , vt resultaret præ-
tensus sensus , nempè promisit ipsi Philippo dd. Census extin-
guere , & pretia effectualiter restituere , quia vltra quod peri-
culosum nimis esset conflatum sensum ex artificiosa partium
orationis transpositione admittere , ne Delphicorum Oracu-
lorum ambages , & diuerticula iam dudum explosa , & eli-
minata reuocentur , accederet etiam , quòd verbum , *resti-
tuere* , remaneret vagum , & indeterminatum sine declara-
tione personæ cui facien. foret talis restitutio.
14 Minùs obstat † promissio Ducis subintrandi in locum
Philippi , & eum indemnem releuandi , & fratres de Comiti-
bus , quia limitata est per dictionem *interim* , idest toto tem-
15 pore , quo Dux esset in mora restituendi , quæ † dictio *inte-
rim* , denotat solùm corporalem obligationem sub conditio-
ne suspensiua , si implementum non sequeretur , vel resoluti-
ua si sequeretur , Cæphal. *cons.* 450. *num.* 25. *& seqq. & nu.* 55.
Decian. *cons.* 129. *num.* 21. *&* 53. *lib.* 3. Menoch. *cons.* 105. *num.*
62. Rota *diuers. dec.* 126. *num.* 1. *& seqq. par.* 2. & talis conditio
16 censetur † etiam reperita quoad DD. de Comitibus , Peregr.
de fideicomm. art. 16. *num.* 28.
17 Denique esset iniustum , quòd † semel facta restitutione
pecuniarum Philippo , secundùm quòd promissum fuerat ,
Dux remaneret insuper obligatus erga alias personas , maxi-
mè cum Philippus in motu proprio Sixti V. pro erectione
montis nominatus fuisset Depositarius pecuniarum , & in
receptione ipsarum se obligasset Census , & debita fratrum
extinguere , vndè eo minus Dux tenebatur sollicitus de secu-
ritate restitutionis pecuniæ Rauennæ , quo DD. de Comiti-
bus ipsius fidei , & nudæ promissioni longè maiorem sum-
mam scilicet scut. 50. mil. commiserant.
Et ita bis vtraque parte informante decisum fuit.

R. P. D. P R I O L O.

Auenionen. Transactionis.

Luna 4. Aprilis 1661.

A R G V M E N T V M.

Matrimonium inter aliquos fuisse contractum qualiter benè possit probari , & an super hoc certa verborum formula sit præscripta . De matrimonio principaliter probando , quando agitur , probationes debent esse concludentes , secus verò , si incidenter esset iustificandum.

S V M M A R I V M.

1 *Transactio facta super controuersia dubia , & incerta , valida est.*
2 *Matrimonium probari potest ex instrumento publico.*
3 *ad Matrimonij validitatem non est determinata certa verborum formula.*
4 *ad Matrimonium contrahendum sufficiunt , quælibet verba* , apta , *ad significandum mutuum consensum inter contrahentes.*
Ciarlin. controuers. Forens. cap. 131. num. 8. in quibus terminis loquatur num. 4.
5 *Matrimonium celebratum coram Parocho , vel de eius licentia valet.*
6 *Matrimonium fuisse factum , multùm iuuat tractatus præcedens.*
7 *ad Matrimonium probandum , qualiter testes deponere debeant.*
8 *de Matrimonio , quando non constaret ex publico instrumento , ex quibus tamen dicatur probatum.*
Matrimonium faciliùs docetur , quando de eo non principaliter , sed incidenter ad effectum filiationis , num. 8.
9 *Matrimonium , an dicatur probatum ex instrumento publico , si verba prolata in eo à partibus , non fuerunt ad interrogationem Notarij prolata.*
10 *ad Matrimonij validitatem , non est necessaria interrogatio partis , sed sufficit præsentia Parochi.*
11 *Instrumenti verba , non dicuntur verba Notarij , sed partis.*
12 *ad Matrimonij validitatem , an sit necessarius interuentus Parochi viri.*
13 *de Licentia Vicarij , potest quilibet Presbyter assistere Matrimonio.*
14 *Parochus quilibet , licet ex dispositione Concilij Tridentini , librum Matrimoniorum habere teneatur , in quo adnotare tenetur Matrimonia.*
Non tamen sequitur , quod aliter non possit probari matrimonium.
15 *Filius potius præsumitur ex Marito , quàm ex adultero.*
16 *Coniugum cohabitatio à tempore conceptionis , præsumitur.*
17 *Filius , quoties præsumi potest , quòd sit natus ex matrimonio , semper ita præsumitur , nisi contrarium probetur.*
18 *Matrimonij probatio coadiuuari potest ex statu , ex nominatione , & legitimatione filiorum facta à Patre.*
19 *Matrimonium ad effectum , vt filij consequantur alimenta , leuioribus probationibus docetur.*
20 *Præsumptio* leg. Miles , §. defuncto , ff. ad leg. Iul. de Adult. *vt cesset quid sit probandum.*
21 *Tractatus , & educatio filiorum arguit matrimonium.*
22 *Præsumptiones , quæ à validioribus contrarijs conquassantur , & eliduntur , non sunt attendendæ.*
23 *in Filium nominatio , & agnitio , an possit suffragari pro successione in bonis eius , qui se gessit vti pater.*
24 *Veritati non potest præiudicari ex actibus æquiuocis , & incertis , & maximè contra præsumptionem Iuris.*
25 *Actus errorei præiudicare veritati nullatenus possunt.*
26 *sub Expressione falsa , quæ fuerunt obtenta , non releuant.*
27 *in Legitimatione filiorum exprimi debet illa qualitas , quæ alterat naturam concubinatus.*
28 *Matrimonij veritas , quando inter aliquos consistere non valet , ita nec hoc fingi potest per imaginationem.*
29 *Actus factus ad vnum finem non operatur , quo ad alium effectum.*

30 *Le-*

30 *Legitimatio obtenta cum clausula*, sine præiudicio venientium ab intestato, *quid operetur*.
31 *Clausula*, sine præiudicio venientium ab intestato, *admit facultatem legitimato, redarguendi testamentum paternum, ex nullitate.*
Etiam ex causa præteritionis filij.
32 *Clausula*, sine præiudicio venientium ab intestato, *preseruat etiam bona prouenientia ex fideicommisso.*
33 *Testes patientes exceptiones, non solùm in dicto, sed etiam in persona, multò minùs releuant.*
34 *Testes habentes interesse in causa nullatenus probant.*
35 *Immissio vigore testamenti non est danda ei, dum non adhuc venit casus vocationis suæ.*

DECISIO CCCXII.

Dissidebant inter se Henricus vti filius naturalis Henrici Senioris, & Franciscus à Labean super successione bonorum hæreditariorum, tam dicti Henrici, quàm fideicommissariorum Francisci Aui pro portione obuenta dicto Henrico Seniori, sed lata sententia primò in partibus ad fauorem Francisci deindè in Rota emanata decisione ad fauorem Henrici pro consequendis alimentis prouisionalibus ambo deuenerunt ad concordiam, in qua Henricus accepta obligatione sibi facta per Franciscum soluendi annua scuta 144. liti, & Causæ renunciauit. Quam tamen concordiam, cùm idem Henricus sub prætextu læsionis obtinuerit nullam declarari, sibique debitam esse successionem paternam, Auitumque fideicommissum Dubitaui in gradu appellationis, An sententia Rotalis esset confirmanda, vel infirmanda, & DD. Infirmandam esse responderunt.

Rota enim in præcedenti instantia mota fuit, quia ex probationibus, tunc factis apparebat Henricum fuisse filium Henrici Senioris, & consequenter renunciationem paternæ hæreditatis, & Auiti fideicommissi ab eodem factam pro annua præstatione scutorum dumtaxat 144. tanquam læsiuam substineri non posse, vt latiùs in decisione sub die 22. Iunij 1657. coram bon. mem. Dunozetto.

Nuper autem ex Iuribus pro Francisco exhibitis prætensio filiationis visa fuit non solùm dubia, & incerta, adeò vt
1 ipse Henricus, super ea potuerit validè transigere iuxta † do-
ctrinam Baldi *in l. si mulier in fine. ff. de cond. caus. dat.* Rot. coram Merl. *dec. 163. n. 14. & in Perusina Fideicomm. de Rodulphis 14. Iunij 1652. coram Reuerend. D. meo Cerro Decano*, sed vlterius, quòd ille natus fuit ex Catherina Charpaglia de tempore, quo erat matrimonio coniuncta cum Nicolao Poge. De matrimonio inter ipsos doctum fuit ex Instrumento
2 † publico celebrato coram Parocho per verba de præsenti
Summ. impresso nu. 1. & ibi, *in manibus D. Curati celebrarunt dictum matrimonium per mutuam donationem Corporum.* Nam cum ad istum effectum non sit determinata certa for-
3 mula verborum, † sufficit quouis modo constet de vtriusque
coniugis consensu, *cap. sufficiat 27. qu. 2.* Card. *in Clem. vnica n. 10. de consang. & affinit.* Lap. *allegat. 59. n. 17.* Rota *dec. 74. sub n. 2. par. 1. & dec. 189. n. 4. par. 8. recent.*

Nec refert, quòd Instrumentum in principio contineat promissionem contrahendi, & sic verbum illud *celebrarunt*,
4 referantur ad celebrationem sponsalium. Quoniam id pro-
cederet si verba essent tãtùm apta importare matrimonium de futuro, in quibus terminis loquitur Ciarlin. *controu. 131. n. 8. & seqq.* secus matrimonium fuit celebratum ad præsentiam Parochi præuia licentia, & dispensatione Vicarij, quæ non requiritur, nisi in celebratione matrimonij, tunc enim verba
5 huiusmodi † referri nequeunt ad matrimonium de futuro,
sed de præsenti, ad Text. *in cap. ex litteris de sponsalibus*, Rota coram Seraph. *dec. 519. nu. 2. & dec. 121. n. 23. par. 1. & 273. n. 10. par. 4. diu. & in rec. d. dec. 89. n. 2. & 3. par. 8.* Iuncto quoque præcedenti tractatu, qui plurimum vrget ad præsumen-
6 dum matrimonium † fuisse contractum, Sanch. *de matr. lib. 1*
disp. 18. n. 27. Natt. *cons. 250. n. 3. lib. 4. in rec. dec. 74. sub n. 2. p. 4.*

Coadiuuatur huiusmodi probatio ex Testibus remissorialibus *d. Summ. nu.* 3. deponentibus supradictos Nicolaum, &
7 Catharinam se ad inuicem vti coniuges tractasse, † & nomi-
nasse, & ita semper ab omnibus fuisse reputatos, & habitos, ac etiam vti tales ab anno 1591. vsque ad annum 1598. insimul habitasse, quibus adstipulantur tres alij Testes eodem *Summario num.* 4. quorum vnus deponit de cohabitatione
8 ab anno 1592. † alij verò ab anno 1593. vsque ad d. tempus.
Vndè licet non constaret de matrimonio per Instrumentum adhuc illud præsumeretur. Quia cum de eo non agatur principaliter, sed incidenter ad effectum filiationis satis est præsumptiuè probari, ad Textum *in l. si vicinis, C. de nupt.* Geminian. *cons. 27. n. 7.* Menoch. *cons. 490. nu. 9. & seqq.* Magon. *dec. Lucen. 86. nu. 2. & 3.* Rota *dec. 79. n. 1. & 2. par. diu.* & coram Seraph. *dec. 979. num. 3.* apud Buratt. *dec. 530. nu. 13.* apud Canal. *dec. 79. num. 1. & in Colonien. legitim. 15. Martij 1648. coram R. P. D. meo Verospio.*

Minùs refert, quòd verba prædicta non videantur † pro- 9
lata ad interrogationem Parochi, sed potiùs verba Notarij.
Nam vltra quod ad validitatem matrimonij non est necessa-
ria † talis interrogatio, sed sola præsentia Parochi, Rota 10
coram Seraph. *dec. 1094. num. 5.* firmatum fuit *in Neapolitana matrim. 13. Martij 1651. coram Eminentiss. D. Card. Corrado*, cùm Parochus vnà cum testibus in calce Instrumenti se
subscripsit non censentur † verba Notarij, sed partium, & 11
nihilominus sufficit matrimonium probari ex publico Instrumento, ac Testibus, vt respondit Rota *in d. Colonien. legitimit. & in Romana, seu Sabinen. Fideicomm. 14. Aprilis 1660. coram R. P. D. meo Verospio.*

Cessat pariter aliud obiectum, quòd non fuerit † adhibi- 12
tus Parochus viri, neque matrimonium registratum in libro
matrimoniali, siquidem attenta licentia Vicarij † potuit 13
matrimonium coram alio Parocho celebrari. Immò quilibet Presbyter erat idoneus, ex not. per Barbos. *ad collect. Concil. sess. 24. cap. 1. de reform. matrim. nu.* 105. Et quamuis Parochus ex dispositione eiusdem Concil. obligetur retinere
† librum, & in eo matrimonia adnotare, non tamen inde 14
adimitur facultas probandi matrimonium aliunde per legitimas probationes, vt declarauit Rota *in Tullen. matrim. 26. Iunij 1648. coram Reuerendissimo Tarraconen. & in decis. 251. n. 23. cum seqq. cor. Eminentissimo D. Card. Otthobono.*

Eoque tempore sub figura dicti matrimonij Henricum
fuisse conceptum, & natum ex Cathatina, deponunt † ij- 15
dem Testes *Summario num.* 5. Vndè esto, quòd Henricus Senior habuisset ad eandem accessum, tamen concurrentibus copulatiuè matrimonio legitimè iustificato, & coniugum
cohabitatione de tempore conceptionis præsumitur, † quòd 16
illa filium susceperit ex Nicolao marito, non autem ex adultero, vt probat Text. *in l. filium*, vbi post gloss. not. Bald. *nu. 1. cum seqq. ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iur.* Quoties enim
possibile est filium esse natum ex matrimonio † semper ita 17
præsumitur, nisi contrarium probetur *vulg. l. miles, §. defuncto, ff. ad l. Iuliam de adult. l. si vicinis*, ibiq; Bald. *n. 3. C. de nupt. c. per tuas*, vbi Dec. *n. 6. de probat.* Alex. *cons. 88. n. 14. vers. præterea lib. 7.* Socc. Sen. *cons. 86. n. 40. lib. 2.* Gozzad. *cons. 12. n. 1.* Surd. *cons. 1. nu. 45.* Rota coram Buratt. *dec. 721. nu. 18. & 19. in rec. dec. 363. n. 2. par. 5. alijsque relatis in Bonon. Fideicomm. de Victorijs 5. Maij 1655. & 8. Februarij 1656. cor. Reuer. Zarate Episcopo Segobien. in Romana, seu Sabinen. Fideicom. 24. Maij 1658. cor. R. P. D. meo Beuilaqua confirmata 14. Aprilis 1660. cor. R. P. D. meo Verospio, & in Romana hæreditatis 16. eiusdem mensis, & anni coram R. P. D. meo Celso.*

Et licet plura deducantur ad probandum eundem Henri-
cum esse filium Henrici Senioris, & signanter, † quòd ille tra- 18
ctatus fuerit nominatus, & bis legitimatus tanquam filius ipsius, vt deducitur in decisione huius causæ edita coram *Eminentiss. D. Card. Corrado sub die 28. Ianuarij 1647.* Adhuc non suffragantur, nam coniecturæ, & præsumptiones huiusmodi sufficiunt quidem vbi agitur de probanda filiatio-
ne ad effectum † alimentorum sicuti agebatur coram Emi- 19
nentiss Dom. Card. Corrado, secus ad effectum succedendi, vt præ cæteris declarat Bald. *in cap. per tuas sub nu. 4. circa medium de probat.* & dixit Rota *dec. 289. nu. 1. & 8. par. 1. & dec. 164. n. 8. par. 3. rec.* coram Merl. *dec. 457. n. 4. & seqq. & 658. nu. 24. in Romana hæreditatis 16. Aprilis 1660. & 19. Nouemb. eiusdem anni coram R. P. D. meo Celso.*

Multòque minùs in bonis alterius, quàm nominantis, & agnoscentis in filium, quo casu ad tollendam legalem illam præsumptionem filiatio probari debet, aut ex impotentia
† mariti, vel absentia illius circa tempus conceptæ sobolis, 20
iuxta Textum *in l. filius, ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris*, Dec. *cons. 567. per totum*, Natt. *cons. 473. num. 24. vers. ad contraria*, Peregr. *cons. 16. n. 3. cum seqq. lib. 5.* Rota *dec. 164. n. 3. & 4. par. 3. rec.* coram Merlin. *dec. 716. n. 7. & 8. & in Farfen. Bonorum 23. Ianuarij 1647. coram Eminentiss. Card. Corrado, & in Romana, seu Sabinen. Fideicommissi 24. Maij 1658. coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Cùm præcipuè concurrat, quòd idem Henricus tractatus,
& educatus fuit à Nicolao vti proprius † filius, *Summario* 21
nu. 6. quodque illum consignauit Nutrici ad lactandum cum solu-

ſolutione mercedis *Summario num.* 7. & 8. Imò quod eſſet
filianus, non autem filius Henrici Senioris deponunt Teſtes
partis aduerſæ eodem *Summario num.* 10. ex quibus fortiùs
22 intrat præſumptio, quòd ipſe † potiùs ex Nicolao, quàm
Henrico ſuſceptus fuerit non obſtantibus coniecturis, quæ
ex præmiſſis validioribus proſternuntur; nulliuſque remaneant
roboris, & momenti, vt ex hac ratione deducit, Surd.
*dec.*83.*num.*21. Sperell.*dec.* 174.*nu.*42.*& ſeqq.* Rota *dec.* 167.
num. 16.*part.*8. & dictum fuit *in Bononien. Fideicommiſs. de*
Victorys 5. *May* 1655.*coram Reuerendiſſimo Zarate*, *& in*
Romana Filiationis 22. *Iuny* 1657.*coram R.P.D. meo Veroſ-*
pio confirmata 20. *February* 1660.*coram me*, *cum alys in Ro-*
mana hæredit. 19. *Nouembris eiuſdem anni coram R. P. D.*
meo Celſo.

23 Neque talis † nominatio, & agnitio in filium poteſt ſuf-
fragari pro ſucceſſione in bonis Henrici, qui ſe geſſit ad in-
24 ſtar † patris, etenim quicquid ſit, an actus filiales præiudi-
cent agnoſcenti. Attamen veritati præiudicare non poſ-
ſunt, minuſuè contra Iuris præſumptionem admitti, ſed
geſti præſumuntur ex erronea credulitate adulteri, quòd fi-
25 lius † eſſet ipſius, Dec.*in cap.per tuas num.*8. *de probat.* Petra
*de fideicomm.qu.*11.*num.*261. Sperell.*dec.*174.*num.*94.*& ſeqq.*
& dixit Rota coram Achill.de Graſſ. *dec.vnica, qui fil. ſint le-*
git. Merlio.*dec.*716. *num.*8.*verſ.hoc enim caſu*, *& in deciſioni-*
bus in Romana Filiationis coram R. P. D. meo Veroſpio co-
ram me editis.

Ex eadem ratione non releuant legitimationes, cùm vtra-
26 que fuerit † obtenta ſub falſa expreſſione, quòd Henricus
natus eſſet ex ſoluto, & ſoluta ex adductis per Oldrad. *conſ.*
246. *num.*2. Lup.*de illegit.comm.* 3. §.4.*num.*6. In legitimatio-
27 ne enim exprimi † debet illa qualitas, quæ alterat naturam
Concubitus, vt tradit Hoſt. *in cap. fin. in fine de filijs Presb.*
Rot. *dec.*2. *&* 4. *eodem tit.in antiq.* Felin.*in cap.poſtulaſti n.*2.
*declarat.*3. *de reſcript.* & ideò ſicuti in Cathariniam, & Hen-
28 ricum † non poterat eſſe veritas matrimonij. Ita neque
poterat fingi per Imaginem, vt inquit Becc. *conſ.* 149. *nu.* 6.
*lib.*2. & firmauit Rota *in Bononien. Fideicomm. Bartholomæi*
de Bologninis 8. *Iuny* 1648.*coram Reuerendiſſ. Terracinen.*

Sed ceſſat difficultas, tum quia Henricus, qui obtinuit
huiuſmodi legitimationes declarauit medio iuramento id fe-
ciſſe ad meliorandum Henrici Iunioris conditionem in futu-
29 ro † matrimonio, non autem animo agnoſcendi illum in
filium ſubdens cum ſit natus ex Nicolao Poge, & Cathari-
na Iugalibus, vt *in Summario n.* 26. Quæ declaratio cum ſub
illa deceſſerit plurimum vrget ad excludendam prætenſam
filiationem, Rota coram Merlin.*dec.*684.*num.*20. *& ſeqq.&*
in Bononien. Fideicomm. de Victorys 5. *May* 1655. *coram Re-*
uerendiſſimo Zarate.

30 Tum etiam quia idem Henricus † in vltimo teſtamento
inſtituit hæredem ſupra nominatum Franciſcum nepotem,
& ab inteſtato ſucceſſutum præterito Henrico aſſ. filio, qui
31 propterea † nihil poteſt prætendere propter clauſulam, *ſine*
præiudicio venientium ab inteſtato, in legitimationibus adie-
ctam, quæ adimit legitimato facultatem redarguendi Te-
ſtamentum de nullitate ex cauſa præteritionis, Angel.*conſil.*
264. *num.*3. Soccin.Sen.*conſ.*41. *ſub nu.* 8. *lib.* 3. Rota coram
ſanct.mem.Greg.*dec.* 135. *num.* 7. *cum ſeqq. & in Romana lo-*
corum Montium 21. *Iuny* 1660.*coram R. P. D. meo Beuila-*
qua. Et præſeruat legitimis omnes ſucceſſiones bonorum
32 † prouenientium ex fideicommiſſo, & quacunque diſpoſi-
tione maiorum, Gabr.*conſ.* 30. *num.*30. *lib.*1. Honded.*conſil.*
64. *num.*22. *lib.*1. Pereg.*de fideicomm.ar.*23.*num.*65. *&* 77. *&*
87. & dixit Rota *dec.*667. *num.* 3.*per tot.par.* 1.*recent.*

33 Non obſtant Teſtes in contrarium examinati, quia plu-
res patiuntur exceptiones, tam in dicto, quàm in perſonis,
& præſertim Margharita vxor Henrici Senioris, tanquam
34 habens † intereſſe, & vbi etiam (addebant Domini) pro-
baretur Henricus filius præfati Henrici ſenioris, adhuc tan-
quam adulterinus eſſet incapax totaliter hęreditatis paternę,
& Auitæ, vt plenè firmat *deciſio in dict. Romana hæreditatis*
29. *Nouembris* 1660. *coram R.P.D. meo Celſo*.

Vlteriùs ex alio fundamento venit infirmanda ſententia,
35 ex quo concedit immiſſionem Henrico † Iuniori in vim pe-
nultimi teſtamenti Henrici Senioris conditi de anno 1638.
Nam cum in eodem teſtamento eſſet inſtituta hæres Mar-
gharita vxor Teſtatoris non poterat adhuc ea viuente ei-
dem Henrico concedi Immiſſio.

Et ità vtraque Parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Nouarień. Diuiſionis Parochialium.

Luna 7. *Aprilis* 1661.

ARGVMENTVM.

Parochialium in communi exercitarum diuiſio ab Epiſcopo præſcriptum Sac. Conc. Trident. quando, & quomodo fieri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio æqualis inter ius æquale habentes eſt peragenda.*
2 *Diuiſio ab antiquiore eſt facienda, & eligendi facultas alteri tribuenda.*
3 *Eccleſia filialis cum matrice ſuper æqualitate contendere nequit.*
4 *Eccleſia matricis qualitas, quando excludatur.*
5 *Diuiſionis Parochialium æqualitas in familiarum, & bonorum coæqualitate conſiſtit.*
6 *Iuriſdictio, & prærogatiua vti pretio inæſtimabiles compenſationem in quantitate difficulter admittunt.*
7 *Parochialis in communi exercita diuiſionem Sac. Conc. Trid. Ordinary demandat arbitrio.*
8 *Ordinary arbitrium à viris diſpoſitione regulatur.*
9 *Sententia à Parocho accepta non afficis Eccleſiam.*
10 *Sententia a Parocho etiam iuramento approbata, poteſt ab eodem nomine ſuæ Eccleſiæ impugnari.*
11 *Diuiſio inæqualis reſcindi, & ad æqualitatem reduci debet.*
12 *Canonica portio eſt ſemper Parochiali perſoluenda, licèt defunctis in maiorum tumulis alibi exiſtentibus tumulentur.*
12 *Manutentio eſt decernenda Parocho nomine Eccleſiæ agenti, etiamſi ſententiam contrariam acceptaſſet.*

DECISIO CCCXIII.

Lite ſuborta inter Parochum S. Georgij, & alterum San-
ctæ Marię curam animarum pro indiuiſo exercentes in
Villa Vggiæ, lociſque eidem annexis, fuit ab Epiſcopo No-
uarienſi inſtituta diuiſio, in qua centum, & octuaginta
tribus familijs ſub Parochi S. Georgij cura conſtitutis, re-
liquas centum, & nouem alteri Eccleſiæ ſubiecit. Cùm
verò diuiſio hæc à Generali Vicario D. Archiepiſcopi Me-
diolani præuio acceſſu reformata, robur validitatis ab A.C.
ſucceſſiuè receperit; cauſa proindè mihi commiſſa poſt re-
nunciatum à Parocho S. Georgij ſententiæ A. C. tanquam
nullitatis vitio infectæ, Dominos ſuper vtriuſque partis bo-
no iure, & iam ad effectum manutentionis hodie conſul-
ui, qui ſententiam D. Archiepiſcopi confirmando ad fauo-
rem Parochi S. Mariæ reſponderunt.

Cùm enim Parochus vterque ius coęquale obtineret,
† coęqualis pariter familiarum diuiſio inter eos peragi de- 1
buerat, vt in terminis diuiſionis Epiſcopatus probat Textus
in cap. 1. *de Paroch.* vbi prætereà ſancitur partes diuiſionis
ab Ordinario antiquiore fore peragendas, facultate eligendi
alteri attributa, ibique notat Butr. *num.* 3. *&* 6. Ancharan.
num. 1. *cum ſeqq.* Hoſtien. *num.* 2. *&* 5. vbi quòd quoties v-
nica Parochia in redditu, ac ſubſtantia duos adæquat, ea
tunc ſolum in vnius portione adſcribitur Io: Andr. *num.* 1. 5.
& 7. Abb. *num.* 4.

Hinc ſententia Ordinarij videtur iniuſtitiam præſeferre,
quæ exindè non valet euitari, quòd Eccleſia Diuæ Mariæ
ex adaucta populi frequentia, longè poſt alteram S. Geor-
gij erecta fuerit perindè, † ac ſi nequeat vti Eccleſia filialis 3
cum altera matrice ſuper æqualitate contendere, ad Text.
in cap. ad audientiam 3. *de Eccleſ. ædif.* Præterquam enim
propoſito dubio hæc conuenire nequit obiectio tanquam
expreſsè repugnans Epiſcopi Tornielli decreto per Parochũ
vtrumque approbato, ac æqualiter diuiſionem decernenti,
tum editis ſucceſſiuè ſententijs. † Qualitas matricis om- 4
ninò excluditur ex animarum cura ante annum 1485. vtri-
que Parocho principaliter delata, vt ex decreto Vicarij,
tunc temporis edito apertè conuincitur, cuius virtute Paro-
chus Sanctæ Mariæ alteri omninò coęqualis euaſit, vt dixit
Rota *dec.*272. *num.*2. *par.* 1. *recent.*

Neque ex annua ſumma ſcutorum nouem pro compen-
ſandis familijs Parocho Sanctæ Mariæ aſſignata, poterit
ſententia Ordinarij ſuſtineri, dum † debet æqualitas in fa- 5
miliarum, ac locorum coæquali diuiſione conſiſtere, iuxta
Textum

Textum *in dict. cap. 1. de Paroch.* cum ibi not. per DD. cu-
6 ius ea videtur esse ratio, † quòd prærogatiua, ac iurisdi-
ctio vti pretio inæstimabilis compensationem in quantitate
difficiliter admittit, vt addit Ioann. de Anania *in cap. vt su-
per 8. num. 15. de reb. Eccles. non alien.* Rota *in Assisien. obla-
tionum 4. Martij* 1652. *in princip. & 13. Ianuarij sequentis an-
ni in §. quibus tamen non obstantibus coram R. P. D. Alber-
gato.*

7 Et † licèt Sacr. Concil. Triden. *in sess. 24. cap. 13. ad finem
de reformat.* diuisionem Parochialis in communi à pluribus
exercitæ Episcopo demandet, exindè tamen non valuit Or-
dinarius maiorem numerum Parocho Sancti Georgij attri-
8 buere, † *dum ipsius arbitrium*, à dispositione Iuris debuerat
regulari, per Textum *in l. fin. §. Sed et si*, vbi Bart. *num. 16. C.
communia de legatis*, Rota coram Cæsar. de Grass. *dec. 7. nu. 7.
de re iudic.* & coram Greg. *dec. 221. num. 1.*

9 Neque ex acceptatione sententiæ † ex parte Parochi Di-
uæ Mariæ secuta, damnum aliquod illarum fuit Ecclesiæ,
10 ad Text. *in cap. veniens de transact.* † cuius proindè nomine
eiusdem sententiæ impugnatio, proprio licet Sacramento
approbatæ ipsi permittitur, vt tradit Bart. *in l. iubemus 14. §.
Sanè num. 9. & 10. C. de Sacros. Eccles.* Redoan. *de reb. Ec-
cles. non alien. qu. 77. cap. 3. num. 1. cum seqq.* Rota coram Ve-
rallo *dec. 170. num. 6. part. 3.* Greg. *dec. 116. num. 1.* & coram
bon. mem. Merlino *dec. 490. num. 11.*

11 Cùm itaque diuisio † inæqualis rescindi, néc non ad æ-
qualitatem reduci debeat, ad Textum *in l. si post diuisionem
4. C. de iur. & fact. ignor. l. si soror 8. C. de collat. & l. maiorib.
3. C. communia vtriusque iudicij*, Bald. *cons. 386. lib. 1.* Soccin.
Sen. *cons. 25. num. 2. vers. His tamen non obstantibus, & num. 3.
volum. 4.* Menoch. *cons. 91. num. 26. cum seqq.* Rot. *dec. 600. n. 1.
cum seqq. par. 5. tom. 2. recent. & in Romana Diuisionis 28.
Martij 1659. in princip. coram R. P. D. meo Celso.*

Iure meritò proindè Vicarius D. Archiepiscopi, præuio
accessu, nec non planta loci exhibita, concorditer à parti-
bus habita, sententiam Ordinarij reformando, portionem
Parochi Sanctæ Mariæ ad familias centum, & triginta sex
adauxit, alteri Ecclesiæ centum sex, & quinquaginta domi-
bus reseruatis.

Cui diuisioni per Parochum Sanctæ Mariæ non impro-
batæ, deberet quoque alter Sancti Georgij acquiescere,
dum maior familiarum numerus ipsi delatus dignoscitur.

Neque videtur vrgere, quòd aliquæ ex familijs Villæ Vg-
giæ descriptæ in portionem Parochi Sanctæ Mariæ, tumula
maiorum suorum in altera Sancti Georgij Parochia possi-
12 deant, † cùm ijsdemmet sepulchris valeant sepeliri, canoni-
ca portione Parochiali Ecclesiæ Sanctæ Mariæ iuxta loci
consuetudinem persoluta, iuxta Textum *in cap. pariter*, ibi-
que gloss. *notat, & in cap. super, & cap. seqq. de sepulc. Clem. du-
dum, §. ac deindè vers. Verùm ne Parochialis eodem tit.* Bar-
bos. *de offic. Parochi c. 25. n. 3.* Rot. cor. Canal. *dec. 101. n. 4.*

Et his verò bonum ius Parochi Sanctæ Mariæ consurgit,
13 † cui Ecclesiæ nomine agenti debet manutentio decerni, li-
cet Ordinarij sententiam acceptando, se pro spoliato repu-
tasse, vt tradit Abb. *in cap. conquerente num. 9. post princip.
de restitut. spoliat. & in cap. litteras num. 4. de dilat.* Rota
coram Seraphin. *dec. 1417. num. 3.* coram Merlino *decis. 702.
num. 8. cum alijs relatis in Vladislauien. Emphyteusis 23. Iu-
nij 1659. in §. fin. coram me.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Tiburtina Donationis.

Lunæ 4. Aprilis 1661.

ARGVMENTVM.

Donatio à muliere facta absque interuentu proximiorum an sustineri possit: An priuilegium dotis, & piæ causæ donantem à solemnitatibus statuti requisitis eximat? & an etiam alijs causis præter matrimonij, & paupertatis concurrentibus valida censeatur?

SVMMARIVM.

1 *Contractus donationis absque interuentu proximiorum celebratus, non seruata forma statuti sustineri non potest.*

2 *Contractus tanto minus sustinetur, quantò magis de sui natura donatio damnum, & præiudicium donantis continet.*

3 *Donatio à muliere non modica leuitatis facta fraudem verisimiliter in ea intercessisse præsupponit.*

4 *Contractus donationis ex duplici priuilegio dotis scilicet, & piæ causæ à requisitis statuti solemnitatibus exemptus dici debet.*

5 *Dos quando est causa finalis donationis, conclusio de contractibus sine solemnitatibus factis locum habet.*

6 *Dos quando non est causa finalis, sed solummodo impulsiua donatio priuilegiata dici non potest, cùm alias donans etiam, absque dotis consideratione donatura fuisset.*

7 *Matrimonium non dicitur causa finalis donationis, cùm aliæ causæ præter eum coniunctim exprimantur.*

8 *Donatio sine solemnitatibus an sustineatur, etiamsi aliæ causæ præter dotis, & matrimonij in ea fuerint expressæ.*

9 *Donatio facta Patri, vt faciliùs filiam docet, nullius præsertim determinati matrimonij ratione habita, non priuilegiata, sed simplex censetur.*

10 *Donatio ob paupertatem facta non subsistit, cùm talis qualitas non probetur.*

11 *Coniunctio sanguinis, amor, & beneuolentia quando in donatione concurrunt, eandem potius ex coniunctione in instrumento expressa, quàm ex paupertate non expressa processisse præsumitur.*

12 *Defectus Consanguineorum in donatione, an sit attendendus, quando aut adesse non poterant, aut donatrici malè affecti vocandi non erant.*

13 *Cognitio causæ ob quam citati consanguinei teneantur, nec ne interuenire, Iudici non partibus spectat.*

DECISIO CCCXIV.

SEntentiam Rotalem, qua firmatum fuerat donationem
à Delia factam substineri non posse ex defectu solemni-
tatum confirmandam esse DD. censuerunt.

Validitas non controuertebatur, & Iustitia abundè ap-
parebat ex duabus decisionibus coram R. P. D. meo Alber-
gato emanatis † contractum enim donationis absque inter- 1
uentu proximiorum celebratum non seruata forma, quę pro
validitate erat omninò seruanda, Fenzon. *ad stat. Vrb. c. 151.
lib. 1. num. 13. & seqq.* cum alijs ibidem relatis substineri non
posse passim, respondit Rota *vt in decisionib.* penes eundem
Fenzon. *relatis in annot. eiusdem cap. 151. fol. 338. num. 1. &
in allegatis in prima dec. R. P. D. mei Albergati in princ.* cùm
† maximè de sui natura donatio damnum, & præiudicium 2
donantis contineat, Alban. *cons. 77. num. 22. & cons. 100. n. 5.*
Pic. *ad stat. Vrb. gloss. 7. num. 17.* & Rota penes eundem *dec.
40. num. 7.* & coram Buratt. *dec. 924. num. 15.* & præsertim à
muliere facta, in qua fraus verisimiliter intercessisse credi-
tur, vt consuluit idem Alban. *cons. 77. num. 22.* Rota *dec. 102.
num. 8. par. 2. diuers.* eo faciliùs; quia donatricem fuisse non
modicæ leuitatis apparet, vt deducitur *in 1. dec. R. P. D. mei
Albergati, §. Considerabant, & in secunda in principio.*

Nec obstare visum fuit obiectum denuò acriter ab Infor-
mantibus pro sororibus de Sebastianis adductum, quòd
nempè in † donatione per Deliam facta non requirebantur 3
solemnitates, ex quo processerit ex causa dotis dictarum
sororum eo magis attendenda, quia inspecto eorum statu
sint pauperes, sicque ex duplici priuilegio dotis, & piæ cau-
sæ huiusmodi contractus à requisitis statuti solemnitatibus
dici debuerit exemptus, vt de donatione dotis contempla-
tione sequuta tradit Salicet. communiter receptus, *in l. fin.
num. 4. C. de iur. dot.* Bald. Nouell. *de dot. priuileg. 47. num. 48.*
Negus. *de pignor. par. 8. memb. 1. num. 23.* Rota *dec. 490. nu. 4.
par. 4. recent.* & coram sanct. mem. Greg. *dec. 563. num. 11. &
seqq.* & admittunt etiam decisiones in hac causa editæ, & de
donatione in piam causam ob paupertatem, idem Bald. No-
uell. *de dot. par. 5. num. 4. & par. 6. priuileg. 48. num. 2.* & fir-
mat prima decisio causæ coram bon. mem. Dunozetto, §.
Indubitata.

Quia placuit iterùm responsio, quòd prima conclusio
procedit quando dos, seu matrimonium fuit causa finalis
donationis in proposito autem cum Delia in sua donatione
non expresserit solam causam dotis verùm, & affectionis,
beneuolentiæ sanguinis coniunctionis, & quia sic ex sua
mera, & pura munificentia, & liberalitate sibi placuit de
rebus suis disponere, quinimò voluerit etiam puellas habe-
re quantitatem donatam, etiamsi non nuberent, quando-
que

que vna moriente, altera succederet, & vltima liberam
6 haberet disponendi facultatem de bonis donatis, matrimo-
nium, & dos non dicitur causa finalis, sed solummodò im-
pulsiua, & exindè donatio dici non poterat priuilegiata,
& absque statuti solemnitatibus valida, cùm alias donans
etiam absque dotis consideratione fuisset donatura, Castr.
*cons.*345. *num.*1. *lib.* 1. Surd.*cons.*361.*num.* 19. *&* 33. Gioua-
gnion.*cons.*83. *num.*46. *& seqq.* Add.ad Buratt. *dec.*861.*nu.*9.
litt. A. & ponderando eademmet verba apposita in contro-
uersa donatione, ibi: *Adhoc, vt decentius ipsa nubant, & fa-
cilius propositum Deo seruiendi adimpleant*, firmauit Rota
coram Buratt. *dec.*924. *num.* 8. & in fortioribus terminis, &
verbis magis efficacibus censuit Rota, matrimonium non
7 fuisse causam finalem donationis, cùm aliæ † prout in præ-
senti fuerint coniunctim expressę causę plenè articulo discus-
so coram Merl.*dec.*229.*per tot.confirmata in dec.*392.*cor.eod.*

Nec in proposito aduersantur iterùm allegatæ decisiones,
8 Seraph. 201. 210. *&* 232. in quibus fuit firmatum † donatio-
nem substineri etiam sine solemnitatibus, quamuis aliæ cau-
sæ præter dotis, & matrimonij fuerint expressæ. Quippè in
illis agebatur de certo, & determinato matrimonio, & do-
natio facta fuerat ipsi puellæ immediatè, non autem eius pa-
tri, vt in præsenti ad effectum, vt possit filias dotare, tunc
9 enim licet † facta fuerit donatio in dictam causam, vt nem-
pè faciliùs dotet dicitur simplex, & non priuilegiata, vt con-
siderat Castr.*d.cons.*345. *num.*1. *circa med.* nullius præsertim
certi, & determinati matrimonij ratione perhabita, Fonta-
nell.*de pact.nupt.claus.*4.*gloss.*1.*num.* 16. 17. *&* 18. Rota *in d.
dec.*229. coram Merlin. *sub num.* 12.

10 Quo verò ad † paupertatem eo magis subsistere visa fuit
responsio, quòd talis qualitas non probatur, vt aduertunt
R.P.D. mei Albergati *prima §.neq; donatio, & secunda §.rur-
sus*, quin adhuc probata non releuaret. Tum quia nulla
facta fuit de paupertate mentio in donatione, sicque dona-
tariam consideratam non fuisse dignoscitur. Tum etiam
11 quia cùm concurrant, † coniunctio sanguinis, amor, & be-
neuolentia præsumitur donationem ex coniunctione in In-
strumento expressa potiùs, quàm ex paupertate non expres-
sa processisse, per Text. *cap. Requisiuisti* 15. *de testib.* ibique
Abb. *num.*8. 23. *&* 24. Barbat.*num.* 21. Cæphal.*cons.*216. *nu.*
17. *cum seqq.* & latè firmant decisiones causæ *in §§. nuper al-
legatis*.

12 Nec fortiùs vrget, quòd † defectus consanguineorum
Deliæ in donatione non sit attendendus, vel quia tanquam
absentes adesse non poterant, vel quia eidem Delię malè af-
fecti non erant vocandi.

Siquidem præsentia satis remansit probata ex Testibus
Felicis datis *in Summario primæ decisionis num.*6. estque penè
in confessis, dum confugitur ad assertam illorum diffiden-
tiam pro euitanda necessitate eos vocandi, & differentia
præter quod non probatur, etiam concessa non releuarent,
13 nisi quando fuissent citati ad interessendum, cùm † Iudici
non partibus spectet cognitio causæ, ob quam citati tenean-
tur, nec ne interuenire, & aduertit fusè Pic. *ad statut. Vrb.
cap.*151.*gloss.*19. *num.* 10.14. *&* 15. *& melius num.* 24.

Et ità vtraque Parte Informante resolutum fuit.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Tridentina Altaris.

Veneris 29. *Aprilis* 1661.

ARGVMENTVM.

Beneficium quando litigiosum dicatur Inhibitio in quantum operatur. Litis initium vtrum in possessorio, an in petitorio pendeat vndè dignoscitur. Innouatio an attentata inducat, & an per deficentiam præsentatorum lis extincta dicatur?

SVMMARIVM.

1 *Beneficium pendente lite est litigiosum, & proindè ad actum nouæ prouisionis deueniri non potest.*
2 *Inhibitio in citatione emanata actus posteagestos vitio attentatorum inficit.*
3 *Inhibitio ligat manus eam obtinentis, vt deindè aliquid innouare non possit.*
4 *Lis in possessorio pendens beneficium litigiosum non reddit, nec collationem impedit.*
5 *Lite in petitorio super titulo Beneficij fuisse, quomodò probatur.*
6 *Verbum, spectare, petitorium inuoluit, & titulum respicit.*
7 *Clausula*, quam, & quas, *in quantum operatur.*
8 *Innouatio circa collationem lite pendente attentata censetur.*
9 *Collatione attentatorum vitio infecta, possessio sequestranda venit.*
10 *Lis, an per deficientiam præsentatorum extincta dicatur.*
11 *Regula, quòd lite sublata euanescat Inhibitio, quomodò procedit.*
12 *Lite per renunciationem non extincta Capitulum alij præiudicare non potest.*
13 *Patronus, quando est in causa, lis per renunciationem vnius præsentati non extinguitur.*

DECISIO CCCXV.

COnferendo Ioanni Bonhomo Altare, de quo agitur Ca-
pitulum Tridentinum attentasse resolutum fuit sub die
1. Martij 1630.* Et ex ijsdem rationibus Domini steterunt
in decisis, quia † pendente in hoc Sacro Tribunali lite 1
per viam appellationis interpositæ ab eodem Capitulo Be-
neficium erat litigiosum, & proindè non poterant ad actum
nouæ prouisionis deueniri, *cap.*1. *&* 2. *vt lit.pend.in* 6. Rota
coram Card. Seraphin. *dec.*990.*num.*5. coram Eminentissimo
D. Card. Otthobono *decis.* 93. *num.*1. *&* 2. *Leodien. Beneficij*
23. *Martij* 1648. *coram bon. mem. Peutingerio*, §. *Ex his igi-
tur, & in Papien. Bonorum* 5. *Martij* 1657. *coram R. P. D. meo
Beuilaqua* §. *fin.* Præcipuè, quia exequuta fuerat solita citatio
cùm † Inhibitione, quæ operatur, vt actus posteà gesti vitio 2
attentatorum sint infecti, vt post alios dictum fuit *in Leodien.
Officij, seu Capellaniæ Episcopalis* 4. *Maij* 1654. *coram Reue-
rendiss. D. meo Decano in princ.* & † ligat manus eidem obti- 3
nenti Inhibitionem, vt non possit deindè aliquid innouare,
Rot. *in Romana Iurispatronatus de Vanguana*, post Marches.
*de Commiss.par.*2. *fol.*294. *num.* 3. Buratt. *dec.*262. *nu.*2. *& in
Romana Pratensi Fideicomm. de Attauantibus* 1. *Iulij* 1658.
coram R. P. D. meo Priolo, §. *fin.*

Nec in facto subsistit, quòd solùm in † possessorio pendeat 4
lis, quæ non reddit bonum litigiosum, nec collationem im-
pedit, iuxta *dec.Cassad.* 2. *in princ. vt lit.pend.* Quia immò super
titulo Beneficij inter partes erat controuersia in † petitorio, 5
vt deducitur non solùm ex eo, quòd Iudex pronunciauit pa-
tronatum spectare ad Laurentium de Bassis, quòd verbum
† *spectare*, inuoluit petitorium, & titulum respicit, vt in 6
terminis attentatorum aduertit Gratian. *discept.* 157. *nu.* 20.
Rota coram Duran. *dec.* 200. *num.* 4. *Montis Alti Beneficij*
15. *Decembris* 1645. *coram bon.mem.Bichio*, §. *Nam quicquid,
& in Piscien. Iuris Conferendi* 14. *Ianuarij* 1658. *coram me in
princip.* Sed etiam, quia in commune aderat † clausula, *quam,* 7
& quas, &c. cum omnibus emergen. annexis, & connexis,
&c. quæ operantur, vt lis in petitorio dicatur introducta su-
per titulo Beneficij, quòd proindè dicitur effectum litigio-
sum, Adden.ad sanct. mem. Greg.*dec.*125.*num.*17. Adden.ad
Buratt. *dec.*925.*num.* 3. Rota *dec.*342. *num.*2.*par.*1. *rec.decis.*
200.*num.*5. coram Caual. *Gerunden. Prioratus* 27. *Iunij* 1644.
coram bon.mem.Bichio, §. *Tum etiam Firmana, seu nullius Be-
neficij* 14. *Aprilis* 1660. *coram R.P.D.meo Celso sub* §. *Et lis,
& in Vicentina Beneficij* 10. *Decembris proximè præteriti co-
ram me*, §. *Accedente*.

Præterquamquod agitur hodie ad effectum attentatorum
inter Collatores, & Patronos, vt infra, quæ attentata intrant
quando circa collationem † lite pendente ad actum innoua- 8
tionis deuentum fuit, vt per Rotam *in Placentina Capellaniæ*
31. *Maij* 1605. *coram bon. mem. Hieronymo Cardinali Pam-
philio*, §. *Nec refert*, & alij *in dec.* §. *Sine quia*. Et proindè ve-
nit sequestranda † possessio iuxta stylum huius Sacri Tribu- 9
nalis, Archid. *in cap. Qui res num.* 9. *vers. Ex quibus Iuribus*
11.*q.*1. Rota coram Verall.*dec.*157.*par.*3. Caual.*dec.*175.*n.*4.
& in Pistorien. Thesaurariæ 31. *Ianuarij* 1648. *coram Reue-
rendissimo Terracinen.*

Non etiam releuat, quòd fuerit † extincta lis per defi- 10
cientiam Præsentatorum, quorum vnus professionem emi-
sit in Religione Capuccinorum; Alter verò Ius suum liberè
dimisit in manibus Capituli, lite autem sublata euanuisse
dicebatur † Inhibitio, & potuisse Capitulum suum Ius anti- 11
quum exercere, quia hæc procederent si lis fuisset inter solos
præsentatos, sed causa non solùm inter ipsos, vt dixi fue-
rat introducta, sed inter Capitulum, & Patronos super
per-

pertinentia Beneficij, cùm illud liberum, isti verò Patrona-
le Beneficium esse contenderent; Proindeque illis de medio
sublatis lis in suo robore remanet inter Capitulum, & illos
de Bassis, qui reperiuntur in sententia de partibus appella-
tione in communione æquè principaliter nominati, & per
12 talem † renunciationem ea non extincta, non potuit Ca-
pitulum alium præiudicare sine vitio attentatorum, iuxta
*cons.*Caldas. *primum, vt lit. pend.* Lancell. *de attentat. part.* 2.
cap. 4. *in præfat. num.* 302. *& seqq. vers. Quartò quod, & sub
num.*717. *vers. Tertiò*, Rot.coram Caual.*dec.*280.*num.*1. *Et
in Cremonen. Præpositura* 27. *Iunij* 1644. *coram Eminentissi-
mo D.Cardinali Corrado*, §. *Et licet Orlandottus*, vbi in spe-
13 cie, quòd non dicitur † extincta lis per renunciationem vnius
præsentati, quando Patronus est in causa, & in similibus
terminis, coram Pen.*dec.* 896.*num.* 3. *& seqq.*

Quòd autem Begoudellus non possit de attentatis oppo-
nere cùm non esset in lite, non visum est Dominis obstare,
14 quia ex officio † Iudex, cuius Maiestas læsa fuit attentata
reuocare potest, vt præter relatos *in cap. Bona* 50. *sub num.*
15. *de appell.* Rota *in Melenitana Parochialis* 30. *Ianuarij*
1651. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, §. *final.* Prout
15 etiam ex † officio ad sequestri appositionem deueniri po-
test, Rota coram sanct.mem.Greg. *dec.*91. *num.*8. *&* 9. *Tar-
uisina Mensionaria* 30. *Aprilis* 1593. *coram bon.mem.Cardi-
nali Arrigonio, & in dicta Cremonen. sub* §. *Et consequenter.*
Et ità vtraque, &c.

*Decisio ista, quæ hic allegatur in hac eadem causa emanata sub
die* 1. *Martij anni præteriti* 1660. *coram eodem bon. mem.
Leone Verospio, impressa est supra in hac part.* 13. *Recent.
decisio* 170.

R. P. D. BEVILAQVA.

Bononien. Legati, & Legitimæ.

Luna 2. *Maij* 1661.

ARGVMENTVM.

Legitimæ supplementum cùm petatur ex disposi-
tione legis, & contra Testatoris voluntatem, an
sit petendum actione personali, vel hypothecaria
hic plenè dilucidatur.

SVMMARIVM.

1 *Institutus iure certa pro omni, & toto eo, quod prætende-
re potest, à quacunque alia detractione excluditur.*
2 *Legatum factum pro omni, & toto eo, quod prætendere
potest, inofficiosi Testamenti querelam excludit.*
3 *Testamento pro substinendo sufficit, quid minimum insti-
tutionis titulo relinquere.*
4 *Legitima vbi est relictum minus, debet pro eius supple-
mento agi.*
5 *Legitima supplementum petitur actione personali contra
hæredes institutos.*
6 *Actio hypothecaria, & immissio dantur solùm pro execu-
tione dispositionis Testatoris.*
7 *Hæredes instituti conueniendi sunt iudicio ordinario.*
8 *Legitima supplementum etiam actione hypothecaria po-
test peti pro veriori opinione.*
9 *Legitima cui debetur competit rei medium*, l. final. C. de
edict. Diu. Adr. tollen.
10 *Et quomodo hoc intelligatur, & procedat.*
11 Text. dispositio in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. *quo
causa intret.*
12 *Legata actione hypothecaria sunt petenda.*
13 *Testatorum voluntates sunt plenius adimplendæ.*

DECISIO CCCXVI.

VOlnit Marchio Franciscus Pyrrhus Maluetius, quòd in
Dote constituta D.Mariæ Hieronymæ eius filiæ nuptæ
Marchioni Sigismundo Maluetio, comprehenderentur scu-
ta 5000. detrahenda ex bonis fideicommissarijs Marchionis
Pyrrhi eius Aui, iuxta facultatem ab eodem in suo Testa-
mento attributam Herculi filio, & alijs descenden.

Mortuo dicto Marchione Francisco Pyrrho Comitissa
Iulia Maria eius ex dicta Maria Hieronyma prædefuncta
neptis, vti hæres Matris, instabat sibi solui legatum sc. 5000.
& immitti in possessionem bonorum prædicti Francisci Pyr-
rhi eius Patrui materni pro legitima sibi in illis debita. Rota
reiecta prima parte Dubij concernente Legatum, ad aliam
particularem disputationem denegauit pro legitima præten-
sam Immissionem.

Fundamentum resolutionis fuit, quia idem Marchio Fran-
ciscus Pyrrhus instituta hærede Marchionissa Iulia eius Ma-
tre cum substitutione ad fauorem Sororis, & filiorum ma-
sculorum, † reliquit libr. mille ipsi Comitissæ Iuliæ nepoti iu- 1
re Institutionis, & omni alio meliori modo pro omni, & toto
eo, quòd ex sua hæreditate prætendere posset, ob † quòd le- 2
gatum non licet eidem contratabulare, nec querelam inoffi-
ciosi Testamenti proponere ad illud rumpendum, † cùm 3
hodie pro substinendo Testamento, quidquid esset de iure
nostrum, sufficiat quid minimum Institutionis titulo relin-
quere, §. *Tam autem Instit. tit. de inoff. Testam.* Clar. *in* §. *Te-
stamentum qu.*38.*num.*9. & ibi Add. Rot. coram bon. memor.
Merlin. *dec.* 778. *n.*9. & vbi † relictum sit minùs legitima de- 4
bet agere, vt ad illius integram portionem suppleatur, *l. Om-
nimodo* 30. *C. de inoff. Testam.* Merlin. *de legit. lib.*3. *tit.*3. *par.*
1. *num.* 1. Crass. *in* §. *Testamentum qu.*25. *num.* 20. Rot. *vbi pro-
ximè*. Ad † consequendum verò huius legitimæ supplemen- 5
tum, quòd petitur contra voluntatem Testatoris non valet
intentare hypothecariam, nec iudicium Immissionis, † quæ 6
solùm datur pro plena exequutione dispositionis Testato-
ris, sed debet agere conditione ex lege, & sic actione perso-
nali contra hæredes Institutus, † à quibus est petendum in 7
Iudicio ordinario, Gloss. *in l. Omnimodò* 30. *verb. Exigue, C.
de inoffic. Testam.* Salyc. *in l. Scimus nu.*5. *vbi de Communi, C.
eodem*, Socc. *in l. Ex toto* 8. *num.*3. *ff. de leg.* 1. Corn. *cons.* 26. *n.*
10. *vers. Nec obstant lib.*3. Rimin. Iun. *cons.* 139. *num.* 35. &
reiecta sententia Fulgos. *in cons.* 83. & Dec. *cons.* 235. existi-
mantium, quòd sicuti pro ea parte legitimæ, quæ fuit relicta
inducitur, † ita quoque pro supplemento inducta intelligi- 8
tur hanc contrariam, vti veriorem tenent Giouagn. *cons.* 2.
num. 1. *&* 5. *& cons.* 9. *num.* 8. *lib.* 2. Peregr. *de fideicomm. ar.* 36.
num. 82. *vers. In supplemento autem, & num.* 151. Mantic. *de
tacit. lib.*2. *cap.* 121. *nu.*72. *&* 73. Gratian. *discept. for. cap.* 198.
num. 20. Merlin. *de legit. lib.*3. *tit.*3. *qu.*1. *num.*5. *& lib.*5. *tit.*4.
*qu.*2. *nu.*3. *& seqq.* Hier. Laur. *dec. Auenionen.* 52. *sub nu.*5. *& in
fin.* Rot. coram Put. *dec.* 133. *par.*2. *in correct. dec.* 184. *nu.*6. *p.*4.
diuers. impress. etiam post Statil. Pacif. de Saluian. *Interd. dec.*
60. *& in rec. dec.* 419. *nu.*1. *par.*2. *dec.* 273. *num.*4. *par.*4. *dec.* 291.
*num.*7. *par.*7. *in Amerina Castri Guardia* 10. *Martij* 1651. §.
Nihilominus, & 16. *Iunij eiusdem anni*, §. *Vltim. coram Reue-
rendissimo Archiepiscopo Tarraconen.*

Non obstat, quòd † cui debetur legitima competat reme- 9
dium, *l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen.* Merlin. *de legit. lib.*5. *tit.*
4. *par.*3. *num.*3. Rot. post eundem *dec.* 97. *num.*3. *& in Perusina
Successionis* 23. *Ianuarij* 1654. *sub* §. *Ab hac autem cor. R. P. D.
Verospio*, quia † id intelligitur, & procedit conclusio, quan- 10
do petens legitimam esset in illo scriptus hæres, aut ei in Te-
stamento legata, & per eum peteretur eo modo, & forma,
sub qua fuit relicta, † his enim casibus pro ea consequenda 11
intrat dispositio *l. final.* sicuti † pro cæteris legatis competit 12
hypotheca, *ex l. prima, C. Comm. de legat.* Giouagn. *d. cons.* 2.
*nu.*3. Rot. apud Reuerendiss. Vrgell. *dec.* 185. *n.*4. *cum seqq.* At
quando non agitur iure Institutionis, vel Legati, sed petitur
ex dispositione legis simpliciter contra voluntatem Testato-
ris, vt hic, quo Marchio Franciscus Pyrrhus in dicto suo Te-
stamento reliquit libras mille pro omni eo, quòd posset præ-
tendere Iure cautum non reperitur, quòd pro illa detur hy-
potheca pro legatis introducta, vt plenius voluntates defun-
ctorum adimpleantur, vt dicunt Alex. *cons.* 117. *n.*21. *litt. B.*
Mant. *de tacit. vbi sup. nu.*27. 28. *&* 44. *& seqq.* Peregr. *dec.* 37.
*per tot. & signanter n.*5. *& q.* 18. vbi respondet contrarijs, *& in
tr. de fideic. in cit. ar.* 36. *n.*49. Giouagn. *d. cons.* 2. *n.*5. Fontan. *de
pact. nupt. claus.*5. *gloss.*8. *par.*3. *n.*52. *& seqq.* Rot. apud Put. *dec.*
39. *par.*2. *& dec.* 89. *n. fin.* post Merlin. *de legit.* & in alijs addu-
ctis in præcitata *Tudertina Successionis cor. Reuerendiss. Pa-
pien. dicto* §. *Iustitiam autem.* Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Vrgensis Præceptoriæ.

Luna 2. *Maij* 1661.

ARGVMENTVM.

Possessione actuali probata, mandatum de manu-
tenendo prouiso Apostolico non est denegan-
dum: citatio Principalis non est necessaria, ci-
tato Procuratore generaliter constituto, cuius
protestatio in contrarium non admittitur; Cum

semel

semel acceptans mandatum postea Procuratorem se esse negare non possit.

SVMMARIVM.

1 *Prouiso Apostolico de Beneficio in mense reseruato vacante mandatum de manutenendo est concedendum.*
2 *Possessio actualis ex Instrumento adeptionis probata, alio anteriori non possidente, ad effectum manutentionis suffragatur.*
3 *Continuatio actus beneficij vsque ad tempus motæ litis ex iure præsumitur, cum actus intermedius non interuenerit.*
4 *Possessio data danda est manutentio.*
5 *Citatio Principalis collitigantis ad effectum instituendi contra eum Iudicium præcedere debet.*
6 *Procuratore à parte generaliter constituto, cum eo priùs citato iudicium inchoari potest.*
7 *Causæ beneficiales etiam generali mandato includuntur, nec egent speciali.*
8 *Protestatio Procuratoris in actis facta se Procuratorem partis esse non velle, an eundem à dicto onere eximat.*
9 *Procurator semel omnes causas generaliter acceptans, non se ad aliquam restringendo, ampliùs ab ea discedere, & talem esse negare non potest.*

DECISIO CCCXVII.

Responsum fuit pro Eusebio Informante, illi videlicet
1 dandum esse † mandatum de manutenendo in possessione controuersæ Præceptoriæ, de qua vti reseruata per obitum Laurentij Alegie de mense Martij 1657. Sede Episcopali vacante per Regulam secundam Cancellariæ, Gonzal *ad reg.8.gloss.24. num.6. & gloss.51.num.52.* Lotther. *de re benef.lib.2.qu.34. num.5.* Rota coram bon.mem.Merlin. *dec. 629.num.8. & in Gerunden.Parochialis 3. Decembris præteriti coram me, §.Parochialis*, tandem fuit à Sanctissimo proui-
2 sus subsequuta † actuali possessione, vt docuit per publicum Instrumentum adeptionis, quòd alio tunc non possidente, vt præsumitur, nisi ostendatur alterius anterior possessio suffragatur ad effectum manutentionis, *l.Prædia*, & ibi Bart. *de acquir.possess. & l. non idcircò, C. de fid.Instr.* Rota coram sanct.mem. Gregor.XV. *dec.268. num.1.* & post Modern. *de manut.dec.1.& 4.num.1.* de cuius actus continuatione vsque
3 ad tempus motæ litis vltra Iuris præsumptionem, dum actus intermedius non interuenerit, *l.siue possidetis, Cod.de probat.* Alciat. *præsumpt.21.* Rota apud eundem Posth. *dec.20. nu.4.* Constat ex deputatione eiusdem Eusebij in locum Vicarij absentis ab eodem ante discessum Capitulo ad id congregato factæ, & ex pluribus alijs actibus Capitularibus per Beneficiatos, & alios recensitis in attestationibus, *in Summario re-*
4 *latis.* † Data autem possessione danda est manutentio, *vulgato §.Retinendæ Instit.de interd. l.Attilius*, vbi Castr. *de donat.* Alex.*cons.88. num.3.lib.5.*
5 Non obstat, quòd ad † instituendum Iudicium contra Didacum in causa Principalem collitigantem, & ab Vrbe absentem debuit præcedere citatio, quàm tamen fuisse factam minimè constat, quia cùm ab illo fuerit constitutus
6 † Procurator generalis ad omnes causas motas, & mouendas cum alijs clausulis amplissimis, sufficit fuisse citatum dictum Procuratorem, & cum eo iudicium potuit inchoari, *l.solent, ff.de alim. & cibar.legat. l.tertia, C. de Proc. leg.cum Clericis*, & ibi Bald.*sub num.3. C.vndè vi, l.si dictum fuerit, §. Præsente, ff. de euict.* & ità in praxi seruari testantur, Scacc. *de Iudic.lib.2.cap.8.num.666.& 671.* Rot.*dec.16.Iudic. in antiqu.* Cassad.*dec.1.de dilat.* Achill.de Grass. *decis.16. in fin. de dol.& contum.* sanct.mem.Gregor.XV.*dec.127.num. 8.* & ibi Adden. *num. 12.* & procedit etiamsi agatur de causa benefi-
7 ciali, quia † in generali mandato etiam causæ beneficiales includuntur, nec speciali egent, Vant. *de nullit. & defect. mandat.num.93. vers.Causæ verò, Ægid.dec.5.in princ.& dec. 27.sub num.2.de Procur.in nou.*coram Buratt.*dec.927.nu.6.& in recent.dec.599.num.6.par.4.tom.3.*
8 Nec afficit † protestatio per dictum Procuratorem in actis facta se non esse, nec velle esse dicti Didaci Procuratorem, quia cùm ab initio, quo fuit constitutus ad omnes prædi-
9 ctas causas, mandatum exhibuerit, & † generaliter acceptauit non se restringendo ad aliquam causam, non potest ampliùs ab ea discedere, & talem esse negare, ad Text. *in leg. si mandauero 32. §. Siue autem, C.mand.* Rota coram Put. *dec. 212.lib. 2. in correct.* admonens cautos Procuratores producere mandatum per compulsum, & posteà illud in illa causa tantùm acceptare, *& in Perusina Dotis 17.Maij 1632.coram bon.mem.Dunozetto, impress.apud Gilian. ad Statut. Perus.in ordine 120.*relatum per Modern.*Cæsenaten.de cit.par.5. cap. 14.num.230.* Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CERRO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Florentina Oratorij.

Lunæ 2. Maij 1661.

ARGVMENTVM.

Filiatio an ex solo matrimonio probetur, & an stante matrimonio filius ex adultero natus censeri debeat? Testes in re occulta, & antiqua deponentes quales esse debeant? An de auditu, & publica voce, & fama sufficiant? Coniecturæ vrgentes filiationem etiam concludunt; qua plenè iustificata, in Patronatu, de quo agitur, stante legitimatione successionem ex priuilegio Authorum competere, dubitari non potest.

SVMMARIVM.

1 *Filius stante matrimonio potius ex Marito, quàm ex Adultero genitus censetur.*
2 *Matrimonium solùm filiationem non probat, nisi cohabitatio Coniugum tempore conceptionis, & facilis Mariti accessus ad Vxorem insimul iustificetur.*
3 *Allegans se esse filium adulteri, maritum non habuisse accessum ad matrem ipsius de tempore conceptionis, aut eam cognoscere non potuisse, probare tenetur.*
4 *Præsumptio, quòd filius durante matrimonio non sit natus ex adultero, Christianæ pietati conformis videtur.*
5 *Præsumptio,* l.miles, *quando filius se ex viro matris natum allegat, in eiusdem odium, & præiudicium retorqueri non debet.*
6 *Filiatione concludenter iustificata, præsumptio legis excluditur.*
7 *Præsumptio ex contrarijs probationibus, & præsumptionibus suffocatur.*
8 *Testes aliàs inhabiles ad probandam rem, quæ occultè geri solet admittuntur, nec personales exceptiones contra eos recipiuntur.*
9 *Testes, quando sunt personæ bonæ conditionis, & famæ in quacunque materia admittuntur.*
10 *Testes de auditu deponentes, cùm agatur de re antiqua, nec sint, qui de visu deponere possunt, sufficienter probant.*
11 *Filiatio in antiquis à Testibus de publica voce, & fama optimè iustificatur.*
12 *Fama probata censetur, etiam si Testes à quibus audiuerint non dicant.*
13 *Depositio per verba* fuit, & est, *non requiritur, dum etiam de tempore ante motam litem deposuisse conuincitur.*
14 *Coniectura vrgentes filiationem optimè concludunt.*
15 *Pater legitimando filium, eumque in vltimo Testamento vti talem in certa summa instituendo, probationi filiationis magnum adminiculum præbet.*
16 *Dispensatio ad suscipiendos Ordines sacros alicui vti filio naturali talis Viri ex Muliere coniugata impetrata, filiationis probationem constituit.*
17 *Filiatio ex præsentatione de aliquo tanquam de familia facta colligitur.*
18 *Filiatio ex vacatione beneficij ab ipsa Collitigante probatur.*
19 *Præsumptio legis quoad filiationem stantibus geminatis confessionibus tam defuncti, quàm hæredis, penitus eliditur, & remouetur.*
20 *Legitimatus ex priuilegio Patronorum in quibuscunque beneficijs etiam Ecclesiasticis succedit.*

DECISIO CCCXVIII.

Decisum fuerat in hac causa 13. *Martij 1655. cor. bo.me. Bichio*, & prius in alia decisione impressa *in Recent.dec. 363. par. 5.* non constare de filiatione Horatij ex Lucretia de Puccis, ac proindè Iuspatronatus, de quo agitur, per obitum Roberti vltimi ex descendentibus Antonij de Puccis Fundatoris de Gentilitio euasisse hæreditarium, & spectare ad D. Octauiam Capponiam vxorem, & hæredem vniuersalem d. Ro-

Roberti. Verùm pluries repropoſito articulo, tandem DD.
cenſuerunt recedendum eſſe à deciſis.

1 Licet enim † Maria Bellaſagiana tempore conceptionis,&
natiuitatis Horatij nupta eſſet Michaeli Erminio de Luculena, ita vt potius ex Marito, quàm ex Adultero natus, ac genitus de lure præſumatur, iuxta Text. *in l. Miles, §. Defuncto, ff. ad leg. Iul. de adult.*

Nihilominus, ſiue ſit attendenda illa opinio, quòd ad iſtum
effectum non ſufficit ſola probatio matrimonij, niſi inſimul
2 iuſtificetur † cohabitatio Coniugum tempore conceptionis
filij, vel facilis acceſſus Mariti ad Vxorem, vt videtur eſſe de mente, Text. *in l. filius, ff. qui ſunt ſui, vel alien. Iuris*, in illis verbis, ibi: *Qui cum vxore ſua aſſiduè moratus, &c.* Surd. *conſ.* 1. *n.* 54. *verſ. Et non obſtat, & n.* 55. Rot. cor. Merl. *dec.* 488. *n.* 18. *& 19. & repet. in rec. dec.* 409. *iiſdem numeris par.* 5. *in Auenion. Alimentorum* 28. *Ianuarij* 1647. *§. Nam quatenus, & in Romana Filiationis* 27. *Iunij* 1650. *§. Quia prætermiſſis coram Eminentiſs. D. Card. Corrado Prodatario, & in Viterbien. Fideicommiſſi* 2. *Maij* 1653. *coram R. P. D. meo Veroſpio in fin. verſ. Dum maximè.*

Siue verior ſit ſententia, quòd præſumptio d. legis adeò
3 fortis ſit, & efficax, vt † allegans eſſe filium Adulteri ipſe
probare teneatur, quòd tempore ſuæ conceptionis Maritus non habeat acceſſum ad eius Matrem, vel ob aliquam grauẽ infirmitatem eam non poſſet cognoſcere, vt voluerunt Paris. *conſ.* 64. *n.* 5. *& 6. vol.* 3. Brun. *conſ.* 15. *n.* 20. Petr. *de fideicom. q.* 21. *nu.* 36. Sperell. *dec.* 164. *n.* 14. Rota *in Romana de Bonellis* 29. *Nouembris* 1613. *§. Præſertim, verſ. Et debet omnino, &* 28. *Nouembris* 1614. *ſub §. Accedit cor. bo. me. Vbaldo Sen.* vbi quòd potiùs præſumendum eſt honeſtum poſſibile, quod filius ſit natus ex matrimonio, quàm poſſibile inhoneſtũ, quod
ſit natus ex adulterio, cum huiuſmodi præſumptio Chriſtia-
4 næ etiam pietati † videatur conformis, Rot. *in Bonon. Fideicommiſſi de Victorijs* 5. *Martij* 1655. *§. Et quamuis prædicta coram Reuerendiſs. Zarate Epiſcopo Segobien. & in Romana, ſeu Sabinen. Fideicom.* 24. *Maij* 1658. *coram R. P. D. meo Beuil-*
5 *laqua, §. nec refert*, vbi quòd tunc præſumptio † *l. miles*, inducta eſt fauore filij, nec debet in eius odium, & præiudicium retorqueri, quando allegat ſe eſſe filium Mariti ſuæ Matris, ſecus autem quando allegat ſe eſſe filium Adulteri, quia tunc habet præſumptionem legis contra ſe.

In propoſito verſamur extra terminos huius difficultatis, quia hodie concludenter videtur probatum per plures Teſtes remiſſoriales, quòd de tempore quo Maria Horatiũ concepit, retinebatur a Laurentio in Palatio eius Villę nuncupatæ, *Olineto*, conſtructo ad inſtar arcis ſub arctiſſima cuſtodia, vnicuique prohibito acceſſu, quodque Michael eius Maritus habitabat in loco Luculenæ diſtante à dicta Villa per 25. ſeu 30. milliaria circiter, eratque ſexagenarius timidus, & imbecillis è contra verò Laurentius Amaſius Vir potens, & nobilis, ac magna animi ægritudine, quæ Zelotipia dicitur effectus, & ſignanter tempus conceptionis percotiunt, & de eo deponunt primus, tertius, & nonus ſuper quarto articulo per hæc, & ſimilia verba, ibi: *Et ſuper quarto: Diſſe eſſer vero, che nel tempo, che eſſo Sig. Lorenzo Pucci ingrauidò detta Maria, e che fu concepito, e generato il detto Sig. Horatio, il Marito di detta Giouane ſtaua, & habitaua lontano, cioè à Luculena, che è lontano dalla Villa d'Olineto penſo in circa* 25. *o* 30. *miglia, &c. e sò, che detto Marito di detta Giouane non poteua in modo alcuno hauere acceſſo alla detta ſua moglie, ſi per la detta lontananza, come hò detto, come anco perche detto Sig. Lorenzo per l'amor grande, che portaua alla detta Bellaſagiana, e per hauer lei vn figliuolo non permetteua, ne haurebbe permeſſo, che il Marito, che era Contadino, e perſona baſſa, ne qualſiuoglia altro ſi foſſe accoſtato in alcuna maniera à detta Giouane, e perciò la teneua all'Olineto à caſa ſua molto ben cuſtodita*: vt latiùs, *in vltimo Summario DD. de Puccis num.* 4.

Dum igitur prædicti Teſtes iuſtificantur, ne dum natiuitatem Horatij in propria domo Laurentij, ſed etiam continuã retentionem Mariæ eius Matris de præciſo tempore ſuæ cõceptionis ſub tam arcta cuſtodia, & in loco adeo diſtante à domicilio Viri, vt proindè moraliter impoſſibilis ad eam om-
6 ninò eſſet tam ipſius, quàm aliorum acceſſus † probata, vtiq;
remanet ad iſtum effectum eius filiatio ex ipſo Laurentio Adultero, & excluditur præſumptio legis quæ, (vt omnes conueniunt) eſt Iuris ſimpliciter, non autem Iuris, & de Iure, &
7 ſic † tollitur, & ſuffocatur ex cõtrarijs probationibus, & præ-
ſumptionibus, vt benè in terminis reſpondent Alciat. *conſ.* 40. *n.* 7. *verſ. Et regula, §. Defuncto lib.* 6. Gozzad. *conſ.* 18. *n.* 4. *verſ. Decimoquarto omnes, & nu.* 46. Rol. à Valle *conſ.* 22. *n.* 22. *verſ. Vbi inquit, quòd abſentia lib.* 3. Giouag. *conſ.* 21. *n.* 1. *in fin. verſ. Quod in caſu iſto lib.* 1. Creſcent. *dec.* 1. *circa med. verſ. Si tamẽ illa, qui fil. ſint legit.*

Non obſtat, quòd ex dd. Teſtibus plerique ſint perſonæ humilis conditionis, & omnes deponant de auditu.

Prima enim exceptio remouetur tam ratione loci, quàm
ratione materiæ, cùm agatur de re geſta in loco rurali, &
† quæ occultè geri ſolet, ſaltem abſque participatione Viro- 8
rum, qui probi ſint, nobiles, & honeſti, indeque ad eam probandam admittuntur Teſtes aliàs inhabiles, nec contra eos recipiuntur exceptiones perſonales, ad Text. *in l. Veniens il ſecondo in fine de Teſtib.* Rot. *in terminis in Romana Filiationis* 10. *Iunij* 1611. *cor. bo. me. Pirouano, §. final. dec.* 314. *n.* 27. *p.* 6. *rec. in Romana Hæreditatis de Gratianis* 28. *Maij* 1649. *corã me, & in dicta Viterbien. Fideicomm. cor. R. P. D. meo Veroſpio, §. Horum autem*, ac in proximis terminis ad effectum probandi copulam pro nullitate matrimonij, *in Romana nullitatis Matrimonij* 19. *Februarij* 1646. *coram bon. mem. Arguelles.*

Cùm de cętero ſint † perſonæ bonæ conditionis, & famæ 9
admitterentur etiam in quacunque alia materia, *c. ſi quis*, vbi Butr. & Felin. *n.* 8. *de Teſtib.* Specul. *eod. tit. §.* 1. *n.* 61. Cæſar. de Graſſ. *dec.* 9. *n.* 5. *de Teſt.* Rot. *poſt ſecundum vol. conſ.* Farin. *dec.* 83. *n.* 2. & coram Buratt. *dec.* 552. *n.* 11. *& dec.* 725. *n.* 12.

Secundò, nec etiam obſtat aduertendo, quòd Teſtes non deponunt ſimpliciter de auditu, nõ ſpecificando à quibus audiuerint, ſed quilibet aſſerit audiuiſſe à ſuis maioribus, ſpecificando identificè Patrem, Auum, Patruum, & alios, *d. Sum-*
mario n. 3. *&* 4. Ideò † cum agatur de re valdè antiqua, cùm 10
Horatius natus fuerit anno 1554. & lis mota anno 1620. circiter, vtique Teſtes de auditu admittuntur ob difficultatem inueniendi alios, qui poſſint deponere de viſu, Bart. *in l. Conuenticula n.* 6. *de Epiſc. & Cler.* Abb. *in c. Licet ex quadam n.* 1. *de Teſtib.* Aretin. *conſ.* 37. *n.* 3. *poſt med.* Alex. *conſ.* 187. *n.* 21. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 222. *n.* 8. Corn. *conſ.* 135. *n.* 20. *lib.* 1. Card. Mantic. *dec.* 134. *n.* 3. Buratt. *dec.* 572. *n.* 13. *&* 27. Certius enim vltra auditum à maioribus deponant etiam de publica voce, & fama percutiendo, vt colligitur ex tota ſerie depoſitionum, etiam ipſum tempus ante motam litem, quòd gratis alias contro-
uertebatur, filiatio † enim in antiquis optimè probatur à Te- 11
ſtibus de publica voce, & fama, Rota apud Put. *dec.* 506. *nu.* 2. *& 3. & per eos lib.* 2. *in corr.* & cor. Buratt. *dec.* 147. *n.* 5. in quibus firmatur, quòd tempus annorum 60. ad hunc effectum
eſt antiquum, † fama verò probata eſſet, etiam ſi Teſtes non 12
dicerent à quibus audiuerint, vt tradit Bald. *communiter receptus in cap. per tuas poſt princ. verb. publicè de probat.* Caſſador. *dec.* 3. *n.* 4. *eod. tit.* Caputaq. *dec.* 7. *p.* 2. & cor. Andr. *dec.* 45. *n.* 6.
nec eſt neceſſe, quod † deponant per verba *fuit*, & *eſt*, quo- 13
ties, vt hic ex circumſtantijs facti colligitur depoſuiſſe etiam de tempore ante motam litem, vt benè reſpondit Rot. *in rec. dec.* 283. *n.* 14. *par.* 8. cum alijs per Adden. ad Greg. *dec.* 277. *nu.* 10. *verſ. Si tamen ex tota facti ſerie.*

Prætereà concurrunt † etiam quamplures coniecturæ, quę 14
vrgentes ſunt, & vehementes, & hanc filiationem optimè concludunt. Primò enim adducuntur facta, & geſta per Laurentium, nam non ſolùm paſſus fuit, quòd Horatius naſceretur in propria Domo, ſed imò curauit, quòd Sacro Baptiſmatis Fonti vti proprius filius exhiberetur, & tanquam talis in libro Baptiſmali deſcriberetur, cùm proprijs ſumptibus, cura, & vigilantia, ſemper vti à ſe genitum aluit, & educauit, cum-
que vti ab ipſo ſuſceptum ex muliere coniugata † legitimari 15
curauit anno 1557. à DD. de Campeggijs, & anno 1577. illum tanquam eius filium, & de familia Puccia Procuratorem conſtituit ad præſentandum ad Eccleſias Parochiales S. Bartholomæi, & S. Nicolai Collis Pacti de Iure Patronatus dictæ Familię, qui pręſentauit Andream de Gauinis, & pręſentatio effectum ſortita fuit, mediante actuali Inſtitutione, ac demum anno 1592. in ſuo vltimo Teſtamento annua ſcuta 400. Iure Inſtitutionis, & omni alio meliori modo eidem reliquit, quæ actualiter ipſi ſoluta fuerunt, *dicto Summario num.* 19. 20. 31. 32. 33. 38. *&* 39.

Secundò, illamet ipſius Horatij, aliaque ab eo procurata
de anno enim 1594. tanquam filius naturalis † Laurentij ex 16
muliere coniugata diſpenſationem impetrauit à Sede Apoſtolica ad ſuſcipiendos Ordines ſacros, eiuſque vigore de anno 1576. vti filius Laurentij iam ad Sacros Ordines, & ad Beneficia diſpẽſatus ab eadem Sede Apoſtolica prouiſus fuit de Subdecanatu Eccleſiæ Cathedralis Florentiæ, & anno 1586. ad eius fauorem tanquam filij Laurentij vnici ex Patronis reſeruata fuit ſuper fructibus Parochialis Eccleſiæ S. Bartholomæi de Iurepatronatus Familiæ Pucciæ annua pen-

fio

sio duc. 80. auri de Camera. De anno autem 1594. orta lite coram Ordinario Florentino inter Horatium, & Ascanium Puccium hæredem Laurentij occasione officij militis S. Petri emanauit sententia ad fauorem Horatij, & tam in articulis, quàm in positionibus, & sententia Horatius enunciatur filius Laurentij, talisque pariter enunciatur tam in alia sententia ab eodem Ordinario lata de anno 1596. in casu reductionis laudi, quàm in libris publicis Gabellarum, & Ecclesiæ Cathedralis Ciuitatis Florentiæ eodem *Summario num.* 22. 23. 24. 26. 27. 30. 35. & 37.

Tertiò gesta à tota familia Puccia, & præcipuè tanquam
17 † filius Laurentij præsentatus fuit à Iacobo Puccio ad simplex Beneficium, seu Capellaniam sitam in Ecclesia Parochialis S. Michaelis de Iurepatronatus d. familiæ, & successiuè ab Ordinario institutus, ac pluries Horatius inuitatus fuit ad prandium in die festiuitatis S. Sebastiani à Fratribus Conuentus Sanctiss. Annunciatæ quo die ex lege Fundationis inuitari debent duo de Familia Puccia *dicto Summario nu.* 40. & 42. & sic habetur positiua probatio totius Familiæ, quæ id non permisisset, nisi verè, & realiter esset talis.

Quartò demum concurrunt actus facti à Roberto de
18 Puccis, & ab ipsa D. Octauia Capponia collitigante eius hærede, nam Robertus anno 1576. Horatium tanquam filium Laurentij Procuratorem constituit ad præsentandum ad d. Parochialem Ecclesiam S. Nicolai Collis pacti, & insuper in proprijs libris eum descripsit, & adnotauit, vti filium Laurentij. Octauia verò secuta morte ipsius Horatij alium præsentauit de Subdecanatum Ecclesiæ Cathedralis Florentiæ sub expressa assertione, quòd vacabat per obitum Horatij filij Laurentij de Puccis, eodem *Summ. num.* 25. & 41.

Ex quibus circumstantijs tam vrgentibus, & vehementibus facti veritas sufficienter remanet comprobata. Præsertim quia nullus adducitur actus à Marito factus, ex quo desumi possit, quòd Horatium vnquam agnouerit in filium suum, & dum hodie dumtaxat agitur de præiudicio Roberti, seu dictæ Octauiæ eius hæredis ad effectum solius succes-
19 sionis in hoc Iurepatronatus, vtique stantibus † geminatis confessionibus tam ipsius Roberti, quàm eiusdem D. Octauiæ hæredis præsumptio legis pro ipsis non est admodum efficax, imò in ipsorum præiudicium ex præfatis eorum confessionibus, & actibus per eos gestis faciliùs eliditur, & remouetur, vt benè tradunt Paris. *cons.* 7. *num.* 44. *cum seqq. & num.* 84. *lib.* 2. Decian. *cons.* 1. *num.* 127. *vers. Tertio respondeo lib.* 3. Scip. Theodor. *alleg.* 18. *num.* 48. & *seqq.* vbi quòd non licet hæredi controuertere has assertiones defuncti cum alijs per Rot. coram Meltio *dec.* 488. *n.* 30. & *in dicta Romana Filiationis* 27. *Iunij* 1650. *coram Eminentissimo D. Cardin. Corrado*.

Nec applicantur auctoritates, & decisiones in contrarium allegatæ, cùm procedant in casibus valdè diuersis à nostro, in quibus præcipuè agebatur de præiudicio tertij, qui nunquam agnouerat, neque tractauerat collitigantem vti filium adulteri, & in quibus non aderant probationes, nec coniecturæ ita concludentes eius filiationem, cum præcisa qualitate, quòd sua mater detineretur tempore conceptionis, & partus in propria Domo Adulteri sub arctissima custodia prohibito accessu tam mariti, quàm aliorum.

Firmata itaque filiatione Horatius omninò successibilis erat in hoc Patronatu ob amplissimam legitimationem R. D. de Campeggijs, quorum priuilegium in verbis expressè habilitat legitimatos ad succedendum in quibuscunque bonis etiam Ecclesiasticis, vt ex lectura illius apud Lup. *de illegit. Commen.* 3. §. 1. *sub nu.* 33. & latè respondit Rota coram Cardin. Seraph. *dec.* 5. *per tot.*

Et ità vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CERRO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Vineæ.

Lunæ 2. *Maij* 1661.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis Ecclesiastica, cum de sui natura non sit transitoria ad hæredes extraneos, ideòque frustratoriæ sunt clausulæ, in perpetuum, Ad similes habendum, &c. & alia plura, de quibus hic in decisione.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis Ecclesiastica de sui natura non transit ad hæredes extraneos.*
2 *in Emphyteusi, quænam linea veniat attendenda.*
3 *in Emphyteusi Ecclesiastica intrat deuolutio, dum linea extincta est, nam non admittuntur in ea extranei.*
Quamuis in concessione, adsint clausulæ in perpetuum, & ad habendum, num. 3.
4 *Clausula in perpetuum apposita, in concessione de sui natura, non ad extraneos transitoria perpetuatur quidem inter personas comprehensas, illa tamen non extenditur ad personas comprehensas, num.*4.
*Vnde non extenditur ad personas extraneas non vocatas, num.*4.
5 *Clausula ad habendum, posita in concessione emphyteusis sequitur naturam contractus, cui apponitur.*
*Clausula ad habendum, non immutat naturam contractus, cui apponitur, sed restringitur ad eius limites, n.*5.
6 *Clausula ad habendum, dum est cæterata, & non fuit extensa, non operatur suos effectus.*
7 *Clausula ad habendum, &c. apposita in concessione emphyteusis, mitigatur ab alijs clausulis restrictiuis.*
8 *Clausula ad habendum, quando reddatur inefficax, & suos non operetur effectus.*
*Et quando nihil operetur, quamuis amplissimè sit extensa, num.*8.
9 *Locationis contractus bonorum Ecclesiæ, transit etiam ad personas, & hæredes extraneos.*
10 *Locatio, vel emphyteusis, an dicendus sit contractus, si verba concessionis sonent in vtrumque contractum.*
11 *Emphyteusis, & non locatio dicenda est illa concessio, si fuerit appositum pactum deuolutiuum, in casu non solutionis Canonum per triennium.*
12 *Laudemij actualis solutio, indicat contractum esse minimè locationis, sed emphyteuticum.*
13 *Laudemium non soluitur, nisi contractus sit emphyteuticus.*
14 *Bonorum Ecclesiasticorum natura non immutatur, dum inualidè fuerunt transmissa ad extraneos.*
15 *Bona Ecclesiastica, si concedantur alicui, vt etiam ad extraneos possint transire hæredes, requiritur beneplacitum Apostolicum.*
16 *Beneplacitum Apostolicum quando non adest, in concessione emphyteusis bonorum Ecclesiæ, non immutatur eorum natura.*
Et sic transire non possunt ad hæredes extraneos.
17 *Constitutio Vrbani VIII.* 159. §. 15. *circa finem, præseruat tantum præscriptionem centenariam concurrentibus suis requisitis, & num.*18.
19 *Præscriptio centenaria, vt suos operetur effectus, debet in facto subsistere.*
20 *Bona Ecclesiastica inualidè alienantur sine Beneplacito Apostolico.*
21 *Concessiones validæ bonorum Ecclesiasticorum veniunt tantùm attendendæ, & non inualidæ.*
22 *Præscriptio centenaria debet esse completa, vt possit allegari.*
23 *Bona emphyteutica alienans sine beneplacito Proprietarij cadit ab eis.*
24 *Pactum capiendi possessionem propria auctoritate non extenditur ad casus non expressos.*
25 *Auctoritate propria non potest Dominus directus ingredi possessionem.*
26 *Et maximè si deuolutio non sit ita clara, &* 27.
28 *Contra deuolutionem, quando fuit iudicatum, signum est quod non est ita clara.*

DECISIO CCCXIX.

Resolutum fuit constare de deuolutione ad fauorem Monasterij S. Crucis in Hierusalem, quia cùm non controuertantur dominium Ecclesiæ identitas Vineæ, & obitus Olimpiæ Barlæ sine descendentibus, & agatur de Emphyteusi Ecclesiastica, quæ de sui natura † non transit ad ex- 1
traneos, quamuis concessa pro hæredibus, & successoribus, & alijs allegatis plenè responsum fuit in *Caietana bonorum* 3. *Decembris* 1646. & 10. *Iunij* 1648. *coram me, quarum prima impressa est in* 9. *par. rec. dec.* 427. *num.* 4.

Vtique extincta linea illorum de Barlis per obitum dictæ Olimpiæ, † quæ linea attendenda est, dum ipsi vineam de qua 2
agi-

agitur titulo emptionis acquisiuerunt ab inuestitis anno 1600. præuio expresso consensu Proprietariorum, Andr. de de Isern. *in cap. 1. n. 8. vers. alij dicunt*, qui succedere teneantur cum alijs allegatis *in dec. 186. n. 1. cum seqq. par. 6. rec. & in Romana Census* 28. *Iunij* 1658. *coram R. P. D. meo Beuilaqua*, §. *Nec releuationem in fine*.

3 Locus est deuolutioni non † obstan. clausulis *in perpetuum*, *& ad haben.* Prima enim opposita in concessione de

4 sui natura ad extraneos non transitoria † perpetuam quidem concessionem inter personas comprehensas, illam tamen non extendit ad extraneos non vocatos, §. *Emphyteusim, vers. licentia Authent. de non alien.* Card. Mant. *de tacit. & ambig. lib. 27. tit. 10. n. 21.* Rot. *in rec. dec. 381. n. 4. par. 5. dec. 211. n. 7. & 8. & dec. 217. n. 7. par. 6. & in d. Caietana coram me.*

Secunda verò semper intelligitur secundum naturam cō-

5 tractus cui adijcitur, nec illam † immutar, sed restrictionem recipit ad eius limites, *vt probant auctoritates allegatæ in eadē Caietana, & signanter in prima impress. à nu. 11. cum seqq. & in Romana Deuolutionis Domus 4. Decembris 1651. §. contrariū tamen coram bo. me. Bichio*, maximè quia non fuit extensa,

6 † sed cæterata, Buratt. *dec. 89. nu. 5. & 6.* Merlin. *dec. 792. nu.*

7 24. & fit modificata ab illis verbis, † *prout de similibus verbis fieri solet*. Quibus stantibus procedens clausula *ad haben.*

8 † nihil operatur, quamuis amplissimè fuisset extensa, vt respondit Rot. cor. Card. Seraph. *dec. 794. n. 8. & dec. 1290. nu. 12.* coram Coccin. *dec. 715. nu. 10. in rec. dec. 86. n. 18. & decis. 310. n. 18. & 19. par. 5.* apud Salgad. *in Labyrinth. Credit. dec. 35. num. 4. & 5. & in alia Romana Deuolutionis Domus 5. Maij 1660. coram Reuerendissimo D. meo Papien.*

9 Nec subsistit, quòd contractus † sit locationis, non autem Emphyteusis, qui de sui natura transir ad extraneos, iuxta *decis.* Buratti 334. *per totam*.

Quia licèt in verbis concessiones promiscuè loquantur de

10 locatione, † ac de Emphyteusi nonnulla tamen concurrunt, quæ absolutè indicant, & demonstrant contractum non esse locationum, sed Emphyteoticum, & signanter pactum,

11 quòd in casu non solutionis canonis per † triennium Vinea deuolueretur ad Monasterium vnà cum omnibus melioramentis, vt in terminis ponderauit Rot. coram Card. Seraph. *dec. 286. nu. 13.* & præcęteris actualis solutio laudemij Abba-

12 ti, & Monachis facta, vt consensum † præstarent venditioni fauore illorum de Borbis, *Summ. Monasterij n. 4.* laudemium

13 enim non soluitur, nisi de Emphyteusi, & non debetur, † nisi alienans propriè, & verè sit Emphyteuta, Capic. Latr. *dec. 18. n. 12. vers. quod quando*, Buratt. *dec. 601. n. 5.* Rot. *in rec. dec. 14. n. 46. & 47. & dec. 128. n. 1. par. 6. in Romana Deuolutionis Vineæ 14. Maij 1646. coram Reuerendiss. Papien. §. quæ sanè effe. Eluatio, vers. pro cuius etiam in dict. Romana Deuolutionis Domus 4. Decembris 1651. cor. bo. me. Bichio, §. His positis vers. & denique vbi in specie cum hoc fundamento respondet ad dictam dec. 334.* eiusdem Buratti *in obiecto allegatam*, cùm in eius casu non adesset conuentio, nec solutio laudemij.

14 Non obstat, quòd Vinea alienata † fuerit in extraneos, &

15 penes eos per plures annos extiterit, quia dum deficit † beneplacitum Apostolicum, non fuit mutata natura Emphy-

16 teusis Ecclesiasticæ exclusiua extraneorum, neque † Ecclesiæ præiudicatum, vt in terminis fuit responsum *in d. Caietana bonorum coram me in prima n. 15. in secunda sub §. nec contrarium, & in Rauennaten. bonorum 4. Iunij 1649. coram Reuerendiss. Archiepiscopo Tarraconen. §. vltra quod.*

Deficit siquidem Apostolicum beneplacitum, nam expres-

17 sum † non exhibetur, præsumptum verò sustulit Constitut. 159. Vrbani VIII. san. mem. quæ sub §. 15. *circa finem, vers. nec etiam solùm præseruauit centenariam præscriptionē*,

18 † concurrentibus de iure requisitis, & immemorabili, quæ per sacros Canones, seu Concilia vniuersalia, vel Constitutiones, vel Ordinationes Apostolica non sint reprobata.

Prætensa autem centenaria in facto non subsistit. Tum

19 quia † ab anno 1549. quo primo loco hæc Vinea in Emphyteusim concessa fuit ad annum 1641. promulgatæ Constitutiones per viam legis generalis non effluxerunt nisi anni 92. Tum etiam quia non est attenden. ista concessio cum in specie ob defectum beneplaciti Apostolici per duas sententias in

20 † iudicatum transactas, executas, & à partibus acceptatas declarata fuit nulla, & inualida, sed attendenda est noua concessio anni 1563. per Ecclesiam facta cum expressa reseruatione beneplaciti Apostolici, postquam vigore dd. sententia-

21 rum possessio † Vineæ actualiter assecuta fuerat, cuius vigore dicebatur eidem incorporata, & dixit Rot. coram Cardin. Caual. *dec. 398. sub num. 8. vsque ad finem in Portuen. Stagni 10. Iunij 1641. coram Card. Panzirolo in rec. dec. 89. num. 94. & seqq. par. 9. in Rauennaten. Domus 17. Martij 1651. coram Reuerendiss. Archiepiscopo Tarraconen. §. quoniam, vers. Tum denique, & plenius in dicta Romana Deuolutionis Domus 3. Decembris 1651. & 21. Iunij 1652. coram bon. mem. Bichio, & 20. Iunij 1653. coram R. P. D. meo Verospio*. Ac dicto anno 1663. † vsque ad annum 1641. sunt tantùm anni 78. omninò insufficientes pro centenaria. 22

Imò etiam ex capite dd. alienationum, quæ post venditionem factam Barlis secutæ fuerunt, clara redditur deuolutio cùm omnes † factæ fuerint sine consensu proprietariorum, 23 *cap. potuit de locat. & in l. final. C. de iure Emphyt.*

Quia verò pro Monasterio petebatur mandatum de associando, super quo dubium in Rota proposito super eo Domini habuerunt difficultatem, quia pactum capiendi possessionem † propria auctoritate est restrictum ad casum non solu- 24 tionis Canonum per triennium, & vltra cum de Iure ob prætensam deuolutionem ex capite lineæ finitæ, vel alienationis, † non potest Dominus directus ingredi in possessio- 25 nem propria auctoritate, vt tradunt Gabriel. *cons. 88. nu. 23. lib. 1.* Afflict. *dec. 97. num. 2. & 3.* Rot. *in rec. dec. 85. nu. 4. vers. non obstat quod Abbas part. 2.* saltem quando deuolutio non est adeò † clara, & perspicua, vt nullam prorsus indaginem 26 requirat, nullam † patiatur exceptionem, vt declarauit Rot. 27 coram Andr. *dec. 61. num. 7. ad med.* & apud Posth. *de manut. dec. 111. num. 8. & dec. 168. num. 7. & in Romana Domus 25. Februarij 1647. §. prætensio verò cum seqq. & 9. Decembris 1650. §. nec refert coram R. P. D. meo Celso*, quòd casui nostro non conuenit tam ex supra deductis, quàm etiam ex quo in prima instantia pronunciatum fuit contra deuolutionem, quòd etiamsi † non subsistat, nihilominus ostendit rem non 28 esse adeò claram, vt requiritur ad effectum associationis.

Et ità fuit resolutum lineam esse finitam, & factum esse locum deuolutioni vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Bononiensis Pecuniaria.

Lunæ 2. Maij 1661.

ARGVMENTVM.

Hæreditas vti lucrum, ita damnum ex negotio proueniens sentire debet. Verba per modum desiderij, & consilij expressa quomodo intelligenda. Æs alienum ex causa negotij per ordinationem Patris contractum, non obstante fideicommisso, aut prohibitione alienationis de bonis fideicommittentis est persoluendum, & filius nomine proprio negotiando, dum personam socij repræsentat, à Creditoribus ad solutionem compellitur, cùm etiam in solidum teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Ære alieno occasione negotij de ordine Patris continuati contracto, filius, & bona hæreditaria, ac si ipse Pater contraxisset ad solutionem tenentur.*

2 *Hæreditas, damna occasione negotij prouenientia sentire, & æs alienum soluere debet.*

3 *Lucrum ex negotiatione proueniens hæreditatis commodo cedit.*

4 *Verba per modum desiderij expressa absolutam necessitatem important.*

5 *Verba per modum consilij prolata fideicommissum important, quando ex ipso dispositionis contextu talis voluntas Testatoris apparet.*

6 *Patre dante facultatem expendendi nomen suum in negotio, bona eius hæreditaria obligata remanent, ne contrahentes sub fide publica decipiantur.*

7 *Æs alienum per ordinationem Patris ex causa negotij contractum, non obstante fideicommisso, aut prohibitione alienationis ex eiusdem bonis solui debet.*

8 *Ordinatio ob libertatem Commercij facultatem alienandi necessariam importat.*

9 *Alienatio cùm sit incompatibilis cum fideicommisso, idem in alijs bonis non alienandis ordinatum intelligi debet.*

10 *Continuatio negotij, dum sine obligatione bonorum fieri non poterat, æs alienum proindè ex ijsdem iustè soluitur.*

11 *Difficultates, quæ extra dubiū propositū excitatur, in Tribunali*

bunali Rotæ ad particularem dispositionem reijciuntur.

12 *Filius declarando se nomine proprio negotium velle retinere, non solum Patris, sed etiam socij personam repræsentat.*

13 *Filius ratione socij à Creditoribus ad solutionem compelli potest, cum etiam in solidum teneatur.*

14 *Præceptum Administratori negotij factum ne pecunias filio consignaret, cum inscijs, & non citatis Creditoribus factum fuerit, illis præiudicare non potest.*

15 *Exceptio dilationis à nonnullis Creditoribus concessa, dum respicit exequutionem, in eo Iudicio est discutienda.*

DECISIO CCCXX.

NEgotium artis sericæ, quòd sub nomine Ioannis Patris proximè mortui, & proprio exercebat Matthæus Muscardinus in suo Testamento anno 1640. condito continuari voluit à Paulo eius filio, ordinando quod opera Caroli Martelli tunc negotio præpositi vteretur. Successiuè Paulus, præuia librorum iudiciali approbatione obtenta à Iudice, & consulibus Mercatorum declarauit velle negotium etiam ad proprium ipsius computum continuare sub nominibus tamen Ioannis, & Matthæi de Muscardinis. Sequuta eiusdem Pauli decoctione obtulit ipse Creditoribus libr. 2000. annuas vsque ad eorum satisfactionem, & cum nonnullis ipsorum concordauit. Sed Angelus Pagnonus, & litis consortes obtinuerunt per sententiam declarari, d. concordiam eos non afficere, qua deindè per aliam in Curia reuocata in tertia Instantia proposui dubium, an hæreditas Matthæi Muscardini, & Paulus eius filius etiam nomine proprio teneantur erga Pagnonum, & litis consortes, & DD. affirmatiuè responderunt. Nam respectu hæreditatis Matthæi æs alienum,
1 de quo agitur contractum fuit occasione negotij post eius mortem de illius ordine continuati. Vnde bona eius hæreditaria perindè tenentur, ac si ipse contraxisset, & Paulum, aliosque negotiationi præposuisset, *l.1.§.Magistrum Nauis, & seqq. ff. de Exercit. action.* Bart. *in l. cum tabernam 34. in fin. vers. quod tamen intellige, ff. de pignor.* cum alijs relatis per Modern. *de pignor. lib.2. tit.1. qu.45. num.69.* & admittit Rot. *dec.269. num.5. par.6. recent.*

2 Et summa quidem ratione nam † hæreditas incommodũ, & damna sentire debet occasione negotiationis prouenientia, & æs alienum soluere, *l. Mutius 30. ff. pro socio, l. manifestissimè 22. §. sed cum in secundum in fin. C. de furt.* Mantic. *de tacit. lib.6. tit.19. num.7.* Rot. *in Rauennaten. Bonorum 27. Iunij 1659. coram Reuerendissimo Papien. §. nec ex mandato in*
3 *fin.* sicuti † vtilitatem, & lucrum si quod ex negotiatione prouenisset eiusdem hæreditatis commodo cedere debuisset, *l. qui negotiationem 59. ff. de Administr. Tutor.* Surd. *dec.15. num.28. & seqq.* Rot. *post alios in Cathacen. Hæreditatis 28. Aprilis 1653. coram Reuerendissimo D. meo Decano, §. Quia cum ista, & in Bonon. separationis bonorum 28. Iunij 1648. §. Nec vrgere, & 18. Iunij proximi præteriti coram Reuerendissimo Papien.*

Nec contrariatur huic fundamento, quòd Matthæus non ordinauerit absolutè prosequutionem negotij, sed solùm id
4 expresserit † per modum desiderij. Nam omisso, quòd contrarium deducebatur ex precepto absoluto retinendi Martellum, responsum fuit quòd verba etiam per modum desiderij expressa absolutam necessitatem important, *leg. etiam hoc modo 118. l. & eo modo 121. ff. de legat.1.* Peregr. *de fideicomm.*
5 *art.1. num. 47. & seqq.* Et † verba etiam per modum Consilij expressa fideicommissum important, quando ex ipso dispositionis contextu, vt in presenti talis apparet Testatoris voluntas, *l. fideicommissa 11. §. hæc verba. ff. de leg.3.* Rimin. Iun. *cons. 700. num.15.* Cardin. Mantic. *de coniect. lib.8. tit.1. sub num.12. vers. sed tamen.* Et vlteriùs siue per modum consilij, siue per modum præcepti hæc disposuerit Matthæus negari non po-
6 test quin dederit † facultatem expendendi eius nomen. Vnde ne contrahentes sub fide publica remaneant decepti bona eius hæreditaria sunt obligata, Bart. *in l. eandem 9. sub num.9. vers. si verò talis negotiatio, ff. de duob. reis*, quem sequitur Rota Genuen. *dec.97. nu.1.* Olasch. *dec.150. n.3. & 4.* Rot. *in Romana Societatis de Rotignis 19. Iunij 1645. §. quia cum inter, & 2. Martij 1646. coram Reuerendiss. Terracinen. §.1. in fin. & cor. R.P.D. Bourlemont 31. Ianuarij proximi præteriti.*

Prout etiam non obstat, quòd Matthæus fideicommissum in omnibus bonis suis constituerit sub strictissima prohibitione alienationis. Nam ob suprascriptam eius ordinationem
7 † æs alienum ex causa negotij contractum, non minùs solui debet ex eius bonis, quàm si idem æs alienum contraxisset, non obstante fideicommisso, aut prohibitione alienationis, *l. filius familias 117. §. Diui, ff. de legat.1.* Surd. *cons.7. n.23.* Mantic. *de coniect. lib.9. tit.8. num.11.* Peregr. *de fideic. art.40. num.18. & 22.* Rot. coram Buratt. *dec.920. num.3. & dec.134. num.3. & 4. par.5. rec. Romana Fideicommissi de Cartulis 20. Nouembris 1647. coram R.P.D. meo Verospio, §. His alienationibus.* † Talis enim ordinatio ob libertatem commercij inter Mercatores necessariam importat facultatem alienandi, 8
quæ tanquam † incompatibilis cum fideicommisso hoc ordinatum intelligi debet in alijs bonis, quæ occasione prædicta 9
non alienarentur, *l. Titius 54. ff. ad S.C. Trebell.* Gabr. *cons.99. num.10. & seqq. lib.1.* Menoch. *præsumpt.149. num.137. & seqq. lib.4.* Rot. *dec.186. num.3. & seqq. par.4. tom. 2. Bonon. Domus de Maluasia 25. Iunij 1632. coram bon. mem. Card. Verospio, §. Nec hæc facultas, & alijs relatis in Romana locorum Montium 16. Iunij 1659. §. Quamuis enim, & 5. Martij 1660. §. Quoniam verba cor. R. P. D. meo Priolo, & 10. Decembris eiusdem anni coram R. P. D. meo Taia.*

Parum etiam releuat, quòd Testator commendauerit Carolum Martellum pro administratione Negotij solùm durante Triennio. Quia obligationem non deducebant principaliter Domini ex accessoria huiusmodi commendatione, sed ab ipsamet principali dispositione Matthæi extendentis enixam voluntatem continuationis negotij, quæ † cum haberi 10
non posset sine obligatione bonorum eiusdem, ex illis proindè æs alienum solui debet, *vt supra.* Nec in præsenti disputari debet de inopia dictæ hæreditatis, aut illius diminutione, quæ prætenditur resultare ex deductione dotium Vxoris, & filiarum Matthæi, ac ex legatis ab eo factis in suo Testamento. Quia hæc omnia sunt extra præsens dubium, in quo strictè disputatur. An hæreditas Matthæi, & Paulus nomine proprio teneatur. Et de prædictis agendum erit particulariter, quando Creditores pro satisfactione instabunt. In † hoc 11
enim Sac. Tribunali ad particularem disputationem reijciuntur difficultates, quę extra dubium propositum excitantur, vt seruatum fuit *in Romana Fideicommissi 5. Decembris 1655. coram R. P. D. meo Verospio.* Et sæpè in alijs.

Quo verò ad † Paulum nomine etiam proprio teneri vi- 12
sum est DD. quia cum ipse post mortem Matthæi in libris negotij descripserit, & publicè declarauerit velle se nomine proprio negotium retinere, & prosequi, hinc benè deducitur, quòd ipse non solùm Patris personam repræsentat, sed etiam socij † qua ratione potest ad solutionem compelli à 13
Creditoribus, qui sub hac fide cum d. Negotio contraxerunt cùm teneatur in solidum, Menoch. *cons.410. num.45. & seqq.* Surd. *dec.213. num.2. & seqq.* Rot. Gen. *dec.2. nu.43. & dec.30. num.5.* Rot. cor. san. mem. Greg. *dec.302. num.1. & dec.246. à num.5. vsque ad 16. par.6. rec. & in Perusina Predij 14. Martij 1639. coram me in puncto.* Etiam si Exequutores Testamentarij obtinuerint præceptum fieri Administratori, ne pecunias ex negotio prouenientes Paulo consignarent. Vltra quòd enim de tali † præcepto non constat tanquam factum 14
inscijs, & non citatis Creditoribus illis præiudicare non potest, qui fidem vtriusque sequuti sunt, vt latè deductum fuit *in d. Romana Societatis de Rosignis coram Reuerendissimo Terracinen. & R.P.D. meo Bourlemont.*

Nec denique in præsenti habita fuit in consideratione † di- 15
latio à nonnullis Creditoribus Paulo concessa. Nam vltra quòd non carebat suspicione ob Interuentum matris, & sororum Pauli. Aduertebant DD. quòd hæc exceptio non est præsentis indaginis eo, quia respicit exequutionem, & in eo iudicio discutienda erit, vt seruatum fuit *in Romana Transactionis 30. Aprilis 1660. coram R.P.D. meo Celso §. final.* Et ità vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Hæreditatis.

Lunæ 2. Maij 1661.

ARGVMENTVM.

Mulier hæres purè instituta ob non contractum Matrimonium cum Pronepote Testatoris à commodo suæ portionis non cadit, cùm in pœnalibus dolo, aut proteruia non interueniente pœna, nisi sit explicita, & litteralis nunquam sit inducenda, & libertas Matrimonij tanquam fauorem publicum respiciens semper amplectenda censeatur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Mulier hæres purè instituta, caducitatem non sibi, sed Pronepoti ob non contractum matrimonium iniunctam rationabiliter credit, adeoque si alteri nupsit excusanda venit.*
2 *Causa qualibet in materia pœnali excusat.*
3 *Articulus, quando est dubius, & ex coniecturis pendet, ad effectum pœnæ non releuat.*
4 *Error Iuris ambiguus ad euitandam pœnam bonam fidem Agentis causat.*
5 *Pœna adiecta pronepoti ante etiam hæredem extraneam, quæ non debet esse melioris conditionis, quàm consanguineus, includat.*
6 *In pœnalibus stricta fit interpretatio secundùm, quod verba sonant, & non vltra.*
7 *Pœna priuationis nisi sit explicita, & litteralis numquam est inducenda.*
8 *Pœna priuationis extensionem etiam ex Identitate rationis non admittit.*
9 *Voluntas expressa Testatoris, quando apparet, à præsumptione Consanguinitatis, vel maioris affectionis non est arguendum.*
10 *Testator hæredi pœnam adijciens casu quo Matrem, & cohæredem vexaret, etiam in casu quo Pronepoti non nuberet si voluisset pœnam adiecisse præsumitur.*
11 *Pœna priuationis contrauenientibus voluntati Testatoris indistinctè irrogata, an vti generaliter posita omnes casus comprehendat.*
12 *Caducitate hæredi non adiecta nisi in casu quo Matrem molestaret, eadem non est intelligenda nisi in illis casibus in quibus fuit apposita.*
13 *Testes ante conditum testamentum deponentes cum plures patiantur exceptiones nihil probant.*
14 *Testes de tempore Testamenti deponentes in concursu aliorum, qui deponunt de tempore ante præualent.*
15 *Voluntas hominis cum sit ambulatoria vsque ad mortem, ab ipso actu testandi coram Notario, & testibus explicato suum esse dumtaxat recipit.*
16 *Argumentum præsumptæ intentionis Testatoris de casu omisso non admittitur, vbi de eo certioratus potuit prouidere, & non prouidit.*
17 *Protestatio, aut confessio erronea detecto errore non præiudicat, nec pœnam vbi non adest inducit.*
18 *Dolo aut proteruia non interueniente pœna priuationis non incurritur.*
19 *Libertas Matrimonij, dum respicit fauorem publicum semper est amplectenda.*

DECISIO CCCXXI.

Omissa facti serie, Resolutum fuit sub die 8. Iunij 1637. Hieronymam filiam Placentiæ cecidisse à Commodo tertiæ partis hæreditatis relictæ per Dominicum de Comitibus, ex quo non nupsit Sebastiano illius Pronepoti, *vt latius in decisione edita* coram bon. mem. Coccino, sed Causa quinquies tunc reproposita, numquam prodijt resolutio, & vltima vice dictum fuit, quod placeret Concordia; Denuum hodie iterùm proposita, DD. validioribus persuasi rationibus à Decisis recesserunt.

Nam admisso, quòd Dominicus testator voluerit, vt inter Sebastianum, & Hieronymam hæredes pro duobus tertijs Institutos contraheretur Matrimonium; Adhuc Hieronyma non cecidit à Commodo suæ portionis ob non con-
1 tractum Coniugium, quia cum ipsa † purè fuerit hæres Instituta, Sebastianus verò sub pęna priuationis, quatenus ex sua culpa non sequeretur Matrimonium, potuit eadem Hieronyma rationabiliter credere, quod Caducitas non sibi, sed soli Sebastiano esset iniuncta, vt propterea sit excusanda si alteri nupsit Bald. *in l. vnica C. de his quæ pœnæ num.* ibique Aret. in fine, *& facit glos. in cap. pro illorum verb. Contradictores de præben.* Certum enim est, quod in
2 † materia pœnali, quælibet causa excusat *glos. in l. 1. §. vltimo verb. hoc Iudicium in fine ff. si quis Ius dicen. non obtemper. l. igitur ff. de liber. causa*, Aymon. *consil. 18. num 9.* Rota *decis. 388. n. 4.* coram san. mem. Greg. apud Seraph. *decis. 1238. n. 10.* & in his terminis *in recent. decis. 662. n. 7. in Romana hæreditatis 18. Martij 1660.* coram Reuerendissimo Tarraconen. *& in Neapolitana hæreditatis 30. Ianuarij 1660.* coram Reuerendissimo D. meo Cerro Decano.
3 Fortius cum † Articulus sit dubius, tum quia pendet ex Coniecturis, quæ non releuant ad effectum pœnæ, Bald. *in d. l. vnica sub num. 6. C. de his quæ pœnæ nom.* Dec. *in l. factum §. in pœnalibus num. 2. ff. de reg. Iuris*, Rota *decis. 265. num. 7. parte 6. recent.* Tùm quia de eo dubitarunt Maiores nostri, dum in repropositione Causæ toties habita non ausi fuerunt sententiam semel amplexam confirmare, quod sufficit ne Hieronyma inciderit in commissum. Nam † Error Iuris ambiguus causat bonam fidem Agentis ad pœnam euitandam, Marescott. *variar. resolut. lib. 2. cap. 35. num. 50.* Rota *decis. 652. num. 2. parte 4. diuers.* & coram Coccin. *decis. 295. num. 9.* 4

Nec ex eo, quòd † pœna fuerit adiecta respectu Sebastiani pronepotis est subintelligenda etiam respectu Hieronymæ prorsus Extraneæ, quæ non debet esse melioris conditionis, quam Consanguineus, quia † in pœnalibus stricta fit interpretatio secundum, quod verba sonant, & non vltra, ad trad. per eumdem Bald. *in Auth. ex testam. num. 11. & 12. C. de secund. nupt.* Felin. *in cap. Causam num. 27. de rescript.* Mandell. *consf. 97. num. 41.* Cyriac. *controu. 101. num. 56.* Barz. *decis. 134. num. 2.* Mant. *decis. 27. num. 9.* 5 6

Siquidem † pœna priuationis nisi sit explicita, & litteralis numquam est Inducenda ad *text. in l. At quis §. Diuus ff. de Relig. & sumpt. funer. & in §. Cum igitur Auth. de non eligen. 2. nubent.* Scrader. *de feud. part. 9. cap. 9. num. 22.* Rota coram Penia *decis. 43. num. 6. & seqq. iuxta impress. Venet.* & tradit Osasch. *decis. Pedemont. 77. num. 3.* Eugen. *cons. 52. num. 12. lib. 2.* Nec † admittitur extensio etiam ex Identitate rationis, Gram. *decis. 27. num. 8.* Gratian. *decis. March. 218. num. 4.* Fusar. *de substitut. quæst. 740. num. 17.* Mascard. *de probat. conclus. 1136. num. 13.* Rota *decis. 47. num. 6. & dicta decis. 43. num. 9.* coram Penia. 7 8

Immò ex hoc ipso, quòd Testator pœnam adiecit solum quoad Sebastianum videtur noluisse illam trahi, & extendi ad Hieronymam de qua nulla fuit facta mentio. Nam † vbi constat de expressa voluntate testatoris, non est arguendum à præsumptione Consanguinitatis, vel maioris affectionis, iuxta *text. in Auth. quas Actiones cum ibi not. C. de Sacrosanct. Eccles.* Ias. *in l. cum quidam ff. de lib. & posthum.* Dec. *in l. non debet 21. n. 3. ff. de reg. Iur.* Aymon. *de antiquit. tempor. part. 4. §. videamus n. 22. & seqq.* Gomez. *super Reg. Cancell. part. 2. q. 13. vers. suadetur ista opinio tit. de Infirm. resignantibus*, Cassad. *decis. 5. n. 6. de Constit.* 9

Præcipuè cum † Testator quando voluit pœnam adijcere, quoad Hieronymam nominatim adiecerit, prout in Casu, quo ipsa vexaret Placentiam Matrem, & Cohæredem super administratione bonorum, quam gessit; Vnde si etiam in Casu quo non nuberet Pronepoti, voluisset pęnam apponere, pari modo expressisset *arg. l. vnica C. de caduc. tollen.* Mantic. *de Coniect. lib. 10. tit. 8. num. 8.* Rota *in Bononien. fideicommissi de Pinchiaris 28. Martij 1659. coram me, & in Ciuitatis Castelli fideicommissi 4. Iulij eiusdem Anni* coram R. P. D. meo Beuilaqua. 10

Nec vrget, quòd in fine testamenti indistinctè irrogetur † pœna priuationis Contrauenientibus voluntati Testatoris, ideoque vti generaliter posita comprehendat omnes casus per *text. in l. precibus ff. de Acceptil.* Bald. *cons. 148. in fine lib. 4.* Aymon. *cons. 638. num. 14.* Dum enim Testator supra declarauit Sebastianum hæredem Instituere contemplatione Matrimonij contrahendi cum Hieronyma sub pœna caducitatis in casu inobseruantiæ, & declarationem huiusmodi non fecit in Institutione Hieronymæ, quam simpliciter hæredem instituit nulla adiecta caducitate nisi † in casu quo molestaret prænominatam Placentiam, ea est intelligenda in illis casibus in quibus fuit apposita, non verò in alijs iuxta not. Gratian. *cons. 114. num. 6.* Borgn. Caualc. *decis. 6. num. 49.* & in simili ratiocinatur Rota *decis. 108. n. 32. part. 9. recent.* 11 12

Minus potest fieri fundamentum in † testibus adductis in contrarium deponentibus, quod Testator dicebat nihil velle relinquere Hieronymæ, si non contrahebat matrimonium cum Sebastiano, non solum quia plures patiuntur exceptiones, & in personis, & in dictis, sed etiam quia deponunt longè ante conditum testamentum, & duo testes postea examinati pro parte Hieronymæ firmant expresse, quod Parochus vocatus à Testatore ad scribendum testamentum rogauit illum ne vellet soli Sebastiano pœnam priuationis apponere; Cùmque id testator recusauerit, ipse cancellauit subscriptionem, quam fęcerat. Vnde Testator iussit 13

iussit aliam copiam fieri, prout antea absque alia immutatione, quod plurimum vrget ad præsumendum, quod respectu Hieronymæ consultò pœnam priuationis omisit,

14 † Testes autem isti tamquam deponentes de tempore testamenti, præualent in concursu aliorum, qui deponunt de tempore ante, Ias. *consil*.178. *num*.2. *lib*.2. Paris. *cons*.15. *num*.11. *vers. quo fit vt testes lib*.4. Pacian. *de probat. lib*.1. *conclus*.50. *num*.18. Boer. *decis*.23. *num*.97. Rota *in Romana hæreditatis de Granchis* 5. *Octobris* 1622. coram Remboldo relata per Add. ad Mascard. *de probat. conclus*.824.

15 Voluntas † enim hominis cum sit ambulatoria vsque ad mortem recipit suum esse dumtaxat ab ipso actu testandi coram Notario, & testibus explicato, non autem ex proposito in mente retento, & ad effectum non producto Rota coram Seraph. *decis*.1357. *num*.11. *in recent. decis*.129. *num*.6. *&* 7. *& decis*.271. *num*.6. *parte* 8.

16 Hinc penitus cessat † argumentum præsumptæ Intentionis Testatoris idem disponendi quoad vnum, ac quoad alium quoque ita disposuisset si fuisset Interrogatus. Nam id solum admittitur vbi testator de casu omisso non cogitauit, secus vbi de eo certioratus potuit prouidere, & non prouidit, Cancer. *var. resolut. parte* 1. *cap*.1. *num*.179. Ger. Spina *cons*.52. *num*.10. *& seq. cum alijs in dicta Ciuitatis Castelli fideicommissi* 4. *Iulij* 1659. coram R. P. D. meo Beuilaqua.

Præbuerunt hæc iustam, & rationabilem causam Hieronymæ credendi pœnam, seu caducitatem non fuisse sibi impositam, seque esse in libertate nubendi, absque eo quod caderet à commodo suæ portionis hæreditatis ex adductis, & tradit Giurb. *cons. crimin*. 37. *num*. 31. non suffragante protestatione facta per Sebastianum, nec prætensa Confessione eiusdem Hieronymæ, quod ipsa esset hæres instituta Intuitu Matrimonij contrahendi cum eodem Sebastiano,

17 quia † neutra tamquam erronea apta est (detecto errore) præiudicare, minusue pœnam inducere vbi non aderat Rota *in recent. decis*.200. *num*.12. *part*.1. *& decis*.320. *num*.7. *part*.5. *&* 245. *num*.43. *part*.2.

18 Quod faciliùs dicendum est cum † non interuenit proteruia, neque dolus Mulieris, tunc teneræ ætatis sine quibus pœna priuationis non incurritur, Surd. *cons*.68. *n*.20. *lib*.2. Menoch. *cons*.214. *num*.42. Rota *decis*.429. *num*.3. *part*.4. *divers*. coram Merlino *decis*.491. *num*.1. *cum alijs in Romana hæreditatis* 18. *Martij* coram Reuerendissimo

19 Terraconen. & versemur in libertate † Matrimonij, quæ vti respiciens fauorem publicum, *l*.1. *ff. solut. matrim.* omninò est amplectenda.

Et ita bis vtraque parte informante decisum fuit.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Gerunden. Parochialis.

Mercurij 4. *Maij* 1661.

ARGVMENTVM.

Subrogatio gratiosa licet quoad viam exequutiuam vulnerata fuerit, subrogato tamen vulnus non infligit. Possessor cum titulo non eiusdem speciei an sit legitimus Contradictor, & an pro coercenda exequutione subrogationis gratiosæ tali titulo frui possit? Gratia quomodo Iustificetur, & an concursus à Iudice putatiuo bona fide gestus sustineri debeat?

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium à iuris dispositione regulatur.*
2 *Litteris Apostolicis iustificatis exequutio denegari non solet.*
3 *Subrogatio gratiosa exequutioni celerius est demandanda.*
4 *Exequutio litterarum Apostolicarum an ab A. C. possit retardari.*
5 *Litteræ gratiosæ sub formis diuersis conceptæ, iuxta virtutem clausularum generalium dummodò ad inuicem compatiantur, expediri possunt.*
6 *Subrogatio ex clausulis desumpta ab altera principaliter concessa in nihilo differt.*
7 *Executione principalibus literis competente vulnerata, vulnus subrogationi gratiosæ postmodum expeditæ inflictum non censetur.*
8 *Conclusio de subrogatione gratiosa adeò indubitata subsistit, vt causæ in relationibus causarum expediri consueuerint.*
9 *Clausulæ generales licet à principali supplicatione dependeant, litteræ tamen earum vigore expeditæ nouam gratiam constituunt.*
10 *Prouisus iudicio exequutiuo per viam ordinariam destitutus, ad aliud exequutiuum in vim gratiosæ subrogationis conuolare potest.*
11 *Possessor cum titulo via ordinaria non exequutiua est aggrediendus.*
12 *Possessor quando non habet titulum eiusdem speciei pro coercenda exequutione subrogationis gratiosæ titulo frui non valet.*
13 *Possessor inspecta euidenti nullitate, & irreleuantia eiusdem tituli, legitimus Contradictor audiri non debet.*
14 *Subrogatio gratiosa vt iustificetur, quænam requiruntur.*
15 *Prouisus Apostolicus in Iudicio ordinario, non autem inordinario gratiam plenariè iustificare tenetur.*
16 *Gratia principalis innixa super nullitate concursus ab Archidiacono indicti verificatur.*
17 *Archidiaconus licet sede Episcopali vacante Ordinarij vices explet, ob promotionem ad Episcopatum concursum super Parochiali indicere non valuit.*
18 *Dignitas Archidiaconalis stante vacatione ex vi decreti speciali inducta per Ordinarij vices amittitur.*
19 *Concursus à Iudice putatiuo bona fide gestus sustineri debet.*
20 *Conclusio de concursu à Iudice putatiuo bona fide gesto quomodo procedit.*
21 *Dispositio l.* Barbarius *non intrat, quoties post detectam veritatem perfectionem actus assumat.*

DECISIO CCCXXII.

A Sententia immissionis per Raymundum de Ros prouisum Apostolicum in hoc S. Auditorio recepta appellauit Laurentius Costa, causaque mihi cum clausula *arbitrio Rotæ* commissa dubitaui, An pro retardanda executione illi locus esse debeat, à DD. resolutum negatiuè, quia † Iuris dispositione perspecta à qua regulatur arbitrium, vt 1
notat Bart. *in extrauag. ad reprimend. verb. videbitur num*.5. *&* 10. Paris. *cons*.56. *num*.5. *lib*.1. *& cons*.8. *n*.21. *lib*.4. Rota *decis*.168. *n*.1. *post med. part*.1. *& decis*.348. *n*.1. *&* 2. *part*.5. *recent*. † Literis Apostolicis iustificatis non solet denegari 2
exequutio ad *Text. in cap. si capitulo vbi gloss. not. in verb. exequatur de concess. præb.* Menoch. *de adipisc. remed. vltim. n*.35. Rota *decis*.58. *& decis*.140. *vtrobique n*.1. coram Eminentiss. D. meo Card. Otthob. *& in Firmana, seu nullius beneficij* 14. *Aprilis anni præteriti in princ.* coram R. P. D. meo Celso, cum maximè † subrogatio gratiosa, de qua nunc 3
agitur celeriùs debeat exequutioni demandari, vt responsum fuit *in Burgen. de Pancorbo* 29. *Nouembris* 1658. coram Gipsio.

Neque † exequutionem poterit retardare sententia 4
A. C. contra executionem litterarum Apostolicarum edita, siquidem de subrogatione gratiosa ad partes expedita in proposito casu tractatur, quæ desumpta non fuit ex tenore Bullarum quibus A. C. exequutionem denegauit, sed ex † clausulis generalibus principalis supplicationis super qua 5
plures litteræ sub formis diuersis conceptæ possunt expediri, iuxta virtutem clausularum ibidem adiectarum dummodò compatiantur ad inuicem, vt dixit Rota *decis*.59. *& decis*.63. *de rescript. in antiq. & decis*.514. *n*.4. *lib*.3. *part*.3. *diu. & in Cæsaraugustana Parochialis de Maella* 21. *Iunij* 1621. coram bon. mem. Coccino *impress. part*.4. *tom*.2. *recent. decis*.302. *à n*.5. *vsque ad* 13. quæ † subrogatio ex clausulis desumpta in 6
nihilo differt ab altera subrogatione principaliter concessa, vt aduertit Lotter, *de re benef. lib*.3. *qu*.13. *num*.38. *cum seqq.* adeòque † vulnerata via exequutiua principalibus litteris 7
competente, vulnus non intelligitur subrogationi gratiosæ postmodum expeditæ inflictum, vt in specie respondit Rota *in Astoricen Archidiaconatus* 6. *Nouembris* 1602. coram Lancellott. Iun. penes Marchesi. *de commiss. part*.1. *fol. mihi* 365. *n*.1. *&* 9. *part*.4. *tom*.2. *recent.* vbi quod † conclusionem 8
hanc semper vidit in viridi obseruantia subsistere, & adeò indubitata, vt causæ in relationibus causarum consueuerint expediri *Sarnen. ad reg. de Annal. poss. qu*.78. *n*.8. *&* 9. vbi quod licet † clausulæ generales *si neutri subrogamus*, & 9
similes dependeant à principali supplicatione. Litteræ nihilo-

nihilominus earum vigore expeditæ gratiam nouam constituunt, itaut succumbens in verificatione gratiæ principalis beneficium consequi possit alterius vigore expeditionis in clausulis prædictis elicitis.

10 Ex qua ratione † prouisus, qui per viam ordinariam
intentauerat pro exequutione litterarum principalium, &
iudicio destituto, poterit ad aliud exequutiuum conuolare
in vim gratiosæ subrogationis ad partes expeditæ, vt respon-
dit Rota *in Barchinonen. Parochialis 29. Iunij 1612. in §. me
subsistit* coram Cardin. Sacrato.

11 Neque subsistit, quòd contra † Laurentium vti possesso-
rem cum titulo via debeat ordinaria non autem executiua
12 procedi; dum ipsi † par titulus, & eiusdem speciei non
adstitit legitimi contradictoris eo frui non valet pro coer-
cenda exequutione subrogationis gratiosę, vt inquit Lotter.
de re benef. lib.3. qu.13. num.75. Rota coram Vrgellen. *decis.
430. n.8. cum seqq. & decis.542. n.7. & 8. part.4. & decis.34.
n.10. part.5. recent.* coram Eminentiss. D. meo Card. Ottho-
bono *decis.222. n.17. & 18. & decis.154. num.12. & 13. cum
sequentibus alijs relatis in Barchinonen. beneficij 21. Ianuarij*
13 1648. coram R. D. meo Episcopo Papien. † Inspecta præ-
sertim euidenti nullitate, ac irreleuantia eiusdem tituli, vt
respondit Rota *decis.302. num.18. cum seqq. part.4. tom.2. re-
cent. & in Bononien. Archipresbyteratus 23. Martij* 1648. *in
§. penultimo* coram Eminentiss. D. meo Card. Corrado cum
alijs relatis *in decis.3. Decembris præteriti in §. cæterum* co-
ram R. P. D. meo Beuilaqua.

14 Hæc autem † gratia iustificata conuincitur dum Ray-
mundus se Clericatus charactere ostendit insignitum, nec
Ioannem vltimum Beneficij possessorem edocet in mense
Octobris decessisse Sedi Apostolicæ reseruatum ex *reg.8. hodie
9. Cancell.* relata per Gonzal. *gloss.11. n.1.* Gratiosè quippè
subrogatus tria dumtaxat hæc requisita iustificatè compelli-
tur siue subrogatio ex speciali supplicatione siue ex clausulis
generalibus desumatur, vt respondit Rota coram Pen. *de-
cis.836. n.6. & 7. & decis.901. n.1. & tot.* vbi quod à decisio-
ne coram eo edita *in Firmana Beneficij* fuit recessum coram
Card. Seraph. *in decis.1426. n.1. & seqq.* Buratt. *decis.36.
num.1. & decis.302. num.2. & 29. part.4. tom.2. recent.* vbi
15 quod † in iudicio ordinario, non autem in hoc exequutiuo
debet prouisum iustificare gratiam principalem, Adden. ad
Greg. *decis.*203. & aduertit Lotter. *de re benef. lib.2. qu.20.
n.207. cum tribus seqq.*

16 Præterea in casu proposito concurrit † verificatio gra-
tiæ principalis innixæ super nullitate concursus à D. Bernar-
do de Cardona indicti, cuius virtute Laurentius ab Exami-
natoribus approbatus Parochialem impetrauit ab Apostoli-
17 ca Sede, licet enim idemmet Bernardus † Archidiaconus
vacante Sede Episcopali, Ordinarij vices expleret non ta-
men concursum super Parochiali valuit indicere sub die 27.
Octobris 1656. dum tribus mensibus ante ad apicem Epi-
18 scopatus promotus fuerat sub speciali decreto, vt † digni-
tas Archidiaconalis in ipsa promotionis actu vacaret.
Dum itaque huius virtute decreti fuerat statim inducta va-
catio, iuxta *decis.* Cassad. 2. *num.3. & 4. de constitut.* Paris.
de resignat. lib.3. quæst.1. num.78. Rota coram Mellino *de-
cis.45. num.9. cum alijs relatis auctoritatibus in decisione edi-
ta 5. Martij anni præteriti in §. quod demum* coram Reue-
rendiss. P. D. meo Beuilaqua. Bernardus amisit per Ordi-
narij partes, ac nulliter proinde ad concursum deuenit
pro sui validitate Ordinarij interessentiam exigentem, vt
expresè disponitur à Sac. Conc. Trident. *in sess.24. cap.18.
de reformat.*

Neque vrget, quòd Archidiacono, nec non cæteris Diœ-
cesanis promotio in ad Episcopatum dumtaxat innotuerit sub
19 die 2. Nouembris 1658. perindè ac si † concursus à Iudice
putatiuo bona fide gestus debeat substineri ex dispositione
Text. in l. Barbarius, ff. de offic. Prætor. Præterquam enim
ignorantia hæc excluditur ex pluribus recensitis *in decisioni-
20 bus* R. P. D. mei Beuilaquæ, vrgere forsan † posset obie-
ctio, quoties Laurentius ante detectam Bernardi promo-
tionem Parochialem à Summo Pontifice obtinuisse sibi con-
ferri. Secus verò dum collatio longè post de mense scili-
cet Ianuarij sequentis anni 1657. obtenta dignoscitur,
21 hoc sanè casu iuuari non valet dispositione † *l. Barba-
rius* locum dumtaxat obtinente in actibus absolutis, ac
omninò perfectis tamquam Iudicis insubsistentia dete-
gatur, non autem quoties post detectam veritatem
perfectionem actum assumat, vt in terminis tradit Felin.
in cap. in nostra num.37. vers. quod autem dictum est de re-

script. Lap. *alleg.89. num.15.* Boer. *decis.150. n.13.* Ferrett. *cons.9. n.1. & 2. lib.1.* Rota coram Buratt. *decis.479. in fine.* Et ita vtraque parte tantum, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Reatiñ Beneficij.

Veneris 13. Maij 1661.

ARGVMENTVM.

Possessio quadragenaria iuncta fama, & adminiculis Iuspatronatus optimè probat. Iuspatronatus quando est mixtum, prouisio Apostolica absque derogatione non sustinetur. Derogatio an sit necessaria, quando Iuspatronatus pro maiori parte ad Clericos spectat, & an in hoc casu tamquam Ecclesiasticum in præiudicium laicorum sub regulis reseruatorijs cadat?

SVMMARIVM.

1 *Iurispatronatus existentia contra prouisum Apostolicum plenè est probanda.*
2 *Iuspatronatus vt iustificetur, probatio ordinaria per quadragenariam possessionem cum fama, & adminiculis sufficit.*
3 *Possessio quadragenaria ex pluribus successiuis præsentationibus probatur.*
4 *Præsentationes successiuæ effectuatæ dicuntur, dum defuncto vno Rectore alter a Patronis nominatus fuit.*
5 *Fama concurrentibus adminiculis quadragenariam possessionem optimè concludit.*
6 *Possessio quadragenaria ad probandum Iuspatronatus in familia priuata sufficit.*
7 *Iuspatronatus ad Religiosos deueniens Ecclesiasticum vocatur.*
8 *Iuspatronatus ad Ecclesiasticos, & laicos pertinens, mixtum dicitur.*
10 *Prouisio Apostolica nulla de mixtura Iurispatronatus facta mentione non sustinetur, cum tale beneficium absque derogatione non conferatur.*
11 *Iurispatronatus, mixtura non expressa, per prouisionem derogatum non censetur.*
12 *Derogatio an sit necessaria in Iurepatronatu mixto quando ius pro maiori parte ad Clericos spectat.*
13 *Iuspatronatus quando est mixtum, vbi agitur de commodo Patronorum, naturam Ecclesiastici assumit.*
14 *Iuspatronatus mixtum, quando de præiudicio inferendo agitur, Patronis laicis fauet.*
15 *Beneficia Iurispatronatus Laicorum licet mixto subiecta ex benignitate Pontificum à reseruationibus, & derogationibus eximuntur.*
16 *Ius quoad beneficium ex minima generali narratiua Pontifici innotescere non potest.*
17 *Expressio mixturæ nisi specificè fiat; Papam derogare voluisse non censetur.*

DECISIO CCCXXIII.

DOminico Paulino præsentato à RR. PP. S. Dominici in concursu Vincentij nominati à nepotibus Alimande beneficium controuersum adiudicandum etiam fuit præuijs duabus decis. à R. P. D. meo Vernspin per diffinitiuam sententiam declaratum; Idque hodie in gradu appellationis resolutum fuit excluso Sebastiano Spinola, qui de dicto beneficio vti reseruato fuerat à Sede Apostolica prouisus, quia de vacatione, Clericatu, existentia, & pertinentia Iurispatronatus constat ex *dd. decis. in causa factis.*

Non obstat, quòd ibi de pertinentia tantùm Iurispatro-
natus inter præsentantes fuit disceptatum non autem † de 1
existentia, quæ contra prouisum Apostolicum est plenè pro-
banda; quia cum versemur in personis priuatis nec Iurisdi-
ctionem, nec potentiam habentibus in loco vbi situm est
beneficium non cadit timor nec suspicio vsurpationis, &
in his S. Conc. Trident. *in sess.25. cap. de reformat.* nihil in-
nouauit; Ideò ad iustificandum † Iuspatronatus sufficit 2
ordinaria probatio, quæ fit per possessionem quadragena-
riam cum fama, & adminiculis vim illius habentibus, Bald.
in l. cum super n.10. C. de rei vind. Garz. *de benef. part.5. cap.
9. num.38.* Cassad. *decis.2. n.5. de probat.* Achill. de Grass. *de-
cis.6. de iur. patr.* Rota apud Coccin. *decis.174. num.2. & in*

recent, decis. 360. *n.* 2. *part.* 2. & coram Eminentiss. D. Card.
Orthobon. *decis.* 224. *num.* 2. & 234. *num.* 2. & 234. *num.* 10.
Adden. ad Buratt. *decis.* 142. *num.* 16.

3 De hac autem quadragenaria, & vltra possessione visum
fuit DD. abundè constare ex præsentationibus patrono-
rum, & institutionibus in vim illarum subsequutis, nam
vacante beneficio de ann. 1592. per mortem Syluestri de
Stochinis ad præsentationem patronorum eiusdem familiæ
prouisus fuit Flauius Stochinus eoque de anno 1632. de-
functo fuit à medietate patronorum præsentatus Stephanus
Socius, qui obtenta derogatione pro medietate fuit in vim
litterarum Apostolicarum ab Ordinario in possessionem
immissus, in qua vsque ad annum 1639. permansit, &
tunc fuit ab illis de Stochinis electus Paulus Grassus per
cuius obitum sequutum de anno 1653. Successit præsens va-
catio in qua Patres S. Dominici patroni nominarunt di-
ctum Paulinum, & à Sede Apostolica prouisus fuit Spinosa
de beneficio vti ratione mensis reseruato. Per quas qui-
4 dem † successiuas præsentationes, & institutiones cum
narratiua Iurispatronatus pro dicto tempore effect. eo ipso,
quod defuncto vno Rectore fuit alter nominatus, iuxta
cons. Oldrad. 229. passim approbatum à Rota, & signanter
in decis. relatis 224. *num.* 9. coram D. Card. Orthobono, &
in Firmana Parochialis 4. *Maij* 1647. *sub §. huiusmodi au-
tem coram me*, Iuncta fama adminiculata ex decreto de
5 † ann. 1573. facto per Capitulum S. Ioannis Lateranen.,
quo declarauit beneficium esse de Iurepatronatus familiæ de
Stochinis vnitum inter hæredes Ioannis, & Iuliani, & inita
subinde concordia à dicto Capitulo approbata nec non ex
Instrumentis de ann. 1600. 1605. 1615. 1639. & 1640. rela-
tis *in Summario Paulini n.* 7. in quibus id ipsum enunciatur,
6 optimè concluditur † quadragenaria possessio sufficiens ad
iustificandum Iuspatronatus in familia priuata, Rota coram
Duran. *decis.* 413. *n.* 1. & *in recent. decis.* 360. *num.* 2. *part.* 2.
bon. mem. Merlin. *decis.* 407. *n.* 7. & *in dicta Firmana paro-
chialis coram me sub d. §. huiusmodi vers. qua quidem*.

7 Non afficit, quòd Iuspatronatus deuenerit ad Patres S.
Dominici ideò tamquam Ecclesiasticum ad *Text. in C. vnic.*
8 *§. finali, & ibi gloss. & DD. de Iurepatr. in* 6. *subiaceat regul.*
8. *Cancell.* & alijs reseruationibus Apostolicis, *cap. dilectus
vbi gloss. in verb. concessione vers. si vero pertineat*, & ibi Abb.
n. 1. Butr. *num.* 14. *de offic. delegat.* Mandol. *regul.* 9.10. *n.* 5.
Rota coram san. mem. Greg. XV. *decis.* 48. *n.* 4. Duran. *de-
cis.* 406. *n.* 5. quia conclusio recipitur in Iurepatronatus Ec-
9 clesiastico simplici, secus autem in † mixto quale etiam con-
trouersum patet ex dd. resolutionibus in causa factis decla-
rantibus Stocchinos laicos, & compatronos, Rebuff. *de no-
minat.* Gonzal. *ad regul.* 8. *gloss. num.* 8. & 14. Modern. Pi-
san. *de Iurepatr. lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 10. Rota coram Card. Se-
raph. *decis.* 1334. *n.* 7. Canal. *decis.* 639. *n.* 4. And. *decis.* 22.
n. 6. bon. mem. Merlin. *in decis.* 213. *n.* 2. vnde non suffraga-
10 tur † Spinoso prouisio Apostolica impetrata non expressa
Pontifici tali mixtura prout debuit ad finem, vt si voluisset
ea non obstante beneficium ei conferre, potuisset derogare
vt opus esset, Felin. *in cap. quando litter. ampliat.* 6. Barbos.
alleg. 72. *n.* 132. & 133. Garz. *de benefic. part.* 5. *cap.* 1. *n.* 582.
& 583. Viuian. *loco cit. n.* 14. & *lib.* 14. *cap.* 1. *num.* 109. Et
11 † nisi exprimatur non censetur derogatum, Lambertin. *de
Iurepatr. lib.* 2. *part.* 3. *q.* 9. *art.* 9. *n.* 2. *cum seq.* Puteus *decis.*
157. *lib.* 3. Achil. de Grass. *d. decis.* 3. Viuian. *vbi proximè
n.* 111. And. *d. decis.* 22. *n.* 9.

12 Nec iuuat replicatio, quod tunc † demum derogatio est
necessaria, quando patroni laici habent maiorem, vel æqua-
lem vocum partem, sed vbi Iuspatronatus pro maiori parte
spectat ad Clericos, vt in præsenti casu quo vox illorum
præualet, illa attenditur, totumque Iuspatronatus reputa-
tur Ecclesiasticum, vt cadat sub regulis reseruatorijs, quem-
admodum ratiocinatur Gonzal. *regul.* 8. *Cancell. hodie* 9.
gloss. 18. *n.* 15. *cum duobus sequentibus*, quam refert Modern.
Pisan. *de Iurepatr. d. lib.* 14. *cap.* 1. *n.* 110. Adden. ad Buratt.
decis. 103. *num.* 9. & consequenter Spinosa absque huiusmo-
di mixturæ laicalis non præponderantis expressione potuit
beneficium in mense reseruato vacatum impetrare, siqui-
13 dem licet quando † Iuspatronatus est partim Ecclesiasti-
cum, & partim laicale assumat naturam Ecclesiastici, illius-
que priuilegia retineat vbi agitur de commodo patrono-
rum, Viuian. *d. lib.* 7. & 1. *num.* 13. ad effectum tamen
14 † præiudicij, quod compatrono laico infertur ex Societate
Clerici, in eo quod esset reseruationibus, & derogationi-
bus obnoxium, denominatio tali casu Iurispatronatus
etiam præponderante voce Clericali fit ab illa qualitate lai-
cali fauorabilis, & non odiosa patrono laico socio, non
autem à Clericali, qui vtrique incommodum, & præiudi-
cium inferret, vt in puncto tradit Lambert. *de Iurepatr. lib.
part.* 3. *qu.* 9. *principaliter art.* 9. *à n.* 2. *vsque ad finem fol.* 241.
Monet. *de commut. vlt. volunt. cap.* 10. *qu.* 5. *n.* 281. *à vers. li-
cet valdè probabile*, Garz. *de benef. part.* 5. *cap.* 3. *num.* 69. &
vbi reprobat Gonz. *locum in obiecto citatum*, Rota coram
Achill. de Graff. *decis.* 3. *num.* 3. & *seq. de Iurepatr. vbi rece-
ditur à decis.* 46. *de concess. prabend. in antiq.* cum qua tran-
sit Crescen. *decis.* 3. *de Iurepatr.* & alij relati per Modern.
Roman. *in pract.* 9. *de testam. cap.* 56. *à n.* 78. *vsque ad finem*,
& *signanter n.* 88. 112. & 1139. *cum seq.* ea ratione quia in
hac materia ne Christi fideles retrahantur à fundatione, sed
vt potius ad illas incitentur † ex benignitate Summorum 15
Pontificum permittitur illis nominatio, semper inspicitur
quod fauorabilius est patronis laicis, vt beneficia Iurispa-
tronatus ipsorum eximantur à reseruationibus, & deroga-
tionibus, *cap.* 3. & *cap. nobis de Iurepatr.* Lap. *allegat.* 96. *n.* 3.
Cassad. *decis. à num.* 3. *de Iurepatr.* Mant. *decis.* 292. *num.* 3.
& apud Mangil. *de subhast. decis.* 26. *num.* 6. & *in Aquil. Iu-
rispatronatus* 6. *Iunij* 1659. *coram me*.

Neque pro expressione mixturæ suffragari possunt Spino-
so verba illa in litteris suæ prouisionis adiecta *præassertos pa-
tronos nulliter*, & *de facto præsentare*, &c. quia † ius nul- 16
latenus in hac minima generali narratiua potuit innotesce-
re Pontifici beneficium etiam de . . . . . vel tantum, quod
præsentatio competebat patrono Ecclesiastico per *Text.
in cap. cum illis de præbendis in* 6. Modern. Pisan. *in præcita-
to lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 12. & *lib.* 14. *cap.* 1. *num.* 193. & tamen
dum agitur de mixto requirente derogationem debuit † spe- 17
cificè exprimi alias non censetur Papam voluisse derogare
vel saltem difficilius, Viuian. *d. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 14. & *lib.* 14.
cap. 1. *num.* 103.

Et ita decisum Paulino adiudicandum esse beneficium
vtraque parte informante, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Bononien. Census.

Lunæ 16. *Maij* 1661.

ARGVMENTVM.

Fideiussor recepta pecunia principalis debitor effi-
citur, eiusque hæredes ad restitutionem, & in-
demnitatem tenentur, frustraque obijcitur suspi-
cio fraudis circa asportationem, & aperitionem
capsarum, dum debitum pluries à fideiussore
agnitum fuisse, ex tota facti serie euidenter re-
sultat.

SVMMARIVM.

1 *Pecuniam ad manus fideiussoris peruenisse ex plurimis
circumstantijs probatur.*
2 *Fideiussor recepta pecunia pro ea rata principalis debitor
euadit.*
3 *Circumstantiæ simul iunctæ plenam probationem consti-
tuunt.*
4 *Fideiussoris mala fides vnde dignoscitur.*
5 *Probationes plures licet imperfectæ perfectam tamen pro-
bationem insimul faciunt.*
6 *Obiectio de capsarum asportatione, & illarum aperitio-
ne absque necessaria Testium præsentia facta non ad-
mittitur, dum contrarium ex actis iustificatur.*
7 *Aperitione iudicialiter facta citatis hæredibus coram
persona specialiter deputata, Testium præsentia ex
iure omitti potest.*
8 *Personis nullum interesse habentibus fides adhibetur,
maximè dum quæuis fraudis suspicio ex concludentibus
probationibus tollitur.*
9 *Debito pluries atque iterum à fideiussore agnito, omnis
suspicio fraudis cesset.*

DECISIO CCCXXIV.

DEcisum fuerat coram bon. mem. Dunozetto 5. Maij
1636. Censum in sorte principali lib. 4300. impositum
per Franciscum Mariam Argellatum ad fauorem PP.
S. Dominici Venetiarum cum fideiussione insolidum
Victorij Benatij spectare pro rata libr. 3000. ad dictum
Benatium fideiussorem, & proinde binas sententias de
parti-

partibus condemnantes illius hæredes ad præstandam indemnitatem Argellato esse iustas, & validas. Hodie verò coram me subrogato iterùm causa super subsistentia resolutionis proposita, fuit pro illius confirmatione responsum.

Sententiarum namque Iustitia, quæ solum impugnabatur clara visa fuit DD. resultare ex pluribus circumstantijs
1 pernecesse † concludentibus ratam libr. 3000. peruenisse ad manus Bennatij, licet in Instrumento non receptor, sed simplex fideiussor appareat cum enim pecuniæ ad censum receptæ asportatæ fuerint in Apothecam ipsius Bennatij, vt comprobat depositio Testis de visu, cum quo concordat alter Testis Instrumentarius deponens de auditu ab Antonio Sasino, qui pecunias transportauerat *Sammario Argellat. num.* 2. & Syndicus Conuentus PP. S. Dominici emptorum census testatus fuerit se pluries recepisse fructus pro dicta rata lib. 3000. à d. Bennatio dictamque ratam ad eumdem spectare licet ex Instrumento contrarium resultaret *eodem Summario n.* 3. Idque etiam probetur tum ex receptis eiusdem Syndici Bennatio factis, & ab eo retentis, & in eius hæreditate repertis *Summario n.* 8. tum ex partitis extractis in libris prouentuum Conuentus concordañ cum suprascriptis quietantijs, & attestatur *Summario n.* 9. Dubita-
2 ri non potuit, quin † pecuniæ non peruenerint ad manus Bennatij, & ob id effectum fuisse principalem debitorem pro dicta rata libr. 3000. Duard. *de cens. quæst.* 9. *n.* 14. *&* 15. Cenc. *d. tract. qu.* 73. *num.* 2. *&* 6. Rota *decis.* 114. *n.* 1. *part.* 5. *recent.* & coram Duran. *decis.* 253. *n.* 3. *part.* 4. & Merlin. *decis.* 634. *n.* 5. Illiusque hæredes proinde teneri ad releuand.
3 indemneñ Argellatum concurreñ relatis † circumstantijs, quarum vnaquæque licet de per se non sufficeret, simul tamen iunctæ plenam probationem constituunt, ad *Text. in cap. cum causam il* 1. *de probat. & gloss. & in verb. legitimis in l.* 2. *ff. de excusat. tut.* Bald. *cons.* 3. *num.* 4. *lib.* 3. Roman. *cons.* 7. *num.* 3. Rota coram Seraphin. *decis.* 1267. *num.* 4. *& in Romana diuisionis* 15. *Iunij* 1640. coram bon. mem. Bichio §. *nec obstat*, *& in proximioribus terminis decis.* 114. *num.* 4. *part.* 5. *recent. & in alleg. decis.* 634. coram Merlin. *num.* 5. *vers. quoniam ex multis.*
4 Attentis præsertim iteratis † querimonijs Argellati contra Bennatium, ex quo differret mediante publico Instrumento eius bonam fidem recognoscere pro dd. lib. 3000. de quibus abundè deponunt Testes *Summario n.* 5. & minuta eiusdem recognitionis reperta penes Notarium iam defunctum, ac etiam Inuentario confecto ab hæredibus Bennatij, in quo Argellatus fuit descriptus prætensus Creditor in d. rata, & demum fasciculo scripturarum in eiusdem Bennatij hæreditate reperto, & Inuentario adnotato per verba *Varie riceuute fatte sopra vn foglio delli Padri di S. Domenico di Venetia di Censi pagati li di lire* 3000. Quæ omnia pernecesse visa fuerunt DD. præseferre antecedentis resolutio-
5 nis confirmationem ex regula, quod † plures probationes imperfectæ perfectam tamen probationem insimul constituunt, Gabr. *conclus.* 1. *n.* 1. *de probat.* Argel. *de legit. Contrad. qu.* 19. *n.* 81. Rota *decis.* 686. *n.* 1. *part.* 4. *tom.* 3. *recent. & decis.* 169. *n.* 12. *part.* 6. *& decis.* 253. *n.* 24. *part.* 7.
6 Hinc non obstat, quòd non fuerit † legitimè facta asportatio capsarum, in quibus repertæ fuerunt receputæ, & exindè potuerint facilè supponi, & in capsis ab interesse habeñ fraudolenter immitti, quodque illarum aperitio fuerit facta absque necessaria testium præsentia.

Quia transportatio procurata conuincitur à Stella marito Elisabeth hæredis Bennatij pro semisse cum consensu etiam Albani procuratoris aliorum Cohæredum, & consignatio facta Suffraganeo Bononiæ subsequuta statim publica si-
7 gnatione illarum à Notario apposita, & † aperitio fuit iudicialiter facta coram Notario de Iudicis mandato citatis eisdem Bennatij hæredibus etiam persona adhunc effectum specialiter deputata, quo casu Testium præsentia potuit omitti, iuxta *gloss. in cap. quoniam contra verb. duos de prob.* Alex. *cons.* 13. *num.* 8. *lib.* 1. *vers. Et licet quandoque*, ex qui-
8 bus omnibus adeò quæuis fraudis suspicio remouetur ex euidentibus, & pernecesse concludentibus probationibus ad illam arguendam, & comprobandam in tot personis nullum interesse habeñ, quibus proindè credendum esse dixerunt DD. ex adductis *in decis.* Mant. 325. *num.* 1. *& decis.* 11. *n.* 9. *part.* 7. *recent.*

Cùmque demum ex tota facti serie euidenter resultet
9 † debitum libr. 3000. pluries atque iterùm agnitum fuisse à Bennatio, cessat prorsus allegata suspicio fraudis, dum libri descripti, & quietantiæ confectæ fuerunt à personis Religiosis, quas non est verisimile voluisse de nouo receptas dolosè conficere cum d. assertiua, quod rata census libr. 3000. spectabat ad dictum Bennatium in graue propriæ conscientiæ, & aliorum præiudicium, cessante præsertim quocumque imaginabili interesse, quo casu plena fidem esse adhibendam, dixit Rota *in præcitata decis.* Mant. 325. *num.* 2. *&* 4. *& decis.* 658. *num.* 4. *&* 5. coram Merlin. *& decis.* 312. *num.* 7. *part.* 9. *recent.*

Reliqua iterùm repetita satis tolluntur ex responsionibus datis in præcedenti decisione, in qua ideò persisteñ esse dicuntur DD. vtraque parte Informante, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 13. *Maij* 1661.

ARGVMENTVM.

Filius à Principe conditionaliter legitimatus vti in bonis ad exclusionem filiarum substitutarum non succedit, ita nec ad solutionem census super bonis impositi tenetur; frustraque applicantur factæ solutiones, dum illæ vti erroneæ in Iudicio petitorio soluentibus non præiudicant.

SVMMARIVM.

1 *Fratribus sine descendentibus prædefunctis, fideicommissum ad fauorem fœminarum substitutarum purificatum censetur.*
2 *Filij naturales appellatione filiorum legitimorum, & naturalium non includuntur.*
3 *Filio à Principe legitimatio conditio, si sine filijs legitimis, & naturalibus, deficit.*
4 *Filius non simpliciter, sed conditionaliter legitimatus, ad exclusionem filiarum substitutarum, quibus iura in bonis præseruata fuerunt, non succedit.*
5 *Obseruantia de alienandis bonis ad effectum soluendi censum, quis hæres fuerit, & an legitimatio potuerit filio suffragari, demonstrat.*
6 *Solutiones erroneæ soluentibus non nocent, nec in iudicio petitorio præiudicant.*
7 *Error in quolibet facto semper excusat.*
8 *Obligatio nomine hæreditatis, non autem nomine proprio, an hæredem obligati ad satisfactionem obstringat.*

DECISIO CCCXXV.

CVm Alba, & Sorores de Spretis, & Petrus Picininus in emptione prædij sibi venditi à Catharina in quam fuerat alienatum per Abbatem S. Mariæ in Portu, promiserint ad fauorem eiusdem Abbatis censum in summa scut. 6555. infra decennium extinguere, & interim soluere fructus; Ideò defuncta eadem Alba relictis Hieronymo, & Iulio de Fusconis, ex quibus duobus filijs Hieronymus obijt relicto Carolo filio naturali Iulius verò sine filijs, & ex Carolo superstite Iulio Iuniore dubitaui An iste, contra quem Modernus Abbas Iudicium pro consequutione fructuum instituit, teneretur ad illorum solutionem, & non teneri responsum fuit.

Non tenetur enim Iulius ad solutionem fructuum nomine proprio, quia non constat de aliqua ipsius obligatione minus vti hæres mediatus Albæ, nam ipsa condidit Testamentum, & institutis Iulio Seniore, & Hieronymo filijs illis sine filijs legitimis, & naturalibus decedentibus substituit filias fœminas eorumdem hæredum, & proprias pro æquali portione; Vnde cum † vterque obierit sine filijs legiti- 1
mis purificata fuit substitutio ad fauorem fœminarum, *l. qui hæredi* . . . . . *& ibi DD. C. de condition. & demonstrat.* Soccin. Iun. *lib.* 2. *cons.* 121. *num.* 17. Bellon. *cons.* 29. *num.* 3. Rota *in recent. part.* 9. *decis.* 214. *num.* 1. *in Cathacen. hæreditatis* 28. *Aprilis* 1653. *& in Romana fideicommiss. de Donatis* 7. *Iunij* 1661. coram Reuerendiss. D. Cerro Decano.

Non obstat, quòd Hieronymus reliquerit Carolum filium naturalem, quia † appellatione filiorum legitimo- 2
rum, & naturalium filijs naturales non includuntur, Fusar. *de substit. q.* 406. *n.* 38. Rota *in recent. part.* 9. *decis.* 214. *n.* 2. & licet † legitimatus fuerit à Principe, qui facit deficere 3
conditionem si sine filijs legitimis, & naturalibus, ex notatis per Surd. *cons.* 571. *n.* 45. Rota *decis.* 528. *num.* 4. *part.* 4. *recent.*

8 & sic † numquam potuit concurrere in Montibus causa legitima ad acquisitionem fructuum, vt in proposito Rota *decis.* 100. *n.* 9. *& seq. post dictum tract. de subhast.*

Vndè necessario dicendum est, quòd ijdem fratres de Montibus nullo modo Ius suum deducunt à subhastatione, sed à venditione illis factum per Raccamatorium biduo post deliberationem, vt constat ex Instrumento venditionis, *in Summario Raymundi num.* 8. quæ quidem subsequuta

9 † venditio tamquam incompatibilis cum deliberatione operatur, vt ab ea censeatur recessum, & nouo titulo res acquisita, ex allegatis per Gratian. *discept.* 876. *num.* 25. *& seqq.* & tamen Raccamatorius nullum Ius in Emptorem

10 transferre poterat. † Depositum autem, vltrà quod simulatum videri poterat, vtpotè factum non præsente pecunia apud Consanguineum Montij inter quos facilè præsumitur collusio, *l. lata* 27. *C. de donat.* Rota coram Merlino *decis.* 13. *n.* 7. *decis.* 594. *n.* 13. *part.* 5. *recent. tom.* 2. *& in Romana locorum Montium* 26. *Iunij* 1658. *coram me*, §. *In præ-*

11 *senti*, sine † Iudicis Decreto, & Partis citatione emanauit, & proindè nullo modo suffragatur, Roland. à Valle *cons.* 61. *n.* 2. *& seqq. lib.* 1. Rota coram san. mem. Greg. *decis.* 146. *n.* 6. *& 9. in Romana Saluiani* 4. *Maij* 1649. coram R. P. D. meo Verospio in fine.

Ex quibus benè tolluntur depositiones duorum Testium

12 pro Montibus inductorum de † pessimo statu Domus antequam subhastaretur, nam vt alias dictum fuit, contrarium conuincitur ex Testamento Antonij, & ex hoc capite non poterat ad subhastationem deueniri, & onus reficiendi spectabat ad Raccamatorium Emptorem, vt plenè respondetur *in dicta decisione anni* 1658. *coram me*.

Vlteriùs hodie etiam aduertebant Domini prædictos

13 † Testes sine citatione Partis, & sine intimatione fuisse examinatos, & proindè nihil probant, *l. si quando* 15. *C. de Testib.* Rota coram Pen. *decis.* 1056. *num.* 10. *Bononien. fideicommissi de Victorijs* 5. *Maij* 1655. §. *Pauci quoque*, coram Reuerendissimo D. Zarate, *& in Albanen. hæreditatis* 11. *Martij proximæ præteriti coram me*, §. *Subsistunt autem.* Quinimò probatum fuit contrarium ex depositionibus Testium formiter examinatorum in processu de partibus *fol.* 29. *& seqq. Summario responsionis Raymundi num.* 1. & semper

14 sufficit, quod subhastatio fuerit nulla adhoc, vt Fratres de Montibus non potuerint facere fructus suos, sed teneantur ad pensiones, quas in summa prædicta liquidandas esse dixerunt Domini. Vtraque, &c.

R. P. D. EMERIX.

Romana Saluiani.

Lunæ 23. *Maij* 1661.

ARGVMENTVM.

Solutio integri pretij non sustinetur, quando ex partitis solutis contrarium deprehenditur. Soluens primo venientibus contrà expressam formam in venditione præscriptam in præiudicium anteriorum, ab ijsdem rectè molestatur, & soluenti, contrà venditorem regressus non datur, cessatque vexatio hæredis, quæ frustra in simili casu applicatur.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicum quoad creditum cum hypotheca probationem probatam facit.*

2 *Instrumenta impositionis census, & venditionis domus, iuncta lite, & solutionibus factis in computum pretij, extrema Saluiani probant.*

3 *Solutio integri pretij creditoribus anterioribus facta non sustinetur, quando contrarium re vera deprehenditur.*

4 *Fructus super domo impositi statim post factam venditionem à possessore debentur.*

5 *Solutiones creditoribus anterioribus non factæ ad impediendam immissionem possessori non suffragantur.*

6 *Domo ab hærede vendita pro satisfaciendis creditoribus, emptor primo venientibus soluendo, ab anterioribus molestari non potest.*

7 *Declara, quando hæres simpliciter pro satisfaciendis creditoribus vendit, secus quando cum pacto soluendi prioribus, & potioribus.*

8 *Emptor contrà pactum primo venientibus soluens, cautionem de restituendo prioribus, & potioribus reportare tenetur.*

9 *Emptor non obseruando formam regressum contrà venditorem non habet, & ratio vexationis hæredis cessat.*

10 *Solutione non de proprio, sed de pecunijs debitoris facta, cessio translationem Iurium non operatur, sed vim dumtaxat extinctionis habet.*

DECISIO CCCXXVII.

Dictum fuit Elisabethæ dandam esse Inmissionem pro indiuiso cum Patribus Sancti Alexij super domo, de qua agitur, pro fructibus Census scutorum 500. in sorte alias super ea impositi à q. Laurentio Braccio sub die 12. Octobris anni 1622. quia de suo † credito cum hypotheca 1 docuit ex publico Instrumento, quod facit probationem probatam, Rota *decis.* 294. *num.* 1. *part.* 1. *& decis.* 669. *num.* 1. *part.* 2. *recent.*

Et † extrema Saluiani apparebant iustificata tam ex In- 2 strumento impositionis census cum clausula Constitui, Rota coram Gregor. *decis.* 491. *num.* 10. quàm ex Instrumento venditionis Domus factæ ab hærede Laurentij dictis Patribus, iuncta sustentatione litis, & solutionibus factis diuersis Creditoribus in computum pretij domus, Pacif. de Saluian. *inspect. prima cap.* 6. *num.* 7. & post eum Rota *decis.* 202. *num.* 1. & coram Gregor. *decis.* 491. *num.* 11.

Nec † tueri se possunt Patres sub prætextu, quod sol- 3 uerint creditoribus anterioribus integrum pretium domus scut. 3000. quia contrarium depræhenditur, *ex eorum Summario*, in quo partitæ solutæ anterioribus non excedunt scuta 2560. vt constat ex eorum combinatione, soluerunt enim primo Michaeli Angelo Salæ scut. 200. pro sorte Census super eadem domo impositi vsque de anno 1601. *dicto Summario num.* 2. *&* 3. Secundò alia scuta 1460. Monialibus Turris Speculorum pro extinctione Census impositi à dicto q. Laurentio super dicta domo die 23. Martij 1622. *Summario num.* 4. *&* 5.

Tertiò scuta 300. Monialibus Sancti Ambrosij pro extinctione census consimilis summæ impositi à Zacchellis de anno 1612. *Summario num.* 6. 7. *&* 8. Et demum scuta 600. Antoniæ Zacchellæ vti debita ab Auctoribus Laurentij, *dicto Summario num.* 9. quæ in totum constituunt supradictam summam scutorum 2560.

Fructus verò decursos post † sequutam venditionem 4 Domini noluerunt computari, quia Patres tenebantur ad eorum solutionem eo ipso quo Domum possidebant, & ex ea fructus percipiebant, ex adductis per Coccin. *decis.* 320. *num.* 16. *vers. Regula enim*, & Rota *decis.* 191. *num.* 5. post Cenc. *de cens.*

Minus se tueri possunt sub prætextu, aliarum † solu- 5 tionum, quia illæ non docentur factæ Creditoribus anterioribus, & consequenter non suffragantur, ad impediendam Inmissionem, vt est Textus apertus *in l. qui à Debitore, ff. qui potior. in pign.* & notat Card. Seraph. in suo voto relato per Pacif. de Saluian. *decis.* 76. *num.* 10. & Caualer. *decis.* 652. *num.* 5.

Nec valet replicatio, quod Patres † emerint Domum 6 controuersam ab hærede beneficiato pro satisfacień Creditoribus hæreditarijs; Ideòque rectè soluere potuerint pro venientibus; Ita quod hodie ab anterioribus amplius molestari non possint, *per Text. in l. fin.* §. *Et si præfatam, & ibi scriben. C. de iur. delib.*

Etenim obiectum procedere posset, si † hæres vendi- 7 disset simpliciter pro satisfaciendis Creditoribus, vt notat Castrens. *in dicta l. final.* §. *Et si præfatam num.* 6. at in proposito venditio celebrata fuit cum pacto expresso, quod precium solueretur prioribus, & potioribus, *dicto Summario num.* 1. Vndè cum † Emptores haberent certam for- 8 mam in venditione sibi præscriptam non poterant soluere primo venientibus in præiudicium anteriorum, quibus ex huiusmodi pacto erat Ius quæsitum, saltem tenebantur reportare cautionem de restituendo prioribus, & potioribus, Bart. *in dicta l. final.* §. *Et si præfatam num.* 1. Gratian. *discept. forens. cap.* 532. *num.* 6. & Card. Seraph. *decis.* 1411. *num.* 3.

Alioquin † non obseruando huiusmodi formam non 9 habebant regressum aduersus Venditorem, & sic cessabat ratio vexationis hæredis, Castrens. *vbi suprà dicto num.* 6. Carocc. *de excess. bonor. part.* 2. *quæst.* 59. *num.* 1. & consequenter etiam ipsa legis dispositio, *l. quod dictum, ff. de*

ff. de pact. cap. cum cessante de appellat. Euerard. *in loco à cessatione rationis num.1. & seqq.*

Demùm non suffragatur, quòd Moniales Turris Speculorum, & forsan etiam alij cesserint Patribus translatiuè, & non extinctiuè, adeòut ipsi dicantur effecti Creditores fructuum decursorum vsque ad summam scutorum 1914. cum quibus quoque prætendunt excludere Elisabetham vti posteriorem, cum ipsi non soluerint de proprio, sed
10 † de pretio eiusdem Domus, & sic de pecunijs Debitoris prædicta cessio numquam operari potuit translationem Iurium, sed habet vim dumtaxat quietationis, & extinctionis, Bart. *in l. Modestinus num.4.* Castr. *ibidem num.4. vers. In nihil, & num.5. vers. Nam principali, ff. de solut.* Rot. coram Greg. *decis.68. num.4. & 5. & decis.451. num.6. & 7.* post Cens. *de cens.*

Et ita decisum fuit dandam esse Immissionem pro rata scutorum 440. vtraque parte informante.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Separationis Thori.

Veneris 27. Maij 1661.

ARGVMENTVM.

Odium implacabile inter virum, & Vxorem insurgit in querelatione criminali super adulterio, & tribuit causam separationi Thori.

SVMMARIVM.

1 *Querela super abortu, & adulterio à viro in vxorem data parit odium inter coniuges ad Thori separationem, & num.2.*
3 *Odium viri in Vxorem non coercetur cautione, & num.4.*
5 *Odium extortum ex querela criminali cessare dicitur, quando vir à querela destitit.*
6 *Odium semper præsumitur durare, maximè quando processit ex causa honoris.*
7 *Querela reuocata per virum arguit odij depositionem.*
8 *Querelæ iteratio viri in vxorem arguit illius Odium implacabile.*
9 *Querelæ iteratio post reconciliationem arguit animum viri infensum in vxorem.*
10 *Coniuges, dum recusant odium reponere sunt separandi.*

DECISIO CCCXXVIII.

PErpensis rationibus deductis in vtraque decisione, quarum altera firmat esse locum separationi Thori, altera sententiam appellatam reuocat DD. validioribus nisi decisionem super separatione responderunt esse seruandam.

Et moti sunt non ex causis discordiæ, & iniuriarum, quæ inter Annam, & Dominicum Coniuges præcesserunt,
1 † sed ex querela super abortu, & adulterio à Viro contra Vxorem subindè porrecta propter quam fuit inter partes contractum odium capitale, vt comprobant Triuis. *decis. 61. per tot. lib.1.* Bellett. *disquisit. cleric. part.1. §.4. n.110.* Sperell. *decis.139. num.51.* Rota *decis.706. num.1. part.1. & decis.58. n.1. part.3. recent.*
2 Quòd, † ex se solo tribuit sufficientem causam separationi, *cap. ex transmissa, ibi si autem capitali odio de restitut. spoliat.* Sanchez *de matrimonio lib.10. disput.18. num.6.* Farinac. *quæst. crimin.143. num.145.* Rota *in Romana Separationis Thori* apud Merlin. *decis.446. num.3.* cum alijs per ad-
3 dit. ad Buratt. *decis.815. num.10.* † adeò vt etiam sub cautione non possit Vxor restitui viro sine euidenti vitæ periculo, vt aduertit *glos. in cap. accedens il 2. verb. Inimicis vt lit. non contestat.* Bald. *cons.240. per tot. lib.3.* Paris. *cons.54. lib.4.* Aymon. *cons.31. num.4. & seqq.* Menoch. *cons.299. num.1. & 2. per tot.* Cephal. *cons.384. num.64. & seqq.* Sanchez *de Matrim. lib.10. disput.18. num.33.* vbi reddit rationem, quia cautio non mutat animam, Cyriac. *controu. 172. num.88.* referens se vidisse quandam miseriam coactam redire, & vna nocte iugulatam, & dixit Rot. *decis.155. n.4. part.6. & decis.323. n.24. & 40. part.9. recent.*
5 Nec obstat, † quòd Maritus iudicium criminale non fuerit prosecutus, & proptereà odium præsumatur cessasse, quia cum simul contractum fuerit censetur semper durare,
6 Menoch. *cons.66. num.6.* † maximè cum processerit ex causa honoris, quod difficiliter remitti solet, Castrens. *cons. 277. sub num.3. post med. lib.2.*

Et hinc † non applicatur *decisio 371. num.12. post secun- 7
dum vol. cons.* Farinac. *ibi enim Maritus statim querelam reuocauit, declarans per errorem fuisse ad id facien. inductum, ex quo meritò desumptum fuit argumentum depositionis odij; At in casu nostro non solùm minus à querela recessit, sed potius in ea perseuerauit, dum accusationem, quàm sub die 4. Iunij 1659. secretò porrexerat posteà sub die 10. Iulij manifestè asseruit fuisse ab eod. met. scriptam, & in iudicium exhibitam,
vt in Summario num.1.* † *quæ reiteratio magis ostendit, quod* 8
ipse animo infenso, & implacabili talia peregit ad l. Balista cum ibi not. ff. ad Trebell. Felin. *in cap. fin. in princ. de off.
delegat.* Rot. *decis.106. num.3.* apud Burattum, † præci- 9
puè cum hæc superuenerint post reconciliationem, signum euidens continuæ, seu continuatæ voluntatis prosequendi odio capitali vxorem, vt ponderauit Rota *in Romana Separationis Thori 17. Maij 1593.* coram Cardinali Hieronymo Pamphilio cum alijs *in decis.323. num.15. part.9. recent.*

Comprobatur hoc etiam extrinsecus, nam adhibitis omnibus diligentijs, impossibile fuit illos componere, & reconciliare, præsertim persuadere vxorem, quæ recusat omninò odium deponere, & cum viro amplius præ timore
conuenire, quapropter DD. libenter arbitrati sunt, † tre- 10
pidantem vxorem nullatenus viro restituendam esse, *sed tamen, quod ipsa retineatur in Monasterio cum subministratione alimentorum ex fructibus dotalibus, & sic præter quoad restitutionem dotis standum in primo loco decisis vtraque parte informante &c.*

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Mediolanensis Pensionis.

Lunæ 30. Maij 1661.

ARGVMENTVM.

Pensione distributionum quotidianarum naturam sortita, termini per Capitulum exacti solis antiquis Beneficiatis sunt restituendi, qui has distributionum species vti præmium seruitutis, vel elargiri, vel ad hæredes transmittere possunt; Beneficiatis autem modernis ob nullum Ecclesiæ præstitum seruitium deferri nullatenus debent.

SVMMARIVM.

1 *Pensio distributionibus quotidianis annexa, Beneficiatis antiquis ob exactos terminos, non autem modernis restitui debet.*
2 *Pensio distributionis quotidianæ vti præmium seruitutis elargiri, aut ad hæredes transmitti potest, eiusdem licet exactio non præcesserit.*
3 *Clericus de pensionibus quotidianis non secus, ac laicus de proprio salario testari, ac disponere potest.*
4 *Assignatione pensionis communi Massa facta, fructus residentibus de tempore exactionis in loco Ecclesiæ consignari debent.*
5 *Pensionem naturam quotidianarum distributionum sortitam fuisse vnde dignoscitur.*
6 *Causa concessionis ex narratiua, seu procemio finali desumitur.*
7 *Concessio ipsa iuxta narratiuam finalem regulari consueuit.*
8 *Pensio distributionum quotidianarum naturam sortita Beneficiatis, qui nullum Ecclesiæ seruitium præstiterunt, deferri non debet.*
9 *Massa quotidianiarum distributionum naturam non amittit licet redditus semel distribuantur, cùm diuisio ex causa seruitutis dietim exhibendæ decreta fuerit.*
10 *Præstationes Ostiarijs soluendæ distributionum naturam non mutant, dum ea quantitas vt onus deducitur, licet ratione seruitij non præstetur.*

DECISIO CCCXXIX.

EX Iniustitiæ fundamento coram Reuerendissimo D. meo Episcopo Papien. Rota decreuerat non esse exequendas sententias Rotales damnantes Capitulum, atque Canonicos Metropolitanæ Mediolanensis Ecclesiæ ad restituendos terminos pensionis controuersæ modernis Beneficiatis

ficiatis ab ann. 1588. vsque ad tempus litis institutæ per idemmet Capitulum exactos cuius decisionis fundamenta ad disputationis trutinam hodiè coram me reuocata subsistere Domini censuerunt.

1 Cùm enim † pensio annexa dignoscatur distributionibus quotidianis præstandis Beneficiatis ex causa interessentiæ Diuinis Officijs, termini per Capitulum exacti antiquis debent Beneficiatis, qui Ecclesiæ inseruierunt, non autem modernis restitui, vt probat text. *in cap. licet* 32. *de prabend. & in cap. vnico*, vbi notant communiter DD. *de Cleric. non resident. lib.* 6. Sac. Conc. Trid. *sess.* 24. *cap.* 12. *vers. distributiones verò de reformat.* Rota *decis.* 749. *num.* 1. *& decis.* 720. *num.* 3. *recent.* vel eorum hæredibus, ac singularibus succes-
2 soribus, cùm hæc † distributionum species vti præmium seruitutis valeat ab interessentibus elargiri, nec non ad hæredes transmitti, earum licet ex actio non præcesserit, vt tradit Gemin. *in cap. vnico num.* 3. *de Cleric. non resid. lib.* 6.
3 *& cons.* 86. *num.* 18. vbi quod † Clerico de illis testari non secùs, ac Laico de proprio salario disponere permittitur, Franch. *in cap. præsenti num.* 10. *ante med. vers. sed benè poterit testari de offic. Ordin. lib.* 6. Gig. *cons.* 144. *num.* 21. *&* 34. Paris. *cons.* 33. *num.* 22. *&* 23. *lib.* 4. Rota coram Seraph. *decis.* 594. *num.* 6. *& decis.* 117. *num.* 2. *cum seqq. part.* 9. *recent.*
4 quidquid dici posset si † assignatio communi massæ, quæ vulgariter *grossa* appellatur facta foret, tunc enim huiusmodi fructus residentibus de tempore exactionis in loco Ecclesiæ debuissent consignari, vt pluribus relatis auctoritatibus responsum fuit *in decisione edita in causa coram R. P. D. meo Priolo* 28. *Iunij de anno* 1658. *in* §. *contrarium.*

5 Hanc verò † pensionem sortitam extitisse naturam quotidianarum distributionum tenor Breuis ostendit ad D. Caroli preces sub hac narratiua expediti: *quia ex seruitijs Diuinis atque nocturnis, quæ eidem Ecclesiæ in diuinis impendunt, non tantum percipiunt, quantum eorum gradui decenter sustinendo sufficeret, vndè interdum eueniebat, vt in maioribus solemnitatibus Chorus dicta Ecclesia desereretur.* Dum itaque san. mem. Gregorius XIII. detulit D. Carolo facultatem, & scuta mille auri segreganda à redditibus Collegij erigendi in Ciuitate Papiensi posset Beneficiatis assignare ad hoc, vt redditus congruos pro substentatione necessarios valerent ex seruitio dietim ab ipsis exhibendo exigere à Choro assiduè interesse; Pernecesse exindè congruit illatio, quod pensio ex causa interessentiæ in Choro attributa fue-
6 rit pro mercede seruitij per ipsos præstandi, ex † narratiua enim, seu proœmio finali causa concessionis desumitur, iuxta doctrinam Bart. *in l. fin. num.* 3. *ff. de hæred. instit.* Dec. *cons.* 444. *num.* 8. Decian. *cons.* 19. *num.* 97. *vol.* 3. Rot. *decis.* 229. *num.* 15. *coram Eminentissimo D. meo Cardinali Otthobono*, & iuxta † eam concessio ipsa regulari consueuit, *l.*
7 *cum Pater* 79. §. *Dulcissimis ff. de legat.* 2. Aym. *cons.* 192. *num.* 21. Surd. *cons.* 164. *num.* 32. Rota *decis.* 11. *num.* 5. *part.* 8. *recent.*

Et licet Breue san. mem. Gregorij ex D. Caroli assumptione ad superos effectum sortiri nequierit, quinimò annexio subsequuta fuerit vlterius virtute Breuis à sa. mem. Sixto V. expediti D. Archiepiscopo Viccomiti deferentis facultatem applicandi pensionem ad propriæ libitum voluntatis; Attamen ex quo idemmet Archiepiscopus ex omnibus redditibus vnica dumtaxat massa constituta pensionem, de qua agitur eidem applicauit, ac qualitatem distributionis inter ipsosmet Beneficiatos in hanc formam decreuit videlicet. *Ex quibus omnibus vnum corpus census communis constituimus, quod æque inter omnes diuidatur ratione seruitij, & residentiæ, quam quisque suam fecerit, & successiuè. Porrò huius massæ sic constitutæ omnes huius Capituli Viri æqualiter participes sint, ac proindè æqualiter omnibus distribuantur pro ratione dierum, & officiorum, quibus singuli interfue-*
8 *rint*; Exindè manifestè conuincitur † pensionem hanc quotidianarum distributionum naturam fuisse sortitam, quæ non valet modernis Beneficiatis, qui nullum Ecclesiæ seruitium præstiterunt, deferri, sed tunc temporis interessentibus dumtaxat præstari debet, vt præter auctoritates relatas *in* 1. §. notat Maresc. *var. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 10. *&* 11. Gratian. *disceptat. forens. cap.* 38. *num.* 11. Rota *decis.* 1. *num.* 12. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.*

Hinc vrgere non poterit, quòd massa Beneficiatorum, cui controuersa pensio assignata fuit ex diuersis redditibus
9 coaguletur, qui in Kalendis Nouembris dumtaxat, non autem dietim distribui solent, licet enim redditus † vnica vice distribuantur, non tamen massa quotidianarum distributionum naturam in casu proposito amittit, dum diuisio decreta fuit ex causa interessentiæ in choro, nec non seruitutis dietim in diurnis officijs exhibendæ, vt aduertit Mandos. *in praxi Signaturæ Gratiæ rubr. de pension. vers. distribut. quotid. fol. mihi* 63. Monet. *de distribut. quotid. part.* 1. *quæst.* 9. *num.* 3. Rota coram Aechill. *decis.* 12. *per tot. de Præbend.* & coram Cæs. de Grass. *decis. vnic. num.* 8. *de Cleric. non resid.* Seraph. *decis.* 1140. *num.* 2. *cum alijs in hac causa congestis sub die* 11. *Decembris* 1647. *coram Eminentissimo D. meo Cardinali Corrado in* §. *non obstat, quod officiales cum seqq.* Inspecta præsertim obseruantia subsequuta, cæterisque *in decisione Reuerendissimi D. mei Episcopi Papien.* recensitis, quæ Domini in omnibus approbarunt.

Præstationes verò † annuæ in scutis 2000. aureis Ostiarijs 10
persoluendæ, nec non minoribus pœnitentiarijs in scutis centum nequeunt distributionum naturam immutare, dum hæc quantitas licèt non præstetur ratione seruitij, deducitur tamen, vt onus prout ex verbis expressis in massæ creatione apertè dignoscitur ibi: *detractis tamen oneribus*, & ponderauit Rota *in dicta decisione Eminentissimi D. mei Cardinalis Corradi in* §. *quia verò Priores.* Reliqua summa feutorum centum sacrarum cæremoniarum Magistro persoluenda, nec non ipsius Coadiutori ex causa interessentiæ diuinis officijs dignoscitur constituta.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Viterbiensis Transactionis.

Veneris 3. *Iunij* 1661.

ARGVMENTVM.

Conuentionem fructuum respectu bonorum stabilium iuxta taxam à lege præscriptam permitti, maximè quando omnem in Instrumento transactionis vsurariam prauitatem abfuisse ad oculum demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Exactio fructuum ex credito pecuniario creditori non defertur, & illorum conuentio vsurariam prauitatem redolet.*
2 *Conuentio, ac exactio fructuum ratione bonorum stabilium iuxta taxam à lege præscriptam ex æquitate permittitur.*
3 *Exactio fructuum non ratione moræ in soluendo, sed in compensationem annui redditus per Patruos ex bonis cessis percepti, nepotibus debetur.*
4 *Nepotibus in minori ætate constitutis omnis suspicio fraudis, seu intentio fœnerandi in Patruis tollitur, & contractus validus reputatur.*
5 *Pecuniam alienam in aliquo negocio, seu cambijs licitis retinens, certam lucri portionem Domino pecuniæ conuenire valet.*
6 *Conuentionem fructuum in Instrumento transactionis habitam vsuraria prauitate caruisse quomodo probatur.*
7 *Vsura in mutuo verò, vel ficto regulariter admittitur.*
8 *Apotheca est pretio æstimabilis ob lucri causam ex hominum concursu ad emendum resultantis.*
9 *Contractus quando naturam mutuæ compensationis assumit validus meritò reputatur, dum in ea nulla fœnoris labes exoriri valet.*

DECISIO CCCXXX.

Dissoluta ex Pauli decessu societate artis Funariæ ab ipso cum Dominico, ac Tullio fratribus germanis antea contracta, fuit subsecuta bonorum diuisio, in qua portio Thomæ, ac Gregorij filiorum Pauli constituta fuit in scutis bis mille, & quingentis, à Patruis tamen retentis sub obligatione speciali consignandi nepotibus dictam summam, postquam ipsi vigesimum quintum ætatis annum excederent, promissione interim habita soluendi fructus iuxta legalem taxam in scutis quinque pro singulis centenarijs. Post hæc Tullius, ac Dominicus in Instrumento transactionis ad stipulato de anno 1634. alia scuta 7500. fratribus ipsis promiserunt sub eademmet obligatione persoluendi fructus, donec sortis effectiua consignatio contingeret, super qua fructuum consecutione lite suborta prodijt sententia Rotalis, eam vitio fœnoris decernens obnoxiam, successiuè tamen reuocata ab altera ædita coram R. P. D. meo

Alber-

Albergato, quam hodiè coram me fore confirmandam Domini responderunt.

1 Licet enim ex † credito pecuniario nulla fructuum exactio deferatur creditori, & illorum conuentio vsurariam redoleat prauitatem, ad text. *in l. vsura pecuniæ 121. ff. de verbor. signif. cap. plerique, & cap. vsura decima quarta quæst.* 3. Abb. *in cap. consuluit.* 10. *num.* 4. *de vsur.* Roman. *cons.* 238. *num.* 4. Rot. *decis.* 72. *num.* 1. *&* 5. *part.* 2. *recent. & in Romana quatuor domorum* 21. *Iunij* 1649. *in* §. *non obstat coram bon. mem. Peutingerio.* Attamen inspectis in proprio casu facti

2 circumstantijs Domini sensere † fructuum taxationem extitisse legitimam. Siquidem scuta 2500. in instrumento diuisionis Nepotibus attributa ex bonis stabilibus pro parte prouenire conuincitur, quorum respectu conuentio, ac exactio fructuum iuxta taxam à lege præscriptam permitti-

3 tur ex æquitate, *l. curabit C. de act. empt.* non quidem † ratione moræ in soluendo, sed in compensationem annui redditus per Patruos ex bonis cessis percepti, vt addit Salic. *in fin. eiusdem legis,* Paris. *cons.* 60. *num.* 23. *&* 24. *lib.* 1. Peregrin. *cons.* 77. *num.* 5. *lib.* 2. Gabr. *cons.* 57. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 1. Honded. *cons.* 38. *num.* 15. *lib.* 2. Magon. *decis. Lucen.* 17. *num.* 28. Rot. *decis.* 370. *num.* 1. *part.* 3. *& decis.* 13. *num.* 1. *cum seqq. part.* 5. *rec. cum alijs relatis in Romana fructuum* 26. *Ianuarij* 1651. *in primo* §. *coram me.*

4 Pro altero verò pecuniario † credito animaduerterunt Domini, quod dum Thomas erat tunc temporis in minori ætate constitutus, Gregorius verò nondum excesserat pupillarem, nulla fraudis suspicio, seu intentio fœnerandi in ipsis poterat exoriri, sed potiùs præsumitur Patruos voluisse penes se pecunias retinere, ne à nepotibus, vt frequenter Adolescentibus accidit, eas dissipari contingeret ad effectum tamen illas inuestiendi in negotio mercaturæ, fructus reddentis, ex quibus nepotes alijs bonis destituti possent sustineri; Quare redditus annui, vel titulo donationis conuenti censentur, ac pro nepotum maximè dilectorum alimonijs exhibiti, vel ob causam lucri resultantis ex inuestimento pecuniarum in negotio mercaturæ ab ijsdemmet Patruis cum maximo lucro exercitæ; Et hoc casu contractus

5 validus reputatur, cum † retinens pecuniam alienam in aliquo negotio, seu cambijs licitis valeat certam lucri portionem Domino pecuniæ conuenire, vt not. Abb. *in cap. per vestra num.* 6. *&* 7. *de donat. inter vir. & vxor.* Nauar. *in manual. cap.* 17. *num.* 257. *vers. licitum est etiam pactum,* Rot. *decis.* 304. *num.* 2. *& decis.* 556. *n.* 1. *& per totam part.* 2. *recent.* & coram Penia *decis.* 805. *num.* 7.

Alias enim maximum resultaret absurdum æquitati omninò contrarium, dum Patrui à nepotibus nequibant pro sortis solutione compelli, donec ipsi vigesimum quintum ætatis annum excederent, de quo tempore sors met ipsa ex fructuum præstatione absumpta extitisset.

6 Fructuum autem † conuentio habita in instrumento transactionis vsurariam prauitatem nullam videtur præseferre. Siquidem sponsio scut. 7500. à patruis peracta dignoscitur pro compensandis bonis stabilibus, alijsque fructiferis effectibus à nepotibus cessis, in quorum locum licet fuerit subrogata pecunia, fructus nihilominus potuerunt legitimè

7 conueniri ex iuribus *in primo* §. *relatis.* Dum maximè † non agitur de mutuo verò vel ficto, in quo vsura regulariter admittitur *cap. consuluit,* ibique Berou. *in rubr. num.* 33. *&* 37. *de vsur.* Abb. *cons.* 62. *colum. final. vers. venio ad aliud contrarium part.* 1. Roland. *cons.* 75. *num.* 2. *lib.* 1. Gratian. *discept.* 679. *num.* 32. Rot. coram bon. mem. Merlin. *decis.* 161. *num.* 1. *& in Romana locationis* 2. *Maij* 1659. *in* §. *in quam Domini sententiam coram me,* sed de transactionis contractu, in quo præter bonorum cessionem, ac directionis apo-

8 thecæ, † quæ est pretio æstimabilis ob lucri causam resultantis ex hominum concursu ad emend. vt not. Gratian. *discept.* 547. *num.* 17. Rot. coram bo. mem. Coccin. *decis.* 459. *& decis.* 540. *num.* 7. *in fine part.* 2. *recent. cum alijs in Romana diuisionis* 28. *Nouembris* 1653. *in* §. *alterum coram R. P. D. meo Beuilaqua.* Nepotes iuribus omnibus renunciarunt, ac etiam prætensionibus quibuscumque vt verba Instrumenti præseferunt, & apertè concludit Testis mediator, referens verba ab altero ex patruis prolata, ibi: *diamoli questi denari, perche altrimente loro possono pretendere il terzo di tutta*

9 *la robba.* Hinc † contractus naturam mutuæ compensationis assumpsit, in qua nulla valet fœnoris labes exoriri, ex doctrina Bald. *in l. cunctos populos num.* 33. *C. de sum. Trinit. & fid. Catholic.* Card. Mantic. *de tacit. lib.* 8. *tit.* 18. *sub num.* 29. Gratian. *discept. forens. cap.* 679. *num.* 36. Rot. *decis.* 490. *num.* 3. *&* 556. *num.* 3. *part.* 2. *& decis.* 160. *num.* 6. *&* 7. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.*

In quam Domini sententiam eo faciliùs inclinarunt, quòd Patrui sub quorum cura, ac Regimine Nepotes detinebantur nulla necessitate vrgente, sed spontè sese debitores eorumdem constituerunt. Inde enim præsumptio maxima consurgit, quod ipsis expediebat renunciationem, seu cessionem iurium, atque bonorum à Nepotibus reportare, quibus tunc temporis, nec status hæreditarius Pauli patris innotuerat, nec qualitas negotij per patruos exerciti.

Ex quibus his facti circumstantijs perpensis, atque discussis pro confirmatione sententiæ Domini responderunt.

Vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Hæreditatis.

Veneris 3. *Iunij* 1661.

ARGVMENTVM.

Testamentum primum non dicitur reuocatum nisi de alia dispositione valida, & perfecta doceatur: Testes ad effectum probandi reuocationem primi testamenti quales esse debeant, & an vrgente necessitate testamentum minus solemne valeat, testiumque minor numerus sufficiat?

SVMMARIVM.

1 *Hæredi scripto Testamentum non abolitum, nec in aliqua sui parte vitiatum exhibenti immissio in bonis Testatoris de tempore sui obitus relictis debetur.*

2 *Testamento priori reuocato successio hæredi in eo scripto non competit.*

3 *Testamentum primum vt dicatur reuocatum de alia valida, & perfecta dispositione doceri debet.*

4 *Testamentum primum cum de illius reuocatione non constet per secundum sublatum non dicitur.*

5 *Reuocatio quando est dubia, hæredi interim immissio retardari non potest.*

6 *Reuocatio primi Testamenti vt substineatur, eadem per testes omni exceptione maiores probari debet.*

7 *Lex Iudicium consobrini in materia reuocationis Testamenti suspectum habet.*

8 *Testis familiaris, & salariatus à testimonio repellitur.*

9 *Testes, quando agitur de probando Testamento de quo non fuit confecta scriptura, in relatione verborum Testatoris concordes esse debent.*

10 *Assertio Testis de intentione Testatoris perfectam eiusdem dispositionem non importat, sed animum tantum, & intentionem disponendi indicat.*

11 *Testibus diuersimodè deponentibus, ad effectum vt dici possit recessum à prima solemni dispositione, fides non est adhibenda.*

12 *Testamentum minus solemne, & cum minori numero Testium an valeat, necessitate, & difficultate illos inueniendi vrgente.*

13 *Pestis nisi adeò grassetur vt copia testium haberi nequeat, eorum numerus minor quinque esse non debet.*

14 *Applicatio minoris numeri Testium de tempore pestis ad alios casus non extenditur.*

DECISIO CCCXXXI.

DVabus sententijs Rotalibus primæ per Iudicem A. C. deputatum promulgatæ reuocatorijs, fuit Iacobo Ferro hæredi testamentario Caroli Balthassaris decreta immissio in illis bonis hæreditarijs, aduersus quas commissa mihi causa appellationis in tertia instantia Domini pro illarum confirmatione responderunt. Siquidem validitas non reuocabatur in dubium; Iustitia autem patet ex eo quod Iacobus † exhibuit publicum Instrumentum Testamenti non abolitum, nec in aliqua sui parte vitiatum. Vndè ipsi hæredi ibi scripto debetur Immissio in bonis Testatoris de tempore sui obitus relictis, *ex remedio l. final. C. de edicto D. Adrian. toll.* Peregrin. *de fideicomm. art.* 48. *num.* 1. *cum seqq.* Rota coram Duran. *decis.* 180. *num.* 1. 1

Non obstat, quòd Laurentius collitigans iterùm excipiebat fuisse à Carolo † reuocatum huiusmodi testamentum, 2 & aliud ad eius, & filij fauorem ordinatum, dum in loco campestri venationis causa existens, ictu sclopi infœliciter à So-

à Socio explosi, læthaliter vulneratus interijt, ideòque non competat aliqua successio d. Iacobo hæredi scripto in priori testamento reuocato, §. *posteriore instit. quib. mod. testam. infirm. l. si quis priore 24. ff. ad Trebell. l. sancimus 27. & ibi*
3 *glos. C. de testam.* quando † de ea docetur, & vndique apparet alia valida, & perfecta dispositio, & habetur in *dicto* §. *posteriore in princip. &* §. *seqq. instit. quib. mod. testam. infirm.* & dixit Rota *in decis.* 581. *num.* 2. *part.* 4. *tom.* 3. *recent.* Alias
4 enim de his non constito † firmum manet primum Testamentum, nec per secundum dicitur sublatum, Castrens. *in l. sancimus in fin. C. de testam.* Ias. *cons.* 8. *num.* 4. *lib.* 4. Surd. *cons.* 373. *num.* 23. Rota *decis.* 652. *num.* 7. *&* 15. *part.* 4. *tom.* 3.
5 *recent.* Quinimmò † sufficit dubiam esse reuocationem primi, ad hoc vt interim non possit retardari immissio hæredi Menoch. *de adipisc. quæst.* 83. *num.* 698. Gratian. *discept. forens. cap.* 558. *num.* 1.
6 In proposito autem de † reuocatione primi, aliaque perfecta dispositione in scriptis redacta, aliàs in antecedentibus Instantijs allegata & reiecta, nec in hodierna disputatione visum fuit offerri necessariam probationem pro parte Laurentij, vt exigitur, per Testes omni exceptione maiores, vt præter relatos *in prima decis. R. P. D. mei Albergati*, §. *defectus probationis*, tradunt Alex. *cons.* 117. *num.* 3. *lib.* 2. Dec. *cons.* 105. *num.* 5. Paris. *cons.* 24. *num.* 13. Nam vltra exceptiones personales oppositas contra Testes ad id proban-
7 dum adductos, quod nempè primus sit Laurentius † frater Consobrinus, & propterea Lex ipsius Iudicium suspectum habeat. In testificando pro tam sanguine coniuncto, *l. in omnibus C. de testam. cap. quoties, cap. super eo & cap. in litteris eod. tit. cap. repellitur vbi glos. & DD. & cap. Insinuante*, . . . *de offic. delegat.* Duran. *decis.* 427. *num.* 3. & Tertius
8 † Testis ex duobus alijs de tempore depositionis inseruiebat eidem Laurentio mercede Iuliorum decem in quolibet mense conuenta, vt ipse fassus fuit sicque tanquam familiaris, & salariatus à testimonio, Repellitur *l.* 2. *C. de testibus glos. in cap. in litteris verb. de familia vers. familiares eod. tit.* Rot. coram Durano *decis.* 427. *& in rec. decis.* 84. *num.* 2. *part.* 4. *& decis.* 156. *num.* 4. *part.* 6.
9 Non concurrunt prædicti † testes in relatione verborum à Carolo super noua dispositione suorum bonorum ad fauorem Laurentij prolatorum, prout omnes concordes esse deberent, dùm agitur de probando testamento de quo non fuit confecta scriptura, Bald. *in l. cum antiquitas num.* 5. *C. de testam.* Rota *decis.* 588. *num.* 16. *part.* 5. *recent.* Nam idem
10 primus Testis de illis † interrogatus asserit fuisse sibi à Carolo impositum vt vocaret Laurentium, cui intendebat bona sua relinquere, ibi: *Mi disse che chiamassi Lorenzo suo Compare, che venisse presto, che li voleua lasciare quanto ci era*, quæ sanè verba nullam perfectam dispositionem important, sed indicant animum, & intentionem disponendi, quando ibi Laurentius accersitus peruenisset Decian. *respons.* 86. *sub num.* 15. *vers. sed dico lib.* 2. Ruin. *cons.* 7. *sub num.* 6. *lib.* 3. Surd. *decis.* 292. *à num.* 15. Rota *in Romana Testamenti* 31. *Ianuarij* 1659. *coram me* §. *hinc non obstat*. Ex depositione autem secundi, & tertij Testis super præcisis verbis Caroli emissa, patet non parum inter se differre, cum vnus dicat formalia verba fuisse, *Chiamatemi il Compare, che voglio aggiustare le cose mie.* At Tertius ab illis discordans refert infrascripta verba, *Andatemi à chiamare il Compare, perche io li lascio tutto il mio, & al mio Figliano, acciò preghino*
11 *Dio per me*. Dum itaque Testes † diuersimodè deponunt, & signanter in eo quod addit Tertius Carolum ad commodum ne dùm Laurentij, sed etiam filij disposuisse, de quo alij duo nullam mentionem faciunt, non est eis fides adhibenda, ad finem, vt possit dici recessum à prima solemni dispositione, & ordinata alia, ex adductis *in dicta decis. R. P. D. Albergati* §. *alij duo Testes*.
12 Nec Laurentio refragari potest, † quòd vrgente necessitate, & difficultate inueniendi Testes, qui intersint Testamento ex dispositione *l. hac consultissima C. de testam.* valeat testamentum minus solemne, & cum minori numero Testium, vt de condito pestis tempore, probant Menoch. *in l. scriniarios* 11. *num.* 6. *C. de testam. milit.* Peregr. *decis.* 80.
13 *num.* 1. Procedit tamen conclusio quando † pestis adeò grassaretur, vt copia Testium omninò deficeret, aliàs enim numerus Testium non debet esse minor quinque, vt disponitur in *l. vltima* §. *fin autem*, & ibi Bald. *C. de testam.* Dec. *cons.* 284. *num.* 3. Add. ad Gizarel. *decis.* 46. *num.* 11. & benè explicat Peregr. *d. decis.* 80. *sub num.* 1. Rota *decis.* 356. *à n.* 4.
14 *cum seqq. part.* 6. *recent.* neque † applicatur præsenti casui, quo de reuocatione primi Testamenti, & ordinatione solus primus Testis fidem aliquam ob sanguinis coniunctionem non faciens ex præallegatis, legisque dispositionibus necessarijs Testibus non adhibitis, & minus solemniter conditum, non extenditur ad alios casus, vt perpendit Surd. *cons.* 129. *num.* 51. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana Fideicommissi de Mutis.

Veneris 3. *Iunij* 1661.

ARGVMENTVM.

Solutio imaginaria à lege in bonum finem inducta, dominium tanquam incerta non transfert, translatum autem hæres recepto in pecunia credito restituere tenetur. Hæres an irrequisito Iudice possit sibi pro credito bona hæreditaria appropriare, & dotes ex quibus bonis sint soluendæ.

SVMMARIVM.

1 *Solutio imaginaria admittitur, dum creditor fideicommissi in dote materna censetur in illius aditione sibi pro credito satisfecisse.*
2 *Creditor per imaginariam solutionem corpus particulare sibi appropriare, & tanquam proprium, & à fideicommisso exemptum alienare non potest.*
3 *Solutio imaginaria, in quem finem à lege inducta censetur.*
4 *Solutio, quando ratione loci, & quota est incerta, dominij translatio per eam induci non potest.*
5 *Solutio quando est incerta bona remanent fideicommisso subiecta, & hæres recepto suo credito in pecunia ad restitutionem tenetur.*
6 *Hæres quando absque vlla declaratione Iudicis pro modico credito ius retentionis in graue præiudicium vocatorum sibi allegat, iniustitia statim prætensionis illius exinde resultat.*
7 *Solutio, quando est certa super quacumque hæreditatis parte obstaculum translationis dominij deficit, & præiudicium vocatorum cessat.*
8 *Hæres cessante fraude omnia bona hæreditaria sibi pro suo credito etiam irrequisito Iudice appropriare potest.*
9 *Hæres an rem particularem sibi absque facto Iudicis addicere possit.*
10 *Dotes ex bonis liberis quando habentur, non ex bonis fideicommissarijs sunt soluendæ.*
11 *Existentia bonorum liberorum, quando agitur de dote iam soluta ex fideicommisso non soluenda à fideicommissarijs concludenter est probanda.*

DECISIO CCCXXXII.

Discussis hodiè duabus exceptionibus imaginariæ solutionis, & deductionis dotium filiarum Cæsaris, quibus tantùm concessum fuerat posse impugnari decisionem in hac causa coram me emanatam sub die 3. Decembris 1660. visum fuit DD. illas non releuare, & persistendum in firmata validitate sententiæ concedentis immissionem DD. de Mutis in rubris 18. cum tribus quartis partibus alterius rubri pro residuo sextæ partis totius Casalis Polidori cum portione Trebellianicæ Valeriano ex hæreditate Iacobi debitæ, reiectis omnibus alijs detractionibus præter medietatem residui dotis Philippæ, quam soluendam ab actoribus sententia demandauerat.

Imaginaria enim † solutio licet DD. videretur admittenda, quia Alexander creditor fideicommissi in dote materna, censetur in illius aditione sibi pro dicto credito satisfecisse per text. *in l. si ei cui* §. *si ij qui ff. de euict.* exindè tamen non admittebant potuisse Alexandrum sibi aliquod † corpus particulare appropriare, adeò vt illud postea potuerit alienare tanquam proprium, & à nexu fideicommissi exemptum, & liberum. 1 2

Quoniam placuit distinctio, quam pluries in proposito amplexa est, quòd hæc † imaginaria solutio *à d. l. si ei cui de euict.* censetur inducta ne creditor succedens suo debitori remaneat in damno ob dilationem solutionis, sicque præsumatur sibi satisfecisse ad effectum, vt non teneatur restituere fructus pro rata sui crediti perceptos, non autem quod per huiusmodi imaginariam solutionem potuerit ad libitum rem vllam à fideicommisso excipere, & sibi appropriare, hoc enim casu opus fuisset adire Iudicem, & coram eo citatis inte- 3

intereſſe habentibus petere ſeparationem bonorum, quia
4 cum adhuc dicta ſolutio † ſit incerta ratione loci, & quot:e
non poteſt per eam induci dominij translatio ad text. *l. 3. §.*
incertam ff. de acquir. poſſeſſ. ibique Bart. & DD. Perta *de*
fideicomm. quaſt. 15. num. 4. verſ. & vbi diceretur. Sicque
5 ſemper bona remanent † fideicommiſſo ſubiecta, & tene-
tur hæres rem reſtituere recepto ſuo credito in pecunia per
text. *in l. debitori C. de tranſact.* Mareſcott. *var. reſol. cap.*
37. *num.* 3. & Rota *in Bononien. Fideicommiſſi de Sancto Pe-*
tro 27. Nouembris 1587. *coram Blanchetto §. nec refragatur,*
& deciſ. 680. *part.* 1. *diuerſ. num.* 6. *& in recent. deciſ.* 127.
part. 7. *num.* 10. *& in Florentina Donationis, ſeu Romana*
Cenſus 31. *Maij* 1653. *coram Pentingerio §. neque releuantur,*
& in Bonon. fideicommiſſi de Bologninis 26. *Nouembris* 1655.
6 *§. quoniam imaginaria*. Iniuſta enim videtur † prætenſio
hæredis, dum vult abſque vlla declaratione, vel facto Iudi-
cis modico credito allegare ius retentionis variabile ſuper
quolibet corpore hæreditario cuius aucto, vel diminuto va-
lore poſſet ad libitum, prout magis ſibi norit expedire illud,
vel dimittere, vel remittere in graue præiudicium vocato-
rum, quibus neſcijs diminueretur fideicommiſſum, quod
abſurdum egregiè ponderauit Rota *in allegata Bonon. fidei-*
commiſſi de Sancto Petro coram Blanchetto §. ſecundo eſſet.
Quidquid eſſet dicendum ſi ageretur de ſibi ſoluendo in
Vniuerſitate bonorum vigore crediti totam hæreditatem
abſorbentis, vt diſtinxit Rota *coram Eminentiſſimo Ottho-*
7 *bono deciſ.* 47. *num.* 17. tunc enim quia † ſulutio eſſet certa
ſuper quacumque hæreditatis parte deficeret qualitas incer-
titudinis obſtatiua translationi dominij, & ceſſaret præiu-
8 dicium vocatorum, & præſumptio fraudis, ſine qua † poſſet
hæres etiam irrequiſito Iudice omnia bona hæreditaria ſibi
pro ſuo credito appropriare, vt dixit Rota *deciſ.* 680. *part.* 1.
diuerſ. num. 6. coram Seraph. *deciſ.* 967. *num.* 1. quam ſecuta
eſt allegata *deciſ.* 47. *Eminentiſſ. Otthob. num.* 17. *& in recent.*
deciſ. 127. *num.* 11. *part.* 7.

Non obſtat *deciſ.* 71. *num.* 4. *part.* 1. *diuerſ.* & adducta per
9 adden. ad Greg. *deciſ.* 67. *num.* 16. vbi firmatur † hæredem
poſſe etiam particularem ſibi abſque facto Iudicis addicere.

Quia procedunt ceſſante dolo, & fraude, quæ ſemper
aderit ſi hæres variare potuerit in electione rei, vel ſi fiat à
creditore electio, qua mediante reddatur certa vndequaque
ſolutio habilis proinde ad transferendum dominium, & re-
mouendum ponderatum abſurdum fraudolentæ variatio-
nis de vna re ad aliam, Rota *in eadem Bonon. coram Blan-*
chetto dicto §. ſecundo eſſet.

Quo verò ad detractiones dotium perſolutarum filiabus
Cæſaris cenſuerunt pariter DD. nullatenus poſſe retardare
immiſſionem vocatis.

10 Quia dum aderant † bona libera ipſius Cæſaris, ex ijs non
ex bonis fideicommiſſarijs erant dotes ſoluendæ, *cum Reme-*
dium Authentica res, qua tanquam ſubſidiarium habeat lo-
cum deficientibus bonis liberis ex adductis *in deciſ.* 189.
num. 32. penès Zacch. *de oblig. Camer. & in fine præcedentis*
deciſionis coram me.

11 Quæ bonorum † liberorum exiſtentia licet ſit à fideicom-
miſſarijs concludenter probanda, quia agitur de dote iam
ſoluta ex fideicommiſſo non de ſoluenda, vt diſtinguendo
firmatum fuit *deciſ.* 52. *part.* 8. *recent. num.* 10. *& in Roma-*
na Cenſus 26. *Iunij* 1647. *coram bon. mem. Bichio §. Conue-*
niunt ferè omnes, & latè in Romana Caſalis Aguzzani coram
Reuerendiſſ. Terracinen. 27. *Iunij* 1640. *&* 16. *Decembr.* 1641.
ſufficienter tamen probatum fuiſſe viſum fuit, dum Cæſari
obtenerunt ex hæreditate Patris plura mobilia cum vniuer-
ſa etiam hæreditate Iacobi Patrui, quam à nexu fideicom-
miſſi liberam, dixit Rota *in hac cauſa coram Reuerendiſſ.*
D. meo Decano 30. *Ianuarij* 1654. in qua præter ſtabilia plu-
ra etiam mobilia conſiderabilis valoris extaſſe præſumun-
tur, vt ponderatum fuit in præallegata *Bonon. de Bologni-*
nis 4. *Februarij* 1654. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. T A I A.

Toletana Iuriſdictionis.

Veneris 10. *Iunij* 1661.

Super Manutentione.

A R G V M E N T V M.

Ordinarius in ſua Iuriſdictione eſt manutenendus. Poſſeſſio ſtante ſuper iuriſdictione lite non eſt manutenibilis. Poſſeſſio vt iuſtificata dicatur, quid requiritur, & ad quid teneatur, qui poſſeſſionem ſe in ſpiritualibus contra Superiorem acquiſiuiſſe prætendit.

S V M M A R I V M.

1 *Epiſcopus probata ſituatione intra limites ſuæ Diœceſis, in ſua iuriſdictione eſt manutenendus.*
2 *Poſſeſſione decennali probata manutentio competit.*
3 *Lites ſuper iuriſdictione motæ, & continuatæ poſſeſſionem decennalem excludunt.*
4 *Sententia Iudicis aliarum reuocatoria tranſitum in iudicatum facit.*
5 *Iuriſdictio Epiſcopi ex Breui Apoſtolico probatur.*
6 *Actus litigioſi poſſeſſionem manutenibilem non inducunt.*
7 *Bona fides ad effectum probãdi poſſeſſionem eſt neceſſaria.*
8 *Contradictio poſitiua patientiam, & acquieſcentiam abſolutè excludit.*
9 *Poſſeſſio manutenibilis ſine acquieſcentia habentis ius in incorporalibus non acquiritur.*
10 *Ius integrum vniuerſale vt litigioſum reddatur, quidnam requiritur.*
11 *Exercitium continuatum omnium actuum vtriuſque legis actualem quaſi poſſeſſionem iuſtificat.*
12 *Poſſeſſio cui ius aſſiſtit ſemper eſt manutenenda, non illa cui ius reſiſtit.*
13 *Actus ab eo geſti cui ius reſiſtit, in præiudicium poſſeſſionis iuris aſſiſtentiam habentis ius tribuere non poſſunt.*
14 *Iuriſdictio controuerti non poteſt, quando poſitiuè eiuſdem actus in qualibet ſpecie verificantur.*
15 *Actus vnicus particularis in vna ſpecie, ad omnes alios ſub eadem ſpecie comprehenſos extenditur.*
16 *Actus vnicus particularis etiam ad alias ſpecies ſub eodem genere contentas refertur.*
17 *Poſſeſſionem in ſpiritualibus contra ſuperiorem acquiſiuiſſe prætendens, ad quid tenetur.*
18 *De iuriſdictione Epiſcopi minuenda, quando agitur, ius validum in contrarium eſt exhibendum.*

D E C I S I O CCCXXXIII.

COncedendam eſſe manutentionem in quaſi poſſeſſione
exercendi omnimodam iuriſdictionem ordinariam in
locis, de quibus agitur Eminentiſſimo D. Cardinali de San-
doual Archiepiſcopo Toletano Domini poſt ſecundam pro-
poſitionem hodiè reſoluerunt, quia † probata ſituatione 1
dd. locorum intra fines ſuæ Diœc. pro ipſo reſultat aſſiſtentia
iuris, vt firmatur *in altera deciſione* ſuper bono iure hodiè
edita *coram me*, quæ in iuriſdictionalibus per ſe ſola ſufficit,
vt eidem debeatur manutentio, iuxta text. *in cap. cum perſonæ*
de priuil. in 6. Rot. *deciſ.* 491. *num.* 2. *part.* 1. *deciſ.* 382. *num.* 1.
deciſ. 493. *num.* 2. *& deciſ.* 501. *num.* 1. *part.* 2. *recentior. in*
Tiraſonen. Iuriſdictionis 28. *Iunij* 1619. *coram Sacrato, &*
in Elmen. Iuriſdictionis 19. *Iunij* 1647. *coram bon. mem. Du-*
nozetto cum alijs allegatis per Add. ad Greg. *deciſ.* 312. *n.* 4.
& in hac cauſa die 9. *Maij* 1659. *coram Reuerend. P. D. meo*
Beulaqua §. iuſtificata.

Non obſtat aſſ. quaſi † poſſeſſio decennalis per Sereniſſ. 2
D. M. Priorem prætenſa in certa ſpecie iuriſdictionis; vt
propterea ſuper ea ſibi competat manutentio ex deductis
per Poſth. *de manut. obſeruat.* 45. *num.* 23.

Quia excluditur ob lites † ſuper iuriſdictione motas, & 3
vſque nunc continuatas, quæ originem, & initium habue-
runt anno 1503. tunc enim introducta fuit coram Conſer-
natore Archiepiſcopatus, qui ſententiam protulit excom-
municationis contra quondam Miniſtrum M. Prioris impe-
dientem de eius ordine ne fiſcalis Archiepiſcopi exerceret
iuriſdictionem in Oppidis Prioratus contra Laicos, niſi im-
plorato brachio ſæculari *Summar. impreſſo prima poſitionis*
num. 25. ſuper quibus differentijs emanarunt concordiæ ce-
lebratæ anno 1510. & anno 1516. *d. Summ. impreſſo num.* 3.
vt in deciſionibus in prima ſub §. minus tandem, in ſecunda
in §. nec ſubſiſtit.

De anno 1523. in Conſilio Regio, de cuius voto Carolus V. Imperator Auguſtus, & Rex Caſtellæ anno 1526. prohibuit per ſuas Regias prouiſiones Magno Priori ne ſub prætextu priuilegij Clementis VII. conceſſi Religioni Hieroſolymitanæ inquietaret, nec moleſtaret in ſua omnimoda iuriſdictione Archiepiſcopum Toletanum donec adiretur Sanctiſſimus pro declaratione eodem *Summ. num.* 5.

De

De anno 1580. coram Conseruatore Archiepiscopatus, qui per sententiam excommunicauit tam Visitatores, quàm Episcopum Licen. qui in Oppido de Consuegro de licentia Magni Prioris, quibusdam contulerat ordines, *Summ. manuscripto secundæ positionis num. 7.* & licet reuocata fuerit eodem anno 1528. à Conseruatore Prioratus sub prætextu priuilegiorum Religioni Hierosolymitanæ ab eodem Clemente concessorum attamen commissa causa appellationis
4 † Iudici Ecclesiastico; iste reuocauit sententiam Conseruatoris Prioratus, & confirmauit illam Conseruatoris Archiepiscopatus *Summ. responsionis D. Archiepiscopi secundæ positionis num.* 1. & hæc sententia fecit transitum in iudicatum, vt benè omnia ponderat *secunda decisio sub die 21. Maij* 1660. *§. prima vero.*

De anno 1540. coram Vicario Toletano, & coram eodem Conseruatore Archiepiscopatus, qui excommunicarunt Ministros Prioris iterùm tentantes se intromittere in iurisdictionem Archiepiscopi, & de facto procedentes contra quendam Clericum Sæcularem *d. Summ. manuscripto secundæ positionis sub eodem num. 7.* & in gradu appellationis de Huete Iudex Archiepiscopatus per Paulum Tertium deputatus ad instantiam Prioris appellantis anno 1545. restrinxit iurisdictionem Prioris ad solos Fratres, & Clericos Ordinis Sancti Petri, qui degerent, commorarentur, vel inseruirent in Ecclesijs Prioratus *Summ. D. M. Prioris secundæ positionis num. 2. & in dicta decis. §. secunda autem*, à qua sententia interposita appellatione causa fuit commissa in Rota *dicto anno* 1545. vt ex commissione *Summar. manuscripto D. Archiepiscopi secunda positionis num.* 15. & ea durante anno 1553. pro parte Prioris actum fuit, in Consilio Regio petendo reuocari prouisiones anni 1526. & Consilium die 24. Octobris 1554. confirmauit dictas prouisiones, & decreuit, quod Prior non impediret quominus Archiepiscopus vti posset sua iurisdictione in locis Prioratus existentibus in Diœc. Toletana, excepto quoad Fratres Sancti Ioannis, quod decretum fuit confirmatum in gradu reuisionis 26. Iunij 1655. & intimatum Priori *d. Summ. manuscripto secundæ positionis D. Archiepiscopi num. 8. & 9.* ac deindè successit concordia anni 1583. tam super lite pendente in Rota, quàm super ista Consilij Regij, *Summ. impresso prima positionis num. 4. & in prima decisione §. nec aduersatur, ac in secunda in d. §. nec subsistit.*

5 Anno 1597. successit † Breue Clementi Octaui de voto Sac. Congregationis Concilij, declarans Episcopos Pontificalia exercentes in dicto Prioratu absque licentia Archiepiscopi Toletani incidisse in pœnas, & censuras inflictas à Sacris Canonibus, & à Sacro Concilio Tridentino, ordinatosque ab eis esse irregulares prohibendo ijsdem, & M. Priori ne de cætero amplius similia perpatrare præsumeret, *eodem Summ. impresso num.* 20. quod executioni fuisse demandatum ostendunt subsequutæ deuolutiones petitæ, & obtentæ *Summ. manuscripto secunda positionis num. 12. ponderata in prima decis. §. tunc etiam ex Breue.*

De anno 1606. in Consilio, à quo molestantibus probationibus à M. Priore factis de annis 1608. 1609. & 1610. emanarunt decreta fauore Archiepiscopi confirmatoria illius de anno 1526. & alterius de anno 1555.

Ac denique anno 1610. M. Prior illam introduxit in Rota per commissionem iactationis, & iactationum *præsenti Summ. manuscripto*, quæ adhuc durat.

Ex serie, itaque dd. litium, & iudicialium controuersiarum plura resultant, quæ absolutè tollunt, & destruunt quamcumque possessionem à D. M. Priore prætentam, illique impediunt ass. manutentionem.

Et primò, quòd nulli dantur actus ab eo peracti tempore pacifico, exceptis enim duabus visitationibus altera anni 1491. & altera anni 1500. quibus ad saturitatem respondetur *in prima decis. §. fin. & in secunda §. Cæterum, & in decisione coram me super bono iure §. allegatis autem*, ex quo scilicet sunt visitationes iure regulari gestæ, & de regularibus iuxta statuta Religionis, non autem de iure ordinario, nec iuxta legem iurisdictionis ordinariæ cæteri actus iurisdictionem ordinariam concernentes, qui non prius incœperunt, quam de anno 1527. & sic post concessum anno 1523. Religioni Hierosolymitanæ à Clemente VII. priuilegium exem-
6 ptionis † litigiosi sunt, & semper causam dederunt nouæ liti; Ideò ex eis D. Magnus Prior nullatenus potuit acquirere possessionem manutenibilem, *cap. licet causam de probat.* Rota coram Card. Caual. *decis. 633. num. 10. & decis. 649. num. 2. & 3.* coram Greg. *decis. 417. num. 2. in recent. decis. 30. num. 1. part. 2. decis. 53. num. 49. & decis. 124. num. 16. part. 5. decis. 286. num. 1. part. 6. & decis. 123. tom. 3. part. 9.* apud Posth. *de manut. decis. 244. num. 10.*

Secundò, quòd exindè in ipso D. M. Priore, eiusque an-
tecessoribus cessat † bona fides, quæ omninò ad hunc effe- 7
ctum est necessaria, & tradunt Rip. *in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 93. de caus. possess. & propriet.* Aym. *cons. 134. n. 15.* Lambertin. *de iurepatr. lib. 2. part. 1. quæst. 3. art. 10. num. 3.* Menoch. *de retinend. remed. 5. num. 20. & remed. 6. num. 132.* Gratian. *discept. 577. num. 4.* Rota *in recent. decis. 37. num. 13. part. 9.*

Et tertiò, quòd è conuerso in D. Archiepiscopo, eiusque
Prædecessoribus positiua semper adfuit † contradictio, ex 8
qua absolutè excluditur patientia, & acquiescientia, sine
quibus nunquam in incorporalibus acquiritur quasi † pos- 9
sessio manutenibilis, *l. 2. C. de seruitut. & aquæduct.* Abb. *in cap. olim il terzo num. 8. & 12. C. de restit. spoliat.* Calderin. *cons. 12. in fine vers. & quod ille de iurepatr.* Felin. *in cap. de quarta num. 41. de præscript.* Aym. *d. cons. 134. num. 14.* Ferrett. *cons. 59. num. 6.* Gratian. *d. discept. 577. num. 1. & discept. 870. num. 25.* Rota *decis. 167. num. 2. & 5. decis. 184. num. 2. & decis. 803. num. 7. part. 1. diuers. decis. 560. num. 1. part. 3. recent.* coram Cardin. Mantic. *decis. 40. num. vlt.* & apud Posth. *de manut. decis. 677. num. 14.*

Non obstat, quòd omnes prædictæ lites successerint super actibus diuersis, & particularibus, quia ad effectum
reddendi † litigiosum integrum ius vniuersale sufficit lis si- 10
per aliquo actu particulari, dum eadem est causa defensionis tam in particulari, quàm in vniuersali, Seraph. *decis. 1440. num. 2.* Buratt. *decis. 436. num. 2.* Rota *in Hispalen. Decimarum de Almonte 4. Iunij 1642. coram bon. mem. Bichio §. non obstat*, vltra quod omnes sententiæ, & decreta in eis emanata de totali iurisdictione loquuntur, vt ex verbis earumdem sententiarum relatis præcipuè *in secunda decis. §. prima enim cum seq.* & latiùs ex præfatis sententijs datis *in Summar. secunda positionis D. M. Prioris num. 1.*

Prætereà D. Archiepiscopus non solum habet assisten-
tiam iuris pro se, sed etiam iustificat † actualem quasi pos- 11
sessionem ob continuatum exercitium omnium actuum vtrius legis Diœcesanæ, & iurisdictionis, & vtriusque speciei iurisdictionis voluntariæ, & contentiosæ, vt *in dicto Summ. impresso num. 22. cum seqq. & in dicto Summ. manuscripto secunda positionis num. 7. 10. & 11.* vbi distinctè seruata serie temporum, & cum præcisa qualitate registrantur, & iustificantur actus per Archiepiscopos pro tempore actualiter gesti, ac benè firmatur tam *in vtraque decis.* quàm *in alia coram me* super bono iure *§. quinto demum.* In con-
cursu enim semper manutenenda est illa † possessio, cui ius 12
assistit non autem alia, cui ius resistit, Card. Seraph. *decis. 1347. ante num. 1.* Comitul. *decis. 26. n. 3.* Rota apud Posth. *de manut. decis. 3. num. 3. & decis. 157. num. 1. & 2.* Actus
enim gesti ab eo, cui † ius resistit nunquam possunt tribuere 13
ius, nec possessionem considerabilem ad priuationem, & in præiudicium possessionis habentis assistentiam iuris, Bald. *in cap. querelam num. 17. de elect.* Rota *in Aprutina Iurisdictionis 18. Martij 1637. coram bon. mem. Dunozetto, & in Barchinonen. Administrationis 11. Decembris 1640. coram bon. mem. Pirouano, in recent. decis. 304. num. 4. part. 8.* atque admittit, & firmat idem Posth. *in contrarium adductus dicta obseruat. 43. num. 38. & 39.*

Præsertim, quia Eminentiss. Archiepiscopus in † quali- 14
bet specie positiuos iustificat actus iurisdictionis ab eo, seu eius antecessoribus gestos in locis, & in populum vtriusque sexus, atque in Ecclesias, & beneficia sæcularia, de quibus agitur, & tamen hoc non est necessarium, quia ob causam
vniuersalem † vniuscuiusque actus particularis in vna specie 15
extenditur non solum ad omnes alios actus similes, & comprehensos sub eadem specie Bart. *in l. prima §. si quis hoc interdicto num. 1. ff. de itiner.* actuque priuat Surd. *cons. 323. num. 44. & 45. cum seqq. & cons. 390. num. 37. cum seqq.* Giouagn. *cons. 9. num. 61. lib. 1.* Gratian. *discept. 425. num. 46.* Lotter. *de re benef. lib. 2. quæst. 10. num. 21.* Card. Caual. *decis. 238. num. 4.* Duran. *decis. 226. sub num. 3.* Rota *in recent.*
decis. 39. num. 9. part. 3. Sed etiam ad † alias species sub eo- 16
dem genere contentas, Aym. *cons. 55. num. 1. vers. sed respondenda*, Rota *decis. 150. num. 3. vers. quia quando causa part. 3. & decis. 87. sub num. 4. vers. cum vnicus actus part. 4. recent.*

Et hic etiam insurgit, quòd cum D. M. Prior prætendat
acquisiuisse † possessionem contra D. Archiepiscopum, & 17
sic contra Superiorem in spiritualibus non potest vtique

aliqua

aliqua contra eum possessione priuari, nisi validum, & legitimum exhibeat, quod in ipso cessare plenè firmatum est in vtraque *decis. & in alia coram me*, vt alijs allegatis benè firmat Marescott. *var. resol. lib. 1. cap. 11. num. 58.*

Idque procedit, siue agatur de tota, siue de aliqua parte tantùm iurisdictionis Episcopalis, cùm in vtroque casu ipsi
18 obstet resistentia iuris, cum in vtroque agatur de † minuenda Iurisdictione Episcopi, vt docent Io. Monach. *in cap. persona num. 3. de priuil. in 6.* Innoc. *in cap. conquerente 16. n. 3. de offic. Ordin.* ibique Io. Andr. *num. 16.* Hostiens. *num. 7.* Butr. *num. 52.* Anchar. *num. 6. post med. vers. ex his infert*, & Card. Zabarell. *sub num. 7.* Et ita vnica, &c.

R. P. D. T A I A.

Toletana Iurisdictionis.

Veneris 10. Iunij 1661.

Super bono Iure.

A R G V M E N T V M.

Situatio intra limites Dioecesis Episcopi pluribus, & euidentissimis rationibus probatur. Productiones an, & quando non dicantur esse in forma probanti? Dominus temporalis vt iurisdictionem spiritualem obtinere dicatur, quidnam requiritur; Immemorabilis, vt sustineatur qualis esse debeat, & an ad probandam Iurisdictionem præscriptio quadragenaria cum titulo putatiuo sufficiat?

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ validitas, seruatis omnibus requisitis, controuerti non potest.*
2 *Sententiæ Iustitia vnde resultat.*
3 *Episcopus intra limites suæ Diœcesis pro omnimoda Iurisdictione fundatam intentionem habet.*
4 *Situatio intra limites Episcopi, nullo alio concurrente, qui super eadem prætendit, præsumitur.*
5 *Concordiæ inter partes celebratæ situationem probant.*
6 *Situationem ex confessione partis probari indubium est.*
7 *Testes remissoriales quandonam concludentem probationem facere dicantur.*
8 *Decimarum perceptio ad effectum probandi situationem optimè conducit.*
9 *Solutiones à quolibet fonte Baptismali ratione olei, & Sancti Chrismatis erogatæ, situationem benè concludūt.*
10 *Chrisma, & oleum Sanctum nisi à proprio Diœcesano non recipiuntur.*
11 *Exercitium continuatum actuum Iurisdictionalium situationem, concludenter iustificat.*
12 *Assertiones Summorum Pontificum ad probandam situationem intra certam Diœcesim, multum conferunt.*
13 *Productiones sine compulsorialibus, & citatione partis lite pendente extractæ, non sunt in forma probanti.*
14 *Productiones de Iurisdictione etiam Ecclesiastica Episcopo præiudicium inferre non possunt.*
15 *Productiones asserentes partem decimarum per Episcopum recipi, contra ipsum Authorem retorquentur.*
16 *Dominus temporalis, nisi priuilegium Apostolicum exhibeat, Iurisdictionem spiritualem frustra prætendit.*
17 *Papa solus Diœceses separare, & concedere potest.*
18 *Immemorabilis ad inducendam præsumptionem Apostolici Priuilegij sola sufficit.*
19 *Priuilegia Religioni Hierosolymitanæ concessa vltra septa eorundem Monasteriorum non extenduntur.*
20 *Exemptio simplex territorium separatum in præiudicium Ordinarij non facit.*
21 *Episcopus Meleuitanus quoad Iurisdictionem spiritualem ab Ordinum Magistris in propria Insula recipitur.*
22 *Immemorabilis, vt sustineatur per tres sententias conformes in contradictorio iudicio canonizata esse debet.*
23 *Immemorabilis per testes nulliter examinatos, nec ætatem legitimam habentes non probatur.*
24 *Præscriptio quadragenaria cum titulo putatiuo non admittitur, nisi cum ea titulus expressus concurrat.*
25 *Præscriptio quadragenaria vt subsistat, ex actibus legitimè probari debet.*
26 *Priuilegia quando non continent titulum expressum, putatiuus propter malam fidem ex illis non deducitur.*
27 *Sententia reuocata nihil concludit.*
28 *Sententia ad solos Ministros expressè restricta, vltra extendi non debet.*

D E C I S I O CCCXXXIV.

IN prosecutione litis huic Sacro Tribunali commissæ ann. 1610. super omnimoda Iurisdictione ordinaria in Oppido Consuegra Alcazar, & alijs quindecim Prioratus Sancti Ioannis Hierosolymitani inter Eminentissimum D. Cardinalem de Sandoual Archiepiscopum Toletanum, & Serenissimum Magnum Priorem Castellæ, & Legionis post varias disputationes, & vndecim resolutiones concernentes compilationem processuum eorumque validitatem *sub die 15. Iunij 1657. coram R. P. D. meo Beuilaqua*, demandatum fuit vt videretur de bono iure etiam ad effectum manutentionis, quo causa bis latissimè discussa vtraque parte informante duo emanarunt decisiones fauore Eminentissimi Archiepiscopi 9. Maij 1659. & 21. Maij 1660. ex quibus fuit expedita causa prius per Decretum concedendo eidem D. Archiepiscopo mandatum de manutenendo in possessione, seu quasi exercendi omnimodam Iurisdictionem in omnibus locis, Terris, & Oppidis Prioratus *præsenti Summ. n. 2.* & deindè per cedulam declarando Prioratum huiusmodi, & eius loca fuisse, & esse in Diœcesi, & de Diœcesi Toletana, omnimodamque Iurisdictionem ordinaria Spiritualem, Ecclesiasticam, & Archiepiscopalem quoad vtramque legem Diœcesanam, & Iurisdictionalem cum omnibus earum effectibus priuatiuè, quoad D. M. Priorem spectasse, & pertinuisse, ac spectare, & pertinere ad ipsum Archiepiscopum Toletanum vti verè, & propriè Ordinarium d. Prioratus, eiusque locorum *datur præsenti Summ. num. 3.*

At commissa mihi causa appellationis simpliciter quoad sententiam, & cum facultate manutenendi, quem de Iure, quoad Decretum manutentionis duo dubia distincta disputanda proposui. Alterum super manutentione, & alterum super confirmatione sententiæ Rotalis, quibus transmissis Agentibus M. Prioris, diuque expectatis tandem causam proposui 13. Maij præteriti, & ad instantiam eorumdem Agentium fuit dilata resolutio ad secundam Rotam Iunij. Hodiè verò iterùm causa proposita, & dictis Agentibus pariter informare recusantibus, nouamque petentibus vsque ad Kalendas dilationem, Domini responderunt sententiam Rotalem esse confirmandam, quia de validitate † dubitari 1
non potest, dum seruata fuerunt omnia requisita iuxta *vulg. decis. Caputaq. 260. part. 2.* De † Iustitia verò abundè constat ex fundamentis, rationibus, & auctoritatibus in dictis decisionibus latè deductis.

Etenim præmisso, (vt dicitur *in prima decis. §. quoniam*) quòd controuersia non est super Iurisdictione in Monasteria Prioratus, nec in personas intra eorum septa degentes, cum super illis D. Archiepiscopus nullam aliam Iurisdictionem prætendat, nisi illam sibi attributam à Sacro Concilio Tridentino vti Sedis Apostolicæ delegato, sed quæstio cadit super ordinaria Iurisdictione in Populum Laicum, vtriusque sexus Ecclesias, & Clericos sæculares locorum, de quibus agitur extra septa Monasteriorum Prioratus degentes; Vndè illorum respectu, dum concludentissimè constat de situatione dictorum locorum intra fines suæ Diœcesis, quæ à scribentibus pro Serenissimo M. Priore in disputatione secundæ decisionis potissimè admissa fuit, vt in ea legitur in principio, vtque D. † Archiepiscopus pro dicta 3
omnimoda Iurisdictione fundatam habet intentionem suam tam in dispositione Sacrorum Canonum *cap. conquerente 16. de offic. ordin. cap. cum Episcopus 7. eodem tit. in 6. cap. cum persona in fin. de priuil. pariter in 6. & cap. omnes Basilicæ 16. quæst. 7.* quàm in Decretis Sacri Concilij Tridentini *sess. 6. cap. 5. sess. 7. cap. 8. sess. 14. cap. 2. 3. & 8. & sess. 21. cap. 8. de reformat.*

Concludentissimè siquidem, ex quibus probatur prædicta † situatio vltra generalem præsumptionem, quæ viget pro 4
Episcopo quando nullus alius concurrit Episcopus, qui prætendat eadem loca existere in sua Diœcesi, vt ponderauit Rota coram Buratt. *decis. 578. num. 1. in rec. decis. 130. num. 4. part. 8. iuxta doctrin.* Felin. *in cap. graue num. 2. vers. imò videtur de offic. ordin.* & primò ex quatuor † concordijs inter 5
Archiepiscopos, & Magnos Priores pro tempore celebratis duobus scilicet annis 1228. & 1229. & alijs duobus de annis 1510. & 1516. *Sum. impresso aliàs dato coram R. P. D. meo Beuilaqua num. 1. 2. & 3.* in quarum omnibus illa omnia Iura integrè reseruantur Archiepiscopo, quæ propriè pertinent,

nent, & præseferunt ordinariam, & Diœcesanam Iurisdictionem, vt benè probat *prima decisio §. primo cum seq.* atque in duabus recentioribus Magnus Prior expresse fassus fuit loca, de quibus agitur esse in Diœcesi, & de Diœcesi
6 Archiepiscopatus Toletani; Indubium enim est, † confessione Partis probari situationem, vt præter auctoritates *in d. prima decisione allegatas sub §. rursus claram*, optimè Rota coram Pen. *decis.* 1052. *ante num.* 1. *vers. secundo ex confessione* coram Buratt. *d. decis.* 578. *num.* 4. *& in rec. d. dicta decis.*
7 130. *num.* 7. *part.* 8.

Secundò, ex duobus † Testibus remissorialibus pro M. Priore examinatis, qui ingenuè, & concorditer fassi fuerunt, quoad loca controuersa faciunt terminum clausum, & sunt de Archiepiscopatu Toletano *eodem Summ. num.* 10. Cùmque non solum dicti Testes inducti, & examinati fuerint, sed etiam eius Agentes illorum depositiones in iudicio pro eo exhibuerint, illisque vsi fuerint, faciunt propterea contra eum concludentem probationem, vt præter auctoritates allegatas *in dicta prima decis. §. Concurrunt vlterius*, Adden. ad Gregor. *decis.* 215. *sub n.* 9. *versic. si tamen*.

8 Tertiò, ex perceptione † Decimarum ex dictis locis, actualiter facta, & vsque nunc continuata tàm per Archiepiscopos pro tempore pro ipsorum portione Pontificali, quàm per Ecclesiam Cathedralem pro sua fabrica, quàm etiam per Archidiaconum Toletanum cum Capitulo eiusdem Ecclesiæ pro Præbendis *d. Summ. num.* 21. quam quidem Decimarum perceptionem ex text. *in cap. de his, & in cap. decernimus* 10. *part.* 1. optimè ad effectum probandi situationem ponderauit Rota *in Marsicen. Iurisdictionis* 18. *Februarij* 1647. *coram bon. mem. Bichio §. Probat inquam vers. Item Episcopus, & in* 1. *decis. huius causæ §. primo in fine*.

9 Quartò, ex † solutione certæ quantitatis pecuniarum, ac tritici, & ordei in locis, de quibus agitur annuatim factæ Archipresbytero de la Guardia Toletanæ Diœcesis à quolibet fonte Baptismali Ecclesiarum Prioratus, ratione Olei Sancti, & Chrismatis, *d. Summ. num.* 11. Chrisma enim,
10 & † Oleum Sanctum nonnisi à proprio Diœcesano recipiuntur, *cap. Presbyteri, qui Diœcesano* 123. *de consecrat. distinct.* 4. Calderin. *consil.* 4. *de priuil.* Rota *in puncto in Salisburgen. Iurisdictionis prima Iulij* 1643. *coram Reuerendissimo Archiepiscopo Tarraconen. in rec. decis.* 220. *num.* 2. *part.* 9.

Quintò, demùm ex continuato exercitio actuum vtriusque legis Diœcesanæ, & Iurisdictionis, & vtriusque speciei Iurisdictionis voluntariæ, & contentiosæ, quòd propagatur ex 374. processibus, & Iuribus in actis legitimè exhibitis *d. Summ. num.* 22. *cum seqq.* & firmat *prima decis. §. hunc esse verum*, quæ ascendentia ad folia 24. mil. validè fuisse compulsata, firmat *decis.* 245. *coram Eminentissimo Otthobono*;
11 Benè enim, & concludenter † situationem iustificat continuatum exercitium actuum Iurisdictionalium, & Episcopalium, *cap.* 1. *de Religios. Domibus*, vbi Abb. *num.* 3. *& consil.* 63. *num.* 13. *in fin. vers. tum quia castrum lib.* 2. Pen. *decis.* 1072. *num.* 3. Rota coram Buratt. *decis.* 578. *num.* 12. ibique Add. *num.* 15. apud Tambur. *de iur. Abbat. decis.* 47. *num.* 4. & apud Posth. *de manut. decis.* 310. *num.* 3.

Et hæc omnia clarissimè comprobat Breue san. mem. Clementis Octaui de Voto Sacræ Congregationis Concilij emanatum, in quo declaratur Archiepiscopum Toletanum esse verum Diœcesanum locorum, de quibus agitur, & Vassallos Prioris promotos ad Sacros Ordines sine eius dimissorijs esse irregulares, atque Episcopos, qui ibidem de mandato Prioris illos ordinarunt, & Pontificalia exercuerunt, incidisse in censuras *d. Summ. num.* 20. & firmatur *in d. decis. §. tum etiam ex Breue*, valdè enim conferunt ad pro-
12 bañ † situationem intra terminos certæ Diœcesis Summorum Pontificum assertiones, vt dixit Rota *decis.* 405. *sub num.* 1. *part.* 1. *& decis.* 220. *num.* 4. *part.* 9. *recent.*

Non obstant 28. folia nuper pro parte D. M. Prioris in
13 actis † producta; Tum quia non sunt in forma probanti tanquam extracta lite pendente sine compulsorialibus, & sine citatione partis, Put. *decis.* 152. *num.* 1. *lib.* 3. *in correct.* Coccin. *decis.* 289. *num.* 6. Buratt. *decis.* 338. *num.* 2. Tum
14 quia continent † proprium particulare Inuentarium Bonorum, & locorum in temporalibus spectantium ad Prioratum, ponendo fines cuiuslibet Prædij, Vineæ, seu Terrarum ad contradictionem vnius ab altera confectum anno 1578. & sic lite pendente super Iurisdictione, de qua agitur, quod, & si contineret positionem terminorum, & confinium cum Toletana Diœcesi, atque etsi in eo asseratur Priores habere Ecclesiasticam Iurisdictionem, illi tamen seu eius Archiepiscopo nullum præiudicium inferre posset iuxta glossam *expressam in Clement. Porrò si Romano verb. Diœcesim de elect.* quam sequitur, erroneè tamen allegatam Hieronym. de Mont. *de finib. cap.* 75. *num.* 9. *& quæst.* 76. *n.* 7. *&* 8. Tùm demùm quia potius † retorquentur, tum etiam 15
in ipsis asseritur tertiam partem Decimarum percipi per Dignitatem Archiepiscopalem Toletanam, quæ quidem perceptio Pontificalis portionis Decimarum probat situationem in propria Diœcesi, vt firmatum est superius §. 3. *ex perceptione*.

Posita autem huiusmodi situatione Magnus Prior † Do- 16
minus temporalis locorum, de quibus agitur Iurisdictionem spiritualem super eis prætendere non potest, nisi vel exhibeat priuilegium Apostolicum, cum solus Papa possit separare, † & concedere Diœceses, Abb. *in cap. cum contingat* 17
13. *col.* 6. *vers. nec consuetudo num.* 18. *de for. compet.* Gratian. *discept.* 212. *num.* 17. Rot. *decis.* 324. *num.* 2. *part.* 1. *recentior.* apud Tambur. *vbi sup. decis.* 50. *num.* 10. *& decis.* 55. *num.* 2. Buratt. *decis.* 912. *num.* 1. *& in* 1. *decis. §. non obstat, quod hæc cessent*, vel plenè iustificet † Immemorabilem, quæ sola ad 18
hunc effectum potest inducere præsumptionem Apostolici Priuilegij, ad text. *in cap. si Papa de priuileg. in* 6. Gemin. *in cap. cum Episcopus num.* 4. *de offic. Ordin. eod. lib.* Maresc. *var. resol. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 9. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 24. *num.* 271. Card. Mantic. *decis.* 296. *num.* 1. *cum concordantibus relatis in eadem decis. d. §. non obstat vers. vel alias*.

Priuilegium enim huic Prioratui à Sede Apostolica particulariter concessum D. Magno Priori non habetur, neque allegatur. Illa autem † Sacræ Religioni Hierosolymitanæ 19
concessa non continet, vt latissimè fuit demonstratum *in d. prima decis. à §. hoc præmisso cum pluribus seqq.* nisi nudam, & simplicem exemptionem Ecclesiarum, & bonorum Monasteriorum Fratrum inseruientium, aliarumque personarum intra septa eorumdem Monasteriorum actualiter degentium, ex qua non potest prætendi † Territorium separa- 20
tum cum translatione Iurisdictionis quasi Episcopalis in præiudicium Ordinariorum, Felin. *in cap. graue num.* 2. *de offic. Ordin.* Rota *decis.* 207. *num.* 2. *part.* 2. *diuers. & in recent. decis.* 324. *num.* 1. *&* 3. *part.* 1. *& d. decis.* 220. *num.* 23. *part.* 9. *ac in d. prima decis. sub §. quoniam*. Idque optimè agnouerunt Eminentissimi Magni Magistri pro tempore, in quibus residet caput huius Sacræ Religionis, cui prædicta priuilegia principaliter concessa fuerunt, dum numquam contenderunt habere Territorium separatum cum iurisdictione quasi Episcopali, sed semper † receperunt in propria Insula 21
proprium Episcopum Meleuitanum, ad tradit. per Federic. de Sen. *cons.* 151. *num.* 1. *& num.* 3. *vers. idem constat cum alijs in eadem decis. congestis §. Tum euidentius*.

Immemorabilis verò, quæ vlterius ad hunc effectum debet esse canonizata per † tres sententias conformes in con- 22
tradictorio Iudicio, vt ex mente Sac. Congregationis Concilij, respondit Rota *in recent. decis.* 248. *num.* 1. *part.* 2. *& decis.* 600. *num.* 15. *part.* 4. *tom.* 3. nec probata est, nec probari potest; Cùm † Testes partim sint nulliter examinati in 23
Concilio Regio, & partim non habeant legitimam ætatem ante motam litem, anno 1503. & 1527. nec deponant cum omnibus requisitis *gloss. in cap.* 1. *verbo memoria de præscript. in* 6. *vt late comprobat dicta prima decisio §. sublatis itaque*, vbi, & in alia subsequenti latissimè, respondetur omnibus in contrarium deductis.

Allegatio autem † quadragenariæ cum titulo putatiuo 24
iam plenissimè sublata est *in d.* 2. *decis. sub §. sed fundamenta cum pluribus seqq.* Tum quia talis præscriptio non admittitur, nisi cum ea concurrat titulus expressus, Tùm quia non probatur † legitima cum deducatur ex actibus, qui exceptis 25
visitationibus anni 1491. & 1500. factis de ipsis Monasterijs Iure Monastico, non autem Iurisdictionali Diœcesano omnes facti fuerunt post motas lites cœptas dicto ann. 1503. & 1527. Tùm demùm quia non possunt præstare titulum putatiuum, siue priuilegia, siue assertæ sententiæ de annis 1528. & 1544. Priuilegia enim dum non † continent titu- 26
lum expressum, nec potest ex eis educi putatiuus propter malam fidem ex illorum lectura resultantem, vt ex Gemin. *cons.* 96. *num.* 4. *vers. sed quoties legunt d.* 2. *decis. §. Priuilegia sicut*, Ex sententijs verò prima habet expressam relationem ad Priuilegia Religionis Hierosolymitanæ, & insuper anno sequenti † reuocata fuit, vt *in Summar. additio-* 27
nali D. Archiepiscopi coram Reuerendissimo P. D. meo Beuilaqua num. 1. Secunda verò in verbis expresè restricta est ad solos † Ministros, & Inseruientes Monasterio, 28
vt be-

vt benè ponderat *eadem secunda decisio* §. *Prima vera*, & §. *Secunda autem*. Et ita vnica tantùm, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana pecuniaria,

Veneris 10. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Apocæ veritas quomodo probatur; Apoca Testatoris manusubscripta in concursu semper est præferenda; Fraus omnis, circa apocam ex deficientia causæ fraudandi tollitur, frustraque pro conuincenda fraude adducuntur præsumptiones, & coniecturæ, vbi opus est probationibus falsitatem pernecesse concludentibus.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum Inuentarij in susceptione tutelæ confecti contra Tutorem, & ab eo causam habentem probationem probatam facit.*
2 *Susceptio tutelæ Tutorem in bonis inuentariatis debitorem constituit.*
3 *Apoca manu Tutoris subscripta, & cum accuratis interrogatorijs per testes notam manum scribentis habentes recognita creditum satis probat.*
4 *Apoca concurrentibus adminiculis susceptionis tutelæ, & confectionis Inuentarij, solidationem computorum, & debitum Tutoris clarè demonstrat.*
5 *Veritas scripturæ probata dicitur, quando ab alia scriptura indubitata confirmatur.*
6 *Apoca deficiens in requisitis, & de antidata suspecta anterioritatem in praiudicium collitigantium non probat.*
7 *Apoca à Tutore subscripta antidatam excludit, & alteri ab hærede subscriptæ semper est præferenda.*
8 *Solemnitates* l. *scripturas ad euitandas fraudes, & ne Creditorem vnum alteri dolosè anteponerent debitores, inductæ censentur.*
9 *Fraudem præsumptionibus, & coniecturis excludi sufficit ad effectum, vt antidatæ suspicio cesset.*
10 *Fraus omnis ex deficientia causæ fraudandi tollitur.*
11 *Actio ad fauorem pupilli de tempore susceptæ tutelæ incipit.*
12 *Fraus causa fraudandi cessante non præsumitur, & coniectura pro ea adductæ nihil operantur.*
13 *Fraude cessante antidatæ suspicio excluditur, & apoca Testatoris semper est præferenda, licèt creditum partis ex publico etiam Instrumento posteriori resultaret.*
14 *Collusio inter Consanguineos facilè præsumitur.*
15 *Consanguinitas sola absque vrgentibus coniecturis simulationem non arguit, maximè vbi validæ præsumptiones veritatis concurrunt.*
16 *Taciturnitas aliquot annorum in petendo creditum pro conuincenda apocæ falsitate debilis est coniectura, cum nemo Iura sua experiri cogatur.*
17 *Iudex oppositiones ad calumniosam dilationem fieri dignoscens easdem contemnere potest.*
18 *Apoca firmum habens realitatis primordium vt inualidetur, præsumptiones, & coniecturæ non sufficiunt, sed opus est probationibus falsitatem necessariò concludentibus.*

DECISIO CCCXXXVI.

IN redditione rationis, & solidatione computorum facta inter Dominicum Crucium, & Paulum Blasium eius Tutorem, fassus fuerat Paulus se remanere debitorem in scutis 4250. quæ promiserat infra certum tempus etiam cum fructibus compensatiuis persoluere, mediante particulari Apoca, cuius vigore mortuo Dominico, obtinuerunt eius hæredes mandatum exequtiuum contra Paulum, quo postea defuncto, cum curarent coram A. C. Areosto illud mandari exequi contra illius bona detenta pro tribus ex quatuor partibus à Cremonis, & pro alia quarta à Fuluia Pauli filia, intimarunt Cremoni cautelam Angeli, protestantes contra eos tanquam Tertios agi non posse exequtiuè, & ab A. C. Bulgarino sententiam fauorabilem reportarunt, à qua interposita per Crucios appellatione, causaque ad Rotam deuoluta coram Reuerendiss. Papień, dum procedebatur ad formalem Apocæ recognitionem per Testes, opposuerunt Cremoni eam recognoscendam esse per fenestrellas. Proindeque disputato coram Me in locum Reuerendiss. Papień suffecto, quomodo esset facienda recognitio, demandarunt Domini, vt extraiudicialiter pro eorum animi Informatione, conuocatis quatuor in huiusmodi materia Peritis, fieret illis præsentibus, & examinantibus coram me comparatio d. Apocæ, cum alijs veris Cedulis à d. Paulo conscriptis in Sacro Monte Pietatis repertis. Postquam comparationem vnanimiter omnibus pro veritate subscriptionis referentibus, facto iterùm sub oculis Dominorum simili examine, veritatem subscriptionis Domini agnoscentes, determinarunt, vt procederetur ad recognitionem, ostensa Testibus tota Apoca, absolutoque super ea illorum examine, proposito dubio; An constaret de credito affirmatiuè responsum fuit.

Illud enim resultat nedùm ex Instrumento Inuentarij † à Blasio confecti in susceptione tutelæ de anno 1602. quod facit probationem probatam contra Tutorem, & habentem ab eo causam, *l. fin. C. arbitr. tutel.* illumque † debitorem constituit in bonis inuentariatis, Surd. *decis.* 184. *num.* 3. Buratt. *decis.* 557. *num.* 6. & *seqq.* Rot. *in Romana, seu Nepesina Tutelæ 4. Iulij 1642. coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Verùm etiam ex Apoca † data in *Sum. illorum de Crucijs n.* 3. ab eodem Paulo subscripta, in qua factis calculis se asserit debitorem in scut. 4250. pro reliquatu administrationis Tutelæ; Quæ Apoca satis probat, dum fuit cum accuratis interrogatorijs formiter recognita per testes habentes notam manum Scribentis iuxta stylum Tribunalis, de quo testatur Rota coram Seraph. *decis.* 170. *num.* 1. Coccin. *decis.* 163. *n.* 3. Merlin. *decis.* 398. *num.* 5. † Concurrentibus præsertim pro illius veritate pluribus, & vrgentibus adminiculis Buratt. *decis.* 330. *num.* 5. cum alijs per Add. ad Greg. *decis.* 389. *num.* 6. prout sunt præcedens susceptio Tutelæ, & confectio Inuentarij, quæ de sui natura debitum Tutoris, & solidationem Computorum præseferunt, & confessio eiusdem Apocæ à Paulo tacitè emissa, dum pulsatus ad soluendum fructus in ea conuentos produxit receputas à Dominico Crucio Seniore reportatas per verba: *Io infrascritto hò riceuuto da Paolo Blasij mio zio scudi 50. &c. quali sono à bon conto delli frutti conforme al saldo Tutelare*, indè enim dicitur † probata veritas scripturæ, si ab alia scriptura indubitata confirmatur, Alex. *consil.* 233. *num.* 17. *ante med. lib.* 6. Surd. *cons.* 16. *num.* 30. Verall. *decis.* 3. *num.* 8. *part.* 2.

Hinc non subsistit, quod hæc † Apoca tanquam deficiens in requisitis, *l. scripturas C. qui potior. in pignor. hab.* sit suspecta de antidata, ideòque non probet anterioritatem in præiudicium illorum de Cremonis, vt eadem lex disponit, & tradunt ibidem Doctores.

Quia cùm † Apoca illorum de Crucis fuerit à Paulo Blasio subscripta, & alia illorum de Cremonis à Fuluia vti Pauli hærede, prorsus excluditur antidata, & illa à defuncto subscripta est præferenda, benè Franch. *decis.* 95. *num.* 4. & 5. Canaler. *decis.* 446. *num.* 6. Attento præsertim, quod præter Defunctum reperiatur etiam in ea subscriptus Testis, qui decessit post biennium à subscriptione, & per 20. annos ante confectionem alterius Apocæ illorum de Cremonis, cuius manus redditur certa, quia fuit formiter à Testibus præuijs interrogatorijs recognita, solemnitates † enim *l. scripturas* cum non requirantur pro forma, sed fuerint inductæ ad euitandas fraudes, & ne debitores vnum Creditorem alteri dolosè anteponerent, vt pluribus relatis dixit Rota coram Burat. *decis.* 905. *num.* 4. & coram Merlin. *decis.* 135. *n.* 4. † sufficit, quod fraus aliundè etiam præsumptionibus, & coniecturis excludatur ad effectum, vt cesset antidatæ suspicio Rot. coram Seraph. *decis.* 879. *num.* 2. & *seqq.* & coram Burat. *decis.* 844. *num.* 4. & 5. Merlin. *decis.* 135. *num.* 5. & *seqq.*

Fraus † autem in præsenti prorsus abesse visa est Dominis, tùm ex superius relata verisimilitudine debiti, fassi etiam à Paulo in solutionibus fructuum, tùm ex deficientia causæ fraudandi, ea enim non agebant Crucij, dum absque alia apoca vigore Tutelaris Inuentarij longè anterioris, poterant maiorem summam prætendere, dùm † de tempore susceptæ tutelæ incipiat hypotheca, & actio ad fauorem Pupilli, ad text. *in l. pro officio Cod. de adm. Tutor.* Rot. *decis.* 242. *num.* 1. *part.* 9. Qua † fraudandi causa cessante, nedum fraus non præsumitur, & coniecturæ pro ea adductæ nihil operantur, vt dixit Rot. coram Buratt. *decis.* 365. *num.* 3. Add. ad Gregor. *decis.* 157. *num.* 7. Verùm adeò † antidatæ suspicio excluditur, vt huiusmodi apoca sit semper præferenda, li-

da, licet creditũ illorũ de Cremonis ex publico etiam Instru-
mento posteriori resultaret, vt tradit Gratian. *discept.* 391.
*num.*8. *&* 9. Rot. coram Seraph. *decis.* 1221. *num.* 1. Merlin.
d. decis. 135. *num.*4. *&* 5. *&* *in recent.* 241. *n.*11. *&* 12. *part.* 9.

Nec ralcuat obiecta simulatio ex eo deducta, quòd agere-
14 tur † inter Consanguineos, inter quos facilè collusio præsu-
matur *ad l. lata de donat.* Rota coram Merlin. *decis.* 14.
num. 7. Quia ex deductis nulla aderat causa simulandi, nec
in illis de Crucis habilitas ad simulañ, cum de tempore pro-
ductionis apocæ anno 1641. Martius Fœlix esset 15. anno-
rum, & Dominicus 10. Ideòque ratione ætatis omninò ad
15 huiusmodi suppositionem incapaces, sola enim † Consan-
guinitas absque vrgentibus coniectutis non arguit simula-
tionem, vbi maximè validæ præsumptiones veritatis con-
currunt, Mantic. *de tacit. lib.* 13. *tit.* 35. *num.*8. *vers. quod
locum habet*, & Rota *in allegat. decis.* 365. coram
Burat. *sub num.* 6.

Minus vrgere visa sunt cætera, quæ opponebant Cre-
16 moni † pro conuincenda apocæ falsitate, nam taciturnitas
tot annorum in petendo Creditum, vel est debilis conie-
ctura, quia nemo cogitur Iura sua experiri. Rot. *in d. decis.*
365. coram Buratt. *num.* 7. vel cessat, ex quo viuente Do-
minico Crucio Seniore, Paulus soluit fructus in apoca pro-
missos, & post mortem Dominici eius filij adhuc minores
egerunt contra Paulum, qui non opposuit de simulatio-
ne, vel falsitate, sed passus fuit contra se relaxari manda-
tum pro scut. 4250. in eadem apoca enunciatis, cuius du-
plicatio, nec addit suspicionem suppositionis, quia ex na-
tura negocij, debuerat duplicari, dum in ea Paulus fate-
batur debitum, & Dominicus exaduerso eum liberabat à
redditione rationis, ideòque vtrinque erat subscribenda,
& retinenda.

Quòd Crucij non declarauerint, an voluerint vti apoca
pro bona, vera, & reali, tollitur ex quo non fuerunt à Iu-
17 dice ad id coacti; † Iudex enim si huiusmodi oppositiones
ad calumniosam dilationem fieri dignoscat, potest eas con-
temnere, per text. *in l.* 2. *C. ad l. com. de fals.* & tradit Io.
Anan. *in cap. super de crim. falsit.* Asin. *de execut.* §. 3. *cap.* 19.
num. 3. Canalcan. *de Brach. Reg. part.* 6. *num.* 218. *ante med.
vers. & est aduertendum.*

18 Et demùm cum † apoca firmum habeat realitatis primor-
dium, & de vero credito ex pluribus constet, non sufficiunt
præsumptiones, & coniecturæ, sed opus esset probationi-
bus pernecesse falsitatem concludentibus, plenè Rota *decis.*
422. *num.* 5. *part.* 1. *recent.* Quæ cum hic nedùm deficiant,
sed plures pro veritate concurrant Domini contra illos de
Cremonis pro tribus ex quatuor partibus, & contra Ful-
uiam, quoad sœmam transactionis inter eos initæ, constare
de Credito responderunt.

Et ità vtraque parte Informante decisum.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Domus.

Veneris 10. *Iunij* 1661.

ARGVMENTVM.

Impossibilitate soluendi Canonem, & summa Em-
phyteutæ paupertate ad oculum demonstrata,
Rota æquitatem etiam in causa minus irratio-
nabili præ oculis habens, Emphyteutam à cadu-
citatis pœna excusare consueuit.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta cessans à solutione Canonis ob eius impossibi-
litatem, & paupertatem non cadit à Iure suo emphyteu-
tico, sed à caducitatis pœna remanet excusatus.*
2 *Paupertas Emphyteutæ quomodo probatur.*
3 *Retentio pecuniarum sub vsuris, malum statum retinen-
tis indicat, eiusque paupertatem probat.*
4 *Latitatio, & refugium ad locum immunem vti debito-
rem non fuisse tutum demonstrat, ita magnum pauper-
tatis eiusdem indicium præbet.*
5 *Obitus alicuius in hospitali paupertatis non leue admini-
culum ostendit.*
6 *Pauperior nemo est eo, qui ob inopiam in xenodochijs
retinetur.*
7 *Pensio conductori domus per decem annos non soluta im-
possibilitatem soluendi in emphyteuta demonstrat.*
8 *Rota æquitatem præ oculis habens, ad effectum euitan-
di caducitatem vti odiosam, etiam ex quacunque alia
causa minus iusta, quàm paupertatis emphyteutam
excusare solet.*

DECISIO CCCXXXVII.

INter alias exceptiones à Ioanne, & Isabella oppositas
contra frattes de Bonioannis Domum, de qua agitur ex
retardata Canonis solutione deuolutam prætendentes fuit
paupertas Antonij Crispi Emphyteutæ, At quia non pro-
bata reiecta fuit, & emanauit sententia ad ipsorum sauo-
rem, à qua appellationis causa mihi commissa Domini exi-
stimantes ex nouiter deductis paupertatẽ esse satis iustifica-
tam ex hoc capite sententiam præfatam infirmandam esse
censuerunt: Cùm certa sit Iuris conclusio admissa etiam
in decis. R. P. D. mei Verospij sub die 10. *Nouembris* 1659.
super huiusmodi deuolutione emissa §. *nec vrget*, quod
† Emphyteuta, qui cessauit à solutione Canonis ob eius 1
impossibilitatem, & paupertatem, non cadat à Iure suo
Emphyteutico, sed ex hac iusta causa impeditus remaner
excusatus à caducitatis pœna, Bald. *in cap. querelam in fin.
vers. quæro de Iur. iuran.* Ias. *in l.* 2. *num.* 56. *Cod. de Iur. Em-
phyt.* Specul. *in tit. de emphyt.* §. *nunc alia num.* 40. *quæst.* 29.
vers. si vero, Corbul. *de caus. priuil. ob non solut. Canon. limit.*
22. *tit.* 27. *num.* 54. Mascard. *de probat. conf.* 250. *num.* 4.
Gig. *de pens. quæst.* 80. *num.* 1. Redoan. *de reb. Eccles. non
alien. quæst.* 74. *cap.* 2. *num.* 4. *&* 5. *quæst.* 79. *cap.* 4. *num.* 9. &
alij congesti per Modern. Fulgin. *de Iur. Emphyt. solut. Ca-
non. quæst.* 1. *num.* 34. *&* 379. Rota coram Caual. *de-
cision.* 94. *num.* 5.

De † paupertate autem Antonij de tempore cessationis à 2
solutione Canonis constare hodiè visum est ex impositione
Census scutor. 300. in sorte, ex quampluribus alijs Instru-
mentis Societatum officiorum, considerabilis quantitatis
sub diuersis temporibus ab ipso contractarum ad termino
ad soluen̄ pluries suscepto, ac executione super Domo con-
trouersa ad instantiam alterius ex Creditoribus facta, de
quibus *d. hodierno Summ. num.* 6. *&* 7. † Retentio enim pe- 3
cuniarum sub vsuris indicat malum statum retinentis, illius-
que paupertatem probat, vt notat ex *cap. quanto* 28. *de
vsur.* Alex. post Angel. *in l. si constante* 25. *num.* 14. Ias. *num.*
157. *ff. de solut. matr.* Mascard. *de probat. concl.* 1154. *num.* 33.

Insuper probata extat paupertas Antonij, quia ob ma-
gnum æs alienum fuit coactus longo tempore, & quousque
inde vixit latitare, & in locis immunibus permanere ne
ad Creditorum instantiam in Carceribus detruderetur
quemadmodum affirmant plures Testes de hoc optimè in-
formati, & ex alijs adminiculati, quæ † latitatio, & confu- 4
gitio ad locum immunem demonstar Antonium non fuisse
tutum, ideò magnum præbet paupertatis indicium, vt in-
quit Bald. *in l. in fundo* 39. *in* 2. *lect. in princ. ff. de rei vindic.*
Rip. *in l. si constante* 28. *ff. solut. matr.* Gratian. *discept. fo-
rens. cap.* 660. *num.* 6.

Et demum non † leue paupertatis adminiculum deduci- 5
tur ex obitu Antonij in Hospitali Sanctiss. Saluatoris ad
Sancta Sanctorum de Vrbe, vt constat ex fide, vbi mor-
tui adnotantur extracta per Officialem ad id deputatum, &
relata in *d. Summ. num.* 9. *in l. si quis ad declarandum* 47. §.
vbi autem de Episc. & Cleric. Vbi quis enim † pauperior, 6
quàm ij, qui inopia coacti in xenodochijs retinentur, vbi
gloss. & Bald. *DD. præcipuè*, Ias. *in d. l. si constante* 146. Alex.
ad Bart. *in l. qui accusare C. de edend.* Cæphal. *cons.* 216. *n.* 9.
lib. 2. Mascard. *in præcit. conclus.* 1154. *num.* 27. quæ faciliùs
admittenda videbantur, cum ex datis *in d. Sum. num.* 10.
constet per decem, & vltra annos fuisse à † Conductore 7
Domus Emphyteuticæ retardatam pensionum solutionem,
itant neque ex illis potuit Canonem non modicæ quantita-
tis soluere, ideò tantò magis militat impossibilitatis excusa-
tio, vt ex contrario sensu aduertit Rota *decis.* 818. *in princ.
part.* 4. *diuers.* & ad effectum † euitandi caducitatem vti 8
odiosam Rota æquitatem præ oculis habens nedùm ex cau-
sa paupertatis, sed etiam ex quacunque alia etiam minus
iusta, & irrationabili consueuit Emphyteutam excusare,
& post text. *in l. igitur* 12. *de liber. caus.* dixit coram fa. mem.
Greg. XV. *decis.* 388. *num.* 4. *in recent. decis.* 577. *num.* 2. *&* 4.
part. 2. *decis.* 28. *num.* 5. *part.* 4. *&* *decis.* 293. *in fin. part.* 6.

Et ità decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CERRO
Postea S.R.E. Cardinali.
Romana Concursus Creditorum.
Veneris 10. Iunij. 1661.

ARGVMENTVM.

Officia vacabilia Romanæ Curiæ licèt ratione dominij,& tituli sub hypotheca Creditorum non cadant, facta tamen venditione, & resignatione eorum pretium inter Creditores hypothecarios secundùm vniuscuiusque anterioritatem distribuitur, nec Creditori societatis in præiudicium illorum prælatio competit.

SVMMARIVM.

1 *Officia vacabilia Romanæ Curiæ respectu tituli, & dominij non sunt in commercio, nec sub hypotheca Creditorum cadunt.*

2 *Pretium officij licèt venerit sub hypotheca, hoc tamen nisi sequuta eiusdem resignatione, & venditione non intelligitur.*

3 *Venditione officij facta, pretium ab emptore solutum inter Creditores hypothecarios secundum vniuscuiusque anterioritatem consignatur.*

4 *Creditor Societatis super rebus ad societatem spectantibus Creditoribus particularibus socij licèt anterioribus præfertur.*

5 *Conclusio de Creditore Societatis societatibus officiorum, in quibus non cadit pretium non applicatur.*

6 *Officiales licèt possint contrahere societates super officijs infra ipsorum valorem, sub eis tamen titulus, & dominium, quod non est in commercio non venit.*

7 *Dominium officij, & titulus dum sub societatibus non venit, nec etiam illius pretium sub ijs venire potest.*

8 *Officio vendito, & resignato societates illicò, & eodem momento extinguuntur.*

9 *Prælatio super pretio officij venditi Creditoribus socialibus non competit, cum ipsa de iure restringatur ad ea, quæ sub societate continentur, & ad illam pertinent.*

10 *Officia vacabilia non esse in commercio in præiudicium Principis, secus autem in præiudicium priuatorum, & contrahentium, non subsistit.*

11 *Decisio dantem pecunias ad societatem ad partem officij admittens, quoad partem emolumentorum officij non autem tituli, aut dominij est intelligenda.*

12 *Decisio asserens societatem non fieri super pecunijs, sed super officio, cum postea fundamentum ad communicationem fructuum restringat, iuxta allegatum authorem est interpretanda.*

13 *Societates contrahi super fructibus an sit illicitum, & vsurarium.*

DECISIO CCCXXXVIII.

Dominicus Petrucciolus dum erat Notarius A. C. plura contraxit debita, sequuta verò officij resignatione, eiusque pretio depositato in Sacro Monte Pietatis, & in eo satisfactis de sorte Creditoribus habentibus super officio expressam decreti reseruationem quoad residuum, orta fuit controuersia super prælatione inter alios Creditores d. reseruationem non habentes, ideò placuit Eminentiss. D. Card. Corrado Prodatario consulere Rotam, An Creditores ex causa societatum initarum super officio, de cuius pretio agitur sint præferendi ceteris Creditoribus anterioribus ex causa Cambiorum, vel alijs, dubio hodiè discusso Domini nega-
1 tiuè responderunt. Officia † enim vacabilia Romanæ Curiæ respectu tituli, & dominij non sunt in Commercio, nec cadunt sub hypotheca Creditorum, vt *in Commissione* 154. *decreuit* san. mem. Vrbanus VIII. & tradunt Spad. *consil.* 87. *n.*3. Grat. *discept.*50.*n.*27. Card. Seraph. *decis.*1264.*n.*3. *in recent. decis.*116.*n.*12. *part.*4. *tom.*2. *& in Romana Officij Notariatus* 4. *Octobris* 1651. *coram R. P. D. meo Verospio.*
2 Et quamuis sub † huiusmodi hypotheca veniat pretium, hoc tamen verum est, & intelligitur sequuta officij resignatione, & venditione, vt declarant Castracan. *de societ. cap.*41. *num.*22. Gratian. *d. discept.* 50. *num.* 27. *vers. si enim contingat alienari*, Merlin. *de pign. lib.* 2. *tit.*2. *quæst.*14. *num.*18. *vers. sic, & æstimatio*, Card. Seraph. *d. decis.*1294. *n.*7. *vers. si enim contingat*, *& in d. decis.*116. *num.*14.

Ideòque facta † venditione, pretioque ab emptore soluto 3
inter Creditores hypothecarios Venditoris illud distribuendum, & consignandum est secundum vniuscuiusque anterioritatem, *cap. qui prior. de reg. iur. in* 6. *l. quiblaneum in fin. & l. creditor, qui prior in princ. ff. qui pot. in pign. hab.* Castracan. *d. cap.*41. *num.* 3. Rot. *in terminis in Romana Pecuniaria* 21. *Iunij* 1619. coram Dunozetto sen. apud Fenzon *ad Stat. Vrb. decis.* 16. *in princ.* quam refert, & sequitur Merlin. *vbi supra d. quæst.*14. *sub num.*17. *vers. & ideò*, Rota, atque ita decisum fuit, licet hæc quæstio mota non fuerit *in Romana pretij Officiorum* 27. *Nouembris* 1658. *&* 1. *Decembris* 1659. *coram R. P. D. Beuilaqua*, vbi detecta reseruatione decreti obreptitia, & subreptitia Cardinalis Ceua Creditor posterior ex causa societatis, condemnatus fuit ad restituendum pretium officij sibi consignatum Monialibus Turris Speculorum, quæ erant ex alia causa Creditrices anteriores.

Non obstat, quòd † Creditor Societatis super rebus spe- 4
ctantibus ad societatem præferatur Creditoribus particularibus socij licet anterioribus ex deductis per Salgad. *in Labyrint. credit. part.*1. *cap.*9. *num.* 50. *cum seqq.*

Nec enim † conclusio non applicatur huiusmodi societa- 5
tibus officiorum, in quibus non cadit pretium de quo agitur, sed fructus dumtaxat, & emolumenta officij. Quamuis
enim † officiales *ex Commissione* 12. *Pij IV.* societates con- 6
trahere possint super officijs infra ipsorum valorem sub eis tamen non venit Titulus, nec Dominium officiorum, quod non est in commercio, sed credentes pecunias ad societatem admittuntur dumtaxat ad participationem fructuum, & emolumentorum, vt clarè habetur ex formula Instrumenti societatis impressa penès Zachiam *de societ. fol.*1. & relata *in Summario Creditorum socialium num.* 2. ibi: *& interim illa durante facere eumdem participem super omnibus d. sui officij fructibus proportionabiliter, & pro rata &c.* & concorditer tradunt Boccacc. *de societ. num.*206. Castracan. *d. quæst.*41. *num.*15. *&* 16. Zach. *num.*38. Duard. *lib.*2. *cap.*6. *quæst.*15. *num.*14. Card. Mantic. *de tacit. lib.*6. *tit.*2. *num.*17. Rota coram Penia *decis.*421. *num.* 3. *cum seqq.* repetita apud Zach. *ibidem decis.* 32. & coram Card. Millin. *decis.*251. *num.*4. *vers. & ideo*, *& num.* 8. *vers. quia per ipsum Contractum repetita*, apud Marchesf. *de commiss. part.* 1. *fol.* 835. *num.*2. & consequenter dum † sub societatibus non venit ti- 7
tulus nec dominium officij, nec etiam eius pretium sub eis venire potest, vt dixit Rota *in dicta Romana Pecuniaria* apud Fenzon. *d. decis.* 16. §. *non obstat pretium versic. quia dum non habet.*

Idque etiam probatur alia ratione cum enim † pretium 8
officij persoluatur Officiali facta per eum resignatione, & venditione ipsius officij, & tunc solùm cadat sub hypotheca Creditorum, vt iam probatum est, vtique peruenit ad eius manus extinctis iam societatibus, quæ illicò, & eodem momento extinguuntur, quo venditur, & resignatur officium, *l. verum §. vltimo ff. pro soc. §. soluitur Inst. eod.* Gabr. *consil.*63. *num.*15. *&* 16. *lib.*2. Boccacc. *vbi supra num.*9. *vers. item finitur renunciatione*, *& num.* 151. Castracan. *cap.* 42. *num.*3. Card. Mantic. *d. tit.* 2. *num.* 18. *vers.* & ideò per venditionem Farinac. *consil.*162. *num.*13. *vers. hinc videmus lib.*2. Zach. *vbi supra num.*7. *& num.*281. Cardin. Seraphin. *decis.*389. *num.*3. Cardin. Millin. *decis.* 233. *num.* 1. Ac proinde nullo prorsus modo Creditoribus † socialibus super eo 9
prætendi potest prælatio cum ipsa de Iure ad ea restringatur, quæ sub societate continentur, & quæ ad illam pertinent iuxta text. *in l. Procuratoris §. si plures ff. de tributar. act.* benè Castrens. *consil.*385. *num.*3. *vers. cum enim Creditores lib.*1. Magon. *decis. Lucens.* 1. *num.*5. *cum seq.*

Nec subsistit, quòd huiusmodi † officia non sunt in Com- 10
mercio in præiudicium Principis, secus autem in præiudicium priuatorum, & contrahentium. Quia respectu tituli, & Dominij huiusmodi distinctio nec vera est, nec practicari potest cum prohibeatur illorum dispositio, & hypotheca à Constitutionibus Apostolicis, & ab omnibus Doctoribus supra relatis purè, & simpliciter quoad omnes reijciatur, solumque respectu priuatorum dicta officia in commercio existunt quoad communicationem, & participationem fructuum, qui etiam in totum possunt communicari non mutata persona officialis, vt benè respondit Rot. coram Card. Millin. *d. decis.*251. *num.*10.

Authoritates verò ab altera parte allegatæ non sunt momenti, nam † decisio Blanchetti, quæ est 38. apud 11
Zach. *de Societ. sub num.*3. etiam si dicat, quod dans pecunias ad societatem admittitur ad partem officij intelligenda

genda tamen est ad partem emolumentorum officij, non autem ad partem tituli, nec dominij, iuxta declarationem deindè factam à Rota coram Penia, & Millin. *in decisionibus supra allegatis*, & à tot Doctoribus comprobatam, & iuxta formulam Instrumenti supra relatam.

12 *Spada* autem † *cons.* 40. *sub num.* 21. licet dicat quòd societas non sit super pecunijs, sed super officio, firmat tamen, quod pecuniæ dantur vt communicentur fructus officij, & quamuis dubitatiuè subdat, ibi, *& fortè illius dominium*, atque vlterius dicat apud ipsum non esse absolutè verum, quod Officialis non communicet officium, nihilominus *sub num.*22. eius fundamentum restringit, (& sanè prudenter) ad communicationem fructuum allegando Castracan.*cap.*3. *num.*2. *& per tot.* qui absolutè non concludit sub huiusmodi societatibus non venire nisi fructuum, & emolumentorum communicationem, & participationem, ideòque intelligendus est, iuxta deducta per Castracan. quem allegat, vt tradit Bart. *in l. non solum* 9. §. *si liberationis num.* 7. *in fin. vers. & glos. ista ff. de liber. legat.*

13 Minusque subsistit † illicitum esse, & Vsurarium contrahi societates super fructibus, quia in casu nostro, & similibus contrahuntur super officijs, sed dantes pecunias admittuntur dumtaxat, vt toties dictum est ad participationem fructuum, quod esse omninò licitum, honestum, & à iure permissum, ex Vbald. *de duob. fratrib. part.* 3. *num.*25. in puncto respondit Rot. coram Pen. *d. decis.* 421. *num.* 3. *vers. ac de iure.* Et ita vtraque parte Informante, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Camerinen. Redditionis Rationis.

Veneris 10. *Iunij* 1661.

A R G V M E N T V M.

Contra tertium possessorem non proceditur executiuè, nec datur Iuramentum in litem, quòd exigit dolum ex parte eius contra quem iuratur, & difficultatem probationis ex parte actoris, & quod à Iudice certa summa iuranda taxetur; In Tutore autem sufficit lata, seu leuis culpa, & regulatur ex personarum qualitate, & Iuribus productis.

S V M M A R I V M.

1 *Executio in bonis alterius quam debitoris non substinetur.*
2 *Executio super bonis donatis penes tertium existentibus non substinetur.*
3 *Bona donata non continentur in donantis hæreditate.*
4 *Tertius citatus pro omni suo iure, & interesse potest contra eum fieri executio.*
5 *Mandati forma est seruanda in actu executionis.*
6 *Iuramentum in litem requirit dolum eius contra quem iuratur, & difficultatem probationis ex parte actoris.*
7 *Iuramentum in litem contra Tutorem ex speciali priuilegio requirit tantum latam, seu leuem culpam.*
8 *Asportatio librorum, & scripturarum probatur per Testes ad perpetuam ad excludendum dolum, & num.*9.
10 *Iuramentum in litem regulatur à taxatione facta à Iudice.*
11 *Iuramentum in litem debet præcedere taxatio Iudicis.*
12 *Iuramentum affectionis an requirat talem taxationem.*
13 *Iuramentum in litem non defertur contra tertium possessorem.*
14 *Iuramentum in litem regulatur ex personarum qualitate, & à Iuribus productis.*

D E C I S I O CCCXXXIX.

OB contumaciam Gottifredi Periberti in reddenda ratione administrationis bonorum Tutorio nomine per ipsum exercitæ Nicolaus, ac fratres eiusdem Nepotes præuio iuramento in litem mandatum in scut. 15000. ab A. C. obtinuerunt, illudque post obitum Gottifredi exequi curarunt super domo per ipsum Mutio Orsino irreuocabiliter elargita ad cuius mandata delata mihi causa, dubium hodiè proposui; An valeat ad vlteriorem exequutionem legitimè procedi, vel potiùs ad nouam debeat taxationem deueniri, resolutum fuit in omnibus negatiuè.

1 Quia † executio in bonis alterius, quàm debitoris de iure non substinetur ad text. *in l. à Diuo Pio*, §. *si super rebus*, vbi post gloss. notat Imol. *post princip. vers.* & ex ista, & Angel. *num.*1. *ff. de re iudic.* Rot. coram Buratt. *decis.*908. *num.*5. *& decis.*533. *num.*1. *part.*5. *recent.*

Nec aduersatur, quòd Domus ex Gottifredo proueniat, dum enim A. C. post eius ab hac luce recessum mandatum exequi decreuit contra bona ipsius hæreditaria † peragi non 2
poterat executio super bonis donatis, quæ proprium Mutij patrimonium euaserunt, vt respondit Rota coram bon. mem. Merlino *decis.* 126. *num.* 14. *cum seqq. & decis.* 179. *num.*14. *&* 15. *part.*4. *tom.*2. *recent.* † Nec sub donantis hæ- 3
reditate includebantur, vt aduertit Gloss. *in l.* 1. §. *Veteres in verbo per vnum vers.*9. *cum seq.*

Hinc non vrget, quòd in iudicio contra Gottifredum instituto Murius fuerit admissus ad causam, necnon in quolibet actu pulsatus † cuius virtute contenditur potuisse contra 4
eum licet tertium exequutiuè procedi, ex Theoric. Castrens. *in l. cum filius familias* 48. *num.*3. *vers. ex quibus ff. de verb. obligat.* Menoch. *cons.*421. *num.*3. Rota penès Zacch. *de oblig. Cameral. decis.*197. *num.*6.

Præterquam, quòd in expeditione mandati Francisca dumtaxat Gottifredi hæres citata fuit, dum idem mandatum bona solum hæreditaria includebat, † illius forma de- 5
buerat in actu exequutionis seruari ad text. *in cap. cum dilecta* 22. *vers. cum enim de rescript. & cap. Venerabilis de offic. delegat. Rota in Cæsaraugustana Fundationis Conuentus* 26. *Aprilis* 1660. *in fine coram me*, & notat in his terminis Cyriac. *contr.*74. *num.*7. *&* 8. *cum seq.*

Creditum præterea Nicolai, ac fratrum iustificationem dumtaxat admittit ex iuramento in litem suæ veritatis per ipsos præstito, † quòd vt valeat deferri nedum dolum exqui- 6
rit ex parte eius contra quem defertur, sed difficultatem etiam probationis ex parte Actoris ex eodem dolo prouenientem, iuxt. text. *in l. in actionibus*, ibique Bart. *num.* 22. Dec. *num.* 31. Ias. *num.* 39. *ff. de in litem iurand.* Purpurat. *cons.*369. *num.* 4. *& seqq. lib.* 1. Menoch. *de arbitr. cas.* 208. *num.*1. Farinacc. *in fragm. part.* 2. *in verbo iuramentum in litem num.*1013. *cum seqq.* Leotard. *de vsur. quæst.* 77. *num.*19. *&* 20. Rota *in Romana Redditionis Computorum* 14. 1593. *coram Litta*, *& in Meleuitana Expilatæ Hæreditatis* 2. *Aprilis* 1612. coram Vbaldo, *cum alijs relatis in Romana Separationis Dotis* 28. *Iunij* 1642. *coram Reuerendiss. D. meo Decano inter impress. part.*9. *decis.*44. *num.*16.

Et licet ex priuilegio speciali lata, † seu culpa leuis con- 7
tra Tutorem suffragatur iuxt. text. *in l. is qui*, *etsi alio Iure*, *vbi gloss. notat*, *C. de in lit. iuran. gloss. in l. in actionibus in verb. non etiam ff. eod. tit.* Bart. *cons.*149. *num.* 1. *ad finem*, *& num.*2. *& cons.*150. *num.*4. Corn. *cons.* 81. *num.*5. *lib.* 4. Plot. *de in lit. iurand. num.*76. Phanuc. *de iur. iuran. part.*2. *cap.*21. *num.*11. Afflict. *decis.*360. *num.*4. *&* 8. Farinac. *in fragm. add. part.*2. *num.* 1019. *vers. secundo declaratur*, Rota coram Verall. *decis.* 119. *num.* 7. *&* 8. *part.*2. In casu tamen proposito vtrumque deficit requisitum, dum liber administrationis, necnon aliæ scripturæ, ex quibus legitimè probatio desumi poterat ad domum fratrum de Periberttis † ex iurata Te- 8
stium depositione asportatæ probantur, qui licet ad perpetuam rei memoriam examinati deseruiunt pro coniectura
† exclusiua culpæ, ac doli regulariter non præsumendi, sed 9
concludenti probationum genere iustificandi, *l. merito* 51. *ff. pro Socc. l. dolum C. de dol. Com. consil.*8. *num.*1. Rota coram Gregor. *decis.* 169. *num.* 1. *&* 2. *& in Romana Redditionis Rationis* 16. *Iunij* 1651. *in* §. *Iocalia verò coram Reuerendiss. P. D. meo Albergato.*

Animaduertebant etiam Domini relaxationem mandati nulliter processisse, dum nulla ex parte Iudicis præcesserat taxatio summæ, super qua Iuramentum veritatis debuerat exhiberi, † Iudex quippè ad hanc taxationem deuenire 10
compellitur, vt probat text. *in l. videamus*, §. *deferre*, *vers. An agitur ff. de in lit. iurand.* † & ea debet iuramentum præ- 11
cedere cum alias iurans poterit de periurio redargui, si minor summa à Iudice post Iuramentum præfixa foret, † quid- 12
quid forsan dici posset in iuramento affectionis, vt tradunt Angel. *in d. l. si videamus*, §. *deferre num.*7. & Ias. *num.* 12. *ff. de in lit. iurand.* Bart. *in l. in actionibus num.* 24. *ff. eodem tit.* idem Ias. *in l. si quando num.*2. *C. vnde vi*, Ruin. *cons.*35. *n.*7. *lib.*5. Menoch. *de arbitr. cas.* 208. *num.* 4. *&* 5. Mascard. *de probat. conclus.*903. *num.* 10. Farinac. *in fragm. part.* 2. *num.* 1123. Franc. *decis.*271. *num.*10. Afflict. *decis.* 360. *num.*8. *ad fin. & num.*9. Rota *in Romana Pecuniaria, seu Furti* 6. *Nouembris* 1596. *in* §. *Iniustitia autem coram Litta*, *& ita obseruatum fuit in Anconitana Pecuniaria, seu Coriorum* 21. *Iunij* 1638. *coram bon. mem. Coccino.*

13 Quinimò nec tale † iuramentum poterat contra tertium possessorem deferri, vt notat Capyc. *decis 91. num. 2.* Plot. *in lit. iurand. num.773.* Phanuc. *de iur. iurand. part.2. cap. 4. num.18.* Farinac. *supra relat. num.1056. versic. & in tantum*, Leotard. *de vsur. quæst.77. num.27. in fine*.

Hinc desumitur resolutio alterius partis dubij, dum enim iuramentum contra singularem successorem non admittitur, non valet à Iudice summa nouiter declarari, præsertim quia quantitas patrimonij per Tutorem administrati, huic Sacro Tribunali, adhuc non innotuit, licet enim taxatio ab
14 arbitrio iudicantis pendere videatur † illud tamen debet ex personarum qualitate, necnon ex Iuribus productis in actis regulari, Ias. *in l. si quando num.25. C. vndè vi*, Faber *in Cod. lib.5. tit. 32. definit. 1.* Menoch. *de arbitr. cas. 208. num. 4.* Fontanell. *decis.300. num. 11.* Rota *in Romana Pecuniaria, seu Furti 6. Nouembris 1596. coram Litta*. Et ita, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Rauennaten. Dotis.

Veneris 10. Iunij 1661.

A R G V M E N T V M.

Exequutio in quibus casibus excessiua dicatur; nisi in bonis debitoris facta non sustinetur. Exequutio an stante nullitatis prioris exequutionis per viam subhastationis vlterius fieri possit, & quid requiritur, vt adiudicationi locus fiat.

S V M M A R I V M.

1 *Exequutio stante nullitate mandati excessiua censetur.*
2 *Mandatum nullum dicitur, quando voto Rotali, & decreto Iudicis conforme non est.*
3 *Bona fideicommissaria pro dote capi non debent, sed fructus tantum sunt exequutandi.*
4 *Exequutio contra formam decreti facta in totum corruit.*
5 *Bona exequutata mobilia propria possidentis præsumuntur.*
6 *Mobilia non dicuntur hæreditaria illius qui à longo iam tempore obijt, cum eadem consumpta dicantur.*
7 *Exequutio facta in bonis alterius, quàm Debitoris non sustinetur.*
8 *Exequutio vlterior, stante nullitate prioris exequutionis, per viam subhastationis fieri non potest.*
9 *Possidens pro Iuribus dotalibus, satisfactione non integrè data à possessione expelli non debet.*
10 *Creditor secundus contra possidentem bona communis debitoris subhastationem petere potest.*
11 *Declara quando subhastatio fit sine præiudicio possidentis, & valor crediti quantitatem excedit.*
12 *Adiudicationi vt sit locus, bona prius legitimè sub hasta poni debent.*
13 *Adiudicatio vt sustineatur, æstimationem bonorum præcedere necessario requiritur.*

D E C I S I O CCCXL.

POstquam resolutum fuit D. Camilla Victoriæ deberi pro nunc dotem in summa scutorum octomillium vnà cum fructibus, & iuxta resolutiones traditum votum Eminentiss. D. Card. Sacchetto, cui causa commissa fuit à Sanctissimo cum clausula, *qui procedat de voto Rotæ*, relaxauit ipse mandatum executiuum pro dicta summa contra bona hæreditaria Marchionis Iacobi, quod executum fuit super Castro Montioni eiusque Iurisdictione, Prædijs, & Molendinis adiacentibus, ac mobilibus, ibi existentibus: Sed D. Claudia Margharita asserens, se dicta bona possidere, recursum habuit ad eundem Eminentissimum sub prætexu, quod executio fuerit nulla, & excessiua, qui factis nonnullis decretis transmisit huic Sacro Tribunali Dubium. An sit locus vlteriori executioni per viam subhastationis, aut adiudicationis, vel potius sit reuocanda executio in casu &c. Eoque per me proposito responsum fuit, non esse locum vlteriori executioni: Quia mandatum vigore cuius facta fuit
1 † executio est nullum, & subsecuta executio excessiua.
2 Nullitas mandati consistit in eo, quod non est † conforme voto Rotali, & decreto dicti Eminentiss. D. Cardinalis Sacchetti, in quibus nihil dicitur de obligatione Camerali, nec de processu ad vlteriora per viam adiudicationis, vt in mandato, Ioann. de Anan. *cons.5. num.1.* Boer. *decis.68. num.2.*

Prout etiam nulla fuit, & excessiua executio; Primò, quia pro fructibus scutorum octomillium de quibus supra, non poterant capi † bona fideicommissaria subiecta, sed eorum fructus tantùm executandi erant, vt dictum fuit *in vltima decisione, §. Frustra etiam*, & tradit Rota coram Seraph. *decis.481. n.3. & in Romana fideicommissi de Nicolinis 4. Iunij 1657. coram Reuerendiss. D. Zarate, §. nec illa sustinetur.* Et tamen tam pro dote, quàm pro fructibus Castrũ, & alia bona prædicta executatum fuit, & proindè † executio tanquam nulla, & contra formam decreti in totum corruit, Bart. *in l. si non sortem 16. §. si Centum n.7. ff. de condit. indebit.* Rota *decis. 411. num.4. part.5. rec. & in Romana Nullitatis Deliberationis 27. Aprilis 1644. coram Reuerend. Terracinen. §. Nullitas.* 3 4

Secundò, quia in executione capta fuerunt mobilia, † quæ præsumuntur propterea D. Claudiæ Margharitæ illa possidentis, Rot. coram Buratt. *decis.236. n.5. & seqq.* Non autem hæreditaria Marchionis Iacobi, cum † ipse à sexaginta ab hinc annis decesserit, quo tempore, & lõgè minori præsumitur consumpta, Peregr. *cons.70. n.21. lib.1.* Afflict. *decis.13. n. 27.* Rot. apud Duran. *decis.192. num.11.* & coram Eminentiss. D. Card. Otthobono *decis.47. num. 13. & in Bononien. Fideicommissi de Blanchis 14. Decembr. 1646. coram Reuerendiss. Tarraconen. §. Quarta vero.* Vndè etiam ex hoc capite † executio tanquã facta in bonis alterius, quam debitoris, est nulla Rot. coram Pen. *decis.1252. n.4.* vbi Apostilla dat concordãtes coram Buratt. *decis.908. num.5. & in Romana Manutentionis 18. Februar. 1656. coram me, §. nam bonum Ius.* 5 6 7

Hinc procedi non potest ad vlteriorem executionem † per viam subhastationis, siue quia stante prædicta nullitate executionis, nulla quoque esset subhastatio, quæ in vim illius subsequeretur, Rot. coram san. mem. Greg. *decis. 224. n.1.* vbi Beltram. *litt. A.* Siue quia Castrum cum dd. adiacentibus † possidetur à dicta Claudia Margharita pro assertis suis Iuribus dotalibus scutorum viginti millium monetæ Florentinæ, à qua possessione expelli non potest, ea non integrè satisfacta, nam licet † secundus creditor petere possit subhastationem contra possidentem bona communis debitoris, *l. à Diuo Pio 15. §. quod si res fuerit ff. de re iudicat.* Hoc tamen procedit, quando † subhastatio fit sine præiudicio possidentis, co non amoto à possessione, & valor bonorum excedit quantitatem crediti possidentis, vt declarat Castrens. *in d.l. à Diuo Pio 15. §. sed illud in fin.* Valasch. *Consult. 128. num. 11.* Gratian. *discept.491. num. 8.* Rot. *in Romana Subhastationis de Alexijs 15. Februarij 1647. §. final. & 15. Maij 1648. §. subsistit namque coram Reuerendiss. D. meo Decano.* 8 9 10 11

Nec dicatur, quòd saltem sit locus † adiudicationi; Quia aduertebant Domini, quod vel ad hunc effectum bona prius legitimè subhastata poni debuissent, & non reperto emptore in subsidium est locus adiudicationi, *l. ordo 3. Cod. de execut. rei iudic.* Soccin. *cons. 37. num.9. lib. 4.* plures refert Modern. Perus. *de subhastat. inspect. 45. num. 2.* Rot. coram Seraph. *decis. 984. num.1.* Vel ad minus † præcedere debuisset æstimatio bonorum, vt tanquam certo pretio facta adiudicatio sustineretur, Surd. *cons.39. num.2.* Rol. à Vall. *cons.32. num.33. lib.1.* Rot. apud Duran. *decis.37. num.13.* 12 13

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO
Romana Locationis.

Veneris 10. Iunij 1661.

A R G V M E N T V M.

Actio Conductoribus debita in quo casu extincta censetur. Mora in debitore non constituitur quando culpa penès Creditorem existit. Solutio à Conductoribus facta, cui rei in dubio est ascribenda. Compensatio pro concurrenti rata occasione locationis, an ad cambium sit referenda? Nouatio an ex contractibus inducta censeatur, & an pro recambijs fructus debeantur, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Solutione creditum sortis, ac fructuum longè excedente, actio qualibet Conductoribus debita extincta censetur.*
2 *Epistolæ tenor à Conductoribus approbatus, amplius deinde ab ijs impugnari non potest.*
3 *Epistolæ tenor ex eiusdem productione probatur.*
4 *Dominus locationis soluendo Procuratori à Cõductoribus specialiter constituto, reductionis beneficio potiri debet.*

5 De-

5 *Debitor in mora non constituitur, quãdo creditor in loco solutionis destinato nõ cõsistit, nec ibi Procuratorem habet.*
6 *Receptione pecuniarum absque vlla protestatione sequuta, qualibet mora licet incursa remissa censetur.*
7 *Epistola reductionem apertè concludens indubium contra scribentem probationis gradum constituit, licet tertio transmissus fuerit.*
8 *Epistola proprium scribentis factum referens, in concursu semper est attendenda.*
9 *Solutio in dubio causæ cambij adscribi debet.*
10 *Solutio ad normam obligationis contractæ facta, in eius exequutionem sequuta censetur.*
11 *Mandatum procuræ ad cambium necessariò refertur, quando aliud creditum in maiori quantitate Conductoris non competit.*
12 *Compensatio pro concurrenti rata occasione locationis ad cambium potius quam ad alterius crediti solutionem est referenda.*
13 *Conductores stante pacto, solutionẽ in aliã causã destinatã in extinctionem alterius crediti conuertere non possunt.*
14 *Dominus locationis, an retinendo penes se pretium à conuentione recessisse videatur.*
15 *Contractus quando ad inuicem compatiuntur, nouatio inducta non censetur.*
16 *Iniunctione Conductoribus facta fructus cambij persoluendi, quantitas solutionis ex pensionibus locationis detrahi debet.*
Limita id procedere, vt num.6.
18 *Rata cambij ex pensionibus extincta iterùm reuiuiscere non valet.*
19 *Fructus pro recambijs frustra petuntur.*
20 *Mora in Debitore cessante, fructuũ exactio fieri non valet.*

D E C I S I O CCCXLI.

POstquam Rota pluribus decisionibus firmauit Iustitiam locationis Venæ Ferrariæ, fuit à DD. Rinuccinis Conductoribus petita relaxatio mandati contra D. Plumbini Principem, cùm pro reliquo Cambij sc. 175000. ac fructibus, tùm etiã pro damnis, & interesse, exindè resultantibus, quòd locationis tẽpore, nondũ expirato ipsos ab affictu excluserit, hodiè verò super cambiorũ articulo per me proposito dubio petitã mandati relaxationem, exindè DD. denegarunt, quod Conductores à die adstipulati cõtractus tertia videlicet Iunij anni 1635. vsque ad 15. Martij anni 1641. summã sc. 235000. exegerunt à D. Principe in causam cambij, ex qua solutione
1 creditum sortis, † ac fructuum longè excedente, actio quæcumque ipsis debita extincta fuit ad text. *in l. pro me, ff. de solut. & l. nulla tibi C. eod. tit.* Rota coram bon. mem. Merlin. *decis. 463. num. 14. & decis. 365. num. 9. part. 9. recent.*

Fructus autem huius cambij non debent singulis annis in scutis septem pro quolibet centenario taxari, licet quantitas hæc in Instrumento conuenta fuerit. Siquidem inter ipsosmet contrahentes pactum speciale præcessit de mense Decemb. anni 1636. vt quoties intra mensem Iunij sequentis anni scuta 60. m. D. Princeps in causam cambij consignaret, ac pretium Venæ pro proprijs officinis venditæ dissolueret, cambia scuta quinque non excederent, vt ex eiusdemmet Principis epistola apertè conuincitur ibi, *Ho inteso quel tanto si è stabilito con V. S. con il Sig. Carlo in materia della reduttione degl'interessi, che io pago alle Signorie loro dalli sette alli cinque, ogni volta, che Io per tutto Giugno li paghi li scudi sessanta mila, & il prezzo della Vena; il concertato si come è vniforme al mio desiderio, e anche profitteuole, così l'accetto, e ratifico.*

2 Cuius † Epistolæ tenor non valet à DD. Rinuccinis amplius impugnari, postquam ex illius receptione sine vlla contradictione, secuta, ab ipsis approbatus esse cẽsetur ex theor. Bart. *in l. si filiusfamilias, ff. ad Senat. Cons. Maced.* Bald. *in l. Titius 24. num. 2. post med. ff. de constit. pecun.* Corn. *cons. 319. n. 5. post med. lib. 3.* Paris. *cons. 91. n. 3. lib. 1.* Rota coram Cassad. *decis. 3. num. 2. de rescript. & decis. 811. n. 9. part. 1. diuers. & in Romana pecuniaria 18. Iunij 1658. in §. adminicula corã*
3 *R. P. D. meo Celso*, tum etiam ex eiusdem † productione speciali, vt not. Abb. *in cap. cum Venerabilis num. 31. de except.* Aym. *cons. 201. num. 5. vers. nec potest*, Rota *decis. 123. num. 5. p. 1. dec. 88. n. 19. ad finẽ, & n. 20. p. 6. rec. & in Pisana damnorũ, & interesse 10. Iunij 1652. coram R. P. D. meo Celso.*

Dum itaque Dom. Princeps ex sui parte promissa in totum
4 expleuit mediante † solutione scutorum septuaginta facta Nerlio Procuratori ad hunc effectum specialiter à Conductoribus constituto, debet reductionis beneficio potiri, licet solutio infra mensem Iunij præfixum non prodierit, sed ea dilata fuerit ad mensem Maij sequentis anni.

Siquidem Constitutio Procuratoris prius præcesserat in Vrbe, vbi solutionem contrahentes destinauerant, ex qua
causa D. Princeps excusationem † à mora consequi debet, 5
per debitorem nunquam incursa, quoties creditor de tempore solutionis peragendæ in destinato loco non consistat, vel Procuratorem ibidem non elegerit, vt tradit Bartol. *in l. item illa 18. num. 11. ff. de constit. pecun.* Bald. *in l. acceptam num. 41. C. de vsur.* Alex. *cons. 92. num. 9. & 10. lib. 1.* Dec. *cons. 566. num. 4.* Roland. *cons. 87. num. 14. cum seq. lib. 1.* Rota coram Mohed. *decis. 15. de locat. & decis. 806. num. 1. part. 4. diuers. & decis. 219. num. 6. cum seqq. part. 5. recent.* cum alijs
relatis per Add. ad decis. Buratt. 571. *num. 7.* Quinimò ex † re- 6
ceptione pecuniarum, absque vlla protestatione subsecuta, mora quæcumque licet incursa, remissa censetur, vt admittit Bald. *cons. 108. lib. 5.* Granian. *discept. forens. cap. 301. num. 58. & 59. & cap. 302. num. 15. & 16. cum seqq.* Rota coram san. mem. Greg. XV. *decis. 75. sub num. 2.* ibique Add. *num. 5. & decis. 148.* vbi pariter Add. *num. 3.* coram Caual. *decis. 58. num. 3. & in rec. decis. 577. num. 10. part. 1.* & coram Buratt. *decis. 640. num. 17. cum seqq.*

Præterea dubitationem omnem videtur excludere D. Ioannismet Rinuccini Epistola Theodosio Henriquez sub anno 1651. conscripta sub his verbis, *Ci obligammo à dare à cambio scudi 175000. à prezzo limitato di sette, che dipoi per seruire Sua Eccellenza, che ne fece instanza fu ridotto à cin-*
que. Talis quippè litterarum tenor † reductionem apertè cõ- 7
cludens Iuris Canonici Æquitate perspecta indubium probationis gradum constituit contra scribentem, licet tertio transmissus fuerit, vt not. Abb. *in cap. 2. n. 8. de fid. instrum.* Put. *decis. 12. n. 2. lib. 2.* Menoch. *de arbitr. cas. 94. n. 6.* Genu. *de script. priuat. lib. 3. cap. 1. n. 193. cum seqq.* Rot. *in Viterbien. census 7. Iunij 1638. in §. hæc ad finem coram bon. mem. Card. Hieronymo Verospio in recent. decis. 153. n. 9. cum seqq. par. 8. & in Romana pecun. 18. Iun. 1658. in §. fin. corã R. P. D. meo Celso, & in Romana Cãbij 23. Mart. præteriti in §. penultim. corã me.*

Cui aduersari non valet altera Epistola ab eodemmet Theodosio de anno 1641. Ludouico Rodulpho conscripta, ac continens duntaxat tractatum reductionis; ipse enim non benè informatus ostenditur, dum contrarium omninò
resultat ex superius recensitis, & ex Epistola † signanter D. 8
Ioannis, quæ vti proprium ipsius scribentis factum referens debet attendi ex iuribus supra relatis.

Hinc non vrget, quòd Conductores de tempore secutæ solutionis ex Venæ causa existerent in summa scutorum 16000. cuius virtute contenditur creditum hoc ex persoluta quantitate prius extinctum extitisse.

Præterquam enim † in dubio solutio hæc causæ cambij 9
debet adscribi, tanquam duriori ratione vsurarum, quas continet ad text. *in l. 1. & 3. & l. cum ex pluribus 97. ff. de solut.* Roman. *cons. 94. num. 2.* Gabr. *cons. 151. num. 3. lib. 1.* Rota *decis. 92. num. 1. & decis. 679. num. 6. part. 1. diuers.* coram san. mem. Greg. *decis. 251. num. 8. & 10.* cum alijs relatis *in Romana Cambiorum 10. Martij anni præteriti in §. neque Valenti coram me;* Exindè corruit obiectio, quod creditum ex Venæ distractione proueniens scuta decem mille d. tempore initæ conuentionis non excedebat, quæ proindè quantitas dumtaxat in eam causam præsumitur persoluta; residuum verò in
cambij diminutionem cessit ad † normam obligationis à D. 10
Principe contractæ, in cuius executionem censetur secuta solutio iuxta doctrinam Bartol. *in l. triticum 94. num. 2. ff. de verbor. oblig.* Aym. *cons. 91. num. 9.* Decian. *cons. 52. num. 41. cum seqq. lib. 3.* Rota *decis. 35. num. 1. ad med. par. 3. rec.* coram san. mem. Greg. *decis. 468. num. 5.* Merlin. *decis. 820. n. 1. & decis. 456. num. 10. & 647. num. 6. part. 4. recent.*

. Cùm maximè † procuræ mandatum conceptum fuerit 11
sub speciali facultate exigendi scuta sexaginta millia vti debita in maiori summa, quæ expressio pernecesse relationem habet ad cambium, dum præter illud, aliud creditum in maiori quantitate Conductoribus non competebat, vt admittit Rimin. Sen. *cons. 348. num. 5. lib. 2.* Magon. *decis. Florent. 13. num. 26.* Rota coram Seraph. *decis. 643. num. 5.* penès Zacch. *de oblig. Cam. decis. 152. pariter num. 5.*

Qui prætereà intellectus debet eo facilius admitti, quòd locator cum alijs redditibus Venæ solutionem destinauerat, vt expresse ipsius conuincit Epistola non longè ante actum solutionis Conductoribus transmissa, nec non ab ipsis successiuè producta.

Neque poterunt DD. Rinuccini pretium Venæ, de quo agitur, necnon alteram successiuè in D. Principem distractam compensare pro concurrenti rata cũ annuis sc. 22500. occasione locationis Venæ Ferrariæ eidẽ D. Principi debitis.

12 Hæ namque † pensiones in causam potius cambij, tanquam duriorem debent accepto referri, quam in alterius crediti dissolutionem nullis vsuris obnoxij, Menoch. *de præsump. 136. num. 15.* Rota coram bon. mem. Merlin. *decis. 507. n. 7. & 8. & in Romana pecun. de Columna 11. Octobr. 1615.* coram Card. Sacrato; Dum maximè hæc relatio in extinctionem sortis, ac fructuum fuit expresè conuenta in Instrumento

13 locationis, & cambij, cuius virtute † pacti nequeunt Conductores solutionem in hanc causam destinatam conuertere in extinctionẽ alterius crediti omninò diuersi nullo adhibito D. Principis assensu ad text. *in l. 1. in princ. & l. creditor, §. cum de sorte, ff. de solut.* Rota coram san. mem. Greg. *decis. 366. num. 4.* Caual. *decis. 165. num. 3.* & coram bon. mem. Merlin. *decis. 741. num. 7. & 8.* cum alijs relatis *in Perusina censuum 23. Martij præteriti in §. penultimo coram me.*

14 Et licet pretium Venæ idemmet Princeps penès se retinuerit, à præcedenti tamen conuentione non videtur recessisse, seu eiusdem cambij dissolutioni impedimentum aliquod præstitisse, vt ex aduerso contenditur.

Venæ quippè venditio cum augumento, ac lucro scutorum decem pro quolibet centeno pondere peracta, contractum omninò nouum, ac independentem à primo constituit; Princeps enim qui de tempore locationis fucinas non possidebat, non iure locatoris, sed vti Tertius contraxit, quem proindè poterant Conductores non secus, ac cęteros Emptores pro pretij consecutione compellere; Quinimò in eorum potestate residebat venditionem Venæ D. Principi denegare, cuius dominium in ipsos translatum fuerat; Hinc cessat prætextu impedimenti, & dum contractus compati-

15 untur ad inuicem, nec secundus alteri aduersatur non censetur inducta nouatio, ex theorica Bald. *in l. pacta nouissima num. 12.* vbi etiam Dec. *num. 5. C. de pact.* Alex. *cons. 193. n. 3. lib. 6.* Aym. *cons. 26. num. 7.* Paris. *cons. 78. num. 14. cum seqq. lib. 3.* Gabr. *cons. 170. num. 5. lib. 2.* Menoch. *cons. 562. num. 2. & 3.* Surd. *decis. 288. num. 39. & 40.* Rota *decis. 571. num. 2. part. 3. diuers. & decis. 620. num. 11. part. 4. tom. 3. recent. & rect. Add. ad decis. Greg. 76. num. 8.* concurrente præsertim Contrahentis vtriusque voluntate nouationi contraria, ac exindè resultante, quod Venditores penès Principem successiuè institerunt pro huius consecutione crediti cuius solutionem idemmet princeps ex redditibus alijs peragendis demandauit, vt superiùs ostensum fuit.

Non vrget, quòd D. Princeps sub die 26. Septembris

16 1636. † Conductoribus iniunxerit, vt ex pretio Venæ fructus alterius Cambij persoluerent in scut. 40000. cum Nerlio contracti, perindè, ac si dum huius virtute ordinis scuta octo mille ipsi consignarunt, debeat ex pensionibus locationis quantitas hæc detrahi, licet in proprij Cambij extinctionem destinatis.

17 Posset equidem admitti † obiectio in casu dumtaxat ordinis per Nerlium, ac Conductores acceptati tempore debito; secus verò dum ille de ann. 1639. proprijs in libris descripsit Cambia tunc vsque decursa ad debitum D. Principis, & acceptatio cum solutione ex eorundem librorum inspectione solum in anno 1641. peracta conuincitur, de quo tempore locatio expirauerat; Hoc sanè casu Conductores quantitatem persolutam detrahere nequeunt ex pensionibus annorum 1636. ac sequentium, dum tunc temporis nondum

18 ipsis Creditores euaserant, & ex † pensionibus ad formam pacti quolibet semestre, & anno extincti fuerant fructus, nec non rata proprij Cambij, quæ proindè non valuit reuiuiscere, vt admittit Cæphal. *cons. 423. num. 53. lib. 3.* Rota *decis. 409. num. 12. part. 9. tom. 2. recent.*

19 Pro recambijs verò perperam † petuntur fructus, præterquam enim maxima difficultas insurgit, an ea sortem constituant in Cambio limitato, itaut valeant super cambijs transmitti, super quo articulo nihil pro nunc Domini firmarunt. Dum Domini Rinuccini fructus proprij cambij ad mensem vsque Iunij 1639. exegerunt ex pensionibus locatæ Venæ, quicumque in D. Principe moræ incursus excludi-

20 tur, qua † cessante nulla fructuum fieri valeat exactio, Aym. *cons. 87. ad fin.* Honded. *cons. 50. num. 21. lib. 1. & cons. 38. num. 9. lib. 2.* Rot. *decis. 622. num. 5. part. 2. recent.* & coram san. memor. Gregor. *decis. 148. num. 2.* ibique Add. *num. 4.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Decano.

Rauennatensis Hæreditatis.

Lunæ 13. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Testamentum Aui Nepote præterito non sustinetur: Verba statuti *deficientibus, Ascendentibus, & Descendentibus* quomodo intelligenda. Imputatio dotis maternæ in legitimam an nullitatem Testamenti excuset, & nepotem non fuisse præteritum inducat, & an clausula Codicillaris Testamentum à vitio præteritionis saluare dicatur?

SVMMARIVM.

1 *Census dicuntur extare in loco vbi fundus est censitus.*
2 *Dispositio statuti circũscripta subiectione bonorũ nõ intrat.*
3 *Agnati sub conditione ad successionem vocati, cum non euenerit casus conditionis exclusi censentur.*
4 *Filia naturaliter extans purificationem conditionis Agnatorum si posteritas deficiat impedit.*
5 *Verba* deficientibus, Ascendentibus, & Descendentibus *an de locis masculis sint intelligenda.*
6 *Statuta correctoria extensionem de persona ad personam non admittuntur, sed liberaliter, & ad limites verborum intelligi debent.*
7 *Conseruatio agnationis in casu à statuentibus considerato locum solummodo habet.*
8 *Filiæ ne peioris sint conditionis, quàm sorores, quæ ad decimum gradum admittuntur, interpretatio statuto contrario admitti non debet.*
9 *Statuentes in vno casu masculos expresè nominantes, in alio non mentionẽ illorum consultò omisisse censentur.*
10 *Dos Matris an Nepoti in legitimam sibi ab Auo debitam imputari debeat, itavt se præteritum in Testamento dicere non possit.*
11 *Imputatio in legitimam nullitatem Testamenti non excusat, cum ea Nepoti nisi post mortem Aui nõ debeatur.*
12 *Testamentum Aui vt sustineatur, Nepotem aliquid de illius substantia habuisse non sufficit, nisi id titulo institutionis obtinuerit.*
13 *Præteritus non solum ille dicitur de quo in testamento mentio habita non fuit, sed etiam ille qui id quod habet vigore institutionis non acquirit.*
14 *Testamentum à vitio præteritionis ex clausula codicillari non saluatur, cum eadem non apposita subintelligi, aut suppleri non debeat.*
15 *Notarius rogatus clausulas solitas, & consuetas apponere censetur.*
16 *Notarius cum functus sit officio ne syllabam quidem clausulæ addere potest, maximè quando super eadem Partes Iudicialiter contendunt.*
17 *Clausulæ quæ nouam dispositionem, vel nouum effectum inducunt, in extensione Instrumenti à Notario addi non possunt.*

DECISIO CCCXLII.

STatuti Rauennæ *sub Rubrica 11. lib. 3.* dispositione iterũm considerata censuerunt Domini eius vigore substineri non posse Testamentum Iosephi, in quo Albertus nepos fuit præteritus, & proindè persisten. esse in *decisis sub die 24. Ianuarij proximè præteriti* nõ intrat enim statutum, quia bona omnia stabilia d. Iosephi (excepto prædio tornat. 68.) in agro Fauentino sita sunt, & census † tanquam fundati super 1
bonis pariter extra Territoriũ positis dicuntur extare in loco vbi est fundus censitus, Gabr. *cons. 141. n. 15. lib. 2.* Gratian. *discept. 586. n. 6.* Rot. *decis. 144. n. 13. & 14. & plenius decis. 290. n. 8. & seqq. part. 8. rec.* Vndè † circumscripta subiectione 2
bonorum intrare non potest dispositio Statuti, vt per Add. ad san. mem. Gregor. *decis. 255. litt. C.* Rota *ead. part. 8. decis. 228. num. 21. & seqq. & alij relati in §. neque vigore.*

Quo verò ab bona, & census in Territorio Rauennæ subsistere visa est Dominis alia responsio Decisionis, quòd Statutum admittit Agnatos sub † conditione tantùm nempè *Deficientibus, Ascendentibus, & Descendentibus*, qui 3
casus cum non euenerit ob existentiam descendentium deficit conditio sub qua illi vocantur, & excluduntur fœminæ, Rot. *par. 3. rec. decis. 151. n. 1. & 2.* vbi quod † filia vti na- 4
tura-

tualiter extans impedit purificationem illius conditionis, si posteritas deficiat, & in puncto huius Statuti *Paris.* quem sequitur Rota *coram Reuerendissimo Tarraconen. in prima decis. allegata §. vlterius non intrat*, & in similibus terminis defectus conditionis intrat Rota *in Bononien. Fideicommissi de Pinchiaris* 28. *Marty* 1659. *& in Perusina Fideicommissi* 26. *Ianuary* 1660. *coram R. P. D. meo Priolo §. nam illa verba, & seqq.*

5 Repetitum autem obiectum, † quòd verba: *Deficientibus, Ascendentibus, & Descendentibus* debeant intelligi de masculis visum est, satis sublatum ex eo, quòd talis qualitas in Statuto adiecta non legitur, superaddi autem nec intel-
6 ligi potest, cum † in statutis correctorijs nulla admittatur extensio, nec de casu nec de persona ad personam, sed litteraliter, & ad limites verborum intelligi debent, & præcipuè vbi agitur de exclusione filiorum, *vt per DD. relatos in §. cui fundamento*, Cyriac. *contr.* 400. *num.* 28. Rot. *decis.* 164. *num.* 14. *&* 20. *& decis.* 369. *num.* 13. *& seqq. part.* 6. *rec.* etiam
7 stante consideratione † conseruationis agnationis, quia in vim illius, nulla fit extensio ad personas non expressas, sed locum habet tantùm in casu à statuentibus considerato, quod deficerent Ascendentes, & Descendentes Capra *cons.* 137. *num.* 14. *& seqq.* Tob. Non. *cons.* 15. *num.* 9. Honded. *cons.* 78. *num.* 49. *lib.* 1. Rot. *part.* 5. *rec. decis.* 321. *num.* 8. *& seqq. & in Rauennaten. Transactionis* 3. *Decembris* 1660. *coram R. P. D. meo Celso, §. prout pariter non suffragatur ratio conseruan. agnationis.*

Maximè quia sequeretur absurdum in decisione conside-
8 ratum, † quòd sorores essent melioris conditionis, quam filiæ dum illæ excluduntur, hæ verò ab omnibus vsque ad decimum, ad quod euitandum talis interpretatio admitti non debet, vt considerat Crauett. *cons.* 62. *num.* 8. *& seqq.* Rot. coram Mantic. *decis.* 319. *num.* 5. cum alijs relatis *in Romana fideicommissi de Ferratinis* 15. *Marty* 1658. *coram Reuerendiss. Papien. §. vel adhuc* non attenta replicatione, quod filiæ sint agnatæ, & sic euitetur absurdum, nam si ad sensum Partis pro exclusione fœminarum sufficit, quod deficiant Ascendentes, & Descendentes masculi, vtique filia fœmina semper ab Agnatis excluderetur, quando masculi
9 tales non existerent. Vnde diceñ est † statuentes, qui masculos quando voluerunt expressè nominarunt, hic consultò illorum mentionem omisisse, Hond. *cons.* 48. *num.* 84. *lib.* 2. Ancbar. *cons.* 120. *num.* 4. Giurb. *decis.* 41. *sub num.* 8. *vers. quæ assertio*, Rot. *decis.* 498. *sub num.* 5. *vers. Quare si in casu part.* 4. *rec. & in Auenionen. Transactionis* 22. *Iuny* 1657. *coram bon. mem. Dunozetto §. nec valet.*

Nec resistit, quòd Catharina Mater Alberti habuerit
10 † dotem libr. 26. mil. illaque viuente adhuc Patre defuncta successerit in ea Albertus filius, qui proindè se præteritum dicere non potest, cum eam quantitatem imputare debeat in legitimam sibi ab Auo debitam, iuxta opinionem Bart. *in l. post dotem* 47. *num.* 33. *ff. solut. matrim.* quem post alios sequuta est Rota *decis.* 433. *num.* 7. *& seqq.* coram Merlin. Nam
11 responsum fuit, quod † imputatio in legitimam non operatur ad effectum euitandi nullitatem testamenti, quia non fit nisi post mortem Aui, quo tempore tantùm debetur legitima Nepoti Gabr. *cons.* 165. *num.* 18. *lib.* 2. Honded. *cons.* 75. *num.* 51. *& seqq. tom.* 2. Rot. *decis.* 708. *num.* 3. *part.* 1. *& decis.* 226. *num.* 5. *& seqq. part.* 4. *rec.* & proindè hac ratione non liberatur Auus ab obligatione instituendi nepotem in testamen-
12 to, eo quia satis non est, quod nepos † habeat aliquid de substantia Aui, sed id titulo institutionis obtinere debet alias Testamentum substineri nequit, *l.* 2. *C. de liber. præterit.* Surd. *cons.* 393. *num.* 18. Mart. *de success. legal. part.* 4. *quæst.* 2. *art.* 2. *num.* 60. *& seqq.* Capyc. Latr. *consult.* 86. *num.* 11. *& seqq. & num.* 15. *lib.* 2. Rot. *in Bononien. successionis* 5. *May* 1653. *coram Reuerendissimo Papien. §. quo vero ad iustitiam*,
13 præteritus † enim dicitur non solùm ille, de quo nulla fuit habita mentio in Testamento, sed etiam ille, qui id, quod habet vigore institutionis non acquirit, sed alio titulo id consequutus fuit Ias. *in auth. nouissima num.* 46. *circa fin. Adde tamen C. de inoffic. testam.* Crau. *cons.* 142. *num.* 10. Marescott. *resol.* 105. *num.* 41. *lib.* 2. Argel. *de acqu. poss. quæst.* 3. *art.* 16. *n.* 912. Rot. *post alios in Romana fideicommissi de Agazzarys* 12. *Decembris* 1644. *§.* 1. *in fin. & §. quia Camilla, &* 19. *Iuny* 1647. *in princ. coram bon. mem. Peutingerio, & in Romana Hæreditatis* 30. *January* 1654. *coram R. P. D. meo Beuilaqua §. quia præteritio.*

14 Ex † clausula denique codicillari à vitio præteritionis saluari non potest testamentum, quia ibi nullo modo legitur apposita, nec subintelligi, aut suppleri debet contra text. *in l. fin. §. illud C. de Codicill. l. cohæredi* 41. *§. cum filiæ ff. de vulg. & pupill.* Spada *cons.* 265. *num.* 18. *lib.* 3. Turrett. *de claus. Codicill. quæst.* 138. *num.* 5. *& seqq.* Faber. *de error. Pragmat. decad.* 36. *error primo cum concordan. per Modern. Neapolit. de credito cap.* 4. *num.* 239. Rota coram Mohedan. *tit. de locat. decis.* 11. *num.* 2. Non obstante, quòd Notarius cen-
seatur † togatus apponere clausulas, & consuetas ex relatis 15
per Add. *ad Vestr. in prax. lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 34. siue quia nihilominus clausulam superaddere non potest postquam, vt in præsenti, copiam authenticam tradidit parti sine illa, &
multò minus, quando super eadem † clausula contendunt 16
iudicialiter Partes, tunc enim cum functus sit officio suo, nec sillabam quidem addere potest, Bald. *in cap. ex libris* 3. *num.* 8. *de fid. instr.* Grat. *cons.* 102. *lib.* 1. Farinac. *cons.* 159. *num.* 15. *in fin. lib.* 1. Bettazzol. *claus. prima glos.* 5. *sub num.*
24. Rot. *decis.* 79. *num.* 6. *part.* 8. *rec.* siue etiam quia † clau- 17
sulæ illæ à Notario addi non possunt in extensione instrumenti, quæ nouam dispositionem, vel nouum effectum inducerent, Gratian. *discept.* 548. *num.* 39. Rot. *decis.* 421. *n.* 11. *&* 12. *part.* 4. *rec. tom.* 2. *& in Mediolanen. bonorum* 11. *Marty* 1648. *coram bon. mem. Bichio in princ.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Perusina Reintegrationis.

Luna 13. *Iuny* 1661.

ARGVMENTVM.

Separatio bonorum debitoris à bonis hæredis, an & quando à Creditoribus impediti non possit. Creditor pro bonis hypothecatis alia bona possidens, nullas molestias patiendo variare non potest. Obligatio cum clausula *insolidum* in quantum operatur; & an hæres absque beneficio Inuentarij de omnibus sibi satisfecisse credatur.

SVMMARIVM.

1 *Separatio bonorum debitoris à bonis hæredis, in quo casu iuste facta censetur.*
2 *Separatio bonorum, an & quando ab Aduersarijs impediri non possit.*
3 *Creditor pro bonis hypothecatis aliorum possessionem habens, ex iisdem fructus exegisse præsumitur.*
4 *Bona pro bonis possidens sub eo prætextu ad alia conuolare non potest.*
5 *Creditum illiquidum an separationem admittere possit.*
6 *Creditum totaliter solutum affirmanti onus probandi incumbit.*
7 *Creditor, nisi super bonis possessis molestias patiatur, variare non potest.*
8 *Creditum illiquidum cum altero per sententiam Rotalem canonizato concurrere non potest.*
9 *Pecuniæ nisi vertantur in eam causam pro qua recepta fuerunt, ad debitum recipientium sunt numerandæ.*
10 *Obligatio cum clausula* insolidum, *& Iudicis decreto vallata, in quantum operatur.*
11 *Hæres absque beneficio Inuentary hæreditatem Patris adeundo, sibi legis authoritate de omnibus satisfecisse præsumitur.*
12 *Bona à successoribus possessa in eodem loco vbi Authores possidebant, à primo possessore prouenisse censentur.*
13 *Probatio de possessione eorumdem Bonorum ex Testibus eam expressè comprobantibus vires sumit.*

DECISIO CCCXLIII.

SEntentiam Rotalem separationem bonorum Iulij debitoris à Bonis Alexandri hæredis demandantem, nec non executionem immissionis Adrianæ pro octaua parte decernentem in Prædijs Pellicciani, ac Ronzani à Vincentio, & Bradamante possessis ex vtroque validitatis, ac Iustitiæ fundamento hodiè confirmandam esse Domini censuerunt. Validitas enim ex actorum reuolutione dignoscitur, omnium ad hunc effectum præseferentium requisita *in decis.* Verall. 260. *part.* 2.

Iustitia verò desumitur ex decisionibus editis *coram bon. mem. Peutingerio, necnon R. P. D. meo Beuilaqua*, demandan-
tibus separationé Bonorum † Iulij debitoris à Bonis Alexan- 1

dri hæredis, ad hoc ne Vincentius, ac Bradamantes, ki(?)isque Consortes Aduersarij valeant impedimentum aliquod præstare executioni mandari relaxati pro fructibus ad fauorem Adrianæ contra Bona Iulij debitoris ad text. *in l. prima, & l. penult. ff. de separat. Bonorum*, Franch. *decis. 50. num. 8.* Surd. *decis. 310. num. 2.* Rota coram Caual. *decis. 41. num. 3. & in Bononien. separationis Bonorum 28. Iunij 1658. coram Reuerendiss. D. meo Papien.*

2 Hanc verò † separationem Bonorum Aduersarij impedire non poterunt, dùm Alexandri creditores, ac Legatarij existunt, non autem Iulij, vt probatur *in decis. Reuerendiss. P. D. mei Beuilaqua sub die 27. Martij 1658. in primo §.* & licet idemmet Vincentius in vim crediti censualis scutorum 436. bona Iulij vti fideiussoris in censu hypothecata sibi contendat, hanc tamen separationem Bonorum retardare
3 non poterit, dùm in eandemmet causam † possessionem aliorum bonorum à Cosmo de Antignolis obtinuit, vt satisfactionem consequeretur pro fructibus decursis, ac in futurum decurrendis, & cum adhuc eademmet Bona possideat, fructus præsumitur exegisse, vt latè probat Gratian. *cap. 615. num. 69.* Rota *decis. 25. de præbend. in nou. & decis. 269. part. 1. recent.* & coram Greg. *decis. 50. num. 2.* vbi latè Add. *sub littera B,* & coram Burat. *decis. 173. num. 4.* ibique Add.
4 *num. 9. referunt concordantes*, & consequenter † impedire non poterit separationem ceterorum Bonorum spectantium ad Iulium, nec eo sub prætextu ad alia bona conuolare, ad text. *in l. à Diuo Pio, ff. de re iudic.* Guidopap. *decis. 348. num. 2. cum alijs recensitis in decis. R. P. D. mei Beuilaquæ in §. neque aliud secundum creditum*.

Non vrget per Adrianum capta possessio integri Prædij vulgo *del Palazzo*, ac successiua fructuum exactio comprobata ex Testibus ex aduerso deductis, ex quibus creditum
5 ipsius † redactum illiquidum, separationem non videtur admittere. Siquidem Immissio non solùm pro octaua parte, ipsi decreta fuit, sed pro reliquo etiam credito constituto in florenis 603. nec non pro altera summa scutorum 463. in causam quartæ partis Bonorum vnà cum fructibus per Iulium alienata. Quæ proindè debita nec fuerunt in totum dissoluta ex fructibus exindè retractis, nec minus alia debita, pro quibus fuit Adrianæ Immissio denegata, itaut con-
6 trarium affirmanti † probandi onus incumbat ex *not. in l. vltima §. vlt. C. de iur. delib.* Rota coram Greg. *decis. 220. num. 2. & in decis. 161. num. 29. part. 6. rec.* & coram Eminentiss. D. Card. Otthobono *decis. 266. num. 15.*

Neque obstat per Adrianam apprehensa possessio Prædij nuncupati *del Cerqueto*, spectantis ad hæreditatem Alexandri, dum ipsius statim renunciatio præcessit.

Alia quoque credita Vincentij in contrarium non videntur vrgere nec Bonorum separationem vti turbidam impedire posse primum enim deductum ex censu scutorum centum, & fructibus vrgere non poterit, dùm in eam causam Ferrettus Bona iam possidet ex remedio Saluiani, ac nulla eidem videtur exceptio competere contra alterum Creditorem super Bonis communis Debitoris, ne ipse Iura propria
7 valeat amplius expediri, donec super † possessis Bonis molestias sibi inferri contingeret, tali quippè casu dumtaxat sibi variare permittitur, vt respondit Rota coram Caual. *decis. 539.* & coram Duran. *decis. 113. num. 7.*

Nec alterum deductum ex scut. 220. dum probatur extinctum ex subsequuta datione in solutum alterius Prædij in fauorem Mutij Ferretti prout id expressè conuincitur *in Sum-*
8 *mario responsionis Adrianæ num. 1.* quod sanè creditum † vti turbiduum, ac omninò illiquidum concurrere non valet cum altero credito per sententiam Rotalem canonizato, vt dixit Rota *decis. 121. num. 9. part. 6.*

Nec denique si idemmet creditum deducatur ex scut. 300.
9 ab Alexandro, & Elisabetha † receptis in causam mutui, pro extinguenda societate officij per Iulium contracta. Licet enim versio pecuniæ in eam causam non elucescat, ac proprium consequenter debitum remaneat ipsorum contra-
10 hentium, dùm tamen adsuit Cameralis obligatio † Elisabethæ cum clausula *insolidum*, ac Iudicis quoque decreto vallata, eius proindè virtute pro eademmet summa pulsari permittitur, vt in specie respondit Rota *in Romana Societatis officij 3. Februarij 1606.* coram Litta penès Pic. *de contract. mulier. decis. 11. num. 7.*

11 Quinimò dum Alexander Elisabethæ filius, ac † hæres Iulij Patris hæreditatem adiuit absque beneficio Inuentarij, vt *in decisione R. P. D. mei Beuilaqua in §. non obstat* sibi legis auctoritate satisfecisse præsumitur, tùm de partitis prædictis tùm de prætenso Dotis augmento, vt respondit Rota *in decis. 77. num. 4. vers. propterea sicuti part. 4. recent. & in Meleuitana Saluiani 11. Decembris 1652. coram bon. mem. Pentingero.*

Iustitia sententiæ quoque consurgit respectu immissionis attributæ super Prædijs vulgò *il Pellicciano, e Piano di Ronzano*, quod enim illa ex hæreditate Beniueniati prouenianr ostenditur ex libris Catastri tùm antiquibus, tùm recentibus, in quibus eademmet Prædia sub eisdem confinibus descripta noscuntur in fauorem Beniueniati successiuè verò sub nomine Christiani filij, ac denique Iulij ex eodemmet Christiano suscepti, ac Authoris Alexandri. Quoties enim
Bona possidentur † à filijs, ac successoribus in loco, vbi 12
possessio Authoris extiterat, eadem Bona à primo possessore censentur prouenire, iuxta cons. Fulgos. 145. *num. 2.* Bald. *cons. 89. num. 4. lib. 1.* Peregr. *cons. 48. num. 13. lib. 1. & de fideicom. art. 44. num. 22.* Fusar. *de subst. quæst. 618. num. 45.* Rot. *decis. 706. num. 6. part. 2. recent. & decis. 42. num. 3. & 4. part. 5. rec.* & coram Gregor. *decis. 575. num. 9.* ibique Add.
num. 11. Quæ sanè † probatio augmentum sumit, ac vires 13
ex Testibus ab Adriana examinatis id expressè comprobantibus, vt notat Peregrin. *de fideicom. art. 44. num. 13.* Rota *decis. 706. num. 6. part. 2. recent.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. TAIA.

Hispalensis Decimarum.

Lunæ 13. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

In dubio de Decimis cuinam Ecclesiæ sint soluendæ, consuetudini standum est, & qualis ad hunc effectum consuetudo attendatur; Decimæ an Clericis à Clericis sint soluendæ, ex *cap. 2. de Decimis* difficulter eruitur, cùm textus generalis minus sit communis opinio.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ, quando controuertatur cuinam Ecclesiæ debeantur, consuetudini standum est.*
2 *Consuetudo de decimis an, tam ad Dominos, quàm ad Colonos sit restringenda.*
3 *Consuetudo in materia Decimarum à præscriptione differt.*
4 *Consuetudo decennalis in materia probationis decimarum sufficit.*
5 *Consuetudo particularis attenditur non generalis, nisi in subsidium.*
6 *Consuetudo longæua non soluendi decimas nisi de bonis locatis aut arrendatis, in quantum operatur.*
7 *Decimæ, vt in dubio cognoscatur cuinam Ecclesiæ sint soluendæ, tria requisita consideranda videntur.*
8 *Monasterium ex terris proprijs decimas percipere non potest, cùm nemo in re propria seruitutem habeat.*
9 *Decimæ, quando ab Ecclesia Ecclesiæ debentur, eidem Parochiæ in qua reperiuntur prædia solui debent.*
10 *Decimæ an Clericis à Clericis iuxta Iuris Canonici sanctiones debeantur.*
11 *Libertas à simili decimarum solutione consuetudine, aut præscriptione plerumque obtinetur.*
12 *Consuetudo nisi sit immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo, à solutione decimarum non eximit.*
13 Cap. de Decimis inter Clericos, & Clericos *cum plures habeat intellectus ad expressam decisionem allegari non potest.*

DECISIO CCCXLIV.

IN Decisis 26. Aprilis 1660. hodiè Domini steterunt, adeòque iterùm responderunt constare de re iudicata, & Monasterium teneri soluere Decimas Capitulo vice, & nomine Archiepiscopi Parochi Vniuersalis de bonis existentibus extra Territorium S. Pontij Parochia Monasterij.

Nec obstitit, quòd apparet in scriptis concordatis inter partes in facto, & in processu concludi ex Testibus: *Primo, quod quando Monasterium locauit, vel dedit in arrendamentum, Arrendatarij soluerunt Decimas Capitulo, non autem soluebat Monasterium Decimas aliquas. Secundo, quod quando proprijs manibus, & sumptibus Monasterium coluit, neq; Religiosi neque eorum Coloni vnquam soluerunt Decimas ali-*

aliquas fructuum, quos collegerunt, & perceperunt in supradictis Terris, (videlicet Monasterij extra Territorium Sancti Pontij) neque Capitulo, neque Monasterio. Tertiò, quod quando fuerunt data in arrendamentum, neque fuerunt soluta aliqua decimæ Monasterio ab Arrendatarijs, sed solum Capitulo.

Quia difficultate restricta super hoc facto ad Ius à Mo-
1 nasterio allegatum, quod in Iure non sit decisum, † cuinam Ecclesiæ soluendæ sint Decimæ; illinc, in cuius Parochia sita sunt Prædia, an illi vbi percipiuntur Ecclesiastica Sacramenta, & in hoc standum sit consuetudini, *cap. cum sint 18. & cap. ad Apostolicæ 20. de decim.* Abb. *ad dictum cap. cum sint in principio, & num.6. vers. in gloss.*3. Barbos. *de offic. Paroc. part.3. cap.28. §. secundo num.*33. & 34. Rota coram Achill. de Grass. *decis.*311. *seu de Decimis 6. num.*1.
2 & 2. (vbi hæc † Capitula intelligenda sunt generaliter, tam in Dominis, quàm in Colonis, quia semper adest mixtura operum colentis) licèt verba textualia sint de Colonis, & Abb. *ad dictum cap. cum sint num.5. vers. ideo* dicit Io: Andr. & alij intelligant de Colonis partiarijs Rota coram Put. *decis.*154. *sub num.6. & 7. lib.*1. & coram
3 Caual. *decis.*107. *num.*1. supponendo, quod † consuetudo differt à præscriptione in hac propria materia Decimarum ad Monet. *de decimis cap.5. num.*85. & decennalis
4 † consuetudo sufficit vtporè non contra expressam Iuris dispositionem inquit Abb. *ad dictum cap. cum sint d. vers. in gloss.*4. Barbos. *d.* §.2. *num.*35. Rota coram Achill. *decis.* 308. *seu de decimis 3. num.*5. & coram Put. *decis.*154. *sub d. num.7. & decis.*163. *num.4. part.2. diuers.* & coram Caual. *decis.*95. *num.2. & dicta decis.*107. *num.2. & decis.*
5 356. *num.*1. & consuetudo † particularis attendi debet non consuetudo generalis totius Archiepiscopatus nisi in subsidium *ad gloss. vltim. cap. super eo de cens.* in puncto Rota coram Caual. *dicta decis.95. sub dicto num.2. & 3. decis.107. & dicta decis.356. num.2. & decis.732. num.2. part.*
6 *2. recent.* & coram Merlino *decis.*434. *num.*6. vndè † consuetudo etiam longæua non soluendi Decimas Capitulo de bonis, extra Territorium S. Pontij Parochia Monachorum, nisi locatis aut arrendatis, & à conductoribus, & Arrendatarijs dumtaxat seruanda videatur siue ad meram negationem soluendi Decimas Ecclesiæ prædiali, siue cum affirmatione soluendi quodammodò, seù sibi retinendi Ecclesiæ Sacramentali ad Abb. *ad cap.2. de Decimis sub num.4. & 5.* Genuen. *pract. Eccles.*628. *in fine vers. ex his*, Rota *decis.* 23. *num.2. vers. siquidem respondetur part.2. diuers.*
7 DD. placuit hæc responsio supposito indubitanter † Decimas esse soluendas in solo dubio, cui Ecclesiæ soluenda sint, scilicet an Sacramentali, aut potius Prædiali videlicet in casu huius quæstionis tres concurrere debere; Parochianum, qui ab vna Parochia recipit Sacramenta, & in alia possidet prædia; Ecclesiam Sacramentalem, quæ illi sacramenta; & Ecclesiam prædialem, in cuius Parochia prædia sunt possessa ad *dictum cap. cum sint*, ibi: *Cum sint homines in Parochia vnius Ecclesiæ, qui terras in alia Parochia excolunt, & in d. cap. ad Apostolicæ*, ibi: *Decimas verò messium, vel fructuum arborum si coluerint in alia Parochia.* Et in his terminis DD. ibidem loqui, verum in proposito Capitulum Hispaleñ vice, & nomine Archiepiscopi Parochi Vniuersalis petere decimas prædiales à Monasterio possidente bona in Diœcesi Hispaleñ, & inde quæstionem non
8 esse, cui sit facienda solutio, quia † Monasterium non potest percipere Decimas ex Terris proprijs cum in re propria nemo seruitutem habeat, & in Terminis Decimarum post Vital. admisit Rot. *dicta decis.23. sub num.1. & 2. part. 2. diuers. & in Calaguritana Decimarum de Ocon. 1. Iulij* 1654. coram Reuerendissimo D. Cerro Decano *sub* §. *ponderandum*, tantòque magis, quia Testes Monasterij testificantur Monasterium numquam soluisse Decimas fructuum collectorum in dd. Terris, neque Capitulo, neque Monasterio, & dicta Capitula de consuetudine soluendi alterutri Ecclesiæ manifesta sunt.

Atque ita nulla considerata, seù considerabili consuetu-
9 dine, & tamquam de Decimis debitis † ab Ecclesia Ecclesiæ etiam de Prædijs dotalibus Ecclesiarum existentibus intra alterius Parochiæ limites, Decimas eidem Parochiæ esse soluendas vti per se receptius est, & DD. placuit secundum Abb. *ad d. cap.2. num.6. vers. vnde venien.* Couarr. *var. resolut.17. num.8. vers. secundo licet lib.*1. Guzz. *Can.*
10 *quæst.21. num.*54. licet non desint, qui scripserint, † iuxta Iuris Canonicis sanctiones Decimas Clericis à Clericis minimè solui debere ad generalia verba, *cap.2. & præcipuè S. Thomæ 2. 2. quæst.87. art.4. ad* 1. Couarr. *dicta resolut.17. d. num.8. vers. primum hinc constat*, vbi † consuetudine, aut 11
præscriptione obtineri posse libertatem ab harum decimarum solutione, & ita in plerisque regionibus obtentum esse, testatur Guzzier. *dicta quæst.21. num.*52. & 53. Castill. *quotid. controu.2. num.9. & 10. lib.*6. quin etiam de Parocho cum alio Parocho in puncto P. Castropal. *mor. tract.10. de legib. disput. vnica de Decimis punct.11. num.*5. Filliuc. *tract. moral.27. part.2. num.*175. Bonac. *de leg. disput. vlt. de præcept. decal. quæst.2. punct.3. sub num.6. cum alijs*; Ideòque non posse suffragari † consuetudinem, nisi sit immemo- 12
rabilis vel quadragenaria cum titulo, quæ vsque adhuc iustificata non est, *ad cap. primum de præscript. in 6. & ibi gloss. & DD. cum alijs in dicta Calaguritana de Ocon.* §. *Præscriptionem.*

Ex quibus non † est opus aliud respondere *ad dictum* 13
cap.2. de Decimis principaliter oppositum de decimis inter Clericos, & Clericos, cum ex suprascriptis, & annotatis ibi à Canonistis, & nouissimè à Barbos. textus habet plures intellectus, & super eo sint variæ quæstiones, adeòque non possit allegari ad hanc decisionem, Iason. *ad l.1. ff. de transact. num.*20. cum ibi allegatis, & præcipuè, & opportunè *l.9. C. de legib.* & ibi *gloss. penult.* quæ declarat quidem vbicumque quæ est dissensio DD. & dissensio tanta est *in dicto cap.2.* & pro generali intellectu, textus generalis est minus communis opinio.

R. P. D. CERRO

Posteà S. R. E. Cardinali.

Ciuitatis Plebis Cappellaniæ.

Mercurij 15. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Præsentatus habens qualitates in fundatione requisitas præferendus est alteri illas non habenti, vel habilitato per dispensationem, nec præsentantes variare possunt post ius alteri quæsitum.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus habens qualitates requisitas in beneficio præferendus est alteri non habenti.*
2 *Qualitates plures, quando requiruntur in præsentato, tunc omnes concurrere debent.*
3 *Præsentatus habens qualitates à fundatore requisitas præferendus est alteri impetranti dispensationem super eisdem qualitatibus.*
4 *Dictio*, vt supra, *repetit omnes qualitates superiùs recensitas.*
5 *Clausula*, dummodò, *est preseruatiua Iuris alterius.*
6 *Dictio*, parentela, *comprehendit tam agnatos, quàm cognatos vtriusque sexus.*
7 *Executores Testamentarij facta vna declaratione non possunt ex interuallo variare.*
8 *Nominandi facultas dicitur consumpta, dum alteri fuit ius quæsitum.*
9 *Declaratio, quæ resultat ex facto est potentior ea, quæ prouenit ex verbis.*
10 *Depositio prima attenditur in testibus, non secunda facta ex interuallo ob timorem subornationis.*

DECISIO CCCXLV.

SEntentiam Rotalem adiudicantem Cappellaniam, de qua agitur, Ioanni Fatio excluso Felice Cencio hodie Domini ex facto melius dilucidato infirmañ esse censuerunt, quia Cencius vltra qualitates à fundatore requisitas, quod scilicet eligendus sit de parentela Testatoris persona religiosa, nullo alio oneri incumbens, teneaturque 15. missas singulis mensibus in perpetuum celebrare, ac frequentare diuina officia, fuit concorditer ab Executoribus præsentatus, & successiuè ab Ordinario institutus, † quo 1
casu Fatio venit præferendus non habenti supradictas, quamuis sit in pari gradu Testatori Coniunctus, *vt responsum fuit in Cracouien. Præpositura S. Florani 28. Nouembris* 1650. coram b. mem. Bichio §. *non obstat confirmata 28. Iunij* 1651. coram R. P. D. meo Verospio §. *in concursu.*

Quando

Quando enim, vt hic plures in præsentato requiruntur
2 † qualitates, omnes concurrere debent, nec sufficit verificatio vnius Eminentissimus Cardin. Otthobon. *decis.* 151. *num.* 8.

Quod autem Fatius sit incapax, & inhabilis ad obtinen̄ controuersam Capellaniam, plenè iustificatum *ex datis in Summario Felicis num.* 5. vbi apparet Fatium esse beneficiatum in eadem Ecclesia, cui onus incumbit celebrandi tres missas qualibet hebdomada, quod nequit absque di-
3 spensatione Apostolica per seipsum adimplere, † ideòque Cencio tali dispensatione non indigenti debetur prælatio, vt aduertit Rota *in Calaguritana beneficij de Clauixo* 26. *Iunij* 1654. *coram me, & in Calaguritana beneficij de Arnedo* 24. *Maij* 1655. coram R. P. Domino meo Celso §. *maximè quia.*

Nec subsistit, quòd Testator mandans Cappellanos non debere subire alia onera, solum loquatur de Cappellanis extraneis ad nutum intra primos 15. annos eligendis, non autem de Consanguineis post lapsum 15. annorum præstandi, quia contrarium hodie conuincitur ex lectura testamenti relati in *Summario Censui num.* 1. ex quo habetur Testatorem indistinctè fuisse locutum, & tam extraneos, quàm consanguineos æquè voluisse comprehendere, ibi: *Vn Cappellano, che sia persona religiosa, e non habbia altri oblighi, e sia obligato celebrare in detto Altare, e Cappella messe* 15. *per ciascun mese in perpetuo, e sia anche obligato frequentare li Diuini Officij in detta Chiesa &c.* quinimò ex verbis subsequentibus tale onus censetur potius iniunctum consanguineo, quam extraneo intra primos 15. annos electo siue præsentato, ibi: *Item il Cappellano da nominarsi per li detti* 15. *anni solo sia tenuto quanto li pare, e piace frequentare li diuini officij, quali poi passati si debba osseruare come sopra &c.* quæ verba, *quali passati si debba osseruare come sopra* non possunt referri nisi ad Consanguineos eligendos
4 post lapsum 15. annorum; † Dictio enim *come sopra* repetit omnes qualitates superiùs recensitas, latè Barbos. *super hac dictione* 441. *num.* 1.

Neque ad hunc effectum attendenda venit dispensatio, quàm Fatius à Sede Apostolica super incompatibilitate reportauit, de qua in *Summario Cencij num.* 9. Tùm quia emanauit sub narratiua, quod esset proximior nulla facta mentione litis, ac sententiarum in causa latarum, quodque Felix spatio quinquennij iam erat in possessione, & sic
5 redditur subreptitia, † Tùm etiam quia continet clausulam, *dummodo de tempore datæ præsentum non sit alteri Ius quæsitum*, quæ propterea Ius Cencij omninò validum præseruauit, quod antea ex præsentatione, & subsecuta institutione sibi fuerat quæsitum, vt in terminis præsentationis, firmat Rot. coram Eminentissimo Cardinali Otthob. *decis.* 120. *num.* 9. *& decis.* 263. *num.* 18.

Hinc etiam cessat, quòd Cencius non probauerat proximitatem Testatoris per gradus distinctos, minusque quod sit de agnatis, iuxta declarationem eiusdem Testatoris, vt prætenditur successiuè factam. Nam respectu proximitatis concludenter probatur ex testibus datis in *Summario Felicis num.* 4. deponen̄ testatorem, ac Patrem Felicis natos fuisse ex Vantia, & Tullia sororibus germanis, & pro fratribus communiter fuisse habitos, & tentos ex hac probatione resultat Felicem esse Testatori coniunctum in tertio gradu de Iure Canonico, & in quarto de Iure Ciuili.

Corruit etiam respectu agnationis, quia ex testamento clarè liquet Testatorem non vocasse agnatos, sed solum ordinasse, quod præsentandus sit de parentela, quod ver-
6 bum comprehendit, † tam agnatos, quàm cognatos vtriusque sexus, vt præter adductos in decisione in hac causa emanata coram R. P. D. meo Verospio §. *nec releuat statuitur in can. Parentela* 35. *quæst.* 5. Buratt. *decis.* 755. *num.* 10. *&* 11. ibique Add. *num.* 19. *cum alijs in Romana legati* 4. *Iulij* 1640. coram Reuerendissimo Compostellano §. *at tamen in recent. decis.* 255. *num.* 6. *part.* 8.

Nec habita fuit in consideratione attestatio duorum ex sex Executoribus, quod Testator comprehendere voluerit solum agnatos, quia præter quod vnus ex eis in articulo mortis se retractauit allegando fuisse subornatum, dum omnes concorditer cum alijs quatuor elegerunt Cincium
7 † non poterant deinde ex interuallo separatim ab alijs contrariam declarationem facere; Ideòque ex prima præsenta-
8 tione facta in personam Cincij fuerit † consumpta facultas, & consequenter Ius quæsitum præsentato, ei standum potius videtur, quam contrariæ declarationi ad alium finem factæ, † cum illa declaratio sit potentior, quæ ex fa- 9
cto resultat, quam illa, quæ ex verbis deducitur, *cap. dilecti il secondo, ibique glos. verb. facto de appellat.* & regulariter
† etiam in Testibus attenditur prima depositio non secunda facta ex Interuallo ob timorem subornationis, Rot. *decis.* 19. *de Test. in nou.* Eminentissimus Card. Otthob. *decis.* 58. *num.* 38. 10

Et ita pro informatione sententiæ resolutum fuit vtraque parte Informante &c.

R. P. D. TAIA.

Valuen̄ Præeminentiarum.

Mercurij 15. *Iunij* 1661.

ARGVMENTVM.

Episcopus quando duas in sua Diœcesi habet Cathedrales, vel per se, vel Vicarium residendo in vna alterius factum explere censetur; deindè pauca de concordijs ad vtramque reconciliandam in gradibus præeminentiæ factis adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ licet inter se sint æquales, & vtriusque Cathedralis iura integra remaneant, respectu tamen Episcopi vna Diœcesis reputatur.*
2 *Episcopus quando duæ sunt Cathedrales residendo in vna alterius factum explere potest.*
3 *Quæstio de Ecclesiis Cathedralibus quænam earum sit nobilior, quænam dignior particulariter examinanda est, cum nobilitas, & dignitas multum inter se differant.*
4 *Pruriginem, in qua delectat quicquid exasperat scalpere non conuenit.*
5 *Concordia inter Canonicos Valuensis, & Sulmonensis Ecclesiæ à quatuor ab hinc sæculis inita refertur, & eorum vestigijs inhærere suadetur.*
6 *Concordia à S. Congregatione Episcoporum approbata præcedentiam inter vtriusque Ecclesiæ Canonicos non agnoscit, modo ordo antianitatis obseruetur.*
7 *Episcopus mulctas, & pœnas delinquentium Diœcesis Valuensis, pijs locis eiusdem Diœcesis ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini applicare tenetur.*

DECISIO CCCXLVI.

IN decisis 5. Maij 1660. hodie DD. steterunt, & præcipuè ratione, quod † Ecclesia Valuen̄, & Sulmonen̄ 1
sunt inter se æquales, & vtraque Cathedralis, vt dixit inter has Ecclesias Rota *in Sulmonen. Status Cathedratici* 18. *Maij* 1626. §. *quibus non obstat* coram Manzanedo, cum alijs ibi allegatis. Et quamuis cuiuslibet iura integra remaneant, attamen respectu Episcopi reputantur vna Diœcesis, & † residendo in vna potest explere factum alterius, 2
Barbos. *de offic. & potest. Episc. alleg.* 54. *num.* 131. Gratian. *discept.* 655. *num.* 44. Rota coram Caual. *decis.* 418. *num.* 2. *& decis.* 537. *num.* 7. *&* 8. *tom.* 3. *part.* 4. & nouissimè *decis.* 191. *num.* 5. *&* 20. *part.* 9.

Et quamuis multa hinc inde deducerentur ad effectum demonstrandi qualis dictarum Ecclesiarum videretur esse maior, & earum esset antiquior, &c. DD. visum est reijcere hanc contentionem vtpotè pertinentem ad aliam
† quæstionem quænam earum sit nobilior, non verò ad 3
quæstionem præsentem quænam sit dignior, cum multum differant inter se ex *Tull. Verrina* 3. apud Tiraqu. *de nobilit. cap.* 8. *sub num.* 4. *&* 10. *cap.* 20. *num.* 191. Sed insuper visum est eisdem non scalpere amplius hanc † pruriginem, in qua 4
delectat quicquid exasperat, sed mandare, vt præsentes Canonici ambarum Ecclesiarum inhæreant vestigijs suorum Prædecessorum, qui iam supra quatuor sæcula anno nempè 1238. die 8. Martij ita sanctè concordarunt: Nos
† (inquiunt ipsæ Partes) *Præpositus Ecclesiæ Sancti Pelini, & Capitulum Sancti Pelini, & Sancti Pamphili considerantes, quod per discordias, & contentiones multiplices, quas antecessores nostri, & nos à longis temporibus retroactis habuimus grandia animarum pericula, & rerum dispendia nobis, & prædictis Ecclesijs prouenierunt, habito inter nos communi tractatu, & vtilitate communi dictarum Ecclesiarum, & specialiter Ecclesiæ Sancti Pelini, &c. de communi omnium voluntate, vt diximus ordinandum, &c. Nos Præpositus,* 5

positus, & Capitulum S. Pelini recipimus in Fratres, & socios nostros in ipsa Ecclesia S. Pelini Canonicos Sancti Pamphili, & nos Canonici S. Pamphili è conuerso recipimus in fratres, & socios nostros Canonicos Sancti Pelini; statuimus, & ordinamus praterea, quod dicta Ecclesia sint vna Ecclesia, in Summ. Salmonen. num.6.

6 Et recentius prima Decembris 1628. in alia † concordia
approbata in Sacra Congregatione Episcoporum conuenerunt, *quod in pracedentijs non habeatur respectus, cuius Ecclesia sint Canonici, sed antianitatis ordo obseruetur, esto quod antiquiores in receptione, siue in vna, siue in alia dictarum Ecclesiarum Canonici alios recentiores Canonicos in publicis functionibus in futurum faciendis pracedant, omnisque prioritatis, ac posterioritatis contentio aboleatur, perindè ac si vnius, & eiusdem Ecclesia Canonici existerent, Praposito tamen Ecclesia Valuen. & Successoribus dignitatem obtinentibus exceptis, qui & si in receptione recentior extiterit, alijs tamen dictarum Ecclesiarum Canonicis in actis pracedentia praferatur, &c. in Instrumento publico in Summario Positionis Valuen. 5. May 1660. n.2.*

Ex quibus DD. steterunt in decisis non esse exequendum secundum Decretum in ordine, idest Episcopum pro causis Diœcesanorum Valueñ, nec etiam tertium, hoc est Canonicos, & Clericos Valueñ ibidem carcerari debere, non autem transportari ad carceres Ciuitatis Sulmonæ, & ita vtraque parte informante. Proclines tamen in executionem quinti, nempè Episcopum nominari alternatim, sed tantum Pontificalia prima exercere debere in Ecclesia
7 Valueñ, & insuper in executionem octaui † *Episcopum teneri mulctas, & pœnas delinquentium Diœcesis Valuen. applicari pijs locis eiusdem Diœcesis, ad prascriptum Sac. Concil. Trident. cap.3. de reformat. sess.25.* ibi: *locis pijs ibi existentibus.*

Et ita super his informantibus tantùm Valueñ, cætera Decreta neutra parte informante non fuerunt examinata.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Murana Congruæ.

Mercurij 15. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Congruæ assignatio, quæ dicatur sufficiens, & Rector super eam transigendo, nec sibi, nec successoribus præiudicare potest.

SVMMARIVM.

1 *Transactio super rebus Ecclesiasticis beneplacito Apostolico, & causa cognitione carens non sustinetur.*
2 *Congrua debet esse sufficiens pro substentatione status Clericalis, & cura Animarum.*
3 *Rector Ecclesia, nec sibi, nec successoribus praiudicare potest transigendo super insufficienti congrua.*
4 *Congrua Episcopi auctoritate assignata prasumitur sufficiens.*
5 *Episcopi iudicium tertis rationibus detectum irrationabile, nihil operatur.*
6 *Congrua debet esse talis, vt quis commodè sustentari possit.*
7 *Congrua oneribus in cura exercitio obeundis proportionata esse debet.*
8 *Fructus alij sunt ratione Beneficij, alij ratione laboris, & seruitij, & alij incerti.*
9 *Fructus beneficij ratione laboris personalis inseruienti tantum debentur.*
10 *Altari inseruiens de eo viuere debet.*
11 *Congrua insufficientia apparente, nihil est imputandum Rectori, sed est augenda.*

DECISIO CCCXLVII.

IN hac Causa coram me sub die 4. Februarij præteriti informante tantum Archipresbytero Cathedralis Muranæ eidem ratione actualis curæ Animarum, penes eum existeñ resolutum fuit deberi congruam à Capitulo iniunctam, vt circa quantitatem coadiuuentur probationes, at quia Capitulum instabat posteà pro recessu à decisis, & Archipresbyter pro taxatione congruæ proposito dubio vtramque instantiam amplecteñ DD. persistendo in decisis, taxarunt congruam ad annuos 50. ducatos Regni; Capitulum
enim congruam non impugnabat, sed eam præstandam
esse contendebant ad formam transactionis, † quæ in præ- 1
senti visa fuit prorsus irreleuans, neduin ex defectu beneplaciti Apostolici, & præcedentis causæ cognitionis, sine quibus non substinetur, vt præter adductos *in pracedenti decis. §. Congruam*, dixit etiam Rota *in Carthaginen. quindenniorum 20. Nouembris* 1613. coram Dunozetto.

Verùm etiam ob euidentem læsionem attentata modica quantitate assignationis in instrumento dictæ transactionis expressa omninò pro substentatione Archipresbyteri, &
duorum Substitutorum insufficiente, quo casu † cum 2
agatur etiam de præiudicio ordinis Clericalis, & curæ Animarum, vt in præcedenti resolutione ponderarunt DD. *in*
§. vltimo, Rector † nec sibi nec Successoribus præiudica- 3
re potest super insufficienti congrua transigendo, Rebuff. *de congrua qu.12. num.91.* & Rota *in Pacen. Congrua 8. Iunij* 1612. coram Sacrato.

Nec releuat, quod in relata transactione interuenerit
Episcopi † auctoritas, pro cuius Iudicio circa congruæ as- 4
signationem est præsumendum, quia, si istud † Iudi- 5
cium, ex certis probationibus detegatur irrationabile, cessat omninò præsumptio, & tunc nihil operari, dixit Rota *in terminis fortioribus* coram Seraph. *decis.173. n.2.*

Ideò perpensis Testium depositionibus alijsque in facto
relatis circumstantijs, cum congrua † debeat esse talis, vt 6
quis commodè substentari possit, *gloss. in cap. vnico in verbo absque pecunia de stat. regular. in 6.* Mantic. *decis.269. n.4.*
† & proportionata oneribus in Curæ exercitio obeundis, 7
Rota coram Seraphin. *decis.514. num.6.* & coram Comitul. *decis.150. num.8. inter eius impressas*, vbi habito respectu ad duos beneficiatos pro auxilio Rectoris retentos, fuit aucta congrua, attenta similiter in præsenti necessitate substentandi duos substitutos transactione posthabita, visum fuit DD. congruam prædictam esse taxandam in ducatis 50. annuis computatis fructibus, & introitibus certis
Archipresbyteratus, † qui ei debentur ratione beneficij di- 8
cti Archipresbyteratus, non autem illis, qui debentur ratione laboris, & seruitij, nulla habita ratione incertorum, quoad qualitatem, & quantitatem, vel eorum, quæ extra Ecclesiam, vel extra curam ipsam animarum percipiun-
tur, quia illi non sunt fructus † beneficij, sed merces, & 9
præmium laboris personalis, qui debentur tantum inseruienti, Greg. & Add. *decis.540.* Buratt. & Adden. *decis.*
255. num.12. cum † quisque Altari inseruiens de eo viue- 10
re debeat, vt benè ad propositum ponderauit allegata *decis.* Mantic. *269. num.5. & 6.*

Obiecto iterùm adducto, quod sit eidem imputandum, si tenue beneficium acceptauit satis fuit responsum in præ-
cedenti resolutione, dum enim † certo apparet de insuffi- 11
cientia congruæ, ex quo Capitulum omnia percipiat, non est quid imputañ. Rectori, quidquid sit de certa congruæ insufficientia, non appareret, vt præter adductos *in pracedenti decis.* declarat etiam Mass. *in prax. haben. concurs. pralud.7. dub.13. num.15.* & fuit dictum *in dicta Pacen. Congrua* coram Sacrato.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Bononieñ Separationis Bonorum.

Mercurij 15. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Donatio à Patre Filio sub onere fideicommissi facta non comprehendit legitimam, nisi de expressa voluntate, & renunciatione Filij, & alia ad materiam.

SVMMARIVM.

1 *Donatio inter viuos ab initio valida in filij legitimam regulariter non imputatur.*
2 *Donatio fideicommisso, & primogenitura onere concepta legitimam non comprehendit.*
3 *Legitima à Patre grauari non potest.*
4 *Donatio perpetuum fideicommissum grauamen continens, expressam legitima mentionem ad eius comprehensionem, habere debet.*
5 *Legitime acceptatio, seu renunciatio specialis filij exigitur, vt ea sub Patris donatione comprehendatur.*

6 *Do-*

6 *Donatio à Patre Filio facta, est æstimanda, & cum alijs bonis paternis apponenda ad effectum constituendi legitimam.*
7 *Donationes tamquam alienationes voluntariæ legitimam non minuunt.*
8 *Donatio vim particularis fideicommissi obtinet.*
9 *Legitima ex fideicommisso particulari regulariter non detrahitur.*

DECISIO CCCXLVII.

IN Decisione edita coram Reuerendissimo D. meo Papiesi sub die 28. Iunij 1658. Domini demandarunt, vt particulariter discuteretur; An bona titulo donationis irreuocabilis à Iacobo Dondino Pauli filio elargita sub grauamine perpetuæ Primogenituræ ipsius debeant in legitimam imputari. Quo dubio hodie per me proposito in negatiuam Domini sententiam inclinarunt.

1 Quia † donatio inter viuos ab initio valida in filijs legitimam regulariter non imputatur, *ad text. in l. Illud C. de collat.* Soccin. Iun. *in l. in quartam num.* 127. *cum seqq.* ibique Rip. *num.* 143. *&* 144. *ff. ad l. Falcid.* Aymon. *cons.* 136. *num.* 2. *&* 3. Surd. *cons.* 75. *num.* 11. *&* 12. Graff. *in §. legitimam quæst.* 22. *num.* 1. Magon. *decis. Lucen.* 84. *num.* 27. Rota coram Seraphin. *decis.* 566. coram Greg. *decis.* 566. *num.* 1. ibique Add. *num.* 13. *& in Romana legitimæ* 22. *Iunij* 1640. *in §. quia licet* coram bon. mem. Dunozetto.
2 Quoties præsertim ea concepta fuerit sub onere † primogenituræ; Tunc enim eo minus imputatio admittitur; vti apertè repugnans dispositioni Iuris prohibentis legitimam
3 † à Patre grauari, de qua *in l. quoniam in prioribus, & l. scimus, §. cum autem C. de inoff. testam.* Molin. *de Primog. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 28. *vers. in secunda specie, & num.* 29. Gratian. *discept. forens. cap.* 249. *num.* 27. *&* 31. Rota coram Greg. *decis.* 421. *num.* 8. *in decis.* 235. *num.* 18. coram Eminentissimo Otthobono, *& in Perusina Successionis* 16. *Maij* 1659. *in primo §. coram me.*

Neque aduersatur, quòd ab hac regula Iuris recedi soleat, quoties concurrit contraria Partis voluntas, in casu proprio exindè desumpta, quod Iacobus Iudici in actu donationis expresserit sibi alia bona præter donata remanere sufficientia pro aliorum filiorum legitima.

4 Dum † enim donatio perpetuum continet fideicommissi grauamen expressa mentio legitimæ habenda erat à Patre,
5 † necnon acceptatio, seu renunciatio specialis expresè filij exigebatur ad hoc, vt ea sub donatione comprehensa foret, *iuxta text. in l. si quando* 35. *§. & Generaliter C. de inoff. testam.* Roland. *cons.* 62. *num.* 11. *lib.* 3. Parif. *consil.* 43. *num.* 36. *lib.* 3. Peregrin. *cons.* 67. *num.* 14. *vers. sed prior sententia lib.* 1. Gratian. *discept.* 751. *num.* 20. *cum seqq.* Ioseph. Ludou. *decis. Lucen.* 28. *num.* 18. Rota coram Greg. *decis.* 489. *num.* 21. *&* 22. *& decis.* 235. *num.* 19. *&* 20. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono.

Hæc prætereà obiectio remouetur ex tabulis testamentarijs Iacobi post donationem exaratis, in quibus ipse Paulo Donatario, ac cæteris filijs, quos sibi scripserat hæredes cum onere fideicommissi fauore descendentium interdixit quamcumque detractionem, ac Bonorum alienationem, excepto tamen iure legitimæ: Hinc attenditur præcedens voluntas Patris non imputandi donationem in legitimam, dum eiusdem detractio permissa fuit in bonis fideicommissi vniuersalis in vim illius exceptionis rem exceptam exprimentis ex corpore dispositionis, Surd. *consil.* 416. *num.* 9. *vers. quinto cum casus, & num.* 10. Vermigl. *consil.* 476. *num.* 4.

Verùm licet donatio in causam legitimæ non cesserit,
6 † attamen Domini censuerunt bona elargita æstimanda fore, necnon apponenda in substantia Patris pro constituenda facultate legitimæ Paulo debitæ in alijs bonis perindè, ac si eadem in Patrimonio ipsiusmet Patris de tempore obitus extitisset, *iuxta text. in auth. si Parens, C. de inoff. Test.* Soccin. Sen. *cons.* 148. *num.* 7. *vers. quæ legitima lib.* 1. Corn. *cons.* 190. *num.* 8. *lib.* 2. Gabr. *cons.* 137. *num.* 10. *lib.* 2. Surd. *consil.* 332. *num.* 13. *vers. secundo quæsitum, & num.* 14. Crinell. *decis. Dolan.* 97. *num.* 7. cuius ea videtur esse ra-
7 tio, † quod donationes tamquam alienationes voluntariæ legitimam non minuunt, vt tradit Aymon. *cons.* 141. *num.* 5. Roland. *cons.* 65. *num.* 30. *lib.* 1. Gratian. *discept.* 247. *num.* 55. Merlin. *de legit. lib.* 2. *tit.* 1. *quæst.* 21. *num.* 1. Rota apud eumdem *decis.* 86. *num.* 1. *cum seqq.* & coram Gregor. *decis.* 539. *num.* 2. *cum seqq.* ibique Adden. *num.* 19.

Hinc non vrget, † quòd donatio vim obtineat fidei- 8
commissi particularis † ex quo regulariter legitima detra- 9
hi non consueuit, Gabr. *cons.* 123. *num.* 6. *lib.* 2. Menoch. *cons.* 401. *num.* 136. Rota *decis.* 47. *num.* 4. *cum seqq. part.* 5. *recent.* Siquidem non prætenditur à Creditoribus fieri detractionem ex Bonis donatis, sed illis dumtaxat fideicommissi vniuersalis, perhabita tamen ratione Bonorum donatorum in determinanda quantitate legitimæ.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Dotis.

Veneris 20. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Dos an, & quando etiam à tertio possessore rectè repeti dicatur? Restitutio Dotis in quibus casibus durante matrimonio permittitur; & an assignatio ob non sequutum matrimonium tamquam illius causam finalem inefficax censeri mereatur?

SVMMARIVM.

1 *Mulieri dotem repetenti etiam contrà tertios bonorum possessores ex Statuto Vrbis via exequutiua competit.*
2 *Creditum dotale, quando est indubitatum, Mulier ne dotem amittat, contrà hæreditatem tertij possessoris rectè agere censetur.*
3 *Actio dotalis per antecedentem assignationem non extinguitur.*
4 *Mulier, quandonam ex hæreditate Soceri dotem repetere possit.*
5 *Mulier in quibus casibus tam bona Viri, quàm Soceri pro dote obligata habere dicatur.*
6 *Dotis restitutio matrimonio constante non permittitur.*
7 *Dotis restitutio durante matrimonio, in quibus casibus subsistit.*
8 *Mulieri, quando certa bona pro fundo dotali consignantur, eidem actio contrà alia non competit.*
9 *Fundus in dotem constitutus, quandonam ex dominio viri exire dicatur.*
10 *Constitutio Iuris inquilinatus Nurui, & viro insimul facta restitutioni dotis aduersatur.*
11 *Assignatio, quandonam inefficax dicatur.*
12 *Assignatio, quando vltrà causam finalem aliud motiuum habet, non attenditur.*
13 *Defectus matrimonij actum non inualidat.*
14 *Anterioritas crediti dotalis in quantum operatur.*
15 *Læsio, quando prætenditur, eadem plenè, & concludenter est probanda.*

DECISIO CCCXLIX.

EVicto Gazagà Iure inter Hebræos inuiolabile, vt aduertit Rota coram san. mem. Gregor. XV. *decis.* 496. *num.* 3. per Angelum Toscanum Ricchæ de Tusculo eius Nurui in causam suæ dotis assignato conuenit dicta Riccha eiusdem Angeli hæres, & reportato mandato exequutiuo contrà illius bona hæreditaria obtinuit quoque illud exequi super altero simili Iure olim ad dictum Angelum spectante, & modo per Moysem, & Rosam Toscanam possesso in vim
† Statuti Vrbis *lib.* 1. *cap.* 85. concedentis Mulieri dotem 1
repetenti viam exequutiuam contrà tertios bonorum sibi tacitè, vel expresè obligatorum possessores, vt pluries quoque firmàuit Rota, & signanter *in decisionibus relatis in adnot. ad decis.* 666. *num.* 150. *part.* 4. *tom.* 3. *recent.* quod mandatum Rota, cui causa appellationis fuit commissa cum clausula *seruata forma statuti*, vti validum, & iustum exequendum esse censuit; validitas resultat ex actis; Iustitia verò ex eo, quia cùm indubitatum sit † creditum do- 2
tale Ricchæ, & non controuertatur euictio Iuris inquilinatus, seu Gazagà pro dicto credito eidem assignati ad instantiam creditorum Angeli Soceri, rectè ipsa ne dotem suam amittat egit contrà illius hæreditatem, & mandatum obtinuit ex † primæua actione dotali, quæ per dictam 3
antecedentem assignationem non fuit extincta, sed remanet illæsa, & priuilegiata in tempore, & hypotheca fauore dotis, *l. qui res* 98. vbi Bart. *num.* 2. *ff. de solut.* Bald. *in l. libera* 8. *C. de sent. & in cons.* 289. *in fin. lib.* 2. Surd. *cons.*

145.

145. *sub num.*3. *vers. ad legem, qui res,* Boer. *decis.*337. *num.*2. Fontan. *de pact. nupt. claus.*5. *gloss.*8. *part.*14. *num.* 89. & 90. Gratian. *discept. forens. cap.*3. *num.*17. & 18. & *cap.*706. *num.*61. alijque quos congerit Modern. Lucan. *cons.*16. *num.*13. *lib.*1.

4 Non subsistit, quòd † hæreditas Angeli ad nihil teneatur erga Riccham Nurum, quæ debet se vertere contrà bona Isach viri, qui dotem recepit, & ad illius restitutionem eueniente casu se obligauit, quoniam tam ex capitulis matrimonialibus, quàm ex dicto Instrumento consignationis

5 Iuris inquilinatus pro dicta † dote euidenter apparet illam, vel deuenisse ad ipsius Angeli manus, vel ipso consentiente fuisse Isach filio solutam, quo casu Riccha ad eam repeten habet obligatam non minus bona viri, quàm Angeli Soceri, *ad text. express. in l. cum dotem* 23. §. *Transgrediamur, ff. solut. matrim.* Curt. iun. *cons.*133. *n.*5. *lib.*1. Mastrill. *decis.*46. *num.*3. *part.*1. Neguf. *de pignor. part.*2. *membr.*4. *num.*36. *vers. Intellige*, Fontanell. *de pact. nupt. claus.*7. *gloss.*2. *part.*2. *num.*66. & 72. Rota *decis.*644. *num.*2. *part.*4. *recent.* & *in Romana Dotis* 11. *February* 1656. *in fine coram me.*

Minus subsistit, quòd admissa huiusmodi Iuris assigna-

6 tione resultaret † Dotis restitutio, quæ matrimonio constante de Iure non permittitur, & restituta cum fructibus interim perceptis reperitur, *l. vnica, C. si Dos constante matrimonio*, Anchar. *cons.*238. *num.*1. Alciat. *lib.*5. *respons.*70. *num.*1. Mar. Muta *decis.*47. *num.*12. quia præ-

7 terquod à regula *d. l. vnicæ* receditur, subsistitque † restitutio dotis durante matrimonio ex causis expressis, *l. Mutus* 76. §. *Manente, ff. de Iur. dot.* & signanter, vt Vxor fundum idoneum cùm pecunia dotali valeat acquirere, Alciat. *vbi proximè*, Cyriac. *controu.*216. *num.*23. ex tenore Instrumenti constat assignationem, nullatenus importare effectiuam dotis restitutionem, nec partes de ea intellexisse, sed ad illam deuenisse, vt hoc Ius inquilinatus generaliter Mulieri obligatum pro fundo dotali loco pecuniæ inseruiret, & adhoc, vt alia bona Angeli eidem obnoxia ab hoc onere exempta remanerent, vt denotant verba dicti Instrumenti, ibi: *Ad effectum, vt certa bona habeant pro satisfactione earum Dotium, & ad effectum liberandi alia bona ipsius Angeli à prædictis dotibus*, prout mediante huius-

8 modi assignatione liberata fuerunt; nam quando † Mulieri consignantur aliqua bona pro fundo dotali, illi tantum vti dotalia veniunt in restitutione, nec competit actio contrà alia, *l. etiam* 12. vbi Bald. *in princ. ff. de fund. dot. l. fin. ff. de pact. dotal.* DD. *in l. æstimatis* 51. *ff. solut. matrim.* Gratian. *cap.*489. *num.*1. & 7. Rota *decis.*120. *num. fin. part.*4. *tom.*2. *recent.* Indè tamen sequitur, quod viuente

9 viro, fundus † sic in Dotem constitutus exeat ex illius dominio, ad tradit. per Bald. *in l. in rebus* 30. *C. de Iur. dot.* Panzirol. *cons.*36. *num.*2. & 3. Natt. *consil.*547. *num.*2. Ofasch. *decis.*94. *num.*26. Surd. *decis.*86. *num.*1. vltrà quod

10 Constitutio Iuris inquilinatus in præsenti legitur insimul facta Nurui, & filio, ibi: *Erga Riccham eius Nurum*, & *Isacheius filium*, quæ aduersatur restitutioni Dotis, quæ fit Mulieri, vel suis, non autem viro.

Nec dicatur, quòd causa finalis assignationis fuerit matrimonium inter Aron de Castro nouo, & filiam dicti Angeli tunc tractatum, quo non sequuto inefficax, & resolu-

11 ta extitit † dicta assignatio virtute causæ finalis, quæ cohæret dispositioni, Soccin. sen. *cons.*159. *num.*13. *lib.*2. Burfatt. *consil.*346. *num.*2. Mantic. *de tacit. lib.*3. *tit.*12. *n.*27. eaque cessante inanis redditur dispositio, Bald. *in l. generaliter num.*10. *C. de Episcop. & Cleric.* Becc. *in cap. cessante num.*14. *de appellat.* quia Domini coarguebant ex eodem

12 Instrumento causam, & intentionem finalem † fuisse, vt certum fundum dotalem Coniuges haberent, & ad affectum liberandi alia bona Angeli matrimonij impulsatiuam, & quoddam motiuum, quod non attenditur, Marescott. *var. resolut. cap.*50. *num.*7. *lib.*1. Buratt. *decis.*861. *num.*7.

13 nec illius † defectus inualidat actum, Couar. *var. resol. lib.*1. *cap.*20. Dec. *vbi suprà*, Roland. à Valle *consil.*52. *num.* 54 *lib.*3. Cyriac. *controu.*438. *num.*104.

14 Ad rem demum non pertinet exceptio † anterioritatis Crediti dotalis alterius Ricchæ Vxoris præfati Angeli, quæ impedit ne possit via execqutiua aduersus illum anteriorem creditorem agi ex dispositione Statuti, Rot. *decis.*108. *n.*4. *part.*4. *tom.*2. *recent.* minusque exceptio læsionis in assignatione passæ, cùm non agatur de executione huius mandati super Iure illi pariter pro sua dote assignato, & per Iudicem excepto; † Læsio autem probata non fuit, vt debuit, plenè, & concludenter, *l. nam posteà*, §. *minor. ff. de Iur. iur.* Cyriac. *controu.*182. *num.*1. Modern. Perus. *de subhastat. inspect.*60. *num.*1. & *seqq.* 15

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana Saluiani.

Lunæ 20. *Iunij* 1661.

ARGVMENTVM.

Probatis extremis immissio in Saluiano non denegatur, nec retardatur per exceptiones turbidas.

SVMMARIVM.

1 *Extremis probatis Immissio in Saluiano non denegatur.*
2 *Obligatio facta in Carceribus substinetur constito de Iustitia carcerationis.*
3 *Reseruatio experiendi Iura super alijs corporibus post cessionem generaliter factam non suffragatur.*
4 *Matrimonio dissoluto fructus imputantur in sortem.*

DECISIO CCCL.

Emanatis in hac causa tribus decisionibus DD. de Taurinis Immissionem ex Saluiano concedentibus in Domum retentam à Reuerendissimo P. D. Zeccadoro, hodiè renouata coram me disputatione, an sit standum, vel recedendum à decisis DD. perstiterunt in decisis, quia doctum fuit de requisitis ad effectum obtinendi immissionem in Iudicio Saluiani, scilicet de Credito, hypotheca, & possessione de tempore obligationis, & moti Iudicij, vt latè probatur *in decisione emanata* 12. *Ianuarij* 1646. coram bon. mem. Arguelles, quibus † concurrentibus immissio denegari non debet, iuxtà tradit. per Bart. *in l.* 1. *num.*3. *ff. de Saluian. interd.* Rota coram san. mem. Gregor. *decis.* 451. *num.*6. & *in alys.* 1

Nec obstant toties reperita, quòd obligatio fuerit nulla vti facta à Carcerato, & ad fauorem Carcerantis, & quod Michael Angelus nullo modo hæreditatem Francisci consumpserit, & dolosè introduxerit Conuentinos ad petendum debitum ipsis tam solutum, quia his omnibus plenè, & cumulatè responsum fuit in tribus decisionibus, vbi abundè probatur † Iustitia carcerationis Michaelis Angeli, & præcipuè *in decis.* bon. mem. Arguelles 26. *Februarij* 1649. §. *Iustitia Carcerationis*, quo casu sustinetur obligatio etiam facta in Carceribus, Gratian. *discept.*479. *num.* 30. Merlin. *decis.*506. *num.*10. & *duobus seqq.* & quoad consumptionem hæreditatis Francisci, & dolosam Conuentinorum suscitationem, latè respondetur in vltima *decisione in hac causa coram me emanata* 19. *Ianuarij* 1650. vti subrogato in locum bon. mem. Arguelles, §. *Quod enim*, & §. *Nequaquam.* 2

Irrelevans etiam visa fuit DD. vltima exceptio prætensi Crediti D. Zeccadori ex causa dotis Lucretiæ eius Matris, pro eius anteriori hypotheca retentionem controuersæ domus.

Quia cùm de anno 1650. ad euitandas molestias creditorum Michaelis Angeli eius Patris cessit huiusmodi creditum Sorori vnà cum omnibus Iuribus, & actionibus sibi competentibus cum clausula Constituti, vt abundè probat *decis.* R. P. D. Albergati *emanata inter eusdem partes in alio Iudicio Saluiani* 9. *Iunij* 1660. † Non suffragatur reseruatio vtendi eisdem Iuribus super alijs effectibus, & tamquam incompatibilis habetur perindè, ac si facta non fuisset, Aymon. *cons.*144. *num.*35. Natt. *cons.*472. *num.*24. & 25. & tradit Barbos. *de claus. claus.*137. *num.*4. & 5. 3

Vltra quod ex pensionibus controuersæ Domus, quam Reuerendissimus D. Zeccadorus per plures annos retinuit ab anno scilicet 1645. vsque in præsens, de prætenso credito remanere debuit satisfactus, cùm dissoluto matrimonio fructus in sortem dotis imputantur, Rota coram Caual. *decis.*292. *num.*21. *cum alys in Romana fructuum dotis* 21. *Aprilis* 1651. coram Reuerendissimo D. meo Cerro Decano, & demùm appareat Lucretiam exegisse varias, & notabiles summas in satisfactione sui crediti dotalis, vt firmatum fuit in allegata decisione Reuerendiss. P. D. mei Albergati.

Et ita

Et ita resolutum fuit dandam esse Immissionem DD. de Taurinis ipsis tantùm informantibus, altera parte sæpiùs citata, & diu expectata informare recusante, &c.

R. P. D. P R I O L O.

Esina Saluiani.

Lunæ 20. Iunij 1661.

A R G V M E N T V M.

Actio pro reintegratione fideicommissi cessat, quando alienatio facta fuit ex causa dotis ex remedio, *Auth. res, quæ C. comm. de legat.* cuius subsidium probandum est per agentem ad dotem, vel dotatione sequuta probandum est ab immissionem petente.

S V M M A R I V M.

1 *Alienatio bonorum fideicommissariorum ex causa dotis sustinetur ob deficientiam bonorum liberorum.*

2 *Alienatio facta ex causa dotis liberat rem alienatam à fideicommisso.*

3 *Ante dotationem agenti incumbit probare non adesse bona libera, post dotationem incumbit immissionem petenti.*

4 *Consentiens alienationi certorum bonorum in reliquis sibi non præiudicat.*

5 *Libera bona dum non adsunt ex culpa, & facto petentis non gaudent beneficio*, Auth. res, quæ.

6 *Hæreditaria qualitas non probatur per enunciatiuam interesse habentium.*

7 *Debitum hæreditarium dicitur proprium, quando hic est hæres sine beneficio legis, & inuentarij.*

8 *Actio pro reintegratione fideicommissi competit, quando alienatio facta fuit mala fide.*

9 *Saluianum non competit sine hypotheca.*

D E C I S I O CCCLI.

DIxerunt DD. denegandam esse immissionem petitam à Vincentio, & fratribus de Franciolinis vigore fideicommissi Io: Baptistæ Senioris super prædio, *della Maccherata*, q. Iulij hæredis grauati pro reintegratione alterius prædij fideicommissarij, vt dicitur *del Piano*.

Nam cùm prædium huiusmodi alienatum fuerit ab eodem Iulio pro solutione residui dotis Margharitæ sororis,
& pronepoti ipsius fideicommittentis ob deficientiam alio-
1 rum bonorum alienatio † sustinetur non obstante prohi-
bitione, iuxta *Auth. res, quæ*, vbi Ias. *sub num. 12. limit. 13. vers. Puto non esse verum, C. com. de legat.* Podill. *ibidem sub num. 116. vers. Sed iudicio meo*, Dec. *cons. 579. num. 4.* Bald. Nouell. de Rot. *quæst. 13. num. 1. & 2.* Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 198. num. 116.* Marescott. *var. resolut. lib. 2. cap. 69. num. 16.* Peregrin. *de fideicomm. art. 42. sub num. 6.* Surd. *decis. 72. num. 11.* Thes. *decis. 192. num. 10.* Rot. *decis. 16. num. 2. part. 4. tom. 2. recent. in Romana Casalis Auguzzani 29. Nouembris* 1649. coram bon. mem. Dunozetto, & in alijs.

Et propterea fratres prædicti nequaquam agunt aduersus Congregationem PP. Siluestrinorum possidentem titulo donationis sibi à Iulio factæ prædium, *della Maccherata*,
2 pro reintegratione prædij *del Piano*, † quoniam vti distra-
ctum ex dicta causa non remansit amplius subiectum restitutioni fideicommissi, *ad Text. in l. Mulier. §. Cum proponeretur, ff. ad Trebell.* Iason. *in dicta Auth. res, quæ num. 32. prope fin.* Molina *de primogenit. Hispan. lib. 4. cap. 7. num. 13. in fine, & seqq.* Manzar. *de fideicomm. q. 48. vers. Postremò*, Peregr. *eod. tract. art. 42. sub num. 24.* Rot. *in recent. decis. 209. num. 3. part. 1.*

Non obstat, quòd agenti ad consecutionem Dotis ex bonis fideicommissarijs incumbat onus probandi non adesse bona libera aliundè, quam ex simplici assertione alienata,
3 nam id procedit quidem ante factam detractionem dotis,
non autem vbi dos iam fuit detracta, tunc enim onus probandi extitisse alia bona incumbit agenti ad immissionem, Molina *vbi supra lib. 4. cap. 7. num. 56.* & ita distinguendum, dixit Rota *in Romana Census 26. Iunij 1647. & prima Iulij* 1648. coram bon. mem. Bichio *relatis in Esina fideicomm. huius causa inter alias edita 20. Iunij* 1652. coram Reuerendissimo Zarate Episcopo Segobien.

Quod autem adessent bona libera Amici Patris, & Principellæ Matris, ex quibus residuum dictæ dotis solui poterat, non subsistit, quia iam dudum ea fuerant à creditoribus distracta, & per sententiam graduatoriam in eorum satisfactionem consumpta, ideòque solui debuit ex bonis fideicommissi dum ex bonis liberis satisfieri non poterat, vt supra probatum est.

Obiectum verò, quòd Iulius curare debebat, vt ex dictis bonis Sorori prius residuum dotis solueretur aliàs ea spontè dimittens creditoribus non potuerit redire ad bona fideicommissaria sicuti de Dote Camillæ alterius Sororis, firmauit Rota *in alijs decis. 21. Iunij 1655. & 21. Februarij* 1656. coram eodem Reuerendissimo Segobien. Tollitur ex eo, quia Camilla de anno 1594. quo bona creditoribus adiudicata fuerunt erat iam nupta, creditrix anterior pro dote, tenebatur ideò sibi prius de ea satisfacere: at in præsenti Margharita fuit matrimonio copulata, & dos promissa longè post sententiam graduatoriam anno scilicet
1589. † vndè Iulius consentiendo distractioni prædicto- 4
rum bonorum haud in cæteris sibi præiudicauit quicquid in
contrarium dicen̄ esset si culpa sua, † & facto proprio 5
apud ipsum non remansissent bona libera, quo casu dumtaxat creditor ex causa Dotis excluditur à remedio, *d. Auth. res, quæ*, vt ratiocinatur Rota *in Romana Saluiani de Casalibus 21. Iunij* 1641. coram Reuerendissimo Domino meo Decano, post Zacch. *de obligat. Camer. decis. 189. num. 31. & 33.*

Vlterius non probatur Iulium fuisse hæredem Amici Patris, & Principellæ Matris, nisi per enunciatiuam factam
in instrumento venditionis ab interesse habentibus, † quæ 6
sola in præiudicialibus non subsistit, *Auth. in cap. cum Causarum num. 13. de probat.* Soccin. sen. *cons. 194. num. 2. lib. 2.* Rot. coram Put. *decis. 149. num. 2. lib. 3.* coram Buratt. *decis. 302. in recent. decis. 84. num. 6. part. 9.*

Nec refert, quod idem Iulius anno 1590. in instrumento transactionis se obligauerit soluere debita Amici Patris ex quauis causa, etiam occasione dotium: nam vltra quod talis obligatio est restricta ad ea, quæ contracta erant de tempore transactionis; Et sic non potest comprehendere debitum Margharitæ longè posteà contractum, cessat
obiectum, † dum non constat Iulium fuisse hæredem, 7
& quidem simpliciter Amici patris, aut necessariò opus esset, adhoc, vt debitum dotis fuisset effectum debitum proprium, iuxta *Text. in l. fin. §. Sin autem, C. de iure deliber.* Rota coram Buratt. *decis. 521. num. 6. & in Romana Lucri dotis 1. Aprilis* 1650. coram Reuerendiss. P. D. meo Albergato.

Ex quibus cùm resultet bona fides Iulij alienantis, non competit Francolinis hypotheca contrà bona propria illius
pro renunciatione fideicommissi, † quæ intrat, dunta- 8
xat alienatione facta mala fide, vt distinxit Rota *in Romana fideicommissi, seu Saluiani 26. Nouembris* 1650. coram bon. mem. Dunozetto, *in Placentina Bonorum 16. Iunij* 1653. coram Reuerendissimo Segobien. *& in Romana Census, seu Saluiani 15. May* 1655. coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Vndè meritò illis deneganda venit immissio super præ-
dio, de quo agitur in vim vtilis Saluiani interdicti, † quod 9
non competit sine hypotheca, *l. prima, ff. de Salu. interdict. §. Item, institut. de act.* Gratian. *cap. 691. num. 22.* Rot. *in Vrbinaten. Saluiani 18. Iunij* 1660. coram R. P. D. meo Celso.

Et ita extra informantes Franciolinos decisum.

R. P. D. L E O N E V E R O S P I O.

Romana, seu Panormitana Pecuniaria.

Lunæ 20. Iunij 1661.

A R G V M E N T V M.

Fideiussor summam pensionis, pro qua adstrictus fuit erogare tenetur, nec sub prætextu obligationis qualificatæ Procurator, quem indemnem seruare promisit est molestandus, eique subsequutum depositum Procuratoris non suffragatur, cum idem nullo præcedente Iudicis iussu liberationem vnius, aut alterius non inducat.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Validitas mandati executionis non controuertitur, dum ex resolutione actorum omnia requisita praeseferentium conuincitur.*
2 *Validitas ex mandato executiuè relaxato nulla praecedente obligatione Camerali non excluditur, dum talis executio ex Statuto Vrbis tribuitur.*
3 *Dispositio statuti Vrbis vigore indultorum Apostolicorum etiam in Tribunali A.C. admittitur.*
4 *Iustitia mandati executionis quomodo probatur.*
5 *Verbum*, Promette, *stipulationem suaptè natura in scriptura priuata importat.*
6 *Obligatio fideiussoris tamquam sub conditione concepta, in respectu ad ordinem Procuratori ab ipso attributum quomodo intelligenda.*
7 *Obligatio Procuratoris restituendi haeredibus exactas pecunias si pensio nulla declarata foret, an exactionem indebitam inducat.*
8 *Obligatio Procuratoris circa restitutionem haeredibus faciendam quomodo extinguitur.*
9 *Promissio cum cautione praestita releuandi Procuratorem indemnem, eumdem ab omnibus molestijs circa obligationem securum facit.*
10 *Depositum Procuratoris fideiussori non suffragatur, dum idem vim solutionis obtinere non censetur.*
11 *Mandatum nullo praecedente Iudicis iussu subsequutum liberationem deponentis, & fideiussoris non inducit.*

DECISIO CCCLII.

Relaxatum fuerat ab A.C. mandatum in fauorem Reuerendiss. Archiepiscopi Bonon. contrà DD. de Viualdis pro reliquo scutorum 4000. ex causa pensionis in ipsius fauorem reseruatae super fructibus Agrigentini Episcopatus pro cuius solutione summae Viualdus sese fideiussorio nomine adstrinxerat, quod sanè mandatum hodie exequendum fore DD. censuerunt. Ipsius namque validi-
1 tas † conuincitur ex resolutione actorum omnia requisita praeseferentium, quae recensetur *in decisione Veralli* 260.
2 *part.*2. Neque † validitas videtur excludi ex mandato executiuè relaxato nulla praecedente obligatione Camerali, dum talis executio tribuitur ex dispositione Statuti Vrbis, *cap.*83.*lib.*1. deferentis Processum executiuum ex apoca
3 etiam priuata, quae sanè † Statuti dispositio admittitur quoque in Tribunali A.C. ex indultis Apostolicis obtinente omnes facultates caeteris quibuscumque Tribunalibus attributas, vt ex Constitutione Greg.XV. cuius initium, ad generis *in* §. *itaut impressa* post Salust. Tiber. *in praxi*, *necnon ex altera Pauli V. constitut.*28. notat Ridolphin. *in*
4 *prax. part.*1. *cap.*1. *num.*1. & 62. Iustitia † verò exindè desumitur, quod à D. Boncompagno Castellus fuerat Procurator constitutus ad exigendas pensiones in Agrigentino Episcopatu sibi reseruatas, quarum dumtaxat portionem dum ipsi transmisit pro reliqua summa à Castello tunc temporis exacta ipsemet Viualdus censetur adstrictus, itaut eamdem fideiussorio nomine teneatur eroga-
5 re ex vi illius verbi, *Prometto*, stipulationem suaptè natura in scriptura priuata importante, *ad text. in* §. *si scriptum instit. de inutil. stipulat.* & *in l. prima C. de contrahend.* & *committend. stipulat. notant DD. in l. sciendum ff. de verb. oblig.* Fontanell. *de pact. nuptial. clauf.*4. *gloss.*8. *num.*12. & 13. Menoch. *consil.*92. *num.*35. Surd. *decis.*115. *num.*4. Rota coram Greg. *decis.*320. *num.*6. & *in decis.*118. *num.*15. *part.*6. *recent.*
6 Neque videtur vrgere, quòd † obligatio Viualdi qualificata fuerit, necnon sub conditione concepta, ex verbis illis adiectis obligationi videlicet. *Secondo le rimesse in fiera di noue, che se li è ordinato, che vada facendo.* Ea quippè verba habent relationem ad ordinem à Viualdo attributum Castello Priori, itaut causatiuè dumtaxat non autem conditionaliter censeantur adiecta, dum maximè Castello antecedenter iniunctum fuerat, vt pecunias ad nundinas transmitteret, vt notat Menoch. *consil.*291. *n.*32. & 33. Aretin. *consil.*76. *num.*5. *vers. quibus praemissis non obstantibus*, Bellon. iun. *consil.*391. *num.*32.
7 Non obstat, † obligatio à Castello Priore perhabita restituendi haeredibus Episcopi Agrigentini exactas pecunias in casu, quo pensio nulla declarata foret, ac exactio proindè indebita. Praeterquam enim ex tribus sententijs † conformibus renunciantibus pensionem legitimè debitam, obligatio haec remansit extincta. Cùm praesertim 8
successor in Episcopatu pensionem postmodum liberè † persoluerit; Securitas ipsius expleta fuit ex cautione praestita, ac subsequuta promissione releuandi Castellum indemnem, vt notant *DD. in l. si Pater C. de collat.* vbi inter caeteros Alex. & Salyc. *num.*2. Castrens. *num.*3. Bald. *num.*4. Benintend. *decis.*77. *num.*9. & *decis.*81. *num.*23. Rota *in Veliterna Affictus* 15. *May* 1600. coram Corduba *impressa post* Pacific. de Saluian. *decis.*93. *num.*1. 9

Subsequutum denique † depositum pro parte Castelli 10
penes tabulam Panormi neque Viualdo poterit suffragari, vel quia huiusmodi depositum non censetur vim solutionis obtinere, *l. item liberatur* §. *primo*, ibique notat Bart. *ff. quibus mod. pign. vel hypoth. soluat. l.*4. §. *ait praetor ff. de re iudic.* Iason. *consil.*1. *pro Genero num.*13. Rota *in Auximana Praedij* 14. *Ianuarij* 1647. coram bon. mem. Bichio, vel quia illud expletum fuit praeter formam mandati decernentis expressè, vt Viualdi voluntas expleretur, necnon quia idemmet † mandatum nullo praecedente Iudicis iussu subsequu- 11
tum liberationem deponentis, necnon fideiussoris, non induxit, vt notat Castr. *in l. acceptam C. de vsur. num.*3. & *in l. si reus num.*1. vbi Bald. *num.*73. *ff. de Procurat.* Surd. *consil.*385. *num.*3. Rota *in Perusina Bonorum* 5. *Maij* 1617. coram Manzanedo.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO

Posteà S. R. E. Cardinali.

Auenionen. Fideicommissi.

Lunae 20. *Iunij* 1661.

ARGVMENTVM.

Testamentum inualidum esse asserens, ex eo, quia praetenditur Testatorem non fuisse sanae mentis, ex quibus benè tollatur talis praetensio, & multa deducuntur ad effectum probandi Testatorem fuisse sanae mentis, & ex quibus coniecturis id benè roboretur, & maximè cum praesumptio iuris stet, pro sanitate mentis, & eo fortiùs, dum Testamentum est benè ordinatum.

SVMMARIVM.

1 *Mentis sanitate gaudere in dubio ex iuris praesumptione, quis praesumitur.*
2 *Quae praesumptio quidem militat etiam de tempore conditi Testamenti.*
3 *Dementiam Testatoris ad inualidandum testamentum, Testes non probant, si deponant de tempore ante, vel post Testamentum.*
4 *Attestationi Notarij deponentis de sana mente Testatoris videtur adhibenda fides, & n.*5.
6 *Testatoris subscriptio praesumptionem veritatis omnium contentorum in Testamento operatur.*
7 *Testator subscribendo Testamentum, videtur approbare omnia contenta in Testamento.*
8 *Parochi attestationi circa sanam mentem Testatoris videtur non parum deferendum.*
9 *Parocho attestanti de sana mente testatoris videtur magis deferendum, quam alijs Testibus deponentibus de dementia eiusdem.*
10 *Testamentum, quando tamquam validum obseruatum, & quidem per longum tempus, quid ex hoc inferatur.*
11 *Obseruantia longa, non modicum praestat adminiculum, ad praesumendam Testatoris mentem fuisse sanam.*
12 *Ignorans non dicitur approbare.*
13 *Ignorans rei notae perperam allegatur.*
14 *Subscribens aliquid non praesumitur ignorare non scriptura subscripta.*
15 *Subscribens pro alio, & hoc ex defectu phrenesis, non potest allegare ignorantiam ipsius phrenesis.*
16 *Actus facti callide, & sagaciter non probant, & n.*17.
18 *In muliere, quando praesumitur minimè iuris ignorantia.*
19 *Dementia Testatoris, an validè probetur ex Testibus testamentarijs.*

20 *Te-*

20 *Testes allegantes propriam turpitudinem, & deponentes contra iuris præsumptionem non sunt attendendi.*

21 *Maritus deponens ad fauorem vxoris non est integer Testis.*

22 Consult, Spad. 90. num. 30. declaratur, & num. 24. 25. & seq.

23 *Subscriptio Testis Testamentarij, si fiat pro solemnitate ipsius Testamenti, ex hoc tamen quid non sit inferendum.*

25 *Ad Testamenti errorem substantialem probandum, requiritur idem numerus Testium, qui adhiberetur in confectione ipsius Testamenti.*

29 *Testes examinati ad perpetuam rei memoriam non probant.*

30 *Testes non probant, si non percutiunt tempus, de quo controuertitur.*

31 *Testes deponentes de sana mente, sunt præferendi Testibus de dementia.*

32 *Testator si fuerit probatum, quod habuit die lucida interualla, & non constat, de quo tempore testatus fuerit, quid veniat præsumendum.*

33 *Dementia probata etiam dubia sufficit ad annullandum testamentum, quando testamentum fuit factum ad interrogationem Notarij.*

34 *De Testatoris sana mente, quando constat, saltem de tempore testamenti, tunc non est dubitandum de validitate Testamenti facti ad interrogationem Notarij, & num. 35.*

36 *Testator censetur articulatè loqui si ad interrogationem alicuius respondit, sic.*

37 *Testator censetur sanæ mentis fuisse ex ordinata dispositione facta ab ipso, & maxime secundum dispositionem legalem.*

38 *Qualitas testandi, benè probat, & omnium melius facit præsumere sanitatem mentis ipsius Testatoris.*

39 *Testamentum factum ad interrogationem Notarij tunc sanè probat, dum ante Testamentum Testator mandauit accersiri Notarium, & n. 40.*

41 *Testamentum conditum ad interrogationem, seu suggestionem Notarij, tunc sine dubio tenet, quando nulla fraus in eo potest considerari.*

DECISIO CCCLIII.

FVit coram me præuijs duabus decisionibus 24. Ianuarij 1656. * & 14. Februarij subsequentis anni denegata immissio Margharitæ, & Magdalenæ sororibus de Viennot, substitutis in Testamento condito à Ioanne patruo, vt prætendebatur phrenetico, & ad suggestionem Notarij; Verùm bis proposita causa, ac tota facti serie exactius, ac diligentiùs perpensa, multisque nouiter deductis Domini recesserunt à decisis.

Siquidem obiecta phrenesis, siue dementia Ioannis firmata in vtraque decisione visa fuit DD. nondum pro parte Annæ plenè, & concludenter iustificata, vt requiritur attenta naturæ, & iuris præsumptione † militante pro sanitate mentis, *ad text. l. nec codicillos C. de Codicill.* cum alijs relatis *in Fauentina legati* 28. *Aprilis* 1653. coram R. P. D. meo Celso, & quidem præcisè de tempore conditi † Testamenti *ad text. in l. 2. ff. de testam.* Soccin. *in l. furiosum num. 2. C. qui testam. fac. poss.* Card. Caual. *decis. 366. n. 7. & in Meleuitana hæreditatis* 15. *Aprilis* 1644. *coram me §. idque eo magis, & in dicta Fauentina Legati §. maximè*, adeout non sufficiat Testes deponere de phrenesi, siue de dementia ante, vel post testamentum, vt in his terminis dixit Rot. *in recent. decis. 384. num. 3. part. 1. & decis. 233. num. 25. part. 7.*

(margin numbers in this paragraph: 1, 2, 3)

Attenta præsertim assertione Notarij facta in Testamento *Summ. sororum* † *prima positionis num. 1. ibi: Essendo il Testatore ne' suoi buon sensi, intelletto, e memoria per la Dio gratia benche ammalato &c.* Cui propria venit adhibenda fides, † vt in his terminis dixit Rot. *d. decis. 233. num. 32. part. 7. recent.* Buratt. *decis. 211. num. 7. & in dicta Fauentina Legati §. facilius*, verò iniunctis subscriptionibus septem Testium in singulis folijs, iuxta formam † Statuti Auenionen. quæ quidem subscriptio vehementem inducit veritatis præsumptionem, ac omnium in † testamento contentorum approbationem, Surd. *cons. 414. num. 76. & seqq.* Rot. *decis. 263. num. 26. & 27. & decis. 581. num. 34. & 35. part. 4. tom. 2. recent. & in Romana hæreditatis* 13. *Ianuarij* 1659. coram R. P. D. meo Albergato §. *minus ad hunc effectum vers. subscriptio verò.*

(margin numbers in this paragraph: 4, 5, 6, 7)

Necnon etiam attestatione Parochi, qui Sanctissimum Viaticum subministrauit eadem die conditi Testamenti, hodie coadiuuata ab alijs duobus Testibus, qui interfuerunt tempore subministrati viatici, ac specificè de visu, & certa scientia deponunt de sana mente Testatoris *dicto Summ. sororum num. 8.* ibi: *Et era in buon senso, e giuditio, e lo riceuette in presenza di molte persone, che l'accompagnarono*, quibus propterea † maior venit adhibeñ fides, quam alijs affirmantibus de dementia per quinque, vel septem dies ante Testamentum, Buratt. *decis. 256. num. 19.* ibique Adden. *num. 29.* Rot. *decis. 570. num. 17. part. 4. tom. 2. & decis. 384. num. 4. part. 1. recent.*

(margin numbers in this paragraph: 8, 9)

Et quod plurimum mouit DD. eadem Anna per actus positiuos testamentum, de quo agitur approbauit, illudque spatio 20. & vltrà † annorum obseruauit, dum Inuentarium tutelare confecit, ac insimul cum Simone contutore hæreditatem adiuit, suamque tertiam partem ex testamento accipere declarauit, quam semper retinuit, quousque mortuis filijs anno 1644. prætendere cepit successionem ab intestato *d. Summ. n. 9. & 10.* huiusmodi † enim obseruantia spatio tot annorum non modicum præstat argumentum sanæ mentis, Bero. *cons. 56. num. 11. lib. 2.* Rota coram bon. mem. Merlin. *decis. 772. num. 12.*

(margin numbers in this paragraph: 10, 11)

Nil refragante responsione data in decisionibus, quod Anna prædicta omnia ignoranter gesserit, quia † ex nouiter deductis ab informantibus pro sororibus prætensa ignorantia prorsus excluditur, tum quia † infirmitas Testatoris iam erat nota dictæ Annæ inhabitanti eodem tempore cum marito, ad quem † continuò accedebat, vt probant Testes dati *in nouo Summ. sororum n. 2.* tum quia eadem Anna insimul cum Simone subscripsit eadem die obitus Ioannis † quandam quietantiam ob impotentiam viri ex phrenesi, quæ superuenerat *d. nouo Summ. num. 3.* & quemadmodum post obitum filiorum curauit præuijs litteris monitorialibus examinari Testes super phrenesi, & ex hoc capite annullare Testamentum vtique fecisset viuentibus filijs; At quia annullare Testamentum viuentibus filijs erat ei nimis damnosum, ex quo priuata remansisset tertia parte hæreditatis, dum integra hæreditas ab intestato ad filios deuoluebatur hinc desumitur, quod data † opera distulit hanc nullitatem in medium afferre, & sic cessat ignorantia iuris in muliere, dum † ex his patet, quod nimis callidè, & sagaciter se gesserit.

(margin numbers in this paragraph: 12, 13, 14, 15, 17, 18)

Non releuant Testes pro parte Annæ inducti ad probandam phrenesim, ac dementiam Testatoris, inter quos quinque adsunt, qui in † testamento se subscripserunt, nempè Petrus Tarmisier, Mancinus Martinus, Spiritus Smonier, Carolus Fides, & Claudius Mestral eius hodierno *Summ. num. 16.* 19

Etenim responsum fuit præfatos Testes in præsenti non esse admittendos tamquam allegantes † propriam turpitudinem, & attestantes contra eorum primam depositionem resultañ. ex subscriptionem Testamenti; vt in his præcisis terminis testatur Capyc. *decis. 192. num. 45.* Sess. *decis. 119. num. 32. & seqq.* Rot. *d. decis. 581. num. 35. part. 4. tom. 2. recent. & in dicta Romana hæreditatis §. minus ad hunc effectum vers. subscriptio verò* coram Reuerendiss. P. D. Albergato. 20

Ex alia etiam ratione respectu Claudij videtur eius depositionem nullam mereri fidem, quia est Maritus Annæ, & propterea tamquam principaliter † interessatus nomine affectionis de iure repellitur à testificando in causa suæ vxoris, vt notatur *in l. etiam*, & ibi *gloss. vers. quid in viro, & vxore C. de testib.* 21

Neque ad hunc effectum applicatur *Consultat. Spadæ* 90. *num. 30. allegatum in decisionibus*, vbi † quod subscriptio inseruit quidem pro solemnitate actus, non tamen impedit quin Testes posteà examinati † deponere possint pro veritate, Testatorem, tunc temporis non fuisse mentis compotem; consilium Spadæ tunc demum procedit, quando verè constat Testes fuisse deceptos, & inductos ad subscribeñ. testamentum, quod asserebatur factum à Testatore sanæ mentis, † qui reuera erat demens, & furiosus hoc enim casu, quia res aliter se habebat possunt deindè Testes pro veritate † deponere de statu Testatoris tempore testamenti, vt benè declarat Bartol. *in l. prima n. 11. ff. quemad. testam. aper.* Surd. *cons. 414. num. 56. & seqq.* Capyc. *decis. 192. num. 7.* Secus verò, quando vt hic nullatenus constat

(margin numbers in this paragraph: 22, 23, 24, 25, 26)

ſtat de aliqua deceptione, vel inſania Teſtatoris tempore
teſtamenti, minuſque quòd dicti teſtes ad ita ſcriben. fue-
27 rint † inducti, tunc enim prima ſubſcriptio, non ſecunda
depoſitio quamuis iurata venit atten. iuxta veriorem ſen-
tentiam Aretin. *in cap. per tuas num.33. de probat.* Seſſ. *d. de-
ciſ.119.n.7.* cum alijs adductis per Gratian. *diſcept.343.n.17.*

Vlterius dicebatur, quòd ad proban. errorem ſubſtantia-
28 lem teſtamenti † requiritur idem numerus Teſtium, qui
requiritur in confectione, Iaſon. *in l. errore num.7. verſ.
limita C. de teſtam.* ibique Alexand. *num.10.* Caſtren. *num.5.*
Bald. *in l. ſi Imperator la prima num.18. ff. de ſtat. homin.*
Dec. *conſ.105. num.3.*

Reliqui verò Teſtes nihil probant, quia vltra exceptiones
perſonales adductas ab Informantibus pro ſororibus *d.1.
29 Summ.earum d. num.11.* eorum aliqui fuerunt † examinati
ad perpetuam rei memoriam; Alij verò licet formiter om-
nes, tamen non concordare in dicto, nec percutiunt tem-
30 pus præciſum † teſtamenti, præcipuè dum in contrarium
adſunt Teſtes formiter examinati, & ſignanter Parochus,
d.Summ.num.8. deponentes de ſana mente Teſtatoris, qui-
bus in concurſu magis eſt deferen. quamuis ſint pauciores,
31 quàm alijs numero pluribus † de phreneſi, & inſania depo-
nentibus iuxta veriorem ſententiam, quam ſequuta eſt, Rot.
in recent. deciſ.384. num.9. part.1. cum alijs adductis *in dicta
Meleuitana hereditatis coram me §. ſed ex duobus, & in dicta
Fauentina legati §. maximè quia.*

Et ſaltem negari non poteſt, quòd attenta veritate Te-
ſtium hinc inde, vt reducantur ad concordiam firmari de-
beat Teſtatorem aliquando inſaniſſe aliquando dilucida ha-
buiſſe interualla ad effectum præſumendi teſtamentum
32 fuiſſe † conditum tempore habili, vt reſponſum fuit *in Ro-
mana fideicommiſſi de Gracchis prima Decembris 1618. co-
ram bon. mem. Remboldo*, quam refert, & ſequitur Rot. *de-
ciſ.570. num.16. part.4. tom.2.* Merlin. *deciſ.772. num.11.*
Adden. ad Buratt. *deciſ.256. num.29.*

33 Alterum verò † deciſionis fundamentum, quod ſufficiat
probatio etiam dubia, quando agitur de teſtamento facto ad
interrogationem, & ſuggeſtionem Notarij ceſſare viſum
34 fuit, quia † cùm ex ſupradeductis liquido conſtet de ſana
mente Teſtatoris ſaltem tempore teſtamenti vera eſt, &
35 communiter recepta concluſio, teſtamentum † ad alterius
interrogationem valere, ſi Teſtator, vt hic habeat bonum
ſenſum, vt articulatè loquatur, vt pluribus adductis aucto-
ritatibus reſpondit Rot. *deciſ.581. num.29. 30. & 31. part.4.
recent. vbi ſub num.44.* firmat, quòd cenſetur articulatè lo-
36 qui, qui ad alterius † interrogationem reſpondit *ſic*, quòd
autem in caſu noſtro fuerit ſanæ mentis de tempore teſta-
37 menti deſumitur ex ordinata diſpoſitione facta † in eius Te-
ſtamento *d.Summ.num.1.* vbi legitur proprios filios inſimul
cum Anna vxore hæredes vniuerſales pro tertia parte inſti-
tuiſſe, & in caſu obitus filiorum, ſine filijs ſubſtituiſſe Simo-
nem Vinnot eius fratrem, pœna caducitatis adiecta, dictæ
Annæ ſi ad ſecundas nuptias conuolauerit, aliaque ordinatè,
38 ac prudenter diſpoſuiſſe, ex hac enim qualitate † teſtandi
nulla maior, ac probabilis ſanæ mentis coniectura deſumi
poteſt, vt ponderatur in ſupradicta *deciſ.581. num.45. & 46.*
& in his præciſis terminis aduertit Rot. coram Buratt. *deciſ.
211. num.20. & 31.* Duran. *deciſ.173. num.12. & in recent.
deciſ.370. num.20. part.4. & deciſ.233. num.29. part.7. & in
dicta Meleuitana hereditatis coram me, & in allegata Fauen-
tina legati §. tum etiam coram R.P.D. meo Celſo.*

Eoque magis præcedente Teſtatoris præordinatione, aut
voluntate teſtandi, ad quem effectum Notarium accerſiri
39 iuſſit, † vt conſtat ex depoſitione Chouet *d.Summar.num.8.*
necnon aliorum duorum Teſtium *dicto num.8. lit.G. & H.*
quo caſu teſtamentum factum ad Notarij interrogatio-
40 nem † de Iure ſubſtinetur, vt probat Soccin. Iun. *conſ.173.
num.31. lib.2.* Surd. *d. conſ.414. num.56. & ſeqq.* Grammat.
deciſ.73. num.4. propè fin. & num.6. Rot. *deciſ.139. num.2.
lit.B. poſt primum volum. conſil. Farinac.*

Præcipuè dum nulla in propoſito caſu conſiderari po-
41 teſt † fraus, aut cauſa extorquendi nominationem hæredum
attento, quòd non fuerunt inſtituti hæredes extranei, ſed
proprij filij, quibus magis proficuum erat Patrem inteſta-
tum, quàm teſtatum decedere adhoc vt tota hæreditas ad
42 eos deuolueretur, † concurrente vlterius legalitate Notarij,
qui Teſtamentum rogauit, vt conſiderat Rot. *deciſ.263.
num.29. & ſeqq. part.4. recent. & in dicta deciſ.181. in fine
part.4. tom.2.*

Et ita vtraque Parte Informante reſolutum fuit.

*Præſens Deciſio, hac ſub die 24. Ianuarij 1659. quæ eſt in ea-
dem cauſa coram eodem Eminentiſſimo Domino Cardinali
Cerro, eſt impreſſa ſupra in hac eadem parte decimatertia
Recentiorum deciſ.9. Altera vero ſub 14. Febr. 1660. erit
infra Miſcell. deciſionum prout in Indice ante eam poſita.*

R. P. D. PRIOLO.

Fulginateñ Bonorum.

Lunæ 20. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Renunciatio à filia minoris ætatis facta ſtante er-
rore, & enormiſſima læſione ſuſtineri non po-
teſt. Renunciatio læſionis etiam in magno, &
maximo exceſſu in quantum operatur. Læſio
quando non iuſtificatur, an renunciatio poſt
acceptam dotem congruam adhibitis ſolemni-
tatibus requiſitis ex defectu ætatis valeat im-
pugnari?

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio à filia de bonis paternis facta detecto errore non ſuſtinetur.*
2 *Renunciatio ex capite læſionis non obſtante iuramento reſcinditur.*
3 *Læſio enormiſſima reſcindit contractum, & iuramenti vinculum ſoluit.*
4 *Renunciatio à filia minoris ætatis facta, potius ex ſimplicitate, quàm ex animi liberalitate facta præſumitur.*
5 *Filia renuncians bonis Paternis, à Patruo in cuius domo poſt mortem Patris remanſit, ſeducta cenſetur.*
6 *Renunciatio facta cum clauſula donandi illud plus quod bona valebant, in quantum operatur.*
7 *Renunciatio ſtante clauſula cum certa ſcientia valoris bonorum, ex capite læſionis impugnari non poteſt.*
8 *Filiam vires patrimonij ignoraſſe probatur, quando conſtat rem aliter ſe habere, quam ipſa putabat.*
9 *Renuncians læſioni in magno, & maximo exceſſu læſioni in totum renunciaſſe non cenſetur.*
10 *Læſio quomodo excluditur.*
11 *Teſtibus numero pluribus, & melius informatis in concurſu magis eſt credendum.*
12 *Renunciatio ad fauorem Patrui facta poſt acceptam dotem competentem, adhibitis ſolemnitatibus requiſitis impugnari non poteſt.*
13 *Renunciatio quando renuncianti, & eius familiæ eſt fauorabilis, læſio in ea conſiderari non poteſt.*
14 *In Dubio an Laudum obſtet, an vero renunciatio ſuſtineatur, pro vtriuſque Iuſtitia præſumitur.*

DECISIO CCCLIV.

IOſeph Lilius poſtquam obijt Criſpoltus frater relicta Vrſula filia vnica eam nuptui tradidit Petro Auguſtino de Vnris cum dote ſcut. 5000. Vrſula verò aſſerens, quod bona Criſpolti Patris non tanti æſtimarentur quanti eſſet dos ſibi à Patruo promiſſa, renunciauit illi bona paterna, materna, & aliorum quorumcumque adiuncto pacto, quod Petrus Auguſtinus ſponſus teneretur, in caſu moleſtiarum ad damna, & intereſſe, Cùm autem Vrſula obtinuerit ex capite læſionis ſententiam reintegrationis ad bona, quæ Ioſepho Patruo renunciauerat, Ioſeph verò mandatum de manutenendo, conceſſit Rota in gradu appellationis Vrſulæ remiſſoriam ad probandam læſionem renunciationis, & præuia alia commiſſione cenſuit ad fauorem Ioſephi relaxandum fore mandatum pro liberatione à moleſtijs contra Petrum Auguſtinum. Hinc Vrſula compromiſit prætenſiones, & Iura in Arbitrum à cuius Laudo interpoſita appellatione dedi dubium, An obſtaret Laudum, ſeu potius ſuſtineretur renunciatio, & DD. quia reſolutio rota pendet ab inſpectione læſionis mandarunt firmari ſtatum hæreditaris Criſpolti, eoque firmato à me dari reſolutionem.

Dicebant Informantes pro Vrſula ex Teſtibus Remiſſorialibus probari hæreditatem Criſpolti fuiſſe (vltra mobilia) valoris ſcutorum 13100. nempè 10800. in ſtabilibus, &
2300. in pecunijs poſt eius obitum per Ioſephum exactis,
& propterea † renunciationem Vrſulæ cum ſuppoſito, 1
quod bona Patris vix aſcenderent ad ſcuta 5000. non poſſe
detecto errore ſuſtineri, *l. ſi per errorem, ff. de Iuriſd. omn. Iud.*

l. fin. ff. de constit. pec. l. mater, ff. de inoffic. Testam. l. in repudianda ff. de acquir. hæredit. Roland. *cons.* 13. *num.* 29. *lib.* 1. Rota coram Seraphin. *decis.* 931. *num.* 4. *& in Bononien. Nullitatis Concordiæ* 12. *Iunij* 1645. 13. *Ianuarij* 1646. *&* 11. *Martij* 1647. *coram Reuerendiss. D. meo Cerro Decano, &* 27. *Ianuarij, &* 1. *Iulij* 1648. *coram bon. mem. Bichio.*

Et sanè referunt Testes 200. stadia conficere Prædium in vocabulo *della Pasciana* valoris florenorum 45. pro quolibet 80. conficere Prædium nuncupatum *la Chiona* valoris florenorum 22. pro quolibet Prædium in vocabulo *l'Oliueto* esse stadiorum 20. valoris florenorum 40. pro quolibet, Prædium in vocabula *la Fornace* continere 15. stadia valoris florenorum 56. pro quolibet circumdari 12. stadijs Prædium in vocabulo *della Pera* valoris florenorum 50. pro quolibet, & 11. aliud Prædium *della Pasciana* valoris florenorum 40. pro quolibet, *vt in Summ. num.* 11. *& seqq.*

Præterea relictum fuisse à Crispolto Prædium sub vocabulo *Capo d'acqua*, cum Domunculis adiacentibus, ambitumque Terrarum nuncupatum *il Bottino*, *& il Campo della Sterpata*, ac domum in Ciuitate scutorum 2965. iuxta relationem Peritorum, *Summar. sub num.* 17. *cum tribus seqq.* Pecunias autem prouenire ex credito scutorum 1057. soluto per Alexandrum Lilium *Summ. num.* 1. & ex restitutione dotis Felicis alterius filiæ Crispolti prædefunctæ pro rata scutorum 743. *Summ. num.* 3. Necnon ex pretio frumenti scutorum 300. *vt num.* 6. societatumque officiorum, & Censuum, *vt num.* 7. 8. *&* 9. mobilia verò consistere in supellectili, ac ædium apparatu, & argento, ac ære alijsque massaritijs, præterea in libris Iuris Consultorum grano, vinoque, & canepa, ac cæmentis ædificandi, *Summ. num.* 20.

2 Vnde eo magis videbatur † renunciatio rescindenda ex capite læsionis longè dimidiam excedentis, non obstante iuramento, quia dum Vrsula propter dotem scut. 5000. renunciauit, adeo pinguem hæreditatem in summa scutorum
3 13. & vltra, † læsio hæc enormissima rescindit contractum, & iuramenti vinculum soluit, Butr. *in cap. cum contingat*, & ibi Abb. *de Iureiur.* Franch. *in cap. in præsentia de prabend.* ibique Felin. Anchar. *in cap. Accessorium de regul. iur. in* 6. Alex. *in l. stipulatio hoc modo concepta num.* 10. vbi Ias. *n.* 38. *ff. de collat.* Vasquez *controu. illustr. cap.* 2. *num.* 17. Aymon. *cons.* 613. *num.* 29. Gabr. *cons.* 9. *num.* 3. *lib.* 2. Cæphal. *cons.* 305. *num.* 30. Menoch. *cons.* 412. *num.* 61. Neuiz. *cons.* 21. *num.* 5. Ofasch. *decis.* 41. *num.* 3.
4 Maximè cùm † Vrsula tempore renunciationis esset 14. annorum, quæ ob fragilitatem ætatis, ac sexus, ex simplicitate potius quàm ex animi liberalitate mota præsumitur ad renunciandum, *l. cum de indebito*, §. *fin autem ff. de probat. & in l.* 1. *in fin. C. de eden.* Soccin. Iun. *cons.* 263. *num.* 2. *lib.* 2. Ruin. *cons.* 60. *num.* 25. *lib.* 3. Dec. *cons.* 45. *num.* 1. *& cons.* 202. *num.* 5. Alciat. *de præsumpt. reg.* 1. *præsumpt.* 142.
5 Imò censetur seducta ab eodem Patruo, † in cuius domo, & gubernio remanserat post mortem ipsius Patris, Capyc. *decis.* 159. *num.* 35. Castr. *cons.* 174. *lib.* 1. Boer. *cons.* 39. *num.* 11. Riminal. Iun. *cons.* 428. *num.* 24. Rota *recent. part.* 5. *decis.* 586. *num.* 11. *&* 12.
6 Non obstante, quòd † renunciatio sit facta cum clausula donandi illud plus, quod bona valebant, addita renunciatione læsionis etiam in magno, & maximo excessu; Nam
7 talis clausula operatur quidem, vt † renunciatio impugnari non possit ex capite læsionis, quando facta fuit ex pura, & libera voluntate, & ex certa scientia valoris bonorum *iuxta not.* per Bart. *in l.* 2. *num.* 4. *&* 16. Bald. *num.* 7. *quæst.* 4. Salicet. *num.* 11. *quæst.* 7. *num.* 8. Cagnol. *num.* 124. *C. de rescind. vendit.* Menoch. *de arbitr. Iud. cap.* 145. *num.* 16. Secus autem ex erroneo supposito mulieris minoris, prout erat Vrsula,
8 quàm vires † Patrimonij ignorasse vltra Iuris præsumptionem resultat ex eo, quod constat rem aliter se habere, quàm ipsa putabat Cagnol. *in dicto lib.* 2. *num.* 125. *& seqq.* Menoch. *vbi supra dicto cap.* 145. *in fin.* Donad. *de renunciat. cap.* 9. *num.* 82. *cum seqq.*

Præsertim quia licèt Vrsula habuerit dotem scutorum 5000. ea tamen dicitur constituta ex bonis proprijs ipsius, nam scut. 2000. sola *incontanti* fuerant à Patruo retracta ex effectibus hæreditarijs Crispolti Patris; scuta verò 2000. quolibet anno pro residuo dotis promissæ percipi poterant ex redditibus bonorum stabilium; Vnde esto, quòd illa
9 † renunciauerit læsioni in magno, & maximo excessu, non tamen intelligitur de læsione in totum, Paris. *cons.* 20. *num.* 29. *lib.* 1. Riminald. Iun. *cons.* 312. *num.* 21. & Peregr. *cons.* 73. *num.* 27. *&* 28. *lib.* 1.

Verùm Informantes pro Iosepho † ad excludendam funditus læsionem duo considerabilia eliciunt ex Testibus pro eodem examinatis. Primum Prædium *della Pasciana*, non conficere stadia 200. sed 150. valoris florenorum 22. non 45. pro quolibet, Prædium *della Chiona*, licèt stadiorum 80. non tamen esse valoris florenorum 22. sed 10. pro quolibet, Prædium *dell'Oliueto*, licèt stadiorum 20. non tamen æstimari florenis 40. sed 28. pro quolibet, Prædium *delle Fornace* vndecim, non 15. stadia conficere æstimarique florenis 50. non 56. pro quolibet, circumdari quidem 12. stadijs, Prædium *della Pera*, valore dumtaxat florenis 350. non 50. pro quolibet; Prout vndecim stadia continere alterum Prædium *della Pasciana*, non tamen valere florenis 40. sed 20. pro quolibet, vt in *Summ. à num.* 17. *vsque ad num.* 26. 10

Fatentur Prædium cum domunculis adiacentibus in vocabulo *Capo d'Acqua* fuisse venditum per Iosephum florenis 240. *Summar. num.* 28. sed præter illud impugnant extitisse in hæreditate Crispolti alia corpora nuncupata *il Bottino, & il Campo delle sterpate*, sicuti non admittunt domum in Ciuitate æstimari pretio scutorum 2000. sed 1000. prout ex aduerso articulatum fuit, *Summ. num.* 27. Augumentum verò prouenire ex melioramentis per Iosephum superadditis; Item negando tot esse pecunias, quæ in summa scutorum 2300. relatæ fuerunt ad debitum eiusdem Iosephi pro exactis; Inquiunt esse deducenda ex calculo scuta 300. quæ Vrsula contendit exacta ex frumento vendito, quia talis exactio non probatur, nisi vnico Teste, & alia scuta 367. debere deduci ex partita scutorum 732. prouenientium ex restitutione dotis alterius filiæ Crispolti, ex quo Ioseph cum illa exegerit simul cum Alexandro altero Vrsulæ Patruo, non teneatur nisi pro rata.

Inferentes exinde bona stabilia Crispolti æquare duntaxat florenos 8098. quibus iunctis alijs florenis 4517. ex actis (compræhenso etiam valore mobilium) statum hæreditatis non esse adeo pinguem, vt in calculo partis, sed constituere tantummodò sc. 6307. vt deducitur ex † Testibus quos prætenditur non solùm esse numero plures, sed melius informatos, & meliorem afferre rationem, quam afferunt alij pro Vrsula deponentes, & ideò illis magis credendum fore, prout dixit Rota coram Mantic. *decis.* 217. *num.* 13. *& in Ferrariens. Pensionis* 2. *Iunij* 1660. *coram Reueren. D. meo Decano.* 11

Alterum verò desumptum ex Testibus erat, quòd quinque ex prædictis corporibus scilicet Prædium *della Pasciana*, Prædium *dell'Oliueto*, Prædium *delle Fornace*, & Prædium *della Pera* cum domo sita in Ciuitate prouenirant ex hæreditate Iosephi Senioris, vt in *Summ. num.* 29. *cum duob. seq.* Ex his prætendunt esse detrahendos florenos bis mille pro restitutione Dotis Scholasticæ Vxoris, cuius hæres existit Isabella filia, quæ instituit hæredem Iosephum, vt in *Summ. num.* 32. 33. *&* 34. Quinimò bona prædicta diuidi debeant pro medietate inter Isabellam, & Ioannem Antonium filios dicti Iosephi Senioris, & medietas Ioannis Antonij inter Crispoltum, & Iosephum fratres eius filios, & ita quòd pro tribus ex quatuor partibus spectent ad Iosephum, pro vna verò ad Vrsulam ex persona Crispolti Patris, cuius proinde hæreditatem ostendunt ascendere tantùm ad scuta 4022.

Et propterea excludi læsionem, quam ex aduerso iactant, & vlterius quòd cùm Vrsula à † Patruo competentem dotem acceperit, impugnare non valet renunciationem, quam fecit ad fauorem illius cum decreto Iudicis, interuentu Consanguineorum, & cæteris solemnitatibus adhibitis, *iuxta text. in cap. quamuis cum ibi notatis de pact. lib.* 6. nec etiam sub prætextu, læsionis enormissimæ, vt probat Abb. ad Buratt. *decis.* 894. *num.* 5. *&* 6. Merlin. *decis.* 274. *num.* 5. & fuit dictum *in Asculana Renunciationis* 22. *Maij* 1651. *&* 1. *Iulij* 1652. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.* 12

Præcipuè stantè pacto, quòd in euentum obitus Iosephi Renunciatarij sine filijs bona renunciata deuoluantur ad Alexandrum supra nominatum, & eius filios pro decore familiæ, & conseruanda agnatione cum onere fideicommissi, in qua propterea † renunciatione tanquam fauorabili eidem 13
Vrsulæ renuncianti, & eius familiæ nulla potest considerari læsio, Molin. *de iust. & iur. disput.* 579. *sub num.* 31. Molin. *de Primog. Hispan. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 28. Rota *in Romana Renunciationis* 14. *Iunij* 1649. *coram Eminentiss. D. Cardinali Otthobono inter eius impress. decis.* 182. *num.* 24. *confirmata* 23. *Martij* 1650. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Contendunt igitur Laudum obstare, & substineri renunciationem, probat etiam † in dubio præsumendum esse pro 14
iustitia vtriusque, vt de Laudo probat Menoch. *de præsumpt. lib.* 1.

lib. 1. præsumpt. 76. num. 3. Rota *in Bononien. Lands 6. Iunij 1653. coram R. P. D. meo Celso*. Et de renunciatione cum decreto Iudicis, & alijs solemnitatibus, Rota *in dicta Romana Renunciationis 23. Martij 1650. coram Reuerendissimo D. meo Decano*.

Quare propugnantibus hinc inde Testibus, & nunquam firmato statu hæreditatis Crispolti iuxta ordinem datum, duxi iterùm consulere Dominos meos, vt insimul resolutionem capiant.

REVERENDISS. D. ALBERGATO.

Sacræ Rotæ Decano.

Romana scutorum triginta millium.

Lunæ 20. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Facultas stante re integra à concedente limitari potest, an contractui donationis irreuocabili inhæreat; Donationem inter viuos non esse reuocabilem quomodo intelligendum; facultas per viam legati facti naturam eiusdem reuocabilem non mutat, & in dubio de intentione donantis, ad declarationem re integra, & congruo tempore ab eo factam semper est recurrendum.

SVMMARIVM.

1 *Facultas nuda, & simplex facultatario nullum ius tribuit, nec dicitur esse in bonis eius, cui tribuitur.*

2 *Facultas adeundi hæreditatem antea illius aditionem in bonis facultatarij non existit.*

3 *Facultas stante re integra, antequam eadem facultatarius vsus fuerit, à concedente limitari, & ad summam minorem restringi potest.*

4 *Facultas licèt inhæreat contractui donationis irreuocabili, naturam tamen irreuocabilem non assumit.*

5 *Facultas non per viam iuris, sed per modum simplicis facultatis inserta, etiam in contractu irreuocabili re integra reuocabilis remanet.*

6 *Facultas continens interesse eorum, qui principaliter contrahunt, tanquam in eosdem directa irreuocabilis censetur.*

7 *Facultas continens interesse tertij non infirmatur à contractu, cui inest, nec irreuocabilis euadit.*

8 *Acceptatio tacita in obligatione Camerali contenta, de habente interesse primarium de tempore contractus, non autem secundarium intelligitur.*

9 *Stipulatio facta fauore piæ causæ actus naturam non alterat, nec de reuocabili eum irreuocabilem reddit.*

10 *Donatio inter viuos non est reuocabilis, licèt in potestate donatarij sit illam non acceptare.*

11 *Facultatis omnia antequam acceptentur respectu donatarij dicuntur.*

12 *Facultatis omnia in ordine ad concedentem, & ad rem ipsam nullatenus censentur.*

13 *Seruitus est facultatis, antequam in esse deducatur, Ius autem verum est, postquam fuerit constituta.*

14 *Donatio reuocari non potest, quia ab initio est actus obligatorius, & non simplicem voluntatem, sed ius continet.*

15 *Facultas simplex dum non est, nisi simplex potentia acquirendi, nullum omninò Ius tribuit.*

16 *Pactum reuocabile in contractu irreuocabili adesse, non est inconueniens, maximè in terminis facultatis fratri in contractu administrandi, & vendendi concessæ.*

17 *Facultas per viam legati concessa naturam legati reuocabilem semper retinet.*

18 *Distinctio circa facultatem nominandi à Testatore concessam non applicatur, dum exinde ad reuocabilem inferri non potest.*

19 *Distinctio de facultate nominandi fit ad cognoscendum, an talis facultas sit transitoria ad hæredes, an verò personalis.*

20 *Distinctio etiam fit, vt cognoscatur, an nominatus ab eligente, an verò à Testatore capiat.*

21 *Pater consentiens filio de re sua disponenti, an consensum reuocare possit.*

22 *Dubium quando oritur de donante, an habuerit intentionem concedendi facultatem irreuocabilem, ad eiusdem declarationem re integra, & tempore congruo factam est recurrendum.*

DECISIO CCCLV.

PRoposito hodie dubio, an sit standum in primo, vel secundo loco decisis, placuerunt Dominis fundamenta vltimæ resolutionis; Quia verba, quibus vsus fuit Ioannes Andreas, quando voluit Ioannem Mariam eius fratrem de sc. 30.
millibus disponere posse † nudam, & simplicem facultatẽ præ- 1
seferunt, quæ nullum Ius tribuit facultatario, nec dicitur esse
in bonis eius, cui tribuitur, prout non est in bonis † facultas 2
adeundi hæreditatem ante illius aditionem ex relatis in principio decisionis, & tradunt Grat. *cons. 35. num. 35. & seqq. lib. 1.* Vinc. de Franc. *dec. 101. n. 24. & seqq.* Rot. *in Mediolanen. Bonorum 1. Iulij 1650. cor. Reuerend. D. meo Celso, §. finali.* Vndè
† re integra, & antequam Ioannes Maria tali facultate vsus 3
fuerit potuit à concedente limitari, & ad scuta 1000. restringi, Ruin. *cons. 54. n. 12. & seqq. lib. 2.* Dec. *cons. 521. nu. 12. in fin.* Peregr. *de fideicom. ar. 44. num. 37. ad med.*

Et licèt talis † facultas inhæreat contractui donationis ir- 4
reuocabili, quæ est ratio Baldi *in cons. 270. lib. 2.* & dicatur pro parte Ioannis Mariæ acceptata; non inde tamen naturam irreuocabilem assumpsit. Quia respectu cohærentiæ, tunc demum posset irreuocabilis iudicari si, vt in alia decisione respõdetur, ibi esset apposita per viam Iuris, non autem quando in-
serta † fuit per modum simplicis facultatis, quæ intrinsecè de 5
sui natura etiam in contractu irreuocabili apposita re integra remanet reuocabilis, vt supra Alex. *cons. 29. n. 17. & seqq. lib. 5.* Dec. *d. cons. 521. n. 12.* Paris. *cons. 8. n. 23. & seqq. lib. 4.* Vel quan-
do talis † facultas contineret interesse eorum, qui principali- 6
ter contrahunt, & in eos esset directa, vt in casu Bart. *d. consil. 270. sub n. 2. lib. 2.* Non autem quando respicit interesse Ter-
tij, & in eum directa fuit, hoc enim in secundo † casu non in- 7
formatur à contractu, cui inest, nec irreuocabilis euadit, Bart. & alij *in l. petens 27. num. 1. Cod. de pact.* Tiraqu. *de retract. conuent. §. 1. gloss. 5. num. 26. cum concord. in §. siue quando.* Quo
verò ad acceptationem † tacitam, quæ continetur in obliga- 8
tione Camerali, intelligitur de habendo interesse primarium, & principale de tempore contractus, non autem secundarium, & executiuum, Rota coram Duran. *dec. 27. num. 12. & seqq.* Expressa autem facta fuit nomine Almæ Domus Lauretanę tantùm, non autem aliorum. Cuius quidem † stipula- 9
tio, non alterat naturam actus, nec de reuocabili eum reddit irreuocabilem, Rot. coram Pen. *decis. 1294. num. 7. & in Romana Collegij 13. Nouembris 1634. coram bon. me. Pirouano, §. Non obstat.*

Nec aduersantur exempla in contrarium adducta, † de 10
donatione inter viuos, quæ non est reuocabilis, licèt sit in potestate Donatarij illam non acceptare, & de facultate alicui concessa transeundi per fundum, vel hauriendi aquam ex puteo, quæ pariter reuocari non potest; Quia placuit Domi-
nis responsio, quòd † respectu requirentis omnia sunt facul- 11
tatis, antequam acceptentur, & in specie respectu Donatarij, aut eius fauore, cuius imponitur seruitus itineris, vel hau-
stus aquæ, sed in ordine † ad concedentem, & ad rem ipsam, 12
non omnia sunt facultatis, quia Donatario nõ continet sim-
plicem facultatem, sed ius. Et † seruitus pariter est faculta- 13
tis, antequam in esse deducatur, sed Ius verum est, postquam constituta fuit, Cepol. *de seruit. Vrb. poss. cap. 2. sub nu. 10. vers. Item si fiat aliquod*, si seruitus fiat per verbum facultatis, tunc
concessio sonat in factum, non in Ius. Et hinc est, quòd † do- 14
natio reuocari non potest, quia ab initio est actus obligatorius, & continet Ius, non simplicem facultatem, prout per modum Iuris conceduntur facultates prædictæ itineris, & haustus aquæ, & imponitur fundo, vel puteo vera seruitus,
quæ Ius est, vt dixi, † simplex autem facultas nullum Ius tri- 15
buit, nec in re, nec ad rem, sed est simplex potentia acquirendi, vt præter relatos *in princ.* Castrens. *in leg. cum filius familias 11. num. 23. vers. nam hæres, ff. de leg. 1.* Corn. *consil. 239. num. 3. lib. 4.*

Qua ratione tolluntur etiam alia de mandato ad faciẽn. aut de fideicommisso factis in contractu; Quia non proindè eorum reuocabilis natura alteratur, vt supra, nec inconueniens est, † quòd in contractu irreuocabili adsit pactum reuocabile in terminis facultatis fratri concessæ in contractu administrandi, & vendendi, Alexand. *dicto cons. 29. nu. 17. & seqq. lib. 5.* Ruin. *cons. 54. num. 12. & 13. lib. 1.* Et vlterius hæc omnia pacta respiciunt interesse illius, cùm quo principalis contractus celebratur. In præsenti autem agitur de interesse Tertij, cùm quo non fuit contractum, & de reuocatione

facta, antequam Ioannes Matia facultate vteretur. Quòd
17 pariter ponderandum est † facultas concessa fuit per viam legati, vt expressit donator, & facultatarius, atque ideò semper retinuit naturam reuocabilem legati, Gomez. *var. resolut. cap. 12. num. 4. lib.* 1. Surd. *decis.* 127. *num.* 9. *&* 10. *& alijs in §. Ee vlterius.*

18 Rursus non visa est Dominis applicabilis distinctio, quàm faciunt Doctores circa facultatem nominandi, quàm quis habet à Testatore, an scilicet sit libera, & competat nomine proprio, An autem nomine Testatoris, & sit limitata ad certas personas; Quia exindè inferri non potest ad reuocabilem, sed de illa disputant Doctores ad alios effectus, nem-
19 pè vel † ad cognoscendum, an talis facultas sit transitoria ad hæredes, an verò personalis, in quibus terminis post Cynum distinctionem ponit, Bart. *in l. illud* 19. *nu.* 2. *ff. de option. legat.* Mollin. & Nell. relati per Add. *ad dec.* 25. *num.* 49. *par.* 3.
20 & per Rot. *dec.* 196. *num.* 13. *& seqq. par.* 8. *recent.* Vel ad † videndum, An nominatus capiat ab eligente, An verò ab Testatore, de qua Rota *in Romana Dotis* 15. *Iunij* 1634. 2. *Decembris* 1645. *&* 15. *May* 1656. *coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Nec denique in contrarium allegari potest doctrina, Bald. *in l. Senium* 3. *num.* 4. *Cod. qui Testam. facer. poss.* vbi fir-
21 mat † Patrem consentientem filio disponenti de re sua non posse consensum reuocare, quia ibi consensus filio præsenti, & acceptanti fuerat præstitus, & post vsum facultatis superuenerat pœnitentiæ, quæ duo hic non concurrunt, vt supra, & in dictis terminis loquuntur etiam Surd. *cons.* 380. Menocb. *cons.* 58. *vterque num.* 25. Ex quibus omnibus con-
22 trouerti non potest, quin dubium sit, An † donans habuerit intentionem concedendi facultatem irreuocabilem, & proindè ad subsecutam eiusdem declarationem recurrendum est re integra, & tempore congruo factam, vt præter relatos *in §. finali, C. in l. hæredes palam* 21. *§. si quid sub num.* 4. *ff. de testam.* Surd. *cons.* 14. *sub nu.* 12. *vers. & qua intentione cum alijs in Camerinen. Hæreditatis* 24. *Aprilis* 1651. *§. & plurimum, & in Fulginaten. Dotis* 19. *Aprilis* 1660. *coram me, §. secundo visa est.*

Ex quibus placuit Dominis persistere in secundo loco decisis vtraque.

R. P. D. T A I A.

Romana Hæreditatis de Lanuuijs.

Lunæ 27. Iunij 1661.

A R G V M E N T V M.

Hæreditas ab intestato ad quosnam extenditur; renunciatio absque omni limitatione facta renunciantem ab omni successione tam testamentaria, quàm intestata excludit; renunciatio realis vnde resultat, & an per simplicem renunciationem Iuri de futuro renunciare aliquis censeatur?

S V M M A R I V M.

1 *Hæreditas ab intestato non existentibus proximioribus cognato quanti gradus defertur.*
2 *Hæreditas ab intestato etiam ad decimum gradum extenditur.*
3 *Sorores professæ ob validam, & amplam ab ijs factam renunciationem in ingressu Religionis pro mortuis habentur, & non computantur.*
4 *Remittentibus actiones suas ad easdem regressus posteà non datur.*
5 *Renunciatio stantibus verbis Instrumenti,* tam ex testamento, quàm ab intestato, *vtramque successionem comprehendit.*
6 *Renunciatio absque vlla limitatione facta ab omni successione eorum quorum hæreditati renunciatur, renunciantem excludit.*
7 *Renunciatio tam ex testamento, quam ab intestato facta potius excludit renunciantes à successione ab intestato, cum alias ex testamento capere non prohiberentur.*
8 *Distinctio inter priorem renunciationem tanquam generaliorem, & posteriorem tanquam specialem non admittitur, cùm posteriora verba prioribus ex abundanti adiecta censeantur.*
9 *Particula* Insuper, *eisdem terminis retentis sequentia præcedentibus coniungit.*
10 *Verbum* Insuper, *realem renunciationem continet.*
11 *Renunciatio quando est realis successioni in totum renunciasse præsumitur.*
12 *Realitas renunciationis quomodo probatur.*
13 *Renunciatio ex causa ingressus Religionis, & professionis paupertatis resultans renunciantem humanarum rerum iuribus eximit, vt Deo feruentius inseruiat.*
14 *Renunciatio quando fit propter dotem receptam, realis non immerito censetur.*
15 *Renunciatio realis dicitur non solùm dote, sed etiam alio aliquo recepto.*
16 *Iuri de futuro per simplicem renunciationem renunciari non potest.*
17 *Renunciatio etiam quoad Ius futurum tenet, cùm Iuramentum in ea interuenerit.*
18 *Renunciatio procurata propter fauorem agnationis, & ad effectum acquirendi libertatem disponendi, in quantum operatur.*

D E C I S I O CCCLVI.

IMmissionem in bonis hæreditarijs R. P. D. Lanuuij ab intestato defuncti, quàm Bernardo de Euangelistis concesserat Iudex primæ instantiæ contra Monasterium Sanctæ Annæ dd. bonorum detentorum, hodie eidem Bernardo,
Rota decreuit in gradu appellationis; Quia cognato † quin- 1
ti gradus, qualis ille est, defertur hæreditas ab intestato non existentibus proximioribus, *Auth. post fratres fratrumque filios, C. de legitim. hered. & auth. de hered. ab intestato, §. si*
vero neque fratres, & vsque † ad 10. gradum, iuxta gloss. *co-* 2
gnatos d. §. si verò neque fratres, cum alijs apud Mart. *sum. success. legal. par.* 3. *qu.* 2. *ar.* 2. *num.* 2.

Nec obstat existentia Placidæ, & Scholasticæ sororum
defuncti in dicto Monasterio professarum, quia ob validam, 3
& amplam renunciationem ab ijs factam in ingressu Religionis habentur pro mortuis, & non computantur, vt inquit Paul. Castr. *ad §. si duob. l. planè, ff. de legat.* 1. *num.* 9. Altograd. *cons.* 66. *in fin. lib.* 1. *& cons.* 37. *num.* 33. *& seqq. lib.* 2. Pasqual. *de viribus patr. potest. par.* 3. *cap.* 7. *num.* 48. Pignatell. *Forens. controu.* 5. *num.* 4. *cent.* 2. & in his terminis, Rota *dec.* 109. *num.* 1. *& seqq. par.* 5. & coram Eminentissimo D. Cardin. Or-
thobono *dec.* 50. *num.* 40. & planè † remittentibus actiones 4
suas non est regressus dandus, *leg. quæritur* 14. *post fin. ff. de ædil. edicto.*

Et huiusmodi † renunciatio comprehendit non solùm 5
testamentariam, sed etiam Intestatam successionem, quia in Instrumento expressis verbis renunciarunt, *eam ex testamento, quàm ab intestato, &c.* vt in his terminis respondit
Rota *dec.* 714. *sub num.* 8. *par.* 2. *recent.* & vlteriùs hæc † re- 6
nunciatio absque vlla limitatione facta excludit renunciantem ab omni successione tam ex testamento, quàm ab intestato eorum quorum hæreditati renunciatur, vt post alios concludit P. Sanch. *in Decalog. lib.* 7. *cap.* 7. *num.* 1. *ad text. satis*
apertum cap. 2. *de pactis in* 6. & † renunciatio hæc potius ex- 7
cludit renunciantes à successione ab Intestato, ita vt ex testamento capere non prohiberentur, Rota coram Ludouis. *dec.* 85. *num.* 13. *&* 14. & ibi Adden. *num.* 32. *& in puncto cuiusdam sororis Alexandræ dec.* 358. *num.* 3. *& dec.* 714. *dicto num.* 8. *p.* 2. *& dec.* 160. *num.* 6. *par.* 3. *ad l. pact.* 15. *C. de pact.* & trad. à Bart. *ad l. stipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig. num.* 4. Surd. *dec.* 14. *num.* 4.

Neque placuit, quæ † deducebatur distinctio, nempè quod 8
primum *dd. Sorores Placida, & Scholastica omnia, & singula quæcunque Auita, Paterna, Materna, Fraterna, & Sororia, ac alia quæcunque quouis titulo, Iure, & causa, ratione, & successione tam ex testamento, quam ab Intestato renunciarunt, &c.* Et posteà insuper renunciarunt etiam hæreditatibus earum fratrum, *ità quod nullo vnquam tempore, & ex quauis causa, & occasione ipsis donatricibus, & dicto earum Monasterio in dd. earum Fratrum, & quorumcunque hæreditatibus Ius aliquod sit acquisitum, nec aliquid etiã minimum de dd. hæreditatibus habere, nec consequi possint, ac valeant, &c.* quasi alijs sit illa prior renunciatio generaliter in alijs hæreditatibus, quàm hæc posterior in fraternis.

Quia renunciantes in primis visæ sunt exclusæ ex prioribus verbis expressis, ibi, *fraterna, &c.* Ità vt posteriora, ibi, *Insuper*, de fraternis abundantius videantur adiecta, deindè
considerata dicta † particula, *Insuper*, visum est ex ea con- 9
iungi sequentia præcedentibus, eademque venire continuatiuè addendo ad superiora, & superiori dispositioni eisdem terminis retentis, vt fusè tradit Grat. *disc.* 101. *num.* 5. Barbos. *dict.* 146.

dict.146.num.4. & placuit Rot.*dec.348.num.4.par.4.recent.*

10 Sed & in his † verbis *Insuper* , *&c.* visum est contineri realem renunciationem, quia renunciarunt non hæreditates earum Fratrum cuique, sed hereditatibus earum fratrum, *ita quòd vllo vnquam tempore ex quauis causa* , *& occasione* , *&c.*vt supra, Altograd.*d.cons.66.nu.44. vers.motus*, Hodiern. *cons.7.num.35. & 36.* Paschal.*de viribus patr.potest.dict.cap.7. num.48. & 57.* Rot.*dec.186.num.5. par.3. recent.* & cor.Merlin.*dec.62. num.23. & ampliùs d.dec.714. num.6. par.2.recent.*

11 & visum est perindè esse,ac si † renunciassent successioni,vndè Cognati cum renunciatio sit realis, Altograd.*d.cons. 66. d. num.44.ad finem*, Hodiern.*d.cons.7. d.num.35.ad fin.* Rot.coram Merlin.*d.dec.62.sub d.num.22.*

12 Quæ sanè † Realitas certior visa est, si attendantur in effectu subsequentia verba, *Itaut nullo vnquam tempore*, *& ex quauis causa*, *& occasione ipsis Donatricibus*, *&c. Ius aliquod sit acquisitum*, *nec aliquid etiam minimum à dd. hæreditatibus habere*, *nec consequi possint*, *nec valeant*, *ex supra allegatis*. Et expendantur infrascriptæ Coniecturæ simul vnitæ quidquid sit, An vnaquæque separatim, & per se valeant inducere Realem renunciationem, quarum altera resultat

13 ex Causa † ingressus Religionis, & Professionis Paupertatis, *vt humanarum rerum Iuribus exemptæ D. O. M. feruentiori*, *& quietori animo inseruire valeant*, *&c.* Altograd. *dicto cons.66. in fin.lib.1. & dicto cons.35. num. 33. & seqq. lib.2.* Pignatell.*d.Contr.5. num.4.* & quod ita fuerit iudicatum, inquit *Contr.8.in fin.* Mastrill. *dec.65. num.11.* Rota *dicta decis. 109.dicto num. 1. & seqq.* & coram Merlin. *d.dec.62. num. 13. vers.neque dici potest*,& coram D.Cardinali Otthob.*d.dec. 10. dicto num.38.* altera oritur ex eo,quòd hæc renunciatio intuitu Dotis facta fuit, *& quia se se sufficienter cum supradicta Dote à Patre dotatas vocarunt*, *&c.* Vbicunque enim renun-

14 ciatio fit propter † dotem receptam, dicitur Realis, vt inquit Pignatell.*dicta Contr.nu.2. & 3.* Cutell.*de donat.Intuitu Matrim.discurs.vltim.part. vltim. num.127. vers.hic casus declarari conualidat*, & generalius non solùm Dote, sed etiam

15 † aliquo recepto, Peregr.*de fideicommissi art. 52. num. 74. ad finem*.

16 Nec obstitit, quòd per † simplicem renunciationem Iuri de futuro renunciari non potuerit ad trad.à Seraph.*de Iuram.*

17 *priuil.109.num.1.& seqq.* quia cùm † interuenerit Iuramentum in ipsa renunciatione secus est, & renunciatio tenet, vt prosequitur Seraph. *dicto priuil.109. num. 3. & seqq.* Fusar. *de substitut.qu.587. num. 12.* Rota *dec.292. num. 15. & in eadem Causa sub nomine repudiationis dec. 320. num. 2. par. 6. & ferè Collatis quatuor integris eiusdem Causæ decis. 12. 192.320. & 323.*

18 Denique non obstar has † renunciationes præsumi procuratas propter fauorem Agnationis, & ad effectum acquirendi libertatem disponendi, ideòque tunc operari, & prodesse, vel quatenus renunciatarius deponat, vel quatenus durat Agnatio, nā libertas disponendi solùm pertinet ad parentes,& eis suffragatur,qui de necessitate Instituendi filios transeunt in libertatem renunciantibus filijs. Et vtraque præsumptio tollitur per expressa, & specialia conuenta, & præcipuè reali renunciatione, vt supra, & ex verbis, *Ita quod vllo vnquam tempore etiam ex quauis Causa*, *& Occasione ipsis Donatricibus*, *& dicto earum Monasterio*, *de & super dd. earum fratrum* , *& aliorum quorumcunque hæreditatibus Ius aliquod sit acquisitum*, *&c.*

Et ità vtraque parte informante, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Dotis.

Mercurij 22. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Hæredes Viri ob moram in soluendo contractam ad fructuum solutionem teneri . Vtrùm , & in quo casu ad restitutionem dotis inexactæ teneantur ; Verbum *residuum* , an confessionem solutionis operetur ; Lucrum dotale ex statuto domicilij viri non autem vxoris, ac loci contractus regulatur , stanteque de eius conuentione difficultate, hæredes extraiudiciali petitione in mora non constituuntur.

SVMMARIVM.

1 *Tutore testamentario personaliter*, *& iudicialiter interpellato pro solutione fructuum*, *heredes ob moram contractam ex Statuto Vrbis ad septem cùm dimidio pro singulis centenarijs tenentur*.

2 *Petitione restitutionis dotis*, *nedum summam verè debitam*, *sed & promissam longè excedente* , *hæredes pro interesse consequendo in mora constitui non possunt*.

3 *Interpellatione ad normam Capitulorum*, *& Instrumenti dotalis procedente*, *excessus petitionis petenti officere non valet*.

4 *Tenor scripturæ relatæ*, *non autem referentis inspici debet*, *licet aliter in referendo foret dispositum*.

5 *Hæredes dotem exbursatam*, *non autem promissam* , *& inexactam ristituere tenentur*.

6 *Dote promissa ob viri negligentiam non soluta* , *hæredes viri etiam pro dote inexacta restituenda compelli possunt*.

7 *Dos à socerò promissa virum à negligentia excusat*, *cùm ex reuerentia socero debita eum conuenire nullatenus teneatùr*.

8 *Verbum* residuum , *totius summæ debitæ solutionem regulariter includit*.

9 *Verbum* residuum, *in quibus casibus confessionem solutionis non operatur* .

10 *Verba* delli scudi 10. milla,che mi deue, *existentiam crediti in integra summa*, *tunc temporis pernecesse supponunt*.

11 *Socerus propter negligentiam*, *ac morositatem in soluendo dotem nondum contracto matrimonio*, *nec adhuc cessa solutionis die*, *exbursasse non præsumitur*.

12 *Dispositio Statuti Vrbis in materia lucri dotalis* , *tam respectu dotis solutæ* , *quàm promissa regulariter admittitur*.

13 *Dos à Statuto simpliciter recensita vtramque speciem includit*.

14 *Statutum domicilij Viri ad effectum obtinendi lucrum dotale*, *non autem vxoris*, *ac loci contractus seruari debet*.

15 *Lucrum*, *quando ad normam Regiæ pragmaticæ fuerit conuentum* , *solutio respectu dotis dumtaxat realiter persoluta debetur*.

16 *Procuratori pro contrahendis sponsalibus specialiter deputato ad effectum probandi conuentionem plurimum deferri debet*.

17 *Procuratoris declarationi* , *maximè inspecta eiusdem probitate*, *& eximia nobilitate*, *in materia conuentionis fides est adhibenda*.

18 *Approbans omnia* , *& singula per Procuratorem promissa*, *ac gesta*, *declarationem quoque approbasse videtur*.

19 *Difficultate de lucro stante*, *an scilicet ad normam Regiæ pragmaticæ* , *an verò ad normam Statuti Vrbis persolueretur* , *hæredes ex iudiciali petitione moram contraxisse non censentur*.

20 *Mora cessante fructus nulli debentur*.

DECISIO CCCLVII.

Comite Ioanne de Anguillaria præmortuo, D. Comitissa Iulia eiusdem Vxor coram A. C. Iudicium instituit pro restitutione Dotis in summa scutorum 30. mil. à Claudio Patre sibi promissę , necnon pro consequutione quarti dotalis, & mandatum contra filios, ac hæredes Comitis relaxari obtinuit pro summa scutor. 17500. in cuius executionem de auctoritate D. Thesaurarij ex pretio Castri Stabiæ eidem scuta 8411. persoluta fuere; cùm verò lis penderet pro fructibus à die interpellationis decursis, necnon lucro dotali , ac reliquo dotis, quàm Comitissa in quantitate scutorum 10. mil. verè persolutam extitisse asserebat D. Dux Larerę vti Tutor filiorum Comitis specialiter à Sanctissimo electus, necnon D. Comitissa mater vnanimi consensu horum articulorum decisionem in Sacræ Rotæ Auditorio compromiserunt. Vndè per me proposito dubio Domini responderunt mandatum fore relaxandum pro fructibus, ac lucro dotali, iuxta modum inferiùs expримеn. necnon pro scutis 250. ex causa dotis per Virum exactis præter scuta 8411. superius recensita.

Cuius resolutionis ratio respectu fructuum ea potissimum fuit, quòd contra † Tutorem testamentariū sub die 6. Octo- 1

bris anno 1659. perfonalis, necnon iudicialis interpellatio executa conuincitur, ex qua filij Comitis moram cenfentur contraxiffe, itaut ab eo tempore vfque ad diem Decreti D. Thefaurarij demandantis receptionem folutionis ad normã Ordinis à Domino Duce producti valeant pro fructuum folutione compelli ad rationem fcutorum feptem cum dimidio pro fingulis centenarijs, iuxta normam ab Vrbis Statuto fancitam *lib.1.cap.137.* & in hoc Sacro Tribunali femper admiffam, & fignanter coram Gregor.*dec.269.num.1.* & penes Fenzon.*dec.88. in §. Præterea, & in Romana Saluiani 4. Decembris 1643. in §. refpectu vero fecundi articuli coram me.*

2 Nec obftare vifum fuit, quòd † reftitutio Dotis in fcutis 40. mil. à Comitiffa petita fuerit perindè, ac fi huiufmodi inftantia nedum fummam verè debitam, fed etiam promiffam longè excedens filios in mora pro intereffe confequendo nequierit conftituere, ex theorica Bart. *in leg. qui folidum 78. num. 1. ff. de leg.2. leg. non poteft* 100. ibique Cagnol. *nu.6. ff.de reg. iur.* Guidop.*dec.496.* Peregr.*conf. 61. num. 16. lib.4.* Grat. *difcept. 42. num. 42.* Rota *in Anconitana Dotis 1. Iulij 1643. in §. quia placuit refponfio coram Reuerendiffimo D. meo Decano.*

3 Dum enim ad † normam Capitulorum, ac Inftrumenti dotalis interpellatio proceffit, exceffu petitionis Comitiffæ non valet officere ex regula generali, quòd tenor fcripturæ relatæ, non † autem referentis infpici debet, licèt aliter

4 foret in referente difpofitum, Dec.*conf.63.num.6.* Alex.*conf. 9.num.19.ad fin.lib.5.* Parif.*conf. 7.num.5.vol.3.* Menoch.*conf. 1.num.95.* Surd. *conf.12.num.50.& 51.* Rota coram Gregor. *dec.439. num.1. & 2. & in Vrbinaten. Pecuniaria 24.Ianuarij præteriti in §. nec refert coram me.*

Hos autem fructus ad ratam dotis dumtaxat confignatæ in fcutis fcilicet 8661. Domini decreuerunt, quia viri hære-

5 des † dotem folùm exburfatam, non autem promiffam, & inexactam tenentur reftituere, ad Text. *in l. mœnia 50. ff. folut.matrim.* Iaf.*in l.qua dotis num.5.verf.tertio nota,ff.eod. tit.* Parif.*conf.95.num.6.lib.2.* Rota *in Romana refidui dotis 7. Iunij anni præteriti in §. non obftat in fine coram Reuerendiffimo D. meo Decano.*

6 Neque † viro valet vlla negligentia adfcribi in exigendo Dotis promiffæ refiduum, cuius virtute poft detectam promifforis inexigibilitatem poffent viri hæredes pro reftituenda dote etiam inexacta compelli, ad Text.*in l.fi extraneus 34. ff.de Iur. Dot.*

7 Siquidem † Dos Comitiffæ Iuliæ promiffa conuincitur à Claudio Patre, quem ex reuerentia eidemmet focero debita vir nullatenus tenebatur conuenire, *vt in eadem l.fi extraneus*, exprefsè difponitur, vt not.Boer. *dec.329. num.2.* Franc. *dec.33. num.5. cum feqq.* Altograd.*conf.31.num.1.& feqq.* Rota *in Romana Pecuniaria 28. Ianuarij præteriti in §. quæ conclufio coram Reuerendiffimo D.meo Decano.*

Neque valet folutio Dotis in fcutis 10. m. defumi ex litteris Comitis antequam matrimonium foret à partibus contractum fub die videlicet 17. Nouembris 1645. focero directis fub hac verborum Textura. *Non occorre mandare il refto delli fcudi 1800. mi refta douendo per compimento delli fcudi 10. mil. che mi deue per le gioie, mobili, e denari*, licèt enim

8 † verbum *refiduum*, regulariter totius fummæ debitæ folutionem præfeferat, ad Text.*in l.fi ea pluribus 89. in princip.* ibique gloff.*nota in verbo reliquum, ff.de folut.* Alex. *conf.216. num.4.ad med.lib.7.* Becc.*conf.47.num.8.* Rota coram Caual. *dec.228.num.2. & in Bononien.Pecuniaria 20.Februarij 1660. in §. quia coram Reuerendiffimo D. meo Papien.* Attamen dum einfdemmet fummæ folutio fcutorum videlicet 10. mil. diuerfis fub modis, ac partitis in tempore matrimonij peragi

9 debuerat, † verbum illud proindè confeffionem folutionis in propofito cafu non valet operari, fed partitarum dumtaxat computationem infert inter ipfofmet contrahentes fancitam quoad modum folutionis perindè, ac fi à Comite expofitum foret, quòd dicta fumma fcutorum 1800. pro fponfæ munere infumenda, refiduum decem millium fcutorum exifteret, quæ in limine matrimonij diuerfis fub partitis in tot mobilibus videlicet pecunijs, atque iocalibus eidem deftinata fuerant, vt in proximis terminis Rota refpondit coram Cardin. Seraph.*dec.1146. num.3.verf.neque per fecundum.*

10 Qui fanè intellectus ex fequentibus † verbis apertè defumitur. *Delli fcudi 10. mil. che mi deue.* Illa quidem exiftentiam Crediti in integra fumma, tunc temporis perneceffe fupponunt, vt not. Rebuff. *in l. Debitor 108. in princip. & in verf. debere, & in l.pecuniæ verbum 178. §. hoc verbum debuit, verf.debere quis dicitur, ff. de verb. oblig.* Tum ex iudicialibus inftantijs pro huius confequutione refidui à Comite fucceffiuè perhabitis contra eundemmet † focerũ, qui propter ne- 11 gligentiam, ac morofitatem in foluendo, vt experientia rerũ magiftra docuit, non præfumitur dotem nondum contracto matrimonio, nec adhuc ceffo folutionis die exburfaffe, vt aduertit Angel.*conf.127.in fin.* Rot.*dec.485.n.4.& 6.par.3.lib.3. diuerf.*cor.Buratt.*dec.108. n.10.& dec.73.n.7.par.4.tom.2.rec. & in Perufina Laudi 23. Ianuarij 1619. in §. Pro inuerifimilitudine verò coram bon.mem.Cardinali Fabritio Verofpio.*

Quamcunque prætereà dubitandi anfam repellit mobiliũ, atque iocalium confignatio fequuta longè poft diem litterarum, necnon depofitum quoque fcutorum 425. ab Albertino in Neapolis Banco fucceffiuè per editum ad computum dotis fcutorum decem millium, quæ omnia nullatenus Comes confequi poterat, fi fumma fcutorum 1800. refiduum integri debiti verè importaffet.

Lucrum verò dotale fuit D.Comitiffæ attributum ad † for- 12 mam Statuti Vrbis *lib. 1. cap. 132.* cuius difpofitio tam refpectu Dotis folutæ, quàm promiffæ regulariter admittitur, vt refpondit Rot. coram Achill.*dec. 13. num.1. & feqq.de conftit.* vbi rationem ponderat, quòd fub † dotis nomine à Statuto 13 fimpliciter recenfito fpecies vtraque includitur, Gregor. *dec. 5.num.1.* ibique Add.*n.11.& in Romana quarti dotalis 23. Iunij 1642. in §.fed quia coram Reuerendiffimo D. meo Decano* cum alijs relatis *in Romana Lucri dotis 1.Aprilis 1650.in §.fiquidem cor.R.P.D. Albergato,* & notat Grat.*difcept.forenf. c. 666.n.24* licèt contractus matrimonij fuerit Neapoli celebratus, cùm † ftatutum domicilij Viri adhunc effectum debeat 14 feruari, non autem vxoris, ac loci contractus, ad Text. *in leg. exigere dotem,* vbi Cagnol.*num.4.ff.de Iud.* Alex.*conf.100. nu. 13.vol.3.* Ruin.*conf.59.n.6.lib.3.* Curt.Iun.*conf.129.n.5.* Grat. *difcept.609.n.24.* Rot.cor.Seraph.*dec.504.n.5.*& penes Zacch. *de oblig.Camer.dec.272.n.1.& dec.175.n.30.par.9.recent.*

Neque poterit obftare, quòd lucrum in Capitulis conuentum fuerit ad normam Regiæ † pragmaticæ folutionem dif- 15 ponentis refpectu Dotis, dumtaxat realiter perfolutæ, cùm conuentio hæc ad effugiendas pœnas ab ipfamet pragmatica contrauenientibus inflictas conuincatur appofita, vt exprefsè concludit declaratio D. Cardinalis Sabelli edita eademmet die celebrati contractus, cui vti Procuratori † pro contra- 16 hendis fponfalibus à Comite fpecialiter deputato plurimum deferri debet, vt refpondit Rota coram Buratt.*dec.775.nu.2.* † infpecta potiffimè probitate ipfius, necnon eximia nobili- 17 tate, vt aduertit Bart.*in l.ambitiofa num.27.& 28.ff.de decret. ab Ord.fact.* Ruin.*conf.175.num. 15. & 16. vol.1.* Soccin.Sen. *conf.27.nu.4.lib.* Mafcard.*de probat.concl.264. num.7.* Rota *in Meleuitana Commendæ 19. Iunij 1654. in §. Collationem vero ad med.coram me.* Tum etiam Capitulorum Textura, ex qua apertè conuincitur fponfalia extitiffe more Romano, ibi: *In cafo di reftitutione fecondo l'vfo, e coftume della Città di Roma, e con tutte le claufule folite apparfi circa tal particolare nelle Capitolationi, che fi fanno à detto vfo di Roma, quali per patto efpreffo s'intendano, fiano nelli prefenti Capitoli appofti.*

Ratihabitio autem Comitis per † D.Cardinalem promiffa 18 in ipfamet declarationis fchedula, vel neceffaria erat infpecto ampliffimo mandato procuræ, cuius virtute ipfe potuit ad declarationem prædictam deuenire, vel ea optimè confurgit, ex quo Comes approbando omnia, & fingula promiffa, ac gefta per Cardinalem, declarationem quoque videtur approbaffe, vt dixit Rota coram Buratt.*dec.189. num.3.*

At quia non leuis aderat † difficultas, An lucrum deberet 19 ad normam Regiæ pragmaticæ, vel potiùs iuxta difpofitionem Statuti Vrbis D. Comitiffæ perfolui ex iudiciali proindè petitione hæredis Viri moram nullatenus cenfentur contraxiffe, vt refpondit Rota *in Anconitana Dotis 1. Iulij 1643. in §.nec obftat,verf.fed hodie coram Reuerendifs. D. meo Decano,* qua † ceffante nulli debentur fructus, vt aduertit Aym.*confil.* 20 *87.ad finem,*Hond.*conf.50.num.21.lib.1.* Rot.cor.Greg. *decif. 148. num. 2.* ibique Adden. *num. 4.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Bononien. Fideicommiffi de Monterentijs.

Mercurij 22. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Fideicommiffum, an per diuifionem paternæ fucceffionis inter fratres factam fub obligatione ma-

manutentionis, & euictionis remissum censeatur, & an fideicommisso de futuro per Procuratores specialem remittendi facultatem non habentes renunciatum dicatur. Deindè quid de approbatione fratrum circa diuisionem à Procuratoribus factam dicendum sit, & an sub prætextu detractionum alteri fratri competentium manutentio in bonis fideicommissarijs euitari possit pulchrè, & prolixè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium ab hæredibus confectum, omnia in eo descripta Testatoris fuisse tam contra ipsos, quàm ab illis causam habentes probat.*

2 *Bona Testatoris ex diuisione, & ipso Instrumento venditionis iustificantur.*

3 *Immissio concurrentibus requisitis fideicommissario competit.*

4 *Diuisio inter fratres facta sub obligatione manutentionis, & euictionis, an fideicommissum conditionale remissum inducat.*

5 *Remissio fideicommissi, vt sustineatur eadem clara esse debet, & talis, quæ ex forma diuisionis indubitata resultet.*

6 *Renunciatio fideicommissi, dum ex Instrumento diuisionis non apparet, de eo transactum, aut illi renunciatum fuisse, dici non potest.*

7 *Fideicommissum vti per simplicem diuisionem non censetur remissum, ita nec per promissionem euictionis, & defensionis.*

8 *Clausulæ*, euictionis, & defensionis, *euictionem, & litem ex matura, & qualitate bonorum prouenientem non includunt.*

9 *Clausula*, ad habendum, & pleno Iure disponendum, *an renunciationem fideicommissi conditionalis inducat.*

10 *Fideicommisso de futuro per Procuratores renunciatum non dicitur, cùm ijdem specialem remittendi facultatem non habuerint.*

11 *Procuratores metiendo voluntatem à potestate, fideicommissum quod non poterant per aliquam clausulam remittere voluisse non censentur.*

12 *Procuratores de fideicommisso scientiam non habentes, fideicommisso quod ignorabant renunciare cogitasse non præsumuntur.*

13 *Approbatio diuisionis per Procuratorem facta non præiudicat, nisi indiuidualis notitia iuris, & facti in approbante iustificetur.*

14 *Dote in certo fundo constituta pretium super alijs corporibus repeti non potest.*

15 *Frater alienando totum cùm tamen, nisi dimidium alienare non potuerit, pretium dimidij fideicommissario restituere tenetur.*

16 *Legitima, & Trebellianica ex alienationibus consumpta quomodo dignoscitur.*

17 *Detractio dotis, quando eadem non iustificatur, ex bonis fideicommissarijs frustra prætenditur.*

18 *Possessorem per Iudicem anteriori sua possessione priuato, possessio in immissum translata censetur.*

19 *Sententia priuationis contra carceratum lata, an & in quibus casibus sustineatur.*

20 *Decretum manutentionis ab A.C. per contradictas procedente non suffragatur, cùm Procurator partis ab ipso Actore citatus in actis comparuerit.*

21 *Manutentio decreta non sustinetur, actis prioris instantiæ non transportatis.*

DECISIO CCCLVIII.

Defuncto Carolo Monterentio scriptis sibi hæredibus Iulio, & Francisco filijs, eiusque sine filijs, & decedentibus ad inuicem substitutis nati sunt Iulius, & Franciscus successionem paternam, & paulò post aditam hęreditatem, deuenerunt ad diuisionem bonorum mediantibus Procuratoribus ad hunc effectum constitutis; cùm autem Iulius portionem suam penè totam distraxerit, & ob illius prædecessum sine filijs purificata fuerit dicta substitutio reciproca, insurrexit Franciscus frater contra tertios possessores, & vigore mandati de immittendo Auditoris Generalis Bononiæ, cœpit possessionem nonnullorum bonorum, quę ab Alexandro Pellicano detinebantur; Verùm quia in gradu appellationis obtinuit ipse ab A. C. mandatum de manutenendo. Dubitaui an, & cui sit danda manutentio, sed DD. noluerunt capere resolutionem, nisi præuio examine boni Iuris super quo hodie causa repropósita responderunt constare de bono Iure Francisci etiam ad effectum manutentionis.

Siquidem bonum Ius resultat ex fideicommisso prædicto, cuius existentia non controuertitur, prout etiam purificatio ad fauorem Francisci, & quod bona, de quibus agitur proueniant ab hæreditate Caroli fideicommittentis desumitur, tum ex † Inuentario confecto ab hæredibus, quod probat hæc omnia in eo descripta fuisse Testatoris tam contra ipsos hæredes, quàm habentes causam ab illis, ad tradita per Bart. Bald. & alios *in leg. cum tale*, §. *Titius*, *ff. de condit. & demonstr.* & per Bald. *in leg. final.* §. 1. *C. de iur. delib.* Paris. *cons.* 45. *num.* 20. *lib.* 2. Decian. *cons.* 76. *num.* 8. *lib.* 3. Rota *in Viterbien. Pecuniaria* 3. *Martij* 1659. *coram Reuerendissimo Papien.* 1

Tum etiam ex diuisione, & ex ipsomet Instrumento venditionis à Iulio factæ ad fauorem Alexandri, vt dictum fuit *in Bonon. Fideicommissi de Bolognin is* 4. *Iulij* 1653. *coram R.P.D. meo Celso*, *& in Romana Census* 18. *Iunij* 1655. *coram Reuerendiss. D. meo Cerro Decano.* 2

Quibus † concurrentibus fideicommissario competit immissio ex remedio *l. final. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* vel vtilis Saluiani interdicti, Gabr. *cons.* 46. *num.* 20. *lib.* 1. Peregr. *de fideicomm. art.* 48. *num.* 55. & Rota *dec.* 131. *&* 237. *vtrobique num.* 1. *par.* 1. *rec. ac in alijs.* 3

Nec ex eo, quòd inter Iulium, & Franciscum facta † fuerit diuisio, eademque bona obtinuerint in portionem Iulij cum clausula, *ad habendum, & pleno iure disponendi*, sub obligatione manutentionis, & euictionis, censetur tale fideicommissum conditionale remissum; licet enim diuidentes possint illud sibi inuicem remittere tamen ad hunc effectum remissio † debet esse clara, & expressa, vel quæ indubitata resultat ex forma diuisionis, ad Text. *in l. cum Pater*, §. *hæreditatem*, *ff. de leg.* 2. Bart. *in l. qui Romæ*, §. *duo fratres num.* 11. *&* 12. *ff. de verb. oblig.* ibique Ripa *num.* 38. *&* 39. Bald. *cons.* 367. *num.* 1. *lib.* 4. *rec. cons.* 405. *nu.* 17. Rom. *cons.* 403. *num.* 1. Alex. *cons.* 208. *num.* 4. *lib.* 6. Ossasch. *dec.* 112. *num.* 14. & Rota *dec.* 66. *n.* 2. *par.* 3. *recent.* 4 5

Vndè cùm in † Instrumento diuisionis nulla fuerit expressa mentio renunciationis fideicommissi, minusue deprehendatur ex vi verborum, non potest dici de eo fuisse aliquo modo transactum, aut illi renunciatum, vt notant communiter DD. *in l. qui Romæ*, §. *duo fratres*, *ff. de verb. oblig.* & præceteris Castr. *sub num.* 6. *vers. tunc autem videretur remissum*, Corn. *cons.* 102. *lib.* 4. *per tot.* Grat. *cons.* 17. *num.* 44. *lib.* 1. Capra *cons.* 89. *num.* 17. Boer. *dec.* 147. *num.* 11. Gabr. *com. opin. l.* 4. *de fideicom. conclus.* 1. *num.* 10. 6

Quæ conclusio procedit non obstante promissione † euictionis, & defensionis, quia sicuti per simplicem diuisionem non censetur fideicommissum remissum, ita nec per promissionem euictionis, & defensionis, cùm huiusmodi † clausulæ referantur quidem ad executionem, & obseruantiam diuisionis pro facto ipsorum diuidentium, sed non includant euictionem, & litem prouenientem ex natura, & qualitate bonorum, vt probat Alexan. *in dict.* §. *duo fratres sub num.* 30. *vers. Præterea*, ibique Fusar. *num.* 33. Ripa *num.* 45. *ff. de verb. oblig.* Pereg. *de fideic. ar.* 12. *nu.* 69. Menoch. *de præsumpt. præsumpt.* 115. *nu.* 12. & dixit Rota apud Buratt. *dec.* 89. *num.* 8. *& seqq. & in Romana Fideicommissi de Maximis* 11. *Ianuarij* 1649. *coram Reuerendissimo D. meo Decano.* 7 8

Clausula verò † *ad haben. & pleno iure disponendum*, non videtur vrgere; nam esto, quòd ex facultate alienandi à partibus ipsis illius vigore ad inuicem attributa, videatur inducta renunciatio fideicommissi conditionalis, in quibus terminis procedunt auctoritates in contrarium adductæ; secus tamen est vbi, prout hic diuisio facta fuit à † Procuratoribus non habentibus specialem facultatem remittendi fideicommissum, sed simpliciter ad diuiden. & acceptan. partem diuisam; tunc enim per talem diuisionem quibuscumque clausulis concepta sit, non dicitur renunciatum fideicommisso de futuro, vt declarat Soccin. Sen. *cons.* 251. *sub nu.* 19. *vers. ex quibus patet solutio lib.* 2. Alex. *d. cons.* 208. *num.* 5. *&* 6. *lib.* 6. Oddus *cons.* 49. *num.* 8. & respondit Rota coram Buratt. *d. dec.* 89. *sub nu.* 16. *& in dicta Romana Fideicom. de Maximis* 11. *Ianuarij* 1649. *cor. Reuer. D. meo Decano*, §. *quæ fortius.* 9 10

Nam quemadmodum † Procuratores isti non potuissent ex defectu facultatis per pactum speciale remittere inter fra- 11

fratres fideicommissum, ita metiendo voluntateio à potesta-
te, nec censentur per clausulam illam voluisse id quòd non
poterant, iuxta deducta per Ripam *in d.l.§. duo fratres num.*
80. Roman. *d.cons.403.num.5.* Soccin. *d.cons.281.n.19.* Man-
dell.Alb.*cons.29. num.16.* Quinimò non solum non habebant
facultatem huiusmodi, sed nec minus scientiam fideicommis-
si cum de eo, nec in mandatis aliqua mentio præcesserit, nec
in ipso Instrumento diuisionis habita fuerit, vnde nullo mo-
12 do censentur cogitasse renunciare fideicommisso, quòd igno-
rabant, vt benè deducit idem Roman. *d.cons. 403. sub num.6.*
& Oddus *d.cons.49. sub num.9.*

Approbatio diuisionis per subsequutam possessionem
fratrum portionis diuisæ, non releuat, quia restricta cense-
tur ad ea, quæ valdè fuerunt ab eorum procuratoribus; non
autem extenditur ad renunciationem fideicommissi, pro qua
13 deficiebat facultas. † Illa enim non præiudicat, nisi indiui-
dualis notitia Iuris, & facti in approbante iustificetur ex ad-
ductis per Adden. ad sanct.mem.Greg.*dec.209.num.8.* & ita
huic obiecto responderunt Soccin. *dict.cons.251. n.21.* Man-
dell.Alb.*cons.29. num. 16.* Oddus *d. cons.49. num. 10.* Rota *d.*
89.num.17. apud Buratt. *& in supracitata Romana Fideicom-
missi de Maximis coram Reuerendissimo D. meo Decano, §.
Ratificatio enim.*

Nec prædicta euitantur sub prætextu detractionum, &
14 persona Iulij competentium, etenim respectu † dotis mater-
næ corruit prætensio, dum illa consistit in prædio Bubani,
& Gazanigi, quæ fuerunt tradita pro fundo dotali; adeòut
eadem restitui debeant, nec pretium repeti possit super alijs
corporibus, *l.fin. C.de pact. dotal.* Barbos. *in l. si æstimatis 51.
num.35. ff.solut.matrim.* Rota apud Caual.*dec.574.num.2.*co-
ram Merlin. *dec. 792. num. 1. & in Romana Fideicommissi de
Donatis 7. Iunij 1660. coram Reuerendissimo D. meo Cerro
Decano.*

Quoad legitimam, & Trebellianicam cessat obiectum,
ex quo Iulius ante alienationem controuersam distraxit mo-
15 bilia valoris libr. 12. Cùm † tamen pro dimidia dumtaxat
alienare potuisset, ideòque pro alia dimidia libr. 6000. tene-
tur præiudicium restituere fideicommissario, vel in suas de-
tractiones imputare, Honded.*cons.59. num.14. lib.2.* Merlin.
de legit.lib.2. tit. 2.qu. 6. num. 9. Et ex prædio Aozolæ torna-
turarum 140. alienauit tornaturas 56. ex quibus alienatio-
16 nibus etiam pro reliquis tornaturis 14. deficientibus † legiti-
ma, & Trebellianica, quæ semis erat, fuit abundè consum-
pta, cum primæ alienationes cedant in detractiones debitas;
vltimæ verò retractentur, ad Text. *l. Marcellus, §. res, quæ, ff.
ad Trebell.* Rota *in recent. dec. 339.* cum alijs per Adden. ad
sanct.mem.Greg. *dec.580. num. 8. & in d. Romana Fideicom-
missi de Donatis, §. De sua tamen.*

17 Prætensio verò † detractionis dotis Iacobæ vxoris eius-
dem Iulij, à qua causam habet idem Alexander tollitur, ex
quo de ea nulla datur Iustificatio, & ideò frustra prætendi-
tur illam extrahi ex bonis fideicommissarijs in vim *Auth. res,
quæ C.com.delegat.*

Constito itaque de bono Iure Francisci dixerunt DD. ei-
dem dandum esse mandatum de manutenen. quia docet de
sua possessione per Instrumentum apprehensionis illius vi-
gore sententiæ, & mandati Auditoris Generalis Bononiæ,
quo stante Alexander omnem possessionem amisit, cùm
18 Iudex priuet possessorem sua anteriori possessione, illamque
transferat in immissum, *leg. iuste possidet, ff. de acquir. possess.*
Angel.*in l.clam possidere, §. qui ad nundinas num.21. in fin.* vbi
Ias.*num.20. ff.ad eadem*, Rot.*dec.305. num.1. par.6. recent. &
in Vercellen. manutentionis 28. Iunij 1655. coram bon. mem.
Bichio.*

19 Non obstat, quòd † sententia lata fuerit Alexandro, tunc
in carceribus detento, & propterea nulla sit tanquam lata
contra carceratum, quia cùm Bononiæ non deficiat copia
Patronorum causarum, Imò Alexander spatio vnius anni,
& vltra comparuit per Procuratorem, à quo semper causa
defensa fuit, tenebatur tunc etiam Procuratorem mittere,
qui causam defenderet, atque ideò processus rectè sustine-
tur, iuxta Theor.Bart.*in l.si, qui reus num.14. ff.de publ.Iudic.*
Vant. *de nullit. ex defectu iurisd. & vnde, ac quib.mod.nu.161.
vers. si quis*, Paris.*cons. 102. num.5. lib. 4.* Farinacc. *de Inquis.
qu.11.num.54. vers.Contrarium.*

Data autem validitate, ac Iustitia sententiæ prædictæ,
20 non suffragatur eidem subsequens decretum † manutentio-
nis reportatum ab A. C. quòd vlterius nullum est; Tum quia
processum fuit per contradictas, licèt in actis comparuerit
Procurator Francisci citatus ab eodem Alexandro, quòd ne-
quaquam fieri potuit, vt probat Gratian. *discept. forens. cap.
686.num.19. & 27.* Rota coram Buratt.*dec.409. num. 12.* ibi-
que Add. *& dec.193. num.7.par. 8.recent.* Tum ex quo † ma- 21
nutentio decreta fuit non transportatis actis Procuratoris
Instantiæ, vt omninò opus erat, Rot.*dec.134.num.8. & 264.
num.12.* apud eundem Buratt. & in specie apud Posth. *de ma-
nut.dec.62. la seconda num.3.*

Et ità vtraque parte informante decisum fuit.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Ferrarien. Præiensi Fideicommissi.

Mercurij 22. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Descendentia, vt probetur, quales enunciatiuæ re-
quirantur; Transactionis bona fide celebratæ v-
tilitas in litigiosis fideicommissis laudatur; de-
indè de eiusdem effectibus, & vndè cognoscen-
dum sit bona fide transactum fuisse, pulcherri-
mè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Enunciatiua quando sunt moderna, ad probandam de-
scendentiam nihil inseruiunt.*

2 *Enunciatiuis nisi pluribus, ac antiquis, & à personis non
suspectis emanatis, in probatione descendentiæ nihil
defertur.*

3 *Bona per transactionem bona fide celebratam possessa adi-
mi non possunt, nisi per tres conformes transactio prius
infirmetur.*

4 *Discordiæ in litigiosis fideicommissis sæpè germinantes
per transactionem extinguuntur.*

5 *Alienatio bona fide facta à personis, quibus alias interdi-
citur vigore transactionis sustinetur.*

6 *Transactio bona fide procurata quoscumque successores li-
gat, etiamsi à transigentibus causam, & titulum non
habeant.*

7 *Transactionis bona fides vndè elucescit.*

8 *Regula, quòd transactio in præiudicium vocatorum fieri
non possit, quomodo procedit.*

9 *Iura fideicommissaria clara dicuntur, quando Victoria de-
cisionum, & sententiarum immutabilis existit.*

10 *Duplicitas æquiuoca fideicommissi frustra applicatur, dum
pluralitas ante transactionem deficit.*

11 *Obiectio de transactione non facta insubsistens dignoscitur,
quando contrarium ex ipsa lectura apparet.*

DECISIO CCCLIX.

RElíquias inueteratę litis super varijs fideicommissis in
familia Estensi Tassona institutis in concordia mutua,
& bona fide inter Comitem Iulium Cæsarem, & Bellisarium
ex vna, & Claudium, & Beatricem de Tassonis ex altera
anno 1653. inita sepultas, Comiti Ferranti Tassono hodie
volenti suscitare, atque præcipuè vigore fideicommissi Her-
culis Tassoni Patriarchæ Constantinopolitani Immissionem
in Villaio Curli nuncupat. petenti negatiuè à DD. respon-
sum fuit.

Iusta quidem hæc resolutio DD. est visa ex non sufficienter
probata, & per gradus distinctos Comitis Ferrantis à Iulio
Cæsare Tassono descendentia, quia † duæ enunciatiuę ad id 1
proban. adductæ cùm sint modernæ, nihil inseruiunt ad pro-
ban. descendentiam, vt optimè Coccin.*dec.105. num.11.* nec
† aliquid defertur similibus enunciatiuis, nisi pluribus, ac an- 2
tiquissimis, & à personis non suspectis emanan. Rota *decis.
120. num.6. par.4. & dec.180. num.3. par. 2. & dec.261. nu. 7.
par.6. in rec. & in d.dec.105.* coram Coccino *num.8.*

Sed iustior in eo per DD. fuit habita resolutio, quòd † bo- 3
na possessa in vim dictæ transactionis bona fide celebratę per
remedium, *l.fin.C.de edict. Diu. Adr.toll.* adimi non possunt,
nisi prius transactio per tres conformes decisa fuerit, & con-
firmata Rota coram Caual.*dec.550. num.715.par.2. & decis.
86.num.9. par.6. recent.* cum alijs per Mantic. *de tacit. & am-
big. lib.26. tit.9. num.47.*

Iustissima tandem comperta, & incontrouertibili funda-
mento subnixa attento, quòd illa discordiarum semina † in 4
litigiosis fideicommissis sæpè germinantia extincta fuerint
per dictam transactionem, quæ de Iure potioribus est dotata
priuilegijs, vt eius vigore sustineatur † alienatio bona fide fa- 5
cta a

cta à personis, quibus alio modo interdicebatur, *l. Præses, C. de transact.* Peregr. *de fideicomm. ar.* 52. *num.* 88. quòd bona fi-
6 de procurata afficit, & ligat nedum † contrahentes, sed etiam quoscunque successores, quamuis à transigentibus titulum, & causam non habeant, Mantic. *de tacit. lib.* 26. *tit.* 4. *num.* 20. Rota *in Romana Fideicommissi de Parisanis 27. Iunij 1657. coram R. P. D. meo Celso, & in Bononien. Prædij 21. Iunij 1660. coram R. P. D. meo Priolo, & in Romana Successionis de Comitibus 26. Iunij 1647. & 26. Iunij 1648. §. Firmato coram Reuerendiss. Terracinen.*

7 Neque claudicat in hac † transactione bona fides, vt exaduerso supponitur, quia plenissimè elucescit ex præexistenti lite, diuturnaque Iurium hinc inde prætensorum contestatione, & ex dubio Iudicij euentu, Surd. *cons.* 45. *nu.* 27. Gratian. *discept. forens.* 861. *num.* 1. Rota coram Merlin. *dec.* 183. *num.* 4. & coram Ottholono *dec.* 198. *num.* 12. cuius bonæ fidei, puritas, & innocentia, quamuis accusetur ex duplici supposito. Primò, quòd transactio, non potuerit fieri in præiudicium vocatorum, secundùm, quòd Iura fideicommissaria erant clara, vtpotè iam decisa coram sanct. mem. Innocent. X. & sententijs Rotalibus confirmata contra Claudiam, & Beatricem de Tassonis, non tamen ex ijs resolutio immutari valuit.

8 Nam ad primum † responsum fuit secundum distinctionem iam à Rota approbatam, videlicet quando agitur de præiudicio successorum, qui tempore, quo super re transigitur, nullum in ea Ius habent, & adhuc sub Fati secretò latet in aliquando Ius habebunt, eo casu, per transactionem ijs præiudicari potest, Peregr. *de fideicomm. art.* 52. *num.* 28. Secus autem si reperiatur aliquis habens Ius in re, quique interuenire posset in transactione eo inconsulto facta, egregiè Spada *cons.* 311. *num.* 2. *lib.* 2. Rota *in Perusina Pecuniaria 23. Maij 1622. coram Remboldo impressa post dictum cons. Spadæ.*

9 Secundum tollitur vnico verbo, † videlicet cùm non sit immutabilis aliquarum decisionum, & sententiarum Victoria, cùmque multis modis vrgentibus resolutiones eo vsque datæ mordicus impugnarentur, & attento quod lis durabat in petitorio, potuerunt adhuc litigantes ad concordiam deuenire, Rota *in d. Bonon. prædij coram R. P. D. meo Priolo.*

10 Minùs vrgere visa est † opposita reflexio de æquiuoca duplicitate fideicommissi Patriarchæ Constantinopolitani particularis, nempè facti de medietate Villæ Curli, & vniuersalis de alijs stabilibus, quia defecerat ante transactionem præsupposita fideicommissi pluralitas, quinimò vtrumque fideicommissum in vnam personam deueniẽn. coaluerat, & secundum Testatoris dispositionem vnico fideicommisso remansit affectum, in cuius, & aliorum fideicommissariorum vniuersis bonis cùm prætenderentur multæ detractiones, & medietas Villæ Curli, semper remansisset liberè; vndè benè potuit in diuisione sortis de omnibus bonis factis tota Villa Curli Claudiæ, & Beatrici de Tassonis per transactionem assignari ad euitañ. incommodam diuisionem, etiamsi adhuc extitisset fideicommissum particulare, Rot. *dec.* 771. *per tot. par.* 1. *diuers.* alijs bonis liberis alioquin in separatione Claudiæ, & Beatrici obuenire debebant in locum fideicommissariæ medietatis pro rata suffectis.

11 Quòd denium † obijcitur transactionem non fuisse factam super fideicommisso Patriarchæ insubsistens dignoscitur ex lectura eiusdem transactionis, ex qua pariter constat bona libera Marchionis Herculis, eiusque actorum fuisse absorta à debitis, & iuribus fabricæ, quapropter nihil est, quòd super ijs Capitibus excitetur.

Et ità denegandam esse immissionem vtraque parte informante decisum.

R. P. D. TAIA.

Romana Testamenti.

Mercurij 22. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Testamentum nuncupatiuum, vt validum dicatur quid requiritur: identitate, quæ in dubio caueri debet, non probata Testamentum non valet, ad eius validitatem suffragari comparationem litterarum, cùm ex ea sola nisi interueniant alia requisita, certitudo scripturæ haberi non possit.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum nuncupatiuum nuncupatione implicita prælationem, & schedulam Notario consignatam, in qua Testator dixit adesse hæredis institutionem, & vltimam suam voluntatem, validum omninò censetur.*
2 *Cautela, quòd Testator in actu consignationis schedulæ, Testibus, & Notario formaliter exponat hæredem in ea esse institutum, ad validitatem Testamenti non est necessaria.*
3 *Testamentum, vt validum dicatur, sufficit Testatorem dixisse illud suum esse, cùm in his verbis hæredis institutio, sine qua Testamentum esse non potest comprehendatur.*
4 *In Testamento nuncupatiuo si relinquitur, quòd à Testibus audiri debet, satis est si ab ijsdem implicitè audiatur.*
5 *Testatore Testibus præsentibus suum esse Testamentum dicente, alij testes in contrarium validitati testamenti non præiudicant.*
6 *Formula*, quem hæredem codicillis fecero, aut scripsero, *quomodo intelligenda.*
7 *Identitas Testamenti cùm de certitudine scripturæ dubitatio restet, omni iure, & modo caueri debet.*
8 *Testamentum non scriptum, & sigillatum à Testibus in præsentia testatricis non valet.*
9 *Comparatio sola, ac simplex litterarum certitudinem scripturæ, nisi interueniant requisita non inducit.*
10 *Testatrix licèt scripserit scripturam controuersam, cùm tamen non appareat eandem fuisse, quæ Notario coram testibus testamentarijs tradita fuit identitas, prout requiritur, probata non censetur.*
11 *Identitas ob contrarietatem testium, & alias præsumptiones, quæ referuntur excluditur.*

DECISIO CCCLX.

NOn constare de validitate Testamenti Catherinæ DD. responderunt, quia validum quidem est † Testamen- 1
tum nuncupatiuum nuncupatione implicita prælationem, ac schedulam Notario consignatam, in qua Testator dixerit adesse hæredis institutionem, & suam vltimam voluntatem, de qua rogatur Notarius coram septem testibus, Rot. coram Eminentissimo D. Cardinali Ottholono *decis.* 181. *num.* 5. *& seqq.* & coram Duran. *dec.* 180. *num.* 2. *vers. non obstat, & dec.* 136. *num.* 1. *& seqq. par.* 9. *cum alijs distinctè, & clarè apud bo. mem. D. Ferentillum*, ad Buratt. *dec.* 475. *num.* 21. *vers. Tertius casus.*

Nec est † necessaria cautela, quàm ponit Cyriac. *controu.* 2
444. *nu.* 95. *vers. secundò principaliter, & sequentibus*, Couar. *ad cap. cum tibi de testamen. num.* 5. *vers. cui addo*, videlicet quòd Testator in actum consignationis illius schedulæ formaliter exponat Testibus, & Notario hæredem in ea fuisse institutum, cùm † satis sit si dicat Testator, illud esse suum 3
Testamentum, cùm in his verbis hæredis institutio, sine qua Testamentum esse non potest comprehendatur, inquit Rota *in Senogallien. Successionis 29. Ianuarij 1652. §. Nec est necessarium coram Eminentissimo D. Card. Corrado cum alleg.* & præcipuè Martinez *examin.* 58. *num.* 12. *vers. secundò potest, & num.* 13. & Senen. *dec.* 97. *num.* 24. *vers. non denique, & num.* 25. *cum alijs apud D. Ferentill. ad dictam dec.* 475. *d. nu.* 21. In omnibus casibus explicatis; Et planè ex ratione communi, quòd etiamsi quod in † Testamento nuncupatiuo relinqui- 4
tur debet à Testibus audiri, sufficit si audiatur à Testibus implicitè, inquit Bart. *ad l. si ita scripsero, ff. de condit. & demonstrat. vers. satis enim cum alijs*, & videtur Text. *in l. hac consultissima 21. in princip. C. de testamen.* ibi: *Testibus † præsenti-* 5
bus Testator suum esse Testamentum dixerit, non obstantibus proindè alijs testibus, l. ass. 77. ff. de hæred. instit. l. 10. ff. de condit. instit. in alia † formula. *Quem hæredem Codicillis fecero,* 6
si Codicillis suum hæredem scripsero, cuius nomen Codicillis scripsero, qui proponunt aliam formulam, non ad eam restringunt, & eo minùs quid ea formula est ad reducendum simplicem nominationem in codicillis ad institutionem in Testamento, hæc autem est de Testamento vno, & eodem, & implicita institutione quoad expressionem.

Tota enim difficultas fuit in † identitate, quæ dubitatio 7
cessare solet, & caueri debet, vt monuit Clar. *d. qu.* 4. *dict. num.* 3. *vers. consultò tamen.* Rota coram Eminentissimo D. Card.

Card. Otthobono *dict. dec.* 181. *num.* 9. & coram Duran. *dict. dec.* 180. *num.* 2. *vers. non obstat, & dicta dec.* 136. *num.* 13. *&* 14. *par.* 9. *cum alijs apud D. Ferentill. ad dictam dec.* 475. *n.* 4. Cùm autem Notarius scripserit sibi coram Testibus a Testatrice mandatum, vt folium sigillaret, & eius ipsius Testatoris sigillo sigillasse coram ijsdem Testibus, & posteà reconsignasse Testatrici, & ipsam denuò sibi Notario consignasse affirmantem esse suum vltimum Testamentum, &c. Cùmque clariùs Testes conueniant ad recessu Notarij in aliam mansionem ad sigillandum, & inscribendum, sed non conueniant interuentu omnium Testium, neque testamentum, iam ignoratum à testibus ipsis subscriptum, & subsignatum fuerit, itaut sustineatur in sola simplici Notarij fide visum est defectum fuisse in eo præcipuè præter alia, quod Testa-
8 mentum † non fuit scriptum, & sigillatum à Testibus in præsentia Testatricis, sed extra Cameram vbi iacebat Testatrix, vt deponunt Testes, quo casu non valet Testamentum, *d. l. consultissima, & ad litteram*, Afflict. *dec.* 143. *num.* 3. *vers. quarto dictum testamentum*, Hodier. *forens. controuer.* 19. *num.* 24. *vers. quarto quia lib.* 1.

Nec multùm (ne dicam aliquid) visum est tribui compara-
9 tioni litterarum, quia † ex sola simplici comparatione non habetur certitudo scripturæ, nisi interueniant requisita, de quibus per Doctores in puncto apud Gratian. *discept.* 973. *num.* 49. *& seqq.* qui & Seuerius inuehitur contra huiusmodi testamenta.

Et eo minùs, quòd simplex subscriptio nominis est, eaque descripta Notario recognita à Testatrice dicente, *Testamentum, vt apparet ab ipsamet sua propria manu, non rectè, vt considerabat subscriptum propter infirmitatem, & manus imbecillitatem, &c.*

Et DD. placuit maximè, quia possibile est, quòd Testatrix antea scripsisset scripturam, de qua agitur, quod tamen non facit, vt sit illa eadem, quæ fuit tradita Notario coram testibus testamentarijs, & sic non est probata identitas, prout requiritur, inquit in puncto Gratian. *d. discept.* 973. *nu.* 34. *vers. maximè quia, & num.* 35.

Addebant DD. alia etiam quoad Testes varios, contrariosque inter se, & sibi ipsis examinatos primum ad perpetuam rei memoriam, & legitimè reexaminatos etiam de loquuta, & non loquuta testatrice, & de testatrice ipsa muliere infirma, quin etiam moribunda, & de sollicita nimium cura Parochi vltra officium suum de bono animæ ad bonum fortunæ, & de Testamento, & Institutione remoti cognati inuerisimiliter prælati proprio fratri.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Arimineñ. Bonorum.

Mercurij 22. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Renunciatio per mulierem minorem facta, an non adhibitis solemnitatibus filio obstet, quin in bona emphyteutica immittatur? statutum particulare de certis solemnitatibus in contractu minorum adhibendis, quomodo procedit. Iudicis præsentia an, & in quibus casibus vim insinuationis habeat, & an cessante dolo à læsione renunciatio sine solemnitatibus sustineatur?

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio à Matre facta stante eiusdem nullitate filio non obest, quin in possessionem bonorum emphyteoticorum immittatur.*

2 *Renunciatio non adhibitis solemnitatibus, etiamsi Iuramento roborata fuerit, inualida censetur.*

3 *Constitutio Marchia ad effectum validandi renunciationem, concursum insinuationis, & Iuramenti exigit.*
Maximè in terminis renunciationis per mulierem minorem factæ, ibid.

4 *Insinuatione, an opus sit, quando ius in bonis renunciatis non competit.*

5 *Solemnitates ex Constitutione Marchia in concursu minorum in renunciatione Iurium sunt adhibendæ.*

6 *Renunciatio à maiore facta statuto insinuationem requirenti non subiacet.*

7 *Statutum particulare quando requirit certas solemnitates in contractu minorum, pro eius validitate illas seruari sufficit.*

8 *Statutum, quando solemnitates in ipso contractu requirit eas, quæ solent post illius stipulationem adhiberi non comprehendit.*

9 *Iudicis præsentia solemnitates supplet.*

10 *Iudicis præsentia de iure communi vim insinuationis habet.*

11 *Insinuatio quando requiritur pro solemnitate, decretum Iudicis eam supplere nequit.*

12 *Insinuationi satisfactum non dicitur, quando Iudex ob aliam causam, quàm ob insinuationem aditus fuit.*

13 *Constitutio quando annullat contractus solemnitatibus requisitis carentes, in potestate partium non est illas præmittere, aut æquipollens satisfacere.*

14 *Renunciatio sine solemnitatibus, an sustineatur, quando læsio, & dolus cessat.*

15 *Dispositio Patris, quando aliquid expressè mandat, solemnitates non sunt seruandæ.*

16 *Secus quando dispositio non est præcisa, & plus in contractu, & renunciatione continetur.*

DECISIO CCCLXI.

FVit sub die 24. Maij 1660. in hac causa resolutum Eq. Philippo Bonadradæ petenti immissionem in bonis Emphyteuticis, de quibus agitur obstare renunciationem ab Eleonora eius Matre, tunc in 16. ætatis anno constituta suo, & filiorum nomine factam, aduersus quam renunciationem concessa noua audientia placuit Dominis ab ea recedere ex
capite † nullitatis dictæ renunciationis, super qua pro eo in- 1
formantes hodie insistebant, qua posita non potest dicto Equiri obesse, quin in possessionem dictorum bonorum immittatur, *ex remed. l. final. C. de edict. Diu. Adr. toll.* in bonis Emphyteuticis etiam locum habente, ad Text. *in cap.* 1. *§. inter filia, vers. defuncto si de feud. fuer. contr. int. Dom. & Agnat.* Rolan. à Valle *cons.* 1. *num.* 51. *cum seqq. lib.* 1. Rota *dec.* 415. *num.* 1. *&* 2. *par.* 4. *tom.* 2. *& dec.* 204. *num.* 9. *par.* 7. *recent. & in Ariminen. emphyteusis 6. Iunij* 1659. *in princ. coram me.*

Nullitas resultat ex eo, quia dicta † renunciatio facta à di- 2
cta Eleonora, tunc ætatis annorum 16. caret solemnitatibus in contractu minorum necessarijs, nempè interuentu proximiorum, & insinuatione quarum defectus illam inualidam reddit, quamuis iuramento roboratam, vt disponitur *in Con-*
stitutione Marchia lib. 5. *cap.* 25. quæ concursum † insinua- 3
tionis, & iuramenti exigit, Dec. *cons.* 532. *num.* 12. *vers. secundo potest respondere*, Corn. *cons.* 301. *num.* 4. *lib.* 1. Gilian. *ad Stat. Perus. in ver. Minor num.* 8. Marescott. *var. res. lib.* 2. *cap.* 27. *n.* 13. *cum seqq.* Rota *dec.* 226. *num.* 2. *par.* 1. *diu. decis.* 671. *num.* 2. *par.* 1. *dec.* 385. *num.* 9. *& dec.* 410. *sub num.* 2. *par.* 2. *dec.* 203. *n.* 1. *par.* 4. *tom.* 2. *dec.* 165. *num.* 56. *par.* 7. coram san. memor. Greg. XV *dec.* 391. *§. prædicta non habent locum*, Buratt. *dec.* 47. & ibi in annot. *& dec.* 120. *n.* 14. & in terminis similis renunciationis factæ per mulierem minorem, *Ciuitatis Ariminen. dec.* 591. *n.* 12. *& seqq. & dec.* 610. *nu.* 5. *par.* 4. *tom.* 3. *recent.*

Nec dicatur, quòd Eleonoræ † nullum ius competebat in 4
bonis renunciatis, ideò non opus fuit insinuatione, nam cùm ex verbis renunciationis in principio emanatæ decisionis, constet fuisse amplissimè renunciatum quibuscumque bonis, iuribus, hæreditatibus parentum, & fratrum, ac inuestituris bonorum emphyteuticorum, non solùm sibi, sed etiam filijs quomodolibet de præsenti, & futuro in spe, & in re competentibus, in quibus poterant damnificari, vtique
seruandæ erant † solemnitates in dicta constitutione requi- 5
sitæ ad obuiandum fragilitati sexus, quæ est ratio per legislatores considerata in concursu minorum, vt adhibeantur quoque in renunciatione iurium, prout probant Eugen. *consil.* 88. *à num.* 40. Rota *dec.* 38. *num.* 3. *& dec.* 723. *nu.* 14. *par.* 2. *rec.* Greg. *dec.* 15. *n.* 5. *&* 6. Buratt. *dec.* 120. *nu.* 25. *& dec.* 97. *n.*
17. apud Gilian. *ad Stat. Perus.* quidquid sit in † renunciatio- 6
ne, vel donatione facta à maiore, quæ non subiacet Statuto requirenti insinuationem, in quibus terminis loquitur Rot. apud Buratt. *dec.* 333. *& in rec. dec.* 12. *&* 323. *par.* 6.

Neque harum solemnitatum defectus saluari potest ex eo,
quòd extat Arimini † particulare statutum requirens certas 7
solemnitates in contractu minorum, pro cuius validitate sufficit illas seruari, *l. fin. C. de testamen.* Bald. *cons.* 201. *num.* 1. *vers. in contrarium lib.* 6. Gabr. *cons.* 29. *nu.* 46. *in fin. &* 47. *lib.* 2. Sceuillan. *cons.* 58. *num.* 6. Soccin. Sen. *cons.* 7. *n.* 7. *lib.* 1. Gratian. *discept. forens. c.* 9. *n.* 11. *& c.* 474. *n.* 2. *& seq.* Buratt. *dec.* 333. *n.* 5.

nam

nam procederet conclusio vbi Statutum loqueretur de insi-
nuatione. At dum facit solùm mentionem solemnitatum in
ipso contractu adhibendatum, sequitur non comprehende-
re eas, quæ solent post illius stipulationem adhiberi, vt est in-
sinuatio à continuatione requisita contractu sequuto, Rota
*dec.*385. *num.*5. *par.*2.*rec. dec.*8. penes Pic.*ad Stat.Vrb. decis.*
260.*num.*4. & ibi Adden. *littera C.* apud san.mem.Greg. XV.
Seraphin.*dec.*343.*num.*2.*dec.*288. *sub num.*5.*&* 6. post Gilian.
*ad Stat.Perus. & in d.dec.*610. *num.*5.*par.* 4. *tom.* 3. *recent.* &
in alijs citatis per Adden. ad Burattum *in præcit. dec.* 333. *lit-
tera B.* Gratian.*discept.*517.*num.*16. *&* 17.

Ex quibus inferebatur non refragari, quòd renunciatio
9 emanauit coram † Prætore, cuius præsentia supplet solem-
nitates, *l.sed, & si in princip.ff.de bon.liber.l.*1.*C.de ijs, qui ven.
ætat.* & alij in decisione allegati, §.*final.* quia licèt extra ca-
10 sum constitutionis Marchiæ † de Iure communi Iudicis præ-
sentia habeat vim insinuationis, vt firmant Roland. à Valle
*consil.*93. *in fin.lib.*1. Surd.*cons.*385.*num.*36. Magon.*dec.Flo-
rent.*64.*num.*26. Rota *dec.*552. *num.*5. *par.*4. *rec.* & cor.sanct.
11 mem.Greg. XV. *dec.*391.*in fin.* Attamen vbi † insinuatio re-
quiritur pro solemnitate, & debet in actis registrari, vt caue-
tur in *eadem Constitutione Marchia*, tunc decretum Iudicis
eam supplere nequit, vt in terminis respondit Rota apud
eundem sanctæ memoriæ Gregor. XV. *dec.*260. *num.*6. *& in
Imolen.rescissionis contractus* 26. *Iunij* 1615.*coram Manzane-*
12 *do*, nec quando Iudex fuit aditus propter aliam causam, &
solemnitatem, quàm ob insinuationem, quia tunc non dici-
tur satisfactum insinuationi, ex latè tradit. per Grat. *in di-
scept.*483.*sub num.*11.*cum seqq.* Præsertim, quia d.Constitutio
13 procedit † vlteriùs annullando contractus carentes huius-
modi solemnitatibus requisitis, quo casu non est in potesta-
te partium illas prætermittere, & per æquipollens satisface-
re, Bald.*in l.*1.*num.*2. Ias.*num.*10.*de liber.& posthum.* Osasch.
*dec.*182.*num.*17. Rot.*dec.*294.*num.*12. *&* 13.*par.*6.*rec.*

14 Minùs substineri potest † renunciatio sine prædictis so-
lemnitatibus, eo quia facta dicebatur in executionem dispo-
sitionis Patris Eleonoræ, qui dotem scut.3. mil. in testamen-
to legauit ad hoc, vt omnibus renunciaret, & sic cessat dolus,
& læsio pariter per constitutionem considerata, quia nulli-
bi apparebat dispositionem paternam continere renuncia-
tionem etiam de bonis emphyteuticis ob mortem fratrum
ad ipsam, & filios quoque ex iure accrescendi, seu decre-
scendi deuoluendis, prout factum fuit, imò ex capitulis ma-
trimonialibus potius colligitur fratres contentos fuisse sim-
plici renunciatione bonis paternis, & fraternis ob dotem
15 scutorum 3. mil. quando enim † dispositio Patris, vel Au-
thoris expressè aliquid mandat, solemnitates non sunt ser-
16 uandæ, secus vbi dispositio non est præuia, & † plus conti-
netur in contractu, & renunciatione, vt distinguit Cagnol.
*in l.singularia nu.*72. *ff.si cert.per.* Paris.*cons.* 85. *num.*50. *lib.*3.
Rolan.*cons.*89.*num.*43. *&* 47.*lib.*1. Gabr.*cons.*89. *num.*1.*&* 2.
*lib.*1. Surd.*cons.* 191.*num.*19. Grat.*dec.*131.*num.*8.

Et ità vtraque parte informante decisum fuit, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Placentina Pecuniaria.

Lunæ 27. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Appellatio quando non interponitur sententia in iudicatum transit, nec sententia sub prætextu defectus citationis nullitatis vitio signatur, cùm eandem præcessisse ex pluribus luculenter probetur. Pensiones à primo conductore frustra petuntur, quando approbantibus locatoribus alter in illius locum subintrauerit. Recessus à prima locatione quando conuincitur protestatio omnis in contrarium non suffragatur, maximè dum locatio in alijs actibus reiterata non fuit.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione à prima sententia non interposita res iudicata censetur.*
2 *Appellatio post elapsos decem dies à Statuto Placentino prohibetur.*
*Quare etiam Statutum in Vrbe viget, num.*3.
4 *Appellatione in forma intra decendium nō commissa causa remanet deserta, & sententia in iudicatum transit.*
5 *Rota sub prætextu rei iudicatæ, an, & in quibus casibus sententias extra appellationem latas non attendat.*
6 *Sententia nisi præcesserit citatio non sustinetur.*
7 *Defectus citationis ex Actorum inspectione est probandus.*
8 *Citatio actis non transportatis ex temporis lapsu præsumitur.*
9 *Enunciatiua per Iudicem in prolatione sententiæ de citatione facta, eandem præcessisse necessario concludit.*
10 *Citatio ex intimatione conuincitur.*
11 *Satisfactione de bonis locatis pro tempore conductionis data absolutio ab vlteriori solutione meritò competit.*
12 *Conductor an, & in quibus casibus ad expirationem termini locatoribus pensionis persoluere non teneatur.*
13 *Conductor principalis ad solutionem affictuum pro terminis decursis obligatur.*
14 *Recursus à prima locatione de consensu locatorum vnde probatur.*
15 *Subrogatus in locum Conductoris ad pensiones tenetur, & primus conductor talis esse desinit.*
16 *Confessio explicita locatoris de persona Conductoris omnium probationum vim excedit.*
17 *Conductor semel à locatore agnitus, frustra deinceps vti talis denegatur.*
18 *Nouatio locationis vnde resultat.*
19 *Locatione secunda concludenter probata duratio primæ necessario excluditur.*
20 *Conductor cùm sit Dominus rei locatæ actio pro pensionibus decurrendis, nisi contra illum non competit.*
21 *Recessus à locatione, quando ex defectu subsequuto eliditur, qualibet protestatio in contrarium non suffragatur.*
22 *Recessus præsumitur, dum in alijs actibus locatio reiterata non fuit.*

DECISIO CCCLXII.

Resolutum fuit † constare de re iudicata, nam à prima 1
sententia non fuit appellatum, *l.bi, qui ad ciuilia* 7. vbi
DD.*C.de appellat.* Gloss.*in cap.in præsentiarum verbo standum
circa med.de renunc.* Rota coram Buratt.*dec.*202. *num.*1. *& in
rec.dec.*540. *num.*1.*par.*4. *tom.*3.*& dec.*145.*nu.*1. *par.*7.*recent.*
Attento præsertim † statuto Placentino prohibente post de- 2
cem dies dari de nullitate sententiæ, & ab ea appellari, Alex.
cons. 36. *num.* 1. *lib.*4. & de simili Statuto vigente in † Vrbe, 3
tradit Marescott.*var.resol.lib.* 2. *cap.* 51. *num.*1. *cum seqq.* Ab
vltima verò in Tribunali A. C. lata, licèt interiecta fuerit ap-
pellatio, ex quo tamen datis per Iudicem Apostolis reueren-
tialibus in forma non fuit intra decendium commissa causa,
remansit deserta, & sententia † transiuit in iudicatum, *cap.* 4
cum sit Romana 5. *de appell.* Scacc.*eod. tract.quest.* 14. *num.*6.
Cassad. *dec.*4. *eodem tit.* Rota apud Buratt.*dec.*171. *num.*4.*&*
764. *num.* 1. *& in recent. dec.* 517. *num.* 1. *& dec.*733. *num.* 7.
*par.*4. *tom.*3. bon.mem.Merlin.*dec.*33. *num.*2. *&* 833. *num.*1.
& in Tudertina Successionis 4. *Iulij* 1653. *coram Reuerendis-
simo D.meo Decano.*

At quia † Rota non consueuit attendere sententias extra 5
eam latas sub prætextu rei iudicatæ, nisi constito de illarum
validitate, & iustitia, vt coram Cæsar.de Grass. *dec.*2. *n.*7. *&*
8. *de solut.* & coram bon.mem.Coccino *dec.*183. *num.*8. Mer-
lin.*dec.*38. *num.*1. Validitas sententiæ A.C. non controuerte-
batur, nullitas verò contra primam deducta ex defectu † ci- 6
tationis, quæ debet nominatim præcedere alias non substi-
netur, *cap.cum olim* 34. *de Testibus Clementina sæpe de verb.
signif.& Clem.Pastoralis de re iudic.* Rota *dec.*365.*num.*1.*p.*1.
*& dec.*288.*num.*1. *par.*7.*& dec.*165.*nu.*18.*par.*6. cessat, nedum
quia non fuerunt transportata † integra acta, sicuti debuit 7
ad finem, vt ex illorum inspectione posset probari talis cita-
tionis defectus, Bart.*in l.Titia textores* 36. *nu.* 2. *ff.de legat.*1.
*& in l. fin.num.*2.*Cod.de reb.credit.* Dec.*cons.*483.*num.*6. Rota
*dec.*64.*num.*2.*par.*1. *diuers.* san.mem.Greg.XV. *dec.*416.*nu.*5.
& ibi Adden.*num.*8. Verùm † præcessisse arguitur ex tempo- 8
ris lapsu, Put.*dec.*205.*num.*5.*lib.*1. Rota *diuers.dec.*195.*n.*5.*&*
11.*par.*2. Gratian.*discept.forens.*268.*n.*1. *&* 2. iuncta † enun- 9
ciatiua per Iudicem de ea facta in prolatione sententię, Ruin.
*cons.*66.*nu.*6.*lib.*5. Menoch. *de præsumpt.lib.*2. *præsumpt.* 22.
num. 3. & in † intimatione post promulgatam sententiam 10
emissa contra partem tam longo tempore in appellando con-
tumacem, ad Text.*in l.*1. §.*edere*, *ff. de eden.* Rota cor. Coc-
cin.*d.dec.*183. *num.*2.

Iustitia est patens, quia cùm in dubium non veniat, quin
Ho-

11 Horatius Lusardus integrè † satisfecerit de affictu bonorum sibi de anno 1625. locatorum pro tempore, quo illa in conditione retinuit, meritò fuit in vtraque sententia absolutus ab vlteriori solutione, & reuocata intermedia ad illam eundem condemnans, *l. Stichum, aut Pamphilum* 95. §. *naturalis*, & *l. penult. ff. de solut.* Mantic. *dec.* 146. *num.* 1.

12 Nec Iniustitia deduci potest ex eo, quia locatio † legitur facta ad decennium, ideòque ad illius terminationem debuit Horatius Conductor Locatoribus pensiones persoluere, nec alias potuit liberationem consequi, quoniam primus locationis contractus cum dicto Horatio initus fuit, in primo anno resolutus, & per eundem Antonio Mariæ de Ferrarijs sublocata Bona approbantibus Augustiuo, & alijs de Prato Locatoribus, & Bonorum Dominis per quam primæ locationis resolutionem Horatius fuit liberatus, & Ferrarius ef-
13 fectus fuit † principalis conductor, & proindè ad ipsum pertinet affictuum solutio pro terminis inde decursis, *l. qui ad certam* 15. *ff. locat. leg. qui admittitur* 19. *ff. pro soc.* Paris. *cons.* 82. *num.* 4. *lib.* 1. Olasch. *dec.* 76. *num.* 1. Rota coram bon. mem. Merlin. *dec.* 386. *num.* 15. *repetita in* 5. *dec. rec. dec.* 243. & *in Romana Locationis* 10. *Martij* 1656. *sub* §. *Non obstat, quod Æmilius coram me*.

14 Quòd autem fuerit à † prima locatione recessum de consensu Locatorum ex eo deprehenditur, quòd postquam Horatius per publicum Instrumentum bona Ferrario sublocauit, volentes illi de Prato satisfacere Moysi Hebræo de duplis 25. Hispaniarum eidem assignarunt præfatum Ferrarium tanquam suum ex causa affictus bonorum, de quibus agitur debitorem, & successiuè anno sequenti cum idem modernus Conductor fideiussisset pro ipsismet de Prato fauore eiusdem Hebræi illorum in alijs duplis 16. Creditoris pro eorum releuatione à fideiussione prædicta solemni stipulatione conuenerunt de retentione Bonorum in fine affictus, quatenus illo durante Hebræus satisfactus non fuisset, ex quibus delegationis, & fideiussionis actibus, & perseuerantia in tali causa in conductione nullatenus se compatientibus cum prima locatione, sequitur Horatium primum conductorem
15 desijsse esse talem, & in † eius locum subintrasse Ferrarium, vt ipse quoque ad pensiones teneatur, *leg. solutum* 11. *ff. de pignorat. act.* Gratian. *cons.* 81. *num.* 11. *lib.* 1. & in istis terminis respondit Rota coram Cardin. Mantic. *in præcit. dec.* 146. *sub num.* 3. *vers. quod autem*.

Rursus resolutam fuisse primam locationem desumebatur ex explicita confessione illorum de Prato emissa in Instrumentis consignationis Arborum, & Compromissi de annis 1630. & 1631. initis inter ipsos, & Ferrarium relatis *in Summario Horatij num.* 9. & 10. in quibus Ferrarius denominatur
16 Conductor, qua geminata † confessione attenta omnium probationum vim excedente, *l. proinde la* 2. §. *Illud, ff. ad leg. Aquiliam, l. vnic. C. de confess.* frustra modò denegatur illum
17 non † esse talem, Dec. *cons.* 665. *num.* 2. Surd. *cons.* 405. *n.* 35. Seraph. *dec.* 750. *nu.* 1. & in istis terminis Rota *dec.* 495. *n.* 8. & 9. *par.* 7. *recent.*

In quorum demum comprobationem concurrunt plura
18 alia, quæ deficiunt in prima locatione, & ostendunt † nouationem, videlicet onus iniunctum Ferrario reficiendi Porticum existentem in bonis locatis, & vetustate collapsum, restitutio mobilium, & Arborum ante expletam locationem contra conuentionem initam cum Horatio de restituendo in fine affictus, immutatio termini solutionis pensionum, restaurum occasione Pestis prætensum, & mensuratio bonorum non vocato Horatio, aduersat pariter conuentionem cum eo statutam, & ad quam si durasset illius conductio non poterat cum alijs deueniri, quæ omnia etiam singulariter sumpta, quemadmodum concludunt secundam
19 † locationem factam Ferrario, ità necessariò excludunt durationem primæ, *l.* 1. *ff. de nouat.* Dec. *cons.* 400. *num.* 6. Grat. *dict. cons.* 81. *num.* 10. *cum seqq.* Barz. *dec.* 20. *num.* 20. Mantic. *dict. dec.* 146. *sub num.* 3. Seraph. *dec.* 1063. bon. mem. Cardin. Millin. *dec.* 380. *num.* 1. vbi quod implicat, quod Conductor
20 † sit Dominus rei locatæ, & Locator ante finitam locationem valeat de re disponere, & in consequens extincta fuit actio agendi contra Horatium pro pensionibus decurrendis, Rota *dec.* 149. *nu.* 6. *par.* 1. & *dec.* 373. *nu.* 4. *par.* 4. *recent.*

Neque refragatur illis de Prato, quòd per consensum ab ijs præstitum non intellexerint recedere à locatione facta
21 cum † Horatio, nec illum liberare, vt indicant verba illa, *Item non recedendo, prout fuit protestatus, &c.* quoniam eliditur ex effectu subsequuto, qui satis declarauit huiusmodi recessum; Vndè nihil prodest protestatio contraria facto ad effectum cogendi Horatium ad solutionem affictus pro toto tempore, *leg. cum in plures* 63. §. *Locator, ff. de locato, & conduct. cap. sollicitudinem de appell. leg.* 4. §. *morte, ff. de nou. oper. nunciat.* Soccin. Iun. *cons.* 77. *num.* 61. *lib.* 1. Surd. *cons.* 136. *num.* 43. & in puncto benè concludit Mant. *in proximè citata dec.* 146. *num.* 4. & 5. quinimò præsumitur † recessus, dum in 22
alijs actibus non fuit reiterata, Bald. *in leg. Hexennius, ff. de negot. gest.* Surd. *cons.* 143. *numero* 12. Rota *dec.* 91. *num.* 12. *par.* 6. Caual. *dec.* 148. & 349. *num. vltimo.*

Ex quibus fuit conclusum constare de re iudicata sententiarum absoluentium Horatium, vtraque Parte Informante.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Emphyteusis, seu Deuolutionis Domorum.

Lunæ 27. *Iunij* 1661.

ARGVMENTVM.

Deuolutio Domino directo non competit linea inuestiti durante; Emphyteusis Ecclesiastica, an ad extraneos transeat; Vtrùm fœminas, an solos masculos comprehendat, ex verbis stipulationis dependet.

SVMMARIVM.

1 *Finis lineæ, seu generationis inuestiti, quando agitur ad deuolutionem, à Domino directo probari debet.*
2 *Linea inuestiti durante, Domino ex hoc capite ad deuolutionem agere non licet.*
3 *Linea inuestiti, quando semel fuit in rerum natura, onus probandi illam defecisse ad Agentem spectat.*
4 *Enunciatiuæ antiquæ librorum cum Instrumento venditionis, & diuisionis bonorum inter filios in diuersis actibus emanata, descendentiam lineæ plenè probant.*
5 *Emphyteusis Ecclesiastica ad extraneos regulariter non transit.*
6 *Fœminæ, & earum descendentes in Emphyteusi Ecclesiastica non comprehenduntur.*
7 *Stipulatio concepta per verba solis masculis conuenientia ad fœminas non extenditur.*
8 *Stipulatio quando continet verba*, pro hæredibus, & successoribus, *tam fœminæ, quàm masculi in concessione contineri censentur.*
9 *Repugnantia stipulationis circumscripta, Emphyteusis etiam Ecclesiastica ad fœminas, quæ illius sunt capaces transit.*
10 *Pacta in Inuestituris apposita, vt Ecclesiæ suffragentur, prius euenisse casum deuolutionis, & lineam defecisse constare debet.*
11 *Agens ad deuolutionem contra Ecclesiam possidentem, lineam durare, vel se esse de comprehensis probare tenetur.*

DECISIO CCCLXIII.

DOmos Francisco Agazzino concessas anno 1531. à Canonici Sancti Petri in Vinculis esse deuolutas, & Congregationi Vrbanæ in locum dd. Canonicorum auctoritate Apostolica subrogatæ, dandum esse mandatum de reintegrando, seu immittendo resolutum fuerat coram Reuerendissimo Papień. sub die 5. Maij 1660. sed repropositam causa coram me in eius locum subrogato, Domini in ea ratione recesserunt à decisis, quia non probatur † finis li- 1
neæ, seu generationis d. Francisci, prout ex hoc capite, quando agitur ad deuolutionem probandum est à Domino directo, Bero. *cons.* 129. *num.* 10. *lib.* 1. Peregr. *cons.* 27. *num.* 24. *lib.* 1. Rota coram Seraph. *dec.* 1468. *num.* 1. Caual. *decis.* 344. *num.* 5. *in recent. dec.* 222. *in princip. par.* 8. & *in Romana Deuolutionis Domus* 31. *Maij* 1660. *coram R.P.D. meo Beuilaqua*, §. *Nec etiam*, vbi quod † durante linea inuestiti, non 2
licet Domino ex hoc capite agere ad deuolutionem.

Nec contrarium dicunt Aldobrand. *consil.* 80. *num.* 5. & Paris. *cons.* 86. *num.* 18. *lib.* 4. quia eorum dicta tunc demum procedunt quando non constat primum Inuestitum habuisse filios, & sic † lineam vnquam extitisse, quæ si 3
aliquando fuit in rerum natura onus probandi illam defecisse spectat ad Agentem iuxta distinctionem Rip. *in leg. ex facto* 17. §. *si quis autem num.* 1. *ff. ad Sen. Cons. Trebell.*

Ias.

Iaſ. *conſ.* 34. *lib.* 1. Berou. *dict. conſ.* 129. *num.* 7. *& ſeqq.* & poſt Couarr. Cardin. Mantic. *de coniectur. lib.* 11. *tit.* 4. *ſub num.* 6. *verſ. Tertius caſus eſt*, *& ſeqq.* plenè Rota *in Ferrarien. Bonorum* 22. *Decembris* 1605. *coram Ortembergo in princip.* apud Marchel. *de commiſſ. part.* 1. *fol.* 565. *& in Ariminen. Deuolutionis ibidem fol.* eodem Seraphin. *dict. deciſ.* 1468. *num.* 2. *&* 3. vbi ita intelligenda eſſe dicit reſponſa, & Pariſ. Aldobr. Pen. *dec.* 140. *num.* 5. coram Buratt. *deciſ.* 303. *ſub num.* 6. *verſ. Maximè cum linea*. Prout incœpiſſe lineam Franciſci, & ipſum habuiſſe filium nomine Marcum, qui pariter procreauit quatuor filios, & ſic applicari ſecon-
4 dum caſum diſtinctionis conſtat ex duabus † enunciatiuis antiquis librorum Monaſterij Sancti Petri in Vinculis, & Inſtrumenti venditionis Arundineti, necnon ex Inſtrumento diuiſionis bonorum inter filios d. Marci, *Summario Lambardi num.* 2. *&* 3. quæ in antiquis, & in diuerſis actibus emanatæ plenè in hac materia probant Mandell. *conſil.* 83. *ſub num.* 14. Gratian. *diſcept.* 870. *num.* 5. Rot. *dec.* 289. *par.* 2. *diuerſ.* Seraphin. *dec.* 1025. *num.* 14. coram Eminentiſſimo Otthobono *dec.* 102. *num.* 20. *& in Æſina Molendini* 20. *Iunij* 1653. *cor. Reuerendiſſimo D. Zarate*, maximè contra Eccleſiam enunciantem, Cæphal. *conſ.* 397. *num.* 53. *& ſeqq. lib.* 3. Gratian. *diſcept.* 869. *num.* 32. Rota coram Pen. *dec.* 1402. *num.* 10.

Non obſtat præcipua ratio conſiderata in deciſione Reuerendiſſimi Papien. quo agatur cum extraneis, ad quos re-
5 gulariter Emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſit, quia ipſi non excipiunt de Inueſtitura, ſed ſolùm vti poſſeſſores repellunt Eccleſiaſticam, quæ non docet concludenter de requiſitis, Rot. *d. dec.* 1468. *num.* 2. coram Cardin. Seraph.
6 quæ ratio non ſubuertitur ex eo, quòd in † huiuſmodi Emphyteuſi non comprehendantur fœminę, nec earum deſcendentes, iuxta aliam *dec.* Seraph. 1487. *num.* 2.

7 Nam hoc procedit ſolummodò quando repugnat † forma ſtipulationis, quæ concepta ſit per verba ſolis maſculis conuenientia, vt quando recipitur pro ſe, & filijs, quorum appellatione veniunt ſolùm maſculi, & in iſtis terminis loquuntur Doctores latè congeſti *in voto Cantucci relati in deciſ.* 125. *num.* 1. *par.* 2. *diuerſ.* Rota coram Seraphin. *vbi ſupra*, *& in Mantuana Bonorum* 7. *Iunij* 1638. *coram bon. mem. Dunozetto ſub* §. *Vnde quemadmodum*. Secus autem quando,
8 vt in præſenti caſu † ſtipulatio continet verba *pro hæredibus*, *& ſucceſſoribus*, quæ cum ſint communia tam maſculis, quàm fœminis in conceſſione tam iſtæ, quàm illi continentur, Alexand. *in leg. ſed ſi hac lege* 10. §. *liberos num.* 2. *ff. de in ius vocan.* Surd. *conſ.* 240. *num.* 22. *& ſeqq. lib.* 1. Menoch. *conſ.* 177. *num.* 2. *&* 4. *verſ. In terminis Emphyteuſis lib.* 6. *de magis communi*, Bero. *qu.* 18. *in princip.* & poſt ipſum ita diſtinguendo Clar. *in* §. *Emphyteuſis qu.* 32. *ſub num.* 1. *verſic. Hac tamen concluſio*, *& num.* 2. Caſtill. *relatus ab Armot. ad dec.* 199. *ſub num.* 76. *par.* 8. *recent.* Rota coram Seraphin. *dec.* 604. *num.* 3. *&* 4. *dec.* 119. §. *Vlterius*, quia poſt Fenzon. *ad Stat. Vrb. & in Brixien. Feudi* 1. *Iunij* 1592. *coram bon. memor. Hieronymo Cardin. Pamphilio*, §. *Addebant etiam*.
8 Alias enim † circumſcripta repugnantia ſtipulationis Emphyteuſis etiam Eccleſiaſtica tranſit ad fœminas, quæ ſunt illius capaces, §. *Emphyteuſis in Auth. de non alien. aut permut. reb.* Iaſ. *in l.* 2. *num.* 168. *Cod. de Iur. Emphyt.* Soccin. Iun. *conſ.* 104. *lib.* 2. Surd. *dec.* 95. *num.* 12. vbi alios refert Rot. *dec.* 219. *num.* 8. *par.* 4. *diuerſ.* *& dec.* 168. *num.* 5. apud Poſth. *de manut.*

10 Hinc non ſuffragantur Eccleſiæ † pacta in Inueſtituris appoſita, nam ad hoc, vt illa locum habeant prius conſtare debet eueniſſe caſum deuolutionis, & lineam eſſe finitam, vt per Rot. *dec.* 394. *num.* 3. *par.* 1. *diuerſ.* coram ſanct. mem. Greg. *dec.* 105. *num.* 17. coram Martin. Andr. *dec.* 61. *ſub n.* 8. *verſ. Non fuit in præſenti iuſtificatum*. Nec applicatur *dec. in Romana Emphyteuſis* 30. *May* 1653. *coram bon. mem. Dunozetto*. Quia ibi finis lineæ non controuertebatur, vt hic, & vlterius non erat Eccleſia, quæ agebat ad deuolutionem,
11 ſed † ipſa poſſidente alter petebat immiſſionem, cui proindè tanquam Actori rectè dictum fuit ſpectare onus probandi lineam durare, vel ſe eſſe de comprehenſis, vt *in dict. deciſ.* Seraph. 1468.

Licèt itaque Domini exiſtimauerint conſtare de Dominio Eccleſiæ, & identitate bonorum ex relatis in deciſionibus Reuerendiſſimi Papień. ex prædicto tamen capite receſſum fuit à deciſis.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. P R I O L O.

Ferrarień. Pecuniaria.

Lunæ 27. *Iunij* 1661.

A R G V M E N T V M.

Incolatus quomodo probatur, & an, qui alibi domicilium habet, Ciuis originarius eſſe deſinat. Pupilli indefenſi non cenſentur, cùm ad eorum defenſionem cùm auctoritate Tutricis, & decreto Iudicis Procurator conſtitutus fuerit; Denique quid ſentiendum ſit de bonis aſſignatis vti liberis, cùm tamen res aliter ſe habeat, & an pro derogatione fideicommiſſi beneplacitum Principis requiratur, diſcutitur.

S V M M A R I V M.

1 *Conformitas ſententiarum dum apparet, nedum in ſubſtantia, & effectu, ſed ferè in ipſis verbis, Statuto de duabus conformibus locus relinquitur.*

2 *Validitas ex defectu Iuriſdictionis impugnari non poteſt, quando contrarium re ipſa apparet.*

3 *Natiuitate ex fide baptiſmatis in actis exhibita probata, ratione illius Ciuis, & Incola quiſpiam cenſetur.*

4 *Poſſeſſio bonorum in Ciuitate aliqua Incolatum probat.*

5 *Forenſis in loco, in quo bona poſſidet legitime conueniri poteſt, modo ibi reperiatur, aut Procuratorem habeat.*

6 *Aſſerens ſe nobilem alicuius Ciuitatis, vti talem contractum fuiſſe præſumitur.*

7 *Ciuis originarius eſſe non deſinit, qui alibi domiciliũ habet.*

8 *Procuratore ſæpè comparente, & opponente pro pupillis, Iudicium contra eos tanquam indefenſos proſequutum non dicitur.*

9 *Lite contra Patrem capta, Procuratorem niſi poſt litis conteſtationem pro pupillis conſtitui potuiſſe, fruſtra vrgetur.*

10 *Procurator cum auctoritate Tutricis, & Decreto Iudicis pupillis conſtitui debet.*

11 *Procuratore legitime conſtituto, ſententia ſubſequuta contra eundem validè lata cenſetur.*

12 *Aſſignans alicui bona libera ad verificationem ſuppoſiti tenetur, dum recipiens de qualitate rei traditæ certiorari debet.*

13 *Promiſſa, vt adimpleantur omnis Iuſtitia, & æquitatis ratio poſtulat.*

14 *Emptor re tradita pretium ſoluere tenetur.*

15 *Emptio cum conſtat in pretio rei vendita, ſecundum tempus æſtimationis fit ſolutio, & contractus ſuum eſſe recipit.*

16 *Contractus, quando eſt perfectus, tempus æſtimationis non attenditur, ſed ipſius contractus.*

17 *Beneplacitum Principis pro derogatione fideicommiſſi ſtante clauſula,* quatenus opus ſit, *non requiritur, niſi derogatio neceſſaria probetur.*

18 *Clauſula,* quatenus opus ſit, *tanquam ad cautelam adhibita contractum conditionalem non facit.*

19 *Sententia actis deſtituta, & pendente lite emanata nullius eſt momenti.*

20 *Statutum de duabus conformibus, etiam cauſa ad Curiam deuoluta ſeruatur.*

D E C I S I O CCCLXIV.

MArchio de Montecuccolis in actu emptionis Bonorum, quæ Ioann. Franciſcus Furnius poſſidebat in Territorio Mutinæ, eique de anno 1634. vendidit pro pretio æſtimando, ſoluerat ducatos bis mille, & pro reſiduo ceſſerat in ſolutum nonnulla bona ſita in Statu Ferrariæ, & inter cætera Prædium, *detto della Quarteſana*, pariter pro pretio æſtimando cum pacto, & conuentione, quòd in æſtimatione haberetur ratio à Peritis datiorum, & onerum, quibus bona erant grauata, & quod ſi Marchio remaneret debitor, teneretur reſiduum ſoluere in pecunia, ſi verò debitor eſſet Furnius, quòd poſſet retrocedere tot de bonis ſibi in ſolutum datis. Vndè cùm Periti retulerint Marchionem remanere debitorem aliorum ducatorum 2160. & vltra. Ac tractu temporis detectum fuerit bona Villæ Canariæ comprehenſa inter bona Ferrariæ æſtimata à Peritis in libris 5027. fuiſſe appretiata non facta deductione onerum, quibus ſubia-

subiacebant, nec vnquam Prædium, *della Quartesana*, vt supra assignatum fuisse traditum, & relaxatum, duæ latæ fuerunt sententiæ per Locumtenentem Ciuitatis Ferrariæ, qui in prima declarauit æstimationem bonorum *dictæ Villæ*, esse nullam, & iniustam; Ideòque Furnium de dicta summa esse reintegrandum. In secunda verò Prædium, *della Quartesana*, spectare ad Furnium, & Marchionem teneri supplere residuum pretij supradictorum bonorum iuxta relationem Peritorum, & vtraque sententia fuit in gradu appellationis confirmata. Hinc cum clausula, *Quod sit locus Statuto de duabus conformibus*, Signatura rescripsit, quo dubio per me proposito affirmatiuè Domini responderunt.

1 Conformitas † sententiarum adest, nedum in substantia ex effectu, quòd sufficit, ad tradita per Gabr. *de execut. rei iudic. conclus.* 1. *num.* 33. & dixit Rota *dec.* 98. *num.* 3. *par.* 1. *rec.* & *in Romana Hæreditatis* 28. *Aprilis* 1659. *coram Reuerendissimo Papien.* sed ferè in verbis ipsis, iuxta gloss. *in Clement.* 1. *de sent. & re iudic.* Surd. *cons.* 102. *num.* 9. Rota *dec.* 305. *nu.* 2. *part.* 1. *diuers. cum alijs in Romana Domus, seu Domorum* 27. *Aprilis* 1657. *coram me*.

Validitas resultat ex reuolutione actorum, nec valet im-
2 pugnari † ex defectu Iurisdictionis, quia nimirum sententiæ latæ fuerint contra Forensem. Etenim contrarium apparet ex eo, quòd Marchio non solùm natus fuit Ferrariæ, vt ex
3 † fide baptismatis, in actis exhibita, sicque ratione natiuitatis erat Ciuis, & Incola, *l. prima, & l. assumptio, ff. ad muni-*
4 *cip. l. Municeps*, ibique gloss. *ff. de verb. signif.* sed † etiam quia ibidem possidebat, *l. Ciuis, C. de Incol. lib.* 10. & dixit Rota *dec.* 127. *num.* 3. *cum seqq. par.* 5.

Ideò contra ipsum validè actum fuit in Ciuitate Ferrariæ tam respectu originis, quàm ratione rei sitæ, cùm Forensis
5 legitimè † conueniri possit in loco, in quo bona possidet, dummodò ibi reperiatur, vel ibi, prout hic, habeat Procuratorem, ad tradita per Barbos. *in cap. Sane de for. compet.* Carlenal. *de iudic. disp.* 2. *num.* 143. *lib.* 1. Surd. *cons.* 168. *nu.* 11. Vincent. de Franch. *dec.* 389. *num.* 2. Caual. *dec.* 3. *n.* 16. *par.* 1. & Rota *dec.* 165. *num.* 25. *par.* 7. *recent.*

6 Et proculdubiò cùm manifestè † vti talis contraxerit, prout ita cum eo contractum fuisse præsumitur, ex quo in Instrumento venditionis asseruit se nobilem Ferrariensem, quemadmodum deducerunt Alciat. *cons.* 3. *num.* 13. *lib.* 2. Dec. *cons.* 283. *num.* 8. Surd. *cons.* 106. *num.* 34. Mant. *de tacit. lib.* 3. *tit.* 10. *num.* 28. & dixit Rot. *dec.* 113. *sub num.* 1. apud Buratt. Et quamuis se fecerit etiam Ciuem Bononien. & Muti-
7 nen. non indè desijt esse † Ciuis originarius, cùm quis etiam si alibi habitet domicilium originis nunquam amittat, Aym. *cons.* 441. *num.* 2. *& seqq.* Pereg. *cons.* 126. *nu.* 7. *vsque ad fin. lib.* 5. Bertazzol. *cons. ciuil.* 56. *num.* 14. Rota coram Durano *dec.* 31. *n.* 4. *cum seqq. & in fine, & d. dec.* 137. *n.* 13. *p.* 5. *recent.*

8 Nec subsistit, quòd † iudicium fuerit prosequutum in secunda instantia contra filios Marchionis pupillos indefensos, quia constat pariter de contrario. Nam ex reuolutione actorum habetur, quòd eorum Procurator sæpè comparuit, opposuit exceptiones, & plura deduxit, quæ omnia benè fuerunt discussa in decisione Rotæ Ferrariæ; Ex quibus cessat prætensio, quòd pupilli non fuerint defensi, vt respondit Rota nostra coram Buratt. *dec.* 440. *n.* 1. & 524. *n.* 1. & 2. *in Anconitana Pecuniaria* 15. *May* 1655. *coram Reuerendiss. Segobien.* cum alijs relatis per Modern. *Cortonen. in praxi par.* 3. *cap.* 2. *num.* 84.

9 Quòd autem Marchionissa mater haud potuisset † Procuratorem pro pupillis constituere, nisi post litis contestationem, cessat obiectum, ex quo lis erat iam cœpta contra D.
10 Marchionem eorum Patrem, † cùmque Procurator fuerit constitutus cum auctoritate Tutricis, & Curatricis, & cum Decreto Iudicis, vt requirebatur, iuxta Text. *in l. neque* §. *pupillus, & l. non eo minus, C. de procurat.* Rot. coram Seraphin.
11 *dec.* 1259. *num.* 2. † Sententia subsequuta fuit valida vti lata contra eorum legitimum Procuratorem, Caputaq. *d. dec.* 849. *n.* 2. & 3. & apud Posth. *de manut. dec.* 647. *num.* 20. *cum seqq.*

Iustitia verò resultat ex eadem *decisione* Rotæ Ferrarien. ex qua constat relationem Peritorum super bonis Villæ Canariæ fuisse nullam, & erroneam, siquidem dum illa fuerant à
12 Marchione † cessa, & assignata Furnio vti libera, & exempta, vtiq; cum res aliter se habeat; tenetur ipse ad iustificationem suppositi, alias ad interesse, quia debuisset certiorare eundem Furnium recipientem de qualitate rei traditæ, per Text. *in l. Iulianus* 14. *& l. quero* 40. *ff. de act. empt.* Mant. *de tacit. lib.* 4. *tit.* 9. *nu.* 19. Surd. *cons.* 13. *sub nu.* 29. cum alijs per Grat. *discept.* 361. *n.* 7. & dixit Rota *dec.* 137. *num.* 3. *par.* 9. *recent.*

Minùs illa potest controuerti quoad residuum pretij ducatorum 2162. quo plus valere bona Mutinæ compertum fuit, quàm bona Ferrariæ, dum ita Partes conuenerunt omnis
enim † iustitiæ, & æquitatis ratio postulat, vt promissa 13
adimpleantur, *l.* 1. *ff. de pact. gloss. in l. stipulatio*, §. *opus autem verb. siue de nou. oper. nunciat.* quodque re tradita emptor te-
neatur soluere pretium, Cart. *in l. seruus quem*, §. *si seruus, vers.* 14
quintimo, ff. de act. empt. Ruin. *cons.* 141. *num.* 5. *lib.* 1. Surd. *dec.* 253. *num.* 8.

Non obstat, quòd in sententijs condemnatio facta fuerit habita ratione valoris monetæ currentis de tempore contractus, non autem æstimationis. Nam id quidem procederet si
fuisset remissum arbitrio Peritorum pretium † rei venditæ, in 15
quo cùm emptionis substantia consistat secundum tempus æstimationis, & fit solutio, & contractus recipit suum esse, iuxta Text. *in leg. final. C. de contrahend. empt.* secus cùm pretium rei venditæ solutum fuerit in actu emptionis, & æstimationis Peritorum commissum dumtaxat. An valor bonorum
excederet pretium conuentum, tunc enim cùm † contractus 16
sit perfectus, & remissio illius qualitatis accidentalis non attenditur tempus æstimationis, sed ipsius contractus, Honorat. *de contract. tractat.* 21. *de empt. & vendit. disput.* 71. *sect.* 8. *per tot.* Aretin. *cons.* 11. *sub num.* 2. Natt. *cons.* 454. *num.* 5. Cephal. *cons.* 21. *num.* 3. Surd. *cons.* 406. *n.* 9. Mantic. *de tacit. lib.* 4. *tit.* 20. *sub num.* 51. Buratt. *dec.* 226. *num.* 3.

Nec refert, quòd non interuenerit † beneplacitum in In- 17
strumento pro derogatione fideicommissi, nam cùm adiecta legatur clausula, *quatenus opus sit*, nullatenus requirebatur, nisi derogatio necessaria probaretur, & aduertit Gabr. *consil.*
82. *num.* 19. *lib.* 1. Rota coram Buratt. *dec.* 110. *nu.* 23. † clausu- 18
la enim huiusmodi non facit contractum conditionalem, sed stat ibi ad cautelam, vt notat idem Gabr. *cons.* 92. *num.* 3. *lib.* 1. Rota *dec.* 13. *num.* 10. *par.* 8. *recent.*

Prout nec etiam, quòd Furnius consensum Vxoris promissum non adhibuerit, & pro implemento fuerit à Marchione reportata sententia fauorabilis in Ciuitate Mutinæ, dum loco Vxoris, quæ paulò post decessit, consenserunt, & ratifi-
carunt illius filij, & hæredes; Adeòut † Sententia nullius sit 19
roboris, & momenti; Præsertim quia actis destituta dignoscitur, & edita lite pendente.

Demum quoad Prædium in vocabulo, *della Quartesana*, meritò fuit pronunciatum illud cedere debere in computum pretij bonorum venditorum, iuxta formam pacti, quòd est omninò seruandum ex adductis.

Fuit itaque vtraq; parte Informante resolutum esse locum
† Statuto Bononiæ de duabus, quòd seruatur etiam causa 20
deuoluta ad Curiam, vt dixit Rota *in dec.* 266. *nu.* 1. *par.* 1. *rec.* & post Pacif. de Saluian. *dec.* 154. *n.* 10. & *dec.* 328. *nu.* 2. *post secundum volum. cons. Farinac. & in alijs, &c.*

R. P. D. BEVILAQVA.

Bononien. Donationis.

Lunæ 27. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Donatio licèt facta absenti stante stipulatione Notarij reuocari non potest. Donatori an sub prætextu tituli onerosi à donatione liceat recedere? Et quid de donatione conditionali, vtrùm, & in quibus casibus donatariam ob non adimpletam conditionem repellere non valeat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia meritò confirmatur, quando pro eius validitate omnia requisita concurrunt.*
2 *Donatio facta ab ingrediente Monasterium, adhibitis necessarijs solemnitatibus tanquam valida sustinetur.*
3 *Donatrici habenti intentionem profitendi, & Deo inseruiendi, donationem reuocare non licet.*
4 *Donatio facta absenti, ante receptionem reuocari potest.*
5 *Notario pro Donataria stipulante, donatio absque alia acceptatione irreuocabilis euadit.*
6 *Donatio, quando est onerosa, tacita acceptatio ex titulo lucratiuo resultans non intrat.*
7 *Donatori à donatione onerosa liberum est recedere.*
8 *Donatione à Matre vltra stipulationem Notarij pro filia acceptata, pœnitentiæ locus non relinquitur.*
9 *Grauamina, quando sunt leuia, donatio titulum lucra-*

cratiuum retinet, & pro acceptatione præsumitur.

10 *Donatio, quando est conditionalis, donataria exceptione non adimplementi repellitur.*

11 *Depositum vim solutionis habet, & omne non adimplementi exceptionem reijcit.*

12 *Donataria stante reuocatione donatricis, de non implemento, etiamsi verè in eo defecisset, accusari non potest.*

13 *Causa doli in actu donandi non probata, omnem implementi defectum ad infringendam donationem tollit.*

DECISIO CCCLXV.

DOnationem quam Anna Maria intendens Monasterium ingredi fecit ad fauorem Siluerię sororis ante in eo emissam Professionem reuocauit, & aliam ad commodum Bernardini Patrui ordinauit super quibus Donationibus, causam in Iudicium deducta emanauit sententia super
1 subsistentia primæ, quæ † sententia hodie confirmata fuit cum pro validitate concurrunt omnia requisita *in decisione* 160. *part.* 2. coram Caputaq. Iustitia autem ex eo patet, quòd
2 † donatio fuerit facta ab ingrediente Monasterium præcedente Iudicis decreto, alijsque necessarijs solemnitatibus ad-
3 hibitis, ac iuramento roborata, adeòque non licuit † Donatrici habenti intentionem profitendi, & Deo inseruiendi illam reuocare, vt præter adducta *in decisione R.P.D. mei Celsi* 21. *Martij* 1660. §. *Nam illam*, firmant relati per Gratian. *discept. forens. cap.* 971. *num.* 11. & 12.
4 Non obstat, quòd † donatio facta fuerit Siluerię absenti, ideò potuit ante acceptationem reuocari, *l. absenti* 10. & ibi DD. *ff. de donat.* Paris. *cons.* 88. *n.* 13. *lib.* 3. Cancer. *var. resolut. part.* 1. *cap.* 7. *num.* 36. Rota *dec.* 421. *num.* 1. & *dec.* 428. *num.* 2.
5 *part.* 4. *tom.* 2. *rec.* Nam † stante stipulatione Notarij pro ipsa Donataria absente, donatio euasit irreuocabilis absque alia acceptatione, Soccin. iun. *cons.* 67. *num.* 4. *lib.* 3. Menoch. *cons.* 1153. *num.* 48. & 54. Gratian. *discept.* 729. *n.* 19. Cancer. *var. resol. part.* 1. *tit.* 8. *de donat. n.* 43. & 44. Rota coram Card. Seraph. *dec.* 247. *num.* 2. apud Merlin. *dec.* 440. *n.* 3. & *in rec. decis.* 428. *num.* 3. *cum seqq. part.* 4. *tom.* 2. & *decis.* 308. *num.* 10. *par.* 5.
Non releuat replicatio, quòd conclusio procedat in dona-
6 tione pura, & simplici secus, in † onerosa, & mixta vltrò citròque obligatoria qualis est ista, de qua agitur, in qua ob passibile damnum donatariæ, dum non intrat tacita acceptatio resultans ex titulo Lucratiuo in donatione simplici non obstante stipulatione ante secutam ratificationem,
7 † liberum est donatori ab illa recedere, vt tradunt Alexan. *cons.* 204. *n.* 3. *vers. Tamen videtur lib.* 7. Rub. Alex. *cons.* 11. *vol.* 3. Roland. à Valle *cons.* 19. *n.* 27. *lib.* 1. Natta *cons.* 56. *n.* 25. Laderch. *cons.* 75. *num.* 3. Rota *decis.* 244. *n.* 2. & *seqq. part.* 6. & *decis.* 27. *num.* 1. *cum seqq. part.* 7. *recent.*
Tollitur enim obiectum nedum, quia in præsenti casu vltra stipulationem Notarij interuenit Mater Siluerię tunc, & posteà pro Tutrice se gerens, & ab ipso Bernardo vti talis recognita, & absente donationem acceptauit, quæ acceptatio
8 ad hunc effectum † sufficit ad finem, vt non sit locus pęnitentiæ, *leg. quoties* 3. & ibi Salycet. *Cod. de donat. quæ sub modo fiunt*, Rub. Alex. *dicto cons.* 111. *num.* 5. Alba *cons.* 36. *num.* 2. Couar. *var. resol. lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 3. Thesaur. *decis.* 70. *n.* 13. Ioseph Ludou. *dec.* 29. *n.* 8. & 9. Rota coram Card. Seraph. *decis.* 427. *n.* 4. & *decis.* 472. *num.* 11. & *in recent. dec.* 69. *n.* 78. *part.* 7. Adden. *ad decisionem Lucan. Magon.* 38. *littera D.* sed etiam quia habito respectu ad valorem bonorum donatorum, & cum maiori onere per dictum Bernardinum secundum Do-
9 natarium acceptatorum † grauamina imposita Siluerię sunt satis modica, & leuia, quo casu donatio retinet titulum Lucratiuum, & viget ratio, quòd donataria esset ratam habitura adhoc, vt sufficiat stipulatio Notarij, & præsumitur acceptatio, Merlin. *de Iust. & Iure disp.* 264. *tit.* 5. *vers. Obserua*, Cancer. *var. res. part.* 1. *cap.* 8. *de donatione n.* 49. *vers. Ego super isto puncto*, Ioseph Ludouicus *dicta decis.* 29. *n.* 21. *versic. Præterea cum donatio*, & alij quos adducit Modern. Lucan. *contr.* 38. *num.* 4. *lib.* 2. *cap.* 7.
10 Non obstat, quòd ea lege † donatum fuit, vt donataria dotem lib. 6000. Monasterio solueret, aliasque annuas libr. 25. præstaret, quibus non præstitis Silueria veniat repellenda exceptione non adimplementi, *l. Iulian. §. Auferri, ff. de act. empt.* & *l. final. C. de reuocan. donat. l. secunda, & tertia, l. si repetendi, & l. seq. C. de donatione ob causam, l. prima, C. de donat. quæ sub modo fiunt*, Coccin. *decis.* 240. *num.* 1. nam præterquod ex partitis datis *in Summario alterius positionis*, in calce responsionis facti parte illius, patet ipsam adimpleuisse in soluendo ea, quæ se obligauerat, & debebantur donatrici ante emissam professionem, pro alijs autem nonnisi ea emissa debuisset interpellari, vt aduertit *decisio R.P.D. mei Celsi*, quamuis non interpellata se paratam esse declarauit, & renuente Monasterio recipere fecit † depositum, quòd vim so- 11
lutionis habet, & sic quamcumque non adimplementi exceptione reijcit, *l. exceptum* 19. *C. de vsur. l.* 2. *in fin. C. de Iur. Emphyteotico*, Ruin. *cons.* 161. *sub num.* 5. *lib.* 1. Cyriac. *contr.* 158. *n.* 3. & 24. Rot. *dec.* 296. *n.* 1. *part.* 3. & post Cenc. *de censib. decis.* 295. *n.* 1. & *dec.* 297. *n.* 6. Et nihilominus attenta reuocatione † contra donatariam facto donatricis legitimè impe- 12
ditam non valet de non implemento opponi, etiamsi verè in eo defecisset, sed habetur, ac si quidquid deberetur, fuisset adimpletum, *l. Iur. ciuil. ff. de condit. & demonst. l. qui operas, C. locat.* Grass. *except.* 13. *n.* 49. Mascard. *de probat. concl.* 13. 87. *n.* 65. Cyriac. *contr.* 466. *n.* 5. Rota *dec.* 208. *n.* 13. & 14. *part.* 5. *rec.* Causa † doli, & circumuentionis qua se ad donandum 13
seductam, & donatrix expressit, & nullatenus plenè, & concludenter probata in actu donandi tollit omnem aliam, & non implementi oppositi defectum ad infrigendam donationem, ad text. *in l. cum dilectus* 6. §. *de his, qui vi metusuè causa*, & latè omnibus respondet *decisio R.P.D. mei Celsi*, §. *Non obstat, & seqq.* cum quibus Domini transierunt pro confirmatione sententiæ Rotalis, vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Redditionis Rationis.

Lunæ 27. *Iunij* 1661.

ARGVMENTVM.

Ratio sufficiens numquam dicitur reddita per administratorem, quousque ab ipso reliquatum reddatur, præsertim quando contra administrationem vrgent probationes, & præsumptiones contrariæ.

SVMMARIVM.

1 *Exactor pecuniarum inquietantia non comprehensarum tenetur de illis rationem reddere.*

2 *Pauper non præsumitur ponere ad creditum alterius proprias pecunias.*

3 *Debitor, vel administrator liberatur ex consignatione cedulæ.*

4 *Ratio sufficiens numquam dicitur reddita, quousque non restituitur reliquatum.*

5 *Mercantilibus attestationibus Rota solet multum deferre in re mercantili.*

6 *Scriptor libri non potest illos improbare de legalitate.*

DECISIO CCCLXVI.

PArtita scutorum 735.30. pro qua resolutum fuit exequendum esse mandatum ab A. C. relaxatum ad fauorem Pagnini contra Bussonum, & hodie confirmata resolutio non fuit ab ipso exacta sub die, qua fecit quietantiam Grillo, vt constat ex propria eius confessione, ex depositionibus Testium, & ex partitis librorum Grilli, in quibus eadem die, pro eadem summa tamquam depositata, creatus fuit creditor, & illi consignata cedula depositi, ex relatis in præterito *Summario Pagnini num.* 13. & *seqq.* sed longè post, † & sic tenetur illam restituere, vel aliter legitimè de illa 1
rationem reddere, Escobar. *de ratiocin. cap.* 3. *num.* 2. Rota Genuæ *decis.* 59. & 81. *vtrobique num.* 2. & *decis.* 116. *num.* 1. Rota *decis.* 121. *num.* 6. *par.* 8. *recent.* & *alij in* §. *Disputatio itaque, &c.*
Non obstat, quòd Bussonus ex proprijs pecunijs hanc quantitatem posuerit in capsa Pagnini, quia de hoc non constat, nec id verisimile est, dum Bussonus non posset ex negotijs lucrari, stante obligatione Camerali facta cum Pagnino de non acceptandis negotijs alterius, sed solùm incumbendi eius seruitio, & ex bonis paternis, multò minus hanc quantitatem retrahere potuit, quia eius hæreditatem, tamquam ære alieno exhaustam non acceptauit, ex quibus apparet, † quòd cum ipse esset non multùm diues 2
non potuit hanc non modicam quantitatem ponere in capsa Pagnini, Crauett. *cons.* 129. *n.* 3. & in terminis *Iuuenis Banchi*, Rota *in Romana Mercedis* 12. *Decemaris* 1659. §. *Præterea ponderandum coram Reuerendiss. Domino meo Decano.*

Prout

Prout etiam opponi non potest, quòd dicta cedula depositi ad fauorem Bussoni conscripta, tamquam reperta in manibus Pagnini simulatè concepta fuerit sub nomine Bussoni, sed in effectu commodum Pagnini respiceret, quodque
3 ex eiusdem † cedulæ consignatione liberatus fuerit Bussonus, nam in facto aduertebant Domini, quòd postquam Bussonus sciuit, cedulam inter scripturas Pagnini repertam in Iudicio Criminali detineri, coram Iudice institit illam sibi consignari, prout præuio Iudicis decreto cum effectu consignata fuit sub die 30. Octobris 1649. Vnde excluditur simulatio, & apparet verè cedulam spectasse ad Bussonum, & quomodocumque res se habeat, illud certum est, quòd constat de eredito Pagnini cum Grillo, quem cum Bussonus quietauerit dictam cedulam acceptando, siue illa simulata fuerit, siue vera, semper debet Bussonus docere de solutione
4 facta Pagnino † alias dici non posset sufficientem rationem reddidisse, donec fuerit cum effectu soluta, *l. quamuis 32. ff. de condit. & demonstr.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. cas. 209. num. 2. & seqq.* Rota *in Anconitana Manna 5. Iunij 1648. coram Eminentissimo Cardinali Corrado*, §. *Reliqua*.

Nec solutio probatur ex quo hæc partita, tamquam exacta descripta fuerit in libris Pagnini, nam vt in alia decisione responsum fuit, probat quidem hæc descriptio ad fauorem Grilli contra Pagninum, qui tenetur quoad contrahentes ratum habere factum Bussoni, ab ipso præpositi, sed non probat inter Bussonum, & Pagninum stante stylo particulari inter eos seruato de scriben in libro particulari nuncupato, *Rincontro di Cassa*, partitas cum effectu solutas Pagnino, & ibidem addendo numeros abbacales manu eiusdem Pagnini, quo stante stylo non satis fuit adnotare partitam in libro *Giornale*, & *Magistro*, sed vlterius scribenda erat in d. libro, *Rincontro di Cassa*, vt ex attestationibus Merca-
5 torum datis à Pagnino, quibus † in subiecta materia Sacrum hoc Tribunal multum deferre solet, vt præter relatos Rota coram Durano *decis. 368. num. 12. & decis. 183. num. 6. part. 9. recent. & in Romana Societatis 2. Maij 1659. coram R. P. D. meo Verospio*, §. *final.*

Exceptio autem contra legalitatem librorum deduci ne-
6 quit à Bussono, † *qui tamquam scriptura præpositus more Mercatorum libros tenebatur conscribere, alias allegaret turpitudinem suam*, quod non licet Surd. *cons. 414. n. 76. lib. 3.* Rota *decis. 263. n. 24. part. 4. rec. tom. 2. & in Romana hæreditatis 13. Ianuarij 1659. coram me sub* §. *minus ad hunc effectum*.

Et ita resolutum fuit standum esse in decisis sub die 18. Februarij proximè præteriti coram me vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Gerunden Parochialis.

Lunæ 27. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Subrogatio gratiosa habet executionem paratam, quę retardatur solùm per habentem titulum coęqualem.

SVMMARIVM.

1 *Titulus coæqualis requiritur ad retardandam executionem litterarum Apostolicarum, quòd amplia, vt n. 2.*
3 *Prouisus Apostolicus possidens est legitimus contradictor aduersus gratiosè subrogatum, quòd declara, vt num. 4. & 5.*

DECISIO CCCLXVII.

Resolutum fuerat coram me sub die 4. Maij 1661. * arbitrium fore denegandum pro litterarum Apostolicarum exequutione coercenda. Cùm verò Laurentius Contradictoris legitimi partes se obtinere contenderet ad retardan Immissionem in vim litterarum Apostolicarum, ac subrogationis gratiosæ petitam, itaut contra ipsum debeat ordinariè, non autem exequutiuè procedi super hoc tantùm obtinuit iterùm audiri, & in negatiuam contra ipsum
1 hodie Domini sententiam inclinarunt † ex defectu tituli omninò consimilis gratiosæ, videlicet subrogationis ab eodem fonte prodeuntis, vt respondit Rota coram Mohed. *dec. 13. vt lit. pend.* coram Mant. *decis. 71. n. 7.* & coram Card. Otthobono *dec. 154. n. 10. cum seqq. & in Valentina Rectoria 17. Martij 1651. cor. bon. mem. Bichio*, vbi id propterea concluditur quoties possessio de manu Exequutoris apprehensa non fuerit, *& in Alarien. Canonicatus 24. Aprilis 1650. coram R. P. D. meo Celso in* §. *Neque ad effectum prædictum*, & *coram Cardinali Otthobono ad dicta decis. 154. num. 22. cum seqq. & in Nicen. Parochialis 1. Iulij 1650. coram R. P. D. meo Zarate*.

Et licèt ipse Apostolicam quoque prouisionem obtineat, † in pari tamen gaudet, cuius virtute, nec poterit Immissionem obtinere, vt censuit Rota coram Verall. *decis. 346. num. 4. part. 2. & in dicta Alarien. Canonicatus 29. Aprilis 1650. coram R. P. D. meo Celso*. 2

Nec vrget apprehensa possessio in vim prouisionis Apostolicæ, cuius virtute † partes legitimi Contradictoris censentur obtinere ad impedien Immissionem gratiosè subrogato, vt respondit Rota coram bon. mem. Coccino *dec. 347.* 3
Siquidem adducta Laurentij possessio in possessorio Iudicio, dumtaxat eidem posset audientiam super titulo attribuere, prout ad saturitatem obtinuit, † quo sanè titulum tamquam insubsistentre reprobato, ampliùs contra ipsum ordinariè procedi non debet, sed dumtaxat exequutiuè, ex notat. in *cap. si à Sede de prob. lib. 6.* Rota *dec. 711. num. 2. part. 1. rec.* & in pluribus alijs recensitis in *Alarien. Canonicatus 29. Aprilis 1650. in* §. *Non obstat coram R. P. D. meo Celso*, coque 4
† fortiùs debet admitti, quòd possessio Laurentij non docetur nedum capta de manu Exequutoris in vim litterarum gratiosæ subrogationis. Sed nec etiam eædemmet litteræ adhuc super ea probantur ad partes expeditæ, nec etiam in hoc Sacr. Tribunali expeditæ, adeòque nec poterunt ad impedien executionem suffragari, vt respondit Rota coram Eminentiss. D. Otthobono *decis. 122. num. 18. & in dec. 154. num. 10. cum seqq.* & coram Seraph. *decis. 357. num. 4. & in Valentina Rectoria 17. Martij 1651. coram bon. mem. Bichio*. 5

Et ita vtraque &c.

Decisio ista sub die 4. Maij præteriti in hac eadem causa emanata coram eodem bon. mem. Leone Verospio est super in hac eadem part. 13. decis. 362.

R. P. D. TAIA.

Mediolanen Pecuniaria.

Lunæ 27. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

In hac decisione agitur de resignatione apocæ, & subscriptionis factæ in folio albo.

SVMMARIVM.

1 *Recognitio dicitur facta legitimè per testes habentes notam manum, & reddentes bonam rationem, quòd amplia, vt num. 2.*
3 *Mandatarius declarari solet creditor mandantis per apocam absque illius interuentu.*
4 *Adminicula pro recognitione scripturæ priuatæ.*
5 *Contumacia debitoris operatur recognitionem scripturæ priuatæ.*
6 *Subscriptio facta in folio albo quomodo recognoscenda, & num. 7. & 8.*
9 *Subscribere vulgò est approbare.*

DECISIO CCCLXVIII.

Fieri nouam recognitionem subscriptionis Marchionis Francisci expensis ipsius petentis responderunt DD. 31. Maij proximè lapsi cùm dubitaretur de legitima recognitione, & quæstio redigeretur ad veritatem subscriptionis chirographi obligationis. Cùm autem Marchio detrectet hanc nouam recognitionem DD. recesserunt à decisis 26. Maij, & 27. Iunij 1659. ex ipsis ferè decisionibus.

Etenim de subsequuta recognitione legitima non dubitarunt, † quia Testes habentes notam manum, & reddentes bonam rationem recognouerunt *ad Stat. Vrb. 84. de recogn. Instrumentorum, & apocharum lib. 1.* & de consuetudine sufficit, quòd Testes recognoscant litteras, quia habent notam manum, Scacc. *de iud. lib. 2. c. 11. n. 954. 956. 971. & 1139.* & per alios, & Rotam restantur Modern. Capuc. *prax. maior. cap. 6. n. 107. 108. & 114. part. 2.* Rub. Pras. *res. 28. n. 364.* & pro grano salis, & † vltra notitiam manus necessarijs adminiculis apud Capuc. *d. cap. 6. n. 115.* Rota *decis. 159. num. 15. part. 9.* visum est DD. minus esse necessaria in rationibus, & actionibus priuatis, & † contra, quibus Aloysius mandatatius declaratus est creditor Marchionis, quæque regulariter scribi solent absque interuentu alterius personæ, vt ex hac ratione visum est alias *d. decis. 159. n. 1. & seqq. cum alleg.* Et tamen 1 2 3

men adesse plura adminicula, & præcipuè de facti notissi-
4 ma veritate, & de subscriptione vnius Testis Notarij, † & eius contestatione vidisse etiam subscribere Marchionem, quæ, Teste præsente est, approbata recognitio in epistolis, & rationibus Scacc. *d. cap.*11. *num.*977. & absque dubio Testis subscripti, qui subscribere viderit, Scacc. *d. cap.*11. *n.*979. Gem. *de script. priu. vt de apocha manu debet. n.*134. Gait. *de credit. cap.*2. *num.*2789. *& seqq.* Itaut si duo fuissent Testes, qui subscribere viderint, rem per se ipsos satis, superque conuincerent ex suprascriptis.

5 Adijciebant DD. contumaciam † debitoris sine expressa negatione, & facultatem ipsius, quam habet faciendi nouam recognitionem licet proprijs expensis.

6 Porrò quæ † deducebantur in fine *decis.*27. *Iunij* 1639. de dubitatione subscriptionis factæ in folio albo ad trad. à Gait. *d. cap.*2. *num.*26. benè se habent, quatenus ita reco-
7 gnoscatur subscriptio à subscribente, † sed secus si alias comprobetur, & in dubio etiam si casus specialis distinguendum sit, vt post Menoch. *præsumpt.*66. *à n.*23. *lib.*3. prosequitur Gait. *d. cap.*2. *n.*2628. præsumptio est contra subscribentem de præcedenter non solum scriptis, sed lectis,
8 aut notis, † & quod subscribens habuerit notitiam omnium in scriptura contentorum ad Bart. & alios adnotatos, ad Buratt. *decis.*419. *in fin.* Rota coram Duran. *decis.*136. *num.*6. & coram Merlin. *decis.*90. *n.*3. *vers. quoniam respondebant, & eo magis quo etiam ad approbationem, & prout propriam scripturam*, Menoch. *d. præsumpt.*66. *n.*7. Gen. *tit.*
9 *de apoch. manu credit. n.*5. † vt subscribere vulgò est approbare, & confirmare, & erat iam Poetæ, ita Deos suos precantis. Neuè precor magni subscribere Cæsaris iræ, *Trist. eleg.*2. *lib.*1. Et ita &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Camerineñ Pecuniaria.

Veneris 1. *Iulij* 1661.

ARGVMENTVM.

Taxa particularis, quando in pharmacopæis obseruatur, debitores nisi facta ad illam ratam debiti defalcatione, condemnari non valent. Testes de particulari taxa deponentes, an & in quibus casibus exceptione inimicitiæ, & contrarietatis repelli non possint? Quid de reductione taxæ ex liberalitate facta an Auctori in exigendo credita legem totidem remittendi imponat?

SVMMARIVM.

1 *Testes de causa optimè informati plenam probationem faciunt.*
2 *Obseruantia qualis taxæ ratio habita fuerit, probat.*
3 *Defalcatio debiti ad taxam consuetam fieri debet, cùm ea intentione res traditæ, & receptæ censeantur.*
4 *Testes metu excommunicationis existentiam taxæ releuantes, sub prætextu inimicitiæ à testificando non repelluntur.*
5 *Contrarietas quoad taxam in responsionibus non releuat, vbi vis saltem improbatione taxæ particularis consistit.*
6 *Testes de facto proprio, & certa scientia deponentes, iunctis alijs adminiculis optimè probant.*
7 *Socio contra socium deponenti, an fides sit adhibenda.*
8 *Taxa propria, & specialis quando deficit ad generalem loci dominantis est recurrendum.*
9 *Reductio taxæ ex liberalitate facta Authori legem non imponit totidem remittendi.*
10 *Remissio quando ad taxam probatam se referre potest, gratuita excluditur.*

DECISIO CCCLXIX.

Moniales S. Saluatoris per sententiam Rotalem condemnatæ ad soluen Iosepho de Berardinis sc. 1249. 65. pro rebus medicinalibus ab eius officina receptis, & iuxta taxam Status Ecclesiastici appretiatis, obtinuerunt in gradu appellationis ad me interiectæ ante disputationem dubij super illius confirmatione, vel Informatione sub die 7. Februarij proximi præteriti remissoriam ad effectum probandi eundem Iosephum retinuisse taxam particularem alijs satis inferiorem prout delato ad Vrbem remissoriali, & Testium depositionibus excussis visa fuit probata.

Nam duo ex illis, quorum alter, fuit ab ipso Iosepho in socium negocij assumptus, alter verò tamquam Iuuenis ipsis inseruijt explicitè deponunt fuisse ipsis in ingressu consignatam huiusmodi particularem taxam manuscriptam à Iosepho, & eius Patre retentam, & obseruatam, adhoc vt secundum illam ipsi quoque in taxatione bonorum se regularent sicuti cum effectu quousque in societate, & seruitio permanserunt, ea vsi fuerunt, † qui Testes in causis pro- 1
ductis optimè de illa informati plenam faciunt probationem Innoc. *in cap. cum causam num.*3. *ante prædum vers. sed si assignat de Testibus*, Bald. *in l. solam num.*25. *vers. vltimo etiam C. eodem*, Port. Imol. *cons.*96. *num.*25. *Rota coram Andrea decis.*3. *n.*13. *& decis.*59. *num.*3. *bon. mem. Merlin. decis.*87. *num.*3.

Quibus accedunt dicta aliorum Testium affirmantium alias nedum ipsis ex causa pharmacorum Iosephi debitoribus in computo insimul solidato fuisse remissa scut. 20. & vltrà pro centenario, verum etiam Monasterio collitiganti occasione pariter solidationis antiquioris computi similem remissionem fuisse factam, quæ † obseruantia, & mo- 2
dus in exigendo tentus comprobat Iosephum non habuisse respectum ad taxam Status Ecclesiastici, nec alio tum, sed ad suam particularem quæ præualet cuique aliæ generali, & speciali adeòut quæsitum fuit Ius debitoribus, vt non nisi facta ad hanc ratam debiti † defalcatione valeant con- 3
demnari, quasi ista mutua intentione censeantur res per Iosephum traditæ, & à Monialibus receptæ, *l. minimè, & l. si de interpretatione, ff. de legib.* Bart. *in l. si certis* 28. *n.*9. *C. de pact.* Surd. *cons.*140. *n.*143. *& cons.*429. *n.*22. 23. Gratian. *discept. forens. cap.*417. *n.*19. *& cap.*560. *n.*6.

Non obstant exceptiones inimicitiæ, & contrarietatis Testibus examinatis oppositæ. Inimicitia enim desumpta ex eo quod orta inter Testem, & Iosephum dissentione circa interesse, ante tempus societas fuerit dissoluta, & Iuuenis alter Testis expulsus, & obtentum præceptum de non offendendo tamquam affectatæ procurata facto partis collitigantis, & postquam ijdem † Testes metu excommunica- 4
tionis existentiam taxæ reuelauerint, eos à testificando non repellit, *cap. Veniens de testib.* Bart. *in l.*1. §. *cuius quis in fine, ff. de quæst.* Mascard. *de probat. conclus.*587. *num.*54. Rota *decis.*191. *n.*22. *part.*6. *recent.* Contrarietas autem inde deducta, quod interrogati de controuersa † taxa, & alijs 5
quibus cæteri in Ciuitate Camerineñ Aromatariam exercentes vtuntur diuersimodè responderunt, non videtur releuans, cum non sit in substantialibus, nam tota vis manet in probatione taxæ particularis retentæ per ipsum Iosephum, quam duo primi † Testes de facto proprio; & de 6
certa scientia, & ex alijs adminiculati indiuiduant, Ias. *in l.*2. *sub n.*16. *vers. Confirmo C. de bon. possess. secundum Tabul.* Dec. *cons.*100. *n.*4. *Rot. coram* Buratt. *decis.*614. *num.*6. *bon. mem.* Merlin. *decis.*707. *sub n.*19. Rota *decis.*28. *n.*5. *part.*7. *recent.* quibus defectibus sublatis plena fides vti Testibus adhibenda ex præcitatis, & de depositione socij inducti contra socium ratiocinantur, Salicet. *in l. quoniam liberis n.*6. *in fine, vers. si autem socius C. de testib.* Mascard. *de probat. conclus.*1312. *num.*4. alijque allegati per Farinac. *in suo tract. de test. qu.*60. *limit.*15. *n.*396.

Hoc igitur posito, quod particularis taxa ab alijs inferior fuerit retenta, & seruata in Aromataria Iosephi frustrà allegatur illa, quæ circumfertur per Statum Ecclesiasticum, & ad quam habita fuerit ratio in condemnatione Monialium ad soluen sc. 1249. dempta tamen summa in receptis contenta cum certum sit quod ad † generalem taxam loci do- 8
minantis tunc recurrendum ast, quando deficit propria, & specialis, vt in simili dicitur de Constitutione, vel Statuto, *l. final. C. de testament. DD. in l. de quibus, ff. de legib.* Soccin. sen. *cons.*7. *num.*7. *lib.*1. Gabr. *cons.*29. *num.*46. *lib.*2. Cephal. *cons.*169. *num.*7. Menoch. *cons.*9. *num.*22. *cons.*277. *num.*75. *& cons.*773. *sub num.*5. Peregr. *cons.*86. *num.*5. *lib.*1. Laderch. *cons.*74. *num.*1.

Hinc facilè eliditur responsio data in decisione ante sententiam de more extensa, quod reductio † ad minorem 9
summam demandata in taxa generali fuerit facta ex mera liberalitate Iosephi, cui proinde non potest imponi lex in exigendo alia credita, vt totidem remittere debeat, Bart. *in l. quominus n.*27. *ff. de flumin.* Surd. *cons.*127. *num.*81. Rota *decis.*443. *num.*8. *part.*5. *& decis.*224. *num.*7. *part.*6. *recent.* quia eo ipso quod † Remissio potest se referre ad taxam 10
modo probatam excluditur gratuita, Natta *cons.*37. *num.*9.

Casanatt. *cons.45. n.98.* Rota *decis.162. n.1. part.1. diuers. & in Romana legati scut. 50. mil. 26. Iunij 1651. §. quia cum, & 1. Iulij 1644.* coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Reformando itaque Domini sententiam promulgatam concluserunt desalcum esse faciendum ad rationem viginti pro Centenario, & ijs demptis in summa remanenti Moniales esse condemnandas, vtraque parte Informante, &c.

R. P. D. MINOT.

Rauennaten. Releuationis Indemnitatis.

Veneris 1. Iulij 1661.

ARGVMENTVM.

Contractus, quando est nullus, & inualidus, minor fideiussorem releuare non obligatur. Contractus vt sit validus, quidnam requiritur. Mater tamquam Curatrix an sine consensu, & præsentia minoris possit vendere, & quid si facultas generalis alienandi ipsi fuerit concessa? Ratificatio minoris postquam maior effectus fuerit, an & in quibus casibus sustineatur &c.

SVMMARIVM.

1 *Minor non tenetur releuare fideiussorem, qui pro eo in contractu nullo, & inualido intercessit.*

2 *Distractio rei minoris nisi ex causa præcisæ necessitatis permitti non potest.*

3 *Solutio debiti paternæ hæreditatis cum leuiori incommodo minoris fieri debet.*

4 *Solutio paterni debiti vt fiat, specifica eiusdem expressio, & indiuidua Iustificatio requiritur.*

5 *Decretum Iudicis sine debita cognitione interpositum, fomentum Iuris non habet.*

6 *Proximior in contractu minoris ex Statuto Rauennæ est adhibendus.*

7 *Contractus forma statuti non seruata nullus remanet.*

8 *Habilitas proximioris interessendi contractui vnde probatur.*

9 *Proximiore per accidens impedimentum habente, stipulatio in alterum diem est differenda.*

10 *Mater curatorio nomine ad venditionem rei minoris sine eiusdem consensu, & præsentia procedere non potest.*

11 *Verba* in prima ætate, *à Doctoribus diuersimodè interpretantur.*

12 *Verba* in prima ætate, *necessitatem consensus Adulti supponunt.*

13 *Facultas alienandi ad effectum soluendi debita defectus contractus non supplet, dum de eorum existentia de tempore alienationis non constat.*

14 *Facultas distrahendi nisi cum solemnitatibus de Iure requisitis non intelligitur.*

15 *Alienatio, quando ex causa necessaria facta dicitur, versio pretij in vtilitatem minoris concludenter est probanda.*

16 *Venditio ab adulto ratificata non sustinetur, cum in ea ipsemet fideiussor decretum interposuerit.*

17 *Fideiussor contractum ad sui commodum auctorizare non potest.*

18 *Ratificatio Adulti sine distincta scientia nullitatis contractus nihil operatur.*

19 *Minor effectus maior, an ex longa taciturnitate ratificationem inducere dicatur.*

20 *Statutum Rauennæ in contractu sine solemnitatibus gesto dolum præsumit.*

21 *Dolus licet præsumptus omnem ratificationem ex lapsu temporis inductam penitus excludit.*

DECISIO CCCLXVIII.

Moniales Sanctissimi Corporis Christi Rauennæ cum de anno 1626. fuissent spoliatæ à Creditoribus Raynutij Piazzæ de duobus Censibus, quos emerant ab Accarisijs, alijsque filijs dicti Raynutij, nec non ab Adriana Tomaia, vti illorum matre, Tutrice, & Curatrice, obtinuerunt, immitti in Saluiano ad possessionem eiusdem Domus, alias cum fideiussione Francisci Donati per dictum Adrianum pariter quo supra nomine venditæ Bartholomæo Scaino, ad effectum illam retinendi donec reintegrarentur ad quasi possessionem dictorum Censuum, & essent integrè satisfactæ, & quia Scainus tunc reus Conuentus se vertit contra Donatum, iste ad extirpandam radicem molestiarum, assumpsit in se onus dd. Censuum, illorumque fructus deinde soluit eisdem monialibus tam ipse, quàm eo mortuo Sanctes filius superstes, à quo propterea fuit actum in partibus pro releuatione contra dictum Accarisium, qui reportauit sententiam absolutoriam in secunda instantia ab A. C. posteà confirmatam; Inde introducta causa appellationis in Rota, mihique commissa dedi dubium, An & ad quæ teneretur prædictus Accarisius pro ista prætensa releuatione indemnitatis, quo hodie discusso, Domini ad nihil teneri responderunt; Etenim † minor non obligatur releuare fideiussorem, qui pro eo intercessit in contractu prorsus nullo, & inualido, Castrens. *cons.433. sub num.3. lib.1.* Tiraqu. *de leg.6. connub. gloss.4. sub n.14.* & alij relati per Maur. *de fideiuss. part.2. tit.1. cap.5. n.23.* Marches. *de commiss. part.1. tit. de commiss. appellat. in caus. oblig. Camer. §.2. n.219. fol.812.* 1

Est autem dicta venditio nulla, quia fuit facta pro extinguendo quodam Censu, & pro soluendis alijs debitis paternæ hæreditatis in genere, & tamen cùm ageretur de distractione † rei minoris, quæ permitti non poterat nisi ex causa præcisæ necessitatis, & sic quatenus æs alienum realiter adesset, & deficerent pecuniæ, seu alia bona, ex quorum pretio illud † cum leuiori incommodo solui valeret, *iuxta Text. in l. magis puto, §. non passim, & §. idem Prætor ff. de reb. eor.* Paris. *cons.58. n.17. & seqq. lib.3.* Rota coram Merlin. *decis.444. n.14. & seqq. & decis.540. num.212. & seqq. decis.540. num.16. & seqq. part.2. recent. in Firmana Census 3. Iunij 1658. coram Reuer. P. D. meo Priolo.* Requirebatur † specifica expressio, & indiuidua iustificatio debitorum alias enim Iudex non potuit seruari veritatem causæ, & an prædictæ circumstantiæ concurrerent, & per consequens eius † decretum tamquam interpositum sine huiusmodi debita cognitione, ac super causa generali, nimisque vaga nullum habet fomentum Iuris, Rota coram Merlino *decis. 714. n.37. & seqq. & decis.637. sub num.16. & 17. & in dicta Firmana Census §. Imò constat.* 2 3 4 5

Resultat etiam nullitas ex eo, quod in dicto † contractu non fuit adhibitus Io: Antonius Patruus dicti Accarisij nec vti proximior fuit vocatus ad interessendum ad formam Statuti Rauennæ *lib.4. rubr.1.* qua non seruata, † contractus remanet nullus, Fenzon. *ad Statut. Vrb. cap.151. num.13.* Rota *in Romana successionis de Comitibus 23. Iunij 1642. §. Defectus autem coram bon. mem. Dunozetto in Romana Cambij 28. Maij 1657. coram Reuerendissimo P. D. meo Verospio.* 6 7

Maximè quia dum ille † eadem die confectionis Instrumenti interfuit Diuinis officijs in Choro Cathedralis Ecclesiæ dictæ Ciuitatis, cuius erat Canonicus *Summario Accarisij n.5.* Inde probatur eius habilitas naturalis interessendi etiam dicto contractui, quo stante non solùm debuerat omninò vocari, sed si per † accidens habuisset aliquod impedimentum, stipulatio erat differenda in sequentem diem Rota *in dicta Romana successionis §. respectu vero, & in dicta Romana Cambij, §. Hinc postquam.* 8 9

Accedit, quòd vendidit † dicta Adriana de per se curatorio nomine, & ipsa vltra quod non fuerat in curatricem validè deputata non potuit hoc agere sine consensu, & præsentia minoris, *ex l. fin. §. Vbi autem in vnum,* ibi: *Adhibeantur etiam filiorum consensus nisi adhuc in prima ætate sint constituti, C. de bon. quæ liber.* quę † verba *in prima ætate*, siue intelligantur de ætate infantili, siue etiam de pupillari, nempè vsque ad 14. annos, in quo Doctores non conueniunt, vt aduertit Rota *in Romana Census 22. Maij 1648. §. neque hanc* coram Reuerendissimo Ghislerio semper verum erit supponere † necessitatem consensus adulti, qui excessit dictam ætatem. 10 11 12

Nec supplet hos defectus ampla † facultas alienandi omnia sua bona excepto Pędio *della Colombara* per dictum Rainerium in Testamento concessa supradictę venditrici ad effectum soluendi debita, nam non constat de istorum existentia de tempore alienationis, & quod magis est dicta generalis facultas † importat potestatem distrahendi eo modo, quo Ius disponit, & cum solemnitatibus de Iure requisitis, *argumento Text. in l. si quando C. de inoffic. Testam.* & probant Staiban. Iun. *resolut.52. num.36. & seqq.* Escobar. *de ratiocin. administr. cap.16. num.18.* Surd. *decis.77. num. 4.* Gratian. *decis. March.131. num.4.* Rota *in dicta Firmana Cen-* 13 14

na Census 3. *Iunij* 1651. §. *final.* coram Reuerendiss. P. D. meo Priolo.

15 Vlteriùs † alienatio facta pro soluendo ære alieno dicitur ex causa necessaria; ideòque erat concludenter probanda versio pretij in vtilitatem minoris, Innoc. *in cap.*1. *n.*1. *de depos.* Rot. *decis.*25. *n.*1. post Cenc. *de Cens. & in alijs cumulatis ab Add. ad decis.*81. *n.*117. *part.*8. *recent.*

16 Minus suffragatur † ratificatio eiusdem venditionis ab Accarisio deinde facta per publicum Instrumentum. Primò, quia est nulla, cùm in ea interposuerit Decretum ipsemet

17 Donatus † fideiussor, qui contractum ad sui commodum non poterat auctorizare, *l. qui Iurisdictioni ff. de Iurisd. omn. Iud.* Natt. *consil.*162. *num.*22. *in fin.* Rota *in sæpe allegata Firmana Census* §. *Præcipuè, & in Astoricen. Census* 25. *Iunij* 1653. §. *siquidem* coram Reuerendissimo D. meo Decano.

18 Secundò, quia non docetur † ratificantem habuisse plenam, & distinctam scientiam dd. nullitatem, sine qua ratificatio nihil operatur, *l. mater*, §. *Cæterum*, *ff. de inoffic. Testam.* Rota *decis.*98. *num.*28. *part.*6. *recent. in Romana locorum Montium* 28. *Martij* 1659. §. *final.* coram R. P. D. meo Albergato.

Et hinc quoque patet responsio ad obiectum præsumptæ

19 ratificationis deductæ ex longa † taciturnitate dicta Accarisij postquam fuit effectus maior, per *Text. in l. final. C. si maior fact.* Nam sicut expressa ratificatio nullum producit effectum absque concursu dictæ scientiæ, ita nec intrat tacita resultans ex dispositione dictæ legis, Rota coram Gregor. *decis.*260. *num.*15. *decis.*473. *num.*20. *& in recent. decis.*81. *num.*7. *& seq. part.*8. *decis.*63. *sub num.*8. *& seqq.* post Salgad. *Labyrinth. Credit.*

20 Eoque faciliùs hæc cessat attento † dicto Statuto Rauennæ, cùm illud in contractu gesto sine solemnitatibus

21 præsumat dolum, licet † præsumptus omnem ratificationem ex lapsu temporis inductam de medio tollit, & penitus excludit, Rota coram Greg. *d. decis.*473. *num.*18. *dicta decis.*163. *num.*11. post Salgad. *Labyrinth. Credit.*

Et ita vtraque parte Informante fuit decisum.

R. P. D. EMERIX.

Lucana Domus.

Lunæ 28. *Nouembris* 1661.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis vsque ad tertiam generationem concessa, ea deficiente ad Dominum naturalem redit. Possessio antiqua sine qua non competit reintegratio quomodo probatur, & quid dicendum de melioramentis à Locatore factis, an & in quibus casibus cum ipsa re liberè debeant reuerti?

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia deficiente conditione locationis, pro recuperatione suæ possessionis naturalis fundatam intentionem habet.*

2 *Declara id procedere etiam in contractu emphyteutico.*

3 *Reintegratio vt obtineatur, antiqua Ecclesiæ possessio probari debet.*

4 *Possessio ciuilis loci, quando pertinet ad Ecclesiam domuncula superædificata ad eamdem pertinere censetur.*

5 *Possessores an teneantur restituere ædificium, nisi sumptus erogatos, quatenus res pretiosior facta sit, receperint.*

6 *Melioramenta, vt reputentur Pars pretij, ex Decreto Beneplaciti Apostolici ab ipso Locatore acceptati probatur.*

7 *Melioramenta, quando sunt pars pretij, cum ipsa re liberè reuertuntur.*

8 *Iure super pertinentia melioramentorum Ecclesiæ quæsito, in eius præiudicium de nouo contrahere non licet.*

DECISIO CCCLXIX.

ANtonius Cittadella Canonicus Lucanus alias de Anno 1617. locauit, & in Emphyteusim concessit quamdam Domum magnam suis Canonicatui, & Præbendæ annexam cum stabulo, seu Domuncula, & alijs membris, & Pertinentijs suis q. Hieronymo Macciono pro se, eiusque filijs, & descendentibus masculis, legitimis, & naturalibus vsque ad tertiam generationem reseruato Beneplacito Apostolico per ipsum Hieronymum proprijs laboribus, & expensis impetrando, & non alias, aliter, nec alio modo: Quod quidem Beneplacitum fuit ab eo successiuè impetratum cum Decreto tamen, quod finita generatione huiusmodi dicta Domus vnà cum omnibus Iuribus, & pertinentijs suis, necnon quibusuis melioramentis desuper pro tempore quomodolibet factis ad prædictos Canonicatum, & præbendam pleno Iure reuerterentur *Summario Fabritij num.*1. *&* 2.

Hinc defuncto Hieronymo sine filijs, & descendentibus, Fabritius Mansius successor Cittadellæ recuperauit possessionem Domus magnæ, & introducto coram Ordinario contra hæredes Hieronymi Iudicio recuperandæ super Domuncula, obtinuit etiam sententiam fauorabilem, à qua deuoluta causa ad Rotam DD. me proponente hodie responderunt Fabritio dandam esse reintegrationem.

Etenim dum finis lineæ, seu generationis Hieronymi inter partes non controuertitur Ecclesia, † siue Fabritius 1 successor habent intentionem fundatam pro recuperatione suæ possessionis naturalis *in l. si quis conductionis C. de locato conducto*, quam etiam procedere in contractu † Emphy- 2 teutico, tenuit Bart. *in l. legata* 13. *num.*2. *ff. de Adimen. Legatis*, Carroc. *de locat. conduct. part.*6. *remed.*14. *n.*4. *&* 5. Velasc. *de Iure Emphyteutico qu.*18. *num.*17. *in fine*; quorum sententiam vti veriorem, & æquiorem alijs cumulatis amplectitur Rot. *decis.*290. *num.*9. *&* 10. *part.*1. *& decis.*222. *num.*9. *&* 10. *part.*8. *& decis.*84. *num.*6. *& per totum part.*9. *recent.*

Nec subsistere visum fuit, quod non probetur † extre- 3 mum requisitum ad obtinendam reintegrationem, nempè antiqua Possessio Ecclesiæ; ex quo Domuncula, de qua agitur fuit constructa ab Hieronymo, & sic non potuit antecedenter possideri ab Ecclesia, quia cum illa constructa fuerit super solo, † stabulo, membris, & pertinentijs Do- 4 mus magnæ concessæ, vt supra in Emphyteusim, possessio ciuilis, quæ erat penes Ecclesiam quoad stabulum solum, & pertinentias, extenditur, & prodest etiam quoad Domunculam posteà super ædificatam, *iuxta Text. in l. Paulus* §. *Domus ff. de pign. & hypoth.* & latè tradita per Surdum *decis.*78. *n.*10. *& seqq.* & Rot. *decis.*40. *n.*16. *& seq. part.*8. *recent. & decis.*384. *n.*2. *& seqq. part.*9.

Et quamuis Iuris Consultus *in d. l. Paulus* subiungat, † bo- 5 na fide possessores non aliter cogendos ædificium restituere, quàm sumptus in extructione erogatos, quatenus preciosior res facta est, reciperent, & ita adductis etiam alijs Iuribus, & Authoritatibus sæpius respondit Rota, *& in specie decis.*7. *part.*1. *recent. n.*3. *& decis.*279. *n.*12. *part.*6.

Huiusmodi tamen Exceptionem DD. in præsenti facti speciè admittere noluerunt propter † Decretum supradi- 6 ctum appositum in ventre beneplaciti Apostolici ab ipsomet. Hieronymo penetrati, & acceptati, quod tollit omnem difficultatem, & operatur, vt melioramenta, quæ hoc casu reputantur pars pretij, vt dixit Rota *decis.*208. *part.*2. *diuers.* finita generatione † liberè reuertantur cum 7 ipsa re, prout in terminis similis pacti firmat, Iason. *in l.*2. *C. de Iure emphyt. num.*28. Garzia *de melioramentis cap.*6. *num.*13. Velasc. *de Iure emphyteutico qu.*25. *num.*18. & Rot. coram Cardin. Seraph. *decis.*1496. *n.*1. *& decis.*602. *num.*3. *part.*4. *tom.*3. *recent. & decis.*60. *n.*8. *&* 9. *part.*5.

Nec in contrarium vrgere censuerunt, concordiam posteà initam de Anno 1628. in qua asseritur dd. melioramenta facta fuisse de licentia Capituli, & pro eis data in solutum Domus controuersa, quia post obtentum, & acceptatum beneplacitum Apostolicum fuerat adeò † Ius quæsi- 8 tum Ecclesiæ super pertinentia melioramentorum, vt non potuerint partes sine nouo beneplacito in præiudicium Ecclesiæ contra supradictum, Decretum, & constitutiones Apostolicas, ac S. Canones desuper nouum contractum inire, neque Domum controuersam in solutum dare Rot. *in Nullius emphyteusis de Guastalla* 16. *Nouembris* 1607. coram Lancellotto impressa post Marches. *part.*1. *fol.*100.

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano,

Rauennatensis Hæreditatis,

Veneris 2. Decembris 1661,

ARGVMENTVM.

Successio in bonis Aui vni, ac alteri Nepoti æquè deferri debet, nec præteritio alterius ex dispositione statuti loci euitatur, cùm statuta semper ad litteram sint intelligenda, & in conditionibus nisi nudum factum non attendatur: nec dos materna nepotem à successione Aui excludit, cùm Parentes vt sustineatur Testamentum, etiam titulo honorabilis institutionis aliquid filijs, vel nepotibus relinquere de Iure teneantur.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum Aui nepote præterito nullum remanet.*
2 *Successio in bonis Aui ad terminos intestati redacta ad filiam, & nepotem ex vna filia prædefuncta, alteri ex alia filia nepoti æquè deferri debet.*
3 *Statutum vocans agnatos transuersales, quando est conditionale, eadem conditione non purificata, ad effectum excludendi nepotem applicari non potest.*
4 *Verba*, deficientibus ascendentibus, & descendentibus, *an ratione conseruandæ agnationis expressa de solis masculis sint intelligenda.*
5 *Statutorum conditores, quod non expressè fecerint noluisse facere credendum est.*
6 *Verba, quando ad literam debent intelligi, à proprietate verborum recedi non potest.*
7 *Appellatione descendentium secundum germanam verborum significationem tam masculi, quàm fœminæ continentur.*
8 *Statuta Iuris communis correctoria etiam vbi habetur ratio agnationis, iuxta casus expressos intelligi debent.*
9 *Statuta sine vlla extensione subaudite intellectu sunt interpretanda.*
10 *Ius legitime succedendi ab intestato posito in conditione præseruatum censetur.*
11 *Doctrina* Roman. *de nomine ascendentium quomodo intelligenda.*
12 *In conditionibus nudum factum, & simplex existentia personæ ad exclusionem substituti sub conditione vocati attenditur.*
13 *Verbum*, de agnatione, *qualificat heredes quibus est appositum, nec ad alia in quibus dicta qualificatio deficit, applicatur.*
14 *Mentio de masculis in parte dispositiua facta, an etiam in parte conditionali repetita censeri debeat.*
15 *Affectio naturalis in conditionalibus inspicitur, & personæ, quæ in conditione ponuntur substitutos excludunt.*
16 *Masculinitatis repetitio fieri non debet vbi de diuersis gradibus, & personis agitur.*
17 *Nepos, an ex quo dicatur habuisse dotem maternam in testamento Aui præteriri possit.*
18 *Dos licet in legitimam imputetur, ex eo tamen nullitas Testamenti non cessat.*
19 *Patre expressè in vita filio legitimam assignante, filius Patris testamentum contra tabulare non potest.*
20 *Parentes vt validum eorum sit testamentum, filijs vel nepotibus titulo honorabili institutionis aliquid relinquere de Iure tenentur.*
21 *Consecutio dotis in vita Patris filiam nulla interueniente repudiatione non excludit, quominus si superuiuat succedere possit.*

DECISIO CCCLXX.

TErtia vice dixerunt Domini constare de bono iure
Alberti, quia cum ipse tempore Testamenti ab Auo
conditi ob Matris obitum primum locum obtineret nomi-
1 natim institui debuit, eoque proindè † præterito, Testa-
mentum eiusdem Aui remaneret nullum, *iuxta text. in l. 2.
C. de liber. præter. l. Posthumorum 13. ff. de iniust. rupt. &
irrit. fact. testam. & tradunt Doctores in prima decisione rela-
ti*, & concordat Becc. *cons. 107. num. 11. lib. 1.* Mart. *de
success. legal. part. 4. quæst. 2. art. 2. num. 60. & seqq.* Crass. *in
§. Testamentum quæst. 36. num. 1. & 14.* Rota coram Penia
decis. 802. num. 2. impress. Lugd. † & successio in illis bonis 2
ad terminos intestati redacta ad filiam, & nepotem ex alia
prædefuncta æquè deferri debet, *l. vlt. C. de legit. hæred.*
plenè Rolan. à Vall. *cons. 68. num. 26. lib. 1.* Gratian. *discept.
785. n. 1.* Rota *in Forosempronien. bonorum 11. Martij 1650.
§. Vnde eo* coram bon. mem. Bichio.
Nec præteritio euitari posse visa est ex iterùm obiecta
† dispositione Statuti Rauennæ *sub rubr. 11. lib. 3. quia re- 3
spectu bonorum eiusdem Territorij, ad quæ reducitur diffi-
cultas placuit Dominis responsio, quod Statutum est condi-
tionale*, & vocat Agnatos transuersales tantum *deficienti-
bus ascendentibus, & descendentibus*, proindeque per exi-
stentiam Ioannæ, & Alberti descendentium hac conditio-
ne non purificata statuti dispositio applicari nequit, vt in
puncto aduertit Paris. alias citatus, & Rota coram Sera-
phin. *decis. 670. num. 1. & articulo discusso in Rauennaten.
Hæreditatis 21. Iunij 1649. §. Tunc quia, & 23. Martij
1650. §. cessat itaque, & seqq.* coram Reuerendissimo Tar-
raconen.
Et licet repeterent Informantes pro Augustino, quod
prædicta † verba conditionalia, *deficientibus ascendenti- 4
bus, & descendentibus*, debent intelligi de masculis propter
rationem conseruandæ agnationis ibi expressam, vt voluit
Roman. *cons. 399. n. 9. vers. sexto non est*, Rota *decis. 383.
n. 13. part. 9. recent.* præfatæ tamen interpretationi resistere
aduertebant Domini non solum mentem statuentium,
† qui sicut in parte præcedenti, vbi qualitatem masculini- 5
tatis exegerunt, litteraliter expresserunt, ita etiam hic, si
voluissent adijcere, sciuissent, quod cum non fecerint, no-
luisse credendum est, Soccin. Iun. *cons. 3. num. 42. lib. 1.* Rot.
*decis. 438. num. 22. & seqq. part. 4. recent. tom. 2. & in Licien.
bonorum 7. Februarij 1653.* coram R. P. D. meo Celso *§. ma-
ximè quia*. Quique in alia parte statuti expressè † disposue- 6
runt, quod verba intelligantur ad litteram, in quibus termi-
nis recedi non potest à proprietate verborum, Bero. *cons.
120. n. 74. lib. 2.* Rota *in Bononien. de Beroaldis, & in alia
de Areostis* coram Litta, & Corduba, quas citat Spada *cons.
383. n. 10. lib. 2.* Sed etiam † germanam verborum signifi- 7
cationem, secundum quam appellatione descendentium,
tam masculi, quàm fœminæ continentur, Alex. *cons. 18. in
fin. lib. 5.* Cyriac. *controu. 269. n. 56.* Barbos. *appellat. 70. n. 9.*
Rot. *decis. 120. num. 20. part. 8. recent. & in Romana seu Sa-
binen. fideicommissi 22. Maij 1656.* coram bon. mem. Du-
nozetto *§. fin.*
Cùmque possent statuentes de successione agnatorum
disponere potius sub vna, quàm sub alia conditione, nec
adesset necessitas admittendi transuersales vbi defunctas fi-
lias, vel nepotes relinquebat non procedit tale argumen-
tum, cùm potius † statuta iuris communis correctoria 8
etiam vbi habetur ratio agnationis intelligi debeant, iuxta
casus expressos, vt in præsenti, quando deficerent ascen-
dentes, & descendentes, Menoch. *cons. 317. n. 7.* Dec. *cons.
287. n. 9. vers. non obstat, & cum eo*, Surd. *cons. 448. sub n. 22.
& decis. 9. n. 16.* Honded. *cons. 1. n. 53. lib. 1.* Rota *decis. 388.
n. 29. & 30. part. 5. & decis. 17. n. 28. part. 7. recent.* & in
terminis similibus Rouit. *cons. 5. n. 13. lib. 2.* Altograd. *cons.
83. num. 13. & seqq. lib. 2.* Rot. *in Florentina fideicommissi de
Guidaccijs 28. Ianuarij 1643.* coram bon. mem. Dunozetto
§. respondetur sine vlla extensione, † aut subaudito intelle- 9
ctu, Eugen. *cons. 83. n. 40. lib. 1.* Rota *decis. 502. n. 2. part. 4.
recent. tom. 2. & in Romana Successionis 4. Iunij 1660.* coram
R. P. D. meo Celso *§. fin.* Proindeque parum refert, quod
Albertus tamquam nepos ex fœmina non sit de substantia
aui materni, nec illius agnationem conseruet; Nam ipse
non prætendit succedere tamquam agnatus compræhensus
in capite inclusiuo statuti admittentis agnatos masculos ad
exclusionem fœminarum transuersalium, sed repellere sta-
tuti solum agnatos transuersales, ex quo non venit casus eo-
rum vocationis conceptæ in euentum, quo deficerent ascen-
dentes, & descendentes, quorum appellatione ipse contine-
tur, vt supra, & tamquam † positus in conditione ius legi- 10
timè succedendi ab intestato illi præseruatum censetur, iuxta
glos. in l. Lucius 85. ff. de hered. instit. Gratian. *discept. 352.
in princ. & pluribus relatis*, Surd. *decis. 162. n. 1.*
Vnde non aduersatur † doctrina Roman. *d. cons. 399. sub 11
num. 9.* quia ideò firmat, quod in casu suo nomine ascenden-
tium compræhenduntur solum masculi, quia Mater, quæ
ibi po-

ibi posita erat in conditione in præcedenti rubrica eiusdem statuti litteraliter excludebatur superaddita dictione, *Matrem ascendentem*, quod longè distat à causa præsenti, vbi sine vlla alia expressione ascendentes, & descendentes ponuntur in conditione, vel etiam quia eius responsio sustineri non potest tamquam contra receptam Doctorum opi-
12 nionem, quod † in conditionibus attenditur merum factum, & simplex existentia personæ (etiamsi aliàs succedere non possit) ad exclusionem substituti sub conditione vocati, vt deductum fuit *in prima decisione* §. *non est enim qualitas*, & tradunt Fulgos. *cons.46. col.2. per totum*, Mandell. Alb. *cons.87. sub num.14. vers. sed & dato*, Peregrin. *de fideicomm. art.29. sub num.21. vers. quarto quia*. In terminis huius statuti, Rota *in dicta Rauennaten.* 28. *Maij* 1650. §. *quoniam adhoc*. *Et nuper in Perusina fideicommissi* 27. *Maij proximi præteriti* coram R. P. D. meo Verospio *sub* §. *siquidem in fine*, prout in diuersis terminis procedit *d. decis.*383. *part.9. recent.* quia ibi responsum fuit sub nomine hæredum solos masculos contineri non tantum inspecta ratione agnationis à statuto ponderata, sed etiam quia idem statutum ordinabat, quod filiæ fœminæ patris Testamento acquiescant, nec aliquid petant *ab hæredibus patris de agnatione*,
13 quod verbum † *de agnatione* qualificabat hæredes, quibus erat appositum, & proinde non applicatur ad alia in quibus deficit dicta qualificatio, Valenz. *cons.97. num.77. & seqq. lib.*1. Rot. *in recent. decis.65. num.7. part.*8.
14 Nec ex eo, quod † in parte dispositiua fit mentio de masculis repetita dici debet eadem qualitas in parte conditionali. Tum quia in dispositiuis prout iacet accipitur di-
15 spositio, in conditionalibus verò † affectio naturalis inspicitur, & agitur de quadam comparatione, & prælatione personarum, quæ ponuntur in conditione, vt excludant substitutos, vt declarat Honded. *cons.57. sub num.35. vers. primò quia, & num.36. lib.*1. Simon. de Præt. *cons.90. num.24. & seqq.* Gabr. *cons.97. num.5. & 6. lib.*1. Giouagn. *cons.11. num.23. & 24. lib.2.* pluresque refert Altograd. *dicto cons.83. num.56. 68. & 81. lib.*2. Rota *in Bonon. fideicommissi* 30. *Ianuarij* 1640. coram Reuerendissimo Tarraconen. §. *tandem*, & 24. *Aprilis* 1643. coram Reuerendissimo D. meo Decano *sub* §. *quia præter*. Tum etiam quia, agitur de diuersa qualitate, & gradu personarum, cum in capite inclusiuo statuti contineantur agnati transuersales in conditione ascendentes, & descendentes, & in capite exclu-
16 siuo fœminæ transuersales, vbi autem agitur † de diuersis gradibus, & personis masculinitatis repetitio fieri non debet, Honded. *dicto cons.57. num.33. & seqq.* Menoch. *consil.587. num.6. vers. præterea qualitas*, Surd. *consil.564. sub num.7.* Peregrin. *de fideicomm. art.25. num.33.* Ludou. Bellon. *cons.1. num.214. & seqq.* Giouagn. *cons.21. num. 59. & 61. lib.1.* Adden. ad Buratt. *decis.272. sub num.19. vers. item Rota in hac materia*, Rot. *decis.581. num.5. part. 5. recent. & decis.252. num.7.* coram Eminentissimo Domino Cardinali Otthobono.

Cæterùm quamuis præsens disputatio ad statutum esset restricta ad tollendum tamen omnem difficultatem addebant
17 Domini, quod non ideò † potuit Albertus præteriri ex quo dicatur habuisse dotem maternam, quam informantes pro Augustino contendunt debere in legitimam imputari,
18 † vt per Merlin. *decis.433. num.6. & seqq.* Nam etiamsi citrà veri præiudicium, fieri deberet imputatio, non proinde cessaret nullitas Testamenti, quia Doctores pro
19 Augustino allegati loquuntur, & procedunt quando † Pater, vel Auus expresè in vita filio legitimam assignauit, quæ ipsi etiam inuito, & contradicenti assignari poterat, & sic assignata impediebat ne Testamentum Patris contratabulare posset, *l. Papinianus* 8. §. *si quis mortis ff. de inoffic. testam.* in præsenti casu nihil titulo legitimæ fuit assignatum, sed etiam, si quid datum fuisset, non suffragaretur,
20 quia † de Iure nouissimo *Authen. hodie alterius*, tenentur parentes titulo honorabili institutionis aliquid filio, vel nepoti relinquere, aliàs eorum testamentum remanet nullum *per text. in* §. *aliud quoque capitulum Authen. vt cum de appellat. cognot. per quem corrigitur dictum* §. *si quis mortis*, Castren. *in l. si qui superstitis* 93. *sub num.4. vers. puto*, Baldum *verum dicere ff. de acquir. hæredit.* vbi in terminis dicit,
21 quòd † consecutio dotis in vita patris si non interuenit repudiatio etiam ipsam filiam non excluderet quominus, si superuiuat possit succedere etiam contra Testamentum dicendo ipsum nullum, si fuit præterita, & eum sequitur Suarez. *in repet. leg. quoniam in prioribus* 32. *in declaratione leg. regni limit.4. sub num.7. vers. mouetur quia*, *C. de inoffic. testam.* Crass. §. *Testamentum quæst.35. num.3.* Peregrin. *art.36. num.55.* Marescott. *resolut.32. num.9. & 13. lib.1.* Carpan. *ad Statut. Mediolan. cap.485. n.62. part.2.* Giurb. *ad consuetud. Messanen. cap.6. glos.4. part.1. num.2.* Merlin. *de legit. lib.5. tit.2. quæst.1. num.6.* vbi plures refert Capyc. Latr. *consult.86. num.11. & seqq. tom.2.* Rot. *in Casenaten. Laudi* 20. *Decembris* 1632. coram bon. mem. Card. Verosp. §. *Etenim*, quos cum alijs sequitur Modern. Rub. *de testam. cap.52. n.118. & 124.*

Et ita responsum fuit standum esse in decisis 23. *Ianuarij*, & 13. *Iunij proximi præteriti*, super bono Iure tantùm, vtraque &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Placentina Bonorum,

Veneris 2. Decembris 1661.

ARGVMENTVM.

Sententiæ vt sint conformes quid requiritur. Primogenituræ renunciatum fuisse vnde probatur. Primogenitura renunciata, res ei subiecta in diuidentes pro parte eorum libera transit. Renunciatio an præiudicet hæredi ex propria persona venienti, & ad quid in simili casu teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ vt dicantur conformes, in negocio principali conuenire debent.*
2 *Sententia approbans antecedentes super falso supposito fundatas, tamquam iniusta non sustinetur.*
3 *Sententiæ quando non sunt iustæ, & validæ, conformes dici non merentur.*
4 *Sententiæ quando sunt iniustæ, restitutio in integrum ex capite læsionis contra eiusdem competit.*
5 *Prædium sub primogenitura non cadere, quomodo probatur.*
6 *Cessio iurium cum libera facultate de illis disponendi vti de re propria, totalem primogenituræ renunciationem inducit.*
7 *Facultas,* ad libitum disponendi, *cum primogenitura, & fideicommisso incompatibilis existit.*
8 *Primogenituræ per transactionem renunciatum fuisse, ex noua concordia inter fratres inita euincitur.*
9 *Renunciatio, stante transactione reiterata indiuidualiter super bonis primogenituræ subiectis, clarior apparere non potest.*
10 *Renunciata primogenitura, res ei subiecta in diuidentes libera transit.*
11 *Renunciatio, an ex propria persona venienti præiudicet.*
12 *Hæres approbationem per suos Authores factam ratam habere tenetur.*
13 *Declara id procedere non tantum in primis hæredibus, sed etiam in alijs subsequentibus.*
14 *Hæres cum beneficio legis, & Inuentarij, à facto sui Authoris quatenus vires hæreditariæ suppetant, non liberatur.*

DECISIO CCCLXXI.

RESponsum fuit non constare de conformitate sententiarum, quæ veniant exequendæ, sed de causis restitutionis in integrum. Nam licet sententiæ conueniant in negocio principali, † quod potissimum attenditur ad 1
effectum conformitatis, *l. qui sententiam 16. C. de pœn. l. in summa 59. ff. de re iudic. cap. nihil obstat 7. de verb. signific.* Gratian. *decis.18. n.1.* Rota *decis.74. n.1.* apud Pacif. de Saln. *interd.* Adden. ad Buratt. *decis.567. n.10.* Attamen cum in illis concedatur Nicolao Hieronymo Immissio etiam in medietate prædij nuncupati *la Cà de Gobbi* primogenituræ Iosephi de Ferrarijs minimè subiecta, & vltima
† sententia approbet in omnibus, & per omnia antece- 2
dentes, & sic possessionem in vim illarum captam, sequitur prædictas sententias esse iniustas, *l. in iudicio 48. ff. famil. hercifcund.* Buratt. *decis.169. n.8. & decis.216. n.10.* & propterea non possunt dici conformes, cum ad hunc effectum requiratur quod sint † validæ, & iustæ, Bart. *in l.4. §. Con-* 3
demnatum, ff. de sent. & re iudic. Marescott. *var. resolut. lib.1.*

*lib.1.cap.86.num.*30. Gratian. *discept. forens. cap.691.n.27.*
Rota penes Cardin. Seraph. *decis.*845. *num.*3. Buratt. *decis.*
567.*n.*1. & ibi Adden. *& in recent. decis.179.num.part.7.*
4 Sed aduersus illam competit † restitutio in integrum ex ca-
pite læsionis ex iniustitia resultantis, *cap.1.* vbi Abb. *num....*
de restitut. in integr. l. quod minor. §.1. ff. de minor. l. nam, &
postea, §. si minor, ff. de iur. iuran. Surd. *cons.95. num.3.* Ro-
ta *decis.1. de restit. in integr. in nou.* coram Buratt. *decis.*130.
& ibi Add. *& decis.323.n.1.* Duran. *decis.137. n.1. & decis.*
609.*n.11.part.5.tom.2.recent.*

5 Quod autem † prædium *de Cà de Gobbi* à Iosepho de
Ferrarijs, & Bartholomæo eius nepote pro indiuiso posses-
sum pro medietate ad dictum Iosephum spectante non ca-
dat sub illius primogenitura ad fauorem præfati Nicolai pu-
rificata Domini colligebant ex diuisione, ad quam præuia
transactione fuit de anno 1574. deuentum inter Clemen-
tem, & Camillam Victoriam de Ferrarijs relata *in hodierno*
Summario Monastery Sancti Sixti ex persona D. Gasparis
Ferrarij in eo professi agentis *num.2.* In qua quidem transa-
ctione diuisis bonis, & exclusa Camilla tamquam fœmina
à primogenitura fuit prædium hoc assignatum Clementi, &
Conuentum, per hæc verba, *quod vnaquæque ipsarum, eo-*
rumque heredum, & cui dederint prædictum totum sibi inui-
cem cessum, relaxatum, & assignatum, vt supra simul cum
accessibus, & ingressibus, & omni iure habeat, teneat, &
exinde iure proprio quicquid voluerit faciat sine alicuius con-
tradictione, & cesserunt sibi iura, & actiones, &c. constitue-
runt se inuicem Procuratores, & in rem propriam, &c. & pro-
miserunt sibi inuicem de euictione, &c. Ex quibus verbis con-
6 tinentibus relaxationem bonorum, illorumque † cessio-
nem in amplissima forma cum facultate de illis Iure proprio
vti de re sua disponendi, & clausula cui dederint cum pro-
missione de euictione, patet Partes non intellexisse stare in
puris terminis diuisionis, sed tribuisse inuicem liberum
Dominium, & ob id absque dubio fuit primogenituræ diui-
dentibus benè notæ, & in conuentionem deductæ renun-
7 ciatum, & signanter ex dicta facultate † *ad libitum dispo-*
nendi incompatibili cum primogenitura, & fideicommisso
per doctrinam Bartoli *in l. qui Romæ 122. §. duo fratres num.*
21. vel fuit dictum, ibique Alex. *n.58. ff. de verb. obligat.* Ri-
minald. Iun. *cons.748.n.20.cum seq.* Soccin. Iun. *cons.116.*
num.54.lib.1. Tob. Non. *cons.41.n.6.cum seq.* latè Honded.
cons.33.n.22.lib.1. Peregrin. *de fideicomm. art.52.num.38.*
cum seq. Giouagn. *cons.100.per tot.lib.1.* Rota *in pluribus*
decisionibus ibidem relatis, & in Bononien. fideicomm. de Viz-
zanis 15. Iunij 1643. §. fideicomm. etenim confirmata die 15.
Ianuarij 1644. coram bon. mem. Bichio *impress. in part.9.*
recent. decis.206. & 240.

Idque euidentius comprobatur ex eo quod petentibus de
anno subsequenti 1580. Nicolao Alphonso, & cæteris fra-
tribus de Ferrarijs à prædicta Camilla bona cum Clemente
diuisa, & ad ipsos vti fideicommissaria Manfredi Senioris
peruenientia, fuit desuper inita noua concordia *in eodem*
8 *Summario n.4.* vbi fratres prædicti approbantes pro se, &
hæredibus conuentiones in prima anni 1575. Contentas
promiserunt nullo tempore Clementem, ac filios, & qui-
bus dederint molestare super bonis ex causa dictæ primæ
transactionis receptis sub quouis prætextu, & ratione non
obstantibus fideicommisso, primogenitura, & quouis alio,
quibus renunciarunt, adeòut esset in facultate Partium libe-
rè de bonis relaxatis disponendi, per quam reiteratam
9 † transactionem indiuidualiter super bonis primogenituræ
subiectis factam cum pregnantissimis clausulis, clarior ap-
parere non potest renunciatio, Crot. *in d. l. qui Romæ, &*
§. duo fratres num.33. de verbor. obligat. Menoch. *cons.87.*
num.19. & 29. Natta *cons.505. num.37. & 38.* Crauett.
cons.24.num.8. Dec. *cons.287. num.16.* Fusar. *de substit. qu.*
593.num.21. Rota *in proximè citatis decisionibus post cons.*
100. Giouagn. *n.38.68.76. cum seq. & in d. Bonon. fideicom.*
de Vizzanis coram bon. mem. Bichio.

10 Data igitur ex his † renunciatione sequitur quod nullo
Iure potuit Nicolaus Hieronymus in dicto prædio immitti,
dum amplius in primogenitura non subiacet, sed liberum,
& exemptum in diuidentes pro eorum parte transiuit, *l. qui*
heredi 44. §. cum heredes, ff. de condit. & demonstr. l. De-
bitori 59. ff. ad Trebell. Rota *decis.94.num.7. & 8. part.5.*
recent.

11 Non vrget replicatio, quod saltem † remissio ista non
sit præiudicialis Nicolao Hieronymo ex persona propria
venienti, Greg. *decis.418. sub n.9. & 10.* quia cum sit hæ-
res Nicolai, & aliorum, qui secundam transactionem ra-
tificarunt promittendo vlterius pro se, & hæredibus non
molestare Clementem, & ab eo commune habentes in bo-
nis in vim illius obuentis, vtique † tenetur habere ratam, 12
& firmam approbationem, & promissionem per suos Au-
thores factam, *l. cum à matre, & ibi gloss. & DD. C. de rei*
vindic. l. ex qua persona de regul. iur. l. successores, C. de solut.
Crot. *in l. filius famil. num.148. vers. primus casus, ff. de le-*
gat.1. Penell. *in l.1. part.3. num.81. & 82. C. de bon. matern.*
Surd. *cons.73. num.34. & 35. & cons.284. num.4. vers. prædi-*
ctis tamen, & num.19. & 20. Menoch. *cons.89. num.34.60.*
& 65. Gabr. *consil.125. num.2. lib.1.* Roland. à Vall. *cons.30.*
num.29. cum seq. lib.4. Peregr. *de fideicomm. art.33. num.10.*
& cons.101. num.1. cum seq. Seraph. *decis.1157. num.2.* Du-
ran. *decis.51. num.7. & 9.* Quæ † conclusio procedit ne- 13
dum in primis hæredibus, sed etiam in alijs subsequentibus,
l. fin. C. de hered. instit. l. scien. de verb. signif. Penell. *in d.*
l.1. part.3. num.81. Menoch. *d. cons.89. num.126. cum seq.*
& cons.443. num.86. Soccin. Iun. *cons.108. num.41. lib.2.*
Honded. *cons.3. num.54. lib.1.* Peregr. *de fideicomm. d. art.*
33. num.15. Ioseph. Ludouic. *concl.16. vers. Extenditur pri-*
mo Adden. ad Buratt. *decis.154. num.7.* ac etiam in hære-
de † cum beneficio legis, & Inuentarij, qui non libera- 14
tur à facto sui Authoris quatenus vires hæreditariæ suppe-
tant *gloss. in l. scimus, §. in computat. C. de iur. deliber.* Pe-
nell. *vbi proximè*, Gabr. *in eodem cons.125. num.11. cum*
seqq. Surd. *cons.577. num.16.* Honded. *d. cons.3. num.53.*
lib. .... Duran. *decis.10. num.8. & in annot.* ad Buratt. *d. de-*
cis.154. num.8.

Et ita ex fundamento prædicto conclusum fuit constare
de causis restitutionis in integrum vtraque parte infor-
mante, &c.

REVERENDISS. D. ABERGATO.

Sac. Rotæ Decano.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 10. Decembris 1661.

ARGVMENTVM.

Creditum ex propria confessione licet extraiudicia-
li, testibus in substantia verborum concordan-
tibus, epistolis recognitis, & alijs adminiculis
sufficienter probatis; nec vim fieri posse in so-
lutione tamquam per cessionem Iurium alijs fa-
cta, cum eadem causam particularem, & ex-
pressam debiti habens in aliam causam mutui re-
ferri non debeat.

SVMMARIVM.

1 *Confessio licet extraiudicialis de æquitate contraria con-*
tra confitentem plenè probat.
2 *Testes in formalitate verborum non conuenire non refert,*
dummodo in substantia concordent.
3 *Confessio extraiudicialis stantibus alijs pluribus admini-*
culis contra confitentem sine difficultate probant.
4 *Epistolæ recognitæ de quarum veritate non dubitatur, con-*
tra scribentem, & ab eo causam habentes plenam, &
particularem probationem constituunt.
5 *Mediator multis adminiculis fulcitus plusquam semiple-*
nam probationem facit.
6 *Creditum ob solutionem debitoribus factam per cessionem*
iurium extinctum censetur.
7 *Solutio habens causam particularem, & expressam debiti*
in aliam causam mutui referri non potest.
8 *Litem non cessionario nomine, sed vti Creditor pro resti-*
tutione pecuniarum mutuo datarum introducem, de so-
lutione alijs facta non tenetur.
9 *Cessionarius eadem via exequutiua quæ cedenti competit,*
agere potest.
10 *Solutionem in causam expressam non autem mutui cessis-*
se, præsumptiones, & coniectura suadent.
11 *Assignatio census creditori pro suis prætensionibus à me-*
diatore oblata, creditum etiamnum vigere, nec in cau-
sam debiti solutionem cessisse ostendit.
12 *Productio notulæ licet in partibus facta, cum tamen eius*
exhibitio computa facta continens ab ipso debitore
emanauerit, ad fundandum eius intentionem in omni-
bus approbata censetur.

13 *Solu-*

13 *Solutio debiti pro quo in forma Cameræ aliquis est obligatus creditori facta præsumitur, cùm ratione obligationis illud debitum durius existimetur.*
14 *Scripturæ domesticæ cum regulariter non adhibitis testibus fieri soleant, recognitio earum per testes manum notam habentes sufficiens iudicatur.*
15 *Scriptura quando pro adminiculo deducitur recognitio etiam per comparationem sufficit.*
16 *Tempus quando est de substantia probationis, probatio etiam respectu temporis concludere debet.*

DECISIO CCCLXXII.

Controuersa non fuit validitas sententiæ Rotalis, & Iustitiam subsistere existimantes Domini pro illius confirmatione responderunt. Quia constat de credito Angelini; Tum ex depositione duorum testium de confessione extraiudiciali Io: Lucæ, quem ab Angelino requisitum pro restitutione scut.2600. illi mutuatorum, hæc, vel similia verba respondisse deponunt: *Io hò voluto aggiustare V.S. glie ne hò fatta poliza, lei l'hà stracciata, non se n'è voluto contentare, hà cominciato ad agitar per giustitia, si*
1 *contenti di proseguire;* Confessio autem † licet extraiudicialis, de æquitate canonica plenè probat contra confitentem, Gabr. *cons.*40. *num.*57. *lib.*2. Gratian. *discept.*144. *num.* 59. Marescott. *resol.*44. *num.*4. *lib.*2. Rota *decis.*158. *num.* 11. *part.*1. *recent. & in Anconitana bonorum* 13. *Iunij* 1645. coram Reuerendiss. Papien. §. *Quo ad scuta*, vbi non refert
2 si † testes non conueniunt in formalitate verborum, dummodò in substantia concordent, & dictum fuit *in* 1. *decis.* R. P. D. mei Verospij 9. *Iunij* 1656. *sub* §. *primo*.
3 Præcipuè quia non † defuerunt adminicula, attestatio nempè Puteobonelli, retentio computi ab Angelino transmissi, illius productio in actis, vt infra, & recusatio matris, quæ se examini subijcere noluit, quæ adminicula operantur, vt dicta confessio extraiudicialis sine difficultate probet Rota *decis.*158. *num.*12. *part.*1. *recent.* & plenè *in Albanen. redditionis rationis* 13. *Iunij* 1657. coram R. P. D. meo Celso, §. *Imo eadem confessio;* Tum etiam ex pluribus
4 epistolis † eiusdem Io. Lucæ, in quibus rogat Angelinum, vt sibi pecunias mutuò tradere velit, & proprias refert obligationes cum ipso hac occasione contractas, quarum veritas, cum non reuocetur in dubium, & satis fuerint recognitæ contra scribentem, & ab eo causam habentes, plenè particulariter probant Rota *decis.*153. *num.*9. *part.*8. *recent. Romana locorum Montium* 11. *Maij* 1643. coram R. D. meo Decano, §. *Extrema enim, & in Romana pecuniaria* 10. *Iunij proximi præteriti* coram R. P. D. meo Bourlemont *sub* §. *Illud enim, & firmatum fuit in decisionibus* RR. PP. DD. meorum Verospij, & Celsi in hac causa editis.

Constito autem de credito in genere quantitas scut.765. sine præiudicio residui, de quibus in sententia probatur ex pluribus coniecturis, & præsumptionibus consideratis in præteritis decisionibus RR. PP. DD. meorum Verospij, & Celsi, & signanter ex depositione Castagnini mediatoris, qui à Io: Luca missus fuit, vt Angelino offerret pro so credito quosdam effectus Sublaci, & creditum cum Betto, quæ simul iuncta constituunt prædictam summam; Hic
5 enim tamquam mediator, † & multis adminiculis fulcitus, plusquam semiplenam probationem facit ex relatis per Farinac. *de testibus quæst.*63. *num.*124. Rota coram Seraphin. *decis.*889. *num.*3. Coccin. *decis.*315. *num.*1. *in recent. decis.*113. *n.*11. *part.*5. *Romana Domus* 25. *Februarij* 1647. coram R. P. D. meo Celso, §. *Verum etiam, & in Ianuen. prætensæ separationis Thori* 22. *Iunij* 1650. coram Reuerendiss. Papien. §. *prætereà eo magis*.

Nec vis fieri potest in eo, quòd post dictam oblationem
6 † soluerit Io: Lucas scut.850. Cincio, & Panzerio debita, cuius creditum per cessionem Iurium, cum effectum esset proprium Angelini, ex hac solutione maioris quantitatis prætenditur extinctum illud scut.765. vel quia, vt responsum fuit *in decis.* R. P. D. mei Celsi, §. *Non obstat*, hæc
7 † solutio habet suam causam particularem, & expressam debiti, scilicet cum Cincio, & Panzerio, pro quo Io: Lucas in forma Cameræ obligatus reperiebatur, vnde in aliam causam mutui referri non potest, *iuxt. Text. in l.* 1. *vbi DD. ff. de solut.* Alex. *cons.*85. *num.*3. *in fin. lib.*3. Gratian. *discept.*224. *num.*53. *& seq.* Rota coram Caualer. *decis.*165. *num.*2. *&* 3. *decis.*128. *num.*19. post Merlin. *de pignor. & in discursu facto per* bon. mem. Bichium *in Firmana pecun.*14. *Iunij* 1647. §. *Pariterque, & in Romana locationis*

10. *Iunij* 1661. coram R. P. D. meo Verospio, §. *Hæ namque*. Præcipuè quia de scut.550. debitis Cincio, Io: Lucas numquam recognouit in creditorem Angelinum, vt ipse deponit *Summario Angelini num.*26. Vel etiam quia non
† introduxit Angelinus litem Cessionario nomine Panzerij, nec tamquam ab illo causam habens, sed vti creditor pro restitutione pecuniarum ab eodem mutuo datarum, vt patet ex sententia A. C. relata in *eius Summario num.*1. Vndè comprobatur præfatam quantitatem cessisse in extinctionem debiti, de quo suprà, aliàs Angelinus tamquam † Cessionarius eadem via exequutiua agere potuisset, quæ cedenti competebat, *l. emptor.*5. *C. de hæredit. vel act. vendit.* Paris. *cons.*107. *num.*89. *& seq. lib.*3. Rota coram Seraph. *decis.*1210. *num.*5. coram D. Card. Otthob. *decis.*22. *num.*3. *Interamnen. vsusfrusfructus* 3. *Iulij* 1652. §. *Etiamsi obligatio* coram Reuerendiss. D. meo Decano. 8 9

Nec desunt † præsumptiones, & coniecturæ suadentes dictam solutionem scut.850. cessisse in causam expressam, non autem mutui; nam post dictam solutionem anno nempè 1650. Io: Lucas scripsit Castagnino mediatori, vt † assignaret Angelino pro suis prætensionibus censum sc. 800. paulò ante à Com. Stella ad eius fauorem impositum, & proindè constat, quod in causam huius debiti solutio non cesserat, sed quod illud adhuc vigebat, Rota post Merlin. *de pignor. d. decis.*128. *num.*13. *in eadem Romana pecun.*7. *Iunij* 1647. coram Eminentiss. D. Cardin. Corrado, §. *Illa enim, & in Romana pensionis Palatij* 22. *Iunij* 1648. coram Reuerendiss. Papien. §. *Et quod in d. apoca*, vbi loquitur de oblatione facta post solutionem; Anno deinde 1656. produxit quamdam notulam, ex qua probatur, quod etiam post solutionem creditum Angelini occasione mutui ad summam ingentem ascendebat, quæ quidem † productio licèt facta in parte, & partibus, &c. Nihilominus cum à Io: Luca exhibito talis scripturæ continentis computa facta fuerit ad fundandam eius intentionem in omnibus censetur approbata, Olasch. *decis.*38. *n.*29. ad san. mem. Greg. *decis.* 238. *sub n.*15. *vers. limitatur secundo in fin.* Rota *decis.*361. *num.*3. *part.*4. *recent.* vbi referuntur concordañ. Et demum etiam in dubio ad creditum Panzerij esset referenda † solutio tamquam in causam duriorem, pro qua Io: Lucas in forma Cameræ erat obligatus, ratione cuius debitum durius existimatur, Corn. *cons.*295. *num.*2. *lib.*3. Add. ab Buratt. *decis.*284. *litt. A.* Rota *in Rom. Cambiorum* 10. *Martij* 1660. coram R. P. D. meo Verospio, §. *Neque valent*. 10 11 12 13

Vlteriùs deducebat Angelinus computum à matre Io: Lucæ conscriptum, in quo inter creditores filij enumeratur etiam Angelinus in scut.1700. De illo tamen hodie non habuerunt Domini rationem, non ex defectu legitimæ recognitionis quia in scripturis † domesticis, & alijs, quæ regulariter non adhibitis testibus fieri solent, sufficiens est recognitio per Testes habentes notam manum, Rota *decis.* 41. *num.*1. *part.*4. *recent.* Vbi de stylo huius Tribunalis, plenè *in Tiburtina Castrorum* 4. *Iulij* 1608. coram Marcomontio, §. *Etenim licet, & seqq. d. Romana locorum Montium*, §. *nec obstat primo, & in Bonon. pecuniaria* 20. *Aprilis* 1660. coram Reuerendiss. D. Papien. §. *neque vrget, & seq.* vbi quando † scriptura deducitur pro adminiculo (vt in præsenti) sufficit etiam recognitio per comparationem; sed quia in dicto computo non continetur tempus, & sic non apparet, matrem descripsisse debitorem filium postquam soluit dd. scut.850. in quo stat vis probationis, & tamen quando † tempus est de substantia, probatio debet concludere etiam respectu temporis, Iason. *cons.*46. *num.*27. *lib.*3. Gratian. *discept.*391. *num.*21. Rota *decis.*371. *num.*3. *part.* 4. *recent. tit.*2. coram Eminentiss. Card. Otthob. *decis.*260. *num.*7. *& in Asculana fideicomm.* 18. *Februarij* coram R. P. D. meo Celso, §. *Venit etiam*. Et ita vtraque, &c. 14 15 16

R. P. D. CERRO

Posteà S. R. E. Cardinali.

Ciuitatis Plebis Cappellaniæ.

Lunæ 5. *Decembris* 1661.

ARGVMENTVM.

Qualitas Cappellaniæ declaratur ex fundatione, aduersus quam non suffragantur attestationes contrariæ, præsertim quando concurrit Obseruantia in contrarium, vel attestantes sese retractarunt.

SVMMARIVM.

1 *Habilitatio acquiritur ex dispensatione Apostolica aduersus defuncti dispositionem.*
2 *Onus requisitum sub generali dispositione comprehendit omnes, maxime quando militat eadem ratio.*
3 *Dictio*, vt suprà, *repetit omnes qualitates præcedentes.*
4 *Dispensatio operatur confessionem super re dispensata. Declaratio magis fit facto, quam verbis, & n.4.*
5 *Dispensatio obtenta non facta mentione litis, & possessionis est nullius momenti.*
6 *Clausula*, dummodo, *præseruat ius alterius.*
7 *Lis non extinguitur per rem iudicatam, nisi quatenus exequatur.*
8 *Retractatio facta in articulo mortis destruit dispositionem præcedentem.*
9 *Testes examinati ad perpetuam contradicentes dispositioni Testamentariæ non sunt attendendi.*

DECISIO CCCLXXIII.

Resolutum fuit sub 15. Iunij proximi præteriti sententiam Rotalem contra Cencium latam esse infirmandam, hodie reproposita causa Domini steterunt in decisis, quia vltra qualitates à fundatore requisitas Cencius præsentationem ab Executoribus Testamentarijs, & successiuè Institutionem ab Ordinario reportauit, Fatius verò cum possideat beneficium in eadem Ecclesia cui onus incumbit celebrationis trium Missarum qualibet hebdomada propterea ex lege fundationis redditur incapax, & inhabilis, vt firmatur in decisione, quæ reuidetur §.1. & seqq.

Non obstat repetitum obiectum, quòd ista qualitas à fundatore requisita, vt scilicet eligendus nullo oneri sit addictus, solum censeatur adiecta Cappellanis extraneis,
1 non autem consanguineis, † & in omnem casum, cum Fatius fuerit à Sede Apostolica dispensatus habeatur ad hunc effectum pro habili, ac si nulla in contrarium adesser voluntas Testatoris Cardin. Otthob. *decis.187. num.11. & in Carpentoraten. hæreditatis 15. May* 1660. coram R. P. D. meo Beuilaqua.

Etenim respectu oneris contrarium desumitur ex lectura testamenti, vbi Testator prius disposuit circa electionem Cappellani nulla facta mentione extranei, vel Consanguinei iubendo quod Cappellanus eligendus teneatur celebrare 15. Missas pro quolibet mense, & quod aliud onus non habeat, deinde verò dum mandauit præferri eius consanguineos non recessit à prima dispositione aliter disponendo circa electionem, sed dumtaxat illis iunxit prærogatiuam
2 perpetuitatis, † ideòque d. onus tamquam requisitum sub generali dispositione omnes comprehendere debet, præsertim dum militat eadem ratio tam in extraneo, quàm in consanguineo, Gonz. *ad reg.8. gloss.7. proœmial. num.*104. & 105. Rot. *decis.*339. *n.6. part.5. recent.*

Et hoc idem comprobant verba immediatè sequentia, quia dum Testator voluit excipere Cappellanum eligen̄ intra primos 15. annos, nempè vt possit ad libitum frequentare diuina officia, vsus fuit his verbis ibi: *quali poi passati si debba osseruare come sopra*, ex quo manifestè apparet Testatorem voluisse quoad onera omnes æquiparare, dictio
3 † enim, *vt supra* repetit qualitates præcedentis dispositionis, Bart. *in l. si quis seruum*, §. *final. ff. de leg.*2. Rota *decis.*209. *num.6. circa finem part.1. recent.* quinimò perpendit prima decisio, dum onus potius videtur iniunctum consanguineo eligendo post lapsum 15. annorum, quam extraneo, ibi: *quali poi passati si osserui come sopra.*

Et idem Fatius benè agnouit hanc qualitatem esse neces-
4 sariam in consanguineo, † dum obtinuit dispensationem Apostolicam, alias enim si fuisset solum requisita in Cappellanis extraneis, vtique enim non impetrasset, & facto plus est rem declarare, quam verbis, *cap. Dilecti fily, cap. vt nostrum de appell.*

Quo verò ad dispensationem à Fatio obtentam iterùm Domini censuerunt non suffragari tamquam extorta sub
5 falsa narratiua, quod † sit proximior nulla facta mentione possessionis, minusque litis, & sententiarum desuper latarum, Lotter. *de re benef. lib.*1. *qu.*40. *n.*107. & cum con-
6 tineat clausulam, † *dummodò* de tempore datæ præsentium non sit alteri Ius quæsitum per eam censetur Ius Cencij præseruatum, *vt per adductos in decisione §. nec ad hunc effectum*, dixit Rota coram Card. Cauál. *decis.*478. *num.6. & in Aquilana Iurispatronatus 4. Iuny* 1646. coram Eminentiss. D. Card. Corrado Prodat.

Nec satisfacit responsio data ab Informantibus pro Fatio, quod mentio litis non erat facienda, attento quod illa per sententiam A. C. in iudicatum transactam ob non interpositam appellationem remansit extincta.

Quia cum Cencius de tempore latæ sententiæ esset in possessione Cappellaniæ † propterea lis non potuit dici 7
extincta per rem iudicatam, nisi fuerit contra ipsum executioni demandata Caputaq. *decis.*172. *part.*2. Mohed. *decis.2. num.2. vt lit. pend.* Gratian. *discept. forens. cap.*758. *num.*19. & 20.

Alterum decisionis fundamentum circa proximitatem pariter subsistit, quia vt ibi firmatur §. *hinc etiam*. Cencius probat se esse de parentela Testatoris requisita à fundatore, quod verbum comprehendit tam agnatos, quàm cognatos, non obstante contraria attestatione duorum ex executoribus, quod Testator senserit solum de agnatis, quia vt benè respondetur in eadem decisione §. *Nec habita fuit*, talis attestatio non venit attendenda, † tum quia vnus ex eis 8
in articulo mortis se retractauit; Tum etiam quia dum concorditer vnà cum alijs Cencium præsentauerit, & declarauerit qualem fuisse voluntatem Testatoris.

Denique non releuant Testes nuper ad perpetuam rei memoriam examinati, quod Testator prohibuerat executoribus nominare Cencium, quia vltra quod nulliter fuerunt examinati pendente lite absque citatione Cencij, talis † pro- 9
hibitio non legitur in testamento, & expresè contradicunt positiuæ nominationi ab executoribus concorditer factæ cum subsecuta possessione.

Ex quibus Domini steterunt in decisis vtraque parte Informante, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Assisien̄ Oblationum.

Veneris 9. Decembris 1661.

ARGVMENTVM.

Contractus ex defectu læsionis, vt veniat rescindendus, qualiter veniat probanda læsio. Defectus intentionis Principis, concedentis aliquam gratiam, quando dari non possit, & alia, &c.

SVMMARIVM.

1 *Ius pertinet ad eum, cuius nomine exercetur. Oblationes spectant ad eum, cuius nomine colliguntur.*
2 *Concessio cum clausula*, donec, &c. *Facta, ita qualificat concessionem, vt secuta noua euanescat prima concessio.*
3 *Papa, potest disponere de bonis Ecclesiæ, quomodo vult, vti absolutus Dominus.*
4 *Iure suo, qui vtitur, nemini facit iniuriam.*
5 *Exceptiones, non releuant, quæ non subsistunt.*
6 *Intentio Papæ aliquid concedentis est attendenda, & num.7.*
8 *Dictio*, huiusmodi *est repetitiua, & dispositionem, restringit ad res expressas.*
9 *Redditus annui incerti, vt habeatur ex eis certa quantitas, solet attendi tempus anterius, & posterius, per annos quinque ante, & post.*
10 *Et aliquando solet attendi decennium anterius, & posterius. Verum hoc in Iudicis arbitrio remittitur, num.25.*
12 *Quantitas redditus annui, vt constituatur per annos anteriores, & posteriores, debent computari anni steriles, cum fertilibus.*
13 *Supposita dum non verificantur non attenduntur.*
14 *Lucrum, & damnum simul debent considerari ad effectum constituendi certam quantitatem annuam redditunm.*
15 *Læsio ex euentu subsecuto deduci non potest, si accidat quod facile deduci potest.*
16 *Quod etiam habet locum in contractu habente tractum successiuum.*
17 *Temporum calamitates, & infortunia, propter rerum vicissitudines, de facilè possunt obuenire.*

18 Obla-

18 *Oblationes piæ, sumunt decrementum ab incertitudine, & diminutione populi.*
19 *Luxus hodierni temporis, & quotidianæ expensæ creuerũt.*
20 *Luxus humani Generis in dies incrementum sumit.*
21 *Fidelium pietas, in dies frigescit.*
22 *Loca Montium, non sunt adeo subiecta decremento, & incertitudini, redditnum.*
Locorum Montium capitale semper saluum est, num. 22.
23 *Contractus sufficit, quod verisimiliter non se habeat magis ad damnum, quam ad lucrum.*
24 *Ad hoc vt ratione incerti futuri euentus, læsio deduci non possit.*
26 *Læsio, vt rescindat contractum de quo tempore, probanda sit.*
27 *Defectus intentionis Principis, gratiam concedentis, quando bene apparet informatus, dari non potest.*
28 *Attestationi Cardinalis Nepotis Papæ Regnantis, de aliqua re, informati, deferendum videtur.*

DECISIO CCCLXXIV.

QVia Ius honorificum percipiendi eleemosynas in aliena Cappella S. Mariæ de Portiuncula nuncupata, quod Fratribus Conuentualibus S. Francisci competebat pretio erat inæstimabile, & quadraginta annorum spatio (vt deducebatur) oblationes ad scuta tercentum annua ascendere consueuerant, Domini sub die 4. Maij 1652. & 23. Ianuarij 1653. coram me censuerunt constare de læsione eorumdem Patrum, in contractu anno 1642. celebrato, in quo cessum fuit dictum Ius Patribus de Obseruantia pro quantitate scutorum duorum millium, quæ in locis montium inuestita non excedunt annua scuta centum; Et successiuè sub die 30. Aprilis 1660. dictum fuit, ex defectu intentionis, resultantis ex eodem capite læsionis Pontifici Maximo ignotæ, non suffragari Breue san. mem. Vrbani Octaui super qua vltima resolutione præuio Dominorum meorum ordine, quod reuiderentur decisiones super læsione, proposito hodiè dubio; in omnibus recessum fuit à decisis.

Nulla enim adesse visa est læsio respectu Iuris honorifici, quia in facto non subsistit, quod illud ad Patres Conuentuales spectaret, sed immediatè ad Ecclesiam Romanam pertinebat, vt probatur ex quatuor Constitutionibus Summorum Pontificum Nicolai IV. Eugenij IV. Gregorij XIII. relatis in Summ. PP. Obseruantium num. 1. & tribus sequentibus, in quibus expressè præcipitur, quod Conuentuales nomine Ecclesiæ Romanæ deputare tenerentur personas idoneas, quæ de ipsorum Fratrum ordine non existerent, pro colligendis Eleemosynis, ad effectum quidem illas erogandi pro conseruatione, & reparatione Ecclesiarum S. Francisci, & sustentatione Fratrum ad ipsas Ecclesias confluentium, *donec per eosdem Pontifices, vel eorum successores aliter in hac parte contigerit ordinari*. Ius enim perti-
1 net ad † illum, cuius nomine exercetur, & oblationes spectant illi, cuius nomine colliguntur, *cap. si diligenti* 17. vbi notat Abb. *num. 6. de præscript. l. quod meo* 18. *in princ. ff. de acquir. possess.* Menoch. *cons.* 1246. *num.* 3. *&* 4. Honded. *cons.* 17. *num.* 77. *lib.* 1. Gratian. *discept.* 980. *sub num.* 13. *&* 14. Rota apud Posth. *de manut. decis.* 135. *num.* 1. *&* 2. *& in Romana manut.* 28. *Iunij* 1652. *coram bon. mem. Dunozetto vers. Non obstant exactiones.*

Erant enim Patres Conuentuales simplices vsufructuarij, & precario nomine Ecclesiæ Romanæ fruebantur obla-
2 tionibus, cum prædicta clausula, *donec, &c.* † concessionem adeò limitet, vt secuta noua dispositione, prima concessio euanescat, *l. sed quod* 25. *§. quod autem, ff. de acquir. possess.* Dec. *cons.* 584 *num.* 11. *vers. Aduerbium enim, & num. seq.* Surd. *cons.* 489. *num.* 10. Hond. *cons.* 6. *num.* 37. *lib.* 1. Scrader. *de feud. part.* 2. *cap.* 4. *sub num.* 33. *vers. Nisi is qui concedit*. Prout noua dispositio facta fuit à san. mem. Vrbano Octauo dictum Ius, seu oblationes PP. de Obseruantia
3 concedendo, quod vtique ad libitum † facere potuit, tanquam bonorum Ecclesiæ absolutus Dominus *cap. consultationibus* 4. *& cap. pastoralis* 7. *de donat.* Roman. *cons.* 369. *num.* 27. Rota coram Pen. *decis.* 1020. *num.* 7. vbi quod in
4 hoc cum Pontifex vtatur † iure suo nemini facit iniuriam, coram Merlin. *decis.* 775. *sub num.* 21. *vers. Et ideò etiam Papa decis.* 81. *num.* 9. *&* 10. *part.* 5. *& decis.* 39. *num.* 32. *cum duobus seqq. part.* 8. *rec. & in Cameranen. pensionis* 1. *Iulij* 1643. *coram Reuerendiss. Tarraconen. sub §. qua declaratione.*

Nec aduersatur, quòd præfatæ Constitutiones Apostolicæ prohibentes perceptiones oblationum durauerint solùm eo tempore, quo Partes prædicti sub puritate Regulæ viuendo, non poterant possidere, sed ann. 1517. sublatæ fuerint per dispensationem à fel. rec. Leone X. illis concessam, possidendi bona in communi, & deindè ad d. Ius reintegrati fuerint per dictam Constitutionem Gregor. XIII. in verbis illis, *Nos priuilegia, & iura Ecclesiæ, ac domus Sancti Francisci*
huiusmodi illæsa conseruare volentes. Hoc enim † nullo mo- 5
do subsistit, nam etiam post annum 1517. semper continuarunt deputati percipere Eleemosynas nomine Ecclesiæ Romanæ, quinimò in d. Constitut. Gregorij tanto tempore post nempè anno 1580. emanata, expressè confirmantur aliæ præcedentes, & ordinatur, quod oblationes, de quibus agitur, à Deputatis percipiantur, iuxta formam in præcedentibus Constitutionibus præscriptam, *d. Summ. Obseru. num.* 4.
in præfatis autem verbis † intellexit Pontifex de conserua- 6
tione Iurium Ecclesiæ, quoad applicationem oblationum vt prius inseruire voluit pro reparatione Ecclesiæ, & Patrum sustentatione, circa quod Iura illorum; & priuilegia
† obseruari, mandauit, vt constat ex lectura, & deducitur 7
ex dictione *huiusmodi*, quæ est repetitiua, & dispositionem
restringit ad res † supra expressas, Feder. de Sen. *cons.* 25. 8
num. 4. *& in fin. vers. respondeo ista Constitutio*, Barbos. *dict.* 138. *num.* 1. *&* 3. Rota *decis.* 350. *num.* 3. coram Coccin. *& alijs relatis in Melenitana quinque Canonicatuum* 4. *Aprilis proximè præteriti coram me, §. fuisse autem.*

Prout neque respectu oblationum adesse visa est læsio,
nam siue attendatur ad hunc effectum tempus † præcedens, 9
& subsequens per quinque annos, vt obseruauit Rota *in decisionibus relatis*, per Add. ad Buratt. *decis.* 538. *sub num.* 22. *vers. secundus est casus*, Rota *decis.* 706. *num.* 5. *&* 6. coram Pen. *decis.* 272. *num.* 23. *part.* 5. *rec. in Romana pensionis* 23. *Iunij* 1656. *coram me, §. probauit itaque, &* 27. *Iunij* 1657. *coram Reuerendiss. Papien. §. quod autem valor, & §. neque*
subsistit, siue integrum † decennium posterius, vt per Rot. 10
in decis. Cameranen. pensionis 12. *Maij* 1642. *coram Reuerendiss. Tarraconen. §. moti potissimum, in recent. part.* 9. *decis.* 479. *num.* 1. *&* 2. *tom.* 2.

Quòd Iudicis arbitrio † remittitur, Add. ad Buratt. *d.* 11
num. 22. *vers. verum Rota etiam tenet*, Rota coram Pen. 706. *num.* 6. *& decis.* 159. *num.* 9. *part.* 5. *recent.* semper excluditur læsio, quia ex calculis per extensum exhibitis *in Summ. Patrum de Obseruantia num.* 5. *&* 6. constat, quod annis præcedentibus, & subsequentibus per integrum decennium, & successiuè vsque ad annum 1660. oblationes non excesse-
runt scuta 100. † computando annos fertiles cum sterilibus, 12
vt fieri debet, *l. si fundum* 35. *ff. mandat.* Lother. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 28. *num.* 81. Gratian. *discept.* 561. *num.* 8. Rot. *d. decis.* 159. *num.* 2. *part.* 5. *& decis.* 479. *num.* 3. *part.* 9. *recent.* & coram Eminentiss. D. Card. Otthobono *decis.* 172. *num.* 5.

Neque decrementum oblationum deduci potest ex eo, quòd in primo decennio pestis per Italiam grassauerit, in
secundo autem bella viguerint †. Quia consideratum 13
fuit, quòd primo anno decennij, nempè 1632. Pestis iam cessauerat. Bella autem successerunt post Breue. Cumque huiusmodi contractus esset dubius circa futurum euentum, ex quo oblationes, quæ ex mera fidelium pietate proue-
niunt, † sunt penitus incertæ, & proindè Patres Conuen- 14
tuales possent, iuxta casuum contingentiam æqualiter se habere ad lucrum, & ad damnum, læsio ex euentu subse-
quuto deduci non posset, † si accidit, quod de facili euenire 15
poterat, *l. si iactum retis* 13. *ff. de act. empt.* Bartol. *in l. Cotem ferro* 11. *§. qui maximos num.* 6. *vers. nunc ad quæstionem, ff. de public. & vectigal.* Hond. *cons.* 34. *num.* 43. *lib.* 2. Gratian. *discept.* 435. *num.* 15. *&* 16. *& discept.* 756. *num.* 8. *& seqq.* Cyriac. *controu.* 1. *num.* 35. Giurb. *decis.* 105. *sub num.* 2. *vers. quæ si superueniat*, Rota *decis.* 629. *num.* 3. *in fin. part.* 4. *& decis.* 281. *num.* 3. *part.* 6. *rec. in Hispalen. rescissionis contractus* 10. *Maij* 1641. *coram bon. mem. Peuting. §. imò ad effectũ.*

Quæ habet † locum etiam in hoc contractu habente tra- 16
ctum successiuum; Attentis enim temporum calamitati-
bus, & infortunijs, quæ propter rerum † vicissitudines de 17
facili contingere possunt, & considerata oblationum incer-
titudine, † decremento proueniente, vel ob diminutionem 18
populi, & quotidianum expensarum, & luxus † incremen- 19
tum, de quo Rota *in Romana dotis de Lancellottis* 14. *Iunij* 1655. *coram Reuerendiss. D. Zarate sub §. Tertiò ex consue-*
tudine in fine, vbi, † quod humani generis luxus in dies in- 20
crementum sumit, *& in Bononien. alimentorum* 10. *Maij*
1656. *coram Reuerendiss. Papien. §. Præterea*, † vel quia 21
pietas

pietas fidelium in dies frigescit, visum est Dominis transactionem potius vtilem fuisse PP. Conuentualibus, qui scuta duo millia in tot locis montium receperunt, quæ non sunt
22 adeò subiecta † decremento, & incertitudini redditus, cum saltem semper capitale saluum remaneat. Et tamen sufficit,
23 quod contractus † ex verisimili non se habeat magis ad damnum, quam ad lucrum, vt ratione incerti futuri euentus
24 læsio † deduci non possit, *l. de fideicomm.* 11. *C. de transact.* Menoch. *cons.* 156. *num.* 34. *& seqq.* Crauett. *cons.* 294. *col. vlt. vers. secus vbi contractus*, Rot. *decis.* 582. *num.* 19. *part.* 4. *rec. tom.* 2. *& in d. Hispalen.* §. *quod non solum*.

Quibus stantibus non vrget, quòd 400. annorum spatio scuta 300. fuerint percepta, quodque oblationes, quæ locari consueuerunt, inter fructus certos enumerentur: quia respectu temporis iam dictum fuit, attendendum non esse
25 tam remotum, sed per † quinque, vel ad summum decem annos ante, & post contractum: nullibi autem probatur, quod oblationes fuerint locatæ, † & tamen ad hunc effe-
26 ctum probari debuisset, de tempore † contractus conductores pro longè maiori summa reperiri potuisse, Cyriac. *contr.* 87. *sub num.* 14. *vers. cum enim*, Capyc. Latr. *consult.* 156. *num.* 34. *& seq. tom.* 2. Rota *decis.* 109. *num.* 4. *post secundum vol. cons. Farinac.*

Sublata verò læsione, Breue san. mem. Vrbani VIII. suffragari debet, nec opponi potest de defectu intentionis Pon-
27 tificis. † Quia vt constat ex lectura eiusdem satis erat de omnibus informatus. Et vlterius de quantitate ad quam
28 per decennium antecedens † ascenderant oblationes, certificari voluit ab Eminentissimo Cardinale Barberino eius nepote, cui de hoc attestanti plurimum deferendum esse, & magnam fidem adhibendam Domini existimarunt, vt per Ruin. *cons.* 175. *num.* 15. *& 16. lib.* 1. Rota *decis.* 656. *num.* 9. *part.* 2. *rec. Romana, seu Veliterna affictus* 24. *Iunij* 1647. *coram bon. mem. Bichio* §. *secundo ex attestatione, & in Romana dotis* 22. *Iunij proximè præteriti*, §. *neque poterit coram Reu. P. D. meo Verospio*.

Et ita cum hinc etiam tollatur materia scandalorum, vtraque parte acriter informante recessum fuit à decisis, vt supra.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Domus.

Veneris 13. *Ianuarij* 1662.

ARGVMENTVM.

In Spolio, vt detur reintegratio, quid sit probandum, & quid si sit iudiciale. Multa deducuntur, ad effectum, vt euitetur deuolutio, ad quam euitandam, facienda est in dubio omnis interpretatio cum ad hoc sufficiat causa, etiam fatua.

SVMMARIVM.

1 *in Inuestitura contentus dicitur habere intentionem fundatam.*
2 *Reintegrationi in spolio locus est, probatis duobus extremis necessarijs.*
3 *in Spolio primum extremum est possessio agentis.*
4 *in Spolio iudiciali præter duo extrema necessaria, non requiritur, quod Iudex nulliter, & iniustè iudicauerit.*
5 *Possessio alicuius, probari potest ex pluribus simul iunctis, num.* 4.
6 *Possessio alicuius, & quibus coniecturis, & adminiculis possit probari, & num.* 7.
7 *Ex Canonis oblatione, etiam non docto de actuali perceptione pensionis, probatur possessio locantis.*
8 *Clausula,* Constituti, *posita in Instrumento Inuestituræ, quid operetur.*
9 *Sententiæ ad fauorem possessoris prolatæ, probant eius possessionem.*
10 *Authoritas Iudicis non excludit spolium, quando ille nulliter, & iniustè processit.*
11 *Emphyteuta, qui sine culpa sua non possidet, ob non solutum Canonem, non cadit in commissum.*
12 *Quod sine difficultate procedit, dum idem Creditor possidens pluries obtulit Canones.*
13 *Oblatio solutionis Canonis, facta per Emphyteutam, operatur, vt pœna caducitatis censeatur incursa.*
14 *Deuolutioni Emphyteusis locus non est, dum celeri solutione, purgatur mora incursa.*
Deuolutioni non est locus, stante paupertate, emphyteutæ, & absentia à loco, & num. 15.
15 *à Deuolutione, causa qualibet etiam fatua excusat.*
16 *Caducitas, à Marito incursa, Vxori nocere non debet, ad quam titulo Inuestituræ Domus pertinebat.*
17 *Caducitas, quando solemniter fuit remissa, ad eam agi non potest.*
18 *Mora purgatio, ad effectum remittendi caducitatem, de Iure Canonico, facillimè admittitur.*
19 *Deuolutio bonorum Ecclesiæ an intret, ex eo, quod reseruatum beneplacitum Apostolicum fuit.*
20 *Et quid si non erat necessarium dictum Beneplacitum.*
21 *Papa non præsumitur voluisse sibi, & Successoribus, manus ligare.*
22 *Consensus alicuius, quando in aliquo contractu concurrere debebat, si ille deficiat, perperam dicitur celebratus contractus.*
23 *ad Consensum præstandum eligens aliquem, perindè est, ac si ipse consenserit.*
24 *Obseruantia stante, & lapsu 30. annorum, an faciat præsumere Beneplacitum Apostolicum, in alienatione bonorum Ecclesiæ.*
25 *Constitutio* felic. record. Vrbani VIII. tom. 4. Bull. 187. *in quo casu loquatur, & num.* 26.
27 *Constitutiones in suis terminis in quibus loquuntur, sunt interpetrandæ.*
28 *Et non sunt extendendæ de casu ad casum, nec de persona ad personam.*
29 *in Alienatione bonorum Ecclesiæ, quando non cesset vtilitas.*
30 *Verba,* da otto anni in quà, *verificari non possunt in anno præcedenti, num.* 31.
32 *Probatio, quando non concludit, non releuat.*
33 *Tempus, quando de substantia actus est, debet concludenter probari.*
34 *Valor domus, non probatur ex pensionibus, ad effectum probandi læsionem in venditione ipsius.*
35 *Venditionis contractus inualiditas, non probatur, ex quo pars pretij, non fuit soluta, & num.* 36.
37 *Verbum,* residuum, *quid importet.*

DECISIO CCCLXXV.

OB Insignem Tyberis inundationem anno 1598. secutam, cum Domus, de qua agitur, ruinam minaretur, & reparatione indigeret, & locus Pius Cathecumenorum illius dominus ære alieno satis oppressus reperiretur, Congregatio eiusdem loci his prænarratis illam in Emphyteusim concessit Io: Petro de Bonis ad tertiam generationem masculinam, & fœmininam; Et vnam nominationem pretio, &c. scut. 920. & pro annuo Canone scut. 4. successiuè pro dote Eugeniæ Acquirentis tradita fuit Martio Angelonio eius viro, qui cum prætenderetur in solutione Canonis defecisse, fuit à Congregatione capta possessio, & per duas sententias obtenta manutentio, quæ deindè per duas alias reuocata, & concessa Eugeniæ reintegratio in gradu appellationis à Congregatione interpositæ ab Eminentiss. D. Cardinali Protectore deputatus proposui dubium, An, & de cuius bono Iure constet, etiam ad effectum reintegrationis, quod in vtraque parte pro Eugenia resolutum fuit.

Ex Instrumento enim concessionis resultat bonum Ius Eugeniæ, nam cum ipsa tanquam filia acquirentis in tertia generatione contineatur, satis dicitur habere fundatam intentionem, † & concessione durante Domo prædicta, 1
aut eius possessione priuari non potuerit, Rot. *decis.* 186. *num.* 1. *part.* 3. *recent. Romana Deuolutionis Domus* 5. *Martij* 1660. *coram R. P. D. meo Verospio* §. *Siquidem Turrettus*; Vndè probatis extremis in Spolio necessarijs, quæ † in præ- 2
senti satis probata fuerint reintegranda venit Surd. *cons.* 28. *num.* 24. *& cons.* 160. *num.* 6. Cyriac. *controuers.* 300. *num.* 41. Rot. *decis.* 559. *num.* 11. *part.* 4. *recent. tom.* 2. *& in Rauennaten. Bonorum* 24. *Maij* 1653. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, §. *Validitas*.

Neque deficit primum extremum Spolij, quòd nempè 3
Eugenia Domum † possederit, prout non suffragatur, quod versemur in Spolio iudiciali, in quo præter duo extrema probandum est etiam, quod Iudex nulliter, & † iniustè pro- 4
cesserit, Rot. coram san. mem. Gregor. *decis.* 485. *num.* 3. Nam possessio Eugeniæ probatur ex pluribus simul iunctis

nempè

nempè ex locationibus de dicta Domo ab ipsa factis sub die-
bus 18. Maij, & 7. Februarij 1618. quæ vbi concurrunt ad-
5 minicula, & coniecturæ, vt in præsenti † cedula ex Testa-
mento Patris, qui Iure institutionis filiæ dictam Domum
reliquit ex donatione eidem facta à fratre de omnibus Iuri-
6 bus, quæ super dicta domo competere poterant, † ex In-
strumento dotali, ex Inhibitione vigore Testamenti obten-
ta, & demum ex oblatione Canonum, *eius Summario n.3.*
7 † etiam non docto de actuali perceptione pensionis probant
possessionem Locatoris, ex relatis per Adden. ad Buratt. *de-
cis.263. num.19.* Posth. *de manut. obseru 24. num.31. & duo-
bus seqq.* Rot. apud Seraph. *decis. 896. num. 2. & in Romana
Census, seu Saluiani 27. Martij 1658. coram Reuerendissimo
D. meo Decano in principio*, & concurrit etiam clausula,
Constituti, apposita in Instrumento Inuestituræ, Instru-
8 mentum adeptæ † possessionis ab Eugenia eadem die 24.
Septembris 1618. factæ sibi Donationis à fratre, & in ipsis
terminis Rot. coram Buratt. *decis.736. sub num.2. versic. Se-
cundo ex actuali*, & demum sententiæ ad fauorem Congre-
9 gationis probatæ † tam contra Martium, quam Eugeniam
Coniuges, Crauett. *cons. 56. num. 5. & 11.* Rota *dicta decis.
137. num.3. coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobon. &
in Romana Vinea 7. Iunij 1647. coram Eminentiss. D. Cardi-
nali Corrado*, §. *Quia possessio*.

10 Authoritas autem Iudicis non excusat Spolium, † quando
ille nulliter, & iniustè processit, Rot. *decis.1480. num.1. co-
ram Pen.* vt in præsenti patet ex eo, quia Domus Emphy-
teotica pro maiori parte temporis non fuit à Martio posses-
sa: Astius enim creditor Patris Eugeniæ possessionem occu-
pauit, Vndè intrat Regula quod Emphyteuta, qui sine cul-
11 pa sua non possidet † ob non solutum Canonem in com-
missum non incidit, Mantic. *qui plures refert de tacit. & am-
bigu. lib.22. tit.27. num.44.* Cyriac. *controu.361. num.1.* Spad.
cons.186. num.12. lib.3. Rot. apud Posth. *de manut. decis.275.
num.5. & de pensionibus Domus sequestratis in Romana Do-
mus 25. Februarij 1647. coram Reu. P. D. Celso*, §. *Verum
12 etiam*, & sine difficultate dum idem † Creditor possidens
pluries obtulit Canones, vt eos pariter obtulit Eugenia, quæ
13 oblatio operatur, † vt pœna caducitatis non censeatur in-
cursa, Iason. *in l. 2. num. 182. C. de Iur. Emphyt.* Soccin.
cons.118. in fine lib.4. Surd. *cons.89. num.77. & seqq.* Rot. co-
ram Comitul. *decis.78. num.10. & in Vercellen. seu Casalen.
Bonorum 10. Maij 1658. coram Reuerendissimo P. D. meo Be-
uilaqua*, §. *final.*

Pro tempore verò quo Martius possedit, non erat pariter
locus deuolutioni, quia cum ipse celeri oblatione procura-
14 uerit † moram incursam purgare etiam post declaratam ca-
ducitatem admittendus erat, Couar. *var. resolut. lib.3. cap.17.
num.4. & seqq.* Gabriel. *cons.75. num. 4. & seqq. lib. 2.* Spad.
consil.186. num.8. & 9. lib.3. Rot. coram Merlin. *decis. 648.
n.7. & 8. Romana Pratensa deuolutionis 18. Februarij 1636.
coram bona mem. Dunozetto sub §. Quod autem purgatio, &
in Bononien. Emphyteusis 11. Decembris 1651. coram bo. mem.
Bichio*, §. *finali*, stante præsertim eius paupertate, & absen-
15 tia ab Vrbe cum quælibet causa etiam fatua † excuset, Rot.
in dicta Romana Domus, §. *Quatenus autem, & seqq. Roma-
na Deuolutionis Domorum 3. Iunij 1652. coram R. P. D. meo
Verospio* §. *Et licet, & in Romana Domus 10. Iunij 1661. co-
ram R. P. meo Beuilaqua*, §. *finali*.

Siue etiam, quia caducitas à Viro incursa Vxori nocere
16 non debet, † ad quem titulo Inuestituræ Domus pertinebat,
Bald. *consil.176. num. 1. & 2. lib. 4.* Mantic. *d. lib. 22. tit. 27.
num.10.* Ioann. de Amic. *de Iur. Emphyt. quæst. 17. num.11.*
Surd. *decis.102. num.2.* Rot. *in dicta Romana Pratensa De-
uolutionis Domus coram bon. mem. Dunozetto* §. *Hinc, & ter-
tio*, & in omnem euentum solemniter remissa fuit caduci-
tas per Congregationem præuio Decreto, quod Domus so-
17 lutis canonibus Martio restitueretur, † *Summario num.4.*
quod sufficit Mantic. *vbi supra lib.22. tit.33. num.9.* Rota *in
Romana Domus 17. Iunij 1617. coram Manzanedo*, & rectè
18 factum fuit, cum de æquitate † canonica facillimè admitta-
tur purgatio moræ, iuxta *decis.183. num. 1. coram Eminen-
tiss. Card. Otthobon. & in Cervien. Bonorum 13. Martij 1648.
coram Reuerendiss. Tarracinen.* §. *Verùm cum de æquitate*.

Nec deduci potest nullitas Inuestituræ ob defectum bene-
19 placiti, quia vltra quod ex hoc capite non fuit intentata † de-
uolutio, sed ob non solutos canones, vt supra, illud non
erat necessarium stante facultate concessa à Iulio Tertio
Congregationi prædictæ, quòd nempè Deputati cum con-
20 sensu Protectoris possint bona dicti loci Pij vendere in † Em-
phyteusim, & locationem concedere absque alia Sedis Apo-
stolicæ licentia, vt dicitur in *Breui dato in Summrio Eugeniæ
num.5.* Riminal. Iunior. *cons.461. num. 10.* & post alios Car-
dinalis Mantic. *de tacit. lib.4. tit.7. num. 48.* non obstan. in
contrarium prohibitionibus *de reb. Eccles. non alienand.* quia
per illas non censentur † Pontifices sibi, & Successoribus 21
manus ligasse, quin aliter disponere possent, vt in istis ter-
minis aduertit Gratian. *discept.415. num.23.* Rot. *in Romana
Locationis Domus 3. Decembr. 1612. coram bon. mem. Coccin.
in principio, & §. Quod autem Papa*.

Et licet in eodem Breui requiratur licentia Protectoris, de
qua expresè, † non constat, vel tamen satisfuit nomine 22
Cardinalis personam ab ipso deputatam interuenisse in
quam talis † facultas præstandi consensum translata cense- 23
tur, vt sensisse visa est Rot. coram Duran. *decis.117. num.12.*
vbi quod Cardinales, vt plurimum medio, & opera Mini-
strorum † solent negocia expedire, vel ex cursu temporis, 24
& obseruantia subsecuta præsumitur interuenisse cum ad
hunc effectum lapsus 30. annorum sufficiat, Gabriel. *cons.
36. num.52. vers. Sed si possessio lib. 1.* Rot. coram Cardinali
Otthobon. *decis.240. num. 12. & in Romana Permutationis
20. Februarij 1647. coram bon. mem. Bichio*, §. *Non obstat nul-
litas*, etiamsi in Instrumento † enunciatus non fuerit di- 25
ctus consensus, Marescott. *var. resolut. lib.1. cap.13. num.11.*
Rot. coram Seraphin. *decis. 1042. num. 3.* & coram Merlin.
decis.506. num.7. Cui præsumptioni non aduersari visa est
Constitutio san. mem. Vrbani de praeiudic. in ordine la 157.
† Bullar. *nouo tom.4.* quæ beneplacitum præsumptum abstu- 26
lit, nisi concurrat centenaria; Nam loquitur, & procedit
in præsumptione beneplaciti Papæ, non autem † aliorum 27
inferiorum in casibus quibus illis de Iure licentiam concede-
re licet, quia tales Bullæ de casu ad casum † non extendun- 28
tur, nec de persona ad personam, sed strictè ad limites ver-
borum intelligi debent, Rot. *decis.502. num.3. & decis.183.
num.9. part.2. recent.*

Prout non cessat vtilitas Ecclesiæ in principio narrata ex
attestatione Periti deponentis dictam Domum restauratam
non fuisse, quia vltra quod † non est iudicialis, & cum Iu- 29
ramento contrarium attestatur alter Peritus ab Eugenia ele-
ctus, & ille Congregationis deponit solum ab annis 20. vel ci-
tra, & sic nihil concludit respectu anni 1599. quo fuit facta
concessio, vt in puncto respondit Rot. *decis.553. sub num.2.
vers. Vltra quod dum dicit part.4. diuers.* vbi quod † verba, 30
da otto anni in qua, verificari non possunt in anno præceden-
ti, nec causa pariter æris alieni deficit, quamuis exhibita
fuerit à Congregatione partita depositi, &c. scut.2531. b.45.
eius Summario num.9. quia illa cantat non ad fauorem Con-
gregationis Cathecumenorum, sed Ecclesiæ Beatæ Mariæ
de Montibus, quæ † loca (vt supponunt informantes pro 31
Eugenia) libros diuersos retinent, & computa separata, &
vlterius à die 5. Ianuarij, qua tale depositum factum fuisse
legitur vsque ad diem 18. Iunij, qua controuersa Domus
concessa fuit tot menses effluxerunt in quibus Congregatio
debitrix, & † Laccitanus effici potuit creditor, vndè pro- 32
batio, quod prius adessent pecuniæ non concludit, sed re-
quiritur de tempore concessionis, Rot. *in Romana Census
22. Maij 1648. coram Reuerendiss. Terracinen. sub §. penul-
timo in fine*, quem sequitur Eminentiss. Otthobon. *decis.206.
num. 6.* vbi quod quando tempus est † de substantia proba- 33
tio debet concludere respectu temporis, quod etiam post
alios dictum fuit *in Romana Vitrioli 11. Februarij 1656. &
in Asculana fideicommissi 16. Februarij 1660. coram R. P. D.
meo Celso*, §. *Venit etiam*.

Quà ratione tollitur etiam læsio quæ deducebatur ex eo,
quòd Domus annui redditus, scut. 92. concessa fuerit pro
† scutis 922. ex quo capitali simul cum annuis scutis qua- 34
tuor, non possunt percipi, nisi scuta 49. quia præterquod ex
pensionibus Domus non probatur illius valor ad effectum
læsionis, Rot. *decis.570. num. 7.* coram san. mem. Gregor.
ex memorijs informibus absque die, mense, & anno, *in
Summario Congregationis num. 10.* non iustificatur dictus
valor, quia non † percutiunt tempus alienationis, prout ad 35
probandam læsionem præcisè requiritur, Soccin. *cons.15.
num.27. lib.1.* Abb. *cons.41. num.1. lib.1.* Rot. *decis.68. num.3.
part. 2. recent. Hispalen. Restitutionis Contractus 10. Maij
1641. coram bon. memoriæ Peutingerio* §. *Quia cum non con-
trauertatur, & in Romana Pratensæ Deuolutionis Palatij 7.
Iunij 1658. coram me*, §. *Duo autem*.

Quæ dicebantur de non integra pretij solutione, non
fuerunt habita † in consideratione, quia vltra quod hoc 36
non

non impedit validitarem Contractus, *vt in decif.96. num.3.*
part.2.recent. Conftat in facto partem pretij fuiffe folutam
37 *in contanti*, † refiduum verò probatur folutum ex partitis
librorum Congregatinnis, *Summario Eugeniæ num.6.* vbi re-
cipiuntur fcut.13.*pro refiduo partis Domus*, quæ verba folu-
38 tionem integram, † & finalem important, Spad. *conf.* 140.
*num.*11. *lib.*3. Cyriac. *controuerf.*416. *num.* 43. Adden. ad
Buratt. *decif.*108. *num.*22. Rot. *in Interamnen. Dotis 7. Fe-*
bruarij proximè præteriti coram Reuerendiffimo D. meo Deca-
no, §. *Non obftat in fine*, vbi referuntur concordantes.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Reatina Beneficij.

Veneris 10. Ianuarij 1662.

ARGVMENTVM.

Iufpatronatus, quando eft mixtum an cadat fub referuationibus Apoftolicis. Iufpatronatus quando eft mixtum, quo cafu affumat naturam Iurifpatronatus Ecclefiaftici, & quando Laicalis; Aliaque plura notanda circa Iurapatronatus mixta deducuntur, & refoluuntur.

SVMMARIVM.

1 *Iufpatronatus, quando eft mixtum non cadit fub referuationibus Apoftolicis.*
2 *Iufpatronatus, fi pro maiori parte fpectet ad Ecclefiafticos, & non ad Laicos, dici poteft Ecclefiafticum.*
3 *Iufpatronatus mixtum, tunc affumit Iurifpatronatus Ecclefiaftici naturam, quando fumus in fauorabilibus.*
Et quando agitur de priuilegijs, & commodo patronorum.
4 *Patronus Laicus, quantum tempus habeat ad præfentandum.*
5 *Patronus Ecclefiafticus intra, quod tempus debeat præfentare.*
6 *Iufpatronatus mixtum, tunc non affumit naturam Iurifpatronatus Ecclefiaftici, dum fumus in damnofis.*
7 *Iufpatronatus, quando eft mixtum, cenfetur Laicale, ad effectũ effugendi Referuationes ex paritate patronorũ.*
8 *Iufpatronatus, quando eft mixtum, quando vox illa Clericorum effet præiudicialis Patronis Laicis, reputandum eft, Laicale, & num.9.*
10 *Et ifta eft adeo firma regula, vt non poffit dari contraria inftantia.*
11 *Mandof.* ad Regul. Cancell. 1. regul. quæft. 10. num. declaratur.
12 *in Fauorabili materia, quando adeft mixtura, ius focij conferuatur, propter fauorem, aut beneficium alterius focij.*
13 *à Iurium patronatus fundatione videndum eft, ne Chrifti Fideles retrahantur, ex mera Principis gratia.*
14 *Laici, non funt retrahendi à fundatione Iurifpatronatus, ex conftructione, & dotatione, imò potius funt inducendi.*
15 *in Iurepatronatus mixto, Pars Clericorum vti magis digna, & præponderans trahit ad fe partem Laicorum vti minus dignam.*
16 *Dignum maius trahit fecum minus, & quando id non procedat.*
17 *Patronus Laicus non debet lædi ex miftura Ecclefiæ, & focietate Clerici.*
18 *Iufpatronatus mixtum Laici, & Clerici, non habetur pro Clericali ob dignitatem Clerici.*
Sed pro Laicali, ne Laico præiudicetur fi vtrique magis expediat.
19 *Dignum magis, trahit ad fe minus dignum.*
Fauor maioris partis eft, vt trahat, & non trahatur, num.19.
20 *in Fauorabilibus vnum fequitur aliud non habita diftinctione, an fit Clerici, vel Laici.*
21 *Decif.*46. de conceff. præbend. in antiq. *reijcitur.*
22 *Regula illa, quod magis dignum trahat ad fe minus dignum quando non habeat locum.*
23 *Iufpatronatus mixtum, quando magis inclinandum fit, quod fequatur naturam laicalem.*
24 *Iufpatronatus Ecclefiafticum quando eft, quo cafu poffit fieri in totum Laicale.*
25 *Patronis Laici, non eft æquum, vt ratione confortij Ecclefiafticorum, priuentur iure fuo, & facultate nominandi.*
26 *Gratia Apoftolica ex defectu fubreptionis redditur nulla.*
27 *Papa non præfumitur voluiffe præiudicare Patronis Laicis, ob patronos Ecclefiafticos.*
28 *Et maximè, fi ceffet Dataria præiudicium. Amplia num.29.*

DECISIO CCCLXXVI.

ITerùm difcuffa caufa refponfum fuit Dominico Paulino
præfentato à Patribus Dominicanis adiudicandum effe
controuerfum beneficium, & fic confirmandam effe deci-
fionem fub die 23. Maij anni præteriti, * emiffam ex eif-
dem rationibus, quòd ipfe iuftificet requifita neceffaria, &
Sebaftianus Spinofus collitigans in illius impetratione à Sede
Apoftolica tanquam de referuato deficit in exprimendo
qualitatem Iurifpatronatus mixti fpectantis ad Ecclefiafti-
cos, & Laicos, cuius mixturæ ratione non cadebat † fub 1
referuatione Apoftolica, iuxta communem opinionem,
de qua per Abbat. *in cap. vltim. num.9. de Iur.patron. Rebuff.*
*de nominat. quæft.*15. *num.* 6. Mandof. *fuper regul.* 1. *num.* 8.
Garz. *de benefic.part.*5. *cap.*1. *num.*682. Caffad. *decif.*4. *n.*10.
in fine de probat. Achill. de Graff. *decif.*3. *de Iur.patronat.* Rot.
*decif.*574. *num.*10. *part.* 1. *diuerf. & in recent. decif.*655. *n.*2.
*part.*4. *tom.*3. Andr. *decif.*22. *num.*9. bon. mem. Merlin. *decif.*
213. *num.*2. Adden. ad Buratt. *decif.* 47. *num.* 17. *& in Aquilana Beneficij* 15. *Martij* 1641. *coram Reu. Dunozetto.*

Non obftat, quòd fpectet pro maiori parte ad Patres Do-
minicanos, indeque † reputatur in totum Ecclefiafticum, 2
vt fuccedente vocatione in menfibus referuatis, poffit taci-
ta Laicalitatis pars obtineri, in quo nodus difficultatis in
hodierna difputatione pofitus erat, † quoniam receptiffima 3
eft diftinctio, quod tunc Iufpatronatus mixtum verè, &
propriè fortitur naturam Ecclefiaftici, quando fumus in fa-
uorabilibus, & agitur de priuilegijs, & commodo patrono-
rum, Couar. *pract. quæft.cap.*36. *num.* 5. *verf. Tertio opportunè quæritur*, Parif. *de refignat. lib.* 2. *quæft.*4. *num.* 50. Mo-
dern. Pifan. *in alia decifione allegata de Iur. patronat. lib.* 7.
*cap.*1. *num.* 23. & fignanter, vt Laicus habens † per fe qua- 4
drimeftre ad præfentandum, *cap. vnic.* §. *Verum de Iur. pa-*
tronat. in 6. Rot. *decif.*3. *eod. tit. in nouis*, fi mixtus fit patro-
natus confequitur femeftre, vt obtinet Clericus † cum tali 5
cafu melior fit conditio Iurifpatronatus Ecclefiaftici, quàm
Laicalis, *gloff. in dicto cap. vnic. &* §. *Verum de Iur. patronat.*
verb. Ecclefiafticis, Rebuff. *d. quæft.* 15. *de nominat. num.*6.
Federic. de Sen. *conf.* 65. *num.* 2. Garz. *in præcitata part.* 5.
*cap.*9. *num.*210. Mantic. *decif.*292. *num.*4.

Secus autem eft in materia præiudiciali, & damnofa pa-
tronis, vt † eft referuatio per quam perdunt priuilegia eis 6
in fundatione conceffa, hoc enim cafu patronatus mixtus
cenfetur Laicalis, non folùm quando Patroni Clerici funt to-
tidem, vt Laici, & coæqualem vocem habent, itaut mix-
tura proueniat ex † paritate Patronorum, Felin. *in tract.* 7
quando littera Apoftolica nor. patronis num. 6. Couar. *loc. citato*, Federic. de Sen. *d.conf* 65. *num.*2. Rota coram Seraph.
*decif.*719. *num.*4. bon. mem. Merlin. *decif.*213. *num.*3. *in re-*
cent. decif. 273. *num.* 4. *part.* 3. Andr. *decif.* 22. *num.* 6. Sed
etiam vbi vox Clericorum præualeret, nam † & tunc quo- 8
que ex eadem ratione, ne Patronus Laicus, & confortio,
& natura Clericorum amittat priuilegium, & libertatem
præfentandi, attenditur qualitas Laicalis ad dictum refer-
uationis effectum vti magis † priuilegiata, quamuis non 9
æqualis, nec præponderans voci Clericorum quemadmo-
dum, tradunt Lambertin. *de Iur. patronat. in* 9. *artic.*9. *quæft.*
*princip. part.*3. *lib.*2. *à num.* 2. *vfque ad finem fol.*241. dicens
hanc effe adeò firmam regulam, vt non poffit dari contra-
ria † inftantia, Mandof. *in Regul. prima quæft.*10. *num.*8. vbi 10
licet explicitè non ponat cafum quo † Clericorum pars præ- 11
ualet, implicitè tamen id fenfit, dum refert, & fequitur in-
ter alios Lambertin. *loc. prædicto, & in praxi fignat. gratiæ tit.*
de derogat. Iurifpatronat. §. *Iurifpatronatus mixti in fine verf.*
cauendum tamen eft, Garz. *de benef. part.* 5. *cap.*3. *num.* 69.
cum feqq. Monet. *de commut.volunt.cap.*10. *quæft.*5. *num.*284.
verf. Licet valde probabile, Gabr. Per. *de manu reg. referens*
refolutionem Conc. Trident. *lib.* 1. *cap.* 70. *fub num.* 3. *verf.*
quam refolutionem, Caftropal. *oper. moral. part.* 2. *tract.* 13.
*difput.*2. *punct.*2. *num.*3. *fol.*268. Pax Iordan. *elucubrat. Ecclef.*
*lib.*10. *tit. de iurepatr. num.*332. duplicem rationem affignan-
tes vnam videlicet quia in materia fauorabili, & Ius focij
con-

conseruetur, & deterius non fiat mixtum assumit naturam
12 simplicis etiam minus digni vtique † si inspiciatur commodum afferentis, & si non attenditur redundat in odium, & detrimentum laici *ad text. in cap. Sacris* 12. *de sepult. l. qui habent* 3. §. 1. *ff. de tutel. l. si ita scriptum, ff. de lib. & posthum.* Abb. *in cap. super quaestionum* 27. §. *si verò num.* 5. *ff. de potest. Iudic. deleg.* Mandos. *ad regul.* 10. *quaest.* 3. *num.* 8. *cum seqq.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 9. *num.* 20. Molin. *de primog. Hispalen. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 34. Rebuff. *de nominat. d. quaest.* 25. *num.* 7. latè Gabriel. *cons.* 197. *num.* 6. *cum seqq. lib.* 1. Viuian. *de iurepatr. d. lib.* 14. *cap.* 1. *sub num.* 113. *vers. tertiò,*
13 *quia mixtura*, Seraph. *decis.* 416. *num.* 26. Alteram prae † caeteris potentissimam ne Christi fideles Iuspatronatus ex mera Principis gratia retinentes, *cap.* 1. *&* 161. Berou. *num.* 3. *de iu-*
14 *repatron.* retrahantur à fundatione, constructione; † & dotatione, sed vt magis inducatur, *cap.* 2. *& cap. nobis* 35. *gloss. in cap. cum Dilectus* 28. *de Iurepatr. verbo quempiam in fine,* Lap. *alleg.* 96. *sub num.* 3. *vers. verum puto,* Geminian. *cap.* 2. *sub num.* 11. *de praebend. in* 6. Alexand. *cons.* 75. *num.* 1. *lib.* 4. Sylu. *de benef. part.* 3. *quaest.* 11. & fuit etiam de mente Sacr. Conc. Trident. *sess.* 25. *cap.* 9. *de reform. in princ.* Mandos. *ad cap. d. alleg.* 96. *litt. M.*

A qua sententia non visum fuit recedendum ex regula quòd pars Clericorum vti magis digna, & praeponderans
15 trahat partem † laicorum minus dignam, *cap. quod in dubijs* 13. *vbi gloss. de consecr. Eccles. & altar. cap. per suas de arbitr. lib.* 3. *ff. de verb. signif. l. quaeritur, ff. de stat. homin.* quam adducũt ab illa dissentientes Anchar. *in cap. cũ propter propè fin. de iurepatr.* Couar. *d. cap.* 36. *num.* 5. *vers. quod si iuspatron.* Paris. *cons.* 128. *num.* 11. *&* 12. *lib.* 4. Gambar. *de offic. Legati à later. lib.* 3. *num.* 368. *vers. fallit tamen,* Gonzal. *ad regul.* 8. *gloss.* 18. *num.* 15. *&* 16. *& caeteri moderniores qui simpliciter praedictorum dicto nituntur,* nempè Barbos. *de potest. Episcop. alleg.* 13. *num.* 144. *vers. quod tamen intellige,* Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quaest.* 10. *num.* 63. *cum seqq.* Viuian. *de iur. patr. d. lib.* 14. *cap.* 1. *num.* 110. Adden. ad Buratt. *decis.* 103. *num.* 9.
16 nam retenta superius firmata † distinctione fauoris, & praeiudicij receditur à praedicta regula ne mixtura Ecclesiae; & societate Clerici Patronus laicus damnificetur, ideò praeua-
17 lere debet vox † Laicalis, quae iudicatur potentior in eo, quod conseruat tam sibi, quàm Clerico Compatrono libertatem praesentandi, illisque est vtilior *per notata in dicto cap. vnic. de iurepatr. in* 6. *l. si communione, ff. quemad. seruit. amittatur,* Abb. *qui de veriori sentit testatur in cap. dilectus num.* 5. *de offic. delegat.* Lambertin. *in citato art.* 9. *num.* 2. *&* 3. Gabriel. *d. cons.* 197. *num.* 7. *lib.* 1. dicens receptum esse Iuspatronatus mixtum Laici, & Clerici non haberi pro clericali ob
18 dignitatem † Clerici, sed pro laicali, ne laico praeiudicetur, & pro clericali, si vtrique magis expedit, sequitur Menoch. *de praesumpt.* 90. *num.* 16. & per alias rationes reiectis contrarijs respondit Rot. coram Put. *decis.* 157. *per tot. lib.* 3. *in*
19 *correct.* in qua declaratur Regula quod magis dignum † trahat ad se minus dignum vbi fauor maioris partis est, vt trahat, & non trahatur Achill. de Graff. *decis.* 3. *per tot. de iurepatron. subdens in fine,* etiam Ancharan. *in dicto cap. Cum*
20 *propter* quod in fauorabilibus vnum † sequitur aliud non habita distinctione an sint Clerici, vel laici, Mantic. *decis.* 292.
21 *num.* 4. in quibus † reprobatur *decis.* 46. *de concess. praebend. in antiqu.* vim faciendo in fundamento in hac materia minus
22 † subsistenti, quod magis dignum trahat minus dignum, Mandos. *ad Regul.* 8. *quaest.* 10. *in fine.*

In quam sententiam auctoritate, & rationibus validioribus fulcitam eo facilius Domini descenderunt, quia contro-
23 uersum Iuspatronatus pro † nulla parte fuit Ecclesiasticum ab origine, quo casu posset fortasse imputari laico, qui vnà cum Ecclesiasticis illud fundauit, & dotauit, sed fuit in to-
24 tum laicale, & postea ex donatione Compatronorum † laicorum effectum fuit pro maiori parte Ecclesiasticum quapropter aequum non videtur, vt alij Patroni laici priuentur
25 Iure suo, & facultate nominandi, ratione † consortij Ecclesiasticorum, vt ad rem alias aduertit Rota *decis.* 574. *num.* 8. *cum seqq. part.* 1. *diuers.*
26 Hinc ergo sequitur non substineri † gratiam prouisionis Apostolicae Sebastiani, qui tacita huiusmodi laicalitatis qualitate obtinuit Beneficium tanquam Ecclesiasticum sibi conferri ex allegatis in alia decisione §. *non afficit,* quod Iuspa-
27 tronatus sine qua non praesumitur † quod Pontifex voluerit laico praeiudicare, Felin. *in tract. quando litterae Apostolicae ampliat.* 6. *num.* 6. Lambertin. *de Iurepatr. d. art.* 9. *quaest.* 9. *principal. part.* 3. *lib.* 2. *in fine,* Rebuff. *supra cit. quaest.* 15. *n.* 6. *&* 7. Mandos. *in Regul. prima quaest.* 10. *num.* 2. Garz. *de benef. part.* 5. *cap.* 1. *num.* 582. Put. *decis.* 394. *lib.* 2. quamuis facta mentione fuerit in eius facultate derogare, vel non, & ita cessat † Datariae praeiudicium, *cap. Dilectus* 6. *& ibi gloss. verbo in concessione de offic. deleg. gloss. in Clement.* 2. *vers. Apostolicis de praebend.* Archid. *in cap. pia mentis in fine* 16. *quaest.* 7. Rot. *decis.* 630. *num.* 2. *&* 14. *part.* 4. *tom.* 3. *recent.* siue Iuspatronatus † sit Ecclesiasticum, laicale, vel mixtum, Garz. *de benef. ead. part.* 5. *& cap.* 1. *num.* 583. Viuian. *lib.* 14. *cap.* 1. *num.* 109. *& seqq. & cap.* 2. *num.* 5. *& cap.* 3. *num.* 26. 28 29

Et ità vtraque parte fuit resolutum standum esse in decisis, &c.

Decisio haec in hac causa emanata sub die 13. *Martij anni praeteriti* 1661. *coram eodem R. P. D. Beuilaqua impressa est supra hac eadem part.* 13. *recent. decisio* 323.

R. P. D. N I N O T

Romana Locorum Montium.

Lunae 16. *Ianuarij* 1662.

A R G V M E N T V M.

Ægidianae Constitutio, quando sine dubio intret. Bona, quando sunt obnoxia alicui vinculo, non potest in eis considerari libertas. Socius, dum est praesens, & consentiens venditioni rei communis perperam agit ad venditionis rescissionem, obligatio cuictionis in venditione, quid importet.

S V M M A R I V M.

1 *Constitutio Ægidiana, vt intret quid requiratur.*
2 *Sententiae validitas ex actorum reuolutione, probatur.*
3 *Alienatio, quando est vinculata, non potest praetendi libera.*
4 *Bona, quando sunt vinculata fideicommisso, non possunt dici libera.*
5 *Fideicommissario competit remedium* leg. final. C. de edict. D. Adrian. toll. *pro consequendis bonis fideicommissarijs.*
6 *Fideicommissario competit remedium* leg. final. C. de edict. D. Adrian. toll. *etiam pro consequendis bonis, loco bonorum fideicommissariorum, subrogatis.*
7 *Venditor non potest venire contra ipsam venditionem.*
8 *Praesens, quando est venditioni rei communis, & consensit, perindè est, ac si ipse partem vendidisset.*
9 *Instrumentum publicum, facit rem manifestissimam.*
10 *Venditioni rei suae, quando quis consensit, & per longissimum tempus non reclamauit, & pretium recepit, quid inde inferatur.*
11 *Socius consentiens venditioni rei communis, censetur remittere ius omne, quod habet de tempore venditionis.*
12 *Non autem iuri de futuro quamuis tunc ei competeret ex causa de futuro.*
13 *Venditioni rei suae consentiens simpliciter, non sibi praeiudicat quoad iura de futuro, vnde eius haeres potest agere ad ea iura.*
14 *Obligatio de euictione, non comprehendit euictionem prouenientem ex natura, & qualitate rei.*
15 *Emens scienter bona fideicommissaria, vel alijs oneribus subiecta, ius tantum venditoris emisse censetur.*
16 *Emptor quod habuerit scientiam, bona ab eo empta esse fideicommissaria, ex quo apertè conuincatur.*
27 *Loca Montium, quod sint subiecta fideicommisso benè constare ex patente dd. locorum montium, & num.* 15.
19 *Conditiones, & vincula apposita in patentibus locorum montium, veniunt attendenda.*
20 *de Bono Iure alicuius quando constat, benè per Iudicem venit canonizandum.*
21 *Cedens alicui omnia sua iura, quid importet.*
22 *in Litteris locorum montium ea, quae asserta sunt veniunt attendenda.*
23 *Determinatio aliqua, si inducta fuerit in aliqua dispositione, totam dispositionem percutit, & modificat.*
25 *Expressio, quando fuit facta, seu concepta absque vlla dictione taxatiua censetur repetitâ ad maiorem demonstrationem, nec excludit onera supra expressa.*
26 *Inclusio simplex vnius, non excludit alterum, quod alio modo apparet inclusum.*

D E-

DECISIO CCCLXXVII.

ESse locum Ægidianæ Domini censuerunt, nam sententia
A. C. ex qua D. Christophoro Cincio decreta fuit im-
missio ad possessionem medietatis locorum 26. 34. montis
subsidij, quæ fuerunt suffecta in locum 27. locorum montis
Farnesij Plani Abbadiæ de anno 1629. ab eodem D. Chri-
stophoro, & q. Felice eius germano fratre venditorum q.
Augustino Manghello est omninò valida, & iusta, fuitque
1 actum Iudicio possessorio † inter laicos super re prophana,
quibus concurrentibus sine dubio intrat dispositio prædictæ
Constitutionis Rota *decis.* 349. *num.* 1. *part.* 4. *tom.* 2. *decis.*
359. *num.* 2. *part.* 9. *recent.* & *in Reatina Castrorum* 13. *Maij*
1652. *coram R.P.D. meo Albergato.*
2 Validitas ex actorum † reuolutione conuincitur, & iusti-
tia clarè patet ex eo quia dd. loca montium distracta vsque
de anno 1601. fuerant subrogata loco ratæ Casalis Turris
Nouæ suppositæ perpetuo fideicommisso qq. Rocchi, &
Christophori Senioris de Cincijs, & de dicto tempore sub
hasta venditi Principi Aldobrandino, vnde cum dicta alie-
3 natio † non sit libera, sed cum vinculo huiusmodi fideicom-
4 missi, & illud attenta reciproca substitutione † eorundem
fratrum quam sub eo contineri firmauit Rota *decis.* 149.
part. 4. *tom.* 3. *recent.* Nuper per mortem d. Felicis fuerit
assertum ad fauorem supradicti Dom. Christophori, vtique
5 ipse benè illius † vigore, quod dictam medietatem perue-
tam ad eundem Felicem, obtinuit immissionem *ex remedio*
leg. final. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. quæ fideicommissa-
6 rio competit non † solum in bonis fideicommisso principali-
ter obnoxijs, sed etiam in eodem loco subrogatis, *l. Impe-*
rator 70. §. *finali, ff. de leg.* 2. *l. si & rem* 22. *ff. de petit. hæred.*
Peregr. *de fideicom. art.* 44. *num.* 30. Rot. *decis.* 320. *num.* 1. &
2. *part.* 5. *rec. in Romana dotis* 4. *Februar.* 1642. §. *non obstat*
coram bon. mem. Dunozetto.
7 Nec releuat obiectum, quòd † D. Christophorus tantùm
vendiderit, ideòque non possit actum à se gestum impugna-
8 re etenim dum Felix fuit præsens, † ac consensit alienationi,
& dd. loca montium erant communia, quoad partem à se
spectantem, ipsemet vendidisse censetur, *l. in ædibus* 9. §.
quod si filius ff. de donat. Ronchegall. *in l. Reos* §. *cum in*
Tribunalis num. 61. *ff. de duob. Reis*, Surd. *cons.* 345. *sub num.*
26. *lib.* 1. Mantic. *de tacit. lib.* 4. *tit.* 2. *sub num.* 10. Salgad. *La-*
birinth. Creditor part. 2. *cap.* 16. *num.* 19. & 85. Rota *in Ro-*
mana locorum montium 21. *Iunij* 1660. §. *eoque minus coram*
9 *R. P. D. meo Beuilaqua*, maximè quia fuit adiectum † pa-
ctum redimendi ad fauorem vtriusque necnon ille se obliga-
uit ad omnia contenta in instrumento contractus, ex quibus
manifestissimè conuincitur, quod non præstitit consensum
10 pro simplici cautela emptoris, sed quia † voluit vnà cum
fratre alienare, suamquè portionem pretij recipere præsu-
mitur ex dd. circumstantijs, & quia per spatium 24. anno-
rum, quo superuixit eam nunquam petijt, nec reclamauit,
vt dixit Rota *in d. Romana locorum montiũ*, §. *Concurrentibus.*
Minus obstat, quòd d. fratres simul vendendo dicantur
11 ad inuicem consensisse, ac fideicommisso renunciasse, † nam
talis consensus importat remissionem Iurium, quæ vnusquis-
que ipsorum realiter habebat de tempore contractus, non
12 autem Iuris futuri; quamuis † tunc eis competeret ex causa
de præsenti, & sic non præiudicat D. Christophoro quomi-
13 nus possit post † purificatum vt supra fideicommissum par-
tem fratris vindicare, Bart. *in l. si fundum per fideicommissum*
sub num. 1. *vers. secundo casu*, & ibidem Ias. *num.* 31. *ff. de leg.*
1. latè Surd. *cons.* 70. *num.* 4. & *seqq.* Bero. *cons.* 64. *sub num.*
25. *vers. secundo præiudicant lib.* 1. Rota *in Romana de Theo-*
dolis 10. *Ianu.* 1597. §. *secundo quoniam coram bon. mem. Litta.*
Pariter illi non resistit obligatio euictionis ab eo dicto Fe-
lici in solidum promissæ, quia non comprehendit euictionem
14 prouenientem † ex natura, & qualitate rei, quam emptor
non ignorauit, *l. si fundum sciens, ff. de euict.* Cyriac. *con-*
trou. 325. *num.* 16. Gratian. *discept.* 205. *num.* 22. & *seqq.* Ma-
rescot. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 29. & *seqq.* Rota *decis.*
270. *num.* 12. post Zacch. *de oblig. Cam. decis.* 453. *num.* 12.
part. 9. *tom.* 2. *rec. in Romana locorum Montium* 15. *Decembr.*
1659. §. *Nec releuat coram Reuerendiss. Papien.* Emens enim
15 scienter † bona fideicommissaria, vel alijs oneribus subiecta
Ius tantùm venditionis emisse censetur, *l. qui tabernas* 32.
ff. de contrahend. empt. Alexand. *in l. si domos*, §. *vltim.*
num. 4. *ff. de leg.* 1. Rota coram Gregor. *decis.* 90. *num.* 11.
coram Mantic. *decis.* 109. *num.* 8. *ac d. decis.* 453. *num.* 13. &
18. *part.* 9. *recent.*

Quod autem Manghellius habuerit scientiam huius gra-
uaminis non potest controuerti, quia in Instrumento ven-
ditionis † fuit expositum dicta loca montium esse libera ab 16
omni onere præterquam ab obligationibus, & vinculis con-
tentis in litteris patentibus ipsi Emptori traditis inter quæ vt
† dignoscatur adesse vinculum fideicommissi est præmitten- 17
dum in facto, quod Princeps Aldobrandinus sub die 23.
Maij 1661. ad computum pretij dicti Casalis Turris Nouæ
per eum empti inter alia loca montium resignauit d. loca 27.
Montis Farnesij fauore Cameræ Apostolicæ, quæ confiscare
prætendebat idem Casale † ob delictum commissum, nec 18
non assentorum fideicommissariorum familiæ de Cincijs qui
hanc confiscationem ex fideicommisso qq. Rocchi, & Chri-
stophori senioris tenebantur † impedire cum expressa com- 19
missione in litteris patentibus adiecta, quod ea intelligeren-
tur subrogata loco ratæ d. Casalis subiectæ prædicto fidei-
commisso, & quod describerentur sub nomine dictæ Ca-
meræ, & eorundem fideicommissariorum, donec sequere-
tur declaratio ad fauorem alterius ipsarum partium illaque
sequuta remanerent ad creditum dictæ partis cuius † bonum 20
Ius fuisset à Iudice canonizatum, & cum hoc, quod semper
primario essent hypothecata pro euictione Casalis, & se-
cundario starent pro dd. fideicommissarijs, seu pro Camera
in casum declarationis, vt supra, & quia de Mense Iunij
eiusdem anni d. D. Christophorus, alijque eius fratres tran-
segerunt cum dicta Camera, quæ recepta quantitate, &c.
80. mil. illis cessit † omnia sua Iura, fuerunt expeditæ nouæ 21
litteræ patentes prædictorum locorum montium in perso-
nas eorundem fratrum non simpliciter, sed in earum fronte
fuit insertus integer tenor dd. litterarum prædictæ resigna-
tionis hinc cum istæ, † ex tali insertione pars nouarum litte- 22
rarum fuerint effectæ, Rota *decis.* 39. *num.* 8. *part.* 9. *recent.*
Vinculum fideicommissi in eis contentum in ipsis nouis pa-
tentibus inesse reputatur indeque, fuit † inducta determina- 23
tio, quæ simul apposita totam dispositionem percutit, &
modificat, vt in terminis scripturæ insertæ ait Bald. *cons.* 284.
sub num. 1. *vers. modo restat. lib.* 4. *idemque generaliter probat.*
cons. 339. *sub num.* 2. *lib.* 2. & facit Dec. *cons.* 189. *num.* 2. *vers.*
& *hoc præsertim lib.* 1.
In nihilo aduersante, quòd in ventre nouarum litterarum
solum legantur verba, *Cum omnibus vinculis, & cautelis ad*
fauorem D. Principis Aldobrandini superius descriptis. Nam
hæc expressio cum fuerit concepta † absque vlla dictione 24
taxatiua censetur repetita ad maiorem demonstrationem,
nec excludit alia onera supra inclusa in vim dictæ insertionis
simplex † enim inclusio vnius non est exclusio alterius quod 25
alio medio apparet inclusum, Salicet. *in l. de crimin. C. qui*
accus. possunt, Decian. *d. cons.* 189. *sub num.* 4. *vers. non obstat*
quod aliqua conditio, Surd. *cons.* 25. *num.* 75. *cons.* 56. *num.* 38.
cons. 339. *num.* 30. Becc. *cons.* 93. *num.* 24. Rot. *decis.* 258. *n.* 19.
part. 5. *decis.* 28. *num.* 13. *part.* 9. *recent.*
Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Bononien. Fideicommissi.

Lunæ 16. *Ianuarij* 1662.

ARGVMENTVM.

Ad Fideicommissum fuisse vocatum prætendens debet concludenter probare aduenisse casum, & tempus suæ vocationis, & sic admissionis. Descendens ex linea fœminina, perperam potest aspirare ad fideicommissum factum pro descendentibus ex linea masculina.

SVMMARIVM.

1 *ad Fideicommissum se esse vocatum asserens, concludenter probare debet se esse inclusum in eo.*

2 *Fideicommissum aliquod prætendens, si non probauerit venisse casum suæ vocationis, quid ei possit obijci.*

3 *Fideicommissum factum ad fauorem lineæ masculinæ ille non potest prætendere, qui prouenit ex linea fœminina.*

4 *à Fœmina originem trahens non potest prætendere, venire appellatione lineæ masculinæ, & num.* 5.

6 *Filij nomen ex interpretatione, seu extensione ad nepotes quoque porrigit in fauorabilibus.*

7 *Verba Testatoris iuxta propriam significationem sunt sumenda.*

8 *Ne-*

8 *Nepotes sub filiorum appellatione vocatæ censentur.*
9 *Onus, & grauamen, quando potius attendi debet, quàm fauor.*
10 *Appellatione filiorum, non veniunt nepotes, quando Testator discretiuè non locutus est de eis.*
11 *Nepotes sub nomine filiorum, quando admitti debeant in fideicommisso ad exclusionem substitutorum.*
12 *Testator, ex quibus verbis dicatur discretiuè locutum fuisse de filijs, & nepotibus in disponendo fideicommissum.*
13 *Testator vocando nepotes ad fideicommissum, apertè ostendit, Testatorem sub expressione filiorum non intellexisse venire nepotes.*
14 *Verbum, ipsius, tanquam personale, & ad oculum demonstratiuum, coarctat dispositionem ad suos limites.*
15 *Filiarum substitutio, si in remotissimum tempus collata post expiratam masculorum lineam, quid ex hoc sit inferendum.*
16 *Declaratur quando intret talis conclusio, & n. 17.*
18 *Substitutio iuxta casuum contingentiam, quandocumque verificari non debet ad nepotes.*
19 *ad Fideicommissum, quando quis non potest aspirare.*
21 *Pueri extranei vocatio facta à Testatore, vt habetur hic, in casu deficientiæ lineæ, quid inferat, & num. 22.*
23 *Substitutio posterior debet regulari secũdum terminos anterioris substitutionis, & ad eius formam restringi.*
24 *in Fideicommisso illi tantum censentur inclusi, qui antecedenter dispositiuè sunt vocati.*
25 *in Fideicommisso, quod extraneus præferatur descendentibus, quando videretur absurdum, & in quo casu.*

DECISIO CCCLXXVIII.

ALbertus de Sala perpetuum fideicommissum instituerat ad fauorem Io: Baptistæ filij eiusque descendentium masculorum quibus non extantibus, seu deficientibus filias fœminas ipsius Io. Baptistæ, ac masculos ex eis descendentes substituit, & in horum omnium defectum Lucretiam, ac Hippolytam suas filias, nec non illarum successiuè filios, & descendentes masculos, linea autem liberorum vtriusque sexus eiusdem met Testatoris, ac Io: Baptistæ in totum extincta, nec non prædictarum Lucretiæ, & Hippolytæ ad successionem admisit puerum ex honestis parentibus ortum à Canonicis eligendum: Cùm verò Io: Baptista tribus liberis procreatis obierit Alberto videlicet Marsilio, atque Philippo patre Isabellæ, ex qua Philippus Ballarinus originem traxit hic post extinctam horum filiorum masculinam lineam contendens fideicommissum in sui fauorem apertum causam mihi committi obtinuit, sed hodiè super eiusdem fideicommissi purificatione per me proposito dubio in negatiuam Domini sententiam inclinarunt.

1 Siquidem ad fideicommissum † aspirans concludenti probationum genere tenetur casum suæ vocationis edocere, 2 alias legitima valet † exceptione repelli, quod ad ipsum non trahitur substitutio, vt aduertit Soccin. Sen. *cons.62. num.4. post med. vers. & in primis ista conclusio, & cons. 63. num. 14. col.3.* Aymon. *cons.161. num.16.* Surd.139. *num.15. cum seqq.* Rota *decis. 473. num. 2. part. 4. diuers. & in Vrbeuetana fideicommissi 28. Aprilis 1586. coram Cardinal. Hieronymo Pamphilio.*

3 Hanc autem probationem Ballarinus non affert, in prima enim substitutione in fauorem masculinæ † lineæ Io: Baptistæ concepta ipse non continetur, dum non à masculo, sed ab Isabella descendit fœmininæ lineæ auctrice, ad text. *in l. pronunciatio, §. vltim. ff. de verb. signif.* & tradunt in terminis Curt. Iun. *cons.5. num.25.* Dec. *cons.7. num.30. cum seqq. lib.1. & cons.127. num.11. & 12. lib.3.* Cæphal. *cons.664. num.24.* Peregr. *de fideicom. art.26. sub num.29. cum seqq.* Fusar. *de subst. quæst.404. num.10.* Rot. *decis.203. num.5. part. 2. recent. & in Bononien. fideicom. de Barberijs 5. Decembris 1650. §. Siquidem cum seqq. coram Eminentiss. D. meo Card. Corrado, & in Romana fideicom. de Griffonibus 10. Maij 1650. §. quod autem coram bon. mem. Dunozetto.*

4 Altera verò substitutio, licet filias fœminas ipsius Ioannis Baptistæ, nec non earum filios, & descendentes masculos ex masculis includat, neque poterit suffragari Ballarino originem † trahenti non ex præfati Io: Baptistæ filia, sed duntaxat ex Isabella mediante Philippo patre, nepote, quæ ex propria verborum significatione sub nomine filij non comprehenditur, iuxta text. *in l. quod si nepotes 6. ff. de testam. tutel.* Bart. *in l. liberorum in princ. ff. de verb. significat.* Soccin. Sen. *in l. Gallus 29. §. Instituens num. 4. ff. de liber. & posthum.* Castrens. *cons.97. num.3. lib.2.* Alex. *cons.1. num.2. lib.1.* Rot. *decis.279. num. 1. & 2. part. 6. recent. & in Cauallicen. fideicom. 17. Maij 1658. §. Demum decisio coram Reuerendissimo P. Dom. Celso.*

Nec vrget, quòd nomen filij ex interpretatione, seu extensione ad † nepotes quoque porrigatur in fauorabilibus, 6 iuxta text. *in l. iusta 201. ff. de verb. signif.* Dum non agitur de prorogatione fideicommissi in præiudicium Io. Baptistæ filij, † qui hæreditatem nedum filiabus, sed etiam nepoti- 7 bus cogeretur restituere, verba testamenti iuxta propriam significationem, & communem vsum loquendi sumi debent, nec proindè † nepotes sub filiarum appellatione vocatæ cen- 8 sentur, & voluit Bald. *cons.186. volum.4.* Roman. *cons.438. num.15.* Corn. *cons.182. num.7. volum.2.* Dec. *cons.95. num.6. & 7.* Roland. *cons.43. num.23. & 24. cum seqq. lib.4.* Menoch. *cons.215. num.22. cum seqq.* vbi quod in concursu fauoris nepoti ex inductione fideicommissi resultantis † præualere 9 debet onus, & grauamen, quod hæredi grauato infertur, Cæphal. *cons.107. num. 16. & 17.* Gozadin. *cons. 36. num. 3. cum seqq.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.8. tit. 8. num.2.* Gionagn. *cons.24. num. 10. lib.2.* Gratian. *discept. forens. cap.629. num.6. cum seqq.* & huic opinioni tanquam veriori adhæsit Rota *in Auenionen. fideicom. 17. Ianuarij 1614. coram bon. mem. Card. Fabritio Verospio inter impress. part. 2. recent. decis.502. num. 2. & 3. cum seqq. & decis. 667. num. 2. eadem part.* coram Card. Millino *decis.373. num.7. vers. tertio, & vltimo, & num.4. & decis.174. num.2. ante finem part.4. recent.* & coram bon. mem. Merlin. *decis.460. num.2.* Quidquid dicendum foret si ageretur de fideicommisso à Testatore ordinato † in casu, quod hæres sine filijs obierit, tunc enim 10 nepotes ad inclusionem substitui, & fideicommissi † debe- 11 rent admitti sub filiorum nomine, vt declarat Cæphal. *adducto cons.107. num.16. & 17.* Roland. *cons.43. num.27. vol.1.* Rota *decis.567. num.2. part.2. recent.*

Hinc intellectum præterea suadet discretiua loquutio nepotum à Testatore † per habita sub his verbis, *& post eas ea-* 12 *rum filios, & descendentes masculos.* Hæc quippè distinctio, & specialis vocatio nepotum ostendit † apertè Testatorem 13 sub expressione filiorum non intellexisse de nepotibus, vt notat. Soccin. Curt. Sen. *cons.49. num.9. lib.1.* Paris. *cons. 86. num.47. volum.2.* Ruin. *cons. 131. num. 4. lib. 2.* Soccin. Iun. *cons.168. num.77. lib.2.* Dec. *cons.47. num.16. cum seqq. lib.3.* Gabriel. *de verb. signif. conclus.1. num. 93.* Calist. *quotid. controu. iur. lib.5. cap.66. num.52. ad med.* Fusar. *de substit. quæst. 321. num.58. & seqq.* Rota penès eum *decis.441. num.718. neque etiam obstat vers. & in hac facti specie,* coram Seraph. *decis.1486. num.12. & decis.1486. num.12. & decis.507. num.7. & 667. num.5. part.2. & 279. num.9. part.6. rec. & in Romana fideicommissi de Bonadies 21. Aprilis 1603.* coram Card. Millino impress. post Giouagnon. *cons. 24. num. 53. circa med. lib.2. cum alijs recensitis in Bononien. transact. 30. Maij 1648. coram R. P. D. meo Celso.* Inspecta potissimè dictione illa † *ipsius*, quæ tanquam personalis, & ad oculum de- 14 monstratiua vocationem ad filios primo gradus coarctat, vt in specie aduertit Soccin. sen. *in l. Gallus, §. Instituens num.5. vers. sed hi defendendo,* Imol. *ff. de lib. & posthum.* Roland. *cons.59. num.28. vol.3. & cons.67. num.20. cum seqq. lib.4.* Decian. *cons.2. num.32. lib.2.* Menoch. *cons.215. num.51. & 52.* Gratian. *discept.765. num.8. & 9.* Castill. *quotid. contract. iur. lib.5. cap.66. num.48. & cap.92. num. 28. cum seqq.* Rota *decis.507. num.9. part.2. recent.*

Nec aduersatur, quòd earundem filiarum substitutio vti in remotissimum tempus collata post expiratam † scilicet 15 Ioan. Baptistæ masculinam lineam elusoria prorsus euaderet, an inanis si nepotem non includeret, vt aduertit Roman. *cons.448. num.15.* Bellon. Iun. *cons. 2. num. 33.* Rota coram Merlin. *decis.206. num.16.*

Siquidem obiecto forsan procederet si post vocationem filiorum non † extitissent eorum quoque filij, ac descenden- 16 tes substituti, secus verò dum vocantur expresè, hoc sanè casu circa tempus vtrumque proximum, & remotum fuit à Testatore prouisum: si enim contigisset masculos descendentes ex Io: Baptista non extare, vel eos adhuc viuentibus filiabus obire, Tum medianre filiarum substitutione prouidit, † At si post illarum occasum ijsdem descendentes in re- 18 moto tempore decessissent, tali casu successio deferebatur masculis de tempore purificatæ substitutionis præexistentibus, licet forent in secundo, vel vlteriori gradu, adeòque dum iuxta casuum contingentiam substitutio poterat quandocum-

18 docunque certificati † ea non debet ad nepotes extendi, vt ponderauit Rota *in Bononien. fideicommissi de Barberijs 5. Decembris 1650. §. quare inani coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado, & decis. 136. num. 16. & 26. part. 6. recent.*

Hinc Ballarinus perperam ad fideicommissum aspirat hu-
19 ius virtute † substitutionis in fauorem filiarum, & descen-
dentium ex eis ordinatæ à quibus originem ipse non trahit,
quinimò dum linea masculina certarum fœminarum voca-
tarum filij dumtaxat, & alij per virilem sexum ab ipsis de-
20 scendentes deberent † admitti cæteris exclusis mediante fœ-
mineo sexu ab ijsdem fœminis prouenientibus, vt aduertit
Peregrin. *cons. 57. num. 2. vers. hoc autem retento, & num. 3. lib. 2.* Rota *in Rom. fideicommissi de Griffonibus 10. May 1656. §. quod autem coram bon. mem. Dunozetto, & in Firmana primog. 30. May 1617. & 10. Ianuarij 1659. §. 1. & sequentibus coram me.*

21 Parui quoque † ponderis visa fuit pueri extranei vocatio
sub hoc verborum contextu concepta, *Etsi vllo vnquam tempore eueniret casus quod linea, & descendentia liberorum tam masculorum, quàm fœminarum ipsius Alberti, & d. Io. Baptista, ac dd. Hippolyta, ac Lucretia in totum deficeret, tunc deputari voluit duos probos Canonicos Cathedralis sancti Petri, & Collegiata S. Petronij ab hisque puerum, &c.* quem
22 puerum sic eligendum in casu † deficientiæ lineæ, & descen-
dentiæ ipsius Testatoris sibi hæredem instituit, cuius virtute
substitutionis Ballarinus vti de linea, & descendentia Testatoris successionem sibi deberi contendit.

Cum Testator in præcedentibus institutionibus nullam prorsus mentionem habuerit de nepotibus, ac earum de-
scendentibus verba illa conditionalia non ad ipsas, sed ad
23 personas, & lineas superius † expressas debent omninò re-
ferri atque restringi, vt tradit Soccin. Iun. *cons. 69. num. 30. cum seqq. lib. 3.* Peregrin. *cons. 33. num. 7. vol. 3.* Gabriel. *cons. 132. num. 55. vers. tamen puta contrarium, & num. 53. lib. 1. & cons. 69. num. 30. cum seqq. lib. 2.* Rota *in Bononien. fideicom. de Barberijs 5. Decembris 1650. §. aduertendum est tamen coram Eminentiss. D. meo Card. Corrado, & in Romana fideicom. de Coronis 28. Ianuarij 1647. §. nec releuat cum seqq. & 12. Iunij 1651. §. 1. coram Reuerendiss. D. meo Decano,* re-
gulariter enim hi dumtaxat censentur sub coodítione inclusi,
24 quos antecedenter † dispositiuè vocauit, vt aduertit Ga-
briel. *adducto cons. 69. num. 5. lib. 2. cum alijs relatis in Bononien. fideicom. 5. Aprilis 1658. §. Vrget præterea coram R. P. D. meo Beuilaqua, & in Bononien. fideicommissi de Amorinis 30. May 1659. §. & vlterius coram Reuerendiss. D. meo Episcopo Papien.*

Denique vrgere non valet absurdum exindè desumptum, quòd Ballarinus, & alij descendentes ex fœminis puero ex-
traneo posponerentur, si ipsi sub eo verbo lineæ non forent
25 † comprehensi, dum ex superius recensitis voluntas Testa-
toris consurgit exclusiua neptum, ac proneptum ex eis, hæc coniectura nullius prorsus roboris reputatur, vt in specie respondit Rota *in Bononien. fideicomm. de Barberijs 5. Decembris 1650. §. deinde coram Eminentiss. D. meo Card. Corrado, & 29. Februarij 1652. §. quapropter coram bon. mem. Bichio, & in Firmana primogenit. 30. May 1657. §. neque vrgere coram me.* Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Bononien Fideicommissi de Cæsareis.

Lunæ 16. Ianuarij 1662.

A R G V M E N T V M.

Ad fideicommissum, vt quis admittatur debet constare de eius bono Iure. Filiatio, ex pluribus coniecturis simul iunctis probari potest, & quando id multò magis procedat. Plura habentur circa filios naturales, legitimatos, aut veniant appellatione filiorum naturalium, & legitimorum, & quid si fuerit dictum, ex legitimo matrimonio procreatorum.

S V M M A R I V M.

1 *Filij legitimi, & naturalis appellatione, venit etiam filius naturalis legitimatus.*
2 *ad Fideicommissum, vt quis succedere valeat, debet constare de eius bono iure.*
3 *Filiatio probari potest ex pluribus coniecturis simul iunctis, & quæ sint istæ coniecturæ,* vide num. 4. 5. 6. & seq.
7 *Filiatio facilius probatur, dum quis est in quasi possessione filiationis.*
9 *Filiatio, quando non ita faciliter probetur.*
ad Filiationem probandam, coniecturæ non sunt separatim consideranda, sed simul.
10 *Filius legitimatus non venit appellatione filiorum, ex legitimo matrimonio natorum.*
11 *Filius legitimatus cum clausula, itaut comprehendatur sub testamento, ex loquente de filijs legitimis, & naturalibus.*
Atque etiam de legitimo matrimonio natis, iuxta legitimationes obtentas à DD. Carpineis, quid inde inferatur.
12 *Testator dum in prima substitutione vocauit filios de legitimo matrimonio natos, si id non replicauit in cæteris substitutionibus, quid inde inferatur.*
13 *Bulla Pij IV. reuocatoria facultatum legitimandi filios naturales, quando habeat locum.*
14 *Legitimatio filiorum, obtenta cum clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, quid importet.*
15 *Legitimatio filij, cum clausula sine præiudicio iuris quæsiti, quid operetur, & num. 16.*
17 *in Facto ea, quæ non subsistunt, non merentur allegari.*
18 *Factum, quando aliquid est ad certum effectum, non debet contrarium operari.*
19 *Testium exceptiones, contra personas, & dicta, quando non releuent, & num. 20.*
21 *In Testium dictis facienda est omnis interpretatio, vt ad concordiam reducantur.*
Et maximè, quando eorum dicta sunt adminiculata.

D E C I S I O CCCLXXIX.

SIne præiudicio legitimæ executionis commissa mihi causa appellationis interpositæ per Gandulfum, & litis consortes à secunda sententia primæ confirmatoria, quas super immissione obtinuerat Rugerius de Cæsareis in vim fideicommissi à Matthæo ordinati proposui Dubium super manutentione, sed Domini de booo Iure videre voluerunt, de quo ad fauorem Rugerij constare hodiè respon-
sum fuit, non enim reuocatur in † dubium identitas bono- 1
rum, aut existentia fideicommissi, in quo cum vocentur filij legitimi, & naturales, & vtramque qualitatem dicatur habere Rugerius legitimatus, Menoch. *cons. 266.* Tob. Non. *cons. 68.* Berett. *cons. 31. per tot.* Giouagn. *cons. 21. num. 2. & seqq. lib. 1.* Cyriac. *controuers. 207. num. 48. & seqq.* Rota coram Seraphin. *decis. 880. num. 5. & decis. 600. num.*
2. & seqq. part. 3. recentior. De eius bono † Iure constat ad 2
effectum succedendi in fideicommisso, vt per Rot. *in Romana Fideicommissi de Griffonibus 10. May 1656. coram bon. mem. Dunozetto, §. & quia mortuo.*

Ioannis autem vltimo loco defuncti, à quo causam habent Gandulfus, & litis consortes, filium esse Rugerium probari visum est Dominis ex pluribus simul iunctis,
† nam ille domi retinebat Antoniam Rugerij matrem, & 3
cum illa continuo versabatur, & se immiscebat in eadem
domo natus † est, & publicè habitus vti filius, quibus acce- 4
dit transactio inita ab ipso tamquam filio Ioannis † simul 5
cum ipso ex vna parte contrahentis cum possessoribus bonorum fideicommisso subiectorum, & cum consanguineis, qui illum pro tali agnouerunt, admissio ad poblica officia Ciuitatis, tanquam filij Ioannis præuia Testium depositione super eadem filiatione, legitimatio à Patre impetrata in qua procreationem, & omnes alios prædictos actus fa-
tetur, tres demum enuntiatiuæ emissæ † in Instrumentis 6
celebratis cum authoribus Gandulfi, & litis consortum, ex quibus simul iunctis probari filiationem, post antiquiores tradunt Alexand. *cons. 157. num. 2. lib. 5.* Surd. *cons. 1. num. 43. & seqq.* Giouagn. *dicto cons. 21. num. 2.* Spad. *cons. 250. num. 2. & per tot. lib. 2.* Nogueroll. *alleg. 25. num. 58.* Menoch. *præsunt. 53. lib. 6.* Gratian. *discept. 562. num. 59. & seqq.* Merlin. Pignatell. *controu. 84. num. 12. & per tot. lib. 2.* Rot. *decis. 332. num. 3. post secundum volum. consil.* Farinacc. coram Seraph. *decis. 1282. num. 1. plene in Romana de Iattellis 13. Nouembris 1613. coram Vbaldo Romana Hæreditatis de Gratianis 7. Februarij 1642. coram Reuerendiss. Tarraconen. & 28. May 1649. coram Reuerendiss. D. meo Decano Romana filiationis 27. Iunij 1650. coram Eminentissimo Domino Cardi-*

nalis

nali Corrado, Viterbien. Fideicommissi 2. Maij 1653. coram R. P. D. meo Verospio §. plures autem, & seqq. & in Florentina Oratorij 2. Maij 1661. coram dicto Reuerendiss. D. meo Decano, §. praeterea concurrunt vsque ad finem.

Quæ fortiora redduntur in præsenti ex quo agitur cum
Gandulfo, & alijs à Ioanne causam habentibus; quemad-
modum enim nominatio tractatus, educatio, alijque actus
7 supra recensiti, adeò † filium constituunt in quasi possessio-
ne filiationis, vt non possit amplius Pater id negare; ita
neque habentes causam ab eo, Crauett. *cons.* 29. *num.* 1.
Gratian. *discept.* 653. *num.* 72. *& seqq.* Theodor. *allegat.* 18.
num. 48. *& seqq.* Rot. coram Coccin. *decis.* 120. *num.* 2. *&*
decis. 152. *num.* 1. *& seq. Bononien. Fideicommissi Bartholomæi*
de Bologninis 12. *Maij* 1645. *coram Reuerendiss. Terracinen.*
& in dicta Florentina, §. *ex quibus*. Non autem contra ter-
8 tios possessores bonorum ex propria persona notatos, † &
non habentes causam à grauato, in quibus terminis proce-
dunt authoritates relatæ in *Bononien. Fideicommissi de Vi-*
ctorijs 5. *Maij* 1655. *&* 18. *Februarij* 1656. *coram Reuerendiss.*
D. Zarate nunc Episcopo Segobien. Prædictæque coniecturæ
non seorsim, & disiunctim considerandæ sunt, sed coniungi
9 debent † ad facien̄ filiationis plenam probationem, Surd.
d. consil. 120. *num.* 54. Menoch. *de arbitr. cas.* 89. *num.* 65. *in*
fine, & seqq. Pignatell. *d. controuers.* 64. *num.* 7. Rot. coram
san. mem. Greg. *decis.* 247. *sub num.* 16. *vers. & licet, & in*
dicta Romana Filiationis, §. *Ex quibus equidem*.

Neque admissioni Ruggerij obstat voluntas Testatoris,
qui vocauit filios de legitimo matrimonio natos, quia
10 † omisso quod legitimatus fuit cum clausula, quod compre-
hendatur sub quolibet testamento loquente de filijs legiti-
mis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis à DD.
11 de Campegijs amplissimas facultates † habentibus, de qui-
bus Giouagn. *cons.* 16. *num.* 44. *& seqq. lib.* 2. Rota apud Co-
mitul. *decis.* 37. *& decis.* 832. *num.* 9. coram Merlin. & sæpè
in alijs responsum fuit, quod qualitas illa de legitimo matri-
monio in prima tantum substitutione fuit apposita, non
12 autem † in alijs subsequentibus. Vndè non obstat Ruge-
rio, ex posterioribus agenti, in quibus prædicta qualitas
non censetur repetita, sed consulto omissa Soccin. Iun.
consil. 77. *sub num.* 16. *vers. maxime, & num.* 22. Pedroch.
consil. 10. *num.* 28. Giouagnon. *cons.* 22. *num.* 33. *&* 35. *lib.* 1.
Nogueroll. *alleg.* 23. *num.* 40. Roman. *cons.* 370. *num.* 4. *&*
seqq. Spad. *cons.* 363. *num.* 7. *lib.* 2. & Rot. *ibid. impress. in Bo-*
nonien. de Maluetijs 23. *Martij* 1609. *coram Cardinali Sa-*
crato, §. 1. *& per tot. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono,*
decis. 252. *num.* 7. *& seq. & in Auenion. Transactionis* 22.
Iunij 1657. *coram bo. me. Dunozetto*, §. *nec valet replicatio*.

Legitimationi verò perfectæ non resistit Bulla Pij IV. re-
13 uocatoria † facultatum legitimandi in præiudicium substitu-
torum, quia non habet locum hic, vbi non agitur de præ-
iudicio legitimorum, cum illi non extent, nec contra sub-
stitutos, sed contra tertios possessores bonorum, de quibus
Bulla non loquitur, atque ideò legitimatio suffragatur,
14 etiamsi facta fuisset sine præiudicio † substitutorum, & ve-
nientium ab intestato, vt per Gionagnon. *d. cons.* 21. *num.*
10. *& seqq. lib.* 1. Socin. Sen. *cons.* 63. *num.* 10. *& seqq. lib.* 3.
Fusar. *de substit. quæst.* 408. *num.* 85. *&* 87. *Rota in Romana*
fideicommissi de Griffonibus, §. *denique*.

15 Prout pariter non releuat, quòd legitimatio † fuerit facta
sine præiudicio Iuris quæsiti, quodque Ruggerius in vim
donationis sibi factæ à Ioanne Patre illius factum seruare
16 teneatur; nam de tempore legitimationis nullum † Ius
quæsitum erat, cum emanauerit 20. Aprilis 1613. ass. verò
decoctio post nempè 14. Augusti eiusdem anni sequuta
fuerit, & tamen de huiusmodi Iure quæsito creditorum non
constat, nisi ex eorum enunciatiuis emissis post legitima-
17 tionem; Respectu verò donationis † non subsistit in facto
Rugerium fuisse donatarium vniuersalem Patris, nam hic
vsumfructum bonorum donatorum reseruauit, & ad effe-
18 ctum testandi, alteram † portionem bonorum, sic ex hoc
capite non tenetur de proprio seruare factum defuncti,
Cancer. *var. resolut. part.* 3. *cap.* 7. *num.* 119. Merlin. *de pi-*
gnor. lib. 4. *quæst.* 144. *num.* 5. *& alijs relatis dictum fuit in*
Romana Locorum Montium 3. *Iunij* 1650. *coram Reuerendiss.*
Papien. §. *finali, & in alia Romana locorum Montium* 4.
Iulij 1657. *coram Reu. P. D. meo Priolo*, §. *quia non est do-*
natarius vniuersalis.

Quibus stantibus non afficiunt exceptiones contra per-
19 sonas, † & dicta Testium deponentium de retentione ma-
tris, & prædictis tractatibus, quia cum similibus actibus
non soleant à communiter accidentibus interesse personæ
nobiles † admittendæ sunt depositiones Testium, qui in- 20
teruenerunt, & actibus præmissis præsentes fuerunt, vt in
terminis dictum fuit *in dicta decis.* 332. *num.* 12. *in fine post se-*
cundum volum. cons. Farinac. *dicta Romana Hæreditatis de*
Gratianis 7. *Februarij*, §. *non obstante Romana Nullitatis*
Matrimonij 19. *Ianuarij* 1646. *coram bon. mem. Arguelles,*
§. *ex quo nascitur dicta, Viterbien. Fideicommissi*, §. *Horum*
autem, & in dicta Florentina, §. *prima enim exceptio*. Quo
verò ad eorum dicta contrarietas obiecta non est circa sub-
stantialia, ne percutit idem tempus, & versatur circa res
leuis momenti, proindéque non releuat, cum omnis inter-
pretatio, pro eorum concordia sit capienda, dum præci-
puè tot alijs adminiculantur, † *vt in dd. decisionibus respon-* 21
sum fuit, & signanter in Romana hæreditatis de Gianen. 28.
Maij 1649. *coram Reuerendissimo D. meo Decano impress. post*
modern. in Laberinth. Creditor decis. 83. *num.* 13. *& in Roma-*
na Dotis 14. *Iunij* 1658. §. *exceptiones coram me*, & concor-
dat Altograd. *cons.* 58. *num.* 66. *lib.* 1.

Ex quibus responsum fuit constare de bono Iure D. Ru-
gerij vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Conuersana Iurisdictionis.

Lunæ 23. Ianuarij 1662.

ARGVMENTVM.

Sumpto desumpto nulla prorsus adhibetur fidés; quantumuis legitimè fuerit extractum ita vt haberetur pro originali, & non obstante, quod sit sumptum ex scriptura existenti in Archiuio Litteræ executoriales nisi iustificentur non sunt exequendæ.

SVMMARIVM.

1 *Sumptum desumpto non probat.*
2 *Sumptum desumpto non attenditur, licet legitimè fuerit extractum, ita vt haberetur pro Originali.*
Non obstante, quod Bartol. senserit contrarium.
3 *Sumptum desumpto tunc maximè non probat dum non exhibetur originale.*
Et hoc ad effectum, vt possit inspici, an fuerit alteratum, vel vitiatum.
4 *Sumptum desumpto, tunc sanè nullam facit fidem, si pars in extractione illius non fuerit citata.*
Citatio partis non præsumitur dum non probatur.
5 *Sumptum extractum, ex scriptura existente in publico Ciuitatis Archiuio probat, & contentis in ea integra fides habetur, & num.* 6.
7 *Archiuium non probat extra Territorium loci, & personas non subditas.*
8 *Sumptum ex scripturis informibus non iuuat.*
9 *Archiuium non supplet defectus scripturarum informium.*
10 *Scripturæ in Archiuio reposita non probant, dum non constat de quo tempore fuerunt, repositæ.*
Quia potuerunt reponi post litem motam.
11 *Adminicula non attenduntur ad probandam legalitatem scripturæ, si non adsit obseruantia.*
12 *Scripturæ originaliter debent produci.*
13 *Adminicula non possunt mutare substantiam, & qualitatem scripturæ informis, eamque authenticam, & perfectam reddere.*
14 *de Litterarum Executorialium executione frustra quæritur, dum originaliter non constat de earum existentia.*
15 *Litteris Executorialibus non debetur executio, nisi gustata earum iustitia.*
16 *Litteras executoriales Rota non solet exequi etiam post lapsum decennij, nisi præuia boni Iuris discussione.*
17 *Quod multo magis habet locum, quando sunt emanatæ vigore sententiæ, latæ per contradictas.*
18 *Litteræ executoriales tunc multò magis, sine earum iustificatione non veniunt exequendæ, quando tractatur contra non nominatos, & non citatos in sententia.*
Cuius vigore fuerunt relaxatæ prædictæ executoriales.

DECISIO CCCLXXIX.

ANtiquam Controuersiam inter Episcopos Conuersañ, & Baiulivos Sancti Stephani propè Monopolim, seu Sacram Religionem Hierosolymitanam verteñ super Iurisdictione spirituali Terræ Putiniani, prætendens modernus Episcopus iamdiù ad fauorem Mensæ absolutam per sententias Rotales, & litteras executoriales, illarum vigore expeditas, obtinuit disputare An constaret de executorialibus, quæ venirent exequendæ, sed DD. quoad vtramque dubij partem negatiuè responderunt.

Nam quoad illarum existentiam ea nullibi probari visa est, quamuis enim executoriales fuerint nuper productæ, quia tamen non sunt originales, sed sumptæ ex quodam sumpto Francisci Feræ Notarij Monopolis, qui illas extraxerat ex alio sumpto Notarij Vrbis, non sunt attendendæ,
1 nam sumptum de sumpto nullam † meretur fidem, vt tradit Becc. *in auth. Si quis in aliquo*, ibi: *DD. communiter C. de edend. l. 3. cum ibi notatis*, *C. de diuers. rescript.* Decian. *cons. 24. num. 23. cum seqq. lib. 1.* Alex. *cons. 138. num. 4. lib. 1.* Rota coram Andr. *decis. 57. num. 9. & seqq.* & coram Verallo *decis. 234. num. 1. part. 3.* & coram Greg. *decis. 432. num. 1. & decis. 469. eodem num. 1.* & coram Buratt. *decis. 290. num. 9. & in recentior. decis. 297. num. 1. part. 2. & decis. 105. num. 4. part. 5. & decis. 224. num. 17. part. 6.* & post Viuian. *de Iur.*
2 *patr. decis. 16. la seconda num. 8.* Licet primum † sumptum fuisset legitimè extractum, & proindè haberetur pro Originali, iuxta *disposit. cap. fin. de fid. instr.* Quia ex eo adhuc non posset aliud sumptum desumi licet in reliquis probaret tamquam Originalis, vt reprobato Bartolo contrarium sentiente tradit Castrens. *in d. l. 3. de diuers. rescript. & DD. in d. auth. Si quis in aliquo*, præsertim Dec. *num. 30. C. de edend.* Alex. *cons. 38. lib. 1.* Decian. *d. cons. 24. num. 39. cum seqq. lib. 1.* & Rota *decis. 733. part. 1. recent.* & distinguendo firmatum fuit in *d. decis. 432. num. 2. & seqq. & decis. 550. d. num. 2.* coram Gregor. *& d. decis. 16. la seconda, num. 8.* post Viuian. *de Iur. patron.*
3 Cùm maximè nec exhibeatur ad hoc, † vt possit inspici an sit alteratum, vel vitiatum, vt requirit *allegat. cap. fin. de fid. instr. & text. in d. auth. Si quis in aliquo*, ibique DD. & Dec. *num. 22. C. de edend.* Nec in actu extractionis citatio
4 partis, † & alia necessaria præcesserint quæ non præsumuntur, nisi probentur, vt benè distinguit Dec. *d. Auth. Si quis aliquo num. 24. & 25.* & tradit ibidem Bald. *num. 5. & 14.* Butr. *in cap. cum P. Tabellio num. 8. de fid. instr.* Afflict. *decis. 6. num. 6.* Put. *decis. 210. num. 4. lib. 2.* Caputaq. *d. decis. 233. & 234. part. 3.* & coram Buratt. *decis. 444. num. 4. & 5. & 472. num. 4. vers. demum*, Mantic. *decis. 177. num. 4. & 5.* Coccin. *decis. 101. num. 4. & in recent. decis. 297. num. 2. part. 2.*
5 Hinc non vrget, quòd sumptum fuerit † extractum ex alio existente in Archiuio Episcopi Conuersanen, quod publicum reputatur, & ideò regulariter scripturis in eo reten-
6 tis integra fides † quoad omnia præstari debeat ad text. *in cap. 2.* ibique *gloss. in verbo sigillum de fid. instrum.* Franc. Marc. *decis. 439. num. 2. & seq. part. 5.* Rota coram Merlino *decis. 264. num. 3.*
7 Quia præter quod Archiuium non † probat extra Territorium, & personas prout hic non Subditas, vt dixit in simili Rota coram Verall. *decis. 42. per tot.* & coram Coccin. *decis. 128. num. 2. & in recent. decis. 271. in fin. part. 1.* Obie-
8 ctum procederet, † si ageretur de scripturis extractis ex Originalibus, & in Archiuio detentis tanquam publicis, non autem ex copijs, & scripturis informibus, quarum imperfe-
9 ctionem supplere non potest † Archiuium, vt benè declarat Corn. *cons. 142. num. 6. lib. 3.* Decian. *d. cons. 24. num. 5. vers. Item aliter, vol. 1.* Rot. coram Verall. *decis. 41. num. 2. & seqq. part. 1.* Eo magis quod non constat de tempore, quo
10 fuerint Scripturæ † in Archiuio repositæ, cum alias ibi potuissent, etiã pendente lite dimitti, vt aduertit Rota *in d. decis. 41.* coram Verall. & notat Adden. ad Buratt. *decis. 667. n. 18.*

Nec suffragari possunt adminicula elicita ex articulis, Sententia, Commissionibus, & alijs ad comprobationem executorialium deducta.
11 Vel quia † non admittuntur deficiente obseruantia, vt dixit Rot. *in d. decis. 16.* post Viuian. *num. 8. in fin. vers. attamen cessante*, & notat Adden. ad Buratt. *decis. 290. num. 15. vers. dummodo cum adminiculis*, vel quia potiùs arguunt
12 præexistentiam litis, † quàm conuincant veritatem harum litterarum, quæ aut originaliter exhiberi debent, iuxta text. *in d. l. 3. C. de diuers. rescript. cum alijs superius notatis*; Aut saltem quia ex illis resultat maximum præiudicium, debent concludenter probari non autem ex adminiculis, quæ † non possunt mutare substantiam, vt qualitatem scripturæ 12 informis, eamque authenticam, & perfectam efficere, vt notat Alex. *consil. 13. num. 19. lib. 1.* Garz. *de benef. part. 6. cap. 2. num. 17. & 18.* Rota *in recent. decis. 297. num. 3. part. 2. & decis. 187. num. 2. part. 5. cum alijs in Romana prætensi fideicommissi de Strozijs 17. Februarij 1645. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Ex quibus nimis clara visa fuit DD. resolutio quoad aliam partem dubij, Nam frustra quæritur de † litterarum exe- 13
cutione, si de earum existentia originaliter non constat Achill. *decis. 2. de Offic. deleg.* Pen. *decis. 321. num. 1. per tot. & in Tridentina Beneficij coram Corduba impress.* penès Garz. *de benef. part. 6. cap. 2. num. 18.* qua etiam admissa, tamen attenta litterarum antiquitate centum, & vltra † annorum, non essent exequendæ, nisi gustata earum iusti- 15
tia iuxta inueteratum stylum Rotæ, quæ eas nec post lapsum † decennij exequi solet, nisi præuia boni Iuris discussione, vt 16
fuit dictum *in decis. 1. n. 6. & seq. part. 7. recent. & decis. 222. num. 4. & 735. n. 8. coram Penia, & in Carpentoractlen. transactionis 27. Ianuarij 1653. §. nec obstat, & coram bon. mem. Bichio, & in Corduben. Decimarum 11. Decembris 1658. coram R. P. D. meo Taia §. Attamen Domini.*

Potissimè, quando prout hic executoriales emanarunt vigore sententiæ latæ per contradictas, quia † tunc ab exe- 17
cutione est abstinendum donec de earum subsistentia cognoscatur, vt fuit responsum *in decis. 138. num. 6.* coram Seraph. *& dicta decis. 735. num. 5. coram Pen.* Quinimò cum relaxatæ prætendantur contra Baiuliuum habentem nudam administrationem non citata Sacra Religione, quæ postea Causam, vt in prima commisit Antonio Augustino super dicta Iurisdictione, vt eius *Summar. num. 6.* eo minus † pos- 18
sunt hodiè exequi contra ipsam in eisdem litteris, & sententia non nominatam, nec citatam Rot. *decis. 505.* penès Posth. *de manutent.* & coram Pen. *decis. 1233. num. 9. & in recent. decis. 17. part. 3. num. 2. & 4. & in Toletana Decimarum de Cappella 8. Iunij 1657. in princ. coram R. P. D. meo Verospio.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. VICECOMITE

Postea S. R. E. Cardinali.

Oueteñ Beneficij.

Lunæ 23. Ianuarij 1662.

ARGVMENTVM.

Subrogationem obtentam gratiosam à Papa, vt quis possit obtinere quidnam ab eo sit iustificandum, quia Litteræ Apostolicæ, subrogationis, vt executionem suam sortiantur debent iustificari narrata in eis.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à Iure.*
2 *Litteræ Apostolicæ, nisi iustificentur, non merentur executionem.*
3 *Litteræ Apostolicæ, cum non iustificantur, possunt dici subreptitiæ.*
4 *Subrogatio gratiosa, à Papa obtenta, tacitam habet conditionem, si narrata in Litteris iustificentur.*
Subrogatio gratiosa remanet frustratoria, si narrata in litteris, non iustificentur.
5 *Subrogatus gratiosè, vt obtineat immissionem, quid probare teneatur.*
6 *Probatio, quæ fit per publicam vocem, & famam non releuat, dum ex contrarijs probationibus illa eliditur.*
7 *Beneficium aliquod, quod fuerit concessum per obitum alicuius, quando non dicatur probatum.*
8 *Subrogationẽ gratiosam ex quibus, aliquis probare valeat.*
9 *in Beneficialibus datur multiplicatio titulorum, & n. 10.*
11 *Subrogationi gratiosæ, vt sit locus, omnia narrata in litteris Apostolicis concludenter sunt iustificanda.*

DECISIO CCCLXXX.

GRatiosam obtinuerat subrogationem Ioannes de la Carrara ad Ecclesiasticum Beneficium in Parochiali Ecclesia Sancti Laurentij de Loro Oueteñ Diœcesis in locum Dominici de la Salde exhibitisque Litteris Apostolicis coram Iudice Commissario pro earum exequutione abeo-

ab eodem decreta fuerat sibi immissio vnà cum censurarum relaxatione aduersus Sebastianum Garziam de los Priores pariter prouisum Apostolicum. Ob obitum Cosmi de Cueto Nocedo pro eius parte interposita appellatione, Causaque per Signaturam mihi delata cum clausula parito litteris arbitrio Rotæ suspensiua censurarum, dubium hodie proposui an intret arbitrium, super quo Domini responderunt affirmatiuè pro retardatione litterarum Ioannis ea ratione,
1 quia † arbitrium regulari solet à Iure, vt notat Bartol. *in extrauag. ad reprimendum in verbo videbitur, n. 5. & 10.* Parisi. *cons. 56. num. 5. lib. 1. & cons. 8. num. 21. lib. 4.* Rot. *decis. 558. num. 1. part. 1. & decis. 348. num. 1. & 2. part. 3. recent.*
2 De Iure verò litteræ, quæ non sunt iustificatæ † non merentur exequutionem cum ex hoc capite possint dici subre-
3 ptitiæ, Rota *decis. 251.* † *sub num. 2. part. 2. & decis. 295. n. 1. & 2. part. 6. recent.* & coram Merlin. *decis. 563. num. 1. & decis. 591. num. 5.* Gratiosa etenim subrogatio tacitam condi-
4 tionem continet † si narrata in litteris veritati nitantur ideò cessante earum iustificatione ad exequutionem procedi nequit, *l. final. C. de diuers. rescript. & cap. 2. de rescript.* Rot. *decis. 197. num. 3. part. 2. recent.*

Litteras autem non esse iustificatas conuincitur ex eo, quòd ipse collationem, siue gratiosam subrogationem obti-
5 nuit sub narratiua, quod vocatio contigerit † per obitum Dominici, vnde præter Clericatum, & reseruationem probare tenetur mortem illius in possessione tanquam fundamentum suæ gratiæ, Mohedan. *decis. 292. & decis. 323.* Put. *decis. 214.* Pen. *decis. 849. num. 1.* Caual. *decis. 450. & 459. vtrobique num. 1.* Gregor. *decis. 103. num. 1.*

Nec probata censetur ex testibus deponentibus de publica voce, & fama, nam præterquam talis publica vox, & fama
6 † eliditur ex contrarijs præsumptionibus resultañ ex depositionibus testium pro parte Sebastiani examinatorum affirmantium beneficium vacasse per obitum Cosmi, Bald. *cons. 77. num. 6. lib. 3.* Mascard. *conclus. 748. num. 10.* huiusmodi
7 probatio admitti minimè solet vbi concurrit † alter prouisus, de cuius præiudicio agitur isto enim casu illa requiritur plena atque concludens Gregor. *decis. 103.* Coccin. *decis. 97. num. 3.* Rot. *in Gerunden. Parochialis 4. Maij 1661. §. Hac autem gratia coram R. P. D. meo Verospio.*

Minus releuant litteræ, quas Cosmus sequuto obitu Dominici conscripsit ad eius correspondentem hic Romæ degeñ,
8 adhoc vt in locum defuncti † à Sede Apostolica gratiosam pro eo obtineret subrogationem, ex quibus Ioannes intendit elicere confessionem Beneficium non ab ipso, sed à Do-
9 minico fuisse possessum, † nam contrarium conuincitur ex illis verbis, ibi: *Per serrar la porta a qualunque mal inclinato, importerà assai, che ridomandi la surrogatione, acciò non vi sia luogo ad inquietarmi, e se qualcuno volesse domandare detto beneficio farsi intendere, ch'io lo possiedo in virtù di bolle di Sua Santità, acciò non spenda male i suoi quadrini,* quæ sanè verba potius præseferunt possessionem Cosmi, qui gratiosam subrogationem petebat, non quia crederet Iuribus tunc sibi competentibus non posse suam possessionem tueri, sed ad effectum se eximendi à futuris vexationibus, quæ forsan ipsi inferri potuissent si alter beneficium impetraret supponendo vacationem euenisse ob obitum Dominici,
10 & Cosmus ad magis conseruandam suam † possessionem petebat subrogationem, quia in beneficialibus potest dari multiplicatio titulorum Buratt. *decis. 686. num. 6.*

Præterea ad exclusionem possessionis Dominici concurrit sententia Immissionis cum subsequuta exequutione, quam
11 subit exequutor Apostolicus † ad fauorem Sebastiani exprimendo ibi omnia narrata in litteris sufficientem assumpsisse verificationem, Rot. *decis. 197. num. 3. part. 2. recent. & coram Eminentissimo Otthobon. decis. 154. num. 2.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. EMERIX.

Sancti Seuerini Inuentarij.

Luna 23. Ianuarij 1662.

ARGVMENTVM.

Restitutio an detur aduersus aditionem hæreditatis, factam sine inuentario, & quid si adita fuerit hæreditas cum beneficio inuentarij, & fuerunt omissa aliqua bona in eo describenda, & quid si simus in minore.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum aduersus aditionem hæreditatis sine inuentario, an soleat concedi.*
2 *Sententiæ validitas, quando non reuocetur in dubium.*
3 *Minori conceditur restitutio in integrum ob aditam, hæreditatem sine inuentario.*
4 *Restitutio in integrum, etiam maiori conceditur quando adiuit hæreditatem.*
Quæ postea reperta fuit multis debitis inuoluta, num. 4.
5 *Testibus, quando quis declarauit, nolle vti, sed Peritis, non auditur, si petat testium examen.*
6 *contra Declarationem propriam qui non est audiendus.*
7 *Testium nouum examen non admittitur, quando fuerunt didicita, testificata.*
8 *Rota non solet post didicita testificata, remissoriam concedere.*
9 *Inuerisimilia valdè ea, quæ sunt, non videntur attendenda.*
10 *in Ciuitate parua, facilè est, scire facultates alicuius Ciuis.*
11 *Dolus, & fraus, non cadit ita facilè in personis, quæ sunt nobiles, & notæ probitatis.*
12 *in Minoribus non solet cadere suspicio fraudis, & doli.*
13 *Inuentarij beneficium non perdit hæres per omissionem descriptionis aliquorum bonorum.*
14 *Hæres, dum non perdit beneficium inuentarij si omittat describere aliqua bona, quamuis sit Maior.*
Ergo multò magis habebit locum, dum hæres erit minor.

DECISIO CCCLXXXI.

Domini fuerunt in voto pro confirmatione sententiæ rotalis, qua pronunciatum fuit Priamo, & Ouidio fratribus de Bonis dandam esse restitutionem † in integrum 1
aduersus aditionem hæreditatis paternæ absque legitima confectione Inuentarij, Ratio resolutionis fuit, quia validitas non reuocabatur in dubium, & † de illa constat ex reuo- 2
lutione actorum, iuxta vulgatam *decis. Caputaqu. sæpius à Rota Canonizatam,* Iustitia verò visa fuit sufficienter probari ex decisione R. P. D. mei Verospij, in qua firmatum fuit restitutionem in integrum aduersus hæreditatem sic, vt supra aditam † non solum competere minori, vt est communis 3
omnium conclusio, quos refert Oddus *de restit. in integ. part. 2. quæst. 89. art. 7. num. 41.* Rot. *decis. 132. num. 1. part. 2. recent.* Sed etiam dari maiori, quando prout hic hæreditas † detegitur ingenti ære alieno grauata, & sic constat de 4
enormissima læsione Oddus *dicta quæst. 89. art. 7. num. 58.* Gratian. *discept. 656. num. 7. & seqq.* Ridolphin. *in praxi part. 1. cap. 9. num. 190.* Rot. *decis. 82. num. 8. part. 9. & alijs allegatis dictum fuit in decisione huius causæ 30. Martij proximi præteriti coram R. P. D. meo Verospio.*

Neque ad retardañ confirmationem sententiæ voluerunt Domini admittere articulos additionales, hodie pro parte Ioannis exhibitos, † Tum quia ipse declarauit in actis nolle 5
amplius examinare Testes, sed velle vti relatione Peritorum *Summario responsionis fratrum num. 1.* & sic non est amplius † desuper audiendus *cap. intimauit 18. & cap. cum* 6
venisset 25. & ibi gloss. verbo renunciatum de testibus.

Tum etiam quia post publicatas † depositiones, & di- 7
scussa dicta testium, vt in præsenti Rota non consueuit concedere nouam remissoriam ob timorem subornationis, *cap. fraternitatis vbi omnes de testibus,* † Rot. coram Gregor. *de-* 8
cis. 497. num. 1. & decis. 128. num. 13. & seqq. part. 9. recent.

Tum denique, quia videbatur Dominis prorsus † Inueri- 9
simile, quòd in hæreditate hominis debitis prægrauati, & quotidie à Creditoribus pulsati reperta fuerint scut. 500. prout de nouo articulatur, quodque in parua Ciuitate, vbi facilis † habetur notitia status, & substantiæ vniuscuiusque, 10
ea remanserint vsque adhuc incognita, & quatenus enim hoc probaretur, nihilominus credebant non posse suffragari in casu de quo agitur ad impedieñ restitutionem in integrum, cum circumscripto dolo, & fraude, quæ non cadunt in hos fratres † nobiles bonæ qualitatis, & indolis, & 11
qui de tempore confecti Inuentarij erant † minores Odd. 12
in præcitato tract. de restit. in integ. part. 2. quæst. 83. art. 3. num. 23. vers. & ego puto, & eo relato Surd. *decis. 222. num. 11. & 12.* Per omissionem descriptionis aliquorum bonorum hæres † non priuetur beneficio Inuentarij, & 13
multò minus minores beneficio † restitutionis in integrum 14

Bald. *in l. final. §. cum igitur num.* 8. *C. de Iur. deliberand.* & ibidem Castrens. *num.* 5. *vers. sed pone*, Surd. *d. decis.* 222. *num.* 13. *& pluribus seqq.* & alijs cumulatis Rot. *decis.* 181. *num.* 2. *part.* 6. *recent.* Et ita, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Sancti Seuerini Census.

Lunæ 23. *Ianuarij* 1662.

ARGVMENTVM.

Vsusfructus bonorum dotalium, post mortem Vxoris, cum filijs cui debeatur, & quid in hoc determinet Ius commune. Donatio facta alicui, vt promoueatur ad Sacerdotium, an debeatur post mortem illius hæredibus Sacerdotis, vel redeat ad donantem.

SVMMARIVM.

1 *Pater emancipando filiam, an bonorum dotalium vsumfructum amittat.*
2 *Pater sponte emancipando filiam amittit dimidiam partem vsusfructus bonorum dotalium, & quid de altera parte, num.* 3.
4 *Bonorum dotalium vsusfructum post Vxoris obitum, cum filijs, quæritur patri, vti marito.*
Et hoc quidem ex propria persona ob onera, quæ substinuit, non ex iure patriæ potestatis, vt num. 5.
6 *Vsusfructus bonorum dotalium post mortem Vxoris cui debeatur, attendenda Statuta, & consuetudines locorum in hoc sunt.*
7 *Vsusfructus bonorum dotalium post mortem vxoris cum filijs, si Statutum, vel consuetudo loci in hoc non sit, seruatur Ius commune.*
8 *Vsusfructus dotis post mortem vxoris, cum liberis, de Iure communi competit Patri, ratione patriæ potestatis, quam habet in filios.*
9 *Vxor potest prohibere, ne Marito quæratur post mortem eius, vsusfructus bonorum dotalium.*
10 *Dos ex Iuris dispositione mortua vxore sine filijs, debetur integrè hæredibus vxoris.*
11 *Vsusfructus bonorum dotalium post mortem vxoris licet patri fuerit quæsitus, quid inferatur.*
12 *Proprietas nuda bonorum est etiam æstimabilis.*
13 *Donatio facta alicui ad effectum, vt possit promoueri ad sacros ordines, eo defuncto ad hæredes Sacerdotis, non autem ad donantem reuertitur.*
14 Concil. Trident. sess. 21. cap. 2. de reform. *declaratur.*
15 *Ordinandi ad Sacerdotium debent habere patrimonium, ne in opprobrium Sacerdotalis dignitatis cogantur mendicare.*
16 *Clerico ordinando ad Sacerdotium donatio facta, an dicatur temporalis cum videatur facta vita durante Sacerdotis, pro alimentis.*
17 *Donatio non est reputanda perpetua, dum fuit facta pro alimentis alicuius persona.*
18 *Alimentorum donatio facta alicui, cessat cessante vita alimentantis.*
19 *Pater in alimentorum causam bona filio si destinat, vel pactum ad suum fauorem reuersiuum apponat, tunc cessante vita filij, cessant alimenta.*
20 *Pater donans filio titulo beneficij, & puræ donationis post mortem filij, non redit ad patrem donantem.*
21 *Donatio inter viuos est de sui natura transitoria ad hæredes.*
22 *Donans promittens de euictione, quid inde inferatur.*
23 *Decisio in causa Camerinen. Bonorum 30. Maij 1659. coram Eminentiss. Cardin. Celso, quo casu loquatur.*

DECISIO CCCLXXXII.

POst donationem Prædij Raymundo filio à Iacobo Taurino concessam adhoc, vt ad sacros ordines ipse posset promoueri, Raymundus fideiussorio nomine se obligauerit in censu per Cæsarem Bartolum imposito pro cuius fructibus Cornelius Felix in vim cessionis reportatæ à Domino census coram A.C. iudicium instituit contra Iacobum Prædij, ac dotis maternæ possessorem, sed contrariam in eo sententiam reportauit; Per appellationes verò deuoluta mihi causa ad fauorem decisionis editæ coram me die 20.
Maij anni præteriti, dubium hodiè proposui, an Iacobus
filiam emancipando † bonorum Dotalium vsumfructum 1
amiserit, necne bona donata per Raymundi decessum ad
donantem reuersa fuerint, & DD. prioris respectu partis
censuere Patrem ob filij emancipationem anno 1647. sponte
peractam amissæ † dimidiam partem vsusfructus bonorum 2
dotalium, alteram verò in præmium liberationis filio con-
cessæ penes ipsum † remansisse, iuxta text. *expressum in l.* 3
cum oportet, §. *Cum autem*, vbi Bartol. *num.* 1. *cæterique communiter C. de bon. quæ lib. & in §. Hoc quoque instit.* per quas
personas nobis acquiritur, Iason *in Auth. ingressi num.* 49. *C.*
de Sacrosanct. Eccles. Cepoll. *cautel.* 115. *num.* 3. Peregrin.
consil. 41. *num.* 37. *lib.* 5. Guttierez *pract. quæst. lib.* 1. *cap.* 1.
num. 100. *versicul. Tertiam opinionem*, Castrill. *de vsufruct.*
cap. 64. *num.* 7. Fontanell. *de pact. nuptial. clausula* 4. *gloss.* 7.
part. 3. *num.* 42. Gratian. *discept. forens. cap* 713. *num.* 46.

Nec aduersatur, quòd bonorum dotalium vsusfructus
post † Vxoris obitum cum filijs quæratur Patri, vti marito, 4
& ex propria persona ob onera, quæ sustinuit, non autem
ex Iure patriæ potestatis, vt respondit Rot. coram Caual.
decis. 442. *num.* 6. perindè, † ac si penes Patrem integer vsus- 5
fructus non obstante emancipatione filij debeat remanere,
facillimè enim hæc diluitur obiectio; aut enim ex consuetu-
dine, vel Statuto vsusfructus † viro defertur, & pater tunc 6
illum ex propria persona consequitur, vt tradit Ruin. *cons.* 8.
num. 5. *lib.* 2. Rot. coram Merlin. *decis.* 308. *num.* 5. *&* 8. *&*
decis. 102. *num.* 18. *part.* 8. *recent.* & in his † terminis proce- 7
dit decisio adducta in contrarium aut verò, vt in casu pro-
posito nulla concurrit consuetudo, seu Statutaria dispositio,
& tunc Vxore † decedente cum filijs vsusfructus dotis Patri 8
competit ratione dumtaxat patriæ potestatis, quam habet
in filios, iuxta text. *in l. quacumque in princ. C. de bon. quæ*
libert. ibique notat Bald. *in summ. l. prima, C. de bon. matern.*
Soccin. Iun. *consil.* 124. *num.* 4. *vol.* 2. Ruin. *adduct. cons.* 8.
num. 5. *vers. Et propterea lib.* 2. Fontanell. *de pact. nuptial.*
clausula 4. *gloss.* 7. *part.* 3. *num.* 11. *cum seqq. & num.* 42. *Clement. de patr. potestat. cap.* 6. *effect.* 2. *num.* 23. *cum seqq.* Cy-
riac. *controu. Iur.* 271. *num.* 26. Rot. coram Merlin. *decis.* 308.
num. 7. *&* 8. vbi præterea firmat Vxorem posse † prohibere, 9
ne vsusfructus bonorum Patri quæratur, nec viro posset
alias competere, dum dos Iuris dispositione perpetua inte-
grè defertur hæredibus Vxoris, † Abb. *consil.* 117. *in prin-* 10
cip. lib. 2. Thesaur. *decis.* 183. *num.* 1. *& per tot.* Cyriac. *controuers.* 271. *num.* 29. *&* 30.

Quinimò licet bonorum dotalium vsusfructus patri foret
integrè reseruatus, nihilominus, quia ad Raymundum
proprietas † pertinebat, ipsius creditores subhastationem 11
proprietatis adhuc patre viuente possent obtinere Emptori
tamen post eiusdem Patris obitum assignanda, cum nuda
† quoque proprietas fructibus destituta extimationem reci- 12
piat, iuxta text. *in l. cum in fundo*, §. *Si vxor*, *ff. de Iur. dot.*
Rot. *decis.* 83. *num.* 22. *part.* 9. *recent.*

Quo verò ad alteram partem dubij Domini responderunt
bona donata post Raymundi promotionem ad Sacros ordi-
nes † euasisse propria ipsius, itaut eo defuncto ad suos hæ- 13
redes delata fuerint, non autem ad donantem reuersa, vt
in terminis similis donationis pro suscipiendis ordinibus pe-
ractæ, tradunt Abb. *in cap. tuis num.* 7. *de præbend.* Guttier.
pract. quæst. lib. 2. *quæst.* 65. *num.* 3. *versic. Rursus pro contraria parte*, Garz. *de benef. part.* 2. *cap.* 5. *num.* 159. *ad med.*
Vgolin. *de offic. & potest. Episc. cap.* 26. §. *tertio*, *vers. Excipitur etiam*, Lotther. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 2. *num.* 25. Bar-
bos. *de offic. & potestat. Episcop. alleg.* 19. *num.* 70. Paschal. *de*
patr. potest. part. 1. *cap.* 4. *num.* 38.

Neque poterit obesse Sac. Conc. † Trident dispositio *sess.* 14
21. *cap.* 2. *de reformat.* ex ea ratione acquirens beneficium
Ecclesiasticum, seu matrimonium sufficiens in Clerico or-
dinando, quod alias in Sacerdotalis † dignitatis opprobrium 15
cogeretur mendicare, perindè, ac si dum alimenta dunta-
xat requirat † donatio patrimonij debeat temporanea repu- 16
tari, non autem † perpetua, alimentorum ad instar, quæ 17
vti personalia ex obitu personæ alendæ † euanescunt, iuxta 18
text. *in l. Mela* 14. *ff. de aliment. & cibar. legat.* Altograd.
consil. 18. *num.* 31. *in fin. lib.* 2. & in his terminis Aymon.
consil. 136. *num.* 3.

Procedere enim posset obiectio quoties pater in alimen-
torum causam † bona filio destinasset, vel pactum reuersi- 19
uum in sui fauorem apposuisset, vt tradit Garz. *de benefic.*
part. 2. *cap.* 5. *num.* 169. Barbos. *de Iur. Eccles. lib.* 1. *cap.* 33.
num. 154. Secus verò dum titulo simplicis, ac puræ dona-
tionis

20 tionis filio prædium attribuit. † Hoc quippè casu illud non reuertitur ad donantem ex quo donatio inter viuos de sui
21 † natura ad donatarij hæredes transmittitur, iuxta text. *in l. prima ff. de donat. & in l. si quis argentum 35. §. vltimo ad finem C. eod. tit.* Bald. *in l.2. num.10. C. de Iur. dot.* Roland. *consil.77. num.2. vol.1.* Card. Mant. *de tacit. lib.13. tit.21. n.2.* Gratian. *discept. forens. cap.386. num.14. cum seqq. & cap.568. num.1. & 2.* Giurb. *de concess. feud. §.2. gloss.13. num.96. vers. ergo certis iuris est fol. mihi 641.* Rot. coram Achill. *decis. vnic. de donat. & decis.9. num.7. part.7. recent. & in Romana fideicommissi 9. Maii 1659. §. hinc regressus coram me*, perspecta potissimè euictione per Procuratorem promissa sub
22 † obligatione non reuocandi donationem, necnon clausula *ad habendum*, alijsque translationem dominij præseferentibus; itaut nequeat inficiari, quia contractus naturam donationis irreuocabilis inter viuos fuerit sortitus, Rot. *decis.9. num.9. & 21. part.7. & decis.449. num.10. cum seqq. part.9. num.2. recent.*

Hinc non vrget *decisio in Camerinen. Bonorum 30. Maij*
23 *1659. coram Reu. P. D. meo Celso*, quoniam † ibi de voluntate partis constabat donandi ad vitam filij.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Mediolanen. Iurispatronatus.

Lunæ 23. Ianuarij 1662.

ARGVMENTVM.

Iurispatronatus pertinentia quando alicui non dicitur pertinere nisi in parte, & quando in totum.

SVMMARIVM.

1 *Patronus, quando quis non possit dici, nisi pro medietate.*
2 *Patronus, quando quis est tantum pro medietate iurispatronatus, non potest in descendentes integrum iuspatronatus transferre.*
3 *Medietatem Iurispatronatus quando quis habet, potest ex aliquo alio capite totum acquirere.*
4 *Iuspatronatus, quando quis habet in totum, illud totum in descendentes transfert.*
5 *Iurispatronatus præsentatio quod spectet ad aliquem non probatur ex institutione Ordinarij, cum non videatur sufficiens in præiudicium tertij.*
6 *Ordinarius antequam deueniat ad institutionem præsentati ad Iuspatronatus quid procedere debet.*
7 *ex Institutione subsecuta facta ab Ordinario, de præsentato ad Iuspatronatus, præsumendum est omnia necessaria præcessisse pro illo actu.*
8 *Institutio Ordinarij, quando de præsentato à Patrono fuit facta, probat Iuspatronatus etiam in præiudicium tertij.*
9 *Beneficium Iurispatronatus quando quis per longissimum tempus possedit, quid inde inferatur, & num. 10.*
11 *Attestationi Ordinariorum circa Iuspatronatus laicorum Rota solet multum deferre, cum agatur de eorum præiudicio.*
12 *Præsentandi quasi possessio non acquiritur sine apprehensione.*
13 *ex Quasi possessione præsentandi sui authoris probatur pertinentia eiusdem successoris.*

DECISIO CCCLXXXIII.

Confirmarunt hodie Domini decisionem coram me editam 28. Martij superioris anni in qua firmatur constare de existentia, & pertinentia Iurispatronatus ad fauorem sororum de Marlianis, nec amplius pro parte Blanchi reuocabatur in dubium, quin potuerit controuersum Iuspatronatus transire in fideicommissarios, ac de gentilitio effici hæreditarium.

Nec obstat Sellanouam non fuisse pattronum nisi pro me-
1 dietate † Iurispatronatus ex donatione sibi facta de anno 1520. per Iacobum Cortesellam vnicum patronum, vt firmatur *in decis.70.* apud Viuian. *de Iurepatronat.* ideòque non potuisse in Alexandrum Marlianum, eiusque descen-
2 dentes † integrum Iuspatronatus transferre, sed solum medietatē sibi donatam ad tex. *in l. nemo potest ff. de regul. iuris.*

Placuit enim responsio, quod Sellanoua aliam partem
3 non † acquisiuit vti Substitutus Cęciliæ filiæ Benedicti. ne-

potis Cortesellæ, vt colligitur *ex eadem decis. sub num.4.* & per consequens benè potuit integrum † Iuspatronatus trans- 4
ferre in Marlianos, & alios Substitutos.

Quod verò præsentatio Sellanouæ in personam Rastelli non iustificetur aliunde, quam ex † institutione facta ab Or- 5
dinario Mediolanen. quæ non videtur sufficiens in præiudicium tertij.

Animaduerterunt Domini, quòd ante institutionem Ordinarij † præcedere debeant vacatio beneficij, existentia 6
Iurispatronatus, habilitas præsentati, & præsentatio facta in tempore, vt tradit Viuian. *in praxi Iurispatronatus lib.12. cap.4. num.2.* Rot. *decis.337. num.1. part.2. recent.* Hinc sequitur, quod ex subsecuta institutione † omnia præsumun- 7
tur præcessisse, attento præsertim quod ex publico Instrumento institutionis in Rota exhibito apparet Ordinarium specificam mentionem facere de præsentatione Sellanouæ in personam Rastelli quo casu talis assertio † plenè probat 8
etiam in præiudicium tertij, vt in his terminis dixit Rota coram Penia *decis.912. num.1. & seqq.* & coram Buratt. *decis.172. num.3.*

Eòque magis quia Rastellus ab Ordinario institutus controuersum Canonicatum spatio 40. annorum possedit,
† vnde validissimum resultat argumentum quod Ordina- 9
rius eum tanto tempore non tolerasset nisi infra † legitima 10
tempore fuisset à legitimo patrono præsentatus, Ordinarij enim non sunt adeò faciles ad instituendum præsentatos ad beneficia, vt inquit Rot. *decis.11. num.1. circa fin. de Iurepatron. in nou.* Put. *decis.237. lib.2.* Rot. *in recent. decis.518. num.3. part.1. & decis.536. num.12. & 15. part.5.* & propterea Rota plurimum † solet eius attestationi in hac materia 11
deferre, cum tendat in eius præiudicium Coccin. *decis.230. num.5.* Card. Seraphin. *decis.1141. num.8. & in Aretina Plebaniæ 6. Feburarij 1654. coram me §. Existentis.*

Denique non obstat, quòd quasi possessio præsentandi acquisita per Sellanouam non potuerit † in Sorores de Mar- 12
lianis absque noua apprehensione transire, quia ad effectum pertinentiæ sat est prædictas sorores causam habere † ab exi- 13
stenti in quasi possessione præsentandi, nam ex quasi possessione præsentandi sui authoris probatur pertinentia ad fauorem successoris, vt dixit Rot. *decis.337. num.3. part.2. recent. cum alijs adductis in Aquilana Iurispatronatus primа Iulij 1650. §. non obstat il 2. coram Reuerendiss. D. Papien.* Quod autem Sorores de Marlianis causam habeant à Sellanoua ex persona Alexandri Patris firmatur *in decis. §. Cumque de anno.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Leodieñ Contractus.

Veneris 23. Ianuarij 1662.

ARGVMENTVM.

Reintegrationis remedio agens, quid probare teneatur, vt obtineat, & præsertim cauere debet, ne facto suo ceciderit à possessione. Quod limita, si agat Ecclesia ad d. remedium, cum eius Ministri, non valeant ei præiudicare, & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *Remedium can. reintegrandæ, quibus concurrentibus intret.*
2 *Reintegrationis remedium non intrat, quando pars cecidit à possessione facto proprio.*
3 *Ecclesia ex contractu nullo non transfert in contrahentem possessionem rei traditæ.*
4 *Moniales non possunt præiudicare Monasterio.*
5 *Ecclesia non potest bona sua permutare cum alio sine beneplacito Apostolico.*
6 *Beneplacitum Apostolicum, quod non interuenerit in permutationem bonorum Ecclesiæ, ex quo doceatur.*
7 *Ecclesia, quod fuerit læsa in contractu permutationis ex quo satis dicitur constare.*
8 *Bona Ecclesiæ, vt propter æs alienum ipsius validè alienentur, non solum debet constare de debito.*
Verum etiam requiritur, vt Creditores vrgeant apud Iudicem, num.8.
9 *Venditionis contractus alius est, & aliud contractus permutationis.*

 10 *Con-*

10 *Contractus cuius natura sit, benè cognoscitur ex lectura instrumenti.*
11 *Contractus talis præsumitur esse, qualis à partibus fuit denominatum.*
12 *in Permutationis contractu licet ex accidenti, ab aliqua parte fuit data pecunia aliqua.*
Ex hoc tamen contractus debet esse natura permutationis, & non transit in contractum venditionis.
13 *in Permutatione bonorum Ecclesiæ, requiritur etiam Beneplacitum Apostolicum.*
14 *Beneplacitum Apostolicum requiritur in alienationibus bonorum Ecclesiæ, siue bona distrahantur per venditionem, siue per permutationem.*
15 *Ecclesia alienans bona sua, si sumat in se onus obtinendi Beneplacitum Apostolicum, non potest recedere à contractu, antequam illud fuerit obtentum.*
Vel probauerit, quod non obstantibus eius diligentijs nunquam potuerit illud obtinere.
16 *Ecclesiæ, quando sit indultum, ex speciali priuilegio, vt possit resilire à contractu à se inito, & num. 17.*
18 *Ecclesiæ consensus dicitur deficere in alienatione eius bonorum, dum deficit Beneplacitum Apostolicum.*

DECISIO CCCLXXXIV.

SEquuta vsque de anno 1655. inter Abbatissam, & Moniales Monasterij Vallis nostræ Dominæ propè Huun, ac Ludouicam de Miche permutatione nonnullorum bonorum, quia tamen in eo contractu Apostolicum Beneplacitum non interuenit, hinc introducto Iudicio pro parte Monialium super nullitate huiusmodi permutationis, duæ in partibus ad earum fauorem emanarunt sententiæ, deindè appellationis causa ad Rotam delatam dubitaui, An Monasterio sit danda reintegratio, & fuit per Dominos affirmatiuè resolutum.

Constat enim ex Instrumento permutationis de anteriori possessione Monialium cedentium ad fauorem Ludouicæ terras, de quibus agitur *Summario Monialium num.* 1. de possessione verò reæ conuentæ pariter constare visum fuit
1 ex litis sustentatione, quibus † stantibus habet locum remedium canonis reintegrandæ, Abb. *in cap. cum ad Sedem de restit. spoliat.* Gabr. *conclus.* 5. *num.* 67. *eod. tit.* Rota *decis.* 186. *num.* 2. & 4. *par.* 7. *recent.*

Nec refert, quòd Moniales per actum traditionis bono-
2 rum videantur facto proprio à possessione † cecidisse, quo casu cessat remedium reintegrationis, Rip. *in cap. sæpè n.* 27. *de restit. spoliat.* Surd. *cons.* 49. *num.* 3. Cassad. *decis.* 4. *num.* 6. *vers. proprio namque facto eod. tit.*

Quia conclusio non procedit, quando constat de nulli-
3 tate contractus, & † agitur nomine Ecclesiæ, cùm ex contractu nullo Ecclesia non cadat à possessione sua, nec illam transferat in contrahentes, quamuis Moniales alienationi
4 † consenserint, & habuerint se pro spoliatis, cùm non possint Ecclesiæ præiudicare, Caput. *decis.* 170. *per tot. part.* 5. Cardin. Seraph. *decis.* 1417. *num.* 3. Gregor. *decis.* 116. *num.* 1. & ibi Add. *num.* 5. Merlin. *decis.* 702. *num.* 5. *& seqq. cum alijs allegatis in Lucen. Bonorum* 17. *Iunij* 1652. *coram me*, §. *Ad secundum respondebatur.*

Nullitas contractus resultat iam ex defectu solemnita-
5 tum, quàm iustæ causæ vtilitatis, † vel necessitatis, quæ insimul in hac materia concurrere debent, *cap.* 1. *de reb. Eccles. non alien. Clem.* 1. *eodem tit.* Mantic. *decis.* 41. *num.* 1. Coccin. *decis.* 443. *num.* 1. *cum alijs in Leodien. Dominorum* 25. *Iunij* 1649. §. *Quoniam alienatio coram Eminentissimo Domino Cardinali Corrado Prodatario.*

Quod autem in præsenti solemnitates requisitæ non in-
6 teruenerint, patet ex quo non constat † de Beneplacito Apostolico in Instrumento reseruato, minusque permutationem huiusmodi fuisse vtilem, & proficuam Monasterio,
7 quinimò † euidenter damnosam, & læsiuam, dum contra Moniales plures insurrexerunt Creditores in Instrumento permutationis non expressi, *dicto Summar. Monialium n.* 7. *& seqq.* nec vlla aderat causa deueniendi ad hanc distractio-
8 nem † bonorum, præter quod non solùm concurrere debet æs alienum, sed vlterius, quòd Creditores vrgeant apud Iudicem, vt dixit Rota *in Pampilonen. alienationis* 15. *Iunij* 1649. §. *Præter quod coram bon. mem. Bichio.*

Non vrget, quòd potius versemur in contractu venditio-
9 nis, quàm permutationis. † Tum quia contrarium conuincitur ex lectura Instrumenti, vbi pluries † fit mentio de permutatione *dict. Summar. num.* 1. & talis censetur contractus, qualis à contrahentibus denominatur, *l. qui fundum*, §. *qui agrum, ff. de contrah. empt.* Tum etiam, quia cum hinc inde bona fuerint † tradita, & assignata iuxta naturam permu- 11
tationem; talis proindè reputari debet contractus, non obstante, quod pro parte Monialium interuenerit pecunia pro æquando † valore bonorum permutatorum, dum valor bo- 12
norum pecuniam numeratam longè excedit, vt ex Instrumento *d. Summ. num.* 1. & his in terminis tradunt Canonistæ *in cap. ad quæstiones de rer. permut.* & ibi Abb. *num.* 4. Zabarell. *num.* 3. Io: Andr. *num.* 3. Guidopap. *quæst.* 92. Gratian. *discept. forens. cap.* 206. *num.* 22. & *cap.* 885. *n.* 20. & 21. Boer. *decis.* 144. *per tot.* & propterea Beneplacitum † Apostolicum 13
erat omninò necessarium, Redoan. *de reb. Eccles. non alien. quæst.* 2. *cap.* 4. *per tot.* Rot. *decis.* 70. *num.* 1. *par.* 1. *recent.* & *in d. Leodien. Dominorum* §. *Non obstat.*

Et cessat omnis difficultas, quia siue sit contractus venditionis, siue permutationis respectu † bonorum à Monia- 14
libus Ludouicæ in solutum traditorum Beneplacitum erat omninò necessarium, vt expressè disponitur *in extrauag. Ambitiosæ de reb. Eccles. non alien.* ibi: *omneque pactum per quod Dominium Ecclesiæ transfertur.*

Non obstat, quòd Moniales assumpserint in se onus illud obtinendi. Ideòque † non valeant à contractu recedere, 15
antequam fuerit obtentum, vel doceant fecisse diligentias pro illo obtinendo, vt aduertit Rota *dicta decis.* 218. *num.* 14. *part.* 7. *recent.* Quia id sanè posset procedere, quando Beneplacitum fuisset reseruatum ad cautelam, † & de Iure non 16
requireretur, secus verò quando de Iure requiritur. Tunc enim ante impetrationem ex speciali Priuilegio Ecclesiæ locus est pœnitentiæ, † & interim licuit Monialibus à contra- 17
ctu tam iniusto recedere, vt in his terminis tradunt Gratian. *discept. forens. cap.* 514. *num.* 7. Duran. *decis.* 397. *num.* 12. Rot. *d. decis.* 218. *num.* 15. & *seqq.* & permutatio fuit nulla, nedum ex defectu solemnitatum, sed etiam consensus, qui censetur † deficere eo ipso, quòd deficit Beneplacitum consensui 18
correspectiuum, Rot. *decis.* 277. *num.* 12. *par.* 4. *tom.* 2. *recent.* Add. ad Buratt. *decis.* 374. *in fin.*

Et ità Monasterio tantùm informante, resolutum fuit, dandam esse reintegrationem, facta tamen restitutione Ludouicæ bonorum permutatorum, quatenus penes Monasterium existant.

R. P. D. BEVILAQVA.

Meleuitana Domus.

Veneris 23. *Ianuarij* 1662.

ARGVMENTVM.

Venditor, nisi præstet omnia, quæ in venditione asseruit, nedum de Iure tenetur ad pretij restitutionem emptori, sed ad damna, & interesse.

SVMMARIVM.

1 *Venditor debet seruare emptori omnia promissa in contractu venditionis.*
2 *Venditor, nisi obseruauerit omnia promissa in contractu venditionis, tenetur ad pretij restitutionem.*
3 *Venditor non obseruans emptori omnia promissa in venditione, nedum ad pretij restitutionem.*
Verum etiam ad damna, & interesse tenetur, num. 3.
4 *Sententia, quando non possit argui de iniustitia.*
5 *Oppositiones illæ nō sunt attēdendæ, quæ tollūtur ex facto.*
6 *Testes optimè concludentes veniunt attendendi.*
7 *Venditionis contractum ratificans, quid id importet.*
8 *Promissa ea omnia, quæ sunt, necesse est, vt quis illa secundum obligationem suam obseruet.*

DECISIO CCCLXXXV.

SEntentiæ in hac causa emanatæ condemnant Ignatium de Camenzerlis, & Antoniam Farugiam ad restituen. Natali Parmigiano scut. 800. per ipsum soluta pro pretio domus ab eisdem emptæ, sed in exequutione possessionis impeditæ à Teresia, & Margharita filiabus, & sororibus respectiuè, necnon ad reficien. vltra litis expensas damna, & interesse consistentia in sc. 25. pro pensione alterius domus pro suo vsu conductæ alijsque 12. scut. quolibet anno impensis pro molitura frumenti, quas sententias Domini confirmandas esse dixerunt, quia ampliùs non controuertitur Iustitia sententiarum in parte demandante restitutionem pretij domus per dictum Natalem erogati in extinctionem debitorum

torum Ignatij, & Antoniæ, & pensionis occasione condu-
ctionis alterius, domus iuxta Iuris dispositionem volentis,
1 quod † nisi venditor præstet omnia, quæ in venditione
asseruit, vt debet *l. si venditor in princ. ff. de act. empt.* Surd.
*cons.*441. *num.* 15. *lib.* 3. tenetur reficere emptori nedum
2 † pretium, *l. si in venditione* 60. *ff. de euict.* Rot. *decis.* 286.
3 *num.*4. post Cens. *de cens.* sed etiam damna † & interesse,
l. stipulatio ista, vbi Bart. Angel. & Imol. *ff. de verb. signific.*
Magon. *decis. Florent.* 93. *num.* 6. Mangil. *de euict. quæst.* 30.
num. 18. *alijque cumulati in antecedentibus decisionibus*.

Nec sententiæ redargui possunt de iniustitia, in parte
demandante restitutionem scut. 12. annuorum per Natalem
impensorum in molitura sui frumenti sub prætextu quod in
4 dicta domo † sibi vendita non adesset Stantia ad vsum mo-
lendini, vbi posset suum molere frumentum, & ideò non
debent venditores grauari ad dictam expensam, quam
Natalis etiam assecuta possessione domus adhuc fecisset
dum ibi huiusmodi molendini commoditas non aderat, quia
5 oppositum, deprehenditur † tam ex ipso Instrumento ven-
ditionis, in quo sub nomine consimuli ibi specificato conti-
netur mansio ad vsum molendini, quam ex testibus in vim
remissorialium examinatis super existentia d. Stantiæ, &
6 damnis ex tali causa passis optimè concludentibus † ex rela-
tis in *Summ. Natalis num.* 2. quibus positis insurgit iustitia
sententiarum, & in hac parte ex quo Natalis damnum istud
7 non fuisset passus si domus possessionem fuisset † assequutus
prævia ratificatione venditionis per ipsos Ignatium, & An-
toniam procuranda à Margarita, & Teresia condominis
8 † iuxta obligationem in ipso Instrumento factam ad text. *in
l. euicta ff. de euict. l. non dubitatur, & l. sequens, C. eodem,*
Romao. *cons.* 169. *in princ.* Abb. *in cap. Iniustum propè finem,
de rerum permutat.* Mangil. *de euict. quæst.* 179. *num.* 1. *&* 2.
& num. 28. *cum seqq.* Et ita, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Bononien̄ Fideicommissi de Monterentijs.

Veneris 27. Ianuarij 1662.

ARGVMENTVM.

Renunciatio fideicommissi conditionalis, nunquām censetur inducta, nisi expresè fuerit facta, aut ex aliis verbis ea pernecesse inferatur, per diuisionē bonorum inter socios, non censetur inductum id, de quo animum non habuerunt operari. Procuratores in vanum excedunt limites mandati.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissi renunciatio non inducitur, nisi expresè dicatur, aut verba de necessitate id inferant.*
2 *Et ista est communis opinio, & ab ea non est recedendum.*
3 *Bonorum diuisio, si fuerit facta propter eorum separationem, ex ea non potest inferri ad aliquam renunciationē.*
4 *Promissio de euictione, quid inferat.*
5 *Clausula*, ad habendum, *& similes, posita in diuisione bonorum, non inferunt renunciationem fideicommissi, in eis existentem.*
6 *per Diuisionem bonorum, quando non constat de voluntate renunciandi fideicommisso, parum iuuat clausula* ad habendum, *&c.*
7 *Diuisio bonorum per Procuratores non operatur renunciationem fideicommissi, si id non habebant in bonis.*
8 *Procuratores fines mandati excedere valide non valent.*
9 *Procuratores, fines mandati ampliari non possunt.*
10 *Clausula*, ad habendum, *& similes qualiter extendendæ sunt.*
11 *Relatio facienda venit solum ad ea, ad qua constat mentem disponentis fuisse, vt referretur.*
Non autem ad omnia expressa in dispositione.
12 *Extensio non datur in his, quæ non sunt.*
13 *Qualitates non entis, nullæ sunt.*
14 *Procuratori si detur facultas in aliquo negotio faciendi modo, & forma prout ipse voluerit, id intelligitur, pro vt congruit negotio, & voluntati principalis.*
15 *Legitima, & Trebellianica consumitur in detractionibus per heredem factis.*
16 *Inuentarium factum per heredem contra ipsum probat, & vim explicitæ confessionis habet.*
17 *Detractiones factæ ab herede in quid sint imputandæ.*
18 *Diuisiones bonorum factæ inter coheredes quid inferant.*
19 *Confessio facta inter diuidentes non solum probat contra ipsos diuidentes, sed etiam habentes causam ab eisdem.*
20 *Testes, si specificè deponant benè sunt attendendi.*
21 *Testes deponentes de visu, & ex certa scientia, plenam probationem faciunt.*
22 *ex Vicinitate dispositionem benè argui potest identitas rerum.*

DECISIO CCCLXXXVI.

VT in præterita dicebant DD. fideicommissum à Carolo
Monterentio conditum per diuisionem bonorum fa-
ctam inter Iulium, & Franciscum hæredes nullatenus re-
missum fuit, quia licet fuerit diuisio bonorum subiectorum
fideicommisso, nulla tamen in Instrumento legitur renun-
ciatio istius fideicommissi conditionalis quæ nunquam indu-
citur, nisi † expresè dicatur, aut verba de necessitate hoc 1
inferant, *l. cum Pater §. hæreditatem, ff. de leg.* 2. Bartol. Bald.
Paulo de Castro, *& communiter DD. in l. qui Romæ §. Duo
fratres vbi Ripa num.* 39. *testatur de communi ff. de verb. oblig.*
Menoch. *lib.* 3. *præsumpt.* 115. *num.* 9. *qui pariter de communi,*
& recepta sententia testatur Peregrin. *de fideicommiss. ar.* 52.
num. 18. *&* 24. Manzar. *eod. tract. quæst.* 59. *in fine*, Cæphal.
cons. 371. *num.* 14. *lib.* 3. Bero. *cons.* 130. *num.* 9. *lib.* 2. Dec. *cons.*
86. *num.* 4. vbi de magis † communi, & quod ab ea in con- 2
sulendo, & iudicando non sit receden̄ Fusar. *quæst.* 593.
num. 5. *&* 6. *de substit.*

Diuisio † enim tendit solum ad separationem eorum, quæ 3
sunt communia, & propterea non infert renunciationem
fideicommissi conditionalis quæ necessario ex illa non sequi-
tur etiamsi diuidentes promiserint inuicem † de euictione, 4
quia promissio huiusmodi operatur quidem, vt alter alteri
de euictione teneatur ex dato, & facto proprio, non au-
tem ex facto fideicommittentis, & eueniente conditione
fideicommissi, Bart. *communiter receptus in d. §. duo fratres
num.* 22. Alexand. *sub num.* 30. Ias. *num.* 33. Rip. *num.* 45.
Menoch. *d. l.* 3. *præsumpt.* 115. *num.* 12. 13. *&* 14. Peregrin.
de fideicommiss. art. 52. *num.* 18. *in fine cum alijs adductis in* 1.
decis. 22. *Iunij præteriti coram me.*

Neque obstat clausula *ad habendum, & pleno Iure dispo-
nendum*, nam † quidquid sit vbi constat diuidentes voluisse 5
remittere fideicommissum vbi non constat de tali voluntate
per diuisionem etiam † cum dicta clausula non inducitur re- 6
nunciatio fideicommissi conditionalis, Aretin. *in d. l. qui Ro-
ma, §. duo fratres quæst.* 8. Soccin. *ibid. num.* 127. Menoch. *de
præsumpt.* 115. *sub num.* 26. *vers. Conciliari possunt*, & dixit
Rot. *apud Crescent. de testam. decis.* 6. *per tot.*

Non constat de voluntate diuidentium, quia diuisio non
fuit facta à Iulio, & Francisco, sed ab eorum † Procuratori- 7
bus, qui facultatem remittendi fideicommissum non habe-
bant, vnde non potuerunt excedere limitem † mandati 8
fideicommissum remittere, vt consuluerunt Alexand. *cons.*
208. *num.* 5. *lib.* 6. Odd. *cons.* 49. *num.* 8. *cum pluribus seqq.* ad-
ductis per Fusar. *d. quæst.* 593. *num.* 153. vbi quod tunc non
est inspicienda forma diuisionis, nec eius amplitudo, † sed 9
forma dumtaxat mandati, & pluries dixit Rot. vt coram
Buratt. *decis.* 89. *sub num.* 16. *& in Romana fideicommissi de
Maximis* 11. *Ianuarij* 1649. *coram Reuerendissimo D. meo
Cerro Decano.*

Nullius momenti visa est extensio ad renunciationem
fideicommissi desumpta ex formulario Bononiæ ad quod
fuit habita relatio, & cuius vigore † clausula *ad habendum* 10
extenditur ad renunciationem fideicommissi, nam vltra
quod relatio legitur solum adiecta facultati cedendi Iura, &
sic non est referibilis ad omnia in mandato procuræ conten-
ta in qua † sententia fieri debet interpretatio, & omissum 11
haberi pro omisso, *ex adductis in Romana Census* 10. *Fe-
bruarij* 1659. *coram Reuerendiss. Papien.* dum non fuit data
facultas procuratoribus diuidendi cum clausula *ad haben.*
† frustra quæritur de illius extensione facienda, iuxta for- 12
mularium prædictum ex regula quod non entis nullæ sunt
qualitates, † & id quod non est extendi non potest, *l. eius qui* 13
in prouincia ff. si cert. petat. sicuti enim non intrat extensio
deducta ex facultate data procuratori diuidendi † modo, & 14
forma, prout sibi videbitur, quia debet intelligi de modo, &
forma, quæ congruat diuisioni, & voluntati mandantis, *vt
in simili dictum fuit in Romana Vinea* 13. *Iunij* 1642. *coram
bon. mem. Bichio, & in Romana fideicommissi de Nicolinis* 23.
Maij 1653. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Quo verò ad detractiones prætensas à Pellicano ex persona Iulij procius legitima, & Trebellianica, necnon pro dotibus Isottæ matris, & Iacobæ vxoris eiusdem Iulij iterùm
15 censuerunt Domini legitimam, † & Trebellianicam fuisse consumptam ex alienatione mobilium, siquidem mobilia hæc erant valoris lib.24. mil. vt constat ex Inuentario, in
16 quo singillatim apparent descripta, & extimata, † quæ descriptio contra ipsum Iulium, & Franciscum pleuè probat, & vim habet explicitæ confessionis, *l. finali ibique DD. C. de arbitr.* Rot. post Posth. *de manut. decis.* 140. *num.* 5. *& in Romana hæreditatis* 10. *Decembris* 1660. *coram R.P.D. meo Celso*.

Ex quibus mobilibus medietas lib. 12. m. obueniet Iulio in diuisione, qui paulò post vendidit integram portionem suam, vt referunt testes dati in præterita, & hodiè, cuius
17 proindè † pretium pro rata sex mille venit in causam legitimæ, & Trebellianicæ imputañ pro alia verò rata in computum detractionum cedere debet, iuxta gloss. Bald. Castrens. *& reliquos in l. Marcellus §. res quæ ff. ad Trebell. & in l. cum tale §. Titius ff. de cond. & demonstrat.* Fusar. *de substit. quæst.* 624. *num.* 2. Honded. *cons.* 59. *num.* 14. *&* 15. *lib.* 1. *cum alijs*, quos refert, & sequitur Merlin. *de legitim. lib.* 2. *quæst.* 6. *num.* 6. *& seqq.*

Quòd autem mobilia huiusmodi essent hæreditaria Caro-
18 li visum fuit satis probari ex † eadem diuisione inter ipsos Iulium, & Franciscum facta vti hæredes eiusdem Caroli Patris immò cum explicita mentione, quod deueniebant ad
19 diuisionem bonorum stabilium, † & mobilium hæreditatis illius, quæ quidem confessio probat nedum contra diuidentes, sed etiam habentes causam ab illis, vt dixit Rota *in Bononien. fideicom. de Mangellmis* apud Coccin. *decis.* 120. *num.* 1. 2. *&* 3. coram Seraphin. *decis.* 553. *num.* 1. *& in Romana cambij* 26. *Iunij* 1652. *§. Itaque coram Reuerendiss. Tarraconen.*

Nec ambigi potest quin venditio fuerit de mobilibus Iulio
20 obuentis, & integra illorum quantitate † cum testes specificè deponant fuisse vendita mobilia, quæ (exceptis paucis nullius valoris) continebantur in portione per diuisionem illi assignata, vt ex lectura processus, qui tanquam deponentes de
21 visu, † & certa scientia plenam probationem faciunt, Surd. *cons.* 12. *num.* 33. Rota *coram Eminen. D. Card. Otthobono decis.* 200. *n.* 4. maximè quia stante præcedente diuisione mobilium hæreditariorum, & subsecuta venditione, admodum verisimile est Iulium vendidisse illa, quæ sibi paulò ante ex diuisione obuenerant potius, quam illa, de quibus non con-
22 stat. † Vicinitas enim actuum plurimum vrget ad inducen identitatem iuxta text. *in l. si ventri §. finali*, vbi Bartol. *in fine*, Ripa *num.* 10. *ff. de priuil. credit.* Aymon. *cons.* 153. *n.* 9. Surd. *decis.* 55. *num.* 9. *&* 12.

Verùm super detractionibus dotium Iacobæ, & Isottæ non fuerunt concordia suffragia Dominorum, & ita responsum fuit in decisione præterquam quoad illarum detractiones, de quibus particulariter videatur partibus hinc inde Informantibus.

R. P. D. VICECOMITE
Postea S. R. E. Cardinali.

Reatina Successionis.

Lunæ 30. *Ianuarij* 1662.

ARGVMENTVM.

Ægidianæ constitutioni, quando non dicatur esse locum. Benè discutitur statutum Reatinum sub Rubric. 19. titul. de success. ab intestato deferens successionem ab intestato consanguineis proximioribus.

SVMMARIVM.

1 *Ægidiana Constitutio, obtinet locum in qualibet iudicij instantia.*
2 *Ægidiana constitutio, non intrat quando sententia continet reuocationem alterius sententiæ.*
3 *Constitutio Ægidiana cessat, quando sententia continet mixturam, possessorij, & petitorij.*
4 *in Sententia mixtura non dicitur cessare, licet in separatis Capitulis fiat mentio de possessorio, & petitorio.*
5 *Capitula non possunt dici separata, si vnum habeat dependentiam ab alio.*
6 *Sententiæ validitas, quando non possit controuerti.*
7 *Sententia deferens successionem ab intestato, ei, qui de futuro est, proximior, satis dicitur iusta.*
8 *Statutum Reatinum, sub* Rubr. 19. de success. ab intestat. *defert successionem ab intestato consanguineis proximioribus, & num.* 17. 18.
9 *ex Statuentium contrario loquendi vsu quid inferatur.*
10 *in Statutorum interpretatione posthabita verborum significatione, attenditur statuentium voluntas.*
11 *in Dispositionibus statuentium vsus loquendi, ex quo arguatur.*
12 *Statutum Reatinum* cap. 22. de testibus libr. 2. *declaratur.*
13 *Statutum si excludat à testimonio ferendo nurum, quid inde inferatur.*
14 *Verbum* affinis *quoties iniungitur verbo consanguineis, horum appellatione cognati quoque comprehenduntur.*
15 *Statutum Reatinum* cap. 1. libr. 2. de accusat. *quid disponat.*
16 *Statutorum verba interpretationem recipiunt, ex verbis in alijs partibus in statuto appositis.*
19 *Statutum secundum terminos in quibus loquitur, intelligendum est, & num.* 20. 21. *&* 22.
23 *in Statutis non est admittenda illa interpretatio, quæ est contraria menti statuentium.*
24 *Statutum loquens conditionaliter, non habet locum nisi conditiones verificentur.*
25 *Extensio in correctorijs de iure non admittitur de casu ad casum.*
26 *Statutum, dum clarè loquitur reuocari non debet in dubium.*
27 *in Statutis in dubio ea admittenda est interpretatio, quæ minus corrigit ius commune.*
28 *Statuti verba ad ea referenda sunt, quæ antecedenter fuerunt disposita.*
30 *Dictio, ipsius, est personalis, & ad oculum demonstratiua.*
31 *Statuti vna pars, alteram partem declarat.*
32 *Statutum considerans aliquam qualitatem ad certum effectum, non debet trahi ad diuersum.*
33 *ad Successionem, quando admittuntur plures in eodem gradu, cessat repræsentatio, & num.* 34.
35 *Linea descensiua incipit à fideicommittentis filijs, continuatur in nepotibus, cæterisque descendentibus.*
36 *Linea non potest dici descensiua, si sit contentiua, & transuersalis.*
37 *Statutum benè declaratur ex verbis sequentibus, immediatè positis.*
38 *Statuta ita interpretanda veniunt, ne reddantur elusoria, vel absurda.*

DECISIO CCCLXXXVII.

INtroducta lite coram Gubernatore Reatino inter Ludouicum, & fratres de Tostis necnon inter Christophorum, & Fratres de Leonijs super successione Hieronymi Tosti ab intestato defuncti ad quam d. Tosti vti Patrueles, Leonij verò tanquam Auunculi sese admitti, contendebant paterna bona Tostis, materna autem Leonijs fuerunt attributa: Causa autem ad hoc sacrum Tribunal deuoluta, præuijs duabus decisionibus coram R. P. D. meo Celso contraria prodijt sententia dd. Auunculis integram tribuens hæreditatem, demum signanter mihi delata cum clausula *constito quod sit locus Ægidianæ* disputatum hodie fuit, an esset ei locus, vel potius sententia Rotalis confirmanda, vel infirmanda, & quoad primam partem placuit Dominis negatiuè respondere, quia licet Ægidiana † locum 1
obtineat in qualibet iudicij possessorij instantia, cessat quando, prout in proposito casu sententia continet reuocationem alterius, tunc enim immissio † ad bonorum possessio- 2
nem concessa censetur consecutiuè, & dependenter à reuocatione, quæ cum respiciat malum Ius † partis dicitur ex 3
hoc complicatum possessorium cum petitorio, quæ quidem mixtum operatur, vt causa fiat appellabilis, quoad vtrumque affectum, Posth. *de manut. obseru.* 8. *num.* 77. Rot. penès Pacif. de Salu. *decis.* 144. *num.* 6. & coram Caual. *decis.* 105. *per tot. & decis.* 302. *num.* 4. *part.* 8. *recent.*

Nec mixtura † excludi valet ex eo quod reuocatio, & 4
immissio conceptæ fuerint sub diuersis orationibus, & separatis Capitulis, huiusmodi enim cautela non suffragatur vbi concurrit † connexitas, & dependentia vnius capituli ab al- 5
tero, quia tunc Iudicium possessorium propria natura immu-

immutata euadit ordinarium, *cap. Cum dilectis de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Scacc. *de appellat. quaeſt.*18. *limit.*6. *memb.* 9. *ſub num.*74. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*694. *num.*31. Bero. *conſ.*110. *num.*37. & 38. *lib.*3. Veſtr. *in praxi lib.*7. *cap.* 3. *ſub num.*6. & 7. Rota *diuerſ. deciſ.*356. *num.*6. & 323. *per tot. part.*1.

Quo verò ad aliam dubij partem reſponderunt affirma-
6 tiuè; validitas † enim non controuertitur, Iuſtitia autem deſumitur ex eo quod fratres de Toſtis in quarto gradu defuncto ſunt coniuncti; Leonij verò in tertio, ideòque
7 iſtis vti † proximioribus ſucceſſio venit deferenda *Auth. poſt fratres C. de legitim. hæred.* §. *ſi igitur defunctus il primo Auth. de hæred. ab inteſtante venien. l.*1. & 28. *hac autem, ff. vnde legitim.* Rota penes Poſt. *deciſ.*294. *num.*1. & *coram Eminentiſſ. Otthobono deciſ.*72. *num.*5. Boer. *deciſ.*302. *n.*1. *cum ſeqq.*

Non obſtat ſtatuti Reatini diſpoſitio ſub *Rubric.*19. *de ſucceſſ. ab inteſtato*, ſucceſſionem tribuens Conſanguineis
8 proximioribus, † quorum appellatio ex proprietate ſermonis agnatos dumtaxat includit, nam ex contrario vſu loquendi per ſtatuentes adhibito apertè colligitur eorum
9 intentionem fuiſſe † vt comprehenderentur tam agnati, quàm cognati, vnde verbum ſignificatione poſthabita
10 † ſtatuentium voluntas venit præferenda, *l. in cond. de cond. & demonſtrat. & l.*3. *de lib. præterit.* Soccin. Iun. *conſ.* 116. *num.*7. 8. & 9. *vol.*3. Cephal. *conſ.*306. *n.*118. Alex. *conſ.*153. *num.*1. *lib.*7. Mant. *de coniect. vltim. volunt. lib.*12. *tit. vlt. num.*26.

Talis quippè vſus loquendi deſumitur ex pluribus ſtatuti
11 partibus, † & præcipuè (omiſſis alijs in deciſione R.P.D. mei recenſitis, cæteriſque argumentis deſumptis ex eodem
12 ſtatuto) † *ex cap.*22. *de teſtib. lib.*2. vbi excluſo quolibet conſanguineo vſque ad certum gradum à teſtimonio prohibendo, Nurus quoque remouetur, quæ eſt affinis, dicen-
13 dum † igitur eſt ſub conſanguineum nomine voluiſſe etiam cognatos in quibus in teſtificando maior ſuſpicio ca-
14 dere poteſt, quàm in affinibus quoties † enim verbum *affinis* iungitur conſanguineis horum appellatione cognati quoque includuntur *Rota coram Creſcent. deciſ.*4. *num.*7. *de conſtit.*

Idque clarius deſumitur *ex cap.*1. *lib.*2. *de actus*, vbi ex-
15 preſsè conſanguinei appellantur tam agnati, † quàm cognati, ibi inter *conſanguineos, & coniunctos tam ex latere patris, quàm matris*; Statuti enim verba interpretationem
16 † recipiunt ex verbis in alijs partibus adiectis, *l. qui filiabus, ff. de leg.*5. *l. vtrum*, & ibi Angel. *ff. de petit. hæredit.* Bart. *in l. præter*, §. *erit differentia, ff. vi bonorum raptor.* Soccin. ſen. *conſ.*8. *num.*1. *lib.*3. Soccin. Iun. *conſ.*18. *n.*16. *lib.*3. Dec. *conſ.*11. *n.*2. Cephal. *conſ.*451. *n.*82. *lib.*4. Honded. *conſ.*12. *n.*15. & 16. *lib.*2.

Non vrget repetita ſeparatio de bonis paternis, & ma-
17 ternis præſumpta ex §. *filia verò*, ibi [*filia verò* dotatæ non poſſint ſuccedere ab inteſtato alicui proximiori vnà cum fratre, vel nepotibus ex fratre præmortuo; Et ſi non habuerunt fratrem, vel nepotem, & habuerint patruum, ſeu fratres patrueles, vel aliquem ipſo non tunc ſuccedat dicta mulier pro medietate, & in alia medietate ſuccedant prædicti in ſtirpes, & hoc locum habeat in ſucceſſione
18 † conſanguineorum ex parte patris tantùm, & eodem modo in ſucceſſione conſanguineorum matris ſuccedat dicta mulier dotata non ſuperſtite fratre, vel nepote ex fratre præmortuo ipſius mulieris dotatæ in medietate bonorum, & in alia medietate ſuccedat Auunculus, & fratres conſobrini ex parte matris] ex quibus inſiſtebant infor-
19 mantes pro Toſtis inductam † fuiſſe patrimoniorum diuiſionem ita ut agnati ad paterna, cognati verò ad materna bona cenſeantur vocati, vt aduertit Rota *deciſ.*349. *num.*6. & 7. *cum ſeqq. & ſignanter num.*15. *part.*6. & *deciſ.*102. *cum ſeqq. part.*7. *recent.*

Nam contrarium conuincitur, quia ſtatuentes dumta-
20 xat prouidere † voluerunt, ne in caſum mortis alicuius ſine aſcendentibus liberis, & nepotibus totam aſſequeretur hæreditatem ſoror dotata ſuperſtes, & propterea diſpoſuerunt, vt medietas bonorum deferatur ipſi mulieri, altera verò patruis, ſeu patruelibus, ſi agatur de ſuccedendo con-
21 ſanguineo † ex latere patris, ſi verò tractatur de ſucceſſione conſanguinei ex latere matris medietatem tribuit dictæ mulieri, alteram verò auunculis, ſeu conſobrinis. Hinc igitur clarè conſurgit ſtatuentes non intellexiſſe ſeparare bona paterna à maternis, dum indiſtinctè admiſerunt mulierem dotatam, quæ eſt cognata reſpectu conſangui-
neorum ex parte matris ad medietatem † omnium bono- 22
rum, quia ſi hoc voluiſſent omnia bona paterna agnatis deferri mandaſſent, reſeruatis bonis maternis pro cognatis, & ſic cum adducta ſeparatio aduerſetur verbis, & menti
ſtatuentium vti impropria † non eſt admittenda, *l. Item* 23
veniunt §. *Præter hæc in fine*, & ibi Bald. *ff. de petit. hæredit.* Bart. *in l. ab executore num.*7. *in fin. verſ. Item ſi verba, ff. de appell.* Dec. *conſ.*338. *col.*2. *num.*2. *verſ. pro declaratione vol.*1. Surd. *conſ.*179. *num.*47. *Rota coram Merlin. deciſ.*125. *num.*43.

Vltra quod ſtatuti caſus eſt, quando exiſtat fœmina dotata non habens fratrem ſiue nepotem ex fratre, ſed pa-
truum † ſiue patrueles, in propoſito autem deſunt dictæ 24
qualitates eo quia concurrunt auunculi, & patrueles reſpectu Hieronymi defuncti, vnde cum prædicti patrueles habeant ſorores dotatas, ceſſare videtur ſtatuti diſpoſitio ex-
cludentis mulieres dotatas proximiores, † vel æquales in 25
gradu, & conſequenter de Iure ſucceſſibiles, non autem remotiores, quales ſunt d. Sorores, quæ de Iure communi iam ſunt excluſæ, vt patet ex illis verbis, ibi: *Succedat immediatè eius quod eſſet habitura de Iure communi*, & ſic cum
dictæ † ſorores nil de Iure conſequi valeant, eo quia ſunt 26
in quarto gradu; auunculi verò in tertio ſtatuti verba eidem non conueniunt, Curt. Iun. *conſ.*294. *num.*57. Pariſ. *conſ.* 45. *num.*63. Soccin. ſen. *conſ.*23. *num.*4. & *conſ.*24. *num.*3. *lib.*4. Burſatt. *conſ.*200. *num.*39. *lib.*2. Rota *deciſ.*502. *n.*3.
*part.*2. *recent.* In correctorijs † enim Iuris communis non 27
admittitur extenſio de caſu ad caſum, eoque intelligenda ſunt, vt quominus fieri poſſet Iuris communis correctio ſequatur, *Gloſſ. in Auth. quas actiones in verbo excluduntur propè fin. C. de Sacroſ. Eccleſ.* Corn. *conſ.*271. *num.*9. & 11. *lib.*4. Dec. *conſ.*451. *num.*9. Natt. *conſ.*32. *num.*8. *lib.*1. Bald. *conſ.*2. *num.*4. *lib.*1. Soccin. *conſ.*28. *num.*25. *lib.*4. *Rota coram Merlin. deciſ.*390. *num.*12. & 21.

Neque in dubium reuocari poteſt quin ſtatuentes intelle-
xerint † de patruelibus fœminæ dotatæ, dum ea excluſa 28
à ſucceſſione conſanguinei extante fratre, vel nepote ſtatim ſubiungitur, & ſi non habeat fratrem, vel nepotem,
† ſed patruum, ſiue patrueles, vtique hæc verba ad mu- 29
lierem dotatam, de qua antecedenter fuerat diſpoſitum ſunt referenda, & non ad defunctum, quia frater in conditione excluſiua poſitus dicitur frater fœminæ, quod aper-
tius † declaratur ex dictione *ipſius* adiecta ſubſequenti- 30
bus, quæ tamquam perſonalis, & ad oculum demonſtratiua orationem reſtringit ad fœminam, cui inhæret, ibi: *eodem modo ſuccedat dicta mulier dotata non ſuperſtite fratre, vel nepote carnali ex fratre præmortuo ipſius mulieris,*
† vna enim ſtatuti pars ab altera interpretationem ſumit, 31
Anchar. *conſ.*93. 341. & 423. Paul. de Caſtr. *conſ.*119. Dec. *conſ.*11. *num.*2. *verſ. primo quia*, Cephal. *conſ.*451. *num.*82. *lib.*4.

Contrarium verò argui nequit ex §. ſi verò ſupponente gradus æqualitatem fœminæ dotatæ cum patruis, ſiue fra-
tribus † patruelibus, quæ quidem æqualitas mulieris con- 32
ſiſtere minimè valet reſpectu propriorum patruelium, ſiue patruorum, prout requirit ſtatutum, ſed ſolummodò reſpectu patruelium Hieronymi defuncti; Nam ſtatutum hanc æqualitatem conſiderauit quoad modum ſuccedendi
† tantum, quæ in muliere perſonam patris prædefuncti 33
repræſentante concurrere poteſt, cum agatur de ſucceſſio-
ne patrui in concurſu † alterius patrui, *Auth. poſt fratres la* 34
ſeconda, C. de legitim. hæred. §. *igitur il ſecondo, Auth. de hæredit. ab inteſtato venien.* Cyriac. *controu.*405. *num.*32. *cum duobus ſeqq.* Surd. *conſ.*343. *num.*3. Rota *deciſ.*188. *num.*2. *part.*7. *recent.*

Demum non releuat altera ſtatuti diſpoſitio deferens ſucceſſionem deſcendenti ex linea maſculina, excludendo matrem auum maternum, & deſcendentem ex linea materna, quia fratres de Toſtis non ſunt de linea deſcenſiua
Hieronymi † talis enim linea incipit à filio defuncti de 35
cuius hæreditate agitur, & continuatur in nepotibus, aliiſque deſcendentibus, Peregrin. *de fideicomm. art.*26. *num.*28. *ad med.* Corn. *conſ.*97. *num.*5. *poſt med. verſ. & profectò vol.*3. neque in propoſito caſu linea ſumenda eſt pro contentiua, & tranſuerſali, ſed pro vera, & effectiua, Menoch. *conſ.*234. *n.*8. *lib.*3. Ruin. *conſ.*98. *n.*4. *lib.*1. Crauett. *conſ.*250. *n.*5. Cephal. *conſ.*313. *n.*19. & 60. Fuſar. *de ſubſtit. q.*345. *n.*1. Peregr. *de fideicomm. art.*22. *n.*24. Soccin. ſen. *conſ.*33. *num.*9. & 10. *lib.*3. Rota *deciſ.*97. *n.*7. & *ſeqq. part.*7. *recent.*

Et hoc

Et hoc facilliùs procedere censuerunt DD. ex statuti ver-
36 bis † immediatè seqq. ibi : *superstite descendente à linea*
masculina, vel fratre carnali ex vtroque parente, vel patre
tantùm, quæ sanè verba apertè præseferunt lineam effe-
37 ctiuam, nam si de contentiua statuentes † intellexissent,
inanis, & superflua redderetur expressio *de fratre* sub li-
nea contentiua compræhenso, Fusar. *loc. cit.* Alias enim
38 sequeretur magnum absurdum, scilicet quod statuentes vo-
luerint arcere matrem ab hæreditate proprij filij illam tri-
buendo remotioribus etiam in decimo gradu de linea con-
tentiua, quod non est admittendum, *l. nam absurdum, ff.*
de bon. libert. Petr. Anchar. *cons.80. num.7.* Ioannes de
Imol. *cons.145. num.2.* Io. de Anania *cons.27. num.6. in fine*,
Abb. *cons.37. vers. sed iste intellectus lib.2.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Bononien. Fideicommissi de Canobijs.

Luna 30. *Ianuarij* 1662.

ARGVMENTVM.

Descendentia vocata ad fideicommissum, tunc plenè, & concludenter est probanda, ad effectum succedendi in fideicommisso, si agatur contra tertios possessores, & quando non dicatur probata.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario, denegatur immissio, dum plenè non constat de eius vocatione.*

2 *Fideicommissarius probare debet se descendere ab illa linea, quæ fuit vocata à Fideicommittente.*

3 *Descendentia tunc plenè, & concludenter, est iustificanda, si agatur ad effectum succedendi in fideicommisso contra tertios possessores bonorum.*

4 *Testes examinati in diuersa causa, & ad alium effectum non iuuant, dum probatio debet esse plena, & concludens.*

Testes examinati in causa alimentorum, non probant ad effectum successionis, num.4.

5 *Testes non probant filiationem ab aliquo, dum filiationes non cognoscunt.*

6 *Testes, vt validè probent filiationem, qualiter deponere valeant, & num.7.*

8 *Filiatio non probatur, si testes tantum de educatione, & nominatione in filium deponant.*

9 *Filius potest esse ex vno, & tamen potest esse ex alio.*

10 *ad Filiationem ex aliquo probandam, ex tractatu, & educatione, quando non releuat talis probatio.*

11 *Filiatio plenius est probanda quando agitur de magno præiudicio alicuius, & n.12.*

12 *Filiatio non probatur ex fide Baptismatis.*

13 *Fides Baptismatis probat quidem ætatem, non autem filiationem.*

14 *Baptismatis fides tunc eò minus probat filiationem, si attestatio Parocho non fuit facta à patre, sed ab ignoto de ordine patris.*

15 *Præsumptiones, & coniectura, quando sunt de per se imperfecta ad probandam filiationem non possunt coniungi.*

16 *de Legitimitate filiorum frustra disputatur, dum non probatur filiatio, & n.17.*

18 *Filius quod sit masculus, & legitimus, & naturalis, non iuuat, dum ex patre, de cuius filiatione non constat, possit dici descendens, nec de linea.*

19 *Pater alicuius, dum excluditur ab aliquo fideicommisso, quia non est de linea.*

20 *Ita quoque non potest admitti eius filius tamquam à radice infecta descendens.*

DECISIO CCCLXXXVIII.

Linea Petri, Ioannis, Francisci, & Bonifacij filiorum, & Catharinæ Vxoris penitus extincta substituit Iacobus de Canobijs masculum de legitimo matrimonio natum ex linea legitima Bartholomæi Canobij cum ordine primogenituræ, illiusque non extantibus succedere voluit primogenitum masculum Iosephi ex legitimo matrimonio natum cum eodem ordine primogenitus. Tractu temporis, cum euenerit casus deficientiæ linearum contrà Iosephum Carolum ex linea Iosephi possessorem bonorum primogenituræ iudicium immissionis instituit Bonifacius, & contrariam Sententiam reportauit in gradu appellationis idem, Domini censuerunt, illi scilicet non esse dandam immissionem, quia ad illius exclusionem Iosepho Carolo reo, &
possessori, satis est negare purificationem fideicommissi,
adhoc, vt Bonifacio, qui in eo se compræhensum non
† probat deneganda sit immissio, Manric. *de coniect. vl-* 1
tim. volunt. lib.5. tit.1. num.18. Fusar. *consil.17. sub num.3.*
versic. Et qui petit, alijque relati per Rot. *in Bononien. fidei-*
commissi de Barberijs 5. Decembris 1650. coram Eminentiss.
Domino Cardin. Corrado, §. finali, & in Perusina fidei-
commissi de Montesperellis 8. Februarij 1658. coram me,
sub §. primo.

Non probat autem Bonifacius Bartholomæum eius Pa-
trem fuisse filium † Ambrosij filij alterius Bartholomæi 2
Sen. cuius descendentia vocata fuit, prout plenè, & con-
cludenter iustificare debuisset, cum agatur principaliter ad
effectum succedendi in fideicommisso contra tertios posses-
sores bonorum substitutos † in defectum lineæ prædictæ, 3
Decian. *cons.40. sub n.1. vers. Et præcipuè cum agatur*, Ias. *cons.*
106. per tot. lib.1. Surd. *cons.552. num.21. & seqq.* Rot. *de-*
cis.164. num.4. in fin. part.3. decis.167. num.2. part.8. recent.
Romana fideicommissi de Arronijs 23. Iunij 1642. §. Casus no-
stro, coram bon. mem. Bichio, & in Bonon. fideicommissi de
Villerijs 5. Maij 1655. §. Vltimus ex descendentibus, & 18.
Februarij 1658. coram Reuerendissimo Zarate.

Prima enim probationis species ex depositionibus testium
deducta non releuat. Tum quia examinati fuerunt in di-
uersa causa, † & ad alium effectum præstationis alimento- 4
rum, hic autem agitur ad effectum succedendi, vbi proba-
tiones debent esse concludentes, Natt. *cons.473. num.6.*
Spad. *cons.251. num.6. lib.2.* & distinguit Rot. *in Romana*
hæreditatis 16. Aprilis 1660. §. Nec obstat coram R.P.D. meo
Celso, & in Auenionen. Transactionis 4. Aprilis proximè
præteriti, coram R.P.D. meo Priolo, §. Et licet.

Tum quia circa filiationem non † cognoscunt, neque 5
nominant matrem Bartholomæi, ex qua Ambrosius illum
generare potuerit, non exprimunt, an esset libera, vel co-
niugata, an in † schemate Concubinatus retenta, itaut 6
non alteri, quam Ambrosio daretur accessus, vt requiri-
tur ad informandum † ex Ambrosio filium fuisse procrea- 7
tum, Bald. *consil.129. num.3. vers. Circa secundum lib.2.*
Iason. *cons.125. num.5. lib.4.* Roland. à Valle *consil.67. num.*
12. lib.2. Paleott. *de Noth. & Spur. cap.26. num.6.* Rot. *in*
Romana fideicommissi de Arronijs, §. Casus nostro, Farsen.
Bonorum 23. Ianuarij 1647. coram Eminentiss. D. Cardin.
Corrado, & in Romana Hæreditatis 19. Nouembris 1660. co-
ram R.P.D. meo Celso, §. Et quoad primum.

Prout non refragantur actus à Bonifacio ass. patruo erga
Bartholomæum gesti, tractatio nempè, educatio, & no-
minatio tamquam de filio, siue † quia agitur de matre, 8
quæ aliorum libidini patebat, & quando enim venter est
incustoditus, & habet habitudinem peccandi sicuti filius
† potest esse ex vno, ita ex alio, & proindè similes tracta- 9
tus ad iustificandam filiationem nihil concludunt vbi mu-
lier † vnius tantum contemplatione non retinetur, Angel. 10
cons.191. num.1. & cons.102. num.8. & 11. post alios Surd.
d. cons.552. num.23. Rot. *in dicta Romana fideicommissi de*
Arronijs §. Casui nostro, plenius in secunda *Farsen. §. Nam*
Testes, Romana prætensæ filiationis 22. Iunij 1657. in princ.
& §. Hinc vrgere, & in dicta Romana Hæreditatis 19. No-
uembris 1660. §. Immo testes, siue quia actus prædicti tunc
demum suffragari possent, vbi vel de alimentis ageretur,
vt suprà, vel de successione in bonis eius, qui similes actus
† gerendo filium pro suo agnouit, secus autem vbi de 11
præiudicio tertij tractatur ad fideicommissum vocati, qui
actibus præmissis † non interfuit, Iason. *d. cons.106. num.* 12
2. & seqq. Gratian. *consil.140. num.44. & seqq. lib.1.* Surd.
d. cons.552. num.21. vers. Tamen hoc procedit, Rot. *decis.*
716. num.7. & 8. coram Merlin. decis.409. num.13. decis.59.
num.6. & 11. part.5. recent. dicta Farsen. Bonorum, §. Ce-
tera autem, d. Bononien. fideicommissi de Villerijs 5. Maij
1655. §. Quod autem, Romana seu Sabinen. fideicommissi 20.
Maij 1658. §. Ex coniecturis verò coram R.P.D. meo Beni-
laqua, & 14. Aprilis 1660. coram R.P.D. Verospio, §. Hinc
vrgere.

Fides denique baptismatis † ad hunc effectum releuare 13
non

non potest, quia regulariter probat ætatem, non filiatio-
14 nem præcipuè, dum iussit, † ass. patris facta non probatur cum circa personas parentum Parochis ignotas, his standum non sit, Dec. *cons.* 120. *num.* 12. *lib.* 2. Mart. *vot. Pisan.* 26. *num.* 9. Rot. *in Reatina Castrorum* 31. *Ianuarij* 1656. *coram me*, §. *De excessu*, & *in dicta Romana Pratensa filiationis coram R. P. D. meo Verospio*, §. *Hinc pariter*.
15 Quinimò Bartholomæus Senior, nuncupauit † Bartholomæum Iuniorem vulgò quæsitum, quæ quidem præsumptiones, & coniecturæ cum singulæ per se sint imperfectę ad faciendam plenam filiationis probationem coniungi nequeunt, Alexandr. *cosil.* 11. *num.* 3. & 5. *lib.* 4. Cyriac. *controu.* 191. *num.* 20. Rot. coram Merlin. *decis.* 277. *num.* 12. *decis.* 167. *num.* 15. *par.* 8. *recent. Florentina, seu Bononien. de Barbadoris* 25. *Iunij* 1640. *coram bon. mem. Coccin.* §. *Tandem pratendi*, & *in dicta Bononien. de Victorijs* 5. *Maij* 1656. §. *Quapropter cum singula*, & concordant Gabriel. *cons.* 25. *n.* 6. *lib.* 1. ea ratione, quia adminicula requirunt præcedentem alicuius probationis fundamentalis subsistentiam, quæ hic non concurrit, vt dictum fuit *dec.* 274. *sub nu.* 14. *post secundum vol. consil. Farinac.*

Quidquid autem sit de legitimitate, in quam, an in linea Bartholomæi requireretur, non satis conueniebant
16 Domini, illud pro certo habitum fuit, quòd enim si † illegitimos admittere voluisset, requireretur, quod essent
17 filij, vndè frustrà disputatur de † legitimitate, dum non probatur filiatio Bartholomæi ex Ambrosio, Surd. *d. consil.* 552. *num.* 14. Peregr. *consil.* 69. *num.* 1. *lib.* 2. Gratian. *discept.* 744. *num.* 4. & 5. Cyriac. *controu.* 37. *num.* 1. Rota *in dicta Romana Fideicommissi de Arronijs*, §. *Et his*, & *in dicta Romana, seu Sabinen. Fideicommissi* 24. *Maij* 1658. *coram R. P. D. meo Beuilaqua*, §. *finali*.

Vndè parum refert, quòd Bonifacius sit masculus, & le-
18 gitimus, & naturalis, † quia cum sit natus ex patre, de cuius filiatione non constat, non potest dici descendens, nec dè linea Bartholomæi Senioris, Capr. *consil.* 136. *num.* 7. Natt. *cons.* 506. *num.* 43. Alexandr. *consil.* 144. *num.* 2. & 3. *lib.* 7. Spad. *consil.* 24. *num.* 5. *lib.* 2. Mantic. *de coniect. lib.* 8. *tit.* 7. *num.* 9. Rot. *in Bononien. Fideicommissi de Bologninis* 29. *Februarij* 1644. *coram Reuerendissimo D. Carillo*, §. *Quia*
19 *cum illa*, & † quemadmodum eius pater ab huiusmodi fideicommisso repelleretur, ita non potest admitti filius tan-
20 quam à radice infecta † proueniens, *leg. vltima*, *C. de natural. lib.* Alexand. *cons.* 174. *num.* 2. *lib.* 5. Mantic. *de coniect. lib.* 11. *tit.* 12. *num.* 5. 35. & 36. Rot. *decis.* 214. *nu.* 3. & 4. *par.* 9. *recent.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Melevitana Iurispatronatus.

Luna 30. *Ianuarij* 1661.

ARGVMENTVM.

Descendentium ab aliquo, vt quis probet ad effectum consequendi aliquid veluti Iuspatronatus, tenetur plenè, & concludenter omnes gradus distinctè iustificare, itaut si deficiat in vno tantùm gradu corruat tota probatio.

SVMMARIVM.

1 *Descendentia probatio, qua nullam habet subsistentiam, non habetur in consideratione.*
2 *Descendentia probatio, in totum redditur nulla, deficiente vno tantum gradu, ibid.*
3 *Descendentia debet per omnes, & singulos gradus distinctè probari, num. 2.*
4 *Persona identitas, non probatur ex identitate nominis deficientibus omnibus qualitatibus, & demonstrationibus.*
5 *Testibus examinatis ad perpetuam rei memoriam sine citatione partis non adhibetur fides.*
6 *Descendentia probanda est per Testes omni exceptione maiores.*
7 *Probatio, vt non releuet ad probandam descendentiam sufficit, quod sit dubia, vel aquiuoca.*
8 *Ob nominum possibilem aquiuocatione, sat est, vt non dicatur concludenter descendentia probata.*
9 *Prasentati enunciatiua ad fauorem Patroni non releuat.*
10 *Prasentatus non potest disponere de Iurepatronatus.*
11 *Descendentiam ab aliqua muliere, quis non dicitur probasse, dum non docet eam fuisse nuptam, & habuisse filios.*
12 *Mulier, quod habuerit maritum, & filios probandum est, cum prasumptio Iuris sit in contrarium.*
13 *Matrimonium inter aliquos probari ex Instrumento dotali potest.*
14 *Filius alicuius, quòd quis sit, ex quo excludatur.*
15 *In prasentandi quasi possessione, quando quis est constitutus, quid ex hoc inferatur.*
16 *Prasentatus à Patrono praferendus est prasentato ab existente in quasi possessione prasentandi.*
17 *Petitorium absorbet possessorium.*

DECISIO CCCLXXXIX.

IN eadem resolutione sub die 16. Iunij 1656. capta quod controuersum Iuspatronatus ad Altare S. Marię Annuntiatæ in Ecclesia Cathedrali Meliteñ. cuius existentia non controuertitur specter ad familiam de Vagnolis, non autem ad Pontremolos hodie post binas alias Decisiones super pluralitate Beneficiorum editas, reassumpta super pertinentia disputatione DD. in decisis permanserunt. Quandoquidem Antonius Vagnolus maritus, & hæres Smeraldæ fundatricis exequendo illius mentem, Rectores qualitatem ex lege fundationis requisitam habentes nominauit, & anno 1452. decedens hæredes scripsit Antonellum, & Lisam eius, & dictæ Smeraldæ communes filios, vt meminit Rota *in decis.* 170. *num.* 1. *par.* 3. *recent.* Isti autem filij, & hæredes, in quos Iuspatronatus deuenit annis 1456. & 1496. Succedente vacatione etiam alios Rectores præsentarunt, à quibus cum descendant Ioannes, Paulus, Franciscus, & alij, qui Petrum Antonium Aldanam de Vagnolis vltimo loco per mortem Ioannis Baptistæ Cagliares nominarunt. Ipsi sunt Iuspatronatus Patroni, vt singillatim gradibus discussis firmatum fuit *in decis. qua renidetur*, §. *iustificatur*.

Nec dicatur, quòd ex dicto Iurepatronatus inter dd. Antonellum, & Lisam inde diuiso vox istius deuenerit ad Pontremolos ab ea descendentes, quoniam talis † descenden- 1
tia, à qua ipsorum Ius, & pertinentia dependet debuit per singulos gradus † distinctè probari, nam alias deficiente 2
probatione vnius gradus aliorum etiam consequentia destruitur, *leg. licet ex quadam* 47. & ibi Gloss. *verbo gradus de test.* Bald. post Innoc. *in cap. series num.* 1. & 3. *eod. tit.* Lotther. *de re benef. lib.* 2. *quaest.* 11. *num.* 95. Mantic. *decis.* 88. *num.* 2. Comitul. *decis.* 141. *num.* 2. Coccin. *decis.* 105. *num.* 4.

Hæc autem probatio non affertur; Nam quod † Pon- 3
tremoli originem trahant, vt ipsi contendunt à quodam Pino de Pontremolis filio Matthæi, & Lisæ Iugalium, nullo modo concludenter hanc Lisam esse illam, & quæ fuit filia Antonij Vagnoli, & Smeraldæ, non † obstante nomi- 4
nis conformitate, cùm hæc sola ex se alijs qualitatibus, & demonstrationibus destituta non probet identitatem personæ, ad Text. *in dicto cap. licet ex quadam* 47. Bart. *in leg. demonstratio falsa num.* 14. *de condit. & demonstrat.* Cornel. *cons.* 143. *num.* 12. *lib.* 2. Aymon. *consil.* 149. *num.* 4. Dec. *consil.* 13. *num.* 9. Menoch. *lib.* 6. *præsumpt.* 15. *num.* 39. & 45. Cyriac. *controu.* 283. *à num.* 26. *vsque ad* 43. Comitul. *d. decis.* 141. *num.* 11.

Non releuant Testes de anno 1598. inducti ad huiusmodi descendentiam probandam, quia fuerunt examinati ad perpetuam rei memoriam, † & nunquam citatis Vagno- 5
lis repetiti; quapropter nullum gradum probationis constituunt, Rota coram bon. mem. Coccino *dec.* 182. *num.* 1. Cardinalis Otthobon. *decis.* 10. *num.* 54. & in terminis Iurispatronatus *in Amerina Beneficij S. Syluestri* 17. *Iunij* 1641. *in alia decis. relat.* §. *non subsistit*, & tamen ad istum effectum requiruntur Testes † omni exceptione maiores, vt super 6
articulata descendentia benè concludant Alex. *cons.* 82. *n.* 3. *lib.* 1. Dec. *consil.* 320. *num.* 5. Rimin. Iun. *consil.* 363. *num.* 85. *cum seqq.* Marescott. *var. resolut. lib.* 1. *cap.* 70. *num. final.* & vt non admittatur † probatio sufficit, quòd sit dubia, & 7
æquiuoca, & apta ad comprehendendam sub nomine illius alios de eadem familia, in qua poterunt esse plures eiusdem nominis, vt benè aduertunt Dec. *dicto cons.* 13. *num.* 8. & *cons.* 36. *num.* 4. Cyriac. *in pracitata controu.* 281. *à num.* 26. Rota coram Mantic. *in pracitata decis.* 88. *sub num.* 2. & 3. post Viuian. *de Iurepatronat. decis.* 74. *num.* 2. & *seqq.* vbi

quod

8 quod ob possibilem † nominum æquiuocationem, ille qui
vult descendentiam probare concludentiori probatione
eget.

Neque vis aliqua fieri potest in enunciatiua emissa in
concordia inita de anno 1608. inter Horatium Guch præ-
sentatum à Vagnolis, & Ioannem Baptistam Cagliares no-
minatum ab illis de Pontremolis, quod à Lisa filia Antonij
9 ipsi † descendant, quoniam emanauit ab ipsis præsentatis,
à quibus non dependet constituere Patronos, & de hoc Pa-
tronatu disponere absentibus, & inscijs Vagnolis, & proin-
10 dè illis † præiudicium aliquod inferre non potuerunt, Fe-
deric. de Sen. *cons.* 264. Gratian. *discept. forens.* 918. *num.* 23.
cum duobus seqq. Rota *decis.* 53. *in fine part.* 1. *&* *decis.* 290.
num. 3. *part.* 2. *recent.* & respondit Rota *in hac causa contra
Plantamonios in casu alterius concordia celebrate de anno*
1519. *in d. decis.* 170. *n.* 6. *circa med. part.* 3. *recent.*

Cæterùm vrgentiores coniecturas, & demonstrationes
excludentes huiusmodi personæ identitatem Domini conij-
11 ciebant. Tum ex eo, † quia non constat Lisam sororem
Antonelli fuisse vnquam in matrimonium collocatam, &
filios habuisse, quod vtrumque esset probandum ob contra-
12 riam † Iuris præsumptionem, Bart. *in l. ex facto*, §. *si quis
autem*, & ibi Angel. *ff. ad Trebell.* Bart. *cons.* 42. *lib.* 1. Ale-
xand. *cons.* 20. *n.* 12. *&* *cons.* 39. *n.* 2. *lib.* 1. Menoch. *lib.* 4. *præ-
sumpt.* 55. *pariter num.* 16. Tum & euidentius ea testamento
Ambrosij Falson condito de anno 1524. in quo Iure legati
in causam dotis reliquit vncias decem Imperij, Franciscæ, &
Violanti filiabus q. Lisæ eius materteræ; Cùmque dicta Vio-
lantes altera ex legatarijs esset filia Matthæi Pontremoli, &
Lisæ, vt in Instrumento matrimoniali inter ipsum, & An-
13 gelum † contracto, & relato *in Summ. Aldana n.* 5. De ne-
cessario consequenti sequitur Lisam matrem Violantis ha-
buisse aliam sororem matrem dicti Ambrosij Testatoris il-
lam in dicto testamento materteram appellantis, hoc est so-
rorem matris suæ, §. *tertio gradu instit. de grad. cognat.* &
14 ideò † excluditur hanc Lisam fuisse filiam Antonij, &
Smeraldæ de Vagnolis, quæ præter Antonellum nullas ha-
buit sorores, neque filios ea supradeductis, & firmatis in
alia decisione §. *Non subsistit, vers. multo minus.*

Ad præsentationes ab Auctoribus illorum de Pontremo-
15 lis factas, ex quibus † dicuntur constituti in quasi posses-
sione præsentandi, ex qua de facili infertur ad præsentatio-
nem, *Rota coram san. mem. Greg. XV. decis.* 349. *num.* 1. *de-
cis.* 13. *num.* 1. *&* *decis.* 452. *num.* 17. *decis.* 518. *num.* 5. *&* *decis.*
606. *ad finem part.* 1. *recent. bon. mem. Merlin. decis.* 220.
num. 8. satisfaciunt responsiones singulis datæ *in alia dicto*
§. *non obstat.* Cum quibus Domini transierunt, vt propte-
reà non valeant deduci pertinentia, de qua cum in hodier-
16 na disputatione strictè quæratur, † & ex dictis constet de
iure descendentium à fundatoribus, qui Aldanam præsen-
tarunt, ipse venit præferendus præsentato ab existente in
17 quasi possessione præsentandi, † ea ratione quia petito-
rium absorbet possessorium, Abbas *in cap. Consultationi-
bus num.* 9. *de Iur. patron.* Dec. *consil.* 149. *num.* 2. Gonzal.
ad regul. 8. *gloss.* 45. §. 2. *num.* 45. *Rota coram Pen. decis.* 251.
num. 8. *iuxta Venetam impress. & in hac causa*, dixit Rota
decis. 180. *part.* 3. *recent.*

Et ita fuit resolutum standum esse in decisis vtraque parte
informante.

R. P. D. BEVILAQVA.

Toletana Iurispatronatus.

Veneris 27. *Ianuarij* 1662.

Super Manutentione.

ARGVMENTVM.

Superiores Religionis Hierosolymitanæ, sunt
exempti, à iurisdictione Ordinariorum. Vndè
dicti Superiores loco Ordinariorum, habent ius
visitandi Ecclesias Monialium Monasteria, Ho-
spitalia, aliaque, quæ spectant ab Ordinarios in
loco suæ Religionis.

SVMMARIVM.

1 *Ordinario concedenda est manutentio exercendi suam
manutentionem in omnibus locis sitis intra limites sua
iurisdictionis.*
2 *Manutentio non est danda, quando non constat de posses-
sione.*
sine Possessione non datur manutentio, n. 2.
3 *Episcopus habet de Iure intentionem fundatam in exer-
cenda Iurisdictione in omnibus Locis sua Diœcesis.*
4 *Manutentio in actis incorporalibus datur, ex assistentia
Iuris absque alia possessione.*
5 *Exemptus quando quis est à iurisdictione Ordinarij, tunc
ei non datur manutentio ad actus exercendos sua iuris-
dictionis.*
6 *Assistentiam Iuris pro se habens, & possessionem actua-
lem ostendens, manutenendus est in sua quasi pos-
sessione.*
7 *Constitutio bon. mem. Pij IV.* 136. *incip.* Circumscripta,
declaratur.
8 *Religio Sacra Hierosolymitana ample exempta à Iuris-
dictione Ordinariorum.*
9 *Et sic est exempta à Iurisdictione Ordinariorum.*
*Vnde eius Priores Iurisdictione in subditos exercere va-
lent, & n.* 10. *&* 11.
12 *Quasi possessio exercendi iurisdictione in aliquos, iustifi-
catur ex actis positiuis.*
13 *Episcopo concedenda venit manutentio ad exercendam
iurisdictionis in locis sua Diœcesis, ex assistentia Iuris
amplia n.* 14. *&* 15.
16 *in Actis de Iure præscriptibilibus, ex quo acquiratur pos-
sessio manutenibilis.*
17 *Præscriptio non currit lite pendente.*
18 *Præscriptio quælibet per litis pendentiam currere impedi-
tur, & multo minus si non potest incipere valet curre-
re, & n.* 19.

DECISIO CCCXC.

AD formam Commissionis Causæ per Signaturam Iu-
stitiæ relaxatæ, cum facultate manutenendi, quem
de Iure proposito dubio sub die 10. Iuoij anni præteriti à
R. P. D. meo Taia Iudice appellationis Informantibus tan-
tùm Agentibus Eminentissimi D. Cardinalis Archiepiscopi
Toletani fuit resolutum, illi dandam esse manutentionem
in quasi possessione exercendi omnimodam Iurisdictionem
spiritualem in Oppidis Prioratus † S. Ioannis Hierosoly- 1
mitani in Regnis Castellæ, & Legionis tamquam sitis intra
fines suæ Diœcesis *ad Text. in cap. cum persona* 7. *de Priuil.
in* 6. cum alijs in principio decisionis, causa per me hodie su-
per eisdem reproposita in locum eiusdem Domini mei Taiæ
aduersa valetudinem detenti, Domini reformando, dixe-
runt, manutentionem exercendi huiusmodi Iurisdictionem
in Ecclesias Monasteria, Hospitalia, aliaque loca regularia
Prioratus, nec non in Equites, familiares, Clericos Inser-
uientes, & alios intra septa Monasteriorum existentes, non
esse concedendam, † cum non constet de possessione Ar- 2
chiepiscopi, sine qua non datur manutentio *vulg.* §. *retinen-
da Instit. de interdict.* Bart. *in l. ait Prætor* §. *quod ait ff. vti
possidetis*, Rota *decis.* 178. *in fin. coram Eminentissimo D.
Cardin. Otthobono.*

Non obstat, quòd Episcopo habenti de Iure intentionem
† fundatam in Iurisdictione Regularium, & Monasterio- 3
rum intra suam Diœcesim existentium, *cap. penult. de relig.
dom. in* 6. *glos. in cap. conquerente in verb. Iurisdictionem de
offic. Ordin. can. Abbates, vbi gloss. in verb. Episcoporum* 18.
quæst. 2. Dec. *in cap. fin. num.* 6. *in* 4. *notab. de confirm. vtil.
vel inutil.* Rota *decis.* 627. *n.* 1. apud Modern. Perus. *de ma-
nut.* & ex Iuris assistentia in actis incorporalibus † absque 4
possessione competat manutentio, Caputaq. *decis.* 306. *part.*
1. *&* *decis.* 201. *part.* 2. Seraphin. *decis.* 948. quia ab hac con-
clusione rametsi à Rota perpetuo admissa, vt dixit *coram
Card. Seraph. decis.* 1449. *num.* 1. Duran. *decis.* 226. *n.* 2. re-
ceditur quotiescumq; † ab inferiore allegatur titulus exem- 5
ptionis exhibendo Priuilegium, & docet etiam de sua pos-
sessione; Tunc enim assistentia Iuris communis non tribuit
facultatem Ordinario, vt debeat manuteneri, † sed ma- 6
nutendendus est Prælatus inferior titulum, & possessionem
ostendens ea determinatione *dicti cap. cum persona de Priuil.
in* 6. vbi Anchar. *num.* 2. Gemin. *in* §. *fin. num.* 3. *&* 4. Fran-
ch. *num.* 2. Abb. *in cap.* 1. *num.* 8. *vt lit. pend.* Rota *in Bri-
xien. Iurisdictionis coram bon. mem. Piroano* apud eumdem
Modern. Perusin. *de manut. decis.* 627. *num.* 2. *&* *decis.* 628.
n. 4. Duran. *decis.* 226. *num.* 5. Marescott. *var. resolut. lib.* 1.
cap. 11. *num.* 9.

In hac facti specie de titulo Serenissimi Magni Prioris ad-
hunc

hunc effectum sufficienti satis superque constat ex Priuile-
7 gijs Sac. Religioni Hierosolymitanæ † concessis per Summos Pontifices, & præcipuè Pium Quartum *in Constitut. 136. quæ incipit, Circumscripta*, per alios inde confirmatis, in quibus Magister Bailini Empostæ Priores, Præceptores, Milites, eorumque subditi, Vassalli, Seruitores tunc, & pro tempore existentes Presbyteri curam animarum quamdiu exercentes, & illorum obsequijs forent, necnon Hospitalia, Prioratus, Domus, & quæcumque loca, & bona,
8 † quæ obtinent, ab omni correctione, onere, dominio, superioritate, & potestate quorumcumque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Prælatorum, & temporalium Dominorum amplissimè eximuntur, & subij-
9 ciuntur M. Magistro, † & Conuentui Ordinis, & alijs Superioribus vti Ordinarijs Constitutis, & sub B. Petri, & Sedis Apostolicæ protectione recipiuntur, *vt in §. 36. & 65. eiusdem Constitutionis declarata in prima mea decisione §. Et hinc patet*. Dum igitur per huiusmodi, tam clara, & indubitata Priuilegia Iurisdictio, quæ Archiepiscopo competebat in dictis personis Ecclesijs, & bonis fuerit totaliter abdicata, & in M. Priorem, & alios Superiores translata, se-
10 quitur, † vt idem M. Prior in prædictis personis subditis Monasterijs, Ecclesijs, & bonis debeat illam exercere *gloss. in clem. 1. in verb. proprij de reb. Eccles. non alienan.* Abb. *in cap. cum ad Monasterium n. 6. de Stat. Monach.* Calderin. *cons. 1. post med. vers. Item obuia de regul. & stat. Regul.* Mohed. *decis. 10. de caus. poss. & propr.* Seraphin. *decis. 1386. num. 3.* Put. *decis. 114. lib. 3.* Rota *decis. 198. num. 1.* & apud Posth. *de manut. & decis. 600. num. 10. part. 4. tom. 3. recent.*
11 & suffragantur pro titulo † aduersus Iurisdictionem Archiepiscopi prætendentis in ea manutentionem, *cap. ex parte*, ibi, *Priuilegium nobis Apostolicum ostenderent de Priuileg.* Dec. *cons. 152. num. 2.* Ioann. Aloys. Ricc. *decis. Cur. Archiepisc. Neapol. 213. num. 12.* & in istis terminis Rota *in dd. decis. 627. num. 4. & 628. num. 5.* post eumdem Peruf. *de manut.*

Possessio quoque abundè remanet iustificata ex actibus positiuis per Vicarios ab eo deputatos gestis continentibus
12 Visitationes Ecclesiarum Regularium, † in quorum proindè exercitio debet manuteneri, non autem Archiepiscopus ob carentiam possessionis, & obstaculum Indultorum *dicto cap. cum personæ de Priuileg. in 6.* Marescott. *var. resol. dicto c. 11. n. 9. cum concordantibus adductis in tract. de manut. obseru. 45. n. 18. 26. 35. cum seq.* Gratian. *discept. 371. n. 1. & 2.* & per Modern. Carpen. *consil. 220. n. 115. & seq.*

Respectu verò Populi laici vtriusque sexus Clericorum, Ecclesiarum, aliorumque locorum Sæcularium, Domini inhærendo fundamentis decisionis sub dicta die emanatæ, iterùm censuerunt in exercitio ordinariæ Iurisdictionis
13 † dandam esse manutentionem Eminentissimo Archiepiscopo habenti quo ad assistentiam Iuris fundatam intentionem in situatione Prioratus in eiusdem Diœcesi, ob quam ei competit manutentio *dicto cap. Cum persona de Priuil. in 6. c. Venerabilibus, & cap. Xenodochijs de Relig. domibus*, Io: Aloys. Ricc. *in præcit. decis. 213. num. 1. cum seq.* Rota *decis. 600. num. 2. & 3. part. 4. tom. 3. recent.*

Eoque facilius, cum vltra Iuris assistentiam concurrant
14 quamplures actus positiui super † administratione Sacramentorum, collatione Ordinum, cognitione causarum, & similium singulariter recensitorum *in prima decisione coram me emanata 9. Maij 1659. §. Hunccque esse*, & in hac quæ reuidetur *§. Præterea*, ex quibus probatur etiam actualis
15 possessio, licet † ad manutentionem Episcopi non necessaria, Marescott. *var. resol. dicto lib. 1. c. 11. n. 3.* Ricc. *in mox allegat. decis. 213. n. 2.* Mantic. *decis. 322. n. 1. & 2. in dicta decis. 600. num. 4. part. 4. tom. 4. recent.*

Non afficit, quòd etiam M. Prior in diuersis locis Prio-
16 ratus, similes actus longo tempore gessisse † ostendat, Ideòque in illis de Iure præscriptibilibus censeretur acquisita possessio sufficiens pro manutentione ex cumulatis in *obseruat. 44.* Posth. *de manut. num. 23. & 24.* Rota post eumdem *decis. 368. num. 3. & decis. 308. n. 2. & 3. part. 4. tom. 2. recent.* Quoniam præter quod versamur in terminis controuersiæ totius Iurisdictionis per Magnos Priores in vim Priuilegiorum Apostolicorum in toto Prioratu prætensæ priuatiuè quoad Archiepiscopos, non autem circa aliquot actus particulares modò allegatos, qui absorberentur ab alijs contrarijs per Archiepiscopum retinentem Ius vniuersalis ordinariæ Iurisdictionis gestis, vt respondetur in alia decisione in hac eadem causa super negotio principali, & confirmatione sententiæ Rotalibus sub hodierna die extensa; Cessat quæuis actuum præscriptio ex responsionibus in decisione datis, & signanter ex lite † inter Antecessores collitigan- 17
tium desuper orta vsque ab initio, quo M. Prior actus Iurisdictionales exercere voluit, & inde semper continuata, ex qua quidem † lite fuit quæuis præscriptio interrupta, 18
c. licet causam de probat. Caualer. *decis. 623. num. 10.* quæ vlterius constituit Priores in mala fide, ob quam non potuit incipere, minusque currere aliqua † præscriptio, Rip. *in 19
c. cum Ecclesia num. 93. de caus. poss. & propr.* Gratian. *discept. 918. n. 41. & 42. cum alijs in dicta decisione cumulatis §. Et primo, & secundo, quod & in secunda coram me 21. Maij 1660. §. Nec in facto cum seq.*

Et ita pro reformatione, & confirmatione respectiuè decisionis, vt supra resolutum vtraque Parte Informante &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Toletana Iurisdictionis.

Veneris 27. Ianuarij 1661.

Super bono Iure.

ARGVMENTVM.

Episcopus, licet habeat intentionem fundatam propter assistentiam Iuris exercendi iurisdictionem suam Ordinariam in omnibus locis existentibus in sua Diœcesi, tamen id cessat quando aliquis locus esset exemptus à sua Iurisdictione.

SVMMARIVM.

1 *ab Ordinariorum Iurisdictione, & Superioritate, sunt exempti Conuentus Priores, & alij Religionis Hierosolymitanæ Superiores.*
2 *ad Superiores Religionis Hierosolymitanæ spectat ius visitandi Ecclesias, Monasteria, Hospitalia &c. dictæ Religionis.*
3 *Constitutiones Apostolicæ concedentes exemptionem Locis Religionis Hierosolymitanæ à iurisdictione Ordinariorum declarantur.*
4 *Ordinario ex suo munere incumbit onus peritiam, & salutem animarum explorare.*
5 *Personam duplicem repræsentantes, ambæ qualitates sunt attendendæ, & considerandæ, & n. 6.*
7 *Episcopus visitando tenetur exprimere qua auctoritate visitet.*
8 *Constitutio Pij Quarti de priuilegijs Sac. Religionis Hierosolymitanæ concessis, quando habeat locum declaratur, & n. 9.*
9 *Sacra Religion. Hierosolymitanæ subditi extra visitationem etiam ab Ordinarijs de eorum delictis puniri possunt.*
10 *Ordinarij non possunt exercere suam iurisdictionem in exemptos, & n. 11.*
12 *Ordinarius si careat possessione, & titulo, non est manutenendus ad exercendos actus suæ iurisdictionis intra fines suæ Diœcesis.*
13 *Ordinarius est manutenendus in exercenda iurisdictione, quo ad existentes intra limites suæ Diœcesis, & hoc ex existentia Iuris.*
14 *Quod multò magis procedit probata etiam actuali quasi possessione.*
15 *Manutentio Episcopo in quasi possessione exercendi iurisdictionem in sua Diœcesi vt concedatur, non est necessaria actualis quasi possessionis probatio, cum sufficiat assistentia Iuris, vt n. 16.*
17 *Actus facti lite pendente nullatenus iuuant, ad acquirendam quasi possessionem manutenibilem.*
18 *Lis operatur interruptionem cuiuslibet præscriptionis.*
19 *Præscriptio aliqua dum non potest incipere, multo minus valet currere stante mala fide.*
20 *Episcopo, si quis asserat non subiacere, in tali casu non potest dicere nullius esse Diœcesis.*
21 *Dictio,* immediatè, *quid importet.*
22 *Iurisdictio totalis, ad effectum, vt dicatur acquisita quid requiratur, & n. 23.*
24 *Iurisdictio vniuersalis, vt dicatur conseruata, vt excludatur præscriptio inferioris, quid sufficiat, & n. 25. 26. & 27.*

28 *Pro*

28 *Pro Iurisdictione acquirenda non sufficiunt actus lite pendente facti, & n.29. & 30.*

31 *Actus in materia Iurisdictionis, quando non possit præscribi.*

32 *Præscriptioni non est locus quando non potest dari bona fides.*

33 *Ius visitandi contra Ordinarium, quando non possit dici præscriptum, & n.34. & 35.*

36 *Præscriptionem quamlibet inficit mala fides.*

37 *Prælatus inferior, vt valeat legitimo temporis cursu stante, præscribere contra Ordinarium actus Iurisdictionales, quid requiratur.*

38 *Actus Iurisdictionales, nihil operantur, dum lite pendente sunt facti.*

39 *Præscriptio interrumpitur superueniente mala fide.*

40 *Actus gesti lite pendente coram Iudice incompetenti, conferunt ad assequendam mentem agentis quamuis mala fides interrumpat præscriptionem, & n.41.*

DECISIO CCCXCI.

DVæ in hac causa me proponente emanarunt decisio-
nes, in vim quarum lata fuit sententia, in cuius pri-
ma parte declaratur Prioratum Sancti Ioannis Hierosoly-
mitani in Regnis Castellæ, & legionis, eiusque loca esse in
Diœcesi Archiepiscopi Toletani, illique proinde priuatiuè
quoad M. Priorem licuisse, & licere Ordinariam Iurisdi-
ctionem exercere. In secunda verò dicitur, quod eidem
Archiepiscopo tamquam Sedis Apostolicæ delegato com-
petit facultas visitandi Monasteria, Hospitalia, aliaque
loca Pia dicti Prioratus, ac personas tam professas, quàm
famulos, & alios ibi expressos corrigendi, & puniendi.
Cùm autem ab hac sententia fuisset appellatum, & causa
commissa R. P. D. meo Taiæ sub die 10. Iunij præteriti, in-
formantibus tantùm Agentibus Eminentissimi Cardinalis
Archiepiscopi pro illius confirmatione prodijt resolutio qua
in disputatione reuocata, ego in locum eiusdem, qui ad-
uersa valetudine detentus in Rota interesse non potuit de
Agentium vtriusque Partis consensu causam reproposui, &
Domini responderunt secundam partem sententiæ esse re-
formandam, primam verò confirmandam.

Potissima ratio reformandi secundum caput sententiæ
fuit, quia in Priuilegijs Sac. Religioni Hierosolymitanæ per
Summos Pontifices, & præsertim Clementem Septimum,
& Pium Quartum concessis, & per alios Successores po-
steà confirmatis, eiusdem Religionis antiquitus Rhodien-
ses, & Romani, nunc Melitenses nuncupati, eorumque
bona sub nomine Hospitalium, Baiulinatuum, Priora-
tuum, & aliorum in illis expressorum Religiosi, seruito-
res, Coloni, & cæteri ipsis inseruientes amplissimè exi-
muntur ab omni Iurisdictione, correctione, visitatione,
onere, statutis, dominijs, & potestate quorumcumque
Patriarcharum, Episcoporum, Prælatorum, Vicariorum,
& Officialium Vniuersitatis Regentium cum alijs clausulis
prægnantissimis in illorum corroborationem adiectis, de
quorum Priuilegiorum validitate, cum non contingat dubi-
tari, insurgit, vt milites, alijque prædicti in aliquo non
subiaceant Iurisdictioni, & superioritati Ordinariorum,
sed omnis Iurisdictio translata est in Conuentus, Priores,
& alios Religionis superiores, ad quos spectat illos punire,
1 † & Ecclesias, Monasteria, aliaque Religionis loca visi-
tare, quemadmodum ponderauis verbis illorum respondit
Decian. *cons.51. à num.9. & seq. lib.3.* Paris. *de resign. lib.7. quæst.15. num.14.* Barbos. *de potest. episc. alleg.79. num.26. & in tract. Apostolic. decis. collect.314. num.8. ad fin. Rota coram Puteo decis.83. lib.3. vbi loquitur in terminis Iurisdictionis Episcopi Meleuitani, & in recent. decis.72. num.5. part.1.* & apud Buratt. *decis.391. num.1. cum duobus seqq.*

Et quamuis ex præscriptio Sac. Conc. Trid. *in sess.7. cap.8. sess.14. cap.3. & sess.24. cap.11. de reform.* & Constitutionis
san. mem. Pij V. in ordine la 136. Archiepiscopo tamquam
2 Sedis Apostolicæ delegato sit permissum omnes, † & quas-
cumque Ecclesias, Beneficia Ecclesiastica Ciuitatum, &
Diœcesis ad Religionem Hierosolymitanam, & alias spe-
ctantia quolibet anno visitare, suspendere, amouere,
corrigere, & alios, vt opus iudicauerint prouidere. Hæc
tamen Concilij, & Constitutionis dispositio non tribuit ta-
lem Iurisdictionem Ordinarijs, vt indistinctè in quaslibet
Ecclesias, & personas exemptas exercere valeant, sed li-
mitatam, & restrictam ad illas, quibus cura animarum im-
3 minet, † & ad Religiosos huiusmodi munus, & sacramen-
torum administrationem exercentes, vt in §. tertio eiusdem
Constitutionis exprimitur, & in decretis Sac. Conc. Triden-
tini *sess.7. cap.8. de reform.* vbi Barbos. *n.21. & sess.25. cap. 11. de regul.* vbi pariter Barbos. *n.2. ad finem, & in cit. collect. 314. n.8. Thes. for. Eccles. part.1. cap.8. n.20.* Marc. Ant.
Macraten. *lib.1. resol.18. num.3.* Gratian. *discept. forens. cap.298. num.48. & 49.* Lotter. *de re benef. lib.1. quæst.24. num.57. Rota coram Cardin. Seraphin. decis.1058. num.4.*
Pen. *decis.260. num.1. iuxta Venet. impress.* Comitul. *decis. 83. num.13.* & apud Tambur. *de Iur. Abb. decis.58. num.7. ad med.* cuius Pontificiæ legis, & Concilij præcipuus finis
subijciendi exercentes † animarum curam visitationi, & 4
correctioni Ordinarij in eius Diœcesi, non obstante exem-
ptione is fuit, vt illorum saluti prouideret, nam Episcopo
ex suo munere incumbit explorare peritiam animarum cu-
ram exercentium ad suum munus obeundum, *cap. vt animarum de constit. in 6. cap. cum contingat, & ibi gloss. magna vers. sed canon. de Iureiur.* Abb. & cæteri in procem. *decret. in 6. Rot. coram Pen. decis.344. num.2. & 3.* Ad quem
effectum persona exempta assumit qualitates, ob quas su-
bijcitur † Ordinario loci, vt exemptio in hoc nihil ei pro- 5
sit, sed duplici Iure censetur, sicuti duplicem repræsentat
personam exemptam virtute Priuilegiorum, & subiectam
Ordinario ob animarum curam, † & Sacramentorum ad- 6
ministrationem, *cap. olim de Iudic. cap. ex literis 3. de probat.* Gratian. *in practicat. discept.298. num.49.* Seraphin.
decis.1058. à num.4. vsque ad finem. Ideòque Episcopus
visitando tenetur exprimere auctoritate delegata facere
censeatur auctoritate ordinaria, cui obstat † exemptio, 7
& ipsa Pij Constitutio vbi in §.8. prohibet ordinarijs ne alio
modo, quàm ibi præscripto audeant concessa facultate vti,
& aduertit Barbos. *ad collect. Concil. d. sess.24. cap.11. n.8. ad finem.*

Quibus non aduersatur Constitutio san. mem. Gregorij
XIII. la 67. quatenus ibi Pontifex ad terminos † decre- 8
torum Sac. Conc. Trident. reducit Indulta, Priuilegia, &
exemptiones per Sedem Apostolicam, & præcipuè Pium
Quartum concessa Conuentui, M. Magistro, & militibus
Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, adeò vt nihil pro-
pter illa dicatur Ordinarijs locorum detractum quo minus
ipsorum militum Vicarij, Cappellani, † Ministri seruien- 9
tes adscripti Coloni, Procuratores, & familiares mili-
tum, quibus concessa sunt Priuilegia ab ipsis Ordinarijs
tamquam Sedis Apostolicæ Delegatis de eorum excessi-
bus, criminibus, delictis, etiam extra visitationem, &
toties quoties opus fuerit, inquiri, visitari, corrigi, & pu-
niri possint; quia ab hac delegata ordinariorum Iurisdictio-
ne, & cæteris præmissis, excipiuntur illi, qui Ecclesijs, &
alijs locis dd. militum actu inseruiunt, & intra eorum se-
pta, † & sub militum obedientia manent, vt in §.2. dictæ 10
Constitutionis, *& in dicto cap.11.* Sac. Conc. Trident.
sess.24. de reform. vtrobique in *vers. exceptis tamen ijs*, con-
tra quos nihil fuit innouatum, & in consequens stat firma
amplissima exemptio antecedenter attributa, vt prædicti
omnes actu seruientes, & intra eorum septa, & domos
existentes, & sub eorum obedientia viuentes, in ijs, quæ
animarum curam non concernunt, non nisi eorum superio-
ribus sint subiecti, & ab † illis tantùm possint visitari, 11
corrigi, & puniri per superiùs allegata, & adducta per Ro-
tam *in decis.121. n.2. & seq. part.1. recent.* & Io. Baptista
Spada *in cons.157. lib.1.* & comprobat transactio de anno
1516. in qua Iurisdictio in prædictos reseruatur M. Priori,
vt in vers. & similiter, quod dictus Archiepiscopus, vt in eius Summ. num.6.

Priorem verò partem sententiæ, in qua conceditur Emi-
nentissimo Cardinali † Archiepiscopo omnimoda Iurisdi- 12
ctio Ordinaria spiritualis, illiusque exercitium in Ecclesias,
Monasteria sæcularia, & Populum Laicum vtriusque se-
xus extra Monasterium Prioratus existentem Domini
confirmarunt ex eodem fundamento minus in hodierna
disputatione in dubium reuocato situationis Prioratus in-
tra fines Archiepiscopatus Toletani, † ex qua fit vt Ar- 13
chiepiscopus habeat intentionem fundatam pro exercitio
dictæ Iurisdictionis contra quoscumque suæ Diœcesis, *cap. cum personæ 7. de priuil. in 6. cap. omnes Basilicæ 16. quæst.7. cap. cum Venerabilis de relig. domibus*, Calder. *cons.2. vers. in omnibus autem de præscript.* Lotter. *de re benef. lib.1. quæst.21. num.4. & 5.* Verall. *decis.306. num.1. part.1.* Se-
raph. *decis.1114.*

Nec placuit distinctio, quod admissa situatione, & vniuer-
sali

fali Iurisdictione habituali Eminentissimi Archiepiscopi ad-
huc Serenissimus M. Prior Prælatus inferior concurrente
titulo putatiuo, potuit certos actus Iurisdictionales, de
Iure præscriptibiles, & longo tempore exercitos priuatiuè
14 quoad † Archiepiscopum præscribere absque alia probatio-
ne immemorabilis, vel acquisitione territorij separati per
Pontificem dumtaxat assignandi, & eo casu necessarij, quo
contra Ordinarium prætenditur præscribi omnimoda Iuris-
dictio, secus præscriptione actuum particularium, vt hic sub
Archiepiscopo *ad text. in c. auditis is*, vbi Abb. *n.6. & cap.
cum contingat* 18. *de præscript.* idem Abb. *in c. contingat* 13.
n.9. de for. compet. Cald. *d. cons.2. de præscript.* Abb. *cons.71.
n.3. part.2.* Bald. *eodem tract. 1. part. 2. part. princ. qu.11. n.4.*
Gratian. *discept.212. n.16. cum quatuor seqq.* Rot. *decis.324.
n.12. part. 1. recent.* nam omisso, quod per exhibitionem
15 indultorum Apostolicorum M. Prioribus, vt prætendebatur
omnimodam Iurisdictionem tribuentium, videtur se suos-
que Antecessores renunciasse præscriptioni illis contrariæ,
& eiusdem Priuilegijs insistere voluisse, licet non sufficien-
tibus ad subuertendam Ordinariam Archiepiscopi Iurisdi-
ctionem, vt latè illis examinatis *in 1. decis.9. Maij* 1659.
coram me §. hoc præmisso cum seqq. fuit responsum *gloss. in cap.
venien. 19. in verb. renunciasse*, vbi Abb. *num.*18. & 19. Imol.
*num.*8. Felin. *num.*4. Butr. *num.5. de præscript.* Gratian. *di-
scept.*918. *num.*47.

In facto non admittebatur, quod Magni Priores pro
tempore intellexerint aliquos particulares actus solummo-
16 dò præscribere quinimò aspirasse † ad ipsorum, & Priora-
tus totalem exemptionem ab Ordinaria Archiepiscoporum
Iurisdictione, deducebatur ex Iuribus in Summario vtrius-
que Partis, articulis datis, & in hodierno Eminentiss. Ar-
chiepiscopi signanter ex Commissione causæ in hoc Sac. Tri-
bunali bon. mem. Pirouano vsque de anno 1610. relata in
eodem *Summ. impresso n.1.* vbi M. Prior ad se eximen. ab al-
legatis molestijs sibi illatis exponit Prioratum esse nullius
Diœc. vigore Priuilegiorum Apost. & Priores, in spirituali-
17 bus, & temporalibus Dominos fuisse, † Iurisdictionem Ec-
clesiasticam in terris Prioratus administrasse, nec non ex in-
stantia facta per Procuratorem Didaci de Toleto tunc M.
Prioris relata in *eod. Summ. Archiepisc. n.*33. in qua illum,
& Religionis Vassallos exemptos esse asseruit à Iurisdictione
Ordinarij, & Sedi Apost. immediatè subiectos per Bullas
Archiepiscopi derogantes, & vti tales declarari petijt. Hæc
enim Priorum confessio emanata in supplicatione pro com-
missione causæ in Rota, & instantia cum indiuidua expres-
sione prætensæ exemptionis à Iurisdictione Archiepiscopi
18 in vim Priuilegiorum, ob quæ Prioratum esse † effectum
nullius Diœc. & Priores, aliosque sub regula militantes esse
Sedi Apost. immediatè subiectos controuersiam fuisse tota-
liter super omnimoda exemptione à Magnis Prioribus præ-
tensa aduersus Iurisdictionem Archiepiscopi, non autem
19 super præscriptione actuum particularium, † sicuti cum ef-
fectu plenariam important verba prædicta supplicationis,
& instantiæ, *l. imperium 3. & l. iubere cauere 4. ff. de Iuris-
dict. omn. Iud. l. si in aliquam d. §. cum plenissimam ff. de offic.
Procons. & legat. gloss. in Clem. 1. in verb. omnimodam de for.
compet.* Ant. Vuesembet. *cons.95. n.11.* Seraphin. *decis.615.
num.1.* & in specie, quod vbi inferior allegat se esse nullius
Diœc. sentiat non subiacere Episcopo, cum tali casu locus
non possit dici nullius, nisi quatenus non sit in Diœc. neque
20 de Diœc. & non habeat † territorium separatum respon-
dit Rot. *in decis.207. n.2. in fin. part.2. diuers. & decis.324.
num.1. part.1. recent.* Seraph. *decis.*1052. Modern. Carpen.
contrου.208. n.49. part.2. sicuti idem intellexit, dum voluit
immediatè esse sub regimine Sedis Apost. virtute dictionis
21 illius † *immediatè*, quæ importat subiectionem nullo me-
dio interposito, Bald. *in l.1. n.3. ff. de condit. infert.* Franc.
Aret. *cons.61. sub n.3. vers. super secundo verò*, Tiraqu. *in l. si
vnquam verb. reuertatur num.125. C. de reuoc. donat. Rota in
terminis coram Comitul. d. decis.83. num.7. & 8. & decis.66.
num.2. part.7. recent.*

His positis nihil habet obstare, quòd omnes actus à Ma-
gnis Prioribus gesti, & in indicium deducti respiciant ali-
quam particularem dissentionem non totalem Iurisdictio-
22 nem ad effectum inducendi, quoad illos † præscriptionem
per text. in d. c. auditis de præscript. Abb. *in c. cum contingat*,
quia cum illi sint de comprehensis sub omnimoda ordinaria
Archiepiscopi Iurisdictione modo non controuersa, non
potuerunt M. Priores causam indè sumentes se ab ea exi-
23 mere, actusque prædictos præscribere † in præiudicium
prædictæ omnimodæ Iurisdictionis, & vniuersi Iuris Ar-
chiepiscopi, vt benè declarant Host. *in d. cap. cum contingat
n.1. de for. compet. in c. quam n.13. & c. quoniam n.2. de offic.
ord.* Ægid. Bellam. *in eod. c. auditis n.8. &* 30. ibique Alex.
de Neuo *n.25.* Tambur. *de iur.* Abb. *tom.1. disp.15. part.9.
n.16.* Rota apud eumdem *decis.55. vbi ità respondetur doctr.*
Abb. *in obiecto alleg.* quæ eo minus applicatur, dum in oppo-
situm tot alij actus in decisionibus recensiti fuerunt ab Ar-
chiepiscopis in signum eorum vniuersalis Iurisdictionis
exerciti, † pro qua conseruanda, & excludenda præscriptio- 24
ne inferioris, vnicus actus animo vniuersaliter possidendi
gestus trahens ius vniuersæ defensionis sufficeret, *l. vt pri-
mum in fine ff. de seruit. l. is qui vsumfructum ff. de vsufructu*,
Bald. *in c. querelam n. 24. de elect.* Alex. de Neuo *in d. c. au-
ditis sub n.25. de præscript.* Surd. *cons.323. n.46. & seq.* Gio-
uagn. *cons.9. n.61. lib.1.* Lotter. *de re benef. lib.2. q.10. n.21.*
Rota apud Seraph. *decis.238. n.4. & 1440. n.2.* Buratt. *decis.
912. n.8.* & post Modern. *de manut. decis.310. n.9.*

Verùm illis ad partem discussis Domini non putarunt ac-
quisitam fuisse aliquam præscriptionem in præiudicium Or-
dinariæ Iurisdictionis Archiepiscopi † demendo in primis 25
relatos omnes tot quot sunt in hodierno *Summario M. Prio-
ris n.4. & 6.* vsque ad 10. super visitationibus, collationibus
Cappellaniarum, & cognitione causarum Beneficialium de
quibus non fuit habita consideratio, vti gestis in oppido de
Lora, & alijs extra fines Archiepiscopatus Toletani positis,
quique sub hac disputatione non cadunt vt aduertitur in fi-
ne dictæ primæ meæ decisionis 9. Maj 1659. editæ.

Non enim valet allegati præscriptio in eo, quod non li-
ceat ministris Archiepiscopi exercere Iurisdictionem in
Laicos Prioratus non implorato prius brachio sæculari ab il-
lis M. Prioris Domini temporalis ex contentione † vsque 26
de anno 1503. suscitata vndè minister fuit à Conseruatore
Archiepiscopatus excommunicatus, quia hæc, & aliæ, si
quæ anteà ortæ erant dissentiones, fuerunt mediantibus
transactionibus successiuè de annis 1610. & 1516. factis su-
blatæ, in quibus præuia confessione Prioris, quod prioratus
in Diœcesi Toletana existit, ordinaria Iurisdictio in rebus
ibi expressis Archiepiscopo reseruatur, quo circa nullo mo-
do ex hoc inferri potest ad præscriptionem talis Iuris, sed
repellitur exceptione dictarum transactionum, vt disposita
in illis, non autem prius prætensa sint attendenda, *c. statui-
mus*, vbi Abb. *num.1. & seqq. & c. de cætero*, & ibi Imol. *n.4.
c. veniens*, ibi Card. Zabarell. *sub n.2. de transact.* Rota *de-
cis.402. n.1. cum seq. part.5. recent.*

Nec pro alicuius actus Iurisdictionis præscriptione fun-
damentum fieri potest in alia contentione † per eumdem 28
Didacum de Toleto de anno 1523. post dictas concordias
mota ob superuenientiam priuilegiorum Clementis VII. to-
ti Ordini Hierosolymitanæ Religionis concessorum quibus
credens, Prioratum Castellæ esse ab ordinaria Iurisdictio-
ne Archiepiscopi exemptum cæpit prætendere per se ipsum-
met illam ab omnibus locis † priuatiuè quoad Archiepi- 29
scopum exercere. Nam introducta super hoc lite in Con-
silio Regio fuit præuio assensu Caroli Imperatoris, &
Regis suspensa priuilegiorum executio, & innouatio vs-
quequo Pontifex, qui concesserat, aliter ordinasset, quod
decretum, non acquiescente Magno Priore, & super
exemptione semper insistente fuit de annis 1528. & 1553.
Confirmatum donec de subsequenti anno 1555. obtulit illi
obtemperare, & lata insuper sententia prouisionali, vtrius-
que partis Iura tam in possessorio, quàm in petitorio præ-
seruante, eaque non obstante cum de anno 1604. ab alia
innouatione Magni Prioris fuisset habitus recursus ad idem
Consilium, iuxtà tenorem antecedentium prouisionum
fuit decreta manutentio Archiepiscopo per expeditionem
executorialium inde confirmata. Hinc nullus † actus po- 31
tuit præscribi, nedum quia priuilegia quæ dederunt cau-
sam prætensioni, & liti, exemptionem populi laici non
continent; Verùm ob defectum cursus legitimi temporis
absque controuersia vt tempora † combinando colligitur, 32
& bonæ fidei sine quibus requisitis non est locus præscri-
ptioni *ad Text. in cap. possessor de reg. iur. in 6. cap. fin. de
præscript.* Corn. *cons.265. num.10. lib.3.* Gratian. *cons.125.
lib.1. Rota coram san. mem. Greg. XV. decis.489. num.20.*
Pen. *decis.575. num.6. & 11. & in recent. decis.373. num.9.
part.5.*

Similiter nec visum fuit posse fieri in Visitationibus non-
nullarum Ecclesiarum sæcularium Prioratus mediantibus
deputatis factis ab anno 1500. vsque ad 1604. Vndè infe-
rebatur

34 tebatur † hoc visitandi Ius fuisse Magnis Prioribus præ-
scriptum per *Text. in d. c. audites de præscript.* quia præter
quod in aliquibus non exprimi dicitur qualitas Ecclesiæ, &
loci an sit sæcularis, vt debet constare ad induceñ præscri-
34 ptiones contra Archiepiscopum † tam de Iure, quam ex
concordijs tale Ius visitandi habentem, *c. conquerente de of-
fic. Ord. c. 1. §. vltim. de cens. in 6.* Lotter. *de re benef. lib. 2.
qu. 2. num.* 43. Mantic. *decis.* 322. *num.* 24. vel Regularis sui
Ordinis, prout prima de anno 1500. in Oppido Alcazar per
deputatos in Concilio Prouinciali ante transactiones illis-
35 que proximæ, & aliæ omnes † factæ à Deputatis Didaci
de Toleto, qui concordauit, & specificè Iuri visitandi ces-
sit ad fauorem Archiepiscopi nullatenus suffragari possunt,
dum ille contraueniendo concordatis semper fuit in mala
36 fide, † quæ impedit quamcumque præscriptionem *d. cap.
fin. de præscript.* Surd. *cons.* 83. *num.* 7. *&* 8. *cons.* 158. *n.* 6.
Gabr. *cons.* 149. *num.* 19. *&* 59. *lib.* 2. minus aliæ subsequen-
tes post illius obitum ab alijs Successoribus in Prioratu non
solum quia non apparet Archiepiscopos habuisse de illis no-
37 titiam, & acquieuisse, vt exigitur ad finem † vt Præla-
tus inferior valeat legitimo cursu temporis intercedente
contra Ordinarium actus Iurisdictionales acquirere, &
præscribere, *l. 2. C. de seruit.* Lotter. *de re benef. lib.* 1. *q.* 24.
num. 209. *cum seqq.* Rota *decis.* 109. *num.* 11. *part.* 2. *diuers.
& decis.* 382. *num.* 3. *part.* 2. *recent.* Modern. Perusin. *de ma-
nutent. obseru.* 40. *num.* 20. Sed etiam quia habita notitia
semper fuit contradictum ob litem desuper ortam de annis
38 1543. & 1553. † agitatam prius in Consilio Regio, &
deinde commissam in Rota bon. mem. Aqueñ. ad instan-
tiam Archiepiscopi à sententia promulgata per Abbatem
de Huete declarante Magnos Priores fuisse in possessione
visitandi Clericos, & Religiosos ad quam sedandam de
anno 1583. alia emanauit transactio *Sum. Archiepiscopi
num.* 26. & tandem causa deinde anno 1610. per ipsum Ma-
gnum Priorem bon. mem. Pirouano commissa, & vsque
nunc deducta; quapropter ratione deficientiæ temporis ad
præscribeñ. necessarij assiduæ reclamationes Archiepiscopo-
39 rum, & malæ fidei Magnorum Priorum præscribere vo-
lentium excluditur quæuis possessio, & interrupta fuit præ-
scriptio, Rota *decis.* 627. *n.* 8. apud Posth. *de manut.*

Non facit quod acta gesta in Consilio Regio, & senten-
tia de anno 1529. lata ad fauorem Archiepiscopi reuocato-
ria antecedentis super ordinationibus Clericorum faciendis
à Magno Priore prout incompetentiam Iudicis non veniant
attendenda ad interrumpendum, quia actus gesti coram
40 † Iudice incompetenti benè conferunt ad assequeñ volun-
tatem agentis, *l. fin. ff. de cred. coram Rot. decis.* 355. *n.* 16.
& 17. *part.* 5. *recent.* & interrumpunt præscriptionem in-
competentia non obstante non virtute rei Iudicialis, sed ob
malam fidem, quæ inde colligitur *in cap. vt debitus* 59. *n.* 10.
de appellat. & in c. illud 8. *n.* 24. Felin. *num.* 27. *de præscript.*
idem Abb. *in cons.* 19. *n.* 2. *part.* 2. *alijsque cumulatis in decis.*
94. *n.* 38. *part.* 7. *recent. b. m. Merlin. decis.* 102. *n.* 11. *&* 33.

Repetita obiecta immemorabilis, ex dictis testium dedu-
ctæ, tituli putatiui, & sententiarum de annis 1528. & 1544.
visa fuerunt sublata ex responsionibus in antecedentibus
decisionibus datis, cum quibus Domini transierunt pro
confirmatione vltimæ decisionis, & sententiæ in dicta pri-
ma parte concernente ordinariam Iurisdictionem Emioen-
tiss. Archiepiscopi, vt supra vtraque Parte informante, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Murana Congruæ.

Lunæ 10. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Archipresbytero, vt debeatur congrua decimarum, quid sit necessarium, & quo Iure illa ei debeatur, & qua ex causa ei assignatur. Ipse tamen non potest super ea transigere sine causa, & beneplacito Apostoiico.

SVMMARIVM.

1 *Congrua debetur Archipresbytero actualem curam animarum exercenti, &c.*
2 *Congrua debetur Archipresbytero, non solum ex dispositione Iuris communis.*
3 *Verum etiam ex dispositione Sac. Conc. Trident.*
4 *Congrua quare debeatur Archipresbytero, & n. 5.*
5 *ob Egestatem nimiam aliquando indecentia committuntur.*
6 *Decima, ad quid sint destinata.*
7 *Archipresbyter exercens curam animarum, potest petere congruam decimarum.*
8 *Congrua decimarum, quæ iubetur Archipresbytero exercenti curam animarum, quanta esse debeat.*
9 *Congrua decimarum ex quo diminui possit.*
10 *in Congrua decimarum assignanda Archipresbytero exercenti curam animarum, quid spectandum sit.*
11 *Archipresbyter non potest transigere super congrua in præiudicium successorum, sine causæ cognitione, & sine Beneplacito Apostolico, & n. 12.*
13 *Impossibilia, ea, quæ videntur non sunt attendenda, & & num. 15.*
14 *Malum quando quis sibi imputare debet, & num. 16. & 17.*

DECISIO CCCXCII.

PRætendente moderno Archipresbytero Cathedralis Ec-
clesiæ Muranæ penes quem actualis cura animarum
existit congruam sibi deberi à Capitulo Ecclesiæ prædictæ
tanquam omnes decimas aliasque Parochiales obuentiones
percipiente proposui dubium, an & quanta, & à quo con-
grua præfato Archiepiscopo deberetur.

Et circa primam dubij partem visa fuit Dominis dubitari
non posse quin congrua debeatur † Archiepiscopo, qui 1
actualem curam animarum exercet, & Sacramenta mini-
strat nedum ex † dispositione Iuris communis, *cap. extir-* 2
pandæ, §. qui vero vbi gloss. de præbend. & ex Conc. Trident.
sess. 7. *cap.* 7. † *de reform.* Rota *decis.* 480. *num.* 3. *part.* 1. *re-* 3
cent. & coram Greg. decis. 429. *num.* 1. sed etiam ex Consti-
tutione *san. mem. Pij V.* 47. *in ordine* 82. quam in his termi-
nis refert Rota *decis.* 330. *n.* 2. *part.* 6. *recent.* ne alias Parochi
intenti ad † quærendum sibi victum curam animarum ne- 4
gligerent, vel ob nimiam egestatem indecentia committe-
rent, † & Parochianis ludibrio essent, Lotter. *de re benef.* 5
lib. 2. *q.* 12. *n.* 20. *& seqq.* & ponderauit Rota *in d. decis.* 420.
part. 1. *recent. n.* 5.

Illamque Domini procedendo ad tertiam partem dubij
Capitulo præstandam esse dixerunt, quia decimas, & Iura
parochialia percipiat, quæ omnia ex Iuris diuini, & sacro-
rum Canonum dispositione, † ad substentationem curæ 6
animarum exercentis sunt destinata, *c. cum contingat, cap.
cum tua de decim. c. omnes decimæ* 17. *qu.* 7. Rebuff. *de decim.
qu.* 7. *n.* 4. Gratian. *discept. forens. cap.* 367. *num.* 17. *& seqq.*
Greg. *d. decis.* 429. vbi Adden. *n.* 8. Rota *in allegata decis.*
720. *part.* 1. *recent. num.* 6.

Eo magis quia Archipresbyter petit alternatiuè à Capitu-
lo, vel congruam † renunciationem decimarum, alio- 7
rumque fructuum, & emolumentorum parochiæ, quorum
alterum denegari non potest.

Cæterum quoad quantitatem congruæ, quæ respicit se-
cundam dubij partem, quia pro illa taxanda habenda est
ratio decimarum aliorumque † introituum parochialium 8
necnon expensarum in exercitio curæ faciendarum, quæ
respectu maioris, vel minoris † animarum numeri pos- 9
sent minui, vel augeri vt dixit Rota *d. decis.* 420. *num.* 9.
part. 1. *recent. & decis.* 230. *part.* 6. *num.* 6. Sitque etiam ha-
benda ratio aliarum obuentionum, † quas percipiet Ar- 10
chipresbyter ratione suæ dignitatis, quatenus tamen eas
non interueniendo in Choro, † vel obeundis alijs mune- 11
ribus, quæ curam ipsam animarum non impediant perci-
piat, & de his omnibus nulla fuerit data sufficiens probatio
secundum quàm arbitrari poterit prætensa quantitas con-
gruæ, quæ perpensis relatis † circumstantijs arbitrio Iu- 12
dicis est metienda, Menoch. *de arbitr. Iudic. cap.* 196. *num.*
1. censuerunt Domini opportunum pro capienda resolutio-
ne quoad hanc partem iniungere, vt probationes coadiuua-
rentur.

Nec congruam prędictam regulandam esse Domini dixe-
runt ex Instrumento concordiæ ab antecessore Archipres-
bytero initæ cum Capitulo, in quo fuerat assignata in tumu-
lis 22. frumenti, † quia cum fuerit Instrumentum celebra- 13
tum absque præcedenti causæ cognitione, & sine solemni-
tatibus, & Apostolico † beneplacito; quid quod si an serua- 14
ri debuisset per Archipresbyterum qui contraxit, non potuit
† tamen ex inde successori præiudicium inferre, Abb. *in cap.* 15
ex multiplici de decim. Gregor. *decis.* 152. *num.* 1. Rota
decis.

dec.270. num. 3. par.4. & dec.68. num.11. & seqq. eadem part. tom. 2. & decis. 402. num.1. par.5. & melius *decis. 30. part. 6. recentior.*

Attenta præsertim modicitate assignationis in solis tumulis 22. frumenti, quæ rubra quatuor circiter adæquant, ex
13 quibus solis videtur † penè inpossibile, posse Archipresbyterum seipsum, & duos Coadiutores substinere pro exercitio suæ curæ necessarias, vt in eodem Instrumento concordiæ enunciatur, *Summario num. 3.*

Nec obstat, quòd moderno Archipresbytero sit imputañ. si tenue beneficium acceptauit. Ideòque congrua suo
14 antecessori assignata † debere esse contentus, cùm alias non debuisset illud acceptare, vt in simili fuit dictum coram Mantic.*dec.22.nu.1.* & coram Greg.*d.dec.429.num.3.*

Quia id procedere posset, quando clarè non apparet de insufficientia congruæ. At quando apertè constat congruam esse, ita tenuem, vt Rector non possit se substentare, prout in præsenti resultat ex eodem Instrumento concordiæ, vbi decimæ omnesque aliæ Parochiales introitus re-
15 stant penes Capitulum, & Archipresbytero tantùm, † quatuor rubra frumenti assignantur cum onere etiam sustentandi substitutos, vtique decisiones allegatæ applicari non possunt alias essent contra expressum, Text. *in cap. extirpandæ, & Constit. Pianam*, nam stante certa deficientia con-
16 gruæ, non solùm agitur † de præiudicio Rectoris, sed etiam ipsius Ecclesiæ, & Ordinis Clericalis. Ideòque isto casu Ar-
17 chipresbyter acceptando non dicitur sibi † preiudicasse, vt benè respondendo huic obiecto distinxit Rota *dec. 420. par. 1. num.4. dec.449. par.2. n.5. & dec.230. par.6. recent. n.6.7. & 8.*

Et ita Archipresbytero tantùm informante per contradictas responsum fuit, &c.

R. P. D. CERRO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Testamenti.

Luna 6. Februarij 1662.

ARGVMENTVM.

Articuli in Curia passim admittuntur didicitis testificatis, constito de illorum aliquali releuantia, præsertim quando comprobantur à Iuris presumptione.

SVMMARIVM.

1 *Articuli in Curia passim admittuntur, si constet de aliquali releuantia.*
2 *Suppositio Scripturæ aduersus Notarium bonæ conditionis, & famæ non præsumitur, præsertim quando suppositio est difficilis, & num.3. & 4.*
5 *Suppositio Scripturæ aduersus Parochum bonæ conditionis, & famæ non admittitur.*
6 *Testium examen in Curia non publicatur.*
7 *Probatio de directo contraria, quando admittatur, & quando non, & num.8.*
9 *Examen secundum super eisdem, vel nouis, quando admittatur, & num.10.*

DECISIO CCCXCIII.

APprobata per Rotam testandi nuncupatione implicita per relationem ad schedulam Notario consignatam ex eo solùm sub die 22. Iunij proximi præteriti coram R. P. D. meo Taia resolutum fuerat non constare de validitate Testamenti Catharinæ de Fabijs, quia dubitabatur de identitate dictæ schedulæ ob possibilem suppositionem alterius filij, quàm illius traditi per Testatricem, dum Notarius non clausit, nec sigillauit Testamentum in eius præsentia, sed extra cubiculum, vbi illa morabatur iuncta illius graui infirmitate, ac quasi moribunda.

At pro iustificatione huiusmodi identitatis, & exclusione præsuppositi mali status Testatricis pro parte hæredis plures articuli producti fuerunt petendo super eis examen Testium in Curia, ideò ob malam valetudinem Domini mei proposui dubium, an articuli sint admittendi, & Domini inclina-
1 runt in partem affirmatiuam, † quia de stylo Rotæ passim admittuntur in Curia, si constet de aliquali releuantia materiæ articulatæ, Caputaq.*dec.47.par.1.* Vestr.*in praxi lib.5.cap. 14. num.6. vers. Ideò eadem ferme ratione.*

Releuantes siquidem, nisi fuerunt articuli, dum continent folium controuersum scriptum esse manu Parochi, & à Testatrice subscriptum, dictumque Parochum esse virum legalem, bonisque qualitatibus præditum, Testatoris confessarium, & de quo ipsa summoperè confidebat, eamque vlterius tam de tempore confecti Testamenti, quàm posteà eadem die, & duobus sequentibus semper in proposito locutam fuisset.

Hinc enim, aut suppositio alterius filij objicitur aduersus
† Notarium, & præterquod tale delictum non præsumitur 2
in Notario bonæ conditionis, & famæ, dum non ab ipso,
† sed a Parocho conscriptum fuit à Testatore subscriptum 3
moraliter non erat illi admodum facilè aliam consimilem
Scripturam conficere manumque Parochi, & Testatricis
ünitari, † quinimò huiusmodi manu sormiter sufficiens ha- 4
beri poterit identitatis iustificatio, vt dixit Rota coram Duran. *dec. 180. num.6.*

Aut verò deducitur contra Parochum, vt scilicet Notario vnum pro alio tradiderit, & vltra quod stante legalitate, &
probitate eius personæ in articulo contenta † eo minus ad- 5
uersus eum simile delictum præsumi poterit, dum probari prætenditur subscriptionem in eo appositam confectam fuisse propria manu Testatricis, ex quo deduci poterit pluralitatem Testamentorum non præsumi, iuxta Gloss. *Cod. de Testament.* Alexandr.*cons. 5. num. 12. lib. 7.* Corn.*consil. 180. num.7. lib.*

Non obstat, quòd pro exclusione prædictæ identitatis, & super malo statu Testatricis ab altera parte plures Testes examinati fuerint, eorumque didicita testificata, & dicta
Testium per Rotam discussa, † quia cum in Curia non pu- 6
blicetur processus, sed detur solùm summarium non dicuntur didicita testificata, Greg.*dec.497.nu.4.* ibique Adden.*nu.8. cum alijs relatis in Fauentina benef.27. Iunij 1644. coram me in recent. dec.303. num.13. par.6.*

Probatio autem ex dictis Testium deducta non potest dici contraria, cùm non excludat folium non fuisse scriptum à Parocho, neque à Testatrice subscriptum non excludat articulatas qualitates ipsius Parochi, minusque aliquo modo ob-
esse posset examini per actorem petito. † Tum quia regula- 7
riter probatio probationem non excludit. † Tum etiam quia 8
data facultate probandi vni ex collitigantibus, vt in Iudicijs seruetur æqualitas, ea denegari non debet alteri; quamuis intendebat probare contrarium, sed perfectò examine videndum erit, quænam probatio potior sit, & preferenda, Oldrad. *cons.311. num.3. in finem 7. & 8.* Decian. *cons. 162. circa finem vers. Propterea aduerten.* Rot.*dec.229. nu.4. par.2. rec. & decis. 70. num.7. in fine cum seqq. par.6.*

Sicuti non est momenti, quòd pro actore iam antea exami-
nati fuerint aliqui Testes, quia de iure † si primum examen 9
fuit sine citatione partis, & ad perpetuam rei memoriam, vt in proposito casu etiam super ijsdem articulis conceditur, Rot. *dec.10. sub num. 1. vers. Non obstan. notata de probat. in nou.* Card.Caual.*dec.425. num.2.* Merlin.*dec.462. num.4.* si ve-
rò primum examen fuit validum, † & tunc etiam non dene- 10
gatur secundum, quoties articuli materias continent nouas, vel meliùs circa substantiam distinctas, & specificatas, Abb. *in cap. Fraternitatis nu.8. de testib.* Coccin. *dec.23. sub num.2. cum alijs relatis in d. Fauentina benef. coram me in recent. dec. 303. num.18. par.9.* Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CERRO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Sutrina augmenti Dotalis.

Luna 6. Februarij 1662.

ARGVMENTVM.

Sententia manifestè nulla, & iniusta nunquam transit in iudicatum, maximè quando ab ea fuit appellatum à die habitæ notitiæ, ex quo citatio ad sententiam non fuit personalis.

SVMMARIVM.

1 *Compensatio habetur loco solutionis.*
2 *Possessione, seu quasi exigendi probata debetur manutentio.*
3 *Manutentio datur etiam in gradu restitutionis in integrum.*
4 *Appellationem sufficit interponere infra decem dies à die habita notitia, quia citatio non fuit personalis.*

5 *Sententia manifestè nulla non transit in Iudicatum.*
6 *Sententia lata contra Procuratorem non habentem mandatum procuræ est nulla, etiam si habeat mandatum præsumptum in alijs Cartis, & num. 7.*
8 *Procurator habens mandatum expressum in vna causa, non se extendit ad aliam.*
9 *Contradicta sunt inconsiderabiles, quando adest Procurator cum legitimo mandato procuræ.*
10 *Frater augens dotem sorori, debet in minori ætate seruare solemnia quod declara, vt num. 11.*
12 *Hæres non potest obycere nullitatem, quam defunctus non allegauit, maximè quando de facto approbata fuit.*

DECISIO CCCXCIV.

DOtem scut. 4. mil. quàm Ioano. Baptista Buschettus pater in Testamento constituerat Mariæ, Camillus frater auxerat vsque ad scut. 6000. illaque soluere promisit Curtio eiusdem Mariæ viro de anoo 1645. vt io capitulis matrimonialibus datis in summario vtriusque partis, quæ cum fuerint redacta in publicum Instrumentum de anno 1648. idem Camillus dictam dotem persoluit vsque ad scota 5400. neinpè scuta 1000. in Iocalibus, & scuta 4400. in tot censibus, pro reliquis verò scut. 600. promisit soluere fructus ad rationem sex pro centenario vsque ad illorum effectiuam solutionem.

Defuncto Camillo Flaminia eius filia, & hæres cępit prętendere rescissionem d. Iostrumenti dotalis quoad augumentum scut. 2000. vti factum ab ipso Camillo de tempore, quo erat in minori ætate constitutus, & seotentiam fauorabilem reportauit à Iudice ab A. C. deputato, quàm prætendebat transitum fecisse in iudicatum; At in secunda Instantia dubitaui, an coniugibus sit danda manutentio, vel potius eisdem obstet res iudicata, & affirmatiuè quoad primum, negatiuè verò qooad secundam partem respoosum fuit.

Constat enim de quasi possessione dd. coniugum, dum respectu partitæ scut. 1400. ipsi exegerunt fructus census in dotem assignatorum à Communitate Roncilionis debitrice, vt probant Testes relati in eorum *Summario num.* 5. 6. & 7. quò verò ad summam scut. 600. fructus dotales exegerunt tam à Camillo, quàm etiam Flaminia hærede, vt habetur nedum ex depositionibus Testium verum etiam ex eo, quòd Camillus in eius Testameoto mandauit quandam pecuniarum summam eisdem cooiugibus mutuatam compensari in excomputationem fructuum dotalium eisdem debitum,
1 & in futurum debendorum pro dicta summa scut. 600. † quæ compensatio loco solutionis habetur, per Text. *in leg. si debitor 4. ff. qui pot. in pign. hab. leg. vel permutauit 19. ff. de liberal. caus.* Rot. *in Romana Pecuniaria* 20. *Iuny* 1650. *coram Reu. P. D. mec Celso, §. Responsio in fine, & §. Non obstat.*
2 Vndè probata d. possessione † exigendi eiusdem coniugibus concedenda venit petita manutentio vulg. *§. retinen. instit. de Interd.*

Non obstat, quòd per sententiam, qoæ asseritur fecisse transitum in Iudicatum ipsi fuerint condemnati ad restituen. scuta 1400. Flaminiaque hæres Camilli absoluta respectu partitæ sc. 600. quia non propterea eis impediri posset ma-
3 nutentio dum † commissa reperitur causa restitutionis in integrum, Rota apud Cæsar de Grass. *dec. 4. nu. 1. & 4. de caus. possess. & prop. repetit. in par. 1. diuers. dec. 350. per tot.*

Certius quia visum fuit DD. rem iudicatam excludi non solùm ex eo, quòd pro parte coniugum fuit appellatum intra decendium à die habitæ notitiæ, prout sufficit, quando
4 vt hic citatio † ad sententiam non fuit personaliter executa, vt tradit Scacc. *de appellat. lib. 3. cap. 2. qu. 12. num. 7. & 13.* & alijs allegatis dixit Rota coram Eminent. D. Card. Otthobooo *dec. 155. num. 10. & dec. 170. num. 14.*

Sed etiam, quia sententia prædicta vti laborans manife-
5 sto vitio nullitatis † nunquam transire potuit in iudicatum DD. communiter *in l. 4. §. condemnatum, ff. de re indic.* Felin. *in cap. super litteris num. 15. de rescrip.* Rot. *dec. 11. num. 1. & 3. par. 6. recent.* lata enim fuit citatis Iacometto, & post eius obi-
6 tum † Martellotto vti procuratoribus coniugum, de quorum procuræ mandato nullibi constat, quæ quidem nullitas veluti ex tribus de Iure insanabilis est, *cap. in nostra*, vbi DD. *de procur.* Rota coram Card. Caual. *dec. 396. nu. 2. & in Tiburtina Castri Sancti Angeli* 18. *Iuny* 1646. *coram Reuerendissimo Meltio Episcopo Papien. §. si inspiciatur in fine.*

Nec sufficit præsumptio mandati in personam Martellotti deducta ex productione Iurium, & expensis per ipsum factis, quia ex dans pro parte Flaminiæ, *Summario num.* 7. constat illas fuisse factas in alijs causis diuersis ab ista, de qua hodie
agitur, † vndè licèt ex prædictis resultare posset præsumptio 7
mandati respectu illarum causarum, in quibus ille fecit impensas, & Iurium productiones non per hoc potest extendi
ad illas causas omninò diuersas, vt in fortioribus, † quòd 8
mandatum expressum ad vnum casum non suffragatur quoad alios non expressos, Rota *dec. 312. nu. 3. par. 4. rec.*

Nec subsistit, quòd insimul processum etiam fuerit per contradictas, quia vsque ad diem sententiæ assertæ contradictæ non iustificantur, immò potiùs excluduntur, dom fuit citatus Martellottus, vti procurator, qui mandatum sufficiens non habebat. Illæ verò, quæ dantur in *Summario Flaminiæ num.* 8. apparent seruatæ sub die 12. Aprilis 1660. vsque ad diem 16. eiusdem mensis, & sic postquam pro parte coniugum comparuerat in actis legitimus procurator, qui exhibendo mandatum procuræ appellationem interposuit aduersus prædictam sententiam sub die 5. Aprilis eiusdem anni, *Summario Coniugum num.* 10. exhibito enim legitimo
maodato procuræ, † non potest deindè per contradictas pro- 9
cedi, Rot. *dec. 179. num. 1. par. 1. & dec. 486. num. 2. vers. tamen illud decretum par. 2. rec.* Adden. ad Greg. *dec. 430. num. 7.* Adden. ad Buratt. *dec. 943. num. 15.*

Potest vlterius † prædicta sententia de Iniustitia redar- 10
gui; quia licèt Camillus de tempore, quo erat in minori ætate auxisse dotem sorori, & vbi talis non posset obligari,
† nisi concurrentibus solemnitatibus, & causa. Attamen 11
cum nunquam petierit reductionem dotis ex capite nullitatis suæ obligationis, sed immò in eius testamento mandauerit à suis hæredibus persolui scut. 600. ab ipso debita pro residuo dictæ dotis non possunt ipsius hæredes præfatam nullita-
tem opponere à Camillo nuoquam obiectam, † sed eius fa- 12
ctum omninò seruare tenentur, *leg. si ab eo, C. de liberal. caus.* Rot. *d. dec. 358. num. 18. par. 9. tom. 2. recent.*

Cùmque demandauerit dictam solutionem scut. 600. fie-
ri pro residuo † de necessitate videtur approbasse etiam om- 13
nes alias partitas præcedenter solutas, ex traditis per Rota Genuæ *decis. 132. num. 2.* Buratt. *dec. 344. num. 18.* per Rotam *in recent. decis. 261. num. 3. par. 9.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Vineæ.

Lunæ 6. Februarij 1662.

ARGVMENTVM.

Deliberatio alicuius prædij, alicui facta tanquam vltimo, & plus offerenti. Cùm habeat iustum titulum, meritò in eo manutenendus est. Dotis interusuria à Statuto Vrbis quatuor pro centenario taxantur. Melioramenta, vt benè dicantur probata, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio ei debetur, qui alicuius rei fuit effectus Dominus per deliberationem ei factam, tanquam vltimo, & plus offerenti adiudicatam.*
2 *Mandatum Iudicis, quando est nullum, omnia eius vigore gesta, tanquam à radice infecta corruunt.*
3 *à Radice infecta, & nulla, quidquid procedit necesse est, vt corruat.*
4 *Dotis quantitas, de quo tempore sit attendenda.*
5 *Clausula,* Saluo Iure, *est modificatiua.*
6 *Deliberatio bonorum facta vigore mandati nulli, non substinetur.*
7 *Deliberatio censetur facta, iuxta terminos mandati.*
8 *Vxori, seu Viduæ, quando etiam debeantur vltra residuum dotis, interusuria dotis.*
9 *Dotis interusuria taxantur,* a Statuto Vrbis lib. 1. cap. 137. *ad rationem septem cum dimidio pro quolibet centenario.*
10 *Excessus in mandato, de quo tempore sit attendendus, & num. 11.*
12 *Dotis fructus, quando certi sunt, & taxati à Statuto loci, tunc alia taxatio non requiritur, nisi per numerationem annorum.*

13 *Vn-*

13 *Vnde non est necessaria aliqua taxatio Iudicis.*
14 *Decisio in causa Anconitana Pradij 19. Aprilis 1652. coram Reuerendiss. Papien. in quo casu loquatur.*
15 *Creditum, quando remanet illiquidum, non possunt taxari fructus.*
16 *Confessio ad alium effectum, & facta ab aliquo, dum magno ære alieno erat grauatus, non probat ad diuersum effectum, & num. 17.*
18 *Præsumptiones plures sunt simul ad inuicem consideranda.*
19 *Deliberationis iustitia, & validitate existente, non ita facilè sunt admittenda exceptiones.*
20 *De Melioramentis factis in Prædio aliquo, vt dicatur constare, quid nam probandum veniat.*
Melioramenta non in genere, sed in specie sunt probanda. num. 20.
21 *Melioramenta non possunt probari, nisi probetur status antiquus rei.*
22 *De Melioramentis in re alicui deliberata, quando non constat in specie, ne annulletur deliberatio facta iustè, & validè, quid veniat operandum, siue cauendum.*

DECISIO CCCXCV.

PRæuijs duabus decisionibus coram Reuerendissimo Papień emanatis decreta fuit Antonio Vrsino manutentio in possessione Vineæ, de qua agitur, à qua commissa mihi causa appellationis cum facultate manutenendi quem de Iure ad huius rescripti formam proposito sub die 19. Ianuarij 1661. dubio dilata fuit resolutio, & demandata discussio boni Iuris, & hodie ad fauorem Marci Antonij Venturæ de eo constare responsum fuit, quia ipse habet fundatam
1 intentionem in deliberatione, & tanquam vltimo, † & plus offerenti facta per quam fuit effectus Dominus irreuocabilis Vineæ, Doctores *in leg. Si finita* 14. §. *Iulianus, ff. de damn. infect.* Iason. *in l. clam possidere num.* 20. *ff. de acq. possess.* Rot. *decis.* 802. *num.* 2. *part.* 1. *decis.* 143. *num.* 1. *part.* 2. *diuers. & decis.* 29. *num.* 1. apud Modern. Perusin. *de subhastat. cum concord. per eumdem adductis in eod. tract. inspect.* 32. *num.* 4. & ab Anton. Nigr. *in suo tractat. Iudiciali cap.* 30. *num.* 1. *cum seqq.*
2 Non obstat obiecta excessiuitas † mandati in summa sc. 10. cum dimidio in eo fundata, quòd Catherinæ vnus locus montis Carnis in dotem assignatus, fuit venditus scut. 100. ad quam rationem illo valutato residuum creditum dotale erat scut. 459. 50. & tamen computato ad rationem centum obtinuit mandatum pro scutis 470. & pro totidem
3 Vineam deliberare fecit, cuius excessus † ratione corruit mandatum, & ipsa subsecuta deliberatio dependens à radice infecta, *l. prima, §. Hac verba, ff. ne vis fiat*, & Bartol. *in l. Fulsineus* 7. §. *Cum hoc num.* 6. *ff. quib. ex caus. in possess. eatur*, Bald. *cons.* 223. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 2. Marescott. *var. resolut. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 3. *&* 4. Gratian. *discept.* 960. *num.* 45. idem Posth. *de subhast. inspect.* 50. *num.* 9. Rot. coram san. mem. Gregor. XV. *decis.* 198. *num.* 1. Duran. *decis.* 81. *num.* 2. *& in recent. decis.* 229. *num.* 9. *&* 14. *part.* 7. Nam omisso an pro quantitate dotis sit inspiciendum pretium ex monte aliena-
4 to retractum, vel ipse locus † in proprietate, cuius verum valorem fuisse centum, dixit Rot. *in Romana Pecuniaria, seu locorum Montium* 13. *Maij* 1644. *coram bon. mem. Card. Cecchino*, euitatur excessus, tum quia in prædicto mandato, & in executione facta adiecta legitur clausula, *Saluo*
5 *Iure*, quæ vti modificatiua illud † restringit ad quantitatem iure debitam, & saluat ab excessu, Neuizan. *consil.* 94. *n.* 15.
6 Scacc. *de Iud. lib.* 1. *cap.* 50. *n.* 32. *in fine*, & in † consequens etiam deliberatio substinetur, quæ ad tenorem, & formam
7 ipsius mandati, & cum eadem clausula † preseruatiua facta censetur, Gloss. *in l. ab executione, verbo excedat, C. quorum, appell. non recipitur*, Rot. *decis.* 102. *num.* 1. *part.* 4. *decis.* 8. *num.* 6. *part.* 6. *recent. & coram Eminentiss. D. Card. Otthobono decis.* 146. *n.* 1. Tum etiam, quia eidem Catharinæ vltra
8 residuum dotis in prædicta summa debebantur etiam † interusuria dotalia *à Statuto Vrbis lib.* 1. *cap.* 137. taxata ad ra-
9 tionem scuta 7. cum dimidio pro † quolibet centenario, & anno, Rot. *decis.* 428. *num.* 3. *part.* 3. *recent. & in Romana fructuum* 14. *Febrarij* 1661. §. *Non subsistit, coram me*, & tunc temporis in satis maiori summa decursa, quando enim constat, quòd obtinens mandatum de tempore illius relaxationis
10 ex inæquali, vel maiori parte creditor, † illud substinetur, non attento, quòd summa, in qua prætenditur excessus potius ad computum vnius, vel alterius crediti ponatur, & intret compensatio, Marescott. *var. resolut. d. lib.* 2. *& cap.* 6. *num.* 11. *&* 12. Rot. *decis.* 84. *num.* 7. apud Posth. *de subhastat.*

Nec obstat, quòd non præcesserit liquidatio fructuum dotalium sine qua citra vitium nullitatis, † & iniustitiæ non po- 11
tuit relaxari mandatum, minusque deueniri ad Vineæ deliberationem, Bald. *cons.* 99. *num.* 1. *lib.* 1. Natt. *cons.* 27. *n.* 4. Menoch. *cons.* 858. *n.* 10. *&* 11. Rot. coram Card. Caual. *decis.* 171. *num.* 6. & post Nigr. *de subhast. decis.* 6. *n.* 11. Nam eo ipso, quod in Iudicio moto, & citatione executa contra debitorem dotis fuit repetitum Instrumentum dotale sub die 2.
Decembris 1639. rogato, & taxatio in summa † scut. septem 12
cum dimidio, sit certa ex statutaria dispositione, alia liquidatio non requirebatur, cùm resultet per annorum decursorum
dinumerationem, † quæ non expectat aliquam Iudicis decla- 13
rationem, vt distinguit Iason. *in l.* 2. *n.* 113. *C. de Iur. Emphyt.* Rot. *decis.* 463. *num.* 4. *& decis.* 608. *num.* 5. *part.* 3. *recent.* Caual. *decis.* 323. *n.* 4. *vers. Nec respiciebatur*, & apud Eminentiss. Otthobon. *decis.* 201. *n.* 4. Quibus non aduersantur au-
ctoritates in contrarium allegatæ, & signanter † *decisio An-* 14
conitana Pradij 29. *Apr.* 1652. §. *finali, &* 27. *eiusdem mensis* 1654. §. *Nullitas, &* 18. *Febr.* 1656. *coram Reuerendiss. Papien.* quia ibi mulier sequuto obitu viri fuerat ad possessionem bonorum illius associata, vt sibi satisfaceret, & in ea diù per-
mansit, fructus percipiendo † ex quibus, vel fuerat satisfacta, 15
aut creditum fuit diminutum, & illiquidum remansit, ideoque non potuit pro eo prædium subhastari non præcedente liquidatione.

Neque visum fuit susibstere, quod residuum crediti dotalis dictæ Catharinæ ex confessione Zenobij viri erat reductum ad scuta 150. vnde firmus remanet excessus causans nullitatem mandati executionis, & deliberationis ex citatis, quia
† huiusmodi confessio ad alium effectum, & in tempore quo 16
erat magno ære alieno grauatus emissa † non visa fuit atten- 17
denda, Alexand. *cons.* 45. *num.* 6. *lib.* 1. *& cons.* 142. *n.* 1. *lib.* 5. Gratian. *discept.* 589. *num.* 22. Hodiern. ad Surd. *decis.* 55. *num.* 18. & multo minus post sequutam deliberationem in præiudicium Emptoris, Cuman. *cons.* 155. *num.* 4. *vers. Ad id*, Rot. *decis.* 106. *num.* 9. *part.* 4. *tom. recent.* attentis potissimum iu-
dicialibus † instantijs in Foro Capitolino per ipsum met fa- 18
ctis, & querela contra Vxorem, & Venturam porrecta, in quibus veritas dotis in maiori summa concluditur.

Firmata ex his validitate, & iustitia diliberationis Vineæ
non valet Antonius † excipere de melioramentis ibi factis, 19
vt non sit possessione priuandus, donec sibi reficiantur, *l. si in area, in fine, de cond. indebiti*, Peregrin. *de fideicommiss. art.* 50. *num.* 80. Caual. *decis.* 86. *num.* 4. Rot. *decis.* 48. *num.* 12.
part. 7. *recent.* quia id intelligitur, † vbi melioramenta sunt 20
liquida, & specificè iustificata, *l. Paulus, §. finali, ff. de pignor. l. si cum fortem, §. Si certum, ff. de cond. indebit.* Scappuc. de Saluian. *lib.* 2. *quæst.* 34. *num.* 5. *vers. Secundo vero casu*, secus quando, vt hic non apparet iustificatus antiquus vineæ sta-
tus, † & quid, & quantum fuerit melioratum, sine quibus 21
requisitis melioramenta firmari non possunt, Alciat. *cons.* 23. *num. vltim. lib.* 3. Seraphin. *decis.* 695. *n.* 8. Sed solùm in genere, vt Domini putarunt ex Testibus, & alijs Iuribus pro parte Antonij datis, quo fit, vt ei non competat retentio,
† sed condemnandus est ad illam dimittendam, præsumitur 22
tamen ad illius fauorem cautio per Venturam de illis reficień, postquam in specie liquidata fuerint, Menoch. *de recuperand. remed.* 15. *n.* 569. Capic. *decis.* 17. *n.* 6. Rot. coram Put. *decis.* 471. *lib.* 2. Sæpè deindè approbata, vt coram Card. Caual. *decis.* 52. *n.* 3. *& decis.* 54. *num.* 1. *in recent. decis.* 322. *n.* 13. *part.* 4. *d. decis.* 48. *num.* 16. *part.* 7. *& coram D. Cardinali Otthobon. decis.* 227. *in fine.*

Fuit itaque conclusum constare de bono Iure Venturæ deliberatarij Vineæ data cautione de reficiendis melioramentis Vrsino, facta illorum specifica liquidatione ambobus informantibus.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Narnień Excarcerationis.

Lunæ 6. Februarij 1662.

ARGVMENTVM.

Carceratus, quando quis est nulliter veluti vigore Instrumenti annullati, & debitor eius vigore fuit carceratus, sanè tunc excarcerandus venit, nec potest in Carceribus retineri, etiamsi debitum fuisset verum.

SVMMARIVM.

1 *Pactum resolutiuum contractus, ex quibus verbis inducatur.*
2 *Concordia, quis potest declarare nolle stare, dum pars altera eam non obseruauit.*
3 *Instrumenti vigore quis aliquid obtinens, si iam declarauit eo nolle vti, nullum est.*
4 *Carceratus, quando veniat excarcerandus.*
5 *Instrumento reuocato, quis perperam vtitur eo.*
6 *Instrumentum, quando reuocatur, omnis actio ex eo proueniens, extincta remanet.*
7 *Concordia reuocata, corruunt omnes actiones, prouenientes ex ea.*
Verba apposita in concordia, perindè, ac si facta non fuisset, *stante inobseruantia, quid operentur, num.7.*
8 *Mandatum de carcerando, quando nulliter fuit obtentum, & secuta fuit carceratio, ea non potest substineri.*
9 *Mulieres sine statutarijs solemnitatibus, nulliter contrahunt.*
10 *Iudicis calor, supplet solemnitates statutarias, in contractu Mulierum. num. 11. & 13.*
14 *Carceratus, quando quis fuit nulliter, excarcerandus est.*
15 *Non obstante, quod etiam vera sit causa carcerationis.*
16 *Carcerationis nullitate stante, quis in carcere retineri non potest, etiamsi debitum sit verum.*

DECISIO CCCXCVI.

POstquam Hippolyta Scotta obtinuisset ab A. C. diuersa mandata contra Antonium fratrem pro consecutione alimentorum, & sumptuum litis, deuenit cum eo ad transactionem in qua Antonius vltra dotem in scutis 3000. promisit etiam Sorori persoluere quandam summam pro alimentis iam decursis pacto adiecto per hæc verba: *Et in euento, che'l detto Signor Antonio commettesse mancamento nel dare, & assegnare sia in arbitrio della Signora Hippolita ò di astringerlo con la ragione all'osseruanza, ò di ritornare alle primeue ragioni*, & paulò post, *come se la presente concordia*
1 *non fosse fatta*, ex quibus verbis pactum resolutiuum † induci, præter Cancer. *var. resol. part. 3. cap. 7. num. 354.* & Cenc. *de cens. quæst. 106. n. 12. vers. Secundus casus est*, Staiban. *var. resol. part. 1. cap. 17. n. 9.* dixit Rot. *decis. 1. n. 2. part. 2. recent.* & post Pacific. de Salurian. *interdict. decis. 268. num. 6.*

Hinc deficiente Antonio in aliquibus obseruare Con-
2 cordiam declarauit † Hippolyta nolle vti Concordia, sed
3 velle vti primæuis Iuribus, *Summario Antonij num. 4.* † qua postmodum declaratione non obstante obtinuit vigore Instrumenti eiusdem transactionis relaxari mandatum, &
4 cum † eo Antonium carcerari, quem tamen hodie Domini excarcerandum esse censuerunt.

Nam Hippoltya non potuit amplius agere vigore Instru-
5 menti Concordiæ, quo vti nolle declarauerat, quia † stante dicta declaratione, & pacto resolutiuo in ea apposito Contractus fuit resolutus tanquam factus non fuisset, Surd. *cons. 400. num. 12.* Rot. coram Verall. *decis. 315. part. 3.* & coram Pen. *decis. 274. num. 2. & in recent. decis. 378. num. 3. part. 3.*
6 omnisque actio ex eo proueniens extincta † remansit, Crauett. *cons. 435. num. 28.* Cost. *de retract. cap. 8. num. 1. & seqq.* Manent. *de contract. Liuell. quæst. 5. num. 4.* Stantibus maximè verbis, *ac si factus non fuisset*, quæ ipso Iure contractum
7 † resoluunt, vt præter mox relatos tenet etiam Gabriel *cons. 76. num. 4. vers. Sicut etiam illa lib. 1.* Roland. *cons. 62. num. 18. & seqq. lib. 2.* Magon. *decis. Florentin. 49. num. 2.* & Cald. *de empt. & vendit. cap. 28. num. 23.* & exinde cùm mandatum
8 † fuerit nulliter expeditum, Carceratio illius vigore facta substineri non potest, Cuman. *consil. 175. per tot.* Afflict. *decis. 149. num. 2. vers. Sed si attineret*, Rot. *decis. 26. num. 7. part. 9. recent.* & coram Merlin. *decis. 506. num. 7.*

Parum obstante, quòd Hippolyta dictum pactum acce-
9 ptauerit simpliciter nullis Statuti † solemnitatibus seruatis;
10 Tum quia acceptatio fuit facta in Iudicio, cuius calore † defectus solemnitatum suppletur, Rot. post Gilian. ad Statut. Perus. *decis. 54. num. 13.* & coram Buratt. *decis. 301. num. 9. & in Romana Venditionis Domus 9. Iunij 1660. coram R. P. D.*
11 *Priolo.* Tum quià dum solemnitates fuerunt seruatæ † in contractu vbi aderat pactum resolutiuum aliàs adhibere
12 non opportuit in illius † pacti electione, Alexand. *cons. 189. num. 13. & 14. lib. 7.* Socein. Sen. *cons. 254. num. 2. vers. Vbi pater lib. 2.* Rot. coram Duran. *decis. 156. num. 15. & seqq.* penes Zacch. *de oblig. Cameral. decis. 259. num. 3. & in Romana Vsusfructus 31. Maij 1658. & 31. Martij 1659. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Nec potuit retardari decreta excarceratio, ex quo Antonius fuerit etiam arrestatus † pro prætenso credito alimen- 15
torum, pro quo fuerant expedita mandata, quia stante nullitate primæ capturæ † non potuit in Carceribus, etiamsi de- 16
bitum fuisset verum retineri, Paris. *consil. 101. num. 7. lib. 3.* Franch. *decis. 415. num. 3.* Rot. *decis. 151. num. 3. part. 2. diuers.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Narnien. Diuisionis Parochialium.

Lunæ 6. Februarij 1662.

ARGVMENTVM.

Tractatur de diuisione duarum Ecclesiarum Parochialium, quando scilicet concludenter fuit probatum per vnam, quod ipsa est Matrix, & altera est filialis Ecclesia, & sic ista dependet ab illa.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia Parochialis Matrix in omnibus præcedere debet filiali.*
2 *Confessiones partium non leuem, probationis gradum constituunt, & num. 3.*
4 *Confessiones partium, maximè tunc probant, quando sunt geminatæ.*
5 *Confessio partis, tunc multo magis probat, quando est adminiculata.*
6 *Ordinarij, præsumuntur optimè informati, de statu Ecclesiarum Diœcesis.*
7 *Assertionibus Ordinariorum circa statum suarum Ecclesiarum deferendum est.*
8 *Ecclesia Parochialis, quod sit Matrix ex quo iustificetur.*
9 *Ex Sacramentorum commixta administratione inter duas Ecclesias, quid sit arguendum.*
10 *Mulier non potest vno eodemque tempore duobus viris, se desponsare.*
11 *Parochi bini in eadem Ecclesia Parochiali, principaliter præesse non possunt.*
12 *Producens aliquam scripturam censetur eam in totum approbare.*
13 *Ecclesia Parochialis, quando reputetur Matrix.*
14 *Cura habitualis animarum, est penes Ecclesiam Matricem.*
15 *Coæqualitas, inter duos, quando excludatur, & num. 16.*
17 *Parochiani cogi possunt in propria Parochia, sumere Sacramenta, & num. 18. 19.*
20 *Parochi antecessores non possunt præiudicare successoribus, & maximè sine Beneplacito Apostolico.*
21 *Decretum Iudicis non attenditur, dum non constat de eius iustitia, & validitate.*

DECISIO CCCXCVII.

IN decisione edita coram me 4. Aprilis anni præteriti ex eo fundamento DD. censuerunt familias Vallis Vggiæ necnon locorum eidem adhærentium æqualiter fore diuidendas inter Parochum Sancti Georgij, & alterum S. Mariæ quòd Ius coæquale vterque obtineret. Hodie verò reproposito dubio ex facto clariùs recensito recesserunt à decisis.

Siquidem penes Parochum Diui Georgij antiquitus cura animarum integrè residebat, Ecclesia verò S. Mariæ longè post erecta conuincitur in eiusque Parochi adiutorium, qui ob Populi multitudinem omnibus Sacramenta administrare non poterat adeoque maior familiarum numerus in diuisione potuit ab Ordinario attribui Ecclesiæ, quæ vti matrix filiali debet Ecclesiæ † in aliquo præcellere *ad text. in cap. ad* 1
audientiam 3. de Eccles. ædificand. glos. *in cap. transmissam in verbo decimas de præscript.*

Ecclesiam verò Sanctæ Mariæ in adiutorium Parochi Diui Georgij extitisse constructam † comprobant Instru- 2
menta conscripta de anno 1413. cum seqq. tum confessiones editæ à Capellanis eiusdem met Ecclesiæ Sanctæ Mariæ in annis 1475. & 1573. quæ probationis † gradum non leuem 3
constituunt, vt ponderauit Rot. *dec. 293. n. 2. part. 2. diuers.* quini-

quinimò dum alijs fulciuntur adminiculis contra Parochos
successores plenè concludunt, vt tradit gloss. *in cap. dudum
il 2. in verb. de veritate, vers. qui tale de elect.* Bart. *in Auth. hoc
Ius porrectum num.* 16. ibique Bald. *num.* 23. *C. de Sacros. Eccl.*
Ruin. *cons.* 142. *num.* 4. *vol.* 1. Natt. *cons.* 543. *num.* 20. Rot. cor.
Seraph. *dec.* 292. *num.* 3. *& 436. num.* 7. coram Mantic. *dec.* 39.
num. 1. *& dec.* 15. *num.* 16. *par.* 6. *recent.* coram Buratt. *dec.* 239.
num. 3. Adden. ad eundem *dec.* 453. *num.* 11. Cùm maximè ge-
4 minatæ † consistant, vt aduertit Corn. *cons.* 23. *num.* 4. *vol.* 1.
Adden. ad Gregor. *dec.* 375. *nu.* 11. *vers. quarto præiudicat* cum
alijs relatis per Adden. ad Buratt. 453. *num.* 13.
Hæ autem coniecturæ visæ fuerunt posse desumi ex visi-
5 tationibus per Episcopos habitis † de anno 1553. enuncian-
tibus Ecclesiam Sanctæ Mariæ Ecclesiæ Parochiali S. Georgij
annexam, tum ex alia visitatione anni 1596. declarante Re-
ctorem totius Populi Parochum S. Georgij attributo nomine
Coadiutoris alteri S. Mariæ, quas enunciatiuas ad compro-
6 bandam † matricis qualitatem, alias ponderauit Rot. *decis.*
376. *num.* 1. *ad finem par.* 1. *recent.* Ordinarij enim de suarum
Ecclesiarum statu præsumuntur optimè informati, Felin. *in
cap. ad aures num.* 15. *de rescript.* Rot. *dec.* 376. *num.* 2. *par.* 3. *&*
611. *num.* 2. *par.* 4. *& dec.* 114. *num.* 6. *par.* 8. *rec.* ac eorum pro-
7 indè assertionibus solet plurimum deferri, vt notat Io: Andr.
in cap. post cessionem num. 11. ibique Butr. *nu.* 6. *de probat.* Rot.
coram Greg. *dec.* 482. *num.* 6. *&* 483. *nu.* 3. *& in recent. dec.* 573.
par. 2. *& dec.* 71. *vtrobique nu.* 4. *par.* 8. *cum alijs adductis in A-
quilana Capellaniæ* 13. *Nouembris* 1643. §. 1. *ex visitationibus
coram Reuerendissimo Compostellano.*
Huiusmodi prætereà species probationum robur assumit
8 ex promiscua Sacramentorum administratione † ab vtro-
que Parocho exercita, cuius virtute altera Ecclesia matrix,
9 altera verò debet filialis reputari, nec aliorum † præsumi
potest, nam sicuti duobus viris non valet mulier eodem
10 tempore desponsari, ita repugnat binos Parochos vni Ec-
clesiæ, seu populo æquè principaliter præesse, vt probat Text.
in cap. in Apibus 7. *qu.* 1. *& in cap. sicut in vno* 21. *qu.* 2. Oldrad.
cons. 67. *num.* 1. *&* 2. Rebuff. *de non promot. intr. ann. num.* 63. *&*
64. Gratian. *discept. forens. cap.* 865. *num.* 24. *&* 25. Rot. *dec.* 52.
nu. 18. *&* 19. *par.* 2. *diuers. & dec.* 489. *num.* 2. *par.* 3. *recent.*
Tum ex alijs enunciatiuis editis in decretis de anno 1485.
ac consequenti ordinatis à Vicarijs, quæ à Parocho S. Mariæ
11 per productionem † ab ipso factam in omnibus approbata
censentur, vt notat Abb. *in cap. cum Venerabilis num.* 31. *de
except.* Rol. *cap.* 2. *num.* 116. *vol.* 1. Natt. *cons.* 365. *num.* 3. Surd.
cons. 151. *num.* 16. Rot. coram Greg. *dec.* 238. *num.* 5. *& decis.*
158. *num.* 6. *rec. & in Romana Pecuniaria* 7. *Iunij* 1658. §. *Ad-
minicula autem in fine coram R. P. D. meo Celso, & in Romana
Locationis* 10. *Iunij anni præteriti*, §. *cuius epistolæ coram me.*
Hinc igitur vrget, quòd pro vtraque Ecclesia in ijsdem
decretis cura enuncietur, quodque vtrique Parocho exerci-
12 tium curæ deferatur pro indiuiso, † cùm enim Instrumenta
anni 1413. & 1414. ibidem referantur ex quibus elucet Ec-
clesiæ S. Mariæ constructionem præcessisse in Subleuamen
Parochialis Sancti Georgij, quæ proindè matrix reputatur,
Rot. *dec.* 272. *num.* 3. *par.* 1. *recent.* Ad contrarietatem in ea-
13 dem oratione † euitandam nomen Parochialis attributum
Ecclesiæ Diuæ Mariæ restringi debet ad exercitium curæ, nec
non simplicem administrationem Sacramentorum, nec va-
14 let ad curam habitualem † referri, quæ penes matricem
Ecclesiam poterat dumtaxat residere, non autem ad Paro-
15 chum vtrumque æquè † principaliter spectare, vt tradit Ar-
chidiac. *in cap. sicut in vna* 21. *qu.* 2. *num.* 1. *&* 2. Hostien. *in cap.
cum non ignores nu.* 5. *&* 6. *de prebend.* Gratian. *discept. forens.*
865. *à num.* 20. *vsque ad* 26. Rot. *dec.* 309. *num.* 1. *par.* 2. *diuersor.*
potissimè quia facultas in illis Populo tribuitur Sacramenta
ab altero ex prædictis desumendum ad propriæ voluntatis li-
16 bitum. Inde enim excluditur † coæqualitas, quæ posset dum-
taxat ponderare quoties vtrique Parocho populus omninò
17 distinctus foret assignatus, quo casu † Parochiani in propria
Parochia coacti fuissent Sacramenta recipere, iuxta Doctr.
gloss. *in Clementina Dudum in verb. impendat de sepultur.* Sar-
nen. *in regul. de Idiomate qu.* 11. *vers. & ideò pro verò intellectu
in verbo ex quibus etiam*, Gonzal. *ad regul.* 8. *gloss.* 6. *nu.* 36. Rot.
coram Mant. *dec.* 48. *n.* 8. Greg. *dec.* 387. *n.* 7. ibique Adden. *litt.
D. & dec.* 253. *num.* 3. *par.* 1. *recent.*
Eadem quoque ratione altera refellitur obiectio elicita
18 † ex decreto anni 1635. Parocho S. Georgij vetante ne Re-
ctori Sanctæ Mariæ in exercitio curæ impedimentum præ-
staret, præterquam enim Vicarius vtrique Parocho iura in
19 Ordinario Iudicio † reseruauit. Hæc inhibitio vti exerci-
tium curæ dumtaxat respiciens coarguitur habitualem, ac
principalem curam ad Ecclesiam Sancti Georgij spectasse.
Nec obesse poterunt conuentiones inter antecessores Pa-
rochos initę anno 1621. Tum quia promiscuum exercitium
curæ solùm includunt. Tum ex quo eædem non probant
effectum sortitæ, † ac vti beneplacito Apostolico destitutæ 20
successoribus in Parochia nocere non valent, ad Text. *in cap.
veniens* 8. *de transf.* Abb. *cons.* 56. *num.* 2. *lib.* 1. Gratian. *discept.*
674. *num.* 3. *cum seqq.* Rota coram Gregor. *dec.* 152. *num.* 1.
ibique Adden. *num.* 3. & coram Buratt. *decis.* 152. *nume-
ro* 1. *&* 5.
Denique non vrget diuisio ab Episcopo Torniello deman-
data cum agnoscens ipse præiudicium Ecclesiæ Sancti Geor-
gij illatum, eam declarauerit decreuisse ad euitandos litium
anfractus, quinimò nec huic decreto inhærendum foret, ex
quo ad † iustitiam, vel iniustitiam diuisionis agnoscendum 21
inspici debet, an Ecclesiæ inter se coæquales existant, nec
talis proindè inspectio extra dubium reputatur, *vt firmatum
fuit in decis. præterita.*

R. P. D. BOVRLEMONT.

Narnien. Dotis.

Lunæ 7. Februarij 1662.

ARGVMENTVM.

Alimenta, & sumptus litis debentur collitiganti probata paupertate, & præsumptione boni iuris, & sanè probatio paupertatis, cùm sit naturalis non est probanda, & quando dicatur probata præsumptio boni iuris.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta, & sumptus litis collitiganti quando debeantur.*
2 *Pauper, quis ex Iuris præsumptione præsumitur, cùm nudus quis nascatur.*
3 *Paupertas tanquam res connaturalis, & intrinseca, excludit præsumptionem diuitiarum.*
4 *Mulier præter dotem aliud habere non præsumitur.*
5 *Iuris boni præsumptio, ex quo sufficienter dicatur iustificata.*
6 *Mulier exclusa à Statuto, si agat contra fratrem hæredem patris, pro consecutione suæ dotis, præsumitur fouere bonum ius.*
7 *Pro iure bono præsumitur, dum collitigans obtinuit decretum à Iudice.*
8 *Sententia ad fauorem alicuius prolata, facit præsumptionem boni iuris, licèt non sit iam executioni demandata, & num.* 9.
10 *Alimenta, & sumptus litis, quando collitiganti omninò debeantur.*
11 *Alimenta, & sumptus litis debentur, stante paupertate de præsumptione boni iuris.*
Quod procedit siue agatur iudicio vniuersali, siue particulari reprobato, Surd. &c.
12 *Collitigans pauper, non debet propter paupertatem cogi, vt deserat eius bonum ius, & litem relinquat.*
13 *Pauper, quando quis est, non tenetur collitiganti, & sumptus litis subministrare.*
14 *Paupertas, quando plenè, & concludenter sit probanda.*
15 *Paupertas, tunc non probatur per præsumptiones, quando in ea consistit fundamentum exceptionis agentis, seu excipientis.*
16 *Pauper non potest dici, qui opulentam hæreditatem habuit, & id constat ex ipso inuentario bonorum facto ab hærede.*
17 *Bona hæreditaria descripta in inuentario, quòd extent præsumuntur, dum non docetur de contrario.*
18 *Bona descripta in inuentario facta ab hærede præsumuntur adesse, donec non probatur eorum deficientia, vel error.*
19 *Alimenta, & sumptus litis debentur collitiganti habito respectu ad rem, quæ litigatur.*
20 *Inter sorores seruanda est æqualitas.*

DECISIO CCCXCVIII.

Resolutum fuit intrare arbitrium ad effectum subministrandi alimenta, & sumptus litis Hippolytæ Scottæ agenti

agenti contra Antonium fratrem pro consecutione suæ
Dotis.
1 Nam ab ea docetur de paupertate, † & boni Iuris præ-
sumptione quæ sunt duo necessaria requisita ad hunc effe-
ctum *per text. in l. final. §. quod si es C. de ordin. cognit.* Surd.
de alimen. tit. ... quæst. 120. *num.* 9. Rot. coram Seraph. *decis.*
1098. *num.* 2. & coram Buratt. *decis.* 15. *&* 261. *&* 765. *vbi-*
que n. 1. *& decis.* 906. *n.* 9. Merlin. *decis.* 557. *n.* 1. *& in Anco-*
nitana Alimentorum 4. Iunij 1640. coram bon. mem. Arguelles.
Paupertas resultat non solùm ex Iuris præsumptione,
2 cùm quilibet pauper, & nudus nascatur, † vt ait eleganter
text. in cap. sicut ... distinct. vers. quando in hanc ingressus es
lucem, sicque paupertas tanquam connaturalis, & intrinse-
3 ca † excludit præsumptionem diuitiarum extrinsecam, &
aduentitiam, *vt reiect.* opinione Castrens. *in l. institutа §. inof-*
ficioso ff. de in offic. testam. tenuit Rot. *decis.* 499. *num.* 3. *part.*
1. *diuers.* & coram Buratt. *decis.* 756. *num.* 7. *& in Fanen. Do-*
tis 20. Nouembris 1641. coram Reuerendiss. D. meo Cerro De-
cano, & in allegata Anconitana Alimentorum, sed etiam quia
4 agit mulier ad dotem † vltra quam nihil habere præsumitur,
Vincent. de Franc. *decis.* 499. *num.* 28. Thesaur. *decis.* 43. *n.* 5.
Rot. coram Buratt. *decis.* 906. *num.* 3. *& in recent. decis.* 231.
num. 2. *part.* 6. *& præter adducta in allegata Fanen. Dotis §.*
primo vers. sed etiam firmatum fuit in Romana fideicommissi de
Mariani prima Martij 1649. coram Reueren. Tarracon. in fin.
5 Præsumptio † boni Iuris sufficienter resultare visa est ne-
dum quia Hippolyta exclusa est à statuto agit pro dote con-
tra fratrem qui paternam hæreditatem adiuit, & ideò stat
6 pro ea omnis præsumptio, † vt in simili ponderauit adducta
Anconitana Alimentorum §. præsumptio etiam in fine. Verùm
7 clariùs elicitur ex mandatis relaxatis ab A. C. † pro eisdem
alimentis, & sumptibus litis, ex quibus in *Narnien. Bonorum*
28. *Martij 1659. coram Reuerendiss. Papien. in princ.* ex his
enim oritur superlatiuè bonum Ius cùm ad hunc effectum
8 sufficiant etiam sententiæ per appellationem suspensæ, † qua-
rum executio, licet interim differatur, vt ait Abb. *in cap. quo-*
niam contra num. 14. *& seqq. de probat.* ibique Felin. *num.* 21.
9 & latius Bero *nu.* 228. *& seqq.* pariunt † tamen quandam iu-
stitiæ, & restitutionis verisimilem præsumptionem, vt ob id
10 sint semper pauperi collitiganti † subministranda alimenta,
& sumptus litis *ad text. in l. si instituta §. de inofficioso ff. de*
inoff. testam. Dec. *in d. cap. quoniam contra n.* 134. *vers. quar-*
to facit, Caual. *decis.* 554. *num.* 2. Gregor. *decis.* 189. *num.* 7.
Buratt. *d. decis.* 906. *num.* 7. *& in d. Anconitana Alimentorum*
11 *§. præsumptio*, siue agatur ad inuerisimilem † bonorum, siue
ad alicuius rei particularis consuetudinem, vt reprobata di-
stinctione Surd. & sequacium firmauit Rot. *decis.* 748. *num.*
5. *part.* 1. *recent.* & obseruat Adden. ad Buratt. *decis.* 707. *n.* 6.
& in dicta Fanen. Dotis §. non obstant. in fine, ne pauper col-
12 litigans ob impotentiam cogatur suum † bonum Ius, & li-
tem deserere, vt ait Rebuff. *ad consuetud. Reg. art.* 1. *alias si*
glos. 2. *num.* 5. latè Addend. ad Buratt. *d. decis.* 707. *litt. A. &*
d. decis. Fanen. Dotis allegato §. non obstat.
Nec obstat, quòd Antonius dicat se æquè Pauperem inde-
13 que prætendat se non teneri ad hanc alimentorum † præsta-
tionem ex firmatis per Rot. *decis.* 470. *n. vltimo part.* 2. *recent.*
Quia non constat de hac Antonij paupertate, quæ ad effe-
14 ctum excludendi † pauperem sororem ab alimentis esset ple-
nè, & concludenter probanda, non autem per præsumptio-
15 nem † cùm sit suæ exceptionis fundamentum, & fuit dictum
in vna Vlixbonen. matrimonij 2. Iulij 1624. coram Pirouano
relat. Adden. ad Buratt. *d. decis.* 707. *num.* 10. Quin potius
contrarium resultat ex opulento Inuentario hæreditatis pa-
16 ternæ † aditæ per Antonium, ex quo donec ab eo per reddi-
tionem rationis non doceatur, de contrario semper resul-
17 tat † præsumptio, quòd bona in eo descripta adhuc extent in
hæreditate, Gregor. *decis.* 575. *num.* 3. *& in recent.* Rot. *decis.*
62. *num.* 5. *part.* 9. *tom.* 1. Cum aliàs eorum deficentia, vel er-
18 ror in descriptione † non præsumatur, *vt pluribus relatis fuit*
responsum in decis. 127. *num.* 8. *part.* 7. *recent.*
Quo verò ad quantitatem alimentorum, cùm hæc so-
19 leat † iuxta dotem regulari Aym. *cons.* 189. *num.* 9. Buratt. *d.*
decis. 906. *num.* 8. Eaque ab Hippolyta petatur in scut. 5000.
20 quam similem summam etiam habuerunt eius sorores, † &
exinde videatur inter eas æqualitas seruanda Rot. *decis.* 155.
num. 6. *&* 7. *part.* 2. *diuers. & decis.* 543. *num.* 15. *part.* 1. *re-*
cent. Ideò Domini comprehensis etiam sumptibus litis illa ta-
xarunt in menstruis scut. 12.
Et ita vtraque &c.

R. P. D. E M E R I X.

Romana Commendæ.

Lunæ 6. Februarij 1662.

A R G V M E N T V M.

Fundator Commendæ Religionis Hierosolymitanę, ad eam vocauit filios, & descendentes, & in casu deficientiæ vocauit alios, si accidat, quod vacet, & adsit descendens incapax, quia non habet ætatem legitimè ad eam obtinendam, quid sit dicendum.

S V M M A R I V M.

1 *Dispositio, secundum formam à disponente ordinatam est seruanda.*
2 *Commenda Religionis Hierosolymitana, vt quis sit capax quid requiratur.*
3 *Magnus Magister aliud est, quod conferat Commendas suæ Religionis tamquam spectantes ad Religionem.*
Et aliud si conferat ex dispositione alicuius, qui eas fundauit.
4 *Commendæ fundator Laicus, dum vocauit filios, & descendentes sine aliqua distinctione, non attenditur defectus ætatis.*
5 *Beneficia Ecclesiastica vt quis valeat obtinere, debet esse annorum 14. secundum Concilium Tridentinum.*
6 *Concilium Tridentinum licet requirat ætatem annorum 14. in obtinente beneficium Ecclesiasticum.*
7 *Tamen id non procedit, quando aliter constat de voluntate Fundantis beneficium, seu Iuspatronatus, cuius voluntati Concilium non derogauit, num. 6. declara, vt num. 7.*
8 *Fundator Beneficij an censeatur voluisse se conformare cum dispositione Iuris.*
9 *Pro Forma, quando aliquid non requiritur, tunc eius omissio non operatur.*
10 *Verisimile, quod est, attendi debet, & sic regulanda est dispositio.*
11 *Absurda sunt euitanda.*
12 *Gratia obtenta à Papa, est nulla, si fuit tacitum id quod erat necessarium.*
13 *Gratia obtenta à Papa si sit subreptia nullius est roboris.*

D E C I S I O CCCXCIX.

Domini responderunt confirmandam esse sententiam Rotalem, moti ex altera deducta in decisione prioris instantiæ coram R. P. D. meo Albergato eo præcipuè fundamento, quia vocatio Antonij Petri, cui innititur iustitia sententiæ, quæ sola reuocatur in controuersiam, manifestè colligitur ex Instrumento fundationis, *dato in illius Summar. n.* 1. cuius inter alia hæc sunt formalia verba, quod Commenda, & Dotis, seu locorum montium fructus, pensiones, & commodum sint, & esse debeant ipsius Petri Pauli fundatoris eiusque filiorum per lineam rectam masculinam descendentium vsque in infinitum de primogenito in primogenitum illiusque primogeniti filiorum, & descendentium masculorum ordine successiuo in infinitum. Ipso verò Petro Paulo, vel eius filijs, vt supra vocatis absque filijs decedeñ dicta Commenda illiusque fructus, & commodum sint, & esse debeant DD. Andreæ, & Io: Antonij, ac Thomæ eius fratrum illorumque filiorum, & descendentium masculorum semper, & in infinitum deficientibus autem omnibus supranominatis, & linea masculina omnium prædictorum vt supra expressum est penitus extincta, tunc & eo casu Commenda huiusmodi eiusque Patronatus liberè remaneat sub ditione, & potestate Serenissimi Magni Magistri, ex qua quidem dispositionis serie euidenter apparet fundatorem non aliter voluisse admitti fratres, aut alios à Magno Magistro, vel Religione nominandos, nisi extincta penitus linea filiorum eiusdem descendentium, quos om-
nes in quacumque ætate constitutos fructibus, † ac quibus- 1
uis alijs prætulit, dum illos ordine successiuo in infinitum sine vlla ætatis restrictione vocauit, Ciriac. *contr.* 206. *num.* 15. *&* 18. Soccin. sen. *cons.* 51. *num.* 40. *& seqq. lib.* 4. Paris. *cons.* 40. *n.* 13. *&* 14. *lib.* 2. Ruin. *cons.* 22. *n.* 11. *lib.* 2. *& alijs cumulatis*, Rot. *decis.* 397. *num.* 24. *& seqq. part.* 5. *recent. & decis. huius causa die 21. Februarij 1661. §. nec vrget coram R. P. D. meo Albergato.*

Non

Non obstat igitur, quòd Antonius Petrus de tempore
2 vacationis † Commendæ non haberet ætatem annorum
12. requisitam à stabilimentis Religionis, & quod propterea
esset incapax Commendę, qoia obiectum procederet, si age-
3 retur de Commenda, cuius libera dispositio † spectaret ad
Religionem, seu Magnum Magistrum, in quibus terminis
loquuntur stabilimenta Religionis, sed non applicatur casui
proposito, qoia versamur in Commenda Iurispatronatus
4 laicorum ad quam, vt patet ex præmissis fundator † voluit
filios suos descendentes semper admitti sine vlla ætatis limi-
tatione, seu restrictione, prout in simili firmauit Lotthet. *de
re benef. qu. 32. num. 34. & 35. lib. 1.* Quòd licet ex dispositio-
5 ne Concilij Tridentini † requiratur ætas annorum 14. ad
obtinenda beneficia Ecclesiastica, id tamen non procedere,
quando aliter constat de voluntare fundatoris, cui in hoc
6 Concilium noluit derogare, & † aote illum tenuit, Rot. *dec.
482. num. 3. in fin. par. 1. diuers.* vbi refert ita censuisse Sacram
Congregationem Conc. *& dec. 194. num. 1. & per tot. par. 2.
recent.* & coram Duran. *dec. 228. num. 7. & 8. & alij adducti
in d. dec. huius causa die 21. Februarij 1661. §. qua stante coram
R.P.D. meo Albergato.*

Nec valet replicatio id quidem verum esse, quando funda-
7 tor expresse in ipsa † fundatione disposuit admitti debere
etiam oon habentes ætatem à Iore, seu stabilimentis requisi-
8 tam, secus verò, quando hoc expresse non dixit, quasi † tunc
voluit se confirmare cum dispositione Iuris, seu stabilimento-
rum ex allegat. per Rotam *dec. 450. num. 6. part. 1. recent.* &
Duran. *dict. dec. 228. num. 8.*

Quia responsum fuit huiusmodi expressionem non requi-
9 ri pro forma, † sed tantùm ad tollendam contrariam præ-
sumptionem, quòd fundator voluerit se conformare dispo-
sitioni iuris, seu stabilimentorum, vt animaduertit Rota
coram Duran. *d. dec. 228. num. 8.* vbi admittit ad hoc sufficere
virtualem dispositionem fundatoris: talis autem contraria
præsumptio visa fuit Dominis euideoter sublata ex supradi-
10 cta † dispositionis serie, ex qua constat fundatorem oon
aliter voluisse admitti fratres, nisi penitus extincta linea
masculina filiorum, & descendentium, quòd sanè verificari
noo posset si fratres admitterentur ad exclusionem filiorum
11 non habentium † ætatem à stabilimentis requisitam, vt ad
sensum patet, & consequenter intrant auctoritates supra
adductæ.

His positis non suffragatur Andreę gratia obtenta à Pon-
12 tifice, tum quia ipse † non expressit Pontifici, quòd superes-
set Antonius Petrus filius fundatoris, tum etiam quia narra-
uit se vocatum ad Commendam, & tamen ipsius vocatio
non erat puta, sed conditionalis in defectum scilicet filio-
13 rum Petri Pauli, & ideò huiusmodi gratia † vti subreptitia
nullius est momenti, *cap. super litteris,* vbi gloss. *& scribentes
de rescript.* Rota *dec. 496. par. 5. tom. 2. recent. num. 1.* & coram
Greg. *dec. 450. num. 1.* & alias passim, ac proindè, nec ipse An-
tonius Petrus in dispositione, quàm posteà obtinuit debuit de
illa facere mentionem, Rota *dec. 194. num. 1. par. 8. recent.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. N I N O T.

Rauennaten. Releuationis Idemnitatis.

Veneris 6. Februarij 1662.

A R G V M E N T V M.

Minor, quando non sit obligatus releuare fideiussorem sui contractus. Iudex, vt validè interponat suum decretum in alienatione bonorum Minorum, causa expressa non debet esse in genere, sed in specie. Magistralis est decisio, tanquam à Iurisconsulto non tam legum peritia admirabili, verùm etiam claritate insigni conspicuo, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Minor non est obligatus releuare expensa fideiussorem sui contractus nulli, & inualidi.*
2 *Minoris contractus est nullus, ex insufficientia causa in eo adducta.*
3 *Bona minoris inualidè alienantur si in genere narretur Iudici, quod ea alienantur pro debito hæreditatis in genere.*
4 *Bona minoris, si quando alienantur pro solutione alicuius debiti, debet in specie narrari qualitas debiti.*
Et hoc ad effectum, vt Iudex possit cognoscere, an expediat talis alienatio, & num. 4.
5 *Iudex in contractu Minoris debet non in genere, sed in specie informari, vt benè sit informatus de contractu.*
6 *in Alienatione bonorum minoris causa nimis vaga est irrelenans.*
7 *Decretum Iudicis in alienatione bonorum minoris, vt inualidum sit est necessaria ipsius Iudicis notitia, & perquisitio, quare fiat talis alienatio.*
8 *in Contractibus minorum debet interuenire proximior consanguineus, secundum varia statuta Locorum.*
9 *Pater, si dederit licentiam minori, vt in casu necessitatis, quædam bona alienet, an requirantur solemnitates necessaria in alienatione bonorum minoris requisita.*
10 *Solemnitates in alienationibus sunt necessaria, vt euitetur læsio.*
11 Leg. prædium, §. 2. C. quando decret. *opus sit intellectus.*
12 *Minoris bona, quando venduntur pecunia debet esse præsens.*
13 *Testator, quando permittit alienationem bonorum, pro extinguendo ære alieno, est facienda realis solutio pretij de tempore contractus.*
14 *Vt Creditoribus possit satisfieri.*
15 *Clerici, seu Regulares non subiacent meris statutis sæcularium.*
16 *in Alienatione bonorum minoris, etiam de iure necessaria sunt solemnitates.*
17 *Forma à statuto inducta debet pro validitate contractus obseruari.*
18 *in Venditione bonorum ex causa necessaria facta emptor debet inuigilare, vt pecunia conuertatur in causam expressam, & num. 18.*
19 *Minor, maior factus, si ratificat contractum in minori ætate celebratum, quid id operetur.*
20 *Et quid si ex lapsu longi temporis, postquam maior factus tacitè illum ratificauerit, num. 20.*
21 *Iudex non potest actum in quo habet interesse authorizare.*
22 *Confirmans actum nullum, si nesciuerit eiusdem nullitatem non inducitur confirmatio valida.*
23 *Memoriale probat contra dantem illud.*
24 *Petitio si tendat ad vnum actum, non tendere valet ad alium actum diuersum.*
25 *Taciturnitas longa minoris, postquam est factus maior, obest quidem ei, ne agendo possit impugnare contractum, non autem adimit ius excipiendi, si de contractu nullo conueniatur.*
26 *Venditio, si sit infecta aliqua nullitate, non habet subsistentiam aliquam.*
27 *Iudex non potest declarare validum aliquem contractum, si laboret aliqua nullitate.*
28 *Causa expressa in contractu Minoris, non debet esse vaga, & generalis, sed debet adduci in specie.*
29 *Contra Cessionarium obstant omnes exceptiones, quæ possunt opponi contra cedentem.*

D E C I S I O CCCC.

FVndamenta decisionis coram me editæ sub die 1. Iulij an-
ni præteriti, ex quibus * fuerat resolutum Accarisium
ad nihil teneri erga Donatum, qui vt illius fideiossor in
venditione cuiusdam Domus liberauit Scainum emptorem
à molestijs ei illatis per Moniales Sanctissimi Corporis Chri-
sti Rauennæ nullo modo euerti tam ex denuò repetitis,
quàm ex nouiter deductis putarunt Domini, propterea illa
confirmando steterunt in decisis, & certè tolli nequit obie-
ctum, quòd minor † non est obligatus releuare fideiussorem 1
sui contractus nulli, & inualidi, vt probant Marches. *de com-
miss. par. 1. tit. de commiss. appell. in caus. obligat. Cameral.
§. 2. num. 219. fol. 12.* Tiraquell. *de leg. Connub. gloss. 4. sub
num. 14.* alijque relati per Maur. *de fideiuss. par. 2. tit. 1. cap. 5.
num. 25.*

Subsistit etiam nullitas dictæ venditionis deducta ex insuf-
ficientia † causæ expressæ, quoniam Adriana Tomaia ma- 2
ter, & ass. Curatrix d. Accarisij exposuit se vendere pro extin-
guendo quodam censu scut. 309. in sorte, & pro soluendo alio
ære alieno paternæ hæreditatis in genere, † & tamen cum 3
Iudex adhoc, vt dictam alienationem legitimè approba-
ret, teneretur inspicere, an debita essent vera, & realia,

4 & an minori expediret potius supradictam † domum, quàm
alia bona distrahere, iuxta Text. *in l. magis puto §. non possim,*
& §. idem Prætor, ff. de reb. eorum, Barbos. *in l. ob æs 12. Cod. de*
Præd. Minor. Manent. *cons. 17. num. 47. & 48.* Mantic. *de tac.*
lib. tit. 6. nu. 4. 8. Pic. *ad Statut. Vrbis lib. 1. cap. 151. gloss. 7. sub*
num. 15. Menoch. *de arbitr. Iud. cas. 171. num. 20. & 21.* Mon-
tan. *de tutel. cap. 333. num. 20. & seqq.* Rota coram Merlin. *de-*
5 *cis. 540. num. 12. & seqq.* Erant † exprimenda singula debita
in specie cum suis qualitatibus, nam prædicta cognitio non
potuit desumi ex huiusmodi narratiua genericè facta, & quę
tanquam præseferens causam nimis vagam est prorsus irre-
6 leuans, ac officit, quòd decretum Iudicis † super ea interpo-
situm apparet fuisse adhibitum sine dicta necessaria notitia,
7 & perquisitione, & consequutione priuetur fomento Iuris,
Rota coram Merlin. *dec. 714. num. 37. & seqq. dec. 737. sub nu.*
16. & 17. & in alijs quas cumulat Adden. ad Rot. *dec. 81. nu.*
23. par. 8. recent. & in Romana de Stephanis 25. Iunij 1657.
§. neque pro conualidanda coram Reuerendissimo Papien.

Nec ista nullitas aliaque resultans ex eo, quia in dicto con-
tractu non interuenit proximior minoris ad formam Statuti
8 Rauennæ in † prima decisione plenè comprobata euitatur
ob facultatem alienandi omnia sua bona excepto prædio *del-*
la Colombara, quàm Rainutius pater d. Accarisij eidem-
Adrianæ in testamento concessit ad effectum soluendi debi-
9 ta, nam hæc facultas † excusat ab obseruantia solemnita-
tum, quando fuit tradita quoad certam rem particularem,
quæ posteà eius vigore distrahitur, cùm enim tunc assistat
præsumptio, quòd Testator capiendo bonum consilium pro
hærede destinauerit alienationi rem minus damnosam, vel
10 † magis proportionatam necessitati, excluditur suspicio
læsionis, & venditio est potius executio voluntatis defun-
cti, quàm proprium factum minoris, ideò non requiruntur
11 † solemnitates, & in his terminis loquitur Text. *in leg. præ-*
dium, C. quando det, vt opus non est, & in l. prima, §. 2. ff. de reb.
cor. sed quando illa est generalis, quia non intrat dicta præsum-
ptio, & minor lędi potest in electione, si alienetur prius vna
res, quàm alia vtique tributa censetur secundum Ius commu-
ne, & seruata forma à Iure, Pic. *ad Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151.*
gloss. 7. num. 151. Gratian. *dec. March. 131. num. 4.* Surd. *dec. 77.*
num. 4. Rota *in Firmana census 3. Iunij* 1651. *§. finali coram*
R. P. D. meo Priolo.

Eoque minùs de liceotia suffragatur, quia non fuit vendi-
tum præsente pecunia, nisi quoad minorem partem pretij,
12 & † pro residuo fuerunt assignata quædam credita erigen.
13 in diem, quòd fieri non potuit, † nam quoties à Testatore
permittitur alienatio pro extinguendo ære alieno, vel ex alia
causa est facienda realis solutio pretij in acta venditioois ad-
14 hoc, † vt eo mediante statim possit solui creditoribus, aut
aliud iniunctum onus adimplen. Bart. *in l. à Diuo Pio, sed si*
emptor sub num. 3. & 5. ff. de re iudicat. Manent. *cons. 17. num.*
56. & seqq. Rot. coram Caual. *dec. 18. num. 4. in Romana Do-*
mus 17. Martij 1649. coram bon. mem. Bichio.

Neque maioris est ponderis addita respoosio, quòd d. Do-
mus est emphyteotica, & sub directo dominio Ecclesiæ San-
cti Petri in Vinculis, & sic eius venditio non subiacebat Sta-
15 tuto † Rauennæ merè laicali: Etenim vltra quod sublata-
dispositione d. statuti, adhuc vigeret nullitas ex defectu legi-
16 timæ causæ in distractione † bonorum minoris etiam de-
Iure, vt supra requisitis cum illud non respiciat rem, sed
inhabilitet personas ad contrahen. sine solemnitatibus, an-
17 nullando contractus aliter gestos, † sufficit subiectio per-
sonarum contrahentium, vt eius forma pro validitate actus
debeat obseruari, Natt. *cons. 280. sub num. 4.* Alex. *cons. 93. sub*
num. 4. lib. 2. Rota *dec. 91. num. 3. par. 9. recent.*

Præterea non docetur ex pretio retracto fuisse soluta de-
bita, nisi quoad modicam summam, vnde etiam ex ipso ca-
18 pite venditio redditur inualida cum in alienatione ex causa
necessaria emptor teneatur inuigilare, quòd pecuniæ con-
19 uertantur in † causam expositam, Bald. *in l. final. §. & si præ-*
fatam sub num. 6. Cod. de iur. deliber. Manent. *cons. 17. num. 9.*
Rot. *decis. 25. num. 1.* post Cenc. *de censib. in Romana Domus*
14. May 1657. §. Immo quatenus coram P. P. D. meo Beui-
laqua.

Pariter nulla vis fieri potest, tam io expressa ratificatione
d. contractus ab Accarisio facta per publicum Instrumen-
20 tum de tempore quo adhuc maior, quàm in tacita, † quæ
deducitur ex longa illius taciturnitate, postquam fuit effectus
maior; siquidem in prima interposuit decretum ipsemet Do-
natus fideiussor, tunc Prætor Rauennæ, qui ob interesse-,
21 quòd habebat † non potuit dictum actum authorizare, *leg.*
qui iurisdictioni, & ibi Ias. *num. 2. ff. de iurisd. omn. Iudic.* Natt.
cons. 162. nu. 21. in fine, Rota *in Asturicen. census 23. Iunij* 1653.
coram Reuerendiss. D. meo Decano, & 1. July 1651. §. vlterius
coram R. P. D. Priolo.

Deficit etiam probatio specificæ scientię nullitatum d. con-
tractus † in ipso approbante, sine qua ratificatio noo præiu- 22
dicat, Rota coram Otthobono *dec. 191. nu. 19. & seqq. in An-*
conit. nullitatis concordiæ 16. Aprilis 1646. §. & maximè co-
ram bon. mem. Arguelles.

Quo autem ad tacitaoi, quamuis ex memoriali per Acca-
risium † porrecto de anno 1630. Vicario Rauennaten. pro 23
obtinenda absolutione à Iuramento ad effectum agendi con-
tra possessorem dictæ domus, *Summario Donati nu.* 10. con-
stet ipsum dicto tempore habuisse scientiam oullitatis, † ta- 24
men prætermisso, quòd hæc petitio cum tenderet ad repro-
ban. vendiционem excludit præsumptam voluntatem ratifi-
candi, Rot. coram Caual. *dec. 612. sub num. 25. & 26.* Lon-
ga taciturnitas obest minori, ne agendo possit ampliùs con-
tractum † impugnare, non verò illi adimit ius excipiendi de 25
nullitate, si ex cootractu oullo conueniatur, Maluas. *cons. 86.*
sub num. 21. Rot. *dec. 262. num. 8. par. 9. rec.*

Denique vrget obiectum, quòd Donatus ad liberandum
dictum Scainum emptorem à molestijs assumpserit in se onus
censuum alias per D. Adrianum Tutorio nomine vendito-
rum dictis Monialibus, quæ cum de illis fuissent posteà spo-
liatæ à creditoribus aoterioribus patris de Accarisijs, agebaot
pro eorum euictione. Idcircò ex Iuribus earundem Monia-
lium sibi cessis, possit repetere fructus solutos, quia venditio
horum censuum † laborat eodem morbo nullitatis, quo est 26
infecta alienatio d. Domus, cùm ad eum fuerit deuentum-
pro liberandis minoribus ab alijs Censibus in genere non ex-
presso, quales essent hi census, vnde Iudex non potuit perspi-
cere, an concurreret † iusta causa permittendi dictam distra- 27
ctionem, nec vlterius probatur versio pecuniarum in causam
expressam, quæ semper est iustificanda, quando dicta causa
oon est specialis, sed nimis vaga, & † generica, Rota *in Ro-* 28
mana Domus 12. Iunij 1656. §. finali coram R. P. D. meo Verof-
pio, sicut ergo exceptiones contra dd. Moniales potuissent op-
poni, ista possunt oppooi ad repellendum earum cessiooa-
rium, cui obstant † omnes exceptiooes, quæ militant contra
cedentem, Surd. *cons. 4. num. 7.* Rota coram Greg. *decis. 121.*
num. 3. Et ità vtraque, &c.

Decisio ista in hac eadem causa sub die 1. Iulij 1661. coram eo-
dem R. P. D. Beuilaqua est supra in hac part. decisio 369.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana Fideicommissi de Steccatis.

Veneris 10. Februarij 1662.

ARGVMENTVM.

Renunciationes Monialium factæ ab eis ante emis-
sionem professionis, si sint generaliter factæ, vt
faciliùs omnibus sæcularibus Curis depositis,
liberius DEO seruiant, cùm sint generales, &
reales, generaliter, & realiter sunt interpre-
tandæ.

SVMMARIVM.

1 *Monialis si amplam renunciationem fecerit omnibus bo-*
nis, non potest prætendere successionem.
2 *Renunciatio bonorum eo fortiùs firmatur, dum fuit per*
viam donationis inter viuos.
3 *Donans ad bona donata reuertere non valet.*
4 *Renunciatio si fuerit facta respectu certarum personarum*
eis deficientibus, an cesset donatio.
Renunciatio aliud est, dum realis est, & aliud si sit perso-
nalis, num. 4.
5 Decis. 186. num. 6. par. 3. recent. *in quibus terminis lo-*
quatur.
Renunciatio quando est realis, non deficit per deficientiam
personarum, & num. 5.
6 *Renunciatio realis, non respicit tantùm personas, ad cu-*
ius fauorem fuit facta renunciatio.
7 *Renunciationes, quæ fiunt à Monialibus ingredientibus*
Monasterium ex qua causa fiant.
8 *Renunciationes, quæ fiunt à Monialibus ingredientibus*
Monasterium quid respiciant.

9 *Re-*

9 *Renunciationis causa, si non cesset, cessare non debet renunciationis effectus.*
10 *sub Renunciatione generali non veniunt ea, quæ nullo modo fuerunt expressa.*
11 *Donationis verba, quando sunt generalia, generaliter veniunt intelligenda.*
12 *Fideicommisso, quando censeatur renunciatum, quamuis in renunciatione non fuerit facta specifica mentio.*
13 *Fideicommisso censetur renunciatum, etiam per verba æquipollentia, & comprehensiua.*
14 *Fideicommisso quis non potest aliquando renunciare, ex defectu potestatis declara, vt num. 15.*
16 *Renunciationis acceptatio qualiter censetur facta.*
17 *Descendens ex filia Testatoris, non potest dici extraneus.*
18 *Possessio probari potest ex ipsius actuali apprehensione.*
19 *pro Manutentione obtinenda sufficit, probare eius actualem apprehensionem.*

D E C I S I O CCCCI.

INstituerat Petrus Paulus de Streccatis perpetuum reciprocum fideicommissum inter Franciscum, & Ludouicum filios, eorumque descendentes in infinitum, in quorum defectum vocauerat Æmiliam, & Cangeuam filias, omnesque eorum posteros cum arctissima alienationis prohibitione sub pœna caducitatis, defecerunt sine prole Franciscus, postmodum etiam Ludouicus, relicta tantùm Hippolyta filia, quæ pariter obijt relictis Maria Virginia Moniali in Monasterio Sancti Dominici, & Xisti, & Constantia, quæ vltimo loco decessit, per cuius obitum orta controuersia super manutentione bonorum fideicommissi inter Monasterium, & Antonium Zambottum descendentem ex Æmilia filia Testatoris, placuit DD. quòd videretur de bono Iure, & hodie de eo constare ad fauorem Zambotti responsum fuit.

Non enim controuertebatur Maria Virginiam, siue
Monasterium ex illius persona esse priorem in vocatione
1 tanquam descendens filiorum Testatoris, sed eidem † obstare dicebatur amplissimam renunciationem, & abdicationem
2 omnium bonorum in ingressu Monasterij † factam etiam per viam donationis inter viuos, cuius vigore ita renuncians de medio sublata remansit, vt ad eam bona donata nun-
3 quam reuerti † potuerint, iuxta claros Text. *in leg. 1. ff. de donat. & l. si quis argentum, §. finali ad finem, C. eodem l. quæritur 14. §. si venditor, ff. de edilit. edict. l. Senatus, ff. de donat. caus. mort.* Bald. *cons. 195. vol. 4.* Rol. *cons. 77. nu. 12. lib. 1.*

Quòd in præsenti etiam procedere visum fuit, quamuis defecerint Curtius frater, & Constantia soror, quorum
4 contemplatione fuit donatum, & renunciatum. Cùm enim versemur in renunciatione reali, (quicquid sit si ageretur de simplici renunciatione personali, & in personis directa, in quibus terminis procedit *dec. 186. num. 6. par. 3. recent.* cùm
5 in contrarium adductis licet personæ † contemplatæ defecerint, tamen renunciatio realis non expirat, sed semper renuncianti præiudicat, vt præter mox relatos tradunt etiam Crauett. *cons. 166. num. 6.* Dec. *cons. 230. col. 1. & 2. lib. 2.* Ruin. *cons. 204. num. 4. lib. 9.* Grat. *discept. forens. cap. 386. num. 17. & seqq. & cap. 568. num. 1. & 2.* Mant. *de tacit. lib. 13. num. 21. nu. 20.* Noguerol. *alleg. 37. num. 2. post med.* Giurb. *de concess. feud. §. 2. gloss. 13. num. 96. vers. certi vero iuris*, quam opinionem
6 semper in simili † renunciatione amplexa est, Rota *per decis. vnicam,* Achill. *de donat.* prout coram Put. *dec. 274. num. 4. & 5. lib. 3. & dec. 587. par. 1. recent. & in Romana Fideicommissi de Toscanellis 31. Martij 1649. coram Reuerendissimo Papien. & in alia Romana simili 3. Decembris 1655. §. Non etiam potest, & 9. Maij 1659. §. Hinc regulam coram R. P. D. meo Verospio,* & faciunt nouissimè adducta *in Romana Hæreditatis de Lamuys 1661. coram R. P. D. meo Taia.*

Eo fortiùs, quòd agatur de renunciatione facta ab ingre-
7 diente Monasterium, † vt faciliùs omnibus sæcularibus curis sepositis liberius Deo famulari potuisset, ex quo patet cau-
8 sam finalem renunciationis, non † restringi ad solùm fauorem agnationis, sed respicere etiam perpetuam abdicationem omnium bonorum, proindeque per solùm defectum
9 agnationis † non cessauit renunciationis effectus, vt ponderat Molin. *de Iust. & iur. disp. 579. sub num. 19. vers. Dixi regulariter,* Rouit. *cons. 44. num. 7. 414. lib. 1.* Grat. *discept. 568. nu. 27.* Rot. *dec. 714. in fine par. 2. recent.* & coram Eminentissimo Otthobono *dec. 10. num. 38. 45. & 46. & in Romana Successionis de Comitibus 23. Iunij 1642. §. Coniectura quoque coram bon. mem. Dunozetto, & in Romana Fideicommissi de Cosciariis 16. Martij 1668. §. prædicta vero coram Eminentiss. Corrado cum alijs relatis in allegata Romana de Toscanellis coram Reuerendissimo Domino meo Decano 23. Iunij 1659. §. Non obstat.*

Nec subsistere visum fuit obiectum, quòd sub hac renunciatione, seu donatione non comprehendatur fideicommis-
sum † proaui, quale est controuersum, ex quo de eo non le- 10
gatur facta expressa mentio.

Quia cum verba donationis sint generalia, & geminata
comprehendentia † successiones, quorumque ascendentium, 11
& alias quascunque, in quibus ipsa renuncians succedere
potuit, vel poterit, non dubitarunt Domini etiam huic fidei-
commisso censeri † renunciatum si non nominatim, saltem 12
per verba æquipollentia, & comprehensiua, † quòd sufficit 13
ad Text. *in l. pluribus, ff. de accept.* Bald. *cons. 184. in fine lib. 4.* Rota *in dict. Romana Fideicommissi de Cosciaris coram Eminentissimo Corrado, §. voluntas vero, & in dict. Romana Fideicommissi 9. Maij 1659. §. coram R. P. D. meo Verospio, & in dict. Romana Hæredit. coram Reuerendissimo D. meo Decano, §. Etenim, & §. sequenti.*

Neque obstat, quòd tunc renunciatio Monialis facta Patri, & hæredibus, tunc cessio Constantiæ facta Zambotto
sint nullę ex defectu potestatis † ob prohibitam alienationem 14
bonorum fideicommissi in extraneos.

Quia quoad primum vltra quod erat renunciatio potius abdicatiua totius Iuris à se, quam translatiua in alium, sie-
que non † dicebatur alienasse Monialis se se inhabilitans ad 15
acquiren. per Text. *in l. qui autem, ff. quæ in fraud. creditor cum ibi notat*, adhuc etiam acceptante patre pro hæredibus, non fuit in extraneo translatum fideicommissum,
cùm acceptatio † intelligatur tantùm pro hæredibus sangui- 16
nis, sicque capacibus, & à Testatore non exclusis, Rota *Auenionen. Fideicommissi 11. Martij 1648. §. Neque coram R. P. D. meo Verospio, & in allegata dec. 10. coram Eminentissimo Otthobono sub num.* 20. quòd etiam militat quoad secundam cessionem factam à Constantia Zambotto, quia
† vti descendens ex filia Testatoris non dicitur extraneus, 17
sed vocatus erga quem ob id non erat prohibita bonorum alienatio, vt tradit Alciat. *cons. 18. nu. 46. lib. 5.* Surd. *cons. 351. num. 45.* Cyriac. *controu. 3. num.* 28. Rot. *in Bononien. de Dulphis 12. Martij 1656. §. Cessat enim coram R. P. D. meo Albergato.*

Hinc propterea stante bono Iure Zambotti concedenda
est ei manutentio, dum illius possessio satis probatur, tum
ex † actuali apprehensione, tum ex clausula *Constituti*, per 18
Constantiam in cessione apposita, & ab eo acceptata, quæ
† sufficit pro obtinenda manutentione, vt dixit Rot. *decis.* 19
549. par. 1. recent. cum alijs relatis per Posth. *de manut. obseru. 20. num. 7. & 28. & dec. 335. num. 1. & 356. par. 9. recent. & in Romana Fideicommissi de Cesiis 14. Martij 1617. §. 1. coram bon. mem. Dunozetto.* Et ità vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Mediolanen. Beneficiorum.

Lunæ 21. Februarij 1662.

A R G V M E N T V M.

Circa Regulam Cancellariæ Apostolicę non deducuntur, quoad eius dispositionem, & quando talis dispositio locum habeat, & maximè stante subrogatione gratiosa, quoad possessionem.

S V M M A R I V M.

1 *Regula de Annali, quid disponat.*
2 *Beneficium Ecclesiasticum quicunque per annum immediate præcedentem possederit, quid inde inferatur.*
3 *Beneficij possessio, quando remaneat nulla, & infecta.*
4 *Subrogatus gratiosè, quando non possit dici, quod verè possederit vigore dicta subrogationis.*
5 *Subrogatio gratiosa habita iam plena possessione, quid operetur.*
6 *Possessionis obiectio, quando cesset in subrogatione gratiosa.*
7 *Subrogatus gratiosè, censetur subrogatus ad possessionem Iuris, & non facti.*
8 *Subrogatio gratiosè obstat Regula de Annali.*

9 in

9 *in Beneficij reseruatione clausula*, subrogationis gratiosæ, *ad cuius effectum apponitur*.
10 Decis.835. par.4. diuers. *in quo casu loquatur*.
11 *Possessione exclusa Regula de Annali intrare non potest*.
12 *in Regula de Annali ponderari non debent iura possidentis, & quid attendatur*.
13 *in Regula de Annali, attenditur sola detentatio facti, nuda, & simplex sine titulo*.
14 Garz. de benef. part. 12. cap. 2. num. 30. *quo casu loquatur*.
15 *Regula de Annali, quare suffragetur etiam intruso in beneficio reseruato*.
16 *in Regula de Annali non consideratur, nec persona, nec titulus possessionis, sed solùm factum impetrantis*.
17 Tondut. Quæstion. Beneficial. tom. 1. cap. 25. num.31. & alij DD. *& Decisiones quo casu loquatur, & numero* 17.
18 *Regula de Annali, quando non habeat locum*.
19 *in Regula de Annali ad effectum de nullitate tituli, vt constare dicatur, qualiter probanda sit*.
20 *Nullitas, & infectio tituli notoria, quando deficiat*. *Probatio probationem non excludit*.
21 *Impetrans, quando non excusetur ab obseruantia Regulæ de Annali, etiamsi aliter constaret de nullitate tituli*.
22 *Confessio partis non potest dici probata, si nec fuit allegata*.
23 *Res iudicata non potest allegari, si sit in restitutionis in integrum gradu*.
24 *de Nullitate tituli, quando non possit dici constare, & num*.25. 26. *&* 27.
27 *Decretum irritans inficit actus aliter factos*.
28 *ad Attentatorum effectum nullatenus consideratur regulariter nullitas tituli, vel ipsius infectio*.
29 *Decretum irritans, infici potest possessione iuris, & non facti*.
30 *Regula de Annali defendit intrusum etiam in beneficio reseruato*.
31 *Beneficia, quando fuerunt impetrata à Papa vti deuoluta, qui modus vacandi excludit omnem alium modum vacandi*.

DECISIO CCCCII.

REgulam de Annali, super qua tantùm concessa fuerat audientia PP. Discalceatis de Concessia obstare dixerunt DD. R. P. D. Turriano, & sic recedendum esse à decisis
1 sub die 28. Martij proximè præteriti in illa † enim expressè disponitur, quòd quicunque Beneficium Ecclesiasticum, tunc per annum immediatè præcedentem pacificè possessum, quòd certo modo vacare prætenditur, deinceps impetrauerit
2 † exprimere debeat, &c. & infra sex menses ipsum possessorem ad iudicium euocari facere, &c. alioquin impetratio propria, & quæcunque inde sequuta nullius existant firmitatis, &c. quam formam cum non seruauerit Reu. P. Dominus Turrianus, & non dubitetur de præcedenti possessione Patrum per annum, & vltra. Impetratio beneficiorum
3 † remanet nulla, & infecta perindè, ac si nullatenus habita fuisset, vt ad litteram disponitur in dicta Regula, & tradunt post Mandos. Lotther. *de re benef. lib.2. qu.52. num.96.* Rebuff. *in praxi Benef. super Regula de Annali gloss.4. in verb. tunc per annum, & verb. alioquin impetratio*, Rota coram Seraphin. *dec.983. num.2.* coram Buratt. *dec.585. num.1. Gerunden. Prioratus 27. Iunij 1654. coram bon. mem. Bichio in fine, & in Leodien. Beneficij 20. Iunij proximè præteriti coram R. P. D. meo Bourlemont*, §. *Fortius etiam*.

Nec visa est substineri duplex responsio decisionis in §. *Exceptio*, quòd scilicet, vel PP. Discalceati nunquam possederunt ob subrogationem gratiosam in possessionem defuncti concessam R. P. D. Turriano, quæ operatur, vt vnio censea-
4 tur † posterior prouisione eorum, qui beneficium obtinebant, vt in *decisione 835. par.4. diuers.* vel saltem eorum titulus vnionis sit nullus, & sic Regula iuuari non possint. Tollitur enim primum aduertendo, quòd reportata fuit subro-
5 gatio possessione † iam plena, & postquam PP. beneficia possidebant, vndè cessat obiectum continuationis possessionis,
6 quæ non habet locum, quando concurrit † medium impertinens, & possessio interim ab alio apprehensa fuit, Paris. *cons.1. num.158. lib. 1. in puncto*, Rot. coram sanct. mem. Greg. *dec.258. num.5. & seqq. & dec.469. num.9. 11. & 12. par.4. rec. tom. 2.* vbi quod quis intelligitur subrogatus ad possessionem Iuris, † non facti quinimò etiam gratiosè subrogato obsta- 7
re Regulam de Annalis, † tradit Rot. *in Toletana Archipres-* 8
byteratus de Salacera 15. Iunij 1604. coram Iusto, §. *Nam placuit*, vbi quòd subrogatio hoc modo obtenta est ipsa principalis prouisio, † & clausula subrogationis ponitur ad 9
effectum facilioris executionis allegata verò *dec.835.* non visa est applicari posse, quia ibi † agebatur de vnione facta Se- 10
minario nondum erecto, cuius proindè exclusa possessione regula intrare non poterat, quę principaliter in Annali paci-
fica † possessione fundetur, vt firmant *Authoritates relatæ* 11
in principio.

Subuertitur, & secundum de nullitate tituli: Placuit enim DD. responsio, † quòd ad effectum regulæ ponderari 12
non debent Iura possidentis, sed cum illa introducta fuerit in odium impetrantium beneficia certo modo, vt aduertit Anton. Augustin. *in Epitom. super hac regula num.19. vers. Regula est*, Rot. coram Put. *dec.123. num.2. lib.1. in correct.* Caputaq. *dec.19. num.3. par.3.* sufficit, vt quis eius commodo fruatur sola detentatio facti, etiam nuda, † & simplex absque 13
titulo, *Sarnen. in Regul. de Annali qu.37. num.7. & qu.64. in fine*, Garz. *de Benef. par.12. cap.2. num. 30. fol. mihi* 411. vbi in specie loquitur de possessore beneficij † contra impetrantem 14
illud in titulum, vt firmant *num.39. & 40.* Modern. Tondut. Sanleger. *qu. benef. tom.1. cap. 25. num. 3. & 32.* Rota coram Card. Seraph. *dec.1060. nu. 7. Augustana Canonicatus 12. Februarij 1602. coram Corduba*, §. *Secundò obijciebatur*, *Anagnina Beneficij 30. Maij 1644. coram Reuerendissimo Papien.* §. *Quia tali in fine, & in dicta Leodien. coram R. P. D. meo Bourlemont*, §. *Nam illa*, qua ratione suffragatur Regula etiam intruso in beneficio reseruato, † vt benè explicat Lotther. *d.* 15
qu. 52. num.41. & 46. 47. vbi quòd non consideratur, nec persona, nec titulus possessoris, sed solùm † factum impe- 16
trantis, Tondut. *d. cap. 85. nu.31. & seqq.* & recedendo à contraria *decisione*, Rot. coram Seraph. *d. dec. 1060. num.8. & dec. 1068. per tot. & in Leodien. Parochialis 5. Maij 1597. coram Litta*, §. *Ad illud, quòd Regula*.

Quas DD. auctoritates licèt, tunc demum procedere contenderent † informantes pro R. P. D. Turriano, quan- 17
do pro parte possessoris, vel nullus exhibetur titulus, vel ignoratur, an sit validus, nec ne; secus autem quando, vt in præsenti titulus coram Iudice productus fuit, & per sententiam nullus, & inefficax declaratus, & sic notoriè de eius nullitate constat, quia tunc † Regula de Annali non habere lo- 18
cum, tradit Paris. *de resignat. lib.3. qu.5. nu.10.* Rot. *in recent. dec.599. num. 42. par.4. tom.3.* Aduertebant tamen Domini, quòd ad hunc effectum de nullitate tituli † constare debet, 19
vel per confessionem partis, vel per rem iudicatam certam, & indubitatam, cùm alias semper † deficiat notoria nullitas, 20
& infectio tituli, ex quo probatio probationem non excludit, & his cessantibus non excusatur impetrans ab obseruatione Regulæ, etiamsi † aliter constaret de nullitate tituli, 21
Sarnen. *super dicta regula qu.51. in fine, vers. In hac regula tamen*, Lotther. *d. qu.52. num.37.* Modern. *dicto cap.85. num.25.* Rot. *dec.601. num.1. & 2. par.4. diuers. & in dict. dec.982. nu.7.* coram Seraphino.

Neutrum concurrit in præsenti, nam confessio, nec allegatur, † Res autem iudicata non adest, quia sententia R. P. D. 22
mei Celsi per appellationem suspensa fuit, vndè etiam post † declaratam nullitatem tituli in prima instantia possunt PP. 23
possessores tueri se regula, de qua excipi potest, in secunda, & vlteriori instantia, etiam post sententiam, & rem iudicatam, & in gradu restitutionis in integrum, Gonzal. *ad regul.8. gloss.66. num.19. & 45.* Gratian. *discept.754. num.30.* Rot. *dict. dec. 585. num. 2.* coram Buratt. vbi Adden. *num. 12.* & ratio est, quia sufficit possibilitas alterius tituli, † & quòd in pro- 24
gressu causæ multa per possessorem deduci possunt, † ex qui- 25
bus eiusdem titulus iustificationem assumat, & proindè de nullitate tituli † constare dici nequit, quandiù de eius validi- 26
tate doceri potest, Lotther. *d. qu.52. num.108. in fine*, Rot. *dict. dec. 983. num. 6.* coram Seraphin. *& in dicta Augustana Canonicatus*, §. *Secundò obijciebatur*.

Nec pariter aduersatur, quòd Sacr. Concil. Trident. prohibens vniones † contra formam ibi præscriptam habeat de- 27
cretum irritans, & inficiant vniones aliter factas, nam eadem responsione tollitur obiectum, quòd ad effectum regulæ non attenditur, † nec vllo modo consideratur nullitas 28
tituli, vel illius infectio, sed simplex insistentia facti, & nuda detentatio, vt † per Lotther, & alios supra citatos, 29
quàm non tollit decretum irritans in Concilio appositum, Lancellot. *de attent. par.3. cap.24. qu.1. num.77.* Posth. *de manuten-*

*nutentione obser.46.num.*17. Rot.coram Seraph.*dec.*1471.*n.*5.
29 coram Caual. *dec.*8. *num.* 3. vbi quod decretum irritans † in-
ficit possessionem Iuris non facti, & coram Buratt.*d.dec.*131.
num. 6. prout pariter non releuat, quòd agatur de Beneficijs
30 reseruatis; Tum † quia Regula defendit intrusum, etiam
in beneficio reseruato, vt benè Lotther.*sapè citat. qu.* 62. *à*
*num.*41. *vsque ad* 37. Rot.*dec.* 1060. *num.* 8. coram Seraphin.
& alijs supra relatis; Tum etiam, quia Beneficia fuerunt
31 impetrata tanquam deuoluta, † qui modus excludit om-
ninò modum vacandi per reseruationem tanquam incom-
32 patibilem cùm deuolutione, † quæ semper continet nega-
tiuam reseruationis, vt explicat Lotther. *de re benef.lib.*2.*qu.*
24. *num.*34.37. *& seqq.*

Et ità responsum fuit recedendum esse à decisis vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO.

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Census.

Lunæ 27. Februarij 1662.

ARGVMENTVM.

Census cum sit de sui natura diuisibilis ratione rei, & voluntatis, ideò pluribus pro indiuiso potest acquiri, quòd tamen non procedit, quando pater, & filius simul illum constituunt, seu imponunt.

SVMMARIVM.

1 *Census à duobus impositus, & ab eisdem emptus, vnicuique pro medietate acquiritur.*
2 *Census de sui natura diuiduus est ratione rei, & voluntatis.*
3 *Census potest pluribus pro rata acquirit.*
4 *Census, quando est impositus à patre, & filio ex pecunia paterna, non dicitur diuiduus.*
Filius quidquid acquirit ex pecunia paterna, dicitur patri acquirere.
5 *Filiationis probatio, quando non sufficiat, vt fiat in genere.*
6 *Patria potestas, vt firmetur in filio naturali, debet constare de qualitate legitimationis.*
7 *Filiusfamilias, quando constet publicè negotiari, tanquam Paterfamilias.*
8 *Filiusfamilias, quando habendus est, tanquam Paterfamilias.*
9 *Filiusfamilias, quòd publicè negotietur tanquam paterfamilias, quæ sit legitima præsumptio.*
10 *Simulatè ea, quæ fiunt non sunt attendenda.*
11 *Simulata ea, quæ sunt, tanquam inepta non sunt attendenda, & num.* 12.
13 *Census, quando alicui acquisitus, nisi pro medietate.*
14 *Sententia, à qua fuit appellatum, non potest transire in iudicatum.*
15 *Census non dicitur extinctus per oblationem sortis facta per debitorem, sed requiritur ipsa solutio.*
16 *Census, vt dicatur extinctus, requiritur actuale depositum sortis.*
17 *Fructus census currunt, non obstante verbali oblatione sortis.*
18 *Lis non dicitur impedire depositum sortis necessarium ad extinguendum censum, vt non currant fructus.*
19 *Testes singulares non probant.*
20 *Testes contrariantes publicis instrumentis non sunt attendendi.*
21 *Testes deponentes super negatiua non probant, dum eam non coarctant.*
*Testes nihil probant, si non concludunt, num.*21.

DECISIO CCCCIII.

DE bono Iure Eleonoræ, & Petri Francisci coniugum
constare DD. dixerunt, quia ista est filia, & hæres Pe-
tri Francisci de Mazzolis, qui simul cum Ioanne Baptista
censum, de quo agitur, emerunt à bon.mem. Francisco Ma-
ria Duce Ceræ, vndè ad illam pro medietate spectar, quia
1 census ad fauorem duorum † impositus, & ab eisdem em-
ptus, cuique pro medietate acquiritur, *l.vos* 11.§.*Cum in tabu-*
lis, ff.de duobus reis, Surd. *cons.*150.*num.*34. Costa *de ratiocin.*
qu. 32. *num.*2. cum † de sui natura sit diuiduus ratione rei, & 2
voluntatis, Rot.coram sanct.mem.Greg.*dec.*157. *num.*16. *&*
in Romana Census 16.*Nouembris* 1639. *coram bon.mem. Piro-*
uano, prout eam refert Annot.*ad dec.*454.*nu.*56.*par.*4.*recent.*
tom. 2. vbi prius *num.* 54. ad propositum infert, quòd census
potest pluribus pro rata † acquiri, quo casu tot videntur cen- 3
sus quot personæ.

Neque applicari visa est limitatio, quòd Regula non pro-
cedit, quando pater, & filius simul erunt, tunc † enim filius ex 4
pecunia paterna non sibi, sed patri acquirit; Tum quia non
probatur Petrum Franciscum fuisse filium Io: Baptistæ legiti-
mum, & naturalem, prout ad effectum, de quo agitur, neces-
sarium esset, † adeòut probatio filiationis in genere non suf- 5
fragetur, nisi probetur etiam qualitas legitimitatis † ad fir- 6
mandam patriam potestatem necessaria, Soccin.Sen.*cons.*39.
*in princ.lib.*1.Roland.à Valle *cons.*100.*n.*21. *& seqq.lib.*2.Rot.
in Florentina, seu Bonon.de Barbadoris 25.*Iunij* 1640. *cor. bon.*
mem.Coccin.§.*Non obstat, quòd descendentia, &* 28. *Iunij* 1641.
coram Reuerendissimo Carillo, §.*penultimo*.

Tum quia, etiamsi cum dicta qualitate filiatio iustificare-
tur adhuc idem dicendum esset quia constat, quòd Petrus
Franciscus publicè negotiabatur, † proprium peculium ha- 7
bebat vidente, & sciente patre cum alijs, & cum ipso † tan- 8
quam sui Iuris contrahebat, *Summario Eleonoræ à num.*5.*vs-*
que ad 20. ex quibus haberi debet pro patrefamilias, Vrsill.ad
Afflict.*dec.*308.*num.*18.Rot.*dec.*527.*sub num.*1.*ad med.par.*1.
recent.& in Romana Societatis officij 27.*Iunij* 1653.*coram me*,
§. *Ratio resolutionis*, & ex eisdem actibus publicè, & palam
gestis negotiandi, & contrahendi tanquam paterfamilias
proprias res administrandi, & pecunias implicandi in Socie-
tatibus officiorum, legitima præsumptio deducitur, quòd
† propria industria pecuniam in emptione census erogatam 9
acquisiuerit, Crauett.*cons.*65.*nu.*8.*in fine*, Surd.*cons.*105.*n.*7.
*& dec.*339.*sub n.*19. Marescott.*resol.*12. *nu.*15.*lib.*1. Rot.*dec.*
383.*n.*7.*&* 8.coram Merlin.*& recedendo à decisione bon. mem.*
Coccin. firmatum fuit *in Romana Saluiani* 10. *Maij* 1658. *co-*
ram R.P.D.meo Priolo, §. *Probationes*.

Qua ratione parum releuat, quòd census dicatur acquisi-
tus ex pecunia Ioann. Baptistæ, & simulatè oppositum † no- 10
men Petri Francisci ad effectum exigendi fructus eiusdem
census, eo quod Io: Baptista scribere nesciebat, vt deponit
Testis *in Summario D. Ducissæ num.*1. quia ex eius depositio-
ne non probatur totum pretium fuisse Ioannis Baptistæ.
Cùm immò, vt dictum est, Petrus † Franciscus plures So- 11
cietates officiorum, & census anno 1640. & sequenti ad sui
fauorem acquisiuisset, & ratio à dicto Teste deducta pro si-
mulata insertione nominis alterius ad effectum faciēdi quie-
tantias de fructibus † visa sit DD. inepta, & non attenden- 12
da, Pacian.*cons*117.*num.*19.*&* 54.*vers. Sed in casu nostro*, Rot.
*dec.*728.*num.* 29. coram Pen. *& dec.*437. *num.*3. *par.*9. *recent.*
& in omnem euētum quatenus etiam probaretur pecuniam
fuisse Io: Baptistæ, adhuc census non fuisset illi † acquisitus, 13
nisi pro medietate, & alia medietas spectaret Petro Franci-
sco, cuius nomine empta fuit, licèt ipse debitor pecuniæ rema-
neret, *l. qui aliena pecunia* 8. *C.si quis alteri, vel sibi*, Menoch.
*cons.*213.*num.*23. plenè Hond. ad Surd.*dec.*15. *nu.*29. *& seqq.*
Rot.in terminis *dec.*165.*num.*9. *& dec.*166.*sub num.*10. *&* 11.
post Cenc.*de cens.& benè distinguendo in Cathacen.Hæredita-*
tis 28. *Aprilis* 1653. *coram Reuerendissimo D.meo Decano sub*
§. *Neque respectu*.

Nec suffragari denique potest sententia A.C. declarans in-
tegrum censum spectare ad Ioannem Baptistam, vel extin-
ctio, quæ ex oblatione facta à d. Duce resultare prætenditur,
quia sententia vltra quod per † appellationem suspensa fuit 14
cum ex præmissis ostendatur iniusta, non potuit in iudicatum
transire, Mandell. *cons.*776. *sub num.* 20. Rot. *in Anconitana*
Dotis 19. *Nouembris* 1647. *coram bo.mem. Arguelles in princ.*
extinctio verò non subsistit, non solùm quia oblatio sortis
facta † fuit à debitore post bimestre à die disdictæ, & sic nul- 15
lo modo extinctionem inducere potuit, Rot. *dec.*292. *num.*2.
*par.*1.*dec.*43.*num.*6.*par.*4.*recent.* & admissum fuit *in Anconi-*
tana Census 18. *Martij* 1660. *coram R. P. D. meo Taia*, §.*Et*
quamuis. Verùm etiam, quia Conuentio † extinguendi ema- 16
nauit cum Io: Baptista, seu Iacobo illius hærede, & sic quoad
ratam cum infert præiudicium hæredibus Petri Francisci præ-
cipuè, quia non præcessit actuale depositum, & sic semper
fructus † currunt verbali oblatione sortis non obstante, Hon- 17
ded. *cons.*36.*num.*20.*lib.*2.Rol.à Valle *cons.*63.*nu.*2.*lib.*1.Spad.
*cons.*156.*lib.*3.Cenc.*de cens.qu.*111.*num.*23.& Rot.post ipsum
*dec.*295.*num.*1.& si dicatur, quòd Dux erat paratus restituere
etiam

etiam aliam medietatem fortis census, sed non potuisse id ef-
fectuare ob litem, tunc inter heredes Petri Francisci, & Ioan.
18 Baptistæ vertentem, † quia lis non impediebat depositum,ex
quo resultat actus verisimilis in extinctione census requisiti,
Cenc.*de censib.d.qu.* 111. *num.*53. & post ipsum Rot. *dec.*277.
*num.*10. Duran.*dec.*449.*num.*9. & post Merl.*de pignor.dec.*41.
*num.*14.

Ex quibus sublatæ remanent depositiones Testium de
confessione extraiudiciali Petri Francisci, quòd nihil proprij
19 haberet, quia sunt † singulares, deponunt de auditu, non
coarctant negatiuam, quòd non posset habere alia bona,
20 quin ipse scirent, contrariantur publicis Instrumentis † ac-
quisitionum, & confessionibus ipsius Ioann. Baptistæ, &
21 proindè nihil probare visi sunt, vt per has rationes † conclu-
dunt, Couar. *variar. resolut, lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 8. *vers. Ca-
terum*, Rot. coram Buratt. *dec.* 864. *num.* 1. *dec.* 573. *num.* 2.
par. 1. *recent. Tullen. Matrimonij* 9. *Februarij* 1654. *coram
me sub* §. *Non obstat*, *& in Anconitana Pecuniaria* 9. *Iunij*
1655. *coram R.P.D. Zarate dec. dicta.*

Resolutum ideò fuit ex præmissis constare de bono Iure coniugum partibus hinc inde informantibus, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Tudertina Successionis.

Lunæ 27. Februarij 1662.

ARGVMENTVM.

Ex dispositione *cap. cum esses de Testament.* Testamentum factum à Parocho coram duobus Testibus, vt valeat, debet carere omni suspicione, & Testes debent esse omni exceptione maiores, alias non substinetur, & successio debetur venientibus ab intestato iuxta iuris dispositionem.

SVMMARIVM.

1 *Nepotes concurrunt ad successionem Patrui, & amita cum alijs Fratribus, & Sororibus defunctis.*
2 *Præparatio ad testandum non est Testamentum.*
3 *Voluntas remanet imperfecta, dum non concurrunt solemnitates ad Testandum.*
4 *Testamentum factum coram Parocho, & duobus Testibus de Iure Canonico substinetur.*
5 *Testamentum factum per relationem ad cedulam coram Parocho, & duobus Testibus substinetur.*
6 *Dispositio* Text. in cap. cum esses, *innititur integritati, & fides Parochi.*
7 *Parochus varians circa dispositionem Testamentariam in eius dispositione facit mutare Testamentum coram se factum.*
8 *Testis pro affine non probat.*
9 *Testes in Testamentis factis coram Parocho, & duobus Testibus debent esse omni exceptione maiores.*
10 *Testamenti fides facti coram Parocho minuitur ex facti circumstantijs in decis. recensitis, & num.* 11.
12 *Notarius Testans extra rogitum nil plus probat, quàm Testis.*
13 *Testamenti scripturæ identitas, ita probari debet, vt suppositio omnino tollatur.*
14 *Testes singulares patientes exceptionem in dicto, & in persona non possunt iungi ad faciendam plenam probationem.*
15 *Probatio debet esse plena, & concludens, quando de suppositione scripturæ Testamenti suspicatur, vel quid simile ad remouendum tale impedimentum.*
16 *Statutum Laicale non excludit Clericos.*
17 *Clerici ob non delationem habitus Laicalis perdere possunt priuilegium fori, non autem alia priuilegia.*
18 *Habitus Clericalis gestatio non requiritur ad retinenda cætera prælegata Clericalia.*

DECISIO CCCCIV.

COnfirmandam esse Domini existimarunt sententiam
Rotalem, qua pronunciatum fuerat, stante nullita-
te Testamenti Gregorij de Nobilibus conceden. esse immis-
sionem pro tertia parte illius nepotibus, tanquam venienti-
bus ab intestato per repræsentationem Matris prædefunctæ
1 † in concursu aliorum Sororum ipsius Testatoris, *Authen-
tica cessante, Cod. de legitim. hered. & in* §. *Si igitur il secondo,
Authentica de hered. ab intestato venien.* Paris. *cons.* 37. *num.* 2.
lib. 2. Mantic. *lib.* 4. *præsumpt.* 95. *num.* 8. *cum seqq.* Rot. *dec.* 346.
num. 3. *&* 4. coram Caual.

Pro cuius successionis exclusione binæ cedulæ Testamentariæ adducebantur altera scripta à Notario dictante Testatore, altera confecta à Parocho coram duobus Testibus, neutram tamen subsistere censuit Rota.

Nam prima controuerti non poterat, quin esset simplex
præparatio ad testandum, † tanquam facta coram solo No- 2
tario absque Testibus, vt idem Notarius asserit in dicta sche-
dula .... die sequenti causa subscribendi coram pluri-
bus Testibus, ac sigillandi cum subscriptione ipsorum
Testium in calce cedulæ, ac signatione in forma, ac proindè
cum dictæ solemnitates † non accesserint, remansit volun- 3
tas imperfecta, & inualida, vt fuit ponderatum *in* §. 1. *dec. hu-
ius causa coram R. P. D. meo Celso*, & in simili fuit dictum *in
Romana Hæreditatis* 14. *Ianuarij* 1661. *coram R. P. D. meo
Verospio.*

Secunda verò cedula facta à Parocho † coram duobus Te- 4
stibus, licèt regulariter debuisset substineri, ex dispositione
cap. cum esses de Testament. vt tradit Corn. *cons.* 262. *vers. Ta-
men interuenit. lib.* 4. Soccin. Iun. *cons.* 178. *num.* 32. *lib.* 2. Rot.
dec. 145. *n.* 19. *coram Eminentissimo Otthobono*, quando etiam,
prout in præsenti ageretur † de dispositione facta per rela- 5
tionem ad schedulam, vt tradit Bartol. *in l. si ita scripsero, ff. de
cond. & demonstr.* Ruin. *cons.* 193. *num.* 9. *&* 10. *lib.* 2. Clar. *in* §.
Testamentum qu. 36. *n.* 2. Rot. *dec.* 533. *n.* 1. *par.* 4. *tom.* 3. *rec.*

Tamen, nec quicquam releuare posse visum est DD. dispo-
sitio enim, *cap. cum esses de testam.* innititur † potissimè inte- 6
gritati, & fidei Parochi, quàm si cauillare contigerit Testa-
mentum non substinetur, vt voluit Abb. *in dicto cap. sub num.*
12. & Imol. *num.* 11. & firmauit Rot. *in Firmana Codicillorum*
13. *Nouembris* 1645. §. *Tertia responsio coram Reuerendiss.
Terracinen. & in dec.* 145. *nu.* 19. *Eminent. Otthob. & in Esina
Bonorum* 31. *Martij* 1659. §. *Quæ eo facilius*, confirmata 26.
Ianuarij 1660. §. *Non obstante cor. R.P.D. meo Verospio.*

Parochi fides deficere visa est ex variatione depositionis;
Nam dixerat se aliosque fuisse ab eodemmet Testatore
rogatos, vt Testes adessent dispositioni à Notario conscri-
ptæ, quòd in omnibus confirmabatur, adeòut si Iure Te-
stamenti non valeret, Iure Codicillorum, vel donationis
causa mortis substineretur, in altera verò attestatione in
exoneratione conscientiæ facta negatur, se cum Testibus à
Testatore requisitum concludens narrationem facti, & clau-
sulam Codicillarem, ac donationem causa mortis à se spon-
tè additam, non à Testatore ordinatum, sicque † cum va- 7
riatio cadat in substantialibus præsumpta Parochi fides mi-
nuitur, adeòut nec integra, nec perfecta dici possit disposi-
tio coram eo facta, & ad formam, *cap. cum esses*, vt tradit
Mantic. *de arbitr. lib.* 2. *cap.* 108. *num.* 211. & Cancer. *var. res.
lib.* 2. *cap.* 13. *n.* 7. *vers. Est, & ad aliud*, Crauett. *cons.* 14. *n.* 6. &
in similibus terminis fuit responsum in allegata *Esina Bono-
rum coram R.P.D. meo Verospio.*

In quam sententiam eo magis inclinarunt DD. quia deficit
etiam requisita Testium integritas, nam Palmerinus alter ex
duobus à Parocho adhibitis, præterquod se fatetur affinem
† collitigantium, *Summario prædicta positionis num.* 7. sicque 8
nihil probat in eorum fauorem, Honded. *cons.* 77. *nu.* 7. *lib.* 1.
Rot. *in Romana Hæreditatis* 1. *Aprilis* 1658. *cor. R.P.D. meo
Albergato*, sibimet contrariatur deponens se interfuisse con-
fectioni cedulæ à Notario subscriptæ, dum ipse, & Notarius
testantur omnes fuisse è cubiculo Testatoris eiectos de tem-
pore conscriptæ cedulæ, vt tamen in huiusmodi Testamen-
tis Testes † omni exceptione maiores requiruntur, vt no- 9
tat Capra *cons.* 262. *num.* 12. Paris. *cons.* 24. *nu.* 13. *&* 14. *lib.* 31.
Mantic. *de coniect. lib.* 6. *tit.* 3. *num.* 6. *dicta Romana Hæredita-
tis* 1. *Aprilis* 1658. §. *Defectus probationis coram R. P. D.
Albergato.*

Sed quatenus adducti defectus non adessent tamen, non
constat certitudinaliter de identitate scripturæ, ad quam præ-
tenditur se retulisse Gregorium, quinimò de ea dubitari ad-
modum contingat, † dum nec scripta, aut subscripta est 10
manu Testatoris, nec Notarius illam posuit in actis, sed
eam tradidit filio Martæ, qui præcipuum ob matris institu-
tionem habens interesse, potuerat de facili aliam suppone-
re, ex hoc solùm corruit Testamentum, licèt alias † actus 11
relatiuus substineretur ob incertitudinem illius, ad quod re-
fertur, vt dixit Rot. *dec.* 581. *num.* 2. *par.* 4. *tom.* 3. *recent.* coram
Duran. *dec.* 206. *num.* 2.

Nec identitas cedulæ probari visa est ex dispositione No-
tarij,

tarij, qui eam recognouit, quia in his Notarius nihil magis
12 probat, † quam Testis, vt tradit Cyriac. *controu.* 444. *nu.*43.
Gratian. *discept.*973. *num.*48. & ideò tanquam vnicus non
13 sufficit cum identitas, ita debeat probari, † vt excludatur pos-
sibilitas suppositionis alterius scripturæ; Rot. *dec.* 372. *nu.* 57.
par.9.recent. & in dicta Romana Hæreditatis 1. *Aprilis* 1658.
coram R.P.D. meo Albergato, quę singularis Notarij deposi-
tio adminiculari; non potuit ab alijs Testibus super identita-
te cedulæ examinatis, quia cum singuli in dictis, & in perso-
nis exceptiones patiantur, vel quia sunt inter se discordes;
14 vel quia famuli, & salariati collitigantium, † eorum proba-
tiones in se imperfectæ iungi simul non possunt ad facien-
15 dam plenam, & euidentem probationem † in huiusmodi ca-
sibus requisitam, vt benè responsum fuit in præcedenti de-
cisione, §. *Testes verò, & §. sequenti*, Alex. *cons.*93. *nu.*12. Rot.
*dec.*277. *num.*12. coram bon. mem. Merlin.

Demum non obstat, quòd admissa etiam successione ab
intestato, adhuc Bartholomæus tanquam cognatus admitti
non possit resistente statuto Tudertino deferente successio-
nem solis agnatis.

Quia cum statutum sit laicale, illum tanquam Clericum
16 excludere non potuit ex defectu potestatis, † ad Text. *in c.*
Sanctæ Mariæ 10. vbi Dec. *num.*28. *de Constit.* Imol. *in c. quod*
*Clericis qu.*4. *de for. competent.* Alex. *cons.*44. *num.* 13. *& seqq.*
lib..... Rot. *dec.*149. *num.*3. *vers. tantum DD. coram Eminen-*
tissimo Otthobono, & in Bononien. Successionis de Canis 9. *De-*
cembris 1654. §. *His, & alijs coram bon. mem. Bichio, & in*
Maceraten. Hæreditatis 27. *Maij* 1658. §. *& licet coram*
R. P. D. meo Verospio, & in terminis huius statuti in Tuder-
tina Successionis 29. *Maij* 1652. §. *Non obstat coram Reueren-*
dissimo Papien. licèt etiam Bartholomæus Clericalem habi-
tum non gestauerit, quia præterquam contrarium probant
Testes eius *Summario responsionis num.*2. ob non delationem
17 † possunt amittere priuilegium fori, non autem cætera Cle-
ricorum priuilegia, ad quæ retinenda gestatio habitus à Sa-
18 cro Concilio † Tridentino non requiritur, & cum Sanchez
*in summa tom.*2. *lib.*7. *cap.*13. *num.*34. ratiocinatur Squillant
*de priuileg. Clericor. cap.*8. *vers. ipse verò*, Barbos. *Iure Eccles.*
*lib.*1. §.2. *cap.*39. *num.*15. *ad med. & fuit responsum in allegata*
decisione 149. *num.* 18. *coram Eminentissimo Otthobono, & in*
Tudertina Successionis §. *Nec etiam refragari coram Reue-*
rendissimo Papien. Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Calagurritana Beneficij.

Veneris 3. *Martij* 1662.

ARGVMENTVM.

Subrogatio gratiosa quas probationes requirat, & qualiter benè probentur, nec non iustificentur.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatio gratiosa quid requirat.*
2 *Mandata de subrogando, illis iustificatis habent exequu-*
tionem paratam.
3 *Clericatus probatur ex litteris Remissorialibus Ordi-*
narij.
4 *Mors probatur ex Testibus, qui interfuerint sepulturæ,*
& funerali.
5 *Mors probatur per publicam vocem, & famam.*
6 *Possessio antecedens probatur per publicum Instrumen-*
tum.
7 *Possessio præsumitur retenta vsque ad Obitum.*
8 *Lis in subrogatione gratiosa, quomodo probetur.*
9 *Clausula*, quam, & quas, *quid comprehendat.*
10 *Clausula*, vnà cum incidentibus, & dependentibus,
quid operetur.
11 *Idoneitas probatur ex attestatione examinatorum.*
12 *Valor Beneficij probatur ex depositionibus duorum Te-*
stium.
13 *Intrusio ex quibus excludatur in gratia subrogationis gra-*
tiosæ.

DECISIO CCCCV.

FVit per Dominos resolutum Fornerio de la Rosa haben-
ti mandatum de subrogando ad Ius, & possessionem
Matthæi de Lonera vltimi possessoris Beneficij, de quo agi-
tur, dimidij nuncupati in Parochiali Ecclesia loci de Bana-
res dandam esse Immissionem, quia nedum probat suum
Clericatum, obitum Matthæi † in possessione Beneficij, & 1
litem, quæ sunt requisita ad obtinendam Immissionem in
vim subrogationis, *cap. si quando* 5. *de rescript.* Gonzal. *ad re-*
*gul.*8. §.7. *prohemial. num.*212. Marescott. *var. resol. lib.*2. *cap.*1.
*num.*55. Rota apud Seraph. *dec.*690. Buratt. *dec.* 407. Duran.
*dec.*430. *vbique num.* 1. Sed omnia alia in litteris contenta,
quorum iustificatione data † etiam mandata de subrogando 2
retinent priuilegium viæ executiuæ, vt sint executioni de-
mandanda, *dicto cap. si quando de rescript.* & ibi gloss. *in verb.*
exequatur, & alijs relatis dixit Rot. *in dec.* 187. *num.*1. *par.*6.
recentior.

De Clericatu non potest dubitari, cùm de illo dentur litte-
ræ testimoniales sui Ordinarij, † quibus benè probatur *cap.*2. 3
& ibi Abb. *de Cleric.* Peregr. Felin. *in cap. post cessionem num.*3.
& 15. *de probat.* Grammat. *dec.*81. Duran. *d. dec.*430. *n.*1.

Obitus Matthæi, & quidem in possessione controuersi Be-
neficij probatur ex Testibus de illa certitudinaliter deponen-
tibus, quia interfuerunt funerali, & sepulturæ; † qui est vnus 4
ex veris modis probandi mortem, Bart. *in l.*2. *in* §. *si dubitetur,*
ff. quemad. testam. aper. Dec. *cons.*83. *num.*5. Surd. *cons.*530. *sub*
*nu.*34. & de publica voce, & fama; quæ probatio etiam ex se
† sufficeret, Buratt. *d. dec.*407. *n.*1. Caual. *dec.*559. *nu.*2. *in rec.* 5
*dec.*629. *nu.*5. *par.*1. *dec.*225. *nu.*1. *par.*7. *& in Tarraconen. Præ-*
centoriæ 13. *Iunij* 1655. *coram me*, & de possessione † antece- 6
denter capta constat ex publico Instrumento illius, Abb. *in c.*
*cum nobis sub num.*5. *de præscript.* Rot. *dec.*770. *n.*3. *par.*1. *& de-*
*cis.*426. *n.*3. *par.*4. *rec.* quam retinuisse vsque ad obitum, dicunt
ijdem Testes, & de Iure † præsumitur, *leg. siue possidetis*, vbi 7
Bald. & Salicet. *C. de probat.* Natt. *cons.*400. *n.*6. Rot. penes Bu-
ratt. *dec.*158. *n.*3. Eminentiss. Otthob. *dec.*122. *n.*10. *& in Mes-*
sanen. Archipresbyteratus 29. *Aprilis* 1641. §. *fin. coram Reue-*
rendissimo D. meo Decano.

Lis verò super Beneficio elicitur, tam ex collatione illius
† facta Matthæo præuia sententia super patrimonialitate 8
eius, & dicti Fornerij alterius Oppositoris *in Summ. num.* 1.
& 2. quàm ex Commissione, & Inhibitione vigore appella-
tionis obtenta, executa, & in actis reproducta, per quam in-
ductam fuisse litem certi Iuris est, Sarnen. *in reg. de subrogan.*
*qu.*3. *num.*2. Rota *dicta dec.* 426. *num.* 2. *par.*4. *& dec.*187. *nu.*
12. *par.*6. *recent.* In dictis præsertim clausulis, *quam, & quas*,
cum omnibus incidentibus, & dependen. ibi adiectis, qua-
rum vigore censetur, † deductus in Iudicium titulus, & com- 9
missum possessorium, & petitorium, vt de clausula, *quam, &*
quas, Gomez. *in reg. de infirm. resign. qu.* 34. *num.* 4. Mohed.
*dec.*6. *vers. Insuper de rescript.* Rota *dec.*306. *num.*1. *par.*1. *de-*
*cis.*455. *num.*2. *par.*2. *& dec.*426. *num.* 2. *par.*4. *recent.* † Et de 10
alia cum incidentibus, & dependentibus, Ægid. *dec.*818. Cas-
sador. *dec.*9. *num.*13. *de caus. poss. & propriet.* Cantaler. *dec.*200.
*& dicta dec.*426. *& dicto num.*2. *par.*4. *in dicta Messanen. Ar-*
chipresbyteratus §. *Accedentibus coram Reuerendissimo D.*
Decano, & in eadem 5. *Maij* 1642. §. *Nec dicatur*, *&* §. *subsi-*
stit coram bon. mem. Dunozetto.

Narratiua idoneitatis † Fornerij alia iustificatione non 11
eget, sed sufficit assertio Papæ fundata in relatione exami-
natorum Vrbis illum fuisse examinatum, & idoneum reper-
tum, sine qua litteræ non consueuerint expediri, Marescott.
*var. resol. lib.*2. *cap.*1. *num.*124. Rot. apud Buratt. *dec.*613. *nu.*6.
& 7. *& dec.*931. *num.*3.

Valor Beneficij expressus in ducatis 12. de Camera per
non excessum † iustificatum ex dictis duorum testium de 12
certa scientia illius deponentium, Rota *dec.* 996. *num.* 7. co-
ram bon. mem. Merlin. *& tamen ad hunc effectum admitti-*
tur depositio de publica voce, & fama, Bellamer. *dec.* 674. *&*
682. Rot. *dec.*293. *num.*1. *par.*1. *diuers.* Buratt. *dec.*255. *nu.*11.
*& dec.*187. *num.*8. *par.*6.

Demum quod † Fornerius non sit in Beneficio intrusus, 13
& ob id non se reddat subrogatione indignum eo ipso resul-
tat, quòd in possessionem fuit immissus Matthæus, eamque
cum perceptione fructuum dum vixit retinuit; vnde Forne-
rius intrusus dici nequit, prout † nunquam quis reputatur, 14
nisi possessionem Beneficij, & fructus perceperit, Felin. *in*
cap. veniens in vers. septimo de accusat. Glo. *in tract. de in-*
truso num. 32. Rot. *dec.* 344. *num.* 17. *par.* 3. *dec.* 153. *in fin.*
par. 6. *recent. & in Leodien. Canonicatus* 28. *Martij* 1653.
coram Reuerendissimo D. meo Decano.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Fideicommissi de Alberinis.

Lunæ 6. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Donatio, quando fuit facta sub aliqua conditione, tunc ea expirat, deficiente conditione. Plura deducuntur circa donationem factam ad fauorem Domus, & ad effectum conseruandi bona inter descendentes, cùm conditione tamen si ipse donator superuixerit ipsis donatarijs.

SVMMARIVM.

1 *Donatio, quando est restricta ad casum superuiuentiæ donatoris, quando expiret.*

2 *Substitutio, quando efficiatur vulgaris.*

3 *Substitutio vulgaris facta in vno casu, extenditur ad alium, quod secus est, quando concepta reperitur sub conditione.*

4 *Verba illa in donatione apposita*, in talem euentum, *quid importent.*

5 *in Donatione verba illa*, superstite ipso Donatore, *faciunt eam necessario conditionalem.*

6 *Conditio, si tacitè inest in donatione, non est opus illam opponere.*

7 *in Conditionibus voluntarijs non fit extensio de casu ad casum cum attendatur merum factum.*

8 *Donator, quando æquè, & principaliter disposuit tam in terminis vsusfructus, quàm in terminis proprietatis, tunc id est attendendum.*

9 *Oratio sub vna, eademque verborum structura concepta, qualiter sit intelligenda.*

10 Decis. in causa Catanien. Primogenituræ 15. Februarij 1633. coram Dunozetto, *qualiter, & in quibus terminis loquatur, & num.* 11.

12 *in Oratione eadem, quando opponitur de duobus, qualiter censetur facta oppositio, & num.* 13. *&* 14.

15 *in Donatione verba illa apposita*, omnia bona, & iura donata, *qualiter sint intelligenda.*

16 *Dictio*, quo circa, *quamuis aduersitiua operatur tamen vnitatem.*

17 *Dictio*, quo circa, *operatur, vt expressa in vna parte orationis, censeatur repetita in altera.*

18 *Donator, quando præsumatur respexisse ad proximitatem suæ Domus.*

19 *Verba, quando sunt expressa per modum conditionis sunt propriè signa causæ finalis.*

20 *Donator, quando dicatur habuisse rationem conseruandæ agnationis.*

21 *Agnatio considerata in vno casu, in eo tantùm casu est attendenda, & non ad diuersum est extendenda.*

22 *Verba generalia in donatione apposita, quid operentur.*

23 *Verba inducta per viam nouæ causæ, quid operentur, & num.* 24.

25 *Fideicommissum nouum, an inducatur per verba accessoria, & consecutiua.*

26 *Verba in donatione, quando consecutiuè dicantur apposita.*

27 *Fideicommissa per quæ verba restringantur ad suos terminos.*

28 *in Donatione non comprehenduntur personæ illæ, quæ non fuerunt expressæ.*

29 *Donator, ex quibus causis fuerit motus ad donandum, verba ab eo prolata attendi in hoc debent.*

30 *Donator, quod voluerit bona conseruari in eius Domo colligitur, si excluserit professos in Religione.*

31 *Item si prohibuerit omnem distractionem bonorum extra Agnationem.*

32 *Familiæ effectiua ratio, quando à Testatore non dicatur habita ratio.*

33 *Bona Fideicommissaria, quando remaneant libera, ita ut sint transmissibilia ad quoscunque hæredes.*

DECISIO CCCCVI.

FIdeicommissum Fuluij Alberini iterùm DD. dixerunt expirasse per obitum Iacobi vltimi de linea masculina Pauli, nam Fuluius in donatione, quàm fecit ob ingressum in Religionem Hierosolymitanam ad fauorem Ioann. Baptistæ, Pauli, & Iacobi fratrum expressè disposuit, quòd ijs deficientibus eorumque descendentibus masculis ipso superstite bona donata ad eum reuerterentur quoad vsumfructum; quo verò ad proprietatem ad proximiores; Cùmque Donator prædecesserit Donatarijs, deficit substitutio de † proximioribus 1
restricta ad casum superuiuentiæ Donatarij, vt probat Alex. *cons.* 1. *lib.* 1. Ber. *cons.* 98. *lib.* 2. Hond. *cons.* 49. *n.* 64. *& seqq. lib.* 2. Natt. *cons.* 778. *nu.* 10. Gabr. *cons.* 95. *lib.* 2. Peregr. *cons.* 36. *num.* 25. *cum seqq.* Fusar. *de substit. q.* 460. *num.* 40. Rot. *dec.* 195. *n.* 14. *par.* 5. *recent. cum cæteris relatis in alia decisione sub die 7. Februarij anni præteriti.*

Substitutio enim huiusmodi, licèt facta sit post obitum trium fratrum sine descendentibus masculis. Tamen facta fuit per modum vulgaris, scilicet casu quo tempore mortis † vltimi sine descendentibus Donator superuiuat, non autem casu quo prædecedat, vt in specie responderunt Abbas 2
cons. 40. *lib.* 1. Corn. *cons.* 95. *lib.* 1. *& cons.* 186. *lib.* 3. Dec. *cons.* 63. *sub nu.* 2. *vers. ex isto etiam secundo gradu*, Soccin. Iun. *cons.* 186. *nu.* 38. *&* 64. Paris. *cons.* 74. *num.* 17. *lib.* 2. Torniell. *in leg. Gallus, §. quidem rectè num.* 68. *ff. de liber. & posth.* & firmauit Rota *in Bonon. Fideicommissi de Pinchiaris* 28. *Martij* 1559. 1
& Perusina Fideicommissi 26. Ianuarij 1660. *coram me.*

Et quamuis substitutio vulgaris † facta in vno casu extendatur ad alium, secus est, quando concepta reperitur sub 3
conditione superuiuentiæ, vt per Bero. *d. cons.* 98. *nu.* 4. *lib.* 2. Peregr. *cons.* 51. *nu.* 4. *lib.* 1. Hond. *d. cons.* 49. *n.* 4. *lib.* 2. Casanatt. *cons.* 4. *nu.* 86. *& relatis concordantibus*, Fusar. *qu.* 31. *nu.* 35. *de substit.* præsertim ponderando verba adiecta, *in talem euentum*, quæ limitant, † & restringunt substitutionem ad illum 4
tantùm casum exclusis omnibus alijs, Menoch. *cons.* 143. *n.* 35. *&* 36. Fusar. *dicta qu.* 31. *num.* 32. *&* 33. & pluries respondit Rot. *vt in dec.* 320. *num.* 6. *par.* 3. *&* 419. *num.* 7. *&* 9. *par.* 5. *rec.* & in alijs.

Neque suffragatur ratio exaduerso ponderata, scilicet verba † illa, *superstite ipso Donatore*, esse conditionem neces- 5
sariam, quia si non superuiueret non possent bona donata ad ipsum redire quoad vsumfructum. Ideòque dicta conditio respiciat reseruationem vsusfructus ad fauorem Donatoris, non autem deuolutionis proprietatis ad fauorem proximiorum, nam vltra quod si talis conditio † necessariò taci- 6
tè inerat, non erat opus illam opponere, & sic apparet eam fuisse merè voluntariam, & post Ruin. Soccin. sen. & Fusar. probat Altogr. *ad cons.* 46. *num.* 11. *lib.* 1. In conditionibus autem voluntarijs, non fit extensio de casu ad casum, † sed me- 7
rum factum inspicitur, & defectus conditionis simpliciter, *l. qui hæredi, & l. Mæuius, ff. de condit. & demonstrat.* Alciat. *cons.* 56. *num.* 3. *in fine, &* 4. *lib.* 4. Cæphal. *cons.* 643. *num.* 58. Mant. *de coniectur. lib.* 11. *tit.* 6. *num.* 15. Cyriac. *contr.* 18. *num.* 68. Allograd. *dicto cons.* 46. *nu.* 12. & dixit Rot. *in dicta Perusina Fideicommissi 26. Ianuarij* 1660. *coram me.*

Cùm Donator sub vna eademque oratione prouiderit † tam respectu vsusfructus, quàm respectu proprietatis, & 8
vtramque prouisionem expresserit in vno casu, scilicet quando Donatarij sibi prædecessissent, sicuti purificatio conditionis superuiuentis Donatarij requirebatur ad recursionem vsusfructus; Ita quoque † requiritur ad deuolutionem pro- 9
prietatis; vnica enim oratio sub vna eademque structura verborum integra capienda est, non autem in partes scindi debet per regulam, *leg. Iam hoc Iure, ff. de vulg. & pupillar.* Aymon. *cons.* 20. *num.* 12. Menoch. *cons.* 88. *num.* 19. Rot. *dec.* 155. *num.* 1. *& latius in prima decisione huius causæ.*

Ideòque non applicatur decisio *in Spoletana Primogenituræ 12. Februarij* 1633. *coram bon. mem. Dunozetto*, nam ibi agebatur de pluribus † substitutionibus distinctis, & separatis sub 10
orationibus perfectis, vndè benè firmat decisio, quòd conditio apposita in præcedenti substitutione est vnica sub vna eademque ratione, & illi conditio legatur expressè adiecta, † nec elicitur per viam repetitionis, ibi: *Morientibus superstite ipso Donatore in talem euentum bona, & Iura donata*, de- 11
uoluantur ad ipsum donatorem quoad vsumfructum sua vita durante, quo verò ad proprietatem deuoluantur ad proximiores, & consequenter in casu, † quo donator super- 12
uiueret Donatarijs: vbi enim conditio apponitur duobus in eadem oratione Copulatis, censetur apposita vtrique, etiamsi illa vni tantùm congruerit, iuxta Text. *in l. Mulieri, & Titio* 73. *ff. de cond. & demonstrat.* cuius dispositio licèt loquatur, quando conditio ponitur in fine, tamen † obtinet 13
etiam quando posita est in principio, vt notat Castren. *in leg. quæ condit.* 39. *n.* 4. *vers. idem puto si cond. præcedat, ff. de cond. & demon-*

demonstrat. Cunan. *in leg. Iulius Paul.* 80.*num.* 1.*ff.eodem.*
Et vbi etiam dispositio quoad proprietatem constitueret
14 † orationem diuersam non esset oratio completa, sed reci-
peret perfectioοem, & complementum à verbis illis, *omnia*
bona, & Iura donata, positis in præcedenti dispositione
15 quoad vsumfructum, quæ verba propterea † intelligi debe-
rent repetita cum eadem conditione superuiuenoæ, vt de-
clarat, & admittit Ruin. *ex aduerso allegatus cons.* 126.*nu.* 8.
*vers.quia verbum lib.*2. maximè propter distinctionem illam,
16 † *Quo verò*, quæ licèt aduersatiua operatur nedum vnitatem
orationis, sed etiam, vt qualitas expressa in vno ex Copu-
17 latis † repetita censeatur in alio, Natt. *cons.*70. *num.* 9. Surd.
*cons.*315.*num.*2. Peregr.*de fideicom.ar.*26.*sub num.*91.Cyriac.
*contr.*400.*nu.* 121. & dixit Rot.*dec.* 168.*nu.*9.*par.*6.*recent.*
Nec deficit ratio, cur potius donator voluerit substituere
18 proximiores † in casu superuiuentiæ, quàm in casu præde-
cessus, nam casu quo ipse superuiueret, & nullos haberet hę-
redes, ne bona sua deuenirent ad Religionem Hierosolymita-
nam, quoad proprietatem substituit cum illa proximiores,
casu verò quo prædecederet, quia succedebant fratres, &
eorum descendentes, iuxta ordinem per eum institutum
19 nullam prorsus fecit substitutionem verba, † namque ex-
pressa per modum conditionis sunt propria signa causæ fina-
lis, adnotata per Tiraquell. *in tract. cess. caus. limit.* 1. *n.* 60.
Non obstat, quòd etiam extincta linea masculina fra-
trum Donator habuerit rationem conseruandæ agnationis
20 † in substitutione proximiorum; siquidem ista ratio fuit
habita quatenus vltimus de lioea defecisse superstite ipso do-
21 natore, & contigisset substitutio proximiorum, † ideò-
que vti considerata in eo tantùm casu ad alium non trahi-
tur, Peregrin. *de fideicommiss. art.* 29. *num.* 27. 36. & 37. &
39. Rot. *recent. par.* 1. *dec.* 486. *sub num.* 6. & 7. cum alijs
per Adden. *ad dec.* 632. *num.* 77. *par.* 4. *tom.* 3. & *in Romana*
Census 22. *May* 1656. *coram Reuerendissimo D. meo Cerro*
Decano.
Nec refert, quòd post dictam substitutionem sequantur il-
22 la verba, & hanc donationem fecit ex causis iam dictis, † &
sincera, & fraterna beneuolentia, quam gessit, & gerit
23 dictis eius fratribus, & pro conseruatione † bonorum
in familia, ac Domus Alberinæ conseruatione, ac Deo
dante ampliatione. Et quia etiam intentio donatoris est,
vt dicta bona perpetuò, & in infinitum remaneant in
24 dicta familia, quia ista verba non suot adiecta † per viam
nouæ dispositionis separatæ, & independentis à prima,
sed per viam orationis, & per modum causæ fideicommissi
supra conditi, inter fratres donatarios eorumque descen-
dentes, vt scilicet bona semper remaneant in familia de
Alberinis, donec personæ supranominatæ superuixerint,
25 & propterea tanquam accessoria, & consecutiua † non
inducunt nouum fideicommissum, iuxta *cons.* Dec.636. *n.*12.
Honded.*cons.*78.*num.*35. & 36.*lib.*1. Gabriel. *cons.*138.*nu.*26.
& *seqq.lib.*2. Peregrin.*de Fideicommiss.ar.*14. *num.*11.Rot. *in*
Perusina Fideicommissi de Montesperellis 13. *Iuny* 1647. &
8. *February* 1648. *coram R. P. D. meo Albergato in Romana*
Fideicommissi de Coronis 28. *January* 1647. & 12. *Iuny* 1651.
coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Beneuentana He-
reditatis 19. *Iuny* 1656. *coram R. P. D. Celso.*
Dum enim donator immediatè post donationem subiun-
xit, & hanc donationem fecit, clarè patet huiusmodi verba
26 fuisse apposita continuatiuè ad præcedentem † dispositio-
nem ex dictione illa, &, quippè quæ posita inter orationes
de per se principaliter copulatas non habet vim copulæ, sed
potius dictionis continuatiuæ, Bartol. *in l. si is, qui ducen-*
ta, §. vtrum, ff. de reb. dub. Riminald. Iun. *cons.* 464. *n.* 31.
Barbos. *de dict. diction.* 110. *num.* 22. Rot. *dec.* 453. *num.* 8.
par. 2. *recent.*
Fortius, quia adsunt dictiones repetitiuæ, ibi, ex causis
iam dictis, & ibi, vt dicta bona, & ibi remaneant io dicta
27 familia, & similes, † quę restrioguot fideicommissum ad so-
los Donatarios, eorumque descendentes supranominatos,
Bellon.Iun. *cons.*12.*num.*31. Altograd.*cons.*97.*num.*7. & *seqq.*
*lib.*2. Rot.coram Seraphin. *dec.*402. & *in Romana Fideicom-*
missi de Coronis 28. *January* 1647. & 12. *Iuny* 1651. *coram Re-*
uerendissimo D. meo Decano.
Immò in toto Instrumento donationis non legitur, quòd
28 Donator † vocauerit alios, quàm illos de familia effectiua
fratrum, etenim io prohęmio expressit, quod motus fuit ad
29 hanc † donationem, vt consuleret conseruationi familiæ,
& domus suæ de Alberinis, in dispositiua verò declarauit
donationem fecisse, ex sincera fraterna beneuolentia, quàm
gessit, & gerit dd. eius fratribus, & pro ipsius familiæ, † ac 30
Domus de Alberinis conseruatione, & inferius excludens
descendentes professos in Religione, attulit rationem, vt di-
cta bona remaneant in dicta familia, in fine autem prohi-
buit expressæ dd. Dooatarijs omnem detractionem, † nec 31
quicquam prorsus dixit de proximioribus, vndè non potest
dici habitam fuisse rationem † conseruandæ agnaoonis vl- 32
tra familiam effectiuam à fratribus desceodentem, Peregrin.
*de fideicommiss.art.*1.*num.*28. Rot.*dec.*649.*nu.*1.*par.*5. *diuers.*
& latius *dec.*17.*signanter num.* 25.*par.*2. *recent.cum alijs in di-*
cta Perusina fideicommissi de Montesperellis 13. *Iuny* 1647. *co-*
ram R. P. D. meo Albergato, & in Romana Successionis de Ce-
sis 29. *Marty* 1658. *coram Reuerendissimo D. meo Merlino*
Episcopo Papien.
Cùmque igitur substitutio proximiorum facta sub condi-
tione superuiuentiæ Donatoris post obitum donatariorum
sine descendentibus ob illius prædecessum expirauerit ex ad-
ductis donatio apud Iacobum vltimum de linea masculina
Pauli remansit libera, & transmissibilis ad quoscunque hæ-
redes, † vt probat Syluan. *cons.*98.*sub nu.* 10. & *seqq.* Aymon. 33
*cons.*15.*n.*6. & dixit Rot.apud Put.*dec.*274.*in antiquis lib.*3.&
penes Achill.*dec.vnic.de donat.* Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana Pecuniaria.

Veneris 3. *Marty* 1662.

ARGVMENTVM.

Tutores, quando sunt plures, quando teneantur in solidum, & quando pro virili creditum alicuius, ex quibus benè dicatur iustificatum.

SVMMARIVM.

1 *Tutor, an dicatur debitor ante redditionem rationum.*
2 *Creditum Tutoris, ex quibus benè dicatur probatum, & num.* 3. & 4.
3 *Debitum subscribentis, quando benè dicatur probatum, & num.* 4.
5 *Fructus debito soluens, tacitè fatetur, debitum esse verum, & num.* 11.
6 *Antidata scriptura suspicio, quid operetur, & cessat, dum cessat fructus, & num.* 8.
7 *Fictionibus non datur locus, quando benè constat de veritate.*
8 *Fraudis suspicio non intrat, quando cessat causa fraudandi.*
9 *ad Fraudem probandam non admittuntur coniecturæ.*
10 *Taciturnitas longi temporis, quando non inducat suspicionem fraudis.*
12 *Fructus soluens debiti contenti in apocha, censetur fateri tale debitum contentum in apocha.*
13 *Correspectiuitas, quando attendatur.*
14 *Tutores, quando sunt plures vnusquisque, tenetur pro rata.*
15 *Quæ opinio, quando procedat.*
16 *Tutores, quando plures sunt, quando teneantur in solidum.*
17 *Tutores in quo casu non teneantur in solidum.*
18 *Scripturæ archiuiatio, quando fuit post plures annos, an id arguat fraudem.*
19 *Scriptura legalitate, & veritate stante, non est necesse, vt sit archiuiata.*
20 *Debiti præscriptio non intrat stante minoritate actuum.*
21 *Statutum admittens præscriptionem solutionis, vt excludatur, quid sufficiat.*

DECISIO CCCCVII.

PLacuerunt Dominis fundamenta decisionis coram me
sub die 10. Iunij 1661. ex quibus in decisis standum
censuerunt.
Nam quicquid sit, an Tutor dici posset verè debitor re-
rum io Inuentario † contentarum etiam ante redditionem 1
rationis, vt voluit affirmatiuè Bart. *in l. Tutor, qui repertorium,*
ff. de administrat. Tutor. per Salic. *in l. Tutores, C. eod.* Soccin.
*cons.*24.*num.*36. & *seqq. lib.*1. & contrarijs adductis firmauit
plenè Surd. *decis.*184. *præsertim num.*11. relat.per Buratt. *de-*
*cis.*557. *num.*8. & videtur firmasse Rota *dec.*126. *nu.*4.*part.*9.
recent. In † præsenti non dubitarunt DD. creditum illorum 2
de

de Cincijs probari, tum ex Inuentario Pauli Blasij Tutoris,
à quo verè ratio fuit reddita, tum ex apocha ab eodem sub-
scripta pro reliquatu computorum in scut. 4250. qui cum
euidenter ex verisimili debito ob præcedentem administra-
3 tionem, & ex recognitione † manus ipsius debitoris, ac
alterius Testis in ea subscripti legitimè facta per Testes, con-
4 currentibus etiam alijs adminiculis sufficienter † probare
debitum subscribentis dictum fuit, ad tradita per Bart. *in l.* 1.
§. idem Cornelio, ff. de fid. instrum. Decian. *cons.* 133. *num.* 126.
lib. 1. Rot. *dec.* 570. *& dec.* 124. *par.* 2. *diuers. cum alijs adductis*
in præcedenti dec. §. primo.

Præcipuè, quòd illud etiam extra apocham pluries Paulus
5 fassus est soluendo † fructus in ea conuentos, & receptas
solutionum producendo, quòd pro recognitione etiam suf-
ficeret, Aymon. *cons.* 101. *num.* 4. *& cons.* 158. *num.* 1. Ro-
ta coram Caual. *dec.* 42.

Nec releuare visa est iterùm obiecta suspicio antidatæ,
6 & simulationis: quoniam † stante præcedenti Inuentario,
ex quo resultat creditum, vel saltem actio pro redditione ra-
7 tionis Crucij non egebant fictionibus, dum verè poterant
obtinere condemnationem Iuris in longè maiori summa
pro rebus in Inuentario descriptis, ad Text. *leg. final. C. de*
arbitr. & leg. pro officio de administr. Tutor. & præter supe-
rius adductos, Rot. *dec.* 242. *num.* 1. *par.* 9. *recent.*

8 Dum cessante † causa fraudandi suspicio fraudis non
præsumitur, Rota *decis.* 307. *num.* 1. *par.* 1. *& decis.* 241.
num. 10. *& dec.* 677. *num.* 5. *par.* 2. *recent.* & coniecturæ
9 ad eam † probandam non admittuntur, Bart. *in l. post con-*
tractum num. 1. *ff. de donat. d. cons.* 65. *num.* 4. *lib.* 1. & plu-
ries dixit Rota, *& signanter dec.* 435. *par.* 4. *recent.*

10 Quoad taciturnitatem tam temporis in petendo debitum,
ex quo arguebant informantes suspicionem falsitatis transie-
runt DD. cum responsione præcedentis decisionis, *§. minus*
vrgere nimirum, quòd viuente Dominico seniore actum
11 non fuit, ex quo Paulus soluit † fructus compensatiuos in
solidatione rationum conuentos, & Dominico mortuo
Crucij, adhuc minores obtinuerunt Paulum condemnari
12 pro summa reliquatus, & fructuum † in apocha promisso-
rum, aliundè verò Iudicium iterùm siluit ex quo ad instan-
tiam illorum de Cremonis consignata fuit apocha Horatio
Criminali.

Ex quo etiam cessat adductum inconueniens duplicitatis
huius scripturæ, nam vt fuerat in præcedenti ponderatum
13 cum † in ea correspectiuitas contineretur obligatiuè, dum
Paulus reliquatum promittebat, Crucij verò à redditione
computorum eum liberabant, vtrinque proindè apocha
erat retinenda.

14 Nec obstat, quòd adesset alius † Contutor cum Paulo
contra quem etiam pro rata erat agendum.

15 Quia licèt hæc quæstio † intret solùm ante confessionem
debiti, non autem post redditam rationem, & promissum
reliquatum, cessat etiam obiectum, ex quo nec alium Tu-
torem administrasse docetur, nec ob id si doceretur pro
16 † virili, sed insolidum semper actio competeret, ad Text.
in l. 1. *Cod. si ex pluribus Tutor. l. Diui, & l. Tres Tutores, C.*
de administr. Tutor. Surd. *cons.* 170. *num.* 11. *& seqq.* Rota *in*
Romana Redditionis rationis 17. *Iunij* 1650. *coram R. P. D.*
meo Albergato, nisi fortè fuerit, vel à Iudice, vel à Testato-
17 re † diuisa administratio, quòd hic non concurrit, vt di-
stinguendo firmatum fuit *in dec.* 3. *num.* 17. *&* 18. *par.* 6. *rec.*
& in allegata Romana Redditionis rationis coram R. P. D. meo
Albergato.

18 Quo verò ad Archiuiationem † factam post plures an-
nos, nec obstare visum fuit, quia stante legalitate, & veri-
19 tate † scripturæ aliundè benè probata illius defectus non re-
lenat, *vt fuit dictum in Romana sepulturæ de Cenis* 28.
May 1646. *§. & ideo coram bon. mem. Arguelles.*

Obiectam præscriptionem DD. non habuerunt in conside-
20 ratione, tum attenta minoritate † actorum, quibus ab inde
non currit, tum etiam quia statutum licet inducat veram
21 præsumptionem solutionis, ea tamen in præsenti † ex for-
tioribus probationibus, ac coniecturis prorsus eliditur,
quòd sufficit ad exclusionem statuti admittentis in hoc casu
probationes, & præsumptiones etiam in contrarium, vt
plenè Adden. ad Buratt. *dec.* 98. *num.* 8. & penes Merlin. *de*
pignor. dec. 44. *nu.* 9. *& in Romana Pecuniaria* 7. *May* 1649.
coram R. P. D. Celso.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. T A I A.

Romana Domus.

Luna 6. *Martij* 1662.

A R G V M E N T V M.

Ecclesia licet cogi possit ad vendendum ex Con-
stitutione Gregoriana, nihilominus in venditio-
ne sunt seruandæ solemnitates extrauagantis *de*
reb. Eccles. non alienan.

S V M M A R I V M.

1 *Ecclesiastica res non potest alienari absque solemnitatibus requisitis Extrauag.* de reb. Eccles. non alienand.
2 *Solemnitates fuisse seruatas in alienatione rerum Ecclesiasticarum non statur assertioni contrahentium.*
3 *Ecclesia ad hoc, vt cogatur vendere res suas ex Constitutione Gregoriana Monitorium requiritur.*
4 *Emendi promissio non trahitur ad promissionem vendendi.*
5 *Ecclesiastica bona dum sunt vendenda ex Gregoriana Constitutione, quæ requirantur.*
6 *Argumentum valet à contrario sensu.*
7 *Contractus ab initio nullus sine solemnitatibus non potest ratus haberi.*
8 *Ratificatio reconciliat, quæ pendent ab animo, non quæ pendent à solemnitatibus.*
9 *Solemnitatum præsumptio resultans ex* 30. *annis sunt sublata ex Constitutione Vrbana.*

D E C I S I O C C C C V I I I.

POstquam fuit in præsenti causa inter Franciscum succes-
sorem Bindi, & Beneficiatos Sanctæ Mariæ in Viala-
ta tanquam successores in Capella Sancti Nicolai eiusdem
Ecclesiæ, olim à Rectore ipsius Capellæ possessa, & ipsis
Beneficiatis posteà à sanct. memor. Pio V. vnitæ decisum 5.
Maij 1660. pro Francisco non esse locum nouo deposito pre-
tij secundæ Domus venditæ à Rectore hodie instantibus
Beneficiatis proposui dubium, an constet de nullitate, vel
læsione huius Domus, & Domini ad primam partem res-
ponderunt constare de nullitate, & responsum sufficienter
crediderunt.

Fundamentum fuit † ex defectu solemnitatum, *Extrauag.* 1
de reb. Eccles. non alienand. * *post cap.* 2. *eod. & cap.* 2. *eod. in* 6.
& l. Iubemus 14. *& Authen. hoc Ius porrectum, Cod. de Sacros.*
Eccles. & Authen. de non alienan. bon. Eccles. ab initio, & pas-
sim sub dd. titulis.

Neque substineri venditio potuit ex celebri Constitutione
Gregorij de ædificio, & Iure congrui, vtpotè cogente non
minus Ecclesiam, quàm laicos, de qua in Instrumento prio-
ris promissionis emendi 29. Ianuarij 1628. & posterioris em-
ptionis, & venditionis 29. Aprilis 1632.

Quia, & multa alia requirebantur ex supradictis, & plu-
rima ex dicta Constitutione ad ipsam coactionem Ecclesiæ
ad vendendum partim malè omissa, & partim malè relata in
dd. Instrumentis, & præcipuè ex dicta Constitutione, §. 6.
de his, quæ Sancta Romana Ecclesia Camerarius, & Magi-
ster ædificiorum, & viarum Vrbis vetita, & necessaria puta-
uerint, &c. de quibus † non stari assertioni contrahentium 2
etiam Prælatorum, sed verificanda, & iustificanda esse om-
nia sæpè respondit, Rota *dec.* 716. *ab initio, & dec.* 752. *num.* 3.
par. 1. *diuers.* Grammat. *dec.* 70. *num.* 13. *& seqq. & num.* 16. *&*
seqq. & generalius Mantic. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 6. *cum alijs*, &
præcipuè Osasch. *tot. dec.* 172.

Eoque magis, quòd nullum processit monitorium maxi-
mè, quòd præcesserunt in venditione prioris Domus die 3
29. Aprilis 1627. cuius monitorij defectum ad demonstran-
dum Ecclesiam non fuisse coactam, considerauit Rota *in*
Romana Domus 29. *Nouembris* 1660. *§. Cum itaque, & seqq.*
coram R. P. D. meo Priolo.

Idque concludi, & conuinci ex dicto Instrumento 29.
Ianuarij 1628. visum est, vtpotè quod in eo se obligauit
Bindus Rector emere, & curauit hanc obligationem
Rector, non autem se obligauit vendere Bindo, neque
† enim promissio alterius emendi trahitur ad promissio- 4
nem alterius vendendi, *leg. si pecunia* 30. *& leg. penulti-*
ma, ff. qui res pignor. & leg. prima, ff. qui pot. in pignor.
hab. & leg. prima, ff. de leg. commiss. leg. 2. *Cod. de pa-*
ctis

ctis inter emptor. & vel nulla emendi, & vendendi ante ipsam emptionem, & venditionem præcedere obligatio debuisset, vel potius debuisset contraria procedere, & obligare se Rector ex contractu vendere Bindo, si Bindus opus habuisset hac domo ad ædificand., & mentem habuisset illam emendi secundum Constitutionem Gregorij, adeòut venditor voluntariam venditionem affectauit, vt cogi debuisset ipse, non autem emptor ad emptionem vt supra.

Ex alio capite fuit etiam à DD. responsum constare de nullitate venditionis, quia & si quatenus essent adhibita requisita ad venditionem secundum Constitutiones non tamen fuerunt seruata posteà requisita, & forma venditionis
5 videlicet ex *dicta Constitutione Gregorij* §. 17. *vers.* † *Deinde si res Ecclesiastica*, vbi de huiusmodi re, & *vtiquam emptor huiusmodi possessionem assequatur, pretium ipsum totum in aliquorum bonorum immobilium emptionem vtiliter conuertatur cauenti de euictione, etiam ipso emptore, & ad omnia bona obligante denturque bona inde empta Domino rei vendita quo facto, &c.* quæ formalia sunt tam ex qualifica-
6 tione actus cum etiam ex verbis quo facto, &c. † fortissimo argumento ducto à contrario sensu, *l.* 1. §. *huius rei, ff. de offic. eius*. Hæc autem non solum demonstrantur seruata, sed etiam cernuntur inobseruata, quia domus vendita fuit cum dilatione sex annorum ad soluendum pretium, & nihilominus tradita fuit emptori in ipso actu venditionis possessio dominiumque translatum, & quod grauius est neque infra sex annos pretium fuit solutum, sed vendita domo 29. Aprilis 1632. vt supra pretium depositatum fuit die 9. Aprilis 1658. inuestiendum in locis montium, & tunc tanto posterius Franciscus successor Bindi cauit de euictione.

Minusque succurrere potuit ad confirmationem, seu ratificationem venditionis, quod Beneficiati receperint à Bindo fructus compensatiuos, quia confirmatio non potest inferri ex actu eius, qui neque actum confirmandum, neque confirmationem ipsam facere potest actus infirmi,
7 & inualidi defectu potestatis, † & sicuti ab initio non potest fieri contractus sine solemnitate, sic nec ratus haberi, vt in puncto *c. ratum habentes huiusmodi contractum venditionis*, notauit Innoc. *ad c.* 3. *de empt. & vendit. sub num.* 1. *& alij*, & post eos Pic. *ad statut. Vrbis glos.* 7. *num.* 86. Surd. *decis.* 159. *n.* 7. *& seqq. & n.* 21. *vers. non aduersantur*, Rota *decis.* 42. *n.* 18. *part.* 8. & Bald. *ad l.* 4. *C. de reb. alien. non alienand. sub n.* 1. Inquit quod † ratificatio reconciliat ea quæ pendent ex animo secus si pendent ex aliqua forma, vel ex alia potentia exteriori, atque ita generaliter Rota *decis.* 7. *n.* 1. *sub inspect.* 2. apud Fenzon. *ad statut. Vrb.* 151. *de contract. sine certa solemnitate lib.* 1. *& decis.* 190. *num.* 26. *part.* 6. *& decis.* 575. *n.* 26. *coram Merlin.*

Neque præsumptio solemnitatis aliqua argui potest ex lapsu triginta annorum non adhuc completis ex facto an-
9 nis triginta, & etiam ab ipsis annis † 30. & vsque ad 100. repugnante Constitutione san. mem. Vrbani VIII. super præseruatione Iurium Ecclesiæ 159. in Bullario nouissimo.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO.

Posteà S. R. E. Cardinali.

Mantuana Bonorum

Veneris 10. *Martij* 1662.

ARGVMENTVM.

Dominus directus, quando perperam agat ad deuolutionem feudi; Feudum, quando subinfeudatur durante adhuc primo feudo, qualiter, & quomodo censetur facta talis subinfeudatio, & semper censetur facta sine præiudicio primi feudi.

SVMMARIVM.

1 *Dominus directus non potest agere ad deuolutionem feudi, dum durat eius inuestitura.*
2 *Feudum quando dicatur subinfeudatum.*
3 *Feudum, quando fuit subinfeudatum, an Dominus directus possit semper obtinere deuolutionem ob deficientiam subinfeudatarij.*
4 *Feudum, quando fuit subinfeudatum, cui applicandum veniat.*
5 *Feudum, quando subinfeudatur censetur facta talis concessio sine præiudicio primæ inuestituræ adhuc durantis.*
6 *Dominus directus non potest de iure, per nouam concessionem, nec per renouationem eiusdem præiudicare primis inuestitis.*
7 *Feudi renouatio, quando multò magis censeatur facta sine præiudicio primæ inuestituræ.*
8 *Protestationes, quid operentur.*
9 *Concessiones factæ ad fauorem aliquorum, opitulantur eis non autem alijs, & n.* 10.
11 *Feudi renunciatio facta in manibus Domini directi, aliud est, si fiat libere, & aliud si fiat ad fauorem tertij.*
12 *Feudi renunciatio aliud est, si sit realis, & aliud si sit personalis.*
13 *Feudi renunciatio, quando dicatur personalis, & num.* 14.
15 *Feudi membrum suo corpori consolidandum est.*
16 *Feudi renunciatio, quando liberè non dicatur facta ad fauorem alicuius.*
17 *Clausula præseruatiua operantur, vt quis non cadat à iure suo.*
18 *Clausula*, quatenus opus sit, *quid operetur.*
19 *Domini directi consensus semper requiritur, dum feudi possessio transferenda est in alium subfeudatarium.*
20 *Nullitates, quando à quouis tertiò possunt opponi, & n.* 21. *&* 22.
23 *Consuetudo Mantuæ, quod bona feudalia, sint ad instar allodialium, qualiter sit intelligenda.*

DECISIO CCCCIX.

POstquam Reuerendissimus D. Episcopus Mantuæ Dominus directus duas obtinuerat fauorabiles resolutiones contra Comitissam Castrobaccam super deuolutione bonorum, de quibus agitur in loco *dell' Angelo* bubulcarum 230. ob mortem Comitis Vincentij Cassini vltimi subinfeudati sine ascendentibus Serenissimus Dom. Dux Mantuæ causam habens à primo inuestito totius curiæ Podij sub qua bona controuersa continentur ad hanc causam admissus præuia speciali commissione, ac disputato dubio, cui præfata deuolutio suffragaretur sub die 25. Ianuarij 1655. Episcopo deuolutionem suffragari dictum fuit, sed reproposita causa, & articulo per tres vices discusso tandem Domini existimarunt recedendum esse à decisis.

Præmisso enim prout partes non controuertunt quod præfata bona, vt dictum est comprehendantur in Instrumento primæ concessionis totius Curiæ Podij factæ anno 1332. per Iacobum Episcopum, Mantuæ ad fauorem Aloysij de Gonzaga pro se, ac filijs, & liberis suis masculis, & fœminis in infinitum, quodque Inuestitura adhuc durat in persona moderni Ducis sequitur Ecclesiam Dominam directam non posse † petere deuolutionem, quia ei non est lo- 1
cus durante linea inuestitorum, *cap.* 1. *de nat. success. feud.* Gabr. *cons.* 88. *n.* 6. *lib.* 1. Peregr. *cons.* 11. *num.* 4. *in fine lib.* 5. Cyriac. *controu. forens.* 113. *n.* 3.

Et quamuis Maximilianus eius author dicta bona subinfeudauerit eaque à Iure feudali † successiuè liberauerit ad 2
fauorem Hieronymi Piperarij, eiusque hæredum; Nihilominus exindè non impeditur primus inuestitus † quin 3
possit obtinere deuolutionem per deficientiam Subfeudatarij, quia iuxta veriorem sententiam subfeudum eidem applicatur, non autem Domino directo, vt *præter adductos in præterita*, tradit Alexand. *in l. si finita*, §. *Si de vectigalibus num.* 38. *ff. de damno infecto*, Natt. *cons.* 119. *n.* 1. Bursatt. *cons.* 91. *num.* 2. *vers. attamen*, vbi ex commissione *lib.* 1. Menoch. *cons.* 338. *per tot.* Bardellon. *cons.* 42. *num.* 14. Afflict. *decis.* 282. *num.* 12. & Rot. *decis.* 390. *num.* 2. *part.* 1. *recent.*

Nec vrget prima responsio præteritæ decisionis, quod scilicet Com. Cassinus per cuius obitum bona deuoluuntur, non à primo Inuestito, sed ab Ecclesia feudum 4
obtinuerat, quia concessiones, & reuocationes per Episcopum factæ tam † ad fauorem successorum Piperarij, 5
quàm etiam quorumcumque aliorum, & successiuè ad fauorem Comitis Cassini non immutarunt statum primæ concessionis, nec vllo modo præiudicarunt Dominis de Gonzaga comprehensis in prima Inuestitura cum † Domi- 6
nus directus de Iure non possit, neque per renouationem,

neque per nouam concessionem præiudicare primo Inuesti-
tis, vt probant Dec. *cons.468.n.29.* Cephal. *cons.23.n.46.*
Gozadin. *cons.53.num.18.* Peregrin. *cons.30.n.4.lib.1.* Gra-
tian. *discept. forens. cap.372. n.2.* Calderin. *de renouat. em-
phyt. lib.1. q.3. n.7.* Surd. *decis.189. num.14.* Rota *decis.176.
n.38. part.5. recent.*

Eo faciliùs in casu nostro, quo renonationes factæ fue-
runt sub expressa protestatione non præiudicandi Iuribus
7 tertij, † & signanter Iuribus Domini Curiæ Podij præsen-
ti *Summario Ducis n.2.* quæ quidem protestatio omnia Iura
8 sibi competentia † præseruat ex allegatis per Rotam *decis.
499. n.14. & seqq. part.5. recent.*

Liberatio autem seu potius renunciatio feudi per eum-
dem Maximilianum peracta, in qua præcedens decisio
9 constituit † secundum fundamentum, nec pariter potest
Ecclesiæ suffragari cum non legatur ad ipsius fauorem con-
cepta, sed duntaxat respiciat personam Piperarij eiusque
hæredum quibus propreteà, & habentibus causam ab eis
prodesset tantummodò poterit non autem Ecclesiæ Domi-
10 næ directæ, † ad quam renunciantis non interest quod por-
rigatur ex ratione adducta per Bart. *in l. qui Romæ 122. §.
duo fratres num.24. vers. ad secundum, ff. de verb. obligat.*
Est enim in hac materia recepta distinctio, quod renuncia-
11 tio feudi facta per vassallum, † tunc solum impedit deuo-
lutionem ad renuncianrem, quando est facta in manibus
Domini per viam refutationis, vel quando renunciatio est
12 † realis, & indeffinita ad fauorem cuiuscumque personæ,
non autem quando prout hic fuit restricta ad fauorem ali-
13 cuius, & eius hæredum, quia tunc dicitur personalis, † &
14 deficientibus hæredibus feudum non reuertitur † ad Domi-
num directum, sed ad renunciantes, vel ad eius descen-
dentes *ad text. in cap.1. de eo, qui fin. fecit agnat.* & optimè
distinguunt Corn. *cons.24. num.16. volum.2.* Honded. *cons.
36. num.20. cum seqq. lib.1.* Rosental. *de feud. diuis. cap.2.
conclus.21. per tot.* Scrader. *de feud. part.8. cap.5. n.27. vers.
hæc conclusio, Rota coram Patriarca Manzanedo in recent. de-
cis.186. per tot. part.3.*

Verùm ex alia quoque ratione Domini existimarunt
huiusmodi liberationem non obstare, quia nempè Maximi-
lianus non abdicauit a se totum feudum Curiæ Podij consi-
stens in bubulcis 133. sed tantummodò liberauit portionem
bubulcarum 23. residuo penes se retento; Ideòque eue-
niente casu deuolutionis, illa minor pars liberata non
reuertitur ad Dominum directum, sed ad Dominum im-
mediatum penes quem reliquiæ feudi principalis, seu ip-
15 sum feudum principale remansit, † itaut membrum suo
corpori consolidetur, vt explicat Soccin. Iun. *cons.134.
n.9. vers. quod etiam lib.3.* Menoch. *cons.338. n.18.* Rosen-
tal. *de feud. cap.11. conclus.18. sub num.1. vers. licet hoc Ma-
rianus, & in addit. ibid. litt. C. & alijs allegatis,* dixit Rota
decis.664. n.14. part.2. recent.

His accedit, quòd liberatio prædicta non fuit purè facta
16 ad fauorem † Piperarij, sed sub conditione, ibi: *acceden-
te prius consensu Domini directi.* Quapropter dum Episco-
pus non solum non consensit, sed illam declarauit nullam,
& inualidam; Maximilianus per dictam liberationem non
17 cecidit à † iure suo, maximè attenta clausula ibidem
adiecta, *& non aliter nec alio modo,* quæ conditionem su-
spensiuam importat, Bald. *in Authen. ingressi num.12. C. de
sacros. Eccles.* Menoch. *cons.38. n.7. & seqq.* Gratian. *di-
scept. forens. cap.949. à n.4. Rota coram Caputaqu. decis.82.
n.3. & 4. part.3.*

Parum obstante, quod dictæ reseruationi fuerit adiecta
18 alia clausula, † *quatenus opus sit*, quia consensus Domini di-
recti semper requiritur vbi Feudatarius feudum liberando
19 eius possessionem transfert in alium subfeudatarium, qui
non potest irrequisito Domino nouam possessionem appræ-
hendere, Ludouic. Bell. *cons.1. num.60.* Galett. *controu. lib.
cap.7. num.68.* & ideò non aliter censetur liberatum feudum
nisi quatenus Dominus velit, & consentiat, ipso autem dis-
20 sentiente, † liberatio remanet nulla, vt ex Iuribus supra
relatis, quæ nullitas cum fuerit detecta per declarationem
21 Episcopi Boldrini nedum per Ecclesiam, sed † etiam per
quoscumque tertios potest opponi, Felin. *in cap. Lator. de
re iud.* Rota *decis.175. n.12. part.1. diuers.*

Quibus etiam accedit, quod Episcopi pro tempore sem-
per receperunt a Dominis de Gonzaga solitam præstatio-
nem ducat. 15. quæ debebatur pro toto feudo Curiæ Podij
ex hac enim receptione etiam respectu bonorum subfeuda-
torum, cumque integrè penes illos renunciauerint iura
passiua, dicendum quoque est retinuisse actiua ad effectum
petendi deuolutionem, vt comprobat Surd. *cons.200. num.
48. & seqq.*

Denique non obstat, quòd bona controuersa ex consue-
tudine Mantuæ † sint redacta ad instar allodialium, quia 22
id procedit quoad validitatem alienationis, & vt possint ad
quoscumque transire non autem ex hoc potest inferri, quod
amiserint propriam naturam feudi, quam † semper reti- 23
nere firmat idem Rosentall. *cap.9. membr.1. conclus.39.
num.3.* & probat Modern. Auenionen. Sanleger. *qu. Ci-
uil. part.1. cap.39. num.9. & seqq.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Meliteñ Beneficij.

Veneris 10. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Possessio Beneficij capta, etiam vigore Prouisionis Apostolicæ, est nulla, & attentata, si fuerit capta post litem introductam in Rota, vel in spretum inhibitionis: Lis super beneficio, quando pendet in Rota, ad eam spectat executio litterarum Apostolicarum.

SVMMARIVM.

1 *in Possessione beneficij se intrudens lite pendente dicitur attentare.*
2 *Inhibitio Rotalis, siuè iusta, siuè iniusta est timenda.*
3 *Possessio capta lite pendente est nulla, & attentata cum omnibus indè secutis.*
4 *Iudicibus inferioribus, non est aperienda via iudicandi super inhibitionibus Iudicum superiorum.*
5 *Possessio Beneficij capta in vim prouisionis Apostolica, non est attentata.*
6 *Papa non attentat.*
7 *Possessio capta beneficij etiam in vim prouisionis Apostolica, quando fuit capta lite pendente, vel in spretum inhibitionis, vti attentata est reuocanda.*
Lis super prouisione Beneficij, quando pendet in Rota, tunc executio litterarum Apostolicarum spectat ad Rotam, n.7.
8 *Beneficij possessio, quando nulliter, & attentata fuit capta, est reuocanda.*
9 *Possessio anterior, quando fuit legitimè capta, est manutenenda in concursu posterioris nulliter, & attentatè capta.*
10 *de Possessione alicuius quando dicitur legitimè constare.*
11 *Mandatum de manutenendo passim datur propurgatione attentatorum.*

DECISIO CCCCX.

PEtrus Zuccarus possessor Parochialis Ecclesiæ Sanctæ
Mariæ Succursus oppidi Montis Leonis, timens mo-
lestari à Matthæo procurauit committi causam super Iuris-
dictionibus in hoc Sacro Tribunali, & inhibitionem obti-
nuit, quam fecit personaliter exequi contra eumdem Mat-
thæum, qui cum ea non obstante se intruserit † in posses- 1
sionem dictæ Ecclesiæ, dedi dubium an constaret de atten-
tatis, itaut sit dandum, vel denegandum mandatum de ma-
nutenendo, & affirmatiuè resolutum fuit.

Inhibitio Rotalis siue † iusta, sine iniusta omninò timen- 2
da est, Rot. *decis.26. n.3. de appell. in antiq.* Put. *decis.385.
lib.2. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono decis.33. n.4.
coram Caual. decis.355. n.1. & in Hispalen. Decimarum 9.
Iunij 1656. coram R. P. D. meo Celso.*

Ac propterea cum Matthæus ea non obstante acceperit
possessionem dictæ Parochialis talis † possessio cum omni- 3
bus indè securis est nulla, & attentata, *cap. non solum de ap-
pell. in 6.* Achill. *decis.29. n.1. & per tot.* vbi *n.5. & 6.* reddi-
tur ratio, ne scilicet aperiatur † via Iudicibus inferioribus 4
iudicandi super Inhibitionibus Superiorum, *coram Coccin.
decis.315. n.1. in recent. decis.123. n.5. part.8.* & dictum fuit
*in Pacen. seu Toletana Attentatorum 4. Iulij 1659. §. Immò,
coram Reuerendiss. D. meo Meltio Episcopo Papien.*

Non obstat, quòd possessio huiusmodi capta † fuerit in 5
vim prouisionis Apostolicæ post dictam Inhibitionem ob-
tentæ, in qua non cadit attentatum; Nam licet Papa non

attentet

attentet conferendo lite pendente, vt dixit Rot. *decis.641. num.12. part.1. diuers. & coram san. mem. Greg. decis.2. n.1.* Nihilominus attentata est possessio capta per prouisum
6 pendente lite, vel † in spretum Inhibitionis, vt probat Lotther. *de re benef. lib.3. q.10. n.44. & seqq. Rot. coram Greg. d. decis.2. n.5.* ibique Adden. *n.15. & decis.10. per tot. in Conchen. Beneficij de Trieste 10. Decembris 1619. coram bon. m. Coccino, & in Burgi Sancti Sepulchri Archidiaconatus 4. Iulij 1657. in fine, coram me.*
7 Siquidem post introductam litem † in Rota executio litterarum Apostolicarum spectat ad eandem Rotam, & Auditor loco executoris succedit, adeòut possessio aliter
8 † apprehensa tamquam nulla, & attentata sit reuocanda, iuxta *Text. in Clem. Auditor de rescript. Rota coram Mantic. decis.122. num.2. & decis.606. n.3. & 4. part.3. recent.* cum pluribus relatis *in dicta Burgi Sancti Sepulchri Archidiaconatus 4. Iulij 1657. §. Quia licet, coram me, & in Burgen. Dimidia portionis 2. Maij anni præteriti, §. primo, coram R. P. D. meo Verospio.*
9 Hinc DD. stante anteriori † possessione Petri, vt constat ex Instrumento appræhensionis illius, quod alio tunc
10 non † possidente plenè probat, dixerunt, iuxtà secundam partem Dubij eidem dandum esse mandatum de manute-
11 tendndo, quod passim † conceditur pro purgatione attentatorum, vt notat Fontanell. *de pact. nupt. claus.7. glos.7. part.10. n.10.* Posth. *de manut. obseruat.10. n.82.* Rot. *decis.507. n.2. part.4. recent. coram Seraphin. decis.1176. n.6. in Auenonien. Capella 27. Maij 1658. coram Reuerendissimo Papien. & in Compostellana Parochialis 9. Decembris præteriti, coram R. P. D. meo Celso.*

Et ita pro Petro informante Matthæo verò in partibus personaliter citato, & non comparente, decisum fuit, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Tiburtina Castrorum.

Veneris 10. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Nuda administratio, & gubernium in alium non censetur translatum, dum dominium remanet penes transferentem, etiam si verba sonent in contrarium.

SVMMARIVM.

1 *Bona dum non docetur fuisse in vita, nec in hæreditate defuncti existere præsumuntur.*
2 *Bona reperta in hæreditate defuncti stant ad vtilitatem hæredum.*
3 *Dominij reseruatio excludit rei translationem in alium.*
4 *Dominij reseruatio probat illud esse penes reseruantem.*
5 *Dominium habere non dicitur, qui habet administrationem tantum.*
6 *Verba*, dedit, & assignauit, *important dominij translationem, limita, vt n.7. & 8.*
9 *Iurisdictio Castri, & perceptio fructuum sunt inter se separata, & possunt esse penes diuersas personas.*
10 *Exceptio efficit, vt nunquam in assignatione veniant bona exceptuata.*
11 *Dictio*, semper, *repetita excludit temporaneam assignationem.*
12 *Datum ad vsufructuandum non potest conuerti in dationem in solutum, & n.13.*
14 *Successores Auctoris factum impugnare non possunt.*
15 *Castrorum dominium, & proprietatem potest quis retinere, & in alium transferre Gubernium, & n.16.*
17 *Præseruatiua nullum Ius denuò tribuit, sed præseruat Ius, quod habebat præseruans.*
18 *Confessio ad hoc, vt præiudicet confitenti debet concludere.*
19 *Fructuum reseruatio præseruat tam dominium, quàm possessionem.*
20 *Clausula*, non alias, aliter, nec alio modo, *præseruat omnia Iura, tam in petitorio, quàm in possessorio.*

DECISIO CCCCXI.

PRæmissis duabus decisionibus super sufficienti recognitione Testamenti bon. mem. Io: Baptistæ Vrsini sub die 16. Februarij 1660. * deuentum fuit ad disputationem dubij Immissionis vsque de anno 1608. per Cardinalem Lugdunen tunc Sacræ Rotæ Auditorem subscripti, & resolutum dandam esse moderno Duci Bracciani eiusdem Io: Baptistæ hæredi in duabus ex tribus partibus Castrorum Cantalupi, & Bordellæ, de quibus agitur; sed adita deindè Signatura Sanctissimi pro parte D. Portiæ hæredis Catharinæ Vrsinæ, iuxta petita emanauit Commissio, vt procederem in petitorio tantum, ad cuius rescripti formam disputato hodie dubio, An, & quæ portiones cadant in hæreditate Antonij, & Ioannis Baptistæ, nullas venire fuit à Dominus responsum, quia † nullibi iustificatum appare- 1
bat, quod, Castra ipsis viuentibus fuerint in eorum dominio, ideòque non potuerunt relinqui in hæreditate ad commodum dicti D. Ducis hæredis, *ad Text. in l. si Vniuersa 15. C. de legibus, l. tertia, §. Incertam, ff. de acqu. possess. l. si serui electione 5. §. Labeo, ff. de leg. primo*, Bart. *in l. si sic 78. §. Si mihi num.4. ff. eod.* Roland. à Valle *consil.82. num.8. cum seqq. lib.2. & consil. vltimo à num.161. lib.4.* Honded. *cons.6. num.26. & 27. lib.2.* Menoch. *de præsumpt. lib.4. præsumpt.142. num.4. cum seqq.*

Nec pro hac requisita iustificatione dominij, suffragari potest conuentio de anno 1559. inita inter Paulum Iordanum, ac Franciscum Auum, ipsiusque filios Io: Paulum, Antonium, & Io: Baptistam in qua idem Paulus Iordanus Vrsinus loco annuorum scut. 2000. in alia antecedenti conuentione promissorum prædictis Francisco, & filijs assignauit hæc Castra retinenda, donec consignaretur Castrum Sancti Georgij, vel alius similis redditus, & ob non factam consignationem illa fuerunt effecta propria, † & conse- 2
quenter remanserunt, vt cætera bona in hæreditate ad vtilitatem hæredem, *l. eius, ff. de re iud.* Signorol. *cons.71. n.5.* quia ex infrà relato tenore Instrumenti desuper stipulati euidenter constat non fuisse consignata Castra ipsa, sed ad effectum, vt ex illorum fructibus possint consequi supradicta annua scut. mille traditum fuit eorum regimen gubernium, & administratio, cum exercitio Iurisdictionis ciuilis, & criminalis, ac meri, & mixti Imperij, cum omnibus, & quibuscumque fructibus, redditibus, prouentibus ordinarijs, & extraordinarijs vsque ad annum 1569. quo tempore durante, nec ipse Paulus Iordanus, nec sui hæredes, & successores in regimine, gubernio, & administratione, & in alijs præmissis possent se aliquo modo ingerere, vel intromittere, vtile autem, & directum dominium Castrorum, ac ciuilis, & naturalis possessio eorumdem fuerunt à dicto regimine, & gubernio exceptuata, & expressè reseruata ipsi Paulo Iordano, & successoribus, apud quos semper intelligatur remanere, & semper remaneant, *Summario vtriusque partis n.2. & 4.* † Quæ quidem reseruatio dominij, & proprie- 3
tatis Castrorum distincti à gubernio, & commoditate percipiendi fructus in satisfactionem annui redditus, promissi, & in dicta summa inter partes concordata per verba tam clara facta excludit quamcumque illius translationem in Franciscum, & alios, & abdicationem à Paulo Iordano assignante, *l. nam quod 4. §. Si ita, ff. de pœn.* Bart. *in l. si ego hac mente n.3. versic. Ratio quia dominium, ff. de negoc. gest. l. Tribunus 21. §. final. ff. de test. milit. l. Alumnæ 30. §. Quia filios, ff. de adimend. legat.* Imol. *in l. Communis, §. Procurator, ff. de acquir. possess.* Honded. *consil.84. n.10. lib.2.* Rota *decis.677. num.1. part.2. recent.* vbi † quod reseruatio do- 4
minij probat illud esse apud reseruantem, † & habens ad- 5
ministrationem non dicitur habere dominium, Seraphin. *decis.196. num.1.* Rota *in Bononien. Decanatus præcedentiæ 20. Maij 1644. vers. Quia administratio, coram Reuerendissimo Papien.*

Neque refert, quod assignatio Castrorum facta fuerit per verba, *dedit, assignauit, &c.* quæ † videntur impor- 7
tare dominium, *l. autem, §. finali, l. scire debemus, ff. de verb. oblig.* Gratian. *consil.7. n.2. lib.2.* Rota apud Greg. *decis.197. n.15.* Quoniam verba prædicta, & signanter *assignauit*, adaptantur translationi † dominij, quando præces- 7
sit traditio corporum, & causa habilis, secus autem vbi, vt hic referuntur ad regimen, & ad similem perceptionem fructuum loco, & in cambium certæ quantitatis in qua assignans se fecit debitorem, eo enim casu † interpretan- 8
tur Iure pignoris, non autem Iure dominij, vt distinguit

Rot. *in l. si constante* 25. *n.*93. *ff. solut. matrim. in l.*1. *num.*4.
*ff. pro dot. & in l.*3. *ff. de Iur. dot.* Soccin. *consil.*93. *n.*3. *lib.*1.
Surd. *cons.*243. *n.*7. Gioff. *cons.*55. *n.*2. *part.*1. Menoch. *cons.*
201. *n.*7. Alb. *cons.*338. *n.*5. *Rota coram Seraphin. in d. decis.*
196. *n.*2. *& in recent. decis.*506. *n.*11. *&* 12. *part.*4. *tom.*3. *&*
in Romana Subhastationis de Alexijs 15. *Februarij* 1645.
§. *primo*, *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, & in ter-
minis assignationis fructuum, Bero. *cons.*127. *lib.*3. Mart.
clausula 215. *n.*1. & potest simul stare, quod Castra essent
vnius, Iurisdictio autem, & perceptio fructuum spectaret
9 ad alios, † quia sunt ad inuicem nedum separabilia, sed se-
parata, Casti. *cons.*56. *n.*2. *lib.*2. alijque cumulati per Gra-
tian. *discept.*639. *n.*21. *&* 22.

Non videtur subsistere, quod reseruatio directi, & vti-
lis dominij, non fuerit perpetua, sed temporanea, vsque,
& per totum annum 1569. intrà quod tempus debebat assi-
gnari Castrum Sancti Georgij, vel aliud redditus scut. 1000.
pro quibus interim tradita fuerunt in administrationem
controuersa Castra Cantalupi, & Bordellæ; Quia verba
assignationis superiùs relata oppositum demonstrant, eo
ipso, quod à regimine, & gubernio per Franciscum, &
filios retinendo, non solum fuerunt expresse exceptuata
10 dominium, & possessio, † quæ exceptio efficit, vt hæc vn-
quam censeantur compræhensa in assignatione fauore eo-
rumdem, *leg. quæsitum*, §. *Deinde*, *ff. de fund. Instruct. l. nam*
quod liquide 4. *ff. de pœna legata*, Gratian. *discept. forens. cap.*
490. *n.*3. *Rota apud bon. mem. Merlin. decis.*846. *n.*4. Sed
additum, quod semper intelligatur remanere debeant penes
Paulum Iordanum, suosque hæredes, & successores, ex
11 quibus, præcipuè dictione illa, *Semper*, † bis repetita ex-
cluditur temporanea assignatio, & includitur perpetuitas,
& omne tempus, *leg. prima*, *ff. solut. matrim.* Menoch. *cons.*
44. *n.*11. Marescott. *var. resol. lib.*2. *cap.*25. Magon. *decis.*
*Florent.*37. *n.*35. Coccin. *decis.*24. *n.*3.

Ex quibus itidem confotatur obiectum, quod in tantum
ab initio non potest affirmari assignata fuisse Castra iure
dominij, nec illud in assignatarios translatum, & reuocabi-
lis extitit assignatio in quantum intra tempus Statutum erat
consignari Castrum S. Georgij, vel aliud, ac consignatione
non sequuta fuit effecta irreuocabilis, & eo modo portiones
Castrorum remanserunt in hæreditate Io: Baptistæ, quæ
remansisset Castrum Sancti Georgij, si verè assignatum
fuisset iuncta potissimum declaratione, quod ijdem Franci-
scus, & filij non tenerentur ea, & vsumfructum dimittere
nisi cum effectu ipsis alia tradita fuerint; Nam retento the-
mate, quod dominium, & possessio semper erant remansu-
ra penes Paulum Iordanum, & suos, nudumque regimen
respiciens commoditatem percipiendi fructus, fuit Franci-
sco, & suis filijs concessum, insurgit responsio, quod omissa
assignatio alterius Castri nullo modo potuit immutare na-
turam contractus, vt quod fuit in pignus, & ad vsufru-
12 ctuandum datum † conuertatur in veram dationem in
solutum, de qua nulla fuit facta mentio, & cui aduersatur
reseruatio dominij, *l. si prædium*, *C. de euict.* Paris. *cons.*81.
*n.*83. *lib.*2. Tiraquell. *de retract. lignag.* §. *primo*, *glos.*2. *n.*36.
Fenzon. *ad Statut. Vrbis cap.*194. *n.*63. *lib.*1. Monach. *de-*
*cis. Bonon. prima n.*50. Surd. *decis.*113. *n.*5. Rot. *in Romana*
Litterarum Cambij 8. *Aprilis* 1647. §. *Hinc quoque*, *coram*
R. P. D. meo Verospio. Et semper verum est dicere, quod
fuit simplex promissio de consignando aliud Castrum, &
13 bona, non autem vera, & effectiua † assignatio istorum
cum reali translatione dominij, *gloss. in l. in bonæ fidei*, *ff.*
de eo, quod certo loco, Corn. *cons.*296. *prope finem lib.*1.
Cyriac. *contron.*377. *num.*22. *cum seqq.* Gratian. *discept.*
20. *num.*2. Rota *decis.*82. *num.*3. *part.*2. *& decis.*326. *n.*1.
*part.*4. *recent.*

Quem iotellectum eo facilius Domini retinen. esse cense-
bant, quia vltrà specificam reseruationem dominij de an-
no 1566. nondum elapso tempore ad tradendum aliud Ca-
strum, & sic reuersione istorum ad Paulum Iordanum, vel
suos non sequuta, idem Paulus irreuocabiliter inter viuos
hæc eadem Castra donauit soli Io: Paulo cum subsecuta pos-
sessione scientibus, & patientibus Francisco Patre, Anto-
nio, & Io: Baptista fratribus auctoribus modernis D. Ducis
14 ex qua donatione, quam D. Duci causam † habenti à do-
natore, & illius personam repræsentanti impugnare non
licet, *l. cum à matre*, *C. de rei vend. l. vendicantem*, *C. de*
euict. Surd. *consil.*73. *n.*34. euidenter assequimur intentio-
nem Pauli Iordani per præcedentem assignationem cum
reseruatione dominij fuisse assignare gubernium, & regi-
men Castrorum, proprietatem verò, & directum domi-
nium † retinere animo, & facultate in alios, vt facit di- 15
sponendi, *l. nemo* 8. *C. de Iudic. l. sed*, *& si lege* 25. *alias* 28.
§. *Consuluit*, *ff. de petit. hered.* Crauett. *cons.*234. *post princi-*
pium, *& n.*4. Cyriac. *contron.*145. *n.*2. *&* 3. Rota *decis.*402.
*n.*31. *cum seqq. part.*9. *recent.* & ita ipse indiuidualiter etiam
declarauit in illis verbis: *Sicome al presente hauemo*, *& in*
nome nostro il detto Signor Gio: Paolo, *e fratelli per certo tem-*
po godono, *e possedono*. Iuxta quorum verborum sensum ad
vnguem correspondentium, cum verbis assignationis de-
præhenditur, quod verè, & cum effectu paciscentes à prin-
cipio senserint separare administrationem, ac fructus, &
cum illis assignatarij de dictis scutis 1000. satisfactionem
consequi valerent à vero, & reali dominio in proprietate,
numquam à Paulo Iordano abdicata, † sed illius nomine 16
ad dictum solum effectum assignata, & possessa, *l.*3. §. *fi-*
nali, *ff. de acquir. vel amitt. possess. l. non solum*, §. *Quod vul-*
go, *ff. de vsucap. l. pignoris*, *ff. eod. l. naturaliter*, §. *Nihil*
commune, *ff. de acquir. possess.* Alexand. *cons.*121. *in princ.*
*lib.*5. Rota *decis.*677. *num. final. part.*2. *& decis.*506. *n.*12.
*part.*4. *tom.*3. *recent.*

Noo facit, quod in donatione fuerint præseruata Iura
præiudicialis assignationis, ibi: *Purche la presente Donatione*
non pregiudichi alla concessione, *e transattione altre volte fat-*
ta trà noi, *& il Signor Francesco nostro Zio*, quia præserua-
tiua nihil iuris de nouo tribuit illi in quem dirigitur, † si an- 17
tea non competebat, sed solum præseruat ius, quod babe-
bat, quod in præsenti casu erat circa gubernium, & admi-
nistrationem Castrorum pro receptione fructuum, firmo
in reliquis remanente dominio apud concedentem, *l. ac si*
quis, §. *Plerique*, *ff. de relig. & sumpt. funer. l.*3. §. *primo*,
ff. quibus mod. pignus, *vel hypotheca sol. l.*3. §. *penultimo*, *ff.*
de liber. homin. exhib. l. si quis legauerit, *ff. de leg. primo*, *l.*
minor, §. *final. & ibi glos. ff. de euict.* Natt. *cons.*472. *num.*
finali, Crauett. *cons.*29. *num.*8. Rota *consil.*10. Giouagn.
*lib.*2. *num.*23.

Demum non potest fieri aliquod fundamentum in man-
dato prout per Catharinam auctricem D. Portiæ facto ad
adeundam hæreditatem, & capiendam possessionem bono-
rum hæreditariorum Io: Baptistæ patris, ex quo inferebatur
illam fassam fuisse, duas ex dictis tribus partibus Castrorum
spectasse ad illum, & in eiusdem hæreditate remansisse,
† quia præterquod, vt confessio debet concludere, alias 18
semper ad illius fauorem interpretatur, *l. si intentio ambigua*,
vbi Bald. *ff. de Iudic. Rota coram Pen. decis.*271. *n.*10. cessat
penitus difficultas ex eo, quia Procurator ad prædicta agen-
dum constitutus legitur sine præiudicio donationis factæ Io:
Paulo, ac possessionis ab ipsa retentæ horum Castrorum
† per quam reseruationem fuerunt præseruata Iura tam 19
donationis, quàm possessionis continuatæ in vim Statuti
Vrbis *lib.*1. *cap.*147. vt aduertit *decis.*135. *part.*2. *recent.*
tunc inter partes emanata auctoris potissimum clausulis
Non alias aliter, *nec alio modo*, † quæ pariter omnia Iura 20
in petitorio, & possessorio præseruat, Gratian. *discept. fo-*
*rens. cap.*867. *num.*35. Marescott. *var. resolut. lib.*1. *cap.*55.
*num.*51. Caputaqu. *decis.*82. *num.*3. *&* 4. *part.*3. Caual. *de-*
*cis.*62. *num.*6.

Et ita fuit decisum vtraque parte informante, &c.

Decisio hæc allegata sub die 16. *Februarij anni præteriti*
1660. *in hac eadem causa emanata*, *coram eodem R. P. D.*
Benilaqua, *impressa est supra decisio* 163.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Bononien. Bonorum.

Veneris 10. *Martij* 1662.

ARGVMENTVM.

Litigiosi vitium non contrahitur in actione perso-
nali, sed quidem in rei vendicatione, vel quando
lis pendet super possessione rei in alium alienatæ.

SVMMARIVM.

1 *Associatio datur in vim precarij*, *& constituti*.
2 *Constitutum sequitur naturam contractus principalis*.
3 *Litigiosi vitium non cadit in actione personali*, *sed in rei*
vendicatione.

4 Liti-

4 *Litigiosi ad effectum inspicitur qua actione actum fuit.*
5 *Litigiosa possessio, quando non sit transferibilis in alium, & n.6. & 7.*
8 *Constitutum ad hoc, vt ex nullitate contractus reddatur inefficax requiritur nullitas clara.*
9 *Tacita acceptatio intelligitur cum suis qualitatibus.*
10 *Hæreditatis nomine venit, quod defunctus possidebat de tempore obitus, non autem alienata inuita.*
11 *Renunciatio Iure hæreditatis, vel alio quouis modo facta quid operetur.*
12 *Renunciatio hæreditatis non extenditur ad bona donata, vel ex contractu quæsita, & n.13.*
14 *Renunciationes sunt strictè intelligendæ.*
15 *Multiplicum post multos annos compleri solet, & num.16.*
17 *Ratio excludit dolum.*
18 *Alimenta expirant per obitum eius cui debentur, & num.19.*
20 *Institutio facta, cum cautela Soccini restringitur ad solam legitimam.*

DECISIO CCCCXII.

IN bonis per quondam Marchionem Ioannem Mariam
aggregatis primogenituræ ab olim Ludouico Seniore de
1 Fontanis constitutæ dandam esse Domini censuerunt † as-
sociationem Marchioni Ludouico tamquam primogenito
in ea vocato in vim clausulæ *Constituti, & precarij*, in In-
strumento aggregationis inserti, Bart. *in l.3. quæst.4. princip.
C. de pignor.* Gratian. *cons.42. num.12. & seqq. lib.2.* Meno-
ch. *de adipiscend. remed.5. num.140.* Gratian. *discept.855.
num.1. & 2.* Magon. *decis. Lucen.87. num.15.* plenè Rota
post Merlin. *de pignor. decis.105. num.2. & seqq. Romana
Census 26. Iunij 1647. in princ. coram bon. mem. Bichio, &
in Bononien. Quinta 5. Iulij 1660. coram R. P. D. Taia,
§. finali.*
Nec releuat, quod Instrumentum aggregationis fuerit
nullum, ex quo bona hæc nuncupata *della Canonica*, erant
litigiosa, vndè in præiudicium Marchionis Claudij non po-
terant subijci primogenituræ, & consequenter constitutum
2 remanet inefficax † cum sequatur naturam actus cui adij-
citur, *Rota coram Pen. decis.812. sub num.8.* placuit etiam
Dominis responsio, quod lis inter Marchionem Claudium,
& Patrem pendebat super alimentis, quæ à filio, extra do-
mum paternam prætendebantur, & super illis emanauit de-
cretum prouisionale assignationis huiusmodi bonorum ad
fauorem dicti Marchionis Claudij cum clausula pro bono
pacis ad tollenda scandala per modum prouisionis, & sine
præiudicio Iurium partium, *Summario dicti Claudij num.6.*
& habetur etiam in *decisione edita coram Reuerendissimo Pa-
pien. 10. Maij 1656.* & sic actum fuit ab initio actione
3 † personali contra patrem, vt alimenta subministraret,
non autem rei vindicatione super istis bonis vndè penitus
cessat vitium litigiosi, Roman. *cons.270. num.2.* plenè Hon-
ded. *consil.20. num.31. lib.1.* Lancellott. *de attent. part.1.
cap.3. num.143. Rota coram Merlin. decis.799. num.3. & se-
4 quentibus*, vbi † quod ad effectum litigiosi inspicitur quid
primario petatur, & qua actione egerit actor *in recent. de-
cis.103. sub num.7. part.3.* & post Merlin. *de pign. decis.113.
n.7. & 8. in Bononien. Pradij, seu Manutenotionis 26. Iunij
1658. coram R. P. D. Taia, §. Etenim.*
5 Prout nec sola possessio dici potest litigiosa, † & sic non
transferibilis in alium, iuxta terminos *decisionum in Roma-
na Hæreditatis de Gratianijs*, post Modern. *in Laberint.
Creditor. decis.70. num.1. & decis.71. num.1. & 2.* quia cum
6 filius nullam penitus haberet actionem, † nec etiam in pos-
sessorio ad bona patris, nec vllum interdictum competeret,
sed solum Iudicis officium pro consecutione alimentorum
in fructibus bonorum, vel in pecunia, possessio non potest
dici litigiosa, vt per Rot. post Zacch. *de oblig. Cameral. de-
cis.4. num.23.* vbi agebatur de annua præstatione, in
decisionibus verò prædictis actor habebat Ius super bo-
7 nis † controuersis, & ideò ibi fuit resolutum non
potuisse transferri possessionem ad effectum, vt ipsa
posset, finita lite rectà via agere contra emptorem, quæ
8 non concurrunt in casu nostro, † & tamen ad effectum,
vt ex nullitate contractus constitutum reddatur inefficax,
requiritur nullitas clara, & quæ altiorem indaginem non
exigat, ex relatis per Posth. *de manut. obseru.20. n.45.* Rota
post ipsum *decis.300. n.1. & in Romana Hæreditatis 19. Iunij
1645. coram Reuerendissimo Papien. §. Cessat pariter.*

Non aduersatur pariter præceptum à Ludouico Se-
niore primogenitis iniunctum renunciandi alijs fratri-
bus hæreditatem suam, (quod tamen verbum non re-
peritur in protocollo acriter contendit Marchio Ludoui-
cus) *paternam, & maternam, ac Ius succedendi paren-
tibus ab intestato, etiam ratione legitimæ Iure naturæ debitæ,
vel alia quauis ratione, vel causa*, quia si consideretur in
ordine ad Ioannem Mariam, qui fuit primus successor in
primogenitura, non tenebatur ipse ad huiusmodi renuncia-
tionem, quia per Testatorem fuit litteraliter ad hoc onere
exemptum, ibi: *Ac etiam vocati post dictum Ioannem Ma-
riam, & eo excepto debeant*, à qua exemptione non remanet
exclusus per consensum, præstitum acceptationi factæ à
Marchione Ludouico eius filio de Testamento Ludouici Se-
nioris cum dicto onere, quia tacita † acceptatio respectu 9
Ioannis Mariæ indè resultans non extendit dispositionem
Testatoris, sed intelligitur facta cum suis qualitatibus, *l. Au-
relius 29. §. Testamento, ff. de liber. legat.* Surd. *consil.412.
n.26.* Rot. *decis.627. sub n.9. part.2. recent.*
Quo verò ad Marchionem Ludouicum, ipse renunciauit
ad formam Testamenti Ludouici Senioris, *eius Summario
n.3.* & tamen præceptum non compræhendebat bona, de
quibus agitur, siue quia non fuerunt donata eidem Mar-
chioni Ludouico, nec ei liberè assignata, sed ad fauorem
primogenituræ, & successiuè vocatorum facta donatio,
cum onere faciendi multiplicum ex fructibus ad effectum
dotandi filias vocatorum, & sic Marchio Ludouicus est po-
tius Administrator, quam Dominus, qui ideò, quod suum
non est, nec cedere fratri, nec renunciare tenetur, siue
quia præceptum intelligi debet de bonis prouenientibus ex
successionibus ab intestato, non autem de donationibus, &
contractibus inter viuos, † quia bona hoc modo alienata 10
in hæreditate donantis amplius non includuntur, cum sub
eius nomine id solum veniat, quod à defuncto de tempore
mortis possidetur, Oldrad. *cons.139. num.9. & seqq.* Signo-
rol. *cons.189. num.2.* Surd. *cons.263. num.7. Rota coram
Merlin. decis.127. num.13. & seqq. coram Eminentiss. D.
Cardin. Otthobono decis.95. num.12. & in Camerinen. Red-
ditionis rationis 10. Iunij 1661. coram R. P. D. meo Verospio,
§. Nec aduersatur.*
Nec contrarium deduci potest ex verbis, vel alia quauis
ratione, vel causa, quia ex contextu, & complicatione
verborum constat, quod Ludouicus Senior voluit solum
ampliare modos excludendi primogenitos ab hæreditatibus
suorum parentum, cum immediatè postquam iussit illos re-
nunciare hæreditatem paternam, maternam, ac Ius succe-
dendi parentibus ab intestato, etiam legitimæ, subiunxit,
vel alia quauis ratione, vel causa, quæ comprælıendunt
alios modos, † quibus primogeniti ab intestato Iura paren- 11
tum consequi potuissent, & repetunt exclusionem à legiti-
ma, & ab hæreditatibus, quibus proximè adiecta fuerunt,
Oldrad. *consil.297. in quinto dub.* quem sequitur Ruin. *cons.
68. num.11. lib.4.* Natt. *cons.546. num.18. Rota coram Emi-
nentissimo D. Cardinali Otthobono decis.252. num.14. & in
Romana fideicommissi de Maximis 24. Martij 1659. coram
R. P. D. meo Beuilaqua, §. finali, versic. Tum quia*, vndè
ex illis solum referri potest, quod primogeniti renunciare
quidem debent successionibus ex Iure fideicommissi, lega-
ti, donationis causa mortis, & alijs ex vltima voluntate
competentibus, qui sunt diuersi modi succedendi parenti-
bus, † sed non debet extendi renunciatio ad bona inter 12
viuos ex contractu quæsita de quibus à Ludouico Seniore
nulla fuit habita mentio, vt in puncto per Afflict. *decis.350.
n.1.* vbi quod renunciatio de bonis paternis, & maternis ex
Testamento, vel ab intestato † non comprælıendit dona- 13
tionem inter viuos illi factam à Patre, & comprobant rela-
ti per Vrsill. *in annot. num.1.* Cancer. *var. resol. lib.3. cap.34.
num.240.* ea ratione, quia in renunciationibus † strictè 14
proceditur, & non expressè sub illis non compræhendun-
tur, Bald. *cons.437. num.2. lib.1.* Paris. *cons.110. n.96. lib.1.*
Surd. *consil.431. n.20. & 32.* Rot. *decis.543. num.10. & seqq.
part.5. recent. tom.1. & in Bononien. de Dulphis 13. Martij
1656. coram me, §. Visa tamen.*
Multò minus opponi potest in fraudem Marchionis
Claudij, & collusiuè actus fuisse inter Patrem, & Mar-
chionem Ludouicum; Tum quia donatio huiusmodi bo-
norum nullum penitus inferebat præiudicium d. Marchio-
ni Claudio cui pro alimentis ex officio Iudicis sibi decer-
nendis non ideò minus concedi poterat per modum prouì-
sionis tenuta dd. bonorum prout in effectu eam habuit,

eo quia dictus Ioannes Maria eius vita durante possessio-
15 nem, & fructuum perceptionem sibi reseruauit, † Tum
quia Marchio Ludouicus nullum ex assignatione prædicta
commodum verisimiliter sperare potest ob onus illi iniun-
16 ctum faciendi multiplicum, † quod sine longo annorum
cursu compleri non potest, Gratian. *cons. 59. num. 6. lib. 1.*
Gabriel. *cons. 169. num. 22. vers. quoties vero lib. 1.* Menoch.
præsumpt. 3. num. 78. lib. 5. Rota *decis. 398. num. 7. coram
Card. Caual.* Tum demum quia talis aggregatio habet mo-
17 tiuum rationis, † & continet augumentum primogenituræ
ad maiorem familiæ splendorem conseruandum, vt consi-
derat Surd. *cons. 241. num. 14.* vbi alios refert Rota *in Ro-
mana locorum Montium 15. February 1651. coram bon. mem.
Dunozetto, §. de iure namque, & in Romana renunciat. 23.
Marty 1650. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. secun-
dum penitus in fine.*

Non vrget denique quod bona detineantur à Marchione
Claudio pro suis alimentis, qui si illis priuaretur, nihil ex
bonis paternis haberet, quia cum decretum esset prouisio-
nale, & sine præiudicium Iurium partium per mortem
18 Ioannis Mariæ onus † alendi filium expirauit, Surd. *de
aliment. priuil. 23. n. 1. & 2.* & per consequens decretum
19 † illorum occasione factum euanuit, Tiraquell. *tract. Ces-
sant. caus. quæst. 1. num. 224.* Rot. *decis. 428. num. 4. part. 1.
recent. & in Romana diuis. 22. Iuny 1661. coram me, §. cre-
ditum scit.* Non subsistit autem in facto, quod Marchio
Claudius alia bona patris non possideat, quia vltra bona
della Canonica, quæ sunt controuersa possidet etiam bona
Medicinæ Ganzanighi Castri Ghelphi, vt in eius *Summa-
rio num. 27.* quæ licet ab ipso dicantur esse exigui redditus,
poterit tamen, vel hæreditatem ei à patre relictam, testa-
mentum approbando acceptare, vel quatenus nollet di-
ctum Testamentum approbare, legitimam petere, cum à
patre institutus fuerit cum hoc expresso onere infra certum
20 tempus approbandi eius testamentum, † alias in sola legi-
tima censeatur institutus, iuxta cautelam Soccin. Iun. *cons.
122. num. 8. & seqq. lib. 1.* quam communiter approbant
DD. Cyriac. *controu. 148. num. 9.* Rota *decis. 642. num. 5.
coram Merlino plene in Reatina fideicommissum Iuny 1657.
coram R. P. D. meo Celso, §. Legitima vero, & in Nona-
rien. hæreditatis 1. Iuly proxime præteriti coram Reueren-
dissimo D. meo Decano, §. finali.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VERO : '.

Romana Cambiorum.

Veneris 10. Marty 1662.

ARGVMENTVM.

Plura conglutinantur circa validitatem, & iustitiam Cambiorum Platealium, & præsertim an possit creditor à semetipso pecuniam accipere ad Cambium, quod affirmatiuè respondetur stante amplissima facultate ei data cambiandi, &c. Consideratur tamen, quod Æquitas non permittit, vt sumens pecuniam ad cambium, grauioribus vsuris, quam nundinalibus grauetur.

SVMMARIVM.

1 *Cambiorum Platealium iustitia in quo consistat.*
2 *Cambiorum realitati, quando aliquid non possit opponi.*
3 *Campsor in materia cambiorum, quando licitè possit recambiare.*
4 *in Cambio pro pluribus nundinis ab initio contracto, non potest Campsor recambiare, quia id saperet prauitatem vsurariam.*
5 Rota decis. 33. post Turr. de camb. *nedum loquitur de cambio limitato, sed etiam currenti.*
6 *Cambiandi, & recambiandi facultate concurrente pro qualibet Platea, & Mundi parte, quid importet.*
7 Molphes. in summ. tract. 12. cap. 7. num. 100. & Duard. de camb. §. 2. qu. 9. num. 2. *& aly in quo casu loquantur.*
8 *Cambium, quando dicatur siccum.*
9 *in Cambiorum materia fructus solet taxari ad 12. pro centenario.*
10 *Cambia per Plateas Venetiarum, Neapolis, Vrbis, quare dicantur minimè suspecta.*
in Cambys per Plateas Venetiarum &c. cum singulis hebdomadis publicè pretia sanciantur, quæcumque suspicio mala remouetur, n. 10.
11 *Cambiandi facultas quod fuerit ampla, ex quo benè ostendatur.*
12 *Verborum effrenatus contextus nullam admittit restrictionem.*
13 *Cambiandi stylo Ciuitatis particularis, in concursu alterius alibi existentis debet omnino deferri.*
14 *Camby creditor, stante facultate cambiandi, potest licitè à semetipso ad cambium accipere pecuniam.*
15 *Creditoris, & debitoris personam, quando in aliquo contractu quis repræsentat, licitè potest sibi, soluere, num. 16.*
17 *Cambiandi stylus, cum semetipso, adeo eo inoleuit, apud Mercatores, vt eo remoto, tota praxis cambiorum subuerteretur.*
18 *Cambia, cum recursa illicita reputantur.*
19 *Cambium, cum semetipso contractum communi Doctorum calculo admissum, continuatum, nuncupatur.*
20 *Cambium cum recursa, tunc dicitur contractum, vt habetur.*
21 *Soti & aliorum opinio, circa cambia, vt possit creditor à semetipso pecuniam sumere ad cambium, an sit vera.*
22 *Nam contrarium seruatur ab omnibus Italiæ Mercatoribus.*
23 *Camby creditor, quod possit sumere à semetipso pecuniam ad cambium, si id a iure non esset permissum, non admitteretur.*
24 *Verba illa in mandato apposita*, & maiora quoque expressis, &c. *sunt effrenata.*
25 *Cambiorum Platealium continuatio, vti excessiui lucri productiua, non videtur admittenda.*
26 *Cambium de loco, ad locum a constitutionibus Pontificijs in quibus casibus admittatur.*

DECISIO CCCCXIII.

Continuatio cambiorum de Platea in Plateam à Phi-
lippo Valente exercita validitati innixa, atque insti-
tiæ coram me decreta fuerat. * Hodie verò reproposito
dubio pro reformatione decisionis, iuxta modum inferiùs
exprimendum, Domini responderunt. Ex constitutione
enim san. mem. Pij V. la 118. §. 2. in fine resultare admitte-
bant Platealium † cambiorum iustitiam ijs verbis, *pro pri- 1
mis Nundinis vbi illæ celebrantur, vbi vero non celebrantur
pro primis terminis, iuxta receptum locorum vsum exercere.*
Idque in terminis scripserunt Nauarr. *cons. 31. tit. de vsur.
lib. 5. col. 11. vers. occorre molte volte fol. mihi 540.* Reginald.
in praxi for. pænit. lib. 25. num. 456. cum tribus seqq. Filiucc.
*oper. moral. tom. 2. tract. 35. part. 2. de cens. & camb. num.
378. cum seqq.* Leotard. *de vsur. qu. 26. num. 70. vers. deni-
que,* Gibalin. *eodem tract. lib. 5. cap. 1. art. 8. num. 5. fol. mihi*
315. Candid. *oper. moral. tom. 1. disp. 20. art. 12. dub. 4. vers.
dico tamen fol. 241.* Cardin. de Lugo *de iustit. & iur. tom. 2.
disput. 28. num. 116. vers. aduerte quinto, & num. 117.* Turr.
de camb. disput. 1. quæst. 4. num. 24. & quæst. 13. num. 80. & re-
ceptum in praxi Veneti, ac Neapolis Mercatores conclu-
dunt, necnon quamplura similium cambiorum exempla
in Vrbe secuta.

Cui sanè cambiorum decursui non † repugnat eadem- 2
met constitutio, licet pro primis duntaxat terminis cam-
bium plateale permittat. Siquidem exercitium etiam cam-
bij nundinalis pro primis solum nundinis in ipsa constitutio-
ne indulgetur, & nihilominus intra præfixum tempus de-
bitore cambium non dissoluente, Campsori vim facultatis
† recambiandi sibi à debitore attributæ, iterum super 3
cambijs pecunias transmittere non prohibetur. Hæc quip-
pè continuatio ex culpa debitoris contingens cambium
omninò nouum constituit à constitutione non improba-
tum, vt declarat Duard. *de camb. §. 1. qu. 42. n. 20. cum seqq.*
Turr. *eodem tract. disp. 3. qu. 1. & 5. & n. 23.* quidquid dicen-
dum foret in cambio pro pluribus nundinis ab initio contra-
cto, † illud enim ex quo debitor cogeretur, pecunias sub 4
vsuris post primas quoque nundinas retinere, vsurariam
saperet prauitatem, vt distinguendo casum vtrumque
respondit Rota *in Romana pecuniaria, seu cambiorum
10. Iuny 1616. coram Cardin. Sacrato, & decis. 304.
num. 3.*

num.3. part.4. recent. & in Romana, seu Ianuen. cambij 26.
Iunij 1652. in §. Tum etiam quia coram bon. mem. Bichio.
Hancque cootinuarionem de platea in plateam admisit,
Rota in Romana cambij 11. Maij 1635. coram bon. mem. Pi-
5 romano, impressa † post Turr. de camb. decis.33. quæ nedum
loquitur de cambio limitatio, sed etiam currenti post ali-
quod temporis spatium ad scuta sex pro singulis centenarijs
à Contrahentibus reducto, vt ex principio decisionis, nec-
non ex n.4. apertè conuincinit ibique propè finem adnota-
6 tionis tradit idemmet Turr. † vbi quod concurrente facul-
tate cambiandi, & recambiandi pro qualibet Platea, &
Mundi parte, continuario per Plateas permissa censetur, in
quibus taxantur, & disp.3. qu.1. n.7. & latius num.9. vers.
pro qualibet platea.

7 Neque vrgere visa fuit auctoritas † Iustiniani de conti-
nuat. cambior. disp.4. n.2. Molphes. in summ. tract.12. cap.7.
n.100. cum seqq. ac Duard. de camb. §.2. qu.9. n.2. hanc cam-
bij speciem improbantium. Ipsi enim de cambio duntaxat
8 sicco † pertractant, traosmisso videlicet ad loca, in qui-
bus realis litterarum solutio contingere nequit nec pecunia-
rum preria taxantur, cuius nihilominus cambij lucrum, vt
ipsimet Molphes. ac Duard. attestantur Regium Consi-
9 lium Neapolis ad scut.12. pro singulis centenarijs reduxit;
Adeòque casui proposito non videtur conuenire quo agitur
de reali cambio, necnon exercito per plateas Venetiarum,
atque Neapolis alteri Vrbis correspondentes, in quibus cum
siogulis hebdomadis pretia pro cambijs publicè sanciantur,
10 fraudis † quæcumque suspicio remouetur, ac decursus
proindè cambiorum debet sustineri, vt notat Turr. de camb.
disp.1. q.26. n.36. & q.28. n.10. Rota decis.45. ad fin. part.4.
tom.2. recent.

Facultatem verò trahendi cambia de platea ad plateam
Philippo extitisse à D. Marchione Raymundo delatam
11 ostendit † amplissimum procuræ mandatum, ibi, liberam,
& absolutam facultatem propria auctoritate, & de facto su-
mendi, vel sumi faciendi, & continuandi summam pecunia-
rum occasione dictæ Cedulæ solutarum, seu illarum valorem
per quascumque nundinas, ferias, plateas, & Mundi partes,
etiam a quibusuis Mercatoribus, & personis, & à semetipso.
Hic quippè effrenatus verborum contextus restrictionem
12 † nullam admittit ad Text. in l. pluribus, ff. de acceptat.
Honded. cons.49. num.14. lib.5. Roland. cons.27. num.15.
& 16. cum seqq. lib.4. Turr. in specie disp.3. quæst.1. num.9.
Vbi quod ea verba pro qualibet platea, & Mundi parte
creditoris potestatem adaugent, itaut cambia continuare
valeat etiam per plateas maius interesse debitori inferentes,
& in fortioribus terminis Rota penes eum decis.33. num.4.
Dum maximè à Marchione Philippus procurator in rem
propriam conuincitur constitutus cuius virtute ipse vti lo-
cum veri Domini repræsentans, iuxta in l. sed si tamen 14.
ff. de pact. & in l. sicut 8. §. si Procurator, ff. quibus mod. pign.
vel hypoth. solu. potuit cùm maiori quoque principalis detri-
13 mento platealia cambia eligere; † Quod etiam à quam-
plurimis Vrbis Mercatoribus, atque Notarijs comproba-
tur attestantibus de stylo Romæ vigente, cui in concursu
alterius alibi existentis debet omninò deferri, vt notat Ad-
deo. ad decis. Greg.474. vers. item illud cum alijs in præterita
decis. relatis in §. nec vrget.

Hinc non obstat, quòd Philippus à semetipso pecunias
14 ad cambium † receperit. Quia cambiandi modus con-
currente facultate neque à constitutione improbatur, qui-
15 nimò † duplici personæ repræsentatio, creditoris scilicet,
& debitoris expresse permittitur. Itaut quis sibimetipsi
16 † soluere valeat ad Text. in l. fistulas 78. §. fundum, ff. de
contrah. empt. l. debitor meus 14. ibique glos. ff. de neg. gest. &
tradunt in puncto Filiuc. oper. moral. tract.35. c.8. num.439.
cum seqq. Rota Genuen. decis.1. n.27. & decis.32. n.4. Gait.
de credit. cap.2. tit.7. num.1393. cum seqq. Card. de Lugo de
iust. & iure disp.28. sect.7. num.86. & plenè discusso articulo
respondit Rota in Romana, seu Florentina cambiorum 11.
Ianuarij 1615. coram Dunozetto seniori, & in Romana pecu-
niaria 4. Maij 1616. coram Card. Vbaldo, & in recent. de-
cis.274. n.1. & 5. part.5. cum alijs relatis in decis.636. n.1. co-
ram bon. mem. Merlin. & tradit Turr. de camb. disput.1.
17 quæst.15. num.13. vbi quod stylus cum † semetipso cam-
biandi apud Mercatores adeò inoleuit, vt tota cambio-
rum praxis eo deficiente, subuerteretur, licet propè
finem contrariam opinionem ipse in puncto iuris verio-
rem existimet.

18 Nec releuat, quod cambia † cum recursa illicita repu-
tentur à Soto de iust. & iur. lib.6. q.10. art.1. Conitulo lib.3.
q.15. Leotard. de vsur. q.26. n.1. cum seqq. & n.42. Duard.
de camb. §.1. q.42. n.35.

Siquidem cambium cum semetipso contractum commu-
ni Doctorum calculo admissum † continuatum nuncupa- 19
tur Duard. de camb. adducta qu.32. n.6. non autem cum re-
cursa, quod tunc contrahitur quoties debitor corresponsali
destitutus, ac modo dissoluendi cambium in nundinis ab ini-
tio cum creditore conoenit, vel postmodum recurrit ad ip-
sum, † vt suo correspondali scribat, adhoc vt litteras acce- 20
ptet, ac debitum mediante solutione, sibimetipsi peragen-
da extinguat, illudque remittat successiuè sub cambijs, iux-
ta normam relatam à Salon. in tit. de camb. qu.4. art.2. con-
trou.11. & 12. Leotard. adducta quæst.26. in princ. necnon à
Card. de Lugo de iust. & iur. disp.28. sect.7. n.76.

Soti præterea, & sequacium opinio suos habet contradi-
ctores, eaque † impugnatur apertè à Nauar. cons.31. lib.5. 21
de vsur. vbi quod licet ab initio ipse contrariæ opinionis se-
ctator existeret, re tamen maturius discussa ab ea recessit,
Salon. tit. de camb. qu.4. art.2. contr.11. num.2. & controu.
12. n.5. & 6. vbi quod hæc cambiandi species ab omnibus
Italiæ Mercatoribus † est vsu recepta, & ea si de iure per- 22
missa non foret, à Summis Pontificibus interdicta extitisset,
Less. de iust. & iure lib.2. cap.23. dubit.7. num.70. Bonac. de
contract. disput.3. quæst.5. propos.5. num.11. & hanc senten-
tiam alijs relatis auctoritatibus, latè comprobat Scacc. de
camb. quæst.6. glos.1. num.4. cum pluribus seqq. innixus præ-
sertim capitulis à san. mem. Pio V. Bononiensibus Merca-
toribus super cambiorum materia præscriptis, necnon re-
solutioni Congregationis Cardinalium à san. mem. Grego-
rio XIII. deputatæ similem cambij speciem approbanti sub
ijs verbis, Possa ogni persona dar denari à cambio, e fare, che
siano recapitate le lettere sopra essi Datori, Gait. de credit.
cap.2. tit.7. num.1393. cum pluribus seqq. asserens cam-
bium huiusmodi in tota Europa exerceri, & num.1505.
cum quatuor seq. de veriori, & magis communi atte-
statur, eidemque Scacciæ in terminis cambij cum se-
metipso celebrati adhæsit, Rota coram bon. mem. Mer-
lino decis.636. num.1.

Quorum opiniones inter se certantes hac distinctione
conciliantur à Cardinali de Lugo de iust. & iur. tom.2. disp.
28. sect.7. à num.87. vsque ad num.63. & Giballin. de vsur.
lib.5. cap.1. art.9. §.2. ad fin. fol. mihi 316. Vel enim corre-
spondalis proprias obtinet pecunias, vel alienas, ex quibus
litterarum solutio saltem virtualiter fieri valeat, & tunc
debet cambium sustineri, quod etiam sensit Duard. in con-
trarium adductus quæst.40. §.1. à num.21. vsque ad num.38.
referens determinatum ita fuisse in Congregatione per
san. mem. Vrbanum VIII. deputata pro decidendis dubijs 23
à Republica Genuensi transmissis, vel campsor penes
eumdemmet correspondalem pecunias detinet, vel no-
mina debitorum exigibilia in nundinis habet, & tali quo-
que casu cambium exinde licitum reputatur, quod ex
pecunijs, seu nominibus debitorum pretio æstimabili-
bus virtualis literarum solutio contingere potest, necnon
nouum cambium constitui. Aut denique † vterque 24
campsor scilicet, & correspondalis effectibus, & pecu-
nijs carent, nihilque aliud habent in nundinis præter-
quam primi cambij remissam, & tunc tale cambium omni-
nò improbatur.

Vnde licet de cambio cum recursa, vel simili ageretur,
perspectis tot Doctorum auctoritatibus, ac Mercatorum
stylo nequit inficiari quin Philippus bona fide contraxerit
quæ eidem excusationem præbet legitimam, vt tradunt in
specie sententiæ contrariæ sectatores Azor. videlicet insti-
tut. moral. part.3. lib.10. cap.9. vers. cæterum, Filiuc. oper.
moral. tom.2. tract.35. cap.8. num.438. vbi quod quamuis
ipsi cambium hoc non consulerent, illud tamen factum
non damnarent. Cùm maximè ex plurium attestatione
docetur publicos Mercatores, atque campsores correspon-
sales extitisse.

Intimatio verò nulla requirebatur, dum ea à D. Mar-
chione claris omninò verbis remissa conuincitur Rota decis.
379. part.2. & decis.274. vtrobique num.2. part.5. recent.
Præsertim quia Philippus vti eiusdemmet Marchionis pro-
curator, cambia cum semetipso contraxit, cuius virtute
vti repræsentans ipsum principalem, nullo intimationis
onere astringebatur, vt dixit Rot. decis.304. num.4. part.4.
& decis.274. pariter num.4. part.6. recent. & coram bon. m.
Merlino decis.636. n.10. & 11.

Hinc vrgere non poterit, quod ea intimatio dumtaxat remissa censeatur, quam Philippus explere cogebatur adhoc, vt pacto vti posset, non autem altera post contractum cambium ex æquitate requisita ad effectum, vt debitor certo sciat debitum suum sub vsuris retineri. Hæc enim conclusio casui proposito applicari non valet, tum quia Marchio intimationi cuicumque tam ab initio, quàm postmodum peragendæ renunciauit, tum ea quo cambia à Philippo vti procuratore Marchionis contracta noscuntur, quicquid dicendum foret si eadem ab ipso tamquam simplici creditore ob moram debitoris in soluendo celebrata extitissent, vt præter auctoritates supra relatas distinxit etiam Rota *in Rom. cambij 1. Iulij 1658. in §. quia tale obiectum coram Reuerendiss. D. meo Episcopo Papiensi.*

Hæc obiectio prætereà ea inde remouetur, quod D. Marchio in solutione quacumque per Philippum peracta intimatus conuincitur. Inde enim dum facultas cambiandi in casum cuiuscumque solutionis concepta fuit, valuit ipse apertè desumere, casum euenisse, quod Philippus pecunias ad cambium poterat assumere, quinimò cogebatur, ob inopinatam solutionem ingentis summæ, ex qua parum defuit quin ipse decoctioni subiaceret, paria quippè sunt scire, vel scire debere, *l. quod te, ff. si cert. Rota coram Caual. decis. 3. num. 2. & 3.* tum ex intimationibus, ac protestationibus realiter subsecutis; die videlicet 19. Octobris, & 13. Nouembris 1646. necnon prima Februarij anni sequentis, in qua procurator Philippi solutiones omnes in summa scut. 121. mil. per actas repetijt, vt Marchio censeretur in mora constitutus.

Neque Philippo valet obesse, quod in solutionibus ab eo seruata non fuerit forma mandati Thesaurarij, Sancientis pecunias in actu solutionis, vel in Sacro Pietatis Monte sub eodem onere inuestimenti deponi, ea quo defectu contendit D. Marchio à die dumtaxat subsecuti inuestimenti, non autem solutionis debere cambia decurrere.

Dum enim ea quietantijs in actu solutionis à creditoribus peractis extinctio debiti resultabat necnon liberatio Marchionis, ex necesse ab eo tempore, quo ipse commodum reportauit, tenetur cambiorum vsuras subire, licet creditores pecunias relaxauerint in Banco Valentis, cum hæc dimissio nouum contractum, depositi videlicet præseferat, vt notat Afflict. *decis. 353. num. 5. & 6.* Altograd. *cons. 6. num. 46. cum seqq. lib. 1. Rota coram Seraphin. decis. 1419 num. 3.* Potissimè, quia facultas cambiandi in casu cuiuscumque solutionis Philippo attributa fuit, itaut quælibet solutio, licet impropria, & absque vllo inuestimento
24 ipsi ad hunc debeat effectum suffragari ea † vi illius verbi cuiuscumque, maiora quoque expressis includentis, Soccin. sen. *cons. 150. num. 12. vers. pondero etiam verba illa quacumque vol. 1.* Rimin. Iun. *cons. 84. num. 39. lib. 1.* Surd. *cons. 453. num. 8.* Rota *decis. 714. num. 5. part. 2. & decis. 36. num. 4. part. 5. recent.* Et posset conqueri Marchio, si inuestimentum expletum non foret, quod non longè post solutiones secutum conuincitur.

25 Aliqui tamen ex Dominis continuationem † cambiorum platealium, vti excessiui lucri productiuam non admittebant, innixi auctoritati Iustiniani, Molphesij, ac Duardi superiùs recensitæ. Quinimò cambium de loco ad locum à constitutione approbari asserebant pro Itineran-
26 tium † dumtaxat commoditate, vel transmittentium pecunias suis creditoribus, non autem adhoc vt illud valeat de platea in plateam successiuè continuari.

Verum licet perspecto Iuris rigore continuatio, cambiorum platealium valeat substineri, eamque ex rationibus, & auctoritatibus superiùs deductis duæ partes ex Dominis approbauerint, cum tamen lucrum inde resultans visum fuerit de magno, ac intolerabili excessu posse redargui, Domini decreuere ea fore ad instar lucri reducenda, quod ex nundinalibus cambijs Philippus retrahere potuisset. Nulla quippè æquitas patitur, vt Dom. Marchio grauioribus vsuris, quam nundinalibus prematur, & in hoc fuit reformata decisio.

Et ita vtraque, &c.

☞ *Decisio sub die 14. Iunij 1660. coram eodem bon. mem. Verospio, quæ decisio impressa est supra in hac eadem part. 13. decis. 234.*

R. P. D. VICECOMITE

Posteà S. R. E. Cardinali.

Oueten. Beneficij.

Veneris 10. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Prouisus à Papa de Beneficio, vt obtineat immissionem, quid nam iustificare teneatur gratia dum non iustificatur, cum remaneat subreptitia nullius est roboris, cum habeat annexam conditionem, si preces veritati nitantur.

SVMMARIVM.

1 *Mensis Septembris est reseruatus Sedi Apostolicæ.*
2 *Prouisus de Beneficio à Papa, quid iustificare teneatur.*
3 *Gratiæ obtentæ à Papa, semper est annexa conditio, si preces veritati nitantur.*
4 *Gratia remanet inefficax, dum apparet subreptitia.*
5 *Testes deponentes de auditu, plene, & concludenter non probant.*
6 *ad Probationem supplendam, quando non admittatur iuramentum.*
Iuramentum ad supplendam plenam probationem non admittitur in beneficialibus, n. 6.
7 *Iuramentum in supplementum plenè probationis, tunc admittitur, quando aliæ probationes haberi non possunt.*
8 *Beneficium, quando semper fuit plenum, non potest dici vacare per obitum.*
9 *Gratia, quando debitæ exequutioni fuit demandata, id operatur, vt omnia fuisse iustificata præsumantur.*
10 *Epistolæ, vt præiudicent, qualiter sint intelligendæ.*
11 *Probationes, quando continent contrarietatem non iuuant.*
12 *in Scripturis, vna pars recipit interpretationem ab altera parua.*
13 *Clericus possibile est, vt virtute anterioris prouisionis Apostolicæ possideat beneficium, & vt subrogandus intendat capere nouam possessionem.*
14 *Iura iuribus addi possunt.*
Titulorum multiplicitas datur in beneficialibus.

DECISIO CCCCXIV.

DEnegata Ioanni de la Carrera sub die 23. Ianuarij proximè præteriti coram me executione literarum Apostolicarum, quas ipse impetrauerit ad Ecclesiasticum Beneficium situatum in parochiali Ecclesia Sancti Laurentij de Loro Oueten. Diœcesis denuò audiri obtinuit, ideò disputato hodie dubio, an esset standum, vel ne in decisis, in sententiam affirmatiuam Domini inclinarunt; Ioannes siquidem cum Summo Pontifici exposuerit controuersum
Beneficium vacasse in Mense † Septembris reseruato Se- 1
di Apostolicæ per obitum Dominici de la Salde de tribus
edocere tenetur nempè Clericatu, reseruatione, necnon
Dominici continuata possessione vsque ad eius decessum,
quæ tamquam † gratiæ fundamenta legitimam exigunt 2
probationem, Put. *decis. 400. lib. 1. & 268. lib. 3.* Redoan.
decis. 292. & 323. Cuilibet etenim gratiæ semper tacita inest
conditio, si † narrata veritati nitantur, Mohed. *decis. 304.* 3
Felin. *in cap. 2. sub n. 1. de rescript.* Paris. *de resignat. lib. 10.*
q. 3. n. 4. Vndè cum non verificetur dicta reseruatio, minusque Dominici obitus in possessionem, gratia vti subreptitia,
† remansit inefficax, ideòque ad illius exequutionem pro- 4
cedi nequit, Rota *decis. 297. num. 3. part. 2. recent.* Ioan. Andr. *cap. 1. vt lit. contest. lib. 6.* Mohedan. *decis. 400. lib. 1.* Dec. *cons. 403. n. 17. & 541. num. 16.* Paris. *cons. 138. post primam col. 4.* Gonzal. *cons. 6.* Curt. Iun. *contro. 27. in fine,* Crauett. *cons. 279. col. 4. in fin.*

Probationem verò desumptam ex testium depositionibus testantium de auditu non admiserunt concurrente enim
præiudicium alterius † prouisi cum ea debeat esse plena at- 5
que concludens Greg. *decis. 103. & 304. n. 6.* Buratt. *decis. 31. n. 6.* Coccin. *decis. 87. n. 3.* Gonzal. *super regul. 8. gloss. 11. n. 107. Rota coram R. P. D. Verospio in Gerunden. parochialis 4. Maij 1661. §. hac autem gratia.*

Neque

6 Neque ad supplendam plenam probationem † prodesse
valet Iuramentum præstitum per eundem Ioannem, tum
quia in beneficialibus admitti minimè solet, Seraphin. *de pri-
uil. iuram. priuileg.* 33. *num.* 14. Ridolphin. *in praxi part.* 2.
*cap.*4. *sub num.*61. maximè quando probationes aliunde
7 † haberi possunt prout in proposito casu, immò quoties ad-
uersus semiplenam probationem concurrit altera probatio
illam elidens tale Iuramentum non defertur, Bald. *in l. bonæ
fidei in tertia oppositione, C. de reb. glos. in l. finali in princ. ff.
quod met. caus.* Alexand. *cons.* 183. *in causa, & lite num.*12.
*vers. succedit notabiles doctrina lib.*6.

Dubitari autem minimè valet quin Dominici possessio
excludatur ex testibus examinatis pro parte Sebastiani Gar-
zias de los Pinares, eo quia deponunt Cosmum in cuius lo-
cum idem successit, possedisse controuersum beneficium,
8 ac ob eius obitum vacationem euenisse, † ergo cum fuerit
semper plenum non potest induci vacatio per obitum Do-
minici, Gonzal. *ad regul. de mens.* §.3. *num.*9. Greg. *decis.*258.
*num.*6. *& decis.*307. *num.*4. Mohed. *decis.*11. *vt lit. pend.*

Idque clarius ostenditur ex Ordinarij sententia tribuente
Sebastiano immissionem sub speciali mentione, quod omnia
9 in litteris Apostolicis narrata sufficienter † probata reman-
serint, quæ cum fuerint deinde debite exequutioni deman-
data, operatur vt dictæ litteræ censeri debeantur iustifica-
tæ, Rota coram Otthobon. *decis.* 154. *num.* 2. *& decis.* 197.
*num.*3. *part.* 2. *recent.*

Neque releuant Epistolæ, quas sub die 27. Septembris
1654. Cosmus transmisit ad suum corresponsalem in Vrbe
10 degentem † in quibus eum deprecabatur, vt in locum Do-
minici prædefuncti gratiosam ad sui fauorem obtineret sub-
rogationem ad dictum beneficium ibi, *e se fosse necessario
assicurarmelo lo potrà fare del meglio modo ch'à V. S. parerà,
Io quà disporrò di pigliar il possesso*, ex quibus verbis resultare
videbatur Cosmi confessio super Dominici possessione ex-
clusiua propriæ ipsius.

Nam contrarium conuincitur ex subsequentibus ibi, *im-
11 porterà assai, † che V. S. domandi la surrogatione, accio non
ci sia luogo ad inquietarmi, e se qualch'uno volesse dimandare
detto beneficio farli intendere, ch'io possiedo in virtù di Bolle
di Sua Santità, accio non spenda male i suoi quadrini*, ex
quibus euidenter apparet Cosmum subrogationem petijsse,
non quia ipse tunc beneficium non possideret, sed ad ma-
12 gis conseruandam suam possessionem in scripturis † etenim
vna pars interpretationem recipit ab altera Soccin. Iun. *cons.*
18. *num.*16. *lib.* 3. Dec. *cons.* 11. *num.* 2. Cæphal. *cons.* 451.
*num.*82. *lib.*4. Honded. *cons.* 12. *num.* 15. *&* 16. *lib.* 2. Potest
13 siquidem simul stare absque † implicantia, quod Cosmus
virtute antecedentis prouisionis Apostolicæ beneficium pos-
sideret, & vti subrogandus intenderet captare nouam pos-
sessionem cumulatiuam cum altera proueniente ex diuerso
14 titulo Iura Iuribus addendo, † nam cum certum sit in bene-
ficialibus dari multiplicitatem titulorum ex Buratt. *dicta de-
cis.*686. *num.* 6. ita pariter dicendum est admitti multiplicita-
tem modorum acquirendi possessionem.

R. P. D. BEVILAQVA.

Fulginaten̄ Fideicommissi.

Lunæ 15. *Martij* 1662.

ARGVMENTVM.

Multa deducuntur in præsenti decisione ad firmandum statum alicuius hæreditatis, & maximè dum bona sunt fideicommisso subiecta, & quæ sint detrahenda ex bonis fideicommissarijs, & quis eorum rationem reddere teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Confessione propria, nulla datur maior, & efficacior, probatio.*
2 *Probatio facta ex instrumentis publicis, Iudici ostensis, & in actis positis superat omnem aliam probationem.*
3 *Fideicommissa sunt reintegranda stante precepto Testatoris.*
4 *Fœminæ non possunt aspirare ad illud fideicommissum, à quo sunt exclusæ.*
5 *Legitima filiarum non est detrahenda ex bonis prohibitis alienari.*
6 *Alienatio bonorum ex quibus verbis à disponente dicatur prohibita.*
7 *Dispositio, quando sit, per dictionem*, in circa, *ad quid se extendat.*
8 *Dictio*, in circa, *ad quam quantitatem se extendat, remissum in arbitrio Iudicantis, dicitur.*
9 *Dictio*, in circa, *potest se extendi ad quartam, & decimam partem.*
10 *Dos vxoris, & filiarum ex bonis fideicommissarijs quando non videantur detrahenda.*
11 *Factum non præsumitur nisi probetur.*
12 *Legitima filiorum de Iure naturali, debetur filijs.*
*Legitima filiorum est quota bonorum, non hæreditatis, num.*11.
13 *Legitima debetur filijs, detractis debitis hæreditarijs.*
14 *Debita fideicommittentis debent detrahi ex fideicōmisso.*
15 *Dos relicta filiabus à fideicommittente, detrahenda est ex fideicommisso.*
16 *ad Rationem reddendam bonorum, vt quis possit cogi quid nam probandum veniat, & num.*17.
18 *Bonorum ratio ab eis est reddenda ad quorum manus deuenerunt, & non ad alios.*
19 *ad Libros exhibendos, & ad rationem bonorum reddendam, vt quis possit cogi, quid sit probandum.*
20 *Verisimilia ea, quæ non sunt non veniunt attendenda.*
21 *Vacatio Officiorum vacabilium ad cuius periculum vacēt.*

DECISIO CCCCXV.

Decisionem sub die 14. Martij anni præteriti editam, in
qua firmatum fuit concedendam esse sororibus de
* Roncallis retentionem bonorum Rodulphi pro reintegra-
tione fideicommissi Ioannis Martini reuocatoriam antece-
dentis illam eis denegantis hodie causa reproposita Domini
confirmandam esse censuerunt, nam subsistit, quod de
vniuersa hæreditate dicti Ioannis Martini fideicommittentis
ascendente ad scut.275. m. constat ex Iurata confessione
filiorum emissa in publico Instrumento de anno 1608. ex
causa consecutionis legitimæ inter ipsos stipulato, quæ
† nulla maior, & efficacior probatio dari potest, *l. cum te* 1
C. de transact. l. generaliter 13. *C. de non num. pecunia cap.
per tuas decima extra de probat.* Mantic. *decis.*97. *num.*9. non
releuante, quod sequuto obitu Marci, & Petri duorum ex
dd. fideicommittentis filijs, & facto restitutioni portionis il-
lorum loco non fuerit facta ad rationem scut. 375. mil. sed
minoris quantitatis, quia cum alia de causa id euenire po-
tuerit, nullo pacto excludit, quin rectè ab initio fuerit fir-
matus status in dicti scutis 275. mil. iuxta explicitam confes-
sionem matura deliberatione emissam, † & comprobatam 2
ex Instrumentis prius Iudici, & in actis A. C. inde exhibi-
tis, quæ omnibus alijs præualere debet, Surd. *cons.*60. *num.*1.
Rot. coram san. mem. Gregor. XV. *decis.* 434. *num.*14.

Nec dicatur, quòd ex scutis 27416. computatis scutis
4500. post obitum Decij Rodulpho pro sua parte obuentis,
& ad † reintegran̄ fideicommissum adstricto, Peregrin. *consil.* 3
48. *num.*10. *lib.*1. *& cons.*64. *num.*27. *lib.*3. *& decis. Patauin.*
120. *num.*4. Cæphal. *cons.*563. *num.* 33. Cyriac. *contron.* 282.
num. 39. *&* 40. sint demenda bona per fideicommittentem
relicta in Ciuitate, & territorio Bergomi valoris scutri 7000.
& particulari fideicommisso subiecta ad fauorem Hierony-
mi Rodulphi per mortem Francisci, & Octauiani sine filijs
priuilegiati, & ad quæ † fœminæ perpetuò exclusæ non 4
possunt aspirare, Gabriel. *cons.* 132. *num.* 41. *lib.* 1. Menoch.
*cons.*197. *num.*55. *& cons.*867. *num.*5. Cæphal. *cons.*394. *n.*19.
quia fuit in principio decisionis animaduersum in calculo fir-
mato super statu hæreditatis à dd. filijs fideicommittentis
occasione consequendi legitimam non fuerunt comprehen-
sa bona Bergomi alienari prohibita, † clarè deprehenditur 5
ex eodem Instrumento, ibi: *in quibus continentur bona va-
loris scut.*248955. *vltra quæ adsunt hæreditaria bona in Ciui-
tate, & Territorio Bergomi scut.* 25. *mil. vel circa, non com-
prehensis bonis quorum alienatio prohibita legitur in testamen-
to Patris &c.* quæ verba *non comprehensis bonis, quorum alie-
natio, &c.* non solum ad litteram excludunt dicta bona alie-
nari prohibita, & fideicommisso particulari subiecta † à 6
calculo vniuersi patrimonij in dicta summa firmati sed colli-
gitur etiam ex combinatione summarum expressarum, nam
adden̄ ad scut. 248955. alia scuta 25. mil. ex bonis Bergomi
fideicommisso vniuersali subiectis constituitur summa, &c.
273955. quibus si addantur alia scuta 7000. fideicommissi
particularis tota hæreditas ascenderet ad scuta 280955. cum-
que nihilominus calculata fuerit in dd. scutis 275. mil. & sic
in minori quantitate, sequitur, quod non fuerint compre-
hensa

hensa bona sub fideicommisso particulari relicta, & in scu-
tis 7000. valutata non attenta deficientia scut. 1045. nam
ijdem fratres in calculando alia bona Bergomi non se re-
strinxerunt ad summam præcisam, sed loquuti sunt cum di-
7 ctione † *in circa* excludente certam quantitatem, Ruin. *cons.*
10. *num.* 3. *lib.* 3. Rot. coram Greg. *decis.* 550. *num.* 1. *& in re-
cent. decis.* 73. *num.* 3. *part.* 2. *& decis.* 426. *num.* 1. *part.* 3. *&
decis.* 23. *num.* 2. *part.* 6. & in hac ingenti summa benè opera-
8 tur, & dici potest † modica, in quam verificatur dictio præ-
dicta dependens ab arbitrio iudicantis inspecta qualitate, &
quantitate rei Alexander *cons.* 82. *in fine lib.* 7. Rot. apud
Gregor. *decis.* 344. Buratt. *decis.* 722. *num.* 3. *&* 8. *& in dicta*
9 *decis.* 73. *num.* 3. *part.* 2. vbi quod capit † quartam, & de-
cimam partem.

A qua quidem summa, vt supra per filios vnanimiter fir-
10 mata non visum fuit detrahendas esse dotes vxoris, † &
filiæ ipsius Testatoris, expensas funeralium, & legatum,
vt prætendebatur ab authoribus sororum approbatum, quia
11 † præterquod de huiusmodi approbatione non docetur, vt
debet cum status hæreditatis fuerit in prædicta quantitate
12 concorditer firmatus ad effectum detrahendi † legitimam
filijs debitam de Iure naturali, & est quota bonorum, non
hæreditatis, Butringar. *in l. quoties circa finem, C. de hæred.
Instit.* Soccin. Iun. *in l. Centurio num.* 149. *ff. de vulg. & pu-
pill.* alijque cumulati per Merlin. *de legitima lib.* 1. *tit.* 1. *quæst.*
2. *num.* 1. censentur dicta dos Vxoris, ac funeris expensæ,
13 tanquam æs † alienum prius deductæ, sicuti hoc detracto
legitima debetur, *l. si libertas* 20. *§. libertus, & l. libertus* 36.
ff. de hæred. libertat. Cyriac. *controuers.* 104. *num.* 9. Merlin.
de legitim. lib. 1. *tit.* 4. *quæst.* 6. *num.* 1. legatum lib. 100. mo-
14 netæ Bergomi † constituentium scuta 143. circiter monetæ
Romanæ pauperibus distribuendum non minueret credi-
tum dd. sororum, nisi in scutis 3. circiter, factis diuisionibus,
15 & subdiuisionibus, non probatur autem, quod soluta † fue-
rit dos filijs relicta à Testatore Iure institutionis pro eius le-
gitima, non minuit fideicommissum, sed legitimam, & ab
ea detrahitur Merlin. *de legitim. d. quæst.* 6. *num.* 14. Rot. co-
ram Gregor. *decis.* 565. *num.* 1. *& seqq.* confirmata post Mer-
lin. *dicto tract.* 106. *num.* 1. 2. *&* 9. *& in recent. decis.* 399. *n.* 41.
& seqq. & num. 36. *part.* 5. *tom.* 1.

Minus dicatur, quòd subsistente calculo totius assis in
dicta summa sicque pro portione ad Rodulphum obuenta
ad computum ratæ scut. 6854. Sororibus de Roncallis pro
reintegratione fideicommissi debitæ sit ponenda partita scut.
2507. 16. in tot bonis in territorio Fulginei, & alibi ab ipso
Ioanne Martino relictis, nam esto quod ex datis constet de
illorum existentia, ac emptione facta per Rodulphum à Co-
hæredibus vsque de anno 1608. inde tamen non concluditur
retentio de anno 1623. quo Rodulphus decessit, & quod
cum effectu illa reliquerit.

Neque ad dictum Computum calculanda videbatur alia
partita sc. 3750. debitorum ab Antonio Balda, quia demptis
scutis 300. ex actis per Procuratorem ab authoribus dd. So-
rorum de Roncallis constitutum vnà cum Hieronymo Ro-
dulpho Roncallo non apparet, quod alia fuerint ab eodem
16 exacta, nec aliunde † ad manus ipsorum constituentium de-
uenerint, & ob id non sunt ad eorum debitum ponenda.

Sicuti non sunt excomputandi census redempti à Ciuitate
Assisij ab illis de Gentilibus, & Diamantibus ad manus au-
thorum earundem Sororum deuenti, nec dicta scuta 300.
exacta à Balude, vbi ijdem authores illa recepissent in totum
scuta 4500. constituen. nam fuerunt iam reinuestita, & ad
computum aliorum creditorum per ipsas accepta, minusque
accepta ferendo scuta 5711. 42. exacta à Scotto debitore per
Franciscum, & Claudium tanquam ex hodie iustificatis,
non hæreditaria Rodulphi, & iam fuerunt quoque reinue-
17 stita; alij autem † Census redempti à Communitate Peru-
siæ, Vetraniæ, Trebiæ, & Hispelli, & pecuniæ *incontanti*
repertæ omnisque alia pecuniarum summa ex acta per Clau-
dium, & Ministros prouenientes ex hæreditate Rodulphi, &
mobilia, Iocalia, & merces peruenerunt vltimo loco ad ma-
nus Ianuarij Denalia Procuratoris Ioannis Baptistæ eius
18 fratris, & Tutoris dd. authorum à quibus fratribus, † non
autem à Sororibus est reddenda ratio, *l.* 2. *ff. de neg. gest. l.
Tutoris C. eod. l.* 1. *§. officio ff. de tutel. l. quædam sunt personæ
ff. de edendo*, licet ex libro in actis exhibito non remaneant
debitores.

Retentio fundaci in Ciuitate Viterbij de eodem tempore
decessus Rodulphi, & existentia librorum penès Sorores,
19 vel illarum auctores † non iustificatur, vt debet, adhoc vt
sit exhibitioni, & redditioni rationis locus, *l.* 3. *in principio,
& ibi gloss. in verbo Summatim ff. de exhibit.* Gratian. *cap.* 262.
num. 6. *&* 7. bon. mem. Merlin. *decis.* 89. *&* 707. *vbique n.* 1.
quinimò apparet de terminatione illius de anno 1621. & ex
acquisitionibus venditione mercium, & exactionibus fa-
ctis, tam per dictum Rodulphum, quàm per Ministros à
Ianuario constitutos post dictum annum ad scuta 30. mil. &
vltra ascenden. optimè conijcitur illa ex effectibus fundaca-
libus, ac creditis contentis in dd. libris prouenisse, & ad illius,
& dd. Ianuarij manus † peruenisse, cum verisimile prorsus 20
sit, quod tam breui tempore duorum annorum potuerit
aliunde hoc lucrari, Rot. 716. *num.* 12. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.*

Officia tandem vacabilia à Rodulpho in personas filio-
rum empta non censentur ab ipso illis assignata in locum
aliorum officiorum per eundem Rodulphum ab hæreditate
Ioannis Martini pro sua legitima detractorum, & per obi-
tum dd. filiorum † successit vacatio, & amissio ad damnum 21
ipsius Rodulphi, qui dispositionem sibi reseruauerat, vt re-
spondit Rot. coram Buratt. *decis.* 613. *& in recent. decis.* 550.
num. 20. *part.* 4. *tom.* 3. *& in Anconitana Officiorum* 10. *De-
cembris* 1647. *coram bon. mem. Arguelles.*

Cùm itaque ex præfatis, & latè per Informantes dedu-
ctis, vel nulla, ex partitis, sit deducenda, vel saltem omnes
sint turbidæ, & reintegratio facienda sit clara non potest
dd. Sororibus, siue Laurentio, & alijs de Iacobellis eorum
successoribus denegari retentio ex personis Francisci, &
Octauiani pro dd. scutis 6854. prout fuit iterum pro ea con-
clusum vtraque, &c.

Decisio hæc in hac eadem causa emanata sub die 14. Martij præteriti 1661. coram eodem R. P. D. Beuilaqua impressa est supra in hac eadem part. 13. decis. 294.

R. P. D. C E R R O,

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Domus de Vsazzijs.

Luna 13. Martij 1662.

A R G V M E N T V M.

Hæres grauatus non potest pro sua quarta Trebellianicæ alienare bona conditionali fideicommisso subiecta, ante euentum conditionis, quæ opinio est *Croti*, quæ suos habet contradictores.

S V M M A R I V M.

1 Decis. 20. coram bon. mem. Cardinali Canalerio, *reformatur, ex qua subsistunt, quæ fuerunt deducta in facto, num.* 2.

3 *Suppositum, quando est falsum, corruit super eo dispositum.*

4 *Fideicommisso conditionali supposita bona, non possunt eligi pro Trebellianica, nisi verificata conditione.*

5 *Alienatio rei subiectæ conditionali fideicommisso, si fuerit facta pro Trebellianica est inualida.*

6 *Etiamsi hæres grauatus post alienationem, nullos fructus perceperit.*

7 Croti opinio in leg. Filiusfamilias, §. Diui, ff. de Legat. 1. *suos habet contradictores.*

8 *in Facto, quæ non subsistunt non suffragantur.*

9 *Alimenta, & fructus habiti per hæredem grauatum extraneum, veniunt in Trebellianicam imputanda.*

10 *Hæres grauatus dum non confecit Inuentarium de bonis hæreditarijs, censetur alienasse bona hæreditaria pro integra sua detractione.*

11 *Bona fideicommissaria, quando sunt particulari fideicõmisso subiecta non possunt alienari pro Trebellianica.*

D E C I S I O CCCCXVI.

FRanciscus, & Fabritius de Vsazzijs vocati ad fideicom-
missum Iacobi egerunt contra Scagnos tertios posses-
sores pro recuperatione Domus fideicommissariæ per Iaco-
bum hæredem grauatum eis venditæ, & à bo. mem. Cardi-
nali Merlino sententiam Immissionis reportarunt. Verùm,
quia Rota in gradu appellationis sub die 3. Martij 1608. co-
ram bo. mem. Cardinali Cauaierio existimauit emptoribus
suffragari exceptionem detractionis Trebellianicæ spectan-
tis ad alienantem, † *vt in decis. 20. inter eius impressam*. 1
Hodie Franciscus Cherubinus, qui mediatante persona

Vin-

Vincentiæ, à qua causam ipse habet successit in iuribus Fa-
britij proprij obtinuit disputari dubium, An sit standum, vel
recedeñ a decisis coram Cardinali Caualerio, & ex quo
2 † non subsistunt in facto fundamenta decisionis Domini re-
cedeñ esse putarunt.

Siquidem supponit decisio, quòd hæres domum contro-
uersam alienauerit antequam aliquos fructus ex hæreditate
3 † perceperit, & cùm hoc supposito Rota amplexa fuit opi-
nionem, Crot. *in l. filiusfamilias, §. Diui, ff. de leg. 1.* qui vo-
luit rem subiectam fideicommisso conditionali pro Trebel-
4 lianica eligi, ac alienari posse etiam ante † euentum condi-
tionis, & alienationem factam intra eius quantitatem sub-
stineri, si facta fuerit antequam grauatus extraneus aliquos
5 fructus † perceperit, nec emptorem inquietari posse, quam-
uis grauatus post venditionem super viuendo fructus asse-
curus fuerit, sed vocatos ad fideicommissum agere debere
6 † contra hæredes grauati pro restitutione fructuum ad ratam
Trebellianicæ, deindè perceptorum.

At quidquid sit de veritate opinionis Croti, quæ habet
7 multos † contradictores, & præcipuè Peregrin. *de fideicom-
miss. art. 39. num. 4. & 5. & cons. 49. per tot. lib. 2.* Cancer. *var.
resolut. part. 1. cap. 2. num. 45. in fine,* Merend. *controu. Iur.
lib. 8. cap. 46. per tot.* Fusar. *de substit. quæst. 543. num. 3.* Alto-
grad. *cons. vltim. num. 23. vsque in finem col. 2.* Merlin. *de legi-
tim. lib. 2. tit. 2. quæst. 3. num. 1. cum alijs allegatis ab Informan-
tibus.* In proposito casu euitatur huiusmodi difficultas, cum
8 hodie non subsistant † in facto Iacobum hæredem nullos
fructus ante alienationem percepisse, cum ex datis *Summa-
rio Cherubini num. 2.* appareat ipsum à die obitus Testatoris
nempè ab anno 1580. vsque ad annum 1592. habuisse ali-
menta ab Elisabetha vsufructuaria, & percepisse fructus lo-
corum Montium, & aliorum bonorum sibi per Elisabetham
9 assignatorum, † quæ alimenta, & fructus habiti per Iaco-
bum extraneum veniunt in Trebellianicam imputañ, per
text. *in l. deducta 58. §. Ante diem, ff. ad Trebell.* Ruin. *cons.
148. num. 5. lib. 3.* Riminald. Iun. *consil. 590. in fine,* Peregrin.
de fideicommiss. art. 3. num. 37. Surd. *de alimentis tit. 9. quæst. 34.
num. 2.* Mangil. *de imput. quæst. 125. num. 1.* Rot. *in recent. de-
cis. 438. num. 51. & 54. part. 9.*

Immo vltra fructuum perceptionem Iacobus de an. 1588.
nonnulla loca montium hæreditaria distraxerat vsque ad
summam scutorum 715. quorum propterea alienatio tan-
quam primo loco facta annis quatuor ante venditionem
Domus sequutam anno 1592. de Iure in quartam Trebellia-
nicam imputatur, iuxta text. *in vulg. l. Marcellus, §. Res
quæ, ff. ad Trebell.*

Cumque Iacobus non confecerit Inuentarium, & dictam
10 alienationem fecerit, † censetur etiam totalia bona præce-
denter alienasse, & subtraxisse, quæ pro integra illius dire-
ctione sufficiant, donec contrarium probetur, Peregrin. *d.
art. 39. num. 54.* Card Canal. *decis. 540. num. 2. & 3.*

Et eo magis, quia cum Domus esset particulariter fidei-
commisso obnoxia super ea non erat locus detractioni Tre-
bellianicæ, dum alia bona siue libera, siue subiecta fideicom-
11 misso vniuersali super extabant, *l. prima, §. Inde Neratius,
ff. ad Trebell.* Crauett. *cons. 19. num. 15.* Rot. *in recent. decis.
337. num. 19. part. 5.* cum alijs, plenè congestis *in Rauenna-
ten. Bonorum 1. February 1649. §. Trebellianica, coram bon.
mem. Card. Corrado.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Sabineñ Spolij.

Lunæ 13. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Fructus in Spolio iudiciali sunt restituen̄ à die mo-
tæ litis, & non vltra, quando abest mala fides
spoliantis.

SVMMARIVM.

1 *Fructus in Spolio sunt restituendi à die motæ litis.*
2 *Fructus in Spolio Iudiciali sunt restituendi sicut in vio-
lento, quod declara, vt num. 3. & 4.*
5 *Bona fides inducitur ex leui, & colorata causa, etiam in
materia Spolij.*
6 *Deliberatio declarata nulla, licet tollat bonam fidem,
tamen non includit malam, & num. 7.*
8 *Monitorium non reproductum non inducit malam fidem
pro restitutione fructuum.*

DECISIO CCCCXVII.

Decisionem sub die prima Iulij 1661. * emanatam super
liquidatione, & restitutione fructuum ab Armando
perceptorum de bonis sibi deliberatis à tempore adeptæ pos-
sessionis, hodie DD. refirmando, dixerunt ad illos esse con-
demnandum † à die motæ litis per Pedacchios, à quo fuit in 1
mala fide constitutus iuxta veriorem, & æquiorem senten-
tiam receptam in Spolijs, & alijs interdictis, *l. prima, §. Ex
die, ff. de vi, & vi armat. DD. in cap. grauis de restit. Spoliat.*
Archidiac. *in capit. reintegrandæ, versic. Quid de fructibus 3.
quæst. 1.* Natt. *consil. 4. num. 14. cum seqq.* Thesaur. *decis. 29.
num. 6.* Gratian. *discept. 206. num. 14.* & perpetuò amplexa
est Rota, vt coram bon. mem. Merlin. *decis. 687. num. 2. & 3.
reperitur in 4. part. recent. tom. 3. decis. 740.* & post modum
Perusin. *de subhast. decis. 96.* & prius *in decis. 341. num. 1. &
decis. 441. in fine,* post Cens. *de cens.* Card. Caual. *decis. 409.
num. 1. & in recent. decis. 187. num. 17. part. 7. & in Roma-
na Deuolutionis Domus 30. May 1659. in princ. coram Reu.
P. D. meo Albergato.*

Et quamuis etiam in Spolio iudiciali ob malam fidem reci-
pientes † fructus, & ad illorum restitutionem conuenti de- 2
sumptam ex iniusta bonorum occupatione, non secus, ac
si fuisset violentus Spoliator condemnatur ad illos ante mo-
tam litem perceptos, non ex interdicto, sed ex officio, &
æquitate, quæ non patitur, vt ille mala fide fructus lucre-
tur, *ex allegatis in alia decisione post principium, & in decis.
100. num. 44. cum seqq.* apud eundem Modern. Perusin. *de
subhast.* † Ad hunc tamen effectum opus est, vt constet, ne 3
adeò euidenti mala fide, vt nulla intret excusatio nullaque
ratione excusari possit, alias enim concurrente qualibet cau-
sa etiam temeraria, & bestiali apta ad excusandam malam
fidem, vel † qualiscunque possidendi ratio subsistit ea suffi- 4
cit, ad faciendum fructus suos, antequam fuerit intentata
lis, vt post Bald. *in l. initium num. 3. C. de vsucap.* Surd. *decis.
211. num. 7.* & in puncto firmauit Rot. *in præcitata decis. 687.
num. 8.* coram bon. mem. Merlino, quam refert, & sequitur
Posth. *de subhast. inspect. 55. num. 95.*

Hanc autem euidentissimè malam fidem in Armando, qui
obtinuit deliberari bona pro scutis 915. non obstante sua an-
tecedenti maiori super illis oblatione, iuxta firmata in deci-
sione §. *In hanc autem,* visum fuit abesse ex titulo delibera-
tionis, fer. fer. factæ, ex causa veri, & legitimi crediti do-
talis, ac ex depositione duorum Testium pro parte illorum
de Pedacchis inductorum, & æstimatione publici agrimen-
soris relatis in hodierno *Summario Armandi num. 1. & 2.* ex
quibus constat bona esse valoris scut. 1160. circiter, sicque
satis minoris antecedenter oblati, quod suffragari videtur,
ne ad fructus ante annum 1659. quo fuit intentatum Iudi-
cium Spolij perceptos teneatur, cum absit mala fides, qualis
requiritur, quinimò insurgit bona, † ad quam induceñ le- 5
uis, & colorata causa, ac etiam iniustus, & temerarius ti-
tulus sufficit, per text. *in l. & si lege, §. fine, ff. de petit. hæred.*
Decian. *respons. 13. num. 78. lib. 1.* Bece. *consil. 196. num. 34. &
consil. 225. num. 27.* Gratian. *discept. forens. 17. num. 14. & 15.
& cap. 420. num. 18. cum seqq. & cap. 494. num. 17.* Rot. *decis.
310. num. 1. part. 2. recent.* & apud Modern. *de manut. decis.
669. num. 9. cum seqq.* & post Cens. *de cens. decis. 293. num. 3.*
Merlin. *d. decis. 687. num. 9. & 15. & decis. 189. num. 28. &
29. part. 7. recent.* Surd. *decis. 247. num. 12.*

Non refragatur, quòd deliberatio fuerit declarata nulla,
& spoliatiua, † quia licet ex illa non inducatur bona fides 6
positiua, exclusiua ignorantiæ facti, & Iuris, Ofasc. *decis.
160. num. 8.* excludere tamen † malam, & ex his oritur me- 7
dium saluans recipientem à restitutione, *d. l. si lege 28. §. Sine
de petit. hæred.* Imol. *in l. si fur 32. §. primo in fine, ff. de vsu-
cap.* Neuizan. *consil. 77. num. 22. & 23.* Bece. *cons. 96. per tot.*
Rot. *decis. 749. num. 8. part. 3. recent.* & apud Cenc. *dicta
decis. 293. num. 9.*

Neque momenti videbatur Monitorium ab eisdem de
Pedacchis in Tribunali A. C. obtentum super manutentio-
ne in possessione bonorum deliberatorum, † quia cum in 8
illo non contineatur Inhibitio, & fuerit executum contra
Procuratorem, & nunquam reproductum in actis non po-
test ex simplici executione prædicta inferri ad vndequaque
inexcusabilem malam fidem, vt supra exigitam pro recupe-
ratione fructuum ante motam litem, vt firmant auctorita-
tes præcitatæ, & signanter Rot. *in dicta decis. 293. num. 5.*
post Cenc. *& decis. 669. num. 10. & 11.* apud Posth. *de manut.*
Et ita vtraque, &c.

Decisio

Decisio hæc sub die 1. Iulij 1661. coram eodem R. P. D. Beuilaqua in hac causa emanata, cum non reperiatur, impressa erit infra in Miscellanea Decisionum iuxtà seriem temporis.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Fulginaten Prædij.

Lunæ 15. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Bona distracta pro debito, & sint fideicommissaria, data recuperatione, cuius sunt. *Constitutio Ægidiana* extra Prouinciam Marchiæ non habet locum, Præseruationes in diuisione bonorum quo ad bona fideicommissaria, tunc operantur, quando adest fideicommissum, alias secus, cum conseruent, sed non addant Ius.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommisso subiecta, si pro debito distrahantur, dum sequitur eorum recuperatio, ad quem spectabunt.*
2 *Mulieres sine certis solemnitatibus in Prouincia Marchiæ non possunt contrahere, secundum Carpensem Constitutionem.*
3 *Quæ Constitutio extra Prouinciam Marchiæ non admittitur.*
4 *Diuisio facta inter hæredes, cum Præseruatiuis fideicommissi, quid operetur.*
5 *Clausulæ* Præseruatiuæ, *tunc operantur, quando adest aliquid, quod possit præseruari, aliàs non tribuit Ius.*
6 *Clausulæ* Præseruatiuæ præseruant, *non autem inducunt aliquid.*
7 *Assertio, quando probatur erronea, non præiudicat.*
8 *Bonorum fideicommissariorum alienationes, ex causa tantum permittuntur.*
9 *Sententia nullitatis vitio subiecta est, dum decernit immissionem, & reintegrationem.*
Immissionis, & reintegrationis iudicium simul stare non possunt, num. 9.
10 *Possessor, quando est remouendus omninò citari debet.*
11 *ad Sententiam, quando plures debent citari, si aliquis non citetur, an sententia dicatur nulla, quo ad omnes.*
12 *Sententia, quando est euidenter iniusta, executionem non meretur, & sic non est disputandum de vi* Constitutionis Ægidianæ.

DECISIO CCCCXVIII.

BOncompagnus vti vocatus ad fideicommissum anno 1584. institutum à Troilo Boncompagno immissionem, seu reintegrationem ab A. C. super prædio obtinuit à fratribus de Gentilibus possesso, nec non in Territorio Fulginei in Regione videlicet, Granarij Constituto, ad quorum fructuum instantiam delata mihi causa ad formam rescripti Signaturæ, Dubium hodie proposui, vtrum, *Ægidiana Constitutio*, appellationis interdictiua in iudicijs possessorijs debeat committi, & in negatiuam Domini, sententiam, ex euidenti iniustitiæ fundamento inclinarunt, ex eo potissimum resultañ, quod Carolus Boncompagnus tum proprio nomine, tum etiam vti Procurator Troili fratris de anno 1560. prædium, de quo agitur, ex dotalis crediti causa in solutum Nicolæ Matri concessit. Hæc verò post possessionem ipsius apprehensam de anno 1571. se obligauit expressè pro restitutione dotis in scutis mille sibi à Cinthia Vxore Boncompagni filij persolutæ, cui successiuè eiusdemmet Vir, ac Carolus frater nomine hæreditario Troili hæredis Nicolæ matris pro eodem dotis credito prædium assignarunt, vt ex Instrumento assignationis; necnon altero possessionis adeptæ apertè conuincitur, post Cinthiæ verò decessum idemmet Prædium in Cataldinum ipsius filium delatum fuit debitorem Vincentij Gentilis, cui Iudex pro suo credito illud aiudicauit.

Dum itaque prædium pro debito distractum ad fideicom-
1 mittentem vti Nicolæ hæredem † spectante ex dispositione Iuris, eiusdem recuperatio successiuè vocatis ad fideicommissum interdicta censetur, ad text. *in l. filiusfam. 117. §. Diui il secondo, ff. de leg. primo l. Pater filium 36. ff. de leg. 3.* Rot. *in Romana fideicommissi 7. Iunij 1652. §. Nam quis, coram Reuerendissimo D. meo Zarate.*

Nec obligatio Nicolæ poterit ex solemnitatum defectu de nullitatis vitio redargui; Quoniam Carpensis Constitutio certas solemnitates † requirens in Mulierum contractibus 2
in Prouincia dumtaxat Marchiæ, non autem in cæteris locis † admittitur, vt in terminis *Fulginei resp.* Rot. *decis.* 304. 3
num. 8. & 9. part. 4. tom. 2. recent.

Diuisio verò inter Cataldinum, & Herculem fratres instituta obesse non valet, licet præseruata † fideicommissi Iura 4
subsequenti verborum contextu ibidem extinxisse noscatur, videlicet sine præiudicio fideicommissi in omnibus bonis iniunctì à Troilo, talis æquidem protestatio posset aliquid operari, si prædium fideicommisso foret obnoxium, secus verò dum innotescit omninò † contrarium præseruationis; quippè natura est Ius realiter præexistens asseruare, 5
non autem illud de nouo † tribuere, vt notat Aymon. *consil.* 6
15. num. 1. ad med. & consil. 29. num. 8. Rot. *decis. 197. num. 9. part. 4. diuers.*

Præterea neque explicita hæredis grauati confessio super identitate bonorum, vel existentia † fideicommissi solet 7
suffragari, si eadem erronea detegatur, ad text. *in l. non fatetur 2. de Confess.* Soccin. Iun. *consil.* 112. *num.* 3. *lib.* 1. Menoch. *consil.* 105. *num.* 94. & 96. Rot. *in Amerina successionis 15. Maij 1656. §. Animaduersum, propè finem coram Reu. P. D. meo Beuilaqua.*

Neque vrgere poterunt alienationes bonorum fideicommissi per Cataldinum, & Herculem perhabitæ. Siquidem ex earum causa Boncompagna † dumtaxat permittitur pro 8
reintegratione fideicommissi peragere, non autem Immissionis Iudicium in vim, *l. vltima, C. de edict.* instituere, quod super bonis fideicommissi solummodo defertur.

Animaduertebant prætereà aliqui ex Dominis sententiam vitio nullitatis subiacere, vel quia immissionis, & † reintegrationis Iudicia intret se vti contraria insimul nequeunt cumulari, Bero. *consil.* 61. *num.* 26. *vol.* 2. Menoch. *de adipiscend. remed.* 4. *num.* 505. cum Rot. *in Romana Transactionis 11. Februarij 1661. §. Neque poterit, coram me;* Tum ex neglecta citatione Pantasileæ sororis fratrum de Gentilibus, 9
quæ ratione possessionis existentis † penes ipsam pro indiuiso citari omninò debuerat, iuxta text. *in cap. licet Episcopus,* ibique Gloss. *notat in verb. Te non vocato de præbend. lib. 6.* Ruin. *consil.* 62. *num.* 24. *lib.* 5. Rot. *in Toletana Decimarum de Capilla 12. Iunij 1654. §. Releuantia quoque, coram me,* 10
quæ sanè nullitas † adeò sententiam inficit, vt ob connexionem Iurium quoad citatos substineri non possit, Ruin. *consil.* 11
129. *num.* 17. *lib.* 5. Gabriel. *consil.* 56. *num.* 17. *lib.* 1. Rot. coram Gregor. *decis.* 319. ibidem Adden. *num.* 7. & *coram Eminentiss. D. meo Card. Otthobon. decis.* 170. *num.* 24. & *in Romana, seu Veliterna Restitutionis in integrum 25. Iunij 1646. §. Est autem, coram bon. mem. Bichio, & in Leodien. Successionis 14. Maij 1660. §. penultimo, cum seqq. coram Reuerendiss. D. meo Episcopo Papien.*

Hinc Immissionis sententia euidenter videtur iniustitiam præseferre, † nec executionem proindè ex vi Ægidianæ constitutionis consequi debet, vt tradit Corn. *consil.* 10. *num.* 2. 12
vers. Nisi forte lib. 4. Gabr. *consil.* 49. *num.* 15. & *lib.* 1. Contard. *de Constit. Ægidiana quæst.* 4. *num.* 6. Rot. *decis.* 391. *num.* 6. *part.* 2. *recent.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO

Firmana Primogenituræ.

Lunæ 25. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Primogenituræ Lex, à Constituente data, non est alteranda ab hærede, & maximè dum ipsa principalis dispositio est alterata. Hæres simpliciter adeundo hæreditatem, dicitur tacitè omnia contenta, in Testamento acceptasse. Nominare aliquem ex certis personis in morte debens, an possit eum in vita nominare.

SVMMARIVM.

1 *ad Primogenituram vocatus, validè non potest præscriptam legem primogenituræ innouare.*
2 *Primogenituræ Lex, à constituente ordinata, non est diuerso ordine præter eius intentionem, alteranda.*
3 *Hæres simpliciter adeundo hæreditatem, censetur acceptasse omnia ordinata à Testatore.*
4 *Itaque contrarium, non potest disponere.*

5 *in*

5 *in Primogenitura qualitatis omissio, per Testaterem, ordinata, non operatur nullitatem, dum illa in substantia fuit executioni demandata.*
6 *Vel quando voluntas eam constituentis in parte substantiali innouata non fuit.*
7 *Qualitas ad certum effectum ordinata inspici non debet quoties idem effectus sequatur.*
8 *Quod tamen est intelligendum vtrum nisi ex variatione ipsa, substantia dispositionis euertatur, ita vt contrarium induceretur.*
9 *Dispositiones contrarias menti Testatoris inducentes, non dicuntur seruare eius voluntatem, imò destruere, & num.10.*
11 *Testatoris mens, ex eiusdem verbis ponderanda, & extrahenda est.*
12 *Voluntas Testatoris non potest dici, quod fuerit obseruata, dum contrarium fuit factum.*
13 *Hæres adstrictus à Testatore nominare ad primogenituram aliquem, ex certis personis in vltima voluntate. Nullatenus talem nominationem facere valet in vita, num. 13.*
14 *Nominare debens ex mente Testatoris in obitu, aliquem ex certis personis, si nominet in vita quare non teneat.*
15 *Primogenitura institutio, ideò fuit inuenta, vt bona indiuisa valeant seruari in vna tantum persona.*
16 *Dispositio penitus dicitur corruere ex defectu ipsius causæ finalis, & num.17.*
18 *Contractus nominati rescissio regulariter admitti non debet, sed actio dumtaxat contra inobseruantem pro eius adimplemento.*
19 *Quod tamen non procedit, quoties promissio non potest expleri.*
20 *Dispositiones quæ sunt contra Iuris prohibitiones non releuant.*
21 *ex Testamenti scientia ad notitiam oneris in eo contenti, nequit inferri.*
22 *Ratihabitio tacita ex diuersis actis elicita tollitur, ex expressa reuocatione ipsius actus.*
23 *Ratificatio actus inualidi, non inducitur, non data scientia, & inualiditate ipsius actus.*

DECISIO CCCCXIX.

RVgerius de Iuliuccijs ea causa ingressus in Religionem Diui Francisci sub ea lege Ioannem Baptistam fratrem sibi instituit hæredem, vt ea integro hæreditatis asse, ac portione bonorum paterna, eidemmet Ioanni Baptistæ debita primogenituram Iure Contractus institueret in fauorem alterius ea fratribus, in vltima vitæ periodo ad ipsius hæredis libitum nominandi, quorum fratrum masculina linea extincta primogenitum exortum ex fœmina primogenita mandauit admitti.

Post hanc verò dispositionem à Ioanne Baptista, anno 1621. tum proprio, tum hæreditario nomine Rugerij, nec non etiam vti Petri alterius fratris Donatario vnanimi consensu cum Dominico, ac Antonio fratribus quoque germanis primogenitura Iure donationis inter viuos instituta fuit in fauorem eiusdemmet Antonij, deinde verò ordine tamen successiuo pro Dominico, ac Petro, necnon masculis ex eis descendentibus; facultate quoque vltimo ex his attributa eligendi aliquem ex oatis à fœmina Iuliuccia, quorum vocatio expressa præcesserat in Casu, quo linea fratrum masculina foret extincta, cum verò nominatio Iulij Cæsaris Morici virtute prædictæ facultatis à Marco Antonio vltimo masculo habita nullius roboris detecta fuerit, Eminentiss. D. Cardinalis Azzolinus eiusdem Marci Aotonij hæres ex testamento nullitatis primogenituræ obiecit, super cuius proinde existentia pluries per me proposito dubio negatiua hodie prodijt resolutio, ac à decisis fuit idcircò in hac parte recessum.

Ratio verò resolutionis ea potissima fuit, quod forma à
1 Rugerio præscripta in parte substantiali † conuincitur à
Ioanne Baptista posthabita, ac innouata; Ille enim in Testamento disposuit, vt post Ioannis Baptistæ decessum primogenitura à fratre initium sumeret, seu nepote ab ipsomet hærede in vltima voluntate eligendo, & fratrum linea masculina extincta admitti mandauit primogenitum ex primogenita fœmina descendentem. Hic verò in vim Contractus prælegit Antonium. Quinimò vltimo masculo facultatem detulit nominandi masculum ex fœmina Iuliuccia descendentem ad propriæ libitum voluntatis. Adeoque portio Rugerij inclusa censeri non valet sub primogenitura, de qua
agitur, ordine † omninò diuerso, ac præter sui voluntatem 2
à fratre instituta, ad text. *in l. vnum ex familia 69. §. Sed, & si fundum, ff. de leg. 2. & in l. si duobus 3. §. Sed quia, C. commun. delegat.* vbi quod bona certo oneri obnoxia, iterùm nequeunt ab hærede contraria dispositione grauari, Molin. *de primogen. lib. 4. cap. 1. num. 2.* Surd. *cons. 505. num. 5. vers. secundo considero*, Cyriac. *controuer. Iur. 312. num. 84.* Rota coram Seraphin. *decis. 848. num. 4. & decis. 855. num. 2. & 5.* cum alij relatis Iuribus *in decis. 518. n. 12. part. 4. tom. 3. rec.*

Quinimò Ioannis Baptistæ quoque portio primogenituræ per Rugerium ordinatæ debet subiacere; Is enim eiusdem-
met Rugerij hæreditatem simpliciter adeundo, † iniunctum 3
sibi onus, dimittendi, videlicet bona paterna in fauorem primogenituræ censetur acceptasse, ad text. *in l. Titia cum Testamento 35. §. Qui in vita*, ibique *gloss. in verb. petitione, ff. de leg. 8.* Bald. *cons. 89. num. 8. lib. 1.* Surd. *cons. 7. num. 5. & cons. 361. num. 42.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 11. num. 9.* Rot. coram Seraph. *decis. 848. num. 4. vers.*
Quare causa; Nec proinde potuit super † eisdemmet bonis 4
erigere primogenituram omninò diuersam, Purpurat. *cons. 500. num. 35. cum seqq.* Castrens. *cons. 164. num. 6. lib. 2.* Roland. *consil. 10. num. 40. vol. 3.* Molin. *de primog. quæst. 8. n. 7.*

Nec subsistit, quod omissio qualitatis per Testatorem or-
dinatæ nullitatem nequeat operari, † dum primogenitura 5
executioni demandata fuit in substantia; Posset enim admitti obiectio si qualitas præscripta commodum dumtaxat
hæredis respiceret, vel defuncti voluntas † in parte substan- 6
tiali innouata non foret, in quibus terminis loquitur decisio Seraph. *589. num. 9. & 11. & altero 93. num. 7. part. 2. recent.* vbi rationem ponderat, quod qualitas ad certum effectum
ordinata † inspici non debet, quoties idem effectus subse- 7
quatur, secus verò dum ex variatione, ne dum ipsa dispo-
sitionis substantia euertitur, sed etiam exclusio resultat † pri- 8
mogeniti ex fœmina primogenita à Rugerio expresse vocati. Tali quippè casu non potuit hæres, Testatoris volun-
tate posthabita, substitutiones omninò † contrarias appo- 9
nere, Rota *in Romana Iurispatronatus 12. Decembris 1659. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & coram bon. mem. Merlin. decis. 348. num. 8.*

Hæc autem contrarietas euitari non valet sub prætextu, quòd Rugerij Testamentum in duas diuidatur partes in quarum altera ex aduerso contenditur primogenitum ex primogenita fœmina exortum ad successionem vocari dumtaxat in casu, quo à Ioanne Baptista nominatio expleta non foret, perindè, ac si dum is ad actum nominationis processit, primogeniti vocatio prorsus expirauerit.

Siquidem in priori parte Testamenti perpetuæ primogenituræ erectio pure demandata conuincitur. Successiuè verò Rugerius in Casu nominationis non subsecutæ ordinauit, vt maior ex fratribus, & ijs extinctis prior ex nepo-
tibus censeretur † electus, quacumque prorsus mentione 10
posthabita primogeniti ex primogenita fœmina descendentis, qui oratione omninò distincta vlla absque conditione ad primogenituram admittitur, postquam fratrum linea ma-
sculina, necnon legitima, † ac naturalis expirasset, vt innu- 11
unt Testamenti verba, ibi: *Hæc autem primogenitura intelligatur perpetua, & in infinitum transitura de primogenito in primogenitum, &c. Ita tamen, quod dictis legitimatis præferantur filij masculi alicuius fœminæ, quæ sit de dicta Familia de Iuliuccijs, quorum masculorum primogenitus fœminæ primogenitæ, si plures sint succedat.*

Electio præterea Antonij sub ea lege in erectionis Instrumento expleta, vt primogenitura statim ab ipso initium sumeret, eaque in descendentibus suis asseruaretur; difformis omninò consistit à Testamento Rugerij præcipienti primogenituram post Ioannis Baptistæ decessum debere initium
† sumere à fratre per eumdemmet Ioannem Baptistam eli- 12
gendo in vltima vitæ periodo. Adeòque non valet sustineri, Calcan. *consil. 6. num. 24.* Castill. *var. resol. lib. 2. cap. 16. num. 56. vers. Respondetur etiam*, & tertio loco Fontanell. *decis. 525. num. 22.* Rot. coram Buratt. *decis. 744. num. 4. & 5. in Ciuitatis Plebis Capellania 23. Ianuarij 1660. in §. Is enim,*
coram me, eaque expresse † improbatur à Iure, *in l. cum pa-* 13
ter 79. §. A filia, ff. de leg. 2. disponente, vt adstrictus aliquem ex certis personis in vltima voluntate nominare, nequeat electionem in vita peragere; cuius ea ratio assignatur, quod obitu prælecti, ante nominantis decessum eue-
niente, vt contingit in casu proposito, † præiudicium irre- 14
para-

parabile ex præuentione infertur existentibus de tempore obitus, vt tradunt Roman. *cons.* 452. *num.* 3. *&* 4. Molin. *de iust. & iur. tom.* 3. *disput.* 593. *n.* 1. Cald. de Iur. *emphyt. lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 15. *cum seqq.* Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 4. *n.* 24. Rot. *decis.* 263. *num.* 1. *& decis.* 323. *num.* 1. *part.* 1. *& decis.* 326. *num.* 19. *&* 20. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.*

Hinc inferebant Domini contractum cœterorum quoque fratrum respectu corruere, siquidem erectio primogeniture exindè ab ipsis proprijs in bonis instituta fuit, quod Rugerij suique portionem Ioannes Baptista eidem primogenituræ
15 subiecerat, vt ipsa institutio † primogenituræ suadet, adhoc adinuentæ, vt bona valeant indiuisa in vnica dumtaxat persona continnò asseruari, vt aduertit Bald. *in Authen. ex Testamento num.* 39. *C. de collat.* Soccin. Sen. *cons.* 47. *num.* 6. *vol.* 3. Paris. *consil.* 72. *num.* 81. *vol.* 4. Molin. *de primogenit. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 2. *cum seqq.* Surd. *cons.* 241. *num.* 14. *& cons.* 369. *num.* 1. Rota *decis.* 182. *num.* 22. *coram Eminentiss. D. meo Cardinali Otthobono*. Necnon ostendit à parte ratio asseruationis bonorum in primogenitis, tum in procemio, tum etiam in parte dispositiua à Contrahentibus pro splendore Familiæ expressa.

Detracta itaque ex asse primogenituræ Ioannis Baptistæ, ac Rugerij portione, bonorum vnio à Donatoribus con-
16 templata videtur omninò corruere, † ac Contractus proindè vti correspectiuus ex defectu Causæ finalis fratrum quoque respectu debet infringi, ad text. *in l. cum emptor* 5. *ff. de rescind. vendit.* Becc. *cons.* 45. *num.* 29. *cum seqq.* Marr. *consil.* 123. *num.* 2. *cum seqq.* Surd. *cons.* 68. *num.* 21. *& decis.* 344. *num.* 19. Card. Mant. *de tacit. lib.* 3. *tit.* 13. *num.* 54. Faber. *in suo Cod. lib.* 6. *tit.* 5. *diffinit.* 18. *vers. Sed tamen negari non posse*, Gratian. *discept. forens. cap.* 273. *num.* 15. *&* 16. Rot. *decis.* 233. *num.* 3. *part.* 4. *recent.* Idque in terminis Donationis probat text. *in l.* 1. *C. de donat. quæ sub mod.* Curt. Iun. *cons.* 124. *num.* 14. *Clar. in §. Donatio quæst. vltim. num.* 1. Molin. *de Iust. & Iur. quæst.* 584. *num.* 3. *post med. vers. Quando maioratus*, Thesaur. *decis.* 270. *num.* 22. Cyriac. *controuers. Iur.* 239. *num.* 5. *cum seqq.* Rot. coram Merlin. *decis.* 331. *num.* 10. *&* 11. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.* & penès Modern. Perus. *de manut. decis.* 86. *num.* 6. Dissolutione præsertim primogenituræ inspecta ab Antonio, & Petro vnanimi consensu cum
17 Ioanne Baptista de anno 1614. perhabita, † cuius virtute Domino Cardinali mediato hæredi facilius hac se exceptione tueri permittitur, Rot. coram Buratt. *decis.* 246. *num.* 2.

Et licet Contractus nominati rescissio regulariter admitti
18 non soleat, sed actio dumtaxat † contra inobseruantem pro eius implemento à Iure tribuatur, ad text. *in l. ea conditione* 14. *C. de rescind. vend.* Surd. *cons.* 369. *num.* 26. coram Merlin. *decis.* 761. *num.* 23. *&* 24. Non tamen adducta conclusio
19 sibi locum assumit quoties, vt hic † promissa nequeant expleri, Soccin. Sen. *cons.* 26. *num.* 4. *vers. Ex quibus, & num.* 5. *volum.* 3. Rot. *decis.* 676. *num.* 7. *part.* 2. *recent. & in Romana, seu Veliterna Affictus* 15. *Martij* 1652. *in §. Sed quidquid sit coram bon. mem. Bichio*; Vel concurrat defectus Causæ finalis, tunc enim rescissio, nec non à Contractu recessus quoque permittitur, iuxta text. *in l. cum te* 6. ibique post *gloss. in verb. conueniat*, not. Castrens. *num.* 1. *ff. de pact. inter empt. & vend.* Abb. *in cap. verum* 4. *num.* 2. *vers. Vnde concludendo de condit. apposit.* Roland. *cons.* 69. *num.* 40. *vol.* 4. Becc. *cons.* 45. *num.* 29. Surd. *decis.* 220. *num.* 19. *& cons.* 68. *num.* 21. Rot. coram Seraph. *decis.* 591. *num.* 10. Merlin. *d. decis.* 229. *num.* 2. & not. Add. *ad decis.* Buratt. 640. *num.* 28. Alias enim dispo-
20 sitio traheretur ad Casum, quo † deceptio fratrum resultaret contra dispositionem Iuris id expressè prohibentis, *in l. cum Aquiliana* 5. *ff. de transact. & in l. tres fratres* 36. *ff. de pact.* Alex. *consil.* 46. *num.* 7. *&* 8. *vol.* 1. Aym. *cons.* 70. *num.* 28. Rimin. Iun. *cons.* 5. *n.* 116. *& cons.* 33. *n.* 25. Surd. *cons.* 431. *n.* 46.

Nec valet obesse scientia Testamenti Rugerij in Petro Dominico, ac Antonio de tempore aditæ primogenituræ, cuius virtute eamdem primogenituram subsistere saltem
21 posse concluditur in portione ipsorum. Quoniam † ex scientia Testamenti ad notitiam oneris in eo contenti nequit inferri, Gratian. *discept. forens. cap.* 788. *num.* 11. Ofasch. *decis.* 112. *num.* 15. *versic. Non obstat*, Rota *decis.* 268. *num.* 3. *part.* 2. *& decis.* 157. *num.* 21. *part.* 8. *recent.*

Tacita verò ratihabitio ex diuersis actibus elicita visa fuit
22 quoque corruere, vel quia expressa † primogenituræ renouatio eam excludit, ex regula text. *in l. cum ex filio* 39. *§. filio impuberi, ff. de vulg.* Castrens. *in l. si fundum* 83. *§. Sticum num.* 1. *ff. de leg.* 1. Aymon. *cons.* 32. *num.* 2. Vel quia sine
23 scientia nullitatis, ac erectionis † inualidæ eadem induci nequiuit, Natt. *cons.* 162. *num.* 3. *&* 4. Gabr. *cons.* 36. *num.* 60. *lib.* 1. Surd. *cons.* 49. *num.* 31. *vers. Secundo respondeo*, Rot. coram Buratt. *decis.* 410. *num.* 11. *& decis.* 191. *num.* 19. *coram Eminentissimo D. meo Card. Otthobono*, cum alijs relatis *in Romana Testamenti* 4. *Februarij* 1661. *in §. vltimo post med. coram me.* Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Firmana Domus, seu Fideicommissi super liquidatione.

Veneris 17. *Martij* 1662.

ARGVMENTVM.

Locationis quantitas ex quo probetur. Fructus bonorum stabilium, ad quam summam ascendant, Locationis quantitas, aliquando non regulatur ad rationem quinque pro centenario valoris domus. Domum inhabitans iustum est, vt persoluat pensionem.

SVMMARIVM.

1 *ex Locationis instrumento probatur quantitas locationis.*
2 *Fructus bonorum stabilium taxantur ad rationem quinque pro centenario.*
3 *in Firmana Ciuitate domus solent locari, ad minus quam ad quinque pro centenario valoris domorum.*
4 *in Domo aliqua inhabitans iustum est, vt soluat pensionẽ. Locationi, quando æquiparatur habitatio.*
5 *Præsumptiones cedunt veritati.*
6 *Veritas, quando non datur, standum est præsumptioni.*
7 *Exceptiones, quæ non faciunt ad causam, sunt reijcienda.*
8 *Sententiæ inualiditas debet cognosci ab illo Iudice cui fuit commissa causa appellationis.*
9 *Domus nouiter ædificata censetur pro parte readificata ex ruinis, domus diruta.*
10 *Fructus domus melioratæ cui debeantur.*
11 *ad Pensiones domus primi temporis, quando quis non teneatur, etiamsi fuisset domus subinquilinus.*

DECISIO CCCCXX.

PEnsiones domus, de qua agitur respectu partis locatæ Reccamatorio Authori fratrum de Montibus liquidatæ fuerunt ad rationem scut. sex pro quolibet anno, & respectu alterius partis eidem assignatæ in solutum pro florenis 380. ad rationem quinque pro centenario in decisione edita sub die 23. Maij proximi præteriti, & ratio fuit, quia † ex In- 1
strumento locationis probatur quantitas pensionis iuxta *decis.* 128. *num.* 3. *coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobon. & in Romana deuolutionis Domus* 30. *Maij* 1659. *§. quod autem coram me*. Et quoad partem datam insolutum moti sunt Domini ex præsumptione legali, qua taxantur fructus ad rationem † quinque pro centenario, quæ comprehendit 2
etiam prædia Vrbana, vt latè deductum fuit *in dicta decisione §. respectu verò*, & concordat Caual. *decis.* 318. *num.* 2. *&* 387. *num.* 4.

Cui resolutioni frustra opponi visum est: Domum non fuisse à Montibus † locatam, quodque in Ciuitate Firmana 3
Domus longè minus locari consueuerint, quam vt reddant fructum ad rationem quinque pro centenario; Nam vt in eadem decisione respondendo, cum ijdem fratres de Montibus, domum inhabitauerint, iusta est condemnatio ad restitutionem pensionum, quia ad hunc effectum † locationi 4
æquiparatur habitatio, præter relatos *in §. neque hic responsum fuit in Bononien. fideicommissi Io. Mariæ de Bologninis* 4. *Iulij* 1660. *coram R. P. D. meo Priolo §. nec releuat*; quamuis autem † præsumptio deducta ex *gloss. in Authentica per-* 5
petua verbo pensio C. de Sacrosanct. Eccles. cædat veritati in contrarium probatæ; nulla tamen in præsenti de hoc datur iustificatio, vnde interim firma † remanet dicta præsum- 6
ptio, vt in terminis responsum fuit *in mox allegata Bononien. fideicommissi §. finali.*

Neque euitari potest restitutio pensionum tanquam non debitarum sub prætextu, quod Domus Rainaldi habitata non fuerit, sed alia diuersa à Montibus constructa, Tum, quia huiusmodi exceptio † hodiè coram me deduci nequit, 7
quia in dubio, quod disputatur, continetur solum inspectio circa quantitatem ad quam summam scilicet pensiones liqui-

quidari debeant, ad quarum restitutionem dd. fratres de Montibus per tres conformes condemnati reperiuntur cum subsequentibus rescriptis Signaturæ *sine praeiudicio trium conformium*; Proindeque omnia, quæ deducuntur pro dd.
8 fratribus circa inualiditatem condemnationis à præsenti † disputatione sunt aliena, & de his agendum erit coram R. P. D. meo Celso cui commissa fuit causa appellationis, cum dicta clausula, *sine praeiudicio*, Tum etiam quia si probaretur noua Domus Constructio, quod nusquam factum fuit, cum tamen illam mala fide distraxerint, *vt late deductum fuit in decisione huius causæ coram me sub die prima Februarij* 1658. §. *responsum fuit*, quæ in præsenti supponenda est, &
9 pro parte ex eisdem lapidibus, & signis reædificata † fuerit, illamque inhabitauerint, dd. fratres, tenentur vtique ad restitutionem pensionum saltem habito respectu ad valorem Domus antequam demoliretur, Marescott. *var. resolut. lib.* 2. *cap.* 112. *nu.* 13. *ad med.* in puncto Rot. *decis.* 294. *n.* 1. *part.* 1.
10 *diuers.* Omissa quæstione hic non necessaria, † an præfati fratres de Montibus suos fecerint fructus ex parte Domus melioratæ perceptos, quam latè tractant DD. relati per Rot. *in Romana Domus* 24. *Februarij* 1650. *coram bon. mem. Bichio* §. *necnon*, & §. *quo tertio*.

Hæc placuerunt Dominis; cæterùm reformandam esse dixerunt decisionem respectu temporis, ex parte enim locata dicitur fratres de Montibus teneri ab anno 1605. quo facta fuit locatio Raccamatorio eorum Authori, & tamen cum ad eos non peruenerit, nisi de anno 1620. die 15. Aprilis, *vt in Summario fratrum de Montibus num.* 8. ab eo tantum tempore citra tenentur ad pensionem, non autem pro debitis medio tempore à dicto Reccamatorio, contra quem vel eius hæreditatem Iura sua poterit experiri Raynaldus,
11 cuius non sunt hæredes, & consequenter † non tenentur ad pensiones prioris temporis, etiamsi essent huius domus subinquilini, Menoch. *de adipiscend. remed.* 3. *num.* 100. Rot. *in Romana affictus Casalis* apud Marchesf. *de Commiss. part.* 1. *fol.* 769. *n.* 1. & post Pacific. de Saluian. *decis.* 200. *n.* 8. & 9.

Et ita reformando decisionem respectu temporis, & pro parte locata tantum responsum fuit pensiones deberi à die 15. Aprilis 1620. citra, & pro alia parte à die litis contestatæ de mense Martij eiusdem anni 1620. vt in processu publico de partibus in Rota producto fol. 15. vtraque &c.

R. P. D. NINOT.

Romana, seu Perusina Donationis.

Veneris 17. *Martij* 1662.

ARGVMENTVM.

Anterioritas respectu donationis causa matrimonij, incipit à die subscriptionis Capitulorum, sicut in materia Dotali, cuius fauore incipiet anterioritas, respectu concurrentium, à subscriptionis capitulorum die. Quia ista duo, nempè Donatio causa, & contemplatione matrimonij, & causa Dotis, æquiparantur, solemnitates, quæ requiruntur in scriptura priuata, vt possit concurrere cum instrumento publico, an sint necessariæ pro forma, vel ad aliquem effectum.

SVMMARIVM.

1 *Hypotheca anterior præfertur posteriori.*
Tempore, qui est prior, potior est in Iure, n. 1.
2 *Donatio facta contemplatione matrimonij, habet priuilegium tacitæ hypothecæ.*
Donationes ex causa matrimonij facta, & causa dotis, æquiparantur, num. 2.
3 *Donatio facta contemplatione matrimonij, quando dicatur habere expressam hypothecam.*
4 *Hypoteca anterioritas in dote, à die subscriptionis Capitulorum incipit.*
5 *in Donatione ex causa matrimonij incipit hypotheca à die subscriptionis Capitulorum.*
6 *Apocha priuata, si non habeat sua requisita non gaudet suis priuilegijs.*
7 *Apocha priuata, non potest concurrere cum instrumento publico, si non habet sua requisita.*
8 *in Apocha priuata, ideo lex requirit certas solemnitates, ob timorem fraudis, ratione antidatæ.*
Apocha priuata, quando possit concurrere cum instrumento publico, licet non habeat sua requisita à Lege desiderata, num. 8.
9 *Fraudis suspicio ex qualitate personarum tollitur.*
10 *Antidatæ suspicio tollitur stante nobilitate personarum.*
Nobiles personæ non præsumuntur voluisse præiudicare tertio, & num. 10.
11 *Capitula antea facta, si fuerint postea inserta in ipso instrumento, quid inferatur.*
12 *Attestatione extraiudiciali viri notissimæ probitatis admodum deferendum est.*
13 *Attestationi Magnatum extraiudiciali deferendum est.*
14 *Associatio conceditur vigore pacti, appositi in instrumento, vt possit capere possessionem auctoritate propria.*
15 *in Donatione, quando incertitudo ratione quotæ, impedit translationem dominij, & possessionis.*
16 *Quando tamen cesset dicta conclusio.*
17 *Donatio, quando non possit dici incerta ratione quotæ.*
18 *in Donatione, quando colligi possit, quod non sit certa ratione quotæ.*
19 *Diuisio possessionis, quando fiat.*
20 *Vxor superlucratur quartum dotale, vigore Statuti Vrbis.*
21 *de Credito suo, quando quis fuit satisfactus, non potest amplius recedere à facta satisfactione.*

DECISIO CCCCXXI.

Reuerendissimus D. Episcopus Vrbeuetanus Ioseph à Cornea in vim pacti de capiendo possessionem propria auctoritate appositi in donatione Tenutæ Montaletæ, quam pro rata scut. 14. mil. die 2. Martij 1626. illi donarunt Dux Fuluius, & Fabius à Cornea eius germani fratres petijt coram A. C. mandatum de associando ad possessionem dictæ Tenutæ contra hæredes Mariæ Magdalenæ Caetanæ illius possessores, & quia fuit ei decretum sub commissione prius soluendi dd. hæredibus scuta 20. mil. reclamans obtinuit à Sanctissimo, mihi committi causam appellationis in cuius gradu proposui dubium, an dictum mandatum esset ipsi Episcopo concedendum, & Domini affirmatiuè quoad partem Fabij, quo verò ad portionem Ducis negatiuè responderunt, eaque fuit potissima ratio denegationis, quia dicta Maria Magdalena de anno 1654. vti hæres Drusillæ vnicæ filiæ à prædicto Fabio eius viro relictæ obtinuit sibi adiudicari eandem tenutam pro credito annuæ præstationis scut. 3000. quam in vita, & alterius annui redditus scut. 2000. quem post mortem dictus Dux eidem Fabio eiusque filijs nascituris contemplatione certi matrimonij assignare promisit, quod creditum cum sit munitum hypotheca anteriori excludit à portione d. promittentis D. Episcopum agentem vigore † posterioris Donationis ad *regul. cap. qui prior* 1
54. *ff. de regul. Iur. in* 6. *l. potior* 11. & *l. creditor ff. qui pot. in pignor. hab.* Rot. coram Mantic. *decis.* 69. *num.* 1. *in Romana Saluiani* 4. *Februarij* 1661. *in principio coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

Duplex autem concurrit hypotheca tacita scilicet, & expressa, tacita, quia dictæ annuæ præstationes, vt supra debentur ex donatione facta contemplatione matrimonij, quæ habet † priuilegiũ tacitæ hypothecæ ad instar dotis cui 2
in hoc æquiparatur, vt probat Cutell. *de donat. tom.* 2. *discurs.* 1. *special.* 13. *num.* 22. & *special.* 14. *num.* 7. & *seqq.* Adest etiam expressa, † nam fuit promissa illorum solutio facienda 3
ex bonis, quo casu ista censentur hypothecata, Bart. *in l. Lucius num.* 2. *ff. de aliment.* & *Cibar. legat.* Gratian. *discept.* 683. *num.* 1. & *seqq.* Merlin. *de pignor. lib.* 2. *tit.* 3. *quæst.* 91. *num.* 2. & *seqq.* Rot. *in Romana, seu Ianuen. locorum Montium* 27. *Maij* 1658. §. *cæterum coram R. P. D. meo Priolo.*

Præterea cum dicta assignatio non solum fuerit conuenta in Instrumento dotali stipulato post Instrumentum, cui innititur D. Episcopus, sed etiam in Capitulis matrimonialibus antea subscriptis, inde resultat anterioritas, quoniam sicuti † hypotheca dotis nõ incipit à die initi matrimonij, sed 4
à die subscriptionis Capitulorum, ad quam retrotrahitur iuxta veriorem opinionem cui fauet text. *in l.* 1. ibi: *Non vtique solutionum obseruanda sunt tempora, sed dies contractæ obligationis ff. qui pot. hab.* & quam latè tuentur Panzirol. *cons.* 180. & *seqq.* Cutell. *d. speciali* 3. *num.* 11. & *seqq.* Molphes. *ad consuetud. Neapolit. part.* 6. *tit. de Iur. dot. quæst.* 2. *à num.* 16. Merend. *controu. lib.* 6. *tit.* 35. *num.* 6. & 7. Fontanell. *de pact. nuptial. tom.* 2. *clausula* 7. *gloss.* 2. *part.* 1. *n.* 27. & 32. & *decis.* 365. *per totam Adden.* ad Buratt. *decis.* 379. *num.* 1. & *seqq.* Franch. *decis.* 677. *per tot.* Criuell. *decis.* 133. Christoph.

stoph. Mart. Medic. *decis. Senens. 76. à num. 5. vsque ad finem,*
& amplexa fuit Rot. *in Fulginaten. Dotis 5. Iunij* 1648. *coram*
Reu. P. D. meo Celse .
5 Ita pariter ob dictam † æquiparationem idem procedit in
huiusmodi Donatione, ex Curell. *dicto speciali* 13. *num.* 22.
Nec refert, quòd dicta Capitula fuerint confecta per apo-
6 cam priuatam carentē requisitis † *à lege scripturas C. qui po-*
tior. in pignor. habeantur, ideò non possint concurrere cum
7 Instrumento publico, nam cum solemnitates dictæ legis † nō
fuerint inuentæ pro forma, sed ad tollendam suspicionē frau-
dis, & antidatæ, hac cessante Creditor Chirographarius præ-
fertur posteriori Instrumentario, quamuis illæ non fuerint
8 seruatæ Menoch. † *consil.* 787. *num.* 6. *&* 7. Decian. *cons.* 11.
ex n. 140. *lib.* 1. Rot. *decis.* 100. *n.* 1. *& seqq. part.* 4. *diuers.* co-
ram Caual. *decis.* 446. *n.* 7. coram Buratt. *decis.* 719. *n.* 8. *decis.*
17. *n.* 5. post Merlin. *de pignor. in Romana Pecuniaria* 10. *Iunij*
1660. §. *quia cum apoca coram R. P. D. meo Bourlemont*.
Ex pluribus autem in hoc casu dicta suspicio remanet ex-
9 clusa, & primo ex † qualitate personarum, à quibus dicta
Capitula fuerunt subscripta, siquidem earum magna nobili-
10 tas reddit † inuerisimile, quod voluerint apponere antida-
tam in fraudem aliorum, Rot. *d. decis.* 17. *sub num.* 8. *&* 9. post
Merlin. *de pignor.* coram Seraph. *decis.* 879. *num.* 7. *in Mele-*
uitana Commenda 19. *Iunij* 1654. §. *hinc quoque coram Reu.*
P. D. meo Verospio.
Secundò, quia dicta Capitula fuerunt inserta in ipsomet
11 Instrumento dotali multum prodesse ad iustificandum † ea
realiter processisset, ait Rot. coram Caual. *decis.* 446. *num.* 8.
Tertiò, ex attestationibus D. Principis Amatricis, & bon.
12 mem. Patris Carauitæ Viri notissimæ probitatis, † quibus li-
cet extraiudicialibus admodum est deferendum, vt in termi-
13 nis fidei † magnatis dixit Rot. *in Romana Dotis* 22. *Iunij*
1661. §. *neque poterit coram R. P. D. Verospio*, & de attesta-
tione Religiosi Rot. coram Merlin. *decis.* 714. *num.* 15. co-
ram Mantic. *decis.* 325. *sub num.* 1. *decis.* 192. *num.* 5. *part.* 3.
decis. 11. *num.* 9. *part.* 7. *decis.* 312. *num.* 7. *part.* 9. *recent.*
Quo verò ad partem Fabij capta fuit resolutio affirmatiua
ob dictam facultatem capiendi possessionem propria aucto-
ritate in donatione contenta cuius vigore competit associa-
14 tio † *l.* 3. *ibique gloss. verbo non videntur C. de pignor.* Rot. co-
ram Buratt. *decis.* 887. *num.* 5. coram Merlin. *decis.* 104. *n.* 6.
& in recent. decis. 373. *num.* 25. *part.* 9. *decis.* 16. *num.* 7. Sal-
gad. Laberint. *Creditor in Romana Vineæ ad Aquam San-*
ctam 4. *Iulij* 1659. §. *quia scilicet coram Reuerendiss. Papien.*
Non obstat, quòd cum dicta donatio non sit alicuius cer-
tæ partis supradictæ Tenutæ, sed pro concurrenti quantita-
15 te scut. 14. mil. adsit † incertitudo ratione, & quotæ impe-
diens translationem dominij, & possessionis etenim sufficit
16 † summam donatam esse certam, vt ea succedere dicatur lo-
co quotæ, idemque est dd. fratres fuisse loquutos per nomina
17 numeralia, ac si donassent per nomina quotitatiua † dum
ex certo pretio totius tenutæ certis finibus terminatæ, & sic
etiam respectu loci omninò certè colligi valet quanta sit pars
18 cadens sub † donatione, Paris. *cons.* 61. *num.* 9. *& seqq. lib.* 1.
Rot. *decis.* 140. *num.* 8. *& seqq. part.* 5. *recent. decis.* 354. *sub*
num. 25. *&* 26. *part.* 9. *recent.* & pro illa potest modo tribui D.
Episcopo actualis possessio pro indiuiso respectiuè, ac post
19 adeptam † possessionem fieri poterit diuisio, vt respondit
Rot. *decis.* 59. *n.* 7. *part.* 2. *diuers. in Auximana bonorum* 11.
Decembris 1624. §. *non obstat coram Remboldo, &* 26. *Martij*
1639. §. *nec obstat coram clar. mem. Cardinali Virili*.
Minus obstat exceptio retentionis pro interusurijs quarti
dotalis scut. 6000. à dicta Maria Magdalena quoad vsum-
20 fructum super lucrati ad † formam Statuti Vrbis *cap.* 131.
lib. 1. Quia dicta Mulier post obitum Fabij sequutum de
anno 1644. mutando causam possessionis declarauit pro hoc
21 credito velle retinere aliam tenutam † nuncupatam *la Bus-*
sia Summario responsionis Episcopi num. 1. Vnde ex dicta ele-
ctione remansit satisfacta, nec ab ea potest amplius varian-
do recedi Rot. *decis.* 292. *num.* 5. *part.* 1. *recentior. coram*
Ottbobon. decis. 235. *num.* 12. *in Bononien. Mercium* 11. *Fe-*
bruarij 1661. §. *final. coram R. P. D. meo Beuilaqua*.
An autem dd. possessoribus competat retentio pro alijs
assertis creditis, vel potius illa sint compensanda cum fru-
ctibus eiusdem tenutæ Montaleræ ab ipsis eorumque auctri-
ce integrè perceptis, quia non fuit discussum à Dominis po-
terit particulariter videri. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Bononien. Fideicommissi de Cæsareis.

Veneris 27. *Martij* 1662.

ARGVMENTVM.

Agnati succedunt ad fideicommissum conditum pro conseruatione familiæ exclusis fœminis etiam proximioribus id præsertim suadentibus coniecturis.

SVMMARIVM.

1 *Proximioritas præsumitur, & probatur ex Testibus, dum alius proximior non concurrit.*
2 *Fœminæ continentur sub nomine legitimorum hæredum.*
3 *Hæredum mentio in fideicommisso condito pro conserua-tione agnationis intelligitur de masculis.*
4 *Fœminæ licet excludant substitutum in fideicommisso agnatitio cessante concursu masculorum, tamen non pro-cedit quando fuit contemplata agnatio.*
5 *Agnatio contemplata præsumitur ex verbis*, acciò non manchi la Casa.
6 *Agnatio contemplata præsumitur dum substitutis in-iungitur onus se vocandi de domo, & familia, quod amplia, vt num.* 7.
8 *Exclusio fœminarum cum verbis*, per niente, *operatur earundem exclusionem in omni casu, & tempore quod declara, vt num.* 9.
10 *Fœminis proximioribus exclusis eo magis censentur ex-clusæ remotiores.*
11 *Testamenti identitas probatur ex attestatione iurata Notarij.*
12 *Testamenti identitas probatur ex recognitione manus Notarij.*
13 *Approbatio oritur ex subscriptione scripturæ.*

DECISIO CCCCXXII.

DIxerunt Domini constare de fideicommisso ad fauorem Ioan. Baptistæ de Sancto Petro, quia cum Baldassar de Cataneis instituisset hæredes vniuersales Alexandrum filium, & Gasparem, & Bonifacium nepotes ex Azone altero filio prædefuncto cum onere perpetui fideicommissi per hæc verba, *la qual heredità sia in fideicommisso d'heredi in heredi maschi non femine per niente, perche non manchi la Casa delli Cesarei, lascio in quel caso sia tolto vn figliuolo de Bardi, e farsi chiamare delli Catanei, acciò che la Casa non manchi, e caso che di questi non fosse sia tolto vn putto più atti-nente al sangue delli Cesarei, e sia herede facendosi chiama-re delli Catanei*. Cùmque tum linea Alexandri tum
etiam Gasparis, & Bonifacij defecerit nullusque existat
de Prardis, vtique factus est locus vocationi Ioan. Ba-
ptistæ tanquam proximioris familiæ de Cataneis, † qui ex 1
testibus talem se probat, & præsumitur cum alius non com-
pareat, Alexand. *in l. si potest num.* 15. *vers. Conclude igitur,*
ff. de acquir. hæred. Ruin. *cons.* 67. *num.* 14. *lib.* 5. Corn. *cons.*
197. *num.* 1. *lib.* 4. Rot. *decis.* 448. *num.* 8. coram Durand.
decis. 575. *num.* 7. coram Caual. *& decis.* 845. coram Buratt.
& in recent. decis. 134. *num.* 2. *part.* 5. *& decis.* 284. *num.* 29.
part. 6. *& in Bononien. fideicom. seu domus* 19. *Decembris*
1646. *coram bon. mem. Bichio, & in Firmana fideicom. de*
Natinguerris 22. *Martij* 1658. §. *denique coram Reueren-*
dissimo P. D. meo Taia.
Nec obstare visum fuit, quòd vocatio Io. Baptistæ sit con-
ditionata in casu deficientiæ legitimorum hæredum de Cæ-
sareis, quam non euenisse prætenditur dum Hippolytus Ca-
taneus postremo defunctus reliquit post se Sulpitiam, &
Hippolytam filias, quæ † continentur appellatione legiti- 2
morum hæredum, vt consuluit Giouagnon. *cons.* 11. *& seqq.*
lib. 2. & tenet Mantic. *de coniect. lib.* 11. *tit.* 1. *num.* 10. Fusar.
de substit. quæst. 343. *per tot.* Rota coram bon. mem. Merlin.
decis. 890. *num.* 2.
Quia cum fideicommissum sit masculinum de hærede in
hæredem masculum, & eadem parte dispositiua legan-
tur fœminæ expressim exclusæ addita etiam ratione con-
seruandæ agnationis, † mentio hæredum postea facta in 3
parte conditionali intelligitur de hæredibus masculis, quos
tamen prius vocauerat non autem de fœminis, quas exclu-
serat, & tradit Soccin. Iun. *cons.* 69. *num.* 3. *cum seqq. lib.* 3. Pe-
regrin. *cons.* 33. *num.* 7. *volum.* 3. Gabriel. *cons.* 132. *num.* 55.
vers.

verſ. tamen puto contrarium num. 56. lib. 1. & conſil. 69. num. 5. & 3. lib. 2. Rota *deciſ. 233. num. 4. & 5. par. 5. rec. & in Bononien. Fideicomm. 5. Aprilis 1653. coram R. P. D. meo Beuilaqua, & in Bononien. Fideicommiſſi de Amorinis 30. May 1658. coram Reuerendiſsimo Papien. cum alijs nouiſſimè relatis in alia Bononien. Fideicommiſſi 16. Ianuary 1662. §. penultimo coram Reueren. P. D. meo Veroſpio.*

Quamuis enim regulariter ceſſante concurſu maſculorum ea familia, fœminæ excludant ſubſtitutum, hoc tamen ceſſat quando habita fuit ratio conſeruandæ agnationis, vt tradit Gabriel. *conſil. 97. num. 15. verſ. ſecundus caſus, & lib. 1. & de verb. ſignific. concluſ. 6. num. 54.* Peregrin. *de fideicomm. art. 25. num. 25. & ſeqq.* Rota *dec. 801. par. 3. diuerſ. & dec. 284. num. 33. & 36. & dec. 304. num. 10. & ſeqq. par. 6. recent.* quàm in præſenti Teſtator ha-
5 buiſſe dignoſcitur, tum ea quo expreſsè loquit, † *accio*
6 *non manchi la Caſa delli Cattanei*, † tum ea onere bis iniuncto ſubſtitutis ſe nominandi de domo, & familia Cattanea, Rip. *in leg. Centurio num. 164. ff. de vulg. & pupillar.* Cæphal. *conſil. 251. num. 5.* Menoch. *conſ. 171. num. 23. & conſ. 204. num. 25.* Peregrin. *de fideicomm. art. 25. num. 27.*
7 Theſaur. *dec. 270. num. 10.* Tunc † enim excluſio fœminarum etiam in fauorem ſubſtitutorum appoſita præſumitur, Peregrin. *conſ. 58. num. 6 lib. 5,* Rota *dict. dec. 284. num. 33. & 36. & dec. 304. num. 10, & ſeqq. par. 6. recentior. & in ſimilibus terminis fuit reſponſum in Peruſina Succeſsionis 19. Aprilis 1660. §. Neque poterit coram Reu. P. D. meo Veroſpio.*

Quod potiſſimè procedere viſum eſt Dominis, quia Teſtator non excluſit fœminas conſecutiuè, vel in vno tan-
8 tùm caſu, ſed per viam comprehenſionis generalis, † ibi: *Non femine per niente*, quæ verba vti prolata ad regulandam totam diſpoſitionem, per quam in omni caſu, & tempore fœminarum excluſionem important, ad tradita per Bero. *conſ. 120. num. 41. lib. 2.* Menoch. *conſ. 386.* Gratian. *diſcept. 611. num. 18.* Merlin. *de primog. Hiſpan. lib. 3. cap. 5. num. 62.* Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt. 403. num. 37.* Peregrin. *de fideicomm. art. 27. num. 1. & 2.* Rota *dec. 9. par. 1. diuerſ.*
9 Buratt. *dec. 272. num. 15.* Quicquid ſit † ſi prædicta verba fuiſſent adiectiuè, & acceſſoriè appoſita ad caſum particularem, nec fuiſſet habita ratio conſeruandæ agnationis, in quibus terminis procedunt illæ, *Bononien. Fideicomm. coram Reuerendiſs. Terraconen. 30. January 1640. §. Quibus concluſ. aliæ 27. Aprilis 1643. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano, §. Ideo nihil refert.*

Ponderabat etiam vous ea Dominis admodum vrgere pro excluſione fœminarum, quòd Teſtator conſiderans deficientiam filiorum Iuniperæ ſororis eam non vocauerit,
10 ſed filium de Bardis, † indeque faciliùs præſumi voluiſſe excludere fœminas remotiores, prout ſunt Sulpitia, & Hippolyta, ſi ſororem proximiorem, & cognitam noluit admitti, Menoch. *conſ. 836. num. 10.* Rot. *dec. 139. nu. 7. par. 9. rec. tom. 1. & in dict. deciſ. 272. nu. 15.* coram Buratt.

De validitate Teſtamenti Domini non dubitarunt ſtantibus requiſitis ſolemnitatibus. Identitas verò ad quam ſe
10 reſtringebant Informantes certa omninò deducebatur, tum ea cognitione iurata notarij, quàm in ſimilibus multum releuare, dixit Rot. *dec. 181. num. 9. coram Eminentiſſimo Otthobono, & in Senogallien. Succeſſionis 29. January 1652.*
12 *coram Eminentiſſimo Corrado*. Tum etiam † fortius ea recognitione manus eiuſdem Teſtatoris qua ſchedula fuit ſcripta, & ſubſcripta, & ea duplici appoſitione proprij ſigilli, quæ omnem prorſus ſuppoſitionem excludunt, Rota coram Duran. *dec. 180. num. 5. & dec. 181. num. 5. & ſeqq. par. 4. & dec. 96. num. 2. par. 5. rec.* cum alijs per Adden. ad Buratt. *dec. 475. num. 21. in princ.*

Et demum cum primo hæredes Auctores Sulpitiæ ex pluribus poſitiuis actibus, & longæua 30. & vltra annorum ob-
13 ſeruantia, idem teſtamentum approbauerint † eius vigore adeundo, & tranſigendo, nunc illius validitas, vel identitas à ſucceſſoribus impugnari non poteſt, Altograd. *conſ. 71. num. 5. & ſeqq. lib. 1.* Peregrin. *conſ. 74. num. 16. & ſeq. lib. 1.* Corn. *conſ. 307. num. 7. lib. 3.* Ruin. *conſ. 7. num. 1. 2. & 6. lib. 3.* Menoch. *conſ. 202. num. 95. & ſeqq.* Fuſar. *conſ. 41. nu. 21. & 29.* Rot. coram Card. Caual. *dec. 122. num. 4. & ſeqq. & dec. 184. num. 32. & ſeqq. par. 6. rec. & in Romana Teſtamenti 3. Marty 1661. in fine coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana Fideicommiſſi de Ramponis.

Veneris 17. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Alienationes primæ imputantur in legitimam, & Trebellianicæ prohibitio tacita arguenda eſt ex verbis Teſtatoris id neceſſariò inferentibus.

SVMMARIVM.

1 *Alienationes primæ imputantur in legitimam.*
2 *Legitimæ ſupplementum non retardat immiſſionem.*
3 *Fructus ſtabilium taxantur ad quinque pro centenario.*
4 *Legitimæ detractio ceſſat, vbi conſtat de alienatione ſtabilium.*
5 *Mobilia, an imputentur in legitimam, & num. 6.*
7 *Trebellianicæ prohibitio tacita arguenda eſt ex verbis Teſtatoris id neceſſe concludentibus, & num. 8. & 9.*
10 *Aditionis præſumptio non cadit in hæreditate materna.*
11 *Legatum ad hoc, vt ſit tranſmiſſibile, requiritur aditio.*
12 *Aditio præſumitur ex poſſeſſione bonorum, quod declara, vt num. 13.*
14 *Aditio debet eſſe clara adhoc, vt hæreditas adita dici poſſit de bonis debitoris.*

DECISIO CCCCXXIII.

EGerat Anna Æmilia Rampona vocata ad antiquum fideicommiſſum pro recuperatione domus à Philippo eius patre vendita Vincentio Gallo, qui cum ad ſe conſouendum in illius poſſeſſione exciperet de detractionibus debitis ſuo Auctori Rota ſub die 3. Iunij 1661. coram me conceſſit Annæ Æmiliæ immiſſionem denegata detractione legitimæ, ac Trebellianicæ, & crediti ſcut. 130. quod prætendebatur competere Philippo contra hæreditatem patris pro dote materna, conceſſa tamen detractione pro legato ſcut. 500. à fideicommittente relicto Annæ ſorori Philippi, qui ob illius prædeceſſum tanquam proximior ei ſucceſſiſſe aſſerebatur à Vincentio, cui reſolutioni neutra partium acquieſcente repropoſito dubio ſuper illius ſubſtantia Domini primo quoad legitimam permanſerunt in deciſis, nam vt alias fuit ponderatum, Philippus ante alienationem domus, de qua agitur vendiderat binas illius manſiones Azzonio, quarum pretium ceſſit ipſo Iure in cauſam legitimæ,
in † quam primæ alienationes imputantur, vt præter rela- 1
tos in præcedenti deciſione, tradit Surd. *conſ. 128. num. 21. lib. 1.* Alexand. *conſ. 178. num. 4. lib. 5.* Rot. *dec. 105. num. 12. coram Eminentiſs. Otthobono, & in Romana Fideicom. de Maranis 12. January 1660. coram R. P. D. meo Albergato.*

Non obſtante, quòd manſiones venditæ fuerunt pro ſcut. 110. quæ legitimam conſiſtentem in ſcutis bis centum non adæquant.

Vel quia, vt fuit reſponſum † ſupplementum non retar- 2
dat immiſſionem, vel quia debet eidem Philippo imputari, ſi viliori pretio eas vendidit, quæ cum de eo tempore
redderent annua ſcut. 12. attenta diſpoſitione Iuris, † de 3
qua per gloſſ. *in Authentica præterea, Cod. de Sacroſ. Eccl.* Excedunt nedum abſorbent quantitatem legitimæ.

Vel demum, quia Philippus diſtraxit plura mobilia, & ſtabilia Apothecæ Teſtatoris ad conſiderabilem ſummam aſcen-
dentia, † eo minus poteſt prætendi legitimæ illius detra- 4
ctio, dum pretium illorum eſt in legitima imputandum ea moa eitatis.

Quamuis enim regulariter † mobilia non imputentur in 5
legitimam, hoc tamen procedit in iis, quæ mediante vſu quotidiano bona fide fuerunt conſumpta, non autem ſi ab
hærede grauato pro certo pretio alienata, quia † vel illud te- 6
nerur vocatis reddere, vel in ſuas detractiones imputare, ad Text. *in l. Imperator, §. vltimo, ff. de leg. 2.* Honded. *conſ. 59. nu. 15. & ſeqq. lib. 1.* Peregrin. *de fideicomm. ar. 10. num. 30.* Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt. 624. num. 20. & 21.* Merlin. *de legitim. lib. 2. tit. 2. qu. 6. num. 9.*

Quo verò ad Trebellianicam in præcedenti reſolutione denegatam receſſum fuit à deciſis, quia ea melius dilucidato facto compertum fuit, nec expreſsè, nec tacitè fuiſſe à Teſtatore ſufficienter prohibitam.

Siquidem requiri dixerunt DD. verba, & coniecturas,
† quæ perneceſſe tacitam prohibitionem inducant, nec 7

ad alium effectum referri possit, ex deductis per Addend. *ad dec.* Gregorij 421.*num.*16. *& ad dec.* Buratt.480. *num.* 29. vel
8 quod † substitutio sit facta pleno Iure integrè, & absque diminutione, vt dixit Rot.*dec.*259.*num.*5. *par.*2.*recent.* *& in Bononien. Fideicommissi* 5.*Aprilis* 1658. *coram Reu.P.D.meo Beuilaqua*.

6 Alias enim substitutio † in omnibus bonis, quæ fuerat considerata in præcedenti decisione, non sufficit ad inducendam tacitam prohibitionem cum possit verificari in bonis, quæ veniunt in restitutione deducta Trebellianica, vt respondit Rota *dec.*67.*num.*2.*par.*1.*recent.*

Alteram detractionem à Vincentio prætensam in scut. 130. pro dote materna Philippi DD. inhærendo alias firmatis dixerunt esse denegandam, ex eo quod non probetur Philippum fuisse matris hæredem, vt opus erat cum non cadat in
10 hæreditate materna † præsumptio aditionis, prout in paterna, & propterea sit aditio positiuè probanda, Cart. *decis. Genuen.*54.*num.*22. Adden.*ad dec.*122. March.Gratian. *nu.*2. *& fuit dictum in Romana Societ. officiorum* 18. *Martij* 1618. *coram Reuerendissimo Papien. cum alijs in dicta decisione huius causæ*, §.*Idemque*.

Ex qua etiam ratione DD. recesserunt à decisis quoad vltimam detractionem concessam in scut. 100. pro legato facto Annæ, cui successisse prætendebatur Philippum.

Licet enim prout fuerat in alia resolutione firmatum legatum sit transmissibile, quia tamen non docetur Philippum
11 adiuisse hæreditatem sororis, † non potuit in eum absque aditione transmitti legatum, ad Text. *in leg. si ex pluribus in princip.ff.de his, & legitim.hæred.l.vnica*, §.*in nouissimo*, *ff.de caduc.tollend.* Gomez.*var.resol.tom.*1.*cap.*11.*num.*1. Surd.*decis.*140.*n.*5. Franch.*dec.*101.*n.*24. *& seqq.* Rota *dec.*14.*n.*5.*p.*7. *recent.* & coram Merlin.*dec.*539.*num.*5.

Nec obstat, quòd Philippus tanquam hæres patris possideret omnia bona fideicommissaria, ex quibus detrahi debebat, tum creditum scut. 130. pro dote materna, tum lega-
12 tum scut. 500. sorori relictum, † & exindè prætensionem bonorum censeatur sibi mutando causam possessionis ex titulo hæreditario superuenienti vtramque hæreditatem matris, & sororis, ad tradita per Alexand. *cons.*20. *num.*1.*lib.*7. Natt.*cons.*74.*n.*10.*&* 11. Rota coram Greg.*dec.*421.*nu.*7.

13 Quia cum hodie non agat Philippus, † ex cuius instantia deduci possit expressa voluntas adeundi saltem de eo tempore ad conualidandam præsumptiuam ex retentione bonorum deductam, sed agat Vincentius tanquam tertius, & creditor tenetur probare aditionem actualem, & veram cum alias potuerit Philippus se abstinere à dicta aditione,
14 † quæ in hoc casu ad effectum, vt hæreditas dici possit esse in bonis debitoris, debet esse non præsumpta, sed verè, & concludenter probata, ad tradita per Cancer. *var.resol. lib.*2. *cap.*21. *num.*158. Surd.*dec.*140.*num.*16.*vers.* *Et licet*, Mantic. *cum adductis in tract.de coniect.lib.*12.*num.*13. Caual.*dec.*504. *num.* 3. 4. *&* 5. Rota *in Anconitana Bonorum* 25. *Februarij* 1647.*coram bon. mem. Bichio cum alijs congestis in d. Romana Societatis officiorum* 18. *Martij* 1658. §.*tali enim casu coram Reuerendissimo Papien.*

Et ità vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO.

Sacræ Rotæ Decano.

Rauennaten. Dotis.

Mercurij 22. *Martij* 1662.

A R G V M E N T V M.

Pro executione fructuum Dotalium, perperam alienantur corpora fideicommissaria, sed benè eorum fructus, Regula illa, quòd bona executa sint contra quem fit executio, quando intret, & cesset.

S V M M A R I V M.

1 *pro Fructibus dotalibus non sunt alienanda corpora fideicommissaria.*
2 *Decretum Iudicis iniustè fuit relaxatum, tanquam nullum non tenet.*
3 *Decretum emanatum contra formam decisionis est inualidum.*
4 *Bona præsumuntur eius à quo possidentur.*
5 *Executio facta in bonis alterius, quàm debitoris remanet nulla.*
6 *pro Executione stat præsumptio.*
*Bona præsumuntur eius contra quem fuit facta executio, num.*6.
7 *Bona præsumuntur eius contra quem fuit facta executio, quando penes eum reperiuntur.*
8 *Bona non præsumuntur eius contra quem fuit facta executio, quando executio fuit penes tertium possessorem facta.*
9 *Executione vlteriori non est locus, & sic inualida esset subhastatio, dum executio est nulla.*
10 *Et quando talis executio non possit dici nulla.*
11 *Bulla Baronum Clem. VIII. expressè disponit, ne impediatur executio, & subhastatio ex causa dotis.*
12 *Creditor per subhastationem ab alijs procuratam, ius pignoris non amittit.*
13 *Et qualiter se gerere valeat.*
14 *Bonorum adiudicatio, quando post subhastationem intret, & num.*15.

D E C I S I O CCCCXXIV.

Omisso fundamento deformitatis mandati à voto Rotali, & Decreto Eminentissimi Dom. Cardinalis Sacchetti, tanquam dubitabili ex relatis in hodierno *Summar. hæredum num.*9. Camillæ Victoriæ Malatestæ de Lunardis *num.* 2. placuit DD. persistere in decisis sub die 10. Iunij proximi præteriti coram me, & alijs nulla enim visa fuit adhuc executio, non solùm ex eo, quòd facta fuit sub Castro fidicommissario maiorum de Malatestis subiecto pro fructibus † dotalibus 1
Dom. Camillæ Victoriæ debitis, pro quibus corpora fideicommissaria distrahi non possunt, sed ex eorum fructibus dotales soluendi sunt, Rota *dec.*481. *num.*3. coram Seraphin. *dec.*60.*num.*5.*par.*4.*recent.tom.*3. *Auenionen. Pecuniaria* 5. *Aprilis* 1647. *coram R.P.D. meo Verospio*, §.*hoc tamen cum alijs dict. decisionis*, §. *prout etiam*, & cum dispositione Iuris concurrebat decretum d. Eminentissimi præcipientis pro fructibus executionem super redditibus tantùm fieri, proindeque aliter facta † contra formam Iuris, & Decreti remanet nulla, 2
& excessiua, vt præter relatos Rota coram Buratt. *dec.* 703. *num.*6. *vers.* & sic non solùm contra † formam *decisionis* 599. 3
*num.*4.*par.*3.*rec.Bonon.de Bologninis* 29.*Maij* 1656.*cor.Reuerendiss.D.meo Decano* §.*finali*, *& in Sabinen.Spolij* 21.*Aprilis* 1660.*coram R.P.D.meo Beuilaqua*, §.*nulliter*.

Sed etiam quia executa fuerunt mobilia, quæ propria præsumuntur † de Claudiæ Margharitæ, quæ illa possidet, Rota 4
*dec.*236. *num.*5. coram Buratt. Vndè executio tanquam facta in bonis alterius, quàm Marchionis Iacobi debitoris † re- 5
manet nulla, *vt in dict.*§.*secundo quia*, *& concordant relati in Narnien.Bonorum* 28. *Martij* 1659. *coram Reuerendiss. Papien.* §. *quod autem iniustè*, cui fundamento non aduersatur alia præsumptio, † quæ regulariter militat pro executione, 6
& quòd bona præsumantur illius, contra quem fuit facta executio, Grat.*discept.*697. *nu.*20. Rota *in terminis in Romana Apothecarum* 17.*Maij* 1656.*cor.R.P.D.meo Celso*, §.*& bona*, *&* 9.*Maij* 1659.*coram me*, §.*apposita verò*. Quia hoc locũ habet, quando bona executata † sunt penes ipsum debitorem, 7
secus autem quando possideantur à tertio, vt in præsenti; hoc enim casu præsumuntur † illius penes quem reperiuntur, Soc- 8
cin.*cons.*131.*num.*6.*lib.*1. Alexand.*cons.*112.*nu.*2.*& seqq.lib.*6. quos in terminis sequitur Rota *dec.*533.*nu.*2. *& seqq. & decis.* 568.*n.*1. *& seqq.par.*5.*rec.*

Ex quibus inferebant DD. non esse locum vlteriori executioni per viam subhastationis, quia stante præcedenti nullitate executionis nulla † quoque fuit subhastatio, quæ eiusdem 9
vigore successiuè fieret, Rot. *dec.*689.*nu.*5.*vers.quia cum fuerit par.*1.*rec. & dec.*91. *num.*3. coram Buratt. Eòque magis, quia pro assertis suis Iuribus dotalibus bona executata possidentur à dicta Claudia Margharita, quæ licet vti † creditrix 10
Iure pignoris possidens bona communis debitoris non intendat, nec possit impedire eorum subhastationem, quàm petunt posteriores creditores, non solùm ex speciali prouisione Bullæ Congregationis Baronum, quæ est felic. record. Clem. VIII. in ordine quarto *Bullar.*9.*tom.*3.§.9. vbi expressè disponitur, † quòd non possit impediri subhastatio ex causa 11
dotis, Rota *dec.*199.*sub num.*15.*vers.& quamuis par.*8.*rec.* sed etiam de Iure communi, *l. à Diuo Pio* 15. §. *quod si res*, *ff. de re iudic. cum relatis in præterita*, & per Rot. *in dict. Romana Apothecarum* 9.*Maij* 1659.§.*non releuat coram me*, *& in Prænestina census* 10.*Maij* 1650.*coram Reuerendiss.Papien.*§.*minusque*, ad † impedien. hanc subhastationem, tamen deuenien. fuisset ad effectum in primis eam satisfaciendi de suo 12

præ-

prætenso credito sine eius præiudicio, eaque à possessione non amota, quia certum est, quòd talis creditor per subhastationem ab alijs procurata Ius pignoris non amittit, sed possessioni incumbere debet, donec de pretio ex subhasta-
13 tione recepto satisfactionem † consequatur, vt in §. *hinc procedi*, & post Cuman. aduertit Gratian. *discept.*943. *n.*8. Rota *in dicta Pranestina census*, §.*finali*.

Adiudicatio tandem intraret si, vel bona prius legitimè
14 subhastata † emptorem non inuenisse, ex relatis per Moder. *Perusin.de subhastat.inspect.*45. *num.*2. Rota *dec.*275. *num.* 2. *lib.*2. coram Pur. *in correct.* & *in Romana manuten.* 10. *Martij* 1659. *coram R.P.D. meo Taia*, §.*secundo loco*, vel saltem
15 † eorundem æstimatio præcessisset, Surd. *cons.*39.*num.*2. Rota apud Magnil.*de subhast.dec.*18.*num.*4. & *in Romana Vinea* 19. *Februarij* 1644. *coram bon. mem. Bichio*, §. *Neque ad impedien.* Et ità vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Carpentoraten. Iurisdictionis, & Præcedentiæ.

Mercurij 22. *Martij* 1662.

ARGVMENTVM.

Iudex Cameræ Auenionen. præcedit Thesaurario ex rationibus in decisione deductis. Iudicibus eadem pluribus Iudicibus concessa, qualiter concessa dicantur, Dignitatem maiorem habens debet præcedere habenti minorem.

SVMMARIVM.

1 *Iudex Camera Carpentoraten. habet Causarum cognitionem.*
2 *Manutentio debetur existenti in quasi possessione Iurisdictionis.*
3 *Thesaurarius in Causis interesse Camera concernentibus habet cumulatiuam cum Iudice Camera.*
4 *Iurisdictionis abusus non nocet successoribus agentibus independenter à iure pradecessorum, quòd amplia, vt num.*5. & 6.
7 *Possessio, seu quasi Iuris negatiui in facultatiuis nunquam admittitur.*
8 *Declaratur Decisio in Cracouien. iuris responden.* 28. *Iunij* 1651. *coram bon.mem.Bichio.*
9 *Iurisdictio duobus Iudicibus concessa cumulatiuè penes vnumquemque residet in solidum.*
10 *Declaratur Decisio in Marsicen. Iurisdictionis* 10. *Decembris* 1647.*coram bon.mem.Bichio.*
11 *Manutentio datur ad statum Possessionis de tempore mota litis.*
12 *Pracedentia debetur Iudici habenti maiorem dignitatem, & praeminentiam.*
13 *Iudex Camera habet Iurisdictionem à Iure, & à Papa.*
14 *Pracedentia debetur habenti maiorem Iurisdictionem.*
15 *Iudex Camera Auenionen. pracedit Thesaurario ex Doctoratu, & Clericatu, & num.*16.
17 *Iudex, qui dignitatem exercuit pracedere debet alteri, qui eam non exercuit.*
18 *Dignitas duplex pracedere facit.*
19 *Decretum factum absque citatione non afficit.*
20 *Sententia alterius Iudicis lata lite pendente est nullius momenti.*
21 *Taciturnitas litis, & sententia fauorabilis reddit gratiam nullam, quòd amplia, vt num.*22.
23 *Animus Pontificis non praiudicandi desumitur ex commissione.*

DECISIO CCCCXXV.

SVper Iurisdictione, ac præcedendi Iure lite suborta inter Cameræ Iudicem, ac Thesaurarium, mihique commissa, dubium super bono Iure etiam ad effectum manutentionis hodie proposui in vtriusque partis fauorem à Dominis resolutum.

1 Iurisdictio enim, ac cognitio causarum expressè † Iudici tribuitur à Iure, iuxta Text. *in l. ediles* 25. *vers. Iudici enim*, *ff. de adilitio edict.* notat Bart. *in l.*1.*n.*3. & 9. *ibi Iudex non est nisi, quis habet Iurisdictionem, ff. de Iurisd.omn. Iudic.* Couarr. *pract.qu.cap.*1.*nu.*26.*vers.*3.*eadem assertio*, Franc.Marc.*decis.* 204. *num.*2.*par.* 2. Necnon ab Apostolica concessione relata in ipsius *Summ.num.*9. Cui quoque debet manutentio decerni, † dum præter assistentiam Iuris de actuali edocet posses- 2
sione ex compluribus actibus Iudiciarijs elicita, tum à suis prædecessoribus, tam ab ipso exercitis, vt notat Soccin. sen. *cons.*187.*num.* 19.*vol.*2. Roman. *cons.*70.*num.*12. Menoch.*de retinend.remed.*3.*num.*585. Pacific.de Saluian.*inspect.*1.*cap.*6. *num.*33. Rota coram Caual.*dec.*306. *num.*1. *cum seqq.* Buratt. *decis.*419. *num.*1. & 3. & *in Narsicen. Iurisdictionis* 26. *Maij* 1651. §.*quare ex præmissis post med. coram Eminentissimo D. meo Cardinali Corrado*.

Quæ sanè Iurisdictio in causis interesse Cameræ concernentibus, † nedum soli Iudici tributa est verum cumulatiuè 3
Thesaurario quoque concessa conuincitur ex ordinationibus, tum à Cardinalibus Legatis, tum à Vicelegatis editis ab anno 1503. vsque ad annum 1591. è quibus aliquę à Summis Pontificibus approbatæ noscuntur.

Neque moderno Thesaurario poterunt obesse lites à Prædecessoribus suis contra debitores Cameræ, seu ab alijs contra eosdemmet Thesaurarios coram Iudice institutæ, cuius virtute ipsi videntur caruisse Iurisdictione omnimoda dum maximè, nec actus Iurisdictionales vnquam exercuerunt.

Quoniam Prædecessores non potuerunt id pati in præiudicium officij, cui principaliter annexa est Iurisdictio.† Adeò- 4
que Iurisdictionis non vsus ex prædecessorum iniuria successoribus agentibus independenter ab ijs nocere valet, vt admittit Mandell.*cons.*561.*n.*14.*lib.*3. Rot.*dec.*325.*nu.*16.& 17. *par.*9.*recent.* quinimò, † nec explicita eorundem confessio 5
afficeret successores, Federic.de Sen. *cons.*143. *num.*2. Angel. *cons.*295.*n.*8.Rot.*in Beneuentana Iurisdiction.* 13.*Maij* 1652. §.*assertiones coram Reuerendissimo Zarate*, & *in Tirasonen. Iurisdictionis* 18.*Iunij* 1660. §.*neque poterit propè finem coram me*, † ex quo potissimè modernus Thesaurarius oneroso ti- 6
tulo emptionis officij obtinuit, Rot.cor.Caual.*dec.*612. *n.*43.

Prætereà dum ex Apostolicis Constitutionibus defertur potestas Thesaurario exercendi Iurisdictionem consuetam, tum per semetipsum, tum per alterum idoneum ex Iurisdictionis non vsu, siue ex permissione, vt eadem omninò exerceretur à Iudice priuatiua Iurisdictio ipsi Iudici nullatenus quæsita censetur, seu † quasi possessio Iuris negatiui, quæ 7
in actibus merè facultatiuis nunquam admittitur, Rota coram Verall. *dec.*306. *num.* 7.*par.* 1. & penes Posth. *de manut. decis.* 186. *num.*7. Gratian. *dec. March.* 113. *num.* 9. & 10. & *in Tirasonen. Iurisdictionis* 18. *Iunij* 1660. §.*penultimo coram me*.

Hinc non videtur † vrgere decisio in Cracouien. *Iuris res-* 8
pondendi 28. *Iunij* 1651.*cor.bon.mem.Bichio*. Ibi enim ex antiquissimo statuto anni 1422. constabat de titulo Rectoris Vniuersitatis Cracouiæ admittendi ad responsiones, ac Iure proindè meritò Rota censuit hoc Ius competere Rectori priuatiuè quoad Episcopum. † In casu verò proposito Iurisdi- 9
ctio, in Iuribus Cameræ penes Iudicem, & Thesaurarium residet cumulatiuè, ex quo vtique concessa dignoscitur, ad Text.*in l.final.C.de Iurisd.omn.Iud.* Bald. *in l.vnic.* §.*vbi autè n.*6.*C.de caduc.tollend.* Roman.*cons.*393.*n.*1. & 2.Bero.*consil.* 22.*nu.*42.*lib.*1. Menoch.*de præsumpt.lib.*2.*præsumpt.*18.*nu.*25. Gratian.*discept.*154.*num.*35. Rot.cor.Coccin.*dec.*316.*n.*7. & coram Merl.*dec.*191. *num.*4. † & in his patet etiam responsio 10
ad alteram decisionem in *Marsicen.Iurisdictionis* 11.*Decembris* 1647.*coram eodem bon.mem.Bichio*.

Nec obstat Iurisdictionem Thesaurario, tunc temporis extitisse delatam cum penes vnam eandemque personam officium vtrumque residebat, siquidem separatis postmodum officijs Iurisdictio Thesaurario attributa fuit ex ordinatione Vicelegati, nec ex Constitutionibus san.mem.Clementis VII. ac Pauli III. ex quo innotescit officio eam semper annexam extitisse.

Ex his autem Ius Thesaurarij in ordinario dumtaxat Iudicio elucescit, non autem in manutentionis articulo, quæ cum ad possessionis † statum de tempore institutæ litis de- 11
cerni consuescat, iuxta Text.*in* §.*retinenda*, ibique DD. *communiter Instit.de interd.* Rot. coram Greg. *dec.*569.*num.*3. & *in Tirasonen.Iurisdictionis* 18. *Iunij* 1660. §.*nec vrgere coram me*. Thesaurario proindè attribui non valet actuali Iurisdictionis exercitio destituto.

Præcedenti verò Iudici Domini decreuere ex causa maioris dignitatis, ac præeminentiæ † in his nostris inspiciendę, 12
iuxta Text. *in l.*1. & 2. *ff. de alb. scriben. cap. statuimus* 15. *de maior.& obed.cap.cum olim* 6.ibique gloss.*in verbo in sessionib. de Consuetud.* Manzar.*cons.*26.*n.*9. Menoch.*cons.*257.*num.*3. Natt.*cons.*477.*nu.*1.*cum seqq.* Rot.*dec.*4.*num.*30. *cum seqq.cor. Eminentissimo D.Cardinali Otthobono*.

Ipse enim Iurisdictionem obtinet, & à Iure, & ab Apostolica Sede, adeòque maior dignitas eidem annexa censentur
13 in concursu Thesaurarij † Iurisdictionem limitatam ex speciali priuilegio obtinentis, vt ponderat Cassan. *in Cathalog. Glor. mund. par. 4. considerat. 46.* Menoch. *cons. 51. num. 26. & 27.* Bocr. *dec. 286. num. 8.* Marescott. *var. cap. 69. num. 13. lib. 1.*
14 vbi quod maiori † Iurisdictione præpollenti debetur præcedentia; quinimò attenta dispositione Iuris Thesaurarius nudus Minister, & executor reputatur Alciat. *cons. 12. num. 1. & 2. cum seqq. lib. 5.* Bursatt. *cons. 325. num. 26.* Menoch. *de arbitr. cas. 586. n. 24.* Gratian. *discept. forens. cap. 304. n. 20. & 21.* Rot. *in Bonon. Decanatus præcedentiæ 19 Iunij 1643. n. 1. §. 20. May sequentis anni coram Reuerend. D. meo Episcopo Papien.*
15 Iudex præterea Cameræ † prælationem consequi debet nedum ex laurea Doctoratus, vt ponderat Rot. *decis. 248. num. 7. coram Eminentissimo D. meo Cardinali Otthobon. & in Calagurritana Beneficij 15. Ianuary 1652. §. inter ipsos co-*
16 *ram bon. mem. Bichio*, † sed etiam ex Clericali charactere,
17 quo se docet insignitum, ac ex officio † denique Præsidis per ipsum exercito, Mastrill. *de Magistr. lib. 5. cap. 4. num. 8.* Or-
18 natus † quippè duplici dignitate alteri vnam obtinenti præcellere, Bald. *in l. sed si milites in principio, ff. de excus. tutor.* Natt. *cons. 657. num. 16.* Menoch. *cons. 51. num. 31. & cons. 902. num. 65. & 66.*

Neque valet Thesaurario Ius præcedendi à Vicelegato de
19 anno 1591. necnon ipsius Auditore sibi delatum † Vicelegati quippè decretum, nulla præcedente partis citatione prolatum eidem non nocet, *cap. licet Episcopus*, ibique gloss. notat *in verb. Te non vocato de præbend. lib. 6.* Surd. *dec. 356. num. 15.* Rot. *in Melonitana Antianitatis 30. May 1639. §. Minus obstat cor. bo. me. Dunozeto, & in Toletana Decimarum de Ca-*
20 *pilla 1. Iunij 1654. §. illa cum seqq. coram me.* † Auditoris verò sententia vti pendente lite in Rota Aueninnen. prolata nullius propemodum roboris reputatur, Lancellot. *de attent. par. 2. cap. 12. ampliat. 17. nu. 4. & 5. & num. 8.* Rot. cor. Greg. *dec. 486. num. 11.* Dum maximè præcedentiam successiuè Iudici Rota decreuit.

Hinc non vrget, quòd Vicelegati Decretum à sanct. mem. Clemente VIII. ac Paulo V. confirmationis robur assumpse-
21 rit. Dum enim † Summis Pontificibus expressa non fuit pendentia litis, & sententia fauorabilis à Iudice reportata confirmationes prædictæ subreptionis vitio laborent, ac nullius proindè roboris reputantur, vt probat Text. *in cap. finali, vt lit. pend.* gloss. *in cap. super litteris 20. in verbo litteras de rescript. ibi. Item non valent litteræ si quis tacet sententiam latam*, Rol. *cons. 31. nu. 18. & 19. lib. 2. vbi id quoque procedere affirmat in rescripto motu proprio prolato*, Afflict. *decis. 220. num. 15.* Menoch. *de arbitr. casu 202. num. 1. & 29.* Rot. coram Gregor. *dec. 2. nu. 3. & dec. 370. n. 4. par. 5. rec.* etiamsi verba ad quascunque lites euitandas in confirmationibus apposita no-
22 scantur. Adhunc enim effectum specifica † mentio status causæ requiritur, vt alijs relatis authoritatibus respondit Rot. *in Gerunden. Iurisdictionis 17. Iunij 1647. §. sed quod cum seqq. coram Reuerendissimo Tarraconen.*

Idque faciliùs in casu proposito Domini admisere, quòd Summis Pontificibus non innotuit occultatio processus ab ipsomet Thesaurario perhabiti, ex quo Ius Iudicis Cameræ poterat elucescere, necnon quia idemmet Paulus V. causam bon. me. Ortembergo successiuè commisit cum facultate manutenendi, quem de Iure, coram quo de integra actorum transportatione non constare, Rota respondit, quæ hæc vsque per Thesaurarium successorem non fuere exhibita, ex
23 qua sanè † commissione Summi Pontificis animus desumitur non derogandi Iuri Iudici competenti, vt probat Text. *in cap. vltimo, vt lite pend.* Et ità vtraque, &c.

R. P. D. EMERIX.

Bononien. Pecuniaria.

Mercurij 22. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Mercatoris hæreditas sub cuius nomine negotium continuatur remanet obligata creditoribus, successores verò declarantes velle continuare in negotio tenentur, & proprio, & sociali nomine.

SVMMARIVM.

1 *Mercatoris hæreditas permittentis continuationem Negotij sub eius nomine obligata remanet.*

2 *Continuatio negotij sub eisdem nominibus arguit illum non fuisse terminatum per diuersum institutum.*

3 *Testatoris prohibitio non impedit bonorum alienationem pro eius debitis.*

4 *Filius declarando velle in negotio continuare tenetur duplici vinculo, & vti hæres patris, & propria persona.*

5 *Dilatio concessa à maiori parte creditorum retardat executionem, non autem expeditionem mandati.*

DECISIO CCCCXXVI.

CVm post obitum Matthæi Muscardini Negotium artis sericæ, quòd ipse sub nomine Ioannis, & Matthæi de Muscardinis exercuerat per Paulum Matthæi filium, & hæredem ex eiusdem præcepto, seu desiderio continuatum fuisset, Angelus Pagnonus, & litis consortes, qui huic negotio crediderunt, non acquiescentes dilationi Paulo post decoctionem à concreditoribus concessę obtinuerunt à Reu. P. D. Albergato sententiam, qua declaratum fuit tam bona, & hæreditatem Matthæi, quàm Paulum nedum nomine hæreditario eiusdem, sed etiam proprio sibi teneri, & obligatos existere, à qua sententia commissa mihi causa appellationis, & proposito de more dubio super illius confirmatione, vel infirmatione Domini pro confirmatione responderunt.

Etenim quoad bona, & hæreditatem Matthæi, eo ipso quo ille siue per modum præcepti, siue per modum desiderij ordinauit continuationem negotij, & in eo nomen suum per Institurorem, seu Administratorem expendi permisit,
† sequitur quod eius hæreditas obligata remanserit Credi- 1
toribus, qui fidem eius nominis publicè, & palam sequuti fuerunt, per Text. *in l. 1. §. si plures, ff. de exercit. act.* Castren. *in d. §. si plures num. 3.* Bartol. *in l. eandem nu. 9. vers. si talis negotiatio, ff. de duobus reis*, quos refert, & sequitur Rot. *decis. 246. num. 5. & seqq. par. 6. recent. & in Romana Societatis de Rosignis 19. Iunij 1645. §. quia inter coram Reuerendissimo Terracinen. cum alij cumulatis in decisione huius causa coram Reu. P. D. meo Albergato 2. May proximi præteriti.*

Nec subsistit, quòd hoc negotium quoad Matthæum, seu illius hæreditatem terminatum fuerit anno 1651. per institutionem alterius consimilis negotij cantantis sub nomine Pauli, quoniam Paulus, vt patet ex illius *Summario num. 3.* non instituit nouum, & distinctum negotium priuatiuè quoad se solum, sed tantùm fecit se cumulatiuè consocium, idque manifestè probatur, tum ex eo, quòd negotium continuatum fuit sub ijsdem nominibus Ioannis, &
Matthæi iuncto nomine Pauli vti consocij, † quòd solùm 2
sufficerat, vt Pagnonus, & Concreditores, qui fidem vtriusque tam Matthæi, quàm Pauli secuti fuerunt, solutionem ab vtroque consequi deberent, vt latè dictum fuit *in supracitata Romana Societatis de Rosignis coram Reuerendissimo Terracinen. & in eadem coram R. P. D. meo Bourlemont 3. Ianuary 1661.*

Tum etiam ex eo, quòd de anno 1653. & 1656. Executores Testamentarij Matthæi sciente, & patiente Paulo negotio sese immiscuerunt, *Summario hodierno Creditorum num. 1. 2. & 3.* & quòd sanè Paulus minimè permisisset si, tunc negotium ad ipsum solùm priuatiuè pertinuisset.

Neque euitari potest obligatio bonorum, & hæreditatis Matthæi sub prætextu, quòd ipse in Testamento fideicommissum instituerit, & bona sua alienari prohibuerit, † quia 3
cum debita de quibus agitur originem, & causam habeant ab ipsomet Matthæo Testatore, prohibitio alienationis non impedit, quominus ex causa solutionis debitorum huiusmodi bona ipsius obligari, & alienari possint, *vt præter auctoritates adductas in præcitata decisione R. P. D. Albergati* firmauit Rot. coram Merlino.

Quo verò ad Paulum res visa fuit extra omnem controuersiam, quia dum ipse publicè declarauit velle prosequi negotium etiam nomine proprio, † post talem declarationem 4
non solùm repræsentauit personam patris, sed insuper induit personam socij, vndè vtroque nomine insolidum tenetur pro debitis occasione negotij, seu societatis contractis, *d. l. 1. §. vltimo, & l. 2. & 4. §. 1. ff. de exercit. act.* Rot. *in dec. 246. num. 5. & seqq. & in prȩallegata Romana de Rosignis, §. quia cum coram Reuerendissimo Terracinen.*

Nec ad effectum, de quo agitur Paulo suffragatur dilatio à maiori parte Creditorum obtenta quia, vt benè responsum

5 fuit

fuit coram R.P. D. Albergato, hæc † quidem posset retardare exequutionem non autem relaxationem mandati, ante cuius expeditionem particulariter videri poterit, an, necne obstet dilatio.

Ex quibus stante Iustitia, & validitate sententiæ, de qua in reliquis constat ex reuolutione actorum pro illius confirmatione conclusum fuit vtraque, &c.

R. P. D. E M E R I X.

Bononien. Legitimæ.

Mercurij 22. Martij 1662.

A R G V M E N T V M.

Immissio pro legitima competit vigore hypothecæ legalis, nec retardatur per exceptionem administrationis, vel per aliam requirentem altiorem indaginem.

S V M M A R I V M.

1 *Legitima debetur vnà cum fructibus à die obitus Testatoris.*
2 *Immissio pro indiuiso competit pro legitima.*
3 *Hypotheca pro legitima inducta fuit à lege.*
4 *Interpretatio omnis sumenda est, vt correctio statim videtur.*
5 *Administrator ante redditionem rationis non præsumitur sibi satisfecisse cum sit possibile, quod in extinctionem debitorum pecuniam conuerterit, vel illam fauore hæreditatis inuestiuerit.*
6 *Rationis redditio facta per administratorem ex simplici propria assertione non potest impugnari, dum Testator iussit stari illius assertioni.*
7 *Immissio pro legitima in Saluiano, non retardatur per exceptiones altioris indaginis.*

D E C I S I O CCCCXXVII.

DOmini censuerunt adhuc subsistere fundamenta decisionis editæ coram me sub die 18. Martij anni * præteriti non obstantibus his, quæ iterùm hodie replicata, ac
1 nouiter deducta fuerunt, nam † quod legitima debeatur vnà cum fructibus à die obitus Testatoris, quodque in casu nostro sit sextans probant Iura, & auctoritates allegatæ in decisione, nec hoc fuit ampliùs reuocatum in dubio.

2 Quod vero pro illa competat † immissio, quando prout hic petitur ex Testamento pro indiuiso est quoque magis communis, & verior opinio, quam vti æquiorem in hoc Sacro Tribunali passim receptam esse pluribus cumulatis, *dictum fuit in Perusin. Successionis 23. Ianuarij 1654. coram R. P. D. meo Verospio.*

Neque contrarium decisum fuit in Bononien. legati, & legitimæ sub die 2. Maij proximi præteriti coram Reu. P. D. meo Beuilaqua, quia vt patet ex lectura decisionis, ibi non fuerat nepti relicta legitima de Iure debita, prout in casu nostro, non solùm relictæ fuerant lib. mille pro omni, & toto eo, quòd prætendere posset. Vndè non est mirum, si ibi dictum fuerit non esse dandam immissionem, dum legitima petebatur non Iure legati, aut Instrumenti, sed contra expressam Testatoris voluntatem, pro qua plenius adimplen-
3 da non est euertenda, aut impugnanda à lege, ad † inuenta fuit hypotheca, & immissio, vt articulo maturè discusso probat Card. Mantic. *de tacit. lib. 11. tit. 13. nu. 27. & seqq. & alij adductis in dict. dec. R. P. D. Beuilaqua.* Replicatio autem, quòd etiam in casu nostro legitima petitur in bonis contra voluntatem Testatricis, iterùm visa fuit Dominis non applicari, quia licèt Testatrix iniunxerit hæredi onus soluendi legitimam in pecunia, in facto tamen non probatur similiter iniunctum fuisse onus filiæ illam in pecunia re-
4 cipien. † vndè ne incontinenti inducatur correctio, seu contrarietas in eodem testamento dicendum est, quòd Testatrix intellexerit legitimam deberi solui in pecunia si filia, ita voluerit arg. Text. *in l. non ad ea, vers. quod si plures*, gloss. & DD. *ff. de cond. & demonstr.* & in similibus terminis censuit Rota *dec. 207. & seqq. par. 4. tom. 2. recent.*

Sicuti nec etiam releuare existimarunt ea, quæ longa serie deducta fuerunt circa præsumptam satisfactionem, & illiquiditatem dotis Margharitæ propter administrationem, & alienationes bonorum viri; etenim quicquid sit, an possit induci præsumpta satisfactio, præsertim in muliere antequam per redditionem rationis constiterit illam remanere debitricem, ex quo fieri potest, quòd vel † æs alie- 5
num viri soluerit, vel pecunias in vtilitatem hæreditatis eiusdem conuerterit, vt ratiocinatur Rota coram Buratt. *dec. 123. signanter num. 6.*

In præsenti res videtur habere minorem difficultatem, dum ex statu hæreditatis dato per Margharitam in suo Testamento apparet illam potius remanere creditricem, quàm debitricem, quem † quidem statum Marchionis- 6
sa impugnare non potest stante strictissimo præcepto viri eius auctoris, quo voluit cuicunque licet, simplicissimæ assertioni Margharitæ Vxoris credi, *Summario responsionis DD. de Herculanis numer.* 1. iuxta Text. *in leg. cum à matre, Cod. de remend.* & tradita per Rotam *dec. 65. n. 8. par. 9. recent.*

Vndè quia exindè præsumpta satisfactio, vel in totum excluditur, vel saltem ad minus redditur turbida, ita quod requirat altiorem indaginem, † debet reiecta illius 7
cognitionem ad petitorium interim procedi ad immissionem, vt de stylo seruari in hoc Iudicio possessorio testantur Ridolphin. *in sua praxi part. 2. cap. 7. nu. 91.* post Rot. coram Greg. *dec. 194. num. 22.*

Ex quibus, & alijs in decisione deductis reseruato iterùm, vt particulariter videatur de bonis donatis Domini perstiterunt in decisis vtraque, &c.

Decisio hæc in eadem causa emanata sub die 16. Martij 1661. coram eodem R. P. D. Emerix cum non sit impressa erit infra in Miscellanea iuxta seriem temporis.

R. P. D. B E V I L A Q V A.

Ferrarien. Pecuniaria.

Mercurij 22. Martij 1662.

A R G V M E N T V M.

Dos eadem licet repetita censeatur in sequenti matrimonio, tamen præsumptio cessat, quando diuersitas argui potest ex facti circumstantijs; lucrum verò, an debeatur ex dispositione statuti Originis, vel Ortus, vide in casu decisionis.

S V M M A R I V M.

1 *Dos eadem censetur repetita in sequenti Matrimonio, quod declara, vt num. 2.*
3 *Gabella pro vnico contractu semel tantùm debetur.*
4 *Gabella tot debentur, quot sunt contractus distincti.*
5 *Dotales fructus per promittentem debentur.*
6 *Dos probatur ex receptis, & num. 7.*
8 *Obligationes separatim facta arguunt illarum diuersitatem.*
9 *Testis patiens exceptionem personalem, & suspectus de obliuione, ob lapsum temporis non probat.*
10 *Obliuio præsumitur in teste per temporis interuallum.*
11 *Solutum est probandum cum omnibus suis qualitatibus, vbi quis in eo se fundat.*
12 *Confessio dum congruè correspondet circumstantia, non est trahenda ad aliam.*
13 *Statutum à Papa confirmatum dicitur habere qualitates à iure requisitas, quod amplia, vt num. 14.*
15 *Ius municipale potest derogare* leg. hac edictali, *quòd amplia, vt num. 16.*
17 *Statutum, dum est in parte fauorabile, & in parte odiosum odio non irrationabili sufficit esse confirmatum in forma communi, & num. 18.*
19 *Statutum, quod sit in viridi obseruantia, de iure præsumitur.*
20 *Dotalium fructuum taxatio regulatur à consuetudine regionis.*
21 *Domicilij retentio in duobus locis Originis, & Ortus est compatibilis.*
22 *Statutum loci contractus matrimonij est attendendum, quando contrahentes ad illud se retulerunt.*

D E C I S I O CCCCXXVIII.

HÆredes Francisci Auolij prætendebat dotem Elenæ illius in primis nuptijs vxoris esse scut. 10000. ex his per eiusdem obitum dempta prius legitima quartam partem à statuto Ferrariæ lib. 1. cap. 107. taxatam Gregorium

Secundum virum fuisse superlucratum, hic autem ad scuta
1000. ascendere contendebat, & iuxta dispositionem stato-
ti Massæ medietatem deberi, quòd etiam Rota placuit refor-
mando antecedentes, nam fundamentum circa d. dotis quan-
titatem alias in eo factum, quòd in constituta per Rodericũ,
& Lucretiam parentes, dum Helena nupsit Francisco, & quę
1 ex † Iuris præsumptione censetur tacitè repetita in sequenti
matrimonio cum Gregorio contracto, & *d. l. Dotem, quæ* 31.
& l. Diuus Seuerus 41. *ff. de iur. dot.* Surd. *cons.* 397. *nu.* 1. Ruin.
cons. 41. *num.* 1. *lib.* 3. essent comprehensa scut. 2000. à Serenis-
simo Magno Duce eidem Helenæ, tunc eius Aulicæ puellæ
pro sua solita munificentia in eandem causam dotis donata
hodie visum fuit sublatum ex pluribus nouiter in facto de-
ductis huiusmodi comprehensionem excludentibus.

Et primò colligitur ex apocha matrimoniali sub die 8. De-
cembris 1608. in Terra Massæ confecta cantantis de scut. 10.
mil. monetæ Romandiolæ, & ex quietantia die 30. Octo-
bris sequentis anni cum insertione dictæ apochæ per Franci-
scum facta super receptione medietatis dotis in tot orna-
mentis, & annuis redditibus in satisfactionem residui assi-
gnatis, in quibus cum nulla legatur facta mentio dictorum
scutorum 2. mil. consistentium in aureis Florentinis Iulio-
rum decem cum dimidio in contanti exbursatorum, & pri-
ma summa ratione temporis dotantium qualitatis, quanti-
tatis, & modi in solutione obseruati sit ab altera contradi-
stincta, vtique sub vnica constitutione dotis venire non po-
2 test, † sed ex his circunstantijs resultat diuersitas vnius ab
altera, ad *l. si quis in fund.* 4. *ff. de leg.* 1. *l. si idem* 7. *C. de Codicill.*
leg. in Testamento 2. *ff. de cond. & demonstr.* Menoch. *de arbitr.*
casu 213. *num.* 5. *&* 19. Gratian. *discept.* 796. *nu.* 16. Cyriac. *con-*
trou. 321. *num.* 8. Rota coram Durano *dec.* 319. *num.* 4.

Secundò, & quidem euidentius hanc diuersitatem osten-
dunt partitæ descriptæ in libro Gabellæ, seu Darij pro doti-
bus soluendi, ibi enim constat solutam fuisse gabellam pro
scut. 2000. ab altera pro alijs scut. 10. mil. contentis in capitu-
lis matrimonialibus præuia expressione tenoris illorum in
partita. Inde necessariò infertur minorem hanc summam
in maiorem non comprehendi, nec partes intellexisse,
nam alias data illarum comprehensione non fuissent bis, &
3 separatim solutæ gabellæ, † quę pro vno contractu, & actu
semel tamen, & non pluries debetur, Bart. *in leg. interdictum*
16. *§. quoties num.* 4. *ff. de publ.* Bald. *in leg. cum eos* 7. *num.* 5. *Cod.*
si quis alteri, vel sibi, & in l. cum dotem 10. *pariter num.* 5. *C. de*
iur. dot. Alexan. *cons.* 143. *num.* 6. *lib.* 6. Caball. *cons.* 24. *sub nu.* 9.
4 *lib.* 1. Cyriac. *contr.* 99. *num.* 2. † Sicuti è contra vbi, vt hic con-
tractus sunt diuersi, & distincti tot debentur gabellæ, quot il-
li sunt, Bald. & Angel. 12. *l. cum eidem, ff. de edil. edictione*, De-
cius *cons.* 344. *col.* 2. *ver.* 2. *casu*, Gratian. *discept.* 715. *nu.* 11. Cas-
san. *ad consuetud. Burg. tit. de Gabellis qu.* 4. Leff. *dec.* 22. *num.* 6.
Cyriac. *vbi supra num.* 21.

Vrgens quoque argumentum, quòd istæ duæ summę non
sint vnitim accipiendę ad constituendam dotem scutorum
10. mil. in totum DD. conijciebant ex solutione fructuum
ab Auolij hæredibus Francisci Gregorio facta tam pro illa
5 promissa, † per Rodericum hoc onus de Iure habentem,
l. qui liberos 19. *ff. de ritu nupt. l. fin. §. vtramque, C. de dot. pro-*
miss. quàm pro alia proueniente ex Magnis Ducis liberalita-
te, vt liquet ex receputis relatis *in Summario Gregorij num.*
6 10. quæ optimæ † illam probant Seraphin. *dec.* 1339. *num.* 2.
Coccin. *dec.* 223. *num.* 1. *& in recent. dec.* 572. *num.* 1. *in fin. p.* 4.
7 & indicant. † Debiti confessionem pro vtraque somma,
l. Quinquaginta 12. *ff. de probat. l.* 2. *Cod. de acquir. possess.* Bart.
in l. Triticum num. 2. *ff. de verb. oblig.* Cenc. *de cens. qu.* 66. Rota
post eundem *dec.* 437. *num.* 1. *dec.* 440. *num.* 5. *& in rec. decis.*
609. *num.* 1. *par.* 3.

Alterum adminiculum supradicta omnia comprobans in-
surgit ex eo, quòd vbi Rodericus voluit in computum dotis
incerta quantitate filiabus destinata comprehendi dono illis
data expressè dixit, & obseruatum fuit in constituta Isa-
bellæ alteri eius natæ, & in seruitijs Serenissimæ Magnæ Du-
cissæ commoranti, & cui similiter scuta 2000. assignata fue-
re. Vndè si hoc ipsum sensisset in dotando Helenam, &
cum Francisco Viro fuisset concordatum absque dubio spe-
8 cificasset in capitulis, vel Instrumento † quietantiæ, nec
iste separatam obligationem restituendi vtramque fecisset ar-
gumento, *leg. vnica, Cod. de caduc. tollen. §. sin autem, l. quæs-*
tum, §. idem, ff. de fund. Instr. Becc. *cons.* 12. *nu.* 14. *& cons.* 21. *nu.*
17. Surd. *cons.* 426. *num.* 18. *& cons.* 466. *nu.* 7. *&* 8. Gratian. *di-*
scept. 466. *num.* 9. Seraph. *dec.* 1486. Rota *dec.* 492. *num.* 10. *p.* 4.
tom. 3. *recent.*

Non obstat depositio Ioanni Francisci Valdollæ mediato-
ris, vt ipse asserit matrimonij inter Franciscum, & Helenam
secuti de comprehensione dictorum scutorum 2000. in illis
decem, & ista totam dotem non excedent, ex cuius asser-
tione, vt dictum est, pendent in hac parte antecedentes re-
solutiones, ne † dum quia patitur exceptionem personalem 9
ab Informantibus modo obiectam, & ex deductis contra-
rium deprehenditur, sed etiam quia est elapsum longissimum
tempus, quo casu nihil probant Peregr. *cons.* 22. *sub num.* 3.
lib. 4. Cyriac. *cons.* 61. *num.* 6. Buratt. *dec.* 116. *num.* 4. Coccin.
decis. 107. *num.* 4. & † tanto temporis interuallo præsumitur 10
fuisse oblitum cum labilis sit hominum memoria, gloss. *in cap.*
si Testis 4. *qu.* 3. Eugen. *cons.* 25. *num.* 30. *lib.* 2. Bursatt. *cons.* 79.
num. 1. Menoch. *cons.* 251. *num.* 26.

Nec refert, quòd Florentiæ in constituendo dotem simili-
bus puellis consueuit, huiusmodi donatiuum in eam impu-
tari, & hoc quoque fassam fuisse Helenam prætenditur de-
sumi, ex litteris *ab ea filio scriptis, vbi illum redarguendo pro-*
tulit hæc verba: Sapete bene, che ho messo dieci mila scudi in ca-
sa vostra, quoniam tale solitum non probatur ex extraiudi-
ciali Testium fide, & in præsenti vltra defectum expressio-
nis corrunt aliæ plures coniecturæ supra recensitæ opposi-
tum suadentes, & tamen vbi quis in solito se fundat ad Ius
suum tuendum, debet illud † cum omnibus suis qualitatibus 11
deducere, Rota *decis.* 241. *num.* 5. *tom.* 2. *recent.* Confessio au-
tem Helenæ in litteris emissa, cùm ęquè benè possit verifica-
ri, & referri ad dotem à patre de suo proprio assignatam,
non † est ad aliam trahenda ex prædictis facti circunstantijs, 12
ex clausola Alex. *cons.* 183. *num.* 7. *lib.* 5. Mohed. *dec.* 2. *de restit.*
spoliat. Rot. *dec.* 121. *num.* 18. *par.* 1. *diuers. & in rec. dec.* 443.
num. 8. *part.* 1.

Ex qua dote in scut. 12. mil. vt supra firmata iterùm DD.
responderunt medietatem pro lucro dotali vnà cum fructi-
bus Gregorio deberi, vt cauetur in statuto Massæ, à Sede
Apostolica confirmato, † vt fiot verificatæ qualitates ab 13
illo requisitæ, Bald. *in leg.* 1. *qu.* 3. *C. de inoffic. & in l. hac edicta-*
li col. 2. *C. de secundis nupt.* Curt. sen. *cons.* 78. *col.* 2. *in fin.* Dec.
cons. 195. *num.* 1. Paris. *cons.* 62. *num.* 6. *lib.* 4. Hond. *cons.* 3. *nu.* 1.
lib. 2. Rolan. *de lucro dotis qu.* 1. *per tot.* etiam † si per existen- 14
tiam filiorum primum matrimonium determinet lucrum hu-
iusmodi contra constitutionem, *l. hac edictali, Cod. de secund.*
nupt. † cùm illi derogari posse per Iura municipalia, non 15
possit in dubium reuocari, Gabriel *cons.* 10. *num.* 16. *lib.* 2. Bald.
cons. 496. *num.* 10. *&* 16. *lib.* 5. Menoch. *cons.* 2. *n.* 31. Roland. *de*
lucro dotis qu. 24. *in princ.* Rot. *dec.* 121. *num.* 3. *par.* 2. *rec. & post*
cons. 10. Giouagn. *n.* 21. *lib.* 2. & sufficere † tacitam derogatio- 16
nem resultantem ex incompatibilitate statuti cum dispositio-
ne dictæ legis hac edictali, dixerunt Rol. *in eod. tract. q.* 25. *n.* 1.
Berou. *q.* 119. *n.* 5. Grat. *discept.* 300. *nu.* 8. *& discept.* 463. *nu.* 2. *de*
comm. opin. Rot. cor. bo. me. Merl. *dec.* 58. *n.* 8. *& dec.* 853. *n.* 6. *&*
7. *& post d. cons.* 10. Giouag. *d. n.* 21. *in fin. & alij allegati in præ-*
cedētib. causa decisionib. cor. R. P. D. meo Celso, & me emanatis.

Non afficit, quòd confirmatio statuti habeat in ventre
clausulas, dummodò sint licita, & honesta, & vsu recepta,
nam cum respectu Victrici statutum sit † fauorabile, & ha- 17
beat motiuum rationis, Roland. *cons.* 62. *num.* 26. *lib.* 3. † & 18
non odiosum odio irrationabili quoad filios primi matrimo-
nij sat est, quòd ista confirmatio sit in forma communi, Ro-
ta coram bon. mem. Merlin. *d. dec.* 853. *nu.* 8. nec aduersantur
Gratian. *discept.* 300. *nu.* 48. & Rota *dec.* 261. *in fine ver. place-*
bat, quatenus dicunt ad validitatem statuti requiri confirma-
tionem ab habente potestatem, quia non loquuntur de ex-
pressa, & specifica, † quòd autem sit vsu receptum, & in 19
viridi obseruantia de Iure præsumitur, nisi contrarium fuerit
probatum, Roland. *cons.* 90. *num.* 53. *lib.* 1. Peregr. *cons.* 75. *n.* 79.
lib. 4. Gratian. *discept.* 39. *num.* 3. Mascard. *de probat. conclus.*
1332. *num.* 3. Rota coram Cardin. Seraph. *dec.* 153. *num.* 2. *&*
dec. 293. *num.* 11. *par.* 4. *tom.* 2. *recent.*

Fructuum verò quantitatem taxandam fore censuerunt
ad rationem septem pro centenario iuxta consuetudinem
Ferrariæ, & Massæ † ad quam in huiusmodi taxatione 20
recurrendum esse probant cumulati per Gratian. *discept.* 726.
num. 15. & ab Adden. ad Buratt. *dec.* 63. *litt. B.*

Non obstat sæpè deductum obiectum, quòd admissa
prædictæ dotis quantitate, & validitate statuti Massæ, ad-
huc Gregorius per prædecessum vxoris non potuit illius me-
dietatem lucrari cum sit attendendum statutum Ferrariæ
Ciuitatis Dominantis alia disponens, vbi Franciscus primus
maritus natus fuit, & permansit quoniam visum fuit re-
moueri ex duabus responsionibus datis in antecedentibus
deci-

decisionibus. Altera quod cum contrahentes fuerint Ciues Originarij Massæ, & non solùm non constet ipsos deseruisse domicilium, eum ad Ciuitatem Ferrariæ transferendo cum intentione ibi semper permanendi, sed doceatur antecessores Francisci ipsum, & Honuphrium filium illud ibi retinuisse, & officia sicuti alios Ciues exercuisse sequitur, quòd
21 considerari debent etiam vti Ciues loci Originis, † quòd sufficit ad hunc effectum, ex quo est compatibile, quod quis in duobus locis domicilium retineat tam vbi oritur, quàm originis paternæ ex allegat. *in decis. R. P. D. mei Celsi* 15. *Martij* 1660. §. *Non obstat*, *& coram me* 1. *Iulij anni præteriti*, §. *Non obstat, quod quantitas dotis*, Vrsill. ad Afflict. *decis.* 384. *num.* 2. Altera quod contractus matrimonialis inter Franciscum, & Helenam celebratus fuit Massæ cum expressa relatione ad statutum ibi vigens eueniente casu restitutionis dotis, ob
22 quam expressionem ex † mente, & pacto contrahentium illud venit attendendum, *cap.* 1. *& cap. qualiter de pact. lib.* 1. *ff. eodem*.

Et ita modo quo supra fuit resolutum confirmandam, & respectiuè reformandam esse decisionem 5. Iulij anni præteriti emissam vtraque parte informante, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Fideicommissi de Boncompagnis.

Mercurij 22. *Martij* 1662.

ARGVMENTVM.

Tam in vltimis voluntatibus, quàm etiam in contractibus constitui potest simplex absolutum, & perpetuum fideicommissum maximè fauore agnationis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissa constitui possunt in contractibus, & vltimis voluntatibus.*
2 *Donatio facta patri, & filijs, dicitur facta etiam filijs, & tot sunt donationes, quot sunt filij.*
3 *Filij vocati, sic nomine collectiuo descendentium intelliguntur vocati per vulgarem, quod limita, vt num.* 4.
4 *Dictio*, descendentes, *est collectiua plurium personarum, & graduum.*
5 *Dictiones*, in infinitum, & in perpetuum, *important perpetuitatem respectu vocatorum.*
7 *Substitutionem reciprocam importat vocatio gradatim facta, & num.* 8.
9 *Conseruandæ agnationis ratio induit substitutionem reciprocam inter vocatos, & num.* 11.
10 *Dictio*, in perpetuum, *repetita importat tempus infinitũ.*
12 *Vocatio facta de pluribus non potest verificari in persona vnius tantùm, & num.* 13. 14. 15. 16. *&* 17.
18 *Vocatio descendentium ordine successiuo in perpetuum continet fideicommissum restitutarium.*
19 Surdus cons. 96. num. 24. & Giouagn. cons. 65. num. 7. *de materia loquentes declarantur.*
20 *Facultas expressè concessa arguit illius derogationem per prius.*
21 *Arbitrium collatum in personam alicuius est personalissimum.*
22 *Affectionis ratio in remotioribus cessat.*
23 *Alienationis prohibitio adiecta fideicommisso reciproco censetur addita in odium grauatorum ad magis arctandum fideicommissum.*
24 *Facta in accessorijs non alterant principalem dispositionem.*

DECISIO CCCCXXIX.

DOnatione irreuocabili inter viuos valitura post mortem donauit Vgo Senior de Boncompagnis Gregorio filio eiusque filijs nepotibus, & descendentibus in infinitum ordine successiuo bona valoris scot. 30. mil. ex d. Gregorio nati sunt Vgo Iunior, Cæsar, Carolus, Gregorius Iun. Baldassar, & Paulus in Vrbe Aduocatus nuperrimè defunctus contra quem scriptum hæredem ab Vgone Iuniore, & filios superstites Marcus Antonius, & alij filij Baldassaris, & Cæsaris præcedentes institutionem de bonis in donatione comprehensis in præiudicium non substineri Iudicium instituerunt in foro Capitolino à quo, & à quibuscunque alijs Tribunalibus causa per sententiam auocata, Rotæ commissa cum clausula appellatione remota proposui debitum concordatum, *An ex donatione Vgonis senioris resultet fideicommissum in portione Vgonis Iunioris, & ad cuius fauorem sit purificatum*, & Domini præmittentes veriorem, & magis com-
munem † opinionem, quòd fideicommissa, & substitutio- 1
nes æquè in contractibus, sicuti in vltima voluntate possunt constitui, & passim admittuntur in donationibus tam inter viuos, quàm causa mortis, & pro eis competit actio ex fideicommisso, *l. vt hæredibus si, ff. de leg.* 2. *l. si quoties* 3. *Cod. de donat. quæ sub mod. fiunt l. vnic.* §. *sin autem, C. de caduc. tollend.* Bald. *cons.* 249. *vers. substitutio lib.* 2. Castren. *cons.* 384. *num.* 1. *lib.* 1. Crauett. *cons.* 19. *num.* 8. Surd. *cons.* 247. *num.* 3. Peregr. *de fideicommiss. ar.* 1. *num.* 16. Gratian. *discept. forens. cap.* 247. *n.* 1. Giurb. *dec.* 108. *nu.* 16. Card. Seraph. *dec.* 416. *num.* 16. *dec.* 828. *num.* 2. *& in recent. dec.* 21. *num*.... *par.* 1. *dec.* 284. *num.* 27. *par.* 6. *in Bononien. Fideicomm.* 4. *Maij* 1648. §. *siquidem coram Reu. P. D. meo Celso, & in eadem* 13. *Iunij* 1653. §. *verior, & communior coram bon. mem. Dunozetto, & in Romana Fideicomm.* 21. *Iunij* 1652. §. 1. *coram R. P. D. meo Verospio. Censuerunt fideicomm. ex dicta portione resultare, & ad fauorem dd. filiorum Baldassaris, & Cæsaris fuisse purificatum.*

Quandoquidem ex verbis donationis Vgonis Sen. ibi, *donauit, & titulo puræ donationis, quæ fit inter viuos habituræ, tamẽ locum post mortem donatoris dicto Gregorio Boncompagno eius dilectissimo filio*, & eiusdem filijs nepotibus, & alijs descendentibus ordine successiuo in infinitum omnia, & singula bona in pede huiusmodi Instrumenti descripta, clarè apparet illum non donasse Gregorio tantùm, sed filijs nepotibus, & descendentibus suis, & sic vnicuique eorum nominatim, & de per se hoc tamen ordine, vt prius ad Gregorium, & deindè ad alios vti causam habentes à donatore bona donata
deueniant, † totque in effectu sint donationes, quot sunt 2
personæ, ad Text. *in l. Gallus* 29. §. *quidem recte, ff. de liber. & posthum.* Soccin. Iun. *cons.* 108. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 2. Menoch. *cons.* 99. *num.* 13. Molin. *de Hispan. primog. lib.* 1. *num.* 17. Gratian. *discept. forens. cap.* 247. *num.* 10. *&* 11. Rot. *dec.* 203. *nu.* 21. *par.* 6. *rec.* bon. mem. Merlin. *dec.* 204. *n.* 7. *& in Bonon. Fideicom.* 2. *Iunij* 1652. *in fine coram R. P. D. meo Verospio*, & inter donatarios successiuo ordine vocatos voluisse etiam fideicommissũ
absolutum, & perpetuum instituere, nam † licet quis vocan- 3
do simpliciter filios alicuius sub nomine collectiuo descendentium intelligantur vocati per vulgarem, quę mortuo disponente, & adita hæreditate expirat per dictum Cuman. *in l. cum ita* 35. §. *in fideicommisso de leg.* 2. Rota *dec.* 649. *nu.* 1. *p.* 4.
tom. 3. *rec.* † Attamen si ex verbis, vel aliundè deprehenditur 4
de intentione Testatoris fuisse vlterius extendere fideicommissum ad descendentes, tunc sub huiusmodi dispositione continetur substitutio fideicommissaria, iuxta distinctionem eiusdem Cuman. in hac parte communiter approbatam, *in d. l. cum ita*, §. *de fideicommisso n.* 4. Peregr. *de fideicom. ar.* 19. *nu.* 7. *& sub nu.* 15. *&* 17. Fusar. *de subst. q.* 382. *num.* 16. Surd. *dec.* 346. *sub nu.* 21. *&* 22. *& cons.* 336. *n.* 11. & passim amplexa fuit Rot. *vt in recent. dec.* 320. *nu.* 5. *par.* 1. *dec.* 366. *num.* 9. *&* 10. *& d. dec.* 649. *num.* 2. *cum seqq. eadem par.* 4. *tom.* 2. *&* 3. *& in Bonon. de Poltris coram bon. mem. Vbaldo sen. post cons.* 36. Giouagn. *n.* 51. *lib.* 2. *in Bonon. Fideicom.* 26. *Nouembris* 1638. *coram bon. mem. Dunozetto, & in Romana Fideicomm.* 21. *Iunij* 1652. *post princip. coram R. P. D. meo Verospio.*

De mente autem Vgonis donatoris instituendi absolutum, & perpetuum fideicommissum non videbatur dubitandum, dum in concipiendo donationem vsus fuit supra relatis ver-
bis futurum tempus recipientibus, vt est nomen † descenden- 5
tes collectiuum plurium personarum, & graduum, Authen. *de hæred. ab intestato ven. post princip. l. vlt. C. de suis, & legitim.* Grass. *de success.* §. *fideicomm. num.* 1. Rot. *dec.* 320. *num.* 4. *par*....
recent. & dictiones † *in infinitum, & in perpetuum*, ordine 6
successiuo adiecit, quæ de eorum natura important perpetuitatem respectu omnium descendentium post admissionem primi, in quo tamen posset verificari *vulg. l.* 1. vbi gloss. Gozzad. *cons.* 102. *num.* 2. Roland. à Valle *cons.* 23. *num.* 18. *&* 20. *lib.* 4. Ruin. *cons.* 117. *sub n.* 22. *&* 23. *lib.* 2. *& cons.* 139. *nu.* 21. *in fine lib.* 3. Surd. *dec.* 346. *num.* 2. *&* 22. Rot. coram Card. Canal. *decis.* 430. *num.* 1. *& in recent. decis.* 320. *num.* 5. *par.* 1. *& decis.* 49. *num.* 2. *& seqq. part.* 4. *tom.* 3. *& decis.* 185. *num.* 6. *part.* 7. minusque quin hoc ipsum fideicommissum sit reciprocum,
& repetitum in omnes descendentes, † nam eo ipso, quòd 7
gradatim vnus post alium debet succedere, & commodum donationis consequi intelligũtur reciprocè vocati alias remota reciproca substitutione, non potest dari perpetua successio, nec adimpleri mens donantis, nisi vnus alteri sit grauatus restituere, Surd. *cõs.* 336. *n.* 9. *cũ seqq.* Crauett. *cons.* 130. *n.* 6. Ruin.

*conſ.151.num.7.lib.2.& conſ.164.num.9.lib.5.*Decian.*reſponſ.50.num.18.lib.1.* Peregr.*de fideicomm.art.13.num.36.verſ.ſed contra, & num.77.& conſ. 62. num. 20. lib. 1.* Guid. Pancirol. *conſ.150.num.10.& 13.* Gratian. *diſcept.forenſ.cap.828.num. 44.* Altograd.*conſ.92. num.7. cum ſeqq.* Rota *in præcitata dec. 649.num. 3.& ſeqq.part.4. tom.3. in Romana Fideicommiſſi de Pariſtianis 2. Ianuarij* 1649.*cor. bon.mem. Arguelles impreſſ.* in Adden.ad Peregr.*dec.10.num.11.*

Hancque fuiſſe donatoris intentionem oſtendit quoque, tum alius ordo, & modus obſeruatus in donando prius Gregorio ſoli, & deindè filijs cæteriſque deſcendentibus in infinitum, ex quo datur intelligi omnes ab illo primo deſcendentes eſſe per fideicommiſſum reciprocum admittendos, vt aduertunt Peregr.*conſ.33. num.12. verſ. & inter, & num. 19. lib.3.conſ.35.num.4.in fine, & conſ.55.nu.30. lib.4.* Fuſar. *conſ. 154.num.12.verſ. Reſpondetur, & de ſubſtitut.qu.475.ſub n.11.* Rota *in Bononien. de Poetis* 10. *Martij* 1617. *coram Vbald. §. tandem vbi quod ſi ab initio datur vni ſoli, cui eius deſcendentes ſubſtituentur per fideicommiſſu‹m› inter omnes re‹ciproc›, & verbis coniunctis ante ius quæſitum eſt ius accreſcendi poſt ius quæſitum ius in effectum, & fideicommiſſum reciprocum, & in Romana fideicommiſſi* 14. *Martij* 1653. *§. neque coram R. P. D. meo Veroſpio.* Tum ratio, & finis vnde motus fuerit ad ita de bonis
9 ſuis diſponendum, hoc eſt vbi bona † donata conſeruentur in deſcendentes, quæ ratio indiuidualiter expreſſa, & non ſubintellecta habet vim inducendi fideicommiſſum reciprocum inter vocatos, *leg.peto 71.§. fratre, l.cum pater 79. §.liberis, l.Codicillos 91. §.Inſtituto, ff.de leg.2.* Iaſon.*conſ.108.col.4. circ.med.verſ.confirmantur optime lib.4.* Soccin.*conſ.110.num. 36.cum ſeqq.lib.3.* Decian.*conſ.1.num.282.cum ſeqq.lib.1.* Menoch.*conſ.95.num.7.* Gratian.*diſcept.citata 828.nu.24.& 25.* vbi plures refert Rotæ *deciſiones, & plures de veriori ſenten-*
10 *tia congerit*, Altograd.*in præcitato conſ. 92.num.14.* † Attento præſertim verbo, *in perpetuum*, in hac diſpoſitionis parte iterum repetito, quòd ſine præfinitione temporis interpretatur, *leg.Iuriſperitos 33.ff.de excuſ.tut. l.qui ſaltim, ff.de leg. 3.* Rot.*dec.10.num.4.& 5.par.1.recent.*

Concurrit inſuper, quòd per donatorem fuit omnibus indiſtinctè interdicta bonorum alienatio, quæ licet ſit ſimplex, & nuda abſque aliqua cauſa, & fauore alicuius vti nudum præceptum dubitari contingat, an importet fideicommiſſum. Sanè ſi ampla, vt eſt iſta ex quauis cauſa, & quocunque modo etiam latiſſimè ſumpto vocabulo alienationis, ac eſt veſtita ratione ſupradicta, quia intentio donatoris fuit, vt bona donata remanerent in deſcendentes in infinitum, & ad hunc effectum adiecit clauſulam pœnalem, declarando nullam, & inualidam alienationem cum incurſu caducitatis à commodo bonorum donatorum contrauenientium, & applicationis illorum deſcendentibus proximioribus ad quos
11 deuenire deberent, † ceſſat quæuis contentio, & ex ea reſultat fideicommiſſum abſolutum tam in caſu mortis, quàm alienationis, quia eo non intercedente effectus conſideratus conſeruationis bonorum inter deſcendentes perpetuò ſequeretur, ad Text. *in l.cum ita legatur 33. §.in fideicommiſſum, ff. de leg. 2.* Soccin.*in leg.qui Romæ, §.Coheredes col.6.verſ.45.& vltimus caſus, ff.de verbor. ſignif.* Ruin.*conſ.116. num.1.& 2. lib.2.* vbi quod de hoc nemo dubitaui Gozzadin. *conſ.52.n.5.* Dec.*conſ.182.num.3.& 4.conſ.218.nu.15.* Surd. *d.conſ.336.n. 27.* Decian.*reſponſ.50.num.22.& 23.lib.1.* Menoch.*conſ.85.n. 105.* Rol.*conſ.23.num.24.lib.4.* Grat.*diſcept.280. nu.25.* Pereg. *de fideicomm.art.13.num.79.cum ſeqq.& ar.14.num.16.* Fuſar. *de ſubſtit.qu.688.num.110.& qu.689.num.7.& 12.*per Moder. Carpenſ.*contr.219.num.32. à num.122. pariter cum ſeqq. & n. 134.* Grat.*d.cap.828.num.23.24.& 44. vbi ampliat ſtantib. nominibus collectiuis deſcendentes in perpetuum*, & latè firmauit Rota *in Perũſina de Bigazzinis coram Litta poſt conſ.75.* Giouagn.*lib. 1. à num.72.* & in fine vbi hæ præcipuè rationes, & cauſæ pro veſtimento conſiderantur à Cardin. Millino *deciſ. 183. num.5.* Buratt.*dec.107.& dec.272.vbique nu.1. & in rec. dec.477.num.1.par.5.& dec.284.num.24.cum ſeqq.par.6. & in Romana Fideicom.de Alicornis* 10. *May* 1639.*§.2.quia coram bon.mem.Card.Panzirolo.*

Firmato ex his fideicommiſſo reciproco inter deſcendentes Gregorij, clara quoque eſt comprehenſio dictorum filiorum Cæſaris, & Baldaſſaris Collitigantium nepotum eiuſdem,
12 † neque portio Vgonis Iunioris ad ipſos ſpectat, nec in eorum præiudicium licuit Paulum inſtituere, DD.*in l. Lucius la ſeconda, ff.de hered.inſtit.* Gabr.*conſ.124.n.8.lib.2.* Ruin.*conſ. 117.n.26.lib.2.* Coccin.*dec.495.n.1.* & conſequentur poteſt ab
13 ipſis vendicari ſecundum facultatem à donatore habitam, & Iuris communis diſpoſitionem, *l.filiusfamilias 117.§.cum pater, ff.de leg.1. l.Peto 71. §.frater, l.cum pater 79. §. liberis*, & ibi gloſſ.& DD.*ff.de leg.2.* Surd.*conſ.247.nu.9.& 15.& conſ. 948.in fine*, Peregr.*de fideicomm.art. 22. num.75.* Rota coram Andr.*dec.105.num.1.*

Nec facit, quòd non fuerit ex cauſa ſupradicta indiſtinctè prohibita alienatio, ſed extra familiam donatoris, de qua cum eſſet Paulus benè potuit ab Vgone Iuniore inſtitui † abſque 14
eo, quòd in aliquo fuerit contrauentum voluntati fideicommittentis, qui optauit ſolam cõſeruationem bonorum in ſua familia *dd.filiusfamilias, §.cum pater de leg.1.l.vnum ex familia, & l.cum pater de leg.at.1. l.pater, §.duobus, & §.filiam, ff.de leg.2.* Peregr.*de fideic.art.14.n.7.in princ.* Cyriac.*contrau.303. nu.4.* Rota *dec.741.n.9.par.9.tom.3.rec.* quoniam præterquod in præſenti non deducitur fideicommiſſum, ex ſolo motiuo alienationis bonorum, in cuius terminis intrat inſpectio facultatis anteponendi vnum de familia, ſed in corroborationem ſimplicis, & abſoluti fideicommiſſi reſtitutorij poſt mortem vnius alteri reſultantis ex verbis perpetuitatem importantibus, iuxta auctoritates ſuperius allegatas quo fideicommiſſo † dato non permittitur prohibita diſpoſitio in vnum, 15
cæteris excluſis, niſi ſua vita durante, illo autem defuncto ſit locus reſtitutioni fauore aliorum vocatorum, *d.l.cum ita, §.in fideicom.* & ibi Cuman.*ff.de leg.2.* Dec.*conſ.218.num.14. verſ. Secus ſi facta 11.& 15.* Curt.Iun.*conſ.161.nu.13.& conſ.226. num.43.& conſ.264.nu.15.verſ.tota ergo cum ſeqq.* Bellon.Iun. *conſ.1.num.40.verſ.primo quia, & nu.41.cum ſeqq.& nu.57.& 58.cum ſeqq.& num.112.* Peregr.*conſ.38.nu.3.lib.3.conſ.73.ſub num.10.lib.5.& in tract.de fideicom.art.15.num.7.* at ſecus Girard.Spin.*conſ.7.nu.4.& 5.& conſ.57.num.6.& 7.* Fuſar.*de ſubſtitut.qu.130.num.18.& 21.* ea ratione, quia licet non reperiatur ab homine prohibita alienatio in illos de familia, † ſtat ta- 16
men prohibitio legis prouenien. ex præcedenti fideicommiſſo reſtitutorio, Auth. *res, quæ C. delegat.* & probant in terminis relati per dictum Modern. Carpen.*d.contr.219.à num.145.vſque ad 154.* Rota *in Rom. Fideicom.de Palatijs 26. Iunij 1646. coram bon. mem. Arguelles*, omnis remouetur difficultas, aduertendo nec fuiſſe prohibitam alienationem extra familiam, ſed extra filios nepotes, & deſcendentes in infinitum, quo caſu † cum plures ſint perſonæ conſideratæ, & expreſsè 17
inſtitutæ non ſatisfit intentioni donantis per prælationem vnius, vel duorum cum adhuc his ſimilibus peruertatur ordo deſignatus à Teſtatore pro admiſſione deſcendentium in infinitum, vt explicant Bart. *in l.1.num.2.ff.de opt. legat.* Caſtr.*in d.l.filiusfamilias 117.§.cum pater, ff.de legat.1.* Ruin. *hoc ipſum arguens ex vocatione nepotum, & deſcendentium in conſ.117.num.26. verſ.Secus autem lib.2.* Menoch.*conſil.161. num.42.* Rota coram Card.Seraph.*dec.874. num.2. verſ.aliud vero*, & coram bon. mem. Cocc.*dec.495.nu.2.in dict.Romana Fideicom.de Alicornis coram Card.Panz. in fine*, quos & alios reprobatis contrarijs refert in puncto Modern. Fulginaten. *diſcept.24.à num.13. vſque ad fin.*

Hinc viſum fuit non ſubſiſtere, quòd verſamur in fideicõmiſſo conſeruatorio, ita vt in quemcumque de familia diſponatur dicatur in illa relictum, & in qua bona conſeruantur iuxta ſenſum donatoris, † quia ex vocatione deſcendentium 18
ordine ſucceſſiuo in perpetuum patet eſſe reſtitutorium, cuius vigore grauatus eſt adſtrictus reſtituere alijs, Peregr.*conſ. 38.num.3.verſ.Sed cum ſeqq. lib.3.& conſ.73. ſeu 74.num 10. lib.* Bellon.Iun.*conſ.1.num.40.& 41.57.& 97.& conſ.61.à nu. 11.vſque à 20.* Girard.Spin.*in præcitato conſ.*

Quibus † tam aduertantur in contrarium allegati, & ſi- 19
gnanter Surd.*conſ.96.nu.24.* Giouagn. *conſ.65.num.7.* quatenus firmant per vetitam alienationem extra familiam, cenſetur data facultas eligendi vnum ex ea, nam Surd. non tangit caſum, quo Teſtator fideicommiſſum præcedenter abſolutum, & diuerſum à prohibita alienatione ordinauit, tunc enim ſtãdum eſt diſpoſitioni Teſtatoris inducentis fideicommiſſum, vt in terminis declarat idem Surd.*conſ.247.num. 14. & 15.* vbi quod in hac materia ſunt omninò attendenda verba fideicommiſſi, & in eiſdem terminis ſimplicis prohibitionis alienationis, & ſecluſa aliâ diſpoſitione per quam fuit inductum fideicommiſſum, loquitur Giouagn.*dict.conſ.65. numero 9.& 10.*

Quæ clariùs dilucidantur ex licentia, quàm Vgo donator conceſſit Gregorio diſponendi iam inter viuos, quàm in vltima voluntate de bonis donatis, & fructibus ad commodum vnius ex filijs nepotibus, & deſcendentibus (licèt ipſe ea vſus non fuit,) ſi enim per prohibitionem extra illos eſſet id de Iure ſibi permiſſum eligere vnum fruſtatorium fuiſſet id inde

in

in suum liberum arbitrium remittere, cùm satis ex se fuisset
20 prohibitio extra, † vndè dicendum potius erat per concessionem fuisse tributam, & sine ea prius negatam non subsistente, quòd huiusmodi facultas sit alijs descendentibus tributa, quia ex contextu donationis colligitur illam esse restrictam ad personam Gregorij, *vt in vers. Hoc declarato ibi*,
21 liceat † dicto Gregorio, & eius arbitratu, quæ sunt verba merè personalia inclusiua ipsius tantùm, & exclusiua aliorum, Natt. *cons.* 163. *num.* 2. Surd. *cons.* 63. *nu.* 11. Rot. *in recent. decis.* 269. *num.* 11. *par.* 5. & coram Eminentiss. Card. Otthob. *dec.* 1. *nu.* 78. *& 79. in Beneuentana Hæreditatis 19. Iunij 1656. §. Maximè quia coram R. P. D. meo Celso*, & meritò, quia illum vti filium dilectissimum voluit in hoc gratificare, quæ
22 † amoris affectionis ratio cum non militet in alijs remotioribus nondum natis, nec censetur data facultas disponendi, Bart. *cons.* 131. *num.* 1. *lib.* 1. Giouagn. *cons.* 53. *num.* 6. *lib.* 1. Rot. *dec.* 72. *num.* 5. *par.* 1. *diuers.*

Neque prædictis resistunt clausula, & verba illa cum reseruationibus pactis, & conditionibus infrascriptis in principio donationis adiecta, ex quibus inferebatur donationem non fuisse puram, nec fideicommissum simplex, sed recipere declarationem à conditionibus, & pactis, inter quæ deducitur facultas disponendi in vnum de familia, quia cum
23 ex alijs verbis † clarè desumatur fuisse institutum fideicommissum absolutum, & reciprocum, prohibitio alienationis extra familiam censetur potius adiecta in odium grauatorum, & ad illis maius vinculum imponendum, Rip. *in l. filiusfamilias* 117. §. *Diui num.* 35. *ff. de l.* 1. Rota coram Cardin. Millino *dec.* 169. *num.* 4. bon. mem. Coccin. *dec.* 495. *nu.* 3. Alia autem pacta, & conuentiones, aut æquè benè referri possint ad facultatem datam Gregorio eligendi vnum ex descendentibus sibi benè visum, & eadem reinuestimenta pecuniarum, & alia in fauorem fideicommissariorum ibi expressa,
24 † non possunt alterare principalem dispositionem circa fideicommissi ordinationem, ad quam stant potius accessoriè, vt per Soccin. Iun. *cons.* 125. *num.* 15. *lib.* 1. Rot. coram Pen. *dec.* 131. *nu.* 10. *& 14. iuxta Venetam impress.*

Et ità constare de fideicommisso in portione, de qua agitur, & illius purificatione fuit conclusum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Donationis.

Mercurij 22. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Donatio contemplatione certi, & determinati Matrimonij facta Patri, & filijs quando censeatur facta filijs vti filijs, vel filijs vti hæredibus in hac decisione luculenter tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio contemplatione certi, & determinati Matrimonij facta patri, & filijs censetur facta filijs vti filijs.*
2 *Donatio contemplatione certi, & determinati Matrimonij facta patri stipulanti pro se, & filijs censetur facta filijs vti hæredibus, non vti filijs.*
3 *Donatio contemplatione certi, & determinati Matrimonij facta patri, & filijs, an censeatur facta filijs, vel vti hæredibus colligitur ex coniecturis, & num. 20.*
4 *Clausula*, præsenti, &c. *in materia transitoria ad hæredes extenditur pro se, hæredibus, & successoribus quibuscunque.*
5 *Stipulandi modus discretiuus, demonstrat donationem fuisse factam filijs, vti filijs.*
6 *Subsequens actus, declarat qualis fuerit actus ab initio.*
7 *Assertio inter contrahentes, demonstrat eorum animum.*
8 *Stipulatio metienda est ab animo concedentis.*
9 *Donatio contemplatione certi, & determinati Matrimonij potius requirit voluntatem donantis, quam ordinem scripturæ.*
10 *Nomina hæredis, & filij, dum sunt inter se contra distincta vnum non venit sub nomine alterius.*
11 *Nomen hæredes, & successores quoscunq; constituunt duas orationes separatas.*
12 *Determinationis æqualis regula non intrat, quando in vno determinabilium militat diuersa ratio.*
13 *Donantis voluntas potest probari, etiam à posteriori.*
14 *Testibus quibus fauent coniecturæ magis est credendum.*
15 *Donantis voluntas declaratur per duos Testes, imò per vnicum, & num. 16.*
17 *Testium exceptiones non admittuntur in materia, in qua proceditur per coniecturas.*
18 *Procurator non est inhabilis ad testificandum, quando non est talis de tempore examinis.*
19 *Testes patientes exceptiones in dicto, & in persona fidem non merentur.*
21 *Grauamen non attenditur, quando ex eo resultat lucrum.*
22 *Pater non tenetur recognoscere filium de labore præstito.*
23 *Pater donando filio censetur donasse ex paterna affectione, non ex meritis filij.*

DECISIO CCCCXXXI.

Sequuta decoctione Gasparis Iordani Mercatoris Fundacalis actus fuit concursus Creditorum, in quo tam Anna, quàm filij egerunt pro consecutione scut. 22. millium, quæ idem Gaspar intuitu Matrimonij contrahendi cum Anna in donationem à Guido Patre pro se, & filijs nascituris acceperat; Contendentibus autem Creditoribus ex tali donatione nullum Ius quæsitum fuisse vxori, & filijs, *vt in decisione 14. Maij 1657. coram Reuerendissimo D. meo Meltio Episcopo Papien.*

Ego in eius locum subrogatus causam iterùm proposui, & difficultas reducebatur ad quæstionem, adeò agitatam à DD. an Donatio contemplatione certi matrimonij facta Patri, & filijs acquiratur filijs, vti filijs, vel filijs vti hæredibus: Aliqui enim putarunt acquisitam censeri filijs vti filijs ex eo, quòd huiusmodi donationes fieri non soleant, dumtaxat gratia Patris, sed etiam gratia filiorum, adeò ut tot censeantur donationes quot personæ, † & vnaquæque persona recipiat à 1
donatore, non autem à donatario, Molin. *de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 10. *num.* 26. Staiban. Iun. *resol.* 22. *n.* 16. *par.* 1. Donat. Anton. de Marin. *quotid. res. lib.* 2. *cap.* 165. *n.* 8. *&* 9. Menoch. *cons.* 1153. *num.* 3. Bertrand. *cons.* 176. *nu.* 4. *lib.* 3. & dixit Rot. *in rec. par.* 6. *dec.* 127. *num.* 4. *& seqq. & in Romana Apothecarum 17. Maij 1656. coram R. P. D. Celso.*

Alij contrariam sententiam sunt amplexi, quando donatio non fuit facta Patri, & filijs, sed patri stipulanti pro se, & filijs, † quia cum acquisitio sumat originem in persona pa- 2
tris filij capiunt bona donata à patre, non vti filij, sed tanquam hæredes, iuxta Gloss. *in l. si tibi decem* 18. §. *Passus, verb. proderit*, vbi Alex. *sub nu.* 8. *vers. Et iste est subtilis passus, ff. de pact.* ibique Bart. *num.* 8. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 48. *num.* 1. *& cons.* 286. *ante nu.* 19. *vers. Aliqui verò*, Dec. *cons.* 216. *num.* 5. Mantic. *de tacit. lib.* 14. *tit.* 58. *nu.* 9. Surd. *dec.* 324. *num.* 61. Tondut. *qu. Ciuil. lib.* 1. *cap.* 55. *num.* 13. *& seqq.* Rot. *in Auenion. Fideicommissi 4. Februarij, & 16. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Verospio.*

Omnes tamen conueniunt hanc controuersiam ex peculiaribus coniecturis dirimendam esse, † adeòut existimemus 3
filios contemplatos fuisse, veluti filios, vel tanquam hæredes patris, prout Iudex existimauit perpensis omnibus facti circumstantijs, & coniecturis, vt admonet eadem gloss. *in d. l. si tibi decem*, §. *Passus, verb. proderit, ff. de pact.* ibique Bartol. *sub nu.* 19. Iason. *sub num.* 11. *vers. quarto, & penultimo*, & admittit etiam Surd. *dec.* 322. *num.* 19. & ibi Hodiern. *nu.* 11. Bertrand. *dicto cons.* 176. *nu.* 4. *vers. Præterea lib.* 3. Franc. à Ponte *cons.* 15. *nu.* 3. Medic. *cons.* 142. *num.* 6. Molin. *de rit. nupt. dicto lib.* 3. *qu.* 16. *num.* 54. Rot. *d. dec.* 127. *nu.* 8. *par.* 6. *& dec.* 163. *n.* 2. *par.* 8. *recent.*

Vndè licèt in præsenti Donatio tanquam facta Gaspari acceptanti pro se, & filijs, videatur acquisita filijs, vti patris hæredibus: Attamen DD. ex pluribus, atque vrgentibus coniecturis dixerunt fuisse acquisitam filijs ex propria persona, & vti filijs, non autem vti hæredibus.

Et præcipuè moti sunt ex eo, quòd ipso Instrumento dotali Gaspar aliter sibi stipulatus fuit, aliter filijs cum stipulatio dotis vxoris asseratur facta Gaspari † præsenti, &c. quæ 4
clausula, *in materia*, de sui natura transitoria extenditur pro se hæredibus, & successoribus quibuscunq; Rot. *diuers. part.* 1. *dec.* 393. *in princip.* Seraph. *dec.* 703. *nu.* 2. *& in recent. par.* 1. *decis.* 587. *num.* 3. *& dec.* 707. *num.* 8. *par.* 4. *tom.* 2. *dec.* 283. *num.* 8. Stipulatio verò donationis fit facta eidem præsenti, & acceptanti pro se, & filijs nascituris, ex quo difformi, † & discre- 5
tiuo modo stipulandi euincitur animus acceptandi donationem pro filijs vti filijs, & non vti hæredibus, sicuti post Bald. *in cap.* 1. *circa principium de agnat. vel fil.* notat Aretin. *in leg. quod dicitur sub nu.* 8. *post princ. vers. Et aduerte*, Alex. *in d. l. si tibi*

tibi decem, §. *Passus eod. nu.post med.vers. Ex hoc verificatur*, &
ibidem Iaf.*nu. 3. ff. de pact.* Menoch.qui alios cumulat *de præ-
sumpt.lib.3.præsumpt.* 48. *num.*8. & comprobat Surd. *d.decis.*
322.*nu.*2. *vers.Tertia est coniectura cum duobus seqq.*

In hac resolutione magis impulit DD. confessio Gasparis
emissa in Instrumento insinuationis, quòd Guidus Pater do-
nauerat sibi, & filijs, ibi: *Comparuit Gaspar*, *&c. exposuit*,
& narrauit, quòd dictus Guidus contemplatione supradicti
Matrimonij donauerat ipsi D. Gaspari, & filijs nasciturìs sc.
22. millia, quæ verba nedum ostendunt Gasparem voluisse
acquirere donationem filijs vti filijs, aliter enim mentionem
non fecisset, quòd Guidus pater donauerat sibi, & filijs.
6 † Ex actu enim subsequenti declaratur qualis fuerit intentio
ab initio, Bald.*in leg.multum interest sub nu.*2. *vers. Sed quan-
do, C.si quis alteri, vel sibi*, Decian.*cons.*36.*in princip.* Aymon.
*cons.*77.*num.*7. Mantic.*de tacit. & ambig.lib.*2.*tit.*1.*nu.*4.Rot.
*in recent.par.*2.*dec.*306.*n.*3.

Sed etiam aperiunt talem fuisse donantis voluntatem,
7 quia cum † ea fuerint prolata à Donatario Procuratore
nomine donantis inter quos negotium gestum est, benè pro-
bant Olasch. *dec.* 39. *num.*30. quod sufficit ad hoc, vt stipula-
tio intelligi debeat pro filijs, vti filijs, non autem tanquam
8 hæredibus, † tum quia stipulatio metienda est ab animo con-
cedentis, vt probat Hodiern. ad Surd. *dict.dec.*322.*num.*36.*&*
37. Tum quia in huiusmodi donatione inspicitur potius vo-
9 luntas donantis, quàm † ordo, & forma, quibus pater filijs
acquirat, vel qua mente stipulatur, iuxta Text. *in l.* 2. §.*fina-
li*, & ibi gloss. *verb.facti*, *ff.de donat.* Surd.*d.dec.*322. *num.* 18.
Staiban.Iunior.*d.res.*22.*num.*14.*&* 15. Martell.Marcian.*con-
sil.*4. *num.*18.

Desumebant quoque DD. hanc donationem factam fuis-
se non solùm Gaspari, sed etiam filijs ex Instrumento assi-
gnationis rerum Fundacalium valoris scut. 28150. & sic scut.
sex mille centum quinquaginta vltra quantitatem donatam,
quam assignationem Guidus fecerit Gaspari filio addens for-
malia verba, *Cessit*, dedit, & transtulit dicto D. Gaspari eius
filio, &c. pro se, suisque filijs ad formam dictæ donationis, ac
10 hæredibus, & successoribus quibuscunque verbis, † ex qui-
bus deprehenditur Guidum contradistinxisse filios ab hæredi-
bus, prout contradistincta sunt, hæc nomina, & vnum sub
alio non comprehenditur vbi discretiuè de filijs, & hæredi-
bus disponitur, Bald.*in leg. terminatis num.* 12. *ff. de fruct. &
lit.expens.* Surd.*d.dec.*322. *num.*22. & fuit dictum *in Sarsina-
ten.Feudi* 22. *Iunij* 1645. §.*vltim. coram bon.mem.Dunozetto*.

Nihil suffragante, quòd stipulatio tam filiorum, quàm
hæredum contineatur sub vna eademque oratione, à qua
proindè debeat æqualiter determinari, & sic filios censeri
contemplatos, vti hæredes, non autem tanquam filios, quia
cum vtraque sit de per se, & principaliter adiecta respiciens
personas diuersas, prima scilicet filios ad formam donatio-
11 nis, altera † verò hæredes, & successores quoscunque con-
stituunt duas orationes contemplatas, & separatas, vt distin-
guendo, probat Ruin.*cons.*4.*num.*6.*lib.*3.Menoch.*cons.*3.*nu.*3.
Surd. *cons.*150. *num.* 111. *vers. Tertio vtrumque*, & his relatis
Rot.*in Sarsinaten.Feudi*, §.*Neque visum fuit*.

Imò cum stipulatio pro filijs ad formam donationis intelligi
possit respectu quantitatis donatæ scutor. duntaxat 22. mil.
stipulatio verò pro hæredibus, & successoribus quibuscunque
respectu summæ residuæ scut. 6150. in quibus valor funda-
12 tur, excedebat donationem, & † hic intellectus sit filijs ma-
gis fauorabilis, non intrat regula æqualis determinationis,
quia non procedit, quando in vna determinabilium est diuer-
sa ratio, quàm in alio, & vnum est magis fauorabile, quàm
aliud, iuxta notata per Alexan.*in leg.Iam hoc Iure*, *ff.de vulg.
& pupill.* Ruin. *lib.*4. *cons.* 64. *nu.*7. *&* 8. plenè Roland. *lib.* 2.
*cons.*74. *num.*13. *& seqq.*

Et quamuis aliquæ ex dictis coniecturis desumantur extra
donationis contractum, adhuc suffragantur ad detegendam
13 voluntatem donantis, † quæ cum pendeat ab animo potest
etiam probari à posteriori, & ex actibus posteà gestis, Cyriac.
*contr.*302. *num.*29. Mascard.*de probat. conclus.*1423. *num.*37.
Gratian. *discept. forens.cap.*637. *num.* 11. Rota apud Mantic.
*dec.*33.*num.*7. & coram Merlin *dec.*595.*num.eodem*.

Fortius, quia coniecturæ huiusmodi corroborantur ex
depositionibus Testium, & signanter quinti, & sexti depo-
nentium Guidum donandi animum habuisse Gaspari, & fi-
lijs: Primus enim iuxta tertium Interrogatorium de auditu
à quon. R.P.D.Honorato mediatore huius Matrimonij asse-
rit, quòd idem Honoratus sciscitatus ab eo, quòd Gaspar age-
bat, & audito, quod ferè cesserat sibi, dixit: *Dite alla Signor'
Anna, che stia allegramente, perche li Creditori non li posso-
no far niente, che il Signor Guido hauea fatta la Donatione al
Signor Gaspare, alli figliuoli*; idemque repetit iuxta secun-
dum, & vigesimumquartum Interrogatorium, ac super ar-
ticulis.

Secundus autem deponit non solùm de auditu à R.P.D.
Honorato, sed etiam ab eodem Guido, iuxta vigesimum-
octauum Interrogatorium, ibi: *Doppo la consegna del Fon-
daco il Signor Guido mi disse più volte, che come Io sapeuo s'era
liberato dall'aggiustamento, ch'hauea fatto col figlio, e ch'ha-
uea aggiustato lui, la moglie, e figliuoli.*

Et latiùs in fide ad quam in examine se retulit, approbauit-
que, ibi: *In diuersi discorsi più volte mi disse hauer aggiustato il
Signor Gaspare suo filiuolo, e li figliuoli, con hauerlo accasato
con la Signor' Anna con vna dote di* 10. *mila scudi, e con vna
certa speranza del Signor Francesco*(Patris eiusdem Annæ) *d'
altri scudi* 10. *mila, e più, e mediante vna donatione, che il Si-
gnor Guido haueua fatta di scudi* 22. *mila à detto Signor Gas-
pare, e figliuoli, che nasceranno.*

Hi Testes † in nomine plurimum differebant, quia eorum 14
dicta congruunt, & consenranea sunt coniecturis supra pon-
deratis, ex quibus omnibus non seorsum, & de per se, sed
coniunctim, & insimul acceptis euidenter apparet Guidum
fecisse donationem Gaspari, & filijs, & in terminis donatio-
nis consuluerunt Soccin.Iun.*cons.*29.*nu.*88. *lib.*3. Surd.*consil.*
534.*num.*35. *&* 36. Mantic.*de tacit.lib.*3.*tit.*16.*num.*5.

Præsertim ex quo non agitur de probanda substantia do-
nationis, sed de † aperienda donantis voluntate, ad quem ef- 15
fectum duo Testes etiam singulares sufficiunt, vt notant Ca-
strens.*lib.*2.*cons.*395.*num.*1.*post med.versic.Ibi quidem Testes*,
Surd.*de Aliment.tit.*6. *qu.*11. *num.*52. Rot.apud Mantic. *dec.*
313.*num.*5. *&* 423.*num.*1. *in Auenion. Legitimæ* 8.*Iunij* 1657.
coram me, §. *Tum quia quando*, vbi † quod etiam vnicus ad- 16
mittitur, & fuit etiam dictum *in Romana*, *seu Vercellen. Fi-
deicommissi* 14. *Maij* 1661. *coram R.P.D. meo Verospio*.

Ideòque perperam obijcitur contra secundum Testem,
quòd gesserit patrocinium Annæ, & aliorum, dum enim
casus propositi decisio † pendet ex coniecturis exceptiones 17
Testium non attenduntur, vt aduertit Fant. Iun.*cons.*76. *n.*5.
& 6. Merlin.*dec.*302.*num.*4.Rot.*in dict. Auenionen. Legitimæ*,
§. *Quod autem coram me*. Vltraquod cessat difficultas cum
Testis tempore examinis, non esset amplius illorum Procu-
rator; † Procurator enim non est inhabilis ad testificañ, nisi 18
sit talis de tempore examinis, Bald. *in l. distantibus num.*4. *in
fine*, *vers.Et ideò si Procurator*, *Cod.de Testibus*, Rot.*dec.*253.
*num.*3.*post secundum volum.cons.Farinacc.& decis.*63. *num.*3.
*par.*8.*recent.*

Nec Testis de nouo inductus à Crediroribus potest con-
currere cum his duobus omni exceptione maioribus, & ad-
miniculatis, tum quia vnicus, tum quia conuincitur de men-
dacio ex fide Parochi, & vicinorum attestantium ipsum ab
anno 1643. vsque ad annum 1648. non inseruisse in Funda-
co, & apotheca Guidi; immò constat anno 1643. & 1644.
abfuisse ab Vrbe, & præcisè die 25. Septembris 1644. quo fuit
stipulata Donatio extitisse carceratum in Statu Castri, & plu-
res alias patitur exceptiones, nedum in dicto, sed etiam in
persona, † ideòq; nullam fidem meretur, ex adductis per Fa- 19
rinacc.*qu.*62.*de Testibus num.*86.*&* 381.

Hinc facilis est responsio illorum, qui sentiunt pro filijs vti
hæredibus, admittitur enim illam in dubio procedere; At se-
cus vbi pro filijs vti filijs, vt coniecturæ, & depositiones Te-
stium concurrunt, † ad quas in hac materia recurrendum 20
esse, originaliter docuit gloss. *in dicta l.si tibi decem*, §. *Si pas-
sus*, *ff.de pact.* & cum ea Bertrand.*cons.*176. *num.*4. *vers.Præ-
tereà lib.*3. Rot.*d.dec.*127.*num.*7.*&* 8. *par.*6. atque alijs supra
relatis docuerunt.

Adeòut nullo modo applicatur resolutio capta *in Vrbina-
ten.Pecuniaria* 24. *Ianuarij* 1661.*coram R.P.D. meo Verospio*,
cum ibi agatur de Donatione recepta à Lælio pro se, & hære-
dibus nulla facta mentione filiorum, sed in proposito dona-
rio facta sit Gaspari, acceptanti pro se, & filijs, quo casu dun-
taxat hanc quæstionem examinant DD. prout etiam ad-
uertitur in eadem *decisione* §. *in Donatione præterea cum seqq.*

Nec refert Donationem factam fuisse etiam pro omni, &
toto eo, quòd Gaspar posset prætendere ex causa legitimæ,
quæ sicuti debebatur, ita quoque eiusdem naturæ, & qua-
litatis debeat censeri donatio; Etenim hæc ratio valida fo-
ret, si Guidus fecisset donationem loco legitimæ, & quan-
titas donata portioni legitimæ corresponderet; Aliud au-
tem est cum donatio facta, fuit contemplatione certi Ma-
tri-

trimonij, & ratam legitimæ notabiliter excedat, & propte-
21 reà cum vtilius fuerit illi lucrari donationem † scut. 22. mil.
cùm onere eam præstandi filijs nascituris, quàm liberam ha-
bere solius quantitatis legitimæ grauamen huiusmodi, aut
titulum lucratiuum excludit, vt respondens huic obiecto,
notat Hodiern. ad Surd. *dict. decis. 322. num. 43. cum seqq.* &
conferunt deducta per Rot. *par. 6. dec. 127. n. 10. & seqq.*

Prout minus refert, quòd in donatione etiam merita
ipsius Gasparis pro causa narrentur, quia licet merita onero-
sum præsceferant, etiam adhoc, vt primus acquirens possit
bona hypothecare in præiudicium vocatorum, non proce-
22 dit in Donatione facta filio à Patre, † qui cum non teneatur
23 ad illius laborem, & recompensam, † præsumitur ex pater-
na affectione potiùs, quàm ex meritis donasse, Tiraquell. *in
l. si vnquam, verb. Donatione largitus num. 72. & 73. C. de re-
uoc. donat.* Soccin. *cons. 91. num. 9. lib. 1.* Mascard. *alias referens
de probat. concl. 545. num. 3. & 4.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3.
præsumpt. 29. num. 12. & seqq.*

Et ita omissis alijs obiectis partim sublatis in prima deci-
sione, partim non releuantibus Domini steterunt in decisis v-
traque parte Informante, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana, seu Veliterna Affictus.

Mercurij 22. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Spoliantem quos fructus, & expensas Spoliato de-
bere in hac decisione tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Liber priuatus contra Tertium iunctis adminiculis pro-
bat.*
2 *Liber priuatus scriptus tempore non suspecto probat.*
3 *Liber priuatus attenta verisimilitudine partitarum pro-
bat.*
4 *Frumenta ducuntur ad horrea cum impensis.*
5 *Liquidatio admittitur leuioribus probationibus, dum
non dubitatur de substantia crediti.*
6 *Approbatio oritur ex vsu libri.*
7 *Productio facta per compulsum, quando suffragetur, &
num. 8.*
9 *Expensæ ad quam summam sint reficiendæ.*
10 *Spolians ad quas expensas teneatur, & num. 11.*
12 *Concordatio coram Iudice facta attendenda est.*
13 *Expensæ à quo præsumantur factæ.*
14 *Solutio vnius debiti non inducit solutionem alterius.*
15 *Solutio sine quietantia non est verisimilis.*
16 *Debitum operariorum, quamuis posterius solet satisfieri.*
17 *Spoliatio quinam fructus debeantur.*

DECISIO CCCCXXXI.

CApitulum Sancti Petri plures subijt impensas in recolle-
ctione Frumenti spectantis ad Venturinos, quarum
valorem ad scuta 2391. ac 95. obol. ascendere hodie osten-
debat ex particulari liberculo per Franciscum Aotonium
1 Casalis Conductorem anno 1645. conscriptos, † cui sanè li-
cet priuata manu peracto Domini Canonici fidem fore præ-
standam asserebant etiam in tertij præiudicium, inspectis
quampluribus coniecturis expensarum veritatem confir-
mantibus, vt tradit Soccin. Sen. *cons. 187. num. 16. volum. 2.*
Corn. *consil. 81. num. 9. lib. 4.* Rot. *dec. 296. num. 4. & 5.
par. 2. recent.*

2 Quarum prima † ex eo desumitur, quòd liber hic tem-
pore non suspecto fuit à Francisco Antonio de Comitibus
conscriptus, non quidem, vt Capitulum expensas repete-
re posset, sed adhoc, vt eidemmet Francisco Antooio re-
collectionis tempus quantitatis Frumenti verè retracta,
3 necnon summa ex illius causa erogata innotesceret. † Al-
tera verò ex verisimilitudine resultat id operante, vt libro
quoque priuato fides adhibeatur, Aymon. *cons. 75. nu. 23.
& 24.* Rota coram Gregor. *dec. 475. num. 2.* & coram Bu-
4 ratt. *dec. 475. num. 3.* ibique Adden. *num. 6.* † Experientia
enim docet pluribus opus esse impensis, antequam frumen-
tum ad Horrea traducantur. Dum itaque substantia credi-
5 ti non reuocatur in dubium, leuiores debent † pro liquidan-
da quantitate probationes admitti, Cæphal. *cons. 297. nu. 12.*
Surd. *cons. 4. num. 27.* Rot. *decis. 636. num. 6. par. 2. recent. & in
Romana Pecuniaria 27. Iunij 1657. §. primo coram me.*

Quamcunque præterea dubitationis ansam videbatur ar-
cere libri exhibitio à Venturinis contra Capitulum iudicia-
liter habita pro liquidatione frumenti per Franciscum Anto-
nium percepti adhoc, vt pretium, seu illius restitutionem
posset ab eodemmet Capitulo obtinere, ex tali quippè vsu
omnia contenta † in libro censentur approbasse, ad Text. 6
in l. Paulus respondit, ff. rem rat. habere, Bald. *cons. 4. nu. 5.* Dec.
cons. 463. nu. 19. Surd. *cons. 157. nu. 23.* Aldobrand. *cons. 18. nu. 7.
lib. 2.* Rota coram Buratt. *dec. 229. nu. 6. & in Bonon. Dotis 23.
May 1661. §. Nec vrget coram me.*

Licet ipsa productio per compulsum in fauorabili parte,
dumtaxat expleta noscatur. Hæc † namque protestatio re- 7
putatur inutilis, vel quia liber pro fundamcoto probationis
fuit à Venturinis exhibitus, iuxta Theoricam Angel. *in leg.
sumptus 3. vers. Creditur etiam libro, Cod. de administr. tut.*
Felin. *in cap. cum venerabilis 6. n. 23. vers. Secundus casus est, &
vers. Quartus de except.* Rot. *dec. 361. nu. 3. par. 4. rec. & in Ro-
mana Pecuniaria 17. Iunij 1658. §. Adminicula autem coram
R. P. D. meo Celso,* vel quia † dum agitur de actibus omninò 8
connexis quantitate, videlicet recollecti Fruncoo, ac impen-
sis ex recollectionis causa perhabitis, ex acceptatione vnius
resultat pernecesse approbatio alterius, Felin. *in addit. c. cum
venerabilis nu. 23. vers. Secundus casus est de except.* Alexand.
cons. 186. num. 7. vol. 2. Aymon. *de antiq. tempor. par. 1. in tit. de
script. priuat. nu. 69.* Rota Genuen. *dec. 72. nu. 4. vers. Visumque
est,* Olasch. *dec. 38. num. 28.*

Quibus impensis super addidit Capitulum alia sc. 2532. ac
obol. 95. quæ ab eo erogata in traductione Frumenti noui à
Ciuitate Veliterna ad Vrbem pro rata rubrorum 2221. cum
etiam Frumenti veteris in rubrijs 158. cum dimidio, quarum
meminit *decisio coram R. P. D. Bichio 24. Nouembris 1653. §.
Incipiendo,* ad † cuius refectionem impensæ Venturini vi- 9
dentur posse compelli, dum Frumenti valor iuxta pretium in
Vrbe sancitum fuit pro ipsis æstimatus, vt latè comprobat *de-
cisio edita in causa die 24. Nouembris, §. Detractis coram bon.
mem. Bichio.*

Prædictas autem impensas Venturini admittebant in sum-
ma, dumtaxat scut. 1745. pro reliquo verò negabant se posse
adstringi; Tum quia traductio Frumenti ad aream proprijs
eorum sumptibus pro parte dimidia expleta fuit, tum ex
quo summa in triturratione Frumenti insumpta excessiua de-
tegitur respectu mercedis operarijs persolutæ.

Asserebant etiam se cogi non posse ad expensas habitas in
Frumenti traductione ab area ad horrea Casalis, & ex his
ad horrea Veliternę Ciuitatis, sicuti enim rubra 500. à Mi-
nistris Capituli directo tramite ad Vrbem fuerunt traducta,
ita quoque reliquum, vt parceret impensis debuerat eodem
modo asportari; quinimò concedebant hanc traductionem
ad Vrbem fuisse perhabitam, vel peragi potuisse eum ipso-
rum asellis, ac bubalis ad id habentibus currus destinatos.

Qua discrepantia perspecta; licèt DD. in dubium reuo-
cauerint expensas pro quærendis fructibus actas, † quæ de- 10
bent etiam spoliato possessori malè fidei, super eisdemmet
fructibus refici, iuxta dispositionem Text. *in leg. si à Patre,
vel à Domino 39. §. Fructus, ff. de petit. hered.* not. gloss. *in
cap. grauis 11. verb. fructus de restitut. spoliat.* Bart. *cons. 186.
num. 4. & 5.* Tiraquell. *de retract. legal. §. 14. gloss. prima n. 2.*
Dum tamen spoliatus † necessarias dumtaxat impensas, 11
necnon à diligentissimo Domino peragi consuetas restaura-
re teneetur, non autem superfluas, ac irrationabiles ex ne-
gligentia, seu imperitia spoliatoris procedentes, vt aduertit
gloss. *in addit. cap. grauis, verb. fructus de restit. spoliat.* ibi,
Fructus enim intelliguntur deductis necessarijs impensis, &
apertè tradit Bart. *in leg. qui sub conditione 110. ff. de condit.
& demonstr.* Castrens. *in leg. scimus, §. in Computatione nu. 2.
ad finem,* ibique Iason. *num. 7. Cod. de Iur. deliberand.* Bald.
cons. 72. num. 3. vers. Ergo à contrario sensu lib. 3. Mascard.
de probat. conclus. 715. num. 10. Idcircò mihi demandarunt,
vt extraiudicialiter super aliquibus partitis peritos in arte
consulerem aliquas verò ex seipsis decreuere, & potissimè
primam consistentem in traductione Frumenti à Casali ad
aream, quæ licet à Francisco Antonio in scutis 350. ac
obol. 85. descripta legatur, eam tamen exindè Domini ad
scuta 165. ac obol. 42.-½ reduxere, quòd bina Testium depo-
sitione conuincitur Frumentum in parte dimidia opera DD.
de Venturinis asportatum extitisse antequam foret ipsis ade-
pta locatio.

Nec visum fuit posse subsistere, quòd Franciscus Antonius
in traductione alterius medietatis summam superiùs recen-
sitam

sitam erogauerit, siquidem pro quolibet terræ latæ rubro merces solet determinata præstari itineris, necnon distantię ratione perhabita, vt ex peritorum attestatione conuincitur, ac comprobat idemmet Franciscus Antonius, asserens in libro, de quo agitur se scuta 66. dumtaxat pro traductione rubr. 60. erogasse ad rationem iuliorum vndecim in singula rubra; Adeòque dum rubra 270. Casale statum non excesserat dimidia portio vix valorem adæquata scut. 165. ac obul. 42. licet in summa maiori constituatur merces in iulijs, videlicet 12. ac obul. 2. pro quolibet rubro iuxta partium voluntatem, à quibus taxatio hæc pro iusta agnita
12 fuit in congressu † post resolutionis diem coram me concorditer habita, in quo tamen Domini Canonici denegarunt Frumenti portionem dimidiam sumptibus DD. de Venturinis fuisse traductam.

Quæ tamen responsio Capituli insufficiens esse detegitur; Dum enim, tum ab ipso, tum à Testibus admittitur traductionem dimidiæ partis opera DD. de Venturinis spolio, dum
13 sequuto contigisse † ab ipsis quoque, non autem à Francisco Antonio merces persoluta præsumitur, donec Capitulum fungens vice actoris, seu excipientis probationem contrariam exhibeat, *l. 1. Cod. de probat.* Bart. *in l. non solum, §. Sed, vt probari num. 4. ff. de oper. nou. nunc.* Aymon. *cons. 61. nu. 6.* Rot. *dec. 469. num. 6. par. 3. dec. 175. nu. 24. par. 9. recent.*

Nec probatio hæc valet exindè desumi, quòd dum Capitulum scuta 300. Frumenti messoribus persoluit pro seruitio ab ipsis præstito vigore locationis, & faciliùs merces traducti post modum Frumenti debeat à Francisco Antonio perso-
14 luta præsumi. † Siquidem ex solutione vnius debiti ad satisfactionem alterius nequit inferri, sed expressè probatio solutionis requiritur, quæ tanquam facti præsumi non valet, iuxta Text. *in l. quinquaginta 12. vers. Nam si creditum, ff. de probat.* Natt. *cons. 569. num. 2.* Surd. *cons. 105. num. 9.* Rota *dec. 725. num. 16. par. 4. tom. 2. recent. & dec. 259. num. 6. par. 6.*
15 vbi † quod non est verisimilis solutio sine quietantia, *& in Romana Pensionis Palatij 26. Iunij 1658. coram R. P. D. meo Celso.* Dum maximè solet plerumque contingere, vt debi-
16 tum posterius ex diligentia operariorum in exigendo prius extinguitur quam anteriùs, vel ex eorundem impellente inopia, ex qua consueuit merces in fine diei, vel hebdomadæ consignari.

Summa verò scuta 28. ac obulorum 25. insumpta in conseruatione Frumenti, vulgò, *barconatura*, fuit à Venturinis admissa, qui alteram quoque partitam approbarunt sc. 359. ac obulor. 70. à Francisco Antonio in Frumenti trituratione erogatorum pro mercede, videlicet equorum Domino tradita, dummodò triturationum numerus in 175. approbetur iuxta *dec. bon. mem. Bichi editam die 24. Nouembris 1653.* è quibus triturationibus octuaginta peragi potuisse cum equabus 48. ad Venturinos spectantibus extraiudicialis trium peritorum comprobat relatio.

Et licet Domini 30. Aprilis 1655. à prædicta decisione recesserint, nihil tamen innouarunt quoad numerum triturationum, quæ iuxta prætensionem Capituli nequeunt in centum vna, ac triginta constitui; Vel quia in liberculo Francisci Antonij, de quo agitur eædem in 155. constituuntur, prout *in Summario Capituli conuincitur num. 1. in vers. Forcinatori*. Vel quia in computo eiusdemmet Francisci Antonij Ministris exhibito 175. recensentur extitisse, vt in *decis. edita 14. Nouembris 1653. in §. Tum computum apertè concludit*.

Quia prætereà vnanimi consensu censuerunt mercedem, & vinum pro qualibet trituratione operarijs præstari consuetum vix scuta trium cum dimidio posse adęquare ex computato tamen in his salario triturationem ordinanti, seu disponenti debito. Vndè triturationes 175. scut. 612. ac obul. 58. valorem non excedunt. Cui tamen summæ superaddi debent scuta 21. ac obul. 60. à Francisco Antonio in purgatione areæ erogata, tum salaria Præfecto recollectionis, ac diuersis alijs Ministris exhibita valorem æquantia scut. 84.

Altera verò partita respiciens expensam, tum in fabarum recollectione, ac hordei perhabitas, tum in responsionibus exigendis fuit à Venturinis iuxta summam in libro descriptam acceptata in scutis scilicet 214. ac obul. 32.

Quo verò ad quantitatem Frumenti traductione ab area ad horrea Casalis, & Ciuitatis Veliternæ insumptam Domini censuerunt actionem nullam Capitulo pro eius recuperatione competere. Dum enim Frumentum rectò tramite poterat ad Vrbem asportari, duplici proindè onere Venturini grauari non debent; Cùm maximè asportatio ad horrea prædicta ob propriam Francisci Antonij vtilitatem præcesserit, vt conuincitur ex responsione Capituli post diem resolutionis exhibita, ibi: *Io lo porto in detti luoghi, perche in quel tempo non haueuo pensiero di portarlo à Roma.* Vel saltem Frumentum non debuerat à Francisco Antonio in Veliterna horrea traduci per octo millia passus distantia ab area, dum cum impensa longè minori poterat in horreis asseruari existentibus in Casali pro duo, dumtaxat milliaria distantibus; quinimò assertio hæc pro rata rubrorum 990. cum vndecim asellis ad Venturinos pertinentibus poterat expleri iuxta peritorum relationem superiùs recensitam.

Non subsistit, quòd aselli pro asportatione victus ad aream deseruirent, dum ex Inuentario, *Summario Capituli recensito equos num. plures extitisse conuincitur*, quorum duo poterant pro victus asportatione sufficere.

Asportatio denique ad Vrbem in iulijs decem à Dominis taxata fuit pro singulis rubris decem in his obulis computatis pro gabella consuetis exbursari: Hæc habita fuit ratio mercedis Ductoribus Curruum pro oneratione Frumenti; Dum præter iulios nouem in singula rubra, nil aliud ex causa onerationis prædictæ ipsis præstari consueuit, prout ex assertione Peritorum concluditur attestantium prætereà rubra 132. cum prædictis 11. asellis in vno mense cum dimidio ad Vrbem potuisse asportari, cuius proindè respectu quantitatis Venturini non valent pro impensę restauratione compelli. † Spoliato enim nedum fructus percepti debent à Spo- 17
liatore restitui, sed lucra quoque, & vtilitates, quas ipse Spolio non admisso foret consecutus, vt admonet *Iur. Consult. in l. prima, §. Quod autem*, ibique gloss. *not. in verb. Fructus de restit. spoliat.* Paris. *cons. 105. num. 8. lib. 3.*

Quæ sanè asportatio eo prætextu euitari non valet, quòd aselli in noualibus peragendis, tunc temporis deseruirent. Quoniam necessitas hęc nullibi probatur; quinimò excluditur ex antecedenti assertione Capituli, quòd illi in asportatione victus ad aream deseruirent.

Verùm, quia pro regulandis asellis duo saltem homines exigebantur, quibus merces scut. octo pro singulis in mense Augusti solent assignari summam, ideò scut. 24. debito DD. Venturinis Domini abscripsere, quos prætereà damnarunt ad mercedem Curruum Ductoribus persolutam pro exoneratione Frumenti in horreis subsecuta ad rationem obulorum decem pro quolibet Curru quinque Frumenti rubra ferente, necnon ad pensionem pro prædictis horrei Capitulo debitam, in obulis decem pro singulis rubris.

Nec Venturini summæ restitutionem in asportatione Frumenti ad Vrbem erogatæ, valent effugere sub prætextu, quòd ipsi præter asellos, nedum equos, sed boues quoque, ac bubalos cum curribus ad id destinatis obtinerent, siquidem equi Ministris in Casali existentibus inseruiebant, necnon in victus traductione ad aream bubalorum verò existentia ex Inuentario præcedentis anni 1644. nullatenus concluditur. Cùm ab eisdemmet Venturinis ante spolium distrahi potuerint, Boues denique 73. ad peragenda 150. noualium rubra destinati inhabiles pro asportatione Frumenti iuxta Peritorum relationem omninò existebant.

Extra Domini expensam omnem ad sc. 4047. ac obul. 7. reduxere vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO.

Sacræ Rotæ Decano.

Auximana Bonorum.

Veneris 24. Martij 1662.

A R G V M E N T V M.

Reintegratio aduersus mandatum de manutenendo, vt concedatur parti; iniustitia Iudicis, & nullitas sententiæ debeat ita esse clara, vt nullo velamine possint obscurari. Creditores si habeant viam executiuam, & ordinariam ad agitandum per electionem vnius, sibi præiudicant in alia.

S V M M A R I V M.

1 *Reintegratio ad possessionem, vt concedatur, qualis nullitas Mandati de manutenendo sit probanda.*

2 *Manutentio à Iudice concessa non reuocatur, dum dubia, & disputabilis est nullitas, vel iniustitia.*

3 *Manutentio tunc est reuocanda, quando Iudex processit neglecto Iuris ordine, de facto tanquam priuatus.*

Re-

Remedium extraordinarium non intrat, quando potest intrare ordinarium, num. 3.

4 *Iniustitia, & nullitas Iudicis procedentis ad manutentionem si non iustificetur, non attenditur cum sit iustificanda clarè executa.*

5 *Citatio die non feriata valida est.*

Dies Sancti Marci non est feriata, num. 5.

6 *Cursoribus attestantibus de rebus spectantibus ad eorum officium deferendum est.*

7 *Creditores si habeant duplicem viam ad assequendum suũ creditum electa vna, non possunt redire ad aliam.*

per Electionem vnius via, alteri censetur sibi præiudicatum, num. 7.

8 *Tertius executionem super prædio, an valeat impedire.*

9 *Obligatio Cameralis, quando non fuit per sententiam vulnerata, potest agi executiuè eius vigore.*

10 *Appellare si liceat vni parti, debet quoque esse licitum alteri parti.*

11 *inter Litigantes seruanda est æqualitas.*

12 *Creditoribus, quando competat retentio pro eorum creditis.*

13 *Reintegratio aduersus manutentionem, vt detur, quid nam sit probandum.*

14 *de Sententia Rotali reuocanda, quando agitur, & maximè dum fuit executa, & pars per multum acquieuit tempus, quid requiratur.*

DECISIO CCCCXXXII.

PHœbus postquam Pamphilij patris hæreditatem adiuerat à Creditoribus paternis molestias timens, se bona vigore fideicommissi à Hieronymo Euangelista eius patruo magno ordinati possidere allegauit, & causam cor. bon. mem. Lancellotto in hoc Sacro Tribunali deducta præcedente, vt moris est sub die 12. Ianuarij 1604. decisione de fideicommisso constare ad fauorem eiusdem Phœbi pronunciatum fuit per sententiam, quę in gradu appellationis coram bon. mem. Vbaldo præuia etiam decisione 357. *par. 1. rec.* reuocata fuit, sed deindè in tertia Instantia coram bon. memor. Manzanedo resolutum fuit Phębum ad tertiam partem bonorum ordine simultaneo, non autem ordine successiuo fuisse vocatum, & deindè ad instantiam creditorum concessa fuerunt mandata exequutiua ad effectum tamen illa exequendi super duabus ex tribus partibus hæreditatis prædicti Pamphilij, quæ cum effectu executioni demandata fuerunt super prędio Fraschetalis, cuius duæ tertiæ partes Ioanni Florentino maiori oblatori pro scutis 2450. deliberatæ fuerunt, qui possessionem adeptus ea deindè priuatus fuit anno 1631. in vim mandati de manutenendo concessi Phœbo à bon. mem. Cardinali Verospio ob nullitatem, & iniustitiam dd. mandatorum, *vt in dec.* 334. apud Posth. *de manut. & dec. 93. apud eundem in tr. de subhastat.*

Vndè in causa subrogatus ad instantiam Florentij, cùm post longum tempus dubitauerim, an illi concedenda esset reintegratio Domini negatiuè responderunt, quia ad hunc ef-
1 fectum requiritur, quòd † iniustitia, vel nullitas, quæ contra
mandatum de manutenendo opponitur sit adeò clara, & notoria, vt probabiliter dici posset Iudicem neglecto Iuris ordi-
2 ne de facto, & tanquam priuatum † processisse, alias enim
quando dubia est, & disputabilis nullitas, vel iniustitia proce-
3 dendum est per viam ordinariam appellationis, nec † competit extraordinarium remedium manutentionis, vel reintegrationis, Menoch. *de recuperand. remed. 8. à n. 27. vsque ad 31. estque celebris dec. 9. nu. 21. & seqq.* apud Posth. *de manut.* Buratt. *dec. 815. sub n. 5. cum pluribus relatis in Senogallien. Saluiani 3. Iunij 1647. cor. Eminentiss. D. Card. Corrado §. finali Perusina reintegrationis 13. Ianuarij 1651. cor. bo. me. Peutingerio §. vlt. & in Romana reintegrationis 23. Februarij 1654. cor. Reueren. D. meo Decano in princip.* qualis non visa est Dominis iniusti-
4 tia, & nullitas pro parte Florentij contra † decretum manutentionis iustificari, sed potius contrarium deduci, *ex dd. decisionibus 93. & 334.* apud Posth. *vbi supra.*

Licèt enim circa nullitates executionis, & subhastationis à Creditoribus factæ, ob quas Phębo concessa fuit manutentio pleræque ex facto sublatæ fuerint, & signanter illa, quòd non emanauerit ad formam Constitutionis Marchiæ, & altera
5 quod citatio in die S. Marci exequuta † fuerit, cùm hac die tā-
quam non feriata se passim citationes exequi attestātur Cur-
6 sores, quibus tanquam deponentibus de re ad † eorum officiũ spectante credendum est, Modern. *Casenaten. de citat. cap. 7. n. 57. tom. 1.* Rot. cor. Buratt. *dec. 769. nu. 1. dec. 26. n. 5. par. 7. rec. & in Romana Domorum 7. Iunij 1655. cor. Reuerend. D. Zarate §. minusque.* Visa tamen est DD. illa subsistere, quòd Creditores omisso iudicio ordinario super existentia, & purificatio-
ne fideicommissi cęperunt iudicium exequutiuum, † quòd fa- 7
cere non poterant cum per electionem vnius ius alteri cēseatur renunciatum, vt plenè probant *authoritates relata in prima decisione* 334. apud Posth. *de manut. n. 5.* Dec. *cons. 146. nu. 6.* Guttierr. *pract. qu. lib. 3. q. 39. n. 3.* plenè Giurb. *dec. 55. n. 18.* Rot. *dec. 113. n. 11. par. 7. recent. & in Eugubina Dotis 14. Februarij 1642. coram Reuerendiss. Carillo §. 1. mandatum.*

Pręcipuè contra Phœbum possidentem prædium in vim fideicommissi quiq; cum non haberet causam à Pamphilio de-
bitore, sed ab Euangelista fideicommittente, † tanquam ter- 8
tius executionē super prædio legitimè impedire poterat, Gozzadin. *cons. 103. sub n. 10. vers. 2.* respondeo Rot. post Zacch. *de oblig. Cameral. dec. 66. nu. 5. Romana subhastationis de Alexijs 15. May 1648. cor. Reu. D. meo Decano §. quia, vt respondēdo, & in Bonon. prædij, seu manutentionis 26. Iunij 1658. cor. R. P. D. Taia §. quia contra.* Parum releuante responsione, quòd cum per sententiam super fideicommisso in fauorem Phœbi
prolatam eo, † quia non tangit substantiam crediti obligatio 9
Cameralis vulnerata nō fuit, & sic creditores, adhuc via exequutiua agere potuerint, Gratian. *discept. 968. n. 2.* Rot. coram Coccin. *dec. 78. n. 11. Romana Census 11. Martij 1652. in princ. & 14. Februarij 1653. sub §. 1. coram Reuerend. D. meo Decano.*

Quia aduertebant Domini, quod vis resolutionis non consistit in vulneratione obligationis Cameralis, quàm verò
in præsenti vulneratam non fuisse agnoscebant, sed in † eo, 10
quia sicuti Creditoribus licuit appellare in iudicio ordinario restitutionis in integrum, postquam sententia super purificatione fideicommissi ad fauorem Phœbi in iudicatum transiuerat, & in vim cuius appellationis aliam sentētiam obtinuerunt, in qua fideicommissum pro tertia tantùm parte ad fauorem Phœbi existere pronunciarunt, non poterant in vim huius sententiæ executiuè procedere, sed licebat pariter Phę-
bo † ab hac vltima sententia prouocare ad secundam inter 11
litigantes æqualitatem, Honded. *cons. 20. nu. 2. lib. 2.* Scacc. *de appell. q. 17. limit. 9. n. 44.* Gratian. *dec. March. 220. n. 1. & seqq.* Rot. *in decisione huius causa 93. nu. 11.* apud Posth. *de subhast.* cor. san. mem. Greg. *dec. 581. nu. 7. &* 8. cor. Buratt. *dec. 40. nu. 4. & seqq.* ibique Adden. *littera B. & in Fulginaten. subhastationis 19. Ianuarij 1656. coram me, §. Visum est.*

Vlteriùs contra executionem factam à Creditoribus, op-
ponentes habentes causam à Phœbo huic † competijsse re- 12
tentionem ex causa census scut. 670. sibi cessi à Creditore anteriori ob dotem maternam lib. 1372. & ob alienationes factas à Pamphilo, in quibus Phœbo tertia pars debebatur; respondebant tamen hæredes Creditorum in emptione prædij censiti Phœbum se obligasse extinguere dictum censum scut. 670. quoad Creditum Doris illud extinctum fuisse ex pretio prædij à Phœbo venditi, & demum portiones competentes Phœbo in bonis alienatis à Pamphilo impugnantur in quantitate, & ex distractione alteriùs prædij facta à Phœbo compensatæ prætenduntur, cùm omnia cum ex replicationibus hæredum Phœbi turbida redderentur, nihil circa hoc DD. firmarunt illud sufficere existimantes, quòd ex præmissis ne-
gati non potest † adesse turbiditatem, & excludi notoriam 13
iniustitiam mandati, quæ ad effectum obtinendæ reintegrationis omninò requiritur, vt præter relatos in principio Rot. *dec. 229. sub nu. 4. par. 5. rec. Bononien. Prædij 10. Martij 1653. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. & in omnem casum, & Interamnen. Saluiani 13. Martij 1654. coram bon. mem. Dunozetto §. Non obstat nullitas stante præsertim*, quòd agitur de
reuocanda sententia † Rotali executioni demandata, & per 14
plures annos sine vlla partis contradictione obseruata, quo casu requiri probationem notoriæ iniustitiæ, quæ nullo velamine offuscari possit, post alios respondit Rot. *dec. 501. n. 6.* coram sanct. mem. Gregorio.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Placentina Beneficij.

Mercurij 24. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Possessio capta ab aliquo per Procuratorem sine speciali mandato manutenibilis non est, quòd tamen limitatur, quando per principalem fuit rati-

ratificata talis apprehensio possessionis eius nomine factæ; quod tamen intellige, nisi alius ante ratificationem apprehenderit talem possessionem, quòd declara, vt hic.

SVMMARIVM.

1 *Possessor ille est manutenendus, de cuius anteriori possessione constat.*
2 *Possessio capta per Procuratorem, sine speciali mandato non iuuat.*
3 *Possessio capta per Procuratorem, sine speciali mandato non habetur pro capta.*
4 *Possessio capta per Procuratorem, sine speciali mandato, tunc est manutenibilis, quando fuit ratificata.*
5 *Quod tamen procedit, nisi capta fuerit possessio à tertio ante ratificationem.*
6 *Ratificatio non iuuat, quando res non est integra, & ius tertio quæsitum.*
7 *Possessio capta per Procuratorem, sine speciali mandato, quando non possit dici omninò nulla.*
8 *Possessio capta per Procuratorem, sine speciali mandato, tunc ratificatio iuuat eam, quamuis medio tempore, tertius acquisiuerit possessionem.*
9 *Si possessio anterior, potest aliquo modo saluari.*
10 *Obiecta benè tolluntur ex ipso facto, & sic, quòd res aliter se habet.*
11 *Ratificatio, quando operetur perindè, ac si ab initio consensus interuenisset.*
12 *Possessio, quando est nulla, non est manutenibilis.*
13 *Possessio, quando fuit capta sine consensu Capituli, de prabenda distincta à Iure Canonicali, an sit valida, & num. 14.*
15 *Possessio capta, sciente, & patiente eo, cuius consensus requirebatur, vt valida est manutenenda, & num. 16.*
17 *Possessio posterior, vti turbatiua est minimè manutenenda.*
18 *Executor immittendo aliquem in possessionem, cum clausula, amoto quolibet illicito, &c. dicitur executor mixtus, & non merus.*
19 *Executor mixtus debet procedere iudicialiter cum citationibus, &c.*
20 *Possessori anteriori debetur manutentio reiecto posteriori, licet eiecto à possessione.*
21 *Intellige tamen, nisi ille anterior possessor non habuerit se pro spoliato.*

DECISIO CCCCXXXIII.

IOanni Antonello respondit Rota dandum esse mandatum de manutenendo in possessione beneficij nuncupati Mansionaria de Gragnano erecta in Ecclesia Collegiata S. Antonini Placentiæ, quia constat ex publico Instrumento de
1 illius † anteriori possessione, quæ licèt Instrumentalis, tamen nullo alio tunc possidente est manutenibilis, ad Text. *in leg. pradia*, vbi Bart. & Alex. *num. 1. ff. de acquir. possess.* Bald. *in leg. idcircò in principio, C. de fid. Instrum.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de mission. in possess. nu.* 41. Menoch. *de retinend. possess. remed.* 3. *num.* 725. Caputaq. *dec.* 334. *par.* 2. Seraph. *decis.* 186. *num.* 1. Caual. *dec.* 2. *num.* 24. Buratt. *dec.* 186. *num.* 1. *& seqq.* Greg. *dec.* 6. *nu.* 3. *& in Nicien. Parochialis 27. Aprilis 1654. coram R.P.D. meo Priolo, & in alia Elnen. Parochialis 9. Martij 1661. in principio coram me.*

2 Nec obstare visum fuit, quòd possessio † fuerit capta per Procuratorem non habentem speciale mandatum in beneficialibus præsertim requisitum, ob cuius defectum Rota pluries habuit possessionem pro non capta, vt penes Posth. *de manut. dec.* 103. & coram Pen. *dec.* 218. *nu.* 15.

3 Quia cum superuenisset ratificatio † Ioann. Antonij ea suppleuit vices specialis mandati, & possessio dici debet ca-
4 pta, ac si à principio illud Procurator † habuisset, ad Text. *in l. quod de speciali* 27. ibique Bald. *ff. de minor.* Grat. *discept.* 704. *num.* 24. Emin. Orthobon. *dec.* 116. *num.* 21. *& in Bonon. Beneficij 27. Iunij 1653. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. Non obstat.*

Nec releuat replicatio ex parte Perotti secundo loco pro-
5 uisi, asserentis † non potuisse huiusmodi Ratihabitionem retrotrahi in præiudicium suæ possessionis medio tempore
6 captæ, ob quam non potuit amplius dici res integra, † & sic in statu quod potuerit ratam haberi, ad tradita per Gratian. *discept. forens.* 910. *num.* 37. *& in allegata decisione* Pen. 218. *num. 6. in fine, & decis. 727. num. 1. par. 4. diuers.*

Quia præterquod possessio Ioannis Antonij, licèt capta absque speciali mandato † dici non potuit omninò nulla, 7
ex quo in eo præsumi debet † animus illam acquirendi, ex 9
cuius animi defectu, vel concursu possessio irritatur, & validatur, vt ait Text. *in leg. quemadmodum, ff. de acquir. possess.* Gratian. *discept.* 365. *num.* 19. *& discept.* 450. *num.* 26. Rot. coram Gregor. *dec.* 252. *num.* 4. quem in Ioanne Antonio adfuisse deducebant Domini ex quo Perottus, qui possessionem pro eo cęperat, erat illius negotiorum gestor, eique fuerant etiam adhunc effectum ab eodem transmissæ litteræ collationis, & processus eorum vigore fabricati, & ideò cum possessio dici potuerit, aliquo modo † valida subsequens ra- 9
tificatio habuit effectum retrotractionis ad momentum adeptę possessionis etiam in pręiudicium possessionis medio tempore captæ per Perottum, vt in his terminis firmauit Rot. coram Merlin. *dec.* 878. *num.* 4. *& 5. & in allegata Bonon. Beneficij 27. Iunij 1653. coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

Cessat etiam obiectum ex facto, quia ratificatio verè processit, ac integra nempè sub die 6. Iunij 1660. † à Natiuita- 10
te, sicque ante captam possessionem à Perotto sub die 1. Februarij 1660. ab Incarnatione, vt ex vtriusque actus Instrumentis apparet Cyriac. *controu.* 397. *num.* 1. Rot. *dec. 7. de Iudic. in nou. & in Meleuitana Pensionis 26. Martij 1640. coram bon. memor. Dunozetto §. nec pariter*, quo casu ratihabitionem
† operari, ac si à principio in eodem actu interfuisset, vt di- 11
stinguendo firmauit Rot. *dec. 9. de restit. Spoliat. in nou.* & tradit Abb. *in cons.* 110. *num.* 3. *volum.* 1. Ruin. *cons.* 39. *lib.* 4. Rot. coram Mantic. *dec.* 227. *num.* 2. *& 3.*

Nec possessio Io: Antonij dici potest nulla, & non manu-
tenibilis, † ex quo non fuit capta conuocato Capitulo in 12
concursum præsertim alterius à Perotto Capitulariter captæ, vt per Cassad. *dec. 8. de caus. possess. & propriet.* Ferrett. *cons.* 4. *num.* 8. *lib.* 1. Rot. *dec.* ..... *num.* 1. penes Posth. *de manut.*

Quia cum non ageretur de acquirenda possessione Canonicatus, sed præbenda, seu Mansionariæ totaliter distinctæ, & separatæ à Iure Canonicali, † possessio etiam abs- 13
que Capitulo capta est manutenibilis; quicquid sit si essemus in casu Canonicatus, † in quo procedunt mox adducta, 14
non autem in præsenti, vt distinguendo firmauit Rot. *decis.* 374. *par.* 9. *recent. num.* 4. cum ibi adductis.

Quinimò cum Ioannes Antonius fuerit admissus à prębendato eiusque Procuratori fuerunt traditæ † scripturæ, & Iu- 15
ra concernentia Mansionariam locauerit domum, & fructus exegerit sciente, & patiente Capitulo, & etiam non
vocato † possessio substinetur ex consensu præsumpto, vt 16
in simili dixit Rot. *in Aquilana Canonicatus 29. Iunij coram Reuerendissimo Domino Tarraconen. & in Ripana Præpositura 1. Iulij 1654. §. firmato coram R.P.D. Albergato.*

Et propterea nihil obesse dixerunt Domini possessionem
Perotti, nedum quia tanquam † posterior præsumitur 17
clandestina, & turbatiua, iuxta Text. *in cap. licet causam de probat.* Bart. *in leg. si duo num. 4. ff. vti possid.* Rot. *in dicta Nicien. Parochialis 27. Aprilis 1654. coram Reu. P. D. meo Priolo, & in dicta Elnen. coram me, §. & ideò.* Verùm etiam, quia Executor litterarum Perotti, dum vigore clausulæ, *Amoto quolibet illicito, &c.* † in litteris appositæ non merus, 18
sed mixtus dicebatur Abb. *in cap. de cætero num. 8. & 14.* vbi Felin. *num. 9. de re iudic.* Paris. *cons.* 220. *num.* 17. *lib.* 4. Staffil. *de litter. grat. fol.* 13. *num.* 47. Rot. coram Seraph. *decis.* 1471. *num.* 2. & coram Caual. *dec.* 478. *num.* 4. † Iudiciali- 19
ter cum citatione Io: Antonij possidentis debuisset procedere, *vt dictum fuit in Nicien. Canonicatus 14. Decembris 1650. coram bon. mem. Dunozetto, & in Aquilana Canonicatus 2. Iunij 1651. coram R.P.D. Celso.*

Ex quo fit, vt Ioanni † Antonio anteriori possessori licet 20
eiecto debeatur manutentio, quia nec se habuit pro spoliato, nec executor eum sua possessione † priuauit, dum 21
ritè, & rectè non processit, vt dixit in simili Rot. coram Buratt. *decis.* 492. *num.* 3. Gregor. *decis.* 105. *num. 15. & in Colonien. Canonicatus, seu Ferculi 17. Iunij 1647. coram Reuerendissimo Papien. & in dicta Elnen. Parochialis coram me, §. & ideò in fine, cui proindè dandum esse mandatum de manutenendo dixerunt Domini vtraque, &c.*

R. P. D.

R. P. D. TAIA.

Romana Fideicommissi.

Veneris 24. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Donatio facta fratribus, illorumque filijs, & nepotibus, pronepotibus, ac descendentibus masculis tantum, an vigore illiusdictionis, *tantum*, quæ est taxatiua, deficientibus omnibus supranominatis, donatio reuertatur ad donantem, & secundum terminos præsentis casus resoluitur negatiuè.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta aliquibus*, tantum, *quid operetur illa dictio*, tantum, *cum sit taxatiua.*

2 *Donatio alicui facta*, tantum, *non sequitur, quòd dictio illa taxatiua*, tantum, *moriente donatario reuertatur ad donantem.*

3 *Donatio de sui natura est perpetua, & non reuertitur ad donantem, vel ad eius hæredes.*

4 *Donatio tunc sine dubio est perpetua, quando adsunt verba denotantia perpetuitatem, & num. 5.*

6 *Donatio facta, etiam cum dictione taxatiua*, tantum, *quando non desinat esse perpetua, & num. 7.*

8 *Donatio aliud, & aliud est renunciatio.*

9 *Donatio alicui, qualiter censeatur facta, & num. 12.*

10 *Deficientia in vanum consideratur, vbi ea non est.*

11 *Personæ consideratæ in aliqua donatione paria sunt, quòd non sint natæ, vel sint præmortuæ.*

13 Statutum Vrbis c. 150. de donat. insinuand. lib. 1. *quando intret.*

14 *Insinuatio, an requiratur in donatione spei existimabilis de Iure communi.*

15 *Insinuatio, an requiratur in renunciatione mixta cum donatione.*

16 *in Donatione defectus, quando non attendatur insinuationis.*

17 *in Donatione Iuris incompetentis, nec re, nec spe, an requiratur insinuatio.*

18 *in Donatione non requiritur insinuatio, quando est iuris incompetentis, re, & spe.*

19 Ruin. cons. 9. num. 22. lib. 1. *& alij plures quo casu loquantur, & num. 20.*

21 *Donatio, quando est penitus incerta, non requirit insinuationem.*

22 *Inuerisimilia ea, quæ sunt, non veniunt attendenda.*

23 *in Iuribus incerti euentus, minima pars æquiualere potest maximæ parti.*

Sicuti accidit in contractu vulgò, la Beneficiata, *seu* Lotto, *&c.*

24 *Insinuatio non habet locum, in donatione facta ob causam.*

25 *Donatio ex causa dotis, an requirat insinuationem.*

26 *Donatio, quando est onerata restitutione etiam ad fauorem alterius excludit insinuationem.*

DECISIO CCCCXXXIV.

IN decisis 17. Februarij 1661. * steterunt hodie Domini, & quamuis pro parte D. Comitissæ opponeretur semper limitatio renunciationis factæ à Francisco, & Henrico fratribus, illorumque filijs Nepotibus, Pronepotibus, ac de-
1 scendentibus masculis tantum, & illa dictio taxatiua †, *tantum*, operaretur, vt mortuis omnibus ipsa superuiuens bona renunciata, & donata recuperaret, ad Bart. *ad leg. sic stipulatus neque num. 2. in fine vers. fallit si esset apposita aliqua dictio taxatiua*, Soccin. Iun. *cons. 53. nu. 3. & seqq. lib. 2.* Dec. *cons. 106. num. 4.* Surd. *cons. 403. num. 62. in fine, & seqq.* Peregr. *de fideicomm. ar. 51. num. 21. vers. 4. quia ibi, vel nisi per dictiones taxatiuas*, Thesaur. *for. qu. 60. num. 14.* Rot. *dec. 361. n. 3. par. 4. diuers.* & coram Buratt. *dec. 103. num. 6.*

2 Responsum est non per hoc † sequi, ergo reuerti debet ad Donantem, inquit Rot. cor. Achill. de Graff. *dec. 299. vnic. de donat. in fine*, & coram Put. *dec. 274. num. 3. vers. vltimo loco lib. 3.* cum alijs apud Card. Mantic. *de tacit. tit. 21. nu. 20. lib. 13.* & in præsenti causa semper placuit Rota *in dicta decisione 17. Februarij, & alijs ibi allegatis.*

Declarando bona donata transire ad hæredes vltimi Donatarij, non quidem Iure donationis, quia non sunt comprehensi, sed Iure transmissionis, quia hæc est natura donationis, † vt sit perpetua, & ad Donatorem, vel eius hæ- 3
redes non reuertatur, vt inquit in puncto Cardinalis Mantic. & fortè consensit in eodem Peregrin. dicens hæredem vltimi causam, & fortunam capere, & prius *articulo 29. num. 12.* & maximè confirmata perpetuitate renunciationis,
† ac donationis expressim cum clausula, *in perpetuum, &c.* 4
& clausula *promittens ad dicta bona sic renunciata, & donata nunquam habere, nec petere*, † *aut prætendere aliquem* 5
regressum, &c.

Quibus congruit commoda interpretatio supradictæ clausulæ dispositiuæ, ac dictionis taxatiuæ, *tantum*, videlicet non referri ad personas † inclusas, & ijs finitis ad alias excluden- 6
das, & præsertim hæredes contra Ius transmissionis, & casum, & formam, vt Cardinal. Mantic. & Peregrin. post alios declararunt, sed ad qualitatem personarum cui cohæret, scilicet ad masculos, & † fœminas excluden. quòd obseruauit 7
Marcabr. *cons. 111. num. 54.* & sensit Rota coram Put. *dec. 24. in fine.*

Hinc procedendo ad actus Dilemma, cui nitebantur informantes pro D. Comitissa, quòd † aut renunciatio est, 8
aut donatio.

Si renunciatio est quoad bona prouenientia ad renunciantem per mortem fratrum, non potest intelligi facta ipsis fratribus, & vltimo ipsorum, † & sic ad tempus quo dictus 9
frater vltimus esset incapax suæ hæreditatis post mortem suam, vt per se constat, & dixit Rot. *dec. 543. n. 25. post aliam decisionem in Romana de Pinis* 10. *Februarij* 1630. neque descendentes fratrum, quia vbi habuissent descendentes non poterant succedere, nec debebant † curari actus, vt frustra- 10
torius, vt notant Cyriac. *controu. 292. num. 21. vers. 2. principaliter, & num. 22.* & præterea à descendentibus fratrum non natis, seu præmortuis eadem renunciatio † æquè ad inanem 11
redigeretur, Bald. *in l. pactum, C. de collat. nu. 4.* cum alijs apud P. Sanch. *in Decalog. cap. 7. num. 19. & 20. lib. 7.* Rot. cor. Merl. *dec. 62. nu. 24. & dec. 869. num. 6. vers. inefficax, & dicta decis. 543. nu. 31. & seqq.*

Si donatio est etiam fratribus præcipuè fideicommissi conditionalis per modum † cuiusdam liberationis, seu quieta- 12
tionis, ad tradita *in §. duo fratres, l. qui Romæ 122. ff. de verb. oblig.* ibi repetit Crauett. *cons. 42. num. 1. vers. rationem, & consil. 289. num. 3. vers. 3. num. 5.* Rota coram Ludouis. *decis. 85. num. 3. & 6.* & maximè eorum descendentibus dando propria Iura successionis, obstat præcipuus defectus Insinuationis, & maximè supra valorem ducentorum: † *Ex Statuto* 13
Vrbis 150. de donat. Insinuan. lib. 1. & iuxta Rot. post Gilian. *ad Statut. Perusin. dec. 97. nu. 18. vers. & cum ista filia*, generalius de insinuatione requisita à Iure communi † in donatione 14
spei æstimabilis, Gabr. *de donat. concl. 1. nu. 84.* Rot. *dec. 320. n. 20. par. 6.* & fortius in renunciatione sapiente donationem, Rot. coram Ludouis. *dec. 15. num. 5. & 6.* & in renunciatione
† mixta cum donatione Insinuationem esse necessariam, te- 15
nuit *dec. 12. num. 36. par. 6. recent.*

Verùm inhærendo præcedentibus decisionibus non agendo de renunciatione, sed de perfecta irreuocabili † inter vi- 16
uos donatione transitoria ad hæredes, vt supra visum fuit Insinuationis defectum non obstare relicta enim altiori quæstione de donatione Iuris incompetentis, † nec re, nec spe, 17
& incompetentis quidem, non autem spe ad celebrem distinctionem Bart. *ad l. 1. Cod. de pactis num. 4. vers. pro declaranda*, & recuperanda sententia, quòd non requirit Insinuatio in donatione Iuris † incompetentis, re, & spe, ex Bald. *ad* 18
l. Illud, C. de Sacros. Eccles. Alexan. *cons. 187. nu. 12. vers. Item posset intelligi*, Ruin. *cons. 3. num. 22. vers. nec istis obstant lib. 1.* Gabr. *cons. 6. nu. 3. lib. 2.* Rot. coram Buratt. *dec. 333. nu. 1. relictaque in præsenti confusa DD.* † conclusione circa donatio- 19
nem Iuris non re, sed spe competentis apud Gabr. *d. concl. 1. nu. 18. & dec. 293. nu. 23. & dec. 320. nu. 22. & 23. par. 6.* Adden. ad Buratt. *dec. 33. num. 8.* præsertim quod huiusmodi spes sicuti donari potest, *ad l. spem, C. de donat. ita etiam vendi, & æstimari l. 8. C. de contrah. empt. gloss. vnic. d. l. spem*, & in puncto legati, † & fideicommissi conditionalis, *§. in his, l. in Falcidia 45.* 20
l. cum Titio 48. & §. magna, l. in quantitate 73. ff. ad Falcid. Tiraquell. *de l. connubial. gl. n. 38.* & demum, quòd in istud spe vendita locum habeat, *l. 2. C. de rescind. vend.* Tiraquell. *d. gl. 2. d. num. 38.* Gabr. *de empt. & vend. concl. 1. nu. 36.* quod tamen acriter negat Alex. *ad l. 1. C. de pact. n. 3.* Capic. *dec. 149. n. 17.*

Et cum in supradictis quæstionibus nihil DD. determinauerint ex eisdẽ visũ fuit sequendo *d. decisiones 320. n. 25. & 293. num. 24.*

e non altrimente à conto che deuono à detti Ciosi, e successiue, li quali articoli doueranno esser prima sempre specialmente obligati per estimatione di debiti, che come sopra hanno detti Porticella, e Galeri sino alla total reintegratione d'essi Ciosi di tutto quello sono, e saranno creditori per qualsiuoglia capo, causa, & obligo, ma dopo saranno detti Ciosi totalmente sodisfatti, all'hora detti Porticella, e Galeri della sua portione degli vtili ne siano assoluti padroni, adeòque dum cæteris Dominici, ac Tullij creditis extinctis summa sc. 257. superérat æquiualens census, portio extincta censetur ex auctoritatibus supra relatis.

Hinc non vrget facultas de anno 1645. per Porticellam attributa Dominico, ac Tullio lucra Societatis in extinctio-
6 nem crediti ad libitum ipsorum erogandi, † Talis quippè potestas posset aliquid operari si tempore dissolutæ societatis præter creditum census, alterum Ciosi habuissent, cum quo compensatio lucrorum potuisset contingere, secus verò dum omnia euaserant extincta, hoc enim casu Iuris dispositio, ac æquitas suadet, vt portio census ex residuo lucri penes ipsos retento censeatur extincta.

Sub qua sanè conuentionis periodo nequit inficiari quin creditum census includatur eo verbo, *quacumque*, potissimè
7 perspecto, † quod tanquam effrenatum restrictionem nullam admittit, quinimò impropria etiam debita, ac maiora expressis solet comprehendere, vt aduertit Soccin. Senior. *cons.* 150. *num.* 12. *vers. pondero etiam verba illa quacumque vol. primo*, Surd. *cons.* 453. *num.* 8. Rota *decis.* 124. *part.* 2. *recent. & in Romana cambiorum* 10. *præsentis mensis Martij*, §. *Dum enim coram me.*

Neque subsistit pro simplici creditorū hypotheca destinatas extitisse pecunias; cum supra recensitus verborum contextus designet omninò contrarium, ac ea verba potissimè, *Ma dopo che saranno detti Ciosi totalmente sodisfatti*, quæ post duntaxar veram, & realem extinctionem census ex computatione peragē poterant verificationem assumere.

8 Et licet Porticella † terminum pro fructuum solutione susceperit sub die 8. Martij anni 1646. non tamen exinde census extinctio excluditur, vel quia tunc temporis societate vigente, nec calculis adhuc dispunctis summam lucrorum Porticella ignorabat, vel quia horum valor fructuum consistens in scut. 420. cum lucrorum parte de mense Aprilis dignoscitur ex computis pro rata scut. 360. Residui verò solutio vti habita in numerata pecunia de mense Septemb. eiusdem anni 1646. apertè ostendit Tullium lucrorum reliquum necesse pro census extinctione retinuisse.

Executionem verò alteri mandato relaxato pro scut. 130.
9 Domini decreuerunt, ex quo creditum ex publico † Instrumento resultat Camerali obligatione vallato, quæ paratam obtinet executionem, Angel. *in l.* 4. §. *condemnatum num.* 4. *ff. de vendicat.* Castrens. *cons.* 206. *num.* 4. *vers. in communi est verum part.* 1. Rot. penes Zacch. *de oblig. Cam. part.* 1. *n.* 15. *cum seqq.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. TAIA.

Romana Lucri Dotis.

Lunæ 27. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Lucrum Dotis an debeatur à patruo, vel matre dotante; & quod tempus attendatur in hac decisione habetur.

SVMMARIVM.

1 *Promissio quando dicatur in diem, & quando sub conditione, & num.* 2. *&* 4.
3 *Actiones incipere ab hæredibus, & contra hæredes non est nouum.*
5 *Gabriel* cons. 151. lib. 1. & Rot. post Merlin. de pignorib. decis. 40. *declaratur.*
6 *Dotis titulus, & augumentum possunt conferri in tempus mortis.*
7 *Mater tenetur dotare filiam, potius quam patruus deficientibus bonis paternis, & num.* 9.
8 *Patruus dotando filiam censetur se obligasse animo fideiubendi, & non donandi, quod declara, vt num.* 10.
11 *Facti alieni promissio quid importet, & num.* 12.
13 *Loca montium ex Vrbana constitutione non recipiunt hypothecam.*
14 *Creditores Chyrographarij præferuntur legatarijs, & n.* 15.

DECISIO CCCCXXVI.

IN Capitulis sponsalium 15. Septembr. 1620. Dom. Cardinalis patruus Semideæ sponsæ vti filiæ Hieronymi fratris promisit, *Che la Signora Semidea pigliarà il Signor Annibale con dote di scudi 15. mila, de quali il Signor Cardinale promette pagare al Signor Annibale de suoi denari scudi 10. mila contanti nel tempo, che il Sign. Annibale sposerà la Signora Semidea, egli altri scudi cinque mila promette, che la Signora Cleria madre di Semidea glieli lascierà al tempo della sua morte, &c.* Defuncta Semidea sine filijs superstite Annibale marito, & Cleria sequuta est restitutio dotis iā solutæ cum retentione lucri dotalis quartæ partis ad statutum 131. de lucro dotis lib. 1. Die nondum cedente, aut veniente per mortem Cleriæ pro reliquis scut. 500. varijsque post mortem Cleriæ actis, agitatisque dissensionibus, &c. & excussionibus bonorum de his scut. 500. restringeñ difficultatem specialiter ad lucrum dotis dubitatum fuit apud me, an sententiæ A. C. & Rotæ condemnantes Legatarios possessores locorum Montium emptorum ex effectibus D. Cardin. sint confirmandæ, vel infirmandæ, & DD. confirmandas esse responderunt.

Nam res clara, & expedita videbatur ex die 5. Aprilis 1647. post Salgad. Laberinth. *creditor. decis.* 14. *&* 30. *Martij* 1648. *coram R. P. D. meo Ghislerio prima Aprilis* 1650. post Salgad. *decis.* 18. *coram Reu. P. D. meo Albergato* difficultas fuit in elidendis exceptionibus legatariorum.

Primum enim deducebant obligationem Cardinalis non esse in diem, sed sub conditione videlicet, *Che la Signora Cleria le li lascerà al tempo della sua morte, &c.* quasi promissio relinquendi sicut ipsum relictum habeat suam conditionem si superuixerit is, cui promittebatur, eandem conditionem habeat promissio, siue fideiussio.

Sed responsum est hoc esse verum † posse quando promissio relinquendi esset titulo ipso generaliter relicti secus quando est titulo debiti præcedentis, & ad demonstrañ diem solutionis etiamsi incertum qualis est hic, *Che la Signora Semidea piglierà il Signor Annibale per suo marito con dote di 15. mila scudi*, & ecce dos, & titulus doris, *de quali il Sig. Cardinale promette pagare al Signor Annibale de suoi proprij denari scudi dieci mila in contanti nel tempo, che il Signor Annibale sposerà la Signora Semidea*. Ecce modus ac dies soluendi hanc partem dotis, *e gli altri cinque mile promette, che la Signora Cleria, se li lascerà al tempo della sua morte*. Ecce modus, ac dies soluendi alteram partem. 1

Nec obstat incertitudo diei, & an venturus dies esset constante matrimonio.

Quia dies † incertus in contractibus conditionem non facit argumentum, *l. dies* 75. *ff. de cond. & demonstr. & ibi gloss. vnic. & DD.* & satis in Iure notum est, † vt actiones ab hæredibus, & in hæredes incipiant; Adeòque post mortem valere stipulationem, §. *post mortem Instit. de inutilibus stipul.* & clara videtur *l. vlt. C. de contrah. & committ. stipulat.* 2 3

Et quia clarius habemus hic promissam penes dotem soluen autem partim per numerationem tempore nuptiarum à D. Cardinali partim relinqueñ à Cleria tempore † mortis quo casu dies incertus adiectus solutioni citra formam conditionis, nec in vltimis voluntatibus faceret conditionem, *l. penult. C. quand. dies legat. ced. & ibi gloss. non conditio cum alijs allegatis* apud Gratian. *discept.* 136. *in fine* Rot. coram Coccino *decis.* 272. *in fine, vt omittam alia abundè collata in alijs decisionibus*, & præcipuè post Salgad. *d. decis.* 14. *& decis.* 18. *ab initio.* 4

Nec obstare † visum est, quod opponebatur primo ex Gabriele *cons.* 141. *lib.* 1. & Rota post Merlin. *de pignor. decis.* 40. cum similibus agentibus quidem de obligatione Camerali, sed de adiecta huiusmodi conditione ipsi obligationi eiusque substantiam, sed neque de transmissibili ad hæredes de Iure, quod quominus, & ex facto nos habemus diem incertam adiectam tantum solutioni, vt supra ita nec ex Riminald. Iun. *cons.* 600. pro cuius responsione sufficit factum obseruare vide licet Ioannes Antonius maritauit Catharinam nepotem ex fratre, constituitque dotem dimidiæ partis bonorum suorum, & promisit in augumentum dotis illud esse bonorum mobilium, & immobilium, quæ reperirentur in suo dominio, & possessione tempore mortis suæ quibus planè cum † augumentum dotis, & titulus collata in tempus mortis, vt potuerint conferri cum augeri dotem, & post sibi promissum, §. *est, & aliud instit. de donat. l. si con-* 5 6

l. si constitutione 19. & l. sequenti cum auth. sed iam necesse C. de donat. ante nupt. & maximè collata obligatio in tempus mortis etiam per relationes ad bona obligata, nempè quæ reperirentur in suo dominio, & possessione tempore mortis, &c. ex quibus, & ex primo Consil. differentia visa est manifesta.

Secundò, & principaliter deducebatur actionem esse subsidiariam contra tertios possessores, & propriam esse contra Cleriam, hæredes, & auctrices non ex veteri ratione vti contra principalem debitricem vtpotè, quæ nullam con-
7 traxerit obligationem, sed ex noua, † quod deficientibus bonis paternis, & paterni generis mater diues potius, ac prius tenetur dotare, quam patruus, ad tradita *in l. neque mater 14. C. de iur. dot.* cum alijs apud Surd. *de aliment. tit. 1. quæst. 14. num. 13.* Cost. *subsid. remed. 65. num. 1. & 2.* Rota coram Coccin. *decis. 77. num. 5.* proceden̄ ad regulam aliter non per regulam successionis ascenden̄, & collateralium,
8 † vnde patruus non videtur se obligasse animo donandi, sed animo fideiubendi pro nomine, ad Bald. *nouell. tract. de dot. part. 6. priuileg. 30. num. 6. & 7.* Rot. coram Coccin. *d. decis. 77. num. 3.*

Sed præter alia adducta in *d. decis. 18. num. 18. vers. quod autem*, & præcipuè D. Cardinalem fuisse hæredem Hiero-
9 nymi fratris sui, † & patris Semideæ primitus obligari ad quem Cleria reuolueret actionem secundum Rot. *d. decis. 18. num. 18. vers. & omnis*. Vlterius responsum est, quòd cum agatur de matre absente in patriam promissione prius
10 teneri † patruum promittentem, qui vix repetere potest, vt apud Bald. Nouell. quæ actio competit patruo nec expedit marito relinquere actionem certam excessiuam ordinariam, & subsidiariam cõtra matrem, & erit stultissimus, qui omissa actione, qua facillimè solidum ex contractu consequi possit, se ad difficultatem perducat probandi *§. certum Instit.* quod cum eo probandi videlicet hic obligationem matris, eiusque facultates cum inopia patris, quæ facultates ex ipsa patrui promissione matrem non præstituram viuentem, scilicet, sed morientem relicturam tenues, sed arguuntur cognitione dotis, & huiusmodi, & paucis subsidiaria actione cum excussione matris, quam exoptat *contra* . . . . post mortem imponeret sibi actum cum exceptione quoque bonorum patris, & maximè quod D. Cardinalis ex contrario, *vuole etiam come principale, & insolidum essere tenuto*.

11 Nec obstat promissio facti alieni, † vt inutilis *§. sed si quis promittat, l. stipulatio 38. de verb. obligat. §. 1. si quis alium instit. de inutil.*

Quia quidquid dubitabile fuit in Instrumento confirma-
12 tum resoluit obligationem facti alieni in factum † promittentis se facturum, & curaturū, vt alius faciat, *iuxt. d. §. & est text. cap. Sicut, & litteris 22. de sponsal. & ibi gloss. iurantis*, cum alijs apud Seraph. *iuram. priuil. 87.* ab initio, & promissio in ea facta fuerit quod Cleria reliquisset, vel Semideæ, vel Annibali, vt latiùs in alijs decisionibus causæ.

Tertiò tandem exponebant difficultatem in facto, & in fine de auocanda pecunia iam soluta, de qua tamen saluis alijs *in dicta decis. 18. num. 2. vers. Dominis Breuius visum est*, & non agi de auocanda pecunia iam soluta, sed de locis montium existentibus adhuc ijsdem emptis ex effectibus d. D. Cardinalis debitoris, & quantum ad aliam difficultatem
13 resurgentem loca montium prædicta † ex constitutione Vrbana non cadere sub hypotheca, *vt in dicta decis. 18. num. 3.* Satis videtur ad eam euitan̄ nos non agere de tertijs possessoribus proprijs, & ex contractu, sed de improprijs,
14 & ex legatario, † & creditores etiam Chirographarij præferuntur Legatarijs, *l. 4. ff. de separat.* & ibi Bart. *num. 3. quod ipsi hæredi mortis tempore debitum fuerit l. 6. C. ad l. fal-*
15 *cid.* † adeòque si æs alienum absorbet totam defuncti substantiam legata non debentur, *l. successores 16. C. eod. & generaliter d. l. 6. §. cum autem instit. de leg. falcid. & in puncto post alleg.* Franc. *decis. 246. num. 4. & §. etsi prædictam vers. Licentia, l. vltima C. de iur. deliberand. vbi, & de cond. indeb.* pro Creditoribus Chirographarijs si aliqua hypotheca, solum pecunia legata contra legatarios.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. VICECOMITE
Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 27. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Contractus factus ab Institore non contemplatione negotij, sed proprio nomine obligat ipsum Institorem, non autem negotium, præsertim quando id ex successiuis actibus declaratum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Traditio pecuniarum, quando non potest referri ad aliam causam arguit mutuum.*
2 *Donationis præsumptio non admittitur.*
3 *Compensationem petens debitum hinc inde fatetur.*
4 *Negotium an obligetur per institorem pecunias recipientem, & num. 5. & 6.*
7 *Diuersus modus agendi diuersas parit obligationes.*
8 *Duplex persona in contractu repræsentari valet.*
9 *Descriptio in libris declarat quo animo pecuniæ fuerint receptæ.*
10 *Decretum reuocatum non est habendum in consideratione.*

DECISIO CCCCXXXVII.

IVdicium instituerat coram A. C. Gregorius Satus aduersus Laurentium Domitium pro restitutione scut. 455. quæ in mutui causam eidem tradidisse asserebat, Verùm opponente Laurentio ea recepisse contemplatione negotij spectan̄ ad fratres de Dacijs, cui ipse fuerat præpositus non autem proprio nomine idem A. C. decreuit, vt de administratis rationem redderet. A quo quidem decreto appellatione interposita pro parte Gregorij obtinuit per Signaturam causam mihi committi; Vnde disputato hodiè dubio, an constet de credito, in affirmatiuam Domini inclinarunt; Probatur enim ex diuersis receptionibus propria manu Laurentij conscriptis à Gregorio dicta scut. 455. suscepisse, in quibus † cum nulla appareat expressa causa, ad quam pecuniarum traditio valeat referri vtique hæc mutui contractui venit adscribenda ad notat. *in l. cum quid vers. pro cauto, & ibi DD. ff. de si cert. petatur*, Roman. *cons. 238. num. 3.* Dec. *cons. 116. num. 3.* Rota Ianuen. *decis. 26. num. 15. & decis. 72. num. 2.* Rota *in Romana, seu Veliterna pecuniaria 1. Februarij 1649. in princip. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, donationis † enim præsumptio non admittitur, *l. si cum Auum, ff. de solut. & l. cum de indebito, ibique DD. de probat.* 1 2

Præter hanc Iuris interpretationem concurrit subsecuta Laurentij confessio desumpta ex eo, quod ad eliden̄ Gregorij actionem opposuit in Iudicio compensationem d. summæ cum altero credito, quod aduersus eundem sibi competere contendebat. † Indubitatum siquidem est, quam compensationem petens debitum hinc inde fateatur, Bald. *in l. cum Papinianus num. 8. C. de sent.* Natt. *consil. 134. n. 6.* Surd. *decis. 24. num. 5. & 6.* Rot. *decis. 626. num. 7. & 8. part. 1. diuers. & decis. 33. num. 3. part. 5. recent. tom. 1.* 3

Neque Laurentius † se tueri valet, obijciendo pecunias fuisse sibi traditas dicti negocij nomine, proindeque illud obligatum censeri pro earum restitutione; Nam hoc suffragari ei posset si ageretur de contractu, qui ad negocij causam referri omninò deberet, ad text. *in l. post mortem, §. fin. ff. quand. ex fact.* secus autem procedit, quando prout in proposito casu versamur circa actum indifferentem, qualis est mutuum, quod tam ad negotium, quàm ad recipientis personam deseruire potest; † Tunc enim nulla facta expressione, cuius nomine gestum fuerit magis proprio, quam alieno contractum fuisse præsumitur, *l. si ita stipulatus, §. Ghrisogonus, ff. de verb. oblig. l. & magis, ff. de solut. facit lex prima, §. Non autem, & l. final. ff. de exercit. & l. ei qui in fine cum ibi notatis, C. quod cum eo, l. si vnus, §. primo, ff. pro soc.* Natt. *cons. 161. num. 4.* Bartol. *in l. si patruus, C. communia vniusque Iudic. & in l. Titium, & Mæuium, ff. de administrat. tutorum*, Alexand. *consil. 139. lib. 6.* Riminald. Iun. *consil. 131. num. 13.* Cæphal. *cons. 635. num. 5.* Rot. Ianuen. *decis. 14. num. 96.* 4 5

Maximè, † quia vbi Laurentius voluit tanquam præpositus contrahere, id expressè declarauit. Hinc igitur clarè consurgit, quod nulla habita expressione, & negotij mentione proprio nomine agere intellexerit, † huiusmodi 6 7

nam-

namque diuersus modus agendi, diuersas quoque, & sepa-
ratas inducit obligationes, Alexand. *cons.132.num.9.& seqq.
lib.5.* Modern. *de fratr.part.2.cap.44.num.4.* Menoch.*consil.*
8 121.*num.96.* non est enim nouum, † quod quis valeat du-
plicem personam repræsentare, *l.Procurator de euictione, ff.
de Procur. l. si item si, §. Item si Procurator, ff. de negoc.gest.*
Gregor. *decis.366.num.1.* Rot. *decis. 293. num. 19. part.5.&
decis.59.num.17.part.8.recent.*
Et hoc facilius admiserunt DD. quod Laurentius in libris
negotij per ipsum exerciti, in quibus describere solebat cre-
dita, & debita ad idem negotium spectantia non apposuit
9 solutiones dictarum † pecuniarum, ideòque detegitur aper-
tus illius animus eas suscipiendi proprio non institorio nomi-
ne; Ex libris enim dignoscitur, quo nomine Institor contra-
xerit, *l. Herennius, ff. de negoc. gest.* Dec. *consil. 21. num. 6.*
Felician. *de societ. cap.3. n.46. & seqq.* Mantic. *de tacit. lib.6.
tit.17. num.6.* Rot. coram Seraph. *decis.35. num.2.*
Hinc non vrget, quòd Gregorius de tempore solutionis
esset administrator generalis negotij dictorum de Dacijs, &
consequenter ad illius causam solutio sit imputanda, cum
ex allegatis appareat proprio nomine fuisse contractum tam
ex parte Laurentij, quàm Gregorij præterquam administra-
tionem dimiserat penes eundem Laurentium sub die 12. Se-
ptembris 1659. Obtenta deinde absolutione, & liberatione
vigore Sententiæ R. P. D. Carpinei, qui licet antecedenter
mandasset, vt Gregorius administraret, donec altera ema-
10 naret prouisio huiusmodi decretum, tanquam † effectum
non sortitum, ac in sententia reuocatum, non habetur in
consideratione, & consequenter operari nequit, vt pecu-
niæ perantea Laurentio creditæ cedant in causam negotij,
quod iam fuerat dimissum, Buratt. *decis. 574. num. 11.* Rot.
*in Anconitana Prædy 8. February 1658. §. Non obstat, coram
R. P. D. meo Albergato*, sed cadere debent in causam mu-
tui ex Iuribus supra deductis.
Et ita vna tantùm parte informante, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 24. Aprilis 1662.

ARGVMENTVM.

Procurator substitutus omnia potest, quæ ipse Pro-
curator constitutus potest, & obligat ipsum con-
stituentem contrahendo attentata, præsertim
versione, quæ coniecturis probatur.

SVMMARIVM.

1 *Procurator substitutus ab habente facultatem dicitur
verus Procurator.*
2 *Principalis remanet obligatus ex contractu facto per Sub-
stitutum à Procuratore.*
3 *Principalis non obligatur ex facto Procuratoris substitu-
ti à non habente facultatem substituendi.*
4 *Mandatum Procuræ continens clausulam,* Substituendi,
*& generaliter refertur ad omnia præcedentia, ac si sin-
gulis capitulis adiecta fuisset facultas substituendi.*
5 *Industria personæ quando censeatur electa, ita quod aliud
substituere non possit, & num.6. & 7.*
8 *Versio facit oriri actionem negotiorum gestor.*
9 *Versio est probanda ab allegante.*
10 *Versio ex quibus probatur.*
11 *Versio probatur coniecturis.*
12 *Versionis probatio insurgit ex indigentia vnà cum sub-
sequuta solutione.*

DECISIO CCCCXXXVIII.

Dominicus Petricciolus Procurator sustitutus à D. Mar-
gharita Procuratrice Reuerendissimi Episcopi Hie-
racen̄, accepit ad cambium scut.60. ab Æmilia de Valle, de
cuius credito contradicente Episcopo constare, decisum ho-
diè fuit, nam de Cambio in prædicta summa contracto do-
cuit per publicum Instrumentum stipulatum cum Domini-
1 co, qui per † substitutionem sibi factam ab habente ad id fa-
cultatem censetur Procurator constitutus ab ipso Episcopo,
iuxta notata *in cap.15. qui tertio, & cap. si duo de procurat.
in 6. l. item eorum 6. §. si Decuriones, ff. quod cuiusque vni-
uersis nomine, gloss. in cap. primo, verbo substituendi de pro-
curat. in 6.* Bald. *in l. si Procuratorem 8. §. Si quis mandaue-
rit, ff. mand.* Rot. *decis.8. & decis.38. in fin. de procur. in no-*

uis, & decis.692. num. 1. part. 2. recent. † qui proindè 2
ex tali contractu remansit obligatus ad fauorem Æmiliæ pe-
cuniarum Dominæ, *l. ei qui*, vbi Bald. *num. 5.* Salycet.
num. 8. C. quod cum eo, l. si pupilli 6. §. Item si Procuratori,
vbi Bartol. *num. 5. vers. Prædicta*, & Castrens. *num. 3. in
fine, ff. de neg. gest.* Soccin. Sen. *consil. 154. num.1. lib.2.* Syl-
uan. *cons.8. num.35.* Riminald. Iun. *consil. 641. num. 14. &
15.* Natt. *cons.641. num.3.* Mantic. *de tacit. & ambigu. lib.8.
tit.11. num. primo.*
Non obstat, quòd substitutio facta per dictam Marghari-
tam in personam Dominici ad omnia, & singula negocia
in mandato procuræ expressa non subsistat, ex quo facul-
tas substituendi sibi data sit restricta ad lites, nec compræ-
hendat alia negocia, & signanter facultatem suscipiendi pe-
cuniam ad Cambium, & consequenter † Episcopus facto 3
talis Procuratoris substituti à non habente facultatem non
teneatur adhoc debitum eius nomine contractum, Bald.
in l. licet in principio, Cod. de procurat. Alexand. *cons. 17.
num. 6. lib. 2. & cons.72. lib. 4.* Rot. coram Pen. *decis. 173.
num. 4. iuxta Venetam impress.* Siquidem expressa, & suffi-
ciens facultas substituendi ad quæcunque ipsius mandati ex-
pressa, sufficiens facultas substituendi, ad quæcunque
erat substituens constituta absque vlla restrictione ad lites
apparet ex verbis ipsius mandati procuræ ibi substituendi
vnum, vel plures procuratores cum simili, seu limitata
facultate, eosque reuocandi, & denuò substituendi, & ge-
neraliter, &c. † quæ verba facultatem specificam substi- 4
tuendi continentia in fine eiusdem mandati apposita refe-
runtur ad omnia præcedentia perindè ac si singulis capitu-
lis, & dispositionibus fuissent adiecta, *cap. Inquisitionis 71.
in fine de appellat. l. talis scriptura 30. §. vltimo, ff. de leg.
primo, l. si idem cum eodem 11. ff. de Iurisdict. omn. Iudic.
l. 3. §. Filius, ff. de liber. & posth. l. prima*, vbi Iason. *num.
. . . . ff. de liber. præteritis*, Decian. *cons.70. num.10. cum
seqq. lib. 3.* Mantic. *decis. 52. num. 2.* Rot. *decis. 105. num.9.
part.1. & decis.582. num.4. part.3. recent.*
Nec dicatur, quòd immò debeat referri ad proximum ca-
put, quod loquitur de litibus, non autem ad antecedentia
cœteraque negocia, in quibus censetur electa industria
personæ constituti, † quia præterquod verba prædicta, & 5
præsertim illa cum simili, vel limitata facultate non patiun-
tur hanc restitutionem, nec in aliquo limitata potestate,
tunc intrat consideratio electionis, & industriæ persona-
rum, quando quis fuit deputatus ad aliquod particulare
negocium, † secus vbi generaliter est constitutus ad omnia, 6
& quæ maximè, vt in proposito casu melius à substituto,
quam à Muliere exerceri possunt. Is † enim benè potest 7
alium substituere, *cap. primo in fine de procurat. in 6.* Bald.
in l. si quis procuratorem 8. §. Si quis mandauerit num.4. in fine,
Bartol. *ibid. vers. secundo casu, ff. mandati*, Iason. *in l. quod
quis 8. sub num.2. versic. secundo limita de procur.* Cyriac. *con-
trou.384. num.56. cum duobus sequentibus.*
Cæterùm ex eo Reuerendissimum Episcopum teneri,
etiam dicebatur, quia pecuniæ ad Cambium acceptæ fue-
runt à Dominico solutæ Eminentissimo Cardinali Gualterio
Archiepiscopo Firmano illius Creditori ex causa annuæ pen-
sionis ad eius fauorem super fructibus Ecclesiæ Hieracen̄ re-
seruatæ, & sic versæ sunt in vtilitatem, & commodum Epi-
scopi debitoris, vnde secluso etiam mandato, & facultate
procuratricis eum substituendi adhunc actum, adhuc † ex 8
hac sola versione oritur contra ipsum actio negociorum ge-
storum, quod cum aliena pecunia suo satisfaciat creditori,
*d. l. si pupilli 6. §. Item si Procurator, ff. de negot. gest. l. ei qui 6.
§. Alioquin, C. quod cum eo*, vbi Castrens. *in principio, & l.
Lucius 7. num. 2. vers. Lex vera, ff. de exercit. act.* Aretin. *in
§. Actionum Instit. de act.* Menoch. *consil.1188. num.28.* De-
cian. *cons.25. num.109. lib.1.* Gratian. *discept. forens. cap.388.
num.8. & cap.632. num.6. & 8.*
De hac autem pecuniarum versione, † quæ est per alle- 9
gantem probanda, Bald. *in d. l. cum num.3. C. quod cum eo*,
Thesaur. *decis.136. num.6. post med.* Rot. *Ianuen. de mercat.
decis. 14. num. 125.* haud dubitari posse visum fuit perpensa
facti serie, in quo ex datis *in Summario Æmiliæ num.4. cum
duobus sequentibus*, constat quod sub die 22. Maij 1654. qua
fuit stipulatum Instrumentum Cambij scut. 60. Dominicus
recepit à Viro Æmiliæ ordinem ipsius summæ directum Mi-
nistris Banci Sancti Spiritus, & eademmet die transportatæ
fuerunt ad Sacr. Montem Pietatis mediante schedula Capse-
rij iuxta stylum satis notum, ibique sequenti die ad Credi-
tum Dominici ad notatæ, qui ordinem eidem Eminentissimo

Cardinali pensionario Reuerendissimi Episcopi tradiderat,
10 quorum † omnium actuum vna, & altera subsequenti die
gestorum vicinitate posita resultat plena probatio versionis,
Menoch. *de Arbitrar. cas. 432. num. 38. & præsumpt. 55. n. 8.*
11 *lib.* 3. Gratian. *discept. forens. dicto cap.* 632. *num.* 12. vbi † de
transportatione pecuniarum de vno Banco ad aliud, *& cap.*
897. *num.* 11. Rot. coram Seraphin. *decis.* 1093. *num.* 1. *cum*
seqq. & in recent. decis. 335. *num.* 2. *part.* 4. *& decis.* 114. *n.* 6.
& 7. part. 5. & in Romana Census 26. Iuny 1647. §. Versio
12 *autem coram bon. mem. Bichio.* Potissimum † quia etiam
coniecturæ sufficiunt ad probandam versionem, Bartol. *in*
Authent. hoc Ius porrectum num. 17. C. de Sacrosanct. Eccles.
Castrens. *cons.* 338. *num.* 1. *lib.* 1. Gratian. *d. cap.* 632. *num.* 15.
& 897. *num.* 14. Rot. apud Buratt. *decis.* 546. *num.* 4. & ibi
Annot. num. 9. post Cens. *de censib. decis.* 29. *num.* 3. Adden.
ad san. mem. Greg. *decis.* 31. *num.* 12. & in proximè citata
dicta *Romana Census d. §. Versio autem in fine.*

Neque ad excludendam versionem quidquam facit, quod
à Reuerendissimo Episcopo plures pecuniarum summæ fue-
runt transmissæ Dominico, cum quibus non aderant suffi-
cientes pro tribus terminis maturatis, quod est attenden-
dum, qua propter non cessabat, sed concurrebat indigen-
13 tia pecuniarum, qua † data vnà cum subsecuto effectu so-
lutionis, eo magis insurgit præsumptio, quod verè fuere
versæ in illius vtilitatem, *gloss. in Authent. hoc Ius porrectum,*
verb. probat, C. de Sacrosanct. Eccles. Alexand. *in l. Ciuitas*
num. 11. ff. si cert. petatur, Aymon. *consil.* 404. *num.* 22. Gra-
tian. *discept. forens. cap.* 108. *num.* 20. *&* 21. *& cap.* 630. *num.*
32. Surd. *decis.* 55. *num.* 6. Buratt. *d. decis.* 546. *num.* 4. *& de-*
cis. 114. *num.* 5. *part.* 5. *recent.* Et ita decisum vtraque, &c.

R. P. D. CERRO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Cambij.

Lunæ 24. Aprilis 1662.

ARGVMENTVM.

ad Cambiorum fructuum solutionem, debitor omninò tenetur, dum de eorum realitate constat, quod procedit etiamsi ipse non adimpleuerit onus cambiandi in se susceptum, quia tunc loco damnorum, & interesse ad fructus teneretur.

SVMMARIVM.

1 *de Cambiorum realitate, quando constat, quis solutionem eorum euitare non potest.*
2 *Cambiorum qualitates, quando quis non adimpleuit, & non liberatur ab illorum fructus solutione, pro damnis, & interesse.*
Cambiandi onus, quando quis ad se ipsum, quando fuit restrictum ad solum biennium, quid id operetur, num. 2.
3 *Promissum, quando aliquid fuit generaliter non ita facilè id restringitur.*
4 *Verba generaliter prolata, amplè sunt intelligenda.*
5 *Rationis identitas, quando concurrit, tunc semper oratio indefinita æquipollet vniuersali, & includit omne tempus.*
6 *Dilatio, quando alicui fuit concessa, non potest considerari aliqua mora.*
7 *Cambiandi oneris assumptio, in qua parte Instrumenti apponendum veniat.*
8 *Promissum, quando aliquid est generaliter, & indefinitè, quando aliquid est, non admittitur restrictio.*
9 *Cambiandi oneris susceptio in se, quid operetur, & n.* 10.
11 *Obligatio vna, non tollit alteram nisi id fuerit dictum.*
12 *Obseruantia subsecuta multum operatur, ad aliquid corroborandum.*
13 *Cambiorum realitas, non desumitur ex verbis, & factis partium.*
14 *Obseruantia in materia Cambiorum benè facit pro declaratione, & interpretatione verborum pactis, & obligationis per debitorem inita.*

DECISIO CCCCXXXIX.

SVb diebus 8. Aprilis, & 4. Decembris 1658. * coram
me decisum fuit, Cambia post biennium à D. Francisco
non deberi, eo præcipuè fundamento, quod onus cambian-
di in se ipsum assumptum, elapso biennio expirauerit. Ve-
rùm hodie reproposita Causa, Domini recesserunt à decisis
existimantes Cambia deberi etiam post biennium quia dili-
gentius perpensis verbis Instrumenti hodie per extensum
exhibiti, visum fuit onus cambiandi per Franciscum susce-
ptum non esse restrictum, & limitatum ad biennium, sed
indefinitè conceptum vsque ad integram restitutionem scu-
torum 500. Quapropter, vel Franciscus huiusmodi onus
impleuit verè, & realiter transmittendo pecunias super cam-
bijs, & sic constat de realitate cambiorum, † nec potest illo- 1
rum solutionem impugnare; Aut verò illud non impleuit,
& adhuc tenetur ad damna, & interesse, perindè ac si pe-
cuniæ verè cambiatæ fuissent, Rot. *post 2. vol. cons.* Farinac.
decis. 168. & decis. 229. vtrobique num. 2. cum pluribus allegat.
in Romana Pecuniaria 6. Iuly §. Quia cum Pagninus, & 31.
Iuly 1648. §. Quia certum est, coram Eminentissimo D.
Card. Prodatario.

Non obstat, quòd onus cambiandi à semetipso fuerit re-
strictum ad solum biennium. Quia huiusmodi præfixio
temporis respicit dumtaxat dilationem † ad fauorem debi- 2
toris, ne scilicet eodem biennio durante possit ad restitutio-
nem sortis compelli, ibi: *Quanam scuta 500. moneta idem*
D. Franciscus soluere, seu restituere promisit antedicta D.
Iunipera absenti me, &c. præsenti, &c. infra duos annos ab
hodie proximos vnica solutione hic Romæ, &c. alias, &c.
& sic non limitat, neque restringit subsequentem promissio-
nem absque † vlla temporis præfinitione conceptam, vt 3
omissis generalibus in his terminis benè respondit Rot. *in*
Romana Camby 14. February 1648. coram bon. mem. Peutin-
gero §. primo in fin. & §. seq.

Idque colligitur non solum ex verbis Instrumenti satis
amplis, & generalibus, † ibi: *Continuare semel, & pluries,* 4
ac toties quoties opus fuerit, sed etiam ponderando rationem
expresè adiectam ne scilicet, *D. Iunipera damnum pateretur, cum non sit solita tenere pecunias otiosas, &c.* quæ æqua-
liter, & eodem modo conuenit vtrique tempori: quando
enim concurrit identitas rationis semper oratio indefinita
† æquipollet vniuersali, & includit omne tempus, Bart. *in l.* 5
si pluribus num. 6. versic. In dubio qualiter, ff. de leg. 2. Menoch.
cons. 96. num. 35. & 36. & cons. 220. num. 66. & seq.

Immò si Franciscus habebat in se onus cambiandi duran-
te biennio, quo tempore propter dilationem sibi concessam
nulla in eo poterat considerari mora, † multò magis dictum 6
onus debet dici eidem iniunctum post biennium, cum eo
elapso illius mora fuerit indubitata, iuxta doctrinam Bald.
in l. mutus in fin. C. de procurat. cum alijs adductis sequuta
fuit, Rot. *decis. 274. sub num. 13. part. 5. recent.*

Non obstat, quòd assumptio oneris cambiandi non fue-
rit repetita in secunda parte Instrumenti, vbi † agitur de
tempore decurrendo post biennium, quodque ibidem fue- 7
rit concessa facultas solummodò D. Iuniperæ continuandi
pecunias super Cambijs.

Quia respectu repetitionis illa non erat necessaria, atten-
to quod obligatio Francisci non erat restricta ad solum bien-
nium, sed generalis, & indefinita ex superius † deductis, 8
sed quatenus etiam fuisset necessaria, animaduerterunt Do-
mini illam resultare ex eadem oratione incipiente, *quod si*
elapso biennio, ibi: *Omnibus ipsius D. Francisci cambys, &*
recambys cura, opera, & diligentia, prouisionibus, damnis,
& interesse, quæ verba, *cura, opera, & diligentia,* nihil
aliud in substantia videntur importare, nisi susceptionem
† oneris, & obligationem cambiandi in debitore, Rot. *in* 9
Romana, seu Ianuen. pecuniaria 1. Iuly 1644. coram bon. mem.
Bichio, & in Romana Cambiorum 28. Aprilis 1651. vers. Ab
vero tempore, coram R. P. D. meo Verospio.

Facultas verò ibidem attributa D. Iuniperæ non tollit obli-
gationem debitoris antecedenter, & eodem tempore fa-
ctam; Immò cum dictæ creditrici fuerit quoque data ea-
dem facultas in primo biennio, quo tempore † Franciscus 10
debitor non controuertit onus cambiandi in se suscepisse,
patet aliam esse cum dicti oneris assumptione compatibilem,
& ideò cum sit adiecta cumulatiuè pro maiori cautela, & se-
curitate creditricis, ex † vna non innouatur, seu extingui- 11
tur altera, vt respondit Rota coram Merlin. *decis.* 636.
num. 19. *&* 20. coram Duran. *decis.* 405. *num.* 14. *& in re-*
cent. decis. 150. *num.* 15. 20. *&* 21. *& in dicta Romana Pe-*
cuniaria 5. Iunij 1648. coram Eminentissimo D. Card. Pro-
datario, vers. Primo quia.

Prædicta corroborantur ex obseruantia subsecuta, † ex 12
quo Franciscus persoluit cambia, etiam pro tempore de-
curso post biennium: licet enim huiusmodi obseruantia

nullo

nullo pacto sit admittenda pro iustificatione Cambiorum,
13 † quæ in hac materia non desumitur ex verbis, seu factis partium, benè tamen fecit pro declaratione, ac interpreta-
14 tione verborum pacti, † & obligationis per debitorem initæ, vt his terminis dictum fuit *in dicta Romana Pecuniaria* 31. *Iulij* 1648. *coram D. Card. Prodatario §. final. circa med.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

Decisio ista emanata sub diebus 8. *Aprilis, & 4. Decembris* 1658. *coram eodem Eminentiss. D. Card. Cerro, cum non reperiantur impressa; erunt in Miscell. iuxta seriem temporis.*

R. P. D. TAIA.

Beneuentana Iurisdictionis.

Veneris 28. *Aprilis* 1662.

ARGVMENTVM.

Agitur de Iurisdictione Archidiaconi contra Iurisdictionem Archiepiscopi, quoad actualem, & particularem Iurisdictionem aliquorum Castrorum particularium. Præscriptio quadragenaria cum bona fide, & titulo, quam vim habeat.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio quando alicui competat cumulatiuè, vel priuatiuè, quoad alium.*
2 *Præscriptio quadragenaria cum titulo, & bona fide, operatur plura.*
3 *Præscriptio quadragenaria cum titulo, & bona fide operatur etiamsi titulus, sit putatiuus, & inualidus.*
4 *Probat nihil, quod nimis probat.*
5 *Matrimonialis causa priuatiuè quoad omnes spectant ad Episcopum.*
6 *Papa solus, Territorium separatum, potest concedere.*
7 *Prælatus inferior, quando possit prætendere Iurisdictionem priuatiuè, quoad Episcopum.*
8 *Constitutioni vnius Capituli, quando derogatur, quin indè sequatur, & num.* 9.
10 *Constitutiones, quando fuerunt abrogatæ, & sublatæ prorsus, non potest dici tantum, quod eis fuit derogatum.*
11 *Constitutio, quando non fuit in totum abrogata, quoad partem non derogatam potest allegari, & substinetur.*
12 *Lex in parte quoque abrogata si lex abrogans reprobaretur, tunc enim abrogata reuiuiscerent, & essent obseruanda.*
13 *Titulus, quando fuit tam in facto, quàm in Iure reuocatus, est nullus, & pro non titulo habendus est.*
Titulus nullus, & inualidus excludit bonam fidem.
Bonam fidem requirit præscriptio, num. 13.
14 *Diuisio Iurisdictionis, quid importet.*
15 *Præscriptio, quando non possit dici probata, & multò minus quieta, & pacifica.*
16 *Papæ enunciationes, quando non releuent ad probandam pacificam præscriptionem.*
17 *Papæ enunciationes, tunc sanè non releuant, quando non motu proprio, sed ad supplicationes partis emanarunt.*
18 *Verba, Papæ, quando sunt narratiua, recipiunt conditionem, si ita est.*
19 *Episcopi acta positiua, non possunt nocere Ecclesiæ.*
Episcopi acta positiua tunc minus nocent Ecclesiæ, quando eius nomine non fuerunt inita, & num. 19.
20 *Prælati negligentia in præscriptione, quando noceat Ecclesiæ.*
21 *Præscriptionis interruptio facta quoad vnam partem, nocet quoad totam.*
22 *Testes, quando sunt conuicti de mendacio, nullatenus probationem aliquam facere possunt.*

DECISIO CCCCXL.

SEntentiam Rotalem esse confirmandam hodiè DD. responderunt: Etsi enim D. Archidiaconus nunc non impugnat vniuersale, & habituale Ius Reuerendissimi D. Archiepiscopi, & multum quoque relinquat iuris actualis, sed instat in actuali, & particulari suo Iure indeterminatis Castris, & ad certas causas eidem consuetudine, vel præscri-
1 ptione priuatiuè, vel etiam † cumulatiuè competen. cum D. Archiepiscopo, iuxta §. *Excessum, cap. Irrefragabili* 12. *de offic. Iudic. ordin.* & ibi *gloss. per Capitulum, cap. auditis* 15. *de præscript.* & ibi Abb. *num.* 7. *cap. cum contingat* 13. *de for. competen.* & ibi Abb. *num.* 18. *&* 19. Gratian. *discept.* 212. *num.* 18. *& seqq.* Rot. coram Mantic. *decis.* 296. *num.* 1. *& decis.* 334. *num.* 12. *part.* 1. *recent.*

Et præscriptione quidem concurrente quadragenaria cum titulo, & bona fide, † quæ operatur, & sufficit contra 2
præsumptionem Iuris, & ipsum quoque Ius, *cap.* 7. *versic. Et si priuilegium de priuileg. in* 6. Rot. coram Coccin. *decis.* 235. *sub num.* 1. *&* 3. *& decis.* 295. *num.* 2. *& decis.* 448. *sub num.* 12. immò etiamsi titulus † esset inualidus, & pu- 3
tatiuus, *dicto cap.* 7. *d. vers. Et si priuilegium*, Abb. *ad dicto capit. Auditis num.* 8. *&* 12. Rot. coram Verall. *decis.* 361. *num.* 3. *part.* 2. *& decis.* 235. *num.* 7. *& sequentibus, & decis.* 295. *num.* 3. *&* 4.

Attamen Dominis visus est deficere titulus petitus ex Constitutionibus † Ecclesiæ Beneuentanæ anni 1355. diui- 4
dentibus Iura, & loca Archidiaconi ab ijs D. Archiepiscopi, cum enim nihil probet, quòd nimis probat, nimis indulgentes sunt Constitutiones tribuentes Ius, & Iurisdictionem in causis matrimonialibus, & facientes Diœcesim Domini Archidiaconi à Diœcesi Domini Archiepiscopi distinctam, obstante † quoad causas matrimoniales priuatiuè 5
quoad Episcopum, Concil. Trident. *cap.* 20. *de reformat. sess.* 24. latè Barbos. *de offic. & potestat. Episcop. allegat.* 84. *ab initio*, Rot. *decis.* 447. *sub num.* 1. *parte* 1. *recent.* & quoad Territorium, seu Diœcesim separatam refragante ratione, & declarationibus, Rot. *d. decis.* 324. *dicto num.* 12. *in fine*,
cum Papa solus possit † Territorium separatum concedere, 6
Abb. *in dicto cap. cum contingat dicto num.* 18. Rot. *d. decis.* 324. coram Buratt. *decis.* 912. *num.* 1. *cum ibi Annot. num.* 11. *&* 12. quidquid sit quando datur Prælatus inferior, & quasi sub Episcopo, ita ut Episcopus habeat † vniuersalem Iurisdi- 7
ctionem saltem habitu, & Prælatus inferior habeat quasi sub Episcopo, & ab exercitio excludat Episcopum, ad Abb. *d. cap. cum contingat d. num.* 18.

Deinde Constitutiones istæ † non tantùm derogatæ ex 8
detractione vnius Capituli, iuxta *l. denegatur* 102. *ff. de verb. signif.* sed abrogatæ, & † prorsus sublatæ dicebantur. 9

Deinde Constitutiones istæ sublatæ, & abrogatæ prorsus dicebantur non verò eis † tantùm derogatum detracta, & 10
dempta earum parte, iuxta *l. derogan.* 102. *ff. de verb. significat.* quo casu † in parte non abrogata possent allegari, & 11
substineri, Felin. *ad cap.* 5. *de constit. num.* 19. *vers. Secundus casus cum alijs*, apud Mascard. *de gener. stat. Interp. conclus.* 11. *num.* 2. *&* 10. imò in parte quoque abrogata, si lex abrogans reprobaretur, tunc enim abrogata reuiuiscit, † & ob- 12
seruatur, *arg. cap.* 4. *in fine de Constit.* Felin. *ad dictum cap.* 1. *num.* 19. *vers. Alius casus, & in puncto Statuti*, Dec. *ibid. litt. P. num.* 37. *&* 38. *cum alijs*, apud Decian. *Criminal. cap. vltimo num.* 29. *&* 34. *vers. Fallit* 4. *lib.* 2. Mascard. *d. conclus.* 11. *num.* 34.

Ex quibus prætensus titulus tam in facto reuocatus, quàm reprobatus † à Iure visus est nullus, & non pro titulo, & 13
erroneo in Iure, & iniusto excludentem bonam fidem ad huiusmodi præscriptionem requisitam, Abb. *ad d. cap.* 4. *de præscript. num.* 10. *&* 12. Rot. *d. decis.* 361. *num.* 4. *& d. decis.* 295. *dicto num.* 3. *vers. Neque fuit, & seqq. & sub num.* 11. *& dicta decis.* 324. *num.* 8. *& oppositis decis.* 368. *num.* 5. *& seqq. tom.* 2. *&* 731. *num.* 7. *tom.* 3. *part.* 4. *recent. de similibus Constitutionibus Synodalibus, & lib. Ecclesiæ vnus, ex Dominis respondit ibi non agi*, sicuti hic ex diuisione Territorij, † & 14
Diœcesis cum vniuersali Iurisdictione, quæ diuisio ab inferiore Papæ fieri nequit.

His præsuppositis pauca Domini responderunt de opposita continua possessione in qua D. Archidiaconus fundat præscriptionem, non enim visa est † probata, & multò mi- 15
nus, quod fuerit semper quieta, & enunciationes Pontificum non suffragantur, nec titulo, nec possessione, † etiamsi, 16
& quantum forent confirmatiores, vtpotè, quod non motu proprio, sed ad supplicationem partis † processerint, Abb. 17
ad cap. Dudum de Decim. num. 8. Rot. *decis.* 552. *num.* 11. *&* 12. *tom.* 3. *part.* 4. *recent. & decis.* 220. *num.* 24. *part.* 9. & optima ratione nam illa verba † sunt narratiua, & reciperent 18
conditionem, si ita est, inquit, Abb. *dicto loco*, & Rot. *dicta decis.* 522. *d. num.* 12. Confessio, & alia facta per Archiepiscopos, vt acta positiua non nocent Ecclesiæ, adeòque nec † Archiepiscopis ipsis Ecclesijs nomine agentibus, 19
secundum *gloss. Conuentuum cap.* 2. *de Testibus*, Rot. coram Ludouis. *decis.* 375. *num.* 6. & coram Buratt. *decis.* 453. *num.* 3. & vtrobique Adden. *& decis.* 290. *ad fin. tom.* 2. *part.* 4. *recent.* Quidquid secus sit de non factis, & negatiuis, † in

20 † in quibus patet, quod negligentia Prælati nocet Ecclesiæ in præscriptione, *gloss. vlt. in dicto cap. Auditis*, & ibi Abb. *num.* 34.

Et demum superaddebatur, inquieta possessio D. Archidiaconi, adeòque interrupta præscriptio facta in vno Arti-
21 culo † Iurisdictionali prodest, quoad totam Iurisdictionem, secundum Abb. *qui tamen hanc propositionem declarat in dicto cap. Auditis num.* 33. *ad d. cap. cum contingat dicto num.* 18. *&* 19.

Aliqua dixerunt Domini de dictis Testibus D. Archidiaconi, & nuncupatim de secundo, & sexto aptius pro eo te-
22 stificantibus conuictis tamen † non solum mendacibus, sed etiam mentientibus, iuxta distinctionem Aul. Gell. *noct. Attic. cap.* 11. *lib.* 11. & præcipuè vno, vt asseren̄ Archiepiscopum numquam in ijs locis certos fecisse aliquos actus Iurisdictionales cum tamen ipse interfuerit Visitationi, *in præsenti Summario D. Archiepiscopi sub num.* 2. *&* 3.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO

Forosempronien̄ Transactionis.

Veneris 28. *Aprilis* 1662.

ARGVMENTVM.

Transactionis contractus, vt validè rescindatur, probanda est tanta læsio, vt excedat dimidiam partem iusti valoris rei, super qua fuit transactio inita. Multa deducuntur, circa probationem veri valoris hæreditatis, ad hoc vt sit locus rescissioni transactionis, super ea, & per plures annos obseruata.

SVMMARIVM.

1 *Transactio substinetur, quando adsunt requisita* leg. 2. & 12. C. de transact.
2 *Transactio substinetur ex causa litis, bona fide inita, dummodo hinc inde aliquid remittatur.*
3 *Transactio super testamento initio, non valet, si non præcesserit ipsius lectura à partibus.*
4 *Testamentum super quo fuit facta transactio, ex quo arguatur.*
5 *Lis aliqua, quod fuerit inter partes contestata, ex quo præsumatur.*
6 *Transactio vt substineatur, sufficiens est litis solus timor.*
7 *Heredes non possunt de mendacio arguere Testatores.*
8 *Transactio rescindi potest, quando læsio excedit dimidiam veri valoris partem.*
9 *Hæredi soluenti legata relicta à Testatore datur actio, contra fideicommissarium, quando fit restitutio fideicommissi.*
10 *Dos Vxoris fideicommittentis extrahi debet à fideicommisso.*
11 *Dotis quantitas benè comprobatur ex confessione ipsius mariti.*
12 *Hæres tenetur approbare confessionem Testatoris.*
13 *Trebellianica debetur cuicumque hæredi, dum fideicommissi restitutio fit num.* 14.
15 *Filius legitimatus cum clausula* sine præiudicio venientium ab intestato, *non potest prætendere legitimam.*
16 *Filio legitimato cum clausula* sine præiudicio venientium ab intestato, *tunc debetur legitima, quando fuerunt instituti hæredes extranei.*
17 *Transactio, quando non est læsiua in vanum prætenditur eius rescissio.*
18 *Litium euentus dubius est.*
19 *Mulier, si non excedat duodecimum annum, nulliter testatur.*
20 *pro Actus validitate stat præsumptio donec contrarium probetur.*
21 *Preces porrectæ Principi probant.*
22 *Annotatio patri, circa natiuitatem eius filij, an probet.*
23 *Ætas alicuius, an comprobetur ex eius aspectu.*
24 *Curator puberibus, & impuberibus solet assignari, & num.* 25.
26 *Liber Baptismi, quando non probet ætatem.*
27 *Personæ identitas, non probatur ex nominis conformitate.*
28 *Probationes, quæ sunt minimè concludentes, tanquam vana, & frustratoria non attenduntur.*
29 *Probatio, quæ conuicta remanet à contraria probatione non est attendenda.*

DECISIO CCCCXLI.

FLorianus hærede sibi instituta Hippolyta naturali filia disposuerat, vt nullis superstitibus liberis ea obeunte Cleophia vxor in integro suæ hæreditatis vsufructu succederet, qua defuncta substitutionis Iure Cippum suæ domus admitti mandauit, Hippolyta verò absque filijs præmortua cum Cæsar fideicommittentis frater germanus, ac Iacobus Florianus Cleopham ex transitu ad secundas nuptias ab vsufructu cecidisse contenderent, ac fideicommissum proinde extitisse in ipsorum fauorem apertum, litem super hoc instituerunt transactionis Iure successiuè extinctam, hâc tamen transactionem 47. annorum cursu obseruatam Catharina filia Cæsaris, ac hæres sub falsæ causæ prætextu, ac vitio enormissimæ læsionis † in Tribunali A. C. impu- 1
gnauit illique succumbente causam mihi committi obtinuit, super qua hodiè proposito dubio DD. censuerunt contractum substineri ex dispositione text. *in l.* 2. *& l. præses* 12. *C. de transact.* validam sancientis transactionem ex causa litis bona fide contractam super dubio Iuris articulo quoties tamen vt in proposito casu † aliquid hinc inde tributum fue- 2
rit, vt alter textus declarat *in l. transactio nullo dato* 38. *C. eod. tit.* & tradunt Card. Mantic. *de tacit. lib.* 26. *tit.* 9. *num.* 9. Peregr. *de fideic. art.* 52. *n.* 88. Rota *in Romana fideicom. de Barisanis* 27. *Iunij* 1650. *coram R. P. D. meo Celso.*

Quæ sanè transactio ex eo † perperam impugnatur, quòd 3
nulla testamenti lectura præcesserit requisita ex dispositione text. *in l. de his, ff. de transact.* Dum enim Cæsar relatione præhabita ad testamentum cum expressione nominis Notarij de eodem testamento rogati fideicommissum in sui fauorem apertum asseruit, præcedens testamenti † lectura 4
arguitur in ipso necnon scientia fideicommissi intellectualis ex qua legis prædictæ dispositio omninò expleta censetur iuxta theoricam Bart. *in l. qui Romæ* 112. §. *duo fratres num.* 17. *vers. nec obstat, ff. de verb. obligat.* Surd. *cons.* 267. *num.* 9. *cum seqq.* Dec. *cons.* 630. *num.* 9. Soccin. Sen. *cons.* 116. *num.* 74. *lib.* 1. Peregr. *de fideicom. art.* 52. *num.* 22. Rota coram Buratt. *decis.* 58. *num.* 9. Merlin. *decis.* 222. *num.* 4. *& in Romana fideicomm. de Cosciaris* 16. *Martij* 1647. *in* §. *ac proinde coram Eminentiss. D. meo Cardin. Corrado cum alijs recensitis in Romana fideicommissi* 3. *Decembris* 1655. *in* §. *neque vis coram me.*

Nec litis institutio excluditur ex dispositione Archiuistæ Ciuitatis Pisauri post † diligentias in libro actorum Ciui- 5
lium adhibitas deponentis nullum inter Cæsarem, ac Cleopham coram Prætore Pisauri actum iudicialem ante initam transactionem præcessisse. Præterquam enim timor ipse litis robur † validitatis transactioni, attribuit iuxta text. aper- 6
tum *in l.* 2. *C. de transf. & in l.* 1. *ff. eod. tit.* Alex. *cons.* 20. *n.* 3. *lib.* 3. *& cons.* 41. *num.* 4. *lib.* 6. Natt. *cons.* 548. *num.* 13. Paris. *cons.* 3. *n.* 24. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 26. *tit.* 1. *n.* 16. *cum seqq.* Rot. *decis.* 25. *num.* 16. *&* 17. *coram Eminentiss. D. meo Card. Otthobon. & in Pistorien. Parochialis* 29. *Aprilis* 1643. *in* §. *Quod autem coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Attestatio prædicta vti Prætoris dumtaxat Tribunal respiciens litem alibi institutam non excludit perspecta potissimum Cæsaris confessione iurata cui debet in præiudicium Catharinæ suæ hæredis omninò deferri cum nequeat illa de † mendacio 7
Testatorem redarguere, ad text. *in l. si Creditoribus* 5. *C. de seru. pign. dat.* Bart. *in l. rem alienam* 41. *in fin. ff. de pign. act.* Ruin. *cons.* 50. *num.* 13. *lib.* 1. Soccin. Sen. *cons.* 13. *num.* 5. *lib.* 3.

Et licet consueuerit † rescindi transactio quoties dimi- 8
diam partem veri valoris longè excessit læsio, vt tradunt Decian. *in l. cum te num.* 1. *C. de transf. & cons.* 203. *n.* 4. *post med. vers. sed concludendo*, Corn. *cons.* 166. *num.* 5. *lib.* 1. *& cons.* 27. *num.* 11. *lib.* 4. Gabr. *cons.* 155. *num.* 48. *lib.* 1. Cardinal. Mantic. *de tacit. lib.* 26. *tit.* 9. *num.* 29. Rota *decis.* 539. *num.* 2. *part.* 1. *recent.* & coram bon. mem. Merlin. *decis.* 92. *num.* 8. *&* 9. Hæc tamen species læsionis visa fuit in proposito casu corruere siue valor hæreditatis constituatur in scut. 13937. vt hæres Cleophæ asserit, siue in summa scut. 18125. vt Catharina contendit.

Siquidem detrahi debent ex asse fideicommissi scut. 435. 9
pro legatis in simili quantitate à Testatore præordinatis pro cuius repetitione summæ actio grauato hæredi contra fideicommissum tribuitur à Iure, iuxta text. *in l.* 1. *C. ad Trebell.* Fusar. *de substit. quæst.* 667. *num.* 70. *cum seqq.* Rota *decis.*

10 *decis.241.num.28.part.9.recent.* Nec non etiam dos † Cleophæ in summa scut. 3500. persoluta Testatori Gabr. *cons.95. num.3.lib.2.* Rota coram Buratt. *decis.946.num. 2.* legitimè
11 comprobata ex eiusdemmet Testatoris † confessione dotis restitutionem in testamento demandantis ad text. *in l.generaliter 13.C.non numer.pecun.* Alexand.*cons.34.num.3. lib.3.* Aym. *cons.217.num.9.& 10.* Rota coram Merlin. *decis.398. num.2.* concurrente præsertim Cæsaris assertione sub hac ea-
12 dem quantitate † in Instrumento transactionis dotem recensentis, quam Catharina hæres renetur approbare ad text. *in l. cum à matre, C. de re vend.* Ruin. *cons.40.num.4. & 5. lib.4.* Surd. *cons.355.num.42.* Rota coram Coccin. *in decis.98.num.4.*

Quibus itaque summis detractis reliquam hæreditatis iuxta calculum partis aduersæ non tamen à Dominis adhuc admissum valorem æquat scut. 10590. è quibus portio dimidia Cleophæ debita conuincitur vti Hippolytæ Testamentariæ hæredi ex causa Trebellianicæ, atque legitimæ ipsimet
13 Hippolytæ filiæ legitimatæ competen in asse paterni † fideicommissi, vt de Trebellianica ad hæredem quemcumque
14 grauatum spectante post text. *in §.sed quia heredes instit. de fideic. hered.* tradit in his terminis Paris. *cons.1.num.19.& 20.vol.2.* Cæphal. *cons.194.num.3.* Peregr. *de fideic. art.30. num.115.* De legitima verò tradit Bald. *in cap.de causa n.62. ff. de offic. deleg.* Rot. *decis.653.num.2.& 3.part.1.recent.& in Romana locorum montium 21. Iunij 1660. in §.quibus omnibus post med. coram R.P.D. Beuilaqua.*

Licet legitimatio concepta noscatur sub clausula *sine praeiudicio venientium ab intestato*, filium legitimatum à conse-
15 cutione legitimæ regulariter excludente † Bursat. *cons.355. num.27.* & si Gratian. *discept. forens.cap.596.num.37.cum seqq.* Rot. *decis.35. num.5. & 6. cum pluribus sequentibus part.5.recent.* Huius equidem clausulæ virtus prorsus expirat, nec repellit legitimatum à legitima quoties, vt in propo-
16 sito casu Testator posthabitis † proximioribus ab intestato succedentibus consanguineos remotiores, siue extraneos hæredes instituat, aut ipsummet filium legitimatum, vt aduertit Dec. *cons.295. num.6. vers.* sic ex prædictis Castr. *cons.196. in princ. num.3. vers. cum igitur lib.1.* Peregr. *de Fideicom. art.36.num.10. in fin.* Costa *de port. rat.quæst.156. num.8.* Merlin. *de legit. lib.1. tit.2. quæst.9. num.25.* Rota penes *cum decis.62.num.35.* & not. Addent. *ad decis.Gregor. 85.num.2.litt.B.*

Hinc dum Cæsar ex causa transactionis nedum summam scut. 400. sibi legatam ab Hippolyta recepit, sed alteram
17 quoque † scut. 1950. fuit assequutus, Iacobus verò scut. 50. retraxit, læsio nulla excessiua valet incontractu ponderari pro cuius exclusione nedum foret æstimanda relaxatio vsusfructus Cleophæ competen.in scut.2700. ipsismet Cæsari, ac
18 Iacobo assignatis, sed dubius quoque † litis euentus iuxt. doctrin. Bart. *in l.cum particulariter num.5.ff. de verb. obligat.* Cagnol. *in l.2.num.8. C. de rescind. vend.* Aym. *cons.451. num.27.* Menoch.*cons.11.num.77. cum seqq.* Gratian. *discept. forens. cap.861.num.4.* Rot. *decis.625.num.7.part.1.recent.* coram Caual. *decis.407. num.3. & in Romana transact. 15. Decembr. 1658. in §.nec obstare coram me.*

Neque Testamentum Hippolytæ conditum an. 1611. poterit exinde corruere quod ea 12. ætatis annum tunc tempo-
19 tis non excesserat † absolutè requisitum ex dispositione tex. *in l.qua ætate 5.ff. de testam.* Præterquam enim actus validitati præsumitur innixus donec contrarium ex aduerso
20 † probetur, Rota coram Buratt. *decis.538.num.2.* Visa fuit ætas legitima ex eo concludentem posse iustificationem assu-
21 mere, quod Florianus pariter in precibus † ann. 1603. Vrbini Duci porrectis pro Hippolytæ legitimatione obtinen. eam in lucem prodijsse asseruit anno 1595. iuxt. doctrin. Salicet. *in l.si minorem post num.10.C. de rest. in integ.* vbi quod
22 † adnotatio natiuitatis filij per patrem habita pro eiusdem ætate comprobanda deseruit, Curt.Iun. *cons.18. num.8.* Rota coram Verall. *decis.314. num.3.* Tum etiam ex Testibus examinatis deponen Hippolytam sub 14. vel 15. ætatis
23 anno decessisse, quæ sanè probatio ex eiusdem † met licet Hippolytæ aspectu desumpta debet admitti, vt tradit Bart. *in l. ætate 44.num.9.ff.de minor.* Salyc. *in l.si minorem num.9. ff. de in integr. rest.* Rota *decis.671. num.8.part.5.recent.*
24 Dum maximè † in anno Hippolytæ obitum præcedente eiusdem cura Cleophæ demandata fuit, ex hoc quippè actu præsumptio pubertatis inclusiua consurgit cum minoribus
25 regulariter non autem impuberibus † Curator soleat assignari ad text. *in l.Curator 11. ff. de Tutel. & Curator.* tradit in specie Decian. *cons.53.num.4.lib.2.* Honded. *cons. 78.num.93.lib.2.*

Hinc non vrget, quòd in libro Baptismi Ciuitatis Pisauri Hippolyta referatur in lucem edita anno 1602. Talis nam-
que † descriptio non valet in Hippolyta, de qua agitur, verificationem assumere, vel quia ex superiùs recensitis ostenditur omninò contrarium, vel quia in eodemmet libro patris nomen, ac matris testificetur ibi: *nota di padre, & madre* 26
incerti † conformitas enim nominis identitatem personæ non ostendit nisi aliæ demonstrationes concurrant, vt ad- 27
uertit Bart. *in l. demonstratio falsa num.14.ff. de cond.& demonstr.* Corn. *cons.143.num.12.lib.2.* Dec. *cons.13.num.9.* Menoch. *de præsumpt.lib.6.præsumpt.15.n.39.& 45.* Cyriac. *contr.285.num.26.cum seqq.* Rota *in Meleuit. Iurispatr. 30. Ian.præteriti in §.hac autem coram R.P.D.mem.Beuilaqua.*

Nec visa fuit aliquid operari attestatio Parochorum Pisauri, ac Forosempronij deponen nullam alteram Hippolytam præter prædictam in Parochialibus libris descriptam reperiri perinde ac si debeat eadem descriptio in Hippolyta
Floriani filia ex † necesse verificari cum enim nulla proba- 28
tio exhibeatur Hippolytam filiam Floriani in altera ex prædictis Ciuitatibus ortum traxisse, quinimò ex depositione
Testium ac ipsa legitimatione potius contrarium † conuin- 29
citur, adducta præsumptio penitus remouetur.

Animaduertebant denique DD. non posse Catharinam pro rescissione transactionis iuxta text. *in l. si diuersa 14. C. de transact.* Paris.*cons.96.num.112.lib.1.& cons.26.num.72. lib.1.* Rota coram Greg. *decis.354.num.70.*

Vtrùm verò in indescendentibus ex cippo Testatoris adhuc vigeat fideicommissum eosque transactio afficiat particulari dubio discutien Domini censuerunt.

Vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Fideicommissi de Maximis.

Veneris 28. Aprilis 1662.

ARGVMENTVM.

Filij positi in conditione ex dispositione Statuti Vrbis, & stantibus coniecturis in decisione recensitis censentur dispositiuè vocati.

SVMMARIVM.

1 *Vocati ad fideicommissum dum existunt ipsi sunt admittendi.*
2 *Filij in conditione positi vigore statuti Vrbis censentur dispositiuè vocati.*
3 *Substitutio reciproca resultat, quando est facta in tota hæreditate, & vltimo ex vocatis.*
4 *Filij positi in conditione quod censeantur dispositiuè vocati probatur ex coniecturis, & num.11.*
5 *Fideicommissum reciprocum resultat ex ordine Testatoris mandantis bona remanere debere in familia.*
6 *Vocatio consumpta in persona institutorum verificatur in persona substitutorum.*
7 *Substitutio quæ est ab alijs contradistincta dicitur ab alijs independens, & num.12.*
8 *Ratio conseruandi bona in familia ampliat dispositionem, & nouos vocat fideicommissarios, quod amplia, vt n.9.*
10 *Oldradi cons.21. declaratur.*
13 *Fideicommissum ordinatum ad ampliandam fœminarum exclusionem, & ad melius exprimendum ordinem successionis non constituit casum diuersum à præcedenti.*
14 *Declarantur* decis. 708. part. 1. & decis. 120. part. 2. diuersorum.

DECISIO CCCCXLII.

Fideicommissum à Dominico de Maximis institutum non expirasse in persona descendentium cum filijs mortuorum, sed esse perpetuum, & reciprocum, & vti tale assertum ad fauorem DD. Marchionis, & fratrum de Maximis, & in illorum personis continuare Rota *censuit sub die 5. Martij 1638. coram bon. mem. Pirouano, & 14. Martij 1653. coram Reuerendissimo Dom. meo Cerro Decano*, in illius locum subrogato, qui successiuè super huiusmodi fideicommissi existentia, & purificatione sententiam tulit, in cuius executionem ijdem de Maximis fideicommissarij petierunt coram me immissionem in certis partibus Casalis Braui, illarum verò possessores reuisionem dd. decisionum, qua demandata

sub

sub die 14. Martij 1659. pro confirmatione prodijt resolutio,
& hodie quoque pro quarta vice DD. eandem sententiam
retinuerunt, quandoquidem inconcussum remanet funda-
mentum earundem decisionum in eo quod Dominicus Te-
stator tres casus considerauerit, & ex verbis secundi, ibi;
*& casu quo filij masculi per dictam lineam directam ex legi-
timo matrimonio descendentes deficerent, & omnes sine filijs
masculis voluit quod in dictis bonis succedant filij masculi ba-
stardi ex linea sua directa masculina exclusis fœminis, &c.*
resultat fideicommissum absolutum perpetuum dum voluit
Testator, quod si contingeret filios masculos ex legitimo
matrimonio per lineam directam descendentes deficere,
& tunc succederent filij masculi illegitimi ex dicta linea, qui
tali eueniente casu subrogantur in locum legitimorum de-
1 scendentium, de quibus supra loquitur † vnde cum ex his
existant modo actores ipsi sunt vocati, & inter eos durare
debet fideicommissum vsque ad vltimum per cuius deficien-
tiam fiat locus admissioni illegitimorum ad text. *in l. cum ita
legatur* 33. *§. in fideicommisso l. Titia Seio* 79. *§. Seia liber-
tis, ff. de leg.* 2. Soccin. Sen. *in l. qui Romæ* 122. *§. cohære-
des sub num.* 18. *vers. nam si induceretur, ff. de verbor. oblig.*
Alexand. *cons.* 64. *ante finem vers. corroborantur prædicta lib.*
5. Ruin. *cons.* 108. *num.* 11. *lib.* 2. Soccin. Iun. *cons.* 119.
num. 27. *&* 28. *lib.* 1. *cons.* 110. *num.* 16. *&* 17. *lib.* 3. Decian.
respons. 44. *num.* 60. *lib.* 3. vbi ponderat quando vt hic fuit di-
ctum deficientibus omnibus, & in terminis quod sit repeti-
tum fideicommissum inter superexistentes legitimos si his
deficientibus sint substituti naturales probant, Crauett.
cons. 113. *sub num.* 2. *vers. tertia coniectura, & plenius cons.*
326. *num.* 2. *cum seqq. & præcipuè ante finem vers. tertio conue-
nit, vbi ait hoc esse fundamentum coniecturale efficacissimum,*
quem sequuntur alij relati à Cyriac. *controuers.* 96.
num. 35. *& in dicta præcedenti decisione coram me, §. pri-
mo in fine.*

Quod ex eo certius dicendum est in hac facti specie, in
qua non contingit dubitari quin omnes descendentes de li-
2 nea masculina legitima † in conditione positi sint vocati
attento *Statuto Vrbis explicitè, & determinatè in cap.* 142.
lib. 1. dixerunt Gabriel. *cons.* 115. *in princ. lib.* 11. Scacc. *de
3 iudic. lib.* 2. *num.* 6. *& decis.* 834. *num.* 2. nec † quod substitu-
tio sit facta in tota hæreditate, & vltimo ex vocatis descen-
deñ, quæ sunt tria requisita singulariter in præcedentibus
decisionibus examinata, & ex se sufficientia ad induceñ re-
ciprocam substitutionem, *l. vltima, §. filium, ff. de leg.* 1.
l. Lucius 78. *§. Caio, ff. ad Trebellian. DD. in d. l. Titia
Seio, §. Seio libertis, ff. de leg.* 2. Crauett. *d. cons.* 113. *num.* 1.
Soccin. Iun. *in præcitato cons.* 110. *num.* 39. *in fine*, Menoch.
cons. 85. *num.* 4. *cum seqq. & cons.* 237. *num.* 27. Rota *decis.* 105.
num. 16. *&* 17. *part.* 4. *recent. & in Romana fideicom. de Zeffi-
ris* 4. *Iulij* 1646. *§. neque etiam coram Bichio*, & comproba-
tur ex coniecturis sæpiùs repetitæ qualitatis masculinitatis
4 † digressus ad plures gradus substitutionis perpetuæ exclu-
sionis fœminarum, ac declarationis expressæ, quod eius bo-
na nunquam debeant transire ad aliam familiam, sed per-
petuo remaneant in cippo Domus suæ, quæ coniectura
cum prædictis simul coaceruatis denotat primos esse graua-
tos successiuo ordine de restituendo secundis, & istos alijs
posterioribus, & sic deinceps de vno in alium per absolutum,
& perpetuum fideicommissum, quousque aliquis supersit de
familia contemplata, *l. peto* 71. *§. fratre, l. cum pater,* 79. *§. li-
bertis, & l. Codicillos* 91. *§. instituto, ff. de legat.* 2. Iason. *cons.*
52. *num.* 9. *lib.* 3. Decian. *respons.* 1. *num.* 278. *lib.* 1. Menoch.
cons. 1. *num.* 7. *&* 87. Ruin. *cons.* 139. *num.* 21. *&* 164. *num.* 9.
lib. 3. Crauett. *cons.* 130. *num.* 6. *&* 7. Surd. *cons.* 403. *num.* 19.
& 20. Cyriac. *controuers.* 96. *num.* 27.

Impossibile enim esset, quòd nisi reciproca substitutio in-
5 ter omnes facta † diceretur bona remanerent in cippo do-
mus Testatoris, quinimò contra illius votum extra illam
exirent, *d. l. cum ita legatur §. in fideicommisso, & l. pe-
to, §. fratre de legat.* 3. & tradunt Soccin. Iun. *in supracit.
cons.* 110. *num.* 39. Decian. *d. respons.* 44. *num.* 69. *lib.* 3. Gio-
uagn. *cons.* 38. *num.* 10. *cum sequentibus lib.* 1. alijque
plures congesti per Modern. *Lucan. cons.* 92. *num.* 13. *&*
14. *lib.* 1. Rota *decis.* 698. *num.* 1. 2. *&* 3. *part.* 3. *diuers.
& in recent. decis.* 580. *num.* 1. *part.* 4. Adden. *ad decis.* 632.
num. 65. *cum sequentibus part.* 1. *tom.* 3. *& in Romana fidei-
com. de Boncompagnis* 22. *Martij præteriti, §. de mente
autem coram me.*

Nec visum fuit subsistens motiuum alias deductum, &
denuo repetitum, quòd Dominicus Testator duas tantum
fecerit dispositiones principales independentes, & illarum
euentus fuerit præuisus vnam videlicet casu quo eius filij
obijssent sine filijs masculis legitimis, & naturalibus, alte-
rum quatenus vnus vel plures ex dd. suis filijs, & hæredi-
bus morerentur cum filijs masculis superstitibus fœminis,
† cùmque vtraque fuerit consumpta in personis Instituto- 6
rum, & primi gradus cum filijs mortuorum omnes aliæ
ab his duabus dependentes defecerunt, *l. mater* 33. *§.* 1.
& l. qui habebat 47. *ff. de vulg. & pupill.* Petr. *de fideicom.
quæst.* 6. *num.* 7. *&* 8. Giouagn. *cons.* 39. *num.* 3. 12. 13. *lib.* 1.
Fusar. *de substit. quæst.* 683. *num.* 4. Rot. *decis.* 486. *num.* 1.
& 7. *part.* . . . . *recent.* nam verè, & cum effectu Te-
stator tres inter se distinctas ordinauerat dispositiones, &
casus considerauerat, vt supra, & secundus continens
successiuum, & reciprocum fideicommissum non retento
themate primi, nec tertij, casus stet de per se principa-
liter, & independenter ab illis prout deducitur tam ex ipsius
elogij contextu, in quo Testator primam dispositionem
succedente obitu institutorum, vel alterius illorum sine
filijs masculis per separatam orationem diuersimodè de bo-
nis suis disposuit vocando illegitimos casu quo filij mascu-
li per lineam directam, vt supra † deficerent, ex hoc igi- 7
tur quod casus iste est ab alijs contradistinctus affirmari ne-
quit quod sit consecutiuus, sed independens, & per se
existat ad notat. per Bartol. *in l.* 3. *§. finibus, ff. de lib. &
posthum.* Soccin. Sen. *cons.* 49. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 1. Bero. *cons.*
120. *num.* 75. *lib.* 2. Roman. *cons.* 91. *num.* 6. *&* 16. Altograd.
cons. 27. *num.* 15. Paris. *cons.* 90. *num.* 22. *&* 39. *vers. non ob-
stat lib.* 2. Petr. *de fideicom. quæst.* 6. *num.* 19. *& quæst.* 11.
num. 558. *cum seqq.* Rota *in Perusina de Bigazzinis post cons.*
25. Giouagn. *lib.* 1. *num.* 81. *& in recent. decis.* 24. *num.* 7.
part. 4. *tom.* 2. quam ex ratione, qua Testator motus fuit
ad inuitañ illegitimos in alijs casibus non nominatos, vt
bona remaneant in cippo domus suæ, † per quam rationem 8
deprehenditur non intellexisse limitare suam dispositionem
ad casus iam expressos, sed ampliare substitutionem, &
nouos vocare fideicommissarios iuxta personarum diuer-
sitatem, Buratt. *cons.* 142. *num.* 29. *vers. cum verò*, Curt.
Iun. *cons.* 43. *col. penult. vers. non obstat*, Giouagn. *cons.* 38.
num. 4. *lib.* 1. Gratian. *discept.* 828. *num.* 15. *&* 16. *alijque re-
lati in decis. Reuerendiss. Decani, & per Modern. Carpen.
controuers.* 219. *à num.* 135. *part.* 2.

Nihil ergo refert, quòd hæc illegitimorum vocatio imme-
diatè, & incontinenti posita sit post primã dispositionem,
vt esset illatiuè ad illam, habeatque connexionem, † quia 9
quando constat signanter ex diuersitate personarum Testa-
torem voluisse facere aliam nouam dispositionem distin-
ctam à præcedenti præsefetente noui casus euentum tunc
non intrat connexionis augumentum Bart. *in l. Aurelius §.
Idem quæsiuit in fine vers. si in controuersia, ff. de liber. legat.*
Gratian. *d. cap.* 828. *num.* 18. *cum seqq.*

Ex quibus quoque colligitur substitutionem ordinatam
tali eueniente casu non esse regulandam iuxta terminos *cons.*
Oldrad. 21. locum † habentis quando conditio si sine filijs 10
adiecta substitutioni est nudis verbis concepta, & restricta
ad casum obitus Institutorum legitimorum de linea recta
vocati sunt illegitimi de eadem linea, & ex alijs coniecturis
constat conditionem esse successiuam, & determinatio-
nem certis temporis non habentem, † nam tunc neque effe- 11
ctus substitutionis consumitur in primis, eo quia Testator
de vlterioribus cogitauit, & sic dispositio recipit ordinem
successiuum, vt gradatim de vno in alium per fideicommissa-
riam hæreditas deuenire debebat, *d. l. cum ita legatur*,
vbi Bart. *de legat.* 2. & distinguit Soccin. *in l. solemus num.* 6.
ff. de condit. & demonstrat. Decian. *respons.* 44. *num.* 80. *vers.
quia respondetur lib.* 3. Giouagn. *cons.* 75. *num.* 84. Casanatt.
cons. 20. *in fine*, Thesaur. *decis.* 96. *num.* 34. Rota *decis.* 269.
num. 6. *vers. etsi omnes part.* 5. *decis.* 248. *num.* 3. *&* 4. *part.* 7.
decis. 385. *num.* 10. *part.* 9. *in dicta Romana fideicom. de Zeffi-
ris §. altera vero coram bon. mem. Bichio*, Marescott. *var.
resolut. lib.* . *cap.* 44. *num.* . . . . . vbi quod per vocationem
descendentium cessat, Theoric. Oldrad. Cyriac. *d. contro-
uers.* 96. *num.* 78. *cum seqq.* vbi quod neque obstarent di-
ctiones restrictiuæ, dum apparet Testatorem sensisse de defi-
cientia omnium non autem filiorum tantum, Adden. *ad
decis.* 632. *num.* 6. *cum seqq. & num.* 107. *&* 108. *part.* 4.
tom. 3. *recentior.*

Argumentum verò desumptum ex superfluitate tertij, &
vltimi casus in §. Item similiter quatenus Testator voluis-
set in secundo casu † ex admissione naturalium ordi- 12
nare

nare perpetuum, & absolutum fideicommissum præter quod esse valdè debile, & infirmum notant Alciat. *in l.3. num.3. ff. de leg.2.* & post eum Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.3. tit.6. num.8. & lib.12. tit. vltim. num.4.* Peregrin. *cons.57. num.15.* Fontanell. *de pact. nuptial. clausul.4. glos. 9. part.4.* eliditur ex responsione data in decisione quæ reuidetur §. vltimo, quod casus iste fuit expressus ad ampliandam
13 fœminarum † exclusionem, & ad exprimen͂ melius ordinem succedendi, ac tollendi in hoc omnem dubitationem, quo fit vt superfluus dici nequeat, *l.1. §. si intelligitur, ff. de edict. Diu. Adrian. tollend.* Odd. *cons.43. num. final.* Menoch. *cons.844. num.4. & 5.* Torret. *cons.67. num.81. lib.2.* Pedroch. *cons.22. num.66.* Mandell. *cons.27. num.9. & cons.531. num.53.*

Et hinc etiam patet non obstare motiua deducta ex decisionibus bon. mem. Robusterij in hac causa emanatis, &
14 sunt 108. *part.3. & 230. part.2.* † decisis, quia vt ex illarum lectura colligitur non discusso articulo fideicommissi in secundo casu per vocationem illegitimorum ordinati, & nulla de illis habita ratione emanarunt resolutiones prædictæ, vt cum earumdem admissio sit certa, sequitur, vt non expirauerit fideicommissum, sed perseueret in alios omnes legitimos vsquequò eueniret casus deficientiæ lineæ directè, & fiat locus substitutioni illorum, vt respondetur in prædictis decisionibus, & præsertim in illa bon. mem. Pirouani §. *non obstat, & §. quia non due,* cum quibus DD. transierunt pro confirmatione vltimæ decisionis vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana Census.

Lunæ 5. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Census impositio facta à Minore, sub plurium Curatorum cura existente non tenet, dum sine eorum præsentia fuit factus. Census impositio est quædam species solutionis.

SVMMARIVM.

1 *à Minore contractus sine debitis solemnitatibus celebratus non subsistit.*
2 *Statutum Vrbis* cap. 17. lib.1. de contractibus minorum, *quid disponat.*
3 *Census impositio est species alienationis.*
4 *Minoris contractus nullus ex defectu præsentiæ Curatoris ex quo suppleatur.*
5 *Assertioni Minoris, quod Curator sit impeditus, & ideò non potuerit interuenire in contractu ipsius Minoris non est standum.*
6 *Minor, quando nulliter contraxit, non potest aliquid facere, vel dicere, vt contractus efficiatur validus.*
7 *Minoris contractus sine præsentia Curatoris, quando non dicatur valida excusatio, quod non poterat adesse.*
8 *Curator, si sit impeditus quod non potest interuenire vna die in contractu Minoris debet ad alteram deferri.*
9 *Census impositus à Minori sine solemnitatibus, non desinit esse nullus census licet ex causa necessaria fuerit impositus census.*
10 *Minoris contractus sine solemnitatibus celebratus, quod fuerit factus ex causa necessaria, cui assertioni in hoc standum non sit.*
11 *Mutui contractus, quando ex partitis librorum non probetur.*
12 *Legati debitor, quod quis sit ex quo possit probari.*
13 *Inuerisimilia ea quæ sunt non attenduntur.*
14 *Contractus, an sit validus aliunde, quam per assertionem contrahentium, iustificari debet.*
15 *Minoris contractus est nullus deficiente realitate contractus.*
16 *Contractus Minoris, vt sit validus, vltra realitatem contractus, est probanda versio in causam expressam.*
17 *Et id plenè, & concludenter est probandum.*
18 *in Contractibus Minorum causa falsa inducit nullitatem minorum etiam respectu fideiussorum.*
19 *in Contractu Minorum, si statutum requirat præsentiam duorum consanguineorum, non sufficit præsentia vnius.*
20 *Contractus irritatur, si forma præscripta nullatenus fuit seruata.*
21 *Contractum quis confirmare censetur, stante taciturnitate longi temporis, & solutione fructuum.*
22 *Ratificatio contractus nulli non inducitur ex longeua solutione fructuum non datâ scientia dictæ nullitatis.*

DECISIO CCCCXLIII.

Dixerunt Domini Censum impositum à Maerbale Vrsino, cum fideiussione Portiæ de Vitellis eius matre non sustineri.

Quia cum Maherbalis de tempore contractus esset minor seseque † obligauerit absque interuentu Corradini Vr- 1
sini, & Fabij Matthæi, sub quorum cura degebat non adhibitis duobus consanguineis ad formam *statuti Vrbis cap. 113. lib.1.* eius obligatio sustineri non † potest, vt plu- 2
ries in simili dixit Rota *decis.98. num.1. & seqq. part.6. recent. & coram Greg. decis.164. num.3. & coram Buratt. decis.410. num.5. cum alijs in Romana successionis de Comitibus 23. Iunij 1642. §. defectu autem coram bon. mem. Dunozetto.*

Præsertim quia † census impositio est species alienatio- 3
nis, vt probat Bald. *in cap. ad audientiam il secondo, num.9. de rescript.* & firmauit Rota penes Pic. *ad statut. Vrbis decis.31. num.1. & in Comen. census 14. Martij 1661. §. deficit etiam coram me,* quæ propterea erant magis prohibita absq; dictis solemnitatibus *ad text. in l.1. ff. de rebus eorum, l. lex quæ Tutores, C. de administrat. Tutor.* Surd. *decis.77. n.2. & seqq. Rota coram Buratt. d. decis.410. num.1.* Merlin. *decis.540. num.1. & per tot. & in recent. decis.190. in princip. part.8. cum alijs in d. Comen. census d. §. deficit etiam coram me.*

Non subsistit, quòd Curatorum defectus suppleri † po- 4
tuerit ex eorum impedimento, vel absentia.

Quia nec Corradinus probatur absens nisi ex sola minoris assertione, † cui in prohibitis non est standum, sicuti 5
enim contrahere non potest, ita etiam nec aliquid † asse- 6
rere per quod contractus efficeretur validus, *l. qui testamentum, ff. de probat.* Bart. *in l. si fortè, num.4. ff. de Castrens. pecul.* Rota *in recent. decis.713. num.5. part.7.* addend. ad Gregor. *decis.188. num.7.* Buratt. *decis.560. num.4. & in Mantuana bonorum 28. Ianuarij 1656. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Bononien. dotis, seu tertij 31. Martij 1658. coram R. P. D. meo Albergato.*

Nec Fabius probatur impeditus per solam citationem ad interessendum, † vel quia citatio vti facta pro celebrando 7
contractu in domo Maherbalis postea in loco diuerso celebrato non releuat, vt tradit Felin. *in cap.1. num.22. de iud.* & latius Vbert. *de citat. tom.2. cap.9. num.34. & seqq.* Vel quia si aderat aliquid temporale impedimentum stipulatio erat differenda † ad diem sequentem, Rota *decis.713.* 8
num.4. Greg. *decis.406. num.19. vers. Aduertendum tamen,* & Rota *in d. Romana successionis de Comitibus 23. Iunij 1642. §. quod potuerit coram bon. mem. Dunozetto, & in Romana cambij 18. Maij 1657. coram R. P. D. meo Verospio, §. quod autem, & duobus seqq.*

Quæ nullitates nec validari posse visæ sunt ex eo quod census asseratur impositus ex causa necessaria dissoluendi æs alienum, † & in illius extinctionem fuerint versæ pecuniæ, 9
quod sufficere absque alijs solemnitatibus, respondit Rota penes Cenc. *de cens. decis.34. n.5.*

Ponderabant enim Domini, quod hic neutrum concurrit, & † tamen cum agatur de contractu minus solemni 10
vtrumque erat concludenter probandum, *vt requiri innuit mox alleg. decis.34.* penes Cenc. *de cens. & est text. in l. si prædium, C. de prædijs minor.* Soccin. sen. *cons.115. num. 13. lib.1.* Gratian. *discept. forens.576. num.37. & 38.* Duran. *decis.18. & 30. & in Romana locorum montium 12. Decembris 1659. §. exceptis coram R. P. D. meo Albergato.*

Necessitas enim causæ narratæ, quæ ex debiti præexistentia poterat oriri nullibi remanet probata, quia nec apoca † mutui nec partitæ librorum Tiberij Ceuli, quæ enun- 11
ciantur adhoc probandum, vllibi exhibentur vel iustificantur, & licet dubitari non possit, quin Maherbalis vti filius, & hæres Martij Vrsini † esset verè debitor Leonardi Vrsi- 12
ni pro residuo legati eidem à Martio relicti, vt firmauit *Rota coram Orano decis.159.* penes Pacific. de Saluian. *interd.* hoc tamen non includit veram mutui existentiam, nec versionem pecuniarum in extinctionem prædicti legati, vt suppo-

13 ſupponitur † in Inſtrumento cenſus quod potius videtur
inuerisimile, dum mutuum dicitur contractum de menſe
Maij 1592. & depoſitum pro ſolutione legati apparet fa-
ctum de menſe Decembris eiuſdem anni *Summario Alberti*
num.1. & 2. Sicque poſt ſeptimum menſem neceſſitas au-
tem cauſæ ad validan contractum alias nullum debet preci-
14 sè, † & concludenter probari aliundè ſanè, quam ex con-
trahentium aſſertione ad *text. in l. magis puto, ff. de rebus*
dub. Rota *deciſ.31. num.1. & ſeqq.* apud Pic. *ad ſtatut.*
Vrb. & penes Cenc. *de cenſ. deciſ.543. num.4. & in recent.*
deciſ.338. num.7. & 8. part.6. & in Romana domus 14. Mar-
tij 1657. coram R. P. D. meo Celſo.

15 Hinc deficiente realitate debiti, † ceſſat in conſequen-
tiam verſio, quæ eſt alterum requiſitum copulatiuè probari
quinimò licet hic mutuum ſupponeretur, prout ex prædi-
16 ctis † euidenter excluditur adhuc pecuniæ pro cenſu rece-
ptæ cum non fuerint ſolutæ Alano creditori ex mutuò, &
in ſtipulatione præſenti, ſed liberè tradita Maherbali nimis
clarè patet cauſam fuiſſe mendicatè confictam ex quo
17 proinde potius excluditur, quam probetur † verſio, de
qua opus erat clarè, & euidenter doceri, vt dixit Rota
in Romana locorum montium 14. Ianuarij 1661. in fine coram
R. P. D. meo Veroſpio cum alijs in Rauennaten. releuationis
indemnitatis 1. Iulij 1661. §. vlterius, & 6. Februarij 1662.
§. prætereà coram R. P. D. meo Ninot.

18 Ex quibus corruere † etiam cenſuerunt Domini obliga-
tionem Portiæ, quæ fideiuſſit, quia proceſſit ex falſa cau-
ſa, quæ nullitatem contractus inducit, Bald. *in l. ſi non ſor-*
tem, §. ſi cenſum num.2. ff. de condit. indebiti, Rouen. *conſ.*
160. num.27. lib.2. Rolan. *conſ.7. num.85. cum ſeqq. lib.3. &*
in Romana domus 14. Ianuarij 1656. §. Et licet, & 12. Ia-
nuarij eiuſdem anni §. primo, coram R. P. D. meo Veroſpio,
19 & in ſtipulatione interuenit pro Portia vnus † tantum ex
duobus conſanguineis in ſtatuto requiſitis, licet appareat
potuiſſe etiam interuenire R. P. D. Vitellium Cameræ Apo-
licæ Decanum, & Portiæ Patronum, *Summ. Marchionis*
20 *n.3. & 4.* qui † defectus irritat obligationem ex ſuperiùs
firmatis, & præſertim in dicta *Romana Cambij 18. Maij*
1657. coram Reuerendiſs. P. D. meo Veroſpio, §. Quod au-
tem, & ſeqq.

Demum non obſtare potuit obiecta ratificatio deducta
21 ex taciturnitate tanti temporis ex ſolutionibus † fru-
ctuum, quia præterquod aſſertæ ſolutiones non proben-
tur, ratificatio induci non potuit abſque præciſa notitia
nullitatis, quam Maherbalem, & Portiam habuiſſe in
comperto non eſt, Roland. *conſ.72. num.18. lib.1.* Surd.
conſ.49. num.32. Rot. *in recent. deciſ.492. num.10. part.1.*
& coram Gregorio deciſ.260. num.15. & in Romana fructuum
cenſus 14. Iunij 1647. & 12. Decembris 1650. coram Reue-
rendiſſimo Papien. & in dicta Rauennaten. Releuationis In-
demnitatis 6. Februarij 1662. coram R. P. D. Ninot, §. De-
buit etiam.

Et ita pro nullitate Cenſus fuit reſolutum vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Mediolaneñ Fideicommiſſi.

Veneris 3. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum conditum fauore deſcendentium, & natorum ab eis compræhendit etiam fœminas ex deſcendentibus procreatas, & in eorum defectum bona euadunt libera, abſque detractione Trebellianicæ, quando fuit prohibita.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio in vim,* leg. fin. *datur vocatis ad fideicommiſſum.*
2 *Fideicommiſſum litterale reſultat ex lectura Teſtamenti.*
3 *Obitus ſine filijs de Iure præſumitur.*
4 *Purificatio fideicommiſſi probatur ex deceſſu grauati ſine filijs.*
5 *Identitas probatur ex locationibus.*
Locationes cum perceptione fructuum, plenè probant poſſeſſionem, n.5.
6 *Identitas adminiculatur ex fide Cataſtri, in quo bona leguntur deſcripta ſub nomine Teſtatoris.*
7 *Filiatio probatur ex Inſtrumento Matrimoniali, & fide Baptiſmatis.*
8 *Filiatio probatur, quia vti tales vocantur à Matre, & Patre in Teſtamento, vel alijs Inſtrumentis.*
9 Deſcendentium, deſcendentes, *dictio, quando non eſt contemplata agnatio continet etiam fœminas, & earum deſcendentes.*
10 *Fœminæ donec viuunt ſunt de domo, & familia patris.*
11 *Bona euadunt à fideicommiſſo deficientibus vocatis.*
12 *Dictio,* Deſcendentium, deſcendentes, *quando ſtat conſequutiue ad perſonas expreſſas non inducit nouam diſpoſitionem, quod declara, vt n.13. 14. & 15.*
16 *Trebellianica prohiberi poteſt etiam filijs primi gradus.*
17 *Legitima ex omiſſione inuentarij iunctis alienationibus dicitur conſumpta.*
18 *Vocati ad fideicommiſſum poterunt totum vendicare, quouſque alij non reperiantur, quia ſubuenitur cum cautione de reſtituendo eorum partem.*

DECISIO CCCCXLIV.

FRanciſcus Landrianus domui ſuæ diſponendo Petrum
Georgium, & Cæſarem eius filios maſculos hæredes
inſtituit eorumque filios, & deſcendentes cum perpetuo,
& reciproco fideicommiſſo, & eorum linea penitus extin-
cta, voluit, quod hæreditas deferatur Aureliæ, Iſabellæ,
ac Barbaræ filiabus ſuis ſi extabunt ſin minus ad earum fi-
lios maſculos legitimos, & naturales in ſtirpes, & non in
capita: Defectis ſucceſſiuè maſculis iudicium immiſſionis
inſtituerunt prædictæ fœminæ contrà Collegium Congreg.
Somaſchæ poſſeſſorem bonorum illiſque durante adhuc lite
prædefunctis fratres de Niguardis filij Iſabellæ immiſſionem
obtinuerunt, † quam in gradu appellationis iiſdem eſſe 1
concedendam hodie Domini exiſtimarunt, in vim *leg. final.*
C. de edict. Diu. Adr. tollend. Honded. *conſ.64. num.56. &*
ſeqq. lib.1. Peregrin. *de fideicommiſſ. art.2. n.60.* Rot. *in Bo-*
nonien. fideicommiſſi 6. Decembris 1650. coram R. P. D. meo
Celſo, in principio, & ſæpè in alijs.

Fideicommiſſum litterale eſt, † & probatur ex lectura 2
Teſtamenti, Rota *in Romana fideicommiſſi 8. Iunij 1648. co-*
ram bon. mem. Arguelles §. de Exiſtentia. Cumque dictus
Petrus Georgius, & Cæſar obierint ſine filijs, † prout de 3
Iure præſumitur niſi contrarium probetur, Menoch. *præ-*
ſumpt.182. num.5. lib.4. Rot. coram Mantic. deciſ.32. num.2.
Biſuntina fideicommiſſi 20. Martij 1651. coram me, §. Illius
vero, & in Spoletana Bonorum 13. Maij 1658. coram R. P.
D. meo Taia, §. Deinde; Dicitur conſtare de purificatio-
ne ad fauorem fratrum de Niguardis, eo † caſu, ſubſti- 4
tutorum, Bellon. ſen. *conſil.19. num.3. & 4.* Rot. *deciſ.*
214. num.1. part.9. recent. & in Romana fideicommiſſi de Al-
cornis 3. Iunij 1650. coram bon. mem. Dunozetto §. Illius au-
tem purificatio.

Nec deficit probatio identitatis bonorum, aut legitima-
tio perſonarum: † Nam ex locationibus factis à Teſtatore 5
ſatis reſultat identitas, illæ enim iuncta perceptione pen-
ſionum, plenè probant poſſeſſionem locatoris contra quoſ-
cumque, Soccin. ſen. *conſil.106. num.3. lib.3. Rota coram*
Caual. deciſ.5. num.1. & deciſ.134. in principio, poſt Merlin.
de pignoribus, in terminis *in Romana fideicommiſſi de Victo-*
rijs 13. Ianuarij 1653. coram R. P. D. meo Veroſpio ſub §. Cæ-
terorum, & in Bononien. Primogenituræ 26. Maij 1656. co-
ram bon. mem. Bichio, §. Ex eodem, iuncto præcipuè ad-
miniculo, quod deducitur ex partitis Cataſtri, *datis in*
Summario fratrum de Niguardis num.7. in quibus bona
prius deſcripta reperiebantur ſub nomine Teſtatoris, † vt 6
in ſubiecta materia ex Cataſtro adminiculum deducunt ad
probandam identitatem, Roland. à Valle *conſ.4. num.17.*
lib.2. Peregrin. *de fideicommiſſ. art.44. num.12.* Adden. ad
Buratt. *deciſ.317. ſub n.9. verſ. verum licet,* Rot. *deciſ.478.*
n.11. part.9. recent. Ceſenaten. fideicommiſſi 6. Iunij 1659.
coram R. P. D. meo Celſo, §. Sed etiam.

Legitimatio pariter, quod nempè fratres de Niguardis
ſint filij Iſabellæ ex pluribus redditur clara, & præcipuè ex
Inſtrumento Matrimonij inter ipſum, & eorum Patrem
celebrato, † vt ex fidibus Baptiſmatum, in quibus tam- 7
quam dictorum Coniugum filij deſcripti leguntur, *l. ſi vi-*
cinis 9. C. de nupt. Surd. *conſ.1. num.45. & 81.* Bero. *conſ.*
162. num.1. lib.2. Rot. *deciſ.430. n.1. part.5. recent. dicta*

Romana

Romana fideicommissi §. *de filiatione coram bon. mem. Arguelles, & in Romana Primogenitura 7. Maij 1657. coram bon. mem. Dunozetto*, §. *finali*, & vlterius ex Instrumento diuisionis inter ipsos in præsentia Matris celebrato, in quo
8 non solum filij vocantur, † sed etiam vti tales ad bona patris, & eiusdem Isabellæ tamquam matris admittuntur, *Rot. coram Caual. decis. 123. num. 3. & in Bononien. fideicommissi Bartholomæi de Bologninis 29. Februarij 1644. coram Reuerendissimo D. Carillo*, §. *Tum denique*.

Exceptio verò antiquioris fideicommissi per Ioannem Landrianum ordinati ad impediendam immissionem non releuat, siue quia Ioannes substituit filios masculos tam natos, quàm nascituros, & in eorum defectum filias fœminas cum expressione rationis, *quia volo, quod dicta bona perueniant ad descendentes meos, & descendentium descen-*
9 *dentes*, quibus † verbis circumscripta ratione conseruandi agnationem continentur etiam fœminæ, & earum descendentes, *l. final. C. de suis, & legitim.* Alexand. *consil.* 160. *num.* 2. *lib.* 2. Corn. *cons.* 246. *num.* 9. *lib.* 2. Ruin. *cons.* 92. *num.* 1. *lib.* 2. Rot. *decis.* 402. *num.* 26. *& seqq. part.* 9. *recent. Spoletana Bonorum* 13. *Aprilis* 1646. §. *Iustitia verò coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado, & in Interamnen. Bonorum* 15. *Maij* 1656. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, §. *Respectu enim*,

Siue enim quia negari non potest, quod etiam si bona ex præcepto Testatoris integrè remanere debeant in domo, & familia de Landriano, non censentur tamen fœminæ ex-
10 clusæ, † quæ donec viuunt sunt de domo, & familia Patris, & proindè defunctis masculis purificatum fuit fideicommissum ad fauorem dictarum fœminarum, ex relatis per Giouagn. *cons.* 39. *num.* 9. *& duobus seqq. lib.* 1. Peregrin. *de fideicommissi art.* 26. *num.* 23. *& seqq.* Cyriac. *controu.* 281. *num.* 89. Rot. *decis.* 737. *num.* 10. *part.* 4. *recent. tom.* 3. *& decis.* 890. *num.* 2. *& seqq. coram Merlin. Bononien. fideicommissi de Pancaldis* 16. *Februarij* 1640. *coram bon. mem. Cardinali Panzirolo* §. *finali*, quibus deindè mortuis non
11 existentibus alijs ad fideicommissum vocatis bona † libera euaserunt, & ad filios Isabellæ, etiam alienæ agnationis tamquam libera transire potuerunt, Surd. *cons.* 284. *n.* 19. Fusar. *de substit. qu.* 735. *num.* 1. *Rota coram Merlin. decis.* 206. *n.* 11. *decis.* 203. *n.* 1. *part.* 2. *recent. & in Romana prætensi fideicommissi de Tronsarellis* 12. *Maij* 1653. *coram R. D. meo Decano*, §. *Quandoquidem*.

Neque applicatur responsio, quod dicta verba, *Quia volo, quod bona perueniant ad descendentes meos, & descendentium descendentes*, non sint apposita de per se indepen-
12 denter, sed stent † consecutiuè ad personas suprà expressas, scilicet ad Petrum Georgium, eiusque filios masculos, & in eorum defectum ad filias fœminas, de quibus in præcedenti dispositione Testator mentionem fecerat, inter quos cum non sit compræhensa Isabella non possit ad fideicommissum aspirare, quia hoc procedit tunc demum quando Testator aliàs personas non expressit quàm illas, quæ in
13 prioribus gradibus erant vocatæ, † quo casu ratio quamtumuis generalis conseruandi bona ad illas restringitur, ex relatis *in Perusina fideicommissi de Montesperellis* 13. *Iunij* 1657. *coram me*, §. *Ex facto enim*. Secus autem, quando nouæ personæ vocatæ fuerunt in fideicommisso prius ordinato non compræhensæ, vt in præsenti vbi vocantur De-
14 scendentium descendentes, quæ verba † compræhendunt nepotes, pronepotes, & vlteriores descendentes, tunc enim dici nequit rationem stare consecutiuè, & accessoriè
15 ad præcedentem dispositionem, † sed nouum importat fideicommissum, Menoch. *cons.* 348. *num.* 43. Gratian. *discept.* 828. *num.* 7. *& seqq. & num.* 15. Rota *decis.* 110. *n.* 42. post Modern. *de pign. Perusina fideicommissi de Bigazinis*, post Giouagnon. *consil.* 75. *num.* 78. *& 80. lib.* 1. *Bononien. fideicommissi de Pancaldis* 16. *Februarij* 1640. *coram bon. mem. Panzirolo*, §. *primo ad med. Bononien. fideicommissi, seu Domus* 30. *Aprilis* 1646. *coram bon. mem. Bichio*, §. *Nam licet, & in Firmana fideicommissi* 9. *Maij* 1659. *coram R. P. D. meo Taia*, §. *Subuertitur secundum, & seq.*

Detractiones non releuant, quia Trebellianica fuit expressè prohibita, vt fieri potest etiam filijs primi gradus,
16 iuxta opinionem, quam † veriorem tenuit Rota *coram san. mem. Greg. decis.* 570. *num.* 1. *decis.* 330. *num.* 24. *part.* 5. *recent. Bononien. fideicommissi Io: Mariæ de Bologninis* 24. *Iunij* 1654. *coram Reuerendissimo Domino meo Decano*, §. *Trebellianica verò, & in Romana fideicommissi de Ramponibus* 3. *Iunij proximè præteriti coram R. P. D. meo Bourlemont* §. *Denegandam tamen*. Legitima verò † ex omis- 17
sione Inuentarij cum alienationibus præsumitur consumpta, Giouagnon. *cons.* 20. *lib.* 2. Gratian. *discept at.* 870. *à num.* 20. Rot. *decis.* 93. *num.* 7. *part.* 8. *recent.* plenissimè *in Romana fideicommissi* 8. *Iunij* 1648. *coram bon. mem. Arguelles* §. *Præterea* 4. *Iunij* 1655. *coram R. P. D. meo Verospio* §. *finali* 4. *Iunij* 1658. *& 20. Maij proximè præteriti coram R. P. D. Taia* §. *& singulariter*, cum concordantibus *in Camerinen. Bonorum* 22. *Maij* 1656. *coram Reuerendissimo Papien.* §. *Cessat etiam*.

Nec denique opponi potest, quod fratres de Niguardis totum fideicommissum petere nequeunt, quia non apparet adesse alios vocatos, † qui tamen si reperirentur, & non 18
instarent possent Niguardi præstita cautione de restituendo suam partem confideicommissarijs omnia bona fideicommissi vendicare, Surd. *cons.* 359. *sub num.* 15. *& seqq.* Rot. *decis.* 448. *sub num.* 10. *coram Duran. Romana pecuniaria* 27. *Maij* 1650. *coram R. P. D. meo Celso*, §. *Quod eo facilius*, cum cæteris adductis *in Fauentina Bonorum* 27. *Iunij* 1659. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *Non obstat, & in Rauennaten. fideicommissi* 11. *Februarij* 1661. *coram R. P. D. Priolo*, §. *finali*.

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ABERGATO.

Sac. Rotæ Decano.

Perusina Hæreditatis.

Veneris 5. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Commendatarij succedunt in hæreditate Fratrum Cappellanorum, qui tamen ad hunc effectum debent esse professi, & professio coniecturis, & alijs leuioribus probationibus probatur, quando non agitur de illius substantia.

SVMMARIVM.

1 *Commendatarij hereditant bona fratrum Cappellanorum, quorum commendis inseruiunt.*
2 *Equitis Hierosolymitani attestationi creditur præsertim iunctis adminiculis, n.* 3. *& 4.*
3 *Gestatio habitus Ordinis Hierosolymitani arguit professionem in gestante.*
4 *Magnus Magister nominando quem fratrem professum demonstrat illius professionem.*
5 *Testandi facultas in non professo religionis Hierosolymitanæ, non requiritur.*
6 *Professio probatur per publicam vocem, & famam.*
7 *Professio probatur etiam sine scriptura.*
8 *Professio probatur leuioribus probationibus, quando agitur de ea incidenter.*
9 *Matrimonium licet sit adnotandum in libro Parochi, nihilominus sine eo probat.*
10 *Descriptio professionis requiritur ad faciliorem probationem, non autem pro forma.*
11 *Confessio, cuius qualitatem confitens ignorabat emissa in alio Iudicio, & ad alium finem non præiudicat.*
12 *Facultas testandi superueniens non validat Testamentum anteà factum.*
13 *Testandi facultas conditionalis non suffragatur non impleta conditione, & n.* 14.
15 *Inuisibile vitium non retardat exequutionem hæredi scripto.*
16 *Testandi inhabilitas dicitur vitium visibile, & impedit immissionem hæredi scripto.*

DECISIO CCCCXLV.

IMmissionem, quam petebat Franciscus in bonis hæreditarijs Iosephi Iaffei contrà Commendatorem Thomassum, illi non esse concedendam Domini censuerunt; Nam cum idem Ioseph esset frater Capellanus in S. Religione Hierosolymitana intrat Statutum Religionis *tit.* 5. *cap.* 30. disponens, quod † bona fratrum Capellanorum spectent 1
ad Commendatarios, quorum Commendis inseruiunt, nec de illis testari possunt, ex relatis per *Annot. ad decis.* 16. *sub num.* 7. *& 8. part.* 3. *recent.* Rota *coram san. mem. Greg. decis.* 87. *sub num.* 1. *versic. Et hoc non solum cum seqq. & decis.* 109. *in Recanaten. Bonorum* 23. *Iunij* 1642. *coram Reuerendis-*

rendissimo D. meo Decano, §. *Quod autem attinet*, & in terminis *Capellani professi in Meleuitana Exercitium 29. Ianuarij 1649. coram bon. mem. Arguelles* §. *Primo quia*.

Non contrauerti potest Iosephum emisisse professionem de illa enim constat ex pluribus, & præcipuè ex attestatione Equitis Benzonij, qui medio iuramento affirmauit, quod tempore quo ipse erat Eminentiss. D. Cardinalis Antonij Barberini Locumtenens Ioseph in eius domo professionem emisit in præsentia Equitum Casciani, & Montecastri, cui

2 tamquam iuramento † firmatæ consistenti in facto proprio, & multipliciter adminiculatæ, attenta etiam qualitate personæ fidem præstandam visum est Dominis, Gratian. *discept.777. num.17. Rota coram Merlin. decis.714. num.17. decis.114. part.8. recent. num.4. Meleuitana Commenda 19. Iunij 1654. coram R. P. D. meo Verospio* §. *Collationem, & in Romana Dotis 14. Iunij 1658. coram me*, §. *Quæ*

3 *quidem*. Adminicula autem † consistunt in gestatione habitus cum aurea Cruce in pectore, & alba in pallio à solis professis gestari solita, Nauarr. *de regul. cons.41. in princ.* Menoch. *cons.396. num.15.* Honded. *cons.78. num.19. & seqq. lib.2.* Rouit. *cons.16. num.1. & per tot. lib.1.* Sanfelic. *decis.251. num.12. lib.1.* Rota *decis.13. num.7.* post Tamburin. *de Iure Abbatiss.*

Concurrunt assertiones, & enunciatiuæ non incidenter, sed consulto emissæ ab Eminentissimo Magno Magistro, in quibus Ioseph nominatur frater Capellanus obedientiæ Re-

4 ligionis Hierosolymitanæ, † quæ verba solis professis conuenientia, Bursatt. *cons.97. num.24. in fine*, Ricc. *decis. 206. num.4. lib.3.* indicant ipsum fuisse talem, Confessiones eiusdem Iosephi, quod professionem emiserat, faculta-

5 tes testandi per ipsum obtentæ à d. Magno Magistro, † quæ cum circumscripta professione, non essent necessariæ, illius existentiam demonstrant, Laderch. *cons.67. num.6. circa finem, & seqq. Rota coram san. mem. Gregor. decis.385.*

6 *num.1.* publica † vox, & fama quod Ioseph etiam ab ipsis Equitibus Religionis pro professo habitus fuit, possessio Vicariæ S. Crucis de Perusio habita per d. Iosephum ab anno 1644. vsque ad annum 1660. sui obitus, quæ est membrum Commendæ Sancti Casciani, cuius administratio cum solis professis committi soleat, hinc benè deducitur argumentum, quod Ioseph esset professus, vt in terminis respondit Eugen. *cons.43. num.17. & seqq. lib.1.* Rota *decis. 239. part.2. recent. num.2. & in Meleuitana Commenda 10. Aprilis 1636. coram bon. m. Pirouano* §. *Habilitas namque*.

Quæ simul iuncta visa sunt Dominis sufficere, quamuis

7 de tali possessione scriptura non exhibeatur, † quia etiam sine illa comprobari potest aliunde, vt pluribus probat Giurb. *cons. criminal.77. num.15.* Franch. *decis.364. n.2.* Rota post Tamburin. *de Iur. Abbatiss. decis.3. num.2.* Eoque magis, quia non agitur principaliter de professione

8 inter Religionem, & professum, † sed incidenter inter consanguineos in ordine ad successionem defuncti, quo casu leuiores probationes admittuntur, iuxta *cons. Gemin. 27. Rota coram Seraphin. decis.1282. num.6.* Mantic. *decis. 58. num.2. circa finem, & in Firmana professionis 2. Decembris 1639. coram Reuerendiss. Tarraconen.* §. *primo quia*.

Non obstat, quòd Ioseph non reperiatur descriptus in matricula, quam statutum Relig. *cap.31.* mandat fieri de fratribus extra Conuentum receptis, in qua eorum nomina describi debeant, alias pro fratribus non habeantur;

9 † Quia cum descriptio requisita fuerit ad faciliorem probationem professionis, non autem pro forma, sufficit etiam sine illa aliunde de professione constare, nec talis omissio præiudicat veritati, Honded. *in his terminis dicto cons.78. num.35. & seqq. lib.2.* Franch. *decis.384. num.8. vers. Nec*

10 *debet*. † Et in similibus de probatione matrimonij, quod parochus in eius libro, sub pœna peccati mortalis tenetur adnotare, quod etiam sine libro probari possit, Gratian. *discept.653. num.63. Rota coram Seraphin. decis.1099. n.2. decis.341. part.4. recent. n.2. Tullen. Matrimonij 26. Iunij 1648. coram Reuerendiss. Terracinen.* §. *Non obstat, & 15. Ianuarij 1635. coram me*, §. *Nec vrget*.

Prout etiam non releuat, quod moto per Iosephum iudicio super assignatione congruæ Commendator Thomasius opposuerit ipsum non esse professum; Tum quia cum non obstante tali oppositione assemblea eumdem Commendatarium condemnauerit ad augendam congruam Iosepho, hinc potius apparet emisisse professionem, sine qua nec ex dispositione Iuris, nec stabilimentorum Religionis Vicariam retinere non poterat, vt suprà; Tum etiam, quia de tempore oppositionis non erat nota Commendatario professio, † quæ successiuè illi innotuit, proin- 11
dè nullum ex tali confessione resultat præiudicium maximè cum ad alium finem, & in diuerso Iudicio emissa fuerit, Surd. *consil.271. num.62. & decis.150. num.5. & 6. in fine*, Gratian. *discept.179. num.24.* Rot. *decis.200. n.9. coram Buratt. & coram Eminentiss. Cardinali Otthobono decis.155. n.28. & seqq.*

Et licet Ioseph habuerit licentiam testandi tam de stabilibus, quàm de mobilibus, † nihilominus cum Testamen- 12
tum fuisset prius ab ipso conditum subsecuta facultas testandi pro illius validitate non suffragatur, *per Text. in l. Titius 26. ff. de milit. Testam. Rota coram Verall. decis.258. part.3.* & post Gilian. *ad Statut. Perusin. decis.82. num.15.* quinimò licentia non erat simplex, sed conditionalis dummodò Ioseph de aliqua portione ad fauorem Religionis disponat,
† quæ conditio non fuit impleta, ex quo nihil Religioni re- 13
lictum fuit; Vnde licentia euanuit, & Testamentum in totum corruit, Barbat. *consil.33. n.8. & 9. lib.1.* Rot. *decis. 556. n.12. part.4. recent. to.3. Perusina fideicommissi de Cincijs 16. Maij 1651. coram bon. mem. Peutingero*, §. *Non obstat, & in Romana fideicommissi 10. Decembris 1653. coram me*, §. *primo, in fine*, & ratio est, quia non seruata forma in Indulto expressa facultas † disponendi tollitur, & 14
ipsa dispositio annullatur, *l. final.* §. *Sin vero, C. de Iur. delib.* Gratian. *discept.329. num.42. Rota coram concord. ibi allegat. in Bononien. fideicommissi de Rubeis 30. Maij 1646. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado*, §. *Secundo quia, & 18. Iunij 1649. coram bon. mem. Peutingero*, §. *primo ad med.*

Parum releuante, † quod hoc sit vitium inuisibile, ra- 15
tione cuius hæredi scripto non retardatur immissio, quia cum in continenti probetur inhabilitas Testatoris † tan- 16
quam professi vitium sit visibile per euidentiam facti, & impedit immissionem, vt pluribus relatis declarat Menoch. *de adipiscend. remed.4. n.730.* Angel. *de acquir. possess. qu.3. artic.16. n.681. & 889.* Merlin. Pignatell. *controu.10. n.6. & 10. lib.1.* Rot. *decis.526. n.7. part.1. & decis.370. n.5. part.4. recent. tom.2.* & in terminis *Equitis Hierosolymitani in Perusina Hereditatis 13. Nouembris 1637. coram bon. m. Dunozetto*, §. *Nam licet, vers. Ex inhabilitate personæ*.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Bononien. Donationis.

Mercurij 10. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Donatio, quando fuit facta validè, non potest reuocari, & quid dum fuit facta absenti, stipulante tamen Notario pro ipso absente.

SVMMARIVM.

1 *Donatio prima, quando fuit vndequaque perfecta, non potest amplius reuocari.*
Text. in leg. absenti, ff. de donat. *quid disponat, n.1.*
2 *Donatio est reuocabilis, quando fuit facta absenti, antequam per donatarium non fuit acceptata.*
3 *Donatio facta absenti, tunc est irreuocabilis, dum adest stipulatio pro absente.*
4 *Donatio facta absenti, tunc ante acceptationem est reuocatoria, quando est onerosa, secus verò quando fuit lucrosa.*
6 *Donatio facta absenti, tunc ante acceptationem donatarij, est reuocabilis, quamuis sit donatio onerosa, quando onus est leue.*
7 *Argumentum à solito valet.*
8 *Statutum Bononien.* lib.3. rubr. de ceff. disponit, *quod quilibet pro alio potest stipulari.*
9 *Mater acceptans donationem pro filia absente, perindè est, ac si ipsa filia esset præsens.*
10 *Absens non obligatur ex facto Notarij, seu alterius, pro ipso absente stipulantis.*
11 *Sed secus est, ad hoc, vt ipsi etiam ante donationis acceptationem quæratur Ius, licet possit illud renunciare ad sui libitum.*
12 *Pupilli præsentia requiritur in contractu secundum Statuta Bononiæ.*
13 *Statutum Bononiæ* lib.3. tit. de contractu, cum minor, vel

vel filiofam. &c. *disponit, quod contractus, à Tutore gestus non substineatur sine præsentia pupilli.*

Statutum Bononiæ lib. 3. cap. de Tutor. *quando habeat locum, n.13.*

14 *Contractus aliud est, quod sit lesiuus, & aliud quod sit damnosus.*

15 *Contractus celebratus à minore, si nulliter fuit celebratus, ipse solus, cum ad eius fauorem sit nullus, potest allegare nullitatem, & non tertius, declara vt n.16. & 17.*

18 *Causam iustam recedendi à contractu, quando quis habeat.*

DECISIO CCCCXLVI.

SEntentiam Rotalem confirmatoriam alterius R. P. D. mei Celsi latam à R. P. D. meo Beuilaqua super validitate primæ donationis factæ ab Anna Maria de Zeneronis ad fauorem Silueriæ. Catharinæ sororis in concursu alterius posteà factæ ad fauorem Bernardini Patrui confirmandam esse respondit Rota.

Quia cum prima donatio esset vndequaque perfecta non
1 potuit † amplius reuocari, *per Text. notum in l. perfecta, C. de donat.* Alexand. *in l. stipulatio n.14. ff. de verb. oblig.* Roman. *consil.26. num.4.* & latè adduct. per Cyriac. *contr. 322. Rota coram Seraphin. decis.572. num.9. & coram Duran. decis.84. num.16. & in Tudertina Donationis 17. Iunij 1652. coram Reuerendissimo Domino meo Decano, cum alijs in decisione causæ 21. Maij 1660. coram R. P. D. meo Celso, §. primo.*

Nec applicari putarunt Domini limitationem, *Text. in l. absenti, ff. de donat.* denuò ab informantibus pro Bernar-
2 dino obiectam, quod scilicet irreuocabilitas non intret † in donatione facta absenti, à qua poterat donans ante donatarij acceptationem recedere, vt videtur pluries firmasse, Rot. *decis.421. num.1. & 428. num.1. tom.2. & decis.716. n.15. part.4. tom.3. recent.*

Quia vt alias fuit responsum cessat in præsenti illius dispositio dum adest stipulatio Notarij pro absente, qua stan-
3 te † non licuit Donatariæ primam donationem reuocare, vt præter latè adductos in *decisione R. P. D. mei Beuilaqua in hac causa edita sub die 27. Iunij 1661. §. Non obstat*, firmauit Rot. *decis.440. n.3. cum alijs pluribus ibi allegatis, & decis.447. n.9. part.9. tom.2. recent.*

Quod hic indistinctè procedere visum fuit reiecta distin-
4 ctione † solita afferri, quod irreuocabilitas donationis fa-
5 ctæ absenti inducatur per stipulationem Notarij † si donatio fuit lucratiua, secus verò si onerosa, vel mixta, vt sæpius distinxit Rot. *decis.27. num.1. part.7. recent. & decis. 697. coram Merlin. cum alijs in præcedentibus decisionibus huius causæ.*

Vel quia onera, quæ adducebantur tamquam leuia non potuerant immutare qualitatem lucratiuam donationis,
6 † proindeque semper intrat acceptationis præsumptio, vt in *dicta decisione R. P. D. mei Beuilaqua, §. Nec releuat in fine*, vbi etiam ponderatur, quod Bernardinus acceptauit
7 secundam donationem cum maiori onere, † donationem euasisse irreuocabilem dixerunt Domini attenta dispositione Statuti *Bononiæ lib.3. rubr. de Cess. §. Item statuimus*, quo cauetur quemlibet posse alteri licet absenti stipulari, vt ex
8 stipulatione Ius, & † actio acquiri eidem absenti, ac si ipsemet contraxisset, & ideò cum Victoria mater donationem pro Silueria absente acceptauerit ex eius interuentu
9 fuit † eidem donatariæ licet absenti tale Ius quæsitum, vt non potuerit amplius donatio reuocari, cuius Statuti dispositionem in similibus terminis probauit Rot. *decis.110. num.32. & 33.* post Merlin. *de pignor. repetit. in recent. part. 9. decis.387. tom.2.* non quidem, vt absens obligatur ex fa-
10 cto Notarij, seu alterius pro eo † stipulantis, sed adhoc, vt ipsi etiam ante acceptationem quæratur Ius, licet possit
11 illud renunciare † ad sui libitum, vt declarat Monter. *ad idem Statut. in fine*, & in terminis similis constitutionis tradit Merlin. *de contract. disp.264. n.10.*

12 Nec obstat, quòd ex dispositione † eiusdem Statuti Bononiæ debuerat etiam interuenire Silueria licet pupilla, ex
13 quo *lib.3. titul. de Contract. cum minor, & fil. famil.* Contractus à Tutore gestus non substineatur absque præsentia pupillari.

Tum quia Statutum procedit in contractibus obligato-
14 rijs, & læsiuis, † secus autem in lucratiuis, & in quibus sit melior pupillorum conditio, Rot. *decis.296. num.3. & seqq. part.4. tom.2. recent.* Tum etiam quia nullitas tam-
quam fauore † pupilli inducta ab eo solum posset allegari 15
eoque volente Contractus sustinetur, vt dixit Rot. *decis.51. n.4. part.6. & decis.306. n.50. part.7. recent.*

Quoad obiectum non implementi denuò adductum pla-
cuit † Dominis responsio iam data in vtraque decisione 16
huius causæ tum *coram R. P. D. meo Celso 21. Maij 1660. §. Non obstat in fine, & §. sequenti tum coram R. P. D. meo Beuilaqua §. vltimo*, scilicet quod, vel constat de onerum satisfactione, quæ debuerant adimpleri ante professionem, & quidem quoad aliqua apparet etiam mediante persona
ipsius Bernardini † de mandato dictæ Victoriæ matris, 17
quæ eidem Bernardino nomine Silueriæ bonificauit, *Summario Silueriæ n.2. & 3.* quo verò ad alia adimplenda de tempore emissæ professionis, si ea non impleuit est excusanda, ex quo non fuit interpellata, immò iam fuerat reuocata
donatio, sicque exindè † habuerat legitimam causam non 18
adimplendi, vt præter relatos in *dicta decisione R. P. D. mei Celsi, §. Et in omnem casum, & in decisione R. P. D. mei Beuilaqua dicto §. finali, vers. Et nihilominus*, tradunt etiam Bartol. *in l. prima n.12. Cod. de vsufruct. legat.* Roman. *cons. 155. n.7.* Alexand. *cons.12. n.2. lib.2.* Gratian. *discept.1000. n.21. & seqq.* Rot. *decis.70. num.17.* penes Zacch. *de obligat. Cameral.*

Et demum cum reuocatio potius ex alia causa, quam ex defectu implementi processisset ad hanc referri minimè potest, vt firmant adductæ *decisiones huius Causæ*, quibus inhærendo in omnibus pro confirmatione Sententiæ, Rota respondit, vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana, seu Vercelleñ fideicommissi.

Mercurij 10. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

In hac decisione recensentur coniecturæ, & demonstrationes ex quibus dignoscitur personæ identitas à Testatore prædilectæ, cuius nomen, & cognomen à pluribus defertur.

SVMMARIVM.

1 *Nomini eiusdem personæ dum plures aspirant ad fideicommissum, tunc coniectura demonstrat personam.*

2 *Duæ coniecturæ sufficiunt ad ostendendam personæ identitatem quoties plures occurrunt eiusdem nominis, & cognominis.*

3 *Dictio, aliæ, ostendit personas diuersas ab expressis.*

4 *Substitutio refertur personæ cui verba indiuidualia, & intentio Testatoris conueniunt magis, & num. 9. & 10.*

5 *Substitutio verificatur magis in personis proliferis quam in destitutis spe sobolis, n.6. & 8.*

6 *Legatum à testatore factum cum conditione perpetuæ exclusionis ab hæreditate non præbet locum substitutioni.*

7 *Aetas probatur ex libro baptismatis.*

11 *Dictio discordare faciens mentem Testatoris censetur apposita à Notario, quæ non præiudicat.*

12 *Error in nomine, & prænomine constito de personæ identitate non præiudicat.*

13 *Testator non præsumitur excogitasse iuuenem seni præmoriturum.*

14 *Testator optans sobolem censetur non cogitasse de ea carentibus.*

15 *Testatoris voluntas per diem ante testandum expressa in ipso testamento innouata præsumitur dum in ea non legitur immutata.*

DECISIO CCCCXLVII.

SVbstitutio à Ioanne Baptista Testatore in fauorem Catharinæ, ac Margharitæ neptum ex fratre germano ordinata, in casu quo Iacobus hæres absque filijs decederet Dominis visa fuerat die 5. Martij 1659. potius verificationem posse assumere in Margharita, ac Catharina ex Francisco Testatoris fratre germano progenitis, quam in filiabus Antonini alterius fratris eademmet nomina obtinentibus; Cùm verò successiuè sub die 14. Martij anni præteriti fuerit reuocata decisio ad vtriusque partis instantiam per

me

me hodie repropofito dubio pro confirmatione decisionis primitus editæ Domini inclinarunt ex pluribus coniecturis
1 omninò inspiciendis quoties pluries, † vt hic eiusdem nominis personæ ad successionem aspirent, *iuxta text. apertum in l. in tempus* 62. §. 1. ibique Bald. *num.* 2. *ff. de hæred. Instit. l. cum in testamento* 25. *& l. sequenti ff. de reb. dub. l. duo sunt Titij*, ibique Bart. *num.* 2. *ff. de testam. tutel.* Roman. *in l. hæredes palam* 21. *num.* 5. Menoch. *de præsumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 25. *num.* 8. *&* 9. Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 4. *num.* 5. Rot. *in Cathacen. hæreditatis* 28. *Maij* 1649. §. *intentio autem coram Reverendissimo Domino*
2 *meo Decano*, duas prætereà coniecturas † asserens pro personæ identitate dignoscenda suffragari, ex doctrina Bartol. *communiter recepta in l. demonstratio* 17. *num.* 14. *ff. de condit. & demonstrat.*

Quarum prima exinde desumitur in casu proposito, quod Testator præcedente speciali mentione filiarum Antonini disposuit, vt Iacobo hærede cognomen, & insignia ipsius Testatoris assumere renuente, neptes aliæ ad eius hæreditatem deberent admitti, ibi: *succedent aliæ infrascriptæ Neptes ipsius Testatoris eiusque pronepotes cum eadem conditione.* Adeòque sicuti substitutio hæc in Catharina, ac Marghari-
3 ta ex Antonino progenitis verificari non valet, † & inspecta natura dictionis, *aliæ*, diuersas omninò personas ab expressis iudicantis *ad text. l. fundum* 83. §. *si libertus ff. de leg.* 1. Corn. *cons.* 5. *num.* 3. *ad med. vers. idem etiam demonstrat. vol.* 1. Decian. *cons.* 24. *num.* 99. *lib.* 1. Soccin. sen. *cons.* 300. *num.* 2. *in* 3. *col. vers.* 3. *principaliter lib.* 2. Dec. *cons.* 653. *num.* 4. *in fine*, Paris. *cons.* 92. *num.* 5. *lib.* 1. *& cons.* 79. *n.* 21. *vol.* 2. Rota *decis.* 35. *num.* 4. *part.* 7. *recent.* Ita quoque substitutio in Catharinæ, ac Margharitæ Neptum fauorem immediatè concepta in casu obitus Iacobi sine filijs nequit
4 ipsis congruere, sed ad Francisci filias † in præcedenti dispositione vocatas debet omninò referri ex vi illius verbi, *infrascriptæ*, includentis easdemmet neptes anteà substitutas, ac nomine proprio inferiùs recensitas, vt notat Bart. *in l. qui liberis* 7. §. *sunt verba num.* 7. *ff. de vulgar.* Alexand. *cons.* 173. *num.* 6. *lib.* 5. Ruin. *cons.* 101. *num.* 19. *vers. quia ergo lib.* 2. Menoch. *cons.* 347. *num.* 7. Rota *decis.* 369. *num.* 15. *part.* 4. *tom.* 2. *recent. & in Romana prætensi fideicommissi de Breinis* 7. *Februarij* 1661. §. *non obstat coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Prætereà coniecturam filiarum Francisci inclusiuam apertè demonstrat procreatio sobolis in Neptibus vocatis à Testatore exoptata, quarum filios sub onere assumendi co-
5 gnomen, ac arma expresè vocauit, † quæ sanè conditiones in Francisci filiabus dumtaxat verificabilis tunc temporis nuptis, & in florida ætate constitutis, ac obtinentibus prolem, earum quoque fauore dubiam substitutionem aperiunt Soccin. Iun. *cons.* 181. *num.* 45. *vol.* 2. *& cons.* 136. *n.* 24. *vol.* 3. Aymon. *cons.* 162. *num.* 4. Peregrin. *de fideicommiss. art.* 44. *&* 46.

Catharina enim filia Antonini viduilem agens ætatem Iacobo excepto hærede scripto à fideicommittente nullos
6 alios liberos susceperat, † ac spe prolis destituta præsumebatur, dum quinquagesimum ætatis annum excesserat *ad text. in l. si maior C. de legitim. hæred. gloss. in l. sancimus la* 2. *C. de nupt.* Soccin. Iun. *cons.* 35. *num.* 4. *lib.* 2. Menoch. *de præsumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 24. *num.* 4. *&* 5. Mascard. *de probat. conclus.* 1147. *num.* 5. *&* 8. Caranz. *de part. supposit. cap.* 5. *sect.* 2. *num.* 65. *&* 67. Zacch. *quæst. medic. legal. lib.* 1. *tit.* 1. *qu.* 9. *n.* 58. Rota *decis.* 146. *n.* 12. *part.* 5. *recent.*

Cuius equidem ætas verificationem legitimam assumit
7 ex libro † baptismi pro concludenti probationis genere deseruiente, vt notat Mandos. *super regul. Cancell. regul. Cancell. regul.* 18. *quæst.* 10. *num.* 3. *in fine*, *& num.* 4. Mascard. *de probat. conclus.* 672. Odd. *de restitut. in integr. q.* 37. *art.* 9. *num.* 83. *Rota coram Buratt. decis.* 116. *num.* 1. *& coram Vrgellen. decis.* 70. *num.* 5. Dum enim in sacro fonte Catharina ibi abluta describitur sub die 27. Octobris 1589. ex necessede tempore conditi testamenti anno videlicet 1644. quinquagesimum quartum suæ ætatis annum excesserat.

Nec visum fuit subsistere Catharinam in libro baptismi relatam alteram Antonini filiam extitisse, præterquam enim diuersitas hæc concludenter exaduerso debuisse edoceri eadem prorsus excludendo ex libro defunctorum Parochialis Ecclesiæ S. Laurentij in Lucina, referente Catharinam, de qua nunc agitur quinquennio post testamentum ibidem tumulatam in 59. ætatis anno decessisse.

Margharita verò altera Antonini filia de anno 1621. in Monasterio Sanctæ Agathæ Oppidi de Gattinara professionem regularem emiserat, vt ex eiusdemmet Monasterij libro ad Vrbem delato conuincitur, necnon ex testium depositione, atque Abbatissæ eiusdemmet Monasterij, cui proinde vti † spe prolis omninò carenti substitutio non 8
valet conuenire, vt in specie respondit *Rota coram Caual. decis.* 401. *num.* 6. *& decis.* 417. *num.* 1. Dum maximè Testator annuum legatum scut. 9. sub nomine Sororis Annæ Mariæ in testamento eidem attribuit † conditione insuper 9
adiecta exclusionis perpetuæ à sua hæreditate, vt ponderat Decian. *cons.* 61. *n.* 3. *vers. addo, & n.* 4. *lib.* 5.

Hinc notitia professionis Monasticæ in Testatore desumitur, dum ipsam sub expresso Sororis Annæ Mariæ nomine in testamento agnouit, nec potuit idem Testator Opinari alteram Antonini filiam Deo deuouisse, licet enim quinque filiæ probentur ab Antonino susceptæ; attamen in testamento tres nomine speciali leguntur expresè; Cęteræ verò Maria scilicet, ac Herminia nuptæ in sæculo ante ann. 1631. ab humanis excesserant, vt plurium Testium depositione concluditur.

His itaque constitutis vrgere non valet verbum illud *Dictam*, Catharinæ nomini inhærens, ibi: *tali casu bona vadant ad dictam Catharinam, & Margharitam.* Cuius virtute substitutio filiæ Antonini sub nomine proprio antecedenter expresè videtur congruere; cum enim dictio prædicta valeat æquè conuenire Francisci filiæ sub ea verborum periodo, *aliæ infrascriptæ neptes*, anteà nominatæ, ad eam debet admitti relatio, † non autem ad Antonini filiam ex testa- 10
toris voluntate exclusam, vt ponderat Oldrad. *cons.* 152. *n.* 2. *in fine, ubi quod relatio ad præcedentia numquam admittitur, si ex ea euertatur Testatoris voluntas*, Soccin. Iun. *consil.* 81. *num.* 21. *lib.* 3. Aymon. *cons.* 70. *num.* 9. Paris. *cons.* 39. *num.* 19. *lib.* 1. Fusar. *cons.* 110. *num.* 26. *Rota coram Gregor. decis.* 495. *num.* 11. vel saltem per errorem dictio eadem à Notario censetur apposita, † nec valet aliquid idcircò in præiudicium 11
veritatis operari, vt probat *textus in l. si in nomine* 4. *C. de testament. & in* §. *si quis in nomine instit. delegat.* disponens errorem in nomine seu pronomine † non nocere, dum- 12
modò alijs ex indicijs personæ identitas elucescat, Alexand. *cons.* 108. *num.* 2. *lib.* 2. Paris. *cons.* 15. *num.* 8. *lib.* 4. Cardinal. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 4. *tit.* 7. *num.* 1. Rota *decis.* 319. *num.* 4. *part.* 4. *recent. & in Cathacen. hæreditatis* 28. *Maij* 1649. §. *nec obstat cum seqq. &* 24. *Nouembris eiusdem anni coram Reuerendissimo D. meo Decano.* Potissimè quia non præsumitur Testatorem excogitasse Iacobum
† turbato naturæ ordine prædecessurum fore Catharinæ 13
Matri in senili tunc ætate constitutæ ad tradita per Menoch. *cons.* 373. *n.* 12.

Denique non vrget prædilectio Catharinæ in propria domo à Io: Baptista retentæ; necnon duorum depositio Testium attestantium de voluntate Testatoris substituendi filias Antonini. Prædilectio enim excluditur ex pro creatione sobolis per testatorem optata in nepotibus vocatis,
† cuius virtute ad conceptionem dumtaxat habiles prædi- 14
lectæ censentur, Surd. *cons.* 45. *num.* 26. Testium verò depositio non officit siquidem per diem ante conditum testamentum de fideicommittentis voluntate attestantur, † quæ 15
voluntas in ipso actu testandi innouata præsumitur dum in testamento expressa non legitur, ex theorica Bart. *in l. cum proponebatur* 63. *num.* 2. *ff. de leg.* 2. Soccin. sen. *in l. si ambiguo* 3. *num.* 6. *ff. de reb. dub. Rota coram Seraphin. decis.* 1357. *num.* 11. *&* 12. *in fine part.* 8. *recent.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ABERGATO.

Sac. Rotæ Decano.

Romana prætensæ filiationis.

Mercurij 10. *Maij* 1662.

ARGVMENTVM.

Fœmina cognita à Iuuene, & sene potius ex illo, quam ex isto edidisse præsumitur, præsertim id suadentibus coniecturis, necagnitio partus à sene facta suffragatur, quando Iudicium vertitur in petitorio filiationis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Filij nati ex fœmina publico exposita vulgò nati dicuntur.*
2 *Filij nati potius præsumuntur ex iuuene, quam ex sene, dum cum ipsis rem habuisse constat mulierem, maximè accedentibus coniecturis, & n.3. 6. & 8.*
4 *Confessio in criminalibus probat etiam in ciuilibus accedentibus coniecturis.*
5 *Quasi possessio in decisorio Iudicio filiationis non attenditur.*
7 *Agnitio in filios facta à patre illecebris, & mulieris amore circumuento, sene, ac mala valetudine correpto est irreleuans.*
8 *Agnitio in filios tunc præiudicat, quando est clara, secus quando videtur turbida alijs coniecturis, tunc enim exactiores probationes requiruntur.*

DECISIO CCCCXLVII.

Sententia Rotalis, in qua pronunciatum fuit non constare de filiatione Matthei, & Eugeniæ ex quondam Io: Baptista Marchione Verallo hodie confirmata fuit, quia eius validitas controuerti nequit, & Iustitia resultat ex deductis in decisionibus coram RR. PP. Verospio, & Priolo in prima Instantia editis, non solum enim filiatio non probatur, sed ex testibus pro parte Marchionissæ Mariæ inductis apparet Angelam dd. Matthæi, & Eugeniæ matrem aliorum libidini expositam cum Iacobo tunc in flore ætatis constituto lasciuiæ, & cum alijs conuersari solitam
1 fuisse, † vnde filij ex dd. amplexibus orti vulgò concepti, non autem naturales dicuntur nec patrem demonstrare possunt, *l. vulgo concepti 23. ff. de stat. homin.* Natt. *cons. 205. num. 2.* Spad. *consil. 251. num. 1. lib. 2.* Gratian. *discept. 562. sub n. 13. vers. nec facit*, Rot. *decis. 167. num. 13. part. 8. recent. & in Romana hæreditatis 9. Nouembris 1650. coram Reuerendiss. P. D. meo Celso §. quoad primum, & sequentibus.*

Et licet etiam Marchio Ioannes Baptista cum Angela consuetudinem haberet; magis tamen verisimile, & ma-
2 gis naturæ congruum DD. visum † est fœminam ex Iuuene dilecto, quam ex sene ann. 73. excedente, infirmo, & expedita facultate generandi destituto concepisse, vt explicat Soccin. sen. *cons. 65. sub num. 1. in fine lib. 3.* Giouagn. *cons. 6. num. 42. & 44. lib. 1.* Surd. *decis. 83. sub num. 17. vers. demum si probaretur, & sub num. 23. vers. quare cum hic*, concurrentibus præcipuè adminiculis, nempè similitudine
3 † filiorum, qui capillos rubros d. Iacobi repræsentant, & confessionem Angelæ, quæ in Iudicio criminali se filios ex
4 dicto Iacobo concepisse fassa est, † quæ etiam in ciuilibus probat, vbi adminiculis, vt in præsenti fulcita reperitur, Gratian. *discept. 277. num. 15.* Rot. *decis. 1346. num. 5. coram Pen. decis. 140. num. 18. part. 5. recent. & in Romana Societatis lignorum 13. Ianuarij 1659. coram Reuerendiss. Papien. §. nihil obstante.*

Nec quasi possessio filiationis Mattheo, & Eugeniæ suffragari potest, quia in his quæ sunt magni præiudicij, vt in
5 præsenti vbi agitur in decisorio Iudicio filiationis † quasi possessio nihil operatur, Castrens. *cons. 435. sub num. 1. ad med. vers. & licet*, Bart. *ibid. dicat lib. 1.* Couarr. *de sponsal. part. 2. §. 3. num. 6.* Rota *decis. 167. num. 1. & 3. part. 8. recent. Romana alimentorum 31. Ianuarij 1656. coram bon. m. Dunozetto §. finali, & in decis. R. P. D. mei Verospij 22. Iunij 1657. §. præterea*, maximè quia senectus, & mala valetudo Marchionis de tempore conceptionis, & inuerisimili-
6 tudo generationis ex his resultans † tollit alias coniecturas, quæ ex quasi possessione deducuntur, Paris. *cons. 29. n. 83. & 113. lib. 2.* Surd. *d. decis. 83. num. 21. vers. quid si coniecturæ, & alij relati in decisione R. P. D. mei Prioli 20. Februarij 1660. §. hinc eliditur.*

Agnitio demum ex pluribus actibus à Marchione gestis
7 elicita non præiudicat, vel quia ex † prædicta senili eius ætate, & ex mala valetudine constat ipsum illecebris, & amore procacis fœminæ deceptum, filios tamquam à se
8 genitos educasse, † qui tamen ex commercio mulieris cum iuuene potius ab isto geniti præsumuntur vt supra, & in specie Fulgos. *cons. 212. num. 1.* Giouagn. *dicto cons. 6. n. 50.* Surd. *d. decis. 83. num. 21.* vel etiam quia agnitio tunc demum præiudicium infert, quando clara est, nec alijs contrarijs coniecturis, & præsumptionibus (vt in hoc casu) conquassatur alias magis exactè filiationis probationes requiruntur, Soccin. *d. cons. 65. n. 2. in fine*, Surd. *vbi supra n. 21. vers. quæ opinio*, Sperell. *decis. 174. n. 84. & 95. & alij relati in vtraque decisione.*

In quibus cum etiam alijs argumentis responsum fuerit Domini dixerunt sententiam Rotalem esse confirmandam per contradictas.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Neapolitana Funeralium.

Veneris 12. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Funeralia sunt soluenda, iuxta taxam conuentam non obstante causa longioris itineris, & accreti laboris.

SVMMARIVM.

1 *Funeralia sunt soluenda, iuxta taxam à superiore decretam non obstante itinere longiori, quod amplia, vt n. 2. & 5.*
3 *Decreti acceptio resultat ex illius vsu.*
4 *Funeralia debent persolui detracta portione speciali in conuentione alijs debita.*

DECISIO CCCCXLVIII.

Argumentum ex causa accreti laboris, ac longioris itineris in funeralibus solemnibus præstari consuetum Rota decreuerat coram me die 27. Iunij anni præteriti proportionabiliter inter Hebdomadarios, ac Confessores Parochialis S. Ioannis, iuxta normam videlicet præcedentis taxæ fore diuideñ. Hodie verò reproposito dubio vires decisionis ex facto clariùs recensito corruere Domini censuerunt.

Dum enim à D. Archiepiscopo merces determinata Confratribus constituta conuincitur in visitatione edita anno 1645. obulorum videlicet quinque cum dimidio in funerali personæ intra Ciuitatis mœnia defunctæ, obulorum verò septem cum dimidio ex causa longioris itineris videlicet in casu quo extra mœnia Ciuitatis defunctus existeret † debent huic taxæ præscriptæ à Superiore acquiescere, vt probat *text. in cap. statutum 11. §. Notarium vbi post gloss. notant communiter DD.* Geminian. *in princip. & num. 2.* Franc. *pariter in princ. de rescript. lib. 6.* Menoch. *de arbitr. Iudic. lib. 2. cap. 114. num. 5.* Medin. *de restitut. qu. 2. art. 2. §. contingit, & quæst. 25.* Molin. *de iustit. & iure disp. 73. in princ.* 1
Inspecto præsertim vsu pluribus annis comprobato summam tantummodo ipsis Confratribus † præstandi ad cuius 2
obseruationem à Iudice valent legitimè compelli, vt tradit in specie Lauor. *de prisc. & recent. funer. mor. cap. 10. num. 35.* Genuen. *in prax. Eccles. quæst. 640. num. 2. vers. & sic*, quinimò ex tali more decreti acceptatio resultat, nec non tacita super mercede conuentio pro cuius præstatione hebdomadarij valent solummodò conueniri, *ex dispositione text. in l. Salarium, ff. mand. conuent. super salar. init. sancientis fore omninò seruandi*, Natt. *cons. 376. num. 3. vol. 2.* Surd. *cons. 306. num. 9. Rota in Romana mercedis 26. Ianuarij 1604. vers. non obstat coram Cardin. Pamphilio cum alijs relatis in Interamnen. mercedis 15. Maij 1635. in fine, coram bon. m. Peuting. vbi quod ad seruitium aliquod indeffinitè conducto merces propter augumentum laboris nullatenus augetur.*

Hinc non vrget, quod incrementum de quo agitur ex causa laboris præstari consuetum inter omnes æquè diuidi debeat, dum ab Hebdomadarijs, atque Confratribus pariter omninò labor exhibetur; Procedere enim posset obiectio, si certa ab initio merces pro Confratribus, ac Hebdomadarijs sancita foret, secus verò dum solis confratribus constituta dignoscitur; † hoc sanè casu detracta portione 4
Confratribus assignata, reliquum oblationum Hebdomadarijs, penes quos residet cura animarum debet attribui, *iuxta disposit. text. in cap. 1. & cap. in nostra 10. de sepultur. cap. eum quis 2. ibique gloss. notat. eodem tit. lib. 6.* Clement. *Dudum, §. verum ne parochiales pariter de sepultur.* Abb. *in Rub. de paroch. n. 2. Rota coram Mantic. decis. 294. n. 5. & decis. 402. n. 8. & 9. part. 5. recent.*

Nec valet pariter vrgere, quòd oblationum exactio Camerario duntaxat, seu Celerario à constitutione Synodali deferatur, cui distributionis terminis successiuè incumbit perindè ac si dum Confratres interdicti censentur super augumen-

gumento ex causa longioris itineris cum hærede defuncti
conuenire incremeotuin, de quo agitur, videatur eorum
5 quoque nomine à Celetario receptuin cum † enim ipsis
certa merces pro solemnibus exequijs assignata fuerit, ac
tacita eorum prætereà conuentio concurrat, maiorem oe-
queunt proindè tetrahere, *vt prater auctoritates supra re-
latas responsum fuit in Romana mercedis* 18. *Nouembris*
1535. *coram Iustis.*

Et ita in secunda dubij dispositione Hebdomadarijs tantum informantibus decisum, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Elnen. Parochialis.

Veneris 12. *Maij* 1662.

ARGVMENTVM.

Gratia, *si neutri*, debet continere derogationem regulæ de Iure quæsito non tollendo resultante ex approbatione examinatorum, & est in omnibus iustificanda per impetrantem alias non meretur executionem.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij vacatio, & valor probatur ex confessione impetrantis, & ex concursu ad illud.*
2 *Habilitas probatur attestatione examinatorum.*
3 *Decisio Rota supponenda probat statum causa.*
4 *Gratia narratiua est probanda per impetrantem, etiam quod contineat negatiuam.*
5 *Expressio relatiua ad alium actum dicitur habere qualitatem actu resultantem.*
6 *Gratia*, si neutri, *debet continere derogationem regula de iure quasito non tollendo, & n.*7. *&* 8.
9 *Approbato à medietate examinatorum deberi ius quasitum in beneficio.*
10 *Regula de iure quasito non tollendo derogandum est in gratia*, si neutri, *stante iure quasito alteri, ex simplici approbatione.*

DECISIO CCCCXLIX.

QVamuis in concursu habito ad Parochialem Ecclesiam controuersam de mense Septembris vacatam fuerit ab omnibus exâminatoribus Synodalibus inter omnes oppositores renunciatus Ioseph Labath, adhuc tamen Vicarius Capitularis sede Episcopali vacante contra Sac. Conc. Tridentini dispositionem prætulit Iosephum Bosch à duobus solummodò approbatus, vnde pro illius irratiooabili Iudicio sub die 5. Decembris proximi præteriti emanauit decisio, hodie autem quæsitum fuit, an litteræ Apostolicæ eiusdem Labath, eum præfata narratiua expeditæ, essent iustifieatæ, & exequeñ, & Domini affirmatiuè responderunt.

Quoniam de obitu Michaelis vltimi possessoris de mense
Septembris, ex quo inducta fuit vacatio, & valor ducat.
24. per non excessum, vt fuit in litteris expressum docetur
1 ex eonfessione Iosephi collitigantis, † qui Parochialem ex
eadem vacatione, & cum hac expressione valoris impe-
traoit Ægid. *decis.*268. Buratt. *decis.*300. *num.*7. *&* 931. *n.*1.
Cattal. *decis.*55. *n.*3. Coccin. *decis.*145. *n.*1. *Eminentiss. Ot-
thob. decis.*187. *n.*4. *&* 5.

Habilitas autem ipsius Labath elicitur ex examine coram
2 dd. Examinatoribus facto, qui vnanimiter † illum pro
tali renunciarunt *Rota coram Pen. decis.*569. *num.*5. *apud
Eminentiss. Otthob. decis.*187. *n.*2. *bon. mem. Merlin. decis.*
159. *n.*10. *& in Cassanen. Parochialis* 6. *Iunij* 1657. §. *habili-
tatem coram bon. mem. Bichio.*

Denique quod in concursu præfato duo tantum Exami-
natores Synodales Iosephum Bosch approbauerint, & ni-
hilominus Vicarius illum præelegerit sicque forma S. Conc.
Tridentini seruata non fuerit eonstat ex ipsa præelectione
3 † in prædicta decisione discussa, & de stylo supponenda,
Rota apud Buratt. *decis.*596. *num.*1. *& decis.*857. *num.*4.
*bon. mem. Merlin. decis.*599. *in fine, & decis.*604. *num.*4.
*part.*5. *recent.*

Nec dicatur, quod Ioseph non iustificet Iosephum colliti-
gantem omni alio legitimo titulo carere pro assequenda
huiusmodi Parochiali, vt Papæ narrauit, & certum sit,
4 quod narratiua gratiæ sit per impetranteio † probanda,
etiam quod contineat negatiuam Bart. *in l. illa num.*5. *de
verb. obligat. cum concordant. relatis* per Buratt. *decis.*175.
*num.*1. *&* 2. & ibi Adden. *num.*21. quoniam ex lectura
prouisionis liquet illum hoc simpliciter non expressè, sed
restrictiuè ad possessorem, ibi, *asseruit prædictum Iosephum
Bosch nullo alio saltem legitimo titulo suffultum possessionem
parochialis Ecclesia apprehendisse*, † quod abundè iustifica- 5
tum censetur statim ac constat cuoi effectu in viio solius ti-
tuli præelectionis Vicarij Capitularis, in quo fundata est eius
Apostolica prouisio possessionem parochialis accepit, & ad
quem de iure illa refertur, *l.*2. *vbi omnes C. de acquir. possess.
gloss. in l. quadam mulier*, ibique Bart. *cons.*19. *n.*71. *& cons.*
124. *n.*40. *lib.*3. *Rota coram Pen. decis.*475. *n.*3. *iuxta decis.
impress. bon. mem. Buratt. decis.*792. *n.*7.

Non obstat, quòd in præfatis litteris fuerit facta mentio
gratia si neutri, per Iosephum Boschum antecedenter re-
portatæ, † nec in illis expressè derogatur clausulæ de non 6
tollendo Iure per dictam gratiam eidem quæsito alias non
possunt dici iustificatæ, *ad text. in c. si Capitulum Sancta Cru-
cis* 30. *de rescript. cap. tibi gratiam* 12. *eodem tit. in* 6. Bu-
ratt. *decis.*421. *num.*2. † sed pendeat à eonditione, quod nul- 7
li collitiganti Ius competat, Mandos. *ad regul.*33. *quæst.*10.
*num.*8. Crescent. *decis.*18. *num.*6. *de rescript.* Caputaq. *de-
cis.*301. *num.*2. *part.*3. *Rota apud b. mem. Coccin. decis.*263.
*num.*1. *& in recent. decis.*184. *num.*1. *&* 220. *num.*6. *part.*4.
† & antequam iustificetur remaneat penitus inefficax Rota 8
*decis.*726. *num.*2. *part.*2. *recent.* Lotther. *de re benef. qu.*54.
*num.*160. non debuit de illa fieri mentio in litteris Labath,
Caputaq. *decis.*217. *n.*1. *part.*2.

Eoque minus, licet de viribus illius oon sit ageñ in hac
disputatione restrictæ ad litteras Labath, quia inefficacia
dictæ *gratiæ si neutri*, depræhenditur, dum subsistente reie-
ctione Bosch impetrantis à medietate Examinatorum,
† & approbatione Labath ab omnibus ipsi debita est paro- 9
chialis *ex decreto Sacri Conc. Tridentini sess.*24. *cap.*18. *de
reform.* mandantis in concursu Episcopos eligat eum, quem
cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illi, & non alte-
ri collatio fiat, & ob id dicitur † acquisitum Ius ad illam 10
Rota *in Calagurritana beneficij S. Ioannis de Molinar* 12.
Nouembris 1661. *coram Reuerendiss. D. meo Cerro Decano:
Calagurritana Beneficij de Bilbao* 14. *Ianuarij* 1658. *coram
Reuerendiss. Zarate*, Lotther. *de re benef. lib.*2. *qu.*51. *n.*38.
Buratt. *decis.*55. *à num.*4. & Adden. *ad cons.* Mandos. *si à
num.*5. quod sufficit ad exclusionem *gratiæ si neutri*, Lotther.
*de re benefic. lib.*2. *qu.*54. *n.*162. Buratt. *decis.*481. *n.*5. *& de-
cis.*10. *n.*6. *decis.*726. *n.*3. *part.*2. *recent.*

Et ita litteras vti iustificatas exequeñ. esse fuit conclusum vtraque parte informante.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana, seu Marsicana Pecuniaria.

Veneris 12. *Maij* 1662.

ARGVMENTVM.

Agitur de sententia lata contra Ærarium, vel administratorem, qui tenetur etiam de non exactis præsertim quando partem debiti per solutionem factam agnouit.

SVMMARIVM.

1 *Decendium ad appellandum non currit à die lata sententia, sed à die habita notitia.*
2 *Sententia appellatione interposita non transit in Iudicatum.*
3 *Appellatio præsumitur interposita infra decendium à die habita notitia.*
4 *Sententia validitas resultat ex reuolutione actorum.*
5 *Mandatum procura præsumitur ex impensis factis, & productione iurium.*
6 *Persona legitimatio resultat ex solutione eidem facta.*
7 *Verbum*, debet, *præsefert debiti existentiam quod ampliа, vt n.*8.
9 *Administratores solum de exactis tenentur, limita, vt num.*10.
11 *Partitis vtens quoad creditum, illas non impugnat quoad debitum.*
12 *Debiti partem agnoscens totum fateri dicitur, & num.*13.

D E-

DECISIO CCCCL.

ADministrauerat Philippus Matthæius ærarium comi-
tatus Albæ, & Auezzani, & iuxta morem in fine
anni reportando librum administrationis in eodem summa-
tim describendo omnes partitas debiti, & crediti asseruit
mediante propria subscriptione remanere debitorem in
scutis 2961.... 29. & successiuè in huiusmodi debiti com-
putum soluit, &c. 1828..56. in residuo, &c. 1132..53.
prius coram A.C. deinde coram R.P.D. meo Celso ad
fauorem Card. Columnæ creditoris condemnatus fuit;
Hinc causa coram me deuoluta, quamuis prætenderetur
sententiam in iudicatum transisse ob non interpositam de-
bitis temporibus appellationem Domini reiecta re iudicata,
quia tamen sententia visa fuit valida, & iusta confirman-
dam esse censuerunt.

Ponderabant enim pro exclusione rei iudicatæ, quod ci-
1 tatio ad sententiam non fuit personaliter executa † proin-
deque decendium à Iure præfixum ad appellandum non cæ-
pit currere à die prolatæ sententiæ, sed à die habitæ notitiæ
gloss. in cap. certiorationi verbo sciuerit de appell. in 6. Vestr.
in praxi lib.7. cap.3. n.2. Scacc. *de appell. qu.12. n.13. & 14.*
Rota *decis.248. n.5.* penes Posth. *de manut. & coram Card.*
Otthob. decis.155. n.11. & decis.142. num.12. part.9. recent.
2 † ideòque appellatione interposita, sententia non potuit
in iudicatum transire cum de iure id præsumatur factum
3 † intra decendium à die habitæ scientiæ nisi contrarium
probetur, vt respondit Rota *in decis.39. de appell. in nouis,*
& decis.55. n.3. part.1. diuers. & decis.170. n.14. & 15. co-
ram Card. Otthob. & decis.97. n.8. part.8. recent.

Pro confirmatione autem sententiæ vrgebat eiusdem
4 validitas, & iustitia † validitas resultat ex actis *iuxta re-*
quisita vulgata decis.160. Caputaq. quæ elidebatur ex obie-
ctis nullitatibus, quod scilicet non Marchesium esse procu-
ratorem Eminentiss. Card. Columnæ, eumdemque D. Card.
esse hæredem bon. mem. Comestabilis sui patris, ex cuius
hæreditate prouenit creditum de quo agitur.

5 Quia quoad Marchesium † mandatum præsumitur
tum ex Iurium productione, tum ex pluribus impensis con-
siderabilis summæ in causa factis *Rota coram Greg. decis.14.*
n.5. & penes Posth. *de manut. decis.380. n.1. & 2.* quo verò
ad legitimationem personæ Eminentiss. Cardinalis satis fuit
6 agnita per Matthæium dum † eidem soluit plures summas
in computum debiti, de quo agitur, vt ex d. Eminentiss.
Cardinalis *Summario* responsionis apparet sub *n.1.*

Iustitia verò ex decisionibus R.P.D. Celsi innixis præ-
sertim in confessione, & agnitione huius debiti ab eodem
Matthæio facta in solidatione computorum libri Ærraria-
tus per verba, *Filippo Mattei Erario deue dare*, cum subse-
cuta subscriptione, *Io Filippo Mattei confermo quanto di so-*
7 *pra*. Verbum enim † illud *Debet* præsefert crediti existen-
tiam, vt notat Rebuff. *in l. debitor* 108. *in princ. & in vers.*
debere, & in l. pecuniæ verbum 178. *§. hoc verbum debuit*
vers. debere quis dicitur, ff. de verb. obligat. cum alijs in Ro-
mana dotis 22. *Iunij* 1651. *§. qui sanè intellectus coram R.P.*
8 *D. mei Verospio*, † præcedente præsertim solidatione
computorum, prout in præsenti cum expressione specialis
debiti, *vt fuit ponderatum in principio primæ decisionis R.P.*
D. mei Celsi 26. Iunij 1628.

Nec vrgere visum fuit, quòd regulariter administrato-
9 res solum † de exactis teneantur præsertim, si prout hic
liber administrationis fuerit Domino restitutus, vt consuluit
Roman. *cons.413. n.2. cum seqq.*

Quia fuit animaduersum non versari in terminis simpli-
cis administrationis, sed ærarij, qui habet certam merce-
10 dem, † & salarium, ac proindè non factis diligentijs tene-
tur de non exactis, vt probat Capoblanc. *de offic. & potest.*
Baron. *tom.2. pag.16. n.20. & 99.* Marcell. Marcian. *alleg.*
78. per tot. Thor. *in compend. decis.... part.3. verb. ærarij*
controu.433. num.6. Vincent. de Franch. *decis.128. num.1.*
& sequitur Nouar. *in schol. super leg. missi opinatores num.5.*
circa med. vers. hinc dixit de grauam. Vassall. *tom.1. grauam.*
169. n.3. & Gratian. *discept.125. n.3.*

Quod in præsenti carere prorsus difficultate censuerunt
Domini, tum quia Philippus post libri restitutionem exegit
à debitoribus partitas, quas licet non exactas in suum com-
putum receperat mediante compensatione facta cum Com-
munitatibus pro debito ab ipsis soluto occasione Adolæ, &
11 fiscalium † sicque non potest impugnare solidationem
quoad debitum dum ea vtitur quoad creditum absque ma-
nifesta culpa, & dolo, *vt aduertit vltima decisio R.P.D.*
Celsi 20. Iunij 1650. §. & saltem. Tum etiam quia idem
Philippus soluit diuersas summas in computum debiti ab eo
fassi in solidatione *Summario* responsionis Eminentiss.
Cardin. *num.1. & 5.* ex qua † partis solutione integrum de- 12
ditum agnouisse censetur, vt tradit Bald. *in l. cum fidem*
num.2. vers. aut dubitatur C. de non num. pecun. Natt. *cons.*
573. num.38. Aymon. *cons.158. num.2.* Menoch. *de præ-*
sumpt. lib.3. præsumpt.135. num.18. Rota coram Buratt. de-
cis.486. n.9. cum alijs adductis in præcitata vltima decis. R.
P. D. mei Celsi, §. eoque libentius; quicquid esset dicen. si vel
nulla præcessisset obligatio Philippi, † vel si debitum, cuius 13
pars fuit soluta in debitum detegeretur, tunc enim soluens
partem debiti non sibi præiudicat in residuo, in quibus ter-
minis loquitur Surd. *cons.212. n.25. & 522. num.16.* Soc-
cin. *cons.143. n.13. lib.1.* Magon. *decis. Florentin.143. n.12.*
& ideò non applicantur in casu, de quo agitur ex facti cir-
cumstantijs adeò diuersis.

Et ita vtraque parte informante pro confirmatione sen-
tentiæ Rotalis responsum &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Fanensis Census.

Lunæ 15. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Immissus in possessionem ex remedio Saluiani non potest per nouum Iudicium curare bona non hypothecata subhastati, dum commodè ex illa possit satisfieri, & ad hoc vt Iudicium exequutiuum sustineatur fructuum insufficientia possessionis in Saluiano retentæ probati debet, nec sufficiunt ad adminiculandum creditum notulæ diuerso tempore exhibitæ, quæ vti pluribus notatæ defectibus non probant, sicuti etiam partitæ lite pendente extractæ nullum gradum probationis faciunt, vndè mandatum, & subhastatio excessiuitate euidenti nulla meritò reuocantur.

SVMMARIVM.

1 *in Possessione immisso ex remedio Saluiani, & in ea continuanti non licet ipsi, nec habenti ab eo causam ad aliud conuolare iudicium, vt pro eodem credito bona subhastentur; quod declara, vt n.2.*

3 *Possessionis retentione sufficientis pro solutione præsumitur de iure totalis satisfactio ex fructibus receptis.*

4 *Fructus in bonis stabilibus ad rationem quinque pro centenario taxati sunt à lege.*

5 *Mandatum non potest relaxari illiquido credito.*

6 *Fructuum quantitate non liquidata mandatum, & subhastatio sequuta ratione incertitudinis, & excessiuitatis nulla est, quod amplia, vt n.7.*

8 *Fructuum insufficientia possessionis in Saluiano retenta requiritur ad substinendum iudicium exequutiuum.*

9 *Notula continens creditum, dummodò non constet de contrario, probat.*

10 *Notula sine iuramento à principali data non probat.*

11 *Notulæ bine diuersa diuerso tempore exhibitæ nullam merentur fidem.*

12 *Actor intentionem suam probare tenetur.*

13 *Notula diuersa plures habens in se defectus argumentum præbet contra exhibentem.*

14 *Partitæ extractæ lite pendente nullum gradum probationis faciunt.*

15 *Partitæ in actis non exhibitæ considerantur, ac si extra mundum essent.*

16 *Mandatum euidenter excessiuum executioni demandari non potest.*

DECISIO CCCCLI.

NOn obstante quod Ioanna Baptista Anciana vxor
Francisci Gabrielis ad cuius fauorem fratres de An-
cianis de ann.1619. imposuerunt censum scut.1506. in sor-
te principali monetæ Vrbini obtinuisset de anno 1640. ex
remedio vtilis Saluiani Interdicti immitti in possessionem
prædij censiti pro fructibus tunc decursus, & in eadem

possessione vsque in præsentem diem permanserit; nihilo-
minus de anno 1659. ipsa Cleria, & Leonida filia, & ne-
potis respectiuè in qua census peruenit, vel illarum cessio-
narij egerunt in Tribunali A.C. via executiua pro fructi-
bus spatio 18. annorum decursis, & ad summam sc.1032.
ascenden, & reportato mandato fuit præuia exequutione
subhastatum aliud prædium nuncupatum *la Lumberetta*,
quod mandatum in gradu appellationis Rota reuocandum
censuit.

Nam ex eo ipso quod Baptista antecedenter auctoritate
Prætoria immissa fuit in Iudicio Saluiani in possessionem
1 prædij censiti, & ab inde citra † in ea continuauit, vel
non licuit ipsi, & causam ab ea habentibus conuolare ad
nouum Iudicium curando alia bona pro eodem credito sub-
2 hastari, † dum vigore sententiæ in Saluiano reportatæ ha-
bentis exequutionem potuit commodè satisfieri, Bart. *in l.
eum qui certarum* 138. *sub n.4. post med. vers. dicit, quod si
semel, ff. de verb. obligat.* Capyc. *decis.*33. *n.*3. *& decis.*46.
*n.*6. Milan. *decis.*15. *num.*13. *&* 14. *lib.*1. *Rota in Perusina
reintegrationis* 25. *May* 1658. §. *neque aliud coram me*, vel
3 ex huiusmodi possessionis retentione † intrat præsumptio
totalis satisfactionis ex fructibus perceptis, dum prædium
censitum, & retentum est sufficiens pro illorum solutione,
vt in facto fuit iustificatum ex Instrumento emptionis, &
alijs Iuribus datis in *Summario Anciani num.*6. *&* 7. & de
Iure etiam præsumitur, Buratt. *decis.*151. *num.*6. compu-
4 tandis fructus ad rationem † quinque, iuxta taxam lega-
lem quam ponit *gloss. in Authen. præterea verba, iuxta C. de
Sacros. Eccles.* Neuizan. *cons.*24. *n.*5. Duran. *decis.*192. *n.*2.
non autem quatuor, iuxta extraiudicialem attestationem
agrimensoris lite pendente exhibita, *vt in terminis respon-
sum fuit in Fanen. hereditatis* 3. *Iuny anni præteriti coram
R. P. D. meo Albergato*, §. *pro lucro dotali*, vel saltem nega-
5 ri non potest quin creditum, si in aliqua parte † vigeat ex
dd. fructuum perceptione remaneat adeò diminutum, &
illiquidum, vt nullo pacto potuerit pro dd. fructibus, vt fa-
ctum fuit relaxari mandatum, *Rota coram Card. Caual. de-
cis.*139. *n.*5. *&* 6. *& in recent. decis.*411. *n.*26. *part.*5. *decis.*
30. *n.*14. *&* 15. *decis.*62. *n.*6. *decis.*156. *n.*13. *part.*8. *& in
Romana datis* 4. *Iuly* 1645. §. *nam certum sit coram bon. mem.
6 Bichio*, debuit enim præcedere liquidatio † remanentis
quantitatis fructuum alias ratione incertitudinis, & exces-
siuitatis nullum fuit mandatum, & subhastatio inde sequu-
ta, Bald. *cons.*99. *num.*1. *lib.*5. Natt. *cons.*27. *num.*4. Meno-
ch. *cons.*858. *n.*10. *&* 11. *Rota coram Caual. decis.*171. *n.*6.
& apud Nigrum *de subhastat. decis.*6. *n.*1. *in Auximana præ-
dy* 29. *Aprilis* 1652. §. *finali* 29. *Aprilis* 1654. §. *suffragari
attenta æstimatione prædy relati in Summario alterius partis
7 n.*4. *in scutis* 1108. quia non fuit † in actis exhibita, & fa-
cta legitur ad instantiam Communitatis Fani pro suo inte-
resse ex causa confiscationis, & tamen fructus ad rationem
quinque calculati ascendunt ad scuta annua 105. exceden-
tia fructus census reductos ad sc.97...50.

Nec ad docen. de insufficientia fructuum, prædij in Sal-
8 uiano † retenti requisita ad substinen. Iudicium execu-
tiuum deinde motum, vt censuit Rota *in decis.*261. *part.*6.
recent. suffragari potest notula exhibita in qua leguntur ad-
9 notati fructus † percepti, & cui standum est non constito
de contrario, Rota ibidem *n.*29. *& coram Card. Ottbobono
decis.*226. *n.*15. quia præter quod non fuit data ab ipsis prin-
10 cipalibus mediante iuramento, † sine quo attenden. mi-
nimè respondit Rota *in Romana de Ghezzis* 21. *February*
1642. *coram Reuerendiss. D. meo Cerro Decano*, *& in Imo-
len. census* 9. *May* 1661. §. *non obstat in fine coram R. P. D.
meo Celso*, procurator verò qui ad iurandum facultatem
habebat, binas diuersis temporibus vnam ab altera diuersas
11 exhibuit notulas, † quo fit vt neutri sit fides adhibenda,
l. scriptura diuersa 14. *C. de fid. Instrum. cap. imputari eod.
tit.* Menoch. *de præsumpt. lib.*5. *præsumpt.*20. *n.*21. Rota
*decis.*140. *n.*10. *part.*4. *tom.*2. *recent.* In proposito non egit
Ancianus, qui passus est immissionem pro reintegratione
attenta satisfactione immissi in Saluiano, vtendo notula
per ipsum data ad effectum docendi fructuum iam satisfa-
ctum, sed ipsemet immissus producendo notulam allegat
non posse ex fructibus prædij satisfactionem consequi, &
ideò intendit Iudicium executiuum instituere pro fructibus
sui census, vnde notula releuat ab onere aliunde liquidandi
quantitatem fructuum perceptorum ad hoc, vt sui crediti
residuum sit iustificatum, isto enim casu censetur in sua ex-
12 ceptione actor, † sicque suam intentionem probare tene-
tur prout sequendo, Rota *in dicta Romana datis coram bon.
mem. Pirouano*, declarat Modern. *Forolinien. de pignor. &
hypothec. lib.*5. *tit.*2. *qu.*77. *num.*45. *vers. est tamen casus, &
num.*46.

Quæ notula eo minus attendenda videtur pro fructuum
liquidatione dum plura describenda fuerunt omissa videli-
cet fœnum singulis annis in prædio recollectum arundines,
alijque fructus, & pretia illorum in notula longè inferiora
à communi valutata, vt singulariter per contrariam notu-
lam, & alia Iura ostensum fuit ab Informantibus pro An-
cianis, obquam notularum diuersitatem in † eisdem fa- 13
ctam, & plures defectus in partitis ibi descriptis maximum
sumitur argumentum contra exhibentem, Mandell. Abb.
*cons.*224. *n.*56. Rota *decis.*140. *n.*9. *part.*4. *tom.*2. *recent.*

Neque huiusmodi defectus suppleri potest ex attestatione
Colonorum in partitis librorum Gabellæ, & æstimi cæte-
risque in summario Cessionariorum datis, nam omisso,
quod fuerunt procuratæ, & respectiuè extractæ lite pen-
dente † vnde nullum gradum probationis faciunt, *cap.* 14
finali de fide instrum. Bart. *in l. si quis* §. *super his num.*3. *C. de
appellat.* Menoch. *cons.*1170. *num.*14. Rota *decis.*258. *n.*1.
*part.*2. *recent.* Nec fuerunt in actis exhibitæ; quæ propter
ac si essent extra mundum, † nullius sunt consideratio- 15
nis, Gratian. *discept.*725. *num.*33. *& quæst.*38. *num.*3. Rota
*decis.*197. *num.*15. *part.*5. *recent. Addit. ad san. mem. Greg.
decis.*224. *num.*6. adhuc non excludunt quantitatem fru-
ctuum perceptorum, neque de toto tempore, vt opus est
ad effectum, de quo agitur ex præcitatis iuratis potissimè
probationibus, & adminiculis ab altera parte datis illam
penitus excludendo.

Præterea ex capite excessiuitatis mandatum reuocan-
dum esse Domini putabant ex eo deductæ, quod census
iste ab initio fuit impositus ad rationem scut.8. & posteà re-
dactus ad rationem sex pro quolibet centenario, & anno
qua reductione non obstante Baptista de anno 1642. Sen-
tentia in Saluiano pro scut.360. reportauit calculatis fructi-
bus, iuxta primæuam impositionem vnde resultat † cui- 16
dens excessus sententiæ causarum illius, & subsequutæ exe-
quutionis ineuitabilis nullitas, Gratian. 960. *num.*44. Greg.
*decis.*485. *num.*14. Buratt. *decis.*91. *num.*5.

Et ita decisum vtraque &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sac. Rotæ Decano.

Romana Castri Orciani.

Luna 15. *May* 1662.

ARGVMENTVM.

Dominium plenè, & concludenter est probandum, quando agitur ad deuolutionem rei inuestitæ, ita vt adhoc non sit sufficiens, sine adminiculis, Instrumentum inuestituræ, quia etiam res aliena potest inuestiri, & maximè si aliquos defectus patiatur.

SVMMARIVM.

1 *Dominium plenè, & concludenter est probandum, quando agitur ad deuolutionem Castri, Feudi, &c.*
2 *Dominium Castri, siue alterius rei concludenter, & plenè non dicitur nullum, ex inuestitura instrumento.*
3 *Vendi, locari, inuestiri, &c. etiam res aliena potest.*
4 *Dominium rei inuestitæ nedum, iunctis adminiculis probat contra inuestitum verum etiam contra tertium.*
5 *Dominium rei inuestitæ, tunc multo minus probat per instrumentum inuestituræ, dum multis defectibus laborat.*
7 *Bullæ nec Pontificum in præiudicium Tertij non operantur.*
8 *Inuestitura simplex confirmatio per Papam facta ad instantiam Tertij aliquid de nouo non tribuit.*
9 *Ideoque nullum adminiculum tribuit, si illud aliunde non iustificetur.*
10 *Expressio aliqua facta in genere, nisi deducatur in specie non iuuat, & n.*11. *&* 12.
13 *Probatio per possibile non admittitur.*
14 *intra Fines Castri, vel Feudi quidquid continetur, censetur esse sub Castro, vel Feudale.*
15 *Quod tamen procedit contra tertium habentem titulum legitimum, &c.*

DE

DECISIO CCCCLII.

IN Iudicio particulari contra Tascam à Capitulo, & Canonicis S. Mariæ in Transtiberim inteotato super deuolutione quorumdam bonorum intra fines Castri Orciani existeñ resolutum fuit coram me sub die 7. Februarij 1661. constare de re iudicata.

Assumpta autem hodie disputatione in Iudicio vniuersali contra omnes possessores in Territorio dicti Castri, iuxta commissionem ann. 1639. Instantibus ijsdem Capitulo, & Canonicis proposui dubium, an constet de dominio Ecclesiæ super Castro Orciani, illiusque Territorio intra fines Inuestituræ aoni 1286. Et partem negatiuam ampleai sunt
1 Domioi; quia vbi agitur in Iudicio † deuolutionis ad effectum reiuindicationis dominium per plenas, & concludentes probationes est iustificandum, *l. Officium 9. ff. de reiuindicatione*, Soccin. sen. *cons. 167. num. 22. lib. 2.* Berou. *cons. 49. num. 4. & 6. lib. 3.* Gratian. *discept. 188. n. 10.* Thomat. *decis. 60. num. 1. Rota coram Coccin. decis. 69. num. 1. coram Eminentiss. Card. Otthobon. decis. 13. num. 1. & seqq.*
2 *& sæpè in alijs*; qualis non est probatio, † quæ resultat ex Instrumento Inuestituræ aono 1286. factæ illis de Perleonibus quia ea illo non coocluditur absolutè dominium, cum
3 † etiam res aliena vendi, & locari possit Bart. *in l. ad probat. 23. C. locati*, Crauett. *cons. 157. num. 5.* Gratian. *discept. 533. n. 44.* Afflict. *decis. 14. num. 8. Rota coram Canal. decis. 269. num. 1.* Duran. *decis. 431. num. 9. decis. 651. sub num. 3. part. 3. recent. Mediolanen. prætensa deuolutionis 5. Iulij 1655. §. nec pro concludenti, & 2. Iunij 1658. coram Reuerendiss. Papien.*

Quæ conclusio licet recipiat limitationem quando cum
4 Inuestitura concurrunt † adminicula, quo casu dominium probatur nedum contra emphyteutam, sed etiam contra tertium *ex relat.* per Rot. *in Mantuana bonorum 18. May 1654. §. quantum coram Reuerendiss. D. meo Decano.* In præsenti tameo non suffragantur adminicula adducta, quia præcedens Instrumentum Inuestituræ factum anno 1141. Petro de Perleonibus, vltra quod informationes pro
5 Domino Principe Burghesio, & litis Consortibus, † oppoount non esse in fotioa probanó, & pluribus defectibus, & vitijs laborare oon constat fuisse effectuatum, & sic non suffragatur, Spad. *cons. 204. n. 9. lib. 3.*
6 Bulla autem Calixti II. † in qua Castrum de quo agitur inter booa Capituli enunciatur, & aliæ *Benedicti XII. & Calixti III.* ijsdem defectibus laborare dicuntur, & continent tamen enunciatiuas ad suppositiones partis omissas,
7 quæ etiam si sint † Pontificum in præiudicium Tertij non operantur, Rimin. Iun. *cons. 19. num. 49.* Spad. *cons. 31. n. 8. lib. 3. Rota coram Pen. decis. 1620. n. 6. coram san. mem. Greg. decis. 164. num. 10. & decis. 195. part. 9. recent. n. 6.* Et vlte-
8 rius dicta Bulla Caliati Secundi confirmat simpliciter † Iura Ecclesiæ ad instantiam Capituli, nec aliquid de nouo tribuit, ideòque respectu dominij illud oon transfert in
9 Ecclesiam, oec aliquod adminiculum † præstat, si illud aliundè non iustificetur, *cap. cum dilecta, §. nos igitur post med. de confirm. vtil. vel inutil. cap. ex part. 13. de priuil.* Oldrad. *cons. 237. num. 8.* Castr. *cons. 84. num. 2. lib. 2.* Rota *decis. 58. n. 29. part. 6. decis. 258. n. 8. part. 8. recent. & in Vercellen. seu Casalen. bonorum 10. May 1658. coram R. P. D. meo Beuilaqua, §. huiusmodi auctoritate.*

Nec pariter releuant instrumenta donationum ann. 1110. & 1138. & aliorum necnon enunciatiua contenta in ipso In-
10 strumento Inuestituræ ann. 1286. ibi, cum terris † sementarijs cultis, & incultis, siluis, montibus, collibus, planis, fontibus, molendinis, pascuis, & limitibus suis, &c. Quia iostrumenta potius contra Ecclesiam retorquentur, ea quod donationes factæ non fuerunt Ecclesiæ B. Mariæ in Transtiberim, sed Ecclesiæ eaistenti in eodem Castro Orciani, & verba prædicta tamquam generalia nihil operantur, nisi
11 facta eapressa † mentione bonorum, & nisi aliunde probetur, quæ & qualia bona ad Ecclesiam Sanctæ Mariæ spectarent, Roland. à Vall. *cons. 2. num. 17. lib. 3.* Rota *decis. 295. num. 4. & decis. 150. num. 4. & 5. part. 1. recent. Viterbien. Campi maioris 14. Iunij 1593. coram Orano, & in Amerina fideicommissi 26. Nouembris 1660. coram R. P. D. meo Taia, §. præterea.*

At esto etiam, quod ante annum 1286. aliquo modo probari posset Ecclesiæ dominium cum ab inde citra tameo
12 plusquam tria sæcula † effluxerint, in quibus nullum exhibetur adminiculum, ea quo legitima dominij probatio deduci possit, nec vnquam soluti fuerint Canones, aut alio modo recognita Ecclesia admitti posse visa est DD. possibilitas, quod bona semel legitimè ab Ecclesia alienata fuerint, & Archihospitale S. Spiritus, à quo D. Princeps causam habet aliunde quam ab eadem Ecclesia dicta bona acquisiuerit, qua stante, suspicione, seu possibilitate probatio ex † præcedentibus adminiculis resultans 13
non sufficit, nec admittitur *ad not. ad decis. 131. num. 50. 78. part. 8. recent. & conciliando præcedentes decisiones*, Rota *decis. 290. n. 6. part. 1. decis. 164. num. 13. & seq. part. 6. decis. 297. sub n. 11. vers. vel quando part. 8. recent. & in d. Vercellen. seu Casalen. §. non obstat.*

Nec aduersatur regula, quod quidquid continetur iotra fines Castri, vel Feudi, feudale, & ad d. Castrum spectare præsumatur. Hæc enim præsumptio, vel intelligi debet respectu Iurisdictionis, quæ in quolibet † loco Castri ad di- 14
ctum spectare dicitur non autem in ordine ad Dominium terrarum, agrorum, syluarum, & aliarum rerum intra dd. fines eaisteñ, Natt. *cons. 213. sub num. 2.* Surd. *cons. 135. n. 25. & seqq.* Adden. ad Buratt. *decis. 426. num. 17. Rota coram Durano decis. 28. num. 23. & seqq.* vel non procedit contra tertium habentem titulum legitimum ab eo † quem non 15
probatur habere causam ab Ecclesia, vt per Afflict. *decis. 267. n. 4. d. decis. 164. n. 30. part. 6. recent. & in hac causa 14. Decembris 1576. coram Cotta, & in d. Viterbien. Campi maioris coram Orano vbi supra.*

Et ita vtraque parte acriter informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Burgeñ Dimidiæ Portionis.

Luna 15. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Beneficium conferendum est ei, qui qualitates necessarias ad illud consequendum habet, easque benè iustificauerit. Et præsertim qualiter ad hoc probetur eius Legitima.

SVMMARIVM.

1 *Possessio, quando est attentata venit sequestranda.*
2 *Beneficia sunt conferenda, iuxta Constitutiones illius Ecclesiæ, cuius sunt.*
3 *Beneficium debet conferri ei, qui ad hoc habet omnes qualitates necessarias, pro eius assecutione.*
4 *Beneficium cui conferendum veniat, & præsertim debet habere ætatem constitutam.*
5 *Liber Baptismi probat ætatem, & id habetur pro legitima probatione.*
6 *Aetatem certam, quod quis habeat, ex quo conuincatur.*
7 *Aetatis legitima, quod quis non sit ad aliquid assequendum, conuincitur ex libro Baptismatis.*
8 *ad Beneficium assequendum ille est præferendus, qui habet qualitas ad hoc necessarias respectu eius, qui eas non habet.*
9 *Beneficium assequi debet ille, qui maiori habilitate est aptus ad illud assequendum.*

DECISIO CCCCLIV.

VAcante portione dimidia Beneficij in Parochiali Ecclesia Oppidi de Olmillo Antonius Benitus prælationem ab Ordinario plures inter Oppositores obonuit à cuius decreto Antonius Saens Coopppositor appellationem ad hoc Sacrum Tribunal apposuit, qua tameo non obstante ipsamet Portio vacans per ascensum Beniti ad integrum successiuè fuit ab Ordinario Ioahni Sandino collata, cuius possessionem vti attentatorum vitio † obnoxiam seque- 1
strandam fore, *Rota decreuit coram me die 2. May anni præteriti.* Hodie verò dubio proposito super adiudicatione Beneficij alteri ex eis decernenda io Antonij fauorem Domini responderunt.

Dum enim Synodales Constitutiones Burgeosis Ecclesiæ disponunt Beneficia debere filijs † patrimonialibus confer- 2
ri in vigesimotertio saltem ætatis anno constitutis, vt testatur Rota *decis. 15. n. 1. part. 2. recent. vt in Burgen. Beneficij de Ontanas 26. May 1651. coram Reuerendiss. D. meo Episcopo Papien.* debet proindè Antonio suis qualitatibus præpollenti, Beneficium, † de quo agitur, adiudicari, *ad Text.* 3

in cap. decernimus 16. qu. 7. Paris. *consf. 98. n. 7. cum seqq. lib. 4.*
4 Ioanne omninò † posthabito, vti ætate legitima destituto, Roman. *cons. 325. n. 1. & in his terminis præter decisiones suprà relatas dixit Rota coram Vrgellen. decis. 79. num. 2. & in Burgen. Beneficij 16. Aprilis 1657. coram Reuerendissimo D. meo Episcopo Papiensi.*

Omnia verò adesse in Antonio requisita non valet in dubium reuocari, qualitas enim patrimonialis ex sententia Ordinarij, necnon testium depositione desumitur. Ætatem
5 verò legitimam † Baptismi liber ostendit, pro concludenti probatione deseruiens, vt tradit Mandos. *super regul. Cancell. reg. 18. qu. 10. num. 3. in fine, & num. 4.* Mascard. *de probat. conclus. 672.* Odd. *de restit. in integr. qu. 37. art. 9. num. 83. Rota coram Verall. decis. 314. num. 1. part. 1.* Buratt. *decis. 116. num. 1. & coram Vrgellen. decis. 79. n. 5.* Ibi enim ipse in Sacro Fonte ablutus asseritur anno 1621.
6 Adeòque dum in anno 1658. † contigit vacatio, trigesimum octauum ætatis annum tunc temporis excessisse conuincitur.

Qui sanè Baptismi liber ætatis defectum in Ioanne aper-
7 tè concludit, † ex quo ipse die dumtaxat 27. Februarij 1639. in Sacro Fonte susceptus describitur.

Præterea dum Antonius habilis renunciatus à Reuerendissimo D. meo Episcopo Papiensi ab hoc sacro Tribunali
8 specialiter electo, † Bacchalaureatus lauream ante vocationem Beneficij fuerat consecutus, maior in ea præsumebatur habilitas in concursu Ioannis, charactere Clericali tunc temporis destituti, necnon in arte Grammatica dumtaxat habilis recensiti, ex qua maiori habilitate debet idemmet Antonius in Beneficij adiudicatione præferri, iuxta Constitutionis Synodalis dispositionem ab hoc Sacro Tribunali admissa in *Burgen. Beneficij 31. Maij 1655. coram bon. mem. Dunozetto.*

Et ita informante dumtaxat Antonio per contradictas resolutum.

R. P. D. BEVILAQVA.

Ciuitatis Castelli Bonorum.

Mercurij 17. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Petens immissionem in bonis debitoris, vt illi competat Saluianum, creditum cum hypotheca probare tenetur; Quid verò sit iustificandum ad effectum retentionis plura ingeniosè deducuntur. Mente Testatoris explorata bona donata sub nomine hæreditatis non venire, nec in pœnalibus in dubio fieri extensionem resolutum. Vndè petita immissio in bonis controuersis probatis requisitis merito conceditur.

SVMMARIVM.

1 *Immissio in bonis debitoris non datur nisi probentur requisita necessaria.*
2 *Saluianum competet, quando adest creditum cum hypotheca, & possessio.*
3 *Creditum ex Instrumento benè probatur.*
4 *Clausula,* Constituti, *ad hoc, vt intret Saluianum probat possessionem constituentis contrà habentem ab eo causam, & n. 5.*
6 *Hæres grauatus si non adimpleat onus grauantis cadit ab hæreditate, & fit locus substitutioni.*
7 *Saluianum non competit illi, contra quem excipitur de anteriori credito.*
8 *Retentio vt consequi possit quid sit iustificandum, & num. 9.*
10 *Sententia lata contra patrem ad fauorem filij tamquam suspecta non citatis creditoribus non subsistit.*
11 *Adiudicatio bonorum in vim sententiæ suspectæ non afficit creditores.*
12 *Fructuum perceptione creditum non iustificatur.*
13 *Testatoris dispositiones prout iacent sunt interpretandæ.*
14 *Hæreditatis nomine non veniunt bona donata.*
15 *In pœnalibus in dubio non fit extentio.*

DECISIO CCCCLV.

Carolus de Gratianis imposuit annuum censum sc. 30. super quibusdam suis bonis certis finibus designatis illumque pro pretio scut. 2000. vendidit bon. mem. Hieronymæ Crescentiæ de Actis, cuius hæredes DD. Alexander, & Andreas de Actis pro fructibus decursis obtinuerunt ab A. C. immissionem super bonis debitoris possessis à Io: Paulo Gratiano, ad cuius instantiam commissa mihi causa appellationis dedi dubium, an eisdem danda esset immissio, quod in contumaciam dicti Pauli pluries ad informandum intimati fuit affirmatiuè resolutum, quia probantur † necessaria requisita, hoc est creditum cum hypotheca, anterior possessio Caroli impositoris, & posterior dicti Ioannis 1
Pauli rei conuenti, quibus † concurrentibus locus est Saluiano interdicto, Angel. *in §. Item serui instit. de act.* Roland. à Valle *cons. 14. n. 13. lib. 1.* Menoch. *de adipiscend. remed. 4. qu. 29. n. 161. cum seqq. san. mem. Greg. decis. 491. n. 6.* Merlin. *decis. 77. n. 1.* 2

De credito enim cum hypotheca apparet ex publico Instrumento impositionis census per dictum Carolum Gratianum vsque de anno 1629. ad fauorem dictæ Hieronymæ, quod benè illud † probat Rot. *decis. 13. & 15. n. 1.* apud Statil. Pacific. de Saluian. *interd. coram Reuerendissimo Vrgellen. decis. 401. num. 3. eodem num. 59. num. 2. part. 6. recent.* 3

Possessio eiusdem Caroli debitoris post contractum debitum remanet probata ex Instrumento dationis insolutum † eorumdem bonorum factæ Io: Baptistæ patri dicti Io: Pauli, in quo adest clausula, *Constituti,* quæ ad effectum Saluiani probat possessionem constituentis aduersus habentem ab eo causam, Pacific. de Saluian. *Inspect. prima cap. 6. num. 19. & inspect. 3. cap. 2. num. 1020.* Becc. *cons. 169. in fine lib. 1.* Gratian. *cons. 42. num. 12. & 13. lib. 2. Rota coram Gregor. decis. 491. num. 8.* Duran. *dicta decis. 401. num. 6.* 4

Et tandem † possessio Io: Pauli rei conuenti satis iustificatur ex lite, quam substinuit, & fulcitur adminiculis desumptis ex dicta clausula, *Constituti,* Rota apud Seraphin. *decis. 1415. num. 13.* Gregor. *decis. 491. num. 11.* Duran. *decis. 201. n. 11.* Caual. *decis. 420. num. 15. & decis. 135. num. 4. part. 6. recent.* 5

Non obstat, quòd Carolus Gratianus hæres vniuersalis, & donatarius particularis Episcopi Amerini duorum Prædiorum nuncupatorum *Peschiere*, & *Pocaise*, tenebatur ex illius præcepto † supponere fideicommisso, & primogenituræ per eumdem ordinatę quoddam prædium nuncupatum, *Celalbe*, viuente ipso Episcopo Testatore, vel sequuto obitu ne alias posset suam hæreditatem adire, & administrationi illius se immiscere sub pœna amissionis fructuum, & applicationis illorum substitutis in Testamento, cùmque in hoc Carolus defecerit factus est locus substitutioni ad fauorem Ioannis Baptistæ sui filij primogeniti Patris Ioannis Pauli, & cui ex causa fructuum à dicta hæreditate indebitè, & contra mentem Testatoris perceptorum ad summam in scut. 10. mil. ascenden. assignauit, ac insolutum dedit dicta duo prædia super quibus petitur immissio retentis à dicto Io: Paulo contra quem † proindè excipientem de hoc anteriori credito non competat DD. de Actis Saluianum, Pacific. de Saluian. *inspect. 3. cap. 2. n. 442.* Scapucc. *eod. tract. lib. 2. q.... num. 2. Rota coram Mantic. decis. 69.* quam refert Adden. ad Gratian. *decis. March. 125. num. 1.* quia adhuc in actis † apparebat exhibitum Testamentum Episcopi, vnde deducitur, onus Carolo impositum supponendi primogenituræ proprium prædium sub pœna non factæ suppositione amissionis fructuum, nec minus quantitas illorum per Carolum percepta, pro qua fuerunt data insolutum † prædia, vt iustificandum erat ad effectum retentionis, *DD. l. vnica, C. de compens.* Surd. *decis. 46. in fine, Rota coram Buratt. decis. 160. num. 14. apud Eminentissimum Cardinalem Otthobon. decis. 178. n. 10. & 11. in Romana Domorum 4. Maij 1648. coram bon. mem. Bichio in Amerina Successionis 22. Iunij 1660. coram me.* 6 7 8 9

Nec pro iustificatione perceptionis fructuum, & liquidatione illorum deseruire potest sententia, præcedenter dationi insolutum in partibus † lata ad fauorem Ioannis Baptistæ filij contra Carolum patrem ibi condemnatum ad dimitten. eodem filio bona fideicommissaria, & ad restituen. fructus in quantitate prædicta non impleta dispositione Testatoris, nedum quia huiusmodi sententia 10

non

non fuit exhibita, verùm etiam quia suspectissima visa
11 fuit de Collusione tamquam emanata † inter Patrem de-
bitis inuolutum, & filium, non citatis creditoribus, qui-
bus propterea præiudicium inferre nequit adiudicatio in
vim talis sententiæ facta, *l. si creditorem pactionibus, C. de
pact.* Surd. *decis.*102.*n.*6.Gregor. *decis.*57. *n.*8. Merlin. *de-
cis.*13. *sub n.*1. *vers. Et quamuis.*
Et multò minus ex non impleta citrà veri præiudicium
12 mente † Testatoris in suppositione fideicommisso, & pri-
mogenituræ prædium ad ipsum Carolum spectans videtur
subsistens ereditum occasione perceptionis fructuum
prætensorum, & ad quos fuit Carolus in sententia condem-
13 natus. Etenim Testator duas † ordinauit dispositiones in
vna donauit prædia *delle Peschiere, & Pocaise* Carolo cum
conditionibus ibi expressis, in alia hæredem eum fecit iniun-
cto onere suppositionis prædictæ, & addito quod in casum
non impletæ suæ voluntatis Carolus non posset frui fructi-
bus suæ hæreditatis, illosque applicauit, sub qua non ve-
14 niunt duo † prædia donata, & ab illa penitus distincta per
discretiuum modum loquendi, quo vsus fuit Testator,
Dec. *cons.*653. *num.*2. Paris. *cons.*79. *n.*21. *lib.*2. Odd. *cons.*3.
*n.*21. Rot. *decis.*627. *n.*8. *part.*7. *recent. in Romana fideicom-
missi de fundis* 15. *Februarij* 1619. *vers. Quod eo facilius, &*
26. *Iunij eiusdem anni coram bon. mem. Vbaldo Seniore*, &
ob id non potuit Carolus condemnari ad restitutionem fru-
ctuum perceptorum ex dictis duobus prædijs non compræ-
15 hensis † in dispositione non impleta maximè in pœnalibus
vbi in dubio non fit extensio, Giouagn. *cons.*93. *n.*34. *lib.*1.
Rot. *decis.*47. *n.*6. *part.*3. *recent.* Seraphin. *decis.*313. *n.*18.
*& decis.*977. *n.*8.
At irrelevantem esse hanc exceptionem ex eo Domini
deducebant, quod fructus prætensi petuntur pro reintegra-
tione fideicommissi, quo casu nulla competit hypotheca in
bonis proprijs grauati, sed actio personalis nisi probata do-
losa consumptione, ex adductis per Merlin. *de pignoribus, &
hypoth. lib.*3. *tit.*1. *q.*3. *n.*7. *cum allegat.* Nogueroll. *allegat.*1.
Andreol. *controu.*92. *n.*6. *cum seqq.* Rota *in Romana fidei-
commissi, seu Saluiani* 26. *Nouembris* 1650. §. *Nihilque fa-
cit coram bon. mem. Dunozetto*, & ob id non valet impediri
immissio Actis, petentibus hypothecam cum alijs requisi-
tis ad illum obtinen. ex præcitatis.
Et ita ipsis tantum informantibus fuit dictum dandam
esse immissionem, &c.

R. P. D. CERRO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Aquilana Beneficij.

Veneris 17. *Maij* 1662.

ARGVMENTVM.

Actus Iustitiæ est, literis Apostolicis prouisionis Beneficiorum, quando sunt iustificatæ, debitam dare executionem; Valor Beneficij narratus per non excessum, qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij prouisionis litera Apostolica, si sint iustificata, executioni mittenda sunt.*
2 *Vacatio beneficij per obitum, dicitur iustificata, dum etiam contraria pars ex tali vacatione per obitum pariter venit.*
3 *Vacationes plures Beneficij, quando fuerunt narrata, cum clausula generali,* quouis modo, *sufficit tunc vt in vna specie iustificetur vacatio.*
4 *Valor Beneficij narratus per non excessum, qualiter probetur.*
5 *Beneficij valor de iure præsumitur talis, qualis fuit narratus in præcedentibus gratijs.*
6 *Beneficij valor narratus per non excessum, leuioribus probationibus iustificatur.*
7 *Gratia Apostolica prouisionis Beneficij, tunc faciliùs iustificatur, quando Executor, iam executioni demandauerit causam.*
8 *Præsumptio stat pro validitate executionis iam factæ.*
9 *Beneficiorum vnio, tunc non attenditur, quando fuit posteà reuocata à Sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium.*
10 *Resolutionibus Sacræ Congregationis Episcoporum, &c. Rota semper reuerenter solet deferre.*

DECISIO CCCCLVI.

IVlius Cæsar Iannutius obtinuit sibi à Sede Apostolica
prouideri de perpetuo simplici Beneficio Canonicatu
nuncupato sito in Ecclesia parochiali S. Andreæ Terræ Scif-
fi Aquilanæ Diœcesis sub narratiua, quod illud de mense
Februarij 1652. per obitum dicti Caroli prouisus fuerat Ga-
spar Cecchiuus qui litteris expeditis, & possessione forsan
capta, non tamen pacificè attenta lite inter ipsum, & Se-
minarium Aquilanum Beneficium prætendens vigore anti-
quæ vnionis lite huiusmodi sic indecisa pendente matrimo-
nium contraxerit, *Summario Iannuzzi num.*1. Verùm quia
Iannuccius vigore litterarum, suæ prouisionis possessio-
nem beneficij adeptus fuerat non citato, nec audito Semi-
nario *n.*2. propterea Rota sub die 21. Maij 1660. coram
R. P. D. Beuilaqua dictam possessionem attentatam decla-
rauit, & successiuè loco purgationis attentatorum man-
datum de manutenendo fauore Seminarij relaxauit: Dein-
de causa appellationis cum clausula *purgatis attentatis in fi-
ne litis*, R. P. D. meo Priolo, qui cum mala valetudine
detineretur rogatus dubium proposui, an Iannuccio sit
adiudicandum Beneficium, & affirmatiuè responsum fuit.
Quia litteræ Apostolicæ suæ prouisionis apparent iustifi-
catæ, † quo casu locus est adiudicationi beneficij tam- 1
quam actus Iustitiæ, prout in *cap. si quando de rescript. gloss.
in cap. si Capitulo in verb. Exequatur de Concess. præbend. in
sexto.*
Vacatio siquidem Beneficij per obitum Caroli de Aliferis
iustificata † remanet ex confessione Seminarij prætenden- 2
tis vigore vnionis se possidere controuersum Beneficium
per obitum eiusdem Caroli, *vt in eius Summario num.*3. nil
refragante, quod Iannutius non iustificet matrimonium
Gasparis in litteris narratum, quia quando plures, vt hic
narrantur vacationum † species cum clausula generali, 3
quouis modo, non sunt omnes verificandæ, sed sufficit iusti-
ficatio vnius, vt dixit Rot. *in Leodien. Canonicatus 7. Fe-
bruarij* 1653. §. *Hanc autem coram R. P. D. meo Verospio.*
Valor narrans in ducatis 24. per non excessum remanet
quoque iustificatus † ex alia expressione in minori summa 4
scilicet in ducatis 12. de Camera facta à Gaspare Cecchi-
no in litteris suæ prouisionis, quæ cum fuerit ab executore
executioni demandata valor expressus præsumitur verus,
itaut talis expressio facta à prædecessore suffragetur Iannuc-
cio successori, vt in puncto dixit Rot. *in Florentina Iuris-
patronatus coram Reuerendissimo Tarraconen. in recent. de-
cis.*288. *num.*10. *& seqq. part.*9. & regulariter valor talis
præsumitur qualis fuit narratus † in antecedentibus gra- 5
tijs, Rota *in Placentina Beneficij 27. Maij* 1647. *coram Re-
uerendissimo Terracinen.* §. *Pro concordia in fine, & in Gros-
setana pensionis* 20. *Iunij* 1650. *coram Reuerendissimo Duno-
zetto*, & cum hodie agatur de verificando valore narrato
per non excessum † leuiores probationes sufficiunt, 6
etiam si sint semiplenæ, vt responsum fuit *coram Eminen-
tissimo Cardinali Otthobono decis.*172. *num.*8. *& in Aquilana
Iurispatronatus prima Iulij* 1652. *coram Reuerendissimo Pa-
puen.* §. *primo circa med.*
Eoque magis in præsenti censuerunt Domini Beneficium
esse adiudicandum Iannuccio, quia eius gratia iam fuerat
ab ordinario Aquilano † executore in Litteris deputato 7
executioni demandato, quo casu oritur præsumptio † iu- 8
stificationis omnium narratorum, Buratt. *decis.*842. *n.*4.
*Reuerendissimus Terracinen. decis.*232. *num.*6. *Cardinalis
Otthobon. decis.*154. *num.*25. *& in Alerien. Canonicatus* 29.
Aprilis 1650. *coram R. P. D. meo Celso*, §. *Neque ad effectum,
&* §. *Neque in contrarium.*
Non obstat, quòd huiusmodi beneficium fuerit alias ab
ordinario Aquilano † Seminario vnitum, quia dicta vnio 9
fuit successiuè à Sacra Congregatione Episcoporum reuo-
cata, *vt in Summario Iannucci num.*6. Cuius resolutiones
Rotæ semper † consueuit reuerenter suscipere, Buratt. 10
*decis.*479. *n.*3. Merlin. *decis.*777. *in fine.*
Et ita pro adiudicatione Beneficij resolutum fuit, vtra-
que, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana, seu Vrbeuetana Successionis.

Lunæ 23. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum conditum sub pœna caducitatis in casu alienationis, fauore vocatorum aperitur sequuta alienatione, ac data scientia fideicommissi ex parte alienantis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum conditum sub pœna caducitatis in casu alienationis purificatur fauore vocatorum ex contrauentione.*

2 *Caducitas incursa in casu alienationis prohibitæ à Testatore requirit scientiam fideicommissi in alienante, & quod sit facta in personam non prohibitam, & num. 3. 4. & 6.*

5 *Scientia fideicommissi probatur ex mentione Testamenti.*

7 *Vocatis ad fideicommissum restituenda sunt bona alienata, data illius scientia ex parte alienantis.*

8 *Hæreditatis præuentiua assignatio tacitam habet conditionem quatenus assignans permanserit in eadem voluntate vsque ad mortem, & n. 8.*

DECISIO CCCCLVII.

EXclusa ob renunciationem Catharina, quominus post mortem Nicolai fratris sine filijs ad bona renunciata regressum habere posset, vt in decisione 31. Ianuarij 1661. quæ hodie confirmata fuit ad instantiam fratrum de Taurusijs eius filiorum propositi dubium, An constet de fideicommisso Liciniæ purificato ad fauorem filiorum Catharinæ, quod resolutum fuit affirmatiuè, quia de fideicommisso constat ex testamento Liciniæ dato *in Summario dd. fratrum num. 1.* in quo substituti fuerunt nepotes, pronepotes, descendentes, & successores quicunque post mortem filiorum primi, & secundi matrimonij cum prohibitione alienationis omnibus descendentibus iniuncta adhoc, vt bona de vno ad alium ordine successiuo transeant in infinitum, &c. ex quibus inductum fuisse fideicommissum successiuum ad fauorem descendentium iam resolutum fuit in hac causa coram me sub die 28. Ianuarij 1658.

Purificationem verò deducebant Domini ex eo quod cum per obitum Liuiæ, & Nicolai apertum esset fideicommissum ad fauorem Catharinæ, vt in eadem decisione firmatur per alienationem ex renunciatione resultan̄ per ipsam facta omnium Iurium sibi competen̄ tam ex testamento, seu fideicommisso purificato, seu purificando con-
1 tra voluntatem Testatricis, † quæ alienationem expresè prohibuit sub pœna priuationis in casu contrauentionis ad fauorem aliorum, purificatum remanet fideicommissum ad fauorem eius filiorum post illam immediatè vocatorum non aliter expectata morte renunciantis, Gabriel. *cons.* 118. *num.* 1. *& seqq. lib.* 1. Molin. *de primogen. Hispan. lib.* 1. *cap.* 16. *sub num.* 32. *vers. vnum tamen, Rota coram Caual. decis.* 204. *num.* 1. *plenè in Mediolanan. bonorum* 31. *May* 1649. *coram Eminentiss. D. Cardin. Corrado, §. præterea cessare Romana primogen.* 7. *May* 1657. *coram bon. mem. Dunezetto, §. præterea, & in Romana Saluiani* 4. *February proximi præteriti coram Reuerendiss. D. meo Cerro Decano, §. quia cum.*

2 Nec Herculi Missino suffragatur, † quod non probetur Catharinam habuisse scientiam fideicommissi, quodque alienatio facta fuerit in personam non prohibitam, nempè in fratrem Catharinæ principaliter vocatum, quæ sub generali prohibitione alienationis interdicta non censetur, *vt in decisione ann.* 1661. *§. finali*, & tradit Surd. *cons.* 351. *n.* 45. Fusar. *de substit. quæst.* 716. *n.* 1. *Rota in Romana fideicommissi de Steccatis* 10. *February proximi præteriti coram R. P. D. meo Bourlemont, §. quia quoad primum*, nam cum à persona fratris bona ad prohibitum, & extraneum deuenerint
3 † contrauentum fuit voluntati Testatricis, & factus est locus substitutis, qui bona vindicare possunt, Menoch. *cons.* 557. *num.* 72. Fusar. *de substit. q.* 536. *n.* 5. *& alij supra re-*
4 *lati*, † scientia verò satis probatur ex mentione nominatim facta in Instrumento renunciationis fideicommissi Auiti, vt in dicta decisione 31. Ianuarij 1661. *§. nec Catharinæ*,
† quia data scientia non potest excusari tertius à restitutio- 5
ne bonorum, vt per Rot. *in Bononien. fideicomm.* apud Giouagn. *cons.* 22. *num.* 18. *lib.* 2. *& in Romana fideicomm. de Mutis* 1. *Decembris* 1651. *coram R. D. meo Decano, §. in*
proposito autem, † & tamen cum non agatur hodie ad pœ- 6
nam alienantis, sed ad effectum vindicandi bona fideicommissi apud extraneum existentia non est necessario probanda scientia prohibitionis in alienante, Gabriel. *d. cons.* 118. *num.* 3. & benè distinguit *Rota coram Cardin. Caual. decis.* 81. *num.* 5. *&* 6.

Rursus non releuat, quod Licinia dotem promittendo Liuiæ filiæ (quæ fuit mater Catharinæ) concesserit facultatem eius sponso alienandi Iura, & prætensiones, quæ futuris temporibus ad ipsum spectare possent occasione dotis maternę *Summario Missini n.* 2. Vndè inferebatur, quod in hac parte non existeret fideicommissum. Primò, quia in facto constat, quod bona, quæ fuerunt supposita fideicommisso sunt diuersa ab ijs, quæ in dotem tradita fuerunt Liuię.
Secundò, quia obligatio visa est potius † præuentiua hære- 7
ditatis maternæ assignatio, quæ tacitam habet conditionem quatenus promittens in eadem voluntate perseueret vsque ad obitum, *l. final. C. de pact.* Giouagn. *cons.* 24. *n.* 9. *lib.* 2. Thesaur. *decis.* 225. *n.* 9. *Rota coram Reuerendiss. Tarracon. in Auenionen. hæreditatis decis.* 282. *n.* 13. *&* 14. *decis.* 317. *n.* 10. *& seqq. inter eius impress. Beneuentana hæredit.* 17. *Martij* 1653. *coram Reuerendiss. Papien. §. nec obstare, & in Fulginaten. dotis* 19. *Aprilis* 1660. *coram me, §. hinc cessat.*
† Vnde rectè potuit Licinia fideicommissum successiuum 8
ordinare ad fauorem eiusdem Liuiæ, & filiorum, vt per Cyriac. *controu.* 88. *n.* 10. *& seqq.* Gaspar. Anton. Thesaur. *q.* 79. *n.* 1. *lib.* 2. *coram Reuerendiss. Tarracon. decis.* 282. *in fine.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO.

Sac. Rotæ Decano.

Romana, seu Vrbeuetana Successionis.

Lunæ 22. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Renuncians per viam donationis inter viuos ad bona renunciata redire non potest etiam deficientibus ijs quorum contemplatione renunciauit.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians per viam donationis inter viues ad bona renunciata non potest habere regressum quod limita, vt n.* 2. 8. *&* 9.

3 *Donatio facta de re transitoria ad extraneos censetur facta capacibus tantum quod declara, vt n.* 4. *&* 5.

5 *Donans censetur voluisse comprehendere etiam extraneos in re non transitoria.*

6 *Donatio transit etiam ad extraneos.*

7 *Cæterata clausula addita verbis*, hæredibus, & successoribus, *facit comprehendere etiam extraneos, & num.* 10.

11 *Donatio facta patri, & filijs, & descendentibus tamen illis non natis, vel posteà defunctis bona non redeunt ad donantem.*

12 *Bona donata non reuertuntur ad donantem, sed renuncians, vel donans donationem, seu renunciationem seruare tenetur.*

DECISIO CCCCLVIII.

AN renunciatio ad fauorem Nicolai fratris obstaret Catharinæ renuncianti dubitatum fuit sub die 31. Ianuarij 1661. & affirmatiuè resolutum, & hodie persistendo in decisis idem DD. censuerunt, quia verbis amplissimis concepta, & per viam donationis inter viuos
operatur, vt renuncians † ad bona renunciata regres- 1
sum habere nequeat, sed illa ad hæredes renunciatoris, etiam extraneos transire possint *ex relatis in §. opponi autem*, & concordat Crauett. *cons.* 160. *num.* 1. Roland. à Valle *cons.* 77. *num.* 12. *lib.* 1. *& decis.* 744. *num.* 9. *part.* 2. *recent. Firmana bonorum* 30. *May* 1650. *sub §.* 1. *& in Romana de Mellinis* 20. *February* 1658. *sub §. primo in fine, coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Non

Non resistit, quod hæc procedere posset in bonis indiffe-
rentibus, quorum natura non abhorret extraneos secus
autem in istis que sunt prohibita alienari extra vocatos sub
pœna priuationis, quo casu donatio solum facta censeri de-
2 bet fratri, † ac eius filijs, & alijs in fideicommisso vocatis,
& capacibus non autem alijs, iuxta doctrinam Bart. *in l. qui
Roma* 122. §. *Duo fratres n.*24. *& seqq. ff. de verb. oblig.* quam
sequuntur plures relati per Marescott. *var. resol. lib.*2. *cap.*
59. Rota *in Viterbien. Castrorum impress.* post Fusar. *cons.*4.
3 *n.*23. Tum quia auctoritates istæ fundantur † in præsum-
ptione, quod donatio de re non transitoria ad extraneos fa-
cta censeatur ex præsumpta voluntate donantis capacibus
tantum, quæ hic locum habere nequit, vbi apparet ex ex-
pressa voluntate donantis comprehendi etiam extraneos,
4 † & incapaces, quo casu nullus datur renuncianti regres-
sus, *cap. vnic. de eo qui, fin.* fecit Agnat. Scrader. *de feud.
part.*8. *cap.*5. *n.*27. *vers. hæc constitutio*, prout apparet in
præsenti voluisse Catharinam etiam extraneos comprehen-
5 dere non solum ex eo † quod processit per viam donatio-
6 nis, quæ ad † extraneos quoque bona donata extendit, vt
per *Rota coram Achil. decis. vnic. de donat.* Spad. *cons.*316.
*n.*15. *lib.*3. *& alij omnes mox citandi in §. seq.* Verùm etiam
7 quia donatio stipulata fuit cum † clausula *pro se, hæredibus
successoribus, &c.* quod verbum &c. importat inclusionem
extraneorum, Cephal. *cons.*400. *n.*7. Gratian. *discept.*221.
*n.*2. *decis.*280. *n.*1. *& seqq. part.*1. *recent. & in Romana here-
ditatis de Toscanellis* 31. *Maij* 1649. *coram Reuerendiss. Pa-
pien. §. quia contrarium ad med. & Romana census* 15. *Iunij*
8 1654. *coram bon. mem. Bichio §. prima coniectura.* † Tum
quia distinctio hæc admitti non debet in donationibus inter
9 viuos, quæ de sui natura sunt irreuocabiles, † nec vllo
casu datur in illis regressus renuncianti, nisi quando adest
pactum reuersiuum, Gratian. post alios *discept.*386. *n.*14. *&
seqq. & discept.*568. *n.*1. *& tribus seqq.* Rota *d. decis.*10. *n.*39.
Ariminen. successionis 26. *Ianuary* 1654. *coram bon. mem. Bi-
chio, §. finali, & in puncto de bonis fideicommisso subiectis, quæ
inter viuos donata fuerant in Romana fideicommissi* 3. *Decem-
bris* 1655. *&* 9. *Maij* 1659. *coram R. P. D. meo Verospio* 21.
Iunij 1660. *coram R. P. D. meo Beuilaqua* 17. *February* 1661.
& 24. *Martij proximi præteriti coram R. P. D. meo Taia,
§. responsum est.*

Vnde parum releuat, quod stante prohibitione alienatio-
nis stipulatio donatarij *pro se, hæredibus, & successoribus, &c.*
intelligi debeat de hæredibus sanguinis. Primò, quia resistit
10 natura dictionis, † *& cætera*, quæ extendi solet pro hæredi-
bus, & successoribus quibuscumque, *Rota coram Seraphin.
decis.*703. *n.*2. *decis.*707. *n.*10. *part.*1. *recent. & in Romana
dotis* 20. *May* 1644. *coram bon. mem. Peuting. §. & quamuis*
vbi alij citantur, & signanter Buratt. *decis.*310. *n.*7. Secun-
dò, quia etiamsi facta fuisset expressè donatio pro filijs, &
descendentibus tantùm, non inde sequeretur, quod illis vel
non natis, vel postmodum defunctis bona reuerterentur ad
11 donantem, † sed ad alios extraneos transiret, *iuxta d. ce-
lebrem decis. vnic. de donat. coram Achill.* Gratian. & Spad.
vbi supra, Mantic. *de tacit. lib.*3. *tit.*21. *n.*20. Cancer. *var.
resolut. part.*3. *cap.*15. *n.*40. Rota *in d. Romana fideicommissi
coram R. P. D. meis Verospio, & Beuilaqua, &* 24. *Martij
proximi præteriti coram R. P. D. meo Taia, §. responsum.*
In quibus hoc firmatum fuit, etiamsi deficerent personæ in
donatione contemplatæ, & proindè Catharina contra pro-
12 priam alienationem venire non potest, sed tenentur † il-
lam obseruare, quamuis descendentia Nicolai fratris post
ipsum defecerit, Bellon. Inn. *cons.*17. *n.*52. *& seqq.* Fusar. *de
substit. q.*717. *n.*5. *&* 6. Rota *decis.*136. *n.*15. *part.*8. *recent.
& alij in decis. §. finali.*

Quo verò ad læsionem Domini transierunt cum respon-
sionibus datis in decisione pro cuius confirmatione respon-
sum fuit vtraque &c.

R. P. D. CERRO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Sabinen. Fideicommissi

Lunæ 22. *Maij* 1662.

ARGVMENTVM.

Causa ob lapsum biennij fatalibus non prorogatis deseritur, & sententia transit in Iudicatum maximè quando sententia est iusta, in casu decisionis.

SVMMARIVM.

1 *Causa ob lapsum biennij fatalibus non prorogatis deseritur, & sententia transit in Iudicatum.*

2 *Læsio est fundamentum restitutionis in integrum.*

3 *Substitutio*, si sine liberis, *expirat per mortem instituti cum filijs, quod amplia, vt n.*4. 5. *&* 6.

7 *Coniectura ad effectum extendendi substitutionem*, si sine filijs, *debent esse vrgentes, & resultare ex eadem parte substitutionis, de qua agitur quod amplia vt num.* 8. *&* 9.

DECISIO CCCCLIX.

Nicolaus Serangelus in suo vltimo testamento hæredes vniuersales instituit Theodosium, Statium, & Polinum eius filios masculos legitimos, & naturales, quos ad inuicem substituit cum reciproca inter eos, illorumque descendentes masculos exclusis legitimatis, & fœminis, quas dotari mandauit, quatenus autem eueniret, quod suprascripti eius filij hæredes decederent sine filijs legitimis, & naturalibus tunc eo casu substituit Margharitam eius filiam cum conditione, quod eius primogenitus masculus assumeret cognomen de Serangelis, vt ex tenore testamenti relato à *Summario* vtriusque partis *n.*1.

Cùmque per obitum Theodosij, & Statij tota hæreditas fuerit deuoluta in Polinum, & iste decedens reliquerit post se Nicolaum masculum Annam, & Mariam filias fœminas, mortuo Nicolao sine filijs Alexander Planettus filius primogenitus Margharitæ prætendens succedere in dicto fideicommisso Nicolai Senioris Aui materni instituit vsque de anno 1649. Iudicium immissionis contra Annam, & Mariam filias Polini, & R. P. D. Baranzono tunc A. C. Locumtenente per diffinitiuam sententiam pronunciatum fuit dicto Alexandro nullum Ius competere, pro cuius parte licet fuerit appellatum, & appellationis causa mihi commissa, quia tamen ab inde citra nihil in causa actum fuit obtenta commissione executoriali dubium proposui, an constet de re iudicata, vel potius de causis restitutionis in integrum, & affirmatiuè quoad primam partem, negatiuè verò quoad secundam DD. responderunt.

Cùm enim à sententia lata de anno 1649. Alexander ap-
pellationem infra biennium, & vltra non fuerit prosecu-
tus, † nec fatalia prorogari curauerit, sententia transi- 1
tum fecit in iudicatum, & causa remansit deserta, *cap. cum
sit Romana de appell. Clement. sicut eod. tit.* Cùmque con-
stet † de validitate, & iustitia sententiæ cessat læsio, quæ 2
est fundamentum restitutionis in integrum, *l. si ex causa
iudicati, & l. quod si minor, ff. de minor.* Rota *decis.*1. *de re-
stit. spoliat. in nouis.*

Validitas non controuertitur, & iustitia desumitur ex
tenore testamenti, ex quo apparet Margharitam matrem
Alexandri eiusque descendentes fuisse vocatos, eo tamen
casu quo filij masculi primo loco instituti obierint sine
filijs legitimis, † & naturalibus, vnde cum Polinus deces- 3
serit cum filijs substitutio Margharitæ eiusque descenden-
tium penitus expirauit, *iuxta consil.* Oldrad. 21. *passim à
Rota canonizatum.*

Potissimè attentis illis verbis restrictiuis tunc, & eo casu,
ibi: *E perche puo auuenire, che li sudetti suoi figli, & heredi
muorano senza figli legitimi, e naturali come sopra volendo il
Testatore prouedere a' sudetti beni, e riguardando princi-
palmente alla sua famiglia, e casata de Serangeli, allora,
& in tal caso sostituisce a' detti suoi figliuoli la Signora Mar-
gharita*, † quæ proindè eo magis restringunt vocatio- 4
nem, & substitutionem ad casum expressum omnesque
alios excludunt, Anchar. *cons.*356. *sub n.*3. *circa med. vers.
pondero valdè*, Crauett. *cons.*98. *n.*6. Menoch. *cons.*177. *n.*20.
Fusar. *de substit. q.*480. *sub n.*3. *Rota coram Greg. decis.*433.
*n.*6. ibique Addeo. *n.*21.

Non obstat, quòd à consilio Oldrad. recedatur à conie-
cturis, quia desumptæ in casu nostro ex digressu ad plures
substitutionum gradus ex prohibitione detrahendi legiti-
mam, & Trebellianicam, ac alienationis bonorum, nec-
non ex exclusione fœminarum cum onere eas dotandi non
sint aptæ extendere fideicommissum, quia respiciunt pri-
mam partem substitutionis in qua vocantur filij, & descen-
dentes masculi hæredum institutorum, & regulantur ab
illa conditione si hæredes instituti, *sine filijs decesserint*,
† quæ solum important vulgarem non autem fideicom- 5

missariam, vt de coniectura ex digressu ad plures substitutionum gradus, Coccin. *decis.294. num.12. in fine*, Buratt.
6 *decis.820. n.3.* † & de prohibitione alienationis, ac voto conseruandi bona in agnatione quod intelligitur, casu quo primi hæredes decederent sine filijs præcluditur via sequentibus substitutionibus, vt dixit Rota *decis.486. n.6. & 7. part.1. & decis.632. n.10. & 11. part.4. tom.3. recent.*
7 Coniecturæ enim ad istum effectum † non solum debent esse vrgentes, necessariæ, & concludentes Rota *decis.491. num.1. & per tot. part.4. diuers. & d. decis.486. n.2. part.1.*
8 *recent.* † Sed etiam desumi debent ex verbis, & dispositis à Testatore in ea parte testamenti, de qua agitur, alias autem si desumentur ex dictis, vel dispositis in fideicommisso antecedenti, vt hic suffragari non possunt eum vti ad illud
9 † accessoria, & consequutiua, vltra casum in quo apposita sunt fideicommissum non extendunt, vt bene post Dec. *cons.636. num.7. cum seqq.* Surd. *cons.96. num.10. & 11.* & alias respondit Rota *decis.632. n.10. part.4. tom.3. recent.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. TAIA.

Romana Diuisionis.

Lunæ 22. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Diuisio, & assignatio inexigibilis crediti facta cohæredi ex æquis partibus succedenti non præiudicat sibimetipsi, si per metum illam acceptauerit, cum ista pro non acceptata reputetur.

SVMMARIVM.

1 *Nouatione posita non deponitur denominatio, & numer.6.*
2 *Causa interdum ponitur pro causato.*
3 *Declaratio non potest intelligi effectibus, & fructibus non distinctis limita, vt n.4.*
5 *Identitas summæ probat identitatem debiti.*
7 *Actori probandi onus incumbit.*
8 *Identitas probatur ex coniecturis amplia, vt num.9. & 10.*
11 *Pluralitas non præsumitur in ijs quæ possunt esse vnum.*

DECISIO CCCCLX.

NOn constare de tribus, vtpotè non iustis DD. secundum infra mihi responderunt, vbi Iulio diem functo Romæ superstitibus, & succedentibus ex æquis partibus Erasino filio fratris in Heluetijs, & Catharina sorore per varios casus, & post eas tamdem Erasinus ipse præsens, & Franciscus filius Catharinæ, ac procurator eiusdem diuiserunt Iulij hæreditatem, defunctaque Catharina, & reuerso ad patriam Erasmo, Franciscus impugnauit diuisionem in aliquibus partibus, & creditis sibi assignatis, vt non veris in quibus auditus, tres sententias retulit in summa minori conformes condemnatorias Erasini ad sibi reficien certam summam scut.3504. quarum fundamenta repetito negotio à capite visa sunt corruere, vt infra.

Et secundum ordinem Instrumenti diuisionis, & Actoris, examinando singula capita.

Primò cum in dicto Instrumento, & parte Francisci diceretur *Il credito del Mangioli scut.600.* etiam si hactenus controuersum denique apud me concordatum est Iure diuisionis sarcien esse Francisco.

Secundò cum diceretur *Credito di Santa Maria Maggiore di Cere, & altro non compreso nella sudetta somma de crediti scut.2000.* dicebat Franciscus creditum euanuisse in summa scut.500. non exigi potuisse plusquam 1500. & pro Erasmo dicebatur descriptum fuisse 2000. de notulis ipsius Francisci deprælienſis penes illum personaliter, & ab illo fuisse acceptatum pro retinente deductionem, seu defalcationem, aut difficultatem, aut resistentiam fieri solitam, & præterea in his, & huiusmodi redactam fuisse inæqualitatem partium diuisarum videlicet Francisco sc.31. mil. & amplius *compresi in questa parte tutti li frutti degli effetti in essa contenuti.* Et Erasmi 23. mil. ad æqualitatem ad quamque diuisionem 8000. præponderantibus in parte Francisci. *E più tutti i crediti spettanti al negotio ne' libri*, etiamsi cum debitis, *e col peso del Salario, & ogn'altra pretensione di Francesco.* Vndè placuit nihil esse sarciendum.

Tertiò cum diceretur *Compagnia d'offitio col Rosa scut.* 2500. dicebat Franciscus exigere non posse nisi 1750. iuxta scripturas inuentas, & inuentarium factum ab A. C. adeòq; deficere 750. quia non habet instrumenta. Pro Erasmo autem dicebatur vsque ad 2200. descripta fuisse ex ipsis notulis ipsius Francisci benè informati, & benè instructi in domo, & in Aromataria, & in omnibus negotijs Iulij. Vnde 20. annis, & in ipso inuentario A. C. descriptum esse præterea. *Vn fascetto di scritture spettanti à negotij del medesimo Rosa*, & omnia remansisse penes Franciscum eumdemq; verisimiliter in ipsa diuisione accepisse, vel potius habuisse scripturas, iuxta nomina debitorum, & maximè ducto argumento à parte incontrouersa, & incontrouertibili propter exactiones ad totum creditum controuersum, & attentis præcipuis notulis Francisci suprascriptis, placuit à dicta summa 2200. vsque ad 2500. vt supra Iure diuisionis sarcien esse Francisco.

Quartò, cum diceretur *Monte Auignone n.6. scut.840.* & diceret Franciscus euanuisse tria loca per mortem Iulij, & confirmaretur ex parte Erasmi, concordatum est pariter Iure diuisionis sarcien. esse Francisco.

Quintò, & vltimo, cum diceretur *Il credito col Rosolino di Napoli scut.6000.* dicebat Franciscus hunc Rosolinum ne inueniri debitorum, quinimò vt videre est *in decis.115. part.5.* At pro Erasino dicebatur fuisse absolutum non defectu debiti, sed datis insolutum nominibus debitorum, siue alijs creditis suis, & Instrumento concordiæ 7. Decembris 1624. & in principio decisionis, & de his intelligi nominationem, & assignationem crediti Rosolini Neapolis in hac diuisione, quod placuit DD. quia etiam posita † nouatione non deponitur denominatio, nec videtur falsum quod iuuatur primordio veritatis *§. hæres meus, l. cum filius 76. ff. de leg.2.* & ibi notat Bart. & planius causa † interdum ponitur pro causato, *§. non potest, l. cum hoc iure 19. ff. de donat.* & ibi notat Paul. Castr. Sed etiam quia Franciscus nepos ex sorore Iulij, eiusque commensalis, & institor vnde 20. annis vt supra probè tenebatur, & in priori Instrumento concordiæ 23. Augusti 1646. professus est, & ambo contrahendo professi sunt ibi nomina debitorum, & credita existen in libris Drogheriæ, tamquam magis nota Francisco &c. & ibi tamquam magis instructa esse effectibus hæreditarijs, & bona vel mala fide descripsit creditum ab origine contra Rosolinum, prout non descripsit debitum nouum contra nouos debitores à Rosolino datos insolutum varièque descripsit debitum in dd. notulis bonorum hæreditariorum semel *Rendamenti di Napoli*, & semel promiscuis nominibus *Napoli, e Rosolino*, è quibus notulis Erasmus diuisiones partesque descripsit congrua summa summata de fructibus adiectis 22. annorum vsque ad tempus diuisionis scut.6000. 1 2

De quibus iuxta certam summam dd. scut.6000. & magnam fructuum quantitatem 22. annorum non est verisimile intelligi generalem declarationem in dicto Instrumento *s'intendino compresi in questa parte tutti frutti inefatti delli effetti in essa contenuti*, cum hi fructus ad hanc summam necessarij sint, & contra congruentes; Cùmque præterea † declaratio non possit intelligi, nisi vbi effectus, & fructus distinguantur, & dubitari possit an fructus accessorij sequantur principales effectus, vt in societatibus, locis montium, in censibus, &c. secus vbi effectus † ipsi tam generaliter exprimuntur, & opportunè *Il credito col Rosolino di Napoli*, vt non minus fructus, quam sortem generalissimè compræhendant, & necessaria ad certam summam scut.6000. componendam, † & identitas summæ satis esse potest ad probandam debiti identitatem, Rota *decis.134. in fine part.5. & decis.154. n.39. part.8.* 3 4 5

Maximè quòd Rosolinus quoquomodo est debitor Iulij cum adiecta concordia satisfaciendi, atque adeò satisfactionis per dictam assignationem † in qua sine aliqua delegatione, vel denunciatione *ad l.3. C. de nouat.* ipse Rosolinus adhuc est creditor suorum debitorum, qui numquam agnouerunt Iulium creditorem creditoris, adeò nec proprium nouum creditorem, & Iulius non poterat alias agere quam contra Rosolinum, qui mandaret debitoribus, vt sui ipsius Rosolini creditori Iulio soluerent, & sępè mandauit, & Rosolinus manet adhuc debitor manutentionis, & euictionis in Instrumento, & his congruit, quod Franciscus est Actor, † & ipse deducit pluralitatem probañ ab eo, qui in ea fundamentum constituit, Menoch. *præsumpt.15. n.2. lib.2.* & opportunè Rota *d. decis.34. num.19. & 20.* 6 7

& 20. & coram Ludouis. *decis.* 467. *num.* 6. maximè cùm
8 † identitas facilè probetur ex coniecturis, Menoch. *d. præsumpt.* 15. *d. num.* 2. *in fine*, Rota *decis.* 164. *num.* 37. *part.* 6.
9 coram Ludouis. *decis.* 172. *in fine*, etiam † adminiculis Rota
10 *decis.* 120. *num.* 19. *&* 20. *part.* 6. quin etiam † facilè præsumatur, inquit Rota *decis.* 114. *num.* 3. *tom.* 2. *part.* 4. *recent.* nec præsumatur pluralitas, Rota coram Buratt. *decis.* 288.
11 *num.* 1. *& decis.* 184. *num.* 21. *part.* 6. & certè in ijs quæ † possunt esse vnum, *l. Sempronius* 47. *ff. de leg.* 2. cum alijs apud Bald. *in repetitione leg.* 3. *C. edend. num.* 128. *vers. in contrarium*, Mascard. *de probat. conclus.* 1180. *num.* 34. & potuisse, debuisseque esse vnum, idemque vt supra visum.

Ex his, & huiusmodi concordabat maior pars DD. nihil esse sarcień, sed adhuc aliquis discordauit aliunde, quod Franciscus sibi videretur non acceptasse portionem, in qua posita erat hæc summa spontè, sed per vim, & metum iuxta decisiones in causa editas; Ideòque concludebat ex hoc creditum satis verum, nullatenus bonum, & notoriè inexigibile acceptatum per metum habeń esse pro inacceptato, & an sit sarciendum, vel non sarciendum Iure diuisionis hactenus non liquet. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Bononień Fideicommissi de Amorinis,

Lunæ 22. *Maij* 1662.

ARGVMENTVM.

Testator, quando voluit, quod in sua hæreditate per fideicommissum succedant masculi prouenientes ex masculis, tunc masculi prouenientes ex fœminis sunt penitus exclusi. Multa deducuntur circa electionem faciendam ex voto Testatoris, in casu deficientiæ Agnationis.

SVMMARIVM.

1 *Testator, pluries vocando filios, censetur intellexisse de masculis ex masculis.*
2 *Testator semper faciendo mentionem de masculinitate, censetur exclusisse fœminas.*
3 *Masculus ex fœmina, excluditur ab fideicommisso masculino.*
4 *Mentio, Masculi, ex masculo facta si sit solum in substitutione dispositiuè vocatorum, & sic conditione si sine masculis, facta vltimo masculo, quid importet.*
5 Peregrin. consil. 26. sub num. 17. lib. 1. *in quibus loquatur terminis, & num.* 6.
7 *Auctoritates Doctorum, non iuuant dum non tangunt terminos casus controuersi.*
8 *Testator, quod intellexerit de masculis, ex linea masculina tantum ex quo apprehendatur.*
9 *Appellatione filiorum, nepotes fœminarum non veniunt.*
10 *Pronepos ex fœmina non potest aspirare ad fideicommissum tantum pro masculis ex linea masculina, factum.*
11 *Fideicommissum factum pro masculis ex masculis prouenientibus tunc masculus ex fœmina perinde est, ac si esset extraneus.*
12 *Testator, si constituendo fideicommissum disponat in casu deficientia masculorum, plures familiæ congregentur, ad eligendum vnum ex eis.*
13 *Tunc si aliqua ex dictis familijs spernatur, & fiat sine ea electio, tunc sanè nulla erit.*
14 *Interesse habens si sit citatus, & non compareat, sibi imputet.*
15 *Vocatus ad certum tempus, quando quis est, si negligat comparere, cessat necessitas.*
16 *Contemptus exceptio nullatenus admittitur post lapsum termini.*
17 *Actus factus, sine præiudicio alicuius quid operetur.*
18 *Religiosus professus in aliqua Religione est incapax fideicommissi.*
19 *Exceptio nullitatis non potest allegari ab eo, cuius fauore contractus non est nullus.*
20 *Verba, quod alias actus non habeatur pro non facto, quid operetur.*
21 *Fideicommisso, quod quis sit incapax, quale tempus est attendendum.*
22 *Impossibilitatis casus non attenditur, & num.* 23.
24 *Ætas, quando habenda sit pro legitima.*
25 *Conditio necessaria ad aliquid obtinendum, habetur pro completa.*
Quando non stat per debentẽ implere, quatenus impleatur.
26 *Electio facta ab aliquo ad fideicommissum, non vitiatur per admissionem inhabilis, modò sint extracti habiles.*
27 *Testator mandans eligi duos Iuuenes* 12. *vel* 18. *annorum, in circa, pro conseruatione agnationis, prudentia eligentium, &c.*
28 *Quid in hoc sit attendendum.*
29 *Effectum dummodo habeamus, non est curandum de modo.*
30 *Arbitrium censetur datum secundum subiectam materiã.*
31 *Electionem iam factam, quando quis non potest impugnare, nec potest dare de eius nullitate, num.* 32.
33 *Electi immissio in possessionem bonorum non impeditur, quamuis tertius possideat.*
34 *Electio facta, vt substineatur capienda est omnis interpretatio.*
35 *Absurda, ne oriantur cauendum est.*

DECISIO CCCCLXI.

Sententia Rotalis, qua fuit pronunciatum dandam esse Immissionem Comitibus Vrso, & Bolognino sorte extractis ad bona fideicommissaria Matthæi Amorini impugnabatur à Comitibus Gabriele de Grassis, & Cæsare Grato ex eo, quod per obitum Alexandri vltimi grauati non sit factus locus substitutioni ad fauorem eligendorum, & quatenus substitutio esset purificata, quod electio fuerit nulla vti facta non seruata forma à Testatore præscripta, sed Dominis his non obstań existimarunt sententiam confirmandam esse.

Nam quoad primam inspectionem ex serie testamenti clarè apparet testatorem voluisse, quod in sua hæreditate
succederent † masculi descendentes ex masculis, & patet 1
hoc ex declaratione, quod semper, & in quacumque parte Testamenti ipse de filijs mentionem fecerit, id debeat intelligi de masculis per lineam masculinam † descendentibus, 2
vnde Cæsar Gratus filius Olimpiæ, & alij filij filiarum Alexandri Senioris tanquam descendentibus per fœminam frustra † contendunt se esse vocatos ex notatis per Peregrin. *de* 3
fideicommiss. art. 26. *sub num.* 29. *in fine*, Gratian. *discept. forens. cap.* 401. *num.* 22. Rot. *decis.* 33. *num.* 3. *part.* 7. *recent. & latè firmatum fuit in secunda decisione huius causæ* 30. *Maij* 1650. *coram Reuerendissimo D. meo Meltio Episcopo Papien. & in Firmana Primogenitura* 10. *Ianuarij eiusdem anni coram R. P. D. meo Verospio.*

Nec dicatur, quòd mentio masculi ex masculo facta sit
dumtaxat † in substitutione dispositiuè vocatorum, & sic 4
conditio si sine masculis facta vltimo masculo intelligi debeat de masculis fœminarum ex adductis per Peregrin. *lib.* 1. *cons.* 26. *sub num.* 17. quia respondetur primò, quòd cons. Peregrin. supponit vltimum masculum decessisse cum filijs,
quorum † appellatione fœminæ continebantur, & hic vlti- 5
mus masculus decessit sine filijs, & sic dicitur vltimus, & vl-
terius Testator exclusit fẹminas, & earum † filios, vt ponde- 6
rauit Rot. *in dicta secunda decisione coram Reuerendissimo Domino meo Papien.*

Et quod deducta per Peregrin. non tangunt terminos casus controuersi, vbi adest expressa declaratio Testatoris,
† quod appellatione filiorum, tam in Institutionibus, quàm 7
in substitutionibus, & in quacunque parte testamenti, masculi per lineam masculinam descendentes includerentur, ex quo clarè colligitur, quod Testator, tam in personis dispo-
sitiuè vocatis, quàm in conditione positis † intellexit de ma- 8
sculis per masculos, & per lineam masculinam, *vt firmatur in eadem decisione Reuerendissimi Papien.* & huiusmodi conditiones appositæ in substitutionibus semper intelliguntur de illismet personis, quæ supra dispositiuè fuerunt vocatæ Gabriel. *lib.* 2. *cons.* 69. *num.* 5. Surd. *cons.* 564. *sub num.* 7. Rot. *in recent. decis.* 277. *num.* 5. *part.* 5. *& in Bononien. fideicommissi de Cataneis* 17. *Martij currentis anni coram Reu. P. D. meo Bourlemont.*

Minus potest prætendere † se vocatum Gabriel de Gras- 9
sis, quia licet idem Testator, deficientibus omnibus de linea masculina vocauerit filios natos ex Lucretia, & Lud-
uica declarauit tamen † appellatione filiorum fœminarum 10
Nepotes non contineri, & ideò cum Gabriel sit pronepos
Lucretiæ ex Diana filia nequit † ad fideicommissum aspirare 11
perinde, ac si foret extraneus, vt tradit Menoch. *cons.* 878. *num.* 18. *& seqq.* & firmauit Rot. *cumulatis concordantibus in Bononien. fideicommissi de Barberijs* 19. *Februarij* 1652. *coram*

coram bon. mem. Bichio, & in prima decisione huius causa 26. Iunij 1658. coram Reuerendissimo D. Papien.

Quoad secundam inspectionem concernentem nullita-
tem electionis deductam ex eo, quod in vna non fuerit po-
12 situs Gabriel de Grassis, † qui cum esset vnus ex decem se-
ptem familijs nominatis à Testatore, & de tempore electio-
nis haberet legitimam ætatem non poterat sperni: Placue-
13 runt DD. responsiones datæ † ab Informantibus pro electis,
& signanter, quod ista nullitas ex contemptu Comitis Ga-
14 brielis tunc demum procederet, quando ipse infra † tempus
præfixum in edicto comparuisset petens se imbursari, & ad-
missus non fuisset, secus cum non solum non comparuerit,
nec imbursari curauerit, sed etiam se opposuerit, & contra-
15 dixerit imbussulationi faciendæ, † quia sicuti per lapsum ter-
mini in edicto appositi cesset obligatio imbussulandi non
competentem, & inuisum ad text. *in l. cum quidam* 24. vbi
Castrens. *num.* 9. *ff. de legat.* 2. Rot. *decis.* 93. *num.* 12. *part.* 7.
recent. & est text. *in l. si tamen* 25. *vbi gloss. ff. de leg.* 2. Ita
16 remouetur, quælibet exceptio contemptus quæ † pariter
post lapsum termini nunquam admittitur, Oldrad. *cons.* 3. *per tot.* Lambertin. *de Iur. patronatus lib.* 2. *part.* 2. *quæst.* 6. *art.* 26. *sub num.* 7. *& per tot.* Mar. Anton. *var. resolut. lib.* 1. *resolut.* 20. *num.* 15.

Etiamsi decretum Cardinalis Legati deueniendi ad ele-
17 ctionem † fuerit factum sine illius præiudicio, tam respectu
fideicommissi ad quod prætendebat se vocatum, & com-
prehensum in testamento Matthæi, quàm respectu Iurium
concurrendo ad electionem casu quo declararetur factum
esse locum substitutioni ad fauorem eligendorum, quia cum
18 Gabriel † hodiè sit incapax fideicommissi tanquam Religio-
sus in Societate Iesu, & aduertit Sanchez *super Decalog. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 4. Castropal. *oper. moral. part.* 3. *titul. de vot. disputat.* 4. *puncto* 20. Larrea *de Iust. & Iure lib.* 2. *cap.* 41. *dubit.* 1. *num.* 8. Suarez *de Relig. tom.* 4. *cap.* 3. *num.* 2. *& seqq.* Vasquez *part.* 2. *quæst.* 96. *art.* 4. *disputat.* 165. nequit ipse re-
darguere hanc electionem de nullitate, & multò minus fra-
19 tres illius, cum huiusmodi exceptio † non possit allegari, &
opponi, nisi ab eisdem contemptis, & reiectis iuxta notata
per Federic. de Sen. *cons.* 148. *in fine vers. præterea, & cons.* 241. *in fine vers. item dico, & cons.* 227. *vers. finali*, Crescent. *decis.* 6. *num.* 21. *de procur.* Rot. coram Buratt. *decis.* 351. *n.* 4.

Attentis præsertim verbis in decreto appositis ibi præsens
decretum habeatur pro non facto quoad personam ipsius
20 Comitis Gabrielis, † quæ præseruatiuam adeò limitant, &
restringunt ad personam illius, vt non posset operari respe-
ctu alterius, Boer. *cons.* 34. *num.* 26. *& cons.* 74. *n.* 7. Rot. coram
san. mem. Greg. *decis.* 87. *num.* 27. *vers. quia respondetur.*

Nec refert, quòd Gabriel de tempore electionis, non esset
Religiosus sufficit enim, quod hodiè sit incapax; Causa
enim propter quam competit actio, siue interesse, propter
21 quod quis † agit non sufficit, quod aliquando competierit
opponenti, sed necesse est, vt duret de tempore oppositio-
nis, *l. si gni §. finali ff. ad exhibendum*, Bartol. *in l. qui autem §. illud ff. si quis caut.* Bald. *in l. ad componendas C. mandat.* Roman. *cons.* 485. *num.* 18. *& cons.* 499. *num.* 8.

Licet idem Gabriel per egressum Religionis possit capax
euadere, quia non casus possibilis, sed status præsens debet
22 attendi ad effectum electionis † *l. continuus* 137. *§. cum quis ff. de verb. oblig.* Sanchez *de matrim. lib.* 5. *disput.* 6. *num.* 26. Rot. *decis* 493. *num.* 50. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.*

Nullitas verò deducta ex eo, quod Vrsus alter ex extra-
23 ctis, & Io: Baptista † Bolognettus excederent annum 18.
minus videbatur refragari quoniam respectu Comitis Vrsi
iste sub die 11. Nouembris, quo Gabriel obtinuit præceptum
ab Audientia generali, aliaque præstitit impedimenta, ne
fieret imbussulatio non excedebat annum 18. vti natus 25.
Nouemb. 1633. & ideò cum electio pro tracta fuerit ex facto
24 Comitis Gabrielis ætas illius debet haberi † pro legitima *cap. ex ratione vbi gloss. finali, & alij de appell.* & pluribus com-
probat Dec. *cons.* 24. *num.* 1. *cum seqq.* Rot. coram san. mem.
Gregor. *decis.* 327. *num.* 10. & coram Merlin. *decis.* 901. *num. eod.* conditio enim necessaria ad aliquid obtinen͂ habetur pro
25 impleta, quando non † stat per debentem implere, quomi-
nus impleatur, *l. quibus diebus ff. de cond. & demonstrat.* &
in his terminis Rot. *in recent. part.* 9. *decis.* 14. *num.* 38.

Respectu verò Comitis Bolognetti, qui siue expleuerat
an. 20. vti natus 31. Maij 1631. sors non cecidit super eum,
26 † quo casu per admissionem inhabilis, non vitiatur electio
modo extracti sint habiles, & capaces, Suarez *de Relig. tom.* 4. *lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 9. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 19. *n.* 31. *& seqq. & lib.* 3. *quæst.* 17. *à num.* 9. *cum seqq.* Cùmque Te-
statot mandauerit eligi † duos adolescentes intra 12. & 18. 27
annum vel circa Iudicio, & prudentia eligentium cum one-
re ducendi vxorem, & conseruandi agnationem talis exces-
sus non est considerabilis, † tum habita ratione procreandæ 28
sobolis, quod Testatoris votum satis conclusum fuit, quam-
uis Vrsus, qui sortitus est excederet annum 18. & Bolognet-
tus si extractus fuisset ex vrna haberet ætatem 20. annorum,
& vltra ex regula, quod non curamus de modo, † dummodo 29
habeamus effectum, vt in terminis electionis dixit Rot. *decis.* 93. *num.* 7. *part.* 7. *recent.* Tum attenta dictione, *in circa*,
quæ non semper ad modicum, sed † ad tempus trium, vel 30
quatuor annorum extenditur Iudicis arbitrio secundum
subiectam materiam *ex gloss. in l. pupillum ff. de regul. Iur.* Rot. apud Millin. *decis.* 311. *num.* 2. apud san. mem. Gregor. *decis.* 344. *num.* 20. *& sequentibus*, cum alijs per Adden. *ad eundem decis.* 128.

Præterea dum non debet ab ipso Gabriele retractari ele-
ctio, eius nullitatem † obijcere neque valent Gratus, & lios 31
Consortes, & proinde tertij quamuis possideant bona de
quibus agitur, cum † ad impediendam immissionem electis 32
non sufficiat sola possessio, sed requiratur Ius opponentis
† concurrendi ad electionem, Bald. *in cap. cum Bertoldus* 33
num. 19. *de sent. & re iudicat.* Roman. *cons.* 499. *num.* 2. *& seqq.* Mascard. *de probat. conclus.* 591. *num.* 1. Sperell. *decis.* 128. *num.* 25. Rot. *in recent. decis.* 93. *in fine part.* 7.

Maximè cum simus † in electione iam facta, pro qua su- 34
mi debet omnis interpretatio fauorabilis, Rot. *decis.* 101. *num.* 4. coram Martin. Andr. *& in recent. part.* 2. *decis.* 774. *num.* 6. Et si noua fieret electio maiora orirentur absurda,
nam qui erant à † principio capaces, & habiles hodiè, & cur- 35
su temporis effecti inhabiles, & incapaces non possent ad-
mitti, qui verò nondum erant in rerum natura, vel erant
inhabiles beneficio temporis effecti habiles admitti deberent
non sine magno tumultu, & litigiorum immortalitate.

Demum, quod prædium in Communi funis, quod fuit
concessum Matthæo pro se hæredibus, tam masculis, quàm
fœminis, & quod 33. tornaturas alterius prædij nuncupati
della Rouere venditum pro debito ipsius Matthæi cum
pacto redimendi, & redemptum ab Alexandro Seniore,
super quibus dicebatur non potuisse concedi Immissionem
poterit particulariter videri.

Et ita vtraque parte informante resolutum, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO

Romana Societatis Officij.

Lunæ 22. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Ratificatio Societatis Officij facienda est ab illo cuius nomine contracta fuit, & sufficit ratificatio resultans ex facto, aliàs nec fructus debentur, nec periculum currit.

SVMMARIVM.

1 *Executiuè proceditur contra obligatū in forma Cameræ.*
2 *Societas Officij alterius nomine contracta ratificatione non sequuta non parit fructus, nec in ea vertit periculum amissionis sortis, & n. 3. quod declara, vt num. 5.*
4 *Depositio pecuniarum ad libitum alicuius ostendit facultatem erogandi pecunias in quolibet licito contractu.*
6 *Ratihabitio desumitur ex impetratione decreti obtenti à Pontifice.*
7 *Exactio præsumitur in vim præcedentis mandati.*
8 *Ratificatio Societatis Officij desumitur ex Mandato Procura facto in personam illius, qui contraxit, quod amplia, vt num. 8.*
9 *Periculum amissionis pecuniarum licet reddat contractum nullum fauore pupillorum, tamen hæc nullitas non suffragatur debitori, sed contra Tutorem militat.*

DECISIO CCCCLXII.

MVtius Guidottus anno 1659. Societatem Officij pro scutis 2500. contraxerat in fauorem Iulij, & fratrum de Runbaldesijs ad quorum instantiam relaxatio mandati pro fructibus contra eumdemmet Mutium ab A. C. successiuè decreta fuit; Commissa verò mihi causa sub clausula, *si quid exequen.* dubium hodiè proposui, An mandatum exequutioni debeat demandari a Dominis resolutū affirmatiuè.

Agitur

Agitur enim de Societate per Mutium validè contracta
super Notariatus Officio præcedenter ab ipso empto cuius
1 virtute contractus Camerali † obligatione vallati debet con-
tra Mutium executiuè procedi, vt tradit Angel. *in l.4. §.con-
demnatum num.4. ff. de re iud.* Castrens. *cons.26. num.4. vers.
contrarium tamen est verum part.* 1. Rot. penes Zacch. *de
oblig. Cameral. decis.* 1. *num.* 15. *cum seqq.*

Nec Mutius horum præstationem fructuum poterit eui-
tare sub pretextu, quod à Patre Rimbaldesio Societas Nepo-
2 tum nomine contracta fuerit, † quorum ratihabitio adhuc
subsecuta negatur pro lucrandis fructibus omninò necessa-
ria, vt aduertit Tiber. *in praxi lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 3. *ad finem*,
Boccacc. *de Societ. num.* 117. *& num.* 123. *cum seqq.* Zacch.
3 *eod. tract. num.* 394. *&* 397. vbi adducitur ratio, † quod nisi
absentis ratihabitio subsequatur sors ab eo non amittitur, li-
cet decesserit is super cuius vitæ periculo Societas inita fuit,
quam rationem etiam ponderat Salust. Tiber. *adducto lib.* 1.
cap. 15. *num.* 3.

Siquidem mandatum procuræ in personam Patris Rim-
baldesij præcesserat resultans, ex eo quod pecuniæ Mutio
persolutæ à Nepotibus in banco Baccelli extiterant ad libe-
4 ram eiusdem Patris dispositionem depositæ, † quorum vir-
tute verborum, ipsi potestas attributa fuit ad propriæ libi-
tum voluntatis pecunias erogandi nomine Nepotum in
quolibet licito contractu, vt respondit Rot. *decis.* 147. *n.* 2.
cum seqq. coram Caual. *& decis.* 565. *num.* 4. *part.* 4. *tom.* 3. *&
decis.* 103. *num.* 17. *& seqq. part.* 5. *recent.*

5 Hinc mandato procuræ perspecto, † nulla ratihabitio
exigebatur, vt ponderat in specie Salust. *lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 3.
post med. quæ tamen in proposito casu desumitur ex reser-
6 uatione decreti † super officio ad Nepotum instantiam à
Summo Pontifice concessa; nec non etiam ex fructuum
exactione, Dec. *cons.* 58. *num.* 2. Gratian. *discept. forens.
cap.* 302. *num.* 5. *vers. verum prædictis*, Salust. Tiber. *lib.* 1.
cap. 14. *num.* 4. licet exactio hæc ab ipsomet Patre Rimbal-
desio expleta noscatur. Etenim perspecto amplissimo man-
dato procuræ die 29. Iulij 1660. in ipsius personam à Iulio,
& fratribus in Tribunali A. C. stipulato, cum explicita facul-
tate exigendi fructus quarumcunque Societatum Officio-
7 rum eorum nomine quomodolibet contractarum † exactio
subsequens vigore mandati expleta præsumitur, ac ea pro-
inde ratificationem induxit, vt in specie dixit Rot. coram
Millino *decis.* 300. *num.* 3. *vers. vltra quod*.

In quam Domini sententiam faciliùs inclinarunt, quod
Pater Rimbaldesius ingentem pecuniarum summam ad Ne-
8 potes spectantem † administratorio nomine in Banco Bac-
celli retinuit.

Denique non valet vrgere Iuris dispositio prohibens tuto-
ribus pupillares pecunias in Officiorum Societatibus inue-
stire. Præterquam enim fratres de Rimbaldesijs in ætate tunc
pupillari extitisse non ostenditur exaduerso, quæstio hæc in-
ter pupillos in casu amissionis pecuniarum dirimi debuisset,
9 † atque tutorem cuius damno pecuniæ deperditæ regulari-
ter cedunt, vt tradit Ioseph. Ludouic. *decis. Perus.* 67. *num.*
33. Guttierez *de tutel. part.* 2. *cap.* 8. *num.* 14. Quinimò plu-
res conclusio limitationes assumit ab eisdeminet authoribus
recensitas. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Hortana Fideicommissi.

Luna 22. *Maij* 1662.

ARGVMENTVM.

Masculorum appellatione veniunt etiam Masculi
ex fœminis, vbi non agitur de fideicommisso
agnatitio, quia tali casu masculinitatis expressio
importat prædilectionem sexus fauentibus præ-
sertim coniecturis.

SVMMARIVM.

1 *Filiorum appellatione veniunt masculi ex masculis, & fœminis vbi non agitur de conseruatione agnationis, quod declara, vt num.* 2.

3 *Masculinitatis expressio importat prædilectionem sexus, non autem rationem conseruandi agnationem.*

4 *Spurius non dicitur agnatus, nec conseruat agnationem.*

5 *Cognationis appellatione veniunt etiam descendentes ex fœminis.*

6 *Fœminæ earum vita durante conseruant agnationem paternam, non autem earum filij, & num.* 7.

8 *Agnationis contemplatio non resultat ex vocatione descendentium ex fœminis cum onere assumendi nomen familiæ.*

9 *Masculinitatis qualitas non censetur repetita in substitutione separatè concepta.*

10 *Masculus vocatus ex defectu alterius masculi denotat vocationem esse de masculo alterius familiæ.*

DECISIO CCCCLXIII.

FRattres de Rallis tanquam filij Septimiæ vocati ad fidei-
commissum Marci Antonij Cataldi, casu quo non ex-
tarent filij liberi, & descendentes masculi Leonis, & Ho-
ratij substitutorum prætendebant conditionem fuisse purifi-
catam non obstante existentia illorum de Messinis, qui me-
diante Faustina filia Lepidi descendunt à Leone substituto,
& cum emanauerint coram me duæ resolutiones inter se
contrariæ hodiè dubitaui, an sit standum in primo, vel se-
cundo loco decisis, & DD. confirmarunt secundam decisio-
nem sub die 22. Iunij præterito.

Non impugnabatur conclusio in decisione firmata, quòd
vbi non agitur de conseruatione agnationis, vel subiecta
materia aliter non suadet, † appellatione filiorum veniunt, 1
tam masculi ex masculis, quàm masculi descendentes ex fœ-
minis, ex ibidem allegatis in §. *recepta*, sed dicebatur fuisse
habitam rationem conseruandæ agnationis, & testatorem
voluisse dumtaxat vocare masculos ex masculis, † quo casu 2
descendentes ex fœmina remanent exclusi, *vt in Bononien.
fideicommissi de Barberijs* 5. *Decembris* 1650. §. 3. *quia coram
Eminentissimo Domino Cardinali Corrado.*

Verùm cessat primum fundamentum, quia ratio conser-
uandæ agnationis non potest resultare ex quo Testator in
omnibus substitutionibus vocauerit masculos, quia dum
alia in Testamento expressè deposita dictæ rationi repu-
gnant, † expressio masculinitatis importat prædilectionem 3
sexus, non autem agnationis conseruationem, Surd. *cons.*
329. *num.* 11. Rot. *in Romana fideicommissi* 28. *Aprilis* 1653.
coram Reuerendissimo Segobien. §. *obiectum vers. præterquam;*
Post mortem enim Octauij substitutus fuit Horatius Spu-
rius, & deinde eius descendentes. † Ideò cum isti de Iure 4
non sint agnati Iura agnationis conseruare non possunt ad
text. *in l. si spurius* 4. *ff. vnde Cognat.* Mantic. *de tacit. &
ambigu. lib.* 22. *tit.* 10. *num.* 7. Rot. coram bon. mem. Mer-
lin. *decis.* 386. *num.* 14.

Insuper quando Testator exclusit Monasterium non di-
xit hoc facere pro conseruatione agnationis, sed ad effe-
ctum conseruandi bona in familia, † & cognatione, cuius 5
appellatione comprehenduntur etiam descendentes ex fœ-
minis, *vt præter relatos in decisione* §. *sed etiam tradit*, Pe-
regrin. *de fideicommiss. art.* 22. *num.* 39.

Atque vlterius explicitè vocauit masculos descendentes
ex Virginia, & Septimia eius Sororibus, † licet enim fœmi- 6
næ earum vita durante agnationem paternam conseruare
dicantur hæc tamen non procedit in ipsarum filijs, & de-
scendentibus, † qui sunt de aliena familia, & agnatione, vt 7
dixit Rot. coram Gregor. *decis.* 293. *num.* 19. Parum obstan-
te, quod illis fuerit iniunctum onus assumendi cognomen,
& arma, cum hoc possit † æquè benè etiam per filios Fau- 8
stinæ adimpleri, Rot. *decis.* 6. *num.* 1. §. *confirmatur part.* 1.
diuers. & in dicta secunda decisione §. *finali.*

Aliud verò fundamentum, quòd qualitas masculinitatis
adiecta substitutis censeatur etiam repetita positis in condi-
tione corruere visum fuit ex responsione alias data, quod
scilicet stante diuersitate personarum conditio † non depen- 9
det à substitutione, & propterea in positis in conditione
non censetur repetita qualitas masculinitatis per mascu-
lum adiecta substitutis, Rot. *decis.* 151. *num.* 16. *vsque
ad* 24. *part.* 5. *recent.* cum alijs relatis *in dicta* 2. *decisione*
§. *conclusio enim.*

Diuersitas personarum est clara, quia in substitutioni-
bus fuerunt expressè vocari omnes masculi ex masculis,
vnde dum in conditione positi fuerunt descendentes mascu-
li dd. † substituto vno, huiusmodi conditio non posset veri- 10
ficari, nisi in masculis descendentibus ex fœminis præser-
tim dum substitutio facta est vltimo decedenti, & sic impli-
caret contradictionem, quod esset vltimus masculus ex ma-
sculis, & quod illi esset substitutus alter masculus pariter ex
mascu-

masculo, quia si masculum relinqueret, non esset vltimus, vt benè ad propositum pro inclusionem masculorum ex fœminis per hanc rationem concludit Peregrin. *cons.* 36, *num.* 17. *vers.* 2. *lib.* 1. Fusar. *de substit. quæst.* 463, *num.* 206.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Census.

Veneris 26. May 1662.

ARGVMENTVM.

Census impositio facta super rata, vel melioramentis factis in domo fideicommissaria substinetur, & illius fructus debentur.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum obligatione Camerali Vallatum habet executionem paratam.*
2 *Fabrica facta super domo fideicommissaria dicitur libera.*
3 *Census imponi possunt super rata domus in qua fideicommissum non cadit, & num. 8.*
4 *Census imponi possunt super melioramentis.*
5 *Sententia non potest impugnari per producentem.*
6 *Factum defuncti præiudicat illius hæredibus, & num. 7.*
9 *Censu corruente ex defectu materiæ, & non formæ debentur fructus vti damna, & interesse.*
10 *Statutum Vrbis de filijs in conditione positis habet locum in vltima voluntate, & in contractibus.*
11 *Renunciatio non præiudicat venienti ex propria Persona.*
12 *Fideicommissi exceptio turbida non retardat executionem obligationis Cameralis,*

DECISIO CCCCLXIV.

ANtonius, & Octauius fratres de Diaz super integra, & tota eorum domo sita in Regione Pontis imposuerunt annuum Censum in sorte scut. 1500. ad fauorem Monialium S. Bernardini de Vrbe; Cùm verò in hæreditate Octauij vltimo loco defuncti successerit Franciscus Radicius, obtinendo cessionem à R. Fabrica Sancti Petri, quæ bona eiusdem Octauij per deficientiam hæredis prius occupauerat præfatæ Moniales Creditrices obtinuerunt mandatum executiuum pro fructibus d. Census contra pauperes puellas S. Philippi hæredes d. Francisci Radicij, quod hodiè Rota censuit esse essequen.

Siquidem Moniales habent intentionem fundatam in duobus Instrumentis publicis, altero impositionis Census confecto de anno 1612. contra fratres de Diaz altero celebrato cum ijsdem puellis de anno 1642. in quo præuia reductione fructuum scut. 97. ad scuta 102. eædem puellæ mediante persona suorum officialium, vti principales promiserunt soluere fructus in futurum decurrendos ad rationem præfatæ reductionis, quæ Instrumenta cum sint obligatione
1 Camerali munita † de Iure paratam habent exequutionem
iuxta doctrinam Angel. *in l.* 4. §. *condemnatum ff. de re iudicat.*

Non obstat, quòd puellis tanquam cessionarijs Monialium S. Marthæ competant Iura fideicõmissi q. Didaci Diaz, quod cum fuerit ordinatum de anno 1553. cum expressa prohibitione alienationis, & comprehendat domum de qua agitur operatur, vt deinde illa non potuerit pro censu obligari, vel saltem obligatio remanserit extincta vsque de ann. 1631. de quo tempore per mortem hæredis grauati sine filijs fideicommissum fuit purificatum ad fauorem Monialium Sanctæ Marthæ.

Quia cum Domus censita non sit totaliter fideicommisso
2 supposita, sed extet portio libera, † constructa post mor-
tem fideicommittentis vnà cum melioramentis factis per
fratres de Diaz impositores propterea Census substinetur,
3 † tam super rata domus quæ non cadit sub fideicommisso,
& est capax pro illius sustentatione, Rot. *decis.* 342. *ante num.*
1. *part.* 4. *diuers.* post Cens. *de Cens. decis.* 542. *num.* 7. *& alijs*
allegatis dictum fuit in Romana Census 10. *Iunij* 1641. *coram*
4 *me impressa in recent. decis.* 29. *num.* 4. *part.* 9. † quam etiam
super melioramentis, Rot. post Cenc. *de Cens. vbi supra decis.*
55. *num.* 6. Merlin. *decis.* 546. *num.* 21. *& in Romana Saluiani*
20. *Martij* 1651. §. *siquidem il* 2. *coram R.P.D. meo Verospio.*

Probatio verò melioramentorum, ac portionis liberæ desumitur non ex sententia obtenta per Moniales S. Marthæ in Tribunali Reu. Fabricæ, quæ concedendo eisdem immissionem in possessione Domus antiquæ, & appartamenti eidem contigui mentionem facit de altera domo, & admittit illam fuisse confectam per Antonium debitorem Census ibi:
Contigui alteri Domus nuncupat la Casa nuoua finita di Mon-
sign. Antonio, e Bertuccio figli di Francesco Diaz, † quæ qui- 5
dem sententia vti producta per Puellas non potest per easdem impugnari *cap. cum venerabilis*, vbi Felin. *num.* 14. *de except.* Roman. *cons.* 329. *num.* 11. & plures congerit Addent. ad Greg. *decis.* 288. *num.* 15. *& seqq.*

Tum etiam ex confessione Francisci Radicij authoris earumdem Puellarum emissa in Inuentario bonorum Octauij, ibi, *la casa nuoua comenciatia in vita di Francesco figlio di Diego Diaz padre d'Ottauio, e Monsignore, e poi finita dai detti, &c. con accrescimento d'alcune stanze*, quæ sicuti non
† posset impugnari ab eodem Radicio confitente si viueret 6
Salicet. *in l. final. num.* 1. *C. de arbitr. tutel.* idem Roman. *cons.* 502. *num.* 3. *vers. cum itaque*, Rot. *decis.* 135. *num.* 4. *&*
decis 40. *num.* 5. apud Posth. *de manut.* ita etiam præiudicat
† puellis illius hæredibus, Rot. *decis.* 71. *num.* 3. *part.* 1. *diuers.* 7
in dicta decis. 150. apud Posth. *vbi supra num.* 6. ex allegatis per Addent. ad Buratt. *decis.* 637. *num.* 15.

Non obstante alia sententia lata per Senatorem Vrbis, in qua declaratum fuit, etiam domum nouiter confectam esse suppositam fideicommisso Didaci Diaz, quia cum restrictiuè
loquatur pro rata scilicet scut. 1125. non impedit quin † Cen- 8
sus substineatur pro residuo, quod remansit liberum, *vt in dicta Romana Census coram me decis.* 29. *num.* 9. vbi quod portio libera censetur capax pro substinendo Censu donec insufficientia ab allegante probetur.

Et in omnem casum adhuc non posset retardari exequutio mandati cum nullitas census non oriatur ex defectu formæ, sed solum ratione materiæ nempè respectu domus alie-
nari prohibitæ, † quo casu licet non debeantur fructus, vti 9
fructus, debeantur saltem vti damna, & interesse quorum stipulatio continetur sub obligatione Camerali, vt sequendo distinctionem Rot. coram Cardinali Seraph. *decis.* 787. *sub num.* 15. tradit Cens. *de Cens. quæst.* 88. *num.* 15. *vers. ego vero pro dissolutione, & pluribus relatis dictum fuit in dicta Romana Saluiani* 20. *Martij* 1651. *coram R. P. D. meo Verospio dicto* §. *siquidem vers. quinimò admissa, & in Lucien. Census, seu Saluiani* 7. *May* 1655. *coram R. P. D. meo Priolo* §. *ad secundum.*

Insuper ad eluden exceptionem fideicommissi Didaci inter cætera allegabant informantes pro monialibus Instrumentum emptionis domus, de qua agitur factæ per Gundisaluum emisse domum pro se, & Alphonso, & Eleonora Diaz filijs naturalibus præfati Didaci conditione adiecta, vt si dicti filij præmoriantur sine filijs ipsi Didaco eorum Patri tunc ipse succedere debeat, sin autem præmoriatur Didacus, & deinde deficiat alter filiorum sine filijs, tunc portio decedentis accrescat superstiti, vnde cum decesserit primo loco Didacus, & postmodum Alphonsus sine filijs, & Eleonora reliquerit Franciscum Radicium eius filium, quod ab altera parte negatur, ille tanquam positus in conditione censetur ex propria persona dispositiuè vocatus ad formam
statuti Vrbis *lib.* 1. *cap.* 142. † quod cum indistinctè loquatur 10
habet locum nedum in fideicommisso facto in vltima voluntate, verum etiam in contractibus Rot. *decis.* 732. *sub num.* 1. *part.* 3. *& decis.* 114. *num.* 3. *part.* 7. *recent.*

Non obstat, quòd Eleonora renunciauerit ad fauorem Didaci, quia eius renunciatio, aut non potuit præiudicare Francisco filio † ex propria persona ad fideicommissum Gundisalui vocato, iuxta doctrinam Bartol. *in l. qui superstitis* 92. *num.* 2. *ff. de acquir. hered.* Roland. *cons.* 11. *num.* 7. *vol.* 1. Rota *in Rauennaten. hæreditatis* 14. *Ianuarij* 1661. §.
prout præteritio coram R.P.D. meo Albergato, † vel saltem 11
negari non potest quin exceptio fideicommissi per Didacum ordinati adeò reddatur turbida, vt nequeat impedire solutionem fructuum census debitorum in vim obligationis Cameralis Rota post Cenc. *decis.* 251. *num.* 5. *in Romana fructuum census* 28. *Iunij* 1658. *in fine coram R. P. D. Taia.*

Et ita vtraque parte informante.

R.P.D.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Rauennateñ Donationis.

Veneris 26. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Successio, quando diuiditur in stirpes, postea verò subdiuiditur facienda est diuisio in capita, Primogenitura, quando fuit constituta ab aliquo in eius bonis, tunc illa bona non debent diuidi, nisi ipse contrarium dispofuerit.

SVMMARIVM.

1 *Hereditas, quando non in capita, sed in stirpes, veniat diuidenda.*

2 *Hereditas, quando fuit diuisa in stirpes, tunc inter illos de stirpes subdiuidenda in capita est.*

3 *Clausula,* constituti, *virtus expirat, postquam constitutarius adeptus fuit possessionem.*

4 *Immissio ratione Saluiani competit ratione hypotheca.*

5 *Primogenituram, quando quis constituit in suis bonis tunc non possunt illa diuidi.*

Primogenitus debet succedere in omnibus bonis eius qui primogenituram instituit.

6 *Familia in eorum decore conseruantur, quantum in eis conseruantur bona, & non distrahuntur.*

7 *Familiarum splendor, & decor, mediantibus diuitijs conseruatur.*

8 *ex Bonis primogenitura debent distrahi ea, qua ipse constituens primogenituram disposuit, vt distraheretur.*

9 *Bona vnita, vt remaneant in vna persona, qualiter soleat disponi.*

10 *Testator attendi non debet, quod narrauit, sed quod disposuit.*

11 *Primogenituram constituentis eius dispositio est attendenda, maximè, quando est in dispositiua parte, & est clara, nec recipit aliquam dispositionem.*

12 *ad Primogenituram inducendam verba illa (gradatim &c.) apposita per constitutionem primogenitura, qualiter sint intelligenda, & num.13.*

DECISIO CCCCLXV.

POstquam dictum fuerat coram me sub die 7. Februarij 1661. ex duabus diuersis donationibus primam præualere ad fauorem Io. Antonij de Zanchis. Is prætendens illius vigore consequi posse vniuersa bona donata, obtinuit proponi dubium, An, & pro qua rata super dd. bonis ei danda esset associatio, vel immissio, & pro vnica tantum portione, nempè quarta ex omnibus bonis immissionem competere censuerunt Domini.

Moti ex contextu eiusdem donationis ibi, quod bona donata cum omnibus Iuribus sint, & pleno Iure spectent ad dictum Paulum eius vita durante, & post eius mortem succedant in eisdem bonis d. Pauli filij, & Dom. Io. Baptista Zancha alter eorum frater si viueret sin minus eius filij, aut nepotes in perpetuum diuidens inter filios, vel nepotes, vt supra descendentes tam à prædicto Paulo, quàm à Io: Baptista in stirpes, & non in capita vtroque *Summario num.2.*
1 Vnde defunctis dd. Paulo, & Io. Baptista, cum inter descen-
dentes sit in stirpes facienda diuisio tantùm bonorum spe-
ctabit Andreæ filio Io. Baptistæ, licet vnico, quantum Io.
Antonio, & Isidoro filijs Pauli, licet duobus inter quos
2 † iterùm subdiuiden. sequitur ex omnibus bonis quartam
tantùm portionem deberi Io. Antonio *Auth. cessante C. de legitim. hæred. §. cum filius instit. de hæred. qua ab intest. deferuntur*, Bursatt. *cons.170. num.4. lib.2.* Soccin. *cons.104. lib.3.* Petr. *de fideicom. quæst.11. num.131. cum seqq.* Mart. *de success. legal. part.1. quæst.21. Amp. prima num. 12. & seqq.*

Pro cuius consecutione immissionem non associationem
3 censuerunt Domini † ei competere, quia virtus *constituti*
per possessionem bonorum à Paulo primo donatario, &
constitutario adeptam expirauit, Natt. *cons.398. num. 33. in fine*, Corn. *cons.173. num.26. lib.2.* Tiraquell. *de iur. constituti part.2. ampl.5. num.2. & 3.* Rota coram Caual. *decis. 5. n.4. & in Romana donationis 28. Ianuarij 1656. §. is vero, & 25. Maij 1657. §. non obstat coram R. P. D. meo Verospio, & in Romana fideicommiss. de Casijs 14. Martij 1657. §. Huic possessioni coram bon. mem. Dunozette*, & ideò sola immissio ex
4 remedio Saluiani vigore hypothecæ in donatione † insertæ
ei potest competere, & cum alijs in similibus dixit Rota *decis.308. num.1. & seqq. part.5. recentior.*

Nec subsistere visum fuit, quòd huiusmodi bona diuidi
non debeant ex quo super illis constituerint donantes pri-
mogenituram ad † fauorem Pauli, sicque eo defuncto Ioan. 5
Antonius primogenitus in omnibus debeat succedere, vt
comprobari videbatur ex prohemialibus verbis donationis
ibi considerantes familias † in eorum dignitate potissimum 6
opibus, & diuisis conseruari, quam si in plures partes diui-
dantur decor, & splendor † familiarum decorare solent, 7
&c. Et rursus inferius dd. fratres bona infra dicenda in vna
persona conseruari, &c.

Quia cum in parte dispositiua expressis verbis sint substi-
tuti filij Pauli, & Io. Baptistæ cum pacto diuidendi in stirpes
† bona donata in concursu plurium personarum ad succes- 8
sionem, & ex ordinata diuisione bonorum inter plures ex-
cluditur prorsus constitutio primogenituræ, quæ † fieri solet, 9
vt bona vnita in vna persona conseruentur, Bald. *in Authen. in testamento num.16. C. de collat. bon.* Oldrad. *cons.131. n.12.* Surd. *cons.362. num. 3. & 4.* Valenz. *cons. 69. num. 18. lib.1.* Molin. *de primog. Hispan. lib.1. cap.11. num.20.*

Et ideò quidquid sit de voluntate contrahentium in nar-
ratiua, quia non fuit postea ad actum redacta attendi non
debet † cum semper in concursu præualeat, quod fuit dispo- 10
situm non quod fuit narratum, vt respondit Rota *in Bononien. de Glauarinis 28. Iunij 1649. §. primo, & §. vnde coram bon. mem. Peuting. & in Ariminen. successionis 26. Ianuarij 1654. §. facilius coram bon. mem. Bichio*, quando præ-
sertim † dispositiua est, prout hic clara, nec recipiens inter- 11
pretationem à verbis prohemialibus, vt ponderat Roman. *cons.100. num.162. & seqq.* Rot. *in mox allegatis decisionibus.*

Minus vrgent ad inducen. primogenituram verba illa gra-
datim, & ordine † successiuo in donatione apposita, quia 12
sunt intelligenda discretiuè, & singula singulis referendo;
adeò vt si in vna linea existeret pater, & filius in portione
illius lineæ prius admitti debeat pater deinde filius, non au-
tem quod † remaneant exclusi filij alterius fratris simul- 13
taneè vocati in stirpes, vt declarat Menoch. *cons. 124. num. 61. & seqq.* Surd. *cons. 362. num. 20.* Altograd. *cons. 67. num. 39. & 40. lib.1.* Mart. *de success. legal. part. 1. quæst. 21. ampl. 1. num. 14.*

Et ita pro quarta tantùm parte omnium bonorum dandam esse immissionem Ioan. Antonio vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Bononieñ Pecuniaria.

Lunæ 26. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Tutoris quietatio facta pro residuo etiam per viam confessionis de recepto probat solutionem integralem, quando constat de solutione præcedenti partis debiti, & effluxerunt anni 20. nec debitor à pupillis effectis maioribus molestari amplius posset, quando eis obstaret exceptio cedẽdarum.

SVMMARIVM.

1 *Quietantia pro residuo facta probat solutionem integralem.*

2 *Debitor pupillaris non liberatur per confessionem de recepto factam à Tutore, sed ostendenda est pecuniarum solutio, & num.3. quod limita, vt num.4.*

5 *Confessio de recepto probat solutionem quando alias iustificatur.*

6 *Confessio de recepto probat solutionem iuncta taciturnitate annorum 20. & num.7.*

8 *Scriptura priuata recognoscitur per Testes habentes notam manum.*

9 *Scriptura priuata solet fieri sine Testibus.*

10 *Recognitio scriptura priuata per peritos est fallibilis, & ad eam reuertitur quando deficit alia probatio, & num.11.*

12 *Confessio emanata in querela criminali probat contra confitentem.*

13 *Falsitas est probanda non per coniecturas, sed concludẽter.*

14 *Exceptio cedendarum repellit actorem à limine Iudicij, & num.15.*

DE-

DECISIO CCCCLXVI.

PErstiterunt iterùm Domini in resolutione sub die 14. Februarij proximi præteriti capta pro confirmatione sententiæ Rotalis absoluentis fratres de Lentijs à solutione librarum 350. ad quam in partibus fuerant condemnati ex eodem fundamento, quod Gaddis Actoribus obstat quietantia lib.650. per publicum Instrumentum de anno 1650. ab
1 ipsorum matre, & tuttice facta pro residuo † eorum crediti, ex qua probari integram solutionem, & nihil amplius deberi *singulariter tradit gloss. in l. si ex pluribus* 89. *vers. reliquam*, ibique Castrens. *num.* 2. *ff. de solut.* Roman. *singular.* 706. Corn. *cons.*33. *num.*24. *lib.*2. Bursatt. *cons.* 104. *num.*15. *lib.*1. Rota Genuæ *de mercat. decis.* 60. *num.*6. Rot. *decis.*445. *num.*6. *post modern. Perusin. de manut.*

Non obstat, quòd debitor pupillorum non consequitur
2 liberationem † mediante quietantia reportata à Tutore continente simplicem confessionem de recepto, nisi de effe-
3 ctiua numeratione pecuniarum † aliundè doceatur, vt communiter tradunt Bald. Bart. Fulgos. Castrens. Alexand. *& cæteri scribentes in l.* 2. §. *vltimo, ff. si cert. petatur*, & alij plena manu cumulati per Tiraquell. *de retract. Conuenti*, §. 4. *gloss.*6. *num.* 12. Rota *d. decis.*714. *num.* 2. *part.* 3. *recent.* quia subsistit responsio in antecedentibus decisionibus data,
4 quod vbi huiusmodi † Tutoris confessioni accedunt coniecturæ, & adminicula, ex quibus desumi potest, id quod confessus est verè fuisse solutum, tunc ea attendi debet ad liberationem debitoris, & pupilli præiudicium ad notata per Cin. & Bald. *in Auth. hoc ius porrectum, C. de Sacros. Eccles.* Ruin. *cons.*142. *num.*4. *lib.*1. Natt. *cons.* 543. *num.* 19. *&* 20. & firmauit Rota *decis.*177. *num.*4. *part.* 2. *diuers.* apud Zacch. *de oblig.* Cameral. *decis.*3. *num.*9. *& decis.*305. *num.*2. *part.*5. *recent.* & in alijs relatis *in dd. causæ decisionibus*.

Adminicula autem singulariter alias deducta, & denuò repetita sunt, antecedens solutio ratæ partis debiti conten-
5 ta in receputis, † & litteris per Iacobum Gaddum scriptis illis de Lentijs Liburni existentibus sub data 12. Nouembris 1635. in quibus præuia computorum inspectione facit illos debitores in lib. 1100. Diligentiæ in exactione huius crediti
6 adhibitæ contra † fideiussionem procurando mandatum executiuum: Taciturnitas 20. annorum post emanatam quietantiam, ac liberatio matris Tutricis in amplissima forma à DD. de Gaddis adultis iam factis de omnibus ab illa administratis, inter quæ cadit creditum modo petitum. Ex his enim omnibus præcipuè simul iunctis negari non potest quin maximum oriatur adminiculum realitatis solutionis
7 † totius debiti ad effectum inducendi numerationem, & excludendi simplicem confessionem de recepto, Soccin. Sen. *cons.*122. *num.*7. *lib.*3. Rot. *decis.*193. *num.*4. *&* 5. *part.*3. *decis.*185. *num.*4. *& decis.*335. *num.*2. *part.*6. *recent.*

Quibus non obstant, quæ iterùm objiciebantur de defe-
8 ctu recognitionis † quietantiarum, & Epistolæ Iacobi Gaddi, quia tolluntur ex recognitione facta per testes habentes notam manum, qui est vnus modus recognoscendi manum
9 appositam in scriptura priuata, † in cuius confectione Testes adhiberi non solent, *vt præter adductos in decisione* §. *nec dicatur*, dixit Rota *decis.*663. *num.*5. *part.* 4. *recent.* Ricc. *in collect. d. part.*4. *decis.*774. non attenta recognitione Periti
10 per † comparationem facta, cum sit fallibilis, & periculosa,
11 & ad quam eo tantum recurritur, † quando deficit alia probatio Rot. *decis.*241. *la prima num.*12. apud Modern. *Perusin. de manut.* Duran. *decis.*363. *num.*3. Buratt. *decis.*611. *n.*9. *& in Romana fideicommissi de Strozzis* 17. *Febr.*1645. *coram Reuerendiss. D. meo Decano vltra alios in decis. alleg. sub* §. *nec visum, &* §. *alia*, vbi quoque respondetur obiecto desumpto, ex receputa lib. mille emanata de anno 1630. antequam
12 † matura esset paga, nam cessat ex querela per Gaddum porrecta de anno 1632. in qua declarans se debitorem in libris 8000. fatetur recepisse dd. lib. mille, non releuante replicatione, quod aliæ libræ eiusdem summæ potuerant medio
13 tempore solui, † quia id esset probandum maximè ad inducen. suspicionem falsitatis, quæ non per coniecturas, sed per concludentes probationes deducenda est, *l. Iurisgentium*, §. *ferè vbi DD. ff. de pact.* Donat. *cons.*40. *num.*11. Alex. *cons.*99. *num.*2. *lib.*3. Farin. *cons.*11. *num.*13. *lib.*1.

Ponderatum denique fuit, quòd Gaddis obstat exceptio
14 † cedendarum, dum enim vt dictum est effecti maiores dispunctis cum matre Tutrice computis administratæ tutelæ, eam amplissimè liberauerint cum promissione non contrauueniendi, firmamque liberationem semper habendi, non possent Iura contra illam Lentijs habentibus ratam prædictam finalem quietantiam abscendere, † Ideò ab hoc Iudi- 15
cio possunt repelli exceptione prædicta ad text. *in l. si pupillus* 46. vbi Bart. *ff. de administr. Tutor. l. Sticum* 95. §. *penult. ff. de solut. l. cum alter C. de fideiuss.* Ronchegal. *de duob. reis lib.*11. *num.*16. *in fine*, Grat. *discept. forens. cap.* 409. *& cap.* 701. *vbique num.*1. *cum seqq.* Rota coram Buratt. *decis.*470. *num.*1. *& ibi Addent.*

Et ita standum esse in decisis pro confirmatione sententiæ Rotalis vtraque, &c.

R. P. D. TAIA.

Bracaren. Pensionis.

Veneris 26. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

In hac decisione agitur an Beneficiatus impeditus percipere fructus sui Beneficij teneatur ad solutionem pensionis.

SVMMARIVM.

1 *Titularis non tenetur ad pensionem non adepta possessione, & num.*5.
2 *Facti diuersitas diuersum requirit consilium, & iuris dispositionem.*
3 *Titularis qui non potuit acquirere possessionem Beneficij liberatur à solutione pensionis cedendo actiones ad fructus.*
4 *Beneficiatus impeditus percipere fructus non tenetur ad pensionem.*
6 *Beneficiatus habens actionem ad fructus Beneficij tenetur ad solutionem pensionis.*
7 *Impediens percipere fructus tenetur ad pensionem.*

DECISIO CCCCLXVII.

REsponderunt Domini 3. Iunij 1661. mandatum A. C. non esse exequen. contra Matthiam, quamuis ille se obligasset in cedula Bancaria 7. Februarij 1657. soluere pensionem Ferdinando Resignanti Canonicatum fauore Cosmi Resignatarij cum clausula, *ancorche al detto Cosmo non fosse dato il possesso*, † longo enim tempore, & vltra trien- 1
nium à Cosmo resignatario non potuit resignati Canonicatus adipisci possessio ad Rot. coram Buratt. *decis.*915. *num.*6. *cum alijs in d. decis.* 3. *Iunij*, Paris. *de resignat. quæst.* 3. *num.* 148. *lib.*6. Rot. *decis.*196. *num.*2. *tom.*2. *part.*4. *recent.* Hodiè reproposita causa recedẽdum à decisis Domini responderũt.

In facto enim deductum est publicum Instrumentum personalis significationis factæ Cosmo 9. Iulij 1661. posse illum promptè exequi litteras Apostolicas, & adipisci possessionem Canonicatus à Capitulo prout 6. Octobris sequentis veram, & realem adeptus est, & planè facti diuersitas † di- 2
uersum consilium requirit, ac diuersam Iuris decisionem inducit Cost. *de facti scientia, & ignorant. inspect.* 16. *num.* 2. *& notatur in text. l. interpositas* 13. *vers. Sed quoniam*, *C. de transact.*

Maior fuit difficultas de pensionibus, seu terminis præteritis, quas non deberi à Cosmo, fructibus interim Canonicatus non perceptis dicebat Matthias fideiussor, & repetebat opposita in d. decisione 3. Iunij Cosmum non potuisse habere possessionem Canonicatus cum fructibus à Capitulo interceptis, & vix potuisse habere possessionem sine fructibus, quod demonstrabat ex tradita possessione, non verò fructibus, † & ad sui liberationem promptus erat cedere 3
actionem ad eos fructus contra Capitulum, quos indebitè percepit, ex traditis à Caccialup. *de pens. tot. quæst.* 16. Barbos. *in praxi quæst. vltim. num.*13. *&* 14. *part.* 1. & præcipuè Rota coram Put. *decis.*11. *sub num.*12. *&* 13. *lib.* 1. † Non 4
enim tenetur Beneficiatus ad terminos decursos tempore suo si fuit impeditus vti, & frui fructibus beneficij inquit Garz. & verius Rot. *cuius decisio, & verba sunt, de benef. cap.*5. *sub num.* 202. *part.* 1. Barbos. *d. quæst. vltim. sub dicto num.*13. Rota *decis.*44. *num.*12. *&* 13.

Cui difficultati DD. responderunt alij quidem ponderando dictam clausulam, *ancorche al detto Cosmo non fusse dato possesso, &c.* † quæ nisi noceat Titulari intra tempus trien- 5
nij, & cum diligentia possidendi saltem noceat fideiussori in cedula bancaria, vt supra confecta, quod caueri per se in ipsa clausula specialiter vltra montes significauit post Mandos. Paris. *d. quæst.*3. *num.*145. & generalius citra sententiam Rotæ,

Rotæ, & benignam clausulæ restrictionem P. Azor. *instit. moral. part. 2. cap. 9. vsque ad vers. secundo quæritur lib. 8.* & post eum Castropal. *oper. moral. tract. 13. de benef. Eccles. dispu t. principal. punct. 11, §. 5. in fine cum alijs.*

Alij verò responderunt, quòd ex quo Resignatarius habebat actionem ad ipsam rem scilicet ad fructus eos ipsos habere † videtur, sicut ergo Resignatarius tenebatur si fructus habuisset, adeòque etiam Matthias fideiussor, ita, & nunc habendo ipsam actionem (vt argumentabatur, Rota coram Put. *d. decis. 11. num. 2. & ex hac ratione*, & alijs vt supra P. Azor, & Castropal. *loc. alleg. & inducebatur decisio in alia Bracaren. fructuum 26. Maij 1642. coram R. P. D. meo Royas*, vbi fuit resolutum Capitulum Ecclesiæ Bracarensis teneri ad omnes fructus à die oppositionis, & denegatæ possessionis, nec solum perceptos, sed qui percipi potuerunt. 6 7

Cætera de dicto Instrumento controuerso inter partes producto, & an probet, nec ne partim neglecta sunt, partim visa sunt tolli ex facto. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. VICECOMITE
Postea S. R. E. Cardinali.

Firmana Fideicommissi.

Veneris 26. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Particulare fideicommissum à Testatore ordinatum censetur super prædio ex onere illius respectu hæredibus iniuncto; præsertim quando Testator prospicere voluit saluti animæ suæ.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum perpetuum desumitur ex perpetuitate oneris super re iniuncta, & num. 2.*
3 *Testator præsumitur magis prospexisse propriæ animæ, quam commodo hæredis.*
4 *Argumentum de maiori ad minus admittitur, quod amplia, vt num. 5.*
5 *Qualitas adiecta primæ dispositioni adiecta etiam censetur in secunda quando agitur de re fauorabili.*
6 *Dictio dicti includit omnes species supra expressas.*
7 *Enunciatiua verba in vltimis voluntatibus disponunt.*
8 *Hæredum nomen in fideicommissis verificatur de hæredibus sanguinis.*
9 *Onus an censeatur esse perpetuum, vel restrictum ad primos hæredes, & num. 10.*
11 *Dispositio recipit declarationem à sua ratione.*
12 *Onus hæredibus iniunctum oriri facit inter eosdem hæredes particulare, perpetuum, & reciprocum fideicommissum.*

DECISIO CCCCLXVIII.

FVit hodiè coram me resolutum prædium nuncupatum *Marin Beccari* subiacere fideicommisso per Petrum Simonem instituto, eius siquidem dispositio sub his verbis concepta cernitur, quod infrascripti *hæredes sui teneantur facere vnum luminare in die Sabbati in qualibet hebdomada in Ecclesia Sancti Francisci prout Testator in eius vita fecit per multos annos de fructibus possessionis Marini Beccarij, & Ecclesiæ Fraternitatis alias possessio recidat in suprascriptos filios Briseidæ filiæ*, adeout perpetuum onus includat ex d. prædij fructibus per suos hæredes explendum inductum super eo censetur perpetuum fideicommissum fauore hæredum † quibus oneris implementum fuit demandatum, Ancharan. *cons. 27.* Natt. *cons. 531. num. 28.* Surd. *cons. 539. n. 6.* Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 15. sub num. 12. vers. sed versus*, Rota *decis. 182. num. 8. part. 2. recent.* Otthobon. *decis. 177. num. 21.* & ratio ea est, quia si prædium in Testatoris descendentia sub perpetuo ligamine non seruaretur † eiusdem voluntas per suos hæredes adimpleri minimè posset, Fusar. *de substit. quæst. 678. num. 23. vsque ad num. 29. & quæst. 688. num. 8. vsque ad num. 87.* Otthob. *decis. 177. num. 21.* Rot. *decis. 579. num. 9. part. 1. diuers.* 1 2

Præter hanc Iuris interpretationem concurrit quoque Testatoris aperta voluntas supponendi dictum prædium perpetuo fideicommisso desumpta ex antecedenti dispositione, nempè quod de prædij *Pacij* fructibus hæredes vnum officium in die S. Stephani celebrari curarent, ac de fructibus prædij *Gambaretti* fontem ibi existentem conseruarent sub altera prohibitione alienationis, adeòut perpetuis futuris temporibus penes hæredes institutos, atque substitutos eorumque hæredes in infinitum permanere debeant cum adiectione penè scilicet deuolutionis ad filios masculos Briseidæ filiæ in casu non celebrati officij, vel non conseruati fontis, vndè immediatè prosequendo dispositionem de prædio *Marini Beccarij*, cum perpetuo luminaris onere; necnon appositione eiusdem pœnæ deuolutionis ad filios masculos Bariseidæ in casu non adimplementi dubitari nequit quin Testator prædicto quoque prædio alienationis prohibitionem adijcere voluerit ea ratione, vt in infinitum in eius descendentia permaneret sicuti de alijs prædijs dixerat, maior enim ratio suadet † Testatorem prospicere voluisse beneficio propriæ animæ, quam hæredum commodo resultañ ex fontis conseruatione cum anima censeatur cæteris prædilecta *cap. præcipimus 12. quæst. 1.* Abb. *cons. 63. vers. Item quia debet magis diligere lib. 1. cap. cum infirmitas de pœnis remiss. l. sancimus in fine de Sacros. Eccles.* 3

Admitti siquidem solet † argumentum de maiori ad minus, Gozzadin. *cons. 6. num. 52.* Roland. à Valle *cons. 61. num. 49. lib. 1.* Dec. *cons. 76.* & † præsertim in materia fauorabili qualis est ista, & sic qualitas adiecta primæ dispositioni, in altera quoque repetita censetur Soccin. Sen. *cons. 251. sub num. 47. cum seqq. lib. 2.* Eugen. *cons. 52. n. 66. lib. 1.* Ruin. *cons. 51. lib. 2. num. 1.* 4 5

Apertiùs demonstratur ex subsequenti prohibitione alienationis adiecta domui per Testatorem inhabitatæ sub hac verborum structura ibi, *non possint, neque valeant vendere alienare, vt supra de dictis possessionibus*. Dictio siquidem, † *Dictis* omnes species supra expressas pernecesse includit, Surd. *cons. 163. num. 14.* Menoch. *cons. 203. num. 23.* Seraphin. *decis. 584. num. 8.* Rot. coram Eminentissimo Otthobono *decis. 177. num. 4.* ea verba enunciatiua † in vltimis voluntatibus dispositionem præseferunt, *l. ex hac scriptura 16. ff. de donat.* ibique Bart. & alij. 6 7

Non obstat, quòd onus prædictum suppleri quoque valeat per hæredes extraneos, quia cum Testator hæredibus suis implementum commiserit ibi, *quod infrascripti sui hæredes, &c.* duo copulatiuè in adimplementum persona requiri videntur, & æqualitas descendentiæ ex Testatore; necnon prædij actualis possessio. In Iure enim receptissimum est, quod in fideicommissis hæredum nomine, † sanguinis hæredes solummodo includantur, Gabriel. *de verb. signif. conclus. 2. num. 19.* cum alijs Peregrin. *de fideicommiss. art. 32. num. 33.* Fusar. *de substit. quæst. 339. num. 6.* Berou. *cons. 110. num. 48. 49. 50. vers. ex prædictis*, Rot. *coram Reuerendissimo D. meo Cerro, Dec. in Interamnen. bonorum 16. Maij 1656.* 8

Hinc non benè applicabantur auctoritates exaduerso adductæ, quia ibi non concurrebant coniecturæ sufficientes, prout hic, & onus absolutè fuerat impositum absque determinatione bonorum, ex quorum fructibus erat adimplendum.

Minus releuat illud fuisse commissum hæredibus scriptis in testamento † ibi, *infrascripti sui hæredes*; Ideòque ad illos censeri restrictum, quia cum temporis perpetuitas fuerit adiecta pernecesse ad Testatoris mentem seruandum verba veniunt impropriãda, & propterea † comprehenduntur, nedum primi, & secundi, & vlteriores hæredes, ad quorum fauorem Testator bona alienari prohibuit nominatim sit hæredi facta, tamen quia ratio est generalis, † dispositio exindè declarationem recipit, *l. cum Pater §. Dulcissimis ff. de leg. 2.* Crauett. *cons. 144. col. 2.* Peregrin. *de fideicommiss. art. 42. num. 7.* Fusar. *de substit. quæst. 679. num. 7.* 9 10 11

Denique non vrget, quòd in omnem casum censeri debeat inductum fideicommissum descensiuum, non autem reciprocum de linea ad lineam, † quia cum onus inhæreat rei, & hæredibus cum verbis perpetuitatem præseferentibus, vtique inter eos ordinatum dicitur particulare fideicommissum reciprocum, adhoc vt onus perpetuo subsistat, ac Testatoris mens implementum assequatur, Ruin. *cons. 151. num. 1. lib. 2.* Peregrin. *de fideicommiss. art. 13. num. 80. & 81.* Rot. coram Eminentissimo Otthob. *decis. 177. n. 22.* 12

Et ita vtraque, &c.

R.P.D.

R. P. D. T A I A.

Bononiensis Fideicommissi de Blancossis.

Veneris 2. Iunij 1662.

A R G V M E N T V M.

Testator deficiente linea masculina substituit fœminas, earumque descendentes in infinitum, vndè quando sit inter istos quæstio de proximitate, videtur hæc sublata, dum clarè Testator adiecit, succedant in stirpes, & non in capita.

S V M M A R I V M.

1 *Testatoris nepotibus in testamento, & intestato, in stirpes, & non in capita datur successio.*

2 *Verba*, Deficientibus masculis, & de linea masculina, *quam declarationem habeant.*

3 *Nepotes, tam ex testamento, quàm ab intestato ob perpetuam repræsentationem in stirpes, & non in capita inter descendentes succedunt.*

4 *Testatoris Proximitas attenditur, si fiat transitus ad diuersam personarum conditionem.*

5 *Testatoris proximitas inspicitur, si transitum fecerit de linea ad lineam.*

6 *Testator quamuis transeat ad lineam masculorum ex fœminis, transitum fecisse intelligitur de linea masculorum ad lineam fœmininam.*

7 *Fideicommissum non transit ad aliam lineam durante prima admissa.*

8 *Testatore vocante ad successionem descendentes ex linea fœminina cum expressa relatione ad seipsum benè probatur eiusdem proximitas.*

9 *Testatore substituendo fœminas, & adijciente in stirpes, & non in capita apparet voluisse admitti ad successionem earum descendentes.*

D E C I S I O CCCCLXIX.

IN decisis prima Aprilis 1661. DD. steterant ex eisdem rationibus decisionis etiam abundantibus, & non repetendis non reclamante altera parte sæpè sæpiùs citata expectata hucusque patientius, quam benignius.

Etenim cum Ioannes Testator instituerit hæredes Iulium Iacobum, & Franciscum filios suos, & post alias substitutiones deficientibus masculis, & de linea masculina testatoris voluerit, vt bona deuenirent ad fœminas descendentes ex linea sua, & descendentes ex ipsis fœminis in infinitum in stirpes, & non in capita. Mortuis filijs sine filijs masculis, & nouissimè Francisco cum Catharina filia superstitibus ex Iulio Catharina filia, & Iuliolo Nepote ex Angela
1 altera filia † succedunt æqualiter in stirpes filia, & Nepos ex filia Iulij in altera parte, & in altera parte Catharina filia Francisci iuxta regulam successionis in testamento, & intestato, quod est absque declaratione Testatoris succedendi in stirpes intelligebatur, vt in hoc articulo, & in his quoque nominibus senserat, Paul. Castrens. *cons.* 198. *sub initio vers. sed his non obstan. lib.* 2. Gabriel. *cons.* 96. *num.* 28. *vers. succedit tertia Interpretatio, & seqq. lib.* 1. Menoch. *cons.* 359. *num.* 7. Fusar. *de substit. quæst.* 484. *num.* 35. *&* 36. ne alios, & alia repetam.

Ambiguitatem proximitatis attendendæ Testatoris, aut
2 grauati declarauit ipse Testator dum dixit † *Deficientibus verò masculis, & de linea masculina*, quod accidit moriente Francisco, declarat, vt dicta bona deueniant ad fœminas descendentes ex linea testatoris, & ad descendentes ex ipsis fœminis in infinitum in stirpes, & non in capita, quod sequi debuit, sequutumque continuo fuisset si Testatori morienti præmortui fuissent filij masculi cum his filiabus, & Nepote
3 ex filia, non solum ex testamento, † & testamentaria declaratione, sed etiam ab intestato, & perpetua repræsentatione inter descendentes, §. *si quis igitur descendentium Authentica de hæred. ab intestato.*

Et ambiguitas declarata per se etiam satis videbatur, quia
4 si fiat † transitus post mortem grauati ad diuersam conditionem personarum, vt à masculis ad fœminas attenditur proximitas Testatoris, Fusar. *d. quæst.* 484. *num.* 2. *& seqq.* Rot. coram Merlin. *decis.* 520. *num.* 11. *&* 12. vel de linea
5 † ad lineam, Fusar. *d. quæst.* 454. *dicto num.* 20. *& seqq.* Rot. *decis.* 393. *sub num.* 3. *part.* 2. *recent. & decis.* 266. *num.* 5. *part.* 9. & vtrumque accidit in hoc testamento, & sic Testator
transit † de statu, & linea masculorum per masculos ad statum, & lineam fœminarum, earumque descendentes etiamsi 6
transisset ad lineam masculorum ex fœminis, & apud Giouagnon. *respons.* 62. *sub num.* 14. *& seqq. lib.* 1. cum alijs, & præcipuè Rot. *ibid. num.* 51. *& est decis.* 627. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* Peregrin. *decis.* 132. *num.* 3.

Nec subsistit, quòd in casu isto non sit transitus de vna linea ad aliam, dum supersunt descendentes vltimi grauati, videlicet Catharina Francisci, quæ propterea admitti debet nulla attenta proximitate grauati, seu grauantis postquam
† enim bona in fideicommisso peruenerunt ad vnam lineam, 7
nunquam fit transitus ad aliam donec prior admissa durat ex allegatis per Informantes *in Bononien. de Capacellis coram Pamphilio postea san. mem. Innocent. X.* 21. *Ianuarij* 1613. apud Giouagnon. *d. respons.* 62. *num.* 30. *vers. nec subsistit, & decis.* 5. *part.* 1. *recent.*

Quia & si tolli obiectum possit ex vocatione masculorum ex fœminis, & ideò ex huiusmodi fœminarum exclusione, vt respondebatur ex eadem ratione cum ibi, *illi masculi ex fœminis post lineam masculinam*, non haberent aliam rationem, quam habeant hic fœminæ ipsæ, & pariter descenderet ibi ex vltimo grauato masculus Nepos ex filia, ac descendat hic ex vltimo masculo filia ipsa, & nihilominus recursum est ad alterutram immò, & ad vtramque manutentionem, & status, & lineæ personarum videlicet à linea masculina ad lineam fœmininam (quæ mutatio status masculini ibi non videbatur) quam lineam fœmininam pro diuersa sensit, & dixit ipse Testator deficientibus masculis, & de linea masculina bona deueniant ad fœminas descendentes ex linea d. testatoris, &c. hoc est alia linea, & alius
† status fœminina, & cum expressa relatione ad seipsum 8
Testatorem, quod est per se quoque stabile fundamentum ad proximitatem Testatoris, Peregrin. *de fideicommiss. art.* 20. *num.* 9. *vers.* 2. *casus*, Fusar. *d. quæst.* 484. *num.* 51. Gratian. *discept.* 498. *num.* 22. Rot. *decis.* 72. *num.* 21. *vers. tertius quando part.* 2. *diuers.*

Et hæc dicta sint, si tamen est locus quæstioni proximita-
tis, & inde seqq. vbi testator non solum post † lineam ma- 9
sculinam substituit fœminas, sed etiam clarè adiecit *in stirpes, & non in capita* ad sensum, & fusiùs tradita per Peregrin. *cons.* 58. *num.* 8. *lib.* 4. *& de fideicommiss. dicto art.* 20. *num.* 7. *&* 8. Fusar. *de substit. dicta quæst.* 484. *num.* 68. *&* 69.

Et ita altera tantùm parte informante, &c.

R. P. D. P R I O L O.

Bononiensis Fideicommissi de Monterentijs.

Veneris 2. Iunij 1662.

A R G V M E N T V M.

In præsenti casu detractiones in bonis petitis immissionem non impediunt, concurrente præsertim Authoris quietantia, & confessione tempore non suspecto facta, quæ si Authori obstet, ita etiam habenti ab eo causam præiudicium infert.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommissario detractiones impediunt immissionem.*

2 *Dotis promissione, & solutione non constante Vxor, & ab ea causam habens immissionem impedire non valet fideicommissario.*

3 *Maritus asserens maiorem accepisse dotem ab vna, quam ab altera vxore quantitatem non iustificat, cum potuerit tradi in fundo.*

4 *Fundo Dotali per filium alienato pretium ex illo retractũ pro crediti dotalis extinctione inseruisse præsumitur.*

5 *Quietantia tempore non suspecto facta si præiudicet authori ita, & ab eo causam habenti nocet.*

D E C I S I O CCCCLXX.

AD impediendam immissionem Francisco, quam Rota decreuerat in portionem bonorum Iulij prædefuncti vigore fideicommissi Caroli communis patris excipiebat Alexander Pellicanus de detractionibus dotium Isottæ Matris Iulij sui authoris, & Iacobæ Vxoris eiusdem Iulij super quibus dato particulariter dubio fuit resolutum detractiones obstare tantummodo pro tornaturis tresdecim.

Licet enim detractiones † fideicommissario soleant impe- 1
dire immissionem Surd. *decis.* 333. *num.* 10. Rot. *in rec. part.* 1. *decis.* 115. *num.* 11. & coram Buratt. *decis.* 946. *num.* 1. *& seqq.* *in Ro-*

in Romana Fideicommissi de Pedictoris 14. Martii 1659. coram R. P. D. meo Celso; Nihilominus detractiones propositæ visæ fuerunt Dominis non competere non prima ratione Dotis Isottæ, quia non constat de aliqua illius promissione in quantitate, minusuè de solutione, sine qua Vxor, nec eius
2 successor valet † retardare immissionem fideicommissario, *leg. 2. ff. de probat. l. qui accusare, C. de edendo*, Gratian. *discept. forens. cap. 570. n. 41.* Rot. *rec. par. 2. dec. 516. num. 2. & 3. & in Bononien. Fideicommissi de Amorinus 18. Maii 1648. coram Reuerendissimo Papien.*

Nec releuat, quòd Carolus fideicommittens fassus fuerit maiorem habuisse dotem ab Isotta prima Vxore, quàm à Catharina, cui nupsit secundo loco, quæ fuit lib. 14500. Esto enim, quòd ex tali confessione posset dici dotem Isottæ exces-
3 sisse valorem lib. 14500. non tamen inde † sequitur, quòd ea pariter consistat in quantitate, cùm potuerit tradi in fundo, prout reuera fuit tradita in Prædio Bubani, dum illud post mortem Isottæ peruenit ad manus Iulij filij, & ab eodem
4 alienatum fuit pro lib. 15700. vndè † super eo præsumitur facta restitutio, Giurb. *ad Consuetud. Messanen. cap. 10. gloss. 8. par. 1. num. 6.* Campeg. *de dot. par. 2. qu. 79. n. 1.* Rot. *in Meleuitana Fideicommissi 3. Martii 1652. coram bon. mem. Bichio, & in Romana Saluiani 23. Iunii 1656. coram R. P. D. meo Verospio.*

Idque certiùs redditur ex Instrumento diuisionis inter ipsum Iulium, & Franciscum, vbi post diuisionem bonorum paternorum vnusquisque liberat alium fratrem in forma amplissima absque eo, quod aliquid detraheretur pro dote Isottæ Iulio debita, immò in Notula pecuniarum, in quibus Franciscus erat debitor Iulij, non legitur descriptus debitor pro dote Isottæ matris Iulij, signum euidens, quòd illa iam fuerat detracta in Prædio Bubani, nam alias idem Iulius non quietasset, nec liberasset fratrem, huiusmodi autem quietantia,
5 † & confessio sequuta tempore non suspecto sicuti præiudicat Iulio, ita etiam obstat Pellicano habenti ab eo causam, Aretin. *cons. 36. num. 3.* Ruin. *cons. 76. num. 14. lib. 5.* Rot. coram Buratt. *dec. 243. num. 7. & in Romana Restitutionis Dotis 16. Iunii 1643. coram Reuerendissimo Compostellano.*

Nec subsistit prædium Bubani, cum alio prædio Gazzanighi, prouenisse ad Isottam constante matrimonio titulo successionis sibi delatæ in vim fideicommissi Andreæ Catanei, quia ex decisionibus in causa factis, constat fuisse comprehensum in fideicommisso Andreæ prædium Gazzanighi tantùm, *vt in dec. 2.* post Merlin. *de legitim.* sed prædium Bubani, ad ipsam Isottam spectasse vigore Inuestituræ renouatæ in eius personam vsque de ann. 1585. per Abbatem S. Mariæ in Regula, *vt in decisionibus 724. 750. p. 3. rec. & dec. 265. p. 4.*

Quoad Dotem Iacobæ res transit sine difficultate, quia Iulius Maritus eidem in computum dotis assignauit tornaturas 26. ex prædio Anzolæ tornat. 140. in totum, Iacoba autem ex dd. tornaturis 26. vendidit medietatem Pellicano, alia verò medietas spectabat ad Barbaram Iacobæ hæredem, quæ cum Francisco transegit, vndè ex causa istius dotis locus est detractioni solùm pro tornaturis tresdecim, ideòque cum Pellicanus eiusdem Prædij possideat tornaturas 45. benè decreta fuit immissio pro reliquis tornaturis 28. dictam detractionem excedentibus, *vt in decisionibus 11. Martii 1661. & 21. Ianuarii præteriti coram me.*

Vtraque, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Romana Pecuniaria.

Luna 5. Iunii 1662.

ARGVMENTVM.

Signatura committens Causam cum facultatibus A. C. quatenus de Iure ita restringit, vt si de Iure non sit locus non intrent, ad quem effectum sententia deberet esse notoriè iniusta.

SVMMARIVM.

1 *Facultates A. C. Rotæ tributæ cum clausula*, quatenus de Iure, *intrant si de iure eis sit locus.*
2 *Via executiua contra tertios non competit, & num. 3.*
4 *Via executiua vulneratur per absolutoriam ex simplici notitia crediti habita per Iudicem.*
5 *Sententia iniusta non vulnerat obligationem Cameralem, quod declara, vt num. 6.*
7 *Apocha priuata absque stipulatione Notarii non suffragatur tertio.*
8 *Concordia continens pactum, quòd tertio non censeatur ius quæsitum operatur, quòd ille tertius ea vti non possit, & num. 9.*

DECISIO CCCCLXXI.

Mandatum ab A. C. Ariosto relaxatum fauore illorum de Crucijs cum exequatur contra bona hæreditaria Pauli Blasij verebantur Cremoni, ne exequeretur super nonnullis bonis eiusdem Pauli eis insolutum assignatis à Fulnia Pauli hærede, ideòque coram A. C. Bulgarino intimarunt Crucijs solitam cautelam Angeli *in l. à Diuo Pio, §. Si super rebus, ff. de rei iudic.* & ab eodem obtinuerunt pronunciari contra eos, tanquam tertios possessores non posse executiuè procedi, & à peritis absolui, à qua Sententia interposita appellatione, causaque in Rota commissa fuit bis conformiter resolutum constare de credito anteriori illorum de Crucijs, qui proindè putantes per Sententiam A. C Bulgarini non fuisse vulneratam viam executiuam, posseque ea non obstante exequutiuè procedere super bonis per Cremonos detentis adita Signatura obtinuerunt rescribi, vt procederem cum facultatibus A. C. *Quatenus de Iure*, consultaque hodie Rota, An intrent prædictæ facultates negatiuè respondit.

Quia clausula, *Quatenus de Iure*, ita concessionem restringit, vt si † de Iure non sit locus viæ executiuæ, rescriptum 1
nullius ponderis censeatur, ac si non emanasset, vt voluit Marches. *de Commiss. par. 1. fol. 301. num. 64.* Zacch. *de oblig. Camerali q. 37. num. 33. in fine*, Rot. post eundem *dec. 76. n. 5. & dec. 28. num. 3. par. 2. recent.* & meliùs *in Romana Pecuniaria 19. Ianuarii 1661. §. In præsenti coram Reu. P. D. meo Beuilaqua.*

Siue enim Crucij prætendant exequutiuè procedere vigore obligationis Cameralis contentæ in apocha eorum fauore à Paulo Blasio subscripta, & quicquid sit, an possint contra Fuluiam Pauli hæredem certum est, † quòd contra Cremonos, tanquam tertios possessores procedere non possunt, cùm 2
regulariter contra tertium via executiua non competat, vt tradit Alexan. *in d. l. à Diuo Pio, §. Si super rebus, ff. de re iudic. sub n. 28. vers. Et benè facit*, Bald. *in l. prima num. 6. vers. Secus si agitur, Cod. communi de leg.* Iason. *in l. quædam, §. primo n. 7. vers. Hinc est, ff. de edend.* Rot. penes Zacch. *dec. 58. n. 3.* cum alijs latè congestis *in Romana Subhastatione de Alexiis 12. Decembris 1644. §. Quia cum Antonina coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Quòd eo certius visum fuit DD. in præsenti ex eo, quod via executiua ex eadem apocha resultans remansit vulnerata per sententiam A. C. saltem quoad Cremonos in ea ab impetitis absolutos, † itaut sicut contra eos A. C. non poterat 3
ampliùs exequutiuè procedere, ita nec pariter Rota, vt probat alleg. Zacch. *de oblig. Cameral. qu. 37. nu. 32.* & Rot. penes eum *dec. 36. n. 6. & dec. 45. n. 4.* & coram Coccin. *dec. 79. n. 12. & in Romana Census 11. Martii 1652. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in allegata Romana Pecuniaria coram R. P. D. meo Albergato, §. Quia verò.*

Quamuis etiam apocha in dicto Iudicio exhibita non fuerit; Quia sufficit, quòd Iudex de ea notitiam habuerit † rela- 4
tiuè, prout hic ex mandato illius vigore relaxato, eamque cum insertione diei, mensis, & anni, quibus fuit confecta in sententiam enunciauerit, non mereri exequutionem ad effectum eam vulnerandi cum tenor Sententiæ attendatur, vt tradit Gonz. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 6. n. 202.* & firmauit distinguendo Rot. *d. dec. 78.* coram Coccino *sub n. 7. & in Romana Pecuniaria 5. Iunii 1651. coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Non obstante, quòd Sententia A. C. vt prætenditur iniusta non potuerit † vulnerare obligationem Cameralem, ex 5
deductis per Gratian. *discept. forens. 531. nu. 69.* Rot. *dec. 95.* penes Zacch. *num. 2. & 3.*

Quia requirebatur Iniustitia notoria, † & incontrouerti- 6
bilis, quæ nullo prorsus velamine offuscari potuisset, quæ hic non concurrit, vt in simili respondit Rot. coram Seraph. *dec. 616. nu. 8. & 9. & in dicta Romana Pecuniaria 5. Iunii 1655. §. Non obstat coram R. P. D. meo Beuilaqua, & in dicta alia simili coram R. P. D. Albergato §. final.*

Siue etiam Crucij procedere intendant exequutiuè contra Cremonos ex eo, quod in transactione ab eis inita cum Fuluia Pauli hærede, cuius vigore habuerunt bona controuersa, promiserint soluere sub obligatione Camerali omnia debita pro tribus ex quatuor partibus, quæ ex post detegi, & reperiri contigerint contra hæreditatem Pauli, ex firmatis *in decisione 543.* coram Merlin. *sub n. 1.* nec similiter ex hoc

hoc capite viam exequutiuam Crucijs competere putarunt Domini.

Tum quia scriptura priuata absque stipulatione Notarij in-
7 ter dictas partes † confecta non suffragatur Crucijs absentibus, vt in simili probat Gratian. *discept.* 723. *nu.* 1. & videtur firmasse Rot. *dec.* 190. post Zacch. *de oblig. Camer. num.* 31. & plenius *dec.* 287. *num.* 9. *& seqq.* coram Dunano.
8 Tum quia † transigentes declararunt ex tali concordia, & pactis in ea inserti nulli alteri, licet interesse habens Ius quæsitum censetur, nisi solis contrahentibus, *Summario illorum de Cremonis num.* 3. pactum tanquam personale non
9 potuit comprehendere Crucios in transactione non nominatos contra transigentium expressam voluntatem, vt dixit Rota *dec.* 33. *num.* 3. *& seqq.* post Cenc. *de cens.* & coram Duran. *dec.* 27. *num.* 12. & penes Zacch. *dec.* 27. *n.* 1. *&* 2. Et ità pro exclusione facultatum A. C. vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Amerina Fideicommissi.

Lunæ 5. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Immissio in vim *l. fin.* non datur vigore Testamenti cuius originale non exhibetur, nec minus legitimè fuit recognitum, maximè quando caret requisitis à Testatore volitis, etiamsi ad instantiam liberorum ageretur.

SVMMARIVM.

1 *Immissio in vim* leg. fin. *datur vigore originalis Testamenti.*
2 *Originali non ostenso deprahendi non potest, quòd nam sit sumptum.*
3 *Probabilitas licet non præsumatur fallit, vbi indicia diuersitatis concurrunt.*
4 *Testamentum inter liberos confirmatur duobus Testibus, imo & coniecturis.*
5 *Testamenti scriptura carens subscriptione volita, à Testatore non est habenda in consideratione, & si esset fauore liberorum, quòd declara, vt num.* 6.
7 *Testamenti schedula originali non exhibito nullam meretur fidem.*
8 *Recognitio scripturæ facienda est super originali, quòd amplia, vt num.* 9.
10 *Testamenti scriptura informis roborata adminiculis probat, quod limita, vt num.* 11.
12 *Approbatio oritur ex scriptura traditione Notario facta, quòd limita, vt num.* 13. 14. 15. *&* 16.
14 *Productio facta non in tempore, & suspecta non operatur approbationem.*
15 *Dictio*, quoddam, *excludit approbationem.*
16 *Dictio*, prætensum, *excludit approbationem.*

DECISIO CCCCLXXII.

PRætendente Renato Marerio ex Testamento Matthæi Buccarini purificatum fideicommissum ad sui fauorem per obitum Flauij filij, & hæredis Testatoris defuncti sine filijs commissa fuit causa à bon. memor. Vbaldo, coram quo cum dubitaretur de validitate Testamenti, & nulla prodierit resolutio, mortuo Renato D. Mutius eius filius iudicium reassumpsit, & in Vbaldi locum me suffecto, datoque dubio, an constaret de valido Testamento Matthæi negatiuè responsum fuit.

Nam schedula Testamenti exhibita non est schedula origi-
1 nalis, † sed sumptum, & exemplum, quòd non sufficit ad obtinendam immissionem vigore *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollend.* & ibi tradunt Castrens. *sub n.* 5. Dec. *num.* 13. Angel. Aretin. §. *Nihil institut. de Testam.* Gratian. *cons.* 140. *num.* 17. *lib.* 1. Bartol. *in l. prima*, §. *Si quis in duobus, ff. de bonor. possess. secund. tabul.* Rot. *in recent. dec.* 135. *num.* 6. *par.* 1. *& decis.* 96. *num.* 3. *par.* 8.

Et vltra defectum originalis deficit quoque identitas schedulæ; Siquidem Matthæus declarauit schedulam Testamenti à se conditi scriptam esse manu Valdouisia, & ab ipsomet Testatore subscriptam, ibi: *Francesco Valdouisio mio Cognato, quale hò pregato scriua il contenuto del presente foglio sottoscritto di mia propria mano;* vndè non ostenso originali
2 † non potest deprehendi, quòd hæc schedula sit illa, quæ fuit scripta à Valdouisio, & subscripta à Matthæo Testatore, quibus demonstrationibus deficientibus, deficit etiam probatio identitatis omninò necessaria, Alex. *in l. secunda num.* 5. *de bon. possess. secundum tab.* Abb. *in cap.* 2. *in fine de censibus*, Ruin *lib.* 4. *cons.* 31. *nu.* 6. Rot. *in Romana Fideicomm. de Caetanis* 7. *Februarij* 1620. *cor. bon. mem. Cardinali Verospio Seniore.*

Immò & non solùm deficit talis probatio, sed illa prorsus excluditur, quia in schedula exhibita nulla adest Testatoris subscriptio, licet enim † pluralitas non præsumatur, fallit si in- 3
ditia diuersitatis concurrant, Paris. *cons.* 14. *n.* 48. *lib.* 3. Altogr. *cons.* 96. *nu.* 22. *lib.* 2. & pluribus relatis probat Cyriac. *controu.* 444. *à num.* 28.

Non obstat, quòd agatur de Testamento inter liberos, in quo nedum † duo Testes sufficiunt, sed etiam coniecturæ so- 4
lent admitti, *l. final. Cod. famil. erciscund.* Castrens. *lib.* 1. *cons.* 457. *sub num.* 3. Rot. *diuers. par.* 2. *dec.* 47. *n.* 13. Dum enim ista scriptura Testamenti caret subscriptione volita per ipsum Testatorem, etiamsi † esset originalis non esset habenda in 5
consideratione etiam ad fauorem liberorum, Gloss. *in l. is qui, ff. de Testam.* Dec. *cons.* 488. *sub nu.* 9. Riminald. Iun. *cons.* 296. *sub num.* 7. Abb. *cons.* 98. *vers. Sed his non obstantibus*, Rot. *rec. par.* 2. *dec.* 576 *sub num.* 3. *vers. Vbi quod, & in Romana Testamenti* 31. *Ianuarij* 1659. *coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Nec dicatur, quòd Matthæus potuerit in actu testandi mutare voluntatem † subscribendi Testamentum, ex addu- 6
ctis *in Romana Testamenti*, penes Marchesan. *de commiss. par.* 1. *fol.* 146. *num.* 6. quia decisio non applicatur; Ibi enim constabat de identitate Testamenti, & solùm dubitabatur vtrùm voluntas esset perfecta, ex quo Testator non reliquerat legata, quæ anteà dixerat velle relinquere. In proposito autem non solùm non constat de voluntate perfecta Testatoris, sed vlterius deficit identitas scripturæ Testamenti ex prædictis, & fortius, quia non potest recognosci, dum originale non exhibetur, † & sine recognitione schedulæ Testamentorum 7
nullam fidem merentur, vt probant Adden. ad Buratt. *decis.* 475. *num.* 20. *&* 21. Rot. *in Albanen. Hæreditatis* 28. *Iunij* 1660. *&* 11. *Martij* 1661. *coram R. P. D. Albergato.*

Nec vis fieri potest in cognitione facta de anno 1620. nam
† haud constat factam fuisse super originali, nec Testes re- 8
cognouisse formiter schedulam, † attenta præsertim opposi- 9
tione, quòd non deueniretur ad recognitionem, nisi intimata die, & hora ad effectum formandi Interrogatoria, & conducendi interpretem, qua stante protestatione recognitio aliter facta non valet, Sallust. Tiber. *in praxi lib.* 1. *cap.* 34. *num.* 7. Scacc. *de Iud. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 897. Rot. apud Buratt. *dec.* 318. *n.* 8. *&* 9. cum alijs per Posth. *de manut. obser.* 98. *n.* 6.

Hinc parum refert, quòd Flauius produxerit alias huiusmodi schedulam, soluerit legata, & dotem Cillæ Sorori promiserit in illius executionem, † quia licet scriptura Testa- 10
menti informis ex defectu solemnitatis roborata obseruantia, & adminiculis probat Pereg. *cons.* 64. *num.* 20. *lib.* 1. Gratian. *discept. forens. cap.* 429. *nu.* 17. *& seqq.* Rot. apud Buratt. *dec.* 248. *n.* 6. secus quando † est imperfecta ratione volunta- 11
tis, tunc enim ex illius vsu, & approbatione confirmari, & validari non potest, vt per Dec. *cons.* 488. *n.* 18. Ruin. *lib.* 3. *cons.* 7. *num.* 10. *in fine*, Rot. *in Bononien. Primogenituræ* 25. *Iunij* 1655. §. *quapropter coram bon. mem. Bichio.*

Ex eadem responsione tollitur obiectum, quòd Cilla à qua causam habuit D. Ludouicus Cremona, etiam ipsa † appro- 12
bauerit Testamentum huiusmodi mediante traditione, vt prætenditur de eo facta Notario, quia cessante subscriptione Testatoris talis scriptura, etiamsi esset originalis nullo modo
† potest substineri, tanquam imperfecta ratione voluntatis, 13
vt dictum est, & eo magis, quia non apparet fuisse traditum, nisi folium diuisionis argentorum; † productio verò Testa- 14
menti legitur facta post duos dies, & solùm adnotata in margine diuersa manu, & atramento, nec potest percipi à quo fuerit producta cum enuncietur, *quoddam*, Testamentum, quæ dictio excludit eius † approbationem, dum presertim in tran- 15
sactione posteà inita, inter Renatum, & Cillam fuit conuentum, quòd declararetur extare pretensum fideicommissum, Cilla restituere Renato scut. 4. mil. signum euidens, quòd ipsa potiùs impugnauit Testamentũ, & fideicommissum propter dictionem illam, *prætensum*, quæ tendit potius ad negandum,
† quàm affirmandum Rot. apud Vrgellen. *dec.* 41. *nu.* 4. *in rec.* 16
par. 8. *dec.* 1. *n.* 20. *& in Romana Fideicommissi de Ceulis* 14. *Ianuarij* 1641. *coram Reuerendissimo Terracinen.* §. *quod Centenaria.*

Fuit itaque decisum non constare de valido Testamento Matthæi vtraque, &c.

R. P. D.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Domus.

Lunæ 5. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Pauper ob retardatam Canonis solutionem excusatur à caducitate, nec excluditur ab hoc beneficio, ex quo possideat alia bona, vel quia prodigaliter vixerit: dum tamen numerosa prematur familia, vel bona alijs debitis inuoluta, ac fideicommissis nequiuerint alienari, nec prodigalitas facit ad effectum paupertatis cum pro excludenda caducitate omnis benigna interpretatio sumatur.

SVMMARIVM.

1 *Pauper ob retardatam Canonis solutionem excusatur à caducitate, & num. 10.*
2 *Paupertatis probatio non deducta simpliciter, & absolutè est arbitraria.*
3 *Paupertas deducta respectu certi, & determinati effectus est plenè, & concludenter probanda.*
4 *Paupertas quomodo concludenter probetur.*
5 *Pauper possidens bona ob retardatam Canonis solutionem non excusatur à caducitate, quòd amplia, vt num. 6. & 7.*
8 *Pauper non est, qui bona possidet, num. 9.*
11 *Pauper effectus ex propria culpa non excusatur à caducitate ob retardatam Canonis solutionem, quòd limita, vt num. 12. 13. & 14.*

DECISIO CCCCLXXIII.

EX capite paupertatis Antonij Emphyteutæ responsum fuit sub die 10. Iunij anni præteriti infirmandam esse sententiam Rotalem, qua fuerat declaratum fuisse factum locum deuolutioni controuersæ Domus, & hodie causa
1 super eisdem reproposita Domini steterunt in decisis. † Nam subsistente paupertatis fundamento intrat indubitata Iuris conclusio, quòd Emphyteuta ex retardata Canonis solutione non cadit à Iure suo, sed ab omni pœna remanet excusatus, & preter authoritates in decisione allegatas eam firmantes probant Io: de Arno *singul.62.*Bero.*cons.*120.*nu.*14.*in fine lib.* 1. Clar.*in* §. *Emphyteusim quæst.*8.§.*hoc autem sub vers. aut pensio erat*, & de magis communi opinione testatur Carocc. *de locat. & conduct.fol.*60.*num.*58.*cum seqq.*
2 Non obstat, † quòd quando paupertas non deducitur simpliciter, & absolutè, an quis sit pauper, necne, quo casu
3 est arbitraria, sed vt hic † respectu certi, & determinati effectus, hoc est excusationis à caducitate ob impotentiam solutionis causatam ex allegata paupertate sit plenè, & concludenter probanda, ad tradita per Bald. & Salicet. *in Authent. praetereà n.*4.*C.vnde vir, & vxor.*Ruin.*cons.*81.*nu.*6. *lib.*5. Afflict.*dec.*179.*n.*3.Gratian.*discept.*660.*n.*17.Rot.*decis.*250.*nu.*5.*par.*4.*diuers.*& cor.Buratt.*dec.*41.*n.*4.vbi Adden.*nu.*
4 10.*vers.quod paupertas.* † Nam concludentem probationem paupertatis, & impotentiæ d. Antonij ad soluendum Dominum deducebant ex impositione Census scut. 300. in sorte principali, susceptione pecuniarum considerabilis summæ ad Societatem Officiorum termini ad solueñ. fructus, executione passa super hac domo controuersa, & nimis difficili exactione pensionum ab illius Inquilino iunctis etiam longa Commoratione Antonij in locis immunibus, ne personaliter captus detruderetur in carceribus, ac obitu eiusdem in Hospitali Sancti Saluatoris ad Sancta Sanctorum de Vrbe. Hæc enim omnia nedum vnitim sumpta, sed singula, & de per se euidentissimum paupertatis argumentum præbent ad effectum, de quo agitur auctoritatibus in decisione allegatis.

Non afficit, quòd ab anno 1638. vsque ad 1643. quo fuit acceptata caducitas Antonius dictam domum, & certa alia bona possidebat, & aliquando aliquas eorum partes loca-
5 uit, † itaut cum fructibus potuerit Canonem decursum soluere, sicque deuolutionem euitare, quoniam calculatis pensionibus, & fructibus solutis debitorum interusurijs, ac demptis Legatis alimentis pro sui, & numerosæ familiæ sustentatione nihil prorsus remanebat, vndè posset Canonem
6 Domus non modicæ quantitatis in tempore soluere, † quòd sufficit ad illum à caducitate excusandum, Rip. *in leg. quod num.*39.*si cert. pet.* Foller. *in prax. Criminal.in sect.*6.*versic. debent Capitula num.*45. Bursatt.*cons.*440. *num.*20.*lib.*4. Viu. *dec.*68.*num.*4.Surd.*de aliment.tit.*1.*qu.*48.*num.*37. Cost.*de remed.subsid.remed.*25.*num.*20. Medic.*de casib. fortuitis part.*9. *quæst.*4.*num.*19.

Non vrget replicatio, † quòd deficientibus fructibus tene- 7
batur aliquod corpus bonorum alienare, & ex pretio inde redigendo Canones ex causa onerosa debitos soluere, vel eadem bona insolutum Creditori assignare, cùm pauper dici nequeat possidens bona, † & mediante illorum distractione 8
rectè valeat creditoribus suis satisfacere, Bald.*in d. Authentica praetereà sub num.*4. *vers.quaero ergo, C. vnde vir, & vxor.* Alexan.*in l.si maritus* 43.*num.*4.*ff.solut.matrim.* Rot.*dec.*48. *n.*2. *cum seqq.par.*2.*diuers.*Buratt.*dec.*41. *nu.*5. quia attento fideicommisso in dd. bonis ad fauorem filiorum Antonij ordinato, † vel alienatio nullo modo fuit permissa eidem Anto- 9
nio, vel ob debita super illis contracta absorbentia detractiones, si quæ ei debebantur, *l. Marcellus,§.res,quae cum ibi notatis,ff.ad Trebell.*Peregr.*de fideicomm.ar.*39.*nu.* 4. Surd.*decis.* 170.*n.*10.difficilis adeò fuit, vt potius fuit coactus diù satis dare, & deniq; vitam in Hospitali terminare, quàm ad illam deuenire, † quòd satis superque visum fuit ad illum ex paupertatis capite excusãdum à caducitate ex superiùs, & in posteriori decisione allegatis, & pro qua euitanda semper sumitur omnis benigna interpretatio, *l. igitur, §. potest, ff. de liber. caus.* Surd.*dec.*342.*n.*7. Greg.*dec.*188. *num.*2. bo.mem.Merlin.*dec.* 224.*num.*4. 10

Nec dicatur, † quòd Antonius propria culpa viuendo pro- 11
digaliter inciderit in paupertatem, & ob id non fuit excusatione dignus, nec priuilegijs paupertatis potuerit gaudere, Bero.*con.*193.*n.*28.*lib.*1.Buratt.*d.cons.*440.*n.*23.*lib.*4.Corbul. *de caus.priuat.ob non solut.canon.limit.* 25. *nu.*2. Carocc.*de locat.titulo de locat.ad longum tempus qu.*6.*n.*45.*&* 46.cum alijs per Fulgin.*de Iure Emphyt.tit.de solut.canon.q.*1. *n.*38. † quia 12
non solùm talem vitam duxisse non probatur, vt necessarium esse prosequitur, Fulgin. *loc.mox cit. vers. quod debuit probari,* sed etiam, ne prosit neque excusetur paupertas † deberet cul- 13
pa esse principaliter præordinata ad illum alias non data hac præordinatione paupertas, retinet sua priuilegia inter quæ illud est, † vt Emphyteuta pauper excusetur à caducitate iuxta 14
distinctionem Bart.*in l.*2. §.*final.ff.si quis caution.* Dec.*in cap. qua in Ecclesiarum n.*137.*&* 138.*de const.*Surd. *de aliment.tit.* 4.*qu.*5.*tit.*16.Menoch.*de arbitr.lib.*2.*cap.*182.*num.*34.*& seqq.* Odd.*de restit.in integr.par.*1.*q.*11.*sub n.*57.*vers.Ego dico,* Rota *dec.*19.*nu.*17.*par.*9.*tom.*1.*recent.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Prænestina Fideicommissi.

Lunæ 5. Iunii 1662.

ARGVMENTVM.

Positi in conditione, quando sunt dispositiuè vocati, licet succedant in portione patris tantùm, tamen suadentibus coniecturis succedunt etiam in portionem patrui.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum aperitur fauore vocatorum eueniente casu substitutionis.*
2 *Substitui expressè censentur positi in conditione, & vocari, quòd amplia, vt num.3.*
4 *Positi in conditione vocati dispositiuè censentur ad portionem patris, non patrui, quòd limita, vt num. 5. 6. & 8.*
7 *Reciproca substitutio inter filios censetur repetita inter remotiores, & in secunda substitutione.*

DECISIO CCCCLXXIV.

ROuilius Sabus hæres instituit Aurelium Alexandrum, & Torquatum filios suos, quos inuicem substituit per hæc verba: Item, *morendo Aurelio senza heredi naturali muora ad Alessandro, e Torquato, e morendo Alessandro senza legitimi heredi, che debba morire à Torquato, e cosi Torquato à d. Alessandro, e morendo Torquato senza figliuoli maschi muora ad esso Alessandro, e suoi heredi in perpetuo, & non essendoui heredi di detto Alessandro muora à detti heredi maschi di detto Aurelio.*

Ad portionem verò Alexandri Patrui esse dictum Hiero-
nymum quoque vocatum, & euenisse vocationis casum
inde deducitur, quòd illi sine filijs decedenti fuit expresè
1 substitutus Torquatus alius filius, † cùmque iam prædeces-
sit illius portio ex substitutione prædicta delata fuit ad d.
Torquatum, & cum propria effecta vna portio integraliter
deuenit ad Hieronymum Torquati filium superstitem, ad
Text. *in l. si Titius, ff. de vulg. & pupill.* Gabriel. *dict. cons.* 715.
num. 13. *circa med. vers. qua opinio est verissima*, Giouagn. *con-
sil.* 81. *num.* 4. *cum seqq.* Rot. apud sanct. mem. Greg. XV. *decis.*
337. *nu.* 3. *in Romana Fideicommissi de Morganis* 9. *Iunij* 1617.
& 25. *Maij* 1618. *coram bo. me. Cardinali Sacrato in Romana
Fideicommissi de Maximis* 15. *Aprilis* 1644. *coram bon. mem.*
2 *Pensingero*, ea ratione, quia positi in conditione, † & vocati
habentur pro expresè substitutis per fideicommissariam, cu-
ius vigore succedunt in vniuersa hæreditate ad grauatum ex
dispositione Testatoris, quandocunque mediatè, vel imme-
diatè prouenien. Alex. *cons.* 66. *nu.* 10. *vers. ergo lib.* 2. Cæphal.
cons. 471. *num.* 30. Rot. coram Greg. *in mox citata decis.* 337.
3 *num.* 4. & 5. ac etiam quia † ex reciproca substitutione eidem
grauatam superuenit, *leg. Scæuola* 76. vbi Bart. *ff. ad Trebell.* Rip.
in l. heredes mei, §. cum ita n. 52. *ff. eod.* Menoch. *de præsumpt. l.* 4.
præsumpt. 193. *n.* 21. Alex. *d. cons.* 66. *n.* 8. Fusar. *d. q.* 440. *no.* 16.

Non obstat, quòd positi in conditione, & dispositiuè vo-
cati regulariter intelliguntur solùm ad portionem relictam
Patri, cuius respectu fuerunt in conditione positi, non
4 autem Patrui, † & sic valeant per fideicommissum succede-
re *d. l. heredes mei, §. verum ita*, vbi Soccin. *in princ. ff. ad Tre-
bell.* Ruin. *cons.* 144. *num.* 8. *lib.* 2. & *cons.* 141. *sub num.* 13. *vers.
Posthumo etiam fortius lib.* 3. Pereg. *de fideicom. ar.* 28. *num.* 19.
Hondcd. *cons.* 60. *n.* 59. *lib.* 1. Rot. *dec.* 100. *n.* 13. & *dec.* 266. *nu.* 9.
5 *par.* 2. *rec.* Greg. *d. dec.* 337. *n.* 1. † quoniam ab hac regula rece-
ditur quotiescumque filij sint in conditione positi, tam respe-
ctu Patris, quàm Patrui, vel concurrunt coniecturæ id sua-
dentes, hac enim expressa admissione, vel elicita ex conie-
cturis dici nequit, quin ijdem non debeant admitti ad vtram-
que patris, & patrui portionem, vt tradit Ruin. *cons.* 139. *n.* 19.
lib. 3. & alij quos congerit Giouag. *d. cons.* 79. *sub n.* 35. & *cons.*
81. *num.* 2. *lib.* 1. Rot. *dec.* 266. *nu.* 19. & 20. *par.* 1. *rec.* Eminen-
tissimus Otthobon. *dec.* 1. *num.* 22.

Vrgentissima coniectura, & in præsenti videtur, quòd
6 inter Alexandrum, & Torquatum hæredes scriptos † adest
expressa reciproca, si alter eorum sine filijs decederet, vt fuit
dictum, ob quam eorum filij in conditione substituti dicun-
tur ad paternam, & patrui portionem *d. l. si Titius*, & *l. co-
heredi in princ. ff. de vulgar. & pupill.* Fusar. *d. q.* 440. *num.* 12. &
in terminis hanc coniecturam adducunt Menoch. *lib.* 4. *præ-
sumpt.* 76. *num.* 52. Giouagn. *in præcitat. cons.* 79. *n.* 8. & 81. *n.* 4.
Rot. *dec.* 300. *nu.* 8. & 9. *par.* 1. *rec.* alijque relati per Modern.
7 Carpan. *controu.* 176. *num.* 4. *par.* 2. † & repetita censetur in se-
cunda substitutione inter remotiores, Crauett. *cons.* 30. *num.* 6.
Rot. *dec.* 1. *no.* 25. *coram Eminentissimo Cardin. Otthobon.* ma-
ximè cum versemur in descendente Testatoris in quo, & ad
sequendam portionem patrui sine filijs prædefuncti leuiores
coniecturæ suffragantur, Ruin. *d. cons.* 39. *no.* 22. & *cons.* 140.
sub n. 16. *lib.* 3. Giouagn. *in præcitato cons.* 81. *n.* 7. Greg. *d. dec.*
337. *num fin.* &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Neapolitana, seu Boianien. Affictus.

Lunæ 5. *Iunij* 1662.

ARGVMENTVM.

Locatio bonorum Ecclesiæ facta absque beneplacito Apostolico, quando sapit alienationem non substinetur, etiamsi sit facta ad triennium, cùm pacto tamen continuatiuo.

SVMMARIVM.

1 *Beneplacitum Apostolicum requiritur in alienatione rei Ecclesiæ.*
2 *Ecclesia de bonis alienatis sine beneplacito Apostolico retinet dominium, quod amplia, vt num.* 10.
3 *Nullitas contractus inducta fauore certæ personæ ipsa tacente, non potest ab alia allegari, quod fallit, vt num.* 4.
5 *Locatio bonorum Ecclesiæ ad triennium, quando adest pactum continuatiuum sine beneplacito Apostolico est nulla,* & *num.* 6. 7. & 9.
8 *Obligatio Cameralis in tacita reconductione non censetur repetita.*
9 *Cautela inuenta ad eludendum legis effectum est inutilis.*

DECISIO CCCCLXXIV.

TRansigendo cum Seminario Boiani anno 1654. R. P.
D. Lollius Episcopus Cirinen. Ministris Seminarij lo-
cauit bona beneficiorum, quæ ipse à Dataria obtinuerat, &
prius dicto Seminario vnita fuerant pro annuis scutis 70.
Cùmque egisset pro pensionibus in prima Instantia Semina-
rium fuit absolutum, & in gradu appellationis disputato co-
ram me dubio, duplici ratione censuerunt Domini locatio-
nem non substineri. Primò, quia bona locata à Seminario pos-
sidebantur, à quo mediante transactione penes D. Lollium
dimissa fuerunt, quòd sine beneplacito Apostolico fieri non
poterat, vbi enim agitur de † alienatione bonorum Ecclesiæ 1
illud requiritur, etiamsi in aliam Ecclesiam fiat alienatio, Bar-
bos. *de potest. Episcop. alleg.* 95. *sub nu.* 57. *vers. in praxi vero p.* 3.
Rot. *dec.* 196. *sub num.* 2. coram Seraph. & coram Eminentiss.
D. Cardin. Otthobon. *dec.* 220. *num.* 15. & 26. *Leodien. Domi-
norum* 25. *Iunij* 1649. *coram Eminentissimo D. Cardinali Cor-
rado, §. Quoniam alienatio*, & *in Toletana Manutentionis* 7.
Februarij 1656. *coram D. Papien. §. Non obstat.* Vndè à Se-
minario † dominium abdicatum non fuit, & conductio de 2
re propria est nulla, vt ad litteram disponit Text. *in l. qui rem* 2.
C. locat. Rot. *in Romana Fideicommissi, seu Saluiani* 15. *Iunij*
1650. *coram bon. mem. Dunozetto §. finali.*

Nec satisfacit responsio, quòd nullitas locationis tanquam
in fauorem Ecclesiæ introducta ab illa tantùm allegari possit,
qua tacente contractus † habeat implicitum statum validi- 3
tatis, Rot. coram Millin. *dec.* 235. Aduertebant enim Domi-
ni, quòd nullitas non prouenit solùm ex eo, quòd D. Lollius
nomine Ecclesiæ bona sine beneplacito locauerit, sed etiam
ex eo, quòd in eodem Instrumento bona possessa dimisit Se-
minarium, & sine beneplacito conduxit. † Cùmque idem 4
Seminarium habeat Iura Ecclesiæ, & possideat bona, de qui-
bus agitur ad defensionem suæ possessionis potest dicere de
nullitate contractus, Ruin. *cons.* 40. *in fine lib.* 5. Bursatt. *consil.*
82. *num.* 11. *vers. secus tamen*, Rot. *dec.* 39. *sub num.* 56. *ad med.
par.* 8. *rec. in Tiburtina Affictus* 10. *Iunij* 1648. *coram Emi-
nentiss. D. Cardinali Corrado, §. Nec etiam releuat*, vbi alij
referuntur.

Secundò, quia † locatio bonorum Ecclesiæ, quamuis facta 5
ad triennium, vbi tamen constat contrahentes voluisse loca-
tionem, etiam vltra triennium durare, tanquam contra for-
mam à lege præscriptam † in totũ corruit, nec etiam pro tem- 6
pore permisso substinetur, *ob decretum irritans in Extrauag.
Ambitiosæ insertum*, Couarr. *resol. cap.* 16. *sub n.* 5. *vers. tandem
lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 55. & *seqq. fol. mihi* 99. Redoan. *de reb. Eccles. non
alienand. qu.* 6. *à num.* 21. Gratian. *discept.* 162. *num.* 22. alijque
relati per Molin. *de primog. Hispan. lib.* 1. *cap.* 21. *sub n.* 28. *vers.
solet etiam*, vbi Annotat. alios adducit, & hanc opinionem
tãquam veriorem (licèt non desinant, qui contrarium tenent
quos refert Barbos. *alleg.* 95. *num.* 6. *par.* 3.) semper amplexa est
Rot. coram Pen. *dec.* 414. *n.* 7. *secundum impress. Lugdunen. dec.*
631. *no.* 7. *par.* 2. *dec.* 435. *no.* 3. *par.* 3. *rec.* vbi antiquiores resolu-
tiones referuntur *dec.* 215. *num.* 14. apud Posth. *de manut.* co-
ram Merlin. *dec.* 826. *num.* 3. & *in dicta Tiburtina Affictus
§.* 1. *quia.*

Negari autem non potest, quòd à principio partes habue-
rint intentionem, quòd locatio duraret vltra triennium;
conuentum enim fuit, quòd non facta certo modo disdicta
censeatur huiusmodi locatio durare, prout durare voluerunt
ad aliud triennium, & sic deinceps, † ex quibus clarè constat 7
de voluntate contrahentium prorogandi locationem ab ini-
tio factam, non sequuta disdicta, Surd. *cons.* 254. *num.* 3. *in fi-
ne*, Rot. *in Mediolan. Bonorum* 19. *Ianuarij* 1650. *§. non etiam
coram bon. mem. Arguelles Romana Pecuniaria* 21. *Februarij*
1651. *coram R. P. D. meo Verospio, §. Vlterius vero*, & *in Roma-
na Deuolutionis domus* 30. *Maij* 1659. *coram me, §. quia ex fa-
cto*, vndè parum refert, quòd post triennium sint nouæ loca-
tiones non continuatio primæ; stante expressa declaratione,
quòd tot sint locationes, quod triennia; Tum quia protestatio-
ni prædictæ præponderat positiua conuentio, quod locatio
censeatur durare, prout durare voluerunt, & factum ipsius
D. Lollij, qui etiam pro terminis post primum triẽniũ decursis
conuenit Seminariũ via executiua, quod facere nõ potuisset,
quia in tacita † reconductione non censeatur repetita obliga- 8
tio Cameralis, Galles. *de oblig. Cameral. q.* 3. & *per tot.* Affict.
dec. 365. *n.* 15. Giurb. *obser.* 99. *n.* 18. Beltr. ad Greg. *dec.* 30. *lit. A.*

Tum

Tum quia stante expressa prohibitione, quòd locationes triennium non excedant, & vltra dictum tempus nullæ reddantur similes cautelæ † de continuando in aliquem euentum, & quod tot sint locationes, &c. inuentæ videntur ad eludendam legis dispositionem, vt declarat Felin. *in cap. quæ in Ecclesiarum 7. num. 17. de constit. vbi de cautela, quòd tot sint locationes quot anni*, Zabarell. *in Clem. 1. §. rerum ante finem, vers. quinto quæro de reb. Eccles. non alien.* Neuizan. *cons. 90. nu. 26.* vbi de pacto, quòd tot sint locationes, quot triennia, Becc. *cons. 92. n. 13. & seqq.* Gratian. *discept. cap. 215. nu. 16.* vbi de locatione renouanda de anno in annum, Rot. *in Commento locationis* apud Marches. *de Commiss. par. 1. cap. 2. num. 26. & seqq. fol. mihi 57.*

9

Hinc facilè euitatur obiectum, quòd Seminarium ex fructibus durante primo triennio decursis locupletaretur cum aliena iactura, nam articulus restitutionis fructuum est à
10 præsenti disputatione alienus, † stante nullitate contractus Seminarium non percepit fructus tanquam conductor, sed vti Dominus bonorum in vim vnionis illi antecedenter auctoritate Apostolica factæ, prout benè deducitur ex eo, quòd etiam durante primo triennio locationem disdicit eius Summario numero vltimo, & considerat Rot. coram Merlin. *dec. 826. num. 7. & seqq.*

Ex quibus vtraque, &c.

R. P. D. CERRO,

Postea S. R. E. Cardinali.

Bononien. Fideicommissi.

Lunæ 22. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

In hac decis. luculenter agitur quomodo filiatio respectu patris, & matris in figura legitimi matrimonij probetur.

SVMMARIVM.

1 *Filiatio probatur per testes de publica voce, & fama in vicinia, & in tota Ciuitate deponentes, etiamsi non referant à quibus audiuerint, quod amplia, vt num. 2.*
3 *Publica vox, & fama in antiquis facit plenam probationem.*
4 *Filiatio probatur ex successione bonorum eius, de cuius filiatione agitur.*
5 *Fides extracta ex libro Parochi probat ætatem, quòd limita, vt num. 6.*
7 *Testis saluatur à falsitate etiam per possibile.*
8 *Testis per verbum*, credo, *deponens non potest redargui de falsitate.*
9 *Testis dictum non vitiatur ex contradictionibus in accidentalibus.*
10 *Filiatio respectu matris requirit probationes certas, quòd limita, vt num. 11.*
12 *Statutum loquens de decretis non extenditur ad alia.*
13 *Prothocollationis omissio non tollit fidem Instrumenti.*
14 *Statutum loquens de Instrumentis non extenditur ad decreta, & datur ratio.*
15 *Libertas, & non matrimonium præsumitur.*
16 *Præsentatio ad Emphyteusim familiæ spectan. arguit filiationem.*
17 *Filiatio probatur ex confessione.*
18 *Dictio*, tanquam, *importat maiorem expressionem veritatis.*
19 *Protestatio contraria facto quomodo dicatur.*
20 *Protestatio præseruatiua eorum, quæ pendent à Iuris, & Testatoris dispositione est irreleuans.*

DECISIO CCCCLXXV.

Terminata linea masculina Io: Mariæ, ac purificata substitutione per Bartholomæum de Bologninis in eius Testamento ordinata ad fauorem suorum proximiorum de parentela, & agnatione fuerunt primo loco admissi Horatius, & Valerius, siue illi de Zambeccarijs ab eisdem causam habentes, necnon etiam pro æquali portione Bartholomæus Iuniori, & Thaddæus pariter de Bologninis, deindè Horatio, & Valerio defunctis orta controuersia super terminatione d. fideicommissi coram Reuerendissimo Terracinen. Rota respondit fideicommissum non expirasse in primis proximioribus, scilicet per obitum Horatij, & Valerij, sed durare gradatim, & successiuè inter omnes de parentela, & agnatione, vt in decisione edita 26. Nouembris 1644. Verùm cum in eadem decisione fuerit reseruatum particulariter discutien. an Bartholomęo, & Thaddęo suffragaretur legitimatio Maximiliani eorum patris per subsequens matrimonium, ita ut sint admittendi ad exclusionem Hieronymi, & eius filiorũ, à quibus deindè causam habent Palmerij: Ideò aggressa huiusmodi disputatione coram eodem sub die 12. Maij 1645. resolutum fuit legitimationem suffragari, quæ resolutio fuit confirmata sub die 5. Iunij 1651. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono subrogato Reuerendissimo Terracinen. ac lata sententia immissionis ad fauorem actorum per R. P. D. meum Celsum in locum D. Cardinalis Otthoboni, quæ cum contineret quædam corpora emissa in sententijs de partibus hodie ad instantiam DD. de Bologninis, ad effectum obtinendi immissionem etiam super dd. corporibus dubitaui, an sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda, & DD. confirmandam esse censuerunt.

Non enim reuocatur in dubium eius validitas, existentia fideicommissi, seu identitas bonorum, quæ omnia fuerunt in pluribus decisionibus huius causæ abundè firmata, sed difficultas restringitur ad filiationem Maximiliani ex Cæsare, & Gilia, & an ipse fuerit per subsequens matrimonium legitimatus; Prætendunt siquidem Informantes pro DD. de Palmerijs sufficienter non probari ipsum verè, & realiter natum fuisse ex Cęsare, & Gilia, quodque inter ipsos fuerit contractum matrimonium, & quod de tempore conceptionis, & natiuitatis dd. parentes essent soluti.

Verùm in proposito visa fuerunt omnia prædicta concludenter probari, nam præsupposita filiatione Maximiliani ex Cæsare, quæ ab altera parte non potest controuerti, & redditur clara ex rationibus deductis in dicta decisione Dom. Cardin. Otthoboni; filiatio ex Gilia probatur ex duobus testibus relatis in *Summario illorum de Bologninis num. 3.* hoc idem expressè deponentibus, Primus, ibi: *Io mi ricordo quando nacque Massimiliano, e quando Mad. Gilia lo fece.* Secundus, ibi, *& hò anche udito dire publicamente, ch'era figlio di quella Mad. Gilia*, qui cum deponant de † communi reputatione, & fama filiationis in vicinia, & in tota Ciuitate optimè probant, etiamsi non referant à quibus audiuerint iuxta opinionem Bald. *in cap. præterea col. 1. in fine, & in princip. 2. columnæ de Testib.* Pereg. *art. 43. nu. 88.* Cassad. *dec. 3. de probat.* 1

Præsertim in proposito casu, quo agitur de probanda filiatione Maximiliani nati de anno 1556. & sic de tempore tam † antiquo, quo inueniri non possunt testes, tam annosi, qui valeant deponere de hac filiatione, hæc probatio videtur sufficiens, Buratt. *dec. 147. nu. 5. & dec. 725. num. 3.* † cùm in antiquis publica vox, & fama faciat plenam probationem, Coccin. *dec. 68. num. 4.* Iunctis adminiculis selectis ex assertione vtriusque parentis facta coram Vicario Generali Bononiæ in actu dispensationis relatis *in Summario Actorum nu. 4.* Ac etiam ex eo, quòd Maximilianus † successit in bonis dotalibus eiusdem Giliæ, quòd valdè vrget pro coniectura filiationis ex ipsa, vt *in Hispal. Legitimitatis 11. Maij, & 5. Nouembris 1612. coram bon. mem. Vbaldo Seniore inter eius impress. dec. 66. num. 5. in fine, & dec. 90. num. 7.* 2 3 4

Non obstant exceptiones, quæ contra primum testem opponuntur, & præcipuè quod tempore natiuitatis Maximiliani non excedebat annos quinque, dum ex fide baptismi constat ipsum esse natum de ann. 1551. quia † licet hæc probet minorem ætatem, vt *in dec. 92. nu. 2. par. 4. tom. 2. recent.* hoc procedit quando legitimè apparet de legalitate libri, secus verò, quando liber, prout hic, ex quo fuit extracta fides, plures patitur exceptiones, ac releuantes, vt apparet ex relatione Notarij, † tunc enim defectus ætatis nullo modo probatur, vt optimè Card. Seraph. *dec. 1182. num. 1. circ. med.* & sic dum testis disponit esse annorum 83. sequitur tempore natiuitatis Maximiliani habuisse annos 14. non constito de contrario. 5 6

Dum verò testis refert audiuisse à Comite Isolano, à Ioanne Bolognino, & Camilla eius vxore, quòd Cæsar desponsauerat Giliam, redargui non potest de falso, quamuis prædicti omnes ante contractum matrimonium decesserint, † quia potest esse, quòd personæ nominatæ dixerint matrimonium fuisse sequutum, licèt reuera res aliter se haberet: Testis enim non dixit ex certa scientia fuisse contractum matrimonium de tempore, quo viuebant personæ superiùs nominatæ, sed dumtaxat, quòd hoc ab ipsis audiuit eorum dicta solummodò referendo, † sicuti nec etiam redditur falsus, vel mendax, ex quo dixit matrimonium fuisse contra- 7 8

 ctum

ctum in Ecclesia Sancti Basilij, cùm tamen appareat fuisse celebratum in domo Vicarij Generalis Bononiæ; Quia hoc idem non affirmauit, sed tamen deposuit dubitatiuè per verbum *Credo*, & in omnem casum cum huiusmodi exceptio-
9 nes respiciant solummodò † accidentalia dictum testis non vitiat, Cæs.de Graff.*dec.6.n.finali de Testib.* Mant.*dec.6.n.6.*
10 Non obstat, quòd filiatio respectu † matris cùm non sit adeò difficilis probationis, qualis est respectu patris exigat probationes certas, & indubitatas, Card. Put. *dec.506. n.5. lib. 2.*

Etenim cum hæc alias non fuerit negata, sed potius admissa, vt liquet ex *decisione 4. Iulij 1646. in princip.& 8. Iunij 1648. §. In nostro autem casu coram D. Terracinen.* vbi fuit oppositum Maximilianum tanquam filium Giliæ esse spurium, & sic exclusum à fideicommisso hodie post lapsum
11 90. & plurium annorum est impossibilis, † positiua probatio resultans ex depositionibus Testium informatorum, & ideò non veniunt spernendæ præsumptiones, & coniecturæ, prout in his terminis ad probandam filiationem matris illas admittit Bero.*qu.90. num.1.* Mascard.*de probat.conclus.787.n.8. & conclus.797. num.3.*

Quòd inter Cæsarem, & Giliam fuerit contractum matrimonium resultat nedum ex eisdem Testibus relatis *in dict. Summario num.3.* Primus, ibi: *Io sò, ch'esso Sig. Cesare sposò quella donna*. Secundus: *Io ho vdito dire, che lui haueua moglie, e che haueua vna donna chiamata mad. Gilia Berti*, sed etiam quia ex datis eodem *Summario num.4.* patet matrimonium prædictum fuisse contractum per verba de præsenti inter Cæsarem, & Giliam coram Vicario Generali Bononiæ præuia annuli subharratione parum obstante, quòd dicta Iura non sint in forma probanti tanquam non registrata in prothocollo ad formam statuti Bononiæ.

Quia statutum huiusmodi vti loquens de solis Instrumentis non habet locum eius dispositio in Iuribus de quibus agi-
12 tur, ex quibus apparet † Vicarium processisse ad desponsationem potius per viam Decreti, vt patet ex lectura, ibi: *Hoc est quoddam Decretum factum, & publicatum per R.P.D. Angelum Perusinum*. Cùm autem statutum sit correctorium Iuris communis attento, quòd de Iure omissio prothocolla-
13 tionis † non tollit fidem Instrumento, quòd alias est in forma probanti, Bald.*in Rubric.C.de fid.instrum.* & admittit Rot.*in dec. huius causæ*, dum loquitur de Instrumentis, non venit
14 extendeñ. ad Decreta, sed strictè intelligeñ. prout iacet Bart. *in Authen. quas actiones num.8. & 9. C.de Sacrosanct. Eccles.* Rota *dec.524.num.2.par.2.recent.*

Quòd autem de tempore natiuitatis Maximiliani parentes essent soluti, prout requiritur ad effectum, vt filius legitimetur per subsequens matrimonium desumitur, tum ex dicto vnius Testis, ibi: *Sò, che ne l'vno, ne l'altro erano maritati, mà erano liberi tutti due, dict.Summ.n.3.* Tum etiam quia, si de tempore natiuitatis Maximiliani sequutæ anno 1556. Gilia fuisset alteri coniuncta verisimiliter contrahendo cum Sebastiano de anno 1560. fecisset mentionem de obitu viri, ac de sua viduitate, prout fecit dum contraxit cum Cæsare, vbi Gilia enunciatur vxor olim quondam Sebastiani de Pic-
15 cininis, tum demum attenta Iuris dispositione, † quæ militat pro libertate, Bald.*cons.448.num.4.lib.1.*

Præterea concurrunt plures actus recensiti *in dict.decis.D. Card. Otthoboni num. 8. cum pluribus seqq.* ex quibus non solùm elicitur implicita probatio, quòd Maximilianus fuerit
16 legitimatus per subsequens matrimonium, dum ipse † fuit admissus ad Ius præsentandi ad Emphyteusim Ecclesiasticam in concursu aliorum legitimorum de familia Bolognina, sed etiam explicita habetur ex confessione Æmilij, & aliorum authorum eorum de Palmerijs emissa in Instrumento transactionis initæ anno 1578. vbi approbauerunt Maximi-
17 lianum, † tanquam filium legitimum, & naturalem, ac de legitimo matrimonio d. Cæsaris natum ad effectum succedendi in bonis fideicommissarijs Ioannis Andreæ, quæ quidem applicatio afficit Palmerios habentes causam ab Æmilio confitente, vt habetur in decisione huius causæ 26. Iunij 1654. §. *Quod autem coram me;* parum obstante, quòd
18 approbatio fuerit facta cum illa † dictione, *tanquam*, quia hoc casu importat maiorem expressionem veritatis, cùm non potuisset, nisi tanquam legitimus succedere, *l.sæpè, ff. de verb.signific.* Bald.*cons.492. n.2. vel 1.* Mantic.*de coniect.lib.3. tit.16.num.6.*

Sicuti non obstat protestatio, quòd contrahentes voluerint Maximilianum posse iuuari dicta approbatione, nisi quoad portionem illius fideicommissi, dumtaxat obuentam Cæsari eius patri, non autem quoad successionem in alijs fideicommissis.

Etenim talis protestatio non potest infringere approbationem filiationis præcedenter factam, quia hoc modo esset contraria † facto, dum verè Maximilianus fuit admissus ad suc- 19
cessionem fideicommissi Ioan. Andreæ ad quam non possunt venire, nisi legitimi, & naturales, quatenus autem fuit facta ad effectum præseruandi Iura protestantium succedendi in alijs fideicommissis excluso Maximiliano, non venit attendenda, † cùm hoc non pendeat ab eorum potestate, sed qui- 20
dem à Iuris, & Testatoris dispositione, Bart. *in l.non solum 8. §. morte num. 31. ff. de oper.nou. nunciat.* Rot.*dec.649. num.3. par.4.recent.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. VICECOMITE,

Postea S. R. E. Cardinali.

Eugubina Donationis.

Mercurij 7. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Donatarius vniuersalis vigore clausulæ *constituti*, associatur ad bona donata, cùm per eam acquisiuisse dicatur etiam possessionem, à quibus tamen excipiuntur bona reseruata, quæ acquiruntur venienti ab intestato, etiamsi donans reseruauerit ad præcisam causam dotis, quam in vita præstauit.

SVMMARIVM.

1 *Constitutum transfert possessionem in constitutarium.*
2 *Constitutum super re incerta, quando dicatur inefficax.*
3 *Bona in donatione reseruata ad effectum testandi de illis donante, non disponente vadunt venienti ab intestato, & num.6. & 7. quod amplia, vt num.8. & 9.*
4 *Associatio ad bona donata non retardatur res prætextu reseruationis, quando res reseruata fuit ab eodem donante tradita.*
5 *Solutio potius præsumitur de reseruatis, quàm de bonis proprijs.*
8 *Dos legata in vita à legante persoluta expirare facit legatum.*
10 *Attentata euitantur ob diuersitatem causarum.*
11 *Diuersitas causarum dignoscitur ex rescripto Signaturæ.*

DECISIO CCCCLXXVI.

Baldassar Sancellus de anno 1643. instituto hærede Ioanne Baptista Balduino ex sorore nepote Lucretiæ, & Sueuæ pariter neptibus in causam dotis scut. 2830. nempè 2000. Lucretiæ, alteri verò residuum, successiuè de anno 1649. intuitu certi, & determinati matrimonij contracti inter dictum Ioannem Baptistam, & Franciscum Brunum donauit eidem præuia tamen promissione de donando omnia eius bona reseruato sibi vsufructu, donec vixerit, necnon scut. 3000. ad effectum de illis disponendi, & præcipuè soluendi dotes in Testamento legatas; defuncto donante Ioannes Baptista illius hæreditatem repudiauit, exindè delatam prædictis Lucretiæ, & Sueuæ proximioribus ab intestato succedentibus, quibus instantibus coram A. C. Delegato pro immissione ad prædium hæreditarium nuncupatum, *Roncitelli*, pro dd. scut. 3000. vt supra reseruatis fuit ei decretum cum subsecuta possessionis assecutione, verùm Ioannes Baptista adeundo A. C. Areostum obtinuit mandatum de associando ad idem prædium in donatione comprehensum, vndè interposita appellatione pro parte mulierum, causaque mihi deuoluta dubitaui, an mandatum prædictum esset exequeñ. & placuit Dominus affirmatiuè respondere, iuxta modum inferiùs exprimendum.

Docet etenim Ioannes Baptista de donationis Instrumento continente clausulam *Constituti*, † cuius virtute trans- 1
mittitur possessio in constitutarium, qui propterea associationem ad bona donata assequi debet, Bart.*in l.3. in 4.q. C.de pignor.* Tiraquell.*de iur.constitut.par.1.num.21.* Couar.*lib.2.cap.19.n.2.* Gallesi.*de oblig.Cam.q.vltim.num.41.vers. vel etiam si sit formido*, Duran.*dec.49.n.1.* Merlin.*dec.104.num.6.* † in ni- 2
hilo refragante, quòd dicta clausula tanquam apposita super re incerta remanserit inefficax, nam obiectum procederet vbi adiecta esset super re particulari incerta, secus autem quan-

quando prout in proposito casu generaliter super omnibus bonis, tali quippè pacto concurrere videtur certitudo respectu vniuersi, sub quo omnia comprehenduntur, Iason. *in l. incertam num. 16. limit. 6. ff. de acquir. possess.* Tiraquell. *de iure constit. limit. 19. num. 2. & 3.* Duran. *dec. 49. num. 13.* Rota *dec. 19. num. 6. par. 2. diuers. & coram Eminentiss. Corrado in Bisuntina Census 27. Nouembris 1645. §. Nam obiectum, & coram Reuerend. D. meo Decano in Interamnen. Bonorum 7. Februarij 1659.*

3 Non obstat, † quòd Baldassar in donatione sibi reseruauerit præter vsumfructum scut. 3000. ad effectum disponendi, & sic dispositione non secuta ea acquiri debeant hæredi venienti ab intestato non donatario, nam idem donans soluendo dd. mulieribus summam legatam, eisdem assignauit duos census constituentes summam scut. 1250. in donatione

4 inclusos. † Ideòque pro dicta quantitate dixerunt Domini associationem non posse denegari, & consequenter mandatum A. C. esse exequen.

Nec in facto subsistit, quòd census acquisiuerit Baldassar ex fructibus reseruatis; quinimò præsumptio contraria con-

5 currit, † non est siquidem verisimile, quòd voluerit propria bona libera distrahere in solutionem legatorum, dum scut. 3000. de donatis sibi reseruauerat, ex traditis per Bart. Angel. & alios *in l. finali, ff. de petit. hæredit. & in l. Herennius, ff. de neg. gest.*

6 Pro residuo verò † vsque ad summam scut. 2000. Domini denegarunt mandati prædicti executionem, donans etenim expressè sibi reseruauit dictam quantitatem ad effectum

7 disponendi, de quibus † cum non disposuerit censentur ea acquisita hæredi venienti ab intestato, ad cuius fauorem dicitur tacitè disposuisse, ac ordinasse id, quòd ex lege disponitur, iuxta *l. conficiuntur in princ. ff. de iur. Codicillor. & Codicillis, §. matre de leg. 2.* Bald. *cons. 121. nu. 2. lib. 9.* Curt. Iun. *consil. 4. nu. 4. vers. eandem opinionem,* Natt. *cons. 216. n. 10.* Soccin. Sen. *cons. 252. col. vlt. vers. ita conclusio probatur lib. 2.* Decian. *cons. 38. num. 23. lib. 3.* Menoch. *cons. 210. n. 10. vsque ad finem,* alias enim si donatario acquirerentur reseruatio nihil operaretur, Alexand. *in l. fin. C. de pact.* Crauett. *cons. 228. per totum,* Franc. *dec. 168.* Duran. *dec. 349. nu. 9. & 10.*

Hinc non vrgent ea, quæ allegantur de dote legata in Te-

8 stamento patris † scilicet, quòd ea in vita persoluta expiret legatum, ad Text. *in l. filia legatorum, C. de legat. & l. pater inter filios, ff. de adimendis legat.* nam mulieres hodie non agunt ad consecutionem legati, sed tanquam donantis hæredes petant summam reseruatam in donatione, & licet reser-

9 uatio fuisset restricta ad præcisam causam legatorum, tamen sicuti legata reuocando, quantitas reseruata non caderet sub donatione, ita pariter ea persoluendo ex alijs bonis, non debent cadere beneficio donatarij, sed hæredis venientis ab intestato, Marc. Anton. Peregr. *cons. 76. num. 18. lib. 1.* Castill. *de coniect. vltim. volunt. lib. 4. cap. 57. sub nu. 29. & 30.*

Demum mandatum A. C. ab attentatorum vitio visum fuit immune, quamuis Io: Baptista post concessam immissionem mulieribus à R. P. D. Bulgarino associationem ex superiùs dictis sibi de Iure debitam decerni obtinuerit à R. P.

10 D. Ariosto, nam ob causarum diuersitatem cessant attentata, Gregor. *dec. 345. num. 1.* Buratt. *dec. 4. num. 3.* Merlin.

11 *dec. 91. num. 2.* † quàm sanè diuersitatem agnouit ipsamet Signatura rescribendo, vt Bulgarinus procederet in Iudicio immissionis in altero donationis.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CERRO,

Postea S. R. E. Cardinali.

Firmana Bonorum.

Mercurij 7. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Donatio ad fauorem Matris facta à filio Monasterium ingredi volente, si ista ab intestato decesserit non est locus successioni in bonis donatis ad fauorem donantis, cùm natura donationis sit, vt bona nunquam ad donantem redeant, sed ad quoscumque alios, quamuis extraneos hæredes transeant. Frustra adducitur præsumptio fraudis, quæ perpensis facti circumstantijs cessare omninò videtur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio transit ad hæredes quoscumque donatarij, etiam extraneos.*
2 *Donatio non reuertitur ad donantem, nisi sit specialiter expressum.*
3 *Donatio facta à filio pro beneficijs à Matre receptis non est personalis, sed transit ad illius hæredes.*
4 *Donationis ea natura est, quòd bona de donantis manu exeant, nec ad illum, vel eius hæredes reuertantur.*
5 *Filius non valet succedere Matri ab intestato defunctæ in bonis illi à seipso donatis.*
6 *Donationis amplitudo personam donantis insuccessibilem reddit omni tempore, & vti mortuam considerat.*
7 *Agnati in donationibus regulariter contemplati censentur.*
8 *Causa non expressa in Instrumento præsumitur ex effectibus.*
9 *Actuum correspectiuitas probatur ex temporum vicinitate.*
10 *Insinuatio tanquam solemnitas extrinseca lapsu triginta annorum præsumitur.*
11 *Donatio ad fauorem Matris facta à persona volente ingredi Monasterium, quamlibet fraudis præsumptionem cessare facit.*

DECISIO CCCCLXXVII.

Stante amplissima donatione inter viuos facta per Vincentium ad fauorem Victoriæ Matris dictum fuit sub die 30. Maij 1657. coram me non esse dandam immissionem Conuentui Sancti Augustini de Firmo agenti ad bona hæreditaria Victoriæ ex persona eiusdem Vincentij donantis, nunc Fratris Io: Baptistæ nuncupat, & cum hodie causa fuit reproposita DD. steterunt in decisis, quia cum † donatio de sui na- 1
tura sit perpetua, transit ad quoscumque hæredes donatarij etiam extraneos, nec vllo † vnquam tempore reuertitur ad 2
donantem, nisi fuerit specialiter expressum, Bald. *in l. 2. C. de iur. dot.* Mantic. *de tacit. lib. 13. tit. 21. n. 20.* Gratian. *discept. forens. cap. 568. à n. 1.* Rot. coram Achill. *dec. vnic. de donat. n. 6. & per tot. & in Romana Fideicommissi 9. Maij 1659. §. Hinc regressus coram R. P. D. meo Verospio.*

Et huic non est momenti, quòd donatio tanquam † facta 3
pro maximis beneficijs à Matre receptis videatur personalis restricta, dumtaxat ad fauorem Victoriæ, quia hæc exceptio potest admitti in terminis simplicis renunciationis, non autem quando, prout hic processum fuit per viam donationis, de cuius † natura præcipuum est, vt bona donata exeant de 4
manu donantis, nec ad illum, vel eius hæredes vnquam reuertantur, vt pluribus congestis distinxit Rot. *in Romana Fideicommissi 21. Iunij 1660. coram R. P. D. meo Beuilaqua, §. Non obstat quod denuò.*

Quòd autem Vincentius saltem pro sua portione valeat
† succedere Matri ab intestato defunctæ, tollitur ex ampli- 5
tudine ipsius donationis, quæ fuit facta de omnibus, & quibuscunque Iuribus, & actionibus præsentibus, & futuris, ibi: *Quas, & quam dictus Vincentius habet, & habuit, & in futurum ei competere poterunt super dote, & bonis dicta Victoriæ ex quocunque Iure, & causa, &c.* Huiusmodi enim donationis amplitudo † importat perpetuam abdicationem personæ do- 6
nantis, & reddit illam insuccessibilem omni tempore perindè, ac si esser mortua, vt tradit Altograd. *cons. 76. n. 47. in fine lib. 1. & cons. 36. num. 14. & 15. lib. 2.* Rot. *in rec. dec. 587. nu. 9. par. 1. dec. 109. num. 1. & seqq. par. 5. & in Ariminen. Successionis 1. Aprilis 1658. §. In quam sententiam coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Idque potissimè procedit, quando non agitur de admittendo extraneo, sed fratre sorore, vel agnato, qui † regulariter 7
in similibus donationibus contemplati censentur, Alexand. *cons. 29. per tot. lib. 3.* Paris. *cons. 206. nu. 46. vers. Et cum ipsa, & num. 47. lib. 1.* Sanchez *super Decalog. lib. 7. num. 27.* Merlin. *dec. 72. sub num. 25.* & latiùs *in Ariminen. Successionis coram R. P. D. Beuilaqua.*

Et licet causa † ingressus in religionem non legatur in In- 8
strumento donationis expressa, præsumitur tamen, non ad alium finem fuisse factam, cùm Vincentius donauerit die 16. Maij 1607. *præsenti Summ. PP. num. 1.* & sub die 20. eiusdem mensis, & anni, & sic post quatuor dies fuit acceptatus in Religione, *Summario eorundem præteritæ positionis n. 2. littera E.* Ex qua temporum vicinitate satis probatur † cor- 9
respectiuitas dictorum actorum, Crauett. *cons. 298. num. 13.*

Menoch. *præsumpt.* 12. *num.* 28. *& seqq. lib.* 6. Rot. coram Buratt. *dec.* 361. *num.* 4. *&* 5.

Non obstat defectus insinuationis, quia vltra responsiones datas in alia decisione, quod scilicet non requiratur, quando donatio est de Iure quærendo incerto, & euentuali, & est facta occasione ingressus in Religionem, vt ex pluribus ibidem relatis, adest enim lapsus temporis triginta anno-
10 rum, † & vltra quo fit, vt insinuatio tanquam solemnitas extrinseca præsumatur, Felin. *in cap. Sicut num.* 42. *de re iud.* Gratian. *discept. forens. cap.* 869. *num.* 4. Rot. coram Caual. *dec.* 575. *num.* 11. *& in Cæsenaten. Bonorum* 15. *Maij* 1651. §. *Non obstat coram R. P. D. meo Albergato.*

Nec pariter obstat nullitas prætensa ex eo, quòd donatio fuerit stipulata extra Ciuitatem Firmi, quodque Vincentius fuerit alio traductus ad effectum fraudandi Statutum dictæ Ciuitatis.

11 Nam cum donatio † emanauerit ad fauorem Matris, & fuerit facta à persona volente ingredi Monasterium, cessat quælibet præsumptio fraudis, & læsionis, vt fuit dictum *in Romana Donationis* 3. *Iunij* 1641. *coram Reuerendissimo Tarraconen.* §. *Quarto facit*, & regulariter fraus non præsumitur, nisi probetur. Et ità vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Squillaceñ. Testamenti.

Mercurij 7. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Testamentum factum ad interrogationem substinetur, quando constat de præordinata voluntate Testatoris, ac ipsum Testatorem fuisse sanæ mentis.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum factum ab ægroto respondente, sic volo si habet vsum rationis substinetur. Amplia, vt n.* 2. *&* 9.

3 *Testi omni exceptione maiori est maior fides adhibenda, quam alijs.*

4 *Testatoris voluntas declaratur per vnicum Testem, & per Testes singulares.*

5 *Testamentum factum ad interrogationem interessati substinetur, si constet de præordinata voluntate Testatoris, ac ipsum Testatorem esse sanæ mentis.*

6 *Testamenti validitas requirit mentis integritatem.*

7 *Testamentum non dicitur suspectum, ex quo Testator decessit in domo legatarij.*

8 *Testes in Testamento condito cum clausula*, Codicillari, *non requiruntur fuisse rogatos.*

10 *Via executiua competens in Testamento vulneratur per contrariam sententiam.*

DECISIO CCCCLXXVIII.

Bifariam impugnabant agentes pro Fabio decisionem editam sub die 16. Martij præteriti, in qua firmatum fuit legatarijs secundi Testamenti, dandam esse immissionem, primò quia Testamentum fuerit nullum vti conditum ad interrogationem, secundò quia non sit procedeñ. via executiua immissionis propter Sententiam Ordinarij super illius nullitate.

Sed placuit DD. quoad primum persistere in resolutis,
1 quia Testamentum † factum ad interrogationem ab ægroto respondente per monosillabum, *sic volo*, & fieri posse dummodò habeat vsum rationis, & vocem intelligibilem, tradit gloss. communis recepta *in l. Iubemus, verb. quemadmodum, Cod. de Testament.* Gabr. *conclus.* 2. *num.* 2. *eod. titul.* & in terminis reuocationis prioris Testamenti, Surd. *cons.* 414. *nu.* 54. Rot. *rec. par.* 4. *tom.* 3. *dec.* 581. *num.* 29. *& seqq. & par.* 8. *dec.* 23. *num.* 13.

Et proculdubio, quando constat de præordinata voluntate
2 Testatoris, † hinc enim toleratur ista interrogatorio, cùm habeat præexistentem causam ex explicatione voluntatis, vt de communi testantur Thesaur. Iun. *controu. forens. qu.* 99. *num.* 7. Surd. *cons.* 414. *num.* 54. *& seqq.* Farinac. *tom.* 1. *cons.* 76. *num.* 1. *&* 29. Rot. post eundem *dec.* 139. *num.* 2. & vltra alias relatas in præterita, dictum fuit *in Firmana Releuationis Testamenti* 25. *Iunij* 1660. *coram R. P. D. meo Albergato.*

Probatio autem præcedentis voluntatis Hyacinthi, quòd ita voluerit disponere resultat ex depositione Pauli Gonnellæ, cuius dictum licet videatur debilitari ob modicum legatum relictum eius filio; nihilominus coadiuuatur ex simili depositione Patris Guardiani Capuccinorum asserentis ante stipulationem Testamenti perlegisse totam minutam infirmo, & ab eo retulisse responsum, quòd talis erat eius voluntas;
† Huic enim Testi omni exceptione maiori, maior est fides 3
adhibeñ. quàm alijs, iuxta gloss. *in Canon. Monachus, verb. quorum* 77. *distin.* Menoch. *cons.* 92. *num.* 89. Capic. Latr. *dec.* 12. *nu.* 14. Rot. coram sanct. mem. Gregor. 351. *num.* 10. *& in Meleuitana Habitus* 26. *Iunij* 1658. §. *Ex ijsdem in fine coram R. P. D. Celso.*

Et eo libentius illius dispositioni deferebant DD. quia non agitur de probanda ipsa dispositione, † sed solùm de declara- 4
tione voluntatis Testatoris, ad quem effectum admittuntur Testes etiam vnici, & singulares, Aymon. *cons.* 73. *nu.* 3. Gabriel. *cons.* 451. *num.* 8. *lib.* 2. Surd. *loquens in his terminis dict. cons.* 414. *num.* 7. Rot. *in Cathacen. Hereditatis* 28. *Maij, &* 29. *Nouembris* 1649. *coram Reuerendissimo D. meo Cerro Decano, & in Auenionen. Legitimæ* 8. *Iunij* 1657. *coram me.*

Hinc non refert, quòd Testator fuerit interrogatus à Paulo Gonnella patre vnius ex legatarijs, & Francisco de Ferrarijs altero legatario; † Nam licet Interrogatio fieri ne- 5
queat a personis interessatis, de quibus lex suspicatur, tamen non procedit, si Testator erat sanæ mentis, & prius explicauerat suam voluntatem, tunc enim cessat quælibet sinistra suspicio, vt aduertit Ruin. *lib.* 2. *cons.* 12. *num.* 12. Gamma *dec.* 46. *sub num.* 7. Thesaur. *vbi supra qu.* 90. *num.* 19. *versic. Tamen apud me.*

Ex eadem ratione tollitur obiectum, quòd Testator grauiter laboraret, & esset morti proximus; non enim adhoc, vt quis † Testari valeat, requiritur corporis sanitas, sed men- 6
tis integritas, vt est Text. *in l. quoniam indignum, C. de Testam.* ibique Ias. *in secundo not.* Thesaur. *d. qu.* 99. *nu.* 8. Surd. *cons.* 414. *nu.* 59. Rot. *rec. par.* 4. *tom.* 3. *dec.* 581. *nu.* 31. *& seqq.*

Reliquæ suspiciones, quæ adducebantur visæ sunt DD. leuiores, † siquidem Hyacinthum decessisse in domo Francisci, 7
& Agatij legatariorum non releuat, quia potius ex hoc habuit iustam causam eos recognoscendi; Testes verò non probari fuisse rogatos; non interest cum in Testamento fuerit apposita clausula, † *Codicillaris*, quo casu non requiri- 8
tur, quòd Testes formiter rogentur, sed sufficit, quòd ipsi adhibeantur, vt hanc quæstionem agitans, firmat Boer. *dec.* 34. *num.* 9. *& in fine*, Surd. *cons.* 414. *num.* 33.

Auctoritates † in contrarium allegatæ procedunt, vbi defi- 9
cit probatio præcedentis voluntatis testandi, & Testator non est integræ mentis, vt loquitur Soccin. *cons.* 229. *à num.* 7. *lib.* 2. & in alijs casibus diuersis à nostro, quos enumerat Siluan. *dicto cons.* 54. *sub num.* 10. *vers. Hac communi conclusione firmata*, quem refert, & sequitur Surd. *dicto cons.* 414. *num.* 88. *vers. Siluanus omnino videndus.*

Verùm † Domini quoad viam executiuam existimarunt 10
vulneratam fuisse per Sententiam Ordinarij, qui pronunciauit hoc Testamentum nullum, & non exequibile, ideòque agendum esse via ordinaria, vt notat Angel. *de legit. contrad. qu.* 2. *tit.* 6. *num.* 199.

Et ità cum hac reformatione in decisis vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Cambij.

Mercurij 7. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

In contractibus Minorum inter cæteras solemnitates requiritur causa, quæ à Iudice plenè discutienda est, ac debet esse in totum vera, & si non vtilis, saltem non damnosa alias obligatio est nulla, nec à minore facto maiore ratificata censetur, nisi data plenaria notitia obligationis, & contentorum in ea, atque ex actu de necessitate ratificationem importante.

SVMMARIVM.

1 *Iniustitia impedit rem iudicatam, & illius executionem, & num.* 2.

3 *Minorum in contractibus requiritur causa inscriptis, & plena discutienda, an vera, vtilis, & minoribus non damnosa, & num.* 4.

5 *Dilatione pendente debitum peti non potest.*

6 *Iudex*

6 *Iudex interponens decretum discutere debet causam, nec debet stare assertioni Notarij, sed scripturas, in quibus causa consistit videre debet.*

7 *Causa in contractibus minorum expressa debet esse in totum vera, aliàs si esset partim vera, & partim falsa corrueret in totum decretum interpositum, & num. 8.*

9 *Obligationi non est locus conditione pendente.*

10 *Obligatio concernens factum alienum, resoluitur in simplices diligentias, & num. 11.*

Quod limita, vt num. 12.

13 *Obligatio nulla ratificata, non potest amplius impugnari, quod limita, vt num. 17.*

14 *Creditum in plurium facie cantans, vni assignatum, & à debitore depositum in facie omnium consignandum est de ordine omnium.*

15 *Ratificatio non inducitur ex actu facto ad alium necessarium effectum, sed quidem ex actu, qui fieri non potest circa ius, & nomen ratificationis, & num. 16.*

18 *Procurator ad girandas pecunias, non potest illas cum se ipso cambiare.*

19 *Facultas cohærens personæ illam non excedit.*

20 *Recognitio bonæ fidei erga aliquem respectu contractus operatur, vt contractus censeatur celebratus vsque ab initio in persona nominati.*

21 *Sacerdoti est prohibitum cambiare, & girare pecunias, & huiusmodi facultas ab eo in alium transferri non potest, & num. 22.*

23 *Mandatum Procuræ etiam cum clausula Irreuocabili expirat per mortem mandantis.*

DECISIO CCCCLXXXIX.

IO: Paulus Sanctonius cessionarius Bernardini Larizzæ,
ad cuius fauorem sub nomine Io: Mariæ Vantij bo. me.
Bernardinus Biscia Signaturæ Referendarius sub die 24. De-
cembris 1648. contraxit Cambium scut. 1700. obtenta com-
missione exequutoriali petebat exequutionem mandati ab
A. C. reportati contra dictum Marchionem, & Petrum
Paulum fratres de Biscia in possessionem exigendi fructus
census scut. 5000. debitos à Principe Sabello, & pensiones
Hospitij, *del Cavalletto*, in Instrumento Cambij pro solu-
tione fructuum illius per dictum Bernardinum assignatas
cum consensu dictorum Marchionis, & fratris, & Horten-
siæ matris in illis ex causa fideicommissi interesse habentium,
sed Rota contrarium censuit, illud videlicet non esse exe-
1 quen. † ex capite iniustitiæ, quæ impedit rem iudicatam, *l.
quarta, §. Condemnatum, ff. de re iudic.* Gregor. *decis.* 339.
2 *num.* 1. Seraphin. *dec.* 288. *in fine*, & illius † exequutionem,
Gratian. *cons.* 82. *num.* 11. *lib.* 2. Surd. *cons.* 324. *in princip.* Rot.
dec. 164. *num.* 2. *par.* 3. *& dec.* 323. *num.* 1. *par.* 5. *& coram E-
minentiss. D. Cardinali Otthobono dec.* 126. *num.* 1.

Fuit enim resolutum in vim prædicti Instrumenti Cam-
bij, & consensus per dictos de Biscia, tunc minores præsti-
ti, & obligationes manutenendi Vantium in possessione exi-
gendi fructus census, & pensiones Hospitij pro cuius validi-
tate, & subsistentia ex dispositione Statuti Vrbis *lib.* 1. *cap.* 151.
3 vltra solemnitates requirebatur † causa, quæ Iudici, qui de-
cretum interposuit in scriptis exprimeretur, & plenè discu-
teretur, vt patet ex illius verbis, & semper Rot. respondit,
vt coram Buratt. *dec.* 410. *sub num.* 6. *decis.* 78. *num.* 3. *& decis.*
927. *num.* 11. coram bon. mem. Merlin. *dec.* 714. *n.* 34. quod-
4 que † esset in sua specie vera, & si non vtilis, saltem mino-
ribus non damnosa, Gratian. *discept. forens. cap.* 952. *num.* 22.
& 28. Rot. *decis.* 56. *num.* 10. post Statil. Pacif. de Saluian. *in-
terd. in Romana Domorum* 11. *Decembris* 1645. §. *Qua au-
tem coram bon. mem. Bichio, & in Romana Pecuniaria* 25. *Iu-
nij* 1655. §. *Et quamuis coram me*, & in alijs ibi allegatis.

Eiusmodi autem visa non fuit ex causa exposita in dicto
Instrumento consensus, quòd illum præstabant, & manu-
tentionem promittebant in adimplementum promissionis
factæ à dicto bonæ mem. Bernardino, qui ad euitan. immi-
nentem carcerationem cambium creauit: Quoniam duo
signanter Bernardinus in Instrumento promisit, alterum
quod maiori cautela Vantij creditoris pro solutione fru-
ctuum Cambij in terminis maturandis assignabat fructus
census, & pensiones Hospitij, & ad illas exigen. durante
cambio eum Procuratorem irreuocabilem constituit, hac ta-
men declaratione, quòd mandato irreuocabile sic dato vti
non posset, nisi post annum ab illa die stipulationis, à qua
5 initium haberet, † quo fit, vt durante illo anno nullam
Vantius habebat actionem ad exigen. pensiones, & fru-
ctus assignatos in vim talis mandati, §. *Plus autem institut. de
act. leg. cedere diem, ff. de verb. signific.* Buratt. *dec.* 485. *num.* 5.
In subsecuto autem Instrumento consensus ijdem fratres de
Biscia pro fructibus Cambij eodem anno decurrendis, & vs-
quequò Vantius incœpisset exigere pensiones, & fructus cen-
sus sibi assignatos in solidum se obligarunt, & ad solutio-
nem teneri voluerunt erga dictum Vannium, prout conuen-
tum extitit in contractu Cambij. † Dum ergo ibi totum 6
oppositum deprehenditur, dum Iudex ex ipsius lectura faci-
lè poterat videre, quatenus non stetisset assertioni Notarij,
& ad illius relationem se remisisset, sed vt debebat Instru-
mentum à se transferri iussisset, & ibi quod pro casu fuit ex-
pressum discussisset, vt in Statuto sub pœna nullitatis contra-
ctus cauetur ex præcitatis, & dixit Rot. coram sanct. memor.
Gregor. *dec.* 333. *num.* 4. *& dec.* 370. *nu.* 13. *&* 16. *par.* 4. *tom.* 2.
recent. † Sequitur obligationem vti fundatam in causa minus 7
subsistenti, quæ tamen debet esse in totum vera, & sufficiens
aliàs si in parte detegitur falsa totus contractus ruit, † & de- 8
cretum inibi interpositum ratione indiuiduitatis in totum
etiam vitiatur, *l. magis puto, §. Si æs alienum, ff. de reb. eorum*,
Bart. & Castrens. *in l. si non sortem* 26. §. *Si certum, ff. de cond.
indebit.* Ruin. *cons.* 160. *num.* 23. *lib.* 2. Honded. *cons.* 32. *n.* 111.
lib. 1. Gratian. *discept.* 122. *num.* 5. *&* 961. *num.* 32. Cyriac. *con-
trou.* 257. *num.* 15. *cum tribus seqq. & controu.* 303. *n.* 70. Rot. co-
ram bon. mem. Merl. *dec.* 540. *n.* 2. *in fine, & n.* 11. *& in rec. dec.*
630. *nu.* 2. *par.* 2. *dec.* 601. *nu.* 4. *par.* 3. *& dec.* 598. *n.* 2. *par.* 4. *in di-
cta Romana Pecuniaria, §. Certi Iuris tamen est, & §. In pro-
posito, &* 19. *Iunij* 1656. §. *Euidens apparet coram me, & in
Firmana Census* 3. *Iunij* 1658. §. *Cumque appareat coram R.
P. D. Priolo.*

Alterum, quòd sciens in d. census scut. 5000. tunc debito-
rum à Principe Prænestinorum, & Hospitio habere interesse
eius fratres, vti fideicommissarios promisit, & se obligauit cu-
rare, & ita facere, vt ipsi consentirent assignationi prædictæ
pro omni, & quocunque eorum Iure, & Interesse alias ad
omnia damna teneri voluit, &c. † At hac promissione 9
etiam non impleta, non poterat bon. mem. Bernardinus
conuentus in carceribus detrudi, & ad inducen. causam vn-
dè Mater, & Fratres minores possent se validè obligare, vt
fuit expressum, quandoquidem implementum talis promis-
sionis non pendebat ab arbitrio ipsius Bernardini, sed à Ma-
tre, & Fratribus. Ideò † vti concernens factum alienum re- 10
soluebatur in promissione adhibendi diligentias in procuran-
do ab illis promissum assensum, Gloss. *in cap. Ex litteris* 10. *il
secondo, verbo tam partes*, & ibi Abb. *num.* 1. *de sponsal.* Surd.
cons. 3. *num.* 5. Buratt. *dec.* 64. *num.* 5. & ibi Adden. *dec.* 106. *nu.*
18. cui satisfactum censetur, si verè † conuentus omnem 11
possibilem diligentiam, & conatum adhibuisset, & de hoc do-
cto, & non præstito consensu, non poterat carcerari, nec vl-
tra tenebatur, Gloss. *in cap. ex rescript.* 9. *& in verb. Inhibea-
tis*, & ibi Felin. *num.* 17. *de iur. iurand.* Abb. *in cap. Gemma n.* 9.
de sponsalib. & matr. Gabr. *cons.* 131. *nu.* 6. *&* 7. *lib.* 2. Aretin.
cons. 122. *sub num.* 2. *vers. Venio ad primam*, Cyriac. *contr.* 203.
num. 59. *cum seqq.* Afflict. *dec.* 295. *nu.* 2. Buratt. *d. dec.* 64. *num.* 1.
& 106. *nu.* 19. *& in Romana Pecuniaria* 24. *Nouembris* 1659.
§. *Quoad primam*, confirmata 13. *Martij proxime præteriti
coram me*. Contraria verò procedunt, quando in obligatione
apposita, aut ita concepta, vt ex ea verè posset dici voluisse se
præcisè obligari, & nō ad solas diligentias, vt distinguunt Dec.
cons. 313. *num.* 5. *vers. Sed respondetur*, Gratian. *cap.* 726. *nu.* 12.
Rot. *decis.* 38. *num.* 3. *&* 4. apud Zacch. *de oblig. Camer.* apud
Buratt. *in præcitata dec.* 64. *num.* 4. *in Asculana Renunciationis*
22. *Maij* 1651. §. *Nihilominus, &* 1. *Iulij* 1652. *coram Reueren-
dissimo D. meo Decano, & in proximè citata Romana Pecu-
niaria coram me*, §. *Qua conclusio, & dicto* §. *Nec primo*.

Non subsistit, quòd fratres de Biscia effecti maiores rati-
ficauerint obligationem subscribentis ordinem directum
Prouisoribus Sacri Montis Pietatis pro solutione fructuum
prouenientium à censu, vt supra assignato; Ideòque † non 12
valeant ampliùs illam impugnare, *l. final. C. si minor maior fa-
ctus*, Rot. *dec.* 81. *num.* ..... *& per tot. par.* 8. *recent.* Etenim
census impositus fuerat in fauorem omnium fratrum de Bi-
scia, & in diuisione inter eos sequuta obuenit bon. memor.
Bernardino, ad cuius creditorum instantiam cum fuissent se-
questrati in manibus illius debitoris, qui propterea in faciem
omnium prædictorum deposuerat, meritò † in consigna- 13
tione fuit necessarius ordo ab omnibus subscriptus, & sic
tanquam factus ad alium necessarium effectum, † non 14
potest induci ratificatio, quæ ex actu aliquo non infertur,
nisi † quando actus non potest fieri citra Ius, & nomen 15
ratifi-

ratificationis, Crauett. *conf.* 197. *num.* 12. Ruin. *conf.* 95.
num. 9. *&* 10. *lib.* 1. Pen. *decis.* 67. *num.* 6. *iuxta Venet. im-*
press. maximè non habita notitia nullitatis obligationis ad id
17 omninò † necessaria eum omnibus qualitatibus, *l. final. ff.*
ad Maced. gloss. *in l. Zenedonus in verb. nouationes, Cod. eod.*
Gabr. *conf.* 36. *num.* 60. *lib.* 1. Patis. *conf.* 47. *n.* 97. *lib.* 1. Rot. apud
Buratt. *dec.* 410. *num.* 11. *&* 161. Adden. *litt. C.* & coram Emi-
nentiss. Cardinali Otthobono *dec.* 191. *nu.* 19. *& dec.* 204. *nu.* 5.
& dec. 406. *nu.* 25. *par.* 4. *tom.* 2. *recent.*

Rursus mandatum relaxatum redarguitur de iniustitia,
quia Sansonius deputatus simpliciter ad girandum pecunias
18 super cambijs, non † poterat illas eum seipso cambiare, &
girare, Surd. *conf.* 4. *num.* 38. *in fine, &* 39. Rot. post Turr. *de*
Camb. dec. 31. *num.* 7. *& dec.* 32. *num.* 2. *&* 3.

Nil obstante, quòd in Instrumento concessa fuerit Vantio
19 contrahenti facultas cambiandi cum seipso, † quia huiusmo-
di facultas vti cohærens personæ, & implicans industriam,
fidem, & ministerium personæ non potuit transire ad La-
rizzam, nec ab eo exerceri, sed restringitur ad personam
Vantij, cuius industria fuit electa, ad Text. *in l. inter ar-*
tifices 131. *ff. de solut.* Bald. *conf.* 128. *num.* 1. *vers. Sed adhoc*
lib. 3. Roman. *conf.* 330. *num.* 4. Menoch. *conf.* 101. *num.* 28.
Sanchez *ad Præcept. Decalog. lib.* 6. *cap.* 13. *num.* 12. *cum seqq.*
Arias de Mesa *var. resol. lib.* 2. *cap.* 27. *n.* 16. Rot. *dec.* 38. *nu.* 24.
& 48. *par.* 6. *rec.* Præsertim eùm Vantius ad cuius fauorem
fuit creatum cambium in eo nudum nomen haberet, totum-
que commodum, & incommodum spectaret ad Bernardinū
20 Larizzam, vti Vantius medio Iuramento declarauit, † vndè
ita reputari debet, ac si ab initio Instrumentum cum ipso sti-
pulatum fuisset, Surd. *dec.* 182. *in fine, & dec.* 226. *num.* 1. *cum*
seqq. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 4. *tit.* 22. *n.* 9. *& dec.*
336. *nu.* 9. *in fine,* Adden. ad Grat. *in dec. Marchia* 135. *num.* 1.
Rot. apud Buratt. *dec.* 733. *nu.* 2. *in Ancenitana Pecuniaria* 16.
Decembris 1658. *coram R. P. D. mee Celso, & in Beneuentana*
Dotis 25. *Iunij* 1660. §. *Non obstat obiectio coram me.* Larizza
21 autem cum esset Sacerdos † non poterat pecunias sub cam-
bijs girare, ex quo de Iure huiusmodi personis interdictum
est mercaturam exercere, *vt in tot. tit. ne Clerici, vel Mona-*
chi cap. fiat de vit. & honest. Cleric. cap. 1. *& cap. prædicator* 16.
qu. 1. *cap. negotiatorem* 88. *dist.* Natt. *conf.* 530. *n.* 12. *&* 13. Me-
noch. *conf.* 12. *n.* 12. Port. Imol. *conf.* 16. *n.* 41. Ricc. *in praxi for.*
Eccles. par. 3. *resolut.* 205. Carol. de Grass. *de effect. Clericat. ef-*
fect. 6. *n.* 1. Modern. Ianuen. *de Camb. disp.* 1. *qu.* 14. *num.* 2. *cum*
tribus. Vndè eo difficilius facultas cambiandi potuit transfer-
22 ri in Sanctorium Cessionarium, † quia ne plus Iuris potest
in alium transferre, quam habeat in se, & istud medium in-
habile impedit extrema coniungi.

Et multò minus sequuto obitu bon. mem. Bernardini, quam-
23 uis irreuocabile mandatum dederit, † quia adhuc per mortem
sine hærede expirauit, quasi tunc nulla remanserit imago de-
functi, vt ille, qui tale ratum susceperit valeat, vti nomine il-
lius, qui nec verè, nec fictè ampliùs extat, Bald. *in l.* 1. *num.* 3.
vers. Ista oppositiones, Cod. de act. & oblig. Mantic. *de tacit. &*
ambig. lib. 7. *tit.* 23. *num.* 51. Caball. *conf.* 143. *num.* 6. *cum seqq.*
Gratian. *discept.* 342. *num.* 6.

Et ità decisum vtraque parte Informante, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Leodien. Canonicatus.

Mercurij 10. *Iunij* 1662.

ARGVMENTVM.

Possidens Beneficium vigore prouisionis Ordinarij in concursu alterius prouisi à Sede Apostolica dicitur habere intentionem fundatam, ita quod prouisus à Papa teneatur concludenter probare suam gratiam, præsertim quando constat gratiam fuisse extortam malis artibus, vel falsis narrationibus, & concurrit in concursu prouisionis Apostolicæ, semper est substinen.

SVMMARIVM.

1 *Papæ prouisio est præferenda in concursu facta ab Ordinario eadem die, quod amplia, vt num.* 2.
3 *Gratia executa præsumitur iustificata.*
4 *Executor contradictore non existente, præsumitur se extraiudicialiter informasse.*
5 *Reus, & possessor in beneficialibus releuatur ab onere probandi, in quibus sufficit vincere per non ius actoris, & num.* 6.
7 *Vacatio per resignationem in manibus Papæ est concludenter probanda contra prouisum ab Ordinario possessorem.*
8 *Narrata sunt iustificanda à prouiso Apostolico vigore reseruationis contra prouisum ab Ordinario, & datur ratio, num.* 9. *&* 10.
11 *Resignatio pendet à partium consensu, & authoritate Papæ.*
12 *Papa non admittit resignationem, nisi iustificatis narratis.*
13 *Mandatum procuræ ad resignan. per obitum principalis statim expirat, etiam absque scientia procuratoris, & num.* 14.
15 *Mors est probanda ab allegante, quia præsumitur vitæ continuatio, quod limita, vt num.* 16.
16 *Præsumptio iuris contra Reum, & possessorem non suffragatur, quod amplia, vt num.* 17.
18 *Obitus beneficiati probatur ex resignatione Ordinarij, qui motu proprio prouisit, & num.* 19.
20 *Obitus occultatio, & simulatio probatur ex minis, & iurgijs illatis inquisiteri obitus, & num.* 22.
21 *Obitus probatur, ex quo infirmus non admittit visitationem Medici, Chirurgi, & Sacerdotis, & num.* 22.
23 *Probationis vis, dum consistit in tempore, tunc illud præcise probandum est.*
24 *Præsumptio insurgit contra probare nolentem, quod de facili probare potest.*
25 *Mortis occultatio præsumitur ex circumstantijs ad effectum, vt gratia effectum sortiri possit, & exempla afferunt, vt num.* 26.
27 *Prouisio Ordinarij semper est substinen. in exclusione prouisionis Apost. de beneficio, tanquam reseruato, quod amplia, vt num.* 28.

DECISIO CCCCLXXX.

CAnonicatum Ecclesiæ Sancti Odæ Oppidi Amaniensis Leodien. Diœcesis, vti per obitum q. Matthiæ vacantem contulerat Ordinarius Ægidio Armando Pasquet sub die 30. Augusti 1657. cum subsecuta possessione die sequenti, quem pariter Canonicatum vti vacantem ob resignationem eiusdem Matthiæ sub dicta die 30. Augusti impetrauerat Ioannes Germea à Sede Apostolica præuia derogatione regulæ de viginti, iuxta stylum de quo testatur Samen. *in regula de Infirmis qu.* 39. cuius prouisionis vigore ab Executore Apostolico immissionem, & possessionem assecutus fuerat. Hinc super prælatione collationum orta controuersia, & in partibus diù discussa, mox verò ad Rotam delata, dubitatum fuit sub die 24. Martij præteriti, cui nam ex prouisis esset dandum mandatum de manutenendo, & Domini mandarunt, vt apposito sequestro videretur de bono Iure, de quo hodie constare ad fauorem Ægidij ab Ordinario prouisi responsum fuit.

Quamuis enim in concursu duarum prouisionum Papæ,
& Ordinarij sub eadem die, si nõ constet de anterioritate datæ
† sit præferenda prouisio Papæ, vt habetur *in cap. si à Sede* 1
de præbend. in 6. & tradit Gonzal. *ad regul.* 83. *proœmial. num.*
50. *&* 111. *& seqq.* Id tamen non procedit, quando prout hic
Ægidius ab ordinario prouisus est possessor, † quia tanquam 2
talis, non solùm dicitur habere anteriorem prouisionem, *dict.*
cap. si à Sede de præbend. in 6. Soccin. *in l.* 1. *sub n.* 13. *vers. nam*
lex ff. solut. matrim. & conf. 67. *n.* 3. *vers. confirmatur, & nu.* 4.
vers. quod si à Sede lib. 3. Rebuff. *de pacif. possess. nu.* 297. & latè
Gonzal. *vbi sup. n.* 51. *& seqq.* Garz. *de benef. cap.* 1. *n.* 533. *par.* 5.
Rota *in Abulen. Portionis* 17. *Decemb.* 1646. §. *Nec suprascri-*
ptis coram Reuerend. Terracinen. & in ead. 22. *Iunij* 1648. §. *&*
in omnem casum coram bon. mem. Dunozette, sed † etiam præ- 3
sumitur iustificasse suam gratiam, nedum quia illa fuit execu-
ta, & proindè intrat præsumptio pro illius iustificatione, Rot.
dec. 842. *n.* 4. coram Buratt. *& dec.* 154. *n.* 25. *&* 28. *coram Emi-*
nentiss. Otthob. resultante ex facto executoris, qui † non exi- 4
stente contradictore, & possessione vacua præsumitur se ex-
traiudicialiter informasse de his, quæ ad validitatem actus
executionis gratiæ requirebantur, Pur. *dec.* 140. *lib.* 2. Caual.
dec. 644. *num.* 2. Rota *in rec. dec.* 71. *n.* 6. *par.* 6. sed quia vti reus,
& possessor Ægidius ab onere probandi videtur immunis, ad
Text. *in l. final. C. de rei vend.* Duran. *dec.* 208. *n.* 5. quod & pro-
cedit, & in beneficialibus, † in quibus etiam sufficit vincere 5
per non Ius actoris, vt pluries dixit Rota coram Buratt. *decis.*

380.

380. *num.* 1. *& decis.* 512. *d. num.* 1. ibique Adden.

Ioannes prouisus à Sede Apostolica, qui partes actoris sustinet, & ad excluden. prouisum ab Ordinario vacationem ante obitum Matthiæ sequutam per resignationem in
7 manibus Papæ allegat † eandem plenè, & concludenter probare tenetur vti fundamentum suæ inuentionis, Put. *dec.* 253. *num.* 2. *lib.* 3. Caual. *dec.* 214. *nu.* 2. Buratt. *dec.* 437. *num.* 1. Rota *dec.* 132. *num.* 15. *par.* 5. cum alijs latius *in Colonien. Canonicatus, seu Ferculi 17. Iunij* 1647. *coram Reuerendissimo Papien. §. Nihilominus refert.*

Primò, quoad iustificationem narratorum in gratia,
8 quòd scilicet valor caperet pensionem reseruatam, † & quod resignans aliundè viuere posset, aliàs non per resignationem, sed per obitum vacationem sequutam censeri tenet, Sarnen. *in Regul. de annali qu.* 56. & firmauit Rota *dec.* 1. *de permut. in nouis,* & coram Coccin. *dec.* 358. *n.* 5. & Buratt. *dec.* 830. *nu.* 12. & coram Merlin. *dec.* 214. *n.* 3. *& dec.* 90. *num.* 14. *&* 21. *tom.* 1. *rec. & dec.* 106. *n.* 8. *&* 9. *coram Card. Otthob.*

Quia Ius à resignante non dicitur abdicatum, nisi narra-
9 ta in † litteris resignationis vera fuisse probentur Paris. *de resignat. lib.* 1. *qu.* 14. *num.* 7. *& seqq.* Rot. coram Buratt. *dict. dec.* 830. *n.* 4. *& dec.* 539. *nu.* 12. *par.* 4. *tom.* 3. *rec.* & coram Eminentiss. Otthob. *dec.* 106. *nu.* 7. *& dec.* 194. *nu.* 10.

10 Quam † probationem narratorum facere tenebatur Ioannes, licet resignans ante expeditionem decessisset, cùm resi-
11 gnatio non solùm à partium consensu pendeat, † sed à voluntate Papæ, qui resignationem non admisisset, nisi iustifi-
12 catis narratis, † circumscripto etiam interesse resignantis, vt dixit Rota coram Buratt. *dec.* 437. *num.* 9. *& dec.* 512. *num.* 8. *& in alijs.*

Secundò debuerat iustificasse gratiam quoad validitatem resignationis, quòd scilicet de tempore, quo illa fuit ad-
13 missa resignans viueret, nam alias cum † mandatum ad resignandum etiam absque scientia procuratoris per obitum principalis statim expiret, *Clement. vltim. de procur. gloss. in in Clement.* 1. *vers. quomod.* vbi DD. *de renunc.* cum alijs per Paris. *de resignat. lib.* 9. *qu.* 24. *num.* 1. *& seqq.* Resignatio di-
14 citur sequuta † absque consensu resignantis, & sic inualidè, vt in simili respondit Rota *dec.* 449. *par.* 4. *rec.* & coram Merl. *dec.* 281. *num.* 5.

Nec vrget præsumptio, quòd resignans viueret de tempo-
15 re admissæ resignationis, † ex quo continuatio vitæ præsumatur, & mors sit ab allegante probanda, iuxta Text. *in leg. final. Cod. de Sacros. Eccl.* Put. *dec.* 81. *lib.* 1. *in correctis*, Seraphin. *dec.* 39. *per tot.*

Nam præterquod hoc non procedit, quotiescunque alle-
16 gatur hæc præsumptio † ad fundandam intentionem, prout hic contra reum, & possessorem, quo casu præcisè visa est probanda, iuxta theoricam Bart. *in l. si quidem num.* 1. *Cod. solut. matrim.* Gabriel. *de præsumpt. conclus.* 16. *num.* 6. *&* 7. & declarauit etiam coram eodem *dec.* 1171. *num.* 2. Gregor. *dec.* 228. *n.* 1. *& in rec. dec.* 264. *num.* 5. *par.* 5. In præsenti cum concurrant plures coniecturæ indicantes obitum Matthiæ sequu-
17 tum fuisse ante signatam † supplicationem gratiæ Apostolicæ, ex quibus prorsus elidit ur contraria præsumptio, ad Textum *in l. ob carmen, §. Si testes, ff. de test.* cum alijs adductis per Rotam coram Buratt. *dec.* 256. *num.* 25.

Præcipua verò coniectura videtur, quòd Ordinarius con-
18 tulit hunc Canonicatum die 30. Augusti, † qui cum prouideat non ad supplicationem partis, sed motu proprio, Felin. *in cap. ad aures num.* 15. *de rescript.* Silu. *de benef. par.* 3. *qu.* 12. *num.* 38. Gonzal. *ad regul.* 8. *hodie* 9. *Cancell. gloss.* 32. *nu.* 48. præ-
19 sumitur habuisse certam scientiam, † quòd vacatio per obitum antecessoris ad validitatem collationis requisita præcesserit, iuxta *dec.* Cassad. 21. *de prabend.* cum alijs per Mascard. *de probat. conclus.* 1351. *num.* 32. *vol.* 3.

Secunda, & potior assurgit ex eo, quòd Canonicus à Præposito, & Capitulo sub die 29. Augusti missus ad domum Matthiæ, vt eius vitam, & interitum exploraret, nedum fuit admissus, sed à consanguineis resignatarij minis, &
20 iurgijs expulsus, † quòd videtur arguere dolum ad effectum occultandi obitum iam sequutum, & simulandi validitatem resignationis, ad Text. *in cap.* 2. *de renunc. in* 6. *& cap. super litteris de rescript. & cap. auaritiæ de elect. in* 6. & in his terminis benè Mandos. *ad regul. Cancell. regul.* 19. *qu.* 3. *num.* 1. *& seqq.*

Tertia etiam fortiùs vrgens deducitur, ex quo post 29. diem Augusti, nec Chirurgus, nec Medicus, neque Confessor, qui prius ægroto adstiterant fuerunt amplius admissi, & tamen morbo ingrauescente, quo prætenditur eum obijsse sequenti die, † eo magis assiduo vtriusque Medici ad salu- 21
tem animæ, & corporis procurandam egebat auxilio, proindeque accersiri tunc potius, quàm excludi debuerant, vt monet Text. *in cap. cum infirmitas de pœnit. & remiss.* & ideò exclusio sequuta præsumitur, ne † resignans pro mortuo dete- 22
geretur, vt præter allegat. Mandos. *loco modo cit.* tradit Paris. *de resignat. lib.* 12. *qu.* 7. *num.* 17. *&* 18.

His demum accedit, quòd omissa æquiuoca attestatione Medicorum facta die 31. Augusti asserentium nō posse † cre- 23
dere defunctum obijsse per diem ante, quæ dum non percutit præcisè tempus mortis, nihil releuat in præsenti, in quo vis consistit in anterioritate diei, imò horarum, vt in simili dixit Rota *in d. Abulen. portionis coram Reuerendissimo Terracinen. §. quia Franciscus, & coram R. P. D. meo Celso* 14. *Iunij* 1647. *§. nam, quando tempus,* poterat Resignatarius in cuius domo resignans occubuit de facili probasse per suos Domesticos, & confidentes, qui verisimiliter interfuerunt diem, atque horam præcisam obitus ipsius Matthiæ, quòd dum non 24
probauit est contra eum omnis præsumptio, quia non vult probare, quod commodè potest, ad tradita per Crauett. *cons.* 134. *num.* 12. Rota coram Greg. *dec.* 188. *num.* 5.

Vndè non immeritò ex relatis circumstantijs censuerunt DD. præsumendum consanguineos Resignatarij mortem resignantis simulasse, † donec conijcere potuissent fuisse Ro- 25
mæ resignationem admissam, vt tradunt in terminis allegati Mandos. & Paris. *loc. cit.*

Non enim est nouum mortuorum cadauera occultari, † & 26
in diem obitus nuncia differri ad maiora beneficia ope interlabentis temporis consequenda, sic fecisse Liuiam de morte Augusti, refert Tacit. 1. *annal.* vt Imperium Tiberio filio sine contradictore pararet, sic Agrippinam de Claudij obitu, vt Neroni securiorem Imperij successionem astrueret, meminit Suetonius in vita Claudij.

Cæterùm considerarunt etiam † Domini, quòd in con- 27
cursu prouisionis Ordinarij per obitum, & prouisionis Apostolicæ tanquam de reseruato ob resignationem in dubio semper est substinenda prouisio Ordinarij præsertim cum subsecuta possessione ad exclusionem reseruationis tanquam odiosæ, & stricti Iuris, Bero. *qu.* 35. *num.* 2. Put. *dec.* 257. *nu.* 3. *lib.* 1. Rota coram Caputaq. *dec.* 11. *par.* 2. & coram Gregor. *dec.* 58. *num.* 1. & coram Buratt. *dec.* 761. *num.* 3. *& in rec. dec.* 407. *p.* 1. *& dec.* 245. *num.* 1. *par.* 6. † quamuis pares hinc inde probatio- 28
nes adessent, quæ hic pro exclusione reseruationis longè præponderant ad fauorem possidentis, Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 1. *num.* 527. Gonzal. *ad regul.* 8. *gloss.* 10. *nu.* 26. *&* 27. *& seqq.* Rot. coram Merlin. *dec.* 415. *nu.* 8. *cum alijs in Abulen. Portionis* 17. *Decembris coram Reuerendissimo Terracinen. §. vltim.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CERRO,

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Vineæ.

Veneris 16. *Iunij* 1662.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis Ecclesiasticæ natura est, vt transeat ad hæredes tantùm sanguinis, nec alteratur per clausulas, *ad habendum*, & similes, quæ restringuntur ad limites contractus principalis, ideòque in renouatione inuestituræ per quam alteraretur illius natura requiritur beneplacitum Apostolicum.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis Ecclesiastica de sui natura non est transitoria ad extraneos hæredes.*
2 *Clausula,* ad habendum, & in perpetuum, *perpetuant contractum inter comprehensos in inuestitura, vel declarantur à natura contractus cui adijciuntur.*
3 *Clausula,* prout de similibus, *in emphyteusi apposita limitat clausulam,* ad habendum, *secundum naturam Emphyteusis cui adijcitur.*
4 *Venditio Emphyteusis Ecclesiasticæ facta extraneo ab inuestito absque beneplacito est nulla.*
5 *Beneplacitum Apostolicum requiritur, quando alteratur solitum in inuestitura Emphyteusis Ecclesiasticæ.*
7 *Beneplacitum Apostolicum ex obseruantia tantùm centenaria præsumitur, & num.* 8.

9 *In-*

9 *Instrumentum antiquum iunctis adminiculis probat inuestituram.*

DECISIO CCCCLXXXI.

DOmini perstiterunt in decisis coram me sub die 2. Maij 1661. * vbi firmatum fuit constare de deuolutione ad fauorem Monasterij S. Crucis in Hierusalem: Præsupposito enim quod concessio Vineæ, de qua agitur facta de anno 1549. non sit contractus locationis, sed quidem Emphyteusis, vt patet ex pacto in Instrumento adiecto, quòd in casu non solutionis Canonis per triennium Vinea deuolueretur ad Monasterium vnà cum omnibus melioramentis, & ex alijs ponderatis in decisione §. *quia licet*, vtique est factus locus deuolutioni, cùm sit terminata linea Petri Mariæ della Fonte, cui primo loco nempè de anno 1549. fuit facta concessio, & successiuè renouatio ad fauorem eius filiorum de anno 1563. cum ijsdem pactis in primo Instrumento contentis, & versamur in Emphyteusi Ecclesiastica, quæ de
1 sui natura non est transitoria ad hæredes, & personas extraneas non obstantibus clausulis, *in perpetuum*, *& ad haben.*
2 † quæ vel perpetuant contractum inter comprehensos, vel restrictionem recipiunt secundum naturam illius contractus cui adijciuntur, ex allegatis *in dec. §. locus est deuolutioni cum seqq.* vbi quoque ponderantur verba subsequentia, *prout de si-*
3 *milibus rebus fieri solet*, † quæ limitant clausulam, *ad habendum*, secundum naturam Emphyteusis Ecclesiasticæ, vt dixit Rota *in rec. dec.* 310. *num.* 18. *& in alijs in dec. congestis*.

Non obstat, quòd huiusmodi Vinea fuerit de anno 1600. per Felicem de Caualerijs nomine suorum filiorum vendita illis de Barlis præuio consensu Patrum Proprietariorum, & ideò non sit locus deuolutioni, cùm adhuc linea de Barlis duret in persona Lauiniæ.

Siquidem venditio facta per Felicem non suffragatur Bar-
4 lis extraneis † vti facta sine beneplacito Apostolico, Rota coram Verallo *dec.* 106. *per tot. par.* 1. Consensus verò Patrum Proprietariorum, nec pariter suffragatur tanquam continens præiudicium Ecclesiæ, quia dum fuit præstitus in contractu liberæ venditionis stipulato pro illis de Barlis, & eorum successoribus quibuscunque, absque vlla adiectione pacti reuersiui ad fauorem Ecclesiæ fuit alterata forma præcedentium
5 concessionum, quæ ex prædictis comprehendunt, † dumtaxat hæredes sanguinis, iuxta naturam Emphyteusis Ecclesiasticæ, & fuerunt conceptæ cum pacto, quòd Vinea deuolueretur ad Ecclesiam in casu non solutionis Canonis per
6 triennium, vt supra dictum est, † ideòque cum solitum sit alteratum, omninò erat necessarium beneplacitum Apostolicum, Dec. *in Auth. qui rem num.* 22. *C. de Sacros. Eccles.* Rota coram Cardin. Seraph. *dec.* 1490. *num.* 7. *& in Rauennaten. Domus 14. Iunij 1649. coram Reuerendissimo Tarraconen.* §. *vltra quod*.

Et simili modo cessat obiectum desumptum ex obseruantia, quòd scilicet Vinea sit transitoria ad extraneos, cùm
7 fuerit ab illis per longum tempus possessa, † quia resistit idem defectus beneplaciti Apostolici, sine quo non remansit mutata natura Emphyteusis Ecclesiasticæ, quamuis Vinea ad extraneos peruenerit ex relatis in prima decisione §. *non obstat*, quòd quidem præsumi nequit ex lapsu temporis, dum à die primæ alienationis factæ in personam illorum de Barlis
8 de anno 1600. deficit centenaria præseruata † in Constitutione san. mem. Vrbani VIII. pluries firmauit Rota, *& postremo in Bononien. Inuestiturarum 2. Maij 1661. coram Reu. P. D. meo Taia.*

Denique non releuat, quòd Monasterium non probet dominium Vineæ controuersæ, quinimò ex Instromento antiquæ concessionis potius videatur spectare ad Monasterium S. Sabæ ex quo concessio fuit facta per Priorem eiusdem Monasterij.

Liquet enim ex aduersa lectura tam Instrumenti primæ concessionis anni 1549. quàm renouationis anni 1563. quòd Prior Sanctæ Sabæ concessit quidem Vineam Petro Mariæ de la Fuente, sed contraxit non vti Prior, sed tanquam Procurator Congregationis, & Monasterij Clareuallis Mediolanen. & insuper fassus fuit vineam spectare, & pertinere ad dictam Congregationem, cuius nomine ideo Prior illam in Emphyteusim concessit dicto Petro Mariæ, vt *in Summario additionali Patrum num.* 1. *& 2. & in Registro fol. 47. à tergo, & fol. 75.*

Et hinc non aduersantur deducta pro iustificatione dominij Monasterij Sancti Sabæ, nam vnio, & applicatio facta per san. mem. Gregorium XIII. Collegio Germanico loquitur de bonis d. Monasterij Sancti Sabæ, & sic non comprehendit Vineam, de qua agitur; Testes verò vltra oppositam nullitatem examinis nihil concludunt, & sententia data in *Summario D. Mariæ num.* 11. legitur quoque lata ad fauorem Congregationis Monasterij Clareuallis. Ideòque remanet in suo robore Instrumentum concessionis factæ nomine eiusdem Congregationis, † quod cum sit antiquissimum, & sit 9
adminiculatum ex canonum solutione, & enunciatiuis aliorum Instrumentorum optimè probat dominium concedentis, Card. Caual. *dec.* 93. *num.* 3. *vers. & primo*.

Et ità vtraque, &c.

Decisio ista in hac eodem causa emanata die 2. Maij præteriti anni 1661. coram eodem Eminentissimo D. Card. Cerro est supra in hac eadem part. 13. Decisio 419.

REVERENDISS. D. ALBERGATO,

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Pecuniaria.

Luna 19. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

In confessione extraiudiciali Testes debent esse in omnibus contestes, quorum depositio si reddatur turbida, non attenditur etiam concurrentibus coniecturis, quæ adhoc, vt intrent debent habere fundamentum alicuius probationis.

SVMMARIVM.

1 *Adminicula adhoc, vt intrent requiritur fundamentum alicuius probationis.*
2 *Testes inter se contrarij nihil probant.*
3 *Testis interessatus nihil probat.*
4 *Testis referens se ad scripturam non constito, de scriptura nihil probat.*
5 *Testes deponentes de confessione extraiudiciali debent esse in omnibus contestes.*
6 *Retentio calculi nihil operatur, dum fuit contradictus.*
7 *Probatio æquiuoca ad probandam confessionem extraiudicialem non suffragatur.*
8 *Scriptura contra producentem probat.*

DECISIO CCCCLXXXII.

BIs pronunciatum fuit creditum Angelini ascendere ad scuta 765. sine præiudicio residui. Hodie proposui dubium, an constet de residuo crediti partitæ scut. 1700. & per Dominos negatiuè responsum fuit, quia quando agebatur de prædicta quantitate stante oblatione summæ æquiualentis facta Angelino de ordine q. Lucæ debitoris ad perficiendam probationem vis fieri poterat in alijs adminiculis, & præsumptionibus ab eodem deductis, vt seruatum fuit in decisionibus RR. PP. DD. meorum Verospij, & Celsi, & in vltima 5. Decembris proximi præteriti coram me, sed in præsenti quoad residuum, illa admitti non possunt, cùm neque de substantia, neque de quantitate crediti probatio sufficiens exhibeatur, † & tamen vt adminiculis sit locus re- 1
quiritur alicuius probationis fundamentalis subsistentia, quàm ipsa coadiuuant, vt per Rot. *dec.* 274. *sub nu.* 14. *post* 2. *volum. cons. Farinacc. & in Bononien. Fideicomm. de Canobijs 30. Ianuarij proximi præteriti coram me*, §. *fides denique*.

Confessio enim extraiudicialis, quàm ex duobus Testibus probari contendit Angelinus, non constituit Ioannem Lucam debitorem in summa controuersa vltra iam acceptam, quia non solùm Testes diuersimodè deponunt, sed vnus contrariatur alteri; dum primus, qui profitetur se deponere verba præcisa Ioan. Lucæ, de hac quantitate nihil dicit; alter autem circa eandem numero responsionem de quantitate mentionem facit, † ratione cuius contrarietatis 2
nihil probant, Surd. *cons.* 168. *num.* 39. Roland. à Valle *cons.* 3. *num.* 30. *lib.* 3. Farinacc. *de testib. qu.* 65. *num.* 2. Rota post Cenc. *de censib. dec.* 129. *nu.* 4. *& seqq. & in Verulana Bonorum 1. Iulij 1650. coram bon. mem. Dunozetto sub* §. *final.*

Quodque magis vrget Cencius alter ex Testibus habet interesse in causa, dum in quantitate de qua deponit continetur creditum scut. 550. ab ipso prætensum, † vndè propter 3
interesse nullum probationis gradum constituit, *l. omnibus 9. C. de testibus*, Crauett. *cons.* 99. *nu.* 2. Farinacc. *d. tract. de testib. q.* 60. *nu.* 4. & 17. Rota *dec.* 159. *n.* 21. *vers. secundus testis par.* 5.

dec.

dec.107.num.25.par.7.rec.& in Romana Pecuniaria 24. Nouembris 1659.coram Reuerendiss. Papien.§. quo verò. Et rursus alter testis non deponit præcisè, & certitudinaliter,sed re-
4 latiuè ad apocham ab Angelino laceratam, † & non constito de scriptura relata attendi non debet Testis depositio, quæ intelligenda est secundum scripturam ad quam se refert post alios Thomat. dec.50. num.386. & tamen ad proban. confes-
5 sionem extraiudicialem; † Testes de illa deponentes debent esse in omnibus contestes, Castrens.cons.296.nu.3.lib. 1. Gabriel.cons.40.num.17.lib.1. Rot.coram Seraph.dec.1172.nu.5. coram Penia dec.94.num.8. impress. Venet. coram Buratt.dec. 113.num.35. & latè Adden.sub num.40.dec.187.num.15.par.5. rec.& in Carpentoraten. Hæreditatis 5.Iunij 1648. coram bonæ memoriæ Bichio sub §. secundo quia.

Sublatis autem depositionibus Testium, cætera adminicula nihil releuant, retentio enim calculi non suffragatur,
6 dum Ioannes Lucas † contra illum reclamauit, & deindè tam diuturnam litem substinuit, oblatio de effectibus Betti non est scut. 932. sed scut. 65. tantùm, quæ Angelino bonificata fuerunt, vt ponderatur in dec. R.P.D. mei Verospij 27. Iunij 1657. §. final. Attestatio Puzzobonelli, & Bernardini de Magistris, & litteræ à Io: Luca transmissæ pro consequendis pecunijs, vel non percutiunt tempus solutionis, vel congruè referri possunt ad summam scut. 765. ab Angelino iam re-
7 cepta, vndè probatio si quæ ex illis resultaret remanet † æquiuoca, quæ non suffragatur in præsenti, vbi concludens requiritur Dec.cons.37.sub num.9. vers.præterea, Ruin.consil. 104.num.14.lib.5. Cæphal.cons.721.num.32.lib.5. Rota decis. 301. nu.14. par.8. rec.& in Romana Pensionis Palatij 26. Iunij 1651.coram Reuerendiss. Papien. §.verum quia.

Non aduersatur demum, quod mater Io: Lucæ, se examini subijcere noluerit, ne (vt asseritur) filio præiudicaret, quodque in scriptura priuata conscripserit Angelinum creditorem in scut. 1700. nam præiudicium æquè considerari potest quoad partitam scut. 765. ratione cuius (quatenus tunc mota fuisset) prætendi potest matrem noluisse deponere; liber autem nihil pariter concludit, siue quia de illo tempore Angelinus prætendebat se esse creditorem in scutis 450. solutis Panzerio Hebræo pro Ioan. Luca, & in alijs scut. 150. pariter exbursatis Iosepho Cincio, vt benè deducitur in dicto calculo Angelini Ioan. Lucæ longè post transmisso, quæ duo credita, cùm successiuè extincta fuerint, prætensio Angelini redacta fuit ad scut. 700. circiter, & proindè dicta de-
8 scriptio maioris potius retorquetur, † & tanquam ab Angelino producta contra ipsum probat Cyriac. controu.178. n.49. Rota in Romana Dotis de Lancellottis 14. Iunij 1655.coram Reuerendiss.D. Zarate, §.cæterum, & in Bononien. Dotis 23. Maij 1661.§.nec vrget coram R.P.D. meo Verospio.

Et ità vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Romana Fideicommissi, seu Saluiani.

Lunæ 19. Iunij 1662.

A R G V M E N T V M.

Remedium *l. fin.* licite competat pro confirmatione suæ possessionis, regulariter tamen semel legitimè immissio ampliùs non competit.

S V M M A R I V M.

1 *Remedium* l. fin. *semel immisso amplius non competit, quod declara, vt num.3.*
2 *Immissio probatur mandatis, & decisionibus Rotalibus.*
3 *Remedium* l. fin. *non competit hæredi non probata possessione sui auctoris.*
4 *Possessio non legitimè capta potest iterùm capi, & iterùm competit immissio, & num.5.*
6 *Possessione legitimè capta confirmatur secundo actu adeptionis eiusdem possessionis.*
7 *Possidenti competit remedium* l. fin. *pro confirmatione suæ possessionis.*
8 *Clausula, ex tunc, operatur retrotractionem actus ad tempus celebrati contractus.*
9 *Ex actu nullo transfertur possessio, quando nullitas prouenit aliundè, quàm ex defectu consensus.*

D E C I S I O CCCCLXXXIII.

Angela, & Fuluia vocatæ ad fideicommissum Tiburtij Pacifici ad quem spectabat Domus, de qua agitur, illam cesserunt Canonico Lucillo Petruccio, & deindè coram me sub die 23. Iunij 1653. obtinuerunt declarari illis dandam esse immissionem, & cessionem prædictam esse nullam, cæterùm cum domus peruenisset ad Dom. Honoratum, cùm eo dictæ fœminæ transegerunt, & transactione successiuè per tres sententias Rotales annullata Io: Baptista Lucius Fuluiæ filius immissionem hodie petebat, quàm non esse concedendam Domini existimarunt, quia illam petit tanquam hæres Fuluiæ matris, quæ semel illam obtinuit anno 1632. præuia dec.152. par.6. recent. Vndè non est ampliùs lo-
cus nouæ immissioni cum semel † immisso remedium, 1
l.fin. non ampliùs competat, l.2.§. adipiscenda, ff. de interd. Alexand.cons.185.num.3.lib.5. Pereg.de fideicomm.art.46.nu.7. & seqq.& in terminis Menoch.de adipiscend.remed.4.nu.248. qui loquitur de herede eius, qui possessionem obtinuerat, Argel.de acquir.possess.q.16.ar.1.num.1.& seqq.& nu.8. Rota coram Seraph. dec.1268. num. 4. Mantic.dec.33. num.12. & coram Buratt.dec.212.num.30.

Dubitari autem nequit, quin Fuluia in possessione domus
immissa fuerit, † quia id probatur ex mandato in Curia 2
Capitolina relaxato, & executo die 5. Maij 1632. necnon ex alio mandato de voto huius S. Tribunalis in Congregatione S. Visitæ ab eadem pariter obtento sub die 15. Decembris dicti anni, Summario Honorati num.5. & dec. 63. num.2. par.8.rec. Cùmque per dationem insolutum eiusdem Domus factam ad fauorem Lucilli Fuluia illius possessionem facto proprio amiserit, ex hoc etiam capite non potest Ioan. Ba-
ptista eius hæres vti remedio, l. fin. quòd hæredi † non 3
competit non probata possessione sui authoris de tempore mortis, Surd. cons.263.num.7.vers.quarto respondeo, Menoch. d.remed.4.num.583. Argel.de legitim.contrad.q.4.art.1. nu.10. & seq.Rot.dec.58.n.3. post Merlin.de pignor.dec.45.n.9.par.9. rec. Romana Fideicommissi de Ferratinis 15. Martij 1658. §. quod vero coram Reuerendiss. Papien. Tarraconen. Fideicom. de Pelorosijs 14. Martij 1661. & 24. Aprilis proximi præteriti coram me in princ.

Non obstat, quid prima possessio Fuluiæ inutilis fuerit, nec effectum habuerit ob clausulam, in mandato contentam, dummodò possessio sit vacans, & sine præiudicio habentium meliora, & potiora Iura, quia dum post huiusmodi mandatum Fuluia aliud obtinuerit in Congregatione S. Visitæ, & possessionem eius nomine captam de mense Decembris anni 1632. confirmauit cum clausula, sine præiudicio, possessionis captæ
de mense Maij proximi præteriti, &c. vel primus actus, † & 4
possessio non erat legitima, & benè fuit iterùm capta in vim
postremi mandati à Visita relaxati, prout post primam posses- 5
sionem nulliter adeptam competere immissionem, tradit Tiraquell.in l. Bones 89. §.hoc sermone limit.1. num.1. ff. de verb. signif. Rot.coram Pen.dec.1025.num.16.& coram Buratt.decis.211. in fine.

Vel è conuerso prima possessio † legitimè capta fuerit, & 6
ex secundo hoc actu resultat confirmatio primæ, Bart. in leg. is, qui 39.n.3.in fin.vers.quandoque fit, ff.quibus ex causis maiores in integr.rest. Bald.in l.consentaneum 5. n.30.& 43.ad med.
vers.aut fuit facta, C.quomod.& quando Index. † Cùm etiam 7
possidenti detur remedium, l.fin. pro confirmatione suæ possessionis, Surd.cons.117.n.17.si vero possidet, Honded.cons.26. n.7.vers.sed solum lib.1. Menoch. d.remed.4.nu.348. Rot. cor. Merlin.dec.327.num.1. aliique plures relati in Romana Fideicommissi de Nicolinis in Congregatione 30. Iulii 1653. coram Reuerendissimo D.meo Decano. §.existentia enim, & in Bononien.quinta 3.Decembris 1660. coram R.P.D.meo Emerix, §. Tum etiam quia.

Nec Fuluiæ possessio excluditur ex eo, quòd in Instrumento publico die 27. Septembris 1632. ad fauorem Lucilli ipsa, & Angela cesserunt cum clausula, & quando obtenta, fuerit sententia fauorabilis cum assertione, quòd exspectabant quam primum Immissionem obtinere, quia de tempore assignationis lis, adhuc in Sacra Congregatione Visitæ pendebat, vndè cessio cum dicta clausula, non impedit, quin de tempore sententię die 6. Decembris eiusdem anni subsecuta in possessione semel capta confirmari potuerit ad effectum
illam tradendi Lucillo vigore clausulæ, ex nunc, † quæ opera- 8
tur, vt adueniente conditione fiat retrotractio ad tempus celebrati contractus, Felin.in cap.licet causam 9.nu.6. de probat. Honded.cons.18.n.43.& 64.l.1.& plures refert Barbos.claus. 61.

61 nu.2. & 4. Rot.cor.Pen. *dec.249.num.11. impress, Lugdun.*

Nec demum vis fieri potest in eo, quòd assignatio ad fa-
9 uorem Lucilli fuerit nulla, quia etiam ex actu nullo, † quando nullitas prouenit aliundè, quàm ex defectu consensus transfertur possessio, *l.1. §. si vir, ff. de acquir. possess.* Honded. *cons.23. nu.26. & seqq. lib.1.* Rot. coram Seraph. *dec.1200.n.3.* coram Eminentiss. Dom. Card. Otthob. *dec.236.n.12. & seqq. Anagnina Pratensi Spolij 13. Iunij 1646. coram Reuerendissimo Papien. & Imolen. reintegrationis 15. Iunij 1648. cor. bon. mem. Peutingero §.1. in fine.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Spoletana Substentationis.

Lunæ 19. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Alimenta studenti debita censentur taxata iuxta consuetudinem loci in quo studet, tam respectu victus, quàm studij, & tanquam publicam causam respicientia latè interpretantur, maximè quando alimentandus est consanguineus legantis.

SVMMARIVM.

1 *Substentare verbum importat alimentorum præstationem.*

2 *Taxatio alimentorum pendet ab arbitrio iudicantis, & narrantur causa arbitrij.*

3 *Alimenta ex causa studij relicta debentur, tam pro victu, quàm etiam pro necessarijs ad studia.*

4 *Taxatio alimentorum facienda est iuxta consuetudinem loci in qua studetur, non autem Patriæ studentis.*

5 *Legatum factum in causa studij dicitur factum fauore publico, & latè interpretandum.*

6 *Legata propter consanguinitatem latè interpretantur.*

7 *Alimenta recepta ex decreto Iudicis per modum prouisionis, & sine præiudicio Iurium partium non dicuntur approbata, & num.8.*

DECISIO CCCCLXXXIV.

EX Testamento Fabij de Amicis Confraternitas Sanctorum 12. Apostolorum tenetur substentare in aliqua celebri vniuersitate, donec profecerit, & gradum doctoratus adeptus sit in artibus medicinæ, aut in vtroque Iure, non tamen vltra quinquennium Iuuenem vnum Sillaniensem ex Amicorum familia si sit, sin minus alium paris conditionis eligeñ. in perpetuum.

Orta est controuersia inter Confraternitatem, & Iuuenem Antonium tertio loco electum super quantitate pro hoc legato soluenda, prætendens Confraternitas eidem soluere scuta octo quolibet mense, prout alijs Iuuenibus hactenus soluta fuerunt extra Romam dubitaui pro qua summa legatum deberetur, & in menstruis scutis quindecim deberi responsum fuit.

Quia dum Testator mandauit substentari Iuuenem in aliquo studio publico censetur voluisse, vt ei subministraren-
1 tur alimenta necessaria, nam verbum illud, † *substentare*, idem importat, ac alimenta, vt est Text. & ibi Gloss. *in cap. omnino dist.* 31. ibi mercede prædicationis substentaretur, Gig. *de pens. qu.51. nu.20.* Surd. *de Aliment. tit.2. q.3. n.29.* vbi quod patia sunt pro necessitate, ac pro substentatione, Aymon. *cons. 199. nu.4.* vbi idem si fiat legatum ad substentationem intelligitur pro alimentis, Rot. apud Mantic. *dec.335.*

2 Taxatio autem alimentorum, † non est a Iure determinata, sed vt plurimum pendet ab arbitrio Iudicis, qui habita ratione redditnum qualitatis personæ, & inspectis alijs circumstantijs summam sufficientem decernit, *l.2. ff. vbi pup. educ. deb.* Aymon. *cons.189. num.10.* Mantic. *dec.331. num.10.* Duran. *dec.148. num.3. in Anconitana Alimentorum 14. Iunij 1649. coram Reu. P. D. meo Celso in Romana Alimentorum 1. Martij 1652. cor. bo. me. Dunozetto, & in Bononien. Alimentorum 4. Martij 1654. coram R.P.D. Albergato.*

Ideò cum redditus ex hæreditate Fabij legantis non modici sint, & Antonium ad studium Vrbis extra patriam se con-
3 tulerit, subueniendum est illi, † non solùm de ijs, quibus indigebat, sed etiam de necessarijs ad studia, Rebuff. *tr. de priuilegi Schol. priuileg.133.* Surd. *de alimentis tit.4. q.23. & 45. & seqq.* Honded. *lib.2. consil. 57. nu.15.* Mantic. *dec.335. n.1.*

Non enim Testator cogitauit, an Iuuenis substentandus haberet, vel non haberet aliundè, sed eius intentio fuit, vt ille sumptibus suæ hæreditatis substentaretur per quinquen-
nium in aliqua insigni vniuersitate, † & adeò alimentorum 4
taxatio fieri debet non iuxta consuetudinem, & vsum ipsius Patris, sed loci in quo sunt alimenta præstanda, Anchar. *cons. 383. circa fin.* Aymon. *cons.189. num.10.* Menoch. *arbitrar. cas. 769. num.3. & de præsumpt. lib.4. præsumpt.173. ante num.25.* Mantic. *dec.339. num.9.*

Prout etiam in dubio interpretari debet legatum factum
causa studij, † vt fuerit relictum pro substentatione ad stu- 5
dentis victum necessaria, quòd ob publicam vtilitatem est fauorabile, & latè interpretandum *ex leg.1.* ibique post alios Soccin. Iun. & Rip. *ad finem, ff. de solut. matrim.* Grat. *discept. forens. cap.621. sub n.3.* vbi quod studia dotibus æquiparantur, vndè sicuti fauore dotis lata fit interpretatio, Iason. *in l. si ita scriptum 14. nu.21. vers.3. fallit,* Bald. Nouell. *de dot. par.6. priuileg.73.* ita debet etiam fieri fauore studiorum, Decian. *cons. 38. num.7.*

Cùm præsertim Antonius sit de Amicorum familia, de qua erat ipse Testator, ex quo faciliùs moti sunt Domini ad augendum alimenta vsque ad scuta 15. pro singulis mensibus,
† nam propter consanguinitatem solent legata latè interpre- 6
tari *l. Aurelius, §. Tertius, ff. de Cibar. legat.* Cephal. *cons.528. num.25. & seqq.* Rimin. Iun. *cons.234. n.162.* Rot. *dec.229. n.10. par.7. rec. & in Romana Legati 23. Martij 1661. & 9. Decembris eiusdem anni coram R.P.D. meo Albergato.*

Nec refert, quòd idem Antonius receperit alimenta ad ean-
dem rationem scut. octo, quia fuerunt recepta † præuio de- 7
creto Iudicis per modum prouisionis, & cum clausula, *sine præiudicio,* Iurium ambarum partium per quam fuerunt præseruata dicta Iura, & exclusa dicta approbatio, *leg. cum testamento Centurio, §. cum ita, ff. de manumiss.* Put. *dec.34. n.1. lib.2. in correct.* Paris. *cons.123. nu.142. lib.2.* Rot. *diuers. dec.320. n.2. par.1. rec. dec.38. num.31. par.9.*

Denique cum ista quantitas pro eius congrua substentatio-
ne detegatur insufficiens, † augenda est non ostante tali acce- 8
ptatione, vt ad propositum conferunt deducta per Decian. *cons.38.* Capic. Latr. *dec.176. n.15.* Mant. *d. dec.331. nu.2. in fin.*

Et ita attentis verbis Testamenti causa legati, & personæ substentandi DD. inclinauerunt pro præstatione in dictis scutis quindecim vtraque parte informante.

R. P. D. NINOT.

Romana Hæreditatis.

Veneris 23. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Hæres putatiuus, quæ percipit ex hæreditate, an teneatur restituere verò hæredi.

SVMMARIVM.

1 *Hæres putatiuus tenetur restituere vero hæredi omnia, quæ ex hæreditate percepit, quod declara, & amplia, vt num. 2. 3. & 4.*

5 *Mobilia consumpta æstimari possunt à peritis super inuentario.*

6 *Relatio periti non potest impugnari, dum citatus nihil opponit, & maximè dum cœpit reddere rationem, & Iudex decreta interposuit.*

DECISIO CCCCLXXXV.

FLorauantes Martinellus hæres scriptus in Testamento bon. mem. Cardinalis Horatij Iustiniani in executionem trium conformium obtinuit à Reu. P. D. Celso relaxari mandatum contra bona hæreditaria P. Iuliani pro certo pretio mobilium ab eodem Iuliano habitorum ex hæreditate D. Cardinalis sui fratris per eum adita, vti hæredem ab intestato, & posteà Rota censuit illud esse exequeñ. super 8. locis Montis Salis hæreditarijs d. Iuliani, vndè D. Marcus Antonius Iustinianus eius hæres adiuit Signaturam Iustitiæ per quam mihi commissa causa appellationis cum clausula, *sine præiudicio*, Dubitaui in deuolutiuo, An dictum mandatum, & decretum executionis essent confirmañ. & Domini affirmatiuè, vt infra responderunt: siquidem quoad mandatum
illius iustitia conuincitur ex eo, † quia hæres putatiuus te- 1
netur restituere verò hæredi omnia, quæ percepit ex hæreditate, *l. si quis possessor, §. vltim. ff. de petit. hæred.* Marescott. *var. resolut. lib.2. cap.17. num.5.* Rot. *dec.384. num.2. par.4. diuers.*

Nec

2 Nec intrat responsio, † quòd id non procedat, quando
quis acquisiuit, & retinuit possessionem hæreditatis bona
fide, vt egit Pater Iulianus ob non habitam notitiam d. Te-
stamenti, licet enim talis possessor sit, tamen condemnatur
3 ad restituendum id in quo factus fuit locupletior, ex claro
Text. *in l. sed & lege, §. consuluit, & l. Item veniunt, §. præter,
ff. de petit. hæred.* Fab. *in C. lib. 3. tit. 21. definit.* 8. Tamen ces-
sat ius limitationis, quia non agitur de consequeñ. pretio bo-
norum consumpto, sed reinuestito in dd. locis montium, &
4 alijs effectibus, † quòd cum existere censeatur debet d. Mar-
tinello restitui, Rot. *dec. 3. sub num. 38. & seqq. par. 7. recent.*

Pariter dictum mandatum impugnari nequit sub præte-
xtu, quòd valor dd. mobilium non potuerit æstimari à peri-
tis, qui illa non viderunt, quia cum ampliùs non extarent,
ideòque non possent subijci oculis peritorum, benè fuerunt
5 † ab istis æstimata, habita ratione illorum qualitatum, cum
quibus in Inuentario per dictum Iulianum confecto legun-
tur descripta, vt ex stylo Tribunalium Vrbis in his casibus
fieri solet, & notat Ridolphin. *in praxi par. 3. cap. 2. sub num.
180. vers. valor verò.*

Eòque minus deducta contra dictam æstimationem vi-
dentur attendenda, quia D. Marcus Antonius citatus ad
6 videñ. referri, † nihil opposuit, nec contradixit relationi in
actis exhibitæ, sed incepit reddere rationem de bonis hæredi-
tarijs d. Iuliani ad euitandas molestias contra personam, &
bona propria, & contra bona hæreditaria passus fuit per Iu-
dicem ad vlteriora procedi, vndè tacitè factum, & iudicium
peritorum approbasse censetur, vt benè adducitur *in deci-
sione huius causæ 13. Iunij anni proximè præteriti, §. maximè
coram R. P. D. Celso.*

Ritè etiam decreta, & consummata fuit executio huius-
modi mandati in dd. locis Montis Salis, cum illa spectent ad
hæreditatem Iuliani debitoris, in qua fuerunt reperta, nec
turbat opposita compensatio, seu retentio pro expensis fu-
neris, alijsque debitis Cardinalis ab eodem Iuliano solutis,
quia adhuc eisdem detractis creditum Martinelli longè exce-
dit pretium dd. locorum, & quoad istud tantùm pro nunc
DD. dictum mandatum confirmarunt.

Et ità vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Mediolaneñ. Fideicommissi.

Veneris 23. Iunii 1662.

A R G V M E N T V M.

Descendentium descendentes ad fideicommissum vocati, quando non est contemplata agnatio compræhendunt etiam fœminas, quæ donec viuunt dicuntur de agnatione.

S V M M A R I V M.

1 *Immissio ex Saluiano, vel vigore* l. fin. *requisitis probatis non retardatur.*
2 *Personarum legitimatio probatur ex Instrumento Matrimonij, & fide baptismatis.*
3 *Identitas probatur ex locationibus.*
4 *Identitas probatur ex catastro.*
5 *Descendentium descendentes, quando non est contemplata agnatio comprahendit etiam fœminas.*
6 *Fœminæ donec viuunt dicuntur de agnatione, & agnationem seruant, & num. 7.*
8 *Descendentes vocati ad fideicommissum referuntur ad partem dispositiuam Testamenti, quod limita, vt num. 9. & 10.*

D E C I S I O CCCCLXXXVI.

INformantibus tantùm Fratribus de Niguardis responsum
1 fuit standum esse in decisis, † quia concurrunt omnia
ad concedeñ. illis siue ex vtili Saluiano, siue ex remedio *leg.
final.* immissionem existentia scilicet fideicommissi à Fran-
cisco Landriano ordinati, illius purificatio ad fauorem acto-
rum, & identitas bonorum, Gabriel. *cons. 44. num. 1. & seqq.*
Rot. *in Bononien. Fideicommissi de Monserentijs 27. Iunij
1657. coram bon. mem. Dunozetto, §. validitas, & in Bonon.
Fideicommissi Io: Andreæ de Bologninis 26. Iunij 1658. coram
R. P. D. meo Celso in princip.*

Identitas bonorum, & legitimatio personarum satis pro-
bantur. † Hæc ex Instrumento matrimonij, & fidibus ba- 2
ptismatum, & ex enunciatiua in Instrumento diuisionis in
præsentia matris emissa, *vt in §. legitimatio.*

Illa verò resultat † ex locationibus à Testatore factis cum 3
successiua perceptione pensionum, Menoch. *cons. 714. num. 7.*
Rot. *dec. 573. par. 2. recent. nu. 5. Auximana Fideicommissi 13.
Ianuarij 1644. coram bon. mem. Dunozetto,* & cum descriptio-
ne existenti in Catastro sub nomine Testatoris, vt ad effe-
ctum, de quo agitur ponderant Pereg. *d. ar. 44. num. 7. & 12.*
Soccin. sen. *cons. 89. num. 12. lib. 1.* Rot. *dec. 478. num. 11. par. 9.
rec. & in Perusina Reintegrationis 27. Maij 1658. §. de identi-
tate autem coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Non obstat, quòd Ioannes Landrianus † ordinauerit fi- 4
deicommissum antiquius ratione cuius impediatur immissio
vocatis ex posteriori, quia vel in antiquiori fideicommisso
sunt vocati fratres de Niguardis tanquam filij Isabellæ descen-
dentes à Ioanne, qui fideicommissum ordinauit sub expressa
ratione, quòd bona conseruentur inter descendentes, &
descendentium descendentes, quorum appellatione veniunt
etiam † filij fœminarum, quando non fuit habita ratio 5
conseruandi agnationem, vt in §. *exceptio verò,* Bald. *consil.
334. num. 13. & seqq. lib.* 3. Rot. coram Merlin. *dec. 884. n.
13. & seqq. & in Romana, seu Vrbeuetana Fideicommissi 14.
Februarij 1659. coram me, §. finali,* vel etiam quia si bona in
vim fideicommissi deberent conseruari in familia de Lan-
driano, peruenire tamen potuerunt ad fœminas, quæ donec 6
viuunt de eadem familia esse dicuntur, & agnationem con-
seruant; Illis verò defunctis fideicommissum expirabat cum
nullus superesset, † cui de ordine Testatoris facienda esset 7
restitutio, vt præter relatos tradunt Fusar. *de subst. q. 551. &
735. vtrobique nu. 1.* Natt. *cons. 191. n. 4.* Rot. cor. sanct. mem.
Greg. *dec. 542. num. 8. Romana Fideicommissi de Cesarijs 16.
Martij 1648. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado, §.
quia licet, & in Romana bonorum 28. Maij 1657. coram me in
principio.*

Impugnari autem nequit hæc responsio sub prætextu, quòd
ratio conseruandi bona inter descendentes, † stet consecuti- 8
uè, & dependenter ad personas in parte dispositiua vocatas,
scilicet ad Petrum Georgium eiusque filios masculos, inter
quos cum non adsit Isabella nõ possit dici ad fideicommissum
vocata. † Nam vt respondetur in decisione hoc non habet lo- 9
cum, quando ratio conseruandi bona in familia est latior,
aliasque personas compræhendit vltra vocatas in præcedenti
fideicommisso, vt in hoc casu, vbi exprimuntur descendentiũ
descendentes, qui prius vocati non erant, † tunc enim ex hu- 10
iusmodi ratione nouum resultat fideicommissum, ex relatis
per Gratian. *discept. 828. nu. 7. & seqq. & nu. 15.* Rot. *dec. 180.
num. 14. par. 5. recent. Bononien. Fideicommissi, seu Domus 30.
Aprilis 1646. §. & quidem coram bon. mem. Bichio, & in Bo-
nonien. Pradij 22. Iunii 1659. coram R. P. D. meo Priolo, §. hinc
dicebant.*

Et ità cum exceptiones detractionum sufficienter sublatæ
fuerint, placuit Dominis persistere *in decisis 3. Martii proxi-
mi præteriti,* auditis tamen Niguardis pluries tamen citatis
Patribus Congregationis Somaschæ, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Bononieñ. Bonorum.

Veneris 23. Iunij 1662.

A R G V M E N T V M.

Renunciatio facta ad formam Testamenti concernens successiones vltimarum voluntatum, dicitur indiuidua, & licet non possit impugnari, tamen non se extendit ad successiones ex contractu, quantumuis renunciatio sit ampla.

S V M M A R I V M.

1 *Constituti vigore datur associatio.*
2 *Litigiosi vitium non datur in actione personali.*
3 *Renunciatio facta ad formam Testamenti habentis certam formam in omnibus, & per omnia est sufficiens.*
4 *Renunciatio facta ad formam alicuius scripturæ, dicitur specialis, & indiuidua.*
5 *Renunciatio facta de bonis vltimas voluntates concernens, non comprahendit prouenientia ex contractibus, quod amplia, vt num. 6.*
7 *Crediti causa sublata cessat ius retentionis.*

8 *Filius*

8 *Filius exhæredatus cum cautela Soccini, non potest Testamentum approbando petere alimenta in alijs bonis.*

DECISIO CCCCLXXXVII.

PRopofui dubium fuper refolutis 10. Maij proximè præteriti, & placuit Dominis perfiftere in decifis pro Marchione Ludouico informante, quia ad eius fauorem in Inftrumento aggregarionis bonorum, de quibus agitur factæ primogenituræ Ludouici Senioris de Fontanis adeft claufula, *Conftituti*, ad fauorem eiufdem March. Ludouici
1 virtute, † cuius conceditur affociatio, vt in principio decifionis, & comprobat Neuizan. *conf.* 82. *num.* 14. *& duobus feqq.* Menoch. *de adipifcend. remed.* 5. *num.* 140. Gratian. *difcept.* 454. *num.* 5. Rot. apud Duran. *dec.* 364. *num.* 5. *Romana Donationum* 25. *Maij* 1657. *coram Reu. P. D. meo Verofpio*, §. *Affociationis*, *& in Romana, feu Perufina Donationis* 17. *Martii proximè præteriti coram Reu. P. D. meo Nmot.*

Tres autem exceptiones litigiofi non factæ renunciationis, & retentionis pro alimentis, quæ in præterita opponebantur pro parte Marchionis Claudij fatis fublatæ fuerunt; Lis enim ab initio introducta fuit pro præftatione alimentorum, quæ extra domum paternam fibi fubminiftranda effe prætendebat Marchio Claudius, & in actione perfonali ad effectum cogendi Marchionem Ioannem Mariam patrem ad hanc præftationem, quàm cum hic diuerfimodè differret Eminentiffimus Dom. Cardinalis Legatus pro faciliori folutione bona controuerfa affignauit filio per modum prouifionis, fine præiudicio Iurium partium ad effectum ex illorum fructibus percipiendi alimenta: In actione au-
2 tem merè perfonali † non dari vitium litigiofi, dictum fuit *in* §. *Nec releuat*, & tradunt Crauett. *conf.* 279. *num.* 1. Ferrett. *conf.* 192. *num.* 7. Adden. ad Butatt. *dec.* 133. *littera B.* Rot. coram Seraph. *decif.* 1134. *num.* 4. *in fine*, *& in Vrbeuetana Bonorum* 3. *Martij* 1646. *coram Reuerendiffimo Papien.*

Impugnari autem nequit renunciatio Marchionis Ludouici fub prætextu, quòd non fit conformis voluntati Ludouici Senioris, qui primogenituram erexit, tum quia, vt in præterita dictum fuit cum renunciatio facta fit ad formam
3 Teftamenti † eiufdem Ludouici cum claufula, *in omnibus*, *& per omnia*, prout in Teftamento Ludouici Senioris continetur, negari non poteft, quòd fit fufficiens, Rot. coram Eminentiffimo D. Cardinali Otthobono *dec.* 100. *num.* 7. *&* 8.
4 cum virtute relationis idem fit, † ac fi fpecialis, & indiuidua renunciatio facta fuiffet, *l. ait Prætor*, §. *primo*, *ff. de re iudic.* Alexand. *conf.* 201. *num.* 20. *in fine lib.* 6. Surd. *conf.* 200. *num.* 12. Menoch. *conf.* 287. *num.* 34. Gratian. *difcept.* 751. *num.* 3. Rota *dec.* 504. *n.* 5. *par.* 6. *recent. Romana Domus* 27. *Februarij* 1647. §. *Et licet*, *& in Viterbien. Tranfactionis* 18. *Iunij* 1657. *cor. R. P. D. meo Celfo*, §. *Et certum*.

Tum etiam quia præceptum, quòd vocati teneantur renunciare hæreditatem paternam, & maternam, ac Ius fuccedendi parentibus ab inteftato etiam ratione legitimæ Iure
5 naturæ debitæ, vel alia quauis ratione, vel caufa † non comprehendit acquifitiones faciendas ex donationibus, aut alijs contractibus inter viuos, vt per Afflict. *dec.* 350. *num.* 1. vbi notat Vrfill. & refert concordantes Cancer. *var. refol.*
6 *cap.* 15. *num.* 240. *lib.* 3. † & verba alia quauis ratione, vel caufa implicant diuerfos modos, quibus filij petere poffunt bona patris ab inteftato.

Retentio denique pro alimentis Marchioni Claudio non competit: expirauit enim per mortem patris onus alendi fi-
7 lium, & regulariter † fublata caufa crediti, ceffat etiam Ius retentionis, Pacific. de Saluian. *infpect.* 4. *cap.* 1. *num.* 216. 220. *& feqq.* & dum idem Marchio Claudius ex bonis patris, vel hæreditatem cum onere approbandi infra certum tempus Teftamentum paternum, vel liberè folam legitimam
8 confequi poteft. † Fruftra in alijs bonis alimenta petit, quia cautela inftituendi hoc modo filios, quàm tradit Soccin. paffim à DD. approbatam, quos recenfent relati *in* §. *finali præcedentis decifionis*, & Rot. *dict. dec.* 100. *num.* 1. *coram Eminentiffimo Cardinali Otthobono*, *& in Reatina Fideicommifforum* 8. *Iunij* 1657. *coram R. P. D. meo Celfo*, §. *Legitima verò*.

Et ità refolutum fuit informante tantùm Marchione Ludouico caufa bis propofita, & parte altera, vt informaret expectata, & pluries citata, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana, feu Nepefina Dotis.

Veneris 23. *Iunij* 1662.

ARGVMENTVM.

Datio in folutum, quamuis extinguat creditum cum hypotheca in tantùm, quòd euictionem paffo non competat regreffus ad rem in folutum datam, tamen hoc fallit fauore dotis, & quando adeft pactum de redeundo ad primæua Iura.

SVMMARIVM.

1 *Saluiani requifita, quæ nam fint.*
2 *Creditum probatur per Inftrumentum.*
3 *Viri duplex confeffio dotis illam probat.*
4 *Dotis numeratio coniecturis probatur, & num.* 5.
6 *Claufula*, Conftituti, *probat poffeffionem venditoris contra emptorem, & caufam ab eo habentem.*
7 *Hæredis bona obligata per defunctum eatenus tenentur creditoribus quatenus ipfe rationem non reddit.*
8 *Ratificatio non fuffragatur poft obligationem pro dote contractam.*
9 *Creditum, & hypotheca extinguitur per dationem in folutum, & creditor habet tantùm actionem ad intereffe.*
10 *Ratio in folutum licet extinguere faciat creditum cum hypotheca, hoc tamen non procedit fauore dotis, & quando adeft conuentio de redeundo ad primæua Iura, quia tunc datur actio ad intereffe, & num.* 11.
12 *Euictio fequuta fuper bonis inæftimatis reddit creditum illiquidum, licet fit fecus, quando bona partim funt æftimata partim non.*
13 *Fundus, quando eft capax pro vtroque creditore datur ad illum immiffio pro indiuifo.*

DECISIO CCCCLXXXVIII.

EX caufa Dotis, ac Iurium in bonis Marci Antonij Viri competentium Margharitę inter ipfum, ac Fuluium hæredem proprietarium lis inftituta fuit tranfactionis Iure tamen extincta, in qua præ cæteris bonis Fuluius, Margharitæ Domum pro fcutis 1125. affignauit à Victoria anteriori Marci Antonij creditrice fucceffiuè euictam, cuius virtute euictionis Margharita in hoc Sacro Tribunali mandatum contra bona Marci Antonij hæreditaria obtinuit, necnon etiam Fuluij, quòd fuper Domo in Ciuitate Nepefina confiftente executum fuit fucceffiuè pro fcutis 370. preconis voce diftracta; Cùm verò Ioannes vri donatarius Margharitæ actionem in Saluiano pro confecutione refidui inftituerit contra Iulianum, ac Rofam poffeffores alterius Domus in Regione Clauaria conftitutæ, dubium proindè propofui, an ipfi decernenda foret immiffio à Dominis refolutum affirmatiuè.

Siquidem omnia † in Saluiano iudicio requifita concurrunt, creditum fcilicet cum hypotheca; necnon Marci Antonij poffeffio poft obligationem ad fauorem Vxoris contractam, ac altera recens Iuliani, ac Rofæ, vt notat Bartol. *in l. prima num.* 2. *&* 3. *ff. de Saluian. interdict.* Angel. Aretin. *in* §. *Item Seruiana num.* 15. *Inftit. de act.* Alex. *conf.* 185. *nu.* 4. *lib.* 6. Roland. *conf.* 14. *num.* 3. *lib.* 1. Rot. coram Gregor. *dec.* 491. *num.* 6. 1

Hoc autem creditum † ex publico Inftrumento obligatione Camerali vallato colligitur, Rot. *in Auenionen. Saluiani* 8. *Iunii* 1648. §. *Creditum coram bon. mem. Bichio*. Cameralem afferens obligationem hypothecam bonorum debitoris continere, nec eo fub prætextu valet impugnari, quòd exactio, integræ dotis comprobata non fuerit, † dum enim eius promiffio præcefferat geminata Viri confeffio actionem pro reftitutione tribuit Vxori, nedum agendi contra hæredem Viri, fed etiam contra tertios quofcunque poffeffores, ad Text. *in l. in Contractib.* 14. *v. Sed quoniam*, *C. non num. pecun.* Caftrenf. *in l. prima nu.* 8. *verf. Quartus eft*, *ff. folut. matrimon.* Fontanell. *de pact. nupt. claus.* 4. *gl.* 26. *n.* 12. Afflict. *dec.* 402. *n.* 9. *&* 10. Rot. cor. Greg. *dec.* 61. *n.* 6. *& dec.* 491. *nu.* 7. † Compluribus præfertim concurrentibus coniecturis fuadentibus actionem, recenfitis in decifione emanata corã me in hac eadẽ caufa die 15. Februarij 1647. §. *Neque dubitari*, † tum confeffione eiufdemmet Fuluij edita in Inftrumento tranfactionis, vt refpon- 2 3 4 5

dit

dit in specie Rot. *in Bononien. Dotis* 23. *Maij* 1661. §. *His denique coram me*.

Possessio verò Marci Antonij concludentes iustificationes assumit ex distractione domus, de qua agitur, post obligationem ex dotis causa contractam ab ipso in fauorem
6 Cosmi authori Iuliani, ac Rosæ † sub clausula *Constituti*, præhabita, quæ possessionem constituentis contra emptorem, ac causam ab eo habentes, plenè concludit, vt tradit Ruin. *cons*. 169. *in fine lib*. 1. Gratian. *cons*. 42. *num*. 12. *& 13. lib*. 2. Natt. *cons*. 439. *num*. 3. Rot. coram Seraphin. *decis*. 1415. *num*. 2. *& decis*. 59. *num*. 4. *part*. 6. *recent*. & post Zacch. *de obligat. Camerali decis*. 187. *num*. 6.

Hanc verò immissionem retardare, non poterit fideicommissum super domo in fauorem Marci Antonij, eoque prædefuncto ad fauorem Fuluij à Sempronio institutum; Cùm enim Marcus Antonius nedum propria, sed etiam bona hæredum pro dotis restitutione specialiter obligauerit Fuluius hæreditatem ipsius simpliciter adeundo censetur onere
7 restitutionis astrictus, † proinde, ac si ipsimet bona hæredis obligationi non destinasset, tunc enim actio personalis dumtaxat contra ipsum posset exerceri, vt aduertit Angel. *in l. assiduis num*. 8. *C. qui pot. in pign. hab*. Afflict. *decis*. 111. *n*. 16. *& 17*. Pacific. de Saluian. *inspect*. 3. *cap*. 1. *num*. 184. Rot. penes Zacch. *de oblig. Camer. decis*. 187. *num*. 25. *& 26*. *in Romana Census, seu Saluiani* 5. *Maij* 1655. *in primo* §. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, cum alijs recensitis iuribus *in Romana, seu Ianuen. Locorum Montium* 17. *Maij* 1658. §. *Quamuis coram Rev. P. D. meo Priolo*.

Et licet Fuluius apoca priuata manu conscripta venditionem domus, de quo agitur, à Marco Antonio in fauorem
8 Cosmi præhabitam ratam habuerit, † attamen ratihabitio hæc credito dotis obesse non valet dum longè post aditam Marci Antonij hæreditatem ab ipsomet Fuluio expleta conuincitur, ac post obligationem consequenter pro dote contractam.

9 Hinc † non videntur vrgere, text. *in l. eleganter* 24. *ff. de pignor. act. & in l. si prædium* 4. *C. de euict*. disponentes creditum, & hypothecam ex datione in solutum extingui, itaut creditor actionem dumtaxat ad interesse euictare valeat exercere, non autem ad primæua Iura posset conuolare.

Præterquam enim arcetur obiectio ex conuentione spe-
10 ciali tribuente regressum † Margharitæ ad primæua Iura in casu euictionis, seu molestiæ inferendæ super domo, iuxta *Gloss. in l. si quis aliam* 46. *in verb. pristina obligatio post. med*. ibique Bartol. *num*. 2. *versic. Item si esset actum*, *ff. de solut*. Bero. *cons*. 46. *num*. 10. *vol*. 1. Surd. *cons*. 145. *num*. 20. *vers. Quinto*, Boer. *decis*. 337. *num*. 2. *versic. Et idem est*, Franc. *decis*. 50. *num*. 7. Rot. coram Seraphin. *decis*. 1114. *num*. 3.
11 Addita Iuris conclusio in dote non admittitur, pro qua † ex priuilegio speciali mulieri ad actionem primæuam regressus elargitur à Iure perinde, ac si nulla datio in solutum præcessisset, ad text. *in l. qui res* 98. ibique Bartol. *num*. 1. *& in l. si quis aliud num*. 2. *vers. prædicta*, *ff. de solut*. Surd. *cons*. 145. *num*. 34. *post med*. Boer. *decis*. 337. *num*. 2. Castill. *decis*. 5. *num*. 7. *cum seqq*. Fontanell. *de pact. nupt. clausula* 5. *gloss*. 9. *quæst*. 14. *num*. 90.

Nec visa fuit subsistere exceptio crediti illiquidi, exinde desumpta, quod Margharita in dissolutione proprij crediti vineam, ac mobilia diuersa præter domum, inæstimata receperit; Dum enim pro scutis 1125. domus assignata conuincitur, cæterorum bonorum inæstimatio creditum turbidum, ac illiquidum non valet constituere respectu domus
12 vnanimi consensu æstimatæ, † quidquid dicen foret, si super inæstimatis bonis subsecuta foret euictio, vt in proximis terminis respondit Rot. *decis*. 58. *num*. 26. *part*. 6. *recent*.

Immissioni denique petitæ obesse non poterit restitutionis exceptio pro anterioribus creditis diuersis translatiuè à Cosmo acquisitis; Siquidem census necnon societates à Fuluio contractæ vix scut. 500. summam adæquant, duo verò census per Marcum Antonium impositi, alter videlicet ad fauorem Hieronymi Vatesij, necnon alter in fauorem Catharinæ Ioannonæ summam scut. 50. consimilem nullatenus ex-
13 cedunt; † Dum itaque domus empta pro scut. 1900. partis vtriusque credita valet æque dissoluere, immissio proinde pro indiuiso, ac concurrenti quantitate non debet denegari, vt Rot. coram Caualer. *decis*. 651. *num*. 5. *& in rec. decis*. 559. *num*. 5. *& decis*. 312. *num*. 29. *& 30*. *part*. 6. *recent*.

Reliqua verò credita, veluti posteriora non vrgēt, vel deteguntur extincta, ac signanter illud Victoriæ Righinæ, quod ex Immissione per ipsū assecuta dissolutum esse dignoscitur.

Dum itaque Margharita post euictionem domus scu. 370. consecuta fuit, ipsi debet in scutis dumtaxat 755. immissio decerni. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Leodien Professionis.

Veneris 23. *Iunij* 1662.

ARGVMENTVM.

Reformatio vitæ Monasticæ circa accidentalia tendens ad meliorem frugem fieri potest citra regulæ alterationem, ex qua Moniales non possunt prætendere professionis nullitatem.

SVMMARIVM.

1 *Professio quomodo validè facienda, & validè facta non impugnatur.*
2 *Monialis non potest prætendere annullationem professionis ob reformationem, quæ respicit accidentalia.*
3 *Regularitas Monialium ex quibus desumatur.*
4 *Vota Religionis emitti possunt expressè, & tacitè.*
5 *Clausura Monialibus est necessaria.*
6 *Reformatio circa accidentalia tendens ad meliorem frugem induci potest maximè stante consensu Monialium.*

DECISIO CCCCLXXXIX.

PRopositum fuit hodiè dubium super validitate professionis, quam fecit Soror Maria Bernardina in Monasterio Sancti VValburgis, & affirmatiuè resolutum facta
† enim fuit in ætate legitima annorum vltra triginta post 1
annum probationis in manibus Superioris, & cum debitis circumstantijs, ideò non potest prætendi inualida, per text. *in cap*. 1. *de regul. in* 6. *& in cap. ad Apostolicam eod. tit*. Rot. *diuers. part*. 2. *decis*. 216. *num*. 3. *& post secundum volum. consil*. Farinac. *decis*. 341. *num*. 1.

Non refert, quod super nouis constitutionibus non præcesserit annus probationis, quia cum dicta Soror per biennium, & vltra permanserit in Monasterio existente sub regula Sancti Augustini, & obtinuerit plures dilationes ad profitendum ad effectum faciendi experimentum de prædictis nouis constitutionibus, vtique sub tali prætextu non potest
professionem impugnare † nam cum dictæ Constitutiones 2
non respiciant substantialia regulæ, sed tantùm accidentalia non requiritur reiteratio nouitiatus, sed professus tenetur obseruare reformationem, Abb. *in cap. super eo num*. 5. *circa med. de regular. trans. ad Relig*. Tambur. *de Iure Abbat. disput*. 18. *quæst*. 5. *per tot. & decis*. 7. *num*. 1. Rot. *in dicta decis*. 216. *num*. 7. *& seqq. part*. 2. *diuers*.

Et frustra contenditur inmutatam substantiam regulæ, ex eo quod istæ Moniales antea non emitterent vltra tria Vota Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, prout hodiè ex vi
reformationis tenentur emittere, † quia cum sint propriè, 3
& verè regulares propterea certam, & determinatam regulam, quam profitentur sub obedientia Prioris, & propter alia signa regularitatis tenentur ex natura, & qualitate regulæ supradictæ vota substantialia professionis emittere, vt in terminis comprobat Soccin. *lib*. 2. *cons*. 245. *num*. 1. *vers. Et nihil aliud est*, Tambur. *de Iure Abbatum disput*. 6. *quæst*. 1. *sub num*. 1. Castropal. *oper. moral. tom*. 3. *disput*. 2. *de suscept. regul. statut. punct*. 1. *num*. 2. *& seqq*.

Neque adhuc necesse est, quod verbis expressis
hæc vota emittant, † sed etiam implicitè, & virtualiter per 4
promissionem obedientiæ Monachalis, quæ inducit professionem expressam quoad se, tacitam verò quoad reliqua vota, Calderin. *consil. vltimo de regul*. Felin. *in cap. præsentia sub num*. 4. *de probat*. Sanchez *de matrim. lib*. 7. *disput*. 25. *sub num*. 21. *vers. Non obstant argumenta hac diuersa*, *d. decis*. 216. *num*. 10. *vers. Tamen quia part*. 2.

Hinc non potest dubitari quin in hoc Monasterio etiam
ante reformationem seruaretur clausura † cum ipsa sit ne- 5
cessaria; Immò connaturalis Monialibus, adeòut quælibet debeat illam seruare, etiam si non vouerit, ex Decreto Sac. Concil. Trident. *sess*. 25. *num*. 4. *de regul. cap*. 5. Barbos. *super eodem Concilio cap*. 22. *num*. 2. *& in tract. de offic. & potest. Episcop. alleg*. 102. *num*. 9. Tamburin. *vbi supra disput*. 18. *quæst*. 4. *num*. 4. *& 5*.

Vnde cessat, quod annus nouitiatus esset reiterandus
dum reformatio † non alterat regulam nisi respectu accidē- 6
talium, quæ cum tendant ad meliorem frugem potuerunt induci,

duci, & eo magis stante consensu, & requisitione Monialium, ac eiusdemmet Sororis Mariæ declaratione, quod si petierit admitti ad professionem intendebat profiteri secundum normam dictæ reformationis, vt probat Felin. *in cap. ad nostram de appellation. num. 3. versic. Limita secundo*, & ibidem Dec. *num. 19. versic. Nam pro responsione*.

Et ita professionem esse validam vtraque, &c.

R. P. D. NINOT.

Romana, seu Perusina Donationis.

Lunæ 26. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Vigore facultatis capiendi possessionem propria authoritate competit associatio ad rem pro certa summa, & certis finibus designatam pro indiuiso cum alio possessa.

SVMMARIVM.

1 *Associatio competit ex facultate capiendi possessionem propria authoritate.*

2 *Associatio ratione incertitudinis summæ, loci, & quotæ, quando detur pro indiuiso, & num. 3. 4. & 5.*

6 *Vxor mortuo Viro relinquendo certa bona pro sua dote ex tali electione inducitur satisfactio, maxime sequuta explicita declaratione, & num. 2.*

DECISIO CCCCXC.

AD partem Tenutæ Montaleræ spectantem ad Fabium dandam esse associationem Reuerendissimo D. Episcopo Vrbeuetano fuit resolutum coram me sub die 17. Martij proximè præteriti, & hodiè possessoribus dennò auditis Domini steterunt in decisis. Etenim D. Fabius, & Dux Fuluius de anno 1626. donarunt prædicto D. Episcopo eorum germano fratri dictam tenutam pro concurrenti quantitate scut. 14. mil. monetæ eoque concesserunt facultatem
1 capiendi possessionem propria auctoritate, † qua stante petita associatio denegari nequit, *leg. tertia*, ibique *gloss. verb. non videri, C. de pignor.* Rot. *decis. 373. num. 25. part. 9. recent.*

Non releuat obiectum, quod huiusmodi donatio, ex qua
2 † impeditur translatio dominij, & possessionis, ex text. *in l. 3. §. Incertam*, vbi Battol. *num. 1.* & Alex. *num. 6. ff. de acqu. possess.* Becc. *consil. 159. num. 13.* Cyriac. *controuers. 255. num. 19.*
3 † Quia cum dicta Tenuta sit certis finibus designata inde resultat certitudo loci, & summa donata, quæ est certa suc-
4 cedit loco quotæ, † dum habito respectu ad integrum valorem eiusdem Tenutæ, de quo apparet, non solum ex Instrumento acquisitionis de illa factæ à Marchione Ascanio Pane donantium, sed etiam ex alio Instrumento partitionis æstimationis colligitur quanta sit pars in donatione contracta, Parisi. *consil. 61. num. 9. & seqq. lib. 1.* Rot. *decis. 354. sub n. 25. & 26. part. 9. recent.* ideoque pro ea ritè valet dicto D. Epi-
5 scopo tradi possessio pro indiuiso respectiuè suspensa † maximè perceptione fructuum, donec ad maiorem comprobationem dicti valoris noua liquidatio sequatur, ex Rot. *decis. 52. num. 5. & seqq. part. 2. diuers.*

Nec dd. possessoribus competit retentio pro fructibus quarti dotalis scut. 6000. à Maria Magdalena eorum auctri-
6 ce quoad vsumfructum superlucrati, † quia d. Mulier paulò post mortem supradicti Fabij sui viri in hanc causam elegit certa bona hæreditaria eiusdem Fabij, & signanter aliam Tenutam nuncupatam, *la Bastia*, vnde remansit satisfacta, nec est locus variationi, Merlin. *de pignor. lib. 3. tit. 2. quæst. 72. n. 37.* Giurb. *decis. 16. sub n. 19.* Rot. *decis. 292. part. 1. recent. & in alijs relatis in prima decisione huius causæ §. Minus*,

In nihilo releuante, quod d. Maria Magdalena constituerit simpliciter Procuratorem ad faciendam electionem, nec doceatur illam fuisse secutam, quia cum verba mandati non præseferant suspensionem voluntatis in futurum, sed respiciant tempus præsens, ibi: *Declarauit, dixitque esse suæ intentionis statim, & incontinenti post obitum sui viri non amplius Iure familiaritatis dd. bona possedisse, sed statim ab inde citra illa possidere ratione prædictarum dotium, & creditorum, &c. & ita dicit, & declarat*, vtique hæc declaratio
7 sufficit in actu dependenti ab animo, † adeòut ea mediante prædicta electio fuerit inducta non expectato alio facto Procuratoris, ad notata per *gloss. in l. per Procuratorem, verb. statim, ff. de acquir. hered.* Rot. *decis. 106. num. 8. 15. & 16. part. 7. decis. 393. num. 1. & seqq. part. 9. recent.*

Quod autem dicta Tenuta Montaleræ pro quarta tantùm parte spectauerit ad Fabium, dixerunt DD. & clarè patet ex eo, quia Dominus Marchio Ascanius æqualiter instituit quatuor eius filios nempè Ducem Fuluium D. Episcopum actorem ipsum Fabium, & Federicum, qui fecit hæredem eundem Ducem, & Fabium cum substitutione eorum filiorum, propterea Drusilla filia Fabij in vim huius substitutionis successit in portione dicti Federici obuenta Patri, & in alia parte, quæ peruenit ad dictum Ducem nullum Ius competere potest Fabio prædefuncto, & consequenter ille nunquam habuit aliam partem prædictæ Tenutæ liberam, de qua potuerit disponere, nisi suam portionem.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. TAIA.

Suessana legitimæ, & hæreditatis.

Lunæ 26. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

An, & quando matri debeatur legitima, vel successio in bonis filiorum quibus non petijt Tutorem transeundo ad secunda vota.

SVMMARIVM.

1 *Mater non petendo tutorem filijs infra annum à die transitus ad secunda vota arcetur ab illorum successione.*

2 *Impuberes Testamentum facere non possunt.*

3 *Mater cum filio succedens alteri filio, & fratri respectiuè succedit pro dimidia trientis, & num. 4.*

5 *Ius consuetudinarium, vt ab allegante probandum.*

6 *Legatum relictum esse liberè colligitur ea verbis Testamenti.*

7 *Matri ipso Iure competit legitima in bonis filij.*

8 *Legitima an, & quomodo debeatur, quando fuerunt relicta omnia bona, vel per particularia legata distributa.*

9 *Index in assignanda legitima Iudicium Testatoris sequi debet.*

10 *Legatum relictum matri pro legitima non valet.*

11 *Testamenti verba attendenda sunt indispositionibus Testamentarius, & num. 12.*

13 *Scire leges non consistit in earum verbis, & num. 14.*

15 *Remissoria an, & quando concedatur* in remed. l. fin. C. de Edict. D. Adr. toll. *& num. 16.*

DECISIO CCCCXCI.

IN decisis 10. Martij proximè hodiè DD. steterunt videlicet Honestæ dandam esse petitam immissionem in omnia bona detenta in Territorio Suessano à Reuerendissimo D. Vlisse Episcopo, quæ fuerunt Marcelli fideicommittentis, & ad Pernam fideicommissariam peruenerunt, cui ab intestato vti mater superstes Honesta successit adeòque vsque ad legitimam alterius Vlissis filij ipsius Honestæ, quam in testamento matri Honestæ Vlisses filius reliquerat.

Nec obstiterunt obiecto repetita, omisso illo planè omittendo, quod Honesta mater Tutorem liberis non petierit, & intra annum petere neglexerit, † proindeque à filiorum 1
impuberum morientium successione, meritò repelleretur *§. sed quemadmodum Instit. de Sen. conf. Tertullian.* cum ex facto Augustus Pater omnium Marcelli, Vlissis, & Pernæ deputauerit, elegerit, & instituerit filiorum Tutores, & pro tempore Curatores d. D. Vlissem Episcopum Suessanum fratrem germanum, & Marcum, & Bartholomæum fratres suos matrueles in testamento d. Augusti, & aliquando, *Mario vn de Tutori testamentarij de figlioli pupilli d' Augusto asseri in presenza del Cancelliere, e Testimonij hauer già hauuta la consegna conforme all'Inuentario come in esse registrato al libro dell'affitto della Communità Citona, e promesso, &c. in Summario responsionis Honestæ*, & amplius ex facto cum omnes mortui sint puberes, & plenè Marcellus, & Vlisses, de quorum testamentis agitur vtporè, † quod 2
testamẽtum facere non possunt impuberes *§. præterea Instit. quibus non est permissum facere Testamentum*, & Perna etiam viripotens nata 3. Iun. 1639 & mortua sponsa 14. Iulij 1660. ex libris parochialibus in actis deductis.

Et omisso alio, quod Vlisses reliquerit Honestæ matri, *quel che de Iure consuetudinario gli potesse spettare per sua portione, e legitima*, quasi hoc Ius consuetudinarium probari deberet à matre, cum mater habeat intentionem fundatam

datam in iure communi, & in legitima ascendentibus debi-
ta, hoc est pro sextante, seu dimidio triente in bonis Vlixis
3 filij, quia Honesta mater cum † Perna successisset Vlixi filio
ab intestato Auth. *defuncto C. de Senat. cons. Tertull.* & le-
4 gitima est portio, † ac Triens quod hæres ab intestato erat
habiturus §. *siquis mortis causa l. 8. ff. de Inoffic. Testam.* &
in puncto Merlin. *de legitim. lib. 1. tit. 1. quæst. 7. num. 14.* cum
5 alijs in decisione §. *Item vti ex relicto*, vnde vel probat † aliud
Ius consuetudinarium, quisque intendit, & vel nullum
aliud, vel potius id ipsum cum Iure communi præsumatur
*ad l. 1. ibi, Probatis his quæ in oppido frequenter in eodem con-
trouersiarum genere seruata, &c.* eaque sit longa consue-
tudo cum alijs apud Menoch. *præsumpt. 8. num. 7. lib. 2. &
præsumpt. 14. num. 14. lib. 6.*

Procedendo ad obiecta tractata etiam in decisione non
obstitit, quod Vlisses disposuerit, *che'l detto Illustrissimo suo
Zio habbia facoltà di vendere i sudetti suoi beni essistenti nel
territorio di Sessa, de quali esso Testatore l'hà instituito here-
de vsufruttuario tanto per la portione lasciatagli dal quondam
Marcello suo fratello benche detta portione sia vincolata à
6 fauore di Perna sua herede*, ex quibus colligitur Vlissem † re-
liquisse etiam liberè proprietatem bonorum Suessæ, ex plenè
traditis à Castillo *de vsufruct. cap. 30. n. 47. vers. Nunc vero,
& seqq.* & magis ex subsequentibus verbis testamentarijs,
*che detta sua herede resti contenta di tutto quello, che per le
robbe solamente stabili essistenti in detto territorio di Sessa de-
terminerà, & essequira detto Illustrissimo suo Zio*, & Hone-
sta egerit ad legitimam ex testamento.

Quia quoad maternam legitimam, & præcipuè in Iure
fundatam, neque potuit neque voluit derogare Testator.

Deinde, quia ciuiliter tota lege inspecta testator Vlixes
addidit, *e che'l primo, che si retrarrà dalla vendita di detti
beni, s'impieghi da detto suo Illustrissimo Zio à suo arbitrio in
compre di beni stabili, o annue entrate nella Toscana, come
piacerà, o determinerà detto Illustrissimo suo Zio, & lui*,
& sic hactenus ad hæc proxima, vel cum hac qualitate, de-
inde *vuole che detto herede resti contenta, &c.* quæ sequuntur.

Amplius Vlixes non fuisset vsus hac facultate, & non alie-
nata remansissent in hæreditate pro fideicommisso suo, &
multò magis pro materna legitima, & nihil alienatum in-
ueniretur.

Et insuper quoad hanc maternam legitimam adita hære-
ditate à Perna hærede instituta competeret ab intestato
7 Ius matri in hæreditate, † quæ ipso Iure defertur *argumento
leg. alienam 26. ff. ad l. falcid.* Rot. *decis. 96. n. 15. §. 9.* & hæc
potius resoluendo ex facto, quam disputando de Iure vsus-
fructus relictus sit alieni adiecta facultate, & licentia alienā-
di, vtrum proprietas plenè relicta videatur, &c. apud Castrill.

Et ex his penè corruit antequam requiratur aliud obie-
ctum, quod fuerint particulariter D. Episcopo relicta bona,
de quibus legitima detrahi posset.

Quia corruit assumptum de particularibus relictis ex su-
pradicta facultate vendendi quidem, sed cum obligatione
inuestiendi præter alia supradicta de facto quamquam, & de
8 Iure † limitaretur conclusio, quando omnia bona stabilia,
seu ipsorum maior, pars deduceretur ad Dec. & alios, &
Mangil. *d. quæst. 115. num. 49.*

Simile est proximo sequens obiectum, quod posito etiam
solo vsufructu, pateat Vlixem Testatorem voluisse, vt aliun-
de quam de bonis ad vsumfructum relictis D. Episcopo pa-
9 truo Honesta mater legitimam consequeretur, † & in assi-
gnanda legitima Iudex iudicium Testatoris sequi debeat,
Honded. *cons. 66. num. 18. lib. 2.* præsertim ex Rot. *decis. 753.
num. 2. part. 1. diuers.* quia DD. non satis patere visum est,
neque si pateret voluntas sequeretur effectus obstante statu-
to Senensi exclusiuo, & altius non repetendo, quam positum
fuerit *in decisione §. quod fuit solidum, & propriū fundamentū*.

Quod neque *conuinci adeo, nec* exequi visum ex obiecti,
quod statutum non esset de actis cum in actis est de actis sit,
est quodque statuta circa successiones soleant prouidere ab
intestato, non autem ex testamento, quia Testator non
videtur legitimam, tam reliquisse, quàm permisisse relin-
quendo talem, qualem, *e quello che de Iure consuetudinario
gli potesse spettare per sua portione ò legitima*, quinimò, &
si legitimam verè, purè, merèque reliquisset, neque valeret
10 vti relictum, quod erat iam debitum, † quia nihil plus
esset in legato, quàm in debito, & nihil amplius per lega-
tum haberetur, *l. sin autem 29. ff. de leg. 1. & ad litteram §.
ex contrario Instit. de legat.* adeòque vti pura, mera, legitima
petita est, & petitur adhuc.

Ad ea quæ replicabantur contra decisionem in fine, &
pro inculcata approbatione Testamenti Vlixis à Perna hæ-
rede instituta de supposito merè diuinatiuo Responsum est,
Immò nihil esse suppositum, sed & multum de sola fide
non faciente fidem, & præsertim in huiusmodi testamenta-
rijs dispositionibus non inspectis, † cognitisque verbis testa- 11
menti adeò vt nec ipso quod Partes asserunt se legisse (quod
longè abest) asserunt, & intellexisse &c. apud Iason. *ad l. 6.
ff. de transact. in fine*, & multò minus in fœmina, & puella
in Monasterio aliud agendo per transitum, & in præiudi-
cium Iuris quæsiti ex testamento priore Marcelli, &c. in
decisione vnde, vel omittam fallere credentem sim-
plicitas digna fauore fuit; quidquid obijciatur de testa-
mento Vlixis lingua Italica, & vulgari cum lingua
vulgari, & Italica fuerit etiam translata Apocalypsis
prætereundo conterraneum meum Alexandrum Picco-
lomineum eadem lingua descripsisse Phisica, Metaphisi-
ca, & Cælestia non tamen facilè intelligenda, † ad 12
nos, & nostra, vt testamenta sunt leges *Not. §. disponat
Auth. de nupt.* scire leges non † hoc est, verba earum tenere 13
sed vim, & potestatem, *l. scire leges 17. ff. de leg.* sicut nec
putemus in verbis scripturarum esse Euangelium, † sed in 14
sensu non in superficie, sed in medulla, non in sermonum
folijs, sed in radice rationis inquit *Sanctus Hieronymus in
Can. Marc. 64. quæst. 1. & id facilè volunt l. 1. ff. quem-
admod. testam. aper. ibi, inspectis cognitisque verbis testamenti,
cum tamen inspectio tabularum etiam lectionem earum indi-
caret non inspectio, l. 2. ff. eod.* prout non solum inspicien-
di, sed etiam describendi potestatem facturum se Præ-
tor pollicebatur *in d. l. 1.*

Super additum etiam est, quod si Perna legisset, & in-
tellexisset, & approbasset, etiam adeundo testamentariam
hæreditatem Vlixis, quod minimè placuit, & fecit qui con-
tra suspicaretur, aut nihil tale actum, aut malè transmisso
ita testamento fallendæ puellæ tamen neque intellectum ne-
que lectum fuisse Marcelli testamentum, vtile eidem puellæ,
& multò minus vti relictum in testamento Vlixis ibi, *quanto
per la portione lasciatagli dal quondam Marcello suo fratello
benche detta portione sia vincolata à fauore di Perna sua he-
rede*, & vtcunque instructa Perna testamento Vlixis, igna-
ra omninò testamenti Marcelli, & quomodo *detta portione
sia vincolata a suo fauore*.

Ex quibus neque placuit propositæ remissoriæ aliquam
† habere rationem, maximè in puncto contrariæ petitæ 15
imminissione, *ex l. final. C. de edict. Diu. Adrian. sollend.* Rot.
coram Seraphin. *decis. 1364. num. 1.* & coram Ludouis. *decis.
367. ab initio cum ibi annot. num. 3.* quæ præterea de stylo
Rotæ sine proprio dubio, & cum suis qualitatibus, neque
conceditur † neque denegatur vt constat, & admonet no- 16
uissimus modernus practic. Camill. Capucc. *praxi maiori
cap. 1. num. 43. vers. & idee solet hodie*, Rot. *part. 2. decis.......*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Lucana Iurispatronatus.

Luna 26. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Præsentatus ad Beneficium Iurispatronatus à Pa-
trono, & iam priuilegio existeñ in quasi posses-
sione præsentandi est instituendus quousque di-
scutiatur de Iuribus patroni, præsertim, quan-
do Ordinarius patronatum approbauit, & du-
bitatur an intret Concilium reuocans Iurepa-
tronatus ex Priuilegio.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ad Patronatum concurrentibus requisitis in decis. recensitis est instituendus.*

2 *Ordinarij non solent ita de facili Canonizare Patronatus in sui, & libertatis Ecclesiæ præiudicium.*

4 *Pertinentia Iurispatronatus probatur ex præsentationibus continuatis, & effectum sortitis.*

4 *Ordinarius instituendo præsentatum approbat Iuspatronatus.*

5 *Iuspatronatus ex priuilegio Apostolico est reuocatum à Sac. Concil. Trident.*

6 *Iuspatronatus ex titulo Oneroso concessum à Sede Apostolica non est reuocatum à Sac. Conc. Trid.*
7 *Iuspatronatus ex priuilegio Apostolico concessum pro medietate aucta dotis non est reuocatum à Sac. Conc. Trident.*
8 *Iuspatronatus concessum à S. Apost. per 40. annos ante Concilium Trident. non cadit sub illius reuocatione.*
9 *Patroni existentes in possessione Iurispatronatus ab Ordinario approbati non sunt priuandi eorum possessione quousque de illorum iuribus in petitorio cognoscatur.*
10 *Communitas Iuspatronatus prætendens debet docere de Iurepatronatus cum requisitis Concilij* cap. 9. sess. 25. de reformat.
11 *Plures familias, & plures homines conuenisse ad dotandum iuspatronatus est inuerisimile.*

DECISIO CCCCXCII.

PRo informante responsum fuit Arnolphinum scilicet esse
1 instituendum. Cùm enim probata fuerit † vacatio Prioratus, propria eius habilitas, existentia, & pertinentia Iurispatronatus ad fauorem illorum de Orsuccis, à quibus infra legitima tempora præsentatus fuit, illi denegari non potest Institutio *cap. cum Bertoldus 18. vbi Abb. num. 11. de re Iudicat. cap. Consultationibus 19. de Iurepatron.* Rot. *decis. 469. num. 1. coram Coccino Lucana Iurispatronatus 3. Iunij 1659. coram me §. proindeque.*

Existentia autem, & pertinentia Iurispatronatus ad prædictos de Bisaccis probatur tum ex sententia antiquissima Vicarij Lucani ad fauorem filiorum Stephani Senioris de Orsuccis lata contra Promotorem Fiscalem mensæ Episcopalis Lucanæ in qua Canonizatur patronatus ad fauorem illorum de Orsuccis *Summ. num. 4.* quæ valdè vrget in his ter-
2 minis, † quia non solent ordinarij ita de facili canonizare Iurispatronatus in sui, & libertatis Ecclesiæ præiudiciū, Rot. *decis. 172. num. 2. part. 3. recent. Papien. Parochialis 10. Maij 1641. coram bon. mem. Cardinali Verospio Iuniore §. sed plurimum Mediolanen. Prioratus 14. Martij 1646. corā Reuerend. D. Cardinali Corrado, & in Bononien. Iurispatronatus 27. Iunij 1657. coram Reuerendissimo D. Papien. §. finali.*

Tum ex præsentationibus successiuè factis anno 1577. in personam Orsuccij, de Orsuccis, & anno 1594. in personam Paulini Orsucci, & præsentati fuerunt instituti ab ordinarijs pro tempore dictusque Paulinus anno 1616. Prioratum permutauit cum Capellania ad fauorem Blasij de Orsuccis per cuius obitum vltimo loco vacauit cum enunciatiua in litteris Apostolicis san. mem. Pauli V. quod Prioratus erat de
3 Iurepatronatus familiæ Orsucciæ, † ex quibus præsentationibus gradatim effectuatis satis probatur pertinentia Patronatus iuxta cons. Federic. de Sen. *239. num. 3.* Rot. *decis. 172. num. 4. part. 3. decis. 233. num. 8. decis. 230. num. 6. part. 9. recent. Gerunden. Beneficij 11. Martij 1648. coram R. P. D. meo Celso §. De Pertinentia, & in Amerina Plebania 6. Februarij 1654. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. præmisso, & seqq.* Præcipuè quia agitur hodie inter præsentatos, & ordi-
4 narius non solum non est in causa, † sed immò approbando dictum Iuspatronatus Arnolphinum instituit, quo casu leuiores probationes admittuntur Adden. ad san. mem. Greg. *decis. 452. num. 22.* Rot. coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono *decis. 230. num. 3.* post Viuian. *de Iurepatronat. decis. 148. num. 1. & in Pistorien. Beneficij 19. Aprilis 1652. coram R. P. D. meo Celso §. siquidem existentia.*

Nec resistit, quod Iuspatronatus concessum fuerit Orsuccis à Summis Pontificibus Leone X. & Paulo III. vt enunciatur in eadem sententia, & præsentationibus, proinde-
5 que † tanquam ex priuilegio cadat sub constitutionibus Apostolicis, & reuocationibus Sac. Conc. Tridentini, siue quia non tractatur in præsenti de regula reseruatoria mensium, sed de derogatione Sac. Conc. in quibus terminis sufficit Patronatum non fuisse ex causa Lucratiua concessum,
6 sed titulo † oneroso propter augumentum Dotis ad effectum, vt sub dicta derogatione non comprehendatur, Gabriel. *cons. 195. num. 1. & 2. lib. 1.* Garz. *de benefic. part. 5. cap. 9. num. 120. fol. mihi 588.* Lotter. *de re benef. lib. 2. quæst. 8. n. 12. & seqq. & num. 25.* Adden. ad san. mem. Greg. *decis. 397. sub num. 6. vers. prædicta indubitanter*, Rot. coram Seraph. *decis. 490. num. 4.* siue quia augumentum apparet factum pro medietate, cum redditus Præbendæ, seu dotis Prioratus consisterent in star. 20. tritici, & ex bulla erectionis *Summario num. 13.* & ex Instrumento assignationis bonorum; necnon ex depositionibus testium *eodem Summario num. 12. & 14. & seqq.* constat alia stara 20. fuisse addita † Vbi enim, 7
augumentum est pro medietate Iuspatronatus non dicitur ex priuilegio, nec vllo pacto cadit sub reuocationibus Concilij san. mem. Gregor. *vbi supra num. 6. vers. nam talis obiectio in fine*, Loter. *dicta quæst. 8. num. 16. 25. & seqq.* Rot. *in Valentina Parochialis* apud Garz. *dicto cap. 9. num. 27.*

Præterea si attendatur concessio Leonis X. quæ facta fuit anno 1518. cum ante publicationem Concilij sequutam an. 1565. effluxerint plusquam anni 40. † non cadit amplius Ius- 8
patronatus sub reuisione Ordinarij Garz. *d. cap. 9. num. 124.* Adden. *ad dictum decret.* san. mem. Gregor. *dicto num. 6. vers. prædicta indubitanter*, Barbos. *in Collect. ad Concil. cap. 9. de reform. sess. 25. num. 85. & in puncto concessionis factæ à Leone Decimo eodem anno 1518.* Rot. *in Lucana Canonicatus decis. 4. num. 4. part. 2. recent.* Si verò attendantur litteræ Pauli Tertij sub datum anno 1540. & cum Patroni reperiantur in quasi possessione præsentandi, & agatur inter præsentatos, & adsit sententia Canonizatoria Iurispatronatus,
† donec fiat reuisio ab ordinario, Iuspatronatus habet sta- 9
tum implicitum validitatis, nec Patroni sua quasi possessione priuari debent, vt tradunt supracitati, & Masobr. *in praxi habendi concursum prælud. 7. dub. 3. num. 66.* quem cum alijs sequitur Barbos. *vbi supra num. 86.* Spad. *cons. 21. num. 8. & seqq. lib. 2.* Rot. coram Coccin. *decis. 369. num. 2. & seqq. dicta decis. 4. num. 5. part. 1. recent. & in Spoletana Iurispatronatus de Arron. 16. Iunij 1619. coram bon. mem. Sacrato impress.* apud Spad. *vbi supra.*

Nec Michaeli suffragari potest præsentatio à Communitate per ipsum reportata. Quia non constat † de Iurepatro- 10
natus ad fauorem Communitatis iuxta formam Conc. Tridentini *d. cap. 9. sess. 25. de reformat.* prout omninò requiritur ob præsumptam vsurpationem *ex plenissimè relatis in Nouarien. Iurispatronatus 10. Decembris 1649. coram bon. mem. Peutingero in principio*, vel saltem ratione Inuerisimili-
tudinis, † quod tot tamque diuersi homines, & familiæ ad 11
dotationem Iurispatronatus conueniunt, Lotter. *de re benef. lib. 2. quæst. 17. num. 136.* Barbos. *de Iur. Eccles. vniuers. lib. 3. cap. 12. num. 144.* Rot. *decis. 197. num. 35. part. 5. recent. in Lucana Iurispatronatus 10. Ianuarij 1645. coram Reuerendissimo Terracinen. §. nam respondetur.*

Et ita altera tantùm, &c.

R. P. D. CERRO,
Postea S. R. E. Cardinali.

Luceñ Iurisdictionis.

Lunæ 26. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Ex dispositione Sac. Concilij Trident. Ordinarij subiacent Ecclesiæ exemptæ, non autem nullius Diœcesis, præsertim quando concurrit obseruantia interpretatiua.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio priuatiuè concessa quoad Ecclesiam principalem censetur concessa etiam quoad membra, & n. 2.*
2 *Episcopi præcipua iurisdictio consistit in visitatione.*
3 *Iurisdictio Episcopo expresè non delata censetur eidem præseruata exemptio.*
4 *Obseruantia declarat actum, & animum præcedentem.*
5 *Episcopis non denegatur celebratio Missæ in Pontificalibus in quibusuis Ecclesijs regularibus etiam exemptis.*
6 *Factum de licentia alterius probat fieri non posse.*
7 *Ecclesia Parochialis regularium subiacet Episcopo, quod procedit quando Ecclesia est exempta, & num. 8.*
9 *Ecclesia nullius Diœcesis habens Curam animarum non subiacet Episcopo.*
10 *Abbates prohibentur exercere Pontificalia extra eorum Ecclesiam, nisi contrarium ex priuilegio doceatur.*

DECISIO CCCCXCIII.

ORta est controuersia inter Episcopum Lucensem, & Abbatem Sancti Vincentij *del Pino*, Oppidi de Monforte super nonnullis actibus iurisdictionalibus, & plures emanarunt sententiæ coram diuersis Iudicibus de partibus; At causa deuoluta ad Rotam, mihique commissa discutiendum proposui.

An

An Episcopus Luceñ habeat iurisdictionem cumulatiuam etiam in Ecclesia Monasterij Sancti Vincentij excepta Visitatione.

An Abbas possit exercere Pontificalia extra Ecclesiam sui Conuentus, & ab illa exire cum Mitra, & Baculo in processionibus publicis, quæ solent fieri per vias dicti Oppidi, & suorum terminorum, vel potius hoc spectet priuatiuè ad Episcopum.

An Abbas possit exercere Pontificalia in Ecclesijs aliorum Conuentuum, qui non sint sui ordinis, licet habeat licentiam eorum superioris absque licentia Episcopi, & dictus Abbas possit concedere tales licentias alijs Episcopis, & Abbatibus, vel potius hoc spectet priuatiuè ad Episcopum.

An Abbas possit indicere processiones generales in dicto Oppido, vel potius hoc spectet priuatiuè ad Episcopum, quæ omnia fuerunt resoluta pro Abbate.

Respectu enim primi articuli concerneñ iurisdictionem priuatiuam Abbatis in dicta Ecclesia proprij Monasterij, ipse fundat suam intentionem in Instrumento concordiæ inter olim Episcopum, & Abbatem initæ de ann. 1604. vbi inter cætera declaratur, quod iurisdictio ordinaria Oppidi de Monforte, inter ipsos ad præuentionem administretur cumulatiuè in omnibus Ecclesijs d. Oppidi, & deinde conuenerunt Abbatem in Ecclesijs vnitis proprio Monasterio habere iurisdictionem priuatiuam in causis matrimonialibus, beneficialibus, criminalibus, ciuilibus, decimalibus, & mixtis, reseruata eidem Episcopo personali Visitatione cum nonnullis conditionibus, vndè dum postea dictum fuit, quod Monasterium cum Ecclesia S. Vincentij remanere debeat liberum, & exemptum à Visitatione Episcopi in totum, ex hoc patet, Abbatem habere priuatiuam iurisdictionem ordinariam in d. Ecclesia, † quia si illa conceditur priuatiuè quoad Ecclesias vnitas ipsi Monasterio ad fauorem Abbatis, eo magis dicendum est voluisse partes cumulatiua iurisdictione Episcopi eximere Monasterium ipsū cum Ecclesia Abbatiali, cui tanquam principali cæteræ Ecclesiæ annexæ inhærent, vti membra, & partes, *cap. recolentes*, §. *Cæterum de stat. Monach.*

Idque colligitur ex eo, quod priuatiua iurisdictio in Ecclesijs vnitis præseruatur Abbati cum præfato pacto ad fauorem Episcopi, quod habeat facultatem illas per semetipsum visitandi, successiuè verò dum agitur de Monasterio dicitur, quod illud remaneat liberum à Visitatione in totum, quæ dispositio demonstrat, quod partes voluerint prosequendo ordinem, non solum præseruare Abbati priuatiuam etiam in Monasterio, quemadmodum antea immediatè fecerunt in annexis, sed vlterius tribuendo maiorem exemptionem
2 Monasterio, illud à visitatione Episcopi liberant, † Vnde arguendo à maioritate rationis, sicut voluerunt à Visitatione Episcopi, ita dicendum est voluisse eximere à cumulatiua iurisdictione, cum præcipua iurisdictio Episcopi in Ecclesijs exemptis consistat in visitatione, quæ semper eidem competit, non obstante quacumque exemptione, vt habetur in Concil. Trident. *sess. 7. cap. 8. de reform.* & alijs allegatis dixit Rota *in Barchinonen. iurisdictionis 4. Iulij 1646.* §. *nam quoad Episcopum coram bon. mem. Bichio.*

Quod fortiùs conuincitur ex quo nulla alia potest assignari ratio, propter quam Abbati fuit præseruata priuatiua in Ecclesijs vnitis, nisi quia à principio iurisdictio plenaria Oppidi de Lemos hodiè nuncupati de Monforte cum suis confinibus fuerat Abbatibus prædecessoribus concessa cum potestate ligandi, & absoluendi, vt patet, tam ex dispositione Concilij Oueteñ ann. 819. quàm etiam ex donatione Alphonsi Regis Hispaniarum, cui accessit subscriptio plurium Episcoporum Hispaniæ signanter Episcopi Lucensis; iuncta confirmationem Innocentij Papæ III. quod magis congruit Monasterio, quam Ecclesijs sibi annexis, quia concessiones prædictæ, non d. Ecclesijs, sed eidem Monasterio factæ fuerunt, & sic in dubio, dum constat de præcedenti titulo, & possessione Abbatis, transactio ad
3 eius fauorem strictè est intelligenda, † ita vt vbi expresè non fuit delata iurisdictio Episcopo, censeatur eidem Abbati præseruata, iuxta doctrinam Ancharan. *in cap. postulasti num. 45. de for. compet.* Rota *in Toletana iurisdictionis 9. Maij 1659.* §. *Quoniam illud in fine, coram Reu. P. D. meo Beuilaqua.*

Comprobantur prædicta ex Testibus relatis *in Summario Abbatis n. 4.* qui deponunt de priuatiua iurisdictione eiusdem Abbatis in Ecclesia Sancti Vincentij per annos quadraginta, & vltra, absque eo quod Episcopi Lucenses aliquid egerint in contrarium, & quod aliter esse non possit quin ipsi sciuerint, vel audiuerint, ex quo desumitur priuatiuam Iurisdictionem fuisse in concordia præseruatam Abbati etiam in dicta Ecclesia Sancti Vincentij, † nam obseruantia optimè 4
declarat animum, & actum præcedentem, per text. *in l. sed etsi Iulianus, §. proinde, & §. interdum, ff. ad Maced.* Coccin. *decis. 77. n. 4. & Sancti Seuerini Decimarum 27. Iunij 1647.* §. *non obstat circa med. coram Reuerendiss. Terracinen.*

Non obstant actus, qui ab Episcopo prætenduntur gesti in prædicta Ecclesia S. Vincentij. Quia, vel non concernunt Iurisdictionem, prout celebratio Missæ in Pontificalibus, † quæ non denegatur Episcopis in quibusuis Ecclesijs 5
regularibus etiam exemptis, quamuis ibidem iurisdictionem non habeant, *vt ex Decreto Sacræ Congregationis Rituum tradit Modern. Pat.* Dian. *oper. moral. tom. 3. tract. 2. de regul. quæst. 109. vers. Nota tamen,* † Vel demum fuerunt facti 6
annuente Abbate, vt de Sacramento Confirmationis liquet ex Epistolis, tam eiusdem Abbatis, quàm Episcopi, proindè non releuant, sed potius retorquentur, cum alias absque licentia Abbatis videatur non licuisse.

Et hinc non est momenti, quòd Ecclesia S. Vincentij sit Parochialis, & Curata, † & tanquam talis sit subiecta Epi- 7
scopo in concernentibus curam Animarum, ex Decreto Concil. Trident. *sess. 25. cap. 11. de regul.* † Quia Concilium 8
loquitur de Ecclesijs, & Monasterijs exemptis, quæ sunt in Diœcesi, ibi: *in cuius Diœcesi sita sunt,* † & sic non com- 9
prehendit Monasterium, de quo agitur, quod est nullius Iurisdictionis, & eius Abbas reperitur in possessione illam exercendi priuatiuè ad Episcopum, cui propterea, nec Iuris assistentia suffragatur, *ex deductis in Elnen. Iurisdictionis §. hinc non releuat 19. Iunij 1647. cor. bon. mem. Dunozetto.*

Idem Domini censuerunt quoad secundum, tertium, & quartum articulum, non obstante Decreto Sacr. Congregationis Rituum edito 27. Septembris 1659. † vbi prohiben- 10
tur Abbates exercere Pontificalia extra eorum Ecclesias. Quia cùm Abbas per transactionem per Sedem Apostolicam confirmatam habeat in Oppido de Monforte, & illius Ecclesijs cumulatiuam Iurisdictionem, non potest Episcopus allegare dictum Decretum, seu priuilegia, per quæ valeat Abbati impedire hanc Iurisdictionem sibi per pactum præseruatam in transactione Episcopo summoperè fauorabili, dum ex prædictis constat, quod totalis Iurisdictio ante existebat penes Abbatem.

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CERRO,

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Casalis S. Agathæ.

Veneris 16. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Immissio, vt fideicommissario detur quid veniat probandum, Nominatione sequuta deficit omne ius nominantis, Retrouenditione secuta, bona redduntur libera, prout antea erant.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissarius petitam immissionem in bonis fideicommissarijs, vt obtineat, quid veniat probandum.*
2 *Possessio inualidè probatur si deducantur ea, per quæ illa excluditur.*
3 *Emptio facta pro personis nominandis ab emptore, secuta nominatione, terminatur omne ius emptoris.*
Et perinde est, ac ipsa emptio facta fuisset ab ipsis Emptoribus.
4 *Nominatione facta, resoluitur omnis possessio, & ius nominantis.*
5 *Bona vendita cum pacto retrouendendi, secuta retrouenditione, res libera redditur, prout erat de tempore venditionis, & perinde, ac si res vendita non fuisset.*
6 *Bonorum alienatio facta contra formam à Testatore ordinatam est inualida.*
7 *Vēditio, quādo fuit perfecta, nō potest apponi aliquod onus.*
8 *Instrumenti scientiam habens, an præsumatur habuisse contentorum in eo scientiam.*
9 *Actus, de quo clarè constat non reuocandus est in dubio.*
10 *contra Instrumenti validitatem, quando fuit declaratum, tunc perperam allegatur.*

DECISIO CCCCXCIV.

POstquam Rota resoluit Instrumentum nominationis
confectum anno 1567. per Episcopum Triuentinum
non esse legale, nec vllam fidem mereri pro exclusione Eq.
Antonij Griffoni, ac Ioannis Matthæi ab immissione in
possessionem Casalis S. Agathæ, hodiè nuncupati *la Cesa-
rina*, per eos prætensam vigore asserti fideicommissi parti-
cularis in eodem Instrumento contenti, vt constat ex deci-
sionibus emanatis tam coram R. P. D. Priolo, quàm coram
me; Actores prætendebant posse ius suum experiri, super
eodem Casale, in vim Testamenti conditi 2. Februarij 1565.
vbi adest fideicommissum vniuersale; Ideò ad eorum instan-
tiam dubitaui, An eisdem sit danda immissio in vim testa-
menti præmemorati Episcopi Triuentini, & negatiuè etiam
in articulo responsum fuit.

Non enim probatur Casale controuersum fuisse in bonis
fideicommittentis, de tempore eius obitus, prout requiri-
1 tur, vt validè possint fideicommissarij petitam † immissio-
nem obtinere, vt disponit text. *in l. fin. C. de edict. Diu. Andr.
toll.* ibi, *in possessionem earum rerum, quæ Testatoris mor-
tis tempore fuerunt*.

Nam licet Episcopus emerit hoc Casale à Duce Ioanne
Georgio Cæsarino; ex hoc potius excluditur eius possessio,
2 † dum constat emptionem fuisse factam non pro se, sed pro
persona, vel personis infra mensem nominandis, & dd. no-
minatorum, vel nominandorum hæredibus, & successori-
bus, quibuscumque. Quare cùm postmodum nominauerit
pro tertia parte Antonium germanum fratrem, & pro reli-
quis duabus partibus filium q. Darij, & filium q. Pierotij, &
eius nepotes, sequuta hac nominatione, dominium Casalis
3 † fuit translatum in ipsos nominatos perindè ac si contractus
emptionis cum ipsismet ab initio celebratus fuisset, Anchar.
cons. 127. *num.* 1. *circa med.* Mant. *de tacit. lib. 4. tit. 22. n. 9.*
cum alijs allegatis *in Rauennaten. census 27. Iunij* 1639. *coram
bon. memor. Dunozetto* post Zacch. *de oblig. Camer. decis.* 219.
num. 23. *& seqq. & in Narnien. bonorum* 28. *Martij* 1659. §.
respectu siquidem coram Reuerendiss. Papien.

Ita enim Ius nominantis facta nominatione resoluitur,
4 † ac si possessio, & dominium penes ipsum nunquam extitis-
sent, ex cumulatis per Cenc. *de cens. quæst. 67. num. 14. in fine*,
& per Adden. ad Greg. *decis.* 157. *num.* 24.

Eoque facilius, quia Casale fuit ipsimet Duci venditori re-
trouenditum, vigore pacti de redimendo ad eius fauorem
in Instrumento adiecti, per quam retrouenditionem sequu-
5 tam ex necessitate contractus præambuli, Casale † reman-
sit liberum à vinculo fideicommissi, & ab omni alio onere,
si quod fuit medio tempore per emptorem iniunctum, per-
indè ac si nunquam alienatum fuisset, iuxta doctrinam Ca-
gnol. *in l. 2. C. de pact. int. empt. & vendit. num.* 174. & dixit
Rot. coram Cardinali Seraphin. *decis.* 819. *num.* 3. *& seq.
in recent. decis.* 51. *num.* 5. *part.* 3. *& decis.* 806. *num.* 4. *&
seq. part.* 5.

Non obstat, quòd Episcopus in Instrumento nominatio-
nis iniunxerit D. Duci onus deponendi pretium ad effectum
illud inuestiendi pro fideicommisso, & ideò non suffragari
6 retrouenditionem, † cum in eo non fuerit seruata forma
præscripta à Testatore.

Quia cum in Instrumento venditionis stipulato inter Epi-
scopum, & Ducem huiusmodi pactum non legatur, sed po-
tius Episcopus consenserit, vt Dux intra vndecim annos
7 posset liberè redimere, † non potuit deindè post perfectum
contractum aliquod onus in eius præiudicium apponere, per
text. *in l. de contractu, C. de rescinden. vend.* Dec. *cons.* 543.
num. 7. cum alijs allegatis in *decis. huius causæ 27. Februarij*
1660. §. *Quibus additur in fin. coram me*.

Neque dicatur Ducem habuisse notitiam de fideicommis-
so, & de onere sibi per fideicommittentem iniuncto,
8 † dum habuit scientiam Instrumenti nominationis, vbi
hæc omnia continebantur.

Quia Instrumentum præfatum continet quidem nomina-
tionem factam in personis fratris, & nepotum Episcopi,
9 quæ simplex nominatio non reuocatur † in dubium, &
concludenter probatur ex alijs Instrumentis relatis *Summa-
rio D. Ducis num.* 1. *& Additionali num.* 4. ex quibus patet
nominationem fuisse factam absque vlla expressione one-
ris inuestiendi. In ea parte verò, vbi Instrumentum conti-
10 net huiusmodi onus, non meretur † allegari, tam
attentis sententijs Rotalibus latis contra eius legalitatem
in iudicatum transactis, quàm etiam attenta declaratio-
ne per duas vices factas ab Episcopo collitigante illo
nolle vti.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

REVERENDISS. D. ALBERGATO,

Sacræ Rotæ Decano,

Romana Cambij.

Veneris 16. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Mulier contrahens sine debitis solemnitatibus ad effectum extinguendi debitum antiquius, etiam nullum, non potest dare de nullitate contractus si pecuniæ cesserunt in extinctionem talis debiti, de cuius nullitate non fuerat oppositum, quia tūc habere dicitur implicitum statum validitatis.

SVMMARIVM.

1 *Instrumento claro standum est, donec nullitas concludenter probetur.*
2 *Mulier contrahens ad effectum extinguendi aliud debitum obligatur.*
3 *Proximiores defectus licet irritet contractum Mulieris tamen probandum est proximiores interuenire potuisse.*
4 *Iuramentum ex Statuto Vrbis, quando dolosum præsumatur, & quando non, & num. 5. & 6.*
7 Decisio 18. Duran. *super Iuramento in vim Statuti Vrbis latè declaratur.*
8 *Mulieris prima obligatio nulliter contracta, nulla dicitur, & secunda contracta ad extinguendam primam, quod limita, vt num. 9.*
10 *Nullitas contractus inducta fauore Mulierum, & Minorum inducta intelligitur quatenus ipsi ea vti velint.*
11 *Mulieris obligatio excedens medietatem dotis licet corruat, iste tamen excessus est probandus de tempore obligationis.*

DECISIO CCCCXCV.

PRima vice se obligauit D. Clementia Mutina de Cecchi-
nis pro Francisco filio emente Currum viridis coloris à
Vespino pretio scut. 600. soluendorum tempore nuptiarum,
vel mortis, & vt dicitur, *à Tempo, e Moglie*.

Post obitum filij à Vespino conuenta ad se liberandum ab
imminenti executione accepit ad Cambium scut. 600. à Lu-
catello, à quo pro cambijs pulsata in prima Instantia abso-
luta fuit, sed in gradu appellationis proposito hodiè dubio
An teneatur ad sortem, & fructus, vtrique parti affirmatiuè
responsum fuit, quia de eius obligatione constat ex Instru-
mento publico, † cui tanquam facienti rem manifestam 1
standum est, donec nullitas obligationis liquidissimè pro-
betur, Rot. *decis.* 192. *num.* 1. post Zacch. *de oblig. Came-
rali decis.* 222. *num.* 1. *part.* 8. *recent. Lucien. Census* 18. *Maij*
1654. *coram R. P. D. meo Bichio, & in ipsis terminis in Sa-
binen. Prætensæ nullitatis obligationis 6. Februarij præteriti
coram me sub §. primo in fine*.

Nec obligatio corruit ex eo, quòd in contractu non in-
teruenerit frater D. Clementiæ, qui tanquam proximior
ex forma Statuti Vrbis *cap.* 151. *lib.* 1. sub pœna nullitatis
adhibendus erat: † Primò, quia dum contractus fuit ex cau- 2
sa fortis necessaria ad euitandam scilicet imminentem exe-
cutionem, & pecuniæ in vtilitatem Mulieris versæ fuerunt,
& extinctum debitum antiquius, quo ipsa premebatur con-
tractus, etiam sine solemnitatibus sustineri potest, ex relatis
per Lambertengh. *de Contract. gloss.* 24. *num.* 1. Gratian. *di-
scept.* 750. *num.* 1. vbi referuntur concordantes Rot. apud
Pic. *decis.* 11. *num.* 1. coram Merlin. *decis.* 758. *n.* 4. *Terraci-
nen. pecuniaria* 25. *Iunij* 1655. *coram Reu. P. D. meo Verospio*
§. *Hinc eiusdem, & in Romana Mutui* 5. *Maij* 1659. *coram
Reuerendissimo D. meo Decano* §. *Non obstat exceptio*.

Secundò, quia non probant Testes, † quòd frater D. Cle- 3
mentiæ eadem die commodè interuenire potuerit contra-
ctui, vt copulatiuè cum illius existentia requiritur, Corn. *cons.*
131. *num.* 2. *lib.* 4. Castrens. *cons.* 124. *num.* 2. *lib.* 1. Crauett.
cons. 80. *num.* 24. plenè Adden. ad san. mem. Gregor. *decis.*
406. *num.* 19. Rot. coram Duran. *decis.* 11. *num.* 27. & post
Zacch. *de oblig. Cameral. decis.* 134. *num.* 8. *& in Romana Fi-
deicommissi de Cartulis* 20. *Nouembris* 1647. *coram R. P. D.
meo Verospio* §. *Prima enim nullitas*.

Et

4 Et quatenus † etiam id probaretur D. Clementiæ adhuc obstaret Iuramentum, quòd alios proximiores non habebat, quod licet metu, & dolo extortum præsumatur à Statuto,
5 † cui alias de facili fieri posset fraus, vt considerat Marescott. *var. resol. cap.* 63. *num.* 5. *lib.* 2. Hoc tamen procedit, vbi Minor. vel Mulier dolo contrahentis circumuenta ad iuran-
6 dum inducitur, † secus autem, quando vt in hoc casu nulla ex parte Lucatelli considerari potest circumuentio dum Mulier ætate maior pecuniam verè recepit, in causam necessariam expendit, & ab imminentis executionis periculo se liberauit, vt distinguit Lambertengh *de Contract. gloss.* 8. *n.* 63. *& seqq.* Spad. *cons.* 271. *num.* 2. *& seqq. lib.* 2. Gratian. *decis.* 234. *num.* 19. *& seqq. & discept.* 750. *n.* 1. Cyriac. *controuers.* 387. *num.* 12. *& seqq.* Rot. coram Duran. *decis.* 28. *num.* 31. *& in recent. decis.* 497. *n.* 75. *& seqq. part.* 5. *tom.* 2. *& decis.* 104.
7 *num.* 8. *& seqq. part.* 8. † vbi quod ita intelligi debet *decis.* 18. Duran. quæ etiam hic in contrarium adducebatur.
8 Nec dicatur, quòd etiam † prima obligatio D. Clementiæ ex eodem defectu solemnitatum erat nulla, in quibus terminis posterior obligatio facta ad tollendam primam est pariter nulla, vt latè deductum fuit in *Narnien. Census* 26. *Iunij*
9 1658. *coram me*, † quia sufficit hanc nullitatem pro parte Mulieris ante celebrationem Cambij non fuisse oppositam, tunc enim dicta obligatio ad fauorem Vespini habebat implicitum statum validitatis, & iustè credere potuit Lucatellus causam in Instrumento expressam fuisse vtilem, & necessariam, quod sufficit, vt secundus contractus vtiliter gestus dicatur, & sustineri possit, vt declarat Rot. coram Cardinali Millino *decis.* 235. *num.* 3. repetita post Cens. *de cens. decis.* 29. *num.* 4. *& in Leodien. pecuniaria* 29. *Aprilis* 1654. *co-*
10 *ram bon. mem. Bichio* §. *Subsistentia autem*, † vbi redditur ratio, quia nullitas contractus tanquam principaliter inducta ad fauorem Mulierum, & Minorum non irritat contractum, nisi quatenus ipsi ita velint, & declararent Ofasch. *decis.* 94. *num.* 23. *& seqq.* & plures relati per Fenzon. *ad Statut. Vrbis cap.* 151. *num.* 51.

Circa læsiones, quæ opponebantur, quòd scilicet Dña Clementia remaneret indotata, non fuerunt habita in con-
11 sideratione, † quia non probatur hanc obligationem cum præcedentibus iunctam de illo tempore excessisse medietatem Dotis, vt requiritur Rot. *decis.* 304. *num.* 6. *& 7. part.* 4. *recent. tom.* 2. Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO
Sacræ Rotæ Decano.

Bononien. Prædij.

Veneris 16. *Iunij* 1662.

ARGVMENTVM.

Transactio inita colore litis super re, quæ dubitari poterat an esset fideicommisso subiecta dicitur inita bona fide, ac sustinetur, & præiudicat etiam ad fideicommissum vocatis.

SVMMARIVM.

1 *Transactio facta de re dubia, & bona fide afficit vocatos ad fideicommissum.*
2 *Fideicommissum deductum ex simplici prohibitione alienationis dubitatur an extendatur ad casum mortis.*
3 *Prohibitio adiecta post fideicommissum vniuersale cum relatione ad personas expressas dubitatur, an inducat nouum fideicommissum vltra personas expressas.*
4 *Prohibitio ampliatiua nouum inducit fideicommissum.*
5 *Dubietas non ad decisionem causæ, sed ad causandam in transigentibus bonam fidem sufficit.*
6 *Dubietas de tempore transactionis attenditur.*
7 *Transactio facta bona fide super re dubia nocet etiam alijs ad fideicommissum vocatis.*
8 *Fideicommissum non cadit super prædio cum pecunia propria redempto à lite.*

DECISIO CCCCXCVI.

ITerùm dubitaui an Sententia Rotalis esset confirmanda, & Domini persistendo in decisis coram me sub die 6. Maij proximè præteriti affirmatiuè responderunt: Quia
1 transactio inter Petronium, † Vincentium, & Ludouicum tanquam de re dubia, & bona fide facta afficit, etiam alios successiuè ad fideicommissum vocatos, ex relatis in decisionibus in hac causa factis, quibus additur Gratian. *discept.* 476. *num.* 1. Adden. ad san. mem. Gregor. *decis.* 418. *sub num.* 16. *vers. Si tamen translatio.*

Fideicommissum enim particulare non erat adeò clarum, vt probabilem dubitationem non admitteret; Illud enim deducebatur ex simplici prohibitione alienationis, quæ cum sequuta non fuerit, sed prædium per viam descendentiæ, & successionis peruenerit primò ad manus Vincentij, & Ludouici, & deindè eodem modo ad Sorores de Boninea, † dubi- 2
tari poterat an fideicommissum ex prohibitione alienationis deductum extenderetur ad casum mortis, de quo est non leuis quæstio inter DD. quos pro vtraque parte refert Gabriel. *tit. de fideicommiss. conclus.* 9. *num.* 8. *& 9. Crassus in* §. *fideicommissum quæst.* 5. *num.* 5. Eugen. *consil.* 81. *num.* 24. *& seqq. lib.* 1. plenè Fusar. *de substitut. quæst.* 688. *per tot.* Rot. *in Romana Fideicommissi coram Eminent. D. Cardinali Otthob. decis....* *&* 15. *April.* 1652. *coram. Reu. D. meo Decano.*

Et quatenus comprehenderet etiam casum mortis non indè tamen tollebatur dubietas, quia credere potuerunt transigentes † prohibitionem tanquam immediatè post fidei- 3
commissum vniuersale adiectam, & per verba relatiua ad personas supra expressas, ac per participium prohibens, nouum non inducere fideicommissum, nec vltra personas expressas extendere, vt per Dec. *cons.* 636. Peregrin. *de fideicommiss. art.* 14. *sub num.* 47. *in Bononien. de Elefantuccis* post Giouagnon. *cons.* 39. *num.* 4. *lib.* 1. *& in Bononien. Fideicommissi de Pancaldis* 10. *Iunij* 1642. *coram Reu. D. meo Decano*, §. *Nec refragatur cum alijs in* §. *Nam respectu.*

Non obstat, quòd prohibitio alienationis sit magis ampla † quam præcedens fideicommissum, & alias personas con- 4
tineat, quo casu non potest dici, quod stet consecutiuè, sed nouum importat fideicommissum, quia licet hanc opinionem amplexa fuerit, Rot. *etiam ante annum* 1646. *quo edita fuit decisio in Bononien. fideicommissi* 30. *Aprilis coram bon. mem. Bichio*, non ideò cessabat dubietas, & discrepantes DD. opiniones, quæ vigebant de anno 1513. quo inita fuit transactio, vt constat ex relatis per Fusar. *de substit. quæst.* 351. *n.* 25. Giouagn. *d. consil.* 39. *lib.* 1. & ibi Rot. *in dicta Bononien. de Elefantucijs hanc opinionem non approbauit n.* 41. 42. *& 46.* & prius magnam difficultatem habere dixit, & sub Iudice pendere anno 1576. *in Forolruien. fideicommissi part.* 1. *diuers. decis.* 568. *sub num.* 9. *vers. Aut vna cum*, † quod vti- 5
que sufficit, non enim deducuntur hæc ad decisionem articuli, sed ad causandam in transigentibus ex dubietate bonam fidem, ad substinendam transactionem ad quem effectum attenditur † dubietas de tempore transactionis, secun- 6
dum Menoch. *consil.* 156. *num.* 35. Rot. post Zacch. *de oblig. Camerali decis.* 134. *num.* 18. & coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono *decis.* 25. *num.* 12. *& in Bononien. fideicommissi de Bonfilijs* 5. *Maij proximè præteriti coram R. P. D. meo Verospio* §. *Hic obesse.*

Nec vis fieri potest in eo, quòd admissa validitate transactionis destrueretur fideicommissum. Quia stante ambiguitate tunc temporis vigente, ac per consequens bona fide transigentium, † vtique translactio nocet alijs successiuè 7
vocatis ex auctoritatibus relatis in omnibus decisionibus in hac causa factis. Præterea aduertebant Domini, quod Vincentius, & Ludouicus Authores Sororum de Boninea prædium tanquam liberum possidebant, & hæreditarium Melchioris patris, non autem tanquam subiectum fideicommisso Petri eorum Aui, & transigendo cum Petronio illorum fratre prætendente adesse fideicommissum illis soluerunt lib. 600. & tres domus assignarunt, quo casu, quia † pecuniæ 8
non dicuntur solutæ ad effectum acquirendi dominium prædij, sed vt litem redimerent, & à vexationibus fratris se liberarent, res non dicitur mediante transactione acquisita, nec nouo titulo hæreditario possideri, sed penes dictos fratres remansit prædium titulo hæreditario, & tanquam liberum, vt prius possidebatur, ex relatis per Molin. *de primog. Hispan. lib.* 4. *cap.* 9. *sub n.* 22. *in fine, versic. Hoc namque, vbi Annot.* plures refert concordantes, Spad. *cons.* 29. *n.* 7. *lib.* 2. Peregrin. *de fideicommiss. art.* 40. *num.* 126. Gratian. *discept. forens.* 476. *num.* 14. Rot. *decis.* 306. *num.* 6. *part.* 5. *recent.* vbi alijs cumulantur, *& in Romana Casalis* 18. *Iunij* 1660. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *Nec refert.*

Ex quibus cum aliæ exceptiones fuerint in præteritis decisionibus sublatæ Domini steterunt in decisis vna tantùm parte informante altera monita, & expectata, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Reatina Succeſſionis.

Veneris 16. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Conſanguineorum appellatione in ſucceſſione ab inteſtato veniunt tam agnati, quàm cognati etiam impropriando verba *Statuti*, quando ordo ipſiuſmet Statuti id ſuadet.

SVMMARIVM.

1 *Validitas Sententiæ probatur ex reuolutione actorum.*
2 *Conſanguinei in quarto gradu ſuccedunt.*
3 *Cognati in tertio gradu ſuccedunt, & num.4.*
5 *Agnatorum appellatione veniunt tantum coniuncti ex latere paterno.*
6 *Conſanguineorum appellatione ex ſtylo venire poſſunt tam agnati, quàm cognati.*
7 *Cognati dicuntur coniuncti ex latere Matris.*
8 *Conſanguineorum nomine veniunt etiam cognati, vbi nomen affinis adhæret conſanguineis.*
9 *Conſanguineorum nomine veniunt etiam cognati, dum ſtatuentes ſe ad vtrumque referre ex vi verborum conſueuerunt, & n.10. Quod declara, vt num. 11. & 12.*
13 *Soror de iure ſuccedit inſimul cum fratribus.*
14 *Agnationis conſeruationis ratio excluditur, & contemplatione maſculorum, & fœminarum.*

DECISIO CCCCXCVII.

SVper hæreditate Hieronymi ab inteſtato defuncti lite
ſuborta inter Ludouicum, ac fratres de Toſtis cum Chri-
ſtophoro, ac fratribus de Leonijs hi Sententiam Immiſſionis
à R. P. D. Celſo reportarunt in gradu appellationis coram
R. P. D. meo Vicecomite ſucceſſiuè comprobatam, ſuper
quarum confirmatione per me hodiè propoſito dubio in
affirmatiuam Domini iuere Sententiam.
1 Earum enim validitatem acta † reuoluta præſeferunt,
iuxta *deciſ.* Verall. 260. *part. 2.* Iuſtitia verò exindè concludi-
2 tur, quòd Toſti † frates Hieronymi patrueles in quarto con-
ſanguinitatis gradu eum attingunt, iuxta text. *in l. Iuriſcon-
ſultus* 10. §. *Quarto gradu, ff. de grad. & affinit. & in §. Quar-
3 to Inſtit. eod. tit.* † Leonij verò tanquam Auunculi dumta-
xat in tertio gradu, vt probat text. *in l. Iuriſconſ. §. Tertio
gradu ſunt, & in §. Tertio gradu Inſtitut. de gradibus*, quibus
4 † proindè vti proximioribus ex Iuris diſpoſitione defertur
ſucceſſio, iuxta text. *apertum in l. Auunculo 6. C. commun.
de ſucceſſ.* & tradunt Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de
ſucceſſ. ab inteſtat. in verb. ſuper lege ſecunda verſ. Sed fuit
alia quæſtio*, Alexand. *conſ.* 166. *num. 1. & 2. lib. 2.* Boer. *de-
ciſ.* 302. *num. 1. & ſeqq.*
Nec obeſſe poterit Statuto Reatini diſpoſitio *cap. 19. lib. 2.
de ſucceſſ. ab inteſtato*, deferens ſucceſſionem in conſanguineo
5 proximiori ſub cuius † appellatione ex propria ſignificatio-
ne Agnati hoc eſt ex paterno latere coniuncti dumtaxat in-
cluduntur, ad text. *in l. Iuriſconſultus, ff. de grad. & in §.
Sunt autem Cognati Inſtit. de legitim. agnat. ſucceſſ.*
6 Dum enim ſtatuentium † ſtylus in proprio caſu concurrit
includendo ſub eo conſanguineorum nomine tum agnatos,
tum cognatos hic loquendi vſus, relecta verborum proprie-
tate inſpici debet, vt tradit Bald. *in l. cum quidam* 30. §. *Quod
dicitur num. 6. ff. de acquir. hæred.* Corn. *conſ.* 167. *num. 1. poſt
med. verſ. Et licet*, Bartol. *vol. 2.* Alexand. *conſ.* 153. *num. 1. &
2. lib. 7.* Cæphal. *conſ.* 451. *num.* 82. *lib.* 4. Honded. *conſil.* 1.
num. 63. *lib. primo.*
Qui ſanè loquendi vſus viſus fuit poſſe deſumi *ex lib. 1.
eiuſdem Statuti cap. 85. tit. de Inſtrum. Donat.* diſponente,
vt in donatione à minore peragenda, duo de conſanguineis
ſuis, ſiue ex paterno latere, ſeu ex materno coniunctis ad-
eſſe debeant contractui, *Tum ex cap. 1. de accuſat. & de-
nunc. lib. 3.* Conſanguinei quoque nomen ex vtroque latere
attinentibus tribuente. Hinc conſurgit ſtatuentes verbo-
7 rum proprietati inhærere noluiſſe, qua † inſpecta ex latere
materno coniuncti cognati appellantur, *l. non facilè 4. §. Co-
gnationis, & in l. Iuriſconſultus, §. Qui autem per fœmi-
nas, ff. de gradibus, & affinit. l. inter agnatos 5. ff. vnde
legitim. conſangu.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 18.
ſub num. 17.*
Hunc præterea intellectum apertè demonſtrat *cap. 7. de
recept.* Teſtium affines, & conſanguineos ad tertium vſque
gradum in cauſa Criminali à teſtimonio reijciens, † quo- 8
ties enim verbum *affinis*, conſanguineis adhæreat ſub ho-
rum nomine cognati quoque cenſentur contineri, vt reſ-
pondit in terminis Rot. coram Creſcent. *deciſ. 4. num. 7. de
conſtit.* dum præſertim in *cap. 95.* diſponitur Furioſum debe-
re tum ad conſanguineorum, tum vicinorum Inſtantiam
à Iudice retineri. Si enim admittantur vicini, † nomen 9
Conſanguinei faciliùs ad coniunctos ex vtroque latere por-
rigitur, Rot. coram Creſcent. *d. deciſ. 4. num. 5. vbi ratio-
nem ponderat, quod alias extraneis omninò perſonis cognati
poſthabiti forent.*
Idque denique ex eodemmet *cap. 19. de ſucceſſionibus ab
inteſtato*, reſultare conuincitur, ibi enim dum agnati non
ſimpliciter inter conſanguineos recenſentur, ſed qualitate
hac ſuperaddita ex latere patris, Cognati verò ſub conſan-
guineorum nomine ex latere matris admittūtur ex neceſſe
infertur † ſub conſanguinei appellatione ſimpliciter prolati 10
de coniunctis ex vtroque latere ſcilicet de agnatis, quàm de
cognatis ſtatuentes intellexiſſe, Soccin. Sen. *conſ. 3. num. 42.
& 43. lib. 1.* Rot. *deciſ. 151. n. 19. part. 1. recent. & deciſ. 111.
num. 13. coram Eminentiſſ. D. meo Card. Otthobono.*
Nec ſubſiſtere viſa fuit diſtinctio bonorum paternorum
à maternis elicita ex §. *filia*, cuius virtute fratres de Toſtis,
licet in gradu remotiores † in bonis à Patre prouenientibus 11
prælationem conſequi debeant ex Iuribus relatis in *deciſio-
ne edita 15. Februarij 1658. §. Nihilominus coram Reueren-
diſſimo P. D. meo Celſo.*
In eo namque §. *Succeſſio † ab inteſtato defuncti* ſine libe- 12
ris pro parte dimidia dumtaxat Sorori dotatæ, ſeu alteri
Mulieri proximiori defertur, dummodo frater eiuſdem Mu-
lieris non exiſtat, ſeu nepos ex eo, altera verò portio patruis,
ſeu fratribus patruelibus eiuſdem Mulieris attribuitur, ſi
de ſucceſſione conſanguinei ex paterno latere peragi con-
tingeret: Si verò de conſanguinei hæreditate ex latere Ma-
tris tractetur tunc eidem Mulieri medietate attributa reli-
quum eius auunculis, ſeu conſobrinis fratribus à Statuto
elargitur; Vnde mens ſtatuentium non exiſtit bona ſepa-
randi, ſed dotatam Sororem, à partis dimidiæ conſecutione
arcere, quippè perſpecta iuris diſpoſitione vti proximior † in 13
integro hæreditatis aſſe ſuccedere deberet, iuxt. text. *in §. Si
igitur defunctus il ſecondo Authentica, verſic. Quod ex, §. Se-
quenti clarius oſtenditur ſanciente*, vt caſu quo Mulier dota-
ta, & Patruus, ſeu alij ſuperiùs recenſiti in æquali gradu
defunctum attingerent, tunc ipſa in portione dimidia eius
debeat admitti, quod iuxta Iuris communis diſpoſitionem
conſecutura foret.
Ratio verò bona aſſeruandi in agnatione à Statuto con-
templata non fuit in caſu propoſito, † dum certa bonorum 14
portio tum maternorum, tum etiam paternorum mulieri-
bus defertur, Aymon. *conſ. 250. num. 2. verſ. Euidens autem
coniectura*, Menoch. *conſ.* 532. *num.* 18. Cardin. Mantic. *de
coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 15. n. 9.* Rot. coram Greg. *deciſ.
433. n. 14. & 15. & deciſ. 425. num. 7. & 8. part. 9. recent.*
Nec valet ipſa ex Matris, ac Aui materni excluſione de-
ſumi, talis quippè excluſio ad fauorem fratris dumtaxat
vtrinque coniuncti, ſeu conſanguinei, non autem cætero-
rum tranſuerſalium à ſtatuentibus ordinata fuit, vt verba
ipſa ſtatuti præſeferunt, ibi, *ſuperſtite deſcendente à linea
maſculina, vel fratre Carnali ex vtroque parente, vel pa-
tre tantum, &c.* & latè comprobat deciſio edita 30. Ianuarij
præteriti coram R. P. D. meo Vicecomite in vltimo §.
Et ita informantibus dumtaxat Leonijs fuit reſolutum.

R. P. D. CERRO.

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Romana Augumenti Dotis.

Veneris 16. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Hæres ex beneficio Inuentarij non tenetur vltra vires hæreditarias ſi de illis rationem reddat, licet inuentarium prætendatur imperfectum ſi tamen contineat Clauſulam addendi, & minuendi quæ præſeruat hæredem à dolo, ſine quo hæres non priuatur tali commodo, & condemnatus appellare poteſt, qua pendente, nihil poteſt innouari, nec minus circa incidentia

atten-

attenta Clausula, *quam*, *& quas*, quæ totam causam deuoluere facit.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta est timenda.*
2 *Attentata stante diuersitate causarum non intrant.*
3 *Attentata intrant etiam respectu incidentium vigore Clausulæ*, quam, & quas.
4 *Inuentarium præseruat hæredem ab omni damno perinde, ac si non adiuisset.*
5 *Inuentarium est conficiendum intra 60. dies à die obitus defuncti ex Piana constitutione.*
6 *Tempus inuentarij ægroto non currit.*
7 *Clausula addendi, & minuendi in Inuentario præseruat hæredem à dolo omissionis bonorum.*
8 *Omissio bonorum in Inuentario dolo non facta non priuat hæredem illius beneficio.*
9 *Exequatur contra personam, & bona propria hæredis datur non reddita ratione hæreditatis.*
10 *Rationis redditio bonorum hæreditariorum an benè, vel malè facta fuerit desumitur in petitorio, non in executiuo Iudicio.*

DECISIO CCCCXCIX.

DIssoluto matrimonio per mortem Bernardini Iacomini de ann. 1655. Hieronyma Vxor Iudicium instituit coram A. C. contra Roseum Iacominum, fratrem, & hæredem Mariti super solutione augumenti dotis scut. 4. mil. sibi per eumdem Bernardinum constituti tempore contracti matrimonij vnà cum quarto, & fructibus inde decursis verum prædictus hæres ad tuendam eius personam allegabat beneficium leg. & Inuentarij, & insuper petebat tradi notulam mobilium hæreditariorum, quæ penes Hieronymam reperiebantur ad effectum illa apponendi in Inuentario, & compensandi cum eius credito. Et quia R. P. D. Areostus per sententiam diffinitiuam declarauit Hieronymam non teneri ad tradendam notulam, & Inuentarium esse nullum, & dicto hæredi non suffragari, ad eius instantiam mihi commissa fuit causa appellationis, eiusque vigore citata collitigante sub die 8. Ianuarij 1657. solita inhibitio decreta fuit. Cùm verò postmodum Hieronyma redierit ad eumdem Iudicem, & obtinuerit exequatur contra personam, & bona propria hæredis, adita fuit signatura, quæ vltimo loco, quoad illius personam, & bona propria rescripsit cum clausula, *si quid exequen.* vnde dubitaui, an mandatum sit exequen contra personam, & bona propria, & negatiuè fuit resolutum.

Etenim post commissam causam appellationis in Rota, & post relaxatam inhibitionem Rotalem, non poterat Hieronyma redire ad Dominum Areostum, & citra vitium at-
1 tentatorum aliquid obtinere, † quia inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta semper est timenda, alias omnia gesta post eam dicuntur attentata, *Rota coram Verall. decis. 93. lib. 2.* Cardin. Caual. *decis. 573. n. 1.*
2 Nec excusari † possunt, ex eo quod sententia, à qua fuit appellatum contineat, quid diuersum ab alio Iudicio, vbi Hieronyma obtinuit mandatum, & exequatur, & regulariter attentata non intrant in diuersis, & diuersitas in proposito resultare non potest ex re, neque ex personis, quæ sunt eædem, nec etiam ex actione, quæ maximè habet dependentiam, & connexionem cum sententia, nam validitas dicti exequatur obtenti contra personam, & bona propria hæredum potissimè regulatur à Iustitia eiusdem sententiæ, cum prius veniat in dispositione id quod in ipsa continetur, nempè An Inuentarium sit validum, & an dicto hæredi possit suffragari, & ideò dum sententia est suspensa per appellationem, & causa reperitur commissa cum clausula, *quam*, *& quas*, vnà cum annexis, & conne-
3 xis, ac toto negocio principali † dubitari non potest, quin totum negocium spectet ad Rotam, & fuerint commissa attentata ratione connexionis, & dependentiæ, Franc. *in cap. vt debitis de appellat. n. 59. & 45.* Rota *decis. 187. n. 6. part. 2. diuers. decis. 618. n. 6. part. 2. recent. & pluribus allegatis dictum fuit in Meleuitana retrouenditionis 1. Iulij 1661. coram R. P. D. meo Celso §. non obstat.*

Et omittendo plura ab Informantibus deducta circa iniustitiam mandati relaxati contra bona hæreditaria Bernardini, quæ visa fuerunt extra dubium, de quo hodie agitur restrictum dumtaxat ad exequatur contra personas, & bona propria hæredum, censuerunt Domini executionem non posse fieri contra Roseum, † qui dum adiuit hæ- 4
reditatem Bernardini fratris cum beneficio leg. & Inuentarij præseruatur ab omni damno, perindè ac si hæreditatem non adiuisset, & vltra vires hæreditarias non tenetur *per text. in l. finali §. & si præfatam C. de Iur. deliberand.*

Non obstat, quòd Inuentarium non confecerit intra dies † sexaginta computañ à die obitus defuncti, *iuxta* 5
Constitutionem san. mem. Pij Quarti §. 12. Bullar. nou. tom. 2. Paul. §. 5. constit. 71. §. 11. sub n. 21. d. Bullar. tom. 3.

Contrarium enim resultat ex facto ponderando, quod licet à die 17. Nouembris 1655. quo decessit Testator vsque ad diem 31. Ianuarij sequentis anni, quo fuit completum Inuentarium effluxerint dies 15. nihilominus deducto tempore infirmitatis dierum decem, & septem, † quod cur- 6
rere non debet in præiudicium hæredis, hoc modo impediti *per text. in l. quibus diebus 40. ff. de condit. & demonstrat.* Phanucc. *de Inuent. part. 1. num. 21. inter tract. magnos tom. 8. part. 2. fol. mihi 268.* Paul. de Castr. *cons. 398. num. 3. & cons. 349. post princ. §. prætereà dicitur lib. 2.* Neuizan. *cons. 9. num. 14.* patet Inuentarium fuisse completum tempore congruo, cum facta tali deductione non effluxerint nisi dies 58.

Pariter non est momenti nullitas deducta ex eo quod à principio fuerit omissa descriptio nonnullorum mobilium, quia cum illa fuerint addita vigore clausulæ, † & protesta- 7
tionis addendi, statim atque ad notitiam peruenerit, si quid apparebit omissum cessat, quælibet præsumptio doli, vt firmat Surd. *decis. 222. num. 13. Rota coram Gregor. decis. 169. num. 4.* & vbi dolus † non adest, sola omissio non 8
priuat hæredem beneficio Inuentarij, Bald. *in l. finali §. cum igitur num. 8. C. de Iur. deliberand.* Gratian. *discept. forens. cap. 532. num. 27.* Menoch. *cons. 471. num. 1. & seqq.* Rota *decis. 331. part. 5. & decis. 181. num. 2. part. 6. recent.*

Denique † non obstat, quòd *exequatur*, passim con- 9
cedatur contra personam, & bona propria hæredis quoties non reddit rationem de bonis Inuentariatis, *vt in Romana quarti dotalis 19. Iunij 1645. §. 1. quia coram me.*

Nam Roseus rationem reddidit, vt constat ex relatione periti eius *Summario num. 22.* in qua dumtaxat constituitur debitor hæreditatis in summa scut. 33. *& in dicto Summario num. 11.* dantur solutiones ab eodem factæ in manibus Hieronymæ pro quantitate valdè maiori. Mobilia verò fuerunt ab eodem exhibita penes tertiam personam, *vt in eodem Summario num. 20.* An verò ista ratio, benè vel malè reddita fuerit, & an Hieronyma possit exequi super bonis hæreditarijs ante redditam rationem, in qua Roseus potest etiam remanere Creditor Domini dixerunt hic non esse discutiendum in Iudicio executiuo, sed in petitorio,
† & negocio principali, *vt alias seruatum fuit coram bon.* 10
mem. Coccin. decis. 151. num. 3. & in Romana de Pratis 6. Iunij, & 12. Nouembris 1629. coram bon. mem. Cardinali Hieronymo Verospio.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. NINOT.

Eugubina Societatis.

Veneris 16. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Statuto de duabus conformibus non est locus, quando altera pars appellauit æqualitatis seruandæ causa, maximè, quando Iniustitia sententiarum ex processu redditur turbida.

SVMMARIVM.

1 *Statuto de duabus non est locus stante appellatione alterius partis.*
2 *Aequalitas inter partes in Iudicijs seruanda est.*
3 *Sententiæ in Minori summa, & in parte in qua vna aliam confirmat dicuntur conformes.*
4 *Discordia peritorum reddit causam appellabilem.*
5 *Peritioris Electio arguit errorem peritorum, & n. 6.*

DECISIO D.

NOn intrare statutum Eugubij mandans duas sententias conformes esse exequendas fuit hodie resolutum, † quia sicut bis admissa fuit appellatio per Damia- 1
num,

num, & Sensium interposita à Laudis contra eos fauore Bugiani promulgatis per Arbitros in partibus, ita è conuerso permitti debet Bugianno iterùm appellare à secunda sententia confirmatoria alterius contra ipsum lata in Curia,
2 ad quam in tertia Instantia, causa fuit deuoluta, † vt inter partes seruetur æqualitas *ad text. in cap. non licet de reg. Iur. in 6. l. final.* ibique Bald. *C. de fruct. & lit. expens. Rota coram Buratt. decis. 40. num. 4. & 5. decis. 52. num. 18. & 19. part. 8. recent. & in Fulginaten. subhastationis 19. Ianuarij 1656. §. visum est coram R. P. D. meo Albergato.*

Nec subsistit, quod dd. Damiano, & Sensio licuerit à supradictis laudis appellare ob eorum difformitatem etenim
3 † quoad Minorem summam, & in ea parte, in qua secundum laudum approbauit primum erant conformia, & locum habere poterat dispositio d. Statuti, Dec. *cons. 385. n. 1. Thesaur. decis. 122. n. 10.* Rota *decis. 188. n. 5.* post Cens. *de Cens. decis. 264. n. 32. part. 8. recent.*

Eoque libentius Domini hanc resolutionem fuerunt amplexi; quia Nigronus tertius peritus, cuius relationi innititur prima sententia A. C. qui illum elegit, asserit ex prima Societate, & negotio artis Lanæ inter collitigantem inito, & à DD. Damiano, & Sensio administrato peruenisse ad manus dd. administratorum scut. 13736. & ex dicta Societate inter Bugiannum, & Sensium tantum contracta sensium percepisse scut. 3729. 60. & tamen ex bilancio prius ab Arbitris confecto constat, vt supra summam habitam ex primo negocio ascendere ad scut. 23364. & 92. & ex se-
4 cundo ad scut. 6597. vnde ex ista discordia † in notabili quantitate absque vlla demonstratione, ex qua iustificetur illam prouenire, potest valdè suspicari de errore dictæ relationis, maximè quia ipsemet A. C. hoc videtur agnouisse
5 dum postea ad instantiam Bugianni deputauit † peritiorem Stephanum Michellinum, cuius deputatio licet euanuerit, ex eo quia ille non retulit intra mensem, iuxta conditionem appositam in decreto eius electionis. Atta-
6 men benè demonstrat Iudicem existimasse dictam † relationem Nigroni esse defectiuam, quibus concurrentibus visum fuit esse deueniendum ad nouam periti electionem ex traditis per Rota *in Romana pretij Fœni impress.* apud Marchesan. *de Commiss. part. 23. sub num. 5.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Burgeñ Funeralium.

Veneris 16. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Parochis debetur quarta Funeralis ex Iuris dispositione, in qua dicuntur habere intentionem fundatam contrarijs consuetudinibus, & priuilegijs non obstantibus quando non continent derogationem, *cap. dudum de sepulturis*, vel Parochi habent consuetudinem specialem, vel possessionem quadragenariam.

SVMMARIVM.

1 *Parochi habent intentionem fundatam in iure ad effectum consequendi quarta funeralium.*
2 *Quartæ Funeralis nomine quæ veniant.*
3 *Testibus super affirmatiua deponen. magis credendum est.*
4 *Testis depositio habens Iuris assistentiam est præferenda.*
5 *Oblationes quæ annales, & quæ annuales dicantur.*
6 *Declaratur* decis. 85. apud Tambur. de Iur. Abbat. *de ea loquens.*
7 *Generalis consuetudo non attenditur stante speciali, & num. 8.*
9 *Parocho eo magis debetur quarta funeralis, quando congruam non habet.*
10 *Priuilegia aduersus quartam funeralium non continentia derogationem*, Clementinæ dudum, *non suffragantur.*
11 *Quartæ generalis exactio vigore quadragenariæ possessionis Parochis debetur, non obstante contrario priuilegio.*

DECISIO DI.

OCcasione funeris Antoniæ de Maceda, & Salaza, quam Ecclesia Fratrum Sancti Pauli extra muros Ordinis Prædicatorum sibi sepulturam elegerat, renuentes Fratres quartam funeralem persoluere Beneficiatis Ecclesiæ parochialis S. Mariæ de Blanca, introducta lite coram Ordinario Burgeñ ab eo reportarunt mandatum de manutenendo in possessione, seu quasi percipiendi integrè, & priuatiuè oblationem annualem duodecim fanecarum, quæ pro ea dantur, omnium defunctorum, qui sepeliuntur, & sepulti fuerunt in Ecclesia ipsorum Conuentus; Cùmque pro parte Beneficiatorum Ecclesiarum parochialium Burgeñ prætenderetur huiusmodi mandatum de manutenendo cum omnibus alijs gestis in partibus attentatorum vitio subiacere ob antiquam litem anno 1507. in Rota introductam, eiusque Rotalem Inhibitionem, dubium proposito super attentatis 14. Nouembris 1661. In quo Domini mandarunt videri de bono Iure. Tamdem super hoc suscepta disputatione resolutum fuit constare de bono Iure Beneficiatorum, vt infra.

Habent † enim assistentiam Iuris super consequutione 1
quartæ funeralis tam ex dispositione *Text. in cap. 1. de sepult. & in Clem. dudum*, §. *verum eod. tit. quam ex dispositione Sacr. Concil. Trident. sess. 25. cap. 13. de reform. vt respondit Rota coram Card. Caual. decis. 101. num. 1.* & apud Tambur. *de iur. Abbat. decis. 83. pariter num. 1. cum alijs allegatis* ad Barbos. *de Paroch. part. 3. cap. 24. num. 3. cum seqq.*

Et huiusmodi Iuris assistentia pro quarta funerali non solum procedit in ijs obuentionibus, † quæ dantur Eccle- 2
siæ, in qua quis sibi eligit sepulturam in ipsa die funeris, & tempore, quo corpus est in funeribus extra terram, sed etiam de quibuscumque, & quomodocumque relictis tam Iure Legati, quàm Institutionis, quæ dantur, & postquàm corpus terræ reconditum est, si causa, & occasione funeris elargita sunt, vt optimè dicit Cardin. Zabarell. *in dicta Clem. Dudum dicto §. Verum sub num. 4. vers. Sed vt dicit, & num. 5. de sepult.* Calder. *cons. 4. per totum eodem tit.* Franc. Leo *Thes. for. Eccles. part. 2. cap. 14. num. 12.* Aloys. Ricc. *prax. quot. resolut. for. Eccles. part. 1. resol. 581. num. 5. & 6. Lauor. var. lucubrat. tom. 1. tit. 2. cap. 3. num. 191. & 192.* Barbos. *d. cap. 24. sub num. 37. vers. siue antequam.*

Et sine difficultate dum Beneficiati vlterius probant specialem consuetudinem, & quasi possessionem quadragenariam percipiendi huiusmodi quartam ab omnibus Regularibus, & in specie à Fratribus Monasterij Sancti Pauli extra muros de omnibus rebus, quæ offeruntur ratione sepulturæ tam in die funeris, quàm in alijs nouenarijs exequiarum, nempè in prima, tertia, & nona diebus, & in anniuersario, ac in omnibus alijs diebus anni, vt ex pluribus testibus formiter examinatis tam de anno 1507. *Summario n. 5.* comprobatis à *Rota coram Card. Millin. decis. 49. & decis. 52.* quàm de recenti scilicet de anno 1658. *Summario num. 6.* qui testificantur de huiusmodi consuetudine, & quasi possessione, videntibus scientibus, & tolerantibus ipsismet Fratribus Sancti Pauli collitigantibus.

Non obstant Testes eorumdem Fratrum, quia non coarctant negatiuam, † cum in concursu magis sit deferen- 3
dum testibus Beneficiatorum deponentibus super affirmatiua, Felin. *in cap. nostra num. 4. de testibus*, Card. Seraph. *decis. 607. num. 2.* Gregor. *decis. 449. num. 3.* Et † habeant 4
assistentiam Iuris, Seraphin. *decis. 1135. num. 4.* Gregor. *decis. 51. num. 2.* Præterquod verè deponunt de oblationibus annualibus, super quibus obtinuerunt dictum mandatum de manutenendo, nec super ijs cadit hodie quæstio, † cum 5
maxima sit differentia inter oblationes annales, & annuales, Annalis enim intra annum fit, annoque terminantur, vt de annali exceptione habetur *in rubr. C. de ann. except.* annualis autem est annua, idest repetita quotannis, vt annuum legatum *Rubr. de ann. leg. & fideicomm. l. 1. C. quand. dies leg. ced.*

Nec turbant † deducta in Elneñ Iurium parochialium 6
coram Queipo apud Tamburin. *vbi supra decis. 85. per totum.* Quia quæstio ibidem erat super casu valdè diuerso, videlicet an Parochus posset cogere hæredes ad reiterandum officia in Ecclesia parochiali, fundatur super consuetudine generali, † quæ non attenditur, concurrente spe- 7
ciali, vt hic, quæ præualet generali, *gloss. in cap. super eis verb.*

verb. in vicinis de censib. Card. Put. *decis.176. num.7. lib.3. in correct.* Cardin. Caual. *decis.95. num.2. vers. & cum hec, decis.356. num.2.* Atque vlterius generale, & præcipuum fundamentum fuit tam in particulari statuto directo ad
8 principatum Cathaloniæ, quod non extenditur † ad Diœcesim Burgeñ, quàm *in Constitut.41. san. mem. Py V.* quæ per successiuam *Constitut. Gregory XIII.* redacta fuit ad terminos Iuris communis ex *Sac. Concil. Trident.* vt dixit Rota apud eumdem Tambur. *decis.84. num.6.* & notat Barbos. *in collect. Sacr. Concil. d. sess.26. cap.13. de reform. num.4.*

9 Eoque faciliùs † admittenda visa sunt, ex quo Beneficiati curam animarum exercentes, nec decimas possident, nec aliud emolumentum pro congrua obtinent, nisi huiusmodi quartam funeralem, hinc enim elicitur ratio veritatis probatæ particularis consuetudinis.

10 Nec vrgent priuilegia exemptiua, † nam concessa ante
Clementinam dudum ab ea remanserunt reuocata, vt in ipsa legitur, & respondit Rota *decis.83. num.2.* apud Tambur. Concessa post dictam Clementinam non possunt suf-
11 fragari. † Tum quia non continent eius expressam, & specialem derogationem, Caual. *dicta decis.101. num.2.* Barbos. *de Paroch. d. cap.24. num.8.* Tum etiam quia dum Beneficiati iustificarunt particularem consuetudinem continuatam per annos 40. etiam ante Concilium Tridentinum percipiendi à Fratribus Sancti Pauli Collitigantibus prædictam quartam funeralem, etiam de obuentionibus post diem funeris, in nouenarijs, Anniuersario, & omnibus alijs diebus anni traditis causa, & occasione funeris, durante anno tantum, in hac particulari consuetudine, &
12 quasi possessione continuare debent, ex † dispositione Concilij, quibuscumque priuilegijs non attentis, vt dixit Rota *in hac causa coram Cardin. Millin. d. decis.49. vers. aut fuerunt concessa* apud Tambur. *dicta decis.84. num.4. vers. & quatenus esset*, & comprobat Barbos. *d. cap.24. num.12.*

Et ita resolutum fuit constare de bono Iure Beneficiatorum modo quo supra vtraque parte informante, &c.

R. P. D. EMERIX.

Bononieñ Legati, seu Dotium.

Veneris 16. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Legata licet non debeantur, nisi soluto ære alieno tamen hoc fallit duobus in casibus in *dec. relatis*, & pro consequutione A. C. relaxat mandata executiua, quæ stante clausula, *si quid exequendum*, si tamen sint valida, & iusta Rota exequitur non obstante stylo contrario eiusdem Tribunalis.

SVMMARIVM.

1 *Rota pro Legatis non dat viam exequutiuam.*
2 *A. C. pro legatis dat viam exequutiuam.*
3 *Rota stante clausula*, si quid exequendum, *exequutiuè procedit.*
4 *Clausula*, si quid exequendum, *operatur quod Iudex stante Iustitia sententiæ executiuè procedat.*
5 *Legatum non debetur nisi soluto ære alieno.*
6 *Mandatum pro legato in præiudicium creditorum relaxari non potest, quod limita, vt n.7. 8. & 9.*

DECISIO DII.

CVm vxor, & filiæ q. Matthæi Muscardini pro consecutione legati dotium ab eodem in vltimis tabulis sibi relicti mandatum executiuum ab A. C. contra illius hæreditatem obtinuissent, & causa appellationis per Signaturam Iustitiæ mihi commissa fuisset cum clausula, *si quid exequen.*
1 Dubitaui ad formam rescripti, an mandatum A. C. esset † exequeñ, & DD. inhærentes stylo huius Tribunalis, quod in legatis non consueuit procedere exequutiuè, prout testatur Adden. ad Buratt. *decis.208. num.12.* Rot. *decis.604. num.12. part.2. tom.3. & decis.260. num.1. part.9. recent.* censuerunt mandatum esse iustum.

Moti fuerant ex clara, & litterali voluntate Matthæi data *in Summario Mulierum num.1.* qua stante non est dubium
2 quin legatum debeatur, & pro eo † in Tribunali A. C. exequutiuè procedi potuerit, Tiber. *in praxi lib.2. cap.6. sub num.4.* Adden. ad Buratt. & Rota *in supra citatis decisionibus.*

Nec refert, quòd Rota † aliter procedat, quia omisso 3
quod nonnulli ex DD. credebant non esse contra stylum si Rota in hoc casu procederet exequutiuè propter clausu-
lam, *si quid exequen.* † quæ præseruat viam executiuam, 4
& operatur quod Iudex, si videt decretum iustum, & validum ad euitandos circuitus appellationum debet procedere ad illius executionem, Ridolphin. *in praxi part.1. cap.13. num.500. & seqq.* Rub. *in suis singular. clausula 95. §.2. & 775. num.1.* Seraphin. *decis.1412. num.2.* vbi ait hoc procedere quamvis alias in iudicio esset proceden. & in simili de clausula, qui ad vlteriora dixit Rot. post Zacch. *de oblig. Cameral. decis.215. n.6. & seqq.*

Cessat obiectum dum iuxta stylum Tribunalis omissa via exequutiua simpliciter canonizatur Iustitia mandati, quæ manifestè resultat ex testamento Matthæi *dicto Summario num.1.*

Non obstat, † quòd legatum non debeatur, nisi soluto 5
prius ære alieno, *l. Papinianus, §.4. ff. de inofficioso testam. & §. cum autem ratio institut. ff. ad leg. falcidiam*, quod-
que propterea mandatum ab A. C. † in præiudicium Cre- 6
ditorum relaxari non potuerit, *l. Vniuersa, C. de legat. & l. final. §. sin vero Creditores, C. de Iure deliberand.*

Tum quia mandatum † non fuit relaxatum contra cre- 7
ditores nec in Iudicio formalis concursus creditoris Matthæi, sed solum contra eius bona citatis pro eorum Iure, & interesse creditoribus ex causa negotij post eius obitum ex illius præcepto, seu desiderio continuati.

Tum etiam † quia dum agitur contra bona Mercatoris 8
qui in testamento ordinauit continuationem negotij, & debita fuerunt contracta non ab ipso Mercatore in vita, sed post eius obitum occasione negotij illa non retrahuntur
in præiudicium legatariorum † præsertim quando prout 9
hic Testator pro solutione Legatarij permisit alienationem bonorum, *Rota coram Caual. decis.41. decis.51. & decis.312. per totam, & decis.269. part.6. recent.*

Sicuti, nec etiam aduersatur statutum fori Mercatorum Bononieñ mandans omnes creditores decocti concurrere per æs, & libram, quia statutum restringitur ad creditores intra quinquennium ante decoctionem *dicto Summario num.5.* Mulieres autem sunt Creditrices per septem annos, & vltra ante decoctionem, & consequenter statutum non applicatur.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Reatina Beneficij.

Veneris 17. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus inter priuatos probatur ex quadragenaria cum fama, nec cadit sub reseruationibus licet Papa derogare possit etiam si Iuspatronatus esset mixtum, quia ad effectum reseruationis censetur laicale.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus inter priuatos probatur ex quadragenaria cum fama.*
2 *Iuspatronatus Laicorum non cadit sub reseruationibus, Pontifex tamen posset ad libitum derogare.*
3 *Iuspatronatus mixtum censetur in totum laicale ad effectum excludendi reseruationem.*
4 *Admissus ad causam independenter à Iure collitigantis non tenetur acta transportare.*
5 *Acta transportare tenetur admissus ad causam in statu, & terminis.*
6 *Patroni non valent impedire prosequutionem causæ inter præsentatum, & prouisum Apost. maximè quando prosequutio est ipsis fauorabilis.*

DECISIO DIII.

PEr sententiam Rotalem editam præuijs duabus decisionibus à R. P. D. meo Verospio adiudicandum Beneficium controuersum Dominico Paulino tamquam præsentato à maiori numero patronorum in concursu Vincentij Transei

Transei alterius præsentati commissa causa R. P. D. Beuila-
qua coram eo comparuit Sebastianus Spinosus, & præsen-
tata prouisione Apostolica tamquam de reseruato institit
illius vigore pro eiusdem Beneficij adiudicatione. Hinc cau-
sam in duplicem discussionem distracta prodijt contra Spi-
nosum alia sententia ad fauorem Paulini, à qua coram me
appellatione interposita proposui dubium super illius subsi-
stentia.

Et quamuis Spinosus pluries citatus nihil opponere curas-
set contra validitatem, & iustitiam sententiæ, sed ad dif-
ferendam resolutionem instaret præter acta gesta ab eo co-
ram R. P. D. meo Beuilaqua iam coram me transportata
transportari etiam alia gesta coram R. P. D. meo Verospin
inter Paulinum, & Transeum, & ex alia parte illi de Stoc-
chinis, qui eumdem Transeum præsentauerant petierint
etiam supersederi stante eorum admissione ad causam nu-
per à Signatura Iustitiæ obtenta Domini horum omnium
reiectis Instantijs pro confirmatione sententiæ responde-
runt.

Quia validitas satis colligebatur ex actis, & Iustitia ex
duabus decisionibus R. P. D. mei Beuilaquæ, qui nedum
euidenter probant existentiam Iurispatronatus penes eos,
qui præsentarunt Paulinum ex quadtagenaria possessione
1 cum fama, † quæ sufficit inter priuatas personas, & de
vsurpatione non suspectas, *vt dixit Rota coram Mohedan. decis. 12. in fine de Iurepatron. & decis. 312. num. 3. part. 1. recent. & in Piscien. Capella 10. Ianuary 1622. §. Etenim coram bon. mem. Cardin. Fabritio Verospio cum alijs in 1. decis. R. P. D. mei Beuilaqua 13. May 1661. §. non obstat.*

Verùm etiam clarè conuincunt insubsistentiam gratiæ à
Spinoso obtentæ tamquam de reseruato ratione mensis
dum huiusmodi beneficium de Iurepatronatus laicali, vel
2 mixto † non cadit sub reseruationibus licet ei possit Ponó-
fex ad libitum derogare, vt latè firmatur *in princ. alterius
decisionis Ren. P. D. mei Beuilaqua 13. Ianuarij* 1662. Mix-
3 tum enim censetur † in totum laicale ad effectum exclu-
dendi reseruationem, Felin. *in tract. quando littera Apostolica ampliat. 6. num. 6.* Gabriel *cons. 197. num. 7. lib. 1.* Me-
noch. *cons. 654. num. 2.* & latissimè firmantur *in mox allegata decis. R. P. D. mei Beuilaqua per totam, cum qua Domini transierunt.*

Quibus nec placuit differre resolutionem ex eo quod acta
prioris instantiæ coram R. P. D. meo Verospio gesta inter
Paulinum, & Transeum præsentatos à diuersis personis
non sint coram me transportata.

4 Quia dum Spinosus † prouisus Apostolicus non venit
ad causam coadiuuando, & prosequendo Ius alterius ex
collitigantibus, sed independenter, immò ad effectum
excludendi vtrumque, dicitur venisse tamquam in prima,
& consequenter acta illuc vsque facta illum, nec actiuè,
5 nec passiuè afficere poterunt quicquid sit † si in statu, &
terminis ad defensionem alterutrius fuisset admissus, vt be-
nè notat Adden. ad Greg. *decis. 259. num. 3. 4. & 7.* & di-
stinguit Rota *decis. 352. num. 2. part. 3. recent.*

Neque etiam visa fuit retardanda resolutio ex instantia
patronorum, qui Transeum præsentauerant, quia cum
pertinentia Iurispatronatus non cadat sub hodierno dubio,
in quo solum discutitur releuantia prouisionis Apostolicæ à
6 Spinoso obtentæ visum fuit DD. non posse † patronos cau-
sæ prosecutionem impedire præsertim in resolutione eis
fauorabili, ex qua firmatur libertas Iurispatronatus, qui
quatenus eorum Ius prosequi velint, poterunt disputare
dubium admissionis ad causam, qui diuersum à Iure Spino-
si, & Paulini, de quo hic agitur.

Et ita pro confirmatione sententiæ Rotalis responsum
Paulino tantùm informante, Spinoso pluries atque iterùm
citato, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Vsufructus.

Mercurij 28. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Sequestra regulariter de Iure sunt prohibita, Verumtamen stante verisimili periculo dilapidationis bonorum partis collitigantis, difficilis exactionis rei controuersæ, tunc locus est sequestro. Nam æquitas id suadet, ne iudicium reddatur elusorium.

SVMMARIVM.

1 *Sequestratio bonorum regulariter de iure est prohibita.*
2 *Sequestrum tunc est permissum, quando adest timor dilapidationis bonorum.*
Sequestrum tunc est permissum, quando adest timor difficilis recuperationis bonorum.
3 *Iudicium ne reddatur elusorium cauendum est.*
Bona, quæ litigantur, si de facili distrahi possunt, ponenda sub sequestro sunt.
4 *Litigans in aliquo loco si ibi bona non possideat, præter ea, quæ litigat, si ea facilè possunt distrahi, apponendum est sequestrum.*
5 *Loca montium de facili possunt distrahi.*
6 *Bona hæreditaria, si contineant loca montium, & hæreditas litigatur illa ponenda sunt sub sequestro.*
Loca montium, quando sunt alienata, difficilis sunt recuperationis, n. 6.
7 *Loca montium dum alienantur, & sunt libera non recipiunt hypothecam, sed libera transeunt in emptorem.*
Et ex hoc speciali prouisione per Papam facta in illorum erectione.
8 *Sequestro est locus, si æquitas id persuadet, ad effectum, vt indemnitati partium Collitigantium consulatur.*

DECISIO DIV.

Dilata resolutione dubij sub die 26. Maij proximè præte-
riti propositi in causis restitutionis in integrum petitæ
à Ioanne aduersus sententiam Rotalem concedentem Flo-
rentiæ de Angelis vsufructuariæ hæreditatis Gabrielis Prati
immissionem in possessionem bonorum in ea repertorum.
Hodie incidit quæstio super sequestro, quod Rota hinc inde
apponendum esse censuit, nam licet regulariter † prohibita 1
sit sequestratio per *Text. in l. vnica, C. de prohibit. sequestr.
pecun.* Alex. *cons. 163. num. 1. lib. 6.* Ea tamen permissa est,
quando disceptatur † de re cuius adest timor dilapidatio- 2
nis, vel difficilis recuperationis, tunc enim ne Iudicium
reddatur elusorium, æquitas suggerit, † vt reus cogatur 3
præstare cautionem vel pati vt res, illiusque fructus, qui de
facili substrahi possunt ponatur sub sequestro, *l. Imperatores, §. fin. ff. de appellat. l. fideiussor, ff. qui satisdare cogantur cap. 2. vbi glos. in verbo sequestrari,* Abbas *num. 22.* Ho-
stien. & Ioan. Andr. *in princ. de sequestr. possess. fruct.* Paris.
cons. 41. num. 44. lib. 1. Natt. *cons. 584. num. 1. & seq.* Grat.
discept. 114. num. 1. cum seq. Rota coram Card. Seraph. decis. 1126. in fine, & inter diuers. decis. 13. num. 1. part. 2. decis. 136. num. 3. vers. accedat part. 2. & decis. 215. num. 1. part. 4. tom. 2. recent. in Romana Vinea 17. Aprilis 1643. §. vnde coram bon. mem. Bichio.

In præsenti autem respectu Ioannis Furni ex eo intrat se-
questrum, quia ipsa degit in Ciuitate † Asten̄ vnde origi- 4
nem trahit, & nihil in Vrbe possidet. Ideòque si loca mon-
tium non resignaret, illorumque † fructus, & domus 5
pensiones exigeret, & in proprium vsum conuerteret sine
dubio difficilis immò impossibilis esset recuperatio, quæ † est 6
causa appositionis sequestri, vt notant præcitati, & si-
gnanter Natta *d. cons. 534. per tot.* Ioannes Faber *in §. hodie num. 9. institutionibus de action.* Gratian. *discept. d. cap.
114. num. 8.* Mascard. *conclus. 1298. num. 2.* Franc. Racchet.
decis. Delphinat. Quo verò ad Florentiam dum nonnulla lo-
ca montium ad hæreditatem controuersam spectantia di-
straxit ex hoc capite, & ne alia alienet absque spe recupe-
rationis ob † qualitatem illorum, quæ non recipit hypothe- 7
cam, sed transeunt in emptorem ex speciali prouisione
per Papam facta in illorum erectione, Gratian. *discept. forens. cap. 730. num. 48.* Rota *decis. 77. num. 19. & 20. part. 6. recent.* ad consulen̄. indemnitati Furni fumi collitigantis ea-
dem æquitas suadet pro appositione similis sequestri super
dd. locis montium, & alijs † effectibus hæreditarijs, Lan- 8
cellot. *de attent. part. 2. & cap. 12. limitat. 12.* Gail. *pract.
obseru. 147. num. 3. lib. 1.* Rota apud Buratt. *decis. 545. n. 5.*
alijque plures cumulatis per Modern. Perus. *de manuten. obseruat. 75. num. 49.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D.

R. P. D. NINOT.

Papieñ Census.

Lunæ 3. Iulij 1662.

ARGVMENTVM.

In hac decisione agitur cuius generis debet esse iniustitia. Sententiæ ad effectum petendi, & obtinendi restitutionem in integrum aduersus rem iudicatam.

SVMMARIVM.

1 *Iniustitia Sententiæ impedit effectum rei Iudicatæ.*
2 *Iniustitia etiam non notoria dat causam restitutioni in integrum.*
3 *Hypotheca efficit, vt res transeat cum eadem in omnes possessores.*
4 *Hypotheca generalis comprehendit omnia bona, tam præsentia, quàm futura.*
5 *Instrumentum diuisionis probat in præiudicium diuidentium.*
6 *Dos in posteà quæsitis à debitore præfertur creditoribus anterioribus, & n.7. Quod fallit, vt n.8.*
9 *Creditor defuncti præfertur creditoribus hæredis anterioribus, & priuilegiatis.*
10 *Hypotheca non diminuitur ex diuisione bonorum.*
11 *Possessio probatur ex Iudicio iactationis, & iactationum.*

DECISIO DV.

NOn constare de re iudicata, sed de causis restitutionis in integrum Domini resoluerunt ob iniustitiam sententiæ fauore D. Bottigellæ latæ ab Ordinario in partibus,
1 † quæ impedit effectum rei iudicatæ, † & qualiscumque
2 sit etiam non notoria præbet sufficientem causam dictæ restitutionis, Rot. *decis.492. num.1. part.1. decis.53. num. . . part.9. coram Seraphin. decis.351. n.2.*

Iniustitia deducitur ex eo, quia dicta Sententia declarat nullum Ius competere Pio Berno super bonis, de quibus agitur, ad exclusionem d. Bottigellæ possessoris, & tamen illa Pio sunt obligata pro fructibus duorum censuum alias fauore Petri eius patris impositorum ab illis de Beccaria, & continentium hypothecam anteriorem, cuius onus tam-
3 quam inhærens, † rei transit ad quoscumque possessores, & consequenter efficit, quod contra Bottigellam possit agi Saluiano pro eorumdem fructuum solutione, Cenc. *de cens. q.98. n.34. Rota coram Merlin. decis.487. sub num.26. vers. Neque suffragatur.*

Subsistentia verò dictæ obligationis est clara, nam vnus
4 † ex dd. censibus fuit impositus de anno 1595. à Petro Francisco Beccaria tam nomine proprio, quàm vti Procuratore Æmilij sui Patris, necnon Cæsaris, Iulij, ac Ludouici suorum fratrum, ideò cum dicta bona sint hæreditaria Æmilij censeantur inclusa sub generali hypotheca bonorum eiusdem Æmilij fauore dicti de Bertis constañ in Instrumento dicti census, quæ comprræhendit omnia bona debitoris tam præsentia, quàm futura, *l. prima, ff. de pignor. l. final. quæ res pignor. obligat. poss.* Mantic. *de tacit. lib.11. tit.22. n.26.* Merlin. *de pignor. lib.1. tit.3. qu.11. n.14. Rota coram Buratt. decis.749. n.15.*

Non potest opponi, quod probetur hæc bona spectasse ad dictum Æmilium, nam ibi benè iustificatur ex Instrumento diuisionis post illius mortem confecto inter prædictos quatuor suos filios, vbi illa tamquam reperta in ipsius hæ-
5 reditate fuere descripta, & diuisa, quod † Instrumentum probat in præiudicium diuidentium, & d. Bottigellæ habeñ causam à duobus ex eis, Ruin. *consil.126. num.16. lib.2.* Peregrin. *de fideicomm. art.44. num.5. Rota coram Buratt. decis.641. n.9. decis.417. n.5. tom.2. recent. in Bononien. fideicommissi de Maluetijs 4. Februarij 1661. §. Identitas coram R. P. D. Beuilaqua.*

Minus obstat, quòd Franciscus Beccaria hæres dicti Cæsaris sui Patris, & Iulij patrui de anno 1639. hæc bona obuenta in dicta diuisione prædictis suis authoribus dederit insolutum Luciæ suæ Matri, & Auctrici Domini Buttigellæ
6 pro certa rata eius crediti dotalis, propterea † opus sit docere illa peruenisse ad dictum Cæsarem, & Iulium debitores eiusdem dotis, antequam ipsa dos esset constituta, ad hoc, vt hypotheca competens ex Instrumento d. census in eis possit exerceri, cum in posteà quæsitis à debitore, dos ad instar Fisci præferatur creditoribus, etiam habentibus hypothecam anteriorem, iuxtà opinionem de qua per Mantic. *de tacit. lib.11. tit.26. num.23.* Peregrin. *de Iur. Fisci lib.6. tit.6. num.36. & seqq.* Cancer. *var. resolut. lib.1. cap. 9. num.2.* comprobatam à Rota *decis.328. num.39. & seqq. part.5. recent. in Romana Census, seu Saluiani 5. Maij 1655. coram R. D. meo Decano.*

Etenim obiectum † vrgeret si Pius vellet agere contrà 7
dicta bona vti propria dd. Cæsaris, & Iulij, ac prorsus cessat, dum ille prætendit † ea sibi esse hypothecata vti bona 8
hæreditaria d. Æmilij, qui pro dote dictæ Luciæ non erat obligatus, † & intrat conclusio, quod in bonis hæredita- 9
rijs creditor defuncti præfertur Creditoribus hæredis, licet anterioribus, & priuilegiatis, *ad Text. in l. prima, §. Sciendum, ff. de separ. gloss. in l. eos, verb. competunt in fine, C. qui pot. in pign. hab.* Surd. *decis.310. num.4. & seqq.* Fontanell. *de pact. nuptial. clausul.4. gloss.9. part.3. num.51.* Merlin. *de pignor. lib.4. tit. . . quæst.35. per tot.* Salgad. *Labyrinth. Creditor. part.1. cap.9. n.5. & seqq. Rota coram Caualler. decis.41. num.2. in Perusina Reintegrationis 27. Maij, §. Et quod attinet coram R. P. D. meo Beuilaqua, & 13. Iunij 1661. coram R. P. D. Verospio.*

Respectu verò alterius census impositi à dictis quatuor fratribus de Beccaria 17. Septembris 1613. post mortem Æmilij eorum Patris, quamuis ille sit dicta dote posterior, tamen cum pro huiusmodi debito dotis non essent, vt suprà obligati, nisi duo ex dd. fratribus nempè Cæsar, & Iulius eius vigore non † potest impediri creditum census, quo 10
minus exerceat suum hypothecam in portionibus eorumdem bonorum, quæ fuerunt Petri Francisci, & Ludouici aliorum duorum fratrum, quia illa non fuit extracta, vel diminuta ex dicta subsequenti diuisione, sed adhuc dicta bona remanserunt hypothecata pro indiuiso, *l. si consentit, §. final. ff. quibus mod. pign. vel hypothec. solu. l. si quis putans, §. Si fundus,* ibique *gloss. in verb. Creditori,* Bart. *num.1. & 4. ff. commun. diuid. l. tertia, §. finali, C. quo potior. in pignor. hab.* Merlin. *de pignor. lib.2. tit.1. qu.36. n.22.* Salgad. *Labyrinth. Creditor. part.3. cap.13. n.36. & seqq.* Rot. *decis. 205. n.3. & seqq. part.7. recent.*

Constito itaque ex prædictis de causis restitutionis in integrum conclusum fuit Pium esse immittendum in possessione omnium bonorum, de quibus agitur, pro fructibus dicti primi census, & pro fructibus alterius, vt suprà impositi de anno 1650. in possessionem eorumdem bonorum, quoad duas eorum partes, quæ antequam fieret dicta diuisio spectabant ad dictum Petrum Franciscum, & Ludouicum, quia constat de eius credito cum hypotheca anteriori, & quod dicta bona, quæ fuerunt, vt suprà possessa ab Eminentissimo, & deindè à dd. Fratribus modo possideantur à D. Bottigella † probatur ex Iudicio Iactationis Iacta- 11
ctionum per eum in partibus mota contrà dictum Pium, ac ex illius confessione emissa in libello desuper exhibito, quibus concurrentibus competit immissio ex Saluiano, *Rota coram san. mem. Gregor. decis.491. num.6. decis.59. num.6. part.6. recent.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. VICECOMITE

Posteà S. R. E. Cardinali.

Romana Census.

Lunæ 3. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Mortuus ciuiliter cum confiscatione bonorum non est amplius citandus, sed Fiscus, qui illius bona possidet, etiam si ex gratia Principis fuisset restitutus, & quidquid contrà eum agitur est nullum.

SVMMARIVM.

1 *Iudex nulliter procedens non priuat possessorem sua possessione.*
2 *Manutentio est concedenda aduersus factum Iudicis nulliter possidentis.*
3 *Citationis defectus reddit actum nullum.*
4 *Procurator in vna causa non est legitimus in alia, nisi doceatur*

ceatur de mandato procuræ, vel concurrentibus coniecturis, & num.5.

6 *Mandatum Procuratoris expirat per mortem ciuilem principalis.*

7 *Fiscus est citandus in loco in quo ciuiliter mortui bona occupantur.*

8 *Solutio quando est destinata in Vrbe potest in Vrbe per contradictas agi, quod fallit, vt n.9. & 11.*

10 *Condemnatus priuatus Iuribus suis à Fisco non est amplius citandus, sed Fiscus.*

12 *Iudicium dum ab initio est nullum non potest exindè conualidari.*

DECISIO DVI.

VIgore mandati contra D. Marchionem Raymundum relaxati A. C. ad instantiam Societatis Consolationis pro fructibus cuiusdam census decursis, & non solutis processum fuit ad subhastationem alterius census in summa scut.700. ad eumdem debitorem spectañ cum successiua deliberatione, necnon possessionis assecuratione ad fauorem Petri Vici, cui contendente Marchione subhastationis validitatem ab eodem A. C. Decreta fuit manutentio; Verùm ex interpositione appellationis causa mihi delata cum facultate manutenendi, quem de Iure manutentionem Marchioni concedendam fore DD. hodie responderunt.

1 Iudex autem nulliter procedens † non priuat possessorem sua possessione, sed spolium committere dicitur, ideòque cum possessio amissa minimè censeatur, manutentio

2 † possidenti venit tribuenda, *Gloss. in Canone in summa 3. quæst.1.* Hostien. *tit. de restitut. spoliat. §. Quando facienda in princ.* Bald. *cons.357. lib.2.* Abb. *in cap. Conquerente num.12. de restitut. spoliat. in cap. Dilectus sub num.1. versic. Fallit secundo de rescript.* Aymon. *cons.18. num.8.* Caputaq. *decis.186. part.5.* Cæsar de Graff. *decis.1. num.4. de Constit.* Gregor. *decis.198. num.2.*

Nullitas autem est ineuitabilis, dum subhastatio, & deliberatio emanarunt nulla præcedente legitima citatione,

3 † cuius defectus actum reddit nullum, adeòut vllo modo excusari nequeat, *l. licet, C. de procur. cap. in nostra in fine, C. eod. cap. licet de appellat. in 6. Rota coram Iusto post Marchef. de Commiss. part.2. fol.221.* Coccin. *decis.466. num.3. & seqq.* Duran. *decis.142. num.1.* Caual. *decis.35. num.1. & in recent. decis.365. num.3. & 409. n.1. part.1.*

Neque excludi valet ex eo, quod citatus fuerit Lælius Trebianus asser. illius Procurator, quia nullibi docetur de

4 sufficienti illius mandato procuræ, † & quamuis Marchio aliarum Causarum patrocinium ei tribuerit, non valet exinde inferri ergo in ista quoque Procuratorem constituit, admitteretur, siquidem illatio, quoties coniecturæ id sua-

5 dentes concurrerent, † nempè Iurium productio, & expensarum solutio, ex quibus præsumptum mandatum deducitur, Seraphin. *decis.933. num.2.* Gregor. *decis.44. num.5.*

Immò admisso, quod Lælius mandatum à Marchione

6 suscepisset, † illud vtique operaretur ob sui principalis superuenientem mortem ciuilem resultañ, ex capitali sententia, cuius virtute Fiscus omnia eius bona confiscauit, ideò

7 debebat † ipse citari, qui potuisset Iura Marchioni competentia tueri, *l.2.* vbi Bald. & Salycet. *C. ad l. Iuliam de vi public. & in l. si marito, vbi gloss. ff. solut. matrimon. l.2. & l. tutelas, §. finali, ff. de capit. diminut.* Calcan. *cons.68. col.2.* Gramat. *decis.85.* Peregrin. *de Iure Fisc. lib.5. cap.1. num.54.* Vbert. *de Citat. part.2. cap.11. num.324. Rota in Ferrarien. Pecuniaria 29. Ianuarij 1637. coram Pirouano.*

8 Hinc non vrget, quòd † cum solutio esset destinata in Vrbe (Marchione absente) potuerit is per contradictas conueniri, Rot. *decis.211. num.4. & seqq. & 232. num.2.*

9 *& 3. & decis.249. num.3.* apud Posth. *de subhastat.* † quia cum ob confiscationem omnium bonorum Fiscus dicatur repræsentare personam condemnati banno, ac Sententia durante aduersus illum citationes erant exequendæ, non

10 autem contrà Marchionem † per confiscationem Iuribus suis priuatum, cui non dabatur tutus accessus, *ad Text. in Clementina secunda de sent. & re iudic.* Vbert. *de Citat. part.3. cap.14. num.45.*

11 In nihilo releuante, † quòd ex gratiosa Principis concessione fuerint in eum Iura translata, quia huiusmodi restitutio non potest tollere nullitatem præcedenter commis-

12 sam, nam cum actus † ab initio penitus nullus remanserit non potuit exinde conualidari, Bartol. *in l. obseruari num.4. ff. de offic. Proconf.* Alexand. *consil.78. num.24. lib.7.* Dec. *in l. semper, qui non prohibet, ff. reg. Iur.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PRIOLO.

Mediolaneñ Pensionis.

Lunæ 17. Nouembris 1662.

ARGVMENTVM.

Titularis transigendo super reductione Pensionis tenetur concludenter probare incapacitatem etiam in petitorio, licet contrarium esset si reductio facta fuisset in causa litis, sed de voluntate Pensionarij.

SVMMARIVM.

1 *Titularis transigendo cum Pensionario, qui narrauit valorem fructuum in litteris Pensionis tenetur probare incapacitatem.*

2 *Pensionarius in petitorio tenetur probare capacitatem pensionis vbi non agitur contrà consentientem, sed contrà successorem, quod limita, vt n.3. & 4.*

5 *Titularis enuncians Beneficium esse pensione grauatum non censetur fateri illam esse validè reseruatam.*

6 *Pensionarius spontè reducens pensionem, & non ex causa litis non releuatur ab onere probandi valorem à se narratum.*

7 *Reductio pensionis facta ex causa litis si posteà impugnetur à Titulari debet ab eo incapacitas probari.*

8 *Titularis transigendo non potest Ecclesiæ, & successori praiudicare, quod limita, vt n.9.*

10 *Beneplacitum Apostolicum non requiritur in reductione Pensionis.*

DECISIO DVII.

PEnsionem ducat.1612. super Præpositura B. Mariæ de Campo, & Abbatia S. Abundij Cremoneñ Diœcesis auctoritate Apostolica reseruatam sustineri non posse prætendebat Abbas Ayroldus ob non iustificationem valoris expressi in ducatis 3220. Vnde orta lite inter ipsum, & D. Marchionem Vicecomitem pensionarium fuerunt hinc inde plura deducta, super quibus cum lis, & si diu agitata adhuc esset sub Iudice, Partes deuenerunt ad concordiam, in qua pensio reducta fuit ad scuta 2300. lib. Imperialium; Verùm quia hac transactione non obstante, iterùm egit Ayroldus delata fuit causa per appellationem ad Rotam, in qua posito dubio, An pensio deberetur, affirmatiuè Domini responderunt.

Quia dum Titularis Iudicium introduxit super eo, quod Pensionarius non probauerat valorem fructuum in litteris reseruationis narratum, cum quo posteà transegit, reducens pensionem ad minorem summam, † lis adeò reman- 1
sit extincta, vt onus probandi incumbat Titulari, qui transactionem impugnat, *cap. primo de transaction. l. fratris,* vbi Iason. *num.2. C. eod. tit.* Rot. *decis.414. & decis.447. vtrobique num.1. part.2. recent. & decis.218. num.1. part.7. & in his terminis in Romana Pensionis coram Pirouano decis. 69.* post Fenzon. *ad Statut. Vrbis.*

Et licet Pensionarius † teneatur in Iudicio petitorio 2
concludenter probare valorem, vbi agitur contrà successorem, qui non consensit reseruationi pensionis, quamtumuis adsit consensus præstitus per antecessorem, Rota apud Buratt. *decis.296. n.2.* apud Merlin. *decis.343. n.1. in Conchen. Pensionis 21. Maij 1649. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado cum alijs tam per Adden. ad san. mem. Gregor. decis.57. sub num.16.* quàm per Adden. ad Buratt. *decis.261. num.17.*

Tamen stante dicta reductione † facta per viam tran- 3
sactionis præuia narratiua reseruationis pensionis cum obseruantia subsecuta, translatum fuit onus probandi in titularem, qui reducens pensionem per necessarium antecedens fassus fuit beneficium esse capax pensionis reductæ,
† quæ confessio æquipollet consensui, & releuat Pensio- 4
narium ab onere iustificandi valorem, sicuti de tali mentione in gratia prouisionis expressa, *dixit Rota coram Caual. decis.26. num.4. & 5.* Merlin. *decis.211. num.1. & decis. 478. sub num.4.* & per Adden. *ad san. mem. Gregor. d. decis. 57. num.17.*

Non

Non obstat, quòd Titularis enuncians in reductione
5 beneficium esse grauatum pensione, † non censeatur fa-
teri illam esse validè reseruatam, cum etiam potuerit inua-
lidè reseruari, *vt recedendo à præfatis decisionibus responsum
fuit in Melsten. Pensionis coram Coccin. penes Posth. de ma-
nut. decis. 278. n. 3. & seqq.*

6 Quoniam † in eo casu reductio fuit spontanea, & vo-
luntaria, nulla præexistente lite inter Pensionarium, &
Titularem, vt ideò benè Rota respondit ex tali deductione
Pensionarium non releuari ab onere probandi valorem ab
7 ipso narratum; Aliud † autem est in præsenti casu, vbi
agitur de reductione inita inter partes post litem super te-
nuitate, & insufficientia fructuum beneficij per viam tran-
sactionis, quæ pro se habet præsumptionem, quod fructus
beneficij sufficiant, & pensio substineri possit pro ista rata
reducta quousque contrarium probetur, *l. generaliter, §. si
præmium, ff. de fideicomm. libert.* Roland. *lib. 3. consil. 46.
num. 47.* Cephal. *cons. 4. num. 31. & cons. 141. num. 48.* cum
alijs pluribus cumulatis per Mascard. *de probat. concl. 1228.
num. 2. & seqq.*

8 Titularis † enim licet non possit Ecclesiæ, & Successo-
ri præiudicare, etiam in assumendo onus probandi: Tran-
9 sactio tamen † ab eo facta super reductione pensionis ex
causa litis desuper motæ illi nocet, & ipsum obligat ad ob-
seruantiam, iuxtà *Text. expressum in cap. de cætero, &
cap. veniens de transact.* Redoan. *de reb. Eccles. non alie-
nand. cap. 1. num. 20. & seqq.*

Cui transactioni non resistit defectus beneplacitò Aposto-
10 lici, cum illud † in reductione pensionis non requiratur,
vt in specie reductionis ex causa litis super nullitate pensio-
nis, tradit Gigas *cons. 125. n. 4. & 8.* Garz. *de benefic. part. 1.
cap. 5. num. 29.* Rota *diuers. part. 1. decis. 519. sub num. 3. &
coram Buratt. decis. 464. n. 8.*

Et ita pensionem deberi vtraque parte Informante, de-
cisum, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Fideicommissi, seu Saluiani.

Veneris 24. Nouembris 1662.

A R G V M E N T V M.

Remedium *l. final.* semel immisso amplius non competit, etiam si immissio sequuta fuisset vigore decreti habentis clausulam, *Dummodò possessio sit vacans*, quod tamen procedit si verè possessio vigore talis decreti capta fuit.

S V M M A R I V M.

1 Leg. final. *remedium non datur semel immisso, quod de-
clara, vt n. 2. & 3.*

2 *Decretum cum clausula*, Dummodò possessio sit va-
cans, *operatur, quod nulla sit translata possessio si ea
sit plena.*

3 *Possessio capta cum mandato continente clausulam*,
Dummodò possessio sit vacans, *est valida si possessio
fuit vacua.*

4 *Mandatum de manutenendo non probat possessionem nisi
probetur effectuatum.*

5 *Possessio non præsumitur, & tamquam facti est pro-
banda.*

6 *Possessio penes duos diuersis respectibus esse potest, num.
7. & 8.*

9 *Immissionem petens non excluditur, quando saltem de
facto possideat.*

10 *Declaratio Authoris à successore impugnari non po-
test.*

11 Legis finalis, *remedium non competit ad bona, quæ de-
functus de tempore obitus non possidebat.*

D E C I S I O D V I I I.

ITerùm Domini persistendo in decisis coram me die 19.
Iunij proximè præteriti dixerunt, non esse dandam
immissionem Io: Baptistæ filio, vt hæredi Fuluiæ, quæ in
1 vita sua illam obtinuit; † Quia remedium, *leg. final.* non
datur amplius semel immisso, nec eius hæredi ex allegatis
in principio decisionis, cui fundamento non aduersatur,
2 quod decretum † fauore Fuluiæ contineret clausulam,
*Dummodo possessio sit vacans, & sine præiudicio habentium
meliora, & potiora Iura*, quæ operatur, vt possessione
plenè existente Fuluiæ nulla fuerit acquisita possessio, ex
relatis per Posth. *de manutent. obseru. 50. num. 3. & 4.* Rota
*in Romana fideicommissi de Cesijs 14. Martij 1657. coram
bon. mem. Dunozetto §. Nec anteriorem.*

Quandoquidem non probatur assumptum, quod scili-
cet eo tempore alter domum possideret, † & proindè cum 3
clausula prædicta non resistat principio acquisitionis, sed
tantum constito de alterius meliori Iure, vel possessione,
actum resoluat, non fuit impedita Fuluia ab acquisitione
possessionis, Iason. *cons. 260. num. 19. lib. 3. sub n. 9.* Tho-
mat. *decis. 35. num. 19. & seqq.* Barbos. *clausula 157. sub
num. 9. Rota coram Seraph. decis. 877. num. 2. vers. Tamen
quamdiù, & num. 3. decis. 300. num. 5. & duobus seqq. part. 8.
recent. & in Romana Locorum Montium 29. Nouembris 1660.
coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Non iustificatur autem, quod possessio domus tunc es-
set plena, quia licet Rector nominatus ab Archiconfrater-
nitate Sanctissimæ Annuntiatæ tamquam administrator
Capellæ, vt prætendebatur, erigendæ, obtinuerit decre-
tum manutentionis contrà Dominicum Pacificum fidei-
commissarium, vt in decisione 730. coram Buratto, vel
tamen inde non remanet † probata possessio non docto de 4
eius effectuatione, de actuali approbatione præsentatio-
nis, vt requiritur, † cum possessio non præsumatur, sed 5
tamquam facti probari debeat, *l. prima, §. Si vir vxori, ff.
de acqu. possess.* Alexand. *consil. 118. num. 11. lib. 2.* Paris.
cons. 118. num. 35. Adden. ad Buratt. *decis. 375. num. 13.
Rota coram Mantic. decis. 105. num. 1. & decis. 429. num. 1.
coram Caualerio.*

Vel quatenus probatio possessionis deduceretur ex acti-
bus relatis in *dicta decisione* 730. aduertebant Domini, quod
Capella tunc non erat adhuc erecta, & Rector manuten-
tionem petierat solum ad effectum illam successiuè erigen-
di; † vnde eius possessio, si quam habuisset, non erat 6
compatibilis cum possessione Fuluiæ, vt in similibus posses-
sio † vsufructuarij possessionem proprietarij non excludit 7
† cum duo diuersis respectibus eodem tempore possidere 8
possint, Bartol. *in l. si duo sub num. 4. ff. vti possidetis*, Natt.
cons. 419. num. 1. Rota post Zacch. *de obligat. Cameral. de-
cis. 144. num. 3. in recent. decis. 100. num. 10. part. 2. & 174.
num. 9. part. 8. & in Romana fideicommissi de Carpianis 1.
Maij 1651. §. hanc autem immissionem coram R. P. D. meo
Verospio.*

Quamuis autem deinde Fuluia immissionem petierit, &
illam *sperare* se dixerit, † non excluditur tamen quin 9
saltem de facto possideret, & pro confirmatione institerit
pro immissione, vt fieri posse, *tradunt DD. relati in §. vel è
conuerso, & Rota in Ariminen. bonorum 18. Iunij 1657. co-
ram Reuerendiss. D. meo Decano §. immissio vero*, quinimò
cum deinde sententiam obtinuerit à Iudice à Sacra Visita
deputato nouam controuersæ domus possessionem non ac-
quisiuit, præsenti *Summario Ioannis Baptistæ num. 4. in fine*,
sed antiquam tantum præseruauit inhærendo possessioni ca-
ptæ de mense Maij 1636. satis apertè demonstrauit animum
possidendi non dimisisse, nec se pro spoliato habuisse,
† & hanc declarationem Ioan. Baptista eius hæres impu- 10
gnare non potest, *l. cum à matre 14. C. de re vind.* Surd.
*cons. 284. n. 4. vers. prædictis tamen, Rota coram Eminentiss.
Card. Otthobono decis. 152. n. 2.*

Postremò, nec ex remedio, *quorum bonorum*, concedi
potest immissio Ioanni Baptistæ, † nam cum Fuluia mater 11
per translationem domus in Lucillum, illam amplius de
tempore mortis non possideret, hæredi non competit hoc
remedium, vt responsum fuit in præterita, vt tradit Rota *in
Romana hæredit. 18. Maij 1657. coram me, §. vel actionem.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. L E O N E V E R O S P I O.

Lunæ 27. Nouembris 1662.

Romana Pecuniaria.

A R G V M E N T V M.

Appellatio à mandato relaxato cum clausula, *si quid exequendum*, licet operetur quod mandatum ex actis prioris instantiæ debeat iustificari tamen quando mandatum est iustum etiam ex nouis est

exequen-

exequendum; quia hæc clausula non vulnerat obligationem Cameralem, sed eam præseruat contra obligatum, illiusque bona, & hæredes concurrente Iustitia mandati, vt in casu decisionis.

SVMMARIVM.

1 *Clausula*, si quid exequen. *operatur, vt mandatum sit iustifican. ex actis prioris instantiæ, quod declara, vt num. 2. & 3.*

4 *Clausula*, si quid exequen. *non vulnerat obligationem Cameralem.*

5 *Obligatio Cameralis dat vitam exequtiuam contra obligatum, illiusque bona, & hæredes, & n. 6.*

7 *Pactum quod contractus sit iustificandus infra 15. dies, alias habeatur pro non facto, operatur quod non sequuta ratificatione contractus non subsistat quod declara, vt n. 11. & 12.*

8 *Ratificationis præsumptio insurgit ex lapsu longissimi temporis.*

9 *Ratificatio contractus insurgit ex diuisione.*

10 *Approbatio contractus consurgit ex receptione, seu petitione partis pretij.*

12 *Pactum resolutiuum, vt inolens fauorem eius pro quo fuit initum, ipso volente validitatem inducit, & num. 13.*

14 *Excipiens tenetur probare suam exceptionem.*

15 *Creditor corruente cessione agere potest ex primæuis iuribus.*

16 *Statutaria præscriptio locum habet in fatente debitum, non autem in illud negante.*

17 *Cedens iura talia, qualia si tractu temporis euincantur, vel euadant inexigibilia, ad nihil aliud tenetur.*

DECISIO DIX.

PRædefuncto Flaminio Constantio creditore Ioannis Baptistæ Victorij in summa scut. 685. Euphemia vxor ipsius Bonifacij, ac Virginij nomine necnon Septimiæ, Cleriæ, & Franciscæ filiorum communium, ac hæredum eiusdem Flaminij anno 1624. in solutum à Victorio recepit summam scut. 650. eidem à Francisco Maria Seuerino debitam ex causa pretij domus per eumdemmet Victorium antea distractæ: Hoc verò nomen debitoris de Mense Maij 1643. cessionis Iure, seu venditionis pro scut. 615. Bonifacius in Hieronymum Cosciarum transtulit, in cuius computum scut. 15. idemmet Cosciarus tunc consignauit, residuum verò Cleriæ sorori Bonifacij infra biennium tradere promisit. Cùm vero sorores de Ferrarijs filiæ, ac Bartholomæi hæredes, cui prædictum creditum cesserat Antonia Cleriæ filia, ac hæres ex testamento mandatum ab A. C. contra hæreditaria bona Cosciari obtinuerint ad hæredum eiusdem Cosciari instantiam sub clausula, *si quid exequen.* commissa mihi causa dubium hodie proposui super executione mandati, quo DD. posthabito nouam relaxationem decreuere.

1 Licet enim clausula, *si quid exequen.* operetur, † vt iu-
stitia mandati ex actis præcedentis instantiæ iustificari de-
beat *Rota coram Caual. decis. 165. num. 4.* & post Zacch. *de*
obligat. Cameral. decis. 177. num. 6. nec mandatum de quo
2 agitur, valeat proindè sustineri vtpotè relaxatum † ab
A. C. nulla præcedente cessionis exhibitione à Victorio pe-
ractæ in fauorem hæredum Constantiæ, ex qua probatio
3 crediti consurgit, dum tamen sororibus de Ferrarijs † eui-
dens Iustitia assistit noua decerni debet relaxatio mandati,
vt alias censuit Rota *in Romana pecun. 27. Maij 1650. §. cer-*
tum, & in §. vltimo coram R. P. D. meo Celso, & in Asculana renunciationis 22. Maij 1651. in primo §. coram Reuerendiss. D. meo Decano cum alijs relatis in Romana pecun. 14.
Martij 1659. §. propter coram me, vbi quod clausula prædi-
4 cta † vulnerat obligationem Cameralem quod tradit etiam
Gratian. *discept. forens. 968. num. 3. Rota coram Millino decis. 362. num. 2. & 3.*

Hæc autem Iustitia ex cessionum Instrumentis expressè
conuincitur, necnon ex Cosciari promissione Camerali
5 obligatione munita, cuius virtute nedum † contra obli-
gatum executiuè procedi consueuit, Angel. *in l. 4. §. condemnatum num. 4. ff. de re iudic.* Galles. *de obligat. Camer. part. 1. quæst. 2. num. 11. & 12.* Gabriel. *cons. 67. num. 8. lib. 1.*
6 *Rota coram Merlin. decis. 221. num. 1.* Sed † etiam in bonis ipsius hæreditarijs quinimmò & contra hæredes, ac ipsorum bona, si beneficio Inuentarij destituti forent, vt notat Surd. *cons. 112. num. 69.* Zacch. ad Galles. *de obligat. Camer. quæst. 4. num. 8.* Rota penes eumdem *decis. 269. num. 11. & 12. decis. 39. num. 7. cum seqq. part. 6. recent. cum alijs recensitis in Terracinen. pecun. 25. Iunij 1655. coram me.*

Nec visa fuit vrgere conditio inserta in cessionis Instru-
mento peractæ à Victorio, vt scilicet intra 15. dies contra-
ctum non approbante Virginia † nullius ille deberet robo- 7
ris reputari, perindè, ac si ob ratihabitionem non sequutam
resolutus censeatur contractus nec Cosciarus valeat ad so-
lutionem crediti, non pertinentis ad Bonifacium proindè
compelli, *iuxta text. in l. si post perfectam 24. C. de euict.*

Hæc enim Ratihabitio † ex longissimi temporis lapsu 8
præsumpta, vt admittit Soccin. Iun. *cons. 139. & cons. 146.*
vtrobique num. 14. lib. 3. Gozzadin. *cons. 11. num. 16.* Meno-
ch. *cons. 1. num. 82.* Rota *decis. 159. num. 6. part. 1. & decis.*
337. num. 26. & 27. cum seqq. part. 8. recent. Merlin. *decis.*
577. num. 9. apertè † conuincitur ex diuisione hæreditatis 9
paternæ post obitum Franciscæ, ac Septimiæ inter Virgi-
nium, & Bonifacium subsecuta. Dum enim ostenditur per-
habita ratio crediti controuersi in Bonifacij portione
obuenti, nequit inficiari quin Virginius cui alia in compen-
sationem bona cessere contractum cessionis ratum habue-
rit, vt post *text. in l. Paulus resp. ff. rem. rat. haberi* tradit
Alex. *cons. 117. num. 2. lib. 5.* asserens † approbationem 10
contractus per alterum gesti ex receptione, seu partis pre-
tij petitione resultare, Calc. *cons. 22. num. 4. in fine, vers. ex*
qua petitione, Aymon. *cons. 159. num. 5.* Cephal. *cons. 51.*
num. 15. Menoch. *de recuper. remed. 15. num. 133.* Surd.
decis. 229. num. 3.

Quæ sanè ratihabitio † licet post lapsum termini con- 11
uenti expleta fuerit, subsistens nihilominus reputatur;
quicquid enim sit, an resolutio contractus in fauorem hæ-
redum apposita censeatur, seu potius Victorij super quo
Domini discreparunt, dum Victorius pacto resolutiuo vsus
non fuit forsan † in sui fauorem adiecto subsecuta ratiha- 12
bitio ex interuallo, ac termino elapso validitati innixa re-
putatur perindè, ac si intra tempus conuentum expleta fo-
ret *ex dispositione text. in l. 2. ff. de leg. commiss.* Sanciente
† contractum censeri dumtaxat resolutum ipso volente in 13
cuius fauorem resolutio adiecta fuit, Cardin. Mantic. *de ta-*
cit. lib. 4. tit. 29. num. 9. vers. sed verius, & coram Seraphin.
decis. 1150. num. 1. Millin. *decis. 169. num. 5. & decis. 183.*
num. 8. & coram Caual. decis. 70. num. 14.

Et licet super domo à Seuerino coempta subsecuta con-
tendatur euictio, non tamen hæredes Cosciari sub prætex-
tu exactionis non sequutæ relaxationem mandati poterunt
effugere, † vel quia super tali euictione, nulla ex parte 14
hæredum Cosciari probatio exhibetur, ad quam tamquam
excipientes astricti censentur, *l. 1. C. de probat.* Bart. *in l.*
non solum, §. sed vt probari num. 4. ff. de nou. oper. nunc. Ro-
ta *decis. 175. num. 24. part. 9. recent.* Vel quia Bonifacius ne-
dum actionem cessit contra Seuerinum, sed contra quoque
Victorium, aduersus quem ad Iura primæua regressum sibi
in Instrumento cessionis reseruauerat in casu molestiæ, seu
impedimenti inferendi super credito, † cuius virtute ces- 15
sionis corruente exactione crediti Cosciarus ex primæuis
iuribus agere poterat contra Victorium, *glos. in l. si quis*
etiam 46. verbo pristina obligatio post med. ibique Bart. *n. 2.*
vers. Item si esset actum ff. de solut. Bero. *cons. 46. num. 2.*
vol. 1. Surd. *cons. 145. num. 2. vers. 5.* Boet. *decis. 337. n. 2.*
vers. & idem est, Franc. *decis. 50. num. 7.* Seraphin. *decis.*
1114. num. 3. Licet præscriptionis exceptio ex aduerso op-
ponatur elicitur ex verbis statuti *cap. 158. lib. 1.* Dum enim
Victorij debitum ex datione in solutum extinctum fuerat,
statutaria præscriptio nulla valet admitti, † quæ vti præ- 16
sumptæ solutioni innixa in credito dumtaxat præexistenti
potest sibi locum vendicare, non autem ad fauorem ne-
gantis debitum, vel asserentis illud extinctum Rota penes
Zacch. *de obligat. Cameral. decis. 192. in fine, & decis. 209.*
num. 11. & penes Merlin. *de pignor. decis. 40. num. 9. cum*
seqq.

Aliqui prætereà ex Dominis animaduertebant, quod
dum Bonifacius Iura crediti cesserat taliaqualia, itaut vllo
† vnquam tempore contra ipsum non possent retorqueri, 17
& qualitas Iurium ex Instrumentorum inspectione Coscia-
ro innotuerat, prout ex ipsiusmet confessione in Instru-
mento cessionis edita conuincitur, Bonifacius ad aliquid
astringi non poterat siue Iura cessa forent inexigibilia, siue

tractu

tractu temporis euicta, *l. quod in venditione cum seqq. ff. de hered. & act. vendit.* Alex. *cons.93. num.2. lib.4.* Rota *decis. 142. n.3. coram Eminentiss. Card. Otthobono, & in Romana cambiorum 18. Iunij 1640. §. quæ omnia coram R. D. Decano cum alijs recensitis in Romana pecun. 24. Martij 1656. §. præterea cum seqq. coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Deuolutionis Domus.

Luna 22. Nouembris 1662.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis Ecclesiastica licet transeat solum ad hæredes sanguinis hoc tamen fallit, quando in parte concessionis dispositiua adest clausula *ad haben.* & quicquid voluerint facien. & similes, quia tunc dicitur transitoria ad quoscumque hæredes etiam extraneos, concessio tamen est facienda cum causa, & euidenti Ecclesiæ vtilitate, alias concessio est nulla.

SVMMARIVM.

1 *Clausula* ad habendum, *& quicquid voluerit facien. in dispositiua Emphyteusis comprahensiua omnium hæredum efficit Emphyteusim Ecclesiast. esse transitoriam ad omnes hæredes.*

2 *Emphyteusis Ecclesiastica in qua fuit præseruatum Ius, & dominium concedentis redditur transitoria ad omnes hæredes.*

3 *Emphyteusis Ecclesiastica in qua fuit præseruata facultas præferendi concedentem dicitur transitoria ad omnes hæredes.*

4 *Clausula* in perpetuum, *reddit Emphyteusim Ecclesiasticam ad hæredes extraneos transitoriam.*

5 *Obseruantia reddit Emphyteusim Ecclesiasticam ad hæredes extraneos transitoriam.*

6 *Clausula* ad habendum, *& alia quando non alterent naturam Emphyteusis Ecclesiastica, & quando sic, & num.7.*

8 *Alienatio rei Ecclesiasticæ quando facta dicatur cum causa, & cum euidenti Ecclesiæ vtilitate.*

9 *Beneplacitum Apostolicum præsumitur ex lapsu centum annorum cum subsequuta obseruantia.*

10 *Beneplacitum Apostolicum non supplet causam, nec euidentem vtilitatem, vt n.11.*

12 *Confinium diuersitas arguit domorum diuersitatem.*

13 *Concessionis tempus attenditur in Emphyteusi Ecclesiastica ad effectum dignoscendi, an alienatio fuerit Ecclesia vtilis.*

14 *Dominus directus non potest capere rei Emphyteoticæ possessionem propria auctoritate linea finita, quod amplia, vt n.15.*

DECISIO DX.

MOnasterium, & Monachi S. Anastasij ad tres Fontes ann. 1532. locarunt in perpetuum domum positam in regione Sancti Angeli in foro Piscium Antonio Pontiano cum clausula *ad habendum*, & quidquid illi, eiusque hæredibus, & successoribus placuerit facien. pacto adiecto, quod volens conductor domum vendere teneatur requirere Monasterium, & Monachos, qui semper sint præferendi; cum per obitum Alexandri de Marchis vltimi possessoris sine descendẽtibus Monachi cęperint possessionẽ domus ex capite lineæ finitæ, non citata Maria vxore, & hærede Alexandri, & orta desuper lite contra ipsam sententiam fauorabilem obtinuerunt, causa fuit in Rota mihi commissa, datoque dubio, an & cui esset dandum mandatum de manutenendo nulla emanauit resolutio, sed DD. mandarunt, vt videretur de bono Iure, super quo causa reproposita resolutum fuit constare de bono Iure Mariæ etiam ad effectum manutentionis.

Nam quicquid sit iste contractus sit locationis, vel Emphyteusis, super quo articulo plura vtrimque adduceban-
1 tur moti sunt ex † clausula *ad habendam*, & quicquid placuerit facien. posita in dispositiua, nec restricta ad personam Antonij primi acquirentis, se comprætensiua omnium hæredum, quæ æquipollet clausulæ, *& quibus dederit*, & facit concessionem transitoriam ad quoscumque hæredes etiam extraneos, vt consuluit Laderch. Imol. *cons. 1.* Becc. *cons.88. num.23. & 24.* & dixit Rota *in recent. decis. 438. num.2. part.1. & decis.294. num.3. part.2. & decis.16. num.2. part.3. & decis.549. n.9. part 4. tom.3. & decis.452. num.3. & seqq. part.9. & in Arimmen. Emphyt. 14. Martij 1629. coram bon. mem. Dunozetto.*

Hoc idem DD. suadebant verba † saluo, & reseruato
Ecclesiæ Iure dominij, & proprietas; talis enim reseruatio
ad nihil aliud referri potest, præterquam ad casum aliena-
tionis in alias personas, & proculdubio stante pacto, quod
volente concessionario domum vendere Monasterium, &
Monachi debeant in vendirione præferri † cum etiam 3
vigore huius clausulæ censeatur permissa alienario emphy-
teusis, prout emphyteutæ videbitur, & placuerit saluo di-
recto dominio, & prælationis, vt in specie deduxit Rota
decis.26. num.6. part.3. recent. vt d. decis.249. num.6. & 7. part.1. & in Placentina Emphyt. 1. Martij 1660. coram R. P. D. meo Verospio.

Moti sunt etiam Domini, tum ex illa dictione *in perpe-
tuum*, † quæ de sui natura operatur, vt emphyteusis etiam 4
Ecclesiastica sit transitoria ad hæredes, Soccin. *cons.266.
sub num.36. vers. secundo præmitto lib.2.* Rota *d. decis.294.
num.4. part.2. recent. & coram Canal. decis.293. num.3. co-
ram Merlin. decis.506. num.6.* † Tum ex obseruantia plu- 5
rium annorum, quibus huiusmodi domus transiuit in ex-
traneos, vt ponderat Gabriel *cons.76. num.16. lib.7.* Ce-
phal. *cons.347. num.31. in fine*, Rota *in recent. part.5. decis.
381. num.4. & decis.452. in fine, part.9.* & apud Merlin. *de-
cis.872. num.11.*

Non obstat, quòd huiusmodi clausula non alteret natu-
ram emphyteusis Ecclesiast. nam † id admittebant DD. 6
procedere, quando fuit interdicta alienatio, prout in his
terminis loquuntur Dec. *cons. 171. num.3. vers.4. & vlti-
mo*, Corbul. *de priuat. ab alienat. limit.3. num.2.* Ostaseh.
decis.164. num.5. Rota *decis.74. num.13. & 14. decis.111.
num.8. & 9. part.6. recent. & in Caietana bonorum 3. De-
cembris 1646. & 10. Iunij 1648. coram Reuerendiss. Domino
meo Cerro Decano, & in Romana domorum 13. Maij 1657.
coram R. P. D. meo Verospio*: Secus quando data fuit fa-
cultas faciendi quicquid emphyteutæ placuerit, † tunc 7
enim emphyteusis est transitoria ad hæredes extraneos,
etiamsi nulla sit facta mentio specifica alienationis, vt in
specie tradit Laderch. Imol. *d. cons.1. num.5.* ita semper cen-
suit Rota *vt in d. decis.16. num.26. part.3. & d. decis.394.
part.2. decis.452. num.6. & 7. part.9. recent.* & apud Merlin.
decis.583. num.7. & 8. & admittitur etiam *in d. decis.74. &
211. part.6. recent. & in d. Caietana bonorum coram Reue-
rendiss. D. meo Decano.*

Nec visum fuit subsistere, quod concessio fuerit nulla
ex defectu causæ, & euidentis Ecclesiæ vtilitatis, nam
facta fuit † pro eodem Canone concedi solita sub expres- 8
sione, quod domus minabatur ruinam, non modica indi-
gens reparatione cum onere, & obligatione Pontiani illam
reparandi, & in ea faciendi melioramenta, ac vlterius
soluendi, prout soluit ducatos centum de carolenis consti-
tuentes scuta 75. quibus Monachi asseruerunt indigere
pro faciendis litibus, adeout dici non possit, quod si-
ne causa necessitatis, vel euidentis vtilitatis Ecclesiæ, do-
mus fuerit in perpetuum concessa præsertim stante lapsu
centum annorum cum obseruantia subsecuta, † ex quo 9
pręsumitur fuisse obtentum per beneplacitum Apostolicum,
*vt in Romana Palatij 12. Iunij 1657. coram R. P. D. meo Al-
bergato, & 21. Iunij 1660. coram R. P. D. meo Celso in d.
Placentina emphyt. 1. Martij 1660. coram R. P. D. meo Ve-
rospio, & in Bononien. Inuestiturarum 2. Maij 1661. coram
R. P. D. meo Taia.*

Quod licet non suppleat † defectum causæ, vel eui- 10
dentis vtilitatis quando constat de veritate in contrarium,
in quibus terminis loquuntur auctoritates ad id proban. ad-
ductæ † secus est, vbi non docetur rem aliter se habuisse 11
tunc enim beneplacitum Apostolicum siue expressum,
siue præsumptum facit præsumere vtilitatem, & legitimam
causam, vt firmauit *Rota coram Mantic. decis.101. num.
3. & coram Gregor. decis.343. num.1.* cum alijs per Adden.
num.4.

Nec dicatur domum non fuisse ruinosam nullaque egisse reparatione, eo quod in Inuestitura præcedenti facta de anno 1531. eidem Pontiano ipse soluerit scut. 200. auri Paulo, & Polisenæ coniugibus pro totidem expensis

occafione melioramentorum, quia non iuftificatur, quod
domus, quæ dd. coniugibus reperiebatur concefsa, vfque
de anno 1509. à Commendatario eiufdem Monafterij fit
illa eadem, de qua agitur, concefsa Pontiano per Monafte-
rium, & Monachos, immò conftat de contrario; nam
12 confinia, & demonftrationes, non conueniunt inter fe † ex
quorum diuerfitate arguitur illorum diuerfitas, *l. firem in fine, ff. de reiuend.* Bart. *in l. demonftrat. falfa fub n.14. ff. de condit. & demonftrat.* Gratian. *difcept. forenf. cap.502. n.10. Rota coram Merlin. decif.415. n.5.*

Minus facit quod domus controuerfa nunc fit folita loca-
ri pro fcut.140. cum enim illa à principio concefsa fuerit
cum expreffione quod egebat reparatione, & cum obliga-
tione Pontiani eam reparandi in eaque faciendi meliora-
menta prout meliorata confpicitur vnà cum lapidibus ad
vfum vendendi pifces augumentum penfionis prouenire
dicitur ex illius melioratione, & propterea ex hac maiori
perceptione penfionis nullo modo dici poteft, quod concef-
13 fio non eefferit in euidentem Ecclefiæ vtilitatem, † cum
ad hunc effectum attendi debeat tempus conceffionis, non
autem tempus fuperueniens, quo res concefsa melioris con-
ditionis effecta reperitur, Calderin. *conf.5. verf. nec obftat de rer. permut.* Iafon. *conf.54. num.4. lib.1.* Ruin. *conf.35. num.36. eodem lib.* Rota *diuerf. decif.18. num.4. part.2.* & apud Seraph. *decif.766. num.3. & decif.219. num.14. & decif.355. num.34.* apud Merlin.

Hinc DD. dixerunt dandum effe mandatum de manute-
nendo Mariæ dum non poteft fuffragari Monafterio, &
14 Monachis poffeffio capta ob lineam finitam † cum non
potuit ex eo capite Dominus directus capere poffeffionem
propria auctoritate, Gabriel. *confil.88. num.23. tom.1.* Rota *in recent. decif.85. num.4. verf. non obftat*, quod Abb. *part.2. & in Romana Vinea 2. Maij 1661. in fine, coram Reuerendiff.*
15 *Domino meo Cerro Decano*, & multò minus † quoties
deuolutio non eft, vndique clara, vt probat Adden. ad Gregor. *decif.105. litt. A. Rota in Romana Domus 25. Februarij 1647. coram Reuerendifs. P. D. meo Celfo cum alijs in dicta Romana Vinea 2. Maij 1661. coram Reuerendiff. D. meo Decano.*

Et ita femel vtraque hodie verò Monachis tantùm infor-
mantibus decifum fuit.

R. P. D. BEVILAQVA.

Ferrarien Pecuniaria.

Luna 27. Nouembris 1662.

ARGVMENTVM.

Statutum deferens fecundo Viro totam Dotem, vel maiorem illius partem, non dicitur odiofum, fed fauorabile, vtpotè refpiciens publicam caufam adhoc, vt faciliùs Viduæ nubant, nec indiget confirmatione in forma communi, idcircò attento huiufmodi Statuto in fecundo nubente non habet locum difpofitio *legis hac edictali.*

SVMMARIVM.

1 *Statutum fuper lucro dotis eft attendendum.*
2 *Statuti particula extracta à Cancellario Communitatis in Cancellaria exiftente, dicitur in forma probanti, etiam fine partis citatione.*
3 *Statutum ab originali non extractum non probat.*
4 *Statutum non prodeft, nifi quatenus probetur effe licitum, & vfu receptum.*
5 *Statuti obferuantia præfumitur, quando eft infertum in volumine aliorum Statutorum.*
6 *Statuti obferuantia defumitur ex atteftatione Cancellarij Communitatis, & ex Inftrumento Matrimoniali ad quod contrahentes fefe retulerunt, & n.7.*
8 *Statutum omne habens motiuum rationis dicitur licitum, & rationabile.*
9 *Statutum conditum fauore Vxorum, vt eo magis matrimonium contrahant dicitur rationabile, & refpicere publicam caufam, quod amplia, vt n.10.*
11 *Statutum rationabile licet Iuri communi contrarium fufficit confirmari in forma Communi, quod amplia, vt num.12.*
13 *Vir contrahens cum Vidua nullo præcedente Inftrumento dotali, præfumitur contraxiffe, iuxtà terminos* leg. hac ædictali, *quod limita, vt num.14.*
Et limitationem amplia, vt num.15.
16 *Dotis eiufdem conftitutio in eadem quantitate non admittitur ftantibus filijs primi matrimonij, fed iuxtà terminos* leg. hac ædictali, *& n.17.*
18 *Mater contrauenire non poteft*, leg. hac ædictali, *quod fallit, vt n.19. & 20.*
21 *Statutum de lucro dotis locum habet tam ex Teftamento, quàm ab inteftato.*
22 *Fructus dotales debentur, iuxtà confuetudinem regionis.*

DECISIO DXI.

VLtima vice fub die 27. Martij proximè præteriti fuit
in hac caufa decifum dotem per Rodericum Elenæ
filiæ conftitutam effe fcut. 12. mil. illiufque medietatem,
ad formam Statuti Maffæ vnà cum fructibus ad rationem
feptem deberi Gregorio in fecundis nuptijs viro, quam
decifionem in parte firmante lucrum dotis in fumma fcu-
torum 10. mil. non controuerfæ, & fructus, hodie Domi-
ni confirmarunt. Nam refpectu lucri ad medietatem dotis
afcendentis Gregorius haber intentionem fundatam in Sta-
tuto Maffæ, eam ipfi fuperftiti deferente in dicta quanti-
tate, † cui propterea abfque alia inueftigatione inhæren- 1
dum eft, *l. quarta, §. Toties, ff. de damno infect.* Bald. *in l. Gallus 29. §. Si eius in fecundo notabili, ff. de liber. & pofthumis*, Surd. *confil.313. num.101.* poft Imol. *conf.57. num. finali.*

Non vifa fuit fubfiftens obiecta irreleuantia Statuti ex eo,
quod non fit in forma probanti, nam eum exemplar in actis
exhibitum appareat extractum à Cancellario † Commu- 2
nitatis afferente de verbo ad verbum à fuo originali penes
ipfum fumpfiffe, hoc fufficit, vt dicatur in forma proban-
ti, etiam non præcedente partis contrariæ citatione. Rota *decif.213. num.1. part.1. decif.649. n.7. part.2. coram Cardinali Caual. decif.640. num.2.* Buratt. *decif.856. in fin. apud eumdem Eminentiff. Otthobonum decif.143. num.10. & 19.*
Dutan. *decif.337. num.60.* non attento fumpto per alteram
partem in hodierno Summario relato, † tamquam ab ori- 3
ginali non extracto, *Rota coram Greg. decif.432. & decif. 105. n.4. part.5. recent.*

Non obftat, quòd adhuc Gregorius non poffit beneficio
Statuti vti, † nifi probet effe licitum, & vfu receptum, 4
fub qua claufula Clemens Pontifex illud in forma commu-
ni confirmauit Rota *decif.789. num.10. part.1. diuerf. & coram Card. Millino decif.409. n.1.* nam vltrà quod pro vfu,
& viridi † obferuantia ftat Iuris præfumptio eo ipfo, quod 5
eft infertum in volumine aliorum Statutorum, donec pars
contraria afferens id expresfè probet Dec. *conf.534. num.9.* Gozzadin. *conf.16. num.16.* Rota *decif. 15. num.4. verf. Nec fubfiftit part.2. recent.* Thomat. *decif. Marchiæ 19. num.3. decif.28. num.16. & decif.55. num.37. & decif.102. num.12.* Duran. *decif.36. n.41.* & quidem fpecie per actus
vfui contrarios *fan. mem. Gregor. XV. decif.269. num.4. &*
5. † obferuantia clarè deducitur tum ex publica atteftatio- 6
ne Cancellarij Communitatis de ea afferentis, tum ex In-
ftrumento Matrimoniali † inter Elenam, & Francifcum 7
eius primum Virum confecto, qui ad formam dicti Statu-
ti reftitutionem dotis, vbi cafus eueniffet, promifit, & fe
obligauit, ex quibus benè concluditur vfus, & obferuan-
tia, *l. minime, ff. de leg.* Felin. *in cap. auditis num.19. de præfcript.* Soccin. Iun. *confil.2. num.27. & feqq. lib.1.* Rota *decif.398. num.2. part.2. recent.* Pen. *decif.607. num.13. fecundum Venet. impreff. & in Ariminen. Fructuum 26. Ianuarij 1654. §. Impugnari iura coram Reuerendifs. P. D. meo Verofpio*; Quod autem fit licitum Gregorius habet pro fe
regulam, † quod omne Statutum habens motiuum ra- 8
tionis licitum, & rationabile dicitur, vt latè eam probat
Tiraquell. *de vtroque retract. in præfat. num.76.* Rota *decif.510. num.1. part.4. diuerf.* & in præfenti cafu,
illud vrget rationabilitatis motiuum, quod conditum
fuit, † vt viri faciliùs inducantur ad contrahendum ma- 9
trimonium, & Viduæ illos inueniant, & hoc modo con-
fulatur publicæ vtilitati, vt dicunt in terminis Baldus
conf.495. num.5. lib.5. Menoch. *conf.4. num.12. & conf.5.* Surd. *conf.426. num.15.* Roland. *de lucri Dotis quæft.24. num.7.* Mantic. *plures cumulans de tacitis, & ambig. lib. 12. tit.10. num.13.* vbi † quod licet aduerfetur Iuri com- 10
muni dicitur tamen per dictam rationem fauorabile,
& interpretatione adiuuari debet, Soccin. Iun. *conf.8. n.9. lib.2.* Dec. *conf.153. n.3. & conf.577. n.13. verf. Quia adhuc,*

Rota

Rot. *d. decis.* 510. *num.* 8. *part.* 4. *diuers.* Seraphin. *decis.* 250.
num. 2. Hinc tollitur obiectum repetitum, quod requireba-
11 tur obtentum in forma specifica, quia stante † causa ra-
tionabili, ex qua moti sunt conditores sufficit confirmatio
in forma communi, Rot. *in recent. decis.* 51. *num.* 10. *&* 11.
part. 1. *recent. bon. mem. Merlin. decis.* 698. *n.* 7. *& decis.* 853.
num. 11. *& in dicta Ariminen. fructuum coram R. P. D. meo*
12 *Verespio* §. *Altera verò*, vbi ampliat † etiam, attenta clau-
sula, *Quatenus sit*, licitum in confirmatione adiecta.

Nec refert, quod secundum Matrimonium fuerit ab Ele-
na cum Gregorio contractum nullo præcedente Instrumen-
13 to dotali, sed moltò posteà stipolatum fuit ex quo † infe-
rebatur ab initio dotem fuisse constitutam, iuxtà terminos
leg. hac edictali, *C. de secund. nupt.* non verò ad formam
statuti, Iason. *cons.* 59. *per tot. lib.* 1. quia cum in anteceden-
ti constitutione dotis primo viro habita fuerit indiuidua re-
14 latio † ad Statutum ex Iuris præsomptione eadem dos cen-
setur data secundo in quantitate, *l. Dotem*, *& l. Diuus*, *ff.
de Iur. dot. l. cum Maritus*, §. *Titius*, *ff. de pact. dotal.* Ro-
ta *coram bon. mem. Merlin. decis.* 622. *num.* 11. *& vltrà alias
in præcedentibus decisionibus congestas ad effectum lucri reie-
cta Iasonis sententia*, *& aliorum*, plenè probat Menoch. *in
mox citatis cons.* 4. *&* 5. *per tot. & in eisdem qualitatibus*,
Phanucc. *de lucro dotis*, *gloss.* 10. *sub num.* 31. *vers. Modo de-
claratur*, Cyriac. *controu.* 547. *num.* 17. *& controu.* 528. *n.* 6.
15 & † procedit etiam in dote promissa, tametsi non soluta,
vt ad litteram disponitur in Statuto, & est de Iure verius,
Castrens. *in l. si donaturus* 9. §. *Si quis debitam num.* 3. Ale-
xand. *num.* 7. Iason *num.* 14. *ff. de condit. caus. dat.* Soccin.
sen. *consil.* 32. *num.* 7. *lib.* 3. Thesaur. *quæst. forens. lib.* 2. *qu.*
75. *n.* 2. Gabriel *cons.* 12. *n.* 3. *lib.* 1. Gratian. *discept. forens. cap.*
666. *sub n.* 22. *cum seqq. Rota coram Gregor. decis.* 5. *n.* 3. *& in
recent. decis.* 31. *n.* 1. *part.* 2. Seraphin. *decis.* 246. *n.* 2. *decis.*
250. *per tot.* Adden. ad Buratt. *decis.* 432. *n.* 11. *in Romana
Dotis* 1. *Aprilis* 1646. *&* 3. *Martij* 1648. *coram Reuerendiss.
Tarraconen. & alijs quos congerit*, Altograd. *consil.* 29. *n.* 1.
lib. 2. vbi quod non habet dubium.

16 Neque dicatur, † quod præsumptio constitutionis dotis
in eadem quantitate non admittatur extantibus filijs primi
17 matrimonij, † sed ita repetita censetur, vt secundus vir,
vltrà quam haberet vnus ex illis non lucretur, ex determi-
natione, *d. leg. hac edictali*, Alexand. *cons.* 144. *num.* 3. *lib.* 5.
Soccin. sen. *consil.* 35. *n.* 2. *& seqq. lib.* 4. Surd. *cons.* 397. *n.* 23.
18 *in fine*, Gregor. *decis.* 173. *n.* 10. † Cui mater contrauenire
non potuit instituendo hæredem vniuersalem secundum vi-
rum in integram dotem, Riminal. Iun. *cons.* 711. *n.* 9. *&* 10.
Vtrumque enim obiectum corruit ex ipso Statuto lucrum
19 secundo viro † deferente non obstantibus filijs primi ma-
trimonij, & in specie tradit Ruin. *cons.* 61. *n.* 13. *lib.* 3. Illique
adeò fauet, vt prohibeat renunciationem, & factam inua-
20 lidat, † adeòque velit, & nolit vxor relinquere dotem, ea
defertur, & à Statuto debetur, Castrens. *in l. si cum dotem
n.* 11. *in princ. ff. solut. matrim.* Becc. *cons.* 76. *n.* 8. Thesaur.
decis. 34. *n.* 1. *&* 4. Magon. *decis. Florent.* 34. *n.* 4. Rota *decis.*
76. *versic. Neque obstat*, post Fenzon. *ad Stat. Vrb.* & Posth.
21 *respons.* 10. Giouagn. *n.* 34. *lib.* 2. vbi † quod Statutum de
lucro dotis habet locum tam ex Testamento, quàm ab inte-
stato, Buratt. *decis.* 657. *n.* 2. DD. verò superius in obiecto,
& cœteri in oppositum adducti non aduersantur cum non
tangant difficultatem sublatam à Statuto, sed loquuntur in
simplicibus terminis, *l. hac edictali*, cui fuit per dictum Sta-
tutum derogatum in præiudicium filiorum prioris matrimo-
nij, vt fuit in omnibus alijs decisionibus plenè firmatum.

Quo verò ad fructus deberi ad rationem septem pro cen-
tenario iterùm Domini censuerunt, confirmando in hac
parte Sententiam, & decisiones in dicta summa taxatos se-
cundum Constitutiones Ferrariæ, & Massæ, & ex attesta-
tione data in hodierno Summario responsionis Gregorij
22 comprobatos, quæ † in huiusmodi fructuum dotis taxatio-
ne attendi debeat, Couarr. *var. resolut. cap.* 1. *n.* 3. *vers. Se-
ptimo sub eadem ratione*, Roin. *consil.* 224. *n.* 14. *lib.* 1. Card.
Seraph. *decis.* 1406. *n.* 3. Andr. *decis.* 13. *n.* 2. Leoncell. *decis.
Ferrarien.* 91. *n.* 4. *&* 5. *cum alijs relatis in postrema decisione*,
quam ex ibi, & supra deductis Domini confirmandam esse
dixerunt quoad lucrum, & fructus, vt supradicta reijcien-
tes ad aliam particulares disputationem hinc inde deducta
super quantitate dictæ Dotis diuersimodè in dictis decisioni-
bus causæ emanatis firmatæ, vtraque, &c.

REVERENDISS. D. ALBERGATO

Sac. Rotæ Decano.

Rauennaten. Pensionis.

Veneris 1. *Decembris* 1662.

A R G V M E N T V M.

Papa dispensando fauore Pensionarij ad contrahen. cum Vidua censetur derogasse, *c. vnic. de bigam.* quia impedien. incursum Bigamiæ pinguius Ius concessisse dicitur, maximè quando dispensatio continet expressam derogationem alijs dispositionibus conciliaribus; quia tunc cœterorum etiam derogationem continere dicitur, & hoc procedit, licet pensio reseruata fuerit super beneficio viuentis.

S V M M A R I V M.

1 *Pensio legitimè reseruata debetur.*

2 *Dispensatio de contrahendo cum Vidua habilitat Pensionarium ad retinendam pensionem.*

3 *Dispensatio ad retinen. pensionem fauore Bigami debet continere derogationem*, cap. vnic. de Bigamis.

4 *Dispensatio*, cap. vnic. de Bigamis, *non est necessaria, quando dispensatur expræsse in concursu cum Vidua, & datur ratio, vt n.* 5.

6 *Papa impedien. incursum Bigamia pinguius ius concedit, quam si expressè super illam dispensasset.*

7 *Derogatio specialis vni constitutioni conciliari importat dispensationem, & aliarum dispositionum conciliarium, & n.* 9.

8 *Reseruatio pensionis facta super Beneficio viuentis dicitur habere votum captandæ mortis, & non tenet, quod limita, vt n.* 10. *&* 13.

11 *Littera Apostolica probant consensum reseruationis pensionis.*

12 *Consensus dicitur stare causatiuo, & non conditionaliter, quando fuit simpliciter præstitur.*

14 *Gratia ob mortem concedentis non expirat, quando illius exequutio delata est, etiam post tempus mortis, & num.* 15.

16 *Pensio reseruata Motu proprio, & ad fauorem nepotis ex carne præsumitur Pontificem voluisse gratificari vberiori modo quo potuit.*

DECISIO DXII.

RElaxato ad Instantiam D. Principis Pamphilij manda-
to contra D. Archiepiscopum Rauennæ, & illius vi-
gore secutis pluribus solutionibus terminorum pensionis,
de qua agitur, dubitaui hodie in petitorio, An pensio de-
beatur, & Domini affirmatiuè responderunt, quia † con- 1
stat de eius legitima reseruatione auctoritate Apostolica per
cedulam consistorialem facta de consensu bon. mem. Car-
dinalis Capponis Resignantis, & moderni Archiepiscopi
resignatarij, Ferret. *cons.* 319. *num.* 4. Gabriel. *cons.* 186.
in princip. & per tot. lib. 1. Lotther. *de re benef. lib.* 1. *quæst.*
35. *num.* 65. *& seqq. Rota coram Coccin. decis.* 40. *num.* 1. *&
in alijs allegatis ab Informantibus pro D. Principe.*

Nec aduersatur, quod D. Princeps successiuè cum Do-
mina Principissa Rossani Matrimonium contraxerit, quia,
vt responsum fuit in decisione huius causæ edita coram me
5. Iunij 1660. §. *Minus obstat*, præuentiuè dispensatus fue-
rat à san. mem. Innocentio X. cum facultate retinendi pen-
siones super fructibus quarumcumque Ecclesiarum, etiam
si cum Vidua contraheret, † quæ quidem præcedens di- 2
spensatio, remouendo obstaculum Canonis impediuit in-
cursum Bigamiæ, vt per Rot. *decis.* 42. *num.* 29. *& seqq. &
decis.* 50. *num.* 9. *part.* 5. *recent.* & tradunt Ancharan. *cons.*
124. *num.* 2. *&* 9. Modern. *Auenionen. de pens. in Patauina
Pensionis* 13. *Iunij* 1661. *coram Reuerendiss. P. D. meo Celso*,
§. *Nec solutio.*

Hinc † non vrget, quod dispensatio prædicta non habeat 3
expressam derogationem, *cap. vnic. de Bigam. in* 6. conti-
nentis dispositionem conciliarem, dum enim Pontifex habi-
litauit D. Principem, † vt in Matrimonio etiam cum Vidua 4
capax esset, acquirendi, & retinendi pensiones, talis dero-
gatio non videbatur necessaria, nam vt supra dictum est,

5 gratia præuentiua illum præseruauit † in suo primæuo statu, prout erat ante contractum matrimonium, ac si non indiguisset dispensatone, vt latè comprobat Rota *decis.50. num.9. part.2. recent. vbi num.16.* firmat, quod dum Papa
6 impedit incursum bigamiæ † pinguius Ius concedit, quam si expræsse super illam dispensasset, & prosequitur Lotther. *de re benef. lib.1. quæst.40. num.153. & pluribus seqq.*

Et nihilominus cum in eodem indulto derogatum fuerit expresse Concilio Lateranensi, prohibenti Reseruationes
7 pensionum super fructibus Cathedralium, † huiusmodi specialis derogatio operatur, quod sufficiat derogatio generalis aliarum Constitutionum, vt aduertit Garz. *de benefic. part.4. cap.5. num.38. & seqq. & in Conchen. Decimarum per eum relatur num.39.* Dec. *cons.341. num.10. vers. In tali clausula,* Rota *decis.7. num.4. decis.50. num.17. & decis.316. num.11. part.5. recent. & in Vercellen. Decimarum 15. Ianuarij 1646. coram Reuerendissimo D. meo Cerro Decano.*

Qua ratione opponi pariter non potest, quod reseruatio
8 pensionis sapiat votum captandæ mortis, tamquam † facta post obitum bonæ mem. Cardinalis Capponi reseruatarij fructuum Archiepiscopatus sua vita durante, *ad Text. in*
9 *cap. nulla secund. de Concess. præbend. in sexto,* tum † quia dispositioni *dicti Text.* licet conciliari satis derogatum fuit per generalem derogationem contentam in gratia reseruationis, ex rationibus mox deductis respectu bigamiæ,
10 † tum etiam quia votum captandæ mortis tollitur ex consensu ab eodem Cardinali præstito, *l. final. C. de pact.* Surd. *cons.355. num.10. & seqq.* Rota *decis.40. num.60. part.4. tom.2. recent.* tam ante reseruationem, vt deducitur ex ijsdem litteris Apostolicis, ibi: *Luca electo, & Aloysio Car-*
11 *dinali in hoc consentientibus,* † quæ præcedentem consensum, probant iuxtà *decis.20. num.2. part.6. recent.* nec stant conditionaliter, quatenus scilicet accedat consensus, sed
12 causatiuè, ex quo † consensus accedit, sine quo expeditæ non fuissent litteræ, vt in puncto Rota *d. decis.20. num.4. coram Cardinali Caualer. decis.561. num.4.* vbi citatur etiam *Elboren. pensionis 27. Octobris 1595. coram Pacen.* quàm
13 † post expeditas litteras, quo tempore nouus eiusdem Cardinalis consensus accessit, vt constat ex duobus Instrumentis, de quibus *in d. decisione 5. Iulij 1660. coram me §. Quod sine difficultate.*
14 Deinum † non releuat, quod per obitum san. mem. Innocentij X. secutam ante mortem Cardinalis expirauit gratia reseruationis, nam cum illa ab eodem Pontifice facta, & perfecta fuerit, dilata tantummodò executione in tempus
15 mortis prædicti Cardinalis, † non expirauit per mortem concedentis, iuxta *Text. in cap. super gratia 9.* vbi plenè *DD. de offic. deleg. in 6.* Sanchez *de matrim. lib.8. disp.28. num.48. 64. in princip. & 82. Rota coram Pen. decis.244. n.3. & seqq. per tot. & decis.249. n.2. iuxta impress. Lugduni, & in recent. decis.336. num.26. 28. & seqq. part.4. tom.2. & in Tirasonen. Seruitij 2. Decembris 1615. coram bon. mem. Cardinali Sacrato.*
16 Vlteriùs per DD. † fuit consideratum, quod agitur de gratia reseruationis pensionis facta Motu proprio à Pontifice bis eam deinde approbante per duo Breuia consentiente D. Archiepiscopo emissa; & quidem ad fauorem D.
17 Principis, † secundum carnem eiusdem Summi Pontificis ex fratre nepotis, quæ qualitas facit præsumere Pontificem illi vberiori modo, quo potuit gratificari voluisse, & gratiam fauorabilem facit, vt ponderat Soccin. *cons.115. n.4. lib.3. Rota coram Buratt. decis.638. in fine, & alij relati in Ferrarien. pensionis 2. Martij 1646. §. Prout quoque, & 18. Iunij 1649. coram bon. mem. Dunozetto §. Nefas igitur.*

Ex quibus resolutum fuit Pensionem deberi D. Principi tantùm Informanti, pluries citato D. Archiepiscopo.

R. P. D. NINOT.

Farseñ Bonorum.

Veneris 1. Decembris 1662.

ARGVMENTVM.

Renouatio Inuestituræ peti potest à proximis infrà annum à die obitus vltimi inuestiti, quod tempus incipit currere à die scientiæ, & in concursu remotioris petitio fauore proximioris durat vsque ad 30. annos.

SVMMARIVM.

1 *Proximioritas inuestito præsumitur probata consanguinitate in certo gradu, & nemo comparente qui se proximiorem contendat.*

2 *Inuestitura renouatio proximiori debetur, quod amplia, vt num.3.*

4 *Inuestitura renouatio à proximiore petenda est infrà annum à die obitus inuestiti, quod limita, vt num.5. & 6.*

7 *Scientia obitus vltimi inuestiti ex parte proximioris petentis renouationem inuestituræ concludenter est probanda.*

8 *Renouatio Inuestituræ per proximiorem peti potest vsque ad 30. annos, & n.9.*

DECISIO DXIII.

Sententiam Rotalem, qua Manfredos in renouatione controuersæ Emphyteusis præferendos esse pronunciatum fuerat hodie Domini confirmandam esse censuerunt, quia de eius validitate constat ex actis, & iustitia ex *decisione sub die 23. Martij 1661. coram Reuerendiss. D. meo Decano,* emissa latè comprobatur.

Cùm enim sit in claris eos Inuestitorum lineæ esse proximiores, † & de Iure etiam præsumitur, dum consangui- 1
nitas in certo, & determinato gradu plenè iustificatur, & nemo exaduerso comparet, qui se proximiorem contendat, Rip. *in l. in illa num.26. versic. Quod tenendum, ff. de verb. oblig.* Buratt. *decis.559. num.2.* & ibi Adden. *litt. B.* Rota *decis.134. num.2. part.5. & decis.284. num.29. part.6. & decis.88. num.4. part.7. recent.*

Necessario concludendum erat, eisdem debitam esse
† prælationem, tam ex æquitate Iuris, quàm probauit 2
Bartol. communiter receptus *in l. prima, §. Permittitur num.1. vers. Et hoc not. ff. de acqua quotid. & æstiu. & pluries sequuta est Rota, & coram Seraphin. decis.610. num.1. & seqq. coram Duran. decis.251. num.1. & seqq. & decis.334. num.1. & seqq. & coram Merlin. decis.389. num.17. & seqq. & decis.554. num.1. & decis.531. num.2. 12. & 23. coram Eminentiss. Otthobon. decis.148. num.5. ac diuers. decis.198. num.1. & seqq. part.2. ac in recent. decis.107. num.9. ac decis.489. num.1. part.4. tom.2. ac decis.704. num.1. part.4. tom.3. ac decis.50. num.5. & decis.176. num.28. & decis.501. num.16. part.5. & decis.74. num.12. & 23. part.6. & decis.45. num.1. & 12. part.8. & decis.151. num.2. & decis.317. n.8. part.9. & in Romana Domorum 15. Decembris 1649. §. Non obstat, coram bon. mem. Bichio, cum alijs cumulatis in dicta decisione Reuerendissimi D. mei Decani die 23. Martij 1661. §. Et consequenter.*

Quam etiam ex præcisa † dispositione Statuti Abbatiæ 3
Farfen *cap.69. §. Si contingat, & cap.70. §. Si per euidentem,* prout in terminis dixit Rota *in Farfen. Bonorum 9. Decembris 1644. coram Eminentiss. D. meo Cardinali Corrado, quæ est decis.317. num.9. part.9. recent.*

Nec ex eo, quod à die obitus vltimi Inuestiti effluxerat iam annus, † intra quem non fuit renouatio petita, diceñ 4
erat ab eius beneficio cecidisse, iuxta *Text. in cap.1. tit. quo temp. Mil. in Vsibus feud.*

Quia præterquam quod omnis mora, & caducitas, si quæ adfuisset censeretur remissa, eo ipso, quod Dominus
directus † prædicto temporis lapsu non obstante eosdem 5
ad renouationem admisit, Mant. *de Iurament. part.4. effect.13. n.88.* Cyriac. *controu.441. n.52. Eminentissimus Otthobon. decis.183. n.2.*

Semper vrget responsio, † quod cum huiusmodi tem- 6
pus non incipiat à die deuolutionis, sed à die scientiæ, *cap.1. §. Si quis decesserit, & ibi gloss. verb. per annum quintum ne feud. Defunct. controu. Sit inter Domin. & Agnat.* Gabriel. *de Iur. Emphyteotic. conclus.1. num.11.* Clar. *in §. Feudum quæst.49. vers. Scias etiam,* Caldas. *de renouat. Emphyteus. quæst.5. num.26.* Marescott. *var. resolut. lib.1. cap.3. num.17.* Fulgin. *de Iur. Emphyt. tit. de caus. priuat. ob non petitam Inuestituram inter legitim. tempora num.8. & 9.* Gratian. *discept. forens. cap.788. num.8. Rota coram Pen. decis.675. num.10. coram Seraphin. decis.618. num.7. & decis. 638. num.1.* & post Cyriac. *controu.205. num.6. & 7. & decis.795. num.2. part.4. diuers. & in Eugubina Emphyteusis 20. Aprilis 1654. coram R. P. D. meo Celso, & 6. Iunij 1659. §. Licet coram R. P. D. meo Priolo.*

Plenè, & concludenter † probandum erat Manfredos 7
speci-

specificam obitus Inuestitorum, & deuolutæ Emphyteusis
scientiam habuisse, & nihilominus tacuisse, *gloss. in cap.
Concertationi, verb. Sciuerit num. 70. de appellat. in 6.* Mo-
dern. *Veliternen. de temp. legal. lib. 5. cap. 27. num. 25.* Roger.
controu. feud. lib. 1. cap. 7. n. 2. Marescott. *lib. 1. cap. 3. n. 21.*
Fulgin. *vbi suprà, titul. de renouat. qu. 1. sub num. 19.* Cyriac.
controu. 519. n. 8. Seraphin. *d. decis. 610. n. 7. ac in princ. deci-
sionis coram Reuerendissimo D. meo Decano §. Et ab allegan-
te cum §. sequenti.*

Quod numquam per Salustium probatum fuerit quam-
uis adhunc effectum eidem concessa sit remissoria, & vlte-
rius ignorantia redditur valdè verisimilis, ex quo alter ex
vltimis Inuestitis Placentiæ, & alter in remotissimis Regio-
nibus apud Indos decesserint.

Tantum abest, vt ex hoc capite Manfredi ciderint à
8 Iure petendi renouationem, † vt potius quia Inuestitura
in eorum concursu Salustio extraneo, vel saltem remotiori
9 concessa fuit, † & hinc prorogata sit eisdem facultas, il-
lam vsque ad 30. annos reuocandi, iuxtà *gloss. communiter
receptam in cap. 1. §. Titius cum per annum in fine, de feud.
defunct. &c.* Alexand. *in l. si mihi, & Titio n. 21. ff. de verb.
obligat. vers. Istam tamen limitationem,* Marescott. *d. cap. 3.
num. 22.* Gabriel. *d. conclus. prima num. 12.* Fulgin. *d. quæst. 1.
num. 20.* Ber. *cons. 106. num. 41. lib. 1.* Seraphin. *dicta decis.
610. num. 8. & d. decis. 630. sub num. 1. & 2.* Dutan. *decis.
431. num. 3.* Rot. *diuers. decis. 756. num. 4. versic. Non obstat
part. 4. & in recent. decis. 704. num. 13. & seqq. part. 4. tom.
3.* & post Cyriac. *d. controu. 205. num. 8. & in Callien. Bono-
rum 8. Aprilis 1647. in fine, coram Reuerendissimo D. meo
Melsio.*

Et ita vnica tantum, altera plures citata, &c.

R. P. D. BOVRLEMONT.

Fauentina Parochialis.

Luna 4. Decembris 1662.

ARGVMENTVM.

Ordinarii prouisio tamquam de libero habentis vltimum statum præferenda est præsentationis Patronorum; In petitorio probationes afferuntur super existentia Iuspatronatus præsentatorum, quando prouisus ab Ordinario possessionem Beneficij assecutus fuit quidquid dicendum esset in euentu futurarum vacationum.

SVMMARIVM.

1 *Sequestro est locus in Beneficialibus dum ius vtriusque collitigantis est turbidum.*

2 *Beneficium in dubio præsumitur liberum.*

3 *Status vltimus in Beneficialibus attenditur ad substinendam prouisionem.*

4 Cap. Consultationibus de iurepatr. *non habet locum constito de statu claro anterioris Beneficij, quod limita, vt num. 5.*

6 *Sententia ex actis non iustificata non tribuit bonum ius.*

7 *Sententia non assumit bonum ius ex antiquitate, dum apparet non fuisse executam, & n. 8.*

9 *Iuspatronatus an acquiratur ex reædificatione Ecclesiæ, & num. 10.*

11 *Iuspatronatus an acquiratur ex noua Ecclesiæ dotatione, & num. 12.*

13 *Iurispatronatus concessio gratiosa à Summo Pontifice cadit sub reuocatione Adriani VI. & Concil. Trident.*

14 *Status vltimus Beneficij attenditur dum arguitur inter prouisos ab Ordinario.*

15 *Patroni probationes super Iurepatronatus in petitorio clare non suffragantur contra prouisum ab Ordinario tamquam de libero.*

DECISIO DXIV.

PArochialem Ecclesiam S. Mariæ in Ferculis Fauentinæ
Diœcesis per obitum Caroli à Palle vacantem, quam
præuio concursu contulerat Ordinarius Fauentinus Seba-
stiano Mignano impetrauerat etiam à Sede Apostolica
Ioannes Andreas Gorius cum narratiua quod esset de

Iurepatronatus laicorum, quod à maiori illorum parte
fuerat præsentatus, expeditisque litteris Apostolicis, & ea-
rum vigore sententia immissionis obtenta appellauit Mi-
gnanus obtinuitque committi causam cum clausula, *parito
Arbitrio Rota*, cumque in propositione die 23. Iunij præte-
riti satis non appareret an arbitrium pro paritione intraret
† nec ne, iden DD. sequendo stylum Tribunalis, *de quo in* 1
decis. 674. & 677. coram Seraph. quem refert etiam Gonzal.
ad regul. 8. glos. 9. §. 2. in annot. n. 290. ordinarunt quod ap-
posito prouisionali sequestro videretur de bono Iure, illud-
que hodie Mignano assistere responsum fuit.

Quia præter † præsumptam beneficij libertatem ad tra- 2
dita per Innocen. *in cap. cum Venerabiles num. 9. de except.*
& Felin. *in cap. ad aures num. 5. de rescript.* Dec. *cons. 117.
num. 1.* Canal. *decis. 159. num. 1. & decis. 236. num. 4.* Se-
raphin. *decis. 1467. num. 1.* habet etiam pro se vltimum
statum, qui sufficit ad substinendam † illius prouisionem 3
iuxta votum cap. Consultationibus de Iurepatron. ibique
Abb. *cæterique Canonistæ,* Bald. *cons. 438. lib. 2.* Addend. ad
Buratt. *decis. 776. num. 11.* Rota *decis. 435. per tot. & 623.
num. 1. & part. 2. recent.*

Nec vrgere videbatur quod † dispositio huius Capituli 4
non procedat, quando constat apertè de anteriori statu con-
trario, ex eo quod tunc non attenditur quasi possessio con-
ferendi, sed clarum petitorium possessorium absorbens,
Dec. *cons. 126. num. 3.* & latè tradit Marescott. *var. resol.
lib. 1. cap. 55. num. 63. & seqq.* & adducti per Addend. ad
Gregor. *d. decis. 77. num. 12. Rota coram Merlin. decis. 60.
n. 8. & in Aretina Plebania 6. Februarij* 1650. *coram Reue-
rendiss. D. meo Decano.*

Quia † cum ratio limitationis consistat in euidentia bo- 5
ni Iuris in petitorio non sufficit debilis, & æquiuoca proba-
tio, sed debet illud resultare, vel ex partis confessione, vel
rei iudicata, vel ex publico Instrumento, vt respondit Ro-
ta *in sæpius citata decis. 435. in fine part. 2. recent. & in decis.
13. n. 26. & seqq. part. 6. & in Asculana Iurispatron. 1. Iulij*
1650. *§. non obstat coram Reuerendiss. Papien.*

Et licet triplicis huiusce probationis postremas duas spe-
cies in præsenti concurrere replicarent Informantes pro
Gorio neutra tamen DD. suffragari visum fuit.

Siquidem † rei iudicata resultare non potest ex senten- 6
tia lata de anno 1572. ex actis non iustificata, Rota *decis.
440. num. 2. part. 4. recent.* quæ ex antiquitate suppleri non
† potest dum non fuit executioni demandata, nam Fabe- 7
rius qui in ea remouendus declarabatur continuauit in
sua possessione vsque ad obitum sequutum de anno 1590.
Indeque fuit prouisus Albertonius tamquam de libero
contra eiusdem sententiæ dispositionem *Summario Mi-
gnani num. 4.* † quæ propterea attendenda non venit, vt 8
in simili respondit *Rota coram Coccin. decis. 301. num. 3. &
in decis. 132. num. 5. part. 5. & melius decis. 321. num. 32. part.
9. tom. 2. recent.*

Similiter nec Instrumentum concessionis Iurispatrona-
tus, quod à Gorio exhibetur potuit sufficientem probatio-
nem constituere, quia propter exceptiones contra illius le-
galitatem ab informantibus deductas. Dixerunt DD. non
potuisse Brauium Iuspatronatus acquirere ex reædificatio-
ne, † quia nec Ecclesiam prorsus dirutam nec illam ex in- 9
tegro reædificatam fuisse probatur, vt requiritur, ne ex
sola restauratione seruitus † Ecclesiæ imponatur *contra* 10
gloss. in cap. quande verbo fundationis de Iurepatron. Abb. &
alij Gonzal. *vbi supra gloss. 18. num. 33.* Rota *decis. 34. num.
5. part. 1. recent. & in Tudertina iurispatron. 19. Februarij*
1644. *§. ne hinc coram Reuerendissimo D. meo Decano,* † ne- 11
que ex noua dotatione quia non constat primam dotem
omninò deperditam, vel saltem à Braccio auctam ad sum-
mam excedentem in redditu medietatem fructuum primæ
dotis, vt voluit Rota *decis. 391. num. 7. coram Buratt.* ibi-
que Adden. *num. 9. & seqq.* & refert Garz. *de benef. part. 5.
cap. 9. num. 127.* alias vti ponderat Rota per Garz. *relat.*
bona † accreta dicuntur augumentum, non noua dos, 12
sine qua cum Iuspatronatus de Iure non acquiratur, vt
tradit Rocch. de Curte *de iurepatron. verbo dotauit quæst. 2.
& 3. & Rota coram Coccin. decis. 106. num. 4. & decis. 568.
num. 3. part. 4. & 360. num. 59. tom. 3. part. 4. recent.* reman-
sit in omnem casum † concessio illius gratiosa, & proinde 13
*sub Constitutione reuocatoria Adriani VI. vel dispositione
Concilij Trident. sess. 25. cap. 9. comprehensa,* vt dixit Rota
decis. 487. num. 3. part. 4. recent. & in alijs.

Cæterùm quatenus Instrumentum præfatum, vel

alia Iura per Gorium adducta aliquem gradum releuantis
14 probationis constituerent, † adhuc tamen vltimus status
esset attendendus. Tum quia agitur inter solos prouisos,
non autem inter Ordioarium, & Patronos super pertinen-
tia Iurispatrooatus, vt ponderauit com pluribus Rota *in
Firmana beneficij 3. Aprilis 1656. coram R. P. D. meo Prio-
lo*, Tum quia prouisio Ordinarij existeñ in quasi possessio-
15 ne prouideodi tamquam de libero † iam fuit executioni
demandata, vnde esto quod probationes possint sufficere
pro futuris vacationibus, non tamen possunt retractare
collationem iam factam, & consumptam, vt latè distin-
guendo tradit Marescott. *var. resolut. lib. 1. cap. 55. num. 64.
vers. similis quoque modo, & seqq. & in d. Firmana beneficij
coram R. P. D. meo Priolo, §. Tum quia conclusio, & pluri-
bus adductis dictum fuerat in Spoletana iurispatron. 24. No-
uembris 1655. §. Sed eo facilius coram Reuerendiss. D. meo
Decano*.

Et ita constare de bono Iure Mignani vtraque parte informante conclusum fuit, &c.

R. P. D. B E V I L A Q V A.

Romana Donationis Ceuis.

Lunæ 4. Decembris 1662.

A R G V M E N T V M.

Donatio facta contemplatione certi, & determinati Matrimonij in contractu dotali dicitur habere admixtam causam, & in ea Ius quæritur donatarijs, omnibusque alijs in donatione compræhensis in tantum quod donator non posset amplius de bonis donatis disponere, nisi quatenus sibi facultatem de eis aliter per fideicommissum testari, & tunc de illis disponendo fauore compræhensorum in donatione vltima voluntas famulari dicitur cum donatione, an verò disponere voluerit de bonis donatis vtendo facultate præseruata ex coniecturis in decisione recentis.

S V M M A R I V M.

1 *Donatio facta in contractu dotali ad finem certi, & determinati matrimonij est pars contractus matrimonialis, & ius quæritur donatarijs, illorumque filijs, & n. 2. quod amplia, vt n. 3.*

4 *Dictio* tamen, *dicitur restrictiua.*

5 *Dictio* ipsius, *est pronomen personalissimum.*

6 *Donans contemplatione certi, & determinati matrimonij post donationem non potest amplius disponere de bonis donatis, & n. 21.*

7 *Masculinum non concipit fœmininum in contractibus fallit, vt n. 8. & 9.*

10 *Donatio facta contemplatione certi, & determinati matrimonij pendens à futuro euentu dicitur remanere in suspenso, quod declara, vt n. 11.*

12 *Verba in donatione principaliter prolata propter se ab habente potestatem disponendi, & continentia expressionem personarum, & bonorum disponunt.*

14 *Donator præseruans sibi facultatem condendi fideicommissum super bonis donatis, disponens posteà fauore donationis censetur, iuxta formam donationis disposuisse à die donationis, & n. 15.*

16 *Testator profitens testari de bonis suis non comprehendit prius donata.*

17 *Testator contra distinguendo bona censetur de illis diuersimode disponere.*

18 *Difformitas dispositionis Testamentaria arguit Testatorem diuersimode sensisse.*

19 *Bona contenta in Testamento diuersa ab illis, quæ in donatione comprehenduntur, non confunduntur inter se, sed cadunt sub sua dispositione, & num. 20.*

22 *Iniustitia impedit effectum rei iudicatæ, & præbet causam restitutionis in integrum.*

D E C I S I O DXV.

PОntius Ceua senior ante conditum testamentum, in quo scripto vniuersali hærede Pontio Iuniore eius pronepote constituit primogenituram ad ipsius nati maioris fauorem in infinitum, & in illius lineæ defectum ad commodum primogenitorum Pontij, & Honorati de Rattis pariter in perpetuum eidem prooepoti intuitu certi, & determinati matrimonij inter ipsum, & Vrsulam Cataneam contrahendi irreuocabiliter ioter viuos donauit scut. 2. mil. in tot bonis stabilibus, & locis mootium assignanda, quæ remanerent supposita fideicommisso facto, vel faciendo ad fauorem tamen filiorum, & descendentium ipsius Pontij prout illinc ad duos menses post secutum dictum matrimonium assignauit eidem Donatario tot loca montium cum eadem præcisa declaratione. Ex Pontio, & Vrsula coniugibus natæ fuerunt DD. Ludouica, Camilla, Anna, & Laura Mooialis; oecnon filius masculus nomine Iacobus, qui cum decesserit anno 1657. scripta hærede D. Agatha Cuperthia vxore, orta fuit controuersia ioter hanc, & dd. DD. Sorores de Cæsijs, & DD. de Rattis in testamento Pontij Senioris substitutos super successione in bonis donatis, causaque ad Rotam delata hodie pro tertia vice fuit propositum dubium, ad cuius fauorem esset purificata donatio pro eisdem DD. Sororibus de Cæsijs prodijt resolutio.

Etenim vt disertis verbis in supradicto matrimoniali In-
strumento habetur. Vrsula Catanea dotem scut. 6500. vl-
tra successionem maternam Pontio eius futuro viro consti-
tuit, & vicissim Pontius Senior, qui pro illo hanc consti-
tutionem dotis acceptauit contemplatione matrimonij, &
vt sponsus decenter onera illius substinere possit scut. 20.
mil. eidem donauit, † quæ donatio tamquam facta in con- 1
tractu dotali ad finem certi, & determinati matrimonij ex-
titit pars dicti contractus, & adeò cum illo confusus, vt
vnus idem fingatur, & per illum fuit Ius irreuocabile quæ-
situm non tantum Pontio, & Vrsulæ, *l. quod seruus 18. ff.
de cond. caus. dot.* Bald. *in l. petens 23. C. de pact. & in l. præ-
ses 8. vers. notabene duo, C. de donat.* Guidopap. *decis. 145.
sub num. 2. vers. sed his non obstantibus*, Giurba *ad consue-
tudinem Messan. part. 1. cap. 1. glos. 8. num. 44.* Gratian. *di-
scept. foren. cap. 924. num. 33.* Martinell. *decis. 211. num. 4.
part. 3.* Addend. ad Buratt. *decis. 861. litt. A. Rota coram
bon. mem. Merlin. decis. 515. num. 1.* † Sed etiam ipsis DD. 2
Sororibus de Cesijs ex dicto matrimonio procreatis, atque
in dicto contractu contemplatis, *l. ex vectigali*, & ibi Bart.
& Castrens. *ff. de pignor. l. si res, ff. quibus mod. pign. vel
hypothec. soluatur*, Bertrand. *cons. 176. num. 4. lib. 3.* Mar-
tell. Murcian. *cons. 38. num. final.* Gratian. *discept. forens.
d. cap. 924. & num. 33.* Rota *decis. 127. num. 3. & seqq. part. 6.
& decis. 114. num. 2. part. 7. recent. in Romana diuisionis 10.
Iunij 1641. §. Immo coram Reuerendiss. D. meo Decano, &
in Romana restitutionis dotis 36. Maij 1653. & in §. in hanc
coram me.*

Quod † omni dobitatione caret, quando vt in propo- 3
sito casu vltrà dictam Iuris dispositiooem, concurrit spe-
cialis prouisio, seu reseruatio booorum donatorum pro fi-
lijs, & descendentibus, ibi: *in fauorem tamen filiorum, &
descendentium ipsius Pontij*. Indeque patet donatorem vo-
luisse etiam donare ad beneficium, & vtilitatem filiorum,
& descendentium donatarij, quales sunt sorores de Ceuis,
† nam illa dictio *tamen*, restringit dispositionem ad illos 4
tantùm, *l. pro herede, §. quod tamen, ff. de acquir. hered. l.
vbi adhuc §. ita tamen, C. de iur. dot.* Ruin. *cons. 1. n. 12. lib.
4.* Menoch. *cons. 146. n. 8.* Mandos. *ad regul. 32. Cancell. qu.
28. n. 4. & 5.* Rota *decis. 140. n. 4. part. 3. recent.* & etiam
† pronomen *ipsius*, quod est personalissimum, Rip. *in l. fi-
liusfamilias, §. Diui n. 111. ff. de leg. 1.* Gabriel. *cons. 132.
n. 66. lib. 1.* Menoch. *cons. 733. n. 21.*

Vnde sequitur, quòd non fuit amplius in libera facultate
donantis de bonis † in donatione compræhensis dispone- 5
re, & Ius super illis acquisitum tam ex legis dispositione,
quàm ex pacto filijs, & descendentibus auferre, aliaque
pacta, & conditiones diuersas adijcere per alium contra-
ctum inter viuos, vel per vltimam voluntatem, ac alias
personas extraneas ad eadem bona vocare, & primogeni-
turam ad tempus, vel in perpetuum earum fauore ordinare
in præiudicium dd. Sororum de Ceuis, *glos. in l. perfecta 4.
verbo non capit in 1. resolut.* vbi Fulgos. *de donat. quæ sub mod.
fiunt*, Dec. *cons. 239. sub num. 1. vers. Sed breuiter, & seqq.*
Mart. *cons. 21. num. 21. & cons. 33. num. 38. & seqq.* Guido-
pap. *d. decis. 145. per tot.* Fontanell. *de pact. nuptial. clausula
4. glos. 9. part. 1. num. 7. & seqq.* Molin. *de ritu nuptiar. lib. 3.
quæst. 24. num. 275. & seqq.* Gratian. *discept. forens. cap. 924.
num. 11. & seqq. num. 33. & discept. 984. n. 29.* Cutell. *de do-
nat.*

nat. tract. 2. disp. 1. spec. 7. num. 26. vers. sed hoc licet Rota in
specie de pacto remanen. bona inter filios, & descendentes co-
ram Seraphin. decis. 874. num. 1. vers. quare sequitur cum seqq.
d. decis. 515. num. 4. coram bon. mem. Merlino in Romana fi-
deicomm. de Incoronatis coram bon. mem. Pirouano decis.
203. num. 2. part. 8. & in mox citatis decisionibus Romana
donationis coram Reuerendiss. D. Decano, & Romana resti-
tut. dotis coram me.

Nec dicatur per expressionem filiorum intellexerit de
masculis tantum, sub quorum appellatione non possunt ve-
7 nire † sorores Iacobi ex quo contractibus masculinum non
concipit fœmininum, quia dum versamur in donatione
8 ex causa † certi, & determinati matrimonij facta, ve-
rius videtur quod sub nomine filiorum compræhenduntur
mares, & fœminæ Dec. in l. fœmina num. 207. ff. de reg. iur.
Molin. de ritu nuptiar. lib. 3. qu. 23. n. 29. Rota apud Cardin.
Mant. decis. 96. num. 2. & in Romana dotis 30. Maij 1644.
vers. & cessat obiectio coram bon. mem. Peuting. & in Romana,
seu Nepesina restitutionis in integrum 4. Iunij 1655. §. nec sub-
sistit coram Reuerendiss. D. meo Decano, præsertim quia
9 præter filiorum mentionem † sunt copulatiuè nominati
descendentes, quo casu indistinctè continentur masculi, &
fœminæ, Dec. cons. 495. num. 6. Surd. decis. 84. num. 6. Rota
decis. 255. & 548. num. 1. part. 1. & decis. 176. part. 5. recent.
& in Romana success. 21. Iunij 1641. coram Reuerendissimo
Compostellano.

Non obstat, quòd ex hac donatione facta à Pontio ius
aliquod certitudinaliter acquiri non poterit filijs, & descen-
dentibus, sed incertum, & euentuale quatenus ad illorum
fauorem constaret de fideicommisso super locis montium,
& stabilibus donatis, ex illis verbis: remaneant supposita
10 fideicommisso facto, vel faciendo, † quasi interim donatio
remanserit in suspenso, l. cum tale §. primo, ff. de condit.
& demonstrat. Nam præterquod per alia subsequentia ver-
ba in fauorem tamen filiorum, & descendentium ipsius
Pontij ad ipsorum commodum dumtaxat licebat donatori
11 bona subijcere fideicommisso † non autem ad libitum do-
nationem alterare, & ipsis præiudicium inferre, consti-
tuendo primogenituram etiam fauore extranei, vt vltra
superius allegatos dicunt Cyn. in d. l. perfecta num. 1. C. de
donat. quæ sub mod. fiunt, Molin. de primog. lib. 1. cap. 8. n. 37.
vers. si autem, Giurb. ad consuetud. Messan. gloss. 8. part. 1.
num. 75. Rota coram Seraphin. d. decis. 874. & decis. 393. n. 7.
& seqq. part. 5. recent. & coram bon. mem. Merlin. decis. 548.
num. 11. Cessat obiectum quia respectu primæ partis disposi-
tionis verba illa, quæ loca montium, & boni stabilia rema-
12 neant supposita fideicommisso facto tamquam † prolata
principaliter propter se ab habente facultatem disponendi,
atque continentia expressionem personarum, & bonorum
dispositionem inducunt in hoc contractu fauorabili ob cau-
sam matrimonij, Dec. cons. 63. num. 6. vers. nec obstat, Odd.
cons. 74. n. 76. & 77. Castill. controu. iuris lib. 2. cap. 26. n. 77.
Rota coram Mantic. decis. 57. num. 5. Coccin. decis. 157. n. 3.
13 & sic dum de † nulla alia antecedenti scriptura docetur, in
qua factum sit fideicommissum fauore eorumdem filiorum,
& in qua possit verificari eadem dispositio vtique ipsamet
stipulatio contraria in donatione habet vim dispositionis fi-
deicommissariæ fauore dd. filiorum per text. in l. hac scri-
ptura 16. ff. de donat. & ibi glos. in verbo pertinere, l. vnum
ex familia 69. §. finali, ff. de leg. 2. Molin. de ritu nuptiar.
quæst. 241. num. 235. & seqq. Fontanell. de pact. nuptial.
clausula 9. part. 4. num. 107. Castill. controu. iuris part. 2.
cap. 26. num. 77. & seqq. Quo verò ad secundam partem
14 de fideicommisso faciendo eo ipso † quod non constat do-
natorem ea vsum fuisse, & cum effectu de bonis donatis
disposuisse ad fauorem ipsorum filiorum, & descenden-
tium Pontij, vt in omni casu tenebatur, iuxta superiùs fir-
mata: habetur pariter pro constituto fauore eorumdem
ex ipsa donatione, cuius cohærentia sunt vestita verba
ipsa ad text. expressum in l. Pamphilo 37. ff. de leg. 3. ibi,
Seio omnia quæ tibi Pamphilo relinquo ad filios meos peruen-
tura teneri Pamphilum ex fideicommisso restituere filijs,
Bartol. in l. ex hac scriptura num. 13. ff. de donat. Rota
diuers. decis. 640. num. 16. part. 1. & in recent. decis. 70. num.
7. & seqq. part. 1. & decis. 192. num. 13. part. 6. Saltem in
15 vim pacti inserti in ipso Instrumento † sub obligatione
Camerali habentis vim promissionis ab ipsa die, Cutell.
de donat. tract. 2. discept. 1. spec. 12. num. 78. & seqq. Fon-
tanell. de pact. nupt. clausula 4. glos. 9. part. 4. num. 27. Me-
noch. cons. 1. num. 134. & cons. 92. num. 27. cons. 535. num. 8.

Gratian. discept. forens. cap. 887. num. 20. Rota in Romana
donationum 25. Iunij 1657. coram Reuerendiss. P. Domino
Verospio.

Cæterùm ex pluribus, & quidem vrgentibus coniecturis
elicitis ex dicto testamento Pontij Senioris patet ipsum non
intellexisse disponere de bonis donatis, quarum præcipua
resultat ex illis verbis contentis in testamento ibi, † In om- 16
nibus autem, & singulis meis bonis, dum enim Testator pro-
fessus fuit testari de bonis suis innotescit mentem illius fuis-
se non compræhendi bona, quæ per antecedentem dona-
tionem exierant ex eius dominio, l. sequens quæstio 70. ff. de
leg. 2. l. cohæredi, §. cum filiæ, ff. de vulg. & pupillar. Siluan.
cons. 14. num. 3. Corn. cons. 128. num. 9. lib. 4. Alexan. cons. 20.
num. 9. & seqq. lib. 3. Surd. cons. 357. num. 28. Peregr. de fidei-
comm. art. 6. num. 1. vers. Item donata, & n. 11. & 12. Man-
tic. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 6. num. 11. Cyriac. con-
trou. 283. num. 34. Surd. decis. 93. num. 20. coram Pen. decis.
581. num. 23. Duran. decis. 119. n. 1.

Altera coniectura deducebatur ex declaratione in dicto
testamento facta, vbi ordinans multiplicum cum fructibus
suorum bonorum excepit Pontio donata, ibi; Præterà vo-
lo, quod fructus bonorum meorum eidem Pontio intuitu ma-
trimonij non donatorum, † ex qua quidem contradistinctio- 17
ne bonorum, quæ sua erant ab illis, quæ donauerat benè
arguitur quod firma remanente donatione fauore filiorum,
& descendentium, voluit de alijs bonis in illa non contentis
testari, & vinculum reinuestimenti adijcere ad tradita per
Alexand. cons. 20. num. 10. vers. ita dico lib. 3. coram Pen. de-
cis. 43. num. 29.

Tertia non minus concludentem Domini conijciebant,
ex eo quia donator in executionem donationis assignando
loca montium Donatario nedum nullum facit mentionem
fideicommissi, & primogenituræ demandatæ in testamen-
to per quatuor dies anteà condito, sed repetijt eadem
verba donationis, quæ bona remaneant sub fideicommisso
fauore tamen filiorum, & descendentium facto, seu faciendo
super illis, si enim intentio sua fuisset, quod eodem modo
tam bona donata, quàm alia subiecta essent primogenitu-
ræ ordinatæ in testamento, de qua non fuerat oblitus ob
tam breue tempus, vtique dixisset, quod illa obnoxia essent
ad commodum primogeniti donatarij, & aliorum substitu-
torum in defectum lineæ, l. vnica §. sin autem, C. de caduc.
tollend. Cephal. cons. 303. num. 3. lib. 3. Dec. cons. 15. sub n. 1.
vers. nec obstare, Gratian. respons. 111. num. 5. cum seqq.
lib. 2. Surd. cons. 554. num. 12.

Quarta demum † coniectura desumitur ex difformitate 18
dispositorum in testamento ab ijs, quæ sunt expressa in do-
natione, signanter in diuersitate personarum expressarum
in vna, & altera dispositione, itaut vna excludatur ab alia,
† ideò germanus intellectus vtriusque is est, vt sicuti diuer- 19
sa sunt bona contenta in donatione ab illis contentis in te-
stamento ita dicendum sit, vt in vna non compræhendan-
tur alia Aymon. cons. 20. num. 8. Caputaquen. decis. 148. in
fine part. 1. & decis. 690. n. 18. part. 4. tom. 3. recent.

Dum igitur ex prædictis patet quod ex defectu volunta-
tis, & potestatis non fuerit per Pontium de bonis donatis
dispositum, de † consequenti educitur bonum Ius dd. So- 20
rorum de Ceuis ex dicto matrimonio natarum, & exclu-
sio tam earumdem de Rartis Collitigantium, qui Ius suum
deducunt ex testamento, in quo non sunt compræhensa
bona controuersa, & prius donata, l. ex facto, ff. ad Tre-
bellian. Fusar. de substit. qu. 632. num. 1. & 17. quam etiam
Agathæ vxoris, & hæredis testamentariæ Iacobi filij mascu-
li Pontij donatarij cui non licuit † præiudicium inferre dd. 21
DD. Sororibus testando de bonis ad ipsas spectañ ex dicta
donatione, l. final. §. penult. C. commun. de legat. Castrens.
in l. Initium sub num. 1. C. ad l. falcid. Rota decis. 331. num.
1. part. 4. tom. 1. recent. & in d. Romana restitutionis dotis co-
ram me, §. quod multò magis, & hinc sententiam decla-
rantem bona donata ad ipsam Agatham pertinere, nullum-
que Ius eisdem DD. Sororibus competere esse iniustam,
quæ impedit effectum † rei iudicatæ, & præbet causam 22
restitutionis in integrum, Seraphin. decis. 351. num. 2. Greg.
decis. 459. num. 1. & decis. 299. num. 1. coram Buratt.

Et ita informantibus omnibus Collitigantibus fuit deci-
sum, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Census.

Lunæ 11. Decembris 1662.

ARGVMENTVM.

Lite pendente in Rota super deuolutione non potest in alio Tribunali citra vitium attentatorum induci aliud Iudicium super solutione Canonum, quia oriri possent sententiæ hinc inde contrariæ, & hoc sufficit adhoc vt causæ veniant vnitim coram eodem Iudice cognoscendæ.

SVMMARIVM.

1 *Lite pendente in Rota non potest Iudicium alibi introduci citrà vitium attentatorum, & n. 2. quod amplia, vt n. 5. limita, vt n. 3. & 4.*

6 *Pauper excusatur à dilata Canonis solutione quod limita, vt n. 7.*

8 *Rota potest decisionem reuidere, & reuocare.*

9 *Deuolutioni est locus cessando Emphyteuta per biennium in solutione Canonis quod amplia, vt n. 10.*

11 *Caducitas incurritur etiam lite pendente quando Emphyteuta est morosus in solutione Canonis.*

12 *Facultas declarandi non intrat dum res non est amplius integra, & post longum tempus.*

13 *Emphyteuta ad effectum purgandi moram pro vitanda caducitate debet esse solicitus in solutione.*

14 *Emphyteuta qui vti nequiuit re emphyteotica excusatur à solutione Canonis, quod limita, vt n. 15.*

DECISIO DXVI.

TEr fuit in hac causa resolutum relaxandum esse mandatum à Roberto petitum pro fructibus census impositi à Societate Sancti Bernardi ad fauorem illorum de Bonauenis, & ad ipsum pro rata Apolloniæ tangente deuenti, sed reproposita huiusmodi causa, & perpensis dictis decisionum fundamentis visum fuit illud non esse relaxandum, & sic ab illis recedeñ. nam controuersum numquam fuit, quin census prouenerit ex pretio quarumdam domuncularum sub directo dominio Ecclesiæ Parochialis Sancti Sebastiani ad Valles occasione fabricæ Templi Sancti Andreæ dirutarum, & loco illarum subrogatus, illiusque Rector reportauerit in Tribunali Eminentissimi Vicarij sententiam super deuolutione d. Census ob Canonem non solutum, & ab inde citra ipse, & posteà Monasterium Sanctæ Susannæ, ad quod dicta Parochialis fuit translata ex d. deuolutionis
1 capite possederit, Vnde his positis non licuit Roberto † post commissam causam in Rota bon. mem. Cardinali Caualerio, eaque pendente pro consecutione fructuum eiusdem census ad Dominum directum post incursam caducitatem non autem ad emphyteutas spectantium, Bursatt. *cons. 26. num. 8. lib. 1.* Corbul. *de caus. priuat. ob non solut. canon. ampliat. 38. num. 11.* aliique cumulati per Modern. *Fulginaten. de iure emphyt. tit. de var. caducit. quæst. 12. n. 9.* Citra
2 † vitium attentatorum in eodem Tribunali nouum Iudicium instituere, Butr. *in cap. tum M. Ferrariensis num. 61. de constitut.* Lancell. *de attent. part. 2. cap. 4. limit. 2. num. 52. cum seqq.* Rota *decis. 148. num. 7. part. 5. decis. 91. num. 20. part. 6. recent. & in Leodien. benef. 4. Iulij 1642. §. si quidem, & in Cracouien. decimarum 17. Iunij 1652. §. hæc omnia coram bon. mem. Bichio in Meleuitana parochialis 26. Maij 1651. §. quia huiusmodi prouisio coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Carpentoraten. præcedentiæ 10. Maij 1660. coram R. P. D. meo Verospio.*

Nec ab hisce attentatis potest se excusari sub prætextu,
3 quod Locumtenens Eminentiss. Vicarij relaxauerit mandatum pro fructibus census præuia sententia super duratione lineæ comprehensorum in Inuestituta, & sic in diuerso Iudicio ab illo pendente in Rota super deuolutione ob Ca-
4 nonem non solutum † qua diuersitate data non potest dari de attentatis, ex citatis in vltima decisione §. *non obstat, quod census*, quia eo ipso cessat diuersitas causæ, qua agitur de exactione fructuum census Emphyteotici ad pro-
5 prietarium deuoluti, † & donec Iudicium pariens exceptionem rei iudicatæ in negocio principali deuolutionis incursæ, & per sententiam canonizatæ non fuerit terminatum, fructus in alio Iudicio peti minimè valent à Roberto causam habente ab Emphyteuta, qui cecidit in commissum ad *Text. in l. cum queritur, cum duobus seqq. ff. de except. rei iudic. cap. finali de except. num. 6.* Abb. *cons. 50. num. 2. vers. Sed his non obstan. lib. 1.* Dec. *cons. 96. num. 1. vers. sed posteà*, Surd. *cons. 114. num. 21. Rota coram Pen. decis. 680. num. 7. & 8. iuxta Venet. impress. & decis. 27. num. 4.* apud Posth. *de manuten.* Adden. ad Buratt. *decis. 644. num. final. & in Sancti Seuerini fideicomm. seu attentatorum 14. Decembris 1648. §. minus attenta, & seqq. coram bon. mem. Arguelles.*

Neque se tueri potest exceptione ignorantiæ paupertatis mulierum de Bonauenis Emphyteutarum, † ob quas Ro- 6
ta in gradu appellationis à dicta sententia super deuolutione lata coram Cardinali Caualerio censuit illas esset excusandas à solutione Canonis, *vt in decisione 94. num. 5. & seqq. inter eius impress.* † quia tunc suffragari posset, quan- 7
do errasset, etiam sententia, ac sola decisio non sufficit tamquam actus extraiudicialis, quæ potest † per ipsam 8
Rotam reuideri, & reuocari, vt dixit *Rota coram Buratt. decis. 158. num. 8. & decis. 597. num. 5. apud Eminentiss. Otthobon. decis. 25. num. 18. & 19. & in Montis-Alti beneficij 18. Maij 1646. & in Auenionen. Saluiani 10. Martij 1652. coram bon. mem. Bichio.*

Eoque minus dum Rota ibi omissa discussione Iustitiæ sententiæ ad fauorem Rectoris super deuolutione † ob ces- 9
sationem per biennium à solutione Canonis, *cap. potuit, §. Emphyteuta de locat. & conduct. Authen. qui rem C. de S. crosf. Eccles.* Gabriel. *cons. 75. num. 2. lib. 2.* Honded. *cons. 81. n. 3. lib. 2.* Rota *decis. 400. n. 11. part. 1. recent. & coram bon. mem. Merlin. decis. 648. n. 3. & in Romana deuolutionis Domus 26. Iunij 1651. §. causa verò coram Eminentiss. D. Card. Corrado*, & paupertatem Emphyteutarum præ oculis habens ex hoc illas excusandas esse respondit non simpliciter, & absolutè, sed ita taliter, vt deberent solui Rectori Canones decursi, & quod deberet fieri declaratio, vt census prædictus sit sub proprietate Ecclesiæ eisdem modo, & forma quibus erant domunculæ, quarum pretium in eius emptionem inuestitum fuit, vt habetur in fine *d. decis. 94.* Card. Caual. † Cùmque ipse defecerit, tam in solutione 10
Canonum, quàm in declaratione, vt tenebantur, quatenus beneficio huiusmodi resolutionis vti volebant, nihilque posteà egerint, faciliùs intrat deuolutio, † quæ de iure 11
incurritur, etiamsi lite pendente Emphyteuta sit morosus in solutione Canonis ad *Text. in l. si rem la prima, §. final. ff. de pign. act.* Mantic. *de tacit. lib. 92. tit. 27. n. 12.* Achill. *decis. 1. de locat.* Verall. *decis. 299. n. 1. part. 1. & alij adducti in dicta Romana deuolutionis Domus §. qua sanè conclusio coram Eminentiss. Cardinali Corrado.*

Non releuat declaratio per Robertum vltimo loco facta in adimplementum dictæ resolutionis Rotalis, † nam 12
cum intercesserint 40. & vltra anni, vsque non sit amplius integra, & deuolutio per lapsum tanti temporis suum habuit effectum, ex quo census fuit ab ipso Monasterio prætensus non suffragatur declaratio, Roman. *cons. 103. num. 4.* Gratian. *cons. 43. n. 62. lib. 1.* Verall. *decis. 234. part. 2.* Rota *decis. 803. vers. non obstat alia part. 4. diuers.* Nec est locus purgationi moræ, † ex quo Emphyteuta tenetur celeriter 13
satisfacere si vti velit beneficio remissionis caducitatis incursæ, Cepoll. *cautel. 135.* Barz. *decis. 50. num. 46.* Mantic. *de tacit. lib. 22. tit. 27. num. 35.* Rota *decis. 466. num. 1. part. 1. diuers. & in recent. decis. 577. num. 2. in fine part. 2. coram bon. mem. Merlin. decis. 648. num. 8. & 9. & in Rauennaten. seu Ferrarien. decimarum 25. Februarij 1647. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Ex quo etiam patet non satisfacere responsionem in vltima decisione † datam, quod Emphyteutæ non potuerunt 14
vti re emphyteotica, & ob id onus soluendi Canones subire minimè debent, neque in hoc adimplere mandatum siquidem cessatio peruenit ex facto ipsarum, quæ nunquam
† curarunt implere, vnde facto proprio non Rectoris, vel 15
Monasterij ceciderunt à commodo percipiendi fructus, & ob id non valet ex hoc se excusare à Canonum solutione, Gratian. *discept. 223. à n. 20. cum seqq.* Mant. *vbi supra n. 44. cum seqq. cum alijs congestis* per Fulgin. *de var. caduc. qu. 17. n. 3. & de solut. qu. 1. n. 282.*

Et ita fuit decisum vnica parte informante &c.

R. P. D.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Bononień Bonorum Emphyteuticorum.

Lunæ 11. Decembris 1662.

ARGVMENTVM.

Renouatio Emphyteusis procurata ab Inuestito ex dolosa caducitate in præiudicium comprehensorum non substinetur quidquid dicendum esset si caducitas circumscripto dolo proueniret.

SVMMARIVM.

1 *Comprehenso in Inuestitura immissio debetur in vim* leg.fin. *& num.*2.
3 *Agens propria persona ad Emphyteusim non tenetur seruare factum defuncti super ea emanatum.*
4 *Dominus directus non potest nouam Inuestituram tribuere in præiudicium alterius comprehensi in ea.*
5 *Caducitas ob retardatam Canonis solutionem euitatur per illorum depositionem.*
6 *Canones soluere recusans nouam inuestituram ob id reportare non valet.*
7 *Inuestituræ renouatio quando censeatur facta ad supplantandum in ea comprehensos, & num.*8.
9 *Caducitas ob non solutionem Canonum incursa non dolosè nocet successoribus, & comprehensis in inuestitura.*
10 *Inuestitura noua necessario concedenda est personæ in ea comprehensæ, quod limita, vt num.*11.

DECISIO DXVII.

FVerat coram me Neapoleoni decreta immissio diuersis super bonis, ab Abbate Nonantulæ Constantio patri concessis in Emphyteusim, quo Neapoleone successiuè extincto, Comes Franciscus Maria eiusdem filius ex propria persona, ac independenter à patre die 11. Iunij proximè præteriti pro immissione pariter instetit, verùm quia ex parte Antonij Iosephi defectus Iurisdictionis obijciebatur, sub prætextu quod lis ex Neapoleonis obitu extincta euasisset, resolutione tunc temporis proinde dilata ex Signaturæ rescripto ad Rotæ Tribunal causa fuit successiuè delata, vnde reproposito dubio Francisco Mariæ immissionem hodiè Domini decreuerunt. Dum enim Inuestituræ omnes à Con-
1 stantio pro se, filijs, ac nepotibus habitæ noscuntur, † Francisco Mariæ, qui se Constantij nepotem demonstrat, ac sub Inuestituris consequenter inclusum *in vim l. final. C. de edict.*
2 *Diu. Adrian. tollend.* denegari non debet immissio, † quæ in bonis quoque emphyteoticis locum assumit ex doctrina Bald. *in cap. cæterum num.*11. *de iudic.* Roland. *consil.*1. *num.*52. *&* 53. *lib.*1. Surd. *consil.*571. *num.*4. *vol.*4. Rota *decis.*585. *n.*22. *part.*5. *recent. & in Ariminen. bonorum* 22. *Iunij* 1661. *coram Reu. P. D. meo Beuilaqua.*

Nec visa fuit vrgere horum bonorum subsecuta diuisio inter Sigismundum, ac Neapoleonem fratrem, quidquid enim sit, an ex ea diuersis roborata clausulis potestas Sigismundo concessa censeatur de portione sibi delata disponen-
3 di, † dum Franciscus Maria immissionis iudicium ex propria persona, ac independenter à patre experitur nullum ex facto paterno, seu transactione illi præiudicium censetur illatum, Corn. *consil.*100. *num.*6. *lib.*4. Aimon. *consil.*197. *num.*7. Cæphal. *consil.* 133. *num.*82. Peregrin. *de fideicom. art.*40. *num.* 126. Clar. *in §. Emphyteusis quæst.* 16. *num.* 3. *vers. aut simpliciter*, Rota coram Greg. *decis.*418. *num.*31. *ibique notant Adden. num.* 16. *&* 17. & coram bon. mem. Coccin. *decis.* 343. *num.*4.

Hinc vrgere non poterit noua Inuestitura quoad bona ab Abbate olim concessa Campegijs pro se ac persona per ipsum nominanda à Sigismundo recepta, quoniam Domi-
4 nus directus † non poterat nouam Inuestituram tribuere in præiudicium Francisci Mariæ comprehensi sub concessione primæua, Bald. *consil.*431. *num.*6. *&* 7. *vol.*2. Dec. *contr.*144. *num.*1. *ad finem, & num.*2. Cornazan. *decis.*105. *num.*1. *&* 2. Gratian. *discept. forens. cap.* 818. *num.* 14. *&* 15. Rota *decis.* 176. *num.* 38. *part.* 5. *recentior. & in Mantuana bonorum* 10. *Maij præteriti coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Quæ sanè secunda concessio sub caducitatis prætextu non valet substineri, tanquam incursa ex neglecta Canonum solutione, siue ex deterioratione bonorum, deterioratio enim probanda ex diuerso ex assertione Domini directi omninò excluditur in secundo Inuestituræ Instrumento enunciantis Constantium diligentis ad instar Emphyteutæ se gessisse in bonis de quibus agitur ab ipso potius melioratis, quam deterioratis; † Altera verò causa ex Canonum 5
deposito arcetur pro excludendo caducitatis incursu suffragari perapto, *vt præter auctoritates præteritæ decisionis editæ coram me die* 16. *Iunij* 1648. dixit Rot. *decis.* 577. *num.* 2. *&* 4. *part.*2. *recent.*

Neque poterit depositum ad summam à Sigismundo exbursandam pro noua Inuestitura obtinenda referri. Quoniam Instrumenti verba contrarium apertè præseferunt, ibi mandans propterea Dominus Cardinalis, seu dictus eius Procurator, vt Canones depositari in Terra Nonantulæ, & per Abbates antecessores, seu illorum Vicarios recusari, liberè recipiantur.

Quinimò dum † Sigismundus in Canonum solutione de- 6
fecit; ex hac causa nouam Inuestituram à prima omninò diuersam reportare non valuit, præsumitur enim ipsum in Canonum solutione † cessisse, vt in prima Inuestitura com- 7
prehensos supplantaret, nec ex dolo proinde suo commodum assequi debet, vt tradit in specie Bald. *consil.*476. *per tot. vol.*4. Gratian. *consil.*132. *num.*8. *vol.* 1. Corbul. *de Emphyt. titul. de Caus. priuat. ob non solut. Canon. ampliat.*8. *num.*12. *Fulgin. eod. tract. de solut. Canon. quæst.*1. *num.*55. Surd. *decis.* 102. *num.*20. Dum maximè idemmet Sigismundus spe prolis destituebatur, † ac ex Iure consequenter accrescendi pro- 8
pria etiam eiusdem portio ad Neapoleonem, ac Franciscum Mariam, eo præmortuo deuoluebatur, non autem ad personam ab ipso nominatam, vt arguen̄ fraudem in specie, tradit Alexander *consil.*15. *num.* 8. *lib.*5. Ruin. *consil.*213. *n.*3. *vol.*1. Fulgin. *de Emphyt. tit. de solut. Canon. quæst.*1. *num.*54. † quidquid dicen̄ foret si suspicio doli cessasset, tunc enim ca- 9
ducitas ab eo incursa successoribus posset obesse, ex doctrina Bald. *in l. adoptiuum*, *§. Patronum*, *ff. de in ius vocand.* Alexander *consil.*119. *in fine*, *& consil.*120. *num.*3. *lib.*5. Clar. *in §. Emphyteusis quæst.*8. *num.*4. Mastrill. *decis.* 154. *num.*25. *&* 26. Rot. coram Coccin. *decis.* 343. *num.* 1. *& in Romana Domus* 10. *Martij* 1659. *§. Illud enim*, *coram me.*

Nec primæuæ nullitas Inuestituræ visa fuit posse subsistere continentis bona olim in Emphyteusim tradita Campegijs, licet enim horum † linea masculina, seu generatione 10
extincta Ecclesia Paulam ab ipsis descendentem teneretur reinuestire, non autem Constantium eiusdem Virum, ac penitus extraneum; Attamen dum Paula præbuit assensum, vt renouatio, † tum in fauorem ipsius fieret, tunc 11
etiam Constantij, necnon filiorum, & nepotum ab ipsis descendentium assensus hic pro substinenda Inuestitura respectu Constantij suffragatur, Bald. *consil.*431. *num.*6. *&* 7. *vol.*2. Oldrad. *consil.*178. *num.*3. Schrader *de feud. part.* 8. *cap.*5. *n.*2. Rot. *in Fanen. seu Senogallien. Bonorum* 14. *Martij* 1646. *§. Quia respondetur coram Reuerendissimo Papien.*

Præterea licet concessio respectu Constantij corrueret, ea tamen respectu Paulæ subsisteret ex regula generali, quod vtile per inutile in separabilibus vitiari non valeat, iuxta dispositionem text. *in l. certi condictio* 9. *§. Quoniam igitur*, *ff. de reb. credit.* Surd. *decis.*248. *num.*21. *in fine*, Rot. coram Seraphino *decis.*483. *num.*8. *& decis.*465. *num.* 19. *part.*9. *recent.* ac Franciscus Maria consequenter vti nepos Paulæ sub Inuestitura quoque censetur inclusus. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO,

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Societatis Fundaci.

Lunæ 11. Decembris 1662.

ARGVMENTVM.

Societas, quando verè fuit effectuata, & nunquam mutuo consensu sociorum dissoluta, tunc agi non potest ad restitutionem capitalis. Socius si non obseruat pacta stipulata, ex hoc non potest dici dissoluta societas. Socius fatetur societatem esse initam, dum criminaliter accusauit socium circa inobseruantiam pactorum factorum.

SVMMARIVM.

1 *Socius non potest agere contra socium ad restitutionem capitalis, nisi societas sit terminata.*
2 *Socius, quando non probet societatem fuisse terminatam.*

3 *So-*

3 *Societas non dicitur finita, si socium non obseruauerit contenta in societate, & num.4.*
5 *Socius fatetur societatem fuisse initam, dum criminaliter accusauit alium socium, quod contrauenit capitulis societatis.*
6 *Articuli non admittuntur ad aliquid probandum, quod constat ex propria confessione, & veritate.*
7 *Probatio, non solet denegari, ad probandum errorem in propria confessione facta.*
8 *Articuli, vt admittantur contra propriam confessionem, quid requiratur.*
9 *Examen facilius denegatur quando aliàs Testes fuerunt examinati super eadem materia.*
Et didicita fuerunt attestata.
10 *Examen nouum solet admitti in Curia ob legalitatem Procuratorum.*
11 *Quod tamen procedit, quando simplex receptio summarij examinis testium fuit factum.*
12 *Examen Testium nouum, nec admittitur in Curia, quando formiter processus fuit publicatus.*

DECISIO DXVIII.

IN decisione corã me edita sub die 14. Iunij 1660.* resolutum fuerat mandatum ab A.C. relaxatum ad fauoré Vincentij Mainerij contra Bernardum Maineriũ pro restitutio-
1 ne residui capitalis Societatis nõ esse exequeñ † ratione, quia cum societas verè fuerit effectuata, & nunquam dissoluta mutuo sociorum consensu, prout requiritur non poterat Vincentius ea durante agere contra socium pro capitali. Quia verò pro parte Vincentij fuerunt exhibiti plures arti-
2 culi ad effectum † probandi societatem non habuisse effectum, sed fuisse mutuo consensu dissolutam ob discordias, inter ipsos socios deinde subortas. Ideò super illorum admissione dubitaui, & DD. negatiuè responderunt.

Cùm enim Vincentius alias querelauerit criminaliter Ber-
3 nardum sub prætextu, † quod pro eo fraudando, nec librum retinuerit, nec merces traditas vnquam descripserit quodque alia fecerit contra formam capitulorum, Societatis, &
4 iterùm secunda vice sub prætextu, † quod fabricari fecerit serica ab alijs quam ab ipso Vincentio pariter contra for-
5 mam capitulorum hinc resultat explicita confessio, † & quidem geminata ipsius Vincentij societatem habuisse effectum cum aliàs, & non effectuata non potuisset illum querelare, quod male se gesserit in administratione, & propterea arti-
6 culi sunt reijciendi cum † non admittantur ad probandum id, cuius contrarium constat ex propria confessione, Gregor. *decis.* 523. *num.*4. Buratt. *decis.* 877. *num.* 7. *cum relatis in Comen. Collegij* 15. *Decembris* 1653. §. *In primo enim coram R. P. D. meo Priolo.*

7 Et licet non soleat negari † probatio ad ostendendum
8 errorem propriæ confessionis; In † proposito tamen huiusmodi error non articulatur, nec insuper ad illum probañ aliquis fumus exhibetur, prout esse necessarium ad istum effectum, dixit Rota coram Card. Puteo *decis.* 6. *tit. de dilat. & remiss.* Gregor. *d. decis.* 523. *num.* 5.

Ponderabant enim DD. quod alias super eadem materia
9 examinati fuerunt Testes, & † didicita testificata: Ideòque facilius venit denegandum examen, Rota *decis.* 43. *num.* 18. *part.* 7. *recent. & in Vlixbonen. Nullitatis Professionis* 27. *Iun.* 1646. §. *secundum in hanc sententia coram Arguelles.*

10 Nec facit, † quòd in Curia ob legalitatem Procuratorum soleat concedi nouum examen: Id enim procedit vbi con-
11 currit tantùm simplex † receptio summarij, secus autem quando originalis processus, prout in præsenti fuit publicatus, & dicta Testium fuerunt plenè discussa, vt declarauit Rota *in Romana Dotis* 28. *Iunij* 1651. §. *Nam licet coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado, & in Tullen. Matrimonij* 12. *Ianuarij* 1653. §. *Vrget enim, versic. Quidquid enim sit coram R. P. D. meo Albergato.* Et ita vtraque, &c.

Decisio qua hic allegatur sub die 16. Iunij 1660. est coram eodem Eminentissimo Card. Cerro, in hac eadem causa emanata erit infra inter Miscellanea, iuxta seriem temporis.

R. P. D. BEVILAQVA.
Bononiensis Fideicommissi de Cataneis.
Luna 11. Decembris 1662.

ARGVMENTVM.

Legitimorum hæredum nomine licet veniant, tam masculi, quàm fœminæ ex masculis, & fœminæ; hoc tamen fallit, quando à Testatore fuit contemplata agnatio; Tunc enim sub nomine legitimorum hæredum veniunt soli masculi ex masculis, non autem masculi ex fœminis, quod præsertim procedit, quando fœminarum exclusio est litteralis, quia tunc successio nullo modo remanet in suspenso ex conditione, sed debetur proximioribus de familia existentibus de tempore purificatæ conditionis.

SVMMARIVM.

1 *Legitimorum hæredum nomine veniunt tam masculi, quàm fœminæ, & num.* 5.
Quod fallit, vt num. 6. *&* 7.
2 *Fœminæ licet non sint admittendæ ad fideicommissum, tamen illius effectus suspenditur earum vita durante, & num.* 3. *&* 4.
8 *Fœminarum exclusio desumitur ex verbis* Femine per niente, *in parte dispositiua Testamenti, & num.* 9. 10. 11. *&* 12.
13 *Fœminæ exclusæ in primordio Testamenti illud totum moderante non veniunt sub nomine hæredum.*
14 *Legitimorum hæredũ nomine venit quilibet de sanguine.*
15 *Legitimorum hæredum conditio remanet in suspenso existentibus fœminis, quando fideicommissum fuit moderatum fauore agnationis, & num.* 16. *Declara, vt num.* 17. *Limita, vt num.* 18.
19 *Filij dicuntur de familia Patris, & non Matris.*
20 *Legitimorum hæredum nomine dum fuit contemplata agnatio veniunt tantum masculi ex masculis, non autem masculi ex fœminis, & num.* 21.
21 *Masculi ex fœminis non possunt conseruare agnationem Testatoris.*
22 *Prælatio in successione conceditur proximioribus tempore purificatæ conditionis, non autem possibilibus, & futuris.*
23 *Dictio*, & in caso, *restringit vocationem ad obitum vltimi hæredis legitimi non expectata natiuitate aliorum attinentium, & num.* 24.

DECISIO DXIX.

FIrmauerat Rota coram me sub die 27. Martij præteriti * constare de fideicommisso ad fauorem Ioannis Baptistæ de Sancto Petro, quamuis Sulpitia, & Hyppolita se contenderent vocatas, vti filias Hyppoliti postremò defuncti, quia fideicommissum erat masculinum, & ab eo fuerant exclusæ fœminæ per modum regulæ, habitaque ratio conseruandæ agnationis, vt latissimè in dicta decisione, hodiè verò informantes pro dictis Sororibus de Cataneis admittentes earum exclusionem in parte dispositiua, opponebant eas esse positas in conditione sub qua fuerat concepta vocatio Ioannis Baptistæ, ibi: *E caso non si trouassero heredi legitimi delli Catanei*, † quia sub hoc verbo legitimo- 1
rum hæredum veniunt tam masculi, quàm fœminæ, vt dixit Rot. cum pluribus coram Merlin. *decis.* 890. *num.* 2. *& seqq.* & proindè, quod † licet ipsæ non essent admittendæ, tamen 2
per earumdem existentiam suspendi effectum fideicommissi, vita illarum durante ex receptissima regula, † quod in con- 3
ditionibus merum factum attendatur, & quod sola existentia de facto, personæ in conditione positæ, quamuis exclusæ, † suspendat purificationem conditionis, vt pluries firmauit 4
Rot. & præsertim in *decis.* 46. *num.* 21. *&* 22. *& decis.* 394. *part.* 5. *recent. & in Romana fideicommissi de Soricijs* 22. *Maij* 1643. §. *penultimo, & vltimo, coram Reuerendiss. Carillo.*

Sed Domini persistitere in decisis, quia licet regulariter sub verbo † legitimi hæredis personæ vtriusque sexus com- 5
prehendantur, hoc tamen cessat, si prout hic, † exclusio fœ- 6
minarum processerit per modum regulæ adiectæ ratione conseruandi bona in agnatione, quia tunc dicitur † gene- 7
ralis, & comprehensiua cuiuscunque casus, & temporis, vt latis-

latissimè firmarunt Domini *in precedenti decisione coram me*, §. *Quod potissimè*, quandoquidem si Testator in parte dispositiua sub nomine hæredum voluit tantummodo ad-
8 mitti masculos, excludendo † generaliter fœminas, ibi : *femine per niente*, non ex sola affectione erga sexum mascu-
9 linum, † sed ob conseruationem agnationis, ibi: *Accio non manchi la Casa delli Catanei*, præcipiendo vlterius substitu-
10 tos † vocari de Domo, & Familia Catanea, vtique si postea immediatè in parte conditionali mentionem fecit de
11 hæredibus † censendum est intellexisse de masculis superiùs vocatis, non autem de fœminis perpetuò exclusis, Peregrin. *consil.23. num.7. & seqq. lib.3.* Gabriel. *consil.69. num.1. lib.2.* Manent. *decis.305. num. 2.* Rot. *decis. 503. in fin. part. 4. diuers.* & benè ad propositum *decis.235. num.5.7. & 12. part.5. recent. & in Bononien. fideicommissi de Amorinis 30. Maij*
12 *1659. coram Reuerendiss. Papien.* † quando potissimè prout hic, ponuntur in conditione eædem personæ, quæ dispositiuè vocabantur, Gabriel. *consil.69. num.5. & 6. lib. 2.* benè Rot. *in Hortana fideicommissi 22. Iunij 1661. & 22. Martij 1662. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Præsertim quia prædicta fœminarum exclusio, vt in alia ponderatum fuit non est adiecta accessoriè ad vnum potius casum tantummodo, vel tempus, seu ad vnam, alteramue
13 substitutionem, † sed per modum primordialis exordij moderantis vniuersum Testamentum omnemque casum, & tempus, tam dispositionis, quàm conditionis comprehendentis, ibi: *La qual heredità sia in fideicommisso d'herede in herede maschio, femine per niente*, Peregrin. *de fideicommiss. art.27. num.1. & 2.* Gratian. *discept. 621. n.18.* Rot. *in Imolen. Successionis 28. Martij 1661. coram R. P. D. meo Beuilaqua, & in allegata decisione 237. num.5. & seqq. part.5. recent. cum alijs in præcedenti decisione §. Quia fideicommissum, & §. Quod potissimè coram me.*

Et hinc Dominis cessare visum fuit, quod præuentiuè huic fundamento ex parte Sororum replicabatur, quod nimirum si sub illo verbo legitimorum ipsæ non veniunt tanquam fœminæ, possunt tamen filios suscipere, quibus non obstaret qualitas fœminina, & dicerentur legitimi hæredes
14 de Cataneis, quia sub hoc verbo † venit quisque de sanguine, vt tradunt relati per Fusar. *quæst.339. num.84. & 85.* Rot. *decis.116. num.1. part. 5. recent.* & latiùs *in Bononien. Fideicommissi de Pancaldis 10. Iunij 1642. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & ideò dici non posse purificatam vocationem
15 Ioannis Baptistæ, † conceptam sub conditione negatiua non existentiæ legitimorum hæredum de Cataneis, donec reducatur ad impossibile, quod ij possint existere, vt tradit Cyriac. *controuers.205. num.97. & seqq.* Molin. *de primogen. Hispan.lib.3. cap.10. num.17.* & ante eos Surd. *cons. 125. n.4.*
16 *vers. Sexto verò*, & ob id fideicommissum † debeat remanere in suspenso, iuxta *consil. mox citatum eiusdem Surdi 125. sub num.20. versic. Responderi etiam potest, & per tot.* Cyriac. *vbi supra num.74. & seqq.* Castill. *quotid. controuers. lib.5. cap.91. num.38.* Rot. coram Buratt. *decis. 322. num. 13.* Adden. ad Gregor. XV. *decis.338. num.16. in fine*, quidquid esset dicen-
17 dum † in primogenituris, & maioratibus, vt distinguunt *DD. mox citati*, & plenè Rot. *in Romana Successionis de Ametis 19. Nouembris 1646. §. finali, & in Bononien. fideicommissi de Barberijs 19. Februarij 1652. coram bon. mem. Bichio, itidem §. finali.*

18 Quia placuit responsio, † quod licet filij harum Sororum haberent qualitatem masculinam, & ex hoc non viderentur exclusi à conditione, vt eorum Matres, tamen carerent altera qualitate agnationis requisita per Testatorem, ibi : *Heredi legitimi delli Catanei*, quia non diceretur de familia
19 Catanea † Matris, sed de familia Patris, iuxta text. *in l. familiæ 196. ff. de verb. signific.* Menoch. *consil.177. num.26. & cons.400. num.31.* & ante eum Bald. *cons.40. num.1. vers. Sed isti nepotes lib.3.* Rot. *decis.417. num.3. & 4. part.1. recent. & in Firmana Primogenitura 8. Ianuarij 1659. in §. Neque poterit, & §. Nec releuare coram R. P. D. meo Verospio.*

Quam agnatitiam qualitatem fuisse à Testatore in illis requisitam clarius desumebatur ex eo, quod in exordio Testamenti per modum regulæ, dixit : *La qual heredità sia in fideicommisso d'herede in herede maschio*, & in dispositiua solos semper masculos ex masculis vocauit eosdemque in
20 conditione potuit ex quo fit, † vt verbum illud *legitimi heredes*, debeat intelligi de masculis non autem ex fœminis, Rot. coram Buratt. *decis.272. num. 2. vsque ad 11.* ibique Adden. *num.20. & in Bononien. fideicommissi 5. Aprilis 1658. coram R. P. D. meo Beuilaqua, & in Hortana fideicommissi 15. Martij 1660. coram Reuerendissimo D. meo Decano, §. Tamen admitti.*

Quod fortiùs procedere videbatur, vbi toties Testator agnationi prospexit, † quam non possunt conseruare ma- 21
sculi ex fœminis, vt ad propositum ponderat Molin. *de primogenit. cap. 5. lib. 3. num. 43.* & latè *in Bononien. fideicommissi de Barberijs 15. Decembris 1650. coram Eminentissimo Corrado, & melius in Hortana fideicommissi mox citata coram Reuerendissimo D. meo Decano §. Fortius.*

Minus releuare potuit pro suspensione fideicommissi, quod esset nimis absurdum posse à Ioanne Baptista remotiore excludi filios harum Sororum, qui verè essent proximiores, quia dictum fuit prælationem intelligi † concessam pro- 22
ximioribus existeñ de tempore purificatæ conditionis, non possibilibus, & futuris, vt tradunt Mandell. Alba *cons.106. per tot. & præsertim num.5. & seqq.* Peregrin. *cons. 33. n. 17. & 18. lib.3.* Menoch. *consil.413. per tot. & signanter num.17. & sequentibus.* Quod hic certius reddebatur, quia Testator disponendo per verba : *Et in caso non si trouassero heredi legitimi delli Catanei, lascio in quel caso sia tolto, &c.* † re- 23
strinxit, vt vocationem proximioris ad obitum vltimi hæredis legitimi, non expectata natiuitate aliorum magis attinentium, vt probant superiùs citati, & in terminis verbi :
† *In quel caso*, tradit Castrens. *cons.15. num.5. post med.* Al- 24
ciat. *cons. 119. num.3. & seqq. lib.4.* & latiùs Menoch. *cons. 1118. num.14. cum pluribus seqq.*

Ex quibus in decisis persistendum vtraque parte Informante responsum fuit, &c.

Decisio ista in hac eadem causa emanata coram eodem R. P. D. Bourlemont sub die 26. Aprilis 1662. est in hac parte supra decisio 462.

R. P. D. TAIA.

Barbastreñ Decimarum.

Lunæ 21. Decembris 1662.

ARGVMENTVM.

Parochus quantumuis de Iure communi habeat intentionem fundatam super libera exactione decimarum ; Id tamen fallit, quando aliter reperitur dispositum, prout hic, plura circa obseruantiam interpretatiuam habentur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia transit in iudicatum nisi intra decem die ab ea non appelletur.*
2 *Decimarum perceptio spectat ad Ecclesias Parochiales de Iure communi.*
3 *Decimæ ratione curæ spectant Vicario, vt num.4.*
5 *Prælatus alius est, & alius eius Vicarius, & num.6. & seq.*
7 *Decanus alicuius Collegiatæ, quando est Vicarius, habet intentionem fundatam super perceptione decimarum, & num.8.*
8 *Obseruãtia interpretatiua nullam requirit præscriptionẽ.*
9 *Obseruãtia interpretatiua etiam ex vnico actu inducitur.*
10 *Obseruantia interpretatiua attendenda est, etiamsi contrarius intellectus esset de Iure verior.*
11 *Obseruantia interpretatiua attenditur, etiamsi intellectus datus ab obseruantia esset malus.*
12 *Quod procedit, etiam si opus esset aliquam vim inferre verbis.*
13 *Obseruantia interpretatiua, quando possit dici indubitabilis.*
14 *Et tunc maximè est certa, quando in contrarium non probatur alia obseruantia.*
15 *Obseruantia interpretatiua inducitur etiam ex non facto.*
16 *in Regnis Hispaniarum Ecclesiæ Cathedrales, Dignitates, & nonnulla alia Beneficia, sunt fundata super decimis.*
Parochi in quibusdam Ecclesijs Regni Hispaniarum, quare non habeant intentionem fundatam super perceptione decimarum, num.16.
17 *Præscriptio subsidiaria saltem immemorabilis, aut quadragenaria, quando attendatur.*
18 Lex Celsus 27. ff. de vsucap. *quando intret.*
19 *ad Decimas præscribendas an requiratur iustus titulus, ita ut sufficiat aliquis titulus.*

20 Te-

20 *Testes, vt deponant valide quoad possessionem exactionis decimarum, qualiter deponere valeant.*

21 *Testes, vt probent quasi possessionem exactionis decimarum, non est necesse, vt in quolibet actu exactionis earum fuerint præsentes.*

22 *per Colonos etiam possidetur vsucapitur, ac præscribitur.*

23 *ex Locationis Instrumento factæ Tertio, concurrente solutione pensionis probatur possessio, etiam contra Tertium.*

24 *ex Locationum Instrumentis pluribus, & vsu antiquo, probatio insurgit bona possessionis.*

DECISIO DXX.

SAnct. mem. Paulus Tertius 12. Maij 1544. Parochialem Ecclesiam S. Petri de Boltaña Oscen̄ Diœcesis in Collegiatam erexit, ad quam Parochialem dum pro tempore vacaret præsentatio, collatio, prouisio, ac omnimoda alia dispositio ad Decanum Oscen̄ pro tempore ex antiqua, & approbata, eatenusque pacificè obseruata consuetudine, seu alias pertinere asserebatur, & omnia, & singula, fructus, redditus, & prouentus, Iura, & emolumenta, &c. applicauit, &c. vt in Bulla Erectionis Postmodum san. mem. Pius Quintus 18. Iunij 1571. Collegiatam Ecclesiam Barbastren ereait Cathedralem, & à Decanatu Oscen̄ scuta 150. quæ ipsius Ecclesiæ Decanus in oppido de Boltaña annuatim percipere solebat separauit, & applicauit Decanatui, & Decano Barbastren, qui pacificè possedit, & exegit dicta scuta 150. in decimis, vel pretio decimarum à dicta die erectionis vsque in annum 1621. quo Prior, & Portionarij de Boltaña prætendentes per dictam Bullam erectionis has decimas sibi fuisse applicatas obtinuerunt Sententias fauorabiles, quæ deinde commissa Causa appellationis R. P. D. meo Albergato fuerunt reuocatæ; vnde commissa mihi à Signatura Iustitiæ, causa dubioque opportuno proposito: An constet de re iudicata, vel potius de causis restitutionis in integrum Domini responderunt constare de re iudicata, non verò de causis restitutionis in integrum, quæ grauiores, & clariores requiruntur ad eam obtinendam.

Nam Sententia in rem transit iudicatam cum infra de-
1 cennium † non fuerit legitima prouocatione suspensa, *cap. cum Dilectus 32. in fine de elect. §. & Sancimus, Auth. de appellat. & intra quæ tempor. & authentica hodie, C. eodem.*

Et quamuis perceptio decimarum ad Parochiales Eccle-
2 sias de Iure † communi pertineat, *cap. cum contingat 29. & seqq. de decim. & ad illud gloss. de Iure communi, & in hac Barbastren Decimarum* Rot. *decis. 265. num. 21. part. 7.*

Tamen Domini considerarunt ab initio Bullæ Causam, & verba erectionis, ibi: *Cum Parochialis Ecclesia forsan perpetua Vicaria S. Petri nuncupata, &c.* & infra, *ad quam omnimoda dispositio ad Decanum Oscen pertinere asserebatur, &c.* in eadem Bulla, vnde posito in hac Ecclesia Vicario, &
3 Prælato, & si quandoque Decimæ, quæ † dantur ratione curæ competunt Vicario, & certa tantum portio competit
4 Prælato, & aliquando † perceptio prouentuum spectat ad principalem certa portione relicta Vicario, vt inquit Card. Zabarell. *ad Clement. primam de offic. Vicar. n.* 10. & Abb. *in repetit. §. Qui vero extirpanda de prabend. sub num.* 15.
5 Præsumptum tamen, & † receptum est, quod ea quo alius est Prælatus, alius Vicarius. Prælatus non verò Vicarius
6 fundat de Iure communi intentionem suam super † decimis, vt inquit Card. Zabarell. *ad Clement. primam de Iur. patron. num. 7. versic. Item isti, & ad Clement. primam de decim. num.* 15. & ibidem Io. Imol. *num.* 7. Rot. coram Mohedani *decis. 5. de decim. sub initio*, & coram Crescent. *decis. 2. eod. num. 2. & 3. & decis. 75. num. 2. & decis. 304. num. 3. part. 7.*
7 *cum alijs adnotat.* ad Ludouis. *decis. 174. in fine*; quibus † positis cum Decanus Oscen esset Prælatus huius Vicariæ, &
8 ideò fundatam haberet intentionem † super decimis, ea translata in Decanum Barbastren subrogatum, & successorem, & nullo modo competen. Parocho, seu Vicario Sancti Petri, & Collegiatæ Ecclesiæ, vt supra, sequitur solum Decanum Barbastren fundatam habere in decimis Intentionem.

Et hoc amplius, quod concurrit obseruantia Interpreta-
9 tiua, quæ nulla † præscriptione indiget, quin etiam ex vni-
10 co actu † inducitur, vt pluries censuit Rot. & nouissimè *decis. 316. num. 14. & 15. part. 9. cum alleg.* & attenditur, etiamsi
11 alius † intellectus de Iure verior esset, Rot. *decis. 574. num. 2. part. 1. diuers. cum alijs in decisione 375. num. 9. part. 9.* Quin
12 etiam si Intellectus datus pro obseruantia esset † malus, Rot. *decis. 256. num. 6. part. 2. diuers. & decis. 375. sub num. 14.* Immò etiamsi opus esset aliquam vim inferre verbis, Spad. *cons. 54. num. 37. lib. 1.* quæ obseruantia in casu præsenti visa
est indubitabilis † ex Testibus legitimè contestantibus, fru- 13
ctus omnes Villæ Boltañæ, quos antiquius exigebat Decanus Oscen applicatos fuisse Decano Barbastren in Cathedralem datos, & solutos fuisse illius Decano, & promiscuis singulis annis æstimatos fuisse scut. 150. maximè cum ex
contrario † non doceatur de aliqua obseruantia, vt alias 14
arguit Rot. coram Buratt. *decis. 645. in fine*, & opportunè ex duplici obseruantia affirmatiua, & negatiua, Spad. *cons. 54. num. 37. vers. Et dupliciter*, & amplius Rota coram Seraph. *in decis. 1414. num. 25. vers. Nec obstat*, tum etiam ex non
facto deducatur † obseruantia interpretatiua, Spad. *dicto* 15
cons. 54. num. 38. lib. 1. & consil. 94. num. 8. & 9. & cons. 232. num. 13. lib. 2. Rot. *decis. 389. & seqq. part. 9.*

Præterquod in Regnis Hispaniarum Ecclesiæ Cathedra-
les Dignitates, & † nonnulla alia beneficia sunt fundata su- 16
per decimis, Ideòque Parochi in illis Regni non possunt dici habere intentionem fundatam super decimis contra huiusmodi Beneficiatos, sed tenentur probare, vt inquit Barbos. *de offic. Parochi cap. 28. §. secundum 15. versic. Et in Regnis Hispaniarum, & Iure Eccles. Vniuersal. cap. 26. num. 15. eod. vers. Et in Regnis Hispaniarum lib. 3.* vtrobique rescripta *decisione 429. num. 6. coram Ludouisio.*

Demum placuit DD. subsidiaria præscriptio sin minus
† Immemorabilis, saltem quadragenaria, & longior cum 17
titulo iusto ex supradictis, vel saltem iusto errore, nam si error vsucapionem præscriptionemque non pariat, *§. error Instit. de vsucap. l. Celsus 27. ff. eod.* declaratur tamen loqui
† de eo, qui putat se habere titulum errore iniusto, secus 18
verò si iusto, ad Bartol. *in Summa d. l. Celsus*, Bald. *in repetit. part. 1. num. 6.* Rot. coram Ludouis. *decis. 279. num. 8. cum ibi adnotat.* & in puncto præscriptionis decimarum,
non † requiri, quod sit iustus titulus, sed aliqualis titu- 19
lus, qui det causam præscribendi, & notabilis *gloss. causam tribuat cap. 1. de præscript. in sexto*, Monet. *de decim. cap. 5. num. 112. cum alijs.*

Nulla habita ratione, quod Testes non viderentur de tempore concludere, ex eo quia fateantur se habitasse, & habitare, vel in Ciuitate Barbastren, vel alibi extra Villam de Boltaña; quoniam præterquod loca, vbi Testes residentiam habuerunt nimis modicè distant à Territorio Villæ de Boltaña inter plures præcipuè quatuor. Primus, septimus, decimus, & vndecimus loquuntur de visu à tempore memoriæ suæ, & expresse à tempore erectionis in Cathedralem Ecclesiæ Barbastren anno 1571. ac primum Decanum, cœterosque successores vsque ad modernum, qui successit anno 1622. Decimus semper percepisse sic longè vltra 40. annos, & cum actus perceptionis Decimarum non sit continuus, sed Semeltaneus suis temporibus fructuum Anniuersariorum optimè conciliari possunt habita-
tio extra Villam, & certa scientia, † etiam de visu solutio- 20
nis, exactionisque Decimarum, vt satis est non abfuisse per longum tempus Testes aliarum frequentiorum exactionum, Rot. *decis. 254. num. 12. part. 1. & decis. 432. num. 2. part. 3.* confirmatur *decis. 284. in princip. part. 4. recent.* & denique coram Buratt. *decis. 266. ab initio*, & coram Merlin. *decis. 109. num. 6. in fine, & num. 7. cum adnotat.* ad Buratt.
decis. 673. n. 8. adeò vt præsentia Testium in quolibet † actu 21
non sit necessaria, Rot. *dicta decis. 432. num. 6. cum adnotat. ad d. decis. 673. sub d. num.* 8. maximè cum Testis per sensum auditus exactionis decimarum testificari possit Rot. *d. decis. 432. num. 5. & decis. 487. num. 2. vers. Minus obstat part. 3. recent.* & coram Buratt. *decis. 553. num. 12.*

Præterea idem primus Testis testificatur vidisse decimas locatas, & conductores accessisse ad Decanum soluturos pensionem, & habere penes se Instrumenta locationum cum quietationibus, Idque contestatur septimus Testis pariter de facto proprio se missum à Decano ad tradendum eius creditoribus decimas existentes in domo decimali de Boltaña, sicuti, & decimus Testis fuisse Testem in multis locationibus, & vidisse soluere pecuniam, quod abundat etiam ad effectum præscriptionis, pro qua consideratur quasi possessio exigendi ex locationibus realibus, & imple-
tis, cum per † Colonos possideamus, & vsucapiamus, & 22
præscribamus, *§. Per quod Colonum, leg. qui vniuersa 30. ff. de acquir. possess.* & ex Instrumento locationis factæ Ter-
tio concurrente † solutione mercedis, etiam contra Ter- 23
tium probatur possessio, Menoch. *retinend. possess. remed.* 3.
num.

num. 572. *cum alijs*, apud Posth. *de manut. obseruat.* 24. *num.* 14. *& seqq.* Rot. *decis.* 268. *num.* 27. *part.* 9. Quinimò ex plu-
24 ribus † locationum Instrumentis, vel vsu etiam antiquo bona insurgit probatio, Menoch. *dict. remed.* 3. *num.* 573. *&* 574. Posth. *dicta obseruat.* 24. *num.* 12. & in ipsa Locatione Decimarum, Rot. post consil. Farinac. *vol.* 2. *decis.* 290. *num.* 3. *cum adnotat.* ad Buratt. *decis.* 263. *num.* 10.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Domus.

Lunæ 11. Decembris 1662.

ARGVMENTVM.

Vxor, vt validè se obliget, pro necessitatibus viri, debet non in genere, sed in specie, & in inscriptis exprimere Iudici interponenti decretum causam super tali obligatione, vt disponit Statutum Vrbis de Contractibus Mulierum, & Minorum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ duæ, in Vrbe habent vim trium, stante Statuto Vrbis, sic disponente.*
2 *Sententiæ duæ, dum habent vim trium, locus est executioni, stante duarum sententiarum conformitate.*
3 *Contractus Minorum, vel Mulierum, vt sint validi, quid secundum Statuta Vrbis requiratur, ac sit necessarium.*
4 *Iudici decretum interponenti in contractibus Minorum, vel Mulierum, inualidè exponitur causa nimis generalis, sed specifica esse debet.*
5 *Diues nemo tam est, vt aliquando non indigeat.*
Generalitas inducit obscuritatem, num. 5.
6 *Obligatio Mulieris, vt succurrat Marito in suis necessitatibus, vt nimis vaga non attenditur, & reddit obligationem nullam.*
7 *Vxor potest obligare dotem suam pro necessitatibus viri, dummodo ipsa tuta reddatur in bonis ipsius mariti.*
8 *Intellige tamen, nisi talia bona sint obligata creditoribus anterioribus, nam tunc non teneret talis obligatio.*
9 *Assertio falsa non venit attendenda.*
10 *Obligatio Vxoris de sua dote ad fauorem Mariti, si sit nulla ex falsa causa expressa non attenditur. & num.* 11.
12 *Vxor, quando nulliter, dicatur alienasse, vel obligasse dotem pro necessitate Mariti.*
13 *Vxor obligans dotem suam pro necessitate Viri, ex falsa causa, talis obligatio remanet nulla.*
14 *Melioramentorum exceptio potest impedire immissionem.*
15 *Relationi Peritorum circa melioramenta standum est.*
16 *Melioramenta cedunt ad fauorem Domini fundi meliorati.*
17 *Melioramenta, quando compensentur cum pensionibus decursis, lite pendente, & num.* 18.
19 *ad Melioramentorum refectionem, quis de Iure teneatur.*
20 *Melioramenta, quando veniunt compensanda.*
21 *Melioramenta, vt veniant reficienda, sanè sunt iustificanda.*
22 *Melioramenta illa non sunt reficienda, dum ea in domo aliqua, de qua controuertitur non fuerunt facta.*
23 *ex Melioramentorum causa quis efficitur creditor Domini fundi meliorati.*

DECISIO DXXI.

RElaxato in vim duarum conformium mandato de immittendo in possessionem controuersæ Domus ad fauorem Francisci Gottifredi taxatisque expensis Ignatius, & fratres de Petronijs adiuerunt Signaturam Iustitiæ, & obtinuerunt causam appellationis committi Reuerendissimo
Papieñ, tunc Sac. Rotæ Auditori, cum clausula, *Vt procederet ad legitimam executionem*, ad cuius commissionis
præscriptum proposito per me in illius locum subrogatum
dubio ad illam proceden esse DD. responderunt, quia con-
stito de Sententiarum conformitate, illarumque validitate,
& iustitia, quæ ex dispositione Statuti † Vrbis habet vim 1
Trium, Rot. *decis.* 647. *& decis.* 662. *num.* 1. *& decis.* 11.
num. 9. *& decis.* 292. *num.* 3. *part.* 6. *recent.* non † est am- 2
plius appellationi locus, sed sunt legitimæ executioni de-
mandanda, Clement. *prima de Iudic. DD. in l.* 4. *§. Con-
demnatum eod. tit.* Soccin. Iun. *consil.* 45. *num.* 20. *lib.* 1. Cy-
riac. *controuers.* 320. *num.* 1. Granan. *decisione March.* 18.
num. 5. Rot. *decis.* 370. *num.* 1. *in fine part.* 1. *& decis.* 38.
num. 3. *part.* 7.

Conformitas, & validitas non reuocantur in dubium,
Iustitia verò abundè discussa in tribus præcedentibus deci-
sionibus coram RR. PP. DD. meis Verospio, & Celso edi-
tis ex eo patens est, quod adhoc, vt Mulierum, & Mino-
rum contractus † in Vrbe stipulati sint validi ex determina- 3
tione Statuti *lib.* 1. *cap.* 13. Vltra solemnitates exigitur causa
Iudici in scriptis exprimenda, & plenè discutienda, & li-
cteraliter ibi dicitur, & sæpius fuit in Rota decisum, *vt in
decis.* 410. *sub num.* 6. *decis.* 783. *num.* 3. *& decis.* 924. *num.* 11.
coram Buratt. *& in alijs relatis in Romana Domus* 25. *Iunij*
1655. *in princ. coram me:* Ac expressa in Instrumento alie-
nationis Domus, de qua agitur, & dotalis Hieronymæ
Poggiæ venditricis ad effectum videlicet, *Pretium inde re-
trahendum, consignandi Io: Baptista eius Viro, vt illud ero-
garet in extinctionem nonnullarum Societatum officiorum, &
in alijs suis negocijs implicaret*, nimis vaga, † & generalis 4
reputatur, nec per illam dicitur satisfactum Statuto, neque
consultum indemnitati Mulierum, quatenus intendunt
ipsarum obligationes impugnare ob causam minus legiti-
mam, cum † nemo sit tam diues, vt aliquando non ha- 5
beat aliquas indigentias, sed ista generalitas non inducit cer-
titudinem requisitam à † Statuto, & inefficax est ad sub- 6
stinendam obligationem Mulieris factam, vt subueniat viri
egestatibus, Roman. *singul.* 217. Pic. *ad Stat. Vrbis gloss.*
27. *num.* 4. Rot. *decis.* 55. *in fine*, apud Marches. *de Com-
miss. part.* 1. *fol.* 903. coram bon. mem. Merlin. *decis.* 737.
num. 16. *& in alijs congestis in prædictis causæ decisioni-
bus, & in Firmana Census* 3. *Iunij* 1656. *§. Immò constat,
coram R. P. D. meo Priolo.*

Minus visum fuit subsistens, quod per huius domus di-
stractionem nullum damnum Hieronymæ † inferebatur, 7
ex quo super alijs bonis Viri, erat de sua dote cauta, dum
per subsecutam illius decoctionem fuit iam compertum,
quod bona illius creditoribus erant obnoxia, ideòque non
debuerint † haberi in consideratione, nec ab Vxore discu- 8
tienda pro cautione suæ dotis, Boer. *decis.* 124. *num.* 16.
Rot. coram Duran. *decis.* 145. *num.* 42. *decis.* 212. *num.* 1. *in
recent. decis.* 666. *num.* 10. *part.* 4. *tom.* 3. *in Romana Dotis*
10. *Martij* 1643. *in fine, coram R. P. D. meo Verospio*, quo
casu etiam in hac falsa expressione alienatio † corruit, & 9
decretum mihi interpositum vitiatur, *l. magis puto*, *§. Si æs
alienum*, *ff. de reb. eorum*, *l. prima*, *§. Hæc verba*, *ff. ne vis
fiat*, Rot. coram bonæ mem. Merlin. *decis.* 540. *num.* 3. *&
decis.* 575. *num.* 1. *in Romana Domus* 31. *Maij* 1655. *§. Ex
defectu causæ, & in Romana Pecuniaria* 25. *Iunij eiusdem
anni*, *§. Certi iuris, coram me*, & iste solus defectus bono-
rum, vnde Vxor † non posset esse secura de sua dote efficit, 10
vt inualidetur alienatio ob decreti inualiditatem, Roland.
consil. 7. *num.* 55. *& seqq. lib.* 3. Natt. *consil.* 646. *num.* 6. Hon-
ded. *consil.* 32. *num.* 111. *lib.* 1. Cyriac. *controuers.* 257. *num.*
15. *& controuers.* 303. *num.* 70. *&* 72. Gratian. *discept. fo-
rens. cap.* 122. *num.* 5. Mantic. *decis.* 153. *num.* 3. quinimò
data etiam bonorum existentia, ex quibus Hieronyma
dotem suam consequi posset † cum pari ratione illorum di- 11
stractione, æquè bene poterat Maritus suis creditoribus sa-
tisfacere sequitur, † vt nulla vrgente causa fundus dotalis 12
fuit alienatus, & sic nulliter, Surd. *decis.* 86. *per tot.* vbi au-
tem bona non aderant, vt exitus demonstrauit, eo minus
potuit distrahi, vt aduertit *secunda decisio R. P. D. mei Ve-
rospij* 12. *Iunij* 1656. *§. Hinc verò veritas*, concurrentibus
præsertim impositione census per ipsam Hieronymam
facta, & respectiuè acquisitione sub aliorum nomine
ante, & post alienationem sequutis, ac dilatione ad sex
menses concessa Emptori Domus ad soluen residuum
pretij conuenti † alijsque circumstantijs in facto perpensis, 13
ex qui-

ex quibus penitus cessat necessitas alienandi domum, sed
talia vndequaque causa enarrata detegitur, & sic nulla
remanet ex præcitatis, & dicunt Gratian. *discept. fo-
rens. 961. num. 25.* Rot. *decis. 66.* post Marches. *de commiss.
part. 1. fol. 915.*

Nec decreta Immissio retardari potest exceptione melio-
ramentorum, vt in parte interiori vbi erat Casale, nunc
Domus præfatorum à Lælio emptore, & ad summam scu-
14 torum 356. iuxta relationem Periti ascendentium, † & pro
quibus prætenditur retentio, *l. quandiu, C. de distract. pi-
gnor. l. quarta, §. penultimo, ff. de pignor.* quia omissis an-
pensiones deinde perceptæ ex parte domus melioratæ post
15 litem contestatam † fuerint superlucratæ absque onere im-
putañ in expensas factas in meliorando, & quoquomodo
prætenditur, & pro illius domus retineri vellet, vel ob li-
tem fuerint in mala fide constituti, vt non valeant repeti,
ex traditis in *Romana Domus 24. Ianuary 1650. §. Quo verò,
coram bon. mem. Bichio*, & an inspectis solo, & parietibus
antiquis super quibus fuit eleuata domus, & facta prædicta
16 melioramenta solo † cedant ad commodum Domini illius,
ad text. *in §. Cum in suo, & §. sequenti Institut. de rer. diuis.*
saltem ad finem, vt huiusmodi melioramentorum credi-
17 tum, non possit dici liquidum, † & clarum in substantia,
& quantitate, vt requiritur pro immissione retardanda,
DD. in l. vnic. C. de compens. Surd. *decis. 46. in fine*, Rot.
*decis. 559. num. 3. & 9. & decis. 679. num. 5. part. 1. & decis.
433. num. 3. part. 2. recent. in Rheginen. seu Salernitana Bo-
norum 25. May 1646. coram Reuerendissimo Papien. in Ro-
mana Casalis 23. Iunij 1653. §. Quia coram me.* Visum fuit
18 remoueri obiectum ex eo, quia cum pendente † lite fuerint
perceptæ pensiones ex altera parte domus non melioratæ,
& iam Francisco relaxatæ tam à Lælio post annum 1614.
quam ab Ignatio, & fratribus post annum 1652. longè ex-
cedentes prætensa melioramenta, & ad illarum restitutio-
19 nem † fuerint Petronij in Sententijs condemnati, prout de
Iure tenentur vnà cum domo nulliter distracta, *l. 2. C. si
quis ignor. rer. minor. l. si prædium 18. Cod. de prædys minor.
l. Pater 28. §. Item ex diuerso, ff. de minoribus*, Roland. à
Valle *cons. 33. ante finem lib. 1. & 72. num. final. lib. 4.* Surd.
decis. 45. num. 9. Cyriac. *controuers. 303. num. 51.* Modern.
Zup. *controuers. 183. num. 98. alyque adducti in Romana Do-
mus 14. May 1657. §. final. coram me*, veniunt cum prædi-
ctis melioramentis † compensañ, ac si effectualiter illa re-
stituerentur, *l. quod dicitur num. 3. ff. de rei vend. l. sumptus,
ff. eod.* Cyriac. *controuers. 195. num. 6.* Magon. *decis. Floren-* 20
tin. sub num. 4. versic. Actori autem, Scappuccin. de Saluian.
lib. 2. quæst. 24. num. 8. Rot. *decis. 186. num. 5. part. 2. diuers.
in Romana Saluiani 9. Iuny 1660. coram R. P. D. meo Al-
bergato, & aly congesti in fine decisionis D. mei Celsi.*

Non facit, quod licet melioramenta dicantur facta cum
pecunijs prouenientibus ex pretio locorum Montium fidei-
commisso subiectorum, & in illorum loco subrogata etiam
de licentia Papæ ad fauorem fratrum de Petronijs, & cen-
su ad eosdem ex causa dotis Vxoris Ignatij vnius ex dictis
fratribus prædefuncti spectante, adeòque in ipsorum fra-
trum de Petronijs vocatorum ad fideicommissum prædi-
ctum non potuerit Lælius, & alij melioramenta ex his effe-
cta fideicommissaria extinguere, † & cum pensionibus
compensare; Nam præterquod de conuersione pecunia-
rum fideicommissi in meliorando domum non constat, vt 21
plenè deberet etiam data probatione, id aliud importare
non posset, nisi quod Lælius fuerit pecuniarum expensa-
rum creditor non verò melioramentorum Dominus, Bar-
bos. *in l. Diuortio, §. finali sub num. 45. ff. solut. matrim.*
Rot. coram bon. mem. Merlin. *decis. 546. num. 6. cum seqq.
& decis. 748. num. 3.* Vnde subsistit, † quod receptis pensio-
nibus alterius domus in qua nulla fuerunt facta meliora-
menta vti hæres grauatus potuit cum illis satisfieri, *l. ante* 22
restitutam 104. & ibi Angel. *num. 1. ff. de solut.* Rot. *in Ro-
mana fideicommissi, seu Saluiani 15. Iunij, & 26. Nouem-
bris 1650. coram bon. mem. Dunozetto, & 28. Aprilis 1651.
coram R. P. D. meo Celso*, & secluso fideicommisso quem-
admodum Lælius effectus dicitur creditor Domus ex causa
melioramentorum, ita, & iste ei satisfacit de pensionibus
ad se spectantibus, ex Regula, † quod cum quo quis con-
traxit rectè ei soluere potest, & liberationem consequi, Ca-
strens. & Iason. *in l. Vrbana prædia, ff. de cond. indebit.* Ad- 23
den. ad Buratt. *decis. 2. nu. 18.*

Ex quibus conclusum procedendum esse ad vlteriorem
exequutionem vtraque parte informante.

MISCE-

MISCELLANEA
DIVERSARVM DECISIONVM
SAC. ROTÆ ROMANÆ
ALIBI NON IMPRESSARVM
Factarum in eisdem Causis, de quibus supra in hoc Volumine existentium.

R. P. D. CERRO,
Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Hæreditatis.

Lunæ 11. Februarij 1658.

ARGVMENTVM.

Hæres, dum erroneè adiuit hæreditatem ab intestato, de cuius tempore notitiam non habebat de Testamento condito, sicque tanquam id factum per errorem, perinde est, ac si non fuisset factum; Vnde dictus hæres potest adire hæreditatem vigore Testamenti.

SVMMARIVM.

1 *Immissio heredi ab intestato, quando non possit impediri.*
2 *Hereditatis aditio, quando fuit ex causa erronea, perinde est, ac si non esset facta.*
3 *Hereditas, dum fuit adita ex causa erronea, postea potest adiri ex iusta, & vera causa.*
4 *Quod multo magis procedit, quando heres ignorabat Testamentum, dum adiuit hereditatem.*
5 *Defectus Beneplaciti Apostolici, quando non possit allegari à collitigante.*
6 *Monasterium an possit repudiare hereditatem sine Beneplacito Apostolico, & solemnitatibus.*
7 *Vulgaris substitutio comprehenditur sub compendiosa.*
8 *Substitutio vulgaris comprehendit tam casus impotentiæ, quàm voluntatis.*
9 *Heredi scripto, quando non videatur retardanda immissio per exceptiones requirentes altiorem indaginem.*
10 *Possessio capienda est de manu legitimi heredis, aut ipso legitimè non citato.*
11 *Possessio vitiosa dum est, non potest gaudere priuilegio legitimæ possessionis.*

Allegatur præsens hæc decisio sub die 11. Februarij 1658. supra in decisione 22. quæ est in hac eadem causa facta coram eodem Eminentissimo Cerro, olim Rotæ Decano.

DECISIO DXXII.

IN testamento per Iacobum Barberium condito de anno 1629. instituti fuerunt hæredes vniuersales omnes eius filij nati, & nascituri ex legitima Vxore, & ijs non extantibus, vel postea quandocumque decedentibus sine similibus filijs institutæ leguntur eius filiæ fœminæ natæ pariter, & nasciture ex legitima vxore, *& quando* (sunt verba Testamenti) *tempore mortis meæ non extarent mei filij masculi, vel fœminæ ex legitima Vxore orti, seu extantes, quandocunque morerentur absque descendentibus legitimis, tunc substituo, & instituo mihi heredes RR. Priorissam, & Moniales SS. Iacobi, & Philippi huius Ciuitatis nuncupatas, le Conuertite, liberè, & pleno Iure, &c. Summario Conuertitarum num. 1.*

Decessit Testator 21. Maij 1654. sine descendentia masculina superstite vnica filia fœmina Moniali professa in Monasterio Sanctissimæ Trinitatis Bononiæ, nuncupata Sorore Maria Veronica, & eadem die Moniales ex eius persona supponendo Iacobum decessisse ab intestato, eiusque hæreditatem esse lucrosam constituerunt specialem Procuratorem ad illam adeundam, & ab Auditore generali Bononiæ obtinuerunt immitti in possessionem eius bonorum hæreditariorum tanquam hæredes illius ab intestato, sed cognito deindè, quod decesserat cum Testamento, & reperto, quod eius hæreditas erat damnosa potius, quàm lucrosa sub die 28. Septembris eiusdem anni vigore licentiæ obtentæ à Vicario generali Reuerendissimi D. Archiepiscopi Bonoñ, & cum præsentia, auctoritate, & consensu vnius ex Assumptis Monasterij omni meliori modo illam repudiarunt, *dicto Summario num. 1.*

Indè Conuertitæ vigore supradictæ substitutionis ex *remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* ab A. C. Areosto obti-
nuerunt Immissionem in possessionem omnium bonorum,
quæ possidebantur à Iacobo tempore sui obitus, *Summario*
num. 3. Deuoluta mihi causa appellationis proposito parti-
culari dubio pro eadem Immissione ad illarum fauorem Do-
mini, responderunt, † cum agatur vigore Testamenti non 1
aboliti, nec cancellati, *vt in Bononien. Bonorum de Graffijs*
13. *Iunij proximè præteriti coram me.*

Nec controuerti potest purificatio illarum vocationis ob superexistentiam dictæ filiæ Testatoris, ex cuius persona Moniales Sanctissimæ Trinitatis illius hæreditatem adiuerunt.

Quia cùm huiusmodi aditio facta fuerit ex erronea cau-
sa intestati † perinde habetur, ac si facta non fuisset ob de- 2
fectum consensus, *vt litter aliter probat text. in l. si is, ad*
quem 22. ff. de acquir. hæred. ibi: *Nam, vt quis pro hærede*
gerendo obstringat se hæreditati scire debet, qua ex causa hæ-
reditas ad se pertineat, veluti agnatus proximus iusto testa-
mento scriptus, heres antequam Tabulæ proferantur, cùm
existimaret intestato patrem familias mortuum, quamuis
omnia pro Domino fecerit, heres tamen non erit, ibique
Bart. *num.* 1. Anch. *conf.* 357. *num.* 2. *cum seqq.* Rot. coram
Duran. † *decis.* 347. *num.* 15. Itaut propterea potuerint de- 3
inde Moniales eandem hæreditatem tanquam verè non
aditam repudiare, vt probant Angel. inter Bald. *conf.* 403.
num. 1. *cum seqq.* & idem Bald. *conf.* 404. *pariter num.* 1. *cum*
seqq. lib. 3. Alex. *conf.* 121. *num.* 6. *in fin. & 7. lib.* 1. Parif.
conf. 63. *num.* 23. *lib.* 1. Soccin. Iun. *conf.* 95. *num.* 8. *lib.* 2. fir-
mantes hoc procedere, † quando hæres de tempore aditio- 4
nis prout hic, testamentum ignorat.

Idque etiamsi non constet de beneplacito Apostolico,
quia præter quod huiusmodi defectus † allegari non potest à 5
Barberio Collitigante num. 3. & nullam causam habente
à dictis Monialibus. Cùm hæreditas tunc temporis nec ac-
quisita, nec incorporata esset Monasterio, † potuit vtique 6
repudiatio fieri etiam sine solemnitatibus, & absque bene-
placito Apostolico, cùm ageretur de Iure prorsus quærendo, vt tradunt Abb. *in cap. tua de his, quæ fiunt à Prælat.* Felin. *in cap. in præsentia num.* 57. *de probat.* Federic. de Sen. *conf.* 9. *per tot.* Summ. Syluest. *part.* 1. *verb. alienatio num.* 18. Card. Put. *decis.* 107. *num.* 1. *& 2. lib.* 2. *in correct. atque admissum fuit in Romana fideicomm. de Drusolinis* 21. *Iunij* 1652. §. *non obstat cum seqq. coram me.*

Firmata autem legitima repudiatione Soror Maria Vero-
nica Testatoris filia habetur perinde ac si nunquam extitis-
set in rerum natura, & conuertitæ † in vim vulgaris con- 7
tentæ in compendiosa, qua mediante substitutæ leguntur,
hæreditatem capere possunt † cùm in ea comprehendantur 8
casus

casuram impotentiæ, quàm voluntatis communiter tradunt omnes *in l. Centurio, ff. de vulg. & pupill. cum concordantibus allegatis* per Gratian. *discept.* 288.

Nec Barberius videtur legitimus Contradictor vti veniens ex antiquioribus fideicommissis Io. Antonij de Gasparis, & Alexandri Sen. de Barberijs.

Omisso enim primo, cuius bona non petuntur à Conuertitis, quoad secundum non concurrunt requisita ad hunc effectum necessaria, nempè quod incontinenti doceat de Iure suo quod nihil sit detrahendum, & quod possideat sine vitio; Admisso enim, quod clara, & incontinenti probata sit ipsius vocatio in fideicommisso Alexandri Senioris; Attamen ex persona Iacobi Authoris Conuertitarum plures competunt detractiones super bonis illi subiectis, nempè legitimæ, Trebellianicæ, & dotis maternæ, quibus licet obijciatur defectus Inuentarij cum alienationibus, tamen quia ex deductis pro Conuertitis huiusmodi obiectum valdè turbidum redditur, & altiorem exposcit indaginem, quam
9 præsentis Iudicij exigat ratio, non videtur interea † retardanda immissio hæredi scripto, vt respondit Rota *decis. 94. num. 12. part. 5. recent. & in Bononien. fideicomm. de Barbettis 19. Iunij 1654. coram bon. mem. Bichio, §. Prout consistunt.*

Præsertim cùm vitiosè possideat, ex quo possessionem
10 non fuit adeptus de manu † legitimi hæredis, nec ipso validè citato, cui propterea non solum dispositio municipalis statutorum bonorum *lib. 2. rubr. quod null. occup. poss. rei heredit. §. statuimus*, Rota *decis. 94. sub d. num. 12. vers. præcipue par. 5. recent. & in d. Bononien. fideicomm. de Barbettis, §. neque ad impedien. coram bon. mem. Bichio in d. Bonon. bonorum de Graffiis §. in casu proposito coram me*, quæ quidem vitiosa possessio iuuari non potest consensu Monialium
11 Sanctissimæ Trinitatis, † dum, vt superiùs probatum est, non fuerunt legitimæ hæredes Iacobi, & validè illius hæreditatem repudiarunt. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Viterbien. Pecuniaria.

Lunæ 11. Februarij 1658.

ARGVMENTVM.

Transactio, quando fuit inita per aliquos, non potest quis nisi in vanum redire ad primæuas actiones, cum illæ penitus fuerint extinctæ per transactionem, nisi per tres sententias fuerit iudicatum eam esse inualidam.

SVMMARIVM.

1 *Transactiones operatur vt actio quælibet dicatur elisa.*
2 *Donatio facta alicui, & eius hæredibus, tunc filij non possunt prætendere dictam donationem, si non habeant qualitatem hæreditariam.*
3 *Transactio censetur inita, iuxta terminos præcedentis stipulationis.*
4 *Executiuè non potest procedi dum fuit inita transactio super contractu executiuo, & ea non fuit rescissa per tres sententias conformes.*
5 *ad Transactionis rescissionem, vt possit deueniri, restituendum est, quod quis vigore transactionis habuit.*
6 *Transactio non est rescindenda ex defectu causæ, quæ constat interuenisse.*
7 *de Transactionis validitate quando non possit dubitari.*
8 *Transactionis validitas, quando vtiliter fuit inita inter contrahentes, non est controuertenda.*
9 *Solutio præuentiua affert vtilitatem recipienti.*
10 *Minorum contractus initi, sine debitis solemnitatibus Statutarijs, remanent inualidi.*
11 *Facultas Cardinalis Legati, an sit eadem cum Vice Legati.*
12 *Minor maior factus, cum effectu approbando contractu nulliter factum in minori ætate, quid operetur talis approbatio.*
13 *Transactiones, tanquam indiuidua, aut in totum debent approbari, vel in totum reprobari.*
14 *Transactio, quod bona fide fuerit inita ex quo dignoscatur.*

Allegatur præsens hæc decisio sub die 11. Februarij 1658. supra in decisione 264. quæ est in eadem causa coram eodem Card. Cerro.

DECISIO D.XXIII.

IVdicio inter Lælium, ac Franciscum Patrem super alimentorum præstatione vertente fuit inter ipsos inita transactio, in qua scutis nouem millibus in tot locis montium, atque stabilibus Lælio persolutis redactus fuit immunis à solutione scutor. 13. mil. ante Lælio pro se, ac hæredibus stipulanti promissorum occasione matrimonij cum Octauia contracti: Cùm verò Lauinia, & Margharita sorores post obitum Lælij patris mandatum contra Benedictum Francisci filium, & hæredem pro scutis quinque millibus ab A. C. reportassent ex rescripto Signaturæ causa mihi delata dubium hodiè proposui, an mandatum exequi posset, quod Domini negatiuè resoluerunt virtute † tran- 1
sactionis, qua actio quæcumque ex apoca donationis elicita penitus remansit elisa, iuxta text. *in cap. 1. vbi not. Abb. num. de transact.* Dec. *cons. 40. num. 8. ad fin.* Bero. *cons. 32. num. 38. volum. 2.* Card. Mant. *de tacit. lib. 26. tit. 7. num. 4. cum seqq.* Rota coram Mohed. *decis. 3. de transact.* coram Merlin. *decis. 163. num. 3. & 4. & decis. 428. num. 11. & 12. part. 5. recent.*

Neque censeri poterit præfatis sororibus ex donationis apoca ius fuisse quæsitum, itaut ipsæ tanquam filiæ Lælij ad bona donata transactione haud obstante valeant aspirare,
siquidem donatio à Lælio pro se, † & hæredibus dunta- 2
xat recepta dignoscitur, sub qua filiæ proinde exclusæ censeri non possunt, postquam hæreditaria qualitate distinctæ noscuntur, vt not. Surd. *decis. 322. num. 16. cum seqq.* Larat. *cons. 9. num. 74.* Corn. *cons. 13. num. 4. vers. quando autem fit mentio, volum. 3.* Mart. *cons. 38. num. 11. & 12.* Fontanell. *de pact. nupt. clauf. 4. gloss. 9. part. 1. num. 10. vers. hanc differentiam*, & respondit Rota *in Auenionen. fideicommiss. 30. Aprilis 1646. §. tum etiam, & 4. Februarij sequentis anni, §. hac autem coram me confirmata 22. Aprilis 1652. in §. in contrarium vero coram Reu. P. D. Celso, licet in transactionis instrumento filiorum mentio habita fuerit.* Ad præcedentis enim stipulationis normam filijs scilicet † vti hæredibus Lælij transactio facta præsumitur, vt not. Surd. *ad d. decis. 322. num. 68. cum seqq.* Larat. *cons. 56. num. 25.* Capyc. Latr. *consult. 79. num. 55. & 56.*

Hinc executiuè procedi non potuit, dum transactio su-
per sententijs conformibus † rescissa non fuit, vt Rota co- 4
ram Caual. *decis. 550. num. 4. decis. 86. num. 9. part. 6. recent.* Cùm maximè bonorum restitutio, quæ Lælius ipse receperat, non processerit quidem, tamen ex pacto in transactione apposito, ac iuris dispositione conformi ante mo-
tam † litem omninò præcedere debuisset, iuxta text. *in l. si* 5
diuersa, ff. de transact. Menoch. *cons. 644. num. 19.* Rota coram Gregor. *decis. 478. num. 9. &c.* Vrgellen. *decis. 18. num. 26.*

Neque ex defectu causæ poterit † irritari transactio, dum 6
enim donatio Cardinalis Legati assensu distincta dignoscitur fortasse requisito postquam ex Ducis Vrbini decreto à Summo Pontifice post deuolutum Apostolicæ Sedi Ducatum approbato, donationes etiam pro augmento dotis ipsius licentia distinctæ nullius roboris reputantur. Timor proin-
de † futuræ litis super donationis validitate oriebatur, ob 7
quem subsequuta transactio valida debet proinde reputari, iuxta text. *in l. 2.* vbi Bart. *cæterique DD. C. de transact.* Alex. *cons. num. 4. lib. 6.* Paris. *cons. 32. num. 18. lib. 1.* Decian. *cons. 56. num. 29. lib. 9.* Becc. *cens. 109. num. 6.* Surd. *cons. 451. num. 48. & seqq.* Rota *decis. 447. num. 2. part. 2. recent.* & coram Merlin. *decis. 1. num. 8. & 9.* Postquam maximè Lælio vtiliter extitisse exindè conuincitur, quod in vita Francisci patris eidem scut. nouem millia fuerunt attributa, & tamen summam in donatione sancitam subsecuto dumtaxat ipsius obitu poterat obtinere. Hinc enim ex vtilitate ob præuentiuam solutionem Lælio de-
latam † is in summa scutorum quatuor millium à patre 9
potuit prægrauari, vt aduertit Molin. *de primogenit. lib. 2. cap. 4. num. 32.* Cancer. *var. resolut. part. 3. cap. 15. num. 173.* Fontanell. *de pact. nuptial. clauf. 4. glos. 9. part. 3. num. 82.* & respondit Rota *in Auximana doctrinæ 19. Iunij 1651. & 17.*

& 17. Maij 1652. in princ. coram R. P. D. Albergato, & 6. February 1654. coram bon. mem. Bichio.

Et licet adducta transactio à Lælio tunc minore contra
10 statuti formam solemnitates † in contractibus minorum optaotis adstipulata fuerit, vitio tamen nullitatis exindè redargui non poterit. Earum enim interuentus post obtentum à Vice-Legato super deficienti ætate duorum mensium dispensationem nullatenus requirebatur ad text. *in l. 1. & 2. C. de his, qui veniam etat. impetrauerunt Manent. decis. 64. num. 13. cum seqq.*

Hæc verò facultas V. Legati eademmet potestate ad in-
11 star Cardinalis Legati † pollentis, vt not. Gratian. *discept. cap. 176. num. 1.* Rota coram Verall. *decis. 341. part. 3. & decis. 71. num. 1. cum seqq. part. 7. recent.* ex pluribus dispensationibus similibus ab ipso concessis comprobata, quæ veritatis proindè præsumprionem ex personæ qualitate concludunt in terminis Cardinalis Legati not. Bald. *in l. exemplo num. 8. ad fin. vers. vera quæritur C. de probat.* Felin. *in cap. cum in Iure periens num. 11. vers. limita nisi de ff. de leg.* Parif. *cons. 704. num. 54. lib. 1.*

Et subsequuta præterea ipsius Lælij approbatione post-
12 quam maior euaserat † quæcumque remouetur obiectio, vt in terminis aduertit Gratian. *discept. forens. cap. 488. num. 7. cum seqq.* Rota *decis. 165. ad fin. part. 7. recent. & in Romana Census 5. July 1638. cor. bon. mem. Pirouano.* Quinimò dum eædemmet filiæ contra Francisci hæredem egerunt, vt prædium Vlgola Spagnola redimeretur à patre pro scutis mille Lælio sub ea lege assignatum, vt intra terminum annorum quatuor istud recuperaret, inhærere proinde videntur transactiones, quæ tanquam indiuidua approbari debent in totum vel penitus reprobari iuxta text. *in l. 1. ff. de rescind. vend. l. Litigatores, ff. de arbitr.* Bald. *cons. 75. num. 2. lib. 1.* Aym. *cons. 290. num. 5. vers. decimotertio,* Surd. *consil. 436. num. 78.* Card. Mantic. *de tacit. lib. 2. tit. 4. num. 73.*

Hinc verò transactio bona fide adstipulata dignoscitur,
14 † quæ sororibus obstare debet licet qualitate hæreditaria Lælij patris posthabita donatio bona ex propria ipsorum persona assequi possent ad text. *in l. præses, C. de transact. & l. vt hereditas, ff. ad Trebell.* Cæphal. *consil. 265. num. 35. lib. 1.* Card. Mant. *de tacit. lib. 26. tit. 4. num. 20.* Rota *in Romana successionis de Comitibus 26. Iuny 1647. in l. de potestate assignantium, & 26. .... 1648. in §. firmato coram Reuerendiss. Terracinen. & in Romana fideicomm. de Parisanis 27. Iuny 1650. in §. imò coram R. P. D. Celso, & in alijs relatis in Romana fideicom. de Carmelis 4. Nouembris 1640. §. cum enim coram me.* Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CERRO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Cambij.

Lunæ 8. Aprilis 1658.

ARGVMENTVM.

Plura magistraliter deducuntur circa materiam Cambiorum, & præsertim, quod onus appositum in primo biennio, non censetur appositum post dictum biennium. Cambia, vt debeantur debet probari transmissio pecuniarum ad nundinas.

SVMMARIVM.

1 *Cambia redduntur sicca, non constito de transmissione pecuniarum ad nundinas.*
2 *Cambiandi onus adiectum solum in prima parte respiciente primum biennium, non censetur in parte secunda respiciente post biennium repetitum.*
3 *Creditor Cambij, non potest prætendere cambia, & recambia, nisi realiter probauerit pecunias transmisisse ad nundinas.*
4 *in Dispositione aliqua dum plures apponuntur conditiones, & in sequenti verò aliqua tantum, censetur recessum à non expressis.*
5 *Decisiones plures in materia cambiorum declarantur.*
6 *Contractus initus ad certum tempus, cum clausula, & deinde ad Beneplacitum, etiam elapso termino durat contractus.*
7 *Contractus initus ad certum tempus, absque alia Beneplaciti reseruatione, lapso tempore, dicitur extinctus contractus.*
8 *Ita vt si ille de consensu partium continuetur, siue tacitè, seu expressè nouus dicitur contractus.*
9 *Contractuum diuersitate, & repetitione stante pacta onerosa, & odibilia non censentur in secundo contractu repetita.*
10 *Pactum continuandi pecunias super cambijs, quid importet.*
11 *Renunciatio intelligitur de prima vice.*
12 *Notificatio est necessaria in præiudicialibus.*
13 *Debitor in causam cambiorum post biennium, quid facere debeat.*
14 *in Partium potestate non stat reddere licitum, quod est illicitum.*

Allegatur præsens hæc decisio sub die 8. Aprilis 1658. coram Eminentissimo Card. Cerro supra in decisione 469. coram eodem.

DECISIO DXXIV.

INter D. Gineuram Manfronam, & D. Franciscum Columnam anno 1639. initum fuit cambium sortis principalis scut. 500. in quo Franciscus debitor infra duos menses illi restituere promisit dicta scuta 500. & interim hoc biennio durante, ne ipsa D. Gineura aliquod damnum pateretur, voluit, & consensit, quod ipsa, seu aliquis Mercator pro ea ibidem ab ipso electus posset totidem scut. 500. seu illorum valorem suscipere ad cambium, & recambium à quibusuis Mercatoribus per quascumque ferias, cura, opera, diligentia cambijs, recambijs, damnis, expensis, prouisionibus, & interesse ipsius D. Francisci, promittens vlterius singulo bimestre exhibere in manibus D. Gineuræ partitas librorum, & litterarum reuersus, & in casu non exhibitionis illarum, vel non transmissionis in ferijs promisit loco damnorum, & interesse lucri cessantis, & damni emergentis persoluere dictæ Gineuræ cambia, & recambia ad ratiooem scutorum septem cum dimidio pro quolibet centenario, & anno, ex quo sunt verba præcisa Instrumenti ibi: *Id in se ipsum assumpsit*, elapso autem biennio, & non restituta sorte principali, nec solutis cambijs decursis vltra facultatem eogeodi debitorem ad dictam restitutionem, & solutionem respectinè; coouentum fuit, quod absque alia interpellatione posset dicta D. Gineura, seu Mercatnr deputatus continuare super cambijs valorem dd. scut. 500.

Verùm quia elapso biennio D. Franciscus dicta scuta 500. non restituit, imò nouissimè iudicialiter conuentus pro illorum restitutione coram D. Vicario Lateranen̄, excepit cambia, seu pecunias per ipsum solutas cessisse in extinctionem sortis, à quo sententiam fauorabilem obtinuit, & delata mihi causa appellationis dubitaui, An cambia deberentur post biennium, & negatiuè prodijt resolutio, † quia 1
cum non iustificetur actualis transmissio pecuniarum ad nundinas, cambia & recambia redducuntur sicca, & illicita *iuxta Constitutionem san. mem. Pij V. 118. per totum, & sæpissimè dixit Rota, & signanter in Romana pecun. 14. May 1646. & 23. Marty 1648. coram R. P. D. meo Meltio, & in Mediolanen. camby 18. Marty 1654. coram R. P. D. meo Verospio.*

Non obstat, quod Franciscus assumpserit in se onus dictæ transmissionis, aliàs tenet voluerit ad damna, & interesse.

Quia cum huiusmodi oneris assumptio adiecta fuerit duntaxat in prima parte contractus respiciente primum biennium, nec in verbis repetita fuerit in secunda parte respiciente tempus post biennium vsque ad sortis restitutio-
nem, † vtique propter odibilitatem materiæ non inducitur 2
tacita illius repetitio in hac secunda parte, sed omne, id, quod in verbis litteraliter non legitur, habetur pro omisso, Bart. *cons. 39. num. 1. vers. Præterea lib. 1.* Card. Mantic. *de coniect. lib. 10. tit. 6. n. 33.* & remaoet sub dispositione Iuris, cuius vigore creditor non potest cambia, & recambia prætendere,
nisi doceat † de reali, & actuali pecuniarum transmissione, 3
& continuatione per oundinas, vt præter decisiones supra allegatas, latè responsum fuit in *Licien. Pecuniaria 29. Maij 1643. cor. bon. mem. Bichio.* Quoties enim in priori dispositio-
ne plures exprimuntur conditiones, & qualitates, † in se- 4
quenti verò aliquæ tamen repetuntur, reliquæ censentur consulto omissæ, Anan. *consil. 8. num. 5.* Surd. *cons. 200. n. 23.*

Ger. Spin. *conf*.13. *num*.15. *cum feqq*. Rot. *decif*.194. *num*.17, *part*.5, *recent*.

5 Decifiones autem † in *Romana Camby 14. Febr, 1648, coram bon. mem. Peutingerio, & in Romana Pecuniaria 5. Iuny, & 31. Iuly eifdem anni coram Eminentiffimo D. Cardinali Corrado*. Loquuntur in Cambio inito ad fex menfes, & deinde ad beneplacitum cum onere cambiandi affumpto per debitorem fine temporis limitatione, & indefinitè vfque ad integram, & effectiuam fortis reftitutionem; vnde non applicantur cafui noftro, quo cambium contractum fuit ad biennium abfque alia referuatione beneplaciti, & fic cum onere cambiandi limitatè affumpto à Debitore durante dicto biennio; Ingens enim eft differentia inter vtrumque
6 cafum, nam contractus initus ad certum tempus † cum claufula, & deindè ad beneplacitum, etiam lapfo primo termino durat idem contractus, *cap. fi gratiosè de refcript, l, quarta, ff, locat*. Gozzad. *conf*. 22. *num*. 10. Dec. *confil*. 108, *num*.5. & in terminis Societatis Caftracan. hic *tract, cap*.54.
7 *num*.13. & 14. At vbi contractus † eft initus ad certum tempus abfque alia beneplaciti referuatione lapfo tempore cenfetur folutus, *l. actione*, §. *Item qui focietatem ff. pro foc*. Caftracan. *d.cap*.54. *n*. 6. Adeòut fi poftmodum ea nouo par-
8 tium confenfu † tacito, vel expreffo prorogetur, nouus dicatur contractus, benè Corn. *conf*.235. *num*.9. *lib*.2.

9 Data autem contractus diuerfitate pacta onerofa, † & odibilia nunquam cenfentur in fecundo repetita ex Iuribus fupra allegatis.

Præterea ponderatum fuit, quod pactum continuandi pecunias fuper Cambijs lapfo biennio pofitum fuit in faculta-
10 te Creditricis; † Ideòque Debitori notificari debuit, non obftante, quod expresfè fuerit huic notificationi renuncia-
11 tum, quia renunciatio intelligitur † de prima interpellatione, per quam creditrix notificaret debitori, quod intendebat vti pacto, & eligere Cambiorum continuationem, non
12 autem de fecunda, quæ † poft factam electionem ex æquitate fieri debet debitori, vt certo fciat electionem creditoris continuandi pecunias fuper Cambijs, vt diftinguendo refpondit Rota *in Romana Cambiorum 3. Iulij 1618, coram Manzanedo, & in Romana Cenfus 30. Aprilis 1655, coram bon. mem. Dunozetto §. Non obftat*.

Nec refert, quòd Debitor in caufa Cambiorum poft bié-
13 nium decurforum aliquam fummam perfoluerit; † Quia vel repeti poteft per viam condictionis indebitæ, vel ipfo
14 Iure ceffit in fatisfactionem fortis, † cum non poffent partes exindè illicitum credere licitum, vt benè refponderetur *in dicta Lucien. Pecuniaria coram bon. mem. Bichio §. Quia folutio*. Et ità vtraque, &c.

REVERENDISSIMO D. ALBERGATO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Locorum Montium.

Mercurij 28. Iunij 1658.

A R G V M E N T V M.

Executionem, quando creditor valeat facere fuper commoditate percipiendi fructus, dum Teftator debitorem inftituit hæredem fuper vfufructu bonorum vita eius durante.

S V M M A R I V M.

1 *Creditor poteft facere executionem fuper commoditate percipiendi fructus.*

2 *Executio facta à creditore fuper perceptione fructuum, quando non fubfiftat,*

Vfusfructus relictus alicui, quandiu duret, num.2.

3 *Creditores habent ius ad ratam fructuum, quam fuam fecit debitor in eius vita.*

4 *Sententia lata contra eum, de cuius intereffe agitur, abfque eius citatione, ei non præiudicat.*

5 *Sententia collufiuè, & ad effectum fupplantandi executionem factam, remanet omninò nulla.*

6 *Collufio tanquam difficilis probationis, præfumptionibus, & indicijs fatis iuftificatur.*

7 *Collufio tunc maximè probatur præfumptionibus, & coniecturis, quando adeft caufa collufionis.*

8 *Collufio ex quo manifeftè probata dicatur.*

Decifio ifta fub die 28. Iunij 1658. coram Reuerendiffimo P. D. Decano, allegatur fupra in decif. 45. quæ eft in eadem caufa.

D E C I S I O DXXV.

CAtharina vfufructuaria bonorum Iacobi Guarnerij fratris fimul cum Ludouico filio in proprietate inftituto, annuum cenfum fcutorum 2500. in forte fuper eius bonis impofuit ad fauorem Mariæ Amodeæ Saraueзziæ, & fucceffiuè, cum in folutione fructuum deficeret, Maria creditrix, mandatum contra Catharinam relaxatum exequi obtinuit fuper vfufructu quorumdam Locorum Montium, quæ ratione vfusfructus ad eandem Catharinam pertinebant, *Summario Sarauezziæ num*.2. & 3. vt legitimè fieri potuit, ftante obligatione Catharinæ, ratione
cuius licet creditor † executionem facere fuper commodi- 1
tate percipiendi fructus, vt per Bald. *in cap. contingit, fub num*.29. *verf. Quæro quod in alijs iuribus, &c. de dol. & contum, & alij per Modern. Baccen. de Iudic. lib*.1. *tit*.3. *difput*. 20. *num*.8. *in fine tom*.2. Rota coram Merlino *decif*.21. *fub num*.9. *verf. Et propterea illa commoditas, &c*.

Verùm Curfius Catharinæ ex alio filio nepos tanquam vocatus ad fideicommiffum Iacobi ab Auia cautionem petijt de vtendo, & fouendo arbitrio boni viri, qua non præftita fententiam immiffionis in poffeffionem hæreditatis Iacobi reportauit. Sed Maria domina cenfus in hoc iudicio non citata, inftabat ad vlteriora procedi, & ad fubhaftationem commoditatis vfusfructus deueniri, quo tempore Catharina, & Ludouico defunctis pronunciauit A. C. executionem ad inftantiam Mariæ factam expiraffe, & appellatione interpofita, mihi per Signaturam Sanctiffimi commiffa dubitaui, An conftet de re iudicata, feu potius de caufis, &c. & per DD. quoad primam partem negatiuè refponfum fuit, ob iniuftitiam fententiæ, quæ rem iudicatam excludit, vt nuper refolutum fuit *in Romana Hæreditatis 1. Aprilis proximè præteriti coram me, §. Et vlterius, &c*.

Confiftit autem iniuftitia in eo, quod cum executio facta effet fuper commoditate percipiendi fructus pro debito Catharinæ, non poterat Iudex pronunciare executionem ex-
piraffe faltem pro fructibus in vita eiufdem decurfis, † ex 2
quo fructuum perceptio creditori tandiù competit, quandiù durat vita vfufructuarij debitoris, Caftill. *de vfufruct. cap*.70. *num*.1, Merlin. *de pignor. lib*.2. *tit*.1. *quæft*.23. *num*.14. *& alij relati per Modern. Hifpan. in Labyr. credit. part*. 1. *cap*.24. *num*.35, 55. *& feqq. & part*. 3. *cap*. 15. *num*. 1. 31. &
42. vbi fubdit, quòd Creditores habent Ius † ad ratam fru- 3
ctuum, quam fuam fecit debitor in vita fua, & in terminis emphyteutæ, Rota *in Romana Saluiani 17. Aprilis 1643. coram Reuerendiffimo D. meo Decano, §. Minus obftat*.

Non obftante priori Sententia priuationis vfusfructus ob non præftitam à Catharina cautionem; non folum quia fine
citatione Mariæ † creditricis prolata fuit, & ideò illi præiu- 4
dicare non potuit, vt in terminis vfusfructus confiderat Anchar. *conf*.106. *fub num*.4. Rot. coram Merlin. *decif*.13. *fub num*.8. *verf. Quarta denique*,

Verùm etiam, quia DD. exiftimarunt collufiuè actum fuiffe ad effectum fupplantandi præcedentem executio-
nem, † & confequenter fententia eft omninò nulla, nec 5
creditrici præiudicauit, *l. prima, C. de collufion*. Giurb. *decif*.91. *num*.15. Cancer. *variar, refolut, part*. 2. *cap*. 16. *num*. 115. Rota coram Seraph. *decif*.763. *num*.1. & 4. Collufio
† autem, quæ tanquam difficilis probationis, præfumptio- 6
nibus, & indicijs fatis iuftificatur, Menoch. *præfumpt*.26. *num*.5. *lib*.5. Rota coram Seraph. *vbi fupra num*.6. & coram Merlino *decif*.13. *num*.4.

In præfenti probari vifa eft ex eo, quod agitur inter con-
iunctos, † nempè inter Matrem, & filium, adeftque 7
caufa colludendi, vt filius fcilicet haberet bona, quibus Mater debitrix ob executionem, prædictam gaudere non poterat, vt in fpecie confiderat Riminal. iun. *conf*.98. *num*. 23. & cum eo Cyriac. *controu*.319. *num*.36. *& feqq*. Rot. *d.decif*.13. *n*.2. *coram Merlino, & in Romana Hæreditatis de Gratianis* 29. *May* 1643. *coram Reuerend. Tarraconen. §. Nihil obftat*.

Quodque magis vrget, non deduxit Catharina exceptio-
nes, † quibus iura fua tueri, & contrariam fententiam euita- 8
re poterat. Quando enim reus exceptiones fibi competentes pro fua defenfione non adducit manifefta eft collufio, *l. fi feruus plurium* 33. §. *Si quis ante, ff. de legat*. 1. Natt. *conf*.337. *n*.3. Valenzuel. *conf*. 60. *n*. 66. *lib*.1. Ant. de Amat. *refolut*.79. *n*.22. Rota *in dictis decif. corā Seraph. n*.10. *& coram Merlin. num*.6.

num. 6. Facillimè autem se defeodere potuisset Catharina
contra filium allegando, quod agebatur de vsufructu Locn-
9 rum Montium, in quibus sufficit cautio pet † attergatio-
nem litterarum patentium ad fauorem Proprietarij, quæ
iam facta fuerat, *Summario Mariæ num.* 6. simul cum obli-
gatione reali, & personali eiusdem Catharinæ, vt per Rot.
in Camerinen. fideicommissi 21. *May* 1645. *coram bon. mem.*
Dunozetto sub §. *fin. vers. Respectu verò Locorum Montium*.
Et quoad alia bona, cum ipsa esset pauper, nec fideiussores
præstare posset, & de cætero esset booæ conditionis, & famæ,
10 † vel iuratoria cautio sufficiebat, nec ad alium cogi poterat,
post alios Petr. Barbos. *in l. diuortio* 8. §. *Interdum num.* 26.
versic. vltimo ad complementum, *ff. solut. matrimon.* plenè
Surd. *decis.* 141. *num.* 7. 12. & 16. Vbi quod Senatus iudica-
uit pro Muliere, Gait. *obseruat.* 47. *num.* 8. *lib.* 2. Castill. *de*
vsufruct. cap. 18. *num.* 12. & 18. Vel in omnem euentum,
11 non ideò priuanda erat mulier, † sed vtrique parti consulen-
dum erat per dimissionem bonorum apud hæredem, qui præ-
uia sufficienti cautione, de vsufructu mulieri responderet,
Angel. *in l. hac edictali* 6. § *His illud num.* 6. *Cod. de secund.*
nupt. Mysing. *cent.* 6. *obseruat.* 48. *sub num.* 8. *vers. Tamen*
tertiam, Vincent. de Franch. *decis.* 497. *num.* 6. & *per tot.*
Surd. *decis.* 141. *num.* 14. vbi plenè Hodiern. *num.* 2. Rota
decis. 195. *num.* 20. *part.* 7. *recent.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. B E V I L A Q V A.

Fulginaten. Fideicommissi.

Veneris 27. *Martij* 1658.

A R G V M E N T V M.

Filij in conditione positi, licet secundum veriorem, & communiorem opinionem non censeantur vocati, quam opinionem etiam pluries secuta fuit Rota; Tamen passim receditur à dicta opinione, concurrentibus pluribus coniecturis suadentibus Testatorem voluisse dispositiuè eos vocare, quæ simul, & non de per se sunt considerandæ.

S V M M A R I V M.

1 *Filij, quod fuerint positi in conditione, ex quibus verbis arguatur.*
2 *Filijs, qui faciunt deficere fideicommissum est reseruatum ius legitimæ successionis ab intestato.*
3 *Filij in conditione positi, ex coniecturis censentur vocati.*
4 *Filij in conditione positi stantibus coniecturis censentur dispositiuè vocati.*
5 *Filij in conditione vocati, tunc ex coniecturis multò magis censentur vocati, si tractetur ad fauorem descendentium à Testatore.*
Coniectura leuiores sufficiunt, adhoc, vt filij positi in conditione dicantur vocati, si agatur ad fauorem descendentium Testatoris, num. 5.
6 *Filij in conditione positi, censentur vocati, si non simpliciter, sed cum qualitate masculinitatis fuerunt vocati.*
7 *Geminatio arguit enixam voluntatem disponentis.*
8 *Liberi in conditione positi censentur vocati, dum Testator eos posuit in conditione cum qualitate, vt essent legitimi, & naturales.*
9 *Filij positi in conditione censentur vocati, quando cum qualitate, vt sint masculi, sunt vocati.*
10 *Filij in conditione positi censentur vocati, quando fuerunt vocati cum qualitate, vt succedant perindè, ac si viueret eorum Pater.*
11 *Filij in conditione positi censentur vocati stante substitutione, & grauamine, & num.* 12.
13 *Filij in conditione positi censentur vocati, stante vocatione in stirpes, & non in capita.*
14 *Quæ coniectura est valdè potens.*
15 *Filij in conditione positi censentur vocati, dum Testator exclusit proprias filias, mandans eas condecenter dotari.*
16 *Coniecturæ consideratæ, vt filij in conditione positi censeantur vocati, non veniunt considerandæ de per se, sed simul, & coacernatæ simul.*
17 *Singula, quæ non prosunt, simul iuncta iuuant.*

Allegatur præsens decisio supra in decis. 169. *quæ est in eadem causa.*

D E C I S I O DXXVI.

INformantibus tantùm Flaminia, & Sororibus de Ron-
callis ex propria, & Iosephi fratris persona agentibus ad
fideicommissum Ioannis Martioi, & ad certorum bonorum
retentionem pro illius reintegratione; Domini mandantes
super hac dubij parte instituit particularem disputationem
pro nunc de eiusdem Io: Martini fideicommisso ad fauorem
Francisci Clandij, & aliorum fratrum, filiorum Rodulphi,
constare responderunt; Ille enim postquam vniuersales hæ-
redes instituit Equitem Petrum, Marcum, Ludouicum,
Decium, Hieronymum, & ipsum Rodulphum, eius filios
pro æqualibus portionibus, fecit substitutionem, in hæc
verba: *E morendo essi, ò alcuni di loro senza figlioli maschi*
legitimi, e naturali nati di legitimo matrimonio, à essi, ò à
quello, che così morirà senza figli maschi legitimi, e naturali,
sostituisce, e vuole, che succedano in tutti li beni, & heredità di
detto Testatore, che fusse peruenuta in quello, ò in quelli, che
così morirà senza figlioli, come sopra, li suoi fratelli, che sopra
viueranno, & essendo morti alcuni di loro succedino i loro figli
maschi, & naturali, come sopra, in quella portione, che succe-
derebbe il loro Padre, in stirpes, & non in capita, escluse sem-
pre le femine, le quali però siano condecedentemente dotate.
Ex quibus † verbis visum fuit dictos Rodulphi filios in con- 1
ditione fideicommissi fuisse positos.

Nam licet sit regula in contrarium, iuxta sententiam,
gloss. in leg. Lucius la seconda 81. *ff. de hered. instit.* vbi vult,
quod filijs qui faciunt deficere † fideicommissum sit reserua- 2
tum ius legitimæ successionis ab intestato, cui Rota adhæ-
ret, & vti receptiorem passim sequitur, vt dixit coram bon.
mem. Merlino *decis.* 359. & 447. *vbique num.* 1. Ab illa tamen
solet recedere quotiescunque † concurrunt coniecturæ sua- 3
dentes de voluntate Testatoris fuisse, quod positi io condi-
tione, sint quoque dispositiuè † vocati, vt communiter scri- 4
bunt, *Doctores in dicta leg. Lucius*, Corn. *consil.* 29. *col.* 3. *lib.* 2.
Soccin. iun. *cons.* 138. *n.* 73. *lib.* 2. & *cons.* 145. *n.* 36. *lib.* 3. Sil-
uan. *cons.* 53. *num.* 3. Thob. Non. *cons.* 31. *num.* 13. & *cons.* 32.
num. 4. Giouagn. *consil.* 79. *num.* 6. Mantic. *de coniectur. vltim.*
volunt. lib. 3. *tit.* 2. *num.* 1. & 19. & pluries firmauit Rota, vt
coram Gregor. XV. *decis.* 315. & ibi Adden. *num.* 1. & *decis.*
329. *num.* 3. & *in recent. decis.* 355. *num.* 3. & 422. *num.* 4. *part.*
4. *recent. tom.* 2. & *coram eodem bon. mem. Merlin. in dicta*
decisione vbi supra, & *decis.* 680. *num.* 2.

Et maximè dum, vt hic, agitur de fideicommisso † ordi- 5
nato ad fauorem descendentium Testatoris, pro quorum
vocatione leuiores probationes sufficiunt, Soccin. Iun. *cons.*
156. *num.* 73. *vers. Et istud maximè lib.* 2. Corn. *cons.* 47. *n.* 3.
vers. Est enim lib. 1. Decian. *cons.* 44. *num.* 5. *lib.* 3. Handed.
consil. 65. *num.* 4. *lib.* 1. Rota coram Card. Seraphin. *decis.* 132.
num. 2. *coram bon. mem. Coccin. decis.* 267. *num.* 6. & *in Vrbi-*
naten. Prædij 3. *Iunij* 1630. *coram bon. mem. Bichio* §. *Quare*.

Plures verò, & quidem vrgentes coniecturæ considera-
bantur in proposito, quarum prima deducebatur ex eo, quod
Testator posuit in conditione † institutorum filios simplici- 6
ter cum qualitate masculinitatis, quo casu esse quoque dispo-
sitiuè vocatos ex tacita disponentis mente, tenent Rip. *in l.*
Centurio num. 163. *ff. de vulg.* & *pupill.* Dec. *in leg. prima n.* 16.
C. de pact. Soccin. *consil.* 3. *n.* 49. *lib.* 1. Crauett. *cons.* 69. *n.* 15.
& *cons.* 130. Dec. *cons.* 64. *num.* 7. Matescott. *variar. resolut.*
lib. 1. *cap.* 66. *n.* 6. Guidopap. *decis.* 184. *in fin.* Rot. *decis.* 105.
n. 3. & 4. *part.* 1. *recent.* & *in Auenionen. Fideicommissi* 23. *Iun.*
1656. §. *Et insuper coram R. P. D. meo Celso*. Ex qua quali-
tate facilius arguitur intentio illos vocandi: Nam gemina-
tio † ostendit enixam voluntatem, vt adhuc effectum ani- 7
maduertit Purpurat. *in consil.* Syluan. 53. *sub n.* 4. *vers. Coniе-*
ctura, Handed. *cons.* 34. *n.* 13. *lib.* ... Panzitol. *consil.* 193. *n.* 13.
versic. Alias ex coniectura, Giouagn. *d. consil.* 79. *n.* 72. *lib.* 1.
Rota *in eadem decis.* 359. *num.* 4. *coram bon. mem. Merlino*.

Secunda erat animaduertendo, quod Testator non
† fuit contentus ponere in condicione hos filios Rodulphi 8
suos nepotes sub prædicta masculinitatis conditione, sed
etiam sub alia, nempè quod essent legitimi, & naturales, & ex
legitimo matrimonio natos, ista enim qualitas censetur ad-
missa ad exclusionem † legitimorum, qui cum legitimis ab in- 9
testato succederent, idcirò plurimum operatur ad inducendā

vocationem positorum in conditione, Soccin. Iun. qui hanc concludentē coniecturam,& nihil opponi posse inquit *in cōs. 110. num.25. & 143. num.39.lib.3.* Bursat.*consil.202.num.17.* Honded. *cons.65. num.42. & citat. cons.34. num. 33.cum seq. lib.2.* Giouagn. alios plures referens *in d. cons.19.num.18.73. & 98.* Marescott.*d. cons.66. num.7. lib.1.* Surd. *cons.162.n.8.* san. mem. Gregor. *decis.369.num.6.* Merlin.*in dd.decis.359. num.5. & 6. & 686. num.7. & in eadem Auenionen. fideicommiss. coram R.P.D.meo Celso §. immo additum.*

Tertia, & potissima coniectura insurgit, quia disponitur in testamento, quod altero ex institutis deficiente sine libe-
10 ris, † in ea parte debeat succedere superstes, & illius filij eo modo, quoad mitteretur pater, si ergo superstites tali eueniente casu sunt explicitè inuitati ad portionem patruorum,
11 multò magis deberent dici vocati † ad illam proprij parentis cuius respectu fuerunt in conditione positi, Ruin. *in cons.160. num.24. lib.2.* Aym. *cons.62. num. 10.* Decian.*cons. 44. num.24. lib.3.* Peregr. *cons. 54. num. 1. art. 3. lib. 4.* Honded.*d. cons.65. num. 33. & cons. 14. num. 38. & 39.* Menoch. *cons.481. num.7.vers. comprobatur*, Giouagn. *cons.51.num.2. lib.1.* Rustic.*in tract. de lib. in condit. posit. lib.1. cap.3.* Fusar. *eodem in tract. quæst.337. num.85.* Rot. *decis.236. part.1. rec. & decis.355.num.5. part.5. Adden.*ad Burat.*decis.385.vers.6.*

Quarta desumitur ex hoc, quòd apparet hæredes institutos fuisse substitutione grauatos, cuius grauaminis, & substitutionis † ratione efficax insurgit coniectura, quod in conditione positi reputentur quoque dispositiuè vocati, quemadmodum dixerunt Zanch. *in leg. hæredes mei §. cum ita part.7. num.70. ff.ad Trebellian.* Decian. *cons.28. num.21. lib.2.* Thob. Non. *cons.31. num.19.* Honded. *d. cons.44. num. 42. lib.2.* Menoch. *cons. 135. sub num. 6. & de præsumpt. 76. num.2. lib.2.* Fusar. *de substit. vbi supra num. 87.* Giouagn. *d. cons.79. num.8.* Rota *in d. decis.* coram Merlin. *447. num.13. & 335. num.3. & in alijs relatis in d. Vrbinaten. Prædij coram bon. mem. Bichio §.2. ex reciproca, in annotat.* ad Buratt. *decis.385. vers. quinta.*

Quinta coniectura resultat ex respectu, quem Testator
13 habuit ad stirpes, † non ad capita, vt ex supra relatis verbis innotescit, Rustic. *in d. tract. de liber. in cond. posit. lib. 5. cap.6. num. 8.* vbi talem coniecturam pro admissione posi-
14 torum in conditione † pulchram, & veram dicit, sequiturque Intrigl. *de substit.103. cent. 3. quæst. 16. num. 147.* Rota *in Ciuitatis Castelli laudi coram bon. mem. Rembol. in recent. decis.389. num. 12. part. 4. tom. 2. recent. Adden.* ad Buratt. *in d. decis.385. vers. nona est.*

Sexta demum cui supradictæ famulantur ea visa fuit, quod Testator à successione proprias filias exclusit, mandans illas
15 † condecenter dotari, id enim importare vocationem filiorum in conditione positorum easque ex coniecturis ad illam alteram inducendam ponderari solitas, tenent Zanch. *in d. leg. hæredes mei, §. cum ita num.770. ff.ad Trebell.* Crauett. *cons.130. num.4.* Surd. *cons.67. num.34. & cons. 69. num. 31. cum concordantibus cumulatis per Adden.* ad Buratt. *in decis. vbi supra, vers. vndecima.*

16 Quæ coniecturæ, tametsi singulæ, † & per se consideratæ non possint fortè tollere dispositionem, Glos. *in leg. Lucius ff. de hæred. institut.* cum simul tamen iunctæ, & coa-
17 ceruatim † sumptæ ita vt inuicem fulciantur, prout debet in hac materia, benè sufficiunt ad arguendam fideicommittentis voluntatem, ac certam, & indubitatam vocationem, ostendunt iuxta regulam, quod singula, quæ non prosunt vnita iuuant, de qua *in l. spadonem §. qui iura, ff. de execut. tut. & in l. neque, ff. de probat.* & in terminis responderunt Socc.Iun. *in supradict.cons.110. num. 29. lib.3.* Gratian. *cons. 22. num. 23. lib. 2.* Honded. *d. cons.54. num.53. lib. 2.* Surd. *cons.67. num.53.* Thob.Non. *d. cons.31. num.fin.d. decis.389. num. fin. part.4.* Card. Seraph. *decis. 1329. num. 13. & in d. annot. ad decis.385. num. 6. coram bon. mem. Buratt. in fin. §. prædictæ coniectura, & in Spoletana fideicom. 18. Februarij 1656. §. vltim. coram bon. mem. Bichio.*

Et ita vnica parte informante fuit resolutum constare de fideicommisso Ioannis Martini altera tamen pluries citata, & monita, ac informare recusante.

R. P. D. TAIA.

Prænestina Bonorum.

Mercurij 27. Nouembris 1658.

ARGVMENTVM.

Testator, si filium hæredem instituerit, & in casu, quod dictus hæres non supramueret, vocauerit matrem, & alios, qui si nec supramixerint, vocauit, instituit hæredem eum, qui de Iure succedere debet, Tunc vno ex eisdem supramuente euanescunt omnes institutiones, & substitutiones, Ex qua enim materia ad multa notabilia infertur, Magistralis est decisio, & tam præclaro, & doctissimo Auditore digna.

SVMMARIVM.

1 *Substitutionis casus, quando venit, & constat de purificatione eius, agi potest ad immissionem vigore legis* final.C.de edict.D.Adr.tollend.
2 *Ægidianæ, vt sit locus, requiritur quod sententia, sit iusta, & valida.*
3 *Declarationi Testatoris standum est.*
4 *Institutiones quando non euanescunt, cessant quoque substitutiones.*
5 *Instituti, vel substituti, quod plures sint ex coniecturis concipi potest.*
6 *Quod non admodum dubitabile est in casu substitutionis vulgaris.*
7 Text. in leg. si Titius, & in leg. sicque ff. de hæred.institut. *qualiter procedunt.*
8 *Testator, dum duos hæredes instituit si ambo sint viui de tempore mortis Testatoris, erunt ambo hæredes, si verò alter sit mortuus, tota hæreditas debetur superstiti.*
8 *Substitutio tacita, inesse videtur institutioni, in expressa conditione si non vixerit.*
9 *Substitutio vulgaris habet locum substituto decedente in vita Testatoris.*
10 *Substitutioni si adiecta reperiatur conditio, an indeterminatè quoque extendatur ad fideicommissum.*
11 *Vel potius restringatur determinate ad ipsum fideicommissum.*
12 *Substitutio compendiosa an comprehendat fideicommissum, maximè stante clausula codicillari.*
13 *Fideicommissum fuisse purificatum ad sui fauorem asserens, tenetur id concludenter probare.*
14 *Substitutio facta per verba, si non vixerit, quid importet.*
15 *Conditiones illæ, si Titius non extiterit, vel non superuixerit idem important.*
16 *Institutio cum conditione, si viueret, & si non viueret, quomodo id intelligatur.*
17 *Dictio,* si verò, *est aduersatiua, & an inducat repetitionem omnium qualitatum.*
18 *Substitutio vulgaris an ad alios casus extendatur, & quid operetur.*
19 *Statutum Vrbis* lib.1.cap.145. *continuat possessionem bonorum patris in filios.*
20 *Statutum continuans possessionem bonorum patris, in filios, qualis sit naturæ.*
21 *Transmissio possessionis ratione suitatis, in suos hæredes, quid operetur.*
Substitutio vulgaris, an tollat suitatem num.21.
22 *Suitas potius dicitur confirmata in institutione, non autem infirmanda in substitutione.*
23 *Enunciatio,* si hæres non erit, *quid operetur.*
24 *Substitutio facta per verba,* si hæres non erit, *conditionalis est, & continet negatiuam.*
25 *Substitutio vulgaris non impedit transmissionem, iure suitatis.*
26 *Transmissioni, quando sit locus.*
27 *Substitutio vulgaris facta à patre filio in ipsa suitate, idest si filius me viuente, morietur, quid operetur, num. 28. & 29.*
30 Tiraquell. in tract. Le Mort. saisit leuif. *& alij declarantur.*
31 *Conditiones illæ, si non vixerit, vel si non supramixerit, vel superstes non fuerit, idem operantur.*

32 *Sub-*

32 *Substitutio pupillaris tacita, an dicatur habere locum, si substitutio vulgaris, sit facta in vno tantum casu.*

33 *Substitutio pupillaris tacita ex quo excludatur, & n. 34.*

35 *Substitutio tacita pupillaris, non inducitur, ex illis verbis,* Et in tali casu, &c.

Allegatur præsens decisio supra in decisione 43. quæ est in eadem causa, & coram eodem R.P.D. Taia.

DECISIO DXXVII.

PEstilentia (quam abominor) vexante Prænestinam Ciuitatem 15. Nouembris 1656. *Franciscus Prænestinus existens in fenestra domus clausæ, de illa præ timore pestis in quarantena intus Rastella confecta occasione pestis, cupiens de suis bonis salubriter disponere, præ suis manibus tenens lucernam olei accensam circa dimidiam horam noctis suum vltimũ nuncupatiuum testamentum condidit &c. Iure legati pro salute animæ, & amore Dei reliquit Ecclesiæ sanctæ Mariæ scuta 10. & mandauit pro salute eiusdem celebrari missas 30. Iure institutionis reliquit Franciscæ matri alimenta; In omnibus autem alijs instituit Agapitum filium, si vixerit, si verò non vixerit, hæredes instituit, & ore proprio nominauit in dictis omnibus bonis Franciscam matrem, & Annam Mariam vxorem pro æquali portione, seu quæ ipsarum vixerit, si verò nemo earum vixerit, instituit Iosephum, Anastasiam, & Claram nepotes ex sorore, seu illum, vel illas, qui vixerit, sed si omnes prædicti hæredes, vt supra nominati non vixerint, in tali casu in omnibus suis bonis prædictis succedere voluit, & mandauit illum, qui de iure in suis bonis succedere debet cum clausula Codicillari, vt in summario Actricum.*

Mortuo Testatore 17. Nouembris eiusdem, & Anna sequenti die 18. & Francisca sequenti die 19. & postmodum Agapito infantulo 2. Decembris subsequentis, alia Anna Maria Amita dicti Agapiti obtinuit mandatum de immittendo in possessionem bonorum, & immissa est, sed tamquam bonorum, & hæreditatis Francisci Testatoris sui germani fratris quasi ab intestato, vt in actis 5. Februarij 1657. & postea 7. Decembris subsequentis declarauit velle retinere, & possidere vti bona hæreditaria Agapiti, & aliàs omnibus alijs modis &c. in summario ipsius Annæ Mariæ.

1 Contra verò Anastasia, & Clara supradictæ intendentes purificatam substitutionem ad fauorem suum obtinuerunt ab A. C. *ex l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* immissionem, in bona hæreditaria dicti Francisci aduersus dictam Annam Mariam, commissaque mihi causa appellationis cum clausula, *Constito quod sit locus Ægidianæ*, dubitatum fuit, an esset locus, & DD. locum non esse responderunt.

2 Quoniam ad effectum, vt sit locus Ægidianæ, † requiritur, quod sententia sit iusta, vt inquit Rota cor. Ludouis. *decis. 491. num. 5.* nec iusta visa est, quia (voluntatis defuncti quæstione in æstimatione Iudicis posita, *ad leg. 7. C. de fideicom.*) æstimarunt DD. prudentem Testatorem in timore pestis, ac mortis cupientem de suis bonis salubriter disponere pro salute animæ suæ legasse Ecclesiæ, & mandasse celebrationem missarum, & alimenta matri reliquisse, & deinde nihil aliud curasse, quam de hærede superstite quisquis superstes foret prædilectorum, pariter instituendo primum filium si vixerit, si verò non vixerit, pariter instituendo (& repetitis omnibus bonis) Franciscam matrem, & Annam Mariam vxorem quæcumque vixerit, si verò neutra vixerit Iosephum, Anastasiam, & Claram, vel eorum, qui vixerit, sed si omnes prædicti hæredes, vt supra nominati non vixerint in tali casu illum, qui de Iure succedere debet animaduertendo de primo ad vltimum omnes institutos sub conditione si vixerint, & sicut primum Agapitum, si vixerit tempore mortis Testatoris, & successionis suæ, sic etiam alios, vt

3 inferius † apparebit, & quoquomodo declarauit Gratian. *discept. 536. à num. 19.*

4 Vnde cùm Agapitus filius post obitum Francisci Testatoris, superuixerit omnes subsequentes institutiones, † vel substitutiones euanuerunt, vt tradunt post alios Gratian. *d. discept. 536. num. 23. post med. & num. seq.* & in eadem causa decidendo Rota *decis. 519. num. 2. part. prima, & confirmando decis. 538. num. 1. part. 2. recentior.*

5 Et singillatim quoniam an plures † sint instituti, vel substituti ex coniecturis concipi debet, Rota apud Mantic. *de coniect. lib. 5. tit. 1. num. 1.* non admodum dubitabile visum est de vulgari substitutione in casum non viuendi, sicuti de

6 institutione in casum † viuendi in dictis conditionibus, ad text. *l. Titius 24. & l. seq. ff. de hæred. instit.* vbi præclarè in institutione *Titius, & Seius vter eorum viuet hæres esto, † si* 7
vterque viuat, ambo hæredes sunto, altero mortuo, is qui superest, ex asse hæres esto, quia tacita substitutio inesse videtur 8
institutioni in expressa conditione si non vixerit, & planè substitutio vulgaris habet † locum instituto decedente in 9
vita Testatoris, vt notat Bart. *ad §. quidam, l. Gallus, ff. de liber. & posth. num. 2.*

Sed acriter disputatum est de conditione prioris substitutionis Agapito adiectæ, *si verò non † vixerit*, an indetermi- 10
natè etiam ad fideicommissariam extenderetur, vel potius determinatè restringeretur ad vulgarem, *ad grauissimam quæst.* apud Fusar. *quæst. 480. num. 92. vsque ad finem.*

Et quamuis ibi multi, & permulta deducantur pro fideicommisso, † & plurimi addi possint Ioan. Antonius Bellon. 11
cons. 50. num. 11. vers. Verùm his non obstantibus, Fachin. *contr. 61. lib. 4.* & vbi maximè vim faciebant Informantes pro Anastasia, & Clara, Rota *decis. 519. num. 4. part. 1, recent.* & coram Merlin. *decis. 12. num. 71. & 72. & decis. 83. num. 18. & 19.*

Tamen adhuc omittendo fusissimam quæstionem ex verbis directis, an etiam compendiosa † ijs facta contineat fidei- 12
commissariam apud Fusar. *quæst. 245.* & Mart. *summ. succ. leg. part. 4. quæst. 30. art. 3. ab init.* & maximè cum clausula codicillari ad Fusar. *itidem num. 35. & seqq.* & Mart. *ibid. n. 27.* & sine verbis tractus temporis fideicommissum non videtur admittere, Rota coram Seraph. *decis. 909. num. 11. vers. Neque obstat, & sine verbis communibus*, Rota *decis. 320. num. 9. & 10. part. 1. recent.* præter viuidam, validamque rationem quòd Actori † incumbit concludenter probare euenisse ca- 13
sum fideicommissi, vt concludit Peregr. *de fideicom. art. 29. num. 19. in fin.* certè verba *si non extiterit* (& nostra si non vixerit) de necessitate non important fideicommissum, cum vulgarem commodè † importare possint, vt resoluit Fusar. 14
d. quæst. 580. in fine, & cons. 25. num. 12. & benè *cons. 29. n. 5. & 6. & de magis communi*, post Soccin. Iunior. Ioan. Ant. Bellon. *cons. 26. num. 37. & 38.* cum alijs indifferenter sub conditione si Titius † non extiterit, vel non superuixerit, 15
vel superstes non fuerit, &c. & præ omnibus fusissimè Cyriac. *controuers. 522. n. 92. vers. Quod autem*, & verè consensit Rota *tota d. decis. 519.* prout refertur in *decis. 272. n. 13. part. 6. diuers. & ex professo recenter in Bonon. prætensi fideic. 7. Iunij 1647. corã D. Ghislerio §. Nec supradictum ablatiuum.*

Et in puncto in contradistinctione † instituti si viueret, & 16
non viueret substitutio, ita restringenda Alciat. *cons. 207. sub init. lib. 9.* post eum Peregr. *d. art. 29. sub d. num. 19. vers. Et in institutione.*

Et maximè cum aduersatiua dictione si verò † non vixe- 17
rit, ad vim dictionis huius aduersatiuæ inducentis repetitionem omnium qualitatum, &c. apud Bald. & Grat. *dict. 282.* ab initio Barbos. *d. 420. n. 2. vers. Et quod hæc dictio*, & præcipuè temporis, & casus, de quibus etiam citra huiusmodi expressas dictiones, Fusar. *d. cons. 29. sub d. n. 5. vers. Primo quia Testator*, & in puncto melius arguendo, quam postea respondendo Fusar. *cons. 69. num. 22. vers. opponitur*, quidquid voluerit postea *n. 24. vers. Respondetur primo, & seqq.* & in aduersatiua sin autem etiam tacita negatiua conditione, Grat. *d. discept. 539. num. 23. in fin. & 24.*

Et quia minimè constat Agapitum extitisse hæredem patris, (& alij Iuris articuli subsequuntur, an vulgaris substitutio, *si Agapitũ non vixerit* extendatur † ad alios casus, & quid 18
operetur) non leuis difficultas fuit in huiusmodi vulgari, & de eius extensione etiam ad casum viuentis, & non existentis hæredis, ad Barry *de success. lib. 3. tit. 2. num. 5. sub vers. prima exceptio, & alleg.* à Fusar. *de substit. quæst. 31. num. 17. & cons. 43. n. 36. & 37.* & de vno casu impotentiæ ad alium casum impotentiæ *cons. 94. n. 6. & d. quæst. 31. n. 21.* & vrgentius de substitutione particulari non superuiuendi ad integram substitutionem vulgarem, & ad casus si hæres esse nollet, vel non posset, Rot. *d. dec. 519. n. 1. par. 1. & decis. 538. ab init. par. 2. rec.*

Attamen ad exclusionem substitutionis vulgaris. Primò consideratum est statutum Vrbis 147. *lib. 1.* de continuatione † possessionis in hæredes suos, ex quo hæreditas satis dicitur 19
adita ad Cassan. & postea Fusar. *cons. 190. num. 90.* & multò magis † à filio, etiam si alius præoccupasset possessionem, vt 20
de effectu statuti ex recentiori sententia Rotæ tradit Fenzon. *ad d. statutum 147. n. 12. vers. In contrariam sententiam.*

Secundò, ad effectum transmissionis † Iure suitatis (reli- 21
cta altiori quæstione an substitutio vulgaris tollat suitatem apud

apud Fusar. *allegat. quæst.* 73. ea grauissima ratione, quod
22 potius confirmata sit suitas in † institutione non infirmanda
in substitutione in qua conditio vulgaris *si hæres non erit*,
vel sit, intelligenda in altero casu si non possit esse hæres
duobus in §§. *Cum autem quæritur institut. de hæred. quæ ab*
intest. & in l. 3. C. de hæred. instit. sit intelligenda, aut explicanda
in casu si nolit, non tamen sufficiat talis enunciatio si
hæres non erit, eaque conditionalis, & insuper negatiua,
quæ nihil inferat, *l. ex facto 19. ff. de hæred. institut.* vt possit
nolle institutos, & denique aliud sit necessitas quæ in ea
24 conditione † contenditur, & aliud suitas, §. *sui autem, & necessarij
instit. de hæred. qualit. & diff. cum præced. & seqq.* &
suitas, non necessitas versetur in *l. in suis 11. ff. de lib. & posth.*
& plura Gomes. & Vasq. & alios alleg. Castill. *contr. 13. n. 28.*
& seqq. lib. 3. Assumpta est eadem immò, & grauior ratio
infantis, quàm Maioris apud Noal. *de transmiss. cas. 8. n. 20.*
certiùs videtur vulgarem substitutionem non impedire
25 transmissionem † iure suitatis, vt videtur communior sententia
apud Fusar. *quæst. 46. sub num. 1. vers. Contraria opinio*,
quam secutus est *d. cons. 190. num. 84. vers. respondetur,
& n. 85.* Marta *summ. success. leg. part. 4. quæst. 34. art. 5.
num. 6. & seqq.* Castill. *d. controuers. 13. num. 32.* & in puncto
benè distinguendo quando filius mortuus est, antequam se
26 inmiscuerit, † esse locum transmissioni, Marta *summ. success.
part. 4. quæst. 31. art. 5. num. 15.* & quantumuis multi contrarium
sentiant, vt significauit Fusar. *d. cons. 192. num. 87.
& contulit dicta quæst. 46. ab init.* & alij apud Noal. *de transmiss.
d. cas. 8. num. 44.* Tamen adhuc procedendo cum contrarijs
opportunè declaratur non procedere, vbi filio per pa-
27 trem facta esset vulgaris † substitutio in ipsa suitate, *si filius
meus me viuo morietur*. Quia substitutio concipitur in defectum
suitatis, hoc est in casum, quo filius moriatur in vita
patris, & desinat esse suus, &c. apud Noal. *d. cas. 8. num. 47.*
28 & amplius declarat in generaliori † casu impotentiæ, idem
Noal. *d. cas. 8. num. 63.* & Mart. *summ. success. d. art. 5. n. 17.
& 18.* & certè manifestum videtur in facto instituto filio,
si vixerit, si verò non *vixerit, &c.* substitutionem factam
29 esse, † si moreretur ante testatorem, aut saltem, si hæres
esse non posset vt supra.

Ne subdistinguamus amplius, & subtrahamus legitimam
apud Fusar. *d. cons. 190. num. 88. & d. quæst. 46. num. 5.* Noal.
d. cas. num. 51. vbi de tutiori opinione.

30 Nec obstare visa est declaratio † secunda Tiraqu. *in tract.
le mort saisit le vif. part. 7. num. 9.* Faber. *definit. 5. tit. 7. lib. 7.*
Etenim potius ex ijsdem saisire; adeòque transmittere cum
facultate agnoscendi, & repudiandi videntur infantes, furiosi,
cæterique huiusmodi Tiraquell. *part. 2. declarat. 17.
num. 4.* & Fabr. *in fin. dec. definit.* ibi, sed, & acquiritur
etiam ignoranti.

Neque facienda vis videtur in conditione *si vixerit* distinguendo
à conditione, si præmoriatur, & huiusmodi, quia
vt parum refert etiam si redigeretur ad conditionem si hæ-
31 res esse † non potuerit, vt supra, adhuc huiusmodi conditiones
si Titius non extiterit, vel non superuixerit, seu superstes
non fuerit, vel quod idem est, si præmoriatur, aut alia
similis, satis superque vt coincidunt, videre est apud Io.
Anton. Bellon. *cons. 26. num. 37.*

Maius opus superest in alia difficultate, de tacita pupillari
substitutione mortuo Agapito in ætate pupillari, quæ locum
32 habere videtur, † etsi vulgaris sit facta in vnum tantùm
casum impotentiæ, &c. post Bart. & alios apud alium Doctorem
inter cons. Fusar. *cons. 187. num. 15.* Fusar. *quæst. 28.
num. 2.* Bart. *de success. lib. 4. tit. 2. nu. 3.* & in puncto, & contra
matrem pro sororibus substitutis, Fusar. *tot. cons. 130.*

Tamen considerata restrictio est ad bona propria testatoris:
De suis bonis salubriter disponere, & ibi, *si vero non vixerit,
hæredes instituit, & ore proprio nominauit in dictis
33 omnibus ipsius bonis, &c.* quibus † tacita pupillaris excluditur
ad Menoch. & alios inter cons. Fus. *cons. 182. num. 35.* &
Fus. *d. quæst. 28. num. 35. & cons. 186. num. 44.* & benè distin-
34 guendo quando facta est, vel non est specifica mentio pupillaris
ætatis *d. cons. 186.* & consensit Io. Anton. Bellon. *inter
cons.* Fusar. *cons. 185. num. 26. vers. Verba illa*, & idem
Bellon. *de Iure accresc. cap. 7. quæst. 14. num. 11. in fine*, ibi,
quia cum expressit conditionem si decesserit in pupillari ætate.

Item considerata est reperitio in posteriore communi conditione,
in qua omnes repetuntur, & reducuntur, *Si omnes
prædicti hæredes vt supra nominati non vixerint, in tali casu
in omnibus suis bonis prædictis succedere voluit illum qui de iure, &c.* In quibus in primis præter supradicta, & cum supradictis
considerata est restrictio, *In tali casu*, ex quibus tacita
pupillaris non continetur ea magis communi sententia apud
Fusar. *d. quæst. 28. n. 12.* Marta *d. part. 4. quæst. 31. art. 2. n. 11.*
Et insuper considerata est vna determinatio ad multa determinabilia
pariformiter determinanda, & † sicut ibi certè 35
deficit substitutio pupillaris non conueniens nisi Agapito ad
testum manifestum l. 4. C. de impub. ita etiam declarari deficere
supra in institutione.

Et ita vtraque parte Informante fuit resolutum.

R. P. D. CERRO,

Postea S. R. E. Cardinali.

Firmana Beneficij.

Mercurij 27. Nouembris 1658.

ARGVMENTVM.

Attentata dicuntur omnia gesta post transmissam Inhibitionem. Rota in causis beneficialibus, in ea commissis succedit loco Ordinarij.

SVMMARIVM.

1 *Attentatum redditur, quidquid geritur post inhibitionem iudicialem.*

2 *Lis super beneficio, postquam fuit introducta in Rota, nec Executor Apostolicus potest se intromittere ad executionem gratiæ concedendam.*
Quoniam tunc Auditor Rotæ succedit loco Executoris Apostolici, num. 2.

3 *Lis super Beneficio, quando fuit commissa in Rota coram ea exhibenda, & verificanda sunt ea, quæ sunt necessaria pro eo obtinendo.*

5 *Prouisio Apostolica non potest dici attentata.*
Papa attentare non dicitur.

Decisio ista est in eadem causa de qua supra decisio 56. quæ est sub die 28. Aprilis 1659. coram eodem Eminentiss. D. Card. Cerro.

DECISIO DXXVIII.

RESolutum fuit constare de attentatis, quia cum Ioannes Sapolinus in spretum litis pendentiæ in Rota, eiusque inhibitionis sibi personaliter præsentatæ prius anno 1656. ad instantiam Luciani Gasparini antecessoris, *Summarion. 1.* & deinde 27. Iunij proximè præteriti ad instantiam Iacobi Laurentij Conticei *Summario num. 4.* ad perplures actus iudiciales deuenerit mense Octobris proximè præteriti coram Eminentiss. D. Cardinali Abbate Farsen̄ exhiben̄ coram ipso litteras Apostolicas in forma mandati subrogan̄ sibi concessas, instando pro illarum executione, & procurando indictionem concursus *dicto Summario num. 7. & 9.* Ideòque quidquid in dictum Spretum gestum est redditur attentatum, vt sæpissimè respondit Rota.

Non obstan. quod executio dictarum litterarum directa, 1
& demandata fuerit à Sede Apostolica eidem Eminentissimo
Cardinali Abbati, quia pendente lite in Rota, † Auditor 2
succedit loco certi executoris, iuxta *Clement. Auditor de rescript.*
& proinde gratia ipsa † obtenta coram ipsa exhibenda 3
est, & verificanda, quæ illi concedere debet executionem,
quatenus ei locum esse dignoscat aliàs adeundo executionem,
† & iste vlterius procedendo, committuntur atten- 4
tata, vt respondit Rota coram bon. mem. Coccino *decis.
443. num. 2. & 3. & in recent. decis. 242. per totum, & decis.
499. num. 2. cum quatuor seqq. & per tot. part. 4. tom. 2. In
Aquilana iurispatronatus 18. Iunij 1649. coram R. P. D. meo
Meltio, §. Pendentia autem, & in Melenitana parochialis
27. May 1651. coram me, §. quia huiusmodi.*

Et licet Apostolica prouisio non † possit dici attentata, 5
cum Papa non attentet prouidendo ad eius executionem,
quamuis sibi specialiter demandata fuerit, vt dixit Rota
coram san. mem. Gregor. *decis. 10. num. 1. vers. tamen licet
ea cum alijs allegatis in Gerunden. Beneficij 1. February 1645.
§. fin. & in dicta Melenitana parochialis, §. Ideoque coram me.*

Et vnica tantùm, &c.

REVE-

REVERENDISS. D. ALBERGATO,

Sacræ Rotæ Decano.

Luneñ. Sarzaneñ. Beneficij.

Lunæ 5. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

In hac decisione agitur de executione litterarum Apostolicarum super prouisione Beneficij expeditarum.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ Apostolicæ iustificatæ habent executionem paratam.*
2 *Iuspatronatus probatur ex confessione collitigantis, quando lis non est cum Ordinario.*
3 *Idoneitas prouisi probatur ex litteris Datariæ expeditis in forma gratiosa.*
4 *Beneficij valor probatur per Testes de publica voce, & fama deponentes.*
5 *Patroni Laici habent quadrimestre ad præsentandum.*
6 *Præsentatio infra quadrimestre, probatur ex Instrumento præsentationis.*
7 *Beneficium conferendum certo generi personarum, requirit habilitatem personæ.*

Allegatur præsens hæc decisio sub die 5. Maij 1658. supra in decisione 171. quæ est in hac eadem causa coram eodem Reuerendissimo D. Albergato Sacræ Rotæ Decano.

DECISIO DXXIX.

Beneficium de quo agitur possidebatur à Roccho, per cuius obitum illo vacante præsentatus fuit à Ioanna, tanquam Patrona pro medietate Petrus Antonius, qui successiuè gratiam à Sanctissimo obtinuit pro præsentato à medietate cum derogatione alterius medietatis Patronorum, & expeditis litteris Apostolicis dubitaui, an illæ essent exequendæ, placuitque Dominis responderunt affirmatiuè,
1 † quia in omnibus sunt iustificatæ, *cap. 5. vbi gloss. in verb. exequatur de concessione praben. in 6.* Rot. *in Placentina Canonicatus 26. Decembris 1647. coram Reuerendissimo Tarraconen. §. 1. & Lunen. Sarzanen. Beneficij 3. Decembris 1655. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Narratiua enim in iisdem litteris contenta, quòd Beneficium vacauerit per obitum Rocchi, quòd sit de iure patronatus Laicorum ex dotatione, vel fundatione, probatur ex Instrumentis fundationis, *Summario num. 1.* & confessione Iacobi collitigantis, qui in supplicatione per ipsum
2 Pontifici exhibita, hoc idem expressit, † quòd sufficit, quando non agitur de præiudicio Ecclesiæ, aut Ordinarij, sed inter solos præsentatos est controuersia, Garz. *de benef. part. 12. cap. 2. num. 276.* Rot. *dec. 186. num. 4. par. 6. recent.* post Modern. *de Iurepatronat. dec. 148. num. 1. in Gerunden. Beneficij 4. Iunij 1641. coram bon. mem. Bichio, §. de vacat. & §. Existentiam Iurispatr. & in Pistorien. Beneficij 19. Aprilis 1652. coram Reu. P. D. meo Celso, §. Siquidem existentia.*

Prætereà Clericatus, & Idoneitas Petri Antonij satis iustificatur ex iisdem litteris in forma gratiosa expeditis, quæ
3 concedi non solent, nec per Datariam expediri, † nisi prius legitimè constet de veritate prædictorum, Ferrett. *cons. 386. num. 1.* Rot. coram Pen. *decis. 939. & 1244. vtrobique num. 5. impress. Lugdun. Augustana Prioratus 28. Nouembris 1653. coram me sub §. Clericatus, & in Tarraconen. Præcentoriæ 13. Iunij 1657. coram R. P. D. Beuilaqua, §. Clericatus.*

Præsentia pariter dicti Petri Antonij in Curia, & eiusdem Consanguinitatis in tertio gradu cum Iacobo de Rubeis litterarum Apostolicarum Scriptore, & quod Beneficium ab ipso extra Ecclesiam, in qua adest Iuspatronatus possessum, quindecim ducatos auri de Camera non excedat, probatur
4 † ex Testibus de pbulica voce, & fama deponentibus, *dicto Summario num. 5.* quòd sufficit in subiectis facti circumstantijs, in quibus leuiores probationes admittuntur, Rot. *par. 2. diuers. dec. 29. num. 1.* coram Buratt. *dec. 255. num. 11.* Caualer. *dec. 517. num. 3. & seqq.*

Et demum, quòd præsentatus fuerit intra quadrimestre † Patronis Laicis ad præsentandum præfixum, probatur ex 5
ipso Instrumento † præsantationis, *Summario num. 2.* Rot. 6
dec. 101. num. 3. par. 6. recent. & alijs relatis in dict. Pistorien. Beneficij 19. Aprilis 1652. coram R. P. D. meo Celso, §. Præsentatio ad fauorem, iuncta præsertim sententia ab Ordinario lata ad fauorem Ioannæ, *dicto Summario num. 6.*

Nec releuat, quòd litteræ sint obreptitiæ ex eo, quòd Petrus Antonius non exposuit Pontifici beneficium spectare ad descendeñ. Fratrum Presbyteri Ioannis filij Bartholomæi qu. Simonis de Zaccharijs, quia vltra quod Iacobus (non probat se descendere) per lineam masculinam à dictis fratribus, vt requiritur ex lege fundationis. Placuit DD. responsio, quòd ipse non erat Clericus de tempore Vacationis, & proindè non poterat beneficium obtinere, nec præsentari, & tamen quando † præcipitur collatio Beneficij ad fauorem 7
certi generis personarum, id intelligitur accedente habilitate personæ, Garz. *de benef. par. 7. cap. 15. num. 12. & seqq.* Azor. *Instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 4. qu. 25.* Modern. Pisan. *de iurepatron. lib. 2. cap. 8. num. 4.* Rot. *in Firmana Iurispatronatus 18. Martij 1654. coram me, §. Verum admissa.*

Et ità, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Romana Augumenti Dotis.

Lunæ 9. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Promissum, quando fuit augumentum Dotis sub aliqua conditione, ea purificata purè debetur. Conditio non scripta, & ab vtraque parte non acceptata non attenditur. Intentio vtriusque partis contrahentis est ponderanda, & non vna tantùm.

SVMMARIVM.

1 *Testes probant obitum alicuius, si probant vidisse aliquem mori, & mortuum etiam.*
2 *Sine filijs præsumitur quis decedisse.*
3 *Dispositio conditionalis, quando fuit purificata, perindè est, ac si à principio fuisset purè facta.*
4 *Obligatio Cameralis habet obligationem.*
5 *Obligatio Cameralis tribuit ius agendi contra obligatos.*
6 *Superstes ille non potest dici, qui statim perijt.*
7 *Superuiuentia, quando non fuit considerata sufficit, quòd quis momento vixerit.*
8 *Tractus successiuus vbi non fuit consideratus, non est necessaria duratio.*
9 *Testator, quando non dicatur habuisse rationem de longa superuiuentia.*
10 *Conditio sufficit, vt momento temporis subsistat.*
11 *Dispositionis intentio est attendenda.*
12 *Causa, quæ non fuit expressa in dispositione, non venit attendenda.*
13 *Contrahentis mens abstracta à verbis dicitur tacita, & non expressa, ideò nihil operatur.*
14 *in Contractibus non attenditur id, quòd voluit vna pars, sed consensus vtriusque partis est necessarius.*
15 *Causa finalis in dispositionibus venit attendenda, & num. 16.*
17 *Obligationis causa cessante euanescit ipsa obligatio.*
18 *Correspectiuitas in dubio non præsumitur, sed probanda venit.*
19 *Correspectiuitate cessante, quid indè sequatur.*
20 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 135. prohibens donationem inter virum, & vxorem, qualiter veniat intelligendum, & num. 21. & num. 22.*

Allegatur præsens hæc decisio supra in decisione 195. quæ est in eadem causa, & coram eodem R. P. D. Beuilaqua.

DECISIO DXXX.

IVdex ab A. C. Deputatus relaxauit mandatum contra hæredes bon. mem. Vlissis Bolognetti, quòd Rota hodie in gradu appellationis ab eisdem impositæ vti validum, & iustum exequeñ. esse censuit, validitas in dubium reuocari non potest cum ex actorum reuolutione constet de iurisdictione, citationibus, & alijs ad eam requisitis, iuxta *decis.* Caputaq. 160. *par.* 2. Iustitia verò apparet ex apocha sub die 16. Martij 1656. confecta, in qua idem Vlisses promisit, & suos hæredes granauit ad solutionem augumenti, de quo agitur per hæc verba: *Che li miei heredi restituiranno la dote, che mi sarà data, & il quarto à detta Signora Giulia, alla quale dote, & quarto dotale suppliranno sino alla somma di scudi 12. mila, computati però in detta somma la dote, & quarto sudetti, & cio nell'infrascritto caso, e non altrimente, mentre io premora ad essa Signora Giulia, e non resti figliolo, ò figliola alcuna etiam posthumi, &c.* Cùmque ille prædecesserit, vt deponunt Testes
1 formiter examinati, qui fuerunt præsentes † morti, illumq; mortuum viderint, qui est vnus modus probandi mortem, vt notat Bartol. *in l.* 2. *§. Si dubitatur, ff. quemadmodum Testam. aperiantur*, & post gloss. *in l. si quidem, C. soluto matrim.* Bece. *cons.* 83. *nu.* 5. Rota coram Card. Mantic. *dec.* 338. *num.* 1. *& in recent. dec.* 544. *num.* 3. *par.* 4. *& dec.* 356. *num.* 7. *par.* 5. Et nulli
2 ex dicto matrimonio remanserint filij, † vt de iure presumitur eo ipso, quòd non docetur eos aliquando fuisse ortos, *l. ex facto* 17. *§. penult.* vbi Bartol. *ff. ad Trebell.* Alexan. *cons.* 20. *n.* 12. *lib.* 1. Rota *in recent. dec.* 408. *num.* 3. *par.* 5. Adden. ad Buratt. *dec.* 494. *nu.* 5. Vtique purificatæ sunt conditiones in apo-
3 cha adiectæ, ac si à principio † promissio de soluen. augumentum fuisset pura, *leg. sed & si de sua, §. fin. ff. de acquir. hered. l. si pupillus, ff. de condit. instit. l. final.* vbi DD. *ff. de vulg. & pupillar. l. cedere diem, ff. de verb. signif.* Rota *dec.* 465. *num.* 1. *par.* 4. *recent.* pro qua propterea iustè relaxatum fuit mandatum in vim apochæ continentis obligationem Cameralem,
4 quæ † habet viam executiuam, & executionem paratam, Soccin. iun. *cons.* 138. *nu.* 5. *lib.* 3. Thesaur. *dec.* 26. *num.* 11. Rota apud Buratr. *dec.* 862. *& dict. dec.* 365. *num.* 1. *par.* 4. *& decis.*
5 109. *num.* 2. *par.* 7. & Ius tribuit † agen. contra hæredes, Rota *dec.* 556. *nu.* 1. penes Modern. *de Censibus*, & coram bon. mem. Merlino *decis.* 413. *num.* 1. *& in Romana Census* 28. *Iunij anni præteriti coram me.*

Non obstat, quòd sit defuncta etiam Iulia, solùmque per duas horas superuixerit Marito, ob quam momentaneam superuiuentiam nõ possit dici purificatam esse conditionem.
6 Cùm verè non dicatur superstes ille, † qui statim perijt, iuxta responsum Vlpiani *in l. cum hic status* 33. *§. Si ambo, ff. de donat. inter vir. & vxor.* Paul. de Castro *in l. si inter* 9. *ff. de reb. dub.* Ias. *in l. non tantum n.* 2. *vers. Sed redeundo, & versic. Sed non patet, C. de legatis*, Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *præsumpt.* 50. *n.* 8. *vers. Cum vero simul.* Quia cùm ex tenore apochæ appareat nullam fuisse habitam considerationem. Superuiuen-
7 tia vxoris † satisfuit, quòd tempore obitus viri superesset, & paulò post decesserit, vt impleta dicatur conditio ad effectum consequendi emolumentum, *ad l. si inter vir.* 8. *& l. sed, & in illo* 18. *ff. de rebus dubijs, l. vxoris* 2. *l. quod certatim* 3. *C. de posthumis hæred. instit.* Bald. *in l. vnica, §. In nouissimo nu.* 5. *C. de caducit. tollen.* Tiraquell. *in l. si vnquam, verb. susceperit n.* 190. *C. de reuocat. donat.* Cyriac. *contr.* 340. *n.* 29. Franc Marc. *dec.* 169. *n.* 4. *in fin. par.* 2. Rota coram Pen. *dec.* 407. *num.* 3. *iuxta Venet. impress.* Seraph. *dec.* 589. *num.* 1. *&* 2. dicitur enim quem satis
8 superuiuere ex sola superuiuentia, quę † momento temporis effectum suum consumpsit, vbi non requiritur tractus successiuus, *l. si quis hæredem* 7. vbi Bart. *n.* 2. & Bald. *nu.* 1. *C. de instit. & subst.* Paris. *cons.* 32. *n.* 89. *lib.* 1. Honded. *cons.* 19. *nu.* 8. *lib.* 1. Casanatt. *cons.* 4. *num.* 94. *&* 99. Card. Seraphin. *dec.* 589. *nu.* 1. Pen. *dec.* 85. *num.* 10.

Quæ eo faciliùs admitteñ. esse videbantur in proposita facti specie, in qua disponens non grauauit suos hæredes ad præstañ. augumentum Iuliæ si superuixisset, in quo potest
9 cadere disputatio, † si fuerit cogitatum de longa superuiuentia post obitum ipsius, sed vsus fuit verbis denotantibus eius prædecessum, ibi: *Mentre io premora ad essa Signora Giulia.* Vndè illicò, quòd existit casus sui prædecessus, qui fuit con-
10 sideratus, & momento temporis † perfectus, *conditio*, quę in suspenso purificata fuit, ac orta actio ad consequendum augumentum, & trasmitteñ. ad hæredes non attento, quòd deindè paulò, vel multò posteà acciderit obitus Iuliæ vti non habitus in consideratione, ad notata in *leg. inter stipulantem* 83. *§. Sacram. & verb. oblig.* Bald. *in l. fin. in* 2. *notabil.* Ias. *nu.* 31. & Corn. *nu.* 2. *C. de indicta viduit. tollen.* idem Bald. *in cons.* 42. *n.* 2. *l.* 5. qui dat distinctionem de vnico, vel annuo legato, Paris. *d. cons.* 32. *n.* 89. & benè distinguunt Ang. de Perus. *cons.* 24. *n.* 8. Cyriac. *contr.* 478. *n.* 103. & in terminis, quòd conditio verificetur si superstes vixerit per horam tantum, Dec. *cons.* 23. *n.* 1. Fen. *de moment. temp. cap.* 32. *n.* 8. Rota coram Pen. *dict. decis.* 407. *num.* 3.

Nec dicatur, quòd firmum propositum, & intentio Vlissis augumentum huiusmodi constituen. fuerit adhoc, vt Iulio posset decentiùs secundo nubere, vel commodiùs viuere, si in viduitate permanere voluisset iuxta attestationem mediatoris matrimonij inter ipsos sequuti, † & proindè ob 11
defectum talis causæ promissio irrita fuit, & augumentum non debetur, *l. prima, & l. cum Ancillam, C. de condit. ob causam, l. prima, C. de donat. quæ sub modo fuerit.* Nam duplici responsione obiectum tollitur, & prima desumitur ex ipsa promissionis apocha, in qua non apparet expressa † talis causa, 12
sed simpliciter legitur facta, ideòque non suffragatur, etiam si ex hoc motus fuerit ad augumentum hoc † constituen. 13
nam mens contrahentis abstracta à verbis dicitur tacita, & non expressa nihil operatur, Bald. *in l. qui quartam* 15. *nu.* 1. *ff. de legat. prim.* Simon. de Prætis *de interpretat. vltim. volunt. lib.* 2. *interp.* 4. *dub.* 2. *solut.* 1. *num.* 3. Mastrill. *dec.* 266. *num.* 39. *&* 40. Nec attenditur id, quòd vnus ex contrahentibus vult,
† sed necesse est, quòd probetur mens amborum, & ab his 14
id, quòd agitur fuerit expressè cogitatum, vt est Text. *in l. si repeten.* 7. *C. de vendit. ob causam, l. in venditionibus, ff. de contrah. empt. dicta l. inter stipulantem* 83. *§. primo, ff. de verb. oblig.* Decian. *cons.* 21. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 2. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 2. *tit.* 4. alijque cumulati per Modern. Lucan. *cons.* 18. *n.* 15. *& seqq. lib.* 2.

Altera deducitur ex attestatione aliorum nobilium pariter huiusmodi matrimonij mediatorum; hi enim affirmant, quòd renuentibus Consanguineis Iuliæ assentire ob teneram eius ætatem, & ingrauescentem Vlissis iste pro eiusdem effectuatione augumentum dotis, de quo agitur promisit, ideòque hæc fuit † causa finalis, quæ illum principaliter mo- 15
uit ad promissionem, non autem commodum, quòd dicta Iulia si superuixisset poterat ex eo consequi, *l. prima, ff. de donat.* Bald. *cons.* 300. *col.* 2. *lib.* 3. Aymon. *cons.* 49. *nu.* 9. Honded. *cons.* 29. *num.* 51. *& seqq. lib.* 1. Duran. *de condit. & modis impossib. par.* 3. *cap.* 2. *num.* 10. *&* 11. comprobata ex vsu, & consuetudine secundum quam solent senes, vbi puellas † iuuenes 16
in vxore ducunt huiusmodi augumentum dotis præstare, quę potius remuneratio, quàm donatio appellatur, & in recompensationem Iuuentutis facta censetur, vt habetur in *l. prima, ff. de donat. causa mortis*, Bald. *in l. prima nu.* 1. *C. de donat. ante nupt.* Surd. *cons.* 264. *num.* 6. latè Honded. *cons.* 28. *sub nu.* 15. *cum seqq. lib.* 1. Mantic. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 20. *num.* 24. Grat. *discept.* 984. *num.* 10.

Non subsistit, quòd propter verba illa apochæ, ibi: *Prometto, che li miei heredi restituiranno la dote, che mi sarà data*, augumentum dicatur promissum sub conditione, & correspectiuitate † traditionis dotis, quæ cum consignata non 17
fuerit euanuerit obligatio soluendi augumentũ, *ad l. petens, C. de pact. l. cũ te, C. de pact. inter empt. & vendit.* Quia vltra quòd in satisfactionem ratæ dictæ Dotis dicebatur fuisse assignata quædam stabilia, & pro residuo solutos fructus ipso viro consentiente, responsum fuit, † quòd correspectiuitas non præ- 18
sumitur, sed debet probari, *l. cum eiusdem* 34. *ff. de edilit. edict.* Gratian. *discept. forens. cap.* 108. *num.* 22. nec inferri potest ex prædictis verbis Apochæ, quia diuersa est dos in Instrumento constituta, & pro cuius solutione poterat vir ad libitum agere, augumentum verò fuit adhoc promissum in apocha priuata, & in casu sui prædecessus † vxori, & non alias, nul- 19
lumque habet dependentiam à dote; Ideò cessat correspectiuitas, & obiecta conditio, *leg. Scire* 29. *in princip. & §. At si quis, & l. vbi* 75. *§. Quis fortem, & l. plurib.* 140. *ff. de verb. oblig.* Bald. *in l. final. §. Præterea n.* 2. *C. de iure dot.* Menoch. *lib.* 6. *præsumpt.* 52. *n.* 39. Cyriac. *contr.* 90. *n.* 24. *cum seqq.* Rot. cor. Card. Millino *dec.* 381. *num.* 2. *& seqq. & dec.* 430. *per tot. & in Baren. seu Neapolitana Pecuniaria* 4. *Iulij* 1640. *coram Reuerendissimo Tarraconen.*

Quibus non resistit Statutum Vrbis *lib.* 1. *cap.* 135. † vbi 20
disponitur non valere donationem inter virum, & vxorem, quia illius dispositio procedit in veris, & proprijs donationibus, sed non damnat huiusmodi dotium augumenta post spon-

21 sponsalia † ante contractum matrimonium, & de iure pro-
missum, vt in terminis probat Gratian. *discept.* 498. *num.* 34.
& seqq. Rota *dec.* 638. *per tot. & signanter num.* 8. *par.* 4. *rec.*
& coram Gregor. XV. *decis.* 563. *num.* 11. bon.mem.Merlin.
22 *dec.*80. *per tot.* Card.Caual. *dec.* 12. *sub n.*8. *& 9.* † vbi ampliat
multò magis valere, quando donans non fit pauperior.

Et ità fuit conclusum mandatum esse exequeñ. vtraque
parte informante, &c.

R. P. D. T A I A.

Bononieñ. Bonorum.

Veneris 27. Februarij 1660.

A R G V M E N T V M.

Bonorum identitas ex quibus benè dicatur iustificata. Veritati omnia cedere debent. Bona quando non sint consideranda, vti singula. Dotes, quando veniant detrahendæ ex bonis fideicommissarijs, & alia, vt in summarijs.

S V. M M A R I V M.

1 *Identitas bonorum, ex quo potest iustificari.*
2 *Bona patris, & filiorum, an sint consideranda tanquam diuersa species bonorum.*
3 *Bona, quando sint perpendenda, vt singula.*
4 *Bona, quibus stantibus possint minimè considerari, vti singula.*
5 *Præsumptio debet cedere veritati.*
6 *contra Præsumptionem iuris, & de iure admittitur confessio propria, & num.7.*
7 *Dotes ex fideicommisso sunt restituendæ, quando non adsunt bona libera.*
8 *Instrumenta illa, quæ simul consonant sunt attendenda.*
9 *Bona omnia, quando censeantur fideicommisso supposita.*
10 *Hæreditas de iure præsumitur locuples.*
11 *Legitima, & Trebellianica detractio, an debeatur, dum non fuit confectum inuentarium.*
12 *Hæres grauatus faciendo alienationes bonorum, si non confecerit inuentarium, non valet impedire immissionem fideicommissarie per detractiones faciendas.*
13 *Hæredes, dum deduxerunt dotis restitutionem ex bonis fideicommissarijs signum est, quod tam deduxerunt legitimam, & Trebellianicam.*
14 *Remedium* Auth. res, quæ C. commun. de legat. est subsidiarium.
15 *Et in casu, quando non adsunt alia bona, præter fideicommissaria, & num.16.*

Allegatur præsens decisio supra in decisione 267. coram eodem R. P. D. Taia.

D E C I S I O DXXXI.

Nicolaus Actor contra Stephanum possessorem tertium
obtinuerat ex fideicommisso Nicolai Senioris immis-
sionem in quædam bona ab Auditore Generali Bonon. con-
firmatam in alia ab A. C. exceptis quibusdam ex contentis
in sententia, mandatisque certis compensationibus, &
commissa mihi causa appellationis constito de duabus du-
bium proposui, an constet de duabus conformibus, vel quod
alias executioni locus sit, & DD. executioni locum esse
dixerunt.

Quia deducta quæstione ad controuersiam identitatis bo-
1 norum, † & deductionum ita consentientibus informanti-
bus exhibitum est Instrumentum diuisionis inter filios Testa-
toris, ibi: *Quòd à die mortis patris, & citra hucusque in com-
munione eorum bonorum paternorum permanserunt simul, &
communiter viuentes cum eorum familijs, & bonis respectiue,
&c. & bona sunt ibi descripta*, ideòque probata ad Rotam
coram Buratt. *dec.* 229. *nu.*1. & ibi annot. *sub n.*11. *cum alleg.*

Nec placuit responsio informantium pro Reo de duplici-
2 bus bonis proprijs, † & paternis, *eorum bonorum paternorum,*
& proprijs simpliciter, *eorum familijs, & bonis.*

Quoniam bis causæ additur respectiuè, quòd distinguit
personas referendo singula singulis, † & distinguendo res, 3
& partes, & illas separando, & Ius suum vnicuique tri-
buendo, ad trad. à Gratian. *discept.* 705. *sub num.* 6. *& seqq.*
præsertim sub num. 8. *& 9.*

Quinimò ex ipso Instrumento † mentioq; fit de eorum 4
familijs esse non potest, nisi singillatim, & respectiua, nam
fam. communes non erant, eadem est de eorum bonis appli-
cata; vndè magis concluditur alia bona eorum fuisse sicuti
familias, & non fuisse communia, neque venisse in diuisio-
nem hæc alia eorum bona, sicuti eorum bona paterna, quæ
erant in communione.

Atque ita corruere visa est præsumptio cedendo † confes- 5
sioni, & veritati, *l. penult. §. mulier, ff. de probat.* & contra
præsumptionem etiam Iuris, & de Iure benè admittitur con-
fessio, licet non admitteretur probatio, Cyn. *ad auth. sed
iam necesse, C. de donat. ante nupt.* Menoch. *de præsumption.
lib.* 1. *qu.* 61. *num.* 5. *& seqq.* de bonis quæsitis à filijs dudum
post mortem patris per 17. annos, quæ si qua fuerunt non
fuerint communia, atque ita non ceciderint in diuisionem.

Nec visa sunt aduersari alia Instrumenti pacta, & verba:
*Primo, namque considerantes ad DD. fratres in, & super bo-
nis communibus inesse obligationes, & onera duarum dotium,
&c. quæ dotes tanquam confusa in bonis communibus ante om-
nia detrahenda venerunt, ideò conuenerunt illas detrahi hoc
modo, &c.* bonis fideicommissarijs pro dotibus assignatis.

Nam sit bona † fideicommissaria inueniuntur, magis con- 6
firmatur proposita diuisio inæqualis quidem, sed tamen diui-
sio cum detractione inæqualium, & illas detrahi hoc modo,
& supposita confessio: *Quòd à die mortis patris, & citra
hucusque in communione eorum bonorum paternorum steterunt,
&c. & vel Iure deducendo*, à paterno fideicommisso dotes
etiam restituendas † ad com. sententiam interpret. *Auth.* 7
res, quæ C. communia de legatis, Fusar. *de substit. num.* 552. *ab
initio, qui sub nu.*1. *in fine conuincit ex ipso text. satis approba-
to*, Gratian. *discept.* 331. *num.*6. 7. *& 8.* cum alijs apud Add.
ad Peregr. *de fideicomm. art.* 4. *vers. secunda sit conclusio*, &
Add. ad Surd. *dec.* 62. *ab initio, & num.* 8. *& 9. & passim, vel
pacto renunciando eatenus fideicomm.*

Et facilè alias commemorando bona paterna pro fidei-
commisso ipso sustinendo data opera in Instrumento di-
uisionis.

Consonare quoque Instrumenta † visa sunt data in *Sum-* 8
mario responsionis facti pro Nicolao per se quoque continen-
tia non solùm acquisitiones Nicolai, sen. fideicommissarij,
ne quid dubium supersit in Instrumento diuisionis, an hæc
bona non solùm communia fuissent, sed etiam paterna.

Et quantam opus esset cum fideicommittens possideret
bona in bonis certis omnia ab hæredibus possessa in illis præ-
sumeretur esse † de fideicommisso suppositis, ad Fusar. *cons.* 9
161. *ab init.* Rota coram Ludou. *dec.* 575. *num.* 9. *& ibi abun-
dè annot. num.* 13.

Quòd autem attinet ad deductiones Legitimæ, & Tre-
bellianicæ à possessores oppositas visum est DD. non esse
attendendas obseruando de facto Inuentario missionem, &
in ipsa diuisione, ac diuisionis Instrumento remansisse capi-
tale artis sericariæ indiuisum insuper verisimilia mobilia, &
se mouentia, & alia alias alienata, & consumpta, & appli-
cando de Iure, † quòd cum hæreditas præsumatur locuples 10
ex ista non confectione Inuentarij, iunctis præcipuè aliena-
tionibus detractiones † præsumuntur factæ, vt præsumi sæ- 11
pissimè Rot. *firmauit etiam in fauorem fideicommissarij vni-
uersalis petentis immissionem, in quibus terminis sunt decisio-
nes recenter allegata in Rota distinguente, & declarante
dec.* 93. *præsertim num.* 8. 9. † *& 10. par.* 8. & prius coram 12
Merlin. *dec.*673. *ab init. & dec.*707. *num.*3. *cum alijs.*

Maximè quod cum ijdem † diuidentes hæredes deduxe- 13
rint dotes ex bonis fideicommissarijs, vt supra ipsi penè affir-
marunt factas detractiones Legitimæ, † & Trebellianicæ, 14
quia detractio dotis, & præsertim restituendæ, & dispositio
dict. Authentica res, quæ non habet locum, quando super-
est legitima, & Trebellianica, † ex quibus possit dos restitui, 15
est enim remedium subsidiarium, cui non est locus, nisi in
casu necessitatis, & quando non sunt alia bona † præter fi- 16
deicommisso subiecta, quòd per se patet, & alias fuit dictum
in Rota, & repetitum coram Ludouic. *dec.* 266. *num.* 9. *&
10. cum alleg.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CERRO,

Postea S. R. E. Cardinali.

Sypontina Cathedralitatis.

Veneris 21. Maij 1660.

Non indiget Argumento.

SVMMARIVM.

1 *Subiectionis qualitas non conuenit Ecclesiæ unitæ cum vtraque dicatur vnicum corpus.*
2 *Cathedralitas conseruatur ex actibus successiuis, quando constat de patrimoniali illius impressione.*

Allegatur præsens hæc decisio supra in decisione quinta, quæ est eiusdem confirmatoria, & quia ibi promisit referre Decretum Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium, ideòque hic in fin. decisionis illud apposui.

DECISIO DXXXII.

DIe 13. Ianuarij 1659. vtraque parte informante resolutum fuit, Non constare de Cathedralitate Ecclesiæ Sancti Michaelis Montis Sancti Angeli, seu Gargani. Sed concessa Garganicis 9. Ianuarij præteriti, noua audientia, & diù illis post plures monitiones expectatis, cùm informare recusauerint, Causam hodie repropofui, informante solùm Deputato pro Ecclesia Metropolitana Sypontina. Et Domini, *sine vlla difficultate*, confirmarunt resolutionem: cùm fundamenta in omnibus tam in facto, quàm in iure subsistant, tanquam fundata super pluribus Summorum Pontificum Sententijs, Litteris Apostolicis, & antiquis monumentis iustificatis, & coadiuuatis. Vt latissimè recensetur in decisione, quæ maiori non indiget comprobatione.

Nec momenti est Garganicorum prætensio repetita in Memoriali pro noua audientia: quòd licet ipsorum Ecclesia dici nequeat de per se Cathedralis distincta, & separata; tamen controuerti non possit, quod ex ea, & ex altera Sypontinorum vnica constituatur Cathedra.

Quoniam ei de directo repugnant Sententiæ, & Apostolicæ Constitutiones latæ, & respectiuè concessæ per Summos Pontifices Alexandrum, Lucium, Cœlestinum, & Innocentium Tertios. In quibus detecta alteratione per Garganicos commissa; abradendo in quadam parte priuilegium Eugenij III. antecessoris, & in ea inscribendo Ecclesiam Garganicam post denominationem Sypontinæ; pronunciatum, & declaratum fuit Ecclesiam Sypontinam, dumtaxat esse Cathedralem, & Metropolitanam, Garganicam verò eius subditam, & subiectam. Quòd deindè fuit vsque in præsens, pluries atque pluties, etiam à subsequentibus Summis Pontificibus, & ex proprijs Garganicorum confessionibus comprobatum. Hinc enim æquè principaliter excluditur Cathedralitas Ecclesiæ Garganicæ tam distincta, & separata, quàm vnitiua, & cumulatiua cum Sypontina:
1 † quia qualitas subiectionis non conuenit vnitati; cuius vigore vnicum corpus, & Capitulum cum eadem præeminentia ab vtraque Ecclesia constitueretur, vt dixit Rota coram Penia *dec. 699. num. 7.* coram Eminentiss. D. Cardin. Otthobono *dec. 4. num. 28. cum seqq. & in Aretina vnionis 1. Aprilis 1647. coram Reuerendissimo Terracinen. §. Principale fundamentum, & 8. Martij 1652. coram R. P. D. meo Verospio in fin. vers. pro vnica Cathedrali.*

Certiùs, quia post detectam dictam alterationem priuilegij Eugenij III. ac emanatas præfatas declarationes, Bonifacius Nonus anno 1401. durante Schismate XXVI. primordialiter erexit, & non alias erectam fuisse declarauit, Terram Montis Sancti Angeli in Ciuitatem, & Ecclesiam Sancti Michaelis in Cathedralem. Habetur itaque exindè initium asserię Cathedralitatis: Atque adeò, dum postmodum huiusmodi erectio per quatuor vices solemniter reuocata fuit (nempè ab eodem Bonifacio, à Ioanne XXIII. & bis à Martino V. vt probatur *in dec. §. Quia præter quod contra eos cum seqq.* Extinguendo in perpetuum nomen Ciuitatis in dicta Terra Montis Sancti Angeli; reducendo ad pristinum statum subiectionis Ecclesiam B. Michaelis, & decernendo, quod Litteræ dictæ erectionis habeantur pro infectis, ac statuendo, vt de cætero Sypontina Ecclesia, & non Garganica, ac modernus, & qui pro tempore erit Archiepiscopus Sypontinus, & non Garganicus nuncupetur: Necnon Chrisma, & Oleum Sanctum conficeretur, dumtaxat in Ecclesia Sypontina, nefas vtique est vlterius allegare Cathedralitatis prætensionem, siue distinctam, siue vnitiuam, dum progenita ab origine infecta toties fuit eradicata.

Indeque incongruum est recurrere ad actus Cathedralitatem præseferentes. † Quia dum concludenter non constat 2
de primordiali, & legitima ipsius impressione, quinimmò habetur contrarium, non potest ex actibus inferri ad ipsius conseruationem, & continuationem: sed illi existimarunt inualidi, turbatiui, & illegitimi, atque mala fide gesti, vt respondetur *in decisione §. finali.*

Et ità, &c. altera tantùm, &c. cùm collitigantes, vt dixi sæpiùs, ac sæpissimè moniti, & diù expectati, informare noluerint.

DIFFINITIVVM DECRETVM.

Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium in Sypontina Cathedralitatis.

IN Causa vertente inter Metropolitanam Ecclesiam Sancti Laurentij Sypontinam ex vna, & Collegiatam Ecclesiam Sancti Michaelis Terræ Sancti Angeli, seu Garganicam ex altera partium, super Cathedralitate Iurisdictione, rebusque alijs in iudicium deductis, &c. Sacra Congregatio Eminentissimorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita Causa, seu Causis huiusmodi iterùm (de mandato Sanctissimi Domini Nostri Domini Alexandri Papæ Septimi in Signatura Gratiæ) accuratè recognitis audito, & attento Voto Sacræ Rotæ dato sub die 4. Augusti 1660. coram Domino Cerro eiusdem Sacræ Rotæ Decano, visisque ipsi Voto annexis Decisionibus coram dicto Domino Cerro sub die 13. Ianuarij 1659. & 21. Maij 1660. Eminentissimo Domino Cardinali Franciotto referente, citato ad Sententiam Garganicorum Procuratore, & seruatis alias seruandis, censuit, decreuit, & diffinitiuè pronunciauit, Non constare de Cathedralitate Ecclesiæ Sancti Michaelis Terræ Montis Sancti Angeli, seu Garganicæ: ac proindè non esse locum electioni Vicarij Capitularis à Capitulo Garganico faciendæ, Sede Archiepiscopali Sypontina vacante, quæ hodie vulgò Manfredonia dicitur. Iuxta Decretum alias ab eadem Sacra Congregatione emanatum sub die 6. Aprilis 1656. & (eodem Sanctissimo Domino Nostro mandante) confirmatum, & executioni mandatum per alterum Decretum sub die 9. Nouembris 1657. Et proindè super prædictis perpetuum silentium imposuit. Non solùm præmisso, sed omni alio modo meliori. Ex aduerso deductis, cæterisque in contrarium non obstantibus quibuscunque. Romæ 11. Februarij 1661.

M. Cardinalis Ginettus.

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papień.

Bononień. Pilarum.

Veneris 4. Iunii 1660.

Non indiget Argumento.

SVMMARIVM.

1 *Dominij exceptio non admittitur in possessorio.*
2 *Consocius ratione communicationis lucri venit in sua possessione manutenendus.*

Præsens hæc decisio allegatur supra in decisione 23. quæ est in hac eadem causa, & coram eodem Reuerendissimo Episcopo Papien.

DE-

DECISIO DXXXIII.

EX eisdem rationibus, quibus firmatur in decisione, quæ reuideretur, Magdalenæ de Stephanis competere manutentionem respectu Iuliæ responderunt DD. itidem standum esse in decisis, respectu Octauij de Ceriolis, qui post resolutionem die 4. Iunij prædicti captam fuit admissus ad causam.

Clara siquidem est possessio Magdalenę, nedum post mortem Corneliæ consociæ, sed etiam post obitum Iacobi sui viri, vsque ad tempus motæ litis, vt probant Testes dati in eius *Summario num.* 1. quapropter concedenda eidem venit manutentio tam respectu Iuliæ, quàm respectu Octauij mariti ex eodem Iure venientis.

Nec releuat prætensio, quòd negotium ad ipsum Octauium solummodò spectet, nam vltra quod exceptio Domi-
1 nij, † quatenus etiam probaretur, non admittitur in possessorio ad retardan. manutentionem, ex latè deductis per Posth. *de manut. obser.* 42. *num.* 50. *&* 51. & contrarium deducitur ex Testibus *d. Summario num.* 3. deponentibus, quod idem Octauius asserit eatenus negotium ad se spectare, quatenus est maritus dictæ Iuliæ, sufficit quod Magdalena continuauerit exactionem, & idem Octauius illam agnouerit tanquam consociam communicando eidem lucra societatis, vt ijdem Testes deponunt *d. Summario num.* 1. ad hoc, vt in eadem possessione veniat manutenenda vulgat. *§. retinendæ instit. de interdict.*

Ad ea, quæ replicantur de dissolutione societatis antiquæ, ac de insubsistentia nouiter contracta, fuit abundè responsum in alia decisione, cuius fundamenta Dominis placuerunt.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CERRO,

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana Societatis Fundaci.

Lunæ 19. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Socius, si minimè confecerit librum Magistrum ad formam Capitulorum initorum inter Socios, dato quod nullatenus talem confecerit librum, an possit agi ab altero socio ad rescissionem societatis, & resolutio est negatiua.

SVMMARIVM.

1 *Societas inter aliquos inita, satis probatur habuisse suum effectum, ex actibus, qui non poterant præter nomen societatis fieri.*

2 *Societas satis probatur suam effectuationem habuisse, ex confessione ipsius partis.*

3 *de Societate inter Mercatores quando constat, nec apparet fuisse finitam, nec dissolutam ex mutuo consensu partium.*

Nullo modo competit socio actio contra alium socium pro restitutione capitalis.

4 *Socio non competit actio contra alium socium pro restitutione capitalis, quando solidata inter ipsos socios computa non fuerunt.*

5 *Socius non potest agere contra alium socium ad restituendas pecunias, dum societas consistit in tot mercibus.*

6 *Socius non valet agere contra socium ad restituendam pecuniam, licet ad ineundam societatem fuerit data pecunia, dum ea fuit conuersa in emptionem mercium.*

7 *Inter socios dum non fuit factum bilancium, & sic non fuerunt redditæ rationes, non potest cognosci, quis remaneat creditor, vel debitor.*

8 *Inter socios, dum quis aliquid promisit, & id non obseruauit, non ad rescissionem, sed ad implementum agendum est.*

9 *Rationes reddi possunt sine libris secundum opinionem, quàm tenet Rota.*

10 *Socius, quando promisit facere librum Magistrum computorum, & Mercaturæ, si illum non fecerit, quando non dicatur in dolo, nec fraude.*

Allegatur præsens hæc decisio supra in decisione 518. quæ est in hac eadem causa coram eodem.

DECISIO DXXXIV.

IN Capitulis Societatis contrahendæ ad quinquennium inter Vincentium, & Bernardinum de Mainetijs, fuit inter cætera conuentum, quòd negotium Fundaci deberent cantare in personam Bernardi, & quòd vnusquisque eorum apponeret pro capitali scuta 500. quę per Bernardum apposita, fuerunt erogata in emptionem filiorum, & mercium, vt ex relatione tertij Periti in Summario vtriusque partis, ex parte verò Vincentij fuerunt appositæ plures merces in dicto negotio ad computum sui capitalis.

Verùm, quia Bernardus non confecerat librum Magistrum ad formam capitulorum. Ideò post lapsum vnius anni egit Vincentius contra socium coram A. C. pro restitutione capitalis, & mandatum exequutiuum obtinuit, quòd hodie Rota respondit non esse exequendum.

Societas enim inter ipsos verè fuit effectuata non solùm, quia vnusquisque eorum apposuit capitale gratia negotiandi, & Vincentius inhærendo conuentionibus capitulorum dictæ societatis recepit à Bernardo scuta centum pro sericis in eius domo compositis, qui actus cum fieri nequiuerit, nonnisi † nomine sociali inter eos societatem induerunt, *leg. communiter* 7. *ff. pro soc.* Gratian. *discept. forens. cap.* 320. *num.* 18. 1
Rota coram Merlin. *dec.* 251. *num.* 10. Verùm etiam, quia ipsemet Vincentius in enunciatiua querelæ porrectæ contra Bernardum, hoc idem fatetur exponendo † se esse ab eodem 2
tanquam socio fraudatum, Felic. *de societat. cap.* 11. *num.* 13. Duran. *dec.* 90. *num.* 5.

Vndè cum constet de societate, nec appareat illam fuisse finitam, vel † dissolutam mutuò eorum consensu, prout 3
requiritur Rota apud Merlin. *dec.* 69. *num.* 6. *& seqq.* nullo modo competit Vincentio exequutiua repetitio pro capitali contra socium, maximè cum inter ipsos nulla præcesserit computorum solidatio, † qua non sequuta socius non 4
potest quidquam à socio repetere, Cæphal. *cons.* 768. *num.* 37. *& cons.* 769. *num.* 11. Carleual. *de Iudic. tom.* 2. *disp.* 7. *num.* 6. Giurb. *dec.* 15. *num.* 4. *&* 6. Rot. *decis.* 612. *num.* 3. *par.* 1. *recent. & dec.* 148. *num.* 9. post Merlin. *de pignor.*

Et multò minus pro restitutione capitalis competeret Vincentio actio in † pecunia, dum constat ipsum præstitisse 5
tot merces: Immò quando etiam fuisset data pecunia, & illa esset consumpta in emptione mercium, non potest nisi ex illis † detrahi capitale, Felic. *de societat. cap.* 39. *num.* 4. 6
Rota *in Perusina Societatis coram Vbaldo*, Posth. *de subhast. dec.* 62. *num.* 9.

Multòque minus eidem suffragantur interpellationes: quatenus adessent contra Bernardum ad restituendum merces, quia ex supra deductis, neque pro illis poterat Vincentius agere, præsertim † non facta prius discussione, & soli- 7
datione computorum ad effectum dignoscendi quisnam eorum remaneret creditor, vel debitor, Rota *dec.* 30. *num.* 2. *&* 3. *par.* 6. *recent. & in Romana Computorum* 20. *Aprilis* 1640. *§. præsertim coram me.*

Non obstat, quòd Bernardus † omiserit conficere librum 8
Magistrum totius negotij, prout tenebatur ex conuentione facta in capitulis, & hinc potuerit agere pro capitali etiam ante redditionem rationis.

Nam propter quod Vincentius fuit in culpa non ponendo integrum capitale, attento quod non fuit concordatum de pretio, cùm ipse nimis rigorosè vellet merces ab eo appositas taxare; Hic defectus potest suppleri per alios libros per Bernardum † retentos. Quinimò etiamsi nulli adessent li- 9
bri posset aliundè reddi ratio iuxta opinionem, quam Rota seruat, vt coram Gregor. *decis.* 199. *num.* 5. vbi Adden. *num.* 8.

Vndè cum ex libris Giornalibus possit haberi ratio sufficiens de administratis, prout fecit Peritus in eius relatione, cessat in Bernardo † omnis suspicio fraudis, vel doli, per 10
Text. *in leg. cum filius* 78. *§. Heres meus*, & ibi DD. *ff. de legat.* 2.

Et ità vtraque Parte informante, &c.

R.P.D.

R. P. D. TAIA.

Romana Fideicommissi.

Veneris 17. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis *lib. 1. cap. 180. de duabus Sententijs conformibus*, quòd habeant vim trium generaliter, & in omnibus Ciuibus, & Incolis, & in omnibus Curijs, & etiam in Rota habet locum. Sententiarum validitas, & Iustitia ex quo arguatur.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis* lib. 1. cap. 176. nunc 180. de duabus Sententijs conformibus, *quando intret.*
2 *Statutum Vrbis* lib. 1. cap. 180. *habet locum inter omnes Incolas, & Ciues in Vrbe existentes.*
3 *Statutum Vrbis* lib. 1. cap. 180. *in omnibus Curijs, & in Rota seruari debet.*
Sententia dua conformes in Vrbe habent vim trium, num. 2.
4 *Incola Vrbis, quòd quis sit, & ex quo sit Notarium apparet, nempe quia fuit caput Regionis.*
5 *Incola, vel Ciuis Romanus, quis nisi sit, non potest esse caput Regionis.*
6 *Sententia validitas benè probatur ex reuolutione actorum.*
7 *Iustitia Sententiarum Rotalium benè iustificatur ex pluribus decisionibus in causa factis, & num. 8.*

Præsens hæc decisio allegatur supra in decisione 434. quæ est in hac eadem causa, & coram eodem R. P. D. Taia.

DECISIO DXXXV.

Constare de duabus DD: responderunt, quia latę fuerunt duæ Sententiæ in omnibus conformes, de quarum nullitate nihil fuit oppositum, & ideò DD. censuerunt esse
1 † locum *Statuto Vrbis olim 178. nunc 180. lib. 1.* illasque
2 facere rem iudicatam, & habere vim trium, † cùm sint latæ inter Ciues, & Incolas, & dictum Statutum in omnibus
3 Curijs, & in Rota seruari debeat, vt † fuit decisum, & refert Rot. coram Buratt. *dec. 197. sub init.* & ibi Adden. confirmata coram eodem Buratt. *decis. 253.* & post Fenzon. *ad Statutum Vrbis dec. 168. ab init. & dec. 169. vers. Sed magis indubitanter, &c.*

Neque controuertebatur, aut poterat controuerti Acto-
4 res esse plusquam Incolas Vrbis, quòd notorium † erat, ac Ioannes Baptista demonstrabatur fuisse Caput Regionis,
5 quin etiam ex continua † habitatione, adhoc Statutum *dict. dec. 253. num. 11. & 12. & tota dec. 168. & dict. decis. 169. §. Ciuilitas.*

Validitas verò earundem Sententiarum non fuit contro-
6 uersa, quæ nihilominus sufficienter probata remansit † ex reuolutione processus, ex quo desumuntur acta pro validitate Iudicij necessaria, quæ per Rot. coram Verall. *decis. 262. seu secunda de Nullitatibus enumerantur*, vt inquit Rot. *dict. dec. 169. §. Validitas.*
7 Iustitia denique visa fuit † patens, vt prosequar cum dicta *decisione 169. §. Iustitia*, ex tot, ac tantis decisionibus in Causa factis *3. Decembris 1655. 29. Maij 1656. 9. Maij 1659. coram Reu. P. D. meo Verospio, & 21. Iunij 1660. coram Reu. P. D. Beuilaqua*, & maximè ex quatuor
8 alijs amplissimis decisionibus in magna illa † Causa *Signina Castrorum tota decisione 12. & tota decis. 292. & 320. & decis. 323. par. 6.* nec visum est aliquid oppositum fuisse, quòd in ijs non fuerit præoccupatum, & sublatum iam oppositum coram dictis DD. meis.

Et itaque, &c.

R. P. D. EMERIX.

Romana Legitimæ.

Veneris 18. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Legitima debetur filijs à die mortis Patris, Matris, &c. vnà cum fructibus à dicta die, & debetur in corporibus hæreditarijs, & eis non contradicentibus potest assignari quoque in pecunia. Legitima filijs censetur relicta, prout relinqui debebat. Repugnantia in eodem Testamento euitanda est.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debetur filijs, vnà cum fructibus à die obitus Patris, &c.*
2 *Filijs danda est immissio pro indiuiso in sexta parte bonorum hæreditariorum, attento numero duorum filiorum.*
3 *Filia dum habuit dotem constitutam in pecunia, quid indè sequatur, si ei Pater eam relinquat in quantitate.*
4 *Dos, quando fuit constituta ab vxore viro dato, quòd vxor sit relict. a hæres à viro, & adiuerit hæreditatem cum beneficio legis, & Inuentarij.*
5 *Poterit vti talis sibi satisfacere de sua dote super bonis hæreditarijs ipsius viri.*
6 *Dos dum fuit in principio constituta in pecunia, si deindè fuit permutata in bonis, status vltimus est attendendus.*
7 *Legitima inuitis filijs in quantitate assignari non potest.*
8 *Legitima filijs censetur relicta eo modo, quo relinqui debebat.*
9 *Legitima filijs censetur Pater in tot bonis hæreditarijs, non in pecunia reliquisse.*
10 *Repugnantia, & correctio in eodem Testamento, non est admittenda.*
Interpretatio semper facienda in dubio, quòd quis non voluerit sibi contradicere, vel contrariare, num. 10.
11 *Status hæreditatis, quando non est factus concedi non potest immissio, & quando id procedat.*
12 *Legitima est certa ratione quota.*
13 *Legitima cum debeatur à die obitus Patris, Matris, vnà cum fructibus, quid indè inferatur.*
14 *Fructus Legitimæ debentur in causam fructuum, qui ad maiorem summam ascendunt, non autem in capitale Legitimæ.*

Allegatur præsens hæc decisio supra in decisione 427. quæ est in hac eadem causa, & coram eodem Reu. P. D. Emerix.

DECISIO DXXXVI.

Fvit resolutum Dominis de Herculanis filijs Comitissæ Isottæ † deberi legitimam, vnà cum fructibus à die obi- 1
tus in bonis Comitissæ Margharitæ eorum Auiæ, per Text. *in Authen. de hered. ab intestato, §. Si quis igitur collat. 9.* iuncto Text. *in l. Papinianus, §. Vnde si quis, ff. de inoff. & gloss. communiter recepta in l. in fideicommissaria in fin. vers. In quarta verò Iure natura, ff. ad Trebell.* Alexan. *cons. 127. num. 6. lib. 6.* Merlin. *de legitima lib. 2. tit. 1. qu. 1. num. 3.* & post eum Rot. *dec. 29. num. 3.*

Illisque etiam dandam esse Immissionem pro indiuiso in sexta parte corporum hæreditariorum, cùm D. Marchionissa Camilla hærede, attento † numero duorum filiorum secun- 2
dum dispositionem, *Authent. nouissima, C. de inoff. & magis communem, ac veriorem Sententiam iuxta, quam pro legitima dari immissionem*, tenet Menoch. *de adipiscen. possess. remed. 4. n. 158. & seqq.* & alijs relatis firmat Merlin. *de legitima lib. 5. tit. 4. & seqq.* & sequuta est Rota *in Perusina Successionis 23. Ianuarij 1654. coram R. P. D. meo Verospio.*

Nec referre credebant Domini, quòd Margharita haberet

dotem

dotem constitutam in pecunia, & quod legitima vti pars il-
3 lius † relicta fuerit in quantitate. Etenim quamuis Margharita à principio constituerit viro dotem in pecunia; Nihilominus, quia ipsa postmodum fuit hæres viri cum beneficio
4 legis, & Inuentarij, † vt successiuè vti talis declarauit sibi satisfecisse de sua dote super bonis hæreditarijs viri, prout fa-
5 cere † potuit, ex traditis per Bart. *in l. si ei cui, §. primo, ff. de euict.* & alijs cumulatis per Rot. *dec. 2. num. 11. & seqq. par. 6. rec. & dec. 47. n. 9. & seqq. coram Eminentissimo Otthobono.*
6 Vtique de tempore obitus Margharitæ dos non † consistebat ampliùs in pecunia, sed in bonis in eius locum subrogatis.
7 Legitima verò omisso, quòd inuitis filijs in † quantitate assignari non potest, *l. Scimus, §. Repletionem*, & ibi Bald. & Castrens. *nu. 10. C. de inoff.* Picus *in l. in quartam nu. 151. ff. ad leg. Falcid.* Paris. *cons. 16. num. 7. lib. 2.*
8 Relicta fuit eo modo quo de † iure debebatur, *Summario Camilla n. 3.* ibi: *Item per ragione d'institutione lascia ad Isotta sua figlia la portione di legitima à lei douuta per ragione di natura nelli beni dotali di essa Signora Testatrice*, & conse-
9 quenter † in corporibus hæreditarijs, non autem in pecunia, *d. l. Scimus, §. Repletionem*, Bald. & Castrens. & alij supracitati, & vltra illos Bart. *in l. suus quoque nu. 4.* & Rot. post Merlin. *vbi supra dec. 55. num. 21.*
Nec contrarium suadere videtur onus iniunctum hæredi soluendi legitimam in pecunia, quia ad euitandam contra-
10 rietatem, seu correctionem, † quæ incontinenti in eodem Testamento admitti non debet, id intelligendum est, ita volente filia, argum. Text. *in l. non ad ea, vers. Quod si purè in verbis si hoc voluerit legatarius*, & ibi gloss. & DD. *ff. de condit. & demonstrat.* Surd. *cons. 352. nu. 3.* & in similibus terminis Rot. *dec. 267. n. 6. 7. & 8. tom. 2. par. 4. recent.*
Neque etiam aduersatur, quòd non sit firmatus status hæreditatis, & æris alieni prius detrahendi, antequam concedi
11 possit † immissio, quia obiectum forsan procederet, si Domini de Herculanis peterent legitimam super certo corpore, vel super omnibus corporibus pro diuiso, quasi tunc sciri non posset portio illis debita, antequam firmetur status hæreditatis, at cessat in præsenti vbi petitur immissio pro indiuiso, & sic etiam rata onerum, tunc enim, quia legitima est cer-
12 ta ratione quote, † non potest sub hoc prætextu retardari immissio, vt benè distinguit Argel. *de legit. contract. qu. 13. ar. 4. n. 39.* & eo relato dixit Rot. *in Bononien. Manutentionis 19. Iunij 1647. vers. fin. coram bon. mem. Bichio*, & comprobat *dec. 198. num. 21. par. 7. rec.*
Denique non releuat, quòd fructus ab Isotta percepti ex prædio Soletti debeant in legitimam imputari, quia cum le-
13 gitima debeatur vnà cum † fructibus à die obitus Margharitæ, *l. Papinianus, §. Vnde si quis, ff. de inoff.* & vltra supracitatos Adden. ad Buratt. *dec. 165. n. 12.* illi debent prius in causam
14 fructuum, qui † ad maiorem summam ascendunt, non autem in capitale legitimæ computari.
An autem in bonis hæreditarijs Margharitę connumeranda sint bona ei donata DD. voluerunt particulariter videre. Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BEVILAQVA.

Sabineñ. Spolij.

Veneris 1. Iulij 1661.

ARGVMENTVM.

Spolio violento, & attentato excepto in cæteris interdictis, quis non solet condemnari ad restitutionem fructuum, nisi à die motæ litis. Quando verò constat de mala fide, tunc vsque ad initium, etiam ante motam litem constito de dicta mala fide, condemnatur possessor. Et qualiter dicti fructus probentur, & iustificentur.

SVMMARIVM.

1 *Fructuum liquidatio in Interdictis excepto Spolio violento, & attentato non fit, nisi à die motæ litis.*
2 *Liquidatio fructuum, stante mala fide fit, vsque ab initio à die occupationis ante motam litem.*
3 *Fides mala ex quo deducatur, & quando sit clara, itaut erit inexcusabilis.*
4 *Formam datam in executionem mandati executiui, non seruans dicitur esse clarè in mala fide.*
5 *in Executione bonorum, mala fide dicitur facta, dum non fuit seruata forma mandati, & ex quo augeatur.*
6 *Fides mala benè arguitur in eo contra quem fuit data manutentio aduersario.*
7 *Testes satis probant quantitatem fructuum, quando tanquam Coloni, & ex certa scientia super eis deponunt.*
8 *Testes, quando sunt optimè informati super re, de qua deponunt, plenam faciunt probationem.*
9 *ex Præsumptionibus, & coniecturis arbitrio iudicantis admittitur probatio, quando sumus in materia difficilis probationis.*
10 *ex Libris Collectarum benè probatur, quanti frumentum fuerit venditum.*

Allegatur præsens hæc decisio supra in decisione 416. quæ est in hac eadem causa coram eodem Reu. P. D. Beuilaqua.

DECISIO DXXXVII.

NIcolaus, & Parthemia de Pedacchijs post obtentum mandatum de manutenendo in possessione bonorum, quibus fuerunt ab Armando spoliati, vt in die 21. Aprilis 1660. coram me emanata institerunt pro recuperatione fructuum ab illo perceptorum, ad quem effectum dato dubio, An, & ad quam summam illi essent liquidandi DD. in inferiùs exprimeñ. liquidañ. esse responderunt; Licet enim excepto † Spolio violento, & attenta in alijs interdictis, 1
quis ad fructuum restitutionem condemnari non consueuit, nisi à die quo contra ipsum fuerit mota lis; Attamen, quando adest mala fides recipientis, quia scienter, & iniustè bona occupauit, † tunc in fructibus liquidañ. initium à 2
dicta die occupationis ante motam litem sumitur, *l. sciant, qui bona fidei, C. de acq. rer. dom. l. certum, C. de rei vendit.* DD. *in cap. graues 11. de restitut. spol.* Rot. *dec. 4. eod. tit. in nou.* Gratian. *discept. forens. cap. 206. nu. 14. & 15.* Menoch. *de recup. remed. 15. nu. 68. & 69. & cons. 595. num. 11. cum seqq.* Antonell. *cons. 80. nu. 15.* Moder. Perus. *de subhast. inspect. 55. nu. 98.* Rot. *dec. 3. nu. 24. & 25. par. 5. recent.*
In hac autem facti specie mala fides † Armandi clara, & 3
inexcusabilis ex eo deducebatur, quòd contra propriam oblationem, & expressam formam mandati Rotalis bona valoris scutorum 1800. obtinuit sibi deliberari per scut. 915. solummodò, vt firmatum fuit in dicta causa decisione, §. *Nulliter*: Ideòque † ob non seruatam legis formam in 4
subhastatione intrat pariter mala fides causans rei, & fructuum restitutionem, Surd. *cons. 115. num. 11. cum seqq.* Grat. *discept. forens. cap. 7. nu. 13.* Rolan. à Vall. *cons. 32. nu. 16. & 17. lib. 1.* Mangil. *de subhast. q. 162. nu. 10. & 11.* Rot. *d. dec. 3. n. 33. & 34. par. 7. rec.* Hancque malam fidem auget monitorium paulò post subsecutam bonorum deliberationem, & adeptam possessionem à fratribus † de Pedacchijs obtentum 5
super manutentione, & Procuratori Armandi præsentatum, licet in actis non reproductum, vt censuit Rot. *in Salamantina Beneficij 8. Aprilis 1643. & in Romana Fideicommissi de Spiritibus .... Nouembris 1644. §. Augetur quoque coram Bichio.*
Calculatis itaque fructibus à mense Augusti 1656. quo Armandus ingressus fuit bonorum possessionem vsque ad annum 1659. quo Pedacchijs fuit † concessa manutentio DD. 6
illos liquidarunt in rubr. 41. cum vno quarto Frumenti, & 22. cum tribus quartis Auenæ constitueñ. scuta 309. 30. iuxta dicta Testium affirmantium ad hanc summam ascendere ex certa scientia, quia tunc temporis fuerunt bonorum Coloni, & singillatim exprimunt Frumentum, & alias segetes singulis annis recollectas, † & ratam Armando ab 7
ipsis traditam, quapropter vti ex hac causa optimè † in- 8
formati plenam faciunt probationem, Put. *decis. 8. par. 1.* Rot. *decis. 20. num. 2. & 33. par. 2.* Merlin. *dec. 766. num. 3.* & apud Cenc. *de censib. dec. 293. in fine, & in Bononien. Fideicommissi 21. Februarij præteriti coram me sub §. primo, quamuis sufficiens est*, eaque desumi potest ex præsumptionibus, † & coniecturis arbitrio iudicantis in hac materia difficilis 9
probationis admittendis, Bald. *in l. 1. nu. 22. de fruct. & lit. expens.* Natt. *cons. 510. n. 7.* Surd. *cons. 293. n. 3.* Rot. *dec. 76. n. 2. & dec. 101. n. 6. cor.* Andr. bon. mem. Buratt. *dec. 865. n. 3.* & apud Otthob. *dec. 87. n. 61.* valor autem extat probatus ex attesta-
tione

tione Priorum Communitatis, Priorum Stimiliani, in cuius Territorio sita sunt bona asserentium ita in libris Collecta-
10 rum, vbi † adnotantur pretia rerum apparere, ex quibus benè iustificatur, quòd tanti fuerunt venditi, Rota coram Millino *decis.* 333. *num.* 4. *& in recent. decis.* 370. *num.* 2. *part.* 4. *recent. & in dicta Bononien. Fideicommissi coram me*, §. *Cum Prædijs, versic. Omnisque respectu valoris.* Et ità vtraque, &c.

EMINENTISSIMO D. CARDINALI

S. R. E. CAMERARIO,

Et Illustriss. DD. Viarum Magistris, seu R. P. D. Rossanen. Auditore, & D. Petro Paulonio Assessore.

Romana Iuris Congrui.

Die

A R G V M E N T V M.

Acerrimè discutitur, & ventilatur in præsenti resolutione, si Vicinus intendat domum emere Vicini ad effectum, vt domum suam, & emendam incorporet pro maiori ornatu Vrbis, secundum Bullam fel. recor. Gregorij XIII. super Iure Congrui, quæ pro ornatu Vrbis emanauit, Dato modo, vt pro eodem ornatu Vrbis, ille Vicinus offerat etiam, & promittat se ædificaturum, & resolutio est negatiua.

S V M M A R I V M.

1 *Vicinus, si sit intimatus ad vendendam domum vicino vigore Bullæ Iuris Congrui, ex quo in ornatum Vrbis domos vult connectere, qualiter possit effugere.*

2 *Et sic, an si ipse vicinus offerat ædificare etiam ad ornatum finius extra casum Bullæ.*

3 *Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. pro ornatu Vrbis emanata, cùm non sit fauorabilis, ideòque nec extendenda est.*

4 *Domus vicino, quando non dicatur vtilis, nec necessaria, alteri vicino volenti ædificare super vtraque domo.*

5 *Domus aliqua satis habitanti dicitur congrua, & superabundans, dum eius partem alteri locauit.*

6 *Domum, quam quis alijs locat, tenetur vendere vicino ædificanti ad ornatum Vrbis, dum vult vtramque domum connectere, & num. 7.*

8 *Vicinus, tunc cogi potest ad vendendam domum vicino ædificanti ad ornatum Vrbis iuxta Bullam Iuris Congrui, dum adsunt requisita dictæ Bullæ.*

Et præsertim, quando confinat cum vicino, & quod sit solita locari.

9 *Bullæ Iuris Congrui Gregorij XIII. vigentis Romæ, causa finalis est ornatus Vrbis.*

10 *Bulla Iuris Congrui Gregorij XIII. in* §. 6. *loquitur de domibus ab ipsis patronis inhabitatis, nam tunc requirit plures conditiones, quæ non sunt necessariæ, dum domus locatur.*

11 *Et potissimum requiritur, vt pluribus confinet, quòd ædificium sit insigne in quadruplum excessiuum maius augumentum, & dilatio ad inueniendam aliam domum.*

12 *Vicinus aliud est, quod cogatur vendere domum, tanquam locatam, vel tanquam ab ipso inhabitatam, & num.* 13.

14 *Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. vigens in Vrbe, in quantum spectat ad ornatum Vrbis tam in Iudicijs, quàm extra, tanquam fauorabilis censenda est.*

15 *Et tanquam talis ita ab omnibus Iudicibus, etiam Palatij Apostolici Auditoribus, & Eminentiss. Dom. Card. Camerario, alijsque omnibus Iudicibus iudicari debet.*

16 *Papa mandans aliquid seruari cum clausula sublata, & decreto irritante, qualiter sit facienda talis seruatio.*

17 *Iuris Congrui materia in abstractu loquendo, non est extendenda cum sit odiosa.*

18 *Constitutio particularis super iure congrui, vbi non adesset, tunc lex Pontificia super eo non potest dici exorbitans à iure communi.*

19 *Bulla Iuris Congrui, non potest dici exorbitans à iure communi cum constituat super ornatum Vrbis.*

20 *Papa potest tollere ius Ciuile, & num.* 21.

22 *Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. non videtur extendenda in præiudicium patroni prælationem petentis.*

23 *Et quando non sit vera talis conclusio, & num.* 24.

25 *Iuris Congrui materia, quando sit fauorabilis.*

26 *Bullæ super iure congrui plures referuntur.*

27 *Bulla iuris congrui Greg. XIII. quando sensus est dubius, vel dubius videtur, simpliciter in Vrbis ornatum intelligendus venit.*

28 *Cum tunc talis Bulla dicatur fauorabilis, non autem odiosa.*

29 *ex Derogationibus in Bulla positis arguitur Papæ dispositio.*

20 *Lex lata propter publicam vtilitatem benigna, & lata interpretatione interpretanda est, & num.* 31.

32 *Leges non ideo fauorabiles dicendæ sunt, quia respiciunt publicam vtilitatem, alioquin omnes leges dicerentur tales.*

33 *Leges omnes publicam vtilitatem respiciunt, & non priuatorum commodum.*

34 *Leges licet omnes pro communi vtilitate ferantur tamen, & plus minus publicam vtilitatem considerant.*

35 *ad Scholis vtilitatem in dubio iudicandum est.*

36 *Iuris congrui materia, si conferatur cum alijs legibus communem vtilitatem continentes apparebit, quomodo adiuuanda sit.*

37 *Ciuitatis splendor est magis attendendus, vt appareant eius Via ampla, Platea amplissima, Palatia insignia, Domus priuatorum magnifica, Vineæ conspicuæ, &c.*

38 *Vinearum curam Statuta Vrbis lib.* 3. *cap.* 57. *tantam habuerunt, nam voluerunt aduenas, uel forenses gaudere, & vti priuilegio Ciuium Romanorum, si habeant domum in Vrbe, & Vineam propè Romam per quinque millıaria.*

39 *Iuris congrui materia non controuertitur, quòd sit fauorabilis saltem positiuè.*

40 *Bulla iuris congrui sublata est opinio, quòd sit odiosa, & sic contra ipsum ius.*

41 *Iuris Congrui Constitutiones, & Retractuum secundum Tiraquell. & alios sunt exorbitantes, & odiosæ.*

42 *Nisi in corpore ipsarum Constitutionum exprimatur, quòd sint fauorabiles, & extendendæ.*

43 *Doctores aliqui scribentes super iure congrui, licet asserant, quòd Constitutiones super tali iure sint odiosæ, non tamen eorum auctoritas potest allegari pro decisione contra Papales Constitutiones super tali iure congrui.*

44 *Iuris Congrui materia admisso, quod non sit fauorabilis in casu coactæ venditionis, tamen quatenus id sit verum, & num.* 45.

46 *Bulla iuris congrui Gregorij XIII. in Vrbe vigens in* §. 12. *licet pro prædijs Rusticis non loquatur, nisi in casu coactæ venditionis.*

Attamen comprehendit etiam prælationem pro voluntaria venditione ex maioritate rationis, & num. 45.

47 *Homines inuitari debent volentes retrahere Vineas pro nitore Vinearum ad honestam commoditatem, & salubrem siue animi, siue corporis refectionem.*

48 *Qualitates, & conditiones requisitæ à Bulla iuris congrui Greg. XIII. in coacta venditione Vinearum non requiruntur in voluntaria.*

49 *Bulla iuris congrui Greg. XIII. in* §. 8. *Agit de prælatione ob voluntariam venditionem, nullas requirit qualitates.*

Cum adhoc sufficiat sola Vicinitas propter fauorem, quem Bulla mandat præ oculis haberi, vt cum minori difficultate possint ampliari Vineæ.

50 *Bulla iuris Congrui Gregorij XIII. quo ad prædia Rustica considerat, vt cum minori difficultate possint ampliari Vineæ, & sic ex duabus angustis, vna ampla conficiatur.*

51 *Bulla iuris Congrui Greg. XIII. si vellet, quòd qualitates,*

tes, quæ in coacta venditione debent adesse in voluntaria, quid inferetur, & n.51.

52 *Augumentum, quod soluitur in materia iuris congrui, prout in Bulla Gregorij XIII. datur quando venditio est coacta, & non quando est voluntaria.*

53 *Voces illæ, Prælatio, & Retractus non sunt eiusdem naturæ.*

54 *Iuris Congrui materia qualiter facilitanda veniat.*

55 *ad Vrinearum nitorem in eo quod magis conuenit, facilitandum est.*

56 *Ratio maior vbi est, minor dispositio admittitur.*

57 *Ratio vbi est firmior, protinus tollit minus fortem.*

58 *Lumen maius obscurat minus.*

59 *Bulla iuris congrui Greg. XIII. vbi agitur de ornatu Vrbis, & nitore, qualiter interpretanda venit.*

60 *Patronus domus, vel Vicinus, si ambo concurrunt ad maiorem decorem Vrbis, stante Bulla de iure congrui in ea vigenti, quis debeat in eo faciendo præferri.*

61 *Iuris Congrui Bulla Greg. XIII. vigens in Vrbe in singulis casibus non potest dici fauorabilis.*

62 *Iuris Congrui Bulla, vigens in Vrbe vbi non agitur de ornatu Vrbis, non potest dici fauorabilis.*

63 *Inquilinus si petat præferri in emptione domus non tenetur fabricare.*

64 *Iuris Congrui Bulla Greg. XIII. vigens in Vrbe* §.9. *loquens de Inquilino, cum in eo non requiratur ornatus Vrbis quid inde inferatur.*

65 *Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. ratio finalis consistit in ornatu Vrbis.*

66 *Dominus domus præfertur Vicino, si ipse etiam velit, & offerat se ædificaturum, prout intendit vicinus ad ornatum Vrbis.*

67 *Et quando talis promissio, & obligatio reputanda est impossibilis, ita vt Vicinus Dominum cogere valeat ad vendendum, & n.68. 69. & 70.*

71 Rota decis.475. part.1. diuers. coram bon. mem. Robusterio, *in quibus terminis loquatur, & procedere dicatur, & num.72. vnà cum alia decisione bon. mem. Coccini Rotæ Decani.*

73 *Parum, & nihil æquiparantur.*

74 *Casus, quando non est idem, non potest idem ius statui, & n.75. & 76.*

77 *Casuum iam decisorum auctoritas multum coadiuuat casus decidendos, & n.78. & 79.*

80 *Ornatus publicus est potissimum considerandus in materia iuris congrui.*

81 *in Iuris congrui materia, est considerandus fauor illius, qui primo mouetur, vt alios excitet ad ordinandam Ciuitatem.*

82 *Vigilantes, & non dormientes sunt præferendi.*

83 *Constitutio Pij IV.* 134. in Bullario tom.1. & Constitut. Leonis X. 13. in eodem tom.1. Bullar. *quid statuerint, & n.84. 85.*

86 *Constitutiones non debent ita interpretari, vt reddantur elusoriæ.*

87 *Constitutiones Summorum Pontificum Leonis X. & Pij IV. super iure congrui, quoad Vrbem sublata fuerunt per Gregorium XIII. per eius Bullam super iure congrui, & n.88. & 89.*

90 *Ratio legis plus est attendenda, quam ipsa lex.*

91 *Vigilantibus subueniendum est.*

92 *Sententia lata à Cardinali Camerario, & Magistris Viarum super iure congrui, dum fuit appellatum, & in Camera confirmata attendenda venit.*

93 *Decisio Cameralis iuris congrui 16. Iunij 1614. in quibus terminis loquatur, & n.94. & 95.*

96 *Decisio Cameralis in causa Romana iuris congrui 18. Martij 1606. in quo casu loquatur, & qualiter fuit executioni demandata.*

97 *Decisio Cameralis 15. Martij 1606. in quibus terminis loquatur, & n.98.*

99 *Aedificare volens an dicatur comprehensus sub Bulla iuris congrui Greg. XIII.*

100 *Dispositio Bullæ iuris congrui Greg. XIII. sensum aliarum Constitutionum ex ratione eadem non correcta continet.*

101 *Decisio* Rotæ 475. part.1. diuers. coram Robusterio, *in quo casu loquatur.*

102 *Resolutiones plures Camerales in terminis iuris congrui, in quo casu loquantur.*

103 *ad Promissa obseruanda quis cogi potest.*

104 *Bulla iuris congrui Greg. XIII. quos casus, semper, & vbique comprehendat, & n.105.*

106 *Casus aliquis dum dubitatur, an sub aliqua Constitut. Pontificia contineatur vbi est recurrendum.*

107 *Greg. XIII. constituit Executores suæ Bullæ iuris congrui, Magistros Vrbis.*

108 *Bulla iuris congrui Greg. XIII. in* §.3. *quid statuat.*

109 *Bulla iuris congrui Greg. XIII. in ædificando ad ornatum Vrbis, quos præferat, & n.110.*

111 *Bulla iuris congrui, quos vicinos præferat ad retrahendam domum pro ornatu Vrbis.*

112 *Vicinus ille, qui habet plures Domus præfertur ei qui vnam tantùm habet domum, cum ille primus, & magis ornate ædificare possit.*

113 Alciat. doctrina in l. ædificia 139. §. profecisse num.5. ff. de verb. signific. *cum loquatur in diuersis terminis præsentis resolutionis non potest allegari.*

114 Text. in l.2. C. de metat. & Epidem. lib.12. *in quibus terminis loquatur.*

115 *Dominus, seu Patronus in pari casu alijs præferendus est.*

116 *Patronus domus cum cogatur inuitus hospitari milites gratis, vbique cum milites omnibus sint odiosi. Vnde non mirum, si patronus alijs præferatur.*

117 *Quod si aliàs diceretur id repugnaret omni rationi, & iustitiæ.*

118 *Domus Patronus, licet ex Bulla Greg. XIII. iuris congrui cogatur inuitus vendere domum propriam ad ornatum Vrbis.*

119 *Attamen manualiter patrono persoluitur pretium ipsius domus ad rigorem æstimationis, & vlterius soluitur augumentum præceptum à supradicta Bulla.*

DECISIO DXXXVIII.

DE anno 1615. mense Maij D. Philippus Alborghettus
obtinuit à nobis monitorium executiuum contra Il-
lustriss. D. Gasparem Aluarum *vigore Constitutionis Grego-
rianæ* §.6. *At si quis in princ.* ad sibi vendeó domum ei con-
tiguam à parte Turris Sanguineæ, & à parte Plateæ Ago-
nis locari solitam. Cùmque D. Aluarus id negauerit, &
in actis declarauerit se velle fabricare, eumdemque orna-
tum facere, quem facere intendit Alborghettus, ad idque
se obligauerit, & plantam † fabricæ à se faciendæ exhi- 1
buerit institit præferri debere *ex decisio Robusterij* 475.
*part.1. diuers. & R. P. D. Coccini nunc Decani in Romana
Iuris Congrui* 5. *Iunij* 1600. firmantibus casum huiusmodi
quando D. voluerit fabricare † eumdemque ornatum fa- 2
cere non esse comprehensum in Bulla nostra, ex eo princi-
paliter quod Bulla huiusmodi non sit fauorabilis, nec † ex- 3
tendenda ex Sarnien. *select. interpret. lib.1. cap.12. & ex de-
cis.783. part.2. nouiss. num.9. & 11. vltima impress.* Quod-
que domus sua non sit vtilis, nec necessaria ædificio con-
struendo ab Alborghetto, † vt esse deberet ex dispositione 4
eiusdemmet §.6. maximè cum Alborghettus iam ædificaue-
rit, & quod hucusque fecit, superabundet † eius condi- 5
tioni, & exercitio mercatoris pannorum, & locet etiam
quamdam partem ad vsum apothecæ.

Causa longè, latèque discussa per plures menses informan-
tibus hinc inde, ex primioribus Aduocatis tamdem fuit a
nobis resolutum Dominum Aluarum teneri † vendere 6
Alborghetto pro pretio æstimando, & amplius duodecima
parte illius ad præscriptum Bullæ, Alborghettumque debe-
re vnire domum dicti Aluari cum suis domibus, fabricam-
que construere, † iuxta formam plantæ per ipsum quoque 7
in actis datæ, & ad ornatum Vrbis expendere ad minus
scut.800. præter alia, scilicet quæ necessaria erunt pro fa-
brica ipsa.

Fundamentum resolutionis stat super concursu pro Al-
borghetto omnium requisitorum † à Bulla in prima parte 8
dicto §.6. quod scilicet domus D. Aluari confinet Albor-
ghetto, & sit solita locari, & nos visis Testibus pro Albor-
ghetto examinatis, viso loco controuerso, perspectaque,
& considerata planta Alborghetti putauerimus domum
controuersam esse vtilem, & necessariam fabricæ facien-
dæ ab ipso Alborghetto, vt inde † resultet maior Vrbis 9
ornatus in quo consistit ratio finalis Constitutionis nostræ,

vt per

vt p:r *Rota coram Reuerendiss. Damasceno decis.502. num.4. part.2. nouiss. vltimæ impress. tom.2.*

Superfluumque ob id fuisse censuimus nedum tangere in
informationibus secundam partem eiusdem §.6. loqueñ de
10 domibus à † patronis inhabitatis, ad quarum venditio-
nem ipsi cogi non possunt nisi actor à pluribus partibus con-
11 finet, ædificium futurum sit † insigne in quadruplum ex-
cessiuum maius augumentum præstetur, & dilatio ad in-
ueniendam aliam habitationem detur, sed & institere quod
12 ædificium Alborghetti Agentis pro coactiua † sit perfe-
ctum cum inter primam, & secundam partem dicti §. sit ma-
gna diuersitas, & ad oculum constet perfectum non esse ip-
sum ædificium, vt inferiùs dicemus.

In primis autem secuti sumus opinionem quam semper
habuimus, & tenet Rot. *diuers. decis.276. part.2. circa
princ. & ante fin.* & penes Card. Mantic. *decis.66. num.11.
in impress.* Bullam scilicet nostram esse fauorabilem, & in
13 dubio sic † extendeñ, & in eam partem sit interpretanda,
quæ ad Vrbis ornatum magis facile videatur, & aliter iudi-
cari non posset cum ipsa eademmet Constitutio scilicet no-
stra Gregoriana sic loquatur, & sic manet in §.20. his ver-
bis decernentes eadem omnia, & singula, quæ supra statuta
sunt quando scilicet in aliquo casu de eorum sensu contro-
uersia continget in eam partem interpretandam esse, quæ ad
Vrbis ornatum magis facere videbitur, & semper, & vbi-
14 que siue in Iudicio, siue extra Iudicium † fauorabilia
censeri, & ita ab omnibus Iudicibus etiam Palatij Aposto-
15 lici Auditoribus, & Cardinalibus sublata quauis † aliter
interpretandi, & iudicandi potestate interpretari, & iudi-
cari debere, & si secus fiat fore irritum, & inane.

Si igitur Papa sic mandat cum clausula sublata, & decre-
16 to Irritanti † etiam cum ipsa dispositione conneais mirum
credimus omnes posse videre, quod sic insistatur *super alle-
gata resolutione* 783. alias sub nomine Cameræ facta expres-
17 sè dicente num.9. & 11. Constitutionem † hanc non esse
fauorabilem, nec extendeñ, immò odiosam, non enim
18 dicimus nos quod materia Iuris Congrui in † abstracto
considerata, vbi non adesset particularis constitutio, par-
ticularis lex Pontificia, sic vt supra munita non sit exorbitans
à Iure communi contra scilicet *text. in l. dudum, C. de con-
traben. emptione, in l. re mandata, C. mandati cum simili-
bus*, sed cum Papa statuat, quod fauorabilis sit, est inter-
19 pretanda † in dubio pro maiori ornatu, ita quod aliter iu-
dicari non possit, qui contrarium defendit, aut legem ip-
20 sam totam, & in puncto non perspexit, † aut negat, quod
Papa possit tollere leges Ciuiles, quæ ei famulari solent,
cap. super specula extra de priuilegijs, quod certè plusquam
absurdum esset, præsertim cum id non deducatur per mo-
21 dum argumentandi, † sed per viam decidendi, & licet
Robust. *in decis.475. part.1. diuers.* allegatus pro D. Alua-
ro pluries argumentando dixerit, quod bulla hæc non vi-
22 deatur extendenda † in præiudicium patroni prælationem
petentis tamen conclusio non sic dicit generaliter, dum
tantum eam decidit de voto Rotæ patronum præferendum,
23 quod ipse sit idem, & † vicinus qui parem ornatum
facere possit, sic admittendo quod fauorabilis sit, & ex-
tendenda generaliter, & in specie etiam contra ipsum pa-
tronum, quoties eumdem, vel parem ornatum facere
24 non † possit, quod apertius constat ex *dicta decis.276.
quæ est posterior part.2. diuers.* cuius Auctor idem Robust. *in
terminis proprijs coactæ venditionis circa princ.* ibi, *& cum
25 Bulla fauorabilis sit, & ante fin.* ibi, & materia est fauora-
bilis dicit Card. Mant. *d. decis.63. num.11. in impress.* vbi
verba referuntur, dicunt etiam Crescent. Paris. Bart. & alij
in augumentum relati à D. Gratian. *discept. forens. tom.3.
cap.460. num.44. & duobus seqq.*

Conferunt *constit. Sixti IV. & Leonis X. Pij IV.* qui eos
26 † refert, & confirmat constitutionem 1012. in Bullario
nouo *tom.2.* §.11. loquens de facultatibus Illustrissimi Car-
dinalis S. R. E. Camer. & DD. Magistrorum Viarum sta-
tuens, quod vbi sensus sit dubius, vel dubius videatur, sem-
27 per † in Vrbis fauorem, & ornatum intelligatur, acci-
piatur, & interpretetur iusque in litteris, & rescriptis ipsis
28 si opus sit, fauorabile, non autem † odiosum sit, & esse
censeatur, & ad effectum præfatum casus dicatur compre-
hensus potius quam exetensus quacumque interpretatione,
sensu, intelligentia, opinione, aut alia re in contrarium
quomodolibet faciente non obstantibus, &c.

29 Vt † sic appareat, quod sanctæ memoriæ Grego-
rius noster, nec noua statuerit.

Accedat hoc non distare à dispositione Iuris communis,
† quod lex scilicet lata ob publicam vtilitatem benigna, & 30
lata interpretatione, interpretanda sit text. est de sobole
† loquens in *lege hoc modo 63. ff. de condit. & demonstrat.* 31
quem notabilissimum, & perpetuò menti tenendum, dicit
Fabianus de Monte *tract. de empt. & vendit. 2.qu. in princ.
sub num.9.* cui non potest obstare *Sarnien. exaduerso alle-
gat. select. interpret. lib.2. cap.13. vers. Sed videmus*, tenens
non ideò leges dici fauorabiles, † & extendendas, quia 32
respiciant communem vtilitatem, alioquin omnes sic dice-
rentur, cum non priuato commodo, sed pro communi vti-
litate conditæ sint.

Siquidem, & si verum sit omnes leges esse pro communi
† vtilitate Inter eas tamen aliquæ sunt fauorabiliores vti 33
nondum communem, sed publicam vtilitatem magis respi-
cientes, † dicebamus de sobole ad cuius fauorem in dubio 35
sit pronunciandum est, *text. in d. l. hoc modo cum similibus,
&c.*

Et in puncto nostro si intellectui accommodetur disposi-
tio Bullæ nostræ, & conferatur cum alijs legibus commu-
nem vtilitatem continentibus apparebit quomodo adiuuan-
da sit vt Vrbs etiam in hoc resplendeat, in ea appareant
Viæ amplæ, Plateæ amplissimæ, Palatia insignia, domus
priuatorum magnificæ, Vineæ conspicuæ, † quarum 36
tantam curam habet statutum Vrbis, vt noluerit aduenam,
vel forensem vti posse priuilegio Ciuium Romanorum nisi
habeat domum in Vrbe, & Vineam propè Romam per
quinque milliaria *lib.3. cap.57.* quæ præ oculis habenda for
Summi Pontifices voluerunt non controuerti † si materia 38
fauorabilis sit, nec ne, sed positiuè statuerunt, & velle,
quod sit.

Quare sublatum appareat fundamentum pro D. Aluaro
† super dicta *decis.783.* contrarium asserente. 39

Quod non potest coadiouari, ex allegata doctrina Ti-
raquell. *de retractu, & aliorum*, volentium constitutio-
nes † Iuris congrui, & retractus esse exorbitantes, & odio- 40
sas, nisi doceatur, quod in corpore dictarum constitutio-
num reperiatur statutum, † quod fauorabiles sint, & ex- 41
tendendæ. Et nihilominus Tiraquellus, Bald. Matthæus de
Afflict. Bandel. & alij scribentes super dictis constitutioni-
bus dicant, quod sint odiosæ, & exorbitantes, † quod osten- 42
di non potest, absurdum apparet, & non mer... deduci
pro decisione contra constitutionem Papalem.

Et si admittimus, vt admittere tenemur, quod Bulla no-
stra fauorabilis sit † in casu isto coactæ venditionis secun- 43
dum quod ipsa disponit, dicit Rota *dicta decis.276. part.2.
diuers. circa princ. & ante fin.* Card. Mantic. *dicta decis.63.
num.11.* & alijs multò magis id admitteñ videtur quoties
agatur de prælatione, seu retractu occasione † volunta- 44
riæ venditionis qualis erat casus eiusdem nostræ resolutio-
nis per annum discussæ in *Romana retractus Vineæ 30. Apri-
lis* 1615. pro cuius reuocatione emanauit *dicta decis.783.
post duos menses scilicet sub die 22. Iunij eiusdem anni, vt
ostendimus postmodum respondendo supradictæ reuocationis ex
fol. incip. Hoc vnico fundamento quod circumfertur non tamen
impressum*, si enim Camera seruat, *vt ibi dicitur*, & benè
quod Bulla in §.12. licet pro prædijs Rusticis non loquatur
nisi de materia coactæ venditionis, Nihilominus † com- 45
prehendat etiam prælationem pro voluntaria venditione ex
maioritate rationis videri etiam potuit, vt † faciliùs inui- 46
tentur retrahere volentes pro nitore Vinearum ad hone-
stam commoditatem, salutaremque siue animi, siue cor-
poris † refectionem, quod qualitates, & conditiones re- 47
quisitæ ibi in coacta † non requirantur in voluntaria, 48
quemadmodum in Vrbanis licet in §.6. pro coactiua aliquæ
requirantur qualitates tam in prima parte, quàm in secun-
da, nihilominus ex §.8. vbi agitur de prælatione † ob vo- 49
luntariam venditionem nullæ requiruntur qualitates, suffi-
citque sola vicinitas propter fauorem quem mandat Bulla
præ oculis † haberi, vt cum minori difficultate possint am- 50
pliari Vineæ ex duabus scilicet angustis vnam amplam con-
ficiendo cum amplius vialibus, &c. alioquin si omnes de-
berent concurrere in voluntaria, † quæ concurrere debent 51
in coacta. Posset dubitari, quod retrahens vltra pretium
conuentum teneretur soluere duodecimam pro † augmen- 52
to quod ibi pro coacta soluitur, & id dici non videtur, quia
abhorret à significatu istarum vocum prælatione, & retra-
ctu à maioritate rationis, & à comprehensione considera-

tis à

53 tis à Camera, & ab omni obseruantia, & non † videtur fauor qui præcipitur à Bulla pro retrahente, sed potius
54 grauamen quod omninò cessat, si dicatur † per conditiones concurrere non debere, in hancque partem interpre-
55 tañ. Bullam quæ facilitat prælationes. † Cùm ad nitorem Vinearum magis facere hæc interpretatio videatur. Et non
56 sit fundamentum, quod vbi sit maior ratio † minor disposi-
57 tio admittatur, quia minor ratio † potius tollit minus fortem, quam ei dicatur æqualis, Abb. *cap. accedens num. 4. de crim. fals.* Antonius Nicell. *tract. de concordia glos. num. 32.* sicut maius lumen offuscat minus, Rota *diuers. decis. 13. num. 3. part. 3. lib. 2.* Quod voluimus dixisse, vt ostendamus
59 non sensisse bullam † semper dici fauorabilem, & extendendam vbi agatur de ornatu, vel nitore respectiuè, nisi
60 concurrat Patronus, qui sit & vicinus, † & velit, & possit eumdem ornatum, & eumdem nitorem præstare, *vt clarius in fine patebit.*

Fatemur tamen non semper æqualiter in singulis casibus
61 bullam dici † posse fauorabilem, vbi enim non agatur de ornatu Vrbis, vel de nitore Vinearum prout in casu quo
62 inquilinus petat præferri ex † §. 9. cessat tunc ratio finalis, quia ipse fabricare non tenetur, & ibi & sicque non concurrit idem fauor, & hoc est, quod tetigimus *in alia resolutione nostra sub die 11. Aprilis 1619.* quam reperimus impressam nobis nihil de hoc scientibus inter nouissimas vltimæ impressionis *part. 1. tom. 1. decis. 184. num. 11.* & idest quod sensit Rota *in Romana prælationis coram supradicto Reuerendiss. Damasceno 16. Februarij 1618.* & prius *in Romana retrouenditionis 7. Nouembris 1616.* Bullam hanc in
63 suo casu non extendens, quia agebatur de iure prælationis
64 prætenso, excessione pacti de retrouendendo, quod † pro contraria parte prætendebatur comprehendi in §. 9. de inquilino pro quo diximus alias, nec de facili esse facieñ extensionem cum ornare non teneatur, sicque in eo non
65 consideretur † ratio finalis Bullæ, quæ consistit in ornatu, *vt dicebamus in alia decis. Reuerendiss. Damasceni sicut procedunt aliæ decisiones ibi allegatæ.*

His firmatis non obstat, quod D. Aluarus se obtulerit, &
66 obligauerit facere eumdem ornatum, † vt præferendus sit vicino ex decisionibus supradictis Robust. 415. & Reuerendiss. Coccini, quia id impossibile apparet ex visione loci,
67 & ex plantis, ipse etiam intendit, & se † obligauit fabricare, & ornare tantummodò suam solum Domum, alterius autem, idest Alborghetti, nec potest, nec petijt, Alborghet-
68 tus verò, nedum † domus ipsius D. Aluari, sed & eius proprias, iuxta formam suæ plantæ, & suæ obligationis, & tam à parte Turris sanguineæ in qua licet fabricauerit, ap-
69 paret tamen † non compleuisse propter signa relicta, quæ dicuntur *le morse*, & deficientiam portæ pro propria domo, vt hodie impediatur per alteram ex Apothecis, quam à
70 † parte Plateæ Agonis in qua hucusque non ædificauit, nec ædificare intendit nisi habeat domum D. Aluari.

Non potest igitur considerari inter vtrumque paritas or-
71 natus, & consequenter non intrat † *d. decis. 475.* Robu-
72 sterij, nec alia D. Coccini, quæ tota † stat fundata in ipsa Robusterij decisione, & ex lectura constat, nam ibi D. Crescentius conuentus à D. Melchiori ad vendendam
73 domum ipsi contiguam non solum erat † Dominus domus controuersæ, sed etiam erat vicinus pro alia Domo propria, seu Palatio, vnde coniungendo domum controuersam cum palatio Melchioris, vel cum palatio Crescentij se-
74 quebatur par ornatus, & licet mensurando situm † apparuisset forsan situm D. Crescentij paulò minorem esse potuit videri, quod nec impedisset prælationem D. Crescentij palatium, cum parum, & nihil æquiparentur, & hanc decisionem sic intellectam, vt constat semper secuti sunt.

Sed talis non est casus D. Aluari ipse etenim vnicam tan-
75 tummodò controuersam, scilicet † ibi habet domum, quam solum ornare potest, & non vltra vt dicebamus, & à parte Turris Sanguineç situs ipsius secus viam est palmorum
76 tantum 29. situs autem domus † Alborghetti est palmorum 54. vt sic constet, quam longè maior futurus sit ornatus am-
77 barum domorum palmorum 83. † quam vnius tantum palmorum 29. à parte verò plateæ Agonis licet maior sit situs D. Aluari palmorum 24. cum dimidio, quam Alborghetti palmorum 8. cum dimidio, tamen coniungendo ambas maior erit ornatus palmorum 33. quam 24. cum dimidio, &c.

In quam resolutionem faciliùs venire potuimus, quam alias contigerit † in simili causa eiusdem Alborghetti, cum 78
Illustrissimis D. Paulo Æmilio, & alijs de Viteleschis, cum enim fuissent moniti DD. de Viteleschis ad vendendum Alborghetto eorum domum ei contiguam ad Turrim Sanguineam sententes forsan † ipsi hanc difficultatem paritatis 79
ornatus illum requisierunt ad declarandum quid facere vellet, quia, & ipsi intendebant eumdem ornatum facere quemadmodum requisiuit, † & se obligauit in casu nostro 80
D. Aluarus, sed cum ipsæ respondisset se nihil facere velle nisi ex bulla daretur sibi eorum Domus, quo casu volebat ambas vnire, & ornare, tunc ipsi exequi fecerunt contra eum aliud monitorium, quod non fecit Aluarus, ad illis vendendum illius domum se obligantes vtramque se ornaturos; Et prima facie videbatur punctus considerabilis, quia causa sic reducta erat ad paritatem ornatus, vt videretur DD. de Viteleschis † præferendos ex quo nihil referebat 81
pro publico ornatu, quod Alborghettus potius ambas domus ornare quam † DD. de Viteleschis, & nihilominus 81
sententiauimus contra eos *sub die 22. Octobris 1615.* inhærentes rationi fauoris eorum, qui primo mouentur, & alios excitant ad ornandum, † quod vult cęteris paribus 82
sit locus præuentioni, *cap. qui prior de reg. iur. in 6.* vbi Dyn. *num. 7. & 9.* cum alijs tunc consideratis quibus potest, addi D. Gratian. *discept. forens. tom. 3. discept. 526. num. 9.* & hoc tale considerarunt *Leo X. Constitutione 13. in Bullario tom. 1. vers. & quoniam*, † *& Pius IV. constitutione 134. vers. & suc-* 83
cessiuè, tom. 2. eiusdem Bullarij, vt statuerint, quod vicini asserentes se velle habitare, vel instaurare domos † post- 84
quam moniti fuerint ad vendendum non audiuntur.

Quæ constitutiones positæ sunt in volumine Statutorum Vrbis, & † leguntur in Bullario nouo inter constitutio- 85
nes *Leonis X. constit. 19. & Pij IV. constit. 102. tom. 3.* & ratio ad intellectum constat, quod scilicet alioquin omnes moniti ad vendendum possent sic dicere, & elusoriam constitutionem reddere, ita quod nec finis haberetur assignando terminum † patrono sic excipienti ad fabricandum, quia 86
agens, seu monens defaticaretur longitudine temporis pręfigendi eo casu, & videns quod vltra pretium soluen ad rigorem æstimationis, & augumentum, iuxta formam bullæ, † & expensas, sustinendi quoque essent tot labores 87
cum noua lite finito tempore assignato ad fabricandum facienda retraheretur contra mentem Summorum Pontificum volentium, quod facilitate potius inuitentur omnes ad ornandum, credimus quod † licet dictæ constitutiones 88
Leonis, & Pij dicantur abrogatæ, & antiquatæ à constitutione nostra in fin. ad eum ad effectum omnia complecteñ vnica constitutione, non † ideò sit abrogata ratio ipsarum 89
tendentium in puncto ad eumdem finem ornatus, vt allegari possint etiam ad decisionem causarum, Rebuff. *in l. derogat. leg. ff. de verbor. significat. per glos. sing. in cap. nouit. in vers. quicumque de iudic. præposit. 1. cap. cum cessante colum. 1. num. 8. de appellat.* cum attendatur magis † ratio, quam 90
lex, Bald. *in §. 1. num. 1. institutionum quibus alien. licet vel non cum alijs alias consideratis*, & sic sufficere potuisset præuentio, ex supra deductis † quia vigilantibus succurri so- 91
let, *l. pupillus 24. in fine, vbi gloss. ff. quæ in fraud. credit.*

Et hæc † sententia nostra in Camera per appellationem 92
introducta, & per annum ventilata fuit confirmata per Reuerendiss. Vidonum † sub 5. Decembris 1619. in actis 93
Scanardi hodie Feccini, & deinde executioni demandata.

Sic quoque factam extitit in alia simili Romana Iuris † congrui inter D. Petrum Paulum Testam, & D. Dida- 94
cum Saulum, & Cinthiam Duonam per sententiam nostram latam sub die 20. Decembris 1613. ad fauorem actoris, † quæ in Camera fuit confirmata à Reuerendiss. Biscia 95
de voto Cameræ die 16. Iunij 1614. per acta Antinori etiam quod rei conuenti coram nobis se paratos obtulissent † ædi- 96
ficare, vt sic appareat quod longè essent asserentes de stylo Cameræ præferri semper Dominum ædificare volentem.

Conferunt aliæ duæ causæ à nobis decisæ, vt cęteras omittamus † in eisdem terminis, Altera inter D. Franci- 97
scum Costaccium actorem, & D. Aduocatum Alexandrum Coccinum reum conuentum, in qua licet D. Coccinus excepisset † separatum fabricare sententiauimus die 18. Mar- 98
tij 1606. ipsum teneri vendere, & per appellationem causa introducta in Camera extractu trasportato ad acta Cusani tunc Patritij de Sotis, nihilominus † fuit executioni de- 99
mandata, altera inter D. Cæsarem Mangiolum, & D. Margaritam Tomassinam, & litis consortes, & per senten-
tiam

tiam nostram latam sub die 28. Nouembris 1617. quæ fuit
introducta in Camera, & mediante extractu per acta Fer-
tari, & demum executioni item demandata.
Noo obstar, quòd dicebatur casum huiusmodi quando
100 D. ædificare voluerit † non esse comprehensum a Bulla
nostra, quia ex relatis patet responsio amplectendo etenim
101 dispositionem ipsius Bullæ † nostræ, sensum aliarum
constitutionum Apostolicarum ex ratione eademmet non
102 coacta, decisiones Rotæ præsertim † *decis.475.part.1.* &
supradictas resolutiones Cameræ apertissimè constar, ca-
sum eo solum puncto non esse comprehensum quo ipse D.
103 conuentus sit quoque vicinus, † & parem ornatum, vel
paulò minorem facere possit, vt scilicet his concurrentibus
cogi noo possit vendere, esse tamen comprehensum in eo-
104 dem puncto, vt scilicet præferri † possit, & debeat,
deinde cogi ab executoribus Bullæ ad perficiendum ad vn-
105 guem à se promissa, in ceteris verò casibus, † in quibus
dari non possit paritas ornatus, vt in casu nostro semper,
& vbique sit comprehensus tam ad effectum cogendi ven-
106 dere recusantem, quàm actorem ad fabricandum, † &
ornandum, vnde apparet satisfactum prætensionibus eo-
rum qui putabant casum istum patroni prælationem præ-
107 tendentis non esse † comprehensum à bulla, recursum
habuerunt ad Signaturam Sanctissimi petentes, vt decisio
107 huios casus tamquam † non comprehensi in bulla, & per
consequens non spectañ ad executores dictæ bullæ commit-
teretur in Rota, vel alibi, cui petitioni vt aliquid rescribe-
retur obtinere non potuerant, nam cum prætendentes præ-
lationem noo omnes possint facere parem, vel eundem
ornatum, cognitio, an hic casus comprehendatur, nec-
108 noo † io dicta Bulla non potest spectare ad alios, quam ad
executores dictæ bullæ, qui in ea sunt Iudices specialiter de-
putati eum clausulis amplissimis.
Nec releuat, quòd desumatur ex §.3. constitutionis no-
stræ circa finem vbi si ex officio Magistrorum viarum
109 monitò fuerint patroni † domorum dirutarum, vel loco-
rum vacuorum ad fabricañ, & negligentes fuerint vltra pę-
nas comminatas ab eis debent auferri domus, & loca, &
110 alijs dari, inter quos debent præferri, qui † fuerint parti-
cipes, vel consortes non tamen negligentes, cum fatea-
mur quoties particeps, vel consors possit facere parem, vel
eundemmet ornatum quem præcipit Magistratus esse pro
eis locum prælationi. Quo verò ad alios casus vicinitatis
non posse applicari, quia D. Aluarus non habet ibi aliam
domum, & cum concludatur in fine, quod inter vicinos,
111 † qui magis indiget, vel qui vicinus sit à pluribus partibus,
& inter æquales qui plus, quique ad maiorem Vrbis orna-
tum ædificare voluerit sit præferendus, apparet ex eadem
dispositione §.10. vbi agitur de concursu vicinorum tam
pro coacta, quàm pro spontanea vendirione, & vtroque
112 loco bullam potius facere pro resolutione † nostra cum
Alborghettus sit magis ornaturus cum duabus domibus,
quam D. Aluarus eum vna tantùm.
Non obstat tandem quod desumebatur ex Alciato *in l.*
113 *ædificia* † 139. §. *præfecisse num.5. ff. de verborum significa-*
*tione, & ex textu in l.2. C. de metat. & epidem. lib.*12. quia
quæstio Alciati non applicatur, ex quo constat ex testibus
ex visione, & ex planta, quod Alborghettus non perfecit
ædificium, vt supra quoque diximus præter quod, nec esse
de facili capienda resolutio sine aliqua distinctione, *text.ve-*
114 *rò in d.l.2.* † loquens de diuisione habitationum facienda
à metatis pro hospitando exercitus, militum, & statuens
quod patronus domus duas debeat habere partes habitatio-
115 nis, hospites verò tertiam tantùm partem, † consequen-
terque paoonum esse præferendum non accommodatur ca-
116 sui nostro ex diuersitate rationis, † & facti cum ipse patro-
nus cogatur inuitus hospitari in propria domo gratis vbiq;
117 personas ignotas, milites scilicet qui solent ab † omnibus
euitari, & nisi sic ei saltem succurreretur, repugnaret om-
118 nis ratio finalis. In casu autem nostro † soluitur manua-
119 liter patrono pretium ad rigorem æstimationis † soluitur,
& augumentum præscriptum à Bulla, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Cambiorum.

Veneris 28. Nouembris 1659.

Solitum, & consuetum cum inter Mercatores veniat seruandum. Ideòque in materia Cambiorum dum inter partes, iam quando fuit constituta certa merces, vtque iterùm negotietur, dato quod nihil fuerit conuentum, intelligitur negotiari, prout fuit promissum in primo casu.

SVMMARIVM.

1 *Inter Mercatores consuetudo est seruanda.*
2 *in Contractibus extensio ad casum omissum non admittitur.*
3 *Quod procedit, etiam si maior ratio in casu omisso adsit.*
4 *Sine alter alteri cohereat.*
5 *Animus, vtriusque contrahentium in contractibus attenditur.*
6 *Stylus Mercatorum est seruandus, & n.17.*
7 *Mercatoribus deponentibus de stylo, solet deferri.*
8 *Rationis diuersitas attendenda venit.*
9 *Conuentio certi lucri in compensationem imminentis periculi permittitur fideiussori.*
10 *Et ideò iuxtà eiusdem periculi æstimationem facienda ex taxatio.*
11 *Doctori, vel famulo merces constituta pro legendo, vel seruiendo, in ipsorum reconductione reconuenta præsumitur. Declara, vt n.12.*
13 *Conductus, pro certo seruitio Apotheca si posteà pro alio seruitio deseruiat etiam salarium pro illo seruitio debetur.*
14 *Valor iustus ex quo solet minui, & n.15.*
16 *Fideiussoribus semper imminet periculum.*
18 *Cambiorum prouisiones regulariter campsori censentur permissa.*
19 *Prouisio integra Mercatori correspondali, quando à Domino non debeatur, & n.20.*

DECISIO DXXXIX.

PRouisio secundæ Cedulæ, iuxtà æstimationem tertij Periti in scutis 126504. consisteñ, & ex ære proprio à Philippo Valente pro rata scutorum 121452. & obulis quinque Monaldensium creditoribus persolutæ, quorum Castra Marchio Raymundus sub præconis voce coemerat sub die 17. Februarij præteritò sine Iurium ambarum Partium præiudicio in scut. 262. ac obulis 88. coram me, ex ea ratione constituta fuerat, quod specialis inter Marchionem, ac Philippum conuentio præcesserat, vt scuta dumtaxat quingenta pro mercede primæ Cedulæ persolui deberent, ad cuius normam aliqui ex Dominis alterius Cedulæ prouisionem regulandam fore censebant. Hodie verò repropositò dubio emolumentum pro secunda Cedula debitum ad scuta duo in singula centenaria taxarunt, necnon prouisiones Cambiorum persoluendas esse decreuerunt.

Resolutiones verò ratio primæ respectu partis, ea potissima fuit, quod nullam à Marchione super prouisione secundæ Cedulæ probatur cum Philippo inita conuentio,
adeòque ea debet † à Mercatorum consueto regulari, *ad* 1
Text. in l. semper in stipulationibus 35. & l. in obscuris 115. ff. de reg. Iur. cap. Inspicimus eodem titulo, Corn. *consil.181. num.73. post med. vers. Et mos regionis lib.2.* Card. Mantic. *de tacit. lib.3. tit.9. num.10.* & in his terminis dixit Rota *in Romana Computorum 15. Martij 1619. in §. Quoad partitam coram bon. mem. Coccino.*

Neque merces pro prima Cedula conuenta ad secundam attrahi valet, dum ex Testium depositione pro parte Marchionis examinatum conuincitur in conuentione primæ Cedulæ mentionem secundæ fuisse omninò posthabitam.
In contractibus enim † extensio ad casum omissum nulla- 2
tenus admittitur, *ad text. in leg. quidquid adstringendæ 99. ff. de verb. obligat.* Paris. *cons.117. num.6. vol.1.* Cephal.
cons.

conf.370. num.55. & conf.626. num.7. & 8. cum seqq. Maior
3 licet ratio in casu omisso concurrat, † quam in expresso,
Surd. *decis.202. num.9.* Rota *decis.403. num.1. part.1. re-*
4 *cent.* siue alter alteri inhæreat, † vt tradit Bald. *conf.145.*
num.5. lib.3. Surd. *conf.418. num.6.* Dum maximè animus
5 vtriusque contrahentis † ad secundam Cedulam tunc tem-
poris vti pendentem ex æstimatione Castrorum à tertio Pe-
rito peragenda, prorsus incertam, ac incognitam attrahi
nequibat, iuxtà *Text. in l. Mater decedens, ff. de inoff. Te-*
stam. l. heres Institutus, ff. de acquir. hered. Aretin. *conf.5.*
num.1. Rota *in Romana de Luraghis 4. Iunij 1646. in §. Idem*
non obstat coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Hinc DD. pro fideiussione secundæ Cedulæ scuta duo in
singula centenaria Valenti decreuere, iuxtà Mercatorum
6 † stylum, de quo testatur Rota *Ianuen. decis.16. num.10.*
& 11. Rota coram san. mem. Gregor. decis.161. num.2. nec-
7 non plures Vrbis Mercatores † deponunt, quibus deferri
consueuit, vt notat Bald. *conf.400. num.10. lib.5.* Corn.
conf.319. num.12. lib.3. Soccin Iun. *conf.22. num.22. lib.2.*
Rota *Ianuen. decis.7. num.11.* & dixit *Rota coram Buratt.*
decis.298. num.14. coram Greg. decis.126. num.2. & 3. & in
Romana Locationis 2. May præteriti in fine coram me.

Nec emolumentum secundæ Cedulæ poterit ad instar
mercedis conuentæ pro prima taxari. Siquidem Philippus
in solutione primæuæ Cedulæ ex proprijs Marchionis pecu-
nijs peracta laborem, ac operam suam dumtaxat adhibuit.
In secunda verò præter operam exhibitam maximo se su-
biecit periculo, dum eam de proprio ære Authore Prætore
8 illicò Creditoribus exbursauit; Qua proindè † rationis
diuersitate inter Cedulam vtramque perspecta prouisiones
prohibentur eodem Iure metiri, *ad Text. in l. Papinianus*
Exuls, ff. de minor. Scacc. *de Camb. §.3. gloss.3. num.10.* Po-
9 tissimè quia conuentio certi lucri in compensationem † im-
minentis periculi fideiussori permittitur, vt tradunt Surd.
conf.306. num.2. & 3. Card. Mantic. *de tacit. lib.6.* Carocc.
de locat. part.3. tit. de fideiuss.11. cum seqq. Et ideò iuxtà eius-
10 dem periculi æstimationem † taxatio peragi debet, vt no-
tat Couar. *variar. lib.2. cap.2. num.6.* Card. Mantic. *de Ta-*
cit. lib.16. tit.2. num.3. & in his terminis Dec. *conf.7. num.1.*
Rota coram Gregor. decis.161. num.2. & 3. decis.139. n.13.
vers. Attamen part.3. recent.

Vndè non vrget, quod merces Doctori ad legendum
11 alias Sancita, vel † famulo ad inseruiendum constituta in
ipsorum reconductione reconuenta præsumatur, vt aduer-
tit Bald. *in l. Etiam num.11. & 12. C. de Iur. dot.* Cagnol. *in*
l. dum functo num.92. ff. de offic. Assess. Bertrand. *consil.241.*
num.9. vol.6. cum alijs recensitis *in decis. præterita in §. Si-*
quidem ex Testibus. Admitti enim posset obiectio, quoties
12 idemmet seruitium simplicis † laboris, ac operis in secun-
da cedula Philippus præstitisset, secus verò dum grauius
onus, ac diuersum in se assumpsit, vt notat Ias. *in l. quomi-*
nus num.146. ff. de flumin. Roman. *conf.25. num.2. & 3.* Vbi
quod conductus pro certo, ac determinato † seruitio Apo- 13
thecæ, si postmodum pro rogitu quoque Instrumentorum
inseruiat, mercedem pariter pro seruitio Tabellionatus as-
sequi debet, Mastril. *de Magistrat. lib.1. cap.21. num.72. 73.*
& 79. Rota *decis.354. num.7. propè fin. part.1. recent. coram*
bon. mem. Merlino decis.108. num.3. & decis.162. num.2. vt
notat Adden. *ad decis. Buratti 508. num.5. ac plures in his*
terminis limitationes auctoritatibus comprobatas de more re-
fert eruditissimus D. Ronconius in causa Aduocatus.

Nec obstare visum fuit, quod Philippus super Castris,
cæteroque Marchionis Patrimonio recuperationem pretij
posset experiri, vel quia futura crediti exactio vinculis for-
tassè, ac restitutioni obnoxia, quæ iustum † regulariter va- 14
lorem solet diminuere, *ad Text. in l. fundi partem, ff. de*
contrah. empt. Alciat. *conf.44. num.6. lib.8.* Rota *decis.77.*
num.13. & 15. part.3. recent. Eumdemmet Philippum haud
reddebant immunem à quamplurimis impensis, ac labori-
bus, necnon à periculo subhastationis propriorum bono-
rum, quæ faciliter contigisset, nisi cum prudentia, ac non
exigua forsan impensa, tam † ingentem pecuniarum sum- 15
mam celeriter coacernasset siue ex quo in singula centena-
ria scuta duo debitore licet idoneo existente ex stylo Merca-
tori persoluuntur, cuius ea videtur esse ratio, quod semper
vti quod † fideiussori imminet periculum, vt tradit Card. 16
Mant. *de Tacit. lib.16. tit.12. num.3.* & Scacc. *de camb. §.3.*
glos.3. num.12. vers. Infero propè finem, quas sanè prouisio-
nes Philippus mediante contra positione in proprijs libris
peracta, legitimè potuit sibimet ipsi ex pecunijs Marchio-
nis penes eum in currenti computo existen persoluere,
† dum debent eædem campsori ab initio exbursari ex Mer- 17
catorum consueto plurium attestatione comprobato, vt in
terminis respondit Rota *decis.679. num.1. & 4. part.1.*
diuers.

Prouisiones verò cambiorum exindè fuere Valenti decre-
ta, quod pro ijs specialis Marchionis obligatio concurrit,
& regulariter † censentur campsori permissæ, nulla licet 18
conuentio præcesserit, vt aduertit Rota *Ianuen. decis.30.*
num.2. Turr. *de camb. disp.1. quæst.8. num.6. vers. Tertio*
principaliter, & disp.3. quæst.1. num.6.

Nec obstat, quod integram prouisionem correspondalis
Mercator à Philippo † nullatenus exegerit, siquidem resi- 19
duum ab eodem correspondali ex causa mutuæ negociatio-
nis inter ipsos vertere præsumitur Philippum elargitum, ac
in eius proindè vtilitatem, & commodum, non autem
Marchionis cedere, vt discusso plenè articulo, responsum
fuit *in decis.45. num.2. & 3. part.4. tom.2. recent.* vbi quod
campsor è conuerso obligationis antidotalis vigore † ar- 20
ceatur, quoties similis correspondali casus occurrat, eam-
demmet prouisionem tatam ipsi indulgere.

Et ita vtraque, &c.

Finis Decimatertiæ Partis.

INDEX
RERVM, ET MATERIARVM,

Quæ in hac XIII. Parte Recentiorum continentur.

A

A B B A S.

ABBAS ex dispositione Breuis Pontificis habilitatus fructus percipit tamquam descendens illorum, quorum agnationi prospicere Testatori voluit decis. 57. numer.13.

Abbatis admissio à Collitigante ad locanda proprio Iure bona fideicommisso subiecta facti veritatem clariorem reddit, ibid. num.17.

Abbas sine beneplacito Apostolico compromittere, & successoribus in Abbatia in iuribus mediante indulto exemptionis acquisitis præiudicare non potest, decis.235.n.9.

Abbatis Generalis, & totius Congregationis Cisterciensis nomen in instrumento donationis à Procuratore generali stipulato, Procuratorem non suo, sed alieno nomine donare, ac obligare voluisse importat, decis.62. n.1.

Abbas recipiendo canones Monasterio præiudicium inferre non potest, decis.157.n.17.

Abbas recipiendo à collitigantibus canonem per multos annos, ad eosdem tamquam successores in Casale approbasse censeatur, ibid. n.19.

Abbati, & Capitulo Generali Ordinis Cisterciensis facultas liberè disponendi de Religionis bonis à Sixto V. concessa fuit, decis.62. num.10.

penes Abbatem concedentem alienatio inter diuersas Ecclesias non dicitur facta, dum adhuc remanet iurisdictio, quæ facit, vt beneplacitum Apostolicum non esse adhibendum videatur, ibid. num.11.

Abbati assignato, id quod ad Episcopum spectabat oppido per abstractionem agere, Abbas agere tenetur, decis.235.n.4.

Abbas quando nititur speciali priuilegio exemptionis à Iurisdictione Episcopi, non est amplius de illis qui includuntur in Iuris, & Concilij dispositione, vt eiusdem ordinariæ Iurisdictioni subiaceat, ibid. num.5.

ab Abbate facta donatio decimas penes Monasterium extitisse probat, eiusdemque Ius antiquum firmat, cum de valida decimarum translatione non doceatur, decis.193. num.9.

Abbates prohibentur exercere Pontificalia extrà eorum Ecclesiam, nisi contrarium ex priuilegio doceatur, decis.493. n.10.

per ABLATIVVM absolutum prolata verba, *deficiente Pompilio*, in conditione resoluuntur, decis.154. n.2.

ad ABDICANDVM minor conuentus ab eo possessionem stare potest in iudicio absque Curatoris auctoritate, ibid. n.8.

super ABORTV, & adulterio querela à viro in vxorem data parit odium inter coniuges ad Thori separationem, decis.318. n.1.& 2.

A B S E N S.

Absenti donatio facta, tunc ante acceptationem donatarij, est reuocabilis, quando est donatio onerosa, & quamuis sit onus leue, decis.446.n.6.

Absentes possessione præsentandi non priuat præsentatio non interuenientibus quibusdam ab alijs descendentibus facta compatronos, decis.103. n.17.

Absenti donatio facta, tunc ante acceptationem est reuocatoria, quando est onerosa, secus verò quando fuit lucrosa, decis.446 n.4.

Absens non obligatur ex facto Notarij, seu alterius pro ipso absente stipulantis, ibid. n.10.

Absens Tutor à loco vbi sita sunt bona pupillorum à tutela de iure remouetur, decis 83. n 4.

Absentibus iure quæsito via reuocandi donatori præcluditur, decis. 280. num.10.

Absenti donatio facta ante receptionem reuocari potest, decis.635.n.4.

A B S E N T I A.

Absentia Tutricis non est culpabilis dum moratur penes filios in loco, vbi florent Gymnasia, seu Ludimagistri, qui ipsi inuigilant, vt virtutibus repleantur, quorum acquisitio alibi est difficilior, decis.83. num.6.

Absentia, & negligentia Tutoris in administrandis bonis pupilli iustam causam eumdem remouendi eliciunt, decis.308. n.11.

Absentia necessaria ob iudiciales controuersias aduersus Tutorem moeas, facit, vt non dicatur in mora, decis.83. n.5.

A B S O L V T I O.

Absolutio filij de omnibus à matre administratis in amplissima forma facta, ad excludendam simplicem confessionem Tutoris adminiculum sufficiens præbet, decis.287.n.17.

pro Absoluto testamentum non fuisse habitum, spatium in albo vacuum, vbi nomina vniuersalis hæredis, & legatariorum prætermissa describerentur, indubitanter ostendit, decis.16. n.3.

ACCEPTANS filia dotem considerabilem pro omni, & toto eo, quod quomodolibet prætendere posset, cum amplissima renunciatione debitis solemnitatibus munita, immissionem super bonis renunciatis prætendere non potest, decis.146. n.2.

ABSVRDVM est, quod dispositio non loquatur de re, quæ immediatè disponitur, decis.94. n.11.

A C C E P T A T I O.

Acceptatio legitimæ, seu renunciatio specialis filij exigitur, vt ea sub Patris donatione comprehendatur, decis.347. n.5.

Acceptatio renunciationis qualiter censetur facta, decis.401. n.16.

Acceptatio tacita in obligatione Camerali contenta, de habente interesse primarium de tempore contractus, non autem secundarium intelligitur, decis.355. n.8.

Acceptatio Scholasteriæ cum expressa protestatione de precibus non consumendis nisi effectum sortitis, precibus propter litem motam super Scholasteriam nondum actualiter consequutam non præiudicat, decis.256. n 6.

Acceptatio tacita intelligitur cum suis qualitatibus, decis.412.n.9.

Acceptatio sola ius considerabile acceptanti tribuit, nec gratiam consumit, decis.256. n.5.

Acceptatio prælegati sufficiens an præsumatur eo, quod filia adeundo hæreditatem bona possederit, & legata soluerit, decis.262. n 4.

Acceptatio prælegati præuentiuè ex possessione hæreditatis non infertur, decis.265. n.6.

in Acceptatione donatarij donatio quatenus consistat, onerosa dici non potest, decis.280.n.6.

Acceptationem donatio, quando est onerosa donatarij requirit, ibid. num.4.

Acceptorum restitutioni non est locus, quoties non implementum ex parte dantis prouenit, decis.268. n.3.

Acceptans donationem Mater pro filia absente, perindè est, ac si ipsa filia esset præsens, decis.446. n.9.

Acceptante donatario donationem, actio ex eius ministerio, cæteris condonatarijs competit, decis.280. n.3.

Acceptasse Tutor non dicitur, vel recusasse tutelam, cum ad eamdem numquam fuerit requisitus, decis.129. n.4.

Acceptans beneficium tenue, quando quis sibi imputet, decis.48 n.4.

in ACCESSORIIS facta non alterant principalem dispositionem, decis.429. num.24.

A C C I D E N T A L I S.

Accidentalis incapacitas ad exclusionem filij ad Commendam vocati in consideratione non est habenda, decis.290. n.4.

de Accidentalibus Prælatus in his quæ sunt contractus formam consuetam in præiudicium Ecclesiæ excedere non potest, decis.195. num.10.

circa Accidentalia reformatio tendens ad meliorem frugem induci potest maximè stante consensu Monialium, decis.489. n.6.

Accidentia iuxtà naturæ cursum in iudicijs inspici solent, non autem quæ tardò ex possibilitate contingunt, decis.32. n.11.

sine ACQVIESCENTIA possessio manutenibilis habentis ius in incorporalibus non acquiritur, decis.33. n.9.

A C Q V I S I T I O.

Acquirendo emptor sibi à priore creditore vendente rem, & pignus iure creditoris, à secundo creditore petente se ad ius offerendi admitti, inquietari non potest, cum in emptorem res transeat immunis, ac si numquam obligata fuisset, decis.286. n.6.

non Acquiritur hæreditas sub prætextu substitutionis, stante libera facultate Domini absoluti quæ substitutos quocumque nomine excludit, decis.86. n.10.

Acquirere, quando quis dicatur, & non alienare, seu distrahere, decis.185. n.16.

Acquirendo etiam hæres medientibus bonis hæreditarijs sibi, & suis cum sola obligatione pretium hæreditatis restituendi acquirit, decis.136. n.5.

ab Acquisitione Iuspatronatus hæres, vt tamquam indignus repellatur præcisa coactio Iudicis interuenire debet, ibid. n.9.

Acquisitio de nouo facta, tamquam reiteratio eiusdem qualitatis reseruationem non multiplicat, decis.256. n.8.

Acquisitum ex vno titulo, ex alio titulo, vel causa de nouo acquiri non potest, ibid. n.9.

Acquisitio non est vocanda alienatio, decis 158. n.22.

Acquisitus incolatus vt censeatur, decennalis habitatio perpetuæ permanentiæ præsumptionem præseferens regulariter suffragatur, decis. 297. num.3.

A C T A.

Acta transportare tenetur admissus ad causam in statu, & terminis, decis.505. num ..

Acta debent integrè exhiberi ad hoc, vt validè sententiæ iustitia iustificetur, decis 3. n.3.

Acta per Procuratores ante receptum mandatum non valent, decis. 274. num.19.

Acta in causa prophana non transportantur, nisi quæ ad iustitiam sententiæ conferunt, decis.191.n.18.

ad Acta præcedentia adiecta, & subhastatio tamquam relatiua ab ijs interpretationem recipere debent, decis.184.num.7.
in Actis positiones exhibitæ, & per Rotam ad respondendum contra admissæ, cum non concernant nisi prætensionem læsionis, illarum responsio stante renunciatione in iudicio summario sinistrà petitur, decis.146.n.14.
in Actis partitæ non exhibitæ considerantur, ac si extrà mundum essent, decis.451.n.15.
ex Actis prioris instantiæ, clausula, *si quid arequen.* operatur, vt mandatum sit iustifican. decis.500. n.1.2.& 3.
Actorum transportatio, quando non causet nullitatem, decis.267. num. . .
ex Actis ipsis, & non producendis decretum iustificari debet, decis. 36. num.1.

ACTIO.

Actio pro euictione passa ex culpa creditorum non competit restitutione pecuniarum exactarum indebitè facta, decis.91. n.14.
Actio contrà licitatorem deliberatione nulla existente datur, decis. 238. num 2.
Actio, vt competat contrà Debitorem ob non factas diligentias contra alium debitorem, mandata relaxata non potuisse habere effectum nisi pro summa exacta, ob difficultatem exactionis alterius debitoris docere sufficit, decis.184.n.5.
vt Actio qualibet dicatur elisa, transactiones operantur, decis.523. num.1.
Actio de euictione pro damno, vt competat, realis pecuniarum a deponente abdicatio, & effectiua euictio ratione dominij requiritur, decis 91.num.3.
Actionem Beneficiatus habens ad fructus beneficij tenetur ad solutionem pensionis, decis.467. num.6.
Actio hypothecaria, & immissio dantur solum pro executione dispositionis Testatoris, decis.316.n.6.
Actio pro reintegratione fideicommissi competit, quando alienatio facta fuit mala fide, decis.351. n.8.
Actio petendi cessionem cum ex natura actus in contractu insit, reseruatio conditionem non importat, decis.63. n.19.
Actio ad fauorem pupilli de tempore susceptæ tutelæ incipit, decis. 336. num.11.
Actiones incipere ab hæredibus, & contrà hæredes non est nouum, decis.436. num.3.
Actio socio non competit contra alium socium pro restitutione capitalis, quando solidata inter ipsos socios computa non fuerunt, decis. 534. num 4.
Actio locati, quando competit Regimini conductor pro euitanda solutione exceptionem restauri objicere nequit, decis. 177. num.1.

ACTOR.

Actor post repetitas protestationes liberè soluendo, procurando cessionem iurium contrà principalem debitorem, & sibi præcauendo releuationem indemnitatis, à protestationibus prioribus recessisse videtur, decis.161. n 20.
Actores, vt cesset difficultas de identitate bonorum bona hæreditaria à bonis acquisitis distinguere debent, decis.253.n.17.
Actor, lis facit, vt beneficium, vti suum, non vti defensoris petat, decis.104. num.2.
Actores cum in duplici iudicio re iudicata succubuerint per iuditium in quo agens succubuit, præscriptio non interrumpitur, decis.253. num.3.
Actore mortuo in beneficialibus lis finita censetur, decis.56. n.2.
Actor tenetur sequi forum Rei, decis.70. n 72.
Actor, quando agitur de probanda negatiua, & materia est pœnalis grauatur concludenti probatione, decis.118. n 6.
Actores certi de insufficientia bnoorum pro eorum portionibus certam diem præfiniri ad faciendam compotationem curare tenentur, decis.252. n.15.

ACTVALIS.

Actualis descriptio in albo bannicorum donec ostendatur cancellatio bannum etiam ad alios effectus probat, decis.214.n.11.
Actuali seruitio pensiones acquisitæ etiam ad hæredes transmittuntur, decis.233. num.7.
Actualis qualitas pleno Iure in re imputanda ad effectum adeptionis legitimæ necessariò supponitur, decis.267. n.3.
Actuali seruitio stante pensio, & residentia naturam distributionum quotidianarum assumit, quæ minutæ appellantur, & ab alijs pensionibus distinguuntur, decis.233.n.6.
Actualis annullatio donationis ante insinuationem reuocationis æquipollet, decis.298.n.4.

ACTVS.

Actibus cum non soleant interesse personæ nobiles, depositiones Testium qui actibus interuenerunt, & præsentea fuerunt admitti debent, decis 173.n.7.
ex Actibus, qui non poterant præter nomen societatis fieri, societas inter aliquos inita satis probatur habuisse suum effectum, decis.134. num.1.
ex Actis sententia iustificari debet, decis.3. n.2.
Actus æquiuoci, non concludentes ad inducendam aditionem hæreditatis damnosæ inepti omninò censentur, decis.237.n.14.
ex Actibus iurisdictionalibus à parte gestis obseruantia necessaria quando eliditur non est attenda, decis.235.n.14.
Actus quando consistunt in scripturis, scripturæ sunt exhibendæ, & depositionibus Testium præualere debent, decis.235.n.20.
Actus per se nullus vt conualidetur, aliundè quam per simplicem assertionem gerentis comprobari debet, decis.155.n.11.
Actus posteriores contrarij anteriorum recessum à primis important, decis.11.num.2.
Actus quando tantummodò est nullus ex defectus solemnitatis extrinsecæ diuturnitas temporis illius præsumptionem benè inducit, decis. 165.num.4.
Actus gesti ab aliquo non sunt referendi ad ea, quæ non erunt in rerum natura, decis.202, num.19.
Actus, qui non faciunt ad rem de qua agitur non attenduntur.
Actus diuisionis pensionis semel factæ, tamquam vnicus ad effectum probandi annuam consuetudinem distribuendi non attenditur, decis. 222, num.20.
de Actu aliquo particulari dispositio certa loquens ad alios casus non potest extendi, decis.70.n 49.
ex Actis sententia valida censetur, quando omnia quæ ad telam iudiciariam requiruntur præcesserunt, decis.231.n.1.
Actus promulgationis Bullarum Pontificiarum ipsimet ordinanti, non autem exequenti tribuendum est, decis.54 n.12.
Actus tribuitur ordinanti, non autem exequenti, decis.54.n.13.
Actus conditionali cum clausula, *non alias &c.* si non verificatur redditur actus omninò frustratorios, decis 54.n.8.
in Actu profitendi mœstitia & dolor professionem contra propriam voluntatem factam ostendit, decis.211.n 10.
Actuum correspectiuitas probatur ex temporum vicinitate, decis.477. num.9.
Actus circà ius, & nomen hæredis peragi non possunt, decis.153. num 22.
Actus in materia iurisdictionis, quando non possit præscribi, decis. 391.num.31.
Actum approbare dicitur, qui eum non exprobat, decis.12.n.19.
Actus lite pendente facti, & diuisionem diuersam naturam à distributionibus quotidianis habentem non sunt attendendi, decis.223. num 18.
Actus æquiuoci alijs actibus tolluntur, decis.74. n.6.
Actus per Episcopum gesti, tamquam nimis remoti ad obseruantiam quæ debet esse proxima deseruire non possunt, decis. 236. num.15.
Actus notitia benè deducitur ex mandato, dato ad illud operandum, decis.176 num.11.
in Actis correspectiuis vnum alteri inesse censetur, decis.12. n.10.
ex Actibus legitimè probari debet præscriptio quadragenaria vt subsistat, decis.334.n.25.
in Actu solutionis debitor dumtaxat, vti potest priuilegio electionis, decis.202. num.11.
Actus quando fuit præcepta certa forma non potest ea omitti sine totali distractione ipsius actus, decis.54. num. . .
Actus continuatio beneficij vsque ad tempus motæ litis ex iure præsumitur, cum actus intermedius non interuenerit, decis. 317. num.3.
ex Actu nullo transfertur possessio quando nullitas prouenit aliundè quam ex defectu consensus, decis.483.n.9.
Actus nullitate laborantes quando lex censeatur voluisse conualidare, decis.54 n.26.
Actus Archiepiscopi antiquissimi & sigilli plenam innuunt possessionem Cathedralitatis, decis.5.n.18.
ex Actibus æquiuocis, & incertis veritati non potest præiudicari, & maximè contra præsumptionem Iuris, decis 312. n.24.
ex Actis sententia non iustificata non tribuit bonum ius, decis. 514. num.6.
Actum confirmans nullum, si nesciuerit eiusdem nullitatem non inducitur confirmatio valida, decis.400.n.22.
Actus turbantes statutum exemptionis in quo existebat Abbas, cum ab eo fuerint contradicti ad fauorem Ordinarij non sunt attendendi, decis.235.num.16.
Actus inducentes ratificationem non debent esse æquiuoci, sed positiui, decis.14. n.28.
Actu possidere debet prouisus Apostolicus ad effectum retardandi executionem gratiæ collitigantes, decis.73. n.9.
Actus, qui non sunt validi, non nocent alicui, decis.221. n.21.
Actus turbatiui, non sunt habendi in consideratione, ibid. num. 22. & 23.
Actus retrodonandi quamtumuis nullus, etiamnum ad reuocandum mandatum obtinet, decis.298. num.12.
Actus facti lite pendente nullatenus iuuant, ad acquirendam quasi possessionem manutenibilem, decis.391. n.17.
ex Actu facto ratificatio non inducitur ad alium necessarium effectum, sed quidem ex actu, qui fieri non potest, circà ius, & nomen ratificationis, decis.479. n.15.
Actus taciti, & leuiores ad effectum aditionis hæreditatis sufficiunt, decis.153. num.19.
Actus factus ad vnum finem non operatur quo ad alium effectum, decis.312, num.29.
Actus contra protestationem repudiatæ hæreditatis facti, citra Ius, & nomen hæredis facti censentur, decis.77. n.9.
ante Actum insinuationis donatione positiuè & realiter reuocata, subsequuta insinuatio donatoris Ius non acquirit, decis.293. n 3.
Actus nullitate laborantes quando lex censeatur voluisse conualidare, decis.54. num.26.
Actus facti in aliqua causa, non merentur allegari quoad diuersam, decis.70. num.77.
Actus vnicus particularis in vna specie, ad omnes alios sub eadem specie, comprehensos extenditur, decis.333 n.15.
Actu a conditione non adimpleta vitiatur nihilque gestum dicitur, decis.142. n.4.

Actus diuisionis sicuti probet identitatem bonorum, ita eadem vsque ad obitum continuata censetur, decis.125.n.3.
Actus erronei præiudicare veritati nullatenus possunt, decis.312. num.25.
Actur, de quo clarè constat non reuocandus est in dubio, decis. 494.num.9.
Actus retrouenditionis licet respectu disdictæ valore posset, attento tamen excessu facultatis Principalis, in præiudicium mandatis subsistere nequit, decis.27.n.20.
Actus dum non habuit suum effectum, nullius roboris, & momenti est, decis.352.num.12.
Actus post consuetudinem Pontificis consumptus includi videtur in ipsa Constitutione, decis.10.num.2.
ex Actibus longè post secutis elicitæ reijciuntur, coniecturæ irreleuantes, cum etiam in claris admitti non soleant, decis. 274.num.12.
in Actis de iure præscriptibilibus, ex quo acquiratur possessio manutenibilis, decis.390. num.16.
Actuum expressio visitationis, & cognitionis causarum nihil concludit, cum visitationes Episcopo tamquam Sedis Apostolicæ delegato ex dispositione Concil. Trident. permissæ censeantur, decis.235.num.19.
pro Actus validitate stat præsumptio donec contrarium probetur, decis.441.num.22.
Actus vnicus, & lite pendente factus Capitulo alijsque interesse habentibus non vocatis præiudicium inferre non potest, decis. 333.num.21.
Actus ratificatio inualidi, non inducitur, non data scientia, & inualiditate ipsius actur, decis.419.n.23.
in Actis incorporalibus manutentio datur, & assistentia Iuris absque alia possessione, decis.399.n.4.
Actus ex parte donantis est vndequaque perfectus, licet ex parte donatarij ab eius arbitrio pendeat, decis.28.n.8.
ex Actibus facultatiuis non inducitur contraria consuetudo impeditiua facultatis iuris aliquid faciendi, decis.222.n.33.
Actus ab eo gesti cui ius resistit, in præiudicium possessionis iuris assistentiam habentis ius tribuere non possunt, decis.333.n.13.
Actum regulariter clausula, *omni meliori modo*, sustinet eo modo quo validius sustineri potest, decis.165.n.13.
in Actu profitendi minæ præcedentes tametsi non illatæ ad declarandam intentionem profitentis professioni contrariam sufficiunt, decis.211.num.11.
in Actu consignationis cautela, quod Testator schedulæ, Testibus, & Notario formaliter exponat hæredem in ea esse institutum, ad validitatem Testamenti non est necessaria, decis.360.n.1.
in Actu aditionis hæreditatis clausula, *omni meliori modo*, adiecta quomodo intelligenda, decis.22.n.11.
Actus stipulatio facta fauore piæ causæ naturam non alterat, nec de reuocabili eum irreuocabilem reddit, decis.355.n.9.
Actus vnicus particularis etiam ad alias species sub eodem genere contentas refertur, decis.333.n.16.
Actus ex quibus inducitur aditio non releuant, nisi recessum ab antecedenti repudiatione explicitè contineant, decis.77.n.8.
Actum Prælatus vbi nullum exhibet conferendi, nullum etiam ius collationis acquirere potest, decis.44.n.6.
Actus ab animo principalis omninò dependentes per Procuratorem speciali mandato carentem expleri non possunt, decis.177.n.4.
Actus agentium ab eorumdem intentione interpretationem recipiunt, decis.790.num.5.
Actus vitiatur Conditione non adimpleta nihilque gestum dicitur, decis.142.num.4.
Actus aliter factos decretum irritans inficit, decis.402.n.4.
Actus, quando fuit acceptatus etiam cum obligatione Camerali, quid operetur, decis.196.n.15.
Actus quando substantietur ex causa, ea sublata assensus Apostolicus ad inducendam præsumptionem substantiæ eiusdem actus per lapsum temporis non sufficit, nisi scientia Papæ circa eumdem actum sit ratificata, decis.165.n.23.
Actus æquiuoci, & non concludentes ad inducendam aditionem hæreditatis damnosæ Inepti omninò censentur, decis.222.n.14.
de Actibus Donatarij donator, quando est informatus, & nihilominus superaddit donationi, signum est, quod per illum non præiudicatum fuit pactis donationis, decis.12.n.4.
Actis ratio non transportatis ex temporis lapsu præsumitur, decis. 362.num.7.
Actus turbatiui, lite pendente facti, tamquam nulli, & impertinentes non iuuant in aliquo, decis.70.n.75.
Actus, quando sunt æquiuoci, aditionem hæreditatis inducere non possunt, decis.77. n.10.
Actus gesti lite pendente coram Iudice incompetenti, conferunt ad assequendam mentem agentis quamuis mala fides interrumpat præscriptionem, decis.391. n.40. & 41.
Actus factus, sine præiudicio alicuius quid operetur, decis.461.n.17.
cum Actu proportionabili institutionis nominatio alicuius vti filij filiationem inducit, decis.283.n.10.
Actus qui non innotuit Summo Pontifici non videtur inclusus in eiusdem declaratione, decis.10.n.5.
Actum obseruantia declarat, & animum præcedentem, decis.493. num.4.
Actus æquiuocus qui ad aliam causam referri valet, ratificationem non importat, decis.39.n.9.
ex Actibus effectum sortitis comprobari potest, validitas alicuius obligationis, ibid.n.6.7.& 8.

Actus gestus in re hæreditaria ab aliquo tamquam hærede aditionem hæreditatis inducit, decis.124.num.6.
Actus extraiudiciales, & ab ijs expleti quorum intererat approbatio secundi testamenti, in sororum præiudicium inefficaces omninò censentur, decis.275.n.12.

A D I T I O.

Aditio præsumitur ex possessione bonorum, decis. 423. num. 12. & 13.
Aditione hæreditatis filia non obstante à Monasterio erroneè facta eamdem absque Sedis Apostolicæ consensu benè potuit renunciare, cum non fuerit ius aliquod Monasterio quæsitum, decis.22.n.10.
Aditio hæreditatis ab infantibus denegari non potest, cum eadem per Tutorem eorum animum declarantem adita fuerit, decis.152. num.18.
Adeundo hæres simpliciter hæreditatem, censetur acceptasse omnia ordinata à Testatore, decis.419.n.3.
Itaque contrarium, non potest disponere, ibid.
Aditionem non inducit mandatum generale, dum ad adeundam certam hæreditatem constituenti delatam speciale requiritur, decis. 274.num.4.
Adeundo absque inuentario hæres non potest venire contra factum defuncti, decis.220.n.1.
Aditio hæreditatis Procuratori per absentem commissa censetur, quatenus per informationem vtilem esse aut alias expedire repererit, decis.274. num.26.
Aditio tempore indebito facta ex superueniente potestate non confirmatur, ibid. n.11.
Aditionis hæreditatis tempus, vel purificationis fideicommissi ad probandum valorem domus attendi non debet, decis.262. n.12.
Aditio hæreditatis sub erroneo supposito facta, ob defectum consensus perinde se habet ac si facta non fuisset, decis.303.n.19.
Aditio hæreditatis à Procuratore non sustinetur, quando eamdem contra formam mandati absque beneficio legis & inuentarij adiuit, decis.274.n.8.
Aditio, hæreditatis quando fuit ex causa erronea, perindè est ac si non esset facta, decis.522.n.2.
Aditio hæreditatis inducitur, dum hæres erat debitor hæreditatis, & per multum tempus, illud nullatenus soluit, decis.251.n.6.
Aditio hæreditatis in causa erronea & insubsistenti fundata subsistere non potest, decis.22. n.9.
Aditio hæreditatis titulo insubsistenti, & erroneè facta sustineri non potest, decis.214.n.10.
Aditio debet esse clara ad hoc vt hæreditas adita dici possit de bonis debitoris, decis.423.n.14.
Aditio statim quod quis mandat de adeundo regulariter inducitur, decis.274.n.12.
Aditionis beneficium per viam restitutionis filijs solùm intra triennium à lege conceditur, decis.232.n.18.
Aditio vt ex mandato Inducatur quidnam requiritur, decis. 274. num.13.
per Adiectionem specierum institutio generalis non restringitur quia dicitur id factum ad effectum tollendi dubitationes, decis. 64.num.22.
Aditionis præsumptio non cadit in hæreditate materna, decis. 423. num.10.
Adiri hæreditas semel repudiata amplius non potest, decis. 232. num.10.
Adire hæreditatem, hæres vt possit certus esse debet ex qua causa, & sub quibus conditionibus hæres fuerit institutus, decis. 274.num.1.
pro aditamento dotis bona assignata non autem tamquam paraphrenalia data fuisse, ex pactis probatur, decis.271.n.17.
Adiecta & subhastatio tamquam relatiua ad acta præcedentia ab ijs interpretationem recipere debent, decis.184 n.7.
pro Aditamento dotis bona quando sunt assignata, de illis prout de ipsa dote est iudicandum, decis.271.n.12.

A D I V D I C A T I O.

Adiudicationes non præcedente subhastatione nullius sunt roboris, decis.36.n.10.
Adiudicatio bonorum in vim sententiæ suspectæ non afficit creditores, decis.455.n.11.
Adiudicatio stante excessu, & enormissima læsione, etiam per viam manutentionis retractari potest, decis.89.n.10.
Adiudicatio, vt sustineatur, æstimationem bonorum præcedere necessariò requiritur, decis.340 n.13.
Adiudicationi, vt sit locus, bona prius legitimè sub hasta poni debent, ibid. n.12.
Adiudicatio rei magni valoris ad fauorem ipsiusmet creditoris agentis pro modico credito facta, dum continet enormissimam læsionem dolo, & fide mala extortam, sustineri nullo modo potest, decis.16. num.8.
Adiudicatio fundi plus debito facta etiam pro rata veri debiti non sustinetur, decis.36.n.1.
Adiudicationis remedium est subsidiarium in iure si pignora emptorem non inueniant, ibid n 9.
ex ADIMPLEMENTO successio effectum sumit, decis. 98. numer.12.
pro ADIMPLENDA voluntate Testatoris hæres operans, quantum potest dum per eum non stat, non priuandus est hæreditate, decis.158. num.8.

ADMINICVLVM.

pro Adminiculo scriptura quando deducitur recognitio etiam per comparationem sufficit, decis.372.n.15.

Adminiculis impleri potest probatio etiam imperfecta, decis.278. num.10.

Adminiculum faciunt testes licet ad æternam rei memoriam examinati, ad effectum probandi legitimationem personarum, decis. 278.num.2.

Adminicula non possunt mutare substantiam, & qualitatem scripturæ informis, eamque authenticam, & perfectam reddere, decis.379. num.13.

Adminicula pro recognitione scripturæ priuatæ, decis.365.n.4.

Adminicula ad hoc, vt intrent requiritur fundamentum alicuius probationis, decis.482.n.1.

pro Adminiculo inseruiunt testes exceptionem aliquam patientes, & aliquam probationem faciunt, decis.285.n.13.

Adminicula non possunt mutare substantiam, & qualitatem scripturæ informis, eamque authenticam, & perfectam reddere, decis. 379.num.13.

ADMINISTRATIO.

ab Administratione recessus, vt remoueatur, sufficit quod aliquo modo actus ad inuicem compatiantur, decis.291.n.9.

Administratio, & pertinentia alicuius beneficij, quod ad aliquem pertineat, ex quo doceatur, decis.3.n.1.

Administratione Conductori delata sub clausula, *ex nunc prout ex tunc*, contractus locationis nouam naturam assumit, & Conductor in Administratorem electus censetur, decis.291.n.5.

Administrationem Tutor non habens non potest dici suspectus si interim Inuentarium non conficiat, decis.53.n.3.

Administratio simplex Capituli ex verbis Bullæ in Capitulum directis excluditur, decis.93.n.4.

ADMINISTRATOR.

Administratoris, & Principales promissio indemnes releuandi cum sit limitata in quantum obligat, decis.311.n.14.

Administratori bonorum nihil præiudicat, dum ex absolutoria sententia in eiusdem fauorem edita omnia ritè, & rectè gesta præsumuntur, decis.38.n.6.

Administratori onus inuestiendi à testatore fuisse iniunctum quomodo probatur, ibid.n.11.

Administrator de exactis nullis etiam existentibus libris rationem reddere valet, decis.291.n.13.

Administrator rationem bonorum iuxtà formam propriæ obligationis non reddens ex defectu non secuti implementi repellitur, decis. 38.num.4.

Administratorem Capitulum non esse simplicem probatur ex mensa Capitulari, quæ semper fuit Domina bonorum, quæ à Præpositis administrabantur, decis.93.n.3.

Administratori negotij præceptum factum ne pecunias filio consignaret, cum inscijs, & non citatis creditoribus factum fuerit, illis præiudicare non potest, decis.320.n.14.

Administrator ob non sequutum ex ipsius culpa inuestimentum debitor speciei pro qua fructuum taxatio valida reputatur, euadit, decis. 38.num.10.

Administratori conditio apposita quoad principalem repetita censetur, decis.311.n.16.

per Administratorem rationis redditio facta ex simplici propria assertione non potest impugnari, dum Testator iussit stari illius assertioni, decis.427.n.6.

Administratores cum sint nudi ministri ad distribuendum electi, nihil apud eos remanere debet, decis.302.n.14.

Administrator ante redditionem rationis non præsumitur sibi satisfecisse cum sit possibile, quod in extinctionem debitorum pecuniam conuerterit, vel illam fauore hæreditatis inuestiuerit, decis.417.n.5.

Administrator, vel debitor, liberatur ex consignatione cedulæ, decis. 366.num.3.

ADMISSIO.

Admissio Abbatis à Collitigantes ad locanda proprio iure bona fideicommisso subiecta facti veritatem clariorem reddit, decis.57. num.17.

Admissio ad gradus, & munera nobilibus dumtaxat conferri solita manifestum signum nobilitatis censetur, decis.213.n.7.

post Admissionem articulorum deliberatio facta in actis productorum nulla præcedente citatione non sustinetur, decis.149.n.7.

per Admissionem citatio antecedens articulorum remanet circumducta perinde ac si non emanasset, decis.149.n.8.

post Admissionem iurium Iudex reseruando simpliciter possessori Iura pro melioramentis, absque noua citatione non rectè procedit, cum eadem ad effectum procedendi ad vlteriora omninò requiratur, ibid. num.11.

Aduersatiua, particula, *non*, est, decis.43.n.12.13.14.& 15.

ab Adulto venditio ratificata non sustinetur, cum in ea ipsemet fideiussor decretum interposuerit, decis.268.n.16.

Adulti ratificatio sine distincta scientia nullitatis contractus nihil operatur, ibid. num.18.

Ædificare volens an dicatur comprehensus sub Bulla iuris congrui Greg.XIII. decis.538.n.99.

ÆGIDIANA.

Ægidiana sententia quando est iusta & valida intrat, quæ remoto iuris Canonici obstaculo appellationem ad terminos iuris ciuilis reducit, decis.203.num.2.

Ægidiana constitutio, non intrat quando sententia continet reuocationem alterius sententiæ, decis.287.n.2.

Ægidiana constitutio in iudicio possessorio appellationem prohibet etiam respectu laicorum, decis.198.num.6.

Ægidiana vbi intrat, denegatur appellatio, decis.295.n.3.

Ægidianæ, vt sit locus, requiritur quod sententia, sit iusta, & valida, decis.527.n.2.

Ægidiana non intrat, quando ex bonis controuersis nonnulla pro indiuiso possidentur à Clerico, quæ eiusdem Constitutioni non subiacent, decis.214.n.1.

Ægidianæ quando sit locus, decis.295.n.1.

ÆQVALITAS.

Æqualitas in contractibus seruanda est, decis.58.n.5.

Æqualitatem inter litigantes seruare æquum est, decis.150.n.10.

Æqualitas inter litigantes seruanda est, decis.432.n.11.

Æqualitas inter partes in Iudicijs seruanda est, decis.500.n.2.

ÆQVITAS.

Æquitatis & Iustitiæ proprium est, vt eodem iure quisquis vtatur contra se ipsum, quod in alios exerceri voluit, decis.3.n.22.

si Æquitas id persuadet sequestro est locus, ad effectum, vt indemnitati partium Collitigantium consulatur, decis.504.n.8.

de Æquitate canonica confessio licet extraiudicialis contra confitentem plenè probat, decis.322.n.1.

AGENS.

Agens de concessione bonorum, quando non exprimantur aliqui fines, bona quæ & quanta sint probare tenetur, decis.253.n.18.

Agens ad deuolutionem, vt obtineat dominium, idem plenè, concludenter probare tenetur, decis.482.n.9.

Agenti pro pretij restitutione contra hæredes matris actio non competit, cum illam fideicommissum alienasse, aut pretium recipisse non constet, decis.239.n.1.

Agentium actus ab eorumdem intentione interpretationem recipiunt, decis.298.n.5.

Agens, *remed.leg. diffam.C. de ingen.* licet regulariter dicatur obtinere partes rei, quando fuit intentatum à non possidente contra possidentem, non reus, sed actor dicitur, decis.56.n.1.

Agens propria persona ad Emphyteusim non tenetur seruare factum defuncti super ea emanatum, decis.517.n.3.

Agens ad deuolutionem contra Ecclesiam possidentem, lineam durare, vel se esse de comprehensis probare tenetur, decis.363. num.11.

ÆS ALIENVM.

Ære alieno occasione negocij de ordine patris continuati contracto, filius, & bona hæreditaria, ac si ipse pater contraxisset ad solutionem tenetur, decis.32.n.1.

Æstimatio rerum pro melioramentis inseruientium in concreto fieri debet, vt quantum valeant in ædificio, & quid exindè meliorata fuerit domus cognoscatur, decis.288.n.22.

ÆTAS.

Ætas mulieris non præsupponit exclusionem facultatis, quam frater habet dotandi sororem in quacumque ætate constitutam, nisi Iudicialis interpellatio præcedat, decis.200.n.14.

Ætatis legitimæ, quod quis non sit ad aliquid assequendum, conuincitur ex libro Baptismatis, decis.454.n.7.

Ætatem certam, quod quis habeat, ex quo conuincatur, ibid. num.6.

Ætas, quando habenda sit pro legitima, decis.461.n.24.

Ætas annorum 20. ex dispositione Statuti Vrbis ciuis Romani ætas est legitima, decis.92.n.11.

AFFECTIO.

Affectionis ratio in remotioribus cessat, decis.429.n.22.

Affectio naturalis in conditionalibus inspicitur, & personæ quæ in conditione ponuntur substitutos excluduntur, decis.370.n.15.

Affectionis iuramentum an requirat talem taxationem, decis.530. num.12.

AFFICTVS pensio ex sola belli trepidatione est minuenda, decis. 130.num.4.

Affictus à conductore in compensationem lucri sibi assignati præsumitur auctus, decis.339.n.6.& 7.

ex AFFRANCATIONE læsio enormissima emanata quomodo probatur, decis.591.n.11.

AGNATIO.

Agnatio ex hoc, quod soror Testatoris fuerit vocata, contemplata non censetur, decis.203.n.13.

Agnatio solummodo conseruatur mediantibus masculis, decis.76. num.20.

Agnatio dicitur expressè exclusa, stante vocatione fœminarum, decis. 111.num.13.

ad Agnationis conseruationem Testatore, & substitutionem ad plures gradus non respiciente coniecturæ pro transmissione tamquam nimis debiles non attenduntur, decis.203.n.12.

Agnatio ad effectum transmissionis hæreditatis est necessaria, decis. 137.num.14.

de Agnatione verbum, qualificat hæredes quibus est appositum, nec ad alia in quibus dicta qualificatio deficit, applicatur, decis.370.num.15.

de Agnatione, & digressu ad plures gradus substitutionum coniecturis deficientibus, cœteræ quæ considerari possunt inefficaces, & insufficientes remanent, decis.124.n.11.

Agnatio contemplata præsumitur dum substitutis iniungitur onus se vocandi de domo, & familia, quod amplia, decis.422. num.6.& 7.

Agnationis conseruandæ ratio, quando non fuit habita facit, vt veniant masculi tam descendentes ex masculis, quàm ex fœminis, decis.76.num. . .

Quod

Quod secus est, quando Testator vltrà qualitatem masculinitatis, voluit quod masculi descenderent ex alijs masculis per lineam masculinam, ibid. n.15.
Agnatio non dicitur per Testatorem contemplata, dum non processit ad plures gradus substitutionum, decis.1cc.n.14.
Agnationis conseruatio statutum iuris communis correctorium de casu ad casum non extendit, sed strictè intelligi debet adueniente casu à statuentibus considerato, decis.26.n.9.
Agnatio considerata in vno casu, in eo tantum casu est attendenda, & non ad diuersum est extendenda, decis.406.n.21.
Agnationis conseruatio in casu à statuentibus considerato locum solummodò habet, decis.342.n.7.
Agnatio exclusa dicitur expressè, stante vocatione fœminarum, decis. 11c.num.13.
Agnationem fœminæ earum vita durante conseruant paternam, non autem earum filij, decis.463.n.6. & 7.
Agnatio, quando non fuit contemplata non est locus transmissioni hæreditatis, decis.111.n.12.
Agnatorum appellatione veniunt tantum coniuncti ex latere paterno, decis.497.n.5.
Agnationis conseruationis ratio excluditur, & contemplatione masculorum, & fœminarum, decis.497.n.14.
Agnationis conseruandæ ratio inducit substitutionem reciprocam inter vocatos, decis.429.n.9.
Agnatio contemplata præsumitur ex verbis, *acciò non manchi la Casa*, decis.422.n 6.
Agnationem Testator, quod voluerit vocare solummodò, ex quo necessariò deducatur, decis.76.n.2c.
Agnationi dote profectitia consulendo donator aduentitia eidem agnationi proficiente consulere voluisse censetur, decis.159.n.39.
de Agnatione fœminæ donec viuunt dicuntur, & agnationem seruant, decis.486.n.6. & 7.
Agnationis conseruandæ ratio resultans ex eo, quia Testator volebat, quod eius bona stabilia semper conseruarentur in sua familia, decis.188.num.12.
Ista sola ratio non sufficit ad inducendam reciprocam, de linea in lineam, & qualiter intelligatur, & amplia, decis.100.n.13. & 14.
Agnationis contemplatio non resultat ex vocatione descendentium ex fœminis cum onere assumendi nomen familiæ, decis.463.n.8.
Agnitio per possessionem continuatam inducta dicitur, & sufficiens facta restitutio, decis.74.n.3.
Agnationem primogenitura, quæ respicit in alterius familiæ natos non transit, decis.2.n.1.

A G N A T I.

Agnatus fundatori proximior charactere sacerdotali insignitus, ex lege fundationis, quam exequutores seruare tenentur, præsentari debet, decis.156.n.c.
Agnatos statutum vocans transuersales, quandò est conditionale, eadem conditione non potificata, ad effectum excludendi nepotem applicari non potest, decis.170.n.3.
Agnati sub conditione ad successionem vocati, cum non euenerit casus conditionis exclusi censentur, decis.342.n.3.
Agnatorum transuersalium vocatio ex statuto Rauennæ non est pura, & simplex, sed conditionalis, deficientibus scilicet Ascendentibus, & Descendentibus, decis.265.n.6.
Agnatus spurius non dicitur, nec conseruat agnationem, decis. 463.num.4.
Agnati in donationibus regulariter contemplati censentur, decis.477. num.7.

A G N I T I O.

Agnitio in filios facta à patre illecebris, & mulieris amore circumuento, Sene, ac mala valetudine correpto est irreleuans, decis. 447. num.7.
Agnitio in filios tunc præiudicat, quando est clara, secus quando videtur turbida alijs coniecturis, tunc enim exactiores probationes requiruntur, ibid. n.8.
Agnitio prælegati ex consensu solutionis crediti ex bonis fideicommissarijs faciendæ non resultat, dum de personali, ac reali obligatione ex parte consentientis non constat, decis.261.n.10.
Agnitio fideicommissi tamquam pendens ab animo ea actibus alio nomine, & titulo factis deduci non potest, decis.214.n.13.
Agnoscens debiti partem totum fateri dicitur, decis. 450. num. 12. & 13.

ALIENATIO QVOAD BONA ECCLESIASTICA.

in Alienatione bonorum Ecclesiæ, quando non esset vtilitas, decis. 276. num.29.
Alienans Ecclesia bona sua, si sumat in se onus obtinendi beneplacitum Apostolicum, non potest recedere à contractu antequam illud fuerit obtentum, decis.384.n.15.
Vel probauerit, quod non obstantibus eius diligentijs neutiquam potuerit illud obtinere, ibid.n. . .
Alienatio præuia reseruatione beneplaciti Apostolici, & in euidentem Capituli vtilitatem emanata, inualida ex carentia assensus Apostolici non dicitur, decis.227.n.3.
cum Alimentis sobministratis redditus proprij, an sint computandi, vel non, decis.7.n.8.
Alienatio rei Ecclesiasticæ, quando facta dicatur cum causa, & cum euidenti Ecclesiæ vtilitate, decis.5c0.n.8.
Alienationis bonorum Ecclesiæ validitas ab eiusdem vtilitate euidenti pendet, decis.297.n.13.
in Alienationibus bonorum Ecclesiæ beneplacitum Apostolicum requiritur, siue bona distrahantur per venditionem, siue per permutationem, decis.384.n.14.
in Alienatione rei Ecclesiæ beneplacitum Apostolicum requiritur, decis.474.num.1.
de Alienandis bonis obseruantia ad effectum soluendi censum quis hæres fuerit, & an legitimatio potuerit filio suffragari, demonstrat, decis.325.num.5.
in Alienatione rerum Ecclesiæ necessarium beneplacitum Apostolicum eum actus retrouenditionis census sit necessarius, nullatenus requiritur, decis.194.n.14.
Alienatio inter diuersas Ecclesias non dicitur facta, dum ad huc penes Abbatem concedentem remanet iurisdictio quæ facit, vt beneplacitum Apostolicum non esse adbibendum videatur, decis.62.num.1c.
Alimenta, & sumptus litis debentur, stante paupertate, de præsumptione bonis iuris, decis.398.n.1c.
Alienatio bonorum Ecclesiæ absque beneplacito Apostolico fieri non potest, decis.227.n.2.
Alienatio bonorum Ecclesiæ sine beneplacito Apostolico non valet, decis.48.n.24.
Alimenta expirant per obitum eius cui debentur, decis. 412. num.18. & 19.
Alienans bona emphyteutica sine beneplacito Proprietarij cadit ab eis, decis.512.n.23.

ALIENATIO IN PROPRANIS.

Alienationes primæ imputantur in legitimam, decis.423.n.c.
Alienando frater totum cum tamen nisi dimidium alienare potuerit, pretium dimidij Fideicommissario restituere tenetur, decis. 358.num.15.
Alienatio in inuestimento expressè si prohibita non fuerit deuolutio ex capite impositionis census super domo per emptorem irrequisito Capitulo factæ non releuat, decis.271.n.21.
Alienationi consentiens pretium pro sua parte recepisse præsumitur, decis.239. n.3.
Alienationes primæ in causam legitimæ grauato debitæ cedunt, decis. 127. num.9.
Alienationis prohibitio cum nisi in bonis, & de bonis verificari non possit, operatur, vt substitutio etiam in proprietate facta censeatur, decis.154.n.24.
Alienatio bonorum in tertios possessores stipulationem, & obligationem in bonis proprijs inducit, non secus, ac si ab initio obligatio pura fuisset, decis.288.n.11.
Alienationi venditionis domum consensu in Instrumento reseruato ab hærede præstito, recipiendo laudemium emptorem in emphyteutam recognoscit, & ab ipso secundo emphyteuta noua generatio incipit, decis.1c3. n.2.
Alienatio cum dimidio valore facta sustineri non debet, ne propter æs alienum modicum possessio magna distrahatur, decis. 183. num.20.
Alienationem non solum sine solemnitatibus, sed etiam sine iusta causa factam fuisse, vnde probatur, decis.49.n.5.
Alienatione ex verbis, *alienandi*, *pignorandi*, *& obligandi*, permissa, census absque Capituli consensu valide imponitur, saltem duratura donec domus ad Ecclesiam legitimè deuoluatur, decis. 227.num.21.
Alienandi licentia bona translata malam fidem, & dolum tollit, cum ad hunc effectum sufficiat, quod aliqua causa concurrat, ob quam grauatus permissam sibi esse alienationem credere possit, decis.114.num.8.
Alienatio ex falsa causa corruit, & sustineri nullo modo potest, decis. 49. num.6.
ea Alienationibus legitima, & Trebellianica consumpta quomodo dignoscitur, decis.358.n.16.
Alienatio prædij pro soluendis legatis non admittitur, cum instrumentum alienationis non appareat in forma probanti, nec in actis legitimè fuerit productum, decis.160.n.14.
Alienatio fundorum magni redditus, & valoris pro modicia debitis ratione ipsius alienationis, & pignoris de semetipsa corruit, decis. 183.num.22.
in Alienatione bonorum minoris causa nimis vaga est irreleuans, decis. 400. num.6.
in Alienante caducitas incursa in casu alienationis prohibitæ à Testatore requirit scientiam fideicommissi, & quod sit facta in personam non prohibitam, decis.257.n.2.3.4. & 6.
Alienatum prædium pro restituendo residuo dotis, excessu circa valorem vltrà dimidium attento non sustinetur, decis.183. n.19.
Alienatio bonorum Minoris sine decreto Iudicis, & alijs solemnitatibus à Iure communi, & Vrbis Statuto requisitis, nulla est, & inualida, decis.49.n.3.
Alienationis cohæres consentiens rem alienatam cecidisse in alterius partem declarare videtur, decis.259.0.9.
Alienatio emphyteusis licet sit prohibita, hypothecatio tamen fructuum siue detractio nullatenus interdicta censeri debet, decis. 173.num.4.
Alienatio bonorum quibus verbis à disponente dicatur prohibita, decis.5c5.num.6.
Alienare fundum magni redditus, & valoris pro modica legatorum quantitate non licet, decis.160.n.c5.
in Alienatione bonorum minoris, etiam de iure, necessariæ sunt solemnitates, decis.410.n.16.
Alienandi facultas concepta per clausulas, *quidquid placuerit faciendum*, & alias *a lor piacere*, per quid differant inter se, decis. c70.num.c3.
Alienationis bonorum Instrumenta præcedente declaratione seu obligatione de standu indicationi, absque vlteriori illorum produ-

ctione satis probant, decis.285. num.12.
Alienatio, quando ex causa necessaria facta dicitur, versio pretij in vtilitatem minoris concludenter est probanda, decis.370. num.15.
Alienationi bonorum liberorum Mater consentiens, Ius suum quoad iura dotalia super bonis fideicommisso subiectis totaliter amittit, decis.304. num.16.
Alienandi facultas ad effectum soluendi debita defectus contractus non supplet, dum de eorum existentia de tempore alienationis non constat, decis 368. num.13.
Alienatio bona fide facta à personis quibus alias interdicitur vigore transactionis sustinetur, decis.359. num.5.
Alienationi consentiens certorum bonorum in reliquis sibi non praeiudicat, decis.351. num.4.
Alienationi bonorum pro sua parte explicitè consentiens, eamdem insimul cum cohaerede resignasse censetur, decis.239. num.2.
Alienari absque consensu Principis feuda impropria ideò possunt, quia nullum adest eius praeiudicium, decis.12. n.4.
Alienatio obtenta sub praetextu oppressionis plurium debitorum, cum debita non iustificantur non sustinetur, decis.304. n.11.
Alienatio non adhibitis per Tutorem solemnitatibus à iure communi, & statuto Vrbis requisitis non sustinetur, decis.261. n.6.
Alienatio, vt annulletur, sufficit quod causa sit in parte falsa etiamsi in alia parte sit vera, decis.49. n.8.
Alienata loca Montium quando sunt, difficilis sunt recuperationis, decis.504. n.5. & 6.

ALIENATIO QVOAD BONA GRAVATA FIDEICOMMISSO.

Alienandi facultas censetur concessa instituto haeredi, dum Testator aliquem substituerit in bonis, quae aderunt de tempore mortis instituti, decis.39. n.35.
Alienationis prohibitio fauorem filiorum respiciens ipsorum comprehensionem sub Instrumento donationis elicit, decis.129. n.6.
Alienatio ratione fideicommissi in totum annullatur, cum fundi pro partibus, aut vnius pro duplici debito commodè alienari potuissent, decis.182. num.21.
Alienationis prohibitio adiecta fideicommisso reciproco censetur addita in odium grauatorum ad magis arctandum fideicommissum, decis.429. num.23.
Alienatio rei subiectae conditionali fideicommisso, si fuerit facta pro Trebellianica est inualida, decis.416. n.5.
Etiamsi haeres grauatus post alienationem, nullos fructus perceperit, ibid. num.6.
Alienatio facta ex causa dotis liberat rem alienatam à fideicommisso, decis.351. num.2.
Alienatio cum sit incompatibilis cum fideicommisso, idem in alijs bonis non alienandis ordinatum intelligi debet, decis.320. n.9.
Alienatio, quando est vinculata, non potest praetendi libera, decis. 377. num.3.
Alienationis prohibitio an de alienatione per viam contractus inter viuos, an verò per viam vltimae voluntatis praeuia institutione haeredis vniuersalis, vel iure legati sit intelligenda, decis.175. num.12.
Alienatio bonorum fideicommissariorum ex causa dotis substinetur ob deficientiam bonorum liberorum, decis.351. n.1.
Alienatio bonorum facta contra formam à Testatore ordinatam est inualida, decis 494. num.6.
Alienationis prohibitio in fideicommisso, quando valeat extendi, decis.67. n.23. & 24.

A L L E G A N S.

Allegans titulum coloratum ex decreto Concilij irritanti, & Constitutione Piana pro non possessore habetur, decis.254. n.16.
Allegans se esse filium adulteri, maritum non habuisse accessum ad matrem ipsius de tempore conceptionis, aut eam cognoscere non potuisse, probare tenetur, decis.318. n.3.
Alleganti, quod bona tantum non reddant probandi onus incumbit, decis.229. num.7.
Allegare non potest carcerationi causam dans se fuisse coactum, decis. 284. num.2.
ab Allegante mors est probanda, quia praesumitur vitae continuatio, quod limita, decis.480. n.15.
Allegans super aliquo statuto aliquam interpretationem, audiri non debet, decis.303. num.15.
Allegans turpitudinem propriam non meretur audiri, decis 4. n.17.
Allegari res iudicata non potest, si sit in restitutionis in integrum gradu, decis.402. n.23.
ab Allegante versio est probanda, decis.438. n.9.
ALLEGATIO simplicis consuetudinis non sufficit cum ea passim in iure improbetur, decis.233. n.23.
ALTARI inseruiens de eo viuere debet, decis.354. n.10.

A L I M E N T A.

Alimenta, & sumptus litis debentur colliganti habito respectu ad rem, quae litigatur, decis.398. n.19.
Alimenta, & fructus habiti per haeredem grauatum extraneum, veniunt in Trebellianicam imputanda, decis.416. n.9.
Alimentorum taxatio pendet ab arbitrio iudicantis, & narrantur causae arbitrij, decis.484. n.2.
Alimenta recepta ex decreto Iudicis, per modum prouisionis & sine praeiudicio Iurium partium non dicuntur approbata, ibid. n.7.
Alimenta ex fideicommisso transuersali haeredi grauato non debentur, decis.72. num.5.
Alimentorum donatio facta alicui, cessat cessante vita alimentantis, decis.382. n.18.
Alimenta, & sumptus litis colliganti, quando debeantur, decis. 397. num.1.
Alimenta pro viro nobili, & senectute prouecto debent esse non ad necessariam, sed ad commodam sustentationem, decis. 7. num.3.
Alimentorum in causa Testes examinati non probant ad effectum successionis, decis.388. num.4.
Alimentorum taxatio pro Nobilibus iuxtà consuetudinem Romae, quae sit in praesenti, & quae fuerit in temporibus anteactis, decis.7. num.5. & 6.
Alimenta in alijs bonis filius exhaeredatus cum cautela, *Soccini*, non potest Testamentum approbando petere, decis.487. n.8.
ALTERATIO controuerti non potest stantibus diuersis generationibus in prioribus inuestituris non comprehensis, quae ideò sine requisitis solemnitatibus non tenent, decis.191. n.4.

A L T E R N A T I V A.

in Alternatiuis satis est, alteram partem verificari, decis.119. n.6.
Alternatiuae iustificatio vnius partis, vt sufficiat, necesse est, vt eadem ex parte principali dispositiuè desumatur, decis.223. n.6.
Alternatiua Episcopus, quando gaudet mensis Augusti, non amplius est mensis Apostolicus, sed Ordinarius, decis.127. n.3.
Alternatiua conceditur respectu illorum dumtaxat beneficiorum, quae ad liberam collationem Episcopi spectant, decis.127. n.9.
per Alternatiuam Testatore duos casus ponente quatenus filij non extarent, de primo non est habenda consideratio, ex quo per existentiam filiae non euenit, decis.98. n.7.
Alternatiua ex simplici facultate optandi Canonicis concessa coeteris deficientibus requisitis non cessat, decis.127. n.10.
Alternatiuae natura operatur, vt actu in vno tantum verificari sufficiat, decis.226. n.5.
ALENDI onus, quando alternatiuè conceptum est, sufficit, quod implemento vnius effectum contemplatum sortiatur, decis 276. num.7.
ALIMENTA ex causa studij relicta debentur, tam pro victu, quàm etiam pro necessarijs ad studia, decis.484. n.3.
Alimenta, & alia necessaria renuncianti praestita fuisse vnde probatur, decis.276. n.4.
Alimenta, & sumptus litis, quando colliganti omninò debeantur, decis.398. n.10.
AMISSIONIS pecuniarum periculum, licet reddat contractum nullum fauore pupillorum, tamen haec nullitas non suffragatur debitori, sed contrà Tutorem militat, decis.460. n.9.
AMPLIATIVA prohibitio nouum inducit fideicommissum, decis. 496. num.4.
ANNEXITAS, indiuiduitas, & inseparabilitas, quid operetur, decis.187. num.14.
cum AMITA nepotes ad successionem aspirante Matris locum assumere coguntur, decis.281. n.10.
Amitae instantiam coram Iudice pro deputatione Tutoria alterius Tutorem à Tutore vocatum nullatenus excludit, decis.108. n.8.

A N I M A.

Animae propriae, Testator potius respexisse, quam ad commodum haeredis, censetur, decis.468. n.3.
Animarum cura, quando dicatur incorporata in Ecclesiam, in quam fuit facta vnio, decis.2. n.23.
Animarum cura actualis ex Parochialitate prouenisse non infertur, penes Titularem existens, qui per Vicarium Monasterij exercetur, decis.23. num.9.

A N I M V S.

Animus viri offendendi vxorem excluditur ex quo se ambo in *cubiculo* coniectarunt, decis.270. n.8.
Animo mercenarij socius operam suam posuisse non censetur, decis. 116. num.19.
Animo compensandi legatum factum frustrà impugnatur, dum suum Testatorem iactare voluisse non praesumitur, decis.276. n.13.
Animo legatum compensandi factum renuncians impugnare non potest, sed idem cum vsufructu compensare tenetur, decis.276. n.11.
ab Animo principalis actus omninò dependentes per Procuratorem speciali mandato carentem expleri non possunt, decis.177. n.4.
Animus agentis ex subsequentibus actibus demonstratur, decis.7. num.23.
praeter Animum deliberatum profitendi pro validitate legitimae professionis integer, ac completus annus Nouitiatus requiritur, decis.14. num.1.
Animus Pontificis non praeiudicandi desumitur ex commissione, decis.425. num.23.
Animi mutatio, & poenitentia in donante ex clamoribus, ac reclamationibus iustificatur, decis.241. n.8.
Animus reuocandi in habituali displicentia conceptus, positiuum, & perfectum reuocationis actum non infert, decis.298. n.1.
Animarum cura, quando non dicatur incorporata in Ecclesiam, in quam fuit facta vnio, decis.2. n.23.
Animi declaratio quaelibet determinata, & dispositio rei haereditariae aditionem importat, decis.74. n.5.
ANNVLLATIONEM professionis Monialis non potest praetendere ob reformationem, quae respicit accidentalia, decis. 489. num.2.
ANNVAE praestationis pro suis necessitatibus absque participatione Monasterij Monialem esse capacem retentionis, in quibus casibus procedit, decis.100. n.7.

A N N V S.

Annorum 20. aetas ex dispositione Statuti Vrbis ciuis Romani aetas est maior, decis.92. n.11.

post

post Annos multos compleci multiplicum solet, decis.412. n.15.
per Annum beneficium Ecclesiasticum quicumque immediatè præcedentem possederit, quid indè inferatur, decis.402. n.2.
per Annos 27 fructibus ad certam summam exactis à prestatione maioris interesse recessum præsumitur. decis.195. num.2.
ANTECESSORIS quasi possessio successori, etiamsi sit filius, & hæres, sine noua apprehensione non suffragatur, decis.96. n.19.
ANNOTATIO patris circa natiuitatem eius filijs, an probet, decis. 441. num.22.

ANTERIOR.

Anterioritas crediti dotalis, an ius offerendi ad fauorem anterioris creditoris inducat, decis.186. num.14.
Anterior hypotheca præfertur posteriori, decis.421. n.1.
Tempore, qui est prior, potior est in Iure, ibid. n.1.
Anterioritas hypothecæ dote, à die subscriptionis Capitulorum incipit, ibid. num.4.
Anterior creditor non potest impedire subhastationem bonorum debitoris communis, decis.218. n.7.
ANTIDATÆ fraude cessante suspicio excluditur, & apoca Testatoris semper est præferenda, licet creditum partis ex publico etiam Instrumento posteriori resultaret, decis.336. n 13.
Antidatæ scripturæ suspicio, quid operetur, & cessat, dum cessat fructus, decis.407. num.6.
Antidatæ suspicio tollitur stante nobilitate personarum, decis.421. num.10.
in Antiquis probant Testes de publica voce & fama deponentes, decis.150. num.5.
ex Antiquitate, dum apparet non fuisse executam sententia non assumit bonum ius, decis.514. n.7. & 8.
super Antiquis Testes deponentes probant ad effectum impediendi immissionem, decis.293. n.2.
Antiquum Instrumentum iunctis adminiculis probet inuestituram, decis.481. num 9.
Antiqua transactio valdè ex inuiolabili obseruantia robur assumit. decis.110. num.10.
in Antiquis identitas, vt iustificetur, leuiores probationes, præsertim sufficiunt, decis.304. n.5.
in Antiquis publica vox, & fama facit plenam probationem, decis. 475. num.3.

APOCA.

in Apoca priuata augmentum promissum, dum nullam habet dependentiam à dote, correspectiuitas cessat, decis.90. n.18.
Apoca priuata, si non habeat sua requisita non gaudet suis priuilegijs, decis.421. num.6.
Apoca priuata, non potest concurrere cum instrumento publico, si non habeat sua requisita, ibid. n.7.
per Apocam priuata solutio nisi iustificata, cum eadem non habeat requisita necessaria in consideratione non est habenda, decis.237. num.12.
Apoca priuata absque stipulatione Notarij non suffragatur tertio, decis.471. num.7.
ex Apoca donatio perfectionem assumens aliqua instrumenti adstipulatione non eget, decis.146. n.9.
Apoca manu Tutoris subscripta, & cum accuratis interrogatorijs per testes notam manum scribentis habentes recognita creditum satis probat, decis.336. n.3.
Apoca deficiens in requisitis, & antidata suspecta anterioritatem in præiudicium colligantium non probat, decis.363. n.6.
Apocam subscribens præsumitur eam perlegisse, & præsertim si vno oculorum ictu ibi scripta poterant legi, decis.4. n.14.
Apoca concurrentibus adminiculis susceptionis tutelæ, & confectionis inuentarij, solidat omnem computorum, & debitum Tutoris clarè demonstrat, decis.336. num.4.
in Apoca priuata, ideò requirit certas solemnitates, ob timorem fraudis, ratione antidatæ, decis.421. num.8.
Apoca priuata, quando possit concurrere cum instrumento publico, licet non habeat sua requisita à Lege desiderata, ibid.
Apocam subscribens, præsumitur contenta in ea scire, decis.4. num.13.
Apoca à Tutore subscripta antidatam excludit, alteri ab hærede subscriptæ semper est præferenda, decis.336. n.7.
in Apoca donator, quando sibi reseruauit facultatem constituendi fideicommissum cum prohibitione alienationis, signum est, quod donatio non est simplex, & pura, sed operatur, quod donatio dicatur grauata onere fideicommissi, decis.11. n.7.
Apoca firmum habens realitatis primordium vt inualidetur, præsumptiones, & coniecturæ non sufficiunt, sed opus probationibus falsitatem necessariò concludentibus, decis.336. num.18.
APOTHECÆ conductio pro determinato seruitio, si postmodum pro rogitu quoque instrumentorum inseruiat, mercedem etiam pro seruitio Tabellionatus assequi debet, decis.121. num.12.
Apotheca est pretio æstimabilis ob lucri causam ex hominum concursu ad emendum resultantis, decis 330. num.8.
Apothecæ, quando in bonis debitoris reperiuntur, ad eumdem spectare præsumuntur, donec contrarium plenè probetur, decis.71. num.3.

APPELLATIO IVDICIALIS.

Appellatione cognationis veniunt etiam descendentes ex fœminis, decis.436. num.5.
Appellatione à sententia lata super restitutionis sortis principalis in deuolutiuo pendente, fructus nisi post terminatam causam per rem iudicatam prætendi non possunt, decis.157. num.5.
Appellatio inchoari debet ex die termini habiti pro seruato, cum ad

illum sententia, quæ posteà fertur, retrahatur, decis.210. n.3.
Appellatio ab exequutione literarum Apostolicarum non datur, decis. 73. num.8.
Appellatione à prima sententia non interposita res iudicata censetur, decis.263. num.2.
Appellatione filiorum legitimorum, & naturalium veniunt etiam filij naturales legitimati, decis.39. num.28.
Appellare statutum semel tantum concedens, quando in antecedentibus instantijs *in remed. leg. final. C. de edict. &c.* actum fuit, locum non habet, decis.137. num.1.
Appellatio, Ægidiana vbi intrat, denegatur, decis.205. n.3.
Appellationis commissio à reo obtenta in secunda instantia qualitatem Iudicij ab actore in instantia præcedenti introductæ non alterat, decis.104. num.7.
Appellatum sententia à qua fuit, & quæ non habeat suum effectum, non attenditur, decis.70. n.70.
Appellatio præsumitur interposita infra decendium à die habitæ notitiæ, decis.450. num.3.
Appellatione defecta remanente sententia in Iudicatum transitum facit, decis.219. num.1.
Appellatione filiorum dubium est, an veniant nepotes, pronepotes, &c. decis.76. num.1.
Appellatio in quantum permittitur, intra decem dies post scientiam fieri debet, decis.99. num.9.
Appellatione intra decendium non facta de re iudicata constat, decis. 201. num.1.
Appellatione interposita sententia non transit in Iudicatum, decis. 450. num.2.
Appellare si liceat vni parti, debet quoque esse licitum alteri parti, decis.432. num.10.
Appellationem sufficit interponere infra decem dies à die notitiæ, quia citatio non fuit personalis, decis.394. n.4.
ad Appellandum decendium à die habitæ notitiæ currit, decis.139. num.3.
Appellatione iurium, & actionum, continetur etiam Iuspatronatus, decis.26. num.7.
Appellatio præsumitur interposita infra decendium à die habitæ notitiæ, decis.450. num.3.
Appellatio post elapsos decem dies à Statuto Placentino prohibetur, decis.362. num.2.
Appellatione intra decem dies à iure præfixos non interposita, sententia pro re iudicata à censetur, decis 50. num.1.

APPELLATIO SPECIALIS.

Appellatione Agnatorum veniunt tantum coniuncti ex latere paterno, decis.497 num.5.
sub Appellatione nigrorum Monachorum ex dispositione Clementina, *Ne in agro* comprehenduntur Benedictini non alij, decis. 305. num.1.
Appellatione consanguineorum ex stylo venire possunt tam agnati, quàm cognati, decis.497. num.6.
Appellatione descendentium secundum germanam verborum significationem tam masculi, quàm fœminæ continentur, decis.370. num.7.
Appellatione filij legitimi, & naturalis, venit etiam filius naturalis legitimatus, decis.319. num.2.
Appellatione filiorum, non veniunt nepotes, quando Testator discretiuè non locutus est de eis, decis.370. n.6.
Appellatione filiorum veniunt masculi ex masculis, & fœminis vbi non agitur de conseruatione agnationis, quod declara, decis. 463. num.1. & 2.
Appellatione filiorum, nepotes fœminarum non veniunt, decis.466. num.9.
Appellatione hæredum tunc veniunt maximè filij tantum, quando sumus in prohibitione alienationis, & adiectione, permanendi bona inter suos hæredes, decis.67. num.7.
Appellatione hæredum, veniunt tantum hæredes sanguinis, maximè inter liberos, decis.66. num.4.
Appellatione hæredum in substitutionibus, & fideicommissis veniunt tantum hæredes sanguinis secundum communem opinionem, decis.66. num.1.
Appellatione Ordinarij veniunt omnes, qui exercent Iurisdictionem Ordinariam, quasi Episcopalem, decis.54. n.15.
Licet sint Collatores inferiores, ibid.
APPLICATIONIS diuersitas in numero *Domus*, scilicet *& Domorum* non turbat, cum nomina fundorum & Domus non natura, sed nostra destinatione constituantur, decis.183. num.22.
Applicatio minoris numeri Testium de tempore pestis ad alios casus non extenditur, decis.331. num.14.
APPREHENSIO Creditoris in actione personali debitorem possessione sua ciuili non priuat, decis.214. num.8.
Apprehensionis Instrumentum possessionis pro manutentione sufficit, maximè quando de alterius possessione non apparet, decis.186. num.1.
sine Apprehensione præsentandi quasi possessio non acquiritur, decis.383. num.12.
APERITIONE iudicialiter facta citatis hæredibus coram persona specialiter deputata, Testium præsentia ex iure omitti potest, decis.324. num.7.

APPROBATIO.

Approbare ignorans non dicitur, decis.363. num.12.
Approbatio contractus consurgit ex receptione, seu petitione partis pretij, decis.509. num.10.
Approbatio testamenti dum approbanti præiudicialis existit, ad

eam absque Statuti Vrbis solemnitatibus deuenire competit, decis. 275. num. 20.

Approbatio optionis, & collatio etiam tacitè, & in consequentiam alterius actus fieri potest, decis. 242. num. 6.

Approbatio illius contra quem est cessio, non declamantis licet non expressè consentientis, validitatem cessionis supponit, decis. 208. num. 5.

Approbatio Ordinarij instituentis ad effectum institutionis ad Iuspatronatus requiritur, decis. 95. num. 2.

Approbationem dictio *Quoddam* excludit, decis. 472. num. 15.

Approbatu depositum non integrum, actio dumtaxat pro residuo defertur, decis. 16. num. 9.

Approbatio diuisionis per Procuratorem factæ non præiudicat, nisi indiuidualis notitia iuris & facti in approbante iustificetur, decis. 358. num. 13.

Approbatio Notarij non est necessaria ad effectum probandi apostillam, quando eamdem ab ipsomet Notario rogato factam fuisse constat, decis. 313. num. 2.

Approbare hæres tenetur confessionem Testatoris, decis. 441. n. 12.

Approbationem dictio, *præsensum*, excludit, decis. 472. n. 16.

Approbatio oritur ea subscriptione scripturæ, decis. 422. n. 13.

Approbatio oritur ea vsu libri, decis. 431. num. 6.

Approbare in sui præiudicium aliquis potest id, quod semel reprobauit, decis. 299. num. 7.

Approbatio à medietate examinatorum debeti ius quæsitum in beneficio, decis. 449. num. 9.

ex Approbatione partis, de contentis in Instrumento stipulato, fides, & legalitas ipsius Instrumenti arguitur, decis. 347. n. 10.

Approbatum creditum dicitur ex confessione compensationis, decis. 79. num. 17.

Approbatio oritur ex scripturæ traditione Notario facta, quod limita, decis. 472. n. 12. 13. 14. 15. & 16.

Approbans omnia, & singula per Procuratorem promissa ac gesta, declarationem quoque approbasse videtur, decis. 317. n. 18.

A P O S T I L L A.

de Apostillæ validitate posita in fine Instrumenti, non est dubitandum si appareat facta de manu ipsius Notarij, decis. 247. n. 5.

Apostilla manu Notarij rogati signata eiusque copia nitida & authentica partibus tradita, falsitatis suspicio cessat, & de Testatoris voluntate ac mandato incontinenti apposita censetur, decis. 183. num. 2.

Apostillæ omnis imaginaria suspicio, etiam absque alia Notarij approbatione tollitur, quando est eiusdem manus ipsius rogatī, decis. 247. num. 6.

A R B I T R I V M.

Arbitrium collatum in personam alicuius est personalissimum, decis. 429. num. 21.

Arbitrium à iuris dispositione regulatur, decis. 312. n. 1.

Arbitrium regulatur à Iure, decis. 380. num. 1.

Arbitrium censetur datum secundum subiectam materiam, decis. 461. num. 30.

Arbitrium præferre videtur verbum, *possit*, tamquam onus Administratori iniunctum, decis. 38. num. 12.

Arbitrium à iure regulari debet, decis. 73. num. 1.

ex ARBORE Iuspatronatus, quod non pertineat ad aliquem, benè iustificatur Familiæ ab vtraque parte admissa, decis. 74. n. 1.

A R C H I D I A C O N V S.

Archidiaconus licet sede Episcopali vacante Ordinarij vices expleat, ob promotionem ad Episcopatum concursum super Parochiali indicere non valet, decis. 322. num. 17.

Archidiaconatus vnio cum Episcopo sæpius articulata non releuat cum eadem numquam fuerit probata, decis. 182. num. 3.

Archidiaconatu intra fines Diœcesis Episcopi existente, Episcopo in eodem Ius competit, decis. 182. num. 2.

Archidiaconalis dignitas stante vacatione ex vi decreti specialis inducta per Ordinarij vices amittitur, decis. 322. num. 18.

contra ARCHIEPISCOPVM sententia promulgata Parochos nullatenus citatos nec in ea comprehensos non afficit, decis. 219. num. 5.

Archiepiscopi actus antiquissimi & sigilli plenam innuunt possessionem Cathedralitatis, decis. 5. num. 18.

A R C H I V I V M.

in Archiuio repositæ scripturæ non probant, dum non constat de quo tempore fuerunt, repositæ, decis. 379. num. 10.

Quia potuerunt reponi post litem motam, ibid.

Archiuiatio scripturæ, quando fuit post plures annos an id arguat fraudem, decis. 407. num. 18.

Archiuium non supplet defectus scripturarum informium, decis. 379. num. 9.

Archiuium non probat extra Territorium loci, & personas non subditas, decis. 379. num. 7.

A R C H I P R E S B Y T E R.

Archipresbyter non potest transigere super congrua in præiudicium successorum, fine causæ cognitione, & sine beneplacito Apostolico, decis. 392. n. 11. & 12.

Archipresbytero congrua debetur, non solum ex dispositione iuris communis, ibid. num. 2.

Verum etiam ex dispositione Sac. Concil. Trident. ibid. num. 3.

Archipresbyter exercens curam animarum, potest petere congruam Decimarum, decis. 392. num. 7.

A R G V M E N T V M.

Argumentum qualitatis gentilitiæ, & in capita præsentandi, ex longa obseruantia præsentationum nulla facta mentione quotæ hæreditariæ resultat, decis. 237. num. 2.

Argumentum de maiori ad minus admittitur, quod amplia, decis. 468. num. 4.

Argumentum ex verisimili mente disponentis eductum præsumptiuè tantum concludit, adeòque cessante argumento verba explicitam dispositionem importantia sunt attendenda, decis. 114. n. 14.

Argumenta validissima Iurisdictionis Ordinariæ, quæ sint, decis. 70. num. 80.

Argumentum præsumptæ intentionis Testatoris de casu omisso non admittitur, vbi de eo certioratus potuit prouidere, & non prouidit, decis. 321. num. 16.

Argumentum à solito valet, decis. 321. num. 11.

Argumentum valet à contrario sensu, decis. 408. num. 6.

Aromatarijs, & Medicis de phrenesi, & delirio attestantibus tamquam in arte & peritis plurimum, est deferendum, decis. 8. num. 3.

Arimnen, Narnien, Statuta &c. non fuerunt à Papa in forma specifica confirmata quoad iuramenta, decis. 47. num. 9.

Arma & insignia ignobiles more Nobilium petere res est iniuriosissima, decis. 253. num. 24.

A R T I C V L V S.

Articoli non admittuntur ad aliquid probandum, quod constat ex propria confessione, & veritate, decis. 518. num. 6.

Articuli continentes molestias Iudiciales an ad effectum obtinendi remissoriam per scripturas probari teneantur, decis. 257. num. 5.

Articulata qualitas dum non subsistit in facto, & à testibus examinatis impugnatur, ad probationem gentilitiæ qualitatis non releuat, decis. 73. num. 19.

Articuli, vt admittantur contrà propriam confessionem, quid requiratur, decis. 518. num. 8.

Articulus, quando est dubius, & ex coniecturis pendet, ad effectum pœnæ non releuat, decis. 321. num. 3.

Articulorum admissio in Curia ex stylo Rotæ saltem cum clausula saluo iure impertinentium facilè indulgeri solet, decis. 122. n. 1.

Articuli quando nihil penitus ad causam faciunt, non admittuntur, cùm dilationibus inutilibus, & expensis litigantes defatigare non deceat, ibid. num. 2.

Articulus si pertineat ad petitorium non est determinandus in iudicio possessorio, decis. 23. num. 7.

Articuli in Curia passim admittuntur si constet de aliquali releuantia, decis. 393. num. 1.

Articuli ad probandum quod ante emptionem Ecclesiæ ibi asseruabatur Sacramentum Eucharistiæ cum alijs requisitis, cum ista in vim concordiæ inter Officiales Hospitalis, & Parochum gesta fuerint Patribus successoribus suffragari non possunt, decis. 225. n. 10.

ASCENDENTIS qualitas, vel descendentis admissioni agnatorum non obstat, sed defectus conditionis sub qua sunt vocati, decis. 265. num. 13.

Asperitates viri, quibus sequuta fuit reconciliatio non attenduntur amplius ad thori separationem, decis. 160. n. 9.

Asportatio librorum, & scripturarum probatur per Testes ad perpetuam ad excludendum dolum, decis. 339. num. 8. & 9.

per Assecutionem incompatibilium beneficia vacantia Sedi Apostolicæ reseruantur, quando ex eiusdem prouisione obtinentur, decis. 127. num. 2.

Assecutio Canonicatus incidens in mense fixo, & Sedi Apostolicæ perpetuò reseruato ratione mensis ad Papam spectat, decis. 223. num. 8.

per Assecutionem vacante Dyptereatu per resignationem vacare non potuit, cùm semel data vacatione ex persona vnius vacatio iterùm ex eadem persona induci non possit, ibid. num. 3.

absque Assensu Apostolico & Ordinarij licentia erectio noui Conuentus non sublistetur, cum illa duo ex iure communi, decreto Conc. Trident. & Constitutionibus Apostolicis ad hunc effectum copulatiuè requirantur, decis. 231. num. 9.

Asserentes productiones partem decimarum per Episcopum recipi, contra ipsum Authorem retorquentur, decis. 334. n. 15.

A S S E R T I O.

Assertio Notarij licet mandatum non probet, plurimum tamen ad illud præsumendum iunctis coniecturis, & præsumptionibus operatur, decis. 334. num. 11.

Assertiones Summorum Pontificum ad probandam situationem intra certam Diœcesim, multum conferunt, ibid. num. 12.

Assertio Testis de intentione Testatoris perfectam eiusdem dispositionem non importat, sed animum tantùm & intentionem disponendi indicat, decis. 331. num. 10.

Assertio falsa non venit attendenda, decis. 581. num. 9.

Asserens censum extinctum incumbit onus probandi, decis. 167. num. 10.

Assertioni consummatissimæ pietatis viri, & grauis Religionis de voluntate Testatoris deponentis multum est deferendum, decis. 53. num. 7.

Assertioni Minoris, quod Curator sit impeditus, & ideò non potuerit interuenire in contractu ipsius Minoris non est standum, decis. 448. num. 3.

Assertio immemorabilis continens negatiuam solutionis, nisi coarctata sit, probata non dicitur, decis. 97. num. 17.

Assertio Pontificis in litteris gratiosæ subrogationis emissa habilitatem prouisi de beneficio iustificat, decis. 73. num. 1.

Assertio inter contrahentes demonstrat eorum animum, decis. 430. num. 7.

Assertio, quando probatur erronea, non præiudicat, decis. 418. num. 7.

Assertio hæreditatis ex pluribus instrumentis probata admittitur, nisi de con-

de contrario concludenter doceatur, decis.294. num.5.
Assertioni Testatoris in articulo mortis quoad hæredem institutum standum est, voluntatis mutatione non probata, decis.53. num.8.
Assertionibus Ordinariorum circa statum suarum Ecclesiarum deferendum est, decis.397. num.7.
Assertioni partium in re ab assensu Sedis Apostolicæ pendente non statur nisi ille aliundè probetur, decis.235. num.10.
Assertio in libello contestationis litis, cum non sit simpliciter, sed demonstratiuè prolata, quoad ius præsentandi non præiudicat, decis. 104. num.19.
Asserens se nobilem Ciuitatis, vti talem contractum fuisse præsumitur, decis.634. num.6.

A S S I G N A T I O.

Assignatione pensionis communi Massæ facta, fructus residentibus de tempore exactionis in loco Ecclesiæ consignari debent, decis. 329. num.4.
Assignando Testator vnicuique ex vocatis ad successionem quartam partem in stirpes, & non in capita, per modum vocationis ad inducendam transmissionem valdè attenditur, decis.203. n.11.
Assignatio census creditori pro suis prætensionibus à mediatore oblata, creditum etiamnum vigere, nec in causam debiti solutionem cessisse ostendit, decis.372. num.11.
Assignans alicui bona libera ad verificationem suppositi tenetur, dum recipiens de qualitate rei traditæ certiori debet, decis. 364. num.12.
Assignatio, quando vltra causam finalem aliud motiuum habet, non attenditur, decis.349. num.12.
Assignatio, siue sit temporalis, siue perpetua, siue pactum expirauerit, immissionem hæredi debitam non excludit, dum pro ea sufficit, quod bona per defunctum detenta fuisse appateat, decis. 162. num.15.
Assignatio, quandonam inefficax dicatur, decis.549. n.11.

A S S I S T E N T I A.

Assistentia iuris circa decimas, quam regulariter habet Parochus cessat, quando legitimè constat, quod decimæ Iusto titulo ad alium pertineant, decis.216. num.3.
Assistentiam Iuris pro se habens, & possessionem actualem ostendens, manutenendus est in sua quasi possessione, decis.390. n.6.
Assistentiam iuris Episcopus habet quoad exercendam suam iurisdictionem quoad omnes suos Vassallos, decis.220. n.4.

A S S O C I A T I O.

de Associando mandatum si est concessum per decretum non est appellabile, secus verò per cedulam, decis.298. n.9. & 10.
Associatio datur in vim precarij, & constituti, decis.417. n.1.
Associatio conceditur vigore pacti, appositi in instrumento, vt possit capere possessionem auctoritate propria, decis.421. n.14.
Associatio ad bona donata non retardatur prætextu reseruationis quando res reseruata fuit ab eodem donante tradita, decis.476. num.4.
Associatio competit ex facultate capiendi possessionem propria authoritate, decis.490. num.1.
Associatio constituti vigore datur, decis.487. num.1.
de Associando mandatum stante pacto capiendi possessionem propria auctoritate, denegari non potest, decis.268. num.1.
de Associando mandatum appellationem non admittit stante facultate capiendi possessionem propria auctoritate, decis.148. n.8.
Associatio ratione incertitudinis summæ, loci, & quotæ, quando detur pro indiuiso, decis.490. num.2. 3. & 4.
ATRAMENTI diuersitas apostillæ non præiudicat, cum negotium religioni iudicantis relinquatur, decis.133. n.5.

A T T E N T A T A.

Attentata intrant etiam respectu incidentium vigore clausulæ, *quam, & quas*, decis.499. num.3.
Attentata euitantur ob diuersitatem causarum, decis.476. n.10.
Attentata stante diuersitate causarum non intrant, decis.499.
Attentata, cum sapiant delictum concludenter probari debent, decis. 197. num.4.
Attentata non causat recursus ad Iudicem laicum per modum protestationis, ibid. num.1.
Attentata realiter & cum effectu sunt purganda, nec sufficit oblatio cum vnius Iulij deposito, decis.75. n.8.
Attentata vt probentur æquiuoca probatio non sufficit, decis. 197. num.5.
ad Attentatorum effectum nullatenus consideratur regulariter nullitas tituli, vel ipsius infectio, decis.402. n.28.
Attentata eo magis intrant, quo magis litis pendentia à Iudice in actis exposita fuit, & Rotalis inhibitio ipsi exhibita dignoscitur, decis. 181. num.2.
Attentata circumscripta partis oppositione ex officio cuius Maiestas læsa fuit reuocantur, decis.170. num.6.
Attentata prouisio Apostolica non potest dici, decis.528. n.5.
Attentare Papa non dicitur, decis.527. n.6.
Attentans pro sufficienti purgatione fructus realiter restituere, & omnes expensas, damna, & interesse soluere, ac reficere tenetur, decis.80. num.2.
in Attentatorum materia testes debent esse vndequaque idonei, & vt nullam patiantur exceptionem, decis.131. num.4.
Attentans tunc solum debet rem in pristinum restituere, quando præuia liquidatione fuit condemnatus, decis.131. n.11. & 12.
Attentatorum reuocatio ex Iudicis officio cuius Maiestas læsa fuit admittitur, licet partes Iurisdictioni consenserint, decis. 181. num.11.
Attentans ne vitiosæ possessionis commodo fruatur sequestrum est apponendum, decis.170. num.3.
ad Attentatorum absolutam purgationem verbalis renunciatio sufficit, decis.197. num.3.
Attentatorum purgationi vt sit locus debet esse probatio eorum certa, ibid. num.6.
Attentans tunc solum debet rem in pristinum restituere, quando præuia liquidatione fuit condemnatus, decis.131. n.11. & 12.

A T T E S T A T I O.

Attestatione extraiudiciali viri notissimæ probitatis admodum deferendum est, decis.421. num.12.
Attestationi Notarij deponentis de sana mente Testatoris videtur adhibenda fides, decis.352. n.4. & 5.
et Attestatione examinatorum idoneitas probatur, decis.405. n.11.
Attestanti Parocho de sana mente testatoris videtur magis deferendum, quam alijs Testibus deponentibus de dementia eiusdem, decis.353. num.9.
Attestationi Parochi circa sanam mentem Testatoris videtur non parum deferendum, ibid. num.8.
Attestatione Notarij testes vti concordes super actu coram se gesto concurrente plenam ac concludentem faciunt probatione; decis. 107. num.7.
Attestationi Cardinalis Nepotis Papæ Regnantis, de aliqua re informari, deferendum videtur, decis.274. num.28.
Attestationi Ordinarij in materia ad illius officium spectante plurimum deferri solet, decis.37. num.4.
Attestationibus Mercatorum in repertinenti ad contractum cambiorum standum est, decis.18. num.23.
Attestationi Magnatum extraiudiciali deferendum est, decis. 421. num.13.
Attestationi Ordinariorum circa Iuspatronatus laicorum Rota solet multum deferre, cum agatur de eorum præiudicio, decis.389. num.11.
Attestationi Equitis Hierosolymitani creditur præsertim iunctis adminiculis, decis.444. n.2. 3. & 4.
Attestatione examinatorum habilitas probatur, decis.449. n.2.
Attestantibus Cursoribus de rebus spectantibus ad eorum officium, deferendum est, decis.432. num.6.

A V C T O R I T A S.

Author nullitatis de nullitate dare non potest, decis.150. n.9.
Auctoritate rei iudicatæ sententiæ executioni mandatæ, omnem contra defectuosum testium examen exceptionem repellunt, decis. 298. num.21.
Auctoritates Doctorum, non iuuant dum non tangunt terminos casus controuersi, decis.461. num.7.
Auctoritate Apostolica Pontifice explicitè disponente optionem habere vim validæ collationis, & prouisionis, alternatiua cessat, decis.127. num.14.
absque Auctoritate Curatoris minores, vel decreto Iudicis Procuratorem constituere non possunt, decis.192. num 4. & 9.
Auctoritas Iudicis non excludit spolium, quando ille nulliter, & iniustè processit, decis.375. num.10.
Auctoritate propria non potest Dominus directus ingredi possessionem, decis.319. num.25.
Et maximè si deuolutio non sit ita clara, ibid. n.77. 78. & 79.
Auctoris declaratio à successore impugnari non potest, decis.508. num.10.
AVDITOR Cameræ obligationis Cameralis exequutor priuatiuè quoad omnes existit, decis.242. num.10.
Auditor Cameræ potest procedere executiuè inter Mercatores, decis. 286. num.3.

A V D I T V S.

de Auditu Testes ab ipsa Vxore deponentes in re clanculum peracta sufficiunt, decis.190. num.5.
de Auditu Testis deponens, vbi in contrarium stat iuris præsumptio, tamquam vnicus nullum facit probationis gradum, decis.73. num.22.
de Auditu Testes licet deponentes pro adminiculo tamen in causa deseruiunt, vbi præsumptiones, & coniecturæ admitti solent, decis. 174. num.16.
de Auditu Testes deponentes, plenè, & concludenter non probant, decis.414. num.5.
de Auditu Testes deponentes, cum agatur de re antiqua, nec sint, qui de visu deponere possint, sufficienter probant, decis. 318. num.10.
de Auditu Testes in materia difficilis probationis admittuntur, decis. 270. num.3.
Audiuisse aliter fuisse dictum, quam scriptum in Testamento, aut Instrumento Testes quando positiuè, vel affirmatiuè deponunt, tamquam suspecto fides non adhibetur, decis.8. num.10.
ob AVERSIONEM à Religione filius in quam vi, & metu per patrem & consanguineos incusso ingressus fuit, & professionem emisit, inde exire & habitum deponere potest, decis.211. n.1.
Auersio à Religione ex Testibus clarè & prolixè de ea deponentibus probatur, ibid. num.2.

A V G V M E N T V M.

Augumentum pensionis in locatione ex iusta causa inter partes licitè fit, decis.164. num.4.
in Augumentum primæ constitutæ cedula secunda eodem iure metiri, debet, decis.30. num.6.
Augumentum in Apoca priuata promissum, dum nullam habet dependentiam à dote, correspectiuitas cessat, decis. 90. num. 18.

Augumentum cum cessione Iurium datum doti principali non obstat, decis.110. num.39.

Augumentum eiusdem naturæ esse debet cuius est principale cui accedit, decis.271. num.23.

Augumentum constitutum ad effectum, vt decentius nubat vidua, vel commodius in viduitate viuat, deficiente tali causa non debetur, decis.90. num.11.

Augumentum dotis absque necessaria fundatione, vel dotatione formali ad acquirendum Iuspatronatus non sufficit, decis.96. num.27.

Augumentum ob teneram ætatem, tamquam causam finalem à sene promittitur, non ob commodum, decis.90. num.27.

Augumentum aliter factum inseruit pro eleemosyna, & ille qui præstat dicitur Benefactor non fundator, decis.96. num.28.

Augumentum à sene promissum potius remuneratio, quam donatio appellatur, & in recompensatione iuuentutis facta censetur, decis. 90. num.15.

Augumentum cum cessione iurium datum doti principali non obstat, 159. num.37.

AVI Testamentum nepote præterito nullum remanet, decis.370. num.1.

Aui Testamentum vt sustineatur, Nepotem aliquid de illius substantia habuisse non sufficit, nisi id titulo institutionis obtinuerit, decis.342. num 12.

Auiamento nepotibus apothecarum, quod ob lucrum ex illa proueniens pretio est æstimabile renunciantibus, Patrui ea implicatione bonorum ad nepotes spectantium plus lucrari censentur, decis. 23. num.2.

Authenticæ scripturæ probant, etiamsi in actis non producantur, dum Procurator protestauit, se velle stare indicationi earum scripturarum, decis.79. num.12.

Quod fieri solet ad euitandas expensas productionis, ibid. n.13.

Auunculo hæredi filij immediatè succedunt nulla habita ratione substitutionum Matrum, quæ vti caducata, ac si scripta non fuerit reputatur, decis.281. num.6.

B

BAPTISMVS.

Baptismatis fides tunc eo minus probat filiationem, si attestatio Parocho non fuit facta à patre, sed ab ignoto de ordine patris, decis.388. num.14.

Baptismi fides, & Testium depositiones ad effectum probandi proximitatem sufficiunt, decis.306. num.2.

Baptismi liber probat ætatem, & id habetur pro legitima probatione, decis.454. num.5.

Baptismatis fides iunctis adminiculis filiationem probat, decis.285. num.15.

Baptismatis fides probat quidem ætatem, non autem filiationem, decis.288. num.13.

BASILIENSES.

Basiliensibus cuculla maximè ab illa Benedictorum diuersa respectu formæ, materiæ, & temporis à Clemente VIII. constituitur, decis.105. num.4.

Basiliensibus cuculla Benedictinorum ea ratione prohibetur, quia regulæ S. Basilij manifestè contrariatur, decis.105. num.7.

Basilienses ex forma decretorum ad opera tantum diuina vsum sumptæ cucullæ habent, ibid. num.5.

S. Basilij Monachi sub dispositione Clementina tamquam Monachi nigri non includuntur. ibid. num.2.

BELLVM.

Bellum extitisse conuincitur, dum Principi supremò fuerat indictum, decis.177. num.6.

Belli qualitas, aut conditio in vno anno præscripta dum in altero exprese repetita non fuit, consulto omissa censetur, decis.291. num.2.

Belli timor commercium, vel penitus extinguit, vel notabiliter diminuit, decis.130. num.3.

Bello extincto Belli timor non euanescit, decis.139. num.2.

Benedictinorum cuculla Regulæ S. Basilij cur contrarietur, ratio est adeò generalis, vt faciat totam legem, & constitutionem totum ordinem generaliter comprehendentem, decis.105. num.8.

Benedictinorum cucullam nedum in diuinis, & in Monasterio, sed etiam extra deferre possunt, decis.105. num.6.

BENEFICIVM ECCLESIASTICVM IN GENERE.

de Beneficio à Papa prouisus, quid iustificare teneatur, decis. 414. num.2.

Beneficiorum collatio spectat ad Episcopum, decis.70. n.57.

Beneficia erigens ex ordinatione, & bonis alterius non dicitur fundator, nec dotator, sed nudus, & simplex executor, decis.136. num.3.

Beneficium aliquod, quod fuerit concessum per obitum alicuius, quando non dicatur probatum, decis.380. num.7.

de Beneficijs erigendis dispositio sub iurepatronatus hæredum, ac successorum in perpetuum pro lege seruari debet, ne laici ab erectione Ecclesiarum, & Beneficiorum retrahantur, decis.126. n.1.

Beneficium pendente lite est litigiosum & proindè ad actum nouæ prouisionis deueniri non potest, decis.315. num.1.

Beneficiorum vnio, tunc non attenditur, quando fuit posteà reuocata à Sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium, decis. 456. num.9.

Beneficij vacatio, & valor probatur ex confessione impetrantis, & ex concursu ad illud, decis.449. num.1.

Beneficium tenue, quando quis acceptauit, sibi imputet, decis.48. num.4.

super Beneficio lis, postquam fuit introducta in Rota, nec Executor Apostolicus potest se intromittere ad executionem gratię concedendam, decis.528. num.2.

Quoniam tunc Auditor Rotæ succedit loco Executoris Apostolici, ibid. num.2.

Beneficia quando sunt sub regimine laicorum, sunt manualia, decis.2. num.16.

in Beneficialibus possessio sola anterior absque præcisa tituli restrictione attenditur.

Beneficia curata, vt validè conferantur, requiritur interessentia Ordinarij, decis.176. num.3.

Beneficium expectans perdit gratiam si aliud incompatibile consequatur, decis.55. num.2.

Beneficia manualia in multis Ecclesijs adsunt, decis.3. n.14. & 15.

Beneficiorum vnio cessante legitima causa nulla & inualida remanet, decis.307. num.5.

Beneficium Iurispatronatus quando quis per longissimum tempus possedit quid inde inferatur, decis.383. num.9.

Beneficium, in quo per alium satisfieri potest incompatibilitatem non causat, decis.206. num.7.

Ex hoc etiam ex sententia Sac. Congreg. Concil. Trident. ibidem num.8.

Beneficiorum alternatiua conceditur respectu illorum dumtaxat, quæ ad liberam collationem Episcopi spectant, decis.127. num.9.

Beneficiorum expressio in specie, & obligatio vna eademque oratione concepta operantur, vt verba taxatiuè stare dicantur, decis.65. num.4.

Beneficium assequi debet ille, qui maiori habilitate est aptus ad illud assequendum, decis.454. num.9.

Beneficia Iurispatronatus Laicorum licet mixto subiecta ex benignitate Pontificum à reseruationibus & derogationibus eximuntur, decis.323. num.15.

Beneficia sunt conferenda iuxtà Constitutiones illius Ecclesiæ, cuius sunt, decis.454. num.2.

Beneficia legatorum, Nunciorum, Rectorum, & Thesaurariorum, vbicumque eos mori contigerit, reseruata dicuntur, decis.166. num.16.

super Beneficio lis, quando fuit commissa in Rota coram ea exhibenda, & verificanda sunt ea, quæ sunt necessaria pro eo obtinendo, decis.528. num 3.

Beneficium conferendum certo generi personarum requirit habilitatem personæ, decis.529. num 7.

Beneficium Episcopus licet cuicumque conferre non possit collationis tamen libertas ad impediendam alternatiuam non excluditur, decis.127. num.13.

Beneficia per assecutionem incompatibilium vacantiæ Sedi Apostolicæ reseruantur, quando ex eiusdem prouisione obtinentur, ibid. num.2.

Beneficia plura arguuntur ex distinctione bonorum, & nominatione diuersorum Presbyterorum, decis.206. num.1.

in Beneficijs, Laici simpliciter possunt deputare Capellanos, decis.2. num.21.

Beneficium parochiale cum per assecutionem, & possessionem alterius vacare dicatur, multo magis ius quodcumque, decis. 55. num.1.

Beneficia plura ad vnum altare institui possunt cum non occupent locum spiritualia, decis.266. num.5.

in Beneficio successor quando agit ad nullitatem pensionis ex defectu iustificationis valoris, solemnitates per triginta annos non continuatæ non attenduntur quin pensionarius illum planè probare teneatur, decis.142. num.13.

Beneficium vt obtineatur, quidnam probandum veniat, decis. 73. num.3.

Beneficiorum pluralitatem præseferunt prætensiones duorum separatæ, & distinctæ, decis.206. num.3.

Beneficia indultum non capit duplici reseruatione affecta, quando in eo talis facultas non exprimitur, decis.226. num.1.

Beneficium manuale non expectata morte primi prouisi alteri per nouam prouisionem conferri potest, decis.217. num.4.

Beneficij prouisionis litteræ Apostolicæ, si sint iustificatæ, executioni mittendæ sunt, decis.456. num.1.

quoad Beneficium Ius ex minima generali narratiua Pontifici innotescere non potest, decis.222. num.16.

in Beneficijs, in quibus non cesset qualitas manualitatis, decis. 1. num.29.

Beneficij fructus ratione laboris personalis inseruienti tantum debentur, decis.347. num.9.

in Beneficio successor acta, quæ non reperiuntur transportare non tenetur, decis.191. num.19.

Beneficia Ecclesiastica, vt quis valeat obtinere, debet esse annorum 14. secundum Concilium Tridentinum, decis.399. num.5.

Beneficij qualitas, & natura, vt habeatur, attendi debet vltimus status, decis.2. num.13.

Beneficium debet conferri, & qui habet conditiones ei qualitates necessarias, pro eius assecutione, decis.454. num.10.

Beneficialis status ex quibus penitus excludatur, decis.2. num.11.

Beneficia, quando conferuntur per Oeconomos, id denotat beneficia esse manualia, decis.2. num.12.

Beneficia, si non conferantur ab Ecclesiastica persona, quali-

tet

ter denominentur, ibidem num.10.
Beneficia, quod sint manualia, & non collatiua, ex quo probetur, ibid. num.9.
Beneficia Regulares possunt habere, quæ singularibus in titulo perpetui beneficij conferuntur, decis.148. n.10.
Beneficia ad duo nominatio facta pluralitatem ostendit, decis.206. num.2.
Beneficia Curata in simplicia conuerti non valent, decis.29. n.10.
Beneficia sunt conferenda iuxta Constitutiones illius Ecclesiæ, cuius sunt, decis.454. n.2.
Beneficium primum dimittere non tenetur prouisus stantibus molestijs, ne vtroque postea priuatus remaneat, decis.257. n.2.
ad Beneficium assequendum ille est præferendus, qui habet qualitates ad hoc necessarias respectu eius, qui eas non habet, decis. 494 num.8.
in Beneficio successor, quando agit ad nullitatem pensionis ex defectu iustificationis valoris, solemnitates per triginta annos non continuatæ non attenduntur quin pensionarius illum planè probare teneatur, decis.142. n.13.
Beneficium secundum incompatibile assequentem duos menses ad dimittendum primum habere quomodo procedit, decis. 223. num.10.
Beneficium esse pensione grauatum Titularis enuncians non censetur fateri illam esse validè reseruatam, decis.507. n.5.
Beneficij status vltimus attenditur, dum arguitur inter prouisos ab Ordinario, decis.514. n.14.
Beneficium in dubio præsumitur liberum, ibid. n 2.

CIRCA BENEFICIA.

Beneficij possessio, quando remaneat nulla, & infecta, decis.402. num.2.
Beneficij possessio, quando nulliter, & attentata fuit capta, est reuocanda, decis.410. n.8.
in Beneficialibus reus, & possessor releuatur ab onere probandi in quibus sufficit vincere per non ius actoris, decis 480. n.5. & 6.
Beneficium Ecclesiasticum quicumque per annum immediatè præcedentem possederit, quid indè inferatur, decis.402. n 2.

DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS CIRCA RESIGNATIONEM.

de Beneficio prouiso Apostolico in mense reseruato vacante mandatum de manutenendo est concedendum, decis.317. n.1.
in Beneficij reseruatione clausula, *subrogationis gratiosæ*, ad cuius effectum apponitur, decis.402. n.9.
Beneficij collatio, & resignatio facta post obitum Episcopi, & respectiuè recepta post renunciationem, valet, decis.176. n.16.
Beneficio in mense Sedi Apostolicæ reseruato vacante, collatio non ad Capitulum siue Ordinarium loci, sed ad Papam spectat, decis. 248. num.3.
Beneficia ob Ordinarijs contrà dispositionem Conc. Trident. vnita, ipso iure reseruata censentur, decis.307. n.21.

DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS QVOAD VACATIONEM.

Beneficium, quando semper fuit plenum, non potest dici vacare per obitum, decis.414. n.8.
Beneficij vacatio per obitum, dicitur iustificata, dum etiam contraria pars ex tali vacatione per obitum pariter venit, decis. 456. num.2.
Beneficia vacantia conferri Patrimonialibus dum positiuè admittitur, Testium examen non est necessarium, decis.127. n.3.
Beneficij vacationes plures, quando fuerunt narratæ, cum clausula generalis, *quouis modo*, sufficit tunc vt in vna specie iustificetur vacatio, decis.456. n.3.
Beneficij vacatio reseruati per vnionem nullam, & inualidam consumpta non dicitur, decis.307. n.22.
Beneficia, quando fuerunt impetrata à Papa vti deuoluta, qui modus vacandi excludit omnem alium modum vacandi, decis. 402. num.31.
Beneficiorum in Curia reseruatio, vel intrà duas dietas vacantium ante promulgationem, *extrauagantis*, generaliter inducta fuit, decis.266. num.20.
Beneficia Ordinarius in mensibus Sedi Apostolicæ reseruatis vacantia conferre non potest, decis.254. n.5.
Beneficio vacante ex collatione Ordinarij, virtus decreti solam vacationem ex collatione Papæ comprehendentis cessat, decis. 127. num.8.
Beneficij vacatio mense Augusti, qui est Apostolicus dicitur reseruata, ibid. num.1.
Beneficij vacatio per mortem vltimi possessoris ad effectum immissionis in eo probari debet, decis.96. n.1.

DE BENEFICIIS QVOAD VALOREM.

Beneficij valor probatur ex depositionibus duorum Testium, decis. 405. num.11.
Beneficij valor narratus per non excessum, leuioribus probationibus iustificatur, decis.456. n.5.
Beneficij valor, vt iustificetur semiplena probatio sufficit, decis. 249. num.4.
Beneficij valor narratus per non excessum, qualiter probetur, decis.456. num.4.
Beneficium, quod non excedat valorem tot ducatorum, probari potest ex narratiua partis aduersæ, decis.176. n.1.
Beneficij valor de iure præsumitur talis, qualis fuit narratus in præcedentibus gratijs, decis.456. n.. . . .
Beneficij valor probatur per Testes de publica voce, & fama deponentes, decis.529. num.4.

IN BENEFICIALIBVS.

in Beneficialibus status vltimus attenditur ad substituendam prouisionem, decis.514. num.3.
in Beneficialibus datur multiplicatio titulorum, decis. 380. num. 9. & 10.
in Beneficialibus actore mortuo lis finita censetur, decis.56 n.2.
in Beneficialibus sequestro est locus dum ius vtriusque collitigantis est turbidum, decis.504. num.1.
in Beneficialibus multiplicatio titulorum datur, decis.292. n.3.

BENEFICIATVS.

Beneficiati obitus probatur ex resignatione Ordinatij, qui motu proprio prouisit, decis 480. n.18. & 19.
Beneficiati de pensionibus quas tamquam præmium laboris, & operis diurni atque nocturni acquirunt, liberè tam inter viuos, quàm in vltima voluntate disponere possunt, etiamsi eædem inexactæ remaneant, decis.233. n.2.
Beneficiati pares redditus obtinentes dum excluduntur à Testamento, cæteri non Beneficiati admissi censentur, decis.57. n.6.
Beneficiatus hæres cum iure proprio ex persona Testatoris non autem exequutoris in Iurepatronatus succedat eiusdem facto contrauenire, & nominationem alterius impugnare rectè potest, decis.217. n.12.
Beneficiatus habens actionem ad fructus beneficij tenetur ad solutionem pensionis, decis.467. n.3.
Beneficiatus impeditus percipere fructus non tenetur ad pensionem, decis.476. num.4.

BENEFICIVM QVOAD PROPHANA.

Beneficium Inuentarij non perdit hæres per omissionem descriptionis aliquorum bonorum, decis.379. n.13.
Beneficium restitutionis in integrum transmittitur, etiam ad hæredem hæredis, decis.43. n.37. & 38.
pro Beneficijs à Matre receptis donatio facta à filio non est personalis, sed transit ad illius hæredes, decis.477. n.3.
absque Beneficio Inuentarij hæres hæreditatem Patris adeundo, sibi legis authoritate de omnibus satisfecisse præsumitur, decis. 344. num.11.
cum Beneficio legis, & Inuentarij Moniales adeuntes hæreditatem, ac de bonis in eo descriptis rationem reddentes, à Iudice mediante subhastatione vltrà vires hæreditarias grauari non debent, decis. 141. num.1.
Beneficium aditionis per viam restitutionis filijs solum intrà triennium à lege conceditur, decis.222. n.18.
Beneficium retentionis creditori ad inanes circuitùs euitandos permittitur, quando solutio nulla exceptione coerceri potest, decis. 140. num.3.
Beneficium restitutionis intrà aliud quadrimestre non intrat quando filia est maior 25. annorum, cum minor saltem in hoc priuilegium habeat, decis.222. n.19.
Beneficiatus hæres, quando faciat fructus suos, decis.79. n.21.

BENEPLACITVM APOSTOLICVM.

Beneplacitum Apostolicum præsumitur ex lapsu centum annorum cum subsequuta obseruantia, decis.510. n.9.
Beneplacitum Apostolicum quarumcumque solemnitatum defectum supplet, decis.62. n.13.
Beneplacitum præsumptum ex Constitutione Vrbana super præiudicialibus Ecclesiarum tollitur, decis.101. n.16.
Beneplacitum Principis, quando est reseruatum cum clausula, *quatenus opus sit*, quid importet, decis.12. n 6. & 7.
Beneplacitum Apostolicum requiritur in alienatione rei Ecclesiæ, decis 474. num.1.
Beneplacitum Apostolicum licet realiter expeditum, deficiente consensu Ordinarij, & nullitate exindè Summo Pontifici ignota resultante, defectum dismembrationis non supplet, decis.29. n.9.
Beneplacitum Apostolicum licet de eius imperratione non constet, ob lapsum 30. annorum iuncta obseruantia interuenisse præsumitur, decis. 191. num.13.
Beneplacitum Apostolicum vbi in emphyteusi solitum alteratur semper est necessarium, decis.113. n.6.
Beneplacitum Principis, pro derogatione fideicommissi stante clausula, *quatenus opus sit*, non requiritur, nisi si derogatio necessaria probetur, decis.264. n.17.
Beneplacitum Apostolicum, & licentia Ordinarij ad nouas fundationes construendas copulatiuè exiguntur, decis.225. n.4.
vbi Beneplacitum Apostolicum præcessit reseruatione non opus est, decis.235. num.11.
Beneplacitum Apostolicum, quando non adest, in concessione emphyteusis bonorum Ecclesiæ, non immutatur eorum natura, decis.119. num.16.
ad Beneplacitum possessio concessa, qui id importet, & quid si in causam piam, decis.21. n.20. & 21.
Beneplacitum Sedis Apostolicæ tacitum, vt inducatur lapsus centum annorum requiritur, decis.225. n.12.
Beneplacitum Principis in aliquo contractu reseruatum à partibus, intelligitur, *quatenus opus sit*, decis.12. n.8.
præter Beneplacitum Apostolicum, & Ordinarij consensus ad fundationem noui Conuentus copulatiuè requiritur, decis.160. n.3.
Beneplacitum Apostolicum requiritur in alienationibus bonorum Ecclesiæ, siue bona distrahantur per venditionem siue permutationem, decis.384. num.14.
Beneplacitum Apostolicum in alienatione rerum Ecclesiæ necessarium, cum actus retrouenditionis census sit necessarius, nullatenus requiritur, decis.194. n.14.
Beneplaciti Apostolici defectus, quando non possit allegari à collitigante, decis.522. n.5.

Beneplacitum Apostolicum non supplet causam, nec euidentem vtilitatem, decis.510.n.10.& 11.
Beneplacitum Principis pro derogatione fideicommissi stante clausula, *quatenus opus sit*, non requiritur, nisi derogatio necessaria probetur, decis.364.n.17.
Beneplacitum Apostolicum requiritur, quando alteratur solitum in Inuestitura Emphyteusis Ecclesiasticæ, decis.481.n.5.
Beneplacitum Apostolicum in transactione inter duas Ecclesias stipulata omninò est necessarium, decis.231.n.7.
sine Beneplacito Apostolico translatio ad dirimendas dissentiones in iudicio deductas pro bono pacis etiam fieri potest, decis.62.n.9.
Beneplacitum Apostolicum non requiritur in reductione pensionis, decis.507.num.10.
Beneplacitum Apostolicum ex obseruantia tantum centenaria præsumitur, decis.481.n.7.& 8.
Beneplacitum Apostolicum, quod non interuenerit in permutationem bonorum Ecclesiæ ex quo doceatur, decis.184.n.6.
sine Beneplacito Apostolico bona Ecclesiastica inualidè alienantur, decis.310. num.20.

BIGAMVS.

Bigamus, quando fit capax obtinendi pensiones Ecclesiasticas, decis. 247.num.26.
Bigamus, quando dicatur capax cuiusque pensionis Ecclesiasticæ, ibid. num.24.
Bigamiæ exceptio, tamquam requirens altiorem indaginem non impedit executionem obligationis Cameralis, ibid. num.23.

BONA IN GENERE.

Bona, quando pro additamento dotis sunt assignata de illis prout de ipsa dote est iudicandum, decis.281.n.12.
Bona donationis tamquam expresè alienari prohibita non possunt cadere sub generali obligatione, decis.11.n.5.
Bona donata filij quando recognoscunt à munificentia donantis, non autem à primo donatario, in illis tamquam Patris hæredes Iure transmisso succedunt, decis.71.n.9.
Bona vinculo fideicommissi obnoxia fideicommissarius etiam à grauato hærede distracta vindicare potest, decis.143.n.10.
Bonorum per diuisionem, quando non constat de voluntate renunciandi fideicommisso, parum iuuat clausula *ad habendum, &c.* decis.386.num.6.
Bona dum non docetur fuisse in vita, nec in hæreditate defuncti existere præsumuntur, decis.401.n.1.
Bonorum in communi Religio quando est capax, Professus in ea pro mortuo non habetur, decis.57.n.2.
Bona patris, & filiorum, an sint consideranda tamquam diuersæ species bonorum, decis.531.n.3.
Bona fides ad effectum probandi possessionem est necessaria, decis.33 num.7.
Bona exequutata mobilia propria possidentis præsumuntur, decis.340. num.5.
de Bonis temporalibus tam per contractum inter viuos, quàm per vltimam voluntatem ad libitum disponere potest Religionem ingredi volens, decis.22.n.3.
super Bonis diuisis Ius delatum virtute fideicommissi purificati remissum præsumitur, decis.174.n.3.
Bonis paternis renuncians semel non potest amplius succedere in eisdem, decis.244.n.1.
Bonorum hæreditariorum valor, nisi clarè, ac distinctè per scripturas concludentes probetur, contra hæredes semper est præsumendum, decis.31.n.5.
in Bonis alterius, quam debitoris executio facta remanet nulla, decis. 424.num.5.
super Bonis inæstimatis euictio sequuta reddit creditum illiquidum, licet sit secus, quando bona partim sunt æstimata partim non, decis. 488.num.12.
contra Bona directo dominio Ecclesiæ subiecta executio non competit, decis.149.num.5.
Bona loco legitimæ subrogata absque vllo onere delata præsumuntur, decis.264.num.16.
ex Bonis datis in dotem, partim in bonis liberis, & partim in bonis fideicommissarijs, lucrum dotale debetur tantum ex bonis liberis, decis.204. num.1.
ex Bonis primogenituræ debent distrahi ea, quæ ipse constituens primogenituram disposuit, vti distraheretur, decis.464.n.8.
Bonorum minoris venditio sine solemnitatibus Statuti Vrbis facta ipso Iure nulla est, decis.139.n.4.
ex Bonis liberis dotes, quando habentur, non ex bonis fideicommissarijs sunt soluenda, decis.332.n.10.
Bona emphyteutica alienans sine beneplacito Proprietarij cadit ab eis, decis.210.num.23.
Bona primogenituræ subiecta ex Inuestitura, & solutione Canonis iustificantur, decis.310.n.4.
Boni actio de benè vtendo, & fruendo, non competit ex contractu, vel alia obligatione Camerali, decis.13.n.2.
Bona præsumuntur eius à quo possidentur, decis.424.n.4.
de bonis proprijs Testator non de alienis testatus præsumitur cum de suo non de alieno testari debeat, decis.183.n.1.
in Bonis stabilibus fructus ad rationem quinque pro centenario taxati sunt à lege, decis.451.n.4.
Bonorum vsusfructus dotalium post mortem vxoris cui debeatur, attendenda Statuta, & Consuetudines locorum in hoc sunt, decis. 382.num.6.
Bona donata hæreditatis nomine non veniunt, decis.455.n.14.
Bonorum francationes factæ de tempore quo fratres bona, & negocium communiter administrabant, ex pecunijs communibus factæ censentur, decis.308.n.12.
Bona minoris inualidè alienantur si in genere narretur Iudici, quod ea alienantur pro debito hæreditatis in genere, decis.400.n.3.
super Bonis proprijs hæredis grauati Saluianum pro reintegratione fideicommissi non competit, nisi ipse habeat notitiam fideicommissi, & bona ei subiecta dolosè distraxerit, decis.114.n.7.
Bona pro bonis possidens sub eo prætextu ad alia conuolare non potest, decis.353.n.4.
Bona omnia, quando censeantur fideicommisso supposita, decis.531. num.9.
Bona à successoribus possessa in eodem loco vbi Authores possidebant, à primo possessore prouenisse censentur, decis.343.n.12.
Bonorum administratori nihil præiudicat, dum ex absolutoria sententia in eiusdem fauorem edita omnia ritè, & rectè gesta præsumuntur, decis.28.n.6.
de Bonis vniuersalibus dispositio indefinitè facta hæreditati æquipollet, decis.45.num.4.
Bonorum deliberatio facta vigore mandati nulli, non sustinetur, decis.395.num.6.
tam Bona viri, quàm Soceri pro dote obligata in quibus casibus mulier habere dicatur, decis.249.n.5.
Bona donantis expressè alienari prohibita, licet specialiter sint obligata, tamen ad vocatos, & substitutos liberè deuoluuntur, & vt talia vindicari possunt, decis.11.n.6.
Bonorum possessio præsens ex sustentatione litis probatur, iunctis testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis, decis.278.n.18.
Bona libera quando adsunt, dos in fideicommisso subiectis non restituitur, decis.393.n.18.
Bona, quæ non sunt hæreditaria viri, sed proueniunt ex alio capite ad vxorem non possunt computari pro bonis in restitutione dotis contentis, decis.118.n.7.
Bona in donatione reseruata ad effectum testandi de illis donante non disponente vadunt venienti ab intestato, decis.476. num.3. 6. & 7. Quod amplia, vt n.8. & 9.
Bonorum dotalium vsusfructus post vxoris obitum, cum filijs, quæritur patri, vel marito, decis.382.n.4.
Et hoc quidem ex propria persona obonera, quæ substinuit, non ex iure patriæ potestatis, ibid. n.5.
Bonorum diuisio si fuerit facta propter eorum separationem ex ea non potest inferri ad aliquam renunciationem, decis.286.n.3.
Bonorum renunciatio eo fortius firmatur, dum fuit per viam donationis inter viuos, decis.461.n.2.
Bona ex transactione in vim Testamenti assignata ad identitatem eorum probandam sufficiunt, decis.310.n.3.
Bona fideicommisso conditionali supposita non possunt eligi pro Trebellianica, nisi verificata conditione, decis.416.n.4.
in Bonis debitoris apothecæ, quando reperiuntur, ad eumdem spectare præsumuntur, donec contrarium plenè probetur, decis.75.num.3.
ad Bona donata associatio retardatur prætextu reseruationis quando res reseruata fuit ab eodem donante tradita, decis.476.n 4.
Bonorum ratio ab eis est reddenda ad quorum manus deuenerunt, & non ad alios, decis.415.n.18.
ex Bonis parentum filio, quicquid capit, vel ad eum peruenit quouis titulo siue institutionis, legati, aut fideicommissi, in legitimam imputatur, decis.226.n.1.
Bona minoris, quando venduntur pecunia debet esse præsens, decis. 410.num.12.
Bona ex vetustissima possessione à descendentibus possessa, pro portionibus, & subsidiarijs partibus ipsi à Testatore, assignata præsumuntur, decis.293.n.3.
super Bonis sub directo dominio Ecclesiæ vigore Statuti Vrbis executiuè agi non potest, decis.238.n.3.
Bonorum separatio, an & quando ab Aduersarijs impediri non possit, decis.343.n.2.
Bona præsumuntur eius contra quem fuit facta executio, quando penes eum reperiuntur, decis.224.n.7.
in Bonis auiæ legitima cum fructibus debentur à die eius obitus, decis. 301.num.1.
Bona paterna quando non sufficiunt ex bonis fideicommisso subiectis vsque ad quantitatem Iudici benè visam dos constituitur, decis. 28.num.7.
Bonorum diuisio per Procuratores non operatur renunciationem fideicommissi, si id non habebant in bonis, decis.386.n.7.
Bona quando sunt vinculata fideicommisso, non possunt dici libera, decis.377.n.4.
Bonorum sequestratio regulariter de iure est prohibita, decis.504. num.1.
Bonorum alienatio facta contra formam à Testatore ordinatam est inualida, decis.494.num.6.
Bona vnita, vt remaneant in vna persona, qualiter soleat disponi, decis.454.num.9.
Bona fideicommissarius vinculo fideicommissi obnoxia etiam à grauato hærede distracta vindicare potest, decis.114.n.10.
ex Bonis stabilibus creditum, quando, & alijs effectibus fructiferis quorum loco pecunia fuit subrogata prouenit, ex ea fructus exigi omni Iure possunt, decis.236.n.4.
Bonorum adiudicatio in vim sententiæ suspectæ non afficit creditores, decis.455.n.11.
de Bonis futuris, sed tantum de præsentibus, priuilegium Benedicti XIII. & confirmatio Pauli II. dum non faciunt mentionem, futura non comprehendunt, decis.24.n.1.

Bono-

Bonorum minoris venditio sine solemnitatibus Statuti Vrbis facta ipso Iure nulla est, decis.139.n.4.
Bona stabilia de sui natura fructifera regulariter quinque pro centenario iuxtà legalem præsumptionem reddere solent, decis. 167. num.1.
Bonorum adiudicatio, quando post subhastationem intret, decis. 424.num.14.
pro Bonis hypothecatis creditor aliorum possessionem habens, ex ijsdem fructus exegisse præsumitur, decis.343.n.2.
Bona contenta in Testamento diuersa ab illis, quæ in donatione comprehenduntur, non confunduntur inter se, sed cadunt sub sua dispositione, decis.515.n.19.& 20.
Bona super dote viro consignata, quatenus consumpta reperiantur, ipsorum consumptio damno mulieris cedere debent, decis. 302. num.6.
Bona Testatoris ex diuisione, & ipso Instrumento venditionis iustificantur, decis.358.n.2.
Bonorum separatio debitoris à bonis hæredis, in quo casu iustè facta censetur, decis.343.n.1.
de Bonis possessis vti liberis Testes ab omnibus fideicommissis, & vinculis donationum deponentes, cum non extet contrarij, vel initij memoria etiam ad præscriptionem immemorabilem probandam sufficiunt, decis.253.n.2.
Bona stabilia, & credita notabilis valoris pauper non potest dici, si quis habeat multa, decis.17.n.12.
Bona quando inter hæredes diuiduntur, ea quæ vni in portionem obueniunt, alteri eodem valore compensata censetur, decis. 239.num.8.
Bona donata nepoti in contractu matrimonij indistinctè pro omnibus iuribus eidem competentibus, ius considerabile hæredi fideicommissarij importare non possunt, cum non constet quanta sit portio paterna, & quale ius super ijsdem bonis competit, decis.85.n.4.
Bona minoris, si quando alienantur pro solutione alicuius debiti, debet in specie narrari qualitas debiti, decis.400.n.4.
Bona in hæreditate fideicommittentis, & ab illo possessa fuisse, ex Instrumentis transactionis, & diuisionis liquido demonstratur, decis.277.num.7.
Bona hæreditaria quando alienantur pro alimentis rationabiliter potest deueniri ad alienationem proprij capitalis, decis.115.n.6.
Bonorum identitas ex Testamento fideicommittentis, Instrumento adeptæ possessionis, Inuentario, & alijs concludenter probatur, decis.304. n.4.
Bonorum possessionem assequutus, ad quintam partem eorum vigore obligationis tenetur, decis.255. n.5.
Bona etiamsi possideantur tantum à Clerico pro tertia parte pro indiuiso, & remota etiam admissione idem adhuc citari debet, decis. 114.num.4.
de Bonis vltimas voluntates renunciatio facta concernens non comprehendit prouenientia ex contractibus, quod amplia, decis.487. num.5. & 6.
Bona per transactionem bona fide celebratam possessa adimi non possunt, nisi per tres conformes translatio prius infirmetur, decis. 359.num.3.
Bona hæreditaria descripta in inuentario, quod extent, præsumuntur dum non docetur de contrario, decis.398.n.17.
de Bonis hæres quæ ad ipsius manus non peruenerunt rationem reddere non tenetur, decis.153.n.14.
de Bonis exactis hæres grauatus rationem reddere tenetur, decis. 294.num.8.
Bona hæres grauatus possidens post mortem Testantis in locis, vbi adsunt bona fideicommissaria si non doceatur de noua acquisitione, præsumuntur etiam ea fideicommissaria, decis.111.n.20.
Bona à successoribus possessa in ijsdem locis in quibus Testator possidebat, hæreditaria, & eius primogenituræ subiecta præsumuntur, decis.310.n.5.
in Bonis Patris ius pro se ac filijs adstipulanti donatis filijs nisi hæredes existant ipsis nullatenus delatum censetur, decis.129.n.3.
Bona prouenientia ex fideicommisso, clausula, *sine præiudicio venientium ab intestato*, præseruat etiam, decis.312.n.32.
super Bonis possessis creditor, nisi molestias patiatur, variare non potest, decis.343.n.7.
Bona permaneant perpetuis futuris temporibus penes suos hæredes institutos, & substitutos, verba æquipollent verbis, de hærede in hæredem, decis.67.n.10.
Bona à descendentibus grauatis possessa eadem præsumuntur, cum de alio titulo acquisitionis per filios non doceatur, decis.277. n.8.
Bonorum deliberatio debet fieri maiori oblatori, & meliorem conditionem facienti, decis.109.n.7.
Bona in contumacia condemnatorum ex Statuto Mediolanensi ipso iure, & facto apprehensa dicuntur, etiamsi actu ipso apprehensa non fuerint, decis.214.n.6.
Bona descripta tamquam existentia in hæreditate penes hæredem remansisse censentur, donec reddita ratione contrarium probetur, decis.153.n.15.
Bona libera quando adsunt pro soluenda dote, eadem super fideicommisso particulari constitui non potest, decis.304.n.17.
Bona fides arcetur, cum incertam litem super donatione exoriri posse non timeatur, decis.212.n.14.
Bona super dote viro consignata, quatenus consumpta reperiantur, ipsorum consumatio damno mulieris cedere debet, decis. 303.num.6.
Bonorum minoris in alienatione, etiam de iure, necessariæ sunt solemnitates, decis.401.n.10.
Bonorum possessionem, & dominium accipiens, tunc dictorum bonorum augumentum, & decrementum ad eum spectant, decis. 48.num.17.
Bona in familia penes natu maiorem sæcularem Testator volens integraliter conseruare, non excludit Professum, cum durante sua vita bona penes ipsum existentia adhuc in familia conseruari dicantur, decis.57.num.9.
Bonorum identitati diuersitas nominum Testatoris non obstat, dum nomen & agnomen eiusdem ex pluribus instrumentis satis iustificatur, decis.278. n 4.
Bona paterna sub eodem nomine, *Bonorum*, & cum eadem qualitate, *eorum*, repetita, fratribus respectiuè communia fuisse censentur, decis.262. num.6.
Bonorum reinuestimentum alienatorum culpam Tutoris auget, dum illud factum apparet cum fideiussore qui decoctus obijt, decis.330. num.13.
Bonorum inuentarium ab hæredibus hæredis longè post mortem Testatoris factum identitati bonorum vim non facit dum bona diuisa fideicommittentis fuisse inter hæredes conuenit, decis.278.n.11.
Bonorum redditus stabilium solent taxari ad rationem quinque pro centenario, decis.220.n.3.
de Bonis debitoris, aditio debet esse clara adhoc vt hæreditas adita dici possit, decis.432.n.14.
Bona obligata hæredis per defunctum eatenus tenentur creditoribus quatenus ipse rationem non reddit, decis.488.n.7.
Bonorum alienationi pro sua parte explicitè consentient, eamdem insimul cum cohærede resignasse censetur, decis.239.n.2.
Bonorum stabilium fructus taxantur ad rationem quinque pro centenario, decis.420.n.2.
Bona conseruari in eius Domo, donator quod voluerit, colligitur, si excluserit professos in Religione, decis.406.n.30.
Item si prohibuerit omnem distractionem bonorum extra Agnationem, ibid.n.31.
Bona donata non continentur in donantis hæreditate, decis.339. num.3.
Bona fides inducitur ex leui, & colorata causa, etiam in materia Spolij, decis.417.n.5.
de Bonis omnibus donatio facta reseruatis tantum scutis decem ad effectum testandi, attenta parua summa reseruata tamquam valdè dubia difficulter subsistit, decis.65.n.6.
Bona assignata pro additamento dotis non autem tamquam paraphrenalia data fuisse, ex pactis probatur, decis.271.n.17.
Bonorum donatio generalis non comprehendit iura & actiones debitorum, decis.106.n.7.
vt Bona remaneant inter suos hæredes perpetuò, & perpetuitate adiecta, intelligi debet in suos hæredes sanguinis, decis. 97. num.11. & 12.
Bonorum alienatio ex quibus verbis à disponente dicatur, decis.415. num.6.
Bona à Patre donata non dicuntur fideicommisso grauata nec vti talia à filio debitore possidentur, cum donatio facta tam filijs, quàm Patri tot donationes quot personas includat, decis.71.n.7.
Bona ex pretio argentorum fideicommissorum acquisita, in illorum locum etiam ad effectum restitutionis fideicommissi subrogata censentur, decis.66.n.2.
à Bonis & proprietate, successorem in vsufructu causali & in ipsa proprietate vocatum declarat, decis.154.n.23.
in Bonis Aui successio ad terminos intestati redacta ad filiam, & nepotem ex vna filia prædefuncta, alteri ex alia filia nepoti æquè deferri debet, decis.470. n.2.
Bonorum alienatio in tertios possessores stipulationem, & obligationem in bonis proprijs inducit, non secus ac si ab initio obligatio pura fuisset, decis.285.n.11.
Bonorum vsusfructus dotalium post mortem vxoris cum filijs, si Staturum, vel consuetudo loci in hoc non sit, seruatur Ius commune, decis.382.n.7.
Bona donata non reuertuntur ad donantem, sed renuncians, vel donans donationem, seu renunciationem seruare tenetur, decis. 458.num.12.
Bona vendita cum pacto retrouendendi, secuta retrouenditione, res libera redditur, prout erat de tempore venditionis, & perinde, ac si res vendita non fuisset, decis.494. n.5.
de Bonis liberis obiectio ex quibus detrahenda erat legitima non subsistit, cum contrarium ex ipso inuentario probetur, decis. 179.num.4.
Bonorum collusio sub prætextu dissipationis non euitatur, dum eorum dissipatio non producitur, & iustificatur, decis.41.n.8.
de Bonis alicuius habens facultatem disponendi, si de eis non fecerit mentionem in suis dispositionibus, non est dicendum de eis dispo- suisse, decis.79.n 3.
de Bonis locatis satisfactione pro tempore conductionis data absolutio ab vlteriori solutione meritò competit, decis.362.n.11.
Bonorum subhastatorum venditio dicitur finis executionis, decis.218. num.1.
de Bono iure alicuius quando constat, benè per Iudicem venit canonizandum, decis.377.n.20.
Bona, dum separatim venduntur maiori pretio venduntur, minori tamen si in vniuersum, decis.252.n.13.
Bona, tam præsentia, quàm futura hypotheca generalis comprehendit omnia, decis.505. n.4.
Bona professi ipso viuente statim in Monasterium transeunt, decis.257.num.14.
de Bonis stabilibus fructus, quando agitur ad rationem quinque pro

pro centenario taxari debent, decis.165. num.9.

ad Bona renunciata renuncianti amplius non datur regressus, decis. 146. num.3.

Bona litibus inuoluta, & creditoribus Patris hypothecata bona libera dici non possunt, decis.179. n.5.

Bona descripta in inuentario facto ab hærede præsumuntur adesse, donec non probatur eorum deficientia vel error, decis.398. num.18.

Bona patris, & filiorum, an sit consideranda tamquam diuersæ species bonorum, decis.531. n.2.

Bonorum identitas ex confessione partis aduersæ, quæ illorum vti fideicommisso subiectorum possessionem cœpit, probatur, decis. 203. num. 18.

Bona ex pacto transacta, quando ad manus alterius transigentis peruenerint, Cessionario pro consequenda quinta parte fructuum mandatum de associando in vim pacti est concedendum, decis. 510. num.13.

Bona reperta in hæreditate defuncti stant ad vtilitatem hæredum, decis.411. num.2.

Bona quibus stantibus, possint minimè considerari, vti singula, decis.531. num.4.

Bona ab hæredibus possessa eadem fuisse censentur, quæ à maioribus possidebantur, nisi intermediæ, & particulares acquisitiones probentur, decis.310. n.15.

Bona probantur esse fideicommissaria ex instrumento diuisionis dictorum bonorum, vt talia, decis.111. n.18.

Bonorum valore firmato facilè est taxare fructus, decis.229. n.5.

Bonorum dotalium vsusfructus post mortem vxoris licet patri fuerit quæsitus, quid inferatur, decis.382. n.11.

BONA ECCLESIASTICA.

Bonorum Ecclesiasticorum natura, non immutetur, dum inualidè fuerunt transmissa ad extraneos, decis.319. n.14.

in Bonorum permutatione Ecclesiæ, requiritur etiam Beneplacitum Apostolicum, decis.384. n.13.

Bona Ecclesiastica inualidè alienantur sine Beneplacito Apostolico, decis.319. n.20.

Bona Ecclesiastica, si concedantur alicui, vt etiam ad extraneos possint transire hæredes, requiritur Beneplacitum Apostolicum, ibid. num.15.

Bona Ecclesiæ, vt propter æs alienum ipsius validè alienentur, non solum debet constare de debito, decis.384. n.8.

Verum etiam requiritur, vt Creditores vrgeant apud Iudicem, ibid. num.8.

Bona Ecclesiæ non possunt ab ea dismembrari sine Beneplacito Apostolico, decis.54. n.42.

Bonorum Ecclesiæ alienatio absque Beneplacito Apostolico fieri non potest, decis.127. n.2.

Bona inter Clericum, & Laicum pro indiuiso possessa, donec separentur, de parte Ecclesiastica vti magis digna à Laicis in eadem sententia comprehensa debet iudicari, ad effectum vt quoad vtramque appellatio permittatur, decis.114. n.2.

Bonorum Ecclesiæ alienatio sine Beneplacito Apostolico non valet, decis.48. n.24.

de Bonis Ecclesiæ Papa potest disponere, quomodo vult, vti absolutus Dominus, decis.374. n.3.

BONA FIDEICOMMISSARIA.

Bonorum diuisio fideicommissi vnde principaliter effectum fuerit sortita, decis.174. n.10.

Bona fideicommissaria pro dote capi non debent, sed fructus tantum sunt exequutandi, decis.340. n.3.

Bona fideicommissi non intrant in fideicommisso, si de illi potuerit hæres disponere, decis.171. n.2.

Bona fideicommissaria, quando remaneant libera ita vt sint transmissibilia ad quoscumque hæredes, decis.408. n.15.

Bona fideicommissaria renunciata donatarius ad extraneum hæredem transmittere potest, nisi in casu quo spes succedendi ex vltima voluntate prodiret, decis.58. n.4.

in Bonis fideicommissarijs detractio pro dote non competit probata deficientia bonorum liberorum ex quibus fideicommissum solui poterat, decis.277. n.19.

Bona fideicommissaria maritus sumens in dotem, tunc resoluto iure dantis per mortem vxoris sine filijs, dicitur resoluta dos, decis.18. num.4.

ex Bonis fideicommissarijs dos non potest constitui quando non adest dispositio Testatoris, vel Legis, decis.204. n.13.

Bonorum fideicommissi dispositio refertur ad bona, quæ verba Testatoris particulariter percutiunt, decis.94. n.10.

Bona probantur esse fideicommissaria ex Instrumento diuisionis dictorum bonorum, vt talia, decis.111. n.18.

Bona fideicommissaria hæres non ostendendo extare, vel sine eius culpa perijsse, eadem distraxisse præsumitur, decis.294. n.6.

Bona fideicommisso subiecta, si pro debito distrahantur, dum sequitur eorum recuperatio, ad quem spectabunt, decis.428. n.1.

Bonorum fideicommissariorum alienationes, ex causa tantum permittuntur, ibid. n.8.

Bonorum fideicommissariorum alienatio ex causa dotis sustinetur ob deficientiam bonorum liberorum, decis.351. n.1.

Bona fideicommissaria quando ad fœminam, vel extraneos veniunt, natura legitimæ excitatur, & ad pristinam suam naturam cuiuscumque oneris reiectiuam redit, decis.267. n.7.

Bona fideicommissaria recepta in dotem, absque vlla protestatione censetur illa sumere iuxta naturam dictorum bonorum, decis.204. num.7.

Bona, quod sint fideicommissaria probatur ex confessione ipsius hæredis facta in testamento enunciando talia bona fideicommissaria, decis.111. num.19.

ex Bonis fideicommisso particulari subiectis legitima detrahi non potest, decis.183. n.27.

Bona fideicommisso supposita ad quoscumque deuoluuntur, restitutioni ad fauorem substitutorum sunt obnoxia, & alter alteri restituere tenetur, decis.183. n.13.

super Bonis ad fideicommissum spectantibus transactio facta in præiudicium vocatorum non sustinetur, decis.153. n.25.

Bona fideicommissaria, quando sunt particulari fideicommisso subiecta non possunt alienari pro Trebellianica, decis.416. n.11.

BONONIENSE formularium liberam diuidentibus ac ipsorum hæredibus, alienandi facultatem concedit, decis.174. num.18.

Bononiæ consuetudo taxandi redditus bonorum stabilium est quinque pro centenario, decis.229. num.4.

Bononiæ mobilia & suppellectilia ex communi vsum loquendi pro vno eodemque habentur, decis.282. num.25.

B R E V E.

Breue Pontificis Religionis obstaculum remouens, & Abbatem ad fructus percipiendos, & in vsus proprios conuertendos habilem reddens, fideicommisso non derogat, decis.57. num.15.

Breue quando est fundatum in reseruatione non potest exequi, nisi reseruatio plenè & concludenter probetur, decis.266. num.26.

Breuis exequutio in reseruatione fundati vt fiat, probatio talis esse debet vt Indultum omninò excludit, ibid. num.27.

Breue laborans defectu intentionis nullius est momenti, decis.205. num.1.

Breuis exequutio prætextu exceptionis turbidæ retardari non debet, decis.266. num.25.

B V L L A.

Bulla Baronum, seu Clementina Constitutio non habet locum in his, qui non sunt actualiter Barones, decis.11. num.11. & 12.

Bullæ nec Pontificum in præiudicium Tertij non operantur, decis.452. num.7.

Bullæ, & Priuilegia quæ reuocantur vim probationis destruunt, decis. 5. num.10.

in Bulla ex derogationibus positis arguitur Papæ dispositio, decis.538. num.29.

Bullarum Pontificiarum actus promulgationis ipsimet ordinanti, non autem exequenti tribuendum est, decis.54. num.12.

Bullæ Priuilegia, & quæ reuocantur vim probationem destruunt, decis.5. num.10.

Bulla quæ reuocata fuit nullam facit probationem, ibid. num 7.

Bullæ Summorum Pontificum, & Canones reuocant quæcumque priuilegia pertinentia ad ædificationem noui Conuentus, nisi seruare forma Concilij Tridentini, &c. per totum, decis.115. num.4.

Bullæ legitimatio non contraria suffragatur, etiamsi sine præiudicio substitutorum, & venientium ab intestato facta fuisset, decis.151. num. 10.

C

C A D V C I T A S.

Caducitas ob retardatam Canonis solutionem euitatur per illorum depositionem, decis.517. num.5.

à Caducitate paupertas ex causa non solutionis canonum incursa Emphyteutam regulariter immunem reddit, decis.33. num.8.

Caducitas, quando solemniter fuit remissa, ad eam agi non potest, decis.375. num.17.

Caducitate hæredi non adiecta nisi in casu quo matrem molestaret, eadem non est intelligenda nisi in illis casibus in quibus fuit apposita, decis.321. num.12.

absque Caducitatis vitio mulier cum dispensatione Summi Pontificis potest se nubere cui vult, decis.185. num.2.

à Caducitate pauper ob retardatam Canonis solutionem excusatur, decis.473. num.1.

Caducata substitutione primi gradus, hæreditas remanet cum eodem onere restitutionis vlterioribus institutis, qui in gradum per emptorum ingrediuntur, decis.295. n.3.

Caducitas domus omnibus ad emphyteusim successiuè vocatis obesse solet, decis.33. num.2.

Caducitas remissio sine scientia deuolutionis non intrat, decis. 75. num.18.

Caducitas à marito incursa, vxori nocere non debet, ad quam titulo Inuestituræ Domus pertinebat, decis.375. num.16.

à Caducitate excusat paupertas, dum ea de tempore caducitatis iustificatur, decis.33. num.9.

Caducitas incurritur etiam lite pendente quando emphyteuta est morosus in solutione Canonis, decis.516. n.11.

Caducitas incursa in casu alienationis prohibitæ à Testatore requirit scientiam fideicommissi in alienante, & quod sit facta in personam non prohibitam, decis.457. n.2.3.4.& 6.

Caducitatis Casalis pœna ad Monasterium in casu contrauentionis pacti adiecta, facit vt admissis collitigantibus tamquam extraneis locus restitutionis ad fauorem Domini directi factus fuerit, decis. 175. num.3.

Caducitas ob non solutionem Canonum incursa non dolosè nocet successoribus, & comprehensis in inuestitura, decis.517. n.9.

Calamitates, & infortunia temporum, propter rerum vicissitudines, de facilè possunt obuenire, decis.374. n.17.

Caducato gradu primo gradus sequens numquam admittitur nisi purificata

ficata conditione eidem gradui caducato adiecta, decis. 154. num.21.

C A L C V L V S.

Calculus præcedens vt iustificetur, debent exhiberi omnes libri, ex quibus dictus calculus fuit initus, decis.3. n.5.

in Calculis errores iustificati non possunt, nisi omnes libri exhibeantur, ex quibus calcula fuerunt facta, ibid. n.14.

Calculi retentio nihil operatur, dum fuit contradictus, decis.485. num 9.

CALOR Iudicis, supplet solemnitates statutarias, in contractu Mulierum, decis.399.n.10.11.& 13.

C A M B I A.

Cambij contractus, quamuis ex mutuò originem traxerit, tamen statim ac perfectionem obtinuerit diuersam naturam assumit, decis. 58. num.20.

Cambiorum cursus, quando infringi non possit ex defectu intimationis, decis.224.n.3.

Cambij exercitium, etiam cum maiori principalis detrimento eligi non prohibetur, ibid. n.15.

Cambij natura præcedens non immutatur, ex posteà factis mentione mutui, decis.252. n.2.

Cambia cum recursa illicita reputantur, decis.413. n.18.

Cambiorum continuationis per Plateas solas, admissio, est opinio damnata, decis.234.n.9.

de Cambiorum realitate, quando constat, quis solutionem eorum euitare non potest, decis 439. n.11

ad Cambiorum validitatem quæ sint requisita necessaria, decis.234. num.8.

Cambiandi, & recambiandi facultate concurrente pro qualibet Platea & Mundi parte, quid importet, decis.417.n.6.

Cambia, quoad redditus soleat variare, decis.164.n.15.

Cambiorum qualitates, & quando quis non adimpleuit, & non liberatur ab illorum fructus solutione, pro damnis, & interesse, decis.439. n.4.

Cambia redduntur sicca, non constito de transmissione pecuniarum ad nundinas, decis.52.n.1.

Cambiandi potestas sub generalibus verbis concepta, sob quibus vtriusque cambij exercitium continetur, decis.224.n.14.

in Cambio pro pluribus nundinis ab initio contracto, non potest Campsor recambiare, quia id saperet prauitatem vsurariam, decis. 413. num.4.

in Cambiorum materia opinio illa est refutanda, quæ est contra Pij Papæ V. in hac materia Cambiorum Constitutionem, decis.224. num.11.

in Cambiorum materia fructus solet taxari ad 12. pro centenario, decis.413. num.9.

Cambij creditor, stante facultate cambiandi, potest licitè, à semetipso ad cambium accipere pecuniam, decis.431. n.14.

Cambiare, & girare pecunias Sacerdoti est prohibitum, & huiusmodi facultas ab eo in alium transferri non potest, decis. 479. num.21.

Cambiorum realitati, quando aliquid non possit opponi, decis. 413.num.2.

Cambiorum, & recambiorum decursus, si fuerit per Plateas expressè admissus, continuatio ad quas Plateas spectet, decis.234. num.10.

Cambium de loco, ad locum à Constitut. Pontificijs, in quibus casibus admittatur, decis.413.n.26.

Cambij creditor, quod possit sumere à semetipso pecuniam ad cambium, si id à iure non esset permissum, non admitteretur, ibid. num.23.

Cambiorum realitas, non desumitur ex verbis, & factis partium, decis.439. num.13.

Cambiandi stylus, cum semetipso, adeò inoleuit, apud Mercatores, vt eo remoto, tota praxis cambiorum subuerteretur, decis. 413. num.17.

Cambium cum recursa, tunc dicitur contractum, vt habetur hic, ibid. num.20.

in Cambiorum materia campsor quando licitè possit recambiare, ibid. num.3.

in Cambijs taxatio interesse in omnibus Plateis, non est eadem, decis.234. num.8.

Cambiandi onus adiectum solum in prima parte respiciente primum biennium, non censetur in parte secunda respiciente post biennium repetitum, decis.524. n.2.

Cambiandi stylo Ciuitatis particularis, in concursu alterius alibi existentis debet omninò deferri, decis.413. n.13.

Cambiorum platealium cursus qualiter reguletur in Plateis Florentiæ, decis.324. n 17.

Cambia Platealia legitimè possunt exerceri de Platea, ad Plateam, ibid. num.7.

Cambium cum recursa, tunc dicitur contractum, vt habetur hic, decis.413. n.20.

Cambia per Plateas Venetiarum, Neapolis, Vrbis, quare dicantur minime suspecta, ibid. n.10.

in Cambijs per Plateas Venetiarum &c. cum singulis hebdomadis publicè pretia sanciantur, quæcumque suspicio mala remouetur, ibid. num.10.

Cambiandi facultas, quod fuerit ampla, ex quo benè ostendatur, ibid. num.11.

Cambiandi onus, quando quis ad se ipsum, quando fuit restrictum ad solum biennium, quid id operetur, decis.439. n.2.

Cambiorum prouisiones regulariter censentur Campsori permissæ licet nulla conuentio præcesserit, decis.121.num.16.

Cambiorum cursus non incipit currere, dum forma præscripta non fuit seruata, decis.234. num.21.

Cambiorum mercator, quando duplicem personam, scilicet Procuratoris, & Principalis vices expleat, ibid. n.6.

Cambij contractus realiter gestus esse præsumitur, decis.252. n.1.

Cambij creditor, non potest prætendere cambia, & recambia, nisi realiter probauerit pecunias transmisisse ad nundinas, decis 524. num.3.

Cambium de loco, ad locum à constitutionibus Pontificijs, in quibus casibus admittatur, decis.413. n.26.

Cambiorum Platealium continuatio, vti excessiui lucri productiua, non videtur admittenda, ibid. n.25.

Cambiorum Platealium institia in quo consistat, ibid. n.1.

ad Cambiorum validitatem, quando omnia requisita, dicantur interuenisse, decis.334. n.1.

Cambium, cum semetipso contractum communi Doctorum calculo admissum, continuatum, nuncupatur, decis.131. n.19.

Cambiandi oneris susceptio in se, quid operetur, decis.439. num. 9. & 10.

Cambiorum, & recambiorum decursus, si fuerit per Plateas expressè admissus, continuatio ad quas Plateas spectet, decis.234. n.10.

in Cambij contractu mutuum implicitum, seu palliatum quando possit præsumi, decis.252. n.15.

Cambij contractus à mutuo est omninò dissimilis, decis.58. n.15.

de Cambio limitato, Rota *decis.33. post Turr. de camb.* nedum loquitur, sed etiam currenti, decis.313. n.5.

ad Cambiorum cursus, requiritur intimatio de æquitate, decis.234. num.3.

Cameræ Auenionen, Iudex præcedit Thesaurario ex Doctoratu, & Clericatu, decis.425. n.15.

Camerali obligatione promissio vallata debitorem pro solutione exequutiuè compellit, decis.140. n.2.

Camerales resolutiones plures in terminis iuris congrui, in quo casu loquantur, decis.538. n.102.

C A M P S O R.

Campsor, & correspondalis ex causa mutoæ negotiationis similem prouisionem ratam habere censentur, decis.121. n.17.

Campsor in cambio pro pluribus nundinis ab initio contracto, non potest recambiare, quia id saperet prauitatem vsurariam, decis. 413. num.5.

Campsor in materia cambiorum, quando licitè possit recambiare, ibid. num.3.

C A N O N.

Canones soluere recusans nouam inuestituram ob id reportare non valet, decis.517. n.6.

Canones Ecclesiæ Prælatus diminuendo conditionem deteriorem facit, quod absque assensu & approbatione Sedis Apostolicæ fieri non licet, decis.191. n.7.

Canonis diminutio considerabilis pro quo factæ fuerunt concessiones alterationem manifestam includit, ibid. n.5.

ex Canonis oblatione, etiam non docto de actuali perceptione pensionis, probatur possessio locantis, decis.375. n.7.

Canonibus, Concilij Tridentini, & Statutis Ecclesiæ aduersatiua consuetudo vt inducatur, præscriptio quadragenaria cum omnibus suis requisitis probari debet, decis.233. n.22.

Canones Abbas recipiendo Monasterio præiudicium inferre non potest, decis. 175. n.17.

Canonum depositum, & Laudemiorum non factum ab initio motæ litis non releuat, cum in emphyteutam non recognito verbalis oblatio sufficiat, decis.162. n.8.

Canonis diminutio considerabilis pro quo factæ fuerunt concessiones alterationem manifestam includit, decis.191.n.5.

C A N O N I C V S.

inter Canonicos Valuensis, & Sulmonensis Ecclesiæ concordia à quatuor ab hinc sæculis inita refertur, & eorum vestigijs inhærere suadetur, decis.346. n.5.

Canonicis Cathedralis thurificatio ante Canonicos Collegiatæ post Episcopum immediatè debetur, decis.120. n.6.

Canonicatum ad fauorem tertij, resignans omne ius & possessionem à se abdicasse, ac sine titulo colorato remansisse censetur, decis. 256. num.2.

Canonicorum taciturnitas erectioni non suffragatur, cum eamdem spontaneam, & voluntariam non fuisse probetur, decis.257. n 11.

Canonicatus assecutio incidens in mense fixo, & Sedi Apostolicæ perpetuò reseruato ratione mensis ad Papam spectat, decis. 223. num.8.

Canonicis alternatiua ex simplici facultate optandi concessa cæteris deficientibus requisitis non cessat, decis.127. n.10.

Canonicis Ecclesiæ Cathedralis vnum cum Episcopo corpus constituunt, decis.120. n.1.

C A P I T V L V M.

Capitulum numquam reddit rationem, sicuti teneretur quatenus esset nudus Minister, decis 92. n.5.

Capitulum & Decanus tamquam perpetui administratores decimarum, & redditum Episcopalis eodem cum Episcopo iure vtuntur, decis 201. n.6.

Capitulo linea durante ad caducitatem agere, & domum è manibus hæredum auocare non licet, decis.227. n.18.

Capituli Cathedralis præcedentia ex Bulla Pontificis in erectione Collegiatæ emanata, & Iura Canonicorum expressis verbis præseruante iustificatur, decis.120. n.7.

à Capitulis recessus non præsumitur dum confectio Instrumenti in ipso-

ipſorum executionem proceſſit, deciſ.17. num 6.
Capituli adminiſtratio ſimplex ex verbis Bullæ in Capitulum directis excluditur, deciſ 93. num.4.
Capita duo, quod ſint in codem corpore, quia id eſſet monſtruoſum, deciſ 221. n.7.
Capitulum non eſſe ſimpliceem Adminiſtratorem probatur ex menſa Capitulari, quæ ſemper fuit Domina bonorum, quæ à Præpoſitis adminiſtrabantur, deciſ 93. n.3.
Capitula antea facta, ſi fuerint poſteà inſerta in inſtrumento ipſo, quid inferatur, deciſ.321. n.11.
à Capitulo pendente lite, & inhibitione prouiſus ſine vitio attentatorum poſſeſſionem capere nequit, deciſ.169. n.2.
Capitula antea facta, ſi fuerint poſteà inſerta in ipſo inſtrumento, quid inferatur, deciſ.401. n.11.
Capitula duo, circa Ius Cathedraticum, poſſent facere corpus vnicum, cum omnibus independentibus, deciſ.260. n. 34.
Capitula non poſſunt dici ſeparata, ſi vnum habeat dependentiam ab alio, deciſ.387. n.5.
Capitulum ſubminiſtrando menſtruas portiones vnicuique pro ſua rata, non tenetur ad reſiduum, quod ſpectat ad menſam vis antea ad Præpoſitos ſpectabat, quorum locu ſubrogatum fuit, deciſ.93. num.1.
ex Capite vtilitatis contractus, vt ſuſtineatur incontrouertibilis, & euidens eſſe debet, deciſ.134. n.12.
Capitulum ſtante litis pendentia, & inhibitione Sacri Tribunalis de beneficio controuerſo prouidere non poteſt, deciſ.170. n 9.
Capitula non poſſunt dici ſeparata, ſi vnum habeat dependentiam ab alio, deciſ.387. n.5.
Capitulum teneri recuperare certam ſummam loco aſſignationis ab ipſo factæ quomodo intelligendum, deciſ.193 n.6.

C A R D I N A L I S.

Cardinalis Legati facultas, an ſit eadem cum Vicelegato, deciſ.538. num 11.
Cardinali Indultatario facultas impertita conferendi beneficia quorumcumque Officialium comprehendit, deciſ.366. n.5.
Cardinalis Nepotis Papæ Regnantis atteſtationi, de aliqua re, informati, deferendum videtur, deciſ.374. n.28.
Cardinalis Abbatiæ Farſen. *Clem. Audit. de reſcript.* quæ conciliaris eſt non derogat, deciſ.56. n.9.
Cardinalis Vicarius eſt loco Ordinarij, & venit appellatione Ordinarij, deciſ.54. n.17.
Cardinalis Vicarius exercet in Vrbe Ordinariam Iuriſdictionem, ibid. num.16.

C A R C E R A T I O.

Carcerationis nullitate ſtante, quis in carcere retineri non poteſt, etiamſi debitum ſit verum, deciſ.39 n.16.
de Carcerando mandatum, quando nulliter fuit obtentum, & ſecuta fuit carceratio, ea non poteſt ſubſtineri, deciſ.396. n.8.
Carceratus, quando quis fuit nulliter, excarcerandus eſt, ibid. num.14.
Non obſtante, quod etiam vera ſit cauſa carcerationis, ibid. num.15.
in Carceribus obligatio facta ſubſtinetur conſtito de iuſtitia carcerationis, deciſ.350. n.2.
Carceratio, quando veniat ea carcerandus, deciſ.356. n.4.
Carcerati obligatio, quando iniuſtè carceratus ſe obligauit nulla eſt, ſecus autem quando iuſte, deciſ.287. n.2.
Carcerationi cauſam dans ſe fuiſſe coactum allegare non poteſt, deciſ. 288. num.2.
Carceratur, quando quis fuit nulliter, excarcerandus eſt, deciſ.396. num. 14.
Carceratio iniuſta non cenſetur cum in contrarium ſtet præſumptio iuris, deciſ 288 n.3.
Caſſatura inſtitutionis eiuſdem Notarij manu facta hæredi ſcripto non officit, cum vti inſtitutus in ſuperiori parte Teſtamenti in generali inſtitutione deleri potuerit, deciſ.163 n 9.

C A S T R V M.

Caſtrorum poſſeſſio iure pignoris mediante aſſignatione ad alterius fauorem tranſacta, an actuali aſſignatione facta relaxari teneatur, deciſ.163. num.15.
ex Caſtri venditione ceſſat quæcumque Baronia, & conſequenter non intrat Conſtitutio Clem.VIII. ſed diſpoſitio, ſeu modificatio Vrbani VIII. ſuper dicta conſtitutione, deciſ.11. n.14.
Caſtrorum dominium, & proprietatem poteſt quis retinere, & in alium transferre gubernium, deciſ.411. n.12. & 16.

C A S V S.

Caſus inexigibilis non dicitur ſtante adhuc fundo cenſui ſuppoſito ad quem ex anteriori hypotheca regreſſus dari poteſt, deciſ. 19. num 20.
Caſu à Teſtatore prouiſo non eueniente, ſucceſſio ex Teſtamento, cui adiecta eſt conditio nullatenus debetur, deciſ.26. n.71.
in Caſu obitus præſeruatio quoad iura purificanda alterius ex tranſigentibus abſque filijs fideicommiſſi capacibus ad fideicommiſſum controuerſum non extenditur, deciſ.178. n.5.
ad Caſum mortis fideicommiſſum deductum ex ſimplici prohibitione alienationis dubitatur an extendatur, deciſ.496. n.2.
ad Caſus non expreſſos dictio, *Vltra*, licet extendatur, Capitulorum tamen ſubſtantiam includit & præſeruat, deciſ.174. n.13.
de Caſu ad caſum extenſio ex identitate, vel maioritate rationis non admittitur, quando expreſſa Teſtatoris verba reſiſtunt, deciſ.114. num.17.
in Caſu tranſlationis penſionum obligationem diminui non eſt abſurdum, deciſ.65. num.8.
de Caſo expreſſo extenſio ad caſum omiſſum ex identitate rationis non admittitur, deciſ.145. n.2.
ad Caſus antea non expreſſos dictio, *Vltra*, diſpoſitionem porrigere videtur, deciſ.174. n.12.
in Caſu mortis fideicommiſſum non cenſetur inductum, quando in alia parte teſtamenti fuit facta in dictum caſum, deciſ. 67. num.22.
in Caſu quo hæres recuſaret ſubſtitutio facta, ad ſuſpendendam diſpoſitionem, vt eſt de natura omnium conditionum facta cenſetur, deciſ.86. num.7.
ad Caſus ſpecificatos extendit clauſula, *omni meliori modo*, ex defectu voluntatis adeuntium actum tantummodò quos facit valere omni meliori modo, quo fieri poteſt, deciſ.22. n.12.
Caſus, quando non eſt idem, non poteſt idem ius ſtatui, deciſ 538. num.74.75.& 76.
tam Caſus impotentiæ, quam voluntatis ſubſtitutio vulgaris comprehendit, deciſ.522. n 8.
Caſus ſubſtitutionis, quando venit, & conſtat de purificatione eius, agi poteſt ad immiſſionem vigore legis, *final. C. de edict. D. Adr. tollen.* deciſ.523. num.1.
ad Caſum natiuitatis ſubſtitutio, quando eſt reſtricta nullo modo apta eſt alium non natiuitatis comprehendere, in quo aliter fuit prouiſum, deciſ.114. n.22.
in Caſu conditio adiecta, quo omnes ſine filijs decedant, reſpectu vnius euaneſcit ad hoc vt renunciatio ſubſiſtat, deciſ.88. n.10.
Caſus, quando eſt diuerſus, quis non poteſt prætendere ius idem, deciſ.18. n.19.
iuxta Caſuum contingentiam ſubſtitutio, quandocumque verificari non debet ad nepotes, deciſ.378. n.18.
ad Caſum ſuperuinentiæ donatoris, donatio, quando eſt reſtricta quando expiret, deciſ.406. n.1.
Caſus aliquis dum dubitatur an ſub aliqua Conſtitutione Pontificia contineatur vbi eſt recurrendum, deciſ.538. n.165.
Caſuum iam deciſorum auctoritas multum coadiuuat caſus decidendos, ibid. n.77. 78. & 79.
vltra Caſum ipſius diſpoſitionis, diſpoſitio non extenditur, deciſ.67. num.13.
ex CATASTRO identitas probatur, deciſ.486. n.4.
CAVERE vſufructuarius an teneatur de benè vtendo bonis, ſi capitale ſit inueſtitum, deciſ.22. n.19.20. & 21.

C A T H E D R A L I T A S.

de Cathedralitatis iure vbi non conſtat, ibi neque locus eſſe debet præeminentiæ, aut electionis Vicarij, deciſ.5. n.2.
Cathedralis Canonici Canonicis Collegiatæ ex reſolutione Sac. Congregationis Rituum præcedunt, non obſtante etiam conſuetudine in contrarium exiſtente, deciſ.190. n.4.
Cathedralitatis ius per teſtes formiter examinatos priuatiuè conuincitur, deciſ.5. n.19
Cathedralitatis Ius per confectionem Chriſmatis, & ſolemnia Miſſarum inducitur, ibid. n.5.
Cathedraticum exigit Diœceſanus à qualibet Eccleſia in ſignum ſuæ ſubiectionis, deciſ.70. n.4.
Cathedralitatis Ius à Reſidentia principali ſui Epiſcopi deducitur, deciſ.5. num.6.
Cathedralitas conſtans ea initio inſubſiſtenti immemorabilem excludit, ibid. n 28.
Cathedralitatis ius probatur ex pluribus SS Pontif. Priuilegijs per nominationem Eccleſiæ, per confectionem Chriſmatis, & Olei Sancti, ibid. num.9.

C A V S A.

in Cauſam expreſſam ſolutionem non autem mutui ceſſiſſe, præſumptiones & coniecturæ ſuadent, deciſ.372. n.10.
Cauſa doli in actu donandi non probata, omnem implementi defectum ad infringendam donationem tollit, deciſ.365. n.13.
ex Cauſa litis, bona fide inita, tranſactio ſubſtinetur, dummodò hinc inde aliquid remittatur, deciſ 441. n.2.
Cauſa à qua ſubſtantiantur inueſtituræ ceſſante, quilibet lapſus temporis ad inducendam præſumptionem beneplaciti Apoſtolici inſufficiens eſt, niſi illas ex defectu cauſæ inualidè factas fuiſſe Papæ innotuiſſe probetur, deciſ.191. n.15.
in Cauſam debiti proprij, quam alieni ſolutio in dubio cedere videtur, deciſ.202. n.3.
Cauſa vſque ad ſententiam diſcuſſa, nulla in comparitione de proteſtatione fori declinatoriæ oppoſitione facta de defectu iuriſdictionis amplius excipi non poteſt, deciſ.203. n.4.
Cauſa ſub clauſula, *Si quis exequendum*, commiſſa, dum eadem viam executiuam conſtito de bono iure agentis præſeruat, noua mandati relaxatio decerni poteſt, deciſ.33. n.2.
Cauſa finalis dos quando non eſt, ſed ſolummodo impulſiua donatio priuilegiata dici non poteſt, cum alias donans etiam abſque dotis conſideratione donatura fuiſſet, deciſ 314. n.6.
Cauſa finalis donationis matrimonium non dicitur, cum aliæ cauſæ præter illud coniunctim exprimantur, ibid. n.7.
Cauſa expreſſa in contractu minoris, non debet eſſe vaga, & generalis, ſed debet adduci in ſpecie, deciſ 400. n.28.
Cauſam donationis finalem dotem non fuiſſe ſine qua mater ad actum donationis non deueniſſet, quomodo probatur, deciſ.145. n.5.
Cauſarum ſpiritualium, matrimonialium cognitio, &c. ſpectat ad Epiſcopum, deciſ.70. n.58.
ex Cauſa legitimæ, & Trebellianicæ detractionis debitæ, ſtante certa illarum quantitate ratione loci, & quotæ, immiſſionem pro indiuiſo ſubſtituto non impediunt, deciſ.277. n.10.
Cauſa ſtudij dum pia cauſa exiſtimatur, legatum ex eius priui-

legio

legio reiterabile censetur, decis.202. num.8.
Causa finalis in donatione dotis, dos dicitur, sine qua donans non esset aliter donaturus, decis.17.n.4.
Causa finalis, dos quando non est, sed impulsiua tantum, concurrentibus alijs causis donatio pura censetur, decis.145.n.7.
Causa quælibet iusta excusat à restitutione fructuum, qui percipi potuerunt, decis.231.n.8.& 9.
ex Causa necessaria alienatio, quando facta dicitur, versio pretij in vtilitatem minoris concludenter est probanda, decis.368. num.15.
Causam solutio habens particularem, & expressam debiti in aliam causam mutui referri non potest, decis.372.n.7.
in Causam, pro qua quis repetitur obligatus solutio in dubio debet cedere, tam per instrumentum publicum, quàm per priuatam scripturam, decis.202.n.4.
Causa exposita partim veritatem redolente partim verò falsitati subiecta, contractus omninò corruit, decis.261.n.11.
in Causa pia derogatio specialis pro reuocatione præcedentis Testamenti quamuis specialissima derogatoria munita non requiritur, decis.99.n.8.
ad Causam independenter à iure collitigantis admissus non tenetur acta transportare, decis.503.n.4.
ad Causam articuli quando nihil penitus faciunt, non admittuntur, cum dilationibus inutilibus, & expensis litigantes defatigare non deceat, decis.122.n.2.
ex Causa honoris odium semper præsumitur durare, maximè quando processit, decis.378.n.6.
in Causa studij legatum factum dicitur factum fauore publico, & est latè interpretandum, decis.402.n.5.
Causa in contractibus minorum expressa debet esse in totum vera, aliàs si esset partim vera, & partim falsa corrueret in totum decretum interpositum, decis.479.n.7.& 8.
Causa in materia dismembrationis legitimè iustificata requiritur, nec admittitur præsumpta, ne alias via elidendi prohibitionem legis aperiatur, decis.165.n.13.
Causa successionis cum sit accessoria legitimitati super ea tamquam de incidenti cognoscere Rota potest, decis.125.n.9.
ex Causa promissio facta cessante ipsa causa remanet inefficax, decis. 195.num.2.
in Causam potius debiti necessarij, quam voluntarij, cedere dicendum est solutio in dubio, decis.202.n.10.
in Causa patronus, quando est, lis per renunciationem vnius præsentati non extinguitur, decis.315.n.13.
ex Causa dotis mulier legitimè se obligare sine solemnitatibus potest, decis.145.n.4.
ex Causa dotis alienatio facta liberat rem alienatam à fideicommisso, decis.351.n.2.
Causa renunciationis si non cesset, cessare non debet renunciationis effectus, decis.401.n.9.
in Causam cambiorum debitor post biennium, quid facere debeat, decis. 524.num.13.
ex Causa erronea hæreditas, dum fuit adita, posteà potest adiri ex iusta, & vera causa, decis.522.n.3.
Quod multò magis procedit, quando hæres ignorabat Testamentum, dum adiuit hæreditatem, ibid.n.4.
Causæ verificatio vnius ad sustinendam donationem non sufficit, decis. 145.n.11.
Causa interdum ponitur pro causato, decis.460.n.2.
in Causa prophana acta non transportatus, nisi quæ ad iustitiam, vel iniustitiam sententiæ conferunt, decis.191.n.18.
nec ex Causa dotis mulier, tunc potest sine solemnitatibus statutarijs donare, quando dos est causa impulsiua, & aliæ causæ finales adsunt, decis.17.n.5.& 6.
ad Causam oppositiones quæ non faciunt, non sunt attendendæ, decis. 260.n.32.& 33.
ex Causa studij legatum in pueris successiuè procreandis durat, decis. 302.n.6.
ex Causa falsa alienatio corruit, & sustineri nullo modo potest, ibid. num.6.
Causa finalis Statuti, vbi non concurrit, ibi neque obesse potest ipsum statutum, decis.46.n.8.
Causa legitima, & solemnitatum interuentu dismembratio non subsistit, dum vtrumque in actu dismembrationis alienationis speciem præseferentis necessarium est, decis.29.n.1.
Causa lites possunt esse, ne præceptum Testatoris adimpleatur, decis. 158. n.7.
in Causa manutentionis sententiæ emanatæ, cum de illis in gradu petitæ restitutionis non fuerit in actis oppositum, nullitatis vitium non inducunt, decis.193.n.3.
Causæ desertio litis extinctionem eiusdem regulariter inducit, decis. 181.n.6.
Causa cessante obligationis euanescit ipsa obligatio, decis. 530. num.17.
sine Causa necessitatis, & euidenti vtilitatis vnio vt annulletur, Iudicis sententia non requiritur, decis.307.n.10.
Causa in alienatione bonorum minoris nimis vaga est irreleuans, decis. 400.n.6.
sine Causa, & credito facta subhastatio, nulla præcedente citatione partis post interpositam appellationem, nec numerata pecunia, non sustinetur, decis.323.n.6.
in Causam grauiorem, & duriorem solutio in dubio debet cedere, decis. 202.n.13. & 14.
ex Causa studij alimenta relicta debentur, tam pro victu, quàm etiam pro necessarijs ad studia, decis.444. num.3.
Causa finalis in dispositionibus venit attendenda, decis. 530. num.15. & 16.
Causa quælibet excusat, ne quis incidat in pœnam, decis.138.n.3.
Causa finalis Statuti quæ sit, & quo respiciat, decis.45.n.3.
ex Causa dotis mulier legitimè se obligare sine solemnitatibus potest, decis.145.n.4.
Causæ beneficiales etiam generali mandato includuntur, nec egent speciali, decis.317.n.7.
ad causam Clericus admissus cum clausula, *dotto de interesse*, eodem non probato saltem apparenter pro non admisso habetur, decis.114. num.3.
Causa falsa in decreto adiudicationis expressa examinatur, decis.36. num.5.
Causa, quæ non fuit expressa in dispositione non venit attendenda, decis.530.n.12.
Causa non expressa in Instrumento præsumitur ex effectibus, decis. 417.num.8.
Causam, nec euidentem vtilitatem beneplacitum Apostolicum non supplet, decis.510.n.10.& 11.
ex Causa necessaria, vel voluntaria debitum, quando dicatur, decis.79. n.22. & 23.
Causæ cognitio ob quam citati consanguinei teneantur, nec ne interuenire, Iudici non partibus spectat, decis.314.n.13.
Causa prohibitionis in decreto reseruationis expressa, cessat alia quæcumque tacita, & præsumpta ex consensu, & familiaritate deducta, decis.127.n.5.
si Causa est falsa sententia non valet, decis.36.n.7.
Causa legitima Iudicis arbitrio remittitur, decis.230 n.11.
Causæ beneficiales etiam generali mandato includuntur, nec egent speciali, decis.317.n......
Causa, quæ non fuit expressa in dispositione non venit attendenda, decis.530.n.12.
Causa concessionis ex narratiua, seu prooemio finali præsumitur, decis. 329.n.6.
Causæ matrimoniales priuatiuè quoad omnes spectant ad Episcopum, decis.440.n.5.
Causas Procurator semel omnes generaliter acceptans non se ad aliquam restringendo, amplius ab ea discedere, & talem esse negare non potest, decis.317.n.9.
Causa immediata in successionibus sola consideratur, & omnia bona dicuntur paterna siue à Testatore prouenians, siue à maioribus ei delata fuerint, decis.107.n.2.
Causa ob non interpositam appellationem remanente deserta sententia in iudicatum transit, decis.276.n.1.
Causam finalem donationis dotem non fuisse sine qua mater ad actum donationis non deuenisset, quomodo probatur, decis. 145.num.5.
ex Causa mutuæ negationis campsor, & corresponsalis similem prouisionem ratam habere censentur, decis.121.n.17.
in Causa status sententiæ emanatæ ius quoad omnes faciunt, decis.96. num.8.
Causa legitima opponendi circà solutionem à mora præseruat, cum ad hunc effectum quælibet causa etiam colorata sufficiat, decis.306. num.12.
Causa, quando est demandata iuxtà clausulam expressam, ab ea tamquam absolutè posita tota commissio restringitur, & regulatur, decis.242.n.6.
Causæ onerosæ titulum gratuitum excludunt, & causam promissionis non ad gratificandam nepotibus, sed alias fuisse frustrà expressas ostendunt, decis.236.n.8.
Causam iustam recedendi à contractu, quando quis habeat, decis. 446.num.18.
in Causam legitimæ alienationes primæ grauato debitæ cedunt, decis. 147.n.9.
Causa finalis in dispositionibus venit attendenda, decis.530. num.15. & 16.
Causam esse finalem, dictio, *præsertim*, denotat, decis.17.n.7.
Causa ob lapsum biennij fatalibus non prorogatis deseritur, & sententia transit in iudicatum, decis.459.n.1.
Causa quælibet in materia pœnali excusat, decis.321.n.2.
Causam prætensio quęlibet etiam non iuridica iustam transigendi præbet, decis.110.n.8.
Causa prohibitionis in decreto reseruationis expressa, cessat alia quæcumque tacita, & præsumpta ex consensu, & familiaritate deducta, decis.127.n.5.
Causa dicitur legitima, quando non est turpis, vel inhonesta, decis.300. num.12.
Causæ cognitionem Iudex admittens, iudicium etiam possessorium facit appellabile, decis.98.n.12.

C A V T E L A.

cum Cautela Soccini institutio facta restringitur ad solam legitimam, decis.412.n.20.
Cautela inuenta ad eludendum legis effectum est inutilis, decis.474. num.9.
ad Cautelam maiorem ea, quæ fiunt non alterant naturam contractus, decis.13.n.24.
ad Cautelam maiorem protestatio adhibita protestanti obesse non debet, decis.291.n.6.
Cautela, quod Testator in actu consignationis schedulæ, Testibus, & Notario formaliter exponat hæredem in ea esse institutum, ad validitatem Testamenti non est necessaria, decis.360.n.1.

CAVTIO.

cum Cautione præstita promissio releuandi Procuratorem indemnem, eumdem ab omnibus molestijs circa obligationem securum facit, decis.352.n 9.

Cautio de reficiendis melioramentis iniustitiam deliberationis non supplet, decis.140.n.13.

Cautio præstita à Creditoribus de restituendo prioribus, & potioribus in quantum operatur, decis.113.n.5.

CEDENS.

Cedens alicui omnia sua iura, quid importet, decis.377.n.21.

Cedens iura talia, qualia si tractu temporis euincantur, vel euadant inexigibilia, ad nihil aliud tenetur, decis.109.n.17.

Cedere nemo potest, quod non habet, decis.245.n.2.

CEDENDARVM exceptio repellit actorem à limine Iudicij, decis. 466.n.14.& 15.

CEDVLA.

Cedula incerta, ac incognita vti pendens ex æstimatione bonorum à tertio Perito, peragenda animum vtriusque contrahentis attrahere nequit, decis.121.n.4.

Cedula secunda in augmentum primæ constituta eodem iure metiri debet, decis. 30.n.6.

CELEBRATIO Missæ apertis Ianuis, cum administratione Sacramentorum, sepultura mortuorum, & pulsatione campanæ, non hospitium, sed Conuentum demonstrant, & proindè à Iure, & Constitutionibus Apostolicis non eximitur, decis.231.n.12.

CESSANTE fiducia sub qua prætendebatur vxor hæres instituta, donatio per eam sub erroneo supposito facta censetur, decis. 355.num.12.

CENSVALIS concessio cum facultate alienandi in quocumque secundum naturam contractus locationis etiam hæredes extraneos comprehendit, decis.123.n.7.

CENSVS IN GENERE.

Censuum impositio à filio ad fauorem aliorum facta ratione detractionum ipsi in bonis maternis competentium sustineri potest, decis.153. num.1.

Censu corruente ex defectu materiæ, & non formæ debentur fructus vti damna, & interesse, decis.464 n.9

Census à duobus impositum, & ab eisdem emptus, vnicuique pro medietate acquiritur, decis.483.n.1.

Census iuxta tenorem promissi cum sit inexigibilis stipulatio in eum casum concepta purificata est, & loco damnorum, & interesse sors principalis census vna cum fructibus venit, decis.143.n.1.

Census imponi possunt super melioramentis, decis.464.n.4.

Census, quando non possit dici præscriptione sublatus, decis.47. num.1,

Census Dominus non dicitur propriè Dominus & Creditor sortis, sed fructuum aurum, decis.27.n.7.

Census vitalitius Matris in dotem assignatus, quamdiù vixerit durat, decis.267.n.12.

Censum dotis redimere volentes, ad assignationem bonorum non sunt cogendi, cum ipsis liberum sit, vel in bonis, vel in pecunijs soluere dotem, redempto censu pro ea assignato, decis. 63.num.8.

Census fructus præteriti, vt præscribantur, tot requiruntur præscriptiones, quot sunt anni, decis.47.n.6.

Census, vt dicatur extinctus requiritur actuale depositum sortis, decis. 403.num 16.

ex Censo legitima per obitum hæredis extincto detrahi non potest, decis.267.n.14.

Censu legitima mediante disdicta, & deposito extincto, actio quæcumque siue petionis hæreditatis, siue subsidiaria remanet elisa, decis.19.n.1.

Census respectu Creditoris perpetuus à Procuratore repeti non potest, decis.27.n.6.

in Censibus mandatum procuræ cum clausula, *& generaliter* censetur explere ea omnia, quæ ab ipso constituente peragi possunt, decis. 25.num.1.

Adeòut ad census retrouenditionem possit deueniri, ibid.

Census impositio cum dicatur alienatio absque solemnitatibus fieri non potest, decis.197.n.8.

Census impositio, & venditio ante constitutionem Pij V. cum pacto irredimibili solemnitates exigi videntur, cum actus retrouenditionis in eo casu sit voluntarius non necessarius, decis.194.n.15.

Census imponi possunt super rata domus in qua fideicommissum non cadit, decis.464.n.3.& 8.

Census redemptio ex capite Constitutionis sustinetur, decis. 63. num.5.

Census redemptio vt fiat, bona stabilia eius loco sunt assignanda, ibid. num 6.

Census fructus currunt non obstante, verbali oblatione sortis, decis. 402.num 17.

Census, & debita pacta extinguendi, quando non sunt simplicia, & absoluta, sed limitata, & restricta ad sequentia, secundum appositam limitationem intelligi debent, decis.311.n.5.

Census extinctio respectu debitoris pluribus modis fieri potest, ibid. num.8.

Censum extinctum asserens incombit onus probandi, decis. 468. num.10.

Census redimi potest pacto iniusto, & illicito reiecto, decis.194. num.18.

Census de sui natura diuiduus est, ratione rei, & voluntatis, decis. 403.num.2.

Census assignatio creditori pro suis prætensionibus à mediatore oblata, creditum etiamnum vigere, nec in causam debiti solutionem cessisse ostendit, decis.372.n.11.

Census dicuntur extare in loco vbi fundus est censitus, decis. 342. num.1.

Census debitor, donec non declarat se velle redimere censum, nulla competit actio debitori pro receptione capitalis, decis. 47. num 3.

Census creditor ad recipiendam sortem minutatim cogi non potest, decis 193.n.12.

Census impositus à minori sine solemnitatibus, non desinit esse nullus census, licet ex causa necessaria fuerit impositus, decis. 443.num 9.

Census potest pluribus pro rata acquiri, decis.403.n.3.

Census facultas redimendi non subsistit, cum inter vnam, & alteram conuentionem plura pacta intermedia in personam Creditoris, & Debitoris directa apposita legantur, decis.226.n.6.

Census fructus in tantum possunt præscribi, in quantum præscribitur ipsa sors, à qua dependet, illa dependent, decis.37. num.5.

Census debitor in vim reseruationis facultatis quandocumque redimendi, an & in quo casu eidem Procuratori cum quo contraxit, illius sortem principalem restituere possit, decis.27.n.8.

Census, quando alicui acquisitus, nisi pro medietate, decis. 403.num.13,

Census facultas extinguendi dum non comprehenditur in facultate generali mandati, tamquam res diuersa ad illam inferri non potest, decis.27. n.14.

Census retrouenditio specialis mandati virtute à Procuratore non secus, ac ab ipso principali stipulari potest, decis.18.n.10.

Census retrouenditionis ad validitatem, quando agitur cum Procuratore, mandatum speciale requiritur, decis.27.n.1.

Census extinctio vt inducatur, assignatio bonorum pro sorte, & fructibus necessariò requiritur, decis.241.n.21.

Census etiam ex pacto irredimibilis adhuc de Iure etiam ante Pianam constitutionem redimi potest, decis.194.n.16.

Census super bonis paterno fideicommisso grauatis an nulliter impositus dicatur, decis 267.n.16.

CENSVS QVOAD EXTINCTIONEM.

Census extinctionem, & deuolutionem ex capite deficientiæ lineæ prætendentibus onus eamdem probandi incumbit, decis. 113.num.4.

Census dum fuit extinctus præcedente disdicta, & legitimo deposito, perperam agitur contra Censuarios, decis.16.n.10.

Census extinctio per conuentionem quomodo sequatur, decis.435. num,2.

Census non dicitur extinctus per oblationem sortis facta per debitorem, sed requiritur ipsa solutio, decis.403.n.15.

Census extinctus filio in legitimam Matris non est imputandus, cum proprium filij fuisse non appareat, decis.147.n.10.

Census extinctio quomodo, & quando admittatur per compensationem, decis.435.n.3.4.5.& 6.

Census impositio est species alienationis, decis.443.n.3.

Census, quando est impositus à patre, & filio ex pecunia paterna, non dicitur diuiduus, decis.403.n.4.

CERTITVDO.

Certitudo delationis hæreditatis in muliere an ex scientia viri concludatur, decis.274.n 6.

Certitudo quæ requiritur in hærede adire volente, etiam in *hærede* constituente Procuratorem ad eumdum *hæreditatem* requiritur, ibid. n.2.

Certitudo delationis hæreditatis in muliere an ex scientia viri concludatur, ibid.n.6.

pro CENTENARIO bona stabilia de sui natura fructifera regulariter quinque iuxta legalem præsumptionem reddere solent, decis. 267.num.1.

pro Centenario fructus in scutis quatuor taxari debiti non sunt, licet pro debito quantitatis in pactum à contrahentibus citrà vsurariam prauitatem deduci nequeant, decis.38.n.9.

CESSIO.

Cessio rei litigiosæ quæ in iure est certa sustinetur, decis.238. num.12.

Cessio cum auctoritate Apostolica in vtilitatem Ecclesiæ, & de Iure ex causa transactionis facta impugnari non valet, decis.208. num.4.

Cessio rei litigiosæ in clausola transactionis sustinetur, decis.238. num.8,

Cessio iurium cum libera facultate de illis disponendi vti de re propria, totalem primogenituræ renunciationem inducit, decis. 371.num.6.

Cessione iurium à filio ob restitutionem dotis à principalibus creditoribus reportata, idem propriæ obligationi satisfecisse dicitur, non autem matri fideiussorio nomine obligatæ, quæ ab eo indemnis conseruari debet, decis.187.n,18.

Cessionem petendi actio cum ex natura actus in contractu inest, reseruatio conditionem non importat, decis.63.n.19.

CESSIONARIVS.

Cessionarius contra singulares successores non possessores tam de iure communi, quàm ex statutis Bononiensibus associatio bonorum transfactorum competit, decis.150.n.3.

Cessionario plus exigente à cesso quàm soluerit cedenti, cessio nisi vsque ad concurrentem quantitatem pretij simulata, & inualida

lida præsumitur, decis. 208. num. 3.
Cessionarius etiam sine citatione, & non facta aliqua crediti liquidatione ad associationem admitti debet, decis. 250. n. 4.
Cessionarius percipiendo quintam partem fructuum, æs alienum, & grauamina, vel per liquidationem posteriorem, vel per cautiones, & stipulationes pro quinta parte sustinere tenetur, decis. 250. num. 8.
Cessionarius eadem via exequutiua quæ cedenti competit, agere non potest, decis. 372. n. 9.
CHRONICI, & Historici Familiam inter præcipuas Ciuitatis numerantes eiusdem nobilitatem probant, decis. 213. n. 4.
CHRISMA, & Oleum Sanctum nisi à proprio Diœcesano non recipiuntur, decis. 334. n. 10.
CHRISTIANÆ pietati conformis præsumptio, quod filius durante matrimonio non sit natus ex adultero videtur, decis. 318. num. 4.

CITATIO.

non Citato possessore exequutor procedens illum sua possessione priuare non potest, decis. 292. n. 5.
Citari ad sententiam, quando plures debent, si aliquis non citetur, an sententia dicatur nulla, quoad omnes, decis. 418. n. 11.
Citationis defectus reddit actum nullum, decis. 506. n. 3.
Citatio ex intimatione conuincitur, decis. 362. n. 10.
Citatus tertius pro omni suo iure, & interesse potest contra eum fieri executio, decis. 339. n. 4.
Citatio partis, & præsentia frustrà allegatur, dum semper dependentia litis protestauit, & citrà consensum in Iurisdictionem comparuit, decis. 80. n. 6.
Citatione circumducta non potest ad vlteriora procedi absque noua citatione, decis. 238. n. 9.
sine Citatione partis testes examinati, non iuuant, decis. 200. num. 29.
Citationis defectus quoad vnum interesse habentem etiam quoad alios legitimè vocatos connexum ius habentes sententiam nullum reddit, decis. 114. n. 6.
Citationis defectus ex actorum inspectione est probandus, decis. 362. num. 7.
de Citatione regula procedit, etiamsi admisso cum clausula, *sine præiudicio termini præseruati*, facta fuisset, decis. 249 n. 9.
Citatio Parochianorum ad dismembrationem requiritur, dum illorum interest vnionem non reuocari, decis. 165. n. 10.
Citationis productio in actis dum ex verbis, *facto produxit*, plenè concluditur, omissio eius subsequuta disdictam validam præcessisse demonstrat, ibid. n. 1[illegible]
Citandus Fiscus est in loco, in quo ciuiliter mortui bona occupantur, decis. 500. n. 7.
Citatione circumducta non potest ad vlteriora procedi absque noua citatione, decis. 238. n. 9.
Citatio, quando dicatur circumducta, decis. 238. n. 8.
Citatus interesse habens si sit, & non compareat, sibi imputet, decis. 461. num. 14.
Citandi minores vbi agitur de eorum interesse, & defensione veniunt semper, decis. 192. n. 6. & 10.
in Citatione inibitio emanata actus postea gestos vitio attentorum inficit, decis. 315. n. 2.
non Citatis sententia nocere nequit, decis. 88. n. 7.
absque Citatione partis sententia sustineri non potest, ibid. n. 6.
Citatio antecedens per admissionem articulorum remanet circumducta perindè ac si non emanasset, decis. 149. n. 8.
sine Citatione Testes partis deponentes nihil probant, maximè cum agatur de alienatione voluntaria, & sine debitis solemnitatibus facta, decis. 50. n. 7.
Citari debet possessor, quando est remouendus omninò, decis. 418. num. 10.
Citatio actis non transportatis ex temporis lapsu præsumitur, decis. 362. num. 7.
Citatio, quando dicatur circumducta, decis. 228. n. 14.
absque Citatione decretum factum non afficit, decis. 425. n. 19.
Citatio die non feriata valida est, decis. 432. n. 5.
Dies S. Marci, non est feriata, ibid. n. 5.
CIRCVITVS inanes ex legis dispositione interdicti debent omninò euitari, decis. 25. n. 9.
CIRCVMSTANTIÆ simul iunctæ plenam probationem constituunt, decis. 324. n. 3.

CIVITAS.

extra Ciuitatem vbi bona sunt pupillorum pro proprijs negocijs assiduè qui degit Tutela ei decerni non debet, decis. 34. n. 8.
in Ciuitate Veronæ officium Datij, & Notariatus nobilitati non derogant, quin eadem exercentes nobiles reputentur, decis. 213. num. 13.
Ciuitatis splendor est magis attendendus, vt appareant eius Viæ amplæ, Plateæ amplissimæ, Palatia insignia, Domus priuatorum magnificæ, Vineæ conspicuæ, &c. decis. 538. n. 37.
CIVILITATEM filius quamuis alibi natus Patris originariam non amittit, decis. 261. n. 5.
in Ciuilibus solæ præsumptiones sufficiunt, si sint vrgentes, decis. 6. num. 19.
CIVIS Romani incolatus non admittitur, habitatione decennali in Vrbe, cum animo numquam recedendi non probata, decis. 78. num. 3.
Ciuis originarius esse non definit, qui alibi domicilium habet, decis. 264. num. 7.

CLAVSVLA IN GENERE.

Clausulà vltra illos casus & res quibus fuit adiecta non operatur, decis. 239. num. 23.
Clausulæ præseruatiuæ, tunc operantur, quando adest aliquid, quod possit præseruari, aliàs non tribuit Ius, decis. 418. n. 5.
cum Clausula signata supplicatio sola ad effectum probandi titulum subrogationis non sufficit, nisi expeditio ad partes Bullarum in forma talis subrogationis accedat, decis. 294 n. 12.
Clausulæ virtus ex sequuta prohibitione alienationis penitus euertitur, decis. 175. n. 11.
Clausulæ generales licet à principali supplicatione dependeant, literæ tamen earum vigore expeditæ nouam gratiam constituunt, decis. 322. num. 9.
Clausulæ amplissimæ in mandato donationis positæ omne Ius ex quocumque capite, & causa proueniens comprehendunt, decis. 74. num. 9.
Clausula qui ad legitimam facultatem exequendi, quoties eidem locum esse appatet, Iudici tribuit, decis. 307. n. 1.
Clausulæ Præseruatiuæ præseruant, non autem inducunt aliquid, decis. 418 n. 6.
Clausulæ quæ nouam dispositionem, vel nouum effectum inducunt, in extensione Instrumenti à Notario addi non possunt, decis. 342. num. 17.
Clausulæ præseruatiuæ operantur, vt quis non cadat à iure suo, decis. 409. n. 17.
Clausula licet plures in se contineat alternatiuas, eædem tamen cum vacatione principali resignationis expressæ non alternant, decis. 223. n. 5.
Clausula præsenti &c. in materia transitoria ad hæredes extenditur pro se, hæredibus, & successoribus quibuscumque, decis. 431. num. 4.
Clausula generalis, cassans, & annullans, & specialis derogatoria ex claris verbis vltimi Testamenti resultans pro derogatione alterius Clausulæ in Testamento adiectæ sufficiunt, decis. 99. n. 5.
Clausula respectu bonorum illius, qui legitimationem impetrauit non est coarctata, sed filium legitimatum, tam ex Testamento, quàm ab intestato ita successibilem reddit ac si ita filius legitimus esset, decis. 239. n. 26.
Clausula virtutem diuisiuam habens facit, vt singula specialiter, & diuisim approbata censeantur, decis. 190. n. 10.
Clausula generalis, quando restringatur ad fideicommissum speciale, decis. 67. n. 25.
Clausula, de hærede in hæredem, quando exponatur de descendente in descendentem, decis. 67. n. 9.
Clausula dum de Auo qui in Testamento ad fauorem legitimati disponere potuit non loquitur, vltra limites suos extendi non debet, decis. 239. n. 24.
Clausulæ virtus ex sequuta prohibitione alienationis penitus euertitur, decis. 175. n. 11.
per Clausulam Codicillitatis Testamentum licet ratione solemnitatis saluetur, concurrente tamen imperfectione voluntatis, eaque deficiente, neque vt Testamentum, nec vti Codicillus sustinetur, decis. 16 n 13.
Clausula Codicillitatis in Testamento ad piam causam facta apposita subintelligitur, decis. 16 n. 11.
Clausulę Codicillitatis Testamentum vigore substinetur, ita vt venientes ab intestato hæreditatem hæredi scripto restituere grauati videantur, decis. 16. n. 12.
Clausula Codicillitatis nihil operatur, vbi credi possit, quòd deficiat voluntas Testatoris, decis 16. n. 14.

CLAVSVLA IN SPECIE.

Clausula ad habendum, non immutat naturam contractus, cui apponitur, sed restringitur ad eius limites, decis. 319. n....
Clausula addendi, & minuendi in Inuentario præseruat hæredem à dolo omissionis bonorum, decis. 499. n. 7.
Clausulæ, ad habendum, & similes qualiter extendendæ sunt, decis. 388 num. 10.
Clausulæ, ad habendum, & similes, positæ in diuisione bonorum, non inferunt renunciationem fideicommissi, in eis existentem, decis. 546. num. 5.
Clausula ad habendum eumdem effectum non operatur, vbi concessio ad illos de familia est coarctata, adeòque ad personas in illa comprehensas solummodo restringi debet, decis. 175. num. 9.
Clausula, ad habendum, quando reddatur inefficax, & suos non operetur effectus, decis. 319. n. 8.
Et quando nihil operetur quamuis amplissimè sit extensa, ibid.
Clausula ad habendum, cum est cæterata, & non fuit extensa, non operatur suos effectus, decis. 139. n. 6.
Clausula, ad habendum, posita in concessione emphyteusis sequitur naturam contractus, cui apponitur, decis. 319 n. 5.
Clausulæ ad habendum, & in perpetuum perpetuant contractum inter comprehensos in inuestitura, vel declarantur à natura contractus cui adijciuntur, decis. 481. n. 2.
Clausula ad habendum in perpetuum liberam alienandi facultatem importat, & emphyteusim ad quoscumque hæredes extraneos transitoriam facit, decis. 175. n. 8.
Clausula ad habendum & pleno iure disponendum, an renunciationem fideicommissi conditionalis inducat, decis. 358. numer. 9.
Clausula ad habendum, & aliæ quando non alterent naturam Emphyteusis Ecclesiasticæ, & quando sic, decis. 510. num. 6. & 7.

Clausula ad habendum, & quicquid volueris facien. in dispositiua emphyteusis comprehensiua omnium hæredum efficit emphyteusim Ecclesiasticam esse transitoriam ad omnes hæredes, decis. 510. num. 1.

Clausula, ad habendum, aufert substantiam emphyteusis, illamque de emphyteusi ea pacto, & prouidentia in hæreditariam transire facit, decis. 113. n. 8.

Clausula ad habendum &c. apposita in concessione emphyteusis, mitigatur ab alijs clausulis restrictiuis, decis. 319. n. 7.

Cluasula citra prætudicium legitimæ prolis legitimatum à consequutione legitimæ excludit, decis. 224. n. 18.

Clausula cuius litis statum haberi volumus pro expresso, gratiam à subreptione ob non factam mentionem litis præseruat, decis. 249. num 6.

Clausula, cum libera, licet præbeat facultatem Procuratori ea omnia expediendi, quæ facere potest principalis constituens, non tamen quoad diuersa, super quibus constituens intentionem concedendi mandatum non habuit extenditur, decis. 27. n. 12.

Clausula cum facultate manutenendi quem de iure, impedit executionem faciendam, iam autem factam non reuocat, decis. 75. num. 9.

Clausula, cum facultate manutenendi quem de Iure, impedit quidem exequutionem faciendam, factam autem non retractat, decis. 310. num. 27.

Clausula, cum facultate manutenendi, exequutionem Iudicis à quo pro attentata non habet, decis. 310. n. 28.

Clausula, constituri, licet in Instrumento dotali absente vxore apposita fuerit, cum tamen de ea certam notitiam habuerit, sufficienter acceptata censetur, tunc actus vtilitatem afferens, decis. 89 num. 1.

Clausula, Constituti, licet in Instrumento dotali absente vxore apposita fuerit, eum tamen de ea certam notitiam habuerit, sufficienter acceptatæ censetur, quando actus vtilitatem affert, decis. 89. num. 1.

Clausulæ, constituti, virtus capitat, postquam constitutatios adeptus fuit possessionem, decis. 465. n. 3.

Clausula, constituti, adhoc, vt inteet Saluianum probat possessionem constituentis contra habentem ab eo causam, decis. 455. num. 4. & 5.

Clausula constituti, probat possessionem venditoris contra emptorem, & causam ab eo habentem, decis. 458. n. 6.

Clausula, constitun, posita in Instrumento inuestituræ, quid operetur, decis. 375. n. 8.

Clausula hæc, cum reseruatione Beneplaciti Apostolici, præseruat à Simonia, decis. 35. n. 7.

Clausula cum certa scientia renunciatio stante valoris bonorum ex capite læsionis impugnari non potest, decis. 354.

Clausola cum libera Procuratoris auctoritatem quoad species expressas solummodò auget, non vltrà, decis. 226. n. 10.

Clausula decreti irritantis constitutio munita tollendo omnes Iuris effectus quæcumque in contrarium fiunt irritat, decis. 142. num. 3.

Clausula decreti irritantis constitutio munita tollendo omnes Iuris effectus quæcumque in contrarium fiunt irritat, ibidem num. 3.

cum Clausula, donec &c. confessio facta, ita qualificat concessionem, vt secuta noua euanescat prima concessio, decis. 374. n. 2.

cum Clausula, dummodò possessio sit vacans, decretum operatur, quod nulla sit translata possessio si ea sit plena, decis. 508. num. 2.

Clausula dummodò præseruat ius alterius, decis. 373. n. 6.

Clausula dummodò, est præseruatiua Iuris alterius, decis. 343. num 5.

cum Clausula & deinde ad Beneplacitum, contractus initus ad certum tempus, etiam elapso termino durat contractus, decis. 524. num. 6.

Clausula, dummodò de tempore datæ non sit alteri ius quæsitum, cum sit solum præseruatiua iuris alterius certi, & validi, collitiganti Ius nullum habenti non suffragatur, decis. 178. n. 6.

cum Clausula donandi renunciatio facta illud plus, quod bona valebant, in quantum operatur, decis. 354. n. 6.

Clausula, generaliter, mandatum speciale in omnibus includit, decis. 19. num. 9.

cum Claulula ita quod literæ desuper in forma simplicis prouisionis gratiosæ subrogationis expediri possint, requisitam subrogationem non includit, decis. 254. n. 11.

Clausula, & non altrimenti, & non in altro modo, quid operetur, decis. 158. num. 25.

Clausula, & non alias ex sui natura nullam interpretationem à verbis separatam admittit, decis. 244. n. 8.

Clausula ex nunc, prout ex tunc transfusionem temporis præsentis, in futurum, & è contra transfere, decis. 12. n. 17.

Clausula ex tunc operatur retrotractionem actus ad tempus celebrati contractus, decis. 483. n. 12.

Clausulæ euictionis & defensionis euictionem & litem ex natura & qualitate bonorum prouenientem non includunt, decis. 358. num. 8.

Clausula in perpetuum, apposita in concessione de sui natura non ad extraneos transitoria, perpetuatur quidem inter personas comprehensas, illa tamen non extenditur ad personas comprehensas, decis. 319. num. 4.

Vnde non extenditur ad personas extraneas, non vocatas, ibidem num. 4.

Clausula in perpetuum reddit Emphyteusim Ecclesiasticam ad hæredes extraneos transitoriam, decis. 510. n 4.

Clausula in casu prædicto tamquam repetitiua conditionis & qualitatum præcedentis dispositionis sequentem substitutionem conditionalem facit, decis 154. n. 12.

Clausula omni meliori modo, actum regulariter sustinet eo modo, quo validius sustineri potest, decis. 165 n. 14.

Clausula omni meliori modo ex defectu voluntatis adeuntium actum tantummodò ad casus specificatos extendit, quos facit valere omni meliori modo, quo fieri potest, decis. 22. n. 12.

Clausula omni meliori modo stante dismembratione animo, & intentione subueniendi indigentijs Seminarij, nihil vltra operatur, decis. 161. n. 15.

Clausulam in perpetuum, concessio licet habeat, restringitur tamen ad solos hæredes sanguinis vltimi inuestiti, nec ad extraneos transit, quia iuxta naturam inuestituræ eadem regulatur, decis. 113. num. 5.

Clausula in perpetuum obreptionem excludit, quæ cessat quando verum id esse constat in quo Papa se fundauit, decis. 227. num. 12.

Clausula non alias, aliter, nec alio modo præseruat omnia iura, tam in petitorio, quàm in possessorio, decis. 411. n. 20.

Clausula omni meliori modo stante repetita expressione donandi tamquam heredes ab intestato, ad alios modos, & titulos extendi non potest, decis. 214. n. 27.

Clausula, omni meliori modo, cum subsequatur post modo donandi, validitatem actus vltra modos expressos operatur, decis. 74. num. 10.

Clausula, omni meliori modo vitiatur quando modus, & causa incepta exprimitur, decis. 165. n. 16.

Clausula, omni meliori modo in actu aditionis hæreditatis adiecta quomodo intelligenda, decis. 22. n. 13.

Claosulam prout de Iure, commissio continens simplicem tantùm cognitionem, & decisionem causæ iuxta terminos iuris, non autem processum exequutiuum comprehendit, decis. 242. num. 4.

Clausula, omni meliori modo, censetur apposita ad confirmandam dispositionem, non autem ad ampliandam, vt id de quo non cogitauit Testator comprehendatur, decis. 49. n. 17.

Clausula prout de similibus in emphyteusi apposita limitat clausulam ad habendum secundum naturam emphytheusis cui adijcitur, decis. 481. num. 3.

Clausula prout de iure in ipso rescripto superaddi debet, ad effectum vt commissio non censeatur concessa via executiua, sed tantum Ordinaria, decis. 242. n. 2.

Clausula, pro totidem receptis, indicat veram pecuniarum numerationem, decis. 284. n. 2.

Clausula quam, & quas, in quantum operatur, decis. 315. n. 7.

Clausula quam & quas in commissione adiecta iurisdictionem adeò extendit, vt etiam in negotio principali Rota potuerit procedere, decis. 125. n. 10.

Clausula, quam & quas, quid comprehendat, decis. 405. n. 9.

Clausula, quatenus opus sit, tamquam ad cauthelam adhibita contractum conditionalem non facit, decis. 364. n. 18.

Clausula quatenus deponerentur aliquæ pecuniæ, licet diuersos casus includat, semper tamen cum ijsdem qualitatibus expressis intelligitur, decis. 226. n. 11.

Clausula, *quatenus opus sit*, quid operetur, decis. 409. n. 18.

Clausula, *Saluo iure*, est modificatiua, decis. 395. n. 5.

Clausula, *si quod exequen.* non vulnerat obligationem Cameralem, decis. 509. n. 4.

sub Clausula, *si quid exequendum*, causa commissa, dum eadem viam executiuam constito de bono iure agentis præseruat, noua mandati relaxatio decerni potest, decis. ... n. 2.

Clausula, *si quod exequen.* operatur, vt mandatum sit iustificatum ex actis prioris instantiæ, quod declara, decis. 509. num. 1. 2. & 3.

cum Clausula, *saluo iure alieno*, institutio in quantum operatur, decis. 96. num. 15.

Clausula, *sine præiudicio litterarum Apostolicarum*, cum præseruet exequutori facultatem exequendi non obstante Iudicio Ordinario in Rota introducto, gesta per eumdem attentata dici non possunt, decis. 56. n. 11.

Clausula, *sine præiudicio literarum*, facultatem exequendi præseruat executori in literis deputato, non obstante iudicio Ordinario in Rota introductio, ibid. n. 3.

Clausula, *sine præiudicio venientium ab intestato*, præseruat etiam bona prouenientia ex fideicommisso, decis. 312. n. 32.

Clausula, *si & quatenus*, non constituunt in possessionem, donec de iure præsentantis appareat, decis. 96. n. 16.

Clausula, *sine præiudicio literarum Apostolicarum*, in quantum operatur, decis. 292. n. 10.

Clausula, *si quod exequendum*, operatur, quod Iudex stante iustitia sententiæ executiuè procedat, decis. 502. n. 4.

Clausula, *sine præiudicio*, exequutionem, & iurisdictionem Iudicis præseruat, decis. 310. n. 25.

cum Clausola, *sine præiudicio*, commissio nil amplius quam ipsa commissio operatur, decis. 55. n. 12.

cum Clausula, *sine præiudicio venientium ab intestato*, legitimatio obtenta quid operetur, decis. 312. n. 30.

Clausula, *sine præiudicio venientium ab intestato*, An à clausula, *sine præiudicio legitimæ prolis*, differat, decis. 219. n. 19.

Clausula, *sine præmissis sine alio quouis modo vacauerit*, cum in supplicatione

tione vacatin per resignationem solom narrata fuerit, nisi iustificata de facto vacatione per resignationem dispositinè narrata nihil operatur, decis.223.n.4.
cum Clausula sublata, & decreto irritante, Papa mandans aliquid seruari, qualiter sit facienda talis seruatio, decis.538. num.16.
Clausula sublata, & decretum irritans, Indulrum Apostolicum quando haber, omnis contraria obseruantta, & possessio inficiur, decis.148.n.18.
Clausula sublata, & decreto irritanti, Constitutiones Apostolicæ, munitæ quamlibet obseruantiam, & contrarium vsum impediunt, decis. 235.num.7.
Clausula, vna cum incidentibus, & dependentibus, quid operetur, decis. 405. num.10.
Clausula, vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum, in quantum operatur, decis.49.n.16.
Clausula vt supra, reperit ea, quæ superiùs fuerunt expressa non autem ea, quæ non fueruut expressa, decis.39.n.24.
Clausula vt supra, qualiter intelligatur, ibid.n.23.
Clausulæ, vulgariter, & pupillariter, & per fideicommissum effectus, decis.295.n.11.
Clausura Monialibus est necessatia, decis.489 n.5.
Claustrales, sub dispositione Concil. Trident. non solum sed & Equites Hierosolymitani comprehenduntur, decis.14. n.23.
Clericatus probatur ex literis Remissorialibus Ordinarij, decis.405. num.3.

CLERICVS.

Clerici, seu Regulares non subiacent meris staturis secularium, decis. 400.num.13.
Clericus ad causam admissus eum clausula docto de interesse, eodem non probato saltem apparenter pro non admisso habetur, decis.114. num.3.
Clericus de pensionibus quotidianis non secus ac laicus de proprio salario testari ac disponere potest, decis 329.n.3.
Clerici à Clericis, Leuitæ à Leuitis decimas non exigunt, decis. 201. num.8.
an Clericis à Clericis decimæ iuxta Iuris Canonici sanctiones debeantur, decis.344 n.16.
Clerici, & Laici dum æquè sunt hæredes instituti, idem Ius omnibus est attribuendum, decis.57.n.5.
Clerici quando congruè viuere non valeant de fructibus beneficij, agitur de interesse totius Ordinis Clericalis, decis.48.n.6.
Clericus possibile est, vt virtute anterioris prouisionis Apostolicæ possideat beneficium, & vt subrogandos intendat capere nouam possessionem, decis.414. n.13.
inter Clericum, & Laicum pro indiuiso bona possessa, donec separentur, de parte Ecclesiastica vt magis digna à Laicis in eadem sententia comprehensa debet iudicari, ad effectum vt quoad vtramque appellatio permittatur, decis.134.n.2.
Clerico ordinando ad Sacerdotium donatio facta, an dicatur temporalis cum videatur facta vita durante Sacerdotis, pro alimentis, decis. 382.num.16.
Clericus tamquam dignior trahit laicum, decis.108.n.7.
COÆQVALITAS, inter duos, quando excludatur, decis.393. num. 15. & 16.

CODICILLI.

in Codicillis facta perindè habentur, ac si in Testamentu facta essent, decis.160.n.10.
Codicilli, & Testamenti vna eademq; censetur dispositio, cum vtriusque effectus in tempus mortis conferatur, & vnum quidem suppleatur, vt per aliud declaretur, decis.160.n.12.
in Codicillis legatum filio de omnibus domibus factum, an de domibus à fideicommisso in Testamento se iunctis sit interpretandum, decis. 278.num.9.
per Codicillos non censetur reuocatum fideicommissum in Testamento factum, decis.67.n.31.
Codicilli pro parte Testamenti habentur, obseruationemque & legem iuris inde traditam seruant, decis.160.n.11.
Codicillorum verba, *bona sic ad vsufruendum*, an incipiendo ab ipsa re proprietatem dicant legatam non obstante adiectione vsusfructus, decis.16.n.3.
Codicilli vltimi ad effectum successionis semper sunt attendendi, decis. 160.num.2.
Codicilli voluntati Testatoris non derogant, nisi quatenus sint contrarij, decis.67.n.29.
Et maximè dum id fuit declaratum, aut si fuerit expressa clausula confirmatoria Testamenti, decis.67.n.30.

COGNATI.

Cognati dicuntur coniuncti ex latere Matris, decis.497.n.7.
Cognatis hæreditas ab intestato non existentibus proximioribus quanti gradus defertur, decis.256.n.1.
Cognati in tertio gradu succedunt, decis.497.n.3.& 4.
COGNITIO causarum spiritualium, Matrimonialium &c. spectat ad Episcopum, decis.70 n.58.
Cognationis appellatione veniunt etiam descendentes ex fœminis, decis.463.n.5.
Cognitio causæ ob quam citati consanguinei teneantur nec ne interuenire, Iudici non partibus spectat, decis.314.n.13.

COGNOMEN.

Cognominis alterius omissio diuersitatem familiæ non arguit, decis. 32.num.5.
Cognomen familiæ, ad lineam effectiuam coarctatur, decis. 1. num.14.
Cognomen familiæ sine restrictione conceptum omnes ex ea descendentes includit, decis.1.n.12.
Cohabitatio coniugum à tempore conceptionis præsumitur, decis.312. num.16.

COHÆREDES.

Cohæres erga cohæredem Inuentarium conficere non tenetur, decis. 294.n.11.
à Cohærede legitima debita, in illius satisfactionem para controuersa, & mediante consensu præstito alienata electa censetur, decis. 239.n.17.
Cohæres alienationi consentiens rem alienatam cecidisse in alterius partem declarare videtur, decis.239 n.9.

COLLEGIALITAS.

Collegialitas quando alicui Ecclesiæ non conueniat, decis. 2. num.32.
Collegiatæ Decanus, quando est Vicarius, habet intentionem fundatam super perceptione decimarum, decis.521.n.7.
in Collegiatis Parochialibus dignitates obtinere decimas parochiales, iuxta consuetudinem Regni Hispaniæ incompatibile non est, decis. 216.num.9.
in Collegiata Episcopo solemniter celebrante Canonici Cathedralis ei assistere tenentur, & tam respectu loci, quàm thurificationis Canonicis Collegiatæ in ea functione præcedunt, decis. 120.num.5.

COLLITIGANS.

Colltiganti pauper, quando quis est, non tenetur & sumptus litis subministrare, decis.398.n.23.
Collitiganti alimenta, & sumptus litis quando omninò debeantur, ibid. n.10.
Collitiganti alimenta, & sumptus litis quando debeantur, ibidem num.1.
Collitigans pauper, non debet propter paupertatem cogi, vt deserat eius bonum ius, & litem relinquat, ibid.n.12.
Collitiganti alimenta, & sumptus litis debentur habito respectu ad rem, quæ litigatur, ibid.n.19.
à Collitigantibus Abbas recipiendo canonem per multos annos, an eosdem tamquam successores in Casale approbasse censeatur, decis. 175.n.19.
inter Collitigantes iuramentum simili modo receptum ad seruandam Iudicis æqualitatem sufficit, decis.40.n.6.
Collitigans suffragium vnum quo præualet, affirmantibus testibus de auditu eoque turpi, vel falso in re secreta, in iure non subsistit, decis. 55.0.10.
pro Collitigante inductus Testis, & examinatus etiam solus contra inducentem sufficit, decis.100.n.2.
Collitigantium possessionem præter instrumentum locationis lis inter partes agitata demonstrat, decis.230.n.4.
à Collitigante occupatio vnius prædij facta non impedit, quin in reliquis obligatio firma, & efficax remaneat, decis.251.n.4.

COLLATIO.

Collatio beneficiorum spectat ad Episcopum, decis.70 n.57.
Collatio omnimoda beneficiorum concursum alterius, & simultaneam excludit, decis.44.n.7.
Collatione attentatorum vitio infecta, possessio sequestranda venit, decis.315.n.9.
Collatio beneficij, & resignatio facta per obitum Episcopi, & respectiuè recepta post renunciationem valet, decis.170.n.16.
Collatio, & Institutio Clericorum indicant actus iurisdictionis, decis. 70. num.5.
ex Collatione Ordinarij beneficio vacante, virtus decreti solam vacationem ex collatione Papæ comprehendentis cessat, decis.127. num.8.
Collatio in optione non requiritur, nisi optans titulum spiritualem mutet, decis.127.n.10.
ad Collationem verbum, *liberè*, non expressam, & quæ diuersa est ab optione non trahitur, ibid.n.18.
Collatio beneficiorum omnimoda concursum alterius, & simultaneam excludit, decis.44.n.7.
Collateralis Papæ legatus est, & in Prouincia tenet locum Regis gerentis vicem Papæ ob confœderationem, quam in vocem habet, decis.69. n.7.
per COLONOS etiam possidetur vsucapitur, ac præscribitur, decis. 520.num.22.

COLLVSIO.

Collusio tamquam difficilis probationis, præsumptionibus, & indicijs satis iustificatur, decis 525.n.6.
Collusio tunc maximè probatur præsumptionibus, & coniecturis, quando adest causa collusionis, ibid n.7.
Collusio sub prætextu dissipationis bonorum non euitatur, dum eorum dissipatio non producitur, & iustificatur, decis.41.n.5.
Collusio inter consanguineos facilè præsumitur, decis.336.n.14.
Collusio ex quo manifestè probata dicatur, decis.535.n.8.

COMMENDA.

Commendæ Religionis Hierosolymitanæ, vt quis sit capax quid requiratur, decis.399 n.2.
in Commercio officia vacabilia non esse in præiudicium Principis, secus autem in præiudicium priuatorum, & contrahentium, non subsistit. decis.538.n.10.
Commendatarij hæreditant bona Fratrum Cappellanorum quorum commendis inseruiunt, decis.445.n.1.
Commendas suæ Religionis Magnus Magister aliud est quod conferat tamquam spectantes ad Religionem, decis.339.n.3.
n. aliud si conferat ex dispositione alicuius, qui eas fundauit, ibid.

Commendam Pater erigendo filium minoris ætatis ad fauorem fratris, aut alterius extranei in successione Commendæ excludere voluisse non præsumitur, decis.290.n.7.

Commendatario exercente curam animarum per Vicarium dispositio Sac. Concil. Trident, quoad eamdem Ecclesiam non intrat, decis. 37.num.6.

COMMODITAS.

Commodo restitutionis filiæ priuantur, dum bonis fideicommissarijs Auo restitutis ab eodem detractiones mendicare coguntur, decis. 179.n.8.

Commoditas percipiendi fructus vsufructuaria viuente, rectè potest obligari,& in Creditores transferri, decis.41.n.2.

Commoditas, quæ ex habitatione percipitur pensionibus ex locatione recipi consuetis æquiparatur, decis 326.n.2.

de Commodo Patronorum Iuspatronatus quando est auctum, vbi agitur, naturam Ecclesiastici assumit, decis.313.n.13.

COMMISSIO.

Commissio cum clausula, *sine præiudicio*, nil amplius quam ipsa commissio operatur, decis.56.n.12.

Commissione litis pendentia expedita, & citatione executa vtrique parti communis efficitur, decis.181.n.3.

Commissio quando reperitur concessa cum expressa mentione facultatum A. C. Rota sicuti ipse Auditor via executiua procedere potest, decis 242.n.3.

Commissio continens clausulam, *prout de iure*, simplicem tantum cognitionem, & decisionem causæ iuxta terminos iuris, non autem processum executiuum comprehendit, ibid.n.4.

Commissio quando mentionem facit obligationem Cameralis, Rota in causa appellationis mandatum exequtiuum relaxare potest, ibid. num.7.

Commissione causæ, citatione & alijs ad validitatem requisitis præcedentibus de sententiæ validitate dubitari non potest, decis. 218.num.4.

COMMITTENTI dolum ius non acquiritur, etiamsi ea propria persona donationem prætendere posset, decis.198 n.15.

COMPARATIO sola, ac simplex litterarum certitudinem scripturæ nisi interueniant requisita non inducit, decis.360.n.9.

Comparatio partis ad declinandam Iurisdictionem legati, & pro remissione causæ ad Tribunal Rotale, consensum omnem circa Iurisdictionem penitus excludit, decis.181.n.10.

in COMPENDIOSA vulgaris contenta non expirat per additionem primi hæredis, ita vt caducato primo gradu sequens in eius locum subintret, decis.154.n.14.

per COMPARATIONEM recognitio est fallax, & periculosa, & ad eam tantum recurritur quando omnis alia probatio deest, decis. 385.num.14.

COMPARERE vocatus ad certum tempus, quando quis est, si negligat, cessat necessitas, decis.461.n.15.

COMPENSATIO.

Compensatio habetur loco solutionis, decis.294.n.1.

Compensatur cum legato debitum, quando est necessarium, secus verò si sit ex causa voluntaria, decis.76.n.12.

Compensatio pro dotis restitutione facta, ad aliam causam referri non debet, decis.305.n.11.

Compensatio pro concurrenti rata occasione locationis ad alterius crediti solutionem est referenda, decis.341.n.12.

Compensatio debitum hinc inde supponit, decis.79.n.18.

Compensationem admittere non possunt prouisiones illiquidæ ac respectu quantitatis incertæ cum credito certo, decis.39. n 9.

in Compensationem conuentio certi lucri imminentis periculi fideiussori permittitur, decis.121.n.8.

Compensatio, & satisfactio integra in omnibus detractionibus ex præcedentibus alienationibus præsumitur, decis.363.n.13.

Compensatio pro melioramentis in re factis de fructibus mala fide à die motæ litis perceptis fieri debet, cum ijdem etiam non probatis meliorament is restituendi veniant, decis.230.n.13.

non Compensatur legatum voluntarium cum necessario, sed vtrumque debetur, decis 13.n.13.

Compendiosa substitutio simpliciter absque vlla conditione concepta militar, decis.154.n.15.

Compensatio rei debet fieri æquali iuri recompensatio, decis.205. num.4.

COMPETENS Iudex dicitur, qui causæ iurisdictionem habet, decis. 104.num 5.

Competens, lex ipsa supplet congruum tempus statuendo, decis.149. num.17.

Comprehense in inuestitura immissio debetur in vim *leg. fin.* decis.517. n.1. & 2.

Compromisso in causa durante expensæ ad aliam litem necessariò referri debent, decis.117.n.5.

ad Computum fortis detractionibus, & partitis ponendis non liquidatis, non solutio integri pretij in facto non subsistit, decis. 153.num. 8.

Computa aliud est, quod reuideantur in parte, & aliud si in totum, decis.3.num.23.

per COMPVLSVM, productio facta quando suffragetur, decis.431. num 7.

sine Compulsorialibus, & citatione productiones partis lite pendente extractæ, non sunt in forma probanti, decis.334.n.13.

COMMVNICATIO.

Communicatio, integra & positio in communi arca omnium lucrorum, & redditunm etiam Ecclesiasticorum societas vt inducatur est necessaria, decis.100.n.4.

Communica. Iuspatronatus prætendens debet docere de Iurepatronatus cum requisitis Concilij cap.6. sess.25. de reformat. decis. 491. num.10.

Communicatio facultatum, quando adest in commissione Rota via exequutiua procedere potest, decis.157.n.7.

Commune debitum mediante diuisione non efficitur, dum ea non emanauit tamquam de bonis hæreditarijs, adeoque sicut ex diuersa causa illatum ad illud fieri nequit, decis.100.n.17.

CONCEDENTIS intentio ex verbis proœmialibus indulti benè declaratur, decis.497.n.8.

CONCESSIO.

Concessio, quando non dicatur alicui temporariè facta, decis.48. num.22.

Concessio alicui facta sub nomine Ecclesiæ censetur facta ipsi Ecclesiæ, ibid. n.21.

Concessio licet habeat clausulam, *in perpetuum*, restringitur tamen ad solos hæredes sanguinis vltimi inuestiti, nec ad extraneos transit, quia iuxta naturam inuestituræ eadem regulatur, decis. 112.num.5.

Concessa dilatio quando alicui fuit, non potest considerari aliqua mora, decis 439.n.6.

in Concessione de sui natura non ad extraneos transitoria clausula in perpetuum, apposita, perpetuatur quidem inter personas comprehensas, illa tamen non extenditur ad personas comprehensas, decis.319.n.4.

Vnde non extenditur ad personas extraneas, non vocatas, ibidem num.4.

Concessionum forma antiquarum alterata censetur cum illæ antiquæ fiant pro inuestitis, & eorum hæredibus, quorum appellatione in materia emphyteusis Ecclesiasticæ solos hæredes sanguinis venire consueuit, decis.191.n.2.

Concessione ex pacto solis successoribus inducta, & interdicta alienatione sub pœna caducitatis, conuentioni, à qua pendet contractus standum est, & secundum eam pro exclusione extraneorum intelligi debet, decis.175.n.7.

in Concessione emphyteusis bonorum Ecclesiæ, beneplacitum Apostolicum quando non adest, non immutatur eorum natura, decis. 319. n.16.

Et sic transire non possunt ad hæredes extraneos, ibid.

Concessa generalis ea quæ speciali nota digna sunt non comprehendit, decis.259.n.12.

Concessionum forma antiquarum alterata censetur cum illæ antiquæ fiant pro inuestitis,& eorum hæredibus, quorum appellatione in materia emphyteusis Ecclesiasticæ solos hæredes sanguinis venire consueuit, decis.191.n.2.

in Concessione emphyteusis clausula, ad habendum, posita sequitur naturam contractus, cui apponitur, decis.319.n.3.

Concessio ipsa iuxta narratiuam finalem regulari consueuit, decis. 329. n.7.

Concessio vt valida dicatur, vtilitas & necessitas Ecclesiæ cum assensu Apostolico copulatiuè requiruntur, decis.191.n.14.

Concessio facta pro pensione fructibus Casalis fere correspondente, fortior est ad locationem, quam emphyteusim arguendam, decis. 175.n.5.

Concessio personalis, non excedit personam, cui fuit facta concessio, decis.48.n.19.

Concessio vbi semel ad extraneos transit semper hanc qualitatem retinet, decis.113.n.9.

Concessiones factæ ad fauorem aliquorum, opitulantur eis non autem alijs, decis.409 n.9.& 16.

in Concessione emphyteusis, clausula ad habendum &c. apposita, mitigatur ab alijs clausulis restrictiuis, decis.319 n.7.

Concessio facta sub nomine dignitatis alicui, non potest dici personalis, decis.49.n.20.

Concessiones validæ bonorum Ecclesiasticorum veniunt tantum attendendæ,& non inualidæ, decis.319.n.21.

Concessio censualis cum facultate alienandi in quocumque secundum naturam contractus locationis etiam hæredes extraneos comprehendit, decis.113.n.7.

Concessio facta Patri ab alia filijs facta differt, decis.71.n.8.

Concessio cum clausula donec, &c. Facti, ita qualificat concessionem, vt secuta noua euanescat prima concessio, decis.354.n.1.

Concessio iuxta naturam locationis facta quibuscumque successores etiam extraneos comprehendit, decis.175.n.5.

Concessionis tempus attenditur in emphyteusis Ecclesiastica ad effectum dignoscendi, an alienatio fuerit Ecclesiæ vtilis, decis. 515. num.13.

Concessionis causa ex narratiua, seu proœmio finalis desumatur, decis. 324. num.6.

Concessio vendendi bona debitoris non adimit ius pignoris debitum primo creditori, decis.218.n.8.

Concessio non valet vbi res, quam Ecclesia pro maiori pensione & Canones dare consueuerat, pro minori conceditur, decis. 191. num.6.

CONCLVSIO.

Conclusio primum Testamentum reuocari per posterius, quatenus secundum sit legale, & non suspectum procedit, decis. 180. num.5.

Conclusio de literis Apostolicis vulneratis quomodo procedit, decis. 254.n.22.

Conclusio in ea parte ex qua resolutio capta non fuit, attendi non debet, decis.365.n 21.

Conclusio, quod possidens cum titulo impediat immissionem processumque

sumque ad viam ordioariam reducat quando titulus inualidus, & irreleuans detegitur non recipitur, decis.254.n.17.

Conclusio de creditore Societatis societatibus officiorum in quibus non cadit pretium non applicatur, decis.338.n.5.

Concreditor licet posterior, vel debiliora iura habens, si pecuniam à communi debitore exactam consumpserit alter nisi sit priuilegiatus illam non auocat, decis 95. n.9.

Concreditorum expressio stantibus cessionibus factis ad cautelam, quæ nocere non debet facta præsumitur, decis.287.n.23.

CONCORDIA.

Concordiu est exceptio litis finitæ, & illius ingressum impedit, decis. 119.n.7.

Concordia, quando est valida, non solum competerit exceptio litis finitæ, seu etiam impedit nonæ litis ingressum, decis.187 n.31.

Concordiæ, quis potest declarare nolle stare, dum pars altera eam non obseruauit, decis.396.n.2.

Concordia reuocata, corruunt omnes actiones, prouenientes ex ea, ibidem n.7.

Concordia est exceptio litis finitæ, & illius ingressum impedit, decis. 119.n.7.

Concordia liberat emptorem etiamsi oon adimpleuisset in tempore adimplenda, quæ tamen nisi respectu fructuum restituendorum verificati non possunt, ibid.n.8.

Concordia ad effectum renunciandi tutelam inita sine solemnitatibus sustineri non potest, decis.83 n.4.

Concordia seruatur iuris assistentiam habenti, non obstante, quod debitori deindè priuilegium detur, si in ipso indiuidua mentio, & derogatio illius facta litteraliter non fuerit, decis. 97. num 3.

Concordia iuxta tenorem est obseruanda, cum semper inspici debeat cuius contemplatione quid disponitur, & actus dirigitur, decis.231. oum.5.

Concordia à S. Congregatione Episcoporum approbata de præcedentijs inter Canonicos non curat, modò ordo antianitatis obseruetur, decis.215.n.5.

Concordia inter Canonicos Valuensis, & Sulmonensis Ecclesiæ à quatuor ab hinc sæculis inita refertur, & eorum vestigijs inhærere suadetur, decis.356.n.5.

Concordia à Sac. Congregatione Episcoporum approbata præcedentiam inter vtriusque Ecclesiæ Canonicos non agnoscit, modò ordo antianitatis obseruetur, ibid.n.6.

Concordiæ inter partes celebratæ situationem probant, decis.334. oum.3.

Concordia continens pactum, quod tertio non censeatur ius quæsitum operatur, quod ille tertius ea vti non possit, decis.471. num. 8. & 9.

in Concordia verba apposita, *perindè, ac si facta non fuisset*, stante inobseruantia, quid operentur, decis.396.n.7.

Concordatio coram Iudice facta attendenda est, decis.421.n.12.

CONCVRSVS.

Concursu masculorum, fœminæ sub vocatione posterioritatis per lineam masculinam venire non possunt, decis.110.n.3.

in Concursu alterius prouisus Apostolicus nulliter præsentati semper est præferendus, decis.178.n.8.

in Concursu transumptum vltimum diuersitatis vti concordans cum proprio originali, potius quam primum illi contrarium attendi debet, decis.138.n.10.

Concursus non datur, quando vnus tantum adest, decis.39.n.11.

in Concursu Instrumentum posterius antecedentis præferentiam obtinere debet, decis.19.n.4.

in Concursu duarum donationum si prima munita sit debitis requisitis non potest reuocari per secundam, decis.106.n.1.

Concursus à Iudice putatiuo bona fide gestus sustineri debet, decis.322. num.19.

in Concursu alterius qualitas maioris Sacerdotio tamquam magis experti in seruitio Ecclesiæ Parochialis vbi boni Parochi ministerium addiscitur, magis est consideranda, decis.55.n.7.

in Concursu epistola proprium scribentis factum referens, semper est attendenda, decis.341.n.8.

in Concursu ad Primogenituram quinam descendentium ex fœmina agnata potius eligantur, decis.1.n.5.

CONDEMNATIO.

Condemnatio ad solutionem debiti tam extincti iniustè fieri censetur, decis.285.n.6.

Condemnatus priuatus Iuribus suis à Fisco non est amplius citandus, sed Fiscus, decis.506. n.10.

Condemnationem Iudex omittens an reum, & possessorem à fructibus absoluisse censeat, decis.192.n.5.

etsi in Condemnatione fructus fuerint omissi, & ideò peti non posse videantur, vigore noui iudicij, & nouæ petitionis adhuc veniunt restituendi, decis.162.n.4.

Condemnatio ad restituendos fructus coram eo, qui super negotio principali in quarta instantia pronunciauerat, peti non potest, ibidem n.6.

CONDITIO.

Conditio non scripta licet prius cogitata, censetur consultò omissa, decis.195.n.3.

cum Conditione licentia, *& non aliàs*, præcisam obligationem ex forma verborum inducit, decis 14.n.21.

sub Conditione mortis substitutio compendiosa facta continet vulgarem voluntatis, & importantia sub qua existentia filiorum, venit, decis.112.n.21.

Conditiones voluntariæ solum factum inspiciunt, nec attenditur ad excludendum substitutum, an quis succedat, vel repudiet, dummodò superextet, decis.98.n.10.

Conditio apposita in præcedenti substitutione cum caduca remanserit ex vi vulgaris in compendiosa contentæ non attenditur, decis.154. num.10.

Conditio dum non verificatur, euanescit substitutio, decis. 39. num.1.

Conditio, *si quis non decesserit sine filijs*, expirat si ille moriatur relicto posthumo, ibid.n.2.

in Conditione positi, quando sunt de descendentibus, tunc faciliter præsumitur vocatio, decis.168.n.11.

Conditio, *sine filijs*, absque vlla restrictione ad collectiuam vniuersalem, cum diuersas personas, quarum quælibet per se videtur esse grauata respiciat, pluralitas in singularitates ex præsumpta mente Testatoris resoluitur, decis 88.n.19.

Conditionis indebiti natura est, vt sola quantitas quæ indebitè soluta fuit repetatur, decis.161.n.1.

Conditio superuiuentiæ Hospitale simpliciter post obitum instituti vocatum non admittit, decis.154.n 9.

cum Conditione si viueret, & si non viueret institutio, quomodo id intelligatur, decis.527.n.16.

in Conditionibus voluntarijs fit extensio de vno casu ad alterum, ex mente, & voluntate Testatoris, decis.98.n.14.

Conditionalis actu cum clausula, *non alias, &c.* si non verificatur redditur actus omninò frustratorius, decis.54.n.8.

Conditionalis donatio, quando est, donataria exceptione non adimplementi repellitur, decis.365.n.10.

Conditiones, *si non superuixeris, vel si prædecesseris*, restringunt ad tempus mortis Testatoris vocationem, decis.43.n.2.

Conditiones, si vixerit, & si non vixerit, quid importent, *ad text. in l. si ita, ff. de hæred. instit.* ibid.n.5.

à Conditione in prima substitutione expressa substitutio sequens regulari debet, decis.86.n.8.

Conditionalis dispositio deficiente conditione totaliter corruit, ibid. num.9.

Conditionalis dispositio, quando est, si conditio non adimpleatur, cessat, ac euanescit talis dispositio, decis.54.n 6.

Conditio hæredi instituto adiecta, *quatenus in Religione non permanserit*, tamquam turpis, & retrahens à vita religiosa reijcitur, & pro non scripta habetur, decis.245.n.1.

Conditio, *si non vixerit*, inducit fideicommissum, non tam ex vi conditionis, quam ex qualitate personarum, decis.43. num.28. 29 & 30.

Conditione gradui caducato apposita non impleta, Bartholi doctrina locum non habet, dum in simili conditione tantum verificatur, decis.49 n.13.

sub Conditione contractus mutui conceptus, quod non restitutis intra annum pecunijs medietas Coloniæ vendita censeretur, elapso termino in contractum veræ venditionis transmutatus dicitur, decis. 138. n.1.

in Conditione positi filij censentur, vocati, dum fuit facta reciproca substitutio inter eos, decis.168.n.4.

Conditio, *si non vixeris*, omnibus adiecta substitutionibus, qualiter veniat interpretanda, decis.43.n.2.

Conditione prima deficiente substitutio sequens euanescit à qua dependet, cum apposita censeatur quatenus prima conditio verificetur, decis.86.n.1.

Conditio superuiuentiæ verificatur in momento post mortem alterius, decis.195.n.8.

Conditionis perseuerantia in dispositione conditionali non requiritur, sed sufficit, quod conditio momento existat, decis.40. n.5.

in Conditionibus voluntarijs non fit extensio de casu ad casum cum attendatur merum factum, decis.406.n.7.

Conditionis defectus, & merum nudum factum in substitutione conditionata inspicitur, an filius extet, vel viuat licet non sortiatur effectum, decis. 22.n.6.

Conditio non profitendi Religionem cui fini adiecta censetur, decis. 245.n.12.

Conditionatum depositum deponentem non liberat, nisi prius realis solutio pecuniarum sequatur, ibid.n.7.

Conditionalis actus cum clausula, *non alias, &c.* si non verificatur redditus actus omninò frustratorius, decis.54.n.8.

Conditio, *si sine hærede*, de liberis intelligenda, decis. 309. num.15.

in Conditionibus voluntarijs merum factum attenditur, licet iuris effectum non sortiatur, decis.265. n.14.

Conditio ob existentiam filiæ, & nepotis adimpleta dici non potest, ibid.n.7.

Conditionalia verba nihil ponunt in esse conditione non purificata, decis.135.n.8.

in Conditione filia posita aliud est, si agat ex propria persona, & aliud si agat Patris, & Patruorum persona, decis.168.n.13.

Conditio, *si sine filijs*, stante alio posthumo pro admissione Sororis ad successionem purificata non dicitur, decis.309.n.1.

Conditione, quæ in suspenso erat purificata, actio ad consequendum augmentum, & ad hæredes transmittendum oritur, decis.90.num.9.

Conditio superuiuentiæ Donatoris, an solum vsumfructum fauore sui ipsius, non autem proprietatem fauore proximiorum respiciat, decis.279.n.5.

Conditio, *si quis non decesserit sine filijs*, expirat per existentiam vnius filij, decis.39.n 3.

in Conditione positi filij an censeantur vocari, attendenda est con-

consuetudo Regionis, decis. 168. num. 7.
Conditio administratori apposita quoad principalem repetita censetur, decis. 311. n. 16.
Conditionem per momentum temporis impletam fuisse dispositio, ut euanescat sufficit quicquid postea euenerit, decis. 154. num. 20.
Conditiones, & vincula, in patentibus locorum montium, veniunt attendendae, decis 377. num. . .
in Conditionalibus affectio naturalis inspicitur, & personae, quae in conditione ponuntur substitutos excludunt, decis. 310. n. 15.
de Conditione, *si sine filijs masculis*, quotiescumque agitur de eisdem personis semper subintelligitur repetita eadem qualitas masculinitatis prius in institutione expressa, decis. 76. n. 11.
in Conditionibus, quae à mera voluntate Testatoris pendent nudum factum attenditur, decis 39. n. 6.
Conditionis melioris qua extranei non debent esse ipsi haeredes sanguinis, decis. 67. n. 15.
Conditio substitutioni si adiecta reperiatur, an indeterminatè quoque extendatur ad fideicommissum, decis. 527. n. 10.
Vel potius restringatur determinatè ad ipsum fideicommissum, ibid. num. 11.
Conditio apposita à Testatore, & si adimpleta non fuerit, cadat haeres ab haerede, quando non intret, decis. 158. n. 1.
Conditio si omnes filij decesserint sine filijs masculis non comprehendit filium Sacerdotem superiùs exclusum, decis. 39. n. 31.
Conditione deficiente, tam prima, quàm sequentes substitutiones concidunt, decis. 49. n. 14.
Conditio, *si sine haerede*, de liberis est intelligenda, decis. 209. num. 15.
in Conditione filij positi licet ex statuto Vrbis dispositiuè vocati censeantur, ea tamen vocatio ad portiones patruorum post mortem patris defunctorum non extenditur, decis. 124. n. 3.
Conditio in institutione apposita, stante diuersitate rationis in substitutione repetita numquam intelligitur, decis. 245. n. 13.
in Conditionibus initium primae existentiae, & capacitatis consideratur, nec quid deinceps acciderit curandum est, decis. 98. n. 6.
Conditores statutorum, quod non expressè fecerunt noluisse facere credendum est, decis. 370. n. 5.
Conditionis indebitae solutionis exceptionem germinare fructus loco damnorum, si res de sui natura non est fructifera, secus quando est, decis. 112. n. 6. & 7.
Conditionale fideicommissum ad filios non transmittitur, quando pater pendente conditione cessit, decis. 188. n. 18.
Conditio, quando respicit non solum vsumfructum, sed etiam proprietatem, vtrumque aequaliter determinare debet, decis. 279. num. 6.
Conditio dotatione superueniente purificata remanet, & soror ex tunc cum effectu excluditur eodem modo, ac si semper exclusa fuisset, decis. 200. num. 19.
in Conditione positi filij censentur vocati, si fuerint exclusae foeminae, & mandatum congruè dotari, decis. 168. n. 5. & 6.
Conditione deficiente, voluntas disponentis secundum quam verba sunt interpretanda etiam deficit, decis. 279. n. 3.
Conditio impediens totaliter ingressum cuiuscumque Religionis, dum absolutè à vita regulari, & religiosa retrahit, prorsus illicita censetur, decis. 45. n. 6.
Conditio superuenientiae licet necessariò extare deberet, voluntariè tamen adiecta, & apposita praesumitur, decis. 154. n. 11.
Conditio si sine filijs, grauati non decesserint, non dicitur purificata, si aliqui ex dictis grauatis decesserint sine filijs, decis. 188. n. 3.
Quae opinio procedit, quando inter dictos grauatos, expressè, vel tacitè, ordinata fuit substitutio reciproca, ibid. n. 4.
Conditionem verba, *superstite donatore*, dum importat conditionaliter sunt intelligenda, decis. 276. n. 2.
Conditio necessaria ad aliquid obtinendum, habetur pro completa, decis 461. n. 25.
Quando non stat per debentem implere, quatenus impleatur, ibidem.
Conditiones illae si Titius non extiterit, vel non superuixerit idem important, decis. 427. n. 15.
Conditione, sub qua quis vocatus fuit euanescente substitutio fideicommissario pro non facta habetur, decis. 124 n 10.
Conditio, *si sine filijs*, in Testamento apposita iuxtà dispositionem Statuti Vrbis omnes descendentes tamquam expressè vocatos admittit, decis. 45. n. 3.
Conditione fideicommissi purificata ab Oldradi opinione in cons. 121. receditur, & fideicommissum perpetuum inducitur, decis. 85. num. 2.
in Conditione filij positi respectu portionis patris non censentur vocati nisi ad partem cui conuenit conditio, decis. 135. num. 11.

CONFESSIO.

Confessio debitoris non est apta inducere fideicommissum vbi non est à Testatore ordinatum, nec bona fideicommissaria facere quae non sunt, decis. 71. n. 6.
Confessio vtriusque partis circa facultatem retrouenditionis census, & receptionis sortis principalis concurrens, contrà eamdem allegantes plenam, ac indubitatam probationem constituit, decis. 221. num. 15.
Confessio emanata in positionibus valet, & probat, decis. 3. num. 7.
Confessio emanata in Iudicio Criminali benè probat in Iudicio Ciuili, si in eo fuerit confirmata, ibid, n. 8.
Confessio partis aduersus seipsam cuicumque probationi in contrarium praeualet, decis. 222. n. 16.
Confessio facta in Iudicio, quod sit erronea, concludenter vti talis probanda est, decis. 6. n. 16.
Confessiones Iudiciales de Iurepatronatus haereditario, licet impugnentur ex defectu mandati procuratoris eius, qui articulos in actis produxit, tamen ad elidendam coniecturam gentilitiae qualitatis plurimum conferunt, decis. 73. n. 23.
Confessio nocet confitenti, & successoribus, decis. 70. n. 10.
Confessio, quando est pluries repetita, eo magis probat, ibid. num. 11.
Confessio aduersarij contrà seipsum nulla maior est probatio, decis. 125. n. 5.
ex Confessione partis instrumentum, quod non sit legale optime probatur, decis. 6. n. 11. 12. & 13.
Confessio in criminalibus probat etiam in ciuilibus accedentibus coniecturis, decis. 447. n. 4.
Confessio debitoris nocere non potest creditori, decis. 293. numer. 12.
Confessio partis non potest dici probata, si nec fuit allegata, decis. 402. num. 22.
Confessio, quando detegetur erronea non praeiudicat, decis. 64. num. 33.
Confessio de recepto probat solutionem, quando alias iustificatur, decis 466. n. 5.
Confessio solemnitatibus destituta minori officit, quoties ex adminiculis fulciatur, decis. 305. n. 9.
Confessio alicuius contrà seipsum impugnari non potest, decis. 161. num. 10.
Confessio ex contractu licet inualido elicita regulariter sustinetur, decis. 305. n. 6.
Confessio alicuius propria licet emissa in criminalibus inter easdem personas etiam in ciuilibus probat, decis. 288. n. 5.
Confessio dum congruè correspondet circumstantiae non est trahenda ad aliam, decis. 418. n. 12.
Confessione propria, nulla datur maior, & efficacior, probatur, decis. 247. n. 4.
Confessio facta in criminalibus cum deliberatione, & consilio plurimum attendenda est, decis. 6. n. 14.
ex Confessione collitigantis Iuspatronatus probatur, quando lis non est cum Ordinario, decis. 429. n. 2.
Confessio ex simplici fide desumpta nullum probationis gradum constituit, decis. 275. n. 15.
Confessionem seriò, & deliberatè factam valdè probare error donec non probatur, dicendum, decis. 3. n. 15.
Confessio propria reddit rem certam, & indubitatam, decis. 247. num. 12.
Confessione aduersarij contrà seipsum nulla maior est probatio, decis. 125. num. 5.
Confessiones partium non leuem, probationis gradum constituunt, decis. 398. n. 2. & 3.
ex Confessione situationem partis probari indubium est, decis. 334. num. 6.
Confessio partis, tunc multò magis probat, quando est adminiculata, decis. 397. n. 5.
Confessionem verbum, *residuum*, in quibus casibus solutionis non operatur, decis. 357. n. 9.
Confessio de recepto probat solutionem iuncta taciturnitate annorum viginti, decis. 469. n 6.
Confessio Notarij vltimo Testamento de directo contraria, vt eidem tura fides non adhibeatur facit, decis. 188. n. 7.
Confessio emanata ab illis, qui sunt informati de re qua agitur omnium probationum vim excedit, decis. 70. n. 9.
Confessio partis constituentis illum possessorem, contrà quem actionem intentauit, anteriorem eiusdem possessionem probat, decis. 186. n. 2.
Confessio emanata in Iudicio Criminali non probat in Ciuili, decis. 3. num. 3.
Confessio partis praeualet Testibus, etiam si essent mille, decis. 245. num. 17.
Confessione propria nulla maior potest dari probatio, ibid. n. 9.
Confessio debitoris asserentis domum cuius apothecae fuerunt executatae, à Patre fideicommisso fuisse subiectam, creditoribus nullo modo praeiudicat, decis. 71. n. 5.
Confessio Tutoris non praeiudicat pupillis, quin pro rata simpliciter confessata debitores benè conuenire possit, decis. 285. num. 3.
Confessio, cuius qualitatem confitens ignorabat emissa in alio Iudicio, & ad alium finem non praeiudicat, decis. 444. n. 11.
Confessio ad alium effectum, & facta ab aliquo, dum magno aere alieno erat grauatus, non probat ad diuersum effectum, decis. 395. n. 16. & 17.
Confessio propria satis aliquid probat, decis. 148. n 9.
ex Confessione filiatio probatur, decis. 475. n. 12.
CONFORMITAS sententiarum dum apparet nedum in substantia, & effectu, sed ferè in ipsis verbis, Statuto de duabus conformibus locum relinquitur, decis. 364. n. 1.
se Conformare Testatur censetur cum statutis loci, decis. 168. num. 8.
CONFIDENTIALI institutioni quando verba Testamenti repugnant, nepos contrà illorum tenorem praetendere non potest, decis. 155. num. 2.
contrà CONFITENTEM confessio extraiudicialis stantibus alijs

alijs pluribus adminiculis fine difficultate probant, decif. 472. num.3.

CONFINIA.

Confinia, quando controuertuntur, pro parte reorum acquifitio intermedia probari debet, decif.278. n.16.
Confinia, quando ex curfu temporis mutata præfumuntur, fufficit verificatio loci vbi bona funt pofita, & vnius tantum confinis, ibid. n.15.
Confinia in Inftrumento poffeffionis pofita cum in Inueftitura, & Tranfactione concurrant, identitas fatis iuftificata remanet, decif. 310. num.6.
Confinia, & demonftrationes, quando concordant, fola diuerfitas circa numerum perticarum probationem identitatis non inficit, ibid. n.17.
Confines, ex quo probentur, decif.70. n. 10.
Confinium diuerfitas arguit domorum diuerfitatem, decif. 510. num.12.
CONFORMITAS vnius Sententiæ ex confirmatione alterius concluditur, decif.87.n.1.
COMFIRMANS actum nullum, fi nefciuerit eiufdem nullitatem non inducitur confirmatio valida, decif.400. n.22.
Confirmans Teftamentum fcriptum in aliquo voluiffe derogare non videtur, decif.190.n.5.

CONFIRMATIO.

Confirmatio Summi Pontificis tribuit vires actui confirmato refpectu Iuris, nec porrigitur vltra contenta, decif. 87.n.9.
ex Confirmatione alterius concluditur conformitas vnius Sententiæ, decif. 87.n.1.
Confirmatoria fententia fententiæ nullæ, eodem defectu laborat, decif. 191. n.12.
Confirmare contractum quis cenfetur, ftante taciturnitate longi temporis, & folutione fructuum, decif.443.n.21.
Confirmatoria fententia fententiæ nullæ, eodem defectu laborat, decif.191.n.12.
Confirmatio Conftitutionis non cenfetur nullitatis actum tollere, fi fuerit factus contrà legem, decif. 54. n.27.
pro Confirmatione fuæ poffeffionis poffidenti competit remedium, *l.final.* decif.483. n.7.
Confirmatur fententia meritò, quando de eius validitate, & Iuftitia dubitari non poteft, decif.299. n.1.
Confirmanda fententia Rotalis videtur, quando conftat de validitate, & alijs requifitis, decif.107.n.1.
Confufum, & commune, longè ab inuicem diftant, decif.262.n. 10.

CONIVGES.

inter Coniuges verba contumeliofa odium, & inimicitiam pariunt, decif. 199.n.2.
inter Coniuges odium dicitur oriri, ex querelationibus criminalibus inter fe datis, decif.270.n.12.& 13.
Coniuges donationem pro fe fuifque hæredibus accipientes filios dumtaxat fub illa appellatione comprehendiffe cenfentur, iuxtà vtriufque declarationem, quæ etiam ex interuallo expleri poteft, decif.212.n.3.
Coniuges, dum recufant odium reponere funt feparandi, decif.328. num.16.
Coniugum cohabitatio à tempore conceptionis præfumitur, decif. 312.n.16.
Coniuncti Cognati dicuntur ex latere Matris, decif.497.n.13.
in CONSEQVENTIAM exclufo vno, cenfetur etiam omne quod venit, decif.70.n.48.

CONSANGVINEVS.

Confanguineus tamquam prædilectus à vinculo repetitionis immunis præfumitur, decif.156.n.14.
Confanguinei Teftes, & affines, & alias exceptiones patientes non releuant, decif.13.n.25.
à Confanguineo in confanguineam filiamfamilias, facta potius contemplatione filiæ quàm patris ex veriori opinione Doctorum cenfetur, quicquid de confanguineo extraneo dotanti dicatur, decif.159.n.24.
Confanguinei regulariter dicuntur omnes, tum agnationis, tum cognationis iure obtinentes, decif. 156.n.3.
pro Confanguineis, & arctiffimo gradu coniunctis Teftes teftimonium perhibentes non admittuntur, cum illorum fides integra non cenfeatur, decif.153.n.16.
Confanguineorum nomine veniunt etiam cognati, vbi nomen affinis adhæret confanguineis, decif.497. n.8.
Confanguineorum nomine veniunt cognati, dum ftatuentes fe ad vtrumque referre ex vi verborum confueuerunt, decif.497.n.9. 10. 11.& 12.
propter Confanguinitatem legata latè interpretantur, decif. 484. num.6.
Confanguinitas fola abfque vrgentibus coniecturis fimulationem non arguit, maximè vbi validæ præfumptiones veritatis concurrunt, decif.336.n.15.
Confanguinei in quarto gradu fuccedunt, decif.497.n.2.
apud Confanguineum depofitum factum non præfente pecunia non admittitur, dum inter confanguineos facile præfumitur collufio, decif.326.n.10.
Confanguineorum defectus in donatione, an fit attendendus, quando aut adeffe non poterant, aut donatrici malè affecti vocandi non erant decif.314.n.12.
Confanguineorum appellatione ex ftylo venire poffunt tam agnati, quàm cognati, decif.397. n.6.
Confanguineorum nomine veniunt etiam cognati, vbi nomen affinis adhæret confanguineis, ibidem num.8.
Confanguinitas per gradus omninò diftinctos edoceri debet, decif. 156.n.5.
inter Confanguineos collufio facilè præfumitur, decif.336.n.14.
Confanguinei rerum neceffariarum defectu, vltrà propriam patriam reis ægrè fuppeditant, decif.215.n.7.

CONSENSVS.

Confenfus Matris dum congruam diuifionem non patitur, à depofito proprio quidem nomine accepto, eodem tempore pupillorum nomine diffentire non poteft, decif.19.n.18.
Confenfum ab actu remouet claufula non aliter cum fit conditionalis, quotiefcumque aliter quam fupra difpofitum eft fequeretur, decif.146.n.9.
Confenfus Domini directi femper requiritur, dum feudi poffeffio transferenda eft in alium fubfeudatarium, decif.409.n.19.
ex Confenfu partium fententia fi fuit circumfcripta non releuat, decif.21.n.9.
Confenfus Ecclefiæ dicitur deficere in alienatione eius bonorum, dum deficit Beneplacitum Apoftolicum, decif.284.n.18.
Confenfus ad euitandam reuocationem attentatorum, ad partis inftantiam peragendam dumtaxat fuffragatur, decif.151.n.12.
Confenfus in renunciatione Beneficij fucceffiuè à pluribus defcendentibus præftitus cum expreffione, quod Beneficium effet de Iurepatronatus familiæ, qualitatem, & naturam Iuris gentilitij, & familiaris probat, decif.103.n.6.
fine Confenfu Capituli poffeffio, quando fuit capta de præbenda diftincta à Iure Canonicali, an fit valida, decif.433. num. 13. & 14.
Confenfus cui legitimæ reclamationes fubfequuntur, non fuftinetur, decif.243.n.12.
Confenfus dicitur ftare caufatiuè, non conditionaliter, quando fuit fimpliciter præftitus, decif. 512. n.12.
ad Confenfum præftandum eligens aliquem, perindè eft, ac fi ipfe confenferit, decif.375.n.23.
Confenfus Domini cum recognitione acquirentis in nouum emphyteutam, etiam abfque Inftrumento inueftituræ ad vim renouationis eiufdem fufficiens reputatur, decif.513.n.3.
Confenfus fuper venditione Caftri non reputatur actus Domini, fed fimplex cautela pro emptoribus, decif.11.n.13.
fine Confenfu Principis, feuda impropria etiam poffunt alienari, decif. 12. num.2.
Et maximè in cafu inter comprehenfos in inueftitura, ibidem num.3.
Confenfus vt translationi contemporaneus fit, vel refpiciat præiudicium Titularis, & ideò ex poft facto & quandocumque interueniat, pro forma & folemnitate requiritur, decif.143.n.5.
Confenfus Principis, fi in contractu non fit neceffarius, quando tamen interuenire debeat ex difpofitione contrahentium, an fit neceffarius, decif.12.n.11.
abfque Confenfu Titularis translatione ab initio emanante contra difpofitionem Bullæ confenfu fuperueniens nihil operatur, decif. 147. num.9.
Confenfus alicuius, quando in aliquo contractu concurrere debebat, fi ille deficiat, perperam dicitur celebratus contractus, decif.375. num.22.
Confenfum mater etiamfi præftet filio venditionis factæ, pretium tamen à venditore receptum ab eius hæreditate recuperare poteft, decif.137.n.13.
Confenfus Sponfi ad fuftinendum pactum eft neceffarius, decif.300. num.7.
Confentiens alienationi certorum bonorum in reliquis fibi non præiudicat, decif.351.n.4.
Confenfus Titularis in cafu translationis præftitus, an ad inducendam validitatem penfionis fufficiens dicatur, decif.299.n.6.
Confenfus cui legitimæ reclamationes fubfequuntur, non fuftinetur, decif.143.n.12.
Confignatio crediti cum impediat moram, ne contrahatur, fic contractam purgat, decif.258.n.14.
Confentiens alienationi pretium pro fua parte recepiffe præfumitur, decif.239.n.3.

CONSERVATOR.

Conferuandæ agnationis ratio refultans ex eo quia Teftator volebat, quod eius bona ftabilia femper conferuarentur in fua familia, decif. 188. num.12.
Ifta fola ratio non fufficit ad inducendam reciprocam, de linea in lineam, & qualiter intelligatur, & amplia, ibid.n.13.
Conferuatio domus, & familiæ cum probatione alienationis ad defcendentiam fratrum reftricta, quoad fideicommiffum fauore proximiorum ordinatum extendi non poteft, decif.279.n...
Conferuandæ agnationis ratio inducit fubftitutionem reciprocam inter vocatos, decif.419.n.9.
Conferuandæ agnationis ratio ex repetita mentione lineæ mafculinæ deducta, defcendentes remotiores vocatos fuiffe demonftrat, decif. 283.num.10.
Conferuationis ratio agnationis excluditur, & contemplatione mafculorum, & fœminarum, decif.497. n.14.
Conferuantur familiæ in eorum decore, quantum in eis conferuantur bona, & non diftrahuntur, decif.465.n.6.
Conferuatio agnationis ftatutum iuris communis correctorium de cafu ad cafum non extendit, fed ftrictè intelligi debet adueniente cafu à ftatuentibus confiderato, decif.265.n.9.
Conferuatio agnationis in cafu à ftatuentibus confiderato locum folummodò habet, decif.342.n.7.

Con-

Conseruatur agnatio solummodò mediantibus masculis, decis.76. num.20.
Conseruationi agnationis Testator prospiciens f''as spe prolis destitutas substituere non censetur, decis.32. n.6.
Conseruandi bona ratio in familia ampliat dispositionem,& nouos vocat fideicommissarios,quod amplia, decis.442.n.8.& 9.
in Consideratione Timor vanus non est habendus, decis. 270. num.15.

CONIECTVRA.

Coniectura de onere inuestiendi pro securitate filiorum, & donatoris Patri iniuncto, filiorum vocationem in Patris præiudicium nullatenus includit, decis.264.n.14.
Coniecturæ leuiores sufficiunt, adhoc, vt filij positi in conditione dicantur vocati,si agatur ad fauorem descendentium Testatoris, decis. 526.num.5.
ex Coniecturis culpa etiamsi eliciatur, pœna tamen per coniecturas etiam in Testamentis imponi non debet,decis.259.n.26.
Coniectura probabilis pro declaratione voluntatis regulariter admitti solet, decis.156.n.11.
Coniecturæ insimul acceptæ ad inducendum fideicommissum reciprocum suffragantur, decis.283.n.14.
Coniecturę ex pluribus receputis sub diuersis temporibus emanatis adductæ solutionem optimè probant,decis.285.n.5.
Coniecturis collusio, & præsumptionibus probatur, decis. 41. num.7.
Coniecturæ consideratæ, vt filij in conditione positi censeantur vocati, non veniunt considerandæ de per se, sed simul, & coaceruatæ simul,decis 526.n.16.
Coniecturę ad effectum extendendi substitutione si sine filijs debent esse vrgentes, & resultare ex eadem parte substitutionis de qua agitur, quod amplia,decis.459.n.7.8.& 9.
ex Coniecturis benè ponderatis reciprocum inducitur fideicommissum, decis.45.n.7.
Coniecturæ sufficere solent solium vt probetur in albo subscriptum fuisse, decis.398.n.2.
ex Coniecturis simul iunctis,filiatio probari potest, & quæ sint istæ coniecturæ,vide n.4.5.6. & seq. decis.379.
ex Coniecturis solutio in dubio in quam causam fuerit facta probari potest, decis.202.n.17.
Coniecturæ non disiunctim,sed coniunctim sunt considerandæ, filiatio vt plenè probetur, decis.514.n.6.
Coniecturis versio probatur, decis.438.n.11.
Coniecturæ quando sunt leues,& non concludentes frustra allegantur, decis.13.n.15.
ex Coniecturis, & præsumptionibus mandatum probatur, decis.194. num.10.
Coniecturis quæ filiorum comprehensionem suadent concurrentibus, filij ex propria persona ad donata bona aspirare valent, decis.212. num.8.
Coniecturæ vrgentes plurimum in Rota considerantur ad inducendum satisfactionem Creditoris serò Iura sua deducentis, decis. 285. num.15.
Querantia, vt de suspicione falsi arguatur, plena & concludens probatio requiritur, ibid.
Coniectura de morali in possibilitate quin fœmina, vel extraneus semel præsentassent si Iuspatronatus fuisset hæreditarium, ad dignoscendam naturam,& qualitatem Iuspatronatus plurimum confert, decis. 237. num.10.
Coniecturæ, quando non habendæ in consideratione sint, decis.14. num.16.
Coniecturæ ex vitijs Testamenti non visibilibus resultantes ad inducendam suspicionem falsitatis non sufficiunt, decis. 180.n.2.
Coniecturæ pro filiorum inclusione Patri non præiudicant, cum in nulla apoca partis earum mentio habita reperiatur, decis.264. num.11.
Coniecturæ irreleuantes ex actibus longè post secutis elicitæ reijciuntur, cum etiam in claris admitti non soleant, ibid.n.12.
ex Coniecturis vocatio quando insurgit,ad donata bona ex propria persona aspirare non prohibetur,decis.129.n.4.
Coniecturæ rationabilem suspicionem inducentes quomodo cognoscendæ, decis.180.n.4.
Coniectura ad fauorem vocationis sororum ex duplici capite iustificatur,decis.139.n.5.
Coniecturis de agnatione & digressu ad plures gradus substitutionum deficientibus, cætera quæ considerari possunt inefficaces & insufficientes remanent, decis.124.n.11.
Coniectura paupertatis Creditoris, & einitiarum debitoris pro inducenda eiusdem satisfactione à Doctoribus passim admittitur, decis. 229. num.5.
ex Coniecturis multò magis censentur vocati, filij in conditione positi tunc, si tractetur ad fauorem descendentium à Testatore, decis. 520. num.5.
Coniecturæ vt filij sui censeantur vocati non sunt considerandæ de per se, sed simul, decis.169. n.9.
Coniecturis dotis numeratio probatur,decis.488.n.4.& 5.
Coniecturis suppletur Testator, quod omisit, decis.302.n.3.
Coniecturæ ad fraudem probandam non admittuntur, decis. 407. num.9.

CONIVNCTIO.

Coniunctio sanguinis, amor, & beneuolentia quando in donatione concurrunt, eamdem potius ex coniunctione in instrumento expressa, quam ex paupertate non expressa processisse præsumitur, decis.314 n.11.
Coniunctus in certo, & præciso gradu proximior censetur, donec contrarium ab altera parte non fuerit probatum, decis.306.n.3.
Coniunctio in æquali gradu non comparente, Actores data cautione de restituendo ei suam portionem, totum fideicommissum petere possunt, decis.283.n.20.
Consumptio pecuniæ facta dicitur,quando idem corpus ad oculum demonstrari non potest,etiamsi in rerum natura sit, vt quando pecunia cum alia pecunia est comixta,decis.248.n.10.
CONSECVTIO dotis in vita Patris filiam nulla interueniente repudiatione non excludit, quominus si superuiuat succedere possit, decis.370.n.21.

CONSTITVTIO.

Constitutio Ægidiana cessat, quando sententia continet mixturam, possessorij, & petitorij, decis.387.n.3.
Constitutio Marchiæ ad effectum validandi renunciationem, concursum insinuationis, & iuramenti exigit,decis.361.n.3.
Maximè in terminis renunciationis per mulierem minorem factæ, ibidem.
Constitutio Ægidiana,vt intret quid requiratur, decis.377.n.1.
Constitutio Ægidiana in iudicio possessorio appellationem prohibet etiam respectu laicorum, decis.178.n.6.
Constitutiones non debent ita interpretari, vt reddantur elusoriæ, decis.538.n.86.
Constitutiones in suis terminis in quibus loquuntur sunt interpretandæ, decis.375.n.27.
Et non sunt extendendæ de casu ad casum, nec de persona ad personam, ibid. n.28.
Constitutio,quando non fuit in totum abrogata,quoad partem non derogatam potest allegari,& substinetur, decis.440. n.11.
Constitutiones Apostolicæ concedentes exemptionem Locis Religionis Hierosolymitanæ à Iurisdictione Ordinariorum declarantur, decis.391.n.3.
Constitutioni vnius Capituli, quando derogatur, quid indè sequatur, decis.440. n.8.& 9.
Constitutionis confirmatio non censetur nullitatis actum tollere, si fuerit factus contra legem, decis.54.n.27.
ex Constitutione Principis, vel Statuti possessio, etiam sine actuali apprehensione transfertur, decis.214.n.7.
Constituti vigore datur associatio, decis.487.n.1.
Constitutio quando annullat contractus solemnitatibus requisitis carentes, in potestate partium non est illas permittere, aut æquipollens satisfacere, decis.361.n.13.
Constitutiones Apostolicæ nouam Conuentus fundationem sine solemnitatibus requisitis prohibent, decis.225.n.5.
Constitutiones, quando fuerunt abrogatæ, & sublatæ prorsus, non potest dici tantum, quod eis fuit derogatum, decis.440. num.10.
Constitutio particularis super iure congrui vbi non adesset tunc lex Pontificia super eo, non potest dici exhorbitans à iure communi, decis.538. n.18.
Constitutionum Apostolicarum ea est natura, vt absque alia approbatione dicantur effectum sortitæ, & obligant statim ac publicantur, decis.235.n.6.
Constitutiones iuris Congrui, & Retractuum, secundum Tiraquell. & alios sunt exorbitantes,& odiosæ, decis.538.n.41.
Nisi in corpore ipsarum Costitutionum exprimatur, quod sint fauorabiles, & extendendæ, decis.538.n.42.
Constitutio Ægidiana, vt intret quid requiratur, decis.377.n.1.
ex Constitutione Marchiæ solemnitates in concursu minorum in renunciatione Iurium sunt adhibendæ, decis.361.n.5.
Constitutio edita motu proprio, & ex certa scientia, licet verba eiusdem ab ipsis reformatis sint composita, sola tamen voluntate, & verbo Pontificis conditoris inita censetur, decis.105.n.9.
de Constitutione pœnali interpretatio stricta facienda est, dum tractatur, & inclinandum est in fauorem possidentis, decis. 10. num.6.
Constitutionis derogatio alicuius obtenta à Papa, quando dicatur inualida, decis.54.n.30.
Constituens Procuratorem, quando longè absit ab Vrbe vbi Inuentarium conficitur, statum hæreditatis verisimiliter ignorare præsumitur, decis.274.n.15.
Constitutiones Summorum Pontificum remouent omne dubium circa prætensiones, decis.5.n.5.
Constitutiones Pontificiæ prohibentes erectiones nouorum Conuentuum, nisi in eis possint substentari 12. personæ, an dicantur hodie modificatæ, decis.54.n.21.22.& 23.
post Constitutionem Pontificis actus consumptus includi videtur in ipsa Constitutione, decis.10.n.2.
Constitutiones Summorum Pontificum ad præterita negotia non trahuntur, ibid.n.1.
Constitutiones Papales emanatæ in executionem Decretorum Sacræ alicuius Congregationis an habeant locum in Vrbe, decis.54. num.10.
Constitutiones Summi Pontificis intelligendæ sunt, iuxta declarationes aliorum Summorum Pontificum, decis.70.n.44.
Constitutio Papalis munita clausula sublata, & decreto irritanti, vt dicatur ei derogatum, requiritur specialis derogatio, decis. 54.num.31.
Constitutiones Pontificiæ generales omnes comprehendunt indistinctè, ibid. n.11.
Constitutionis derogatio obtenta à Papa, quando dicatur inualida, ibid.n.30.
Constitutiones Apostolicæ clausula sublata, & decreto irritanti munitæ

quamlibet obseruantiam, & contrarium vsum impediunt, decis. 235. num. 7.

CONSTITVTVM.

Constitutum ad hoc, vt ex nullitate contractus reddatur inefficax requiritur nullitas clara, decis. 412. n. 6.

Constitutum super re incerta quando dicatur inefficax, decis. 476. num. 2.

Constitutio iuris inquilinatus Nurui, & Viro insimul facta restitutioni dotis aduersatur, decis. 349. n. 10.

Constitutionis confirmatio non censetur nullitatis actum tollere, si fuerit factus contra legem, decis. 54. n. 27.

Constitutum ad fauorem mulieris de iure existimatur in tempus mortis illius collatum, & sic in eius vltimo vitæ spiritu effectum suum operatur, decis. 89. n. 3.

Constitutum sequitur naturam contractus principalis, decis. 413. num. 2.

Constitutum transfert possessionem in constitutarium, decis. 476. num. 1.

pro Constructione Ecclesiæ Ordinarij cui populus pro veneratione Sanctorum frequentiùs accurrit, ob defectum eleemosynarum beneficia vnire possunt, decis. 307. n. 4.

CONSVETVDO.

Consuetudo sufficit ad dignoscendam pertinentiam, & qualitatem Iurispatronatus, decis. 64. n. 17. & 18.

de Consuetudine diuidendi Testes deponentes, vltra quod vehemente patiantur exceptiones, cum de ipsorummet commodo particulari vti singulorum agatur omninò sunt repellendi, decis. 233. num. 15.

Consuetudo de decimis an, tam ad Dominos, quàm ad Colonos sit restringenda, decis. 344. n. 2.

Consuetudini standum est, decimæ quando controuertitur cui nam Ecclesiæ debeantur, ibid. n. 1.

Consuetudo non soluendi decimas fœniles negatiuam non coarctat, actum à sensu prout requiritur remouendo, decis. 102. n. 8.

Consuetudo ad voluntatem Testatoris declarandam, multum facit, decis. 67. n. 27.

Consuetudo particularis attenditur non generalis, nisi in subsidium, decis. 344. n. 5.

Consuetudo Mantuæ, quod bona feudalia, sint ad instar allodialium, qualiter sit intelligenda, decis. 409. n. 23.

Consuetudo impeditiua facultatis iuris aliquid faciendi, decis. 2. n. 33. & 34.

Consuetudinem diuidendi ex actibus lite pendente factis deducentes ad hunc effectum pro nullis reputantur, decis. 233. n. 17.

Consuetudo in materia Decimarum à præscriptione differt, decis. 344. num. 3.

Consuetudo longæua non soluendi Decimas nisi de bonis locatis aut arrendatis, in quantum operatur, ibid. n. 6.

Consuetudo decennalis in materia probationis Decimarum sufficit, ibid. n. 4.

Consuetudo Mantuana non admittitur nisi prohibitio alienationis ex natura ipsiusmet feudi proueniat, decis. 81. n. 6.

Consuetudo vrgens in vno casu non habet locum in diuerso, decis. 177. num. 22.

Consuetudo Canonibus Concilij Trident. & statutis Ecclesiæ aduersatiua vt inducatur, præscriptio quadragenaria cum omnibus suis requisitis probari debet, decis. 233. n. 22.

Consuetudo Bononiæ taxandi redditus bonorum stabilium est quinq; pro centenario, decis. 229. n. 4.

Consuetudo Mercatorum quoad cedulas sancitas inspicienda est, decis. 30. num. 7.

ex Consuetudine Sacri Tribunalis Rotæ iuramentum à solo Notario recipi solet, eiusque attestationi standum est, decis. 40. n. 5.

Consuetudo effectum non operatur, ex quo cessante impedimento ex natura feudi consurgente, alterum à fideicommittente in contractu appositum remanet, decis. 82. n. 8.

Consuetudo non soluendi decimas, ex sententia, & declaratione Monasterium ad solutionem decimarum de consensu Monachorum condemnante tollitur, decis. 201. n 19.

Consuetudo nisi sit immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo, à solutione decimarum non eximit, decis. 244. n. 12.

Consumptio pecuniæ facta dicitur, quando idem corpus ad oculum demonstrari non potest, etiamsi in rerum natura sit, vt quando pecunia eum alia pecunia est commixta, decis. 238. n. 10.

CONTEMPLATIO.

Contemplatio agnationis non resultat ex vocatione descendentium ex fœminis cum onere assumendi nomen familiæ, decis. 436. num. 8.

Contemplatione certi, & determinati Matrimonij donatio facta patri, & filijs an censeatur facta filijs, veluti hæredibus colligitur ex coniecturis, decis. 430. n. 3. & 20.

Contemplatio aliæ dotandæ in concursu fratrem post mortem Patris dotaturorum vnde colligitur, decis. 259. n. 32.

Contemplatione matrimonij donatio facta, quando dicatur habere expressam hypothecam, decis. 421. n. 3.

Contemplatione certi, & determinati matrimonij donatio facta patri stipulanti pro se, & filijs censetur facta filijs vti hæredibus, non vti filijs, decis. 438. n. 2.

Contemplatione certi, & determinati matrimonij donatio potius requirit voluntatem donantis, quam ordinem scripturæ, ibid. num. 9.

Contemplatione certi, & determinati matrimonij donans post donationem non potest amplius disponere de bonis donatis, decis. 515. n. 6.

Contemplatione certi donatio facta, & determinati matrimonij pendens à futuro euentu dicitur remanere in suspenso, quod declara, ibid. n. 10.

Contemplatione certi, & determinati Matrimonij donatio facta patri, & filijs censetur facta filijs vti filijs, decis. 430. n. 1.

CONTRAHENTES.

ad Contrahendum Præpositus, pariter ad dissoluendum contractum approbatus censetur, decis. 226. n. 1.

Contrahentium mens potius quàm ipsa veritas independentibus ab ipsorum voluntate inspicitur, decis. 17. n. 9.

Contrahentium intentio ad conseruationem Casalis in vna familia adimpleri non posset, si institutio hæredis permissa censeretur, decis. 175. n. 14.

Contrahentium alter non attenditur, nisi mens amborum probetur, & ab his id, quod agitur expressè cogitetur, decis. 90. n. 13.

Contrahentis mens à verbis abstracta, vti tacita, & non expressa nihil operatur, ibid. n. 12.

Contrahens non dicitur præmortuus, si alter non superuiuat, decis. 195. num. 7.

Contrahentis voluntas alteri parti non relata nec acceptata nullam inducit ipsius partis obligationem, ibid. n. 6.

Contrahens mulier ad effectum extinguendi aliud debitum obligatur, decis. 495. n. ....

Contrauentio positiua, paritioni mandati Rotalis quando adest, est locus Declaratoriæ, decis. 246. n. 15.

inter Contrahentes assertio demonstrat eorum animum, decis. 430. num 7.

CONTRAHENTIS mens abstracta à verbis dicitur tacita, & non expressa, ideò nihil operatur, decis. 530 n. 13.

CONTRARIETAS quando adest inter statutum & contractum, illi statutum derogare debet, decis. 271. n. 25.

Contrarietas quoad taxam in responsionibus non releuat, vbi vis saltem in probatione taxæ particularis consistit, decis. 359. num. 5.

CONTESTES licet ad perpetuam rei memoriam examinati, faciunt tamen adminiculum non leue ad coadiuuandam probationem ex instrumento resultantem ex præsumptione iuris, decis. 81. num. 4.

CONTRAHERE mulier multo magis tenetur cum solemnitatibus statutarijs, si sit notæ leuitatis, & facilis ad sibi præiudicandum, decis. 17. n. 17.

CONTEMPLATA agnatio, quando non fuit non est locus transmissioni hæreditatis, decis. 111. n. 12.

CONTINVATIO.

Continuatio negotij dum sine obligatione bonorum fieri non poterat, æs alienum proinde ex ijsdem iustè soluitur, decis. 320. num. 10.

Continuatio actus beneficij vsque ad tempus motæ litis ex iure præsumitur, eum actus intermedius non interuenit, decis. 317. num. 3.

Continuationi cambiorum per plateas solas admissio, est opinio damnata, decis. 234. n. 9.

de Continuanda possessione in hæredem statutum nil operatur in præiudicium vxoris clausulam constituti habentis, maximè dum filius matrem insimul cum ipso possidere permittit, decis. 89. num. 5.

Continuatio negotij sub eisdem nominibus arguit illum non fuisse terminatum per diuersum institutum, decis. 326. n. 2.

Continuata possessio non dicitur quotiescumque fuit super bonis possessis aliquid innouatum, decis. 293. n. 6.

Continuatio familiaritatis non possidenti non datur, decis. 214. num. 3.

Continuans statutum possessionem bonorum patris, in filios, qualis sit natura, decis. 521. n. 20.

Continuatio non infertur, quando aliquid medio tempore factum fuit, quod continuationem excludat, decis. 293. n. 5.

Continua, & successiua paritio, quando debet non sufficit, nisi habeat tractum successiuum, & continuum, decis. 260. n. 7.

Continuandi pecunias pactum super cambijs, quid importet, decis. 524. num. 10.

Continuatio cambiorum platealium, vti excessiui lucri productiua, non videtur admittenda, decis. 413. n. 25.

Contra Cessionatium obstant omnes exceptiones, quæ possunt opponi contra cedentem, decis. 410. n. 29.

CONTRACTVS.

in Contractu permutationis Ecclesia, quod fuerit læsa ex quo satis dicitur constare, decis. 384. n. 7.

Contractum læsio vt rescindat, de quo tempore, probanda sit, decis. 374. n. 16.

in Contractu vno fideiussio facta extinguit præcedentis actionem contrariam, decis. 9. n. 5.

Contractus ab initio nullus sine solemnitatibus non potest ratus haberi, decis. 408. n. 7.

in Contractu sine solemnitatibus gesto Statutum Rauennæ dolum præsumit, decis. 368. n. 20.

Coarctatio Testatricis ne literæ patentes sint inter mobilia pro legatis destinata, an liberam de locis montium dispositionem impediat, decis. 259. n. 7.

Contractus locationis quando eo minus non præsumitur vsurarius, decis. 58. n. 15.

Contractus minorum initi, sine debitis solemnitatibus Statutarijs, remanent inualidi, decis. 528. n. 10.

Contractus quando habet tractum successiuum, vel aliquid de futuro est ex-

est explendum, tunc pro iudicanda læsione etiam æquè principaliter tempus futurum attenditur, decis.24.0.12.
Contractus cuius natura sit, benè cognoscitur ex lectura instrumenti, decis.384 n.10.
in Contractibus non attenditur id, quod voluit vna pars, sed consensus vtriusque partis est necessarius, decis.530.n.14.
in Contractu verba, *d'altri suoi heredi*, *y successori*, qui sui natura transit ad hæredes quoscumque secundum propriam eius significationem includunt, nec ad hæredes sanguinis restringuntur, decis.209. num.6.
in Contractu Minoris, non debet esse vaga, & generalis, sed debet adduci in specie, decis.400.n.28.
in Contractibus Minorum causa falsa inducit nullitatem minorum etiam respectu fideiussorum, decis 443.n.18.
in Contractibus irreuocabilis, non est incongruum, quod reuocabile inferatur, decis.189.n.14.15.& 16.
Contractus initus ad certum tempus, absque alia Beneplaciti reseruatione, lapso tempore, dicitur extinctus contractus, decis.524. num.7.
Contractus tempus ad effectum arguendi meliorem Ecclesiæ conditionem inspicitur, decis.227.n.15.
Contractus, quando est perfectus, tempus æstimationis non attenditur, sed ipsius contractus, decis.364. n.16.
Contradictæ sunt inconsiderabiles quando adest Procurator cum legitimo mandato procuræ, decis.294.n.9.
in Contractu mutui pactum de vendendo prædium pro pretio æstimando ex communi Theologorum opinione sustinetur, decis. 138. num. 7.
Contractus de iure talis iudicari debet qualis à partibus denominatur, decis.175.n.4.
pro Contrahendis sponsalibus, Procuratori specialiter deputato ad effectum probandi conuentionem plurimum deferri debet, decis.357. num.16.
in Contractu dotali donatio facta ad finem certi, & determinati matrimonij est pars contractus matrimonialis, & ius quæritur donatarijs, illorumque filijs, decis.515 n.1 & 2.
in Contractibus maior ratio in casu omisso concurrit, quàm in expresso, decis 121.n.3.
Contractus locationis, quando dicatur immunis à quolibet fœnore, decis.58.0.10
Contractus locationis, licet cohæreat mutuò non tamen debet redolere prauitatem vsurariam, decis.58.n.1.
Contractus minoris est nullus deficiente realitate contractus, decis. 443.num.15.
in Contractu permutationis licet ex accidenti, ab aliqua parte fuit data pecunia aliqua, decis.334.n.12.
Ex hoc tamen contractus debet esse natura permutationis, & non transit in contractum venditionis, ibid.
in Contractibus minorum causa expressa debet esse in totum vera, alias si esset partim vera, & partim falsa corrueret in totum decretum interpositum, decis.479.0.7. & 8.
Contractus mutui conceptus sub conditione, quod non restitutis intra annum pecunijs medietas Coloniæ vendita censeretur, elapso termino in contractum veræ venditionis transmutatus dicitur, decis. 138.num.1.
Contractum læsio enormissima rescindit, & iuramenti vinculum soluit, decis.354.0.3.
Contractus minoris nullus ex defectu præsentiæ Curatoris ex quo suppleatur, decis.443.n 4.
Contractus natura non immutatur ex clausulis executiuis, decis.189. num.23.
Contractus donationis absque interuentu proximiorum celebratus non seruata forma statuti sustineri non potest, decis.314. 0.1.
in Contractibus Minorum dolo stante omissis solemnitatibus præsumpto omnis ex lapsu temporis ratificatio excluditur, decis.139. num.13.
in Contractu venditionis venditor, debet seruare emptori omnia promissa, decis.385. n.13.
in Contractu mero gratuito, & sine vsuris præsumitur, nisi ab ipsa muliere, vel minore contrarium probetur, decis.60.n.....
Contractus quando naturam mutuæ compensationis assumit validus meritò reputatur, dum in ea nulla fœnoris labes exoriri valet, decis. 330.num.9.
Contractus locationis bonorum Ecclesiæ transit etiam ad personas & hæredes extraneos, decis.319.n.9.
Contractus Minorum, vel Mulierum, vt sint validi, quid secundum Statuta Vrbis requiratur, ac sit necessarium, decis. 521.num.3.
Contractus constitutio quando annullat solemnitatibus requisitis carentes, in potestate partium non est illas permittere, aut æquipollens satisfacere, decis.361.0.13.
in Contractu adhibitæ solemnitates etiam pacta in ea adiecta comprehendunt, nec super quolibet pacto nouæ solemnitates requiruntur, decis.276.n.9.
Contractus venditionis ratificans, quid id importet, decis. 385. num.7.
in Contractus implemento deficiente, Locatore eumdem pro pensionibus agentem Conductor repellere potest, quamuis solutio quacumque exceptione non obstante promissa fuerit, decis.177. num.10.
Contractus nominati rescissio regulariter admitti non debet, sed actio dumtaxat contrà inobseruantem pro eius adimplemento, decis. 419.num.18.
Quod tamen non procedit, quoties promissio non potest expleri, ibid. num.19.
Contractus minoris sine solemnitatibus celebratus, quod fuerit factus ex causa necessaria, cui assertioni in hoc standum non sit, decis. 443.num.10.
Contractus locationis, vt dicatur vsurarius, requiritur nedum mutui veri, vel fieri concursus sed etiam diminutio consuetæ pensionis, decis.251.n.4.
Et hoc ex causa eiusdem mutui, ibid.
Contractus tantò minus sustinetur, quantò magis de sui natura donatio damnum, & præiudicium donantis continet, decis. 318. num.2.
Contractuum verba ab eo, quod agitur interpretationem recipiunt, & in eo sensu, qui rationabilis est, & verisimilis intelligi debent, decis.311.n.10.
Contradictio positiua patientiam, & acquiescentiam absolutè excludit, decis.333.0.8.
Contractus quilibet ex Statuto Vrbis mulieri absque solemnitatibus prohibetur, aut saltem cum beneficio legis & inuentarij permittitur, decis.274.n.7.
Contractum quis confirmare censetur, stante taciturnitate longi temporis, & solutione fructuum, decis.445.n.21.
Contractus conuentio, quando per plurium voluntatem ex facta, per vnius dissensum dissolui non potest, decis.9.n.3.
Contractibus in Minorum causa falsa inducit nullitatem minorum etiam respectu fideiussorum, decis.443.n.18.
Contractus vbi vnico momento perficitur, læsio solum inspecto tempore eius celebrationis consideratur, decis.24.n.11.
in Contractu principali donationis solemnitates adhibitæ, in renunciatione iterùm non sunt seruandæ, decis.276.n.8.
Contractus renunciationis merè lucratiuus strictam interpretationem fauore renunciantis admittit, decis... n.17.
Contractus qualitas quando ex verbis declaratur tunc verbum, mutuum, in eo appositum, non alterat ipsam naturam contractus, decis. 164.num.3.
Contractus nullitas inducta fauore Mulierum, & Minorum inducta intelligitur quatenus ipsi ea vti velint, decis.495.n.10.
Contractus terminos simplicis reuocationis renunciatio quando iura deferenda includit, non egreditur, decis.68.n.9.
Contractus omninò corruit causa exposita partim veritatem redolente partim verò falsitati subiecta, decis.261.n.1 e.
Contractuum diuersitate, & repetitione stante pacta onerosa, & odibilia non censentur in secundo contractu repetita, decis. 524.num 9.
ob Contrarietatem Testium, & alias præsumptiones identitas quæ referuntur excluditur, decis.562.n.11.
Contractus fit iniustus si pretium non augeatur, sed pro eodem pretio fit irredimibilis, decis.194.n.17.
in Contractibus minorum debet interuenire proximior consanguineus, secundum varia statuta locorum, decis.400.0.8.
Contractus celebratus à minore, si nulliter fuit celebratus ipse solus, cum ad eius fauorem sit nullus, potest allegare nullitatem, & non tertius, decis.446.n.15.16.& 17.
Contractus venditionis alius est, & aliud contractus permutationis, decis.384.n.9.
in Contractibus Æqualitas seruanda est, decis.58.n.5.
Contractus quando ad inuicem compatiuntur, nouatio inducta non censetur, decis.341.n.15.
Contractus ab initio nullus sine solemnitatibus non potest ratus haberi, decis.408.n.7.
in Contractibus verba sequentis, quando respiciant connexionem, & ius anterioritatis, decis.9.n.7.
ex Contractu confessio licet inualido elicita regulariter sustinetur, decis.305. n.5.
Contractu in Minorum, si statutum requirat præsentiam duorum consanguineorum, non sufficit præsentia vnius, decis.442.0.19.
in Contractu irreuocabili pactum reuocabile adesse non inconueniens, maximè in terminis facultatis fratri in contractu administrandi, & vendendi concessæ, decis.355.0.16.
Contractus declaratio accedente vtriusque partis consensu ex Iuris dispositione permittitur, decis.129.n.2.
in Contractu Minorum, si statutum requirat præsentiam duorum consanguineorum non sufficit præsentia vnius, decis.443.n.19.
per Contractum primogenituræ subiecto feudo, recessus ab eadem in præiudicium vocatorum, quibus ex stipulatione Notarij ius fuerat quæsitum interdictus omninò censetur, decis.82.n.7.
Contractus in dubio non debet iudicari vsurarius, decis.164.n.2.
in Contractibus Minorum dolo stante omissis solemnitatibus præsumpto omnis ex lapsu temporis ratificatio excluditur, decis.130. num.13.
Contractus cambij à mutuo est omninò dissimilis, decis.58.n.25.
Contractus mulieris multò magis corruit ex defectu solemnitatum, dum mulier iurauit se non habere affines, & tamen habebat eos, decis.17.n.18.
Contractus mutui ex quibus verbis non possit argui, decis. 58. num.19.
Contractus approbatiu consurgit ex receptione, seu petitione partis pretij, decis.509. n.10.
in Contractu Minoris Curator, si sit impeditus, quod non potest interuenire vna die debet ad alteram deferri, decis 443.n.8.
in Contractu locationis vsura non admittitur, decis.58.n 7.
in Contractu minorum Statutum particulare quando requirit certas solemnitates, pro eius validitate illas seruari sufficit, decis.361.n.7.

Contra-

Contractus minoris est nullus, ex insufficientia causæ in eo adductæ, decis.400.n.2.
Contradictæ sunt inconsiderabiles quando adest Procurator cum legitimo mandato procuræ, decis.394.n.9.
Contractus irritatur, si forma præscripta nullatenus fuit seruata, decis. 443.n.20.
in Contractu locationis, dum non fuit expressa quantitas Locationis, seu affictus, tamen consueta, ac in prioribus locationibus solita pensio à contrahentibus conuenta, præsumitur, decis. 58.num.11.
Contractus cambij, quamuis ex mutuo originem traxerit, tamen statim ac perfectionem obtinuerit diuersam naturam assumit, ibid. num.20.
Contractus à minore sine debitis solemnitatibus celebratus non subsistit, decis.443.n.1.
in Contractu minoris Iudex debet non in genere, sed in specie informari, vt benè sit informatus, de contractu, decis.400.n.5.
Contractum Testatoris hæres regulariter approbare tenetur, decis. 139.num.7.
Contractus tantò minus sustinetur, quantò magis de sui natura donatio damnum & præiudicium donantis continet, decis.314. num.2.
Contractus minoris, vt sit validus, vltra realitatem contractus, est probanda versio in causam expressam, decis.443.n.19.
à Contractu quando quis habeat causam iustam recedendi, decis.446. num.18.
Contractus, quod sit iustificandus infra 15. dies pactum, aliàs habeatur pro non facto, operatur quod non sequuta ratificatione contractus non subsistat, quod declara, decis. 509. num. 7.11.& 12.
Contractus donationis ex duplici priuilegio dotis scilicet, & piæ causæ, à requisitis statuti solemnitatibus exemptus dici debet, decis. 312.num.4.
Contractus minoris sine præsentia Curatoris, quando non dicatur valida excusatio, quod non poterat adesse, decis.443.n.7.
Contractus, an sit validus aliundè, quam per assertionem contrahentium, iustificari debet, ibid.n.14.
ex Contractu nullo Ecclesia non transfert in contrahentem possessionem rei traditæ, decis.284.n.3.
Contractus forma statuti non seruata nullus remanet, decis.370. num.7.
in Contractibus fideicommissa constitui possunt, & vltimis voluntatibus, decis.429.n.1.
Contractus sufficit, quod verisimiliter non se habeat magis ad damnum, quam ad lucrum, decis.374.n.23.
Ad hoc vt ratione incerti futuri euentus, læsio deduci non possit, ibid. num.24.
in Contractu facultas simplex, quamuis data irreuocabili, tamen ea, quando res est integra, retinet naturam reuocabilitatis, decis.185. num.13.
Contractus irritatur forma præscripta, dum nullatenus fuit seruata, decis.442.n.20.
Contractus à proximè decocturo in fraudem Creditorum gesti, ijsdem ex dispositione Iuris communis præiudicare non possunt, decis.308. num.11.
Contractus, quando est perfectus, tempus æstimationis non attenditur, sed ipsius contractus, decis.364.n.16.
Contractus aliud est, quod sit læsiuus, & aliud quod sit damnosus, decis.446.n.14.
in Contractibus minorum requiritur causa in scriptis, & plenæ discutienda an vera, vtilis, & minoribus non damnosa, decis.479. num. 3.& 4.
Contractus à minore celebratus, dum maior effectus eumdem approbat, conualescit, decis.305.n.13.
Contractum inter comprehensos clausulæ, *ad habendum, & in perpetuum*, perpetuant in inuestitura, vel declarantur à natura contractus cui adijciuntur, decis.481.n.2.
Contractus plures, licet eodem tempore fuerint celebrati, tamen censentur distincti, ac separati, decis.252.n.18.
Non obstante, quod coram eodem Notario, & Testibus fuerint stipulati, ibid.
in Contractu minoris proximior ex Statuto Rauennæ est adhibendus, decis.368.n.6.
Contractus ex errore, seu falsitate causæ maximè stante defectu solemnitatum impugnatur, decis.305.n.7.
Contractus initus ad certum tempus, cum clausula, & deindè ad beneplacitum, etiam elapso termino durat contractus, decis. 524.num.6.
ex Contractu facto per Substitutum à Procuratore Principalis remanet obligatus, decis.43.n.2.
Contractus nulli, & inualidi minor non est obligatus releuare expensa fideiussorem, decis.400.n.1.
in Contractu cambij verbum, *mutuat*, appositum non immutat naturam cambij, decis.58.n.22.
Contractus nullitas inducta fauore certæ personæ ipsa tacente, non potest ab alia allegari, quod fallit, decis.474.n.3.
Contractus, an sit validus aliundè, quam per assertionem contrahentium, iustificari debet, decis.443.n.14.
Contractus transactionis fauorabilis inter contrahentes ius accrescendi locum habet, decis.89.n.18.
Contractus talis præsumitur esse, qualis à partibus fuit denominatus, decis.384.n.11.
Contractus locationis, quando non dicatur suspectus, vsuraria prauitate, decis. 164. num. 1.
Contractus in dubio non debet iudicari vsurarius, ibid. n.2.
CONTRARII non reputantur Testes, etiamsi aliqui plus, aliqui minus in facto dicant, decis.53.n.14.
CONTVMACIA debitoris operatur recognitionem scripturæ priuatæ, decis.368.n.6.

CONVENTIO.

Conuentio contractus, quando per plurium voluntatem est facta, per vnius dissensum dissolui non potest, decis.8.n.3.
Conuentione super prouisione cedulæ inter partes non inita eadem à Mercatore consueto regulari debet, decis.121.n.1.
Conuentionalis, & iudicialis sit distinctio pignoris, vt cognoscatur, an affecta re litigiosa executiuè, vel via rescissoria contra tertium agi possit, decis.168.n.16.
Conuentionem fructuum in Instrumento transactionis habitam vsuraria prauitate caruisse quomodo probatur, decis.330.n.6.
Conuentione inter partes, facta de pretio Creditoribus declarandis per sententiam Iudicis soluendo, Mater dum pro rata soluit bona ab hypotheca libera remanent, ita vt filij contra illa eorum iura experiri non possint, decis.153.n.2.
Conuentio certi lucri in compensationem imminentis periculi fideiussori permittitur, decis.121.n.8.
Conuentione in casu reductionis, vel moderationis census stante, contra formam pacti in Instrumento cessionis factam agere non licet, decis.144.n.1.
Conuentio partium soluendi fructus, nihil operatur, si non adsint alia requisita, decis.112.n.4.
ex Conuentione vsuræ, quæ non debentur, sed ex mora cursum sistit sola oblatio, etiam citrà consignationem, decis.258.n.13.
in vim Conuentionis translatario remittente Titulari medietatem pensionum durante lite eumque ab illarum solutione absoluente, Ius in præiudicium successorum acquiri non potest, decis. 142.num.11.
Conuentio medietatem, scilicet Coloniæ venditam censeri non restitutis intra tempus præfixum pecunijs à iure improbatum tamquam pactum legis commissoriæ præseferens, decis.138.n.4.
Conuentio, ac exactio fructuum ratione bonorum stabilium iuxtà taxam à lege præscriptam ex æquitate permittitur, decis. 330.num.2.
Conuentio, quæ loquitur de rata de toto non potest cum verbum, *rata*, sit nomen partis, decis.65.n.2.
Conuentio Superioris auctoritate confirmata sine eius consensu tolli, aut reuocari non potest, decis.283.n.14.
Conuentio adeundi sine licentia, & ante aditionem Iudicis, & citationem, Cessionario ante liquidationem suffragatur, decis. 250.num.7.

CONVENTVS.

Conuentus, Priores, & alij Religionis Hierosolymitanæ Superiores ab Ordinariorum Iurisdictione, & Superioritate sunt exempti, decis.391.n.1.
Conuentus Religiosorum, quod non possint erigi cum minori numero 12. Religiosorum, super hoc adsunt plures Constitutiones Pontificiæ, nempè san. mem. Gregorij XV. & Vrbani VIII. decis. 54.n.9.
Conuentu in remotum, & incertum euentum substituto pia causa non consideratur, dum ad illius fauorem successio aperta non dicitur, decis.16.n.15.
Conuentus Monasteria, aliaque loca Religiosa absque beneplacito Apostolico erigi, & construi non possunt, decis.225.n.2.
Conuentus fundatio sine licentia Ordinarij, & Apostolico assensu est nulla, decis.87.n.5.
Conuentus fundatio sine beneplacito Apostolico est inualida, ibidem num.4.
CONVICTIO, & cohabitatio duo sunt præcipua requisita possessionis pro indiuiso, & iure familiaritatis, decis.78.n.2.

COPVLA.

Copula, *&*, præcedentia coniungit, & repetit, decis.209.n.7.
Copula, *&*, in eodem contextu posita æquat copulata, & dispositionem pariformiter determinat, decis.86.n.2.
Copulæ natura est, vt verificetur omnium copulatorum, decis. 115. num.5.
Copulatiua, *&*, quotiescumque absurdum, & incompatibilitas sequitur melius in disiunctiuam resoluitur, decis.31.n.7.
in CORRECTORIIS extensio de iure non admittitur de casu ad casum, decis.387.n.25.
CORRESPECTIVIS AS, quando attendatur, decis.407.n.13.
Correspectiuitas non præsumitur, sed probari debet, decis. 90. num.17.
Correspectiuitas actuum probatur ex temporum vicinitate, decis.477 num.9.
in Correspectiuis actibus vnum alteri inesse censetur, decis. 12. num.10.
Correspectiuitas in dubio non præsumitur, sed probanda venit, decis. 530.n.18.

CREDITOR.

à Creditore executio facta super perceptione fructuum, quando non subsistat, decis.525.n.2.
Creditorum hypotheca deficiente immissio ex Saluiano concedi non potest, decis.153.n.1.
Creditor nullum damnum ex cessione sentiens, dum petenti prodest ad cessionem cogi potest, decis.63.n.18.
Creditoris apprehensio in actione personali debitorem possessione sua ciuili non priuat, decis.214.n.8.

Creditor Societatis super rebus ad societatem spectantibus Creditoribus particularibus socij, licet anterioribus præfertur, decis. 330.num 4.

Creditore negante fundum ad se peruenisse debitores in eo se fundantes contrarium probare tenentur, decis. 166.n.11.

Credito ex publico Instrumento obligationem Cameralem continente probato, eius vigore etiam contra hæredem obligati mandatum executiuum relaxari potest, decis.71.n.1.

Creditor per imaginariam solutionem corpus particulare sibi appropriare, & tamquam proprium, & à fideicommisso exemptum alienare non potest, decis.332.n.2.

Creditor anterior emens ab ipso debitore, potius causa conseruandi Ius suum, quam acquirendi rei dominium emisse præsumitur, decis. 289.num 4.

Creditor Ius in re non habet ex quo hypothecam non recipit, decis. 127.num.10.

Creditor emendo à suo debitore bona alteri hypothecata, creditori hypothecario actio contra ipsum emptorem competit, decis. 153. num.6.

Creditor anterior posteriorem impedire nequit, quin super bonis cummunis debitoris executionem faciat ad effectum subhastandi, & de pretio prius creditori satisfaciendi, & residuum posteriori soluendi, decis.41.n.11.

à Creditore emptione per interpositam personam facta, secundus creditor ad Ius offerendi admittitur, decis 289 n.16.

Creditoribus, quando competat retentio pro eorum creditis, decis. 522.num.12.

Creditor ad recipiendum pecunias sub conditione alteri iura cedendi non est cogendus, decis.63.n.12.

Creditor defuncti præfertur creditoribus hæredis anterioribus, & priuilegiatis, decis.595.n.9.

Crediti causa sublata cessas Ius retentionis, decis.487.n.7.

Crediti consignatio cum impediat moram, ne contrahatur, sic contractam purgat, decis.258.n.14.

Creditor pro bonis hypothecatis aliorum possessionem habens, ex ijsdem fructus exegisse præsumitur, decis.353.n.2.

Creditori non præiudicat sententia stante collusione facta inter debitricem, & nepotem ad effectum supplantandi exequutione pro eadem facta, decis.41.n....

Creditor pro sui crediti satisfactione semel eligens non potest amplius recedere, nec variare, decis.284.n.9.

Creditor cambij, stante facultate cambiandi, potest licitè à semetipso ad cambium accipere pecuniam, decis.413.n.14.

Creditori detecta conuentione pro ipso adstipulantis ad distrahendam rem sui debitoris venditio facta dicitur, dum simulatè alterius nomine vsus fuit, decis.289.n.18.

Crediti dotalis anterioritas, an ius offerendi ad fauorem anterioris creditoris inducat, decis.186.n.4.

pro Credito dotali executio ex dispositione Statuti Vrbis etiam contra tertium possessorem competit, decis.159 n.4.

pro Credito diuerso ab eo pro quo emanauit adiudicatio, retentio numquam conceditur, præsertim si nullitas ex defectu citationis concurrat, decis.89.n.11.

Creditoribus, & tertio præiudicare Pontifex licet possit si vellet, numquam tamen præsumitur, quod per suas concessiones id agere intendat, decis.126.n.7.

Creditor cambij, quod possit sumere à semetipso pecuniam ad cambium, si id à iure non esset permissum, non admitteretur, decis. 413. num.23.

de Creditoribus anterioribus Pontifice scientiam habente reseruationem decreti in illorum præiudicium concedere non censetur, decis. 136. num.8.

Creditoris, & debitoris personam, quando in aliquo contractu qui repræsentat, licitè potest sibi soluere, decis. 413. num. 15. & 16.

Creditor hæreditarius nulliter agit contra solum vsufructuarium non citato hærede proprietario, ad quem spectat soluere debita, quæ non sunt annua, decis.89.n.8.

Creditor potest facere executionem super commoditate percipiendi fructus, decis.525.n.1.

Crediti respectu retentio tantum admittitur, secus verò pro diuersis, vel successiuè contractis, decis.140.n.4.

pro Creditis diuersis retentio ab eo pro quo emanauit adiudicatio non conceditur, decis.26.n.10.

Maximè quando nullitas ob defectum citationis concurrit, ibid. num...

Creditor vendendo debitum iure creditoris ex licentia alienandi sibi à lege data dominium rei venditæ non affectum iuri secundi creditoris in emptorem transfert, decis.186.n.8.

Creditor cambij, non potest prætendere cambia, & recambia, nisi realiter probauerit pecunias transmisisse ad nundinas, decis. 524. num.3.

Creditor per subhastationem ab alijs procuratam, ius pignoris non amittit, decis.424.n.12.

Creditoribus anterioribus solutio integri pretij facta non sustinetur, quando contrarium re vera deprehenditur, decis. 327. num.3.

Creditor tenetur partem debiti confessatam accipere, & alteram partem litigare, decis.258.n.22.

Creditoribus actio hypothecaria facultatem faciendi adiudicare bona hypothecata, vel eadem distrahendi tribuit, decis.109.n.8.

Creditor, nisi super bonis possessis molestias patiatur, variare non potest, decis.353.n.7.

Creditor Domini fundi ex melioramentorum causa quis efficitur meliorati, decis.528.n.23.

Creditoribus solutione expressè in diminutionem sortis facta, cessat præsumptio de solutione, quod in causa fructuum & vsurarum peracta censeri debeat, decis.152.n.11.

Creditrix filia tamquam dotis maternæ Ius redimendi hypothecatum non habet, cum de credito dotalis alter à fratre prouisum fuisse constet, decis.232.n.20.

Creditores si habeant duplicem viam ad assequendum suum creditum, electa vna, non possunt redire ad aliam, decis.420.n.7.

Crediti anterioritas dotalis in quantum operatur, decis. 340. num.14.

Creditores Chirographarij præferuntur legatarijs, decis 436. num. 14. & 15.

Creditores habent ius ad ratam fructuum, quam suam fecit debitor in eius vita, decis.525.n.3.

à Creditoribus cautio præstita de restituendo prioribus, & potioribus in quantum operatur, decis.155.n.5.

Creditor corruente cessione agere potest ex primæuis iuribus, decis. 509.num. 15.

Creditoribus anterioribus solutiones non factæ ad impediendum immissionem possessori non suffragantur, decis.327.n.5.

de Credito suo, quando quis fuit satisfactus, non potest amplius recedere à satisfactione, decis.421.n.21.

Creditor census ad recipiendam sortem minutatim cogi non potest, decis.194 n.12.

Creditoribus solutione in sententia descriptis facta iuxtà formam in Instrumento venditionis conuentam, Mater bona fide soluendo absoluta penitus, & liberata remanet, decis.153.n.4.

Creditoribus anterioribus dos in posteà quæsitis à debitore præfertur, decis.505.n.6. Quod fallit, vt n.8.

per Creditorem pecunia recepta sub obligatione Camerali de restituendo illa prioribus, & potioribus, consumpta non dicitur, decis. 95.num.10.

Creditor iudicialiter interpellatos fructus suos ex titulo pro hærede facere non potest, decis.262. n.10.

Creditor anterior non potest impedire subhastationem bonorum debitoris communis, decis.218.n.7.

Crediti oblatio verbalis vt admittatur, sat est, quod constet creditorem recepturum non esse, etiam si præcisè non recuset recipere, decis. 258.n.11.

Creditor emendo rem causa potius conseruandi sui iuris, quàm emptionis dominium reuocabiliter offerente secundo creditore acquirit, decis.186.n.9.

Credito ex solutione antecedenti extincto, assertio pro alienationis causa deseruiens vti vitio falsitatis obnoxia ipsum contractum penitus infringit, decis.261.n.10.

Creditor secundus contra possidentem bona communis debitoris subhastationem petere potest, decis.340.n.10.

Declara, quando subhastatio fit sine præiudicio possidentis, & valor crediti quantitatem excedit, ibid.n.11.

Creditor primus rem in solutum accipiendo, aut ab ipso debitore emenda, dum alteri eamdem vendit emptor non est securus, sed iuri offerendi fauore secundi creditoris subiacet, decis. 186.n.7.

Creditor non exacto credito assignato in bonis quibusuis debitoris sibi satisfacere rectè potest, decis.255.n.7.

de Credito suo, quando quis fuit satisfactus, non potest amplius recedere à facta satisfactione, decis.421.n.21.

CREDITVM.

Creditum prælegati tamquam ex voluntaria assertione hæredis gratuati resultans, vocatis non præiudicat, decis.267.n.7.

Creditum solutione fortis, ac fructuum longè excedente, actio quælibet Conductoribus debita extincta censetur, decis. 341. num.1.

Creditum, quando remanet illiquidum non possunt taxari fructus, decis.395.n.15.

Creditum ex partis confessione, vel ex re iudicata elucescere debet restitutio ne fiat, decis.140.n.6.

Creditum, quod non potest facere fructus non producit interesse, nisi cum vitio vsuræ, decis.112.n.2.

quod Creditum cum hypotheca Instrumentum publicum probationem probatam facit, decis.327.n.1.

Creditum proprium à Mercatore in computo constitutum cum pecunijs in computa ad partes penes ipsum depositis compensari non potest, decis.30.n.3.

Creditum notula continens, dummodò non constet de contrario, probat, decis.431.n.9.

Creditum ex capite satisfactionis non iustificatur, cum ad longè maiorem quantitatem ascendat, quam vt perceptione fructuum bonorum compensari possit, decis.184.n.8.

Creditum illiquidum an separationem admittere possit, decis. 353. num. 5.

Creditum ex Instrumento benè probatur, decis.455.n.3.

Creditum dum illiquidum remanet retentio non conceditur, decis.71. num.13.

Creditum illiquidum fructus exacti reddunt, donec de illis ratio reddatur, decis.435.n.1.

Creditum Tutoris, ex quibus benè dicatur probatum, decis.407. n.2.3.& 4.

Creditum potest producere fructus, quando concurrunt alia requisita, decis.112.n.2.

Creditum alicuius probari potest ex partitis libri Mercatoris, & ex receptis ab ipso factis, decis.286.n.4.

Cre-

Creditum dotale onn poteſt impedire bonorum ſubhaſtationem, deciſ. 218 oum. 5.
Creditum totaliter ſolutum affirmanti onus probandi incumbit, deciſ. 353. num 6.
Creditum illiquidum cum altero per ſententiam Rotalem canonizato concorrere non poteſt, deciſ. 343. n. 8.
Creditum, reſtitutio vt euitetur clarum adeò exigitur, vt nullam to contrarium probationem poſſibilem admittat, deciſ. 140. num. 5.
Creditum merè pecuniarum de ſui natura non eſt aptum producere alias pecunias, deciſ. 112. n. 1.
Creditum, quando ſit illiquidum ante reddicionem rationis immiſſionem petitam non meretur, deciſ. 152 n. 13.
Creditum Mercatorem ipſo iure cum pecunija debitoris compenſatum ſub vſuris retinere nulla æquitas ſuadet, deciſ. 30 n. 1u.
ſi Creditum ſuum hæres detrahere velit, fideicommiſſum non minuit, nec voluntati Teſtatoris detrahit, deciſ. 79. o. 30.
Creditum, & hypotheca extinguitur per dationem inſolutum, & creditor habet tantum actionem ad intereſſe, deciſ. 488. num. 9.
Creditum dotale, qoando eſt indubitatum, Mulier ne dotem amittat, contrà hæreditatem tertij poſſeſſoris rectè agere cenſetur, deciſ. 349. num. 2.
Creditum in plurium facie cantans, vni aſſignatum, & à debitore depoſitum in facie omnium, conſignaodum eſt de ordine omnium, deciſ. 479. n. 14.
Creditum, quando ex bonis ſtabilibus, & alijs effectibus fructiferis quorum loco pecunia fuit ſubrogata prouenit ex ea fructus exigi omni Iure poſſunt, deciſ. 236. n. 4.
Creditum reſtitutione fiat ex partis confeſſione, vel ex re Iudicata eloceſcere debet, deciſ. 140. n. 6.
Creditum vnius ad retardandum curſum vſurarum mediante compenſatione miniſterio legis ipſo iure inducta cum credito alterios remanet extinctum, licet nulla eiuſdem declaratio, ſiue oppoſitio præceſſerit, deciſ. 30. o. 1.
Creditum probatur per Inſtrumentum, deciſ. 488. n. 2.
Creditum dotis illiquidum immiſſionem in Saluiano non retardat, deciſ 230. n. 9.
vbi Creditum eſt illiquidum retentio ſicut denegatur, ita quando eſt liquidum, conceditur, deciſ. 204. n. 3.
Creditum ob ſolutionem debitoribus factam per ceſſionem iurium extinctum cenſetur, deciſ. 372. n. 6.
Creditum fructuum perceptione non iuſtificatur, deciſ. 455. n. 12.
Creditum, cuius vigore diù poſſeſſa fuit bona præſumitur ſatisfactom, deciſ. 218. n. 4.
Creditum alicuius, ex quo remaneat iuſtificatum, deciſ. 28. num. 12.
Creditum dicitur approbatum ex confeſſione compenſationis, deciſ. 79. num. 17.

CRIMINALIS

in Criminalibus Teſtes licèt examinati cum idem ſormiter in contradictorio iudicio deponant, etiam in iudicio ciuili citata parte probant, deciſ. 241. n. 11.
in Criminalibus confeſſio probat etiam in ciuilibus accedentibus coniecturis, deciſ. 447 n. 4.
in Criminalibus confeſſio facta cum deliberatione, & conſilio plurimum attendenda eſt, deciſ. 6. n. 14.
Crimen ſtellionatus locum habet, quando ſpeciale nomen delicti facto non eſt impoſitum, ſed dolus actum gerentis concurrit, deciſ. 288 oum. 7.
Crimen ſtellionatus vltrà actionem parti pro intereſſe ciuili competentem etiam actionem criminalem, & pœnam Iudicis arbitrio ſtatuendam importat, ibid. n. 8.
Crimen ſtellionatus ratione doloſæ ſuppoſitionis ad petendum debitum tam ſolutum iotrat, ibid. n. 6.
Criminationes vxori obiectæ ſuper mendicatis abortibus, & adulterio, animum intenſum, & implacabilem viri oſtendunt, deciſ. 299. num. 8.

C V C L L A.

Cuculla Benedictorum cur Regulæ S. Baſilij contrariatur ratio eſt adeò Generalis, vt faciat totam legem, & conſtitutionem totam Ordinem generaliter comprehendentem, deciſ. 105. n. 8.
Cuculla Baſilienſibus maximè ab illa Benedictinorum diuerſa reſpectu formæ, materiæ, & temporis à Clemente Octauo conſtituitur, ibid. n. 4.
Cucullam Benedictini nedum in diuinis, & in Monaſterio, ſed etiam extrà deferre paſſunt, ibid. n. 6.
Cuculla Baſilienſibus Benedictinorum ea ratione prohibetur, quia Regulæ S. Baſilij manifeſtè contrariatur, ibid. n. 7.
CVLPA etiamſi ea coniecturis eliciatur, pœna tamen per coniecturas etiamſi iu Teſtamentis imponi uon debet, deciſ. 259. n. 26.
Culpa hæredis vendita Domus licet de Matris conſenſu ſtipulata fuerit, filio hæredi in legitimam eſt impotanda, deciſ. 262. num. 11.

C V R A.

Curam aoimarum Eccleſia nullius Diœceſis habens ſubiacet Epiſcopo, deciſ. 493. n. 9.
Curam animarum, quando noo dicatur incorporata in Eccleſiam, in quam fuit facta vnio, deciſ. 2. n. 23.
Curam animarum loco Capituli, Vicarius exercens debet eſſe contentus ſua congrua, dum eum ea poteſt ſe ſubſtentare, & onera Eccleſiæ ſuſtinere, quamuis exigua ſit, deciſ. 48. n. 3.
Curam animarum Archipresbyter exercens poteſt petere congruam decimarum, deciſ. 392. num. 7.
Curam Vicario aoimarum exercenti nomine Capituli, debetur congrua, deciſ. 48 n. 1.
Curam animarum Archipresbyter exercens, poteſt petere congruam decimarum, deciſ 392. n. 7.
Curam animarum Vicario exerceoti nomine Capituli, debetur congrua, deciſ. 48. n. 1.
in Curia ob legalitatem Procuratorum examen nouum ſolem admitti, deciſ. 518. n. 10.
Quod tamen procedit, quando ſimplex receptio ſummarij examinis teſtium fuit factum, ibid n. 11.
Curam vinearum ſtatuta Vrbis lib. 5. cap. 57. tantam habuerunt nam voluerunt aduenas, vel foreuſes gaudere & vti priuilegio Ciuium Romanorum, ſi habeant domum in Vrbe, & Vineam prope Romam per quinque milliaria, deciſ. 538. n. 38.
Curare, Iudex diligenter debet, vt Creditor non ſecus ac ſi eſſet extraneus iuſto pretio emat, deciſ. 89. n. 12.
Cura Eccleſiæ quando alicui eſt delata, mentio talis curæ habitualis eſt neceſſaria, ne alias gratia ſubreptitia videatur, deciſ. 165. num. 21.
in Curia e ſtylo Rotæ ſaltem cum clauſula ſalno iure impertinentium facilè indulgeri ſolet, deciſ. 212. n. 2.
Cura habitualis animarum, eſt penes Eccleſiam Matricem, deciſ. 397. num. 14.
Cura actualis animarum ex Parochialitate pernecesſè non infertur, ſed ſufficit habitualis penes Titularem exiſtens, quæ per Miniſterium Vicarij actu exercetur, deciſ. 57. n 9.
Curam animarum Commendatario exercente per Vicarium diſpoſitio Sac. Conc. Trident. quoad eamdem Eccleſiam non intrat, deciſ. 27. num. 6.
in Curia Articoli paſſim admittuntur ſi conſtet de aliquali releuantia, deciſ. 393 n. 1.
Curæ animarum Exercitio cum neceſſitate reſidendi ceſſante, Commeodatarius cum poſſeſſione vnius aliam Parochialem conſequi, & retinere poteſt, deciſ. 37. n. 7.

C V R A T O R.

abſque Curatoris auctoritate minor conuentus ad abdicandum ab eo poſſeſſionem ſtare non poteſt iu iudicio, deciſ. 192. u. 8.
Curator cum legari poteſt, etiam hæres inſtitui poteſt, deciſ. 92. num. 10.
Curata beneficia, et validè conferantur, requiritur intereſſentia Ordinarij, deciſ. 176. n. 3.
Curata Eccleſia deſinit eſſe, quaodo exercitium nullo modo eſt actu ex defectu materiæ, vel ſubiecti Parochianis, ſed non exiſtentibus, deciſ. 165. n. 20.
Curatorem hæreditati tamquam iacenti, filia pariendo deputari actum repudiationis notificaſſe cenſetur perindè, ac ſi ſpeciale mandatum dediſſet, deciſ. 232. n. 5.
Curator minoribus eſt dandus, vel à Iudice deputandus vt validè agi poſſit, deciſ. 192. n. 5.
Curator, ſi ſit impeditus, quod non poteſt interuenire vna die in contractu minoris debet ad alteram deferri, deciſ. 443. n. 8.

C V R S V S.

ex Curſo temporis conſinia quando mutata præſumuntur, ſufficit verificatio loci vbi bona ſunt poſita, & vnius tantum confinis, deciſ. 278. num. 15.
Curſus cambiorum non incipit currere, dum forma præſcripta non fuit ſeruata, deciſ. 234 u. 21.
ad Curſus cambiorum intimatio, quamuis remiſſa eſt neceſſaris, ibid. o. 4.
Quæ concloſio ſolom procedit in cambio ob moram debitoris in ſoluendo à Mercatore, tamquam creditore contracto, ibid. num. 5.
Curſus cambiorum, quando infringi non poſſit ex defectu intimationis, ibid n. 3.
Curſus temporis grauatu contra fideicommiſſarium non prodeſt quin ſolutionem concludenter probare tenratur, ſed ſolum quando inter creditorem, & debitorem agitur, deciſ. 248. n. 3.
Curſoribus atteſtantibus de rebus ſpectantibos ad eorum officium, deferendom eſt, deciſ. 432. n. 6.

D

D A M N V M.

DAmnorum, & intereſſe taxatio fit ad rationem fructuum locorum montium, deciſ. 116. n. 4.
Damna ad rationem ſentorum viginti in ſingulo anno taxata eo modo ſunt reficienda, donec ab Actore iuſtificatum fuerit valorem ſcuti aurei ad maiorem ſummam de tempore mutuatæ pecuniæ aſcendiſſe, deciſ. 167. n. 2.
Damnum & lucrum ſimul debent conſiderari ad effectum conſtituendi certam quantitatem annuam reddituum, deciſ. 364. num. 14.
ad Damna, & intereſſe obligatio ad factum, ſi oon adimpleat tenetur, deciſ. 12. n. 1.
Quæ ſiot requiſita, vt quis teneatur ad damna, & intereſſe & quando importent, ibid. n. 2.
Damna illa non ſunt reficienda, quæ non ſunt cauſata à prætenſa cauſa, ſed aliundè proueniunt, deciſ. 131. n. 7.
Damoum paſſum, quando immediatè, ac in indiuiduo propter cauſam reiteratæ ſolutionis eueniſſe probatum remanet, nedum pecuniæ ſunt reſtitutæ, ſed & froctor illarum ad rationem

nem conuentam vlterius debentur, decis.157. num.7.
Damni emergentis repetitio pecunias ad interesse acceptas in causam debiti erogatas, & specialem ante illarum receptionem personaliter exequutam interpellationem requirit, decis.161.n.8.
ad Damnum emergens probandum præter probationem certam, & indubitatam debet intercedere mora debitoris, decis. 112. num.12.
Damni emergentis interesse in iudicio conditionis indebiti repeti non potest, decis.161.n.7.

D A T A R I A.

per Datariam literæ Apostolicæ in forma gratiosa expeditæ nisi docto de Clericatu alijsque qualitatibus prouisi concedi non solent, decis. 254.num.3.
ex literis Datariæ idoneitas prouisi probatur expeditis in forma gratiosa, decis.529.n.3.
per Datariam in solutum creditum, & hypotheca extinguitur, & creditor habet tantum actionem ad interesse, decis. 448. num.9.
DATVM ad vsufructuandum non potest conuerti in dationem in solutum, decis.411.n.12.& 13.

D E B I T O R.

Debitor in vim reseruationis facultatis censum quandocumque redimendi, an & in quo casu eidem Procuratori cum quo contraxit illius sortem principalem restituere possit, decis.27.n.8.
Debito pluries atque iterùm à fideiussore agnito, omnis suspicio fraudis cessat, decis.334.n.9.
aduersus Debitorem socio nomine Societatis agente, alter exceptione compensationis cum debito ab eodem proprio nomine contracto repelli non valet, decis.28.n.7.
Debita Testatoris soluenda sunt de bonis hæreditarijs, decis.79. num.8.
Debitori deliberatione iniusta existente, remanet conditio pretij contra actorem ad cuius instantiam fuit facta deliberatio, decis. 238.num.1.
à suo Debitore creditor emendo bona alteri hypothecata, creditori hypothecario actio contra ipsum emptorem competit, decis. 135.num.6.
Debitoris confessio asserentis domum cuius apothecæ fuerunt executatæ à Patre fideicommisso fuisse subiectam creditoribus nullo modo præiudicat, decis.71.n.5.
Debita hæreditaria sunt soluenda ab hærede grauato de bonis hæreditarijs, decis.79.n.10.
à Debitore possessio non auocatur ex mera, & nuda detentione per creditorem prædij iure pignoris, decis.167.n.5.
Debitores soluendo in pecunijs, vel bonis, obligationi æquè benè satisfaciunt, decis.61.n.9.
Debitor, vel administrator liberatur ex consignatione cedulæ, decis. 366.num.3.
Debitor Tutor, an dicatur ante redditionem rationem, decis. 407. num.1.
Debitoris possessio cum ex Instrumento venditionis domus iustificata remaneat, possessionem contra quoscumque benè probat, decis. 230. num.3.
Debitor soluendo Procuratori contrahenti non liberatur, dum de contraria disponentis voluntate constat, decis.27.n.24.
Debiti præscriptio non intrat stante minoritate actum, decis.407. num.20.
Debitor in mora non constituitur, quando creditor in loco solutioni destinato non consistit, nec ibi Procuratorem habet, decis. 341. num.5.
contra Debitorem actio vt competat ob non factas diligentias contra alium debitorem, mandata relaxata non potuisse habere effectum nisi pro summa exacta, ob difficultatem exactionis alterius debitoris docere sufficit, decis.184.n.5.
Debitor soluens legitimo administratori liberatur, maximè cum eidem pecunias receptas restituere effectualiter promiserit, decis. 311. num.3.
Debita fideicommittentis debent detrahi ex fideicommisso, decis.414. num.14.
Debitor in causam cambiorum post biennium, quid facere debeat, decis.524. n.13.
Debiti solutio paternæ hæreditatis cum leuiori incommodo minoris fieri debet, decis.368.n.3.
Debitor in actu solutionis dumtaxat, vti potest priuilegio electionis, decis.202.n.11.
Debitoris confessio nocere non potest creditori, decis.293.n.12.
in Debitore mora cessante, fructuum exactio fieri non valet, decis. 341.num.20.
Debitoris confessio non est apta inducere fideicommissum vbi non est à Testatore ordinatum, nec bona fideicommissaria facere quæ non sunt, decis.71.n.6.
à Debitore principali fideiussor indemnis omninò asseruari debet, decis. 305.n.1.
Debitori nocere non potest oblator post oblationem pœnitendo, decis. 36.num.12.
Debiti partem agnoscens totum fateri dicitur, decis.36.n.12.

D E B I T V M.

Debitum peti non potest dilatione pendente, decis.479.n.5.
Debiti solutio pro quo in forma Cameræ aliquis est obligatus creditori cum facta præsumitur ratione obligationis illud debitum durius existimetur, decis.372. n.13.
ad Debitum, pro quo quis poterat astringi ad solutionem, solutio in dubio præsumitur facta, decis.202.n.6.& 7.
in Debito simplici statuta de præscriptionibus procedunt, decis. 47. num.7.
Debitum hæreditarium dicitur proprium, quando hic est hæres sine beneficio legis, & inuentarij, decis.351.n.7.
Debitum subscribentis, quando benè dicatur probatum, decis.407. num.3.
Debitum probatum ex propria confessione, plenè remanet iustificatum decis.280.n.13.
Debitum mediante diuisione non efficitur commune, dum ea non emanauit tamquam de bonis hæreditarijs, adeòque sicut ex diuersa causa illatio ad illud fieri nequit, decis.109.n.17.
Debitum operariorum quamuis posterius solet satisfieri, decis.431. num.16.
Debitum, quando dicatur ex causa necessaria, vel voluntaria, decis.70. num.22. & 23.
Debitum hinc inde fatetur compensationem petens, decis. 437. num.3.
Debitum hinc inde supponit compensatio, decis.79.n.18.
Debitum, quando est necessarium, compensatur cum legato, secus verò si sit ex causa voluntaria, decis.79.n.23.
Debitum cum sit inter fratres commune ad illius solutionem vnusquisque pro rata sua tenetur, decis.109.n.15.
Debitum ex perceptione fructuum per multos annos, quando dicatur extinctum, decis.79.n.19.

D E C A N V S.

à Decano decimas immediatè, & successiuè post erectionem Cathedralis factæ exactas fuisse probatur ex longa obseruantia, decis.216. num.4.
Decanus alicuius Collegiatæ, quando est Vicarius, habet intentionem fundatam super perceptione decimarum, decis.520.n.7.
Decanus vltra summam in erectione ei assignatam prætendere possit, decis.216.n.7.
Decanus, & Capitulum tamquam perpetui administratores decimarum, & redditnum Episcopatus eodem cum Episcopo iure vtuntur, decis.236.n.6.
intra DECENDIVM appellatione in forma non commissa causa remanet deserta, & sententia in iudicatum transit, decis. 362. num.4.
Decendium ad appellandum non currit à die latæ sententiæ, sed à die habitæ notitiæ, decis.459.n.1.

D E C I M A.

ad Decimas præscribendas an requiratur titulus iustus itaut sufficiat aliqualis titulus, decis.521.n.19.
Decimæ debentur de iure Capitulo ratione generalis administrationis redditnum vice Archiepiscopi, ad quem in ea Diœcesi, in qua Parochiæ non sunt distinctæ Decimæ spirituales spectant, decis.97.num.1.
quoad Decimas Parochus intra limites Parochialis suæ Ecclesiæ exigendas fundatam in iure intentionem habet, decis. 193.n.4.
Decimæ, quando controuertitur cuinam Ecclesiæ debeantur, consuetudini standum est, decis.344.n.1.
Decimabilis terra cum sit super eadem reale est fundamentum, & generalis exactio iure particularitatis, decis.102.n.3.
Decimæ an Clericis à Clericis iuxta Iuris Canonici sanctiones debeantur, decis.344.n.10.
Decimarum, quarta, vt de iure Episcopo debita censeatur, de possessione eamdem exigendi docere tenetur, decis.61.n.1.
Decimarum donatione Monasterio facta cum subsequuta reali earumdem exactione, & possessione quadragenaria, iuris assistentia ad fauorem Parochi cessat, decis. 193.n.6.
ad Decimum gradum hæreditas ab intestato etiam extenditur, decis. 356.num.2.
Decima cum sit quota, augmentum in omnibus fructibus æquè augmentum in omnibus decimis requirit, decis. 102.n.20.
Decimarum solutio non in facultatum Ecclesiæ quantitate, sed in cura animarum, situatione bonorum decimabilium fundatur, decis. 122.num.7.
Decima sicut pridem ex tritico in agris persoluebatur, ita ex fœno loco tritici in iisdem agris producto est soluendo, decis. 102. num.5.
Decimæ iustæ iuxta iuris Canonici Sanctiones minimè debentur, decis. 201.num.17.
à Decimis Monasterium vt eximatur de immemorabili possessione, aut de quadragenaria cum titulo docere tenetur, ibidem num.7.
Decimas possessio percipiendi in tota Diœcesi tamquam à causa vniuersali proueniens, vnica tantum limitatione nempè si alius reperiatur in possessione, offuscatur, decis.61.n.5.
Decimæ, vt in dubio agnoscatur cuinam Ecclesiæ sint soluendæ, tria requisita consideranda videntur, decis. 344.n.7.
ad Decimas præscribendas an requiratur iustus titulus, itaut sufficiat aliqualis titulus, decis.620.n.19.
de Decimis consuetudo an, tam ad Dominos, quàm ad Colonos sit restringenda, decis.344.n.2.
Decimarum in congrua assignanda Archipresbytero exercenti curam animarum, quid spectandum sit, decis.239.n. 10.
Decimas consuetudo longæua non soluendi nisi de bonis locatis aut arrendatis, in quantum operatur, decis.344.n.6.
Decimas fœniles consuetudo non soluendi negatiuam non coarctat, actum à sensu prout requiritur remouendo, decis. 102.n.8.
de Decimis probatio specialis controuersis generali ex assignatione resultanti præualere debet, decis.216.n.10.
Decimæ, quando ab Ecclesia Ecclesiæ debentur, eidem Parochiæ in qua

in qua reperiuntur prædia solui debent, decis.344. num.9.
Decimarum congrua ex quo diminui possit, decis.392.n.9.
Decimarum consecutio realis portionis spectat ad Episcopum, decis. 19.num.59.
Decimarum quarta, vt de iure Episcopo debita censeatur, de possessione eamdem exigendi docere tenetur, decis.61.n.1.
Decimæ aliæ ex alijs fructibus debentur, & priuilegium incremento deficit, decis.102.n.11.
Decimas alicui Capitulo deberi ex antiquissima concordia probatur, decis.97.n.2.
Decimarum perceptio de necessitate præsefert situationes in loco Episcopi, à quo eæ percipiuntur, decis.70.n.18.
Decimæ in primis soluuntur, decis.102.n.1.
Decimæ, ad quid sint destinatæ, decis.392.n.6.
Decimæ ratione curæ spectant Vicario, decis.520.n.3.
Prælatus alius est, & alius eius Vicarius, ibidem num.5. & 6. & seq.
Decimarum perceptio, non competit Episcopo ex alijs bonis, quam de fructibus prædiorum suæ Diœcesis, decis.70.n.2.
Decimæ tam Rectoribus pauperibus, quàm diuitibus debentur, decis. 122.n.8.
Decima etiam de fœno persoluitur, decis.102.n.4.
Decimas à Decano immediatè, & successiue post erectione Cathedralis factæ exactas fuisse probatur ex longa obseruantia, decis.216. num.4.
Decimas Clerici à Clericis, Leuitæ à Leuitis non exigunt, decis.201. num.8.

DECLARATIO.

Declaratio Testatricis coram Confessario, & quatuor Testibus iteratis vicibus facta de sua intentione constituendi hæredem illum, quem summo prosequebatur amore, argumentum continuatæ voluntatis ad eiusdem fauorem præbet, decis.18n.n.11.
Declarationi, seu interpretationi Notarij, qui testamentum conscripsit standum est, decis.43.n.7.
Et quid si talis declaratio non potest haberi, & tunc in subsidium operandum quid sit, decis.43.n.18.
Declarationem quam habeant verba, deficientibus masculis, & de linea masculina, decis.499.n.2.
Declaratiuè dictio, vti, cum stet de filijs præsentantibus vti Patronis, & de familia, non autem limitatiuè solum tamquam Procuratoribus Patris, de vtrisque etiam non immeritò intelligi debet, decis.237. num.14.
Declaratio apposita in fine dispositionis, benè qualificat totam dispositionem, decis.76.n.22.
Declaratio Procuratoris, quod vult stare soli indicationi scripturarum authenticarum, vt valeat, debet constare de speciali mandato principalis, decis.79.n.14.
Declarationi Principis, qui aliquid concessit standum est, decis.54. num.33.
iuxta Declarationes aliorum Summorum Pontificum, Constitutiones Summi Pontificis intelligendæ sunt, decis.76.n.44.
Declarationi, seu interpretationi Notarij, qui testamentum conscripsit standum est, decis.43.n.17.
Declaratio, quando hæres simpliciter pro satisfaciendis creditoribus vendit, secus quando idem prędium vendit cum pacto soluendi prioribus, & potioribus, decis.327.n.7.
Declaratio Procuratoris pro restauratione damni ex bello passi absque speciali mandato in præiudicium Principalis deuenire nequit, decis. 130 num.5.
Declaratio Testatoris excludentis, pro quibus fuerat requisitus cognatos, sub consanguineorum appellatione agnatos dumtaxat comprændi decreuisse ostendit, decis.156.n.6.
Declaratio qualibet animi determinata, & dispositio rei hæreditariæ aditionem importat, decis.74.n.5.
Declamatio, & conquestio statim post actum gestum legitimè sequuta annullat consensum, decis.242.n.11.
Declarationi partis contrà se emanatæ standum est, decis. 79. num.20.
Declarationem Licitatoris circà emptionem Prædij esse admittendum vndè conuincitur, decis.289.n.7.
Declarans facultate sibi attributa non velle vti, sine dubio dicendum est noluisse disponere, decis.78.n.4.
Declaratione confessionem importante nulla maior est probatio, decis. 289.num.12.
Declara quando in locum A.C. Rota subrogatur, decis.242.n....
Declaratio, quæ resultat ex facto est potentior ea, quæ prouenit ex verbis, decis.345.n.9.
Declaratio magis fit facto, quam verbis, decis.373.n.4.
pro Declaratione voluntatis regulariter admitti solet coniectura probabilis, decis.156.n.11.
Declarare Iudex non potest validum aliquem contractum, si laboret aliqua nullitate, decis.400.n.27.
Declaratio Procuratoria non admittitur, protestatione Conductoris tamquam Principalis in contrarium præcedente, decis. 130. num 6.
Declaratio extraiudicialis, & ad interrogationem Notarij criminalis facta possidenti præiudicare non debet, decis. 289. numer.11.
Declara id procedere etiam in contractu emphyteutico, decis.371. num....
Declaratio contractus accedente vtriusque partis consensu ex Iuris dispositione permittitur, decis.120.n.2.
Declaratio, de Iurepatronatus cum supposito laudi excludentis fœminat, & lite pendente emanata, parti colliganti præiudicium inferre non potest, decis.272.n.22.
Declarationibus Congregationum Eminentissimorum DD. Cardinalium, Rota solet deferre, decis.2.n.36.
Declarationi Procuratoris, maxime inspecta eiusdem probitate & eximia nobilitate, in materia conuentionis fides est adhibenda, decis. 357.num.17.
Declaratio de reseruatione in bonis extradotalibus cadere non potest, dum de illis penes vxorem libera non est administratio, decis.251. num 19.
Declaratio de reseruatione concessionem, & translationem in omnibus non reseruatis clarè demonstrat, ibid.n.20.
Declaratio iurata alicuius de prædio non pro se, sed pro creditoribus, & eorum eorum pecunijs empto nomen eiusdem simulatè appositum fuisse ostendit, decis.289.n.5.
Declaratur Decisio in Marsicen, Iurisdictionis 10. Decembris 1647. coram bon. mem Bichio, decis.425.n.10.
Declaratio Procuratoris de administrandis vectigalibus eadem die facta qua remissio impediendi petita fuit, omnem recessum & contrarietatem ex Iuris dispositione euitandam excludit, decis. 291. num.10.
Declaratio iurata, & alijs facti circumstantijs fulcita, in re quæ nisi occultè fieri non solet, plenam fidem constituit, decis. 289. num.13.
Declarationi Testatoris standum est, decis.527.n.3.
Declara hoc procedere in vlterioribus substitutis admisso iam ac defuncto primo, at in conditione simplici non existentiæ filiorum, decis.98.n.11.
Declarandi facultas non intrat dum res non est amplius integra, & post longum tempus, decis.516.n.12.
Declara hoc non procedere in lucro ob sumptus à viro tempore matrimonij factos delato, decis.303.n.8.
Declaratio non potest intelligi effectibus, & fructibus non distinctis, decis.460.n.3.& 4.
DEFVNCTVS de bonis hæredia sicut de bonis proprijs disponere potest, decis.310.n.21.
DEFICIENS in exhibitione tituli licet super titulo sit audiendus, non tamen habetur pro legitimo contradictore nec impedit quo minus iudicium à subrogatione proueniens exequutiuum remaneat, decis. 254.n.10.
Deficientia depositi in vna parte potest suppleri pro compensatione per excessum in alia, decis.16.n.5 & 6.
Declaratoria est relaxanda, quando sunt seruati soliti quatuor termini, & c. ac non constat de reali partitione, decis.360.n.1.
Declaratoriam contra aliquem petens, quidnam probare grauetur, decis.246.n.1.

DECOCTVS.

Decoctio de tempore dissolutæ Societatis, vt sustineatur concludenter est probanda, decis.123.n.7.
Decoctio non conuenit, dum nulla tunc temporis socius mandati relaxatione premebatur, ibid.n.8.
Decoctio pro legitima causa dissoluendi societatem regulariter deseruit, ibid.n.6.
Decoctorum scripturæ etiam per annum ante decoctionem factæ fraudulenter & simulatè compositæ dicuntur, decis.308.n.10.

DECRETVM.

Decretum irritans inficit actus aliter factos, decis.402.n.27.
ex Decreto Iudicis alimenta recepta, per modum prouisionis, & sine præiudicio Iurium partium non dicuntur approbata, decis.484. num.7.
Decretum Sac. Congregationis de loco incarcerationis non admittitur ob distantiam minus considerabilem, aliter autem procedendum esse si locus valdè distaret, decis.215.n.8.
Decretum cum clausula, dummodò possessio sit vacans, operatur, quod nulla sit translata possessio si ea sit plena, decis. 508.num.2.
Decreta Congregationum S. R. E. Cardinalium Rota reuerenter obseruat.
Decretum à Iudice super deposito expeditum dissdictam iuxta formam Iuris peractam fuisse suadet, decis.219.n.12.
in vim Decretorum Concil. Trident. Episcopus eadem Iurisdictione quoad omnes de sua Diœcesi vtitur, decis.235.n.2.
Decretum Iudex interponens discutere debet causam, nec debet stare assertioni Notarij, sed scripturas, in quibus causa consistit videre debet, decis.479.n.6.
de Decretis statutum loquens non extenditur ad alia, decis.475. num.12.
Decremento, & incertitudini redditutum loca montium, non sunt adeò subiecta, decis.374.n.22.
Decretum factum absque citatione non afficit, decis.425.n.19.
Decreto Iudicis & solemnitatibus opus non est, cum renuncianti vtilis sit contractus, nec vlla læsio intercesserit, decis.276. num.10.
Decretum reuocatum non est habendum in consideratione, decis.347. num.10.
ex Decreto Conc. Trident. vnio respectu Cathedralium & Parochialium tenues redditus habentium non conceditur, decis.307. num.7.
Decretum Iudici interponenti in contractibus Minorum, vel Mulierum, inualidè exponitur causa nimis generalis, sed specifica esse debet, decis.528.n.4.
Decretum Iudicis quando iniustè fuit relaxatum, tamquam nullum, non tenet, decis.424.n.2.

Decretum Summ. Pontificis si non doceatur falsitas suppositi executioni est demandandum, decis.5.n.11.

Decretum Iudicis in alienatione bonorum minoris vt inualidum fit est necessaria ipsius Iudicis notitia, & perquisitio, quare fiat talis alienatio, decis.400.n.7.

Decretum Sac. Congregationis ad Episcopum Vrsalnensem, & Sulmonensem de loco incarcerandi Clericos refertur, decis.215. num.6.

Decretum emanatum contra formam decisionis, est inualidum, decis. 414.num.3.

Decretum Iudicis sine debita cognitione interpositum, fomentum Iuris non habet, decis.370 n.5.

Decretum Iudicis aut in totum est validum aut in totum nullum, decis.36.n.2.

Decretum, & præsentia Prætoris, viro loco proximiorum ad quorum beneficium renunciatio facta fuit interueniente, omnium solemnitatum defectus supplet, decis.224.n.11.

Decretum relaxationis ex noua Iurium productione per Iudicem admissa remanet abrogatum, licet admissio absque vllo decreti prætudicio procedat, decis.38.n.1.

Decretum Vibini quoad donationes pro augmento dotis pro iusta transigendi causa deseruire non potest, decis.149 n.12.

Decretum irritans, infici potest possessione iuris, & non facti, decis.402. num.29.

ex Decreto Concilij Tridentini Ordinarijs pro reparandis Seminariorum indigentijs simplicia dumtaxat beneficia dismembrare permittitur, decis.161.n.4.

Decretum Iudicis non attenditur, dum non constat de eius iustitia, & validitate, decis.397.n.21.

Decretum manutentionis ab A. C. per contradictas procedente non suffragatur, cùm Procurator partis ab ipso Actore citatus in actis comparuerit, decis.358 n.10.

Decretum Iudicis iustitiam & veritatem causæ præsumere facit, decis. 110.n.9.

Decretum ex ijsdem actis non autem ex denuo productis iustificari debet, decis.36.n.3.

DECREMENTVM oblationes piæ, sumunt ab incertitudine, & diminutione populi, decis.374.n.18.

D E F A L C A T I O.

Defalcationes maiores, & minores iuxta debiti quantitatem fieri solent, decis.294. n.7.

Defalcatio debiti ad ratam consuetam fieri debet, cum ea intentione res traditæ & receptæ censeatur, decis.369.n.3.

Defalcationes maiores, & minores iuxta debiti quantitatem fieri solent, decis.294.n.7.

D E F E C T V S.

ob Defectum solemnitatum obligatio requisitarum ex Constitut. Marchiæ non tollitur, cum eadem ad cæteras Prouincias Status Ecclesiastici non extendatur, decis.242 n.14.

Defectus matrimonij actum non inualidat, decis.345.n.13.

ex Defectu causæ Transactio non est rescindenda, quæ constat interuenisse, decis.523.n.6.

ex Defectu aliorum de legitimo matrimonio descendentium in testamentu substituti illegitimi non admittuntur, nisi reciprocum, & perpetuum fideicommissum inter descendentes masculos lineæ directæ fuerit inductum, decis.45.n.1.

Defectus conditionis, & merum nudum factum in substitutione conditionata inspicitur, an filius extet, vel viuat, licet non sortiatur effectum, decis.22.n.6.

Defectus ratificationis tollitur, cum contrarium ex publico Instrumento cuius vigore relaxatum fuit mandatum de associando probatur, decis.184.n.1.

ex Defectu nullitas citationis est ineuitabilis, decis.192.n.2.

ex Defectu sententia citationis vnius nulla, ratione connexionis redditur nulla etiam quoad citatos, decis.192.n.11.

Defectus transumptionis actorum quando sit præiudicialis, decis.185. num.6.

ob Defectum filius tamquam incapax Commendæ non excluditur, dum ex euentu capax fieri potest, decis.294.n.3.

ex Defectu conductor non sequuti implementi conditionis locatorem à pensionis consequutione coercere potest, donec refectio damni pro quo debetur conductori retentio substituatur, decis.130. num.7.

Defectus proximioris licet irritet contractum Mulieris tamen probandum est proximiores interuenire potuisse, decis. 495. numer.3.

de Defectu confectionis Inuentarij defunctus si viueret sicut dare non posset, ita nec causam ab eo habens, decis.264.n.12.

Defectus Testium ex numero suppletur, decis.53.n.12.

Defectus quilibet depositi ex subsecuta confessione, & ratihabitione partis censetur sublatus, decis.26.n.3.

ex Defectu citationis nullitas est insanabilis, decis.238.n.8.

Defectus citationis, quoad vnum interesse habentem etiam, quoad alius legitimè vocatos connexum ius habentes sententiam nullam reddit, decis.214 n.6.

ex Defectu Testimoniorum, & formæ immemorabilis in lege præscriptæ currunt, decis.201.n.14.

Defectus in donatione, quando non attendatur insinuationis, decis.343. num. 16.

ex Defectu materiæ census corruente, & non formæ debentur fructus vti damna, & interesse, decis.464.n.9.

ex Defectu donatio beneplaciti Apostolici an possit impugnari, decis. 62.num.12.

Defectus intentionis Principis, gratiam concedentis, quando benè apparet informatus, dari non potest, decis.474.n.27.

Defectus consanguineorum in donatione an sit attendendus, quando aut adesse non poterant, aut donatrici male affecti vocandi non erant, decis.314.n.12.

ex Defectu subreptionis gratia Apostolica redditur nulla, decis.373. num.36.

Defectu intentionis Breue laborans nullius est momenti, decis. 25.num.1.

Defectus solemnitatis in contractibus hæredi non suffragatur, dum recepta æquiualentia contractus ipse approbauit, decis.305. num.12.

ex Defectu voluntatis statuentium statutum Vrbis personas Ecclesiasticas, & eorum bona non comprehendit, nisi de eis expressam faciat mentionem, decis.140.n.6.

Defectus æstimationis ante adiudicationem requisitus Iudici extraiudicialiter se informaturo competit, & exinde præsumitur, decis. 13.num.13.

Defectus citationis reddit actum nullum, decis.500.n.3.

Defectus legitimi Nouitiatus sicuti nullam reddit professionem emissam, eò magis voluntatem tacitam estringit, decis. 14. num.27.

ex Defectu citationis sententia vnius nulla, ratione connexionis redditur nulla etiam quoad citatos, decis.192.n.11.

Defectus citationis ex actorum inspectione est probandus, decis.362. num.7.

ex Defectu dispositio penitus dicitur corruere ipsius causæ finalis, decis. 419.num.16.

Defectus beneplaciti Apostolici, quando non possit allegari à collitigante, decis.522.n.5.

Defectus scripturarum Archiuium non supplet informium, decis.379. num.9.

per DEFICIENTIAM personarum renunciatio quando est realis non deficit, decis.401.n.5.

DEFVNCTI creditor præfertur creditoribus hæredis anterioribus, & priuilegiatis, decis.505.n 9.

Defunctus si viueret sicut de defectu confectionis inuentarij dare non posset, ita nec causam ab eo habens, decis.294 n.12.

DELEGATVM à Principe alium posse subdelegare regula an, & quomodo procedat, vbi causa duobus insolidum committitur, decis. 104.num.12.

D E L I B E R A T I O.

post Deliberationem consumatam probationes factæ per rescriptum Signaturæ sanantur, decis.238 n.15.

Deliberatio subsequuta pernecessè præsupponit existentiam antecedentis possessionis, non secus ac priuatio habitum supponit, decis.149 n.1.

Deliberatarius post factum depositum vendens prædium pro eodem pretio, maximum simulationis argumentum præbet, decis.289. num.9.

Deliberatio, & subhastatio facta dicitur nulla, dum fuit facta contra formam mandati Iudicis, decis.196 n.8.

Deliberatio bonorum facta vigore mandati nulli non substinetur, decis. 395.num.6.

Deliberatio pecunia non interueniente, & decretum desuper interpositum à nullitate seruari non potest, decis.289.n.20.

Deliberatione iniusta existente, remanet debitori condictio pretij contra actorem ad cuius instantiam fuit facta deliberatio, decis.228. num.1.

Deliberatio censetur facta, iuxtà terminos mandati, decis. 395. num.7.

Deliberatio bonorum & subhastatio, facta à Iudice, quando dicatur nulliter facta, decis.196.n.9.

Deliberationis iustitia & validitate existente, non ita facilè sunt admittendæ exceptiones, decis.395.n.19.

Deliberatio declarata nulla, licet tollat bonam fidem, tamen non includit malam, decis.417.n.6.& 7.

Deliberatio ex interpositione personæ Licitatoris facta pro nulla habetur, decis.289.n.20.

Deliberatio facta post admissionem articulorum in actis productorum nulla præcedente citatione non sustinetur, decis. 146. num.7.

Deliberatio nulla existente datur actio contra licitatorem, decis. 138. num.2.

Deliberari citatio ad videndum est omninò necessaria, ibidem num.14.

Deliberationis excessiuitas non vitiat executionem mandati, decis. 218.num.2.

Deliberationis iniustitia, & nullitate manifesta stante manutentio anteriori possessori debetur, decis.149.n.2.

Deliberatio bonorum debet fieri maiori oblatori, & meliorem conditionem facienti, decis.196.n.7.

Deliberatio, quando non fuit acceptata, nec à Iudice, nec à Patre, quid operetur, ibid.n.13.

Deliberatio quando nam per suppositam personam facta censetur, decis.289 n.17.

DELATIONIS cucullæ prohibitio eo modo quo Ordini S. Benedicti fuit concessa aduersus alios Monachos alterius Ordinis merat ad effectum confusionem Ordinum in populo euitandi, decis.205. num.3.

DELIRII, & phrenesis Testamentum tempore conditum non sustinetur, dum morbus iste, qui lædit memoriam & intellectum, Testamenti quoque factionem impedit, decis.8.n.1.

D E-

DEMENTIA.

Dementiam Testatoris ad inualidandum Testamentum, Testes non probant, si deponant de tempore ante, vel post Testamentum, decis.453.n.3.

Dementiæ probatio etiam dubia sufficit ad annullandum Testamentum, quando Testamentum fuit ad interrogationem Notarij, ibid. num.33.

Dementia Testatoris an validè probetur ex Testibus testamentarijs, decis.353.n.19.

DENOMINATIO.

Denominatio veri Ordinarij non potest verificari in Præceptore, decis. 70.num.55.

Denominationis domus diuersitas concurrentibus duabus demonstrationibus identitatem rei non diuersificat, decis.304.n.10.

Denominatio bonorum ab ipso Testatore in Testamento facta, eadem Testatoris fuisse de tempore obitus ipsius contra omnes successores probat, decis.310.n.2.

Denominatio veri Ordinarij non potest verificari in Præceptore, decis. 70.num.55.

DEPOSITVM.

Depositum liberat deponentem, quando est integrum, decis.89. num.4.

Depositioni Testis mediatoris plusquam semiplenè est deferendum, decis.174.n.11.

Depositio vnius Testis alijs adminiculis corroborata sufficienter probat, decis.59.n.10.

Depositio Notarij attestantis acta à Procuratoribus assueuisse conscribi, licet possibilitatem in contrarium admittat, non tamen facit ve depositi tempus percutiens sua fide destituatur, decis. 19.num.13.

Depositi iniustitia, & solutionis quomodo probatur, decis. 91. num.10.

Depositum vim solutionis habet, & omne non adimplementi exceptionem reijcit, decis.265.n.11.

Depositio per verba fuit, & est, non requiritur dum etiam de tempore ante motam litem deposuisse conuincitur, decis.31.n.13.

Depositio pecuniæ pro securitate resignantis non est prohibita, decis. 35.num.12.

Depositum factum de mandato Iudicis præuia citatione partis ad recipiendum vim solutionis habet, & deponentem liberat, decis.80. num.3.

Depositiones Testium debent esse plenæ, & concludentes ad hoc, vt fidem mereantur, decis.131.n.2.

Depositum quoad fructus bimestres, qui nullatenus deponi debuissent, cum ex attributa facultate creditori agendæ retrouenditionis in qualibet bimestris die redderentur incerti remanet expletum, decis.19.n.6.

Depositio testium per Notarium de Testamento rogatum comprobata, accedente publica voce, & fama, magnum ad probationem Testamenti facti adminiculum præstat, decis.53.n.5.

Depositum iudiciale ex mandato Iudicis factum præuia partis citatione vim solutionis habet, decis.91.n.4.

Depositi legem qui adimpleuit cogi non potest ad subeundum periculum ipsius depositi, decis.9.n.4.

Depositum ad securitatem deponentis fieri solet, decis 35.n.10.

Depositum sine Iudicis decreto, & partis citatione non subsistit, decis. 326.num.12.

Depositi ratificatione ab ipsis hæredibus facta actio subsidiaria successiue contrà debitores census perperam instituta censetur, decis. 19 num.19.

Depositum Procuratoris fideiussori non suffragatur, dum idem vim solutionis obtinere non censetur, decis.358.n.10.

Depositum conditionatum deponentem non liberat, nisi prius realis solutio pecuniarum sequatur, decis.91.n.7.

Depositum non integrum approbantis, actio dumtaxat pro residuo defertur, decis.25.n.9.

Depositi defitientia in vna parte potest suppleri pro compensatione per excessum in alia, decis.15.n.5 & 6.

Depositum non vitiatur quando conditiones in illo appositæ sunt intrinsecæ, decis.91 n.8.

Depositum factum apud consanguineum non præsente pecunia non admittitur, dum inter consanguineos facilè præsumitur colusio, decis.386 n.10.

Depositi dominium non transfertur in resignantem, nisi post superuenientiam conditionis clausulæ, decis.35.n.11.

Depositum fortis liti non dicitur impedire, necessarium ad extinguendum censum, vt non currant fructus, decis.403.n.18.

Depositum Canonum, & Laudemiorum non factum ab initio motæ litis non releuat, cum in emphyteutam non recognito verbalis oblatio sufficiat, decis.126.n.8.

Depositum non dicitur factum, ex responsione, quod quis est paratum illud facere, decis.283.n.7.

Depositum purum, ac in libris depositarij descriptum absque vlla conditione ad liberam creditoris dispositionem, eumdem effectum sortitur, decis.2[illegible] n.5.

Depositum licet factum de mandato iudicis, factum tamen lite pendente in Rota non sublinetur, decis 80.n.5.

Depositum dotis, quando liberet ab vsura ipsius dotis, decis.258. num.5.

Depositum, quando non possit dici, nec imperfectum, nec illegitimum, ibid.n.23.24.& 25.

Depositum liberat deponentem, quando est integrum, decis. 80. num.4.

Depositæ pecuniæ dominium apud deponentem de Iure remanet, decis. 35.num.8.

Depositarij partitæ ad terminos Instrumenti referuntur, decis.25. num.9.

DEPOSITIO.

Depositio Testium de publica voce, & fama ad effectum probationis metus etiam considerabilis est, decis.251.n.17.

Depositio fructuum non est solutio, decis.80.n.1.

Depositiones Testium ad concordiam reduci debent, vt aliquid probent, decis.293.n.10.

Depositio libere facta ad dispositionem Creditoris omne Dominium à Deponente tollit, & pecuniarum solutio absque speciali Creditoris mandato fieri nequit, decis.91.n.9.

Depositio non est locus, quando Aduersarius est recusaturus, decis.258. num. 12.

Depositio pecuniarum ad libitum alicuius ostendit facultatem erogandi pecunias in quolibet licito contractu, decis.461.n 4.

Depositio simplex de communi fratrum habitatione, & possessione pro indiuiso bonorum non sufficit, decis.100.n.8.

Depositio vnius suffragatur, cum de declaratione dumtaxat actus dubij, non autem de noua dispositione inducenda agatur, decis.174. num.15.

Depositio Testis, si ex pluribus reddatur inuerisimilis non attenditur, decis 247.n.10.

ad Depositionem Creditoris depositio liberè facta omne Dominium à Deponente tollit, & pecuniarum solutio absque speciali Creditoris mandato fieri nequit, decis 91 n.9.

Depositio prima attenditur in testibus, non secunda facta ex interuallo ob timorem subornationis, decis.345.n.10.

Depositio de pessimo statu domus frustrà applicatur, quando contrarium conuincitur, decis.326.n.12.

DEPVTATIO Vicarij generalis in Archidiaconatu vti actus meræ facultatis nullum ius, nec possessionem litis consortibus acquirit, decis.182.n.4.

DEROGATIO.

Derogatio an sit necessaria in Iurepatronatu mixto, quando ius pro maiori parte ad Clericos spectat, decis.313.n.12.

Derogatio specialis vni constitutioni conciliari importat dispensationem, & aliarum dispositionum conciliarium, decis.511. num. 7. & 9.

Derogare Ius municipale potest, *l.hac edictali*, quod amplia, decis.428. n.15.& 16.

Derogationem regulæ de iure quæsito non tollendo gratia, *si neutri*, debet continere, decis.449.n.6.7.& 8.

ex Derogationibus in Bulla positis arguitur Papæ dispositio, decis.538. num.29.

Derogatio alicuius Constitutionis abtenta à Papa, quando dicatur inualida, decis.54.n.30.

Derogatio medietatis vocum facta à Papa, in concessione Beneficij Iuris patronatus, intelligitur in quasi possessione præsentandi, decis. 64.num.58.

DESCENDENTES.

Descendentia per testes de ea benè deponentes iustificata remanet, decis.96.num. 9.

inter Descendentes succedunt nepotes, tam ex Testamento quam ab intestato ob perpetuam repræsentationem in stirpes, & non in capita, decis.469.n.3.

Descendentiæ probatio, quæ nullam habet subsistentiam, non habetur in consideratione, decis.386.n.1.

Descendentiæ probatio, in totum redditur nulla, deficiente vno tantum gradu, ibid.n.2.

Descendentia debet per omnes, & singulos gradus, distinctè probari, ibid. num.2.

Descendentiæ probatio non impedit institutionem ab Ordinario concessam, sed tantum pro futuris vacationibus inseruit, decis.96. num.56.

Descendentes ad Iuspatronatus si tantum admitti debeant ex masculis aspirare non valent descendentes ex fœminis, decis. 74. num.2.

ad Descendentes primogenitura, vt deueniat, quæ potior linea agnationis habeatur, decis.1.n.3.

Descendens ex filia Testatoris, non potest dici extraneus, decis.401. num.17.

Descendentes à primogenitura ex agnatione extincta an arceantur, decis.1.num.4.

à Descendentibus bona ex vetustissima possessione possessa, pro portionibus, & subsidiarijs partibus ipsis à Testatore assignata præsumuntur, decis.253.n.12.

inter Descendentes fideicommissum vniuersale, quando dicatur constitutum, decis.64.n.24.& 26.

à Descendentibus grauatis bona possessa eadem præsumuntur, cum de alio titulo acquisitionis per filios non doceatur, decis.277. num.8.

Descendentia tunc plenè, & concludenter, est iustificanda, si agatur ad effectum succedendi in fideicommisso contrà tertios possessores bonorum, decis.388 n.3.

Descendentia probanda est per Testes omni exceptione maiores, decis. 389.num.6.

Descendentium vocatio ordine successiuo in perpetuum continet fideicommissum restitutorium, decis.429.n.18.

Descendentiam ab aliqua muliere quis non dicitur probasse dum non docet, eam fuisse nuptam, & habuisse filios, decis.389. num.11.

Descendentia alicuius ad effectum obtinendi assistentiam ex Iurepatronatus, ex pluribus enunciatiuis antiquissimis diuersorum Instrumentorum rectè probatur, decis. 122. n. 2.

Descendentium vocatio ad quasnam lineas referatur, decis. 1. num. 12.

Descendere se ab illa linea fideicommissarius probare debet quæ fuit vocata à fideicommittente, decis. 388. n. 2.

Descendentium descendentes, quando non est contemplata agnatio comprehendit etiam fœminas, decis. 486. n. 5.

Descendentium descendentes, dictio, quando non est contemplata agnatio continet etiam fœminas, & earum descendentes, decis. 444. num. 9.

Descendentes Testatore vocante ad successionem ex linea fœminina cum expressa relatione ad seipsum benè probatur eiusdem proximitas, decis. 469. n. 8.

Descendentium appellatione secundum germanam verborum significationem tam masculi, quàm fœminæ continentur, decis. 370. num. 7.

DESCRIPTIO.

Descriptio actualis in albo bannitorum donec ostendatur cancellatio bannorum etiam ad alios effectus probat, decis. 214. n. 11.

Descriptio professionis requiritur ad faciliorem probationem, non autem pro forma, decis. 444. n. 10.

Descriptio in libris declarat quo animo pecuniæ fuerint receptæ, decis. 417. num. 9.

DETENTATIO facti in Regula de Annali, attenditur sola nuda, & simplex sine titulo, decis. 402. n. 13.

DESERTIO Religionis magis consistit in voluntate deliberata mutationis propositi, quam in actu materiali dimissionis habitus, decis. 14. num. 1.

DETRACTIO.

Detractio in bonis fideicommissarijs pro dote non competit probata deficientia bonorum liberorum ex quibus fideicommissum solui poterat, decis. 277. n. 19.

Detractiones pro legatis, aut debitis prius ex mobilibus fieri solent, & eorum quantitatem considerata personarum conditione, & id genus alia Iudex arbitrari potest, decis. 248. n. 4.

Detractio legitimæ, & Trebellianicæ etiam citrà dolum hæredum, qui dotes detraxerunt non competit, cum eas nisi in subsidium detrahi à Iure prohibeatur, decis. 263. n. 14.

Detractiones ex perceptione fructuum per possessores bonorum fideicommisso subiectorum à die purificationis illius sublatæ censentur, decis. 277. n. 21.

Detractio legitimæ ad quam pater si viueret admissus fuisset, filium à petita restitutione pretij excludit, decis. 239 n. 15.

Detractio Trebellianicæ non intrat in bonis fideicommissarijs, decis. 111. num. 22.

Detractionum exceptiones illiquidæ, & altiorem indaginem requirentes immissionem fideicommissario retardare non valent, decis. 277. n. 20.

Detractiones fideicommissario impediunt immissionem, decis. 470. num. 1.

Detractionem quamcumque suæ hæreditatis Testator quando dicatur prohibuisse, decis. 79. n. 27.

Detractio legitimæ cessat vbi constat de alienatione stabilium, decis. 423. num. 4.

Detractiones, quando sunt liquidæ immissio non in omnibus bonis, sed pro indiuiso concedi ad summum conuenit, decis. 179. num. 13.

Detractio Trebellianicæ, & Falcidiæ, vt accessoria ad fideicommissum non extenditur ad casum contrarium, decis. 93. n. 7.

Detractiones ex causa legitimæ, & Trebellianicæ debitæ, stante certa illarum quantitate ratione loci, & quotæ, immissionem pro indiuiso substituto non impediunt, decis. 277. n. 5.

Detractiones quando competunt grauatis, etiam causam ab ijs habentibus suffragari censentur, ibid. n. 4 9

Detractio dotis, quando eadem non iustificatur, ex bonis fideicommissarijs frustrà prætenditur, decis. 358. n. 17.

Detractionibus, & partitis ad computum sortis ponendis non liquidatis, non solutio integri pretij in facto non subsistit, decis. 153. num. 8.

Detractio legitimæ, & Trebellianicæ, an debeatur, dum non fuit confectum inuentarium, decis. 131. n. 11.

DEVOLVTIO.

Deuolutio mediante Procuratore non censentur remissa ex citatione successiuè pro resolutione canonum exequuta, dum non constat, à quo eadem fuerit reproducta, decis. 35. n. 6.

ad Deuolutionis effectum dominium in casu proprio ex pluribus adminiculis probatur, decis. 33. n. 4.

Deuolutio, quando est dubia, & probabiliter potest controuerti altiorem indaginem requirit, & propterea in iudicio petitorio est discutienda, decis. 113. n. 20.

ad Deuolutionem agens, vt obtineat dominium, idem plenè & concludenter probare tenetur, decis. 282. n. 9.

Deuolutio ad fauorem Capituli excluditur, cum deficientia lineæ prout requiritur non probetur, decis. 227. n. 17.

ad Deuolutionem agentis dominium directi Domini concludenti iustificatione comprobari debet, nec probatio ex Instrumento inuestituræ elicita suffragatur, decis. 33. n. 3.

Deuolutioni non est locus stante paupertate Emphyteutæ, & absentia à loco, decis. 375. n. 15.

Deuolutio ad directum dominium an intret extincta linea non obstante alienatione in extraneum, & suppositione per vxorem post eius obitum de domo fideicommisso paterno facta, decis. 217. num. 10.

Deuolutionis præuisa, & sufficienter non probata scientia, lapsus termini in præiudicium proximiorum allegari non potest, decis. 306. num. 9.

Deuolutionis scientia ab allegante plenè, & concludenter probari debet, ibid. n. 7.

Deuolutio bonorum Ecclesiæ an intret, ex eo quod reseruatum beneplacitum Apostolicum fuit, decis. 375. n. 19.

Deuolutio in emphyteusi Ecclesiastica intrat, dum linea extincta est, nam non admittuntur in ea, extranei, decis. 319. n. 2.

Quamuis in concessione, adsint clausulæ in perpetuum, & ad habendum, ibid n. 3.

Deuolutioni est locus cessando emphyteuta per biennium in solutione Canonis, decis. 516. n. 9. Quod amplia, vt n. 10.

Deuolutioni per deficientiam lineæ eorum, quibus domunculæ in emphyteusim fuerant concessæ vti ad fauorem alterius locus factus est, ita census in illarum locum subrogatus remanet deuolutus, decis. 113. num. 1.

Deuolutio ex capite impositionis census super domo per emptorem irrequisito Capitulo factæ non releuat, cum alienatio in inuestimento expresse prohibita non fuerit, decis. 227. n. 21.

de Deuolutione bonorum suorum donator ad proximiores disponens quatenus linea ipso superstite deficeret, cum idem prædecesserit substitutio ad fauorem proximiorum facta expirauit, decis. 270. n. 1.

ad Deuolutionem feudi Dominus directus non potest agere, dum durat eius inuestitura, decis. 469. n. 1.

Deuolutionem, & census extinctionem ex capite deficientiæ lineæ prætendentibus onus eamdem probandi incumbit, decis. 113. num. 4.

à Deuolutione, causa qualibet etiam fatua excusat, decis. 375. num. 15.

DETERMIMATIO aliqua, si inducta fuerit in aliqua dispositione, totam dispositionem percutit, & modificat, decis. 377. num. 23.

Determinationis æqualis regula non intrat, quando in vno determinabilium militat diuersa ratio, decis. 430. n. 12.

DICTIO.

Dictio, *ex quacumque*, est effrenata, nec recipit restrictionem, decis. 435. num. 7.

Dictio discordare faciens mentem Testatoris censetur apposita à Notario, quæ non præiudicat, decis. 447. n. 11.

Dictio, *familia*, dispositionem ad supra disposita restringit, & extensionem fieri impedit, decis. 279. n. 13.

Dictio, *huiusmodi*, est repetitiua, & dispositionem, restringit ad res expressas, decis. 344. n. 8.

Dictio, *in circa*, potest se extendi ad quartam, & decimam partem, decis. 415. n. 9.

Dictio ipsius est pronomen, personalissimum, decis. 515. n. 5.

Dictio, *in circa*, ad quam quantitatem se extendat, remissum in arbitrio iudicantis dicitur, ibid. n. 8.

Dictio, *interim*, corporalem solum obligationem sub conditione suspensiua si non sequatur implementum, vel resolutiua si sequatur denotat, decis. 311. n. 6.

Dictio, *ipsius*, est personalis, & ac oculum demonstratiua, decis. 387. num. 30.

per Dictionem, *in circa*, dispositio quando fit ad quid se extendat, decis. 415. num. 7.

Dictio, *immediatè*, quid importet, decis. 39. n. 21.

Dictio, *in perpetuum*, repetita importat tempus infinitum, decis. 429. num. 10.

Dictiones, *in infinitum, & in perpetuum*, important perpetuitatem respectu vocatorum, ibid. n. 6.

Dictio, *item*, sermonis dumtaxat continuationem præseferens qualitatis repetitionem non inducit, decis. 156. n. 13.

Dictio, *maximè*, quid importet, decis. 17. n. 8.

Dictio copulatiua, *nec non*, iuxtà sui naturam sequentia antecedentibus cum suis qualitatibus connectit, decis. 271. n. 13.

Dictio, *omnimoda*, importat rei totalitatem, & plenitudinem, decis. 2. num. 6.

Dictio, *non vnquam*, casum omnem, & quodcumque futurum tempus includit, decis. 174. n. 4.

Dictio, *plenè*, omnimodam confirmationem operatur, ac si Testamentum in qualibet sui parte, absque vlla diminutione approbatum fuisset, decis. 490. n. 6.

Dictio, *parentela*, comprehendit tam agnatos, quàm cognatos vtriusque sexus, decis. 345. n. 6.

Dictio, *præsertim*, denotat causam esse finalem, decis. 17. n. 7.

Dictio, *prætensum*, excludit approbationem, decis. 472. n. 16.

Dictio, *quo circa*, quamuis aduersatiua, operatur tamen Vnitatem, decis. 406. n. 16.

Dictio, *quodam*, excludit approbationem, decis. 472 n. 15.

Dictio, *quocircà*, operatur vt expressa in vna parte orationes, censeatur repetita in altera, decis. 406. n. 17.

Dictio, *quomodolibet*, est vniuersalis, & comprehendit omnem casum futurum, decis. 244. n. 6.

Dictio, *Descendentium, descendentes*, quando non est contemplata agnatio continet etiam fœminas, & earum descendentes, decis. 444. num. 9.

Dictio, *quamdiù*, quid operetur, decis. 70. n. 34.

Dictio, *semper*, repetita excludit temporaneam assignationem, decis. 411. n. 11.

Dictio,

Dictio, *si verò*, est aduersatiua, & an inducat repetitionem omnium qualitatum, decis.527.n.17.
Dictio, *tamquam*, importat maiorem expressionem veritatis, decis.475. num.18.
Dictio, *tamen*, dicitur restrictiua, decis.515.n.4.
Dictio, *vbicumque*, ad eos quibus non fuit applicata restringi non debet, decis.226.n.19.
Dictio, *vltrà*, licet ad casus non expressos extendatur, Capitulorum tamen substantiam includit, & præseruat, decis.174.n.13.
Dictio, *vltrà*, ad casus anteà non expressos dispositionem porrigere videtur, ibid.n.12.
Dictio, *vti*, cum stet declaratiuè de filijs præsentantibus vti Patronis, & de familia, non autem limitatiuè solum tamquam Procuratoribus Patris, de vtriusque etiam non immeritò intelligi debet, decis.234. num.14.
Dictio, *vt suprà*, repetit omnes qualitates superiùs recensitas, decis.345. num.4.
Dictio, *vt suprà*, omnes personas cum eodem ordine succedendi comprehendit, decis.45.n.14.
Dictio, *vt suprà*, repetit omnes qualitates præcedentes, decis.373. num.3.
Dictio vniuersalis, *omnia*, non in epythetis rerum, sed in aduerbijs verborum declaratur, decis.282.n.11.
Dictio, *affatto*, importat quidem in totum, & ex toto, decis.39. num.21.
Dictio, *alia*, designat personas diuersas ab expressis, decis.296. num.6.
Dictio, *affatto*, limitationem, vt posset ab ea recedi non admittit, decis. 39.num.4.
Dictio, *alia*, ostendit personas diuersas ab expressis, decis.447. num.3.
Dictio, *cum*, coniunctionem eorum, quæ in eadem oratione copulantur fortius inducit, decis.271.n.14.
Dictio, *circiter*, certam quantitatem excludit, & augmentum in modico fieri operatur, decis.310.n.18.
Dictio, *descendentes*, est collectiua plurium personarum, & graduum, decis.429.n.4.
Dictio, *dictorum*, quæ in pluralitate sonat, vt sit expectanda mors omnium, & existentia conditionis in omnibus verificetur, importat, decis.88.n.13.
Dictio relatiua, *dictis*, ad omnes species in præcedentibus comprehensas extenditur, decis.64.n.13.
Dictio, *dictam*, repetit solum personam superiùs expressam, decis.296. num.1.
Dictio, *dicti*, includit omnis species suprà expressas, decis.464. num.6.
Dictio, *dicta*, est demonstratiua oculis corporeis, decis. 296. num.9.
Dictio, *eo quia*, in supplicatione posita causam dispositionis pro certo, & constanti importat, decis.126.n.3.
Dictio, *etiam*, iuncta dictioni, *&*, dispositionem auget, & nominus titulum filiationis, quam munus Procuratorium includit, decis.237. num.15.
Dictio, *&*, inter genus libertatis, & speciem vsusfructus restricta, non restringit libertatem quoad bonorum proprietatem, in qua donatarius plenam sibi disponendi facultatem reseruauerat, decis.134. num.7.
Dictio, *& in caso*, restringit vocationem ad obitum vltimi hæredis legitimi non expectata natiuitate aliorum attinentium, decis.519. n.23.& 25.
absque Dictione taxatiua expressio, quando fuit facta, seu concepta censetur reperita ad maiorem demonstrationem, nec excludit onera supra expressa, decis.377.n.25.
per Dictionem, *in circa*, dispositio, quando fit, ad quid se extendat, decis. 415.num.7.
DICTIS Testium probationes ex publica documentorum fide circa nobilitatem adstipulantur, decis.212.n.3.

D I E S.

ex Die termini habiti pro seruato, appellatio inchoari debet cum ad illum sententia, quæ posteà fertur retrahatur, decis.291. num.3.
intra Dies decem, appellatio in quantum permittitur, post scientiam fieri debet, decis.69.n.9
à Die habitæ notitiæ, appellationem sufficit interponere infrà decem dies, quia citatio non fuit personalis, decis.394.n.4.
à Die latæ sententiæ decendium ad appellandum non currit sed à die habitæ notitiæ, decis.450.n.1.
Die non feriata facta citatio valida est, decis.432.n.1.
Dies Sancti Marci non est feriata, ibid.n.6.

D I F F E R E N T I A.

Differentiæ ratio cur donans voluerit vocationem proximiorum ad vnum casum magis quam ad alterum restringere, an ex verbis Donatoris assignari possit, decis.279 n......
Differentia articulorum, quando non est releuans remissoria concedi non debet, decis.20.n.8.& 9.
Differentia inter translationem, & cassationem nouamque reseruationem frustrà controuertitur, dum vtraque in Constitutione cauetur, decis.299.n.5.
Differentia inter dismembrationem, & anteactæ vnionis dissolutionem nulla ferè videtur cum vtraque eædem ferè solemnitates requirantur, decis.165.n.8.
DIFFORMITAS dispositionis Testamentariæ arguit Testatorem diuersimodè censisse, decis.515.n.18.

DIFFICVLTATE de lucro stante, an scilicet ad normam Regiæ pragmaticæ, an verò ad normam Statuti Vrbis persolueretur, hæredes ex iudiciali petitione moram contraxisse non censentur, decis.357.num.19.
Difficultates quæ extrà dubium propositum excitantur, in Tribunali Rotæ ad particularem dispositionem reijciuntur, decis.320. num.11.
per DIGRESSIONEM substitutio ad plures gradus reciprocè facta non leuem coniecturam transmissionis inducit, decis. 203. num.14.

D I G N I T A S.

Dignitas Archidiaconalis stante vacatione ex vi decreti specialis inducta per Ordinarij vices amittitur, decis.322.n.18.
Dignitas duplex præcedere facit, decis.425.n.18.
Dignum magis, trahit ad se minus dignum, ibid.n.19.
Dignum maius trahit secum minus, & quando id non procedat, decis. 479.n.16.
Dignitas dypteratus cum sit, tamquam talis iuxtà dispositionem Concil. Trident. personalem residentiam requirit, decis. 223. num.1.
Dignitates in Collegiatis Parochialibus obtinere decimas parochiales, iuxtà consuetudinem Regni Hispaniæ incompatibile non est, decis.216.n.9.
Dignitatem Iudex qui exercuit præcedere debet alteri, qui eam non exercuit, decis.425.n.17.

D I L A T I O.

Dilationis exceptio à nonnullis Creditoribus concessa, dum respicit exequutionem, in eo Iudicio est discutienda, decis.320. num.15.
Dilatione pendente debitum peti non potest, decis.479 n.7.
Dilatio exhibitionis Testamenti non modicam suspicionem inducit, decis.189.n.10.
Dilatio, quando alicui fuit concessa, non potest considerari aliqua mora, decis.439 n.6.
Dilatio concessa à maiori parte creditorum retardat executionem, non autem expeditionem mandati, decis.426 n.5.
Dilectus magis à Testatore non potest dici substitutus, respectu instituti, decis.59.n.32.

D I L I G E N T I A.

Diligentiam promissio adhibendi talem qualem, à nexu illius liberat emptorem omnem quam potest diligentiam adhibendo, decis.119.num.4.
Diligentiæ per emptorem adhibitæ quomodo probantur, ibidem num.5.
Diligentiam possibilem omnem, quando quis adhibuit pro aliquo adhibendo, non potest dici in dolo, & culpa, decis. 158.num.11.& 15.
Dimittens per Transactionem, quando verè dicatur alienare, & quando secus, decis.158.n.15.& 16.
DIOECESES Papa solus separare, & concedere potest, decis.334. num.17.
Dioecesanus Cathedraticum exigit à qualibet Ecclesia in signum suæ subiectionis, decis.70.n.4.
DISCORDIÆ in litigiosis fideicommissis sæpè germinantes per transactionem extinguuntur, decis.350.n.4.
DISCESSVS pro secunda vice à Religione sine licentia præpositi mutationem testificatur, decis.14 n.19.
Discedens à Nouitiatu animo non redeundi iterùm Nouitiatum tenetur peragere, ibid.n.3.
de DISDICTA in locationibus quando non docetur censetur durare per Instrumentum continuatio eiusdem locationis, & pensiones præsumuntur perceptæ, decis.81.n.7.
Disdictæ intimatio Tutori & Curatori à Iudice deputato facta, & posteà repetita Procuratori generaliter à Matre post susceptam iterùm tutelam constituto, nullitatem omissionis tollit, decis. 19.num.7.
DISCVSSIONEM exceptio turbida requirens ad impediendam immissionem hæredis scripti in Testamento minus apta redditur, decis. 163.num.14.

D I S M E M B R A T I O.

in Dismembratione requisitæ solemnitates in dissolutione exigi videntur, decis.165.n.11.
Dismembratio beneficiorum curam habentium ex dispositione Concilij Trident prohibetur, decis.29.n.4.
in Dismembrationis materia causa legitimè iustificata requiritur, nec admittitur præsumpta, ne alias via elidendi prohibitionem legis aperiatur, decis.165.n.13.
Dismembratio, vt sustineatur concursus iustitiæ, & solemnitatis copulatiuè requiritur, decis.105.n.3.
Dismembratio causa legitima, & solemnitatum interuentu destituta non subsistit, dum vtrumque in actu dismembrationis alienationis speciem præseferentis necessarium est, decis.29.n.1.
Dismembratio beneficiorum ad reparandas Seminarij indigentias Ordinarijs attributa ad simplicia beneficia tantum, non autem ad Curata extenditur, ibid.n 3.
Dismembratio Ecclesiæ Parochialis vri de simplici beneficio ex defectu consensus in dismembratione corruit, ibid.n.8.
Dismembratio Ecclesiarum inter species alienationum enumeratur, decis.165.n.2.
DISPONENTE Testatore per obliqua verba dispositio ad omnes descendentes in infinitum transit, decis.202.n.13.
DISSOLVTIO vnionis cessante causa tenuitas ex subsequuto

redditunm augmento, an, & in quo caſu ab ipſo Ordinario fieri poteſt, deciſ.24.n.5.
Diſſolutio Eccleſiarum antea vnitarum ex cauſa tenuitatis redditaum ceſſante cauſa fieri poteſt, deciſ.105.n.6.
DISSOLVENS Societatem intempeſtiue ſocium quidem à ſe liberat non verò ſe ipſum à ſocio, ita vt damnum ſucceſſiuè coniungens diſſoluentis ſolummodò periculo cedat, deciſ.123.n.4.
DISPLICERE amplius non debet, quod ſemel placuit, deciſ.128. num.7.

DISPENSATIO.

Diſpenſatio ad ſuſcipiendos Ordines ſacros alicui viri filio naturali talis Viri ex Muliere coniugata impetrare, filiationis probationem conſtituit, deciſ.318.n.19.
Diſpenſationem poſſibilitas ab alijs obtinendi, vt probatio non ſit concludens operatur, deciſ.37.n.11.
ea Diſpenſatione Apoſtolica habilitatio acquiritur aduerſus defuncti diſpoſitionem, deciſ.373 n.1.
Diſpenſatio obtenta non facta mentione litis, & poſſeſſionis eſt nullius momenti, ibid.n.5.
Diſpenſatio operatur confeſſionem ſuper re diſpenſata, ibidem num.4.
Diſpenſatio, *cap. vnic. de Bigamis*, non eſt neceſſaria, quando diſpenſatus expreſsè in concurſu cum Vidua, & datur ratio, deciſ. 512 num.4.
Diſpenſatio ad retinen. penſionem fauore Bigami debet continere derogationem, *cap. vnic. de Bigamis*, ibid n.3.
Diſpenſatio ſpecialis quoad aliquod Concilium, quando in principio adeſt, ſufficit poſteà generalis derogatio, quoad alia, deciſ. 247.num.27.
Diſpenſatio ſi conceſſa fuit ad impetrandum maius, eo magis valebit ad minus, deciſ.185.n.5.

DISPOSITIO.

Diſpoſitio, *l. Barbarius*, non intrat, quoties poſt detectam veritatem perfectionem actus aſſumat, deciſ.322.n.21.
ex Diſpoſitione iuris reſponſio diſtincte & ſeparatim non ab omnibus turmatim fieri debet, deciſ.40.n.7.
Diſpoſitio imperfecta prioris teſtamenti reuocationem non inducit, deciſ.275 n.8.
Diſpoſitio Teſtatoris vt corruat, concurſus ſeptem Teſtium qui ſint conteſtes requiritur, deciſ.356.n.8.
Diſpoſitio, ſecundum formam à diſponente ordinatam eſt ſeruanda, deciſ.399.n.1.
Diſpoſitio ſtatuti circumſcripta ſubiectione bonorum non intrat, deciſ. 342.num.2.
Diſpoſitio Textus de iuſto pretio venditori vltra dimidiam læſo offerendo vel à contractu recedendo, quoties de venditione rei liberæ agitur admitti poteſt, deciſ.183 n.8.
iuxta Diſpoſitionem ſtatuti Vrbis condino ſi ſine filijs in Teſtamento appoſita, omnes deſcendentes tamquam expreſsè vocatos admittit, deciſ.45.n.3.
Diſpoſitio, *l. fœminæ*, quoad bona quæ à coniuge titulo oneroſo acquiſita fuerunt, non intrat, deciſ.303.n.10.
Diſpoſitio iuris tranſitum emphyteuſis Eccleſiaſticæ in aliam Eccleſiam vel manum mortuam prohibet, deciſ.173.n.2.
Diſpoſitio, *l. fin. de vend.* licet de venditione loquatur, in quacumque tamen alienatione eſt ſeruanda, deciſ.297.n.9.
Diſpoſitio in futurum redditur imperfecta ratione temporis determinati, ad quod hæreditas dari non poteſt, deciſ. 86.num.5.
Diſpoſitio, *text. in cap. 1. de bigam.* reddens bigamos incapace Penſionum Eccleſiaſticarum eſt Conciliaris, deciſ.247.n.2.
Diſpoſitiones quæ ſunt contrà iuris prohibitiones non releuant, deciſ. 419.n.20.
Diſpoſitio de actu aliquo particulari certa loquens ad alios caſus non poteſt extendi, deciſ.70.n.46.
Diſpoſitione cap. dilecti, & cap. ſuggeſtum ceſſante moderationi Priuilegiorum locus non eſt, deciſ.122.n.9.
Diſpoſitio Teſtamenti etiam inter liberos, ſi non fuerit duorum ſaltem Teſtium depoſitione formiter comprobata, eſt inefficax, deciſ.219.n.6.
Diſpoſitio, quando importet ſubſtitutionem vniuerſalem, deciſ.152. num.11.
ſub Diſpoſitione Conc. Trident. non ſolum Clauſtrales, ſed & Equites Hieroſolymitani comprehenduntur, deciſ.14. num.23. & 24.
Diſpoſitio facta ſub explicita conditione, non alias aliter, &c. remouet conſenſum ab actu, dum id non verificatur, deciſ.54. num.7.
Diſpoſitio bonorum fideicommiſſi refertur ad bona, quæ verba Teſtatoris particulariter percutiunt, deciſ.92.n.10.
Diſpoſitionem pariformiter determinat copula, &, in eodem contextu poſita æquat copulata, deciſ.86.n.6.
Diſpoſita ad vnum effectum non debent contrarium operari, deciſ.152. num.12.
Diſpoſitio Bullæ iuris congrui Greg. XIII ſenſum aliarum Conſtitutionum ex ratione eadem non correcta continet, deciſ.538.n.100.
Diſpoſita ad vnum effectum non debent contrarium operari, deciſ.152. n.12. & 13.
Diſpoſitionem intentio non infert, nec ſufficit decreuiſſe diſponere niſi de diſpoſitione conſtet, cum plura tractentur, & non perficiantur, deciſ.16.n.19.
Diſpoſitio vt euaneſcat ſufficit conditionem per momentum temporis impletam fuiſſe quicquid poſteà euenerit, deciſ.154. numer.20.
Diſpoſitiones particulares Teſtamentum ſecundum ſi reuocet non dicitur reuocare hæredis inſtitutionem factam in primo, deciſ.4. num.5.
Diſpoſitio recipit declarationem à ſua ratione, deciſ.468.n.11.
ea Diſpoſitione Breuis Pontificis Abbas habilitatus fructus percipit tamquam deſcendens illorum, quorum agnationi proſpicere Teſtator voluit, deciſ.59 n.13.
Diſpoſitio Codicilli, & Teſtamenti vna eademque cenſetur, cum vtriuſque effectus in tempus mortis conferatur, & vnum quidem ſuppleatur, vt per aliud declaretur, deciſ.116.n.12.
Diſpoſitio Patris quando aliquid expreſsè mandat, ſolemnitates non ſunt ſeruandæ, deciſ.361 n.15.
Secus quando diſpoſitio non eſt præciſa, & plus in contractu, & renunciatione continetur, ibid.n.16.
Diſpoſitio conditionalis deficiente conditione totaliter corruit, deciſ. 86.num.9.
pro Diſpenſatione impetranda ad Summum Pontificem quæ ſunt narranda, deciſ.185.n.3.
in Diſpoſitione aliqua dum plures apponuntur conditiones, & in ſequenti verò aliquæ tantum, cenſetur receſſum à non expreſſis, deciſ. 523 num.4.
Diſpoſitio, *cap. cum eſſes de Teſtam.* in Vrbe non procedit, & eius in hoc iuris Ciuilis obſeruantiam decernit, deciſ.210 n.2.
Diſpoſitio Teſtatoris ad effectum conſequendi fructus decurſos non obligatto illos conſeruandi eſt attendenda, deciſ.95.n.5.
Diſpoſitio non extenditur vltra caſum ipſius diſpoſitionis, deciſ.67. num.13.
Diſpoſitiones plures, quando habuerunt originem ab eodem fonte, & cauſa, hoc eſt ligamen indiuidualitatis, & inſeparabilitatis, deciſ. 187.num.19.
Diſponentis modus difformis loquendi animum quoad ſubſtitutionem declarat, deciſ.279.n.15.
Diſpoſitionem diſtinctam, & diuerſam à præcedenti ſubſtitutio ſecunda non inducit nouam, ſed ſolum ordinem ſuccedendi per priua, & poſterius denotat, deciſ.86 n.4.
Diſpoſitio expreſſa, quando repugnat, argumentum ex veriſimili mente deductum admitti non poteſt, deciſ.314 n.16.
Diſpoſitio, quando eſt conditionalis, ſi conditio non adimpleatur, ceſſat, ac euaneſcit talis diſpoſitio, deciſ.14 n.6.
Diſpoſitiones contrarias menti Teſtatoris inducentes, non dicuntur ſeruare eius voluntatem, immo deſtruere, deciſ.419.n.9.
Diſpoſitio reſtricta ad quoddam genus perſonarum ad alias non extenditur, deciſ.70.n.17.
Diſpoſitio ad fauorem piæ cauſæ etiam abſque ſolemnitatibus ſubſiſtitur, deciſ.99.n.15.
Diſpoſitio limitata, non tranſit limites ipſius diſpoſitionis limitatæ, deciſ.79.n.42.
Diſpoſitiones Teſtatoris prout iacent ſunt interpretandæ, deciſ.455. num.13.
Diſpoſitionis intentio eſt attendenda, deciſ.120.n.11.
Diſpoſitio quælibet ſurgens ab alio, vt ab illius cauſa exiſtentiam regulariter præſumit, deciſ.36 n.6.
ex Diſpoſitione Teſtatoris hæredes, ſi debent eſſe de linea maſculina, qui ſunt ex linea fœminina cenſentur excluſi, deciſ. 76. num.9 & 11.
Diſpoſitio reſtitutioni repugnat, & facultas de vinea pro libito diſponendi Teſtatorem eam ab vniuerſo corpore ſuæ hæreditatis excipere voluiſſe præſupponit, deciſ.209.n.9.
Diſpoſitio indefinite facta de bonis, vniuerſali, & toti hæreditati æquipollet, deciſ.45 n.4.
Diſpoſitio teſtamentaria per orationes perfectas ſine aliqua relatione oſtendens omnimodam diuerſitatem diſponendi in vno, & altero caſu, remotis ſubtilibus argumentis pro lege eſt ſeruanda, deciſ. 314 num.19.
Diſpoſitio teſtamentaria magnam fraternitatis præſumptionem inducit, deciſ.32 n.4.
Diſpoſitio, quando eſt conditionalis, cum ſua conditione recipi debet, deciſ.386. n.17.
Diſpoſitio conditionalis, quando fuit purificata, perindè eſt, ac ſi à principio fuiſſet pure facta, deciſ.530.n.2.
Diſpoſitiones omnes intelligendæ ſunt, rebus ſic ſtantibus, deciſ.189. num.24.
Diſpoſitio vltima ad fauorem piæ cauſæ facta omnibus alijs eſt fauorabilior, deciſ.99.n.7.
Diſpoſitio de beneficijs erigendis ſub iurepatronatus hæredum, ac ſucceſſorum in perpetuum pro lege ſeruari debet, ne laici ab erectione Eccleſiarum, & Beneficiorum retrahantur, deciſ. 136 num.1.
ex Diſpoſitione Iuris eſt intelligenda rata de æquali portione non ſolum ſed etiam ex conſuetudine contrahentium, deciſ. 65. num.3.
Diſpoſitio ſtatuti Vrbis vigore indultorum Apoſtolicorum etiam in Tribunali A.C. admittitur, deciſ.357 n.3.
in Diſpoſitionibus ſtatuentium vſus loquendi, ex quo arguatur, deciſ. 387.num.11.
Diſpoſitionis intentio eſt attendenda, deciſ.530.n.11.
ex Diſpoſitione iuris communis læſio vltra dimidiam pro reſciodenda tranſactione ſufficit, deciſ.72.n.9.
Diſpoſitionem verba ad quod in caſo prædicto voluit hæreditatem peruenire, ad euentum fideicommiſſi & ſuperuiuentiæ vltimo vocati reſtringendo omnes alios caſus excluduot, deciſ.154.n.6.
Diſpoſitio, quando fit per dictionem, in circa, ad quid ſe extendat, deciſ. 415.n.7.

Dispositio statuti Vrbis in materia lucri dotalis, tam respectu dotis solutæ, quàm promissæ regulariter admittitur, decis.357. num.12.

Dispositio Summi Pontificis circa incompatibilitatem, licet absque præiudicio iuris alteri quæsiti processerit, omni tamen iure destituto prodesse non valet, decis.156.n.15.

in Dispositionibus statuentium vsus loquendi, ex quo arguatur, decis. 387.num.11.

Dispositio conditionalis vt euanescat, conditionem resolutiuam semel adimpletam fuisse sufficit, decis.154.n.19.

Dispositionem ad supra dispositа restringit, & extensionem fieri impedit, decis.779.n.13.

in Dispositionibus Testamentarijs Testamenti verba attendenda sunt, decis.491.n.11.

Dispositio conditionalis cessat, dum adimpletur conditio, decis.286. num.18.

Dispositio statutaria ratione mixturæ cessat, & sententia appellationem recipit, decis.137.n.1.

Dispositio, *l.fin.de vend.* licet de venditione loquatur, in quacumque tamen alienatione est seruanda, decis.297.n.9.

Dispositio conditionalis conditione deficiente totaliter extinguitur, & pro non facta habetur, decis.279.n.4.

Dispositionem fundatoris Executor immutare non potest, nec inferre præiudicium successoribus per ipsum præcisè vocatis, decis. 136.num.4.

Dispositio discretiua & difformis diuersitatem voluntatis infert, decis. 279.num.16.

Dispositio Testatoris est indiuidualiter seruanda, & aliàs gesta non tenent, decis 171.n.2.

ad Dispositionem actualem, quando non fuit deuentum, potest dici, quod res sit integra, decis.189.n.5.

ex Dispositione Testatoris substitutio reciproca optimè colligitur, decis.45.n.8.

DISPONENDI Facultas de bonis ad fauorem, eius, cui quis voluerit, re integra licitè reuocatur, decis 189.n.7.

DISTINCTIO.

Distinctio inter priorem renunciationem tamquam generaliorem, & posteriorem tamquam specialem non admittitur, cum posteriora verba prioribus ex abundanti adiecta censeantur, decis. 356.num.8.

Distinctio etiam fit vt cognoscatur, an nominatus ab eligente an verò à Testatore capiat, decis.355.n.20.

Distinctio de facultate nominandi fit ad cognoscendum, an talis sit transitoria ad hæredes, an verò personalis, decis. 355. num.19.

Distinctio circa facultatem nominandi à Testatore concessam non applicatur, dum exinde ad reuocabilem inferri non potest, ibid. num.18.

ex Distinctione bonorum, & nominatione diuersorum Presbyterorum beneficia plura arguuntur, decis.206 n.1.

DISTRIBVTIONES QVOTIDIANÆ.

Distributionibus quotidianis applicati redditus dum propriam naturam habent, consuetudo eos diuidendi in terminis casus de quo agitur præcisè iustificari debet, decis.233.n.19.

Distributionibus quotidianis pensio annexa, Beneficiatis antiquis ob exactos terminos, non autem modernis restitui debet, decis. 329 num.1.

Distributionum quotidianarum pensio naturam sortita Beneficiatis, qui nullum Ecclesiæ seruitium præstiterunt, deferri non debet, decis.329.n.8.

DISTRACTIO rei minoris nisi ex causa præcisæ necessitatis permitti non potest, decis.370.n.2.

in DISIVNCTIVAM copulatiua, *&*, quotiescumque absurdum & incompatibilitas sequitur melius resoluitur, decis.311.n.7.

DIVERSITAS.

Diuersitas attramenti apostillæ non præiudicat, cum negotij religioni iudicantis relinquatur, decis.133.n.5.

Diuersitate contractuum, & repetitione stante pacta onerosa, & odibilia non censentur in secundo contractu repetita, decis.524. num.9.

Diuersitas circà fines, & qualitates particulares singulorum corporum ad iustificandam identitatem non attenditur, cum sæpius ex cursu temporis mutentur, decis.310.n.7.

Diuersitas nominum probationi identitatis non obstat, cum ex cursu centum annorum nomen mutari valeat, decis.183.n.16.

Diuersitas causarum dignoscitur ex rescripto Signaturæ, decis. 476. num.11.

cum Diuersitate atramenti, scriptura facta non solum, sed etiam characteris, suspicionem falsitatis inducit, decis.59.n.7.

Diuersitate rationis prouisiones inter vtramque cedulam perspecta eodem Iure metiri prohibentur, decis.121.n.7.

Diuersitas applicationis in numero domus scilicet & domorum non turbat, cum nomina fundorum & domus non natura, sed nostra destinatione constituantur, decis 83.n.12.

Diuersus modus agendi diuersas parit obligationes, decis. 437. num.7.

Diuersitas denominationis domus concurrentibus duabus demonstrationibus identitatem rei non diuersificat, decis.304.n.10.

Diuersitas facti diuersum requirit consilium, & iuris dispositionem, decis.467.n.2.

Diuersitatem voluntatis infert dispositio discretiua & difformis, decis. 279.num.16.

Diuersitas confinium arguit domorum diuersitatem, decis.510.n.12.

ob Diuersitatem causarum attentata euitantur, decis.476.n.10.

inter DIVIDENTES confessio facta non solum probat contra ipsos diuidentes, sed etiam habentes causam ab eisdem, decis. 286 num.19

DIVES nemo tam est, vt aliquando non indigeat, decis.521.n.5.

DIVISIO.

Diuisionis Parochialium æqualitas in familiarum, & bonorum coæqualitate consistit, decis.314 n.5.

Diuisionis pensionis semel factæ actus, tamquam vnicus ad effectum probandi annuam consuetudinem distribuendi non attenditur, decis.233.n.20.

Diuisionis Instrumentum probat in præiudicium diuidentium, decis. 505.num.5.

Diuisionis actus sicuti probat identitatem bonorum, ita eadem vsque ad obitum continuata censetur, decis.125.n.3.

Diuisio non est sufficiens causa ad arguendam malitiam, & odij præsumptionem, cum ea plenè probari debeat, decis.317.n.11.

Diuisio ab antiquiore est facienda, & eligendi facultas alteri attribuenda, decis.313 n.2.

ex Diuisione ratificatio contractus insurgit, decis.509.n.9.

ex Diuisione bonorum hypotheca non diminuitur, decis. 505. num.10.

Diuisio bonorum si fuerit facta propter eorum separationem, ex ea non potest inferri ad aliquam renunciationem, decis. 336. num.8.

Diuisionis Parochialium æqualitas in familiarum, & bonorum coæqualitate consistit, decis. 313. n.5.

Diuisio ab antiquiore est facienda, & eligendi facultas alteri tribuenda, ibid.n.2.

Diuisio paternorum bonorum nulli præiudicium infert, quin potius dissensiones, quæ ex communione accidere solent, tollunt, decis.217. num. 10.

per Diuisionem bonorum quando non constat de voluntate renunciandi fideicommisso, parum iuuat clausula ad habendum &c. decis. 386.num.6.

Diuisio facta inter hæredes, cum Præseruatiuis fideicommissi, quid operetur, decis.418.n.4.

Diuisio iurisdictionis, quid importet, decis.440.n.14.

in Diuisione bonorum clausulæ, ad habendum, & similes, positæ non inferunt renunciationem fideicommissi, in eis existentem, decis. 386.num.5.

Diuisiones bonorum factæ inter cohæredes quid inferant, ibid. num.18.

Diuisionis inæqualitas ex bonis diuisis & receptis resultat, decis.174. num.19.

Diuisio inter fratres facta sub obligatione manutentionis & euictionis, an fideicommissum conditionale remissum inducat, decis.358. num.8.

Diuisio bonorum per Procuratores non operatur renunciationem fideicommissi, si id non habebant in bonis, decis.286.n.7.

Diuisio bonorum fideicommissi vnde principaliter effectum fuerit sortita, decis.174.n.10.

Diuisio æqualis inter ius æquale habentes est peragenda, decis.313. num.1.

Diuisio possessionis, quando fiat, decis.411.n.19.

DIVTVRNA obseruantia declarat qualitatem contractus, decis.48. num.23.

Diuturna obseruantia dispositionem alioquin dubiam declarat, ibidem.

DOLVS.

Dolus vnius quando est causa immediata acquisitionis, omnibus alijs licet de dolo non participantibus nocet, decis. 298. numer.16.

Dolum committenti ius non acquiritur, etiamsi ex propria persona donationem prætendere possit, ibid.n.15.

Dolum ratio excludit, decis.412.n.17.

Dolus parentum quando contractui, & acquisitioni causam dedit, etiam filijs nocere debet, decis.24.n.12.

Doli causa in actu donandi non probata, omnem implementi defectum ad infringendam donationem tollit, decis. 365. numer.13.

Dolum obligatio conditionalis non tollit, dum non remouentur impedimenta, quæ contrà exequutiones præstabuntur, decis.288. num.9.

Dolus licet præsumptus omnem ratificationem ex lapsu temporis inductam penitus excludit, decis.370.n.21.

Dolum dedisse causam contractui præsumitur læsione vltrà dimidiam stante, decis.72.n.10.

DOMICILII viri statutum ad effectum obtinendi lucrum dotale, non autem vxoris, ac loci contractus seruari debet, decis. 357.num.14.

Domicilij retentio in duobus locis Originis, & Ortus est compatibilis, 428.num.21.

DOMINIVM.

Dominium pecuniarum statim transfertur in illum, cuius fauore constat depositum, decis.91.num 6.

Dominium, & hypothecam venditor reseruans sibi donec fuerit satisfactus, præfertur quibuscumque creditoribus quamtumuis anterioribus, & priuilegiatis, decis.284.n.1.

Dominium Castri, siue alterius rei concludenter, & plenè non dicitur nullum, ex inuestituræ instrumento, decis 452.n.2.

Dominium Castri, siue alterius rei concludenter, & plenè non dicitur nullum, ex inuestituræ instrumento, decis.351.n.2.

Dominium in casu proprio ad deuolutionis effectum ex pluribus adminiculis probatur, decis.33.n.4.
Dominium depositi non transfertur in resignantem, nisi post superuenientiam conditionis clausulæ, decis.35.n.11.
Dominij reseruatio excludit rei translationem in alium, decis.411. num.3.
Dominij reseruatio probat illud esse penes reseruantem, decis.411. num.3.
Dominium officij, & titulus dum sub societatibus non venit, nec etiam illius pretium sub ijs venire potest, decis.228.n.9.
Dominium habere non dicitur, qui habet administrationem tantum, decis.411.n.5.
Dominium plenè, & concludenter est probandum, quando agitur ad deuolutionem Castri, Feudi, &c. decis.452.n.1.
Dominium Castrorum, & proprietatem potest quis retinere, & in alium transferre gubernium, decis.411.n.15.
Dominium virtute sublhastationis ratione nullitatis in emptorem non transfertur, decis.236.n.7.
Dominium directi Domini ad deuolutionem agentis concludentis iustificatione comprobari debet, nec probatio ex Instrumento inuestituræ elicita suffragatur, decis.33.n.3.
Dominium stante facultate restituendi in depositarium non transfertur, sed penes deponentem remanet, decis.91.n.2.
Dominium rei inuestitæ nedum, iunctis adminiculis probat contra inuestitum verum etiam contra tertium, decis.452.n.4.
Dominium dotis, quando erat qualificatum, & maritus id sciuit, transit cum suo onere, decis.18.n.16.
Dominium dotis transit in maritum, ibid.n.15.
Dominium statim comprobatur, ex quo quis legitimi contradictoris partes ad impediendam alterius immissionem sibi assumit, decis.33. num.10.
Dominium rei inuestitæ, tunc multò minus probat per instrumentum inuestituræ, dum multis defectibus laborati, decis.452, num.5.

DOMINVS.

Dominus, seu Patronus in pari casu alijs præferendus est, decis.538. num.115.
Dominus directus auctoritate propria non potest ingredi possessionem, decis.319.n.25.
Et maximè si deuolutio non sit ita clara, ibid.n.26.
Dominus conductor cum sit rei locatæ actio pro pensionibus decurrendis nisi contra illum non competit, decis.362.n.20.
Dominus locationis soluendi Procuratori à conductoribus specialiter constituto, reductionis beneficio potiri debet, decis. 341. num.4.
Dominus directus non potest nouam inuestitutam tribuere in præiudicium alterius comprehensi in ea, decis.517.n.4.
Dominus directus quando agit in petitorio ad deuolutionem bonorum, identitatem bonorum possessorum plenè, & concludenter probare tenetur, decis.288.n.3.
Domini directi consensus semper requiritur, dum feudi possessio transferenda est in alium subfeudatarium, decis.409.n.19.
Dominus directus non potest agere ad deuolutionem feudi dum erat eius inuestitura, ibid.n.1.
Domini consensus cum recognitione acquirentis in nouum emphyteutam, etiam absque Instrumento inuestituræ ad vim renouationis eiusdem sufficiens reputatur, decis.113.n.3.
Dominus temporalis, nisi priuilegium Apostolicum exhibeat, iurisdictionem spiritualem frustra prætendit, decis.334.n.16.
Dominus locationis an retinendo penes se pretium à conuentione recessisse videatur, decis.341.n.14.
Dominus census non dicitur propriè Dominus, & creditor sortis, sed fructuum tantum, decis.27.n 7.
Dominus directus non potest de iure, per nouam concessionem, nec per renouationem eiusdem præiudicare primis inuestitis, decis.409. num.6.
Dominus directus non potest capere rei emphyteoticæ possessionem propria auctoritate linea finita, quod amplia, decis.510. num.14.
Dominus domus præfertur vicino, si ipse etiam velit, & offerat se ædificaturum, prout intendit vicinus ad ornatum Vrbis, decis.528. num.5.

DOMVS.

Domos emens, & exbursatam pecuniam, illico ad censum recipiens dicuntur duo contractus separati, decis.252.n.19.
Et hoc quamtumuis eodem tempore, & coram eodem Notario, & eisdem testibus fuerint stipulati, ibid.n.20.
Domum, quam quis alij locat, tenetur vendere vicino ædificanti ad ornatum Vrbis, dum vult vtramque domum connectere, decis.538. num.6.
Domo ab hærede vendita pro satisfaciendis creditoribus, emptor primo venientibus soluendo ab anterioribus molestari non potest, decis. 327.num.6.
in Domo venalia esse non videntur, decis.282.n.4.
Domus nouiter ædificata censetur pro parte reædificata ex ruinis domus dirutæ, decis.410.n.9.
Domus culpa hæredis vendita licet de Matris consensu stipulata fuerit, filio hæredi in legitimam est imputanda, decis.261. num.11.
Domus probationes eo magis concludunt quo magis ex altera parte intermedia acquisitio alicuius domus non probatur, decis.183. num.10.
Domus aliqua satis habitanti dicitur congrua, & superabundans dum eius partem alteri locauit, decis.583. num.5.
Domus status antiquus est cognoscendus, vt quid melioratum fuerit sciri possit, decis.284.n.19.
Domus caducitas omnibus ad emphyteusim successiuè vocatis obesse solet, decis.33 n.2.
Domus patronus cum cogatur inuitus hospitari milites gratis, vbique cum milites omnibus sint odiosi, Vnde non mirum, si patronus alijs præferatur, decis.538.n.116.
Quod si alias diceretur id repugnaret omni rationi, & iustitiæ, ibid. num.117.
super Domo ius fideicommissi instituti ob caducitatem incursam remanet extinctum, & domus ab omni onere immunis ad directum Dominum deuoluitur, decis.33.n.11.
Domum ad Testatorem pertinuisse ex Instrumento possessionis conuincitur, decis.183.n.7.
in Domo aliqua inhabitans iustum est, vt soluat pensionem, decis. 420.num.4.
Domus ei à quo data fuit prælegata, sub fideicommisso ad fauorem descendentium ordinato non cedit, decis.209.n.1.
Domus in qua Testamentum conditum fuit, an eadem pro domo à Testatore inhabitata censeri debeat, decis.278.n.6.
de Domo, & familia patris fœminæ donec viuunt, sunt, decis.444. num.10.
super Domo fideicommissaria fabrica facta dicitur libera, decis.464. num.2.
Domus patronus, vel Vicinus, si ambo concurrant ad maiorem decorem Vrbis, stante Bulla de iure congrui in ea vigenti, quis debeat in eo faciendo præferri, decis.538.n.60.
Domorum pensiones ad rationem quinque pro centenario taxantur, decis.229.n 9.
Domus in Firmana Ciuitate non solent locari, ad minus quam ad quinque pro centenario valoris domorum, decis.420.n.3.
Domus illa domicilij dicitur in qua Testator ordinariè non autem ex accidenti habitat, decis.278.n.8.
de Domo obiectio non releuat, cum nostra destinatione non natura domus constituatur, pariete scilicet in media domo posito, decis.278. num.5.
Domus habitationis Testatoris illa verificatur in qua domicilium semper idem habebat, ibid.n.7.
Domus alienata non dicitur propria Donatarij cum donatio per mortem donantis expiret, decis.137.n.12.
Domum vicinus, aliud est quod cogatur vendere, tamquam locatam, vel tamquam ab ipso inhabitatam, decis.538.n.12.& 13.

DONANS, DONATARIVS DONATOR, ET DONATIO.

Donans censetur voluisse comprehendere etiam extraneos in re non transitoria, decis.458.n.15.
Donans ad bona donata reuerti non valet, decis.401.n.3.
in Donatione bona reseruata ad effectum testandi de illis donante non disponente vadunt venienti ab intestato, decis.476.n.3.6.& 7. Quod amplia, vt n.8.& 9.
in Donatione iuxta commune parentum votum filij contemplati præsumuntur, non autem ad hoc, vt fideicommissi onere pater ipse grauetur, decis.264.n.1.
Donatio irreuocabilis licet post obitum donatoris purificetur, exindè tamen futuræ successionis pactum non arguitur, cum à Iure non improbetur, vt obligatio defuncti ad hærede incipiat, decis. 212. num.10.
Donatio siue facta fuerit infra annum probationis, siue in sæculo ante ingressum, sustinetur, decis.222.n.5.
in Donationibus fideicommissum, & prohibitio alienationis licet subsequens, tamen contemporaneè facta censetur, decis.8. num. 9 & 10.
Donatio quatenus in acceptatione donatarij consistat, onerosa dici non potest, decis.280.n.6.
Donatio est reuocabilis, quando fuit facta absenti, antequam per donatarium non fuit acceptata, decis.446.n.2.
in Donatione defectus insinuationis, quando non attendatur, decis.434. num.16.
Donationem mulieri Statutum prohibens sine certis solemnitatibus non intrat, quando donat ex causa dotis, decis.17.n.2.
Quod tamen procedit, quando ipsa donatio dotis est causa finalis donationis, ibid.n.3.
Donatio continens portionem liberam donatario nepoti debitam ob iura sibi competentia non dicitur propriè donatio patrui, sed ipsius donatarij, à quo post securam illius ratificationem immediatè emanasse censetur, decis.85.n.5.
Donatio alicui facta, tantum, non sequitur, quod dictio illa taxatiua, *tantum*, moriente donatario reuertatur ad donantem, decis.434.n.2.
Donatio à muliere non modicæ leuitatis facta fraudem verisimiliter in ea intercessisse præsupponit, decis.314.n.3.
in Donationibus agnati regulariter contemplati censentur, decis.477. num.7.
Donatio malis artibus, & captione à viro extorta non sustinetur. Maximè si continet integram dotem, & ibi aliæ adducuntur causæ, decis.143.n 5.
in Donante facultas testandi firma remanet cum certa bona ad pios vsus destinauit, ibid.n.6.
Donator, quando æquè, & principaliter disposuit tam in terminis vsusfructus, quam in terminis proprietatis, tunc id est attendendum, decis.406.n.8.
in Donatione Iuris incerti, ac conditionalis insinuatio non requiritur, maxi-

maximè quando cum onere fideicommissi fauore descendentium fuit adstipulata, decis.68 n.12.
in Donatione, quando colligi possit, quod non sit certa ratione quotæ, decis.421.n.18.
Donatarius bona fideicommissa renunciata ad extraneum hæredem transmittere potest, nisi in casu spes succedendi ex vltima voluntate prodiret, decis.68.n.4.
Donatio dotis, tunc dicitur facta principaliter propter ipsam dotem, quando certum matrimonium fuit contemplatum, secus in genere, decis.17.n.9.
Donatarius filius, quando non est vniuersalis Patris factum defuncti de proprio seruare non tenetur, decis.151.n.12.
in Donatione iuramentum præstitum cum vi, & metu extortum fuerit non operatur, decis.185.n.12.
Donatio irreuocabilis condonatarios in paritate vocationis attingens, æque in personam filiorum, ac in personam Patris cadit, decis.280. num.11.
Donatio reuocata ex subsequuta insinuatione intempestiuè facta conualescere non potest, decis.298.n.6.
Donatio titulo erroneo, & insubsistenti facta nullum Ius causam à donante habenti ob defectum voluntatis tribuit, decis. 214. num.15.
Donatio quando est onerosa acceptationem donatarij requirit, decis. 280.num.4.
in Donatione ex causa matrimonij incipit hypotheca à die subscriptionis Capitulorum, decis.421.n.5.
Donatio Patri facta nisi contemplatione filiæ processisset, simplicitet proprio Patris arbitrio relinquendo data præsumeretur, decis.159. num.14.
Donator, quando dicatur habuisse rationem conseruandæ agnationis, decis.406.n.20.
Donatio alicui facta cum conditione eamdem in dotem pro filia donandi, cur potius aduentitia, quam profectitia censeatur, decis. 159.num.9.
Donatione decimarum Monasterio facta cum subsequuta reali earumdem exactione, & possessione quadragenaria, Iuris assistentia ad fauorem Parochi cessat, decis.293.n.5.
Donatio licet à Patre pro se, & filijs recepta, cum tamen non vt condonatarij, sed vti Patris dumtaxat hæredes vocati præsumantur, Patris factum impugnari non possunt, decis.264.n.10.
Donatori à donatione onerosa liberum est recedere, decis. 26. num 7.
Donatio ab Abbate facta decimas penes Monasterium extitisse probat, eiusdemque Ius antiquum firmat, cum de valida decimarum translatione non doceatur, decis.193.n.9.
Donatio facta sponsæ animo repetendi remanet integra si expresse dictum non fuit, decis.195.n.5.
Donatio ex causa dotis an requirat insinuationem, decis. 434. num.15.
Donatio dotis, facta pauperibus puellis, cum sit ex pia causa, non eget solemnitatibus statutarijs, dum est facta à muliere, decis.17. num.11.
Donantem si medio tempore pœniteat, valet pœnitentia, & donatio nulla, & reuocata remanet, decis.231.n.2.
Donator, ex quibus causis fuerit motus ad donandum, verba ab eo prolata attendi in hoc debent, decis.406.n.29.
Donatio facta absenti, tunc ante acceptationem est reuocatoria, quando est onerosa, secus verò quando fuit lucrosa, decis. 446. num.4.
Donator, quando est informatus de actibus donatarij, & nihilominus superaddit donationi, signum est, quod per illum non præiudicatum fuit pactis donationis, decis.70.n.4.
in Donatione non comprehenduntur personæ illæ, quæ non fuerunt expressæ, decis.406.n.28.
Donatio facta à filio pro beneficijs à Matre receptis non est personalis, sed transit ad illius hæredes, decis.477.n.3.
Donator præseruans sibi facultatem condendi fideicommissum super bonis donatis, disponens posteà fauore donationis censetur iuxtà formam donationis disposuisse à die donationis, decis. 515. num.15. & 16.
in Donatione irreuocabili pacta inter viuos apposita, eius naturam assumunt, & vestiuntur cohærentia contractus principalis, decis. 189.num.11.
Quod procedit, quando disposita per viam Iuris, secus si sint apposita per modum facultatis, ibid.n.12.
Donatio non reuertitur ad donantem, nisi sit specialiter expressum, decis. 477. num.2.
Donatio de particularibus bonis fideicommisso subiectis facta, vltra dispositionem donantis non est extendenda, decis. 66. num.7.
Donatio contemplatione certi, & determinati matrimonij facta patri, & filijs an censeatur facta filijs, veluti hæredibus colligitur ex coniecturis, decis.430.n.3.& 20.
per Donationis viam inter viuos ad bona renunciata renuncians non potest habere regressum, decis.458. n.1. Quod limita, vt num.2. 8. & 9.
Donatio vt dicatur valida, solemnitas ad causam in talibus alienationibus bonorum Ecclesiæ requisita præcedere debet, decis.62. num.8.
Donationis contractus absque interuentu proximiorum celebratus non seruata forma statuti sustineri non potest, decis.214.n.1.
Donatio vt pura dicatur, solemnitates requiruntur, decis. 145. num.9.
Donationem, & transactionem in Procuratorem ratificatio principalis transfert, decis.62.n.7.
Donatio facta patri, & filijs, & descendentibus tamen illis non natis, vel posteà defunctis bona non redeunt ad donantem, decis.458. num.11.
Donatario donationem acceptante, actio ex eius ministerio cœteris condonatarijs competit, decis.280.n.3.
Donatio vim particularis fideicommissi obtinet, decis.347.n.8.
Donatio contemplatione certi, & determinati matrimonij potius requirit voluntatem donantis, quam ordinem scripturæ, decis. 431. num.9.
Donatori puella cognita, & ab eo summe dilecta alijs in concursu dotis præferenda censetur, decis.159.n.33.
Donatio à Patre pro se, & hæredibus adstipulata, non solum hæredes sanguinis, sed extraneos quoque hæredes comprehendit, decis. 264. num.6.
Donatio fideicommisso, & primogenituræ onere concepta legitimam non comprehendit, decis.347.n.2.
in Donatione verba illa apposita, *in talem euentum*, quid importent, decis.408.n.4.
in Donatione Iuris incompetentis, nec re, nec spe, an requiratur insinuatio, decis.434.n.17.
Donatio Patri ad dotandam filiam facta, vt effectum sortiatur, filiam tamquam donatariam subalternam, Patrem tamquam donatarium principalem includit, decis.159.n.19.
Donatio facta à Muliere, non obseruatis solemnitatibus statutarijs non tenet, decis.17.n.1.
Donatio in Instrumento transactionis licet adstipulata fuerit tam fauore matrimonij, quàm filiorum, ea tamen assertio in filijs hæredibus ad normam præcedentis Instrumenti verificationem assumit, decis. 264.num.13.
Donatarius donationem cum onere primogenituræ accipiens eamdem reijcere potest in præiudicium aliorum vocatorum, quibus nullum ius acquiritur, nisi ex oneris acceptatione primo donatario iniuncti, decis.134.n.12.
Donatio sine solemnitatibus an sustineatur, etiamsi aliæ causæ præter dotis, & matrimonij in ea fuerint expressæ, decis.314. num.8.
Donatio facta aliquibus, tantum, quid operetur illa dictio, *tantum*, cum sit taxatiua, decis.434.n.1.
Donatio facta ab ingrediente Monasterium, adhibitis necessarijs solemnitatibus tamquam valida sustinetur, decis.365.n.2.
in Donatione conditio, si tacitè inest, non est opus illam opponere, decis.406.n.6.
Donatoris mens expressis verbis significata iuxtà verisimilitudinem non debet interpretari, nec id subaudiri, quod ex verbis nullo modo concipi potest, decis.159.n.38.
Donatio facta alicui ad effectum, vt possit promoueri ad sacros ordines, eo defuncto ad hæredes Sacerdotis, non autem ad donantem reuertitur, decis.382.n.13.
Donatione, & dispositione testamentaria mediante aditione hæreditatis acceptata, restitutio sub prætextu deductionis crediti ex donatione resultantis impediri non potest, cum illud eidem fideicommisso suppositum censeatur, decis.134.n.14.
Donator substituendo descendentes per verba tractum temporis importantia, proximiores autem simpliciter, ipsos tantum illo superstite substituere voluisse præsumitur, decis.279.n.14.
Donatio à Procuratore stipulata ab ipso Abbate generali facta censetur, illique est tribuenda, decis.67 n.2.
Donataria stante reuocatione donatricis, de non implemento, etiamsi verè in eo defecisset, accusari non potest, decis.365. num.12.
Donationis insinuatio ideò est inuenta, vt tempore medio inter vtramq; possit donans deliberare, an sibi expediat donationem per insinuationem confirmare, cum interim donatio perfecta non dicatur, decis.241. num.1.
Donatio in filiam, vt valeat potius, quam pereat, facta dicenda est contemplatione filiæ non Patris, vt delegataria filia, Patre instituto, decis.159.n.18.
Donatio, quando est conditionalis, donataria exceptione non adimplementi repellitur, decis.365.n.10.
Donatio donatarius quatenus ipsi non expediat, illam acceptare non tenetur, & tamen Iure illius electionis non est priuandus, decis.280. num.7.
Donator, quando præsumatur respexisse ad proximitatem suæ domus, decis.406.n.18.
Donator cum reseruauit sibi vsumfructum, potest adhuc testari de acquisitis, decis.106.n.5.
Donatio facta contemplatione matrimonij, quando dicatur habere expressam hypothecam, decis.521.n.3.
in Donatione verba, quando consecutiuè dicantur apposita, decis.406. num.26.
Donatio ad fauorem Matris facta à persona volente ingredi Monasterium quamlibet fraudis præsumptionem cessare facit, decis. 477.num.11.
in Donatione Testamentum confirmatum non mutat naturam, sed acquirit robur, decis.108.n.8.
Donatio, quando est onerosa, tacita acceptatio ex titulo lucratiuo resultans non intrat, decis.365.n.6.
Donatio contemplatione certi, & determinati matrimonij facta patri, & filijs censetur facta filijs vti filijs, decis.430.n.1.
Donans Pater filio titulo beneficij, & puræ donationis post mortem filij, non redit ad patrem donantem, decis.382.n.20.

Donatio facta de omnibus bonis, reseruatis tantum scutis decem ad effectum testandi, attenta parua summa reseruata tamquam valdè dubia difficulter subsistit, decis.66.n.6.

Donatione, & dispositione testamentaria mediante aditione hæreditatis acceptata, restitutio sub prætextu deductionis crediti ex donatione resultantis impediri non potest, cum illud eidem fideicommisso, seu primogenituræ suppositum censeatur, decis.134.n.14.

Donationis probatio ex articulis solutiones continentibus non infertur, iuxtà regulam, qui articulatur non fatetur, decis.62. num.20.

Donatio malis artibus, & captiosè à viro extorta non sustinetur. Maximè si continet integram dotem, & ibi aliæ adducuntur causæ, decis.243.n.5.

Donatio irreuocabilis licet post obitum donatoris purificetur, exindè tamen futuræ successionis pactum non arguitur, cum à Iure non improbetur, vt obligatio defuncti ab hærede incipiat, decis. 212.num.10.

Donatione Patris in dotem filiæ sub incerto cuius futurum esset onus dotandi facta, à futuro euentu qui superuixerit post dotationem non solum post destinationem pendet, decis.159.n.29.

Donatione promissio mediante à promissore facta remanet effectuata, decis.134.n.1.

Donator sibi prouidendo de vsufructu bonorum, & proximiores in proprietate præferendo, ob professionem proprietatis incapacem prudenter ita disposuisse præsumitur, decis.279 n.9.

Donantis bona expressè alienari prohibita, licet specialiter sint obligata, tamen ad vocatos, & substitutos liberè deuoluuntur, & vt talia vindicari possunt, decis.11.n.6.

Donatio facta absenti, tunc est irreuocabilis, dum adest stipulatio pro absente, decis.446.n.3.

pro Donataria Notario stipulante, donatio absque alia acceptatione irreuocabilis euadit, decis 265.n.5.

Donatio, quando est penitus incerta, non requirit insinuationem, decis.434.n.21.

Donatio, quando est onerata restitutione etiam ad fauorem alterius excludit insinuationem, ibid.n.26.

Donatio facta absenti, tunc ante acceptationem donatarij, est reuocabilis, quamuis sit donatio onerosa, quando onus est leue, decis. 446.num.6.

Donatio facta, etiam cum dictione taxatiua, *tantum*, quando non desinat esse perpetua, n.6.& 7.

Donatore fideicommissum pro conseruatione suæ familiæ constituente, an proximiores in vtroque casu superuiuentiæ, & mortis admissi censeantur, decis.279.n.10.

Donatore vocante masculos bonaque in familia conseruari volente, fœmina licet de linea masculina ad fideicommissum venire non potest, ibid.n.20.

in Donatione, quando non fuit expressum pactum resolutiuum cum clausulis, *alias*, *aliter*, vel *aliomodo*, non fit locus resolutioni, sed solum datur actio ad implementum contrà contrauenientem, decis.11.n.8.

Donatio an ob non seruatas solemnitates statuti loci in contractibus minorum requisitas imperfecta, & incompleta censeatur, decis. 222.num.8.

de Donationibus, & præsentationibus Instrumenta publica probationem probatam, & manifestam faciunt, decis.96.n.11.

Donatio, quando Ius aliquod donatarijs affert, eadem à donante per contrariam animi declarationem ante insinuationem retrahi potest, decis.298 n.14.

Donatio alicui, qualiter facta censeatur, decis.434.n.9.& 12.

Donatio in fauorem vtriusque coniugis, & filiorum eorum contracta, ad hæredes dumtaxat sanguinis, non autem extraneos referri debet, decis.129.n.1.

Donatio dotis non dicitur finalis in donatione, si fuerit facta, vt mulier decentius nubat, decis.17.n.10.

Donatio facta à non habente facultatem donandi deficiente iusta causa, vtilitate Monasterij, & beneplacito Apostolico, vti inualida, & nulla Parocho non suffragatur, decis.193.n.8.

Donatione à Matre vltrà stipulationem Notarij pro filia acceptata, pœnitentiæ locus non relinquitur, decis.361.n.8.

Donatio positiuè, & realiter ante actum insinuationis reuocata, subsequuta insinuatio donatario Ius non acquirit, decis. 298. num.3.

sub Donatione comprehensa legitima fideicommissi onus non admittit, decis.265.n.15.

Donatio à Patre filio facta, est æstimanda, & cum alijs bonis paternis apponenda ad effectum constituendi legitimam, decis.347. num.6.

Donator de deuolutione bonorum suorum ad proximiores disponens quatenus linea ipso superstite deficeret, cum idem prædecesserit substitutio ad fauorem proximiorum facta expirauit, decis. 79.num.1.

Donatio facta contemplatione matrimonij, habet priuilegium tacitæ hypothecæ, decis.421.n.2.

Donationes ex causa matrimonij facta, & causa dotis, æquiparantur, ibid.num.2.

Donatio fit filijs communi matrimonio nascituris propter odium quo coniuges in casu dissolutionis matrimonij, & filios ex alio matrimonio suscipiendos prosequi solent, decis.85.n.6.

Donatio prima non potest reuocari, quando ante secundam capta fuit à donatarijs bonorum possessio, decis.106.n.2.

Donatio ob paupertatem facta non subsistit cum talis qualitas non probetur, decis.314. n.10.

Donatio inter viuos ab initio valida in filij legitimam regulariter non imputatur, decis.347.n.1.

in Donatione verba generalia apposita, quid operentur, decis.406. num.22.

Donante Patruo magno distinctè patri purè, filiæ sub conditione dotis, donatio etiamsi dedisset Auus distincta videtur, decis.419. num.36.

Donator agnationi dote profectitia consulendo, aduentitia eidem agnationi proficiente consulere voluisse censetur, decis.159. num.39.

Donatio de muliere nuper desponsata, & seductionum prorsus ignara facta, tamquam clam, & in absentia viri stipulata subsistere non potest, decis.241.n.10.

in Donatione verba illa apposita, *omnia bona*, *& iure donata*, qualiter sint intelligenda, decis.406.n.15.

Donatio directè à Consanguineo in consanguineam filiæfamilias, facta potius contemplatione filiæ, quam Patris ex veriori opinione Doctorum censetur, quicquid de consanguineo extraneo dotanti dicatur, decis.159.n.24.

Donationem Coniuges pro se, suisque hæredibus accipientes, filios dumtaxat sub illa appellatione comprehendisse censentur, iuxtà vtriusque declarationem, quæ etiam ex interuallo expleri potest, decis.202.n.3.

in Donatione non requiritur insinuatio, quando est iuris incompetentis, re, & spe, decis.434.n.18.

Donatarius quatenus ipsi non expediat donatio, illam acceptare non tenetur, & tamen Interillius electionis non est priuandus, decis. 282.num.7.

Donationis verba, quando sunt generalia generaliter veniunt intelligenda, decis.401.n.11.

Donatio inter viuos non est reuocabilis, licet in potestate donatarij sit illam non acceptare, decis.353.n.10.

Donationis ea natura est, quod bona de donantis manu exeant, nec ad illum, vel eius hæredes reuertantur, decis.477.n.4.

Donatio perpetuum fideicommissi grauamen continens, expressam legitimæ mentionem ad eius comprehensionem, habere debet, decis. 347.num.4.

ad Donationis perfectionem insinuatio requiritur, & nullum prorsus effectum obtinet antequam insinuetur, decis.222.n.6.

Donatio ex apoca perfectionem assumens aliqua Instrumenti adstipulatione non eget, decis.264.n.9.

Donata bona nepoti in contractu matrimonij indistinctè pro omnibus iuribus eidem competentibus, ius considerabile hæredi fideicommissarij importare non possunt, cum non constet quanta sit portio paterna, & quale ius super ijsdem bonis competat, decis.85.n.4.

Donatio facta in contractu dotali ad finem certi, & determinati matrimonij est pars contractus matrimonialis, & ius queritur donatarijs illorumque filijs, decis.515. num.1. & 2. Quod amplia, vt n.2.

Donator, quando in apoca sibi reseruauit facultatem constituendi fideicommissum cum prohibitione alienationis, signum est, quod donatio non est simplex, & pura, sed operatur, quod donatio dicatur grauata onere fideicommissi, decis.11.n.7.& 8.

Donatio facta de re transitoria ad extraneos censetur facta capacibus tantum, decis.458.n.3.4.& 5.

Donatio irreuocabilis inter viuos facta, licet eius executio post obitum sit collata, altetari tamen, aut quomodolibet immutari nequit, decis.280.n.1.

Donatio generalis bonorum non comprehendit iura, & actiones debitorum, decis.106.n 7.

Donatio, quando est valdè dubium an sit reuocabilis, necne recurrendum est ad declarationem ipsius donantis, decis. 289. num.25.

Et quid si sit facta ex interuallo, ibid.n.26.

Donationis præsumptio non admittitur, decis.437.n.2.

Donatio tunc sine dubio est perpetua, quando adsunt verba denotantia perpetuitatem, decis.434.n.4.

Donatio Patronatus, dum non est hæreditarium, descendentibus non præiudicat, decis.103.n.15.

Donatio facta Patri vt faciliùs filiam dotet, nullius præsertim determinati matrimonij ratione habita, non priuilegiata, sed simplex censetur, decis.314.n.9.

Donatio, vtilitas ob quam fuit facta ex executoris confirmatione præsumitur, donec de contrario non doceatur, decis.62.n.14.

Donatio vti merè gratuita, & pura à primo donatario acceptata, Ius irreuocabile in alios condonatarios transfert, decis.280.n.5.

Donantis voluntas potest probari, etiam à posteriori, decis. 439. num.13.

Donationes tamquam alienationes voluntariæ legitimam non minuunt, decis.347.n.7.

in Donatione non comprehenduntur personæ illæ, quæ non fuerunt expressæ, decis.406.n.28.

Donationis amplitudo personam donantis insuccessibilem reddit, omni tempore, & vti mortuam considerat, decis.477.n.6.

Donationis actualis annullatio ante insinuationem reuocationi æquipollet, decis.298.n.4.

Donatio facta fratris filio, qui filiam dotare tenebatur, ipsi vti proximiori potius, quam filiæ facta præsumitur, decis.159.n.6.

Donatio transit ad hæredes quoscumque donatarij, etiam extraneos, decis.477.n.1.

in Donatione verba illa, *superstite ipso Donatore*, faciunt eam necessariò conditionalem, decis.406.n.5.

Donator, quod voluerit bona conseruari in eius domo, colligitur, si ex-

si excluserit professus in Religionem, ibid. num.30.
Donatio tamquam post obitum Patris purificanda, pactum de succedendo à promissore, quandocumque reuocabile præ se ferre videtur, decis.212.n.9.
Donantis voluntas declaratur per duos Testes, immò per vnicum, decis. 490.n.15.& 16.
Donatio transit etiam ad extraneos, decis.458 n.6.
Donans multum, multum etiam debet recognosci, decis.7.n 7.
Donatio facta absenti, ante receptionem reuocari potest, decis.265. num.4.
Donatio ex causa dotis facta non subsistit, dum donataria iam dotata erat, & nupta, decis.241.n.6.
Donatio aliud, & aliud est renunciatio, decis.434.n.6.
Donatione sublata, quæ ex ea sequuntur, irrita fiunt, decis. 298. num 9.
Donator donando Patri, vt filiæ in dotem daret, non Patris, sed filiæ contemplatione dotem constituisse, Patremque grauare non honorare voluisse præsumitur, decis.159.n.20.
Donatarius ad retrodonationem rei acceptatæ in præiudicium aliorum donatariorum deuenire non potest, decis.280 n.9.
Donatio facta contemplatione certi, & determinati matrimonij pendens à futuro euentu dicitur remanere in suspenso, decis.515.n.10. Quod declara, vt n.11.
Donatio, quando est restricta ad casum superuiuentiæ donatoris, quando expiret, decis.406.n.1.
Donatio à Patre pro se, ac filijs acceptata, eosdem vti ipsius dumtaxat hæredes includit, decis.212.n.7.
Donatio inter viuos est de sui natura transitoria ad hæredes, decis.381. num.21.
Donans promittens de euictione, quid indè inferatur, ibid.n.22.
Donatio ad fideicommissum necessariò protrahitur ea quo iustificationem in alijs assumere non valet, decis.68.n.21.
Donatio facta ab ingressuro Religionem cum causa mortis ciuilis facta dicatur insinuatione non indiget, decis.222.n.7.
Donationis validitate ex re iudicata per duas conformes cum executorialibus expeditis resultante, eidem rei iudicatæ standum est, ibid. n 13.
Donatio an ex defectu beneplaciti Apostolici possit impugnari, decis. 62 num.12.
Donationis contractus ex duplici priuilegio dotis scilicet, & piæ causæ, à requisitis statuti solemnitatibus exemptus dici debet, decis. 314.num.4.
Donatio in apoca ad fauorem Patris concepta nulla habita mentione filiorum, hæredibus Patris dumtaxat, non autem filijs, & proprio iure agentibus ius acquirit, decis 264 n.8.
in Donatione facta ob causam insinuatio non habet locum, decis.434. num.24.
Donatione accessoriè, ac dependenter à renunciatione adstipulata, eiusdem naturam immutare nequit, decis.68.n.10.
Donatione ex scientia donatariæ reuocata, Procuratori eam intimare non iuuat, decis.298 n.8.
ex Donationis vsufructu fructus reseruati veniunt sub dispositione donantis, decis.106.n.9.
Donationem facere solent Religionem ingredientes, ne deserentes mundum amplius de curis temporalibus sint sollicìti, decis. 222.n.11.
Donatario regressus extincta agnatione non permittitur, stante titulo donationis irreuocabili, perpetuo, & ad extraneos transitorio bona ad hæredes donatarij omni iure transmittit, decis.68.n 7.
de Donante dubium quando oritur an habuerit intentionem concedendi facultatem irreuocabilem, ad eiusdem declarationem re integra, & tempore congruo factam est recurrendum, decis.355.n.22.
in Donationibus fideicommissum, & prohibitio alienationis licet subsequens, tamen contemporaneè facta censetur, decis. 11. num.9. & 10.
Donatarij retrodonatio non præiudicat, dum ante insinuationem totum Ius à voluntate donantis pendet, decis.298.n.1.
Donatio de sui natura est perpetua, & non reuertitur ad donantem, vel ad eius hæredes, decis.414.n.3.
Donationis Instrumentum publicum omnibus solemnitatibus factum, in casu non implementi vim pro interesse pulsandi habet, decis. 129.num.13.
Donatio, quando non possit dici incerta ratione quotæ, decis.421. num.17.
Donatio alimentorum facta alicui, cessat cessante vita alimentantis, decis.382.n....
Donatarij scientiam ad validandam reuocationem sufficere vndè deducitur, decis.298.n.10.

D O S.

Dos inutilis profectitia vtilem aduentitiam non facilè continet, decis. 159.n.23.
Dos sicut ex fideicommisso regulariter non potest detrahi, ita nec lucrum dotale cessante pacto, decis.204.n.14.
Dos ab Auo constituta decedente absque filijs nepte ad eumdem redire debet, decis.143.n.1.
Dos data puellæ affini non dicitur data ad piam causam dum non fuit facta mentio paupertatis, sed solum affinitatis, decis. 17.num.16.
Dos dum fuit in principio constituta in pecunia si deindè fuit permutata in bonis, status vltimus est attendendus, decis.526. num.6.
Dos relicta filiabus à fideicommittente, detrahenda est ex fideicommisso, decis.415.n.15.
Dos vxoris fideicommittentis extrahi debet à fideicommisso, decis.441. num.10.
Dos vxoris, & filiarum ex bonis fideicommissarijs quando non videantur detrahendæ, decis.415.n.10.
Dos ex bonis fideicommissarijs non potest constitui quando non adest dispositio Testatoris, vel legis, decis 283.n.13.
Dos existimatur successio, quam Mater decedens ad filios transmittit, decis.265.n.19.
Dos legata in vita à legante persoluta expirare facit legatum, decis.476. num 8.
Dos mulieris etiam ex bonis donantis non obstante prohibitione in subsidium detrahi potest, decis.134.n.10.
Dos Matris an nepoti in legitimam sibi ab Auo debitam imputari debeat, ita vt se præteritum in Testamento dicere non possit, decis.342. num.10.
Dos à Socero promissa virum à negligentia excusat cum ex reuerentia Socero debita eum conuenire nullatenus teneatur, decis. 357. num.7.
Dos filię adhuc innubili constituta animum dotantis ad fauorem solius filiæ explicat, decis.159.n 35.
Dos quando non est causa finalis, sed solummodò impulsiua donatio priuilegiata dici non potest, cum alias donans, etiam absque dotis consideratione donaturus fuisset, decis.314 n.6.
Dos Patri ad effectum donandi filiæ data à Patre profecta censetur, decis.159.n.5.
Dos licet in legitimam imputetur, ex eo tamen nullitas Testamenti non cessat, decis 370.n.18.
Dos congrua, quando sumus in fideicommissarijs bonis qualis dicatur, decis.204 n.18.
Dos filiabus super bonis paternis debita non ex fideicommisso, sed ex legitima detrahenda immissionem pro indiuiso non impedit, decis. 277.num.17.
Dos tradita à Patre non excludit fœminas ab hæreditate Matris vigore statuti, decis.46.n.7.
Dos, & omnia profectitia quatenus profectitia, sunt paterna, decis. 159 num.16.
Dos cum ex statuto Bononiensi loco legitimæ succedat, eadem nullo respectu ad ætatem habito libera debetur, decis. 179. num.10.
Dos licet honorabili titulo institutionis filiæ relicta non fuerit, Testatore tamen ita volente eadem in legitima instituta censetur, decis. 101.num.2.
Dos ex antecedenti constitutione in certa quantitate etiam post mortem mulieris consideratur, non autem fundus, qui in satisfactionem promissæ dotis assignatur, decis.63 n.16.
Dos quando est causa finalis donationis, conclusio de contractibus sine solemnitatibus factis locum habet, decis.314.n.5.
Dos, & donatio propter nuptias, quæ matrimonij intuitu traduntur ad hæredes viri, & mulieris pertranseunt, decis. 264. num 4.
Dos in posteà quæsitis à debitore præfertur creditoribus anterioribus, decis.505.n.6.& 7. Quod fallit, vt n.8.
Dos puellarum sub litibus remanere non debet, nec ab alijs illam exigere fas est, ne in inueniendo virum conditio earum deterior fiat, decis.179.n.11.
Dos filiæ legitimæ, sicut debetur ex bonis fideicommissarijs ascendentium si non adsint bona libera, decis.18.n.8.
Ita quoque permissum est Marito, cui fuerunt consignata bona fideicommissaria in causa dotis ex eis distrahere lucrum dotale, ibidem num.9.
Dos ex Iuris dispositione mortua vxore sine filijs, debetur integrè hæredibus vxoris, decis 281.n.10.
Dos mulieris nobilis taxanda est prudentis Iudicis arbitrio, decis. 20. num.2.
Dos constituenda est, iuxtà qualitatem viri, decis.204. num.17. & 21.
Dos, quando fuit constituta ab vxore viro, dato quod vxor sit relicta hæres à viro, & adiuerit hæreditatem, cum beneficio legis, & inuentarij, decis.536 n.4.
Dos conditionalis licet, tam ex sui natura, quàm ex ipso facto in tempus incertum constituatur, eam tamen ad mortuum Patrem pertinuisse minimè censetur, decis.159.n.31.
Dos data marito in tot bonis æstimatis, irreuocabiliter transeunt in eum, decis.13 n.23.
Dos eadem censetur reperita in sequenti matrimonio, quod declara, decis.248 n.1.
Dos non est profectitia, siue extraneus siue vxor marito dederit, vt ex ea filiam dotet, decis.159 n.13.
Dos conditionalis licet, tam ex sua natura, quàm ex ipso facto in tempus incertum constituatur, eam tamen ad mortuum Patrem pertinuisse minimè censetur, decis.159 n.31.
Dos probatur ex receptis, decis.428.n.6.
Dos à matre filiæ donata, ex eo quod non est donatio vxoris viro cuius solo ministerio ad effectum dotandi vsa fuit, vti donatio in filiam valet, decis.159.n.22.
Dos quando traditur marito in tot bonis æstimatis, perindè est ac si esset vendita ei, decis.13.n.22.
Dos quando non sortitur naturam legitimæ, statutum fœminas non admittit, cùm illud ab exclusione non autem à dotatione incipiat, decis.128.n 9.
Dos, vel legatum dum relinquitur in compensationem legitimæ siue de Patris, siue Matris hæreditate agatur, filiæ ad faciendum numerum admittuntur, decis.128.n.17.

Dos

Dos quando bona paterna non sufficiunt ex bonis fideicommisso subiectis vsque ad quantitatem Iudici benè visam constituitur, decis.28. num.7.

Dos ab Auo constituta decedente absque filijs nepte ad eundem redire debet, decis.243.n.1.

Maximè stante obligatione viri eam restituendi, ibid.

Dos per prædecessum vxoris definit, decis.63.n.14.

Dos vt dicatur successio, filiam patri superstitem fore importat, decis. 265.n.20.

Dos materna, mortua vxore, per patrem vti peculium aduentitium filij administratur, decis.303.n.4.

Dos matris soluto matrimonio marito non debetur, ibid.n.5.

Dos per prædecessum vxoris definit, decis.63.n.14.

ad Dotandum iuspatronatus est inuerisimile plures familias, & plures homines conuenisse, decis.491.n.11.

Dotales vsuræ, quando peti possint ex dote non soluta, decis.256. num.3.

Et quid stante deposito, ibid.n.4.

Dotis depositum, quando liberet ab vsura ipsius dotis, decis.258. num.5.

pro Dote consequenda, si non adsit obligatio Cameralis, non datur via executiua, decis.20.n.10.

Dotis detractio, quando eadem non iustificatur, ex bonis fideicommissarijs frustrà prætenditur, decis.358.n.17.

Dotale creditum, quando est indubitatum, Mulier ne dotem amittat, contrà hæreditatem tertij possessoris rectè agere censetur, decis.342. num.2.

Dotem fideiussor soluendo, censum iuxta pactum in Instrumento adiectum redimere potest, decis.63.n.2.

Dotali fundo per filium alienato pretium ex illo retractum pro crediti dotalis extinctione insetuisse præsumitur, decis. 470. num.4.

Dotis læsio quando prætenditur, eadem tamquam maiorem indaginem requirens via ordinaria in iudicio particulari est discutienda, decis.146.n.11.

Dotalis actio per antecedentem assignationem non extinguitur, decis. 349.num.3.

Dotis donatio, tunc dicitur facta principaliter propter ipsam dotem, quando certum matrimonium fuit contemplatum, secus si in genere, decis.17.n.9.

Dotis læsio prætensa in iudicio immissionis admitti non potest, cum ab ea prætendens mediante renunciatione excludatur, decis.146. num.12.

pro Dotis restitutione compensatio facta, ad aliam causam referri non debet, decis.305.n.21.

Dotalium fructuum taxatio regulatur à consuetudine regionis, decis. 428.num.20.

de Dotis augmento quando agitur in contractu solemnitates statutariæ non requiruntur, decis.106.n.3.

Dotis, & Census fideiussorem se constituens, tamquam principales Census impositores indistinctè ad omnia tenetur, decis. 63.num.1.

Dotalia Instrumenta contra tertium possessorem bonorum pro dote obligatorum ex Statuto Vrbis executioni demandari possunt, decis. 143.num.7.

Dotis augmentum promissum sub conditione purificata conditione debetur simpliciter, decis.195.n.1.

Dotem filia dum habuit constitutam in pecunia, quid inde sequatur, si ei Pater eam relinquat in quantitate, decis.536.n.3.

Dotem Maritus asserens maiorem accepisse ab vna, quam ab altera vxore quantitatem non iustificat, cum potuerit tradi in fundo, decis. 470. num.3.

Dote constituta cum pacto restituendi, soluto matrimonio etiam sine filijs non potest de ea disponere vxor, decis.143.n.2.

Dotale lucrum, quod etiam ex bonis fideicommissarijs datis in dotem, debeatur, opinio ista in tribus tantum casibus intrat, decis.204. num.2.

Primo casu, quando marito fuit tradita dos mixtim, tam de bonis liberis, quàm de bonis fideicommissarijs, & fuit dictum omnia bona esse libera, ibid.n.3.

Secundo casu, quando bona fideicommissaria ex dispositione Testatoris, vel legis possunt dari in dotem, ibid.n.4.

Tertio casu, quando expressione bonorum fideicommisso subiectorum stante maritus sibi cauet de dicto quarto dotali, ibid.n.5.

Dotis restitutio deficientibus bonis liberis ex bonis fideicommissarijs fieri debet, antequam ad bona materna deueniatur, decis.137. num.17.

Dotale creditum non potest impedire bonorum subhastationem, decis.218.n.5.

Dotis à Patre, vel Auo constitutæ filiæ, vel Nepotes acquiescere debent, decis.120 n.16.

Dotes ex bonis liberis quando habentur, non ex bonis fideicommissarijs sunt soluendæ, decis.332.n.10.

Dotis fructus constante matrimonio si non persoluuntur, debitor constituitur in mora irregulari statim ac onera matrimonij per maritum substinentur, decis.25.n.5.

pro Dotis sorte licet vigore instrumenti dotalis executiuè agi non possit, tamen pro fructibus siue figura iudicij potest procedi, decis.20. num.7.

Dotem mater recipiendo ius filijs ex beneficio legis competens tollere non potest, decis.265.n.18.

Dotis donatio, facta pauperibus puellis, cum sit ex pia causa, non eget solemnitatibus statutarijs, dum est facta à muliere, decis.17.n.11.

Dote promissa ob viri negligentiam non soluta, hæredes viri etiam pro dote inexacta restituenda compelli possunt, decis. 357. num.6.

Dotem mulieri repetenti etiam contrà tertios bonorum possessores ex Statuto Vrbis via executiua competit, decis.279.n.1.

in Dotem maritus recipiens bona libera, & fideicommissaria, censetur recepisse cum sua causa, & qualitate, decis.18.n.2.

Dotis quantitas, de quo tempore sit attendenda, decis.395.ibid.

Dotem soluentibus vti liberum est an pecuniam, vel bona tradere velint, ita in casu restitutionis possunt eligere, an in corporibus, vel in pecunia satisfacere velint, decis.63.n.12.

pro Dote, & alimentis filiabus competit prælatio in bonis patris fideicommittentis, aduersus creditores patris, decis. 20. num.1.

Dotem frater promittendo marito sororem excludere potest, decis. 200.num.7.

Dote vigore statuti loco legitimæ succedente, non dubitatur quin fœminæ pro impugnanda legitima de triente ita semissem numerum faciant, decis.103.n.15.

Dotis solutio ex fructibus bonorum grauatorum, non autem ex proprietate fieri debet, decis.267.n.9.

ad Dotem læsio in ordine non respectu bonorum renunciatorum consideratur, decis.272.n.9.

ante Dotationem agenti incumbit probare non adesse bona libera, post dotationem incumbit immissionem petenti, decis.351.n.3.

Dotes mariti, non lites volunt, decis.179.n.12.

Dotes filiarum vtrum ex legitima an verò ex tota hæreditate, & fideicommisso sint detrahendæ, decis.277.n.15.

Dotem suam vxor potest obligare pro necessitatibus viri, dummodò ipsa tuta reddatur in bonis ipsius mariti, decis.528.n.7.

Intellige tamen, nisi talia bona sint obligata creditoribus anterioribus, nam tunc non teneret talis obligatio, ibid.n.8.

Dote non consignata obligatio soluendi augmentum euanescit, decis. 96.n.16.

Dotem mulier præter aliud habere non præsumitur, decis. 388. num.4.

Dotis fructus constante matrimonio sicut moram irregularem inducunt, ita sine interpellatione debentur, decis.20.n.5.

Dotis promissione, & solutione non constante vxor & ab ea causam habens immissionem impedire non valet fideicommissario, decis. 470.num.2.

pro Dote mulierum obligatio legalis, quæ in bonis ascendentium competit, ad fructus dotis etiam extenditur, decis. 20. num.3.

Dotem hæredes exbursatam, non autem promissam & inexactam restituere tenentur, decis.357.n.5.

Dotalis fundus post mortem mulieris amplius non dicitur, cum ille distrahi potest, decis.63.n.15.

Dotis exceptio Creditori anteriori non suffragatur, cum creditum sorori cum omnibus iuribus sibi competentibus cessisse appareat, decis. 230.num.5.

Dote in certo fundo constituta pretium super alijs corporibus repeti non potest, decis.358.n.14.

Dote constituta cum pacto restituendi, soluto matrimonio etiam sine filijs non potest de ea disponere vxor, decis.243.n.2.

Dotis restitutio matrimonio constante non permittitur, decis. 349. num.6.

Dotale lucrum debetur fauore mariti, decis.204.n.12.

Dotis titulus, & augumentum possunt conferri in tempus mortis, decis. 439.num.6.

Dotis augmentum absque necessaria fundatione, vel dotatione formali ad acquirendum Iuspatronatus non sufficit, decis. 96. num.27.

Dotis solutione mulieri facta ad euitandam subhastationem bonorum viri, & reportata super hac iurium cessione, detractio ex bonis fideicommisso subiectis competens cessat, decis. 277.num.18.

Dotis ex fructibus alenda est vxor, & filij, decis.2.n.9.

pro Dotalibus fructibus non sunt alenda corpora fideicommissaria, decis.424.num.1.

in Dotem fundus constitutus quandonam ex dominio viri exire dicatur, decis.349 n.9.

Dotale quartum, ex quo potius dicendum sit debitum voluntarium, quam necessarium, decis.13.n.12.

de Dote profectitia, & aduentitia probationem contrariam suadere videtur, Text.l.5.si quis certam &c. decis.159.n.7.

in Dotem ex bonis datis, partim in bonis liberis, & partim in bonis fideicommissarijs, lucrum dotale debetur tantum ex bonis liberis, decis.204.n.1.

pro Dotis constitutione debetur hypotheca fœminis descendentibus in bonis ascendentium etiam fideicommisso obnoxijs, decis.16. num.2.

Dotis interusuria taxantur à Statuto Vrbis l.1. cap.137. ad rationem septem cum dimidio pro quolibet centenario, decis. 395. num.9.

Dotis restitutio per prædecessum vxoris ad relictos filios non extenditur, decis.63. n.13.

Dotare qui tenetur, Patrimonium illius, non solum attenditur, sed & aliæ qualitates, decis.28.n.6.

Dotis restitutio durante matrimonio in quibus casibus subsistit, decis. 349.num.7.

Dotis creditum illiquidum immissionem in Saluiano non retardat, decis.230.n....

Dotis fructus marito competunt via executiua, cum loco alimentorum, & aliorum onerum succedant, decis. 20 n.6.
in Dotem maritus sumens bona fideicommissaria ignoranter, qualiter ei succurratur, decis. 18.n.6.
Dotis Censum redimere volentes, ad assignationem bonorum non sunt cogendi, cum ipsis liberum sit, vel in bonis, vel in pecunijs soluere dotem, redempto censu pro ea assignato, decis. 63. num. 8.
Dote pro legitima assignata, Testamentum ex capite præteritionis filia impugnare non potest, decis. 101.n.3.
in Dotem maritus sumens bona fideicommissaria, si caueat de lucro dotali, an illud sibi debeatur ex dictis bonis, decis. 18. num. 10.
Dotis læsio quando prætenditur, eadem tamquam maiorem indaginem requirens via ordinaria in iudicio particulari est discutienda, decis. 146 num. 11.
Dotis fructus, quando certi sunt, & taxati à Statuto loci, tunc alia taxatio non requiritur, nisi per numerationem annorum, decis. 395.n.12.
Dotis læsio prætensa in iudicio immissionis admitti non potest, cum ab ea prætendens mediante renunciatione excludatur, decis. 146. num. 2.
Dotis dominium, quando erat qualificatum, & maritus id sciuit, transit cum suo onere, decis. 18.n. 16.
Dotis numeratio coniecturis probatur, decis 488 n.4.& 5.
Dotis quantitas benè comprobatur ex confessione ipsius mariti, decis. 441.n.11.
Dotis Dominium transit in maritum, decis. 18.n.15.
Dotalium ad fructuum solutionem hæres fideicommissarius, quando post sequutam interpellationem possit adstringi, decis. 25. num. 4.
Dotes ex fideicommisso sunt restituendæ, quando non adsunt bona libera, decis. 531.n.7.
Dotalia Instrumenta contra tertium possessorem bonorum pro dote obligatorum ex Statuto Vrbis executioni demandari possunt, decis. 153. num 7.
Dotales fructus per promittentem debentur, decis. 428.n.5.
Dotis donatio non dicitur finalis in donatione, si fuerit facta, vt mulier decentius nubat, decis. 17.n. 10.
Dotis vsusfructus post mortem vxoris, cum liberis de iure communi competit Patri, ratione patriæ potestatis, quam habet in filios, decis. 381. num 8.
Dotis solutio quoties bona libera non existunt hæredi fideicommissario debet adscribi, decis. 25.n.8.
Dotales fructus per promittentem debentur, decis. 428.n.5.
propter Dotem receptam renunciatio quando fit, realis non immeritò censetur, decis. 356.n.14.
Dotis titulus diuersificatem Iuris, & aduentitiæ & profectitiæ dotis inducit, decis. 159.n.8.
Dotales fructus post obitum mulieris amplius exigi non possunt, cum cessent onera matrimonij ratione quorum recipiebantur, decis. 230. num. 8.
Dubietas de tempore transactionis attenditur, decis. 496.n.6.
Dubietas non ad Decisionem causæ, sed ad causandum in transigentibus bonam fidem sufficit, decis. 496.n.5.
Dubitatio de lite remouetur, quando de claro, & indubitato iure cedentium constat, decis. 72.n.2.
Dubitatio sola à mora excusat, decis. 161.n. 10.
penes DVOS possessio diuersis respectibus esse potest, decis. 508.n.6. 7. & 8.
DVBIVM quando oritur de donante an habuerit intentionem concedendi facultatem irreuocabilem, ad eiusdem declarationem re integra, & tempore congruo factam est recurrendum, decis. 355. num. 22.
Duæ coniecturæ sufficiunt ad ostendendam personæ identitatem quoties plures occurrunt eiusdem nominis, & cognominis, decis. 447. num. 2.
DVPLICITAS æquiuoca fideicommissi frustra applicaretur, dum pluralitas ante translationem deficit, decis. 359.n. 10.
Duplicitas reseruationis vt excludatur ab indulto, reseruationes debent esse personales, & coæquales, nec dispares & diuersæ speciei sufficiunt, decis. 266.n.2.
Duplicitas reseruationis an ex eo dedocatur, quod prouisus Indultario sit familiaris, ibid.n. 11.
DVPLEX persona in contractu repræsentari valet, decis. 437. num. 8.
DVRARE metus simul illatus adhuc præsumitur, licet actu externo libertas metum passi appareat, decis. 211. n.23.
Dypteratus vacatio per assecutionem Canonicatus cum eo incompatibilis inducta censetur, decis. 223.n. 1.
Dypteratus cum sit dignitas, tamquam talis iuxta dispositionem Concil. Trident. personalem residentiam requirit, ibid.n. 1.

E

ECCLESIA.

ECclesia quod fuerit reædificata vt dicatur, debet constare antiquam in totum destructam fuisse, decis. 21.n. 15.
in Ecclesia propria inferior ratione officij, quo fungitur iuris assistentiam præcedendi alijs in maiori dignitate constitutis habet, decis. 130. num. 9.
Ecclesiæ Cathedrales in Regnis Hispaniarum Dignitates, & nonnulla alia Beneficia, sunt fundata super decimis, decis. 521. n....
Ecclesiæ possessio per triginta annos ad effectum cognoscendi qualitatem Beneficij sufficit, decis. 37.n.4.
Ecclesia alienans bona sua, si sumat in se onus obtinendi Beneplacitum Apostolicum, non potest recedere à contractu antequam illud fuerit obtentum, decis. 384 n. 15.
Vel probauerit, quod non obstantibus eius diligentijs neutiquam potuerit illud obtinere, ibid.
Ecclesia, quod fuerit læsa in contractu permutationis ex quo satis dicitur constare, decis. 384.n.7.
Ecclesia non potest bona sua permutare cum alio sine Beneplacito Apostolico, decis. 384.n.5.
Ecclesiæ Parochus si sit mortuus tunc defensor ad effectum dissoluendi vnionem specialiter assignari debet, decis. 29.n.7.
Ecclesiæ Parochialis dismembratio vti de simplici beneficio ex defectu consensus in dismembrante corruit, decis. 29.n.8.
Ecclesiæ Collegialitas, quando alicui non conueniat, decis. 2. num. 32. & 33.
Ecclesia cum tempore dismembrationis non fuerit Parochialis, sed tantum beneficium simplex, an curam Parochialis habitualem retinens, de eo ad effectum nullitatis dismembrationis ratio non est habenda, decis. 165.n. 17.
Ecclesiam in Collegiatam Pontifex erigendo an eidem omnes fructus ante erectionem ad illam spectantes assignet, decis. 216. num 8.
Ecclesia antiquitus Monasterialis, vt pro Parochiali habebtur plenè & concludenter est probanda, cum de materia odiosa, & gratia certo modo obtenta agatur, decis. 37.n.2.
Ecclesiæ læsione longè vltra dimidiam interueniente, omnis contractus nullus & inualidus remanet, decis. 12.n. 12.
Ecclesiam Episcopus erigendo in Plebaniam sæcularibus conferendam, cum agat authoritate delegata, & sic actus sit æquiuocus; Abbati ius suum auferre non potest, decis. 148.n. 14.
Ecclesiæ defensor ab Episcopo est deputandus, ad quem veritatem causæ exprimendæ inquirere spectat, decis. 165.n.9.
Ecclesia deficiente conditione locationis, pro recuperatione suæ possessionis naturalis fundatam intentionem habet, decis. 371. num. 1.
ab Ecclesia Ecclesiæ decimæ quando debentur, eidem Parochiæ in qua reperiuntur prædia solui debent, decis. 344 n.9.
Ecclesiæ Rector, nec sibi, nec successoribus præiudicare potest transigendo super insufficienti congrua, decis. 347. n.3.
Ecclesiæ quando sunt inter se æquales, & vtraque Cathedralis, respectu Episcopi vna Diœcesis reputantur, qui residendo in vna factum alterius explere potest, decis. 515.n.1.
Ecclesia, quando bona deuoluta contra formam statutorum retinere non potest, renouatio proximioribus iuxta æquitatem legis fieri debet, decis. 306.n.4.
Ecclesia Parochialis, quando reputetur Matrix, decis. 397.n.13.
Ecclesia desinit esse curata, quando exercitium nullo modo est actu ex defectu materiæ, vel subiecti Parochianis, sed non existentibus, decis. 165.n.20.
Ecclesiæ cura quando alicui est delata, mentio talis curæ habitualis est necessaria, ne alias gratis subreptitia videatur, ibidem num. 21.
Ecclesia adhoc vt cogatur vendere res suas ex Constitutione Gregoriana Monitorium requiritur, decis. 408.n. 3.
in Ecclesijs quibusdam Parochi Regni Hispaniarum quare non habeant intentionem fundatam super perceptione decimarum, decis. 581. n. 15. & 16.
Ecclesiæ vtilitas ad effectum probandi validitatem alienationis clara & euidens esse debet, cum dubia non sufficiat, decis. 297. num. 14.
Ecclesiæ licet inter se sint æquales, & vtriusque Cathedralis iura integra remaneant, respectu tamen Episcopi vna Diœcesis reputatur, decis. 356 n. 1.
Ecclesia Parochialis Matrix in omnibus præcedere debet filiali, decis. 307. num. ....
Ecclesiæ defensor ab Episcopo est deputandus, ad quem veritatem causæ exprimendæ inquirere spectat, decis. 165.n.9.
Ecclesiæ bona non possunt ab ea dismembrari sine Beneplacito Apostolico, decis. 54.n.42.
in Ecclesia Parochiali eadem Parochi bini, principaliter præesse non possunt, decis. 347.n. 11.
quoad Ecclesiam principalem exemptio priuatiuè concessa censetur concessa etiam quoad membra, decis. 493.n. 1. & 2.
Ecclesiæ alicuius administratio, ex quibus probetur, quod ad aliquem pertineat, decis. 21.n. 1.
Ecclesiæ, quando sit indultum, ex speciali priuilegio, vt possit resilire à contractu à se inito, decis. 384 n. 16. & 17.
Ecclesiarum dissolutio antea vnitarum ex causa tenuitatis redituum cessante causa fieri potest, decis. 165.n.6.
ad Ecclesias Parochiales decimarum perceptio spectat de iure communi, decis. 521.n.1.
Ecclesias quascumque & quomodocumque Episcopus exemptas, tamquam delegatus Sedis Apostolicæ potest visitare, decis. 70.n. 28.
de Ecclesia digniori obiectio non subsistit, cùm vtraque sit Cathedralis, & vtrobique Episcopus resideat, decis. 215.n.4.
Ecclesia de Ordinarij licentia ab Abbate, & Monachis dotata, solutiones censuum subsequentes pro eadem principaliter facta fuisse in vim præcedentis tituli fundationis præsumitur, decis. 148.n.8.
Ecclesia ex eo non potest dici receptitia, si certum numerum Beneficiatorum non habeat, decis. 2.n. 30. & 91.

Ecclesiæ consensus dicitur deficere in alienatione eius bonorum, dum deficit Beneplacitum Apostolicum, decis.384.n.18.
Ecclesiæ Bona, vt propter æs alienum ipsius validè alienantur, non solum debet constare de debito, decis.384.n.8.
Verum etiam requiritur, vt Creditores vrgeant apud Iudicem, ibidem.
Ecclesia ex contractu nullo non transfert in contrahentem possessionem rei traditæ, decis.384.n.3.
de Ecclesijs Cathedralibus quæstio quænam earum sit nobilior, quænam dignior particulariter examinanda est, cum nobilitas, & dignitas multum inter se differant, decis.346.n.3.
Ecclesia de Pilari Cæsaraugustæ est immediatè subiecta Sedi Apostolicæ, decis.260.n.19.
Ecclesia filialis cum matrice super æqualitate contendere nequit, decis. 313.n.3.
Ecclesia Parochialis Regularium subiacet Episcopo, quod procedit quando Ecclesia est exempta, decis.493.n.7.& 8.
Ecclesia igne consumpta, dum alibi fuit reædificata quid ex hoc arguatur, decis.21.n.8.& 13.
Ecclesiarum erectio ad solum Episcopnm spectat, decis.70.n.1.
Ecclesiarum dismembratio inter species alienationum enumeratur, decis.165.n.2.
Ecclesiæ matricis qualitas quando excludatur, decis.313.n.4.
Ecclesia nullius Diœcesis habens curam animarum non subiacet Episcopo, decis.493.n.9.
Ecclesia cum Monasterijs sit subiecta, & annexa, etiam in Indulto exemptionis comprehensa censetur, decis.148.n.7.
ad Ecclesiam possessio ciuilis loci, quando pertinet domuncula superædificata ad eamdem pertinere censetur, decis.369.n.4.
Ecclesia de bonis alienatis sine Beneplacito Apostolico retinet dominium, quod amplia, decis 474 n.2.& 10.
Ecclesia, quando est Parochialis, non deputatur in ea Capellanus ad nutum amouibilis, decis.2.n.22.
Ecclesiæ bona non possunt ab ea dismembrari sine Beneplacito Apostolico, decis.,4.n.42.
Ecclesiæ Cathedralis Canonici vnum cum Episcopo corpus constituunt, decis.120.n.1.
contra Ecclesiam possidentem, agens ad deuolutionem, lineam dotare, vel se esse de comprehensis probare tenetur, decis.363. num.11.
Ecclesia Parochialis, quod sit Matrix ex quo iustificetur, decis.397. num.8.

ECCLESIASTICI.

Ecclesiasticæ personæ præ cæteris, mandatis Rotalibus, seu verius Apostolicis, statim deberent obedire, decis.246.n.17.
ad Ecclesiasticos & laicos iuspatronatus pertinens, mixtum dicitur, decis 323.n.8.
Ecclesiastica bona dum sunt vendenda ex Gregoriana constitutione quæ requirantur, decis.408.n.5.
Ecclesiastica beneficia vt quis valeat obtinere, debet esse annorom 14. secundum Conc.Trident. decis.399.n.5.
Ecclesiastica emphyteusis in qua fuit præseruatum Ius, & dominium concedentis redditur transitoria ad omnes hæredes, decis. 510.num.2.
ab Ecclesiastica persona beneficia si non conferantur qualiter denominentur, decis.2.n.10.
ad Ecclesiasticos iuspatronatus, si pro maiori parte spectet, & non ad Laicos, dici potest Ecclesiasticum, decis.376.n.2.
Ecclesiasticum iuspatronatus quando est, quo casu possit fieri in totum Laicale, decis.375.n.24
Ecclesiastica res non potest alienari absque solemnitatibus requisitis in Extrau.g.de reb Eccles.non alienand. decis.408.n.1.
Ecclesiastica Emphyteusis in qua fuit præseruata facultas præferendi concedentem dicitur transitoria ad omnes hæredes, decis. 510.num.3.

EFFECTVS.

Effectum pauper ex propria culpa non excusatur à caducitate ob retardatam Canonis solutionem, quod limita, decis.473. num.11. 12.13.& 14.
Effectuatio Indulti Apostolici ex Beneficiorum collatione, licentia administrandi Sacramenta alijs concessa, & pluribus alijs ab initio factis, & semper continuatis concludenter probatur, decis.235. num.8.
ad Effectum certum qualitas ordinata inspici non debet quoties idem effectus sequatur, decis.419.n.7.
Quod tamen est intelligendum vtrum nisi ex variatione ipsa, substantia dispositionis euertatur, ita vt contrarium induceretur, ibid.num.8.
ad Effectum præiudicij scientia non sufficit in genere, sed specialis requiritur, decis.4.n.19.
cum Effectu approbando minor maior factus, contractum nulliter factum in minori ætate, quid operetur talis approbatio, decis.528. num.12.
ad Effectum magni præiudicij scientia esse debet cum omnibus suis circumstantijs, & qualitatibus, decis.4 n.20.
Effectum ea, quæ non habuerunt, non habentur in consideratione, decis. 164.num.9.
cum Effectu sequuta euictio esse debet vt de illa agi possit, decis.167. num.6.
Effectum dummodò habeamus, non est curandum de modo, decis.461. num.29.
ob Egestatem nimiam aliquando indecentia committuntur, decis.392. num.5.

ELECTIO.

Electio peritioris arguit errorem peritorum, decis.500.n.5.
per Electionem vnius viæ, alteri censetur sibi præiudicatum, decis.432. num.7.
Electionem frater liberam habet admittendi sororem, vel tradita dote eam à successione Patris excludendi, nec ad hunc effectum quælibet sufficit interpellatio, decis.200.n.12.
Electio Periti à Procuratore speciali mandato carente extraiudiciali noui Periti electione compensatur, decis.123.n.9.
Electio facta ab aliquo ad fideicommissum, non vitiatur per admissionem inhabilis, modò sint extracti habiles, decis. 461. num.26.
de Electione Periti facta cum clausula sine præiudicio deliberationis quomodo intelligenda, decis.149.n.10.
ELECTVS à maiori parte eligentium perindè est, ac ab omnibus esset electus, decis.69.n.1.
Electus medietatem vocum Patronorum præsentantium habens, gratiam sibi concessam ad effectum succedendi iustificasse censetur, decis.272.n.2.
Electus medietate vocum Patronorum tamquam ab omnibus præsentatus est instituendus, ibid.n.3.
ELEEMOSYNAS ius colligendi in aliena Ecclesia est pretio inæstimabile, decis.205.n 2.

EMPHYTEVSIS ECCLESIASTICA.

Emphyteusis Ecclesiasticæ venditio facta extraneo ab inuestito absque beneplacito est nulla, decis.481 n.4.
in Emphyteusi Ecclesiastica fœminæ, & earum descendentes non comprehenduntur, decis.363.n.6.
in Emphyteusi Ecclesiastica intrat deuolutio, dum linea extincta est, nam non admittuntur in ea extranei, decis.319.n.3.
Quamuis in concessione, adsint clausulæ in perpetuum, & ad habendum, ibid.
Emphyteusis Ecclesiastica in qua fuit præseruata facultas præferendi concedentem dicitur transitoria ad omnes hæredes, decis.501. num.3.
Emphyteusis Ecclesiastica de sui natura non est transitoria ad extraneos hæredes, decis.481.n.2.
Emphyteusim Ecclesiasticam clausula in perpetuum reddit ad hæredes extraneos transitoriam, decis.51.n.4.
Emphyteusim Ecclesiasticam obseruantia reddit ad hæredes extraneos transitoriam, ibid.n.15.
Emphyteusis Ecclesiastica in qua fuit præseruatum Ius, & dominium concedentis redditur transitoria ad omnes hæredes, ibid. num.2.
Emphyteusis Ecclesiastica de sui natura non transit ad hæredes extraneos, decis.319.n.1.

EMPHYTEVSIS IN GENERE.

Emphyteusis alienatio licet sit prohibita, hypothecatio tamen fructuum siue distractio nullatenus interdicta censeri debet, decis.172. num.4.
Emphyteusim simpliciter hæreditariam & ad quoscumque etiam extraneos transitoriam efficiunt inuestituræ pro quibuscumque successoribus stipulatæ, decis 191.n.3.
ad Emphyteusim agens propria persona non tenetur seruare factum defuncti super ea emanatum, decis.517 n.3.
Emphyteusis, & non locatio dicenda est illa concessio, si fuerit appositum pactum deuolutiuum, in casu non solutionis Canonum per triennium, decis.319.n.11.
Emphyteusis successore in canonum solutione deficiente associatio ad possessionem ex causa caducitatis decernitur, decis.33.n.1.
ad Emphyteusim familiæ spectans præsentatio arguit filiationem, decis. 476.n.16.
in Emphyteusi, quænam linea veniat attendenda, decis. 319. num.2.
Emphyteusi nominationis hæreditariæ stante Ecclesia à fructuum consequutione non repellitur, decis.173.n.5.
Emphyteusi ad vitam alicuius prorogata deuolutio persona adhuc existente locum non habet, decis.173.n.1.
Emphyteusis locatio, vel an dicendus sit contractus, si verba concessionis, sonent in vtrumque contractum, decis.310.n.10.

EMPHYTEVTA.

Emphyteuta qui vti nequit re emphyteotica excusatur à solutione Canonis, quod limita, decis.516.n.14
Emphyteuta cessans à solutione Canonis ob eius impossibilitatem, & paupertatem non cadit à iure suo emphyteutico, sed à caducitatis pœna remanet excusatus, decis 137.n.1.
Emphyteuta, qui sine culpa sua non possidet, ob non solutum Canonem, non cadit in commissum, decis.375.n.11.
Quod sine difficultate procedit, dum idem creditor possidens pluries, obrulit Canones, ibid.n.12.
Emphyteuta ad effectum purgandi moram pro vitanda caducitate debet esse solicitus in solutione, decis.516.n.13.
Emphyteuta qui vti nequit re emphyteotica excusatur à solutione Canonis, ibid.n.14.
Emphyteutæ paupertas quomodo probatur, decis.337.n.2.

EMENS.

Emendi promissio non trahitur ad promissionem vendendi, decis.408. num.4.
Emendo creditor rem causa potius conseruandi sui iuris, quam emptionis dominium reuocabiliter offerente secundo creditore acquirit, decis.186 n.9.
Emendi promissio non trahitur ad promissionem vendendi, decis.408. num.4.

Emens à primo creditore rem sui debitoris, à secundo creditore petente se admitti ad Ius offerendi, inquietari non potest, decis. 289. num. 3.
Emens à primo creditore rem sui debitoris, à secundo creditore petente se admitti ad ius offerendi, inquietari non potest, ibid. num. 3.
Emens domos, exbursatam pecuniam, illico ad censum recipiens dicuntur duo contractus separati, decis. 252. n. 19.
Emens scienter bona fideicommissaria, vel alijs oneribus subiecta, ius tantum venditoris emisse censetur, decis. 377. n. 15.

EMPTIO.

Emptio per Licitatoris interpositam personam sequuta, ac si ipsis creditoribus immediatè facta fuisset, reputari debet, decis. 285. num. 6.
in Emptione domus inquilinus si petat præferri non tenetur fabricare, decis. 538. n. 63.
Emptio cum constat in pretio rei venditæ, secundum tempus æstimationis fit solutio, & contractus suum esse recipit, decis. 364. num. 15.
Emptio facta pro personis nominandis ab emptore, secuta nominatione, terminatur omne ius emptoris, decis. 494. n. 4.
Emptione à creditore per interpositam personam facta, secundus creditor ad Ius offerendi admittitur, decis. 289. n. 16.
Emptio prædij ab ipso creditore facta dicitur, dum alterius persona ad Licitandum ficte substituta fuit, ibid. n. 14.

EMPTOR.

per Emptorem diligentiæ adhibitæ quomodo probantur, decis. 119. num. 5.
Emptor debet in venditione bonorum ex causa necessaria facta inuigilare, vt pecunia conuertatur in causam expressam, decis. 400. num. 19.
Emptor re tradita pretium soluere tenetur, decis. 364. n. 14.
Emptorem concordia liberat etiamsi non adimpleuisset in tempore ad implenda, quæ tamen nisi respectu fructuum restituendorum verificari non possunt, decis. 119. n. 8.
Emptor stipulando pro se, & suis hæredibus absque vllo præcepto fideicommittentis, sibi ac suis hæredibus bona acquisiuisse censetur, non autem fideicommisso, licet debitor pretij remaneat, decis. 66. num. 1.
Emptor acquirendo sibi à priore creditore vendente rem, & pignus iure creditoris, à secundo creditore petente se ad ius offerendi admitti, inquietari non potest, cum in emptorem res transeat immunis, ac numquam obligata fuisset, decis. 187. n. 6.
Emptor adhibitis in contractu solemnitatibus ab onere cuiuscumque alterius probationis immunis euadit, decis. 261. n. 13.
Emptori venditor non obseruans omnia promissa in venditione, nedum ad pretij restitutionem, decis. 385. n. 3.
Verum etiam ad damna, & interesse tenetur, ibid. n. 3.
Emptor quando de distractione voluntaria solemnitatibus destituta agitur, versionem concludentibus probationibus non autem coniecturis ac præsumptionibus edocere tenetur, decis. 261. num. 12.
Emptor non obseruando formam regressum contra venditorem non habet, & ratio vexationis hæredis cessat, decis. n. 9.
Emptor quod habuerit scientiam, bona ab eo empta esse fideicommissaria, ex quo apertè conuincatur, ibid.
Emptor contrà pactum primo venientibus soluens, cautionem de restituendo prioribus, & potioribus reportare tenetur, decis. 327. num. 8.
Emptor & venditores, cum semel apostillam pro vera & reali habuerint, illam amplius impugnare non possunt, decis. 133. num. 5.

ENVNCIATIVA.

Enunciatiua verba in vltimis voluntatibus disponunt, decis. 468. num. 7.
Enunciatiuis nisi pluribus ac antiquis, & à personis non suspectis emanatis, in probatione descendentiæ nihil defertur, decis. 359. num. 2.
Enunciatiuæ antiquæ librorum cum Instrumento venditionis, & diuisionis bonorum inter filios in diuersis actibus emanata, descendentiam lineæ plenè probant, decis. 363. n. 5.
Enunciatiua verba aliunde non probata nullam faciunt probationem pro Auctoribus, decis. 5. n. 12.
Enunciatiuæ quando sunt modernæ, ad probandam descendentiam nihil inseruiunt, decis. 359. n. 1.
Enunciatiua per Iudicem in prolatione sententiæ de citatione facta, eamdem præcessisse necessariò concludit, decis. 362. numer. 9.
Enunciatiua cum sit vnica, ad probandam descendentiam à Fundatore non sufficit, decis. 96. n. 25.
Enunciationes Papæ, quando non releuent ad probandam pacificam præscriptionem, decis. 440. n. 16.
Enunciatio, si hæres non erit, quid operetur, decis. 527. numer. 23.
Enunciantia Instrumenta Filium, Patrem, & Auum, Ciues, ac Nobiles, Quirites, an ad probandum Incolatum sufficiant, decis. 261. num. 4.
Enunciatio dotium à fratribus in bonis communibus confusè facta, cui fini facta dicatur, decis. 362. n. 9.
Enunciatiua cuiusdam particularis de filia tamquam herede Patris aditionem non importat cum ille filiam hæredem efficere non possit, decis. 222. n. 13.
Enunciationes Papæ, tunc sanè non releuant, quando non motu proprio, sed ad supplicationes partis emanarunt, decis. 440. num. 17.

EPISCOPVS.

ad Episcopum collatione spectante ab eo dicitur facta prouisio, nec intrat reseruatio cum beneficium incompatibile illius auctoritate, non Apostolica fuit assecutus, decis. 127. n. 5.
Episcopus probata situatione intra limites suæ Diœcesis, in sua iurisdictione est manutenendus, decis. 333. n. 1.
Episcopus mulctas, & pœnas delinquentium Diœcesis Valuensis, pijs locis eiusdem Diœcesis ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini applicare tenetur, decis. 565. n. 7.
Episcopus Vicarium in vno Episcopatu constituere potest, ad quem subditi vtriusque Diœcesis accedere tenentur, decis. 251. num. 2.
Episcopi ius, vti firmetur obseruantia debet esse inconcussa & vniformiter, non autem præsumptiuè obseruata, decis. 235. num. 23.
Episcopo manutentio in quasi possessione exercendi Iurisdictionem in sua Diœcesi vt concedatur, non est necessaria actualis quasi possessionis probatio, cum sufficiat assistentia Iuris, decis. 391. n. 15. & 16.
Episcopo Iurisdictio expressè non delata censetur eidem præseruata exemptio, decis. 493. n. 3.
Episcopus, vt conseruet suam Iurisdictionem ordinariam in sua Diœcesi, sufficit quid minimum, decis. 70. n. 67.
Episcopus Meleuitanus quoad Iurisdictionem spiritualem ab Ordinum Magistris in propria Insula recipitur, decis. 332. n. 21.
Episcopus habet Iurisdictionem in qualibet parte suæ Diœcesis quamuis non probauerit possessionem, decis. 70. n. 21.
Episcopi non habent Iurisdictionem in loco exempto, ibidem num. 22.
Episcopus, quando est in possessione immemorabili exercendi Iurisdictionem omnimodam spiritualem, in locis in quibus prætenditur exemptio, venit manutenendus, ibid. n. 23.
Episcopo concedenda venit manutentio ad exercendam Iurisdictionem in locis suæ Diœcesis, ex assistentia Iuris, decis. 390. n. 31. Amplia vt n. 14. & 15.
Episcopus quando duæ sunt Cathedrales residendo in vna alterius factum explere potest, decis. 356. n. 2.
Episcopo in quasi possessione exercendi omnimodam Iurisdictionem vbique in omnes subditos suæ Diœcesis manutentio debetur, decis. 182. num. 1.
Episcopus habet intentionem fundatam exercendi suam Iurisdictionem, quoad omnes Ecclesias, & subditos in suo Territorio, decis. 221. num. 1.
Episcopus de iure communi fundatam intentionem exercendi omnimodam Iurisdictionem in sua Diœcesi, tum quoad Ecclesias, tum quoad omnes personas habet, decis. 235. n. 1.
Episcopo solemniter in Collegiata celebrante Canonici Cathedralis ei assistere tenentur, & tam respectu loci, quàm thurificationis Canonicis Collegiatæ in ea functione præcedunt, decis. 120. n. 2.
Episcopus, aliud est, quod translatus de vno Episcopatu ad alium, & aliud est, si promoueatur ad alium Episcopatum, decis. 136. num. 21.
Episcopi acta positiua tunc minus nocent Ecclesiæ, quando eius nomine non fuerunt inita, decis. 440. n. 19.
Episcopus habet assistentiam iuris quoad exercendam suam Iurisdictionem quoad omnes suos Vasallos, decis. 221. n. 4.
Episcopus licet beneficium cuicumque conferre non possit, collationis tamen libertas ad impediendam alternatiuam non excluditur, decis. 127. num. 13.
Episcopus omissis alijs per suffragia præualentibus simpliciter approbatum eligere potest, decis. 55. n. 11.
Episcopus potest Vasallos suæ Diœcesis excommunicare, & contra eos procedere, eiusque quascumque pœnas à Iure permissas imponere, decis. 70. n. 8.
Episcopo tantum competunt actus Iurisdictionis in sua Diœcesi, ibid. num. 5.
Episcopi Iurisdictio ex Breui Apostolico probatur, decis. 333. num. 5.
ad Episcopatum quando quis est promotus, vacant cætera eius beneficia, decis. 170. n. 4.
Episcopus, Ecclesias quascumque, & quomodocumque exemptas, tamquam delegatus Sedis Apostolicæ potest visitare, decis. 70. num. 27.
Episcopus, quam habet Iurisdictionem in locis exemptis, ibid. num. 26.
Episcopus intra limites suæ Diœcesis pro omnimoda Iurisdictione fundatam intentionem habet, decis. 334. n. 3.
Episcopus cum solus conferat nullum respectu alternatiuæ adest impedimentum, licet in cui dando non sit absoluta potestas, decis. 127. n. 12.
Episcopi non sustinetur possessio, stante possessione Archidiaconi tam ex libris, quam alijs Testibus deductis concludenter probata, decis. 61. num. 9.
Episcopi licentia, qualitatibus contractus celebrandi ipsi non notificatis, contractum à nullitatis vitio non excusat, decis. 297. num. 4.
Episcopi licentia in venditione bonorum concessa, an etiam in inuestimento sufficiens esse censeatur, decis. 297. n. 3.
Episcopus habet de Iure intentionem fundatam in exercenda Iurisdictione in omnibus locis suæ Diœcesis, decis. 90. n. 3.
Episcopus in vim Decretorum Concilij Tridentini eadem Iurisdictione

ctione quoad omnes de sua Diœcesi vtitur, decis.235. num.2.

Episcopus habet intentionem fundatam exercendi omnimodam Iurisdictionem in sua Diœcesi, decis.70.n.19.

Episcopus quoad decimas intentionem in Iure communi fundatam habet, decis.201.n.5.

Episcopo competit procuratio ex causa visitationis facienda per suam Diœcesim, non extante consuetudine in contrarium, decis.70. num.3.

Episcopi auctoritate congrua assignata præsumitur sufficiens, decis. 447.num.4.

Episcopo, si quis asserat non subiacere, in tali casu non potest dicere nullius esse Diœcesis, decis.391.n 20.

Episcopus, vt conseruet suam Iurisdictionem ordinariam in sua Diœcesi, sufficit quid minimum, decis.70.n.67.

Episcopo decimarum perceptio non competit ex alijs bonis, quam de fructibus prædiorum suæ Diœcesis, ibid.n.2.

Episcopus, vt excludatur à sua ordinaria Iurisdictione in sua Diœcesi, requiritur immemorabilis canonizata per tres sententias, ibid. num 65.

ab Episcopo mala agere Vicario non est commissum, decis. 320. num.25.

per Episcopum gesti actus tamquam nimis remoti ad obseruantiam, quæ debet esse proxima deseruire non possunt, decis.235. num.15.

Episcopus, quando gaudet alternatiua mensis Augusti, non amplius est mensis Apostolicos, sed Ordinarius, decis.197.n.3.

Episcopi prælatio admittentis magis idoneum ætate, moribus, doctrina, & alijs à Iure requisitis à Sac. Concil. Trid. approbatur, decis. 55.num.6.

Episcopis non denegatur celebratio Missæ in Pontificalibus in quibusuis Ecclesijs regularibus etiam exemptis, decis 443.n.5.

Episcopos erigendo Ecclesiam in Plebaniam sęcularibus conferendam, cum agat authoritate delegata, & sic actus sit æquiuocus; Abbati Ius suum auferre non potest, decis.148.n.14.

Episcopos, quando in sua Diœcesi habeat vtramque Iurisdictionem, scilicet Diœcesanam, & iurisdictionalem, decis.70. num. 28. & 29.

Episcopi præcipua Iurisdictio consistit in visitatione, decis. 493. num.2.

Episcopus potest tenere Vicarium vbi voluerit, cum ad eumdem retinendum cogi non possit, decis.215.n.3.

Episcopo, quando debeantur decimæ in loco quoque exempto, & etiam quarta, decis.70.n.40.& 41.

Episcopalis decima est per se incerta, itaut quandoque medietas, quandoque tertia, & quandoque nihil dicatur, decis.61. num.6.

ab Episcoporum Iurisdictione Magnus Magister, & cæteri Ministri eius reperiuntur exempti, decis.70.n.38.

Episcopo obedientia competit in sua Diœcesi, cum ea sit actus Iurisdictionis, ibid.n.6.

Episcopi iudicium certis rationibus detectum irrationabile, nihil operatur, decis.357.n.5.

Episcopi translati in Hispania de vno Episcopatu ad alium administrant in primo, & in eius possessione permanent, donec assequantur possessionem secundi, decis.470.n.20.

Episcopus potest corrigere, visitare, & punire Clericos, Sæculares Vassallos, &c. suæ Diœcesis, decis.70.n.7.

Episcopus visitando tenetur exprimere qua auctoritate visitet, decis. 391.num.

EPISTOLA.

Epistolæ recognitæ de quarum veritate non dubitatur, contra scribentem, & ab eo causam habentes plenam, & particularem probationem constituunt, decis.372.n.4.

Epistolæ, vt præiudicent, qualiter sint intelligendæ, decis.414. num.10.

Epistolæ deficiente legitima illarum recognitione pro scripturis priuatis habentur, decis.285.n.7.

Epistolæ tenor à Conductoribus approbatus, amplius deinde ab ijs impugnari non potest, decis.341.n.2.

Epistola proprium scribentis factum referens, in concursu semper est attendenda, decis.341.n.8.

Epistolæ tenor ex eiusdem productiona probatur, ibid.n.3.

Epistola reductionem apertè concludens indubium contra scribentem probationis gradum constituit, licet tertio transmissus fuerit, ibid. num.7.

EQVITIS Hierosolymitani attestationi creditum præsertim iunctis adminiculis, decis.445.n.2.3.& 4.

ERECTIO.

Erectio facta ante literas Apostolicas pro exemptione Ecclesiæ ab Ordinarij Iurisdictione emanatas, Commendatario in cuius fauorem emanarunt literæ, non præiudicat, decis.148.n.15.

Erectio quando fit Ecclesiæ, Parocho loci ob damnum, & interesse reclamare, & impugnare permissum est, decis.225.n.9.

Erectio simplicis hospitij sub Iuris, & Constitutionum dispositione non cadit, decis.251.n.11.

Erectio Ecclesiarum ad solum Episcopum spectat, decis. 70. numer.1.

Erectio primogenituræ in feudo, quando fieri possit, decis. 12. num.1.

Erectio noui Conuentus absque assensu Apostolico, & Ordinarij licentia non sustinetur, cum illa duo ex Iure communi, Decreto Concil. Tridentini, & Constitutionibus Apostolicis ad hunc effectum copulatiuè requirantur, decis.231.n.9.

Erectiones nouorum Conuentuum Constitutiones Pontificiæ prohibentes, nisi in eis possint substentari 12. personæ an dicantur hodie modificatæ, decis.54.n.21.22.& 23.

ERROR.

Error Iuris ambiguus ad euitandam pœnam bonam fidem Agentis causat, decis.321.n.4.

Error in nomine, & pronomine constito de personæ identitate non præiudicat, decis.447 n.12.

Error in expressione causæ fructuum non obest, quoties depositum respectu sortis, tum respectu fructuum integrum esse dignoscitur, decis. 19.num.5.

Error quolibet facto semper excusat, decis.325.n.7.

per Errorem, quando aliquid fuit factum, constito de eo, non præiudicat, decis.111.n.23.& 24.

Errorem prætensum solotis possibilis concludenti probatione iustificandum penitus excludit, decis.19 n.3.

Erroris assertio labe infecta admitti nequit, decis.149.n.7.

Erroreato calculis iustificari non possunt, nisi omnes libri exhibeantur, ex quibus calcula fuerunt facta, decis.3.n.14.

ERRONEI actus præiudicare veritati nullatenus possunt, decis 312. num.25.

Erronea confessio, quando detegitur non præiudicat, decis. 64. num.33.

de EVAGINATO ense in vxorem Testis vnicus de auditu ab illa non probat, decis.470. n.7.

EVCHARISTIÆ Augustissimum Sacramentum, pro Infirmis potest detineri Hospitalibus, decis.2.n.24.

EVENTVS, quando aliquid comprobatur, non est vlterius quærendum, decis.176.n.15.

ex Euentu subsecuto læsio deduci non potest, si accidat quod facilè deduci potest, decis.374 n.15.

Euentus litium dubius est, decis.441.n.18.

EVICTIO.

de Euictione promissio quid inferat, decis.286.n 4.

Euictio passa, quando ex proprio facto prouenit reintegratio locum non habet, decis 109.n.10.

Euictionis promissio generaliter concepta euictionem ex natura rei de qua emptor certam habuit notitiam prouenientem non comprehendit, decis.141.n.8.

pro Euictione actio passa ex culpa Creditorum non competit pro restitutione pecuniarum exactarum indebitè facta, decis. 91. num.14.

Euictio debet esse cum effectu sequuta, vt de illa agi possit, decis. 168.num.6.

Euictione cum effectu non sequuta de retentione agi non potest, decis. 166.num.7.

Euictionem, & litem clausulæ, *Euictionis, & defensionis*, ex natura, & qualitate bonorum prouenientem non includunt, decis. 358.num.8.

de Euictione actio pro damno vt competat, realis pecuniarum à deponente abdicatio, & effectiua euictio ratione dominij requiritur, decis. 91.num.3.

Euictionis promissio stante scientia emptoris in genere suffragari non potest cum specifica & indiuidua ad hoc requiritur, vt illius vigore agi possit, decis.142.n.7.

Euictio sequuta super bonis inæstimatis reddit creditum illiquidum, licet sit secus quando bona partim sunt æstimata partim non, decis. 488.num.12.

EXACTIO.

Exactio fructuum non ratione moræ in soluendo, sed in compensationem annui redditus per Pactuos ex bonis cessis percepti, nepotibus debetur, decis.330.n.3.

Exactio fructuum ex credito pecuniario creditori non defertur, & illorum conuentio vsurariam prauitatem redolet, ibid. n.1.

Exactio facta Ministro facultatem redimendi censum non habenti Principali non præiudicat, decis.154.n.5.

Exactio alieni crediti propria bona à periculo subhastationis non eximit, decis.122.n.34.

Exactio interesse quamuis ob culpam ab alio commissam sit licita, culpa tamen ex coniecturis, & præsumptionibus elicita non sufficit, sed certas concludens, ac ad causandum interesse præordinata requiritur, decis.161.n.21.

Exactio prælegati, quando multas patitur exceptiones, & difficultates, in legitimam quæ omne onus reijcit non est imputandum, decis. 262.num.8.

Exactio crediti vinculis, ac restitutionibus obnoxia iustum regulariter valorem diminuere solet, decis.121.n.13.

Exactio præsumitur in vim præcedentis mandati, decis. 472. numer.7.

EXACTOR pecuniarum inquietantia non comprehensarum tenetur de illis rationem reddere, decis.366.n.1.

de Exactis administrator nullis etiam existentibus libris rationem reddere valet, decis.220.n.13.

Exactionis decimarum Testes vt probent quasi possessionem non est necesse, vt in quolibet actu exactionis earum fuerint præsentes, decis. 521.num.21.

EXAMEN.

Examen secundum super eisdem, vel nouis quando admittatur, decis. 394.n.9.& 10.

Examen cum requiratur pro forma, non statur attestationi Ordinarij, decis.84.n.8.

Examen præsentati semper debet fieri, licet notoriè esset idoneus, ibid. num.7.

Examen Testium nouum, nec admittitur in Curia, quando formiter processus fuit publicatus, decis.518.n.12.
Examen faciliùs denegatur, quando aliàs Testes fuerunt examinati super eadem materia, ibid.n.9.
Et didicita fuerunt attestata, decis.518.n. . .
Examen Testium in Curia non publicatur, ibid.n.6.
Examen nouum solet admitti in Curia ob legalitatem Procuratorum, ibid.n.10.
Examinati Testes conformiter de communi reputatione, ac mutuò inter fratres germanos tractatu deponentes fraternitatem regulariter probant, nisi eadem ex probatione omninò contraria excluditur, decis.37.n.1.
Examinati Testes ad perpetuam rei memoriam gradum probationis non constituunt, decis.16.n.18.
Examinati Testes nulliter, & inualidè sunt reijciendi, decis.72. num.61.
Examinatus Testibus ad perpetuam rei memoriam sine citatione partis non adhibetur fides, decis.349.n.4.
Examinati Testes ritè, & rectè, ac si cum citatione examinati fuissent, probant, decis.298.n.9.
Examinati Testes formiter in vno iudicio, probant etiam in alio, decis. 293.n.3.

EXCEPTIO.

Exceptio nullitatis non potest allegari ab eo, cuius fauore contractus non est nullus, decis.461.n.19.
Exceptiones, quæ non faciunt ad causam, sunt reijciendæ, decis.420. num.7.
Exceptio antiquorum fideicommissorum, cum de ijs non clarè docetur, & tamquam dubia altiorem indaginem requirunt, ad retardandam immissionem inepta censetur, decis. 22. numer.13.
Exceptio regulæ de annali stante nullitate tituli vnionis possessoribus non suffragatur, decis.307.n.17.
Exceptio rei non traditæ locatorem pro pensionibus agentem omninò repellit, decis.291.n.16.
Exceptio restitutionis fructuum non probata non attenditur, decis. 218.num.2.
Exceptio simulationis non releuat, si legitimè non probetur, decis.47. num.13.
Exceptiones, quæ ex ipso facto tolluntur, non sunt attendendæ, decis. 290.n.10.
Exceptionem in dicto, & in persona Testes singulares patientes non possunt iungi ad faciendam plenam probationem, decis. 404.num.14.
Exceptiones, quæ plenissimè fuerunt discussæ, & sedulo determinatæ, tunc amplius non sunt in dubium reuocandæ, decis. 260.num.17.
Exceptio de non iure petentis etiam in remedio adipiscendæ admitti debet ad immissionem impediendam, decis.293.n.4.
Exceptio non implementi Regimen à consequutione pensionum arcet donec restantario damni subsequatur, decis.291.n.14.
Exceptio conditionis indebitæ solutionis non potest germinare fructus loco damnorum si res de sui natura non est fructifera, secus quando est, decis.97.n.5.& 6.
Exceptio quod non constet Capitulum examine Testium fuisse citatum non admittitur, cum ob lapsum 30. annorum citationem interuenisse præsumatur, decis.227.n.5.& 6.
Exceptiones, quando sunt turbidæ, & altiorem indaginem requirentes, immissionem retardare non possunt, decis.42.n.13.
Exceptio pro melioramentis vt intret, quid impensum fuerit, & quid melioratum constare debet, decis.236.n.11.
Exceptiones Testium contra personas, & dicta, quando non releuent, decis.379.n.19.& 20.
Exceptio illiquida effectum obligationis Cameralis retardare non valet, decis.177.n.9.
Exceptio intimationis frustrà applicatur, cum eadem tamquam non profutura non sit necessaria, decis.242.n.15.
Exceptio illiquiditatis, & necessitatis liquidationis ob æs alienum, grauamina, & expensas, cessionario non obstat quo minus in bonis transactis succedat, decis.250.n.5.
Exceptio fideicommissi, quando non est vera, vel saltem turbida, iudicium executiuum retardare non potest, decis.31.n.8.
Exceptio transportationis Actorum, quando proceditur prout in prima instantia, non releuat, decis.247.n.29.
Exceptio fideicommissi turbida non retardat executionem obligationis Cameralis, decis.464.n.12.
Exceptiones Testium non admittuntur in materia, in qua proceditur per coniecturas, decis.420.n.17.
Exceptiones, quæ ex ipso facto tolluntur, non sunt attendendæ, decis. 196.n.10.
Dominij exceptio non admittitur in possessorio, decis. 533. numer.1.
Exceptio de iure tertij non est admittenda, decis.105.n.13.
Exceptio contra recognitionem non releuat, dum solutio ex publico Instrumento quietantiæ finalis apparet, decis.285.n.11.
Exceptionem personalem interesse in substantia Testium importat, ad quem effectum non datur remissoria, nec nouum examen conceditur, decis.122.n.5.
Exceptio bigamiæ tamquam requirens altiorem indaginem non impedit executionem obligationis Cameralis, decis.247.n.23.
Exceptio vnius regulam in non exceptis firmat, decis.134.n.6.
Exceptio melioramentorum potest impedire immissionem, decis.528. num.14.
Exceptio, *excepta pecunia*, licet firmet regulam in non exceptis ea tamen non dilatat, nec sub ea quæ de sua natura non sunt comprehendit, decis.282.n.3.
Exceptio rei non traditæ locatorem pro pensionibus agentem omninò repellit, decis.291.n.15.
Exceptio inuerisimilitudinis, & singularitatis contrà Testes obiecta non obstat, cum omnes pro exoneratione conscientiæ de certa scientia deponant, decis.211.n.13.
Exceptiones, quæ non faciunt ad causam, sunt reijciendæ, decis.420. num.7.
Exceptio non iustificata reum collitigantem non iuuat, cum ille intentionem suam plenè, & concludenter probare teneatur, decis.109. num.16.
Exceptio dilationis à nonnullis Creditoribus concessa, dum respicit exequutionem, in eo Iudicio est discutienda, decis.320.n.15.
Exceptionem alteri competentem Tertius, nisi eo volente opponere non valet, decis.257.n.8.
Exceptio efficit, vt numquam in assignatione veniant bona exceptuata, decis.411.n.10.
Exceptione sibi competentes non deducens, nec indebitam restitutionem pet creditores factam opponens, spontè soluisse censetur, etiamsi solutio ex mandato Iudicis facta fuisset, decis. 91. num.11.
Exceptio non implementi à debitore semper opponi potest, licet omnes exceptiones à dispositione statutaria, vel speciali conuentione etdem adimantur, decis.291.n.16.
Exceptiones detractionum illiquidæ, & altiorem indaginem requirentes immissionem fideicommissario retardare non valent, decis.277. num.20.
Exceptione melioramentorum opposita, retentio vsque ad integram illorum refectionem competit, aliàs deliberatio iniusta censetur, decis.149.n.12.
Exceptio turbida requirens discussionem ad impediendam immissionem hæredis scripti in Testamento minus apta redditur, decis. 163.num.1.
Exceptio altiorem requirens inspectionem in Iudicio immissionem ad causam piam facto admitti non debet, decis.99.n.10.
Exceptio doris Creditori anteriori non suffragatur, cum creditum Sorori cum omnibus Iuribus sibi competentibus cessisse appareat, decis. 230.n.5.
Exceptio simulationis maximè contra obligationem Cameralem non admittitur per satis leues coniecturas, decis.47.n.14.
Exceptio de executione in alienis bonis non verò hæreditarijs debitoris facta non subsistit, quando ex relatione executoris contrarium apparet, decis.71.n.2.
Exceptio, quando est clara, & prorsus exclusiua Iuris agentis, nullitatem detectam quilibet deducere potest, decis.257.n.10.
Exemptum se esse prætendens à suo Episcopo, quid ostendere debeat, decis.221.n.8.& 9.

EXCESSVS.

Excessus ex solutione consurgens extinctionem census inducit, decis.9. num.2.
Excessus, qui fuit de re maioris valoris admittitur in subhastatione facta ad fauorem tertij, qui iustum pretium deposuit, vt satisfacto Creditore residuum restituatur, decis.26.n.7.
Excessus quoad expensas iudiciales euitari non potest, cum refici non debeant, nisi quæ purè, & simpliciter attentata respiciunt, decis. 80.num.9.
Excessus contra claram Iuris dispositionem euidenter prædio magni valoris pro exiguo credito adiudicato apparet, decis. 26. num.6.
Excessus in mandato, de quo tempore, sit attendendus, decis.395.num. 10.& 11.
Excessus, quando non præsumitur, idem concludenter est probandus, decis.71.n.4.
Excessus probatio an ex bonis à Testatore cum hæredibus grauatis in communi possessis resultet, decis.310.n.20.
Excessus petitionis petenti officere non valet interpellatione ad normam ad Capitulorum, & Instrumenti dotalis procedente, decis. 357.num.3.
EXCESSIVITAS deliberationis non vitiat executionem mandati, decis.218.n.2.
Excessiua exequutio non dicitur, nisi excessus ab allegante plenè, & concludenter probetur, decis.310.n.19.

EXCLVSIO.

Exclusio extraneorum temporalis, donec extarent descendentes non admittitur cum huiusmodi interpretatio voluntati cedentium resistat, decis.175.n.15.
Exclusio Religiosorum, quando non fit ex causa conseruandæ agnationis, & familiæ tamquam improba, & illicita reijcitur, & pro non scripta habetur, decis.245.n.11.
Exclusio fœminarum cum verbis, *per niente*, operatur earumdem exclusionem in omni casu, & tempore, decis.422.n.8.
Quod declara, vt n.9.
Exclusus propter masculos debet admitti, illis deficientibus, decis.39. num.20.
Exclusio viro, censetur etiam omne, quod venit in consequentiam, decis.70.n.48.
Exclusio ab hæreditate ad fauorem alicuius facta, numquam locum habet, nisi ille alter cum effectu obtineat hæreditatem, decis.39. num.17.
Exclusio fœminarum desumitur ex verbis, *Femine per niente*, in parte dispositiua Testamenti, decis.519.n.8.9.10.11.& 12.

Exclusio facultatis quoad exactionem Capitalis controuersi census, ex manifesta diffidentia Constituentis erga Procuratorem euinciiur, decis.27.n.22.

Exclusio fœminæ conditionalis eum sit, an eadem ante euentum conditionis hæreditatem adire possit, decis.200.n.17.

Exelusio ab hæreditate facta à Testatore de aliquo aliud est, si facta sit simpliciter, & aliud si reperiatur facta in concursu, decis. 39. num.9.

Exclusus reputari debet, ac si ortus non fuisset, nec in rerum natura existeret, decis.309 n.3.

Exelusio Testatoris expressa requiritur ad impediendam temporalem commoditatem, durante vita professi, decis.57.n.10.

Exclusione fœminæ in suspenso stante, donec à fratre docetur, vel ille in mora Iudiciali constituatur, hæreditas intereà apud masculum remanet, nec fœmina adire potest ne statuto fraus fiat, decis. 200.n.18.

Exclusio filiæ sufficienter dotatæ exclusionem neptum quibus non fuit prouisum, non arguit, decis.57.n.12.

Exclusus à fideicommisso censetur etiam exclusus à Iurepatronatus, decis.64.n.3.

Exelusus à successione, & hæreditate vti talis ad illam aspirare non potest, decis.309.n.2.

Exclusus professus non censetur, sed ad portionem hæreditatis cum alijs cohæredibus admittitur, nisi de voluntate Testatoris in contrarium constet, decis.57.n.4.

Exclusus à successione, quando quis est ex quo multi sunt vocati, si isti contemplati non adiunt, ille non censetur exclusus, decis.29. num.12.

Exclusus primogenitus ab initio non comprehenditur sub conditione deficientiæ filiorum, decis.20.n.29.

ad Exclusionem fœminarum illarumque hæredum præsentatio facta Iurispatronatus in masculis non consolidat nisi fuisset hanc intentionem præsentantium illamque compatronis innotuisse doceatur, decis.272.n.17.

Exclusio primogeniti, quando est amplissima ab ea non est recedendum, dum Testator nullum casum admissionis excipiens de perpetua exclusione intellexisse præsumitur, decis.309.n.6.

Exelusio fœminarum propter masculos respicit commodum dumtaxat fratrum eiusdem matrimonij, non autem vterinorum, vti alterius familiæ, & agnationis, decis.128.n.5.

Exclusio filij episcopi cui legitima solum relicta fuit, exclusionem aliorum quibus nullatenus prouisum fuit, non inducit, decis.57. num.11.

Exclusio Religionis, & Religiosorum ab hæreditate causa conseruandæ agnationis, & familiæ, vt plurimum fieri solet, decis.248. num.7.

Exclusus quis censetur ab hæreditate, iuxtà terminos consideratos ab ipso Testatore excludente, decis.39.n.22.

ad EXCLVDENDVM consensum à ratificatione, protestationes quamuis extraiudiciales suffragantur, decis.211.n.20.

EXCITATIO belli generalis, vt Conductor vectigalium administrator euadat ex lege Capitulorum exigitur, decis.177.n.5.

EXCIPIENS tenetur probare suam exceptionem, decis.509. num. 14. ibid.

E X C V S A T I O.

Excusatio, quando est iusta, attendenda est, & excusat, decis.158. num.12.

ad Excusandam donationem paupertas sine solemnitatibus non attenditur in ordine ad statum personæ, sed præcisè, & absolutè talis esse debet, ob quam Pater filias dotare nullo modo, decis. 145. num.16.

Excusatio dicenda est iusta dum est canonizata per sententiam, decis. 158.num.13.

Excusare ignorantia solet, decis.176.n.6.

ad Excusandam. donationem paupertas sine solemnitatibus non attenditur in ordine ad statum personæ, sed præcisè & absolutè talis esse debet, ob quam Pater filias dotare nullo modo potest, decis. 145.num.16.

Excussionem fideiussor principalis debitoris formalem opponere potest, decis.184.n.4.

E X E C V T I O.

Execntio facta à creditore super perceptione fructuum, quando non subsistat, decis.525.n.2.

Executio in bonis alterius quam debitoris non substinetur, decis.339. num.1.

Executio & possessio non consideratur non adimpleta conditione annexa, decis.197.n.7.

Executio pro credito dotali ex dispositione statuti Vrbis etiam contra tertium possessorem competit, decis.149.n.4.

Executio contra tertium possessorem vineæ sub directo dominio Ecclesiæ existentis nullitatem deliberationis manifestè includit, ibid. num.3.

vt Executioni mandentur literæ Apostolicæ quando sunt iustificatæ, iuri congruum est, decis.71.n.2.

Executionem faciendam clausula cum facultatem manutenendi quem de iure impedit, iam autem factam non reuocat, decis. 75. num.9.

Executio non competit contra bona directo dominio Ecclesiæ subiecta, decis.149.n.5.

Executio obligationis Cameralis per turbidas exceptiones retardari non debet, decis.113.n.11.

Executio facta in bonis alterius, quam debitoris, remanet nulla, decis. 424.num.5.

pro Executione stat præsumptio, decis.424.n.6.

Executione principalibus literis competente vulnerata, vulnus subrogationi gratiosæ postmodum expeditæ inflictum non censetur, decis. 422.n.7.

in Executionem mandati executiui formam datam non seruans dicitur esse clarè in mala fide, decis.537.n.4.

Executio subrogationis gratiosæ vnio quando est turbida, retardari non potest, decis.307.n.9.

Executionem tertius super prædio, an valeat impedire, decis. 432. num.8.

Executio impedita, vel alio modo retardata credita, & iura non tollit, quæ ante sententiam executionem paratam habebant, decis. 166.num.9.

Executionem non meretur sententia, quando est euidenter iniusta, & sic non est disputandum de vi Constitutionis Ægidianæ, decis. 418.num.12.

Executio super bonis donatis penes tertium existentibus, non substinetur, decis.339.n.2.

post Executionem sententia ex prioribus actis iustificatur, etiam quando de illius executione, seu confirmatione agitur, decis.36. num.4.

Executioni mandari non debent literæ Apostolicæ, quando non sunt iustificatæ, decis.27.n.1.

Executionem creditor potest facere super commoditate percipiendi fructus, decis.525.n.1.

in Executione bonorum, mala fide dicitur facta dum non fuit seruata forma mandati, & ex quo augeatur, decis.537.n.5.

Executioni demandari non potest mandatum euidenter excessiuum, decis.451.n.16.

de Executione exceptio in alienis bonis non verò hæreditarijs debitoris facta non subsistit, quando ex relatione executoris contrarium apparet, decis.79.n 2.

Executionem literæ Apostolicæ, nisi iustificentur, non merentur, decis. 380.num.2.

Executioni vlteriori non est locus, & sic inualida esset subhastatio, dum executio est nulla, decis.424.n.9.

E X E C V T I V E.

Executiuè non potest procedi dum fuit inita transactio super contractu executio, & ea non fuit rescissa per tres sententias conformes, decis. 523.num.3.

Executiuè potest procedit contra obligatum in forma Camerali, decis. 13.num.5.

Executiuè agi non potest super bonis sub directo dominio Ecclesiæ vigore statuti Vrbis, decis.228.n.3.

Executiuè proceditur contra obligatum in forma Cameræ, decis.462. num.1.

E X E C V T O R.

Executor immittendo aliquem in possessionem cum clausula, amoto quolibet illicito &c. dicitur executor mixtus, & non merus, decis. 433.num.18.

Executor dispositionem fundatoris immutare non potest, nec inferre præiudicium successoribus per ipsum præcisè vocatis, decis.136. num.4.

Executor contradictore non existente præsumitur se extraiudicialiter informasse, decis.480.n.4.

Executor mixtus, debet procedere iudicialiter, cum citationibus &c. decis.433.n.19.

Executoribus fides est adhibenda, cum dispositio dubia ex duobus testibus declarationem assumere valeant, decis.156.n.7.

Executoriales literæ, quando pluries fuerunt parti intimatæ, & semper verbis, sed non factis fuit paritum eò magis relaxanda est declaratoria, decis.146.n.12.

E X E M P T I O.

Exemptionem per Priuilegij, quidquid non admittitur censetur Episcopo loci reseruatum, decis.79.n.32.

Exemptio à solutione decimarum nisi cum maxima difficultate à Sede Apostolica concedi non solet, decis.24.n.4.

Exemptionum priuilegium quando incipit esse damnosum, & Ecclesiæ cui debentur enorme infert præiudicium, ipso iure reuocatur, decis. 24.num.2.

Exemptio priuatiuè concessa quoad Ecclesiam principalem censetur concessa etiam quoad membra, decis.493.n.1.

Exemptionis à iurisdictione Episcopi Abbas quando nititur speciali priuilegio, non est amplius de illis qui includuntur in Iuris, & Concilij dispositione, vt eiusdem ordinariæ iurisdictioni subiaceat, decis. 225.num.5.

Exemptio à iurisdictione Ordinarij in necessarium antecedens existentiam in Diœcesi præsupponit, decis.274.n.8.

Exemptio quando habet tractum successiuum, & maximum Ecclesiæ, & successoribus affert præiudicium, nullatenus sustinetur, decis. 224.num.9.

Exemptionem Locis Religionis Hierosolymitanæ à iurisctione Ordinariorum Constitutiones Apostolicæ concedentes declarantur, decis. 391.num.3.

Exemptio generalis loquendo de decimis, tantummodò de extraordinarijs, & temporalibus intelligitur, decis.97.n.10.

Exemptionem veram, & realem ab iurisdictione Episcopi, quando dicendum est, quod Papa alicui voluerit concedere, decis.70. numer.29.

Exemptio simplex territorium separatum in præiudicium Ordinarij non facit, decis.334.n.20.

in Exemptionem priuilegia, quæ sonant quo ad aliquam personam, non extenduntur vltra eam, decis.72.n.43.

ex Exemptionis sola concessione ad distinctionem Territorij inferri non potest, decis.79.n.31.

Exceptiones, quæ possunt opponi contra cedentem contra Cessionarium obstant omnes, decis.400.n.29.

in Exemptos Ordinarij non possunt exercere suam iurisdictionem, decis.391.n.10.& 11.

Exemptiuum priuilegium particulare à decimis, si non communicetur in specie, tunc exemptio à decimis Ecclesiæ præiudicialis sub generalitate verborum concessa non censetur, decis.24. num.8.

Exemptus quando quis est à Iurisdictione Ordinarij, tunc ei non datur manutentio ad actus exercendos suæ iurisdictionis, decis. 390.num.5.

Exemptus vt quis dicatur à iurisdictione sui Episcopi, quid requiratur, decis.221.n.3.

E X E C V T I O.

Exequatur contra personam, & bona propria hæredis datur non reddita ratione hæreditatis, decis.499.n.9.

Exequutata bona mobilia propria possidentis præsumuntur, decis.340. num 5.

Exequutionem paratam mandata de subrogando, illis iustificatis habent, decis.405.n.2.

Exequutio monitorij ad causandam malam fidem propter inhibitionem insertam absque alia reproductione sufficit, decis.288. num.17.

Exequutores Testamentarij facta vna declaratione non possunt ex interuallo variare, decis.345.n.7.

Exequutio literis Apostolicis iustificatis denegari non solet, decis.322. num.2.

Exequutio excessiua non dicitur, nisi excessus ab allegante plenè, & concludenter probetur, decis.310.n.19.

Exequutioni sententiæ, quando sunt conformes, validæ, & iustæ, sunt demandandæ, decis.54.n.1.

Exequutori clausula, sine præiudicio literarum Apostolicarum cum præseruet facultatem exequendi non obstante Iudicio Ordinario in Rota introducto, gesta per eumdem attentata dici non possunt, decis. 56.num.11.

Exequutioni debitæ gratia quando fuit demandata, id operatur, vt omnia fuisse iustificata præsumantur, decis.414.n.9.

ab Exequutione literarum Apostolicarum non datur appellatio, decis. 73.num.8.

Exequutio vlterior, stante nullitate prioris exequutionis, per viam subhastationis fieri non potest, decis.340.n.8.

Exequutioni subrogatio gratiosa celerius est demandanda, decis. 322. num.3.

Exequutoribus facultas delata eligendi extraneum in Cappellanum amouibilem ancipitem Testatoris dispositionem declarat, decis.150. num.9.

Exuquutio literarum Apostolicarum, an ab A.C. possit retardari, decis. 322.num.4.

Exequutio consummata in præiudicium possessionis apprehensæ retrotrahi non potest, decis.310.n.26.

Exequutio Breuis prætextu exceptionis turbidæ retardari non debet, decis.260.n.25.

Exequutio stante nullitate mandati excessiua censetur, decis. 340. num.1.

Exequutorialium literarum tenor est attendendus, ad effectum præstandæ obedientiæ, decis.246.n.5.& 6.

Exequutorum relationibus standum est, in ijs præcipuè quæ ad eorum effectum spectant, decis.188.n.10.

Exequutio Breuis in reseruatione fundati vacat, probatio talis esse debet vt indultum omninò excludat, decis.260.n.27.

Exequutore extraiudicialiter procedente, transportatio actorum non existentium fieri non potest, decis.292.n.11.

Exequutor non citato possessore procedens, illum sua possessione priuare non potest, ibid.n.5.

Exequutio contra formam decreti facta in totum corruit, decis.340. num.4.

Exequutio facta in bonis alterius, quàm debitoris non sustinetur, ibid. num.7.

Exequutori statum à Testatore præscriptum immutare, illiusque mentem in præiudicium alterius transgredi non licet, decis.217. num.5.

Exequutoriales literæ, si iubeant alicui Ecclesiæ, vt recognoscat aliam Ecclesiam in Cathedralem vt dicatur eis paritum, est necessarium factum recognitionis, decis.246.n.10.

E X E R C I T I V M.

Exercitium iurisdictionis continuatum, quid operetur, decis. 20. num.56.

Exercitium continuatum omnium actuum vtriusque legis actualem possessionem iustificat, decis.333.n.11.

Exercitio curæ animarum cum necessitate residendi cessante, Commendatarius cum possessione vnius aliam Parochialem consequi, & retinere potest, decis.37.n.7.

Exercitium continuatum actuum Iurisdictionalium situationem concludenter iustificat, decis.334.n.11.

Exercitium cambij, etiam cum maiori principalis detrimento eligi non prohibetur, decis.234.n.15.

pro Exercitio omnium actuum Parochialium Parochus intra fines Parochiæ suæ ex iure communi fundatam intentionem habet, decis. 231.num.2.

contra EXHIBENTEM notula diuersa plures habens in se defectus argumentum præbet, decis.451.n.13.

EXHÆREDATÆ Fœminæ quando non sunt sed agnitæ, tamquam in suas, & honoratæ titulo institutionis, statutum excludens ab intestato ad casum conditi Testamenti non extenditur, decis.128. num.13.

in Exhibitione tituli deficiens licet super titulo sit audiendus, non tamen habetur pro legitimo contradictore, nec impedit quo minus iudicium à subrogatione proueniens exequutiuum remaneat, decis. 254.num.10.

Exhibitio librorum, quod in aliquo casu omninò sit necessaria quando non sit dubitandum, decis 31.n.13.& 20.

E X I S T E N T I A.

Existentia fideicommissi ex Testamento non cancellato, nec in aliqua sui parte vitiato optimè probatur, decis.277.n.2.

non Existentiæ Collegiatæ iustificationi intra limites Diœcesis non est insistendum, dum adsunt resolutiones Rotales, quæ contrarium supponunt, decis.120.n.11.

Existentia lineæ semel probata, onus iustificandi per indubitatas probationes inuestitos sine filijs, & descendentibus obijsse, ad deuolutionem agenti incumbit, decis.227.n.20.

Existentia bonorum Monasterij intra fines Diœcesis cum perceptione Decimarum ex confessione ipsius Prioris, Archiuistæ, & aliorum probata, Capitulo manutentio omninò debetur, decis. 97.num.23.

per Existentiam vnius filij conditio, si quis non decesserit sine filijs expirat, decis.39.n.3.

Existentia bonorum liberorum, quando agitur de dote tam soluta ex fideicommisso non soluenda à fideicommissarijs concludenter est probanda, decis.332.n.11.

Existentiam antecedentis possessionis, deliberatio subsequuta pernecessè præsupponit, non secus ac priuatio habitum supponit, decis. 149.num.1.

Existentia Iuspatronatus contra prouisum Apostolicum plenè est probanda, decis.323.n.1.

Existentia eius, qui fuit exclusus ab hæreditate ab ipso Testatore non facit deficere conditionem, si sine filijs, decis. 39. num.8.

Expeditio literarum subrogationis gratiosæ non suffragatur nisi eadem coram executore exhibitas fuisse, & de eius manu possessionem assequutam ostendatur, decis.254.n 15.

Expeditio literarum subsequuta post obitum Pontificis sub quo Breue emanauit, an inefficax dici mereatur, decis.223.n.16.

E X P E N S Æ.

Expensæ in honorario Aduocatorum, & Procuratorum, mercede Notarij, & Copistæ tamquam verisimiles sunt reficiendæ, decis. 112.num.1.

Expensæ pro infirmitate in consideratione non veniunt, cum similes impensæ, quæ fato, vel casu fiunt nullo modo repetantur, decis. 117.num.14.

Expensæ quæ fiunt in hospitio quando non probantur, Iudex ex conuenientia illas taxabit, ibid.n.13.

Expensæ pro honorarijs Patronis, Aduocatis mercede Copistæ, etiam extraiudiciales tamquam damna, & interesse in Iudicio Rotali integræ reficiuntur, decis.80.n.7.

quoad Expensas iudiciales excessus euitari non potest, cum refici non debeant, nisi quæ purè, & simpliciter attentata respiciunt, ibid.num.9.

Expensæ verisimiles licet sine vlla quietantia, aut Testium interuentu fiant, de ijs tamen ex actis ipsis, & diuturnitate litis constat, decis.117.n.2.

Expensæ pro tuenda nominatione ad fauorem præsentati, ad ipsum præsentatum non autem ad fideicommissarium præsentantem spectant, decis.72.n.6.

Expensæ, vt reficiantur in simili casu, easdem verisimiles esse, & coniecturales arbitrio boni viri sufficit, decis.117.n.3.

Expensarum Taxatio ex Rotæ arbitrio pendere solet, ibid.n.12.

Expensæ non necessariæ, sed merè voluntariæ, & superfluæ refici non debent, ibid.n.4.

Expensæ ad quam summam sint reficiendæ, decis.431.n.9.

Expensæ à quo præsumantur factæ, ibid.n.13.

E X P R E S S I O.

Expressio actuum visitationis, & cognitionis causarum nihil concludit, cum visitationes Episcopo tamquam Sedis Apostolicæ delegato ex dispositione Conc. Trid. permissæ censeantur, decis. 225.num.19.

Expressio relatiua ad alium actum dicitur habere qualitatem actu resultantem, decis.449.n.5.

Expressio mixturæ nisi specificè fiat, Papam derogare voluisse non censetur, decis.332.n.17.

Expressio Castri in fideicommisso facta sicuti inducit Testatorem id voluisse grauare, ita alia bona donata pariter comprehendere voluisse sub vniuersali bonorum institutione dubitari nequit, decis. 134.num.16.

Expressio, quando fuit facta, seu concepta absque vlla dictione taxatiua censetur repetita ad maiorem demonstrationem, nec excludit onera supra expressa, decis.377.n.25.

Expressio nominis hæredis in principio adiecto posteà nomine proprio filij facit, vt non admittatur hæres nisi sit descendens, nec descendens nisi sit quoque hæres, decis.209.n.12.

Expressio masculinitatis importat prædilectionem sexus, non autem rationem conseruandi agnationem, decis.463.n.3.

ex Expresso omne, quod habetur pro expresso, & specificato dicitur, decis.260.n.10.

Expressio beneficiorum in specie, & obligatio vna eademque ora-

ratione concepta operantur, vt verba taxatiuè stare dicantur, decis.65.n.4.
Expressio proprij nominis facit cessare transmissionem, decis.121. num.16.& 17.
Expressio in principio facta dum stat demonstratiuè, non operatur quin actus validiori modo sustineatur, decis.74 o 8.
Expressio aliqua facta in genere, nisi deducatur in specie non iuuat, decis.452.n.10.11.& 12.
In Expressione causæ fructuum error non obest, quoties depositum tum respectu sortis tum respectu fructuum integrum esse dignoscitur, decis.19.n 5.
Expressio Concreditorum stantibus cessionibus factis ad cautelam, quę nocere non debet facta præsumitur, decis.288.o.13.
Expressa nocet, non expressa non nocent, decis.31.n.8.
sub Expressione falsa, quæ fuerunt obtenta, non releuant, decis.3 ta. num 16.

E X T E N S I O.

Extensio relicti fauore quidem piæ causæ de persona ad personam permittitur, non autem extensio conditionis de casu ad casum, decis. 154.num.25.
Extensio in conditionibus voluntarijs fit de vno casu ad alterum, ex mente, & voluntate Testatoris, decis 98.o 14.
Extensionem statuta correctoria de persona ad personam non admittuntur, sed liberaliter & ad limites verborum intelligi debent, decis. 342.oum.6.
Extensio de casu ad casum in conditionibus voluntarijs non fit cum attendatur merum factum, decis.406.n 7.
Extensio de casu ad casum ex identitate, vel maioritate rationis non admittitur, quando expressa Testatoris verba resistunt, decis. 124 num.17.
Extensio de casu ad casum in odiosis, & præiudicialibus non admittitur, decis.57.n 5.
Extensio de casu expresso ad casum omissum ex identitate rationis non admittitur, decis.154.n.8.
Extensio in pœnalibus in dubio non fit, decis.455.n.15.
Extensio in correctorijs de iure non admittitur de casu ad casum, decis. 383.n.25.

E X T I N C T I O.

Extinctio Census quomodo, & quando admittatur per compensationem, decis.435.n.3.4 & 5.
Extinctio, quando fit pro summa considerabili creditor ad recipiendam sortem minutatim compellitur, decis. 194 n.13.
ab Extinctione debitorum vtilitas deducta non sustinetur, dum ea eorum nullitate prius oppositum non fuerat, decis.139.n.10.
Extinctio census, vt inducatur, assignatio bonorum pro sorte & fructibus necessariò requiritur, decis.71 n.11.
Extincto pacto per obitum filij primum inuestiti sine filijs concessio terminata remanet, decis.175.n.2.
Extinctus Census dum fuit præcedente disdicta, & legitimo deposito, perperam agitur contra Censuarios, decis 15.n.10.
Extinctio Census per conuentionem quomodo sequatur, decis. 435. num 2.
Extinctio census respectu Debitoris pluribus modis fieri potest, decis. 311.num.8.
Extensio de casu ad casum ex identitate rationis fieri an possit, decis. 49.num.15.
Extinctio per oblationem sortis Census non dicitur facta per debitorem, sed requiritur ipsa solutio, decis.403 n.15.
Extinctus Census, dum fundus ad manus creditoris peruenit censetur, decis.167 n.9.
Extinctus Census, vt dicatur requiritur actuale depositum sortis, decis. 493.n.16.

E X T R A N E V S.

ad Extraneos emphyteusis ecclesiastica regulariter non transit, decis. 363.n 5.
ad Extraneos concessio vbi semel transit semper hanc qualitatem retinet, decis.114.n.9.
Extranei non debent esse melioris conditionis, quam ipsi hæredes sanguinis, decis.97 n.15.
Extraneorum exclusio temporalis, donec extarent descendentes non admittitur cum huiusmodi interpretatio voluntati cedentium resistat, decis.171 n.15.
Extraneus intelligitur omnis citra Parentem, qui per virilem sexum ascendens personam dotantem in potestate habet, decis. 159. num.25.
in Extremitate folij partita adnotata, & registrata quod in albis relinqui solet, falsitatis arguitur, decis.59 n.6.
Extraneis probatis immissio in Saluiano non denegatur, decis.350. num.1.

F

F A B R I C A.

Fabrica facta super domo fideicommissaria dicitur libera, decis.464. num.2.
Fabrica S. Petri fideicommissa particularibus personis relicta non potest sibi applicare, decis.172.n.1.
Fabricæ S. Petri specialiter duæ sententiæ habent vim trium, ibid. num.2.

F A C T V M.

Facta in accessorija non alterant principalem dispositionem, decis.429. num.24.
Facta in codicillis perinde habentur, ac si in Testamento facta essent, decis.160.n.10.
Facta ab aliquo ex proprio capite, alteri non præiudicant, decis.70. num 71.
in Facto subsistere centenaria præscriptio, vt suus operetur effectus, debet, decis.319.n.19.
ex Facto Procuratoris substituti principalis non obligatur à non habente facultatem substituendi, decis.438.n.3.
Facti diuersitas diuersum requirit consilium, & iuris dispositionem, decis.467.n.2.
ex Facto Notarij, seu alterius, pro ipso absente stipulantis, decis.446. num.10.
in Facto, ea quæ non subsistunt, non iuuant, decis.221.n.23.
pro Facto filij accipientes, quod erat faciendum, & positionem pro substitutione in huiusmodi fideicommissis, ac si parentes non extitissent succedunt, decis. 135 n.5.
Facto contraria protestatio non debet esse, decis.432.n.4.
in Facto oppositiones, quæ non subsistunt, non releuant, decis. 3. num.24
ex Facto declaratio, quæ resultat est potentior ea, quæ prouenit ex verbis, decis.345.n.9.
Facto, vbi opus est non sufficiunt verba, decis.246.n.2.
in Facto, quæ non subsistunt non suffragatur, decis.416.n.8.
Facti alieni promissio quid importet, decis.436.n.11.& 12.
aduersus Factum Iudicis nulliter possidentis manutentio est concedenda, decis.506.n.2.
Factum alienum obligatio concernens resoluitur in simplices diligentias, decis.470 n 10.& 11.
Factum de licentia alterius probat fieri non posse, decis. 493. num 6.
Factum attenditur nudum in conditionibus, quæ à mera voluntate Testatoris pendent, decis.39.n.6.
Et sufficit semel extitisse tantum, etiamsi deinde non duret, ibidem.
Factum, quando aliquid est ad certum effectum, non debet contrarium operari, decis 379.n.18.
Factum nudum in conditionibus voluntarijs attenditur, nec inuestiganda est ratio motiua Testatoris quare magis in vno casu quàm in alio disposuerit, decis.154.n.2.
Factum nudum in fideicommissis inspicitur, nec quæritur ratio cur in vno potius quam in alio casu Testator disposuerit, decis.279. num.18.
contra Factum matris, filij ex propria persona venientes, quæ ipsorum ius in renunciatione non deduxit, non veniunt, decis.265. num.30.
Factum de preterito exquirens perfectionem de futuro legi nouiter editæ subiacet, decis.10.n.3.
Factum in conditionibus voluntarijs merum attenditur, licet iuris effectum non sortiatur, decis.265.n.14.
Factum non præsumitur nisi probetur, decis.415.n.11.
Factum per errorem, quando aliquid fuit constito de eo, non præiudicat, decis.111.n.23.
Factum nudum, & simplex existentia personæ in conditionibus ad exclusionem substituti sub conditione vocati attenditur, decis.370. num.12.
Factum nudum est attendendum, decis.54.n.28.
Factum defuncti præiudicat illius hæredibus, decis. 464. num.6. & 7.
Factum verba quæ supponunt, nullam induunt dispositionem, decis. 54.num.36.
Factum matris filijs vti ex propria persona independenter à iure matris venientibus nocere non potest, decis.265.n.16.

F A C V L T A S.

Facultas stante re integra antequam eadem facultatarius vsus fuerit, à concedente limitari, & ad summam minorem restringi potest, decis. 355.num.3.
Facultas ex, relsè concessa arguit illius derogationem per priua, decis. 429.num.10.
Facultas adeundi hæreditatem est quid minimum, decis. 189. num 2.
Facultas concessa alicui, per modum præcepti aliud, aliud si per modum præceptiuum, ibid.n.8.
Facultas concessa alieni per viam legati est reuocabilis, ibidem num.9.
Facultas testandi conditionalis non suffragatur non impleta conditione, decis.445.n.13.& 14
Facultas alienandi concepta per clausulas quidquid placuerit faciendum, & alias *a lor piacere* per quid differant inter se, decis. 171. num.3.
Facultatem Præpositi vtroque mandato inspecto ad retrouenditionem constituti eosus insufficientem fuisse probatur, decis.226. num 9.
Facultas exequutoribus delata eligendi extraneum in Cappellanum amouibilem ancipitem Testatoris dispositionem declarat, decis.156. num.7.
Facultates alicuius Ciuis in Ciuitate parua, facile est, scire, decis.379. num.10.
Facultas simplex, quamuis data in contractu irreuocabili; tamen ea, quando est res integra, retinet naturam reuocabilitatis, decis. 189.num.13.

Facul-

Faculras conferendi Cardinali Indultatario impettita benaficia quotumcumque Officialium comprehendit, decis. 266. n. 5.

Facultatem exequendi elausula, sine præiudicio literarom, præseruat executori in literis deputato, non obstante iudicio ordinario in Rota introducto, decis. 56. n. 3.

Facultas mandati in dubio semper in fauorem mandantis, ac secundum illius mentem interpretari debet, decis. 27. n. 16.

Facultas mandati ad transigendum in præiudicium constituentiom extendi non potest, & excessus in tali casu ijs non præiudicat, decis. 109. num. 12.

de facultate nominandi distinctio fit ad cognoscendum, an talis facultas sit transitoria ad hæredas, an varò personalis, decis. 355. num. 19.

Facultatem Patre dante expendendi noman suum in negocio, bona eius hæreditaria obligata remanent, ne contrahentea sub fide publica daeipiantur, decis. 3 to. n. 6.

Facultatem legitimato adimit, elausula sine præiudicio venientinm ab inteltato, redarguendi tastamentum paternum ex nullitate, decis. 312. oum. 31.

Etiam ex eausa præteritionis filij, ibid.

Faculras declarandi non interat dum res non est amplius integra, & post longum tempus, decis. 5 16. n. 12.

Facoltas testandi superueniens non validat Testamentum anteá factum, decis. 444. n. 12.

Facultatam Testator potest dare hæredi capiendi possessionam propria auctoritate, & sine citatione, dacis. 76 n. 25.

Facultas liberandi bona emphyteutica inuestitia concessa, & temporis prorogatio contra formam primarum inuestituratum, tamquam Ecclesiæ valdè nociua non adhibitis necessarijs solemnitatibus apponi non debet, decis. 191. n. 8.

ex Facultate Tutricis consulendi peritos penitus remouetur ignorantia, decis. 19. n. 8.

Facultas licet inhæreat contractni donationis irreuocabili, naturam tamen irreuocabilem non assumit, decis. 355. n. 4.

Faculras alienandi censetur concessa instituto hæredi, dum Testator aliquem substituerit in bonis quæ aderuot da tempore mortis instituit, decis. 39. n. 35.

Facultas data alicui, quando satis per se clara est, non est de ea dubitandum, decis. 234. n. 23.

Facultas libera ad libitum hæredis præsefert absolutum dominium in hæreditate, decis. 171. n. 15.

Facultas continens interesse tertij non infirmatur à contractu, cui inest, nec irreuocabilis euadit, decis. 355. n. 7.

Facoltas simplex concessa alicui, quid importet, decis. 189. numer. 1.

Facultas simplex, quando non est daducta ad actum, potest reuocari, ibid. n. 18.

Facultas mandati in dubio semper in fauorem mandantis, ac secundum illius menta interpellari dabet, decis 27. n. 16.

Facultatam hæres liberam habens in bonis, non obstante fideiaommisso censetur etiam illam habere in bonis etiam fideicommisso suppositis, decis. 170. n. 15.

Facultas libera disponendi de hæreditate ad absolutum illius dominium refertur, decis. 71. n 4.

Facultas eapediendi literas in forma gratiosæ subrogationis ad gratiam principalem accessoriè datur, decis. 254. n. 14.

Facultas locatori delata vectigalia persemetipsum gubernandi in casu quo eadem à Conductore administratorio Iure exerceri nollet, ex non vsu Regiminis expirasse censetur, decis. 177. num. 7.

Facultas extinguendi census dum non comprehenditur in facultate generali mandati, tamquam res diuersa ad illam inferri non potest, decis. 27. n. 14.

Facnltas distrahendi nisi cum solemnitatibus da Iure requisitis non intelligitur, decis. 370. n. 14.

Facultatis exclusio quoad exactionem Capitalia controuersi aensus, ex manifesta diffidentia constituantis erga Procuratorem euincitur, decis. 27. n. 22.

Facultatis omnia in ordine ad concedentem, & ad rem ipsam nullatenus censantur, decis. 355. n. 12.

Facultatum communicatio, quando adest in commissione Rota via exequutiua procedere potest, decis. 157. n. 7.

Facultas cambiandi, quod fuerit ampla, e a quo benè ostendatur, decis. 413. n. 11.

Facultatem Procuratoris ad solos fructus census fuisse restrictam, quomodo probatur, decis. 27. n. 5.

Facultas testandi in donante firma remanet cum certa bona ad pios vsus dastinauit, decis. 106. n. 6.

Fatultatem optandi indultum aoncedena non solum præbendas temporales, sed Canonicatus, Dignitates, & titulum spiritualem includit, decis. 127. n. 23.

Facultatem fratri Statutum Perusinum concedit mulierem non dotatam moriente Patre iuxta conditionem personæ, & qualitatem bonorum dotare, eaqoe dotata vel promissione dotis facta à successione excluditur, decis. 200. n. 1.

Facultas per viam legati concessa naturam legati reuocabilem semper retinet, decis. 355. n. 17.

de Facultatibus suis homines amplius quàm ijs est sæpenumerò spetant, decis. 253. n. 11.

Facultas Procuratori si detur in aliquo negotio faciendi modo, & forma prout ipse voluerit, id intelligitur, pro vt congruit negotio, & voluntati principalis, dacis. 386. n. 24.

Facultas ex Constitutione Pij V. Patribus Iesuitis ad effectum redimendi censos, etiam plurium annorum præscriptione extincti, in qoantum extenditur, decis. 256. n. 4.

Facultas data Hæredibus disponendi ad eorum libitum reddit dispositionem illorum validam, decis. 493. n. 1.

Facultates A.C. Rotæ tributæ aum claosola Quatenus de Iure, intrant si de iure eis sit locus, decis. 471. n. 1.

Facultas liaat inhæreat contractui donationis irreuocabili, naturam tamen irreuocabilem non assumit, decis. 355. n. 4.

Facultas simplex dum non est, nisi simplea potentia acquirendi, nullum omninò Ius tribuit, ibid. n. 15.

Facultas expediendi literas in potentia non prius quam facta sit expeditio ad actum reducitur, illisque non expeditis nihil tribuit, decis. 254 num. 13.

Facultas disponendi aliquid ad certum, & determinatum effectum censetur ad arbitrium boni viri permissa, decis. 171. n. 14.

Facultas continens interesse eorum, qui principalitar contrahunt, tamquam in eosdem directa irreuocabilis censetur, decis. 355. num. 6.

Facultas in mandato procuræ contenta, exigendi fructus, cedendi Iura, recipiandi deposita &c. vti & elausula, cum libera, an ad extinctionem census conualidandam sufficiat, decis. 27. n. 10.

Similes clausulæ in quantum operantur, ibid. n. 11.

Facultas ad libitum disponendi cum primogenitura & fideicommisso incompatibilia existit, decis. 371. n. 7.

Facultas redimandi census non subsistit, cum inter vnam, & alteram conuentionam pluta pacta intermedia in personam Creditoris, & Debitoris directa appolita leganiur, decis. 226. n. 6.

Facultas liberè disponendi de Religionis bonis Abbati, & Capitulo Generali Ordin. Cistercienſi à Sixto V. concessa fuit, decis. 62. num. 10.

Facultas nuda & simplex facultatario nullum ius tribuit, nac dicitur esse in bonis eius cui tribuitur, decis. 355. n. 1.

Facultatis omnia antequam acceptentur respectu donatarij dicuntur, ibid. n. 11.

ex Facultate eapiendi possessionum propria auctoritate associatio competit, decis. 490. n. 1.

Facultatis eligendi reseruatio in quam caosam debitor soluat quid importet, decis. 202. n. 13.

Faeultas adeundi hæraditatem antea illius aditionem in bonis facultatarij non existit, decis. 355 n 2.

Facultate repetendi debitum sublata, non potast intrare præscriptio, decis 47. n. 4.

in Facoltatiuis possessio, seu quasi Iuris negatiui numquam admittitur, decis. 425. n. 7.

Facultas hæredibus disponendi de hæraditata ax verbis testamenti tribuitur, decis. 130. n. 1.

Facultaa disponendi de bonis ad fauorem, eius, cui quis voluerit, re integra, licitè reuocatur, decis. 189. n. 7.

circa Facultatem nominandi distinctio à Testatore concessam non applicatur, dum exinde ad reuocabilem inferri non potest, decis. 355. num. 18

Facultas cohærens personæ illam non excedit, decis. 479. n. 19.

Facultas libera, quando est data hæredi à Testatore alienandi bona fideicommissaria, quid importet, decis. 94. n. 14.

Facultas Cardinalis Legati, an sit eadem cum Vice Legato, decis. 523. num. 11.

Facultas alienandi ad effectum soluandi debita defectus contractus non supplet, dum de eorum existentia de tempore alienationis non constat, decis 370. n. 13.

Facultas nominandi dicitur consumpta, dum altri soit ius quæsitum, decis. 345. n. 8.

Facultate cambiandi, & recambiandi concurrente pro qualibet Platea, & Mundi parte, quid importet, decis. 413. n. 6.

Facultas nominandi ad primogenituram ad masculos, qui habent qualitates requibitas, remanet, decis. 1. n. 10.

Faaoltatem habens disponendi ex eo, quod aceperit alienare dicitur sufficienter disposuisse, decis. 131. n. 7.

Facultaa ad actum retrouenditionis necessaria Procuratori deficiente, eatinctio census aliter ab ipso facta sustineri non potast, decis. 27. num. 18.

Facnltates A.C. Rotæ tributæ cum elausula, Quatenus de Iure, intrant si de Iure eis sit locus, decil. 471. n. 1.

Facultas alicui concessa, eo magis potest reuocari, si res adhuc sit integra, dacis. 159 n 4.

Facultatem disponendi de bonis alicuius habens, si de eis non feceria mentionem in suis dispositionibus; non ast dicendum de eis disposuisse, decis. 79. n. 3.

Facultas continens interasse eorum, qui principaliter contrahunt, tamquam in eosdem directa irreuocabilis censetur, decis. 355. numer. 6.

Facultas non per viam Iuris, sed per modum simplicis facultatis inserta, etiam in contractu irreuocabili re integra reuocabilis remanet, ibid. n. 5.

Facoltate sibi attributa declarans non velle vti, sine dubio dicendum est noluisse disponere, decis. 70. n 4.

FALSITAS.

Falsificanter Saa. Congregat. Rituum Decreta contra seipsos prætendentes faciunt, decis. 5. n. 20.

Falsitatis suspicio ex dispositione Confessarij Tutricia resultans immissionem Venerab. Altaris non impedit, decis. 99.

Falsitas vnius causæ, vel in parte alterius propter indiuiduitatem Decreti, & voluntatem se obligantis totum vitiat contractum, decis. 145. n. 13.

Falsi sola suspicio in Ciuilibus ex præsumptionibus, & à Iure approbatis, habetur pro falso, si validiores ad præsumendam veritatem non adducuntur, decis.6.n.26.

Falsitatis vitio priuilegia, quæ laborant nullibi probationem faciunt. Plures Bullæ SS.PP. recensentur, decis.5.n.2.

Falsitatis imaginem habet verisimile, quod non est, decis. 59. num.11.

Falsitatis suspicio in iudicio ciuili pro falsitate habetur, decis. 155. num.5.

Falsum suppositum, quando est corruit super eo dispositum, decis.416. num.2.

Falsum Instrumentum, quod sit benè probatur ex sententia criminali, desuper emanata, decis.6.n.17.

Quod procedit etiam si ab ea sit appellatum, & quando sit hoc verum, ibid.n.18.

Falsitas est probanda non per coniecturas, sed concludenter, decis.466. num.13.

Falsitatis præsumptiones conquassantur à præsumptionibus validioribus veritatis, decis.6.n.24.

Falsitatis Instrumenti præsumptiones non possunt tolli à contrarijs præsumptionibus, si istæ sint debiliores, decis.6.n.25.

à Falsitate Testis saluatur etiam per possibile, decis.425.n.7.

Falsa assertio non venit attendenda, decis.528.n.9.

F A M A.

Fama, & vox publica ad probandam immemorabilem articulanda est specialiter in eo articulo, in quo immemorabilis nec sufficit articulari, vbi generice fama publica articulari solet, decis.7. num.16.

Fama concurrentibus adminiculis quadragenariam possessionem optimè concludit, decis.322.n.5.

Fama probata censetur, etiamsi Testes à quibus audiuerint non dicant, decis.318.n.12.

F A M I L I A.

de Familia antiquissima Testibus explicitè per spatium ducentorum annorum deponentibus fides est adhibenda, maximè eum eadem ex publicis documentis Commissariorum approbatione acceptatis corroboretur, decis.213.n. . . .

Familiæ cognomen ad lineam effectiuam coarctatur, decis. 1. numer.14.

de Familia relictum legatum aliquibus primis admissis expirat, decis. 302 num.1.

Familiæ effectiuæ ratio quando à Testatore non dicatur habita ratio, decis.406.n.32.

Familiæ in eorum decore conseruantur, quantum in eis conseruantur bona, & non distrahuntur, decis.465.n.6.

Familiam Chronici, & Historici inter præcipuas Ciuitatis numerantes eiusdem nobilitatem probant, decis.213.n 4.

Familiarum splendor, & decor, mediantibus diuitijs conseruatur, decis. 464.num.7.

Familiaris, & gentilitius Patronatus, vt obseruetur, adeò clarè, & concludenter est probandus, vt qualitatem contrariam recipere non possit, decis.73.n.18.

F A M I L I A R I T A T E.

Familiaritate, Scripturatus stante, & Prothonotariatu, tamquam iteratio eiusdem qualitatis reseruationem non multiplicat, decis.266.n.14.

ex Familiaritate, & Prothonotariatus reseruatio nisi ab vno eodemq; titulo proueniret, Indultum inefficax, & inane redditur, ibid. num.6.

Familiaritas Papæ tamquam maior illam Cardinalis Indultarij tamquam minorem absorbet, ibid.n.6.

Familiaritatis continuatio non possidenti non datur, decis. 214. num.3.

Familiaritatis qualitas, & Prothonotariatus duplicem reseruationem non inducit, cum vtraque eidem officio sit adiecta, ibid.num.4.

Familiaris, & salariatus Testis à Testimonio repellitur, decis. 431.num.8.

FAMVLVS ad inseruiendum conductus, si mercedis mentione posthabita postmodum reconducatur, pro eadem primitus conuenta reconductus præsumitur, decis.50.n.5.

F A V O R.

ad Fauorem aliquorum concessiones factæ opitulantur eis, non autem alijs, decis.409 n.9.& 16.

ad Fauorem Patrui facta renunciatio post acceptam dotem competentem, adhibitis solemnitatibus requisitis impugnari non potest, decis. 354.num.2.

Fauorabilis Iure congrui materia, quando sit, decis.538.n.25.

ad Fauorem Curatoris Testamentum conditum non sustinetur, decis. 92.num.8.& 12.

ad Fauorem Capituli deuolutio excluditur, cum deficientia lineę prout requiritur non probetur, decis.227.n.17.

ad Fauorem piæ causæ facta dispositio vltima omnibus alijs est fauorabilior, decis.99.n.7.

ad Fauorem lineæ masculinæ fideicommissum factum ille non potest prætendere, qui prouenit ex linea fœminina, decis. 378. numer.3.

in Fauorabilibus vnum sequitur aliud non habita distinctione, an sint Clerici, vel Laici, decis.376.n.20.

ad Fauorem transuersalium verba, bona perpetuo, & in infinitum remaneant in familia, nouum fideicommissum à precedenti distinctum non inducunt, nec vltra personas, & casus expressos extendunt, decis. 279.num.12.

Fauor piæ causæ ad sustinendum Testamentum contra voluntatem Testatricis non sufficit, decis.180.n.14.

ad Fauorem alicuius prolata sententia facit præsumptionem boni Iuris, licet non sit iam executioni demandata, decis.13.n.8.

in Fauorem vtriusque coniugis, & filiorum eorum donatio contracta ad hæredes dumtaxat sanguinis, non autem extraneos referri debet, decis.129.n.1.

in Fauorabilibus quando sumus Iuspatronatus mixtum, tunc assumit Iuspatronatus Ecclesiastici naturam, decis.376.n.3.

Et quando agitur de priuilegijs, & commodo patronorum, ibidem num.3.

propter Fauorem agnationis renunciatio procurata, & ad effectum acquirendi libertatem disponendi, in quantum operatur, decis.356.n.18.

ad Fauorem Patris donatio in apoca concepta nulla habita mentione filiorum, hæredibus Patris dumtaxat, non autem filijs ex proprio Iure agentibus Ius acquirit, decis.298.n.2.

ad Fauorem vxoris Maritus deponens non est integer Testis, decis.153. num.21.

ad Fauorem transuersalium Testamentum ob præteritionem nepotis non valet, dum successio eius ad terminos iuris communis redacta Testamentum, ac si non conditum fuisset, respicit, decis.265. n.3.

Fauore agnationis primogenitura instituta primogenito lineæ Masculinæ attribuitur, decis.1.n.6.

Fauore Vxorum statutum conditum, vt eo magis matrimonium contrahant dicitur rationabile, & respicere publicam causam, decis. 511.n.9.& 10.

ad Fauorem Domini fundi meliorati melioramenta cedunt, decis.528. num.16.

ad Fauorem fideicommisso cedentis non purificato, cessionarij frustra se fundant in cessione illius qui nullum Ius, quod cedere potuit, habuit, decis.34.n.1.

Fauor in Iuris congrui materia, est considerandus illius, qui primo innouetur, vt alios excitet ad ornandam Ciuitatem, decis.538. num.81.

ad Fauorem alicuius Testamentum vltimum conditum omnem aliam antecedentem dispositionem reuocat, decis.99.n.1.

ad Fauorem Masculi renunciatio facta alienatione in fideicommisso vocati, & prohibitione Testatoris interdicta non censetur, decis. 274.num.12.

in Fauorem alicuius, quando aliquid fuit inductum, non debet in odium retorqueri, decis.164.n.10.

ad Fauorem mulieris constitutum de iure existimatur tempus mortis illius collatum, & sic in eius vltimo vitæ spiritu effectum suum operatur, decis.89.n.3.

ad Fauorem hæredis res iudicata transit in secundum donatarium causam defensionis à Matre habentem, decis.222.n.12.

Fauorabile statutum dum est in parte, & in parte odiosum odio non irrationabili sufficit esse confirmatum in forma communi, decis.428. num.17.& 18.

Fauor maioris partis est, vt trahat, & non trahatur, decis. 376.num.19.

in Fauorem materia, quando adest mixtura, ius socij conseruatur, propter fauorem, aut beneficium alterius socij, decis. 376.num.12.

Fauorabiles dicendæ sunt leges non ideò quia respiciunt publicam vtilitatem alioquin omnes leges dicerentur tales, decis. 538.num.42.

ad Fauorem Ciuitatis obligatio, & fideiussio facta tamquam stricti Iuris ad fauorem particularis extendi non potest, decis.161. num.4.

F OE M I N A.

Fœminas statutum excludens vt suum habeat effectum, vtraque subiectio Iurisdictioni statuentium personarum videlicet, & rerum copulatiuè requiritur, decis.265.n.5.

à Fœmina donatio facta notissimæ leuitatis extrà patriam in domum donatarij deducta, & ad iurandum se Consanguineos non habere inducta cum alijs pluribus circumstantijs, malis artibus extorta præsumitur, decis.145.n.2.

Fœminarum portio, quæ illius aufertur à statuto, an masculis simpliciter accrescat, an verò impugnet hæreditatem parentum à quibus fideicommissum supponi potuit, decis.147.n.4.

Fœminæ ob illarum negligentiam in vna vocatione feudi sibi in præsentantibus, & futuris non præiudicant, decis.272.n.15.

ex Fœmina publico exposita filij nati vulgò nati dicuntur, decis.447. num.1.

Fœminæ exclusione in suspenso stante donec à fratre dotetur, vel ille in mora Iudiciali constituatur, hæreditas intereà apud masculum remanet, nec fœmina adire potest ne statuto fraus fiat, decis. 200.num.18.

Fœminæ stante statuto ad faciendum numerum in computatione legitimæ prorsus exclusæ reputantur, nisi volentibus fratribus, aut dote loco legitimæ succedente, decis.128.n.8.

Fœminæ licet sint admittendæ ad fideicommissum, tamen illius effectus suspenditur eorum vita durante, decis.519.n.2.3.& 4.

à Fœmina originem trahens non potest prætendere venire appellatione lineæ masculinæ, decis.56.n 4.& 5.

Fœminæ in concursu masculorum sub vocatione posterioritatis per lineam masculinam venire non possunt, decis.110.n.3.

Fœminæ in Testamento reintegratæ in numero liberorum computantur, nulla habita ratione legati vtrum sit modicum, vel pingue, dummodò sit Iure institutionis, & pro legitima, decis.128.n.18

Fœmi-

Fœminæ quando carent iure præsentandi masculis reseruato, præsentatio ab earum descendentibus facta non sustinetur, decis.272. numer.7.
Fœminæ non possunt aspirare ad illud fideicommissum, à quo sunt exclusæ, decis.415.n.4.
Fœminarum exclusio desumitur ex verbis, *Femine per niente*, in parte dispositiua Testamenti, decis. 519. num. 8. 9. 10. 11. & 12.
Fœmina est finis paternæ agnationis, & principium agnationis sui viri, decis.76.n.13.
Fœminæ exclusæ in primordio Testamenti illud totum moderante non veniunt sub nomine hæredum, decis.519.n.15.
Fœminæ exclusio conditionalis cum sit, an eadem ante euentum conditionis hæreditatem adire possit, decis.200.n.17.
Fœminarum exclusio propter masculos respicit commodum dumtaxat fratrum eiusdem matrimonij, non autem vterinorum, vti alterius familiæ, & agnationis, decis.128.n.5.
Fœminis proximioribus in defectum masculorum in mora Constitutis renouatio præuia restitutione in integrum debetur, decis. 306.num.14.
Fœminas statuto virtualiter saltem excludente ante, & post agnationem hæreditatis paternæ, frater etiam post contractas nuptias dotem offerre potest, decis.200.n.3.
Fœminæ à masculis descendentes deficientibus illis sub vocatione posteritatis per lineam masculinam comprehenduntur, decis.110. num.4.
ex Fœmina pronepos non potest aspirare ad fideicommissum tantum pro masculis ex linea masculina, factum, decis.461.n.10.
Fœminæ per statutum exclusæ eatenus in numero liberorum computantur, quatenus ad augendam legitimam ipsorum masculis expedit, decis.128.n.3.
Fœminæ, & earum descendentes in Emphyteusi Ecclesiastica non comprehenduntur, decis.363.n.6.
Fœminæ donec viuunt sunt de domo, & familia patris, decis. 444. num.10.
Fœminæ, vel extranei quando vocantur, portio quæ aufertur legitimæ naturam retinet, & in ea grauamen imponi nequit, decis. 267.num.6.
ex Fœminis masculi non possunt conseruare agnationem Testatoris, decis.519.n.21.
ex Fœmina masculis excluditur à fideicommisso masculino, decis.461. num.3.
Fœminis absentibus nominatio, & vacationem ignorantibus non præiudicat, maximè dum habita de ea notitia ab illa reclamatum fuerit, decis.272.n.13.
Fœminas Testator in casu contrauentionis implementi oneris impositi vocando masculos institutos eorumque descendentiam cum eodem onere prius vocasse præsumitur, decis.278.n.13.
Fœminas statutum Vrbis extantibus masculis excludit, ac si mortuæ essent, vel non extitissent, decis.128.n.7.
à Fœminis reclamatio facta operatur, vt Ius ipsarum præseruatum censeatur, decis.272.n....
Fœmina ex statuto Vrbis ab aliqua persona extra comprehensas in eo dotata, ab hæreditate Patris non excluditur, decis. 154. num.26.
Fœminæ licet excludant substitutum in fideicommisso agnatitio cessante concursu masculorum tamen non procedit, quando fuit contemplata agnatio, decis.422.n.4.
Fœminæ quando non sunt exhæredatæ, sed agnitæ tamquam in suas, & honoratæ titulo institutionis, statutum excludens ab intestato ad casum conditi testamenti non extenditur, decis. 128.num.3.
Fœminis in possessione præsentandi numquam constitutis, causam ab illis habentes præsentare non valent, decis.272.n.11.
Fœminæ donec viuunt dicuntur de agnatione, & agnationem seruant, decis.486. n.6.& 7.
Fœminæ earum vita durante conseruant agnationem paternam, non autem earum filij, decis.463.n.6.& 7.
Fœmina in 55. ætatis anno constituta ex Iuris præsumptione ad generationem reputatur inepta, decis.32.n.9.
Fœminæ existentibus masculis ab hæreditate Matris ex dispositione statuti Vrbis exclusæ videntur, decis.128.n.2.
Fœminæ continentur sub nomine legitimorum hæredum, decis.422. num.2.
Fœminæ etiam appellatione proximioris veniunt, decis.245. numer.10.
in Fœmina quinquagenaria partus rarò contingit, decis. 32. numer.10.
de FORNO decima etiam persoluitur, decis.102.n.4.
Fœnum ex pratis sterilibus corriuatis aquis productum non tam naturæ, quam industriæ est imputandum, ibid.n.5.

FEVDVM.

Feudi renunciatio facta in manibus Domini directi, aliud est, si fiat liberè, & aliud si fiat ad fauorem tertij, decis.409.n.11.
Feudum quando improprij, ac alienabilis feudi naturam assumpsit, ad inducendam in eo primogenituram Sedis Apostolicæ assensum non requirit, decis.81.n.1.
Feudum impropria absque directi Domini beneplacito distrahi valet, ibid.n.2.
Feudum, quando fuit subinfeudatum, an Dominus directus possit semper obtinere deuolutionem ob deficientiam subinfeudatarij, decis. 409.num.3.
Feudali portione ad fauorem omnium ad primogenituram successiuè vocatorum cessa, contrauentio ex propria alicuius persona ad resolutionem contractus in præiudicium vocatorum influere nequit, decis.81.num.4.
Feudum, ad Principem aliquando potest esse, vt redeat, decis. 12.num.5.
Feudales institutiones nobilitate feudatariorum præseferunt, decis.213. num.6.
Feudum per contractum primogenituræ subiecto, recessus ab eadem in præiudicium vocatorum, quibus ex stipulatione Notarij Ius fuerat quæsitum interdictos omninò censetur, decis.81.n.7.
Feuda impropria ideò possunt alienari absque consensu Principis, quia nullum adest eius præiudicium, decis.12.n.4.
Feudo ea conditione primogenituræ subiecto, vt primo loco vocatus certa allodialia bona in compensationem assignaret, eadem non subsequuta primogenitura resoluta censetur, decis.81.n.3.
Feudum, quando subinfeudatur censetur facta talis concessio sine præiudicio primæ inuestituræ adhuc durantis, decis.409.n.5.
Feudi natura ex consuetudine alienabilis per contractum, seu vltimam voluntatem à feudatarijs perstringi valet, decis.81.n.9.
Feudi renouatio, quando multò magis censeatur facta sine præiudicio primæ inuestituræ, decis.409.n.7.
Feudi renunciatio, quando dicatur personalis, decis. 409. num. 13. & 14.
Feudi renunciatio aliud est si sit realis, & aliud si sit personis, ibidem num.12.
Feudi renunciatio, quando liberè non dicatur facta ad fauorem alicuius, ibid.n.16.
Feudi membrum suo corpori consolidandum est, ibid.n.15.
Feudum, quando fuit subinfeudatum, cui applicandum veniat, ibid. num.4.
Feudum quando dicatur subinfeudatum, ibid.n.2.
Feuda impropria etiam sine consensu Principis, possunt alienari, decis. 12.num.2.
FICTIONIBVS non datur locus, quando benè constat de veritate, decis.407.n.7.

FIDEICOMMISSVM, ET FIDEICOMMITTENS.

Fideicommisso supposita venditio quando est fideicommissario vendicatio rei venditæ permittitur, decis.144.n.9.
ad Fideicommissum vocatis transactio facta bona fide super re dubia nocet etiam alijs, decis.496.n.7.
Fideicommissum aperitur fauore vocatorum eueniente casu substitutionis, decis.474.n.1.
Fideicommissario iustificatis omnibus requisitis immissio denegari non potest, decis.277.n.1.
in Fideicommissarium Iuspatronatus transit, quando fideicommissum capit etiam iura, & actiones, decis.152.n.1.& 2.
Fideicommissum non censetur inductum in casu mortis, quando in alia parte Testamenti fuit facta in dictum casum, decis.67. num.22.
à Fideicommittentis filijs linea descensiua incipit continuatur in nepotibus, cœterisque descendentibus, decis.387.n.35.
ad Fideicommissum regressus sub renunciatione inclusum renuncianti decerni nequit, decis.69.n.6.
Fideicommissi exceptio turbida non retardat executionem obligationis Cameralis, decis.464.n.12.
Fideicommissum perpetuum non constituunt legata, nec hæreditas perpetuò debet esse grauata, cum bona hæreditaria etiam ad quoscumque transeant, decis.259.n.10.
Fideicommisso supposita venditio quando est fideicommissario vendicatio rei venditæ permittitur, decis.143.n.9.
Fideicommissum ad alterius commodum non censetur inductum, sed bona in dispositione primi hæredis sine filijs defuncti libera remanet substitutionibus præcedentibus in alijs casibus non repetitis, decis. 114.n.13.
Fideicommissum non cadit super prædio cum pecunia propria redempto à lite, decis.496.n.8.
Fideicommissi remissio ex facultate diuidentibus attributa eorumque hæredibus super bonorum alienatione inducta censetur, nulla licet diuidentium alienatio processerit, decis.17.n.3.
Fideicommisso Mater renuncians in sua persona purificato, filijs ex persona illius ad illud aspirantibus nocet, decis.160.n.22.
in Fideicommisso illi tantum censentur inclusi, quia antecedenter dispositiuè sunt vocati, decis.370.n.24.
in Fideicommisso descendentia tunc plenè, & concludenter, est iustificanda, si agatur ad effectum succedendi contra tertios possessores bonorum, decis.388 n.3.
Fideicommissi purificatio in alicuius personam vndè conuincitur, 277.n.4.
Fideicommissi renunciatio purificati, aut purificandi ex amplitudine, generaliter, & geminatione verborum iustificatur, decis.272. num.2.
Fideicommissaria bona recepta in dotem, absque vlla protestatione censetur illa sumere iuxtà naturam dictorum bonorum, decis.204.n.7.
Fideicommissum reale important verba in rem, non autem in personam directa, decis.281.n.12.
Fideicommissario detractiones impediunt immissionem, decis.470. num.1.
in Fideicommisso hæredibus non alienantibus omnia remanent, & fideicommissum conditionale censetur, cum de eo hæredes scripti non disponant, decis.259.n.4.
Fideicommissum conditum sub pœna caducitatis in casu alienatio-

nis purificatur fauore vocatorum ex contrauentione, decis.475. num.1.

Fideicommissum pro conseruatione suæ familiæ donatore constituente, an proximiores in vtroque casu superuenientiæ, & mortis admissi censeantur, decis.279.n.10.

ad Fideicommissum speciale clausula generalis, quando restringatur, decis.67.n.25.

Fideicommissi perpetuitas sub conditione posita ea per alienationem defecta totaliter expirat, decis.93 n.3.

ex Fideicommisso particulari legitima regulariter non detrahitur, decis.347.n.9.

Fideicommisso ad fauorem alicuius purificato, idem perindè ac si ab intestato succedit, decis.283.n.17.

Fideicommissum perpetuum, & reciprocum ex substitutione inter hæredes ad inuicem facta resultat, ibid.n.2.

Fideicommissaria successio quando est, succedentes grauato auunculo sororum filij in capita diuidunt, decis.78 n.7.

Fideicommisso supposita bona omnia, quando censeantur, decis.131. num.9.

Fideicommissaria bona pro dote capi non debent, sed fructus tantum sunt exequutandi, decis.340.n.3.

ad Fideicommissum fœminæ licet non sine admittendæ, tamen illius effectus suspenditur eorum vita durante, decis.519. num. 2.3.& 4.

ad Fideicommissum vocati poterunt totum vendicare, quousque alij non reperiantur, quia subuenitur cum cautione de restituendo eorum partem, decis.444.n.18.

Fideicommissum substitutio compendiosa an comprehendat maximè stante clausula codicillari, decis.527.n.12.

Fideicommissum factum ad fauorem lineæ masculinæ ille non potest prætendere, qui prouenit ex linea fœminina, decis. 378. num.3.

ad Fideicommissum se esse vocatum asserens, concludenter probare debet se esse inclusum in eo, ibid.n.1.

ex Fideicommisso alimenta transuersali hæredi grauato non debentur, decis.72.n.5.

Fideicommissum literale resultat ex lectura Testamenti, decis.444. num.2.

Fideicommissum conditionale patre pendente conditione decedente ad liberos non transmittitur, decis.203.n.6.

in Fideicommisso, quod extraneus præferatur descendentibus, quando videretur absurdum, & in quo casu, decis.378.n.25.

Fideicommisso bona supposita ad quoscumque deuoluuntur, restitutioni ad fauorem substitutorum sunt obnoxia, & alter alteri restituere tenetur, decis.283.n.13.

ex Fideicommisso dotes sunt restituendæ, quando non adsunt bona libera, decis.131.n.7.

Fideicommissum probatur ex mentione Testamenti, decis.457.n.5.

Fideicommisso purificato immissio, & constito de identitate bonorum denegari non solet, decis.304 n.1.

Fideicommissum, vt inducatur, vis non ex facienda substitutioni compendiosæ tamquam sub conditione mortis factæ, decis.114. num.20.

Fideicommissum aliquod prætendens, si non probauerit venisse casum suæ vocationis, quid ei possit obijci, decis.378.n.2.

Fideicommissi renunciatio dum ex Instrumento diuisionis non apparet, de eo transactum, aut illi renunciatum fuisse, dici non potest, decis.358.n.6.

Fideicommisso in persona alicuius à fideicommittente descendentis purificato, idem in filias tamquam hæredes fideicommissum transmittere potest, decis.110.n.5.

Fideicommissum vniuersale inter descendentes, quando dicatur constiturum, decis.64.n.24.

ad Fideicommissum vocatus bona pro legitima, & dote debita à manibus filiarum recipere tenetur, decis.179.n.7.

Fideicommissum non potest continere prælegatum quando coniecturæ sunt in contrarium, decis. 171.n.12.

Fideicommissi purificatio probatur ex decessu grauati sine filijs, decis. 414.n.3.

in Fideicommisso hæres, qui non est inclusus, non potest salua ratione tecti sermonis, restringi ad limites illius, decis.67. num.17.

Fideicommissum non cadit super prædio cum pecunia propria redempto à lite, decis.496.n.8.

Fideicommissum Testator, si constituendo disponat in casu deficientiæ masculorum, plures familiæ congregentur, ad eligendum vnum ex eis, decis.461.n.12.

Tunc si aliqua ex dictis familijs spernatur, & fiat sine ea electio, tunc sanè nulla erit, ibid.n.13.

Fideicommissi agnitio tamquam pendens ab animo ex actibus alio nomine, & titulo factis deduci non potest, decis.214.n.13.

ad Fideicommissum electio facta ab aliquo, non vitiatur per admissionem inhabilis, modò sint extracti habiles, decis. 461. num.26.

ad Fideicommissum institutus casum suæ vocationis euenisse ostendere, decis.59.n.1.

Fideicommissum conditionale regulariter cessantibus coniecturis ad filios non transmittitur, quando pater pendente conditione moritur, decis.124. n.10.

Fideicommisso ad fauorem cedentis non purificatio, cessionarij frustra se fundant in cessione illius qui nullum ius, quod cedere potuit, habuit, decis.245.n.1.

Fideicommissa conditionalia omnia renunciatio, hoc est iura in futurum purificanda amplectitur, decis.68. num.1.

cum Fideicommissum per distractionem expirat immissio non conceditur, decis.94.n.2.

de Fideicommisso Procuratores scientiam non habentes, fideicommisso quod ignorabant renunciare cogitare non præsumuntur, decis. 358 num.12.

ex Fideicommisso dos sicut regulariter non potest detrahi, ita nec lucrum dotale cessante pacto, decis.204.n.4.

ad Fideicommissum vocati filij, non solum Iure transmissionis, sed etiam iure proprio vocati dicuntur, decis.78.n.4.

sub Fideicommisso legata caduca comprehenduntur, etiamsi Testator illa ab eo separasset, decis.278.n.10.

Fideicommittente bona in certo loco possidente, omnia ab hæredibus in illo possessa de fideicommissis esse præsumuntur, decis.263. num.11.

Fideicommissum particulare, quando fuit adiectum institutioni vniuersali quid operetur, decis.64.n.23.

post Fideicommissum vniuersale cum relatione ad personas expressas dubitatur, an inducat nouum fideicommissum vltra personas expressas, decis.496.n.3.

Fideicommissum non suffragatur ad effectum succedendi, dum bona controuersa per fideicommittentem possessa fuisse non iustificatur, decis.85 n.3.

Fideicommissum qui potest facere, potest & illud restringere, decis. 97. num.5.

Fideicommissum reciprocum vt inducatur, tria requisita sunt necessaria, decis.283.n.3.

Fideicommissum conditionale ad filios non transmittitur, quando pater pendente conditione cessit, decis.188.n.18.

Fideicommissum, quando literaliter in testamento legatur, decis.111. num.2.

Fideicommissi exceptio ad retardandam redditionem rationis non valet, quando bona in inuentario descripta sub fideicommisso non cadant, decis.31.n.7.

per Fideicommissum hæres grauatus debita Testatoris, & legata ab eo relicta detrahere debet, decis.248.n.1.

Fideicommissi vniuersalitas, quando dicatur clara, & indubitabilis, decis.152.n.10.

Fideicommissi existentia ex Testamento non cancellato, nec in aliqua sui parte vitiato optimè probatur, decis.277.n.2.

Fideicommissi restitutio permutatione inter partes concorditer facta sufficienter peracta censetur, decis.42.n.4.

ad Fideicommissum filij vocati, ipsi hæredi, ac si eidem substituti fuissent succedunt, decis.78.n.10.

Fideicommisso, quod quis sit incapax, quale tempus est attendendum, decis.461.n.21.

Fideicommissi conditione purificata ab Oldradi opinione in consil 21. receditur, & fideicommissum perpetuum inducitur, decis. 85.num.2.

Fideicommisso subiecta bona, si pro debito distrahantur, dum sequitur eorum recuperatio, ad quem spectabunt, decis.418. num.1.

Fideicommissum non admittitur quando tanti temporis præscriptio allegatur vt contrarij memoria non extet, decis.253.n.1.

Fideicommissum reciprocum resultat ex ordine Testatoris mandantis bona remanere debere in familia, decis.442.n.5.

Fideicommissum reale, ex quibus verbis inducatur, decis. 67. num.19.

Fideicommissum, vt inducatur, vis non est facienda substitutioni compendiosæ tamquam sub conditione mortis factæ, decis. 114.num 20.

Fideicommissum quando comprehendit etiam extraneos, qui non sunt de agnatione, grauamen filijs in ea portione legitimæ imponi non potest, cum ad eorum commodum Patris voluntas restricta censeatur, decis.147.n.5.

Fideicommissum fuisse purificatum ad sui fauorem asserens tenetur id concludenter probare, decis.527.n.13.

Fideicommisso de futuro per Procuratores renunciatum non dicitur, cum ijdem specialem remittendi facultatem non habuerint, decis. 358.num.10.

ad Fideicommissum vocati dum existunt ipsi sunt admittendi, decis. 442.num.1.

Fideicommissum qui non agnouit Iuspatronatus an transeat in eum, decis.74.n.2.

Fideicommissa constitui possunt in contractibus, & vltimis voluntatibus, decis.429.n.1.

Fideicommissum non dicitur iustificatum, nisi doceatur de purificatione, & detractionum consumptione, decis.284.n.10.

Fideicommissi duplicitas æquiuoca frustra applicatur, dum pluralitas ante transactionem deficit, decis.359.n.10.

Fideicommisso censetur renunciatum, etiam per verba æquipollentia, seu comprehensiua, decis.401.n.13.

Fideicommissum dicitur particulare si quamdam tantum speciem bonorum respiciat, decis.152.n.9.

Fideicommissum purificatum post emanatas de eo tres sententias iuxtà stylum Rotæ in dubium non reuocatur, decis. 304. numer.3.

Fideicommissum frustra disputatur, cum totus tenor eiusdem tam in mandato procuræ, quam in Instrumento venditionis insertus fuerit, decis.133.n.4.

Fideicommissum ordinatum ad ampliandum fœminarum exclusionem & ad melius imprimendum ordinem successionis non constituit casum diuersum à præcedenti, decis.442.n.13.

in Fidei-

in Fideicommissis stricta sit interpretatio, nec admittitur extensio, decis.279.n.17.
Fideicommissum, quod euanescat & hæres tenetur ad legata in fideicommisso relicta, simul an stare possint, decis.141.n.8.
ad Fideicommissum donatio necessario protrahitur ex quo iustificationem in alijs assumere non valet, decis.60.n.6.
Fideicommissum conditionale moriente substituto ante euentum conditionis non transmittitur, decis.245.n.4.
Fideicommissa sunt reintegranda stante præcepto Testatoris, decis.415. num.3.
de Fideicommisso conditionali regula non intrat, quando de voluntate Testatoris expressa, vel ex coniecturis & indicijs elicita pro transmissione apparet, decis.204.n.7.
Fideicommissi restitutio, quando absolutè, & absque vlla reseruatione dicatur facta, decis.42.n.10.& 11.
Fideicommissi inducendi transmissionem voluntas ex coniecturis desumitur, decis.295.n.5.
Fideicommissum nouum an inducatur per verba accessoria, & consecutiua, decis.406.n.25.
Fideicommissum conditionale nec ad filios transmittitur, quando pater pendente conditione decessit, decis.111.n.10.
Fideicommissum perpetuum desumitur ex perpetuitate oneris super re iniuncta, decis.468 n.1.
Fideicommissum consistens in iure vniuersæ hæreditatis, quid importet, decis.79.n.19.
Fideicommissi bona non intrant in fideicommisso, si de illis potuerit hæres disponere, decis.170.n.2.
Fideicommissum particulare super prædio in codicillis Testatoris constitutum, positionem filiorum in conditione probat, decis. 133. num.6.
Fideicommissum vltra personas expressè nominatas non est extendendum, decis.124.n.12.
Fideicommissi iura alicui cessa nullam aut modicam dubietatem admittunt, decis.144.n.5.
Fideicommissum fauore filiorum donatariæ non suffragatur, cum id tantum admittatur quoties fauore agnationis donantis non alterius factum fuerit, decis.241.n.7.
Fideicommissi alienatio ratione in totum annullatur, cum fundi pro partibus, aut vnius pro duplici debito commodè alienari potuissent, decis.182.n.21.
cum Fideicommisso alienatio cum sit incompatibilis, idem in alijs bonis non alienandis ordinatum intelligi debet, decis.320. num.9.
ad Fideicommissum vocatis restituenda sunt bona alienata, data illius scientia ex parte alienantis, decis.457.n.7.
Fideicommissum, quando fuit probatum, quod fuit purificatum ad fauorem alicuius, ei danda est immissio, decis. 188. num.2.
Fideicommissi renunciatio non inducitur, nisi expressè dicatur, aut verba de necessitate id inferant, decis.386.n.1.
Et ista est communis opinio, & ab ea non est recedendum, ibidem num.2.
Fideicommissi renunciatio sub verbis dubijs concepta frustra applicatur vbi verba amplissima xistunt, decis.271.n.7.
Fideicommissum perpetuum & particulare super prædio ad fauorem totius lineæ masculinæ ex voluntate Testatoris omnem alienationem prohibentis resultat, decis.110.n.1.
ad Fideicommissum, vt quis succedere valeat, debet constare de eius bono iure, decis.379.n.2.
Fideicommissum conditionale cedens si præcedit ante hæredem grauatum cessio infirmatur, cum ad illius fauorem casus substitutionis nondum venerit, decis.245.n.3.
Fideicommittens in certo casu alijs neptibus proximioribus exclusis hæreditatem suam deferri mandans, quomodo intelligendus, decis. 32.num.14.
Fideicommissum, conditio, si non vixerit, inducit non tam ex vi conditionis, quam ex qualitate personarum, decis.43. numer.28.
Fideicommissi purificatio cum legitimatione personarum quomodo probatur, decis.278.n.1.
Fideicommissum deductum ex simplici prohibitione alienationis dubitatur an extendatur ad casum mortis, decis.496.n.2.
Fideicommissi naturam pater metiendo voluntatem à potestate, alterare, & in alios transferre non potest, decis.290.n.3.
Fideicommissum nouum an inducatur per verba accessoria, & consecutiua, decis.406.n.25.
Fideicommissum vniuersale ex verbis donationis elidituṛ, decis.66. num.8.
ad Fideicommissum illud fœminæ non possunt aspirare à quo sunt exclusæ, decis.415.n.4.
in Fideicommisso transuersali non intrat detractio legitimæ, decis.111. num.21.
Fideicommissum quando euidenter apparet, de eo amplius non est hæsitandum, decis.277.n.3.
Fideicommisso, quando censeatur renunciatum, quamuis in renunciatione, non fuerit facta specifica mentio, decis.401.n.12.
Fideicommittens imponendo onus maiori natu subueniendi Clericis non habentibus sufficientes redditus, eosdem à successione non excludit, decis.57.n.7.
Fideicommissi remissio vt sustineatur eadem clara esse debet, & talis quæ ex forma diuisionis indubitata resultet, decis.358.n.5.
Fideicommisso renuncians ex obitu Donatarij purificandum comprehendens, cur nullius roboris esse censetur, decis.68.n.3.
Fideicommissum factum pro masculis ex masculis prouenientibus tunc masculus ex fœmina perindè est, ac si esset extraneus, decis. 461.num.11.
Fideicommissum vti per simplicem diuisionem non censetur remissum, ita nec per promissionem euictionis, & defensionis, decis. 358.num.7.
Fideicommisso bona, quando sunt vinculata non possunt dici libera, decis.377.n.4.
Fideicommissi iura alicui cessa nullam aut modicam dubietatem admittunt, decis.144.n.5.
Fideicommissa per quæ verba, restringantur ad suos terminos, decis. 406.n.27.
in Fideicommissis nudum factum inspicitur, nec quæritur ratio cur in vno potius quam in alio casu Testator disposuerit, decis.279. num.18.
Fideicommissum perpetuum vt inducatur, sub appellatione hæredum omnes descendentes in perpetuum vocatos fuisse censendum est, decis.133.n.8.
à Fideicommissò exclusus censetur etiam exclusus à Iure patronatus, decis.64.n.3.
ad Fideicommissum ius in spe competens conditionale valet, cum titulo donationis transfertur, decis.68.n.11.
Fideicommisso ad fauorem alicuius purificato, idem perindè ac si ab intestato succedit, decis.283.n.17.
Fideicommisso quis non potest aliquando renunciare, ex defectu potestatis, decis.15.n.14.& 15.
Fideicommissum non transit ad aliam lineam durante prima admissa, decis.469.n.7.
Fideicommisso cum requisitis purificatio immissio concedi solet, decis. 283.n.1.
Fideicommissum aliud est, quod sit particulare, & aliud si sit vniuersale, decis.79.n.20.
Fideicommittentis debita debent detrahi ex fideicommisso, decis.415. num.14.

FIDEICOMMISSARIVS.

Fideicommissarius vniuersalis, an & in quo casu de proprio sicut hæres soluere teneatur, decis.259.n.13.
Fideicommissaria clara dicuntur quando Victoria decisionum & sententiarum immutabilis existit, decis.359.n.6.
Fideicommissaria bona, quando sunt particulari fideicommisso subiecta non possunt alienari pro Trebellianica, decis. 416. num.11.
Fideicommissaria substitutio tacita, & reciproca non admittit omnes à Testatore honoratos, nisi eadem sit facta in tota hæreditate, & vltimo morienti, decis.45.n.2.
Fideicommissaria bona, quando remaneant libera ita vt transmissibilia sint ad quoscunque hæredes, decis.406.n.33.
Fideicommissario onera iniuncta non arguunt contrariam voluntatem in Testatore à dispositione hæredum, decis.17.n.3.
Fideicommissario non est deneganda immissio in bonis fideicommissarijs, decis.111.n.1.
Fideicommissarius petitam immissionem in bonis fideicommissarijs, vt obtineat, quid veniat probandum, decis.494 n.1.
Fideicommissario denegatur immissio, dum plenè non constat de eius vocatione, decis.388.n.1.
Fideicommissario non est deneganda immissio in bonis fideicommissarijs, decis.111.n.1.
Fideicommissariorum bonorum alienationes, ex causa tantum permittuntur, decis.418.n.8.
Fideicommissarium facto & reipsa possidere hæreditatem hæres patiendo restituisse videtur, decis.42.n.2.
Fideicommissorum exceptio antiquorum, cum de ijs non clarè docetur, & tamquam dubia altiorem indaginem requirunt, ad retardandam immissionem inepta censetur, decis.22.n.13.
Fideicommissaria bona pro dote capi non debent, sed fructus tantum sunt exequutandi, decis.340.n.3.
Fideicommissaria successio quando est, succedentes grauato auunculo sororum filij in capita diuidunt, decis.78.n.7.
Fideicommissario detractiones impediunt immissionem, decis. 470. num.1.
Fideicommissaria bona recepta in dotem, absque vlla protestatione censetur illa sumere iuxtà naturam dictorum bonorum, decis. 204 num.7.
Fideicommissarius probare debet se descendere ab illa linea, quæ fuit vocata à fideicommittente, decis.388.n.21.
Fideicommissarius filius debet imputare in legitimam, & Trebellianicam pecuniam habitam ex alienatione bonorum fideicommissariorum, decis.251.n.7.
Fideicommissario restituens hæres aliquid integrum restituisse fideicommissum de iure censetur, decis.42.n.1.
Fideicommissario competit remedium, leg.final.C.de edict.D.Adr.toll. etiam pro consequendis bonis, loco bonorum fideicommissariorum, subrogatis, decis.377.n.6.
à Fideicommissarijs hæredes substituti si legata exigi non possunt, de fructibus hæreditarijs, & pro rata temporis hæredes & fideicommissarij legatarijs tenentur, decis.259.n.15.
Fideicommissariorum obligatio de solutione fructuum per publicum Instrumentum facta probationem probatam constituit, decis. 166.num.8.
Fideicommissario competit immissio concurrentibus requisitis, decis. 358.num.3.
Fideicommissaria simplex nihil operatur donec naturaliter viuit persona in conditione considerata cuius sola existentia ad exclusionem substi-

substituti attenditur, tametsi nolit, vel non possit succedere, decis.98.n.5.
in Fideicommissarium Iuspatronatus tunc transit, quando constat Testatorem voluisse iura honorifica transire in fideicommissarium, decis.64.n.5.
Fideicommissaria bona, quod sint probantur ex confessione ipsius hæredis facta in testamento enunciando talia bona fideicommissaria, decis.111.n.19.

FIDEIVSSOR.

Fideiussor vti ad restitutionem sortis quam non recepit non tenetur, ita ad refectionem damnorum quæ sunt accessoria compelli non potest, decis.161.n.5.
Fideiussor contractum ad sui commodum auctorizare non potest, decis. 307.n.17.
Fideiussor exeussionem principalis debitoris formalem opponere potest, decis.184.n.4.
Fideiussor soluendo dotem, censum iuxta pactum in Instrumento adiectum redimere potest, decis.63.n.2.
Fideiussorem minor non tenetur releuare, qui pro eo in contractu nullo, & inualido intercessit, decis.268.n.1.
ad Fideiussoris manus pecuniam peruenisse ex plurimis circumstantijs probatur, decis.324.n.2.
Fideiussor eedendo hæredibus plures census, & bona fideicommissaria, ab ijsdem indemnis releuari debet, decis.305.n.4.
Fideiussori semper imminet periculum, decis.121.n.15.
Fideiussoris mala fides vnde dignoscitur, decis.324.n.4.
Fideiussor mandatum à principali debitore nedum ad fideiubendum, sed etiam ad soluendum habere dicitur, decis.63.n.4.
Fideiussorem dotis, & Census se constituens, tamquam principales census impositores indistinctè ad omnia tenetur, decis. 63.num.1.
Fideiussor à debitore principali idemnis omninò asseruari debet, decis. 305.num.1.
Fideiussor stante fideicommisso in eius fauorem aperto, an censuum onera post obitum illius pro quo fideiussit subire cogatur, ibidem num.3.
Fideiussor recepta pecunia pro ea rata principalis debitor euadit, decis. 334.num.2.
Fideiussio facta in vno contractu extinguit præcedentis actionem contrariam, decis.9.n.5.
Fideiussoris obligatio tamquam sub conditione concepta, in respectu ad ordinem Procuratoris ab ipso attributum quomodo intelligenda, decis.352.n.6.

FIDES.

Fides mala benè arguitur in eo contra quem fuit data manutentio aduersario, decis.537.n.6.
Fides mala resultans ex Bullis, quæ reuocatæ fuerunt, non solum immemorabilem excludit, sed etiam quamcumque præscriptionem, decis.5.n.23.
Fides extracta ex libro Parochi probat ætatem, decis.475. num. 5. & 6.
Fides bona arcetur, cum incertam litem super donatione exoriri posse non timeatur, decis.412.n.14.
Fides Baptismatis probat quidem ætatem, non autem filiationem, decis.388.n.13.
Fides Executoribus est adhibenda, cum dispositio dubia ex duobus Testibus declarationem assumere valeant, decis. 136. numer.7.
Fides mala ex quo deducatur, & quando sit clara, ita vt sit inexcusabilis, decis.737.n.3.
per Fides extraiudiciales probationes factæ non attenduntur, sed debent fieri per examen Iudiciale, decis.131.n.3.
Fides partitæ non est adhibenda, vrgente vehementi suspicione falsitatis ex pluribus coniecturis resultante, decis.59.n.5.
Fides Baptismi, & Testium depositiones ad effectum probandi proximitatem sufficiunt, decis.306.n.2.
Fides Baptismatis iunctis adminiculis filiationem probat, decis.283. num.15.
Fides Mercatorum propriæ Ciuitatis, quoad aliquem stylum Mercaturæ, est præferendus fidei exterorum Mercatorum de fide, decis. 234.num.19.
Fides Baptismatis tunc eò minus probat filiationem, si attestatio Parocho non fuit facta à patre, sed ab ignoto de ordine patris, decis. 388.num.14.
Fides bona ad effectum probandi possessionem est necessaria, decis. 333.num.7.
de Fide Testes malè affecti erga vnam partem, diminuuntur, decis.131. num.1.
Fides mala operatur, vt numquam incipiat currere præscriptio, decis. 321.num.18.
Fides adhibetur personis nullum interesse habentibus, maximè dum quæuis fraudis suspicio ex concludentibus probationibus tollitur, decis.324.n.8.
Fides Mercatorum circa cursum cambiorum quoad suas Plateas, non attendenda venit quoad diuersas Plateas, decis. 234. numer.18.
Fides Baptismatis alijs concurrentibus ad iustificandam descendentiam prodest, decis.132.n.4.
Fidelium pietas, in dies frigescit, decis.374.n.21.
Fides est adhibenda Testi concurrentibus alijs totam facti seriem recensenti, etiam si ipse, & alij morte præuenti repeti non potuerint, decis.211.n.14.
ex Fide Baptismatis filiatio non probatur, decis.388.n.12.
Fides vti scripturæ alias informi propter obseruantiam datur, ita inobseruantiam fidem Instrumenti minuere omni iure censetur, decis. 253.num.9.
Fides Testamenti vt tollatur, non sufficit testem fuisse processatum, & carceratum, nisi eumdem condemnatum, confessum, aut conuictum fuisse constet, decis.53.n.10.
Fidei bonæ recognitio erga aliquem respectu contractus operatur, vt contractus censeatur celebratus vsque ab initio in persona nominati, decis.479.n.20.
ex Fides Baptismatis filiatio non probatur, decis.388.n.12.
FIDVCIA cessante sub qua prætendebatur vxor hæres instituta, donatio per eam sub erroneo supposito facta censetur, decis. 155.num.12.

FILIATIO.

Filiatio respectu matris requirit probationes certas, quod limita, decis. 475.num.10.
Filiatione concludenter iustificata, præsumptio legis excluditur, decis. 318.num.6.
Filiatio plenius est probanda quando agitur de magno præiudicio alicuius, decis.388.n.11.
Filiatio in antiquis à Testibus de publica voce, & fama optimè iustificatur, decis 318.n.11.
Filiationem Testes non probant ab aliquo, dum filiationes non cognoscunt, decis.388.n.5.
Filiatio non probatur ex fide Baptismatis, ibid.n.12.
Filiationis probatio, quando non sufficiat, vt fiat in genere, decis.430. num.5.
Filiationis probatio extrinsecus est petenda, decis.101.n.5.
Filiatio probari potest ex pluribus coniecturis simul iunctis, & quæ sint istæ coniecturæ, decis.379.n.3.4.5.6.& seq.
Filiatio probatur ex confessione, decis.475.n.22.
Filiatio non probatur, si testes tantum de educatione, & nominatione in filium deponant, decis.388.n.8.
Filiatio probatur, quia vti tales vocantur à Matre, & Patre in Testamento, vel alijs Instrumentis, decis.444.n.8.
Filiatio probatur ex successione bonorum eius de cuius filiatione agitur, decis.475.n.4.
Filiatio probatur ex Instrumento Matrimoniali, & fide Baptismatis, decis.444.n.7.
Filiatio faciliùs probatur, dum quis est in quasi possessione filiationis, decis.389.n.7.
Filiatio ex præsentatione de aliquo tamquam de familia facta colligitur, decis.318.n.17.
Filiationem Testes vt validè probent, qualiter deponere valeant, decis. 388.num.6.
ad Filiationem ex aliquo probandam, ex tractatu, & educatione, quando non releuat talis probatio, ibid.n.10.
Filiatio ex vacatione beneficij ab ipsa Collitigante probatur, decis. 318.num.18.
Filiatio, quando non ita faciliter probetur, decis.379.n.9.
ad Filiationem probandam, coniecturæ non sunt separatim considerandæ, sed simul, ibid.
Filiatio ex pluribus simul iunctis, quæ referuntur prolixius probatur, decis.151.n.3.
Filiatio probatur per testes de publica voce, & fama in vicinia, & in tota Ciuitate deponentes, etiamsi non referant à quibus audiuerint, decis.475.n.1.
Filiorum Tractatus, & educatio arguit matrimonium, decis.312. num.31.
Filiorum legitima de iure naturali, debetur filijs, decis. 415. num.12.
Filiorum legitima est quota bonorum, non hæreditatis, ibidem num.11.
Filios Testatore nominante sub nomine collectiuo tractus successiuus inducitur, qui plures personas diuersorum gradum comprehendit, decis.239.n.13.
Filiorum comprehensio sub Instrumento donationis ex transactione ad stipulata probatur, decis.223.n.2.
sub Filiorum appellatione neptes vocatæ censentur, decis. 378. num.8.
Filio à Principe legitimato conditio si sine filijs legitimis & naturalibus deficit, decis.325.n.13.
Filiorum appellatione, nepotes fœminarum non veniunt, decis.461. num.9.
Filiorum vocatio in conditione positorum vti sub mortis mentione concepta compendiosa substitutionem includit, decis.285. num....
Filios ex vulgari anomala in compendiosa contenta etiam portionem patris capere, à quo casu procedit, decis.124.n.6.
Filios de legitimo matrimonio natos Testator dum in prima substitutione vocauit, si id non replicauit in cæteris substitutionibus, quid inde inferatur, decis.379.n.12.
Filiorum appellatione, non veniunt nepotes, quando Testator discretiuè non locutus est de eis, decis.378.n.10.
Filio, quicquid capit, vel ad eum peruenit ex bonis parentum quouis titulo siue institutionis, legati, aut fideicommissi, in legitimam imputatur, decis.262.n.1.
inter Filios filiorum comprehenduntur omnes descendentes, decis.67. num.26.
Filio à Principe legitimato conditio si sine filijs legitimis, & naturalibus deficit, decis.325.n.13.
Filiorum legitimorum appellatione, & naturalium, veniunt etiam filij naturales legitimati, decis.29.n.28.

Filio ex inte fideicommissi succedenti pater præiudicare non potest, quin pretium sibi fideicommisso debitum petere possit, decis. 239 num.25.

Filiorum de legitimitate frustra disputatur dum non probatur filiatio, decis.388.n.16.

Filio Pater consentiens de re sua disponenti, an consensum reuocare possit, decis.351 n.21.

Filio in legitimam Matris census extinctus non est imputandus, cum proprium filij fuisse non appareat, decis.147.n.10.

in Filios statutum Vrbis lib.1. cap.145. continuat possessionem bonorum patris, decis.527.n.19.

Filio legitimato cum clausula sine præiudicio venientium ab intestato, tunc debetur legitima, quando fuerunt instituti hæredes extranei, decis.441.n.26.

pro Filiorum inclusione coniecturæ Patri non præiudicant, cum in nulla apoca patris eorum mentio habita reperiatur, decis.264. num.11.

Filiorum appellatione veniunt masculi ex masculis, & fœminis vbi non agitur de conseruatione agnationis, quod declara, decis. 363.n.1.& 2.

Filiorum appellatione dubium est, an veniant nepotes, pronepores &c. decis.76.n.1.

in Filiorum legitimam imputatur, quicquid ex iudicio Parentum capiunt ipsi filij, decis.251.n.2.

in Filios agnitio tunc præiudicat, quando est clara, secus quando videtur turbida alijs coniecturis, tunc enim exactiores probationes requiruntur, decis.447.n.8.

in Filios agnitio facta à Patre illecebris, & mulieris amore circumuento, Sene, ac mala valetudine correpto est irreleuans, decis. 447. num.7.

Filio renunciatio personalissima licet matris hæredi in suis iuribus non præiudicat, decis.265.n.27.

Filio Pater donando censetur donasse ex paterna affectione non ex meritis filij, decis.430.n.23.

F I L I A.

Filia petendo restitutionem in integrum aduersus non aditam hæreditatem, per factas solutiones, numquam habuisse animum adeundi declarat, decis.228.n.15.

Filiabus dos super bonis paternis debita non ex fideicommisso, sed ex legitima detrahenda immissionem pro indiuiso non impedit, decis. 277.num.17.

Filiam Patruus dotando censetur se obligasse animo fideiubendi, & non donandi, quod declara, decis.435.n.88.

Filia dum habuit dotem constitutam in pecunia, quid inde sequatur, si ei Pater eam relinquat in quantitate, decis.536.n.3.

Filia non obstante aditione hæreditatis à Monasterio erronee facta eamdem absque Sedis Apostolicæ consensu benè potuit renunciare, cum non fuerit ius aliquod Monasterio quæsitum, decis.22. num.10.

à Filia in contemplationem dotis renunciatio nisi facta fuisset valdè considerabilis, nec sub ea omnia bona in genere comprehendisset, vtique tam ingentem dotam à Patre constitutam fuisse non censetur, decis.146.n.7.

Filia tamquam creditrix dotis maternæ ius redimendi hypothecatum non habet, cum de credito dotali aliter à fratre prouisum fuisse constet, decis.222.n.20.

Filiæ contemplatio dotandæ in concursu fratrum post mortem Patris dotaturorum vndè colligitur, decis.159.n.31.

Filia posita in conditione aliud est, si agat ex propria persona, & aliud si agat Patris, & Patruorum persona, decis.16.n.13.

à Filia renunciatio de bonis paternis facta detecto errore non sustinetur, decis.354.n.1.

ex Filia Testatoris, descendens non potest dici extraneus, decis.401. num.17.

Filiæ dos adhuc innubili constituta animum dotantis ad fauorem solius filiæ explicat, decis.159 n.35.

Filiæ positæ in conditione multò magis non censentur vocatæ, si propter dotem excludantur, decis.169 n 12.

Filia propter Patrem directa causam sufficientem profectitiæ dotis non inducit, decis.159 n.34.

Filiæ Pater nihil aliud debet, nec pro ea quam dotem soluere tenetur, decis.159 n.10.

Filiabus pro dote, & alimentis competit prælatio in bonis patris fideicommittentis, aduersus creditores Patris, decis. 20. num.1.

Filiarum dotes vtrum ex legitima, an verò ex tota hæreditate, & fideicommisso sint detrahendæ, decis.277.n.7.

Filiarum substitutio, si in remotissimum tempus collata post expiratam masculorum lineam, quid ex hoc inferendum, decis. 378.num.15.

Declaratur quando intret talis conclusio, ibid.n.16. & 17.

Filia protestando se non esse necesse velle hæredem, post recusatam hæreditatem amplius ad eamdem aspirare nequit, decis. 222.num...

Filia patiendo deputari Curatorem hæreditati tamquam iacenti, actum repudiationis notificasse censetur perindè, ac si speciale mandatum dedisset, ibid.n.7.

Filiæ iure Patris hæreditario agentis transactionem impugnare non valent, decis.264 n.17.

Filiæ ne peioris sint conditionis quam sorores quæ ad decimum gradum admittuntur, interpretatio statuto contrario admitti non debet, decis.342.n.8.

Filiæ hæreditaria qualitate destitutæ, ad bona donata extraneis hæredibus deferenda aspirare non possunt, decis.264. num.18.

Filiam Pater emancipando, an bonorum dotalium vsumfructum amittat, decis.382.n.1.

Filia tamquam hæres Patris ad soluendum censum citata, an suscipiendo terminum, & soluendo hæreditatem adijsse dicatur, decis. 228.num.11.

Filia hæreditate etiam iacente, nec alio adeunte, post præscriptum tempus à facta repudiatione per viam restitutionis eamdem adire non potest, decis.228.n.17.

de Filia tamquam hærede Patris enunciatiua cuiusdam particularis aditionem non importat, cum ille filiam hæredem efficere non possit, decis.232.n.13.

Filiæ renunciatio, an stante prohibitione alienationis in fideicommisso contenta rectè fieri dicatur, decis.27.n.10.

Filiæ commodo restitutionis priuantur, dum bonis fideicommissarijs Auo restitutis ab eodem detractiones mendicare coguntur, decis. 179.num.8.

Filia aduersus præscriptionem beneficio restitutionis in integrum iuuari non potest, cum pacto redimendi vti hæres fratris qui hæreditatem Patris repudiauit, ignorasse præsumatur, decis. 222.num.2.

Filia adeundo hæreditatem Patris cum beneficio legis, & inuentarij, bona materna cum bonis defuncti confusa non remanent, decis.272. num 9.

Filiam Pater spontè emancipando amittit dimidiam partem vsusfructus bonorum dotalium, & quid de altera parte, decis.382. num.2.

Filia post repudiationem hæreditatis paternæ, ac si numquam illa esset sibi delata habetur pro mortua, nec demceps ad successionem admittitur, decis.98.n.13.

Filiam metu fuisse impulsam ad emittendam professionem, minæ patris & consanguineorum ad terrendum quemlibet constantem virum aptæ, ex testium depositionibus, declarant, decis.211.n....

Filia fideicommittentis, an succedat, vel repudiet ac hæres esse nolit non attenditur, sed sufficit præexistentia, quæ ipsa viuente substitutos ab hæreditate repelli, decis.28.n.5.

Filiæ dos licet honorabili titulo institutionis relicta non fuerit, Testatore tamen ita volente eadem in legitima instituta censetur, decis. 101.num.2.

Filia renuncians bonis paternis, à Patruo in cuius domo post mortem Patris remansit, seducta censetur, decis.354.n.5.

à Filia minoris ætatis renunciatio facta, potius ex simplicitate, quam ex animi liberalitate facta præsumitur, ibid.n 4.

Filia à Patre, Auo, fratre, & Patruo dotata à legitima ex statuto Vrbis excluditur, decis.159 n.

Filiæ legitimæ, sicut debetur dos ex bonis fideicommissarijs ascendentium si non adsint bona libera, decis.15.n.8.

Ita quoque permissum est marito, cui fuerunt consignata bona fideicommissaria in causa dotis ex eis distrahere lucrum dotale, ibid. num.9.

Filia repudiante hæreditatem, conditio decessus filiorum absque legitimis descendentibus purificata censetur, decis.98. n.2.

Filiæ exclusio sufficienter dotatæ exclusionem neptum quibus non fuit prouisum, non arguit, decis.57.n.12.

Filiam mater tenetur dotare, potius quam patruus deficientibus bonis paternis, decis.436.n.7.

Filiæ cessante statuto absolutè numerum faciunt perindè ac si exclusæ à statuto non essent, decis 128.n.11.

Filiæ cum à Matre fuerint institutæ statutum pro earum exclusione non intrat, quod locum solummodò habet ab intestato non autem ex testamento, ibid.n.10.

Filiabus dos relicta à fideicommittente, detrahenda est ex fideicommisso, decis.415.n.15.

ius Filiabus in sententia reseruatum pro legitima, & dote quatenus ex bonis fideicommissarijs debeantur non releuat, cum plus restituant, quam restituere iubentur, decis.179 n.6.

Filia naturaliter extans purificationem conditionis Agnatorum si posteritas deficiat impedit, decis.342.n.4.

Filiæ quando titulo institutionis sunt honoratæ, & prohibitæ plus petere, dos loco legitimæ succedit, decis.267 n.4.

F I L I V S.

Filius viuente Patre in Iurepatronatus hæreditario præsentare non potest, decis.272.n.12.

Filius stante matrimonio potius ex marito, quàm ex adultero genitus censetur, decis 218.n.1.

Filius adulteri allegans se esse, maritum non habuisse accessum ad matrem ipsius de tempore conceptionis, aut eam cognoscere non potuisse, probare tenetur, ibid.n.3.

Filij accipientes pro facto, quod erat faciendum, & positionem pro substitutione in huiusmodi fideicommissis, ac si parentes non extitissent succedunt, decis.135.n.5.

Filius legitimatus cum clausula sine præiudicio venientium ab intestato, non potest prætendere legitimam, decis 441.n.15.

Filij positi in conditione censentur vocati, quando cum qualitate, vt sint masculi, sunt vocati, decis.526.n.9.

Filij in conditione fideicommissi positi ad fideicommissum tacitè vocati censentur, decis.78.n.1.

Filij in conditione positi censentur vocati, dum Testator exclusit proprias filias, mandans eas condecenter dotari, decis.528. num.15.

Filius, quoties præsumi potest, quod sit natus ex matrimonio, semper ita præsumitur, nisi contrarium probetur, decis. 312. num.17.

Filij nati potius præsumuntur ex iauene, quam ex sene, dum ex ipsis rem habuisse constat mulierem, maximè accedentibus coniecturis, decis.447.n.2.3.6.& 8.

Filijs Ius irreuocabile, quando ex contractu donationis est acquisitum, Pater transigendo summam aliquam in eorum præiudicium donatori remittere non potest, decis.264.n.1.

Filium Pater legitimando, eumque in vltimo Testamento vti talem in certa summa instituendo, probationi filiationis magnum adminiculum præbet, decis.348.n.15.

Filius viuente Patre ad præsentationem admissus Patronatum oneribus de familia delatum, adeòque gentilitium esse, & familiare ostendit, decis.103.n.9.

Filius quando Iure transmissionis vti non possit, decis. 388. numer. 17.

Filius quamuis alibi natus ciuilitatem Patris originariam non amittit, decis.261.n.5.

cum Filijs Ius irreuocabile si ex donatione quæsitum fuerit, in eorum præiudicium partem summæ per transactionem Pater dimittere non potest, decis.212.n.1.

Filius stante matrimonio potius ex Marito, quam ex Adultero genitus censetur, decis.308.n.1.

Filius ob auersionem à Religione in quam vi, & metu per Patrem, & consanguineos incusso ingressus fuit, & professionem emisit, inde exire, & habitum deponere potest, decis.219 n.2.

Filijs ex communi matrimonio nascituris donatio fit propter odium quo Coniuges in casu dissolutionis matrimonij filios ex alio matrimonio suscipiendos prosequi solet, decis 85.n.6.

Filij, & descendentes in infinitum positi in conditione cum qualitate legitimitatis, & onere restituendi hæreditatem alijs in infinitum vocatis, purificatum fideicommissum ad illorum fauorem inducunt, ibid. num.1.

Filij positi in conditione respectu portionis Patris non censentur vocati, nisi ad partem cui conuenit conditio, decis.135. numer.11.

à Filijs, & hæredibus præsentatio nomine proprio iuxtà numerum personarum in capita facta Ius gentilitium euidenter probat, cum alias non competijssent tot voces quot erant personæ, nec in capita diuidi potuissent, decis.237.n.11.

Filij non tantum parentibus in gradu perempto contentis, sed ipsi hæredi succedunt, ac si præcedens gradus factus non fuisset, decis. 135.num.3.

Filius legitimatus cum clausula, itaut comprehendatur sub Testamento, ex loquente de filijs legitimis, & naturalibus, decis.379. num.11.

Atque etiam de legitimo matrimonio natis, iuxtà legitimationes à DD.de Campegijs, quid inferatur, ibid.n.12.

Filius non simpliciter, sed conditionaliter legitimatus, ad exclusionem filiarum substitutarum, quibus Iura in bonis præseruata fuerunt, non succedit, decis.325.n.....

Filij in conditione positi licet ex statuto Vrbis dispositiuè vocati censeantur, ea tamen vocatio ad portiones patruorum post mortem patris defunctorum non extenditur, decis.124.n.3.

Filius exhæredatus cum cautela Soccini non potest Testamentum approbando petere alimenta in alijs bonis, decis. 487. num.8.

Filius declarando se velle in negotio continuare tenetur duplici vinculo, & vti hæres patris, & propria persona, decis.416. num.4.

Filij in conditione fideicommissi positi ad fideicommissum tacitè vocati censentur, decis.135.n.1.

Filius legitimatione stante babendus est, ac si sine vlla clausula esset legitimatus tam pro detractione legitimæ quam quoad alios effectus, decis.219.n.11.

Filius non valet succedere Matri ab intestato defunctæ in bonis illi à seipso donatis, decis.477.n.5.

Filius hæres ex ipso, quod retinet dotem à Patre constitutam ob maternam renunciationem ab alijs bonis prætensis reijcitur, decis.224. num.2.

Filius legitimus cum de eius bono Iure constet ad effectum succedendi in fideicommisso à successione non est excludendus, decis. 251. num.2.

Filij mortuis alijs Institutis etiam ad portiones Patrum vocantur, decis. 78.num.9.

Filij in portionibus patruorum succedunt quando ijdem patri prædecesserunt cum ex reciproca inter ipsos adiecta eorum portio vnica paterna portio efficiatur, decis.124.n.4.

Filius solus de vsufructu excipere potest, in tantum quod Mater filijs superueniens integrum vsumfructum consequi soleat, decis. 89. num.7.

Filij in conditione positi, censentur vocati si non simpliciter, sed cum qualitate masculinitatis fuerunt vocati, decis. 526. num.6.

Filius Ius ex propria persona competens defendendo Matris factum non impugnat, cum omnis eiusdem renunciatio, Iuramentum, & promissiones ab illa conditione, si deferatur hæreditas, pendeant, decis.265.n.18.

Filij promiscuè eò magis succedere videntur, quo magis testator omnibus vocatis substituerit puellas, decis.78.n.12.

Filius stante promissione ex parte Matris, & qualitate hæreditatis ex parte sui ipsius, dum possidet dotem Matri constitutam, emphyteusim petere, & facto Matris contrauenire non potest, decis. 124.num 9.

Filij in conditione positi censentur vocati, stante vocatione in stirpes, & non in capita, decis. 526. num. 13.

Filius ad præsentationem admissus etiamsi non fuerit hæres Patris, vtpotè capitaliter banniti, nullam fuisse habitam rationem qualitatis hæreditariæ demonstrat, decis.337.n.7.

Filiusfamilias, quod publicè negotietur tamquam paterfamilias, quæ sit legitima præsumptio, decis.403.n.9.

Filij substituti ipsi hæredi, ac si præcedens gradus factus non esset succedunt, decis.78.n.5.

Filij nomen ex interpretatione, seu extensione ad nepotes quoque porrigit in fauorabilibus, decis.378.n.6.

Filij in conditione fideicommissi positi ad fideicommissum tacitè vocati censentur, decis 135.n.1.

Filius fideicommissarius debet imputare in legitimam, & Trebellianicam pecuniam habitam ex alienatione bonorum fideicommissariorum, decis.251.n.7.

Filij ex propria persona licet hæredes Patris venientes paternam reuerentiam non offendunt, dum contrà factum Patris audiuntur, decis. 280.num.12.

Filij in conditione positi censentur vocati, quando fuerunt vocati cum qualitate, vt succedant perindè, ac si viueret eorum Pater, decis. 526.num.20.

absque Filijs matrimonium de Iure præsumitur, dum eos aliquando ortos fuisse non docetur, decis.90.n.2.

Filius non industrius soluendo summam considerabilem residui domus, cum nulla alia bona habuerit, solutionem ex pecunijs hæreditarijs fecisse præsumitur, decis.71.n.20.

Filiusfamilias, accedente consensu Patris, seu Aui paterni causa mortis donare potest, decis. 143.n.4.

Filij danda est immissio pro indiuiso in sexta parte bonorum hæreditariorum, attento numero duorum filiorum, decis. 525. num.2.

Filius tamquam incapax Commendæ ob defectum ætatis non excluditur, dum ex euentu capax fieri potest, decis.290.n.3.

Filius declarando se nomine proprio negocium velle retinere, non solum Patris, sed etiam socij personam repræsentat, decis.320. num.12.

Filius legitimatus vtramque qualitatem, tam filij legitimi, quam naturalis habere dicitur, decis.155.n.1.

Filij ex statutaria dispositione tamquam in conditione posito deficientibus Matribus vocati censetur, ac si ore proprio eos Testator vocasset, decis.281.n 5.

Filij in conditione positi, vbi principaliter institutus, vel substitutus prædecesserit, iuxtà statutum Vrbis succedunt, decis. 78.num.3.

de Filijs, & nepotibus Testator, ex quibus verbis dicatur discretiuè locutum fuisse in disponendo fideicommissum, decis. 378. num.12.

Filij, quando bona donata recognoscunt à munificentia donantis, non autem à primo donatario, in illis tamquam Patris hæredes Iure transmisso succedunt, decis.71.n.9.

Filius potius præsumitur ex Marito, quam ex adultero, ibidem num.15.

Filius quidquid acquirit ex pecunia paterna, dicitur Patri acquirere, decis.403.n.....

Filij quodammodo eadem persona cum patre sunt, decis. 39. num.33.

Filijs Iure in concordia quæsito pater in præiudicium eorum contrauenire non potest, decis 209.n 10.

Filius subintrat in locum Patris, decis.108.n.15.

in Filium nominatio, & agnitio an possit suffragari pro successione in bonis, eius, qui se gessit vti pater, decis.312.n.23.

Filij in conditione positi censentur vocati, dum sub qualitate masculinitatis, & quod sint legitimi, & naturales, ac de legitimo matrimonio nati ponuntur in conditione, decis.169.n.3.

Filij positi in conditione, quod censeantur dispositiuè vocati ex coniecturis, decis.442.n.4.

Filij substituti, stante libera dispositione à Patre relicta, immissionem petere non valent, sed Patris dispositionem cui placuit de domo testando aliter disponere, acceptare tenentur, decis. 209.num.17.

Filij ad fideicommissum vocati, non solum Iure transmissionis, sed etiam Iure proprio vocati dicuntur, decis.78. n.4.

Filij nati ex fœmina exposita publico vulgo nati dicuntur, decis.447. num. 1.

Filij legitimi, & naturalis appellatione, venit etiam filius naturalis legitimatus, decis.379.n.2.

Filius legitimatus an contra tertios bonorum possessores in propria persona notatos, nec habentes causam à grauato, in filiationis quasi possessione sit admittendus, decis.151.n.5.

Filius quod sit masculus, & legitimus, & naturalis, non iuuat, dum ex patre, de cuius filiatione non constat, possit dici descendens, nec de linea, decis.388.n.18.

Filij legitima in tertia parte dotis maternæ firmata fundamentum consumptionis ex præcedentibus alienationibus cessat, decis. 147. num.8.

Filios fundatam intentionem habens tam super fideicommisso *Aui*, quam in erectione Commendæ, cum vtroque casu sit vocatus *Patruo* præferri debet, decis.290.n.1.

Filius ad instantiam Patris à Senatu in amplissima forma *legitimatus*, & ad primæua iura sublato obstaculo natiuitatis *restitutus*, Patri ac si esset de legitimo matrimonio natus succedit, decis. 237. num.16.

Filij legitima debetur detractis debitis hæreditarijs, decis.415.n.13.

Filijs

Filijs existentibus patruum excludit à successione, & conditionem vocationis existentia filij deficere facit, decis.190.n.12.

Filij ad solam portionem patrui per vulgarem contentam in compendiosa gradum patris subintrare non possunt, decis.124 n.7.

Filij exclusio Episcopi cui legitima solum relicta fuit, exclusionem aliorum quibus nullatenus prouisum fuit, non inducit, decis.57. num.12.

Filius in eo magis in Commenda patruo præfertur dum dispensationem ætatis à Papa obtinont, quam cum sit de reseruatis Principi vtique concedere potuit, decis.190.n.2.

Filij Matribus ante euentum conditionis defunctis ex proprio Iure in vim vulgaris admittuntur, perindè, ac si hæredi immediatè fuerint substituti, decis.281.n.7.

Filijs in donatione inatd commune parentum vorum contemplati præsumuntur, non autem ad hoc, vt fideicommissi onere pater ipse grauetur, decis.264.n 5.

Filius viuente Patre illius hæres esse nequit, nec ipsi in beneficio Iurispatronatus hæreditarij Ius competit, decis.103.n.8.

Filijs, qui faciunt deficere fideicommissum est reseruatum Ius legitimæ successionis ab intestato, decis.526.n.2.

vt Filij consequantur alimenta matrimonium ad effectum leuioribus probationibus docetur, decis.312.n.19.

Filium Pater non tenetur recognoscere de labore præstito, decis. 43. num.22.

Filij naturales appellatione filiorum legitimorum, & naturalium non includuntur, decis.325.n.2.

Filiusfamilias accedente consensu Patris, seu Aui paterni causa mortis donare potest, decis.243.n.4.

Filius, quando non est donatarius vniuersalis Patris factum defuncti de proprio seruare non tenetur, decis.451.n.12.

Filiusfamilias, quando habendus est, tamquam Paterfamilias, decis. 408.num.8.

Filij in conditione positi, vt censeantur vocati, sufficit, vt coniecturæ talca adducantur, vt moueant animum Iudicis ad sic credendum, 169.n.10.

Filij, quod fuerint positi in conditione, ex quibus verbis arguatur, decis. 526 num.1.

Filius Patre viuente illius hæres esse nequit, nec ipsi in beneficio Iurispatronatus hæreditarij Ius competit, decis.103 n.8.

Filij legitimatio cum clausula sine præiudicio Iuris quæsitis quid operetur, decis.379.n.15.& 16.

Filij, & hæredes ex reliquis bonis hæreditarijs sibi satisfecisse præsumuntur, decis.153.n.12.

Filij Auunculo hæredi immediatè succedoor nulla habita ratione substitutionum Matrum, quæ vti caducata, ac si scripta non fuerit reputatur, decis.281.n.6.

Filius dum solus in lucem prodijt, primogenitus, secundus, & postremus in Iure dicitur, decis.309.n.5.

Filij quando simultanè cum Patre sunt vocati, ad resignationem fideicommissi ipsorum consensus est necessarius, decis.239. num.10.

Filij in conditione positi censentur vocati stante substitutione, & grauamine, decis.526.n.11.

Filius ratione socij à Creditoribus ad solutionem compelli potest, cum etiam in solidum teneatur, decis.324.n.13.

Filij in conditione positi censentur vocati, si fuerint exclusæ fœminæ, & mandatum congruè dotari, decis.260.n.5.& 6.

Filius potius præsumitur ex Marito, quam ex adultero, decis. 312. num.15.

Filij in conditione vocati, tunc ex coniecturis multò magis censentur vocati, si tractetur ad fauorem descendentium à Testatore, decis. 526.num.5.

de Filijs promissio quando nod loquitur simpliciter, sed de filijs hæredibus, ad effectum immissionis hæredes esse non sufficit, decis. 309 num.11.

Filijs legitimam censetur Pater in tot bonis hæreditarijs, non in pecunia reliquisse, decis.536.n.9.

Filij bona habere debent, ad quæ Mater vocabatur, decis. 135. num.19.

Filij ex vulgari compendiosa non possunt plus capere quam ex fideicommissaria caperent, decis.120.n.8.

Filij ea propria persona ad successionem aspirantibus, diuisio bonorum inter singulos viriliter, non autem in stirpes fieri debet, decis. 281.num.8.

Filij ad fideicommissum vocati, ipsi hæredi, ac si eidem substituti fuissent succedunt, decis.78.n.10.

Filij dicuntur de familia Patris, & non Matris, decis.519.n.19.

Filij in conditione positi, ex coniecturis censentur vocati, decis.526. num.3.

Filij in conditione positi ex Statuto Vrbis ad portionem parentum suorum tantum vocati censentur, decis.78.n.8.

Filij hæredes Patris contractum approbare tenentur, decis. 212. num 6.

Filius legitimatus non venit appellatione filiorum, ex legitimo matrimonio natorum, decis.379.n.10.

Filiusfamilias, quando constet publicè negotiari, tamquam Paterfamilias, decis.403.n.7.

Filij ad portionem Matris dumtaxat vti in conditione positi fuerunt, vocati censentur, decis.281.n.9.

Filius licet sit hæres necessarius patris, intelligitur quatenus velit esset hæres, decis.43.n.35.& 36.

Filij in conditione positi stantibus coniecturis censentur dispositiuè vocati, decis.526.n.4.

Filius potest esse ex vno, & tamen potest esse ex alio, decis. 388.num.9.

Filij primi gradus Trebellianica prohiberi potest, decis.444. numer.16.

Filij ex parentibus non præsumuntur, quando illos vnquam habuisse non docetur, decis.277.n.5.

Filius recuperando dotem à Patre post mortem Matris acceptam, priuilegium, Auth. quæ res, contra Patrem non habet, decis.301.num.3.

Filij in conditione positi, censentur vocati, dum fuit facta reciproca substitutio inter eos, decis.159.n.4.

sine Filijs obitus de Iure præsumitur, decis.444.n.8.

Filij in conditione positi an censeantur vocati, attendenda est consuetudo Regionis, decis.160.n.7.

Filius, quando in hæreditate adsunt bona, legitimam in pecunia recipere inuitus compelli non potest, decis.162.n.9.

Filius alicuius quod quis sit, ea quo excludatur, decis. 389. num.14.

F I N I S.

Finalis causa mouet donationem ex toto aliter non donaturum, decis. 145.num.6.

Fines noui licet cum antiquis non conueniant, sufficit quod de identitate corporis constet, decis.310.n 9.

intra Fines Castri, vel Feudi quidquid continetur, censetur esse sub Castro, vel Feudale, decis.452.n.14.

Quod tamen procedit contra tertium habentem titulum legitimum, &c.ibid.n.15.

Finis lineæ, seu generationis inuestiti quando agitur ad deuolutionem, à Domino directo probari debet, decis 363.n.1.

Finis paternæ agnationis fœmina est, & principium agnationis sui viri, ibid.num.13.

Fines Procuratores mandati excludere validè non valent, decis.386. num.8.

intra Fines Diœcesis Episcopi existente Archidiaconatu, Episcopo in eodem Ius competit, decis.182.n 2.

Fines Procuratores mandati ampliati non possunt, decis. 386. num.9.

Finita societas non dicitur si socium non obseruauerit contenta in societate, decis.518.n.3 & 4.

in FIRMANA Ciuitate domus non solent locari, ad minus quam ad quinque pro centenario valoris domorum, decis.420.n.3.

FISCVS est citandus in loco in quo ciuiliter mortui bona occupantur, decis.506.n.7.

à Fisco condemnatus priuatus Iuribus suis non est amplius citandus, sed fiscus, ibid.n.10.

FORENSIS in loco in quo bona possidet legitimè conueniri potest, modò ibi reperiatur, aut Procuratorem habeat, decis.364. num 5.

F O R M A.

Formam, & dispositionem ad casum expressum verba, tali casu, inducunt, limitando, omnem alium excludunt, decis. 88. num.14.

per Formæ examen cum requiratur non statur attestationi Ordinarij, decis.84 n.8.

pro Forma, quando aliquid non requiritur, tunc eius omissio operatur, decis.399.n.9.

Forma mandati est seruanda in actu executionis, decis.331. numer 5.

Formalis executio non est necessaria, quando de manutenendo exigibile nomen debitoris vigore obligationis agitur, decis.243. num.5.

Forma licentiæ Apostolicæ in pluribus non obseruata, licentia de seipso corruit, decis.304.n.13.

sub Formis diuersis conceptæ litteræ gratiosæ, iuxtà virtutem clausularum generalium dummodò ad inuicem compatiantur, expediri possunt, decis.392.n.5.

Forma à Statuto inducta debet pro validitate contractus obseruari, decis.400.n.17.

contra Formam decreti executio facta in totum corruit, decis. 340. num.4.

ex Forma decretorum Basilienses ad opera tantum diuina vsum sumptæ cucullæ habent, decis.105.n.5.

Forma à Iudice præscripta seruanda est, decis.224.n.20.

Formam datam in executionem mandati executor non seruans dicitur esse clarè in mala fide, decis.538.n.4.

Forma, potest per æquipollens adimpleri, quando habetur idem effectus, decis.234.n.22.

Forma mandati non seruata mandantem non obligat, decis.274. num.9.

secundum Formam à disponente ordinatam est seruanda dispositio, decis. 399.n.2.

ex Forma Statuti Vrbis lucrum dotale non est debitum necessarium, decis.79.n. . . .

contra Formam decisionis decretum emanatum est inualidum, decis. 224.num 3.

ad Formam alicuius scripturæ renunciatio facta dicitur specialis, & indiuidua, decis.387.n.4.

ex Forma Statuti lucrum dotale debitum, an dicatur debitum voluntarium, decis.79.n.24.

ad Formam Testamenti renunciatio facta habentis certam formam in omnibus, & per omnia est sufficiens, decis.482.n.3.

Forma quando est indiuidua, nisi præcisè, & integrè seruetur nihil actum dicitur, etiamsi in parte seruata fuisset, decis.304.n.14.

in For-

in Formalitate verborum Testes non conuenire non refert, dummodò in substantia concordent, decis.372.n.2.
ex Forma Statuti Rauennæ nepos præteriri potest, decis. 101. num.7.
FOROLIVII Statutum de lucro dotali lib.5. rubr.12. sup. paragr.1. quid disponat, & declaratur, decis.201.n.9.& 10.
Foroliuij Statutum disponit, quod Maritus possit detrahere lucrum dotale, ex omnibus bonis, ex quibus detrahitur dos, decis. 18.num.17.
Veluti de bonis fideicommissarijs, & Emphyteuticis, ibid.
Formula, quem hæredem codicillis fecero, aut scripsero, quomodò intelligenda, decis.360.n.6.
Formulis conditionum, quæ indifferentes sunt, DD. indifferenter vtuntur, decis.43.n.11.
Formularium Bononiense liberam diuidentibus, ac ipsorum hæredibus alienandi facultatem concedit, decis.174.n.18.
Formula, legauit bona vsufruenda, proprietatem excludit, decis.160. num 4.
FRANCATIONES bonorum factæ de tempore quo fratres bona, & negocium communiter administrabant, ex pecunijs communibus factæ censentur, decis.308.n.12.

F R A T E R.

Frater sicuti post repudiationem hæreditatis domum redimere non potest, ita nec soror, quæ tanquam hæres causam à fratre habet, decis. 222.num.3.
Frater liberam electionem habet admittendi sororem, vel tradita dote eam à successione Patris excludendi, nec ad hunc effectum quælibet sufficit interpellatio, decis.200 n.12.
Frater Patris Patruus est tertio gradu, Patruus magnus autem frater Aui quarto gradu, decis.159.n.3.
Frater vt acquirat vocem fratris fideicommissum agnoscere debet, alias Iuspatronatus in ipsum transire non potest, decis. 214. num.12.
à Fratre pro rata fratris præsentatio facta, data cautione de ratificando intra quadrimestre præsentato suffragatur, decis. 272. num.4.
Frater etiam non requisitus an ad effectum excludendi sororem dotem illi offerre teneatur, decis.200.n.9.
Frater augens dotem sorori debet in minori ætate seruare solemnia, decis.394.n.10.
Frater nisi interpellatus, & in mora Iudiciali constitutus sororem dotare non tenetur, decis.200.n.10.
inter Fratres diuisio facta sub obligatione manutentionis, & euictionis, an fideicommissum conditionale remissum inducat, decis.358. num.4.
Frater promittendo dotem Marito sororem excludere potest, decis.200. num.7.
Fratris negligentia circa dotationem frustrà accusatur cum nulla in eo mora concurrat, decis.200.n.15.
à Fratribus germanis Instrumentum adstipulatum, ac fraternitatem vtriusque enuncians, ad eumdem effectum maximum exhibent adminiculum veritatis, decis.32.n.3.
cum Fratribus soror de Iure succedit insimul, decis.497.n.13.
Fratribus sine descendentibus prædefunctis, fideicommissum ad fauorem fœminarum substitutarum purificatum censetur, decis.325. num.1.
Frater augens dotem sorori debet in minori ætate seruare solemnia, decis.394.num.10.
Fratris filio donatio facta, qui filiam dotare tenebatur, ipsi vti proximiori potius, quam filiæ facta præsumitur, decis. 159. num.6.

F R A V S.

Fraudem præsumptionibus, & coniecturis excludi sufficit ad effectum, vt antidatæ suspicio cesset, decis.326.n.9.
per Fraudem, & malitiam quæ impetrantur, nullam faciunt vim probationis, decis.5.n.8.
Fraudis suspicio non intrat, quando cessat causa fraudandi, decis.407. num.8.
in Fraudem Creditorum contractus à proximè decocturo gesti, ijsdem ex dispositione Iuris communis præiudicare non possunt, decis.308. num.21.
Fraude cessante antidatæ suspicio excluditur, & apoca Testatoris semper est præferenda, licet creditum partis ex publico etiam Instrumento posteriori resultaret, decis.336.n.13.
Fraudis suspicio ex qualitate personarum tollitur, decis.421. numer.9.
Fraus, & deceptio ex circumstantia temporis actus gesti, & qualitate contrahentium deducitur, decis.142.n.8.
Fraus causa fraudandi cessante non præsumitur, & coniecturæ pro ea adductæ nihil operantur, decis.336.n.12.
Fraus ex inuerisimilitudine deducitur, decis.143.n.10.
Fraus, & læsio in donante non præsumitur, cum donatio medio iuramento matri facta ad descendentes pro conseruatione familiæ restringatur, decis.222.n.10.
Fraus omnis ex deficientia causæ fraudandi tollitur, decis. . . . num.10.

F R V C T V S.

quoad Fructus bimestres depositum, quod nullatenus deponi debuissent, cum ex attributa facultate creditori agendæ retrouenditionis in qualibet bimestris die redderentur incerti, remanet expletum, decis. 19.n.6.
vt Fructus debeantur interpellatio non requiritur, nec mora debitoris, cum de interesse damni emergentis in conuentione deducto agatur, decis.157.n.4.
Fructus suos possessores in mala fide constituti non possunt facere, decis. 229.num.2.
Fructus illius rei, quæ tunc temporis non poterat illos producere frustra petuntur, decis 131.n.6.
Fructus debiti cedenti debentur etiam cessionario, decis. 228. num.1.
de Fructuum perceptione quando non dubitatur, ad iustificandam quantitatem leuiores probationes ex præsumptionibus, & coniecturis admittuntur, decis.81.n.5.
Fructus dotales debentur iuxtà consuetudinem regionis, decis. 511. num.22.
Fructibus per 27.annos ad certam summam exactis à præstatione maioris interesse recessum præsumitur, decis.194.n.2.
pro Fructibus mandatum relaxatum integræ sortis libris non exhibitis non est exequendum, decis.194.n.8.
Fructus præteriti census vt præscribantur, tot requiruntur præscriptiones, quot sunt anni, decis.47.n.6.
Fructus quando sunt Ciuiles illi tantum sunt restituendi, qui realiter, & cum effectu probantur exacti, limitatur, & quando, Surd.cons.84.n.4. decis.81.n.6.
Fructus soluens debiti contenti in apocha, censetur fateri tale debitum contentum in apocha, decis.407.n.12.
cum Fructibus legitima debetur vna à die obitus Testatoris, decis.427. num.1.
Fructuum insufficientia possessionis in Saluiano retentæ requiritur ad substinendum iudicium exequutiuum, decis.451.n.8.
Fructus percepti, quando agitur de restitutione bonorum, & si non fuerint petiti accessoriè veniunt, decis.163.n.3.
Fructuum liquidatio vti difficilis probationis à solito, & per coniecturas probatur, Testesque ad hunc effectum etiam singulares admittuntur, decis.208.n.9.
Fructus dotale post obitum mulieris amplius exigi non possunt, cum cessent onera matrimonij ratione quorum recipiebantur, decis.230. num.8.
Fructus marito onera matrimonij substinenti ob moram irregularem sine alia interpellatione debentur, decis.267.n.11.
pro Fructibus consequendis sine dubio datur via executiua si loco alimentorum succedant, decis.20.n.8.
Fructus creditum quod non potest facere non producit interesse, nisi cum vitio vsuræ, decis.112.n.2.
Fructus creditum potest producere, quando concurrunt alia requisita, ibid.n.3.
Fructus recompensatiui ob retardatam traditionem prædij venditi, quos percipere potuisset emptor si res tradita fuisset, eidem vigore contractus debentur, decis.138.n.2.
Fructus siue constante matrimonio fuerint consumpti, siue & dissoluto adhuc extent, marito debentur, decis.358.n.3.
pro Fructibus Saluianum competit stante obligatione Camerali in Instrumento mutui apposita, quę hypothecam omnium bonorum obligati includit, decis.137.n.5.
Fructus exacti reddunt creditum illiquidum, donec de illis ratio reddatur, decis.435.n.1.
Fructus in bonis stabilibus ad rationem quinque pro centenario taxati sunt à lege, decis.451.n.4.
Fructus dotis constante matrimonio sicut moram irregularem inducunt, ita sine interpellatione debentur, decis.20.n.5.
Fructus bonorum durante vita naturali percipere potest, *professus*, quando non agitur de perpetua successione Monasterij loco *filiorum*, decis.57.n.3.
Fructus census in tantum possunt præscribi, in quantum præscribitur ipsa sors, à qua dependet, illi dependent, decis. 47. num.5.
Fructus dotis Viduæ vt debeantur post obitum viri requiritur interpellatio, decis.20.n.4.
Fructus dotis, quando certi sunt, & taxati à Statuto loci, tunc alia taxatio non requiritur, nisi per numerationem annorum, decis.395. num.12.
Vndè non est necessaria aliqua taxatio Iudicis, ibid.n.10.
Fructus quando non calculantur ex solito, sed quia partes conuenerunt, non laudum inter alios latum, sed sumptæ probationes attendi debent, decis.255.n.9.
Fructus in scutis quatuor pro centenario taxati debiti noscuntur, licet pro debito quantitatis in pactum à contrahentibus citra vsurariam prauitatem deduci nequeant, decis.38.n.9.
Fructus siue constante matrimonio fuerint consumpti, siue & dissoluto adhuc extent, marito debentur, decis.277.n.3.
Fructus reseruati ex donationis vsufructu veniunt sub dispositione donantis, decis.106.n.9.
Fructus mala fide consumpti cum melioramentis compensari debent, decis.288.n.23.
Fructus domus melioratæ cui debeantur, decis.420.n.10.
Fructuum quantitate non liquidata mandatum, & subhastatio sequuta ratione incertitudinis, & excessiuitatis nulla est, quod amplia, decis.451.n.6.
Fructus in satisfactionem crediti dotalis non cedunt, quando eos titulo vsusfructus vxor sibi acquirit, decis.89.n.6.
ex Fructibus longo tempore melioramenta perceptis refecta præsumuntur, decis.270.n.15.
Fructuum reseruatio præseruat tam dominium, quam possessionem, decis.419.n.29.
Fructus tituli in commercio debitoris existunt, & ijsdem Creditori-

ditoribus hypothecari censentur, decis.127.num.13.
Fructus dotis, constante matrimonio, debent persolui absque vlla interpellatione, decis.25.n.6.
pro Fructibus dotalibus non sunt alienanda corpora fideicommissaria, decis.424.n.1.
Fructuum reductio formalis ad certam summam, vt probetur, sufficit decem, sex, quinque, vel tribus annis minores vsuras perceptas fuisse, decis.194.n.3.
de Fructuum perceptione in genere constito sufficiunt leuiores probationes pro quantitate, decis.229.n.6.
Fructuum liquidatio, stante mala fide fit vsque ab initio à die occupationis ante motam litem, decis.527.n.2.
Fructus census currunt non obstante, verbali oblatione sortis, decis.403.num.17.
Fructus non petiti an veniant restituendi, decis.162.n.2.
Fructuum depositio non est solutio, decis.81.n.1.
Fructus stante prohibitione de non molestando marito liberè acquisiti censentur, decis.172.n.2.
Fructus stabilium taxantur ad quinque pro centenario, decis.423.num.3.
Fructus debito soluens, tacitè fatetur, debitum esse verum, decis.407.num.5.& 11.
Fructus alij sunt ratione beneficij, alij ratione laboris, & seruitij, & alij incerti, decis.357.n.8.
Fructus, quando de bonis stabilibus agitur ad rationem quinque pro centenario taxari debent, decis.262.n.9.
Fructus super domo impositi statim post factam venditionem à possessore debentur, decis.327.n.4.
Fructus potius præsumuntur aucti, quam diminuti, decis. 48. num.7.
Fructus rei in lite pendentia à die motæ litis sunt restituendi, decis.81, num 1.
Fructus pro recambijs frustrà petuntur, decis.341.n.19.
Fructus etsi in condemnatione fuerint omissi, & ideò peti non posse videantur, vigore noui iudicij, & nouæ petitionis adhuc veniunt restituendi, decis.162.n.4.
Fructuum restitutione per ipsos venditores retardata, emptor ad solutionem damnorum non tenetur, decis.119.n.11.
Fructus attentans pro sufficienti purgatione realiter restituere, & omnes expensas, damna, & interesse soluere, ac reficere tenetur, decis.80.num.1.
Fructus in cambiorum materia solent taxari ad 12. pro centenario, decis.413.n 9.
Fructus illius rei, quæ tunc temporis non poterat illos producere frustrà petuntur, decis.131.n.6.
Fructuum perceptione creditum non iustificatur, decis. 455. numer.6.
ex Fructibus augumentum proueniens nedum primo hæredi, seu legatario, sed etiam fideicommissarijs debetur, quando verba Testamenti fauore omnium illius ordinationem ostendunt, decis. 95. num.1.
Fructus legitimæ pro fœmina ad quinque pro centenario taxantur, & quando, decis.46.n.3.
ex Fructibus Testator si iubeat, quod eius æs alienum soluatur, eis non sufficientibus potest hæres suum creditum ex certis bonis sibi satisfacere, decis.79.n.31.
Fructus bonorum stabilium taxantur ad rationem quinque pro centenario, decis.420.n.2.
Fructus dotis vel liberè ad virum spectant, ita quoque fructus ex bonis supradotalibus percepti, decis.261.n.21.
Fructus an à prædio temporaliter tantum transigentis assignato debeantur, decis.255.n.6.
ex Fructibus dotis alenda est vxor, & filij, decis.20.n.9.
Fructuum dotalium taxatio regulatur à consuetudine regionis, decis. 428.n.10.
Fructuum restitutioni bona fide consumptorum vt non sit locus, rem esse dubiam sufficit, decis 95.n.8.
Fructus in Spolio sunt restituendi à die motæ litis, decis. 417. num.1.
Fructus in Spolio Iudiciali sunt restituendi sicut in violento, quod declara, ibid.n.2.& 3.
In Fructuum dotalium taxatione, quid veniat attendendum, fructus imputantur in sortem matrimonio dissoluto, decis. 350. num.4.
Fructus Iurispatronatus præsentatio est, decis.2.n 5.
Fructuum liquidatio in interdictis excepto spolio violento, & attentato, non fit, nisi à die motæ litis, decis.537.n.1.
Fructus beneficiatus impeditus percipere non tenetur ad pensionem, decis 467.n.4.
Fructus legitimæ debentur in causam fructuum qui ad maiorem summam ascendunt, non autem in capitale legitimæ, decis. 536. num.14.
Fructus nulli debentur mora cessante, decis.357.n.20.
Fructum beneficij ratione laboris personalis inseruienti tantum debentur, ibid.n.9.
Fructus dotis marito competunt via executiua, cum loco alimentorum, & aliorum onerum succedant, decis.20.n.6.
FRVMENTA ducuntur ad horrea cum impensis, decis.431. numer 4.
Frumenti societas ante illius distractionem dissolui nequit, decis.153. num.5.

FVNDAMENTVM.

Fundamentum alicuius probationis adminiculi adhoc vt intrent, requiritur, decis 480.n.1.
Fundamenta iustitiæ, quis nequiret in dubio poneret, dum eis vsus est ad fauorem proprium, & postea ad fauorem partis, obstaret, vt non admitterentur, decis.3.n.21.
ad Fundationem Conuentus præter licentiam Ordinarij requiritur assensus Summ. Pontific. decis.87.n 8.
Fundationis Instrumentum pro existentia Iurispatronatus omnes modos probationis superat, decis.96.n. . .
ex Fundatione, & dotatione Iuspatronatus vt competat laicis, debent esse in quasi possessione præsentandi, decis 84 n....
ad Fundationem noui Conuentus requiritur Sedis Apostolicæ Beneplacitum, decis.155.n.1.
ex Fundatione, & dotatione Iuspatronatus non benè concluditur, cum detur possibilitas modi contrarij, decis.84.n.3.
Fundationis Iurispatronatus Instrumentum, vt suffragetur descendentibus, descendentia per concludentes probationes, & gradus distinctus probari debet, decis.96.n.24.
ex Fundatione, & dotatione Iuspatronatus vt probetur, non sufficit iustificare actualem actum præsentationis simplicis, decis. 84.num.4.
ad Fundationem noui Conuentus præter Beneplacitum Apostolicum, & Ordinarij consensus copulatiue requiritur, decis.115. num.3.
à Fundatione Iurispatronatus, ex constructione, & dotatione Laici, non sunt retrahendi, immò potius sunt inducendi, decis. 476.num.14.
Fundatio noui Conuentus sine Beneplacito Sedis Apostolicæ non permittitur, decis.115.n.2.
pro Fundationis Conuentus validitate præter incolarum consensum plura alia requiruntur, decis.87.n.11.
Fundatio Conuentus sine licentia Ordinarij, & Apostolico assensu est nulla, ibid.n.5.
Fundatio Conuentus sine Beneplacito Apostolico est inualida, ibid. num.4.

FVNDATOR.

Fundatore Iuspatronatus pro certis personis reseruante eius voluntas est exequenda, nec vocatis præiudicium inferri potest, decis. 131. num.8.
Fundatoris voluntate stante, stabilimenta Religionis circa ætatem filio minoris ætatis non præiudicant, decis.391.n.9.
Fundatori agnatus proximior charactere Sacerdotali insignitus, ex lege fundationis, quam Exequutores seruare tenentur, præsentari debet, decis.156 n.1.
Fundator Beneficij an censeatur voluisse se conformare cum dispositione iuris, decis.399.n.8.
Fundatoris voluntas quando in contrarium concurrit, dispositio Concilij prohibentis minores 14. annorum beneficia Ecclesiastica obtinere locum non habet, decis.290.n.10.
ex Fundatione, & dotatione Iuspatronatus vt probatur, debent patroni esse ex mente Summ. Pont. in quasi possessione, decis. 84. num 5.
FVNDORVM alienatio magni redditus, & valoris pro modicis debiti ratione ipsius alienationis, & pignoris de semetipsa corruit, decis.182.n.22.

FVNDVS.

Fundo ad manus Creditoris perueniente, census extinctus censetur, decis.166.n.10.
Fundus, quando est capax pro vtroque creditore datur ad illum immissio pro indiuiso, decis.488.n.13.
pro Fundo dotali mulieri, quando certa bona consignantur, eidem actio contra alia non competit, decis.349.n.8.
Fundus dotalis post mortem mulieris amplius non dicitur, cum ille distrahi potest, decis.63.n.15.
Fundum Creditore negante ad se peruenisse debitores in eo se fundantes contrarium probare tenentur, decis.166.n.11.
Fundus in dotem constitutus quandonam ex dominio Viri exire dicatur, decis.349.n.9.
Fundum magni redditus, & valoris pro modica legatorum quantitate alienare non licet, decis.160.n.15.
Fundo dotali per filium alienato pretium ex illo retractum pro crediti dotalis extinctione inseruisse præsumitur, decis. 470. num.4.
Fundi adiudicatio plus debito facta etiam pro rata veri debiti non sustinetur, decis.36.n.1.

FVNERALIA.

Funeralia debent persolui detracta portione speciali in conuentione alijs debita, decis.418.n.4.
Funeralia sunt soluenda iuxta taxam à superiore decretam non obstante itinere longiori, decis.448.n.1.2.& 5.
Funeralis quartæ nomine quæ veniant, decis.508.n.2.
in Funere impensæ fideicommittentis dum ex proprijs pecunijs hæredum grauatorum factæ non iustificantur, ex mobilibus hæreditarijs factæ censentur, & cum illis sunt computandæ, decis. 277.num.14.
de FVTVRO verba quæ loquuntur, quomodo intelligantur restricta, decis.1.n.15.

G

GABELLA.

GAbella pro contractu vnico semel tantum debetur, decis. 428. num.3.
Gabellæ tot debentur, quot sunt contractus distincti, decis. 428. num.4.
GEMINATIO arguit enixam voluntatem disponentis, decis. 526. num.7.
in GENERE expressio aliqua facta, nisi deducatur in specie non iuuat, decis.452.n.10.11.& 12.
Gener, quando adhuc remanet cum vxore in domo sui Soceri, in taxationem fructuum dotalium, quid veniat attendendum, decis.258. num.16.

GENERALIS.

Generalis obligatio non intelligitur comprehendere bona, quæ particulari donationi sunt vinculata, sed solum propria, & acquisita, decis.11.n.2.
Generalis consuetudo non attenditur stante speciali, decis. 501. num.7.
Generalis Procurator omnia, quæ possunt peragi à Capitulo generali iuxta suas facultates explere potest, decis.105.n.11.
Generaliter promissum, quando aliquid fuit non ita facilè id restringitur, decis.439.n.3.
Generaliter verba prolata, amplè sunt intelligenda, decis. 439. num.4.
Generalem declarationem sententiæ si habeant, seu contineant, & quidem per necesse, tunc non requiritur alia declaratio, decis. 260.num.9.
Generalis subscriptio ad euitandam pœnam falsitatis suffragatur, ius autem petendi legatum non tribuit, decis. 190.n.9.
ad GENERATIONEM reputatur inepta fœmina in 55. ætatis anno constituta ex iuris præsumptione, decis.32.n.9.
GENERI per speciem in iure derogatur, & id potissimum habetur quod ad speciem directum est, decis.259.n.5.
GESTATIO habitus Ordinis Hierosolymitani arguit professionem in gestante, decis.444.n.3.
GENTILITIVM, & familiare iura sanguinis iuspatronatus quando est descendentes in capita succedunt, decis.103.n.3.
GLADIO vxor persequutæ ope separationis aduersus tantam viri sæuitiam est consulendum, decis.199 n.7.

GRADVS.

Gradus sequens vt subintret in locum gradus caducati, conditio antecedenti substitutioni apposita impleri debet, quæ non caducatur licet gradus antecedens caducetur, decis.154 n.17.
Gradu primo caducato gradus sequens numquam admittitur nisi purificata conditione eidem gradui caducato adiecta, decis. 154. num.21.
per Gradus omninò distinctos consanguinitas edoceri debet, decis.156. num.5.
ad Gradus, & munera nobilibus admissio dumtaxat conferri solita manifestum signum nobilitatis censetur, decis.213.n.7.

GRATIA.

Gratia Apostolica cum derogatione Iurispatronatus iustificatur, eum ob non factam præsentationem intra statutum à iure tempus ius ad Sedem Apostolicam deuolutum censeatur, decis. 178. num.5.
Gratia præsentati vt iustificetur, sufficit constare præsentantes esse patronos, maximè cum alium præsentantes in possessione præsentandi non fuerint, decis.272.n.16.
Gratia prioris prouisi à Sede Apostolica iustificata, idem posteriori prouiso præferri debet, decis.223.n.13.
Gratia precum ob acceptationem Scholasteriæ consumpta, vigore eorumdem Canonicatum postmodum acceptare non licet, decis. 256.num.1.
Gratiæ Summ. Pontificum, quæ conceduntur pro Cathedralitate, ipsæ habent vim probationis, decis 5.n.13.
Gratia Apostolicæ prouisionis Beneficij, tunc faciliùs iustificatur, quando Executor, iam executioni demandauerit causam, decis. 456.num.7.
Gratia ob mortem concedentis non expirat, quando illius exequutio delata est, etiam post tempus mortis, decis.512.n.14.
Gratia exequuta præsumitur iustificata, decis.480.n.3.
Gratia si neutri debet continere derogationem regulæ de iure quæsito non tollendo, decis.449.n.6.7.& 8.
Gratiam vitio ineuitabilis obreptionis laborantem Pontifex non concedit, vel saltem difficilius si ipsi de eadem constiterit, decis. 126. num.1.
Gratia non expeditis literis intra tempus statutum de capienda possessione prouiso non suffragatur, quando per illum stetit possessionem capere, & noluit, decis.223.n.14.
Gratia obtenta à Papa, est nulla, si fuit tacitum id quod erat necessarium, decis.399.n.12.
Gratiæ literis non vulneratis, exequutio illius per simplicem prouisionem Apostolicam non iustificatam impediri nequit, decis. 73. num.12.
Gratiæ duæ eum alicui concessæ fuerint minimè inter se pugnantes, omissa vna altera vti potest, decis.67.n.16.
Gratia à Pontifice obtenta frustrà allegatur, quando eamdem obreptitiè, & subreptitiè obtentam fuisse apparet, decis. 280. num.10.
Gratia obtenta à Papa si sit subreptitia nullius est roboris, decis.399. num.13.
Gratia principalis innixa super nullitate concursus ab Archidiacono indicti verificatur, decis.322.n.16.
Gratia, quando debitæ exequutioni fuit demandata, id operatur, vt omnia fuisse iustificata præsumantur, decis.414.n.9.
Gratia dicitur subreptitia, dum non fuit narratum Principi id, quod reddidisset eum difficiliorem ad concessionem gratiæ, decis. 54. num.2.
Gratia ex Signatura, & restrictiua venit regulanda quicquid in corpore supplicationis fuerit petitum, decis.127.n.9.
Gratia Apostolica ex defectu subreptionis redditur nulla, decis.376. num.26.
Gratia, quando est facta motu proprio, & ex narratis de certa scientia Papæ apparet, pro sufficienti derogatione etiam Conciliorum generalium sufficit, decis.56.n.10.
Gratiæ iustificatio reddit effectum validum, decis.35.n.1.
Gratia Summ. Pontific. etiam motu proprio emanata non suffragatur eum deficit intentio, decis.205.n.5.
Gratia obtenta à Papa si sit subreptitia nullius est roboris, decis.399. num.13.
Gratia Principis, quando non dicatur merè gratuita, decis.152.n.4.
in Gratia subrogationis gratiosæ, intrusio ex quibus excludatur, decis. 405.n.3.
Gratia narratiua est probanda per impetrantem, etiam quod contineat negatiuam, decis 449.n.4.
Gratia Apostolica dum non iustificatur, non venit attendenda, decis. 64.num.29.
in Gratia prouisionis Iurispatronatus Papa, si asserat prouidendum habere dimidietatem vocum, intelligenda de Patronis existentibus in quasi possessione præsentandi, decis. 152. numer.18.
Gratia obtenta à Papa, est nulla, si fuit tacitum id quod erat necessarium, decis.399.n.12.

GRAVATVS.

Grauatis detractiones quando competunt, etiam causam ab ijs habentibus suffragari censentur, decis.277.n.9.
Grauatis Testator quando simpliciter sine filijs descendentibus, proximiores de familia substituit, decis.188 n.7.
Hoc casu non exigitur copulatiua purificatio in omnibus, sed ea purificata in vno, & ad eius portionem habet substitutio, ibid. num.8.
Quia cum respiciat diuersas personas resoluitur in singularitates, ibid. num.9.
Grauatus hæres faciendo alienationes bonorum, si non confecerit inuentarium, non valet impedire immissionem fideicommissario per detractiones faciendas, decis.131.n.12.
Grauatus non potest ex sua confessione inducere fideicommissum vbi non est, decis.293.n.13.
Grauamen quando potius attendi debet, quam fauor, decis. 378. num.9.
Grauamen non attenditur, quando ex eo resultat lucrum, decis. 430. num.21.

H

HABILITAS.

HAbilitatem personæ beneficium conferendum certo generi personarum requirit, decis. 129.n.7.
Habilitas proximioris interessendi contractui vnde probatur, decis. 37. num.8.
Habilitas probatur attestatione examinatorum, decis.449.n.2.
Habilitatio acquiritur ex dispensatione Apostolica aduersus defuncti dispositionem, decis.373.n 1.
Habitanti domus aliqua satis dicitur congrua, & superabundans dum eius partem alteri locauit, decis.538.n.5.
Habitans in domo aliqua iustum est, vt soluat pensionem, decis.4:2. num.4.
Habitatio Palatij locationi æquiparatur, decis.22.n.10.
Habitus Clericalis gestatio non requiritur ad retinenda cætera prælegata Clericalia, decis.404.n.18.
Habitus gestatio Ordinis Hierosolymitani arguit professionem in gestante, decis. 145.n.3.

HÆREDITAS.

Hæreditas, dum fuit adita ex causa erronea, posteà potest adiri ex iusta, & vera causa, decis.522.n.3.
Hæreditatis aditio titulo insubsistenti, & erroneo facta sustineri non potest, decis.214.n.16.
Hæredes de mente Transigentium de hæredibus sanguinis descendentes ex facto comprehendentibus intelligi debent, decis. 209. num.14.
Hæreditate repudiata existentia repudiantis amplius in consideratione non est habenda, decis.32.n.3.
Hæreditatis nomine non veniunt bona donata, decis.455.n.14.
Hæreditarium Iuspatronatus dato, quod sit, ad illud, non aspiret, qui non est hæres, decis.152.n.5.
Hæreditatem Patris cum beneficio legis, & inuentarij filia adeundo, bona materna cum bonis defuncti confusa non remanent, decis.272. num.9.
Hæreditatis aditio Procuratori per absentem commissa censetur, quatenus per informationem vtilem esse aut alias expedire reperierit, decis.274 n.16.

Hære-

Hæreditas non consistit tota in vna parte, cum quid minimum Iuris consistit in alia, decis.93.n.13.
Hæreditarium Iuspatronatus, quando est Patrui duas tertias habent, nepotes autem pro vna tantum voce Patris, non autem pro dimidia præsentare possunt, decis.237.n.4.
contra Hæreditatem repudiatam restitutio in integrum pendente lite non datur, ibid.n.2.
Hæreditatis aditio sub erroneo supposito facta, ob defectum consensus perinde se habet ac si facta non fuisset, decis.303. numer.19.
in Hæreditate fideicommittentis bona, & ab illo possessa fuisse, ex Instrumentis transactionis, & diuisionis liquido demonstratur, decis. 237.num.6.
Hæreditas quælibet generaliter non est delata, sed specialiter deferri debet, decis.274.n.5.
Hæreditatem Testator dum voluit ad aliquem integraliter deuenire, non est admirrenda diuisio, decis.170.n.14.
Hæreditatem Testator dum voluit totaliter, & absque omni diminutione restitui, Trebellianica prohibita censetur, decis. 160. num.13.
Hæreditarium debitum dicitur proprium, quando hic est hæres sine beneficio legis, & inuentarij, decis.351.n.7.
Hæreditaria qualitas non probatur per enunciatiuam interesse habentium, ibid.n.6.
Hæreditaria mobilia non dicuntur illius qui à longo iam tempore obijt, cum eadem consumpta dicantur, decis. 340. numer.6.
de Hæreditate facultas libera disponendi ad absolutum illius dominium refertur, decis.170.
Hæredibus institutis quorum fauore inducta est exclusio fœminarum, neque filia, neque nepos præteritionem allegare possunt, nec immissionem hæredi scripto retardare, decis.101.n.9.
Hæreditatem Monasterium an possit repudiare sine Beneplacito Apostolico, & solemnitatibus, decis.522.n.6.
Hæreditaria qualitate destitutæ filiæ, ad bona donata extraneis hæredibus deferenda aspirare non possunt, decis.264.n.18.
Hæreditatis assertio ex pluribus instrumentis probata admittitur, nisi de contrario concludenter doceatur, decis.294.n.5.
Hæreditas, damna occasione negorij prouenientia sentire, & æs alienum soluere debet, decis.320.n.2.
Hæreditaria debita sunt soluenda ab hærede grauato de bonis hæreditarijs, decis.79.n.10.
ab Hæredibus inuentarium confectum, omnia in eo descripta Testatoris fuisse tam contra ipsos quàm ab illis causam habentes probat, decis.358.n.1.
Hæreditatis aditio à Procuratore non sustinetur, quando eamdem contra formam mandati absque beneficio legis, & inuentarij adiuit, decis.274.n.8.
Hæreditarius creditor nulliter agit contra solum vsufructuarium non citato hærede proprietario, ad quem spectat soluere debita, quæ non sunt annua, decis.89.n.8.
ab Hæreditate exclusio facta à Testatore de aliquo aliud est, si facta sit simpliciter, & aliud si reperiatur facta in concursu, decis.39. num.9.
Hæreditas, quando non in capita, sed in stirpes, veniat diuidenda, decis. 405.num.1.
Hæreditas Mercatoris permittentis continuationem Negotij sub eius nomine obligata remanet, decis.426.n.1.
Hæreditas, quando fuit diuisa in stirpes, tunc inter illos de stirpes subdiuidenda in capita est, decis.465.n.2.
ab Hæreditate exclusio aliud est si reperiatur facta per modum exceptionis, & aliud si fiat simpliciter, decis.40.n.19.
Hæreditatis renunciatio non extenditur ad bona donata, vel ex contractu quæsita, decis.412.n.12.& 13.
Hæreditas ab intestato non existentibus proximioribus cognato quanti gradus defertur, decis.365.n.1.
Hæreditaria bona quando alienantur pro alimentis rationabiliter potest deueniri ad alienationem proprij capitalis, decis.118.n.6.
Hæreditatem Tutore cum beneficio legis, & inuentarij adeunte solemnitates non requiruntur, decis.137.n.21.
Hæreditas verè non adita validè repudiari potest, decis.303. numer.20.
Hæreditatis aditio inducitur, dum hæres erat debitor hæreditatis, & per multum tempus, illud nullatenus soluit, decis.255.n.6.
ab Hæreditate exclusio ad fauorem alicuius facta, numquam locum habet, nisi ille alter cum effectu obtineat hæreditatem, decis.39. num.17.
pro Hæredibus quibuscumque clausula stante donatio ob causam matrimonij dici non potest, decis.145.n.7.
Hæreditas, hoc verbum comprehendit etiam Iura, & actiones capit, & sic quoque Iuspatronatus comprehendit, decis.136.n....
Hæredibus inuentarium suffragari non potest, nisi de bonis in eo descriptis integra ratio Creditoribus reddatur, decis.31.n.2.
Hæreditatis status, quando non est factus concedi non potest immissio, & quando id procedat, decis.536.n.11.
Hæreditas sub prætextu substitutionis non acquiritur, stante libera facultate Domini absoluti, quæ substitutos quocumque nomine excludit, decis.86.n.10.
Hæredibus facultas data disponendi ad eorum libitum reddit dispositionem illorum validam, decis.94.n.1.
Hæreditatis aditio ab infantibus denegari non potest, cum eadem per Tutorem eorum animum declarantem acta fuerit, decis.143. num.18.
Hæreditatis aditio in causa erronea, & insubsistenti fundata subsistere non potest, decis.22.n.9.
Hæreditatis transmissioni sit locus extantibus liberis, decis.111. num.11.
ab Hæredibus actiones incipere, & contra hæredes non est nouum, decis.436.n.3.
Hæreditatis præuentiua assignatio tacitam habet conditionem quatenus assignans permanserit in eadem voluntate vsque ad mortem, decis.457.n.8.& 9.
Hæreditaria bona, quæ non sunt viri, sed proueniunt ex alio capite ad vxorem non possunt computari pro bonis in restitutione dotis contentis, decis.118.n.7.
Hæreditas ab intestato etiam ad decimum gradum extenditur, decis. 356.num.2.
Hæreditarium Iuspatronatus quando est in eo non in capita, sed in stirpes succeditur, decis.103.n.2.
Hæreditate filia etiam iacente, nec alio adeunte, post præscriptum tempus à facta repudiatione per viam restitutionis eamdem adire non potest, decis.232.n.17.
Hæredibus in præiudicium hæredum Testamentariorum ex stylo inueterato Curiæ venditio bonorum prohibetur, nisi data cautione, vel satisfactione demonstrata, decis.259.n.17.
Hæredibus onus iniunctum oriri facit inter eosdem hæredes particulare, perpetuum, & reciprocum fideicommissum, decis. 468.num.12.
Hæreditas nepoti ex filia descendenti Aui exclusis transuersalibus debetur, decis.265.n.1.
Hæreditas repudiata quomodo probatur, decis.77.n.1.
Hæreditatis aditio, quando fuit ex causa erronea, perindè est, ac si non esset facta, decis.522.n.2.
Hæredibus non alienantibus omnia in fideicommisso remanent, & fideicommissum conditionale censetur, cum de eo hæredes scripti non disponant, decis.259.n.4.
Hæreditatem facultas adeundi antea illius aditionem in bonis facultatarijs non existit, decis.355.n.2.
Hæreditas de Iure præsumitur locuples, decis.531.n.10.
ex Hæreditate Soceri Mulier, quandonam dotem repetere possit, decis. 349.num.4.
Hæreditaria in vna, aut altera præsentatione expressa qualitas, demonstratiuè ad indicandam qualitatem impropriam sanguinis posita censetur, decis.237.n.16.
Hæreditas adita per communem filium nulla protestatione à Matre retinendi bona pro dote, Matris Iura non excludit, decis.89. num.4.
Hæreditatem filia repudiante, conditio decessus filiorum absque legitimis descendentibus purificata censetur, decis. 98. numer.2.
Hæreditatem Tutor cum simpliciter adeat, aditio per ipsum nomine pupilli facta nisi adhibitis solemnitatibus statutarijs non sustinetur, decis.153.n.20.
Hæreditatem Moniales adeuntes cum beneficio legis, & Inuentarij, ac de bonis in eo descriptis rationem reddentes, à Iudice mediante subhastatione vltra vires hæreditarias grauari non debent, decis. 141.num.1.
Hæredibus consocij manutentio non solet concedi, dum non docetur de aliqua eius propria possessione, decis.23.n.12.
Hæreditatem hęredes agnoscentes Patris, cum post integram rationem hæreditatis redditam bona omnia ipsis assignata fuerint, hæreditatem sine periculo habere censentur, decis.138.n.24.
Hæreditas verbum comprehendit quid vniuersale, & sic quoque Iura, & actiones omnes, decis.64.n.11.
Hæreditatem Monasterio recusante admittitur statim substitutus, decis.98.num.4.
Hæreditas semel repudiata amplius adiri non potest, decis. 222. num.5.
Hæreditas ex quo satis dicatur adita, decis.43.n.25.
Hęreditarium Iuspatronatus in dubio est pręsumendum, decis.73. num.15.
Hęredibus scriptis immissio denegari non potest Testamento omni vitio, & deturpatione carente, decis.101.n.1.
in Hęreditate bona descripta tamquam existentia penes hæredem remansisse censentur, donec reddita ratione contrarium probetur, decis.153.num.15.

H Æ R E S.

in Hæredis potestate sicuti stat repudiare hæreditatem, ita in potestate Testatoris stat, alium hęredem sibi instituere, decis. 4.num.6.
Hęredes dum deduxerunt dotis restitutionem ex bonis fideicommissarijs signum est, quod iam deduxerunt legitimam, & Trebellianicam, decis.531.n.13.
ad Hęredes in stirpes transit Iuspatronatus hęreditarium, ita vt cuncti hęredes vnius ex Patronis vnam vocem habeant, decis. 272.num.1.
Hęredes substituti si à fideicommissarijs legata exigi non possunt, de fructibus hæreditarijs, & pro rata temporis hęredes, & fideicommissarij legatarijs tenentur, decis. 259. numer.15.
Hęredi instituto conditio adiecta, quatenus in Religione non permanserit, tamquam turpis, & retrahens à vita religiosa reijcitur, & pro non scripta habetur, decis.245.n.5.
Hęredi immissio scripto non est retardanda per exceptiones turbidas, & altiorem indaginem requirentes, decision. 4. numer.21.

Hæredum appellatione, veniunt tantum hæredes sanguinis, maxime inter liberos, decis.67.n.4.

Hæredi à Testatore facultas libera, quando est data alienandi bona fideicommissaria, quid importet, decis.94.n.14.

Hæredi scripto, quando non videatur retardanda immissio per exceptiones requirentes altiorem indaginem, decis.522.n.9.

Hæredi scripto immissio in bonis Testatricis vigore Testamenti competit, cum nullum in eo visibile vitium appareat, decis. 99.num.2.

Hæredes de bonis stabilibus in Inventario descriptis rationem reddere tenentur, decis.248.n.7.

ad Hæredes quoscumque donatarij, etiam extraneos donatio transit, decis.277.n 1.

Hæredi in re certa non vniuersali scripto edictum, leg. final. non competit, decis.163.n.11.

Hæredi immissio ab intestato, quando non possit impediri, decis.522. num.1.

Hæredes, si ex dispositione Testatoris debent esse de linea masculina, qui sunt ex linea fœminina censentur exclusi, decis. 76.num.9.

Hæredes Inventarium, vt tueatur contra Creditores, legitimus calculus est exhibendus dati, & accepti, cum suis iustificationibus, ac promissione restituendi quicquid penes ipsos remanserit, decis.31.n.3.

sub Hæredis Institutione comprehenduntur bona de quibus Testatur potest disponere, decis.93.n.9.

Hæredum appellatione tunc veniunt maxime filij tantum, quando sumus in prohibitione alienationis, & adiectione permanendi bona inter suos hæredes, decis.67.n.7.

Hæredes agnoscentes hæreditatem Patris, cum post integram rationem hæreditatis redditam bona omnia ipsis assignata fuerint hæreditatem sine periculo habere censentur, eorumque actiones confusæ nullatenus dicuntur, decis.183.n.24.

Hæredis facultas libera ad libitum præsefert absolutum dominium in hæreditate, decis.170.n.15.

in Hærede certitudo quæ requiritur adire volente, etiam in hærede constituente Procuratorem ad adeundum hæreditatem requiritur, decis.274.n.2.

Hæredi Testator pœnam adijciens casu quo Matrem, & cohæredem vexaret, etiam in casu quo Pronepoti non nuberet si voluisset pœnam adiecisse præsumitur, decis.321.n.10.

Hæredes magis dilectos Testator reciprocè substituens, descendentes remotiores, & minus dilectos eodem modo vocasse præsumitur, decis.283.n.9.

Hæredum legitimorum nomine dum fuit contemplata agnatio veniunt tantum masculi ex masculis, non autem masculi ex fœminis, decis.519.n.20.& 21.

Hæredes conclusio à seipsis legari non posse non recipitur, quando ijdem hæredes onere fideicommissi grauati sunt, & datus est substitutus cui hæreditatem restituere tenentur, decis. 209. num.4.

Hæredis Institutio generalis æquipollet cuicumque particulari expressioni, decis.94.n.5.

Hæredum confessio in Instrumento Compromissi adstipulata contrà eos plenum probationis gradum constituit, decis. 305. numer.5.

contrà Hæredes obligatio Cameralis Ius agendi tribuit, decis.40. numer 5.

Hæredum appellatione in substitutionibus, & fideicommissis veniunt tantum hæredes sanguinis secundum communem opinionem, decis. 67.n 1.& 2.

Hæredi scripto, quando nullo modo possit denegari immissio, decis.4. num.1.

Hæredes instituti conueniendi sunt Iudicio ordinario, decis.316. num 7.

Hæredi scripto Testamentum non abolitum nec in aliqua sui parte vitiatum exhibenti immissio in bonis Testatoris de tempore sui obitus relictis debetur, decis.331.n.1.

aduersus Hæredem possessorem legatario competit immissio ex remedio Saluiani, decis.270.n.1.

Hæredes dotem exbursatam, non autem promissam, & inexactam restituere tenentur, decis.357.n.5.

Hæredes non possunt de mendacio arguere Testatores, decis.441. num.7.

per Hæredem grauatum extraneum alimenta, & fructus habiti veniunt Trebellianicam imputanda, decis.416.n.9.

in Hæredes societatis tunc multò magis tacitè dicitur continuata, dum non electa fuit industria personæ socij defuncti, decis.23. num.19.

Hæredes stante obligatione Testatricis ad restitutionem crediti iuxtà formam pacti, quod præcisè seruandum est tenetur, decis. 242.num.8.

Hæredis Institutio cum sit caput, & fundamentum Testamenti, illius nomine omissio sola Testamentum inutile reddit, decis. 16. num.4.

Hæredi pro ipsa re certa, alijsque omnibus bonis nullo existente cohærede, remed. leg. final. competere censetur, decis. 163. numer.13.

Hæredis institutio sine beneficio Inuentarij ex comparitione Procuratoris non iustificatur cum eadem sine speciali mandato facta censeatur, decis.133.n.9.

Hæredis socius potest prætendere manutentionem, dum in ea continuauit post mortem socij, decis.23.n.9.

Hæredum mentio in fideicommisso condito pro conseruatione agnationis intelligitur de masculis, decis.422.n.3.

Hæredum nomen in fideicommissis verificatur de hæredibus sanguinis, decis.468.n.8.

Hæredis nomina, & filij, dum sunt inter se contrà distincta vnum non venit sub nomine alterius, decis.430.n.10.

Hæredes de bonis stabilibus in Inuentario descriptis rationem reddere tenentur, decis.248.n.7.

Hæredi in eo scripto immissio debetur Testamento non abolito, nec in aliqua sui parte vitiato, decis.163.n.1.

Hæredi à seipso, sibi legare non valet, decis.3.n.8.

inter Hæredes bona, quando diuiduntur, ea quæ vni in portionem obueniunt, alteri eodem valore compensata censentur, decis. 239. num.8.

Hæredi scripto vti competit immissio, ita etiam illius hæredi, decis. 163.num.2.

Hæredi caducitate non adiecta nisi in casu quo Matrem molestaret, eadem non est intelligenda nisi in illis casibus in quibus fuit apposita, decis.321.n. 12.

Hæredes impensas pro legatis, & alijs factas ex censibus repetere non possunt, donec eædem concludenter iustificentur, decis. 305. num.10.

inter Hæredes diuisio facta cum præseruatione fideicommissi quid operetur, decis.418.n.4.

Hæredi remedium leg. final. non competit non probata possessione sui auctoris, decis.483.n.3.

Hæredi Trebellianica debetur cuicumque, dum fideicommissi restitutio fit, decis.441.n.13.

Hæredes sub certa forma Procuratorem ad adeundum constituentes si idem formam prætermiserit, totum omissum videtur, decis.274. num.14.

Hæredis institutio facta à Testatore sub aliqua conditione, si non adimpleatur, instituto defecisse dicitur, & fit locus substitutioni, decis.54.num.38.

Hæredes filij Patris contractum approbare tenentur, decis. 212. num.6.

contrà Hæredem præsumptio sine Inuentario in tantum probat, quod hæres Testatorem esse mentitum dicere non possit, decis.183. num.5.

per Hæredem Inuentarium factum contra ipsum probat, & vim explicitæ confessionis habet, decis.386.n.16.

ab Hærede domo vendita pro satisfaciendis creditoribus, emptor primo venientibus soluendo, ab anteriori molestari non potest, decis. 327.num.6.

Hæredis bona obligata per defunctum eatenus tenentur creditoribus quatenus ipse rationem non reddit, decis.488.n.7.

ab Hærede ratificatum Instrumentum publicum rem liquidam, & euidentem inducit, decis.294.n.1.

de Hærede in hæredem, clausula quando exponatur de descendente in descendentem, decis.62.n.9.

Hæredes Clerici, & Laici dum æquè sunt instituti, idem Ius omnibus est attribuendum, decis.57.n.8.

Hæredes nomen, & successores quoscumque constituunt duas orationes separatas, decis.430.n.11.

Hæredem Inuentarium præseruat ab omni damno perindè, ac si non adiuisset, decis.499.n.4.

ab Hærede alienantis venditio ipso Iure nulla, & inualida ad fideicommissum vocato circumscripto etiam beneficio Inuentarij retractari potest, decis.233.n.10.

Hæredum legitimorum conditio remanet in suspenso existentibus fœminis, quando fideicommissum fuit moderatum fauore agnationis, decis.519. num.15. & 16. Declara, vt num.17. Limita, vt num.18.

Hæres adstrictus à Testatore nominare ad primogenituram aliquem, ex certis personis in vltima voluntate, decis.419.n.13.

Nullatenus talem nominationem facere valet in vita, ibidem num.13.

Hæredi respectu quasi possessionis Iurispatronatus Testatoris non datur manutentio hæredi, decis.152.n.24. Declara, vt n.25.

Hæres, ac promissor propriam obligationem adimplere differens, sui ipsius negligentiæ quidquid posteà damni euenerit imputare debet, decis.163.n.11.

Hærede vendente pro satisfaciendis debitis hæreditarijs, emptor soluens posterioribus sub cautione restituendi prioribus, & potioribus ab obligatione eximitur, decis.153.n.7.

Hæres, & legatarius idem esse non potest, decis.209.n.2.

Hæres scriptum cum nullus alius cohæres datus fuerit detracta mentione rei certæ totam substantiam consequi debet, decis. 162. num.16.

Hæres, si transigendo, recuperat maiorem partem hæreditatem non dicitur alienare, sed acquirere, decis. 158. num. 17. 18. 19. & 20.

Hæres institutus quatenus non extarent legitimi descendentes, deficiente conditione perindè haberi debet, ac si numquam fuisset vocatus, decis.22.n.2.

Hæres cessante fraude omnia bona hæreditaria sibi pro suo credito etiam irrequisito Iudice appropriare potest, decis. 332. num.8.

Hæres Inuentarij prætermissionem frustra allegat, dum illud conficere ad eum spectat, decis.294.n.9.

Hæres absque beneficio Inuentarij hæreditatem Patris adeundo, sibi legis authoritate de omnibus satisfecisse præsumitur, decis.343. num.11.

Hæres,

Hæres, vt dicatur grauatus debita, & legata à se soluta fuisse probare tenetur, decis.248.n.2.
Hæres, quando absque vlla declaratione Iudicis pro modico credito Ius retentionis in graue præiudicium vocatorum sibi allegat, iniustitia statim prætensionis illius exindè resultat, decis. 332.num.6.
Hæres an reum particularem sibi absque facto Iudicis addicere possit, decis.222.n.9.
Hæres grauatus differendo solutionem dotis, & intereà fructus bonorum hæreditariorum percipiendo, ad eiusdem restitutionem tenetur, decis.267.n.8.
Hæres grauatus possidens bona post mortem Testantis in locis, vbi adsunt bona fideicommissaria si non doceatur de noua acquisitione, præsumuntur etiam ea fideicommissaria, decis. 111. num.20.
Hæres, stante approbatione Testamenti ex solutione partis legati resultante, Ius illud impugnandi à se abdicasse censetur, decis.190. num.18.
Hæres per fideicommissum grauatus debita Testatoris, & legata ab eo relicta detrahere potest, decis.248.n.1.
Hæres plus Iuris quam Authori suo competebat, prætendere nequit, decis.134.n.15.
Hæres simpliciter adeundo hæreditatem, censetur acceptasse omnia ordinata à Testatore, decis.419.n.3.
Itaque contrarium, non potest disponere, ibid.n.4.
Hæres beneficiatus ad dotis restitutionem de proprio non tenetur, decis.303.n.21.
Hæres, vt dicatur grauatus debita, & legata à se soluta fuisse probare tenetur, decis.248.n.2.
Hæres cessante fraude omnia bona hæreditaria sibi pro suo credito etiam irrequisito Iudice appropriare potest, decis. 332. num.8.
Hæres operans, quantum potest pro adimplenda voluntate Testatoris dum per eum non stat, non priuandus est hæreditate, decis. 157.num.8.
Hæres cum beneficio legis, & Inuentarij, à facto sui Authoris quatenus vires hæreditariæ suppetant, non liberatur, decis. 371. num.14.
Hæres non potest id improbare, quod ipsa defuncta non poterat, decis. 276. num.12.
Hæres fideicommissarius in restitutione fideicommissi tenetur etiam restituere pecunias ex alienatione fideicommissi habitas, decis. 251.num.10.
Hæres, qui non est exclusus in fideicommisso, non potest salua ratione recti sermonis, restringi ad limites illius, decis. 67. num.17.
Hæres Mulier purè instituta, caducitatem non sibi, sed Pronepoti ob non contractum matrimonium iniunctam rationabiliter credit, adeoque si alteri nupsit excusanda venit, decis.321.n.1.
Hæres ad hæreditatem repudiatam redire non potest, decis. 12. num.4.
Hæres ab vsufructuario petere potest cautionem de benè vtendo, & fruendo bonis, decis.13.n.1.
Hæres non tenetur de iactura, quæ ex eius culpa non processit, decis. 424.num.16.
Hæres adeundo absque inuentario non potest venire contrà factum defuncti, decis.220.n.1.
Hæres grauatus dum non confecit Inuentarium de bonis hæreditarijs, censetur alienasse bona hæreditaria pro integra sua detractione, decis.416.n.10.
Hæres vt possit adire hereditatem, certus esse debet ex qua causa, & sub quibus conditionibus hæres fuerit institutus, decis. 274.num.1.
Hæres beneficiatus, quando faciat fructus suos, decis.79.n.21.
Hæres, si creditum suum detrahere velit, fideicommissum non minuit, nec voluntati Testatoris detrahit, ibid.n.30.
Hæres an reum particularem sibi absque facto Iudicis addicere possit, decis.332.n.9.
Hæres spontè adimplens præceptum Testatoris, an Iuspatronatus sibi acquirere possit, alio ob defectum implementi tamquam indigno ab eiusdem acquisitione repulso, decis.136.n.7.
Hæres non reclamando, seu permittendo possessionem ab alio actualiter apprehendi, si posteà venerit, vt eadem sibi bona restituantur, contra proprium factum venire dicitur, adeòque à limine Iudicij est repellendus, decis.42.n.7.
Hæres grauatus faciendo alienationes bonorum, si non confecerit Inuentarium, non valet impedire immissionem fideicommissario per detractiones faciendas, decis.531.n.12.
Hæres consocij aliud est, si prætendat manutentionem propter sui ipsius possessionem, & aliud si ex possessione socij defuncti, decis. 25.num.13.
Hæres aliquid fideicommissario restituens integrum restituisse fideicommissum de Iure censetur, decis.42.n.1.
Hæres in omnibus bonis, & iuribus institutus, stante facultate disponendi de locis Montium tamquam de rebus per se alienabilibus disposuisse censetur, decis.259.n.1.
Hæres plus Iuris quam Authori suo competebat, prætendere nequit, decis.134.n.15.
Hæres tenetur approbare confessionem Testatoris, decis. 441. numer.12.
Hæres vt tamquam indignus repellatur ab acquisitione Iurispatronatus præcisa coactio Iudicis interuenire debet, decis. 136. num.9.
Hæres approbationem per suos Authores factam tacitam habere tenetur, decis.371.n.12.
Declara id procedere non tantum in primis heredibus, sed etiam in alijs subsequentibus, ibid.n.13.
Hæres, non soluisset legata, nisi hereditatem adiuisset, decis. 451. num.4.
Hæres non potest obijcere nullitatem quam defunctus non allegauit, maximè quando de facto approbata fuit, decis.394.n.12.
Hæres non ostendendo bona fideicommissaria extare, vel sine eius culpa perijsse, eadem distraxisse præsumitur, decis.294.n.6.
Hæres beneficiatus cum Iure proprio ex persona Testatoris non autem exequutoris in Iurepatronatus succedat eiusdem facto contrauenire, & nominationem alterius impugnare rectè potest, decis. 217.num.12.
Hæres grauatus de bonis exactis rationem reddere tenetur, decis.294. num.8.
Hæres defectum Inuentarij alijs cohæredibus obijcere non potest, ibid. num. 10.
Hæres dicitur grauatus restituere hereditatem substitutis, decis.295. n.12. Declara, vt n.13.& 14.
Hæres, stante approbatione Testamenti ex solutione partis legati resultante, Ius illud impugnandi à se abdicasse censetur, decis.190. num.18.
Hæres de bonis, quæ ad ipsius manus non peruenerunt rationem reddere non tenetur, decis.153.n.14.
Hæres non potest astringere vsufructuarium de benè vtendo, & fruendo executiuè, sed per viam ordinariam, decis. 13. num. 3. & 4.
Hæres acquirendo etiam mediantibus bonis hereditarijs sibi, & suis cum sola obligatione pretium hereditati restituendi acquirit, decis. 136.num.5.
Hæres liberam habens facultatem in bonis, non obstante fideicommisso censetur etiam illam habere in bonis, etiam fideicommisso suppositis, decis.171.n.15.
Hæres alius Testamentum primum vt reuocetur per secundum debet in eo institui, decis.4.n.3.
Hæres grauatus si non adimpleat onus grauantis cadit ab hereditate, & fit locus substitutioni, decis.455.n.6.
Hæres institui etiam potest, Curator cum legari potest, decis. 92.num.10.
Hæredi soluenti legata relicta à Testatore datur actio, contra fideicommissarium, quando fit restitutio fideicommissi, decis. 441.num.9.
Hæres purarius tenetur restituere verò heredi omnia, quæ ex hereditate percepit, decis.485.n.1.
Quod declara, & amplia, vt num.2.3.& 4.
Hæres patiendo fideicommissarium facto, & reipsa possidere hereditatem restituisse videtur, decis.43.n.2.
in HISPANIA, Episcopi translati de vno Episcopatu ad alium, administrant in primo, & in eius possessione permanent, donec assequantur possessionem secundi, decis.176.n.9.
HISTORIA Familiæ circa Iuspatronatus gentilitium, & familiare, cum fundetur in fama, & vetustatur in materia cuius initij memoria non habetur, optimè probat, decis.237.n.9.

H O M O.

Homines mobilia sua suppellectilia alteri generi adscripta communiter appellare solent, decis.282.n.23.
Homines inuitari debent volentes retrahere vineas pro nitore vinearum ad honestam commoditatem, & salutatem, siue animi, siue corporis refectionem, decis.538.n.47.
Homines de facultatibus suis amplius quam ijs est sæpè numero sperant, decis.253.n.11.
pro HONORARIIS expensæ Patronis, Aduocatis, mercede Copistæ, etiam extraiudiciales tamquam damna, & interesse in Iudicio Rotali integræ reficiuntur, decis.80.n.7.
HONORIFICUM Iuspatronatus fatis dicitur si habeat titulum Abbatiæ, & procedat ex liberalitate Regia, decis. 64. num.15.
inter HONORATOS substitutio reciproca si non legatur, nec tacita subintelligi potest, decis.188.n.5.
per HORAM conditio vt verificetur tantum superuixisse sufficit, decis.90.n.10.

H O S P I T A L E.

Hospitale cum non possit succedere nisi substitutus capiat fideicommissum, nec substitutus fideicommissum viuente primo loco vocato capere possit, vtraque substitutio sub eadem conditione superuiuentiæ facta censetur, decis.154.n.5.
in Hospitalibus Eucharistiæ Augustissimum Sacramentum, pro Infirmis potest detineri, decis.2.n.24.
in Hospitali oblitus alicuius paupertatis non leue adminiculum ostendit, decis.337.n.5.
Hospitium cum appellatione Ecclesiæ non veniat, Bullæ de erigendis nouis Conuentibus sunt seruandæ, decis.225.n.7.
Hospitale substitutum cum fuerit vltimo instituto casu quo superuiueret primo loco vocato, eodem prædecedente substitutio ad fauorem hospitalis expirat, decis.154.n.1.
HOSPITII erectio simplicis sub Iutis, & Constitutionum dispositione non cadit, decis.231.n.11.
Hospitium non est vbi adest Ecclesia alias fundarentur constitutiones erigendo Monasteria sub nomine Hospitiorum ad euitandam illarum pœnam, decis.225.n.8.

HYPOTHECA.

Hypotheca efficit, vt res transeat cum eadem in omnes possessores, decis.505.n.3.
Hypothecam loca Montium dum alienantur, & sunt libera non recipiunt, sed libera transeunt in emptorem, decis.504.n.7.
Et ex hoc speciali prouisione per Papam facta in illorum erectione, ibidem.
sine Hypotheca Saluianum non competit, decis.351.n.9.
cum Hypotheca credito deficiente immissio ex Saluiano concedi non potest, decis.152.n.1.
Hypotheca fœminis descendentibus pro dotis Constitutione debetur in bonis ascendentium etiam fideicommisso obnoxijs, decis.25. num.2.
Hypotheca generalis comprehendit omnia bona, tam præsentia, quam futura, decis.505.n.4.
Hypotheca non diminuitur ex diuisione bonorum, ibid.n.10.
Hypothecæ anterioritas in dotæ à die subscriptionis Capitulorum incipit, decis.421.n.4.
Hypotheca anterior præfertur posterioris, ibid.n.1.
Tempore, qui est prior, potior est in Iure, ibid.n.1.
Hypotheca pro legitima inducta fuit à lege, decis.417 n.3.

I

de IACTVRA hæres non tenetur, quæ ex eius culpa non processit, decis.44.n.16.

IDENTITAS.

Identitati bonorum diuersitas nominum Testatoris non obstat, dum nomen, & agnomen eiusdem ex pluribus Instrumentis satis iustificatur, decis.278.n.4.
Identitas Testamenti cum de certitudine scripturæ dubitatio restet, omni Iure, & modo caueri debet, decis.360.n.7.
Identitas bonorum ex confessione partis aduersæ, quæ illorum vti fideicommisso subiectorum possessionem cœpit, probatur, decis.203. num.18.
Identitas summæ probat identitatem debiti, decis.460.n.5.
Identitas pecuniæ solutæ ab asserente probari debet, decis. 248. num.9.
Identitas Testamenti probatur ex recognitione manus Notarij, decis. 422.num.12.
Identitas rei fideicommissariæ vt probata dicatur, duæ demonstrationes sufficiunt, decis.283.n.19.
Identitas prædij ex relatione Peritorum, in qua vniformitas loci, & continuum cum Instrumento mutuo concurrit, probatur, decis. 138.n.9.
Identitas personæ non probatur ex nominis conformitate, decis.481. num.17.
Identitas, vt probetur duæ demonstrationes sufficiunt, decis.310. num.8.
Idem quoque seruatur, quando Iuspatronatus resarcitur, ibidem num.13.& 14.
Identitas probatur ex catastro, decis.486 n.4.
Identitas probatur ex locationibus, decis.444 n.5.
Identitas prædij vt iustificetur, duæ demonstrationes præsertim in antiquis sufficiunt, decis.278.n.14.
Identitas rationis, quando concurrit, tunc semper oratio indefinita æquipollet vniuersali, & includit omne tempus, decis. 439 n.5.
Identitas personæ non probatur ex identitate nominis deficientibus omnibus qualitatibus, & demonstrationibus, decis. 389. num.3.
Identitatis probatio rei reseruatæ concludens per necesse non per possibile esse debet, decis.287.n 6.
Identitas bonorum ex Testamento fideicommittentis, Instrumento adeptę possessionis, Inuentario, & alijs concludenter probatur, decis. 304.num.4.
Identitas rei fideicommisso subiectæ quomodo probatur, decis.253. num.18.
Identitas bonorum, ex quo potest iustificari, decis.531.n.1.
Identitas ob contrarietatem Testium, & alias præsumptiones quæ referuntur excluditur, decis.360.n.11.
Identitas vt probetur duæ demonstrationes sufficiunt, decis.183. numer.15.
Identitas Testamenti probatur ex attestatione iurata Notarij, decis. 422.num.11.
Identitas rei fideicommisso subiectæ quomodo probatur, decis.283. num 18.
Identitas adminiculatur ex fide Catastri, in quo bona leguntur descripta sub nomine Testatoris, decis.444.n.6.
Identitas pecuniæ solutæ ab asserente probari debet, decis. 248. num 9.
IDONEITAS prouisi probatur ex litteris Datariæ expeditis in forma gratiosa, decis 529.n.3.
Idoneitas probatur ex attestatione examinatorum, decis. 405. num.11.
Idoneitatem inuestimenti Iudex quando non potuit in antecedenti contractu dignoscere, subsequens ad validandum inuestimentum adhibitis solemnitatibus requirebatur, decis.297.n.7.
Idoneus ad beneficium, quod quis sit, probatur ex litteris Apostolicis, quæ non solent expediri, nisi fundentur super relatione Ordinarij, decis.176.n.2.

IGNORANTIA.

Ignorantia ex facultate Tutricis consulendi Peritos penitus remouetur, decis.19.n.17.
Ignorantiam Iudex de exiguo valore prædij prætendere non potest dum ex Iuribus coram eo productis contrarium probatur, decis.26. num.9.
Ignorantia inualiditatis Testamenti, quæ in Mulierè præsumitur, illam à quocumque præiudicio præseruat, decis.8.n.13.
ex Ignorantia renunciatio fideicommissi non præsumitur, quando contrarium manifestè apparet, decis.271.n.5.
Ignorantia stante deficit consensus, decis.143.n.14.
Ignorantia rei notæ perperam allegatur, decis.353.n.13.
Ignorantia non sustinet sententiam, necnon citato præiudicat, decis. 174.num.5.
Ignorans non dicitur approbare, decis.355.n.12.
Ignorantia in Muliere præsertim præsumpta à quocumque detrimento eam immunem reddit, decis.210.n.7.
Ignorantia præsentationis Ius habenti præiudicium inferre nequit, decis.96.n.13.
Ignorantia ad retardandam reintegrationem non admittitur, vbi contrarium satis aperte conuincitur, decis.109.n.18.
Ignorare subscribens aliquid non præsumitur in scriptura subscripta, decis.253.n.14.
Ignorantia solet excusare, decis.176.n.6.
IGNE Ecclesia consumpta, dum alibi fuit reædificata quid ex hoc arguator, decis.21.n 8.& 13.
ILLEGITIMI ex defectu aliorum de legitimo matrimonio descendentium in Testamento substitui non admittuntur, nisi reciprocum, & perpetuum fideicommissum inter descendentes masculos lineæ directæ fuerit inductum, decis.45.n.1.
ILLIQVIDVM creditum quando sit ante redditionem rationis immissionem petitam non meretur, decis 153.n.13.

IMMEMORABILIS.

Immemorabilem Testes non probant si nullatenus deponant secundum terminos, *gloss. in cap.1. in verb. memor. de præscript. in 6.* decis 70.n.62.
Immemorabilis licet per scripturas non probetur, cum tamen eædem vltra centum annos extendantur, ad eiusdem probationem admittuntur, decis.201.n.22.
Immemorabilis ex defectu Testimoniorum, & formæ in lege præscriptæ corruit, ibid.n.14.
Immemorabilis, ex eo quod præscripto tempore principalia facultas, & omnia ad id necessaria pro possessore præsumantur, omnibus substitutis, & successoribus præiudicat, decis.253.n.4.
Immemorabilis licet ex Testibus cum suis requisitis non concludatur, quoad probationem tamen consuetudinis pro Monasterio non soluendi decimas sufficere videtur, decis.201.n.16.
Immemorabilem Testes vt probent debent deponere de visu per 40. annos ante motam litem, decis 250.n.25.
Immemorabilis non suffragatur, nisi per tres conformes in contradictorio iudicio fuerit approbata, decis.97 n.18.
Immemorabili stante reuocatio Testatoris, derogatio Pontificis, acquisitio bonorum aliundè, vel exinanitio hæreditatis per varios casus contingentes præsumi non immeritò possunt, decis. 253.num.8.
Immemorabilis supra quadragenariam sine titulo non probatur, cum Testes de ea deponentes requisitam ætatem non habeant, decis. 201.num.13.
Immemorabilis natura est, vt in ea principium alicuius temporis assignare non liceat, ibid.n 23.
Immemorabilem Testes, vt probent debent esse saltem annorum 54. deponant de visu per 40. annos, ante motam litem, decis. 79 num 63.
Immemorabilis ad inducendam præsumptionem Apostolici priuilegij sola sufficit, decis 324.n.18.
Immemorabilis possessio ex quo reddatur improbabilis, decis. 70. num.64.
Immemorabilis, vt sustineatur, Testes omnes de omnibus ad eiusdem probationem requisitis deponere tenentur, decis. 201. num.15.
Immemorabilis natura, & essentia est, quod nihil in contrarium visum, & auditum fuerit, decis.70.n.66.
Immemorabilis præscriptio est attendenda, decis.260.n.14.
Immemorabilis, vt sustineatur per tres sententias conformes in contradictorio iudicio canonizata, esse debet, decis. 534. numer.22.
Immemorabilis per Testes nulliter examinatos, nec ætatem legitimam habentes non probatur, ibid.n 23.
Immemorabilis per scripturas non probatur, decis.301.n.20.
Immemorabilis quasi possessio, quando penitus dicatur improbabilis, decis.260.n.23.

IMMISSIO.

Immissionem hæredi debitam non excludit assignatio, siue sit temporalis, siue perpetua, siue pactum expirauerit, dum pro ea sufficit, quod bona per defunctum detenta fuisse appareat, decis. 163 num.16.
Immissionem mandatum quando continet in omnibus bonis, in eo non expressa in executione exprimi possunt, dum identitas in actis iustificata manet, decis.310.n.22.
Immissionem petens non excluditur, quando saltem de facto possideat, decis.508.n.9.
Immissio filio danda est pro indiuiso in sexta parte bonorum hæreditariorum, attento numero duorum filiorum, decis.136.n.2.

Immis-

Immissio in possessione hæreditatis vt concedatur, Testamentum in quo hæres quis instituitur non cancellatum, nec abolitum, nec vllum vitium visibile continens exhibere tenetur, decis. 92.num.1.

Immissio hæredi scripto non est retardanda per exceptiones turbidas, & altiorem indaginem requirentes, decis.4.n 21.

Immissio detractiones, quando sunt liquidæ non in omnibus bonis, sed pro indiuiso concedi ad summum conuenit, decis. 179. num.13.

Immissio vbi duo Testamenta concurrunt, non solet concedi, secus si in continenti de alterius insubsistentia appareat, decis.210. num.9.

Immissio stantibus requisitis etiam contrà tertium possessorem causam ab hærede grauato habentem conceditur, decis. 304. numer.2.

Immissionis impedimentum ab arbitrio Iudicis pendet, decis.101. num.14.

pro Immissione in boni agenti, etiamsi obscuritas facto possessoris sit causata, etiamnum onus probandi quænam sint bona propria incumbit, decis.253.n.19.

Immissionem petere non valent filij substituti, stante libera dispositione à Patre relicta, sed Patris dispositionem cui placuit de domo testando aliter disponere, acceptare tenentur, decis.209. num.17.

Immissio ex Saluiano, vel vigore, l.final. requisitis probatis non retardatur, decis.486.n.1.

Immissio an possit retardari ex eo quod hæres scriptus non tantum Testatoris, & Creditoris, sed etiam debitoris hæres absque beneficio legis, & inuentarij existat, decis.163.n.19.

Immissio probatur mandatis, & decisionibus Rotalibus, decis.483. num.2.

Immissio hæredi ab intestato, quando non possit impediri, decis.522. num.1.

Immissio pro indiuiso competit pro legitima, decis.427.n.2.

Immissio hęredi scripto, quando non videatur retardanda per exceptiones requirentes altiorem indaginem, decis.522.n.9.

Immissio hæredi scripto, quando nullo modo possit denegari, decis.4. num.1.

Immissio vigore Saluiani vt concedatur, creditum cum hypotheca, possessio debitoris post contractam obligationem, & recens possessio colligitantium necessariò requiruntur, decis.230. num.1.

Immissionem Iudex in concedendo iniustè procedendo possessorem legitimum non facit, nec alium anteriori sua possessione priuat, decis.186.n.4.

Immissio in vim, l. final. datur vocatis ad fideicommissum, decis.444. num.1.

Immissio in possessionem fideicommissi non conceditur nisi probato bona fuisse de tempore mortis à testatore possessa, decis.293.n.1.

Immissio, vt concedatur gratiosè subrogato tria omninò sunt necessaria Clericatus scilicet obitus antecessoris in possessione, & reseruatio, decis.254.n.1.

Immissio extremis probatis in Saluiano non denegatur, decis.50. numer.1.

Immissio pro indiuiso non datur, nisi constet rem pro omnium satisfactione esse sufficientem, decis.153.n.9.

Immissio ratione Saluiani competit ratione hypothecæ, decis.465. num.4.

Immissioni cuique possidens legitimè, potest validè se opponere, decis. 42.num.12.

Immissionem non impedit inspectio altiorem indaginem requirens, decis.163. n.18.

Immissio pro legitimæ assecutione datur, decis.230.n 3.

Immissio fideicommissario iustificatis omnibus requisitis denegari non potest, decis.277.n.1.

Immissio pro legitima in Saluiano non retardatur per exceptiones altioris indaginis, decis.427.n.7.

Immissio hæredi scripto vt competit, ita etiam illius hæredi, decis.163. num.2.

Immissio instituto non venit neganda constito, quod venerit casus suæ vocationis, decis.78.n.2.

Immissio, quando petitur cum ijsdem oneribus quibus grauata fuit domus ante obligationem, æquitas quoad census principaliter est seruanda, decis.288 n 24.

Immissionem non possunt retardare exceptione, quando sunt turbidæ, & altiorem indaginem requirentes, decis.92.n.13.

Immissio in vim, leg. final. datur vigore originalis Testamenti, decis. 472.num.1.

Immissio hæredi scripto in bonis Testatricis vigore Testamenti competit, cum nullum in eo visibile vitium appareat, decis. 99.num.2.

Immissionis remedio executiuè contrà illum procedi non potest, qui consimilem titulum subrogationis gratiosæ debet, sed ordinario iudicio est agendum, decis.254.n.7.

Immissio fideicommissario denegatur, dum plenè non constat de eius vocatione, decis.388.n.1.

Immissio fideicommisso purificato, & constito de identitate bonorum denegari non solet, decis.304.n.1.

Immissio competit Legatarijs virtute legalis hypothecæ ex remedio Saluiani contra hæredem possidentem, decis.275.n.1.

Immissio vigore testamenti non est danda ei, dum non adhuc venit casus vocationis suæ, decis.312.n.35.

Immissio substituto, dato casu suæ substitutionis non est deneganda, decis. 79. numer. 2.

per Immissionem Iudicis possessio capta, qui anteriorem possessorem in iudicio immissionis citatum priuauit, sustinetur, decis.189. num.1.

Immissio ratione Saluiani competit ratione hypothecæ, decis.465. num.4.

Immissio non conceditur cum fideicommissum per distractionem expirat, decis.9.n.2.

Immissio concurrentibus requisitis fideicommissario competit, decis. 358.num.3.

Immissionis, & reintegrationis iudicium simul stare non possunt, decis. 418.num.9.

Immissionem Fideicommissarius petitam in bonis fideicommissarija vt obtineat, quid veniat probandum, decis.494.n.1.

Immissio Fideicommissario, denegatur, dum plenè non constat de eius vocatione, decis.388.n.1.

Immissio in bonis debitoris non datur nisi probentur requisita necessaria, decis.455.n.1.

Immissio electi in possessionem bonorum non impeditur, quamuis tertius possideat, decis.461.n.33.

Imaginem veritatis, ea quæ habent, videntur attendenda, decis.6. num.22.

Impediens percipere fructus tenetur ad pensionem, decis. 467. num.7.

Impedimentum proximiore per accidens habente, stipulatio in alterum diem est differenda, decis.368.n.9.

Impedimentum immissionis ab arbitrio Iudicis pendet, decis.101. num.14.

Impetrans, quando non excusetur ab obseruantia Regulæ de Annali, etiam si aliter constaret de nullitate tituli, decis. 402. num.21.

Impetratio commissionis ad validitatem appellationis non sufficit, sed requiritur vt aliquid appellans in primo anno agat saltem citando ad dicendum contra commissionem, alias biennium ei non datur, decis. 214.num.2.

I M P E N S Æ.

Impensæ pro reparatione domorum, & viarum taxantur ad rationem quinque pro quolibet centenario pensionis per tot, decis.81. num.8.

Impensæ in funere fideicommittentis dum ex proprijs pecunijs hæredum grauatorum factæ non iustificantur, ex mobilibus hæreditarijs factæ censentur, & cum illis sunt excomputandæ, decis.277.n.14.

Impensas hæredes pro legatis, & alijs factas ex censibus repetere non possunt, donec eædem concludenter iustificentur, decis. 305. num.10.

non IMPLEMENTI exceptio à debitore semper opponi potest, licet omnes exceptiones à dispositione statutaria vel speciali conuentione eidem adimantur, decis.291.n.16.

I M P O S I T I O.

Impositionis census, & venditionis domus, instrumenta iuncta lite, & solutionibus in computum pretij, extrema Saluiani probant, decis. 327.n.2.

Impositio census cum dicatur alienatio absque solemnitatibus fieri non potest, decis.297.n.8.

in Impositione census solemnitates defecisse ex instrumento conuincitur, quod Rota ad probationem certæ deficientiæ admittit, decis. 297.num.11.

IMPROBARE id quis non potest, quod iam approbauit, & agnouit, decis.12.n.21.

IMPVTATIO legitimæ ne tollatur ex verbis Testatricis, sufficit quod aliud significare valeant, sicuti de donatione liberè facta, decis.137. num.11.

Imputatio in legitimam nullitatem Testamenti non excusat, cum ea Nepoti nisi post mortem Aui non debeatur, decis.342. numer.11.

non IMPVGNATVR Ratihabitio sub prætextu ignorantiæ, cum eadem exhibitione processus à debitore census peracti pro validitate depositi in Tutrice excluditur, siue in facto siue in iure consistat, decis.19.n.16.

Impugnari confessio alicuius contra seipsum non potest, decis.161. num.10.

INCAPACITAS accidentalis ad exclusionem filij ad Commendam vocati in consideratione non est habenda, decis.290. num.4.

I N C O L Æ.

inter Incolas, vel districtuales dumtaxat seruatur statutum Vrbis de duabus conformibus vim rei iudicatæ habentibus, decis.88. num.1.

Incola Vrbis, quod quis sit, & ex quo sit Notorium apparet, nempè quia fuit caput Regionis, decis.355.n.4.

Incolatus vt censeatur acquisitus, decennalis habitatio perpetuæ permanentiæ præsumptionem præseferens regulariter suffragatur, decis. 261.num 3.

Incola, vel Ciuis Romanus, quis nisi sit, non potest esse caput Regionis, decis.535.n.5.

Incolatus qualitas in collitigante requisita ex ipsius natiuitate in Vrbe secuta desumitur, decis.261.n.2.

Incolatus Ciuis Romani non admittitur, habitatione decennali in Vrbe, cum animo numquam recedendi non probata, decis.88. num.3.

INCOMPATIBILITAS.
Incompatibilitatem non causat beneficium, in quo per aliam satisfieri potest, decis.206.n.7.
Et hoc etiam ex sententia Sac. Congregat. Concil. Trident. ibidem num 8.
Incompatibilitas non adest quando cura animarum cum necessitate residentiæ cessat, decis.37.n 8.
INCERTITVDO.
Incertitudo nominis in materia fideicommissi declaratur ex præcedenti amore, seu amicitia, decis.296.n 4.
Incertitudine magna instrumentum quando uititur, circa legalitatem, valdè suspectum est, decis.8.n.6.
Inclusio simplex vnius, non excludit alterum, quod alio modo apparet inclusum, decis.377.n.26.
Inclusi in fideicommisso illi tantum censentur, qui antecedenter dispositiuè sunt vocati, decis.378.n.24.
Incrementum sumit luxus humani generis in dies, decis. 374. num.20.
INDEBITVM.
Indebitè soluta quantitate repetita pro accessionibus ciuilibus, & interesse eiusdem quantitatis agere non licet, decis. 161. num.2.
Indebiti condictionis natura est vt sola quantitas quæ indebitè soluta fuit repetatur, ibid.n.1.
INDEMNITATE sub obligatione Camerali promissa, exequutio pro damnis competit, decis.305.n.2.
INDEFINITA verba omnes descendentes comprehendentia fideicommissum quocumque casu, & tempore filij deficiant, importunt, decis.45.n.10.
INDIVIDVANTES testes deteriorationem domus ex excidio Vrbis sequutam, dum causam scientiæ reddunt, & de facto etiam proprio actus recensent, sufficienter probant, decis.227. num.13.
Indiuiduitas, annexitas, & inseparabilitas, quid operetur, decis.187. num.14.
Indiuidua forma quando est, nisi præcisè, & integrè seruetur nihil actum dicitur, etiamsi in parte seruata fuisse, decis.304. num.14.
pro INDIVISO possessio non præsumitur ex quo fratres non conuixerunt nec cohabitarunt, decis.214.n.1.
pro Indiuiso possessio desinit bonis ex consensu fratrum in alios translatis, ibid.n.5.
pro Indiuiso immissio non datur, nisi constet rem pro omnium satisfactione esse sufficientem, decis.153.n.9.
INDVLTVM.
Indulto Cardinalis Abbatiæ Farfen. Clem. Audit. de rescript. quæ conciliaris est, non derogat, decis.56.n.9.
Indultum concedens simpliciter facultatem optandi, nihil dicendo de collatione eamdem non comprehendit, decis.127.n.15.
Indulti Apostolici effectuatio ex Beneficiorum collatione, licentia administrandi Sacramenta alijs concessa, & pluribus alijs ab initio factis, & semper continuatis concludenter probatur, decis. 235.n.8.
Indultum dum genericè optionem successiuè concedit quo ad omnes Dignitates, Canonicatum per primam optionem dimissum non esse reseruatum probat, decis.127 n.27.
Indulta pro translatione pensionum data non suffragari nisi facta mentione de pensionibus translatis tamquam nouum grauamen continentibus ex Constitutione Vrbani VIII. non disponitur, decis. 142.num 2.
Indultum Apostolicum quando habet clausulam sublatam, & decretum irritans, omnis contraria obseruantia, & possessio inficitur, decis.148.n.18.
Indultum concedens facultatem optandi non solum præbendas temporales, sed Canonicatus, & Dignitates, titulum spiritualem includit, decis.127.n.23.
Indultum non capit beneficia duplici reseruatione affecta, quando in eo talis facultas non exprimitur, decis.266.n.1.
Indultum non impediunt duæ reseruationes, quarum vna est realis, altera personalis, ibid.n.3.
INDVSTRIA personæ quando censeatur electa, ita quod aliud substituere non possit, decis.434.n.5.6.& 7.
Industria sociorum in societate quando non dicatur contemplata, decis.23.n.21.
INÆQVALITAS diuisionis ex bonis diuisis & receptis resultat, decis. 174.n.19.
INEXIGIBILITAS.
Inexigibilitas census ex diligentijs per executorem factis contra debitorem subsecuta eiusdem incarceratione iustificatur, decis.143. num.4.
Inexigibilis casus non dicitur stante adhuc fundo censui supposito ad quem ex anteriori hypotheca regressus dari potest, decis.19. num.20.
INFANS quicquid videt, ignorat, decis.393.n.8.
INFERIOR Prælatus, vt valeat legitimo temporis cursu stante, præscribere contra Ordinarium actus Iurisdictionales, quid requiratur, decis.371.n.37.
Inferior in propria Ecclesia ratione officij, quo fungitur Iuris assistentiam præcedendi alijs in maiori dignitate constitutis habet, decis. 110.num.9.
INEFFICACES oppositiones non attenduntur, decis. 58. numer.12.
INFORMATI de re de qua agitur confessio emanata ab illis, qui sunt, omnium probationum vim excedit, decis. 70. num.9.
Informatus alteri præferre tenetur Ordinarius illum qui est melius, decis.55.n.13.
INFIRMITATE vxor oppressa, & delirio mentis, assertionem de hæreditate ad suggestionem nepotis in cuius domo commorabatur fuisse censetur, decis.179.n.10.
pro Infirmitate expensæ, quæ fato, vel casu fiunt nullo modo reperantur, decis.117.n.14.
INGRESSVM cuiuscumque Religionis conditio impediens totaliter, dum absolutè à vita regulari, & religiosa retrahit, prorsus illicita censetur, decis.245.n.6.
INHABILITAS suscipiendi sobolem ex vita Monachali colligitur, decis.32.n.7.
Inhabilitas Testandi dicitur vitium visibile, & impedit immissionem hæredi scripto, decis.445.n.16.
INHIBITIO.
Inhibitio in citatione emanata actus posteà gestos vitio attentatorum inficit, decis.315.n.2.
Inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta est timenda, decis.499. num.1.
Inhibitio futura non præterita respicit, decis.63.n.20.
Inhibitio Rotalis virtute Commissionis continentis clausulam quam, & quas expedita litis pendentiam, & attentata causat, decis. 170.n.7.
Inhibitio Rotalis, siue iusta, siue iniusta est timenda, decis.410. num.2.
Inhibitio ligat manus eam obtinentis, vt deinde aliquid innouare non possit, decis.316.n.3.
Inhibitio Rotalis vigore instrumenti viuente viro expedita, & contra Creditores exhibita, sufficientem inducit acceptationem ad effectum, vt constituto per eius virum apposito validè iuuari possit, decis.89.n.2.
post Inhibitione iudicialem attentatum redditur, quidquid geritur, decis.528.n.1.
INOBEDIENTIA Mandatis Rotalibus eo magis detestabilis est, dum sumus in personis Ecclesiasticis, decis.246.n.16.
INNOVATIO circa collationem lite pendente attentata censetur, decis.315.n.9.
INOBSERVANTIAM vrgere ad præsumenda bona Testatoris quoad legata insufficientia fuisse quomodo probatur, decis. 253. num.10.
Inobseruantia Bullæ Priuilegij demonstratur per obseruantiam sententiarum in contrarium, & per nominationem Archiepiscopi in sua Sede, decis.5.n.16.
INIMICITIA, stante vtriusque Coniugis ad cohabitandum voluntate, ad eximendam vxorem ab obligatione comitandi Virum insufficiens censetur, decis.236.n.13.
Inimicitia, & indignatio inter Tutorem, & Patrem Testatorem suspicionem contra Tutorem inducunt, decis.34.n.5.
INITIVM primæ existentiæ, & capacitatis in conditionibus considératur, nec quid deinceps acciderit curandum est, decis. 98. num.6.
ab Initio iudicium dum est nullum non potest exindè conualidari, decis.506.n.12.
INIVSTITIA.
Iniustitia sententiarum viam exequutiuam impedit licet aliàs conformes existant, decis.233.n.1.
Iniustitia depositi, & solutionis quomodo probatur, decis. 91. num.10.
Iniustitia sententiæ impedit effectum rei iudicatæ, decis. 505. num.1.
Iniustitia impedit effectum rei iudicatæ, & præbet causam restitutionis in integrum, decis.515.n.22.
Iniustitia impedit rem iudicatam, & illius executionem, decis. 479. num.1.
Iniustitiam deliberationis non supplet cautio de reficiendis melioramentis, decis.149.n.13.
Iniustitia etiam non notoria dat causam restitutionis in integrum, decis. 505.num.2.
de Iniustitia sententia, quando non possit argui, decis. 385. num.4.
Iniustitia sententiæ vt sustineatur, adeò notoria, & iniqua esse debet, vt nullo prorsus velamine offuscari, & nullitati æquiparari possit, decis.166.n.5.
Iniustitia ex Testamento fundatoris Cappellaniam ad nutum primogeniti amouibilem fundantis clarè colligitur, decis.217.n.3.
Iniustitia sententiæ impedit rem iudicatam quamuis ille, qui succubuit inter legitima tempora non procurauerit, ibid.n.1.
Iniustitia deliberationis, & nullitate manifesta stante manutentio anteriori possessori debetur, decis.150.n.2.
Iniustitia sententiæ vndè colligitur, decis.179.n.2.
Iniustitia sententiæ debet esse notoria, adeout nullo velamine offuscari possit, decis.167.n.4.
Iniustitia, & nullitas Iudicis procedentis ad manutentionem si non iustificetur, non attenditur cum sit iustificanda clare executa, decis. 432.num.4.
INIVRIAM iure suo, qui vtitur, nemini facit, decis. 374. num.4.
INIVSTE Iudicem processisse quomodo probatur, decis. 186. num.5.
INSIGNIA Capellæ Iurispatronatus pertinentiam denotant, decis. 136.num.12.

INQVI-

INQVILINVS si petat præferri in emptione domus non tenetur fabricare, decis.538.n.63.

de INSANIA tempore conditi Testamenti Testes ex certa scientia, ac visu deponentes, alijs de auditu sanæ mentis, qui tempus Testamenti non percutiunt, præferuntur, decis.8.n.7.

INSERVIENS Altari de eo viuere debet, decis.347.n.10.

INSINVATIO.

Insinuatio in donatione iuris incerti, ac conditionalis non requiritur, maximè quando cum onere fideicommissi fauore descendentium fuit adstipulata, decis.58.n.12.

Insinuatio ad donationis perfectionem requiritur, & nullum prorsus effectum obtinet antequam insinuetur, decis.222.n.6.

Insinuatio an requiratur in donatione spei existimabilis de Iure communi, decis.434.n.14.

Insinuationem an requirat donatio ex causa dotis, ibid.n.15.

Insinuatio non habet locum, in donatione facta ob causam, ibid. num.24.

Insinuatio donationis ideò est inuenta vt tempore medio inter vtramq; possit donans deliberare, an sibi expediat donationem per insinuationem confirmare, cum interim donatio perfecta non dicatur, decis. 241.n.1.

Insinuatio tamquam solemnitas extrinseca lapsu triginta annorum præsumitur, decis.477.n. 10.

Insinuationem donatio, quando est onerata restitutione etiam ad fauorem alterius excludit, decis.434 n.6.

Insinuatio post mutatam donantis voluntatem non suffragatur, decis. 241.n.3.

Insinuatione an opus sit, quando ius in bonis renunciatis non competit, decis.361.n.4.

Insinuatio, an requiratur in renunciatione mixta cum donatione, decis. 434.num.15.

Insinuatio quando requiritur pro solemnitate, decretum Iudicis eam supplere nequit, decis.361.n.11.

Insinuationi satisfactum non dicitur, quando Iudex ob aliam causam, quam ob insinuationem aditus fuit, ibid.n.12.

Insinuatio in donatione iuris incompetentis, nec re, nec spe, an requiratur, decis.434.n.17.

Insinuatio in donatione non requiritur, quando est iuris incompetentis, re, & spe, ibid.n.18.

Insinuatio post mutatam donantis voluntatem non suffragatur, decis. 24.num.3.

INSTANTIA.

ad Instantiam patris filius à Senatu in amplissima forma legitimatus, & ad primæua iura sublato obstaculo natiuitatis restitutus, patri ac si esset de legitimo matrimonio natus succedit, decis. 239.num.16.

Instantia pro Peritorum electione ad reddendam rationem à Conductore habita, ad declarandum actum antecedenter exercitum multum deseruit, decis.291.n.11.

Instantia amitæ coram Iudice pro deputatione Tutoris alterius Tutorem à Testatore vocatum nullatenus excludit, decis. 108. num.8.

INSTITVTIO, ET INSTITVTVS.

Instituti in legitima pro legatarijs habentur, decis.209.n.13.

Institutio hæredis generalis æquipollet cuicumque particulari expressioni, decis.94.n.8.

sub Institutione hæredis comprehenduntur bona de quibus Testator potest disponere, ibid.n.9.

Instituere in vno beneficio plures est contrà modum à iure prohibitum, decis.206.n.4.

Institutus ad fideicommissum casum suæ vocationis euenisse ostendere debet, decis.59 n.1.

Institutio cum clausula, saluo iure alieno, in quantum operatur, decis. 96.num.15.

de Institutione hæredis testi deponenti non est credendum, dum nomen ipsius in albo fuisse relictum ex lectura Testamenti apparet, decis.16.n.20.

in Institutione hæredum, quando sunt substituti filij, & filiorum filij, tunc in substitutione, etiam nomen hæredum intelligitur de filijs, decis 67.n.5.

Quod maximè procedit attenta expressione qualitatis masculinitatis, ibid n 6.

Institutio restricta ad nominationem vnius, nulla facta mentione alterius, facit vt ille non hic pro patrono recognoscatur, decis. 96 num.14.

Institutis hæredibus quorum fauore inducta est exclusio fœminarum, neque filia, neque nepos præteritionem allegare possunt, nec immissionem hæredi scripto retardare, decis.101.n 9.

Institutione quando non euanescunt, cessant quoque substitutiones, decis.527.n.4.

Institutio fœminæ in legitima quomodo reputetur, decis. 46. num.10.

Institutio vigore anterioris status facta, dum de illius veritate non constat, & vltimus status repugnat, non tenet, decis. 96.num.22.

Institutio cum conditione, si viueret, & si non viueret, quomodo id intelligatur, decis.527.n.16.

Institutioni confidentiali quando verba testamenti repugnant, nepos contra illorum tenorem prætendere non potest, decis.155. num.3.

Institutio hæredis cum sit caput, & fundamentum testamenti, illius nominis omissio sola testamentum inutile reddit, decis. 16. num.4.

Instituti, vel substituti, quod plures sint ea coniecturis concipi potest, decis.527.n.5.

Institutio Primogeniture, ideò fuit inuenta, vt bona indiuisa valeant seruari in vna tantum persona, decis.419.n.15.

Institutioni substitutio tacita, inesse videtur, in ea pressa conditione si non vixerit, decis.527.n.8.

Institutio Ordinarij, quando de præsentato à Patrono fuit facta, probat Iuspatronatus etiam in præiudicium tertij, decis. 383.n.8.

Institutio hæredis facta à Testatore sub aliqua conditione si non adimpleatur, instituto defecisse dicitur, & fit locus substitutioni, decis. 54.num.38.

Instituere in vno beneficio est contra modum à iure prohibitum, decis. 266.num.4.

de Institutione suspicio excluditur, quando agitur ad fauorem piæ causæ facta, decis.99.n.11.

Institutio generalis per adiectionem specierum non restringitur, quia dicitur id factum ad effectum tollendi dubitationes, decis.64. num.22.

Institutus in re certa pro omni, & toto eo, quod prætendere potest, à quacumque alia detractione excluditur, decis.316 n.1.

in Institutione generali hæredis tam in bonis, quam in iuribus, & actionibus continetur quæcumque particularis facultas, decis. 171.num.8.

Institutionis onera in substitutione repetita regulariter non dicuntur, & multò minus ad exclusionem Religiosorum, decis.145. num.14.

sine Institutione prebendæ titulus nouus acquiri non potest, decis. 197.num.12.

Institutionis cassatura einsdem Notarij manu facta hæredi scripto non officit, cum vti institutus in superiori parte Testamenti in generali institutione deleri potuerit, decis.163.n 9.

Institutio generalis, quando præcessit, tunc subsequens non restringit ipsam restitutionem generalem, decis.64.n.20.

Institutus in omnibus bonis, & iuribus, stante facultate disponendi de locis montium tamquam de rebus per se alienabilibus disposuisse censetur, decis.159.n.7.

Institutiones feudales nobilitate feudatariorum præseferunt, decis.13. num.6.

Institutus hæres quatenus non extarent legitimi descendentes, deficiente conditione perindè habera debet, ac si numquam fuisse vocatus, decis.22.n.2.

ex Institutione subsecuta facta ab Ordinario de præsentato ad Iuspatronatus, præsumendum est omnia necessaria præcessisse pro illo acto, decis.383.n.....

Institutio facta, cum cautela Soccini restringitur ad solam legitimam, decis 412.n.20.

an Instituendo Mater filias in aliqua summa eas propterea legitimæ capacas reddidisse censeatur, decis.267.n 2.

Institutio superflua sensum aliorum verborum, quæ clara sunt non tollit, decis 163.n.10.

INSPECTIO altiorem indaginem requirens immissionem non impedit, ibid.n.18.

INSTRVMENTVM.

Instrumenta publica sunt sufficientia ad iustificandum solitum rei valorem, de tempore præterito, decis 58.n 3.

Instrumentum dicendum est, non esse legale, si adsint subscripti plures testes, sed vno tantum charactere, decis.6.n.4.

Instrumentarius Testis regulariter pro reprobando instrumento sufficiens quoque reputatur, decis.174 n.17.

Instrumentum, quando nisi simplicem, & genericam assertionem non continet, ex ea ad liquidationem inferri non potest, decis.294. num.4.

Instrumentum venditionis post terminatum Iudicium deliberationis productum melioramentis in genere iustificatis non obstat, decis. 349.n 20.

in Instrumento transactionis donatio, licèt adstipulata fuerit tam fauore matrimonij, quam filiorum, ea tamen asserto in filijs hæredibus ad normam præcedentis Instrumenti verificationem assumit, decis 264.n.13.

Instrumenta publica de donationibus, & præsentationibus probationem probatam, & manifestam faciunt, decis.96.n.11.

Instrumento publico ad effectum probandi descendentiam potius standum est, quam dubiæ lapidis inscriptioni, maximè alijs enunciatiuis, & Testibus contrarium suadentibus, decis.132 n.6.

Instrumenta impositionis census, & venditionis domus, iuncta lite, & solutionibus factis in computum pretij, extrema Saluiani probant, decis.327.n.2.

in Instrumento associatio conceditur vigore pacti appositi, vt possit capere possessionem auctoritate propria, decis.421.n.14.

Instrumentum antiquum iunctis adminiculis probat inuestituram, decis.481.n.9.

Instrumentum non potest dici legale, dum adest diuersitas papiri, seu carthæ, decis 6.n.1.

Instrumentum publicum, facit rem manifestissimam, decis. 377. num 9.

per Instrumentum inuestituræ dominium rei inuestitæ, tunc multò minus probat, dum multis defectibus laborat, decis. 452. num.5.

Instrumenti productio per Procuratorem speciali mandato procuræ carentem principalibus obesse non debet, decis. 275. numer.26.

Instrumentum apprehensionis possessionis pro manutentione sufficit, maximè quando de alterius possessione non apparet, decis. 186.num.1.

an Instrumentum de quo controuertitur, pars debet declarare, habeat pro bono, verò, & reali, donec constet de contrario, decis. 247.num.20.

ex Instrumento publico credito obligationem Cameralem continente probatio, eius vigore etiam contra hæredem obligati mandatum executiuum relaxari potest, decis.71.n.1.

cum Instrumento publico apocha priuata, non potest concurrere si non habeat sua requisita, decis.421.n.7.

Instrumenti verba potius sunt improprianda, quàm absurdum duplicis restitutionis admittere, decis.311.n.9.

Instrumenti verba dubia ex depositione Testis instrumentarij declarationem assumunt, decis.174.n.14.

Instrumenti protocollationis omissio non tollit fidem, decis.476. num.13.

Instrumento affictus in probatione valoris beneficij magis quàm Testibus est deferendum, decis.122.n.6.

Instrumentum ad fauorem alicuius apertum sub appellatione iuria futuri comprehendi nequit, decis.174.n.7.

Instrumenta illa, quæ simul consonant sunt attendenda, decis.531. num.8.

Instrumentum, quod sit falsum benè probatur ex sententia criminali, desuper emanata, decis.6.n.17.

Quod procedet, etiam si ab ea sit appellatum, & quando sit hoc verum, ibid n.18.

Instrumenta à fratribus germanis adstipulata, ac fraternitatem vtriusq; enunciantia, ad eumdem effectum maximum exhibent adminiculum veritatis, decis.32.n.3.

per Instrumentum creditum probatur, decis.438.n.2.

in Instrumento donationis legitima licet Patri debita legatur, remissio tamen portionis legitimæ in præiudicium filiarum sustineri non potest, decis.312.n.11.& 12.

Instrumenti vigore quis aliquid obtinens, si iam declarauit eo vti nolle nullum est, decis.196.n.3.

Instrumenti validitas coadiuuatur ex legalitate Notarij, decis.247. num.16.

Instrumentum obligatione Camerali Vallatum habet executionem paratam, decis.464.n.1.

Instrumentum Oeconomiæ bonorum cum redditione rationum, & fructuum solutione ab Oeconomo facta quantitatem bonorum iustificat, decis.208.n.6.

ex Instrumento possessiu actualis adeptionis probata, alio anteriori non possidente, ad effectum manutentionis suffragatur, decis. 317.num.2.

Instrumentum in foro dicitur probatio probata, decis. 208. numer.1.

Instrumentum vallatum obligatione Camerali habet viam executiuam, decis.435.n.9.

in Instrumento expressa nouatio nullatenus censetur inducta dum à contrahentibus non legitur, decis.38.n.13.

Instrumentum publicum indubitatam, & manifestam probationem inducit, decis.184.n.2.

contra Instrumenti validitatem, quando fuit declaratum, tunc perperam allegatur, decis.494.n.10.

Instrumenta alienationis bonorum præcedente declaratione, seu obligatione de standum indicationi, absque vlteriori illorum productione satis probant, decis.284.n.12.

Instrumenti partes sequentes præcedentem ambiguam benè declarant, decis.43.n.11.

per Instrumentum publicum benè probatur possessionem alicuius Ecclesiæ spectare de aliquos, decis.21.n.3.

Instrumenti legalitas, ex quibus omnino excludatur, decis. 6. num 5.

Instrumentum, quando magna nititur incertitudine, circa legalitatem, valde suspectum est, ibid n.6.

Instrumento publico stante alia priuilegia, & elogia vsque ad illud, noli me tangere, prætermittuntur, decis.308 n.2.

Instrumento claro standum est, donec nullitas concludenter probetur, decis.495.n.1.

ex Instrumento publico matrimonium an dicatur probatum si verba prolata in eo à partibus, non fuerunt ad interlocationem Notarij, prolata, decis.312.n.9.

in Instrumento causa non expressa præsumitur ex effectibus, decis.477. num.8.

Instrumentum locationis licet non probet valorem rei, quantitatem tamen pensionis inde perceptæ sufficienter probat, decis. 326.num.1.

Instrumentum fundationis Iurispatronatus, vt suffragetur descendentibus, descendentia per concludentes probationes, & gradus distinctos probari debet, decis.96.n.24.

in Instrumento publico suspicio mala, debet cessare, decis.247. num.21.

Instrumentum à Parocho litigante productum contra Rectores de eodem iure disceptantes plenè probat, decis.193.n.11.

Instrumentum, quod non sit legale optimè probatur ex ipsa confessione partis, decis.6.n.11.12.& 13.

Instrumentum non est legale stante diuersitate atramenti, ibid. num.3.

Instrumenta priuata sine Testibus, & in formis nullam faciunt probationem, decis.5.n.27.

Instrumentum permutationis, quando habet obligationem omnium bonorum cum clausula, Constituti, vigore illius etiam contra tertium possessorem, & singularem successorem actio datur, decis. 109.num.6.

Instrumentum diuisionis inter hæredes Testatoris fideicommittentis quomodocumque tamquam de bonis hæreditarijs probat, decis. 183.num.9.

Instrumenti verba non dicuntur verba Notarij, sed partis, decis.312. num.11.

Instrumentum publicum facit probationem probatam, decis.47. num.1.

in Instrumento relatio ad apocam quoscumque hæredes includentem habito, ad solos filios limitari non potest, decis.264. num.7.

Instrumentum publicum quoad creditum cum hypotheca probationem facit, decis.327.n.1.

in Instrumento confessio Compromissi de censibus cessis controuerti non potest, dum à contrahentibus extincti noscuntur, decis. 305.num.8.

Instrumentum publicum ab hærede ratificatum rem liquidam, & euidentem inducit, decis.294 n.1.

Instrumenta Filium, Patrem, & Auum, Ciues, ac Nobiles, Quirites enunciantia, an ad probandum Incolatum sufficiant, decis. 261.num.4.

Instrumento reuocato, quis perperam vtitur eo, decis. 396. numer.5.

Instrumentum, quando reuocatur, omnis actio ex eo proueniens, extincta remanet, ibid.n 6.

Instrumenti falsitatis præsumptiones non possunt tolli à contrarijs præsumptionibus, si istæ sint debiliores, decis.6.n.25.

ad Instrumentum vnum sententia restricta, ad aliud de quo in ea non fit mentio ad effectum vulnerationis non est extendenda, decis.154. num.21.

Instrumentum locationis licet non probet valorem rei, probat tamen quantitatem pensionis ex re locata, decis.81.n.2.

Instrumentum antiquatum concessionum statum de eo tempore ad hoc quo emanauit concessio, non arguunt, decis.227.n.14.

Instrumentum non est legale, dum adest diuersitas characteris, decis..... num.2.

Instrumentis publicis Testes contrariantes non sunt attendendi, decis. 403.num.20.

Instrumentum inuentarij in susceptione tutelæ confecti contra Tutorem, & ab eo causam habentem probationem probatam facit, decis. 336 num.1.

Instrumentum publicum quoad creditum cum hypotheca rem claram, & manifestam facit, decis.230.n.2.

Instrumentum publicum donationis cum omnibus solemnitatibus factum, in casu non implementi vim pro interesse pulsandi habet, decis.120.n.13.

Instrumentum transactionis ad normam Capitulorum in apoca contentorum adstipulari debet, decis.174.n.1.

ad Instrumenti publici reprobationem parum officit vnicus Testis, & præsertim si patiatur plures exceptiones, decis.247.n.14.

de Instrumentis statutum loquens non extenditur ad decreta, & datur ratio, decis.476.n.14.

Instrumentum fundationis pro existentia Iurispatronatus omnes modos probationis superat, decis.96.n.3.

ex Instrumento dotali potest matrimonium inter aliquos probari, decis. 389.n.13.

Instrumento publico stante de eo vti de casu legis iudicari debet, decis. 294.num.2.

Instrumentum posterius in concursu antecedentis præferentiam obtinere debet, decis.19.n.4.

Instrumenti scientiam habens, an præsumatur habuisse contentorum in eo scientiam, decis.494.n.8.

Instrumenti verba, quæ loquuntur de absoluta dispositione non secus sunt, ac esset simplex donatio, decis.94 n.12.

ex Instrumento præsentationis, præsentatio infrà quadrimestre probatur, decis.529.n.6.

ex Instrumentis locationem pluribus, & vsu antiquo, probatio insurgit bona possessionis, decis.521.n.24.

ex Instrumento creditum benè probatur, decis.455 n.3.

ex Instrumento matrimoniali filiatio probatur, & fide Baptismatis, decis.444 n.7.

Instrumenta publica bona diuisa talia fuisse contrà diuidentes, & illorum successores benè probant, decis.277.n.7.

INSVFFICIENTIA mandati ex Epistola responsiua probatur, decis. 27.num.17.

Insufficientia congruæ apparente, nihil est imputandum Rectori, sed est augenda, decis.347.n.11.

de Insufficientia actores certi bonorum pro eorum portionibus certam diem præfinitam ad faciendam computationem curare tenentur, decis. 253.num.15.

INTENTIO.

Intentionem agentis Testes, qui non concludunt, dum concludenter eam probare tenentur, non attenduntur, decis. 13. num.26.

Intentionem fundatam Episcopus habet exercendi omnimodam iurisdictionem in sua Diœcesi, decis.70.n.19.

Intentio concedentis ex verbis proœmialibus indulti benè declaratur, decis.307.n 8.

Intentio, & mens Pontificia applicationem concedentis ex ipsis Bullæ verbis optimè declaratur, decis.233.n.4.

Intentionem fundatam Episcopus habet exercendi suam iurisdictionem,

nem, quoad omnes Ecclesias, & subditos in suo Territorio, decis. 220. num.1.
Intentio contrahentium ad conseruationem Casalis in vna familia adimpleri non posset, si intentio hæredis permissa censeretur, decis. 175. num 14.
Intentio Sixti V. Monasterium Ordinis Cisterciensi in Vrbe concedentis examinatur, decis.62.n.18.
Intentione Pontificis deficiente circa litteras expeditas, eadem vna cum beneplacito in eis contento corruunt, decis.227. numer.8.
Intentio non infert dispositionem, nec sufficit decreuisse disponere nisi de dispositione constet, cum plena tractentur, & non perficiantur, decis.16.n.19.
Intentionem fundatam Parochi habent in iure ad effectum consequendi quartam funeralium, decis.501.n.1.
Intentio Papæ aliquid concedentis est attendenda, decis. 374. num.6.
Intentio dantis positiones, quando est verificata, reus conuictus remanet, decis.3.n.10.
Et contrà eum iudicium tamquam contrà confessum expediri potest, ibid.n.11.
Intentio sola promittentis non scripta non facit conditionem in obligatione, decis.105.n.4.
Intentionis Principis defectus, gratiam concedentis, quando benè apparet informatus, dari non potest, decis.374.n.27.
ex Intentione Pontificis litteræ Apostolicæ optimam declarationem recipiunt, decis.216.n.5.
INTEGRITATI, & fidei Parochi dispositio Text. in cap. cum esses, innititur, decis.404.n.6.

INTERESSE.

Interesse remotum quamuis possibile perperam allegatur, ad repulsionem Testium, dum non inspicitur nisi certum, proximum, & principale, decis.122.n.4.
Interesse Parochorum, & quod de eorum prima causa defensionis, & damno agatur, vndè colligitur, decis.219.n.7.
Interesse exactio quamuis ob culpam ab alio commissam sit licita, culpa tamen ex coniecturis, & præsumptionibus elicita non sufficit, sed certa, concludens, ac ad causandum interesse præordinata requiritur, decis.161.n.21.
Interesse Notarij, & Testium cum sit valdè remotum, & incertum, ad minuendam fidem Testamenti solemnia ad fauorem piæ causæ facti inefficax est, decis.94 n 14.
de Interesse totius Ordinis Clericalis, Clerici quando congruè viuere non valeant de fructibus beneficij agitur, decis.48. numer.6.
Interesse in causa Testes habentes nullatenus probant, decis. 312. num.14.
Interesse damni emergentis in iudicio condictionis indebiti repeti non potest, decis.161.n.7.
Interesse tertij facultas continens non infirmatur à contractu, cui inest, nec irreuocabilis euadit, decis.355.n.7.
Interesse in substantia exceptionem personalem Testium importat, ad quem effectum non datur remissoria, nec nouum examen conceditur, decis.123.n.5.
Interesse habens si sitcitatus, & non compareat, sibi imputet, decis.461. num.14.
Interessatus Testis nihil probat, decis.482.n.3.
ob Interesse Religiosorum ratificatio expressa ex libris Monasterij induci non potest, decis.211 n.21.

INTERPELLATIO.

Interpellatio, quando non præcedit aduersus partem super receptione pecuniarum ad vsuras, mora debitricis induci non potest ad effectum, vt fructus debeantur, decis.157.n.2.
Interpellatione ad normam Capitulorum, & Instrumenti dotalis procedente, excessus petitionis petenti officere non valet, decis.357. num.3.
de Interpellatione regula siue de lucro cessante, siue de damno emergenti agatur, procedit, decis.161.n 15.
Interpellatione ante receptionem pecuniarum facienda deficiente actio quoque ad damna, & interesse cessat, ibid n.14.

INTERPRETATIO.

Interpretatio omnis sumenda est, vt correctio statim videtur, decis.427. num.4.
Interpretatio stricta facienda est, dum tractatur de Constitutione pœnali, & Inclinandum est in fauorem possidentis, decis. 10.num.6.
pro Interpretatione voluntatis Testatoris etiamsi dubia esset obseruantiæ, ac diuturnæ possessioni indistinctè inter omnes hæredes continuatæ, summoperè est deferendum, decis. 57. numer.16.
Interpretatio omnis in Testium dictis facienda est, vt ad concordiam reducantur, decis.379.n.21.
Et maximè, quando eorum dicta sunt adminiculata, ibid.
Interpretatio voluntatis Testatoris ad euitandam inutilitatem circa prælegatum oriundam ea videtur, quod domum ab alijs bonis separatam prælegatarius absque onere restitutionis retinere posset, decis. 209 num.8.
Interpretationem in scripturis, vna pars recipit ab altera parua, decis. 414.num 12.
Interpretatio dubiæ voluntatis Testatoris ad exequutores Testamentarios pertinere solet, declaratio per ipsos subsequuta debet admitti, perindè ac si ab ipso Testatore prodiret, decis. 156.num 8.
Interpretatio in statutis in dubio ea admittenda est, quæ minus corrigit ius commune, decis.387.n.27.
Interpretatio omnis electio facta vt substineatur, capienda est, decis. 461.num.34.
Interpretatio verborum, quæ etiam propriæ ac naturali eorum significationi præfertur ex vsu loquendi deduci solet, decis.233. num.11.
Interpretari per modum æquiparationis, quando proceditur, non debet latè, decis.79.n.54.
Interpretatio benigna in vltimis voluntatibus vtilior semper habetur, decis.45.n.8.
Interpretatio in pœnalibus stricta fit secundum, quod verba sonant, & non vltra, decis.221.n.6.
Interpretationem recipit à iure communi, & eodem modo est interpretandum statutum, decis.204.n.15.
in Interpretatione statutorum posthabita verborum significatione, attenditur statuentium voluntas, decis.387.n.10.
Interpretatio in fideicommissis stricta fit, nec admittitur extensio, decis.279.n.17.
Interpretatio omnis sumenda est, vt correctio statim videtur, decis.427. num.4.
Interpretatio priuilegiorum summi potest ab adiunctis, decis.211. num.5. & 6.
ex Interpretatione filij nomen, seu extensione ad nepotes quoque porrigit in fauorabilibus, decis.378.n.6.
Interpretatio fauorabilis pro sustinendo actu semper fieri solet, decis. 310.n.30.
Interpretatio in statutis non est admittenda illa, quę est contraria menti statuentium, decis.387.n.23.
Interpretanda statuta sunt iuxtà iuris communis dispositionem, decis. 204.num.11.
Interpretatiua obseruantia inducitur etiam ex non facto, decis.521. num.15.
Interpretanda sunt statuta sine vlla extensione subaudito intellectu, decis.370.n.9.
Interpretatiua obseruantia pro intellectu assertionis admittitur, etsi contrarius intellectus de iure verior esset, decis. 203. numer.20.
Interpretatiua obseruantia, quando possit dici indubitabilis, decis. 521.num.13.
Et tunc maximè est certa, quando in contrarium non probatur alia obseruantia, ibid.n.14.
Interpretatiua obseruantia attendenda est, etiamsi contrarius intellectus esset de iure verior, ibid.n.10.
Interpretatiua obseruantia attenditur, etiamsi intellectus datus ab obseruantia esset malus, ibid.n.11.
Quod procedit, etiam si opus esset aliquam vim inferre verbis, ibid. num.12.
Interpretatiua obseruantia nullam requirit præscriptionem, ibid. num.8.
Interpretatiua obseruantia etiam ex vnico actu inducitur, ibid. num.9.

INTIMATIO.

Intimatio mutationis voluntatis Procuratori non est necessaria, quando eadem apud acta habetur, decis.298.n 7.
Intimatio dissidiæ Tutori, & Curatori à Iudice deputato facta, & postvà repetita Procuratori generaliter à Matre post susceptam iterùm tutelam constituto, nullitatem omissionis tollit, decis. 19. num.7.
Intimationis exceptio frustrà applicatur, cum eadem tamquam non profutura non sit necessaria, decis.242.n.15.
Intimatio, quamtumuis remissa est necessaria, ad effectum cursus Cambiorum, decis.234.n.4.

INTERROGATIO.

ad Interrogationem alicuius Testator censetur articulatè loqui si respondeat sic, decis.353.n 36.
ad Interrogationem Notarij Testamentum factum tunc sanè probat, dum ante Testamentum Testator mandauit accersiri Notarium, decis.258.n.39.& 40.
Interrogatio partis ad matrimonij validitatem, non est necessaria, sed sufficit præsentia Parochi, decis.312.n.10.
ad Interrogationem, seu suggestionem Notarij Testamentum conditum, tunc sine dubio tenet, quando nulla fraus in eo potest considerari, decis.353.n.41.
ad Interrogationem interessati Testamentum factum substinetur, si constet de præordinata voluntate Testatoris, ac ipsum Testatorem esse sanæ mentis, decis.478 n.5.
ad Interrogationem Notarij Testamentum conditum pro valido haberi solet, decis.8.n 5.
sine INTERVENTV consanguineorum, & solemnitatibus statuti facta substineri donatio nullatenus potest, decis.145.n.2.
INTRVSVM etiam in beneficio reseruato regula de Annali defendit, decis.402.n.30.
INTERVSVRIA dotalia debentur ex redditibus fideicommissi, non autem ex proprietate, decis.245.n 3.
Interusuria dotis taxantur à Statuto Vrbis *lib.2. cap.137.* ad rationem septem cum dimidio pro quolibet centenario, decis. 395. numer.9.
Interusuria dotis vxori, seu viduæ quando etiam debeantur vltra residuum dotis, decis.395.n.8.
INTERRVPTIO præscriptionis facta quoad vnam partem, nocet quoad totam, decis.440.n.21.

IN-

INTRVSIO ex quibus excludatur in gratia subrogationis gratiosæ, decis. 405 n. 13.

INTESTATVS Testator ne decedat existentia filiæ primo loco vocatæ tamquam per repudiationem hæreditatis mortuæ non attenditur, sed intrant in primum locum, seu gradum substitutæ Moniales, morte filiæ non expectata, decis. 22. n. 7.

ab Intestato decedente Testatore nepotes tum ex vno quam altero fratre succedunt, decis. 203. n. 10.

INVALIDITAS.

Inualiditate tituli, & nullitate probata possessio pro vacua habetur, & possidens pro impedienda exequutione, legitimus contradictor non dicitur, decis. 307. n. 14.

Inualiditas sententiæ debet cognosci ab illo Iudice cui fuit commissa causa appellationis, decis. 420. n. 8.

Inualiditatis Testamenti ignorantia, quæ in muliere præsumitur, illam à quocumque præiudicio præseruat, decis. 8 n. 13

Inualide possessio probatur si deducantur ea, per quæ illa excluditur, decis. 494. n. 2.

INVENTARIVM.

Inuentarium bonorum ab hæredibus hæredi longè post mortem Testatoris factum identitati bonorum vim non facit dum bona diuisa fideicommittentis fuisse inter hæredes conuenit, decis. 278. num. 11.

Inuentarij omissio si non proueniat culpa, & dolo Tutoris, sed ex iustà causa, ipse ab omni mora, & negligentia remanet præseruatus, decis. 83. n. 2.

Inuentarium cohæres erga cohæredem conficere non tenetur, decis. 294. n. 11.

Inuentarij instrumentum in susceptione tutelæ confecti contra Tutorem, & ab eo causam habentem probationem probatam facit, decis. 336. num. 1.

Inuentarium ab hæredibus confectum, omnia in eo descripta Testatoris fuisse tam contra ipsos, quàm ab illis causam habentes probat, decis. 350. n. 1.

in Inuentario bona hæreditaria descripta, quod extent, præsumuntur dum non docetur de contrario, decis. 398. n. 17.

in Inuentario domus expressa cum iisdem confinibus in Instrumento possessionis descriptis de possessione Domini probationem facit, decis. 183. n. 8.

Inuentarium vt legitimè confectum dicatur, bona in eo descripta, per numerum, pondus, ac mensuram, cum omnibus suis qualitatibus, ac conditionibus distinctè sunt notanda, decis. 31. n. 1

in Inuentario bona descripta facto ab hærede præsumuntur adesse, donec non probatur eorum deficientia, vel error, decis. 398. num. 18.

Inuentarium in loco rerum faciendum hæreditatem ex mandato ad adeundum aditam dici non posse demonstrat, decis. 274. num. 17.

Inuentarium hæres grauatus dum non conficit de bonis hæreditarijs, censetur alienasse bona hæreditaria pro integra sua detractione, decis. 416. num. 10.

Inuentarij tutelaris omissio cum distractione plurium bonorum ad pupillos spectantium, Tutorem manus suum non peragentem à tutela remouet, decis. 108. n. 12.

Inuentarij sola omissio non impedit, quin hæredi pro credito liquido retentio detur, decis. 294. n. 13.

Inuentarium ab hæredibus grauatis factum, cum expressione nominis bonorum, loci, & alijs demonstrationibus, identitatem sufficienter concludit, decis. 310. n. 16.

Inuentarium præseruat hæredem ab omni damno perinde, ac si non adiuisset, decis. 499. n. 4.

Inuentarij tempus ægroto non currit, ibid. n. 6.

in Inuentario clausula addendi, & minuendi præseruat hæredem à dolo omissionis bonorum, decis. 499 n 7.

Inuentarium est conficiendum intra 60. dies à die obitus defuncti ex Piana Constitutione, ibid. n. 5.

in Inuentario omissio bonorum dolo non facta non priuat hæredem illius beneficio, ibid. n. 8.

Inuentarij prætermissionem hæres frustrà allegat, dum illud conficere ad eum spectat, decis. 294 n. 9.

INVERISIMILIA.

Inuerisimilia valdè ea quæ sunt, non videntur attendenda, decis. 381. num. 9.

Inuerisimilia ea quæ sunt non attenduntur, decis. 443 n. 13.

Inuerisimilia ea, quæ sunt, non veniunt attendenda, decis. 434. num. 22.

Inuerisimilia Testis deponens nihil probat, decis. 293. n. 7.

Inuerisimilia Testis deponens non attenditur, ibid. n. 13.

Inuerisimile est Pontificem pronunciasse verba contra definitiuam sententiam propriam, decis. 5. n. 26.

Quod nullibi probatur à prætendente supponitur inuentum, ibidem num. 26.

INVERISIMILITVDO.

vltra Inuerisimilitudinem partita solitum excedens, cum nullo modo iustificetur non immeritò reuocatur, decis. 117. n 7.

Inuerisimilitudinis, & singularitatis exceptio contrà Testes obiecta non obstat, cum omnes pro exoneratione conscientiæ de certa scientia deponant, decis. 211. n. 11.

Inuerisimilitudo, & obseruantia contraria, denotat veritatem rei gestæ, decis. 6. n. 10.

Inuerisimilitudo multum viget in materia inualiditatis, & legalitatis instrumenti, decis. 6. n. 7. 8. & 9.

Inuerisimilitudo ex reiteratis protestationibus, & declarationibus ante, & post emissam professionem tollitur, decis. 218. num. 15.

INVESTIMENTVM.

Inuestimentum transactionis an tantum Donatoria, qui in casu prædecessus filij pro consequutione legitimæ à nepotibus vexari poterat, dumtaxat respiciat, decis. 212. n. 5.

Inuestimentum non est necessarium remanente pecunia, quæ est de rebus, quæ seruando seruari possunt, decis. 297. n. 6.

Inuestito proximioritas præsumitur probata consanguinitate in certo gradu, & nemo comparente, qui se proximiorem contendat, decis. 513. n. 1.

Inuestimento ex causa necessaria procedente solemnitates non sunt necessariæ, decis. 297. n. 5.

Inuestiti linea quando semel fuit in rerum natura, onus probandi illam defecisse ad Agentem spectat, decis. 363 n. 3.

Inuestiti durante linea, Domino ex hoc capite ad deuolutionem agere non licet, ibid. n. 2.

INVESTITVRA.

in Inuestitura comprehensio immissio debetur in vim leg. fin. decis. 517. n. 1. & 2.

in Inuestituris pacta apposita, vt Ecclesiæ suffragentur, prius euenisse casum deuolutionis, & lineam defecisse constare debet, decis. 363. num. 10.

Inuestitura pendente adhuc termino remotiori concessa, proximioribus ad illius reuocationem tempus vsque ad trigesimum annum prorogatum censetur, decis. 306 n. 13.

in Inuestitura contentus dicitur habere intentionem fundatam, decis. 378 num. 1.

Inuestituræ simplex confirmatio per Papam facta ad instantiam Tertij aliquid de nouo non tribuit, decis. 452. n. 8.

Ideòque nullum adminiculum tribuit, si illud aliundè non iustificetur, ibid. num. 9.

Inuestituræ renouatio per proximiorem peti potest vsque ad 30. annos, decis. 513. n. 8. & 9.

Inuestituræ absque beneplacito Apostolico, & iustà concurrente causa vtilitate scilicet, & necessitate Ecclesiæ inuestientis, etiamsi bona essent solita in emphyteusim dari, alterari non possunt, decis. 191. num. 1.

Inuestituræ renouatio quando censeatur facta ad supplantandum in ea comprehensos, decis. 517. n. 7 & 8.

Inuestitura noua necessariò concedenda est personæ in ea comprehensæ, decis. 517. n. 10.

Quod limita, vt num. 11.

Inuestituram nouam Dominus directus non potest tribuere in præiudicium alterius comprehensi in ea, decis 117. n. 4.

Inuestituræ renouatio à proximiore petenda est infrà annum à die obitus inuestiti, decis 513 n. 4. Quod limita, vt n. 5. & 6.

Inuestituræ renouatio proximiori debetur, decis. 513. n. 2.

Quod amplia, vt n. 3.

Inuestitura facta extraneo, vel remotiori, in concursu ipsorum qui in gradu sunt proximiores, sustineri non potest, decis. 306. num 1.

INVISIBILE vitium non retardat exequutionem hæredi scripto, decis. 444 n. 15.

IRA ex impetu animi momentaneo non attenditur ad thori separationem, decis. 260. n. 11.

IRRELEVANTIA materiæ articulatæ in quo consistit, decis. 150. num 2.

in ITALIA pestis de anno Domini 1656. grassabatur, decis. 176. num. 13.

IVDEX.

Iudex in assignanda legitima iuditium Testatoris sequi debet, decis. 491. num. 9.

Iudex in concedendo immissionem iniustè procedendo possessorem legitimum non facit, nec alium anteriori sua possessione priuat, decis. 186. num. 4.

Iudex, quando valdè dubitat de validitate, & iustitia computorum, potest eligere nouos peritos, decis. 3. n. 25.

Iudex inferior cum sit Laicus, recurrentes ad eum post inhibitionem Rotalem in excommunicationem Cœnæ Domini incidunt, decis. 75. num. 3.

Iudex non interposita appellatione à sententia facultatem pronunciandi, quoad fructus reseruante, ad condemnationem super fructibus validè procedit etiam post sententiam in principali negotio promulgatam, decis. 162. n. 7.

Iudex nulliter procedens non priuat possessorem sua possessione, decis. 506. num. 1.

Iudex non potest actum in quo habet interesse, authorizare, decis. 400. num. 21.

Iudex de exiguo valore prædij ignorantiam prætendere non potest dum ex testibus coram eo productis contrarium probatur, decis. 26. num 9.

Iudex quando non potuit idoneitatem inuestimenti in antecedenti contractu dignoscere, subsequens ad validandum inuestimentum adhibitis solemnitatibus requirebatur, decis. 297. n. 7.

Iudex priuando possessorem possessionem in immissum transfert, decis. 310. num. 24.

Iudex solus absque vlla alia obligatione Patrem ad dotandam filiam compellere potest, decis. 159 n. 15.

Iudex qui dignitatem exercuit præcedere debet alteri, qui eam non exercuit, decis 425. num. 17.

Iudex Cameræ Anconitan. præcedit Thesaurario ex Doctoratu, & Clericatu, ibid. n. 15. & 16.

Iudex causę cognitionem admittens, iudicium etiam possessorium facit appellabile, decis.198.n.12.
Iudex nulliter, & iniustè procedendo possessione priuare non potest, decis.289.n.2.
Iudex expensæ quæ fiunt in hospitio quando non probantur ex coniectura illas taxabit, decis.117.n.13.
Iudex Cameræ habet iurisdictionem à iure, & à Papa, decis.425. num.13.
Iudex Cameræ Carpentoraten, habet Causarum cognitionem, ibid. num.1.
Iudex post admissionem iurium reseruando simpliciter possessori iura pro melioramentis, absque noua citatione non rectè procedit, cum eadem ad effectum procedendi ad vlteriora omninò requiratur, decis.139.n.11.
Iudex diligenter debet curare, vt Creditor non secus ac si esset extraneus iusto pretio emat, decis.89.n.12.
Iudex interponens decretum discutere debet causam, nec debet stare assertioni Notarij, sed scripturas, in quibus causa consistit videre debet, decis.479.n.6.
Iudex in contractu Minoris debet non in genere, sed in specie informari, vt benè sit informatus, de contractu, decis.400. num.5.
Iudex inferior cum sit Laicus, recurrentes ad eum post inhibitionem Rotalem in excommunicationem Cœnæ Domini incidunt, decis. 75.num.3.
Iudex non potest declarare validum aliquem contractum, si laboret aliqua nullitate, decis.400.n.27.
Iudex dum ritè, & rectè non procedit, non priuatur quis sua possessione, decis.196.n.5.
coram Iudice facta concordatio attendenda est, decis. 431. numer.12.
Iudicium lex consobrini in materia reuocationis Testamenti suspectum habet, decis.331.n.7.
à Iudice concessa manutentio non reuocatur, dum dubia, & disputabilis est nullitas, vel iniustitia, decis.432.n.2.
Iudicis mandatum, quando est nullum, omnia eius vigore gesta, tamquam à radice infecta corruunt, decis.395.n.2.
Iudicis præsentia solemnitates supplet, decis.361.n.9.
Iudicium Episcopi certis rationibus detectum irrationabile, nihil operatur, decis.347.n.5.
ad Iudicem inferiorem recursus ad se confouendum in possessione lite pendente, pro attentatis habetur, decis.75.n.2.
Iudicis auctoritate in possessione immissin, & manutentio debenit, decis.186.n.3.
in Iudicijs summarijs, & exequutiuis exceptiones turbidæ, & maiori indigentes inspectione non admittuntur, decis.146. numer.13.
Iudicium dum ab initio est nullum non potest exindè conualidari, decis.506.n.12.
coram Iudice probationes ad ostendendum nullitatem, & iniustitiam subhastationis sufficienter fieri debent, vt ex Iuribus postmodum productis antecedentes probationes coadiuuari possint, decis.141.n.2.
Iudicem iniustè processisse quomodo probatur, decis. 186. numer.5.
Iudicis sententia aliarum reuocatoria transitum in iudicatum facit, decis.333.n.4.
à Iudice Laico laudum promulgatum non valet, dum idem in rebus Ecclesiasticis, & cognitione pertinentiæ Iurispatronatus Iurisdictionem non habet, decis.272.n.21.
Iudicis decretum non attenditur, dum non constat de eius iustitia, & validitate, decis.397.n.21.
per Iudicem possessorem anteriori sua possessione priuato, possessio in immissum translata censetur, decis.358.n.18.
Iudicis decretum iustitiam, & veritatem causæ præsumere facit, decis. 110.num 9.
Iudice pignus insolutum dante pro rata debiti æstimatio procedere debet, secus si pro toto debito aut per modum oblationis, decis. 36.num.14.
coram Iudice sufficienter fieri debent probationes ad ostendendum nullitatem, & iniustitiam subhastationis, vt ex Iuribus postmodum productis antecedentes probationes coadiuuari possint, decis. 141.num 2.
Iudicis decretum aut in totum est validum aut in totum nullum, decis. 36.num.2.
Iudicis sententia ritè, & rectè procedentis vim priuandi possessione habet, decis.63.n.21.
Iudicis calor, supplet solemnitates statutarias, in contractu Mulierum, decis.396.n.11.12.& 13.
coram Iudice non competente, lis introducta prætendi non potest, adeoque illegitima, & inualida ob notorium defectum iurisdictionis censetur, decis.114.n.3.
Iudices inferiores necessitatem potius parendi habent, quàm auctoritatem iustitiam mandatorum Rotalium discutiendi, decis. 75.num.5.
Iudicis decretum iniustè fuit relaxatum, & tamquam nullum, non tenet, decis.424 n 2.
Iudicis causa legitima arbitrio remittitur, decis.300.n.11.
Iudicis decretum in alienatione bonorum minoris vt inualidum sit est necessaria ipsius Iudicis notitia, & perquisitio, quare fiat talis alienatio, decis.400.n 7.
Iudicis præsentia de iure communi vim insinuationis habet, decis.361, num.10.
Iudice per sententiam diffinitiuam absoluente fideiussores, declarando nullum ius informanti contra eos competijsse, eadem tamquam principaliter super meritis causæ lata obligationem infringit, decis. 166. n.1.
Iudicis decretum sine debita cognitione interpositum, fomentum iuris non habet, decis.368.n.5.
per Iudicem enunciatiua in prolatione sententiæ de citatione facta, eamdem præcessisse necessariò concludit, decis.362.n.9.
sine Iudicis decreto depositum, & partis citatione emanatum deponenti nullo modo suffragatur, decis.326.n.11.
Iudicis auctoritate in possessione immissio, & manutentio debetur, decis.186 n.3.
Iudici præcedentia debetur habenti maiorem dignitatem, & præeminentiam, decis 425.n.12.
à Iudice putatiuo actus bona fide gestus sustineri debet, decis.322. num.19.
Iudici decretum interponenti in contractibus Minorum, vel Mulierum, inualidè exponitur causa nimis generalis, sed specifica esse debet, decis.521.n.4.
Iudicatum malè sententia in qua dicitur, & benè appellatum, non ideò causam in totum appellabilem reddit, dum per capita separata fuit pronunciatum, decis.73.n.7.
Iudicialiter confessio emissa cum declaratione exequutata omnia bona debitoris fuisse, neque eum esse soluendo vlteriores diligentias, & maiorem excussionem non requirit, decis. 184.n.3.
in Iudicatum sententia nulla, & iniusta non transit, decis. 88. num.5.
Iudicialia mandata, sunt seruanda, prout discutiunt, decis.260. num. . . .
Iudiciales confessiones de iurepatronatus hæreditario, licet impugnentur ex defectu mandati procuratoris eius, qui articulos in actis produxit, tamen validandam conjecturam gentilitiæ qualitatis plurimum conferunt, decis.73.n.23.
Iudicialiter Executor mixtus, debet procedere, cum citationibus &c. decis.433.n.19.
in Iudicatum transiuit sententia dum nihil in causa à multis annis factum fuit, non prorogatis fatalibus, decis.182.n.1.
Iudicialiter venditio facta, & ad hastam per Iudicem an iure creditoris facta dicatur, decis.186.n.10.
Iudicialiter Creditor interpellatus fructus suos ex titulo pro hærede facere non potest, decis.267.n.10.
ob Iudiciales controuersias absentia necessaria aduersus Tutorem motas, facit vt non dicatur in mora, decis.83.n.5.
in Iudicatum sententia transit nisi intra decem dies ab ea non appelletur, decis.521.n.1.

IVRAMENTVM.

Iuramentum ad supplendam plenam probationem non admittitur in beneficialibus, decis.414.n.6.
Iuramentum à solo Notario ex consuetudine Sacri Tribunalis Rotæ recipi solet, eiusque attestationi standum est, decis.40. num.5.
Iuramentum in litem regolatur à taxatione facta à Iudice, decis.339. num.10.
Iuramentum in litem non defertur contra tertium possessorem, ibidem num.13.
Iuramentum ex Statuto Vrbis, quando dolosum præsumatur, & quando non, decis.495.n.4.
cum Iuramento, & alijs clausulis renunciatio facta sustinetur, etiam si renuncians præcisam scientiam verborum testamenti non habuisset nec certi oratio requirebatur, decis.271.n.6.
Iuramentum ad probationem supplendam, quando non admittatur, decis.414.n.6.
Iuramentum in supplementum plenæ probationis, tunc admittitur, quando aliæ probationes haberi non possunt, ibid.n.7.
Iuramentum in litem requirit dolum eius contra quem iuratur, & difficultatem probationis ex parte actoris, decis.339.n.8.
Iuramentum in litem regolatur ex personarum qualitate, & à Iuribus productis, ibid.n.14.
Iuramentum simili modo inter colligitantes receptum ad seruandam Iudicij æqualitatem sufficit, decis.440.n.6.
Iuramentum affectionis an requirat talem taxationem, decis.338. num.12.
Iuramentum vti concernens actum Iurisdictionis per Notarium absq; commissione Iudicis recipi nequit, decis.40.n.4.
Iuramentum in litem contra Tutorem ex speciali priuilegio requirit tantum latam, seu leuem culpam, decis.339 n.7.
super Iuramento in vim Statuti Vrbis Decis.18. Duran.latè declaratur, decis.495.n.7.
Iuramentum in litem debet præcedere taxatio Iudicis, decis. 339. num.11.
Iuramentum deficiente consensu nihil operatur, decis. 243. numer.15.

IVDICIVM IVDICATVM.

Iudicium immissionis, & reintegrationis simul stare non possunt, decis. 418.n 9.
Iudicium de dependentibus idem est, quod de principali, decis.45. num.13.
in Iudicatum sententia manifestè nulla non transit, decis. 394. num.5.
Iudicium ne reddatur elusorium cauendum est, decis. 504. numer.3.
in Iudicio petitorio est discutienda deuolutio, quando est dubia, & proba-

probabiliter poteſt controuerti altiorem indaginem requirit, deciſ. 113.num.20.
in Iudicio confeſſio facta, quod ſit erronea, concludenter vti talis probanda eſt, deciſ.6.n.16.
in Iudicio reus comparens, & in proceſſu cauſæ, ſe defendens factus eſt contumax, adeoque à die habitæ notitiæ appellationem legitimè interponit, deciſ.139 n.2.
Iudicio Mercatorum ſtandum eſt in materia ſtylum ipſorum reſpiciente, deciſ.123.n.3.
in Iudicio confeſſio emanata Criminali benè probat in Iudicio Ciuili, ſi in ea fuerit confirmata, deciſ.3.n.8.
in Iudicio criminali, confeſſio emanata, tunc etiam probat in ciuili, dum illa eſt ſuffulta multis adminiculis, deciſ.3.n.13.
Iudicio exequutiuo prouiſus per viam ordinariam deſtitutus, ad aliud exequutiuum in vim gratioſæ ſubrogationis conuolare poteſt, deciſ. 322.num.10.
in Iudicio exactio licet poſſit poſſeſſorio ſuffragari, ea tamen validitas penſionis induci nequit dum cauſa in petitorio ventilatur, deciſ. 142.n.12.
in Iudicio Ordinario prouiſus Apoſtolicus non autem in ordinario gratiam plenariè iuſtificare tenetur, deciſ.322.n.15.
in Iudicio minor habet legitimam perſonam ſtandi, quando agit ad acquirendam poſſeſſionem, ad quem effectum non eget alterius auxilio, deciſ.192.n.7.
Iudicium de dependentibus idem eſt, quod de principali, deciſ. 45. num.13.
in Iudicio aliquo ex relatione indiuidua omnium, & ſingulorum geſtorum, quid reſultet, deciſ.3.n.9.& 10.
in Iudicio criminali confeſſio emanata, non probat in ciuili, ibidem num.12.
in Iudicio reus comparens, & in proceſſu cauſæ, ſe defendens factus eſt contumax, adeoque à die habitæ notitiæ appellationem legitimè interponit, deciſ.139 n.2.
Iudicium vnum non poteſt extendi ad diuerſum, deciſ. 13. numer.7.

IVRISDICTIO.

Iuriſdictio Epiſcopo expreſsè non delata cenſetur eidem præſeruata exemptio, deciſ.493.n.3.
à Iuriſdictione Ordinariorum Religio Sacra Hieroſolymitana amplè exempta, deciſ.390.n.8.
Et ſic eſt exempta à Iuriſdictione Ordinariorum. Vnde eius Priores Iuriſdictiones in ſubditos exercere valent, ibidem num. 9. 10. & 11.
Iuriſdictio quando alicui competat cumulatiuè, vel priuatiuè, quo ad alium, deciſ.439.n.1.
Iuriſdictio Epiſcopi præcipua conſiſtit in viſitatione, deciſ. 493. num.2.
Iuriſdictio temporalis nihil habet commune cum iuriſdictione ſpirituali, deciſ.70.n.52.
Iuriſdictio contra aliquem vt acquiratur, debet conſtare de eius ſcientia, & patientia, ibid.n.76.
Iuriſdictionales actus nihil operantur, dum lite pendente ſunt facti, deciſ.391.n.39.
Iuriſdictionis abuſus non nocet ſucceſſoribus agentibus independenter à iure prædeceſſorum, deciſ.425.n.4 5.& 6.
Iuriſdictio, & prærogatiua vti pretio ineſtimabiles compenſationem in quantitate difficiliter admittunt, deciſ.313.n 9.
Iuriſdictionem Epiſcopi non habent in loco exempto, deciſ. 70. num.22.
Iuriſdictionem Epiſcopus, quam habet in locis exemptis, ibid. num.26.
Iuriſdictionis actus in materia, quando non poſſit præſcribi, deciſ.391. num.31.
Iuriſdictio Epiſcopi ex Breui Apoſtolico probatur, deciſ. 333. num.5.
Iuriſdictio totalis, ad effectum, vt dicatur acquiſita quid requiratur, deciſ.391.n.12.
Iuriſdictio, niſi in ſubiectos non poteſt exerceri, deciſ. 70. numer.36.
de Iuriſdictione Epiſcopi minuenda, quando agitur, ius validum in contrarium eſt exhibendum, deciſ.333.n.18.
in Iuriſdictione Epiſcopus habet clarè fundatam intentionem in iure excluſiuè quoad omnes, deciſ.61.n.2.
Iuriſdictio vniuerſalis, vt dicatur conſeruata, vt excludatur præſcriptio inferioris, quid ſufficiat, deciſ.291.n.24.26.& 27.
Iuriſdictio ſuper legitimitate ad effectum ſuccedendi probatur, deciſ. 125.num.8.
Iuriſdictio duobus Iudicibus conceſſa cumulatiuè penes vnumquemq; reſidet in ſolidum, deciſ.425.n.9.
à Iuriſdictione Epiſcopi loca exempta, quando debeant reputari, tamquam nullius Diœceſis, deciſ.70.n.24.
Ita vt hoc caſu debeatur manutentio, ibid.n.25.
Iuriſdictionem à Iure, & à Papa Iudex Cameræ habet, deciſ.425. num.13.
Iuriſdictionis Ordinariæ argumenta validiſſima, quæ ſint, deciſ.70. num.60.
Iuriſdictio controuerti non poteſt, quando poſitiui eiuſdem actus in qualibet ſpecie verificantur, deciſ 333.n.14.
Iuriſdictio non poteſt exerceri, niſi in ſubditos, deciſ.7.n.73.
à Iuriſdictione ſui Epiſcopi exemptus vt quis dicatur, quid requiratur, deciſ.220.n.3.
Iuriſdictionem Epiſcopus habet in qualibet parte ſuæ Diœceſis quamuis non probauerit poſſeſſionem, deciſ 70.n.21.
in Iuriſdictione Epiſcopus habet clarè fundatam intentionem in iure excluſiuè quoad omnes, deciſ.61.n.2.
ſuper Iuriſdictione motæ lites, & continuatæ poſſeſſionem decennalem excludunt, deciſ.333.n.3.
Iuriſdictionis diuiſio, quid importet, deciſ.440.n.14.
Iuriſdictionis continuatum exercitium, quid operetur, deciſ.70. num.56.

I V S.

Ius præſentandi in Patronatu gentilitio licèt non poſſit ſpectare niſi ad proximiorem de familia, ex vſu tamen & obſeruantia remotiores cum proximioribus ad præſentandum conuenire poſſunt, deciſ.237.n.12.
aduerſus Ius Legatus de Latere commune poteſt ſtatuere, iuſta cauſa ſubſiſtente, deciſ.69.n.3.
Ius alicuius vt probetur, quælibet prætenſio, immò poſſibilitas defenſionis ſufficit, deciſ.88.n.9.
ad Ius colligitantis defuncti ſubrogatus non tantum, ſed etiam ad litis, & cauſæ proſequutionem, & defenſionem, ex proprio facto eamdem continuare tenetur, deciſ.56.n.8.
Ius in prima donatione vigore obligationis Cameralis cuilibet abſenti ſine alia ceſſione acquiritur, deciſ.281.n.2.
ſuper Iure omninò claro tranſacti cadens ſuſtineri non poteſt, deciſ. 144.num.7.
de Iure Epiſcopus habet intentionem fundatam in exercenda iuriſdictione in omnibus locis ſuæ Diœceſis, deciſ.390.n.3.
Ius Parochialitatis in Hoſpitale translatum, Eccleſiæ ob defectum Beneplaciti Apoſtolici non præiudicat, deciſ.231.n.6.
Ius proprium filij ex Patris tranſactione deterius fieri nequit, deciſ.129. num.9.
Ius quoad beneficium ex minima generali narratiua Pontifici innoteſcere non poteſt, deciſ.323.n.10.
Ius pertinet ad eum, cuius nomine exercetur. Oblationes ſpectant ad eum, cuius nomine colligitur, deciſ.374.n.1.
Iuri filijs in concordia quæſito pater in præiudicium eorum contrauenire non poteſt, deciſ.209.n.10.
Iure hereditatis, vel alio quouis modo renunciatio facta quid operetur, deciſ.412.n.11.
Ius ex mutatione poſſeſſionis fundi oneri Decimarum obnoxij non alteratur, deciſ.97.n.4.
Iuris conferendi manutentio à collationibus factis, & longæua obſeruantia ſolidatur, deciſ.44.n.1.
à Iurium patronatus fundatione videndum eſt, ne Chriſti-Fideles retrahantur, ex mera Principis gratia, deciſ 376.n.13.
Iuris aſſiſtentiam pro ſe habens, & poſſeſſionem actualem oſtendens, manutenendus eſt in ſua quaſi poſſeſſione, deciſ. 390. num.6.
Iure familiaritatis poſſeſſio non ſuffragatur ad effectum immiſſionis, nec manutentionis, deciſ.293.n.11.
Iure Creditoris, & Dominij venditio facta poſſeſſorem à Iure offerendi non liberat, quando ad venditionem malè fuit proceſſum, deciſ.289. num.19.
in Iure vniuerſæ hæreditatis fideicommiſſum conſiſtens, quid importet, deciſ.79.n.29.
Iuris inquilinatus Conſtitutio Nurui, & Viro inſimul facta reſtitutioni dotis aduerſatur, deciſ.349.n.10.
Ius ex propria perſona competens filius defendendo matris factum non impugnat, cum omnis eiuſdem renunciatio, iuramentum, & promiſſiones ab illa conditione ſi deferatur hæreditas, pendeant, deciſ. 265.num.28.
Iuris communis diſpoſitioni Teſtatorem ſe conformaſſe præſumitur, deciſ.281.n.14.
Ius Nepos quando ex propria perſona deſumit, & hæres eſt cum beneficio legis, & inuentarij, hæreditas pro iacente habetur & ab omni damno hæredum præſeruat, deciſ.265.n.23.
Ius retentionis crediti cauſa ſublata ceſſat, deciſ.487.n.7.
Iurium, & actionum appellatione, continetur etiam iuſpatronatus, deciſ.64.n.7.
Ius ſuum, quando ſcit eſſe ſaluum, aliud non eſt quærendum, deciſ. 18.num.13.
Ius acquiſitum vxori ex prima promiſſione abſque illius conſenſu alterari non poteſt, deciſ.134.n.11.
Declara quando agitur de præiudicio vxoris, ibid.
Ius conſuetudinarium, vt ab allegante probandum, deciſ. 491. num.5.
ſuper Iure certo, & re indebito tranſactio vti facta quoad Trebellianicam non ſuſtinetur, deciſ.277.n.12.
de Iure tertij exceptio non eſt admittenda, deciſ.105.n.13.
Iuris ambiguus error ad euitandam pœnam bonam fidem Agentis cauſat, deciſ.321.n.4.
Iure tranſmiſſionis filius quando vti non poſſit, deciſ.18.n.17.
Ius communis ſtatutum cum ſit correctorium an ab eo interpretationem recipere debeat, deciſ.271.n.4.
Ius municipale poteſt derogare, l.hac ædictali, deciſ.428.n.15.
Iurium præſeruatione ſtante, Canonici Cathedralis eodem modo, quo ante erectionem Collegiatis præcedunt, cum erectio propter clauſulam ita ſe habeat, ac ſi facta non fuiſſet, deciſ.120.n.8.
Ius Parochi ab alterius iure independens, & fundatam intentionem ſuper decimis bonorum intra fines eorum Parochiarum exiſtentium habere dicuntur, deciſ.219.n.8.
Iuſtitia pretij rei venditæ, ex communi valore venditionis deſumi debet. Amplia, deciſ.164.n.18.& 19.
de non Iure exceptio petentis etiam in remedio adipiſcendæ admitti debet ad immiſſionem impediendam, deciſ.293.n.4.

Conti-

Continuatio non infertur, quando aliquid medio tempore factum fuit, quod continuationem excludat, ibid.n.5.
Ius irreuocabile cum filijs si ea donatione quæsitum fuerit, in eorum præiudicium partem summæ per transactionem Pater dimittere non poteſt, decis.212.n.1.
Iuris conferendi possessio ex pluribus collationibus iustificata manutentionem operatur, decis.44.n.8.
Iura sua renuncianti regressus ad ea regulariter non datur, decis.227. num.1.
Iuris assistentiam Testis depositio habens est præferenda, decis.501. num.4.
de Iure communi Episcopus fundatam intentionem exercendi omnimodam iurisdictionem in sua Diœcesi tum quoad Ecclesias, tum quoad omnes personas habet, decis.235.n.1.
Iure absentibus quæsito via reuocandi donatori præcluditur, decis.280. num.10.
Ius filiorum matre in renunciatione non deducente, clausula pro se, & hæredibus non prohibet, quin filij pro iuribus sibi ipsis ex propria persona competentibus agere possit, decis.265. num.29.
Ius bonum circa aliquam possessionem potest esse apud vtramque partem litigantem, decis.21.n.10.
Iuris agentis exceptio, quando est clara, & prorsus exclusiua, nullitatem detectam quilibet deducere potest, decis.257.n.10.
Ius Cathedralitatis probatur ex pluribus SS. Pontif. Priuilegijs per nominationem Ecclesiæ, per confectionem Chrismatis, & Olei Sancti, decis.5.n.9.
ex Iure proprio Nepos veniens non personam, sed gradum repræsentat, & distinguitur locus quem filius ab eiusdem matris iure occupare debet, decis.245.n.24.
Ius patronatus an acquiratur ex reædificatione Ecclesiæ, decis.514. n.9.& 10.
Iure dominij mater tamquam non possidens licet viam executiuam Creditoribus competentem impedire non possit, in quolibet tamen casu legitimè citari debet, decis.26.n.5.
de Iure Cathedralitatis vbi non constat, ibi neque locus esse debet præeminentiæ, aut electionis Vicarij, ibid.n.1.
Ius legati vbi in relicto veniunt venalia, non mutatur, etiamsi liberis etiam epitheto dulcissimorum fuerit relictum, decis.282. num.18.
Ius quæsitum quando aliquibus fuit per stipulationem Notarij, non potest illud ab eis auferri, nec eis præiudicare, decis.12. n.22.& 23.
Iurium cessione à filio ob restitutionem dotis à principalibus creditoribus reportata, idem propriæ obligationi satisfecisse dicitur, non autem matri fideiussorio nomine obligatæ, quæ ab eo indemnis conseruari debet, decis.137.n.18.
Ius irreuocabile quando filijs ex contractu donationis est acquisitum, Pater transigendo summam aliquam in eorum præiudicium donatori remittere non potest, decis.264.n.8.
Ius suum transferens in alium non potest plus transferre in illum, quàm ipse habet, decis.21.n.11.
pro Iuribus dotalibus possidens, satisfactione non integrè data à possessione expelli non debet, decis.340.n.9.
Ius Cathedralitatis per confectionem Chrismatis, & solemnia Missarum inducitur, decis.5.n.5.
Ius Legatus de Latere alteri quæsitum, etiam per sententiam ea causa tollere potest, decis.69.n.2.
ex Iuris dispositione dos mortua vxore sine filijs, debetur integrè hæredibus vxoris, decis.382.n.10.
Ius suum ex deuolutione ad quam agit deducens de deuolutione docere tenetur, decis.227.n.1.
Ius integrum vniuersale vel litigiosum reddatur, quidnam requiritur, decis.333.n.10.
in iuris congrui materia, est considerandus fauor illius, qui primo mouetur, vt alios excitet ad ornandam Ciuitatem, decis. 538.num.81.
ex Iure fideicommissi filio succedenti pater præiudicare non potest, quin pretium sibi fideicommisso debitum petere possit, decis.239. num.25.
Ius in spe competens ad fideicommissum conditionale valet, cum titulo donationis transfertur, decis.68.n.11.
Ius filiabus in sententia reseruatum pro legitima, & dote quatenus ex bonis fideicommissarijs debeantur non releuat, cum plus restituant, quàm restituere iubentur, decis.173.n.6.
Ius delatum super bonis diuisis virtute fideicommissi purificari remissum præsumitur, decis.174.n.8.
Iura fideicommissaria clara dicuntur quando Victoria decisionum, & sententiarum immutabilis existit, decis.359.n.6.
Ius Cathedralitatis à Residentia principali sui Episcopi deducitur, decis.5.n.6.
de Iuribus cessis cedens ad commodum cessionarij amplius excipere non potest, decis.230.n.6.
Iuris ignorantia in muliere, quando minimè præsumitur, decis.353. num.18.
ex Iuris præsumptione pauper, quis præsumitur, cum nudus quis nascatur, decis.398.n.2.
Ius publicum priuatorum pactis lædi non potest, decis.242.n.11.
iuxtà Iuris Canonici Sanctionea decimæ minime debentur, decis.201. num....
contrà Iuris prohibitiones depositiones quæ sunt non releuant, decis. 419.num.20.
Ius colligendi eleemosynas in aliena Ecclesia est pretio inæstimabile, decis. 205. numer. 2.
Iuris boni præsumptio, ex quo sufficienter dicatur iustificata, decis. 398.num.5.
Ius Cathedralitatis per testes formiter examinatos priuatiuè conuincitur, decis.5.n.19.
Iuris dubij quæstio quæstioni facti æquiparatur, decis. 101. numer.13.
in Iuribus incerti euentus, minima pars æquiualere potest maximæ parti, decis.434.n.23.
Sicuti accidit in contractu vulgo, la Beneficiata, seu Lotto &c. ibidem
Ius conferendi limitatum in quantum præiudicat Ordinario, decis. 127.num.17.
Ius Parochiale in reciproca necessitate recipiendi, & subministrandi respectiuè Sacramenta præcipuè consistit, decis.37. numer.3.
Iuris præsumptio contra Reum, & possessorem non suffragatur, decis. 480.num.16.
Ius, quod aliquis non habet, in præiudicium alterius, qui vti vocatus ex propria persona venit, transferre non potest, decis. 310. num.13.
Iura habens concreditor licet posterior, vel debiliora, si pecuniam à communi debitore exactam consumpserit, alter nisi sit priuilegiatus illam non auocat, decis.95.n.9.
Iura talia cedens, qualia si tractu temporis euincantur, vel euadant inexigibilia, ad nihil aliud tenetur, decis.509.n.17.
Ius in re non habet creditor ex quo hypothecam non recipit, decis. 126.num.10.
Ius conferendi Ordinarij actiuum non restringitur, sed remanet liberum, & absolutum, dum solus quoad omnes priuatiuè confert, decis.127.n.11.
quoad Ius futurum renunciatio etiam tenet, cum iuramentum in ea interuenerit, decis.356.n.17.
Ius visitandi contra Ordinarium, quando non possit dici præscriptum, decis.391 n.33.34.& 35.
Iuris præsumptio ex coniecturis contrarium suadentibus tollitur, decis. 73.num.16.
Iurium sola reseruatio non consulit indemnitati, decis. 228. numer.12.
Ius quæsitum, quando nemini fuit quæsitum, res potest dici, quod res sit integra, decis.189.n.6.
Ius legitime succedendi ab intestato positum in conditione præseruatum censetur, decis.370.n.10.
Iure suo, qui vtitur, nemini facit iniuriam, decis.374.n.4.
de Iure Dominus directus non potest, per nouam concessionem, nec per renouationem eiusdem præiudicare primi inuestitis, decis.409. num.6.
Ius fideicommissi super domo instituti ob caducitatem incursam remanet extinctum, & domus ab omni onere immunis ad directum Dominum deuoluitur, decis.33.n.11.
Ius in bonis Patris pro se ac filijs adstipulanti donatis filijs nisi ipsis hæredes existant nullatenus delatum censetur, decis. 128. num.3.
Ius bonum ex promissione Camerali obligatione vallata desumitur, decis.38.n.3.
in Ius alterius successio longè alia est à successione in alterius locum, & gradum, decis.265.n.25.
Ius acquisitum vni ex contrahentibus reddit frustraneum contractum alterius, maximè si sit in præiudicium, decis.9.n.4.
Ius idem casus, quando est diuersus, quis non potest prætenderæ, decis. 18.num.19.
Iure pignoris retentio etiam competit absque eo, quod dominium probare opus sit, decis.163.n.17.
Iuri de futuro per simplicem renunciationem renunciari non potest, decis.356.n.16.
Ius non resistit laicis, quin Ecclesias administrent, vel Hospitalia, & Capellanos ad eorum nutum eligere valeant, decis. 12.num.17.& 18.
Iure Patris hæreditario filiæ agentes transactionem impugnare non valent, decis.264.n.17.
Iuris communis statuta correctoria etiam vbi habetur ratio agnationis iuxta casus expressos intelligi debent, decis. 270. numer.8.
Iuris congrui materia in abstracto loquendo, non est extendenda cum sit odiosa, decis.538.n.17.
Iuris congrui materia, admisso, quod non sit fauorabilis in casu coactæ venditionis tamen quatenus id sit verum, ibid n.44.& 45.
Iuris congrui Greg XIII. Bulla in Vrbe vigens in paragr.12 licet pro prædijs Rusticis non loquatur, nisi in casu coactæ venditionis, ibid.n.46.
Attamen comprehendit etiam prælationem pro voluntaria venditione ex maioritate rationis, ibid.n.45.
Iuris congrui Gregorij XIII. Bulla in paragr.6. loquitur de domibus ab ipsis patronis inhabitatis, Nam tunc requirit plures conditiones, quæ non sunt necessariæ, dum domus locatur, ibid.n.10.
Iuris congrui Bulla Gregor. XIII. in paragr.8. Agit de prælatione ob voluntariam venditionem, & nullas requirit qualitates, ibid. num.49.
Cum adhuc, sufficiat sola vicinitas propter fauorem, quem Bulla mandat præ oculis haberi, vt cum minori difficultate possint ampliari vineæ, ibid.
super Iure congrui Doctores aliqui scribentes licet afferant, quod Constitutiones super tali iure, sint odiosæ, non tamen eorum auctoritas

poteſt

potest allegari pro decisione contra Papales Constitutiones super tali iure congrui,ibid.n.43.
Iuris congrui Bulla vigens in Vrbe vbi non agitur de ornatu Vrbis, non potest dici fauorabilis,ibid.n.62.
Iuris congrui Bulla sublata est opinio, quod sit odiosa, & sic contra ipsum ius, ibid.n.40.
Iuris congrui Constitutiones, & Retractuum, secundum Tiraqnell. & alios sunt exorbitantes, & odiosæ,ibid.n.41.
Iuris congrui Bulla Gregor. XIII. vigens in Vrbe in singulis casibus non potest dici fauorabilis,ibid.n.61.
Iuris congrui materia, si conferatur cum alijs legibus communem vtilitatem continentibus, apparebit, quomodo adiuuanda sit, ibid.n.36.
Iuris congrui Bulla Greg.XIII.pro ornatu Vrbis emanata, cum non sit fauorabilis, ideoque nec extendenda est,ibid.n.3.
Iuris congrui Bulla Greg.XIII. vigens in Vrbe paragr.9. loquens de Inquilino, cum in eo non requiratur ornatus Vrbis quid inde inferatur, ibid.n.64.
Iuris congrui Greg.XIII.Bullæ vigentis Romæ, causa finalis est ornatus Vrbis,ibid.n.9.
Iuris congrui Bulla potest dici exhorbitans à iure communi cum constituat super ornatum Vrbis, ibid.n.19.
super Iure congrui Constitutio particularis vbi non adesset tunc lex Pontificia super eo, non potest dici exhorbitans à iure communi, ibid.num.18.
Iuris congrui materia,non controuertitur, quod sit fauorabilis, saltem positiuè,ibid.n.39.
Iuris congrui materia qualiter facilitanda veniat, decis.538. numer.54.
Iuris congrui materia,quando sit fauorabilis,ibid.n.25.
Iuris ciuilis solemnitates in factione Testamentorum requisitæ fauore liberorum relaxantur, decis.275.n.4.

IVSPATRONATVS.

Iuspatronatus Testatoris Patris voluntate stante, ex verbis iura, & actiones comprehendentibus deducta, non ad hæredes filij, sed in substitutum transit,decis 74.n.1.
Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione non probatur, vbi in præsentationibus emanatis iustificatum non apparet, decis 94. num.2.
Iuspatronatus nisi sit gentilitium, filius in eo tamquam compatronus viuente Patre admitti non potest, decis.237.n.5.
Iurispatronatus gentilitij obseruantia ex longa præsentatione iure sanguinis descendentium probatur,decis.103.n.4.
Iuspatronatus mixtum Laici, & Clerici, non habetur pro Clericali ob dignitatem Clerici, decis.376.n.18.
Sed pro Laicali, ne Laico præiudicetur si vtrique magis expediat, ibidem.
ad Iuspatronatus si tantum admitti debeant descendentes ex masculis aspirare non valent descendentes ex fœminis, decis. 64. num.2.
Iuspatronatus dato, quod sit hæreditarium, ad illud non aspiret, qui non est hæres,decis.162.n.2.
Iuspatronatus regulariter non transit in fideicommissarium, sed remanet penes hæredem directum,decis.64.n.4.
Iurispatronatus concessio gratiosa à Summo Pontifice cadit sub reuocatione Adriani VI.& Concil.Trident.decis.514.n.13.
de Iurepatronatus ordinarius simpliciter,& demonstratiuè, non autem limitatè,& taxatiuè loquens, idem ius esse gentilitium non determinat,decis.73.n.20.
Iuspatronatus plurimum operatur ad probandum, an iuspatronatus veniat in fideicommisso,decis.152.n.8.
Iuspatronatus quasi possessio non dicitur in alium translatum sine nouo vsu,& exercitio iurispatronatus,ibid.n.23.
Iuspatronatus concessum à Sede Apostol. per 40. annos ante Concilium Tridentinum non cadit sub illius reuocatione, decis. 492. num.8.
Iurispatronatus probatio non tam exacta requiritur vbi Episcopi attestatio concurrit,decis.2.n.27.
Iurispatronatui, mixtura non expressa, per prouisionem derogatum non censetur,decis.323.n.11.
Iuspatronatus,quando non est hæreditarium,sed gentilitium, omnibus de eadem familia commune est,decis.237.n.1.
Iuspatronatus mixtum, quando magis inclinandum sit, quod sequatur naturam laicalem,decis.376.n.23.
Iuspatronatus tunc transit in fideicommissarium, quando constat Testatorem voluisse iura honorifica transire in fideicommissarium, decis.64.n.5.
Iuspatronatus, quando est mixtum, quando vox illa Clericorum esset præiudicialis Patronis Laicis reputandum est Laicale, decis. 376. num.8.& 9.
Et ista est adeò firma regula, vt non possit dari contraria instantia, ibid.n.10.
ad Iuspatronatus præsentatus, quibus concurrentibus omninò veniat instituendus,decis.162.n.2.
Iuspatronatus, quando est hæreditarium proximiores remotioribus præferuntur,decis.137.n.6.
pro Iurepatronatus acquirendo consensus Ordinarij ex longissimi temporis cursu præsumitur perfectus,decis.206.n.9.
in Iurispatronatus reædificatione, quando sunt plures Patroni, tantum habet, qui ædificat vnum angulum, quantum qui tres, decis.21.n.13.
Iuspatronatus fundatore pro certis personis reseruante eius voluntas est exequenda, nec vocatis præiudicium inferri potest, decis. 136.num 8.
Iuspatronatus mixtum,quando de præiudicio inferendo agitur, Patronis laicis fauet,decis.323.n.14.
Iuspatronatus à Patre pro se, filijs, & hæredibus acquisitum, vna cum masculo, etiam fœminas, & hæredes extraneus admittit, decis.272. num.10.
in Iurepatronatu hæreditario filius viuente Patre præsentare non potest,ibid.n.12.
Iurispatronatus qualitas benè comprobatur ex obseruantia, decis. 152.n.6.
Iurispatronatus mixtum, tunc non assumit naturam iurispatronatus Ecclesiastici,dum sumus in damnosis, decis.376.n.6.
Iuspatronatus ad Religiosos deueniens Ecclesiasticum vocatur, decis. 323.num.7.
Iurispatronatus pertinentia vt probetur, sufficit descendisse ab illis,qui fuerunt in possessione præsentandi, decis.96.n.10.
Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione vt probatur, non sufficit iustificare actualem actum præsentationis simplicis, decis. 84.num.4.
in Iurepatronatus mixto, qui tantùm admittantur, decis. 64. num.16.
Iuspatronatus fundans,& illud habens ex titulo oneroso,an possit præiudicare vocatis, decis.152.n.3.
Iuspatronatus vt iustificetur, probatio ordinaria per quadragenariam possessionem cum fama, & adminiculis sufficit, decis. 323.num.2.
Iurispatronatus pertinentia probatur ex præsentationibus continuatis, & effectum sortitis,decis.492.n.4.
Iuspatronatus mixtum censetur in totum laicale ad effectum excludendi reseruationem, decis.503.n.3.
Iuspatronatus qui dicit gentilitium, idem stante contra eum præsumptione concludenter probare tenetur, decis.272.n.9.
Iuspatronatus hæreditarij præsumptio vnica, & æquiuoca validissimis præsumptionibus gentilitiæ qualitatis solidatur, decis. 103.num.12.
Iurispatronatus pertinentia ab Ordinarij institutione iustificatur,decis. 96.num.5.
Iuspatronatus quando est gentilitium, & de familia omnes in capita præsentare tenentur, decis.73.n.21.
Iuspatronatus hæreditarium ad hæredes in stirpes transit, ita vt cuncti hæredes vnius ex Patronis vnam vocem habeant, decis. 272.num.1.
Iurispatronatus beneficium quando quis per longissimum tempus possedit,quid inde inferatur,decis.388.n.9.& 10.
Iuspatronatus probatur ex confessione collitigantis quando lis non est cum Ordinario, decis.529.n.2.
Iuspatronatus, quando est hæreditarium Patrui duas tertias habent, nepotes autem pro vna tantum voce Patris, non autem pro dimidia præsentare possunt,decis.237.n.4.
Iuspatronatus quando est gentilitium, & familiare, iure sanguinis descendentes in capita succedunt, decis.103.n.8.
Iuspatronatus ex priuilegio Apostolico concessum pro medietate auctæ dotis non est reuocatum à Sac. Concil. Trident. decis. 492.num.7.
Iuspatronatus quando est mixtum, vbi agitur de commodo Patronorum,naturam Ecclesiastici assumit, decis.323.n.13.
Iuspatronatus tranſit in fideicommissarium capit etiam iura, & actiones,decis.152.n.1.& 2.
in Iurepatronatus mixto, Pars Clericorum vti magis digna, & præponderans trahit ad se partem Laicorum vti minus dignam, decis. 376.num.15.
Iuspatronatus, quando est mixtum, censetur Laicale, ad effectum effugiendi Reseruationes ex parte patronorum, decis.376. num.7.
Iuspatronatus mixtum, tunc assumit iurispatronatus Ecclesiastici naturam,quando sumus in fauorabilibus, decis.376.n.3.
Et quando agitur de priuilegijs, & commodo patronorum, ibidem.
Iuspatronatus an acquiratur ex noua Ecclesiæ dotatione, decis. 514. num.11.
Iuspatronatus præsentatio, quod spectet ad aliquem non probatur ex institutione Ordinarij, cum non videatur sufficiens in præiudicium tertij,decis.383.n.5.
Iurispatronatus præsumptio vsurpationis,dum intrat, qualiter illud sit probandum, decis.2.n.25.
circa Iuspatronatus gentilitium, & familiare, Historia familiæ, & cum fundetur in materia cuius initij memoria non habetur, optimè probat, decis.487.n.9.
Iuspatronatus cum successoribus reseruatum fuerit, etiam ad fideicommissarium se extendit, maximè stante dictione, *quorumcumque*, in instrumento institutionis adiecta, decis.136.n.10.
Iuspatronatus, quod non pertineat ad aliquem, benè iustificatur ex arbore Familiæ ab vtraque parte admissa,decis.64 n.1.
Iurispatronatui beneficia Laicorum licet mixto subiecta ex benignitate Pontificum à reseruationibus, & derogationibus eximuntur, decis. 323.num.5.
Iuspatronatus Ecclesiasticum quando est, quo casu possit fieri in totum Laicale,decis.376.n.24.
Iurispatronatus probationem à fundatoris persona exordiri opus non est, vbi de eiusdem canonizatione non agitur, decis.103. num.1.
Iuspatronatus hæreditarium de iure præsumitur, decis.272.n.8.

Iuspa-

Iuspatronatus qui dicit gentilitium, idem stante contrà eum præsumptione concludenter probare tenetur, ibid.n.9.
Iuspatronatus satis dicitur honorificum si habet titulum Abbatiæ, & procedat ex liberalitate Regia, decis.64.n.15.
Iuspatronatus, stantibus sententijs in iudicatum transactis, quæ sunt attendendæ, non vltimus status, in dubium reuocari nequit, decis.96.n.23.
Iuspatronatus an transeat in eum, qui fideicommissum non agnouit, decis.74 n.2.
Iuspatronatus ex titulo Oneroso concessum à Sede Apostolica non est reuocatum à Sac.Concil.Trident.decis.492.n.6.
de Iurepatronatus declaratio cum supposito laudi excludentis fœminas, & lite pendente emanata, parti collitiganti præiudicium inferre non potest, decis 272.n.22.
Iuspatronatus inter priuatos probatur ex quadragenaria cum fama, decis.503.n.1.
Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione vt probetur, debent patroni esse ex mente Summ. Pontif. in quasi possessione, decis.84. num.5.
in Iurepatronatus status vltimus ad effectum probationis qualitatis attendi debet, decis. 103.n.13.
Iurispatronatus existentia contra prouisum Apostolicum plenè est probanda, decis.323.n.1.
Iurepatronatus Ordinarij canonizando, & in admittendis præsentationibus in præiudicium libertatis Ecclesiæ faciles esse non solent, decis.96. n.6.
Iuspatronatus, quando quis habet in totum, illud totum in descendentes transfert, decis.383.n 4.
in Iurepatronatu misto derogatio an sit necessaria, quando ius pro maiori parte ad Clericos spectat, decis.322.n.1.
Iuspatronatus, si pro maiori parte spectet ad Ecclesiasticos, & non ad Laicos, dici potest Ecclesiasticum, decis.376.n.2.
Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione non benè concluditur, cum datur possibilitas modi contrarij, decis.84.n.3.
Iuspatronatus, quando est mixtum non cadit sub reseruationibus Apostolicis, decis.376 n.1.
Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione vt competat laicis, debent esse in quasi possessione præsentandi, decis.84.n.6.
Iuspatronatus Communitas prætendens debet docere de iurepatronatus cum requisitis Concilij, cap. 9. de reformat. decis. 492. num.10.
Iuspatronatus ex priuilegio Apostolico est reuocatum à Sac. Concil. Trident. ibid.n.5.
Iuspatronatus aliud est, quod sit vniuersale, & aliud si sit particulare, decis.64.n.19.
Iuspatronatus ad Ecclesiasticos, & Laicos pertinens, mixtum dicitur, decis.323.n.8.
Iuspatronatus quando est hæreditarium, in eo non in capita, sed in stirpes succeditur, decis.103.n.2.
Iuspatronatus in dubio hæreditarium est præsumendum, decis. 73. num.15.

IVSTIFICATIONES.

Iustificationes datæ coram primo Iudice probationes subsequutæ non attenduntur, quando pro iustificanda eius sententia insufficientes redduntur, decis.141.n.4.
ad Iustificandum solum rei valorem, instrumenta publica sunt sufficientia de tempore præterito, decis.58.n.2 3 & 4.
pro Iustificatione actorum Testes, qui loquuntur in genere, nec indiuiduant, aut specificant probationes non releuant, decis. 131.num.5.
Iustificatio, vt quis incidat in pœnam, probatio debet esse plena, & concludens, decis 158 n.4.
Iustificatio sententiæ plenaria vt habeatur, quid requiratur, decis.3. num 4.
ad Iustificationem pertinentiæ iurispatronatus possessio vltima, & immediata sufficit, decis.73.n.13.
Iustificatio vnius partis alternatiuæ vt sufficiat, necesse est, vt eadem ex parte principali dispositiuè desumatur, decis. 223. num.6
Iustificatio gratiæ reddit effectum validum, decis.25.n.1.

IVSTITIA.

Iustitiæ, & æquitatis proprium est, vt eodem iure quisquis vtatur contra se ipsum, quod in alios exerceri voluit, decis. 3. num 22.
Iustitia sententiæ, ex quibus satis, superque dicatur iustificata, decis. 6.num.1.
Iustitia mandati executionis quomodo probatur, decis.351.n.4.
Iustitia Cambiorum Placcalium in quo consistat, decis.413.n.1.
Iustitia sententiæ quando ex necessarijs requisitis, existente scilicet purificatione fideicommissi, & identitate bonorum probetur, immissio denegari non potest, decis.203.n.5.
Iustitiæ fundamenta, quis nequiter in dubio poneret, dum eis vsus est ad fauorem proprium, & posteà ad fauorem partis, obstaret, vt non admitterentur, decis 3.n.21.
Iustitia Sententiarum Rotalium benè iustificatur ex pluribus decisionibus in causa factis, decis.535.n.7.
Iustitia deliberationis, & validitate existente, non ita facilè sunt admittendæ exceptiones, decis.395.n.19.
Iustitia Sententiæ vnde resultat, decis.334.n.2.
ex IVVENE, quam ex Sene, filij nati potiùs præsumuntur, dum cum ipsis rem habuisse constat Mulierem, maximè accedentibus coniecturis, decis.447.n.1.

L

LABES Simoniæ non potest euitari, in annexis spiritualitati, decis. 187.n.15.

L Æ S I O.

Læsioni renuncians in magno, & maximo excessu, læsioni in totum renunciasse non censetur, decis.354.n.9.
Læsio, vt probetur in subhastatione, quid requiratur, decis.186. num.19.
Læsio, vt rescindat contractum de quo tempore, probanda sit, decis. 374.n.26.
Læsione Ecclesiæ longè vltra dimidiam interueniente, omnis contractus nullus, & inualidus remanet, decis.195.n.12.
Læsio ex euentu subsecuto deduci non potest, si accidat quod facilè deduci potest, decis.374.n.15.
Quod etiam habet locum in contractu habente tractum successiuum, ibid.n.16.
Læsio in ordine ad dotem non respectu bonorum renunciatorum consideratur, decis.271.n.9.
Læsio ob renunciationem pinguis hæreditatis exigua dote sibi reseruata non admittitur, cum constito de sufficienti dote quantitas patrimonij attendi non debeat, decis.271.n.8.
Læsio vltra dimidiam ex dispositione iuris communis pro rescindenda transactione sufficit, decis.72.n.9.
Læsio quomodo excluditur, decis.354 n.10.
Læsio enormissima ex sequuta affrancatione emanata quomodo probatur, decis.191.n.11.
Læsione cessante nulla ratio postulat vt beneficium restitutionis concedatur, decis.222.n.16.
Læsione vt euitetur solemnitates in alienationibus sunt necessariæ, decis.400.n.10.
Læsio, quando prætenditur, eadem plenè, & concludenter est probanda, decis.349.n.15.
Læsione vltra dimidi stante, dolum dedisse causam contractui præsumitur, decis.72.n.10.
Læsio enormissima rescindit contractum, & iuramenti vinculum soluit, decis 354 n.3.
Læsio dum excedit tertiam partem, ex statuto Vrbis controuerti non potest, decis.72.n.7.
Læsio, quando excedit dimidiam veri valoris partem transactio rescindi potest, decis.441.n 8.
Læsio in deliberatione prætensa est probanda, decis.190.n.17.
Læsione cessante non fit locus restitutioni in integrum, decis.241. num.2.
Læsio quando est vltra dimidiam dicitur enormissima, decis. 72. num.8.

L A I C V S.

Laici patroni habent quadrimestre ad præsentandum, decis.529. num.5.
Laici sunt incapaces iuris instituendi in beneficijs, decis. 2. numer.19.
Intellige si simus in illis beneficijs in quibus cadit institutio, ibidem num.20.
Laicus patronus, quantum tempus habeat ad præsentandum, decis. 376.num 4.
Laici, & Clerici iuspatronatus mixtum non habetur pro Clericali ob dignitatem Clerici, decis.376.n.18.
Sed pro Laicali, ne Laico præiudicetur si vtrique magis expediat, ibid.
Laici patroni non est æquum, vt ratione consortij Ecclesiasticorum, priuentur iure suo, & facultate nominandi, ibid.n.25.
Laici, non sunt retrahendi à fundatione Iurispatronatus, ex constructione, & dotatione, immò potius sunt inducendi, ibid.n.14.
Laici in beneficijs simplicibus possunt deputare Capellanos, decis. 2. num.21.
Laicis Ius non resistit, quin Ecclesias administrent, vel Hospitalia, & Capellanos ad eorum nutum eligere valeant, ibid. num.17. & 18.
Laicus Commendæ fundator, dum vocauit filios, & descendentes sine aliqua distinctione, non attenditur defectus ætatis, decis. 399. num.4.
Laicus patronus non debet lædi ex mistura Ecclesiæ, & societate Clerici, decis.367.n.17.
à Laicis statutum factum, & in forma specifica non confirmatum, renunciationem iuramento firmatam non comprehendit, decis.27. num.15.
Laicis patronis quadrimestre solum ad præsentandum competit, decis. 223.num.1.
Laico patrono nisi semel tantùm in præsentationibus variare non licet, ibid.num.4.
Laicorum statuta non comprehendunt contractus iuratos, etiamsi sint in forma communi confirmata à Papa, decis.47.n.8.

L A P S V S.

ob Lapsum quadraginta status vltimus annorum ad probandam qualitatem gentilitiam sufficiens censetur, decis.237.n.18.
ex Lapsu centum annorum cum subsequuta obseruantia beneplacitum Apostolicum præsumitur, decis.510 n.9.
LAPIS ad effectum probandi fundationem Iurispatronatus parietibus Ecclesiæ infixus esse debet, decis 132.n.7.
LATITATIO, & refugium ad locum immunem, vti debitorem non

fuisse

fuisse tutum demonstrat, ita magnum paupertatis eiusdem indicium præbet, decis.337.n.4.

ex LATERE Matris consanguines cum non fuerit habita ratio à Testatore, coniectura exinde exclusiua, quoad descendentes ex fœminis consurgit, decis.155.n.19.

LAVDEMIVM.

Laudemij actualis solutio, indicat contractum esse minimè locationis, sed emphyteuticum, decis.319.n.12.

Laudemium non soluitur, nisi contractus sit emphyteuticus, ibidem num.13.

LAVDVM.

de Laudo probatio immemorabilis est impossibilis, quando de eiusdem initio constat, ex quo immemorabilis requirens non extare memoriam principij excluditur, decis.235.n.18.

Laudum nullum Ius fœminis competere declarans tamquam erroneum non sustinetur, decis.272.n.20.

Laudum à Iudice laico promulgatum non valet, dum idem in rebus Ecclesiasticis, & cognitione pertinentiæ Iurispatronatus iurisdictionem non habet, decis.272.n.21.

Laudum, quando continet præiudicialia Sedis Apostolicæ præsumptio quæuis beneplaciti Apostolici cessat, nisi Papam de his scientiam habuisse, & confirmare voluisse probetur, decis.215.n.17.

LEGALIS, LEGALITAS.

Legale Instrumentum non potest dici, dum adest diuersitas papyri, seu chartæ, decis.6.n.1.

Legale Instrumentum non est, dum adest diuersitas characteris, decis.6.num.2.

Legale Instrumentum non est stante diuersitate atramenti, ibid. num.3.

Legale Instrumentum dicendum est non esse, si adsint subscripti plures Testes, sed vno tantum charactere, ibid.n.4.

de Legalitate Scriptor libri non potest illos improbare, decis.366. num.6.

Legalitate scripturæ, & veritate stante, non est necesse, vt sit arclunia-ta, decis.407.n.19.

ex LECTVRA Instrumenti contractus cuius natura sit, benè cognoscitur, decis.184.n.10.

LEGATARIVS.

Legatario aduersus hæredem possessorem competit immissio ex remedio Saluiani, decis.210.n.1.

Legatarius dicitur agnouisse legatum dum ostendat liberationem reportatam à debito hæreditario, decis.251.n.5.

Legatarij personæ expressio indiuidua non est necessaria, sed requiritur specialis, quæ cum sit media inter vtramque subscriptionem conceptam fuisse verbis eidem æquipollentibus sufficit, decis.193.n.7.

Legatarijs virtute legalis hypothecæ ex remedio Saluiani contra hæredem possidentem immissio competit, decis.275.n.1.

Legatarijs, Creditores Chyrographarij præferuntur, decis. 436. num.14. & 15.

Legatarium nullam percipere vtilitatem iniquum est, decis. 95. num.11.

Legatario hærede instituto corruit legatum, & in fideicommisso hæreditatis restituendæ venit, decis.209.n.3.

Legatarius legalem hypothecam habet, decis.210.n...

Legatorum, Nunciorum, Rectorum, & Thesaurariorum beneficia, vbicumque eos mori contigerit, reseruata dicuntur, decis.266.num.16.

LEGATVM.

ex Legatorum perpetuitate non arguitur perpetuitas fideicommissi, nisi quatenus hæres de illis aliter non disposuerit, decis. 171. num.9.

Legati debitor, quod quis sit ex quo possit probari, decis 443. num.12.

Legata onus implendi ad substitutos relictum tunc locum habet, quando ex alio capite bona non alienantur, decis. 170. numer.10.

Legata hæres non soluisset, nisi hæreditatem adiuisset, decis.251. num.4.

Legatus quicquid facit, ex iusta causa facere præsumitur, decis. 69. num.4.

Legatus de Latere maius omnibus post Romanum Pontificem imperium habere censetur, ibid n.5.

Legata actione hypothecaria sunt petenda, decis.316.n.12.

Legata caduca sub fideicommisso comprehenduntur etiamsi Testator illa ab eo separasset, decis.278.n.10.

Legatum non dicitur Patris contemplatione relictum cum ei ex voluntate Testatoris emolumentum non fuerit acquisitum, decis. 159.num.30.

Legatum relictum esse liberè colligitur ex verbis Testamenti, decis. 491.num.6.

Legatum factum à Testatore Creditori, animo compensandi an censeatur factum, decis.79.n.22.

Legare non valet hæredi à se ipso sibi, decis.4 n.8.

Legatorum solutiones prælegati acceptationem ad effectum illud imputandi in legitimam non inducunt, cum absque expressa mentione præiudicium legitimæ inferri non possit, decis.262.n.5.

Legata fideicommissum perpetuum non constituunt, nec hæreditas perpetuò debet esse grauata, cum bona hæreditaria etiam ad quoscumque transeat, decis.259 n.10.

Legatum etiamsi proprietatem contineret, non tamen esse nisi temporale quomodo probatur, decis.162.n.7.

Legata, si relinquantur in contractibus, retinent naturam reuocabilitatis, decis. 189. numer. 10.

Legatum animo compensandi factum frustrà impugnatur, dum suum Testatorem iactare voluisse non præsumitur, decis. 276. num.13.

Legatum vsusfructus ab vxore marito relictum compensatum dicitur cum lucro dotali, vigore Statuti Vrbis debiti, decis.79. num.25.

Legatum omnium rerum quæ in domibus sunt, quæ mercis causa computata sunt comprehendit, decis.281.n.2.

Legatum repudiatum per legatarium remanet penes hæredem, decis. 228.num.1.

Legata propter consanguinitatem latè interpretatur, decis. 484. num.6.

Legatus de latere aduersus ius commune potest statuere, iusta causa subsistente, decis.60.n.3.

Legatum factum in causa studij dicitur factum fauore publico, & latè interpretandum, decis.484.n.5.

Legatum in codicillis filio de omnibus domibus factum, an de domibus à fideicommisso in Testamento seiunctis sit interpretandum, decis.278.n.9.

Legatum quando in eo apponitur signum vniuersale, omnia, restrictionem non recipit, decis.282.n.6.

Legatum à parentibus filijs in compensationem legitimæ tamquam debiti necessarij relictum dicitur, decis.137.n.8.

pro legatis Rota non dat viam exequutiuam, decis.502.n.1.

Legatum relictum Matri pro legitima non valet, decis.491. numer.10.

Legatum aliquibus de familia relictum primis admissis expirat, decis. 302.num.1.

pro Legato mandatum in præiudicium creditorum relaxari non potest, decis.502.n.6. Quod limita, vt n 7.8. & 9.

Legatum Testatrix perperam reliquisset filiæ iure institutionis pro toto quod posset prætendere ratione legitimæ, nisi legitimam ipsi deberi præsuppo suisset, decis 128.n.19.

Legatus est Collateralis Papæ, & in Prouincia tenet locum Regis gerentis vicem Papæ ob confœderationem, quam in vocem habet, decis.69 num.7.

de Legato regula non intrat, quando ex verisimili voluntate Testatoris, qualitate Legatarij, & alijs circumstantijs contrarium resultat, decis.302.num.2.

Legatum ab vsufructuario renuncianti relictum cum obligationi eiusdem correspondeat; in satisfactionem, & implementum eiusdem oneris relictum censetur, decis.476 n.5.

in Legato magna est differentia an signum vniuersale adiungatur rebus, an verò existentiæ in loco adijciatur, decis.282.n.10.

Legatum in vltima voluntate proprio filio à Matre relictum in legitimam, & Trebellianicam imputatum censetur, decis.404. num.7.

Legata cum sint omnia casui contingenti subiecta, cautio iuris in omnibus casibus adhibetur, decis.281.n.16.

Legatum factum pro omni, & toto eo, quod prætendere potest, inofficiosi Testamenti quærelam excludit, decis.316.n 2.

Legatum ex qualitate personarum annuum reputatur, decis. 302. num.5.

Legatum, quod fuerit factum à Testatore animo compensandi cum debito voluntario conuinci potest ex coniecturis, quod sic ipse Testator senserit, decis.13.n.14.

Legatum ad vitam magis hæreditarium Ius, quàm hæredis personam considerat, ideòque ad illum in quo consistit Ius hæreditarium, & sic ad alios successiue substitutos reuerti debet, decis. 160.n.8.

Legatum relictum esse liberè colligitur ex verbis Testamenti, decis. 491.num.6.

Legatum animo compensandi factum renuncians impugnare non potest, sed idem enim vsufructu compensare tenetur, decis. 276.num.11.

Legati solutio approbantibus eamdem non officit, dum in ratihabitionis instrumento nulla secundi Testamenti mentio facta fuerit, decis.275.n.13.

Legati amplissimis facultatibus functi personam Papæ repræsentant, illiusque generaliter Vicem-gerent, decis.60.n.8.

Legatum est delibatio hæreditatis, qua Testator eo, quod vniuersum hæredis fore aliquid alicui collatum velit, decis. 259. num.6.

Legatum à Matre liberè, & absque omni onere relictum filij substitutæ tamen filia quomodo intelligendum, decis. 137 n.10.

Legatus de Latere ius alteri quæsitum, etiam per sententiam ex causa tollere potest, decis.69 n.2.

Legatum ex causa studij in pueris successiuè procreandis durat, decis. 301.num.6.

in Legatis verba, quæ domui meæ erunt pro esse solebant, accipi debent, decis.282.n.1.

Legati Ius vbi in relicto veniunt venalia non mutatur, etiamsi liberis etiam cum epitheto, dulcissimorum, fuerit relictum, ibidem num.18.

Legati Motus proprius operatur vti Motus proprius Papæ, decis.69. num 6.

Legatum à Testatore factum cum conditione perpetuæ exclusionis ab hæreditate non præbet locum substitutioni, decis. 447. num.9.

Ætas probatur ex libro Baptismatis, ibid.n.7.

Legati debitor, quod quis sit ex quo possit probari, decis. 443. num.12.

Legatum Legatarius dicitur agnouisse dum ostendat liberationem repor-

reportatam à debito hæreditario, decis. 251. num. 5.
Legatum non debetur nisi solutum ære alieno, decis. 502. n. 5.
Legatum in causa alimentorum perpetuum, & reiterabile iudicatur, decis. 302. n. 4.
Legatum omnium rerum in domo ad ea quæ casu ibi reperiuntur non extenditur, decis. 282. n. 5.
pro Legatis A.C. dat viam executiuam, decis. 502. n. 2.
Legatum voluntarium non compensatur cum necessario, sed vtrumque debetur, decis. 13. n. 13.

LEGITIMA.

Legitimam non minuunt donationes tamquam alienationes voluntariæ, decis. 347. n. 7.
Legitimæ detractio cessat vbi constat de alienatione stabilium, decis. 423. num. 4.
pro Legitima immissio pro indiuiso competit, decis. 427. n. 2.
Legitima an, & quomodo debeatur, quando fuerunt relicta omnia bona, vel per particularia legata distributa, decis. 491. n. 8.
Legitima filiorum de Iure naturali, debetur filijs. Legitima filiorum est quota bonorum, non hæreditatis, decis. 415. num. 11. & 12.
Legitimatus filius cum clausula, itaut comprehendatur sub Testamento, ex loquente de filijs legitimis, & naturalibus, decis. 379. num. 11.
Atque etiam de legitimo matrimonio natis, iuxtà legitimationes obtentas à DD. quid indè sequatur, ibid.
Legitima licet in Instrumento donationis Patris debita legatur remissio tamen portionis legitimæ in præiudicium filiarum sustineri non potest, decis. 212. n. 11. & 12.
quoad Legitimam à Statuto Vrbis exclusæ Sorores partem prout magis expedit masculis faciunt, vel non faciunt, decis. 147. num. 8.
pro Legitima assignata dote, Testamentum ex capite præteritionis filia impugnare non potest, decis. 101. n. 3.
Legitimatus filius cum clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, non potest prætendere legitimam, decis. 441. n. 15.
Legitimatione stante filius habendus est, ac si sine vlla clausula esset legitimatus tam pro detractione legitimæ, quam quoad alios effectus, decis. 239. n. 21.
Legitima debetur filijs, detractis debitis hæreditarijs, decis. 415. num. 13.
Legitima vna cum fructibus debetur, decis. 301. n. 10.
Legitima filiorum non est detrahenda ex bonis prohibitis alienari, decis. 415. n. 5.
Legitimorum hæredum nomine veniunt tam masculi, quàm fœminæ, decis. 519. n. 1. & 5. Quod fallit, vt n. 6. & 7.
Legitimorum hæredum nomine venit quilibet de sanguine, ibidem num. 14.
Legitimorum hæredum conditio remanet in suspenso existentibus fœminis, quando fideicommissum fuit moderatum fauore agnationis, ibid. n. 15. & 16. Declara, vt n. 17. Limita, vt n. 18.
in Legitimam alienationes primæ imputantur, decis. 423. n. 1.
Legitimæ supplementum non retardat immissionem, ibid. n. 2.
Legitimam soluendi onus in pecunia, & non in corpore, intelligendum est ita volente filio, decis. 311. n. 7.
Legitimatus ex priuilegio Patronorum in quibuscumque beneficijs etiam Ecclesiasticis succedit, decis. 318. n. 20.
Legitimæ detractio ad quam pater si viueret admissus fuisset, filium à petita restitutione pretij excludit, decis. 539. n. 15.
Legitima ad numerum filiorum vltrà quatuor taxata est semis, decis. 277. num. 16.
à Legitima statutum excludens fœminas vbi locum habeat, decis. 46. num. 5.
Legitima vbi est relictum minus, debet pro eiùs supplemento agi, decis. 316. n. 4.
Legitimę portio quam fœminis statutum aufert, an hæreditatem Parentum à quibus fideicommisso grauari potuit impinguet, decis. 267. num. 5.
pro Legitima, & dote ex bonis fideicommisso subiectis retentio, quando competit, eadem pro concurrenti quantitate parti aduersæ non sunt restituenda, decis. 179. n. 3.
Legitima cui debetur competit remedium l. final. C. de edict. Diu. Adr. toll. decis. 376. n. 9.
Et quomodo hoc intelligatur, & procedat, ibid. n. 10.
pro Legitima immissio in Saluiana non retardatur per exceptiones altioris indaginis, decis. 427. n. 11.
Legitimæ supplementum non retardat immissionem, decis. 423. num. 2.
Legitimæ supplementum etiam actione hypothecaria potest peti pro veriori opinione, decis. 361. n. 8.
Legitima à cohærede debita, in illius satisfactionem pars controuersa, & mediante consensu præstito alienata erecta censetur, decis. 239. num. 18.
Legitimæ fructus debentur in causam fructuum qui ad maiorem summam ascendunt, non autem in capitale legitimæ, decis. 536. num. 14.
Legitima inuitis filijs in quantitate assignari non potest, decis. 311. num. 5.
Legitima cum sit certa ratione quotæ, non est retardanda, decis. 131. num. 9.
præter Legitimam, & Trebellianicam in substitutionibus reciprocis debitam hæredi facto debetur etiam, quod ex dispositione testantium defertur, decis. 118. n. 1.
Legitima in corporibus hæreditarijs, non autem in pecunia consequi debet, decis. 301. n. 6.
Legitimæ, & Trebellianicæ detractio an debeatur, dum non fuit confectum inuentarium, decis. 531. n. 11.
Legitima, quam Constitutio Iustiniani vsque ad verecundiam naturæ introduxit filijs à Parentibus debetur, decis. 159. n. 1.
Legitima inuitis filijs in quantitate assignari non potest, decis. 310. num. 5.
Legitima inuitis filijs in quantitate assignari non potest, decis. 536. num. 7.
Legitimæ acceptatio, seu renunciatio specialis filij exigitur, vt ea sub Patris donatione comprehendatur, decis. 347. n. 5.
Legitimam personam minor habet standi in Iudicio, quando agit ad acquirendam possessionem, ad quem effectum non eget alterius auxilio, decis. 192. n. 7.
Legitimæ imputatio ne tollatur ex verbis Testatricis, sufficit, quod aliud significare valent, sicuti de donatione liberè facta, decis. 137. num. 18.
in Legitimam imputatio nullitatem Testamenti non excusat, cum ea Nepoti aui post mortem Aui non debeatur, decis. 342. num. 11.
Legitima matri ipso Iure competit in bonis filij, decis. 491. n. 7.
Legitima filijs censetur relicta eo modo, quo relinqui debebat, decis. 536. num. 8.
Legitima cum debeatur à die obitus Patris, Matris, vna cum fructibus, quid inde inferatur, decis. 536. n. 13.
Legitima sub donatione comprehensa fideicommissi onus non admittit, decis. 262. n. 15.
Legitima cum fructibus in bonis Auiæ debentur à die eius obitus, decis. 201. n. 1.
Legitimam filijs censetur Pater in tot bonis hæreditarijs, non in pecunia reliquisse, decis. 536. n. 9.
Legitima debetur filijs, vna cum fructibus à die obitus Patris, &c. decis. 536. num. 1.
Legitima ex censu per obitum hæredis extincto detrahi non potest, decis. 367. n. 14.
Legitima ex fideicommisso particulari regulariter non detrahitur, decis. 347. n. 9.
Legitima debetur vna cum fructibus à die obitus Testatoris, decis. 427. num. 1.
Legitimæ fructus pro fœmina ad quinque pro centenario taxantur, & quando, decis. 46. n. 3.
Legitimam sorores duæ cum non augeant de triente in semissem, integrum triens filij est legitima, decis. 148. n. 3.
Legitima à Patre grauari non potest, decis. 347. n. 3.
in Legitimam dos licet imputetur, ex eo tamen nullitas Testamenti non cessat, decis. 370. n. 18.
Legitima est certa ratione quotæ, decis. 536. n. 12.
Legitimæ supplementum potest peti à filia, dum legatum ad eius portionem non sufficit in bonis maternis, decis. 46. n. 1.
Legitima ex bonis fideicommisso particulari subiectis detrahi non potest, decis. 173. n. 27.
in Legitima Instituti pro legatarijs habentur, decis. 209. n. 13.
Legitimæ supplementum petitur actione personali contrà hæredes institutos, decis. 316. n. 5.
Legitima filij in tertia parte doti maternæ firmata fundamentum consumptionis ex præcedentibus alienationibus cessat, decis. 147. num. 8.
Legitima, & Trebellianica consumitur in detractionibus per hæredem factis, decis. 386. n. 15.
in Legitima Institutio fœminæ quomodo reputetur, decis. 46. num. 10.
pro Legitimæ assecutione Immissio datur, decis. 311. n. 3.
Legitimatio facta, sine præiudicio iuris quæsiti non releuat cum de tempore legitimationis nullum fuerit ius quæsitum, decis. 151. num. 12.
Legitimatio filiorum, obtenta cum clausula sine præiudicio venientium ab intestato, quid importet, decis. 379. n. 14.
Legitimatio Bullæ non contraria suffragatur, etiamsi sine præiudicio substitutorum, & venientium ab intestato facta fuisset, decis. 151. num. 10.
de Legitimitate filiorum frustrà disputatur dum non probatur filiatio, decis. 888. n. 16.
Legitimorum hæredum nomine dum fuit contemplata agnatio veniunt tantum masculi ex masculis, non autem masculi ex fœminis, decis. 519. n. 20.
Legitimorum hæredum nomine venit quilibet de sanguine, ibid. num. 14.
Legitimatio personæ resultat ex solutione eidem facta, decis. 456. num. 6.
Legitimus filius cum de eius bono iure constet ad effectum succedendi in fideicommisso à successione non est excludendus, decis. 151. num. 2.
de Legitimo matrimonio qualitas in prima substitutione non autem in alijs apposita, ex posterioribus agenti non obest, in quibus consueto omissa censetur, decis. 151. n. 8.
Legitimatione vniuersali stante cum tributa facultate succedendi, legitima ex bonis auitis in quibus cohæres fuit institutus rectè deducitur, decis. 229. n. 22.
Legitimatio obtenta, cum clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, quid operetur, decis. 312. n. 30.
super Legitimitate Iurisdictio ad effectum succedendi probatur, decis. 125. num. 8.

Legitimatus filius an contra tertios bonorum possessores in propria persona notatos, nec habentes causam à grauato in filiationis quasi possessione sit admittendus, decis.151.n.5.
Legitimatio personarum probatur ex Instrumento Matrimonij, & fide baptismatis, decis.486.n.2.
Legitimatio filio cum clausula sine præiudicio venientium ab intestato, tunc debetur legitima, quando fuerunt instituti hæredes extranei, decis.441.n.61.
Legitimitas personarum non controuertitur cum illa resultet ex re iudicata, quæ pro veritate habetur, itaut pars super ea audiri non debeat, decis.125.n.2.
in Legitimatione filiorum exprimi debet illa qualitas, quæ alterat naturam concubinatus, decis.312.n.27.
Legitimatio filiorum, obtenta cum clausula sine præiudicio venientium ab intestato, quid importet, decis.379.n.14.
Legitimatus filius non venit appellatione filiorum, ex legitimo matrimonio natorum, ibid n 10.
Legitimatio filij, cum clausula sine præiudicio iuris quæsiti, quid operetur, ibid.n.15.& 16.
in Legitimatione filiorum exprimi debet illa qualitas, quæ alterat naturam concubinatus, decis.312.n.27.
Legitimatus filius vtramque qualitatem, tam filij legitimi, quàm naturalis habere dicitur, decis.151.n.1.
LEVES, & non concludentes coniecturæ quando sunt frustra allegantur, decis.13.n.15.

L E X.

Lex lata propter publicam vtilitatem benigna, & lata interpretatione interpretanda est, decis.538.n.30.& 31.
Lex 5.parag. Si quis Patri, an dotata filia donatione Patri factam in solutionem debiti paterni computet, decis.159.n.28.
Lex mentem disponentis intuendo facit, vt ille cui prælegauit totum habeat, & ad restitutionem non teneatur, decis. 209. num.5.
ex Legis dispositione circuitus inanes interdicti debent omninò euitari, decis.25.n.9.
Leges licet omnes pro communi vtilitate ferantur, tamen plus, & minus publicam vtilitatem considerant, decis.538.n.5.
Leges non ideò fauorabiles dicendæ sunt, quia respiciunt publicam vtilitatem alioquin omnes leges dicerentur tales, ibidem num.82.
Leges omnes publicam vtilitatem respiciunt, & non priuatorum commodum, ibid.n.33.
Legis Ratio plus est attendenda, quam ipsa lex, ibid.n.90.
Leges solutiones datiorum improbantes de assignatione fundi in dotem dati, & quæ in præiudicium fisci, & iuris publici fiunt sunt intelligendæ, decis.242.n.10.
Legem qui adimpleuit Depositi cogi non potest ad subeundum periculum ipsius Depositi, decis.9.n.....
Leges scire non consistit in earum verbis, decis. 491. num. 13. & 14.

Circa Declarationem variarum Legum vide in calce Indicis.

à LIBELLO sententiæ generaliter prolatæ, in quo bona specificata fuerunt declarationem de iure recipiunt, decis.137.n.6.
in Libello contestationis litis assertio, cum non sit simpliciter, sed demonstratiuè prolata, quoad ius præsentandi non præiudicat, decis. 103.num.19.

L I B E R A T I O.

Liberatio soluentis omnimoda ex quietantia cum decreto Iudicis inducitur, decis.118.n.2.
Liberatio à redditione rationum à Testatore relicta hæredi, quam conditionem in se habeat, decis.3.n.7.
Liberandi facultas bona emphyteutica innestiti concessa, & temporis prorogatio contra formam primarum inuestiturarum tamquam Ecclesiæ valdè nociua non adhibitis necessarijs solemnitatibus apponi non debet, decis.191.n.8.
sine LIBRIS rationes reddi possunt secundum opinionem, quam tenet Rota, decis.534.n 9.

L I B E R T A S.

Libertatis promissio ad solum vsumfructum restricta, ad exclusionem alterius oneris fideicommissi perperam extendi valet, decis.134. num.4.
Libertas, & non matrimonium præsumitur, decis.415.n.15.
Libertatis promissio quoad vnum onus libertatem quoad alia excludit, decis.134.n.5.
ob Libertatem commercij ordinatio facultatem alienandi necessariam importat, decis.330.n.8.
Libertas à similis decimarum solutione consuetudine aut præscriptione plerumque obtinetur, decis.344.n.11.
Libertas matrimonij dum respicit fauorem publicum semper est amplectenda, decis.321.n.19.

L I B E R.

ex Libris Collectarum benè probatur, quanti frumentum fuerit venditum, decis.537.n.10.
Librum Matrimoniorum Parochus quilibet licet ex dispositione Conc. Trident. habere teneatur in quo ad notare teneatur Matrimonia, decis.312.n.14.
Non tamen sequitur, quod aliter non possit probari matrimonium, ibidem.
Liber priuatus contrà Tertium iunctis adminiculis probat, decis.431. num.1.
Libros exhibendi recusatio in quibus verisimiliter mentio reductionis haberi potest, contra recusantem pro facta reductione probat, decis. 194.num.7.
Libris scriptis ab Ordinario in actu visitationis credendum est, decis. 48.num.14.
Libri Mercatorum ad cuius fauorem probent, decis.286.n.11.
Liber priuatus attenta verisimilitudine partitarum probat, decis.431. num.3.
Librorum, & scripturarum asportatio probatur per Testes ad perpetuam ad excludendum dolum, decis.339.n.8.
inter Libros Testamentum editum, licet iuris solemnitatibus destitutum ex dispositione Text. in l. hac consultissima sustinetur, decis. 210.num.5.
ex Libro Baptismatis ætatis legitimæ, quod quis non sit, ad aliquid assequendum, conuincitur, decis.454.n.7.
Liber Baptismi probat ætatem, & id habetur pro legitima probatione, decis.454.n.5.
ex Libro Baptismatis ætas probatur, decis.447.n.7.
Librorum exhibitio, quod in aliquo casu omninò sit necessaria quando non sit dubitandum, decis.3.n.19.
Liber priuatus scriptus tempore non suspecto probat, decis. 431. num.2.
in Libris Depositarij depositum purum, descriptum absque vlla conditione ad liberam Creditoris dispositionem, eumdem effectum sortitur, decis.91.n.5.
in Libris descriptio declarat quo animo pecuniæ fuerint receptæ, decis. 437.num.9.
Liber vocatus Rincontro di cassa, ex quibus suspectus reddatur, decis. 286.num.14.
Librorum enunciatiuæ antiquæ cum Instrumento venditionis, & diuisionis bonorum inter filios in diuersis actibus emanata, descendentiam lineæ plenè probant, decis.363.n.4.
ex Libro partita, in quo defunctorum nomina adnotari solent extracta, ad probandam mortem, & sepulturam defuncti sufficit, decis.59. num.4.
ad Libros exhibendos, & ad rationem bonorum reddendam, vt quis possit cogi, quid sit probandum, decis.415.n.19.

L I B E R I.

Liberi in conditione positi censentur vocati, dum Testator eos posuit in conditione cum qualitate, vt essent legitimi, & naturales, decis. 526 num.8.
de Liberis tantum verbum, hæredes, quando interpretatur, decis.67. num.8.
Liberos Testator, si instituerit, sub conditione, si Titius non extiterit, vel non superuixerit, vel si superstites non fuerint, paria sunt, decis.43.n.10.
inter Liberos Testamentum confirmatur duobus Testibus, immò, & coniecturis, decis.472.n.4.

L I C E N T I A.

Licentia Episcopi in venditione bonorum concessa, an etiam in inuestimento sufficiens esse censeatur, decis.297.n.3.
Licentia alienandi bona translata malam fidem, & dolum tollit, cum ad hunc effectum sufficiat, quod aliqua causa concurrat, ob quam grauatus permissam sibi esse alienationem credere possit, decis.114. num.8.
Licentiam Papa concedendo sub expressa aliqua clausula eadem nisi obseruetur licentia non valet, decis.304.n.9.
Licentia Ordinarij cum denegatur ad Sacram Congregationem fit recursus non ad Episcopum viciniorem, decis.87.n.10.
præter Licentiam Ordinarij ad Fundationem Conuentus requiritur assensus Summ.Pontific.decis.87.n.8.
Licentia Ordinarij, & Beneplacitum Apostolicum ad nouas fundationes constituendas copulatiuè exiguntur, decis. 225. numer.4.
Licentia ex narratiua fideicommissi specialis, & particularis emissæ subreptitia redditur, decis.304.n.12.
Licentia Apostolica obreptitiè, ac subreptitiè extortà, alienatio eius vigore facta fideicommissarijs non officit, decis. 304. numer.7.
Licentia cum conditione, & non alias præcisam obligationem ex forma verborum inducit, decis.14.n.21.
absque Licentia Principalis titulus non est alienabilis in cuius præiudicium hypotheca non cadit, decis.176.n.21.
de Licentia Vicarij, potest quilibet Presbyter, assistere Matrimonio, decis.212.n.13.
Licentia secundò concessa cum conditione suffragari non potest, nisi purificata dicta conditione, decis.14.n.20.
Licentia biennij pro discedendo quomodo sit interpretanda, ibidem num.7.
Licentia Episcopi, qualitatibus contractus celebrandi ipsi non notificatis, contractum à nullitatis vitio non excusat, decis. 297.num.4.
Licentia obtenta à Senatu Ciuitatis an solemnitatem requisitæ licentiæ Principis suppleat, decis.297.n.12.
Licentia determinata pro primo discessu à Religione non potest deseruire pro secundo, decis.14.n.16.
Licentia Ordinarij ad erigenda loca Religiosa requiritur, decis.225. num.2.
de Licentia alterius Factum probat fieri non posse, decis. 493. num.6.

L I C I T A T O R.

Licitator quando liberè emit prædium pro se, suisque hæredibus, & per viam puræ, & liberæ venditionis soli alieni vendidit, idem singu-

singularis efficitur successor, & tutus, ne à posterioribus sibi officiatur, decis. 186.n.13.

per Licitatoris interpositam personam emptio sequuta, ac si ipsis creditoribus immediatè facta fuisset, reputari debet, decis. 289. num.6.

Licitator dum prædium retrocessit possessori alteri ex creditoribus, an deliberatio per supposi m personam facta reputari debeat, ac si facta fuisset ipsi principali, & an Ius offerendi intret, decis.186. num.11.

Licitatoris declarationem circà erectionem Prædij esse admittendam vndè conuincitur, decis.289 n.7.

à Licitatore pecunias pro prædio depositas à creditoribus ipsis fuisse subministratas, ex correspondentia qualitatis, & quantitatis pecuniarum coniecturatur, ibid.n.8.

per Licitatorem possessio prædij numquam apprehensa, sed per creditores, qui in Dominos recogniti fuerunt, quibusnam fuerit acquisitum, ostendit, ibid.n.10.

L I M I T E S.

Limites dispositio limitata, non transit ipsius dispositionis limitatæ, decis.70.n.42.

intra Limites Episcopi situatio, nullo alio concurrente, qui super eadem prætendit, præsumitur, decis 5.n.4.

L I N E A.

Linea durante Capitulo ad caducitatem agere, domum è manibus hæredum auocare non licet, decis.227.n.18.

Linea extincta deuolutio ad directum Dominum an intret non obstante alienatione in extraneum, & suppositione per vxorem post eius obitum de domo fideicommissi paterno facta, ibid.n.16.

Lineæ, seu generationis finis inuestiti quando agitur ad deuolutionem, à Domino directo probari debet, decis.363.n.1.

Linea inuestiti quando semel fuit in rerum natura, onus probandi illam defecisse ad Agentem spectat, ibid.n.3.

Lineæ inuestiti durante, Domino ex hoc capite ad deuolutionem agere non licet, ibid.n.2.

Lineæ existentia semel probata, onus iustificandi per indubitatas probationes inuestitos sine filijs, & descendentibus obijsse, ad deuolutionem agenti incombit, decis.227.n.20.

Lineam Testator dum extam masculinam vocauit, & deinde in eius defectu admisit alios, tunc qualites sit intelligenda talis substitutio, decis.76.n.10.

Linea non potest dici descensiua, si sit contentiua, & transuersalis, decis.387.n.35.

L I Q V I D A T I O.

Liquidatio fructuum, stante mala fide fit vsque ab initio à die occupationis ante motam litem, decis.527.n.2.

ad Liquidationem inferri non potest, decis.294.n 4.

Liquidatio fructuum vt difficilis probationis à solito, & per coniecturas probatur, Testesque adhunc effectum etiam singulares admittuntur, decis.98.n.9.

Liquidatio fructuum in Interdictis excepto Spolio violento, & attentato, non fit, nisi à die motæ litis, decis.337.n.1.

Liquidatio de præsenti facta, & inter easdem partes concludentissimè probat, decis.208.n.10.

Liquidatio admittitur leuioribus probationibus dum non dubitatur de substantia crediti, decis.431.n.5.

L I S.

Litis euentus dubius dum non contingere poterat super donatione, bona fides excluditur, & transactio nullius roboris reputatur, decis. 119 num.11.

Lite super manutentionis articulo in Rota inducta, actus omnes coram alio Iudice gesti attentatorum vitio subiecti censentur, decis. 181.num.1.

Lite pendente actus facti, & diuisionem diuersam naturam à distributionibus quotidianis habentem non sunt attendendi, decis.233.numer.18.

Litis pendentia stante, & inhibitione Sac. Tribunalis de beneficio controuerso Capitulum prouidere non potest, decis. 169. num.1.

in Litem iuramentum requirit dolum eius contra quem iuratur, & difficultatem probationis ex parte actoris, decis.393.n 6.

Litem agendi pactum, & impediendi de proprio submouetur, cum expensæ in se tam indubia faciendæ modici erant momenti, & ad ineundam transactionem insufficientes, decis.72. num.4.

Litem non cessionario nomine, sed vti Creditor pro restitutione pecuniarum mutuò datarum introducens, de solutione alijs facta non tenetur, decis.372.n.8.

ex Litis substentatione, arguitur animus nolentis soluere, quod quia debet, decis.258.n.9.

Lite non tatante in tertia instantia remissoria, nisi apposito sequestro, & facta obligatione de stando vnicæ non conceditur, decis. 275.num.13.

Lis in subrogatione gratiosa, quomodò probetur, decis. 405. numer.8.

Litis, & sententiæ fauorabilis taciturnitas reddit gratiam nullam, decis.423.n.21.

Lis super separatione ad augendam inimicitiam, & odium confluit, decis.199.n.11.

Lite pendente actus gesti coram Iudice incompetenti, conferunt ad assequendam mentem agentis quamuis mala fide interrumpat præscriptionem, decis.391.n 40.& 41.

Lite pendente in Rota non potest Iudicium alibi introduci citrà vitium attentatorum, decis.516 n.1.& 2.

Lis ex obitu Collitigantium non extinguitur, quando eadem officij nomine instituta conuincitur, ac consequenter in eodem statu, & terminis ad successores in officio porrigitur, decis. 181 num.5.

ex Lite transactionis bona fides iustificatur, quæ ratione exitus incerti ad validitatem transactionis sufficit, decis.170 n 7.

Lite ante completum trienuium commissa, possessor vigore commissionis dictus fateri se ab alio super beneficio molestari, & ita reum semetipsum constituit, decis.123.n.21.

ex Libris Monasteriorum partitæ in archiuio repositis specificè de censu ab Ecclesia Monasterijs debito loquentes, cum sint plures, & adminiculatæ concludentem probationem constituunt, decis. 146.num.6.

Lite pendente actus turbatiui, tamquam nulli, & impertinentes non iuuant in aliquo, decis.70.n.75.

Litium vexationibus, quando quis causam dedit, sibi imputet, decis. 187.num 26.

in Litem iuramentum contra Tutorem ex speciali priuilegio requirit tantum latam, seu leuem culpam, decis.339 n.7.

Lis super beneficio, postquam fuit introducta in Rota, nec Executor Apostolicus potest se intromittere ad executionem gratiæ concedendam, decis.51.n.1.

Quoniam tunc Auditor Rotæ succedit loco Executoris Apostolici, ibidem.

Lite in petitorio super titulo Beneficij fuisse, quomodo probatur, decis. 315 num.5.

Lite per renunciationem non extincta Capitulum alij præiudicare non potest, ibid n.11.

Lites super iurisdictione motæ, & continuatæ possessionem excludunt, decis.332.n.3.

Lis ex contradictionibus Canonicorum non deducitur, cùm eam infra duos menses adeptæ possessionis superuenisse non probetur, decis. 223.num.12.

Lis operatur interruptionem cuiuslibet præscriptionis, decis.391. numer.18.

Litem Titularis diuturnam contra Translatarium sustinens impugnando translationem pensionis ob non seruatam formam Constitutionis exindè tam claram demonstrat vt maior dari non possit, decis.147 n.8.

in Litem Iuramentum regulatur ex personarum qualitate, & à iuribus productis, decis.339 n 14.

Lis ex solo citationis decreto inducta remanet licet idem aduersæ parti intimatum non fuerit, decis.181.n.4.

Litis tempus ad probandum lapsum centum annorum omnino demendum est, decis.235.n.13.

Lis non extinguitur per mortem vnius, & subrogationem alterius, cum adhuc ius interesse habentium pro expensis remaneat, decis.56. num 6.

de Lite dubitatio remouetur, quando de claro, & indubitato iure cedentium constat, decis.72.n.2.

Lite pendente nullatenus iuuant actus facti, ad acquirendam quasi possessionem manutenibilem, decis. 391.n.17.

Lis operatur Interruptionem cuiuslibet præscriptionis, ibidem numer. 18.

in Litem deducta transactio ad eam quæ fuerunt regulariter restringi debet, decis.119.n.9.

Liti renuncias, qui litigando super primum beneficium recipit secundum, decis.55.n.3.

in Litem iuramentum debet præcedere taxatio Iudicis, decis.339.numer.11.

in Litem iuramentum non defertur contra tertium possessorem, ibidem num.13.

Lite contrà Patrem cœpta, Procuratorem nisi post litis contestationem pro pupillis constitui potuisse, frustrà vrgetur, decis. 364. num 9.

Lis non extinguitur per rem iudicatam, nisi quatenus exequatur, decis 373.n.7.

Lis in beneficialibus non terminatur per mortem Actoris nisi quando reus superstes non vult illam prosequi, & de hoc ex aliquo actu saltem tacito constat, decis.56.n 4.

ad Litem Transactio bona fide sedandam emanata non solum transigentibus, & eorum hæredibus præiudicat, sed etiam quibuscumque alijs ad fideicommissum vocatis, quamuis transigentium non sint hæredes, decis.114.n.9.

Litem Tutor habens cum pupillo super maiori parte bonorum, vti suspectus à tutela repelli potest, decis.34 n 6.

Limita tamen in Patre, Matre, & Auia, non autem transuersalibus, ibidem num.6.

Lites dirimere spectat ad officium Iudicis, decis.258.n.31.

Lis an per deficientiam præsentatorum extincta dicatur, decis.315. num.10.

Lis ex actu demissionis non dicitur determinata, nec Ordinarius propterea beneficium collitiganti conferre potest, decis. 170. num.8.

à Lite recessus de re spirituali, pecunia mediante, quando dicatur licita, & quando illicita, decis.187.n.22.

Lis, vt dicatur deserta, sententia desertionis declaratoria necessaria omninò censetur, decis 181 n 7.

Lis an per deficientiam præsentatorum extincta dicatur, decis. 316. num.10.

Lite pendente possessio capta est nulla, & attentata cum omnibus indè secutis, decis.410.n.3.

Lis super Beneficio, quando fuit commissa in Rota coram ea exhi-

benda, & verificanda sunt ea, quæ sunt necessaria pro eo obtinendo, decis.528.n.3.
Lite pendente partitæ extractæ nullum gradum probationis faciunt, decis.451.n.14.
Lite per solam commissionem, & decretum citationis per Actorem obtentum introducta, Regula de triennali possessore iuuare non potest, decis.223.n.19.
Litis pendentia expedita commissione, & citatione executa vtrique parti communis efficitur, decis.181.n.3.
Lis non dicitur impedire depositum sortis, necessarium ad extinguendum censum, vt non currant fructus, decis.403.n.18.
Litis solus timor, Transactio vt substineatur, sufficiens est, decis.441.num.6.
Lites, possunt esse causa, ne præceptum Testatoris adimpleatur, decis.158.num.7.
Lis interrupta constituit in mala fide prætendentes, & litigantes, decis.5.num.24.
Litibus inuoluta bona, & creditoribus Patris hypothecata bona libera dici non possunt, decis.179.n.5.
ex Litibus, tollitur præsumptio bonæ fidei, decis.260.n.26.
Litium iniustas vexationes, licitum est redimere, decis.18. numer.23.
Lis aliqua, quod fuerit inter partes ccontestata, ex quo præsumatur, decis.441.n.5.
Litium euentus dubius est, ibid.n.18.

LITERÆ APOSTOLICÆ.

in Literis gratiosæ subrogationis assertio Pontificis emissa habilitatem prouisi de beneficio iustificat, decis.73.n.11.
Literis Apostolicis prouisi per sententiam A.C. vulneratis rigor Iudicij exequutiui immissionis cessat, & tres sententiæ conformes sunt expectandæ, decis.54.n.19.
Literæ Apostolicæ in forma gratiosa expeditæ per Datarium nisi docto de Clericatu alijsque qualitatibus prouisi concedi non solent, decis.254.num.3.
Literæ Apostolicæ nisi iustificentur, non merentur executionem, decis.380.num.2.
Literæ Apostolicæ quando sunt iustificatæ, iuri congruum est vt executioni mandentur, decis.73.n.2.
Literæ Apostolicæ quando non sunt iustificatæ executioni mandari non debent, decis.37.n.1.
Literæ Apostolicæ ex intentione Pontifici optimam declarationem recipiunt, decis.216.n.5.
Literæ Apostolicæ probant consensum reseruationis pensionis, decis.517.num.11.
in Literis Apostolicis concludenter sunt iustificanda omnia narrata, vt sit locus subrogationi gratiosæ, decis.380.n.11.
Literæ Apostolicæ Beneficij prouisionis, si sint iustificatæ, executioni mittendæ sunt, decis.456.n.1.
ante Literas Apostolicas erectio facta pro exemptione Ecclesiæ ab Ordinarij Iurisdictione emanatas, Commendatario in cuius fauorem emanarunt literæ, non præiudicat, decis.148.n.15.
Literis Apostolicis iustificatis exequutio denegari non solet, decis.322.num.2.
Literarum Apostolicarum exequutio an ab A. C. possit retardari, ibid. num.4.
Literis Apostolicis vulneratis, illarum vigore procedi exequutiuè non potest, sed per tres conformes est agendum, decis.73.numer.5.
Literæ Apostolicæ numquam ita vulnerantur, vt postmodum facta iustificatione exequi non valeant, decis.73.n.6.
Literæ Apostolicæ quando in omnibus sunt iustificatæ, exequutionem paratam habent, decis.307.n.2.
Literæ Apostolicæ iustificatæ habent executionem paratam, decis.529.num.1.
Literarum subrogationis gratiosæ expeditio non suffragatur nisi easdem coram executore exhibitas fuisse, & de eius manu possessionem assequutam ostendatur, decis.254.n.15.
Literis gratiæ non vulneratis, exequutio illius per simplicem prouisionem Apostolicam non iustificatam impediri nequit, decis.73.num.12.
Literæ resignationis, & gratia resignantis cum in omnibus iustificatæ appareant, executionem paratam habent, decis.249.num.1.

LITTERÆ IN GENERE.

Litteræ gratiosæ sub formis diuersis conceptæ, iuxtà virtutem clausularum generalium dummodò ad inuicem compatiantur, expediri possunt, decis.322.n.5.
Litteris Executorialibus non debetur executio, nisi gustata earum iustitia, decis.379.n.15.
Litteræ Executoriales, quando pluries fuerunt parti intimatæ, & semper verbis, sed non factis fuit partitum eo magis relaxanda est declaratoria, decis.246.n.12.13.& 14.
Litteras Executoriales Rota non solet exequi etiam post lapsum decennij, nisi præuia boni Iuris discussione, decis.379. numer.16.
Quod multò magis habet locum, quando sunt emanatæ vigore sententiæ latæ per contradictas, ibid.n.17.
Litteræ Executoriales tunc multò magis, sine earum iustificatione non veniunt exequendæ, quando tractatur contra non nominatos, & non citatos in sententia, decis.379.n.18.
Cuius vigore fuerunt relaxatæ prædictæ Executoriales, ibid.
Litteræ Executoriales si iubeant alicui Ecclesiæ, vt recognoscat aliam Ecclesiam in Cathedralem vt dicatur eis paritum, est necessarium factum recognitionis, decis.240.n.10.
de Litteris eius, à quo scriptura facta fuit Testes habentes notitiam concurrentibus alijs adminiculis sufficienter probant, decis.53.num.3.
ad Litteram verba, quando debent intelligi, à proprietate verborum recedi non potest, decis.370.n.6.
Litterarum comparatio sola, ac simplex certitudinem scripturæ, nisi interueniant requisita non inducit, decis.260.n.9.
de Litterarum Executorialium executione frustrà quæritur, dum originaliter non constat de earum existentia, decis.379.n.14.
ex Litteris Remissorialibus Ordinarij Clericatus probatur, decis.405.num.3.
Litterarum Executorialium tenor est attendendus, ad effectum præstandæ obedientiæ, decis.246.n.5.
Litteræ inter Missæ Conuentualis solemnia lectæ, & publicatæ executioni meritò sunt demandandæ, decis.249.n.8.
Litteras facultas expediendi in forma gratiosæ subrogationis ad gratiam principalem accessoriè datur, decis.254.n.14.
in Litteris locorum Montium ea, quæ asserta sunt veniunt attendenda, decis.377.num.22.
Litteræ oblatoriæ sociali nomine Mercatoribus conscriptæ initum extitisse contractum coarguunt, decis.123.n.1.
Litteræ subrogationis cur in Rota exhibendæ ibique iustificandæ veniant, decis.56.n.7.
Litterarum expeditio subsequuta post obitum Pontificis sub quo Breue emanauit, an inefficax dici mereatur, decis.223.n.16.
Litteras facultas expediendi in potentia non prius quam facta sit expeditio ad actum reducitur, illisque non expeditis nihil tribuit, decis.254.num.13.
Litteris Ordinarij ad effectum probandi Clericatum plena fides est adhibenda, ibid.n.2.

LITIGANS.

Litigans in aliquo loco si ibi bona non possideat, præter ea, quæ ligat, si ea facilè possint distrahi, apponendum est sequestrum, decis.504.num.4.
inter Litigantes æqualitatem seruare æquum est, decis.150. numer.10.
inter Litigantes seruanda est æqualitas, decis.432.n.11.

LITIGIOSUM.

Litigiosum beneficium pendente lite est, & proindè ad actum nouæ prouisionis deueniri non potest, decis.315.n.1.
Litigiosa possessio, quando non sit transferibilis in alium, decis.412.num.5.6.& 7.
vt Litigiosum Ius integrum vniuersale reddatur, quidnam requiritur, decis.333.n.10.
Litigiosi ad effectum inspicitur qua actione actum fuit, decis.412.num.4.
Litigiosi vitium non cadit in actione personali, sed in rei vendicatione, ibid.n.3.
Litigiosum vitium non datur in actione personali, decis. 487. numer.2.
Litigiosum beneficium, vt efficiatur lis super eius titulo coram Iudice competenti introduci debet, alias introducta vitium litigiosi non operatur, decis.104.n.4.
dum Litigatur Tutor, qualis sit dandus pupillo, qualis prouisio sit sumenda, ne sit in præiudicium pupilli, decis.34.n.12.

LOCATIO.

ex Locationibus præteritis desumitur consuetum in eis, decis.164.num.11.
Locationis contractus, quando non dicatur suspectus, vsuraria prauitate, decis.107.n.1.
ex Locationum Instrumentis pluribus, & vsu antiquo, probatio insurgit bona possessionis, decis.520.n.24.
Locationis contractus, licet cohæreat mutuò, non tamen debet redolere prauitatem vsurariam, decis.56.n.1.
à Locatione recessus, quando ex defectu subsequuto eliditur, quælibet protestatio in contrarium non suffragatur, decis.362.num.2.
Locationis Instrumentum licet non probet valorem rei, probat tamen quantitatem pensionis ex re locata, decis.81.n.2.
Locationis contractus, quando dicatur immunis à quolibet fauore, decis.58.n.10.
in Locatione, augmentum pensionis ex iusta causa inter partes licito fit, decis.164.n.4.
ex Locationis Instrumento probatur quantitas locationis, decis.420.num.2.
Locutionis luctorum pars, quando realiter, & non simulatè, in contractu attributa est, in portionem pretij admitti debet, decis.164.num.5.
ex Locationis Instrumento factæ Tertio, concurrente solutione pensionis probatur, possessio, etiam contrà Tertium, decis.520.num.23.
Locatio, vel emphyteusis an dicendus sit contractus, si verba concessionis, sonent in vtrumque contractum, decis.210.n.10.
in Locationibus, quando non docetur de dissdicta censetur durare per Instrumentum continuatio eiusdem locationis, & pensiones præsumuntur perceptæ, decis.81.n.7.
Locationis pensio, quatenus sit valdè excessiua, agi non potest in vim, leg.2.C.de rescindend.vendit. decis.58.n.18.
Locatio non potest diei vsuraria ex his, quæ post factam locationem acciderunt, ibid.n.14.

Loca-

Locatione secunda concludenter probata duratio primæ necessariò excluditur, decis.362.n.19.
in Locationibus ex quibus sit arguendum solitum, decis.58. numer.8.
Locationis an retinendo penes se pretium à conuentione recessisse videatur, decis.341.n.14.
Locatio, quando suum effectum sortita non fuit, est inefficax ad alterandam solitam, & consuetam pensionem, decis.254.n.11.
Locationis pensio dicenda est iusta, dum maior de eo tempore, decis. 164.num.17.
ex Locationibus identitas probatur, decis.186.n.3.
ex Locationibus identitas probatur, decis.444 n.5.
Locationes cum perceptione fructuum plenè probant possessionem, ibid.n.5.
Locationi, quando æquiparatur habitatio, decis.429.n....
Locationis contractus bonorum Ecclesiæ transit etiam ad personas, & hæredes extraneos, decis.519.n.9.
in Locationibus quando aliqua particularis perceptio concurrit, intrat etiam præsumptio exactionis pro tota summa, decis.81. num.3.
Locatio bonorum Ecclesiæ ad Triennium, quando adest pactum continuatiuum sine beneplacito Apostolico est, nulla, decis.474. num. 5.6.7.& 9.
Locationis nouatio vndè resultat, decis.362 n.18.
Locati actio, quando competit Regimini Conductor pro euitanda solutione exceptionem restauri obijcere nequit, decis. 177. num.1.
Locationis contractus, quando eo minus non præsumitur vsurarius, decis.58.n.15.

LOCATOR.

Locatori facultas delata vectigalia persemetipsum gubernandi in casu quo eadem à Conductore administratorio Iure exerceri nollet, ex non vsu Regiminis expirasse censetur, decis. 173. numer.7.
Locatoris confessio explicita de persona Conductoris omnium probationum vim excedit, decis.362.n.16.
Locatore in contractus implemento deficiente, eumdem pro pensionibus agentem Conductor repellere potest, quamuis solutio quacumque exceptione non obstante promissa fuerit, decis. 177. num.10.
à Locatore conductor semel agnitus, frustrà deinceps vti talis denegatur, decis.362.n.17.
Locationi lucrorum pars, quandò realiter, & non simulatè, in contractu attributa est, in portionem pretij admitti debet, decis. 164.num.5.
LOCVPLETATIO in contractu merè gratuito, & sine vsuris præsumitur nisi ab ipsa Muliere, vel Marito contrarium probetur, decis.60. num.4.

LOCVS.

In Locum rei alienatæ fideicommissariæ pretium, quod succedat non est nouum in iure, decis.251.n.8 9.& 10.
Locus deposito non est, quando aduersarius est recusaturus, decis. 258.num.12.
Locus vbi celebrantur Missæ, administrantur Sacramenta, & sepeliuntur defunctorum cadauera, non hospitium, sed Ecclesia dicitur, decis. 225.num.6.
Locus aliquis, quando dicatur exemptus à Iurisdictione Episcopi, decis. 70.num.53.
Loci contractus statutum matrimonij est attendendum, quando contrahentes ad illud se retulerunt, decis.428.n.22.
in Locum gradus caducati, gradus sequens vt subintret, conditio antecedenti substitutioni apposita impleri debet quæ non caducatur licet gradus antecedens caducetur, decis.154.n.17.
Loca exempta cum suis membris, & Ecclesijs licet ex natura sint de Diœcesi alicuius Episcopi, per Indultum tamen speciale Apostolicum subtrahuntur, & in Abbatem Commendatarium transferuntur, decis.148.n.1.
in Loco census dicuntur extare vbi fundus est censitus, decis. 342. num.1.
Loci Pij substitutio deficiente linea verificari non potest, nisi tacitum reciprocum fideicommissum inter ipsos substitutos inductum censeatur, decis.283.n.11.
In Locum Patris filius subintrat, decis.188.n.15.
Loci qualitas ad exclusionem à beneficio de iure non sufficit, decis.55. num.12.
Loci propter paupertatem, & eleemosynarum tenuitatem, licet alijs Religiosis etiam se opponere constructioni non conuentus, decis. 115.num.7.

LOCA MONTIVM.

Loca montium dum alienantur, & sunt libera non recipiunt hypothecam, sed libera transeunt in emptorem, decis.504.n.7.
Loca montium ex Vrbana constitutione non recipiunt hypothecam, decis.436.n.13.
Loca montium, quod sint subiecta fideicommisso benè constare ex patente dictorum locorum montium, decis.377.n.27.
Loca montium cum inter stabilia reputantur, ad effectum alienationis eædem solemnitates requiruntur, decis.49.n.4.
Loca montium, quando sunt alienata, difficilis sunt recuperationis, decis.504.n.6.
Locorum montium capitale semper saluum est, decis.344.n.22.
LOQVENDI vsus omni Regulæ, ac Constitutioni in exaudiendis examinandisque sermonibus derogat, decis.233.n.12.

LVCRVM.

ex Lucro verificatur transactio, cum ad eius validitatem necessarium reputetur, vt aliquis hinc indè tribuatur, decis. 144. num.6.
Lucrum ex opera, & pecunijs nepotum proueniens Patruos sibi tantùm applicare rationi, & æquitati nullo modo congruit, decis.236. num.3.
Locorum pars, quando realiter, & non simulatè, in locationis contractu attributa est, in portionem pretij admitti debet, decis.164.
Lucrum, & damnum simul debent considerari ad effectum constituendi certam quantitatem annuam redditUum, decis. 374. num.14.
Lucrum, quando maius augenda est pensio solita, decis. 164. num.14.
Lucra Mariti pro oneribus matrimonij fructus dotis sunt, decis.303. num.13.
Lucrum, quando ad normam Regiæ pragmaticæ fuerit conuentum, solutio respectu dotis dumtaxat realiter persolutæ debetur, decis. 357.num.15.
Lucrum ex negotiatione proueniens hæreditatis commodo cedit, decis. 326.num.3.
ex Lucro verificatur transactio eum ad eius validitatem necessarium reputetur, vt aliquis hinc indè tribuatur, decis.144.n.6.
Lucrum ex paraphrenalibus marito non debetur, decis.217. numer.18.
Lucrum non dicitur, quod à damno originem habet, decis.303. num.12.

LVCRVM DOTALE.

pro Lucri dotalis rata Maritus an concurrat in impensis funerum, & vltimæ infirmitatis vxoris, decis.79.n.26.
Lucrum dotale, an sit debitum necessarium, & compensandum cum legato relicto ab vxore, marito, decis.13.n.10.
de Lucro stante difficultate an scilicet ad normam Regiæ pragmaticæ, an verò ad normam statuti Vrbis persolueretur, hæredes ex iudiciali petitione moram contraxisse non censentur, decis.357. num.19.
Lucrum dotale ex forma statuti debitum, an dicatur debitum voluntarium, decis.79.n.24.
Lucrum dotale ex forma Statuti Vrbis, non est debitum voluntarium, ibidem.
Lucrum debetur marito ex bonis liberis, habito respectu etiam ad bona fideicommissaria data in dotem, decis.18.n.5.& 14.
Lucrum dotale, quod etiam ex bonis fideicommissarijs datis in dotem, debeatur, opinio ista in tribus tantum casibus intrat, decis. 204.num.2.
super Lucro dotis statutum est attendendum, decis.511.n.1.
LVMEN maius obscurat minus, decis.538.n.58.
LVXVS hodierni temporis, & quotidianæ expensæ creuerunt, decis. 374.num.19.
Luxus Humani Generis in dies incrementum sumit, ibid.n.20.

M

MAGNVS MAGISTER.

MAgnus Magister aliud est, quod conferat Commendas suæ Religionis tamquam spectantes ad Religionem, decis.399. num.3.
Et aliud si conferat ex dispositione alicuius, qui eas fundauit, ibidem.
Magnus Magister nominando quem fratrem professum demonstrat illius professionem, decis.444.n.4.
MAGNATVM attestationi extraiudiciali deferendum est, decis.421. num.13.

MAIOR.

Maiori restitutio in integrum conceditur, etiam quando adiuit hæreditatem, decis.381.n.4.
Quæ posteà reperta fuit multis debitis inuoluta, ibid.
Maior, minor factus, si ratificat contractum in minori ætatē celebratum, quid id operetur, decis.400 n.20.
Maior effectus ex minore an ex longa taciturnitate ratificationem inducere dicatur, decis.368.n.19.
MAIVS dignum trahit secum minus, & quando id non procedat, decis.376.n.16.
in MALA fide lis interrupta constituit prætendentes, & litigantes, decis.5.n.24.
Malum quando quis sibi imputare debet, decis. 392. num. 14. 16. & 17.
Mala fides resultans ex Bullis, quæ reuocatæ fuerunt, non solum immemorabilem excludit, sed etiam quamcumque præscriptionem, decis.5.num.23.
MANVALIA beneficia in multis Ecclesijs adsunt, decis.2. num. 14. & 15.
Manualia, & non collectiua beneficia, quod sint ex quo probetur, decis.2. n.9.

MANVS.

Manus recognitio debitoris per Testes formiter examinatos confectioni apocæ presentes, & in ea se subscribentes, modus recognoscendi est superlatiuus, & magnam fidem meretur, decis.60 n.1.
ad Manus Creditoris fundo perueniente, census extinctus censetur, decis.166.n.10.
Manu Procuratoris assertio de notula scripta, dum non est subscripta, nec

nec formiter ostenditur recognita nil probat, cum vices à recognitione assumat, decis.60.n.10.
de Manu legitimi hæredis possessio capienda est, aut ipso legitimè non citato, decis.522.n.10.

MANDATVM.

Mandatum ad transigendum Procurator habens super quacumque re, & negotio emergenti virtute solutionis, tam sortis principalis, quàm censuum decursorum, super Iure claro transigere nequit, decis.27.n.4.
Nec censum ad rationem decem pro centenario impositum ad rationem octo reducere potest, ibid.
Mandatum pro legato in præiudicium creditorum relaxari non potest, decis.502.n.6. Quod limita, vt n.7.8.& 9.
Mandatum euidenter excessiuum executioni demandari non potest, decis.451.n.16.
Mandatum de associando appellationem non admittit dummodo, per viam libelli non fuerit petitum, & super negotio principalis pronunciatum, decis.198.n.1.
Mandatum de associando si est concessum per decretum non est appellabile, secus verò per cedulam, ibid.n.9.& 10.
Mandatum nullum dicitur, quando voto Rotali, & decreto Iudicis conforme non est, decis.340.n.2.
Mandatum procuræ ad cambium necessariò refertur, quando aliud creditum in maiori quantitate Conductoris non competit, decis.341.num.11.
Mandatum antecedens ad insinuandum per subsecutam reuocationem remanet extinctum æquè ac si datum non fuisset, decis.241.num.4.
Mandatum procuræ etiam cum clausula Irreuocabili expirat per mortem mandantis, decis.479.n.24.
Mandatum expressum Procurator habens in vna causa non se extendit ad aliam, decis.395.n.8.
Mandatum conceptum cum verbis de associando, seu immittendo, non obstante Ægidiana, appellationem admittit, decis.186.num.81.
Mandata de subrogando, illis iustificatis habent exequutionem paratam, decis.405.n.2.
Mandatum forma non seruata mandantem non obligat, decis.274.num.9.
in Mandato donationis clausulæ amplissimæ positæ omne Ius ex quocumque capite, & causa prouenient comprehendunt, decis.74.num.9.
Mandatum procuræ continens clausulam, Substituendi, & generaliter refertur ad omnia præcedentia, ac si singulis capitulis adiecta fuisse facultas substituendi, decis.438.n.4.
Mandatum Papæ, quando intelligitur de primo consensu aut dissensu, sequens consensus deficiente conditione non prodest, decis.299.num 8.
Mandatum à creditore Procurator habens ad exigendum solummodo fructum census, excedendo facultates suas sortem principalem exigere non potest, decis.27.n.3.
in Mandato excessus de quo tempore, sit attendendus, decis.395.n.10.& 11.
Mandatum ex coniecturis, & præsumptionibus probatur, decis.94.num.10.
cum Mandato continente clausulam, Dummodo possessio vt vacans, est valida si possessio fuit vacua, decis.508.n.3.
Mandatum non potest relaxari illiquido credito, decis.451.numer.5.
Mandatum in materia Cambij de sui natura est reuocabile, & quid an euanescat per mortem ciuilem, decis.224.n.16.
Post mortem naturalem constituentis Cambium potest quoque vigere mandatum, ibid.n.16.
Mandatum de associando stante pacto capiendi possessionem propria authoritate, denegari non potest, decis.268.n.1.
Mandatum de carcerando, quando nulliter fuit obtentum, & secuta fuit carceratio, ea non potest substineri, decis.396.n.8.
Mandatum de manutenendo non probat possessionem nisi probetur effectuatum, decis.508.n.4.
Mandatarij Vices gerens mercator in materia Cambiorum rem vtilem principali explere cogitur, decis.234.n.12.
Quod non procedit in casu Procuratoris, cum proprium omninò negotium exercere censetur, decis.234.n.13.
Mandatum Iudicis requiritur, ad hoc vt fideiussor ex mora soluendi ad interesse teneatur, decis.161.n.18.
Mandatum nullo præcedente Iudicis iussu subsequutum liberationem deponentis, & fideiussoris non inducit, decis.351.n.11.
Mandatum executiuum relaxari potest, vigore obligationis Cameralis, decis.247.n.1.
Mandata iudicialia, sunt seruanda, prout disponunt, decis.268.num.5.
Mandati facultas ad transigendum in præiudicium Constituentium extendi non potest, & excessus in tali casu ijs non præiudicat, decis.109.num.12.
Mandatum, quando continet immissionem in omnibus bonis, in eo non expressa, in executione exprimi possunt, dum identitas in actis iustificata manet, decis.310.n.22.
ex Mandato aditio vt inducatur quidnam requiritur, decis.274.num.13.
Mandatum procuræ in censibus cum clausula, & generaliter, censetur explere ea omnia, quæ ab ipso constituente peragi possunt, decis.15.n.1.
adeòut ad census retrouenditionem possit deueniri, ibid.n.2.
Mandatum generale aditionem non inducit, dum ad adeundam certam hæreditatem Constituenti delatam speciale requirat, decis.274.num.4.
Mandatum Procuratoris expirat per mortem ciuilem principalis, decis.506.num.6.
Mandatum Procuratoriæ illius à quo facta fuit extinctio quomodo iustificatur, decis.194.n.1.
ex Mandato Iudicis depositum iudiciale factum præuia partis citatione vim solutionis habet, decis.91.n.4.
Mandatum de manutenendo Parocho in exactio ne decimarum hodiè ex sola assistentia Iuris non datur, decis.81.n.4.
Mandatum de manutenendo passim datur pro purgatione attentatorum, decis.410.n.11.
Mandatum de associando, appellationem non admittit stante facultate capiendi possessionem propria auctoritate, decis.198.num.8.
Mandati sufficientia ex Epistola responsiua probatur, decis.27.num.17.
Mandati verba quoad facultatem recipiendi deposita quomodo intelligenda, ibid.n.13.
Mandatum secundum procuræ, quatenus etiam ad receptionem sortis principalis extendi non posset, an superfluum reddatur, ibid.num.15.
de Mandato Iudicis depositum factum præuia citatione partis ad recipiendum vim solutionis habet, & deponentem liberat, decis.80.num.3.
Mandatum procuræ Procurator non habens si obtineat aliquam adiudicationem, tunc nullitas adiudicationis, & ad cuius fauorem concedenda veniat manutentio, decis.26.n.1.
in Mandato procuræ facultas contenta, exigendi fructus, cedendi Iura, recipiendi deposita, &c. vti & clausula, cum libera, an ac extinctionem census conualidandam sufficiat, decis.27.n.10.
Similes clausulæ in quantum operantur, ibid.n.11.
Mandatis Rotalibus inobedientia eo magis detestabilis est, dum sumus in personis Ecclesiasticis, decis.246.n.16.
Mandatum Rotæ non specificè comprehendens bona de quibus fuit capta possessio, cum omnia bona generaliter continet, ab attentatis non excusat, decis.75.n.4.
Mandato pro prætenso residuo contra Conductorem non decernitur, dum nisi pro reddenda ratione astringi non valet, decis.291.num.17.
Mandatum Iudicis, quando est nullum, omnia eius vigore gesta, tamquam à radice infecta corruunt, decis.395.n.2.
Mandatum contra Conductorem non relaxatur, donec calculis dispunctis quantitas administrationis tempore exacta, & irrespectiuè detegatur, decis.291.n.4.
Mandatum fideiussor à principali debitore nedum ad fideiubendum, sed etiam ad soluendum habere dicitur, decis.63.n.4.
Mandatum procuræ ad resignan. per obitum principalis statim expirat, etiam absque scientia procuratoris, decis.480.num.13.& 14.
Mandatum speciale clausula, generaliter, in omnibus includit, decis.19.num.9.
Mandati forma est seruanda in actu executionis, decis.338.numer.5.
Mandatum procuræ præsumitur ex impensis factis, & productione iurium, decis.450.n.5.
MANDATARIVS declarari solet creditor mandantis per apocam absque illius interuentu, decis.368.n.3.

MANVTENTIO.

Manutentio est decernenda Parocho nomine Ecclesiæ agente, etiamsi sententiam contrariam acceptasset, decis.313.n.12.
Manutentio negari non potest possessori, constito de possessione de tempore motæ litis, decis.23.n.14.
Manutentio possessori anteriori debetur reiecto posteriori, licet eiecto à possessione, decis.433.n.20.
Intellige tamen nisi ille anterior possessor non habuerit se pro spoliato, ibid.n.21.
Manutentio non datur ei, qui auctore Iudice fuit possessione priuatus, decis.268.n.4.
Manutentio debetur Episcopo in quasi possessione exercendi omnimodam Iurisdictionem vbique in omnes Subditos suæ Diœcesis, decis.182.num.1.
pro Manutentione obtinenda sufficit, probare eius actualem apprehensionem, decis.401.n.19.
Manutentio est decernenda Parocho nomine Ecclesiæ agenti, etiamsi sententiam contrariam acceptasset, decis.312.n.12.
Manutentio Episcopo in quasi possessione exercendi Iurisdictionem in sua Diœcesi vt concedatur, non est necessaria actualis quasi possessionis probatio, cum sufficiat assistentia Iuris, decis.391.num.85.& 86.
Manutentio hæredibus consocij non solet concedi, dum non docetur de aliqua eius propria possessione, decis.23.n.12.
Manutentio in actis incorporalibus datur, ex assistentia Iuris absque alia possessione, decis.390.n.4.
super Manutentionis articulo lite in Rota inducta, actus omnes coram alio Iudice gesti attentatorum vitio subiecti censentur, decis.181.num.1.
Manutentio non est danda quando non constat de possessione, decis.290.num.2.
Sine possessione non datur manutentio, ibid.n.2.

Manu-

Manutentio decreta non sustinetur, actis prioris instantiæ non transportatis, decis.358.n.21.
Manutenibilis non est possessio, quando est nulla, decis. 43. num.2.
Manutentio Ordinario concedenda est exercendi suam manutentionem in omnibus locis sitis intra limites suæ Iurisdictionis, decis. 390.num.1.
ad Manutentionis effectum possessio mera attenditur, decis. 23. num.15.
Manutentio debetur existenti in quasi possessione Iurisdictionis, decis. 425.num.2.
Manutentio datur ad statum possessionis de tempore motæ litis, ibid.n.11.
Manutentionis Decretum ab A.C. per contradictas procedente non suffragatur, cum Procurator partis ab ipso Actore citatus in actis comparuerit, decis.358.n.20.
Manutentio datur etiam in gradu restitutionis in integrum, decis.394. num.3.
Manutentio ad statum suæ possessionis de tempore motæ litis possessori non potest denegari, decis.23.n.1.
Manutentio ei debetur, qui alicuius rei fuit effectus Dominus per deliberationem ei factam, tamquam vltimo, & plus offerenti adiudicatam, decis.395.n.5.
aduersus Manutentionem reintegratio, vt detur, quidnam sit probandum, decis.432.n.13.
Manutentio Episcopo concedenda venit ad exercendam Iurisdictionem in locis suæ Diœcesis, ex assistentia Iuris, decis.390.n.13. Amplia, vt n.14.& 15.
Manutentionem propter sui ipsius possessionem hæres consocij aliud est, si prætendat, & aliud si ex possessione socij defuncti, decis. 23.num.13.
Manutentio est concedenda aduersus factum Iudicis nulliter possidentis, decis.506.n.2.
Manutentio competit possessione decennali probata, decis. 333. num.1.
Manutentio possessione seu quasi exigendi probata debetur, decis.394. num.2.
Manutentio Iuris conferendi à collationibus factis, & longæua obseruantia solidatos, decis.44.n.1.
Manutenenda possessio cui Ius assistit semper est, non illa cui ius resistit, decis.333.n.12.
Manutenibilis possessio vigore sententiæ, & mandati Rotalis apprehensa manutenibilis censetur, decis.310.n.13.
Manutenendus possessor ille est de cuius anteriori possessione constat, decis.483.n.1.
MANTVÆ consuetudo, quod bona feudalia, sint ad instar allodialium, qualiter sit intelligenda, decis.409.n.23.
MARCHIÆ constitutio ad effectum validandi renuociationem, concursum insinuationis, & iuramenti exigit, decis. 361. numer.3.
Maxime in terminis renunciationis per Mulierem minorem factæ, ibidem.

MARTIVS.

Maritus loquens in suo Testamento de bonis suis, non censetur loqui de bonis vxoris, quamuis haberet facultatem de eis bonis disponendi, decis.79.n.5.6.& 7.
Maritus non potest condemnari ad restitutionem integræ dotis, si debeatur quartum dotale vigore Statuti Vrbis, decis. 13. num.9.
Maritus an concurrat pro rata lucri dotalis in impensis funerum, & vltimæ infirmitatis vxoris, decis.79.n.16.
Mariti Testamentum, & vxoris si fuerit factum in eodem die, & ab eodem Notaro, decis.43.n.20.
An tunc vnum Testamentum possit declarare aliud, ibid.n.21.
Mariti iuxtà qualitates, & alias prærogatiuas iuxtà solitum solent fateri maiorem dotem, quam non receperunt, decis.204.n.19.
Maritus sumens in dotem bona fideicommissaria, si caueat de lucro dotali, an illud sibi debeatur ex dictis bonis, decis.18.n.10.
Mariti dotes, non lites volunt, decis.174.n.12.
Mariti lucra pro oneribus matrimonij fructus dotis sunt, decis. 303. num.13.
Maritus bona fideicommissaria sumens in dotem, tunc resoluto Iure dantis per mortem vxoris sine filijs, dicitur resoluta dos, decis.18. num.4.
Maritus sumens in dotem bona fideicommissaria ignoranter qualiter ei succurratur, ibid.n.6.
Maritus recipiens in dotem bona libera, & fideicommissaria, censetur recepisse cum sua causa, & qualitate, ibid.n.2.
Marito lucrum debetur ex bonis liberis, habito respectu etiam ad bona fideicommissaria data in dotem, ibid.n.5.& 14.
Maritus ex Statuto Arimini vsumfructum omnium bonorum extradotalium lucratur, decis.267.n.1.
Maritus asserens maiorem accepisse dotem ab vna, quam ab altera vxore quantitatem non iustificat, cum potuerit tradi in fundo, decis.470. num.3.
Maritus deponens ad fauorem vxoris non est integer Testis, decis.353. num.21.
Maritus recipiens in dotem bona fideicommissaria censetur renunciasse lucro dotali, decis.18.n.3.
Marito dos data in tot bonis æstimatis, irreuocabiliter transeunt in eum, decis.13.n.23.
Marito dos quando traditur in tot bonis æstimatis, perindè est, ac si esset vendita ei, ibid.n.22.

Maritus, quod lucretur tertiam partem, Statutum dotis, est validum, decis.10.n.1.
Maritus cum fructibus census extinguere non tenetur, decis.177. num.7.
Marito fructus onera matrimonij substinenti ob moram irregularem sine alia interpellatione debentur, decis.267.n.11.
Marito Statutum omnem vsumfructum generaliter, & indistinctè adiudicans, etiam vxore dissentiente locum habet, decis.271. num.5.

MASCVLINITAS.

Masculinitatis qualitatem, quando in principio Testator dicatur contemplasse, decis.76.n.24.
Masculinitatis qualitas non censetur repetita in substitutione separate concepta, decis.461.n.9.
de Masculinitate Testator semper faciendo mentionem, censetur exclusisse fœminas, decis.461.n.2.
Masculinitatis expressio importat prædilectionem sexus, non autem rationem conseruandi agnationem, decis.463.n.3.
Masculinitatis repetitio fieri non debet vbi de diuersis gradibus, & personis agitur, decis.370.n.16.
Masculina linea à masculo incipit, & in ipsis, & non in alijs conseruatur, decis.76.n.16.& 17.
Masculinum non concipit fœmininum in contractibus fallit, decis.519. num.7.
Masculos, bonaque in familia conseruari volente, donatore vocante, fœmina licet de linea masculina ad fideicommissum venire non potest, decis.279.n.20.
Masculus vocatus ex defectu alterius masculi denotat vocationem esse de masculo alterius familiæ, decis.463.n.10.
Masculus ex fœmina, excluditur à fideicommisso masculino, decis.461. num.9.
Masculi Institutio in legitima quando suffragari possit, decis. 46. num.9.
Masculi ex fœminis non possunt conseruare agnationem Testatoris, decis.519.n.21.
ad Masculos solos quando Testator non censetur se restrinxisse, & quando ad eos tantum dicatur se restrinxisse, decis.76. num. 18. & 19.
pro Masculis fideicommissum factum ex masculis prouenientibus tunc masculus ex fœmina perinde est ac si esset extraneus, decis. 461.num.11.
à Masculis fœminæ descendentes deficientibus illis sub vocatione posteritatis per lineam masculinam comprehenduntur, decis.11. num.4.
ad Masculos vocatio restricta non censetur facta ad masculos ortos ex fœminis, decis.1.n.26.
Masculos expressè nominantes statuentes in vno casu, in alio non, mentionem illorum consultò omisisse censentur, decis.341. numer.9.
de Masculis mentio in parte dispositiua facta, an etiam in parte conditionali repetita censeri debeat, decis.370.n.14.
Masculi mentio, ex masculo facta si sit solum in substitutione dispositiuè vocatorum, & sic conditione si sine masculis, facta vltimo masculo, quid importet, decis.461.n.4.

MATER.

Matre expressè Iuri filiorum renunciante, ipsoque omni spe succedendi destituros volente, ijdem ex bonis renunciatis quicquam amplius consequi non possunt, decis.265.n.31.
Matris possessio communis cum filio ex clausula, Constituti, Iustificatur, quæ super omnibus bonis generaliter fuerit apposita exceptione incertitudinis refelli nequit, decis.26.n.2.
Matre post acceptam congruam dotem omnia bona pro se, & suis amplè renunciante, ab ijsdem postea semper remanet exclusa, & ad illa aspirare non potest, decis.224.n.1.
Matre Ius filiorum in renunciatione non deducente, clausula pro se, & hæredibus non prohibet, quin filij pro Iuribus sibi ipsis ex propria persona competentibus agere possint, decis.265. num.29.
Mater tamquam non possidens Iure dominij licet viam executiuam Creditoribus competentem impedire non possit, in quolibet tamen casu legitimè citari debet, decis.26.n.5.
Matre post receptam egregiæ quantitatis dotem renunciante ad fauorem Testatoris pro se, & hæredibus, cum oblitione pro obseruantia renunciationis, filij, & descendentes vltra prætendere non posse censentur, decis.101.n.10.
Mater renuncians fideicommisso in sua persona purificato, filijs ex persona illud aspirantibus nocet, decis....n.22.
Mater cum filio succedens alteri filio, & fratri respectiui succedit pro dimidia trientis, decis.491.n.3.& 4.
Matris consensus dum congruam diuisionem non patitur, à deposito proprio quidem nomine acceptato, eodem tempore pupillorum nomine dissentire non potest, decis.19.n.18.
ex Matre coniugata filius ortus, potius ex matris viro quam ex adultero susceptus præsumitur, decis.59.n.2.
Matris renunciatio cum non sit gratuita, sed ob dotem à Patre constitutam facta, filio ex propria persona venienti præiudicat, etiamsi Mater decesserit priusquam casus successionis in bonis renunciatis euenerit, decis.224.n.4.
Matri ab intestato defunctæ filius non valet succedere in bonis illis à seipso donatis, decis.477.n.6.
Mater tenetur dotare filium, potius quam patruus deficientibus bonis paternis, decis.436.n.7.
Matris renunciatio filium tamquam nepotem per rectam lineam descen-

descendentem, & ex Iure, & propria persona venientem non afficit, decis.224 n.3.
Matris renunciatio etiam recepta competenti dote cum iuramento filijs non præiudicat, decis.255.n.17.
à Matre donatione vltrà stipulationem Notarij pro filia acceptata, pœnitentiæ locus non relinquitur, decis.365.n.8.
Mater contrauenire non potest, l.hac ædictali, quod fallit, decis.511. n.19. & 20.
Mater Curatorio nomine ad venditionem rei minoris sine eiusdem consensu, & præsentia procedere non potest, decis. 370. num 10.
Matris factum filijs vti ex propria persona independenter à iure matris venientibus nocere non potest, decis.265.n.16.
Matris renunciatio pro se, & suis hæredibus an descendentes ab omni successione excludat, decis.265.n.26.
à Matre legatum liberè, & absque omni onere relictum substituta tamen ei filia quomodo censetur factum, decis.137.n.10.
Mater consentiens alienationi bonorum liberorum, Ius suum quoad iura dotalia super bona fideicommisso subiectis totaliter amittit, decis.304.n.16.
Mater etiamsi præstet filio consensum venditionis factæ, pretium tamen à venditore receptum ab eius hæreditate recuperare potest, decis.37.n.13.
Matre expressè volente se, & hæredes omni spe destitui quicquam aliud vltra dotem acceptam in bonis renunciatis consequendi, hæredes contra factum illius venire non possunt, decis. 224.num.7.
Mater non petendo tutorem filijs infra annum à die transitus ad secunda vota arcetur ab illorum successione, decis. 491. numer.1.
à Matre Filiæ cum fuerint institutæ statutum pro earum exclusione non intrat, quod locum solummodò habet ab intestato non autem ex testamento, decis.138 n.10.
Mater an instituendo filias in aliqua summa eas propterea legitimæ capaces reddidisse censeatur, decis.267.n.2.
Matri legatum relictum pro legitima non valet, decis.491.n.10.
Mater licet ex statuto filio succedere non posset, agnati tamen non ob matris existentiam, sed propter defectum conditionis etiamnum excluderentur, decis.265.n 13.
apud Matrem vxor licet permaneat, tamen dos & fructus, vt ipsius alimenta, & interusuriæ dotales marito debentur, decis.20. num 5.
Matre filias instituente eædem in augenda numerum faciunt, non autem in diminuenda legitima Fratris ad partem admittuntur, decis. 267.num.3.
Matri ipso Iure competit legitima in bonis filij, decis. 491. numer.7.
Matris prælegatum, quando filius dicatur agnouisse, decis. 251. num.3.
Matris dos soluto matrimonio marito non debetur, decis. 303. num.5.
Matrix Ecclesia Parochialis in omnibus præcedere debet filiali, decis. 397.num.1.
Matri census vitalitius in dotem assignatus, quamdiù vixerit durat, decis.267.n.11.
à Matre filio in testamento, prælegatum relictum computatur in eius legimam, decis.251.n.1.
à Matre renunciatio facta stante eiusdem nullitate filio non obest, quin in possessionem bonorum emphyteoticorum immittatur, decis. 361.num 1.
Mater ex dotis causa à tutela remoueri non potest, decis. 19. num.8.
Mater acceptans donationem pro filia absente, perindè est ac si ipsa filia esset præsens, decis 446.n.9.
Matre filias instituente eædem in augenda numerum faciunt non autem in diminuenda legitima Fratris ad partem admittuntur, decis. 267.num.3.
Matre de medio sublata nepos ad conditionem filij redactus censetur, decis.265.n.2.
Mater recipiendo dotem iua filijs ex beneficio legis competens collere non potest, ibid.n.18.

MATERIA.

in Materia possessionis singularitas cessat cum minæ metum gerentes etiam per Testes singulares probentur, decis.211.n.16.
Materiæ articulatæ irrelevantia in quo consistit, decis. 150. numer.2.
cum Materia est inuerisimilis remissoria non conceditur, decis.207. num.1.
Materia Iuris congrui, non controuertitur, quod sit fauorabilis, saltem positiuè, decis.538.n.39.
in Materia cambij mandatum de sui natura est reuocabile, & quid an euanescat per mortem ciuilem, decis.234.n.16.
Post mortem naturalem constituentis cambium potest quoque vigere mandatum, ibid.
Materia Iuris congrui, si conferatur cum alijs legibus communem vtilitatem continentes, apparebit, quomodo adiuuanda sit, decis. 538.num.36.
in Materia Iuris congrui argumentum, quod soluitur, prout in Bulla Gregorij XIII. datur quando venditio est coacta, & non quando est voluntaria, ibid.n.52.
Materia Iuris congrui in abstractu loquendo, non est extendenda cum sit odiosa, ibid.n.17.
in Materia probationis decimarum consuetudo decennalis sufficit, decis 344.n.4.
in Materia omni Testes duo sufficientem faciunt probationem, decis. 100 num.1.
Materia Iuris congrui, admisso, quod non sit fauorabilis in casu coactæ venditionis tamen quatenus id sit verum, decis.538. num.44.
in Materia inualiditatis, & legalitatis Inuerisimilitudo multum vrget, decis.6.n.7.
Materiæ alicuius mercatura solet vilescere stante magna abundantia dictæ rei, decis.38.n.13.
in Materia Decimarum consuetudo à præscriptione differt, decis.344. num.3.
in Materia pœnali causa quælibet excusat, decis.321.n.2.
super Materia professionis transigens, quando non committatur Simonia, & quando secus, decis.187.n.24.& 25.

MATRIMONIVM.

ad Matrimonij validitatem, an sit necessarius interuentus Parochi viri, decis.312.n.12.
Matrimonium inter aliquos probari ex Instrumento dotali potest, decis. 389.num.13.
Matrimonium an dicatur probatum ex instrumento publico, si verba prolata in eo à partibus, non fuerunt ad interrogationem Notarij prolata, decis.312.n.9.
Matrimonium probari potest ex Instrumento publico, ibidem num 2.
Matrimonium solum filiationem non probat, nisi cohabitatio coniugum tempore conceptionis, & facilis mariti accessus ad vxorem insimul iustificetur, decis.318.n.2.
Matrimonij veritas, quando inter aliquos consistere non valet, ita nec hoc fingi potest per imaginationem, ibid.n.28.
Matrimonium faciliùs docetur, quando de eo non principaliter, sed incidenter ad effectum filiationis, ibid.n.8.
Matrimonium non dicitur causa finalis donationis, cum aliæ causæ præter eum coniunctim exprimantur, decis.314 n.7.
Matrimonium dissoluto fructus imputantur in sortem, decis. 350. num.4.
ex Matrimonio filius, quoties præsumi potest, quod sic natus, semper ita præsumitur, nisi contrarium probetur, decis. 312. num.17.
Matrimonialis causæ priuatiuè quoad omnes spectant ad Episcopum, decis.440.n.5.
ad Matrimonij validitatem non est determinata certa verborum formola, decis.312.n.3.
ad Matrimonium contrahendum sufficiunt, quælibet verba apta, ad significandum mutuum consensum inter contrahentes, ibidem num.4.
Matrimonium solum filiationem non probat, nisi cohabitatio coniugum tempore conceptionis, & facilis mariti accessus ad vxorem insimul iustificetur, decis.318.n.2.
ad Matrimonij validitatem, non est necessaria interrogatio partis, sed sufficit præsentia Parochi, decis.312.n.10.
Matrimonium licet sit adnotandum in libro Parochi, nihilominus sine eo probat, decis.444.n.9.
Matrimonium ad effectum, vt filij consequantur alimenta, leuioribus probationibus docetur, decis.312.n.19.
Matrimonium naturam donationis ad hæredes quoscumque transitoriæ immutare non solet, decis.264.n.3.
Matrimonium celebratum coram Parocho, vel de eius licentia, valet, ibid. n.5.
ad Matrimonium probandum, qualiter testes deponere debeant, ibid. num.7.
Matrimonium fuisse factum, multum iuuat tractatus præcedens, ibid. num.6.
Matrimonij probatio coadiuuari potest, ex statu, ex nominatione, & legitimatione filiorum facta à Patre, ibid.n 18.
Matrimonium absque filijs de Iure præsumitur, dum eos aliquando ortos fuisse non docetur, decis.90.n.2.
de Matrimonio, quando non constaret ex publico Instrumento, ex quibus tamen dicatur probatum, decis.312 n.8.
Matrimonium licet sit adnotandum in libro Parochi, nihilominus sine eo probat, decis.445.n.9.
ad Matrimonium contrahendum sufficiunt, quælibet verba, apta, ad significandum mutuum consensum inter contrahentes, decis. 312.num.4.
MEDIATOR multis adminiculis fulcitus plusquam semiplenam probationem facit, decis.372.n 5.
Medietatem Iurispatronatus quando quis habet, potest ex aliquo alio capite totum acquirere, decis.383 n.3.
MEDICIS, & Aromatarijs de phrenesi, & delirio attestantibus tamquam in arte peritis plurimum est deferendum, decis. 8. num.3.

MELIORAMENTA.

ex Melioramentorum causa quis efficitur creditor Domini fundi meliorati, decis.521.n.23.
Melioramentorum exceptione opposita, retentio vsque ad integram illorum refectionem competit, alias deliberatio iniusta censetur, decis. 194.num.12.
Melioramenta etiam probata post monitorium contra meliorantes exequutum mala fide facta censentur, decis.288.n.14.
de Melioramentis factis in prædio aliquo, vt dicatur constare, quidnam probandum veniat, decis.395 n.20.
Melioramenta non in genere, sed in specie sunt probanda, ibid.

Melio-

Melioramenta vnde iustificentur, decis.149.n.19.
Melioramenta ex quibus res est effecta pretiosior, vel maioris redditus, eum non sint necessaria non veniunt reficienda, decis.288. num.20.
de Melioramentis in re alicui deliberata, quando non constat in specie, ne annulletur deliberatio facta iuste, & valide, quid veniat operandum, siue cauendum, decis.395.n.22.
Melioramenta vt reficiantur status antiquus est examinandus, ad effectum sciendi quid impensum, & quid melioratum fuerit, decis.100. num.19.
Melioramentorum exceptio potest impedire immissionem, decis.521. num.14.
pro Melioramentis in re factis compensatio de fructibus mala fide à die moræ litis perceptis fieri debet, cum ijdem etiam non probatis melioramentis restituendi veniant, decis.230. numer.13.
pro Melioramentis retentio non competit dum eadem non sunt liquida, nec de statu anteriori domus constat, & quid impensum aut melioratum fuerit non probatur, decis.71.n.12.
Melioramenta illa non sunt reficienda, dum ea in domo aliqua, de qua controuertitur non fuerunt facta, decis.521.n.22.
Melioramenta cedunt ad fauorem Domini fundi meliorati, ibid. num.16.
Melioramenta refici dicuntur, quando cautio de illis reficiendis postquam liquidata fuerint præstatur, decis.109.n.20.
ad Melioramentorum refectionem, quis de Iure teneatur, decis.528. num.19.
super Melioramentis census imponi possunt, decis.464 n.4.
Melioramenta, vt reputentur Pars pretij, ex Decreto Beneplaciti Apostolici ab ipso Locatore acceptati probatur, decis.371. num.6.
Melioramenta, quando sunt pars pretij, eum ipsa re liberè reuertuntur, ibid.n.7.
Melioramentis in specie, aut in genere probatis, competit pro eisdem retentio, decis.228.n.1.
Melioramenta, quando compensentur eum pensionibus decursis, lite pendente, decis.521.n.17.
Melioramenta, vt veniant reficienda, sanè sunt iustificanda, ibid. num.1.
pro Melioramentis æstimatio rerum inseruientium in concreto fieri debet, vt quantum valeant in ædificio, & quid exindè meliorata fuerit domus cognoscatur, decis.283.n.22.
Melioramenta non possunt probari, nisi probetur status antiquus rei, decis.395.n.21.
Melioramenta, quando veniunt compensanda, decis.525 n.20.
pro Melioramentis exceptio vt intret, quid impensum fuerit, & quid melioratum constare debet, decis.230.n.11.
pro Melioramentis retentio non competit, cum status antiquus domus plenè, & concludenter prout requiritur non probetur, decis.230. num.10.
Melioratio quando redditur perpetua melioramenta cuilibet possessori omninò reficienda censetur, decis.179 n.22.
cum Melioramentis compensari debent fructus mala fide consumpti, decis.288.n.23.
Melioramenta, quando veniunt compensanda, decis.521.n 20.
Melioramentorum exceptio licet in statuto Vrbis omissa, non dicitur tamen sublata, decis.288.n.13.
MELEVITANA Religio non requirit pro habitu suscipiendo, vt probetur Nobilitas ab immemorabili, sed solum ab Auis, decis. 207.num.5.

M E M B R A.

Membra à suo capite separata remanere non debent, decis. 120. num.3.
Membrum non debet ad imparia iudicari, decis.70.n.50.& 51.
Membrum feudi suo corpori consolidandum est, decis. 409. numer.15.
pro MEMORIA notulæ scribentis factæ notitiam scribendorum non concludunt, nec scribenti præiudicant, decis.308.n.7.
MEMORIALE probat contra dantem illud, decis.400.n.23.

M E N D A C I V M.

de Mendacio hæredes non possunt arguere Testatores, decis.441. num.7.
Mendacium est clarum, dum de veritate in contrarium apparet, decis. 247.num.3.
de Mendacio Testes, quando sunt conuicti, nullatenus probationem aliquam facere possunt, decis.440.n.22.

M E N S.

Mens Testatoris, quando clara existit, incongruum est ab ea recedere, & aliter ordinare, decis.217.n.8.
Mens Testatoris verisimilis est inspicienda per Iudices, decis.296. num.5.
Mens contrahentis abstracta à verbis dicitur tacita, & non expressa, ideò nihil operatur, decis.350.n.13.
Mens Testatoris vbi in contrarium, & coniecturæ extant, à consilio Oldrad. receditur, decis.45.n.11.
Mens Testatoris declaratur per binos Testes, immò per vnicum, decis. 296 num.11.
Mens Principis quod non fuerit concedendi aliquam gratiam ex quo deprehendatur, decis.53.n.34.

M E N T I O.

Mentio, masculi, ex masculo facta si sit solum in substitutione dispositiuè vocatorum, & sic conditione si sine masculis, facta vltimo masculo, quid importet, decis.461.n.4.
Mentio de masculis in parte dispositiua facta, an etiam in parte conditionali repetita censeri debeat, decis.370.n.14.
Mentio hæredum in fideicommisso condito pro conseruatione agnationis intelligitur de masculis, decis.412.n.3.
Mentio de vnius ex Capitulo præsentia in examine Testium in sententia non est necessaria, decis.227.n.5.
ex Mente Testatricis necessitas disponendi de mobilibus multa legata facientis colligitur, decis.259.n.3.
de sana Mente Testibus quamuis paucioribus ex certa scientia, & de præciso tempore conditi testamenti deponentibus magis creditur quam alijs, licet pluribus de insana testantibus, decis.8. num.6.
Mentis sanitate gaudere in dubio ex iuris præsumptione, quis præsumitur, decis.353.n.1.
Menti Testatoris dispositiones contrarias inducentes, non dicuntur seruare eius voluntate, immò destruere, decis. 419. num. 9.& 10.
Mens contrahentium, reiecto cortice verborum, attendenda est, decis. 252.num.3.
Mens Testatoris, ex eiusdem verbis ponderanda, & extrahenda est, decis.410.n.11.
Mens contrahentis à verbis abstracta, vti tacita, & non expressa nihil operatur, decis.90.n.12.
Mens Principis quod non fuerit concedenda aliquam gratiam ex quo deprehendatur, decis.54.n.34.

M E N S I S.

die Mense, anno, & alijs requisitis necessarijs Testamentum carens ex illorum omissione imperfectum censetur, decis. 16. num.2.
in Mense Beneficio Sedi Apostolicæ reseruato vacante, collatio non ad Capitulum siue Ordinarium loci, sed ad Papam spectat, decis. 249 num.3.
Mensis Septembris est reseruatus Sedi Apostolicæ, decis. 414. num.1.

M E R C A T O R.

Mercatorum stylus est duo in singula centenaria pro fideiussione decernere, decis.121.n.5.
Mercatorum attestationibus in re pertinenti ad contractum cambiorum standum est, decis.58.n.23.
Mercatorum fides circa cursum cambiorum quoad suas plateas, non attendenda venit quoad diuersas plateas, decis. 234. numer.18.
Mercator Mandatarij vices gerens in materia Cambiorum rem vtilem principali explere cogitur, decis.234.n.12.
Mercatorum consuetudo quoad cedulas sancitas inspicienda est, decis. 30.num.7.
Mercatoris hæreditas permittentis continuationem negotij sub eius nomine obligata remanet, decis.426.n.1.
Mercatorum creditum ipso iure cum pecunijs debitoris compensarum sub vsuris retinere nulla æquitas suadet, decis. 30. numer.10.
Mercatorum fides propriæ Ciuitatis, quoad aliquem stylum Mercaturæ, est præferendus fidei exterorum Mercatorum, decis. 234.num.19.
Mercatorum Iuuenes exactionibus Præpositi breui manu solens soluere pecunias exactas Domino absque alia quietantia, decis.286. num.5.
Mercatorum iudicio standum est in materia stylum ipsorum respiciente, decis.123.n.3.
Mercatoribus conscriptæ literæ oblatoriæ sociali nomine initum extitisse contractum coarguunt, decis.123.n.1.
inter Mercatores de Societate quando constat, nec apparet fuisse finitam, nec dissolutam ex mutuò consensu partium, decis. 534. num.3.
Nullo modo competit socio actio contra alium socium pro restitutione capitalis, ibid.
Mercator Cambiorum, quando duplicem personam, scilicet Procuratoris, & Principalis vices expleat, decis.534.n.6.
Itaut non sit locus, eo casu intimationi, ibid.n.6.
Mercatorum statutum Bononiæ circa concursum creditorum, procedit in simplicibus terminis concursus creditorum in bonis debitoris, decis.284.n.6.
Mercatoribus Vrbis de simili stylo deponentibus fides adhibetur, decis. 121.num.6.
Mercantilibus attestationibus Rota solet multum deferre in re mercantili, decis.366 n.5.
Mercatorum stylus solet probari ex fide plurium Mercatorum, decis. 286.num.10.
inter Mercatores Auditor Cameræ procedit simpliciter, de pleno & sine figura Iudicij, ibid.n.2.
Mercatorum libri ad cuius fauorem probent, ibid.n.11.
inter Mercatores Auditor Cameræ potest procedere executiuè, ibid. num.3.
Mercatura alicuius materiæ solet vilescere stante magna abundantia dictæ rei, decis.58.n.13.

M E R C E S.

Merces Doctori ad legendum sancita, vel famulo ad inseruiendum constituta, in ipsorum reconductionem reconuenta præsumitur, decis. 121.num.10.
Merces pro prima cedula conuenta ad secundam attrahi nequit, ibid. num.2.
Merces, si minutatim distrahantur maiori pretio venduntur, decis.58. num.8.

Merces

Merces in maiori quantitate alienatæ viliori pretio solent æstimari, ibid.num.9.

Merces vtriusque cedulæ ad rationem duo in singula centenaria ad computum producta non suffragatur, conuentione inter partes pro prouisione primæ cedulæ inita ex Testibus formiter examinatis probata, decis.30.n.4.

Merces pro periculo, & labore consueta, licet conuenta non fuerit, debita tamen censetur, decis 30.n.8.

Merces secundum opus, & labores est æstimanda, decis.12. numer.11.

MOESTITIA & dolor in actu profitendi professionem contra propriam voluntatem factam ostendit, decis.211.n.10.

M E T V S.

Metus an dicatur purgatus non solum per taciturnitatem, & delationem habitus vltra quinquennium, sed & expressè per actum publicum ratificationis, decis.211.n.18.

Metu mandatorum factæ solutiones coactæ, & tamquam facta protestatione soluenti non præiudicant, nec obseruantiam interpretatiuam inducunt, decis.65.n 7.

Metu excommunicationis Testes existentiam taxæ releuantes, sub prætextu inimicitiæ à testificando non repelluntur, decis. 369. num.4.

Metus minor ob teneram ætatem quàm in maiori, & prouectæ ætatis viro exigitur, decis 211.n.8.

Metus simul illatus adhuc durare præsumitur, licet in actu externo libertas metum passi appareat, decis.211.n.23.

M I N Æ.

Minæ prouenientes à patre cui debetur reuerentiæ, & qui illas exequi potest sunt timendæ, & ad inualidandam professionem vim coactionis habent, decis.211.n.7.

Minæ cum sint de illis quæ iustum metum inducunt, amissio scilicet bonorum & corporis cruciatus professio coacta censetur, ibid. num.6.

Minæ præcedentes tametsi in actu profitendi non illatæ ad declarandam intentionem profitentis professioni contrariam sufficiunt, ibid. n.11.

ad Ministros solos sententia expresse restricta, vltra extendi non debet, decis.334 n.28.

Ministro facultatem redimendi censum non habente exactio facta à Principali non præiudicat, decis.194 n.5.

M I N O R.

in Minori somma sententiæ, & in parte in qua vna aliam confirmat dicuntur conformes, decis.500.n.5.

Minori Pater, si dederit licentiam, vt in casu necessitatis, quædam bona alienet, an requirantur solemnitates necessariæ in alienatione bonorum minoris requisitæ, decis.400 n.9.

Minor, maior factus, si ratificat contractum in minori ætate celebratum, quid id operetur, ibid.n.20.

Et quid si ex lapsu longi temporis, postquam maior tacitè illud ratificauerit, ibid.

Minoris bona, si quando alienantur pro solutione alicuius debiti, debet in specie narrari qualitas debiti, ibid.n.4.

Et hoc ad effectum, vt Iudex possit cognoscere, an expediat talis alienatio, ibid.

à Minori census impositus sine solemnitatibus, non desinit esse nullos census licet ex causa necessaria fuerit impositus census, decis. 443. num.9.

Minoris contractus nullus ex defectu præsentiæ Curatoris ex quo suppleatur, ibid.n.4.

Minor maior factus, cum effectu approbando contractum nulliter factum in minori ætate, quid operetur talis approbatio, decis.523. num.12.

Minoris contractus sine præsentia Curatoris, quando non dicatur valida excusatio quod non poterat adesse, decis.443.n.7.

bona Minoris inualidè alienantur si in genere narretur Iudici, quod ea alienantur pro debito hæreditatis in genere, decis.400. num.3.

Minorum, vel Mulierum contractus, vt sint validi, quid secundum Statuta Vrbis requiratur, ac sit necessarium, decis. 528. num.3.

Minoris assertioni, quod Curator sit impeditus, & ideo non potuerit interuenire in contractu ipsius minoris non est standum, decis. 443.num.5.

à Minore contractus celebratus, si nulliter fuit celebratus, ipse solus, cum ad eius fauorem sit nullus, potest allegare nullitatem, & non tertius, decis.446.n.15.16.& 17.

Minoris contractus est nullus, ex insufficientia causæ in eo adductæ, decis 400 n.2.

Minores & Mulieres non obstante statuto Vrbis pecunias receptas, & in ipsorum vtilitatem versas, ex quibus effecti sunt locupletiores restituere tenentur, decis.60.n.2.

bonorum Minoris alienatio sine decreto Iudicis, & alijs solemnitatibus à Iure communi, & Vrbis statuto requisitis, nulla est, & inualida, decis.50.n.3.

Minor non est obligatus releuare expensa fideiussorem sui contractus nulli, & inualidi, decis 400 n.1.

Minoris contractus, vt sit validus, vltra realitatem contractus, est probanda versio in causam expressam, decis.993.n.16.

Et id plenè, & concludenter est probandum, ibid.n.17.

à Minore celebratus contractus, dum maior effectus eumdem approbat, conualescit, decis 305.n.13.

Minor non tenetur releuare fideiussorem, qui pro eo in contractu nullo, & inualido intercessit, decis.370.n.1.

Minoribus est dandus Curator, vel à Iudice deputandus vt validè agi possit, decis.192.n.5.

Minoris contractus sine solemnitatibus celebratus, quod fuerit factus ex causa necessaria, cui assertioni in hoc standum non sit, decis. 443.num.10.

in Minoris, seu alterius fauorem nullitas inducta à tertio opponi non potest, decis.82.n.11.

Minoris taciturnitas longa, postquam est factus maior obest quidem ei, ne agendo possit impugnare contractum, non autem adimit ius excipiendi, si de contractu nullo modo conueniatur, decis.400.n.25.

Minori conceditur restitutio in integrum ob aditam hæreditatem sine inuentario, decis 381.n.3.

contra Minores sententia lata non dato ei Curatore est ipso iure nulla, decis.192.n.3.

Minorum contractus initi, sine debitis solemnitatibus Statutarijs, remanent inualidi, decis.523.n.10.

Minoris vtilitate cessante, idem ad restitutionem nullo modo cogi potest, decis.139 n.9.

Minor effectus maior an ex longa taciturnitate ratificationem inducere dicatur, decis 370.n.19.

Minor circumscripta fraude, & dolo Curatoris eumdem hæredem suum instituere potest, decis.92.n.9.

Minoris bona, quando venduntur pecunia debet esse præsens, decis. 400.n.12.

Minorum in contractibus requiritur causa inscriptis, & plenè discutienda an vera, vtilis, & minoribus non damnosa, decis.479. num. 3. & 4.

à Minore contractus sine debitis solemnitatibus celebratus non subsistit, decis.443.n.1.

MITRÆ interdictio Ius Cathedralitatis destruit, decis. 7. numer.11.

MISSÆ in Pontificalibus celebratio Episcopis non denegatur in quibusuis Ecclesijs regularibus etiam exemptis, decis.493. numer.5.

Missæ celebratio apertis ianuis, cum administratione Sacramentorum, sepultura mortuorum, & pulsatione campanæ, non hospitium sed Conuentum demonstrant, & proinde à Iure, & Constitutionibus Apostolicis non eximitur, decis.231.n.12.

MIXTVM Iuspatronatus, quando est, censetur Laicale, ad effectum effugiendi Reseruationes ex parte patronorum, decis.376. num.7.

M O B I L I A.

Mobilia consumpta æstimari possunt à Peritis super Inuentario, decis.485. num.5.

Mobilia an imputentur in legitimam, decis 423.n.5.

Mobilia, & suppellectilia ex communi vsu loquendi Bononiæ pro vno eodemque habentur, decis.282.n.25.

Mobilia homines sua suppellectilia alteri generi adscripta communiter appellare solent, decis 282 n 23.

Mobilia non dicuntur hæreditaria illius, qui à longo iam tempore obijt cum eadem consumpta dicantur, decis.340.n 6.

M O D V S.

Modus verberandi vxorem in cubiculo clausam, & semiuiuam relictam, irrationabilem viri sanitiam auget, decis.199.n.4.

Modus districtiuus stipulandi demonstrat donationem fuisse factam filijs, decis.430.n.5.

Modus absque eo quod teneatur præstare fideiussionem legatum temporale non proprietatem includit, decis.160 n 6.

Modus diuersus agendi diuersas parit obligationes, decis. 437. num.7.

per Modum æquiparationis, quando proceditur, non debet latè interpretari, decis.70 n.14.

Modus insolitus profitendi suspicionem voluntatis non liberæ inducit, decis.14.n.26.

Modus difformis loquendi disponentis animum quoad substitutionem declarat, decis.279.n.15.

M O L E S T I Æ.

Molestias promissio de non inferendo, nisi bona delata ab omni fideicommissi etiam purificandi vinculo essent immunia, frustratoria euaderet, cum ad promittentem iterum deuoluerentur, decis.17.n.2.

Molestiæ quando non superuenerint, primum beneficium vsque ad initio captæ possessionis secundi incompatibilis vacasse censetur, decis.123.n.11.

Molestijs super secundo beneficio infrà duos menses probatis vacatio primi inducta non censetur, ibid.n.1.

MOMENTO contractus vbi perficitur, læsio solùm inspecto tempore eius celebrationis consideratur, decis.24.n.11.

M O N A S T E R I V M.

Monasterium purificata conditione ex vi vulgaris substitutionis non minus, quàm si purè à principio vocatum fuisset ad successionem admittitur, decis 98.n.3.

Monasterium, vt eximatur à decimis, de immemorabili possessione, aut de quadragenaria cum titulo docere tenetur, decis. 201.num.7.

Monasteria, & loca exempta cum suis membris, & Ecclesijs licet ex natura sint Diœcesi alicuius Episcopi, per Indultum tamen speciale Apostolicum subtrahuntur, & in Abbatem Commendatarium transferuntur, decis.148 n.1.

Monasteria Conuentus, aliaque loca Religiosa absque beneplacito Apostolico erigi, & construi non possunt, decis.215.n.2.

Monasteria quando sunt regularia, Ecclesia ipsis accessoriè vnita, &

memb-

membrum illius regularis quoque reputatur, decis.145.num.9.
Monasterio recusante hæreditatem admittitur statim substitutus, decis. 98.num.4.
Monasterialis Ecclesia antiquitus, vt pro Parochiali habeatur plenè, & concludenter est probanda, cum de materia odiosa, & gratia certo modo obtenta agatur, decis.37.n.2.
Monasterio Parochialis quando est subiecta, itaut cura penes illud resideat Decreto Concilij, quoad Ius præsentandi locus non est, sed sufficit approbatio Episcopi post nominationem Rectoris ab Abbate factum, decis.148.n.13.
Monasterium purificato secundo casu per repudiationem ab ipsa filia factam in locum primi hæredis subintrat, & testamentaria dispositio initium sumit, decis.98.n.8.
Monasterij fauore substitutio ordinata expirat per superuiuentiam filiæ, quæ conditionem non existentiæ filiorum tollit, ibidem num.1.
Monasterium an possit repudiare hæreditatem sine beneplacito Apostolico, & solemnitatibus, decis.522.n.6.
cum Monasterijs Ecclesia sit subiecta, & annexa, etiam Indulto exemptionis comprehensa censetur, decis.148.n.7.
Monasterium ex terris proprijs decimas percipere non potest, cum nemo in re propria seruitutem habeat, decis.344.n.8.
in Monasterij præiudicium Monialis cui legatum ipsi relictum fuerat delatum, Iura cedere non potest, decis.100.n.6.

M O N A C I.

Monachi S. Basilij sub dispositione Clementina tamquam Monachi nigri non includuntur, decis.105.n.2.
Monachus, licet quis possit se facere, propter hoc non vitiatur transactio super professione inita, si non interueniat promissio pecuniæ, decis.187.n.4.
MONACHALIS status ex annuo legato Testatori innotuisse conuincitur, decis.32.n.8.

M O N I A L E S.

Monialis in præiudicium Monasterij cui legatum ipsi relictum fuerat delatum, Iura cedere non potest, decis.100.n.6.
à Monialibus ingredientibus Monasterium renunciationes quæ fiunt quid respiciant, decis.401.n.8.
Monialis si amplam renunciationem fecerit omnibus bonis non potest prætendere successionem, ibid.n.1.
Monialibus Clausura est necessaria, decis.489.n.5.
Monialem esse capacem retentionis annuæ præstationis pro suis necessitatibus absque participatione Monasterij, in quibus casibus procedit, decis.100.n.7.
Moniales non possunt præiudicare Monasterio, decis.38. n.4.
Monialis non potest prætendere annullationem professionis ob reformationem quæ respicit accidentalia, decis.489.n.2.
Monialium regularitas ex quibus desumatur, ibid.n.3.
à Monialibus ingredientibus Monasterium renunciationes, quæ fiunt ex qua causa fiant, decis.401.n.7.

M O N I T O R I V M.

Monitorij exequutio ad causandam malam fidem propter Inhibitionem insertam absque alia reproductione sufficit, decis. 288. num.17.
Monitorium non productum non inducit malam fidem pro restitutione fructuum, decis.417.n.8.
Monitorio personali præcedente, decendium ad appellandum à die sententiæ, non autem à die scientiæ currit, decis.50 n.2.
post Monitorium melioramenta etiam probata contrà meliorantes exequutum mala fide facta censentur, decis.158 n.14.
super MONACHATV transactio facta non tenet, siue vt quis tamquam Monachus remaneat, siue vt Secularis euadat, decis.187. num.2.& 3.
MONITIO, vt quis aliquis adimpleat, non supponit, de præterito fuisse incursam pœnam, decis.158.n.14.
MONITVM loca, quod sint subiecta fideicommisso benè constare ex patente dictorum locorum montium, decis.377.n.27.
Montium loca ex Vrbana Constitutione non recipiunt hypothecam, decis.436.n.13.
MOTVS proprius Legati operatur, vti Motus proprius Papæ, decis. 69.num.6.
MONVMENTA antiqua, stemmata Maiorum cum insignijs, gentilitijs, & inscriptionibus palam exhibentia fidem nobilitatis augent, decis.213.n.5.

M O R A.

Mora cuius virtute solummodò debentur vsuræ in debitore compensante ponderari non valet, decis.30.n.2.
Mora in debitore cessante, fructuum exactio fieri non valet, decis.341. num.20.
Mora solutionis per debitorem incursa sequuta deindè ipsa solutione remissa censetur, decis.24.n.7.
Mora cessante fructus nulli debentur, decis.357.n.20.
de Mora Testes deponentes, paratam fuisse occasionem nubendi æqualis conditionis viro, & quòd culpa fratris non fuerint effectuatæ nuptiæ, probare tenentur, decis.200.n.16.
in Mora debitor non constituitur, quando creditor in loco solutioni destinato non consistit, nec ibi Procuratorem habet, decis.41. num.5.
Moræ purgatio, ad effectum remittendi caducitatem de Iure canonico facillimè admittitur, decis.375.n.18.
à Mora dubitatio sola excusat, decis.161.n.19.
de MORALI impossibilitate coniectura quin fœmina, vel extraneus semel præsentassent si Iuspatronatus fuisset hæreditarium, ad dignoscendam naturam, & qualitatem Iuspatronatus plurimum confert, decis.237 n.10.

M O R S.

Mors probatur ex Testibus, qui interfuerunt sepulturæ, & funerali, decis.405.n.4.
Mors est probanda ab allegante, quia præsumitur vitæ continuatio, decis.480 n.15. Quod limita, vt n.16.
Mors probatur per publicam vocem, & famam, decis.405. numer.5.
Mortis occultatio præsumitur ex circumstantijs ad effectum, vt gratia effectum sortiri possit, & exempla afferuntur, decis.480. num. 25. & 26.
an per Mortem socij Societas finiatur, si reperiatur inita cum pacto, vt transeat ad hæredes sociorum, decis.23.n.5.
Seu quod debeat continuari ad vitam hæredum masculorum, & fœminarum, ibid.
post Mortem Mulieris dos ex antecedenti Constitutione in certa quantitate etiam consideratur, non autem fundus, qui in satisfactionem promissæ dotis assignatur, decis.63.n.16.
per Mortem vnius, & subrogationem alterius lis non extinguitur, cum adhuc Ius interesse habentium pro expensis remaneat, decis. 56.num.6.
post Mortem substitutio facta compendiosam præseferre censetur, decis.154.n 13.
per Mortem socij Societas remanet extincta, decis.23.n.2.
Vndè nec ex hæres socij non potest prætendere manutentionem, ibid. num 3 & 4.
per Mortem Actoris reum nolle prosequi litem vndè cognoscitur, decis. 56.num.5.
Mortuum Testes deponentes se vidisse aliquem iste est verus modus probandi mortem alicuius, decis.90.n....
per Mortem Socij societas eo magis dicitur dissoluta, dum hæredes defuncti socij sunt minores, decis.23.n.16.
MOTV proprio, gratia, quando est facta, & ex narratis de certa scientia Papæ apparet, pro sufficienti derogatione etiam Conciliorum generalium sufficit, decis.56.n.10.
Motus proprius tollit subreptionem, quæ prouenit ab expressione impetrantis, non autem quæ prouenit ex re ipsa, decis. 215. num.6.

M V L I E R.

Mulier veniens de vno loco ad locum, ad effectum contrahendi liberè, præsumitur fraus, ne obseruaret statuta loci, decis. 17.num.19.
Et præsertim si statim posteà ad suum locum reuersa sit, ibidem num.20.
Mulier multò magis tenetur contrahere cum solemnitatibus statutarijs, si sit notæ leuitatis, & facilis ad sibi præiudicandum, ibid. num.17.
de Muliere statutum loquendo etiam in vita, casum quo filia occasione præcedentia aditionis dotem recipere recusaret, comprehendere voluisse videtur, decis.200.n.5.
Mulier ob non existentiam bonorum liberorum, potest tantum prætendere bona fideicommissaria, decis.18.n.18.
Mulier in quibus casibus tam bona Viri, quàm Soceri pro dote obligata habere dicatur, decis.549.n.5.
Mulier hæres purè instituta, caducitatem non sibi, sed pronepoti ob non contractum, matrimonium iniunctam rationabiliter credit, adeòque si alteri nupsit excusanda venit, decis.321.n.1.
Mulier, tunc nec ex causa dotis potest sine solemnitatibus statutarijs donare, quando dos ex causa impulsiua, & aliæ causæ finales adsunt, decis.417.n.5.& 6.
Mulieris ætas non præsupponit exclusionem facultatis, quam frater habet dotandi sororem in quacumque ætate constitutam, nisi Iudicialis interpellatio præcedat, decis.280.n.14.
Mulieris qualitas industria, diligentia, & prudentia præditæ, præsumptionem versionis pecuniarum in illius vtilitatem auget, & suspiciones in contrarium tollit, decis.60.n.5.
Mulier illiusque filij pro dote, & illius restitutione possunt distrahere bona fideicommisso subiecta, decis.220 n.3.
Mulier contrahens ad effectum extinguendi aliud debitum obligatur, decis.495.n.2.
Mulier, si non excedat duodecimum annum, nulliter testatur, decis.441. num.19.
Mulieris prima obligatio nulliter contracta, nulla dicitur, & secunda contracta ad extinguendam primam, decis.495. n.8. Quod limita, vt num.9.
Mulier seclusa interpellatione aliud, quàm dotem prætendere non potest, decis 200.n.12.
Mulieres sine statutarijs solemnitatibus, nulliter contrahunt, decis. 396.num.9.
Mulieris obligatio excedens medietatem dotis licet corruat, iste tamen excessus est probandus de tempore obligationis, decis.495. num.11.
Mulier non potest vno eodemque tempore duobus viris, se desponsare, decis.397.n.10.
Mulieri dotem repetenti etiam contrà tertios bonorum possessores ex Statuto Vrbis via exequutiua competit, decis.349.n.1.
in Muliere, quando præsumitur minimè Iuris ignorantia, decis.353. num.18.
Mulier sub prætextu Constitutionis dotis ex Statuto Vrbeuetano hæreditatibus parentum renunciare non potest, decis.271. numer.11.
Mulieris obligatio vt succurrat Marito in suis necessitatibus vt nimis

vaga

vaga non attenditur, & reddit obligationem nullam, decis. 528.num.6.

Mulier hæres beneficiata viri potest super bonis hæreditarijs de suis dotibus satisfacere, decis.301.n.4.

Mulieri consentienti distractioni bonorum liberorum solutio in fideicommissarijs fieri non potest, decis.303.n.17.

Mulier cum dispensatione Summi Pontificis potest se nubere cui vult absque caducitatis vitio, decis.185.n.2.

Mulier exclusa à Statuto, si agat contrà fratrem hæredem patris, pro consecutione suæ dotis, præsumitur fouere bonum Ius, decis.398. num.6.

Mulieres sine certis solemnitatibus in Prouincia Marchiæ non possunt contrahere, secundum Carpensem Constitutionem. Quæ Constitutio extra Prouinciam Marchiæ non intrat, decis.418.n.2.

ab Muliere aliqua descendentiam quis non dicitur probasse, dum non docet, eam fuisse nuptam, & habuisse filios, decis.389. num.11.

in Muliere ignorantia præsertim præsumpta à quocumque detrimento eam immunem reddit, decis.210.n.7.

Mulier, quandonam ex hæreditate Soceri dotem repetere possit, decis. 349.num.4.

à Muliere donatio facta non obseruatis solemnitatibus statutarijs non tenet, decis.17.n.1.

Mulier dotata ad successionem Patris aspirare non potest, decis.200. num.2.

Mulier, quod habuerit maritum, & filios probandum est cum præsumptio Iuris sit in contrarium, decis.389.n.12.

à Muliere donatio non modicæ leuitatis facta fraudem verisimiliter in ea intereesse præsupponit, decis.315.n.3.

Mulieri, quando certa bona pro fundo dotali consignantur, eidem actio contrà alia non competit, decis.349.n.8.

Mulieris dos nobilis taxanda est prudentia Iudicis arbitrio, decis.20. num.2.

Mulieris contractus multò magis corruit ex defectu solemnitatum, dum mulier iurauit se non habere affines, & tamen habebat eos, decis.17.n.18.

MVLTIPLICVM.

Multiplicum post multos annos compleri solet, decis.412. num. 15.& 16.

Multiplicatio titulorum in beneficialibus datur, decis.380. num. 9.& 10.

Multiplicatio titulorum in beneficialibus datur, decis. 292. numer.3.

Multiplicitas titulorum datur in beneficialibus, decis. 414. numer. . . .

MVTATIO.

Mutatio animi, & pœnitentia in donatore ex clamoribus, ac reclamationibus iustificatur, decis.24.n.8.

Mutatio, & alternatio nominis in antiquis attendi non debet, dummodò duo confinia, vel demonstrationes remaneant, quamuis aliqua deficeret, decis.183.n.17.

Mutatio seminis non alterat obligationem, sed de vna specie fructum ad quascumque alias fit transitus, decis.102.n.6.

Mutationis voluntatis intimatio Procuratori non est necessaria, quando eadem apud acta habetur, decis.298.n.7.

MVTVVM.

Mutuo verò, vel ficto vsura dumtaxat admittitur, decis. 58. num.16.

Mutuum implicitum, seu palliatum in Cambij contractu, quando possit præsumi, decis.232.n.55.

Mutui contractus ex quibus verbis non possit argui, decis. 58. num.19.

Mutui contractus, quando ex partitis librorum non probetur, decis. 443.num.11.

N

NARRATIVA.

Narratiua non obtentæ sufficientis dispositionis ex fide Officialium, & sola inspectione librorum Datariæ non iustificatur, decis.37.n.10.

iuxtà Narratiuam finalem concessio ipsa regulari consueuit, decis.320. num.7.

ex Narratiua fideicommissi specialis, & particularis emissa licentia subreptitia redditur, decis.304.n.12.

Narratiua gratia est probanda per impetrantem, etiam quod contineat negatiuam, decis.449.n 4.

si Narrata in litteris non iustificentur subrogatio gratiosa remanet frustratoria, decis.380.n.....

Narrata sunt iustificanda à prouiso Apostolico vigore reseruationis contra prouisum ab Ordinario, & datur ratio, decis.480. num.8.9.& 10.

NASCITVRIS substitutionem factam locum etiam habere non natis, in quibus casibus procedit, decis.114.n.15.

NATIVITATE ex fide Baptismatis in actis exhibita probata ratione illius Ciuis, & Incola quispiam censetur, decis. 364. num.3.

pro NATO posthumus habetur vt commodum successionis obtineat, & excludit substitutum etiamsi posteà decedat, decis. 39.num.5.

NATVRA.

Naturam quotidianarum distributionum pensionem sortitam fuisse vndè dignoscitur, decis.329.n.5.

Naturam contractuum effectum ea, quæ non habuerunt consuetam non immutant, decis.232.n.9.

iuxtà Naturæ cursum in Iudicijs accidentia inspici solent, non autem quæ rarò ex possibilitate contingunt, decis.32.n.11.

Naturam feudum, quando improprij, ac alienabilis feudi assumpsit, ad inducendam in eo primogenituram Sedis Apostolicæ assensum non requirit, decis.82.n.1.

Naturam legati reuocabilem semper retinet facultas per viam legati concessa, decis.355.n.17.

Natura feudi ex consuetudine alienabilis per contractum, seu vltimam voluntatem à feudatarijs perstringi valet, decis. 82. num.9.

Natura, & essentia immemorabilis est, quod nihil in contrarium visum, & auditum fuerit, decis.70.n.66.

Natura optionis est, vt vnus post alium prout quisque antiquior est successiuè optet, decis.127.n.26.

Natura m contractus clausula ad habendum non immutat, cui apponitur, sed restringitur ad eius limites, decis.319.n.5.

Natura est immemorabilis, vt in ea principium alicuius temporis assignare non liceat, decis.200.n.28.

Natura facultatis propria est, quod possit reuocari, decis. 189. num.3.

Natura Constitutionum Apostolicarum ea est, vt absque alia approbatione dicantur effectum sortitæ, & obligant statim ac publicantur, decis.235.n 6.

Naturam laicalem, quod sequatur Iuspatronatus mixtum, quando magis inclinandum sit, decis.376.n.23.

Natura copulæ est, vt verificetur omnium copulatorum, decis.115. num.5.

Naturam emphytheusis Ecclesiasticæ clausula, ad habendum, & aliæ quando non alterent, & quando sic, decis.510.n.6.

ex Natura rei euictæ, quando procedit euictio non debetur, decis.141. num.6.

Natura terribilis vir debet esse, & fulitus ex qui minas, ad hoc vt vxori detur iusta causa timoris, decis.270.n.14.

iuxta Naturam locationis concessio facta quoscumque successores etiam extraneos comprehendit, decis.175.n.6.

Naturam donationis matrimonium ad hæredes quoscumque transitoriæ immutare non solet, decis.268.n.3.

Naturam contractus principalis constitutum sequitur, decis.412. num.2.

Naturam reuocabilitatis legata, si relinquantur in contractibus retinent, decis.184.n.10.

Natura alternatiuæ operatur, vt actum in vno tantum verificari sufficiat, decis.226.n.....

Natura bonorum Ecclesiasticorum non immutatur, dum inualidè fuerunt transmissa ad extraneos, decis.319.n.14.

Natura contractus non immutatur ex clausulis executiuis, decis.180. num.23.

NECESSITAS.

Necessitas disponendi ex mente Testatricis de mobilibus multa legata facientis colligitur, decis.259 n.3.

Necessitatem potius parendi Iudices inferiores habent, quam auctoritatem Iustitiam mandatorum Rotalium discutiendi, decis. 75.num.5.

Necessitatem consensus adulti verba in prima ætate, supponunt, decis. 368.num.12.

Necessitas Seminarij pro legitima causa dismembrationis deseruire non potest, decis.29 n.2.

NEGATIVA.

Negatiua sola vnius prohibitionis in terminis rei Ecclesiasticæ omnes casus alienationis etiam hæreditariæ institutionis sub se comprehendit, decis.175.n.13.

Negatiua conditio si sine filijs, operatur vt sub nomine filiorum ad excludendos substitutos, nepotes, & alij descendentes admittantur, decis.76.n.4.

super Negatiua Testes deponentes non probant, dum eam non coarctant, decis.403.n.21.

NEGOTIVM.

in Negotio continuare filius declarando velle tenetur duplici vinculo, & vti hæres patris, & propria persona, decis.426.n.4.

Negotium an obligetur per institorem pecunias recipientem, decis.437. num.4.5.& 6.

Negotium pilarum musciatarum potest exerceri æquè per homines, quàm per mulieres, decis.23.n.20.

Negotij continuatio sub eisdem nominibus arguit illum non fuisse terminatum per diuersum institutum, decis.426.n.2.

NEGLIGENTIA.

Negligentia in prosequutione causæ collitiganti ex facto aduersæ partis impedito adscribi non debet, decis.181.n.9.

Negligentia Maiorum, descendentibus vindicantibus Patronatum ex iore proprio nocere non potest, decis.103.n.16.

ex Negligentia Notarij omissio subsecuta producenti obesse non debet, decis.15.n.4.

Negligentia fratris circa dotationem frustrà accusatur cum nulla in eo mora concurrat, decis.200.n.15.

Negligentia Prælati in præscriptione, quando noceat Ecclesiæ, decis. 440.num.20.

propter Negligentiam Socerus, ac morositatem in soluendo dotem nondum contracto matrimonio, nec adhuc cesso solutionis die,

die, exburſaſſe non præſumitur, deciſ.387. num.11.
ex Negligentia hæredes ad reſarciendum damnum, & culpa defuncti emanatum tenentur, deciſ.297.n.57.

N E P O S.

Nepos ex Iure proprio veniens non perſonam, ſed gradum repræſentat, & diſtinguitur locus quem filius ab eiuſdem Matris iure occupare debet, deciſ.265.n.24.
Nepotes ex ſucceſſorio edicto ad hæreditatem admittuntur, deciſ.125. num.7.
Nepotes concurrunt ad ſucceſſionem Patrui, & amitæ cum alijs Fratribus, & Sororibus defuncti, deciſ.404.n.1.
Nepotes ſub nomine filiorum, quando admitti debeant in fideicommiſſo ad excluſionem ſubſtitutorum, deciſ.378.n.11.
Nepotibus Teſtatoris in Teſtamento, & inteſtato, in ſtirpes, & non in capita datur ſucceſſio, deciſ.469.n.1.
Nepos ex forma Statuti Rauennæ præteriri poteſt, deciſ. 101. num.7.
Nepotibus ſucceſſio, quando ex proprio Iure competit hæreditas in capita conſequenter diuidi debet, deciſ.281.n.....
Nepos ex Statuto Rauennæ præteriri non poteſt, cum idem perſonas non ſubiectas, nec bona extrà eiuſdem Territoria poſita non comprehendat, deciſ.265.n.4.
Nepotibus in minori ætate conſtitutis omnis ſuſpicio fraudis ſeu intentio fœnerandi in Pattuis tollitur, & contractus validus reputatur, deciſ.330.n.4.
Nepotes Teſtator vocando ad fideicommiſſum, apertè oſtendit, Teſtatorem ſub expreſſione filiorum non intellexiſſe venire nepotes, deciſ. 378.num.13.
Nepos an ex, quo dicatur habuiſſe dotem maternam in Teſtamento Aui præteriri poſſit, deciſ.370.n.17.
Nepotes, tam ex Teſtamento, quàm ab inteſtato ob perpetuam repræſentationem in ſtirpes, & non in capita inter deſcendentes ſuccedunt, deciſ. 469.n.3.
Nepotes in Patrui, ſeu Auunculi hæreditate viriliter ſuccedunt, ſecus ſi Patruus, vel Amita cum ijs concurreret, deciſ. 281. num.15.
Nepotibus auiamento apothecarum, quod ob lucrum ex illa prouenienс pretio eſt æſtimabile renunciantibus, Patrui ea implicatione bonorum ad nepotes ſpectantium plus lucrati cenſentur, deciſ.236. num.2.
Nepotes per tranſactionem renunciantes omnibus bonis ſtabilibus eorum induſtria, & pecunia pro parte acquiſitis, fructus ad rationem quinque pro centenario ſine labe vſurarum bene recipere poſſunt, deciſ.236.num.1.
Nepotis ex filia deſcendenti hæreditas Aui excluſis tranſuerſalibus debetur, deciſ.265.n.1.
Nepotis præteritio ex renunciatione Matris ſanari non poteſt, cum talis renunciatio ſemper ſub conditione facta intelligatur, ibid. num.15.
Nepotes cum Amita ad ſucceſſionem aſpirante Matris locum aſſumere coguntur, deciſ.281.n.10.
Nepotes ſub filiorum appellatione vocatæ cenſentur, deciſ. 378. num.8.
an Nepoti dos Matris in legitimam ſibi ab Auo debitam imputari debeat, ita vt ſe præteritum in Teſtamento dicere non poſſit, deciſ. 342.num.10.
Nepos matre de medio ſublata ad conditionem filij redactus cenſetur, deciſ.265.n.2.

N O B I L I T A S.

Nobilitas generoſa, quæ ſufficiat ad ſuſceptionem habitus Meleuitani, deciſ.207.n.7.
ad Nobilitatis probationem Teſtibus poſitiuè de omnibus requiſitis deponentibus fides eſt adhibenda, cum ex eorum dictis perfecta nobilitatis probatio reſultet, deciſ.150.n.4.
Nobilitatem Teſtes deponentes de publica voce, & fama, etiam pro admiſſione ad habitum Religionis Hieroſolymitanæ iuſtificant, deciſ.213.n.2.
Nobilitate alicuius ex omni latere probata, quin eadem ad effectum admiſſionis ad habitum ſufficiat non dubitatur, ibidem num.8.
Nobilitas eſt qualitas à parentum ſanguine deriuata, per quam Nobiles vltrà plebeios excipiuntur, deciſ.207.n.2.
Nobilitatis probatio de Aſcendentibus genericè facienda licet pro induſio ad habitum requiratur, ad eius tamen excluſionem opus eſt, quod exercitium nobilitatem denigrans in Patre, vel Auo ſpecificè fuerit probatum, deciſ.213.n.14.
Nobilis dicitur ex Patre, Matre, Auo, & Auia nobilibus ſanguine, nomine, & armis deſcendens, cuiuſque Aſcendentes cum ſplendore vixerunt, & Conſules, & Magiſtratus fuerunt, ibid.num.1.
Nobiles perſonæ non præſumuntur voluiſſe præiudicare tertio, deciſ. 421.num.10.
Nobilis Vir adhoc, vt talis ſit non eſt neceſſe, vt officia Ciuitatis exerceat, deciſ.207.n.4.

N O M E N.

Nominum diuerſitas probationi identitatis non obſtat, cum ex curſu centum annorum nomen mutari valeat, deciſ. 183.n.16.
Nomen proprium à Teſtatore nominari pro contraria tranſmiſſionis coniectura ponderatur, deciſ.203.n.15.
Nominis ſuperadditio ad maiorem declarationem appoſita Teſtamentum non vitiat, ſed potius facit vt fides eidem adhibeatur, deciſ.163.n.7.
Nomine legitimorum hæredum veniunt tam maſculi, quam fœminæ, deciſ.510.num.1.& 5. Quod limita, vt num.6.& 7.
Nomina hæredis, & filij, dum ſunt inter ſe contrà diſtincta vnum non venit ſub nomine alterius, deciſ.430.n.10.
Nomine collectiuo deſcendentium vocati filij intelliguntur vocati per vulgarem, deciſ.429.n.3. Quod limita, vt n.4.
Nomine collectiuo ſtante filij cum patre ſuccedere nequeunt, nec coniunctiuè, ſed ſucceſſiuè ſunt admittendi, deciſ.229.n.14.
ſub Nomine legitimorum hæredum fœminæ continentur, deciſ.422. num.2.
Nomine Epiſcopi Vicarius vnum, & idem Tribunal conſtituit, deciſ. 182.num.5.
ob Nominum poſſibilem æquiuocationem, ſat eſt, vt non dicatur concludenter deſcendentia probata, deciſ.389.n.8.
Nomine conſanguineorum veniunt etiam cognati, dum ſtatuentes ſe ad vtrumque referre ex vi verborum conſueuerunt, deciſ.497.n.9.& 10. Quod declara, vt n.11.& 12.
ſub Nomine Eccleſiæ conceſſio alicui facta cenſetur facta, ipſi Eccleſiæ, deciſ.48. n.21.
Nominis mutatio, & alternatio in antiquis attendi non debet, dummodò duo confinia, vel demonſtrationes remaneant, quamuis aliqua deficeret, deciſ.183.n.17.
Nomini eiuſdem perſonæ dum plures aſpirant ad fideicommiſſum, tunc coniecturæ demonſtrant perſonam, deciſ.447.n.1.
ſub Nomine dignitatis conceſſio facta alicui, non poteſt dici perſonalis, deciſ.48.n.20.
in Nomine, & pronomine error conſtito de perſonæ identitate non præiudicat, deciſ.447.n.12.
ſub Nomine filiorum Teſtator, quando ſe declarauit, quod intellexit tantum filios comprehendi ſanè talis declaratio eſt attendenda, deciſ. 76.num.8.
Nominis expreſſio hæredis in principio adiecto poſteà nomine proprio filij facit, vt non admittatur hæres niſi ſit deſcendens, nec deſcendens niſi ſit quoque hæres, deciſ.209.n.12.
Nomine hæreditatis venit, quod defunctus poſſidebat, de tempore obitus, non autem alienata in vita, deciſ.412.n.10.
Nomen hæredes, & ſucceſſores quoſcumque conſtituunt duas orationes ſeparatas, deciſ.430.n.11.
Nomen hæredum in fideicommiſſis verificatur de hæredibus ſanguinis, deciſ.468.n.8.
ſub Nomine filiorum nepotes, quando admitti debeant in fideicommiſſo ad excluſionem ſubſtitutorum, deciſ.378.n.11.
Nomine proprio præſentatio iuxtà numerum perſonarum in capite facta, Patronatum indiſtinctè ad omnes de familia transfert, deciſ. 130.num.5.
Nominis hæredis ſuperadditio in narratiua, & cancellatio inſtitutionis eiuſdem in diſpoſitiua an ad tollendam fidem Teſtamenti ſufficiant, deciſ.163.n.6.

N O M I N A T I O.

Nominatio primogenituræ ad vnius familiæ agnationem arctata an tranſeat in agnationem, quæ ſit alterius familiæ, deciſ.1. num.2.
ad Nominationem vnius inſtitutio reſtricta nulla facta mentione alterius, facit vt ille non hic pro patrono recognoſcatur, deciſ. 96.num.14.
Nominatio perſonarum cadit in perſonis quibus congruit veriſimilis mens Teſtatoris, deciſ.296.n.8.
Nominatio alicuius vti filij cum actu proportionabili Inſtitutionis filiationem inducit, deciſ.273.n.16.
Nominatio ad duo beneficia facta pluralitatem oſtendit, deciſ.206. num.2.
Nominatio fœminis abſentibus, & vacationem ignorantibus non præiudicat, maximè dum habita de ea notitia ab illa reclamatum fuerit, deciſ.277.n.13.
Nominatio, educatio, alijque actus recenſiti, vti filium in quaſi poſſeſſione filiationis conſtituunt, ità quoque cauſam ab eo habentes, deciſ.151.n.4.
Nominatione facta, reſoluitur omnis poſſeſſio, & ius nominantis, deciſ. 444.n.4.
Nominatio Eccleſiæ, & confectio Chriſmatis inducunt ius Cathedralitatis, deciſ.5.n.3.
Nominatio in filium, & agnitio an poſſit ſuffragari pro ſucceſſione in bonis, eius, qui ſe geſſit vti pater, deciſ.312.n.23.
Nominatio alicuius ad emphyteuſim ab Eccleſia non excluditur, cum eadem à ſimili titulo omninò capacem regulariter non dimittat, deciſ.173.n.6.
Nominando Magnus Magiſter quem fratrem profeſſum demonſtrat illius profeſſionem, deciſ.445.n.4.
Nominare debens ex mente Teſtatoris in obitu aliquem ex certis perſonis, ſi nominet in vita quare non teneat, deciſ.419. num.14.
Nominandi facultas ad Primogenituram ad maſculos, qui habent qualitates requiſitas, remanet, deciſ.1.n.10.
Nominatus cum aliquis ſit, & comprehenſus in ſententia, fruſtra de eiuſdem intereſſe non doceri contenditur, deciſ.88.n.10.
Nominandi facultas dicitur conſumpta, dum alteri fuit ius quæſitum, deciſ.345.n 8.
Nominando Teſtator filios in Teſtamento non excludit matrem tamquam hæredem ſubſtitutam, dum filij tantum ſuccedunt in bonis ad quæ mater vocabatur, deciſ.78.n.2.

N O T A R I V S.

Notarij atteſtationi deponentis de ſana mente Teſtatoris videtur adhibenda fides, deciſ.252.n.4.& 5.

Nota-

Notatio pro Donataria stipulante, donatio absque alia acceptatione irreuocabilis euadit, decis.365.n.5.
Notarij assertio licet mandatum non probet, plurimum tamen ad illud præsumendum iunctis coniecturis, & præsumptionibus operatur, decis.194.n.11.
per Notarium Iuramentum vti concernens actum Iurisdictionis absque commissione Iudicis recipi nequit, decis.40.n.4.
Notario recusante exhibere Testamentum vehemens argumentum suspicionis exinde consurgit, decis.180.n.9.
Notarij approbatio non est necessaria ad effectum probandi apostillam, quando eamdem ab ipsomet Notario rogato factam fuisse constat, decis.123.n.2.
Notarij stipulatio non operatur, quod contractus sui natura reuocabilis, efficiatur irreuocabilis, decis.189.n.19.
Notarij Depositio attestantis acta à Procuratoribus assueuisse conscribi, licet possibilitatem in contrarium admittat, non tamen facit vt depositi tempus percutiens sua fide destituatur, decis. 19.num.13.
Notarij rogati apostilla manu signata eiusque copia nitida, & authentica partibus tradita falsitatis suspicio cessat, & de Testatoris voluntate ac mandato incontinenti apposita censetur, decis. 133.num.1.
Notarius cum functus sit officio nec syllabam quidem clausulæ addere potest, maximè quando super eadem partes iudicialiter contendunt, decis.343.n.16.
Notarius rogatus clausulas solitas, & consuetas opponere censetur, ibid.n.15.
Notarij, & Testium interesse cum sit valdè remotum, & incertum, ad minuendam fidem Testamenti solemnis ad fauorem piæ causæ facti inefficax est, decis.99.n.14.
Notarij confessio vltimo Testamento de directo contraria, vt eidem tuta fides non adhibeatur facit, decis.180.n.7.
Notarius Testans extrà rogitum nil plus probat, quam Testis, decis.494. num.12.
Notariatus officium ad effectum admissionis ad habitum non præiudicat, decis.213.n.12.
Notarius rogatus, vt exhibeat Testamentum ad illius exhibitionem ratione officij tenetur, decis.180.n.8.

N O T I T I A.

Notitiam emptor habendo vacabilitatis officij de tempore emptionis, euictio sequuta ex isto capite cum scientia ipsius non debetur, decis. 141.num.5.
Notitia actus benè deducitur ex mandato, dato ad illud operandum, decis.176.n.11.
Notificatio est necessaria in præiudicialibus, decis.524.n.12.

N O T V L A.

Notulæ binæ diuersæ diuerso tempore exhibitæ nullam merentur fidem, decis.451.n.11.
Notulæ pro memoria scribentis factæ notitiam scribendorum non concludunt, nec scribenti præiudicant, decis 308.n.7.
Notula diuersa plures habens in se defectus argumentum præbet contra exhibentem, decis.452.n.13.
Notulæ, dum in ijs partitæ dati, & recepti non continentur, gradum probationis non constituunt, decis.308.n.8.
Notula sine iuramento à principali data non probat, decis. 451. num.10.

N O V A T I O.

Nouatio nullatenus censetur inducta, dum à contrahentibus non legitur in Instrumento expressa, decis.38.n.13.
Nouatione posita non deponitur denominatio, decis. 460. numer.1.
Nouatio vt inducatur, opus est omnia in primo contractu contenta fuisse in secundo repetita, & transfusa, decis.284.n.3.
Nouatio locationis vnde resultat, decis.362.n.18.
Nouatio non inducitur data compatibilitate vnius contractus cum alio, decis.284.n.4.
Nouatio inducta non censetur quando contractus ad inuicem compatiuntur, decis.341.n.15.
Nouatio non inducitur super obligatione, pro qua fuit semper actum, decis.284.n.5.

N O V I T I A T V S.

à Nouitiatu animo deliberato, qui discedit non profitendi perindè est, ac si Nouitiatum non cœpisset, decis.14.n.2.
à Nouitiato discedens animo non redeundi iterùm Nouitiatum tenetur peragere, ibid.n.3.
Nouitiatus legitimi defectus sicuti nullam reddit professionem emissam, eò magis voluntatem tacitam effringit, ibid.n.27.
Nouitiatus peractus animo non profitendi si tamen emittatur professio, sit valida, quando locum habeat ista conclusio, ibidem num.12.

N V L L I T A S.

Nullitas sententiæ ex defectu iurisdictionis frustrà applicatur, decis. 203.num.3.
Nullitas, & infectio tituli notoria, quando deficiat. Probatio probationem non excludit, decis.400.n.23.
Nullitatis scientia, tam Iuris, quàm facti ad effectum doli præsumpti cum omnibus requisitis est probanda, decis.139.n.14.
Nullitas, & iniustitia Iudicis procedentis ad manutentionem, si non iustificetur, non attenditur cum sit iustificanda clarè executa, decis. 432.num.4.
Nullitas in minoris, seu alterius fauorem inducta à tertio opponi non potest, decis.82.n.12.
Nullitatis vitio sententia subiecta est, dum decernit immissionem, & reintegrationem, decis. 418. num. 9.
Nullitate ex defectu materiæ tantùm non formæ proueniente, hæredibus loco damnorum, & interesse fructus debentur, decis. 267. num.17.
Nullitas nisi per aliam sententiam, quæ in Iudicatum transit declaretur, prima semper sententia stat in suo robore, & viam executiuam tollit, decis.166.n.4.
Nullitas sententiæ pro inualiditate inuestiturarum ex defectu transportationis processus frustra applicatur, cum de illius confirmatione non agitur, nec de releuantia iurium constat, decis. 191.num.17.
Nullitatis, ac iniustitiæ sententia vitio affecta propriam possessionem à possessore abdicare non valet, decis.33.n.12.
Nullitate stante carcerationis, quis in carcere retineri non potest, etiamsi debitum sit verum, decis.396.n.8.16.
de Nullitate tituli, quando non possit dici constare, decis.402. num.24. 25.26.& 27.
Nullitate tituli siue gratiæ principalis stante, literæ subrogationis gratiosæ etiam expeditæ tamquam ab ea desumptæ, & dependentes non releuant, decis.252.n.18.
pro Nullitate contractus vtilitate concurrente si desint solemnitates etiamnum Rota inclinat, decis.139.n.11.
Nullitatis scientia, tam iuris, quàm facti ad effectum doli præsumpti cum omnibus requisitis est probanda, ibid.n.14.
Nullitas contractus inducta fauore certæ personæ ipsa tacente, non potest ab alia allegari, quod fallit, decis.474.n.3.& 4.
Nullitas ex defectu citationis est ineuitabilis, decis.228.n.8.
Nullitas tituli, vel ipsius infectio ad Attentatorum effectum nullatenus consideratur regulariter, decis.402.n.28.
Nullitate prioris exequutionis stante exequutio vlterior per viam subhastationis fieri non potest, decis.340.n.8.
Nullitates, quando à quouis tertio possunt opponi, decis.409. num.20. 21.& 22.
de Nullitate, & iniustitia deliberationi clarè, & notoriè non constet, deliberatario pro sustinenda sua deliberatione sufficit, quod ex ijsdem actis, decis.141.n.3.
Nullitatem hæres non potest obijcere quam defunctus non allegauit, maximè quando de facto approbata fuit, decis.394.n.12.
Nullitas contractus inducta fauore Nulierum, & Minorum inducta intelligitur quatenus ipsi ea vti velint, decis.495.n.10.
Nullitatis exceptio non potest allegari ab eo, cuius fauore contractus non est nullius, decis.461.n.19.
Nullitatem iam detectam, & oppositam ad deducendam quilibet admittitur, decis.257.n.9.
Nullitatis Author de nullitate dare non potest, decis. 150. numer.9.
Nulla sententia dicitur ex quo duas alias antecedentes de partibus illi contrarias non reuocauit, cum ita appositæ, & pugnantes reperiantur, decis.193.n.1.
Nullus actus per se vt conualidetur, aliundè quam per simplicem assertionem gerentis comprobari debet, decis.155.n.11.
Nulliter vxor, quando dicatur alienasse, vel obligasse dotem pro necessitate Mariti, decis.258.n.12.
ad NVMERVM filiorum legitima vltra quatuor taxata est semis, decis.277.n.16.
Numeratio non omnis obligat, sed quoties idipsum agit, decis.248. num.14.
ad NVTVM conferentium beneficia quando sunt amouibilia, tunc ad eorum nutum possunt amoueri, decis.2.n.7.
Et hoc intellige absque vlla causa, cessante tamen odio, & malitia, ibidem num.8.

O

O B E D I E N T I A.

Obedientia quando debet esse realis, & actualis, non sufficiunt verba, decis.260.n.6.
Obedientia verbalis, quando opus est facto, tamquam ventosa, vento deseruit, decis.246.n.11.
Obedientia competit Episcopo in sua Diœcesi, cum ea sit actus Iurisdictionis, decis.79.n.6.
Obedire obligatus, in vanum respondet, se esse promptum, & paratum in omnibus, & per omnia, & posteà factis id neget, decis. 246.num.3.

O B I E C T I O.

Obiectio de non Clerico tempore vacationis non suffragatur, cum de tempore præsentationis quo Ius præsentato acquiritur Clericatum assumpsisse sufficiat, decis.132.n 8.
Obiectio de Ecclesia digniori non subsistit, cum vtraque sit Cathedralis, & vtrobilibet Episcopus resideat, decis.215.n.4.
Obiectio de non translata possessione ex defectu implementi conditionis non subsistit, dum contrarium in ipso actu exequutionis apparet, decis.310.n.29.
Obiectio de bonis liberis ex quibus detrahenda erat legitima non subsistit, cum contrarium ex ipso Inuentario probetur, decis.179. num.4.
Obiectio de transactione non facta insubsistens dignoscitur quando contrarium ex ipsa lectura apparet, decis.359.n.11.
Obiectio de domo non releuat, cum nostra destinatione non natura domus constituatur, pariete scilicet in media domo posito, decis. 278.num.5.

Obiectio possessionis, quando esset in subrogatione gratiosa, decis. 402. num. 6.
Obiectio de capsarum asportatione, & illarum aperitione absque necessaria Testium præsentia facta non admittitur, dum contrarium ex actis iustificatur, decis. 394. n. 6.
Obiectio de oneribus legatorum non initiat, cum legata inutilia remansisse non verificetur, decis. 219. n. 9.
Obiecta, bene tolluntur ex ipso facto, & sic, quod rea aliter se habet, decis. 433. n. 10.
Obiectio de non integrè purgatis attentatis non subsistit, cum contrarium manifestè probetur, decis. 178. n. 7.
Obiectum, quando non applicatur non est attendendum, decis. 251. num. 11.

OBITVS.

per Obitum Sede Episcopali vacante, dimissionem aut translationem Ordinarij, beneficia vacantia Papæ reseruantur donec denuò prouisus possessionem capiat, decis. 254. n. 6.
per Obitum resignatione admissa si resignans superuiuat per viginti dies beneficium non dicitur vacare, decis. 35. n. 4.
Obitus vltimi inuestiti scientia ex parte proximioris pretensa renouationem inuestituræ concludenter est probanda, decis. 515. num. 7.
post Obitum mariti vxore superstite remanente, & paulò post decedente, conditio dicitur impleta ad effectum consequendi emolumentum, decis. 90. n. 7.
per Obitum eius cui debentur alimenta expirant, decis. 412. numer. 18.
per Obitum Officialium reseruatio inducta in quibus casibus locum habeat, decis. 266. n. 15.
Obitus probatur; ex quo infirmus non admittit visitationem Medici, Chirurgi, & Sacerdotis, decis. 480. n. 21.
Obitum alicuius Testes probant, si probant vidisse aliquem mori, & mortuum etiam, decis. 530. n. 1.
Obitus alicuius hospitali paupertatis non leue adminiculum ostendit, decis. 337. n. 5.
Obitus sine filijs de Iure præsumitur, decis. 444. n. 3.
à die Obitus Patris legitima debetur filijs, vna cum fructibus &c. decis. 536. num. 2.
Obitus Tutoris non potest inferri ad tempus datiuæ tutelæ quo ipse adhuc viuus admitti poterat, nec aliter legitimo aut datiuo Tutore opus erat, decis. 108. n. 2.
per Obitum beneficium, quando semper fuit plenum, non potest dici vacare, decis. 414. n. 8.
Obitus beneficiati probatur ex resignatione Ordinarij, qui motu proprio prouidit, decis. 480. n. 18.
Obitus occultatio, & simulatio probatur ex minis, & iurgijs illatis Inquisitori obitus, decis. 480. n. 20. & 22.
post Obitum Patris donatio tamquam purificanda pactum de succedendo à promissore, quandocumque reuocabile præsefere videtur, decis. 212. n. 9.
ex Obitu colligantium lis non extinguitur, quando eadem officij nomine instituta conuincitur, ac consequenter in eodem statu, & terminis ad successores in officio porrigitur, decis. 181. n. 5.
à die Obitus Patris, Matris legitima cum debeatur, vna cum fructibus, quid inde inferatur, decis. 536. n. 13.

OBLATIO.

propter Oblationes Parochus ad ipsum pertinentes nouas erectiones impugnare licitè potest, decis. 231. n. 10.
Oblationes captiosæ, si tendant ad eludenda mandata iudicialia non releuant, decis. 260. n. 3.
Oblationes piæ, sumunt decrementum ab incertitudine, & diminutione populi, decis. 374. n. 18.
Oblatio obedientiæ dum ex captiosa, eo magis est respicienda, decis. 246. num. 4.
ex Oblatione, & ex contractu obligatus non potest se pœnitere, sed cogi potest, & debet, decis. 36. n. 11.
Oblationes quæ annales, & quæ annualea dicantur, decis. 501. num. 5.
Oblatio verbalis, tunc admittitur ad effectum, vt dicatur paritum exequutorialibus, quando aliquod factum præcisum, & positiuum præstandum non est, decis. 246. n. 9.
Oblatio facta ante multum tempus deliberationis, quando non dicatur nulla, decis. 196. n. 9.
Oblatio verbalis crediti vt admittatur, sat est, quod constet creditorem recepturum non esse etiam si præcise non recuset recipere, decis. 258. num. 11.
Oblationes verbales, spernendæ sunt dum factis negatur, quod verbis affirmatur, decis. 260. n. 13.
Oblator post oblationem pœnitendo debitori nocere non potest, decis. 36. num. 12.

OBLIGATIO.

Obligatus ex oblatione, & ex contractu non potest se pœnitere, sed cogi potest, & debet, decis. 36. n. 11.
Obligatio conditionalis dolum non tollit, dum non remouentur impedimenta, quæ contrà exequutionem præstabantur, decis. 288. num. 9.
Obligationi non est locus conditione pendente, decis. 479. numer. 9.
Obligatio per publicum Instrumentum contracta constituit probationem probatam, decis. 168. n. 7.
Obligatio mulieris excedens medietatem dotis licet corruat, iste tamen excessus est probandus de tempore obligationis, decis. 445. num. 11.
Obligatio cum clausula in solidum, & Iudicis decreto vallata, in quantum operatur, decis. 343. n. 10.
Obligationem diminui in casu translationis pensionum non est absurdum, decis. 65. n. 8.
contra Obligatum in forma Cameræ executiuè proceditur, decis. 492. num. 1.
Obligatio prima mulieris nulliter contracta, nulla dicitur, & secunda contracta ad extinguenda primam, decis. 495. n. 8 & 9.
Obligatio noua, aliud est, si tractetur, vt inducatur, & aliud si tractetur de illius continuatione, decis. 23. n. 17 & 18.
Obligatio fideicommissariorum de solutione fructuum per publicum Instrumentum facta probationem probatam constituit, decis. 166. num. 8.
Obligatio Procuratoris restituendi hæredibus exactas pecunias si pensio nulla declarata foret, an exactionem indebitam inducat, decis. 362. num. 7.
Obligatio soluendi vltra sortem principalem etiam fructus plenam scientiam pecuniarum sub vsuris existentium inducit, nec interpellatio requiritur, decis. 157. n. 3.
post Obligationem ratificatio non suffragatur pro dote contracta, decis. 438. num. 8.
Obligatio tradendi quintam partem fructuum omnium bonorum impugnari nequit cum de ea constet ex Instrumento Transactionis, quod probationem probatam facit, decis. 255. n. 1.
Obligatio ad factum, si non adimpleat, tenetur ad damna, & interesse, decis. 116. n. 1.
Quæ sint requisita, vt quis teneatur ad damna, & interesse, & quando importent, ibid. n. 2.
Obligatio cum fuerit concepta in casu, quo reperirentur solutiones factæ per publica Instrumenta, ijsdem repertis terminatio causæ in deuolutiuo non est necessaria, decis. 157. n. 6.
Obligatio concernens factum alienum resoluitur in simplices diligentias, decis. 479. n. 10. & 11. Quod limita, ibid. num. 12.
Obligatio, dum non sit vnica, sed plures, & successiuæ pro quolibet anno, tot censentur transactiones quot sunt anni, & in quolibet anno tempus eius, & grauamen attenditur, decis. 24. n. 10.
Obligatio ob defectum solemnitatum requisitarum ex Constitutione Marchiæ non tollitur, cum eadem ad cæteras Prouincias status Ecclesiastici non extendatur, decis. 242. n. 14.
Obligatio dandi, & conditio si non dederit teneri contra naturam profectionis sunt, ea quæ Patris sunt voluntariè dantur, decis. 159. num. 12.
Obligatio Mulieris, vt succurrat marito in suis necessitatibus, vt nimis vaga non attenditur, & reddit obligationem nullam, decis. 521. num. 6.
Obligatus ad restitutionem fructuum etiam in casu quo haberi non posset, diligentia non excusatur nisi sequatur effectus, decis. 119. num. 3.
Obligatio facta in Carceribus substinetur constito de Iustitia carcerationis, decis. 350. n. 2.
Obligationes separatim factæ arguunt illarum diuersitatem, decis. 428. num. 8.
Obligatio nulla ratificata non potest amplius impugnari, decis. 479. num. 13.
Obligatio nomine hæreditatis non autem nomine proprio, an hæredem obligati ad satisfactionem obstringat, decis. 325. n. 8.
Obligatio vxoris de sua dote ad fauorem mariti, si sit nulla ex falsa causa expressa non attenditur, decis. 521. n. 10.
Obligatio, & fideiussio ad fauorem Ciuitatis facta tamquam stricti Iuris ad fauorem particularis extendi non potest, decis. 161. num. 4.
Oblatio solutionis Canonis, facta per Emphyteutam, operatur, vt pœna caducitatis censeatur incursa, decis. 375. n. 13.
Obligatio Carcerati, quando iniustè carceratus se obligauit nulla est, secus autem quando iustè, decis. 288. n. 1.
Obligatio fideiussoria matris pro restitutione dotis obligatione filij matrem indemnem releuantia compensari debet, ne locum habeat circuitus inutilis, qui ex Iuris dispositione omninò euitari debet, decis. 137. num. 16.
Obligatio Cameralis, quid operetur, decis. 196. n. 14.
Obligatio de euictione, non comprehendit euictionem prouenientem ex natura, & qualitate rei, decis. 377. n. 14.
Obligatione cessata fructuum solutio, & alia sub forma Cameræ promissa via executiua amplius peti non possunt, sed per tres conformes sub Iudicio Ordinario agendum est, decis. 166. n. 2.
Obligatio fideiussoris tamquam sub conditione concepta, in respectu ad Ordinem Procuratori ab ipso attributum quomodo intelligenda, decis. 352. n. 6.
Obligatio legalis, quæ in bonis ascendentium pro dote mulierum competit, ad fructus dotis etiam extenditur, decis. 20. n. 3.
Obligatio vna, non tollit alteram nisi id fuerit dictum, decis. 439. num. 11.
Obligatio soluendi augmentum dote non consignata euanescit, decis. 90. num. 16.
Obligans se ad aliquid, soluendo, dicitur extinguere proprium debitum, decis. 251. n. 12.
Obligationes separatim factæ arguunt illarum diuersitatem, decis. 428. num. 8.
Obligationi non est locus conditione pendente, decis. 479. n. 9.
Obligatio Procuratoris circa restitutionem hæredibus faciendam quomodo extinguitur, decis. 352. n. 8.

OBLI-

OBLIGATIO CAMERALIS.

Obligationis Cameralis commissio quando mentionem facit, Rota in causa appellationis mandatum exequutiuum relaxare potest, decis.242.n.7.
Declara quando in locum A.C.Rota subrogatur, ibid.
Obligationem Cameralem sententia vulnerans stat semper in suo robore, quousque super illa feratur alia sententia contraria, & in indicatum transeat, decis.167.n.3.
contra Obligatum in forma Camerali executiuè potest procedi, decis. 13.num.5.
Vnde contra eum potest relaxari mandatum executiuum, ibid. num.6.
Obligatio Cameralis non extenditur ad ea, quæ non sunt specificata in obligatione, decis.13.n.8.
in Obligatione Camerali acceptatio tacita contenta, de habente interesse primarium de tempore contractus non autem secundarium intelligitur, decis.355.n.8.
Obligatio Cameralis ius agendi contra hæredes tribuit, decis.90. num.5.
Obligationem Cameralem sententia iniusta non vulnerat, quod declara, decis.71.n.5.& 6.
Obligatio quando est munita forma Camerali, eius vigore in Tribunali A.C. debitores via exequutiua ad solutionem compelluntur, decis. 242.num.1.
Obligationis Cameralis executio per turbidas exceptiones retardari non debet, decis.113.n.11.
Obligatio Cameralis dat viam exequutiuam contra obligatum, illiusque bona, & hæredes, decis.509.n.5.& 6.
Obligatione Camerali Instrumentum vallatum habet viam executiuam, decis.435.n.9.
Obligationem Cameralem clausula si quid exequen. non vulnerat, decis.509.n.4.
Obligatio Cameralis in tacita reconductione non censetur repetita, decis.474.n.8.
Obligatio Cameralis habet executionem, decis.530.n.4.
Obligatione Camerali Instrumentum Vallatum habet executionem paratam, decis.464.n.1.
in Obligatione Camerali, ea quæ tacitè continentur, ad quorum fauorem operentur, decis. 189.n.20.
Obligatio Cameralis si non adsit, non datur via executiua pro dote consequenda, limita, decis.20.n.10.
Obligatio Cameralis, habet executionem paratam. Obligatio Cameralis viam executiuam indulget, decis.247.n.2.
Obligatio Cameralis reddit ius certissimum, decis.228.n.11.
Obligatio Cameralis viam executiuam, & executionem paratam habet, decis.90.n.4.
Obligatio Cameralis tribuit ius agendi contra obligatos, decis. 530. num.5.
OBSCVRITAS bonorum possessori non obstat, vbi bona propria possedisse, nullam à se incorporationem factam fuisse, & dolum abesse ostendit, decis.253.n.20.
Obscuritatem generalitas inducit, decis.528.n.5.
OBREPTITIE, ac subreptitiè extorta licentia Apostolica, alienatio eius vigore facta fideicommissarijs non officit, decis.304. num.7.
OBLIVIO præsumitur in teste per temporis interuallum, decis.428. num.10.

OBSERVANTIA.

Obseruantia adeò præualet, vt literæ Apostolicæ sint intelligendæ eo modo, quo obseruatæ fuerunt quamuis contrarius intellectus de Iure certior esset, decis.216.n.6.
Obseruantia interpretatiua nullam requirit præscriptionem, decis. 520.n.8.
Obseruantiæ, ac diuturnæ possessioni indistinctè inter omnes hæredes continuatæ, pro interpretatione voluntatis Testatoris etiamsi dubia esset, summoperè est deferendum, decis.57.n.16.
propter Obseruantiam fides vti scripturæ alias informi datur, ita inobseruantiam fidem Instrumenti minuere omni Iure censetur, decis.253. num.9.
Obseruantiam formæ in Clementina præscriptæ superiores eius curare tenentur, decis.105.n.12.
Obseruantia etiam sine præscriptione sufficit, cum verba Bullæ interpretatiuè ad effectum intelligendi deducantur, decis. 93. num.8.
Obseruantia Iurispatronatus gentilitij ex longa præsentatione Iure sanguinis descendentium probatur, decis.103.n.4.
Obseruantia quadragenaria, dum non agitur de substantia Iurispatronatus, sed de illius qualitate ad eamdem probandam sufficit, ibid.num.14.
Obseruantia, qualis taxæ ratio habita fuerit, probat, decis.369. num.2.
Obseruantia diuturna dispositionem alioquin dubiam declarant, decis. 48.num.23.
Obseruantia interpretatiua attenditur, etiamsi intellectus datus ab obseruantia esset malus, decis.520.n.11.
Obseruantia interpretatiua inducitur etiam ex non facto, decis.520. num.15.
Obseruantia reddit Emphyteusim Ecclesiasticam ad hæredes extraneos transitoriam, decis.510.n.5.
Obseruantia probata, quod apud aliquem spectat pertinentia beneficij, ad eumdem quoque pertinebit ius nominandi, & amouendi Capellanos, decis.2.n.4.
Obseruantia stante, & lapsu 30. annorum, an faciat præsumere Beneplacitum Apostolicum, in alienatione bonorum Ecclesiæ, decis.375.n.24.
Obseruantia cessante, allegari non potest Beneficium Apostolicum præsumptum, decis.260.n.22.
Obseruantia interpretatiua, quando possit dici indubitabilis, decis. 520.n.13.
Obseruantia longa, non modicum præstat adminiculum, ad præsumendum Testatoris mentem fuisse sanam, decis.353.n.11.
ex Obseruantia longi temporis suspicio mala fidei penitus sublata censetur, decis.110.n.11.
Obseruantia subsecuta multum operatur, ad aliquid corroborandum, decis.439.n.12.
Obseruantia interpretatiua attendenda est, etiamsi contrarius intellectus esset de Iure verior, decis.520.n.10.
Obseruantia statuti desumitur ex attestatione Cancellarij Communitatis, & ex Instrumento Matrimoniali ad quod contrahentes sese retulerunt, decis.501.n.6.
ex Obseruantia centenaria beneplacitum Apostolicum tantum præsumitur, decis.481.n.7.
Obseruantia in soluendis portionibus solitis absque distributione totius summæ, Bullam Pontificis eo modo esse intelligendam operatur, decis.93.n.7.
Obseruantia plurimum operatur ad effectum pertinentiæ, decis. 152. num.7.
Obseruantia excluditur etiam per vnicum actum difformem, decis. 260.num.21.
Obseruantia, quando est transgressa tempus immemorabile quid operetur, decis.2.n.3.
Obseruantia interpretatiua etiam ex vnico actu inducitur, decis.520. num.9.
Obseruantia necessaria quando elidirur ex actibus Iurisdictionalibus à parte gestis non est attendenda, decis.255.n.14.
Obseruantia in materia cambiorum benè facit pro declaratione, & interpretatione verborum pactis, & obligationibus per debitorem inita, decis.439.n.14.
Obseruantia interpretatiua pro intellectu assertionis admittitur, etsi contrarius intellectus de Iure verior esset, decis.103.n.20.
Obseruantia optima cuiuslibet dispositionis interpres existit, decis. 223.num.14.
Obseruantia non subsistit dum de eius difformitate aliundè constat, decis.24.n.13.
Obseruantia de alienandis bonis ad effectum soluendi censum, quis hæres fuerit, & an legitimatio potuerit filio suffragari, demonstrat, decis.325.n.5.
Obseruantia declarat actum, & animum præcedentem, decis.493. num.4.
Obseruantia statuti præsumitur, quando est insertum in volumine aliorum statutorum, decis.511.n.5.
Obseruantia benè docetur per testes contestes, & optimè informatos, decis.2.n.2.
Obseruantia diuturna declarat qualitatem contractus, decis. 48. num.23.
in Obseruantia viridi statutum, quod sit de iure præsumitur, decis. 428.n.19.
Obseruantia optima cuiuslibet dispositionis interpres existit, decis.233. num.14.
ad Obseruantia Regulæ de Annali impetrans, quando non excusetur, etiam si aliter constaret de nullitate tituli, decis.402.n.21.
Obseruantia, vt suffragetur, vniformis, continuata, & successiua quoad omnia esse debet, decis.24.n.14.
OBTINENS possessionem ad certum effectum, non potest ea vti ad diuersum effectum, decis.21.n.18.
Occultatio, & simulatio obitus probatur ex minis, & iurgijs illatis inquisitori obitus, decis.480.n.20.
OCCVLTATIO mortis præsumitur ex circumstantijs ad effectum, vt gratia effectum sortiri possit, & exempla afferuntur, decis.480. num. 25. & 26.
OCCVPATIO vnius prædij à collitigante facta non impedit, quin in reliquis obligatio firma, & efficax remaneat, decis. 255.num.4.

ODIVM.

in Odium retorqueri non debet, in fauorem alicuius quando aliquid fuit inductum, decis.164.n.10.
Odium non potest considerari erga eum, qui adhuc non est natus, nec conceptus, decis.89.n.18.
Odium reponere Coniuges dum recusant, sunt separandi, decis. 328.num.16.
Odium dicitur oriri inter coniuges, ex querelationibus eriminalibus inter se datis, decis.260.n.12. Quod amplia, vt n.13.
Odium viri in vxorem non coercetur cautione, decis. 328. num. 3. & 4.
Odium implacabile illius querelæ iteratio viri in vxorem arguit, decis. 328.num.8.
Odij depositionem querela reuocata per virum arguit, decis. 328. num.7.
Odium semper præsumitur durare, maximè quando processit ex causa honoris, ibid.n.6.
Odium exortum ex querela criminali cessare dicitur, quando vir à querela destitit, ibid.n.5.
in Odiosis, & præiudicialibus extensio de casu ad casum non admittitur, decis.57.n.5.

OFFI-

OFFICIALIS.

Officiales transfigentes certa pensionis parte contenti, dum residuum Capitulo in opus fabricæ erogandum remittunt integram portionem pro rata seruitij præstiti ipsis debitam exegisse ac recepisse censentur, decis.223.n.24.

Officij empta in personis alterius, reseruata dispositione in fauorem ementis, in eiusdem damnum cedunt, decis.294.n.15.

Officiales licet possint contrahere societates super officijs infra ipsorum valorem, sub eis tamen titulus, & dominium quod non est in commercio non venit, decis.338.n.6.

Officia vacabilia non esse in commercio in præiudicium Principis, secus autem in præiudicium priuatorum, & contrahentium, non subsistit, ibid.n.10.

Officia, quando inter se sunt diuersa, an duplicem, & diuersam reseruationem propter illorum diuersitatem inducant, decis. 266.num.10.

Officia vacabilia Romanæ Curiæ respectu tituli, & dominij non sunt in commercio, nec sub hypotheca Creditorum cadunt, decis. 338.num.1.

Officij venditione facta, pretium ab emptore solutum inter Creditores hypothecarios secundum vniuscuiusque anterioritatem consignatur, decis.338.n.3.

Officij societas alterius nomine contracta ratificatione non sequuta non parit fructus nec in ea vertit periculum amissionis sortis, decis. 462.n.2.& 3 Quod declara, vt n.5.

Officij dominium, & titulus dum sub societatibus non venit, nec etiam illius pretium sub ijs venire potest, decis.338.n.7.

Officij pretium licet venerit sub hypotheca, hoc tamen nisi sequuta eiusdem resignatione, & venditione non intelligitur, ibid. num.2.

OFFICIVM.

Officium Datij, & Notariatus in Ciuitate Veronæ nobilitati non derogant, quin eadem exercentes nobiles reputentur, decis. 213.num.13.

Officiorum vacabilium vacatio ad cuius periculum vacent, decis.415. num.21.

ex Officio militis Laurerani acquisito reseruatio non multiplicatur, dum huiusmodi beneficia ratione Prothonotariatus, & Familiaritatis reseruata censentur, decis.266.n.5.

Officio vendito, & resignato societate illicò, & eodem momento extinguuntur, decis.337.n.8.

Officium Notariatus ad effectum immissionis ad habitum non præiudicat, decis.213.n.12.

OMISSIO.

Omissio Inuentarij tutelaris cum distractione plurium bonorum ad pupillos spectantium, Tutorem munus suum non peragentem à tutela remouet, decis.108.n.12.

Omissio in subhastatione facta bonorum quorumdam, quæ antea fuerunt exequutata non præiudicat, cum ea potius ex errore, quam ex intentione partium euenisse dicatur, decis.184.n.6.

Omissio cognominis alterius diuersitatem familiæ non arguit, decis.32. num.5.

Omissio in Primogenitura qualitatis, per Testatorem, ordinatæ, non operatur nullitatem, dum illa in substantia fuit executioni demandata, decis.419.n.5.

Vel quando voluntas eam constituentis in parte substantiali innouata non fuit, ibid.n.6.

Omissio Inuentarij si non præueniat culpa, & dolo Tutoris, sed ex iusta causa, ipse ab omni mora, & negligentia remanet præseruatus, decis. 83.num.2.

Omissio sola Inuentarij non impedit, quin hæredi pro credito liquido retent o detur, decis.294 n.13.

ex Omissione Inuentarij legitima cunctis alienationibus dicitur consumpta, decis.444.n.17.

Omissio subsecuta ex negligentia Notarij producenti obesse non debet, decis.16 n.4.

Omissio bonorum in Inuentario dolo non facta non priuat hæredem illius beneficio, decis.499.n.8.

Omissio, quando præsumitur mala fide facta, decis.286.n.15.

ONVS.

Oneris cambiandi susceptio in se, quid operetur, decis.439. numer.9.& 10.

Oneris cambiandi assumptio, in qua parte Instrumenti apponendum veniat, ibid.n.7.

Oneribus congrua in curæ exercitio obeundis proportionata esse debet, decis.347.n.7.

de Oneribus legatorum obiecto vires hæreditarias excedentibus, an placitum regularum, & administratorium, non autem liberum, ac dominium inducat, decis.259.n.8.

Onus hæredibus iniunctum oriri facit inter eosdem hæredes particulare, perpetuum, & reciprocum fideicommissum, decis.468. num.12.

Onus requisitum sub generali dispositione comprehendit omnes, maximè quando militat eadem ratio, decis.373.n.2.

Onus fideicommittens imponendo maiori natu subueniendi Clerici, non habentibus sufficientes redditus, eosdem à successione non excludit, decis.57.n.7.

Onus in transactionis Instrumento Patri impositum ad cautelam filiorum, eorumdem vocationem propterea non inducit, decis.212. num.4.

Onera fideicommissario iniuncta non arguunt contrariam voluntatem in Testatore à dispositione hæredum, decis.171.n.3.

Onera Institutionis in substitutione repetita regulariter non dicuntur, & multò minus ad exclusionem Religiosorum, 245.num.14.

de Onere inuestiendi pro securitate filiorum, & donatoris Patri facto coniectura, filiorum vocationem in Patris præiudicium nullus includit, decis.264.n.14.

Onus probandi Testatorem de suo non disposuisse contradicentibus incumbit, decis.183.n.3.

Onus restitutionis vltimo loco decedenti dicitur impositum licet non fuerit expressum, à quo restitui hæreditatem Testator vellet, decis. 45.num.5.

Onus administratori inuestiendi à Testatore fuisse iniunctum quomodo probatur, decis.25.n.11.

Onus alendi, quando alternatiuè conceptum est, sufficit, quod implemento vnius effectum contemplatum sortiatur, decis.276. num.7.

Onus implendi legata ad substitutos relictum tunc locum habet, quando ex alio capite bona non alienantur, decis.171.n.10.

Onus, & grauamen, quando potius attendi debet, quàm fauor, decis. 378.num.9.

Onus, venditio quando fuit perfecta, non potest apponi, decis.494. num.7.

Onus cambiandi, quando quis ad se ipsum, quando fuit restrictum ad solum biennium, quid id operetur, decis.439.n.2.

Onus grauantis hæres grauatus si non adimpleat cadit ab hæreditate, & fit locus substitutioni, decis.455.n.6.

Onus an censeatur esse perpetuum, vel restrictum ad primos hæredes, decis.468.n.9.& 10.

Onus implendi legata remanet inefficax, cum datur hæredi facultas liberè disponendi de bonis, decis.171.n.9.

Onus legitimam soluendi in pecunia, & non in corpore, intelligendum est ita volente filio, decis.301.n.7.

Onus cambiandi adiectum solum in prima parte respiciente primum biennium, non censetur in parte secunda respiciente post biennium repetitum, decis.514.n.2.

Onus primogenituræ pro conseruatione agnationis in adimplementum promissionis, & in executionem causæ necessariæ adiectum censetur, decis.34.n.2.

OPPOSITIO.

Oppositiones Iudex ad calumniosam dilationem fieri dignoscens easdem contemnere potest, decis.336.n.17.

Oppositio, quæ non subsistit, non est attendenda, decis. 260. num.2.

Oppositiones illæ non sunt attendendæ, quæ tolluntur ex facto, decis. 385. num.5.

Oppositiones, quæ in facto non subsistunt, non releuant, decis. 3. num.24.

Oppositiones, quæ non faciunt ad causam, non sunt attendendæ, decis. 260.n.32.& 33.

Oppositiones inefficaces non attenduntur, decis.58.n.12.

OPPONENS exceptiones sibi competentes non deducens, nec indebitam restitutionem per Creditores factam, sponte soluisse censetur, etiamsi solutio ex mandato Iudicis facta fuisset, decis. 91.num.11.

OPPONI, nullitates, quando à quouis tertio possunt, decis.409. num.20.21.& 22.

OPTIO.

Optionis approbatio, & collatio etiam tacitè, & in consequentiam alterius actus fieri potest, decis.127.n.6.

Optionis natura est, vt vnus post alium prout quisque antiquior est successiuè optet, decis.127.n.26.

Optionem Indultum dum genericè successiuè concedit quoad omnes Dignitates, Cannonicatum per primam optionem dimissum non esse reseruatum probat, ibid.n.27.

in Optione collatio non requiritur, nisi optans titulum spiritualem mutet, ibid.n.20.

OPPIDVM.

Oppido per abstractionem Abbati assignato, id quod ad Episcopum spectabat agere, Abbas agere tenetur, decis.235.n.4.

Oppidum ob confusam eiusdem appellationem Parochus impugnans, diuersitatem situs vnius ab altero probare tenetur, decis. 193. num.7.

Oppido à Diœcesi Episcopi ex speciali priuilegio Pontificis abstracto, & in Abbatem translato, amplius de illa neque in illa idem esse censetur, decis.235.n.3.

in ORATIONE eadem, quando opponitur de duobus, qualiter censetur facta oppositio, decis.406.n.12.13.& 14.

Oratio, sub vna, eademque verborum structura concepta, qualiter sit intelligenda, ibid.n.9.

ORDO.

ex Ordine Testatoris fideicommissum reciprocum resultat mandantis bona remanere debere in familia, decis.442.n.5.

Ordinum priuilegia generalia Iuris assistentiam de decimis non tollunt, decis.201.n.10.

Ordine in registratione scripturæ non seruato de eius fide dubitatur, & falsitatis præsumptio intrat, decis.59.n.8.

Ordines conferre, & dimissorias concedere, denotat Iurisdictionem, decis.70.n.36.

Ordinum priuilegia de administratione Sacramentorum, in fundatione noui Conuentus absque assensu Apostolico locum non habent, decis.231.

Ordinatio ad libertatem Commercij facultatem alienandi necessariam importat, decis.320.n.8.

Ordinandi ad Sacerdotium debent habere patrimonium, ne in opprobrium Sacerdotalis dignitatis cogantur mendicare, decis. 382. num. 55.

Ordo successiuus importat, vt filij post patrem admittantur, decis. 230. num. 12.

Ordinem succedendi important, verba deficiente Pompilio, tunc scilicet hospitale admittendum esse si vltimò institutus superuixerit primum vocato, & fideicommissum agnouerit, decis. 154. n. 3.

Ordo succedendi cum fuerit præposteratus, dispositio conditionalis totaliter inefficax, & nullius momenti remansit, decis. 154. n....

Ordinatoria Iudicij non decisoria statuta respiciens extrà forum Capitolinum non attenditur, decis. 227. n. 6.

ex Ordinata dispositione facta ab ipso Testatore censetur sanæ mentis fuisse, & maximè secundum dispositionem legalem, decis. 212. num. 36.

Ordinanti non autem exequenti actus tribuitur, decis. 54. n. 13.

O R N A T V S.

de Ornatu Vrbis, & ouore vbi agitur, Bulla Iuris congrui Greg. XIII. qualiter interpretanda venit, decis. 538. n. 59.

ad Ornatum Vrbis vicino ædificanti tenetur quis vendere domum, quam alijs locat, dum vult ædificans vtramque domum connectere, ibid. n. 6. & 7.

Ornatus publicus est potissimum considerandus in materia Iuris congrui, ibid. n. 80.

in Ornatu Vrbis consistit ratio finalis Bullæ Iuris congrui Greg. XIII. ibid. n. 65.

O R D I N A R I V S.

contrà Ordinarium ius visitandi, quando possit dici præscriptum, decis. 391. n. 33. 34. & 35.

Ordinario concedenda est manutentio exercendi suam Iurisdictionem in omnibus locis sitis intra limites suæ Diœcesis, decis. 390. n. 1.

Ordinariorum attestationi circa Iuspatronatus laicorum Rota solet multum deferre, cum agatur de eorum præiudicio, decis. 383. n. 11.

ab Ordinaria Iurisdictione in sua Diœcesi Episcopus, vt excludatur requiritur immemorabilis canonizata per tres sententias, decis. 70. num. 65.

Ordinarij in canonizando Iurepatronatus, & in admittendis præsentationibus in præiudicium libertatis Ecclesiæ faciles esse non solent, decis. 96. n. 6.

Ordinarij Ius conferendi actiuum non restringitur, sed remanet liberum, & absolutum, dum solus quoad omnes priuatiuè confert, decis. 137. num. 11.

Ordinarius ob auctos fructus Ecclesiæ vnionem dissoluere, & Ecclesias ad primæuum statum, in quo antea erant, reducere non prohibetur, decis. 165. n. 7.

Ordinarij sententia stante appellatione pro rei iudicata haberi non potest, cum omnes sententiæ effectus per appellationem suspensi remaneant, decis. 214. n. 14.

Ordinarius etiam antecedentis vnionis causa cessante ad dissolutionis actum absque cognitione causæ, & citatis interesse habentibus deuenire non potest, decis. 49. n. 6.

Ordinarius absque præcisa necessitate, vel euidenti vtilitate Ecclesiæ ad vnionem deuenire non potest, decis. 307. n. 3.

Ordinarij locorum tamquam Sedis Apostolicæ delegati Ecclesijs Parochialibus de numero Pastorum sufficienti prouidere tenentur, decis. 225. n. 12.

Ordinarij, præsumuntur optimè informati, de statu Ecclesiarum Diœcesis, decis. 397. n. 6.

Ordinarijs ex decreto Concilij Tridentini pro reparandis Seminariorum indigentijs simplicia dumtaxat beneficia dismembrare permittitur, decis. 165. n. 4.

Ordinario in materia electionis multum defertur, & pro illius iudicio regulariter præsumitur, decis. 55. n. 8.

Ordinarius est manutenendus in exercenda Iurisdictione, quo ad existentes intra limites suæ Diœcesis, & hoc ex assistentia Iuris, decis. 391. num. 13.

Quod multò magis procedit probata etiam actuali quasi possessione, ibid. n. 14.

Ordinario ex suo munere incumbit onus peritiam, & salutem animarum explorare, ibid. n. 4.

Ordinariorum prouisio ad effectum mutandi statum beneficij non esset attendenda, cum ad id, potestate carere censeantur, decis. 148. num. 17.

Ordinarij prouisio semper est substinenda in exclusione prouisionis Apostolicæ de beneficio, tamquam reseruato, decis. 480. n. 27. Quod amplia, vt n. 28.

Ordinarius ante quam deueniat ad institutionem præsentati ad Iuspatronatus quid præcedere debet, decis. 383. n. 6.

Ordinarij sententia non præiudicat, stante suspensione per interpositam appellationem, & causa super illius validitate, & iustitia in Rota pendente, decis. 103. n. 21.

Ordinarius de Iurepatronatus simpliciter, & demonstratiuè, non autem limitatè, & taxatiuè loquens, idem Ius esse gentilitium non determinat, decis. 73. n. 20.

Ordinarius si careat possessione, & titulo, non est manutenendus ad exercendos actus suæ Iurisdictionis intra fines suæ Diœcesis, decis. 391. num. 12.

Ordinarij institutio, quando de præsentato à Patrono fuit facta, probat Iuspatronatus etiam in præiudicium tertij, decis. 383. num. 8.

Ordinario Ius conferendi limitatum in quantum præiudicat, decis. 137. num. 17.

Ordinarij appellatione veniunt omnes, qui exercent Iurisdictionem ordinariam, quasi Episcopalem, decis. 54. n. 15.

Licet sint Collatores inferiores, ibid. n. 15.

Ordinariorum consensum, *Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. de Regularib.* declarat esse necessarium pro fundatione Conuentuum, decis. 87. num. 6.

Ordinarij instituentis approbatio ad effectum institutionis ad Iuspatronatus requiritur, decis. 6. n. 2.

Ordinarij non solent ita de facili canonizare Patronatus in sui, & libertatis Ecclesiæ præiudicium, decis. 492. n. 2.

Ordinarius illum qui est melius informatus alteri præferre tenetur, decis. 55. n. 13.

ab Ordinariorum Iurisdictione, & Superioritate, sunt exempti Conuentus Priores, & alij Religionis Hierosolymitanæ Superiores, decis. 391. n. 1.

Ordinarij attestationi in materia ad illius officium spectante plurimum deferri solet, decis. 73. n. 4.

Ordinanti actus tribuitur, non autem exequenti, decis. 34. numer. 13.

Ordinariorum assertionibus circà statum suarum Ecclesiarum deferendum est, decis. 397. n. 7.

de Ordinarij licentia ab Abbate, & Monachis dotata Ecclesia solutiones censuum subsequentes pro eadem principaliter factas fuisse in vim præcedentis tituli fundationis præsumitur, decis. 146. num. 8.

Ordinarij pro constructione Ecclesiæ cui populus pro veneratione Sanctorum frequentius accurrit, ob defectum eleemosynarum beneficia vnire possunt, decis. 307. n. 4.

Ordinarius beneficia in mensibus Sedi Apostolicæ reseruatis vacantia conferre non potest, decis. 254. n. 5.

Ordinarij litteris ad effectum probandi Clericatum plena fides est adhibenda, ibid. n. 2.

ab Ordinarijs beneficia contra dispositionem Conc. Trident. vnita, ipso Iure reseruata censentur, decis. 307. n. 21.

Ordinarius Parochialia beneficia immutare, & ad simplicia beneficia reducere non valet, decis. 65. n. 5.

Ordinarius instituendo præsentatum approbat Iuspatronatus, decis. 492. num. 4.

ab Ordinario in actu visitationis libris scriptis credendum est, decis. 48. num. 14.

Ordinarij licentia cum denegatur ad Sacram Congreg. fit recursus non ad Episcopum viciniorem, decis. 87. n. 10.

Ordinarius Romæ, nullus adest præter Summum Pontificem, decis. 14. n. 14.

Ordinarij non possunt exercere suam Iurisdictionem in exemptos, decis. 391. n. 10.

ORIS apertio, & facultas impugnandi annullat omnem acceptationem, & consensum, decis. 205. n. 8.

ORIGINEM dispositiones plures, quando habuerunt ab eodem fonte, & causa, hoc est signum indiuidualitatis, & inseparabilitatis, decis. 187. n. 19.

ab ORIGINALI non extractum Statutum non probat, decis. 511. num. 3.

Originali non ostenso depræhendi non potest, quod nam sit sumptum, decis. 479. n. 2.

P

P A C T V M.

PActum resolutiuum contractus, ex quibus verbis inducatur, decis. 396. num. 1.

Pacto reductionis stante, censum ad minorem summam in exequutionem præcedentis conuentionis exactum censetur, decis. 194. num. 6.

Pactum, in euentum translationis pensionum pro parte, aut in totum pro qualibet parte translata teneri aliquem pro rata sua quomodo procedit, decis. 65. n. 5.

Pacta in donatione irreuocabili inter viuos apposita, eius naturam assumunt, & vestiuntur cohærentia contractus principalis, decis. 189. num. 11.

Quod procedit, quando disposita per viam Iuris, secus si sint apposita per modum facultatis, ibid. n. 12.

Pactum onerosum licet sufficienter probatum, superueniente legitima causa mutandi, non suffragatur, decis. 300. n. 10.

Pacto redimendi domum per spatium 50. annorum præter lapsum remanente præscripto filia ad retrouenditionem non obstante clausula semper, & quandocumque, agere non potest, decis. 232. n. 1.

ex Pacto concessione solis successoribus inducta, & interdicta alienatione sub pœna caducitatis, conuentioni, à qua pendet contractus standum est, & secundum eam pro exclusione extraneorum intelligi debet, decis. 175. n. 7.

Pactum resolutiuum in donatione, quando non fuit expressum cum clausulis, alias, aliter, vel alio modo, non fit locus resolutioni, sed solum datur actio ad implementum contra contrauenientem, decis. 11. num. 8.

Pacta extinguendi census, & debita quando non sunt simplicia, & absoluta, sed limitata, & restricta ad sequentia, secundum appositam limitationem intelligi debent, decis. 311. n. 5.

Pactum agendi litem, & impendendi de proprio submouetur, cum expensæ in re tam indubia faciendæ modici erant momenti, &

ad ineundam transactionem insufficientes, decis.71.n.4.
Pactum redimendi non ad facultatem exigendi longè appositam, sed ad proximè narrata inferri debet, decis.226.n.7.
cum Pacto retrouendendi bona vendita, secuta retrouenditione, res libera redditur, prout erat de tempore venditionis, & periode, ac si res vendita non fuisset, decis.494.n.5.
Pactum soluendi datia absque violatione Iuris publici inter paciscentes etiam in illorum præiudicium sustinetur, decis.242.n.12.
Pactum reuocabile in contractu irreuocabili adesse non est inconueniens, maximè in terminis facultatis fratri in contractu administrandi, & vendendi, concessæ, decis.355.n.16.
Pacto extincto per obitum filij primum inuestiti sine filijs concessio terminata remanet, decis.175.n.2.
Pactum concordia continens, quod tertio non censeatur Ius quæsitum operatur, quod ille tertius ea vti non possit, decis. 471. num.8.& 9.
Pactum continuandi pecunias super cambijs, quid importet, decis. 524.num.10.
Pactum resolutiuum, appositum in Transactione plurium rerum, quid operetur, decis.187.n.18.
Pacto iurato stante de non mouendo litem, & de euictione in forma, ab eodem recedere non licet, decis.153.n.3.
Pactum, quod contractus sit ratificandus infrà 15. dies, aliàs habeatur pro non facto, operatur, quod non sequuta ratificatione contractus non subsistat, decis.509. num.7. Quod declara, vt num. 11.& 12.
Pacto stante licere scilicet propria auctoritate partem fructuum præteritorum accipere, cessionario competit remedium assodiationis ad ingrediendam possessionem negocio non liquidato, decis.250. num.6.
Pactum succedenti in locum primi Creditoris non sufficit, nisi idem priori Creditori notificatum fuerit, decis.248.n.12.
Pactum de non recedendo ab Vrbe speciem quamdam seruitutis continet, decis.200.n.8.
Pactum arctissimam prohibitionem alienationis continens, concessionem Casalis ad illos solummodò de familia inuestiti restrictam fuisse demonstrat, decis.175.n.1.
Pacto iniusto, & illicito reiecto census redimi potest, decis.194. num.18.
Pactum præstandi quintam partem fructuum, quando ad bona post transactionem acquirenda limitatur, acquisita ante transactionem non comprehendit, decis.250.n.9.
ex Pacto Pater filium ad censum vitalitium nominare potest, qui passim ad duorum vitam extenditur, & vno mortuo alteri soluitur, decis. 267.num.13.
Pactum resolutiuum, vt inolens fauorem eius pro quo fuit initum, ipso volente validitatem inducit, decis.509.n.12.& 13.
Pacta correspectiua perindè, ac si vnica dispositio essent eodem iure censeri debent, decis.242.n.13.
Pacta in Inuestitura apposita, vt Ecclesiæ suffragentur, prius euenisse casum deuolutionis, & lineam defecisse constare debet, decis.363. num.10.
Pactum soluendi datia per venditorem in legibus est improbatum, decis.242.n.9.
Pactum in contractu mutui de vendendo prædium pro pretio æstimando ex communi Theologorum opinione sustinetur, decis.138. num.7.
Pactum succedendi in locum primi Creditoris non sufficit, nisi idem priori Creditori notificatum fuerit, decis.248.n.12.
Pactum quando est onerosum, ad eius probationem Testes idonei requiruntur, decis.390.n.9.
Pactum de non recedendo ab Vrbe, an Vxorem ab obligatione sequendi Virum immunem reddat, decis.300.n.4.
Pactis non adimpletis reseruatio iurium à tempore donationis intrat, decis.186.n.15.
Pactum soluendi datia per venditorem in legibus est improbatum, decis.242.n.9
Pactum capiendi possessionem propria auctoritate non extenditur ad casus non expressos, decis.319.n.24.
Pactum vt sustineatur, de eo Instrumento matrimoniali constare debet, decis.300.n.5.

P A P A.

à Papa delegatus alium in tota causa sibi commissa subdelegare potest, decis.104.n.10.
Papæ familiaritas tamquam maior illam Cardinalis Indultarij tamquam minorem absorbet, decis.266.n.12.
Papa mandans aliquid seruari cum clausula sublata, & decreto irritante, qualiter sit facienda talis seruatio, decis.538.n.16.
à Papa vti deuoluta beneficia, quando fuerunt impetrata qui modus vacandi excludit omnem alium modum vacandi, decis. 402. num.13.
Papa licentiam concedendo sub expressa aliqua clausola, eadem nisi obseruetur licentia non valet, decis.304.n.9.
Papa non præsumitur voluisse præiudicare Patroni Laicis, ob patronos Ecclesiasticos, decis.376.n.27.
Et maximè, si cesset Datariæ præiudicium, Amplia ibid. num. 28.& 29.
Papalis constitutio munita, clausula sublata, & decreto irritanti, vt dicatur ei derogatum, requiritur specialis derogatio, decis.54. num.31.
Papa non admittit resignationem, nisi iustificatia narratis, decis.480. num.11.
Papa nisi expresè intelligat fundationem, per iudicium legi in fundatione præscriptæ derogare non solet, decis.132. num.1.
Papæ enunciationes, quando non releuent ad probandam pacificam præscriptionem, decis.440.n.16.
Papæ Mandatum quando intelligitur de primo consensu aut dissensu, sequens consensus deficiente conditione non prodest, decis.299. num.8.
Papæ prouisio est præferenda in concursu factæ ab Ordinario eadem die, quod amplia, decis.480.n.1.& 2.
Papa potest tollere Ius Ciuile, decis.538.n.20.& 21.
Papæ intentio aliquid concedentis est attendenda, decis. 374. num.6.& 7.
Papæ verba, quando sunt narratiua, recipiunt conditionem, si ita est, decis.440.n.18.
Papales Constitutiones emanatæ in executionem Decretorum Sacræ alicuius Congregationis an habeant locum in Vrbe, decis.54. num.10.
Papa solus Diœceses separare, & concedere potest, decis.334.n.17.
Papa non attentat, decis.410.n 16.
Papa expressis verbis de collatione loquendo, eam ab Ordinario auferre, & eidem velle præiudicium inferre in suo Iure conferendi non censetur, decis.177.n.16.
à Papa gratiæ obtentæ, semper est annexà conditio, si preces veritati nitantur, decis.414.n.3.
Papa solus, Territorium separatum, potest concedere, decis 440. num.6.
Papa nisi expresè intelligat fundationem, per iudicium legi in fundatione præscriptæ derogare non solet, decis.132.n.1.
Papa non præsumitur voluisse sibi, & successoribus, manus ligare, decis.375.n.21.
Papa de re sua non aliena disponendo nemini Ius suum aufert, decis. 127.num.11.
Papæ enunciationes, tunc sanè non releuant, quando non motu proprio, sed ad supplicationes partis emanarunt, decis.440. num.17.
à Papa Statutum confirmatum dicitur habere qualitates à iure requisitas, quod amplia, decis.428.n.13.& 14.
Papa impedien. incursum Bigamiæ pinguiua iura concedit, quam si expresè super illam dispensasset, decis.512.n.6.
Papa, si in gratia prouisionis Iurispatronatus. Asserat prouidendum habere dimidietatem vocum, intelligenda de Patronis existentibus in quasi possessione præsentandi, decis.152.n.18.
à Papa Delegatus an possit quoad Iurisdictionem, & causæ cognitionem alterum subdelegare, si electa sit industria eius personæ, varia est inter Authores opinio, decis.104.n.11.
Papa potest disponere de bonis Ecclesiæ, quomodo vult, vti absolutus Dominus, decis.374.n.3.

P A R E N T E S.

ex Parentibus non præsumuntur filij, quando illos vnquam habuisse non docetur, decis.277.n.5.
Parentum dolus quando contractui, & acquisitioni causam dedit, etiam filijs nocere debet, decis.241.n.1.
Parentes vt validum eorum sit Testamentum, filijs vel nepotibus titulo honorabili institutionis aliquid relinquere de Iure tenetur, decis. 370.num.20.
à Parentibus filijs in compensationem legitimæ tamquam debiti necessarij relictum dicitur, decis.137.n.8.
Parentibus filij non tantum in gradu perempto contentis, sed ipsi hæredi succedunt, ac si præcedens gradus factus non fuisset, decis. 135.num.3.
citra Parentem extraneus intelligitur omnis, qui per virilem sexum ascendens personam dotantem in potestate habet, decis. 159.num.15.
à Parentum sanguine deriuata, nobilitas est qualitas, per quam Nobiles vltrà plebeios excipiuntur, decis 207.n.2.
PARIETE medio ædificato vna domus ex voluntate personæ in duas diuiditur, decis.183.n.13.
PARITIO, quando debet esse continua, & successiua, non sufficit, nisi habeat tractum successiuum, & continuum, decis. 270. num.7.
Paritio est necessaria, antequam quis audiatur contra rem iudicatam, ibid.num. 16.

P A R O C H I A P A R O C H I A L I S.

Parochianorum citatio ad dismembrationem requiritur, dum illorum interest vnionem non reuocari, decis.165.n.10.
in Parochia prædia habens alia ibi decimas illorum prædiorum dare debet, decis.201.n.9.
Parochia non habitu, sed actu existens ex dispositione Concilij Trid. dismembrari, & vniri prohibetur, decis.165.n.19.
Parochialis in communi exercitæ diuisionem Sacr. Conc. Trident. Ordinarij demandat arbitrio, decis.312.n.7.
Parochialitatis ius in hospitale translatum, Ecclesiæ ob defectum beneplaciti Apostolici non præiudicat, decis.231.n.6.
Parochialis quando Monasterio est subiecta, ita vt cura penes illud resideat decreto Concilij, quoad ius præsentandi locus non est, sed sufficit approbatio Episcopi post nominationem Rectoris ab Abbate factum, decis.148.n.13.
Parochialis Ecclesia regularium subiacet Episcopo, quod procedit quando Ecclesia est exempta, decis.493.n.7.& 8.
Parochiale Beneficium cum per assecutionem, & possessionem alterius vacare dicatur, multò magis ius quodcumque, decis. 55.num.1.
Parochiale ius in reciproca necessitate recipiendi, & subministrandi respectiuè Sacramenta præcipuè consistit, decis.37.n.3.

Parochialis Ecclesia, quando reputetur Matrix, decis. 307. numer.13.
Parochialis Ecclesia, quando est non deputatur in ea Capellanus ad nutum amouibilis, decis.2.n.22.
Parochialia beneficia Ordinarius immutare, & ad simplicia beneficia reducere non valet, decis.165.n.5.
Parochialis Ecclesia, quod sit Matrix ex quo iustificetur, decis.397. num.8.

PAROCHVS.

Parochis licet contradicere constructioni noui Conuentus ob præiudicium suæ Ecclesiæ, decis.115.n.6.
Parochus quoad decimas intra limites Parochialis suæ Ecclesiæ exigendas fundatam in Iure intentionem habet, decis.193. numer.4.
Parochi Ius ab alterius Iure independens, & fundatam intentionem super decimis bonorum intra fines eorum Parochiarum existentium habere dicuntur, decis.219.n.8.
Parochi tamquam legitimi possessores, & successores in possessione suarum Ecclesiarum actis, & sententia ipsis non citatis lata affecti non remanent, decis.219.n.11.
Parochi attestationi circa sanam mentem Testatoris videtur non parum deferendum, decis.353.n.8.
Parochi in Regno Poloniæ agros, & prædia affecta, pro congrua eorum sustentatione habent, decis.193.n.6.
Parochiani cogi possunt in propria Parochia, sumere Sacramenta, decis. 397.num.17.
Parocho eo magis debetur quarta funeralis, quando congruam non habet, decis.501 n.9.
Parocho loci erectio quando sit Ecclesiæ, ob damnum, & interesse reclamare, & impugnare permissum est, decis.225.n.9.
Parochorum interesse, & quod de eorum prima causa defensionis, & damno agatur, vnde colligitur, decis.219.n.9.
Parochi aggrediendo nouum Iudicium causæ commissionem, vt in prima obtinere possunt, absque eo, quod illuc vsque gesta cum Archiepiscopo, & alijs eos afficiant, ibid.n.9.
à Parocho litigante Instrumentum productum contra Rectores de eodem Iure disceptantes plenè probat, decis.193.n.11.
Parochi obitus in possessione per narratiuam à collitigante in literis concursus emissam, & prouisionem à Papa ex eadem vacatione obrentam plenè iustificatur, decis.254.n.4.
per Parochum Testamentum conscriptum, vt publicæ scripturæ vim habeat, ipsius recognitio, & adhibitorum testium examen concurrere debet, decis.210.n.3.
Parochi antecessores non possunt præiudicare successoribus, & maximè sine Beneplacito Apostolico, decis.397.n.20.
Parochus ad exercendam per se ipsum curam animarum, necnon ad residentiam personalem ex dispositione Concil. Trid. tenetur, decis. 37.num.5.
Parochus quilibet licet ex dispositione Conc. Trident. librum Matrimoniorum habere teneatur in quo adnotare tenetur Matrimonia, decis.312.n.14.
Non tamen sequitur, quod aliter non possit probari matrimonium, ibidem.
Parochi Testimonium super sana mente tempore subministrati Sacramenti, dum dubitatiuè loquitur, nec concludit mentis sanitatem de tempore conditi Testamenti, tamquam inualidum non admittitur, decis.8.n.8.
à Parocho Episcopus quartam decimarum exigere potest, decis. 61. num.3.
Parochi, quando de illorum interesse principaliter agitur, ad hoc vt acta, & sententia ferenda ijs officiant, omninò citari debent, decis. 219.num.6.
Parochi in quibusdam Ecclesijs Regni Hispaniarum quare non habeant intentionem fundatam super perceptione decimarum, decis. 520.num.16.
à Parocho recognitio præuio Sacramento peracta an ad effectum probationis Testamenti deseruire possit, decis.275.n.9.
Parochus pro exercitio omnium actuum parochialium intra fines parochiæ suæ ex iure communi fundatam intentionem habet, decis. 231.num.2.
Parocho concedente Rectori Hospitalis licentiam exercendi aliqua intra parochialia pro infirmis, & alijs, Iurisdictio ipsius æquè firma remaner, ac si ipse exercuisset, ibid.n.3.
Parochus Ecclesiæ si sit mortuus tunc defensor ad effectum dissoluendi vnionem specialiter assignari debet, decis.29.n.7.
Parochus propter oblationes ad ipsum pertinentes nouas erectiones impugnare licitè potest, decis.231.n.10.
Parochus varians circa dispositionem Testamentariam in eius dispositione facit mutare Testamentum coram se factum, decis. 404. num.4.
Parochi bini in eadem Ecclesia Parochiali, principaliter præesse non possunt, decis.397.n.11.
Parochi habent intentionem fundatam in iure ad effectum consequendi quartam funeralium, decis.301.n.1.
Parocho reintegratio ex *cap. reintegrandæ* 3. q.1. non competit stante quadragenaria Seminarij possessione, ex qua actio præscripta conuincitur, decis.29.n.11.
Parochus quoad decimas intra limites Parochialis suæ Ecclesiæ exigendas fundatam in Iure intentionem habet, decis.193. numer.4.
Parochus oppidum ob confusam eiusdem appellationem impugnans, diuersitatem situs vnius ab altero probare tenetur, decis. 193. num.7.
à Parocho Episcopus quartam decimarum exigere potest, decis.61. num.3.
Parocho attestanti de sana mente Testatoris videtur magis deferendum, quam alijs Testibus deponentibus de dementia eiusdem, decis. 353.num.9.

PARS.

Partis comparitio ad declinandam Iurisdictionem legati, & pro remissione causæ ad Tribunal Rotale, consensum omnem circa Iurisdictionem penitus excludit, decis.181.n.10.
Parte in Apoca desuper depositarijs societatem contractam declarante, depositaria ex vi pluralis numeri duorum saltem concursum regulariter exoptantis, necessariò inclusa censetur, decis.240. num.3.
Pars pretij Meliotamenta, vt reputentur, ex Decreto Beneplaciti Apostolici ab ipso Locatore acceptati probatur, decis.369. numer.6.
in Partium potestate non stat reddere licitum, quod est illicitum, decis. 524.num.14.
Pars debet declarare, an Instrumentum de quo controuertitur, habeat pro bono, verò, & reali, donec constet de contrario, decis. 247.num.20.
Partis, & totius ratio non est eadem; nec tantum valet pars separata quantum vnita, decis.36.n.15.
Partis citatio non præsumitur dum non probatur, decis. 375. num. . .
Partium confessiones, maximè tunc probant, quando sunt geminatæ, decis.397. n.4.
Partium confessiones non leuem, probationis gradum constituunt, ibid. n.2.& 3.
Partium conuentio soluendi fructus, nihil operatur, si non adsint alia requisita, decis.112.n.4.
Partem minimè citatam non afficit sententia, dum nec appellare, nec acta transportare eadem tenetur, decis.41.n.9.
sine partis citatione sententia sustineri nullo modo potest, ibid. num.3.
Partis confessio, tunc multò magis probat, quando est adminiculata, decis.397.n.5.
Partis confessio aduersus seipsam cuicumque probationi in contrarium præualet, decis.232.n.16.
Partis confessio domum super qua census fuit assignatus à promissore dotis fuisse possessam, tam ex Instrumento acquisitionis quam ex mandato de associando resultat, decis.143.n.3.
Partis declarationi contrà se emanatæ standum est, decis. 79. num.20.
inter Partes concordiæ celebratæ situationem probant, decis.334. num.5.
Pars pretij meliotamenta quando sunt, cum ipsa re liberè reuertuntur, decis.369.n.7.
Partis priuilegium sub proprietate Ecclesiæ afficit etiam alias partes connexas, & indiuisa, decis.238.n.5.
Pars pretij damnum auget, decis.191.n.9.
Parte à maiori creditorum dilatio concessa retardat executionem, non autem expeditionem mandati, decis.426.n.5.
Partium assertioni in re ab assensu Sedis Apostolicæ pendente non statur nisi ille aliundè probetur, decis.235.n.10.
Parti appellare si liceat vni debet quoque esse licitum alteri parti, decis. 432.num.10.
Pars Clericorum vt magis digna, & præponderans in Iurepatronatus mixto, trahit ad se partem Laicorum vti minus dignam, decis.376. num.15.
Partis confessio in Instrumento transactionis erroris vitio non fit obnoxia licet in Instrumento contractus aliter appareat, & cur, decis. 15.num.7.
à Partium consensu resignatio pendet, & authoritate Papæ, decis.480. num.11.
Partes Instrumenti sequentes præcedentem ambiguam benè declarant, decis.311.n.11.
Partis confessio domum super qua census fuit assignatus à promissore dotis fuisse possessam, tam ex Instrumento acquisitionis quam ex mandato de associando resultat, decis.143.n.3.
Partis confessio non potest dici probata, si nec fuit allegata, decis.402. num.22.
Partis confessio præualet Testibus, etiam si essent mille, decis. 247.num.17.
Partis confessio præualet quibuscumque probationibus in contrarium, decis.247.n.18.
Partis contumacis, satis dicitur de recusatione expressa constare, dum omnes actus facit in contrarium paritioni, seu obedientiæ, decis. 260.n.11.
in Partibus licet facta productio notulæ, cum tamen eius exhibitio computa facta continens ab ipso debitore emanauerit, ad fundandam eius intentionem in omnibus approbata censetur, decis.372. num.12.
Particula Insuper eisdem terminis retentis sequentia præcedentibus coniungit, decis.316.n.9.

PARTITA.

Partitæ fides non est adhibenda, vrgenti vehementi suspicione falsitatis ex pluribus coniecturis resultante, decis.59.n.5.
Partitæ Depositarij ad terminos Instrumenti referuntur, decis.35. num.9.
per Partitas, & scripturas est probanda responsio insufficienter facta, adhoc vt ab onere probandi, ac extrahendi scripturas relatas, pars aduersa liberetur, decis.40.n.13.

Partitæ in actis non exhibitæ considerantur, ac si extra mundum essent, decis.451.n.15.
Partitis vtens quoad creditum, illas non impugnat quoad debitum, decis.450.n.11.
Partitæ extractæ lite pendente nullum gradum probationis faciunt, decis.451.n.14.
ex Partitis libris crediturn alicuius probari potest Mercatoris, & ex receptutis ab ipso factis, decis.286.n.4.
Partita vltra inuerisimilitudinem solitum excedens, cum nullo modo iustificetur non immeritò reuocatur, decis.317.n.7.
Partita adnotata, & registrata in extremitate folij quod in albis relinqui solet, falsitatis arguitur, decis.59.n.6.
Partitæ ex libris Monasteriorum in Archiuio repositis specificè de censu ab Ecclesia Monasterijs debito loquentes, cum sint plures, & adminiculatæ concludentem probationem constituunt, decis.148. num.6.
Partitam pretio boum, & frumenti adscriptam, illamque fructibus contrapositam ad computum sortis esse referendam vnde probatur, decis.153.n.10.
Partita ex libro, in quo defunctorum nomina adnotari solent extracta, ad probandam mortem, & sepulturam defuncti sufficit, decis. 59.num.4.

P A T E R.

Patrem Iudex solus absque vlla alia obligatione ad dotandam filiam compellere potest, decis.159.n.15.
Patri donatione in dotem filiæ sub incerto cuius futurum esset onus dotandi facta, à futuro euentu quis superuiueret post dotationem, non solum post destinationem pendet, ibid.n.29.
à Patre Testatore in Testamento nominati Tutores, in Iudicio alijs omnibus exclusis confirmari debent, etiamsi Testamentum remanserit imperfectum, decis.34.n.1.
à Patre pro se, & filijs recepta donatio licet, cum tamen non vt condonatarij, sed vti Patris dumtaxat hæredes vocati præsumantur, Patris factum impugnari non possunt, decis.264.n.10.
Pater spontè emancipando filiam amittit dimidiam partem vsusfructus bonorum dotalium, & quid de altera parte, decis.382.n.2.
Pater alicuius, dum excluditur ab aliquo fideicommisso quia non est de linea, decis.389.n.19.
Ita quoque non potest admitti eius filius tamquam à radice infecta descendens, ibid.
Pater legitimando filium, eumque in vltimo Testamento vti talem in certa summa instituendo, probationi filiationis magnum adminiculum præbet, decis.318.n.15.
Pater, quando non habet rationem conseruandæ agnationis, filium religiosum post mortem aliorum fauore, extranei excludere velle non præsumitur, decis.245.n.15.
Pater, si dederit licentiam minori, vt in casu necessitatis, quædam bona alienet, an requirantur solemnitates necessariæ in alienatione bonorum minoris requisitæ, decis.400.n.9.
Pater ob transitum ad alias nuptias lucrum præcedens dotale quoad proprietatem, non autem quoad vsumfructum amittit, decis. 203.num.7.
Pater erigendo Commendam, filium minoris ætatis ad fauorem fratris, aut alterius extranei in successione Commendæ excludere voluisse non præsumitur, decis.29.n.7.
Pater in alimentorum causam bona filio si destinet, vel pactum ad suum fauorem reuersiuum apponat, tunc cessante vita filij, cessant alimenta, decis.382.n.19.
Patri annotatio, circa natiuitatem eius filij, an probet, decis.441. num.22.
Pater donans filio titulo beneficij, & puræ donationis post mortem filij, non redit ad patrem donantem, decis.382.n.20.
à Patre minæ prouenientes cui debetur reuerentia, & qui illas exequi potest sunt timendæ, & ad inualidandam professionem vim coactionis habent, decis.201.n.7.
Patre expressè in vita filio, legitimam assignante filius Patris Testamentum contra tabulare non potest, decis.370.n.19.
Patri facta donatio nisi contemplatione filiæ processisset, simpliciter proprio Patris arbitrio relinquendo data præsumeretur, decis. 159.num.14.
Patri donator donando, vt filiæ in dotem, daret, non Patris, sed filiæ contemplatione dotem constituisse, Patremque grauare non honorare voluisse præsumitur, decis.159.n.20.
Patri, & filijs descendentibus donatio facta, vel posteà defunctis bona non redeunt ad donantem, decis.458.n.11.
cum Patre filij quando simultaneè sunt vocati, ad resignationem fideicommissi ipsorum consensus æquè principaliter ac Patris requiritur, decis.259.n.10.
à Patre Filio facta donatio, est æstimanda, & cum alijs bonis paternis apponenda ad effectum constituendi legitimam, decis.347. num.6.
Pater non est verisimile, quod maiorem facultatem disponendi concedat nepoti, quam filijs, decis.342.n.10.
à Patre donatio pro se, ac filijs acceptata, eosdem vti ipsius dumtaxat hæredes includit, decis.312.n.7.
Pater nihil aliud debet filiæ, nec pro ea quam dotem soluere tenetur, decis.159.n.10.
à Patre filio substitutio vulgaris facta in ipsa suitate, idest si filius me viuente morietur, quid operetur, decis. 527. num. 27.28. & 29.
Pater retrocedens donationem sibi factam, Ius proprium non filiorum cessisse præsumitur, decis.280.n.13.
à Patre dos tradita non excludit fœminas ab hæreditate matris vigore statuti, decis. 46. numer.7.
Pater emancipando filiam, an bonorum dotalium vsumfructum amittat, decis.382.n.2.
à Patre, vel Auo constitutæ filiæ, doti vel Nepotes acquiescere debent, decis.182.n.16.
à Patre donatio pro se, & hæredibus adstipulata, non solum hæredes sanguinis, sed extraneos quoque hæredes comprehendit, decis. 264.num.....
à Patre bona donata non dicuntur fideicommisso grauata nec vti talia à filio debitore possidentur, cum donatio facta tam filijs quam Patri tot donationes quot personas includat, decis. 71. num.7.
Patri dos ad effectum donandi filię data à Patre profecta censetur, decis. 159.num.5.
à Patre legitima grauari non potest, decis.91.n.3.
Paterni solutio debiti vt fiat, specifica eiusdem expressio, & indiuidua iustificatio requiritur, decis.368.n.4.
Pater ex pacto filium ad censum vitalitium nominare potest qui passim ad duorum vitam extenditur, & vno mortuo alteri soluitur, decis. 267.num.13.
Patre prædecedente patruis filij in conditione positi portiones patruorum prætendere non possunt, decis.124.n.5.
ex Patre, Matre, Auo, & Auia nobilibus sanguine, nomine, & armis descendens, cuiusque ascendentes cum splendore vixerunt, & Consules, & Magistratus fuerunt nobilis dicitur, decis. 213. num.1.
tamquam Paterfamilias filiusfamilias, quando habendus est, decis. 403.num.8.
à Patre, & filijs simul facta præsentatio cum expressione, Iuspatronato di Casa mia, talis expressio Iuripatronatus hæreditario non conuenit, decis.103.n.7.
Pater fideicommissi naturam, metiendo voluntatem à potestate, alterare, & ad alios transferre non potest, decis. 290. num.8.
Pater consentiens filio de re sua disponenti, an consensum reuocare possit, decis.355.n.21.
ex Patris transactione Ius proprium filij deterius fieri nequit, decis. 129.num.9.
Pater non est verisimile, quod maiorem facultatem disponendi concedat nepoti, quam filijs, decis.143.n.10.
Pater donando filio censetur donasse ex paterna affectione, non ex meritis filij, decis.430 n.23.
contrà Patrem sententia lata ad fauorem filij tamquam suspecta non citatis creditoribus non subsistit, decis.455.n.10.
Patre dante facultatem expendendi nomen suum in negocio, bona eius hæreditaria obligata remanent, ne contrahentes sub fide publica decipiantur, decis.320.n.6.
Patris contemplatione legatum non dicitur relictum cum ei ex voluntate Testatoris emolumentum non fuerit acquisitum, decis.159. num.30.
Patri, & filijs donatio facta dicitur etiam filijs, & tot sunt donationes, quot sunt filij, decis.429.n.2.
à Patre filiæ, Auo, fratre, & Patruo dotatæ à legitima ex Statuto Vrbis excluduntur, decis.258.n.2.
cum Patre filij quodammodò eadem persona sunt, decis.39. numer.33.
Patris dispositio quando aliquid expressè mandat, solemnitates non sunt seruandæ, decis.361.n.15.
Pater non tenetur recognoscere filium de labore præstito, decis. 430. num.22.
Pater nocere non potest filijs proprio iure, & independenter agentibus, decis.210.n.8.
Patris filia tamquam hæres ad soluendum censum citata, an suscipiendo terminum, & soluendo hæreditatem adijsse dicatur, decis. 232 num.11.
Patri donatio facta vt faciliùs filiam dotet, nullius præsertim determinati matrimonij ratione habita, non priuilegiata, sed simplex censetur, decis.314.n.9.
Pater totam portionem vni in præiudicium aliorum relinquere potest, decis.147.n.6.
Paternorum bonorum diuisio nulli præiudicium infert, quin potius dissensiones, quæ ex communione excidere solent, tollant, decis. 217.num.10.
PATRIMONIVM illius, qui dotare tenetur, non solum attenditur, sed & aliæ qualitates, decis.28.n.6.
PATRIA potestas, vt firmetur in filio naturali, debet constare de qualitate legitimationis, decis.403.n.6.
PARTICVLA, non, est aduersatiua, decis. 43. numer. 12. 13. 14. & 15.
PARTITÆ cum quietantia verificatæ, omnes alias fuisse verificatas ante finalem coram Iudice stipulatam validam præsumptionem inducunt, decis.285.n.6.
in PATROCINIO eiusdem causæ Procuratores duo adhiberi non solent, decis.117.n.6.
PATIENTIA pro traditione habetur, decis.42.n.3.
PATIENTIA, & scientia eius, cui fit aliquod præiudicium, vt acquiratur contra eum est necessaria, decis.2.n.28.
Patientia pro traditione habetur, decis.42.n.3.
Patientiam, & acquiescentiam contradictio positiua absolutè excludit, decis.333.n.8.
PARTICVLARE Fideicommissum dicitur si quandam tantum speciem bonorum respiciat, decis.152.n.9.

PATRONVS.

Patroni non valent impedire prosequutionem causæ inter præsentatum, & prouisum Apostolicum, maximè quando prosequutio est ipsis fauorabilis, decis.503.n.6.

Patroni probationes super Iurepatronatus in petitorio claræ non suffragantur contra prouisum ab Ordinario tamquam de libero, decis. 514.n.15.

à Patrono præsentatus præferendus est præsentato ab existente in quasi possessione præsentandi, decis.389.n.16.

Patroni Cappellanos, & Ecclesiasticos toties quoties ius videbitur amouere possunt, decis.217.n.6.

Patroni Laici, non est æquum, vt ratione consortij Ecclesiasticorum, priuentur iure suo, & facultate nominandi, decis. 376.num.25.

Patronus domus ex Bulla Gregor. XIII. Iuris congrui cogitur inuitus vendere domum propriam ad ornatum Vrbis, decis.538. num.118.

Patronus vnus non potest alteri Patrono venienti ex propria persona præiudicare, decis.64.n.32.

Patronus, quando quis est tantum pro medietate iurispatronatus, non potest in descendentes integrum iuspatronatus transferre, decis.383. num.2.

Patronorum præsentantium electus medietatem vocum habens, gratiam sibi concessam ad effectum succedendi iustificasse censetur, decis.271.n.2.

Patronus alium intrà quadrimestre non præsentans, præsentationem suo nomine factam tacitè ratam habere præsumitur, decis.272. num.4.

Patronus Ecclesiasticus intra, quod tempus debeat præsentare, decis. 576.num.5.

Patroni Laici habent quadrimestre ad præsentandum, decis.529. num.5.

Patronus, licet sibi præiudicet in admittendo aliquem ad secum præsentandum venienti ex propria præiudicare non potest, decis.152. num.21.

Patronus, quando est in causa, lis per renunciationem vnius præsentati non extinguitur, decis.315.n.3.

de Patronis Laicis regula etiam procedit, quando prima præsentatio de persona minus idonea facta fuit, decis.178.n.2.

Patronus Laicus non debet lædi ex mistura Ecclesiæ, & societate Clerici, decis.376.n.17.

Patronus sibi potest præiudicare, non autem compatronis, decis.152. num.22.

Patronis Laicis quadrimestre solum ad præsentandum competit, decis. 178.num.1.

Patronus domus, vel vicinus, si ambo concurrant ad maiorem decorem Vrbis, stante Bulla de Iure congrui in ea vigenti, quis debeat in eo faciendo præferri, decis.538 n.60.

Patronus domus cum cogatur inuitus hospitari milites gratis, vbique cum milites omnibus sint odiosi. Vnde non mirum, si patronus alijs præferatur, decis.530.n.116.

Patronus admittens aliquem ad præsentandum, licet sibi præiudicet, non tamen præiudicat alijs compatronis, decis.64.n.13.

Patronus Laicus quantum tempus habeat ad præsentandum, decis.376. num.4.

Patronus, quando quis non possit dici, nisi pro medietate, decis.383. num.1.

à Patronis proximior neglectus ad instar præsentati haberi debet, vt ab Ordinario institutionem consequi possit, decis. 156. numer.2.

Patronatus donatio, dum non est hæreditarium, descendentibus non præiudicat, decis.103.n.15.

Patronus admittens aliquem ad secum præsentandum, sibi præiudicat, decis.64.n.30.

Patrono Laico nisi semel tantum in præsentationibus variare non licet, decis.179.n.4.

à Patrono verò præsentatus præferendus est omnibus alijs, decis.164. num.37.

ad Patronatum præsentatus concurrentibus requisitis in decis.recensitis est instituendus, decis.492.n.1.

Patronatus Ordinarij non solent ita de facili Canonizare in sui, & libertatis Ecclesiæ præiudicium, decis.492.n.2.

Patronatus pertinentia attentis sententijs, & re iudicata in dubium reuocari non potest, decis.96.n.7.

Patronatus familiaris, & gentilitius vt obseruetur adeò clarè, & concludenter est probandus, vt qualitatem contrariam recipere non possit, decis.73.n.18.

in Patre computa aliud est, quod reuideantur, & aliud si in totum, decis.3.n.23.

PATRVVS.

Patruos lucrum ex opera, & pecunijs nepotum proueniens sibi tantùm applicare rationi, & æquitati nullo modo congruit, decis.236. num.3.

Patruo magno distinctè donante, patri purè, filiæ sub conditione dotis, donatio etiam si dedisset Auus distincta videtur, decis. 159.num.36.

Patruus dotando filiam censetur se obligasse animo fideiubendi, & non donandi, quod declara, decis.436.n.88.

Patruus est frater Patris tertio gradu, Patruus magnus autem frater Aui quarto gradu, decis.159.n.3.

in Patrui, seu Auunculi hæreditate nepotes viriliter succedunt, secus si Patruus, vel Amita cum ijs concurreret, decis. 281. num.15.

à Patruo repudiatio facta ad liberandum neptem à vexationibus Creditorum, attenta productione Iurium de mandato neptis facta censetur, decis.77.n.4.

PAVPER.

Pauper non potest dici, qui opulentam hæreditatem habuit, & id constat ex ipso inuentario bonorum facto ab hærede, decis.398. num.16.

Pauper possidens bona ob retardatam Canonis solutionem non excusatur à caducitate, quod amplia, decis.473.n.5.

Pauperes quando instituuntur, pauperibus familiæ primum locum obtinere fas est, decis.302.n.11.

Pauper non est qui bona possidet, decis.473.n.8.& 9.

Pauper, quis ex Iuris præsumptione præsumitur, cum nudus quis nascatur, decis.397.n.2.

Pauper excusatur à Canonis dilata solutione, decis. 516. num. 6. & 7.

Pauper non præsumitur ponere ad creditum alterius proprias pecunias, decis.366.n.2.

Pauperes, vt ad substitutionem admittantur conditio voluntaria specificè adimpleri debet, decis.16.n.16.

Pauper non præsumitur ponere ad creditum alterius proprias pecunias, decis.366.n.2.

Pauper non potest dici, si quis habeat multa bona stabilia, & credita notabilis valoris, decis.17.n.12.

Pauperior nemo est eo qui ob inopiam in xenodochijs retinetur, decis. 337.n.6.

Pauper effectus ex propria culpa non excusatur à caducitate ob retardatam Canonis solutionem, quod limita, decis.473. n. 11. 12. 13. & 14.

Pauper, quando quis est, non tenetur colliciganti, & sumptus litis subministrare, decis.398.n.13.

Pauper colligitans, non debet propter paupertatem cogi, vt deserat eius bonum ius, & litem relinquat, decis.398.n.13.

PAVPERTAS.

Paupertas quomodò concludenter probetur, decis.475.n.4.

Pauper ob retardatam Canonis solutionem excusatur à caducitate, decis.473.n.1.

Paupertas Creditoris, & diuitiarum debitoris coniectura pro inducenda eiusdem satisfactione à Doctoribus passim admittitur, decis. 239.num.5.

ob Paupertatem donatio facta non subsistit cum talis qualitas non probetur, decis.413.n.16.

Paupertatis probatio non deducta simpliciter, & absolutè est arbitraria, decis.473.n.2.

Paupertas quando plenè, & concludenter sit probanda, decis.8. numer.14.

Paupertas deducta respectu certi, & determinati effectus est plenè, & concludenter probanda, decis.472.n.3.

Paupertas vbi non adest perperam allegantur piæ causæ priuilegia, decis.17.n.14.

Paupertas à caducitate excusat, dum ea de tempore caducitatis iustificatur, decis.33.n.9.

Paupertas, tunc non probatur per præsumptiones, quando in ea consistit fundamentum exceptionis agentis, seu excipientis, decis.398. num.15.

Paupertas à caducitate ex causa non solutionis Canonum incursa Emphyteutam regulariter immunem reddit, decis.33.n.8.

Paupertas tamquam res connaturalis, & intrinseca, excludit præsumptionem diuitiarum, decis.398.n.3.

PECVNIA.

Pecunia recepta per Creditorem sub obligatione Camerali de restituendo illam prioribus, & potioribus, consumpta non dicitur, decis.95.n.10.

Pecuniæ promissio, & susceptio oneris Religionis, censetur facta intuitu bonorum renunciatorum, & sic pro re temporali, decis.187. num.9.

Pecuniarium creditum de sui natura non est aptum producere alias pecunias, decis.112.n.1.

Pecuniarum receptione absque vlla protestatione sequuta, quælibet mora licet incursa remissa censetur, decis.341.n.6.

Pecuniæ ad effectum consignandi cui Iudex mandabit, vel deponentibus restituendi, pro libitu eorumdem quandocumque recuperari valent, decis.91.n.1.

ad Pecunias girandas Procurator non potest illas cum se ipso cambiare, decis.479.n.18.

Pecuniarum traditio, quando non potest referri ad aliam causam arguit mutuum, decis.437.n.1.

Pecunias Creditor ad recipiendum sub conditione alteri iura cedendi non est cogendus, decis.63.n.17.

Pecuniam ad manus fideiussoris peruenisse ex plurimis circumstantijs probatur, decis.334.n.1.

Pecuniarum exactor in quietantia non comprehensarum tenetur de illis rationem reddere, decis.366 n.1.

Pecunias à Licitatore pro prætio depositas à creditoribus ipsis fuisse subministratas, ex correspondentia qualitatis, & quantitatis pecuniarum coniecturatur, decis.389.n.8.

Pecunias Tutor ex venditionibus retractas non inuestiendo ad commodum pupillorum, eorumdem bona alienare, & distrahere censetur, decis.23.n.11.

Pecuniæ depositę dominium apud deponentem de Iure remanet, decis. 35.num.8.

Pecuniam alienam in aliquo negocio seu cambijs licitis retinens, certam

certam lucri portionem Domino pecuniæ conuenire valet, decis.330. num.5.
Pecunia in vtilitatem Ecclesiæ deposita in emptionem census alienari, & absque solemnitatibus inuestiri non potest, decis.297. num.2.
Pecuniarum solutiones inefficaces ad censum in causam solutionis receptarum probationem indiuiduam non faciunt, decis.161. numer.13.
Pecuniarum versio in expignorandis pignoribus mariti non admittitur, dum de contrario constat, decis.60.n.6.
Pecuniarum dominium statim transfertur in illum, cuius fauore constat depositum, decis.1.n.6.
Pecuniam alienam in aliquo negocio seu cambijs licitis retinens, certam lucri portionem Domino pecuniæ conuenire valet, decis.330. num.5.
Pecunia prouenieus ex pretio bonorum stabilium Ecclesiæ, & ad effectum inuestiendi in vtilitatem eiusdem deposita rei immobili æquiparatur, decis.297.n.1.
Pecuniæ nisi vertantur in eam causam pro qua receptæ fuerunt, ad debitum recipientium sunt numerandæ, decis.343.n.9.
Pecunia non interueniente, deliberatio, & decretum desuper interpositum à nullitate seruari non potest, decis.289.n.21.
Pecuniarum solutio pro melioramentis à Procuratore factis non est donatio, adeòque vt sapiens delictum plenissimas probationes requirit, decis.25.n.19.
à Pecunia paterna, non dicitur diuiduus, decis.403.n...
ex Pecunia paterna, filius quidquid acquirit, dicitur patri acquirere, ibidem.
Pecuniarum depositio ad libitum alicuius ostendit facultatem erogandi pecunias in quolibet licito contractu, decis.462.n.4.
Pecuniarum numerationem clausula, pro totidem receptis, indicat veram, decis.284.n.2.
Pecuniæ quamuis consumptæ cessante bona fide pro extantibus habentur, decis.127.n.14.
Pecunias ad interesse acceptas in causam debiti controuersi fuisse erogatas quomodo probari debet, decis.161.n.9.
Pecuniam, indebitè conquerens se persoluisse, probare id tenetur, decis. 258.n.27.

P E N S I O.

Pensio reseruata Motu proprio, & ad fauorem nepotis ex carne præsumitur Pontificem voluisse gratificari vberiori modo quo potuit, decis.512.n.10.
Pensio conductori domus per decem annos non soluta impossibilitatem soluendi in emphyteuta demonstrat, decis.337.n.7.
Pensionum translatio vltra medietatem fructuum valoris beneficij ex Constitut.Vrbani VIII.prohibetur, decis.65.n.10.
Pensio locationis dicenda est iusta, dum maior de eo tempore, decis. 164.num.17.
ad Pensionem Titularis non tenetur non adepta possessione, decis.467. num.1.
Pensionem onus soluendi nulliter translatam, & non debitam in præiudicium successorum in beneficio prorogari non potest, decis. 142. num.10.
Pensionem distributionibus quotidianis ratione seruitij applicatam fuisse quomodo probatur, decis.233.n.3.
Pensio legitimè reseruata debetur, decis. 512.n.1.
Pensio distributionum quotidianarum naturam sortita Beneficiatis, qui nullum Ecclesiæ seruitium præstiterunt, deferri non debet, decis. 329.num.8.
Pensionem Massæ distributionum quotidianarum applicatam ex lectura ipsius applicationis inter statuta Beneficiatorum insertæ colligitur, decis.233.n.5.
ad Pensionem impediens percipere fructus tenetur, decis. 467. num.7.
Pensio distributionibus quotidianis annexa, Beneficiatis antiquis ob exactos terminos non autem modernis restitui debet, decis. 329.n.1.
Pensio distributionis quotidianæ vti præmium seruitutis elargiri aut ad hæredes transmitti potest, eiusdem licet exactio non præcesserit, decis.329 n.2.
Pensio cum non fuerit translata, sed vacauerit, ad illam pro rata pensionis accollatæ non autem pro solido Episcopus tenetur, decis.65. num.1.
Pensionis assignatione communi Massæ facta, fructus residentibus de tempore exactionis in loco Ecclesiæ consignari debent, decis. 329. num 4.
Pensio stante actuali seruitio, & residentia naturam distributionum quotidianarum assumit, quæ minutæ appellantur, & ab alijs pensionibus distinguuntur, decis.233.n.6.
Pensio afflictus ex sola belli trepidatione est minuenda, decis.130. num.1.
Pensiones ad rationem scutorum quinque pro centenario, vti in stabilibus fieri solet, regulariter taxantur, decis.326.n....
Pensionem pensionarius spontè reducens, & non ex causa litis non releuatur ab onere probandi valorem à se narratum, decis. 507.num.6.
Pensio in locationem, quando non possit dici minuta, decis.522. num.5.
cum Pensionibus decursis, lite pendente meliotamenta, quando compensentur, decis.528.n.17.
Pensiones à Conductore Regimini ob non impletam conditionem denegari possunt, donec damni incursi refectio contingat, decis.177. num.8.
Pensio locationis, quatenus sit valdè excessiua, agi potest in vim leg.2. C.de rescindend.vendition. decis.58.n.8.
Pensiones domorum ad rationem quinque pro centenario taxantur, decis.229.n.9.
de Pensionibus Beneficiati quas tamquam præmium laboris, & operis diurni atque nocturni acquirunt, liberè tam inter viuos quam in vltima voluntate disponere possunt, etiamsi eædem inexactæ remaneant, decis.233.n.2.
ad Pensiones domus primi temporis, quando quis non teneatur, etiamsi fuisset domus subinquilinus, decis.400.n.11.
Pensionem naturam quotidianarum distributionem sortitam fuisse vnde dignoscitur, decis.329.n.5.
Pensiones domorum in specie ad eam quoque taxari summam vsu consueuit, decis.326.n.4.
Pensiones actuali seruitio acquisitæ etiam ad hæredes transmittuntur, decis.233.n.7.
de Pensionibus Constitutio Vrbana quomodo intelligenda, decis.299. num.2.
de Pensionibus quotidianis Clericus non secus ac laicus de proprio salario testari, ac disponere potest, decis.329.n.3.

P E N S I O N A R I V S.

Pensionarius in petitorio tenetur probare capacitatem pensionis vbi non agitur contrà consentientem, sed contra successorem, quod limita, decis.507.n.2.
Pensionarius spontè reducens pensionem, & non ex causa litis non releuatur ab onere probandi valorem à se narratum, ibid. num.6.
Pensionis cuiusque Ecclesiasticæ Bigamus, quando dicatur capax, decis. 247.n.24.

P E R C E P T I O.

Perceptionem fructuum lis non impedit nisi auferatur possessio, decis. 255.num.3.
de Perceptione pensionis Testes per verba dubitatiua deponentes, cum de certa scientia testantur, & rationem dicti sui reddant, etiam negatiuam concludunt, decis.233.n.8.
Perceptio decimarum ad effectum probandi situationem optimè conducit, decis.334.n.8.
de Perceptione fructuum, quando non dubitatur, ad iustificandam quantitatem leuiores probationes ex præsumptionibus, & coniecturis admittuntur, decis.81.n.5.
ex Perceptione fructuum debitum per multos annos, quando dicatur extinctum, decis.79.n.19.
Perceptio decimarum de necessitate præfert situationes in loco Episcopi, à quo ea percipiuntur, decis.70.n.18.
Periculum amissionis pecuniarum licet reddat contractum nullum fauore pupillorum, tamen hæc nullitas non suffragatur debitori, sed contrà Tutorem militat, decis.482.n.9.
pro Periculo, & labore consueta merces, licet conuenta non fuerit, debita tamen censetur, decis.30.n.8.
à PERICVLO subhastationis exactio alieni crediti propria bona non eximit, decis.121.n.34.

P E R I T V S.

Peritioris electio arguit errorem Peritorum, decis. 500. num. 5. & 6.
pro Peritorum electione instantia ad reddendam rationem à Conductore habita, ad declarandum actum antecedenter exercitum multum deseruit, decis.291.n.11.
Peritorum relationi circà melioramenta standum est, decis.528. numer.15.
Periti relatio non potest impugnari, dum citatus nihil opponit, & maximè dum cœpit reddere rationem, & Iudex decreta interposuit, decis.485.n.6.
Peritorum discordia reddit causam appellabilem, decis. 500. numer.4.
à Peritis venditio pro iusto pretio æstimando conuenta tamquam licita, & valida rationes læsionis, ac vsurarum tollit, decis. 138. num.5.

P E R M V T A T I O.

Permutationis Instrumentum, quando habet obligationem omnium bonorum cum clausula Constituti, vigore illius etiam contra tertium possessorem, & singularem successorem actio datur, decis. 109.num.6.
in Permutationis contractu licet ex accidenti, ab aliqua parte fuit data pecunia aliqua, decis.384.n.12.
Ex hoc tamen contractus debet esse natura permutationis, & non transit in contractum venditionis, ibid.
in Permutationem bonorum Ecclesiæ beneplacitum Apostolicum, quod interuenerit, ex quo doceatur, decis.384.n.6.
in Permutatione bonorum Ecclesiæ, requiritur etiam beneplacitum Apostolicum, ibid.n.13.
Permutationes inter partes concorditer factæ fideicommissi restitutio sufficienter peracta censetur, decis.42.n.4.
PERMISSVM sequestrum est, quando adest timor dilapidationis bonorum, decis.404.n.2.

P E R P E T V I T A S.

Perpetuitas legatorum ex perpetuitate fideicommissi non arguitur, nisi quatenus hæres de illis aliter non disposuerit, decis.170. num.9.
ex Perpetuitate adiecta, vt bona remaneant inter suos hæredes perpetuò, intelligi debet in suos hæredes sanguinis, decis.67. num.11.
Perpetuitas fideicommissi sub conditione posita ea per alienationem defecta totaliter expirat, decis.94.n.3.

ex Perpetuitate oneris super re iniuncta fideicommissum perpetuum desumitur, decis.465.n.1.& 2.
ad Perpetuam rei memoriam Testes, & vigore monitorialium examinati, adminiculum probationi faciunt, maximè cum decesserit dispositione ipsorum non retractata, decis.8.n.2.
ad Perpetuam rei memoriam Conteltes licet examinati, faciunt tamen adminiculum non leue ad coadiuuandam probationem ex Instrumento resultantem ex præsumptione Iuris, decis. 81. num.4.

PERSONA.

à Persona volente ingredi Monasterium donatio ad fauorem Matris facta quamlibet fraudis præsumptionem cessare facit, decis. 477.num.11.
Personæ identitas, non probatur ex identitate nominis deficientibus omnibus qualitatibus, & demonstrationibus, decis. 389. num.3.
Personæ substitutio refertur cui verba indiuidualia, & intentio Testatoris conueniunt magis, decis.447.n.4.
Personam Creditoris, & Debitoris, quando in aliquo contractu quis repræsentat, licitè potest sibi soluere, decis. 413. num. 15. & 16.
Personarum legitimitas non controuertitur cum illa resultet ex re iudicata, quæ pro veritate habetur, itant pars super ea audiri non debeat, decis.125.n.2.
Persona duplex in contractu repræsentari valet, decis. 437. numer.8.
Personarum legitimatio probatur ex Instrumento Matrimonij, & fide Baptismatis, decis.486.n.2.
Personæ legatarij expressio indiuidua non est necessaria, sed requiritur specialis, quæ cum sit media inter vtramque, subscriptionem conceptam fuisse verbis eidem æquipollentibus sufficit, decis.190.n.7.
Personam duplicem repræsentantes, ambæ qualitates sunt attendendæ, & considerandæ, ibid.n.5.& 6.
Persona pluries in Testamento nominata censetur magis dilecta ea, quæ nominata non fuit, decis.296.n.2.
Personæ legitimatio resultat ex solutione eidem facta, decis.450. num.6.
Personæ identitas, non probatur ex nominis conformitate, decis.441. num.27.
in Personis, quæ sunt nobiles, & notæ probitatis dolus, & fraus, non cadit ita facile, decis.379.n.11.
in Persona institutorum vocatio consumpta verificatur in persona substitutorum, decis.442.n.6.
ad Personarum legitimationem sufficit probare se esse de vocatis, dum actor se proximiorem non probat, decis.27.n.3.
Personam socius duplicem repræsentat, propriam scilicet, & societatis, decis.38.n.8.
in Personis alterius officia empta reseruata dispositione in fauorem ementis, in eiusdem damnum cedunt, decis.294 n.15.
Personæ inuestitura noua necessariò concedenda est in ea comprehensæ, decis.517.n.10. Quod limita, vt n.11.
Personas renunciatio realis, non respicit tantum ad cuius fauorem fuit facta renunciatio, decis.401.n.6.
contrà Personam eaequatur, & bona propria hæredis datur non reddita ratione hæreditatis, decis.499.n.9.
Personis nullum interesse habentibus fides adhibetur, maximè dum quæuis fraudis suspicio ex concludentibus probationibus tollitur, decis.324.n.8.
Personæ industria, quando censeatur electa, ita quod aliud substituere non possit, decis.438.n.5.6.& 7.
Personæ licitatoris suppositio in quo casu procedit, decis. 186. num 12.
Personæ bonæ conditionis, & famæ, Testes quando sunt in quacumque materia admittuntur, decis.318.n.9.
pro Personis nominandis emptio facta ab emptore, secuta nominatione, terminatur omne Ius emptoris, decis.494.n.3.
Personarum nominatio cadit in personis quibus congruit verisimilis mens Testatoris, decis.296.n.8.
vltra Personas expressè nominatas fideicommissum non est extendendum, decis.124.n.12.
Persona donantis donationis amplitudo insuccessibilem reddit, omni tempore, & vti mortuam considerat, decis.477.n.6.
Personalis prohibitio aliquando definit in realem, & aliquando è contra realis definit in personalem, decis. 67. num. 20. & 21.
Personali præcedente monitorio decendium ad appellandum à die sententiæ, non autem à die scientiæ currit, decis.50 n.2.
Personæ consideratæ in aliqua donatione, paria sunt, quod non sint natæ, vel sint præmortuæ, decis.434.n.11.
vltra Personas expressas substitutio non extenditur, sed restringitur, & declaratur secundum qualitatem ipsius dispositionis, decis. 67.num.14.
Personæ facultas cohærens illam non excedit, decis.479.n.19.

PERTINENTIA.

Pertinentia beneficij, quod apud aliquem spectat obseruantia probata ad eumdem quoque pertinebit Ius nominandi, & amouendi Capellanos, decis.2.n.4.
Pertinentia Iurispatronatus probatur ex præsentationibus continuatis, & effectum sortitis, decis.492.n.4.
Pertinentia, & administratio alicuius beneficij, quod ad aliquem pertineat, ex quo doceatur, decis.2.n.1.
Pertinentia patronatus attentis sententijs, & re iudicata in dubium reuocari non potest, decis. 96. numer. 7.
Pertinentia Iurispatronatus vt probetur, sufficit descendisse ab illis, qui fuerunt in possessione præsentandi, decis.96.n.10.
Pertinentia Iurispatronatus ab Ordinarij institutione iustificatur, ibid.n.5.
PETENS immissionem non excluditur, quando saltem de facto possideat, decis.508.n.9.

PESTIS.

PESTIS nisi adeò grassetur vt copia testium haberi nequeat, eorum numerus minor quinque esse non debet, decis.331.n.13.
Pestis in Italia de anno Domini 1656. grassabatur, decis. 476. num.13.
Pestis tempore non remanet impeditus Tabellariorum, & litterarum cursus, ibid.n.14.
PETITIO si tendat ad vnum actum, non tendere valet ad alium actum diuersum, decis.400.n.24.
Petitio expressam ad sententiam habet relationem, & ab ea declarationem de Iure assumit, decis.97.n.19.

PETITORIVM.

in Petitorio pensionarius tenetur probare capacitatem pensionis vbi non agitur contra consentientem, sed contra successorem, decis.507. n.2. Quod limita, vt n.3.& 4.
Petitorium prouisio Apostolica, quando respicit possessorem anteriorem cum manutentione Prouisi possessione non priuat, decis. 292.num.7.
in Petitorio ad deuolutionem bonorum Dominus directus, quando agit, identitatem bonorum possessorum plenè, & concludenter probare tenetur, decis.292.n.3.
in Petitorio lite super titulo Beneficij fuisse, quomodo probatur, decis. 315.num.5.
ad Petitorium articulus si pertineat non est determinandus in iudicio possessorio, decis.23.n.7.
Petitorium sententia implicans cum possessorio ratione mixturæ reddit causam appellabilem, decis.94.n.15.
Petitorium verbum, spectare, inuoluit, & titulum respicit, decis.315. num.6.
Petitorium absorbet possessorium, decis.389.n.17.
S.PETRI Fabricæ speciali Iure duæ sententiæ habent vim trium, decis.171.n.3.
S. Petri Fabrica fideicommissa particularibus personis relicta, non potest sibi applicare, ibid.n.1.

POENA.

Pœna caducitatis Casalis ad Monasterium in casu contrauentionis pacto adiecta, facit vt admissis colligantibus tamquam extraneis locus restitutionis ad fauorem Domini directi factus fuerit, decis.175. num.3.
Pœna priuationis contrauenientibus voluntati Testatoris indistinctè irrogata, an vti generaliter posita omnes casus comprehendat, decis.321.n.12.
sub Pœna caducitatis fideicommissum conditum in casu alienationis purificatur fauore vocatorum ex conuentione, decis. 457. num.1.
Pœna adiecta pronepoti ante etiam hæredem extraneam, quæ non debet esse melioris conditionis, quàm consanguineus, includat, decis.321.n.5.
Pœnæ secundo nubentium communes sunt viro, & mulieri, decis. 244.num.4.
in Pœnam causa quælibet excusat, ne quis incidat, decis. 158. num.3.
Pœna priuationis nisi sit explicita, & litterali numquam est inducenda, decis.321.n.7.
Pœna priuationis extensionem etiam ex Identitate rationis non admittit, ibid.n.8.
Pœna priuationis non incurritur, nisi adsit dolus, vel malitia, decis. 158.num.2.
Pœna apposita in vna parte Testamenti, non est extendenda ad alteram partem, ibid.n 24.
in Pœnalibus in dubio non fit extensio, decis.455.n.15.
10 Pœnalibus stricta fit interpretatio secundum, quod verba sonant, & non vltra, decis.321.n.6.

PIA CAVSA.

Pia causa non consideratur, Conuentu in remotum, & incertum euentum substituto, dum ad illius fauorem successio aperta non dicitur, decis.16.n.15.
Piæ causæ fauor non habetur in consideratione extra casum à Testatore dispositum, decis.94.n.4.
in Pia causa substitutio facta eiusdem fauore extenditur, decis.98. num.9.
Piæ causæ priuilegia cessant, dum non potest constare de paupertate, decis.17.n.13.
Piæ causæ priuilegia non intrant dum de paupertate non fuit facta mentio, ibid n.15.
PIETAS Fidelium in dies frigescit, decis.374.n.21.
PILARVM muscatarum negotium potest exerceri æquè per homines, quam per mulieres, decis.23.n.20.
PIGNORIS conuentionalis, & iudicialis fit distinctio, vt cognoscatur, an affecta re litigiosa executiuè, vel via rescissoria contrà tertium agi possit, decis.186.n.16.
Pignus insolutum Iudice dante pro rata debiti æstimatio præcedere debet, secus si pro toto debito aut per modum oblationis, decis. 36.num.14.
PLANTATIONES vitium an inter melioramenta reficienda tamquam non perpetuò duratura comprehendantur, decis.149.n.21.

per

per PLATEAM Venetiarum, Neapolis, Vrbis, Cambia, quare dicantur minimè suspecta, decis.413.n.10.

per Plateas Venetiarum, &c. in Cambijs cum singulis hebdomadis publicè pretia sanciantur, quæcumque suspicio mala remouetur, ibidem num.10.

Plateal ium Cambiorum cursus qualiter reguletur in plateis Florentiæ, decis.234.n.17.

Platealia Cambia legitimè possunt exerceri de platea ad plateam, ibid.n.7.

PLVRALITAS resoluitur in singularitates, dummodò dispositio ad collectiuam vniuersalem non sit restricta, nec menti, & voluntati contrahentium repugnet, decis.88.n.15.

in Pluralitate, dictio, dictorum, quæ sonat, vt sit expectanda mors omnium, & existentia conditionis in omnibus verificetur, importat, ibid.n.13.

Pluralitas resoluitur in singularitates substitutione reciproca cessante tunc, quamuis verba substitutionis sint directa ad grauatos, decis.188.num.11.

Pluralitatem resolui in singularitates regula fallit, quando identitas effectus, vel conditionis talem resolutionem induceret, decis.78.num.14.

Pluralitas in singularitates in contractibus non resoluitur, decis.88. num.16.

Plures familias, & plures homines conuenisse ad dotandum Iuspatronatus est inuerisimile, decis.492.n.11.

Pluralis aliquando contentatur singulari, decis.35.n.3.

PONTIFEX.

Pontificem inuerisimile est pronunciasse verba contrà definitiuam sententiam propriam, decis.5.n.26.

Quod nullibi probatur à prætendente supponitur inuentum, ibidem.

Pontificiæ Bullæ locum etiam habent in loco, in quo publicantur, decis.54.n.20.

Pontificiæ Constitutiones generales omnes comprehendunt indistinctè, ibid.n.11.

Pontifex licet possit si velit Creditoribus, & tertio præiudicare, numquam tamen præsumitur, quod per suas concessiones id agere intendat, decis.127.n.7.

Pontifex non solet iuribus partium præiudicare maximè in quantitate notabili, decis.205.n.3.

Pontifex in admittendo reseruationem decreti respicientem consensum Titularis, & familiaritatem reseruatarij cui voluit gratificare, non autem narratiuam quoad officia empta, gratia obtenta obreptionis, aut subreptionis argui nequit, decis.126.n.2.

Pontifex erigendo Ecclesiam in Collegiatam an eidem omnes fructus ante erectionem ad illam spectantes assignet, decis. 216. num.8.

Pontifice auctoritate Apostolica explicitè disponente optionem habere vim validæ collationis, & prouisionis, alternatiua cessat, decis.27.n.14.

Pontificis animus non præiudicandi desumitur ex commissione, decis. 425.num.23.

Pontifice scientiam de Creditoribus anterioribus habente reseruationem decreti in illorum præiudicium concedere non censetur, decis. 127.num.8.

Pontificis intentione deficiente circa litteras expeditas, eadem vna cum beneplacito in eis contento corruunt, ibid.n.8.

Pontificis Breue Religionis obstaculum remouens, & Abbatem ad fructus percipiendos, & in vsus proprios conuertendos habilem reddens, fideicommisso non derogat, decis.57.n.15.

Pontifice alicui de beneficio vacaturo cum clausula, ex nunc prout ex tunc, prouidente gratia statim est imperfecta, nec factum exequutoris requirit, decis.256.n.3.

Pontifex per dictionem, vbicumque, quatuor Officiales in reseruatione excipiens, quoad alias reseruationem inducere noluisse præsumitur, decis.266.n.22.

à Pontifice supplicatio signata immediato prædecessore sub successore quandocumque expediri potest, decis.223.n.17.

à Pontifice gratia obtenta frustrà allegatur, quando eamdem obreptitiè obtentam fuisse apparet, decis.290.n.11.

Pontificiæ Constitutiones prohibentes erectiones nouorum Conuentuum, nisi in eis possint sustentari 12. personæ, an dicantur hodie modificatæ, decis.54.n.21.22.& 23.

Pontificalia Abbates prohibentur exercere extra eorum Ecclesiam, nisi contrarium ex priuilegio doceatur, decis.493.n.10.

PORTIO.

Portio legitimæ quam fœminis statutum aufert, an hæreditatem parentum à quibus fideicommisso grauari potuit impinguet, decis. 167.num.5.

Portio, quæ à statuto fœminis aufertur respectu extraneorum naturam legitimæ retinet, decis.147.n.7.

ad Portionem Matris filij dumtaxat vti in conditione positi fuerunt, vocati censentur, decis.281.n.9.

Portionarij vltra solutum non possunt prætendere, dum secularizatio nihil aliud immutauit præter qualitatem Regularitatis, decis.93. num.2.

Portio fœminarum, quæ illis aufertur à statuto, an masculis simpliciter accrescat, an verò impinguet hæreditatem parentum à quibus fideicommissum supponi potuit, decis.147.n.3.

Portionem liberam donatio continens donatario nepoti debitam ob Iura sibi competentia non dicitur propriè donatio patrui, sed ipsius donatarij, à quo post secutam illius ratificationem immediatè emanasse censetur, decis.85.n.5.

Portiones pro restitutione dotis in solutum datæ, à vinculo fideicommissi liberæ remanent, decis.303.n.1.

Portiones Capitulum subministrando menstruas vnicuique pro sua rata, non tenetur ad residuum, quod spectat ad mensam vti antea ad Præpositos spectabat, quorum loco subrogatum fuit, decis. 43.num.3.

Portio congrua Vicario semel assignata, quando fuit, alia constitui, aut antiqua augeri non debet, decis.48.n.2.

in Portionibus patruorum filij succedunt, quando ijdem patri prædecesserunt cum ex reciproca inter ipsos adiecta eorum portio vnica paterna portio efficiatur, decis.124.n.4.

Portione feudali ad fauorem omnium ad primogenituram successiuè vocatorum cessa, conuentio ex propria alicuius persona ad resolutionem contractus in præiudicium vocatorum influere nequit, decis. 82 num.4.

Positiones intentio dantis, quando est verificata, reus conuictus remanet, decis.3.n.10.

Et contrà eum Iudicium tamquam contrà confessum expediri potest, ibid. n.11.

POSSESSIO.

in Possessionem fideicommissi immissio non conceditur nisi probato bona fuisse de tempore mortis à testatore possessa, decis. 293.num.1.

Possessio capta beneficij etiam in vim prouisionis Apostolicæ, quando fuit capta lite pendente, vel in spretum inhibitionis, vti attentata est reuocanda, decis.410.n.7.

Possessio capta per procuratorem sine speciali mandato, non habetur pro capta, decis.433.n.3.

Possessionem collitigantium præter Instrumentum locationis lis inter partes agitata demonstrant, decis.230.n.4.

Possessione legitimè capta confirmatur secundo actu adeptionis eiusdem possessionis, decis.483.n.6.

Possessio continuata per statutum in hæredem, iuuat ad effectum consequendi manutentionem, decis.196.n.3.

Possessio anterior, quando fuit legitimè capta, est manutenenda in concursu posterioris nulliter, & attentatè captæ, decis.410. num.9.

Possessio Castrorum Iure pignoris mediante assignatione ad alterius fauorem transacta, an actuali assignatione facta relaxari teneatur, decis.163.n.15.

Possessio præsens bonorum ex sustentatione litis probatur, iunctis testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis, decis. 278.num.18.

Possessio ad simplicem administrationem referri nequit si habeat titulum possidendi Iure proprio, decis.26.n.4.

de Possessione alicuius dicitur constare ex ipsa subhastatione, & deliberatione, decis.196.n.1.

Possessio ex actu nullo transfertur, quando nullitas prouenit aliundè quam ex defectu consensus, decis.483.n.9.

Possessio capta per procuratorem, sine speciali mandato, tunc ratificatio iuuat eam quamuis medio tempore, Tertius acquisiuerit possessionem, decis.433.n.9.

in Possessionem, clausula, *Si, & quatenus*, non constituit, donec de Iure præsentantis appareat, decis.106.n.16.

Possessio Testatoris de tempore obitus alterum est requisitum ad effectum manutenendi hæredem, decis.163.n.3.

in Possessionem executor immittendo aliquem cum clausula, *amoto quolibet illicito, &c.* dicitur executor mixtus, & non merus, decis. 433.num 18.

Possessio capta per procuratorem, sine speciali mandato, quando non possit dici, omninò nulla, decis.433.n.7.

in Possessione Iurispatronatus patroni existentes ab Ordinario approbati non sunt priuandi eorum possessione quousque de illorum Iuribus in petitorio cognoscatur, decis.492.n.9.

Possessio Ecclesiæ per triginta annos ad effectum cognoscendi qualitatem beneficij sufficit, decis.37.n.4.

Possessionem beneficij Titularis qui non potuit acquirere liberatur à solutione pensionis cedendo actiones ad fructus, decis. 467.num.3.

Possessio pretij ex Testamento, Instrumento possessionis, & congruè ex Instrumento emptionis, & venditionis dictæ possessionis colligitur, decis.183.n.14.

Possessio Iuris conferendi ex pluribus collationibus iustificata manutentionem operatur, decis.44 n.8.

in Possessione beneficij se intrudens lite pendente dicitur attentare, decis 410.n.1.

de Possessione alicuius quando dicatur legitimè constare, ibidem num.10.

Possessio bonorum in Ciuitate aliqua Incolatum probat, decis. 364. num.4.

Possessio vitiosa, & nulla remedium adipiscendi non impedit, decis. 22.num.14.

Possessio adepta in vim prouisionis Apostolicæ, & processus, ab exequutore fulminati, tamquam posterior clandestina, turbatiua præsumitur, decis.292.n.4.

Possessionis transmissio ratione suauitatis, in suos hæredes, quid operetur, decis.521.n.21.

Possessio pro indiuiso quibus indicijs remouetur, decis. 214. numer.14.

Possessio manutenibilis in actis de Iure præscriptibilibus ex quo acquiratur, decis.390.n.16.

Possessio actualis ex Instrumento adeptionis probata, alio anteriori

riori non possidente, ad effectum manutentionis suffragatur, decis.317.n.2.
Possessio capienda est de manu legitimi hæredis, aut ipso legitimè non citato, decis.522.n.10.
Possessio vitiosa dum est, non potest gaudere priuilegio legitimæ possessionis, ibid.n.11.
Possessionem manutenibilem actus litigiosi non inducunt, decis.33. num.6.
Possessio probari potest ex ipsius actuali apprehensione, decis. 401. num.18.
Possessio pro indiuiso desinit bonis ex consensu fratrum in alios translatis, decis.214.n.5.
Possessionem defuncti in hæredem statutum continuans intelligitur, quatenus hæres velit, alias secus, decis.43.n.34.
Possessio Testatoris ex confessione Notarij possessionem post obitum Testatoris actualiter capientis resultat, decis. 104. numer.4.
Possessionis temporalis proprietas respectu ad effectum satisfaciendi Creditori ex illius fructibus ad instar Saluiani, euictionem excludit, decis.109.n.7.
Possessio Episcopi non sustinetur, stante possessione Archidiaconi tam ex libris, quam alijs Testibus deductis concludenter probata, decis. 61.num.9.
Possessio ciuilis loci, quando pertinet ad Ecclesiam domuncula superædificata ad eamdem pertinere censetur, decis. 371. numer.4.
de Possessione eorumdem bonorum probatio ex Testibus eam expressè comprobantibus vires sumit, decis.343.n.13.
Possessio capta lite pendente est nulla, & attentata cum omnibus indè secutis, decis.400 n.3.
Possessio non præsumitur, & tamquam facti est probanda, decis.508. num.5.
Possessionem defuncti in hæredem statutum continuans, non facit illum necessarium hæredem in illius incommodum, decis. 43. num.33.
Possessionem constitutum transfert in constitutarium, decis. 476. num.1.
Possessione Ordinarius si careat, & titulo, non est manutenendus ad exercendos actus suæ Iurisdictionis intra fines suæ Diœcesis, decis. 392.num.12.
Possessio capta per Procuratorem sine speciali mandato quando non possit dici omninò nulla, decis.433.n.8.
Possessione quis priuatur ex facto Iudicis, procedendo ad subhastationem, & deliberationem, decis.196.n.4.
Possessio, & ius nominantis nominatione facta resoluitur, decis.494. num.4.
Possessio alicuius, probari potest ex simul iunctis, decis. 375. num.5.
quasi Possessio Antecessoris successori, etiamsi sit filius, & hæres, sine noua apprehensione non suffragatur, decis.96.n.10.
Possessio concessa ad beneplacitum, quid importet, & quid si in causam piam, decis.21.n.20.
Possessio vltima, & immediata ad iustificationem pertinentiæ Iurispatronatus sufficit, decis.73.n.13.
Possessio vitiosa in Seminario præcedentis vnionis ignaro, & tertio bonorum immobilium possessore ponderari non valet, decis. 29.num.12.
Possessio immemorabilis, ex quo reddatur improbabilis, decis. 70. num.64.
ad Possessionem rei permutatæ reintegratio permutanti ex conditione ob causam competit, decis.109.n.1.
Possessionis obiectio, quando cesset in subrogatione gratiosa, decis. 402.num.6.
Possessionem venditoris clausula Constituti, probat contrà emptorem, & causam ab eo habentem, decis.408.n.6.
Possessio prædij ex nominatione, Inuentario, & Instrumento diuisionis probatur, maximè dum intermedia acquisitio alicuius terræ intra eiusdem limites facta non ostenditur, decis. 183.num.18.
Possessio capta, & sciente, & patiente eo cuius consensus requirebatur, vt valida est manutenenda, decis.433.n.15.
Possessionem pensionarius quam obtinet vt valeat in alium transferre, de Indulto Apostolico necessariam facultatem ad id continente docere tenetur, decis.142.n.2.
Possessio antiquissima præter generalem præsumptionem possessionis ex titulo præambulo possessori ad manutentionem sufficit, decis. 253.num.13.
Possessionem communem Testes formiter examinati confirmant, quorum etiam vnicus ad effectum obtinendæ manutentionis sufficit, decis.26.n.3.
Possessio pro indiuiso non præsumitur ex quo fratres non conuixerunt nec cohabitarunt, decis.214.n.1.
Possessio cui ius assistit semper est manutenenda, non illa cui ius resistit, decis.333.n.12.
Possessionem in spiritualibus contra superiorem acquisiuisse prætendens, ad quid teneatur, ibid.n.17.
Possessio non auocatur à debitore ex mera, & nuda detentione per creditorem prædij iure pignoris, decis.168.n.5.
Possessionem Testatoris Statutum Vrbis lib.1. cap.147. continuat in suos hæredes, decis.43.n.24.
Possessio, quando est nulla non est manutenibilis, decis. 433. num.12.
Possessio vigore simplicis citationis capta tamquam concessa absque causæ cognitione inualida reputatur, decis.292.
Possessio sola anterior in beneficialibus absque præcisa tituli restrictione attenditur, ibid.n.2.
Possessio posterior, vti turbatiua est minimè manutenenda, decis. 433.num.17.
Possessio decennalis ad effectum præsumendi diuisionem bonorum inter hæredes factam fuisse sufficit, decis.239.n.7.
Possessio vigore sententiæ, & mandati Rotalis apprehensa manutenibilis censetur, decis.310.n.23.
ad Possessionem reintegratio, vt concedatur, qualis nullitas mandati de manutenendo sit probanda, decis.432.n.1.
Possessione seu quasi exigendi probata debetur manutentio, decis.394. num.2.
Possessio capta cum mandato continente clausulam, Dummodo possessio sit vacans, est valida si possessio fuit vacua, decis. 508.num.3.
Possessio per immissionem Iudicis capta, qui anteriorem possessorem in iudicio immissionis citatum priuauit, sustinetur, decis.289. num.1.
Possessio debitoris cum ex Instrumento venditionis domus iustificata remaneat, possessionem contra quoscumque benè probat, decis. 230.num.3.
Possessio pacifica non potest dari, quando multæ ex ea ortæ sunt lites, decis.260.n.20.
Possessio manutenibilis sine acquiescientia habentis ius in Incorporalibus non acquiritur, decis.333.n.9.
Possessio præsumitur retenta vsque ab obitum, decis.405.n.7.
Possessio mera attenditur ad effectum manutentionis, decis. 23. num.15.
in Possessione hæreditatis Immissio vt concedatur, Testamentum in quo hæres quis instituitur non cancellatum, nec abolitum, nec vllum vitium visibile continens exhibere tenetur, decis.92.n.1.
Possessio capta per Procuratorem sine speciali mandato, tunc est manutenibilis, quando fuit ratificata, decis.433.n.4.
Possessio communis matris cum filio ex clausula Constituti Iustificatur, quæ cum super omnibus bonis generaliter fuerit apposita exceptione incertitudinis refelli nequit, decis.26.n.2.
Possessio iure familiaritatis non suffragatur ad effectum immissionis, nec manutentionis, decis.293.n.11.
Possessionem iuris, & non facti decretum irritans, infici potest, decis. 402.num.29.
per Possessionem continuatam agnitio inducta dicitur, & sufficiens facta restitutio, decis.74.n.3.
Possessio, quando est attentata venit sequestranda, decis. 454. num 1.
Possessionem defuncti in hæredem Statutum Vrbis lib.1.cap.147. continuat, decis.196.n.2.
Possessionem ab alio actualiter apprehendi hæres non reclamando, seu permittendo, si posteà venerit, vt eadem sibi bona restituantur, contra proprium factum venire dicitur, adeoque à limine Iudicij est repellendus, decis.42.n.7.
Possessio anterior nullo alio tunc temporis possidente capta, præ cæteris manutenibilis censetur, decis.292.n.1.
Possessio prædij per Licitatorem numquam apprehensa, sed per Creditores, qui in Dominos recogniti fuerunt, quibusnam fuerit acquisitum, ostendit, decis.389.n.10.
Possessionis retentione sufficientis pro solutione præsumitur de iure totalis satisfactio ex fructibus receptis, decis.451. n 3.
Possessio, & possessionis continuatio etiam de tempore obitus ex causa præcedenti præsumitur, decis.125.n.4.
Possessio inualidè probatur si deducantur ea, per quæ illa excluditur, decis.494.n.2.
Possessione quis non priuatur, dum ritè, & rectè Iudex, non procedit, decis.196.n.5.
Possessionem proprietas absorbet, decis.64.n.36.
Possessionem bonorum, & dominium accipiens, tunc dictorum bonorum augumentum, & decrementum ad eum spectant, decis.48. num.13.
Possessio Beneficij capta in vim prouisionis Apostolicæ, non est attentata, decis.419.n 5.
in Possessione immemorabili Episcopus quando est exercendi Iurisdictionem omnimodam spiritualem, in locis in quibus prætenditur exemptio, venit manutenendus, decis.70.n.23.
Possessionis pro indiuiso, & Iure familiaritatis conuictio, & cohabitatio duo sunt præcipua requisita, decis.214.n.2.
Possessio an dicatur interrupta quando lis solùm super iactationibus, & molestationibus non autem super beneficio commissa fuerit, decis. 223.num.20.
Possessio alicuius, ex quibus coniecturis, & adminiculis possit probari, decis.375.n.6.
Possessionis ciuilis bonorum priuatio ad excludendam præsumptionem continuationis sufficit, decis.214.n.10.
Possessio antecedens probatur per publicum Instrumentum, decis.405. num.6.
Possessionis diuisio, quando fiat, decis.221.n.19.
Possessio litigiosa, quando non sit transferibilis in alium, decis.412. num.5.
Possessio probari potest ex ipsius actuali apprehensione, decis.401. num.18.
Possessio probatur ex Iudicio iactationis, & iactationum, decis.505. num.11.
Possessione exclusa Regula de Annali intrare non potest, decis.402. num.1.

Possessio non dicitur continuata quotiescumque fuit super bonis possessis aliquid innonatum, decis.292.n.6.
Possessionem mandatum de manutenendo non probat nisi probetur effectuatum, decis.508.o.4.
Possessione priuare non potest Iudex nulliter, & iniustè procedendo, decis.279.o.2.
Possessio quadrageoaria ex pluribus successiuis præsentationibus probatur, decis.323.n.3.
Possessio præsumitur retenta vsque ad obitum, decis. 405. numer.7.
de Possessione quando non constat manutentio non est danda, decis. 390.num.2.
sine Possessione non datur Manutentio, decis.390.n.2.
Possessio ex constitutione Principis, vel Statuti etiam sine actuali apprehensione transfertur, decis.214.o.7.
de Possessione Testibus optimè deponentibus fides est adhibenda, decis. 163.n.5.
Possessio quadragenaria ad probandum Iuspatronatus in familia priuata sufficit, decis.323.n.6.
Possessio, quando est attentata venit sequestranda, decis. 454. num.1.
Possessio penes duos diuersis respectibus esse potest, decis. 508. num.6.
Possessionem defuncti Statutum continuans in hæredem, intelligitur quatenus velit esse hæres, decis.43.n.32.
Possessio beneficij, quando nulliter, & attentata fuit capta, est reuocanda, decis.410.o.8.
Possessio capta per procuratorem, sine speciali mandato, non iuuat, decis.433.n.2.
Possessionem obtinens ad certum effectum, non potest ea vti ad diuersum effectum, decis.21.n.18.
Possessione decennali probata manutentio competit, decis.. 333. num.2.
Possessio, quando fuit capta sine consensu Capituli, de præbenda distincta à Iure Canonicali, an sit valida, decis.433.n.13.
Possessio beneficij, quando remaneat nulla, & infecta, decis. 401. num.2.
ex Possessione bonorum aditio præsumitur, quod declara, decis.423. num.12.
Possessio, seu quasi Iuris negatiui in facultatiuis numquam admittitur, decis.425.n.7.
Possessio non legitimè capta potest iterùm capi, & iterùm competit immissio, decis.487.n.4.
Possessio vitiosa, qua ratione tollitur, decis.42.n.6.

P O S S E S S O R.

de Possessore bonorum pro dote assignatorum Statutum Vrbis, in omnibus Vrbis Tribunalibus seruatur, decis.143.n.8.
Possessoris titulus quando non est æqualis titulo gratiosè subrogati, ad effectum impediendi immissionem non sufficit, decis. 307.num.13.
Possessor ad iustificandum titulum acquisitionis regulariter non tenetur, cum ei sufficiat dicere possideo, quia possideo, decis. 381.num.8.
Possessor per Iudicium contra ipsum introductum à tempore motæ litis in mala fide constitutus fructus suos facere non potest, sed ad illorum restitutionem tenetur, decis.162.n.1.
Possessor ille est manutenendus de cuius anteriori possessione constat, decis.433.n.1.
Possessor, quando est remouendus omninò citari debet, decis.418. num.10.
à Possessore fructus super domo impositi statim post factam venditionem debentur, decis.327.n.4.
Possessor quando non habet titulum eiusdem speciei pro coercenda exequutione subrogationis gratiosæ titulo frui non valet, decis.322. num.12.
Possessorem Index nulliter procedens non priuat sua possessione, decis. 506.num.1.
Possessori anteriori debetur manutentio, reiecto posteriori, licet eiecto à possessione, decis.433.n.10.
Possessor per iudicium contra ipsum introductum à tempore motæ litis in mala fide constitutus fructus suos facere non potest, sed ad illorum restitutionem tenetur, decis.162.n.1.
Possessor quando agitur contra ipsum permutantem, euictione sequuta ad rem suam redire potest, decis.109.n.5.
Possessore per Iudicem anteriori sua possessione priuato, possessio in immissum translata censetur, decis.357.n.18.
Possessor inspecta euidenti nullitate, & irreleuantia eiusdem tituli, legitimus Contradictor audiri non debet, decis.322. numer.13.
Possessor triennalis etiam in Iudicio petitorio molestari nequit, decis. 223.n.18.
Possessor cum titulo via ordinaria non exequutiua est aggrediendus, decis.322.n.11.
Possessore in mala fide constituti non possunt facere fructus suos, decis. 229.num.2.

P O S S I D E N S.

Possidens pro Iuribus dotalibus, satisfactione non integrè data à possessione expelli non debet, decis.340.n.9.
Possidenti violentia illata de facto vigore mandati Rotalis personaliter intimati attentata inducit, decis.75.n.1.
Possidens precario dicitur verè possidere, decis.21.n.17.
Possidens cum titulo cum impediat immissionem processumque ad viam ordinariam reducat quando titulus inualidus, & irreleuans detegitur non recipitur, decis.254.n.17.
contra Possidentem bona communis debitoris Creditor secundus subhastationem petere potest, decis.340.n.10.
Declara quando subhastatio fit sine præiudicio possidentis, & valor crediti quantitatem excedit, decis.340.n.11.
Possidens prouisus Apostolicus est legitimus contradictor aduersus gratiosè subrogatum, quod declara, decis. 367. numer. 3. 4. & 5.
Possidenti competit remedium, l.fin. pro confirmatione suæ possessionis, decis.483.n.7.
Possidens legitimè, potest validè se opponere cuique immissionis, decis. 42.num.12.
Possidens pauper bona ob retardatam Canonis solutionem non excusatur à caducitate, quod amplia, decis. 473. numer. 5. 6. & 7.
POSITI filij in conditione ex Statuto Vrbis ad portiones parentum suorum tantum vocati censentur, decis.78.o.8.
Positus in conditione substitutum non excludit, sed defectus conditionis, decis.290.o.13.
Positi in conditione, quando sunt de descendentibus, tunc faciliter præsumitur vocatio, decis.169.n.11.
POSTHVMO relicto conditio, si quis non decesserit sine filijs, expirat si ille moriatur, decis.39.o.2.
Posthumum si quis relinquat sine filijs non potest dici decessisse, ibid. num.5.
Posthumus habetur pro nato, vt commodum successionis obtineat, & excludit substitutum etiamsi posteà decedat, ibid.
ad POSSESSORIVM iudicium retardandum, non admittuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem, decis.23.n.8.
in POSSESSORIO lis pendens beneficium litigiosum non reddit, nec collationem impedit, decis.315.n.4.
POSSIBILITAS sola necessitatem probationis in Iudicio petitorio requisitum excludit, decis.482.n.5.

P O T E S T A S.

Potestas vxori vsufructuariæ concessa *di fare, e disporre quel che le parerà*, filios communes in casu quo mater ad secunda vota conuolet mobilium proprietate non priuat, decis.259.o.22.
Potestas cambiandi, sub generalibus verbis concepta, sub quibus vtriusque cambij exercitium continetur, decis.234.n.14.
Potestas conferendi ob non residentiam Monachorum non extinguitur, dum Regularitas actualis solummodò cessauit, non autem habitualis, quæ sufficit, decis.148.n.11.
Potestas Patria, vt firmetur in filio naturali, debet constare de qualitate legitimationis, decis.403.n.6.
Potestas conferendi ex obseruantia longissimi temporis deputationibus per Abbatem factis cum obligatione soluendi recognitionem ipsis Collatoribus effectum sortitis probatur, decis. 148. num.12.
ex PRATIS sterilibus fœnum corriuatis aquis productum non tam naturæ, quàm industriæ est imputandum, decis.102.n.7.
in PRECARII, & constituti vim associatio datur, decis. 412. num.7.
Precario possidens dicitur verè possidere, decis.21.n.17.
Precaria possessio an valeat, ibid.o.16.

P R Æ C E D E N T I A.

de Præcedentia inferioris regula, quoad Canonicos Cathedrales cum Episcopo ad Ecclesiam inferiorem suæ Diœcesis accedentes non extenditur, decis.120.n.10.
Præcedentia Capituli Cathedralis ex Bulla Pontificis in erectione Collegiatæ emanata, & Iura Canonicorum expressis verbis præseruante iustificatur, ibid.n.7.
Præcedentia debetur habenti maiorem Iurisdictionem, decis. 425. num.14.
Præcedentia debetur Iudici habenti maiorem dignitatem, & præeminentiam, ibid.o.12.
Præcedentia vti competit Episcopo, ita illius Canonici ipsum concomitantes Canonicis Ecclesiæ Collegiatæ præcedere debent, ibid. num.2.

P R Æ C E P T O.

Præcepto Testatoris stante fideicommissa sunt reintegranda, decis.415. num.3.
Præceptum Administratori negotij factum ne pecunias filio consignaret, cum inscijs, & non citatis Creditoribus factum fuerit, illis præiudicare non potest, decis.320.n.14.
Præceptum Testatoris hæres spontè adimplens, an Iuspatronatus sibi acquirere possit, alio ob defectum implementi tamquam indigno ab eiusdem acquisitione repulso, decis.136.n.7.
Præceptum Testatoris cum sit præcisum acquisitio semper cadit ad commodum hæreditatis, & fideicommissariorum, non obstante stipulatione per hæredem pro se, suisque hæredibus facta, ibid. num.6.
Præceptum Iudicis laici per non vsum videtur renunciatum, decis.197. num.2.
sine PRÆIVDICIO alicuius actus factus, quid operetur, decis.461. num.17.
in Præiudicium tertij Bullæ nec Pontificum non operantur, decis.452. num 7.
ex PRÆVENTIVA occupatione subdelegantis subdelegatus alijs insolidum delegatis est præferendus, decis.104.n.13.

PRE-

P R E C E S.

Preces porrectæ Principi probant, decis.441.n.21.
Preces primariæ in forma mandati de prouidendo dantur, nec perfectionem ante institutionem siue collationem recipiunt, decis.236. num.4.
Preces ante professionis emissionem porrectæ Religiosis, ne pro illius admissione suffragia darent, animum à susceptione habitus alienum demonstrant, decis.211.n.9.
PRÆCISA responsio dicitur, quando ea in medio orationis copulam, &, seu negatiuam, neque, vel similes continet, decis. 40.num.3.
PRÆDILECTIONIS coniectura Testatoris euidens erga aliquem, quando non possit negari, decis.39.n.36.

P R Æ D I V M.

in Prædio aliquo de melioramentis factis, vt dicatur constare, quid nam probandum veniat, decis.395.n.20.
Melioramenta non in genere, sed in specie sunt probanda, ibidem.
Prædia habens in alia Parochia ibi decimas illorum prædiorum dare debet, decis.201.n.9.
Prædij emptio ab ipso creditore facta dicitur, dum alterius persona ad Licitandum fictè substituta fuit, decis.289.n.14
Prædio magni valoris pro exiguo credito adiudicato excessus contra claram Iuris dispositionem euidenter apparet, decis. 26. num.6.
Prædij identitas vt iustificetur, duæ demonstrationes præsertim in antiquis sufficiunt, decis.278.n.14.
Prædium sub primogenitura non cadere quomodo probatur, decis.373. num.5.
Prædium alienatum pro restituendo residuo dotis, excessu circa valorem vltra dimidium attento non sustinetur, decis. 183. num.19.
super Prædio in codicillis Testatoris fideicommissum particulare constitutum, positionem filiorum in conditione probat, decis.133. num.6.
Prædium Licitator quando liberè emit pro se, suisque hæredibus, & per viam puræ, & liberæ venditionis soli alicui vendidit, idem singularis efficitur successor, & tutus, ne à posterioribus sibi auferatur, decis.186.n.13.
quoad Prædia Rustica Bulla iuris congrui Gregor.XIII. considerat, vt cum minori difficultate possint ampliari Vineæ, & sic ex duabus angustis, vna ampla conficiatur, decis.538.n.50.

P R Æ I V D I C I V M.

in Præiudicium patroni prælationem petentis, Bulla Iuris Congrui Gregor.XIII.non videtur extendenda, ibid.n.22.
Et quando non sit vera talis collusio, ibid.n.23.
in Præiudicium successorum in fideicommisso transactio bona fide facta etiam sustinetur, quamuis non sint hæredes transigentis, decis.130. num.6.
non Præiudicat assertio, quando probatur erronea, decis. 418. num.7.
Præiudicium cum non resultet ex receptione pecuniarum sub vsuria, interesse ratione damni emergentis prætendi non debet, decis. 167. num.12.
sine Præiudicio iuris quæsiti Legitimatio facta, non releuat, cum de tempore legitimationis nullum fuerit ius quæsitum, decis. 151. num.11.
de Præiudicio magno alicuius quando agitur filiatio plenius est probanda, decis.388.n.11.
de Præiudicio modico quando agitur, non est ita strictè agendum, maximè constito de veritate, decis.79.n.15.& 16.
in Præiudicium sui approbare aliquis potest id, quod semel reprobauit, decis.299.n.7.
Præiudicialia Sedis Apostolicæ laudum quando continet præsumptio quæuis Beneplaciti Apostolici cessat, nisi Papam de his scientiam habuisse, & confirmare voluisse probetur, decis. 35. num.17.
Præiudicare patronus sibi potest, non autem compatronis, decis 152. num.22.
Præiudicare Pontifex non solet iuribus partium maximè in quantitate notabilis, decis.205.n.3.
in PRÆIVDICIALIBVS notificatio est necessaria, decis.534. numer.12.
PRÆLATIO Episcopi admittentis magis idoneum ætate, moribus, doctrina, & alijs à iure requisitis à Sacr. Concil. Trid. approbatur, decis.55.n 6.
Prælatio in successione conceditur proximioribus tempore purificatæ conditionis, non autem possibilibus, & futuris, decis. 510. num.22.

P R Æ L A T V S.

Prælatus diminuendo Canones Ecclesiæ conditionem deteriorem facit, quod absque assensu, & approbatione Sedis Apostolicæ fieri non licet, decis.191.n.7.
Prælatus vbi nullum exhibet actum conferendi, nullum etiam ius collationis acquirere potest, decis.44 n.6.
Prælato Ius conferendi vbi tribuitur, & Capitulo, non ideò vox Prælati æquiualet voci Capituli, decis.44.n.3.
Prælati negligentia in præscriptione, quando noceat Ecclesiæ, decis. 440.num.20.
Prælatus in his quæ sunt de accidentalibus contractus formam consuetam in præiudicium Ecclesiæ excedere non potest, decis. 191.num.10.
Prælatus inferior, quando possit prætendere Iurisdictionem priuatiuè, quoad Episcopum, decis.440.n 7.
Prælatus licet duplicem repræsentet personam, vnam tantum vocem in collationibus obtinere potest, decis.44.n 5.
Prælatus inferior, vt valeat legitimo temporis cursu stante præscribere contra Ordinarium actus Iurisdictionales, quid requiratur, decis. 391.num.37.

P R Æ L E G A T V M.

Prælegatum si ad omnia venalia in domo extenderetur, non esset delibatio hæreditatis, sed exinanitio, decis.282.n.21.
Prælegatum ad mobilia domus, & habitationi conuenientia referri quomodo conuincitur, decis.282.n.22.
Prælegatum relictum à Matre filio in Testamento computatur in eius legitimam, decis.251.n.1.
Prælegatum in Testamento alicui relictum, non valet, cum à Testatore in subsequentibus codicillis expressè fuerit reuocatum, decis. 160.num.1.
Prælegati creditum tamquam ex voluntaria assertione hæredis grauati resultans, vocatis non præiudicat, decis.262.n.7.
Prælegatum est delibatio hæreditatis ex qua Testator alicui quid collatum velit, ibid.n.19.
Prælegatum ad mobilia domus, & habitationi conuenientia referri quomodo conuincitur, ibid.n.22.
Prælegatum fideicommissum non potest continere quando coniecturæ sunt in contrarium, decis.170.n.12.
Prælegatum si ad omnia venalia in domo extenderetur, non esset delibatio hæreditatis, sed exinanitio, decis.282.n.21.
Prælegati acceptatio præuentiuè ex possessione hæreditatis non infertur, decis.262.n 6.
Prælegati agnitio ex consensu solutionis crediti ex bonis fideicommissarijs faciendæ non resultat, dum de personali, ac reali obligatione ex parte consentientis non constat, decis.262.n.10.
Prælegati exactio quando multas patitur exceptiones, & difficultates, in legitimam quæ omne onus reijcit non est imputandum, ibid. num.8.
Prælegatum Matris, quando filius dicatur agnouisse, decis.251. num.3.
Prælegati acceptatio sufficiens an præsumatur ex eo, quod filius adeundo hæreditatem bona possederit, & legata soluerit, decis. 262.num.4.
Prælegatum est donatio Testamento relicta, decis.282.n.20.
Prælegatum cum facultate liberè disponendi si caderet sub fideicommisso, facultas in illo disposita esset superflua, decis.171. num.11.

P R Æ P O S I T V S.

Præpositi specialis nominatio in Capitulo Ius aliquod conferendi non probat, decis.44 n 2.
Præpositus ad contrahendum, pariter ad dissoluendum contractum approbatus censetur, decis.226.n.1.
Præpositi facultatem vtroque mandato inspecto ad retrouenditionem constituti census insufficientem fuisse probatur, decis.226. numer.9.
PRÆSBYTERATVS, & præsentia Prouisi in curia de tempore obitus antecessoris ad iustificanda literas requiruntur, decis.249. num.5.

P R Æ S C R I P T I O.

Præscriptioni non est locus, dum adest mala fides, decis. 4. num.10.
sine Præscriptione obseruantia etiam sufficit, cum verba Bullæ interpretatiuè ad effectum intelligendi deducantur, decis. 93. num.8.
Præscriptio Statutaria locum habet in fatente debitum, non autem in illud negante, decis.509.n.16.
Præscriptio, quando non possit dici probata, & multò minus quieta, & pacifica, decis 440.n.15.
Præscriptio quadragenaria cum titulo, & bona fide operatur etiamsi titulus, sit putatiuus, & inualidus, ibid.n.3.
Præscriptio, numquam immemorabilis poterit dici dum constat de initio, decis.221.n.17.
in Præscriptionibus annuis conditionalibus, qualia est census vnica non sufficit præscriptio, decis.47.n.6.
Præscriptio immemorabilis est attendenda, decis.260.n.14.
Præscriptio cuius contrarij non extat memoria, suum locum obtinere debet, decis.172.n.5.
Præscriptio immemorabilis meliorem titulum de mundo producere valet, decis.253.n.5.
Præscriptio subsidiaria saltem immemorabilis, aut quadragenaria, quando attendatur, decis.297.n.17.
Præscriptione sublatus, quando non possit dici census, decis.47. num.2.
de Præscriptione deponentes Testes, cum non percutiant tempus præscriptionis, nec de scientia, & patientia Monasterij ad eamdem inducendam necessaria probant, in consideratione non sunt habendi, decis.193.n.10.
Præscriptio, vt currat contra aliquem debet constare de eius scientia, decis.221.n.23.
Præscriptio centenaria à Iurepatronatus valet, & immemorabili æquiparatur, decis.253.n.6.
Præscriptio interrumpitur superueniente mala fide, decis. 391. num.3.
Præscriptioni non est locus quando non potest dari bona fides, decis. 391.num.32.
Præscriptio quadragenaria sine titulo non suffragatur, decis.209.n.18.

Præscriptio actione deficiente non potest currere, decis. 47. numer.3.
Præscriptio non currit lite pendente, decis.390.n.17.
Præscriptio centenaria debet esse completa, vt possit allegari, decis. 319.num.22.
Præscriptio aliqua dum non potest incipere, multò minus valet currere stante mala fide, decis.391.n 19.
Præscriptio quadragenaria cum titulo, & bona fide, operatur plura, decis.440.n.2.
Præscriptio quadragenaria cum titulo putatiuo non admittitur, nisi cum ea titulus expressus concurrat, decis.334 n.24.
Præscriptio quadragenaria vt subsistat, ex actibus legitimè probari debet,decis.334.n.25.
aduersus Præscriptionem filia beneficio restitutionis in integrum iuuari non potest, cum pactum redimendi vti hæres fratris qui hæreditatem Patris repudiauit, ignorasse præsumatur, decis. 22.num.2.
Præscriptio facultate repetendi debitum sublata non potest intrare, decis.47.n.4.
aduersus Præscriptionem restitutio in integrum datur ex causa ignorantiæ,decis.47.n.12.
Præscriptio quadragenaria, quando nullo modo potest dici probata, decis.221.n.20.
Præscriptio centenaria,vt suos operetur effectus,debet in facto subsistere,decis.319.n.19.
Præscriptio quadragenaria non habet aliquam vim, dum non adest titulus putatiuus,decis.221.n.19
Præscriptio non currit stantibus actis contrarijs, verum si fuerit cœpta interrumpitur,decis.22.n.27.
Præscriptionem quamlibet inficit mala fides,decis.391.n.36.
ad Præscriptionem interrompendam sufficiunt etiam actus extraiudiciales, decis.221.n.28.29.30.& 31.
Præscriptio quælibet per litis pendentiam currere impeditur, & multò minus si non potest incipere valet currere, decis. 390. n.18.& 19.
Præscriptio non intrat patientia, & conscientia deficiente, decis.103. num.18.
Præscriptionis interruptio facta quoad vnam partem, nocet quoad totam,decis.440.n.21.
Præscriptio debiti non intrat stante minuitate actuum, decis. 407. num.20.
Præscriptio impeditur à mala fide,decis.221.n.10.

PRÆSENTATIO.

Præsentatio agnitionem fideicommissi, & aditionem inducit, decis. 74.num.4.
Præsentatio nomine proprio iuxta numerum personarum in capite facta, Patronatum indistinctè ad omnes de familia transfert, decis. 103.num.5.
Præsentatio exclusis fœminis facta Iusillarum non infringit dum in subsequenti vacatione illarum filij cum effectu nominarunt, decis. 72.num.18.
Præsentationes successiuæ effectuatæ dicuntur,dum defuncto vno Rectore alter à Patronis nominatus fuit,decis.323.n.4.
Præsentatio alicuius tamquam filij, includit etiam enunciatiuam hæredis, dum tantum adijcitur ad demonstrandam descendentiam, non autem taxatiuè ad qualitatem hæreditariam excludendam, decis.73.n.17.
Præsentatio à filijs, & hæredibus nomine proprio iuxta numerum personarum in capita facta Ius gentilitium euidenter probat, cum alias non competijssent tot voces quot erant personæ, nec in capita diuidi potuissent,decis.237.n.11.
Præsentationem nedum Procuratorio nomine, sed etiam titulo filiationis verba vti filij, & Procuratores factam fuisse inducunt, decis.237. num.13.
Præsentatio est fructus Iurispatronatus,decis.2.n.5.
ad Præsentationem filius admissus etiamsi non fuerit hæres Patris, vtpotè capitaliter banniti, nullam fuisse habitam rationem qualitatis hæreditariæ demonstrat, ibid.n.7.
Præsentatio sub qualitate hæreditaria contenta gentilitiam non tollit, cum Patronatum esse hæreditarium non doceatur, decis.103. num.11.
Præsentationis Ignorantia Ius habenti præiudicium inferre nequit, decis.96.n.13.
Præsentatio facta à Procuratore cuius mandatum procuratoriæ à principali iam reuocatum fuerat non subsistit, etiamsi reuocatio mandati ad ipsius notitiam non peruenisset, decis. 178. num.3.
Præsentatione damnata præsentatis fides non est adhibenda, decis.96. num.12.
Præsentatio à Patre, & filijs simul facta cum expressione, Iuspatronato di Casamia, talis expressio Iurispatronatus hæreditario non conuenit,decis.103.n.7.
Præsentatio à fratre pro rata fratris facta, data cautione de ratificando intrà quadrimestre præsentato suffragatur, decis. 272. num.4.
Præsentatio à nepotibus, & patruis æqualiter facta, cum eiusdem forma sit personalissima, Iuspatronatus gentilitium designat, decis. 237.num.3.
Præsentatio ad Emphyteusim familiæ spectan. arguit filiationem,decis. 475.num.16.
ad Præsentationem filius viuente Patre admissus patronatum omnibus de familia delatum, adeoque gentilitium esse, & familiare ostendit, decis.103.n.9.
Præsentatio non interuenientibus quibusdam ab alijs descendentibus facta compatronos absentes possessione præsentandi non priuat, ibid. num.17.
Præsentatione iustificata cum reliquis requisitis institutio debetur, decis.96.n.4.
Præsentatio agnitionem fideicommissi,& aditionem inducit, decis.74. num.4.
Præsentatio infrà quadrimestre probatur ex Instrumento præsentationis, decis.529.n.6.
Præsentatio à solis descendentibus masculis, exclusis fœminis, & extraneis, facta, qualitatem gentilitium inducit, decis.103. num.10.

PRÆSENTATVS.

Præsentatum Ordinarius instituendo approbat Iuspatronatus, decis. 491.num.4.
Præsentatus ad patronatum concurrentibus, requisitis in decis.recensitis est instituendus, decis 492.n.1.
Præsentati gratia vt iustificetur, sufficit constare præsentantes esse patronos, maximè cum alium præsentantes in possessione præsentandi non fuerint,decis.272.n.16.
Præsentatus habens qualitates requisitas in beneficio præferendus est alteri non habenti,decis.345.n.1.
Præsentatus habens qualitates à fundatore requisitas præferendus est alteri impetranti dispensationem super eisdem qualitatibus, ibidem num.3.
Præsentatus à verò patrono est præferendus præsentato à putatiuo patrono,non attento vltimo statu, decis.152.n.28.
Præsentatus à verò patrono præferendus est omnibus alijs, decis.64. num.37.
Præsentatus habens qualitates requisitas in beneficio præferendus est alteri non habenti,decis.345.n.1.
Præsentatus à maiori parte stipitis, ac si esset à toto stipite præsentatus iudicari debet, decis.272.n.6.
Præsentatus à verò patrono est præferendus alijs, decis.152. numer.27.
Præsentatis præsentatione damnata fides non est adhibenda, decis.96. num.12.
Præsentatus à patrono præferendus est præsentato ab existente in quasi possessione præsentandi,decis.389.n.16.
Præsentatus ad Iuspatronatus, quibus concurrentibus omninò veniat instituendus,decis.152.n.29.
Præsentatus non potest disponere de Iurepatronatus, decis.389. numer.10.
Præsentati enunciatiua ad fauorem patroni non releuat, ibidem num.9.
Præsentandi quasi possessio non acquiritur sine apprehensione, decis. 383.num.12.
Præsentandi quasi possessio in Iurepatronatus sufficiens est ad sustinendam gratiam prouisionis Apostolicæ cum derogatione medietatis vocum,decis.64.n.27.
ad Præsentandum, licet sibi præiudicet patronus admittens aliquem non tamen alijs compatronis præiudicat,decis.64.n.31.
in Præsentato qualitates plures, quando requiruntur tunc omnes concurrere debent,decis.341.n.2.
ad Præsentandum patronis laicis à Iure præscriptus terminus lapsus pupillo non præiudicat, quin eidem ob non petitam in tempore dispensationem restitutio in integrum competat, decis. 290.num.14.
in Præsentandi quasi possessione, quando quis est constitutus, quid ex hoc inferatur,decis.389.n.15.
Præsentandi in patronatu gentilitio Ius licet non possit spectare nisi ad proximiorem de familia, ex vsu tamen, & obseruantia remotiores cum proximioribus ad præsentandum conuenire possunt, decis.237.n.12.
Presentandi ex quasi possessione sui authoris probatur pertinentia eiusdem successoris, decis.383.n.13.
iure Præsentandi fœminæ quando carent masculis reseruato præsentatio ab earum descendentibus facta non sustinetur, decis. 272.num.7.
PRÆSENS, quando est venditioni rei communis,& consensit, perindè est,ac si ipse partem vendidisset, decis.377.n.8.

PRÆSENTIA.

in Præsentia Testatricis non valet Testamentum non scriptum, & sigillatum à testibus, decis.360.n.8.
Præsentia Iudicis, de iure communi vim insinuationis habet, decis. 561.num.10.
Præsentia Iudicis solemnitates supplet, ibid.n.9.
Præsentia pupilli requiritur in contractu secundum statuta Bononiæ, decis.446.n.12.
PRÆSERVANS donator sibi facultatem condendi fideicommissum super bonis donatis, disponens posteà fauore donationis censetur iuxta formam donationis disposuisse à die donationis, decis.513. num.14.

PRÆSERVATIO.

Præseruatio quoad iura purificanda in casu obitus alterius ex transigentibus absque filijs fideicommissi capacibus ad fideicommissum controuersum non extenditur, decis.174 n.5.
Præseruatiuæ clausulæ operantur, vt quis non cadat à iure suo, decis. 405.num.17.
Præseruatiua protestatio eorum, quæ pendent à Iuris, & Testatoris dispositione est irreleuans, decis.476.n.20.
Præseruatione Iurium stante, Canonici Cathedralis eodem modo, quo ante erectionem Collegiatis precedunt, cum erectio propter clau-

clausulam ita se habeat, ac si facta non fuisset, decis.120. num 8.

PRÆSTATIONES Ostiarijs soluendæ distributionum naturam non mutant, dum ea quantitas vt onus deducitur, licèt ratione seruitij non præstetur, decis 319 n. 10.

ad Præsumendam Testatoris mentem obseruantia longa, non mudicum præstat adminiculum fuisse sanam, decis.353.n.11.

PRÆSVMPTIO.

ex Præsumptionibus, & coniecturis arbitrio iudicantis admittitur probatio, quando sumus in materia difficilis probationis, decis. 507. num.9.

Præsumptiua scientia non sufficit, vbi agitur de graui præiudicio, & omissione proprij Iuris, decis.139.n.15.

Præsumptiones, & coniecturæ non sufficiunt, sed opus est probationis falsitatem necessariò concludentibus, apoca firmum habens realitatis primordium vt inualidetur, decis 330 n.18.

ex Præsumptionibus, & coniecturis probationes leuiores etiam elicitæ ad inducendam legitimitatem, & successionem filiorum admittuntur, decis.125.n.1.

Præsumptio de deficientia lineæ centum annis præterlapsis intrat, nisi filios inuestitos successiuè procreasse constet, decis. 217. num.19.

ex Præsumptionibus resultantibus suspicio elicita ex vitio non visibili, sufficit ad mouendum animum Iudicis, vt à Testamenti executione abstineat, decis.180.n.3.

Præsumptio legis quoad filiationem stantibus geminatis confessionibus tam defuncti, quàm hæredis, penitus eliditur, & remouetur, decis.318 n 19.

Præsumptio ex contrarijs probationibus, & præsumptionibus suffocatur, ibid n.7.

Præsumptio, *leg. Miles §. defuncto, ff. ad leg. Iul. de Adulter.* vt cesset quid sit probandum, decis.513.n 10.

Præsumptio contra singularem successorem, & specialiter contra tertium possessorem tam vniuersalem, quam particularem probat, decis. 183.num.6.

Præsumptio Iuris boni ex quo sufficienter dicatur iustificata, decis. 348.n 5.

Præsumptio versionis pecuniarum cessat vbi solutio eadem die, vel saltem die sequenti facta non fuit, decis.462 n.11.

Præsumptiones falsitatis conquassantur à præsumptionibus validioribus veritatis, decis 6.n 24

Præsumptio insurgit contra probare nolentem, quod de facili probare potest, decis.480.n.24.

Præsumptio qualitatis hæreditariæ in patronatu de cuius fundatione constat admittitur, non autem in patronatu ab immemorabili, in quo præsumptio de gentilitio militat, ne quæstiones inextricabiles oriantur, decis.237.n.17.

Præsumptio vsurpationis Iurispatronatus cessat, quando patronis Laicis æquè commixti sunt Ecclesiastici, decis 84.

Præsumptiones validiores vincunt debiliores, decis 6.n.23.

Præsumptio, leg. Miles, quando filius se ex viro Matris natum allegat, in eiusdem odium, & præiudicium retorqueri non debet, decis.318. num.5.

ex Præsumptionibus solutiones si conuincantur in causa certum fuisse factam sine consensu habentis interesse, non potest id alterari, decis. 505.num.21.

Præsumptio, quod filius durante matrimonio non sit natus ex adultero, Christianæ pietati conformis videtur, decis 318.n.4.

Præsumptiones, quæ à validioribus contrarijs conquassantur, & eliduntur, non sunt attendendæ, decis.314.n.22.

Præsumptionem diuitiarum paupertas tamquam res connaturalis, & intrinseca, excludit, decis 398 n 3.

Præsumptio vsurpationis Iurispatronatus, dum intrat, qualiter illud sit probandum, decis.2.n.55.

contra Præsumptionem iuris, & de iure admittitur confessio propria, decis.531.n 6.& 7.

Præsumptiones, & coniecturæ, quando sunt de per se imperfectæ ad probandam filiationem non possunt coniungi, decis 388. num.15.

Præsumptiones plures sunt simul ad inuicem considerandæ, decis.391. num 18.

Præsumptio aditionis non cadit in hæreditate materna, decis.423.numer.10.

Præsumptio donationis non admittitur, decis.437.n 2.

Præsumptionibus, & coniecturis fraudem excludi sufficit ad effectum, vt antidatæ suspicio cesset, decis 336.n.9.

Præsumptiones in ciuilibus solæ sufficiunt, si sint vrgentes, decis 5. num 19.

Præsumptio vnica, & æquiuoca Iurispatronatus hæreditarij validissimis præsumptionibus gentilitiæ qualitatis solidatur, decis. 103.num..

Præsumptio debet cedere veritati, decis.531.n.5.

Præsumptio de bona fide Testatoris in re tam antiqua sufficit, decis.183. num.4.

Præsumptio contra hæredem sine Inuentario in tantum probat, quod hæres Testatorem esse mentitum dicere non possit, ibid. num.5.

per Præsumptiones paupertas, tunc non probatur quando in ex consistit fundamentum exceptionis agentis, seu excipientis, decis.398. num.25.

Præsumptio stat pro validitate executionis iam factæ, decis.456. numer.8.

Præsumptio debet cedere veritati, decis.531.n.5.

Præsumptio ratificationis insurgit ex lapsu longissimi temporis, decis. 500. num.8.

Præsumptio legis excluditur filiatione concludenter iustificata, decis. 318.n.6.

Præsumptio Iuris contra reum, & possessorem non suffragatur, decis. 480.n.16. Quod amplia, vt n.17.

Præsumptio Iuris transfert onus probandi in aduersarium, decis. 43. num.8

Præsumptio stat pro executione, decis.424.n.6.

Præsumitur iustificata gratia exequuta, decis.480.n 3.

Præsumitur pro Iure bono, dum collitigans obtinuit decretum à Iudice, decis.398.n.7.

Præsumptiua scientia non sufficit, vbi agitur de graui præiudicio, & omissione proprij Iuris, decis 139.n.15.

PRÆTENSIO.

circà Prætensiones Constitutiones Summorum Pontificum remouent omne dubium, &c. decis.5 n.25.

Prætensio Societatis, si alter lucra separatim ponat, excluditur, decis. 100 num.5.

Prætensio quælibet etiam non iuridica iustam causam transigendi præbet. decis.110.n.8.

PRÆVIDENDO Testator omnes casus discretiuè cum diuersimodè in eis disposuerit, quale exindè elici possit argumentum, decis 118. num.18.

PRÆTERITIO.

Præteritio in continenti probata etiam aliundè, quam ex ipso Testamento immissionem impedit, decis 101.n 6.

Præteritio nepotis ex renunciatione Matris sanari non potest, cum talis renunciatio semper sub conditione facta intelligatur, decis.265. num 15.

Præteritus non solum ille dicitur de quo in Testamento mentio habita non fuit, sed etiam ille qui id quod habet vigore institutionis non acquirit, decis.342.n.33.

ex Præteritionis capite Testamentum, quando aut alio vitio inuisibili nullum dicitur, & oppositio absque causæ cognitione liquidari non potest, illa ad petitorium reiecta, & remoto contradictore immissio hæredi scripto conceditur, decis.101.n.12.

ad Præterita negotia non trahuntur Constitutiones Summorum Pontificum, decis.10.n.1.

de Præterito factum exquirens perfectionem de futuro legi nouiter editæ subiacet, decis.10.n 3.

PRETIVM.

Pretij repetitio pro cambio in dissolutionem crediti realiter conuerso dumtaxat admittitur, decis.161.n 9.

Pretio solent æstimari viliori merces in maiori quantitate alienatæ, decis.58.n 9.

pro Pretij restitutione agenti contra hæredes Matris actio non competit, cum illam fideicommissum alienasse, aut pretium recepisse non constet, decis.239.n.1.

Pretium, quod succedat in locum rei alienatæ fideicommissariæ non est nouum in Iure, decis.551.n.8.9 & 10.

ex Pretio bonorum stabilium Ecclesiæ, pecunia proueniens, & ad effectum inuestiendi in vtilitatem eiusdem deposita rei immobili equiparatur, decis 297.n.1.

Pretij Iustitia rei venditæ, ex communi valore venditionis desumi debet, decis.164.n.18 Amplia, vt n.19.

ex Pretio argentorum fideicommissorum bona acquisita, in illorum locum etiam ad effectum restitutionis fideicommissi subrogata censentur, decis.65 n.2.

Pretium officij licet venerit sub hypotheca, hoc tamen nisi sequuta eiusdem resignatione, & venditione non intelligitur, decis. 338. num.2.

Pretio maiori Merces, si minutatim distrahantur, venduntur, decis. 58 num. ...

Pretio pro bonis fideicommissarijs accepto detractiones consumptæ censentur, decis.137.n 9.

super Pretio officij venditi prælatio Creditoribus socialibus non competit, cum ipsa de iure restringatur ad ea, quæ sub societate continentur, & ad illam pertinent, decis.338.n.9.

Pretij possessio ex Testamento, Instrumento possessionis, & congruè ex Instrumento emptionis, & venditionis dictæ possessionis colligitur, decis.:83 n.14.

Pretium à Conductoribus conuentum, quando redoleat iustitiam, decis.164.n.16.

Pretio viliori existimantur res in maiori quantitate, quam in minori, ibid.num.15.

Pretio pro domo voce præconis vendita deposito, Domini eiusdem effecti ad pensiones non tenentur, decis.326.n.5.

PRIMOGENITVRA.

Primogenituræ onus pro conseruatione agnationis in adimplementum promissionis, & in executionem causæ necessariæ adiectum censetur, decis.134.n.2.

Primogenituræ erectio in feudo, quando fieri possit, decis. 11. num.1.

ad Primogenituram quinam in concursu descendentium ex fœmina agnata potius eligantur, decis.1 n 5.

Primogenitura si ad descendentes deueniat, quæ potior linea agnationis habeatur, ibid.n.3.

Primogenituræ institutio, ideò fuit inuenta, vt bona indiuisa valeant seruari in vna tantum persona, decis.419.n.5.

Primogenituram constituentis eius dispositio est attendenda, maximè, quando est in dispositiua parte, & est clara, nec recipit aliquam dispositionem, decis.464.n.11.

Primo-

Primogenituræ subiecto feudo ea conditione, vt primo loco vocatus certa allodialia bona in compensationem assignaret, eadem non subsequuta primogenitura resoluta censetur, decis.82. num.3.
ad Primogenituram vocatus, validè non potest præscriptam legem primogenituræ innouare, decis.419.n.1.
Primogenitura fauore agnationis instituta primogenito lineæ masculinæ attribuitur, decis.1.n.6.
Primogenituræ lex, à constituente ordinata, non est diuerso ordine prçter eius intentionem alteranda, decis.419.n.2.
ad Primogenituram linea masculina in ingressu lineæ potior est habenda, quam quæ in progressu, decis.1.n.9.
Primogenitura ob ætatem non remanet nulla ex non adhibito Iudicis decreto, cum venia ætatis ad illum actum specialiter à Principe obtenta vires decreti suppleat, decis.82.n.10.
Primogenituram, quando quis constituit in suis bonis tunc non possunt illa dimidi, decis.465.n.5.
Primogenituræ nominatio ad vnius familiæ agnationem arctata, an transeat in agnationem quæ sit alterius familiæ, decis. 1. numer.2.

PRIMOGENITVS.

Primogenitus debet succedere in omnibus bonis eius, qui primogenituram instituit, decis.465.n.5.
Primogenitus ab initio exclusus, non comprehenditur sub conditione deficientiæ filiorum, decis.39.n.29.
Primogenito in vniuersali institutione non considerato, sed penitus à successione excluso, quilibet contrarius intellectus pro admissione Sororis vocatæ cessat, decis.309.n.7.
Primogenitus expressè exclusus, sub conditione, si sine filijs, tacitè vocatus non censetur, ibid.n.8.
Primogeniti exclusio, quando est amplissima ab ea non est recedendum, dum Testator nullum casum admissionis excipiens de perpetua exclusione intellexisse præsumitur, ibid.n.6.
Primogenito substitutus primo loco à Testatore in legato vocato, ipso non existente in omnia illius iura succedit, decis.95. numer.4.

PRINCIPALIS.

contra Principalem debitorem actor post repetitas protestationes liberè soluendo, procurando cessionem Iurium, & sibi præcauendo releuationem indemnitatis, à protestationibus recessisse videtur, decis. 161.num.20.
à Principali notula sinè Iuramento data non probat, decis.451. num.10.
Principalis præsumitur à suo procuratore certioratus, decis. 167. num.12.
Principalis collitigantis citatio ad effectum instituendi contra eum Iudicium præcedere debet, decis.317.n.5.
Principalis remanet obligatus ex contractu facto per substitutum à procuratore, decis.438.n.2.
in PRINCIPIO facta expressio dum stat demonstratiuè, non operatur quin actus validiori modo sustineatur, decis.74.n.8.

PRINCEPS.

Principis beneplacitum, quando est reseruatum cum clausula, quatenus opus sit, quid importet, decis.12.n.6.& 7.
Principis consensus, si in contractu non sit necessarius, quando tamen interuenire debeat ex dispositione contrahentium, an sit necessarius, ibid.n.11.
Principis beneplacitum in aliquo contractu reseruatum à partibus, intelligitur, quatenus opus sit, ibid.n 8.& 9.
Principis declarationi, qui aliquid concessit standum est, decis. 54. num.33.
ad Principem feudum aliquando potest esse, vt redeat, decis.12. num.5.
Principis gratia, quando non dicatur mere gratuita, decis. 152. num.4.
Principis mens, quod non fuerit concedendi aliquam gratiam ex quo deprehendatur, decis.54.n.34.
à Principe supremo delegatus alium non solum circà articulum nudi ministerij, sed etiam circà articulum Iurisdictionem continentem sub delegare potest, decis.104.n.9.
PRIOR in successione ille est, qui est prior in gradu, decis.188. num.16.

PRIVATIO.

Priuationis pœna contrauenientibus voluntati Testatoris indistinctè irrogata, an vti generaliter posita omnes casus comprehendat, decis. 321.num.11.
Priuationis sententia contra carceratum lata, an & in quibus casibus sustineatur, decis.358.n.19.
Priuationis pœna nisi sit explicita, & litteralis numquam est inducenda, decis.321.n.7.
Priuationis pœna extensionem etiam ex Identitate rationis non admittit, ibid.n.8.
Priuatio possessionis ciuilis bonorum ad excludendam præsumptionem continuationis sufficit, decis.....n.10.
Priuationis pœna non incurritur, nisi adsit dolus, vel malitia, decis.158. num.2.

PRIVILEGIVM.

Priuilegium particulare exemptum à decimis, si non communicetur in specie, tunc exemptio à decimis Ecclesiæ præiudicialis sub generalitate verborum concessa non censetur, decis.24.n.8.
Priuilegium tacitæ hypothecæ donatio facta contemplatione matrimonij habet, decis.421.n.2.
Donationes ex causa matrimonij facta, & causa dotis, æquiparantur, ibid.n.2.
Priuilegiorum verba debent esse clara, & indubitata, decis.70. numer.30.
Priuilegio cum separato Territorio stante, Iuri ex Canonum dispositione Ordinario competenti derogatum censetur, & Abbati Commendatario Ecclesiæ prouisio competit, decis.148.n.4.
Priuilegium continens simplicem exemptionem à Iurisdictione Ordinarij, non concedendo Territorium separatum cum translatione Iurisdictionis quasi Episcopalis nullatenus prodest, decis. 97.num.6.
nisi Priuilegium Apostolicum Dominus temporalis exhibeat, Iurisdictionem frustrà prætendit, decis.534.n.16.
Priuilegia aduersus quartam funeralium non continentia derogationem, Clementinæ dudum, non suffragantur, decis.501.n.10.
Priuilegia, quæ laborant falsitatis vitio nullibi probationem faciunt. Plures Bullæ SS.PP.recensentur, decis.5.n.2.
Priuilegia, quæ sonant in exemptionem quoad aliquam personam, non extenduntur vltra eam, decis.70.n.43.
Priuilegijs Regum, & historijs regni in materia probationis nobilitatis multum est deferendum, decis.50.n.3.
Priuilegia Religioni Hierosolymitanæ concessa vltrà septa eorumdem Monasteriorum non extenduntur, decis.334.n.19.
Priuilegium fori Clerici ob non delationem habitus Laicalis perdere possunt, non autem alia priuilegia, decis.404.n.19.
de Priuilegijs Sac. Religionis Hierosolymitanæ Constitutio Pij Quarti, quando habeat locum declaratur, decis. 391. num. 8. & 9.
Priuilegium quando caret expressa derogatione, cap. Nuper de Decimis, exemptio quoad Decimas numquam suffragatur, decis. 97.num.11.
Priuilegium exemptionum, quando incipit esse damnosum, & Ecclesiæ, cui decimæ debentur enorme infert præiudicium ipso Iure inficitur, & reuocatur, decis.24.n.2.
ex Priuilegio Apostolico Iuspatronatus est reuocatum à Sacr. Concil. Trident. decis.492.n.5.
Priuilegia quando non continent titulum expressum, putatiuus propter malam fidem ex illis non deducitur, decis. 336. numer.26.
Priuilegia exemptionis à Rota discussa, & semper reiecta Monasterio cui data sunt non suffragantur, decis.97.n.5.
Priuilegiorum interpretatio sumi potest ab adiunctis, decis. 220. numer.5.& 6.
Priuilegia generalia Ordinum Iuris assistentiam de decimis non tollunt, decis.201.n.10.
Priuilegia piç causæ non intrant dum de paupertate non fuit facta mentio, decis.17.n.15.
Priuilegium communicatiuum Martini V. mentionem decimarum non facit, decis.24.n 3.
Priuilegium de Decimis mentionem non faciens, Decimas comprehendit, maximè ordinarias, & speciales de Iure diuino debitas, decis. 97.num.9.
Priuilegio legitimæ possessionis possessio vitiosa dum est, non potest gaudere, decis.522.n.11.
Priuilegium ad Parochialem non extendi frustrà obijcitur cum contrarium ex litteris Apostolicis clarè demonstratur, decis. 148. num.5.
ex Priuilegio Apostolico Iuspatronatus concessum pro medietate auctæ dotis non est reuocatum à Sac. Concil. Trident. decis. 492.num 7.
Priuilegia Ordinum de administratione Sacramentorum, in fundatione noui Conuentus absque assensu Apostolico locum non habent, decis.231.n.8.
Priuilegium partis sub proprietate Ecclesiæ afficit, etiam alias partes connexas, & indiuisas, decis.228.n.5.
Priuilegia non operantur circà non disposita in eis, decis. 70. num.69.
Priuilegia piæ causæ cessant, dum non potest constare de paupertate, decis.17.n.13.
per Priuilegij exemptionem, quidquid non admittitur censetur Episcopo loci reseruatum, decis.70.n.32.
Priuilegium Nicolai V. bona simpliciter à decimis eximens ad decimas ordinarias non extenditur, cum ea absque vllo nominis ministerio de Iure diuino debeantur, decis.201.n.11.
Priuilegium Nicolai V.cap.nup.de decim. dispositioni conciliari nominatim non derogat, decis.201.n.12.
Priuilegium Benedicti XIII. & Confirmatio Pauli II. dum non faciunt mentionem de bonis futuris, sed tantum de præsentibus, futura non comprehendunt, decis.24.n.1.
Priuilegium Nicolai V. de quo hic, pro exemptione Decimarum exhibitum, nitium denegandi exclusionem immemorabilis causatur, decis.97. num.22.

PROBATIO.

Probatio paupertatis non deducta simpliciter, & absolutè est arbitraria, decis.473.n.2.
Probatio filiationis, quando non sufficiat, vt fiat in genere, decis.403 num.5.
Probatio dum Testes examinati in diuersa causa, & ad alium effectum non iuuant, debet esse plena, & concludens, decis. 388.num.4.
Probatio nobilitatis de Ascendentibus genericè facienda licet pro indiuiso ad habitum requiratur, ad eius tamen exclusionem opus est, quod exercitium nobilitatem denigrans in Patre, vel Auo speci-

ſpecificè fuerit probatum, deciſ. 213. numer. 14.

de Probanda ſæuitia eom agatur Teſtes non ex vnico actu ſpeciali, ſed ex pluribus in genere, etiam ſingulares, & alias inhabiles admittuntur, deciſ.199.n.12.

Probatio ſpecialis de decimis controuerſis generali ex aſſignatione reſultanti præualere debet, deciſ.216.n.10.

ad Probandam Teſtatoris voluntatem, Teſtes etiam ſingulares admitti ſolent, deciſ.155.n.6.

Probatio, quæ fit per publicam vocem, & famam non releuat, dum ex contrarijs probationibus illa eliditur, deciſ.380.n.6.

Probanda eſt deſcendentia per Teſtes omni exceptione maiores, deciſ. 589 num.6.

vt Probetur Ius alicuius quælibet prætenſio, immò poſſibilitas defenſionis ſufficit, deciſ.88.n.9.

Probatio donationis ex articulis ſolutiones continentibus non infertur, iuxtà regulam, qui articulatur, non fatetur, deciſ. 62.num.20.

Probandi onus Teſtatorem de ſuo non diſpoſuiſſe contrahentibus incumbit, deciſ.182.n.3.

ad Probandam deſcendentiam à Fundatore non ſufficit enunciatiua cum ſit vnica, deciſ.96 n.25.

Probatio exceſſus an ex bonis à Teſtatore cum hæredibus grauatis in communi poſſeſſis reſultet, deciſ.310.n.20.

Probationem indubitatam, & manifeſtam inducit Inſtrumentum publicum, deciſ.184.n.2.

Probationes factæ per fides extraiudiciales non attenduntur ſed debent fieri examen Iudiciale, deciſ.531.n.2.

in Probatione valoris Inſtrumento affictus beneficij magis quam Teſtibus eſt deferendum, deciſ.122.n.6.

ad Probandam filiationem præſumptiones, & coniecturæ, quando ſunt de per ſe imperfectæ non poſſunt coniungi, deciſ.388. num.15.

Probatio extraiudicialis ſimplex non valet ad probandum damnum, & quæ probatio requiratur, deciſ.112 n.10.& 11.

Probatio confeſſione propria, nulla datur maior, & efficacior, deciſ. 4.5.num.1.

Probationes poſt deliberationem conſumatam factæ per reſcriptum Signaturæ ſanantur, deciſ.228.n.15.

Probatio Iurispatronatus exacta requiritur, vbi Epiſcopi atteſtatio concurrit, deciſ.2.n.27.

Probatio de ſui natura debet neceſſariò probare, & concludere, aut ſaltem præſumptione Iuris, deciſ.43.n.8.

Probatur filiatio facilius, dum quis eſt in quaſi poſſeſſione filiationis, deciſ 379 n.7.

Probanda filiatio plenè eſt ad effectum ſuccedendi in fideicommiſſo, & excludendi ſpecificè vocatos, deciſ.19.n.3.

Probat nihil, quod nimis probat, deciſ.440 n.4.

Probatio Teſtium de metu incuſſo, & alijs moleſtijs extraiudicialibus ſufficit, vt remiſſoria concedatur, deciſ.257.n.6.

Probationes imperfectæ, & inefficaces non releuantes attendendæ non ſunt, deciſ.3.n.26.

ad Probandum id articuli non admittuntur, quod conſtat ex propria confeſſione, & veritate, deciſ.518.n.6.

ad Probandum damnum emergens præter probationem certam, & indubitatam debet intercedere mora debitoris, deciſ. 112. num.12.

Probatione pro conſeruatione Iuris competentis intra tempus debitum facta, reuocatio quatenus de Iure concedenda foret, facta cenſetur, deciſ.306.n.10.

Probatio dementiæ etiam dubia ſufficit ad annullandum Teſtamentum, quando Teſtamentum fuit factum ad interrogationem Notarij, deciſ.353.n.33.

Probatione genetica melioramentorum concurrente, terminus per Iudicem competens eſt præfigendus ei in ſpecie liquidandi, quo elapſo nulla ſequuta liquidatione cautio præſtari debet, deciſ.149. num.15.

in Probatione deſcendentiæ enunciatiuis niſi pluribus, ac antiquis, & à perſonis non ſuſpectis emanatis nihil defertur, deciſ. 359 num.2.

Probatio, non ſolet denegari, ad probandum errorem in propria confeſſione facta, deciſ.518 n.7.

ad Probationem ſupplendam, quando non admittatur Iuramentum, deciſ.414.n.6.

Probationem probatam obligatio per publicum Inſtrumentum contracta conſtituit, deciſ.167.n.7.

Probatio ſolutionis legatorum, vt appareat an de pecunijs hæredis, vel de prouenientibus ex bonis hæreditarijs facta fuerit, ſpecificè fieri debet, deciſ.248.n.8.

Probationes domum eo magis concludunt, quo magis ex altera parte intermedia acquiſitio alicuius domus non probatur, deciſ.183. num.10.

Probatio matrimonij coadiuuari poteſt, ex ſtatu, ex nominatione, & legitimatione filiorum facta à Patre, deciſ.312.n.18.

Probationes leuiores etiam ex præſumptionibus, & coniecturis elicitæ ad inducendam legitimitatem, & ſucceſſionem filiorum admittuntur, deciſ.121.n.1.

Probatio de directo contraria, quando admittatur, & quando non, deciſ.393.n.7.

Probatio, non ſolet denegari, ad probandum errorem in propria confeſſione facta, deciſ.518.n.7.

Probatio rigoroſa deſcendentiæ nullis proximioribus concurrentibus non requiritur, ſed eandem in genere iuſtificare ſufficit, deciſ.112. num.5.

Probatio, quando non concludit, non releuat, deciſ. 375. numer 32.

Probatio, quæ conuicta remanet à contraria probatione non eſt attendenda, deciſ.441.n 9.

Probatio immemorabilis vti ſuffragatur anteceſſori, ita etiam ei, qui in eius locum eſt ſubrogatus, deciſ.216.n.2.

Probatio facta ex Inſtrumentis publicis, Iudici oſtenſis, & in actis poſitis ſuperat omnem aliam probationem, deciſ.415.n.2.

Probationes, quando contingunt contrarietatem non iuuant, deciſ.414. num.11.

ad Probandum Iuſpatronatus poſſeſſio quadragenaria in familia priuata ſufficit, deciſ.323.n 6.

Probatio æquiuoca ad probandam confeſſionem extraiudicialem non ſuffragatur, deciſ.482.n.7.

ad Probandam deſcendentiam ſufficit, quod ſit dubia, vel æquiuoca probatio vt non releuet, deciſ.389.n.7.

Probationem probatam Inſtrumentum publicum facit, deciſ.47. numer.1.

Probationes plures licet imperfectæ perfectam tamen probationem inſimul faciunt, deciſ.334.n.5.

Probatio vti informis ac citatione partis deſtituta nullius eſt roboris, maximè dum ipſe teſtis ſubſtantiam teſtamenti non refert, deciſ.275. num.10.

Probationem Iurispatronatus à fundatoris perſona exordiri opus non eſt, vbi de eiuſdem canonizatione non agitur, deciſ 303. num.1.

Probatio deſcendentiæ non impedit inſtitutionem ab Ordinario conceſſam, ſed tantum pro futuris vacationibus inſeruit, deciſ. 96. num.26.

ad Probandam rem, quæ occultè geri ſolet Teſtes alias inhabiles admittuntur, nec perſonales exceptiones contra eos recipiuntur, deciſ. 318.num.8.

Probatum quando fuit fideicommiſſum, fuiſſe purificatum ad fauorem alicuius, ei danda eſt immiſſio, deciſ.188.n.2.

Probata præteritio in continenti etiam aliunde, quam ex ipſo Teſtamento immiſſionem impedit, deciſ.101.n.6.

Probationem facit mediator multis adminiculis fulcitus pluſquam ſemiplenam, deciſ.372.n.5.

Probatio filiationis extrinſecus eſt petenda, deciſ.101.n.5.

Probatio in genere, non dato termino ſufficienti ad liquidandum in ſpecie melioramenta, pro obtinenda retentione ſufficit, deciſ.149. num.18.

Probatur dominium ſtatim, ex quo quis legitimi contradictoris partes ad impediendam alterius immiſſionem ſibi aſſumit, deciſ. 33.num.10.

Probatio immemorabilis de laudo eſt impoſſibilis, quando de eiuſdem initio conſtat, ex quo immemorabilis requirens non ea tam memoriam principij excluditur, deciſ.235.n.18.

Probatio ordinaria per quadragenariam poſſeſſionem cum fama, & adminiculis ſufficit, vt Iuſpatronatus iuſtificetur, deciſ.323. num.2.

Probatio, quæ non eſt certa non attenditur, deciſ.260.n.31.

Probationis vis dum conſiſtit in tempore tunc illud præciſè probandum eſt, deciſ 480.n.23.

Probationem propria ſuperat aliam omnem confeſſio, deciſ. 247. num.4.

Probationes Teſtes cum non iuſtificant non releuant, deciſ.219. num.11.

Probatio etiam imperfecta adminiculis impleri poteſt, deciſ.265. num.10.

Probatio non profutura ad effectum concedendi remiſſoriam recipi non debet, deciſ.150.n.6.

ad Probandam deſcendentiam enunciatiuæ, quando ſunt modernæ nihil inſeruiunt, deciſ.359.n.1.

de Probanda negatiua actor, quando agit, & materia eſt pœnalis grauatur concludenter probatur, deciſ.158.n.6.

Probatio probata Inſtrumentum in foro dicitur, deciſ. 208. numer.1.

Probatio verſionis inſurgit ex indigentia vna cum ſubſecuta ſolutione a deciſ.438.n.12.

Probationes, quæ ſunt minimè concludentes, tamquam vanæ, & fruſtratoriæ non attenduntur, deciſ.441.n.18.

Probatio ſolutionis legatorum, vt appareat an de pecunijs hæredis, vel de prouenientibus ex bonis hæreditarijs facta fuerit, ſpecificè fieri debet, deciſ.248.n.8.

Probandum eſt, quando præſumptio eſt in contrarium, deciſ. 48. num.7.

ad Probandam voluntatem Teſtatoris Teſtes etiam ſingulares admittuntur, deciſ 53.n.6.

Probatio identitatis rei reſeruatæ concludens per neceſſe non per poſſibile eſſe debet, deciſ.282.n.6.

Probatio vt non releuet ad probandam deſcendentiam ſufficit, quod ſit dubia, vel æquiuoca, deciſ.389.n.7.

Probatio de poſſeſſione eorumdem bonorum ex Teſtibus eam expreſsè comprobantibus vires ſumit, deciſ.343.n.13.

Probatio illa eſt ſatis concludens, quæ fit per euidentiam facti, deciſ. 42.num.9.

Probetur quando non ita facilitet filiatio, deciſ.379.n.9.

Ad filiationem probandam, coniecturæ non ſunt ſeparatim conſiderandæ, ſed ſimul, ibid.

Probati melioramenta non poſſunt, niſi probetur ſtatus antiquus rei, deciſ.395.n.21.

contra Probare nolentem, quod de facili probare poteſt, præ-

ſumptio

sumptio insurgit, decis. 480. numer. 24.
Probatio rigorosa descendentiæ nullis proximioribus concurrentibus non requiritur, sed eamdem in genere iustificare sufficit, decis. 132. num. 5.
Probanda falsitas est non per coniecturas, sed concludenter, decis. 466. num. 13.

P R O C E S S V S.

Processus fulminatus dum plena erat possessio in simplicem citationem resoluitur, decis. 292. n. 8.
Processui producto, quando pars declarauit se velle stare, non potest amplius eum impugnare, decis. 2. n. 35.
in PROPHANIS remissoria etiam concedi non solet, quando materia articulata est irreleuans, imaginaria, & improbabilis, decis. 150. num. 1.

P R O C V R A T O R.

Procurator semel omnes causas generaliter acceptans non se ad aliquam restringendo, amplius ab ea discedere, & talem esse negare non potest, decis. 317. n. 8.
per Procuratorem possessio capta sine speciali mandato, tunc est manutenibilis, quando fuit ratificata, decis. 433. n. 4.
Procuratoris Conductoris protestatio super impedimenta, & damna aliqua Regimin. intimata recessum à priori protestatione non inducit, decis. 291. n. 7.
Procuratores, fines mandati ampliare non possunt, decis. 386. num. 9.
Procuratore etiam citato, sententia minoribus non obest, nisi assistentia, & defensio Curatoris addatur, decis. 88. n. 8.
à Procuratore præsentatio facta cuius mandatum procuratoriæ à Principali iam reuocatum fuerat non subsistit, etiamsi reuocatio mandati ad ipsius notitiam non peruenisset, decis. 178. n. 3.
Procuratori facultate ad actum retrouenditionis necessaria deficiente, extinctio census aliter ab ipso facta sustineri non potest, decis. 27. n. 18.
à Procuratore suo Principalis præsumitur certioratus, decis. 176. num. 12.
à Procuratore protestatio facta speciale mandatum non habente non suffragatur, dum præsumitur filiam habuisse notitiam citationis, & Procuratorem, qui Patruus erat proprio Marte non comparuisse, decis. 232. n. 6.
Procuratore legitimè constituto, sententia subsequuta contrà eumdem validè lata censetur, decis. 364. n. 11.
Procuratori clausula, cum libera, licet præbeat facultatem ea omnia expediendi, quæ facere potest principalis constituens, non tamen quoad diuersa, super quibus Constituens intentionem concedendi mandatum non habuit, extenditur, decis. 27. n. 12.
per Procuratorem possessio capta, sine speciali mandato, non iuuat, decis. 433. n. 2.
per Procuratorem possessio capta, sine speciali mandato, quando non possit dici, omninò nulla, ibid. n. 7.
Procurator cum auctoritate Tutricis, & Decreto Iudicis pupilli constituti debet, decis. 364. n. 10.
Procuratore non censetur remissa deuolutio mediante citatione successiuè pro resolutione canonum exequuta, dum non constat, à quo eadem fuerit reproducta, decis. 33 n. 6.
Procurator substitutus ab habente facultatem dicitur verus Procurator, decis. 478. n. 1.
Procurator certò scire debet an ex parte vel asse, ex institutione, ex testamento vel ab intestato hæres existat, decis. 273. n. 3.
per Procuratorem possessio capta sine speciali mandato, quando non possit dici omnino nulla, decis 433. n. 8.
à Procuratore productio generaliter ad exigendum constituto non sufficit pro declaranda caducitatis incursione dum ad id speciale mandatum requiritur, decis. 33 n. 7
Procuratoris assertio de notula scripta manu, dum non est subscripta, nec formiter ostenditur recognita nil probat, cum vires à recognitione assumat, decis. 60. n. 7.
Procuræ mandatum continens clausulam, Substituendi, & generaliter refertur ad omnia præcedentia, ac si singulis capitulis adiecta fuisset facultas substituendi, decis. 438. n. 4.
per Procuratorem approbatio diuisionis factæ non præiudicat, nisi indiuiduali notitia iuris, & facti in approbante iustificetur, decis. 358 n. 13.
per Procuratores fideicommisso de futuro renunciatum non dicitur, cum ijdem specialem remittendi facultatem non habuerint, ibidem num. 10.
per Procuratorem contractu ad fauorem absentis stipulato debitor soluendo Procuratori liberari non potest, decis. 27. n. 9.
Procurator, vt aliquid validè acceptet debet habere mandatum ad acceptandum, decis. 189. n. 21. & 22.
Procurator habens mandatum ad transigendum super quacumque re, & negotio emergenti virtute solutionis, tam sortis principalis, quàm censuum decursorum, super Iure claro transigere nequit, decis. 27. num. 4.
Nec censum ad rationem decem pro centenario impositum ad rationem octo reducere potest, ibid.
Procuratores metiendo voluntatem à potestate, fideicommissum quod non poterant per aliquam clausulam remittere voluisse non censentur, decis. 358. n. 11.
per Procuratorem promissa ac gesta, declarationem quoque approbasse videtur, decis. 357. n. 18.
Procuratori pro contrahendis sponsalibus specialiter deputato ad effectum probandi conuentionem plurimum deferri debet, ibidem num. 16.
Procuratoris declaratio pro restauratione damni ex bello passi absque speciali mandato in præiudicium Principalis deuenire nequit, decis. 130. n. 5.
per Procuratorem possessio capta sine speciali mandato, non habetur pro capta, decis. 433. n. 3.
Procuratoris declarationi, maximè inspecta eiusdem probitate, & eximia nobilitate, in materia conuentionis fides est adhibenda, decis. 357. n. 17.
à Procuratore stipulata donatio ab ipso Abbate Generali facta censetur, illique est tribuenda, decis. 62. n. 2.
Procuratoris mandatum expirat per mortem ciuilem principalis, decis. 508. num. 9.
Procurator in vna causa non est legitimus in alia, decis. 306. num. 4.
à Procuratore protestatio nomine Conductoris facta tamquam restaurum damni ex causa belli includens an affictum proprio nomine illius exercitum includat, decis. 177. n. 3.
Procuratoris Depositum fideiussori non suffragatur, dum idem vim solutionis obtinere non censetur, decis. 352. n. 10.
Procurator actus ab animo principalis pendentes sine speciali mandato explere non valet, decis. 275. n. 16.
Procurator ad protestationem ab animo principalis omninò pendentem sine speciali mandato deuenire non potest, decis. 291. num. 12.
Procuratoris obligatio restituendi hæredibus exactas pecunias si pensio nulla declarata fores, an exactionem indebitam inducat, decis. 352. n. 7.
Procuratore sæpè comparente, & opponente pro pupillis, Iudicium contrà eos tamquam indefensos prosequutum non dicitur, decis. 364. num. 8.
Procurator Generalis omnia, quæ possunt peragi à Capitulo generali iuxta suas facultates explere potest, decis. 105. n. 11.
Procurator habens mandatum expressum in vna causa non se extendit ad aliam, decis. 394 n. 8.
Procurator non est inhabilis ad testificandum, quando non est talis de tempore examinis, decis. 430. n. 18.
Procurator stipulans ad aliud adstringi non potest, quam docere de mandato illius, cuius nomine contraxit, aut ratificationem obtinere, decis. 62. n. 3.
Procuratoris declaratio, quod vult stare soli indicationi scripturarum authenticarum, vt valeat, debet constare de speciali mandato principalis, decis. 79. n. 14.
Procurator ad girandas pecunias non potest illas cum se ipso cambiare, decis. 479. n. 18.
contra Procuratorem sententia lata non habentem mandatum procuræ est nulla, etiamsi habeat mandatum præsumptum in alijs Cartis, decis. 394. n. 6. & 7.
Procurator non habens mandatum procuræ si obtineat aliquam adiudicationem, tunc nullitas adiudicationis, & ad cuius fauorem concedenda veniat manutentio, decis. 26. n. 1.
per Procuratores acta ante receptum mandatum non valent, decis. 274. num. 19.
Procuratores duo in patrocinio eiusdem causæ adhiberi non solent, decis. 117. n. 6.
Procuratoris declaratio de administrandis vectigalibus eadem die facta qua remotio impedimenti petita fuit, omnem recessum, & contrarietatem ex Iuris dispositione euitandam excludit, decis. 291. n. 10.
Procuratori si detur facultas in aliquo negotio faciendi modo, & forma prout ipse voluerit, id intelligitur, pro vt congruit negotio, & voluntati Principalis, decis. 386. n. 14.
Procurator ratificatione sequuta non amplius consideratur, vt ipse ratificans, nisi contraxisset tenetur, & agere potest, decis. 62. n. 4.
Procurator habens mandatum à Creditore ad exigendum solummodo fructum census, excedendo facultates suas sortem principalem exigere non potest, decis. 27. n. 3.
Procuratores de fideicommisso scientiam non habentes, fideicommisso, quod ignorabant renunciare cogitasse non præsumuntur, decis. 358. n. 12.
Procuratoris in actis facta protestatio se Procuratorem Partis esse non velle, an eumdem à dicto onere eximat, decis. 317. n. 8.
Procurator, vt aliquid validè acceptet, debet habere mandatum ad acceptandum, decis. 189. n. 21. & 22.
Procuratoris declaratio non admittitur, protestatione Conductoris tamquam Principalis in contrarium præcedente, decis. 130 num. 6.
Procuratorem constituens, quando longè abfit ab Vrbe vbi Inuentarium conficitur, statum hæreditatis verisimiliter ignorare præsumitur, decis. 274. n. 15.
Procuratoris auctoritatem clausula cum libera, quoad species expressas solummodò auget, non vltrà, decis. 226. n. 10.
Procuratoris facultatem ad solos fructus census fuisse restrictam, quomodo probatur, decis. 27. n. 5.
à Procuratore repeti non potest Census respectu Creditoris perpetuus, ibid. num. 6.
Procuratores fines mandati excedere validè non valent, decis. 386. num. 8.
Procuratoris obligatio circa restitutionem hæredibus faciendam quomodo extinguitur, decis. 352. n. 8.

P R O C V R Æ M A N D A T V M.

Procuræ mandatum præsumitur ex impensis factis, & productione iurium, decis. 450. n. 5.

Procuræ mandatum secundum, quatenus etiam ad receptionem sortia principalis extendi non possit, an superfluum reddatur, decis. 27.num.15.
Procuræ mandatum ad cambium necessariò refertur, quando aliud creditum in maiori quantitate Conductori non competit, decis. 341.num....
Procuræ mandatum etiam cum clausula irreuocabili expirat per mortem mandantis, decis.470.n.23.
Procuræ mandatum ad resignan. per obitum principalis statim expirat, etiam absque scientia procuratoris, decis.480.n.13.
PROCVRATA Transactio bona fide quoscumque successores ligat, etiamsi à transigentibus causam, & titulum non habeant, decis. 359.num.6.
PROCVRATIO Episcopo competit ex causa visitationis facienda per suam Diœcesim, non extante consuetudine in contrarium, decis.70.n.3.
PROCVRATORIÆ mandatum illius à quo facta fuit extinctio quomodo iustificatur, decis.194.n.9.

P R O D V C T I O.

Productio facta non in tempore, & suspecta non operatur approbationem, decis.472.n.14.
Productio Instrumenti per procuratorem speciali mandato procuræ carentem principalibus obesse non debet, decis.275.n.16.
Productiones sine compulsorialibus, & citatione partis lite pendente extractæ, non sunt in forma probanti, decis.314.n.13.
Productio Realis citationis facta desumitur ex illis verbis produxit, licet in actis non appareat, decis.15.n.3.
Productio à Procuratore generaliter ad exigendum constituto non sufficit pro declaranda caducitatis incursione dum ad id speciale mandatum requiritur, decis.33.n.7.
Productio citationis in actis dum ex verbis, facto produxit, plenè concluditur, omissio eius subsequuta dilidictam validam præcessisse demonstrat, decis.19.n.21.
Productiones Testamentorum in libro actorum ciuilium registrari solent, decis.180.n.12.
Productio notulæ licet in partibus facta, cum tamen eius exhibitio computa facta continens ab ipso debitore emanauerit, ad fundandam eius intentionem in omnibus approbata censetur, decis.372. num.12.
Productiones afferentes partem decimarum per Episcopum recipi, contra ipsum Authorem retorquentur, decis.334.n.15.
Productiones de Iurisdictione etiam Ecclesiastica Episcopo præiudicium inferre non possunt, decis.334.n.14.
Productionis scripturæ tarditas suspicionem quæ prius non aderat gignit, decis.59.n.9.
Productio facta per compulsum, quando suffragetur, decis. 431. num.7.
Productio diuerso atramento, & charactere conscripta, in loco incongruo posita, & extra ordinem aliarum linearum adnotata suspicionem summoperè auget, decis.180.n.13.
Producens aliquam scripturam censetur eam in totum approbare, decis.397.n.12.
contra Producentes Testes sunt omni exceptione maiores, & plenissimam faciunt probationem, decis.70.n.15.
contra Producentem scriptura probat, decis.482.n.8.
PRODESSE non possunt, ea, quæ mala, & contraria actui sunt, decis. 260.num.4.

P R O F E S S I O.

Professio coacta, & meticulosa nulla est, cum de sui substantia liberum, & spontaneum consensum requirat, decis.211.n.3.
ante Professionis emissionem preces porrectæ Religiosis, ne pro illius admissione suffragia darent, animum à susceptione habitus alienum demonstrant, decis.211.n.9
Professus non censetur exclusus, sed ad portionem hæreditatis cum alijs cohæredibus admittitur, nisi de voluntate Testatoris in contrarium constet, decis.57.n.4.
Professio quomodo validè facienda, & validè facta non impugnatur, decis.489.n.1.
Professionis descriptio requiritur ad faciliorem probationem, non autem pro forma, decis 445.n.19.
Professio coacta, & meticulosa nulla est, cum de sui substantia liberum, & spontaneum consensum requirat, decis.211.n.3.
Professæ Sorores ob validam, & amplam ab ijs factam renunciationem in ingressu Religionis pro mortuis habentur, & non computantur, decis.356.n.3.
Professio probatur leuioribus probationibus, quando agitur de ea incidenter, decis.444.n.8.
Professio probatur per publicam vocem, & famam, ibid.n.6.
Professio probatur etiam sine scriptura, ibid.n.7.
Professio coacta censetur quando minæ sunt, de illis quæ iustum metum inducunt, amissio scilicet bonorum, & corporis cruciatus, decis. 211.num.6.

P R O F E S S V S.

Professus, quando non agitur de perpetua successione Monasterij loco filiorum, fructus bonorum durante vita naturali percipere potest, decis.57.n.3.
Professus Religiosus, quod remaneat, quando alicui valdè intersit, decis.187.n.28.29.& 30.
Professus Religiosus, in aliqua Religione est incapax fideicommissi, decis.461.n.18.
Professi bona ipso viuente statim in Monasterium transeunt, decis.57. num.14.
Profectitia dos non est, siue extraneus siue Vxor marito dedetit, vt ex ea filiam dotet, decis. 159. numer. 13.
Profectitia dos inutilis vtilem aduentitiam non facilè continet, ibid. num.23.

P R O H I B I T I O.

Prohibitio detractionis etiam pro restitutione dotis mulierem non tangit, dum ad illius fauorem omnia bona donantis fuerant obligata, decis.134.n.9.
Prohibitio tacita Trebellianicæ arguenda est ex verbis Testatoris id necesse concludentibus, decis.423.n.7.8.& 9.
Prohibitio ex Senatus Consulto Liboniano deducta ne ad scribendum Testamentum adhibitus sibi ipsi adscribere emolumentum possit, ad solas fraudes quæ ea occasione fieri possent euitandas emanauit, decis.190.n.1.
Prohibitionis vendendi causa, officia absque alterius consensu, ideò in decreto reseruationis assignatur, quia eadem de propria pecunia empta fuisse præsumitur, decis.126.n.4.
Prohibitio Testatoris de non præsentando extraneo alterius beneficij possessore, in hac consanguineorum dispositione prorsus distincta atque perfecta oratione concepta nullatenus repleta censetur, decis. 156.num.12.
Prohibitio delationis cucullæ eo modo quo Ordini S. Benedicti fuit concessa aduersus alios Monachos alterius Ordinis intrat, ad effectum confusionem Ordinum in populo euitandi, decis. 105.num.3.
Prohibitio non procedit Testamento specialiter à Testatore subscripto, & confirmato, cum omnis in eo casu ob scientiam Testatoris suspicio remoueatur, decis.190.n.2.
Prohibitio Testatoris non impedit bonorum alienationem pro eius debitis, decis.426.n.3.
ex Prohibitione alienationis colligitur qualis sit intentio Testatoris in constituendo fideicommisso, decis.67.n.26.
Prohibitio alienationis adiecta fideicommisso reciproco censetur addita in odium grauatorum ad magis arctandum fideicommissum, decis. 439.num.23.
Prohibitio amplissima ne minimum quidem ex quauis causa detrahi possit ad creditum particulare ipsius hæredis etiam extenditur, decis. 134. num.19.
Prohibitio personalis, aliquando desinit in realem, & aliquando è contra realis desinit in personalem, decis. 167. numer. 20. & 21.
Prohibitio alienationis cum nisi in bonis, & de bonis verificari non possit, operatur vt substitutio etiam in proprietate facta censeatur, decis.154.n.24.
Prohibitio adiecta post fideicommissum vniuersale cum *relatione*, ad personas expressas dubitatur, an inducat nouum fideicommissum vltrà personas expressas, decis.496.n.3.
Prohibitio alienationis fauorem filiorum respiciens ipsorum comprehensionem sub Instrumento donationis elicit, decis. 139. num.9.
Prohibitionis negatiua sola vnius in terminis rei Ecclesiasticæ omnes casus alienationis etiam hæreditariæ institutionis sub se comprehendit, decis.175.n.13.
Prohibitio alienationis in fideicommisso quando valeat extendi, decis. 67.num.23.
Prohibitio quando non dicatur realis, sed personalis, ibid.n.18.
Prohibitio detractionis etiam pro restitutione dotis mulierem non tangit, dum ad illius fauorem omnia bona donantis fuerant obligata, decis.134.n.9.
Prohibitio ampliatiua nouum inducit fideicommissum, decis.196. numer.4.

P R O M I S S I O.

Promissio mediante donatione à promissore facta remanet effectuata, decis.134.n.1.
Promissio libertatis quoad vnum onus libertatem quoad alia excludit, ibid.num.5.
Promissio libertatis ad solum vsumfructum restricta, ad exclusionem alterius oneris fideicommissi perperam extendi valet, ibid.num.4.
Promissioni satisfactum dicitur, quando omnem quam potuit promissor diligentiam adhibuit, licet restitutio, vel reseruatio optata secuta non fuerit, decis.109.n.2.
Promissum, quando aliquid fuit generaliter non ita facile id restringitur, decis.439.n.3.
Promissio omnis diligentiæ adhibendæ pro restitutione fructuum cum non pendeat à potestate promittentis in promissionem facti proprij resoluitur, decis.119.n.1.
Promissio cum cautione præstita releuandi Procuratorem indemnem, eumdem ab omnibus molestijs circa obligationem securum facit, decis.332.n.9.
Promissio quando non loquitur simpliciter de filijs, sed de filijs hæredibus, ad effectum immissionis hæredes esse non sufficit, decis.209. num.11.
Promissio quando dicatur in diem, & quando sub conditione, decis. 36.n.1.2.& 4.
Promissio adhibendi talem qualem diligentiam, à nexu illius liberat emptorem omnem quam potest diligentiam adhibendo, decis.119. num.4.
Promissio pecuniæ, & susceptio oneris Religionis, censetur facta intuitu bonorum renunciatorum, & sic pro re temporali, decis. 187.num.9.
Promissio emanata ad faciendam rem gratam nepotibus non admittitur, cum contrarium ex depositione Testis Mediatoris, & publico Instrumento appareat, decis.235.n.7.

Pro-

Prouisoni satisfactum dicitur, quando omnem quam potuit promissor diligentiam adhibuit, licet restitutio, vel reseruatio optata secuta non fuerit, decis. 119 n. 2.

Promissa ea omnia, quæ sunt, necesse est, vt quis illa secundum obligationem suam obseruet, decis. 385. n. 8.

Promissio facta ex causa cessante ipsa causa remanet inefficax, decis. 195. num. 2.

de Promissione solutionis *doctr. Bart. in l. si quis n. 4. ff. de solut.* examinatur, decis. 63. n. 10.

Promissio de euictione, quid inferat, decis. 286. n. 4.

Promissa vt adimpleatur, omnis Iustitiæ, & æquitatis ratio postulat, decis. 364. n. 13.

iuxta Promissum restitutio semel facta iterùm fieri non debet, decis. 311. num. 17.

Promissor propriam obligationem implere differens, sui ipsius negligentiæ quicquid posteà damni euenerit sibi imputare debet, decis. 109. num....

Promissio quando dicatur in diem, & quando sub conditione, decis. 436 n. 1.

Promissio facti alieni quid importet, decis. 436. n. 11. & 12.

Promissio de soluendo augmentum, purificatis conditionibus in apoca adiectis, ac si à principio fuisset pura censetur, decis. 90. num. 3.

Promissio Administratorem, & Principalem indemnes releuandi cum sit limitata in quantum obligat, decis. 311. n. 14.

Promissum, quando aliquid est generaliter, & indefinitè, non admittitur restrictio, decis. 439. n. 8.

Promissio de non inferendo molestias, nisi bona delata ab omni fideicommissi etiam purificandi vinculo essent immunia, frustratoria euaderet, cum ad promittentem iterùm deuoluerentur, decis. 174. num. 2.

PROMOTVS ad Episcopatum, quando quis est, vacant cætera eius beneficia, decis. 176. n. 4.

Et super hoc solet apponi decretum à Papa, ibid.

PRONEPOS ex fœmina non potest aspirare ad fideicommissum tantum pro masculis ex linea masculina, factum, decis...n..

Pronepotes recenseri solet sub nomine nepotis, decis. 236. n. 7.

P R O P R I E T A S.

Proprietatem bonorum Testatore mandante scripti hæredis peruenire ad filios cum reciproca substitutione in casu prædecessus alterius, dispositio alteri quam ordine successiuo conuenire non potest, decis. 293. n. 11.

Proprietas absorbet possessionem, decis. 64. n. 36.

Proprietas nuda bonorum est etiam æstimabilis, decis. 382. numer. 12.

Proprietas respectu possessionis temporalis ad effectum satisfaciendi Creditori ea illius fructibus adinstar Saluiani, euictionem excludit, decis. 109. n. 7.

PROROGATIO obtenta etiam non facta mentione conditionis, quando valeat, decis. 35. n. 6.

Prorogatio temporis sine narratiua obtenta, quando sit subreptitia, ibid. n. 2.

Prorogatio obtenta etiam in vltimo momento temporis est legitima, ibid. n. 5.

in PROSEQVVTIONE causæ negligentia Colliriganti ex facto aduersæ partis impedito adscribi non debet, decis. 181. num. 9.

P R O T E S T A T I O.

PROTESTATIO præseruatiua eorum, quæ pendet à Iuris, & Testatoris dispositione est irrelenans, decis. 475. n. 20.

Protestatio partis, benè venit attendenda, decis. 247. n. 8.

Protestatio non debet esse facto contraria, decis. 55. n. 4.

Protestatio Procuratoris in actis facta se Procuratorem partis esse non vellet, an eumdem à dicto onere eximat, decis. 317. n. 8.

Protestationes quamuis extraiudiciales ad excludendum consensum à ratificatione subsequuta suffragantur, decis. 211. n. 20.

contra Protestationem actus repudiatæ hæreditatis facti, citra Ius, & nomen hæredis facti censentur, decis. 77. n. 9.

ad Protestationem ab animo principalis omninò pendentem Procurator sine speciali mandato deuenire non potest, decis. 297. num. 12.

Protestatio facta à Procuratore speciale mandatum non habente non suffragatur, dum præsumitur filiam habuisse notitiam citationis, & Procuratorem, qui Patruus erat proprio Matre non comparuisse, decis. 222. n. 6.

Protestatio aut confessio erronea detecto errore non præiudicat, nec pœnam vbi non adest inducit, decis. 321. n. 17.

Protestatio ad effectum imponendi nouum censum pro fructibus censuum primo loco impositorum facta, tamquam suppositiua validitatis primæ, & principalis interpellationis sustineri non potest, decis. 161. n. 17.

Protestatio Procuratoris Conductoris super impedimenta, & damna aliqua Regimin. intimata recessum à priori protestatione non inducit, decis. 291. n. 7.

Protestationes, quid operentur, decis. 409. n. 8.

Protestando filia se non esse nec esse velle hæredem, post recusatam hæreditatem amplius ad eamdem aspirare nequit, decis. 232. num. 4.

Protestatio aduersus emissam professionem, ac recusatio suscipiendi ordines sacros probationem merus coadiuuant, decis. 21. num. 12.

Protestatio non generalis, & vaga sed specifica, & personaliter exequata, ad constituendum fideiussorem in mora requiritur, decis. 161. num. 16.

Protestatio ad maiorem cautelam adhibita protestanti obesse non debet, decis. 291. n. 6.

Protestationes quando cum temporis distinctione, & legitima interpretatione conciliationem admittunt nulla inter eas contrarietas consistere videtur, decis. 291. n. 8.

PROTOCOLLATIONIS omissio non tollit fidem Instrumenti, decis. 475. n. 13.

in PROVINCIA Marchiæ Mulieres sine certis solemnitatibus non possunt contrahere, secundum Carpensem Constitutionem, decis. 418. num. 2.

P R O V I S I O.

super Prouisione cedulæ conuentione inter partes non inita, eadem à Mercatore consueto regulari debet, decis. 121. n. 1.

Prouisionem prætendens vigore indulti Apostolici Vniuersitati concessi, qualitates se habere in indulto requisitas probare tenetur, decis. 256. n. 8.

Prouisio Testatoris in vnum casum porrigitur ad alium, in quem verisimiliter idem prouidisset si de eo cogitasset, decis. 135. num. 7.

Prouisionis beneficij gratia Apostolica tunc facilius iustificatur, quando Executor iam executioni demandauerit causam, decis. 456. numer. 7.

Prouisiones diuersitate rationis inter vtramque cedulam perspecta eodem Iure metiri prohibentur, decis. 130. n. 7.

Prouisiones Cambiorum regulariter censetur Campsori permissæ licet nulla conuentio præcesserit, decis. 121. n. 16.

Prouisio Ordinarij semper est sustinen. in exclusione prouisionis Apostolicæ de beneficio, tamquam reseruato, quod amplia, decis. 480. num. 27.

Prouisio Papæ est præferenda in concursu factæ ab Ordinario eadem die, quod amplia, decis. 480. n. 1. & 2.

Prouisio Ordinariorum ad effectum mutandi statum beneficij non esset attendenda, cum ad id, potestate carere censeantur, decis. 148. num. 17.

Prouisio facta inter præsentatos vt sustineatur, satis est vltimum statum allegare, decis. 73. n. 14.

Prouisio Apostolica non inducit reseruationem, quæ de Iure non adest, nec Ordinario ea defectu voluntatis Papæ præiudicium infert, decis. 127. n. 7.

Prouisio Apostolica quando est subreptitia nullius est roboris, & momenti, decis. 73. n. 10.

in Prouisionis Apostolicæ vim possessio adepta, & processus ab exequutore fulminari, tamquam posterior clandestina, & turbatina præsumitur, decis. 292. n. 4.

Prouisio Apostolica quando respicit petitorium, possessorem anteriorem cum manutentione prouisi possessione non priuat, decis. 292. num. 7.

Prouisio Apostolica nulla de mixtura Iurispatronatus facta mentione non sustinetur, cum tale beneficium absque derogatione non conferatur, decis. 323. n. 10.

Prouiso Apostolico de Beneficio in mense reseruato vacante mandatum de manutenendo est concedendum, decis. 317. n. 1.

Prouisio Apostolica non potest dici attentata. Papa attentare non dicitur, decis. 528. n. 5.

PROVISIONES illiquidæ ac respectu quantitatis incertæ cum credito certo compensationem admittere non possunt, decis. 30. num. 9.

à Prouiso Apostolico narrata sunt iustificanda vigore reseruationis contra prouisum ab Ordinario, & datur ratio, decis. 480. numer. 8. 9. & 10.

P R O V I S V S.

Prouisus à Capitulo pendente lite, & inhibitione sine vitio attentatorum possessionem capere nequit, decis. 170. n. 2.

Prouisus stantibus molestijs beneficium primum dimittere non tenetur, ne vtroque posteà priuatus remaneat, decis. 257. n. 2.

Prouisus de Beneficio à Papa, quid iustificare teneatur, decis. 414. num. 2.

Prouisus quando litigatur inter Ordinarium pro libertate, & Patronos pro subiectione beneficij, ex actibus collationis, & adeptionis possessionis ab attentatis excusari non potest, decis. 170. num. 5.

Prouisus iudicio exequutiuo per viam ordinariam destitutus, ad aliud exequutiuum in vim gratiosæ subrogationis conuolare potest, decis. 322. num. 10.

Prouisus non existens in lite inter Capitulum, & Patronos vertente de attentatis opponere non potest, decis. 170. n. 3.

Prouisus Apostolicus an ob vim reseruationis decretum irritans habentis anteriorem alterius possessionem inefficacem reddat, decis. 292. num. 6.

Prouisus Apostolicus in Iudicio Ordinario non autem inordinario gratiam plenariè iustificare tenetur, decis. 322. n. 15.

Prouisus Apostolicus ad effectum retardandi executionem gratiæ collitigantis, actu possidere debet, decis. 73. n. 9.

Prouisi litteris Apostolicis per sententiam A. C. vulneratis rigor Iudicij exequutiui immissionis cessat, & tres sententiæ conformes sunt expectandæ, decis. 254. n. 19.

Prouisus Apostolicus in concursu alterius nulliter præsentati semper est præferendus, decis. 178. n. 8.

P R O X I M I O R.

Proximior præsumitur, qui se coniunctum probat, & quando nemo superest, qui eum præcedat, decis. 245. n. 9.

Proximioris defectus licet irritet contractum Mulieris tamen probandum est proximiores interuenire potuisse, decis. 495. numer.3.
Proximioris habilitas interessendi contractui vnde probatur, decis. 368.num.8.
Proximiorum vocatio quando est conditionalis, euanescente conditione vocatio ab illa dependens euanuisse censetur, decis.279. num.21.
Proximior à patronis neglectus adinstar præsentati haberi debet, vt ab Ordinario institutionem consequi possit, decis.156. numer.2.
Proximiorum vocatio quando est conditionalis, conditio præcisè est verificanda, vt proximiores eo tantum tempore, & casu vocati succedere possint, decis.270.n.19.
Proximiore per accidens impedimentum habente, stipulatio in alteram diem est differenda, decis 370.n.9.
Proximior consanguineus, in contractibus minorum debet interuenire, secundum varia statuta locorum, decis.400.n.8.
Proximior in contractu minoris ex Statuto Rauennæ est adhibendus, decis.370.n.6.

P R O X I M I T A S.

ad Proximitatem suæ Domus donator, quando præsumatur respexisse, decis.406.n.18.
Proximitas Testatoris attenditur, si fiat transitus ad diuersam personarum conditionem, decis.469.n.4.
Proximioritas præsumitur, & probatur ex Testibus, dum alius proximior non concurrit, decis.422.n.1.
Proximitas Testatoris inspicitur, si transitum fecerit de linea ad lineam, decis.469.n.5.
Proximioritas inuestito præsumitur probata consanguinitate in certo gradu, & nemo comparente qui se proximiorem contendat, decis.513 n.1.
PVBERTATI proximus Testis deponere potest de ijs, quæ vidit dum erat pupillus, decis.293.n.9.
Puberibus, & impuberibus Curator solet assignari, decis.441. num. 24. & 25.
PVBLICA vox, & fama in antiquis facit plenam probationem, decis. 475.num.3.

P V E L L A.

Puellarum dos sub litibus remanere non debet, nec ab alijs illam exigere fas est, ne in inueniendo virum conditio earum deterior fiat, decis.179.n.11.
Puella cognita donatori, & ab eo summè dilecta alijs in concursu dotis præferenda censetur, decis.150.n.33.
Puellæ affini dos data non dicitur data ad piam causam dum non fuit facta mentio paupertatis, sed solum affinitatis, decis.18. num.16.

P V E R I.

Pueri extranei vocatio facta à Testatore, vt habetur hic, in casu deficientiæ lineæ, quid inferat, decis.378.n.21.& 22.
de Puero metu inducto à Curatore ad testandum, suspicio cum adsit Testamentum ad illius fauorem non valet, decis.32. numer.12.

P V P I L L I.

Pupillis non est permissum confessioni Tutoris contrauenire, & debitores vexare, quando coniecturæ veram numerationem suadentes concurrunt, decis.285.n.4.
Pupilli præsentia requiritur in contractu secundum Statuta Bononiæ, decis.446. n.12.
Pupillæ licet de illarum dote agendum non videatur, quando adhuc non sunt nubiles, retentio tamen illis omni modo competit, decis. 179.num.9.
Pupillaris debitor non liberatur, per confessionem de recepto factam à Tutore, sed ostendenda est pecuniarum solutio, decis.466. num.3.& 4.

P V R I F I C A T I O.

ad Purificationis conditionis effectum, sola existentia, & purum factum attenditur, decis.54.n.29.
Purificato fideicommisso in persona alicuius à fideicommittente descendentis idem in filias tamquam hæredes fideicommissum transmittere potest, decis.110.n.5.
Purificatio fideicommissi probatur ex decessu grauati sine filijs, decis. 444.n.3.
Purificatio fideicommissi in alicuius persona vndè conuincitur, decis. 277.n.4.
Purificatio fideicommissi cum legitimatione personarum quomodo probatur, decis.278.n.1.
PVTATIVVS hæres tenetur restituere verò hæredi omnia quæ ex hæreditate percepit, decis.485. num.1. Quod declara, & amplia, vt num.2.3. & 4.
PVRA donatio, vt dicatur solemnitates requiruntur, decis.145. num.9.

Q

Q V A D R A G E N A R I A.

QVadragenaria obseruantia, dum non agitur de substantia Iurispatronatus, sed de illius qualitate ad eamdem probandam sufficit, decis.103.n.14.
Quadragenaria præscriptio, quando nullo modo potest dici probata, decis.228.n.20.
Quadragenaria præscriptio non habet aliquam vim, dum non adest titulus putatiuus, ibidem numer.19.
supra Quadragenariam sine titulo immemorabilis non probatur, cum Testes de ea deponentes requisitam ætatem non habeant, decis. 201.n.13.
QVALIFICATA responsio admittitur, quando in eadem positione aliqua fit mentio de scripturis relatis, decis.40.n.12.
Qualificata, & relatiua responsio licet aliquando admitti soleat, non procedit tamen nisi in casu, quo & ipsa positio qualificata fuit, ibid.num.10.
Qualificatè, ac relatiuè responsio facta insufficienter facta iudicatur, ibidem n.9.

Q V A R T A.

Quartæ decimarum præscriptio contra Episcopum, decis. 21. num.7.
Quartæ generalis exactio vigore quadragenariæ possessionis Parochis debetur, non obstante contrario priuilegio, decis. 501. num.11.
Quartæ Funeralis nomine quæ veniant, decis.50.n.2.
Quartæ præscriptio decimarum contra Episcopum intrat si quadraginta annis non soluantur, decis.61.n.7.
ad Quartam, & decimam partem, dictio, *in circa*, potest extendi, decis. 415.n.9.
Quartum dotale, ex quo potius dicendum sit debitum voluntarium, quam necessarium, decis.13.n.12.

Q V A L I T A S.

Qualitatis hæreditariæ præsumptio in Patronatu de cuius fundatione constat admittitur, non autem in Patronatu ab immemorabili, in quo præsumptio de gentilitio militat, ne quæstiones inextricabiles oriantur, decis.237.n.17.
Qualitas adiecta primæ dispositioni adiecta etiam censetur in secunda quando agitur de re fauorabili, decis.468.n.5.
Qualitas mentis Testatoris colligitur ex verbis, & ex clausulis suprà expressis, decis.29.n.25.
Qualitas manualitatis in beneficijs, in quibus non esset, decis.2. num.29.
Qualitas ad certum effectum ordinata inspici non debet quoties idem effectus sequatur, decis.410.n.7.
cum Qualitate sua, censetur quis rem acceptasse, decis. 18. num.11.
Qualitates Cambiorum, quando quis non adimpleuit, & non liberatur ab illorum fructus solutione, pro damnis, & interesse, decis. 439.num.2.
Qualitas electi dolum malum excludit, decis.55.n.9.
Qualitas Iurispatronatus benè comprobatur obseruantia, decis.152. num.6.
iuxtà Qualitates, & alias prærogatiuas Mariti iuxtà solitum solent fateri maiorem dotem, quam non receperunt, decis.204. num.19.
Qualitates, & conditiones requisitæ à Bulla Iuris congrui Greg. XIII. in coacta venditione vinearum non requirunt inuoluntaria, decis. 538.num.48.
Qualitas de legitimo matrimonio in prima substitutione, non autem in alijs apposita, ex posterioribus agenti non obest, in quibus consultò omissa censetur, decis.151.n.8.
Qualitas belli, aut conditio in vno anno præscripta dum in altero expressè repetita non fuit, consultò omissa censetur, decis. 291. num.2.
Qualitas hæreditaria in vna, aut altera præsentatione expressa, demonstratiuè ad indicandam qualitatem impropriam sanguinis posita censetur, decis.237.n.10.
Qualitas electi dolum malum excludit, decis.55.n.9.
Qualitas articulata dum non subsistit in factum à Testibus examinatis impugnatur, ad probationem gentilitiæ qualitatis non releuat, decis.73.n.19.
Qualitas maioris Sacerdotio tamquam magis experti in seruitio Ecclesiæ Parochialis vbi boni Parochi ministerium addicitur, in concursu alterius magis est consideranda, decis.55.n.7.
Qualitatis gentilitiæ argumentum, & in capita præsentandi, ex longa obseruantia præsentationum nulla facta mentione quotæ hæreditariæ resultat, decis.237.n.2.
Qualitatem gentilitiam præsentatio à solis descendentibus masculis, exclusis fœminis, & extraneis, facta inducit, decis. 103. num.10.
Qualitates præsentatus habens à fundatore requisitas præferendus est alteri impetranti dispensationem super eisdem qualitatibus, decis. 345.num.3.
Qualitas loci ad exclusionem à beneficio de Iure non sufficit, decis. 55.num.12.
Qualitas incolatus in Collitigante requisita ex ipsius natiuitate in Vrbe secuta desumitur, decis.260.n.2.
Qualitate collitigantium insubsistenti reiecta de decimis contra ipsorum priuilegia à Capitulo perceptis, actualis quasi possessio Capituli vsque ad litis tempus continuata concludenter probatur, decis.97.n.21.
Qualitatis mentione in statuto non facta, eadem consultò omissa censetur, decis.265.n.11.
Qualitas actualis plenò Iure in te imputanda ad effectum adeptionis legitimæ necessariò supponitur, decis.262.n.3.
Qualitas masculinitatis non censetur repetita in substitutione separatè concepta, decis.463.n.9.
Qualitas ascendentis, vel descendentis admissioni agnatorum non obstat, sed defectus conditionis sub qua sunt vocati, decis. 265.num.13.

Quali-

Qualitas, *eorum*, an adiectiuè ad ea bona paterna, an verò substantiuè ad eos fratres diuidentes sit referenda, decis.262.n.7.
sub Qualitate hæreditaria præsentatio contenta gentilitiam non tollit, cum Patronatum esse hæreditarium non doceatur, decis. 103. num.11.
iuxtà Qualitatem viri dos constituenda est, decis. 204. numer. 17. & 21.
ex Qualitate personarum fraudis suspicio tollitur, decis.421. numer.9.
Qualitas beneficij, & natura, vt habeatur, attendi debet vltimus status, decis.2.n.13.
Qualitatem masculinitatis, quando in principio Testator dicatur contemplasse, decis.76.n.24.
Qualitas testandi, benè probat, & omnium melius facit præsumere sanitatem mentis ipsius Testatoris, decis.355.n.33.
Qualitas Familiaritatis, & Prothonotariatus duplicem reseruationem non inducit, cum vtraque eidem officio sit adiecta, decis.266. num 4.
Qualitas hæreditaria non probatur per enunciatiuam interesse habentium, decis.351.n.6.
Qualitas contractus, quando ex verbis declaratur tunc verbum, mutuum, in eo appositum, non alterat ipsam naturam contractus, decis. 264.num.3.
Qualitatem aliquam statutum considerans ad certum effectum, non debet trahi ad diuersum, decis.387.n.2.
Qualitates plures, quando requirantur in præsentato tunc omnes concurrere debent, decis.248.n.2.
ex Qualitate personarum legatum annuum reputatur, decis. 302. num.5.

QVANTITAS.

Quantitatem fructuum Testes satis probant, quando tamquam Coloni, & ex certa scientia super eis deponunt, decis.537.n.7.
Quantitas redditus annui, vt constituatur per annos anteriores, & posteriores, debent computari anni steriles, cum fertilibus, decis. 374.num.12.
Quantitas locationis in contractu locationis, dum non fuit expressa, seu affictus, tamen consueta, ac in prioribus locationibus solita pensio à contrahentibus conuenta, præsumitur, decis. 58. num.11.
Quantitas Dotis de quo tempore sit attendenda, decis. 395. numer.4.
Quantitate fructuum non liquidata mandatum, & subhastatio sequuta ratione incertitudinis, & excessiuitatis nulla est, decis.451. n.6. Quod amplia, vt n.7.
Quantitas dotis benè comprobatur ex confessione ipsius Mariti, decis. 441.num.21.

QVASI POSSESSIO.

ex Quasi possessione præsentandi sui authoris probatur retinentia eiusdem successoris, decis.383.n.13.
Quasi possessio exercendi Iurisdictionem in aliquos, ex actiuis positiuis probatur, decis.390.n.12.
Quasi possessio præsentandi in Iurepatronatus sufficiens est ad substinendam gratiam prouisionis Apostolicæ cum derogatione medietatis vocum, decis.64.n.27.
Quasi possessio in decisorio Iudicio filiationis non attenditur, decis. 447.num.4.
in Quasi possessione Iurisdictionis manutentio existenti debetur, decis. 425.n.2.
Quasi possessio immemorabilis, quando ex duplici capite dicatur improbabilis, decis.260.n.24.
Quasi possessio priuatiua in incorporalibus non acquiritur sine patientia, aut acquiescentia partis aduersæ, decis.260.n.27.
Quasi possessionis abnegatio per renunciationem ab Episcopo factam probatur, decis.61.n.8.
in Quasi possessione præsentandi, quando quis non potest dici esse, decis.152,n.20.

QVERELA.

in Querela criminali confessio emanata probat contra confitentem, decis.466.n.12.
ex Querela criminali odium extortum cessare dicitur, quando Vir à querela destitit, decis.328.n.5.
Querelæ iteratio post reconciliationem arguit animum Viri infensum in Vxorem, ibid.n.9.
Querela reuocata per Virum arguit odij depositionem, ibidem num.7.
Querela super abortu, & adulterio à Viro in Vxorem data parit odium inter Coniuges ad Thori separationem, decis. 328. num.1.& 2.
Querelæ iteratio Viri in Vxorem arguit illius odium implacabile, ibid.n.8.

QVÆSTIO.

Quæstio Iuris dubij quæstioni facti æquiparatur, decis. 101. numer.13.
Quæstio de Ecclesijs Cathedralibus quænam earum sit nobilior, quænam dignior particulariter examinanda est, cum nobilitas, & dignitas multum inter se differant, decis.356 n.3.
Quæstio voluntatis in bonis specificatis cadere non valet, decis.134. num.17.

QVIETANTIA.

Quietantia specificans summam esse pro residuo, totum debitum fuisse solutum ostendit, decis.285.n.1.
cum Quietantia partitæ verificatæ, omnes alias fuisse verificatas ante finalem coram Iudice stipulatam validam præsumptionem inducunt, ibid.n.6.
ex Quietantia cum decreto Iudicis inducitur omnimoda liberatio soluentis, decis.118.n.2.
sine Quietantia solutio non est verisimili, decis.431.n.5.
QVOTA decima cum sit, augmentum in omnibus fructibus æquè augmentum in omnibus decimis requirit, decis.102.n.10.
QVOTIDIANARVM distributionum naturam massa non amittit licet redditus semel distribuantur, cum diuisio ex causa seruitutis dietim exhibendæ decreta fuerit, decis.320.n.9.

R

RATA.

pro Rata acquiri census potest pluribus, decis. 403. numero 3.
Rata de æquali portione non solum ex consuetudine contrahentium, sed etiam ex dispositione Iuris est intelligenda, decis. 65.num.3.
Rata vendita præuia licentia Apostolica à vinculo fideicommissi libera videtur, decis.304.n.6.
de Rata conuentio quæ loquitur, de toto non potest, intelligi cum verbum *Rata*, sit nomen partis, decis.65.n.2.
Rata cambij ex pensionibus extincta iterum reuiuiscere non valet, decis. 341.n.18.

RATIFICATIO.

Ratificatio, quando operetur perindè, ac si ab initio, consensus interuenisset, decis.433.n.11.
Ratificatio actualis Testibus, clausula, & subscriptione Notarij carens, maximè cum in pluribus partibus substantialibus cancellata, & interlineata appareat, fidem non meretur, decis.211. num.24.
Ratificatio per publicam scripturam facta in dubium amplius reuocari non potest, decis.52.n 6.
Ratificatio actus inualidi, non inducitur, non data scientia, & inualiditate ipsius actus, decis 419.n.23.
Ratificatio Societatis Officij desumitur ex mandato procuræ facto in personam illius, qui contraxit, decis.461.n.8.
Ratificationem actus inducentes non debent esse æquiuoci, sed positiui, decis.14.n.28.
Ratificatio vi, & metu præcedenti facta, vt probetur, argumentum à verisimili deductum plurimum valet, decis.211.n.25.
Ratificationis defectus tollitur, cum contrarium ex publico Instrumento cuius vigore relaxatum fuit mandatum de associando, probatur, decis.84.n.1.
Ratificatio adulti sine distincta scientia nullitatis contractus nihil operatur, decis.370.n.18.
Ratificatio sine scientia nullitatis alienationis cum omnibus suis qualitatibus allegari nequit, decis.49.n.10.
Ratificatio expressa ob interesse Religiosorum ex libris Monasterij induci non potest, decis.211.n.21.
Ratificationem non importat actus æquiuocus, qui ad aliam causam referri valet, decis.50.n.9.
Ratificatio contractus nulli non inducitur ex longæua solutione fructuum non data scientia dictæ nullitatis, decis.343.n.2.
Ratificatio contractus insurgit ex diuisione, decis.509.n.9.
Ratificatio reconciliat, quæ pendet ab animo, non quæ pendent à solemnitatibus, decis.408.n.8.
Ratificatio principalis donationem, & transactionem in Procuratorem transfert, decis.62.n.7.
Ratificatio non inducitur ex actu facto ad alium necessarium effectum, sed quidem ex actu, qui fieri non potest, circà Ius, & nomen ratificationis, decis 479.n.15.& 16.
Ratificatio non iuuat, quando res non est integra, & Ius tertio quæsitum, decis.433.n.6.
Ratificationis præsumptio insurgit ex lapsu longissimi temporis, decis. 509.n.8.
Ratificatio tacita ex assiduis reclamationibus lachrymis, & querimonijs excluditur, decis.211.n.19.
Ratificatione sequuta procurator non amplius consideratur sed ipse ratificans ac si contraxisset tenetur, & agere valet, decis. 62.num. . . .
Ratificatio alicuius actus, ab aliquo facta, ex quo probatur, decis. 62.num.5.

RATIHABITIO.

Ratihabitio Tutricis censum in pecunijs constitutum pro Creditore dotis sibi petentis attribui, defectum quemlibet omissionis citationis, aut depositi explere potest, decis.19 n.14.
Ratihabitio sub prætextu ignorantiæ non impugnatur, cum eadem exhibitione processus à debitore Census peracti pro validitate depositi in Tutrice excluditur, siue in facto siue in iure consistat, ibidem n.16.
Ratihabitio licet solemnitatibus destituta ex retrouenditione Census necessaria solemnitates non exigente sustinetur, ibidem numer.15.
Ratihabitio desumitur ex impetratione decreti obtenti à Pontifice, decis.462.n.6.
Ratihabitio tacita absque scientia defectus, & inualiditatis Testamenti induci non potest, decis.275.n.18.
à RADICE infecta, & nulla, quidquid procedit necesse est, vt corruat, decis.395.n.3.

RATIO.
Ratio insolutum licet extinguere faciat creditum cum hypotheca, hoc tamen non procedit fauore dotis, & quando adest conuentio de redeundo ad primæua Iura, quia tunc datur actio ad interesse, decis. 468.n.10 & 11.
Ratio fundamentalis, cap. Dilecti, & cap. Suggestum, in quo consistit, decis.121.n.10.
Rationem Testatore conseruandi familiam incerto casui, & personis adijciente, eadem ad illum, & ad limites fideicommissi tali eueniente casu ordinari restringitur, decis.114.n.12.
ad Rationem scutorum viginti damna in singulo anno taxata eo modo sunt reficienda, donec ab actore iustificatum fuerit valorem scuti aurei ad maiorem summam de tempore mutuatæ pecuniæ ascendisse, decis.167.n.2.
Ratione temporis determinati dispositio in futurum redditur imperfecta ad quod hæreditas dari oon potest, decis.86.n.5.
Rationem capitulum numquam reddit sicuti teneretur quatenus esset nudus Minister, decis.93.n.5.
Ratione rei, & voluntatis census de sui natura diuiduus est, decis.403. num.2.
Rationes reddi possunt sine libris secundum opinionem quam tenet Rota, decis.534 n.9.
Ratione legis specialem subscriptionem requirentis cessante, quælibet suspicio fraudis cessat, & relictum valet, decis.190. numer.13.
Ratione quotæ in donatione, quando colligi possit, quod non sit certa, decis.421.n.18.
Rationis redditio facta per administratorem ex simplici propria assertione non potest impugnari, dum Testator iussit stari illius assertioni, decis.427.n.6.
Ratione quotæ donatio, quando non possit dici incerta, decis.421. num.17.
Rationem administrator bonorum iuxtà formam propriæ obligationis non reddens ex defectu non secuti implementi repellitur, decis.28. num.4.
Rationem Testator censetur habuisse ad ea, quæ superius expressit, non autem ad ea, quæ non expressit, decis.29 n.6.
Ratione curæ decimæ spectant Vicario, decis.521.n.3.& 4.
Ratio vbi est firmior, protinus tollit minus fortem, decis.538. num.58.
Ratione quotæ legitima cum sit certa, non est retardanda pro ea immissio prætextu æris alieni, decis.301.n 9.
ad Rationem sex pro centenario interesse in subiecta materia census regulariter liquidari solet, decis.143.n.2.
Rationis redditio bonorum hæreditariorum an benè, vel malè facta fuerit desumitur in petitorio non in executiuo Iudicio, decis.499. num.9.
Ratio eius sola in transactionibus non habetur, quod hinc indè datur vel remittitur, sed & dubij litis euentus, decis. 110. num.12.
Ratio differentiæ cur donans voluerit vocationem proximiorum ad vnum casum magis quam ad alterum restringere, an ex verbis Donatoris assignari possit, decis.279.n.8.
Ratio maior vbi est, minor dispositio admittitur, decis. 538. num.56.
Ratio bonorum ab eis est reddenda ad quorum manus deuenerunt, & non ad alios, decis.415.n.18.
Ratio contemplata à Testatore quando posteà cessat, cessare debet ipsa dispositio, decis.39.n.16.
Ratio conseruandæ agnationis ex repetita mentione lineæ masculinæ deducta, descendentes remotiores vocatos fuisse demonstrat, decis. 283.num.10.
Ratione incertitudinis summæ, loci, quotæ, associatio quando detur pro indiuiso, decis.490.n.2.3.4.& 5.
ad Rationem reddendam bonorum, vt quis possit cogi quid nam probandum veniat, decis.418.n.16.& 17.
Ratio legis plus est attendenda, quam ipsa lex, decis.538.n.90.
Ratio affectionis in remotioribus cessat, decis.419.n.22.
Ratio partis, & totius non est eadem, nec tantum valet pars separata quantum vnita, decis.36 n.15.
ad Rationem septem, cum dimidio pro quolibet centenario Statutum Vrbis lib.1. cap.137. taxat fructus Dotium, decis.258. num.8.
Ratio conseruandi bona in familia ampliat dispositionem, & nouos vocat fideicommissarios, decis.442. num.8. Quod amplia, vt num.9.
Ratio excludit dolum, decis.412.n.17.
Ratio sufficiens numquam dicitur reddita quousque non restituitur reliquatum, decis.368.n.4.
Ratio semel reddita denuò iterari non debet, decis.38.n.5.
Rationis identitas, quando concurrit, tunc semper oratio indefinita æquipollet vniuersali, & includit omne tempus, decis. 439.num.5.
Ratione legis specialem subscriptionem requirentis cessantæ, quælibet suspicio fraudis cessat, & relictum valet, decis.190. numer.13.
RATIHABITIO tacita ex diuersis actis elicita tollitur, ex expressa reuocatione ipsius actus, decis.419.n.22.
RAVENNÆ Statutum mandans fœminas dotari, dotatas masculos descendentes vocando excludit, decis.101.n.8.
REALITAS.
Realis, & actualis obedientia, quando debet esse non sufficiunt verba, decis.200 n.6.
Realis prohibitio, quando non dicatur, sed personalis, decis. 67.num.18.
Realis citationis productio facta desumitur ex illis verbis produxit, licet in actis non appareat, decis.16.n.3.
Reale fideicommissum, ex quibus verbis inducatur, decis. 67. num.19.
Realitati Cambiorum, quando aliquid non possit, opponi, decis. 413.num.2.
de Realitate Cambiorum, quando constat, quis solutionem eorum euitare non potest, decis.439.n.1.
Realitas Cambiorum, non desumitur ex verbis, & factis partium, ibidem num.13.
Realitas renunciationis quomodo probatur, decis.356.n.12.
RECEPTIO.
ante Receptionem pecuniarum interpellatione facienda deficiente actio quoque ad damna, & interesse cessat, decis. 161. numer.14.
Receptione pecuniarum absque vlla protestatione sequuta, quælibet mora licet incursa remissa censetur, decis.341.n.6.
de Recepto confessio probat solutionem iuncta taciturnitate annorum 20. decis.465.n.6.
de Recepto confessio probat solutionem quando alias iustificatur, ibid. num.5.
Receptitia Ecclesia ex eo non potest dici, si certum numerum Beneficiatorum non habeat, decis.2.n.30.& 31.
RECESSVM.
Recessus à Capitulis non præsumitur dum confectio Instrumenti in ipsorum executionem processit, decis.174.n.6.
Recessus à locatione, quando ex defectu subsequuto elidit ur, quælibet protestatio in contrarium non suffragatur, decis.362. num.21.
Recessus ab administratione vt remoueatur, sufficit quod aliquo modo actus ad inuicem compatiantur, decis.291.n.9.
Recessus præsumitur, cum in alijs actibus locatio reiterata non fuit, decis.301.n 21.
Recessus à lite de re spirituali, pecunia mediante, quando dicatur licita, & quando illicita, decis.187.n.22.
ob Recessum à lite transactio, quando non dicatur facta, decis. 189. num.21.
propter Recessum à lite, transactio licita est, decis.187.n.20.
RECIPROCA.
Reciproca expressa tam inter hæredes substitutos, quam eorum descendentes ex verbis institutionis elicitur, decis.283.n.8.
Reciprocum ex coniecturis benè ponderatis inducitur, decis. 45. num.7.
Reciproca tamquam facta inter solos primos institutos, ad illorum filios in conditione positos non extenditur, decis. 124. num.2.
RECLAMATIO à fœminis facta operatur, vt Ius ipsarum præseruatum censeatur, decis.272.n.14.
RECOGNITIO.
Recognitio scripturæ facienda est super originali, quod amplia, decis.472.n.8.
Recognitio dicitur facta legitimè per Testes habentes notam manum, & reddentes bonam rationem, quod amplia, decis. 365. num.1.& 2.
Recognitio scripturæ priuatæ per peritos est fallibilis, & ad eam reuertitur quando deficit alia probatio, decis.466.n.10.& 11.
Recognitio à Parocho præuio Sacramento peracta an ad effectum probationis testamenti deseruire possit, decis....n.9.
Recognitio scripturæ publicæ vt habeatur pro legitima, & plenè facta quidnam requiritur, decis.53.n.1.
Recognitio adminiculata ex testibus de solutione debiti attestantibus, in scriptura priuata concludenter probat, decis. 285. num.9.
Recognitio bonæ fidei erga aliquem respectu contractus operatur, vt contractus censeatur celebratus vsque ab initio in persona nominati, decis.479.n.20.
Recognitio per comparationem est fallax, & periculosa, & ad eam tantum recurritur quando omnis alia probatio deest, decis.285. num.14.
Recognitiones, ac confessiones vna cum inuestituræ Instrumento in confitentium præiudicium, ac ab eis proprium ius metientis dominium concludunt, decis 33.n.5.
Recognitionis modus per Testes afferentes se nouisse non solum personam Notarij, sed & manum illius, in scripturis publicis ex Statuto Vrbis admittitur, decis.53.n.2.
RECOGNOSCENS bonam fidem erga venditorum census, an emptorem illius ad eum sibi retrouendendum cogere valeat, decis.63. num.3.
RECOMPENSATIO debet fieri æqualis iuri recompensato, decis. 205.num.4.
RECTOR.
Rectori Hospitalis Parocho concedente licentiam exercendi aliqua iura Parochialia pro infirmis, & alijs Iurisdictio ipsius æquè firma remanet ac si ipse exercuisset, decis.231.n.3.
Rector Ecclesiæ, nec sibi, nec successoribus præiudicare potest transigendo super insufficienti congrua, decis.357.n.3.
Rectoribus decimæ tam pauperibus, quam diuitibus debentur, decis. 122.num.8.
RECVSATIO repugnat voluntati, decis.258.n.10.
Recusatio, non dicitur velle, ibid.

R E C V R S V S.

Recurſus à prima locatione de conſenſu locatorum vnde probatur, deciſ.362.n 14.
Recurſus, & recognitio Cleri inferioris ſtat pro poſſeſſione, & manutentione Cathedralitatis, deciſ.5.n.15.
Recurſus ad Iudicem inferiorem ad ſe confouendum in poſſeſſione lite pendente, pro attentatis habetur, deciſ.75.n.2.
de Recuſatione expreſſa partis contumacis, ſatis dicitur conſtare, dum omnes actus facit in contrarium paritioni, ſeu obedientiæ, deciſ.260.n.11
Recuſatio exhibendi libros in quibus veriſimiliter mentio reductionis haberi poteſt, contra recuſantem pro facta reductione probat, deciſ. 194.num.7.

R E D D I T V S.

Redditus diſtributionibus quotidianis applicati dum propriam naturam habeant, conſuetudo eos diuidendi in terminis caſus de quo agitur præciſè iuſtificari debet, deciſ.233 n.19.
Redditus bonorum ſtabilium ſolent taxari ad rationem quinque pro centenario, deciſ.229 n.3.
Redditus annui incerti, vt habeatur ex eis certa quantitas, ſolet attendi tempus anterius, & poſterius, per annos quinque ante, & poſt, deciſ. 374.num.9.
Et aliquando ſolet attendi decennium anterius, & poſterius, Verum hoc in Iudicis arbitrio remittitur, ibid. n.10.& 25.
Redditus proprij, an ſint computandi cum alimentis ſubminiſtratis, vel non, deciſ.7.n.8.
Reddita ratio ſemel denuò iterari non debet, deciſ.38.n.5.
quoad Redditus cambia ſolent variare, deciſ.164.n.15.
i Redditione rationum liberatio à Teſtatore relicta hæredi, quam conditionem in ſe habeat, deciſ.3.n.7.
Redimendi pactum non ad facultatem exigendi longè appoſitum, ſed ad proximè narrata inferri debet, deciſ.226.n.7.
Redditio rationis bonorum hæreditariorum an benè, vel malè facta fuerit deſumitur in petitorio, non in executiuo Iudicio, deciſ. 499.num.10.
Redemptio cenſus vt fiat, bona ſtabilia eius loco ſunt aſſignanda, deciſ. 63.num.6.
Redimendi pacto domum per ſpacium 50. annorum præter lapſum remanente præſcripto filia ad retrouenditionem non obſtante clauſula ſemper, & quandocumque, agere non poteſt, deciſ. 232.num.1.
Reductio formalis fructuum ad certam ſummam, vt probetur, ſufficit decem, ſeu, quinque, vel tribus annis minores vſuras percepiſſe fuiſſe, deciſ.194.n.3.
in Reductione penſionis Beneplacitum Apoſtolicum non requiritur, deciſ.507.n.10.
Reductio taxæ ex liberalitate facta Authori legem non imponit totidem remittendi, deciſ.369.n.9.
REFICIENDÆ expenſæ ad quam ſummam ſint, deciſ. 431. num 9.
in REÆDIFICATIONE Iuriſpatronatus, quando ſunt plures Patroni, tantum habet, qui ædificat vnum angulum, quantum qui tres, deciſ.21.n.12.
ex Reædificatione Eccleſiæ Iuſpatronatus an acquiratur, deciſ.514. n 9.& 10.
Reædificata Eccleſia, quod fuerit, vt dicatur, debet conſtare antiquam in totum deſtructam fuiſſe, deciſ.21.n.25.
Et non fuiſſe reædificatam de materia antiqua, ibid.
REFICIENDA melioramenta, vt veniant, ſanè ſunt iuſtificanda, deciſ.528.n.21.
REFORMATIO circà accidentalia tendens ad meliorem frugem, induci poteſt maximè ſtante conſenſu Monialium, deciſ. 489 num 6
in REGISTRATIONE ſcripturæ ordine non ſeruato de eius fide dubitatur, & falſitatis præſumptio intrat, deciſ. 59. numer.8.
REGRESSVS extincta agnatione Donatario non permittitur, ſtante titulo donationis irreuocabili, perpetuò, & ad extraneos tranſitorio, qui bona ad hæredes Donatarij omni iure tranſmittit, deciſ. 68.num.7.
ſub REGIMINE laicorum Beneficia quando ſunt manualia, deciſ. 2.num.2.
in REGNO Poloniæ Parochi agros, & prædia affecta pro congrua eorum ſuſtentatione habent, deciſ.193.n.6.
in Regnis Hiſpaniarum Eccleſiæ Cathedrales, Dignitates, & nonnulla alia Beneficia, ſunt fundata ſuper decimis, deciſ.528. num.16.

R E G V L A.

Regula pluralitatem reſolui in ſingularitates fallit, quando identitas effectus, vel conditionis talem reſolutionem induceret, deciſ. 78.num.14.
Regula, quod lite ſublata euaneſcat Inhibitio, quomodo procedit, deciſ.313.n.11.
Regola vnius pluralitatis geminantis plures ſingularitates in ſobſtitutione fideicommiſſaria, non autem in volgari locum habet, deciſ.78.num.13.
Regula de ſemiſſe inſpecto numero quinque filiorum tam præcedentis quàm ſequentis matrimonij intrat, cum omnes ſiue maſculi, ſiue fœminæ in capita pro æquali portione computentur, deciſ.275.n.1.
Regula de præcedentia inferioris, quoad Canonicos Cathedrales cum Epiſcopo ad Eccleſiam inferiorem ſuæ Diœceſis accedentes non extenditur, deciſ.120. num. 10.
Regula, quod frater poſſit offerre dotem poſt contractas nuptias, ante non poſt aditam à muliere Patris hæreditatem procedit, deciſ. 200.num 4
Regulam exceptio vnius in non exceptis firmat, deciſ. 134. numer.6.
Regula de interpellatione ſiue de lucro ceſſante ſiue de damno emergenti agatur, procedit, deciſ.161.n.15.
Regula de legato non intrat, quando ex veriſimili voluntate Teſtatoris, qualitate Legatarij, & alijs circumſtantijs contrarium reſultat, deciſ.309.n.2.
Regula de citatione procedit, etiamſi admiſſio cum clauſula ſine præiudicio termini proſeruari facta fuiſſet, deciſ.149.n 9.
Regula de repudiatione in actibus publicis, & Iudicialibus non procedit, dum in ijs fraus à ſtatuto conſiderata non præſumitur, deciſ. 222.num.10.
Regula, quod lite ſublata euaneſcat Inhibitio, quomodo procedit, deciſ.311.n.11.
Regula de ſententia non reuocatoria plures pariter exceptiones, nec in quolibet caſu applicatur, deciſ.193.n.2.
Regula determinationis æqualis non intrat, quando in vno determinabilium militat diuerſa ratio, deciſ.430.n.12.
Regula de diſpoſitione iuris circa emphyteoſim Eccleſiaſticam quomodo intelligenda, deciſ.173.n.3.
Regula illa, quod magis dignum trahat ad ſe minus dignum quando non habeat locum, deciſ.376 n.22.
Regula, quod ſubſcribens in albo ſcripturam non viſam approbare non poteſt, quomodo procedit, deciſ.308.n.5.
Regulam per viam legis emanata pro veritate eſt habenda, cum per eam Iuri communi derogatum cenſeatur, deciſ.249.n.10.
Regula de ſolutione procedit etiamſi intruſo ſoluatur, deciſ.312.numer.2.
Reguls de fideicommiſſo conditionali non intrat, quando de voluntate Teſtatoris expreſſa, vel ex coniecturis, & indicijs elicita per tranſmiſſionem apparet, deciſ.203.n.7.
Regula de danda remiſſoria ſub prætextu Teſtium nulliter examinatorum non intrat, cum eius fundamentum non in nullitate ſed in irrelevantia conſtituatur, deciſ.140.n.7.
REGVLARIA Monaſteria quando ſunt, Eccleſia ipſis acceſſoriè vnita, & membrum illius Regularis quoque reputatur, deciſ. 148. num.9.
Regulares beneficia poſſunt habere, quæ ſingularibus in titulo perpetui beneficij conferuntur, deciſ.148.n.10.
Regularitas Monialium ex quibus deſumatur, deciſ.486.n.3.
RECESSVS ad fideicommiſſum ſub renunciatione incluſum renunciantis decerni nequit, deciſ.68.n.6.
REBVS ſic ſtantibus diſpoſitiones omnes intelligendæ ſunt, deciſ. 189.num.14.

R E I N T E G R A T I O.

Reintegratio Patucho ex cap. reintegrandæ 3. q.1. non competit ſtante quadragenaria Seminarij poſſeſſione, ex qua actio præſcripta conuincitur, deciſ.29 n.11.
Reintegratio aduerſus manutentionem, vt detur quid nam ſit probandum, deciſ.432.n.12.
pro Reintegratione fideicommiſſi actio competit, quando alienatio facta fuit mala fide, deciſ.351.n.8.
ad Reintegrationem retardandam ignorantia non admittitur, vbi contrarium ſatis apertè conuincitur, deciſ.109.n.18.
Reintegrationis remedium non intrat, quando pars cecidit à poſſeſſione facto proprio, deciſ.384.n 2.
Reintegratio virtutis alienatione deficiente pupillo de ſua anteriori poſſeſſione docenti decerni debet, deciſ.261.n.7.
Reintegratio ad poſſeſſionem priorem rei permutatæ permutanti ex conditione ob cauſam competit, deciſ.109.n 1.
Reintegrationis remedium ex contractu permutationis, niſi contra tertium poſſeſſorem non competit, deciſ.109.n.3.
Reintegratio vt obtineatur, antiqua Eccleſiæ poſſeſſio probari debet, deciſ.371.n.3.
Reintegrationi in ſpolio locus eſt, probatis duobus extremis neceſſarijs, deciſ.275.n.2.

R E L A T I O.

ſine Relato referens non probat, deciſ 3.n.15.
Relatum ipſum reſpici debet, vt referens ſuum effectum habere poſſit, ibid.n.16.
Relatio fieri debet non ad ea quæ incidenter in donatione fuerunt enunciata, ſed ad illa quæ propriè, & principaliter diſpoſita apparent, deciſ.66.n....
Relationi Executorum ſtandum eſt præcipuè in eis, quæ ad eorum officium ſpectant, deciſ.288.n....
Relatio periti non poteſt impugnari, dum citatus nihil opponit, & maximè dum cœpit reddere rationem, & Iudex decreta interpoſuit, deciſ 485.n.6.
per Relationes Conſiſtoriales vera quidditas, & ſtatus Eccleſiæ comprobatur, deciſ.5.n.17.
Relatio in Inſtrumento ad apocam quoſcumque hæredes includentem habito, ad ſolos filios limitari non poteſt, deciſ.264. num.7.
Relationi Peritorum circa melioramenta ſtandum eſt, deciſ.521. num.15.
ex Relatione Peritorum identitas prædij, in qua vniformitas loci, & confinium cum Inſtrumento mutuo concurrit, probatur, deciſ.148. num.9.

Relatio substitutionis in fœminis ad procurationem filiorum aptis verificationem assumit, decis.32.n.12.
Relatio non potest dici frustratoria, dum fuit facta ad tollendam dubitationem, decis.39.n.27.
per Relationem ad cedulam Testamentum factum coram Parocho, & duobus Testibus substinetur, decis.404.n.5.
Relatio, quid operetur, decis.196.n.12.
Relatum declarat referens, decis.221 n.11.
RELAXATIONIS decretum ex noua Iurium productione per Iudicem admissa remanet abrogatum, licet admissio absque vllo decreti præiudicio procedat, decis.38.n.1.
RELAXANDA declaratoria est, quando sunt seruati soliti quatuor termini, &c. non constat de reali paritione, decis. 260. num.1.
RELEVANTIA etiam probata dum non prodest, tempus cum dispendio, & incommodo partium non est tenendum, decis. 225. num.13.

R E L I G I O.

Religionem ingresso post semel factam dispositionem amplius liberum non est pœnitere, & donationem reuocare, nisi quatenus ad illa egrediatur, decis.222.n.4.
à Religione Nouitius discedens cum animo redeundi, censetur conditionem personæ non mutasse, decis.14.n.6.
Religionis desertio magis consistit in voluntate deliberatæ mutationis propositi quam in actu materiali dimissionis habitus, ibid.num.15.
Religio Sacra Hierosolymitana amplè exempta à Iurisdictione Ordinariorum, decis.390.n.8.
Religionem ingredientes donationem facere solent, ne deserentes mundum amplius de curis temporalibus sint solliciti, decis.222. num.11.
à Religione licentia determinata pro primo discessu non potest deseruire pro secundo, decis.14.n.16.
Religionis exclusio, & Religiosorum ab hæreditate causa conseruandæ agnationis, & familiæ vt plurimum fieri solet, decis.244. num.7.
à Religione Nouitius discedens facta deliberatione non amplius redeundi conditionem personæ mutasse censetur, decis.14. numer.7.
à Religione auersio ex Testibus clarè, & prolixè de ea deponentibus probatur, decis.211.n.2.
à Religione nouitius discedens animo non redeundi si reuertatur sine nouo Nouitiatu non potest admitti, decis.14 n.8.
Religionem ingredi volens de bonis temporalibus tam per contractum inter viuos, quàm per vltimam voluntatem ad libitum disponere potest, decis.222.n.5.
Religioni Hierosolymitanæ priuilegia concessa vltra septa eorumdem Monasteriorum non extenduntur, decis.334.n.19.
ex Religionis suppressione soluitur mutua obligatio Religiosi, & Religionis, decis.7.n.4.
Religio, quando est capax bonorum in communi Professus in ea pro mortuo non habetur, decis.57.n.2.
Religio Meleuitana non requirit pro habitu suscipiendo, vt probetur Nobilitas ab immemorabili, sed solum ab Auis, decis. 207.num.5.

R E L I G I O S V S.

Religiosorum Conuentus, quod non possint erigi cum minori numero 12. Religiosorum, super hoc adsunt plures Constitutiones Pontificiæ, nempè san. mem. Gregorij XV. & Vrbani VIII. decis. 49.num.9.
pro Religiosi congrua substentatione, non est illicitum, cum non detur temporale pro spirituali sed temporale pro temporali, decis. 187.num.7.
pro Religiosi ingressu, quando aliquid datur, vel vt in aliqua Religione, quis profiteatur, ibid.n.7.
Tunc datum pro re spirituali, temporale, & sanè est illicitum, sine superiorum auctoritate, ibid.n.8.
Religiosus, quod remaneat professus, quando alicui valdè intersit, ibid. num.28.29. & 30.
Religiosus professus in aliqua Religione est incapax fideicommissi, decis.461.n.18.
ad Religiosos Iuspatronatus deueniens Ecclesiasticum vocatur, decis. 323.num.7.
Religiosorum exclusio, quando non fit ex causa conseruandæ agnationis, & familiæ tamquam improba, & illicita reijcitur, & pro non scripta habetur, decis.245.n.11.

R E M E D I V M.

Remedium can. reintegrandæ quibus concurrentibus inter, decis.384. num.1.
Remedium adiudicationis est subsidiarium in Iure, si pignora emptorem non inueniant, decis.36.n.9.
Remedium adipiscendi non impedit possessio vitiosa, & nulla, decis. 22.num.14.
Remedium reintegrationis ex contractu permutationis, nisi contra tertium possessorem non competit, decis.148.n 3.
Remedio immissionis executiuè contrà illum procedi non potest, qui consimilem titulum subrogationis gratiosæ habet, sed Ordinario Iudicio est agendum, decis.254.n.7.
Remedium reintegrationis non intrat, quando pars cecidit à possessione facto proprio, decis.384 n.2.
Remedium legis finalis, non competit ad bona, quæ defunctus de tempore obitus non possidebat, decis.508.n.11.
Remedium *leg.final.* semel immissio amplius non competit, quod declara, decis.483 n.1.
in Remedium *l.fin.C.de edict.D.Adr.toll.* remissoria an, & quando concedatur, decis.491.n.15.
Remedium *l.2. C.de rescind.* venditione quando non intrat, decis.196. num.21.
Remedium *leg.final.* non datur semel immissio, quod declara, decis. 508.n.2.& 3.
Remedium *leg. final. C. de edict. D.Adr. toll.* fideicommissario competit pro consequendis bonis fideicommissarijs, decis. 377. numer.5.
Remedium *leg.final.C.de edict. D.Adr.toll.* fideicommissario competit etiam pro consequendis bonis, loco bonorum fideicommissariorum, subrogatis, decis.377.n.6.
Remedium *leg final.* non competit hæredi non probata possessione sui auctoris, decis.483.n.3.

R E M I S S I O.

Remissio fideicommissi vt sustineatur eadem clara esse debet, & talis quæ ex forma diuisionis indubitata resultet, decis. 358. num.5.
Remissio fideicommissi ex facultate diuidentibus attributa eorumque hæredibus super bonorum alienatione inducta censetur, nulla licet diuidentium alienatio processerit, decis.374.n.3.
Remissio quando ad taxam probatam se referre potest, gratuita excluditur, decis.369.n.10.
Remissio caducitatis sine scientia deuolutionis non intrat, decis.175. num.18.
Remissum fideicommissum vti per simplicem diuisionem non censetur, ita nec per promissionem euictionis, & defensionis, decis.358. num.7.

R E M I S S O R I A.

Remissoria in prophanis denegatur vbi alias sine fumo dari consueuit, decis.22.n.1.
Remissoriales Testes quandonam concludentem probationem facere dicantur, decis.334.n.7.
Remissoria, lite non extante in tertia instantia, nisi apposito sequestro, & facta obligatione de stando vnicæ non conceditur, decis. 257.num.13.
Remissoria non conceditur cum materia est *inuerisimilis*, *decis.*207. num.1.
Remissoria, vt concedatur articulos aliqualiter ad causam facere sufficit, arctori discussione materiæ post factas approbationes reseruata, decis.257.n.12.
Remissoria non conceditur, ne melioris fiat conditionis qui nulliter quàm qui validè Testes induxit, decis.150.n.8.
Remissoria in prophanis denegatur vbi aliàs sine fumo dari consueuit, decis.225.n.1.
Remissoria non datur quando eiusdem petitio præsumitur calumniosa, grauisque imminet periurij, & subornationis timor, cuius periculo testes nullo modo subijci debent, decis.150.n.11.
Remissoria non conceditur, ne melioris fiat conditionis qui nulliter quàm qui validè Testes induxit, decis.150.n.8.
Remissoria data releuantia, & concurrente fumo etiam in beneficialibus denegari numquam consueuit, decis.257.n.4.
Remissoria an, & quando concedatur in *remed.leg.fin.C.de edict.D.Adr. toll.*decis.491.n.15.& n.16.
Remotio à tutela ob litem inter Tutorem, & pupillum vertentem non iustificata Tutoris legitimatione admittitur, decis. 108. num.9.
REPETITIO masculinitatis fieri non debet vbi de diuersis gradibus, & personis agitur, decis.370.n.16.
Repetita confessio, quando est pluries, eo magis probat, decis.70. num.11.

R E N O V A T I O.

Renouatio Inuestituræ per proximiorem peti potest vsque ad 30. annos, decis.513.n.8.
Renouatio Inuestituræ proximiori debetur, quod amplia, ibidem num.2. & 3.
Renouatio Inuestituræ à proximiore petenda est infra annum à die obitus inuestiti, quod limita, ibid.n.4.5.& 6.
Renouatio Inuestituræ quando censeatur facta ad supplantandum in ea comprehensos, decis.517.n.7.& 8.
Renouatio feudi, quando multo magis censeatur facta sine præiudicio primæ Inuestituræ, decis.409.n.7.
Renouationis tempus non à die deuolutionis, sed à die scientiæ illius incipit, decis.306.n.6.
Renouatione infra annum, & diem non petita, eadem postea præsertim re integra peti non potest, ibid.n.5.

R E N V N C I A T I O.

Renunciatio ex causa ingressus Religionis, & professionis paupertatis resultans renunciantem humanarum rerum iuribus eximit, vt Deo feruentius inseruiat, decis.356.n.13.
Renunciatio cum dimissione possessionis non suffragatur, cum eadem ab vno tantùm sine speciali mandato alterius, & extra tempus facta fuerit, decis.80.n 8.
ob Renunciationem pinguis hæreditatis exigua dote sibi reseruata læsio non admittitur, cum constito de sufficienti dote quantitatis patrimonij attendi non debeat, decis.224.n.8.
Renunciatio facta ad formam Testamenti habentis certam formam in omnibus, & per omnia est sufficiens, decis.487.n.3.
Renunciatio ex ignorantia fideicommissi non præsumitur, quando contrarium manifestè apparet, decis.271.n.5.
an Renunciationem fideicommissi conditionalis clausula ad habendum,

dum, & pleno Iure disponendum inducat, decis.358.n.9.
Renunciatio cum dimissione possessionis non suffragatur, etiam eadem ab vno tantùm sine speciali mandato alterius, & extra tempus facta fuerit, decis.80 n.8.
Renunciatio realis dicitur non solum dote, sed etiam alio aliquo recepto, decis.356.n.15.
Renunciatio primogenituræ, & fideicommissi in facto non subsistit, dum contrarium ex lectura Instrumenti transactionis apparet, decis. 316. n.12.
Renunciatio ad fauorem Patrui facta post acceptam dotem competentem, adhibitis solemnitatibus requisitis impugnari non potest, decis. 354.n.12
Renunciatio procurata propter fauorem agnationis, & ad effectum acquirendi libertatem disponendi, in quantum operatur, decis. 356.num.18.
In Renunciatione beneficij consensus successiuè à pluribus descendentibus præstitus cum expressione, quod beneficium esset de Iurepatronatu familiæ, qualitatem, & naturam Iuris gentilitij, & familiaris probat, decis.103.n 6.
Renunciatio siue sit valida, siue non, vsumfructum simul, & legatum renuncians prætendere non potest, sed vnum cum altero compensare tenetur, decis.276.n.14.
Renunciatio an ex propria persona venienti præiudicet, decis.371. num.12.
Renunciatio facta alienatione ad fauorem masculi in fideicommisso vocati, & prohibitione Testatoris interdicta non censetur, decis.271. num.12.
Renunciatio ex capite læsionis non obstante iuramento rescinditur, decis.354 n.2.
Renunciatio etiam quoad Ius futurum tenet, cum Iuramentum in ea interuenerit, decis.356.n.17.
Renunciatio fideicommissi dum ex Instrumento diuisionis non apparet, de ea transactum, aut illi renunciatum fuisse, dici non potest, decis.358.n.6.
Renunciatio filiæ an stante prohibitione alienationis in fideicommisso contenta rectè fieri dicatur, decis.211.n.12.
Renunciatio non suffragatur damna ac expensæ nisi reficiantur, decis. 751.num.7.
Renunciatio à maiore facta statuto insinuationem requirenti non subiacet, decis.361.n.6.
Renunciatio matris etiam recepta competenti dote cum iuramento filijs non præiudicat, decis.265.n.17.
Renunciatio feudi aliud est, si sit realis, & aliud si sit personalis, decis. 409.num. 12.
Renunciatio concepta verbis amplissimis comprehendit omne ius, & quandocumque tempus, decis.244.n....
Renunciatio personalissima filio licet matris hæredi in suis iuribus non præiudicat, decis.265.n.27.
Renunciatio matris prædefunctæ an præiudicet filio hæredi magna est, & difficilis inter Doctores controuersia, decis. 101. num.11.
Renunciatio quando fit propter dotem receptam, realis non immeritò censetur, decis.356.n.14.
Renunciatio determinata, restricta ad certa bona, ad alia extendi non debet, decis.310.n.13.
Renunciatio fideicommissi non inducitur, nisi expressè dicatur, aut verba de necessitate id inferant, decis.376.n.1.
Est ista est communis opinio, & ab ea non est recedendum, ibid. num.2.
Renunciatio obstat nepoti, quando filia nominatim pro eo promisit, recepta dote ad eumdem nepotem delata, decis.224.n.8.
Renunciatio ob non adhibitas solemnitates in contractibus mulierum seruari solitas nullitatis vitio obnoxia censetur, decis.324. num.10.
Renunciatio respectu iuris renuncianti delati vim donationis, obtinet, decis.68.n.8.
Renunciationem Monialis si amplam fecerit omnibus bonis non potest prætendere successionem, decis.401.n.1.
Renunciatio quando est realis, non deficit per deficientiam personarum, ibid.n.5.
Renunciatio à Matre facta stante eiusdem nullitate filio non obest, quin in possessionem bonorum emphyteuticorum immittatur, decis.361. num.1.
Renunciatio stantibus verbis Instrumenti tam ex testamento, quàm ab intestato vtramque successionem comprehendit, decis. 356. num.5.
Renunciatio primogenituræ, & fideicommissi in facto non subsistit, dum contrarium ex lectura Instrumenti transactionis apparet, decis. 310.num.12.
Renunciatio generalis nullis terminis arctata, ad omnia sub genere comprehensa regulariter extenditur, decis.68.n.2.
inter Renunciationem priorem distinctio tamquam generaliorem, & posteriorem tamquam specialem non admittitur, cum posteriora verba prioribus ex abundanti adiecta censeantur, decis. 356.num.8.
per Renunciationem ab Episcopo factam probatur abnegatio quasi possessionis, decis.61.n.8.
Renunciatio non adhibitis solemnitatibus etiamsi iuramento roborata fuerit, inualida censetur, decis.361.n.2.
Renunciatio quando est realis successioni in totum renunciasse præsumitur, decis.36.n.11.
Renunciatio Matris filium tamquam nepotem per rectam lineam descendentem, & ex Iure, & propria persona venientem non afficit, decis. 224. numer. 3.
Renunciatio Matris cum non sit gratuita, sed ob dotem à Patre constitutam facta, filio ex propria persona venienti præiudicat, etiamsi Mater decesserit priusquam casus successionis in bonis renunciatis euenerit, ibid.n.4.
Renunciatione per transactionem facta, renuncianti ad iura renunciata amplius non datur regressus, decis.88.n.11.
Renunciationis contractus mere lucratiuus strictam interpretationem fauore renunciantis admittit, ibid.n.17.
Renunciatio Iure hæreditatis, vel alio quouis modo facta quid operetur, decis.412.n.11.
Renunciatio omnia fideicommissa conditionalia, hoc est iura in futurum purificanda amplectitur, decis.68.n.1.
Renunciatio feudi, quando dicatur personalis, decis. 409. numer.13.
Renunciatio per modum pacti licet improbetur à Iure ciuili, tamen cum est iuramento firmata valet, decis.245.n.10.
Renunciatio facta cum reseruatione Ius nullum in emptorem transfert, cum eadem nisi ad cautelam adhibita non censeatur, decis. 304.num.15.
Renunciatio realis dicitur non solum dote, sed etiam alio aliquo recepto, decis.356.n.15.
Renunciare mater an possit successioni in præiudicium filiorum tamquam vocatorum, & an eiusmodi renunciatio sustineatur, decis. 27.num.13.
Renunciatio facta cum clausula donandi illud plus, quod bona valebant, in quantum operatur, decis.354.n.6.
Renunciatio à filia de bonis paternis facta detecto errore non sustinetur, decis.354.n.1.
Renunciatio bonorum eo fortius firmatur, dum fuit per viam donationis inter viuos, decis.401.n.2.
Renunciatio quando renuncianti, & eius familiæ est fauorabilis, læsio in ea considerari non potest, decis.354.n.13.
Renunciatio facta de bonis vltimas voluntates concernens non comprehendit prouenientia ex contractibus, quod amplia, decis. 497.num.5.
Renunciatio feudi, quando liberè non dicatur facta ad fauorem alicuius, decis.409.n.16.
Renunciatione ob receptionem dotis portionem sibi ex fraterna hæreditate tangentem longe excedentis facta, omnis dolus, & læsio excluditur, & rigor solemnitatum cessa, decis.224 n.12.
Renunciationis acceptatio qualiter censetur facta, decis. 401. numer.16.
Renuncians læsioni in magno, & maximo excessu, læsioni in totum renunciasse non censetur, decis.354.n.9.
Renunciatio intelligitur de prima vice, decis.524 n.11.
Renunciatio fideicommissi purificati, aut purificandi ex amplitudine, generalitate, & geminatione verborum iustificatur, decis.271. num.2.
Renunciatio, stante transactione reiterata indiuidualiter super bonis primogenituræ subiectis, clarior apparere non potest, decis. 371.num.9.
Renunciationis causa, si non cesset, cessare non debet renunciationis effectus, decis.401.n.9.
Renunciatio non præiudicat, venienti ex propria persona, decis.464. num.11.
Renunciatione per donationem inter viuos facta successio ad donantem reuerti non potest, decis.271.n.3.
Renunciatione sub conditione facta, cum eadem adimpleta fuerit facultas redeundi ad Iura renunciata non datur, decis.276. num.6.
Renuncians semel bonis paternis non potest amplius succedere in eisdem, decis.244.n.1.
Renunciatio feudi facta in manibus Domini directi, aliud est, si fiat liberè, & aliud si fiat ad fauorem tertij, decis.409.n.11.
Renunciatio quamuis ampla renunciantem à lucro sibi delato ob transitum parentis ad secunda vota non excludit, decis. 146. num.4.
Renunciatio non suffragatur, nisi damna ac expensæ reficiantur, decis. 75.num.7.
Renunciatio aliud est, dum realis est, & aliud si sit personalis, decis. 401.n.4.
Renunciatio, quando non constat de speciali mandato non releuat, decis.75.n.6.
Renunciatione, quæ fiunt à Monialibus ingredientibus Monasterium quid respiciant, decis.401.n.8.
Renunciatio realis, non respicit tantum personas, ad cuius fauorem fuit facta renunciatio, ibid.n.6.
Renunciatio hæreditatis non extenditur ad bona donata, vel ex contractu quæsita, decis.412.& 23.
Renunciatio quando Iura deferenda includit, contractus terminos simplicis renunciationis non egreditur, decis.68.n.9.
Renunciatio fideicommissum ex obitu Donatarij purificandum comprehendens, cur nullius roboris esse censeatur, ibid.n.3.
Renunciatio Matris pro se, & suis hæredibus an descendentes ab omni successione excludat, decis.265.n.6.
Renunciatio absque vlla limitatione facta ab omni successione eorum quorum hæreditati renunciatur, renunciantem excludit, decis. 356.num.6.
Renunciatio sine solemnitatibus, an sustineatur, quando læsio, & dolus cessat, decis.361.n.14.
Renunciatio facta ad formam alicuius scripturæ dicitur specialis, & indiuidua, decis.487.n.4.

Renun-

Renunciationis realitas quomodo probatur, decis. 356.n.11.
Renunciationes sunt strictè intelligendæ, decis. 411.n.14.
Renunciatio à filia minoris ætatis facta, potius ex simplicitate, quàm ex animi liberalitate facta præsumitur, decis. 354 n.4.
Renunciationes, quæ fiunt à Monialibus ingredientibus Monasterium ex quacausa fiant, decis. 401.n.7.
Renunciationem absolutè includunt verba quomodolibet, quauis causa, & ratione, quomodocumque, & qualitercumque, decis. 271.num 3.
Renunciatio si fuerit facta respectu certarum personarum eis deficientibus, an cesset donatio, decis. 401.n.4.
Renunciatio tam ex Testamento, quàm ab intestato facta potius excludit renunciantes à successione ab intestato, cum alias ex Testamento capere non prohiberentur, decis. 356.n.7.
Renunciatio fideicommissi sub verbis dubijs concepta frustrà applicatur vbi verba amplissima existunt, decis. 271.n.7.
Renunciatio stante clausula cum certa scientia valoris bonorum, ex capite læsionis impugnari non potest, decis. 354.n.7.
Renunciatarius debet subministrare alimenta Donatori pauperi, decis. 7.num.2.
Renunciata primogenitura, res ei subiecta in diuidentes libera transit, decis. 371.n.30.

RENVNCIANS.

Renunciat liti, qui litigando super primum beneficium recipit secundum, decis. 55.n.3.
Renunciante Matre post receptam egregiæ quantitatis dotem ad fauorem Testatoris pro se, & hæredibus, cum obligatione pro obseruantia renunciationis, filij, & descendentes vltrà prætendere non posse censentur, decis. 301.n.10.
Renuncians per viam donationis inter viuos ad bona renunciata non potest habere regressum, decis. 453.n.1.& 2.
à Renunciatione adstipulata donatione accessoriè, ac dependenter eiusdem naturam immutare nequit, decis. 68.n.10.
Renuncianti Iura sua regressus ad ea regulariter non datur, decis. 271. num. 1.
Renunciatum fideicommisso quando censeatur quamuis in renunciatione, non fuerit facta specifica mentio, decis. 401.n.12.
Renunciante obseruantiam renunciationis pro se, & hæredibus promittente, filij hæredes eiusmodi renonciatione ita ligantur, vt amplius illi contrauenire non valeant, decis. 254.n.5.
Renuncians bonis paternis cum iuramento, & omnibus solemnitatibus ad eadem bona redire non potest, decis 244 n.3.
Renuncians filia bonis paternis, à Patruo in cuius domo post mortem Patris remansit, sedocta censetur, decis. 354.n.5.
Renuncians cum pingui condirione vtique omnes casus comprehendisse præsumitur, decis. 204.n.9.
Renunciare fideicommisso quis non potest aliquando, ex defectu potestatis, decis 401.n.14. Declara, vt n.15.
REPRÆSENTANTES personam duplicem, ambæ qualitates sunt attendendæ, & considerandæ, decis. 124.n.5.
Repræsentatio non datur quando filij primi gradus proprijs expressis nominibus hæredes instituti reciprocè substituuntur, ibid. num.9.
REPETITIO pretij pro cambio in dissolutionem credit realiter conuerso dumtaxat admittitur, decis. 261.n.9.
REPRODVCTIONE repudiationis cum alijs iuribus stantæ quæ nisi à filia non poterant haberi, mandatum procuratoriæ præsumptum adfuisse controuerti non potest, decis. 222 n.8.

REPVDIATIO.

Repudiare hæreditatem in hæredis potestate sicuti stat, ita in potestate Testatoris stat, alium hæredem sibi instituere, decis. 4.num.6.
Repudiatio sine solemnitatibus statuti fieri nequit, decis. 222.numer. 9.
Repudiata hæreditas quomodo probatur, decis. 7.n.1.
Repudiatio solemniter facta an per actus subsequentes reuocari possit, decis. 77.n.6.
de Repudiatione regula in actibus publicis, & Iudicialibus non procedit, dum in ijs fraus à Statuto considerata non præsumitur, decis. 232.num.10.
post Repudiationem hæreditatis frater sicuti domum redimere non potest, ita nec quæ tamquam hæres causam à fratre habet, ibid.num.3.
Repudiationis reproductione cum alijs Iuribus stante, quæ nisi à filia non poterant haberi, mandatum procuratoriæ præsumptum adfuisse controuerti non potest, ibid.n.8.
Repudiationis reuocatio licita est, dummodò fiat intra triennium, decis. 77.n.7.
per Repudiationem ab ipsa filia factam in locum primi hæredis subintrat Monasterium purificato secundo casu, & testamentaria dispositio initium sumit, decis. 98.n.8.
Repudiatio facilè præsumitur, quando hæreditas est damnosa, sicuti aditio quando eadem est opulenta, decis. 77.n.5.
Repudiatio facta à Patruo ad liberandam neptem à vexationibus Creditorum, attenta productione Iurium de mandato neptis facta censetur, ibid.n.4.
Repudiata hæreditate existentia repudiantis amplius in consideratione non est habenda, decis. 22.n.3.

REPVGNANTIA.

Repugnantia, & correctio in eodem Testamento, non est admittenda, decis. 536 n.10.
Interpretatio semper facienda in dubio, quod quis non voluerit sibi contradicere, vel contrariare, ibid.
Repugnantia, & conquestiones verbis, & facto declaratæ consensum professioni præstitum non fuisse liberum, sed coactum, & meticulosum ostendunt, decis. 211.n.3.
Repugnantia stipulationis circumscripta, Emphyteusis etiam Ecclesiastica ad fœminas, quæ illius sunt capaces, transit, decis. 363. num.9.

RES.

Res iudicata præsumitur ritè, & rectè per omnia emanasse, decis. 221. num.15.
Rem aut non tradi, aut traditam euictionem pati, idem est, decis. 109. num.2.
Rem iudicatam Iniustitia impedit, & illius executionem, decis. 419. num.2.
Rem spiritualem Simonia est procurare, mediante pecunia quam aliàs non posset procurare, decis. 187.n.27.
super Re transactio non fit cuius finis certissimus est, decis. 187. num.33.
de Re dubia, & bona fide transactio facta afficit vocatos ad fideicommissum, decis. 496.n.1.
Rei litigiosæ in clausula transactionis sustinetur, decis. 228. num. 8. & 9.
Rei magni valoris adiudicatio ad fauorem ipsiusmet Creditoris agentis pro modico credito facta, dum continet enormissimam læsionem dolo, & fide mala extortam, sustineri nullo modo potest, decis. 26.n.8.
Rem cum qualitate sua, censetur quis acceptasse, decis. 18. numer.12.
Rem in solutum Creditor primus accipiendo, aut ab ipso debitore emenda, dum alteri eamdem vendit emptor non est securus, sed Iuri offerendi fauore secundi Creditoris subiacet, decis. 186.n.7.
Res iudicata appellatione à prima sententia non interposita censetur, decis. 362.n.1.
ad Rem de qua agitur actus, qui non faciunt non attenduntur, decis. 70.num.74.
de Re sua Papa non aliena disponendo nemini Ius suum aufert, decis. 126 num.11.
Rem iudicatam, quando quis habet contra se, non est audiendus contra eam, cum tunc sit locus partitioni, decis. 260.n.15.
vt Res transeat cum eadem in omnes possessores hypotheca efficit, decis. 505.n.3.
Res aliena vendi, locari, inuestiri, &c. etiam potest, decis. 452.num.3.
Rem manifestissimam Instrumentum publicum facit, decis. 377.
Rei totalitatem, & plenitudinem, dictio omnimodè, importat, decis. 2.num.6.
Res iudicata ad fauorem hæredis, transit in secundum Donatarium causam defensionis à Matre habentem, decis. 222.n.12.
super Rebus Ecclesiasticis beneplacito Apostolico, & causæ cognitione carens transactio non sustinetur, decis. 347.n.1.
per Rem iudicatam lis non extinguitur, nisi quatenus exequatur, decis. 378.num.7.
de Re transitoria donatio facta ad extraneos censetur facta capacibus tantum, decis. 458.n.3.4.& 5.
Rei confessio omni probatione maior existit, decis. 290.n.20.
Rei fructus in lite pendentis à die motæ litis sunt restituendi, decis. 82. num.1.
Rem iudicatam sententia iniusta excludit, & potissimum est fundamentum restitutionis in integrum, etiamsi non sit notoria, decis. 154.num.1.
Reis, & possessoribus pro iusta defensione non suffragatur creditores pecunia sua fuisse dimissos, nisi factum interuenerit, vt ex pecunia dimitterentur, & ad ipsos pecunia peruenerit, decis. 248.num.13.
Rei litigiosæ cessio, quæ in Iure est certa substituitur, decis. 228 num.12.
Rei Ecclesiasticæ alienatio quando facta dicatur cum causa, & cum euidenti Ecclesiæ vtilitate, decis 510.n.8.
Rei non traditæ exceptio locatorem pro pensionibus agentem omninò repellit, decis. 291 n.16.
Res iudicata, non potest allegari, si sit in restitutionis in integrum gradu, decis. 408.n.23.
Rem alienam Testatorem voluisse relinquere, & hæredem suum onere redimendi grauare non est verisimile, decis. 182.n.2.
Rei inuestitæ dominium nedum, iunctis adminiculis probat contra inuestitum, verum etiam contra tertium, decis. 452.n.4.
super Rebus fideicommisso in genere subiectis sententia de Iure ferri potest, & postmodum in illius executione ad bonorum liquidationem deueniri, decis. 137.n.5.
Rei litigiosæ cessio facta sustinetur pro rata pretij soluti, decis. 228. n.3.4.5.& 6.
in Rebus Ecclesiæ alienandis requisitæ solemnitates in quibus præcipuè consistunt, decis. 297.n.10.
Rei distractio minoris nisi ex causa præcisæ necessitatis permitti non potest, decis. 368 n.2.
Rei non traditæ exceptio locatorem pro pensionibus agentem omninò repellit, decis 291 n.15.
Res iudicata pro veritate habetur, decis. 222.n.14.
REINVESTIMENTVM bonorum alienatorum culpa Tutoris auget, maximè dum illud factum apparet cum fideiussore qui decoctus obijt decis. 208.n.13.
Reinuestimenta non conferunt, cum neque pro integris residuis pretiorum, neque pro fideicommisso, sed solum pro euictione ad

ne ad fauorem emptoris conuenta appareant, decis.183.n.23.

REIPUBLICÆ non minus interest doctis hominibus quam liberis repleri, decis.302.n.7.

RESCISSIO contractus nominati regulariter admitti non debet, sed actio dumtaxat contra in obseruantem pro eius adimplemento, decis.419.n.18.

Quod tamen non procedit, quoties promissio non potest expleti, ibid. num.19.

RESERVATIO.

sub Reseruationibus Apostolicis Iuspatronatus, quando est mixtum non cadit, decis.276.n.1.

Reseruatio ex officio Militis Lauretani acquisitio non multiplicatur, dum huiusmodi beneficia ratione Prothonotariatus, & Familiaritatis reseruata censentur, decis.266.n.7.

Reseruationem prouisio Apostolica non inducit, quę de Iure non adest, nec Ordinatio ex defectu voluntatis Papa præiudicium infert, decis.127.num.7.

de Reseruatione in bonis extraiudicialibus declaratio cadere non potest, dum de illis penes vxorem libera non est administratio, decis.271.num.19.

cum Reseruatione venditor præfertur, etiam quibuscumque creditoribus, decis.284.n.8.

Reseruatio non probata identitate rei particularis dubia, & incerta redditur, cum fieri possit, quod bona quæ petuntur sint de reseruatis, & alio titulo concessis, decis.482.n.4.

Reseruatio beneficiorum in Curia, vel intra duas dietas vacantium ante promulgationem Extrauagantis, generaliter inducta fuit, decis.266.num.20.

Reseruatio amplissima quorumcumque Iurium descendentibus competentium non suffragatur, dum Iura fideicommissaria non hæreditatia præseruata fuisse iustificatur, decis.42.n.8.

in Reseruatione Breue quando est fundatum non potest exequi, nisi reseruatio plenè, & concludenter probetur, decis. 266. num.26.

Reseruatio iurium pactis non adimpletis à tempore donationis intrat, decis.186.n.15.

Reseruatio pensionis facta super beneficio viuentis dicitur habere votum captandæ mortis, & non tenet, decis.512.n.8. Quod limita, vt n.10. & 13.

Reseruatio personalis tripliciter tantum considerari solet, decis.266. num.24.

Reseruationem acquisitio de nouo facta, tamquam reiteratio eiusdem qualitatis non multiplicat, ibid.n.8.

Reseruatio experiendi Iura super alijs corporibus post cessionem generaliter factam non suffragatur, decis.350.n.3.

Reseruatio fructuum præseruat tam dominium quam possessionem, decis.411.n.19.

Reseruatio personalis an ex officio Scripturatus Apostoliei resultet, decis.266.n.13.

cum Reseruatione dominij venditor censetur dominium retinere donec fuerit satisfactus, & contractus interim vim locationis habet, decis.284.n.7.

cum Reseruatione renunciatio facta Ius nullum in Emptorum transfert, cum eadem nisi ad cautelam adhibita non censeatur, decis.304.num.11.

Reseruatio incompatibilis pro non apposita habetur, nec vltra Iura expressa quicquam operatur, decis.230.n.7.

Reseruatio ex Familiaritate, & Prothonotariatus, nisi ab vno eodemque titulo prouenitet indultum inefficax, & inane redderetur, decis.266.n.6.

Reseruatio facultatis eligendi in quam causam debitor soluat quid importet, decis.262.n.13.

Reseruatio per obitum Officialium inducta in quibus casibus locum habet, decis.266.n.15.

de Reseruatis vniones factæ siue vigore Indulti, siue ordinaria facultate, ex Constitutione Vrbani VIII. annullantur, decis.307. num.11.

Reseruationis duplicitas vt excludatur ab Indulto, reseruationes debent esse personales, & coæquales, nec dispares, & diuersæ speciei sufficiunt, decis.266.n.2.

Reseruationis mentione omissa clausula suffragari non potest, decis.223.num 9.

Reseruatio ad fauorem capituli facta non releuat, cum non probetur identitas, sine qua in gradu restitutionis in integrum sententia lata reuocari non debet, decis.282.n.7.

Reseruatio dominij excludit rei translationem in alium, decis.411. num.3.

Reseruatio non opus est vbi beneplacitum Apostolieum præcessit, decis.235.n.11.

Reseruatio dominij probat illud esse penes reseruantem, decis.411. num.4.

RESIGNATIO.

Resignatio pendet à partium consensu, & authoritate Papæ, decis.480. num.11.

per Resignationem vacatio in manibus Papæ est concludenter probanda contra prouisum ab Ordinario possessorem, ibid.n.7.

per Resignationem vacatione non iustificata gratia obreptitia censetur, & ad clausulas alternatiuas quæ tamquam accessoriè cum ipsa corruunt, frustrà recurritur, decis.223.n.7.

Resignationem Papa non admittit, nisi iustificatis narratis, decis.480. num.12.

Resignationis publicatio infra tempus præfixum in gratia restitutoria ob lapsum temporis in Constitutione Gregoriana assignatl fieri debet, decis.249.n.7.

Resignatio conditionalis dum plenum Ius, & possessionem resignatario non tribuit, resignans in ea rectè agere, & conueniri potest, decis.256.num.7.

Resignatione admissa si resignans superuiuat per viginti dies beneficium non dicitur vacare per obitum, decis.35.n.4.

Resignationis litteræ, & gratia resignantis cum in omnibus iustificatæ appareant, executionem paratam habent, decis. 249. num.1.

Resignantis litteras iustificatas fuisse quomodo probatur, ibidem num.2.

Resignans Canonicatum ad fauorem tertij, omne Ius, & possessionem à se abdicasse, ac sine titulo colorato remansisse censetur, decis.256 n.2.

RESIDENTIA in litteris Apostolicis multoties etiam pro interessentia, accipitur, decis.223.n.9.

RESPONSIO.

Responsio talis esse debet qualis præcessit interrogatio, decis. 40. num.11.

Responsio præcisa dicitur, quando ea in medio orationis copulam, &, & seu negatiuam, neque, vel similes continet, ibidem num.3.

Responsio insufficienter facta per alias partitas, & scripturas est probanda, ad hoc, vt ab onere probandi ac extrahendi scripturas relatas, pars aduersa liberetur, ibid.n.13.

Responsio per verba præcisa facta, congruè facta censetur, ibidem num.1.

Responsio distinctè, & separatim non ab omnibus turmatim ex dispositione Iuris fieri debet, ibid.n.7.

Responsio, per verba præcisa etiam in statutis Vrbis admittitur, quæ præcisam responsionem requirit, ibid.n.2.

Responsio qualificatè, ac relatiuè facta insufficienter facta iudicatur, ibid.num.9.

Responsio qualificata, & relatiua licet aliquando admitti soleat, non procedit tamen nisi in casu, quo & ipsa positio qualificata fuit, ibid.n.10.

Responsio qualificata admittitur, quando in eadem positione aliqua fit mentio de scripturas relatis, decis.40.n.12.

RESTRICTIO, promissum quando aliquid est generaliter, & indefinitè, non admittitur, decis.439.n.8.

RESOLVTIO.

Resolutionibus Sacræ Congregationis Episcoporum, &c. Rota semper reuerenter solet deferre, decis.456.n.20.

Resolutiuum pactum, appositum in Transactione plurium rerum, quid operetur, decis.187.n.18.

Resolutio à partibus mediante transactione acceptata iuxta stylum est supponenda, nec incidenter reuocanda, decis.227.n.10.

Resolutiones plures Camerales in terminis Iuris congrui, in quo casu loquantur, decis.538.n.102.

Resolutiuum pactum, vt inolens fauorem eius pro quo fuit initum, ipso volente validitatem inducit, decis 509 n.12.& 13.

RESTITVTIO.

Restitutio dotis per prædecessum vxoris ad relictos filios non extenditur, decis.62.n.13.

Restitutio dotis matrimonio constante non permittitur, decis. 349. num.6.

à Restitutione fructuum, qui percipi potuerunt causa quælibet iusta excusat, decis.131.n.8.& 9.

pro Restitutione fructuum promissio omnis diligentiæ adhibendæ cum non pendeat à potestate promittentis in promissione facti proprij resoluitur, decis.119.n.1.

Restitutionis dotis petitione nedum summam verè debitam, sed & promissam longè excedente, hæredes pro interesse consequendo in mora constitui non possunt, decis.357.n.2.

ad Restituendos fructus condemnatio coram eo, qui super negotio principali in quarta instantia pronunciauerat, peti non potest, decis.162. n.6.

de Restituenda portione hæreditatis confidentia non admittitur, nisi legitimè ex verbis ipsius Testamenti probetur, decis. 155. num.2.

Restituere ædificium possessores an teneantur, nisi sumptus erogatos, quatenus res pretiosior facta sit, receperint, decis.369. num.5.

ad Restituendam pecuniam socius non valet agere contra socium, licet ad meundam societatem fuerit data pecunia, dum ea fuit conuersa in emptionem mercium, decis.534.n.6.

Restitutio fideicommissi, contradictor legitimus dicitur cui per hæredem facta est, quæ ad istum effectum sufficit siue realis siue verbalis, tacita vel expressa, decis.42.n.5.

Restitutioni acceptorum non est locus, quoties non implementum ex parte dantis prouenit, decis.268.n.3.

Restitutio fideicommissi quando absolutè, & absque vlla reseruatione dicatur facta, decis.42.n.10.& 11.

Restitutione fructuum per ipsos venditores retardata, emptor ad solutionem damnorum non tenetur, decis.119.n.11.

Restituendi veniant fructus non petiti, decis.162.n.2.

ad Restitutionem capitalis socius non potest agere contra socium, nisi societas sit terminata, decis.518.n.1.

Restitutio in integrum aduersus præscriptionem datur ex causa ignorantiæ, decis.47.n.12.

Restitutio in integrum non competit, vbi de læsione non constat, decis.244.num.11.

Resti-

Restitutioni repugnat dispositio, & facultas de vinea pro libito disponendi Testatorem eam ab vniuerso corpore suæ hæreditatis excipere voluisse præsupponit, decis.209.n.9.
pro Restitutione dotis portiones insolutum datæ, à vinculo fideicommissi liberæ remanent, decis.303.n.1.
ad Restituendas pecunias socius non potest agere contra alium socium, dum societas consistit in tot mercibus, decis. 534. num.5.
Restitutio dotis deficientibus bonis liberis ex bonis fideicommissarijs fieri debet, antequam ad bona Materna deueniatur, decis. 137.num.17.
Restitutioni fructuum bona fide consumptorum, vt non sit locus, rem esse dubiam, sufficit, decis.95.n.1.
Restitutionis onus vltimo loco decedenti dicitur, impositum, licet non fuerit expressum, à quo restitui hæreditatem Testator vellet, decis 65.n.5.
Restitutio dotis durante matrimonio in quibus casibus subsistit, decis. 349.num.7.
ad Restitutionem fructuum obligatus etiam in casu quo haberi non posset, diligentia non excusat, nisi sequatur effectus, decis. 119.n.3.
ad Restitutionem integræ dotis Maritus non potest condemnari si debeatur quartum dotale vigore Statuti Vrbis, decis. 13. numer.9.
Restitutionis fructuum exceptio non probata non attenditur, decis. 215.num.2.
ad Restitutionem sortis fideiussor quam non recipit, vti non tenetur, ita ad refectionem damnorum quæ fuit accessoria compelli non potest, decis.161.n.5.
Restitutio semel iurata promissum facta iterum fieri non debet, decis. 311.n.17.
de Restitutione bonorum fructus percepti, quando agitur, & si non fuerint petiti accessoriè veniunt, decis.162.n.3.
Restitutionis in integrum beneficium transmittitur etiam ad hæredem hæredis, decis.43.n.37.
Restitutionem filia petendo in integrum aduersus non aditam hæreditatem, per factas solutiones, numquam habuisse animum adeundi declarat, decis.132.n.15.
Restitutio in integrum, etiam maiori conceditur, quando adiuit hæreditatem, decis.381.n.4.
Quæ postea reperta fuit multis debitis inuoluta, ibid.
Restitutio in integrum aduersus aditionem hæreditatis sine Inuentario, an soleat concedi, ibid.n.1.
Restitutionis beneficium intrà aliud quadrimestre non intrat quando filia est maior 25. annorum, cum minor saltem in hoc priuilegium habeat, decis.232.n.19.
Restitutio in integrum aduersus repudiationem à se factam elapso quadriennio etiam minori denegatur, decis.77.n.3.
Restitutio in integrum pendente lite contra hæreditatem repudiatam non datur, decis.217.n.2.
Restitutioni in integrum læsione cessante non sit locus, decis. 244. num.2.
Restitutio in integrum minori conceditur ob aditam hæreditatem sine Inuentario, decis.381.n.3.
Restitutioni in integrum Iniustitia etiam non notoria dat causam, decis.505.n.2.

RETENTIO.

Retentio nuda prædij Iure pignoris, donec de dote fuerit satisfacta vxor, dominium, & possessionem à debitore non auocat, & ideò prædij euictionem inducere nequit, decis.166 n.6.
Retentio, quando competit pro legitima, & dote ex bonis fideicommisso subiectis, eadem pro concurrenti quantitate parti aduersæ non sunt restituenda, decis.179.n.3.
Retentio, vt consequi possit quid sit iustificandum, decis.455. num. 8. & 9.
Retentio numquam concluditur pro credito diuerso ab eo pro quo emanauit adiudicatio, præsertim si nullitas ex defectu citationis concurrat, decis 89.n.11.
Retentio pro melioramentis non competit, cum status antiquus domus plenè, & concludenter prout requiritur non probetur, decis. 230.num.10.
Retentio sicut denegatur vbi creditum est illiquidum, ita quando est liquidum, conceditur, decis.244.n.3.
Retentio calculi nihil operatur, dum fuit contradictus, decis. 482. num.6.
Retentio domicilij in duobus locis Originis, & Ortus est compatibilis, decis.428.n.21.
Retentio pro creditis diuersis ab eo pro quo emanauit adiudicatio non conceditur, decis.26.n.10.
Maximè quando nullitas ob defectum citationis concurrit, ibid.
Retentio non competit stante mala fide collitigantium ad eludendum Iudicium super immissione in possessionem domus intentatum, decis.230.n.12.
Retentio melioramentis in specie, aut in genere probatis, competit pro eisdem, decis.238.n.11.
Retentio pro melioramentis non competit dum eadem non sunt liquida, nec de statu anteriori domus constat, & quid impensum, aut melioratum fuerit non probatur, decis.71.n.12.
Retentio creditori nulliter immissio permittitur quoties creditum cuius virtute immissio decreta fuit clarum omninò ac liquidum existit, decis.140.n.1.
Retentio an ex retrouenditione censuum, & exactione pecuniarum impediatur, decis.294.n.14.
Retentio pecuniarum sub vsuris, malum statum retinentis indicat, eiusque paupertatem probat, decis.337.n.3.
Retentio creditoribus, quando competit pro eorum creditis, decis. 432.num.12.
Retentio non conceditur creditum dum illiquidum remanet, decis. 71.num.13.
Retentio Conductori virtute exceptionis rei non traditæ competit, licet afflictus quacumque exceptione non obstante persoluere promisisset, decis.130 n.8
Retentio respectu crediti tantùm admittitur, secus verò pro diuersis, vel successiuè contractis, decis.149.n.4.
Retentio danda est possessori pro melioramentis etiam in genere probatis cautione præstita non obstante, decis.149.n.14.
Retentio pro detractionibus legitimæ, & Trebellianicæ, stante defectu Inuentarij, & alienationibus sequutis contra tertium possessorem non datur, decis.263.n.12.
Retentio etiam Iure pignoris competit absque eo, quod dominium probare opus sit, decis.163.n.27.
ad RETINENDAM legitimam, & primordialem possessionem actus vnicus sufficit, decis.5.n.28.
Secus autem procedit quando non iustificatur initium dictæ primordialis possessionis, seu impressionis, ibid.
RETRAHERE vineas homines inuitari debent volentes pro nitore vinearum ad honestam commoditatem, & salutarem, siue animi, siue corporis refectionem, decis.538.n.47.
RETARDARI immissio an possit ex eo, quod hæres scriptus non tantum Testatoris, & Creditoris, sed etiam debitoris hæres absque beneficio legis, & Inuentarij existat, decis.163.n.19.
RETRACTIO facta in articulo mortis, destruit dispositionem præcedentem, decis.373 n.8.

RETRODONATIO.

Retrodonatio an ob defectus solemnitatum nulla dicatur, decis.298. num.11.
in Retrodonatione à Matre facta solemnitates non requiruntur, cum ex donatione adhuc imperfecta, & per mutationem animi donantis reuocata, nullum nec sibi, nec filijs Ius quæsitum fuerit, decis. 241.num.3.
Retrodonandi actus quantumuis nullus, etiamnum ad reuocandum mandatum obtinet, decis.298.n.12.
Retrodonatio Donatarij non præiudicat, dum ante insinuationem totum Ius à voluntate Donantis pendet, ibid.n.13.
ad Retrodonationem rei acceptatæ Donatarius in præiudicium aliorum donatariorum deuenire non potest, decis.280.n.9.
Retrodonatio ad Ius in hæredibus ex propria persona radicatum in dubio extendi non potest, ibid.n.14.
Retrodonatio ex inobseruantia donationis non iustificatur, dum vnius contrauentio alijs substitutis proprio Iure venientibus nocere non debet, ibid.n.2.
RETROTRACTIONEM clausula *Ex tunc*, operatur ad tempus celebrati contractus, decis.483.n.8.

RETROVENDITIO.

Retrouenditio absque speciali mandato non intrat quando verba obligatoria non in Procuratorem, sed in personam principalis constituentis diriguntur, decis.226.n.3.
Retrouenditionis actus, vt sit validus, legitima præcedens disdicta necessariò requiritur, decis.27.0.19.
Retrouenditio census absque speciali mandato procuratoriæ expleri nequit etiamsi de Procuratore, qui pro alio censum emit, & acquisiuit agatur, ibid.n.15.
Retrouenditio vigore auctoritatis, quæ de per se insufficiens erat concessæ, nulla est, & inualida, decis.226.n.8.
Retrouenditionis actus licet respectu disdictæ valere posset, attento tamen excessu facultatis principalis, in præiudicium mandantis subsistere nequit, decis.27.n.20.
Nisi Dominus sciuisset huiusmodi excessum, & tacuisset, ibidem num.21.
Retrouenditio census specialis mandati virtute à Procuratore non secus ac ab ipso Principali stipulari potest, decis. 19. numer.10.
ob REVERENTIAM verba quæ dicuntur non inducunt dispositionem, decis.54.n.35.

REVOCATIO.

non Reuocatur Testamentum primum per secundum dum in eo non constat de intentione Testatoris velle primum reuocare, decis. 4. num.4.
sub Renunciatione Iuspatronatus concessum à Sede Apostolica per 40. annos ante Concilium Tridentinum non cadit, decis. 492. num 8.
Reuocatio Testamenti an ex eo deduci possit, quod vellet ad fauorem piæ causæ testari, decis.92.n.6.
vt Reuocentur testamenta priora mentio indiuidua clausulæ derogatoriæ non requiritur, sed sufficit specialis in verbis generalibus contenta, decis.99.n 6.
Reuocatio Testamenti an ex eo deduci possit, quod vellet ad fauorem piæ causæ testari, decis.92.0.6.
Reuocante matre in Testamento donationem, quam præuia absolutione à iuramento confessa est fuisse malis artibus extortam, eadem subsistere vlterius nequit, decis.145.n.3.
Reuocari potest facultas alicui concessa, eo magis, si res adhuc sit integra, decis.189.n.4.
Reuocata concordia, corruunt omnes actiones, prouenientes ex ea, decis. 396.num.7.

Reno-

Renocatio quando est dubia, hæredi interim immissio retardari non potest, decis.331.n.5.
Reuocatio attentatorum ex Indicis officiu cuius Maiestaa læsa fuit admittitur, licet partea Iurisdictioni consenserint, decis. 181. num.11.
Reuocatio repudiationis licita est dummodò fiat intra triennium, decis.77.n.7.
Reuocatio primi Testamenti vt substineatur, eodem per Testes omni exceptione maiores probari debet, decis.331.n.6.
ad effectum Reuocationis Testamenti Testes debent esse omni exceptione maiores, decis.4.n.10.& 11.
Reuocatione Procuratori agnita ad insinuationem deuenire nisi onlliter potest, decis.287.n.5.
Reuocari donatio non potest, quia ab initio est actus obligatorius, & non simplicem volontatem, sed ios continet, decis. 355.num.14.
Reuocatum Testamentum, quod fuit in substantialibus nullam particularis dispositionis interpretationem præseferre potest, decis.107. num.7.
Reuocari donatio prima non potest, quando ante secundam capta fuit à Donatarijs bonorum possessio, decis.106.n.2.
Reuocari non debet in dubium statutum dum clarè loquitur, decis.387. num.26.
Reuocandi animus in habituali displicentia conceptus, positiuum & perfectum reuocationis actum non infert, decis.297.n.1.
Reuocatio Instrumento, quis perperam vtitur eo, decis. 306. num.5.
Reuocanda manotentio tunc est, quando Iudex processit neglecto Iuris ordine, de facto tamquam priuatus, decis.432.n.3.
Reuocatum fideicommissum in Testamento factum per Codicillos non censetur, decis.67.n.31.
Reuocatoria facultatem legitimandi Bulla Pij IV. in præiudicium substitutorum, ad tertios bonorum possessores non extenditur, decis. 151.num.9.
Reuocari donatio prima, non potest amplius quando fuit vndequaque perfecta, decis.446.n.1.
REVM collitigantem exceptio non iustificata non inoat, cum ille intenoionem suam plenè, & concludenter probare teneatur, decis. 109.num.16.
Reus, & possessor in beneficialibus releuatur ab onere probandi in quibus sufficit vincere per non ius actoris, decis.480.n.5.
REX Salomon omnium Sapientissimus, ex sola præsumptione materni affectus iudicauit, decis.6.n.20.
ROMÆ, nullus adest Ordinarius præter Summum Pontificem, decis. 54.num.14.
ROMAN. Doctrina de nomine ascendentium quomodo intelligenda, decis.370.n.11.

ROTA.

Rota æquitatem præ oculis habens, ad effectum euitandi caducitatem vti odiosam, etiam ex quacumque alia causa minus iusta, quàm paupertatis emphyteutam excusare solet, decis.337.n.8.
Rota pro Legatis non dat viam executiuam, decis. 502. numer.1.
Rota non solet post dicta testificata, remissoriam concedere, decis. 381.num.8.
Rota stante clausula si quid exequendum exequutiuè procedit, decis. 502.n.3.
Rota sub prætextu rei iudicatæ, an, & in quibus casibus sententias extra appellationem latas non attendat, decis.362.n.5.
Rotæ mandatum non specificè comprehendens bona de quibus fuit capta possessio, cum omnia bona generaliter continet, ab attentatis non excusat, decis.75.n.4.
Rota Mercantilibus attestationibus solet multum deferre in re mercantili, decis.366 n.5.
Rota potest decisionem reuidere, & reuocare, decis.516.n.8.
Rota reuerenter obseruat Decreta Congregationum S.R.E. Cardinalium, decis.54.n.24.
Rotalis Inhibitio, siuè iusta, siuè iniusta est timenda, decis. 410 num.2.
in Rota coniecturæ vrgentes plurimum considerantur ad inducendum satisfactionem Creditoris serò Iura sua deducentis, decis. 285. num.15.
in Rota lite pendente non potest Iudicium alibi introduci citra vitium attentatorum, decis.536.n.1.2.3.4 & 5.

Circa Declarationes nonnullarum Decisionum, vide in sales Indices.

S

SACERDOS.

SAcerdoti est prohibitum cambiare, & girare pecunias, & huiusmodi facultas ab eo in alium transferri non potest, decis. 479. num.29.
ad Sacerdotium Ordinandi debent habere patrimonium, ne in opprobrium Sacerdotalis dignitatis cogantur mendicare, decis. 382.num.55.
ad Sacerdotium Clerico ordinando donatio facta, an dicatur temporalis cum videatur facta vita durante Sacerdotus, pro alimentis, ibid.n.15.
SACRAMENTA Parochiani cogi possunt in propria Parochia, sumere, decis.397.n.17.18.& 19.
ex Sacramentorum commixta administratione inter duas Ecclesias, quid sit arguendum, ibid.n.9.
SALOMON Rex omnium Sapientissimus, ex sola præsumptione materni affectus iudicauit, decis.6.n.20.

SALVIANVM.

ex Saluiano immissio, vel vigore, *l.final.* requisitis probatis non retardatur, decis.486.n.1.
Saluianum super bonis proprijs hæredis grauati pro reintegratione fideicommissi non competit, nisi ipse habeat notitiam fideicommissi, & bona ei subiecta dolosè distraxerit, decis.114.n.7.
Saluiani requisita quæ nam sint, decis.488.n.3.
Saluianum pro fructibus competit stante obligatione Camerali in Instrumento mutui apposita, quæ hypothecam omnium bonorum obligati includit, decis.138.n.5.
Saluianum non competit illi, contra quem excipitur de anteriori credito, decis.455.n.7.
Saluianum competit, quando adest creditum cum hypotheca, & possessio, ibid.n.2.
SANGVINIS coniunctio, amor, & beneuolentia quando in donatione concurrunt, eamdem potius ex coniunctione in Instrumento expressa, quam ex paupertate non expressa processisse præsumitur, decis.314.n.12.
SANITATE mentis gaudere in dubio ex iuris præsumptione, quis præsumitur, decis.353 n.1.
Quæ præsumptio quidem militat etiam de tempore conditi Testamenti, ibid.n.2.
SVSPICIO Apostillæ omnis imaginaria, etiam absque alia Notarij approbatione tollitur, quando est eiusdem manus ipsius rogati, decis.247.n.6.

SATISFACTIO.

Satisfactione de bonis locatis pro tempore conductionis data absolutio ab vlteriori solutione merita competit, decis. 362. numer.11.
in Satisfactionem crediti fructus dotales non cedunt, quando eos titulo vsusfructus vxor sibi acquirit, decis.89.n.6.
Satisfactum creditum, cuius vigore diu possessa sunt bona præsumitur, decis.218.n 4.
Satisfacere sibi rectè potest creditor non exacto credito assignato in bonis quibusuis debitoris, decis.255.n.7.
SCANDALA, & dissentiones sunt euitandæ, decis. 200. numer.12.

SCHEDVLA.

Schedula Testamenti originali non exhibito nullam meretur fidem, decis.472.n.7.
Schedula priuata dum super toto Testamenti tenore in publicam formam redacta non fuit, fidem assequi non debet, decis.275. num.3.
Schedula secundi Testamenti coram Testibus à Parocho conscripta Legatarijs non præiudicat, cum similis Testamenti facto ex Statuto Vrbis non substineatur, ibid.n.2.
SCHOLASTERIÆ Acceptatio cum expressa protestatione de precibus non consumendis nisi effectum sortitis, precibus propter litem motam super Scholasteriam nondum actualiter consequutam non præiudicat, decis.256.n.6.

SCIENTIA.

Scientiam Donatarij ad validandam reuocationem sufficere vnde deducitur, decis.298.n.10.
Scientia ad effectum magni præiudicij esse debet cum omnibus suis circumstantijs, & qualitatibus, decis.2.n.20.
Scientia in genere non sufficit, sed debet esse specialis, decis.6. num.21.
ex Scientia Donatariæ donatione reuocata, Procuratori eam intimare non iuuat, decis.298.n.8.
Scientia deuolutionis ab allegante plenè, & concludenter probari debet, decis.306.n.7.
Scientia deuolutionis præuisa, & sufficienter non probata, lapsus termini in præiudicium proximiorum allegari non potest, ibid. num.9.
Scientiam emptor, quod habuerit, bona ab eo empta esse fideicommissaria, ex quo apertè conuincatur, decis.377.n.16.
sine Scientia nullitatis alienationis ratificatio cum omnibus suis qualitatibus allegari nequit, ibid.n.10.
Sciente, & patiente eo cuius consensus requirebatur possessio capta, vt valida est manutenenda, decis.433. n.15.& 16.
Scientiæ optimam rationem Testibus reddentibus pro Iustificatione Parochialis fides est adhibenda, decis.165.n.18.
ex Scientia Testamenti ad notitiam oneris in eo contenti, nequit inferri, decis.419.n.21.
Scientia non simpliciter ex sola fama, sed specificè cum omnibus suis qualitatibus est iustificanda, decis.306.n.8.
Scientia vbi non adest, dicendum est, quod quis noluerit sibi præiudicare, decis.4.n.18.
Scientia ad effectum præiudicij non sufficit in genere, sed specialis requiritur, ibid.n.19.
Scientia obitus vltimi inuestiti ex parte proximioris petentis renouationem inuestituræ concludenter est probanda, decis. 512. num.7.
Scientia in genere non sufficit, sed debet esse specialis, decis. 6.num.21.
Scientia, & patientia eius, cui fit aliquod præiudicium, vt acquiratur contra eum est necessaria, ibid.n.28.
Scientia fideicommissi probatur ex mentione Testamenti, decis.457. num.5.

Scien-

Scientiam Instrumenti habens, an præsumatur habuisse contentorum in eo scientiam, decis.494.n.8.

SCIRE leges non consistit in earum verbis, decis. 491. numer.13.

S C R I P T V R A.

Scripturæ antidatæ suspicio, quid operetur, & cessat, dum cessat fructus, decis.407.n.6.& 8.

Scripturæ in Archiuio repositæ non probant, dum non constat de quo tempore fuerunt, repositæ, decis.179.n.10.

Quia potuerunt reponi post litem, ibid.

Scripturæ suppositio aduersus Parochum bonæ conditionis, & famæ non admittitur, decis.393.n.5.

ex Scripturæ traditione Notario facta approbatio oritur, decis.472.n.12.13.14.15.& 16.

Scripturæ legalitate, & veritate stante, non est necesse, vt sit archiuiata, decis.407.n.19.

ex Scripturis authenticis Testes de mendacio conuicti gradum probationis non constituunt, decis.135.n.24.

Scriptura probata dicitur, quando ab alia scriptura indubitata confirmatur, decis.336.n.5.

per Scripturas immemorabilis licet non probetur, cum tamen eædem vltra centum annos extendantur, ad eiusdem probationem admittuntur, decis.201.n.22.

Scriptura facta non solum cum diuersitate atramenti, sed etiam characteris, suspicionem falsitatis inducit, decis.50.n.7.

Scripturæ authenticæ probant, etiamsi in actis non producantur, dum Procurator protestauit, se velle stare indicationi earum scripturarum, decis.79.n.12.

Scripturæ identitas Testamenti ita probari debet, vt suppositio omninò tollatur, decis.404.n.13.

Scripturæ non lectæ subscribens non dicitur eam approbare, decis.143. num.13.

Scripturæ suppositio aduersus Notarium bonæ conditionis, & famæ non præsumitur, præsertim quando suppositio est difficilis, decis. 393.n.2.3.& 4.

Scripturæ recognitio facienda est super originali, decis. 472. numer.8.

Scriptura priuata recognoscitur per Testes habentes notam manum, decis.466.n.8.

ad Scripturam Testis se referens non constito de scriptura nihil probat, decis.481.n.4.

Scripturæ domesticæ cum regulariter non adhibitis testibus fieri soleant, recognitio earum per testes manum notam habentes sufficiens iudicatur, decis.312.n.14.

Scriptura referens cum alteri relatæ inesse censeatur, eius tenor licet aliter in referente foret dispositum, semper inspici debet, decis. 264.num.8.

In Scripturis actus quando consistunt, scripturæ sunt exhibendæ, & depositionibus Testium præualere debent, decis. 235. num.20.

Scripturam aliquam producens censetur eam in totum approbare, decis.397.n.12.

Scriptura Testamenti carens subscriptione volita à Testatore non est habenda in consideratione, & si esset fauore liberorum, quod declara, decis.472.n.5.

Scriptura contra producentem probat, decis.482.n.8.

Scripturam Testatrix licet scripserit controuersam, cum tamen non appareat eamdem fuisse quæ Notario coram testibus testamentarijs tradita fuit, identitas, prout requiritur, probata non censetur, decis. 360.num.10.

Scriptura subscriptionem testium continente, recognitio ab ijsdem formiter expleta ad validitatem testamenti suffragari potest, decis. 275.num.11.

Scriptura quando pro adminiculo deducitur recognitio etiam per comparationem sufficit, decis.372.n.15.

Scripturæ archiuiatio, quando fuit post plures annos an id arguat fraudem, decis.407.n.18.

Scripturæ priuatæ recognitio per peritos est fallibilis, & ad eam reuertitur quando deficit alia probatio, decis.466.n.10.

Scripturæ priuatæ gradum probationis non constituunt, decis.285. num.8.

Scripturæ publicæ recognitio vt habeatur pro legitima, & plenè facta quidnam requiritur, decis.53.n.1.

Scripturæ non lectæ subscribens non dicitur eam approbare, decis.244. num.13.

Scriptura informis Testamenti roborata adminiculis probat, decis.472. num.10.& 11.

Scriptura per manum Notarij mandatum de ratificando continens ratificationem professionis non sustinet, cum eadem minis pariter, & vi fuerit procurata, decis.211.n 22.

Scripturæ simplices inter alios factæ sine scientia Principalis, eidem præiudicare non possunt, decis.284.n.21.

Scripturæ relatæ tenor, non autem referentis inspici debent, licet aliter in referendo foret dispositum, decis.357.n.4.

Scripturæ simplices inter alios factæ sine scientia Principalis, eidem præiudicare non possunt, decis.288.n.21.

Scripturæ veritas ex alijs scripturis comprobatur, decis.147. numer.11.

Scriptura priuata solet fieri sine Testibus, decis.466.n.9.

Scripturæ originaliter debent produci, decis.379.n.12.

ad Scripturas se referentibus Testibus nisi eędem exhibeantur fides non est adhibenda, decis.235.n.21.

Scriptor libri non potest illos improbare de legalitate, decis.366.n.6.

Sedis Apostolicæ beneplacitum tacitum, vt inducatur lapsus centum annorum requiritur, decis.225.n.12.

SECVNDO casu, quando bona fideicommissaria ex dispositione Testatoris, vel legis possunt dari in dotem, decis.204.n 4.

ex SENATVS Consulto Liboniano prohibitio deducta ne ad scribendum testamentum adhibitus sibi ipsi adscribere emolumentum possit, ad solas fraudes quæ ea occasione fieri possent euitandas emanauit, decis.190.n.1.

SENEX si legere nequeat, licet ob praxim subscribere valeat, cognitionem tamen rerum subscribendarum habere debet, decis.143. num.7.

Senis consensus malis artibus, & fraudulenter obtentus non sustinetur, decis.143.n.6.

SEMINARII necessitas pro legitima causa dismembrationis deseruire non potest, decis.29.n.2.

SENSVS conflatus ex artificiosa partium orationis translatione ad effectum inducendi duplicem restitutionem non admittitur, decis. 311.num.13.

in Sensu vulgari substitutio, si non vixerit, quando sumus in pure instituto, qualiter intelligatur, decis.43.n.9.

S E N T E N T I A.

Sententia per capita separata mandatum de associando concedens, est in totum appellabilis, decis.198.n.8.

Sententia Ordinarij non præiudicat, stante suspensione per interpositam appellationem, & causa super illius validitate, & Iustitia in Rota pendente, decis.103.n.21.

Sententia non citata parte non sustinetur, etiamsi qui eam obtinuit executionem antefactam ignorasset, decis.41.n.4.

Sententia mentionem faciens de possessorio per modum causæ, implicitè continet petitorium, decis.198.n 4.

Sententia, à qua fuit appellatum, & quæ non habuit suum effectum, non attenditur, decis.70.n.70.

Sententia suspensa per concordiam, non iuuat, decis. 221. numer.16.

per Sententiam vulnerata obligatio Cameralis, quando non fuit potest agi executiuè eius vigore, decis.431.n.9.

Sententia dum partem minimè citatam non afficit, nec appellare, nec acta transportare eadem tenetur, decis.41.n....

Sententiæ validitas, quando non possit controuerti, decis. 387. num.6.

Sententia valida, & iusta data etiam appellatione in Iudicatum transit, decis.219.n.3.

Sententiæ ad fauorem possessoris prolatæ, probant eius possessionem, decis.375.n.9.

Sententia non citatis nocere nequit, decis 89.n.7.

à Sententia lata appellatione super restitutione sortis principalis in deuolutiuo pendente, fructus nisi post terminatam causam per rem iudicatam prætendi non possunt, decis.157.n.5.

Sententiæ validitas benè probatur ex reuolutione actorum, decis.535. num.6.

Sententiæ nullitas ex defectu iurisdictionis frustrà applicatur, decis. 203.num.3.

Sententiam pronunciandi per capita separata cautela à quibus præferuet, decis.198.n.5.

Sententia nulla, & iniusta in iudicatum non transit, decis. 88. num.5.

Sententia quando est iusta cessat læsio sine qua restitutio in integrum non competit, decis.282.n.2.

Sententiæ validitas ex reuolutione actorum præfertur, & Iustitia ex decisionibus editis, decis.87.n.3.

Sententiæ vt dicatur conformes, in negocio principali conuenire debent, decis.371.n.1.

Sententiæ validitas concurrentibus requisitis controuerti non potest, decis.72.n.1.

Sententiarum iniustitia viam exequutiuam impedit licet alias conformes existant, decis.233.n.1.

Sententiæ plenaria iustificatio vt habeatur, quid requiratur, decis.3. num.4.

Sententia à Parocho accepta non afficit Ecclesiam, decis. 313. num....

Sententia nullitatis, ac iniustitiæ vitio affecta propriam possessionem à possessore abdicare non valet, decis.33.n.12.

Sententia ad fauorem alicuius prolata, facit præsumptionem boni iuris, licet non sit iam executioni demandata, decis. 398. num.8.

Sententiam pronunciandi per capita separata cautela à quibus præseruet, decis.198.n.3.

Sententiæ iniustitia impedit rem iudicatam quamuis ille, qui succubuit inter legitima tempora non procurauerit, decis. 217. num.1.

Sententia vitio nullitatis, & iniustitiæ laborans obligationem Cameralem vulnerare non potest, nec processum executiuum impedire, decis.166.n.3.

Sententia contra Archiepiscopum promulgata Parochos nullatenus citatos nec in ea comprehensos non afficit, decis. 318. num.5.

Sententia mentionem faciens de possessorio per modum causæ, implicitè continet petitorium, decis.198.n.4.

Sententia non valet si causa est falsa, decis.36.n.7.

Sententiæ nullitas pro inualiditate inuestiturarum ex defectu transportationis processus frustra applicatur, cùm de illius confirmatione non agitur, nec de releuantia iurium constat, decis.191. num.17.

de Sententia Rotali reuocanda, quando agitur, & maximè dum fuit executa, & pars per multum acquieuit tempus, quid requiratur, decis. 432. n. 14.
Sententiæ validitas non est controuertenda dum apertè apparet de ea, decis. 54. n. 5.
Sententiæ, si non descendant ad specialia, tunc requiritur declaratio, decis. 260. n. 8.
Sententiæ inixæ validitati, & iustitiæ sunt exequendæ, decis. 87. num. 2.
Sententiæ validitas ex actorum reuolutione resultat, decis. 281. num. 1.
Sententia super canonizatione fideicommissi possessorium, & petitorium explicitè continet, decis. 198. n. 5.
Sententia appellatione interposita non transit in iudicatum, decis. 450. num. 2.
Sententiæ validitas, seruatis omnibus requisitis, controuerti non potest, decis. 334. n. 1.
Sententia suspensa per appellationem, non releuat, decis. 321. num. 15.
Sententia, quæ validis non infirmatur rationibus retractari non debet, decis. 5. n. 4.
Sententia ad vnum Instrumentum restricta, ad aliud de quo in ea non fit mentio ad effectum vulnerationis non est extendenda, decis. 254. n. 21.
Sententia non assumit bonum ius ex antiquitate, dum apparet non fuisse executam, decis. 514. n. 7. & 8.
Sententia nisi præcesserit citatio non sustinetur, decis. 362. numer. 6.
Sententiæ duæ, in Vrbe habent vim trium, stante Statuto Vrbis, sic disponente, decis. 528. n. 1.
Sententia iniusta in Iudicatum transire nequit, decis. 41. numer. 1.
de Sententijs validis, & iustis est intelligendum statutum de duabus conformibus exequendis, decis. 88. n. 4.
Sententiæ quando non sunt iustæ & validæ, conformes dici non merentur, decis. 371. n. 3.
Sententia ex actis valida censetur, quando omnia quæ ad telam Iudiciariam requiruntur præcesserunt, decis. 131. n. 1.
Sententia suspensa per appellationem non releuat, decis. 220. num. 15.
Sententia lata contra patrem ad fauorem filij tamquam suspecta non citatis creditoribus non subsistit, decis. 455. n. 10.
Sententiæ duæ, dum habent vim trium, locus est executioni, stante duarum sententiarum conformitate, decis. 531. n. 2.
Sententiarum Iustitia Rotalium benè iustificatur ex pluribus decisionibus in causa factis, decis. 531. n. 7.
Sententia reuocata nihil concludit, decis. 334. n. 28.
Sententia ad solos Ministros expresse restricta, vltra extendi non debet, decis. 334. n. 28.
Sententiæ generaliter prolatæ à libello, in quo bona specificata fuerunt declarationem de iure recipiunt, decis. 137. n..
Sententia vt transeat in iudicatum lapsus biennij sufficit, decis. 222. num. 1.
Sententia lata contra patrem ad fauorem filij tamquam suspecta non citatis creditoribus non subsistit, decis. 455. n. 10.
Sententiæ validitas vt iustificetur, debent necessariò exhiberi scripturæ, decis. 3. n. 1.
Sententiæ non afficiunt eos qui non fuerunt citati, decis. 70. num 68
Sententia absque citatione partis sustineri non potest, decis. 88. num. 6.
Sententia secunda dicitur conformis primæ, dum concordat in substantia, decis. 54. n. 4.
Sententiæ Iustitia quando ex necessarijs requisitis, existente scilicet purificatione fideicommissi, & identitate bonorum probetur, immissio denegari non potest, decis. 203. num. 5.
Sententiæ validitas, quando non reuocetur in dubium, decis. 281. num. 2.
Sententiæ in minori summa, & in parte in qua vna aliam confirmat dicuntur conformes, decis. 500. n. 3.
Sententia à Parocho accepta non afficit Ecclesiam, decis. 312. num. 9.
Sententia à qua fuit appellatum, non potest transire in iudicatum, decis. 403. n. 14.
Sententia dum nihil in causa à multis annis factum fuit, non prorogatis fatalibus in iudicatum transiuit, decis. 282. n. 1.
Sententiæ validitas resultat ex reuolutione actorum, decis. 450. num. 7.
Sententiæ duæ conformes concurrentibus requisitis in Statuto Vrbis executioni mandantur, maximè quando conformitas ex confirmatione prioris sententiæ ab altera simpliciter edita concluditur, decis. 261. num. 1.
Sententia, quæ viam executiuam impedit, vel retardat, non tollit credita, nec iura, quæ antea paratam habebant executionem, decis. 168. num 8.
Sententiæ iniustitia debet esse notoria, adeout nullo velamine offuscari possit, ibid. n. 4.
Sententia lata contra Procuratorem non habentem mandatum procuræ est nulla, etiam si habeat mandatum præsumptum in alijs Cartis, decis. 394. n. 6. & 7.
Sententia approbans antecedentes super falso supposito fundatas, tamquam iniusta non substinetur, decis. 371. n. 2.
Sententia ex actis non iustificata non tribuit bonum ius, decis. 514. n. 6.
Sententia deferens successionem ab intestato, ei, qui de futuro est, proximior, satis dicitur iusta, decis. 387. n. 7.
Sententia implicans petitorium cum possessorio ratione mixturæ reddit causam appellabilem, decis. 93. n. 15.
Sententia tanto magis in iudicatum transit quanto magis eius validitas ex reuolutione actorum seruatis omnibus substantialibus Iudicij, & Iustitiæ resultat, decis. 222. n. 2.
Sententia tamquam in iudicatum transacta pro veritate habetur, decis. 74. num. 7.
Sententia in qua dicitur male iudicatum, & benè appellatum, non ideò causam in totum appellabilem reddit, dum per capita separata fuit pronunciatum, decis. 73. n. 7.
Sententia sine partis citatione sustineri nullo modo potest, decis. 41. num. 3.
per Sententiam excusatio dum est canonizata dicenda est iusta, decis. 258. n. 13.
Sententia lata à Cardinali Camerario, & Magistris Viarum super iure congrui, dum fuit appellatum, & in Camera confirmata attendenda venit, decis. 538. n. 92.
Sententia nulla, & iniusta obligationem Cameralem non vulnerat, decis. 168. n. 2.
Sententia etiam citato Procuratore minoribus non obest, nisi assistentia, & defensio Curatoris addatur, decis. 88. n. 8.
Sententia ex actis iustificari debet, decis. 3. n. 2.
Sententia Parocho etiam iuramento approbata, potest ab eodem nomine suæ Ecclesiæ impugnari, decis. 313. n. 10.
Diuisio inæqualis rescindi, & ad æqualitatem reduci debet, ibidem num. 11.
Sententia, quando non possit argui de iniustitia, decis. 385. numer. 4.
Sententia alterius Iudicis lata lite pendente est nullius momenti, decis. 425. num. 20.
Sententia in ignorantia non sustinet, necnon citato præiudicat, decis. 114. num 8.
Sententia Iudicis ritè, & rectè procedentis vim priuandi possessione habet, decis. 63. n. 21.
Sententia nullitatis vitio subiecta est, dum decernit immissionem, & reintegrationem, decis. 418. n. 9.
Sententia obligationem Cameralem vulnerans stat semper in suo robore, quousque super illa feratur alia sententia contraria, & in iudicatum transeat, decis. 168. n. 3.
Sententia Rotalis videtur confirmanda, quando constat de validitate, & alijs requisitis, decis. 107. n. 1.
Sententiæ Validitas, quando in dubium non reuocatur eadem confirmanda censetur, decis. 156. n. 1.
Sententia desertionis declaratoria necessaria omninò censetur, vt lis dicatur deserta, decis. 181. n. 7.
Sententiarum verba sunt intelligenda prout de iure, decis. 158. num. 23.
Sententiæ auctoritate rei iudicatæ executioni mandatæ, omnem contra defectuosum testium examen exceptionem repellunt, decis. 298. num. 21.
Sententiæ inualiditas debet cognosci ab illo Iudice cui fuit commissa causa appellationis, decis. 410. n. 8.
Sententiæ Iustitia, ex quibus satis, superque dicatur iustificata, decis. 66. n. 1.
Sententiæ quando sunt iniustæ, restitutio in integrum ex capite læsionis contra easdem competit, decis. 371. n. 4.
Sententia super meritis causæ principaliter lata, obligationem Cameralem infringit, adeout Iudicio Ordinario sit postea agendum, decis. 168. num. 1.
Sententia Rotalis non extenditur nisi ad fructus perceptos à die motæ litis, non autem alio tempore, decis. 171. n. 10.
Sententiæ validitas ex actorum reuolutione, probatur, decis. 377. num. 2.
Sententiæ si habeant, seu contineant generalem declarationem, & quidem per necesse, tunc non requiritur alia declaratio, decis. 260. num. 9.
Sententia non potest impugnari per producentem, decis. 464. numer. 5.
Sententiæ emanatæ in causa manutentionis, cum de illis in gradu petitæ restitutionis non fuerit in actis oppositum, nullitatis vitium non inducunt, decis. 193. n. 3.
Sententia tantò magis in iudicatum transit quantò magis validitas ex reuolutione actorum seruatis omnibus substantialibus Iudicij, & Iustitiæ resultat, decis. 222. n. 2.
Sententia de Iure ferri potest super rebus fideicommisso in genere subiectis, & postmodum in illius executione ad bonorum liquidationem deueniri, decis. 157. n. 5.
Sententia, quando est euidenter iniusta, executionem non meretur, & sic non est disputandum de vt Constitutionis Ægidianæ, decis. 418. num. 12.
Sententia, quando fuit reuocata non est attendenda, decis. 222. num. 12.
Sententiæ in causa status emanatæ ius quoad omnes faciunt, decis. 96. num. 8.
Sententiæ validitas, quando non possit controuerti, decis. 387. num. 6.
Sententiæ Iustitia adhoc vt validè iustificetur acta debeat integrè exhiberi, decis. 3. n. 3.
Sententia tamquam in iudicatum transacta pro veritate habetur, decis. 74. num. 7.
Sententia Ordinarij stante appellatione pro re iudicata haberi non potest,

test, cum omnes sententiæ effectus per appellationem suspensi remaneant, decis.214.n.14.
Sententia manifestè nulla non transit in Iudicatum, decis.394. numer.5.
Sententiæ contra Maritum Donatariæ artificiosæ donationis participem latæ, Ius quoad omnes faciunt, decis.298.n.18.
Sententia in Iudicio immissionis *ex Remed. l. final. C. de edict. lata*, appellatio de Iure ciuili executionem impedit, decis.203 n.1.
in Sententia non est necessaria mentio in vnius ex Capitulo præsentia in examine Testium, decis.227.n.5.
Sententiæ quando transitum fecerunt in iudicatum habetur pro veritate, decis.221.n.14.
Sententia actis destituta, & pendente lite emanata nullius est momenti, decis.364.n.19.
Sententia lata contrà eum, de cuius interesse agitur, absque eius citatione, ei non præiudicat, decis.525.n 4.
Sententia, vt transeat in iudicatum lapsus biennij sufficit, decis.222. num. 1.
Sententiæ duæ, in Vrbe habent vim trium, stante Statuto Vrbis, sic disponente, decis.521.n.1.
Sententia per capita separata mandatum de associando concedens, est in totum appellabilis, decis.298 n.2.
in Sententia nominatus cum aliquis sit, & comprehensus, frustrà de eiusdem interesse doceri contenditur, decis.88.n.40.
Sententia Iudicis aliarum reuocatoria transitum in iudicatum facit, decis.233.n.4.
Sententiæ Rotales bonum Ius semper probant, decis.310 n.1.
Sententia à Parocho etiam inramento approbata, potest ab eodem nomine suæ Ecclesiæ impugnari, decis.314.n.10.
Sententiæ validitas resultat ex reuolutione actorum, decis. 450. num.4.
ad Sententiam, quando plures debent citari, si aliquis non citetur, an sententia dicatur nulla, quo ad omnes, decis.418.n.11.
per tres Sententias conformes immemorabilis, vt sustineatur in contradictorio iudicio canonizata esse debet, decis.534.n 22.
in Sententia mixtura non dicitur cessare, licet in separatis Capitulis fiat mentio de possessorio, & petitorio, decis.387.n.4.
Sententia meritò confirmatur, quando pro eius validitate omnia requisita concurrunt, decis.365 n.1.
Sententia meritò confirmatur, quando de eius validitate, & Iustitia dubitari non potest, decis.299.n.1.
Sententiæ quando transitum fecerunt in indicatum habetur pro veritate, decis.220.n.4.
Sententiæ validitas probatur ex reuolutione actorum, decis.497. num.1.
Sententiæ, quando sunt conformes, validæ, & iustæ, sunt exequutioni demandandæ, decis.54.n.1.
Sententia Rotalis non extenditur nisi ad fructus perceptos à die motæ litis, non autem alio tempore, decis.131.n.10.
Sententia collusiuè, & ad effectum supplantandi executionem factam remanet omninò nulla, decis.525.n.5.
Sententia dicitur nulla ex quo duas alias antecedentes de partibus illi contrarias non reuocauit cum ita oppositæ, & pugnantes reperiantur, decis.195.n.1.
Sententia super canonizatione fideicommissi possessorium, & petitorium explicitè continet, decis.98.n.5.
Sententia, quæ validis non infirmatur rationibus retractari non debet, decis 5 n.4.
Sententia iniusta excludit rem iudicatam, & potissimum est fundamentum restitutionis in integrum, etiamsi non sit notoria, decis. 124.num.1.
in Sententia mixtura non dicitur cessare, licet in separatis Capitulis fiat mentio de possessorio, & petitorio, decis.387 n.4.
Sententiæ validitate, & Iustitia stante appellatio frustrà prætenditur, decis.201.n.4.
Sententia sub vna structura verborum in parte nulla, in totum corruit, decis.235.n 4.
in Sententia reuocata nullum est faciendum fundamentum, decis.221. num.13.
Sententia iniusta in Iudicatum transire nequit, decis.41.n.1.
Sententia post executionem ex prioribus actis iustificatur, etiam quando de illius executione, seu confirmatione agitur, decis. 36 num.4.
Sententia iniusta non vulnerat obligationem Cameralem, decis.471. num.5. Quod declara, vt n.6.
Sententia delegati tam ob serotinam appellationem, quam ob omissionem noui examinis de forma Constitutionis Pij V. nullitatis vitio taxatur, decis.55.n.5.
SEPARATIO bonorum debitoris à bonis hæredis, in quo casu iustè facta censetur, decis.353.n.1.
Separatione Thori ob sæuitiam, & culpam viri procedente restitutioni dotis locum esse censetur, decis.199.n.14.
SEPTEMBRIS mensis est reseruatus Sedi Apostolicæ, decis.414. num.1.

SEQVESTRVM.

Sequestrum tunc est permissum quando adest timor difficilis recuperationis bonorum, decis.504.n.7.
Sequestro est locus, si æquitas id persuadet, ad effectum, vt indemnitati partium Collitigantium consulatur, ibid.n.8.
Sequestro est locus in Beneficialibus dum Ius vtriusque collitigantis est turbidum, decis 514.n.1.
Sequestrum tunc est permissum quando adest timor dilapidationis bonorum, decis.504.n.2.
Sequestratio bonorum regulariter de Iure est prohibita, ibidem num.1.
SÆVITIA viri debet esse immoderata ad Thori separationem, decis. 260 n.1.
Sæuitia viri, & timor futuræ sæuitiæ, & malę tractationis iustam diuertendi à viro causam vxori præbet, decis.199.n.1.
SICCVM Cambium, quando dicatur, decis.412.n.8.
ex SIGNATVRA, & restrictiua Gratia venit regulanda quidquid in corpore supplicationis fuerit petitum, decis.126.n.9.
per Signaturam, sed per concessum expeditum Breue non fuisse non refert, cum inter has concessionis formulas ad effectum scientiæ in Papa nullum discrimen videatur, decis.227.n.11.

SIGNVM.

Signum, Testator quando aliquem prius vocanit, est prædilectionis quoad ipsum, decis.64.n.25.
Signum vniuersale *Omnia*, Legatum quando in eo apponitur restrictionem non recipit, decis.282.n.6.
ad Signum vniuersale adiungatur rebus in Legato magna est differentia, an verò existentiæ in loco adijciatur, ibid.n.10.

SIMONIA.

Simonia est, rem spiritualem procurare, mediante pecunia quam aliàs non posset procurare, decis.187.n.27.
Simoniæ labem solutiones anticipatæ nullam inducunt, quando dominium ipsarum penes deponentem remanet, decis. 36. numer.13.
à Simonia clausula hæc, *cum reseruatione beneplaciti Apostolici*, præseruat, ibid.n.7.
Simonia est si promittatur pecunia pro habendis annexis spiritualibus, decis.187.n.16.
Simoniæ labes non potest euitari, in annexis spiritualitati, ibid. num.15.

SIMVLATIO.

Simulationis exceptio non releuat, si legitimè non probetur, decis. 47.num.13.
Simulationis exceptio maximè contra obligationem Cameralem non admittitur per satis leues coniecturas, ibid.n.14.
Simulata, ea, quæ sunt, tamquam inepta non sunt attendenda, decis. 403.n.11 & 12.
Simulatè ea, quæ fiunt non sunt attendenda, ibid.n.10.
SIMPLEX depositio de communi fratrum habitatione, & possessione pro indiuiso bonorum patronorum, ad inducendam societatem omnium bonorum non sufficit, decis.100.n.3.
Simplex fideicommissaria nihil operatur donec naturaliter viuit persona in conditione considerata, cuius sola existentia ad exclusionem substituti attenditur, tametsi nolit, vel non possit succedere, decis. 98.num.5.
SINGVLA, quæ non pro sunt, simul iunctæ iuuant, decis.526. num.17.
Singularitas cessat cum in materia professionis minæ metum gerentes etiam per Testes singulares probentur, decis.211.n.16.
in Singularitates pluralitas in contractibus non resoluitur, decis.88. num.16.

SITVATIO.

Situatione Episcopus probata intra limites suæ Diœcesis, in sua Iurisdictione est manutenendus, decis.333.n.1.
Situationem loci Testes, quando concludenter probent, decis.70. n.13.& 14.
Situatio intra limites Episcopi, nullo alio concurrente, qui super eadem prætendat, præsumitur, decis.334.n.4.
Situationem ex confessione partis probare in dubium est, ibidem num.6.

SOBOLES.

Sobolem Testator optans censetur non cogitasse de ea carentibus, decis. 447.n.19.
Sobolem inhabilitas suscipiendi ex vita Monachali colligitur, decis. 32.num 7.
ad Sobolis vtilitatem in dubio iudicandum est, decis. 538. numer 35.
à SOCERO dos promissa virum à negligentia excusat cum ex reuerentia Socero debita eum conuenire nullatenus teneatur, decis. 357.num.7.
Socer propter negligentiam, ac morositatem in soluendo dotem nondum contracto matrimonio, nec adhuc cesso solutionis die exbursasse non præsumitur, ibid.n.11.

SOCIETAS.

Societatem decoctio pro legitima causa dissoluendi regulariter deseruit, decis.123.n.6.
Societas vt inducatur, integra communicatio, & positio in communi arca omnium lucrorum, & redditūum etiam Ecclesiasticorum est necessaria, decis.100.n.4.
Societas ex tacito partium consensu potest renouari post mortem socij, decis.23.n.10.
pro Societate quando non dicatur contemplata industria sociorum, ibid.n.21.
Societas tunc multo magis tacitè in hærede dicitur continuata, dum non electa fuit industria personæ socij defuncti, ibidem num.19.
Societatis prætensio, si alter lucra separatim ponat, excluditur, decis.100.n.5.
Societas inita ad certum tempus finito tempore expirat, decis.246. num.1.
Societas ex alterius socij Epistola socio fidem, & complementum negotij adimente dissoluta censetur, decis.123.n.2.

Societas frumenti ante illius distractionem dissolui nequit, ibidem num. 5.

Societas contracta tum ex epistolis vtrique vni consocijs à Mercatoribus transmissis, tum ex confessione vnius socij, alterum ex societatis causa consocium in apoca nominantis, concluditur, decis. 240. num. 2.

Societatem intempestiuè dissoluens socium quidem à se liberat, non verò se ipsum à socio, ita vt damnum successiuè contingens dissoluentis solummodò periculo cedat, decis. 122. n. 4.

Societas per mortem socij remanet extincta, decis. 23. n. 2.

Vndè in ea hæres socij non potest prætendere manutentionem, ibid. num. 3. & 4.

Societas an per mortem socij finiatur, si reperiatur inita cum pacto, vt transeat ad hæredes sociorum, decis. 23. n. 5.

Seu quod debeat continuari ad vitam hæredum masculorum, & fœminarum, ibid. n. 6.

Societates contrahi super fructibus an sit illicitum, & vsurarium, decis. 338. n. 13.

Societas satis probatur suam effectuationem habuisse, ex confessione ipsius partis, decis. 534. n. 2.

Societas inter aliquos inita, satis probatur habuisse suum effectum, ex actibus, qui non poterant præter nomen societatis fieri, ibid. n. 1.

Societas eo magis dicitur dissoluta per mortem socij, dum hæredes defuncti socij sunt minores, decis. 23. n. 16.

Societatis creditor super rebus ad societatem spectantibus creditoribus particularibus socij licet anterioribus præfertur, decis. 338. num. 4.

Societatis officij ratificatio desumitur ex mandato procuræ facto in personam illius, qui contraxit, decis. 462. num. 8. Quod amplia, vt n. 9.

Societas officij alterius nomine contracta ratificatione non sequuta non parit fructus, nec in ea vertit periculum amissionis sortis, decis. 462. n. 2. & 3. Quod declara, vt n. 5.

SOCIVS.

Socius hæredis potest prætendere manutentionem, dum in ea continuauit post mortem socij, decis. 23. n. 9.

Socius non valet agere contra socium ad restituendam pecuniam, licet ad ineundam societatem fuerit data pecunia, dum ea fuit conuersa in emptionem mercium, decis. 534. n. 6.

Socius animo Mercenarij operam suam posuisse non censetur, decis. 512. num. 10.

Socio non competit actio contra alium socium pro restitutione capitalis, quando solidata inter ipsos socios computa non fuerunt, decis. 534. n. 4.

Socius duplicem personam repræsentat, propriam scilicet, & societatis, decis. 38. n. 8.

Socios quando promisit facere librum Magistrum computorum, & Mercaturæ, si illum non fecerit, quando non dicatur in dolo, nec fraude, ibid. n. 10.

Socius quando non probet societatem fuisse terminatam, decis. 518. num. 2.

inter Socios, dum quis aliquid promisit, & id non obseruauit, non ad rescissionem, sed ad implementum agendum est, decis. 534. num. 8.

Socius fatetur societatem fuisse initam, dum criminaliter accusauit alium socium, quod contrauenit capitulis societatis, decis. 518. num. 5.

Socius consentiens venditioni rei communis, censetur remittere Ius omne, quod habet de tempore venditionis, decis. 377. num. 11.

Non autem Iuri de futuro quamuis tunc ei competeret ex causa de futuro, ibid. n. 12.

Socio aduersus debitorem nomine societatis agente, alter exceptione compensationis cum debito ab eodem proprio nomine contracto repelli non valet, decis. 38. n. 7.

Socius potest agere contra socium ad restitutionem capitalis, nisi societas sit terminata, decis. 518. n. 1.

Socius non potest agere contra alium socium ad restituendas pecunias, dum societas consistit in tot mercibus, decis. 534. num. 5.

SOLEMNITAS.

sine Solemnitatibus contractus Minoris etiam sustinetur vbi de versione in vtilitatem minoris constat, decis. 139. n. 5.

sine Solemnitatibus facta donatio ex mala affectione Matris erga filiam non reualidatur, decis. 145. n. 18.

Solemnitates in toto contractu adhibitæ etiam pacta in eo adiecta comprehendunt, nec super quolibet pacto nouæ solemnitates requiruntur, decis. 276 n. 9.

Solemnitas insinuatio tamquam extrinseca lapsu triginta annorum præsumitur, decis. 477. n. 10.

Solemnitatibus destituta ratihabitio licet ex retrouenditione census necessaria solemnitates non exigente sustinetur, decis. 19. num. 5.

Solemnitates retrodonatione à Matre facta non requiruntur cum ex donatione adhuc imperfecta, & per mutationem animi donantis reuocata, nullum nec sibi, nec filijs Ius quæsitum fuerit, decis. 241. num. 13.

Solemnitates statutum quando in ipso contractu requirit, eas, quæ solent post illius stipulationem adhiberi non comprehendit, decis. 361. num. 8.

Solemnitates ex Constitutione Marchiæ in concursu minorum in renunciatione Iurium sunt adhibendæ, decis. 361. n. 5.

Solemnitates in impositione census defecisse ex Instrumento conuincitur, quod Rota ad probationem certæ deficientiæ admittit, decis. 297 num. 11.

Solemnitatibus, & decreto Iudicis opus non est, cum renuncianti vtilis sit contractus, nec vlla læsio intercesserit, decis. 276. num. 10.

Solemnitates, l. Scripturas, ad euitandas fraudes, & ne creditorem vnum alteri dolosè anteponerent debitores, inductæ censentur, decis. 336. n. 8.

Solemnitates in toto contractu principali donationis adhibitæ, in renunciatione iterùm non sunt seruandæ, decis. 276. n. 8.

Solemnitates fuisse seruatas in alienatione rerum Ecclesiasticarum non statur assertioni contrahentium, decis. 408. n. 2.

sine Solemnitatibus facta donatio, an ex priuilegio paupertatis sustineatur, decis. 145. n. 15.

Solemnitates Iuris ciuilis in factione Testamentorum requisitæ fauore liberorum relaxantur, decis. 275. n. 4.

sine Solemnitatibus renunciatio, an sustineatur quando læsio, & dolus cessat, decis. 361. n. 14.

Solemnitatum quarumcumque defectum supplet beneplacitum Apostolicum, decis. 62. n. 13.

Solemnitatis defectus in contractibus hæredi non suffragatur, dum recepta æquiualentia contractus ipse approbauit, decis. 305. num. 12.

sine Solemnitatibus donatio an sustineatur, etiamsi aliæ causæ præter dotis, & matrimonij in ea fuerint expressæ, decis. 314. n. 8

Solemnitatum præsumptio resultans ex 30. annis est sublata ex Constitutione Vrbana, decis. 408. n. 9.

sine Solemnitatibus sustinetur contractus etiam vbi de versione in vtilitatem minoris constat, decis. 139. n. 5.

Solemnitates non sunt necessariæ Inuestimento ex causa necessaria procedente, decis. 297. n. 5.

Solemnitates requiruntur ad thori separationem, non autem ad reconciliationem, decis. 260. n. 10.

Solemnitatibus destituta confessio minori officit, quoties ex adminiculis fulciatur, decis. 305. n. 9.

Solemnitates in dismembratione requisitæ in dissolutione exigi videntur, decis. 165. n. 11.

Solemnitatibus venditio destituta, an pro repetendo pretio valeat sustineri, quando illud in euidentem Pupilli vtilitatem cessisse præsumitur, decis. 261. n. 8.

Solemnitates in rebus Ecclesiæ alienandis requisitæ in quibus præcipuè consistunt, decis. 297. n. 10.

SOLITVM.

Solitum in locationibus ex quibus sit arguendum, decis. 58. numer. 8.

Solitum est probandum cum omnibus suis qualitatibus, vbi quis in eo se fundat, decis. 428. n. 11.

Solitum potest operari, vt contractus locationis sit immunis à prauitate vsuraria, decis. 252. n. 14.

ex Solito fructus quando non calculantur, sed quia partes ita conuenerunt, non laudum inter alios latum, sed sumptæ probationes attendi debent, decis. 255. n. 9.

SOLVTIO.

Solutione creditoribus in scorentia descriptis facta iuxtà formam in Instrumento venditionis conuentam, Mater bona fide soluendo absoluta penitus, & liberata remanet, decis. 153. n. 4.

Solutio in dubio non præsumitur facta in debitum, seu causam, cuius adhuc dies non cesserat, decis. 202. n. 5.

Solutio in dubio præsumitur facta ad debitum, pro quo quis poterat astringi ad solutionem, ibid. n. 6. & 7.

Soluendo debitor Procuratori contrahenti non liberatur, dum de contraria disponentis voluntate constat, decis. 27. n. 24.

Solutio debiti pro quo in forma Cameræ aliquis est obligatus creditori facta præsumitur, cum ratione obligationis illud debitum durius existimetur, decis. 372. n. 13.

Solutio imaginaria, in quem finem à lege inducta censetur, decis. 332. num. 3.

Solutio, quando ratione loci, & quotæ est incerta, dominij translatio per eam induci non potest, ibid. n. 4.

Solutionis creditor, quam in certam causam accepit, non potest in diuersam referre, decis. 202. n. 18.

Solutio in dubio in causam potius debiti necessarij, quam voluntarij, cedere dicendum est, ibid. n. 10.

de Solutione debiti attestantibus Testibus recognitio adminiculata in scriptura priuata concludenter probat, decis. 285. n. 9.

Solutio imaginaria admittitur, dum creditor fideicommissi in dote materna censetur in illis aditione sibi pro credito satisfecisse, decis. 332. num. 1.

Solutio legatorum, aut debitorum de pecunijs ex mobilibus prouenientibus facta præsumitur, decis. 248. n. 5.

à Solutione decimarum exemptio nisi cum maxima difficultate à Sede Apostolica concedi non solet, decis. 24. num. 4. & vide num. 5. & 6.

à Solutione canonis emphyteuta cessans ob eius impossibilitatem, & paupertatem non cadit à Iure suo emphyteutico, sed à caducitatis pœna remanet excusatus, decis. 334 n. 1.

Solutiones à quolibet fonte Baptismali ratione Olei, & Sancti Chrismatis erogatæ, situationem benè concludunt, decis. 334. num. 9.

Solutione semel facta pro sortis, & cambiorum iterata solutione compelli aliquis non debet, cum easdem ex speciali conuentione à mandante repetere possit, decis. 540. n. 5.

Solutio in dubio debet cedere in causam, pro qua quis reperitur obligatus tam per Instrumentum publicum, quam per priuatam scripturam, decis.202.n.4.

Soluens fructus debitor, tacitè fatetur, debitum esse verum, decis.407. n.5.& 11.

Solutionis declaratio facta mediantibus litteris d'auisi, censetur inesse ipsi actui declarato, decis.202.n.12.

Solutio nisi per apocam priuatam iustificata, cum eadem non habeat requisita necessaria in consideratione non est habenda, decis. 222. num.12.

Solutio vnius debiti non inducit solutionem alterius, decis. 431. num.14.

Solutio præuentiua affert vtilitatem recipienti, decis. 523. numer.9.

Solutiones vt verificentur debent probari ex scripturis authenticis in actis productis, decis.79.n.11.

Solutio in dubio in quam causam fuerit facta probari potest ex coniecturis, decis.202.n.17.

Solutio, quando est certa super quacumque hæreditatis parte obstaculum translationis dominij deficit, & præiudicium vocatorum cessat, decis.332.n.7.

Solutio continuata oneris domus eamdem vt propriam non, vt in saluiano pro debitore possessam demonstrat, decis.109.n.9.

Solutiones legatorum prælegati acceptationem an effectum illud imputandi in legitimam non inducunt, cum absque expressa mentione præiudicium legitimæ inferri non possit, decis.261.n.5.

Solutiones erroneæ soluentibus non nocent, nec in Iudicio petitorio præiudicant, decis.325.n.6.

ad Solutionem condemnatio debiti iam extincti iniustè fieri censetur, decis.255.n.2.

Solutionis loco compensatio habetur, decis.394.n.1.

Solutio legati approbantibus eamdem non officit, tum in ratihabitionis Instrumento nulla secundi Testamenti mentio facta fuerit, decis. 275.num.13.

Solutionem indebitam non censetur quis voluisse accipere, decis.258. num.23.

Solutio possibilis errorem prætensum concludenti probatione iustificandum penitus excludit, decis.19.n.3.

Solutionem vigore primi Testamenti prodijsse in dubio præsumitur, decis.275.n.14.

in Solutione canonis emphyteuta quando est morosus, caducitas incurritur etiam lite pendente, decis.516.n.11.

Solutio habens causam particularem, expressam debiti in aliam causam mutui referri non potest, decis.372.n.7.

Solutio debiti paternæ hæreditatis cum leuiori incommodo minoris fieri debet, decis.370.n.3.

Solutio vni ex socijs attributa debitori soluenti omninò suffragatur, decis.240.n.1.

Solutio creditoribus hæreditate diuersis debitis inuoluta, primò venientibus liberè fieri non potest, nisi data ab illis cautione pecunias prioribus, ac potioribus creditoribus restituendi, decis.31. num.6.

Solutione non de proprio, sed de pecunijs debitoris facta, cessio translationem Iurium non operatur sed vim dumtaxat extinctionis habet, decis.327.n.10.

Solutionis mora per debitorem incursa sequuta deindè ipsa solutione remissa censetur, decis.25.n.7.

Solutione taxæ post trinam Iudicialem monitionem non facta, an relocatio stante huiusmodi mora, & negligentia alteri fieri possit, decis. 306.n.11.

Solutio nisi facta fuerit ad formam à lege, & à Testatore præscriptam hæredi non suffragatur, decis.248 n.6.

Solutionem in causam expressam, non autem mutui cessisse, præsumptiones, & coniecturæ suadent, decis.372.n.11.

Solutio quando est incerta bona remanent fideicommisso subiecta, & hæres recepto suo credito in pecunia ad restitutionem tenetur, decis. 332.num.5.

Solutiones creditoribus anterioribus non factæ ad impediendam immissionem possessori non suffragantur, decis.327.n.5.

Solutionem dotis hæres grauatus differendo, & intereà fructus bonorum hæreditariorum percipiendo, ad eiusdem restitutionem tenetur, decis.267.n.8.

ex Solutione antecedenti credito extincto, assertio pro alienationis causa deseruiens vel vitio falsitatis obnoxia ipsum contractum penitus infringit, decis.261.n.10.

Solutionem conductores stante pacto in aliam causam destinatam in extinctionem alterius crediti conuertere non possunt, decis.341. num.13.

Solutio multo magis præsumitur facta in vim præcedentis obligationis, si concordet in quantitate, decis.201.n.2.

Solutio in dubio potius cedit in causam debiti proprij, quam alieni, ibid.n.3.

Solutione creditoribus expressè in diminutionem sortis facta, cessat præsumptio de solutione, quod in causa fructuum, & vsurarum peracta censeri debeat, decis.183.n.11.

Solutionem magnæ summæ nisi ex fructibus perceptis fieri non est verisimile, decis.208.n.7.

Solutio in dubio debet cedere in causam grauiorem, & duriorem, decis. 202.n.14.

Solutio integri pretij creditoribus anterioribus facta non sustinetur, quando contrarium re vera deprehenditur, decis. 327. num.3.

Solutio dotis quoties bona libera non existunt hæredi fideicommissario debet adscribi, decis. 25. numer. 8.

ex Solutione excessus consurgens extinctionem census inducit, decis. 19.num.2.

Solutio, & computatio certæ partis nisi deductis oneribus, aut grauaminibus fieri non debet, decis.208.n.11.

Soluto indebitè à Ciuitate restituto damna, & interesse à fideiussore peti non debent, decis.161.n.3.

Solutiones inefficaces pecuniarum ad censum in causam solutionis receptarum probationem indiuiduam non faciunt, ibidem num.13.

Solutio dotis ex fructibus bonorum grauatorum, non autem ex proprietate fieri debet, decis.267.n.9.

Solutione dotis mulieri facta ad euitandam subhastationem bonorum viri, & reportata super hac Iurium cessione, detractio ex bonis fideicommisso subiectis competens cessat, decis. 277. num.18.

Solutio, quando ratione loci, & quotæ est incerta, dominij translatio per eam induci non potest, decis.332.n.4.

Solutiones, si conuincantur ex præsumptionibus in causa certum fuisse factam sine consensu habentis interesse, non potest id alterari, decis. 202.n.21.

Solutionem optimè probant coniecturæ ex pluribus receptis sub diuersis temporibus emanatis adductæ, decis.265.n.5.

Solutione sortis, ac fructuum creditum longè excedente, actio qualibet Conductoribus debita extincta censetur, decis. 341. num.1.

Solutio paterni debiti vt fiat, specifica eiusdem expressio, & indiuidua iustificatio requiritur, decis.370.n.4.

Solutiones datiorum leges improbantes de assignatione fundi in dotem dati, & quæ in præiudicium Fisci, & Iuris publici fiunt sunt intelligendæ, decis.242.n.10.

Solutiones anticipatæ nullam inducunt Simoniæ labem, quando dominium ipsarum penes deponentem remanet, decis. 35. num.13.

Solutio potius præsumitur de reseruatis quam de bonis proprijs, decis. 476.n.5.

ob Solutionem debitoribus factam per cessionem Iurium creditum extinctum censetur, decis.372.n.6.

Solutio ad normam obligationis contractæ facta in eius exequutionem sequuta censetur, decis.341.n.10.

Solutio rectè fit illi cum quo contractum est, decis.311.n.1.

Solutio decimarum non in facultatum Ecclesiæ quantitate, sed in cura animarum, situatione bonorum decimalium fundatur, decis. 122.num.7.

Solutiones coactæ, & tamquam metu mandatorum factæ, facta protestatione soluenti non præiudicant, nec obseruantiam interpretatiuam inducunt, decis.65.n.7.

Solutio semper facta præsumitur in vim præcedentis obligationis, decis.202.n.1.

Solutionis vim depositum habet, & omne non adimplementi exceptionem reijcit, decis.365.n.11.

Solutio in dubio causæ cambij adscribi debet, decis.541.n.9.

Solutio pecuniarum pro melioramentis à Procuratore factis non est donatio, adeòque vt sapiens delictum plenissimas probationes requirit, decis.62.n.19.

Solutionem totius summæ debitæ verbum residuum, regulariter includit, decis.357.n.8.

Solutio nisi facta fuerit ad formam à lege, & à Testatore præscriptam hæredi non suffragatur, decis.248.n.6.

ad Solutionem affictuum Conductor principalis pro terminis decursis obligatur, decis.362.n.13.

Solutio rectè fit ei cum quo celebratus fuit contractus, licet ex illius contractu alij actio quæratur, decis.311.n.4.

Solutio imaginaria, in quem finem à lege inducta censeatur, decis.332. num.3.

ob non Solutionem canonum caducitas incursa non dolosè nocet successoribus, & comprehensis in Inuestitura, decis.517.n....

Solutio Laudemij actualis indicat contractum esse minimè locationis, sed emphyteuticum, decis.319.n.2.

S O L V E N S.

Soluens fructus debiti contenti in apoca, censetur fateri tale debitum contentum in apoca, decis.407.n.12.

Soluens debitor legitimo administratori liberatur, maximè cum eidem pecunias receptas restituere effectualiter promiserit, decis.311. num.3.

Soluentibus dotem vel liberum est an pecuniam, vel bona tradere velint, ita in casu restitutionis possunt eligere, an in corporibus, vel in pecunia satisfacere velint, decis.63.n.16.

Soluenti hæredi legata relicta à Testatore datur actio, contra fideicommissarium, quando fit restitutio fideicommissi, decis. 441.num.9.

de Soluendo augmentum promissio, purificatis conditionibus in apoca adiectis, ac si à principio fuisset pura censetur, decis.90. num.3.

pro Soluendis legatis alienatio prædij non admittitur, cum Instrumentum alienationibus non appareat in forma probanti, nec in actis legitimè fuerit productum, decis.160.n.14.

Soluendi onus pensionem nulliter translatam, & non debitam in præiudicium successorum in beneficio prorogari non potest, decis. 142.n.10.

Soluendi obligatio vltra sortem principalem etiam fructus plenam scientiam pecuniarum sub vsuris existentium inducit, nec alia interpellatio requiritur, decis.157.n.3.

Soluen-

Soluendi datia absque violatione Iuris publici pactum inter paciscentea etiam in illorum præiudicium sustinetur, decis. 242. num. 12.
in Soluendis portionibus solitia obseruantia absque distributione totius summæ, Bullam Pontificis eo modo esse intelligendam operatur, decis. 93. n. 7.
Soluendo debitorea in pecunijs, vel bonis, obligationi æquè benè satisfaciunt, decis. 62. n. 9.
pro Soluenda dote bona libera quando adsunt eadem super fideicommisso particulari constitui non potest, decis. 304. n. 17.
in Solutum ratio licet extinguere faciat creditum cum hypotheca, hoc tamen non procedit fauore dotis, & quando adest conuentio de redeundo ad primæua Iura, quia tunc datur actio ad interesse, decis. 483. n. 10. & 11.
Solutum creditum totaliter affirmanti onus probandi incumbit, decis. 343. n. 6.
Soluere canones recusans nouam Inuestituram ob id reportare non valet, decis. 517. n. 6.
Soluuntur decimæ in primis, decis. 102. n. 1.

S O R O R.

Sorores propter Masculos à Statuto exclusæ faciunt, vel non faciunt partem, & numerum, ad commodum eorum quorum contemplatione excluduntur, decis. 267. n. 1.
Sorores professæ ob validam, & amplam ab ijs factam renunciationem in ingressu Religionis pro mortuis habentur, & non computantur, decis. 366. n. 3.
Sororem dotare non tenetur frater nisi interpellatus, & mora Iudiciali constitutus, decis. 100. n. 10.
Soror ad non faciendum numerum à voluntate fratris vtrimque coniuncti non verò ab arbitrio Vterini pendet, decis. 128. n. 6.
inter Sorores seruanda est æqualitas, decis. 398. n. 20.
Sors principalis quando ex parte debitoris est irrepetibilis, debita dici non potest, decis. 177. n. 10.
Soror de iure succedit insimul cum fratribus, decis. 497. n. 13.
ad SPECIES in præcedentibus comprehensas dictio relatiua, dictis, extenditur, decis. 64. n. 13.
per Speciem generi in iure derogatur, & id potissimum habetur quod ad speciem directum est, decis. 159. n. 5.
de Speciali mandato renunciatio quando non constat non releuat, decis. 75. n. 6.
SPIRITVALIS titulus quando mutatur, collatio Superioris habentis Ius conferendi expressa, vel tacita semper est necessaria, decis. 127. n. 21.
SPLENDOR, & decor familiarum, mediantibus diuitijs conseruatur, decis. 465. n. 7.
SPOLIATIO qui nam fructus debeantur, decis. 431. n. 27.
in Spolio primum extremum est possessio agentis, decis. 375. num. 3.
in Spolio iudiciali præter duo extrema necessaria, non requiritur, quod Iudex nulliter, & iniustè iudicauerit, ibid. n. 4.
SPONSÆ donatio facta animo repetendi remanet integra si expressè dictum non fuit, decis. 195. n. 5.
Sponsi consensus ad sustinendum pactum est necessarius, decis. 300. num. 7.
SPVRIVS non dicitur agnatus, nec conseruat agnationem, decis. 463. num. 4.

S T A T V S.

Status hæreditatis, quando non est factus concedi non potest immissio, & quando id procedat, decis. 536. n. 11.
Status hæreditarius vt subsistat allegatio præscriptionis immemorabilis ad fauorem possessoris sufficiens est, decis. 553. n. 16.
Status vltimus non attenditur, cum de legitimo statu anteriori constet, nec ipsum Episcopus in alterius præiudicium mutare potest, decis. 148 num. 16.
ad Statum suæ possessionis manutentio de tempore motæ litis possessori non potest denegari, decis. 23. n. 1.
Status vltimus in Beneficialibus attenditur ad substinendam prouisionem, decis. 514. n. 3.
de Statu Ecclesiarum Diœcesis Ordinarij, præsumuntur optimè informari, decis. 397. n. 6.
Status vltimus in Iurepatronatus ad effectum probationis qualitatis attendi debet, decis. 103 n. 13.
Status vltimus Beneficij attenditur dum arguitur inter prouisos ab Ordinario, decis. 514. n. 14.
Status vltimus ob lapsum quadraginta annorum ad probandam qualitatem gentilitiam sufficiens censetur, decis. 237. n. 18.
de Statu antiquo domus testes non deponentes cum potius confiteantur se de hoc non recordari, nihil probant, decis. 188. num. 18.
Status antiquus est examinandus melioramenta vt reficiantur, ad effectum sciendi quid impensum, & quid melioramentum fuerit, decis. 109. n. 19.
Status vltimus est attendendus, ad effectum iustificationis gratiæ prouisionis Apostolicæ, decis. 158. n. 19.
ad Statum Possessionis de Tempore motæ litis manutentio datur, decis. 225. n. 11.
Statu vltimo stante, onus probandi contrarium per confessionem partis, rem iudicatam, aut publicum Instrumentum, Iuspatronatus hæreditarium asserenti incumbit, decis. 237. n. 19.
Status Beneficialis ex quibus penitus excludatur, decis. 3. numer. 11.
Status antiquus domus est cognoscendus, vt quid melioratum fuerit sciri possit, decis. 288. numer. 19.
Status Monachalis ex annuo legato Testatori innotuisse conuincitur, decis. 32. n. 8.

S T A T V T V M.

Statuta sine vlla extensione subaudito intellectu sunt interpretanda, decis. 370. n. 9.
Statutum inhærendum est quamuis ius commune corrigat, decis. 271. num. 6.
Statutum vocans agnatos transuersales, quando est conditionale, eadem conditione non purificata, ad effectum excludendi nepotem applicari non potest, decis. 370. n. 3.
Statutum excludens fœminas à legitima vbi locum habeat, decis. 46. num. 5.
in Statutis non est admittenda illa interpretatio quæ est contraria menti statuentium, decis. 387. n. 23.
Statutum factum à Laicis, & in forma specifica non confirmatum, renunciationem iuramento firmatam non comprehendit, decis. 271. num. 15.
Statutum particulare quando requirit certas solemnitates in contractu minorum, pro eius validitate illas seruari sufficit, decis. 361. num. 7.
Statutum loquendo de muliere etiam inuita, casum quo filia occasione præcedentis aditionis dotem recipere recusaret, comprehendere voluisse videtur, decis. 500. n. 5.
Statutum non faciens mentionem de personis, & bonis Ecclesiasticis, ea non comprehendit, decis. 238. n. 7.
Statutorum conditores, quod non expressè fecerunt noluisse facere credendum est, decis. 376. n. 5.
Statutum super lucro dotis est attendendum, decis. 511. n. 1.
Statuta correctoria extensionem de persona ad personam non admittunt, sed liberaliter, & ad limites verborum intelligi debent, decis. 341. num. 6.
à Statuto mulier exclusa, si agat contra fratrem hæredem patris, pro consecutione suæ dotis, præsumitur fouere bonum ius, decis. 398. num. 6.
Statutum rationabile licet Iuri communi contrarium sufficit confirmari in forma Communi, quod amplia, decis. 511. numer. 11. & 12.
Statutum non prodest, nisi quatenus probetur esse licitum, & vsu receptum, ibid. n. 4.
Statutum loquens de Instrumentis non extenditur ad decreta, & datur ratio, decis. 475. n. 14.
Statutum continuans possessionem defuncti in hæredem, non facit illum necessarium hæredem in illius incommodum, decis. 45. num 31.
Statuto virtualiter saltem excludente fœminas ante, & post agnitionem hæreditatis paternæ, frater etiam post contractas nuptias dotem offerre potest, decis. 200. n. 2.
Statutis meris secularium Clerici, seu Regulares non subiacent, decis. 400. num. 15.
Statuta sunt interpretanda iuxta iuris communis dispositionem, decis. 204 num. 11.
Statuti dispositio circumscripta subiectione bonorum non intrat, decis. 341. n. 2.
in Statutorum interpretatione posthabita verborum significatione, attenditur statuentium voluntas, decis. 387. n. 10.
vigore Statuti dote loco legitimæ succedente, non dubitatur quin fœminæ pro impinguenda legitima de triente in semissem numerum faciant, decis. 158. n. 15.
Statuti verba ad ea referenda sunt, quę antecedenter, fuerunt disposita, decis. 387. n. 18.
In Statuto qualitatis mentione non facta, eadem consultò omissa censetur, decis. 165. n. 11.
Statutum semel tantum appellare concedens, quando in antecedentibus instantijs in remed. leg. final. C. de edict. & c. actum fuit, locum non habet, decis. 137. n. 2.
Statuta Laicorum non comprehendunt contractus iuratos, etiamsi sint in forma communi confirmata à Papa, decis. 47. n. 8.
à Statuto dos simpliciter recensita vtramque speciem includit, decis. 357. n. 13.
Statuta ita interpretanda veniunt, ne reddantur elusoria, vel absurda, decis. 387. n. 38.
Statutum, quod sit in viridi obseruantia de iure præsumitur, decis. 428. num. 19.
Statutum domicilij Viri ad effectum obtinendi lucrum dotale, non autem vxoris, ac loci contractus seruari debet, decis. 357. num. 14.
Statutum continuans possessionem bonorum patris, in filios qualis sit naturæ, decis. 587. n. 50.
Statuti verba prout sonant accipienda sunt, alia quacumque interpretatione reiecta, decis. 303. n. 16.
Statutum prout iacet intelligi debet, nec aliquam interpretationem etiam à iure communi vel Canonico recipię, ibidem numer. 14.
Statuta de præscriptionibus procedunt in debito simplici, decis. 47. num. 7.
Statutum si excludat à testimonio ferendo nurum, quid inde inferatur, decis. 387. n. 13.
ex Statuto mater licet filio succedere non posset, agnati tamen non ob matris existentiam, sed propter defectum conditionis etiamnum excluderentur, decis. 165. n. 13.
Statuto de duabus non est locus stante appellatione alterius partis, decis. 500. n. 1.

Statuta ad liberam, & prout iacent sunt intelligenda, decis.159. num.4.
Statutum conditum fauore Vxorum, vt eo magis matrimonium contrahant dicitur rationabile, & respicere publicam causam, quod amplia, decis.511.n.9.& 10.
Statutum fœminas excludens vt suum habeat effectum, vtraque subiectio Iurisdictioni statuentium personarum videlicet, & rerum copulatiuè requiritur, decis.265.n.5.
Statutum de duabus conformibus exequendis de sententijs validis, & iustis est intelligendum, decis.88.n.4.
Statutum si de solis masculis esset intelligendum quænam exinde absurda sequerentur, decis.265.n.19.
Statutum non faciens mentionem de personis, & bonis Ecclesiasticis, ea non comprehendit, decis.228.n.7.
Statutum continuans possessionem defuncti in hæredem intelligitur, quatenus hæres velit, alias secus, decis.43.n.34.
ex Statuto continuante possessionem defuncti in hærede cum non inducatur aditio, non excluditur substitutio vulgaris, ibidem num.31.
Statutum quando solemnitates in ipso contractu requirit, eas, quæ solent post illius stipulationem adhiberi non comprehendit, decis.361. num.8.
Statuti particula extracta à Cancellario Communitatis in Cancellaria existente, dicitur in forma probanti, etiam sine partis citatione, decis. 511.num.2.
Statutum de lucro dotis locum habet tam ex Testamento quam ab intestato, ibid.n.21.
Statuta Iuris communis correctoria etiam vbi habetur ratio agnationis iuxta casus expressos intelligi debent, decis. 370. numer.8.
Statutum de continuanda possessione in hæredem nil operatur in præiudicium vxoris clausulam Constituti habentis, maximè dum filius matrem insimul cum ipso possidere permittit, decis. 89.num.5.
Statuti obseruantia desumitur ex attestatione Cancellarij Communitatis, & ex Instrumento matrimoniali ad quod contrahentes sese retulerunt, decis.511.n.6.
Statutum omne habens motiuum rationis dicitur licitum, & rationabile, ibid.n.8.
in Statutis in dubio ea admittenda est interpretatio, quæ minus corrigit ius commune, decis.387.n.27.
Statutum particulariter disponens super successione ex Testamento facit vt dos loco legitimæ succedat, decis.128.n.14.
Statutum, quod fuit semel, non licet innouare, decis. 48, numer.15.
Statutum vetus licet per nouum abrogatum, tamen vtcumque ijsdem prorsus verbis sit conceptum, rationes Doctorum in vtroque æquè militant, decis.265.n.8.
Statutum continuans possessionem defuncti in hæredem, intelligitur quatenus velit esse hæres, decis.43.n.32.
Statutum loci contractus matrimonij est attendendum, quando contrahentes ad illud retulerunt, decis.428.n.22.
per Statutum exclusæ fœminæ eatenus in numero liberorum computantur quatenus ad augendam legitimam ipsorum masculis expedit, decis.128.n.3.
à Statuto forma inducta debet pro validitate contractus obseruari, decis.400.n.17.
Statutum admittens præscriptionem solutionis, vt excludatur, quid sufficiat, decis.407.n.21.
Statuti vna pars, alteram partem declarat, decis.387.n.31.
Statutum disponens omnia bona mulierum extradotalia Creditoribus esse obligata, quomodo intelligendum, decis. 297. numer.8.
Statutum de duabus conformibus, etiam causa ad Curiam deuoluta seruatur, decis.364.n.20.
Statutum, quod maritus lucretur tertiam partem dotis, est validum, decis.18.n.1.
Statutum locum habet in quocumque iudicio possessorio, vbi de executione duarum sententiarum, quæ sunt iustæ, ac validæ agitur, decis. 137.num.2.
Statutum super sola successione ab intestato disponens habere etiam locum condito Testamento, verum est, quando institutis masculis fœminæ in Testamento sunt præteritæ, decis. 128. num.12.
Statutum cum sit correctorium iuris communis an ab eo interpretationem recipere debeat, decis.277.n.4.
Statutum loquens conditionaliter, non habet locum nisi conditiones verificentur, decis.387.n.24.
Statutum recipit interpretationem à iure communis, & eodem modo est interpretandum, decis.204.n.15.
Statutum prohibens donationem mulieri sine certis solemnitatibus non intrat, quando donat ex causa doris, decis.17.n.2.
Quod tamen procedit, quando ipsa donatio dotis est causa finalis donationis, ibid.
Statutum respiciens ordinatoria Iudicij non decisoria extra forum Capitulinum non attenditur, decis.227.n.6.
Statutum benè declaratur ex verbis sequentibus, immediate positis, decis.387.n.37.
Statutum, dum clarè loquitur reuocari non debet in dubium, ibid. num.26.
Statutum omnem vsumfructum generaliter, & indistinctè marito adiudicans, etiam vxore dissentiente locum habet, decis. 277. num.5.
Statutum ius donationibus mandans seruari solemnitates non comprehendit donationes ob causam, decis.106.n.4.
per Statutum in hæredem possessio continuata iuuat ad effectum consequendi manutentionem, decis.196.n.3.
Statutum filias à petitione fructuum decursorum ante dotationem à fratre factam excludit, decis.200.n.6.
Statutum de lucro dotis locum habet tam ex Testamento quam ab intestato, decis.511.n.21.
Statutum etiam post aditam hæreditatem fœminas saltem virtualiter excludit, decis.200.n.8.
ex Statutaria dispositione filij tamquam in conditione positi deficientibus Matribus vocati censentur, ac si ore proprio eos Testator vocasset, decis.281.n.5.
Statutaria dispositio ratione mixturę cessat, & sententia appellationem recipit, decis.137.n.3.
sine Statutarijs solemnitatibus mulieres nulliter contrahunt, decis.396. num.9.
Statutaria præscriptio locum habet in fatente debitum, non autem in illud negante, decis.509.n.16.
Statuentes in vno casu masculos expressè nominantes, in alio non, mentionem illorum consultò omisisse censentur, decis. 342. num.9.
ex STATVENTIVM contrario loquendi vsu quid inferatur, decis.387. num.9.

Circa Declarationem diuersorum Statutorum, vide in calce Indicis.

STELLIONATVS crimen ratione dolosæ suppositionis ad petendum debitum iam solutum intrat, decis.288.n.6.
Stellionatus crimen locum habet, quando speciale nomen delicti facto non est impositum, sed dolus actum gerentis concurrit, ibid. n.7.
STEMMATA Maiorum monumenta antiqua cum insignijs, gentilitijs, & inscriptionibus palam exhibentia fidem nobilitatis augent, decis.123.n.5.
cum STIPITEM significet Verbum, Cippo, tam descendentes, quam ascendentes, & transuersales amplectitur, decis. 1. numer.13.
in STIRPES hæreditas, quando fuit diuisa, tunc inter illos de stirpes subdiuidenda in capita est, decis.465.n.2.

S T I P V L A T I O.

per Stipulationem Notarij ius quæsitum quando aliquibus fuit non potest illud ab eis auferri, nec eis præiudicare, decis.12. num.22.
Stipulatio concepta per verba solis masculis conuenientia ad fœminas non extenditur, decis.363.n 7.
Stipulatio facta fauore piæ causæ actus naturam non alterat nec de reuocabili eum irreuocabilem reddit, decis.355.n 9.
Stipulatio Notarij non operatur, quod contractus sui natura reuocabilis, efficiatur irreuocabilis, decis.189.n.19.
Stipulatio quando continet verba pro hæredibus, & successoribus, tam fœminę, quam masculi in concessione contineri censentur, decis.363. num.8.
Stipulationis repugnantia circumscripta, Emphyteusis etiam Ecclesiastica ad fœminas, quæ illius sunt capaces transit, ibid. num.9.
Stipulando emptor pro se, & suis hæredibus absque vllo præcepto fideicommittentis, sibi ac suis hæredibus bona acquisiuisse censetur, non autem fideicommisso, licèt debitor pretij remaneat, decis.66. num.5.
Stipulandi modus discretiuus demonstrat donationem fuisse factam filijs, vti filijs, decis.430.n.5.
Stipulans Procurator ad aliud astringi non potest, quam docere de mandato illius, cuius nomine contraxit, aut ratificationem obtinere, decis.62.n.3.
STELLIONATVS crimen vltrà actionem parti pro interesse ciuili competentem etiam actionem criminalem, & pœnam Iudicis arbitrio statuendam importat, decis.288.n.8.

S T Y L V S.

Stylus pariticularis debet præualere stylo generali, decis. 286. num.7.
Stylus Mercatorum solet probari ex fide plurium Mercatorum, ibid. num.10.
Stylus cambiandi, cum semetipso, adeò eo inoleuit, apud Mercatores, vt eo remoto, tota praxis cambiorum subuerteretur, decis. 413.num.17.
iuxtà Stylum Rotæ fideicommissum purificatum post emanatas de eo tres sententias in dubium non reuocatur, decis.304.n.3.
Stylus, quando non fuit seruatus, quid inde sequatur, decis.286. num.9.
Stylus Mercatorum est duo in singula centenaria pro fideiussione decernere, ibid.n.5.

S V B H A S T A T I O.

ex Subhastatione, & deliberatione de Possessione alicuius dicitur constare, decis.195.n.1.
in Subhastatione facta ad fauorem tertij excessus, qui fuit de re maioris valoris admittitur, qui iustum pretium deposuit, vt satisfacto creditore residuum restituatur, decis.26.n.7.
Subhastatio, & deliberatio bonorum facta à Iudice, quando dicatur nulliter facta, decis.196.n.6.
Subhastatio sine causa, & credito facta, nulla præcedente citatione par-

ne partis post interpositam appellationem, nec numerata pecunia, non sustinetur, decis.326.n.6.
in Subhastatione non attentata forma mandati Iudicis est nulla, decis. 196.n.20.
in Subhastatione omissio facta bonorum quorumdam quæ antea fuerunt exequutata non præiudicat, cum eam potius ex errore quàm ex intentione partium euenisse dicatur, decis. 184. num.6.
Subhastatio nulla sufficit adhoc, vt emptor fructus suos facere non possit, decis.326.n.14.
Subhastatio, & deliberatio satis dicitur nulla, dum fuit facta contrà formam mandati Iudicis, decis. 196.n.8.
Subhastatio deficiente causa legitima ad acquisitionem fructuum in emptore concurrere non potest, decis.326.n.8.
Subhastationes nullius sunt roboris adiudicatione non præcedente, decis.36.n.10.
Subhastationis virtute dominium ratione nullitatis in emptorem non transfertur, decis.326.n.7.

S V B I N F E V D A T I O.

Subinfeudatur feudum, quando censetur facta talis concessio sine præiudicio primæ inuestituræ adhuc durantis, decis. 409. num.5.
Subinfedatum feudum, quando fuit, an Dominus directus possit semper obtinere deuolutionem ob deficientiam subinfendatarij, decis. 409.num.3.
Subinfeudatum feudum quando dicatur, decis.409.n.2.
Subinfeudatum feudum, quando fuit, cui applicandum veniat, ibidem num.4.

S V B R E P T I O.

Subreptio Breuis à Sanctiss. ex falsa causa, gratiam ipsam irritat, decis. 14.num.25.
ad Subreptionem dispensationis euitandam simplex narratiua est sufficiens, decis. 185.n.4.
Subreptitia gratia dicitur, dum non fuit narratum Principi id, quod reddidisset eum difficiliorem ad concessionem gratiæ, decis. 54. num.32.
Subreptionis vitium circa litteras Apostolicas ex ratione taciturnitatis an intret, maximè stantibus Pontificum Constitutionibus locationes bonorum Capituli Canonicorum consanguineis fieri prohibentibus, decis.227.n.7.
Subreptitia prouisio Apostolica quando est nullius est roboris, & momenti, decis.73.n.10.
Subreptitia gratia dum apparet remanet inefficax, decis.414. numer.4.
Subreptio vt euitetur, & gratia sustineatur, sufficit Pontificem esse aliunde informatum licet aliquid non sit expressum, decis.227. num.9.
Subreptionem motus proprius tollit, quæ prouenit ab expressione impetrantis, non autem quæ prouenit ex reipsa, decis.205. num.9.
Subreptitia gratia dicitur dum non fuit narratum Principi id, quod reddidisset eum difficiliorem ad concessionem gratiæ, decis. 54.num.32.
Subreptio ex reipsa tollit virtutem clausularum etiam amplissimarum, decis.205.n.7.

S V B R O G A T I O.

Subrogatus non tantum ad ius collitigantis defuncti, sed etiam ad litis, & causæ prosequutionem, & defensionem, ex proprio facto eamdem continuare tenetur, decis.56.n.8.
Subrogatio gratiosa vt iustificetur, quænam requiruntur, decis.322. num.14.
in Subrogatione gratiosa lis, quomodò probetur, decis.405. numer.8.
Subrogationi gratiosæ, vt sit locus, omnia narrata in litteris Apostolicis concludenter sunt iustificanda, decis.380.n.11.
Subrogationis litteræ cur in Rota exhibendæque iustificandæ veniant, decis.56.n.7.
Subrogatio an detur cessante reseruatione beneficiorum, decis.307. num.19.
Subrogationis titulus, vt suffragatur alleganti, eiusdem speciei cum illo quem obtinuit prouisus esse debet, decis.254.n.9.
Subrogatio gratiosa vnionem prouisione eorum qui beneficia obtinent, posteriorem reddit, decis.307.n.18.
Subrogatio gratiosa habita iam plena possessione, quid operetur, decis. 402.num.5.
ad Subrogationem gratiosam, & quidem super titulo Beneficij obtinendam lis est principale fundamentum, decis.104.n.1.
Subrogationem gratiosam ex quibus, aliquis probare valeat, decis.380. num.8.
Subrogatio gratiosa, à Papa obtenta, tacitam habet conditionem, si narrata in litteris iustificentur, ibid.n.4.
Subrogatio gratiosa exequutioni celerius est demandanda, decis.322. num.3.
de Subrogatione gratiosa conclusio adeò indubitata subsistit, vt causæ in relationibus causarum expediri consueuerint, ibidem num.8.
Subrogato gratiosa quid requirat, decis.405.n.1.
Subrogatio gratiosè obstat Regula de Annali, decis.402.n.8.
Subrogatio gratiosa remanet frustratoria, si narrata in litteris, non iustificentur, decis.380.n...
Subrogationis gratiosæ titulum allegans, illum emanasse ex eodem fonte nempè à Sede Apostolica probare tenetur, decis.254. num.8.
Subrogatio ex clausulis desumpta ab altera principaliter concessa in nihilo differt, decis.322.n.6.

S V B R O G A T V S.

Subrogatus gratiosè, vt obtineat immissionem, quid probare teneatur, decis.380.n.5.
Subrogatus gratiosè, censetur subrogatus ad possessionem iuris, & non facti, decis.402.n.7.
Subrogatus gratiosè, quando non possit dici, quod verè possederit, vigore dictæ subrogationis, decis.402 n.4.

S V B S C R I B E N S.

Subscribens apocham, præsumitur contenta in ea scire, decis.4. numer.13.
Et maximè si subscribens erat vir diligentissimus, ibid.
Subscribens aliquid non præsumitur ignorare in scriptura subscripta, decis.353.n.14.
Subscribentis debitum, quando bene dicatur probatum, decis.497. num.3.
ex Subscriptione scripturæ approbatio oritur, decis. 422.n.13.
Subscribens apocham præsumitur eam perlegisse, & præsertim si vno oculorum ictu ibi scripta poterant legi, decis.42.n...
Subscribens Vestis scripturam, operatur, quod subscriptio pro contentis in scriptura contradicere non valeat, ibid.n.15.
Subscribens regula, quod in albo scripturam non visam approbare non potest, quomodo procedit, decis.308.n.5.
Subscribens pro alio, & hoc ex defectu phrenesis, non potest allegare ignorantiam ipsius phrenesis, decis 353.n.15.
Subscriptioni Testium non creditur, si non fuisse præsentes, vel non audiuisse confirmant, decis.9.n.9.
Subscriptio Testatoris præsumptionem veritatis omnium contentorum in Testamento operatur, ibid.n.6.
Subscriptio Testis Testamentarij, si fiat pro solemnitate ipsius Testamenti, ex hoc tamen quod non sit inferendum, ibidem num.23.
Subscriptionem testium continente scriptura, recognitio ab ijsdem formiter expleta ad validitatem testamenti suffragari potest, decis. 275.num.11.
Subscripta apocha ab aliquo, perinde ac si tota scriptura manu eius exarata fuisset, obligationem inducit, decis.308.n.1.
Subscriptio facta in folio albo quomodo recognoscenda, decis..... num 6. 7.& 8.
Subscriptio Testamenti à Testibus facta licet inseruiat pro solemnitate actus, non tamen impedit qui postea ritè examinati Testes pro veritate deponere possint, decis.8.n...
Subscriptio specialis Testatoris ex proprijs eius verbis cognoscitur, decis.190.n.3.
Subscriptio generalis ad euitandam pœnam falsitatis suffragatur, ius autem petendi legatum non tribuit, ibid.n.9.
Subscribere vulgò est approbare, decis.368.n.9.

S V B S I D I V M.

Subsidium Auth. res quæ, intrat quando bona libera sunt litibus intricata, decis.220.n.7.
Subsidium ad effectum alienandi bona fideicommissaria pro dote, & illius restitutione ex quibus probetur, ibid.n.6.
Subsidiaria præscriptio saltem immemorabilis, aut quadragenaria, quando attendatur, decis.521.n.7.

S V B S T A N T I A.

Substantiam emphyteusis clausula, ad habendum, aufert, illamque de emphyteusi ex pacto, & prouidentia in hæreditariam transire facit, decis.113.n.8.
de Substantia probationis tempus quando est, probatio etiam respectu temporis concludere debet, decis.372.n.16.
in Substantia sententia secunda dicitur conformis primæ, dum concordat, decis.54.n.4.

S V B S T I T V T I O.

Substitutio refertur per sonæ cui verba indiuidualia, & intentio Testatoris conueniunt Magis, decis.4.n.4.9.& 10.
Substitutio filiorum, si in remotissimum tempus collata post expiratam masculorum lineam, quid ex hoc sit inferendum, decis.378.num.15.
Declaratur quando intrat talis conclusio, ibid.n.16.& 17.
Substitutionis casus, quando venit, & constat de purificatione eius, agi potest ad immissionem vigore legis, final.C.de edict. D.Adr.toll. decis.527.n.1.
Substitutio à qua dispositio remanet perfecta, accessoria, & continuatiua ad primam substitutionem cum omnibus suis qualitatibus meritò indicatur, decis.86.n.6.
Substitutionibus præcedentibus peremptis sequentibus via aperitur, & gradus filiorum ex sequenti prior euadit, decis. 135. num.14.
Substitutio inter honoratos reciproca si non legatur, nec tacita subintelligi potest, decis.288.n.5.
Substitutio vt fiat verbis expressis vltimo morienti non est necesse, decis.45.n.6.
Substitutio deficiente linea ad fauorem Ecclesiæ facta vltimo moriente facta censetur, decis.283.n.5.
Substitutio deficiente linea, vel substitutio vltimo morienti facta pari passu ambulant, ibid.n.6.
Substitutionis relatio in fœminis ad procreationem filiorum aptis verificationem assumit, decis.32.n.12.
Substitutione ad tempus deficientiæ primi grauati restricta, per eiusdem obitum fideicommissum expirat, decis.45.n.9.
à Substitutione Testamentum etiam potest incipere, licet fiat ei, qui

qui non fuit institutus, decis.16.numer.8.
Substitutio, dato casu suæ substitutionis non est deneganda immissio, decis.79.n.1.
Substitutio cum incipiat à bonis & proprietate, successorem in vsufructu causalit, & in ipsa proprietate vocatum declarat, decis.154. num.13.
Substitutio loci Pij deficiente linea verificari non potest, nisi tacitum reciprocum fideicommissum inter ipsos substitutos inductum censeatur, decis.283.n.11.
Substitutio, quando efficiatur vulgaris, decis.406.n.2.
Substitutione in personis Matrum effectum sortita, filij ex substitutione fideicommissaria succedentes ratam ijs dumtaxat delatam consequi possunt, decis.281 n.11.
Substitutio dum facta repetitur eidem cui fuit facta institutio, intelligenda est de omnibus bonis, iuribus, prout canebat institutio, decis.64. num.12.
Substitutionibus præcedentibus in alijs casibus non repetitis, fideicommissum ad alterius commodum non censetur inductum, sed bona in dispositione primi hæredis, siue filijs defuncti libera remanent, decis. 114 num.13.
Substitutio, quando est restricta ad casum natiuitatis nullo modo apta est alium non natiuitatis comprehendere, in quo aliter fuit prouisum, ibid.n.22.
Substitutionem factam nascituris locum etiam habere non natis, in quibus casibus procedit, ibid.n.15.
Substitutio per digressionem ad plures gradus reciprocè facta non leuem coniecturam transmissionis inducit, decis.203.n.14.
Substitutio prima cum non sit facta nisi durante vita hæredis, sequens ad continuandam dispositionem cum ijsdem qualitatibus apposita censetur, decis.86 n.3.
Substitutio facta per verba si hæres non erit, conditionalis est, & continet negatiuam, decis.527.n.24.
Substitutio, si non vixerit, in sensu vulgari, quando sumus in pure instituto, qualiter intelligatur, decis.43.n 9.
ex Substitutione fideicommissum perpetuum, & reciprocum inter hæredes ad inuicem facta resultat, decis.288.n.2.
Substitutio facta sub conditione mortis sine filijs per mortem eiusdem cum filijs expirat, decis.154.n.18.
Substitutio sequens euanescit conditione primæ deficiente à qua dependet, cum apposita censeatur quatenus primæ conditio verificetur, decis.86.n.1.
Substitutio secunda non inducit nouam dispositionem distinctam, & diuersam à præcedenti, sed solum ordinem succedendi per prius, & posterius denotat, decis.86.n.4.
vt ad Substitutionem pauperes admittantur conditio voluntaria specificè adimpleri debet, decis.16.n.16.
Substitutio quæcumque vulgaris non est vera, & propria substitutio, sed anomala, & impropria, decis.135.n.12.
Substitutio filiorum hæredis sicuti euanescit ob defectum conditionis, ita sequens in euentum purificatæ antecedentis vocationis expirat, decis.49.n.8.
Substitutione primi gradus caducata, hæreditas remanet cum eodem onere restitutionis vlterioribus institutis, qui in gradum peremptorium ingrediuntur, decis.195 n.8.
Substitutio dum conditio non verificatur, euanescit, decis. 29. num.1.
Substitutionem conditionalem facit clausula in casu prædicto tamquam repetitiua conditionis, & qualitatum præcedentis dispositionis sequentem, decis.153.n.12.
cum Substitutione Testamentum ad fauorem alicuius ordinata exhibitum, cum non sit abolitum, nec in aliqua sui parte cancellatum, aut vitiatum, immissio in bonorum possessionem hæredi denegari non potest, decis.22.n.1.
Substitutio fauore Monasterij ordinata expirat per superuenientiam filiæ, quæ conditionem non existentiæ filiorum tollit, decis.98. num.1.
Substitutio fideicommissaria tacita, & reciproca non admittit omnes à Testatore honoratos, nisi eadem sit facta in tota hæreditate, & vltimo morienti, decis.45.n.2.
Substitutio quę est ab alijs contradistincta dicitur ab alijs independens, decis.442.n.7.
à Substitutione Testamentum incipiens de imperfectione argui nequit, decis.16.n.7.
Substitutio gradui facta perempto propter mentionem mortis, & conditionem si sine filijs dicitur compendiosa, decis. 295. numer..
Substituendo filios descendentes Testator, cum dispositione iuris communis se omninò conformasse censetur, decis.78.n.6.
in Substitutione præcedenti conditio apposita cum caduca remanserit ex vi vulgaris in compendiosa contentæ non attenditur, decis.154. num.10.
Substitutio sequens à conditione in prima substitutione expressa regulari debet, decis.86 n.8.
Substitutio purè facta de natis, & nascituris, si non nascantur, portio eorum accrescit iam natis, decis.111.n.8.
Substitutione purificata substituto immissio denegari non potest, decis. 147.n 4.
in Substitutionibus reciprocis præter legitimam, & Trebellianicam debitam hæredi facto debetur etiam quod ex dispositione Testantium debetur, decis.118.n.1.
Substitutioni si adiecta reperiatur conditio, an indeterminatè quoque extendatur ad fideicommissum, decis.527.n.10.
Substitutio non extenditur vltra personas expressas, sed restringitur, & declaratur secundum qualitatem ipsius dispositionis, decis.67. num.14.
Substitutio posterior debet regulari secundum terminos anterioris substitutionis, & ad eius formam restringi, decis. 378. numer.23.
Substitutio reciproca inter vocatos, vt subintelligatur, coniecturæ debent esse vrgentes, decis.188.n.6.
Substitutio vulgaris habet locum substituto decedente in vita Testatoris, decis.527.n.9.
Substitutio si sine liberis expirat per mortem instituti cum filijs, quod amplia, decis 459.n.3 4.5.& 6.
Substitutionem reciprocam importat vocatio gradatim facta, decis.439. n 7.& 8.
Substitutionis verba sunt examinanda, decis.95.n.6.
Substitutio vulgaris comprehenditur sub compendiosa, decis.522. num.7.
Substitutio vt in tota hæreditate facta dicatur, indefinita hæreditatis mentio sufficit, decis.283.n.7.
Substitutio substitutione purificata immissio denegari non potest, decis.137.n.4.
Substitutio vulgaris an ad alios casus extendatur, & quid operetur, decis.527.n.18.
Substitutio verificatur magis in personis proliferis quam in destitutis spe sobolis, decis.448.n.5.6.& 8.
Substitutio sub conditione non existentiæ, ad non existentiam vulgarem tantummodò restringitur, decis.49.n.12.
Substitutio reciproca inter filios censetur repetita inter remotiores, & in secunda substitutione, decis.474.n.7.
Substitutio iuxta casuum contingentiam, quandocumque verificari non debet ad nepotes, decis.378.n.18.
Substitutio in pia causa facta eiusdem fauore extenditur, decis. 98. num.9.
Substitutio pure facta de natis & nascituris, quæ non expirat si isti non nascantur, decis.111.n.7.
Substituendo Testator explicitè tempore conditi Testamenti filios fratris præmortui, fideicommissum ad filios alterius fratris viuentis pro seruanda æqualitate inter æquales gradu extendere voluisse præsumitur, decis.203.n.8.
Substitutio compendiosa decedente ante conditionis euentum primo substituto in vulgarem resoluitur, decis.281.n.3.
Substitutio compendiosa continet vulgarem, decis.295.n.10.
Substitutio compendiosa simpliciter absque vlla conditione concepta militat, decis.154.n.25.
Substitutio compendiosa an comprehendat fideicommissum maximè stante clausula codicillari, decis.527.n.12.
Substitutio pupillaris tacita ex quo excludatur, ibidem numer. 33. & 34.
Substitutione reciproca cessante tunc, quamuis verba substitutionis sint directa ad grauatos, pluralitas resoluitur in singularitates, decis. 188.num.11.
Substitutio reciproca ex dispositione Testatoris optimè colligitur, decis.45.n.8.
Substitutio tacita pupillaris non inducitur, ex illis verbis, Et in tali casu, &c. decis.527.n.35.
Substitutio tacita inesse videtur institutioni, in expressa conditione si non vixerit, ibid.n.8.
Substitutio vulgaris facta in vno casu, extenditur, decis.406. numer.3.
Substitutio vulgaris, de vno casu impotentiæ, si non vixerit, extenditur etiam ad alium casum impotentiæ, si non potuerit, decis. 43.num.23.
Substitutio vulgaris comprehendit tam casus impotentiæ, quam voluntatis, decis.522.n.8.
Substitutio vulgaris non impedit transmissionem, iure suitatis, decis. 527.n.25.
Substitutio vulgaris facta à patre filio in ipsa suitate, idest si filius me viuente, moriatur, quid operetur, ibid.n.27.28.& 29.
Substitutio vulgaris facit, vt alter substitutus ex proprio Iure admittatur, decis.881.n.4.

SVBSTITVTVS.

Substitutus Procurator ab habente facultatem dicitur verus Procurator, decis.418.n.1.
Substitutum fœminæ licet excludant in fideicommisso agnatitio cessante concursu masculorum tamen non procedit quando fuit contemplata agnatio, decis.422.n.4.
Substitutum positus in conditione non excludit, sed defectus conditionis, decis.290.n.13.
Substitutus per vulgarem omne id capit, quod caperet ipse primus institutus, decis.95.n.3.
Substitutus primogenito primo loco à Testatore in legato vocato, ipso non existente in omnia illius iura succedit, ibid.n.4.
Substitutus concurrente in eo qualitate per fundatorem desiderata ad Iuspatronatus, & præsentandi de iure est admittendus, decis.136. num.2.
Substituti filij ipsi hæredi ac si præcedens gradus factus non esset succedunt, decis.78.n.5.
Substituti vti ante successionem, ita multò minus ante conditionem propriæ substitutionis grauati non dicuntur, decis.159. num.14.
Substitutus quando quis est in bonis, quæ reperta erunt tempore mortis hæredis, in illis tantum, quæ adsunt de eo tempore censetur institutus, decis.39.n.34.

Sub-

Substitutum Hospitale cum fuerit vltimò instituto casu quo supe rui-uerct primo loco vocato, eodem prædecedente substitutio ad fauorem Hospitalis expirar, decis.154.n.1.
Substituti primo loco per prædecessum omnis alia substitutio caducatur ab eo dependens, decis.295.n.7.
Substituti expressè censentur positi in conditione, vocari, decis.474. n 2. Quod amplia, vt n.3.
SVBSTINERI non potest professio emissa inuoluntariè, vel coactè, decis.14.n.13.
SVBSTENTARE verbum importat alimentorum præstationem, decis.484.n.1.

SVCCESSIO.

ad Successionem Patrui, & amitæ nepotes concurrunt cum alijs Fratribus, & Sororibus defuncti, decis.404.n.1.
ad Successionem Patris Mulier dotata aspirare non potest, decis.200. num.2.
Successio quando ex proprio Iure nepotibus competit, hæreditas in capita consequenter diuidi debet, decis.281.n.13.
ex Successione bonorum eius de cuius filiatione agitur filiatio probatur, decis.475.n.4.
Succedunt Cognati in tertio gradu, decis.497.n.3.& 4.
Successionis causa cum sit accessoria legitimati super ea tamquam de incidenti cognoscere Rota potest, decis.125.n.9.
Successio, vt fiat in Ius pignoris illi cuius pecunia liberatur pignus, quatuor sunt necessaria, quorum præcipuum est pactum succedendi in locum primi Creditoris, & ad hoc mutuando, decis. 248 num.11.
Successio in bonis Aui ad terminos intestati rédacta ad filiam, & nepotem ex vna filia prædefuncta, alteri ex alia filia nepoti æquè deferri debet, decis.370.n.2.
super Successione ex Testamento facit Statutum particulariter disponens, vt dos loco legitimæ succedat, decis.128.n.14.
Successio Dos existimatur quam Mater decedens ad filios transmittit, decis.265.n.19.
ad Successionem eius, quis non potest aspirare, à qua fuit exclusus ab ipso Testatore, decis.39.n.7.
in Successione prælatio conceditur proximioribus tempore purificatæ conditionis, non autem possibilibus, & futuris, decis. 519.n.22.
Successio in Ius alterius longè alia est à successione in alterius locum, & gradum, decis.265.n.25.
Successio non ex gradu sequenti, sed ex gradu caduceato defertur, decis. 78.num.11.
in Successoribus sola causa immediata consideratur, & omnia bona dicuntur paterna siue à Testatore prouenìant, siue à maioribus ei delata fuerint, decis.207.n.2.
ad Succedendi effectum fideicommissum non suffragatur, dum bona controuersa per fideicommittentem possessa fuisse non iustificatur, decis.85.n.3.
Successio dos vt dicatur, filiam patri superstitem fore importat, decis. 205.num.20.
ad Successionem, quando admittuntur plures in eodem gradu, cessat repræsentatio, decis.581.n.33.& 34.
ad Successionem aspirantibus filijs ex propria persona diuisio bonorum inter singulos viriliter, non autem in stirpes fieri debet, decis. 281.n.8.
à Successione, quando quis est exclusus ex quo multi sunt vocati, si illi contemplati non adsint, ille non censetur exclusus, decis.39. numer.12.
in Successionibus communis vsus loquendi sumitur à loco, in quo fuit conditum Testamentum, decis.103.n.5.
Successio quando est fideicommissaria, succedentes grauato auunculo sororum filij in capita diuidunt, decis.78 n...
à Successione exclusus, & hæreditate vti talis ad illam aspirare non potest, decis.309.n.2.
Successio ex adimplemento effectum sumit, decis.98.n.12.
Successio Testamento priori reuocato hæredi in eo scripto non competit, decis.237.n.2.
in Successionibus quando, & quid intelligatur pro vtraque bonorum specie, decis.107.n.4.
in Successione ille, est prior, qui est prior in gradu, decis.188. num.16.
Succedere ad fideicommissum, vt quis valeat, debet constare de eius bono Iure, decis.379.n 2.
Succedere primogenitus debet in omnibus bonis eius qui primogenituram instituit, decis.465.n.5.
Succedere Hospitale cum non possit nisi substitutus capita fideicommissum, nec substitutus fideicommissum viuente primo loco vocato capere possit, vtraque substitutio sub eadem conditione superuiuentiæ facta censetur, decis.134.n.5.
Successiuus ordo importat, vt filij post Patrem admittantur, decis.239. num.12.

SVCCESSOR.

Successor in beneficio acta, quæ non repetiuntur transportare non tenetur, decis.191.n.19.
Successore emphyteusis in canonum solutione deficiente, associatio ad possessionem ex causa caducitatis decernitur, decis.33. numer.1.
Successoribus Inuestituræ pro quibuscumque stipulatæ, emphyteusim simpliciter hæreditariam, & ad quoscumque etiam extraneos transitoriam efficiunt, decis.191.n.3.
ex Successorio edicto nepotes ad hæreditatem admittuntur, decis.125. num.7.
Successoribus Parochi antecessores non possunt præiudicare, & maximè sine beneplacito Apostolico, decis.307.n.20.
cum Successoribus Iuspatronatus reseruatum fuerit etiam ad fideicommissarium se extendit, maximè stante dictione quorumcumque, in Instrumento institutionis adiecta, decis.130.n.10.
à Successoribus bona possessa in eodem loco vbi Authores possidebant, à primo possessore prouenisse censentur, decis. 343. num.12.
Successori præsentatio vt suffragetur ab eo, qui actualem possessionem habet, fieri debet, decis.96.n.21.
Successori transigenti secundum pacta, & clausulas in Instrumento contentas associatio in bonis transactis competit, decis. 250.num.1.
Successori vti competit associatio, ita quoque cessionario causam ab illo habenti, ibid.n.2.
SVITAS potius dicitur confirmata in institutione, non autem infirmanda in substitutione, decis.527.n.22.
SVMMAM quietantia specificans esse pro residuo, totum debitum fuisse solutum ostendit, decis.185.n.1.
pro Summa considerabili extinctio, quando sit creditor ad recipiendam sortem minutatim compellitur, decis.194.n.13.

SVMPTVS.

Sumptus victus extrà Vrbem facti sumptibus in propria domo fieri solitis sunt recompensandi, & è summa prætensa deducendi, decis. 117.n.11.
Sumptus litis, & alimenta debentur, stante paupertate, de præsumptione boni Iuris, decis.398.n.11.
Quod procedit, siue agatur Iudicio vniuersali, siue particulari, reprobato Surd.&c.ibid.
Sumptum de sumpto non attenditur, licet legitimè fuerit extractum, ita vt haberetur pro originali, decis.279.n.2.
Non obstante, quod Bart. senserit contrarium, ibid.
Sumptum de sumpto tunc maximè non probat dum non exhibetur originale, decis.279 n.2.
Et hoc ad effectum, vt possit inspici, an fuerit alteratum, vel vitiatum, ibid.
Sumptus societatis non sunt imputandi, nisi qui in causa realiter sunt consumpti, decis.117.n.9.
Sumptum de sumpto, tunc sanè nullam facit fidem, si pars in extractione illius non fuerit citata, decis.379.n.4.
Citatio partis non præsumitur dum non probatur, ibid.
Sumptum extractum, ex scriptura existente in publico Ciuitatis Archiuio probat, & contentis in ea integra fides habetur, decis.379. n.5.& 6.
Sumptum de sumpto non probat, decis.379.n.1.
Sumptum ex scripturis in formibus non iuuat, ibid.n.8.

SVPPOSITVM.

Suppositio scripturæ aduersus Notarium bonæ conditionis, & famæ non præsumitur, præsertim quando suppositio est difficilis, decis. 292.n.2.3.& 4.
Suppositio scripturæ aduersus Parochum bonæ conditionis, & famæ non admittitur, decis.393.n.5.
Supposita dum non verificantur non attenduntur, decis.374.n...
Suppositum, quando est falsum, corruit super eo dispositum, decis. 416.num.2.
SVPPLEMENTVM legitimæ potest peti à filia, dum legatum ad eius portionem non sufficit in bonis maternis, decis. 48. num.1.
Immò etiam cum fructibus ab obitu Matris, ibid n.2.
in Supplementum plenæ probationis Iuramentum, tunc admittitur, quando aliæ probationes haberi non possunt, decis.414. num.7.

SVPERADDITIO.

Superadditio nominis hæredis in narratiua, & cancellatio institutionis eiusdem in dispositiua an ad tollendam fidem Testamenti sufficiant, decis.262.n.6.
Superadditio, & interlineatura de voluntate Testatoris facta præsumitur, decis.163.n.1.
Superadditio nominis ad maiorem declarationem apposita Testamentum non vitiat, sed potius facit vt fides eidem adhibeatur, ibid.num.7.
SVPERIORIS conuentio auctoritate confirmata sine eius consensu tolli, aut reuocari non potest, decis.253.n.14.
Superiores obseruantiam formæ in Clementina præscriptæ curare tenentur, decis.105.n.12.

SVPERVIVENTIA.

Superuiuentiæ conditio Donatoris, an solum vsumfructum fauore sui ipsius, an proprietatem, fauore proximiorum recipiat, decis. 279.num.5.
Superuiuentiæ conditio Hospitale simpliciter post obitum instituti vocatum admittit, ibid.n.9.
Superuiuentiæ conditio verificatur in momento post mortem alterius, decis.195.n.8.
Superuiuentia, quando non fuit considerata sufficit, quod quis momento vixerit, decis.590.n.7.
Superuiuentiæ conditio licet necessariò extare deberet, voluntariè tamen adiecta, & apposita præsumitur, decis.154.n.11.

SVPPLICATIO.

Supplicatio sola cum clausula signata ad effectum probandi titulum subrogationis non sufficit, nisi expeditio ad partes Bullarum informa talis subrogationis accedat, decis.254.n.12.
Supplicatio cum clausula, *Ita quod litteræ desuper in forma simplicis*

prouisionis gratiosa subrogationi expediri non possint, requisitam subrogationem non concludit, ibid n.11.
in Supplicatione confessio, & obseruantia, ac derogatione vti veritatem fideicommissi probant tota multo magis bonorum identitatem, quæ magis in facto versatur, decis.183 n.11.
in Supplicatione dictio, *eo quia*, posita causam dispositionis pro certo, & constanti importat, decis.125.n.3.
Supplicatio non censetur subreptitia, quando non importat præiudicium tertio, decis.35.n.3.
Supplicatio signata à Pontifice immediato prædecessore sub successore quandocumque expediri potest, decis.223 n.17.
SVSCEPTIO tutelæ Tutorem in bonis Inuentariatis debitorem constituit, decis.336.n.2.

SVSPICIO.

Suspicionem fraudis taciturnitas longi temporis, quando non inducat, decis.407.n.10.
Suspicio falsitatis in Iudicio ciuili pro falsitate habetur, decis. 155 n....
vt de Suspicione falsi quietantia arguatur, plena, & concludens probatio requiritur, decis.2 n.16.
Suspicio falsi sola in ciuilibus ex præsumptionibus vrgentibus, & à Iure approbatis, habetur pro falso, si validiores ad præsumendam veritatem non adducuntur, decis.6 n.26.
Suspicio fraudis, & doli in minoribus non solet cadere, decis.379. num.12.
Suspicio falsitatis Testamenti per Notarium publicum in Archiuio in publica forma statim post quinque dies Testamentum exhibentem, concurrente attestatione sex Testium, qui stipulationi adfuerunt, tollitur, decis.99.n.12.
Suspicio elicita ex præsumptionibus resultantibus ex vitio non visibili, sufficit ad mouendum animum Iudicis, vt à Testamenti executione abstineat, decis.180.n.3.
Suspicio antidatæ concurrentibus adminiculis, & coniecturis tolli potest, decis.202.n.14.15.& 16.
Suspicio falsitatis ex depositione confessarij Tutricis resultans immissionem Venerab. Altari non impedit, decis.99.n.9.
Suspicio antidatæ tollitur stante nobilitate personarum, decis.421. num 10.
Suspicione insanæ mentis, & importunæ suggestionis iustificata, Testatorem determinatè respondisse, & ad effectum testandi Notarium vocasse non præsumitur, decis.8.n.5.
Suspicio fraudis non intrat, quando cessat causa fraudandi, decis.407. num.8.
Suspicio excluditur, quando agitur de institutione ad fauorem piæ causæ facta, decis 99.n.11.
Suspicio mala, debet cessare in Instrumento publico, decis.247. num.21.
Suspicio cum adsit de puero metu inducto à Curatore ad testandum, Testamentum ad illius fauorem non valet, decis. 92. num.12.
Suspicio malæ fidei ex obseruantia longi temporis penitus sublata censetur, decis.101.n.21.

T

TACITA.

TAcita ratificatio ex assiduis reclamationibus, lachrymis & querimonijs excluditur, decis.211.n.19.
Tacita acceptatio intelligitur cum suis qualitatibus, decis. 412. num.9.

TACITVRNITAS.

Taciturnitas longi temporis illius, qui vsuras semper in vniformi quantitate accepit, maiorem summam remissam fuisse supponit, decis. 194 num.4.
Taciturnitas triginta annorum litis desertionem solet operari in casu, quo malum Ius appellantis ex actis clarè consurgat, aliàs instantia perpetua reputatur, decis.181.n.8.
Taciturnitas de officijs controuersis, quæ subhastari debebant, & pretium in Monte Pietatis deponi, gratiam subreptionis inducit, decis. 127.n.6.
Taciturnitas longi temporis pretium pro resignatione acceptum inducit, aliàs alienationi non consensisset, & exigere neglexisset, decis. 239.n.4.
per Taciturnitatem, & delationem habitus metus an dicatur purgatus non vltrà quinquennium, sed & expresiè per actum publicum purificationis, decis.211.n.18.
Taciturnitas longa minoris, postquam est factus maior obest quidem ei, ne agendo possit impugnare contractum, non autem adimit Ius excipiendi, si de contractu nullo conueniatur, decis. 400.n.25.
Taciturnitas litis, & sententiæ fauorabilis reddit gratiam nullam, decis. 425.n.21. Quod amplia, vt n.22.
Taciturnitas Canonicorum erectioni non suffragatur, cum eamdem spontaneam, & voluntariam non fuisse probetur, decis. 257.num.11.
Taciturnitas longi temporis, quando non inducat suspicionem fraudis, decis.407.n.10.
ex Taciturnitate dolus damni, quod donanti ex contractu proueniebat, depromitur, decis.241. numer.9.

TARDITAS productionis scripturæ suspicionem, quæ prius non aderat gignit, decis.50.n 9.

TAXA, ET TAXATIO.

Taxa propria, & specialis quando deficit ad generalem loci dominantis est recurrendum, decis.369.n.8.
Taxæ reductio ex liberalitate facta Authori legem non imponit totidem remittendi, ibid.n.9.
iuxtà Taxam funeralia sunt soluenda à Superiore decretam non obstante itinere longiori, decis.445.n.1.
ad Taxam remissio quando probatam se referre potest, gratuita excluditur, decis.369.n.10.
Taxatio iuxtà periculi æstimationem peragi debet, decis. 121. num.9.
Taxatio alimentorum pendet ab arbitrio iudicantis, & narrantur causæ arbitrij, decis.484.n.2.
Taxatio in Cambijs interesse in omnibus Plateis, non est eadem, decis. 234.n.8.
Taxatio alimentorum pro Nobilibus iuxtà consuetudinem Romæ, quæ fit in præsenti, & quæ fuerit in temporibus anteactis, decis.7. num.5.& 6.
Taxatio expensarum ex Rotæ arbitrio pendere solet, decis. 117. num.12.
Taxatio damnorum, & interesse fit ad rationem fructuum locorum Montium, decis.116.n.4.
Taxatio alimentorum facienda est iuxtà consuetudinem loci in qua studetur, non autem Patriæ studentis, decis.484.n.4.
à Taxatione facta Iuramentum in litem regulatur à Iudice, decis.339. num.10.

TEMPVS.

Tempus anterius, & posterius, per annos quinque ante, & post redditus annui incerti, vt habeatur ex eis certa quantitas, solet attendi, decis. 374.n.9.
de Tempore testamenti de testatoris sana mente, quando constat, saltem tunc non est dubitandum de validitate testamenti facti ad interrogationem Notarij, decis.353.n.34.& 35.
Tempus præteritum, & futurum verba, *quomodolibet prætendere posset*, vt respicientia nedum successiones delatas de tempore renunciationis, verum etiam alias in posterum deferendas includunt, decis.146.n.6.
Temporalis Iurisdictio nihil habet commune cum Iurisdictione spirituali, ibid.n.25.
Tempus quando est de substantia probationis, probatio etiam respectu temporis concludere debet, decis.372.n.16.
Tempus litis ad probandum lapsum centum annorum omninò demendum est, decis.235.n.13.
de Tempore transactionis dubietas attenditur, decis.446.n.6.
Tempore indebito aditio facta ex superueniente potestate non confirmatur, decis.274.n.11.
Tempus renouationis non à die deuolutionis, sed à die scientiæ illius incipit, decis.306.n.6.
Tempus, *donec vixeris*, in prioribus codicillis adiectum, & repetitum in posterioribus per verba, *quoad viuet*, vltra limites vsusfructus durante vita non extenditur, decis.169.n.5.
Temporis luxus hodierni, & quotidianæ expensæ creuerunt, decis.374. num 19.
in Tempore probationis vis, dum consistit tunc illud præcisè probandum est, decis.480.n.23.
Tempus infinitum dictio, *in perpetuum*, repetita importat, decis.419. num.10.
Tempus Inuentarij ægroto non currit, decis.499.n.6.
ad Tempus certum conditiones, quando restrictæ sunt ad alia tempora non possunt extendi, decis.43.n.3.
Tempus contractus ad effectum arguendi meliorem Ecclesiæ conditionem inspicitur, decis.227.n.15.
in Tempus mortis dotis titulus, & augmentum possunt conferri, decis. 436.n.6.
ad Tempus mortis verba, *si non vixerit*, restringenda sunt, decis.43. num.6.
Tempus certum quando fuit expressum, non est locus extensioni, ibid. num.4.
Tempus statutum ad expediendum litteras non currit, stante lite per aduersam partem super iactationibus, & molestationibus impuncta, decis.223.n.5.
Tempus, quando de substantia actus est, debet concludenter probari, decis.375.n.33.
cum Tempore dismembrationis Ecclesia non fuerit Parochialis, sed tantum beneficium simplex, aut curam Parochialis habitualem retinens, de eo ad effectum nullitatis dismembrationis ratio non est habenda, decis.165.n.17.
Tempus immemorabile in casu præscriptionis ipsum tempus centum annorum censetur, decis.253.n.7.
ad Tempus mortis ne sint restricta verba, *si non vixeris*, qualiter possunt intelligi, decis.43.n.16.
ad Tempus mortis testatoris vocationem conditiones, *si non superuixeris, vel si prædecesserit*, restringunt, ibid.n.2.
ad Tempus deficientiæ substitutionæ primi grauati restricta per eius dem obitum fideicommissum expirat, decis.45.n.9.
Tempus tutoris nisi à die scientiæ, vel denunciationis non currit, decis. 108.n.5.
Temporaneam assignationem dictio, *Semper*, repetita excludit, decis. 111.n.11.
Tempus aditionis hæreditatis, vel purificationis fideicommissi ad pro-

ad probandum valorem domus attendi non debet, decis. 261. num. 12.
de Tempore dissolutæ societatis decoctio, vt sustineatur concludenter est probanda, decis. 123. n. 7.
Tempore non suspecto liber priuatus scriptus probat, decis. 431. num. 2.
Temporis congruentia promissionis cum pactorum vniformitate, ac identitate summæ promissæ donationem effectuatam probat, decis. 134. n. 3.
Tempus dictio, *non vnquam*, casum omnem, & quodcumque futurum includit, decis. 174. n. 4.
Tempore belli Conductor, licet protestando se nomine Regiminis ad Capitulorum normam Datia velle administrare, administrator euadat, non tamen pro integri solutione Affictus compelli valet, decis. 130. n. 1.
Tempus cuius initij memoria non extat facit verum omne possibile, & omnia interfuisse necessaria, decis. 171. n. 4.
Tempus concessionis attenditur in Emphyteusi Ecclesiastica ad effectum dignoscendi, an alienatio fuerit Ecclesiæ vtilis, decis. 510. num. 13.
Tempus immemorabile obseruantiæ quando est transgressa, quid operetur, decis. 2. n. 3.
non in Tempore productio facta, & suspecta non operatur approbationem, decis. 472. n. 14.
de Tempore testamenti testes deponentes in concursu aliorum, qui deponunt de tempore ante, præualent, decis. 321. n. 15.
Temporum calamitates, & infortunia, propter rerum vicissitudines, de facile possunt obuenire, decis. 374. n. 17.
Tempore pestis non remanet impeditus Tabellariorum, & litterarum cursus, decis. 176. n. 14.
Tempore eodem quæ sunt facta pariter vires assumunt, decis. 40. num. 6.
Temporis prorogatio sine narratiua obtenta, quando sit subreptitia, decis. 35. n. 2.
TENOR scripturæ relatæ, non autem referentis inspici debet, licet aliter in referendo foret dispositum, decis. 357. n. 4.
iuxtà Tenorem concordia est obseruanda, cum semper inspici debeat cuius contemplatione quid disponitur, & actus dirigitur, decis. 138. num. 5.

TERRITORIVM.

Territorium separatum Papa solus potest concedere, decis. 440. num. 6.
Territorium separatum efficit transactio, & Diœcesis ibidem Iura Episcopalia habentis proprie appellatur, decis. 148. n. 3.
extrà Territorium loci Archiuium non probat, & personas non subditas, decis. 379. n. 7.
Territorium exemptio simplex separatum in præiudicium Ordinarij non facit, decis. 334. n. 20.
Territorio non separato Monasterium cum suis bonis licet non sit de Diœcesi, in Diœcesi tamen esse censetur, decis. 97. n. 7.
TERRA cum sit decimabilis super eadem reale est fundamentum, & generalis exactio Iure particularitatis, decis. 202. num. 3.
ex Terris proprijs Monasterium decimas percipere non potest, cum nemo in re propria seruitutem habeat, decis. 344. n. 8.

TERMINVS.

Terminus non competens stante illius breuitate habetur pro non dato, & exequutio interim consummata pro attentata habetur, decis. 149. num. 16.
post Terminum testes in remissoria datum, sine decreto, & Interrogatorijs partis examinati, nihil probant, decis. 308. n. 6.
Terminis recentis declaratio rei declaratæ, est intelligenda, secundum Terminos anterioris substitutionis, substitutio posterior debet regulari, & ad eius formam restringi, decis. 378. n. 23.
Terminus lapsus ad præsentandum patronis laicis à iure præscriptus pupillo non præiudicat, quin eidem ob non petitam in tempore dispensationem restitutio in integrum competat, ibidem num. 15.
Terminus habitus pro seruato in vltima audientia mensis appellationis infectæ non opitulatur, decis. 201. n. 2.
iuxtà Terminos transactio censetur inita præcedentis stipulationis, ibid. n. 3.
Terminus quando non est competens, lex ipsa supplet congruum tempus statuendo, decis. 140. n. 17.
Termini susceptio, quando non præiudicet, decis. 435. n. 8.

TERTIVS.

contra Tertium possessorem executio vineæ sub directo dominio Ecclesiæ existentis nullitatem deliberationis manifestè includit, decis. 149. num. 3.
Tertius an nullitatem erectionis Canonicatus ad iustificandam gratiam suam allegare possit, decis. 337. n. 7.
contra Tertium possidentem via executiua agi potest etiam bona emphyteutica Ecclesiæ ex Statuto Vrbis, decis. 238. n. 6.
Tertio ex locationis Instrumento factæ concurrente solutione pensionis probatur possessio, etiam contra tertium, decis. 521. num. 13.
Tertius exceptionem alteri competentem nisi eo volente opponere non valet, decis. 257. n. 8.
Tertius citatus pro omni suo iure, & interesse potest contra eum fieri executio, decis. 339. n. 4.
Tertius executionem super prædio, an valeat impedire, decis. 432. num. 8.
Tertio casu, quando expressione bonorum fideicommisso subiectorum stante maritus sibi cauet de dicto quarto dotali, decis. 240. num. 5.
contrà Tertios via executiua non competit, decis. 471. n. 2.
contrà Tertium liber priuatus iunctis adminiculis probat, decis. 431. num. 1.

TESTAMENTVM.

Testamenti scriptura informis roborata adminiculis probat quod limita, decis. 472. n. 10.
Testamenta priora vt reuocentur, mentio indiuidua clausulæ derogatoriæ non requiritur, sed sufficit specialis in verbis generalibus contenta, decis. 49. n. 6.
Testamenti identitas probatur ex attestatione iurata Notarij, decis. 422. n. 11.
Testamenti primi reuocatio vt substineatur, eadem per testes omni exceptione maiores probari debet, decis. 331. n. 6.
Testamentum quamuis imperfectum, cum ad piam causam fuerit ordinatum ac si esset vndequaque perfectum sustinetur, decis. 167. num. 6.
in Testamento matre reuocante donationem, quam præuia absolutione à iuramento confessa est fuisse malis artibus extortam, eadem subsistere vlterius nequit, decis. 145. n. 3.
in Testamento fœminæ exclusæ illud totum moderante non veniunt sub nomine hæredum, decis. 519. n. 15.
Testamentum factum per relationem ad cedulam coram Parocho, & duobus testibus substinetur, decis. 404. n. 5.
Testamentum non continens deliberatam voluntatem, & dispositionem in actu testandi factam ob actum imperfectum vim testamenti non habet, nec fidem meretur, vt ex eo aliquis ad hæreditatem admittatur, decis. 16. n. 1.
Testamentum Impuberes facere non possunt, decis. 491. n. 2.
Testamentum testatore imperfectè testato, non obstante priuilegio piæ causæ, & quod solemnitate sit munitum pro absoluto haberi nequit, cum defectus in substantialitate, non autem in solemnitate consistat, decis. 16. n. 7.
Testamenti realitatis sufficient probatio ea testibus resultat, cum non sit verisimile falsitatem publicè coram septem testibus fuisse commissam, decis. 99. n. 11.
Testamentaria dispositio per orationes perfectas sine aliqua relatione ostendens omnimodam diuersitatem disponendi in vno, & altero casu, remotis subtilibus argumentis pro lege est seruanda, decis. 184. num. 19.
Testamenti vitium dum est inuisibile immissionem impedire nequit, decis. 201. n. 4.
Testamentum primum, vt reuocetur per secundum, debet in eo institui hæres alius, decis. 4. n. 3.
Testamenti dilatio exhibitionis non modicam suspicionem inducit, decis. 180. n. 10.
Testamentum appellari nequit, voluntas in fieri non in facto deducta, nec etiam fauore piæ causæ sustineri, decis. 91. n. 7.
Testamentum, quando ex capite præteritionis aut alio vitio inuisibili nullum dicitur, & oppositio absque causæ cognitionis liquidari non potest, illa ad petitorium reiecta, & remoto contradictore immissio hæredi scripto conceditur, decis. 101. n. 12.
in Testamento nuncupatiuo si relinquitur, quod à testibus audiri debet, satis est si ab ijsdem implicitè audiatur, decis. 360. num. 4.
Testamenti subscriptio à testibus facta licet inseruiat pro solemnitate actus non tamen impedit quin posteà ritè examinari testes pro veritate deponere possint, decis. 8. n. 11.
in Testamento fœminæ rei reintegratæ in numero liberorum computantur, nulla habita ratione legati vtrum sit modicum, vel pingue, dummodò sit iure institutionis, & pro legitima, decis. 128. num. 18.
Testamentum clausum, & sigillatum ex testatoris mandato Notario consignandum, cum de consignatione non appareat, perfectum non dicitur, decis. 16. n. 5.
Testamentum post scripturam statim in manibus testatoris consignatum, qui compos mentis, & sanus corpore idem diu penes se retinuit, & posteà clausum, & sigillatum transmisit, ad fauorem scribentis valde ponderatur, decis. 190. n. 14.
Testamentum inter liberos confirmatur duobus testibus, immò coniecturis, decis. 472. n. 4.
Testamentum à testatore, & testibus subscriptum pro eius validitate, subscriptionum recognitionem ab eisdem Testibus habitum requirit, decis. 210. n. 4.
Testamentum, vt validum dicatur, sufficit testatorem dixisse illud suum esse, cum in his verbis hæredis institutio, sine qua testamentum esse non potest comprehendatur, decis. 360. n. 3.
Testamentum primum reuocatur per secundum, decis. 31. numer. 2.
Testamentum licet ratione solemnitatis per clausulam Codicillitatis sustinetur, concurrente tamen imperfectione voluntatis, eaque deficiente, neque vt testamentum, nec vti Codicillus sustinetur, decis. 16. n. 13.
in Testamentis factis coram Parocho, & duobus testibus testes debent esse omni exceptione maiores, decis. 404. n. 9.
ex Testamento fundatoris iniustitia Cappellaniam ad nutum primogeniti amouibilem fundantis clarè colligitur, decis. 217. n. 3.
Testamentum à particulare scriptum non ab eiusdem scriptura, sed à subscriptione, & sigillo testatoris robur accipit, decis. 190. num. 12.
Testamentum, quod reuocatum fuit in substantialibus nullam parti-

particularis dispositionis interpretationem præseferre potest, decis.107.n.7.

ex Testamenti scientia ad notitiam oneris in eo contenti nequit inferri, decis.419.n.21.

Testamentum factum ad interrogationem Notarij tunc sanè probat, dum ante Testamentum testator mandauit accersiri Notarium, decis.45.n.39 & 40.

in Testamento persona pluries nominata censetur magis dilecta ea, quę nominata non fuit, decis.296 n 2.

in Testamento prælegatum alicui relictum, non valet, cum à testatore in subsequentibus codicillis expresse fuerit reuocatum, decis.16n. num.1.

Testamentum vltimum ad fauorem alicuius conditum omnem aliam antecedentem dispositionem reuocat, decis 99.n.1.

Testamentum inter liberos editum, licet iuris solemnitatibus destitutum ex dispositione *Text. in l. hac consultissima sustinetur*, decis.21n. num.5.

Testamentum etiam à substitutione potest incipere, licet fiat ei, qui non fuit institutus, decis.16.n.8.

Testamentum à substitutione incipiens de imperfectione argui nequit, ibid.n.9.

Testamentum à particulari scriptum non ab eiusdem scriptura, sed à subscriptione, & sigillo testatoris robur accipit, decis.190. num.12.

Testamenti vna pars aliam declarat, decis.47 n.19.

Testamento omni vitio, & deturpatione carente, hæredibus scriptis immissio denegari non potest, decis.101.n.1.

Testamentum nuncupatiuum nuncupatione implicita prælationem, & schedulam Notario consignatam, in qua testator dixit adesse hæredis institutionem, & vltimam suam voluntatem, validum omninò censetur, decis.360.n.1.

in Testamento verba posita, *Esurientes implenit bonis*, exoptatam pro eiusdem reuocatione specialem derogationem includere videntur, decis.99.n.3.

Testamento pro substinendo sufficit, quod minimum institutionis titulo relinquere, decis.316.n.3.

Testamenti scripturæ identitas ita probari debet, vt suppositi omninò tollatur, decis.404 n.13.

ad Testamenti errorem substantialem probandum, requiritur idem numerus testium, qui adhiberetur in confectione ipsius testamenti, decis.353.n.25.

Testamenti identitas probatur ex recognitione manus Notarij, decis. 421.num.22.

Testamentum quamuis imperfectum, cum ad piam causam fuerit ordinatum ac si esset vndequaque perfectum sustinetur, decis.16. num.6.

Testamentum tempore delirij, & phrenesis conditum non sustinetur, dum morbus iste, qui lædit mentem & intellectum, testamenti quoque factionem impedit, decis.8.n.1.

Testamentum carens die, mense, anno, & alijs requisitis necessarijs ex illorum omissione imperfectum censetur, decis.16. num.2.

Testamenti identitas cum de certitudine scripturæ dubitatio restet, omni iure, & modo caueri debet, decis.360.n.7.

in Testamento suo maritus loquens de bonis suis, non censetur loqui de bonis vxoris, quamuis haberet facultatem de eis bonis disponendi quoque, decis.78.n 5.6. & 7.

Testamenti reuocatio vt probetur, testes idonei requiruntur, & qui omni exceptione careant, decis.91.n 2.

de Testamento, Notario, & hærede instituto, testes conformiter deponentes, exprimendo tamquam præsentes stipulationi locum, & tempus, ad probationem validitatis testamenti sufficiunt, decis.53. num.4.

Testamentum super quo fuit facta transactio, ea quo arguatur, decis. 441.n 4.

Testamentum à vitio præteritionis ea clausula codicillari non saluatur, cum eadem non apposita subintelligi aut suppleri non debeat, decis.342.n.14.

Testamento priori reuocato successio hæredi in eo scripto non competit, decis.331.n.2.

Testamenti verba dubia ex loquendi vsu testatoris declarationem recipiunt, decis.31.n.13.

pro Testamento Codicilli parte habentur, obseruationemque, & legem iuris inde traditam seruant, decis.160.n.11.

Testamenti scriptura carens subscriptione solita à testatore non est habenda in consideratione, & si esset fauore liberorum, quod declara, decis.472 n.5.

à Testamento Beneficiati pares redditus obtinentes dum excluduntur, cæteri non Beneficiati admissi censentur, decis.57. num 6.

Testamentum minus solemne, & cum minori numero testium an valeat, necessitate & difficultate illos inueniendi vrgente, decis.331. num.12.

Testamentum conditum ad fauorem Curatoris non sustinetur, decis.92. num.8.

Testamentum non scriptum, & sigillatum à testibus in præsentia testatricis non valet, decis.360.n.8.

Testamentum Aui nepote præterito nullum remanet, decis. 370. num.1.

Testamenti fides facti coram Parocho minuitur ex facti circumstantijs in decis.recensitis, decis.404 n.10.& 11.

Testamenti validitas absque subscriptione testatoris à Notarij rogati stipulatione pendet, decis.190.n.11.

in Testamento bona contenta diuersa ab illis, quæ in donatione comprehenduntur, non confunduntur inter se, sed cadunt sub sua dispositione, decis.515.n.20.

Testamenti vitio ex numero testium, & alijs adminiculis iustificato immissio vigore illius in possessionem denegatur, decis.8. numer.14.

Testamentum non fuisse pro absoluto habitum, spatium in albo vacuum, vbi nomina vniuersalis hæredis, & legatariorum prætermissa describerentur, indubitanter ostendit, decis. 16. num.3.

Testamento validè existente hæredi, seu legatario conceditur immissio, decis.210.n.10.

Testamentum factum ad interrogationem interessati substinetur, si constet de præordinata voluntate testatoris, ac ipsum testatorem esse sanæ mentis, decis.478.n.5.

Testamentum Aui vt sustineatur, Nepotem aliquid de illius substantia habuisse non sufficit, nisi id titulo institutionis obtinuerit, decis. 342.n.12.

Testamentorum productiones in libro actorum ciuilium registrari solent, decis.108.n.12.

Testamentum primum cum de illius reuocatione non constet per secundum sublatum non dicitur, decis.331.n.4.

Testamentum confirmatum in donatione non mutat naturam, sed acquirit robur, decis.106.n.8.

Testamentum virtute clausulæ Codicillaris sustinetur, ita vt venientes ab intestato hæreditatem hæredi scripto restituere grauati videantur, decis.16.n.12.

Testamentum conditum ad interrogationem, seù suggestionem Notarij, tunc sine dubio tenet, quando nulla fraus in eo potest considerari, decis.353.n.41.

Testamentum non abolitum nec in aliqua sui parte vitiatum exhibenti hæredi scripto immissio in bona testatoris de tempore sui obitus relictis debetur, decis.331.n.1.

Testamentum minus solemne, & cum minori numero testium an valeat, necessitate, & difficultate illos inueniendi vrgente, ibidem num 12.

Testamentum primum vt dicatur reuocatum de alia valida, & perfecta dispositione doceri debet, ibid.n.3.

Testamentum cum substitutione ad fauorem alicuius ordinata exhibitum, cum non sit abolitum, nec in aliqua sui parte cancellatum, aut vitiatum, immissio in bonorum possessionem hæredi denegari non potest, decis.22.n.1.

Testamentum primum non reuocatur per secundum dum in eo non constat de intentione testatoris velle primum reuocare, decis. 4. num.4.

Testamentum ad fauorem transuersalium ob præteritionem nepotis non valet, dum successio eius ad terminos iuris communis redacta testamentum ac si non conditum fuisset, respicit, decis. 265.n.3.

Testamentum testator subscribendo, videtur approbare omnia contenta in testamento, decis.353.n.7.

Testamenta plura quando præcedunt, generalis reuocatio in vltimo apposita ad ea referri potest, decis.99 n.4.

Testamentum scriptum confirmans in aliquo voluisse derogare non videtur, decis.190.n.5.

Testamentum secundum si reuocet dispositiones particulares, non dicitur reuocare hæredis institutionem factam in primo, decis. 4. num.5.

Testamento non abolito, nec in aliqua sui parte vitiato hæredi in eo scripto immissio debetur, decis.163.n.1.

Testamenti reuocatio vt fiat, testator debet procedere, vel aliud testamentum condendo, vel declarando se ab intestato decedere velle, alias primum testamentum in suo robore permanet, decis.92. num.5.

Testamentum non dicitur suspectum, ex quo testator decessit in domo Legatarij, decis.478.n.7.

Testamentum factum coram Parocho, & duobus testibus de Iure Canonico substinetur, decis.404.n.4.

Testamentum per Parochum conscriptum, vt publicæ scripturæ vim habeat, ipsius recognitio, & adhibitorum testium examen concurrere debet, decis 210.n.3.

Testamenti dispositio etiam inter liberos, si non fuerit duorum saltem testium depositione formiter comprobata, est inefficax, ibid.n.21n.

Testamentum mariti, & vxoris si fuerit factum in eodem die, & ab eodem Notario, decis.43.n.20.

Testamentum, quando tamquam validum obseruatum, & quidem per longum tempus, quid ex hoc inferatur, decis. 353. num.10.

Testamenti fides vt tollatur, non sufficit testem fuisse processatum, & carceratum, nisi eumdem condemnatum, confessum, aut conuictum fuisse constet, decis.53.n.10.

Testamentum factum ab ægroto respondente sic vel si habet vsum rationis substinetur, decis.478.n.1.2.& 9.

Testamentum post scripturam statim in manibus testatoris consignatum, qui compos mentis, & sanus corpore idem diù penes se retinuit, & posteà clausum, & sigillatum transmisit, ad fauorem scribentis valdè ponderatur, decis.190.n.14.

Testamentum cùm aliquid ambiguè, aut perperam in eo scriptum sit, benignè est interpretandum, & secundum id, quod credibile est credendum, decis.135.n.6.

in Testamento præteritus non solum ille dicitur de quo mentio habita non fuit, sed etiam ille qui id quod habet vigore institu-

stitutionis non acquirit, decis. 342. num. 13.
Testamenti vnà pars dubia aliam declarat, decis. 296. n. 3.
in Testamento fideicommissum, quando litteraliter legatur, decis. 111. n. 2.
Testamenti validitas requirit mentis integritatem, decis. 478. numer. 6.
Testamento claram per se Testatoris dispositionem continente testibus aliter deponentibus non est deferendum, ne ordo testantium ab hominum potestate reuertatur, decis. 155. n. 7.
ex Testamenti lectura Fideicommissum litterale resultat, decis. 444. num. 2.
Testamentum prælegatum est donatio relicta, decis. 282. n....
in Testamento condito cum clausula Codicillari testes, non requiritur fuisse rogatos, decis. 478. n. 8.
Testamentum Notarius rogatus, vt exhibeat ad illius exhibitionem ratione officij tenetur, decis. 180. n. 8.
Testamenti schedula originali non exhibito nullam meretur fidem, decis. 472. n. 7.
Testamentaria dispositio magnam fraternitatis præsumptionem inducit, decis. 32. n. 4.

T E S T A T O R.

Testatoris præceptum cum sit præcisum acquisitio semper cadit ad commodum hæreditatis, & fideicommissariorum non obstante stipulatione per hæredem pro se, suisque hæredibus facta, decis. 136. n. 6.
Testatoris interpretatio dubiæ voluntatis ad exequutores testamentarios pertinere solet, declaratio per ipsos subsequuta debet admitti, perinde ac si ab ipso testatore prodierit, decis. 156. num. 8.
Testator, pluries vocando filios, censetur intellexisse de masculis ex masculis, decis. 461. n. 1.
Testator exprimendo sola verba, e non vi essendo, vocationem ad casum tantummodò non superuiuentiæ, & sic ad simplicem vulgarem restringit, decis. 49 n. 10.
Testatoris prohibitio de non præsentando extraneo alterius beneficij possessore, in hac consanguineorum dispositione prorsus distincta atque perfecta oratione concepta nullatenus repleta censetur, decis. 156. num. 4.
Testator distinguendo prædium à cæteris bonis in quibus constituit fideicommissum reciprocum ad solos filios substitutos restrictum fideicommissum particulare ab vniuersali prorsus separatum inducit, decis. 110 n. 2.
Testator vocando nepotes ad fideicommissum, apertè ostendit, testatorem sub expressione filiorum non intellexisse venire nepotes, decis. 378. num. 23.
Testatorum voluntates commutare ad Summum Pontificem spectat, decis. 185. n. 1.
Testator admittendo ad successionem alios filios, & filias, de excluso primogenito plus vltrà cogitasse non præsumitur, decis. 309. num. 9.
ad Testatoris voluntatem interpretandam attendenda est dispositio statutorum loci, & consuetudo, vbi testamentum fuit conditum, decis. 169. n. 8.
Testatoris debita soluenda sunt de bonis hæreditarijs, decis. 79. num. 8.
Testatore ad agnationem conseruationis, & substitutionem ad plures gradus non respiciente coniecturæ pro transmissione tamquam nimir debiles non attenduntur, decis. 203. n. 12.
Testatoris voluntas expressa, quando apparet, à præsumptione consanguinitatis, vel maioris affectionis non est arguendum, decis. 321. num. 9.
Testatoris verba restrictiua, in exsu prædicto operantur ne substitutio ad vnum casum limitata ad alium extendatur, nec ad alias personas trahi possit, decis. 114. n. 12.
Testator optans sobolem censetur non cogitasse de ea carentibus, decis. 447. n. 19.
Testator de bonis proprijs non de alienis testatus præsumitur cum de suo non de alieno testari debeat, decis. 183. n. 1.
Testator censetur articulatè loqui si ad interrogationem alicuius respondeat, sic, decis. 353. n. 36.
Testator ad reuocandum testamentum lite non indiget, decis. 92. num. 4.
Testatoris voluntas ab incerta, & dubia, & à clara, & certa distinguenda est, decis. 67. n. 28.
Testator censetur sanæ mentis fuisse ex ordinata dispositione facta ab ipso, & maximè secundum dispositionem legalem, decis. 353. num. 36.
Testatore de legalitate scribentis confidente, eumdem euidenti periculo fraudis se exponere voluisse verisimile non videtur, decis. 190. num. 17.
Testatorem voluisse rem alienam relinquere, & hæredem suum onere redimendi grauare non est verisimile, decis. 182. n. 2.
Testator vocans omnes descendentes masculos ex legitimo matrimonio natos, validum dispositiuæ vocationis argumentum præbet, decis. 183. num. 4.
Testator post donationem legatam instituens donatarium vniuersalem hæredem cum onere restituendi donata vocatis in primogenitura, & alijs in donatione appositis, omne creditum hæredis cum dicto legato ac institutione compensare voluisse censetur, decis. 134. num. 13.
Testator volens integraliter conseruare bona in familia penes natu maiorem secularem, non excludit Professum, cum durante sua vita bona penes ipsum existentia adhuc in familia conseruari dicantur, decis. 57. n. 9.
Testatoris dispositiones prout iacent sunt interpretandæ, decis. 455. num. 13.
Testator mandans eligi duos Iuuenes 21. vel 28. annorum in circa, pro conseruatione agnationis, prudentia eligentium &c. decis. 461. num. 27.
Quid in hoc sit attendendum, ibid.
Testatoris voluntas per diem ante testandum expressa in ipso testamento innouata præsumitur dum in ea non legitur immutata, decis. 447. num. 15.
Testator ne decedat intestatus, existentia filiæ primo loco vocatæ tamquam per repudiationem hæreditatis mortuæ non attenditur, sed intrant in primum locum, seu gradum substitutæ Moniales, morte filiæ non expectata, decis. 22. n. 7.
Testatore imperfectè testato, testamentum non obstante priuilegio piæ causæ, & quod solemnitate sit munitum pro absoluto haberi nequit, cum defectus in substantialitate, non autem in solemnitate consistat, decis. 16. n. 7.
Testator quando permittit alienationem bonorum, pro extinguendo ære alieno, est facienda realis solutio pretij de tempore contractus, decis. 400. n. 13.
Testator nominando filios in Testamento non excludit matrem tamquam hæredem substitutam, dum filij tantum succedunt in bonis ad quæ mater vocabatur, decis. 79. n. 1.
Testator volens filium legitimatum comprehendi sub quolibet testamento de filijs legitimis, & naturalibus loquente, eiusdem admissionem obstare voluisse non præsumitur, decis. 151. num. 7.
Testator, quando ad solos masculos non censeatur, se restrinxisse, & quando ad eos tantum dicatur se restrinxisse, decis. 76. num. 16.
Testator vocando filios filiæ sub conditione negatiua, sub contraria conditione affirmatiua eos succedere noluisse censetur, decis. 49. num. 6.
Testator censetur habuisse rationem ad ea, quæ superius expressit, non autem ad ea, quæ non expressit, decis. 39. n. 16.
Testatoris domus habitationis illa verificatur in qua domicilium semper idem habebat, decis. 278. n. 5.
à Testatore Exequutori statum præscriptum immutare, illiusque montes in præiudicium alterius transgredi non licet, decis. 217. num. 5.
Testatore testibus præsentibus suum esse testamentum dicente, alij testes in contrarium validitati testamenti non præiudicant, decis. 360. num. 5.
Testator, si constituendo fideicommissum disponat in casu deficientiæ masculorum, plures familiæ congregentur, eligendum vnum ex eis, decis. 161. n. 11.
Tunc si aliqua ex dictis familijs spernatur, & fiat sine ea electio, tunc sanè nulla erit, ibid. n. 13.
Testatoris mens verisimilis est inspicienda per Iudices, decis. 296. num. 5.
Testatoris primæua voluntas in materia institutionis hæredis ex his, quæ ante, & post testamentum dicta, & gesta sunt, deducitur, decis. 53. n. 9.
Testatoris dispositio ad effectum consequendi fructus decursos non obligatio illos conseruandi est attendenda, decis. 95. n. 5.
Testatoris voluntate non probata, dispositio neque inter libros, neque ad piam causam sustinetur, decis. 275. n. 7.
Testator censetur habuisse rationem ad ea, quæ superius expressit, non autem ad ea, quæ non expressit, decis. 39. n. 26.
à Testatore vocatus quando quis est litteraliter, vanum est dubitare de eius inclusione, decis. 67. n. 16.
an Testatoris voluntatem ad solum vsumfructum verba volendo, & ordinando, &c. non autem ad exclusionem à successione restringant, decis. 154 n. 12.
Testatoris Iuspatronatus Patris voluntate stante, ex verbis iura, & actiones comprehendentibus deducta, non ad hæredes filij sed in substitutum transit, decis. 74. n. 1.
Testatoris dementiam ad inualidandum testamentum, testes non probant, si deponant de tempore ante, vel post testamentum, decis. 353. num. 3.
Testator substituendo filios descendentes, cum dispositione iuris communis se omninò conformasse censetur, decis. 78. n. 6.
Testator legando vxori sub appellatione dulcissimæ, & Dominæ omnia mobilia domus, non ideò venalia legasse censetur, decis. 282. num. 17.
Testatorem Iuris communis dispositioni se conformasse præsumitur, decis. 281. n. 14.
Testator dum in prima substitutione vocauit filios de legitimo matrimonio natos, si id non replicauit in cæteris substitutionibus, quid inde inferatur, decis. 279. n. 12.
Testator relinquens vxori omnia, quæ in domo habet an frumentum, quod ibi erat causa vendendi comprehendat, decis. 282. num. 22.
à Testatore legatum factum Creditori, an animo compensandi censeatur factum, decis. 79. n. 22.
Testatrix perperam reliquisset filiæ legatum iure institutionis pro toto quod posset prætendere ratione legitimæ, nisi legitimam ipsi deberi præsupposuisset, decis. 118. n. 19.
à Testatore, quando non fuit habita ratio conseruationis agnationis, tunc appellatione masculorum veniunt masculi, tam descendentes ex masculis quàm ex fœminis, decis. 76. n. 14.

Testator censetur se conformare cum statutis loci, decis. 169. num.8.
Testatoris voluntas quæ testamento vires tribuit, ex scripturæ ipsius charactere subscripta, & recognita iuxta terminos iuris gentium elucescere debet, decis. 275.n 5.
Testator hæredes magis dilectos reciprocè substituens, descendentes remotiores, & minus dilectos eodem modo vocasse præsumitur, decis.283.n.9.
Testator præsumitur magis prospexisse propriæ animæ, quam commodo hæredis, decis.468.n.3.
Testatoris prohibitio non impedit bonorum alienationem pro eius debitis, decis.426 n.3.
Testatore mandante proprietatem bonorum scripti hæredis peruenire ad filios cum reciproca substitutione in casu prædecessus alterius, dispositio alteri quam ordine successiuo conuenire non potest, decis. 229.num 11.
Testatorem determinatè respondisse, suspicione insanæ mentis, & importunæ suggestionis iustificate, & ad effectum testandi Notarium vocasse non præsumitur, decis. 8 n.5.
Testator, quando non dicatur habuisse rationem de longa superuiuentia, decis. 530.n 9.
Testatoris declaratio excludentis, pro quibus fuerat requisitus cognatos, sub consanguineorum appellatione agnatos dumtaxat comprehendi decreuisse ostendit, decis. 156.n...
Testatoris fides male dum adfuit, non datur continuatio in hærede, sed est inchoanda ab eo, vt teneat, decis.47.n.11.
Testator discretiue loquendo, tam in casu non superuiuentiæ, quam in casu mortis, & sic, per fideicommissum disponere voluisse censetur, decis 49.n.9.
Testatorem subscripsisse testamentum non præsumitur si legatum proprio Marte scribentis appositum fuisset, decis.190. n.16.
Testatoris voluntas, quando per se est clara, ea omninò est attendenda, decis.76.n.2.
Testator, quando non dicatur habuisse rationem de longa superuiuentia, decis.530.n.9.
à Testatore hæres adstrictus nominare ad primogenituram aliquem, ex certis personis in vltima voluntate, decis 419.n.13.
Nullatenus talem nominationem facere valet in vita, ibid.
Testatore iubente omnes redditus bonorum inter pauperes distribui, legatum pauperibus suæ familiæ relictum perpetuum præsumi debet, decis.302.n.10.
Testatrix licet scripserit scripturam controuersam, cum tamen non appareat eamdem fuisse quæ Notario coram testibus testamentarijs tradita fuit, identitas, prout requiritur, probata non censetur, decis.360. num.10.
Testator quando præsumatur voluisse, quod Iuspatronatus transiret in fideicommissarium, decis 64.n.6.8.& 9.
à Testatore legatum, quod fuerit factum animo compensandi cum debito voluntario conuinci potest ex coniecturis, quod sic ipse testator senserit, decis.13.n.14.
Testator, quoties voluit substitutum admitti primo vocato succedente ipsi testatori, decis.111.n.6.
Eo magis voluisse si primus vocatus morte præuentus, non potuisse ei succedere præsumitur, ibid.
Testatore ordinante maiorem natu Laicum filios habentem omnia stabilia administrare debere, idem natu maior filijs, & vxore carens administrationem prætendere nequit, decis.57.n.5.
Testator si iubeat quod eius æs alienum soluatur ex fructibus, eis non sufficientibus potest hæres suum creditum ex certis bonis sibi satisfacere, decis.79.n.31.
Testator assignando vnicuique ex vocatis ad successionem quartam partem in stirpes, & non in capita per modum vocationis ad inducendam transmissionem valdè attenditur, decis.203. num.11.
Testatoris mens vbi in contrarium resistit, & coniecturæ extent, à consilio Oldrad. receditur, decis.45.n.11.
Testatore de legalitate scribentis confidente, eumdem euidenti periculo fraudis se exponere voluisse verisimile non videtur, decis.190. num.17.
à Testatore conditio apposita, & si adimpleta non fuerit, cedat hæres ab hæreditate, quando non intret, decis.158.n.1.
Testator, quando dicatur prohibuisse quamcumque detractionem suæ hæreditatis, decis 79.n.27.
Testator quamuis transeat ad lineam masculorum ex fœminis, transitum fecisse intelligitur de linea masculorum ad lineam fœmininam, decis.469.n.6.
Testator quod debuit non est attendendum, sed quod voluit, decis. 114.num....
Testator in casu contrauentionis implementi oneris impositi vocando fœminas, masculos institutos eorumque descendentium cum eodem onere prius vocasse præsumitur, decis.278 n.13.
Testatorum voluntates sunt plenius adimplendæ, decis. 316. numer.13.
Testator, quando se declarauit, quod sub nomine filiorum intellexit tantum filios comprehendi, sanè talis declaratio est attendenda, decis.76.n.8.
Testator post donationem legatam instituens donatarium vniuersalem hæredem cum onere restituendi donata vocatis in primogenitura, & alijs in donatione appositis, omne creditum hæredis cum dicto legato, ac institutione compensare voluisse censetur, decis.134.n.13.
de Testatoris sana mente, quando constat, saltem de tempore testamenti, tunc non est dubitandum de validitate testamenti facta ad interrogationem Notarij, decis. 353. num. 34.& 35.
Testatores verbis derogatorijs vti solent, ne importunis vexationibus amplius decipiantur, decis.480.n.5.
Testatore vocante ad successionem descendentes ex linea fœminina cum expressa relatione ad seipsum benè probatur eiusdem proximitas, decis.469.n.8.
Testatoris mens, quando clara existit, incongruum est ab ea recedere, & aliter ordinare, decis.417.n.8.
Testator si fuerit probatum, quod laborit die lucida interualla, & non constat, de quo tempore testatus fuerit, quid veniat præsumendum, decis.353.n.32.
Testatoris assertioni in articulo mortis quoad hæredem institutum standum est, voluntatis mutatione non probata, decis.53. num.8.
Testatoris voluntate ex verbis testamenti clara existente, declaratio aliorum testium non suffragatur, quæ nisi in verbis dubijs, & ambiguis non admittitur, decis.32.n.17.
Testator hæredi pœnam adijciens casu quo Matrem, & cohæredem vexaret, etiam in casu quo Pronepoti non nuberet si voluisset pœnam adiecisse præsumitur, decis.321.n.10.
Testator contra distinguendo bona censetur de illis diuersimodè disponere, decis.515.n.17.
Testator personas tantum nominatas, quando contemplauit, cessat transmissio, decis.111.n.15.
Testatoris dispositio est indiuidualiter seruanda, & aliàs gesta non tenent, decis.172.n.2.
Testatoris vsus loquendi semper in dubio inspicitur, decis. 95. num.7.
Testator dum voluit hæreditatem totaliter, & absque omni diminutione restitui, trebellianica prohibita censetur, decis.166. num.13.
Testator, quod non dixit in antecedenti institutione, si aliquid expressit in sequenti substitutione, quando tacitè in præcedenti institutione id extendere possit, decis 64 n.14.
Testator, si instituerit liberos, sub conditione, si Titius non extiterit, vel non superuixerit, vel si superstites non fuerint, paria sunt, decis. 43 num.10.
Testatore substituendo fœminas, & adijciente in stirpes, & non in capita apparet voluisse admitti ad successionem earum descendentes, decis.469.n.9.
à Testatore casu prouiso non eueniente, successio ex testamento, cui adiecta est conditio nullatenus debetur, decis.16.n.17.
à Testatore factum legatum cum conditione perpetuæ exclusionis ab hæreditate non præbet locum substitutioni, decis. 447. num.9.
Testatore per alternatiuam duo casus ponente quatenus filij non extarent, de primo non est habenda consideratio, ex quo per existentiam filiæ non euenit, decis.98.n.7.
à Testatore ratio contemplata quando postea cesset, cessare debet ipsa dispositio, decis.29.n.16.
Testator quod omisit coniecturis suppletur, decis 302.n.3.
Testator quando præsumatur omnia in dispositione, voluisse quoque repetita in substitutione, decis.64.n.10.
Testatoris prædilectionis coniectura euidens erga aliquem, quando non possit negari, decis.39.n.36.
Testator, quando aliquem prius vocauit, signum est prædilectionis quoad ipsum, decis.64 n.25.
Testatoris expressa exclusio requiritur ad impediendam temporalem commoditatem, durante vita professi, decis.57.n.10.
Testatoris mens, ex eiusdem verbis ponderanda, & extrahenda est, decis.49.n.11.
per Testatorem agnatio non dicitur contemplata, dum non processit ad plures gradus substitutionum, decis.111.n.4.
Testator subscribendo testamentum, videtur approbare omnia contenta in testamento, decis.353.n.7.
Testatoris voluntas euidenter patet si eius verba clara sint, decis.39. num.10.
Testator dum solos filios masculos per lineam masculinam descendentes admisit, sanè descendentes ex fœminis in vanum prætendunt, decis.76.n.12.
Testator non præsumitur excogitasse iuuenem seni præmoriturum, decis.443.n.13.
Testatoris verba iuxtà propriam significationem sunt sumenda, decis. 378.num.7.
Testator, quando optimè aliquid sciebat, tunc id non est controuertendum, decis.39.n.14 & 15.
Testator non potest obligare bona sua, nec oneri ea subijcere in præiudicium Creditorum, decis.116.n.5.
Testatoris voluntas non potest dici, quod fuerit obseruata, dum contrarium fuit factum, decis.419.n.12.
Testatoris voluntas pro transmissione considerare, id quod de sui natura tale non transmissibile facit, decis.203.n.16.
Testator dum totam lineam masculinam vocauit, & deindè in eius defectu admisit alios, tunc qualiter sit intelligenda talis substitutio, decis.70.n.10.
Testator, ex quibus verbis dicatur discretiuè locutum fuisse de filijs, & nepotibus in disponendo fideicommissum, decis. 378. num.12.
Testator omnes casus discretiuè præuidendo cum diuersimodè in eis disposuerit, quale exindè elicit possit argumentum, decis. 114.num.18.
Testatore ab intestato decedente nepotes tam ex vno quàm altero fratre succedunt, decis.203.n.10.

Testator diverso modo de suis bonis disponente, vons casus non valet partiformiter, vt alter determinat, sed forma vtriusque seruanda, decis.114.n.23.

Testator attendi non debet, quod narrauit, sed quod disposuit, decis. 465.num.10.

Testatoris contractus hæres regulariter approbare tenetur, decis.129. num.7.

à Testatore testamentum, & testibus subscriptum pro eius validitate, subscriptionum recognitionem ab eisdem testibus habitam requirit, decis.210.n.4.

Testatoris fides mala dum adfuit, non datur continuatio in hærede, sed est inchoanda ab eo, vt teneat, decis.47.n.11.

Testatoris voluntas est omninò attendenda, & maximè si sit præcisa, decis.54.n.37.

Testatoris voluntas dum clara est, non est curandum de altercationibus Doctorum, decis.76.n.3.

Testator, quod voluerit vocare solummodò agnationem, ex quo necessariò deducatur, ibid.n.21.

Testatoris possessio de tempore obitus alterum est requisitum ad effectum manutenendi hæredem, decis.163.n.3.

Testatoris voluntate ex pluribus simul iunctis quoad legatum cognita, doctrina aliorum contrarium euitatur, decis.302.n.12.

Testator dum substituit sorores in concursu filiorum, multò magis substituisset eas, filiabus non natis, decis.1??.n.5.

Testatoris voluntas in constituendis Tutoribus, vel Curatoribus, à Iudice ad cuius officium ista res pertinet, seruari debet, decis.34. num.2.

Testator conseruationis agnationis prospiciens filias spe prolis destitutas substituere non censetur, decis.32.n.6.

Testatoris codicilli voluntati non derogant, nisi quatenus sint contrarij, decis.67.n.29.

Et maximè dum id fuit declaratum, aut si fuerit expressa clausula confirmatoria testamenti, ibid.n.30.

Testator, quod quis sit proximior probari potest arbore familiæ, decis. 188.n.1.

Testatore rationem conseruandi familiam incerto casui, & personis adijciente, eadem ad illum, & ad limites fideicommissi tali euueniente casu ordinati restringitur, decis.114.n.12.

ad Testatorem domum pertinuisse ex Instrumento possessionis conuincitur, decis.183.n.7.

Testator restringens fideicommissum ad obitum filiorum absque filijs quomodo intelligendus, decis.41.n.11.

à Testatore nomen proprium nominati pro contraria transmissionis coniectura ponderatur, decis.203.n.15.

Testator post completum testamentum verba quædam in contrarium proferendo, id fecisse præsumitur ad liberandum se à vexationibus aspirantis ad hæreditatem, non ad diuersam dispositionem à iam facta inducendam, decis.155.n.9.

à Testatore dilectus magis non potest dici substitutus, respectu instituti, decis.39.n.32.

Testator dum voluit hæreditatem ad aliquem integraliter deuenire, non est admittenda diuisio, decis.152.n.14.

Testator semper faciendo mentionem de masculinitate, censetur exclusisse fœminas, decis.461.n.2.

Testatoris subscriptio specialis ex proprijs eius verbis cognoscitur, decis.190.n.3.

Testatoris possessio ex confessione Notarij possessionem post obitum testatoris actualiter capientis resultat, decis.163.n.4.

Testatoris proximitas inspicitur, si transitum fecerit de linea ad lineam, decis.469 n.5.

Testatoris voluntas citrà electionem Tutorum, quæ in dubium vocatur claris probationibus conuincitur, decis.108.n.6.

Testator, quando se declarauit tunc ea sola declaratio est attendenda, decis.76.n.6.

Testandi inhabilitas dicitur vitium visibile, & impedit immissionem hæredi scripto, decis.444.n.16.

Testatoris dispositio vt corruat, concursus septem testium, qui sint contestes requiritur, decis.155.n.8.

Testatoris proximitas attenditur, si fiat transitus ad diuersam personarum conditionem, decis.460.n.4.

Testatore per obliqua verba disponente dispositio ad omnes descendentes in infinitum transit, decis.302.n.13.

Testatore nominante filios sub nomine collectiuo tractus successiuus inducitur, qui plures personas diuersorum graduum comprehendit, decis.229.n.13.

Testatoris subscriptio præsumptionem veritatis omnium contentorum in testamento operatur, decis.352.n.6.

Testator voluntatem suam cum dispositione Iuris communis conformare solet, decis.203.n.9.

Testator potest dare facultatem hæredi capiendi possessionem propria auctoritate, & sine citatione, decis.76.n.25.& 26.

Testatoris voluntas etiam ex bina testium depositione cum partis citatione sequuta cognoscitur, decis.275.n.6.

Testatoris voluntas declaratur per vnicum testem, & per testes singulares, decis.478.n.4.

Testatricis coarctatione litteræ patentes sint inter mobilia pro legatis destinata, an liberam de locis montium dispositionem impediat, decis.259.n.7.

Testatore voluntatem suam integrè non explicante, testamentum non valet, decis.16.n.10.

Testator profitens testari de bonis suis non comprehendit prius donata, decis.515.n.16.

Testator attendi non debet, quod narrauit, sed quod disposuit, decis. 464. numer. 10.

Testatoris voluntas quæcumque verborum interpretatione posthabita semper est inspicienda, decis.32.n.16.

Testatoris mens declaratur per binos testes, immò per vnicum, decis. 296.n.11.& 12.

Testatoris voluntas expressa tamquam anima, & spiritus dispositionis est attendenda, decis.29.n.13.

Testatoris bona ex diuisione, & ipso Instrumento venditionis iustificantur, decis.358 n.2.

Testatricis verba in reuocatione omnium testamentorum per vltimum enunciata cum clausula, de quibus si recordaretur, specialem mentionem important, & expressioni clausulæ derogatoriæ æquiualent, decis.180.n.1.

Testatricis declaratio coram confessario, & quatuor testibus iteratis vicibus facta de sua intentione constituendi hæredem illum, quem summo prosequebatur amore argumentum continuatæ voluntatis ad eiusdem fauorem præbet, ibid.n.11.

Testandi qualitas benè probat, & omnium melius facit præsumere sanitatem mentis ipsius testatoris, decis. 353.n.33.

ad Testandum præparatio non est testamentum, decis. 404. numer.2.

Testandi facultas in non professo Religionis Hierosolymitanæ, non requiritur, decis.444.n.5.

Testandi facultas conditionalis non suffragatur non impleta conditione, ibid.n.13.

Testator quando grauatis simpliciter sine filijs decedentibus, proximiores de familia substituit, decis. 188.n.7.

T E S T I S.

Testium depositio ex libris publici Instrumenti robur sumit, decis.32. num.2.

Testes, vt deponant valdè quoad possessionem exactionis decimarum, qualiter deponere valeant, decis.520.n.20.

Testes de perceptione pensionis per verba dubitatiua deponentes, cum de certa scientia testantur, & rationem dicti sui reddant, etiam negatiuam concludunt, decis.233.n.8.

Testes sine citatione partis, & intimatione examinati nihil probant, decis.326.n.13.

Testis pro colitigante inductus, & examinatus etiam solus contra inducentem sufficit, decis. 100.n.2.

Testes etiamsi aliqui plus, aliqui minus in facto dicant, contrarij non reputantur, decis.53.n.14.

Testis subscribens scripturam, operatur, quod subscriptio pro contentis scriptura contradicere non valeat, decis.4.n.15.

Testis subscriptus, si velit asserere contra apocam subscriptam non auditur, ibid. n.16.

Testes licet examinati in criminalibus eum idem formiter in contradictorio iudicio deponant, etiam in Iudicio ciuili citata parte probant, decis.241.n.11.

Testis mediatoris depositioni plus, quàm semiplenè est deferendum, decis.174 n.11.

Testium subscriptioni non creditur, si non fuisse præsentes, vel non audiuisse confirmant, decis.8.n.9.

per Testes scriptura priuata recognoscitur habentes notam manum, decis.446.n.8.

Testis dictum non vitiatur ex contradictionibus in accidentalibus, decis.475.n 9.

ex Testibus mors probatur, qui interfuerunt sepulturæ, & funerali, decis.405.n.4.

Testibus de onere vxori per testatorem iniuncto restituendi portionem hæreditatis, cum diuersas patiantur exceptiones, & maximam falsitatis suspicionem contineant, fides non est adhibenda, decis.155.n.4.

Testes vti concordes attestatione Notarij super actu coram se gesto concurrente plenam ac concludentem faciunt probationem, decis. 108.num.7.

Testibus de Familia antiquissima explicitè per spatium ducentorum annorum deponentibus fides est adhibenda, maximè cum eadem ex publicis documentis Commissariorum approbatione acceptatis corroboretur, decis.213.n.9.

Testium depositiones debent esse plenæ, & concludentes ad hoc, vt fidem mereantur, decis.131.n.2.

Testes prætendentes velle impugnare manum Notarij, ad illum effectum negatiuam coarctare debent, decis.53.n.16.

in Testium dictis facienda est omnis interpretatio, vt ad concordiam reducantur, decis.379.n.20.

Et maximè, quando eorum dicta sunt adminiculata, ibid.n.21.

Testes habentes interesse in causa nullatenus probant, decis.312. num.34.

coram Testibus à Parocho conscripta schedula secundi testamenti legatarijs non præiudicat, cum similis testamenti factio ex statuto Vrbis non sustineatur, decis 275.n 2.

Testes possessionem communem formiter examinati confirmant, quorum etiam vnicus ad effectum obtinendæ manutentionis sufficit, decis.26 n.3.

ex Testibus proximioritas præsumitur, & probatur, dum alius proximior non concurrit, decis.422.n.21.

Testes de causa optimè informati plenam probationem faciunt, decis. 369 n.1.

Testis patiens exceptionem personalem, & suspectus de obligatione, ob lapsum temporis non probat, decis.428.n.9.

Testes ad perpetuam rei memoriam, & vigore monitorialium examinati, adminiculum probationis faciunt, maxime cum de-

ecsse-

cesserint depositione ipsorum non retractata, decis. 8. num. 2.
Testes auditu ab ipsa uxore deponentes in re clanculum peracta sufficiunt, decis. 199. n. 5.
Testes nihil probant, si non concludunt, decis. 403. n. 25.
Testes duo in omni materia sufficientem faciunt probationem, decis. 100 n. 1.
Testes de auditu deponentes, cum agatur de re antiqua, nec sint, qui de visu deponere possint, sufficienter probant, decis. 318. num. 10.
Testibus de possessione optimè deponentibus fides est adhibenda, decis. 162. num. 3.
in Testibus depositio prima attenditur, non secunda facta ex intervallo ob timorem subornationis, decis. 345. n. 10.
Testes licet ad æternam rei memoriam examinati, ad effectum probandi legitimationem personarum adminiculum faciunt, decis. 278. num. 2.
Testes, ut deponant validè quoad possessionem exactionis decimarum, qualiter deponere valeant, decis. 521 n. 20.
Testes habentes notitiam de litteris eius, à quo scriptura facta fuit, concurrentibus alijs adminiculis sufficienter probant, decis. 53. numer. 3.
Testes singulares patientes exceptionem in dicto, & in persona non possunt iungi ad faciendam plenam probationem, decis. 404. num. 14.
Testium novum examen non admittitur, quando fuerunt dicta testificata, decis. 381. n. 7.
Testes examinati ad perpetuam contradicentes dispositioni testamentariæ non sunt attendendi, decis. 273 n. 9.
Testes de decimis exactis expressè deponentes, etiam de audito à maioribus de publica voce, & fama, fidem probationis merentur, decis. 216 num 1.
Testibus præsentibus testatore suum esse testamentum dicente, alij testes in contrarium validitati testamenti non præiudicant, decis. 360. n. 5.
Testes licet de auditu deponentes pro adminiculo tamen in causa deserviunt, ubi præsumptiones, & coniecturæ admitti solent, decis. 374. n. 16.
Testibus quibus favent coniecturæ magis est credendum, decis. 430. num. 14.
Testes, ut validè probent filiationem, qualiter deponere valeant, decis. 344. n. 6. & 7.
Testis testamentarij subscriptio, si fiat pro solemnitate ipsius testamenti, ex hoc tamen quid non sit inferendum, decis. 353. n. 23.
Testes conformiter deponentes de testamento, Notario, & hærede instituto, exprimendo tamquam præsentes stipulationi locum, & tempus, ad probationem validitatis testamenti sufficiunt, decis. 53. num. 4.
Testes de tempore testamenti deponentes in concursu aliorum, qui deponunt de tempore ante, prævalent, decis. 321. n. 14.
Testes, quando sunt convicti de mendacio, nullatenus probationem aliquam facere possunt, decis. 440. n. 2.
Testibus examinatis ad perpetuam rei memoriam sine citatione partis non adhibetur fides, ibid. n. 4.
Testes magis specificè deponentes, dum pluries coniecturis, & probationibus fulciuntur, in concursu alijs sunt præferendi, decis. 53. num. 17.
Testes non deponentes cum omnibus requisitis, & in aliquo deficientes immemorabilem probatam non reddunt, decis. 97. numer. 14.
Testes de immemorabili deponentes, cum non habeant ætatem legitimam annorum 54. ante motam litem, non relevant, ibidem num. 12.
Testibus etiam singularibus eò magis fides est adhibenda, quo magis ex propria epistola illius contra quem deponunt, corroborantur, decis. 199. n. 13.
per Testes de publica voce, & fama in vicinia, & in tota Civitate deponentes, filiatio probatur, etiamsi non referant à quibus audiverint, decis. 475. n. 1. & 2.
per Testem unicum, facta probatio, non relevat, decis. 247. num. 12.
Et maximè si patiatur plures exceptiones tam in dicto, quàm in persona, ibid. n. 13.
Testes nihil concludentes non attenduntur, decis. 196. n. 18.
Testis depositio, si ex pluribus reddatur inverisimilis non attenditur, decis. 247. n. 19.
Testium depositiones ad concordiam reduci debent, ut aliquid probent, decis. 293 n. 10.
Testes etiam singulares ad probandam voluntatem testatoris admittuntur, decis. 53 n. 6.
Testes quando positivè, vel affirmativè deponunt audiuisse aliter fuisse dictum, quam scriptum, testamento, aut Instrumento, tamquam suspecto fides non adhibetur, decis. 8. n. 10.
Testes de mora deponentes, paratam fuisse occasionem nubendi æquali conditionis viro, & quod culpa fratris non fuerint effectuatæ nuptiæ, probare tenentur, decis. 200 n. 16.
per Testes recognitionis modus asserentes se novisse non solum personam Notarij, sed & manum illius, in scripturis publicis ex Statuto Urbis admittitur, decis. 53. n. 2.
Testium exceptiones, contra personas, & dicta, quando non relevent, decis. 379. n. 19 & 20.
Testes, quando sunt optimè informati super re, de qua deponunt, plenam faciunt probationem, decis. 579 n. 8.
Testes pro colitigantibus examinati, eorumque depositione exhibentes de solutione decimarum superlativam faciunt probationem, decis. 97. n. 20.
Testes consuetudinem dividendi ex actibus lite pendente factis deducentes ad hunc effectum pro nullis reputantur, decis. 233. num. 17.
Testes satis probant quantitatem fructuum, quando tamquam Coloni, & ex certa scientia super eis deponunt, decis. 537. num. 7.
Testium examen in Curia non publicatur, decis. 393. n. 6.
Testes, quando concludenter probent situationem loci, decis. 70. n. 13. & 14.
sine Testibus scriptura privata solet fieri, decis. 466. n. 9.
Testes conformiter examinati de communi reputatione, ac mutuo inter fratres germanos tractatu deponentes fraternitatem regulariter probant, nisi eadem ex probatione omninò contraria excludatur, decis. 32. n. 1.
Testium defectus ex numero suppletur, decis. 73. n. 12.
Testis referens se ad scripturam non constito de scriptura nihil probat, decis. 482. n. 4.
Testis pro affine non probat, decis. 404 n. 8.
si Testes tantum de educatione, & nominatione in filium deponant, filiatio non probatur, decis. 388 n. 8.
Testes consanguinei, & affines, & alias exceptiones patientes non relevant, decis. 13. n. 25.
Testes de publica voce, & fama deponentes in antiquis probant, decis. 150. num. 5.
Testes, qui non concludunt intentionem agentis, dum concludenter eam probare tenentur, non attenduntur, decis. 13. numer. 26.
Testium examen novum, nec admittitur in Curia, quando formiter processus fuit publicatus, decis. 518. n. 12.
Testes aliàs inhabiles ad probandam rem, quæ occultè geri solet admittuntur, nec personales exceptiones contra eos recipiuntur, decis. 218. n. 8.
Testes ad perpetuam rei memoriam examinati gradum probationis non constituunt, decis. 16. n. 18.
in Teste oblivio præsumitur per temporis intervallum, decis. 428. num. 10.
Testes licet in nonnullis circumstantijs discordent, cum tamen in substantia conveniant, optimè probant, decis. 53 n. 13.
Testes non probant, si non percutiunt tempus, de quo controvertitur, decis. 353. n. 30.
Testes examinati in diversa causa, & ad alium effectum non iuvant, dum probatio debet esse plena, & concludens, decis. 388. num. 4.
Testes individuantes deteriorationem domus ex excidio Urbis sequutam, dum causam scientiæ reddunt, & de facto etiam proprio actu recensent, sufficienter probant, decis. 227. n. 13.
ex Testibus immemorabilis, licet cum suis requisitis non concludatur, quoad probationem tamen consuetudinis pro Monasterio non solvendi decimas sufficere videtur, decis. 201. n. 16.
Testis habens ætatem legitimam, si deficiat in fama immemorabilem non probat, decis. 97. n. 15.
Testium depositio de publica voce, & fama ad effectum probationis metus etiam considerabilis est, decis. 211. n. 17.
à Testibus filiatio in antiquis de publica voce, & fama optimè iustificatur, decis. 318. n. 11.
Testis, ut sit valens ad probationem Instrumenti publici, quid requiratur, decis. 247. n. 25.
Testes eamdem quantitatem testificantes in materia liquidationis fructuum plenè probant, decis. 208. n. 8.
Testes contra producentes sunt omni exceptione maiores, & plenissimam faciunt probationem, decis. 70. n. 15.
Testes deponentes, ut non informati fidem non merentur, decis. 229. num. 8.
Testes plenissimè probant confines dum contra ipsos producentes deponunt, decis. 70. n. 16. & 17.
Testes deponentes de expressa contradictione Canonicorum in actu erectionis, & de carceratione de ordine Archiepiscopi sequuta, contra ipsum inducentem fortius probant, decis. 257. n. 3.
Testes deponentes de publica voce, & fama, nobilitatem etiam pro admissione ad habitum Religionis Hierosolymitanæ iustificant, decis. 213. n. 2.
Testes informati de quantitate seminis, & fructuum recollectorum, cum de solito, & consueto in materia liquidationis deponant, benè probant, decis. 255. n. 8.
Testes optimè concludentes veniunt attendendi, decis. 385. numer. 6.
Testes deponentes de visu, & ex certa scientia, plenam probationem faciunt, decis. 386. n. 21.
in Testium dictis contrarietas quando non est circa substantialia non relevat, cum pro eorum concordia maxime concurrentibus alijs adminiculis omnis interpretatio sit sumenda, decis. 41. num. 8.
Testes de facto proprio, & certa scientia deponentes, iunctis alijs adminiculis optimè probant, decis. 369 n. 6.
Testium probatio de metu incusso, & alijs molestijs extraiudicialibus sufficit, ut remissoria concedatur, decis. 257. n. 6.
Testes non probant immemorabilem, si nullatenus deponant secundum terminos, *gloss. in cap. 1. verb. memor. de præscript. in 6.* decis. 70. num. 62.
Testes examinati in causa alimentorum, non probant ad effectum successionis, decis. 388 n. 4.

Testi-

Testibus optimam rationem scientiæ reddentibus pro iustificatione Parochialis fides est adhibenda, decis.565.n.18.
Testis interessatus nihil probat, decis.482.n.3.
Testes deponentes super negatiua non probant, dum eam non coarctant, decis.403.n.21.
Testes deponentes se vidisse aliquem mortuum, iste est verus modus probandi mortem alicuius, decis.90.n.1.
Testes contrariantes publicis Instrumentis non sunt attendendi, decis. 403.num.4.
Testis depositio habens Iuris assistentiam est præferenda, decis.500. num.4.
Testis vnicus de euaginato ense in vxorem de auditu ab illa non probat, decis.260.n.7.
Testes, cum agatur de probanda sæuitia non ex vnico actu speciali, sed ex pluribus in genere, etiam singulares, & alias inhabiles admittuntur, decis.199.n.12.
Testes, quando sunt personæ bonæ conditionis, & famæ in quacumque materia admittuntur, decis.318.n.9.
per Testes contestes, & optimè informatos obseruantia benè docetur, decis.2 n.2.
Testes, vt probent immemorabilem debent deponere de visu per 40. annos ante motam litem, decis.260.n.25.
Testis familiaris, & salariatus à testimonio repellitur, decis.331. num.8.
Testes sine citatione partis examinati, non iuuant, decis. 260. num.29.
Testis inuerisimilia deponens non attenditur, decis.3.n.12.
Testes de præscriptione deponentes, cum non percutiant tempus præscriptionis, nec de scientia, & patientia Monasterij ad eamdem inducendam necessaria probant, in consideratione non sunt habendi, decis.193.n.10.
Testes tam formiter, quam ad perpetuam rei memoriam examinati, maximè cum adminiculentur ex alijs enunciatiuis, & fidibus Baptismatum descendentiam satis iustificant, decis. 132. num.3.
Testium dictis probationes ex publica documentorum fide, circà nobilitatem adstipulantur, decis.213.n.3.
Testi omni exceptione maiori est maior fides adhibenda quam alijs, decis.478.n.3.
Testis Instrumentarius regulariter pro reprobando Instrumento sufficiens quoque reputatur, decis.174.n.17.
Testes in confectione scripturæ priuatæ adhiberi non solent, decis.285. num. 10.
Testes inter se contrarij nihil probant, decis.482.n.2.
Testis patiens exceptionem personalem, & suspectus de obliuione, ob lapsum temporis non probat, decis.428.n.9.
Testis per verbum credo, deponens non potest redargui de falsitate, decis.475.n.8.
Testibus diuersimodè deponentibus, ad effectum vt dici possit recessum à prima solemni dispositione, fides non est adhibenda, decis. 331.num.2.
Testes de bonis possessis vti liberis ab omnibus fideicommissis, & vinculis donationum deponentes, cum non extet contrarij, vel initij memoriam etiam ad præscriptionem immemorabilem probandam sufficiunt, decis.253.n.3.
Testes non deponentes de statu antiquo domus, cum potiùs confiteantur se de hoc non recordari, nihil probant, decis.288. num.18.
sine Testibus Instrumenta priuata, & informia nullam faciunt probationem, decis.5.n.27.
Testes examinati ad perpetuam rei memoriam non probant, decis.353. num.29.
per Testes manum notam habentes sufficiens iudicatur scripturæ domesticæ cum regulariter non adhibitis testibus fieri soleant, recognitio earum, decis.372.n.5.
Testis deponere potest de ijs, quæ vidit dum erat pupillus pubertati proximus, decis.293.n.9.
Testes de visu deponentes quoad tempus immemorabile de visu per 40. annos deponere debent, decis.7.n.13.
Testes formiter examinati in vno iudicio, probant etiam in alio, decis. 293.n.3.
Testes in formalitate verborum non conuenire non refert, dummodò in substantia concordent, decis.372.n.2.
Testes tam formiter, quam ad perpetuam rei memoriam examinati, maximè cum adminiculentur ex alijs enunciatiuis, & fidibus Baptismatum descendentiam satis iustificant, decis. 132. num.3.
Testes ex scripturis authenticis de mendacio conuicti gradum probationis non constituunt, decis.235.n.24.
Testes, vt probent quasi possessionem exactionis decimarum, non est necesse, vt in quolibet actu exactionis earum fuerint præsentes, decis. 520 num.21.
Testes, si specificè deponant benè sunt attendendi, decis. 386. num.20.
Testes non probant filiationem ab aliquo, dum filiationes non cognoscunt, decis.388.n.5.
per Testes nulliter examinatos, nec ætatem legitimam habentes immemorabilis non probatur, decis.334.n.23.
Testes, quando vltrà exceptiones personales sunt singulares in dicto, nihil concludunt, decis.330 n.6.
Testes subditi ratione Iurisdictionis testimonium pro Domino ferre non prohibentur, decis.53.n.11.
Testis de auditu deponens, vbi in contrarium Iuris est præsumptio, tamquam vnicus nullum probationis gradum constituit, decis.72. num.22.
Testes deponentes de auditu, plenè, & concludentes non probant, decis.414.n.5.
Testes inuerisimilia deponens nihil probat, decis.293.n.7.
Testes post terminum in Remissoria datum, sine decreto, & Interrogatorijs partis examinati, nihil probant, decis.308.n.6.
Testibus positiue de omnibus ad nobilitatis probationem requisitis deponentibus fides est adhibenda, cum ex eorum dictis perfecta nobilitatis probatio resultet, decis.150.n.4.
Testi concurrentibus alijs totam facti seriem recensenti fides est adhibenda, etiam si ipse, & alij morte præuenti repeti non potuerint, decis.211.n.14.
Testibus ad scripturas se referentibus nisi eadem exhibeantur fides non est adhibenda, decis.235.n.21.
Testes malè affecti erga vnam partem, diminuuntur de fide, decis.131. num.1.
Testium exceptiones non admittuntur in materia, in qua proceditur per coniecturas, decis.430.n.17.
Testes pro consanguineis, & arctissimo gradu coniunctis testimonium perhibentes non admittuntur, cum illorum fides integra non censeatur, decis.223.n.16.
Testes nulliter examinati non sunt attendendi, decis. 260. numer.28.
Testis depositio vnius alijs adminiculis corroborata sufficienter probat, decis.59.n.10.
ad Testificandum Procurator non est inhabilis, quando non est talis de tempore examinis, decis.430.n.18.
Testes allegantes propriam turpitudinem, & deponentes contra iuris præsumptionem non sunt attendendi, decis.353. numer.20.
Testes sine citatione partis deponentes nihil probant, maximè cum agatur de alienatione voluntaria, & sine debitis solemnitatibus facta, decis.49.n.7.
Testes cum non iustificant probationes non releuant, decis. 229. num.11.
Testes deponentes, vt non informati fidem non merentur, ibidem num.8.
Testes de auditu in materia difficilis probationis admittuntur, decis. 260.n.23.
Testes remissoriales quandonam concludentem probationem facere dicantur, decis.334.n.7.
Testes ritè & rectè examinati, ac si cum citatione examinati fuissent, probant, decis.298.n.9.
Testes de consuetudine diuidendi deponentes, vltra quod vehementes patiantur exceptiones, eum de ipsorummet commodo particulari vti singulorum agatur omninò sunt repellendi, decis.233. num.15.
Testes ex certa scientia, ac visu de insania tempore conditi Testamenti deponentes, alijs de auditu sanæ mentis, qui tempus Testamenti non percutiunt, præferuntur, decis.8.n.7.
Testes vt probent immemorabilem debent esse saltem annorum 54. vt deponant de visu per 40. annos, ante motam litem, decis.30. num.63.
Testes, qui loquuntur in genere, nec indiuiduant, aut specificant probationes non releuant pro iustificatione actorum, decis.131. num.5.
Testes subditi ratione Iurisdictionis testimonium pro Domino ferre non prohibentur, decis.53.n.11.
Testes patientes exceptiones, non solum in dicto, sed etiam in persona, multo minus releuant, decis.312.n 33.
Testes nulliter, & inualidè examinati sunt reijciendi, decis. 70. num.61.
Testis Sacerdos, seù Doctor præfertur alijs, decis.296.n.10.
Testis saluatur à falsitate etiam per possibile, decis.475.n.7.
Testes deponentes de confessione extraiudiciali debent esse in omnibus contestes, decis.482.n.5.
Testes probant obitum alicuius, si probant vidisse aliquem mori, & mortuum etiam, decis.524.n.1.
Testes super antiquis deponentes probant ad effectum impediendi immissionem, decis.293.n.2.
Testibus super affirmatiua deponens magis credendum est, decis.502. num.3.
Testibus numero pluribus, & melius informatis in concursu magis est credendum, decis.354.n.11.
Testibus ob exactissimam diligentiam in recognitione adhibitam maior fides est adhibenda, decis.53.n.15.
Testium depositio per Notarium de Testamento rogatum comprobata, accedente publica voce, & fama, magnum ad probationem testamenti facti adminiculum præstat, decis.63.n.5.
Testis vnicus non probat, & maximè pro reuocatione testamenti, decis. 4.num.9.
Testes quando de continua mentis alienatione à tertia, vel quarta die vltimæ infirmitatis vsque ab obitum deponunt, vtique medio tempore, quo testamentum conditum fuit eiusdem continuatio præsumitur, decis.8.n.12.
Testium numerus septenarius pro validitate Testamenti requisitus ad iustificationem erroris necessarius censetur, decis. 32. numer.18.
Testes, quando agitur de probando Testamento de quo non fuit confecta scriptura, in relatione verborum testatoris concordes esse debent, decis.331.n.9.
Testes in testamentis factis coram Parocho, & duobus testibus debent

debent esse omni exceptione maiores, decis. 404. num.9.
Testibus testamentum, manu Notarij scriptum esse asserentibus magis credendum est, quàm alijs illud impugnantibus, decis.53. numer.18.
Testes ante conditum testamentum deponentes cum plures patiantur exceptiones nihil probant, decis.321.n.13.
Testes deponentes de sana mente, sunt præferendi testibus de dementia, decis.353.n.31.
Testis assertio de intentione testatoris perfectam eiusdem dispositionem non importat, sed animum tantùm, & intentionem disponendi indicat, decis.331.n.10.
Testes in testamento condito cum clausula Codicillari, non requiritur fuisse rogatos, decis.474.n.8.
Testes debent esse omni exceptione maiores ad effectum reuocationis testamenti, decis.3.n.10.& 11.
Testes etiam singulares ad probandam testatoris voluntatem admitti solent, decis.155.n.6.
ex Testibus resultat testamenti realitatis sufficiens probatio, cum non sit verisimile falsitatem publicè coram septem testibus fuisse commissam, decis.99.n.13.
THESAVRARIVS in Causis interesse Cameræ concernentibus habet cumulatiuam cum Iudice Cameræ, decis.425.n.3.
THVRIFICATIO Canonicis Cathedralis ante Canonicos Collegiatæ post Episcopum immediatè debetur, decis.120.n.6.

T I M O R.

ob Timorem fraudis ratione antidatæ in apocha priuata, ideò lex requirit certas solemnitates, decis.421.n.8.
cum Instrumento publico apoca priuata, quando possit concurrere, licet non habeat sua requisita à lege desiderata, ibid.
Timor futuræ læuitiæ vti ex odio propter machinationes, & sæuitiam de præterito deducitur, ita ex dissentionibus ob non applicatas pecunias dotales in personam viri confirmatur, decis.199.n.9.
Timor belli commercium, vel penitus extinguit, vel notabiliter diminuit, decis.131.n.3.
Timor vanus non est habendus in consideratione, decis.260. numer.15.
TITIO ab igne extractus ad infligendum vulnus vxori causa est sufficiens illam à viro remouendi, & matrimonium quoad coniugalem habitationem separandi, decis.199.n.6.

T I T V L V S.

Titulus vnionis cum possessione an viam executiuam impediat, itaut per tres conformes sit procedendum, decis.307.n.12.
Titulum possessor quando non habet eiusdem speciei pro coercenda exequutione subrogationis gratiosæ titulo frui non valet, decis.322.n.12.
cum Titulo putatiuo præscriptio quadragenaria non admittitur, nisi cum ea titulus expressus concurrat, decis.334.n.24.
super Titulo beneficij lite nulla validè, & legitimè introducta, subrogatio gratiosa concedi non debet, decis.104.n.6.
Titulus possessoris quando non est æqualis titulo gratiosè subrogati, ad effectum impediendi immissionem non sufficit, decis.307. num.13.
Tituli inualiditate, & nullitate probata possessio pro vacua habetur, & possidens pro impedienda exequutione, legitimus contradictor non dicitur, ibid.n.14.
Tituli fructus in commercio debitoris existunt, & iisdem Creditoribus hypothecati censentur, decis.126.n.13.
Tituli nullitate siue gratiæ principalis stante, litteræ subrogationis gratiosæ etiam expeditæ tamquam ab ea desumpta, & dependentes non releuant, decis.254.n.18.
Titulus spiritualis quando mutatur, collatio Superioris habentis Ius conferendi expressa, vel tacita semper est necessaria, decis. 127.n.21.
cum Titulo, & bona fide præscriptio quadragenaria operatur etiamsi titulus, sit putatiuus, & inualidus, decis.404 n.3.
Titulus lucri quando est onerosus pleno iure acquiritur, decis.303. num.9.
Titulus subrogationis, vt suffragetur alleganti, eiusdem speciei cum illo quem obtinuit prouisus esse debet, decis.254.n.9.
Titulum possidendi Iure proprio habens possessio ad simplicem administrationem referri nequit, decis.26.n.4.
Titulo erroneo, & donatio tn subsistenti facta nullum ius causam à donante habenti ob defectum voluntatis tribuit, decis.214. num.14.
Titulum coloratum allegans ex Decreto Concilij irritanti, & Constitutione Piana pro non possessore habetur, decis.254.n.16.
Titulum subrogationis gratiosæ allegans, illum emanasse ex eodem fonte nempè à Sede Apostolica probare tenetur, ibidem num.8.
Titulus non est alienabilis absque licentia principalis in cuius præiudicium hypotheca non cadit, decis.127.n.12.
ex Titulo oneroso concessum Iuspatronatus à Sede Apostolica non est reuocatum à Sac.Conc.Trident.decis.492.n.6.
Titulus, quando fuit tam in facto, quàm in iure reuocatus, est nullus, & pro non titulo habendus est, decis.440.n.3.
Titulus nullus, & inualidus excludit bonam fidem. Bonam fidem requirit præscriptio, ibid.n.13.
Titulum inualidum habens, ad impediendum Prouisum Apostolicum legitimus Contradictor dici non meretur, decis. 178. num.9.
Titulus lucri quando est onerosus pleno iure acquiritur, decis.303, num.9.
Titulus nouus sine institutione præbendæ acquiri non potest, decis. 127.num.22.
Titulus dotis diuersitatem Iuris, & aduentitiæ, & profectitiæ dotis inducit, decis.150.n.8.
eum Titulo, & bona fide, præscriptio quadragenaria operatur plura, decis.440.n.2.

T I T V L A R I S.

Titularis consensus in casu translationis pensionis præstitus an ad inducendam validitatem pensionis sufficiens dicatur, decis. 299. num.6.
Titularis non tenetur ad pensionem non adepta possessione, decis.467. num.1.
Titularis qui non potuit acquirere possessionem beneficij liberatur à solutione pensionis cedendo actiones ad fructus, ibidem num.3.
Titularis enuncians beneficium esse pensione grauatum non censetur fateri illam esse validè reseruatam, decis.507.n.5.
Titularis transigendo non potest Ecclesiæ, & successori præiudicare, ibid. n.8.& 9.
Titularis transigendo cum Pensionario, qui narrauit valorem fructuum in litteris pensionis tenetur probare incapacitatem, ibidem num.1.

T R A C T A T V S.

Tractatus præcedens matrimonium fuisse factum, multum iuuat, decis.312.n.6.
Tractatus, & educatio filiorum arguit matrimonium, ibid.n.21.
ex Tractatu, & educatione, quando non releuat talis probatio, decis. 388.num.10.
Tractus successiuus vbi non fuit consideratus, non est necessaria duratio, decis.530.n.8.
Tractum successiuum contractus quando habet, vel aliquid de futuro est explendum, tunc pro iudicanda læsione etiam æquè principaliter tempus futurum attenditur, decis.24.n.12.
TRADITIO pecuniarum, quando non potest referri ad aliam causam arguit mutuum, decis.437.n.1.

T R A N S L A T I O.

inter Translationem, & reseruationem diuersitas assignari non potest, decis.142.n.14.
Translatione facta, & territorio separato Commendatarius Episcopi, ac Diœcesani appellatione venit, decis.148.n.3.
inter Translationem, & cassationem differentia nouamque reseruationem pensionis frustrà controuertitur, dum vtraque in Constitutione cauetur, decis.299.n.5.
Translatio an à cassatione, & noua reseruatione differat, ibid. num.3.
Translatio pensionum vltra medietatem fructuum valoris beneficij ex Constitutione Vrbani VIII. prohibetur, decis. 65. numer.10.
pro Translatione pensionum Indulta data non suffragari nisi facta mentione de pensionibus translatis tamquam nouum grauamen continentibus ex Constitut. Vrbani VIII. non disponitur, decis. 142.num.2.
Translatio tamquam prorogatiua oneris strictè est intelligenda, decis. 65.num.9.
Translationi consensus contemporaneus sit vel respiciat præiudicium Titularis, & ideò ex post facto, & quandocumque interueniat, pro forma, & solemnitate requiritur, decis.142.n.5.
Translata pensio vt dicatur inualidè, sufficit quòd Titularis dissentiat eamque non approbet, ibid.n.6.
contra Translatarium Titularis diurnam litem sustinens impugnando translationem pensionis ob non seruatam formam Constitutionis, contradictionis exindè iam claram demonstrat vt maior dari non possit, decis.142.n.5.

T R A N S A C T I O.

Transactio facta super controuersia dubia, & in certa, valida est, decis. 312.num.1.
Transactio inita cum expressa reseruatione Iurium Parochialium, prætendentibus non magis suffragatur, quàm si in hac parte transactum non fuisset, decis.231.n.4.
Transactio prædij cum perceptione omnium fructuum onus solutionis etiam ad percipientem transmittit, decis.109.n.14.
per Transactionem dimittens, quando verè dicatur alienare, & quando secus, decis.158.n.15.
Transactio, quando non est læsiua in vanum prætenditur eius rescissio, decis.441.n.37.
in Transactione ea, quæ in consequentiam veniunt an attendantur, decis.187.n.13.
de Transactione obiectio non facta insubsistens dignoscitur, quando contrarium ex ipsa lectura apparet, decis.359.n.11.
Transactio infringitur, læsione dimidiam veri valoris excedente, decis. 144.num.3.
Transactio censetur inita, iuxta terminos præcedentis stipulationis, decis.523.n.3.
Transactionis Instrumentum ad normam Capitulorum in apoca contentorum adstipulari debet, decis.178.n.1.
Transactio sustinetur, quando adsunt requisita leg.2. & 12.C.de transact. decis.441.n.1.
in Transactione læsio vt excludatur dubius litis euentus regulariter ponderari solet, decis.143.n.4.
Transactiones super materia spirituali, vt ligent successores, est necessarium Beneplacitum Apostolicum, decis.260.n.18.

Tran-

Tran sactionis causa vt subsistens censeatur, vera, & non conficta litis existentia requiritur, decis.72.n.3.

Tran.sactio fieri non valet, nisi aliquid hinc inde remittatur, decis. 187.n.5.

in Transactionis Instrumento onus Patri impositum ad cautelam filiorum, eorumdem vocationem propterea non inducit, decis.212. num.4.

Transactio, quando fuit facta super duobus annexis, quod in vno sine alio non fuisset facta, ex quo appareat, decis.187.n...

Transactio bona fide ad sedandam litem emanata non solum transigentibus, & eorum hæredibus præiudicat, sed etiam quibuscumque alijs ad fideicommissum vocatis, quamuis transigentium non sint hæredes, decis.117.n.4.

per Transactionem nepotes renunciantes omnibus bonis stabilibus eorum industria, & pecunia pro parte acquisitis, fructus ad rationem quinque pro centenario sine labe vsurarum benè recipere possunt, decis.236.n.1.

Tcansactio, quando non dicatur à facta ob recessum à lite, decis.187. num.21.

Transactio bona fide procurata quoscumque successores ligat, etiamsi à transigentibus causam, & titulum non habeant, decis.359. num.6.

Transactio cum præseruatione iurium, non lædit facultatem capiendi possessionem propria auctoritate, decis.268.n.2.

Transactio verbis generalibus, & prægnantibus comprehensa, qualia sunt non *adimpleta alia adimplenda*, omnia includit quæ ante transactionem saltem in vim pacti, & conuentionis adimpleri debebant, decis.119.n.10.

Transactio bona fide facta etiam in præiudicium successorum in fideicommisso sustinetur, quamuis non sint hæredes transigentis, decis. 110.num.6.

Transactio, quando est inita quo casu perindè est, ac si non emanasset, decis.187.n.35.

Transactio ad ea quæ in litem deducta fuerunt regulariter restringi debet, decis.119.n.9.

Transactio super testamento initio, non valet, si non præcesserit ipsius lectura à partibus, decis.440.n.3.

Transactionis contractus fauorabilis inter contrahentes Ius accrescendi locum habet, decis.88.n.18.

Transactionis inuestimentum an tutamen Donatoris, qui in casu prædecessus filij pro consequutione legitimæ à nepotibus vexari poterat, dumtaxat respiciat, decis.212.n.5.

Transactio facta super Monachatu, non tenet, siue vt quis tamquam Monachus remaneat, siue vt Secularis euadat, decis. 187.n.2.& 3.

per Transactionem renunciatione facta, renunciati ad iura renunciata amplius non datur regressus, decis.88.n.11.

Transactio non est rescindenda ex defectu causæ, quæ constat interuenisse, decis.523.n.6.

Transactionis validitas, quando vtiliter fuit inita inter contrahentes, non est controuertenda, ibid.n.8.

Tcansactio valde antiqua ex inuiolabili obseruantia robur assumit, decis.110.n.10.

ad Transactionis rescissionem, vt possit deueniri, restituendum est, quod quis vigore transactionis habuit, decis.523.n.5.

Transactio territorium separatum efficit, & Diœcesis ibidem Iura Episcopalia habentis propriè appellatur, decis.148.n.3.

in Transactione inter duas Ecclesias stipulata beneplacitum Apostolicum omninò est necessarium, decis.231.n.6.

Transactio super validitate professionis, mediante promissione pecuniæ an sit valida, decis.187.n.1.

Transactio proprio nomine stipulata ipsam Constituentem non comprehendit, decis.109.0.13.

Transactiones operantur vt actio quælibet dicatur elisa, decis.523. num.1.

Transactio non fit super re, cuius finis certissimus est, decis.187. num.33.

Transactio licita est, propter recessum à lite, ibid.n.20.

Transactio regula, quod in præiudicium vocatorum fieri non possit quomodo procedit, decis.359.n.8.

in Transactionibus non habetur sola ratio eius, quod hinc indè datur vel remittitur, & dubij litis euentus, decis.110.n.12.

Transactio bona fide stipulata successiuè vocatis interdum nocet, decis. 129.n.10.

Transactionis bona fides ex lite iustificatur, quæ ratione exitus incerti ad validitatem transactionis sufficit, decis.110.n.7.

Transactio facta bona fide super re dubia nocet etiam alijs ad fideicommissum vocatis, decis.497.n.7.

de Transactionis validitate quando non possit dubitari, decis.523. num.7.

Tcansactio, quando est vtilis non dicitur prohibita, quamuis prohibitio esset ampla, decis.158.n.21.

Transactione ratificata, & coram executore cum alijs iuribus exhibita, conditio sub qua concessa fuit secunda gratia remanet purificata, decis.62.n.17.

Transactio sustineri non potest super re, seu lite non adhuc pendente, decis.187.n.32.

Tcansactio bona fide subsequuta successiuè vocatis obesse solet, decis. 212.n.13.

per Transactionem extinguuntur discordiæ in litigiosis fideicommissis sæpè germinantes, decis.359.n.4.

Transactionem viæ executiuæ vulnus inferre in quo casu procedit, decis.128.n.8.

in Transactione læsio vt excludatur dubius litis euentus regulariter ponderari solet, decis.145.n.4.

Transactio rescindi potest, quando læsio excedit dimidiam veri valoris partem, decis.441.n.8.

Transactio super rebus Ecclesiasticis beneplacito Apostolico, & causæ cognitione carens non sustinetur, decis 347.n.1.

Transactio facta de re dubia, & bona fide afficit vocatos ad fideicommissum, decis.496.n.1.

Transactio substinetur ex causa litis, bona fide inita, dummodo hinc indè aliquid remittatur, decis.441.n...

Transactio læsione dimidiam veri valoris excedente infringitur, decis. 144.n.3.

per Tcansactionem bona fide celebratam bona possessa adimi non possunt, nisi per tres conformes transactio prius infirmetur, decis. 359.n.3.

Transactio vti facta super iure certo, & re indebito quoad Trebellianicam non sustinetur, decis.177.n.12.

TRANSIGENTES Officiales certa pensionis parte contenti, dum residuum Capitolo in opus fabricæ erogandum remittunt, integram portionem pro rata seruitij præstiti ipsis debitam exegisse, ac recepisse censentur, decis.233.n.24.

Transigens super materia professionis, quando non committatur Simonia, & quando secus, decis.16 n.24.& 25.

Transigendo Titularis non potest Ecclesiæ, & successori præiudicare, decis.507.n.8. Quod limita, vt n.9.

si Transigendo hæres recuperat maiorem partem hæreditatem non dicitur alienare, sed acquirere, decis.158.n.17.18.19.& 20.

TRANSMISSIO.

Transmissioni hæreditatis fit locus extantibus liberis, decis. 111. num.11.

Transmissio intrat constito de voluntate testatoris etiam ex coniecturis elicita, decis.295.n.2.

Transmissio faciliùs quam vocatio admittitur, decis.303.n.2.

Tcansmissionem expressio proprij nominis fuit cessare, decis.111. num.16.

Transmissio cessat, quotiescumque de contraria Testatoris dispositione constat, decis.195.0.4.

ad Transmissionis effectum agnatio hæreditatis est necessaria, decis. 137.n.14.

Transmissio possessionis ratione suitatis, in suos hæredes, quid operetur, decis.527.n.21.

Substitutio vulgaris, an tollat suitatem, ibid.

de Transmissione pecuniarum ad nundinas non constito cambia redduntur sicca, decis.524.n.1.

pro Transmissione legati purificati agnatio non requiritur, decis.137. num.15.

Transmissionis hæreditatis præsumptio ex quibus coniecturis elidatur, decis.181.n.15.

TRANSPORTATIO.

Transportationis actorum exceptio, quando proceditur prout in prima instantia, non releuat, decis.274 n.29.

Transportationis defectus actorum, quando non causet nullitatem, ibid.n.28.

Tcansportare acta tenetur admissus ad causam in statu, & terminis, decis.503.n.5.

in TRANSVERSALI fideicommisso non intrat legitimæ detractio, decis.111.n.21.

TRANSVMPTIONIS actorum defectus quando sit præiudicialis, decis.185.n.6.

Transumptum vltimum in concursu diuersitatis vti concordans cum proprio originali, potius quam primum illi contrarium attendi debet, decis.158.0.10.

TREBELLIANICA.

Trebellianica, & legitima consumitur in detractionibus per hæredem factis, decis.386.n.15.

Trebellianica non debita pro impedienda immissione fideicommissaria frustrà allegatur, decis.277.n.13.

Trebellianicæ detractio non intrat in bonis fideicommissarijs, decis.111. num.22.

Trebellianicam expressè prohibente, vti etiam potuit in præiudicium filiorum primi gradus, detractio pro eadem non competit, decis.277. num.11.

Trebellianicam testatore expressè prohibente, vti etiam potuit in præiudicium filiorum primi gradus, detractio pro eadem non competit, ibid.n.11.

Trebellianica debetur cuicumque hæredi, dum fideicommissi restitutio fit, decis.441 n.13.

Trebell. & Falcidiæ detractio, vt accessoria ad fideicommissum non extenditur ad casum contrarium, decis.94.n.7.

in TRIBVNALI Rotæ difficultates, quæ extra dubium propositum excitantur, ad particularem dispositionem reijciuntur, decis.310. num.11.

in Tribunali A.C. obligatio quando est munita forma Camerali, eius vigore debitores via exequtiua ad solutionem compelluntur, decis. 141.n.1.

TVRBATIVI actus, non sunt habendi in consideratione, decis.220. num.21.

TVRPITVDINEM propriam allegans, non meretur audiri, decis.4. num.17.

TVTELA.

Tutelam ex nimia cupiditate affectans, suspicionem de seipso auget, adeoque tamquam suspectus à tutela est remouendus, decis.23. num.9.
Tutelæ susceptio Tutorem in bonis inuentariatis debitorem constituit, decis.336.n.2.
Tutela ei decerni, qui extra Ciuitatem vbi bona sunt pupillorum pro proprijs negocijs assiduè degit, decis.34.n.8.
à Tutela remotio ob litem inter tutorem, & pupillum vertentem non iustificata tutoris legitimatione admittitur, decis.108. num.9.
Tutelam ex nimia cupiditate affectans, suspicionem de seipso auget, adeoque tamquam suspectus à tutela est remouendus, decis.34. num.9.

TVTOR.

Tutor non potest deputari, qui est absens, decis.54.n.8.
Tutores à Patre testatore in testamento nominati, in Iudicio alijs omnibus exclusis confirmari debent, etiamsi testamentum remanserit imperfectum, decis.34.n.1.
Tutoris confessio facta in Inuentario legitimè confectò vim actus Iudicialis habet, & præiudicium infert, decis.151.n.17.
Tutoris confessio voluntaria, & extrà Inuentarium facta pupillo non præiudicat, ibid n.16.
Tutoris est Inuentarium tutelare conficere, decis.83.n.1.
inter Tutorem, inimicitia, ac Indignatio, & Patrem Testatorem, suspicionem contrà tutorem inducunt, decis.34.n.5.
Tutores datiui legitimum expellunt, etiamsi prius fuerit confirmatus, ibid.n.3.
Tutoris manu apoca subscripta, & cum accuratis interrogatorijs per testes notam manum scribentis habentes recognita creditum satis probat, decis.336,n.3.
Tutorem Mater non petendo filijs infra annum à die transitus ad secunda vota arcetur ab illorum successione, decis.491.n.1.
Tutor ad Inuentarium tutelare, & alia solemnia adimplenda ex officio tenetur, decis.34.n.10.
Tutoris absentia, & negligentia in administrandis bonis pupilli iustam causam eumdem remouendi eliciunt, decis.108.n...
Tutor litem habens cum pupillo super maiori parte bonorum, vti suspectus à tutela repelli potest, decis.34.n.6.
Tutor absens à loco vbi sita sunt bona pupillorum à tutela de iure remouetur, decis.83.n.4.
Tutor pecunias ex venditionibus retractas non inuestiendo ad commodum pupillorum, eorumdem bona alienare, & distrahere censetur, decis.34.n.11.
Tutores quando sunt plures vnusquisque tenetur pro rata, decis.407. num.14.
Quæ opinio, quando procedat, ibid.n.15.
Tutores, quando plures sunt quando teneantur in solidum, ibidem num.16.
Tutores datiui legitimum expellunt, etiamsi prius fuerit confirmatus, decis.34.n.3.
Tutor testamentarius datiuo, ac legitimo præfertur, ibid.n.4.
Tutoris confessio contra seipsum quamcumque aliam probationem superat, ibid.n.7.
Tutor dum litigatur, qualis sit dandus pupillo, qualis prouisio sit sumenda, ne sit in præiudicium pupilli, ibid.n.12.
Tutor non habens administrationem non potest dici suspectus si interim Inuentarium non conficiat, decis.83.n.3.
Tutor, an dicatur debitor ante redditionem rationum, decis.407. num 1.
Tutoris est Inuentarium tutelare conficere, decis.83.n.1.
Tutorem habenti alter tutor dari nequit, decis.108.n.3.
inter Tutorem, & Pupillum dubium capitalis inimicitiæ adiecto periculo ne causa in præiudicium pupillorum diu differatur, causam remotionis à tutela sufficientem reddit, ibid.n.10.
Tutoris obitus non potest inferri ad tempus datiuæ tutelæ quo ipse adhuc viuus admitti poterat, nec aliter legitimo aut datiuo tutore opus erat, ibid.n.2.
Tutoris confessio non præiudicat pupillis, quin pro rata simpliciter confessata debitores benè conuenire possunt, decis. 285. num.3.
Tutore hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij adeunte solemnitates non requiruntur, decis.153.n.21.
Tutor cum simpliciter adeat hæreditatem, aditio per ipsum nomine pupilli facta nisi adhibitis solemnitatibus statutarijs non sustinetur, ibid.n.20.
à Tutore apoca subscripta antidatam excludit, & alteri ab hærede subscriptæ semper est præferenda, decis.338.n.7.
per Tutorem alienatio non adhibitis solemnitatibus à iure communi, & statuto Vrbis requisitis non sustinetur, decis. 261. num 6.
Tutores in quo casu non teneantur in solidum, decis. 407. numer.17.
Tutor non dicitur acceptasse, vel recusasse tutelam, cum ad eamdem nunquam fuerit requisitus, decis.108.n.4.
Tutoris tempus nisi à die scientiæ, vel denunciationis non currit, ibid. num.5.
Tutoris creditum, ex quibus benè dicatur probatum, decis.497. num.2.
Tutores testamentarios Iudex confirmare tenetur, decis. 108. numer.1.
Tutore testamentario personaliter, & iudicialiter interpellatio pro solutione fructuum, hæredes ob moram contractam ex statuto Vrbis ad septem cum dimidio pro singulis centenarijs tenentur, decis.357. num.1.
Tutor testamentarius datiuo, ac legitimo præfertur, decis. 34. num.4.
Tutricis ratihabitio censum in pecunijs constitutum pro Credito dotis sibi petentis attribut, defectum quemlibet omissionis citationis aut depositi explere potest, decis.10.n.14.
Tutricis absentia non est culpabilis dum moratur penes filios in loco, vbi florent Gymnasia, seù Ludimagistri qui ipsi inuigilant, vt virtutibus repleantur, quorum acquisitio alibi est difficilior, decis.83. numer.6.

V

VACATIO.

Vacatio beneficij reseruati per vnionem nullam, & inualidam consumpta non dicitur, decis.307.n.22.
Vacatio per resignationem in manibus Papæ est concludenter probanda contra prouisum ab Ordinario possessorem, decis. 480. num.7.
Vacatio controuersa veris Patronis non præiudicat, nec possessio præsentandi ab alijs acquiritur, decis.96.n.18.
Vacatione per resignationem non iustificata gratia obreptitia censetur, & ad clausulas alternatiuas quæ tamquam accessoriè cum ipsa corruunt, frustrà recurritur, decis.223.n.7.
Vacationes plures Beneficijs, quando fuerunt narratæ, cum clausula generali, quouis modo, sufficit tunc vt in vna specie iustificetur vacatio, decis.455.n.3.
Vacatio Officiorum vacabilium ad cuius periculum vacent, decis.415. num.21.
Vacatio in controuersiam deducta, & quæ occasionem litis dedit, nullum statum firmat, decis.96.n.7.
Vacabilia Romanæ Curiæ officia respectu tituli, & dominij non sunt in commercio, nec *sub hypotheca creditorum cadunt, decis.338.* num.1.
Vacatio beneficij, & valor probatur ex confessione impetrantis, & ex concursu ad illud, decis.449.n 1.
Vacatio beneficij per mortem vltimi possessoris ad effectum immissionis in eo probari debet, decis.96.n.1.
Vacatio beneficij mense Augusti, qui est Apostolicus dicitur reseruata, decis.127. num.1.

VALIDITAS.

Validitati atque iustitiæ innixæ sententia appellatione intra decendium non facta vim rei iudicatæ obtinere consueuit, decis.144. num.1.
pro Validitate fundationis Conuentus præter Incolarum consensum plura alia requiruntur, decis.88.n.11.
Validitas sententiæ ex reuolutione actorum resultat, decis. 229. num.1.
ad Validitatem cambiorum, quando omnia requisita, dicatur interuenisse, decis.234.n.1.
ad Validitatem non est determinata certa verborum formula, decis. 312.n.3.
Validitas sententiæ non est controuertenda dum apertè apparet de ea, decis.54.n.5.
Validus contractus an sit, quando causæ alternatiuè sunt expositæ, & quælibet per se finalis ad mouendum donantem sufficit, decis. 145.n.14.
Validitas transactionis, quando vtiliter fuit inita inter contrahentes, non est controuertenda, decis.528.n.8.
Validitas sententiæ in dubium non reuocatur, cum ex reuolutione processus in quo omnia requisita concurrunt, resultet, decis.146. num.1.
Validitas Instrumenti coadiuuatur ex Legalitate Notarij, decis.247. num.61.
Validitate sententiæ, & Iustitia stante appellatio frustrà prætenditur, decis.202.n.4.
Valida concordia, quando est non solum competit exceptio litis finitæ, seu etiam impedit nouæ litis, ingressum, decis. 187.num.31.
ad Validitatem Matrimonij, an sit necessarius interuentus Parochi viri, decis.317.n.12.
Validitas andati executionis non controuertitur, dum ex resolutione actorum omnia requisita præseferentium conuincitur, decis.352. num.1.
de Validitate transactionis, quando non possit dubitari, decis.523. num.7.
Validitas sententiæ probatur ex reuolutione actorum, decis.497. num....
Validitas testamenti absque subscriptione testatoris à Notarij rogati stipulatione pendet, decis.190.n.11.
Validitas sententiæ, seruatis omnibus requisitis, controuerti non potest, decis.334.n.1.
Valorem beneficium, quod non excedat tot ducatorum, probari potest ex narratiua partis aduersæ, decis.176.n.1.
Validitas sententiæ concurrentibus requisitis controuerti non potest, decis.72.n.1.

Vali-

Validitate deficiente Nouitiatus Professio ex Concil Trident. dd. sess. & cap. remanet nulla, decis. 14. n. 2.
ad validitatem census retrouenditionis, quando agitur cum Procuratore, mandatum speciale requiritur, decis. 27. n. 1.
super Validitate professionis transactio, mediante promissione pecuniæ an sit valida, decis. 187. n. 1.
Validitas ex maodato executiuè relaxato nulla præcedente obligatione Camerali non excluditur, dum talis executio ex Statuto Vrbis tribnitur, decis. 352. n. 2.
Validitas sententiæ ex reuolutione actorum præfertur, & Iustitia ex decisionibus editis, decis. 87. n. 3.
Validitas alienationis bonorum Ecclesiæ ab eiusdem vtilitate euidenti pendet, decis. 297. n. 13.
pro Validitate executionis iam factæ præsumptio stat, decis. 456. num. 8.
pro validitate legitimæ professionis præter aoimum deliberatum profitendi integer ac completus annus Nouitiatus requiritur, decis. 14. num. 1.
Validitate donationis ex re iudicata per duas conformes cum executorialibus expeditis resultante, eidem rei iudicatæ standum est, decis. 222. num. 13.
Validitati, & Iustitiæ sententiæ innixæ sunt exequendæ, decis. 87. num. 2.
Validitas sententiæ quando in dubium non reuocatur eadem confirmanda censetur, decis. 160. n. 1.
Validitas ex defectu Iurisdictionis impugnari non potest, quando contrarium re ipsa apparet, decis. 364. n. 2.
Validitas testamenti requirit mentis integritatem, decis. 478. numer. 6.
ad Validandam census emptionem vtilitas perpetua, ipsi alienaaioni etiam perpetuæ correspondens requiritur, decis. 297. numer. 15.
Validitas sententiarum ex actis reuolutis iustificatur, decis. 144. num. 2.
Validus contractus an sit, quando causæ alternatiuè sunt expositæ, & quælibet per se finalis ad mouendum donantem sufficit, decis. 145. num. 14.
Validitas sententiarum ex actis reuolutis iustificatur, decis. 144. oum. 2.
Validitas sententiæ vt iustificetur, debent necessariò exhiberi scripturæ, decis. 3. n. 1.
Validitas sententiæ ex actorum reuolutione, probatur, decis. 377. num. 2.

VALOR.

Valoris Iustificatio hæreditariorum bonorum per solam assertionem in libro vnius ex cohæredibus appositam in præiudicium tertij suffragari non potest, decis. 31. n. 4.
Valor beneficij de iure præsumitur talis, qualis fuit narratus in præcedentibus gratijs, decis. 456. n. 5.
Valor beneficij narratus per non excessum, leuioribus probationibus iustificatur, ibid. n. 6.
Valor beneficij probatur ex depositionibus duorum testium, decis. 405. num. 11.
Valor beneficij vt iustificetur semiplena probatio sufficit, decis. 249. oum. 4.
Valor beneficij probatur per testes de publica voce, & fama deponentes, decis. 529. n. 4.
Valor domus, non probatur ex pensionibus, ad effectum probandi læsionem in venditione ipsius, decis. 375. n. 34.
VECTIGALIVM Administrator euadit Conductor virtutem conueotionis ex Belli conditione eueuientis nomine deperdito, decis. 291. n. 1.
VASSALLOS Episcopus potest suæ Diœcesis excommunicare, & contra eos procedere, eisque quascunque pœnas à Iure permissas imponere, decis. 70. n. 8.

VENDENS.

Vendente hærede pro satisfaciendis debitis hæreditarijs, emptor soluens posterioribus sub cautione restituendi prioribus, & potioribus ab obligatione eximitur, decis. 353. o. 7.
Vendita rata præuia licentia Apostolica à vinculo fideicommissi libera videtur, decis. 304. n. 6.
Vendens deliberatarius post factum depositum prædium pro eodem pretio, maximum simulationis argumentum præbet, decis. 289. num. 9.
Vendi, locari, inuestiri, &c. etiam res aliena potest, decis. 452. num. 3.

VENDITIO.

Venditio facta iudicialiter, & ad hastam per Iudicem an iure creditoris facta dicatur, decis. 186. n. 10.
Venditio, & incommoda diuisio prædij ab excipientibus est probanda, maximè quando præsumptio naturalis pro contrario existit, decis. 278. n. 17.
Venditio facta Iure Creditoris, & Dominij possessorem à iure offerendi non liberat, quando ad venditionem male fuit processum, decis. 289. num. 19.
Venditionis alienationi dominum consensu in Instrumento reseruato ab hærede præstito, recipiendo laudemium emptorem in emphyteutam recognoscit, & ab ipso secundo emphyteuta noua generatio incipit, decis. 113. n. 2.
Venditioni rei communis socius consentiens, censetur remittere ius omne, quod habet de tempore venditionis, decis. 377. n. 11.
Non autem iuri de futuro quamuis tunc ei competeret ex causa de futuro, ibid. n. 12.

Venditioni rei suæ, quando quis consensit, & per longissimum tempus non reclamauit, & pretium recipit, quid inde inferatur, decis. 377. num. 10.
Venditioni rei suæ consentiens simpliciter, non sibi præiudicat quoad Iura de futuro, vndè eius hæres potest agere ad ea Iura, ibidem num. 13.
Venditio, si sit infecta aliqua nullitate, non habet subsistentiam aliquam, decis. 400. n. 26.
Venditio ipso Iure nulla, & inualida ab hærede alienantis ad fideicommissum vocato circumscripto etiam beneficio Inuentarij retractari potest, decis. 133. n. 10.
Venditio ab adulto ratificata non sustinetur, cum in ea ipsemet fideiussor decretum interposuerit, decis. 370. n. 16.
in Venditione bonorum ex causa necessaria facta emptor debet inuigilare, vt pecunia conuertatur in causam expressam, decis. 400. num. 1.
Venditionis Instrumentum post terminatum Iudicium deliberationis productum melioramenta in genere iustificatis non obstat, decis. 149. n. 20.
super Venditione Castri consensus non reputatur actus dominij, sed simplex cautela pro emptoribus, decis. 11. n. 13.
ad Venditionem rei minoris Mater curatorio nomine sine eiusdem consensu, & præsentia procedere non potest, decis. 368. num. 1.
Venditionis contractus aliud est, & aliud contractus permutationis, decis. 384. n. 9.
Venditionis contractus inualiditas, non probatur, ex quo pars pretij, non fuit soluta, decis. 375. n. 35. & 36.
Verbum, *residuum*, quid importet, ibid. n. 37.
Venditio solemnitatibus destituta an pro repetendo pretio valeat sustineri, quando illud in euidentem pupilli vtilitatem cessisse præsumitur, decis. 261. n. 8.
Venditio conuenta, quando est licita, & valida, causa legalis prohibitionis, propter quam pactum reprobatur, cessat, decis. 138. n. 6.
Venditione officij facta, pretium ab emptore solutum inter Creditores hypothecarios secundum vniuscuiusque anterioritatem consignatur, decis. 338. n. 3.
Venditio bonorum subhastatorum dicitur finis executionis, decis. 218. num. 1.
Venditio emphyteusis Ecclesiasticæ facta extraneo ab inuestito absque beneplacito est nulla, decis. 481. n. 4.
Venditionis contractum ratificans, quid id importet, decis. 385. num. 7.
Venditio officio, & resignato societates illicò, & eodem momento extinguuntur, decis. 338. n. 8.
Vendendo debitum creditor Iure creditoris ex licentia alienandi sibi à lege data dominium rei venditæ non affectum Iuri secundi creditoris in emptorem transfert, decis. 186. n. 8.
ad Vendendum domum vicino vigore Bullæ Iuris congrui, vicinus, si sit intimatus, ex quo in ornatum Vrbis domos vult connectere, qualiter possit effugere, decis. 538. n. 1.
Et sic an si ipse vicinus offerat ædificare etiam ad ornatum sumus extra casum Bullæ, ibid.
Vendendi bona debitoris concessio non adimit Ius pignoris debitum primo creditori, decis. 218. n. 8.

VENDITOR.

Venditor, debet seruare emptori omnia promissa in contractu venditionis, decis. 285. n. 3.
Venditores, & emptor cum semel apostillam pro vera, & reali habuerint, illam amplius impugnare non possunt, decis. 133. num. 5.
Venditor cum reseruatione præfertur, etiam quibuscumque creditoribus, decis. 294. o. 8.
Venditor, nisi obseruauerit omnia promissa in contractu venditionis, tenetur ad pretij restitutionem, decis. 385. n. 2.
Venditor non obseruans emptori omnia promissa in venditione, tenetur ad pretij restitutionem, ibid. n. 3.
erga Venditorem census recognoscens bonam fidem, an emptorem illius ad eum sibi retrouendendum cogere valeat, decis. 63. oum. 3.
Venditor non potest venire contrà ipsam venditionem, decis. 377. num. 7.
Venditor reseruans sibi dominium, & hypothecam donec fuerit satisfactus, præfertur quibuscumque creditoribus quantumuis anterioribus, & priuilegiatis, decis. 284. n. 1.
Venditor cum reseruatione dominij censetur dominium retinere donec fuerit satisfactus, & contractus interim vim locationis habet, ibid. num. 7.

VERBERATIO.

Verberationes viri in vxorem ex causa permittuntur, decis. 160. num. 6.
Verberandi modus vxorem in cubiculo clausam, & feminiuam relictam, irrationabilem viri sæuitiam auget, decis. 199. n. 4.
Verberationes cum signis, & liuoribus, in facie sine vlla rationabili causa sæuam viri naturam denotant, à quo vxor necessario auxilio separationis liberatur, ibid. n. 3.
Verberationes viri in vxorem nolentem cum socru habitare non dicuntur irrationabiles, decis. 260. n. 5.
Verberationes viri in vxorem non probantur per testes de auditu, ibid. n. 2. Quod declara, vt n. 4.
Verberans vir vxorem tenetur cauere de eam benè tractando, decis. 279. num. 16.

VERISIMILE.

Verisimile, quod est attendi debet, & sic regulanda est dispositio, decis. 399. num. 10.

Verisimile, quod non est falsitatis imaginem habet, decis. 59. num. 11.

ex Verisimili mente disponentis argumentum deductum præsumptiuè tantum concludit, adeòque cessante argumento verba explicatam dispositionem importantia sunt attendenda, decis. 114. num. 14.

Verisimilia ea, quæ non sunt veniunt attendenda, decis. 415. numer. 10.

Verisimilis confessio, quando est, & adminiculata plurimum attendenda est, decis. 48. n. 10.

Verisimiles expensæ licet sine vlla quietantia, aut testium interuentu fiant, de ijs tamen ex actis ipsis, & diuturnitate litis constat, decis. 117. num. 2.

VERBA IN GENERE.

Verba Testatricis in reuocatione omnium Testamentorum per vltimum enunciata cum clausula, *de quibus si recordaretur*, specialem mentionem important, & expressioni clausulæ derogatoriæ æquiualent, decis. 180. n. 1.

ex Verbis, & ex clausulis expressis, qualitas mentis testatoris colligitur, decis. 39. n. 25.

Verba decreti quando inexplicitè dismembrationem sonant, ista causa indiuidualiter expressa, non autem alia non specificata pro vera haberi debet, decis. 165. n. 12.

Verba Instrumenti, quæ loquuntur de absoluta dispositione non secus sunt, ac si esset simplex donatio, decis. 94. n. 12.

ex Verbis testamenti traditur facultas hæredibus disponendi de hæreditate, decis. 171. n. 1.

Verbales oblationes spernendæ sunt dum factis negatur, quod verbis affirmatur, decis. 260. n. 13.

Verba sententiarum sunt intelligenda prout de Iure, decis. 158. num. 23.

Verba, si non vixerit, restringenda sunt ad tempus mortis, decis. 43. num. 6.

Verba, si non vixerit, qualiter possunt intelligi ne fiat restricta ad tempus mortis, ibid. n. 10.

Verba generalia apta sunt omnia generaliter comprehendere, decis. 54. num. 19.

ex Verbis donationis eliditur fideicommissum vniuersale, decis. 60. num 19.

Verborum effrenatus contextus nullam admittit restrictionem, decis. 413. n. 11.

Verba specialis expressionis vim continentia perindè intelligi debent, ac si de omnibus dispositis mentio indiuidualiter facta fuisset, decis. 190. n. 4.

Verba sequentia in contractibus, quando respiciant connexionem, & Ius anterioritatis, decis. 9. n. 7.

Verba generalia in donatione apposita, quid operentur, decis. 406. num. 22.

Verba antecedentia ex subsequentibus conuenientem interpretationem recipiunt, decis. 311. n. 12.

Verba quæ factum supponunt nullam inducunt dispositionem, decis. 54. num. 36.

Verba ampla quibus vxori datur facultas disponendi non implicant in præiudicium filiorum, sed tantum quod tacitè de Iure communi intrat, exprimunt, decis. 250. n. 24.

Verba in donatione principaliter probata propter se ab habente potestatem disponendi, & continentia expressionem personarum, & bonorum disponunt, decis. 515. n. 12.

Verba statuti ad ea referenda sunt, quæ antecedenter fuerunt disposita, decis. 387. n. 28.

Verba vocationis amplissima ad puberes, vel habiles tantum de tempore vocationis restringi non possunt, decis. 290. n. 5.

Verbis expressis substitutio vt fiat vltimo morienti non est necesse, decis. 45. n. 6.

cum Verbis de associando mandatum conceptum, seu immittendo, non obstante Ægidiana, appellationem admittit, decis. 198. num. 11.

Verba inducta per viam nouæ causæ, quid operentur, decis. 406. num. 23.

Verbis generalibus, & prægnantibus comprehensa, transactio qualia sunt non *adimpleta alia adimplenda*, omnia includit, quæ ante transactionem saltem in vim pacti, & conuentionis adimpleri debebant, decis. 119. n. 10.

Verba mandati quoad facultatem recipiendi deposita quomodo intelligenda, decis. 27. n. 13.

Verba minatoria in necem mulieris à viro crudeli, & sæuire solito rationabilem eidem metum incutiunt, ne amplius eadem pericula etiam sub qualibet conditione subire debeat, decis. 199. num. 10.

Verba Statutorum interpretationem recipiunt, ex verbis alijs partibus in statuto appositis, decis. 387. n. 16.

Verba, quod alias actus uno habeatur pro non facto, quid operetur, decis. 461. n. 20.

Verba quæ ob reuerentiam dicuntur non inducunt dispositionem, decis. 54. n. 35.

per Verba præcisa responsio facta, congruè facta censetur, decis. 40. num. 1.

Verba Instrumenti non dicuntur verba Notarij, sed partis, decis. 312. num. 11.

Verbalis obedientia, quando opus est facto, tamquam ventosa, vento deseruit, decis. 245. n. 11.

Verba, quamdiù, vel donec quid importent, decis. 286. n. 19.

Verba per modum desiderij expressa absolutam necessitatem importent, decis. 320. n. 4.

Verba statuti prout sonant accipienda sunt, alia quacumque interpretatione reiecta, decis. 303. n. 4.

Verba conditionalia nihil ponunt in esse conditione non purificata, decis. 138 n. 8.

ex Verbis *acciò non manchi la Casa*, agnatio contemplata præsumitur, decis. 422. n. 5.

Verba specialis expressionis vim continentia perindè intelligi debent, ac si de omnibus dispositis mentio indiuidualiter facta fuisset, decis. 190. n. 4.

Verba priuilegiorum debent esse clara, & indubitata, decis. 70. num. 30.

Verba aliud est, quod fiat taxatiua, & aliud quod fiat demonstratiua, decis. 246. n. 7.

Verba in rem, non autem in personam directa fideicommissum reale importat, decis. 283 n. 12.

Verba donationis, quando sunt generalia generaliter veniunt intelligenda, decis. 401. n. 11.

Verba, quod bona permaneant perpetuis futuris temporibus penes suos hæredes institutus, & substitutos, æquipollent verbis, de hærede in hæredem, decis. 67. n. 10.

Verba indefinita omnes descendentes comprehendentia fideicommissum quocumque casu, & tempore filij deficiens important, decis. 45. num. 10.

Verba substitutionis sunt examinanda, decis. 95. n. 6.

Verba, quando sunt expressa per modum conditionis sunt propriè signa causæ finalis, decis. 407. n. 19.

Verborum interpretatio quæ etiam propriæ actuali eorum significationi præfertur, ex vsu loquendi deduci solet, decis. 233. num. 11.

Verba generaliter prolata, ample sunt intelligenda, decis. 435. num. 4.

Verba restrictiua Testatoris, *In casu prædicto*, operantur ne substitutio ad vnum casum limitata ad alium extendatur, nec ad alias personas trahi possunt, decis. 114. n. 12.

Verba in Instrumento transactionis posita, secundum subiectam materiam etiam de bonis habitis tempore transactionis intelligi debent, decis. 250. n. 11.

Verba, quando ad litteram debent intelligi, à proprietate verborum recedi non potest, decis. 370 n. 6.

Verba contumeliosa inter coniuges odium, & inimicitiam pariunt, decis. 199. n. 2.

per Verba si non vixerit, substitutio facta, quid importet, decis. 527. num 14.

Verba indeterminata omne tempus comprehendunt, & tamquam concepta sub commemoratione mortis, substitutionem compendiosam, tam fideicommissariam, quam vulgarem continentem faciunt, decis. 49. num. 8.

Verba per modum consilij prolata fideicommissum importat, quando ex ipso dispositionis contextu talis voluntas Testatoris apparet, decis. 320. n...

Verba, quæ loquuntur de futuro, quomodo intelligantur restricta, decis. 1. n. 15.

Verbis Testatores derogatorijs vti solent, ne importunis vexationibus amplius decipiantur, decis. 180. n. 5.

Verba antecedentia ex subsequentibus conuenientem interpretationem recipiunt, decis. 311. n. 12.

Verbalis oblatio, tunc admittitur ad effectum, vt dicatur paritum executorialibus, quando aliquod factum præcisum, & positiuum præstandum est, decis. 246. n 9.

Verba renonciatiua aliundè non probata nullam faciunt probationem pro Auctoribus, decis. 5. n. 12.

VERBA IN SPECIE.

Verba *Ad quod in casu prædicto voluit hæreditatem peruenire*, dispositionem ad euentum fideicommissi, & superuiuentiæ vltimo vocati restringendo omnes alios casus excludunt, decis. 154. num. 6.

Verbum *affinis*, quoties iniungitur verbo consanguineis, bonorum appellatione cognati quoque comprehenduntur, decis. 387. num. 14.

Verbum *alyi*, identitatem naturæ, & repetitionem qualitatis inter copulata infert, decis. 271. n. 15.

Verba *à suo piacere*, cum non minus ad libitum quam ad *placitum* sonent, facultatem alienandi designant, decis. 259. n...

Verba *auctoritate Apostolica*, cum sint relata ad concessionem potestatem non alterant, decis. 102. n. 19.

Verba *bona perpetuo, & in infinitum remanant in familia*, nouum fideicommissum à præcedenti distinctum ad fauorem transuersalium non inducunt, nec vltra personas, & casus expressos extendunt, decis. 279. n. 12.

Verba Codicillorum *bona sic ad vsufruendum*, an incipiendo ab ipsa re proprietatem dicant legatam non obstante adiectione vsusfructus, decis. 160. n. 3.

Verba *census extinguere, & pecuniam restituere*, creditori directa, cui nam debitor fuerit obligatus satis probant, decis. 311. num. 6.

Verba, *che qualsivoglia de predetti heredi*, non pro statuendis bonis fideicommissarijs, sed pro cautissima solutione legatorum prolata videntur, decis. 259 n. 11.

Verba,

Verba, *che venendo il caso*, in dubio etiam demonstrationis causa adiecta dicuntur, decis.302.n.15.

per Verbum, *credo*, Testis deponens non potest redargui de falsitate, decis.476.n.8.

Verbum, *cippo*, cum stipitem significet tam descendentes, quam ascendentes, & transuersales amplectitur, decis.1.n.13.

Verba, *cuiuscumque qualitatis*, verbis, *quocumque modo*, æquipollent, decis.282.n.8.

Verba, *da otto anni in qua*, verificari non possunt in anno præcedenti, decis.275.n.30.& 31.

Verbum, *de agnatione*, qualificat hæredes quibus est appositum, nec ad alia in quibus dicta qualificata deficit, applicatur, decis.379. num.13.

Verbum, *dictam*, in Testamentum positum secundum intentionem Testatoris est explicandum, decis.52.n.15.

Verba, *delli suoi heredi*, an perpetuam permanentiam prædij apud omnes hæredes, & successores Testatores includant, decis.133. num.7.

Verba, *dedit, & assignauit*, important dominij translationem, decis.411. n.6. Limita, vt n.7.& 8.

Verbum, *deueneris*, quando in præsenti, & in futuro subiunctiuè reperitur, ad vtrumque tempus implicitum censetur, decis. 250.num.12.

Verba, *deficientibus ascendentibus, & descendentibus*, an ratione conseruandæ agnationis expressa de solis nascendis sint intelligenda, decis. 270.num.4.

Verba, *deficientibus masculis, & de linea masculina*, quam declarationem habeant, decis.466.n.2.

Verba, *deficiente Pompilio*, tamquam per ablatiuum absolutum prolata in conditione resoluuntur, decis.158 n.2.

Verba, *deficientibus ascendentibus, & descendentibus*, an de solis masculis sint intelligenda, decis 342.n.5.

Verbum, *debet*, præsefert debiti existentiam, decis.450.n.7.

Verba, *d'altri suoi heredi, o successori*, in contractu, qui sui natura transit ad hæredes quoscumque secundum propriam eius significationem includunt, nec ad hæredes sanguinis restringitur, decis. 209. num.16.

Verba, *delli scudi 10. mila che mi deue*, existentiam crediti in integra summa tunc temporis pernecessè supponunt, decis. 357 num.10.

Verba, *deficiente Pompilio*, ordinem succedendi important, tunc scilicet hospitale admittendum esse si vltimò institutus superuixerit primum vocato, & fideicommissum agnouerit, decis.158. num.3.

Verba enunciatiua, *vendere, & alienare*, in vltimis voluntatibus dispositionem inducunt, decis.278.n.12.

Verba illa in mandato apposita, *& maiora quoque expressis, &c.* sunt effrenata, decis.413.n.24.

Verba in Testamento posita, *Esurientes impleuit bonis*, exoptatam pro eiusdem reuocatione specialem derogationem includere videntur, decis.9.n.3.

Verba illa (gradatim, &c.) ad Primogenituram inducendam apposita per constitutionem primogenituræ, qualiter sint intelligenda, decis. 365.n.12.& 13.

Verbum, *hæreditas*, comprehendit quid vniuersale, & sic quoque iura, & actiones omnes, decis.64 n.11.

Verbum, *hæredes*, quando interpretetur de liberis, decis.67. numer.5.

Verbum, *hæreditas*, est verbum vniuersale, & expressiuum Iuris Vniuersalis, decis.152.n...

Verba illa in donatione apposita, *in talem euentum*, quid importent, decis.406.n.4.

Verbum, *ipsius*, tamquam personale, & ad oculum demonstratiuum, coarctat dispositionem ad suos limites, decis.378.n.14.

Verba, *in talem euentum*, dispositionem ad certum tempus, & casum præcisum restringunt, & omnem alium excludunt, decis. 270.n.7.

Verba, *in prima ætate*, necessitatem consensus adulti supponunt, decis. 370.n.12.

Verba, *in prima ætate*, à Doctoribus diuersimodè interpretantur, ibid. num...

Verba, *in, & super bonis communibus inesse onera duarum dotium*, an communionem bonorum inclusiuè quoad omnia bona à fratribus possessa inducant, decis.265.n.8.

Verba, *in causam supradotis*, summam datam esse portionem eiusdem dotis clarè demonstrant, decis.271.n.16.

Verba, *in tal caso*, substitutionem tantummodò ad non existentiæ casum coarctant, & omnem alium excludunt, decis. 49. num.7.

Verbum, *insuper*, realem renunciationem continet, decis. 356. num.10.

Verba, *libera*, liberationem à simplici vsufructu, non autem ab onere fideicommissi important, decis.134.n.8.

Verbum, *lucrandi*, improprie intelligitur, decis.303.n.11.

Verba, *licet iniustè, & indebitè*, substitutus potiùs redemisse vexationem, quam transactionem iniuisse præsupponunt, decis.283. num.26.

Verba, *lego omnia mobilia domus*, quomodo procedunt, decis.282. num.15.

Verbum, *liberè*, ad collationem non expressam, & quæ diuersa est ab optione non trahitur, decis.162.n.12.

Verbum, *mutuas*, appositum in contractu cambij non immutat naturam cambij, decis.58.n.22.

Verbum, *Natos*, quosnam includat, decis.1.n.7.& vide n.8.

Verba, *nostro Iurepatronatus, & Iuspatronato di casa mia*, illos qui præsentarunt agnouisse Iuspatronatus pro familiari, & gentilitio denotant, decis.237.n.8.

Verbum, *omnia*, quando ad substantiam, quantitatem, qualitatem, & essentiam formaliter pertinet, quomodo intelligendum, decis.282. num.13.

Verba, *Papæ*, quando sunt narratiua, recipiunt conditionem, si ita est, decis.440.n.18.

Verbum, *parentelæ*, ad descendentes ex masculis æquè, ac fœminis porrigitur, decis.156.n.4.

Verbum, *per la valuta*, vt plurimum imaginariam, & præsumptam solutionem infert, decis.202 n.8.

Verbum, *places*, quando stat cum verbo, *disponere*, non tantum ad res, sed etiam ad personas extenditur, decis.259.n.20.

Verba, *peruenire, & capere*, realem, & effectiuam acquisitionem important, decis.262.n...

Verbum, *places*, arbitrium boni viri importat, decis.259.n.19.

Verba apposita in concordia, *perindè, ac si facta non fuisset*, stante inobseruantia, quid operentur, decis.396.n.7.

Verbum, *per la valuta*, non infert per necesse veram, & realem numerationem pecuniæ, decis.202.n.8.

Verbum, *possit*, tamquam onus Administratori iniunctum, arbitrium præseferre videtur, decis.38.n.12.

Verba, *prædicti hæredes*, de primis hæredibus intelliguntur, decis.259. num.12.

Verbum, *promette*, stipulationem suapte natura in scriptura priuata importat, decis.352.n.5.

Verbum, *proximior*, de quocumque proximiore etiam extrà familiam, & agnationem remotissimo intelligi possit, decis.245. num.8.

Verba, *quacumque alia de causa*, in donatione posita, ad detractiones solummodò legales, non autem ad creditum particulare referuntur, decis.134.n.18.

Verba, *quauis de causa*, sunt adeò vniuersalia, & effrenata, vt omnia perindè, ac si essent in dispositione expressa comprehendat, decis.134. n.20.& decis.271.n.1.

Verba, *quæ domui meæ erunt*, in legatis pro *esse solebant*, accipi debent, decis.282.n.1.

Verbum, *quoquomodo*, quando ad existentiam localiter pertinet quænam comprehendit, ibid.n.14.

Verba cuiuscumque, *qualitatis, & conditionis*, quomodo intelligenda, ibid.n.7.

Verbum, *Residentia*, ex vsu Ecclesiæ Metropolitanæ Mediolanensis pro *interessentia, & choro*, sumitur, decis.233.n.10.

Verbum, *residuum*, in quibus casibus confessionem solutionis non operatur, decis.357.n.9.

Verbum, *residuum*, totius summæ debitæ solutionem regulariter includit, ibid.n.8.

Verba fundationis quando sunt amplissima, & geminata, *semper perpetuum in infinitum*, omnem casum, & omne tempus denotant, decis. 299.num.5.

Verbum, *substentare*, importat alimentorum substentationem, decis. 484.n.3.

Verba, *statim ac consequutus fuerit*, in quem finem adiecta censentur, decis.250.n.10.

Verbum, *signanter*, non stat restrictiuè, sed demonstratiuè, pro maiori declaratione, decis.152.n.16.& 17.

Verba, *superstite Donatore*, dum important conditionem conditionaliter sunt intelligenda, decis.379.n.2.

Verbum, *super viuere*, importat etiam viuere, decis.43.n.22.

Verba, *tali casu*, inducunt formam, & dispositionem ad casum expressum limitando omnem alium excludunt, decis.88.n.14.

Verba, *tam coniunctim, quàm diuisim, & quilibet*, eorum, *singulariter*, vnumquemque modum de per se propositum inducit, decis.40.numer.8.

Verba, *volendo, & ordinando, &c.* an Testatoris voluntatem ad solum vsumfructum, non autem ad exclusionem à successione restringant, decis.154.n.22.

Verba, *vti Filij, & Procuratores*, præsentationem nedum Procuratorio nomine, sed etiam titulo filiationis factam fuisse inducunt, decis. 237.num.13.

Verbis, *hæredibus, & successoribus*, cæterata clausula addita facit comprehendere etiam extraneos, decis.458.n.7.& 10.

VETVLÆ ob grauem ætatem repuerescentis actus gestus non sustinetur, decis.243.n.9.

V E R I T A S.

Veritas, quando non datur, standum est præsumptioni, decis.420. num.6.

Veritas præualet, vbi præcedit notitia inhabilitatis eius, qui operatur, decis.176.n.10.

dum de Veritate apparet mendacium est clarum in contrarium, decis. 247.n.3.

Veritas scripturæ ex alijs scripturis comprobatur, ibid.n.11.

Veritatis imaginem, ea quæ habent, videntur attendenda, decis.6. num.22.

Veritas, ex diuersis probationibus potest comprobari, decis.247. numer.7.

Veritati non potest præiudicari ex actibus æquiuocis, & incertis, & maximè contra præsumptionem Iuris, decis.312.n.24.

Veritas declarata ante completum negotium attenditur in præiudicium veri currentis, decis.176.n.9.

Veritas scriptura indubitata confirmatur, decis.336.n.5.

Veritatem rei gestæ inuerisimilitudo, & obseruantia contraria, denotat, decis. 6. n. 10.

Veritati præsumptiones cedunt, decis. 420. n. 5.

de Veritate, quando claré constat, non est amplius de ea dubitandum, decis. 247. n. 22.

Veritas Matrimonij, quando inter aliquos consistere non valet, ita nec hoc fingi potest per imaginationem, decis. 312. n. 28.

V E R S I O.

Versionis probatio insurgit ex indigentia vnà cum subsequuta solutione, decis. 439. n. 12.

Versionem, & locupletationem creditor, quando agitur in contractu fœnerabili, & vsurario, probare tenetur, decis. 60. n. 3.

Versio ex quibus probatur, decis. 438. n. 10.

Versio est probanda ab allegante, ibid. n. 9.

VERIFICARI vocatio facta de pluribus non potest in persona vnius tantum, decis. 429. n. 12. 13. & 19.

V I A.

Viam executiuam, & executionem paratam obligatio Cameralis habet, decis. 90. n. 4.

Viam executiuam obligatio Cameralis indulget, decis. 247. numer. 2.

Via executiua competens in Testamento vulneratur per contrariam Sententiam, decis. 478 n. 10.

Via executiua vulneratur per absolutoriam ex simplici notitia crediti habita per Iudicem, decis. 471. n. 4.

Via exequutiua Cessionarius eadem quæ cedenti competit, agere potest, decis. 372. n. 9.

Via executiua pro fructibus consequendis fine dubio datur si loco alimentorum succedant, decis. 20. n. 8.

Via executiua contrà Tertios non competit, decis. 471. n. 2. & 3.

Via executiua agi potest etiam contrà Tertium possidentem bona Emphyteutica Ecclesiæ ex Statuto Vrbis, decis. 225. n. 5.

Viam executiuam sententia, quæ impedit, vel retardat, non tollit credita, nec iura, quæ antea paratam habebant executionem, decis. 167. num. 8.

Viam exequutiuam obligatio Cameralis dat contra obligatum, illiusq; bona, & hæredes, decis. 509. n. 5. & 6.

Via aperitur substitutionibus præcedentibus peremptis sequentibus, & gradus filiorum ex sequenti prior euadit, decis. 135. num. 14.

Viæ executiuæ transactionem valoris inferre in quo casu procedit, decis. 129. n. 8.

V I C A R I V S.

Vicario congrua assignata pro cura animarum, ex quibus præsumatur sufficiens pro eius substentatione, decis. 48 n. 11. & 12.

Vicario congrua, quando est assignanda gerenti curam animarum, quid sit obseruandum, ibid. n. 16.

Vicarius exercens curam animarum loco Capituli, debet esse contentus sua congrua, dum cum ea potest se sobstentare, & onera Ecclesiæ sostinere, quamuis exigua sit, ibid. n. 3.

Vicarij deputatio generalis in Archidiaconatu vti actus meræ facultatis nullum Ius nec possessionem litis consortibus acquirit, decis. 182. num 4.

Vicarium Episcopus potest tenere vbi voluerit, cum ad eumdem retinendum cogi non possit, decis. 215. n. 3.

Vicario congrua assignata, quando est ita tennis, & fructus tracta temporis ita fuerint diminuti, ita vt de eis viuere non valeat, quid sit faciendum, decis. 48 n. 5.

Vicarius Cardinalis exercet in Vrbe ordinariam Iurisdictionem, decis. 54. n. 116.

Vicarium Episcopus in vno Episcopatu constituere potest, ad quem subditi vtriusque Diœcesis accedere tenentur, decis. 215. num. 2.

Vicarius nomine Episcopi vnum, & idem Tribunal constituit, decis. 182. num. 5.

Vicario curam animarum exercenti nomine Capituli, debetur congrua, decis. 48. n. 1.

Vicario non est commissum ab Episcopo mala agere, decis. 221. num. 25.

Vicarius Cardinali est loco Ordinarij, & venit appellatione Ordinarij, decis. 54. n. 17.

V I C I N V S.

Vicinus tunc cogi potest ad vendendam domum vicino ædificanti ad ornatum Vrbis iuxtà bullam Iuris congrui, dum adsont requisita dictæ Bullæ, decis. 538. n. 8.

Et præsertim, quando confinat cum vicino, & quod sit solita locari, ibidem.

Vicino Dominus domus præfertur, si ipse etiam velit, & offerat se ædificaturum, prout intendit vicinus ad ornatum Vrbis, decis. 538. num. 66.

Et quando talis promissio, & obligatio reputanda est impossibilis, ita vt Vicinus Dominum cogere valeat ad vendendam, ibid. num. 67. 68. 69. & 70.

Vicinus, si sit intimatus ad vendendam domum vicino vigore Bullæ Iuris Congrui, ex quo in ornatu Vrbis domos vult connectere, qualiter possit effugere, decis. 538. n. 1.

Vicino Domus, quando non dicatur vtilis, nec necessaria, alteri vicino volenti ædificare super vtraque domo, ibid. n. 4.

Vicinus ille, qui habet plures domus præfertur ei, qui vnam tantum habet domum, cum illi primus, & magis ornatè ædificare possit, ibid. num. 12.

VIDVÆ vt debeantur fructus dotis post obitum viri requiritur interpellatio, decis. 20. n. 4.

cum Vidua vir contrahens nullo præcedente Instrumento dotali, præsumitur contraxisse iuxtà terminos, l. ac ædictali, decis. 511. n. 13. Quod limita, vt n. 14.

Et limitationem amplia, ibid. n. 15.

VIGILANTIBVS subueniendum est, decis. 538 n. 91.

Vigilantes, & non dormientes sunt præferendi, decis. 538. numer. 82.

VINCVLATA alienatio, quando est, non potest prætendi libera, decis. 377 n. 3.

VINEARVM curam Statuta Vrbis lib. 3. cap. 57. tantam habuerunt non voluerunt aduenas, vel forenses gaudere, & vti priuilegio Ciuium Romanorum, si habeant domum in Vrbe, & vineam propè Romam per quinque milliaria, decis. 538. n. 38.

ad Vinearum nitorem in eo, quod magis conuenit, facilitandum est, ibid n. 55.

VIOLENTIA illata de facto possidenti vigore mandati Rotalis personaliter intimati attentata inducit, decis. 75. n. 1.

à VINCVLO repetitionis consanguineus tamquam prædilectus immunis præsumitur, decis. 156. n. 14.

V I R.

pro Viro nobili, & senectute prouecto alimenta debent esse non ad necessariam, sed ad commodam sustentationem, decis. 7. num. 3.

Virum summæ prudentiæ subscripsisse, & clausisse testamentum, qui in illud tamquam religiosissimæ pietatis, & extremæ voluntatis elogium perlegerit, non præsumitur, decis. 190. n. 15.

per Virum vxor fiducialiter grauata restituere hæreditatis portionem nepoti Testatoris, de eadem in illius præiudicium disponere non potest, decis. 155. n. 1.

Vir contrahens cum Vidua nullo præcedente Instrumentu dotali, præsumitur contraxisse iuxtà terminos, l. hac ædictali, decis. 511. num. 13. Quod limita, vt n. 14.

Et limitationem amplia, ibid. n. 15.

Viri notissimæ probitatis attestationi extraiudiciali admodum deferendum est, decis. 421. n. 12.

Vir Nobilis adhoc, vt talis sit non est necesse, vt officia Ciuitatis exerceat, decis. 207. n. 4.

Viri verberationes in vxorem ex causa permittuntur, decis. 270. num. 6.

Viri duplex confessio dotis illam probat, decis. 488. n. 3.

Viri animus offendendi vxorem excluditur ex quo se ambo in cubiculo coniectarunt, decis. 260. n. 8.

Viri in vxorem odium non coercetur cautione, decis. 328. numer. 3.

Vir debet esse natura terribilis, & solitus exequi minas, adhoc vt vxori detur iusta causa timoris, decis. 260. n. 14.

Viri asperitates, quibus sequuta fuit reconciliatio non attenduntur amplius ad thori separationem, decis. 270. n. 9.

ob Viri negligentiam dote promissa non soluta, hæredis viri etiam pro dote inexacta restituenda compelli possunt, decis 357. num. 6.

Viri verberationes in vxorem nolentem cum socru habitare non dicuntur irrationabiles, decis. 270. n. 5.

à Viro crudeli verba minatoria in necem mulieris, & sæuire solito rationabilem eidem metum incutiunt, ne amplius eadem pericula etiam sub qualibet conditione subire debeat, decis. 199. n. 10.

Vir vxorem verberans tenetur cauere de eam benè tractando, decis. 260. num. 16.

Viri sæuitia, & timor futuræ sæuitiæ, & malæ tractationis iustam diuertendi à viro causam vxori præbet, decis. 199. n. 1.

Viri sæuitia debet esse immoderata ad thori separationem, decis. 270. num. 1.

extrà VISITATIONEM à Sacra Religione Hierosolymitana subditi etiam ab Ordinarijs de eorum delictis puniri possunt, decis. 301. num. 9.

VIRTVTEM clausularum etiam amplissimarum subreptio ex reipsa tollit, decis. 305. n. 7.

Virtutem diuisiuam clausula habens facit, vt singula specialiter, & diuisim approbata censeantur, decis. 190. n. 10.

Virtus clausulæ *Constituti* expirat postquam constitutarius adeptus fuit possessionem, decis. 465. n. 3.

in VITA dos legata à legante persoluta expirare facit legatum, decis. 476. n. 8.

de VISV, & ex certa scientia, Testes deponentes probationem faciunt, decis. 286. n. 21.

V I T I V M.

Vitio nullitatis, & iustitiæ laborans sententia obligationem Cameralem vulnerare non potest, nec processum executiuum impedire, decis. 166. n. 3.

Vitium litigiosi tempore legitimo contrahi non potest, decis. 219. num. 10.

Vitium plantationes an inter melioramenta reficienda tamquam non perpetuò duratura comprehendantur, decis. 149. n. 21.

à Vitio præteritionis Testamentum ex clausula codicillari non saluatur, cum eadem non apposita subintelligi, aut suppleri non debeat, decis. 342. n. 14.

Vitio Testamenti ex numero Testium, & alijs adminiculis iustificato immissio vigore illius in possessionem denegatur, decis. 8. num. 14.

Vitium litigiosi non cadit in actione personali, sed in rei vendicatione, decis. 412. n. 3.

Vitium sobreptionis circa litteras Apostolicas èx ratione taciturnitatis an intret, maximé stantibus Pontificum Constitutionibus locationes bo-

nes bonorum Capituli Canonicorum consanguineis fieri prohibentibus, decis. 227. n. 7.
Vitio ineuitabilis obreptionis gratiam laborantem Pontifex non concedit, vel saltem difficilius si ipsi de eadem constiterit, decis. 126. n. 1.
in Vitijs Testamenti coniecturæ non visibilibus resultantes ad inducendam suspicionem falsitatis non sufficiunt, decis. 190. n. 2.
Vitium inuisibile non retardat exequutionem hæredi scripto, decis. 445. num. 15.
Vitium litigiosi non datur in actione personali, decis. 487. n. 2.
Vitium Testamenti dum est inuisibile immissionem impedire nequit, decis. 101. n. 4.
Vitiosa possessio, qua ratione tollitur, decis. 42. n. 6.
ne Vitiosæ possessionis commodo attentans fruatur sequestrum est apponendum, decis. 169. n. 3.
inter VIVOS donatio ab initio valida in filij legitimam regulariter non imputatur, decis. 347. n. 1.
Viuere communiter aliud est, & aliud in communione bonorum permanere, decis. 263 n. 1.

VLTIMA VOLVNTAS.

in Vltimis voluntatibus enunciatiua verba disponunt, decis. 468. num. 7.
in Vltima voluntate legatum proprio filio à Matre relictum, in legitimam, & Trebellianicam imputatum censetur, decis. 137. n. 7.
Vltimus status non attenditur, cum de legitimo statu anteriori constet, nec ipsum Episcopus in alterius præiudicium mutare potest, decis. 148. num. 16.
Vltimus status est attendendus, ad effectum iustificationis gratiæ prouisionis Apostolicæ, decis. 152. n. 19.
in Vltimis voluntatibus dispositionem verba enunciatiua, *vendere, & alienare*, inducunt, decis. 17. n. 12.

V N I O.

Vnio sine causa necessitatis, & euidentis vtilitatis vt annullatur, Iudicis sententia non requiritur, decis. 307. n. 10.
Vnionis dissoluto cessante causa renoitatis ex subsequuto reddituum augmento, an, & in quo casu ab ipso Ordinario fieri potest, decis. 29. num. 5.
Vniones factæ de reseruatis siue vigore Indulti, siue ordinaria facultate, ex Constitutione Vrbani VIII. annullantur, decis. 307. num. 11.
Vnio beneficiorum cessante legitima causa nulla, & inualida remanet, ibid. n. 5.
Vnionis titulus cum possessione an viam executiuam impediat, itaut per tres conformes sit procedendum, ibid. n. 12.
Vnio ex decreto Concil. Trident. nisi respectu Cathedralium, & Parochialium tenues redditus habentium non conceditur, ibid. num. 7.
Vnionis causa cessante Ordinarius etiam antecedentis ad dissolutionis actum absque cognitione causæ, & citatis interesse habentibus deuenire non potest, decis. 29. n. 6.
Vnio beneficiorum, tunc non attenditur, quando fuit posteà reuocata à Sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium, decis. 456. num 9.
Vnio vigore Indulti facta forma eiusdem non obseruata non sustinetur, decis. 307. n. 6.
Vnio Archidiaconatus cum Episcopo sæpius articulata non releuat cum eadem numquam fuerit probata, decis. 182. n. 3.
Vnione facta Ecclesiæ incapaci sine legitima causa, & debitis solemnitatibus, reseruatio sustinetur, decis. 307. n. 20.
Vnio quando est turbida, executio subrogationis gratiosæ retardari non potest, decis. 307. n. 9.
Vnita bona, vt remaneant in vna persona, qualiter soleat disponi, decis. 465. num. 9.
VNIVERSALITAS fideicommissi, quando dicatur clara, & indubitabilis, decis. 152. n. 10.
Vniuersalis, an Iure legati sit intelligenda, decis. 171. n....
ad VNIVERSAM familiam Testatore respectu habente, æqualis in omnibus ratio militat, decis. 302. n. 9.

V O C A T I O.

Vocatio filiorum in conditione positorum vti sub mortis mentione concepta compendiosam substitutionem includit, decis. 281. num. 2.
Vocatio descendentium ordine successiuo in perpetuum continet fideicommissum restitutorium, decis. 429. n. 18.
Vocatione dictio, *& in casu*, restringit ad obitum vltimi hæredis legitimi non expectata natiuitate aliorum attinentium, decis. 519. num. 24. & 25.
Vocatio consumpta in persona institutorum verificatur in persona substitutorum, decis. 442. n. 6.
Vocatio quando ex coniecturis consurgit, ad donata ex propria persona aspirare non prohibetur, decis. 129. n. 4.
Vocatio gradatim facta substitutionem reciprocam importat, decis. 429. n. 7. & 8.
Vocatus ad fideicommissum bona pro legitima, & dote debita à manibus filiarum recipere tenetur, decis. 179. n. 7.
Vocatio proximiorum quando est conditionalis, euanescente conditione vocatio ab illa dependens euanuisse censetur, decis. 279. num. 21.
Vocatio descendentium ad quasnam lineas referatur, decis. 1. num. 11.
Vocatio restricta ad masculos non censetur facta ad masculos ortos ex fœminis, ibid. n. 16.
Vocatum in substitutionibus caducato gradu antecedenti admitti in sequenti ex vi vulgari quæ anomala vocatur, in quibus casibus procedat, decis. 49. n. 11.
Vocationis verba amplissima ad puberes, vel habiles tantum de tempore vocationis restringi non possunt, decis. 290. n. 6.
Vocatio facta de pluribus non potest verificari in persona vnius tantum, decis. 429. n. 12. 13. 14. 15. 16. & 17.
Vocatio conditionalis filijs existentibus patruum excludit à successione, & conditionem vocationis existentia filij deficere facit, decis. 190. num. 12.
Vocatio agnatorum transuersalium ex statuto Rauennæ non est pura, & simplex, sed conditionalis, deficientibus scilicet Ascendentibus, & Descendentibus, decis. 265. n. 6.
Vocatio proximiorum quando est conditionalis, conditio præcisè est verificanda, vt proximiores eo tantum tempore, & casu vocati succedere possint, decis. 279. n. 19.
Vocati filij in conditione positi censentur, dum sub qualitate masculinitatis, & quod sint legitimi, & naturales, ac de legitimo matrimonio nati ponuntur in conditione, decis. 168. n. 3.
Vocans Testator omnes descendentes masculos ex legitimo matrimonio natos, validum dispositiuæ vocationis argumentum præbet, decis. 283. n. 4.
inter Vocatos substitutio reciproca, vt subintelligatur, coniecturæ debent esse vrgentes, decis. 158. n. 6.
Vocati descendentes ad fideicommissum referuntur ad partem dispositiuam Testamenti, decis. 486. n. 8. & 9. Quod limita vt n. 10.
Vocatis ad fideicommissum restituenda sunt bona alienata, data illius scientia ex parte alienantis, decis. 457. n. 7.
Vocatus ad certum tempus, quando quis est, si negligat comparere, cessat necessitas, decis. 461. n. 15.
Vocatorum transactio facta super bonis ad fideicommissum spectantibus in præiudicium non sustinetur, decis. 183. n. 25.
Vocatus quando quis est litteraliter à Testatore, vanum est dubitare de eius inclusione, decis. 67. n. 16.
Vocati ad fideicommissum dum existunt ipsi sunt admittendi, decis. 442. num. 5.
Vocatis transactio bona fide subsequuta successiuè obesse solet, decis. 212. num. 13.
Vocado testator in vltimis codicillis substitutos tam ad prælegata primis hæredibus relicta, quam ad bona vniuersali institutione legata fideicommissum in Patris Testamento conditum conseruare voluisse censetur, decis. 160. n. 9.
VOCES illæ, Prælatio, & Retractus non sunt eiusdem naturæ, decis. 538. num. 53.

V O L V N T A S.

Voluntatem Testamentum continens deliberatam, & dispositionem in actu testandi factum ob actum imperfectum vim testamenti non habet, nec fidem meretur, vt ex eo aliquis ad hæreditatem admittatur, decis. 16 n. 1.
Voluntate Testatoris ex verbis Testamenti clara existente, declaratio aliorum Testium non suffragatur, quæ nisi in verbis dubijs, & ambiguis non admittitur, decis. 32. n. 17.
Voluntatis Testatoris interpretatio ad euitandam inutilitatem circà prælegatum otiundam ea videtur, quod domum ab alijs bonis separatum prælegatarius absque onere restitutionis retinere posset, decis. 209. num. 8.
Voluntates Testatorum commutare ad Summum Pontificem spectat, decis. 285. n. 1.
Voluntas Testatoris, quando per se est clara, ea omninò est attendenda, decis. 76. n. 2.
Voluntas expressa Testatoris, quando apparet à præsumptione consanguinitatis, vel maioris affectionis non est arguendum, decis. 321. n. 9.
Voluntate Fundatoris stante stabilimenta Religionis circà ætatem filio minoris ætatis non præiudicant, decis. 290. n. 9.
Voluntas Testatoris non potest dici, quod fuerit obseruata, dum contrarium fuit factum, decis. 419. n. 12.
Voluntas Fundatoris quando in contrarium concurrit, dispositio Concilij prohibentis minores 14. annorum beneficia Ecclesiastica obtinere locum non habet, decis. 290. n. 10.
Voluntas disponentis conditione deficiente, secundum quam verba sunt interpretanda etiam deficit, decis. 279 n 3.
Voluntatem Testator suam cum dispositione Iuris communis conformare solet, decis. 203. n. 9.
Voluntas Donantis declaratur per duos Testes, immò per vnicum, decis. 430. n. 15. & 16.
Voluntas Testatoris in constituendis Tutoribus, vel Curatoribus, à Iudice ad cuius officium ista res pertinet, seruari debet, decis. 34. num. 2.
Voluntas in fieri non in facto deducta Testamentum appellari nequit, nec etiam fauore piæ causæ sustineri, decis. 92. n. 7.
Voluntas Testatoris ab incerta, & dubia, & à clara, & certa distinguenda est, decis. 67. n. 28.
Voluntas Testatoris etiam ex bina testium depositione cum partis citatione sequuta cognoscitur, decis. 276. n. 6.
Voluntas contrahentis alteri parti non relata nec acceptata nullam inducit ipsius partis obligationem, decis. 185. n. 6.
Voluntas testatoris dum clara est, non est curandum de altercationibus Doctorum, decis. 76. n. 3.
de Voluntate Testatoris deponentis assertioni consummatissimæ pietatis viri, & grauis Religionis multum est deferendum, decis. 53. num. 7.
ad Voluntatem Testatoris declarandam, multum facit ipsa consuetudo, decis. 67. n. 27.

Voluntas Testatoris est omninò attendenda, & maximè si sit præcisa, decis.14.n.37.
Voluntas Testatoris quæ testamento vires tribuit, ex scriptura ipsius charactere subscripta,& recognita iuxtà terminos Iuris gentium elucescere debet,decis.275.n.5.
Voluntas expressa Testatoris, tamquam anima,& spiritus dispositionis est attendenda, decis.54.n.3.
Voluntatis quæstio in bonis specificatis cadere non valet, decis.134. num.17.
Voluntatis mutatio non potest admitti in Depositario in eius præiudicium,quando Ius est illi acquisitum,decis.9.n.8.
Voluntatis non liberæ modus insolitus profitendi suspicionem inducit,decis.14.n.26.
Voluntas Testatoris per diem ante testandum expressa in ipso Testamento innouata præsumitur dum in ea non legitur immutata, decis. 447 num.15.
ad Voluntatem Testatoris interpretandam attendenda est dispositio, Statutorum loci, & Consuetudo, vbi Testamentum fuit conditum, decis.168 n.8.
Voluntas Testatoris quacumque verborum interpretatione posthabita semper est inspicienda, decis.32.n.16.
Voluntatem suam Testatore integrè non explicante,Testamentum non valet,decis.16 n.10.
Voluntas Testatoris pro transmissione considerata,id quod de sui natura tale non est transmissibile facit, decis.203.n.16.
Voluntas Testatoris citrà electionem Tutorum quæ in dubium vocatur claris probationibus conuincitur,decis.108.n.6.
Voluntas Testatoris est omninò attendenda, & maximè si sit præcisa, decis.54.n.37.
Voluntas remanet imperfecta, dum non concurrunt solemnitates ad testandum,decis.404 n.3.
Voluntas Testatoris si deficiat clausula Codicillaris nihil operatur, vbi credi possit, quod deficiat, decis.16.n.14.
Voluntatis mutatio inducitur ex discessu à Religione animo deliberato non redeundi,decis.14.n 4.
Voluntas fideicommissi inducendi transmissionem, & coniecturis desumitur,decis.295.n.5.
ex Voluntate transmissibile,quod non est sit tale, ibid.n.6.
Voluntas Testatoris euidenter patet si eius verba clara sint, decis.29. num.10.
Voluntas Testatoris ex pluribus simul iunctis quoad legatum cognita, doctrina aliorum in contrarium euitatur, decis.302.n.12.
Voluntaria conditio, quando est, requiritur adimplementum formale, & specificum, decis.54.n.40.
Et maximè quando in euentu non purificatæ conditionis est facta particularis prouisio,ibid.n.41.
VOTA Religionis emitti possunt expressè, & tacitè, decis.489. num.4.

VRBS.

Vrbis incola,quod quis sit, & ex quo sit notorium apparet, nempè quia fuit caput Regionis, decis.533.n.4.
in Vrbe solutio quando est destinata potest in Vrbe per contradictas agi,quod fallit, decis.506.n 8 9.& 11.
Vrbis Mercatoribus de simili stylo deponentibus fides adhibetur,decis. 121.n.6.
Vrbis Statutum quando iudicium pendet inter aduenas simul colligantes, ad exclusionem iuris municipalis sufficit, decis.88. num.2.
in Vrbe Iuris Congrui Bulla Greg. XIII. vigens in singulis casibus non potest dici fauorabilis, decis.538 n.61.
in Vrbe Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. vigens in quantum spectat ad ornatum Vrbis, tam in Iudicijs quam extra, tamquam fauorabilis censenda est, decis.538.n.14.
Et tamquam talis ab omnibus Iudicibus, etiam Palatij Apostolicis Auditoribus, & Eminentiss. D.Card. Camerario alijsque omnibus Iudicibus iudicari debet,ibid.n.15.

Vide in fine Indicis, in Declarationibus Bullarum.

VSVRA.

Vsura in contractu in omnibus correspectiuo transactionis regulariter non cadit, sed potius compensatio quædam vtrimque facta censetur, decis.236.n.6.
Vsura in mutuo verò vel ficto dumtaxat admittitur, decis.58. num.16.
Vsuræ, quando sunt indebitæ de eis non est habenda ratio, decis.258. num.26.
Vsuræ,quæ non ex conuentione debentur,sed ex mora cursum sistit sola oblatio,etiam citra consignationem,ibid.n.13.
Vsura non admittitur in contracto locationis, decis.58.n.17.
ad Vsurarum cursum retardandum creditum vnius mediante compensatione ministerio legis ipso iure inducta cum credito alterius remanet extinctum,licet nulla eiusdem declaratio, siue oppositio præcesserit, decis.30.n...
Vsuræ dotales, quando peti possint ex dote non soluta, decis.258.numer.3.
ad Vsurarum cursum euitandum in creditore, cum agatur de damno vitando,sufficit verbalis,ibid.n.15.
Vsuræ ab interesse damni emergentis valdè differunt,decis.161.n.6.
Vsura in contractu in omnibus correspectiuo transactionis regulariter non cadit, sed potius compensatio quædam vtrimque facta censetur, decis.238.n.6.
Vsura in mutuo vero vel ficto regulariter admittitur, decis.330.n.7.
Vsura locatio non potest dici ex his, quæ post factam locationem acciderunt,decis.58.n.1.

VSVS.

Vsus loquendi in successionibus sumitur à loco, in quo fuit conditum testamentum, decis.107.n.5.
Vsus Testatoris loquendi semper in dubio inspicitur, decis. 95. num.7.
Vsus communis loquendi quando est facto probari debet, decis.288. num.24
VSVCAPITVR ac præscribitur per Colonos, & etiam possidetur, decis.521.n.22.

VSVSFRVCTVS.

Vsusfructus bonorum dotalium post mortem vxoris cum filijs,si Statutum, vel consuetudo loci in hoc non sit, seruatur Ius commune, decis.382.n.7.
Vsumfructum viro fuisse delatum ex reseruatione arguitur, decis.271. num.24.
Vsusfructus bonorum dotalium post mortem vxoris licet patri fuerit, quæsitus,quid inferatur,decis.382.n.11.
Vsusfructum bonorum dotalium post Vxoris obitum, cum filijs, quæritur patri,vel marito, decis.382.n.4.
Et hoc quidem ex propria persona ob onera, quæ substinuit, non ex iure patriæ potestatis,ibid.n.5.
Vsumfructum donatio cum reseruauit sibi, potest adhuc testari de acquisitis,decis.100.n.5.
de Vsufructu filius solus excipere potest, in tantum quod mater filijs superuiuens integrum vsumfructum consequi soleat, decis.89 n.7.
Vsusfructus bonorum dotalium post mortem Vxoris cui debeatur, attendenda Statuta, & consuetudines locorum in hoc sunt, decis. 382.num.6.
Vsusfructus ab vxore marito relictum compensatum dicitur cum lucro dotali,vigore Statuti Vrbis debiti,decis.79.n.25.
de Vsufructu bonorum donator sibi prouidendo, & proximiores in proprietate præferendo, ob professionem proprietatis incapacem prudenter ita disposuisse præsumitur, decis.279.n.9.
Vsumfructum conditio quando respicit non solum, sed etiam proprietatem, vtrumque æqualiter determinare debet, decis.279.n.6.
Vsusfructus dotis post mortem vxoris, cum liberis, de iure communi competit Patris, ratione patriæ potestatis, quam habet in filios, decis.382.n.8.
Vsumfructum post factam donationem alicui ob victum, vestitum, & habitationem remittens, amplius ad illum redire non potest, decis. 276.num.3.
Vsusfructus relictus alicui,quamdiù duret,decis.525.n.3.

VSVFRVCTVARIVS.

Vsufructuarius vniuersalis tenetur cauere de bonis vtendi, & fruendi arbitrio boni viri,decis.13.n.17.
Et finito vsufructu,illa bona restituere, ibid.n.18.
Vsufructuarius an teneatur cauere de benè vtendo bonis, si capitale sit inuestitum,ibid.n.19.20.& 21.
Vsufructuaria viuente, commoditas percipiendi fructus rectè potest obligari,& in Creditores transferri, decis.41.n.2.
ab Vsufructuario legatum renuncianti relictum cum obligationi eiusdem correspondeat; in satisfactionem, & implementum eiusdem oneris relictum censetur,decis.76.n.5.
Vsufructuarius possidens, si in executione agitur de auferenda sua possessione, ipse etiam est citandus alias nulliter agitur, decis.89.n.9.
ad Vsufructuandum datum non potest conuerti in dationem in solutum,decis.411.n.12.
Vsufructuarius si possidet, & in executione agitur de auferenda sua possessione, ipse etiam est citandus alias nulliter agitur, decis.89. num.9.
Vsufructuarium hæres non potest astringere de bene vtendo,& fruendo executiuè,sed per viam ordinariam, decis.23.n.3.& 4.
ab Vsufructuario petere potest hæres cautionem de bene vtendo, & fruendo boni, decis.13.n.1.
VSVRPATIONIS Iurispatronatus præsumptio cessat, quando patronis Laicis æquè commixti sunt Ecclesiastici, decis.58.n.1.

VTILITAS.

Vtilitas alienationis non in solo pretio, sed etiam in idoneitate promissoris,alijsque circumstantijs,decis.297.n 16.
Vtilitas Ecclesiæ ad effectum probandi validitatem alienationis clara, & euidens esse debet,cum dubia non sufficiat,ibid.n.14.
in Vtilitatem versio minoris plenè ab emptore probanda est cum de contractu nullo ob omissas solemnitates agatur, decis.139.n 6.
Vtilitatem iniquum est Legatarium nullam percipere, decis.95.n.11.
in Vtilitatem minoris versio plenè ab emptore probanda est cum de contractu nullo ob omissas solemnitates agatur, decis.139.n.6.
Vtilitas, & necessitas Ecclesiæ cum Assensu Apostolico copulatiuè requiruntur, decis.191.n.14.
Vtilitas Parocho ex permanentia Patrum resultans fundationem Conuentus contra formam constitutionum non sustinet, cum tale auxilium in hac materia non admittitur,decis.225.n.11.
Vtilitas, ob quam fuit facta donatio ex executoris confirmatione præsumitur,donec de contrario non doceatur, decis.62.n.14.
Vtilis transactio,quando est non dicitur prohibita,quamuis prohibitio esset ampla,decis.158.n.21.
Vtilitas ad validandam census emptionem perpetua, ipsi alienationis etiam perpetuæ, correspondens requiritur, decis. 197. num.15.
Vtilitatem recipienti solutio præuentiua affert, decis.528.n.15.

in Vtilitatem Ecclesiæ pecunia deposita in emptionem census alienari, & absque solemnitatibus inuestiri non potest, decis.297. n.2.

VVLGARIS SVBSTITVTIO.

Vulgaris substitutio comprehenditur, sub compendiosa, decis.522. num.7.
per Vulgarem substitutus omne id capit, quod caperet ipse primus institutus, decis.95.n.3.
Vulgaris substitutio, de vno casu impotentiæ, si non vixerit, extenditur etiam ad alium casum impotentiæ, si non potuerit, decis. 43.num.23.
Vulgaris substitutio facta in vno casu, extenditur ad alium, quod secus est, quando concepta reperitur sub conditione, decis.406.n.3.
Vulgaris in compendiosa contenta non expirat per aditionem primi hæredis, ita vt caducato primo gradu sequens in eius locum subintret, decis.154.num.14.

VXOR.

ab Vxore dos, quando fuit constituta viro, dato quod vxor sit relicta hæres à viro, & adiuerit hæreditatem, cum beneficio legis, & inuentarij, decis.536.n.4.
in Vxorem verberationes viri non probantur per testes de auditu, quod declara, decis.270.n.2.
Vxori testator relinquens omnia, quæ in domo habet an frumentum, quod ibi erat causa vendendi comprehendat, decis.282.n.12.
Vxor mortuo Viro relinquendo certa bona pro sua dote ex tali electione inducitur satisfactio, maximè sequuta explicita declaratione, decis.490.n.6.
Vxoris dos, & filiarum ex bonis fideicommissarijs quando non videantur detrahendæ, decis.415.n.10.
Vxori gladio persequutæ ope separationis aduersus tantam viri sæuitiam est consulendum, decis.199.n.7.
Vxor ratione matrimonij Viro subdita eum sequi debet maximè cum ad locum suæ originis, & domicilij tendat, decis.300.n.3.
Vxor filiafamilias, & in potestate aui constituta non potest nec per viam vltimæ voluntatis, nec causa mortis donare, decis.242. num.3.
Vxore post obitum mariti superstite remanente, & paulò post decedente, conditio dicitur impleta ad effectum consequendi emolumentum, decis.90. n.7.
Vxori verba ampla quibus datur facultas disponendi non implicant in præiudicium filiorum, sed tantum quod tacitè de iure communi intrat, exprimunt, decis.259.n.24.
Vxori criminationes obiectæ super mendicatis abortibus, & adulterio, animum intensum, & implacabilem viri ostendunt, decis. 199.num.8.
Vxor super lucratur quartum dotale, vigore Statuti Vrbis, decis.421. num.20.
Vxori, seù Viduæ quando etiam debeantur vltrà residuum dotis interusuria dotis, decis.395.n.8.
Vxor oppressa infirmitate, & delirio mentis, assertionem de hæreditate ad suggestionem nepotis in cuius domo commorabatur, fuisse censetur, decis.153.n.10.
Vxori Testator legando sub appellatione, *Dulcissimæ, & Dominæ* omnia mobilia domus, non ideò venalia legasse censetur, decis.282. num.17.
Vxor, quando nulliter, dicatur alienasse, vel obligasse dotem pro necessitate mariti, decis.521.n.12.
Vxor potest prohibere, ne marito quæratur post mortem eius, vsusfructus bonorum dotalium, decis.283.n.9.
Vxor fiducialiter per virum grauata restituere hæreditatis portionem nepoti testatoris, de eadem in illius præiudicium disponere non potest, decis.155.n.1.
Vxor potest obligare dotem suam pro necessitatibus viri, dummodo ipsa tuta reddatur in bonis ipsius mariti, decis.521.n.7.
Vxoris obligatio de sua dote ad fauorem mariti, si sit nulla ex falsa causa expressa non attenditur, decis.528.n.10.
Vxoris fideicommittentis dos extrahi debet à fideicommisso, decis.441. num.10.
Vxor licet apud matrem permaneat, tamen dos & fructus, vt ipsius alimenta, & interusuriæ dotales marito debentur, decis.20. num.5.
Vxor virum sequi tenetur, decis.300.n.1.
Vxor illiusque hæres possent pro eorum arbitrio agere contra bona libera alienata, vel ad fideicommissaria pro restitutione, & traditione dotis, decis.320.n.8.
Vxor obligans dotem suam pro necessitate Viri, ex falsa causa, talis obligatio remanet nulla, decis.521.n.13.

INDEX

INDEX
VARIARVM DECLARATIONVM

Circa varia Iuris Canonici Capitula: Circa diuersas Bullas Pontificias, necnon Constitutiones: Circa varias Leges Iuris Ciuilis: Circa nonnullas Decisiones: Circa Doctores, & Circa varia Statuta, quæ in hac XIII. Parte Decisionum Recentiorum continentur.

CIRCA VARIA CAPITVLA IVRIS CANONICI.

Extrauag. ad Regimen. de præbend. pro maiori declaratione generalis reseruationis adiecta censetur, decis.260.n.21.

Extrauag. Ambitiosè de reb. Eccles. non alien. non intrat quando non agitur de compositione inter Capitulum, & Canonicos facienda, decis.48. n.25.& 26.

Cap. Consultationibus de Iurepatr. non habet locum constito de statu elato anterioris Beneficij, decis.514.n.4. Quod limita, vt n.5.

Cap. Consultationibus de Iurepatronatus, vt intret quid requiratur, decis.152.n.26.

Cap. Consultationibus 29. extr. de Iurepatr. quando non possit applicari, & quid requiratur, decis.64.n.34.& 35.

Text. in cap. Cum esses, innititur integritati, & fidei Parochi, decis.404. num.6.

Cap. Cum esses de Testam. dispositio in Vrbe non procedit, & eius in hoc Iuris Ciuilis obseruantiam decreuit, decis.210.n...

Text. in cap. de Bigam. reddens Bigamos incapaces Pensionum Ecclesiasticarum est Conciliatis, decis.247.n.25.

Priuilegium Nicolai V. cap Nupt. de decim. dispositioni conciliari nominatim non derogat, decis.211.n.12.

Constitutio Clementina, *Ne in agro*, semper inuiolabiliter obseruata fuit, decis. 101.n.10.

Concilium Tridentinum requirit ætatem annorum 14. in obtinente beneficium Ecclesiasticum, decis.399.n.6.

Concil. Trident sess.25. cap.3. de Regularib. declarat Ordinariorum consensum esse necessarium pro fundatione Conuentuum, decis.87. n.6. & 7.

Concil. Trident. sess.21. cap.2. de reform. declaratur, decis.382.n.14.

CIRCA BVLLAS.

Bulla Baronum licet dubitetur inter Authores an sit seruanda in Statu Vrbini necne, ex successiua tamen obseruantia numquam fuisse in dicto Statu practicatam ostenditur, decis.133.n.11.

Bulla Baronum Clement. VIII. expressè disponit, ne impediatur executio, & subhastatio ex causa dotis, decis.424.n.11.

Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. in ædificando ad ornatum Vrbis, quos præferat, decis.538.n.109.& 110.

Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. vbi agitur de ornatu Vrbis, & nitore, qualiter interpretanda venit, ibid.n.59.

Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. si vellet, quod qualitates, quæ in coacta venditione debent adesse in voluntaria, quid inferretur, ibid. n.51.

Bullæ Iuris Congrui Greg. XIII. vigentis Romæ, causa finalis est ornatus Vrbis, ibid.n.9.

dispositio Bullæ Iuris Congrui Greg. XIII. sensum aliarum Constitutionum ex ratione eadem non correcta continet, ibid.n.100.

Bulla Iuris Congrui sublata est opinio quod sit odiosa, & sit contra ipsum Ius, ibid.n.40.

Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. constituit Executores suæ, Magistros Viarum Vrbis, ibid.n.167.

Bulla Iuris Congrui Greg XIII. non videtur extendenda in præiudicium patroni prælationem petentis, ibid.n.22.

Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. ratio finalis consistit in ornatu Vrbis, ibid.n.65.

Bulla Iuris Congrui non potest dici exhorbitans à Iure communi cum constituat super ornatum Vrbis, ibid.n.19.

Bulla Iuris Congrui Greg XIII. in Vrbe vigens in §.12. licet pro prædijs Rusticis non loquatur, nisi in casu coactæ venditionis, ibidem num.46.

Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. in §.8. Agit de prælatione ob voluntariam venditionem, nullas requirit qualitates, ibid.n.49.

Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. in §.6 loquitur de domibus ab ipsis patronis inhabitatis. Nam tunc requirit plures conditiones, quæ non sunt necessariæ, dum domus locatum, decis.538.n.10.

Et potissimum requiritur, vt pluribus confinet, quod ædificium sit insigne in quadruplum excessiuum maius augmentum, & dilatio ad inueniendam aliam domum, ibid.n.11.

Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. vigens in Vrbe, in quantum spectat ad ornatum Vrbis tam in Iudicijs, quàm extra tamquam fauorabilis censenda est, decis.538.n.14.

Et tamquam talis ita ab omnibus Iudicibus, & Eminentiss. D. Card. Camerario alijsque omnibus Iudicibus iudicari debet, ibid.n.15.

Bullæ Iuris Congrui Greg. XIII. quando sensus est dubius, vel dubius videtur, simpliciter in Vrbis ornatum intelligendus venit, decis.538. num.27.

Cum tunc talis Bulla dicatur fauorabilis, non autem odiosa, ibid. num.28.

Bulla Iuris Congrui vigens in Vrbe vbi non agitur de ornatu Vrbis, non potest dici fauorabilis, decis.538.n.62.

Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. quos casus, semper, & vbique comprehendat, ibid.n.104 & 105.

Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. quoad prædia Rustica considerat, vt cum minori difficultate possint ampliari Vineæ, & sic ex duabus angustis, vna ampla conficiatur, ibid.n.50.

à Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. qualitates, & conditiones requisitæ in coacta venditione vinearum non requiruntur in voluntaria, ibid. num.48.

Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. §.3. quid statuat, ibid.n.108.

sub Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. ædificare volens an dicatur comprehensus, ibid.n.99.

Constitutiones Summorum Pontificum Leonis X. & Pij V. super Iure Congrui, quoad Vrbem sublatæ fuerunt per Greg. XIII. per eius Bullam super Iure Congrui, ibid.n.87.88.& 89.

Bulla Iuris Congrui, quos vicinos præferat ad retrahendam domum pro ornatu Vrbis, ibid.n.111.

Bulla Iuris Congrui Greg. *XIII. pro ornatu Vrbis emanata, cum non sit fauorabilis, ideòque nec extendenda est, ibid.n.3.*

Bullæ super Iure Congrui plures referuntur, ibid.n.20.

Bulla Iuris Congrui Greg. XIII. in ædificando ad ornatum Vrbis, quos præferat, decis.538.n.109.& 110.

Priuilegium Nicolai V. bona simpliciter à decimis eximens ad decimas ordinarias non extenditur, cum eæ absque vllo hominis ministerio de Iure diuino debeantur, decis.201.n.11.

Bulla Pij IV. reuocatoria facultatum legitimandi filios naturales, quando habeat locum, decis.379.n.13.

Constitutio bon. mem. Pij IV. 136. incip. *Circumscripta*, declaratur, decis.390.n.7.

Constitutio Pij IV. in nou. Bullar. Constitutio 9. tom.2. quid operetur, decis.70.n.33.

Bulla Pij IV. reuocatoria facultatum legitimandi in præiudicium substitutorum, ad tertios bonorum possessores non extenditur, decis. 151.num.9.

Constitutio Pij IV. de priuilegijs Sac. Religionis Hierosolymitanæ concessis, quando habeat locum declaratur, decis.391.n.8.

Bulla fel. record. Pij V. circa concursu Beneficiorum habet etiam locum in Vrbe, decis.52.n.18.

Constitutio Pij V. ad effectum redemptionis census, actum creationi retrosimilem requirit, decis.6.n.7.

Censu imposito, & vendito ante Constitutionem Pij V. cum pacto irredimibili solemnitates exigi videntur, cum actus retrouenditionis in eo casu sit voluntarius non necessarius, decis.194.n.15.

Intentio Sixti V. Monasterium Ordinis Cisterciensi in Vrbe concedenti examinatur, decis.62.n.18.

Constitutio Vrbani VIII. 159. §.15. circa finem, præseruat tantum præscriptionem centenariam concurrentibus suis requisitis, decis.319. n.17.& 18.

Constitutio Vrbani VIII. super præiudicialibus Ecclesijs non intrat, quando nullum fuit factum præiudicium Ecclesiæ, decis.48.n.26.

Constitutio Vrbana quodlibet indultum generaliter includit, decis. 299. n.2.

Constitutio fel. record. Vrbani VIII. tom.4. Bull. 187. in quo casu loquatur, decis.375.n.25.& 26.

Constitutio Vrbana de pensionibus quomodo intelligenda, decis.299. num.2.

CIRCA REGVLAS CANCELLARIÆ.

Regula de Annali intrare non potest possessione exclusa, decis.402. num.11.

in Regula de Annali non consideratur, nec persona nec titulus possessionis, sed solum factum impetrantis, decis.402.n.16.

Regula de Annali, quare suffragetur etiam intruso in beneficio reseruato, ibid.n.15.

Regula de Annali defendit intrusum etiam in beneficio reseruato, ibid. num.30.

Regula de Annali, quid disponat, ibid.n.1.

Regulæ de Annali stante exceptio nullitate tituli vnionis possessoribus non suffragatur, decis.307.n.7.

in Regula de Annali ponderari non debent iura possidentis, & quid attendatur, decis.402.n.12.

Regula Cancellariæ de mensibus reseruatis, omnia Indulta, & priuilegia, consuetudines, & immemorabiles de beneficijs vacantibus disponendi tollit, decis.249.n.9.

in Re-

in Regula de Annali, attenditur sola detentatio facti, nuda, & simplex sine tttulo, decis.402.n.13.

CIRCA VARIAS LEGES.

Text.in l.Absenti, ff.de donat.quid disponat, decis.446.n....
L.ab Anastasio improbat redemptionem, & absumptionem litium, & Iuris incerti, decis.228.n.16.
Lex Barbarius, ff. de offic. Prætor. non intrat in concursu prouisi Apostolici, decis.176.n.8.
Lex Barbarius, ff.de offic.Prætor.quando intret, & quando secus, ibid. num.7.
Lex Barbarius non intrat, quoties post detectam veritatem perfectionem actus assumat, decis.322.n.21.
Lex Celsus 27.ff.de vsucap.quando intret, decis.521.n.18.
Textus l.general.§.vxori, an de vsufructu rei, non autem de proprietate legata agat, decis.202.n.16.
Lex Lucius, ff.de hæred.instit.quando intret, decis.76.n.7.
Lex Prædium, §.2.C.quand.decret. opus sit intellectus, decis.400.n.11.
Text.in leg.si Titius, & in leg.sicque, ff.de hæred.institut.qualiter procedunt, decis.527.n.7.
Textus leg.5.si quis certum, &c. de dote profectitia, & aduentitia probationem contrariam suadere videtur, decis.159.n.7.
Lex 6.ff.de collat. dot. non obstat cum in ea de Auo filio magis affecto, quàm alijs agatur, decis.159.n.37.
Legis in auth.nouissima, C.de inoff.de testam.dispositio, quando locum habeat, decis.301.n.2.
Leg.final.remedium non datur semel immissio, decis.508.n.1.Quod declara, vt n.2.& 3.
Textus l.5.prosequendo exempla, & effectus dubium de dote aduentitia, & profectitia tollit, decis.459.n.11.
Text.in l.2.C.de metat.& Epidem. lib. 12.in quibus terminis loquatur, decis.538.n.114.
Textus leg.3. secunda pars obseruata digna examinatur, decis.159. num 21.
Legis finalis, remedium non competit ad bona, quæ defunctus de tempore obitus non possidebat, decis.508.n.11.
Remedium auth.res quæ, nedum mulieri, sed etiam eius filijs regulariter competit, decis.303.n.2.
Remedium auth.res quæ, C.commun. de legat. est subsidiarium, decis. 531.n.14.
Auth.res quæ, C. de communia de leg. habet locum in fideicommisso ascendentium etiam contra illorum mentem, decis.220.n.4.
Authent.res quæ, est remedium subsidiarium, ibid.n.5.
Auth.res quæ, C comm. de legat. disponit de bonis ascendentium, & non adsunt bona libera, decis.18.n.7.
Dispositioni Auth.res quæ, C. comm. de legat.quando non sit locus, decis.394.n...
Gloss.in verb.action.& verb.indebit.Text.in l.1. C.de condict.indeb.declarat fructus, tunc solum deberi, quando sunt naturales, secus quando sunt accidentales, decis.111.n.8.

CIRCA NONNVLLAS DECISIONES.

Decis.46.de concess.præbend.in antiq.reijcitur, decis.395.n.21.
Decis.Rotæ 475.part.1. diuers. coram Robusterio, in quo casu loquatur, decis.538.n.101.
Declarantur, decis.708. part.1.& decis.120. part.2. diuersorum, decis. 442.n.14.
Decis.835.part.4.diuers.in quo casu loquatur, decis.402.n.10.
Decis.186.num.6.part.3.recent.in quibus terminis loquatur, decis.401. num.5.
Decis.20. coram bon. mem. Cardinali Caualerio, reformatur, ex qua subsistunt, quæ fuerunt deducta in facto, decis.416.n.2.
Decisio in Causa Camerinen. Bonorum 30. Maij 1659. coram Eminentiss.Cardin.Celio, in quo casu loquatur, decis.382.n.23.
Decis in causa Caranien.Primogenituræ 15.Februarij 1633.coram Dunozetto, qualiter, & in quibus terminis loquatur, decis.406.num.10. & 11.
Decisio 18. Duran. super Iuramento in vim Statuti Vrbis late declaratur, decis.495.n.7.
Decisio Rotæ 60. apud Merlin. de legitim. quomodo intelligenda veniat, declaratur, decis.45.n.2.
Decisio 463.num.32.coram bo.mem.Merlino, firmans habentem mandatum ad recipiendas pecunias debitas, & debendas, etiam habere facultatem retrouendendi censum non approbat, dum ex epistolis tam Procuratoris, quàm Principalis contrarium iustificatur, decis. 220.n.13.
Declaratur decis.85.apud Tambur.de Iur. Abbat.de ea loquens.
Decis.Card.Mellini 45.n.9.in quo casu loquatur, decis.176.n.19.
Decisio Cameralis in causa Romana Iuris Congrui 18. Martij 1606. in quo casu loquatur, & qualiter fuit executioni demandata, decis.538. num.90.
Alciat.doctrina in l.ædificia 139.§.profecisse num.5. ff.de verb.signific. cum loquatur in diuersis terminis præsentis resolutionis non potest allegari, decis.538.n.113.
Auctoritas Æneæ de Falcon. & Geminiani circa reseruationem examinatur, decis.266.n.18.
Bartholi doctrina de substitutione filiorum examinatur, decis.135.n.9.
Opinio Bordon. cap.4. de profess. id admittens Nouitium egredientem non completo anno probationis si reuertatur, nouum Nouitiatum non teneri peragere, exploditur, decis.14.n.11.
Doctrinam Bartoli in d.l.si quis, alij Authores oppugnant, alij communiter reprobatam testantur, n.63.
Caffar. Griuell. & alij Auctores adducti in Interpretatione bonorum paternorum elucidantur, quando intret eorum opinio, decis.107. num.3.
Cephal.in consil.107.n.12.& per totum explanatur, in quo casu loquatur, decis.39.n.30.
Ciarlin.controuers. Forens. cap.131. n.8. in quibus terminis loquatur, decis.312.n.4.
Corn.consil.226.n.3.vers. Sed his non obstantibus, & n.4. lib.1. & alij plures Doctores declarantur, decis.43.n.26.& 27.
Croti opinio in l.filiusfamilias, §.Diui, ff.de legatis 1. suos habet contradictores, decis.416.n.7.
Decium, & alios verbum *omnia*, non benè intellexisse probatur, decis. 283.n.9.
Dec.in consil.59.n.2.& alij, in quo casu loquantur, decis.111.n.4.
Doctrina Decij de verbo *licere*, ad arbitrium boni Viri verbis *dispenghino à lor piacere*, non congruit, decis.259.n.21.
Decian.consil.12.& 24.lib.2.quo casu loquatur, decis.16.n.12.
Donat. Anton. de Marin. Decisio de Nouitio habitum dimittente quo casu loquatur, decis.14.n.12.
Escobar.de Ratiocin.cap.10.sub n.37.declaratur, decis.286.n.16.
Doctrina Gabrielis de Substitutione, quomodo intelligenda, decis. 135.num....
Gabr.consil.151.lib.1.& Rot. post Merlin. de pignorib. decis.40. declaratur, decis.436.n.5.
Garz.de benefic. part. 12.cap 2.n.30.quo casu loquatur, decis.402.n.14.
Gratian.discept.Forens.18.à num.46.& discept.127.à n.22. declaratur, decis.176.n.17.& 18.
Textus Grat. firmans quod per legatum relictum etiam iure institutionis, & pro legitima fœminæ non videantur agnitæ in filias, dum loquitur contrà communem non admittitur, decis.128.n.20.
Imol.in leg.1.n.2.in fine, ff.de donat.in quibus terminis loquatur, decis. 189.n.17.
Mandos.ad Regul.Cancell.1.regul. q.10.n.declaratur, decis.376.n.11.
Molphes.in summ.tract. 12.cap.7.n.100.& Duard.de camb. §.2.q.9.n.2. & alij, in quo casu loquantur, decis.413.n.7.
Peregrin. consil.26. sub n.17. lib. 1. in quibus loquatur terminis, decis. 461.n.5.& 6.
Peregrin.consil.36.lib.2.in quibus loquatur terminis, decis.76.n.23.
Ridolfin.in sua prax.part.1.cap.8.n.148.& seqq.declaratur, decis.228. num.10.
Doctrina Roman. *de nomine ascendentium*, quomodo intelligenda, decis.370.n.11.
Ruin. consil.9. n.22. lib.1. & alij plures, quo casu loquantur, decis.434. n.19.& 20.
Soti, & aliorum opinio, circa Cambia, vt possit creditor à semetipso pecuniam sumere ad cambium, an sit vera, decis.413.n.21.
Nam contrarium seruatur ab omnibus Italiæ Mercatoribus, ibidem num.22.
Consult.Spad.90.num.30.declaratur, & num.24.25.& seqq.decis.353. num.21.
Surdus consil.96.n.24.& Giouagnon.consil.65.n.7. de materia loquentes declarantur, decis.429.n.19.
Surd.consil.84. n.4. quod fructus quando sunt Ciuiles illi tantum sint restituendi, qui realiter, & cum effectu probantur exacti, limitatur, & quando, decis.81.n.6.
Tiraquell.in tract.1.Le Mort.saisit.leuis. & alij declarantur, decis.527. num.30.
Tondut.Sanliger.quæst.& resolut.benef.tom.2.cap.96. sub n.24. declaratur, decis.187.n.10.
Tondut.Quæstion.Beneficial.tom.1.cap.25.n.31.& alij DD.& Decisiones quo casu loquantur, decis 402.n.17.
Doctores aliqui scribentes super Iure congrui licet asserant, quod Constitutiones super tali Iure, sint odiosæ, non tamen eorum auctoritas potest allegari pro decisione contra Papales Constitutiones super tali Iure Congrui, decis.538.n.43.

CIRCA DIVERSA STATVTA.

Statuta Ariminen. Narnien. &c. non fuerunt à Papa in forma specifica confirmata quoad iuramenta, decis 47.n.9.
ex Statuto Arimini Maritus vsumfructum omnium bonorum extradotalium lucratur, decis.271.n.1.
Statutum Ariminen. minores ad contrahendum fauore proximiorum vsque ad tertium gradum habilitat, modo dolus, fraus, & minoris præiudicium absit, decis.272.n...
ex Statuto Bononiensi dos cum loco legitimæ succedat, eadem nullo respectu ad ætatem habito libera debetur, decis.179.n.10.
Statutum Bononiæ lib 3. rubr. de cess. disponit, quod quilibet pro alio potest stipulari, decis.446.n...
Statutum Bononiæ Mercatorum circa concursum Creditorum in bonis debitoris, decis.284.n.6.
Statutum Bononiæ lib.3. titul. de contractu, cum minori, vel filiofam. &c.disponit, quod contractus, à Tutore gestus non substineant sine præsentia pupilli, decis.446.n.13.
Statutum Bononiæ lib.3.cap.de Tutor.quando habeat locum, ibid.
Statutum Foroliuij disponit, quod Maritus possit detrahere lucrum dotale, ex omnibus bonis, ex quibus detrahitur dos, decis.18. num.17.
Veluti de bonis Fideicommissarijs, & Emphyteuticis, ibid.
Statutum Foroliuij de lucro dotali lib.5. rubr.12. super §.1. quid disponat, & declaratur, decis.204.n.9.& 10.
Statutum Rauennæ mandans fœminas dotari, dotatas masculos descendentes vocando excludit, decis.101.n.8.
Statutum Perusinum facultatem fratri concedit Mulierem non dotatam moriente Patre iuxtà conditionem personæ, & qualitatem bonorum dotare, eaque dotata, vel promissione dotis facta à successione excluditur, decis.200.n 1.
ex Statuto Mediolanensi bona in contumacia condemnatorum ipso iure, &

iure, & factp apprehensi dicuntur, etiamsi actu ipso apprehensa non fuerint, decis.214.n.6.

Statutum Rauennæ in contractu sine solemnitatibus gesto dolum præsumit, decis.320.n.20.

Statutum Reatinum cap.1. lib.2. de accusat. quid disponat, decis.387. num.15.

Statutum Reatinum sub Rubr.19. de success. ab intestat. defert successionem ab intestato consanguineis proximioribus, ibid.n.8.17.& 18.

ex Statuto Vrbeuetano Mulier sub prætextu constitutionis dotis hæreditatibus Parentum renunciare non potest, decis.27.n.11.

CIRCA STATVTA VRBIS IN GENERE.

Statuti Vrbis dispositio vigore Indultorum Apostolicorum etiam in Tribunali A.C. admittitur, decis.351.n.3.

Statutum Vrbis de duabus conformibus vim rei iudicatæ habentibus inter incolas, vel districtuales dumtaxat seruatur, decis.88.n.1.

Statutum Vrbis de duabus conformibus procedit tantum inter Ciues, & Incolas, decis.192.n.1.

ex Statuto Vrbis læsio dum excedit tertiam partem controuerti non potest, decis.72.n.7.

Statutum Vrbis quando iudicium pendet inter aduenas simul colligitantes, ad exclusionem Iuris municipalis sufficit, decis.88.n.2.

Statutum Vrbis ex defectu voluntatis statuentium personas Ecclesiasticas, & eorum bona non comprehendit, nisi de eis expressam faciat mentionem, decis.149 n.6.

Statuti Vrbis dispositio in materia lucri dotalis, tam respectu dotis solutæ, quàm promissæ regulariter admittitur, decis.357.n.12.

Statutum Vrbis non valere donationem inter virum, & vxorem, augmentum dotis post sponsalia ante contractum matrimonium, & de iure permissum non damnat, decis.90.n.19.

ex Statuto Vrbis fœmina ab aliqua persona extrà comprehensas in eo dotata, ab hæreditate Patris non excluditur, decis.159.n.26.

Statuto Vrbis Mulieres, & minores non obstante pecunias receptas, & in ipsorum vtilitatem versas, ex quibus effecti sunt locupletiores restituere tenentur, decis.60.n.2.

in Statuto Vrbis sententiæ duæ conformes concurrentibus requisitis executioni mandantur, maximè quando conformitas ex confirmatione prioris sententia ab altera simpliciter edita concluditur, decis. 261.num 1.

Statuta Vrbis vti confirmata à Papa comprehendunt non solum Laicos, verum etiam loca Pia, Monasteria, aliasque personas Ecclesiasticas, decis.54.n.1.

Statutum Vrbis de filijs in conditione positis habet locum in vltima voluntate, & in contractibus, decis.464.n.10.

ex Statuto Vrbis contractus quilibet Mulieri absque solemnitatibus prohibetur, aut saltem cum beneficio legis, & Inuentarij permittitur, decis.174.n.7.

Statutum Vrbis existantibus masculis excludit fœminas, ac si mortuæ essent, vel non existerent, decis.125.n.7.

cum Statuto Vrbis Regola contra tertium possessorem executiuè agi non posse, nullatenus concordat, decis.143 n.6.

CIRCA STATVTA VRBIS IN SPECIE.

Statutum Vrbis cap.17. lib.1. de contract. minorum, quid disponat, decis.443.n.2.

Statutum Vrbis lib.2. cap.135. prohibens donationem inter virum & vxorem, qualiter veniat intelligendum, decis.530.n.20.21.& 22.

Statutum Vrbis lib.2.cap.137. taxat fructus Dotium ad rationem septem cum dimidio pro quolibet centenario, decis.158.n.8.

Statutum Vrbis lib.1.cap.145. continuat possessionem bonorum Patris in filios, decis.527.n.19.

Statutum Vrbis lib.1.cap.147. continuat possessionem defuncti in heredem, decis.106.n.2.

Statutum Vrbis lib.1. cap.147. continuat possessionem Testatoris in suos hæredes, decis.43.n.24.

Statutum Vrbis cap.150. de donat. insinuand. lib.1. quando intret, decis.434.n.13.

Statutum Vrbis lib.1.cap.176. nunc 180. de duabus Sententijs conformibus, quando intret, decis.135.n.1.

Statutum Vrbis lib.1. cap.180. habet locum inter omnes Incolas, & Ciues in Vrbe existentes, decis.535.n.2.

Statutum Vrbis lib.2. cap.180. in omnibus Curijs, & in Rota seruari debet, ibid.n.3.

Sententiæ duæ conformes in Vrbe habent vim trium, ibid.n.2.

F I N I S.

